ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ

1881

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1881

Digitized by Google

KG 10097
KGn 208.14 (11)

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
1953

Dexter Fd

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀνατροφή, ἐκπαίδευσις.

Ἀνατροφὴ (Πρακτικὴ) 380.

Ἀρχαιολογικά

Ἄρειος Πάγος 91. Κόμης (Περὶ εὐθετήσεως τῆς) παρὰ τοῖς ἀρχαίοις 215. Ὄψα (Τὰ) τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων 396. Χίου (Ἀρχαία καταστροφὴ τῆς) 233.

Βιογραφίαι.

Βήκονσφηλδ 268. Γάρφιλδ (Τὸ στάδιον τοῦ στρατηγοῦ) 255. Δίκενς (Κάρολος) 360, 374. Ῥουφφίνης (Ἰωάννης) 164. Σχλίεμαν (Ἐρρῖκος) 81, 97.

Γεωργικά, βιομηχανικά, ἐμπορικά, δημόσια ἔργα.

Ἁγιογραφία (Ἡ) ἐν Ῥωσσίᾳ 221. Βάμβαξ (Ὁ) 344. Δένδρων (Νέος τρόπος καλλιεργείας τῶν ὀπωροφόρων) 269. Κῆποι (Οἱ στρατιωτικοὶ) 302. Κνημῖδες (Αἱ πλεκταὶ) 219. Κυνῶν (Ἡ ἀγορὰ τῶν) ἐν Παρισίοις 331. Μυθιστοριῶν (Βιομηχανία) 45. Προϊόντα (Περίεργα βιομηχανικὰ) 270. Προϊόντα (Περίεργα χημικὰ) 349. Ῥοκφὸρ 123. Σπόγγων (Ἁλιεία) 367. Σταφιδοκαρποῦ (Ἐμπορία καὶ παραγωγὴ κατὰ τὸ 1880) 126. Ὑφασμάτων (Τὸ ἀδιάβροχον τῶν) 174. Ὡρολογοποιΐα (Ἡ) ἐν Ἑλβετίᾳ 288, 332.

Γεωγραφία καὶ περιηγήσεις.

Ἀμβρακικὸς κόλπος καὶ Πρέβεζα 241. Ἀφρικῇ (Περιήγησις ἐν) 267. Θεσσαλίαν (Ἐκδρομὴ εἰς) 201. Θιβὲτ (Περὶ) 334. Κέρκυρα 325, 341, 404. Κωνσταντινούπολις 1, 17, 33, 49, 65, 85, 97, 113, 129. Χέοπος (Ἡ πυραμὶς) 160.

Ἐπιστημονικά.

Ἀράχνη (Ἡ) ὡς κόρη, σύζυγος καὶ μήτηρ 301. Ἆσμα κύκνειον 218. Ἐνώτια 366. Ἐπιστήμης (Οἱ μάρτυρες τῆς) 13, 29, 41, 62, 74, 121, 170, 182, 265, 314, 377. Ἡφαιστείων (Περὶ) τῆς σελήνης 223. Θάλασσα (Ἡ γαλακτώδης) 173. Καρκίνου (Ἐγχείρισις πρὸς ἐξαγωγὴν) 144. Κόνις (Ἡ) καὶ ὁ σχηματισμὸς τῆς ὁμίχλης. 125. Μαγνητισμοῦ (Περὶ) καὶ ὑπνωτισμοῦ 287. Μυιοτροχίλων (Συλλογὴ) 334. Ὀργανοταχυγραφία 239. Πετρελαίου (Κοίτη) 336. Πτῆσις (Φυσικὴ καὶ τεχνητὴ) 271. Σεισμοὶ ἐν Ἀθήναις πρὸ τοῦ 1821 289. Σεισμῶν (Περὶ) 228. Στομάχου (Πλύσιμον τοῦ) 333. Τορπίλλη Whitehead 359. Ὑέλων (Ἰσορικὸν τῶν) τῶν παραθύρων 124. Φαρμακοποιοὶ (Οἱ) ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα 185. Χελιδόνες (Αἱ) 236.

Ἤθη καὶ ἔθιμα.

Ἀρβανιτοβλάχων ποιμένων (Ἤθη καὶ ἔθιμα) 276. Ἰαπώνων ἕξεις 142. Μορμόνων ἔθιμα 95.

Καλλιτεχνία.

Δελακροὰ (Μία εἰκὼν τοῦ) 220. Χρωμάτων (Συναρμολόγησις τῶν) ἐν τῷ καλλωπισμῷ 39.

Κοινωνικά, πολιτειακά, στατιστική.

Ἀντιπόδων (Ὁ πολιτισμὸς τῶν) 262, 281. Ἀποτέφρωσις (Ἡ) τῶν νεκρῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ 284. Βόερς καὶ Κάφροι 237. Βυζαντινῶν (Ὑπηρέται τῶν) αὐτοκρατόρων 381. Γραμματοσήμων (Νέον εἶδος) ἐν Γερμανίᾳ 303. Γυναῖκες ἐκλογεῖς, 238, 382. Ἐπιβουλαὶ (Αἱ κατὰ ἡγεμόνων) ἐν τῷ ΙΘ' αἰῶνι 205. Ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ 212, 251, 299, 312. Ἡ ἐφημερὶς «Φιγαρὼ» 190. Ἡγεμόνες βασιλεύοντες ἐν Εὐρώπῃ 46. Ἵππος (Ὁ γέρων) 347. Κινέζων (Μετανάστευσις) 47. Κυριακῆς (Ἑταιρία τῆς) 223. Κωφαλάλων (Ἑορτὴ) 79. Λονδίνου (Πληθυσμὸς τοῦ) 399. Μαγειρεῖα (Τὰ) τοῦ λαοῦ ἐν Πετρουπόλει 221. Μέθη (Ἡ) ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἡνωμέναις Πολιτείαις 335. Παραφρόνων (Κίνησις τῶν) ἐν Ἑλλάδι 239. Περιστεραὶ γραμματοφόροι 240. Πληθυσμοῦ (Παραβολὴ τοῦ) μεταξὺ λευκῶν καὶ μαύρων ἐν Ἀμερικῇ 224. Σαλπετριέρῃ (Χορὸς ἐν) 254. Ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐν Ἀγγλίᾳ 347. Τί τρώγουσι καὶ τί πίνουσιν οἱ διάφοροι λαοὶ 283. Ὑπενδύτης (Ὁ) 382. Ὑπηρέτρια (Ἡ μονόφθαλμος) 216. Φονεύουσιν οἱ Ἑβραῖοι τέκνα Χριστιανῶν διὰ τὸ Πάσχα; 234. Φρενοκομεῖον (Τὸ) τῆς Κερκύρας 395. Φυλακαὶ (Αἱ) τῆς Βιέννης 390.

Ποικίλα.

16, 48, 79, 96, 112, 127, 143, 175, 192, 207, 224, 239, 256, 272, 287, 303, 320, 335, 351, 367, 383, 400, 412.

Πρακτικαὶ γνώσεις.

Ἀνθέων (Μέσον πρὸς διατήρησιν τῶν) 128. Βαπτόμενον (Συμβουλὴ εἰς) 304. Βιβλίων (Συμβουλὴ πρὸς ἀγορὰν καλῶν) 256. Γραφίδων (Μέσον πρὸς διατήρησιν τῶν) 64. Εἰκονογραφίας (Μέσον πρὸς καθαρισμὸν) 160. Κηλίδων (Μέσα πρὸς ἀπάλειψιν) 32, 176, 240, 352. Λινοστολῶν (Μέσον πρὸς σφράγισιν) 272. Λυχνίας (Μέσον πρὸς παραγωγὴν καλῆς φλογὸς ἐκ) 224. Πυρκαϊῶν (Μέσον πρὸς ἄμεσον ἀπόσβεσιν) 144. Ὑέλων (Μέσον πρὸς καθαρισμὸν τῶν) 208. Ὠῶν (Μέσον πρὸς διάκρισιν τῶν προσφάτων) 384.

Ὑγιεινή.

Ἀνθέων (Συμβουλὴ πρὸς ἀποφυγὴν ἐπιβλαβῶν ἐπιδράσεων τῶν) 320. Δωματίων μεμολυσμένων (Μέσον πρὸς καθαρισμὸν) 192. Ἐρεθισμοῦ τῶν ὀφθαλμῶν (Μέσα πρὸς θεραπείαν) 96. Καπνίσματος (Κακαὶ συνέπειαι τοῦ) μετὰ τὸ γεῦμα 80. Λουτρῶν θαλασσίων (Ὠφέλεια) 368. Λύσσης (Μέσον πρὸς πρόληψιν τῆς) 336. Ὀδόντων διατήρησις 48, 288. Ὑπερμέτρου παχύνσεως τῆς γαστρὸς (Μέσα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς) 112. Χάρτης (Ὁ) ὡς προφυλακτικὸν κατὰ τοῦ ψύχους 16.

Φιλολογία, ἠθολογία φιλοσοφία.

Ἀλεξιβρόχιον (Τὸ πρῶτον) ἐν Ἑλβετίᾳ 333. Ἀλήθειαι 16, 32, 47, 64, 78, 96, 112, 127, 143, 160, 174, 191, 207, 222, 238, 255, 271, 286, 303, 320, 334, 350, 367, 383, 400, 412. Ἀμλέτου (Ὁ χαρακτὴρ τοῦ) 145, 161. Ἀνάπτυξις (Πρόωρος διανοητικὴ) 93. Ἀντίποδες (Οἱ) 408. Ἀντισθένους (Γνώμη) τοῦ Ἀθηναίου 111. Ἀσχημία 172. Αὐτοκράτειρα (Ἡ νέα) τῆς Ῥωσσίας 206. Βήκονσφηλδ 304. Buloz (Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν Δύο Κόσμων») 96. Γκαῖτε (Ὁ) διατρίβων ἐν Weimar 118. Γκραίνδορζ (Ὁ κύριος) πρὸς τὸν ἀναγνώστην 296. Γνῶμαι καὶ σκέψεις

Digitized by Google

318, 364. Δισραέλη (Τὸ καρδίον τοῦ) 286. Δὲν πειράζει 385. Δῶρα (Γαμήλια) ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ 238. Ἔδισων (Τὸ ἐργαστήριον τοῦ) ἐν Μένλο-πὰρκ 78. Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως (Ἓν ἐπεισόδιον τῆς) ἐν Ἄνδρῳ 317. Ἑπτὰ (Ὁ ἀριθμὸς) 285. Ἔρως (Ὁ πρῶτός μου) 187. Ζιμβρακάκη (Βιογραφικὸν ἐπεισόδιον τοῦ Χαραλάμπου) 122. Ἡμισέληνος (Ἡ) 189. Κουρεὺς καὶ ποιητὴς 348. Λιττρὲ (Μία σελὶς τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ) 365. Λιττρὲ (Πῶς εἰργάζετο ὁ) 379. Mozart 79. Νικολάου (Τὸ τελευταῖον Πάσχα τοῦ αὐτοκράτορος) 235. Ὅρκος 207. Πάλαι θνήσκοντες 328. Παρισινοὶ (Οἱ) 44. Περὶ ὀλίγων κατεστραμμένων σελίδων τῆς πατρίου ἱστορίας 406 Σουλιώτου ἀπάντησις 401. Φιλοπονία 349. Φιλοπονία (Ἔκτακτος) 285. Φὶρθ (Μάρκος) 191. Χαιρετίζουσιν (Πῶς) οἱ διάφοροι λαοὶ 398. Χορεύομεν ἐπὶ ἡφαιστείου; (Πόθεν ἡ φράσις) 270.

Δάνειον πνεῦμα.

15, 32, 47, 64, 78, 96, 111, 127, 143, 160, 174, 191, 207, 222, 238, 255, 271, 286, 303, 319, 333, 350, 366, 382, 399, 412.

Διηγήματα καὶ μυθιστορίαι.

Ἀντίνοος 148. Ἀντώνιος (Ὁ ἰατρὸς) 164, 177, 193, 209, 225, 245, 257, 273, 291, 305, 321, 337, 353, 369, 387, 401. Βιβλιοθήκη (Ἡ) τοῦ κὺρ Δούκα 24. 14,615 φιορίνια 56. Εὐλογία (Ἡ) τοῦ γελωτοποιοῦ 136.

Ποίησις.

Μανούλα (Ἡ) 350.

Ἀνέκδοτα.

Γερο-Κολοκοτρώνη (Ἀνέκδοτα τοῦ) 411.

Digitized by Google

'Αριθ. 262 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου 6. — 4 Ἰανουαρίου 1881

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 817.

Κατ' ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις βαίνει σχεδὸν πάντοτε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν καταστροφήν του, διότι, ἂν δὲν ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν γυναικῶν ζηλοτυπία ἐξ ἔρωτος, θὰ ὑπάρχῃ ὅμως πάντοτε σχεδὸν ζηλοτυπία ἐκ φιλαυτίας, ἀντιζηλία φιλοδοξίας, ἅμιλλα πολυτελείας· ἐκεῖνος δὲ δὲν δύναται νὰ φιλοδωρήσῃ εἰς τὴν εὐνοουμένην τῆς ἡμέρας ἓν κειμήλιον ἢ ἓν ὄχημα ἢ μίαν ἔπαυλιν εἰς τὸν Βόσπορον, χωρὶς ν' ἀναστατώσῃ τὸ πᾶν ἐν τῇ οἰκίᾳ του· ὅθεν καὶ ἀναγκάζεται νὰ κάμῃ δι' ὅλας ὅ,τι ἤθελε νὰ κάμῃ διὰ τὴν μίαν, τουτέστι νὰ ἐξαγοράσῃ διὰ χρυσοῦ τὴν οἰκιακήν του εἰρήνην. Ὅ,τι δὲ συμβαίνει μεταξὺ τῶν γυναικῶν, συμβαίνει καὶ μεταξὺ τῶν τέκνων, τὰ ὁποῖα ἢ εἶνε τέκνα τῆς παρημελημένης μητρὸς καὶ μισοῦσιν, ἢ τῆς εὐνοουμένης καὶ μισοῦνται. Εὐκόλως δὲ δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ποίαν ἀνατροφὴν εἶνε δυνατὸν νὰ λάβωσι τὰ τέκνα ἐν τῷ χαρεμίῳ, ἐν ταῖς οἰκίαις ἐκείναις, ὅπου ὑπάρχουσι τόσαι μνησικακίαι καὶ ῥᾳδιουργίαι, ἐν τῷ μέσῳ τῶν δουλίδων καὶ τῶν εὐνούχων, ἄνευ τῆς συμβοηθείας τοῦ πατρός, ἄνευ τοῦ παραδείγματος τῆς ἐργασίας, ἐντὸς τῆς ταπεινότητος ἐκείνης καὶ ὑλικότητος· ἰδίως δὲ τὰ κοράσια, ἅτινα συνηθίζουσιν ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ν' ἀναθέτωσιν ὅλας τὰς ἐλπίδας τῆς εὐτυχίας των εἰς τὰς τέχνας ἐκείνας τῆς προσελκύσεως, διὰ τὰς ὁποίας εἶνε λίαν ὑπέροχον τὸ ὄνομα τῆς «ἐρωμένης», καὶ τὰ ὁποῖα διδάσκονται τὰς μὲν τέχνας ταύτας παρὰ τῆς μητρός, τὸ δὲ ὑπόλοιπον παρὰ τῶν δουλίδων, καὶ τὰ περαιτέρω παρὰ τοῦ *Καραγκιόζ*.

*
* *

Ὑπάρχουσιν ἔπειτα δύο ἄλλα εἴδη χαρεμίων, πλὴν τῶν εἰρηνικῶν καὶ τῶν τρικυμιωδῶν: τὸ χαρέμιον τοῦ νέου καὶ ἀπηλλαγμένου τῶν προλήψεων τούρκου, ὅστις ὑποβοηθεῖ τὰς εὐρωπαϊκὰς κλίσεις τῆς συζύγου του καὶ τὸ τοῦ τούρκου ὅστις εἶνε αὐστηρῶν ἠθῶν εἴτε ἐξ ἰδίου αἰσθήματος, εἴτε διότι ὑπακούει εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδίως εἰς μητέρα πρεσβῦτιν, μουσουλμανίδα ἄκαμπτον, ἀποστρεφομένην πάντα νεωτερισμόν, καὶ ἐπιβάλλουσαν τὴν θέλησίν της εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῆς οἰκίας. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων χαρεμίων ὑπάρχει μεγάλη διαφορά. Τὸ πρῶτον ἔχει τι τὸ παρεμφερὲς πρὸς εὐρωπαϊκὴν οἰκίαν. Ὑπάρχει ἓν κλειδοκύμβαλον, τὸ ὁποῖον διδάσκεται νὰ κρούῃ ἡ χανοὺμ ὑπὸ διδασκαλίσσης χριστιανῆς· ὑπάρχουσι τραπεζάρια ἐργασίας, καθίσματα ψάθινα, κλίνη ἐκ μαγονίου, ἓν γραφεῖον. Εἰς τὸν τοῖχον κρέμαται ἡ προσωπογραφία τοῦ Ἐφέντη, τὴν ὁποίαν ἐσχεδιογράφησε διὰ μολυβδοκονδύλου Ἰταλὸς ζωγράφος ἐκ Σταυροδρομίου· εἰς μίαν γωνίαν ὑπάρχει βιβλιοθήκη μικρὰ μὲ μίαν εἰκοσάδα βιβλίων, ἐν οἷς καὶ μικρὸν τουρκογαλλικὸν λεξικόν, καὶ ὁ τελευταῖος ἀριθμὸς τῆς «Mode illustrée», τὴν ὁποίαν ἡ κυρία λαμβάνει ἐκ δευτέρας χειρὸς παρὰ τῆς προξενίσσης τῆς Ἱσπανίας. Ἡ Κυρία ἔχει ὅλα τὰ χρειώδη διὰ νὰ ζωγραφῇ μὲ χρώματα ὑδαρῆ, καὶ ζωγραφεῖ ἐμπαθῶς ἄνθη καὶ ὀπωρικά. Διαβεβαιοῖ δὲ τὰς φίλας της ὅτι οὐδὲ μίαν κἂν στιγμὴν αἰσθάνεται πλῆξιν. Μεταξὺ δὲ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης ἐργασίας ἀναγράφει τὰ ἀπομνημονεύματά της. Καθ' ὡρισμένην ὥραν δέχεται τὸν διδάσκαλον τῆς γαλλικῆς, γέροντα κυφὸν καὶ ἐξητμισμένον, ἐννοεῖται, μετὰ τοῦ ὁποίου γυμνάζεται εἰς τὸ ὁμιλεῖν. Ἐνίοτε ἔρχεται νὰ τῆς κάμῃ τὴν φωτογραφίαν καὶ μία φωτογράφος Γερμανὶς ἀπὸ τὸν Γαλατᾶν. Ὅταν ἀσθενήσῃ, ἔρχεται νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ ἰατρὸς εὐρωπαῖος, ὅστις δύναται νὰ εἶνε καὶ ὡραῖός τις νέος, διότι ὁ σύζυγος δὲν εἶνε τόσον κτηνωδῶς ζηλότυπος, καθὼς μερικοί του φίλοι ἐσκωριασμένοι. Ἔρχεται δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καί τις Γαλλὶς ῥάπτρια νὰ τῆς δοκιμάσῃ φόρεμα κομμένον κατὰ τὸ τελευταῖον ἀκριβῶς σχέδιον τῆς ἐφημερίδος τοῦ συρμοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον ἡ κυρία μελετᾷ νὰ κάμῃ ὡραίαν ἔκπληξιν εἰς τὸν σύζυγόν της τὴν ἑσπέραν τῆς Πέμπτης, ἥτις εἶνε ἡ ἱερὰ ἡμέρα τῶν μουσουλμάνων συζύγων, καθ' ἣν ὁ ἐφέντης ἔχει νὰ ἐξαργυρώσῃ ἐρωτικήν τινα συναλλαγματικὴν εἰς τὸ «φύλλον τοῦ ῥόδου» του. Καὶ ὁ ἐφέντης, ὅστις εἶνε ἄνθρωπος ὑψηλῆς περιωπῆς, τῆς ὑπεσχέθη νὰ τὴν φέρῃ νὰ ἴδῃ ἐκ τῆς ὀπῆς θύρας τὸν μέγαν χορόν, ὅστις θὰ δοθῇ τὸν προσεχῆ χειμῶνα εἰς τὴν ἀγγλικὴν πρεσβείαν. Ἐν γένει ἡ *χανοὺμ* εἶνε κυρία εὐρωπαία μουσουλμανὶς τὸ θρήσκευμα, καὶ τὸ λέγει δὰ αὐταρέσκως πρὸς τὰς φίλας της :— Ἐγὼ ζῶ ὡς χο-

Digitized by Google

κόνα— ὡς χριστιανή·—αἱ δὲ φίλαι της καὶ αἱ συγγενεῖς της πρεσβεύουσι τὰς αὐτὰς ἀρχάς, εἰ καὶ δὲν δύνανται νὰ διάγωσι τὸν αὐτὸν βίον,καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ταύτης ὁ λόγος εἶνε περὶ συρμοῦ καὶ περὶ θεάτρων, καὶ χλευάζουσι τὰς «δεισιδαιμονίας», καὶ τὰς «σχολαστικότητας τῆς παλαιᾶς Τουρκίας», ἡ ἐπῳδὸς δὲ πάσης ὁμιλίας εἶνε αὕτη: «εἶνε καιρὸς ν' ἀρχίσωμεν νὰ ζῶμεν ὀλίγον λογικώτερα. Ἀλλ' εἰς τὸ ἄλλο χαρέμιον; Ἐνταῦθα τὰ πάντα εἶνε τουρκικὰ ἀπὸ τῆς ἐνδυμασίας τῆς κυρίας μέχρι τοῦ ἐλαχίστου σκεύους. Βιβλίον ἐκεῖ δὲν εἰσέρχεται ἄλλο παρὰ τὸ Κοράνιον, οὐδ' ἐφημερὶς ἄλλη παρὰ τὴν *Σταμπούλ*. Ἐὰν ἡ κυρία ἀσθενήσῃ, δὲν προσκαλεῖται ὁ ἰατρός, ἀλλὰ μία ἀπὸ τὰς θείας ἐκείνας μουσουλμανίδας ἰατρίσσας, αἵτινες ἔχουσιν ἰδικὸν φάρμακον δι' ὅλας τὰς ἀσθενείας. Ἐὰν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ τῆς κυρίας φέρωσι τὸ μόλυσμα τῆς εὐρωπαϊκῆς φθίσεως, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς νὰ ἴδωσι τὴν θυγατέρα των εἰμὴ ἅπαξ μόνον τῆς ἑβδομάδος. Ὅλα τὰ ἀνοίγματα τῆς οἰκίας εἶνε καλῶς σκεπασμένα μὲ δικτυωτὰ καὶ μανδαλωμένα, οὐδὲν δ' εὐρωπαϊκὸν πρᾶγμα εἰσέρχεται ἐκεῖ ἄλλο παρὰ τὸν ἀέρα, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἡ κυρία εἶχε τὸ δυστύχημα νὰ μάθῃ ὀλίγα γαλλικὰ κατὰ τὴν παιδικήν της ἡλικίαν, καὶ τότε ἡ πενθερὰ εἶνε ἱκανὴ νὰ τῆς παραδώσῃ εἰς τὰς χεῖρας μυθιστόρημά τι τοῦ χειρίστου εἴδους, διὰ νὰ δύναται ἔπειτα νὰ τῆς εἴπῃ:— Βλέπεις τί εἴδους κοινωνία εἶνε αὐτή, τὴν ὁποίαν θέλετε νὰ πιθηκίσετε; τί λαμπρὰ πράγματα ἀποφέρει; τί ὡραῖα παραδείγματα παρέχει;

* * *

Ἐν τούτοις ὁ βίος τῶν τουρκισσῶν εἶνε πλήρης συμβαμάτων, θλίψεων, γραολογιῶν, τὰς ὁποίας ὁ κατὰ πρῶτον ἀκούων δὲν θὰ ἐπίστευεν ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ἐμφιλοχωρῶσιν εἰς κοινωνίαν, ὅπου τὰ δύο φῦλα οὐδεμίαν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα συγκοινωνίαν. Ἔν τινι χαρεμίῳ π.χ. ἡ μήτηρ θέλει ν' ἀποσπάσῃ ἐκ τῆς καρδίας τοῦ υἱοῦ της μίαν τῶν γυναικῶν, καὶ νὰ ἐμβάλῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἐκλεκτήν, ζητεῖ δὲ πᾶν μέσον διὰ νὰ ἀποκρύψῃ τὰ τέκνα ταύτης,καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ παραμεληθῇ ἡ ἀνατροφὴ αὐτῶν, διὰ νὰ μὴ τὰ ἀγαπήσῃ ὁ υἱός της καὶ τὰ προτιμήσῃ τῶν ἄλλων. Εἰς ἄλλο χαρέμιον, γυνή τις, μὴ δυναμένη ν'ἀποσπάσῃ τὸν σύζυγόν της ἀπὸ τῆς ἀντιζήλου της διὰ νὰ τὸν ἀπολαύσῃ αὐτὴ μόνη, προσπαθεῖ νὰ ἐξατμίσῃ τοὐλάχιστον τὸ πεῖσμά της ἀποσπῶσα αὐτὸν ἐξ αὐτῆς δι' ἄλλης τινός, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀναζητεῖ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ὡραίαν τινὰ δούλην, διὰ νὰ τὴν θέσῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἐφέντη, διὰ νὰ τὴν ἐρωτευθῇ, καὶ προδώσῃ καὶ αὐτὴν μέν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐνοουμένην της. Ἄλλη γυνή, ἥτις ἐκ φυσικῆς κλίσεως εἶνε μεσίτρια γάμων, σοφίζεται πῶς ὁ δεῖνα συγγενής τις νὰ βλέπῃ συχνὰ τὴν δεῖνα κορασίδα, νὰ τὴν ἐρωτευθῇ καὶ νὰ τὴν νυμφευθῇ, καὶ οὕτω τὴν ὑφαρπάσῃ ἀπὸ τοῦ ἰδίου της συζύγου, ὅστις πρὸ πολλοῦ μελετᾷ νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ἐδῶ ὅμιλος γυναικῶν καταβάλλουσιν ἐξ ἐράνου τόσον ἑκάστη διὰ νὰ φιλοδωρήσωσιν, ἐπὶ ἰδίῳ τινὶ σκοπῷ, ὡραίαν δούλην εἰς τὸν μέγαν βεζίρην ἢ εἰς τὸν Σουλτάνον· ἐκεῖ ἄλλαι κυρίαι ὑψηλῆς περιωπῆς κατορθώνουν ὅ,τι θέλουν, ῥίπτουσιν ἀπὸ ὑψηλὰ ὑπουργήματα τοὺς ἐχθρούς των, ἀναβιβάζουσιν εἰς αὐτὰ τοὺς φίλους των, ἀπομακρύνουσι τοῦτον, καὶ ἀποστέλλουσι τὸν ἄλλον εἰς ἀπόκεντρον ἐπαρχίαν. Καίτοι δὲ αἱ κοινωνικαί των σχέσεις εἶνε πολὺ πλέον περιωρισμέναι παρὰ εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς πόλεις, γνωρίζουσιν ὅμως οὐχ ἧττον πάντα ὅσα συμβαίνουσιν εἰς τῶν ἄλλων τὰς οἰκίας.Ἡ φήμη μιᾶς γυναικὸς εὐφυοῦς, μιᾶς ἄλλης κακογλώσσου, μιᾶς ἀγρίας ζηλοτύπου, μιᾶς περιλύπου, διαδίδεται πολλάκις ἐπέκεινα τοῦ κύκλου τῶν γνωρίμων. Καὶ ἐκεῖ δὲ τὰ εὐφυολογήματα καὶ τὰ λογοπαίγνια, ὧν ἡ τουρκικὴ γλῶσσα εἶνε θαυμασίως ἐπιδεκτική, μεταδίδονται ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ κάμνουσι γύρους ἀτελευτήτους.

Αἱ γεννήσεις, αἱ περιτομαί, οἱ γάμοι, αἱ ἑορταί, ὅλα ὅσα συμβαίνουσιν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς συνοικίας καὶ τὸ Σεράγιον, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα συμβάματα, σχολιάζονται μὲ γραολογίας ἀπεράντους. Εἴδετε τὸ νέον πιλίδιον τῆς πρεσβευτρίας τῆς Γαλλίας; τί ἀπέγεινεν ἡ ἐκ Γεωργίας φθάσασα ὡραία δούλη,τὴν ὁποίαν ἡ Σουλτάνα Βαλιδὲ θὰ φιλοδωρήσῃ εἰς τὸν Σουλτάνον τὴν ἡμέραν τοῦ μεγάλου Βαϊραμίου; Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ Ἀχμὲδ πασσᾶ ἐξῆλθε προχθὲς φέρουσα ὑποδημάτια εὐρωπαϊκὰ μὲ μεταξωτοὺς θυσανίσκους; Ἔφθασαν τέλος πάντων ἐκ Παρισίων οἱ ἱματισμοὶ διὰ τὴν παράστασιν τοῦ Ἀρχοντοχωριάτου (Bourgeois Gentilhomme) εἰς τὸ θέατρον τοῦ Σεραγίου; Πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος ἡ σύζυγος τοῦ Μαχμοὺδ ἐφέντη ὑπάγει καὶ προσεύχεται ἑκάστην πρωΐαν εἰς τὸ τζαμίον τοῦ Βαϊαζῆτ,διὰ νὰ τῆς χαρίσῃ ὁ Θεὸς δίδυμα.Σκάνδαλον μέγα ἠκολούθησεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δεῖνος φωτογράφου εἰς τὸ Σταυροδρόμιον, διότι ὁ Ἀχμὲδ ἐφέντης εἶδεν ἐκεῖ τὴν εἰκόνα τῆς συζύγου του.Ἡ κυρία Ἀϊσὲ πίνει οἶνον. Ἡ κυρία Φατιμὰ διέταξε καὶ τῆς ἔκαμαν ἐπισκεπτήρια. Ἡ κυρία Χαφιτὲν ἐθεάθη εἰσελθοῦσα εἰς τὰς τρεῖς καὶ ἐξελθοῦσα εἰς τὰς τέσσαρας ὥρας ἀπὸ τὸ κατάστημα ἑνὸς Φράγκου. Τὰ μικρὰ δὲ ταῦτα κακόβουλα χρονικὰ κυκλοφοροῦσι μετ' ἀπιστεύτου τάχους εἰς τοὺς ἀναριθμήτους ἐκείνους κιτρίνους καὶ ὑπερύθρους θαλαμίσκους, συνδέονται μετὰ τῶν τῆς Αὐλῆς, ἐκτείνονται εἰς τὸ Σκούταρι,παρατείνονται εἰς τὰ δύο παράλια τοῦ Βοσπόρου μέχρι τοῦ Εὐξείνου, ἐνίοτε δὲ καὶ φθάνουσιν ἕως εἰς τὰς μεγάλας ἐπαρχιακὰς πόλεις, ὁπόθεν ἐπι-

Digitized by Google

στρέφουσι κεντημένα καὶ στολισμένα μὲ θυσάνους, διὰ νὰ προκαλέσωσι νέους καγχασμοὺς καὶ νέας γραολογίας εἰς τὰ χίλια χαρέμια τῆς μητροπόλεως.

*
* *

Θὰ ἦτο περίεργος διασκέδασις, ἐὰν ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν τούρκων, ὅπως ὑπάρχουσι καὶ μεταξὺ ἡμῶν, αἱ μικραὶ ἐκεῖναι ζῶσαι ἐφημερίδες τοῦ ὡραίου κόσμου, αἵτινες γνωρίζουσιν ὅλους καὶ γνωρίζουσι καὶ δημοσιεύουσιν ὅλα· θὰ ἦτο διασκέδασις συγχρόνως καὶ μελέτη τερπνοτάτη τῶν ἠθῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, νὰ ὑπάγῃ τις συνοδευόμενος ὑπὸ μιᾶς ἐξ αὐτῶν ἡμέραν τινὰ ἑορτάσιμον, καὶ νὰ ἀκούσῃ παρ' αὐτῆς μίαν μικρὰν λέξιν περὶ ὅλων τῶν οὕτως ἢ ἄλλως ἐπισήμων προσώπων, ὅσα ἤθελον διέλθῃ ἐκεῖθεν.

Ἀλλὰ τί πειράζει καὶ ἂν δὲν γείνῃ τοῦτο; Τὰ πράγματα εἶνε γνωστά, τὰ δὲ πρόσωπα δύναταί τις καὶ νὰ τὰ φαντασθῇ. Δι' ἐμὲ εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ τὰ εἶδα καὶ νὰ τὰ ἤκουσα. Τὸ πλῆθος διέρχεται, καὶ ὁ τοῦρκος νεύει καὶ φλυαρεῖ. Ἡ κυρία ἐκείνη ἐκεῖ ἦλθεν εἰς ῥῆξιν μὲ τὸν σύζυγόν της πρό τινος καιροῦ, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὸ Σκούταρι· τὸ Σκούταρι εἶνε τὸ καταφύγιον τῶν δυσηρεστημένων καὶ θυμωμένων· ἐκεῖ διαμένει παρά τινι φίλῃ αὐτῆς, καὶ ἐκεῖ θὰ διαμείνῃ μέχρις οὗ ὁ σύζυγός της, ὅστις κατὰ βάθος εἶνε καλῶς πρὸς αὐτὴν διατεθειμένος, ὑπάγει καὶ τὴν ἀναγγείλῃ ὅτι ἀφῆκε τὴν παλλακίδα, τὴν αἰτίαν τῆς ῥήξεως, καὶ τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν εἰρηνεύσασαν οἰκίαν. Ὁ ἐφέντης οὗτος εἶνε ὑπάλληλος εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, ὅστις μὴ γνωρίζων τί νὰ κάμῃ μὲ τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς συγγενεῖς τῶν συγγενῶν, οἵτινες ἐμβάλλουσι συχνάκις τὴν ἔριν εἰς τὴν οἰκίαν, ἔκαμε, καθὼς κάμνουν τόσοι ἄλλοι: ἐνυμφεύθη μίαν δούλην Ἀραβίδα, ἥτις καὶ κατ' αὐτὰς διδάσκεται τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς τουρκικῆς ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ συζύγου.

Τὸ ἄλλο ἐκεῖνο ὡραῖον γύναιον εἶνε μία διεζευγμένη, ἥτις προσμένει νὰ ἀποβάλῃ ὁ δεῖνα ἐφέντης μίαν τῶν τεσσάρων γυναικῶν του, διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν της, καθ' ἃ τῆς ἐδόθη πρὸ καιροῦ ἡ ὑπόσχεσις. Ἡ ἄλλη ἐκεῖ κάτω εἶνε μία κυρία, ἥτις, ἀφ' οὗ διεζεύχθη δὶς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σύζυγον, θέλει νὰ τὸν νυμφευθῇ ἐκ νέου, ἐκεῖνος δὲ εἶνε σύμφωνος· ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ νυμφεύεται ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, καθ' ἃ ὁρίζει ὁ νόμος, ἄλλον ἄνδρα, ὅστις θὰ ὑπάρξῃ σύζυγός της διὰ μίαν μόνην νύκτα, θὰ τὸν διαζευχθῇ δὲ παρευθύς, μεθ' ὃ ἡ ὡραία ἰδιότροπος θὰ δυνηθῇ νὰ τελέσῃ τὸν τέταρτόν της γάμον μετὰ τοῦ πρώτου συζύγου της. Ἡ μελαγχροινὴ αὐτὴ μὲ τοὺς πνευματώδεις ὀφθαλμοὺς εἶνε δούλη ἀβυσσινή, ταύτην δὲ ἐφιλοδώρησε μεγάλη τις κυρία τοῦ Καΐρου εἰς ἄλλην κυρίαν τῆς Σταμπούλ, ἥτις ἀποθανοῦσα ἀφῆκεν αὐτὴν οἰκοδέσποιναν. Ὁ πεντηκοντούτης οὗτος ἐφέντης ἐνυμφεύθη ἤδη δέκα γυναῖκας. Τὸ φέρον πρασίνην ἐνδυμασίαν ἐκεῖνο γραΐδιον δύναται νὰ καυχηθῇ, ὅτι ἐχρημάτισε νόμιμος σύζυγος δώδεκα ἀνδρῶν. Ἡ ἄλλη ἐκείνη εἶνε κυρία, ἥτις κερδαίνει ἱκανὰ ἀγοράζουσα κορασίδας δεκατεσσάρων ἐτῶν, τὰς ὁποίας διδάσκει τὴν μουσικήν, τὸν χορόν, τὴν φωνητικὴν μουσικήν, καὶ τοὺς τρόπους τῆς εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς, μεθ' ὃ τὰς μεταπωλεῖ μὲ κέρδος πεντακόσια τοῖς ἑκατόν. Ἰδοὺ ἐκεῖ μία ἄλλη ὡραία κυρία, περὶ τῆς ὁποίας δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω ἀκριβῶς πόσα ἐστοίχισεν : εἶνε Κιρκασσία ἀγορασθεῖσα εἰς τὸν Τοπχανὲν δι' ἑκατὸν εἴκοσι λίρας τουρκικάς, καὶ μετὰ τρία ἔτη μεταπωληθεῖσα διὰ τὸ εὐτελὲς ποσὸν τετρακοσίων λιρῶν. Ἐκείνη ἐκεῖ, ἥτις διευθετεῖ τὴν καλύπτραν της, διῆλθε σειρὰν παράδοξον ὅλως τυχῶν : κατὰ πρῶτον ἐχρημάτισε δούλη, ἔπειτα ὀδαλίκισσα, ἀκολούθως σύζυγος, μετὰ ταῦτα διεζευγμένη, ἔπειτα σύζυγος ἐκ νέου, καὶ ἀκολούθως χήρα ἐνεργοῦσα νῦν νὰ νυμφευθῇ ἐκ νέου. Ἰδέτε τὸν ἐφέντην τοῦτον· συμβαίνει τι παρ' αὐτῷ ἄκρως περίεργον· ἂν δυνηθῆτέ ποτε νὰ τὸ μαντεύσετε· ἡ σύζυγός του εἶνε ἐρωτευμένη ἕνα εὐνοῦχον, καὶ λέγουν ὅτι εἶνε ἱκανὴ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν σύζυγόν της ἕνα καλὸν κυαθίσκον καφέ, διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ ζήσῃ ἐν εἰρήνῃ μετὰ τοῦ ἐραστοῦ, τοῦτο δὲ δὲν θὰ ἦτο τὸ πρῶτον παράδειγμα ἔρωτος οὕτω τερατωδῶς ἰδανικοῦ. Ἐκεῖνος ἐκεῖ εἶνε ἔμπορος, ὅστις ἕνεκα λόγων ἐμπορικῶν ἐνυμφεύθη τέσσαρας γυναῖκας, ὧν τὴν μὲν διατηρεῖ ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὴν δὲ ἐν Τραπεζοῦντι, τὴν τρίτην ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ τὴν τετάρτην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἔχει τοιουτοτρόπως τέσσαρας λιμένας ἐρωτικοὺς διὰ νὰ καταφεύγῃ εἰς τὸ τέλος τῶν ταξειδίων του. Ὁ ὡραῖος ἐκεῖνος εἰκοσιτετραέτης πασσᾶς δὲν ἦτο πρὸ ὀλίγων μηνῶν εἰμὴ πτωχὸς ὑπαξιωματικὸς τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ὁ δὲ Σουλτάνος δι' ἑνὸς ἅλματος τὸν ἔκαμε πασσᾶν, διὰ νὰ τοῦ δώσῃ εἰς γυναῖκα μίαν τῶν ἀδελφῶν του· ἀλλὰ τῶν ἄλλων νυμφευμένων Τούρκων τὰς ἁμαρτίας τὰς πληρώνει τώρα αὐτός, διότι μία Σουλτάνα δὲν ἀστειεύεται, καὶ εἶνε γνωστὸν ὅτι εἶνε «ζηλότυπος ὡς ἀηδών», καὶ ἴσως ἐὰν ἀνεζητοῦμεν καλῶς μεταξὺ τοῦ πλήθους, θὰ εὑρίσκαμεν μίαν δούλην, ἥτις τὸν παρακολουθεῖ μακρόθεν διὰ νὰ ἀνακαλύπτῃ ποῖον βλέπει καὶ ποῖον δὲν βλέπει. Ἴδετε τὸ ῥαδινὸν ἐκεῖνο σῶμα τῆς γυναικός· δὲν εἶνε ἀνάγκη λίαν ἐμπείρου βλέμματος διὰ νὰ παρατηρήσῃ ὅτι εἶνε ἄνθος ἐξελθὸν τοῦ Σεραγίου· ὑπῆρξε μία ἀπὸ τὰς ὡραίας τοῦ Σουλτάνου, καὶ πρὸ ὀλίγων μηνῶν τὴν ἐνυμφεύθη ὑπάλληλός τις τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου, ὅστις δι' αὐτῆς ἔχει τώρα τὸν ἕνα πόδα ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔχῃ κάμῃ μεγάλας προόδους. Ἰδοὺ ἐκεῖ ἐν κορασίδιον πενταετές, μνηστευθὲν σήμερον μὲ παιδίον ὀκταετές· οἱ γονεῖς ἔφεραν τὸν μικρὸν μνηστῆρα διὰ νὰ

Digitized by Google

ἴδῃ τὴν μνηστήν του· τὴν εὕρηκε τῆς ἀρεσκείας του· ἀλλ' αἴφνης ἔγεινεν ἔξω φρενῶν, διότι ἐν ἐξαδελφίδιόν της, ἔχον ὕψος ἑνὸς μέτρου, τὴν ἐφίλησεν ἐπὶ παρουσίᾳ του. Ἰδοὺ μία γραῖα στρίγλα, ἥτις προχθὲς ἔσφαξε δύο πρόβατα, ὁλοκαύτωμα εὐχαριστήριον πρὸς τὸν Ἀλλάχ, διότι τὴν ἀπήλλαξε νύμφης, ἣν ἀπεστρέφετο. Ἰδοὺ ἐκεῖ μία φαυλόβιος ἰάτραινα, εἰς τῆς ὁποίας τὰς χεῖρας παρέδωκε κυρία τις μίαν τῶν δούλων της, ἐπιφορτίζουσά την ὅπως λάβῃ τὴν δέουσαν πορείαν ὁ καρπὸς μικρᾶς τινος σχέσεώς της μὲ τὸν Ἐφέντην, διότι, ἐὰν ἡ δούλη προαγάγῃ εἰς φῶς πλάσμα τι, ἡ οἰκοδέσποινα δὲν δύναται πλέον νὰ τὴν πωλήσῃ, καὶ ὁ οἰκοδεσπότης εἶνε ἠναγκασμένος νὰ τὴν κρατήσῃ παρ' ἑαυτῷ. Ἡ ἄλλη ἐκείνη εἶνε γυνὴ τοῦ αὐτοῦ φυράματος, τὴν ὁποίαν ἐκ διαλειμμάτων ἐπιφορτίζουσι νὰ ἐξακριβώσῃ *ἐξ ὄψεως*, ἐὰν δούλη τις, τὴν ὁποίαν θέλουν νὰ φέρουν εἰς τὴν οἰκίαν, εἶνε ἀκριβῶς καθαρὸν πρᾶγμα. Ἐκείνη ἐκεῖ μὲ τὸ πρόσωπον ὁλοσκεπὲς καὶ τὸν ἰόχρουν φερετζέν, εἶνε ἡ σύζυγος τούρκου τινὸς φίλου μου· ἀλλὰ δὲν εἶνε τούρκισσα, ἀλλὰ χριστιανή· μὴ τὸ εἴπετε ὅμως εἰς κανένα, χάριν αὐτῆς, ὄχι τοῦ συζύγου, εἰς ὃν τὸ Κοράνιον δὲν ἀπαγορεύει νὰ νυμφεύεται χριστιανάς, καὶ διὰ νὰ ἐξαγνισθῇ ἀπὸ τοῦ ἐναγκαλισμοῦ μιᾶς ἀπίστου, ἀρκεῖ νὰ νιφθῇ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας. Ἄχ! τί ἐχάσαμεν! Διέβη ἅμαξα τοῦ Σεραγίου, καὶ ἐντὸς αὐτῆς ἦτο ἡ τρίτη *καδίνα* τοῦ Σουλτάνου· ἀνεγνώρισα τὴν ῥοδόχρουν ταινίαν εἰς τὸν λαιμὸν τῆς ἐπιμελητρίας: ἡ τρίτη καδίνα, δῶρον τοῦ πασᾶ τῆς Σμύρνης, ἥτις ἔχει τοὺς μεγαλητέρους ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ μικρότερον στόμα τῆς αὐτοκρατορίας· μικρὰ μορφὴ κατὰ τὸ εἶδος τῆς μικρᾶς ἐκείνης χανοὺμ μὲ τὸ γρυπὸν ῥινίδιον, ἥτις χθὲς ἥμαρτεν εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ εἰς τὸν Μωάμεθ μετά τινος ζωγράφου Ἄγγλου γνωρίμου μου. Ἡ ἀθλία! καὶ νὰ συλλογίζεταί τις ὅτι, ὅταν οἱ δύο ἄγγελοι Νεκὶρ καὶ Μουνκὶρ θὰ κρίνωσι τὴν ψυχήν της, θὰ νομίσῃ ὅτι δικαιολογεῖται, μεταχειριζομένη τὸ σύνηθες ψεῦδος, ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστούς, καὶ δὲν ἐγνώρισε τὸν ἄπιστον!

* * *

Ἀλλὰ τί λοιπόν; Ὑπάρχουν καὶ ἄπιστοι τούρκισσαι; Ὑπάρχουν! Μὲ ὅλην τὴν ζηλοτυπίαν τῶν ἐφέντιδων, μὲ ὅλην τὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν εὐνούχων, ἂν καὶ τὸ Κοράνιον ἐπαπειλεῖ μὲ ἑκατὸν μαστιγώσεις τὰς ἐνόχους, ἂν καὶ οἱ Τοῦρκοι σύζυγοι σχηματίζουσι μεταξύ των εἶδός τι εταιρίας ἀμοιβαίας συμβοηθείας, καὶ συμβαίνει ἐκεῖ ὅλως ἐναντίον πρὸς ὅ,τι συμβαίνει εἰς ἄλλας χώρας, ὅπου φαίνεται ὅτι ὅλοι σιωπηλῶς συνομοτοῦσι κατὰ τῆς συζυγικῆς εὐτυχίας· δύναταί τις μάλιστα νὰ βεβαιώσῃ ὅτι αἱ «καλυπτοφόροι» τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν διαπράττουσιν ὀλιγώτερα ἁμαρτήματα παρὰ τὰς «ἀποκεκαλυμμένας» πολλῶν χριστιανικῶν πόλεων. Ἐὰν τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχεν οὕτως, ὁ Καραγκιόζης δὲν θὰ ἔφερε τόσον συχνὰ διὰ στόματος τὴν λέξιν κ....., ἥτις μεταφραζομένη εἰς ἓν ἱστορικὸν ὄνομα, σημαίνει Μενέλαος. Ὤ! πῶς εἶνε τοῦτο δυνατόν; Εἶνε μυριοτρόπως δυνατόν. Ἐν πρώτοις εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν, ὅτι γυναῖκες δὲν ῥίπτονται πλέον εἰς τὸν Βόσπορον, οὔτε ἐντὸς σάκκου οὔτε ἄνευ σάκκου, καὶ ὅτι αἱ τιμωρίαι τῆς νηστείας, τῆς σιωπῆς, τοῦ κιλικίου, καὶ τῶν ξυλισμῶν εἰς τὰ πέλματα τῶν ποδῶν, δὲν εἶνε πλέον παρὰ ἀπειλαὶ μερικῶν κτηνωδῶν Μενελάων. Ἡ ζηλοτυπία ζητεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπιστίαν· ἀλλ' ἄρ' οὐ παρατηρήσῃ ὅτι δὲν ἐπέτυχε, δὲν παραδίδεται πλέον εἰς τὰς πάλαι ποτὲ μανίας καὶ ἐκδικήσεις, διότι τὴν σήμερον εἶνε πολὺ δυσκολώτερον νὰ μείνωσιν ἀποκεκρυμμέναι ἐντὸς τῶν τοίχων τῆς οἰκίας αἱ οἰκιακαὶ τραγῳδίαι, καὶ μεταξὺ πολλῶν ἄλλων δυνάμεων εὐρωπαϊκῶν εἰς τὴν μουσουλμανικὴν κοινωνίαν εἰσῆλθε καὶ ἡ δύναμις τοῦ γελοίου, τὴν ὁποίαν ἡ ζηλοτυπία φοβεῖται. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ τουρκικὴ ζηλοτυπία, ἥτις εἰς τὰς πλείστας τῶν οἰκιῶν εἶνε ζηλοτυπία ψυχρά, σωματική, ἐκ φιλαυτίας μᾶλλον προερχομένη παρὰ ἐξ ἔρωτος, εἶνε βεβαίως αὐστηρά, βαρεῖα, καὶ ἐκδικητική· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ τοὺς χιλίους ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ἀνιχνευτικὴν καὶ ἀκάματον δραστηριότητα τῆς ζηλοτυπίας, ἥτις προέρχεται ἐκ τοῦ ζῶντος αἰσθήματος ψυχῆς ἐρώσης. Ἔπειτα τίς ἐπαγρυπνεῖ τὰς γυναῖκας, αἵτινες διάγουσι κεχωρισμέναι ἀπὸ τοῦ συζύγου, ἢ καὶ μὴ κεχωρισμέναι μὲν ἀλλὰ διατρίβουσαι ὅμως ἐν ἰδίῳ διαμερίσματι, ὅπου ἐκεῖνος δὲν ὑπάγει καθ' ἑκάστην; Τίς παρακολουθεῖ αὐτὰς εἰς τὰς περιπλόκους στενωποὺς τοῦ Σταυροδρομίου καὶ τοῦ Γαλατᾶ, καὶ εἰς τὰς μακρινὰς συνοικίας τῆς Σταμποὺλ; Τίς ἐμποδίζει ὡραῖον ὑπασπιστὴν τοῦ Σουλτάνου νὰ κάμῃ ὅ,τι τὸν εἶδον ἐγὼ νὰ κάμνῃ, νὰ διέλθῃ καλπάζων πλησίον ὀχήματος εἰς τὴν καμπὴν μεγάλης ὁδοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ μὲν ἔμπροσθεν εὐνοῦχος τοῦ στρέφει τὰ νῶτα, ὁ δὲ ὄπισθεν δὲν δύναται νὰ τὸν ἴδῃ, διότι ἐπιπροσθεῖ τὸ ὄχημα, καὶ νὰ ῥίψῃ διερχόμενος ἓν γραμμάτιον ἐντὸς τῆς θυρίδος; Καὶ τὰς ἑσπέρας τοῦ Ῥαμαζανίου, ὅτε αἱ γυναῖκες εὑρίσκονται ἔξω μέχρι μεσονυκτίου; Καὶ αἱ φιλόφρονες *κοκόναι* ἰδίως, ὅσαι εὑρίσκονται εἰς τὰ σύνορα προαστείου χριστιανικοῦ καὶ προαστείου μουσουλμανικοῦ, αἵτινες δέχονται οἴκαδε φίλην καλυπτροφόρον, χωρὶς νὰ κλείσωσι τὴν θύραν εἰς φίλον εὐρωπαῖον;

Διὰ τοῦτο καὶ τὰ συμβάματα δὲν εἶνε πλέον οὔτε παράδοξα οὔτε φοβερά, καθὼς ἄλλοτε. Δὲν ὑπάρχουσι πλέον αἱ μεγάλαι κυρίαι ἐκεῖναι, αἵτινες τὴν νύκτα, ἀφ' οὗ ἱκανοποιήσωσι μίαν ἰδιοτροπίαν των, κατακρημνίζουσιν ἔπειτα εἰς τὸν Βόσπορον διὰ παγίδος κρυφίας τὸν νεανίσκον τοῦ ἐρ-

Digitized by Google

γαστηρίου, δστις έφερεν είς τὸ χαρέμιον τὸ ὕφασμα τὸ ἀγορασθὲν παρ' αὐτοῦ τὴν πρωΐαν, ὅπως ἔκαμε μία Σουλτάνα τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Τὴν σήμερον τὰ πάντα βαίνουσι πεζότατα. Αἱ πρῶται συμφωνίαι γίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὰ ὀπίσθια τῶν ἐργαστηρίων. Εἶνε γνωστὸν ὅτι πανταχοῦ ὑπάρχουσιν ἐργαστήρια παντὸς εἴδους. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐρωτήσῃ τις, ἐὰν αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ ζητοῦν νὰ ἐμποδίσουν τὰς καταχρήσεις ταύτας. Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐκ τῶν ὑπὲρ τῆς εὐταξίας διατάξεων, ὅσας ἡ ἀστυνομία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκδίδει κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτάς, αἱ πλεῖσται ἀπευθύνονται πρὸς τὰς γυναῖκας, καὶ ἀναφέρονται ἀπ' εὐθείας πρὸς αὐτὰς ἐν εἴδει συμβουλῶν ἢ ἀπειλῶν. Ἀπαγορεύεται παραδείγματος χάριν εἰς τὰς γυναῖκας νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ δωμάτια τῶν ἐργαστηρίων, ὀφείλουσι δὲ νὰ ἵστανται ἐν αὐτοῖς οὕτως, ὥστε νὰ φαίνωνται ἐκ τῆς ὁδοῦ. Ἀπαγορεύεται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ ἐμβαίνωσιν εἰς τὸν τροχιόδρομον χάριν διασκεδάσεως, ἐὰν δὲ ἔμβωσιν, ὀφείλουσι νὰ καταβῶσιν εἰς τὸ τέρμα τοῦ δρόμου των, ὄχι δὲ νὰ ἐπιστρέψωσι πάλιν ὀπίσω διὰ τοῦ αὐτοῦ δρόμου. Ἀπαγορεύεται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ νεύωσι πρὸς τοὺς διαβαίνοντας, νὰ σταματοῦν ἐδῶ, νὰ διαβαίνωσιν ἐκεῖθεν, νὰ διαλέγωνται πλέον τοῦ δεῖνος ὡρισμένου χρόνου εἰς τὰ δεῖνα ὡρισμένα μέρη· διατάξεις,αἵτινες ἕκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ κατὰ πόσον ἐκτελοῦνται,καὶ κατὰ πόσον εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῶσιν. Ἔπειτα εἶνε ἡ εὐλογημένη ἐκείνη καλύπτρα, ἥτις ἐθεσπίσθη πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἀνδρός, καὶ ἥτις σήμερον ἀπέβη πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς γυναικός, διότι ἐὰν τὴν φοροῦν διαφανῆ πρὸς διέξοδον τῶν ἰδιοτροπιῶν των, τὴν φοροῦν πυκνὴν πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτῶν. Ἐκ τούτου δὲ λέγουσιν, ὅτι γεννῶνται πολλὰ παράδοξα συμβάματα: εὐτυχεῖς ἐρασταί, οἵτινες μετὰ μακρὸν χρόνον δὲν γνωρίζουσιν ἀκόμη ποῖαι εἶνε αἱ φίλαι των· γυναῖκες, αἵτινες κρύπτονται ὑπὸ τὸ ὄνομα ἄλλης, ὅπως τὴν ἐκδικηθῶσι· μυκτηρισμοί, ἀναγνωρίσεις, καὶ συγχύσεις, προκαλοῦσαι ἐρεσχελίας ἀτελευτήτους

* * *

Αἱ ἐρεσχελίαι δὲ αὗται συνερχόμεναι συνανακλεύονται καὶ συνανακοχλάζουσιν ἐκ νέου ὅλαι εἰς τοὺς θαλάμους τῶν λουτρῶν, ἅτινα εἶνε ὁ συνήθης τόπος τῶν γυναικείων συνελεύσεων. Τὸ λουτρὸν εἶνε κατά τινα λόγον τὸ θέατρόν των. Ἐκεῖ ὑπάγουσι κατὰ ζεύγη καὶ καθ' ὁμίλους μετὰ τῶν δουλίδων, κομιζουσῶν προσκεφάλαια, τάπητας, στολίδια, λιχνεύματα, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ ἄριστον, ὅπως διατρίψωσιν ἐκεῖ ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας. Ἐκεῖ ἐντὸς τῶν ἡμισκοτείνων ἐκείνων θαλάμων, μεταξὺ τῶν μαρμάρων καὶ τῶν κρηνῶν, εὑρίσκονται ἐνίοτε ὁμοῦ διακόσιαι γυναῖκες καὶ ἐπέκεινα, γυμναὶ ὡς νύμφαι ἢ σχεδὸν γυμναί, αἵτινες κατὰ τὸ λέγειν τῶν εὐρωπαίων κυριῶν, ὅσαι παρευρέθησαν ἐκεῖ, παριστῶσι θέαμα τοιοῦτον, ὁποῖον θὰ ἔκαμνε νὰ καταπέσῃ ἡ γραφὶς ἀπὸ τῆς χειρὸς ἑκατὸν ζωγράφων. Ἐκεῖ βλέπει τις χανοῦμ λευκοτάτας πλησίον δουλίδων μελαινῶν ὡς ὁ ἔβενος· τὰς ὡραίας δεσποίνας μὲ τὰ εὔρωστα σχήματα, αἵτινες παριστῶσι τὸ ἰδανικὸν τοῦ κάλλους διὰ τοὺς τούρκους τῆς ἀρχαίας φιλοκαλίας· γύναια ἄτονα καὶ νεκρότατα, μὲ τὰς τρίχας βραχείας καὶ οὔλας, αἵτινες ὁμοιάζουσι μὲ μειράκια· Κιρκασσίας μὲ χρυσῆν κόμην καταπίπτουσαν μέχρι γονάτων· τουρκίσσας, ὧν ἑκατὸν πλεξίδες κατάμαυροι εἶνε διεσκορπισμέναι ἐπὶ τὸ στῆθος καὶ τοὺς ὤμους· ἄλλας μὲ κόμην καταδιῃρημένην εἰς ἀπειραρίθμους μικροὺς καὶ ἀτάκτους βοστρύχους, αἵτινες συναποτελοῦσι σχῆμα ὅμοιον μὲ ὑπερμεγέθη φενάκην. Ἡ μία φέρει περίαπτον περὶ τὸν λαιμόν, ἄλλη φέρει ἀγλίδα σκορόδου προσδεδεμένην εἰς τὴν κεφαλὴν πρὸς ἐξορκισμὸν τῆς βασκανίας· ἡμιάγριαι μὲ ἀραβουργήματα εἰς τοὺς βραχίονας· τὰ γύναια τοῦ συρμοῦ, ἅτινα φέρουσι περὶ τὴν ὀσφὺν τὰ ἴχνη τοῦ στηθοδέσμου, καὶ περὶ τοὺς ἀστραγάλους τῶν ποδῶν τὰ σημεῖα τῶν ὑποδηματίων, ἐνίοτε δὲ καὶ πτωχαὶ δουλίδες φέρουσαι ἐπὶ τῶν ὤμων τοὺς τύπους τῆς μάστιγος τῶν εὐνούχων. Σχηματίζουσι δὲ πλείστους ὅσους ὁμίλους καὶ παρουσιάζουσι πολλὰς καὶ διαφόρους θέσεις χαριέσσας καὶ παραδόξους· αἱ μὲν καπνίζουσιν ἀνακεκλιμέναι ἐπὶ ταπήτων, αἱ δὲ κτενίζονται ὑπὸ τῶν δουλίδων, ἄλλαι κεντοῦν, ἄλλαι ὑποτονθορύζουν ᾄσματα, γελοῦν, περιχέονται ὕδωρ, κυνηγοῦνται, ἢ ῥίπτουσιν ἀναφωνήματα ὑπὸ τὸ περίχυμα τοῦ ὕδατος, ἢ εὐωχοῦνται καθήμεναι ἐν κύκλῳ, ἢ ψάλλουσι τὸν ἐξάψαλμον τοῦ πλησίον, συνηνωμέναι κατὰ χωριστοὺς ὁμίλους. Ἀπογυμνούμεναι δὲ τὸ σῶμα, ἀπογυμνοῦνται συγχρόνως ἐκεῖ μᾶλλον παρὰ ἀλλαχοῦ καὶ τὸ παιδικόν των ἦθος. Μετροῦν τοὺς πόδας των, συνεπικρίνονται, καὶ συμπαραβάλλονται. Ἡ μία λέγει ἀφελῶς :—Εἶμαι ὡραία·—ἡ ἄλλη :—Εἶμαι ὑποφερτή :—μία ἄλλη :—Λυποῦμαι ὅτι ἔχω τὸ δεῖνα ἐλάττωμα—ἢ—Ἀλλ' ἠξεύρεις πῶς σὺ εἶσαι πλέον ὡραία ἀπὸ ἐμέ ; — Καί τις δὲ λέγει μετ' ἤθους ἐπιτιμητικοῦ πρὸς τὴν φίλην :—Ἀλλὰ κοίταξε λοιπὸν τὴν κυρίαν Φεριδὲχ πῶς ἐπάχυνε μὲ τὸ νὰ τρώγῃ καρίδας, καὶ σὺ νὰ μὲ λέγῃς, ἀδελφή, ὅτι ὠφελοῦν καλίτερα οἱ *δολμάδες* μὲ τὸ ῥύζι;—Ἐὰν δὲ εὑρίσκεται ἐκεῖ καὶ καμμία *κοκώνα* φιλόφρων, τὴν περικυκλώνουν καὶ τῆς κάμνουν χιλίας ἐρωτήσεις :—Εἶνε τῳόντι ἀληθὲς ὅτι πηγαίνετε εἰς τοὺς χοροὺς γυμνωμέναι ἕως ἐδῶ ; Πῶς τοῦ φαίνεται τοῦτο τοῦ ἐφέντη σας ; Καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τί λέγουν ; Καὶ πῶς κάμνετε διὰ νὰ χορεύσετε ; Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ; Ἀλήθεια ; Ἀλλ' αὐτὰ εἶνε πράγματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ τὰ ἴδῃ τις διὰ νὰ τὰ πιστεύσῃ !

Digitized by Google

⁂

Οὐ μόνον δὲ ἐν τοῖς λουτροῖς, ἀλλὰ καὶ παντοῦ καὶ πάντοτε ζητοῦν νὰ γνωρίσουν εὐρωπαίας κυρίας, καὶ εἶνε εὐτυχεῖς, ὁσάκις δύνανται νὰ συνάψωσιν ὁμιλίαν πρὸς αὐτὰς, καὶ ἰδίως νὰ τὰς δεχθῶσι κατ' οἶκον. Τότε συναθροίζουσι τὰς φίλας, παρουσιάζουσιν ὅλας τὰς γυναῖκας τῆς ὑπηρεσίας, ἐπιδεικνύουσι χαρὰν σχεδὸν ἑορτάσιμον, ὑπερπληροῦσι τὸ στόμα των μὲ γλυκύσματα καὶ ὀπωρικὰ, καὶ σπανίως τὰς ἀφίνουν νὰ ἀναχωρήσουν μὲ κενὰς τὰς χεῖρας καὶ ἄνευ δώρων. Τὸ αἴσθημα, τὸ κινοῦν αὐτὰς πρὸς τὰς τοιαύτας ἐκδηλώσεις, εἶνε μᾶλλον ἡ περιέργεια, ἐννοεῖται, παρὰ ἡ εὐμένεια· καὶ τῳόντι, μόλις ἀπέκτησαν οἰκειότητά τινα μὲ τὴν νέαν φίλην, καὶ τὴν ἐρωτῶσι περὶ μυρίων λεπτομερειῶν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ βίου, ἐξετάζουν τὸν ἱματισμόν της καθ' ἓν ἕκαστον μέρος, ἀπὸ τοῦ πιλιδίου μέχρι τῶν ὑποδηματίων, καὶ δὲν εὐχαριστοῦνται εἰμὴ ἀφοῦ τὴν φέρωσι καὶ εἰς τὸ λουτρὸν, καὶ ἴδουν καλῶς πῶς εἶνε καμωμένη μία Ναζαρηνὴ, μία τῶν παραδόξων ἐκείνων γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι σπουδάζουν τόσα πράγματα, αἵτινες ζωγραφίζουν, γράφουν διὰ τὸν τύπον, ἐργάζονται εἰς τὰ δημόσια γραφεῖα, ἱππεύουν, καὶ ἀναβαίνουν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. Ὅθεν καὶ ἀπὸ πολλοῦ δὲν ἔχουσι πλέον περὶ αὐτῶν τὰς παραδόξους ἰδέας, ἃς εἶχον πρὸ τῆς μεταρρυθμίσεως· δὲν νομίζουσι πλέον π. χ. ὅτι ὁ στηθόδεσμος εἶνε εἶδός τι θώρακος, τὸν ὁποῖον βάλλουν οἱ ἄνδρες εἰς τὰς γυναῖκας πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πίστεώς των, καὶ τοῦ ὁποίου κρατοῦν αὐτοὶ μόνοι τὸ κλειδίον· οὐδ' ὅτι αἱ εὐρωπαῖαι γυναῖκες ἀνήκουσιν εἰς ὅλους ἐκείνους, μεθ' ὧν συμπορευθῶσι κρατούμεναι ἐκ τοῦ βραχίονος· δι' ὃ καὶ τὰς παρετήρουν μετὰ δυσπιστίας καὶ ὡμίλουν περὶ αὐτῶν μετὰ καταφρονήσεως, μὴ ζηλεύουσαι μηδὲ τὴν παίδευσιν αὐτῶν, περὶ τῆς ὁποίας οὐδεμίαν εἶχον ἰδέαν ἢ δὲν ἠδύναντο νὰ τὴν ἐκτιμήσωσι. Τὴν σήμερον ἐξ ἐναντίας ἔχουσι περὶ αὐτῶν ὅλως διάφορον ἰδέαν, καὶ ἀπέβησαν δύσπιστοι κατ' ἀντίθετον ἔννοιαν· διὸ καὶ ἐντρέπονται ἐνώπιον αὐτῶν διὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀμάθειαν, φοβοῦνται μὴ φανῶσιν ἀγροῖκοι, ἢ ἀνόητοι ἢ παιδαριώδεις, καὶ πολλαὶ δὲν ἐπιδεικνύουν πλέον πρὸς αὐτὰς τὴν αὐτὴν καὶ πρότερον ἀφελῆ ἐμπιστοσύνην. Τὰς μιμοῦνται ὅμως ἔτι μᾶλλον πάντοτε εἰς τὰ ἐνδύματα καὶ εἰς τοὺς συρμούς. Ὅσαι δὲ ἐξ αὐτῶν σπουδάζουσιν εὐρωπαϊκήν τινα γλῶσσαν, πράττουσι τοῦτο κατὰ μίμησιν, καὶ διὰ νὰ συνδιαλέγωνται μὲ τὰς χριστιανὰς, ὄχι πρὸς ἀπόκτησιν γνώσεων. Ὁμιλοῦσαι δὲ φιλοτιμοῦνται νὰ παρεμβάλλωσιν εἰς τὰ τουρκικὰ καί τινας λέξεις γαλλικάς· ὅσαι δὲ δὲν γνωρίζουσι τὴν γλῶσσαν ἐκείνην, ὑποκρίνονται ὅτι τὴν γνωρίζουν, ἢ τοὐλάχιστον ὅτι τὴν ἐννοοῦν· εἶνε δὲ εὐτυχεῖς ὁσάκις προσείπῃ τις αὐτὰς **madame**· ὑπάγουν δ' ἐπίτηδες εἰς φραγκικά τινα ἐργαστήρια διὰ νὰ τὰς προσφωνῶσι μὲ τὸν τίτλον τοῦτον· καὶ τὸ Σταυροδρόμιον, τὸ μέγα Σταυροδρόμιον, τὰς προσελκύει, ὅπως τὸ φῶς τὰς πεταλούδας· προσελκύει δὲ οὐ μόνον τὰ βήματά των, ἀλλὰ καὶ τὰς φαντασιοκοπίας καὶ τὸ ἀργύριόν των, ἐνίοτε δὲ καὶ τὰς ἁμαρτίας των. Διὰ τοῦτο ἐπιθυμοῦν καθ' ὑπερβολὴν νὰ γνωρίσουν Φράγκας κυρίας, αἵτινες εἶνε δι' αὐτὰς ὥς τινες ἀποκαλύπτριαι νέου κόσμου. Αὗται παρακαλούμεναι περιγράφουσιν εἰς αὐτὰς τὰς μεγάλας παραστάσεις τῶν θεάτρων τῆς δύσεως, τοὺς λαμπροὺς χοροὺς, τὰ ὡραῖα συμπόσια, τὰς μεγαλοπρεπεῖς ὑποδοχὰς τῶν μεγάλων κυριῶν, τὰ συμβάματα τῶν ἀποκρέων, καὶ τὰ μεγάλα ταξείδια· ὅλαι δὲ αὗται αἱ φαειναὶ εἰκόνες συνταράττονται ἔπειτα ὅλαι ὁμοῦ ἐν τῇ καταπεπονημένῃ μικρᾷ αὐτῶν κεφαλῇ μεταξὺ τῶν σκιερῶν τοίχων τοῦ χαρεμίου, καὶ εἰς τὴν σκιὰν τῶν μελαγχολικῶν κήπων· ὅπως δὲ αἱ εὐρωπαῖαι γυναῖκες ὀνειρεύονται τοὺς γαληνιαίους ὁρίζοντας τῆς Ἀνατολῆς, οὕτω καὶ αὗται κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας ἐπιθυμοῦσι διακαῶς τὸν ποικίλον καὶ πυρετώδη βίον τῶν ἡμετέρων τόπων, καὶ θὰ ἔδιδαν ὅλα τὰ θαυμάσια τοῦ Βοσπόρου διὰ μίαν ὁμιχλώδη συνοικίαν τῶν Παρισίων. Δὲν εἶνε ὅμως ὁ ποικίλος καὶ πυρετώδης βίος μόνον, ὃν ὑπερεπιθυμοῦσιν, ἀλλ' ἐπιθυμοῦσιν ἔτι συχνότερον καὶ ζωηρότερον καὶ τὸν οἰκιακὸν βίον, τὸν μικρὸν κόσμον τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκίας, τὸν κύκλον τῶν ἀφωσιωμένων φίλων, τὰς τραπέζας τὰς περιεστεμμένας μὲ τέκνα, τὰ καλὰ γηρατεῖα ἀπολαύοντα τιμῆς καὶ σεβασμοῦ· τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο τὸ πλῆρες ἀναμνήσεων, ἐμπιστοσύνης καὶ στοργῆς, ὅπερ δύναται νὰ καταστήσῃ ὡραίαν τὴν συνένωσιν δύο ψυχῶν, ἀκόμη καὶ ἄνευ τοῦ ἔρωτος· εἰς ὃ ἐπιστρέφει τις ἀκόμη καὶ μετὰ μακρὸν βίον πλανῶν καὶ ἁμαρτημάτων, εἰς ὃ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν θλίψεων τοῦ παρόντος καὶ τῶν τρικυμιῶν τῆς νεότητος καταφεύγει ἡ διάνοια, καὶ εὑρίσκει παρηγορίαν ἡ καρδία, ὡς εἰς ἐπαγγελίαν εἰρήνης διὰ τὰ ἐπερχόμενα βραδύτερον ἔτη, ὡς εἰς δύσιν γαλήνιον, πρὸς ἣν ἀποβλέπει τις ἐκ τοῦ σκότους κοιλάδος.

⁂

Ἀλλ' ὑπάρχει τι, ὅπερ ἔχει νὰ εἴπῃ τις πρὸς παρηγορίαν τῶν ὅσοι θρηνοῦσι τὴν τύχην τῆς τουρκίσσης, καὶ τοῦτο εἶνε, ὅτι ἡ πολυγαμία ἐκπίπτει ὁσημέραι. Αὐτοὶ οὗτοι οἱ τοῦρκοι ἐθεώρησαν αὐτὴν μᾶλλον ὡς ἀνεκτὴν κατάχρησιν, παρὰ ὡς δικαίωμα φυσικὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Μωάμεθ λέγει :—Εἶνε ἀξιέπαινος πάντοτε ὅστις νυμφεύεται μίαν γυναῖκα—εἰ καὶ αὐτὸς ἐνυμφεύθη πολλάς· νυμφεύονται δὲ πράγματι μίαν μόνην γυναῖκα ὅλοι ὅσοι θέλουσι νὰ δώσωσι τὸ παράδειγμα ἠθῶν ἐντίμων καὶ αὐστηρῶν. Ὅστις ἔχει πλειοτέρας τῆς μιᾶς δὲν κατακρίνεται ἀναφανδὸν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐπαινεῖται. Πολλὰ δ' ὀλίγοι

Digitized by Google

εἶνε οἱ τοῦρκοι ὅσοι ἐπιδοκιμάζουσιν ἀναφανδὸν τὴν πολυγαμίαν, ἔτι δὲ ὀλιγώτεροι ὅσοι τὴν ἐπιδοκιμάζουσιν ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῶν. Ὅλοι σχεδὸν ἐννοοῦσι τὸ ἄδικον καὶ τὰς κακὰς αὐτοῦ συνεπείας, πολλοὶ δὲ καὶ καταπολεμοῦσιν αὐτὸ ἀναφανδὸν καὶ μετὰ ζήλου. Ὅλοι ἐκεῖνοι, εἰς οὓς ἡ κοινωνικὴ των θέσις ἐπιβάλλει σεμνότητά τινα χαρακτῆρος καὶ ἀξιοπρέπειαν βίου, ἔχουσι μίαν μόνην γυναῖκα. Μίαν ἔχουσιν οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῶν ὑπουργείων, οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ, οἱ ἀνώτεροι λειτουργοὶ καὶ οἱ κληρικοί. Κατ' ἀνάγκην δὲ μίαν ἔχουσι καὶ ὅλοι οἱ πτωχοὶ καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ τῆς μεσαίας τάξεως. Τὰ τέσσαρα πέμπτα τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν εἶνε πλέον πολύγαμοι. Εἶνε ἀληθές, ὅτι πολλοὶ νυμφεύονται μίαν μόνην γυναῖκα ἐκ τῆς μανίας τῆς ἀπομιμήσεως τῶν εὐρωπαίων, πολλοὶ δὲ ἄλλοι, ἔχοντες μίαν μόνην γυναῖκα, ἀποζημιώνονται μὲ τὰς ὀδαλικίσσας. Ἀλλ' ἡ μανία αὕτη τῆς ἀπομιμήσεως προέρχεται κυριώτατα ἐκ τοῦ συγκεχυμένου αἰσθήματος, ὅτι ἡ μουσουλμανικὴ κοινωνία εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταρρυθμισθῇ· ἡ δὲ χρῆσις τῶν ὀδαλικισσῶν, ἀναφανδὸν κατακρινομένη ὡς πλημμέλημα, ἐξ ἀνάγκης θέλει ἐλαττωθῇ, ἅμα περισταλείσης τῆς σωματεμπορίας τῶν δούλων, ἥτις ἀκόμη εἶνε ἀνεκτή, μέχρις οὗ συναφομοιωθῇ συγχεομένη μετὰ τῆς συνήθους διαφθορᾶς, τῆς καθ' ἁπάσας τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας. Θὰ προέλθῃ ἐκ τούτου διαφθορὰ ἔτι μεγαλιτέρα; Ἂς ἀποφασίσωσιν ἄλλοι. Τοῦτο μόνον εἶνε βέβαιον, ὅτι ἡ μεταρρύθμισις τῆς μουσουλμανικῆς κοινωνίας δὲν εἶνε δυνατὴ ἄνευ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς γυναικός, ἡ δ' ἀπελευθέρωσις τῆς γυναικὸς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκπληρωθῇ ἄνευ τῆς πτώσεως τῆς πολυγαμίας, καὶ ὅτι ἡ πολυγαμία πίπτει. Ἴσως δὲ κανεὶς δὲν θὰ ὕψωνε τὴν φωνήν, ἐὰν αὔριον ἓν διάταγμα τοῦ Μεγάλου Κυρίου τὴν κατήργει ἀπροσδοκήτως. Τὸ οἰκοδόμημα κατεκρημνίσθη, καὶ δὲν μένει παρὰ νὰ ποιήσωμεν ἐκποδὼν τὰ ἐρείπια. Ἡ νέα ἠὼς περιαυγάζει μὲ τὰ ῥόδινα χρώματά της τοὺς ἐξώστας τοῦ χαρεμίου. Θαῤῥεῖτε, ὡραῖαι χανούμισσαι! Αἱ θύραι τοῦ σελαμλικίου θὰ συντριβῶσι, τὰ δικτυωτὰ θὰ πέσωσιν, ὁ φερετζὲς θὰ ὑπάγῃ νὰ κοσμήσῃ τὰ μουσεῖα τοῦ μεγάλου παζαρίου, ὁ εὐνοῦχος δὲν θὰ εἶνε πλέον παρὰ ἀνάμνησις μαύρη τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ σεῖς θὰ δεικνύετε ἐλευθέρως εἰς τὸν κόσμον τὰς χάριτας τοῦ προσώπου καὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς ψυχῆς σας· καὶ τότε, ὁσάκις γείνῃ ἀνὰ τὴν Εὐρώπην λόγος περὶ «μαργαριτῶν τῆς Ἀνατολῆς», πᾶς τις θὰ ἐννοῇ σᾶς, ὦ λευκαὶ χανούμισσαι, σᾶς, ὡραῖαι μουσουλμάναι, ἀνεπτυγμένας, εὐφυεῖς, κομψάς, ὄχι δὲ τοὺς ἀνωφελεῖς μαργαρίτας, ὅσοι λάμπουσι πέριξ τοῦ μετώπου σας ἐν μέσῳ τῶν ψυχρῶν πομπῶν τοῦ χαρεμίου. Θάῤῥος λοιπόν! Τὸ κατ' ἐμὲ—καὶ λέγω τοῦτο πρὸς τοὺς ἀπίστους φίλους μου,—εἰ καὶ γέρων ἤδη, δὲν ἀφῆκα ὅμως ἀκόμη τὴν ἐλπίδα, νὰ δώσω ποτὲ τὸν βραχίονα εἰς τὴν σύζυγον πασᾶ τινος διαβαίνοντος ἀπὸ τὸ Τουρῖνον, καὶ νὰ τὴν ὁδηγήσω πρὸς περίπατον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Πάδου, ἀφηγούμενος εἰς αὐτὴν ἓν κεφάλαιον τῶν *Μελλονύμφων*.

ΓΙΑΓΚΗΝ ΒΑΡ.

Διετέλουν φαντασιοκοπῶν περὶ τοῦ περιπάτου τούτου, τὴν πέμπτην περίπου πρωϊνὴν ὥραν, ἐν τῷ δωματίῳ, ὅπερ κατεῖχον ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ Βυζαντίου, καὶ κοιμώμενος ἅμα καὶ ἐγρηγορώς, ἔβλεπον μακρὰν τὸν λόφον Σουπέργα, καὶ ἤρχιζα νὰ λέγω πρὸς τὴν συμπεριπατοῦσαν χανούμισσάν μου: «—Ὁ κλάδος ἐκεῖνος τῆς Λαρίου λίμνης, ὁ στρεφόμενος πρὸς μεσημβρίαν μεταξὺ δύω ἀλύσεων ἀδιακόπων . . .»—ὅτε ἐπεφάνη ἐνώπιόν μου κρατῶν κηροπήγιον εἰς τὴν χεῖρα ὁ φίλος μου Ὑοὺγκ «λευχειμονῶν» καὶ μὲ ἠρώτησε μετὰ μεγάλης ἀπορίας:—Τί τρέχει τὴν νύκτα αὐτὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν;

Ἔτεινα το οὖς καὶ ἤκουσα θόρυβον ὑπόκωφον καὶ συγκεχυμένον καθ' ὁδόν, βήματα κατεσπευσμένα εἰς τὰς κλίμακας, ψιθυρισμόν, καὶ βόμβον, ὡς νὰ ἦτο ἡμέρα. Προέκυψα ἐκτὸς τοῦ παραθύρου, καὶ εἶδα εἰς τὸ σκότος πλῆθος ἀνθρώπων τρεχόντων πρὸς τὸν Κεράτιον κόλπον. Ἔδραμον εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς κλίμακος, καὶ ἁρπάσας ἕνα θαλαμηπόλον ἕλληνα, καταβαίνοντα τῆς κλίμακος ἐν μεγίστῃ σπουδῇ, τὸν ἠρώτησε τί συνέβη. Οὗτος δὲ ἀπεσπάσθη ἐκ τῶν χειρῶν μου λέγων: —*Γιαγκὴν βάρ*! δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Δὲν ἠκούσατε τὴν φωνήν;—Καὶ ἀκολούθως ἐπεῖπε φεύγων:—Ἰδέτε τὴν κορυφὴν τοῦ πύργου τοῦ Γαλατᾶ.—Ὑπεστρέψαμεν εἰς τὸ παράθυρον, καὶ ἀποβλέψαντες κάτω πρὸς τὸν Γαλατᾶν, εἴδομεν ὅλον τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ πύργου φαεινὸν ἐξ ἀναλαμπῆς πορφυρᾶς καὶ ζωηροτάτης, μεγάλην δὲ μέλαιναν νεφέλην ἀνυψουμένην ἐκ τῶν πέριξ οἰκιῶν ἐν μέσῳ στροβίλου σπινθήρων καὶ διασκεδαζομένην ἀνὰ τὸν ἔναστρον οὐρανόν.

Εὐθὺς ἀνεπολήσαμεν εἰς τὴν μνήμην τὰς φοβερὰς πυρκαϊὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ μάλιστα τὴν πρὸ τεσσάρων ἐτῶν φρικώδη ἐκείνην. Ἀλλ' εὐθὺς κατόπιν—τὸ ἐξομολογοῦμαι καὶ ἐντρέπομαι—ἄλλο αἴσθημα ἐγωϊστικὸν καὶ σκληρόν,—ἡ περιέργεια τοῦ ζωγράφου καὶ τοῦ συγγραφέως—ὑπερίσχυσε, καὶ—τὸ ἐξομολογοῦμαι καὶ τοῦτο,—διημείψαμεν πρὸς ἀλλήλους μειδίαμα, ὅπερ ἠδύνατο νὰ ὑφαρπάσῃ ὁ Δορὲ καὶ νὰ τὸ ἐναποτυπώσῃ κάλλιστα εἰς τὸ πρόσωπον ἑνὸς τῶν Δαντείων αὐτοῦ δαιμόνων. Ὅστις τότε ἤθελε διανοίξῃ τὴν καρδίαν μας, δὲν ἤθελεν εὕρῃ ἐντὸς αὐτῆς ἄλλο τι παρὰ ἓν καλαμάριον καὶ μίαν ζωγραφικὴν πινακίδα χρωμάτων.

Ἐνεδύθημεν καὶ κατέβημεν μετὰ μανιώδους σπουδῆς τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Σταυροδρομίου.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ μεγάλη μας περιέργεια ἀπέ-

Digitized by Google

τυχε, διότι δὲν εἴχομεν ἀκόμη φθάσῃ εἰς τὸν Γαλατᾶν, καὶ ἡ πυρκαϊὰ ἦτο ἤδη ἐσβεσμένη. Δύο μικραὶ οἰκίαι εἶχον ἤδη ἀποτεφρωθῆ, ὁ κόσμος ἤρχισε ν' ἀποχωρῇ, ὁ δρόμος ἦτο κατάβροχος ἀπὸ νερὰ τῆς ἀντλίας καὶ πλήρης ἐπίπλων καὶ στρωμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπήγαιναν καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ ὑπόλευκον ἤδη σκότος τῆς πρωΐας ἄνδρες καὶ γυναῖκες μὲ τὸ ὑποκάμισον, τρέμοντες ἐκ τοῦ ψύχους, ἐγείροντες εἰς ἑκατὸν γλώσσας φωνὴν ἐκκωφωτικήν, ἐν ᾗ δὲν ἠσθάνετό τις πλέον εἰμὴ τὰ λείψανα ἐκεῖνα τοῦ φόβου, ἥτις καθηδύνει τὴν φλυαρίαν μετὰ τὴν παρέλευσιν σοβαροῦ κινδύνου.

Βλέποντες δ' ἡμεῖς, ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἐν τῷ τελειοῦσθαι, κατέβημεν πρὸς τὴν γέφυραν διὰ νὰ παρηγορηθῶμεν ἐκ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου διὰ τὴν ἔνοχον λύπην μας.

Ἐνταῦθα δὲ παρέστημεν εἰς θέαμα ἀντάξιον τοῦ θεάματος μιᾶς πυρκαϊᾶς.

Εἶχε μόλις ἀρχίσῃ νὰ διαλάμπῃ ὁ οὐρανὸς ὄπισθεν τῶν λόφων τῆς Ἀσίας. Ἡ Σταμποὺλ σεισθεῖσα ὀλίγον ἐκ τῆς πρώτης εἰδήσεως τῆς πυρκαϊᾶς, ἀνεκλίθη πάλιν εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ ἡσυχίαν τῆς νυκτός. Αἱ ὄχθαι καὶ ἡ γέφυρα ἦσαν ἔρημοι, ὅλος ὁ Κεράτιος κόλπος ἐκοιμᾶτο σκεπασμένος μὲ ὁμίχλην ἐλαφροτάτην καὶ βυθισμένος εἰς σιγὴν βαθυτάτην. Καμμία λέμβος δὲν ἐκινεῖτο, κανὲν πτηνὸν δὲν ἐπέτα, φύλλον δένδρου δὲν ἐσείετο, δὲν ἠκούετο οὐδὲ ἄχνα. Ἡ ἀπέραντος ἐκείνη πόλις κυανόχρους, βωβὴ καὶ κεκαλυμμένη, ἐνόμιζες ὅτι ἦτο ἐναέριόν τι ζωγράφημα, καὶ ὅτι ἐκβάλλουσα μίαν φωνὴν ἔμελλε νὰ ἐξαφανισθῇ. Οὐδέποτε ἡ Κωνσταντινούπολις εἶχεν ἐπιφανῆ εἰς ἡμᾶς τόσον ἐναέριος, τόσον μυστηριώδης, οὐδ' εἶχέ ποτε μᾶς παραστήσῃ τόσον ζωηρῶς τὴν εἰκόνα τῶν μυθωδῶν ἐκείνων πόλεων τῶν ἀνατολικῶν ἱστοριῶν, ἃς ὁ ξένος βλέπει ἀνεγειρομένας αἴφνης ἐνώπιόν του, καὶ εἰς ἃς εἰσερχόμενος εὑρίσκει λαὸν ἀκίνητον, ὃν ἀπελίθωσεν αἴφνης, ὅπως εἶχεν εὑρεθῇ ἀπησχολημένος καὶ φαιδρός, Βασιλεύς τις τῶν πνευμάτων πρὸς ἐκδίκησιν καὶ τιμωρίαν. Ἱστάμεθα ἐκεῖ ἐπεστηριγμένοι εἰς τὰ δρύφακτα τῆς γεφύρας, καὶ θεωροῦντες τὴν θαυμασίαν ταύτην σκηνήν, χωρὶς πλέον νὰ συλλογιζώμεθα τὴν πυρκαϊάν, ὅτε ἠκούσαμεν κατ' ἀρχὰς μὲν φωνὰς βραγχώδεις καὶ συγκεχυμένας ἐπέκεινα τοῦ Κερατίου κόλπου, ὡς ἀνθρώπων ἐπικαλουμένων βοήθειαν, εἶτα δὲ κρότον κραυγῶν ὀξυτάτων:—Ἀλλὰχ! Ἀλλὰχ! Ἀλλὰχ! — αἵτινες ἀντήχουν εἰς τὸ ἀπέραντον καὶ σιωπηλὸν κενὸν τοῦ κόλπου, συγχρόνως δ' ἐπεφάνη εἰς τὸ ἀπέναντι ἄκρον τῆς γεφύρας καὶ εἰσώρμησεν εἰς αὐτήν, τρέχον μεθ' ὁρμῆς ἀκατασχέτου πρὸς ἡμᾶς, πλῆθος ἀνθρώπων ταραχωδέστατον καὶ ἀπαίσιον.

—*Τουλουμπατζῆ!* ἀνέκραξεν εἷς τῶν φρουρῶν τῆς γεφύρας. — (Πυροσβέσται!)

Ἡμεῖς παρεμερίσαμεν.

Στῖφος ἀγρίων ἡμιγύμνων, μὲ κεφαλὴν ἀσκεπῆ, μὲ τὰ στήθη λάσια, κάθιδροι, γέροντες, νέοι, μαῦροι, νάνοι καὶ γίγαντες, μορφαὶ δολοφόνων καὶ λῃστῶν, ὧν τέσσαρες ἔφερον ἐπ' ὤμων μικρὰν ἀντλίαν, ἥτις ἐφαίνετο ὡς φέρετρον παιδίου, ὡπλισμένοι δὲ μὲ μακρὰ δόρατα ἔχοντα εἰς τὸ ἄκρον ἁρπάγας σιδηρᾶς, μὲ δέσμας σχοινίων, πελέκεων καὶ σκαπανῶν—διέβησαν ἔμπροσθέν μας, ὠρυόμενοι καὶ ἀσθμαίνοντες, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς διεσταλμένους, τὴν κόμην ἀναφυρμένην, καὶ τὰ ῥάκη των κυμαινόμενα ὑπὸ τοῦ ἀέρος, πυκνοί, ὁρμητικοί, καὶ βλοσυροί. Ἀφ' οὗ δ' ἔῤῥιψαν κατὰ πρόσωπον ἡμῶν ὡς ὀσμὴν μίαν ῥιπὴν πνεύματος ὡς ἀποφορὰν εὐρωτιώσαν θηρίων, ἠφανίσθησαν ἔπειτα εἰς τὸν Γαλατᾶν, ὁπόθεν ἔφθασαν εἰς ἡμᾶς αἱ τελευταῖαι των βραγχώδεις ἐπιφωνήσεις τοῦ Ἀλλὰχ, καὶ κατόπιν ἐπῆλθεν ἐκ νέου σιγὴ βαθεῖα.

Ἡ ἐντύπωσις, ἥν μοι ἐνεποίησεν ἡ ταραχώδης ἐκείνη καὶ κεραυνοβόλος ἐμφάνισις, ἐν τῇ μυστηριώδει ἐκείνῃ ἡσυχίᾳ τῆς ὑπνωττούσης μεγαλοπόλεως, εἶνε ἀνέκφραστος· — τόσον μόνον γνωρίζω, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐννόησα καὶ εἶδα μυρίας σκηνὰς ἐπιδρομῶν βαρβαρικῶν, λαφυραγωγιῶν καὶ φρικῶν τόπων καὶ χρόνων ἄλλων, ἃς μάτην ἕως τότε ἡ φαντασία μου εἶχεν ἀγωνισθῇ ν' ἀναπλάσῃ καθ' ἑαυτὴν μετὰ τόσης ζωῆς, καὶ ὅτι ἠρώτησα ἐμαυτόν, ἐὰν αὕτη εἶνε ἡ πόλις, ἐὰν αὐτὴ αὕτη ἡ γέφυρα εἶνε ἐκείνη, ἐφ' ἧς τὴν ἡμέραν διαβαίνουσι πρεσβευταὶ εὐρωπαῖοι, κυρίαι ἐνδεδυμέναι κατὰ τὸν Παρισινὸν συρμὸν καὶ μεταπράται γαλλικῶν ἐφημερίδων.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἡ ἐπίσημος σιωπὴ τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος διεκόπη πάλιν ὑπὸ κραυγῶν μακρινῶν, καὶ ἓν ἄλλο στῖφος, ἄγριον καὶ μὲ τὸ ὑποκάμισον μόνον, διήλασεν ἐνώπιον ἡμῶν ὡς ἀνεμοστρόβιλος ἐπὶ τῆς γεφύρας σαλευομένης καὶ στεναζούσης, ἐγείροντες κρότον συγκεχυμένον ὠρυγμῶν, φρυαγμάτων, ἀσθμάτων, γελώτων καταπνιγομένων καὶ ἀπαισίων, καὶ δευτέραν ταύτην φορὰν αἱ παρατεταμέναι καὶ θρηνώδεις ἐκφωνήσεις τοῦ Ἀλλὰχ ἠφανίσθησαν εἰς τοὺς δρόμους τοῦ Γαλατᾶ, καὶ ἐπηκολούθησεν εἰς αὐτὰς σιωπὴ θανάτου.

Μετ' ὀλίγον διῆλθεν ἄλλο στῖφος, καὶ κατόπιν αὐτοῦ τέταρτον, καὶ μετέπειτα ἄλλα δύο, καὶ ἐπὶ τέλους διέβη ὁ τρελλὸς τοῦ Σταυροδρομίου, θεόγυμνος ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν, ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ ψύχους, ἐκβάλλων κραυγὰς ὀξυτάτας, καὶ παρακολουθούμενος ὑπ' ἀγέλης τουρκοπαίδων τῶν ἀγυιῶν, οἵτινες συνηφανίσθησαν μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν πυροσβεστῶν ὄπισθεν τῶν οἰκιῶν τῆς φραγκικῆς ὄχθης. Ἐπὶ τῆς μεγαλοπόλεως δέ, χρυσαυγοῦς ἤδη ἐκ τῶν πρώτων ἀκτίνων τῆς ἠοῦς, ἐπῆλθεν ἐκ νέου καὶ ἐπεκράτησε σιγὴ βαθυτάτη.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν, οἱ ἱμάμιδες ἐπεφάνησαν εἰς τοὺς μιναρέδες, τὰ καΐκια ἐκινή-

Digitized by Google

θησαν, ὁ κόλπος ἀφυπνίσθη, οἱ διαβάται ἤρχισαν νὰ ἐμφανίζωνται ἐπὶ τῆς γεφύρας, καὶ νὰ διαχέεται πέριξ ὁ ὑπόκωφος βόμβος τῆς ἐν τῇ πόλει ζωῆς, ἡμεῖς δ' ἀνεχωρήσαμεν πρὸς τὸ Σταυροδρόμιον. Ἀλλ' ἡ εἰκὼν ἐκείνη τῆς μεγαλοπόλεως ἀποκαρωμένης ἐν τῷ ὕπνῳ, τοῦ λευκαυγοῦς ἐκείνου ἐκ τῆς ἠοῦς οὐρανοῦ, τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκείνης σιωπῆς, τῶν ἀγρίων ἐκείνων στιφῶν, ἐνεχαράχθη τόσον βαθέως εἰς τὴν διάνοιάν μας, ὥστε καὶ σήμερον ἀκόμη οὐδέποτε ἐνταμωνόμεθα χωρὶς ν' ἀναπολήσωμεν εἰς τὴν μνήμην πάντα ταῦτα μετ' αἰσθήματος ἀναμίκτου ἐκπλήξεως καὶ φόβου, ὡς σκηνὴν ἄλλων αἰώνων, ἣν εἴδομεν εἰς τὴν Σταμπούλ, ἢ ὠνειρεύθημεν μεθυσμένοι ἀπὸ *χασίς*.

Τὸ θέαμα λοιπὸν πυρκαϊᾶς ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲν τὸ εἶδα· ἀλλ' ἂν δὲν τὸ εἶδα ἰδίοις ὀφθαλμοῖς, ἤκουσα τόσων αὐτοπτῶν μαρτυρίας περὶ τῆς πυρκαϊᾶς, ἥτις κατέστρεψε τὸ Σταυροδρόμιον ἐν ἔτει 1870, καὶ συνέλεξα περὶ αὐτῆς σημειώσεις τόσον λεπτομερεῖς, ὥστε δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι εἶδον τὴν πυρκαϊὰν ἐκείνην διὰ τοῦ νοῦ, καὶ νὰ τὴν περιγράψω ἴσως μετὰ τῆς αὐτῆς ἐναργείας, ὡς ἐὰν ὑπῆρξα ἐγὼ αὐτὸς μάρτυς αὐτόπτης.

Ἡ πρώτη φλὸξ ἀνεδόθη ἐκ μικρᾶς τινος οἰκίας τῆς ὁδοῦ Φεριδιὲ κατὰ τὸ Σταυροδρόμιον, τὴν πέμπτην Ἰουνίου, καθ' ἣν ὥραν τοῦ ἔτους οἱ εὐπορώτεροι τῶν κατοίκων Κωνσταντινουπόλεως διάγουσι τὸ θέρος κατὰ τὸν Βόσπορον, μετὰ μεσημβρίαν, καθ' ἣν ὥραν ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι, καὶ αὐτοὶ οἱ εὐρωπαῖοι, οἰκουροῦσι ὑπνοῦντες τὸν μεσημβρινὸν ὕπνον. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ὁδοῦ Φεριδιὲ ὑπῆρχε μία μόνη γραῖα δούλη, διότι ἡ οἰκογένεια εἶχεν ἀναχωρήσῃ τὸ πρωῒ διὰ τὴν ἐξοχήν. Μόλις παρετήρησε τὸ πῦρ ἡ γραῖα, καὶ ἐτινάχθη εἰς τὸν δρόμον κραυγάζουσα: — Φωτιά! — Ἀμέσως προσέδραμον ἄνθρωποι ἐκ τῶν πέριξ οἰκιῶν μὲ κάδους καὶ μὲ μικρὰς ἀντλίας, — διότι εἶχεν ἤδη καταργηθῇ ὁ ἀνόητος νόμος ὁ ἀπαγορεύων τὴν κατάσβεσιν τῶν πυρκαϊῶν, πρὶν φθάσωσιν οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Σερασκεράτου, — καί, ὅπως πάντοτε, ὥρμησαν πρὸς τὴν πλησιεστέραν βρύσιν διὰ νὰ λάβωσιν ὕδωρ. Αἱ βρύσεις αὗται τοῦ Σταυροδρομίου, ἐξ ὧν οἱ ὑδροφόροι ἐρχόμενοι καθ' ὡρισμένας ὥρας ὑδρεύονται ὅσον χρειάζεται διὰ τὰς οἰκογενείας τῆς συνοικίας, μετὰ τὴν διανομὴν ταύτην ἀσφαλίζονται ὅλαι διὰ κλειδίου, ὅπερ κρατεῖ ὑπάλληλος ἐπὶ τούτῳ τεταγμένος, ὅστις δὲν δύναται ν' ἀνοίξῃ πάλιν τοὺς κρουνοὺς ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς ἀρχῆς. Ἀκριβῶς κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εὑρέθη πλησίον τῆς κρήνης εἷς τῶν τούρκων φρουρῶν τοῦ δημαρχείου τοῦ Σταυροδρομίου, ὅστις εἶχε τὸ κλειδίον ἐν τῷ θυλακίῳ, καὶ ἵστατο ἐκεῖ ἀπαθὴς θεατὴς τῆς πυρκαϊᾶς. Τὸ πλῆθος ἀδημονοῦν τὸν περικυκλώνει καὶ τὸν προσκαλεῖ ν' ἀνοίξῃ τὴν βρύσιν, ἀλλ' αὐτὸς ἀρνεῖται, λέγων ὅτι δὲν ἔχει διαταγήν. Ἐκεῖνοι συνωθοῦνται καὶ τὸν πιέζουσι, τὸν ἀπειλοῦσι, καὶ ἐπιβάλλουσι χεῖρας· ἀλλ' αὐτὸς ἀνθίσταται, ἀνταγωνίζεται καὶ λέγει, ὅτι μόνον ἐκ τοῦ πτώματός του δύνανται νὰ λάβωσι τὴν κλεῖδα. Ἐν τούτοις αἱ φλόγες περικυκλοῦσιν ὅλην τὴν οἰκίαν, καὶ ἀρχίζουν νὰ προσβάλλουν καὶ τὰς γειτονικάς. Ἡ εἴδησις τῆς πυρκαϊᾶς μεταδίδεται ἀπὸ συνοικίας εἰς συνοικίαν. Ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ πύργου τοῦ Σερασκεράτου οἱ φρουροὶ εἶδαν τὸν καπνὸν καὶ ἐξέθηκαν τὰ μεγάλα πορφυρᾶ κάνιστρα, σημεῖα τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν πυρκαϊῶν. Ὅλαι αἱ φρουραὶ τῆς πόλεως διατρέχουν τοὺς δρόμους κροτοῦσαι ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων τὰς μακρὰς ῥάβδους καὶ ἐκβάλλουσαι τὴν ἀπαίσιον κραυγήν :—*Γιαγκὴν βάρ* !—Εἶνε πυρκαϊά !— πρὸς ἣν ἀπαντῶσι τὰ ὑπόκωφα καὶ βίαια κρούσματα χιλίων τυμπάνων ἐκ τῶν στρατώνων. Τὸ κανόνιον τοῦ Τὸπ-χανὲ ἀναγγέλλει τὸν κίνδυνον εἰς τὴν ἀπέραντον πόλιν διὰ τριῶν βολῶν, αἵτινες ἀντηχοῦσιν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τοῦ Μαρμαρᾶ ἕως εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν. Τὸ Σερασκεράτον, τὸ Σεράγιον, αἱ πρεσβεῖαι, ὅλος ὁ Γαλατᾶς καὶ ὅλον τὸ Σταυροδρόμιον εἶνε ἄνω κάτω· ἐντὸς δ' ὀλίγων λεπτῶν φθάνουσιν ἀπὸ ῥυτῆρος ἐλαύνοντες εἰς τὴν ὁδὸν Φεριδιὲ ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, νέφος ἀξιωματικῶν, στρατὸς πυροσβεστῶν, καὶ ἀρχίζουσι κατεσπευσμένως τὸ ἔργον. Ἀλλ' ὅπως συμβαίνει σχεδὸν πάντοτε, ἡ πρώτη αὕτη ἀπόπειρα ἀπέβη εἰς μάτην. Ἕνεκα τῆς στενότητος τοῦ δρόμου αἱ κινήσεις ἐδυσκολεύοντο, αἱ ἀντλίαι ἔμενον ἀργαί, καὶ τὸ ὕδωρ εὑρίσκετο μακρὰν καὶ ἦτο ἀνεπαρκές· οἱ πυροσβέσται, μὴ ἔχοντες πειθαρχίαν, καθὼς πάντοτε, ἐκοίταζον μᾶλλον πῶς ν' αὐξήσωσι παρὰ πῶς νὰ ἐλαττώσωσι τὴν σύγχυσιν, διὰ νὰ ἁλιεύωσιν εἰς τὰ θολά, καὶ εἰς ἐπίμετρον ἐσπάνιζον οἱ ἀχθοφόροι οἱ χρησιμεύοντες εἰς μετακόμισιν τῶν πραγμάτων, διότι οἱ πλεῖστοι αὐτῶν εἶχον ἀπέλθῃ εἰς Βέϊκος, ὅπως ἑορτάσωσιν ἐκεῖ ἐθνικήν τινα αὐτῶν ἀρμενικὴν ἑορτήν. Σημειωτέον δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι αἱ ξύλιναι οἰκίαι ἦσαν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ πολὺ πλειότεραι παρὰ σήμερον, καὶ ὅτι αἵ τε λίθιναι καὶ πλίνθιναι, ὅπως καὶ αἱ ξύλιναι οἰκίαι, εἶχον στέγας λεπτάς, σκεπασμένας μὲ ἀραιοτάτας κεράμους, καὶ διὰ τοῦτο εὐφλεκτοτάτας. Καὶ οἱ κάτοικοι δὲ τῶν μερῶν τούτων δὲν ἦσαν μουσουλμάνοι, οἵτινες εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα, ὅτι πιστοὶ εἰς τὸ πεπρωμένον καὶ ἀπαθεῖς πρὸς τὰ δυστυχήματα, δὲν καταπτοοῦνται καθ' ὑπερβολὴν εἰς τὴν θέαν τῆς πυρκαϊᾶς, καὶ ἂν δὲν συντρέχουσιν ἀρκούντως εἰς τὴν κατάσβεσιν τοῦ πυρός, δὲν περιπλέκουσιν ὅμως καὶ τὸ ἔργον τῶν ἄλλων μὲ τὴν ἰδικήν των ἀνοησίαν. Ὁ λαὸς ἐκεῖ ἦτο ὅλος χριστιανικός, ὅθεν καὶ παρευθὺς ἐξέστη τῶν φρενῶν. Ἡ πυρκαϊὰ δὲν εἶχε περικυκλώσει ἀκόμη εἰμὴ ὀλίγας τινὰς οἰκίας, καὶ καθ' ὅλας τὰς πέριξ ὁδοὺς ὑπῆρχεν ἤδη θόρυβος ἀπερίγραπτος, κατακρημνισμὸς ἐπίπλων ἐκ τῶν

Digitized by Google

παραθύρων, τύρβη θρηνούντων καὶ κραυγαζόντων, ταραχὴ καὶ σύγχυσις τοιαύτη, ὥστε οὐδὲν κατ' αὐτῆς ἴσχυον οὔτε αἱ ἀπειλαί, οὔτε ἡ βία, οὔτε τὰ ὅπλα. Μόλις εἶχε παρέλθῃ μία ὥρα ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν πρώτων φλογῶν, καὶ ἤδη ὁλόκληρος ἡ ὁδὸς Φεριδιὲ ἀνεφλέγετο, ἀξιωματικοὶ δὲ καὶ πυροσβέσται ὠπισθοδρόμουν ἁπανταχόθεν, ἐγκαταλείποντες νεκροὺς καὶ τραυματίας, ἡ δ' ἐλπὶς ὅτι ἔμελλον νὰ σβέσωσι τὴν πυρκαϊὰν ἐν αὐτῇ αὐτῆς τῇ ἐκρήξει εἶχεν ἀπολεσθῇ ἐντελῶς. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῆς δυστυχίας κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔπνεεν ἄνεμος σφοδρότατος, ὅστις κατέῤῥιπτε τὰς φλόγας ἀπὸ τῶν πυρπολουμένων εἰς τὰς στέγας τῶν γειτνιαζουσῶν οἰκιῶν, κατὰ μακρὰς ὁριζοντείους λόγχας, αἵτινες ἐφαίνοντο ὡς σκηναὶ κυμαινόμεναι, ὥστε τὸ πῦρ εἰσεχώρει εἰς ὅλας τὰς οἰκίας ἀπὸ τῆς στέγης, ὡς κατακυλιόμενον ἐπ' αὐτῶν ἔκ τινος ἡφαιστείου. Ἐπήρχετο δὲ ἡ ἀνάφλεξις τόσον ταχέως, ὥστε αἱ οἰκογένειαι συνηθροισμέναι ἐν ταῖς οἰκίαις, καὶ νομίζουσαι, ὅτι εἶχον ἀρκετὸν καιρὸν, ὅπως διασώσωσι μέρος τῶν πραγμάτων των, ἤκουον αἴφνης τρίζουσαν τὴν στέγην ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των, καὶ μόλις κατώρθωναν τότε νὰ διασώσωσι τὴν ζωήν. Αἱ οἰκίαι ἀνεφλέγοντο ἀλλεπαλλήλως, ὡς ἐὰν ἦσαν χρισμέναι μὲ πίσσαν, καὶ τότε ἀπὸ τῶν αναριθμήτων παραθύρων προεξεῤῥηγνύοντο φλόγες μακραί, εὐθεῖαι, εὐκαμπτόταται, ὡς ὄφεις μανιωδῶς διψῶντες λείαν, αἵτινες ἐνεκάμπτοντο καὶ πρὸς τὰ κάτω οὕτως, ὥστε ἐπέψαυον σχεδὸν τὸν δρόμον, ὡς διὰ νὰ ζητήσωσιν ἀνθρώπινα θύματα. Ἡ πυρκαϊὰ δὲν ἔτρεχεν, ἀλλ' ἐπέτα, καὶ πρὶν ἐναγκαλισθῇ τὴν οἰκίαν, τὴν κατεκάλυπτεν ὡς θάλασσα πυρός. Ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Φεριδιὲ μετεπήδησε μανιώδης εἰς τὴν ὁδὸν Ταρλάμπασι, ἐκεῖθεν ὠπισθοχώρησε καὶ εἰσέβαλεν ὡς χείμαῤῥος εἰς τὴν ὁδὸν Μίσκ, μετὰ ταῦτα ἀνέφλεξεν ὡς ξηρὸν δάσος τὴν συνοικίαν Ἀγὰ-τζαμὶ, ἀκολούθως τὴν ὁδὸν Σακὲς-ἀγὰτς, μετέπειτα τὴν Καλιντζὶ-Κουλοὺκ, καὶ οὕτως ἀπὸ δρόμου εἰς δρόμον μεταδιδομένη κατέλαβεν ὁλόκληρον τὴν κλιτὺν Γενὶ-Σεΐρ, καὶ διεσταυρώθη μὲ τὸν ἀνεμοστρόβιλον τῶν φλογῶν, ὅστις κατεφέρετο κροτῶν καὶ φλεγόμενος τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Σταυροδρομίου. Δὲν ἐπρόκειτο δὲ μόνον νὰ σβέσῃ τις χιλίας πυρκαϊὰς, νὰ καταπολεμήσῃ χιλίους ἐχθροὺς διεσκορπισμένους· ἀλλ' ἐνόμιζες καὶ ὅτι ὑπῆρχε μέγας τις στρατὸς στήνων ἐνέδρας καὶ τολμῶν ἐπιδρομὰς ἀπροσδοκήτους καὶ αἰφνιδίας, διευθυνόμενος δὲ μετ' ἄκρας δολιότητος ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης ἑνιαίας θελήσεως, διὰ νὰ συλλάβῃ εἰς τὸ δίκτυον ὁλόκληρον τὴν πόλιν, χωρὶς νὰ ἀφήσῃ διαφυγὴν εἰς κανένα. Πάντα ταῦτα ἦσαν ὡς τόσοι χείμαῤῥοι λάβας διασταυρούμενοι, καταῤῥασσόμενοι καὶ διαπλατυνόμενοι εἰς λίμνας πυρὸς μετὰ ταχύτητος, ἥτις προελάμβανε καὶ ἐματαίωνε πᾶσαν ἀντίστασιν. Ἐντὸς τριῶν ὡρῶν τὸ ἥμισυ Σταυροδρόμιον ἦτο πυριφλεγές. Μυριάδες στηλῶν καπνοῦ ὑπερύθρου, θειώδους, λευκοῦ, μαύρου, ἔφευγον ταχύτατα ἐπιψαύουσαι τὰς στέγας, καὶ ἠφανίζοντο εἰς τὰ ἄκρα τοῦ ὁρίζοντος ἐπισκοτίζουσαι καὶ βάπτουσαι μὲ ἀπαίσια χρώματα τὰ εὐρέα προάστεια τοῦ Κερατίου κόλπου· ἀπανταχοῦ ὑπῆρχεν ἀνεμοστρόβιλος μανιώδης αἰθάλης καὶ σπινθήρων, καὶ ὁ ἄνεμος ἔῤῥιπτε κατὰ τῶν ἀνεπάφων ἀκόμη οἰκιῶν τῶν ταπεινοτέρων συνοικιῶν ἀληθῆ χάλαζαν πηλοῦ καὶ δαυλῶν, οἵτινες ἔτυπτον τὰς ὁδοὺς ὡς ἐκπυρσοκροτήματα μυδροβόλων. Οἱ δρόμοι τῶν ἀνημμένων συνοικιῶν δὲν ἦσαν πλέον εἰμὴ μεγάλαι κάμινοι, ὧν ὑπεράνω αἱ φλόγες ἐσχημάτιζον ὥς τινα πυκνὴν σκιάδα, καὶ ἐκεῖ κατεκρημνίζοντο καὶ ἀνεπήδων μετὰ πατάγου φρικώδους αἱ πεῦκαι τῆς Μαύρης Θαλάσσης, αἱ συναποτελοῦσαι τὰς δοκοὺς τῶν στεγῶν, τὰ λεπτὰ δοκίδια τῶν *τσαρδακίων*, οἱ ὑελωτοὶ ἐξῶσται, οἱ ξύλινοι μιναρέδες τῶν μικρῶν τζαμίων, οἵτινες ἐνόμιζες ὅτι ἦσαν ἐρείπια προελθόντα ἐκ σεισμοῦ. Διὰ τῶν προσιτῶν ἀκόμη ὁδῶν ἐφαίνοντο διελαύνοντες ἀπὸ ῥυτῆρος, καταυγαζόμενοι ἐκ καταχθονίου μαρμαρυγῆς, λογχοφόροι ἔφιπποι, φέροντες πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις τὰς διαταγὰς τοῦ Σερασκεράτου· ἀξιωματικοὶ τοῦ Σεραγίου, ἀσκεπεῖς, καὶ μὲ καυσαλισμένα τὰ ἐμβλήματα τοῦ βαθμοῦ των· ἵπποι ἐλεύθεροι, ἀνήκοντες εἰς στρατιώτας πεπτωκότας· στίφη ἀχθοφόρων, φορτωμένων μὲ σκεύη καὶ ἔπιπλα, ἀγέλαι σκύλλων ὀλολυζόντων, πλῆθος φυγάδων προσκοπτόντων καὶ καταπιπτόντων μετ' ὀλολυγμῶν κατὰ τῶν κλιτύων, μεταξὺ τῶν τραυματιῶν, τῶν πτωμάτων, καὶ τοῦ χλίδου, καὶ ἀφανιζομένων μεταξὺ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν, ὡς ἄν τινες λεγεῶνες καταδίκων. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐπεφάνη ἀκίνητος πρὸ τῆς εἰσόδου ὁδοῦ τινος πυρπολουμένης τῆς συνοικίας Ἀγὰ-τζαμὶ ὁ σουλτάνος Ἀβδ-οὺλ-Ἀζὶζ ἔφιππος, περικυκλωμένος ὑπὸ τῆς αὐλικῆς του συνοδίας, ὠχρὸς ὡς πτῶμα, μὲ διεσταλμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ προσηλωμένους εἰς τὰς φλόγας, ὡς ἂν εἰ ἐπανελάμβανε καθ' ἑαυτὸν τοὺς λόγους Σελὴμ τοῦ Α': —Ἰδοὺ ἡ πυριφλεγὴς πνοὴ τῶν θυμάτων μου! Τὸ αἰσθάνομαι, θὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν, τὸ σεράγιόν μου καὶ ἐμὲ αὐτόν!—Καὶ μετ' ὀλίγον ἠφανίσθη μετὰ τῶν αὐλικῶν του ἐν μέσῳ νέφους τέφρας. Ὅλος ὁ στρατὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὅλα τὰ ἀναρίθμητα σμήνη τῶν πυροσβεστῶν ἦσαν εἰς κίνησιν, κατὰ στίφη, κατὰ μακροτάτας ἁλύσεις, ἐπιτηρούμενοι καὶ διευθυνόμενοι ὑπὸ βεζίρηδων, ἀξιωματικῶν τῆς αὐλῆς, πασάδων καὶ οὐλεμάδων· ἐνιαχοῦ, ὅπως ἀποκοπῇ ὁ δρόμος τῆς πυρκαϊᾶς, συνήπτοντο μάχαι ἀπηλπισμέναι· οἰκίαι ἀλλεπάλληλοι κατέπιπτον ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς ὑπὸ τοὺς πελέκεις· αἱ στέγαι ἐμυρμήκιζον ἀπὸ ἀνθρώπους παρατόλμους, οἵτινες ἠψήφουν τὸ καυσαλίζον αὐτοὺς πῦρ καὶ ἐῤῥιπτον-

Digitized by Google

το κατακέφαλα εἰς τοὺς πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν χαίνοντας κρατῆρας,ἄλλοι δὲ διεδέχοντο αὐτούς, ὡς ἐν ἀγῶνι, πείσμονες, ἐκβάλλοντες φωνὰς ἀγρίας, καὶ σείοντες τὰ πυρίκαυστα φέσιά των ἐν μέσῳ καπνοῦ φλογοχρόου. Ἀλλ' ἡ πυρκαϊὰ προεχώρει διὰ μέσου τῶν μυρίων βολῶν ὕδατος, διασκελίζουσα μὲ γιγάντεια ἅλματα πλατείας, κήπους, μεγάλας λιθίνας οἰκοδομάς, μικρὰ νεκροταφεῖα, καὶ ἔκαμνε νὰ ὀπισθοχωρῶσιν ἁπανταχόθεν πυροσβέσται, στρατιῶται καὶ πολῖται, ὥς τις στρατὸς κατατροπούμενος, μαστίζουσα αὐτοὺς κατὰ νώτων μὲ βροχὴν ἀνθράκων πεπυρακτωμένων. Καὶ ἐν τῇ φρικώδει δὲ συγχύσει ταύτῃ ἐξετελοῦντο ἔργα θαυμάσια ἀνδρείας καὶ φιλανθρωπίας. Πολλαχοῦ ἐφάνησαν μεταξὺ τῶν πυριφλεγῶν ἐρειπίων τῶν οἰκιῶν κυματίζουσαι αἱ λευκαὶ καλύπτραι τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἐλέους, κυπτουσῶν ἐπὶ τῶν ψυχορραγούντων· τοῦρκοι ὁρμῶντες εἰς τὸ μέσον τῶν φλογῶν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξερχόμενοι ἐξ αὐτῶν καὶ φέροντες ἐπὶ τῶν ἐκδεδαρμένων των βραχιόνων χριστιανόπαιδας· ἄλλοι μουσουλμάνοι, οἵτινες ἱστάμενοι πρὸ οἰκίας πυρπολουμένης, ἀκίνητοι καὶ μ' ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας ἐν τῷ μέσῳ οἰκογενείας χριστιανικῆς, ἀπελπιζομένης,προσέφερον ψυχρῶς ἑκατὸν ὀθωμανικὰς λίρας εἰς τὸν ὅστις ἤθελε σώσῃ παιδίον εὐρωπαϊκὸν ἀπολειφθὲν ἐν τῷ πυρί· ἄλλοι, οἵτινες συνέλεγον καθ' ὁδὸν εἰς συμπλέγματα τὰ ἀποπλανηθέντα παιδία, δένοντες αὐτὰ μὲ τὰ πανία τῶν σαρικίων των, διὰ νὰ τ' ἀποδώσωσιν ἔπειτα εἰς τοὺς γονεῖς των· ἄλλοι, οἵτινες ἤνοιγον τὰς οἰκίας των εἰς φυγάδας ἡμιγύμνους· πολλοὶ δὲ καί, ὅπως παράσχωσι δεῖγμα τῆς πρὸς τὰ γήϊνα αγαθὰ γενναίας περιφρονήσεώς των, ἐκάθηντο καθ' ὁδὸν ἐπὶ τάπητος, ἐνώπιον τῆς ἰδίας αὐτῶν οἰκίας πυρπολουμένης, καὶ ἐκάπνιζον ἡσύχως τὸν ναργιλέν, ὑποχωροῦντες δ' ἐκεῖθεν κατὰ μικρὸν μεθ' ὑψίστης ἀδιαφορίας καθ' ὅσον καὶ αἱ φλόγες προσήγγιζον. Ἀλλ' ἡ ψυχικὴ ἀνδρεία καὶ τὰ γενναῖα φρονήματα οὐδὲν πλέον ἴσχυον πρὸς τὴν καταιγίδα ἐκείνην τοῦ πυρός. Ἐνίοτε πρὸς στιγμήν, κοπάζοντος ὀλίγον τοῦ ἀνέμου, ἐφαίνετο ὅτι καὶ τῆς πυρκαϊᾶς ἡ μανία ἔπασχέ τινα ὕφεσιν· ἀλλ' εὐθὺς μετ' ὀλίγον ὁ ἄνεμος ἐφύσα πάλιν μετὰ μείζονος ὁρμῆς, καὶ αἱ φλόγες, μόλις ἐξεγερθεῖσαι πάλιν, κατεκάμπτοντο μετὰ βίας κυρτούμεναι καὶ σείουσαι ὥς τινα βέλη τὰς ἄκρας αὐτῶν εὐθείας καὶ ἀμειλίκτους, ἐξεγείρουσαι πάταγον ὑπόκωφον καὶ ὁρμητικόν, διακοπτόμενον ἐκ τῶν αἰφνιδίων κρότων τῶν φαρμακείων, μεστῶν πετρελαίου, ἐκ τῶν ἐκπυροκροτημάτων τοῦ φωτιστικοῦ ἀερίου διεσκορπισμένου κατὰ τὰς οἰκίας, ὧν οἱ κατατηκόμενοι σωλῆνες ἐξέπεμπον ῥεῖθρα ῥευστοῦ μολύβδου· ἐκ τῶν στεγῶν, αἵτινες κατεκρημνίζοντο διὰ μιᾶς, ὡς κατασυντριφθεῖσαι ὑπὸ τὸ βάρος ἀπειρομεγέθους στιβάδος χιόνος· ἐκ τοῦ τριγμοῦ τῶν κυπαρίσσων τῶν κήπων, αἵτινες συνεστρέφοντο καὶ ἀνεφλέγοντο διὰ μιᾶς, διαλυόμεναι εἰς βροχὴν πυριφλεγοῦς ῥητίνης· ἐξ ἀθροισμάτων παλαιῶν ξυλίνων οἰκιῶν, αἵτινες ἀνήπτοντο κροταλίζουσαι ὡς πυροτεχνήματα, καὶ ἐξαπολύουσαι φλόγας λευκάς, ἃς ἐνόμιζες ὅτι προῆγον φυσῶσαι αἱ φῦσαι ἑκατὸν σιδηρουργείων. Καὶ συνετελεῖτο τότε ἐκεῖ σύντριψις, κατακρημνισμός, καταστροφὴ μανιώδης, ἥτις ἐφαίνετο ὡς ἀποτέλεσμα σύγχρονον πυρκαϊᾶς, πλημμύρας, γηΐνου διασεισμοῦ καὶ λαφυραγωγίας στρατοῦ. Οὐδεὶς οὔτε εἶδε πρότερον οὔτε ὠνειρεύθη ποτὲ παρομοίαν φρίκην. Οἱ ἄνθρωποι ἐφαίνοντο ὡς γενόμενοι παράφρονες. Εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Σταυροδρομίου ἐπεκράτει σύγχυσις προξενοῦσα σκοτοδινίασιν, καὶ θόρυβος μανιώδης, ὅπως ἐπὶ πλοίου καθ' ἣν στιγμὴν ναυαγεῖ. Ἐν μέσῳ τῶν κατακυλιομένων ἐπίπλων, ὑπὸ τὴν λάμψιν τοῦ ξίφους τῶν ἀξιωματικῶν, μεταξὺ τῶν συγκρούσεων καὶ τῶν ξυλοκοπημάτων τῶν ἀχθοφόρων καὶ ὑδροφόρων, ἐν μέσῳ τῶν ἵππων τῶν πασσάδων καὶ τῶν στιφῶν τῶν πυροσβεστῶν, οἵτινες ἔτρεχον ἀκατάσχετοι προσβάλλοντες καὶ ἀνατρέποντες πᾶν τὸ προστυχόν, οἰκογένειαι ἰταλικαί, γαλλικαί, ἑλληνικαί, ἀρμενικαί, πτωχοὶ καὶ πλούσιοι, γυναῖκες καὶ παιδία, ἀποπλανημένοι, ἐπιλήσμονες, ἀνεζητοῦντο ψηλαφητεί, ἐκάλουν ἀλλήλους κραυγάζοντες καὶ κλαίοντες, ἀποπνιγόμενοι ὑπὸ τοῦ καπνοῦ καὶ ἀποτυφλούμενοι ὑπὸ τῶν σπινθήρων· διήρχοντο πρέσβεις, ἀκολουθούμενοι ἀπὸ συνοδίας ὑπηρετῶν, φορτωμένων μὲ χάρτας καὶ βιβλία· ἱερεῖς ἀνυψοῦντες σταυρὸν ὑπὲρ τὸ πλῆθος· ὅμιλοι τουρκισσῶν φερουσῶν ἐν ἀγκάλαις τὰ πολυτιμότερα πράγματα τοῦ χαρεμίου· πλήθη ἀνθρώπων κεκυφότων ὑπὸ τὰ λάφυρα τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν θεάτρων, τῶν σχολείων, τῶν τζαμίων· ἐκ διαλειμμάτων δὲ ἀπειρομεγέθης νεφέλη καπνοῦ ζοφεροῦ, κατενεχθεῖσα ἐκ ῥιπῆς ἀνέμου αἰφνιδίας, ἐβύθιζεν ὅλους εἰς τὸ σκότος καὶ ἐπηύξανεν ἔτι μᾶλλον τὴν φρικώδη σύγχυσιν. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῆς φρικτῆς συμφορᾶς ὑπῆρχον, ὅπως πάντοτε, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πλέον παρά ποτε, μυριάδες κλεπτῶν παντοδαπῶν, οἵτινες ἐξετρύπωσαν ἐξ ὅλων τῶν καταγωγίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ συνηνωμένοι εἰς συμμορίας συνεννοημένας, ἦσαν ἐνδεδυμένοι ὡς ἀχθοφόροι, ὡς κύριοι, ὡς στρατιῶται, καὶ οἵτινες εἰσερχόμενοι εἰς τὰς οἰκίας διήρπαζον ἐλευθέρως, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπήρχοντο κατὰ στίφη εἰς τὸ Κασίμ-πασᾶ ἢ εἰς τὰ Τατάουλα, διὰ νὰ παρακαταθέσωσιν ἐκεῖ τὴν λείαν· οἱ δὲ στρατιῶται τοὺς κατεδίωκον ἐκτεινόμενοι εἰς μακρὰς ζώνας, ἢ προσβάλλοντες αὐτοὺς διὰ περιπολιῶν, καὶ ἐντεῦθεν προήρχοντο συμπλοκαί, διαλύσεις καὶ καταδιώξεις, ἐπαυξάνουσαι ἔτι μᾶλλον τὸν τρόμον καὶ τὴν σύγχυσιν. Οἱ πυροσβέσται, οἱ ἀχθοφόροι, οἱ ὑδροφόροι, προστατευόμενοι ὑπὸ τῶν συγγενῶν, συμπεπυκνωμένοι δ' εἰς στίφη στασιώδη,

Digitized by Google

ὑπὸ τὸ βλέμμα τῶν θλιβερῶν οἰκογενειῶν, ὧν αἱ οἰκίαι ἐκαίοντο, διέκοπτον τὴν ἐργασίαν, καὶ ἀπήτουν ἀμοιβὰς ὑπερόγκους ὅπως ἐξακολουθήσωσι. Τὰ σκεύη καὶ ἔπιπλα, κείμενα κατὰ σωροὺς εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φυλαττόμενα ὑπὸ τῶν οἰκογενειῶν, ἡρπάζοντο αἴφνης ἐξ ἐφόδου ὑπὸ συμμοριῶν κλεπτῶν ἐνόπλων, οὗτοι δὲ ἔφρασσον ἔπειτα δι' αὐτῶν τὴν ὁδὸν, ὅπως τὰ ὑπερασπίσωσι κατὰ τῆς ἐφόδου ἄλλων κλεπτῶν, οἵτινες ἤρχοντο νὰ τοὺς τὰ ἁρπάσωσι. Πλήθη φυγάδων συναντώμενα μετὰ τῶν σκευῶν αὐτῶν ἐντὸς στενωπῶν, διημφισβήτουν πρὸς ἀλλήλους ἀγρίως τὴν προτεραιότητα τῆς διαβάσεως, καὶ ἄφινον τὸ ἔδαφος πλῆρες ἀπὸ ἀνθρώπους τραυματισμένους ἢ νεκροὺς ἐξ ἀσφυξίας. Ἀλλ' ἤδη μετὰ τὰς πρώτας τέσσαρας ὥρας τῆς πυρκαϊᾶς, ἡ μανία τοῦ πυρὸς ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὀλίγοι πλέον ἐφρόντιζον περὶ τῶν πραγμάτων των, καὶ ὅλοι ἐθεώρουν ὡς μέγα εὐτύχημα, ἐὰν κατώρθωναν νὰ διασώσωσι καὶ μόνον τὴν ζωήν. Δύο τρίτα τοῦ Σταυροδρομίου ἐπυρπολοῦντο, αἱ δὲ φλόγες ὁσῶραι ταχύτερον φερόμεναι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, περιεκύκλουν σχεδὸν ἐξ ἀπροόπτου μεγάλα διαστήματα, πρὶν οἱ ἐν αὐτοῖς παρατηρήσωσι κἂν ἀκόμη τὸ πρᾶγμα. Ἑκατοντάδες δυστυχῶν, συντεθλιμμένοι εἰς τὸ πλῆθος, ἐῤῥίπτοντο ὀπίσω πρός τινα σκολιὰν στενωπὸν, ἀναζητοῦντες διέξοδόν τινα, ἀλλ' αἴφνης μετὰ μίαν στροφὴν, ἔβλεπον καταῤῥασσομένην κατ' αὐτῶν καταιγίδα φλογῶν καὶ καπνοῦ, ἥτις ἐπανώθει αὐτοὺς πρὸς τὰ ὀπίσω, παραφρόνως ἀναζητοῦντας ἄλλην διέξοδον. Ὁλόκληροι οἰκογένειαι, ἐξ ὧν μία συνίστατο ἐξ εἰκοσιδύο προσώπων — αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς περιεκυκλοῦντο, καὶ κατελαμβάνοντο ὑπὸ ἀσφυξίας, ἐκαίοντο καὶ ἀπηνθρακοῦντο. Ἀπέλπιδες κατέφευγαν εἰς τὰ ὑπόγεια, ὅπου ἔμενον νεκροὶ ἐκ τῆς ἀσφυξίας, ἐῤῥίπτοντο εἰς τὰ φρέατα καὶ τὰς δεξαμενὰς, ἐκρεμῶντο ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἀφοῦ εἰς μάτην ἐζήτουν ἄσυλον εἰς τοὺς πλέον ἀποκρύφους μυχοὺς τῆς οἰκίας, ἐξιστάμενοι τῶν φρενῶν, ἐξήρχοντο καὶ ἤρχοντο νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τὰς φλόγας. Ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Σταυροδρομίου ἐφαίνοντο καθ' ὅλην τὴν κατωφέρειαν τῆς κλιτύος, ἐν μέσῳ πυρίνων κύκλων, οἰκογένειαι γονυπετεῖς ἐπὶ τῶν ἐξώστων, αἵτινες μὲ τεταμένους τοὺς βραχίονας καὶ συνημμένας τὰς χεῖρας ἐξητοῦντο ἄνωθεν βοήθειαν, ἣν δὲν ἤλπιζον πλέον ἐκ τῆς γῆς. Ἐφαίνοντο τρέχοντες ποδήνεμοι ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Σταυροδρομίου πρὸς τὰ κάτω καὶ διασκορπιζόμενοι εἰς τὸν Γαλατᾶν, τὸν Τοπχανὲν, τὸ Φουντουκλοῦ, καὶ τὰ κάτω νεκροταφεῖα πλήθη ἀνθρώπων, οἵτινες ὠχροὶ καὶ ἀσκεπεῖς καὶ μὲ πρόσωπον διεστραμμένον ἐκ τοῦ τρόμου, ἐζήτουν ποῦ νὰ κρυβῶσιν, ὡς ἂν εἰ κατεδιώκοντο ἀκόμη ὑπὸ τοῦ πυρός· παιδία καθημαγμένα, κυρίαι κατεξεσχισμέναι μὲ τὴν κόμην πυρίκαυστον, σφίγγουσαι εἰς τὰς ἀγκάλας των παιδία νεαρὰ καὶ ἐκτετυφλωμένα, ἄνθρωποι μὲ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας ἐκδεδαρμένας, συστρεφόμενοι κατὰ γῆς μετὰ σπασμῶν ἀγωνίας· γέροντες ὀλοφυρόμενοι ὡς παιδία, κύριοι, οἵτινες περιπεσόντες εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν ἔτυπτον τοὺς τοίχους μὲ τὴν κεφαλὴν, νεανίσκοι παραλαλοῦντες, οἵτινες ἔτρεχον νὰ καταπέσωσιν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Κερατίου κόλπου ἄτονοι καὶ ἐκλελυμένοι, οἰκογένειαι φέρουσαι πτώματα κατηθαλωμένα, δυστυχεῖς ἀπολέσαντες τὰς φρένας ἐκ τοῦ τρόμου, οἵτινες ἔσυρον καθ' ὁδὸν ἕδραν προσδεδεμένην εἰς σπαρτίον, ἢ ἔσφιγγον ἐπὶ τοῦ στήθους ἀγγαλίδα γαστρίων καὶ ῥακῶν, καὶ ἔτρεχον ἐκβάλλοντες κραυγὰς θρηνώδεις ἢ καγχασμοὺς παράφρονας. Ἐν τούτοις ἐξηκολούθουν ἀκόμη ν' ἀναβαίνωσιν ἀπὸ τὰς κατωτέρας συνοικίας, ἀπὸ τὰ ὁπλοστάσια τοῦ Τὲρσ-χανὲ καὶ τοῦ Τὸπ-χανὲ, ἀπὸ τοὺς στρατῶνας, ἀπὸ τὰ τζαμία, ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Σουλτάνου, καὶ ἔτρεχον ὡς πρὸς ἔφοδον, ἐκβάλλοντες ὠρυγμοὺς καὶ φωνὰς *Γιαγκὴν βὰρ* καὶ *Ἀλλὰχ*, ἄνω πρὸς τοὺς λόφους, διὰ τῆς δίνης τῆς τέφρας καὶ τῶν σπινθήρων, ὑπὸ τὴν βροχὴν ἀσβόλης πυριφλεγοῦς, δι' ἀγυιῶν σκεπασμένων μὲ δαυλοὺς καὶ συντρίμματα, τάγματα τοῦ νιζάμ, συμμορίαι κλεπτῶν, φάλαγγες πυροσβεστῶν, στρατηγοὶ, δερβίσιδες, ἀπεσταλμένοι τῆς Αὐλῆς, οἰκογένειαι ἀναστρέφουσαι ὀπίσω, ὅπως ἀναζητήσωσι τοὺς ἀπολεσθέντας αὐτῶν συγγενεῖς, λησταὶ καὶ ἥρωες, ἡ συμφορὰ, ὁ οἶκτος καὶ τὸ ἔγκλημα, συννενωμένα εἰς μίαν πληθὺν φοβερὰν, ἥτις ἀνέβαινε βομβοῦσα, ὡς τις θάλασσα τρικυμιώδης, καταυγαζομένη ἐκ τῶν ὑπερύθρων ἀναλαμπῶν τῆς ἀπειρομεγέθους καμίνου. Ὀλίγον δὲ μακρὰν τοῦ Ἅδου τούτου ἐμειδία, ὅπως πάντοτε, ἡ μεγαλοπρεπὴς γαληνιότης τῆς Σταμπούλ καὶ ἡ ἐαρινὴ καλλονὴ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας, κατοπτριζομένη εἰς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Βόσπορον, σκεπασμένον μὲ πλοῖα ἀκίνητα· ἀπειράριθμον δὲ πλῆθος, ἐξ οὗ ἐφαίνοντο κατάμαυρα ὅλα τὰ παράλια, παρίστατο σιωπηλὸν καὶ ἀπαθὲς εἰς τὸ καταπληκτικὸν θέαμα· οἱ ἰμάμιδες ἀνήγγελλον βραδέως ψάλλοντες ἐκ τῶν ἐξώστων τῶν μιναρέδων τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου· τὰ πτηνὰ ἐστρέφοντο φαιδρὰ πέριξ τῶν τζαμίων τῶν ἑπτὰ λόφων· καὶ οἱ γέροντες τοῦρκοι, καθήμενοι εἰς τὴν σκιὰν τῶν πλατάνων, ἐπὶ τῶν πρασίνων λόφων τῆς Χρυσοπόλεως, ὑπετονθόρυζον μὲ ἥσυχον φωνήν:—Ἐσήμανεν ἡ ἐσχάτη ὥρα διὰ τὴν πόλιν τῶν Σουλτάνων.—Ἡ πεπρωμένη ἡμέρα ἔφθασεν.—Ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἀλλὰχ ἐκτελεῖται.—Εἶεν—Εἶεν!

Ἡ πυρκαϊὰ ἐν τούτοις δὲν παρεξετάθη εὐτυχῶς καὶ εἰς τὴν νύκτα. Τὴν ἑβδόμην ἑσπερινὴν ὥραν ἐκαίετο τελευταῖον τὸ μέγαρον τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας, μεθ' ὃ ὁ ἄνεμος ἐκόπαζεν αἴφνης, καὶ αἱ φλόγες ἁπανταχόθεν ἐμαραίνοντο, εἴτε αὐτομάτως εἴτε καταπνιγόμεναι.

Digitized by Google

Τὴν ἕκτην ὥραν δύο τρίτα τοῦ Σταυροδρομίου ἦσαν κατεστραμμένα ἐκ θεμελίων, ἐνεακισχίλιαι οἰκίαι ἀποτεφρωμέναι, καὶ δισχίλιοι ἄνθρωποι νεκροί.

Ἕπεται συνέχεια.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Richard — Lenoir.— Jacquard.

Τὴν βαμβακουργίαν, ἣν ὁ Ἀρκράϊτ ἵδρυσεν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀπεφάσισεν ὁ Richard-Lenoir νὰ εἰσαγάγῃ εἰς Γαλλίαν. Ὁ βίος τοῦ μεγάλου τούτου βιομηχάνου εἶναι, ὡς καὶ ἡ τοῦ Ἄγγλου ἐφευρέτου, ἀληθὴς ἐποποιΐα.

Ὁ Φραγκῖσκος Richard, ἐπικληθεὶς Richard-Lenoir, ἐγεννήθη τὴν 16 Ἀπριλίου 1765 ἐν τῷ νομῷ τοῦ Καλβαδὸς, καὶ ἦτο υἱὸς πτωχοῦ γεωργοῦ. Διατελέσας ὑπάλληλος ἐμπορικοῦ καταστήματος, ἔπειτα δὲ ὑπηρέτης λεμοναδοπώλου ἐν Ῥουένῃ καὶ καφενείου ἐν Παρισίοις, κατώρθωσε νὰ ἀποταμιεύσῃ μικρὸν κεφάλαιον, καὶ ἠγόρασε δι' αὐτοῦ ἀγγλικὰ βαμβάκινα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα μετεπώλησεν. Ἐμπορευθεὶς οὕτω ἐπὶ ἓξ μῆνας ἐκέρδησεν ἓξ χιλιάδας φράγκων, ἀλλὰ θῦμα γενόμενος δολίου τινὸς καὶ ῥαδιούργου ἐμπορομεσίτου, ἔμεινεν ἐπί τινα ἔτη ἐν τῇ εἱρκτῇ τῆς Force, ἐν ᾗ ἐκρατοῦντο τότε οἱ ἔχοντες χρέη. Τῷ 1790, ἐξελθὼν τῆς εἱρκτῆς καὶ ἀξιόχρεως ὤν, ἐπώλησε πανία,καὶ κερδήσας ὀλίγα χρήματα συναιτερίσθη μετὰ τοῦ νέου ἐμπόρου Lenoir-Dufresne, ὅςις μεταξὺ ἄλλων μετεπώλει καὶ αὐτὸς βαμβάκινα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα ἠγόραζεν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὁ Richard συνέλαβε τότε τὴν τολμηρὰν ἰδέαν τοῦ νὰ κατασκευάσῃ ὁ ἴδιος τοιαῦτα ὑφάσματα· τῇ βοηθείᾳ Ἄγγλων τινῶν ἐργατῶν ἐπελήφθη μετὰ ζήλου τῶν ἀναγκαίων πρὸς τοῦτο ἐργασιῶν καὶ ὑπὲρ ἐλπίδα ἐπέτυχε συστήσας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Richard-Lenoir κλωστήριον, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον ηὐδοκίμησεν, ὥστε οἱ δύω συνέταιροι ἀπελάμβανον 40,000 φράγ. κέρδος κατὰ μῆνα,καὶ ἐπλούτησαν,ἀπαλλάξαντες ἅμα τὴν Γαλλίαν τέλους λίαν ἐπιζημίου.

Ἐν ἔτει 1806 ὁ Lenoir ἀπέθανεν. Ὁ Richard διετήρησε τὸ ὄνομα τοῦ συνεταίρου του καὶ ἐξηκολούθησε μόνος τὴν ἐπιχείρησιν. Ὁ Richard-Lenoir ἦτο ἤδη πλουσιώτατος, ἀποφασίσας δὲ νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος, συνέλεξε σπόρον ἀμερικανικὸν καὶ ἔσπειρεν αὐτὸν ἐν Ἰταλίᾳ. Τῷ 1808 εἰσήγαγεν εἰς Γαλλίαν πεντήκοντα χιλιάδας δεμάτων βάμβακος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ μέγας βιομήχανος ἐπησχόλει 20 χιλιάδας ἐργατῶν,καὶ ἐδαπάνα ἓν ἑκατομμύριον φράγκων κατὰ μῆνα.

Ἐν τούτοις ὁ Ναπολέων, θέλων νὰ ἐμψυχώσῃ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος εἰς τοὺς μεσημβρινοὺς νομοὺς τῆς Γαλλίας,ὑπέβαλε τὸ προϊὸν τοῦτο εἰς τέλος εἰσαγωγῆς. Τότε ὁ Richard-Lenoir εἰς ἀμηχανίαν περιελθὼν,ἠναγκάσθη νὰ δανεισθῇ ἑκατομμύρια, ἵνα ἐφοδιάσῃ τὰ ἓξ αὐτοῦ κλωστήρια. Τὰ δεινὰ τοῦ 1813 οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν εἰς τὴν καταστροφήν του. Τῷ 1814 ἀπέδειξεν ὡς ἀρχηγὸς τῆς 8ης λεγεῶνος ἔκτακτον γενναιότητα αὐξήσασαν ἔτι τὴν φήμην του. Τὸ διάταγμα τῆς 23ης Ἀπριλίου 1814 ὑπὸ τῶν ξένων τρόπον τινὰ ἐπιβληθὲν, κατήργησεν ἐντελῶς τὰ ἐπὶ τοῦ βάμβακος τέλη, ἄνευ ἀποζημιώσεως τῶν δικαιούχων, θανατηφόρον ἐπενεγκὸν τραῦμα εἰς τὸν μέγαν ἐργοστασιάρχην. Τὴν 22 Ἀπριλίου εἶχεν εἰσέτι περιουσίαν ὀκτὼ ἑκατομμυρίων φράγκων, τὴν ἐπαύριον δὲν εἶχε λεπτόν.

Καίτοι πολλὴν ἔχων τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν γενναιότητα, ὁ Richard-Lenoir οὐδέποτε ἀνέκυψεν, ἔζησε δὲ πένης καὶ μεμονωμένος,καὶ ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ σύνταξιν παρὰ τοῦ γαμβροῦ του, ἀπαρηγόρητος διότι ἠναγκάζετο νὰ καταστέλλῃ τὴν ὁρμὴν τῆς τοῦ λοιποῦ ἀχρήστου δραστηριότητός του. Τὴν 19 Ὀκτωβρίου 1839 ἀπέθανε. Συνοδία ἐργατῶν ἠκολούθησε τὴν κηδείαν τοῦ ἀτυχοῦς τεχνίτου, ὅστις πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς εἷς τῶν ἐνδοξοτέρων ἀντιπροσώπων τῆς γαλλικῆς βιομηχανίας.

Ὁ Jacquard,ὁ ταπεινὸς καὶ εὐγενὴς Jacquard, γεννηθεὶς ἐν Λυὼν τὴν 7 Ἰουλίου 1752, εἶναι καὶ αὐτὸς εἷς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ὧν μετὰ σεβασμοῦ καὶ συγκινήσεως ἀναφέρομεν τὸ ὄνομα. Νεώτατος ὢν διακρίνεται ὡς πρότυπον ἐργατικότητος, ἀγχινοίας καὶ ἐπιμονῆς· χρηματίσας ὡς ὑπάλληλος παρά τινι βιβλιοδέτῃ, ἔπειτα δὲ παρὰ χύτῃ τυπογραφικῶν στοιχείων, παρατηρεῖ, συνδυάζει καὶ τελειοποιεῖ ἀδιαλείπτως τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα βλέπει ἡμέραν τινὰ εὑρισκόμενος εἴς τι μαχαιροποιεῖον, παρατηρεῖ ὅτι ἡ μάχαιρα διέρχεται διὰ τῶν χειρῶν τριῶν ἢ τεσσάρων ἐργατῶν,πρὶν ἢ προσηλωθῇ εἰς τὴν λαβήν. Τὴν ἐπαύριον ζωγραφεῖ σχέδιον μηχανῆς,δυναμένης νὰ ἐπιτελέσῃ ἐντὸς πέντε λεπτῶν τὴν ἐργασίαν τεσσάρων ἐργατῶν δι' ὁλοκλήρου ἡμέρας ἐργαζομένων. Ὁ μαχαιροποιὸς,μὴ δυνάμενος ἕνεκα τῆς πενίας του νὰ κατασκευάσῃ τὴν μηχανὴν ταύτην, διετήρησεν ὅμως τὸ σχέδιον. Οἱ ἐργάται του μετ' οὐ πολὺ τὸ κατέστρεψαν, φοβούμενοι μήπως ἡ ἐφεύρεσις αὕτη ἀπλοποιοῦσα τὴν ἐργασίαν, ἐλαττώσῃ τοὺς μισθούς.

Ὁ Jacquard ἦτο ἐφευρέτης τὴν φύσιν, αἱ δὲ περὶ τελειοποιήσεως ἰδέαι αὐτομάτως ἐφύοντο ἐν τῇ διανοίᾳ του. Πρωΐμως μελετήσας τὰ κατὰ τὴν ὑφαντικὴν τέχνην, ἐσκέφθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τίνι τρόπῳ ἠδύνατο νὰ ἀπλοποιήσῃ αὐτήν. Ὁ πατήρ του ἦτο ὑφάντης χρυσοποικίλτων καὶ ἀργυροποικίλτων μεταξίνων ὑφασμάτων. Ἀποθανούσης τῆς μητρός του, συνειργάσθη μετὰ τοῦ πατρὸς, ὅστις μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε ζήσας βίον ἐργατικόν. Ὁ νεανίας, κύριος ὢν ἑαυτοῦ καὶ κληρονομήσας μικρὰν περιουσίαν, ἐνυμφεύθη τὴν θυ-

Digitized by Google

γατέρα τοῦ ὁπλοποιοῦ **Boichon**. Ὁ **Jacquard** ἠγάπα τὴν κόρην καὶ ἐπίστευσε τὸν πατέρα της ὑποσχεθέντα αὐτῷ προῖκα, ἥτις οὐδέποτε ἐπληρώθη. Εὐτυχῶς ὁ τεχνίτης εὗρε παρὰ τῇ συζύγῳ του καλλίτερόν τι τοῦ πλούτου, ἤτοι ἔρωτα ἀφιλοκερδῆ καὶ ἀφοσίωσιν καὶ καρτερίαν ἐν τῇ ἀτυχίᾳ.

Ὁ **Jacquard** ἠθέλησε νὰ συστήσῃ ὑφαντήριον πεποικιλμένων ὑφασμάτων, ἀλλὰ στερούμενος πρακτικοῦ νοὸς ἀπέτυχεν, ἐχρεώθη καὶ περιελθὼν εἰς μεγίστην ἔνδειαν ἔγεινεν ὑπηρέτης ἀσβεστοποιοῦ τῆς Βρέσσης. Γενόμενος χειρῶναξ ἵνα πορίζηται τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ἔῤῥιπτε τὴν καύσιμον ὕλην εἰς ἀσβεστοκαμίνους, ἐνῷ ἡ σύζυγός του κατεσκεύαζεν ἐν Λυὼν ψιαθίνους πίλους.

Ἀλλὰ δραματικαὶ ἀνέτειλαν καὶ ἀπαισιώτεραι ἔτι ἡμέραι. Εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ 1793, ἡ μεγάλη ἐπανάστασις παρεκτρέπεται καὶ γεννᾷ τὴν τρομοκρατίαν· οἱ Γιρονδῖνοι καταδικάζονται εἰς θάνατον. Τὸ Λυών, ὡς τόσαι ἄλλαι πόλεις, ἀγανακτεῖ καὶ ἐξανίσταται. Ὁ **Jacquard**, ὀπαδὸς μὲν τῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλ' ἐχθρὸς τῆς τρομοκρατίας, καταλείπει τὸ ὄρος, ἔνθα εἰργάζετο, καὶ μεταβαίνει εἰς Λυών, ὅπου συμμετέχει ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης τῆς ἑξηκονταημέρου ἐκείνης καὶ ἡρωϊκῆς πάλης, ἣν οἱ κάτοικοι τοῦ Λυὼν ἄγουσι κατὰ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Τὸ Λυὼν καταβάλλεται. Ἡ λαιμητόμος ἐγείρεται ἐπὶ τῆς πλατείας τῶν **Terreaux**, πάντες οἱ πολεμήσαντες καταδιώκονται καὶ καταδικάζονται. Ὁ **Jacquard** καταγγέλλεται καὶ ἀναγκάζεται νὰ κρυβῇ μετὰ τοῦ δεκαεπταετοῦς υἱοῦ του, ἔπειτα δὲ δραπετεύουσιν ἀμφότεροι καὶ κατατάττονται ὡς στρατιῶται εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ῥήνου. Ὁ **Jacquard** μάχεται γενναίως ὑπὲρ τῆς Γαλλίας, ὁ δὲ υἱός του, ὁ μονογενὴς υἱός του πίπτει ὑπὸ ἐχθρικῆς τρωθεὶς σφαίρας καὶ ἐκπνέει εἰς τὴν ἀγκάλην αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς ἀπελπισίας ὁ ἀτυχὴς πατὴρ ἀσθενεῖ καὶ νοσηλεύεται ἐν τοῖς νοσοκομείοις, ἔπειτα δὲ ἐπιστρέφει εἰς Λυών, ὅπου μανθάνει ὅτι ἡ οἰκία του ἐκάη μετὰ πολλῶν ἄλλων. Μόλις καὶ μετὰ βίας εὑρίσκει τὴν σύζυγόν του, καὶ ἀπολαύει τέλος διαρκῆ μετ' αὐτῆς συμβίωσιν. Ἡ εἰρήνη ἀποκαθίσταται καὶ ἡ μεταξουργία ἀναζωπυροῦται, ὁ δὲ **Jacquard** νέαν δίδει εἰς αὐτὴν ὤθησιν.

Ἡ ἰδέα, ἣν ὁ μέγας ἐφευρέτης συνέλαβε καὶ μετὰ πολλὰς δοκιμὰς ἐπραγματοποίησε, σκοπὸν εἶχε τὴν διὰ μηχανικοῦ ὀργάνου ἀντικατάστασιν τῆς ἐργάτιδος ἢ τοῦ παιδίου τοῦ ἕλκοντος τοὺς βρόχους κατὰ τὴν ὕφανσιν τῆς μετάξης. Οἱ ἐπιτήδειοι συνδυασμοί, οὓς ἐφήρμοσε κατασκευάζων τὸ νέον μηχάνημα, εἶναι βεβαίως καρπὸς μηχανικῆς μεγαλοφυΐας οὐ τῆς τυχούσης· σύστημα βελονῶν καὶ ἀγκίστρων ἀναπληροῦν τὴν πολύπονον ἐργασίαν τῆς ἐκκλωστρίας τῶν βρόχων καὶ καθιστῶν περιττὰς τὰς λειαντρίας τῶν σχεδίων ἀπήλλαττε τὸν ἐργοστασιάρχην ἐπιζημίων ἡμερομισθίων καὶ ἐπέφερεν οἰκονομίαν 50 τοῖς ἑκατόν. Ἡ νέα μηχανὴ ἐπεδοκιμάσθη εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν προϊόντων τῆς Ἐθνικῆς Βιομηχανίας (1801), ἔκθεσιν ἀξίαν λόγου, ἥτις ἔγινεν ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἀφετηρία τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ κεφαλαίου. Γενναῖος Ἄγγλος, ὁ Φὼξ ἐπεσκέφθη αὐτὴν μετὰ θαυμασμοῦ μαρτυροῦντος τὴν γενομένην πρόοδον. Ἡ μηχανὴ τοῦ **Jacquard**, ἣν ὁ ἐφευρέτης ὠνόμαζεν *ἑλκύστριαν βρόχων*, ἐβραβεύθη διὰ χαλκίνου μεταλλίου, ἑτέρα δὲ μηχανὴ τοῦ αὐτοῦ, πρὸς κατασκευὴν ἁλιευτικῶν δικτύων, διὰ χρυσοῦ.

Ὁ **Jacquard** εἶχεν, ἐὰν ἤθελε, πρόχειρον τὸν πλοῦτον, ἀλλ' ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἀφίνουσιν εἰς ἄλλους τὴν ἐκ τῶν ἐφευρέσεων αὐτῶν προκύπτουσαν ὠφέλειαν προτιμῶντες νὰ ἐργάζωνται εἰς νέας ἐφευρέσεις. Ἄλλως εἶχεν ἰδιάζουσαν ἀγάπην πρὸς τὴν ὑφαντικὴν αὐτοῦ μηχανήν, ἧς κατεσκεύασε σχέδιον ἐν Λυών. Τῷ 1802 τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ συνελθὸν Συμβούλιον ἐπεσκέφθη τὴν μηχανὴν ταύτην μετὰ τοῦ περιωνύμου **Carnot**, ὑπουργοῦ τότε ὄντος ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ πιστεύσῃ εἰς τὰ θαυμάσια μηχανικὰ ἀποτελέσματα τῆς νέας ἐφευρέσεως, καὶ εἶχεν εἴπει πρὸς τὸν **Jacquard** μετά τινος εἰρωνείας· «Σὺ ἰσχυρίζεσαι ὅτι δύνασαι νὰ δέσῃς κόμβον μὲ κλωστὴν τεταμένην!» Ὁ **Carnot** ἐξεπλάγη καὶ ἐπείσθη.

Ὁ νομάρχης τοῦ Ῥοδανοῦ, ὅστις εἶχε κατανοήσει τὴν σπουδαιότητα τῆς νέας ἐφευρέσεως, ἐνεψύχωσε τὸν **Jacquard** καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς Παρισίους, ἵνα ἐκεῖ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ τὰς ἐρεύνας. Ὁ ἐφευρέτης ἐνεκατέστη ἐν τῷ καταστήματι τῶν Τεχνῶν καὶ ἐπαγγελμάτων, ὅπου ἔμεινε πλέον τῶν δύο ἐτῶν ἐπιδιορθῶν τὰς μηχανὰς καὶ τὰ σχέδια. Οὐδὲν μέρος ἦτο προσφορώτερον εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Ὁ **Jacquard** οὐ μόνον λύει καὶ ἐπισκευάζει τὰς μηχανάς, ἀλλὰ καὶ τελειοποιεῖ καὶ μεταβάλλει αὐτάς, ἐνίοτε δὲ καὶ τὰς ἀντικαθιστᾷ δι' ὀργάνων καταλληλοτέρων. Οὕτω ἐπινοεῖ ὑφαντικὴν μηχανὴν πρὸς κατασκευὴν ταινιῶν ἐκ διπροσώπου βελούδου καὶ τρικέρκιδας μηχανὰς πρὸς ὕφανσιν βαμβακίνων ὑφασμάτων. Ἐπισκευάζει καὶ βελτιοῖ τὸ περίφημον μηχάνημα τοῦ Βωκανσῶνος, τοῦ διασήμου μηχανικοῦ, ὅστις ἐξέπληξε τοὺς συγχρόνους του διὰ τῶν ἀμιμήτων αὐτοῦ αὐτομάτων.

Τῷ 1804 ὁ **Jacquard** ἐπιστρέψας εἰς Λυὼν εὑρίσκει κεφαλαιοῦχον τίμιον καὶ πλήρη πεποιθήσεως εἰς τὴν νέαν ἐφεύρεσιν, τὸν Κάμιλλον Περνόν, ὅστις ἐφαρμόζει τὴν ὑφαντικὴν μηχανὴν εἰς τὴν βιομηχανίαν. Ὁ **Jacquard** ἀποτείνεται πρὸς τὸ ἐμπορικὸν ἐπιμελητήριον καὶ πρὸς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον. Ἐπιτροπεία συγκροτουμένη ἐξ ἐπιτηδείων τεχνουργῶν, ἐξετάζει τὸ νέον μηχάνημα καὶ ἐπιδοκιμάζει αὐτὸ ὁμοφώνως. Αὐτο-

Digitized by Google

κρατορικὸν διάταγμα ἐπέτρεψε μετ' οὐ πολὺ εἰς τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν τοῦ Λυὼν ν' ἀγοράσῃ παρὰ τοῦ Jacquard τὸ προνόμιον τῆς μεθόδου αὐτοῦ ἀντὶ ἰσοβίου συντάξεως τριῶν χιλιάδων φράγ. Τὸ ἔγγραφον αὐτοῦ τῆς εὑρησιτεχνίας ἔγινεν οὕτω κτῆμα δημόσιον. Ὁ δυστυχὴς ἐφευρέτης ἀντήλλαξεν ἐφεύρεσιν ὑπὲρ ἧς εἶχε καταβάλει δεκαπέντε ἐτῶν ἐργασίαν καὶ στερήσεις ἀντὶ τεμαχίου ἄρτου. Παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐζήτησε νὰ χορηγηθῇ αὐτῷ προσέτι δικαίωμα πεντήκοντα φράγκων ἐπὶ ἑκάστης μηχανῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθησομένης. «Ἰδοὺ ἄνθρωπος εἰς ὀλίγα ἀρκούμενος! » ἀνεφώνησεν ὁ Ναπολέων ὑπογράφων τὸ διάταγμα.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων δοκιμασιῶν τοῦ ἀτυχοῦς Jacquard. Ἡ μηχανὴ αὐτοῦ κατετάραξε τὴν ἐργατικὴν τάξιν. Πανταχοῦ ἐλέγετο ὅτι τὸ νέον σύστημα κατεδίκαζεν εἰς ἀργίαν καὶ εἰς πενίαν πάντας τοὺς ἐκ τῆς ὑφάνσεως τῶν πεποικιλμένων ὑφασμάτων ζῶντας ἐργάτας. Ἀπειλητικαὶ κραυγαὶ ἠκούσθησαν κατὰ τοῦ ἐφευρέτου, τοῦ προδότου, ὅστις τὸν μὲν πτωχὸν ἐργάτην ἐπώλει εἰς τὸν πλούσιον ἐργοστασιάρχην, ἑαυτὸν δὲ εἰς τὸν ξένον. Ὁ ταλαίπωρος Jacquard! αὐτὸς νὰ πωλήσῃ ἑαυτὸν εἰς τὸν ξένον καὶ νὰ θυσιάσῃ τοὺς ἀδελφούς του καταδικάζων αὐτοὺς εἰς τὴν πενίαν! Τοιαύτη ἡ ἀμοιβὴ τῆς μεγαλοφυΐας του, τῶν ἀγρυπνιῶν, τῶν δακρύων, τῆς ἀφιλοκερδείας, τῆς φιλοπατρίας!

Ἐν τούτοις τὸ μῖσος ἐξωγκοῦτο περὶ τὸν ἐφευρέτην ὡς χείμαρρος ὁρμητικός, καὶ ὀλίγου δεῖν παρέσυρεν αὐτόν. Ὁ Jacquard δὲν ἐτόλμα πλέον νὰ διέλθῃ τὰς ὁδοὺς τοῦ Λυῶν, ὅπου διεσύρετο καὶ ἐξυβρίζετο δημοσίᾳ. Ἡμέραν τινὰ μάλιστα πλησίον τῆς Πύλης Σαὶν-Κλαὶρ ὅμιλος λυσσώδης ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἔσυρε μέχρι τοῦ Ροδανοῦ.—Εἰς τὸν ποταμόν! ἐκραύγαζον οἱ μανιώδεις ἐκεῖνοι. Εἰ μὴ δὲ ἐπενέβαινον γενναῖοι τινὲς ἄνδρες, ὁ Jacquard ἐρρίπτετο εἰς τὸν Ροδανόν.

Καὶ ἠδύνατο μὲν νὰ καταλίπῃ τὴν ἀγνώμονα αὐτοῦ πατρίδα, τὸ κινδυνῶδες τοῦτο θέατρον τοσούτων ἀπειλῶν καὶ προπηλακισμῶν, νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὴν ἐφεύρεσίν του ὡς θησαυρὸν, ὃν ἤθελεν ἐπιδαψιλεύσει ἀλλοῦ, ἀλλὰ προετίμησε νὰ μείνῃ, καὶ εἰς τὸ μῖσος ἀντέταξε τὴν ἀταραξίαν καὶ τὴν σύνεσιν, μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι ἤθελεν ἔλθει ποτὲ ἡ ὥρα τῆς δικαιοσύνης. Ἐφρόνει ὅτι ἡ μηχανή του παράγουσα τὴν ἀφθονίαν καὶ τὴν εὐθηνείαν, ἤθελε παρέξει καὶ ἐργασίαν πλείονα καὶ πλείονας ἑπομένως μισθούς, ὅτι ἤθελε πρὸς τούτοις ἐλαττώσει τὸν εἰς τοὺς ἐργάτας ἐπιβαλλόμενον σωματικὸν κόπον, καὶ ὅτι ἤθελεν ἐπὶ τέλους προσηκόντως ἐκτιμηθῇ. Ὁ Jacquard δὲν ἠπατᾶτο.

Ἡ μηχανὴ Jacquard ἐντελῶς μετέβαλε τὴν ὑφαντικὴν καὶ ἀνεζωπύρησεν ἐν Λυῶν τὴν κατασκευὴν τῶν μεταξίνων ὑφασμάτων, ἀποτελοῦσαν ἤδη τὸν βιομηχανικὸν τῆς πόλεως ταύτης πλοῦτον. Οὐ μόνον δ' ἐκεῖ ἀλλὰ καὶ ἐν Ρουένῃ, St Quentin, Elbeuf, Σεδὰν, Μάντσεστερ, ἐν Βερολίνῳ, ἐν Μόσχᾳ, ἐν Πετρουπόλει, ἐν Ἀμερικῇ, ἐν ταῖς Ἰνδίαις καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κίνᾳ, ἡ βιομηχανία ὀφείλει εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Jacquard.

Ὁ μετριόφρων ἐφευρέτης, ἀφοῦ ἀπέκτησε τὴν γενικὴν ὑπόληψιν, ἀπεσύρθη εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Λυῶν ἐν Oullins, ὅπου ἐκαλλιέργει τὸν κῆπόν του Εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτὸν ξένους ἐδείκνυε τὰ τρόπαιά του, τὰ μετάλλια καὶ τὸ τιμητικὸν παράσημον. Ἔζησε δὲ θαυμαζόμενος καὶ τιμώμενος μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐκοιμήθη τὸν αἰώνιον ὕπνον, τὴν 7 Αὐγούστου 1834 ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα δύω ἐτῶν.

Ἡ πόλις τοῦ Λυῶν ἔστησεν ἀνδριάντα εἰς τὸν Jacquard, ἀλλὰ βραδύτερον οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ ὁλοτελῶς ἐγκατελείφθησαν. Εἴκοσι ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του αἱ δύω ἀνεψιαί του, περιελθοῦσαι εἰς ἄκραν πενίαν, ἠναγκάσθησαν νὰ πωλήσωσιν ἀντὶ ἑκατοστύων τινῶν φράγκων τὸ χρυσοῦν μετάλλιον, τὸ ὑπὸ Λουδοβίκου ΙΗ' εἰς τὸν θεῖον αὐτῶν ἀπονεμηθέν.

Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ ἰατρὸς Τ...., ἐπιστήμων ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων, κυριεύεται δυστυχῶς ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ χαρτοπαιγνίου. Ἡ τελευταία ἐπίσκεψις αὐτοῦ, ἀφοῦ ἴδῃ τοὺς ἀσθενεῖς του, εἶνε ἡ εἰς τὴν λέσχην, ὅπου ἀμέσως στρώνεται εἰς τὸ *οὐΐστ*, τὸ *πικέτον* ἢ τὸ *βακκαρά*.

Ἐνταῦθα καθήμενον προσεκάλεσαν αὐτὸν τελευταῖον εἰς τοῦ κ. Π.... ἀσθενήσαντος αἰφνιδίως. Ὁ ἰατρὸς, καίτοι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν παίζει σημαντικὸν ποσὸν, ἀφίνει τὸ παιγνίδιον ἵνα τρέξῃ εἰς τὸν πελάτην του.

Μετά τινας ἐρωτήσεις, λαμβάνει τὸν σφυγμὸν τοῦ ἀσθενοῦς, ἐξάγει τὸ ὡρολόγιόν του καὶ ἀρχίζει νὰ μετρῇ ἠρέμα· «Ἕν, δύο, τρία, τέσσαρα, πέντε, ἕξ, ἑπτά, ὀκτώ, ἐννέα, δέκα, *φάντες*, *δάμα*, *ρῆγας*......»

Μὲ ὅλον αὐτοῦ τὸν πυρετὸν ὁ κ. Π.... ἀνεκάγχασε τόσον δυνατά, ὥστε ἐκ τοῦ πολλοῦ γέλωτος ὁ πυρετὸς παρῆλθεν ἐντελῶς.

Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς ἀσκληπιάδης τοσοῦτον κατησχύνθη, ὥστε ὤμοσεν οὐδέποτε πλέον νὰ παίξῃ χαρτία, καὶ ὄντως ἐτήρησε τὸν ὅρκον του ἐπὶ..... τρεῖς ἡμέρας.

—

Ἡ σκηνὴ ἐντὸς σχολείου μικροῦ τινος χωρίου. Ὁ διδάσκαλος πρὸς μαθητήν.

— Τί θὰ εἰπῇ θαῦμα;

Μαθητής. — Δὲν εἰξεύρω.

— Ἂν ἔξαφνα ἔβλεπες τὸν ἥλιον τὴν νύκτα, τί θὰ ἔλεγες;

Digitized by Google

— Θὰ ἔλεγα ὅτι εἶνε τὸ φεγγάρι.

— Καὶ ἂν σοῦ ἔλεγαν ὅτι εἶνε ὁ ἥλιος, πῶς θὰ ὠνόμαζες αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;

— Ψεῦμα.

— Ἐγὼ ὅμως δὲν λέγω ποτὲ ψεύματα. Ὑπόθεσε λοιπὸν ὅτι ἐγὼ εἶμαι ποῦ σοῦ λέγω ὅτι εἶνε ὁ ἥλιος, τί θὰ ἔλεγες τότε;

Ὁ μαθητὴς σκέπτεται ὀλίγον, εἶτα λέγει·

— Θὰ ἔλεγα πῶς εἶσθε μεθυσμένος!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Δυσκόλως ὁ ἄνθρωπος σοφῶς ἑαυτὸν συμβουλεύει, ἀλλ' ἔτι δυσκολώτερον ὠφελεῖται ἐκ σοφῆς ἄλλου συμβουλῆς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐπραγματοποιήθη ἐν Ἀμερικῇ ἔργον, ὅπερ τέως ἐφαίνετο ἀδύνατον, τουτέστιν ἡ θέρμανσις πολλῶν συγχρόνως οἰκιῶν ἐκ μιᾶς κοινῆς ἑστίας. Ἐγένετο δὲ ἡ πρώτη τοῦ συστήματος τούτου χρῆσις ἐν Lockport. Διακόσιαι ὅλαι οἰκίαι θερμαίνονται διὰ σωλήνων, ἐχόντων μῆκος 5 χιλιομέτρων καὶ ἐξερχομένων ἐκ κεντρικοῦ καταστήματος, ὅπου εὑρίσκονται αἱ ἀτμομηχαναί, καὶ ὅπου δύο ὑπερμεγέθεις λέβητες παράγουσι τὸν θερμαντικὸν ἀτμόν.

Τὰ 180 πρῶτα μέτρα τῶν σωλήνων τὰ ἐγγύτερα πρὸς τὸ κεντρικὸν κατάστημα ἔχουσι διάμετρον 12 ὑφεκατομέτρων, ἐφ' ὅσῳ δὲ προεκτείνονται ἐλαττοῦται ἡ διάμετρος τῶν σωλήνων μέχρι 3 ἢ 4 ὑφεκατομέτρων πρὸς διανομὴν τῆς θερμότητος ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῶν οἰκιῶν.

Ἡ διανεμομένη θερμότης εἶνε τοιαύτης δυνάμεως, ὥστε διὰ τῶν ἀγωγῶν, ἐν οἷς ὁ ἀτμὸς συμπυκνοῦται ἐν καταστάσει ὕδατος σχεδὸν ζέοντος, δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς διαφόρους οἰκιακὰς ἀνάγκας, ἐν τῷ μαγειρείῳ, ἢ καὶ διὰ λουτρὰ ἔτι, μέχρις ἀποστάσεως 1100 μέτρων ἀπὸ τοῦ καταστήματος.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μεγάλας ἔλαβε διαστάσεις ἡ εἰς Ἀμερικὴν μετανάστευσις ἐξ Εὐρώπης. Κατὰ τὸν τελευταῖον Ὀκτώβριον εἰς μόνον τὸν λιμένα τῆς νέας Ὑόρκης ἀπεβιβάσθησαν 30,697 μετανάσται. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος, λέγει γερμανική τις ἐφημερίς, εἶνε ὁ ἀνώτατος ἐξ ὅσων μέχρι τοῦδε ἀναφέρουσι τὰ χρονικὰ τῆς μεταναστεύσεως. Κατὰ τοὺς πρώτους δέκα μῆνας τοῦ παρόντος ἔτους ἡ Νέα Ὑόρκη ἐδέχθη 235,327 μετανάστας, ἐνῷ οἱ κατὰ τὸ ἀντίστοιχον χρονικὸν διάστημα τοῦ προηγουμένου ἔτους συνεποσώθησαν εἰς 112,272 μόνον, ἐξ οὗ προκύπτει αὔξησις διὰ τὸ τρέχον ἔτος 123,055.

Εἶνε δὲ οἱ πλεῖστοι τῶν μεταναστῶν τούτων Γερμανοί, καὶ ἐκ τούτων πάλιν οἱ σχετικῶς πλειότεροι προῆλθον ἐφέτος ἐκ τοῦ Sleswig Holstein.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι μία γνωστοποίησις δὲν φέρει τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα ἢ κατὰ τὴν ἑβδόμην αὐτῆς ἀνατύπωσιν!

Ὑπολογίζουσι δὲ ὡς ἑξῆς·

Κατὰ τὴν πρώτην ἐκτύπωσιν ὁ συνδρομητὴς δὲν βλέπει τὴν γνωστοποίησιν.

Κατὰ τὴν δευτέραν τὸ βλέμμα του πίπτει ἐπ' αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν παρέρχεται.

Κατὰ τὴν τρίτην ἐκτύπωσιν τὴν ἀναγινώσκει.

Κατὰ τὴν τετάρτην παρατηρεῖ τὴν τιμὴν τοῦ ἐμπορεύματος, ὅπερ γνωστοποιεῖ.

Κατὰ τὴν πέμπτην λέγει τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν γυναῖκά του.

Κατὰ τὴν ἕκτην ἀποφασίζει νὰ τὸ ἀγοράσῃ.

Κατὰ τὴν ἑβδόμην τὸ ἀγοράζει.

Εἰξεύρετε τί ἐκέρδησεν ὁ Ῥοσσίνης ἀπὸ τὸν «Κουρέα τῆς Σεβίλλης», τὸν ὁποῖον ἐξέδωκε τῷ 1816 ἐν Ῥώμῃ; 400 περίπου σκοῦδα, ἤτοι μόλις 1,600 φράγκα.

Τί δὲ νομίζετε θὰ ἐκέρδαινεν ὁ ἐπιφανὴς μελοποιὸς ἀπὸ τὸ ἀθάνατον ἔργον του, ἐὰν ἔκτοτε ὑπῆρχον νόμοι προστατεύοντες τὴν πνευματικὴν ἰδιοκτησίαν; Οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν πέντε στρογγυλῶν ἑκατομμυρίων φράγκων!

Οἱ Κινέζοι, λέγει Ἄγγλος τις περιηγητής, εἰσὶν οἱ πανουργότατοι κλέπται τοῦ κόσμου. Διὰ τοῦτο ἐν Πεκίνῳ ἄνωθι τῆς θύρας πάντων σχεδὸν τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων βλέπει τις τὴν ἑπομένην ἐπιγραφὴν τεθειμένην ὡς δέλεαρ πρὸς ἄγραν ἀγοραστῶν: Pu-su, ἤτοι· *Ἐδῶ δὲν ἀπατῶσι τοὺς ἀγοραστάς*. Καὶ ὅμως ἡ ἐπιγραφὴ δὲν ἐμποδίζει τὸν Κινέζον μεταπράτην νὰ ἔχῃ τρία μέτρα, ὧν τὸ ἓν μὲν μεταχειρίζεται ὅταν ἀγοράζῃ, τὸ ἄλλο ὅταν πωλῇ, καὶ τὸ τρίτον ἔχει διὰ τοὺς πολὺ προσεκτικοὺς ἀγοραστάς.

Σημείωσις. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀγορὰς καὶ πωλήσεις, νομίζομεν ὅτι οἱ παρ' ἡμῖν μεσῖται ὁμοιάζουσιν ὀλίγον τοὺς Κινέζους.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὡς ἐξαίρετον προφυλακτικὸν κατὰ τοῦ ψύχους θεωρεῖται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ χάρτης. Ὁ χάρτης, ὡς γνωστόν, εἶνε ἐκ τῶν σωμάτων ἐκείνων, δι' ὧν μεταδίδεται δυσκολώτερον ἡ θερμότης, εἶνε, ὡς λέγουσιν οἱ φυσικοί, κακὸς ἀγωγὸς τῆς θερμότητος. Ἑπομένως περιτυλίσσων τις τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔσωθεν τῶν περιποδίων ἐντὸς φύλλου χάρτου, ἐμποδίζει τὴν ἐν αὐτοῖς θερμότητα νὰ ἐξέλθῃ, οὕτω δὲ οἱ πόδες διατηροῦνται θερμοί. Οἱ «Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου, συνιστῶντες τὸ προφυλακτικὸν τοῦτο μέσον, ἐπιφέρουσιν ὅτι διὰ τοὺς ὁδοιποροῦντας ἐν ἁμάξῃ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἓν ἀντίτυπον αὐτῶν, ἐξαπλούμενον ἐπὶ τῶν γονάτων, ἀξίζει ὅσον καὶ τὸ καλλίτερον σκέπασμα.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 263 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία : 'Εν 'Αθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 **11 'Ιανουαρίου 1881**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

['Εκ τῶν τοῦ 'Εδμόνδου δὲ 'Αμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 1.

Μετὰ τὴν περιβόητον πυρκαϊὰν τοῦ 1756, ἥτις κατέστρεψεν ὀκτακισχιλίας οἰκίας, καὶ κατηδάφισε δύο τρίτα τῆς Σταμποὺλ, ἐπὶ τῆς βασιλείας 'Οσμὰν τοῦ Γ'. δὲν εἶχεν ἐνσκήψῃ συμφορὰ ἄλλη τόσον τρομερὰ, οὐδεμία δὲ πυρκαϊὰ, ἐξαιρουμένης τῆς κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπήνεγκε τὸν θάνατον τόσων ἀνθρώπων.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἡ ὄψις τοῦ Σταυροδρομίου ἦτο ὄχι τόσον φοβερὰ, ἀλλ' ἐπίσης θλιβερὰ, ὡς καὶ ὅτε ἐμαίνετο ἡ πυρκαϊά. Ὅλα τὰ μέρη, ὁπόθεν διῆλθε τὸ πῦρ, εἶχαν μεταβληθῆ εἰς ἐρημίαν, καὶ τότε ἀνεφάνησαν τὰ γυμνὰ καὶ ἀπαίσια σχήματα τοῦ μεγάλου λόφου· νέαι ἀπόψεις, νέον φῶς, εὐρύταται ἐκτάσεις, κεκαλυμμέναι μὲ τέφραν, ὧν ἐν μέσῳ δὲν ἀπέμενεν ἄλλο τι παρὰ τὰς μελαίνας ὅλως ἐκ τῆς ἀσβόλης καπνοδόχας, ὡς ἐπιτάφια μνημεῖα· ὁλόκληροι συνοικίαι ἐξηφανισμέναι, ὡς ἂν εἰ ἦσαν κατασκηνώσεις Βεδουΐνων, ἃς ἀνήρπασε καταιγίς· ἀγυιαὶ καὶ σταυροδρόμια, ὧν ἐφαίνοντο κατὰ γῆς μαῦρα καὶ καπνίζοντα τὰ ἴχνη, ὅπου ἐπλανῶντο χιλιάδες δυστυχῶν ῥακενδύτων καὶ κατίσχνων, ζητοῦντες ἐλεημοσύνην, ἐν ᾧ ὑπήγαιναν καὶ ἤρχοντο ἀδιακόπως στρατιῶται, ἰατροὶ, μοναχοὶ, ἱερεῖς πάσης θρησκείας καὶ ὑπάλληλοι παντὸς βαθμοῦ, διανέμοντες ἄρτον καὶ χρήματα, καὶ ἐπηκολούθουν μακραὶ σειραὶ ἁμαξῶν φερουσῶν στρωμνὰς καὶ σκεπάσματα, στελλόμενα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως χάριν τῶν ἀστέγων. Ἡ κυβέρνησις διεμοίρασε καὶ τὰς σκηνὰς τῶν στρατιωτῶν. Ὅθεν καὶ οἱ λόφοι τῶν Ταταούλων καὶ τοῦ μεγάλου ἀρμενικοῦ νεκροταφείου εἶχον σκεπασθῆ ἀπὸ σκηνώματα, ὅπου ἐφέρετο ἄπειρον πλῆθος ἀνθρώπων. Ἁπανταχοῦ ἐφαίνοντο σωροὶ ὑπερμεγέθεις συσκευῶν, ἐφ' ὧν ἐκάθηντο οἰκογένειαι κατάπονοι καὶ κατάπληκτοι. Εἰς τὸ εὐρὺ νεκροταφεῖον τοῦ Γαλατᾶ διεσκορπίσθησαν καὶ συνεσωρεύθησαν φύρδην μίγδην, ὅπως εἰς παζὰρ ἀνατραπὲν καὶ ἀνασκευασθὲν, διβάνια, κλίναι, προσκεφάλαια, κλειδοκύμβαλα, εἰκόνες, βιβλία, ὀχήματα συντετριμμένα, ἵπποι πληγωμένοι, προσδεδεμένοι εἰς τὰς κυπαρίσσους, φορεῖα κατάχρυσα πρεσβευτῶν, καὶ κλωβία τῶν ψιττακῶν τοῦ χαρεμίου, φυλαττόμενα ἀπὸ πλῆθος δούλων καὶ ἀχθοφόρων μαύρων ἐκ τῆς ἀσβόλης καὶ κατανευόντων ἀδιακόπως τὴν κεφαλὴν ἐκ τῆς ἀϋπνίας. Ὄχλος δὲ πτωχῶν ἀπειράριθμος, ῥυπαρὸς καὶ πρωτοφανὴς, περιεφέρετο εἰς τὰς ἀγυιὰς ἀναζητῶν ἥλους καὶ κλεῖθρα μεταξὺ τῶν ἐρειπίων, ἀποφεύγων τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς πυροσβέστας, οἵτινες ἐκοιμῶντο ἀπηυδηκότες ἐκ τῶν κόπων τῆς νυκτός· ἀπανταχοῦ δ' ἐφαίνοντο ἄνθρωποι καταγινόμενοι εἰς τὸ ν' ἀνεγείρωσι παραπήγματα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς οἰκίας αὐτῶν μὲ σκηνὰς καὶ μὲ ξύλα· οἰκογένειαι γονυπετεῖς ἐντὸς τῶν καταμαυρισμένων ἐκ τῆς ἀσβόλης τοίχων τῶν ἀσκεπῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ἐνώπιον τῶν πυρικαύστων θυσιαστηρίων· ὅμιλοι ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οἵτινες ἔτρεχον περιδεεῖς, μὲ κεκυφυῖαν τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐξήταζον μετὰ προσοχῆς, ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου, τὰ πρόσωπα τῶν μακρῶν σειρῶν τῶν ἀπηνθρακωμένων καὶ παραμορφωμένων πτωμάτων· ἐκεῖ δὲ τότε ἀναγνωρίσεις, καὶ κραυγαὶ ἀπελπισίας, καὶ ὀδυρμοὶ καὶ κλαυθμοὶ, καὶ ἄνθρωποι πίπτοντες κατὰ γῆς ὡς κεραυνόπληκτοι, ἐν τῷ μέσῳ πομπῶν καὶ συνοδιῶν φορείων καὶ φερέτρων, κονιορτοῦ πυκνοῦ, ἀέρος πνιγηροῦ, ἀποφορᾶς πτωμάτων πυρικαύστων, καὶ νεφῶν σπινθήρων, ἅτινα ἀνέθρωσκον αἰφνιδίως ὑπὸ τὰς λίσγους καὶ τὰς σκαπάνας τῶν ὀρυττόντων, καὶ ἐπανέπιπτον ἐπὶ πλήθους πυκνοῦ, βραδυκινήτου, σιωπηλοῦ καὶ καταπεπληγμένου, συῤῥεύσαντος ἐκεῖ ἁπανταχόθεν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν οἷς διεκρίνοντο καὶ τὰ ὠχρὰ καὶ σοβαρὰ πρόσωπα τῶν προξένων καὶ πρεσβευτῶν, οἵτινες ἔφιπποι ἐσταμάτων εἰς τὰ σταυροδρόμια, καὶ περιέβλεπον μετὰ θάμβους καὶ θλίψεως τῆς συμφορᾶς τὸ ἀπειρομέγεθες.

Καὶ ὅμως καὶ ἡ ἀπειρομεγέθης αὕτη καταστροφὴ, ὅπως συμβαίνει πάντοτε εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας, ἐλησμονήθη παρευθύς. Μετὰ τέσσαρα ἔτη ἐγὼ δὲν ἔβλεπον πλέον οὐδ' ἴχνος τῆς καταστροφῆς, ἐκτὸς μικρῶν τινων τεμαχίων γῆς σκεπασμένων μὲ χλόην εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Σταυροδρομίου πρὸ τοῦ λόφου τῶν Ταταούλων· περὶ δὲ τῆς πυρκαϊᾶς ἐγίνετο λόγος ὡς περὶ συμβάματος λίαν χρονίου. Ἐπί τινα χρόνον, ἐφ' ὅσον δηλ. ἡ τέφρα ἦτο ἀκόμη θερμή, αἱ ἐφημερίδες παρεκίνουν τὴν κυβέρνησιν νὰ λάβῃ τὴν δέουσαν

Digitized by Google

πρόνοιαν κατὰ τοῦ κακοῦ, μεταῤῥυθμίζουσα τὸ σῶμα τῶν πυροσβεστῶν, μεταβάλλουσα τὰς ἀντλίας, προμηθεύουσα ἀφθονώτερον ὕδωρ, καὶ κανονίζουσα τὴν κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν· ἀλλ' ἡ κυβέρνησις ἐκώφευε, καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι δὲ καθησύχασαν, καὶ ἐξηκολούθησαν νὰ διαβιῶσι τουρκιστὶ, ἤτοι ἀναθέτοντες τὰς ἐλπίδας των ὀλίγον εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ὀλίγον εἰς τὴν καλὴν τύχην.

Ἐπειδὴ λοιπὸν οὐδεμία, ἢ σχεδὸν οὐδεμία, ἐπῆλθε μεταβολὴ, δύναταί τις νὰ εἶνε βέβαιος, ὅτι τὸ 1870 δὲν εἶνε τὸ τελευταῖον ἔτος τῶν μεγάλων πυρκαϊῶν, αἵτινες «εἶνε γραμμένον» νὰ καταστρέφωσι τὴν πόλιν τῶν Σουλτάνων κάθε τόσα ἔτη. Ὅλαι σχεδὸν αἱ οἰκίαι τοῦ Σταυροδρομίου εἶνε σήμερον λίθιναι· ἀλλὰ κατασκευαζόμεναι αἱ πλεῖσται ἀπὸ ἀρχιτέκτονας ἀδιδάκτους καὶ ἀπείρους, μὴ ἐπιτηρουμένους ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπὸ τὸν τυχόντα, κατακρημνίζονται πολλαὶ, πρὶν ἀκόμη συντελεσθῶσιν, ὅσαι δὲ μείνωσιν ὀρθαὶ δὲν δύνανται ν' ἀντισταθῶσι ποσῶς πρὸς τὰς φλόγας. Τὸ ὕδωρ δὲ, ἰδίως ἐν Σταυροδρομίῳ, οὐ μόνον σπανίζει, ἀλλὰ καὶ ὑπόκειται εἰς αἰσχρὸν μονοπώλιον, καὶ ἐπειδὴ ἔρχεται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῶν κατὰ τὸ χωρίον Βελγράδιον δεξαμενῶν, τῶν κατεσκευασμένων ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, τὸ ὕδωρ καὶ ἐλλείπει ἐντελῶς, ὅταν δὲν πέσωσιν ἄφθονοι βροχαὶ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸ ἔαρ. Οἱ μὲν λοιπὸν εὔποροι ἀγοράζουσι τὸ ὕδωρ ἐν βάρει χρυσοῦ, οἱ δὲ πτωχοὶ πίνουσι βόρβορον. Οἱ πυροσβέσται εἶνε πάντοτε μεγάλη συμμορία κακούργων μᾶλλον παρὰ σῶμα τακτικὸν ἐργατῶν· συμμορία συγκροτουμένη ἐξ ἀνθρώπων παντοδαπῶν, ὀνόματι μᾶλλον παρὰ πράγματι ἐξηρτημένων ἐκ τοῦ Σερασκεράτου, ἐξ οὗ δὲν λαμβάνουσιν εἰμὴ μίαν μερίδα ἄρτου. Ἄνευ πείρας, ἄνευ πειθαρχίας, κλέπται, ἐμποιοῦντες ἀποστροφὴν εἰς τὸν λαὸν καὶ φόβον ὅσον καὶ ἡ πυρκαϊὰ, ἣν εἶνε ἀνίκανοι νὰ σβέσωσι, ὑφορώμενοι δὲ ὄχι ἄνευ λόγου καὶ ὡς ἐπιθυμοῦντες τὰς πυρκαϊὰς, ὡς εὐκαιρίας διαρπαγῆς. Ἀντλιῶν ἔνδεια δὲν ὑπάρχει ἀληθῶς, καὶ οἱ Τοῦρκοι ὑπερηφανεύονται δι' αὐτὰς, ὡς θαυμασιώτατα μηχανήματα· πράγματι ὅμως αἱ ἀντλίαι αὗται εἶνε οὐδαμινὰ καὶ γελοῖα πράγματα, χωροῦσαι δωδεκάδα τινὰ λιτρῶν ὕδατος, καὶ ἐπιτήδειαι εἰς τὸ νὰ καταβρέχωσι μᾶλλον κῆπον παρὰ νὰ σβέσωσι πυρκαϊάν. Καὶ ὅμως θὰ ἦτο μέγα εὐτύχημα, ἐὰν, ὑπαρχουσῶν τῶν ἐλλείψεων τούτων, ἔπαυον τὰ ἄλλα κακὰ, ἅτινα εἶνε πολὺ σπουδαιότερα. Πιστευτὸν δὲν εἶνε βεβαίως ὅ,τι πολλοὶ φρονοῦσι, ὅτι δηλ. ἡ Κυβέρνησις ὑπενεργεῖ τὰς πυρκαϊὰς ὅπως εὐρύνῃ τὰς ὁδοὺς, διότι ἡ ζημία καὶ ὁ κίνδυνος τῶν τοιούτων καταστροφῶν θὰ ἦσαν λίαν δυσανάλογοι πρὸς τὰ ἐξ αὐτῶν πλεονεκτήματα· οὐδὲ συμβαίνει πλέον σήμερον ὅ,τι συνέβαινεν ἄλλοτε, τὸ «κόμμα» δηλ. «τῆς ἀντιπολιτεύσεως» νὰ βάλῃ πῦρ εἰς μίαν συνοικίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ νὰ ἐκφοβίσῃ τὸν Σουλτάνον, ἢ νὰ πυρπολήσῃ ὁ στρατὸς ἓν προάστειον ὅπως ἐπιτύχῃ μίαν αὔξησιν μισθοδοσίας. Ἡ ὑποψία ὅμως, ὅτι αἱ πυρκαϊαὶ προέρχονται πολλάκις ἐκ τῶν αποφερόντων ἐξ αὐτῶν κέρδος τι, εἶνε πάντοτε ζωηρὰ, καὶ τὰ πράγματα ἀπέδειξαν συχνότατα, ὅτι ἡ ὑποψία αὕτη δὲν εἶνε ἀνυπόστατος. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ λαὸς διατελεῖ ἐν διηνεκεῖ ἀγωνίᾳ. Φοβεῖται τοὺς ὑδροφόρους, τοὺς ἀχθοφόρους, τοὺς ἀρχιτέκτονας, τοὺς ξυλοπώλας καὶ ἀσβεστοπώλας, μάλιστα δὲ πάντων τοὺς ὑπηρέτας, οἵτινες συναποτελοῦσι τὸν χείριστον συρφετὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὧν οἱ πλεῖστοι εἶνε συνηνωμένοι μὲ κλέπτας, οἵτινες καὶ αὐτοὶ εἶνε συντεταγμένοι εἰς ἑταιρίας καὶ ἐπιτροπὰς, παρ' ὧν ἄλλαι μυστικαὶ ἑταιρίαι ἀγοράζουσι τὰ κλοπιμαῖα πράγματα, καὶ διευκολύνουσι διαφοροτρόπως τὸ ἔγκλημα. Ἡ δ' ἐπιτόπιος ἀστυνομία δεικνύει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τούτους τοιαύτην ἀδυναμίαν, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ἐπιείκειαν, ὥστε τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς εἶνε ὅμοια πρὸς τὰ τῆς συνενοχῆς. Οὐδέποτε κατεδικάσθη ἐμπρηστής. Οὐδέποτε οἱ κλέπται μετὰ τὰς πυρκαϊὰς συλλαμβάνονται, οὐδὲ τιμωροῦνται. Ἔτι δὲ σπανιώτερον τὰ πράγματα, ὅσα κατάσχῃ ἡ ἀστυνομία, ἀποδίδονται εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐπειδὴ εἰς Κωνσταντινούπολιν συῤῥέει ὄχλος συρφετώδης ἐκ πάσης χώρας, ἡ ἐνέργεια τῆς ἀστυνομίας δεσμεύεται μυριοτρόπως καὶ ὑπὸ τῶν διεθνῶν συνθηκῶν, τὰ προξενεῖα διεκδικοῦσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν τοὺς ὁμοεθνεῖς κακούργους, αἱ δίκαι διαρκοῦσιν ἕνα αἰῶνα, πολλοὶ ἔνοχοι δραπετεύουσιν, ὁ φόβος τῆς ποινῆς οὐδαμῶς σχεδὸν χρησιμεύει εἰς χαλιναγώγησιν τῶν κακούργων, καὶ ἡ κατὰ τὰς πυρκαϊὰς διαρπαγὴ θεωρεῖται ὑπ' αὐτῶν ὡς προνομία σιωπηλῶς ἀνεγνωρισμένη ὑπὲρ αὐτῶν ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, ὅπως ἄλλοτε ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ ἡ διαρπαγὴ τῶν ἁλισκομένων πόλεων. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ λέξις «πυρκαϊὰ» σημαίνει ἀκόμη διὰ τοὺς κατοίκους τῆς Κωνσταντινουπόλεως «ὅλας συλλήβδην τὰς συμφορὰς», καὶ ἡ κραυγὴ «Γιαγκὴν βὰρ» εἶνε πάντοτε κραυγὴ φοβερὰ, ἐπίσημος, ὀλεθρία, ἣν ἅμα ἐνωτισθεῖσα συνταράττεται μέχρι τῶν ἐσχάτων μυχῶν τῆς καρδίας, ὡς ἂν εἰ ἐνωτίζετο τὸ ἄγγελμα θεηλάτου μάστιγος. Τίς οἶδε δὲ ποσάκις ἀκόμη θὰ εἶνε ἀνάγκη ν' ἀποτεφρωθῇ ἡ μεγάλη μητρόπολις καὶ ν' ἀνοικοδομηθῇ ἐκ τῆς τέφρας της, πρὶν ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς ἐμπήξῃ τὴν σημαίαν του ἐπὶ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Δολμὰμπαγτσέ.

Ἄλλοτε, ἅμα ἐκρηγνυμένης πυρκαϊᾶς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐὰν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Σουλτάνος εὑρίσκετο ἐν τῷ χαρεμίῳ, τὴν ἀγγελίαν τοῦ κινδύνου ἐκόμιζε πρὸς αὐτὸν ὀδαλίκισσα, ἐνδεδυμένη ὅλη πορφυρᾶ ἀπὸ τοῦ κεφαλοδέσμου μέχρι τῶν σανδαλίων, διατεταγμένη νὰ παρουσιασθῇ πρὸς Αὐτὸν, ὁπουδήποτε καὶ ἂν

εὑρίσκετο, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς προσφιλεστάτης τῶν ὑπ' Αὐτοῦ εὐνοουμένων γυναικῶν. Δὲν εἶχε δὲ νὰ πράξῃ τι ἄλλο παρὰ νὰ παρουσιασθῇ μόνον εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας· τὸ πύρινον χρῶμα τῶν φορεμάτων της ἦτο ἡ σιωπηλὴ ἀγγελία τῆς συμφορᾶς. Ἔ λοιπόν! τίς θὰ ἐπίστευεν, ὅτι ἐκ τόσων καὶ τόσων μεγαλοπρεπῶν ἅμα καὶ φοβερῶν εἰκόνων, ὅσαι ἀναπαρίστανται εἰς τὴν διάνοιάν μου, ὁσάκις συλλογίζομαι τὰς πυρκαϊὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ μορφὴ τῆς ὀδαλίκισσας ταύτης εἶνε ἡ ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας διασείουσα τὴν καρδίαν μου ὡς καλλιτέχνου; Ἤθελα νὰ ἤμην ζωγράφος διὰ νὰ ζωγραφήσω τὴν εἰκόνα ἐκείνην, καὶ θὰ ἱκετεύσω ὅλους τοὺς ζωγράφους νὰ πράξωσι τοῦτο, μέχρις οὗ εὑρεθῇ τις ἐραστὴς τοῦ θέματος, εἰς ὃν θέλω ὀφείλῃ χάριτας διὰ βίου. Ἰδοὺ δὲ τὸ ἔργον τοῦ καλλιτέχνου: Ἐντὸς θαλαμίσκου τοῦ αὐτοκρατορικοῦ χαρεμίου, μὲ τάπητας καὶ παραπετάσματα ὁλοσηρικὰ διεσκευασμένου, καὶ διαυγαζομένου ὑπὸ φωτὸς μετριωτάτου, ἐπάνω πλατέος διβανίου, εἰς τὸ πλευρὸν Κιρκασσίας ξανθῆς δεκαπεντούτιδος κατασολίστου ἀπὸ μαργαρίτας, θέλει παρασταθῇ Σελὶμ ὁ Α', ὁ φοβερὸς Σουλτάνος, καθ' ἣν στιγμὴν ἀποσπᾶται ἐκ τῶν ἀγκαλῶν τῆς καδίνας του, καὶ προσηλώνει τοὺς ἐντρόμους του ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς πορφυρενδύτου ὀδαλίκισσας, ἥτις, ἄφωνος, ἀπαισία, ὀρθία ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ὡς ἄγαλμα, μὲ ὠχρὸν τὸ πρόσωπον, καὶ ἐκφράζον σέβας ἅμα καὶ τρόμον, φαίνεται ὡς νὰ λέγῃ: — Βασιλεῦ τῶν βασιλέων, ὁ Ἀλλὰχ σὲ καλεῖ καὶ ὁ περιώδυνος λαός σου σὲ ἀναμένει! — καὶ ὑπανεγείρουσα τὸ παραπέτασμα τῆς θύρας δεικνύει εἰς τὸ ἄκρον ἀπόψεως κυανοχρόου, διανοιγομένης πέραν ἑνὸς ἐξώστου, τὴν ἀπέραντον πόλιν καπνίζουσαν.

*
* *

ΤΑ ΤΕΙΧΗ

Τὸν περὶ τὰ ἀρχαῖα τείχη τῆς Σταμποὺλ γῦρον ἠθέλησα νὰ τὸν κάμω μόνος, καὶ συμβουλεύω ὅλους τοὺς Ἰταλούς, ὅσοι θὰ ὑπάγουν εἰς Κωνσταντινούπολιν νὰ μὲ μιμηθοῦν, διότι τὰ μεγάλα ἐρημικὰ ἐρείπια δὲν ἐμποιοῦσι βαθεῖαν καὶ μόνιμον αἴσθησιν εἰμὴ εἰς τὸν ὅστις ἐπιδοθῇ ἀπερισπάστως εἰς τὴν θεωρίαν αὐτῶν, ἀπερισπάστως δὲ καὶ ἐν σιγῇ ἀφεθῇ εἰς τὸν ῥοῦν τῶν ἰδίων αὐτοῦ συλλογισμῶν. Ἐπρόκειτο δὲ νὰ κάμω περίπατον ὡς ἔγγιστα δεκαπέντε ἰταλικῶν μιλίων πεζός, ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, καὶ δι' ὁδῶν ἐρήμων. — Ἴσως — εἶπα πρὸς τὸν φίλον μου — ἡ ἐκ τῆς μοναξίας θλῖψις μὲ καταλάβῃ εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου, καὶ σὲ ἐπικαλεσθῶ ὡς ἅγιον· ἀλλ' ἐπὶ τέλους, θέλω νὰ ὑπάγω μόνος. — Ἀνεκούφισα ὀλίγον τὸ βαλάντιόν μου διὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν κλέπτης τις περιάστειος ἤθελε θελήσῃ νὰ ἴδῃ ἐντὸς αὐτοῦ· ἔρριψά τι «ἐντὸς τῶν ἀπλήστων σωλήνων», διὰ νὰ δύναμαι νὰ εἴπω ἔπειτα πρὸς ἐμαυτόν: — «Σιώπα, ἀναθεματισμένε λύκε» — καὶ ἥψάμην τῆς ὁδοιπορίας περὶ τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν ὑπὸ οὐρανὸν ἀπονιφθέντα ἐκ μικρᾶς τινος κατὰ τὴν νύκτα βροχῆς, ὁδεύσας πρὸς τὴν γέφυραν τῆς Σουλτάνα-Βαλιδές.

Τὸ σχέδιόν μου ἦτο νὰ ἐξέλθω τῆς Σταμποὺλ διὰ τῆς πύλης τῆς συνοικίας τῶν Βλαχερνῶν, νὰ διατρέξω τὴν γραμμὴν τῶν τειχῶν ἀπὸ τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος μέχρι τοῦ Ἑπταπυργίου, καὶ νὰ ἐπιστρέψω ἀκολουθῶν τὸ παράλιον τῆς Προποντίδος, περικάμπτων οὕτως ὅλον τὸ μέγα τρίγωνον τῆς μουσουλμανικῆς πόλεως.

Ἐξελθὼν τῆς Πύλης, ἐστράφην πρὸς τὰ δεξιά, καὶ προσεχώρησα εἰς τὴν εὐρεῖαν συνοικίαν, ἥτις καλεῖται *Ἰσταμποὺλ δισζαρὲ*, ἤτοι ἐξωτερικὴ Σταμποὺλ, καὶ εἶνε μακρὰ ταινία πόλεως, περιλαμβανομένη μεταξὺ τῶν τειχῶν καὶ τοῦ λιμένος, ὁλόκληρος κατεχομένη ὑπὸ οἰκίσκων καὶ ἀποθηκῶν ἐλαίου καὶ ξύλων, πλειστάκις δ' ἀποτεφρωθεῖσα ὑπὸ τῆς πυρκαϊᾶς. Μεταξὺ τῶν στενωπῶν καὶ τῆς ὄχθης τοῦ Κερατίου κόλπου, ἧς κατὰ μῆκος ἐκτείνεται σειρὰ μικρῶν ἐπινείων καὶ ὅρμων, μεστῶν πλοίων καὶ λέμβων, ὑπάρχει ἀδιάκοπος τύρβη ἀχθοφόρων, ὄνων καὶ καμήλων, παράδοξον μίγμα ὄχλου παραδόξου καὶ πραγμάτων ῥυπαρῶν, ὠρυγμὸς ἀκατάληπτος, ὅστις μεταφέρει τὴν διάνοιαν εἰς τοὺς θαυμαστοὺς ἐκείνους λιμένας τῆς θαλάσσης τῆς Ἰνδικῆς καὶ Κίνας, ὅπου συναντῶνται οἱ λαοὶ καὶ τὰ ἐμπορεύματα δύο ἡμισφαιρίων. Τὰ πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῆς πόλεως τείχη ἔχουσιν ὕψος ἀνθρώπου πενταπλάσιον, εἶνε μ' ἐπάλξεις, καὶ ἀνὰ πᾶν ἑκατοστὸν βῆμα ὑψοῦνται πυργίσκοι τετράγωνοι, πολλαχοῦ δὲ εἶνε τὰ τείχη ἠρειπωμένα· ἀλλὰ τὸ μέρος τοῦτο τῶν τειχῶν εἶνε τὸ ἥκιστα ἀξιοσημείωτον καὶ ὡς πρὸς τὴν τέχνην καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀναμνήσεις. Διῆλθον τὴν συνοικίαν τοῦ Φαναρίου, ἀκολουθῶν τὸ παράλιον ἀνάμεστον ὀπωροπωλείων, ζαχαροπωλείων, ῥακοπωλείων, ῥοσολιοπωλείων, καὶ μαγειρείων ὑπαίθρων, ἐν τῷ μέσῳ ὡραίων ναυτῶν ἑλλήνων ἐχόντων στάσεις ὁμοίας πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων αὐτῶν θεοτήτων· περιῆλθον τὴν εὐρυτάτην ἑβραϊκὴν συνοικίαν· διέτρεξα τὴν σιωπηλὴν συνοικίαν τῶν Βλαχερνῶν, καὶ ἐπὶ τέλους ἐξῆλθον τῆς πόλεως διὰ τῆς πύλης τῆς καλουμένης *Ἐγρὶ-καπού*, ὀλίγον μακρὰν τῆς ὄχθης τοῦ Κερατίου κόλπου. Ταῦτα ἐρρέθησαν εὐκόλως ἐνταῦθα· ἀλλ' ἡ ὁδοιπορία αὕτη εἶνε μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας, ἄλλοτε μὲ ἀνηφόρους καὶ ἄλλοτε μὲ κατηφόρους, ἐπὶ λιθοστρώτων ἀπεράντων, διὰ στενωπῶν ἀτελευτήτων, ὑπὸ θόλους ζοφερούς, διὰ μέσου ἀπειρομεγέθων ἐρημικῶν χωρίων, ὅπου ἄλλη φωνὴ δὲν ἀκούεται παρὰ ἡ ἐκ τῆς ἄκρας τῶν μιναρέδων τοῦ τζαμίου τοῦ Σελίμ. Ἀφ' οὗ φθάσῃ τις εἰς μέρος τι, παύει πλέον νὰ βλέπῃ πρόσωπα καὶ ἐνδύματα φραγκικά· μετὰ τοῦτο ἀφανίζονται οἱ εὐρωπαϊστὶ οἰκίσκοι,

Digitized by Google

ἀκολούθως τὸ λιθόστρωτον, μετέπειτα αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν ἐργαστηρίων, μετέπειτα αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν ὁδῶν, καὶ ἐπὶ τέλους πᾶς ἦχος ἐργασίας. Ὅσῳ δὲ μᾶλλον προχωρεῖ τις, τόσῳ μᾶλλον καὶ τῶν σκύλλων τὸ βλέμμα γίνεται βλοσυρώτερον, καὶ τὸ τῶν τουρκοπαίδων τολμηρότερον, καὶ ἀποκρύπτουσιν ἐπιμελέστερον τὸ πρόσωπόν των αἱ Τούρκισσαι, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους εὑρίσκεταί τις ἐν πλήρει ἀσιατικῇ βαρβαρότητι, καὶ ἡ ὁδοιπορία, ἥτις συνετελέσθη ἐντὸς δύο ὡρῶν, νομίζεις ὅτι διήρκεσε δύο ἡμέρας.

Ἐξελθὼν ἀπὸ τὸ Ἐγρὶ-καπού, ἐστράφην ἀριστερᾷ καὶ εἶδα ἀπροσδοκήτως ἓν εὐρύτατον τμῆμα τῶν περιφήμων τειχῶν, ἅτινα ὑπερασπίζουσι τὴν Σταμποὺλ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης μέχρι σήμερον παρῆλθον τρία ἔτη· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην δὲν δύναμαι ν'ἀναπολήσω εἰς τὴν μνήμην ἄνευ αἰσθήματος ζωηροτάτου θαυμασμοῦ. Ἀγνοῶ εἰς ποῖον ἄλλο μέρος τῆς Ἀνατολῆς εὑρίσκονται οὕτω συνηνωμένα τὸ μεγαλεῖον τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων, τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως, ἡ δόξα τῶν αἰώνων, ἡ σεμνὴ ἐπισημότης τῶν ἀναμνήσεων, ἡ ἐκ τῶν ἐρειπίων θλῖψις, καὶ τῆς φύσεως τὰ κάλλη. Εἶνε θέα, ἐμπνέουσα ὁμοῦ θαυμασμόν, σέβας καὶ τρόμον· θέαμα ἄξιον μιᾶς ῥαψῳδίας τοῦ Ὁμήρου. Ἅμα ὡς ἀποβλέψῃ τις εἰς τὸ θέαμα τοῦτο, ἀποκαλύπτεται τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνακράζει : — Δόξα !—ὡς ἐὰν ἔχῃ ἐνώπιον αὐτοῦ σειρὰν ἀτελεύτητον γιγαντείων ἡρώων ἠκρωτηριασμένων.

Ὁ περίβολος τῶν τειχῶν καὶ τῶν ὑπερμεγέθων πύργων ἐκτείνεται ἐπ' ἀθέατον, ἀνερχόμενος καὶ κατερχόμενος κατὰ τὰ ἑκάστοτε συναντῶντα ὑψώματα καὶ κοιλώματα τῆς γῆς, εἶνε δὲ ἡ ἀνωμαλία αὕτη τόσον μεγάλη, ὥστε ἀλλοῦ μὲν νομίζεις ὅτι τὰ τείχη ἐγκαταχωννύονται ἐντὸς τῆς γῆς, ἀλλοῦ δὲ ὅτι καταστέφουσι τὴν κορυφὴν ὄρους. Ποικίλλει δὲ μεγάλως καὶ τὸ σχῆμα τῶν ἐρειπίων, καὶ τὸ χρῶμα τὸ σοβαρὸν καὶ αὐστηρὸν αὐτῶν, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ μελανωποῦ καὶ σχεδὸν μέλανος καὶ ἀπολῆγον εἰς τὸ κίτρινον καὶ σχεδὸν χρυσοῦν, καὶ πληροῖ ταῦτα πάντα βλάστησις ὑλομανὴς βαθυπράσινος, ἀναῤῥιχωμένη εἰς τὰ τείχη, καταπίπτουσα πάλιν ἐκεῖθεν κατὰ στεφάνας ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων καὶ ἀπὸ τῶν πολεμιστρῶν, ἀνέρπουσα κατὰ λοφιὰς ὑψηλὰς εἰς τὰς ἄκρας τῶν πύργων, καταπυκνουμένη εἰς πυραμίδας ὑψηλοτάτας, καταπίπτουσα ἐν εἴδει καταῤῥακτῶν ἀπὸ τῶν μεταξὺ τῶν πύργων τειχῶν, κατακαλύπτουσα ῥήγματα, ῥωγμὰς καὶ χάνδακας, καὶ προχωροῦσα ἕως εἰς τὸν δρόμον. Ὑπάρχουσι δὲ τρία τείχη συναποτελοῦντα ὡς τινα κλίμακα γιγάντειον ἐρειπίων· τὸ ἐσωτερικὸν τεῖχος, τὸ καὶ ὑψηλότερον, ἔχον κατὰ διαλείμματα βραχέα καὶ ἴσα ὑψηλοὺς τετραγώνους πύργους· τὸ μεσαῖον, ὠχυρωμένον μὲ μικροὺς στρογγύλους πύργους, καὶ τὸ ἐξωτερικόν, τὸ καὶ ταπεινότερον, προφυλαττόμενον ὑπὸ τάφρου πλατυτάτης καὶ βαθυτάτης, ἥτις κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐπληροῦτο ὕδατος ἐκ τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ ἐκ τῆς Προποντίδος, νῦν δὲ καλύπτεται ὑπὸ χόρτων καὶ φρυγάνων. Ὅλα ταῦτα τὰ τείχη εἶνε καὶ σήμερον σχεδὸν ὁποῖα καὶ τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἁλώσεως· διότι ὀλίγιστα πράγματα εἶνε αἱ ἐπισκευαὶ τοῦ Μωάμεθ καὶ Βαγιαζὴτ τοῦ Β'. Ἀκόμη καὶ σήμερον φαίνονται τὰ ῥήγματα, ὅσα ἤνοιξαν τὰ ἀπειρομεγέθη κανόνια τοῦ Ὀρβάνου, τὰ ἴχνη τῶν προσβολῶν τῶν κριῶν καὶ καταπελτῶν, τὰ ῥήγματα τὰ ἐκ τῶν ὑπονόμων, καὶ ὅλα τὰ σημεῖα, ὅσα δηλοῦσι τὰ μέρη ὅπου ἐπεχειρήθησαν αἱ μανιωδέστεραι ἔφοδοι καὶ ἀντετάχθη ἡ πλέον ἀπηλπισμένη ἄμυνα. Οἱ στρογγύλοι πύργοι τοῦ μεσαίου τείχους εἶνε σχεδὸν ὅλοι κατηρειπωμένοι μέχρι βάσεως· οἱ πύργοι τῶν ἐσωτερικῶν τειχῶν σχεδὸν ὅλοι ὀρθοί, ἀλλ' ἄνευ ἐπάλξεων, ἠκρωτηριασμένοι, καὶ ἀπολεπτυνθέντες τὴν κορυφὴν αὐτῶν, ὡς κορμοὶ δένδρων ὑπερμεγέθεις ἀποξυνθέντες διὰ πελέκεως, διεῤῥηγμένοι δὲ ἀπὸ κορυφῆς μέχρι βάσεως, ἢ διεσκαμμένοι κατὰ τὴν βάσιν ὡς σκόπελοι καταφαγωμένοι ὑπὸ τῆς θαλάσσης. Τεμάχια ἀπειρομεγέθη τοῦ τείχους, κατακρημνισθέντα ἀπὸ τῶν ἐν τῷ μέσῳ τῶν πύργων τειχῶν, πληροῦσι τὸν διάμεσον χῶρον τοῦ μεσαίου τείχους, τὸν πρὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ,καὶ τὴν τάφρον. Μικραὶ στενωποὶ ἕρπουσι μεταξὺ τοῦ χλόου καὶ τῶν χόρτων καὶ ἀφανίζονται εἰς τὴν βαθεῖαν σκιὰν τῆς ὑπερκειμένης βλαστήσεως, ἀνὰ μέσον τῶν μεγάλων λίθων τῶν τειχῶν καὶ τῶν χασμάτων τῆς ἐκ τῶν κατακρημνισθέντων τειχῶν ἀπογυμνωθείσης γῆς. Ἑκάστη μοῖρα προμαχῶνος, περιλαμβανομένου μεταξὺ δύο πύργων, εἶνε εἰκὼν ἐκπληκτικὴ ἐρειπίων καὶ βλαστήσεως, πλήρης μεγαλειότητος καὶ μεγαλοπρεπείας. Τὰ πάντα εἶνε κολοσσιαῖα, ἄγρια, λάσια, ἀπειλητικά, καὶ φέροντα τὸν χαρακτῆρα κάλλους μεγαλοπρεποῦς ἅμα καὶ θλιβεροῦ, ἐμπνέοντος σεβασμόν. Νομίζει τις ὅτι βλέπει ἅλυσιν ἀτελεύτητον φρουρίων τιμαριωτικῶν, ἢ τὰ λείψανα τῶν θαυμασίων ἐκείνων τειχῶν, ἅτινα περιέβαλλον τὰ μεγάλα καὶ μυθικὰ κράτη τῆς ἀσιατικῆς Ἀνατολῆς. Ἡ Κωνσταντινούπολις τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος ἀφανίζεται,καὶ ἀναφαίνεται ἡ πόλις τῶν Κωνσταντίνων· ἀναπνέεις τὸν ἀέρα τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος· ὅλοι οἱ διαλογισμοὶ φέρονται πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἀπειρομεγέθους ἁλώσεως, καὶ ὁ θεατὴς μένει πρὸς στιγμὴν ἔκθαμβος καὶ κατάπληκτος.

Ἡ πύλη, δι' ἧς εἶχα ἐξέλθῃ, καλουμένη ὑπὸ τῶν Τούρκων *Ἐγρὶ-Καπού*, ἦτο ἡ περιώνυμος πύλη Καλιγαρία, δι' ἧς εἰσήλασε θριαμβεύων ὁ Ἰουστινιανός, καὶ δι' ἧς κατόπιν εἰσέβαλεν ὁ Ἀλέξιος Κομνηνός, ὅπως καταλάβῃ τὸν θρόνον. Ἐνώπιον αὐτῆς ὑπάρχει νεκροταφεῖον μουσουλμα-

Digitized by Google

νικόν. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς πολιορκίας ἐστάλη ἐκεῖ τὸ ὑπερμέγεθες κανόνιον τοῦ Ὀρβάνου, οὗτινος πέριξ εἰργάζοντο τριακόσιοι πυροβολησταί, καὶ ὅπερ μόλις ἠδύναντο νὰ μετακινήσωσιν ἑκατὸν βόες. Τὴν Πύλην ὑπερησπίζετο κατὰ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ἐκτεινομένης μέχρι τοῦ Κερατίου Κόλπου, Θεόδωρος ὁ Καρυστηνὸς καὶ ὁ Ἰωάννης Γράντ. Ἀπὸ τούτου δὲ τοῦ μέρους μέχρι τῆς Προποντίδος δὲν ὑπάρχει πλέον οὔτε προάστειον οὔτε οἰκίαι, ἡ ὁδὸς προχωρεῖ εὐθεῖα μεταξὺ τῶν τειχῶν καὶ τῆς πεδιάδος, καὶ οὐδὲν ὑπάρχει τὸ φέρον ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἐρειπίων. Ἐφ' ἱκανὸν διάστημα ὡδοιπόρουν μεταξὺ δύο κοιμητηρίων, τοῦ μὲν ἀριστερόθεν χριστιανικοῦ, ὑπὸ τὰ τείχη, τοῦ δὲ δεξιόθεν μωαμεθανικοῦ, εὐρυτάτου καὶ σκιαζομένου ὑπὸ δάσους κυπαρίσσων. Ὁ ἥλιος ἔκαιεν, ἡ ὁδὸς προεκτείνετο ἐνώπιόν μου λευκὴ καὶ μονήρης, καὶ ἀνυψουμένη ἐκ διαλειμμάτων, διεσταύρωνεν ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν τὸν καθαρότατον οὐρανόν. Καὶ ἔνθεν μὲν διεδέχοντο οἱ πύργοι τοὺς πύργους, ἔνθεν δὲ οἱ τάφοι τοὺς τάφους. Δὲν ἤκουά τι ἄλλο παρὰ τὸν ἔρρυθμον ἦχον τὸν βημάτων μου καὶ ἐκ διαλειμμάτων τὸν κρότον σαύρας τρεχούσης μεταξὺ τῶν χόρτων. Ὥδευσα οὕτως ἐφ' ἱκανὸν διάστημα τόπου, μέχρις οὗ ἔφθασα ἀπροσδοκήτως ἐνώπιον ὡραίας πύλης τετραγώνου, ἐχούσης ὑπεράνω αὐτῆς μεγάλην ἀψῖδα καὶ εἰς τὰ πλάγιά της δύο μεγάλους ὀκταγώνους πύργους. Ἦτο ἡ πύλη τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἡ Πολύανδρος τῶν Ἑλλήνων, ἐκείνη, ἥτις ἐν ἔτει 625 μ. Χ. ἐπὶ Ἡρακλείου ὑπέστη τὴν φοβερὰν σύγκρουσιν τῶν Ἀβάρων, τὴν ὁποίαν ἀκολούθως ὑπερήσπισαν οἱ ἀδελφοὶ Παῦλος καὶ Ἀντωνῖνος Τρωΐλος οἱ Βοχιάρδοι κατὰ τοῦ κατακτητοῦ Μωάμεθ τοῦ Β', καὶ δι' ἧς ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ἐγίνοντο αἱ ἔξοδοι καὶ αἱ θριαμβευτικαὶ εἴσοδοι τῶν μουσουλμανικῶν στρατῶν. Οὔτε ἐμπρὸς οὔτε ὀπίσω ὑπῆρχε ψυχὴ ζῶσα. Αἴφνης ὅμως ἐξῆλθον ἐκεῖθεν καλπάζοντες δύο ἱππεῖς τοῦρκοι, μὲ περιετύλιξαν εἰς νέφος κονιορτοῦ, καὶ ἠφανίσθησαν εἰς τὴν ὁδὸν Ἀδριανουπόλεως· μεθ' ὃ ἐπῆλθεν ἡ προτέρα σιωπή.

Ἐκεῖθεν, στρέψας τὰ νῶτα πρὸς τὰ τείχη, προεχώρησα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Ἀδριανουπόλεως, κατέβην εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Λύκου, ἀνέβην εἰς ὕψωμά τι, καὶ εὑρέθην ἐνώπιον τοῦ εὐρυτάτου κυματοειδοῦς καὶ ξηροῦ πεδίου Δαοὺδ πασᾶ, ὅπου ἔστησε τὸ στρατηγεῖόν του Μωάμεθ ὁ Β'. κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐστάθην ἀκίνητος ὀλίγας στιγμὰς ἐκεῖ, στρέφων τὸ βλέμμα πέριξ καὶ κρατῶν τὴν χεῖρα ὑπεράνω τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς διὰ ν' ἀναζητήσω τὰ ἴχνη τῶν αὐτοκρατορικῶν σκηνωμάτων, καὶ ν' ἀναπαραστήσω πρὸς ἐμαυτὸν τὸ μέγα καὶ ξένον θέαμα, ὅπερ θὰ παρίστα ὁ χῶρος ἐκεῖνος περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔαρος τοῦ 1453. Ἐκεῖ κυρίως συνέρρεεν ὡς εἰς τὴν καρδίαν αὐτῆς ἡ ζωὴ ὅλου ἐκείνου τοῦ ἀπειραρίθμου στρατοῦ, ὅστις περιέσφιγγεν εἰς τὴν φοβερὰν αὐτοῦ ἀγκάλην τὴν ἐπιθάνατον πόλιν. Ἐκεῖθεν ἐξεδίδοντο αἱ κεραυνοβόλοι διαταγαί, αἵτινες ἐκίνουν τοὺς βραχίονας ἑκατοντακισχιλίων ἐργατῶν, οἵτινες ἔσυρον διὰ τῆς ξηρᾶς διακόσια κάτεργα ἀπὸ τοῦ ὅρμου τοῦ Βεσὶκ-τασὶ εἰς τὸν ὅρμον τοῦ Κασὴμπασσᾶ, αἵτινες κατεβίβαζον εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς στρατοὺς ὑπονομευτῶν Ἀρμενίων, αἵτινες ἐξαπέλυον ἐξ ἑκατὸν μερῶν τὰ τάγματα τῶν κηρύκων, ὅπως ἀναγγείλωσι τὴν ὥραν τῆς ἐφόδου, καὶ ἔτεινον ἐν διαστήματι χρόνου, ὅσος ἀπαιτεῖται ὅπως περιστρέψῃ τις τὰ σφαιρίδια κομβολογίου, τριακοσίας χιλιάδας τόξων καὶ ἐξεγύμνουν τριακοσιακισχιλίας σπάθας. Ἐκεῖ συνηντῶντο οἱ ὠχροὶ ἀπεσταλμένοι τοῦ Κωνσταντίνου μὲ τοὺς Γενουαίους τοῦ Γαλατᾶ, ἐλθόντας ἐκεῖ πρὸς πώλησιν τοῦ ἐλαίου, ὅπερ ἐχρειάζετο ὅπως δροσισθῶσι τὰ κανόνια τοῦ Ὀρβάνου, καὶ μὲ τοὺς προσκόπους μουσουλμάνους, οἵτινες κατεσκόπευον ἀπὸ τῆς παραλίας τῆς Προποντίδος μὴ ἐπιφανῶσί που εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁρίζοντος οἱ εὐρωπαϊκοὶ στόλοι φέροντες τὴν τελευταίαν βοήθειαν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὸ τελευταῖον προπύργιον τῶν Κωνσταντίνων. Ἐκεῖ ὑπῆρχε μυρμηκιὰ ὁλόκληρος ἀρνησιθρήσκων χριστιανῶν, τυχοδιωκτῶν ἀσιατῶν, γερόντων σεϊχιδων, δερβίσιδων κατίσχνων, κατεξεσχισμένων, καὶ ἠλαττωμένων ἐκ τῶν μακρῶν πορειῶν, οἵτινες ὑπήγαινον καὶ ἤρχοντο ἀνήσυχοι πέριξ τῶν σκηνῶν τεσσαρεσκαιδεκακισχιλίων Γενιτσάρων, μεταξὺ σειρῶν ἀτελευτήτων ἵππων ἐπισεσαγμένων, ὑψηλῶν καμήλων ἀκινήτων, καταπελτῶν καὶ μυδροβόλων συντετριμμένων, τεμαχίων κανονίων διερρηγμένων, καὶ πυραμίδων ὑπερμεγέθων μύδρων ἐκ γρανίτου, διασταυρούμενοι μὲ συνοδίας στρατιωτῶν κατεσκονισμένων, οἵτινες μετεκόμιζον ἀνὰ δύο ἀπὸ τῶν τειχῶν πρὸς τὴν ἀναπεπταμένην πεδιάδα πτώματα παραμορφωμένα καὶ τραυματίας ὠρυομένους, διὰ μέσου νέφους ἀδιακόπου καπνοῦ. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν σκηνῶν τῶν Γενιτσάρων ὑψοῦντο αἱ ποικιλόχρωμοι σκηναὶ τῆς Αὐλῆς, καὶ ὑπεράνωθεν αὐτῶν ἡ πορφυρᾶ σκιὰς Μωάμεθ τοῦ Β'. Κατὰ πᾶσαν δὲ πρωΐαν, ἅμα τῆς ἠοῦς ὑποφωσκούσης, ἦτο αὐτὸς ἐκεῖ ὀρθὸς πρὸ τῆς θύρας τῆς σκιάδος του, ὠχρὸς ἐκ τῆς ἀνησύχου ἀγρυπνίας τῆς νυκτός, μὲ τὸ μέγα σαρίκιόν του κεκοσμημένον μὲ κιτρίνην πτερωτὴν λοφιὰν καὶ τὸ μακρὸν αἱματόχρουν καφτάνιόν του, προσηλῶν τὸ ἀέτειον βλέμμα του ἐπὶ τῆς μεγαλοπόλεως, ἥτις ἐξετείνετο ἐνώπιόν του, βασανίζων μὲ τὴν μίαν χεῖρα τὴν πυκνὴν αὐτοῦ μαύρην γενειάδα, καὶ μὲ τὴν ἄλλην τὴν ἀργυρᾶν λαβὴν τοῦ κυρτοῦ του ἐγχειριδίου. Ἐγγὺς αὐτοῦ ἦτο ὁ Ὀρβάνος, ὁ ἐφευρέτης τοῦ θαυμασίου κανονίου, ὅπερ ἔμελλεν ἐκρηγνύμενον μετ' ὀλίγας ἡμέρας νὰ ἐκσφενδονήσῃ τὰ ὀστᾶ του ἕως εἰς αὐτὴν τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἱπποδρόμου· ὁ ναύαρχος Μπαλτᾶ-ογλοῦς, τεταραγμένος

Digitized by Google

ἤδη ἐκ τοῦ προαισθήματος τῆς ἥττης του, ἥτις ἔκαμε νὰ πέσῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς του ἡ χρυσῆ ῥάβδος τοῦ Μεγάλου Κυρίου· ὁ παράτολμος διοικητὴς τοῦ Ἐπεπολὶν, τοῦ μεγάλου κινητοῦ φρουρίου, ἐπεστεμμένου μὲ πύργους καὶ καταφράκτου μὲ σιδηρᾶς ἀκάνθας, ὅπερ κατέπεσεν ἀκολούθως ἀποτεφρωμένον πρὸ τῆς πύλης τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ· στεφάνη νομομαθῶν καὶ ποιητῶν μὲ χαλκόχρουν τὴν μορφὴν ἐκ τοῦ ἡλίου ἑκατὸν μαχῶν· συνοδία πασάδων μὲ μέλη σκεπασμένα ἀπὸ πληγὰς καὶ καφτάνια κατεξεσχισμένα ἀπὸ τὰ βέλη· στίφος Γενιτσάρων γιγαντιαίων, κρατούντων γυμνὰ ξίφη καὶ τσαούσιδων ὡπλισμένων μὲ χαλυβδίνας ῥάβδους, ἑτοίμων νὰ ῥίψωσι χαμαὶ τὰς κεφαλὰς καὶ νὰ κατασπαράξωσι τὰς σάρκας τῶν ἀνταρτῶν καὶ τῶν δειλῶν· ὅλον τὸ ἄνθος τῆς ἀτελευτήτου ἐκείνης ἀσιατικῆς πληθύος, τῆς πλήρους νεότητος, ἀγριότητος καὶ ῥώμης, ἥτις ἵσατο ἐκεῖ ὅπως κατακυλισθῇ ὡς χείμαῤῥος πυρὸς καὶ σιδήρου εἰς τὰ γεγηρακότα λείψανα τοῦ βυζαντινοῦ Κράτους· ὅλοι δὲ οὗτοι, ἀκίνητοι ὡς ἀγάλματα, καταυγαζόμενοι ἀπὸ τὰς πρώτας ῥοδοχρόους ἀκτῖνας τῆς αὐγῆς, ἔβλεπον εἰς τὸν ὁρίζοντα τοὺς χιλίους ἀργυροῦς θόλους τῆς πόλεως τῆς ἐπηγγελμένης ὑπὸ τοῦ Προφήτου, ὑποκάτω τῶν ὁποίων κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἀντήχουν αἱ δεήσεις καὶ οἱ ὀλοφυρμοὶ λαοῦ ἀνάνδρου. Ἔβλεπα τὰ πρόσωπα, τὰς στάσεις, τὰ ἐγχειρίδια, τὰς πτυχὰς τῶν μανδυῶν καὶ τῶν καφτανίων, καὶ τὰς μεγάλας σκιὰς, αἵτινες προεξετείνοντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κατεσκαμμένου ἀπὸ τοὺς τροχοὺς τῶν κανονίων καὶ τῶν πύργων. Ἀλλ' αἴφνης καὶ διὰ μιᾶς οἱ ὀφθαλμοί μου ἔπεσον ἐπὶ μεγάλου τινὸς λίθου, ἐμπεπηγμένου κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς τὴν γῆν, μόλις δ' ἀνέγνωσα χονδροειδῆ τινα ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφὴν, καὶ ὅλη ἐκείνη ἡ μεγάλη εἰκὼν ἠφανίσθη διὰ μιᾶς ὥς τις ὀπτασία φαντασμαγορικὴ, καὶ εἶδα τότε διασκορπισμένους εἰς τὴν γυμνὴν πεδιάδα φαιδρὸν πλῆθος εὐζώνων τῶν Οὐϊχενῶν (**Vincennes**), ζουάβους καὶ στρατιώτας τοῦ πεζικοῦ μὲ κόκκινα πανταλόνια, καὶ εἶδα τὸν στρατάρχην Σαὶντ-Ἀρνὼ, Κανροβὲρτ, Φορέϋ, Ἐσπινάσς, Πελισσιέ· ἀνεγνώρισα χίλια πρόσωπα καὶ χίλια χρώματα ζῶντα ἐν τῇ μνήμῃ μου, καὶ προσφιλῆ εἰς τὴν καρδίαν μου ἀπ' αὐτῆς μου τῆς παιδικῆς ἡλικίας . . . καὶ ἀνέγνωσα πάλιν μετ' αἰσθήματος ἀνεκφράστου ἐκπλήξεως καὶ ἡδονῆς τὴν πτωχὴν ἐκείνην ἐπιγραφήν. Ἔλεγε δέ : — **Eugène Saccard, caporal dans le 22e léger, 16 Juin, 1854.** (Εὐγένιος Σακκάρδ, δεκανεὺς εἰς τὸ 22ον τῶν εὐζώνων, 16 Ἰουνίου 1854).

Ἐκεῖθεν ἐπανῆλθον ἐκ νέου εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Λύκου, καὶ διελθὼν αὐτὴν, ὑπέστρεψα εἰς τὴν παρὰ τὸ τεῖχος ὁδὸν, πάντοτε ἐρημικὴν, καὶ πάντοτε ἀνελισσομένην μεταξὺ ἐρειπίων καὶ νεκροταφείων. Διέβην ἐνώπιον τῆς ἀρχαίας στρατιωτικῆς πύλης, τῆς καλουμένης Πέμπτης, συντετειχισμένης νῦν· διῆλθον ἄλλην μίαν φορὰν τὸν Λύκον, ὅστις εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν κατὰ τοῦτο τὸ μέρος, καὶ ἔφθασα ἐπὶ τέλους εἰς τὴν πύλην τὴν ἐπιλεγομένην τοῦ Κανονίου (Τὸπ-καπού), ἤτοι τοῦ μεγάλου κανονίου τοῦ Ὀρβάνου, ὅπερ ἦτο ἐστημένον πρὸ τῆς πύλης ταύτης, καθ' ἧς ἔστρεψεν ἐκ νέου τὴν τελευταίαν του ἔφοδον ὁ στρατὸς τοῦ Μωάμεθ. Ἀνυψώσας δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ τείχους, εἶδα ὄπισθεν τῶν ἐπάλξεων φρικώδεις τινὰς μαύρας μορφὰς, μὲ ἀναφυρμένας τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, αἵτινες μὲ προσέβλεπον μετὰ θάμβους. Ἔμαθα δ' ἀκολούθως ὅτι ἐνεφώλευεν ἐκεῖ φυλὴ ἀτσιγγάνων, προσπηγνύουσα τὰς καλύβας της εἰς τὰς ῥωγμὰς τῶν τειχῶν καὶ τῶν πύργων. Ἐνταῦθα δὲ τὰ ἴχνη τῆς πάλης εἶνε ἀληθῶς γιγάντεια καὶ μεγαλοπρεπῆ : τὰ τείχη ἐξεντερισμένα, οὕτως εἰπεῖν, διάτρητα ὡς τὸ κόσκινον, συντετριμμένα· οἱ πύργοι κατὰ τὸ ἥμισυ κατεστραμμένοι καὶ ἄμορφοι, τὰ διάμεσα τῶν τειχῶν τεθαμμένα ὑπὸ ὄρη ἐρειπίων, αἱ πολεμίστραι διεῤῥηγμέναι, τὸ ἔδαφος ἀνατετραμμένον, ἡ τάφρος πλήρης συντριμμάτων κολοσσιαίων, ἅτινα φαίνονται ὡς ὄγκοι βράχων κατακρημνισθέντων ἔκ τινος ὄρους. Ἡ φοβερὰ μάχη νομίζεις ὅτι συνήφθη χθὲς, καὶ τὰ ἐρείπια ἀφηγοῦνται κάλλιον τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς τὴν φρικώδη καταστροφὴν, ἧς παρέστησαν αὐτόπται μάρτυρες. Αὐτὸ δὲ τοῦτο, μὲ μικράν τινα διαφορὰν, συνέβη καὶ ἐνώπιον ὅλων τῶν πυλῶν καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῶν τειχῶν. Ἡ μάχη ἤρχισεν ἕωθεν. Ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἦτο διῃρημένος εἰς τέσσαρας ἀπειρομεγέθεις φάλαγγας, καὶ προηγοῦντο αὐτοῦ ἑκατὸν χιλιάδες ἐθελοντῶν, ἀποτελούντων ἀπέραντον προφυλακὴν προωρισμένην διὰ τὸν θάνατον. Ὅλα ταῦτα τὰ σώματα τοῦ κανονίου, ὁ στασιώδης οὗτος καὶ παράτολμος συρφετὸς Τατάρων, Καυκασίων, Ἀράβων καὶ Μαύρων, ὁδηγούμενος ἀπὸ σεΐχιδες, ἐξοτρυνόμενος ἀπὸ δερβίσιδες, ὠθούμενοι πρὸς τὰ πρόσω μὲ τὸ βούνευρον ἀπὸ στρατὸν ὅλον τσαούσιδων, ἐξεσφενδονήθη πρῶτος πρὸς τὴν ἔφοδον, φορτωμένος μὲ χῶμα καὶ δέσμην ξύλων, συναποτελῶν μίαν μόνην ἅλυσιν, καὶ ἐκβάλλων μίαν μόνην ὠρυγὴν ἀπὸ τῆς Προποντίδος μέχρι τοῦ Κερατίου κόλπου. Φθάσαντας εἰς τὸ ἄκρον τῆς τάφρου χάλαζα σιδήρου καὶ λίθων τοὺς σταματᾷ καὶ τοὺς κατακόπτει· πίπτουσι καθ' ἑκατοντάδας, κατασυντριβόμενοι ὑπὸ τῶν ῥιπτομένων λίθων, διατρυπώμενοι ἀπὸ τὰ βέλη, κεραυνοβολούμενοι ἀπὸ τὰς σφαίρας, καιόμενοι ἀπὸ τὰς φλόγας τῶν μυδροβόλων, γέροντες, παῖδες, δοῦλοι, κλέπται, ποιμένες, ὄλεθροι· ἄλλα σμήνη, ὠθούμενα ἀπὸ σμήνη ἀπώτερα, τοὺς διαδέχονται· ἐν βραχεῖ χρόνου ἡ τάφρος καὶ αἱ ὄχθαι της σκεπάζονται ἀπὸ σωροὺς πτωμάτων, ἀπὸ μέλη ἀσπαίροντα, ἀπὸ σαρίκια καθημαγμένα, τόξα καὶ ἀκινάκας· ἐπὶ τούτων δὲ διέρχονται ἄλλοι ἀνθρώπινοι χείμαῤῥοι μυκώ-

Digitized by Google

μενοι, καὶ τρέχουσι νὰ θραυσθῶσι καὶ καθημαχθῶσιν εἰς τοὺς πρόποδας τῶν τειχῶν καὶ τῶν πύργων, ὑπὸ χάλαζαν πυκνοτέραν ἀκοντίων καὶ λίθων, ἐντὸς νέφους πυκνοῦ, ὅπερ ἀποκρύπτει τείχη, προμάχους τειχῶν, νεκρούς, καὶ τὴν ὁδόν· μέχρις οὗ χίλιαι ὀθωμανικαὶ σάλπιγγες ῥίπτουσι τὰ ἄγριά των σαλπίσματα εἰς τὸν πάταγον τῆς μάχης, καὶ ἡ μεγάλη προφυλακὴ κατὰ τὸ ἥμισυ ἠλαττωμένη καὶ καθημαγμένη ὑποχωρεῖ ἀτάκτως καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν ἀπὸ τῶν τειχῶν. Τότε ὁ Μωάμεθ ἐξαπολύει πρὸς τὴν ἔφοδον τὸ κύριον σῶμα τοῦ στρατοῦ του. Τρεῖς μεγάλαι στρατιαί, τρεῖς ποταμοὶ ἀνθρώπινοι, ὁδηγούμενοι ὑπὸ ἑκατὸν πασάδων, μὲ χιλίας σημαίας κυματιζούσας πρὸ αὐτῶν, προχωροῦσιν, ἐκτείνονται, καλύπτουσι τὰ ὑψώματα, πλημμυροῦσι τὰς κοιλάδας, καταβαίνουσιν ἐγείροντες κρότον φοβερὸν ἐκ τῶν σαλπισμάτων, τῶν τυμπανισμάτων καὶ τῆς κλαγγῆς τῶν ὅπλων, καὶ ἐκβάλλοντες κραυγήν : —*Λὰ ἰλλὰ ἰλλαλλάχ!* —ἥτις ἀντηχεῖ ὡς ἔκρηξις κεραυνοῦ ἀπὸ τοῦ Κερατίου κόλπου ἕως εἰς τὸ Ἑπταπύργιον, τρέχουν καὶ ὑπάγουσι νὰ ῥιφθῶσι κατὰ τῶν τειχῶν ὡς ὠκεανὸς τρικυμιώδης κατὰ σκοπέλων ἀποτόμων παραλίας. Τότε ἀρχίζει ἡ μεγάλη μάχη, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἑκατὸν μάχαι, εἰς τὰς πύλας, εἰς τὰ ῥήγματα, εἰς τὰς τάφρους, εἰς τὰ ἀναχώματα, εἰς τοὺς πρόποδας τῶν τειχῶν, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου τοῦ προχιωνίου προπυργίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Δεκακισχίλιαι πολεμίστραι ἐξεμοῦσι τὸν θάνατον κατὰ διακοσίων χιλιάδων ἀνθρώπων. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν τειχῶν καταῤῥάσσονται μύδροι, δοκοί, πίθοι πλήρεις χώματος, δέσμαι ξύλων ἀνημμέναι. Αἱ κλίμακες πλήρεις ἐπιδρομέων ἀνατρέπονται· αἱ περιαιρεταὶ γέφυραι τῶν πολιορκητικῶν πύργων κατακρημνίζονται, οἱ καταπέλται ἀναφλέγονται. Στρατοὶ μετὰ στρατοὺς προχωροῦσι καὶ κατακεραυνοβολούμενοι καταπίπτουσιν ἐπὶ τῶν χλίδων, εἰς τὸ αἷμα, εἰς τὸ ὕδωρ, ἐπὶ τῶν ὅπλων τῶν συντρόφων των, ἐντὸς καπνοῦ πυκνοῦ, διαυγαζομένου ἐνίοτε καὶ ἐκ τῶν αἰφνιδίων φλογῶν τοῦ ἑλληνικοῦ πυρός, μεταξὺ τῶν λυσσωδῶν συριγμάτων τῶν μυδροβόλων, τῶν ἐκρήξεων τῶν ὑπονόμων, τῶν ὠρυγμῶν τῶν ἠκρωτηριασμένων, τῶν τρομερῶν ἐκπυρσοκροτημάτων τῶν δεκαοκτὼ κανονοστασίων τοῦ Μωάμεθ, ἅτινα κεραυνοβολοῦσι τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων. Ἐκ διαλειμμάτων ἡ μάχη βραδυπορεῖ, ὡς διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ, καὶ τότε ἐπὶ τοῦ πλατέος ῥήγματος τῆς πύλης τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ, διὰ μέσου τοῦ ἠραιωμένου καπνοῦ, φαίνεται ἐπί τινας στιγμὰς κυματίζουσα ἡ πορφυρᾶ χλαμὺς τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἀπαστράπτουσαι αἱ πανοπλίαι τοῦ Ἰουστινιανῆ καὶ τοῦ ἐκ Τολήτου Φραγκίσκου, καὶ ἀνακινούμεναι συγκεχυμένως αἱ φοβεραὶ μορφαὶ τῶν τριακοσίων Γενουαίων τοξοτῶν. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἡ συμπλοκὴ ἐξάπτεται ἐκ νέου, ὁ καπνὸς ἀποκρύπτει ἐκ νέου τὰ ῥήγματα, αἱ κλίμακες ἐπιστηρίζονται ἐκ νέου ἐπὶ τὰ τείχη, καὶ καταπίπτουσιν ἐκ νέου ἐρείπια ἐπὶ ἐρειπίων καὶ πτώματα ἐπὶ πτωμάτων κατὰ τὴν πύλην τῆς Ἀδριανουπόλεως, τὴν Χρυσῆν πύλην, τὴν τῆς Σηλυμβρίας, τὴν Τετάρτην, τὴν Πέμπτην, εἰς τὰς Βλαχέρνας, εἰς τὸ Ἑπταπύργιον· σμήνη δ' ἔνοπλα κατόπιν σμηνῶν ἐνόπλων, ἅτινα νομίζεις ὅτι ἐξέρχονται ἐκ τῆς γῆς, ἐξακολουθοῦσι νὰ ὁρμῶσιν ἐπὶ τὰ τείχη, διαβαίνουσι τὴν τάφρον, ὑπερπηδῶσι τὰ πρῶτα τείχη, καταπίπτουσιν, ἀνεγείρονται, ἀναῤῥιχῶνται εἰς τοὺς χλίδους, σύρονται ἐπὶ τῶν πτωμάτων, ὑπὸ νεφέλας βελῶν, ὑπὸ καταιγίδας σφαιρῶν, ὑπὸ γνόφους πυρός. Ἐπὶ τέλους οἱ ἐπιδρομεῖς, αραιωθέντες καὶ ἀποκαμόντες, ὑποχωροῦσι, τρέπονται πρὸς τὰ ὀπίσω, διασκορπίζονται, καὶ κραυγὴ ὑψίστη νίκης καὶ χορὸς ψαλμῳδιῶν ἱερῶν ἀνυψοῦται ἀπὸ τῶν τειχῶν. Ἀπὸ τοῦ κατέναντι τῆς πύλης τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ ὑψώματος Μωάμεθ ὁ Β.' ἐν τῷ μέσῳ δέκα τεσσάρων χιλιάδων Γιανιτσάρων εἶδε, καὶ ἐπί τινα χρόνον διστάζει, ἐὰν πρέπει νὰ δοκιμάσῃ ἐκ νέου τὴν ἔφοδον, ἢ νὰ παραιτήσῃ τὸ ἐγχείρημα. Ἀλλὰ ῥίψας ὅμως ἓν βλέμμα κύκλῳ πρὸς τοὺς φοβεροὺς του στρατιώτας, οἵτινες βλέπουσιν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον, φρυάσσοντες ἐξ ἀνυπομονησίας καὶ ὀργῆς, ἀνεγείρεται ὑπερηφάνως εἰς τοὺς ἀναβολεῖς τοῦ ἐφιππίου του, καὶ ῥίπτει ἄλλην μίαν φορὰν τὴν κραυγὴν τῆς μάχης. Τότε ἐξαπολύεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. Οἱ Γιανίτσαροι ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν κραυγὴν ταύτην διὰ τεσσαρεσκαιδεκακισχιλίων κραυγῶν ὁμοθυμαδόν· αἱ φάλαγγες σείονται· σμῆνος δερβίσιδων διασκορπίζεται ἀνὰ τὸ στρατόπεδον, ὅπως ἀναζωογονήσῃ τοὺς διεσκορπισμένους, οἱ τσαούσιδες ἀναχαιτίζουσι τοὺς φυγάδας, οἱ πασάδες συντάσσουσιν ἐκ νέου τὰς τάξεις, ὁ Σουλτάνος κραδαίνων τὸ σιδηροῦν ῥόπαλόν του προχωρεῖ ἐν τῷ μέσῳ λάμψεως ἀκινακῶν καὶ τόξων, καὶ πελάγους σαρικίων καὶ κρανῶν· ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ ἐπαναπίπτει χάλαζα βελῶν καὶ σφαιρῶν· ὁ Ἰουστινιάνης τρωθεὶς ἀφανίζεται· οἱ Ἰταλοὶ ἀποθαῤῥυνθέντες συγχέονται· ὁ ἐξ Ὀλουβὰδ γιγάντειος Χασσὰν πηδᾷ πρῶτος εἰς τὰ προπύργια· ὁ Κωνσταντῖνος, μαχόμενος ἐν μέσῳ τῶν τελευταίων ἀνδρείων του Μοραΐτων, κατακρημνίζεται ἀπὸ τὰς ἐπάλξεις, ἀλλὰ καὶ κάτω εἰς τὴν Πύλην παλαίει ἀκόμη, καὶ πίπτει ἄπνους ἐν μέσῳ τῶν πτωμάτων . . . τὸ ἀνατολικὸν Κράτος κατέπεσεν. Ἡ παράδοσις λέγει ὅτι μέγα τι δένδρον ἐδείκνυε τὸν τόπον, ὅπου ἀνευρέθη τὸ πτῶμα τοῦ Κωνσταντίνου· ἀλλ' οὐδ' ἴχνος πλέον τούτου φαίνεται. Μεταξὺ τῶν ἐρειπίων ἐκείνων, ὅπου ἔῤῥευσε τὸ αἷμα ποταμηδόν, ἡ γῆ ἦτο κατάλευκος ἀπὸ λευκάνθημα καὶ σκιαδοφόρα φυτά, ἐφ' ὧν περιίπτατο νέφος ψυχαρίδων. Ἔκοψα ἐκεῖθεν ἓν ἄνθος πρὸς ἀνάμνησιν,

Digitized by Google

ὑπὸ τὰ ἐκπεπληγμένα βλέμματα τῶν Γυφτισσῶν, καὶ ἐπανέλαβον τὴν ὁδοιπορίαν.

Ἕπεται συνέχεια.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΥΡ ΔΟΥΚΑ

Διήγημα.

Πολλαὶ καὶ περιεργόταται εἶναι αἱ ἰδιοτροπίαι τῶν ἀνθρώπων· καὶ ἔπρεπεν ἐπιτήδειός τις συγγραφεὺς νὰ συναθροίσῃ αὐτὰς καὶ τὰς παραδώσῃ εἰς τοὺς φιλοσόφους διὰ νὰ τὰς κατατάξωσι, τὰς ἑρμηνεύσωσι, καὶ ὁρίσωσιν ἀπὸ τίνος μέρους τοῦ ἐγκεφάλου πηγάζουν. Οὕτως οὐ μόνον ἠθέλαμεν ἔχει ἓν εἶδος βιβλίων περισσότερον, ἀλλὰ καὶ ἀμέσως ἠθέλαμεν ἐννοεῖ ἀπὸ τίνος γωνίας τῆς κεφαλῆς κατάγεται πᾶσα ἔκτακτος καὶ ἰδιόρρυθμος πρᾶξις. Πρὸς βοήθειαν τοιούτου ἔργου ἐνόμισα καλὸν νὰ δώσω τὰς ἑξῆς σημειώσεις.

Εἶχα ποτὲ φίλον Γάλλον, νοήμονα ἄνθρωπον, ὅστις, ἀφοῦ ἐπλούτησε διὰ τοῦ ἐμπορίου τῶν παλαιῶν σιδήρων, ἀφήσας εἰς τὸν υἱόν του τὸ γραφεῖον καὶ τοὺς ἀγοραστάς του, ἀπεσύρθη εἰς ἐξοχικὸν κτῆμα, ὅπερ ὁ ἴδιος εἶχε κτίσει καὶ φυτεύσει. Τὰ τοιαῦτα κτήματα ὀνομάζουν οἱ Γάλλοι ἐξοχάς, campagnes· ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν εὐτυχῆ ἐκεῖνον τόπον καὶ ἀσφάλεια ὑπάρχει ἐντελής, καὶ ὁδοὶ κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν, καὶ ἀγαθοὶ χωρικοὶ παρέχουσι πᾶσαν ὑπηρεσίαν ἀντὶ μικρᾶς ἀμοιβῆς, πολλοὶ τῶν Γάλλων, ἀφοῦ μάλιστα ἐκπληρώσωσι τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐντολὴν αὐτῶν, ἀποσύρονται εἰς τὰς ἐξοχάς των, ὅπως ζήσωσι τὸ λοιπὸν τοῦ βίου ἐν ἡσυχίᾳ, μεταξὺ τῶν δένδρων, πλησίον τῶν ῥεόντων ὑδάτων, καὶ μὲ τὴν μουσικὴν τῶν ἡδυφώνων πτηνῶν. Τοιαύτη ἦτο καὶ τοῦ φίλου μου αὐτοῦ ἡ ἐξοχή. Αὐτὸς ὅμως ἠθέλησε νὰ περιλάβῃ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν γαλλικὴν ἱστορίαν· καὶ πρῶτον ὠνόμασε τὴν ἐξοχήν του *Βερσαλλίαν* καὶ ἐπέγραψεν ἄνωθι τῆς εἰσόδου τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ ΙΔ' Λουδοβίκου. Ἐπὶ μικροῦ δὲ ῥείθρου, ὅπερ ἐπότιζε τὰ λαχανικά του, καὶ ὅπερ μικρὸν παιδίον ἠδύνατο νὰ διασκελίσῃ, ἔκτισε μικρὰν ἀνωφερῆ γέφυραν καὶ τὴν ὠνόμασε *Γέφυραν τῆς Ἰέννης*. Ἐνῷ διὰ βραχέος σωλῆνος ἠδύνατο νὰ ὑψώσῃ τὸ ὕδωρ, ἔκτισε πυραμίδα εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ μαχῶν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς πυραμίδος ἔγραψε τὸ γνωστὸν τοῦ Ναπολέοντος λόγιον—«*Ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν πυραμίδων τούτων τεσσαράκοντα αἰῶνες Σᾶς θεωροῦσιν*». Οὕτω κατεπύκνωσε τὴν ἐξοχήν του μὲ μνημεῖα ἀνδρῶν καὶ ἐποχῶν τῆς γαλλικῆς ἱστορίας, εἰς οὐδὲν χρήσιμα, στηθέντα μόνον πρὸς εὐχαρίστησιν ἁπλῆς ἰδιοτροπίας.

Ἀνάλογον πρὸς ταύτην ἰδιοτροπίαν εἶχε καί τις Ἕλλην, ἢ μᾶλλον Ῥωμαῖος ἢ Ῥωμειός, διότι ἔζη πρὸ χρόνων, εἰς ἐποχὴν ὅτε δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη Ἕλληνες· δὲν εἴχαμεν δὲ οὔτε ἱστορίαν ἀκόμη, οὔτε ὑπῆρχε τὸ βιβλίον τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ Παπαρρηγοπούλου, ὅπερ συνέδεσε τὴν ἱστορίαν τῶν συγχρόνων ἡμῶν μὲ τὴν τῶν ἀρχαίων. Ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν ἡ ἰδιοτροπία αὐτοῦ ἐξεδηλώθη ἐπὶ ἑτέρου ἀντικειμένου· εἰς τὸν τόπον τῆς ἱστορίας ἐτέθησαν οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς.

Ὁ ἰδιότροπος οὗτος ἔζη ἐν μικρᾷ τινι παραλίᾳ πόλει τῆς Τουρκίας, ὠνομάζετο δὲ Δούκας. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο εὔπορος καὶ ἐτάσσετο μεταξὺ τῶν προυχόντων, οἱ συμπολῖταί του τὸν ἐκάλουν πάντοτε Κὺρ Δούκαν. Δὲν εἶχεν ἀρετάς, διότι αἱ ἀρεταὶ δὲν ἦσαν τότε τόσον κοιναί, ὅσον φαίνονται σήμερον εἰς τὰς ἐφημερίδας, εἶχεν ὅμως ἀγαθά τινα προσόντα· ἦτον εὐθύς, μεταδοτικὸς καὶ ἐπιμελητὴς τῶν κοινῶν πραγμάτων· ὅθεν οἱ συμπολῖταί του τὸν ἠγάπων, τὸν ἐτίμων, καὶ ὁσάκις ἐπταρνίζετο τὸν ἔλεγον «μὲ τὰς ὑγείας σας, Κὺρ Δούκα!» Εἰς ἀντιστάθμισιν τῶν πλεονεκτημάτων αὐτῶν εἶχε καί τινα ἐλαττώματα· πρὸ πάντων ἦτο φίλος τοῦ Βάκχου, ἠγάπα νὰ πίνῃ, καὶ ὄχι μόνον ἔπινε τὸ πατροπαράδοτον κρασὶ καὶ ῥακί, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχε ταξειδεύσει εἰς πολλὰ μέρη, ἐγνώρισε τὸ ῥῶμι, τὸ *κονιάκ*, τὸ *βίσκι* καὶ τὰ ἄλλα εὐγενῆ ποτὰ τῶν πεπολιτισμένων μερῶν, τὰ ἀνέφερε συχνὰ εἰς τὰς ὁμιλίας του, καί, ὁσάκις ἐπαρουσιάζετο περίστασις, εὐχαρίστως ἀνενέωνε τὴν γνωριμίαν.

Συνέβη ποτὲ εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν νὰ κερδήσῃ ἀπροσδοκήτως ἱκανὸν ποσὸν χρημάτων. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν, οἱ φίλοι του, χωρὶς νὰ ἐρωτηθῶσι, τὸν ἔδιδον συχνὰ συμβουλὰς πῶς καὶ εἰς τί νὰ τὰ μεταχειρισθῇ· καὶ τὸ σάββατον μετὰ τὸν ἑσπερινόν, ἐνῷ ἐκάθηντο μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας, ἔλεγεν ἕκαστος τὴν γνώμην του.

— Δόσε, ἔλεγεν ὁ εἷς, μερικὰ χρήματα εἰς τὴν σχολήν, Κὺρ Δούκα, διὰ νὰ φέρωμεν καὶ ἕνα ὑποδιδάσκαλον.

— Εἰς τὸ νοσοκομεῖον θὰ εἶναι ὠφελιμωτέρα ἡ δωρεά, ἔλεγεν ὁ ἄλλος. Τώρα ἐξ αἰτίας τῆς πανώλους οἱ ἀσθενεῖς εἶναι πολλοὶ καὶ οἱ νοσοκόμοι ὀλίγοι.

— Ἐγὼ ἤθελα προτιμήσει τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἔλεγεν ὁ παπᾶ Βασίλης· εἶναι ἑτοιμόρροπος, καὶ τώρα, ὅτε οἱ Τοῦρκοι ἐπιτρέπουν νὰ ἐπισκευασθῇ, εἶναι μεγάλον ψυχικὸν νὰ τὴν βοηθήσῃς.

Τὸ δὲ πρωῒ τὴν κυριακὴν αἱ πρὸς ἐπίσκεψιν ἐρχόμεναι εἰς τὴν οἰκίαν του κυρίαι τὸν παρεκίνουν νὰ βοηθήσῃ τινὰς χήρας, αἵτινες ἔχασαν τοὺς ἄνδρας των καὶ μεγάλως ὠρέγοντο νὰ τοὺς ἀντικαταστήσωσιν.

Ὁ Κὺρ Δούκας ἤκουεν ὅλας τὰς συμβουλάς, ἀλλ' εἶχε τὸ σχέδιόν του· ἐσχεδίασε νὰ στήσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ του μίαν βιβλιοθήκην. Ἔκλεξε τὸ προσφορώτερον τῶν δωματίων του, καὶ διεσκεύασεν αὐτὸ πρὸς τὸν σκοπὸν μὲ θέσεις καὶ θήκας ὑαλοφράκτους. Ἔγραψεν ἔπειτα εἰς τοὺς ἀνταποκριτὰς

Digitized by Google

του καὶ τὸν ἔπεμψαν ὅσα ποτὰ ἐγνώριζε, ῥακίον ἐκ Χίου, ῥῶμι ἐκ Τεργέστης, *κονιὰκ* ἐκ Μασσαλίας, *βίσκι*, *τζὶν* καὶ ἄλλα παρόμοια· ἔθεσεν ὅλα ἐντὸς μεγάλων καὶ ὡραίων φιαλῶν· ἐφ' ἑκάστης δὲ φιάλης ἐπέγραψε τὸ ὄνομα ἀρχαίου συγγραφέως ἢ συγγράμματος. Ἐπὶ τοῦ ῥακίου, ἐπειδὴ ἦτο ἀρχαιότατον ποτὸν καὶ ἤρχετο ἐκ Χίου, ἐπέγραψεν *Ὁμήρου Ἰλιάς*. Ἐπὶ τοῦ ῥωμίου, ὡς ἡδέος καὶ εὐπότου, *Ξενοφῶντος ἀπομνημονεύματα*. Τὸ *βίσκι*, ὡς δριμὺ καὶ δύσποτον, ὠνόμασε *Θουκυδίδην*, καὶ οὕτως εἰς ἕκαστον τῶν ποτῶν ἔδωκε κλασικήν τινα ὀνομασίαν καὶ τὰ ἐτοποθέτησεν ἐντὸς τῶν θηκῶν. Αὕτη ἦτον ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κὺρ Δούκα. Εἰς τὰς κατωτέρας δὲ θήκας αὐτῆς, αἵτινες ἦσαν εὐρυχωρότεραι, ἔθεσε πυτίνας ἢ δαμεζάννας, πλήρεις ἐκλεκτῶν οἴνων. Τὸ μέρος τοῦτο τῆς βιβλιοθήκης ὠνομάσθη *Ἁγία Γραφή*. Ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ οἴνου ἐπέγραψε *Παλαιὰ Διαθήκη*, ἐπὶ τοῦ νέου *Νέα Διαθήκη*.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην ταύτην καθ' ἑσπέραν, μετὰ τὸν κάματον τῆς ἡμέρας, ἀπεσύρετο ὁ Κὺρ Δούκας, καὶ ἀνοίγων πότε τὸν ἕνα, πότε τὸν ἄλλον τῶν συγγραφέων του ἐβυθίζετο εἰς τὴν μελέτην, μεχρισοῦ ἡ κεφαλή, βαρυνομένη ἐκ τῆς σοφίας, τὸν ἐβίαζε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν κλίνην.

Οἱ σοφοὶ ἄνδρες ἀγαποῦν μὲν νὰ ἀγορεύωσι καὶ νὰ διδάσκωσι δημοσίᾳ, ὅταν ὅμως σπουδάζωσι, κλείονται ἐν τῷ ταμείῳ αὐτῶν καὶ ἐκεῖ ἀναμηρυκῶνται μεμονωμένοι καὶ σιωπηλοὶ ὡς ἡ κάμηλος. Ὅταν αἱ Μοῦσαι ἐκατοίκουν, πρὸ τῶν ληστῶν, τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος, εἶχεν ἑκάστη τὸ σπήλαιόν της ἢ τὴν κοιλάδα της, καὶ ἐκεῖ ἐξηπλωμένη ἐπὶ τῶν νώτων ἢ τῆς κοιλίας ἔγραφεν ἢ ἐποίει. Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Βάκχου· ὁ Βάκχος εἶναι θεὸς τοῦ ὁμίλου, καὶ οὔτε εἰς τὴν σιωπὴν τοῦ ταμείου ἀρέσκεται, οὔτε εἰς τὴν ἐρημίαν τοῦ Ἑλικῶνος. Κατὰ συνέπειαν καὶ ὁ Κὺρ Δούκας παρελάμβανεν ἑκάστοτε συμπότην καὶ σύμπονον στενὸν φίλον του, τὸν Κὺρ Ἀργύρην, ἐραστὴν καὶ τοῦτον τῶν κλασικῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης. Συχνότατα οἱ δύο φίλοι ἐσπούδαζον μέχρι μέσης νυκτός, ἐντρυφῶντες εἰς τῶν προγόνων τὴν ἀκένωτον σοφίαν. Ἰδίως ὁ Κὺρ Δούκας δὲν ἐχόρταινε τὴν γλυκύτητα τοῦ Ξενοφῶντος· καὶ πολλάκις, ἀποθέτων ἐπὶ τῆς τραπέζης κενὸν τὸ ποτήριον· «Ἄ, ἔλεγε, καταλαμβάνω τώρα διατί οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμασαν τὸν Ξενοφῶντα *ἀττικὴν μέλισσαν*· εἶναι γλυκύτερος τοῦ μέλιτος».

Αἱ φιλολογικαὶ αὗται ἑσπερίδες τῶν δύο φίλων ἔγιναν ἐντὸς ὀλίγου γνωσταὶ καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν. Οἱ φίλοι των συναντῶντες πᾶσαν πρωΐαν τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον ἐμάνθανον μετὰ περιεργείας εἰς τίνος συγγραφέως μελέτην εἶχον διέλθει τὴν ἑσπέραν. Ἡ ἑσπέρα δὲ τοῦ σαββάτου τακτικὰ ἦτον ἀφιερωμένη εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τοὺς χρόνους ἐκείνους κατὰ πᾶσαν κυριακὴν οἱ ἄνθρωποι, ἀντὶ νὰ προσέρχωνται εἰς τὰ καφενεῖα καὶ τὰ καπηλεῖα, ὅπως γίνεται σήμερον ἐν Ἀθήναις, ἐπορεύοντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ πρωΐας καὶ ἠκροάζοντο τὴν θείαν λειτουργίαν, πρὶν δοθῶσιν εἰς τὰς ἀργολογίας καὶ τέρψεις, τὰς συνήθεις τὴν ἡμέραν αὐτὴν τῆς ἀργίας. Ἔπρεπε λοιπὸν τὴν ἡμέραν ταύτην νὰ ἔχωσιν οἱ δύο φίλοι ἐλαφρὰν τὴν κεφαλήν, ὅπως ἐκπληρώσωσι προσηκόντως τὰ χριστιανικὰ των χρέη. Ἀπέχοντες λοιπὸν τῶν καταβαρυνόντων τὴν κεφαλὴν δεινῶν συγγραμμάτων διῆγον τὴν ἑσπέραν τοῦ σαββάτου σωφρόνως οἰνοποτοῦντες· ὠνόμαζαν δὲ ταύτην τὴν διατριβὴν μελέτην τῶν Γραφῶν. Ὁ Κὺρ Ἀργύρης μάλιστα ἰδιαιτέρως ἐνησμένιζεν εἰς αὐτήν. Πρεσβύτερος ὢν τοῦ φίλου του καὶ ἀσθενέστερος τὴν κρᾶσιν, δὲν ἀντεῖχεν εἰς τὴν δύσκολον σπουδὴν τῶν παλαιῶν συγγραφέων. Βαθμηδὸν τοὺς ἀπέφευγεν, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ ἡλικία του τὸν ὑπεχρέονεν εἰς εὐσεβεῖς ἀναγνώσεις. Ἐνῷ δὲ ὁ Κὺρ Δούκας ἐρρόφα εὐωδέστατα πνευματώδη ποτά, αὐτὸς ηὐχαριστεῖτο εἰς τὴν Παλαιὰν ἢ τὴν Νέαν Διαθήκην.

— Θεολόγος, βλέπω, θὰ γίνῃς, Κὺρ Ἀργύρη, τὸν ἔλεγεν ἐνίοτε ὁ Κὺρ Δούκας. Θὰ καταντήσω ν' ἀσπάζωμαι τὴν δεξιάν σου πρὶν ἀρχίσω τὴν μελέτην μου.

— *Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς*, ἀπεκρίνετο ὁ Κὺρ Ἀργύρης· χριστιανικὸν καθῆκον εἶναι ἡ μελέτη τῶν Γραφῶν.

— Ναί, Κὺρ Ἀργύρη. Γνώριζε ὅμως ὅτι ὁ Μέγας Βασίλειος συμβουλεύει νὰ μὴ χωνώμεθα εἰς τὰ θεῖα γράμματα, πρὶν παρασκευασθῶμεν διὰ τῆς *θύραθεν σοφίας*· ἤγουν πρὶν ἀρχίσωμεν τὴν σπουδὴν τῶν ἱερῶν βιβλίων, πρέπει νὰ καταρτισθῶμεν διὰ τῆς μελέτης τῶν κλασικῶν.

Δὲν γνωρίζομεν ἂν ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογίας κύριος Δαμαλᾶς εἶναι τῆς γνώμης τοῦ Κὺρ Δούκα, καὶ δὲν δέχεται μαθητὰς εἰ μὴ προπαρασκευασμένους διὰ τῆς γνώσεως τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Γνωρίζομεν ὅμως ὅτι πολλοὶ τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων συντάσσονται μετὰ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, καὶ πρὸ τοῦ γεύματος καταρτίζονται πίνοντες ποτήρια τινὰ οἰνοπνεύματος· ἔπειτα δὲ καθήμενοι εἰς τὴν τράπεζαν *ἐρευνῶσι τὰς Γραφάς*.

Οὕτως ἀφοῦ οἱ δύο φίλοι εἴτε διὰ τῆς θείας, εἴτε διὰ τῆς θύραθεν σοφίας, κατεβάρυναν τὰς κεφαλάς των, ὁ Κὺρ Δούκας λαμβάνων εἰς τὴν χεῖρά του τὴν λυχνίαν ὡδήγει μετὰ περισκέψεως τὸν συμπότην του νὰ καταβῇ τὴν κλίμακα, καὶ ἀνοίγων τὴν θύραν τὸν προέπεμπε νουθετῶν νὰ κρατῆται ἀπὸ τοῦ τοίχου μεχρισοῦ εὕρῃ τὴν οἰκίαν του. Τὴν εὕρισκεν, ὄχι ὅμως ἄνευ κόπου, οὔτε πάντοτε· ἐνίοτε συνέβαινε νὰ κρούσῃ ξένας θύρας καὶ νὰ ἐξυπνίσῃ τοὺς γείτονας, συνεξυπνίζων ὅμως καὶ τοὺς οἰκιακούς του, οἵτινες ἐξερχόμενοι τὸν παρελάμβαναν καταρώμενοι τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς σοφίαν.

Digitized by Google

Καὶ αὐτῆς δὲ τῆς κλίμακος ἡ ἀνάβασις καὶ κατάβασις ἐγίνετο ἔργον ἐπίπονον μετὰ τὴν μελέτην. Πολλάκις ὁ Κὺρ Ἀργύρης, ὅτε μάλιστα ἐγεύετο παλαιοῦ συγγραφέως, παρεπονεῖτο διὰ τὸ βάρος τῆς κεφαλῆς καὶ τὸν κόπον τοῦ λοιποῦ σώματος. Ὁ Κὺρ Δούκας ἐξήγει τὸ πρᾶγμα διὰ τῆς δυσκολίας τῶν ἀρχαίων κειμένων, καὶ διενοήθη πρὸς εὐκολίαν νὰ μεταχειρισθῇ σχόλια. Τὰ σχόλια ἦσαν δύο σχοινία, ἅτινα ἔδεσεν ἑκατέρωθεν τῆς κλίμακος· εἰς αὐτὰ βασιζόμενοι ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον τοῦ λοιποῦ εὐκολώτερον, καὶ δὲν παρεπονοῦντο πλέον κατὰ τῶν δυσκολιῶν τοῦ Θουκυδίδου καὶ τοῦ Ξενοφῶντος. Μετά τινα χρόνον ὅμως καὶ τῶν σχολίων ἡ βοήθεια ἀπέβη ἀνεπαρκής, ἡ μελέτη ηὔξανε καὶ παρετείνετο, καὶ ὁ Κὺρ Ἀργύρης ἐπανερχόμενος οἴκαδε ἔκαμνε πολλάκις τὸ ταξείδιον τοῦ Ὀδυσσέως.

Τὸ πρᾶγμα κατήντησεν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ἔφερεν εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν τὰς οἰκογενείας τῶν δύο βιβλιοφίλων καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους αὐτῶν. Ἅπαντες ἐπροσπάθησαν νὰ μετριάσωσι τὸ κακόν· συμβουλάς, παρακλήσεις, δάκρυα, πάντα μετῆλθον, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσαν. Ὁ Κὺρ Δούκας καὶ ὁ Κὺρ Ἀργύρης ἔδιδαν τὰς πλέον παρηγορητικὰς ὑποσχέσεις, ὡρκίζοντο νὰ παραιτήσωσι τὰ βιβλία των, ἀλλ' ὅτε ἤρχετο ἡ ἑσπέρα, λησμονοῦντες, ὡς πάντοτε συμβαίνει, ὑποσχέσεις καὶ ὅρκους, ἀνυπόμονοι συνήρχοντο εἰς τὴν βιβλιοθήκην καὶ κατέστρεφον τὰς πτωχάς των κεφαλάς. Τὸ κακὸν ἔμελλε νὰ τελειώσῃ διὰ τραγικοῦ περιστατικοῦ.

Ἑσπέραν τινά, ὅτε, προτροπῇ τοῦ Κὺρ Δούκα, ὁ Κὺρ Ἀργύρης λησμονήσας παντάπασι τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ἐδόθη μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν μελέτην κλασικῶν συγγραφέων, ἡ διατριβὴ παρετάθη μέχρι βαθείας νυκτός. Ὅτε τέλος ἀπεσύρθη, μ' ὅλην τὴν βοήθειαν τῶν σχολίων, δυσκολώτατα κατώρθωσε νὰ καταβῇ τὴν κλίμακα· ὅτε δὲ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν, ὁ δροσερὸς ἀὴρ τῆς νυκτὸς ηὔξησεν ἔτι μᾶλλον τὴν ζάλην τῆς κεφαλῆς του. Ἂν καὶ ἀκολουθῶν τὴν συμβουλὴν τοῦ φίλου του, δὲν ἀφίνετο ἀπὸ τοῦ τοίχου καὶ μεγαλοφώνως ἐμέτρα τὰς θύρας κατὰ σειράν, μεχρισοῦ εὕρῃ τὴν ἰδικήν του, οὐχ ἧττον ἔχασε τὴν ἀριθμητικήν του, ἔχασεν ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ τὸν τοῖχον, καὶ εὑρέθη κλονούμενος ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ. Ἐκεῖ ἐβάδισεν ὥραν τινὰ ἄνευ πυξίδος, μὴ γνωρίζων ποῦ πορεύεται, μεχρισοῦ προσκόψας εἰς ἄγνωστόν τι ἐμπόδιον, ἔπεσε κατὰ γῆς. Τὸ ἐμπόδιον τοῦτο δὲν ἦτο σκληρόν, ὅτε μάλιστα ἔθεσεν ἐπ' αὐτοῦ τὰς χεῖρας, τὸν ἐφάνη ὑπόθερμον· εἰς ἣν δὲ εὑρίσκετο κατάστασιν ἐξέλαβεν αὐτὸ ὡς τὸ προσκεφάλαιον τῆς κλίνης του, καὶ ἐπειδὴ εἶχε μεγίστην ἀνάγκην ἀναπαύσεως, κλίνας ἐπ' αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀπεκοιμήθη.

Τί ἦτο τὸ ἐμπόδιον αὐτό; Φεῦ! ἦτο πτῶμα ἀνθρώπου, ὁ νεκρὸς πτωχοῦ δυστυχοῦς ἐργάτου, ὅστις ἀπέφευγε νὰ φανῇ τὴν ἡμέραν εἰς τὰς ὁδούς, διότι, μὴ δυνηθεὶς νὰ πληρώσῃ τὸ *χαράτσι του*, ἐφοβεῖτο τὸν *χαρατσῆν*.

Οἱ ἀναγνῶσται ἀγνοοῦν ἴσως ἢ δὲν ἐνθυμοῦνται πλέον τί ἐστι *χαράτσι* καὶ *χαρατσῆς*. *Χαράτσι* ἦτον ὁ κεφαλικὸς φόρος, ὃν πᾶς χριστιανὸς ἐν Τουρκίᾳ ἐπλήρονεν εἰς τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν, ὅπως ἔχει τὸ δικαίωμα *νὰ φέρῃ τὴν κεφαλήν του ἐπὶ τῶν ὤμων*· ὁ δὲ εἰσπράκτωρ τοῦ φόρου ἐλέγετο *χαρατσῆς*. Ὁ χαρατσῆς ἢ ἐνοικίαζε τὸν φόρον, ἢ τὸν εἰσέπραττε διὰ λογαριασμὸν τῆς Κυβερνήσεως. Καὶ κατὰ τὴν μίαν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην περίστασιν τρομεραὶ καταχρήσεις ἐπολλαπλασίαζαν τὸ δυσβάστακτον τοῦ βδελυροῦ αὐτοῦ φόρου. Ὅτε ὁ χαρατσῆς σὲ συνήντα καθ' ὁδόν, ἦσο ὑπόχρεος νὰ παρουσιάσῃς τὸ χαράτσι· ἂν τυχὸν δὲν ἔφερες αὐτό, σὲ ὑπεχρέωνε νὰ πληρώσῃς ἄλλο. Οὐ μόνον δὲ ὤφειλες νὰ πληρώσῃς τὸ τοῦ τρέχοντος ἔτους, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ παρελθόντος· διότι ἔπρεπε νὰ φέρῃς πάντοτε καὶ τὰ δύο. Ἂν δὲν ἐπλήρονες, σὲ ἐξύλιζεν ἀνιλεῶς καὶ σ' ἔρριπτεν εἰς δυσώδη φυλακήν, μεχρισοῦ οἱ συγγενεῖς εὕρισκαν τὰ χρήματα καὶ σ' ἐλύτρωναν. Ἀνεκδιήγητα εἶναι τὰ βάσανα, ἅτινα ὑπέφεραν οἱ πτωχοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες, ὅσον γλίσχρως καὶ ἂν ἔζων, δὲν κατώρθωναν νὰ οἰκονομήσωσι τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὸν φόρον τοῦτον ποσόν. Ταῦτα φοβούμενος ὁ περὶ οὗ ἀνεφέραμεν ἐργάτης, μὴ δυνηθεὶς νὰ πληρώσῃ τὸν φόρον, ὑπήγαινεν εἰς τὸ ἔργον του λίαν πρωΐ, πρὶν ὁ χαρατσῆς ἐξυπνήσῃ, καὶ ἐπέστρεφε τὴν νύκτα, ὅτε δὲν ἦσαν πλέον Τοῦρκοι εἰς τὰς ὁδούς.

Οὕτως ἐπέστρεφε καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην, ἐπέστρεφε μάλιστα εὐχαριστημένος, διότι διὰ μυρίων στερήσεων εἶχε κατορθώσει νὰ συναθροίσῃ τὸ ἀπαιτούμενον εἰς τὸν ἐπάρατον φόρον ποσόν, καὶ ἔμελλε νὰ λυτρωθῇ τῆς νυκτοπορίας· ἐπορεύετο λοιπὸν ἡσύχως εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅτε τὸν συναντοῦν δύο Τοῦρκοι, ὡπλισμένοι κατὰ τὸ σύνηθες μὲ πιστόλας καὶ γιαταγάνια.

— Ποῦ πηγαίνεις, ἄπιστε, τὸν λέγουν, τοιαύτην ὥραν;

— Εἰς τὸν οἶκόν μου, ἐφέντιδες, τώρα ἐσχόλασα.

— Δός μας λοιπὸν τὰ χρήματά σου.

— Χρήματα! ποῦ εὑρῆκα χρήματα ὁ ταλαίπωρος ἐγώ;

Εἰς ἀπάντησιν ὁ εἷς τῶν Τούρκων τοῦ δίδει κατὰ πρόσωπον δυνατὸν ῥάπισμα, ὁ δὲ ἕτερος χώνει τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον του καὶ ἀφαιρεῖ τὸ ἰσχνὸν βαλάντιόν του. Ὅταν ὁ δυστυχὴς εἶδεν ἁρπαζόμενα ὅσα μετὰ τοσούτου μόχθου εἶχε συναθροίσει λύτρα·

— Ἀχ! σκυλιά, εἶπεν ἐν ἀπελπισίᾳ, μ' ἐσώσατε.

Ὁ Τοῦρκος ἐννόησε τὴν ὕβριν καὶ σύρας τὴν μάχαιράν του διεπέρασε τὸν δυστυχῆ καὶ τὸν ἔρριψε νεκρόν.

Digitized by Google

Τοιαῦτα περιστατικὰ οὔτε σπάνια ἦσαν, οὔτε παράδοξα τοὺς χρόνους ἐκείνους. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ περιουσία τῶν χριστιανῶν ἦσαν εἰς τὴν διάκρισιν παντὸς Τούρκου. Οἱ φονεύσαντες τὸν δυστυχῆ ἐργάτην ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνησυχίας ἀπεμακρύνθησαν ἀποφέροντες τὰ ὀλίγα χρήματά του.

Ἐπὶ τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ ἀπεκοιμήθη ὁ Κὺρ Ἀργύρης, καὶ ἐκοιμᾶτο εἰσέτι ὅτε ἐξημέρωσε. Τότε ᾐσθάνθη δύο δυνατὰ λακτίσματα εἰς τὰ πλευρά· ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ βλέπει πλησίον του δύο ὡπλισμένους *ζαπτιέδας*, ἤτοι δύο ὑπηρέτας τῆς τουρκικῆς ἀστυνομίας. Ἠγέρθη ἔντρομος, ἀλλὰ δὲν ἐννόει ποῦ εὑρίσκεται, οὔτε πῶς εὑρέθη πλησίον αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἐφαντάζετο ὅτι ἦτον εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ἐπὶ τῆς κλίνης του.

— Πῶς κοιμᾶσαι ἐδῶ, εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου; ἠρώτησαν οἱ ζαπτιέδες.

Ὁ δυστυχὴς Ἀργύρης δὲν ἤξευρε τί νὰ ἀποκριθῇ.

— Διατί ἐφόνευσες αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον;

— Ἐφόνευσα; ἀπήντησεν ἔντρομος, ἐγὼ ἐφόνευσα;

Τότε πρώτην φορὰν παρετήρησε τὸ πτῶμα, ἀλλὰ δὲν ἐννόησε πῶς εὑρέθη ἐπ' αὐτοῦ. Πρὶν ὅμως καθαρίσῃ περισσότερον τὰς ἰδέας του, οἱ ζαπτιέδες ῥαβδίζοντες αὐτὸν βαρβάρως τοῦ ἔδεσαν τὰς χεῖρας ὄπισθεν, καὶ λακτίζοντες καὶ ὠθοῦντες τὸν ἔφεραν εἰς τὸ δικαστήριον. Ἦτον ὅμως ἀκόμη λίαν πρωΐ, καὶ ὁ διοικητὴς ἐκοιμᾶτο· ἀνοίξαντες λοιπὸν σκοτεινὴν φυλακήν, τὸν ἔρριψαν ἐντὸς καὶ τὸν ἔκλεισαν. Ἐκεῖ ὁ ταλαίπωρος γέρων ἤρχισε ν' ἀναπολῇ τὰ τῆς ἑσπέρας, καὶ νὰ συμπεράνῃ τὰ τῆς νυκτός.

Κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν συνήχθησαν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ διοικητηρίου ὁ διοικητὴς τῆς πόλεως, κατ' ἐξοχὴν καλούμενος *ἀγᾶς*, ὁ ἱεροδίκης ἤτοι καδῆς, καὶ διάφοροι τῶν προὐχόντων Ὀθωμανῶν, καὶ ἐκάθησαν γύρω ἐπὶ στρωμάτων καπνίζοντες.

Ἐκεῖ προσήχθη ἀλυσίδετος καὶ ἡμιθανὴς ὁ Κὺρ Ἀργύρης, κατηγορούμενος ἐπὶ φόνῳ. Ἀφοῦ οἱ συλλαβόντες αὐτὸν ἐξέθεσαν πῶς τὸν εὗρηκαν κοιμώμενον ἐπὶ τοῦ θύματός του, οἱ γέροντες Ὀθωμανοὶ ἐπείσθησαν ὅτι ἦτο φονεύς. Ὁ διοικητὴς δὲν συνεμερίζετο βεβαίως τὴν πεποίθησιν ταύτην, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ κὺρ Ἀργύρης ἦτο πλούσιος, ἤθελε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ὑπόθεσιν ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ συμφερόντων. Ἔδωκε λοιπὸν καὶ αὐτὸς καταδικαστικὴν ψῆφον χωρὶς νὰ πολυεξετάσῃ τὸ πρᾶγμα Τόσον ἁπλῆ ἦτο καὶ εἶναι μέχρι σήμερον ἡ ποινικὴ δικονομία τῶν Τούρκων· οὔτε ἀνακρίσεις οὔτε ἔρευναι, οὔτε ἡ ἄλλη πολυτελὴς προδικασία, ἥτις ἀπαυδίζει τοὺς εἰσαγγελεῖς καὶ τοὺς δικαστὰς τῶν πεπολιτισμένων μερῶν καὶ περιπλέκει τὰ πράγματα. Κατηγορεῖσαι ἐπὶ φόνῳ; σὲ κόπτουν τὴν κεφαλήν, καὶ τελειόνει ἡ ὑπόθεσις. Ἁπλουστέρα διαδικασία δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπινοηθῇ. Ἀπὸ τῆς ἁπλότητος ταύτης τὸν πέλεκυν ἐπαπειλεῖτο καὶ τοῦ δυστυχοῦς Κὺρ Ἀργύρη ἡ κεφαλή, ἂν καὶ ὁ καδῆς συνεφώνει μὲ τοὺς συναδέλφους του. Ὀφείλομεν χάριν τῆς ἀληθείας νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀπὸ μόνον τοὺς λεγομένους νομομαθεῖς Τούρκους εὕρισκαν οἱ καταδιωκόμενοι δυστυχεῖς χριστιανοὶ σκιάν τινα προστασίας. Δὲν ἦσαν βεβαίως αὐτοὶ εὐσπλαγχνότεροι τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἔχοντες βαθμόν τινα πολιτισμοῦ, ἐφιλοτιμοῦντο νὰ πράττωσι καὶ ἀποφασίζωσι κατά τινα νόμον. Ἐκτὸς τούτου ὁ ἱεροδίκης τῆς πόλεως ἐκείνης ἦτο τότε ἀγαθὸς ἀνὴρ κατὰ τύχην. Ἀκούσας δὲ τὰ τῆς δίκης, ὅσον ὀλίγα καὶ ἂν ἐλέχθησαν, ἐσυμπέρανεν ὅτι ὁ κατηγορούμενος περιεπλάκη εἰς τὰ περιστατικὰ αὐτὰ ὑπὸ μέθης, καὶ ᾐσθάνθη συμπάθειάν τινα πρὸς αὐτόν· ὅτε λοιπὸν οἱ ἄλλοι ἐξέφρασαν τὴν γνώμην των, ὁ καδῆς ἀντέταξε τὴν ἱερὰν διάταξιν τοῦ Κορανίου, καθ' ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ καταδικασθῇ ὁ κατηγορούμενος, ἂν δὲν ὡμολόγει τὸ ἔγκλημά του. Παραδεχθέντων δὲ πάντων τὴν γνώμην ταύτην, ἀνέλαβεν ὁ ἀγᾶς νὰ προκαλέσῃ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἐνόχου, καὶ διέταξεν εὐθὺς νὰ τὸν *βάλωσιν εἰς τὸν φάλαγκα*.

Πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν, ὅσοι μάλιστα δὲν ἐμαθήτευσαν εἰς τὰ παλαιὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα, δὲν θέλουν ἴσως ἐννοήσει τί σημαίνουν αἱ λέξεις αὗται, ἴσως ἀγνοοῦν τί ἐστι *φάλαγκας*· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα εἶναι ἁπλούστατον. Φάλαγκας εἶναι κομμάτιον ξύλου ἔχων κατὰ μέσον θηλεῖαν ἐκ σχοινίου. Ἐντὸς τῆς θηλείας αὐτῆς ἔσφιγγον γυμνοὺς τοὺς πόδας τῶν κατηγορουμένων ἢ τῶν ἀμελῶν μαθητῶν καὶ τοὺς ἐρράβδιζαν.

Κατὰ διαταγὴν τοῦ διοικητοῦ οἱ ἀστυνομικοὶ ὑπηρέται ἔφεραν τὸν Κὺρ Ἀργύρην ἐπὶ τῆς ἐνώπιον τοῦ διοικητηρίου μικρᾶς πλατείας, τὸν ἔρριψαν κατὰ γῆς, καὶ περάσαντες τοὺς πόδας του εἰς τὸν φάλαγκα ἤρχισαν εὐθύμως ῥαβδίζοντες. Ἅπαντες οἱ ἐν τῷ διοικητηρίῳ ἄρχοντες ἔτρεξαν εἰς τὰ παράθυρα καὶ ἐθεώρουν μετά τινος εὐχαριστήσεως τὰ βάσανα τοῦ δυστυχοῦς γέροντος. Οὗτος δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκραύγαζε γοερῶς, ἔπειτα ὅμως ὑπὸ τῆς ὀδύνης ἀπεναρκώθη· ἔπαυσαν αἱ φωναί, καὶ μόνος ἠκούετο ὁ ἀπαίσιος τῶν ῥαβδισμῶν κρότος. Ὁ ἀγᾶς ὅταν εἶδεν ὅτι ὁ βασανιζόμενος δὲν ἐκινεῖτο πλέον, ἐφοβήθη μὴν ἐκπνεύσῃ, καὶ τοῦτο δὲν συνεβιβάζετο μὲ τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ. Διέταξε λοιπὸν νὰ παύσουν οἱ ῥαβδισμοί, ὅπως ὁ κατηγορούμενος ἀναλάβῃ δυνάμεις εἰς νέαν δοκιμασίαν. Καθημαγμένον τοὺς πόδας, μόλις ἀναπνέοντα, ἔσυρανοἱ ὑπηρέται τὸν δυστυχῆ γέροντα εἰς τὸ δυσῶδες ὑπόγειόν του, ἔκλεισαν τοὺς πόδας του εἰς ποδοκάκην καὶ τὸν ἄφησαν πρηνῆ.

Ὅλη ἡ πόλις ἔμαθε τὰ διατρέξαντα καὶ μεγάλως συνεκινήθη. Τινὲς δὲ τῶν σημαντικωτέρων χριστιανῶν καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μετέβησαν εἰς τὸ δι-

Digitized by Google

οικητήριον, ὅπως ἐπικαλεσθῶσι τὴν εὐσπλαγχνίαν τῶν ἀρχόντων. Παρέστησαν ὅτι ὁ γέρων αὐτὸς ἦτον ἀνίκανος νὰ πράξῃ τὸ κακούργημα, δι' ὃ κατηγορεῖτο, καὶ ἐξήγησαν ἐκ τίνων δυστυχῶν περιστάσεων εὑρέθη κοιμώμενος ἐπὶ τοῦ φονευμένου ἀνθρώπου. Οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἔφερεν ἡ ἐπίσημος αὕτη μεσιτεία· οἱ Τοῦρκοι τὴν ἀπέδωκαν εἰς τὸν ζῆλον τοῦ ὁμοθρήσκου, ἐξ οὗ οἱ ἄπιστοι ἐπροθυμοῦντο νὰ παραστήσωσιν ὡς ἀθῶον καὶ τὸν μᾶλλον βδελυρὸν κακοῦργον χριστιανόν. Ὁ δὲ διοικητής, μαθὼν ἀπὸ τὴν ἀπερίσκεπτον ἔκθεσιν τῶν χριστιανῶν ὅτι καὶ ὁ Κὺρ Δούκας ἦτο μέχρι μεσονυκτίου μετὰ τοῦ κατηγορουμένου, ἐσυλλογίσθη τότε πρώτην φορὰν νὰ κάμῃ ἓν εἶδος ἀνακρίσεως, καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐξετασθῇ καὶ αὐτός. Ὁ σκοπὸς τοῦ διοικητοῦ ἦτο νὰ ῥίψῃ καὶ τοῦτον εἰς τὴν πλεκτάνην, καί, ἐπειδὴ ἐγνώριζεν αὐτὸν εὔπορον, νὰ κερδοσκοπήσῃ ἐπὶ δύο ἀντὶ ἑνός. Ἡ πρότασις ἔγινε δεκτή, καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας ἐστάλησαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν ζητοῦντες τὸν Κὺρ Δούκαν. Ὁ Κὺρ Δούκας ὅμως δὲν εὑρέθη. Ὁ Κὺρ Δούκας ἐγίνωσκε καλῶς τὴν δικαιοσύνην τῶν Τούρκων καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀξιοσεβάστου διοικητοῦ,καί, ὅτε ἔμαθε τὰ συμβάντα τοῦ φίλου του, προεῖδεν ὅτι τὸ πρᾶγμα ἠδύνατο κατ' ἀντανάκλασιν νὰ φθάσῃ μέχρις αὐτοῦ, καὶ ἐκρύβη ὅσον ἠδυνήθη βαθύτατα. Οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας ἀφοῦ τὸν ἐζήτησαν εἰς ὅλα τὰ μέρη ὑπῆγαν καὶ εἰς τὴν οἰκίαν του· ἀλλ' ἡ σύζυγος τοῦ Κὺρ Δούκα δὲν ἤνοιξεν· εἶπεν ἐκ τοῦ παραθύρου ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἀνήρ, καὶ ἐπειδὴ ἦτον αὐτὴ μόνη μετὰ τῶν θυγατέρων της, δὲν ἐπετρέπετο εἰς ξένον ἄνδρα νὰ εἰσέλθῃ. Τῷ ὄντι ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς τὸ σέβας τοῦτο πρὸς τὰς γυναῖκας· τὸ χαρέμιον, ἤτοι ὁ γυναικωνῖτις, ἡ κατοικία γυναικῶν, ἦτο καὶ εἶναι ἀπαραβίαστος, καὶ οὐδεὶς Ὀθωμανὸς δι' οἱονδήποτε λόγον δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ μέρος αὐτό. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δικαιοσύνης, παραβιάζεται τὸ σεβαστὸν ἄσυλον, ἀλλὰ τότε ἀπαιτοῦνται ἰδιαίτεραι διατυπώσεις,καὶ τὸ ἔργον ἀνατίθεται εἰς πρόσωπον ἄξιον ἐμπιστοσύνης. Οὕτω καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὁ διοικητὴς καὶ οἱ ἄρχοντες παρεκάλεσαν τὸν καδῆν νὰ ἐνεργήσῃ τὴν προκειμένην κατ' οἶκον ἔρευναν καὶ νὰ εὕρῃ τὸν ζητούμενον ἄνθρωπον.

Ἀνεδέχθη ὁ καδῆς τὴν σοβαρὰν ἐντολὴν ταύτην οὐ μόνον κατὰ καθῆκον, ἀλλὰ κινούμενος καὶ ὑπὸ θερμῆς περιεργείας νὰ ἴδῃ τὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ καταζητουμένου βιβλιοθήκην, περὶ ἧς εἶχε καὶ αὐτὸς ἀκούσει θαυμασίας διηγήσεις·ὢν δὲ ὡς ἐκ τοῦ βαθμοῦ του λόγιος ἀνήρ,ἐθεώρει ὡς χρέος του νὰ ἐπισκεφθῇ τοιοῦτον ταμεῖον σοφίας. Παρέλαβε λοιπὸν κατὰ τὴν συνήθειαν ἕνα τῶν γερόντων χριστιανῶν καὶ μετέβη εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κὺρ Δούκα. Ἡ σύζυγος τούτου πεισθεῖσα ὑπὸ τοῦ χριστιανοῦ ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ εἰσῆλθεν ὁ καδῆς μετὰ τῆς συνοδείας του· ἀλλ' οὐδεμίαν ἔρευναν ἐνήργησεν· ἐζήτησε νὰ τὸν ὁδηγήσωσιν εἰς τὴν βιβλιοθήκην, καὶ ἐν αὐτῇ καθήσας μετὰ τοῦ γέροντος χριστιανοῦ ἐθεᾶτο ἐν ἀγαλλιάσει τὰς ἐντὸς ὑαλίνων σκευοθηκῶν παρατεταγμένας ὡραίας φιάλας, τὰ λαμπρά των χρώματα καὶ τὰς καλλιγραφημένας ἐπιγραφάς των. Ἐζήτησε παρὰ τοῦ χριστιανοῦ ἐξηγήσεις τῶν ἐπιγραφῶν· οὗτος δέ, φίλος ὢν τοῦ Κὺρ Δούκα καὶ μεμυημένος εἰς τὰ τῆς βιβλιοθήκης, ἐξήγησε πάντα ἐν ἀληθείᾳ καὶ καθαρότητι, ὥστε ὁ καδῆς κατεπλήχθη ὑπὸ θαυμασμοῦ καὶ εὐλαβείας πρὸς τὸ ὑψηλὸν τοῦ ἐπινοήματος. Ὅσον δὲ καὶ ἂν ἐδυσωπεῖτο ἐκ τῆς παρουσίας χριστιανοῦ, λαβὼν κατὰ σειρὰν τινὰς τῶν φιαλῶν, τὰς ἤνοιξε καὶ τὰς ὠσφράνθη, καὶ ἔπειτα ἀπέθεσεν αὐτὰς εἰς τὰς θέσεις των. Ἔπεσεν ὅμως εἰς χεῖράς του ἡ περιέχουσα τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ Ξενοφῶντος, τὸ εὐῶδες ῥώμιον τοῦ Κὺρ Δούκα. Εἶχε, φαίνεται, ἰδιαιτέραν πρὸς τὸν συγγραφέα τοῦτον συμπάθειαν ὁ ταλαίπωρος καδῆς· καὶ μόλις τὸ ἄρωμα αὐτοῦ ἔφθασεν εἰς τοὺς ῥώθωνάς του, ἐκυριεύθη ὑπὸ ἀκατασχέτου ἐπιθυμίας ν' ἀναγνώσῃ σελίδας τινάς· ὠσφραίνετο ἀκορέστως, οἱ ὀφθαλμοί του ἤστραπτον, καὶ χάρις καὶ θυμηδεία διεχύθη ἐπὶ τοῦ συνήθως σοβαροῦ του προσώπου· ἀλλ' ἡ παρουσία ξένου χριστιανοῦ τὸν ἔφερεν εἰς συναίσθησιν τοῦ ἀξιώματός του, καὶ ἀπέθεσε τὴν φιάλην χωρὶς νὰ τὴν ἐγγίσῃ περισσότερον. Ἐξερχόμενος ὅμως τοῦ δωματίου ἔρριψε πολλάκις ἐπ' αὐτῆς βλέμματα πόθου, καὶ φανερὸς ἦτον ὅτι μετὰ κόπου ἀπεμακρύνετο. Οὕτω καὶ μετὰ τὴν κατ' οἶκον ἔρευναν ὁ καταζητούμενος δὲν εὑρέθη, καὶ ἡ ὑπόθεσις ἀνεβλήθη εἰς τὴν αὔριον.

Ὁ δὲ Κὺρ Δούκας ἐν τῇ κρύπτῃ αὐτοῦ ἐμάνθανε τὰ συμβάντα τῆς ἡμέρας, κατεθλίβετο διὰ τὰ παθήματα τοῦ φίλου του καὶ ἀνησύχει δι' ὃν καὶ αὐτὸς διέτρεχε κίνδυνον. Κατηράσθη πολλάκις τὴν βιβλιοθήκην καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ συγγραφεῖς, καὶ παρ' ὀλίγον ἐβλασφήμησε καὶ κατὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Μετενόει τότε ὅτι δὲν ἤκουσε τὰς συμβουλὰς τῶν φίλων του νὰ μεταχειρισθῇ τὰ χρήματά του εἰς ἀνίδρυσιν ἐκκλησιῶν ἢ εἰς παραμυθίαν νέων γυναικῶν, ἀλλ' ἐδαπάνησεν αὐτὰ εἰς ἔργον καταστροφῆς καὶ ὀλέθρου. Τοιοῦτοι διαλογισμοὶ τὸν ἐβασάνιζαν ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ νὺξ καὶ ἡ πόλις ἔπεσεν εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν ἡσυχίαν, ἐξῆλθε τῆς κρύπτης καὶ ἐκάθησε σιωπηλὸς εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Ἐνῷ ἔτρωγον, ἠκούσθη ἐλαφρὸς κτύπος εἰς τὴν θύραν, ἡ δὲ ἀνύποπτος ὑπηρέτρια ἤνοιξεν εὐθύς· ἠγέρθησαν πάντες ἔντρομοι, ὁ δὲ Κὺρ Δούκας, ἱστάμενος ὡς στήλη ἅλατος, εἶδε μετ' ἐκπλήξεως ἀναβαῖνον τὴν κλίμακα τὸ λευκὸν σαρίκιον τοῦ καδῆ· τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπίστευσε τὸν ἑαυτόν του χα-

Digitized by Google

μένον, ἀλλ' ὁ καδῆς πλησιάσας μὲ γλυκὺ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη τὸν ἐνεθάρρυνε, καὶ ἐζήτησε νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βιβλιοθήκην. Ἐνόησε τότε ὁ Κὺρ Δούκας τὸν σκοπὸν τῆς νυκτερινῆς ἐπισκέψεως, διότι εἶχε μάθει τὰ καθέκαστα τῆς προηγηθείσης κατ' οἶκον ἐρεύνης, καὶ παραλαβὼν τὸν ξένον του μετὰ χαρᾶς καὶ ἐλπίδος, τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην καὶ ἐκλείσθησαν ἐν αὐτῇ.

Δὲν γνωρίζομεν καὶ οὐδεὶς ἔμαθε ποτὲ τί ἐλέχθη ἢ ἐπράχθη ἐν τῷ ταμείῳ τῆς σοφίας τὴν ὥραν ἐκείνην. Συμπερασμοὺς μόνον ἔκαμαν οἱ ἄνθρωποι,καὶ ὑπέθεσαν ὅτι οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς, καὶ μάλιστα ὁ Ξενοφῶν, ἔγιναν ὑπόθεσις ζωηρᾶς συζητήσεως. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι μετὰ μακρὰν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ διατριβὴν ἐξῆλθον ὡς δύο παλαιοὶ φίλοι, κρατούμενοι ἐκ τῶν χειρῶν καὶ διαλεγόμενοι ἐν εὐθυμίᾳ. Παρετηρήθη μάλιστα ὅτι ὁ καδῆς κατέφυγεν εἰς τὴν βοήθειαν τῶν σχολίων διὰ νὰ καταβῇ τὴν κλίμακα· ὁ δὲ Κὺρ Δούκας εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν του ἔλαβε καὶ ἔκρυψεν ἐντὸς τῶν θυλακίων του ὅσον χρυσίον ἠδυνήθη. Οὕτως ἐξῆλθον καὶ οἱ δύο τῆς οἰκίας ἄνευ φανοῦ, καὶ ὁ μὲν καδῆς διηυθύνθη εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ συναδέλφου του διοικητοῦ, ὁ δὲ Κὺρ Δούκας εἰς τὴν τοῦ ἀρχιερέως.

Ὁ ἀρχιερεὺς ἔμενεν ἄγρυπνος, πλήρης ἀνησυχίας διὰ τὴν τύχην τοῦ Κὺρ Ἀργύρη καὶ αὐτοῦ τοῦ Κὺρ Δούκα, δύο σημαντικῶν τοῦ ποιμνίου του προβάτων· ὅτε δὲ προσῆλθεν ὁ Κὺρ Δούκας, τὸν ἐδέχθη προθύμως. Ὁ Κὺρ Δούκας ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὸν πνευματικῷ τῷ τρόπῳ, πῶς, βοηθείᾳ τῶν συγγραφέων τῆς βιβλιοθήκης, κατώρθωσε νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ καδῆ αἰσθήματα δικαιοσύνης καὶ οἴκτου πρὸς τὸν ἀδίκως βασανιζόμενον Κὺρ Ἀργύρην, καθὼς καὶ τίνα μέσα συνεβούλευσεν ὁ καδῆς νὰ μεταχειρισθῶσιν, ὅπως τὰ αὐτὰ αἰσθήματα εἰσέλθωσι καὶ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ διοικητοῦ.

«Οὗτος ἦτον ὁ μόνος τρόπος, εἶπεν ὁ ἀρχιερεύς, νὰ σωθῆτε ἐκεῖνος μὲν ἀπὸ ἄδικον θάνατον, σὺ δὲ ἀπὸ τίς οἶδε πόσας βασάνους. Ἡ βιβλιοθήκη ἔκαμε τὸ κακὸν καὶ αὐτὴ τὸ θεραπεύει. Ἂν ὅμως καὶ μετὰ ταῦτα ἐξακολουθήσετε τὴν ἐν αὐτῇ διατριβήν, ἡ ἐπελευσομένη δυστυχία θέλει εἶσθαι ἀδιόρθωτος».

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ὁ Κὺρ Δούκας συνετρίβη μέχρι δακρύων. Ὁ ἀρχιερεὺς εἶδε μετά τινος δυσπιστίας τὰ δάκρυα, ἀλλ' ηὐχήθη καλὸν τέλος, καὶ καλέσας δύο ἱερεῖς παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς ὅσον ὁ Κὺρ Δούκας ἔφερε χρυσίον, τοὺς ὡδήγησε πῶς νὰ προσφερθῶσι καὶ τοὺς ἔπεμψε πρὸς τὸν διοικητήν.

Ὁ διοικητής, παρεσκευασμένος ὑπὸ τοῦ καδῆ, ἐδέχθη εὐμενῶς τοὺς ἀπεσταλμένους καὶ ἣν ἐκόμιζαν ὑπὲρ τοῦ ὑποδίκου ἀπολογίαν. Προσποιηθεὶς δὲ ὥραν τινὰ ὅτι ἐσκέπτετο, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὅτι παραβλέπει *πρὸς χάριν τοῦ φίλου του ἀρχιερέως*, καὶ διέταξε ν' ἀπολυθῇ ἀμέσως τῆς εἱρκτῆς ὁ Κὺρ Ἀργύρης.

Ὁ διοικητὴς ἐνήργησε, βλέπετε, ἄνευ οὐδεμιᾶς εἰδοποιήσεως τῶν προὐχόντων Ὀθωμανῶν, τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν δίκην, ἀλλ' ὅλα ταῦτα ὑπάγονται εἰς τὴν ἁπλότητα τῆς τουρκικῆς δικονομίας, ἥτις ἐπιτρέπει εἰς τὸν πρῶτον ἄρχοντα νὰ πράττῃ κατὰ βούλησιν ἄνευ ὀχληρῶν διατυπώσεων.

Οἱ ὑπηρέται τῆς ἐξουσίας ἔσπευσαν νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν διαταγὴν μὲ ὅσην προθυμίαν εἶχαν ἐκτελέσει τὸ πρωῒ τὴν τῶν ῥαβδισμῶν. Εἰς ταύτην ἐπροθυμοῦντο ὑπὸ ζήλου νὰ βασανίσωσι χριστιανόν, εἰς δὲ τὴν λύτρωσίν του ἔμελλαν ν' ἀνταμειφθῶσι διὰ πλουσίας δωρεᾶς.

Ὅτε ὁ γέρων Κὺρ Ἀργύρης εὑρέθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του, σύζυγος καὶ τέκνα ἐχύθησαν εἰς τὸν λαιμόν του καὶ τὸν ἠσπάζοντο κλαίοντες. Ἔκλαιε δὲ καὶ αὐτός, ἀναλογιζόμενος οἷον διέτρεξε κίνδυνον καὶ εὐχαριστῶν τὸν Θεὸν ὅτι τὸν ἔσωσεν. Κανεὶς δὲν ἀνέφερε περὶ τῆς ἐπαράτου βιβλιοθήκης, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς συμφορᾶς· μόνη ἡ μικρά του θυγάτηρ προσφέρουσα εἰς αὐτὸν τὸ μικρόν της Εὐαγγέλιον· «Ἰδού, τὸν εἶπε, πάτερ μου· ἐδῶ ν' ἀναγινώσκῃς εἰς τὸ ἑξῆς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ νὰ μὴ πατήσῃς πλέον εἰς τὴν βιβλιοθήκην».

Ἡ συμβουλὴ τοῦ ἀθώου κορασίου διεπέρασε τὴν καρδίαν τοῦ ἄφρονος γέροντος· ὑπεσχέθη νὰ μὴν ἐμβῇ εἰς τὴν βιβλιοθήκην πλέον, καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἐτήρησε τὸν λόγον του. Τὸ παράδειγμά του ἐμιμήθη ὁ Κὺρ Δούκας, ὄχι βεβαίως ὑπὸ ἀρετῆς, ἀλλὰ διότι μόνος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ δὲν εὕρισκε πλέον τὸ θέλγητρον, ὅπερ πρὶν τὸν εἵλκυε. Τοιουτοτρόπως ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ βιβλιοθήκη ἔμεινεν ἔρημος, ὁ κονιορτὸς ἐσκέπασε τὰ ὡραῖα βιβλία, πολλὰ τῶν συγγραμμάτων διεσκορπίσθησαν ὡς τὰ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ τὸ πολύκροτον αὐτὸ ἵδρυμα ἐξηλείφετο βαθμηδὸν καὶ ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν ἀνθρώπων. Μόνος ὁ καδῆς τὸ ἐνεθυμεῖτο ἐνίοτε,καὶ πέμπων τὸν ὑπηρέτην του ἐδανείζετο ἀποσπάσματα τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος. Ὅτε ἐτελείωσαν καὶ αὐτά, ὁ Κὺρ Δούκας ἀνεκάλυψεν ὅτι ὁ διοικητὴς τῆς πόλεως κατήγετο ἀπὸ τοῦ Ὀμάρ, τοῦ πυρπολήσαντος, ὡς λέγεται, τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας[1].

***

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Φίλιππος de Girard.

Ἡ τύχη τοῦ ἐφευρέτου τῆς λινοκλωστικῆς εἶναι ἴσως ἔτι θλιβερωτέρα.

Ὁ Φίλιππος de Girard γεννηθεὶς ἐν Λουρμαρὲν (Vaucluse) τὴν 1 Φεβρουαρίου 1775, εἶχε φύσιν ἔξοχον καὶ νοῦν εἰς πάντα ἐπιτήδειον καὶ

1. Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1881.

Digitized by Google

εφαρμόζοντα εἰς ὅλα τὰ ἀντικείμενα πνεῦμα ἐφευρετικὸν θαυμάσιον. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ὁ μέλλων μηχανικὸς, ὡς ὁ μέγας Νεύτων, κατεσκεύαζε μηχανὰς καὶ ἰδίως μικροὺς τροχοὺς, τοὺς ὁποίους ἐκίνει ἐντὸς ῥύακος. Δεκατετραετὴς ὢν, ἐπενόησε περίεργον μηχάνημα σκοπὸν ἔχον τὴν χρησιμοποίησιν τῆς κινήσεως τῶν κυμάτων. Ἔκτακτον ἔχων πρὸς πάσας τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας κλίσιν, κατεγίνετο μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας εἰς τὴν μηχανικὴν, τὴν βοτανικὴν, τὴν ζωγραφικὴν, τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν ποίησιν.

Ἡ Ἐπανάστασις ἀπέσπασε τὸν Φίλιππον Girard ἀπὸ τοῦ εἰρηνικοῦ βίου τοῦ πατρικοῦ οἴκου. Ὁπλισθεὶς κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ἐβιάσθη νὰ καταλίπῃ τὴν Γαλλίαν μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Ἀναγκαζόμενος νὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς ἐργασίας, μετῆλθε τὸν ζωγράφον ἐν Μαχὸν τῆς νήσου Μινόρκης, ἔπειτα δὲ συνέστησε σαπωνοποιεῖον ἐν Λιβόρνῳ. Ὁ Φίλιππος Girard, ὅστις ἦτο τότε δεκαοκταετὴς μόλις, ἀνεδεικνύετο συγχρόνως διὰ διαφόρων ἐφευρέσεων, ἐπινοήσας μηχανὴν πρὸς γλυφὴν σκληρῶν ὑλῶν καὶ ἑτέραν πρὸς ἀντιγραφὴν ἐν σμικρῷ τῶν ἀγαλμάτων, καὶ ἠλεκτρικὸν συμπυκνωτήν.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ῥοβεσπιέρου (Ἰούλιον 1794), ἵδρυσεν ἐργοστάσιον χημικῶν προϊόντων ἐν Μασσαλίᾳ, καὶ ἤλπιζεν ἤδη ν' ἀναπαυθῇ, ἀλλ' ἡ ἐν Παρισίοις συμβᾶσα ἧττα τῶν κατὰ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως στασιασάντων (4 καὶ 5 Ὀκτωβρίου 1795), ἠνάγκασεν αὐτὸν καὶ πάλιν ν' ἀποδημήσῃ. Ὁ νέος μηχανικὸς καταφυγὼν εἰς Νίκαιαν διωρίσθη συνεπείᾳ δύο ἀλλεπαλλήλων συναγωνισμῶν εἰς τὴν ἄρτι ἱδρυθεῖσαν ἕδραν τῆς χημείας καὶ τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ἐπιστρέψας εἰς Μασσαλίαν μετὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ Διευθυντηρίου ὑπὸ τοῦ Βοναπάρτου (1799), παρέδωκεν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μαθήματα χημείας, ἔπειτα δὲ μετέβη εἰς Παρισίους.

Ἡ ἔκθεσις τοῦ 1806 ἐπέδειξε τὰ ἐπινοήματα, τὰ ὁποῖα παρήγαγεν ἡ ἔκτακτος τοῦ Girard περὶ τὴν μηχανικὴν ἱκανότης. Ἐν αὐτῇ ἐξέθεσε νέον ἀχρωματικὸν φακὸν, ἐλάσματα σιδήρου βερενικωμένα καὶ βεβαμμένα κατὰ νέαν μέθοδον ὡς καὶ τὰς ἐχούσας σταθερὸν τὸ ὕψος τοῦ ἐλαίου πολυθρυλήτους ὑδροστατικὰς λυχνίας, αἵτινες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐντελῶς μετέβαλον τὴν τέχνην τοῦ φωτισμοῦ. Αἱ λυχνίαι αὗται εἶχον πρῶτον ἤδη σφαιρικὰς ἀστιλβώτους ὑάλους, ὧν ἡ χρῆσις κατέστη γενική.

Βραδύτερον ὁ Girard ἔλαβε παρὰ τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως ἑταιρίας μέγα χρυσοῦν μετάλλιον διὰ μηχανὴν, ἣν εἶχε κατασκευάσει καθ' ὡρισμένον πρόγραμμα.

Ἐν ἔτει 1810 ὁ Ναπολέων, ὅπως ἐπιφέρῃ καίριον τραῦμα εἰς τὴν βαμβακουργίαν τῶν Ἄγγλων, οὓς εἶχεν ἀποκλείσει ἀφ' ὅλων τῶν λιμένων τῆς Εὐρώπης διὰ τοῦ ἠπειρωτικοῦ ἀποκλεισμοῦ, ἐξέδωκε τὸ ἑπόμενον διάταγμα, δημοσιευθὲν ἐν τῷ Μηνύτορι τὴν 12 Μαΐου.

«Ἰδιαζόντως ἐνδιαφερόμενοι εἰς τὰς προόδους τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων τοῦ ἡμετέρου Κράτους, ὧν τὸ λίνον εἶναι ἡ πρώτη ὕλη, καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ μόνον πρόσκομμα, τὸ ἐμποδίζον αὐτὰ νὰ ἑνῶσι τὸ εὐτελὲς τῆς τιμῆς μετὰ τῆς τελειότητος τῶν προϊόντων, προκύπτει ἐκ τοῦ ὅτι δὲν κατωρθώθη εἰσέτι νὰ ἐφαρμοσθῶσι μηχαναὶ εἰς τὴν κλῶσιν τοῦ λίνου, ὡς εἰς τὴν τοῦ βάμβακος, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ἄρθρον πρῶτον. Βραβεῖον ἑνὸς ἑκατομμυρίου φράγκων θέλει ἀπονεμηθῆ εἰς τὸν ἐφευρέτην τῆς ἀρίστης λινοκλωστικῆς μηχανῆς, οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἐθνικότης αὐτοῦ.

Ἄρθρον δεύτερον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἓν ἑκατομμύριον φράγκων τίθεται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ.

Ἄρθρον τρίτον. Τὸ παρὸν διάταγμα θέλει μεταφρασθῆ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας, καὶ ἀποσταλῆ εἰς τοὺς ἡμετέρους πρέσβεις, ὑπουργοὺς καὶ προξένους εἰς τὰ ξένα κράτη, ὅπως ἐν αὐτοῖς δημοσιευθῇ.

Ἄρθρον τέταρτον. Εἰς τοὺς ἡμετέρους ὑπουργοὺς ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν, τῶν οἰκονομικῶν καὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος».

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατάγματος τούτου, ὁ Φίλιππος Girard, τριακονταετὴς ὢν τότε, διετέλει παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἐν Λουρμαρὲν, ἐνῷ δὲ ἐπρογευμάτιζεν ἡ οἰκογένεια, ἐκομίσθη ἡ ἐφημερὶς, ἡ περιέχουσα τὴν λαμπρὰν ταύτην πρόκλησιν, τὴν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἐφευρέσεως ἀποτεινομένην, ἄνευ ἐξαιρέσεως λαοῦ τινος. Ὁ πατὴρ τοῦ Φιλίππου ἐνεχείρισε τὴν ἐφημερίδα εἰς τὸν υἱόν του λέγων· «Φίλιππε, τοῦτο σὲ ἀφορᾷ». Μετὰ τὸ πρόγευμα οὗτος περιεπάτει μόνος σταθερὰν ἔχων ἀπόφασιν νὰ λύσῃ τὸ προτεινόμενον πρόβλημα. Οὐδέποτε μελετήσας τὰ περὶ τὴν βιομηχανίαν ταύτην, διελογίσθη ὅτι ὤφειλεν ἴσως νὰ ἐξετάσῃ τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γενόμενα, ἀλλ' ἐσκέφθη ὅτι ἡ ὑπόσχεσις τοῦ ἑκατομμυρίου ἀπεδείκνυεν ἀρκούντως ὅτι οὐδὲν εἶχε κατορθωθῆ καλὸν, προετίμησε δὲ νὰ μὴ γνωρίσῃ τὰ πρὸ αὐτοῦ, ἵνα ἐργασθῇ μετ' ἀνεξαρτησίας πνεύματος πλήρους. Εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ἐζήτησε λίνον, κλωστὴν, ὕδωρ καὶ φακὸν, καὶ θεωρήσας ἀλληλοδιαδόχως τὸ λίνον καὶ τὴν κλωστὴν, εἶπε καθ' ἑαυτόν· «Ἐκ τούτου πρέπει νὰ κατασκευάσω τοῦτο». Ἐξετάσας τὸ λίνον διὰ τοῦ φακοῦ διέβρεξεν αὐτὸ, τὴν δ' ἐπαύριον ἔλεγε πρὸς τὸν πατέρα του· «Ἔχω τὸ ἑκατομμύριον». Ἔπειτα δὲ λαβὼν ὀλίγον λίνον καὶ ἀποσυνθέσας αὐτὸ διὰ τοῦ ὕδατος, οὕτως ὥστε νὰ χωρίσῃ τὰς

Digitized by Google

στοιχειώδεις ἶνας, ἐξέτεινεν αὐτὰς καὶ σχηματίσας λεπτοτάτην κλωστὴν προσέθηκεν· «Ὑπολείπεται νὰ ἐκτελέσω διὰ μηχανῆς ὅ,τι ἐκτελῶ διὰ τῶν δακτύλων. Ἡ μηχανὴ εὑρέθη!» Ὁ σπόρος τῆς ἐφευρέσεως εἶχε βλαστήσει ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ.

Μετὰ παρέλευσιν δύω μηνῶν ὁ Φίλιππος Girard ἐλάμβανε πρῶτον ἔγγραφον εὑρησιτεχνίας. Ἵνα δώσωμεν ἰδέαν τινὰ τῆς ἐφευρέσεως ταύτης, καλὸν νομίζομεν νὰ περιγράψωμεν τὴν ἀρχὴν αὐτῆς κατὰ τὸν ἐφευρέτην. «Τὸ νῦν σύστημα τῆς λινοκλωστικῆς, λέγει, βασίζεται ἐπὶ δύο ἀρχῶν οὐσιωδῶν· ἡ πρώτη τῶν ἀρχῶν τούτων, ἥτις εἶναι ἡ βάσις ὅλων τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν, εἰς ἃς ὑποβάλλεται τὸ λίνον ἀπὸ τῆς ξάνσεως μέχρι τῆς τελευταίας, ἤτοι λεπτῆς κλώσεως, μὴ συμπεριλαμβανομένης, εἶναι ἡ ἔκτασις τοῦ στεγνοῦ λίνου διὰ μέσου σειρᾶς ξανίων κινητῶν, μόνης μέχρι τοῦδε εὑρεθείσης μεθόδου πρὸς ὁμοιόμορφον διανομὴν εἰς ἀόριστον μῆκος τῶν ἰνῶν τοῦ ἐξασμένου λίνου, μὴ σαλευομένου τοῦ παραλληλισμοῦ αὐτῶν. Ἡ δευτέρα ἀρχή, διὰ τῆς ὁποίας ἐπετεύχθη ἡ μηχανικὴ τοῦ λίνου κλῶσις εἰς βαθμὸν λεπτότητος μέγιστον, εἶναι ἡ ἀποσύνθεσις τῆς χονδρῆς κλωστῆς, ἣν ἐπιφέρομεν διὰ τῆς ἐμβρέξεως εἴτε εἰς ἀλκαλικὴν διάλυσιν, εἴτε ἁπλῶς εἰς ὕδωρ ψυχρὸν ἢ θερμόν. Οὕτω τὸ λίνον μεταβαλλόμενον εἰς νέαν τρόπον τινὰ οὐσίαν, ἐκτείνεται ὡς βάμβαξ μεταξὺ δύω κυλίνδρων, καὶ σχηματίζει κλωστὴν ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ λεπτοτέραν ἐκείνης, ἣν δυνάμεθα νὰ κατασκευάσωμεν νήθοντες τὰς ἶνας τοῦ λίνου εἰς τὸ ἀρχικὸν μῆκος αὐτῶν, ὡς ἐγίνετο κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἀγγλικὴν μέθοδον. Αἱ δύω θεμελιώδεις αὗται ἀρχαί, ὅλως ἄγνωστοι εἰς τὰ κλωστήρια τὰ συστηθέντα πρὸ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος ὁρισθέντος βραβείου, ἀναφέρονται τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἐκθέσει μου τῆς 18 Ἰουλίου 1810».

Αἱ μηχαναὶ τοῦ Φιλίππου Girard ἐκτελεσθεῖσαι εἰς δύω κλωστήρια τῶν Παρισίων, ἐφήρμοζαν τὰς δύω ταύτας θεμελιώδεις ἀρχάς. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἑβδομήκοντα περίπου παρῆλθον ἔτη, αἱ δ' ἀρχικαὶ ἐφευρέσεις τοῦ Girard μένουσιν ἀκέραιαι, ἀποτελοῦσαι ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἀπαραιτήτους ὅρους τῆς μηχανικῆς τοῦ λίνου κλώσεως.

Ἀλλ' ὅμως ἀποτρόπαιόν τι συνέβη. Ἡ κυβέρνησις, ἐκπλαγεῖσα ἐπὶ τῇ ταχύτητι μεθ' ἧς εἷς μόνος ἄνθρωπος εἶχε λύσει τὸ πρόβλημα, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου εἶχεν ὑποσχεθῆ τόσα, ἐδημοσίευσε προκήρυξιν κολοβοῦσαν τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀμοιβὴν τοῦ ἑκατομμυρίου, καὶ ἀπαιτοῦσαν μεταξὺ ἄλλων ὅρων παραδόξων νὰ ἔχῃ ἡ κλωστὴ 400, 000 μέτρων μῆκος ἀνὰ χιλιόγραμμον, τὸ δὲ θαῦμα τοῦτο νὰ κατορθωθῇ μετ' οἰκονομίας 8[10 ἐπὶ τῆς τιμῆς τῆς διὰ τῆς χειρὸς νηθομένης κλωστῆς. Ὁ Φίλιππος Girard διεμαρτυρήθη, ἀλλ' ἐπῆλθεν ἡ ἀνατροπὴ τῆς Αὐτοκρατορίας, ὅτε δὲ ἔφθασεν ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ἔμελλε νὰ δοθῇ ἡ ἀμοιβή, τὸ ἑκατομμύριον ἔμεινεν ἄφαντον.

Καίτοι τοιαύτη ἀπεδείχθη πρὸς αὐτὸν ἀδικία, ὁ Girard ἐξηκολούθησεν ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς Γαλλίας. Τῷ 1813, ὅτε οἱ ξένοι ἐμελέτων νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἐφεῦρεν ἀτμοκίνητα ὅπλα, ὧν αἱ δοκιμαὶ θαυμασίως ἐπέτυχον ἐνώπιον τοῦ στρατηγοῦ Gourgaut καὶ πολλῶν ἀξιωματικῶν τοῦ πυροβολικοῦ. Ἡ πρωτότυπος μηχανὴ τοῦ Girard ἐπυροβόλει 180 φορὰς ἀνὰ λεπτὸν καὶ ἐτρύπα εἰς ἀπόστασιν δέκα βημάτων σιδηροῦς θώρακας καὶ εἰς ἑκατὸν βήματα σανίδα τεσσάρων ὑφεκατομέτρων πάχους. Συνεπείᾳ τῆς εὐνοϊκῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς, διετάχθη ἡ κατασκευὴ εἰς μεγάλας διαστάσεις τῆς μηχανῆς ταύτης, ὁρισθείσης καὶ τῆς ἀναγκαίας πρὸς τοῦτο δαπάνης. «Ἀλλὰ καί τοι ἡ ἐφεύρεσις καὶ ἡ ἐκτέλεσις ἐγένοντο ταχύτατα, λέγει ὁ Ampère, ἡ ταχύτης τῶν συμβάντων ὑπῆρξεν ἔτι μείζων».

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐφευρέσεως τῆς μηχανικῆς τοῦ λίνου κλώσεως καὶ πραγματοποίησιν ἀναριθμήτων δοκιμῶν ὁ Φίλιππος Girard εἶχε δαπανήσει ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἀδελφῶν του, οἵτινες μεθ' ὑπερηφανείας μετέσχον τῆς ἐπιχειρήσεώς του. Τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ; Ὁ χρήσιμος οὗτος ἀνήρ, ὁ διάσημος ἐπιστήμων, συνελήφθη ἐν τῷ ἐργοστασίῳ του ἕνεκα τῶν χρεῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπέπεσε χάριν τῆς ἐφευρέσεώς του, καὶ ἐφυλακίσθη εἰς Ἁγίαν Πελαγίαν. Ὁ ἐφευρέτης ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἀδικίᾳ δυσανασχετῶν ἐδέχθη τὰς προτάσεις τῆς Αὐστρίας τοῦ νὰ συστήσῃ ἐν Βιέννῃ τὴν λινοκλωστικήν, καὶ ἀνεχώρησε τεθλιμμένος, λαμβάνων μεθ' ἑαυτοῦ μέρος τῶν μηχανῶν του καὶ ἀφίνων τὰς ἐπιλοίπους εἰς τοὺς ἀδελφούς του, ἵνα χρησιμοποιήσωσιν αὐτὰς ἐν τῇ ἀγνώμονι αὐτῶν πατρίδι.

Οὗτοι, μὴ κατορθώσαντες νὰ λάβωσι δάνειον παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἠναγκάσθησαν νὰ παραιτήσωσι τὸ κατάστημά των. Ὁ Φίλιππος ἀφ' ἑτέρου δὲν εἶδε πραγματοποιουμένας ἐν Αὐστρίᾳ τὰς ἐλπίδας, ἃς εἶχον γεννήσει αἱ γενόμεναι ὑποσχέσεις. «Ἐξηκολούθησεν οὐδὲν ἧττον μετὰ θαυμασίας δραστηριότητος τὰς ἐφευρέσεις αὐτοῦ, καὶ κατὰ πρῶτον συνεπλήρωσε τὰ ἔργα του περὶ τὴν μηχανικὴν τοῦ λίνου κλῶσιν διὰ μηχανῆς ξαντικῆς, ἣν ἐτελειοποίησε κατόπιν. Προτρέχων τῆς ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως γινομένης τὴν σήμερον ἀτμοπλοΐας, ἀνέπλευσε τὸν ποταμὸν τοῦτον ἀπὸ Πέστης μέχρι Βιέννης ἐπὶ πλοίου κινουμένου ὑπὸ μηχανῆς, εἰς ἣν εἶχε τὸ πρῶτον ἐφαρμόσει τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθέντας παραγωγεῖς ἀτμοῦ ἐκ στενῶν συγκειμένους σωλήνων, ἵνα αἱ τυχὸν συμβαίνουσαι ἐκρήξεις ὦσιν ἀβλαβεῖς».

Ὁ Φίλιππος Girard προσεκλήθη μετ' οὐ πολὺ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας εἰς Βαρσοβίαν, ἵνα συστήσῃ ἐκεῖ μέγα κλωστήριον. Μεταξὺ τού-

Digitized by Google

των μαθὼν ὅτι οἱ δανεισταί του εἶχον πωλήσει ἐν Γαλλίᾳ τὰ πατρογονικὰ τῆς οἰκογενείας του κτήματα, τὰ ὁποῖα εἶχεν ὑποθηκεύσει πιστεύσας εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ διατάγματος τοῦ 1810, προσεπάθησε νὰ σώσῃ ἐκ τῆς καταστροφῆς τὴν πατρικὴν τοὐλάχιστον οἰκίαν. Ἐν Πολωνίᾳ ἔγινε δημοτικώτατος καὶ ἐδέχθη τὴν θέσιν τοῦ πρώτου μηχανικοῦ τῶν μεταλλείων τῆς χώρας ταύτης, ἀλλ' ἐν τῷ ὅρκῳ ὃν ὤμοσεν ἐπεφυλάξατο ἑαυτῷ τὴν ἰδιότητα τοῦ Γάλλου πολίτου. Ὁ Girard ἵδρυσε μέγα κλωστήριον, περὶ τὸ ὁποῖον ἐκτίσθη μικρὰ πόλις κληθεῖσα Γιραρδόβα, ἀνεδείχθη δὲ καὶ δι' ἄλλων ὠφελίμων ἐφευρέσεων, ἐπινοήσας μεταξὺ ἄλλων μηχάνημα πρὸς ἔκθλιψιν καὶ ἐξάτμισιν τοῦ ζωμοῦ τῶν τευτλίδων καὶ νέον ὑδραυλικὸν τροχὸν πρὸς χρησιμοποίησιν τῶν καταρρακτῶν. Ἐτελειοποίησε πρὸς τούτοις τὴν μεταλλουργίαν τοῦ ψευδαργύρου, κατεσκεύασεν εἰς τὸ μέτωπον τοῦ καταστήματος τῆς Τραπέζης ἐν Βαρσοβίᾳ καταγραφικὸν θερμόμετρον, συνέστησεν εἰς τὸ ἀστεροσκοπεῖον καταγραφικὸν μετεωρογράφον, ἐφεῦρε μηχάνημα πρὸς κατασκευὴν κοπάνων (crosses) καὶ ἕτερον πρὸς τόρνευσιν στρογγύλων σωμάτων μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας, σύστημα πρὸς θέρμανσιν τοῦ ἀέρος ἐν ταῖς ὑψηλαῖς καμίνοις, μεγάλας ἀτμομηχανὰς ἄνευ ῥυθμομέτρου, μηχανὴν λύουσαν ἐξισώσεις, μηχανὰς πρὸς διακτένισιν καὶ κλῶσιν τοῦ στυπίου, δυναμόμετρον καταγραφικόν, μηχανὰς πρὸς κατασκευὴν κεράμων, μηχανὰς πρὸς κατασκευὴν μεταλλικῶν συρμάτων.

Τῷ 1844 ὁ Girard, ὅστις εἶχε μείνει πτωχός, ἐπανέκαμψεν εἰς Γαλλίαν. Πρὸ τεσσάρων ἐτῶν εἶχε δημοσιεύσει πονημάτιον, ἐν ᾧ διεξεδίκει τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν· «Ὑπόμνημα πρὸς τὸν βασιλέα, τοὺς ὑπουργοὺς καὶ τὰς βουλὰς περὶ τῆς προτεραιότητος τῆς Γαλλίας ὡς πρὸς τὴν ἐφεύρεσιν τῆς λινοκλωστικῆς μηχανῆς».

«Ἀντιποιοῦμαι, ἔλεγεν, ὑπὲρ τῆς πατρίδος μου καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην, ἣν ἅπαντα τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης, ἐκτὸς τῆς Γαλλίας, ἀποδίδουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς ἐμέ».

Τῷ 1842 ἡ ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως Ἑταιρία ἀπεφάσισε τέλος νὰ κηρύξῃ τὴν ἀλήθειαν· τῷ 1844 κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις γενομένην βιομηχανικὴν ἔκθεσιν ἐθαυμάσθη ἡ ξαντικὴ μηχανὴ τοῦ Girard.

Ἀλλ' ὁ δυστυχὴς ἐφευρέτης ἦτο τότε ἑξήκοντα ἐννέα ἐτῶν γέρων, καὶ ἔζη ἐκ συντάξεως χορηγουμένης αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, καὶ ἐξ ὀλίγων χιλιάδων φράγκων, ἃς παρὰ τῆς Ἑταιρίας τῶν ἐφευρετῶν δίκην ἐλεημοσύνης ἔλαβεν, ἀπέθανε δὲ τὸ ἑπόμενον ἔτος, ματαίως προσπαθησάντων τῶν φίλων του νὰ δοθῇ αὐτῷ τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς.

Τῷ 1849 ἐκηρύχθησαν ἐπισήμως τὰ δικαιώματα τοῦ Girard, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἀποθανόντος. Τῷ 1853 ἐθνικὴ ἀμοιβὴ ὑπὸ τοῦ νομοθετικοῦ σώματος ψηφισθεῖσα, ἀπενεμήθη εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ μεγάλου ἐφευρέτου. Ἀλλ' ὁποῖος ἐμπαιγμός! Ὁ Ἰωσὴφ de Girard, πρεσβύτερος ἀδελφὸς τοῦ Φιλίππου, ἦτο τότε ἐννενήκοντα δύο ἐτῶν καὶ ἀπέθανε τὸ ἑπόμενον ἔτος. Ἄλλος ἀδελφός του, ὁ Φρειδερῖκος, εἶχεν ἀποθάνει πρὸ αὐτοῦ.

Ελιζα Σ. Σουτσου

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Φίλη τις ἔλεγε στενάζουσα πρὸς τὴν Σοφίαν Ἀρνοῦ ὅτι πλησιάζει πρὸς τὰ *τριάντα*, ἐνῷ εἶχε περισσότερα.

— Παρηγορήσου, ἀπεκρίθη ἡ εὐφυὴς καλλιτέχνις, καθ' ἑκάστην ἀπομακρύνεσαι ἀπ' αὐτά.

* * *

Ὁ Θεόδωρος Βαρρὶὲ παρευρίσκετο ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν πρώτην παράστασιν κωμῳδίας πενταπράκτου, ἥτις ἀπετύγχανε φοβερά. Οὔτε χειροκροτήματα, οὔτε ἐπιδοκιμασίαι, οὔτε τίποτε. Μετὰ τὴν δευτέραν πρᾶξιν ὁ Βαρρὶὲ ἐξέρχεται τοῦ θεάτρου, καὶ διερχόμενος τὸ περιστύλιον συναντᾶται ὑπὸ φίλου τοῦ τινος.

— Ἀναχωρεῖς; τὸν ἠρώτησεν οὗτος.

— Μάλιστα.

— Διατί;

— Φίλε μου, εἶπεν ἐκεῖνος, δὲν ὑπάγω ποτὲ ἕως εἰς τὸ νεκροταφεῖον.

* * *

Ἐν συναναστροφῇ διεσκέδαζον οἱ παρευρισκόμενοι κάμνοντες ὁρισμούς.

— Τί ἐστι γυνή; ἠρωτήθη ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς.

— Ἡ γυνὴ εἶνε τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον τοῦ ἀνδρός, διὸ καὶ οὐδέποτε ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν συμφωνία.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐν τῇ πολιτικῇ, ὅπως καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, αἱ τρικυμίαι διδάσκουσι τὴν φρόνησιν, ἀλλ' ἐν ταῖς τρικυμίαις ταύταις πνίγονται χιλιάδες, πρὶν μορφωθῇ ἐξ αὐτῶν εἷς καὶ μόνος πρωράτης.

*** Ὁ πλούσιος ἀλλὰ φιλάργυρος εἶνε ἐπίσης πτωχός, ὅπως καὶ ὁ παρίας, ὅστις διατρίβει ὑπὸ τὴν σκιὰν ἀνακτόρων.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εὐκόλως ἀφαιροῦνται αἱ ἐκ κηρίου κηλῖδες δι' οἰνοπνεύματος ἢ δι' ὕδατος τῆς Κολωνίας, δι' οὗ βρέχομεν ἀφθόνως τὴν κηλῖδα, καὶ ἀποσπῶμεν ἔπειτα τὸ κηρίον μετὰ προσοχῆς. Καθαρὸν ὕδωρ ἀρκεῖ πρὸς ἀφαίρεσιν τῆς στεαρίνης, μίγματος κηρίου καὶ λίπους, ἐξ ὧν συνίστανται συνήθως τὰ ἐν χρήσει κηρία. Ἀπομένει ὅμως ἐλαφρά τις κηλίς, ἥτις καὶ αὐτὴ ἐξαλείφεται διὰ τῆς βενζίνης ἢ δι' ἀλκαλίου ἀραιωθέντος δι' ὕδατος.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 264 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 18 Ἰανουαρίου 1881

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 17.

Τὰ τείχη ἐξετείνοντο πάντοτε ἐνώπιόν μου ἐπ' ἀθέατον. Εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη ἀπέκρυπτον καθ' ὁλοκληρίαν τὴν πόλιν, ὥστε, ὅστις δὲν τὸ ἐγνώριζε, δὲν ἤθελε συλλογισθῇ ποτε, ὅτι ὄπισθεν τῶν ἐρημικῶν καὶ σιωπηλῶν ἐκείνων ἐρειπίων, ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ μητρόπολις, κατεστεμμένη μὲ μεγάλας οἰκοδομὰς καὶ οἰκουμένη ὑπὸ πολυπληθοῦς λαοῦ. Ἀλλ' εἰς τὰ ταπεινότερα μέρη ἀπ' ἐναντίας ἐφαίνοντο ὄπισθεν τῶν ἐπάλξεων ἀργυραυγεῖς ἄκραι μιναρέδων, κορυφαὶ θόλων, στέγαι ἑλληνικῶν ἐκκλησιῶν, κορυφαὶ κυπαρίσσων. Τῇδε κακεῖσε δὲ, διά τινος διανοίγματος τῶν τειχῶν, ἔβλεπον στιγμιαίως, ὡς διά τινος θύρας αἴφνης ἀνοιγείσης καὶ κλεισθείσης, ἓν μέρος τῆς πόλεως· συμπλέγματα οἰκιῶν, αἵτινες ἐφαίνοντο ὡς ἀκατοίκητοι, κοιλάδας ἐρήμους, λαχανοκήπους, κήπους, ἀπώτερον δὲ συσκοταζόμενα ὀλίγον ἐν τῇ λευκῇ διαυγείᾳ τῆς μεσημβρίας τὰ φαντασιώδη περιγράμματα τῆς Σταμπούλ. Διέβην ἐνώπιον τῆς Τετάρτης πύλης, ἧς τὰ μόνα γνωρίσματα εἶνε δύο πύργοι ἐγγύτατοι. Κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τὰ τείχη διατηροῦνται κάλλιον· αὐτοῦ βλέπει τις μακρὰ τμήματα τῶν τειχῶν Θεοδοσίου τοῦ Β' σχεδὸν ἀνέπαφα· ὡραίους πύργους τοῦ ἐπάρχου τοῦ πραιτωρίου Ἀνθεμίου καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κύρου Κωνσταντίνου, φέροντας ἐνδόξως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἀλώβητον ἀκόμη τὸν στέφανον δεκαπέντε αἰώνων, καὶ προκαλοῦντας, νομίζεις, νέαν ἔφοδον. Ἀλλαχοῦ, ἐπὶ τῶν μεσοτοίχων ἀναχωμάτων, ὑπάρχουσι καλύβαι χωρικῶν, αἵτινες διὰ τῆς ἐκ τῆς εὐθραύστου αὐτῶν μικρότητος ἀντιθέσεως ἀναδεικνύουσιν αἴφνης ἔτι μᾶλλον τὴν ἀκήρατον μεγαλοπρέπειαν τῶν τειχῶν, καὶ φαίνονται ὡς φωλεαὶ πτηνῶν κρεμάμεναι εἰς τὰ ἀπότομα πλευρὰ ὄρους. Πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ πάντοτε νεκροταφεῖα, ἄλση κυπαρίσσων, καὶ ὅταν ἀνέρχεσαι καὶ ὅταν κατέρχεσαι, κοιλάδες μικραὶ τεφρόχροοι ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς ἐπιτυμβίων· ἐδῶ ἓν μοναστήριον δερβίσιδων, ἡμίκρυπτον ἐκ μιᾶς στεφάνης πλατάνων· ἐκεῖ ἓν καφενεῖον ἐρημικόν· παρέκει πηγὴ σκιαζομένη ἀπὸ ἰτέας· ἐπέκεινα δὲ τῶν ἀλσῶν στενωποὶ λευκαί, ἀφανιζόμεναι εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ ἄγονον πεδιάδα, ὑπὸ οὐρανὸν ἐκθαμβοῦντα διὰ τῆς λάμψεώς του, καὶ ἱέρακες περιϊπτάμενοι.

Μεθ' ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ὁδοιπορίαν ἔφθασα πρὸ τῆς πύλης τῆς καλουμένης Γενὶ-Μεβλὲ-Χανὲ, ἀπό τινος περιφήμου μονῆς δερβίσιδων, ἥτις κεῖται πρὸ αὐτῆς: πύλης ταπεινῆς, εἰς ἣν ὑπάρχουσιν ἐντετειχισμένοι τέσσαρες στύλοι μαρμάρινοι, κεκοσμημένοι μ' ἐπιγραφὰς τοῦ Κύρου Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ ἔτους 447 μ. Χ., καὶ μιᾶς ἄλλης ἐπιγραφῆς Ἰουστίνου τοῦ Β' καὶ Σοφίας, ἐν ᾗ ἡ ὀρθογραφία τῶν αὐτοκρατορικῶν ὀνομάτων εἶνε ἐσφαλμένη, δεῖγμα περίεργον τῆς βαρβαρικῆς ἀμαθείας τοῦ Ε' αἰῶνος. Ἀπέβλεψα εἰς τὰ ἔνδοθεν τῆς πύλης, ἐπὶ τὰ τείχη, περὶ τὴν μονήν, εἰς τὰ νεκροταφεῖα, οὐδαμοῦ ὑπῆρχε ψυχὴ γεννητή. Ἀνεπαύθην ἐπί τινας στιγμὰς ἐπιστηριχθεὶς εἰς τὰ δρύφακτα τῆς μικρᾶς γεφύρας, ἥτις συζευγνύει τὴν τάφρον, καὶ ἐπανέλαβον τὸν δρόμον μου.

Θὰ ἔδιδα εἰς ἀντάλλαγμα τὴν ἀνάμνησιν μιᾶς τῶν ὡραιοτέρων ἀπόψεων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ μεταδώσω εἰς τὸν ἀναγνώστην μου καὶ σκιὰν μόνον τοῦ βαθέος καὶ μοναδικωτάτου αἰσθήματος, ὅπερ ᾐσθανόμην, βαδίζων οὕτω μόνος μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων ἀτελευτήτων ἁλύσεων τῶν ἐρειπίων καὶ τῶν τάφων, ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐκεῖνον, ἐν τῇ σοβαρᾷ ἐκείνῃ ἐρημίᾳ. Πολλάκις, κατὰ τὰς θλιβερὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου, φαντασιοκοπῶν, ἐπεθύμησα νὰ εὑρεθῶ μεταξὺ καραβανίου ἀνθρώπων μυστηριωδῶν καὶ ἀφώνων, ὅπερ νὰ ὁδοιπορῇ αἰωνίως διὰ χωρῶν ἀγνώστων πρὸς τέρμα ἄγνωστον. Ἔ λοιπόν, ἡ ὁδὸς ἐκείνη ἀνταπεκρίνετο εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου ἐκείνην. Θὰ ἐπεθύμουν νὰ μὴ ἐτελείωνε ποτέ. Δέν μοι ἐνεποίει θλῖψιν, ἀπ' ἐναντίας δὲ γαλήνην καὶ τόλμην. Τὰ εὔρωστα ἐκεῖνα χρώματα τῆς βλαστήσεως, τὰ κυκλώπεια ἐκεῖνα σχήματα τῶν τειχῶν, αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι γραμμαὶ τοῦ ἐδάφους, ὅμοιαι πρὸς τὰ κύματα ὠκεανοῦ τεταραγμένου, αἱ σοβαραὶ ἐκεῖναι ἀναμνήσεις αὐτοκρατόρων, στρατιῶν, ἀγώνων τιτανείων, λαῶν ἐξαφανισθέντων, γενεῶν οἰχομένων, πλησίον τῆς ἀπεράντου ἐκείνης πόλεως, ἐν μέσῳ τῆς θανασίμου ἐκείνης σιγῆς, διακοπτομένης μόνον ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ τινάγματος τῶν πτερύγων τῶν ἀετῶν, ὅσοι ἀφίπταντο ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν πύργων, ἐξήγειρον ἐν τῇ

Digitized by Google

φαντασίᾳ μου ἀναβρασμὸν φαντασιοκοπιῶν γιγαντείων καὶ ἐπιθυμιῶν ἀπείρων, ὅστις ἐδιπλασίαζεν ἐν ἐμοὶ τὸ αἴσθημα τῆς ζωῆς. Ἐπεθύμουν νὰ ἤμην δύο παλάμας ὑψηλότερος, καὶ νὰ ἐνδυθῶ τὴν κολοσσιαίαν πανοπλίαν τοῦ Μεγάλου Ἐκλέκτορος τῆς Σαξονίας, ἣν εἶχον ἴδῃ ἐν τῇ Ὁπλοθήκῃ τῆς Μαδρίτης, καὶ ν' ἀντήχει τὸ βῆμά μου ἐν τῇ σιωπῇ ἐκείνῃ ὡς τὸ ἔῤῥυθμον βῆμα μεσαιωνικῶν δορυφόρων. Θὰ ἤθελα νὰ ἔχω τὴν ἰσχὺν Τιτᾶνος, ὅπως ἀναλάβω εἰς τὰς ἀγκάλας μου τὰ ὑπερμεγέθη συντρίμματα τῶν μεγαλοπρεπῶν ἐκείνων τειχῶν, ἐβάδιζον μὲ τὸ μέτωπον ἀνατεταμένον, σύνοφρυς, μὲ συνεσφιγμένην τὴν δεξιὰν καὶ προσφωνῶν μὲ ἀνομοιοκαταλήκτους στίχους τὸν Κωνσταντῖνον καὶ τὸν Μωάμεθ, ἐξεστηκὼς ἐκ μέθης τινὸς πολεμικῆς,καὶ μὲ τὴν διάνοιαν βυθισμένην ὅλην εἰς τὸ παρελθόν· καὶ συνῃσθανόμην τόσον νεάζουσαν ἐν ἐμαυτῷ τὴν διάνοιαν, τόσον νεάζον τὸ αἷμα, καὶ ἤμην τόσον μακάριος διότι ἤμην μόνος, καὶ τόσον ζηλότυπος διὰ τὴν μοναξίαν ἐκείνην τὴν πλήρη ζωῆς, ὥστε δὲν ἐπεθύμουν ν' ἀπαντήσω μηδὲ τὸν ἐπιστηθιώτατον τῶν φίλων μου.

Διέβην ἐνώπιον τῆς ἀρχαίας στρατιωτικῆς πύλης τῆς καλουμένης Τετάρτης, ἥτις σήμερον εἶνε κλειστή. Τὰ συντρίμματα τῶν τειχῶν καὶ τῶν πύργων δεικνύουσιν ὅτι πρὸ τοῦ μέρους τούτου τῶν τειχῶν πρέπει νὰ ἐστήθησάν τινα τῶν μεγάλων κανονίων τοῦ Ὀρβάνου. Πιστεύουσι μάλιστα ὅτι ἐδῶ καὶ ἠνοίχθη ἓν τῶν τριῶν μεγάλων ῥηγμάτων, τὰ ὁποῖα ἔδειξε πρὸς τὸν στρατὸν Μωάμεθ ὁ Β' τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐφόδου, ὅτε τοῖς εἶπε : — Δύνασθε νὰ εἰσέλθητε ἔφιπποι εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τῶν τριῶν ῥηγμάτων, ἅτινα ἤνοιξα.—Ἐκεῖθεν δ' ἔφθασα ἐνώπιον ἄλλης πύλης, ἐχούσης εἰς τὰ πλευρά της δύο πύργους ὀκταγώνους, καὶ ἀνεγνώρισα ἐκ τῆς μικρᾶς γεφύρας μὲ τὰς τρεῖς χρυσαυγεῖς καμάρας τὴν πύλην τῆς Σηλυμβρίας, ἐξ ἧς ἤρχετο ἡ μεγάλη λεωφόρος ἡ ἄγουσα εἰς τὴν ὁμώνυμον πόλιν. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν πύλην ταύτην ὑπερήσπιζεν ὁ Γενουαῖος Μαυρίκιος Κατταναῖος. Ἡ λεωφόρος διατηρεῖ ἀκόμη λίθους τινὰς ἐκ τοῦ ἀρχαίου λιθοστρώτου, ὅπερ ἔκτισεν ὁ Ἰουστινιανός. Ἐνώπιον αὐτῆς ὑπάρχει εὐρύτατον νεκροταφεῖον, καὶ πέραν τοῦ νεκροταφείου ἡ πασίγνωστος μονὴ τοῦ Βαλουκλῆ.

Μόλις εἰσελθὼν εἰς τὸ νεκροταφεῖον εὗρηκα μόνος τὸν μονήρη τόπον, ὅπου ἐτάφησαν αἱ κεφαλαὶ τοῦ διαβοήτου Ἀλῆ τοῦ Τεπελενιώτου, πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, τῶν δύο του υἱῶν, Βελῆ, διοικητοῦ Τρικάλων,Μουχτάρ, διοικητοῦ Αὐλῶνος,Σααλὴχ διοικητοῦ Ναυπάκτου, καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ του Μεχμέτ, υἱοῦ τοῦ Βελῆ, διοικητοῦ Δελβίνου.Εἶνε πέντε στηλίσκαι ἀπολήγουσαι κατὰ τὴν κορυφὴν εἰς σαρίκιον, φέρουσαι δὲ ὅλαι τὴν χρονολογίαν 1827, καὶ ἐπιγραφὴν ἁπλουστάτην, ποιηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πτωχοῦ ἐκείνου Σουλεϊμὰν δερβίση, φίλου ἐκ παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Ἀλῆ, ὅστις ἠγόρασε τὰς κεφαλάς, ἀφ' οὗ ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Σεραγίου, καὶ τὰς ἔθαψεν ἰδιοχείρως. Ἡ ἐπὶ τῆς στήλης τοῦ Ἀλῆ ἐπιγραφὴ λέγει τάδε : —Ἐνταῦθα κεῖται ἡ κεφαλὴ τοῦ περιφήμου Ἀλῆ πασᾶ Τεπελενλῆ, διοικητοῦ τοῦ σαντζακίου τῶν Ἰωαννίνων, ὅστις ἐπὶ πλείω τῶν πεντήκοντα ἐτῶν ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἀλβανίας[1]. Ὅπερ ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν μουσουλμανικῶν τάφων γράφονται εὐσεβεῖς ψευδολογίαι. Ἐστάθην ὀλίγον νὰ ἴδω τὴν ὀλίγην ἐκείνην γῆν, τὴν καλύπτουσαν τὴν φοβερὰν ἐκείνην κεφαλήν, καὶ μοὶ ἐπῆλθον εἰς τὸν νοῦν αἱ πρὸς τὸ κρανίον τοῦ Ὑόρκ ἐρωτήσεις τοῦ Ἀμλέτου : — Ποῦ εἶνε τὰ παλληκάριά σου, λέον τῆς Ἠπείρου ; Ποῦ εἶνε οἱ γενναῖοί σου Ἀλβανοὶ καὶ τὰ παλάτιά σου τὰ κατάφρακτα μὲ κανόνια, καὶ τὸ ὡραῖόν σου κιόσκιον, τὸ κατοπτριζόμενον εἰς τὰ νερὰ τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων, καὶ οἱ θησαυροὶ οἱ θαμμένοι ὑπὸ τοὺς βράχους, καὶ οἱ ὡραῖοι ὀφθαλμοὶ τῆς Βασιλικῆς σου ; Καὶ τότε ὁ νοῦς μου ἐφέρετο πρὸς τὴν καλλιμορφοτάτην γυναῖκα, περιπλανωμένην εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πτωχὴν καὶ περιώδυνον ἐκ τῆς ἀναμνήσεως τῆς εὐτυχίας καὶ τοῦ μεγαλείου της, ὅτε ἤκουσα ἐλαφρόν τινα θροῦν, καὶ στραφεὶς εἶδον ἄνθρωπον μακρὸν καὶ κάτισχνον, ῥασοφόρον, μὲ κεφαλὴν ἀσκεπῆ, ὅστις μ' ἔβλεπε μὲ ἦθος ἐρωτηματικόν.Ἐξ ἑνὸς νεύματός του ἐννόησα, ὅτι ἦτο μοναχὸς τοῦ ἑλληνικοῦ μοναστηρίου τοῦ Βαλουκλῆ, ὅτι ἤθελε νὰ μοὶ δείξῃ τὸ θαυματουργὸν ἁγίασμα, καὶ ὥδευσα μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸ μοναστήριον. Μὲ ὡδήγησε δι' αὐλῆς σιωπηλῆς, ἤνοιξε μικρὰν θύραν, ἀνῆψεν ἓν κηρίον, μὲ κατεβίβασε διὰ μικρᾶς τινος κλίμακος ὑποκάτω θόλου ὑγροῦ καὶ σκοτεινοῦ, καὶ ἱστάμενος πρὸ εἴδους τινὸς δεξαμενῆς, εἰς ἣν ἐξέτεινε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸ φῶς τοῦ κηρίου, μοὶ εἶπε νὰ ἴδω τοὺς ἐρυθροὺς ἰχθύας, οἵτινες ἔπλεον εἰς τὸ ὕδωρ. Ἐν ᾧ δὲ παρετήρουν, μοὶ ἐψιθύρισε λόγον ἀκατάληπτον, ὅστις πρέπει νὰ ἦτο ὁ περίφημος μῦθος περὶ τοῦ θαύματος τῶν ἰχθύων τούτων. Ἐν ᾧ οἱ τοῦρκοι ἐπεχείρουν τὴν τελευταίαν ἔφοδον κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μοναχός τις ἕλλην ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ετηγάνιζεν ὀψάρια.Αἴφνης ἐνεφανίσθη εἰς τὴν θύραν τοῦ μαγειρείου ἄλλος μοναχός, καὶ ἀνέκραξε κατεπτοημένος : — Ἡ πόλις ἐξεπορθήθη !—Τί ; ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος—θὰ τὸ πιστεύσω, ὅταν ἴδω τὰ ὀψάριά μου νὰ πετάξουν ἔξω ἀπὸ τὸ τηγάνιον.—Καὶ τὰ ὀψάρια ἐτινάχθησαν ἔξω ἀπὸ τὸ τηγάνιον τῳόντι κατὰ τὸ ἥμισυ ἐρυθρὰ καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ μαῦρα, διότι δὲν εἶχαν τηγανισθῇ εἰμὴ μόνον ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους,

1. Σημ. τοῦ μεταφρ. Ἡ δῆθεν ἐπὶ τῆς στήλης τοῦ Ἀλῆ ἐπιγραφὴ αὕτη, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, εἶνε μῦθος.

Digitized by Google

ὅθεν καὶ μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας, ὡς οἰκόθεν ἐννοεῖται, ἐπανετέθησαν εἰς τὸ ὕδωρ, ὁπόθεν εἶχον ληφθῆ, καὶ ὅπου πλέουσιν ἀκόμη. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσε τὴν φλυαρίαν του ὁ μοναχὸς, μοῦ ἐῤῥάντισε τὸ πρόσωπον μὲ σταγόνας τινὰς ἁγιάσματος, αἵτινες ἐπανέπεσον ἐντὸς τῶν χειρῶν του μεταβεβλημμέναι εἰς κερμάτια, καὶ ἀφ' οὗ μὲ συνώδευσε μέχρι τῆς θύρας, ἐστάθη ὀλίγον βλέπων με, καθ' ὅσον ἀνεχώρουν, μὲ τοὺς μικροὺς του πλήρεις ἀνίας καὶ νυσταγμοῦ ὀφθαλμούς.

Καὶ πάντοτε ἔνθεν μὲν τείχη ὄπισθεν τειχῶν καὶ πύργοι ὄπισθεν πύργων, ἔνθεν δὲ νεκροταφεῖα σκιερὰ, πεδία χλοερὰ, ἄμπελοι, οἰκίαι τινὲς κλεισταὶ, καὶ ἐπέκεινα τούτων ἔρημος. Ἐνίοτε βλέπων τὰ τείχη ἐκ χαμηλοῦ τινος μέρους, ἐνόμιζα ὅτι βλέπω τὴν τελευταίαν αὐτῶν κατατομήν· ἀλλ' ἀνέβαινα ὀλίγον, καὶ ἀνεφαίνοντο ἐκτεινόμενα ἐνώπιόν μου ἐπ' ἄπειρον, κατὰ πᾶν δὲ βῆμα ἀνεπήδων ἔξω οἱ πύργοι, ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου κατὰ δύο καὶ κατὰ τρεῖς ὁμοῦ, ὡς ἐὰν προσέτρεχον εἰς τὸν δρόμον, διὰ νὰ ἴδωσι τίς ἐτάραττε τὴν σιωπὴν τῆς ἐρημίας ἐκείνης. Ἡ βλάστησις εἰς τὸ μέρος τοῦτο εἶνε θαυμασία. Δένδρα πυκνόφυλλα ἀνορθοῦνται ἐπὶ τῶν πύργων ὡς ἐπὶ γαστρῶν γιγαντιαίων· ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κρέμανται θύσανοι ἀνθῶν κιτρίνων καὶ πορφυρῶν καὶ στεφάναι κισσοῦ καὶ αἰγοκλήματος· κάτωθεν δὲ ὑπάρχουσι σωροὶ ἀδιέξοδοι κομάρων, σχίνων, κνιδῶν, καὶ βάτων, ὧν ἐκ μέσου ἀνυψοῦνται πλάτανοι καὶ ἰτέαι, κατασκιάζουσαι τὴν τάφρον καὶ τὰς ὄχθας. Μεγάλα τμήματα τειχῶν εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν σκεπασμένα ἀπὸ κισσὸν, ὅστις συγκρατεῖ δίκην δικτύου τὰς ἀπεσπασμένας πλίνθους καὶ τὰ ἐρείπια, καὶ ἀποκρύπτει τὰ ῥήγματα καὶ τὰς πολεμίστρας. Τὴν τάφρον καλλιεργοῦσι λαχανοκόμοι· εἰς δὲ τὰς ὄχθας βόσκουσιν αἶγες καὶ πρόβατα, φυλαττόμενα ὑπὸ ἑλληνοπαίδων, ἐξηπλωμένων εἰς τὴν σκιὰν τῶν δένδρων· ἐκ τῶν τειχῶν ἐξέρχονται σμήνη πτηνῶν· ὁ ἀὴρ εἶνε πλήρης τῶν ζωηρῶν ἀρωμάτων τῶν ἐκ τῶν ἀγρίων φυτῶν, καὶ ἐπιχέει ἀκατανόητόν τινα ἐαρινὴν φαιδρότητα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων, ἅτινα φαίνονται ἐστεφανωμένα καὶ ἀνθόστεπτα διὰ τὴν διάβασιν Σουλτάνας. Αἴφνης ᾐσθάνθην κατὰ πρόσωπον πνεῦμα ἀέρος ἁλμυροῦ. καὶ ἀνεγείρας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδα μακρὰν ἐνώπιόν μου τὴν κυανόχρουν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ. Συγχρόνως δὲ μοὶ ἐφάνη, ὅτι φωνή τις σιγανὴ μοῦ ἐψιθύρισε πρὸς τὸ οὖς :

—Τὸ Ἑπταπύργιον—καὶ ἐσαμάτησα καθ' ὁδὸν, μετ' αἰσθήματος τινὸς ἀορίστου ἀνησυχίας. Μεθ' ὃ ἀνέλαβον τὴν ὁδοιπορίαν, διέβην ἐνώπιον τῆς Δευτέρας Πύλης, ὑπερέβην τὴν Μελανδησίαν, καὶ εὑρέθην ἀπέναντι τοῦ φρουρίου.

Τὸ δυσοίωνον τοῦτο κτίριον, ἀνεγερθὲν ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' καθ' ὃ μέρος ἔκειτο τὸ Κυκλόβιον τῶν Ἑλλήνων, ὅπως προασπίζῃ τὴν πόλιν καθ' ὃ μέρος τὰ τείχη, τὰ προασπίζοντα τὴν πόλην ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, συνενοῦνται πρὸς τὰ προφυλάττοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς Προποντίδος, καὶ μεταβληθὲν ἀκολούθως εἰς πολιτικὸν δεσμωτήριον, ἀφ' οὗ αἱ περαιτέρω κατακτήσεις τῶν Σουλτάνων, ἐξασφαλίζουσαι τὴν Σταμποὺλ ἀπὸ τοῦ κινδύνου πολιορκίας, κατέστησαν αὐτὸ ἄχρηστον ὡς φρούριον, δὲν εἶνε σήμερον ἄλλο τι παρὰ σκελετὸς φρουρίου, φυλαττόμενος ὑπὸ ὀλίγων τινῶν στρατιωτῶν, ἐρείπιον κατάρατον, πλῆρες ἀναμνήσεων ἀλγεινῶν καὶ φρικωδῶν, αἵτινες μεταβληθεῖσαι εἰς μύθους διατρέχουσι τὸ στόμα ὅλων τῶν λαῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὅπερ οἱ ξένοι βλέπουσιν ἐπιτροχάδην, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀπὸ τῆς πρώρας τοῦ πλοίου, ὅπερ φέρει αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Κερατίου κόλπου. Οἱ Τοῦρκοι καλοῦσιν αὐτὸ Γεδὶ-κουλὲ, καὶ εἶνε δι' αὐτοὺς ὅ,τι ἡ Βαστιλία διὰ τοὺς Γάλλους καὶ διὰ τοὺς Ἄγγλους ὁ Πύργος τοῦ Λονδίνου: μνημεῖον ἀναμιμνῆσκον τοὺς ἀπαισιωτέρους χρόνους τῆς σουλτανικῆς τυραννίας.

Τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀποκρύπτουσιν αὐτὸ ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ θεωμένου ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, ἐκτὸς δύο ἐκ τῶν ἑπτὰ πύργων του, ἀφ' ὧν καὶ ἐπωνομάσθη, καὶ ἐξ ὧν μόνοι τέσσαρες περιλείπονται σήμερον ἀκέραιοι. Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τεῖχος σώζονται ἀκόμη δύο κίονες κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ, οἵτινες ἀνῆκον εἰς τὴν ἀρχαίαν Χρυσῆν πύλην, δι' ἧς εἰσῆλθον θριαμβεύοντες ὁ Ναρσῆς καὶ ὁ Ἡράκλειος, καὶ ἥτις εἶνε αὐτὴ ἐκείνη, κατά τινα μῦθον κοινὸν εἴς τε τοὺς Μουσουλμάνους καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας, δι' ἧς θὰ διαβῶσιν οἱ Χριστιανοὶ καθ' ἣν ἡμέραν θὰ ἐπανεισέλθωσι νικηταὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου. Ἡ πύλη τῆς εἰσόδου εἶνε ἔντοσθεν τοῦ τείχους, ἐντὸς μικροῦ πύργου τετραγώνου, καὶ πρὸ αὐτῆς φρουρεῖ νυσταλέος τις Τοῦρκος μὲ παπούτσια, ὅστις πάντοτε σχεδὸν ἀφίνει νὰ εἰσέρχεται ἓν νόμισμα εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ εἷς περιηγητὴς εἰς τὸ φρούριον.

Εἰσῆλθον καὶ εὑρέθην ἐντὸς περιβόλου μεγάλου, παρέχοντος τὴν πένθιμον ὄψιν νεκροταφείου ἅμα καὶ δεσμωτηρίου, ὅπερ μὲ ἔκαμε νὰ σταματήσω ὀλίγον. Κύκλωθεν ὑψοῦνται τείχη ἀπειρομεγέθη καὶ μαῦρα, σχηματίζοντα πεντάγωνον, καὶ κατεστεμμένα μὲ μεγάλους τετραγώνους καὶ στρογγύλους πύργους, ὑψηλοτάτους καὶ χαμηλοὺς, τοὺς μὲν κατακρημνισμένους, τοὺς δὲ ἀκεραίους καὶ σκεπασμένους μὲ ὑψηλὰς κωνοειδεῖς στέγας μολυβδοσκεπεῖς, καὶ ἀπειραρίθμους μικρὰς κλίμακας κατηρειπωμένας, ἀναφερούσας εἰς τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰς πολεμίστρας. Ἐντὸς τοῦ περιβόλου ὑπάρχει βλάστησις ὑψηλὴ καὶ πυκνὴ, ὑπὲρ ἣν ὑψοῦνται κυπάρισσοι καὶ πλάτανοι, καὶ ἄνωθεν τούτων προέχει ἡ κορυφὴ τοῦ μιναρὲ μικροῦ τζαμίου ἀποκεκρυμμένου· μεταξὺ δὲ τῶν χαμηλοτέρων φυτῶν προέχουσιν αἱ στέγαι καλυβῶν, ἐν αἷς κοιμῶνται οἱ στρατιῶται, ἐν τῷ μέ-

Digitized by Google

σω δὲ ὁ τάφος τοῦ βεζίρη, ὅστις ἐστραγγαλίσθη ἐν τῷ φρουρίῳ· τῇδε κἀκεῖσε φαίνονται τὰ ἄμορφα λείψανα ἀρχαίου ὀχυρώματος, μεταξὺ δὲ τῶν φρυγάνων καὶ παρὰ τὰ τείχη συντρίμματα ἀναγλύφων, κορμοὶ κιόνων καὶ κιονοκράνων ἐμπεπηγμένων εἰς τὴν γῆν, κεκαλυμμένοι κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ τῶν χόρτων καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ τῶν βορβόρων· ἀταξία θλιβερὰ καὶ παράδοξος, πλήρης μυστηρίων καὶ ἀπειλῶν, ἥτις κάμνει τὸν θεατὴν νὰ μὴ θέλῃ νὰ προχωρήσῃ. Ἐστάθην ὀλίγον βλέπων πέριξ, καὶ ἔπειτα προεχώρησα μετὰ προφυλάξεως, ὡς φοβούμενος μὴ ἐμβάλω τὸν πόδα εἰς λάκκον αἵματος. Αἱ καλύβαι ἦσαν κλεισταὶ ὡς καὶ τὸ τζαμίον, τὰ πάντα ἐρημικὰ καὶ ἥσυχα, ὡς εἰς ἐρείπιον ἐγκαταλελειμμένον. Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν τειχῶν ὑπάρχουσιν ἀκόμη τὰ ἴχνη σταυρῶν ἑλληνικῶν, λείψανα μονογραμμάτων Κωνσταντινιανῶν, πτέρυγες ἠκρωτηριασμέναι ῥωμαϊκῶν ἀετῶν καὶ λείψανα τῶν ζωφόρων τοῦ ἀρχαίου κτιρίου καταμαυρισμένα ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος. Ἐπί τινων λίθων φαίνονται ἐγκεχαραγμέναι χονδροειδεῖς ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ μὲ μικρὰ γράμματα, ὅλαι σχεδὸν ἐπιγραφαὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Κωνσταντίνου, οἵτινες ἐφύλαττον τὸ φρούριον, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Φλωρεντινοῦ Ἰουλιάνη, τὴν πρὸ τῆς ἁλώσεως ἡμέραν· πτωχοὶ ἄνθρωποι ἀπόφασιν ἔχοντες ν' ἀποθάνωσιν, οἵτινες ἐπεκαλοῦντο τὸν Θεὸν ὅπως σώσῃ τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς λαφυραγωγίας, καὶ τὰς οἰκογενείας των ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας. Ἐκ τῶν ὄπισθεν τῆς Χρυσῆς Πύλης δύο πύργων ὁ εἷς εἶνε ὁ ἐν ᾧ ἐνεκλείοντο οἱ πρεσβευταὶ τῶν ἐπικρατειῶν, ὅσαι εἶχον πόλεμον πρὸς τοὺς Σουλτάνους, καὶ ἀναγινώσκονται καὶ σήμερον ἀκόμη ἐπιγραφαί τινες λατινικαί, ὧν αἱ νεώτεραι εἶνε αἱ τῶν Βενετῶν πρεσβευτῶν, ἐγκαθειρχθέντων ἐκεῖ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀχμὲδ τοῦ Γ', ὅτε ἐξεῤῥάγη ὁ πόλεμος τοῦ Μορέως. Ὁ ἄλλος δὲ εἶνε ὁ περίφημος πύργος, μὲ τὸν ὁποῖον σχετίζονται ὅλαι αἱ πενθιμώτεραι παραδόσεις τοῦ φρουρίου, ὁ πύργος ὅστις ἐνέκλειε λαβύρινθον ὅλον εἱρκτῶν φρικωδῶν, τάφων ζωντανῶν, ὅπου οἱ βεζίριδες καὶ οἱ μεγιστᾶνες τῆς Αὐλῆς ἀνέμενον, δεόμενοι ἐν τῷ σκότει, τὴν ἐμφάνισιν τοῦ δημίου, ἢ ἐξιστάμενοι τῶν φρενῶν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ, ἄφινον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ ἴχνη τῶν ὀνύχων καὶ τοῦ κρανίου. Ἐντὸς ἑνὸς τῶν τάφων τούτων ἦτο ὁ μέγας ὅλμος, οὗ ἐντὸς ἐτρίβοντο τὰ ὀστᾶ καὶ αἱ σάρκες τῶν οὐλεμάδων. Χαμαὶ ὑπάρχει τὸ στρογγύλον δωμάτιον, ὅπερ ἐκαλεῖτο εἱρκτὴ αἵματος, ὅπου ἀπεκεφαλίζοντο κρυφίως οἱ κατάδικοι, ὧν αἱ κεφαλαὶ ἐῤῥίπτοντο ἐντὸς φρέατος, ὅπερ ἐκαλεῖτο φρέαρ τοῦ αἵματος, οὗτινος τὸ στόμιον φαίνεται ἀκόμη ἐπὶ τοῦ ἀνωμάλου δαπέδου, ἐπικεκαλυμμένον μὲ δύο λιθίνας πλάκας. Κάτωθεν ἦτο τὸ βραχῶδες λεγόμενον σπήλαιον, φωτιζόμενον ὑπὸ κανδηλίου κρεμαμένου ἀπὸ τοῦ θόλου, ὅπου ἀπεσπᾶτο ἀπὸ τοῦ καταδικασθέντος εἰς τὰς βασάνους τὸ δέρμα κατὰ ταινίας, ἐχύνετο πίσσα κοχλάζουσα εἰς τὰς πληγάς, ὅσας ἐπέφερον οἱ ῥαβδισμοί, καὶ συνετρίβοντο μὲ ῥόπαλα οἱ πόδες καὶ αἱ χεῖρες, οἱ δὲ φρικώδεις ὠρυγμοὶ τῶν ἀγωνιώντων δὲν ἔφθανον εἰς τὰ ὦτα τῶν δεσμωτῶν τοῦ πύργου εἰμὴ ὡς βραγχώδης τις ὀλοφυρμός. Εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ περιβόλου φαίνονται ἀκόμη τὰ ἴχνη τῆς αὐλῆς, ἐν ᾗ ἀπεκεφαλίζοντο τὴν νύκτα οἱ κοινοὶ κατάδικοι· ἐκεῖ δὲ πλησίον ὑπῆρχεν ἀκόμη, ὄχι πρὸ πολλοῦ, τεῖχος ὀστέων ἀνθρωπίνων, ὑψούμενον σχεδὸν ἕως εἰς τὸ ἀνάχωμα τοῦ φρουρίου. Ἐγγὺς τῆς εἰσόδου εἶνε ἡ εἱρκτὴ Ὀσμὰν τοῦ Β', τοῦ πρώτου αὐτοκρατορικοῦ θύματος τῶν Γιανιτσάρων. Ἐν τῇ εἱρκτῇ ταύτῃ ὁ πτωχὸς ὀκτωκαιδεκαέτης Σουλτάνος, οὗτινος τὰς δυνάμεις ἐδιπλασίαζεν ἡ ἀπελπισία, ἀντέστη μανιωδῶς πρὸς τοὺς τέσσαρας αὐτοῦ δημίους, μέχρις οὗ χεὶρ ἀσεβὴς καὶ ἄνανδρος, συνηθισμένη εἰς τὸ εὐνούχισμα, τὸν ἥρπασεν ἐκ «τῆς πηγῆς τῆς ἀνδρικότητος», καὶ ἀπέσπασεν ἐξ αὐτοῦ κραυγὴν ὀξυτάτην, ἣν κατέπνιξε παρευθὺς ὁ βρόχος. Εἰς ὅλους τοὺς ὑψηλοὺς πύργους καὶ εἰς μέγα μέρος τῶν τειχῶν ὑπῆρχε δαίδαλος σκοτεινῶν διαδρόμων, μικρῶν ἀποκρύφων κλιμάκων, θυρῶν μικρῶν, κλειομένων μὲ σύρτας σιδηροῦς ἢ μὲ δοκούς, ὑφ' ἃς ἔκυπτον τὴν κεφαλὴν διὰ τελευταίαν φορὰν πασάδες, βασιλόπαιδες, τοπάρχαι, θαλαμηπόλοι, καὶ μεγιστᾶνες ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος καὶ τῆς δυνάμεως, οἵτινες πάντα ταῦτα ἀπέβαλλον ἐν μιᾷ ὥρᾳ· εἶχε δὲ ἤδη καταχρανῇ διὰ τοῦ αἵματος τὸ ἐσωτερικὸν τεῖχος τοῦ φρουρίου ἡ κεφαλή των, ἐν ᾧ αἱ σύζυγοί των ἀνέμενον αὐτοὺς ἀκόμη ἐνδεδυμέναι ἑορτάσιμα ἐν τῇ λαμπρότητι τοῦ χαρεμίου. Διὰ τῶν κατασταζόντων ὕδωρ διαδρόμων τούτων καὶ τῶν νεκρωσίμων ἐκείνων κλιμάκων διήρχοντο τὴν νύκτα ὑπὸ τὸ φῶς τῆς λυχνίας στρατιῶται καὶ δήμιοι μὲ χεῖρας καθημαγμένας, καὶ ἀγγελιαφόροι τοῦ Σεραγίου, οἵτινες ἤρχοντο νὰ φέρωσιν εἰς τοὺς καταδικασμένους εἰς θάνατον, καὶ ἀπατωμένους ἀκόμη ὑπ' ἀμυδρᾶς τινος ἐλπίδος, τὴν τελευταίαν ἄρνησιν τῶν Σουλτάνων, καὶ πτώματα μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προεκβεβλημένους ἐκ τοῦ μετώπου καὶ μὲ τὸν φρικώδη μετάξινον βρόχον εἰς τὸν λαιμόν, φερόμενα ἀπὸ τσαούσιδες ἀπηυδηκότας καὶ κατακόπους ἐκ τῆς πάλης, ἣν ἐπανειλημμένως εἶχον διαπαλαίσῃ ἐν τῷ σκότει κατὰ τῆς λύσσης τῆς ἀπελπισίας. Εἰς δὲ τὸ ἀντίθετον ἄκρον τῆς Σταμποὺλ, ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Σεραγίου, ἦτο τὸ φοβερὸν δικαστήριον τῆς Αὐλῆς. Ἐκεῖ ὑπῆρχεν ὑπερμεγέθης θανατικὴ μηχανή, ἐστεμμένη μ' ἑπτὰ λιθίνας ἀγχόνας, ἥτις ὑπεδέχετο ἀπό τε τῆς ξηρᾶς καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης ζῶντα τὰ θύματά της, καὶ εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου δὲν ἀπέδιδεν εἰμὴ κεφαλὰς καὶ κορμοὺς ἀποκεκομμέ-

Digitized by Google

νους· ἀπὸ τοῦ ὕψους δὲ τῶν πύργων, ἐν οἷς ἀπέθνησκον, ἔβλεπον μακρὰν τὰ κιόσκια τοῦ Σεραγίου φωταγωγημένα διὰ τὰς αὐτοκρατορικὰς ἑορτάς. Καὶ νῦν αἰσθάνεταί τις ἡδονήν τινα βλέπων τὸ ἄτιμον τοῦτο φρούριον οὕτω παραμορφωμένον, ὡς ἐὰν ὅλα τὰ θύματα ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν τὸ ἔχουν καταφάγῃ καὶ συγκατατρίψῃ μὲ τοὺς ὄνυχας καὶ μὲ τοὺς ὀδόντας των, διὰ νὰ κορέσωσι τὴν δίψαν τῆς ἐκδικήσεως ἐπὶ τῶν τειχῶν, ἀφ' οὗ δὲν δύνανται νὰ τὴν κορέσωσιν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Τὸ πελώριον τέρας, ἀφωπλισμένον καὶ γεγηρακός, χασμᾶται μὲ τὰ ἑκατὸν στόματα τῶν διεῤῥηγμένων πολεμιστρῶν καὶ θυρῶν του, ἀποβὰν κενόν τι μορμολύκειον, μυριάς δὲ ποντικῶν, σαυρῶν καὶ σκορπίων κιτρινωπῶν, ἐκβλύσαντες, ὡς ἄλλοι σκώληκες, ἐκ τοῦ σεσηπότος πελωρίου του σώματος, μυρμηκιᾷ ἐντὸς τῆς κενῆς του κοιλίας καὶ τῶν θρυμματισμένων νεφρῶν του, ἐν τῷ μέσῳ αὐθάδους βλαστήσεως, ἥτις τὸ περιστέφει καὶ περικοσμεῖ πρὸς ἐμπαιγμόν. Ἀφ' οὗ διέβην διαφόρους θύρας, χωρὶς νὰ ἴδω ἄλλο τι παρὰ κατεσπευσμένην φυγὴν ποντικῶν, ἀνῆλθον διὰ κλίμακος χορτοσκεποῦς εἰς ἓν ἀπὸ τὰ τείχη τῆς δυτικῆς πλευρᾶς. Ἐκεῖθεν ἐπιφαίνεται ὅλον τὸ φρούριον: εὐρὺ καὶ ἄτακτον πλῆθος ἐρειπίων, πύργων, ἐπάλξεων, κλιμάκων, ἀναχωμάτων, ὅλον μελανωπὸν ἢ βαθυπόρφυρον, πέριξ μεγάλου καταπρασίνου ὄγκου· πέραν δ' ἐκεῖθεν ἄλλοι πύργοι καὶ ἄλλαι ἐπάλξεις ἀναρίθμητοι τῶν ἀνατολικῶν τειχῶν τῆς Σταμπούλ· τὸ θέαμα δὲ εἶνε τοιοῦτον, ὥστε καμμύων τοὺς ὀφθαλμούς, νομίζεις ὅτι βλέπεις ἓν μόνον εὐρύτατον φρούριον ἐγκαταλελειμμένον, διαγραφόμενον ἐπὶ τῆς Προποντίδος. Ἀριστερᾷ φαίνεται μέγα μέρος τῆς Σταμπούλ, διατετμημένον εἰς πολλὰς ἑλικοειδεῖς καὶ μακρὰς ὁδούς, συγκλινούσας ἁπάσας πρὸς τὴν ἀρχαίαν θριαμβευτικὴν ὁδὸν τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ἥτις, ἀπὸ τῆς Χρυσῆς Πύλης ἀρχομένη, διήρχετο τὸν Φόρον τοῦ Ἀρκαδίου καὶ τὸν τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἔφθανεν ἕως εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ἦτο ἄποψις ἄπειρος καὶ χαρίεσσα, ἥτις καθίστα ἔτι μᾶλλον ἀπαίσιον τὸν σωρὸν τῶν ὑπὸ τοὺς πόδας μου ἐρειπίων. Ἔμεινα ἱκανὴν ὥραν ἐκεῖ, ἐπεστηριγμένος ἐπὶ ἐπάλξεως διαπύρου ἐκ τοῦ ἡλίου, καταθαμβωμένος ἀπὸ φῶς ἄπλετον, θεωρῶν τὸν κάτωθέν μου ἀφῃρημένον τὴν καλύπτουσαν τέως αὐτὸν πλάκα μέγαν ἐκεῖνον τάφον μετὰ τῆς περιεργείας ἐκείνης, τῆς πλήρους συννοίας καὶ δυσπιστίας, μεθ' ἧς παρατηρεῖ τις τοὺς τόπους, ὅπου συνετελέσθη προσφάτως ἔγκλημά τι. Τὰ τείχη διέτρεχον μεγάλαι σαῦραι, εἰς τὴν τάφρον κάτω ἐκόαζον οἱ βάτραχοι, ὑπεράνω τῶν πύργων ἵπταντο κόρακες, περὶ δὲ τὴν κεφαλήν μου ἐβόμβει νέφος ἐντόμων, ἀναπτάντων ἐκεῖ ἐκ τῶν βορβόρων τῶν ἐρειπίων, καὶ ὁ ὀλίγον ἀναῤῥιπιζόμενος ἀὴρ μοὶ ἔφερε τὴν δυσώδη ἀποφορὰν ἵππου σεσηπότος, κειμένου ἐκτάδην εἰς τὴν ἐξωτερικὴν τάφρον τοῦ φρουρίου. Μὲ κατέλαβεν αἴσθημά τι ἀηδίας καὶ μέθης· καὶ ὅμως ᾐσθανόμην ὅτι ἤμην προσηλωμένος ἐκεῖ ὡς διά τινος βασκανίας, καὶ βεβυθισμένος εἰς εἶδός τι ἀποκαρώσεως· καμμύων δὲ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ σχεδὸν ὑπνώττων ἐν τῇ νεκρᾷ ἐκείνῃ μεσημβρινῇ γαλήνῃ, ἐνόμιζον ὅτι ἤκουα ἐν τῷ μονοτόνῳ βόμβῳ τῶν ἐντόμων τὸν ψόφον κεφαλῶν ῥιπτομένων ἐντὸς τοῦ φρέατος, τὰς θρηνώδεις κραυγὰς τῶν ψυχοῤῥαγούντων ἐν τοῖς ὑπογείοις, καὶ τὴν φωνὴν τοῦ μικροτέρου υἱοῦ τοῦ Βραγκοβάνου, ὅστις αἰσθανόμενος ἐπὶ τοῦ τραχήλου τὸν ψυχρὸν βρόχον, ἐφώναζε: —Πάτερ μου! πάτερ μου! — Καὶ καθὼς ἤμην κατάκοπος καὶ καταθαμβωμένος ἐκ τοῦ φωτός, ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔμεινα στιγμάς τινας ἀποκαρωμένος. Παρευθὺς ὅλαι αὗται αἱ φρικώδεις εἰκόνες παρέστησαν εἰς τὴν διάνοιάν μου μετὰ καταπληκτικῆς ἐναργείας. Τὴν αὐτὴν ὅμως στιγμὴν κραυγὴ ὀξεῖα καὶ εὔηχος μὲ διέσεισε, καὶ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδα εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ μικροῦ μιναρὲ τὸν ἰμάμην τοῦ τζαμίου τοῦ φρουρίου. Ἡ βραδεῖα ἐκείνη, γλυκεῖα, καὶ πανηγυρικὴ φωνή, ἡ λαλοῦσα περὶ Θεοῦ, εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, εἰσεχώρησεν ἕως εἰς τοὺς ἐσχάτους μυχοὺς τῆς καρδίας μου! Ἐνόμιζέ τις ὅτι ὡμίλει ἐξ ὀνόματος ὅλων ἐκείνων, ὅσοι εἶχον ἀποθάνῃ ἔνδον ἐκεῖ, ὅτι ἔλεγεν ὅτι αἱ ὀδύναι αὐτῶν δὲν ἀπέβησαν ἀνωφελεῖς, ὅτι τὰ τελευταῖά των δάκρυα ἀπεμάχθησαν, ὅτι αἱ βάσανοί των ἀντημείφθησαν, ὅτι εἶχον συγχωρήσῃ, ὅτι ἔπρεπε νὰ συγχωρήσωσιν, ὅτι πρέπει νὰ προσεύχεται καὶ νὰ ἐλπίζῃ τις εἰς τὸν Θεόν, καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ κόσμος μᾶς ἐγκαταλιμπάνῃ, καὶ ὅτι τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ εἶνε μάταια, ἐκτὸς τοῦ ἀπείρου ἐκείνου αἰσθήματος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐσεβείας.... Καὶ ἐξῆλθον συγκεκινημένος ἐκ τοῦ φρουρίου.

Ἀνέλαβον τὴν παρὰ τὰ ἐξωτερικὰ τείχη τῆς Σταμπούλ πορείαν μου, καὶ ὥδευσα πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἐκεῖ πλησίον εἶνε ὁ σταθμὸς τῆς Ἀδριανουπόλεως, καὶ ὑπὸ τὸ τεῖχος διασταυροῦνται τμήματά τινα σιδηροδρόμου. Εὑρέθην ἐν τῷ μέσῳ μακρῶν σειρῶν ἁμαμαξῶν τριμμένων καὶ κατεσκονισμένων. Οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐκεῖ. Ἐὰν ἤμην τοῦρκος φανατικός, ἐχθρὸς τῶν εὐρωπαϊκῶν νεωτερισμῶν, θὰ ἠδυνάμην νὰ ἐμπρήσω ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου ὅλα ἐκεῖνα τὰ παραπήγματα, καὶ ν' ἀποχωρήσω ἐκεῖθεν ἥσυχος χωρὶς ποσῶς νὰ ἐνοχληθῶ. Ἐπροχώρησα εἰς τὸ χεῖλος τῆς ὁδοῦ, φοβούμενος μὴ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀκούσω τὸ ἀπειλητικόν: Ὁ τὸν τόπον! παρά τινος φρουροῦ, ἀλλ' οὐδεὶς μὲ ἠνώχλησεν· ἐν βραχεῖ χρόνου ἔφθασα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ τείχους. Ἐνόμιζα ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἔμβω ἐκεῖθεν εἰς Σταμπούλ, ἀλλ' ἠπατώμην. Τὰ πρὸς τὴν ξηρὰν τείχη συνενοῦνται εἰς τὸ παράλιον μὲ τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ οὐδαμοῦ ὑπάρχει οὐδὲ σκιὰ πύλης. Τότε ἐπροχώρησα πα-

τῶν εἰς τὰ λείψανα ἀρχαίας προκυμαίας, καὶ ἐκαθέσθην ἐπὶ σκοπέλου ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης. Ἐκεῖθεν δὲν ἔβλεπον ἄλλο τι εἰμὴ τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, τὰ ὄρη τῆς Ἀσίας, καὶ τοὺς κυανοχρόους λόφους τῆς Χρυσοπόλεως, οἵτινες ἐφαίνοντο ἀπώτατοι. Τὸ παράλιον ἦτο ἔρημον· τὰ κύματα ἐρχόμενα συνεθραύοντο πρὸ τῶν ποδῶν μου, καὶ μοῦ κατεῤῥάντιζον τὸ πρόσωπον. Ἔμεινα ἐκεῖ ὀλίγον, σκεπτόμενος ἀορίστως καὶ μυρία ὅσα πράγματα. Ἔβλεπα ἐμαυτὸν μόνον ἐξερχόμενον διὰ τῆς Καλιγαρίας Πύλης, καὶ βαδίζοντα βραδέως διὰ τῆς ἐρημικῆς ὁδοῦ, μεταξὺ τῶν νεκροταφείων καὶ τῶν πύργων, καὶ ἀκολουθοῦντα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἂν εἰ ἦτο ἄλλος τις. Ἔπειτα ἤρχισα νὰ ζητῶ τὸν Ὑοὺγκ εἰς τὴν ἀπέραντον πόλιν· ἔπειτα ἐκοίταζα τὰ κύματα,ὅσα ἤρχοντο ἀλλεπάλληλα καὶ ἐξηπλοῦντο μετὰ λεπτοῦ ψιθύρου καὶ ἡσύχως εἰς τὸ παράλιον· καὶ ἔβλεπα εἰς αὐτὰ τὴν εἰκόνα τῶν λαῶν καὶ στρατῶν, ὅσοι ἦλθον καὶ συνεκρούσθησαν ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον πρὸς τὰ τείχη τοῦ Βυζαντίου· τὰς φάλαγγας τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ Παυσανίου, τὰς λεγεῶνας τοῦ Μαξίμου καὶ τοῦ Σεβήρου, τὰ στίφη τῶν Περσῶν, τὰς ὀρδὰς τῶν Ἀβάρων, καὶ τοὺς Σλαύους, καὶ τοὺς Ἄραβας, καὶ τοὺς Βουλγάρους καὶ τοὺς Σταυροφόρους, καὶ τοὺς στρατοὺς τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου καὶ τοῦ Κομνηνοῦ,καὶ τοὺς τοῦ Βαϊαζὴτ Ἰλδερὴμ, καὶ τοὺς τοῦ δευτέρου Ἀμουρὰτ, καὶ τοὺς τοῦ πορθητοῦ Μωάμεθ, ἐξαφανισθέντας τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐν τῇ ἀπεράντῳ σιωπῇ τοῦ θανάτου· καὶ ἐδοκίμαζα τότε τὴν θλῖψιν, ἥτις συνέθλιβε τὴν καρδίαν τοῦ Λεοπάρδη, *τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς*, ὅτι ἤκουεν ἐκλεῖπον βαθμηδὸν καὶ κατὰ μικρὸν τὸ ἐρημικὸν ᾆσμα τοῦ τεχνίτου, ὅπερ ἀνεμίμνησκεν αὐτὸν τὸν ἦχον τῶν ἀρχαίων λαῶν, καὶ ἐσυλλογίζετο, ὅτι τὰ πάντα παρέρχονται ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ὄναρ.

Ἐκεῖθεν ὑπανέστρεψα ἕως εἰς τὴν πύλην τοῦ Ἑπταπυργίου, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ τεῖχος,ὅπως διατρέξω ὅλην τὴν Σταμποὺλ παρὰ τὸ παράλιον τῆς Προποντίδος. Εἶχον ἤδη καταπεπονημένους τοὺς πόδας· ἀλλὰ κατὰ τὰς μακρὰς ὁδοιπορίας ἀναγεννᾶται, μέχρι τινὸς βαθμοῦ, ἐξ αὐτῆς τῆς ἀπαυδήσεως πεισμονή τις ζωϊκὴ, ἥτις αναζωογονεῖ τὰς δυνάμεις. Βλέπω ἀκόμη ἐμαυτὸν βαδίζοντα, καὶ βαδίζοντα εἰς τοὺς ἐρήμους ἐκείνους δρόμους, ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἐκεῖνον ἥλιον, κατειλημμένον δὲ ὑπὸ ἀκατανοήτου τινὸς φαντασιώδους νυσταγμοῦ, καθ' ὃν διήρχοντο πρὸ ἐμοῦ φιλικαὶ μορφαὶ τοῦ Ταυρίνου, ἐπεισόδια ῥωμαντικὰ, ἀπόψεις ἄλλων τόπων, καὶ ἰδέαι ἀόριστοι περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς· ταῦτα δὲ πάντα ἀπέληγον εἰς τὴν στρογγύλην τράπεζαν τοῦ ξενοδοχείου τοῦ Βυζαντίου, ἀπαστράπτουσαν ἐκ φώτων καὶ κρυστάλλων, ὅπερ ἔβλεπον ἀπώτατα κείμενον, πέραν πόλεως ἑκατοντάκις μεγαλιτέρας παρὰ τὴν Σταμποὺλ, καὶ ἤδη κεκαλυμμένης ὑπὸ τῆς νυκτός. Διέρχομαι συνοικίαν μουσουλμανικὴν, ἥτις φαίνεται ὡς ἀκατοίκητος, καὶ ἥτις ἀποπνέει ἀκόμη τὴν θλῖψιν τοῦ φρουρίου τοῦ Ἑπταπυργίου, καὶ εἰσέρχομαι εἰς τὴν εὐρεῖαν συνοικίαν τῶν Ψαμαθιῶν, κατοικουμένην ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων, ἔρημον δὲ καὶ αὐτήν. Προχωρῶ δι' ἀγυιᾶς ἀτελευτήτου καὶ σκολιᾶς, ὁπόθεν βλέπω ἤδη πρὸς τὰ δεξιὰ διὰ μέσου τῶν οἰκιῶν τὰ τείχη τῆς πόλεως, διαγραφόμενα μὲ τὰς μαύρας ἐπάλξεις των ἐπὶ τῆς κυανοχρόου θαλάσσης. Διέρχομαι ὑπὸ τὴν πύλην τῶν Ψαμαθιῶν, καὶ εὑρίσκομαι πάλιν ἐντὸς συνοικίας μουσουλμανικῆς, μεταξὺ παραθύρων δικτυωτῶν, θυρῶν κλειστῶν, μικρῶν τζαμίων, κήπων ἀποκρύφων, δεξαμενῶν χορτοσκεπῶν, πηγῶν ἐγκαταλελειμμένων. Διέρχομαι τὸ μέρος, ὅπου ἦτο τὸ πάλαι ἡ ἀγορὰ τῶν βοῶν, βλέπων πάντοτε κάτω πρὸς τὰ δεξιὰ, τὰ τείχη καὶ τοὺς πύργους, καὶ μὴ ἀπαντῶν ἄλλο τι παρὰ σκύλλους τινὰς, οἵτινες ἵστανται διὰ νὰ μὲ ἴδωσι διαβαίνοντα, καὶ τουρκόπαιδας τοῦ δρόμου, οἵτινες μὲ ἀτενίζουσιν ἀσκαρδαμυκτεὶ, διανοούμενοι ὕβριν τινά. Παράθυρά τινα ἀνοίγονται καὶ κλείονται αἰφνιδίως, καὶ βλέπω στιγμιαίως μίαν χεῖρα ἢ ἐν ἄκρον χειρίδος τινὸς γυναικός. Περικάμπτω τοὺς εὐρεῖς κήπους τῆς Βλάγκας, οἵτινες καταστέφουσι τὸν ἀρχαῖον λιμένα τοῦ Θεοδοσίου, βλέπω ἀπεράντους ἐκτάσεις φερούσας τὰ ἴχνη πυρκαϊᾶς προσφάτου, τόπους, ὅπου, φαίνεται, παύει ἡ πόλις καὶ ἀρχίζει ἡ πεδιὰς, μοναστήρια δερβίσιδων, ἐκκλησίας ἑλληνικὰς, μικρὰς πλατείας μυστηριώδεις, σκιαζομένας ἀπὸ μεγάλην πλάτανον, ὑποκάτω τῆς ὁποίας ὑπνώττει γέρων τις μὲ τὸ στόμιον τοῦ σωλῆνος τοῦ ναργιλὲ εἰς τὴν χεῖρα. Προχωρῶ, σταματῶ ἐνώπιον μικροῦ καφενείου, διὰ νὰ πίω ἓν ποτήριον ὕδατος, ὅπερ κεῖται πρὸς δειγματισμὸν ἐπὶ τοῦ παραθύρου, καλῶ, κτυπῶ, ἀλλ' οὐδεὶς ἀποκρίνεται. Ἐξέρχομαι ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν συνοικίαν τοῦ Γενὶ-καποῦ, εἰσέρχομαι εἰς ἄλλην μουσουλμανικὴν συνοικίαν, εἰσέρχομαι καὶ πάλιν εἰς τὸ μέσον τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἀρμενικῶν οἰκιῶν τῆς συνοικίας τοῦ Κουμ-καποῦ, καὶ μὲ συνοδεύουσι πάντοτε ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους αἱ ἐπάλξεις τῶν τειχῶν καὶ ἡ κυανόχρους θάλασσα, καὶ δὲν ἀπαντῶ εἰμὴ σκύλλους, ἐπαίτας, παιδία τῶν δρόμων, καὶ ἀκούω ἠχούσας ἄνωθεν τὰς φωνὰς τῶν ἰμάμιδων, οἵτινες ἀναγγέλλουσι τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Τὸ περιέχον συσκοτίζεται, καὶ ἐξακολουθεῖ ἡ ἀλλεπάλληλος διαδοχὴ καὶ ἀκολουθία τῶν οἰκιῶν, τῶν μελαγχολικῶν τζαμίων, τῶν ἐρήμων σταυροδρομίων, τῶν ἀδιεξόδων στενωπῶν· ἀρχίζω δὲ νὰ αἰσθάνωμαι ἐμαυτὸν ἐξησθενημένον, καὶ νὰ σκέπτωμαι νὰ ῥιφθῶ ἐπάνω εἰς τὸ στρῶμα τοῦ πρώτου καφενείου, ὅπερ ἀπαντήσω, ὅτε, περικάμπτων γωνίαν τινὰ, βλέπω αἴφνης ἐγειρόμενον ἐνώπιόν μου τὸν πελώριον ὄγκον τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ὢ, τὸ προσφιλὲς θέαμα! Αἰσθάνομαι ἐπα-

Digitized by Google

νερχομένας τὰς δυνάμεις, τὰς ἰδέας μου ἀναλαμβανούσας τὴν προτέραν γαλήνην, ἐπιταχύνω τὸ βῆμα, φθάνω εἰς τὸν λιμένα, καὶ ἰδοὺ ἔμπρὸς εἰς τὴν φωταγωγημένην θύραν τοῦ πρώτου καφενείου τοῦ Γαλατᾶ ὁ Ὑοὺγκ, ὁ Ῥοσάσκος, ὁ Σαντόρος, ὅλη ἡ μικρὰ Ἰταλία μου, ἥτις ἔρχεται εἰς προϋπάντησίν μου μὲ τὸ πρόσωπον μειδιῶν καὶ μὲ τὰς χεῖρας τεταμένας... καὶ ἀνέπνευσα τότε, ὅπως καὶ ὅσον ποτὲ ἠδυνήθησαν ν' ἀναπνεύσωσιν οἱ πνεύμονες τιμίου ἀνθρώπου.

Ἕπεται συνέχεια.

ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ
ἐν τῷ καλλωπισμῷ.

[Ἐκ τῶν τοῦ Charles Blanc].

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀπευθύνεται πρὸς τὰς γυναῖκας, διότι ἐν τῷ δράματι τῆς ζωῆς τὰ χρώματα ἀνήκουσι καθ' ὁλοκληρίαν εἰς αὐτάς. Οἱ ἀρχαϊκοὶ λαοί, εὑρισκόμενοι ἀκόμη πλησιέστερον εἰς τὴν φύσιν, νεανικώτεροι καὶ μᾶλλον ὑποκείμενοι εἰς τὸ αἴσθημα, ἀγαπῶσι τὰ χρώματα σχεδὸν ὅσον καὶ τὰς γυναῖκας. Ὁ ἄγριος, ἐκλαμβάνων ἑαυτὸν ἀναμφιβόλως ὡς ὑπὲρ τὸ δέον μονόχρωμον, προσπαθεῖ νὰ ἐξωραΐσῃ καταστίζων τὸ δέρμα του. Οἱ ἰθαγενεῖς ἄγριοι τῆς Ἀμερικῆς στολίζουν τὴν κεφαλήν των ἀντὶ πίλου μὲ πτερὰ λαμπροτάτου χρώματος· ὁ δὲ κάτοικος τοῦ Μαρόκου, ὁ Μαῦρος, ὁ Ἄραψ καὶ ὁ Ἰνδὸς καλλωπίζονται μὲ χρώματα ἀνοικτά. Ἀλλά, καθ' ὅσον ὁ πολιτισμὸς γίνεται πολυπλοκώτερος καὶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένος, ὁ ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει βαθμηδὸν τὰ χρώματα εἰς τὰς γυναῖκας· αὐτὸς δὲ ἀποβαίνει ὁσημέραι μᾶλλον ἄχρους καὶ ἀμαυρός, καὶ ἤδη καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην φέρει ἔνδυμα μαῦρον. Μόνον δ' οἱ στρατιωτικοὶ διατηροῦσι καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν τῇ στολῇ αὐτῶν τὴν ποικιλίαν καὶ ζωηρότητα τῶν χρωμάτων· καί, ἐν ᾧ τὰ ἔθνη, φέροντα ἱματισμὸν πολιτικὸν ὁμοιόμορφον ἀνομολογοῦσι σιωπηλῶς δι' αὐτοῦ τὴν ἀδελφότητά των, οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἀρχηγοί, φέροντες στολὰς διαφόρων χρωμάτων, ἀναγκάζονται ἀκόμη νὰ ὑποδηλῶσι τὸν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ στολῇ αὐτῶν ἐνυπάρχοντα ἀρχικὸν σκοπόν, ὅστις εἶνε ὁ φόνος τοῦ πλησίον. Αἱ γυναῖκες ὅμως ποτὲ δὲν θ' ἀφήσωσι τὸ μέσον τοῦτο τοῦ ἀρέσκειν, τὰ χρώματα· αὗται ποτὲ δὲν θὰ ὑπογράψωσι τὸν ἀφοπλισμόν.

Ἂν καὶ αἱ ἀποχρώσεις τῆς κόμης καὶ τοῦ δέρματος εἶνε εἰς ἄκρον ποικίλαι, δυνάμεθα ὅμως ν' ἀναγάγωμεν αὐτὰς εἰς κυρίας τινὰς χρωματικὰς παραλλαγάς, λέγοντες, ὅτι ἡ κόμη τῶν γυναικῶν εἶνε μέλαινα, ξανθή, πυῤῥόχρους, καστανόχρους ἢ φαιά. Πρὸς δὲ τὸ χρῶμα τοῦτο τῆς κόμης ἀνταποκρίνεται συνήθως καὶ ἀνάλογος χροιὰ τοῦ προσώπου. Εἶνε σπάνιον πρᾶγμα ἡ συνύπαρξις τῶν δύω ἄκρων, κόμης μελαίνης καὶ προσώπου λευκοτάτου, ἐκτὸς ἐὰν τὸ χρῶμα τῆς κόμης ἐμετριάσθη ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἐξ ἧς προῆλθε καὶ ἡ ἄκρα λευκότης τοῦ δέρματος, ὅπως συμβαίνει τοῦτο εἰς τὰς Ἀγγλίδας καὶ Ἰρλανδίδας ἕνεκα τοῦ ὑγροῦ καὶ ὁμιχλώδους κλίματος τῆς νήσου των, καὶ εἰς τὰς γυναῖκας τῆς Ἀμβέρσης, ὅπου ἡ διασταύρωσις τῆς ἱσπανικῆς καὶ φλαμανδικῆς φυλῆς παρήγαγε χρῶμα προσώπου ἀνοικτὸν μετὰ κόμης μεσημβρινῆς. Καὶ τῶν δύο τούτων χωρῶν αἱ γυναῖκες ἔχουν ὀφθαλμοὺς λαμπρῶς μέλανας, ἀλλ' ὄχι καὶ οὕτως μέλανας ὅπως οἱ τῶν Ἰταλίδων καὶ Ἱσπανίδων. Ἡ ἀληθὴς μελαγχροινὴ ἔχει τὴν χροιὰν τοῦ προσώπου ἀμαυρὰν καὶ θερμήν, ποικίλλουσαν δὲ ἀπὸ τοῦ κιτρίνου χρώματος μέχρι τοῦ ἐλαιοχρόου, ἡ δὲ πυρίνη τοῦ ὀφθαλμοῦ της κόρη ἐξέχει ἐν τῷ μέσῳ λευκώματος χρυσοειδοῦς. Ἁπανταχοῦ ἡ φύσις εἶνε σύμφωνος πρὸς ἑαυτήν. Ἡ δὲ ξανθή; Εἶνε τοιαύτη ζῶσα, ὁποίαν παρέστησεν αὐτὴν ὁ Ῥούβενς ἐπὶ τῶν γραφικῶν πινάκων του, χροιὰ ῥοδόχρους, λεπτή, διαφανής, ὑπόξανθος. Ἐν τῷ μεγάρῳ Ῥαμβουλλιὲ αἱ ξανθαὶ ὠνομάζοντο ἄλλοτε *λέαιναι*. Ἡ καστανὴ κόμη συνδυάζεται θαυμασίως μὲ τὴν συνηθεστέραν ἐν Εὐρώπῃ χροιὰν τοῦ προσώπου· ἡ ὠχρὰ καὶ ἀνασταλεῖσα αὐτῆς ἐρυθρότης συμφωνεῖ καθ' ὁλοκληρίαν μὲ τὰ χρωματικὰ ἐκεῖνα ἡμίτονα τοῦ κυανοφαίου καὶ ῥοδοχρόου, ἅτινα εἶνε ἡ συνήθης χροιὰ τοῦ δέρματος. Ἡ φλογίνη καὶ ὑπόπυῤῥος κόμη συνυπάρχει μὲ δέρμα λευκὸν καὶ λαμπρόχρουν, οἱ δ' ὀφθαλμοὶ τῶν πυῤῥοχρόων ἔχουσι χρῶμα καστανωπόν.

Ὁσάκις ἡ ξανθὴ κόμη εἶνε ὑπότεφρος, ὡς ἐὰν ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῆς ἐλαφρόν τι στρῶμα κονιορτοῦ, ἡ λεπτὴ αὕτη κόνις φαίνεται ὡσὰν διεσκορπισμένη ἐπί τε τοῦ σώματος, οὗτινος καταστέλλει τὴν λάμψιν, καὶ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν, οὓς καθιστᾷ προσηνεστέρους. Ἑκάστη ἄρα ἰδιοσυγκρασία ἔχει ἕτοιμον καὶ παρεσκευασμένον ἤδη ὁλόκληρον σύστημα χρωματικῆς ἁρμονίας. Εἰς τὸν καλλιτέχνην δ' ἀπόκειται νὰ καταστήσῃ τὴν ἁρμονίαν ταύτην χαλαρωτέραν ἢ ἐντονωτέραν, νὰ τονίσῃ εἴ τι ὑπάρχει ἀόριστον, ν' ἀρτύσῃ εἴτι ἄγευστον καὶ ἄχυμον, νὰ μαλάξῃ τὰ ὑπόσκληρα, καὶ ἐν γένει νὰ ἐξάρῃ μὲν ὅ,τι ἀρεστόν, ν' ἀντισταθμίσῃ δὲ δεόντως τὰ μὴ ἀρέσκοντα.

Αἱ παραλλαγαὶ αὗται τῆς χροιᾶς καὶ τῆς κόμης ἐπιφέρουσιν ἀναμφιβόλως καὶ διαφόρους χρωματικοὺς τόνους· ἀλλ' ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ χρώματα, τὰ ὁποῖα ἁρμόζουσιν εἰς ὅλας τὰς φυσιογνωμίας, οἷον τὸ μέλαν, τὸ ἐλαφρὸν τέφρινον, τὸ μαργαρῶδες τέφρινον, ἅτινα ἀκριβῶς εἰπεῖν εἶνε ὄχι χρώματα, οἱ χρωματικοὶ ἀκολούθως τόνοι τῆς δρυός, τῆς χαβάνας, τῆς φαιᾶς ὕσκας, ... διότι ταῦτα ἐν μὲν τῇ σκιᾷ εἶνε ἔντονα, ἐν δὲ τῷ φωτὶ ἄτονα.

Εἶπα τὸ μέλαν· ἀλλὰ ποῖον μέλαν; Ὅπως ἀναδείξῃς τὴν δροσερὰν χροιὰν τῆς ξανθῆς, ἢ τὴν

Digitized by Google

λευκότητα τῆς πυῤῥοχρόου, χρειάζεται μέλαν γλυκὺ καὶ βαθὺ, τὸ μέλαν τοῦ βελούδου. Διὰ τὴν μελαγχροινὴν τὸ μέλαν θὰ ἦτο φρικωδῶς θλιβερὸν, αὐτόχρημα πένθος, ἐὰν ἦτο ἀμαυρόν· ὅθεν διὰ νὰ φαιδρυνθῇ χρειάζεται στιλβηδόνα τινὰ, ὁποία ἡ τοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος τοῦ Λουγδούνου, ἢ ἄλλου τινὸς παρομοίου, εἴτε καὶ νὰ συγκερασθῇ διὰ λιπαρῶν τινων ἀνταυγειῶν, ὁποῖαι αἱ τοῦ βελούδου. Ὁ Οὐΐδιος εἶπεν ἐν τῇ *Ἐρωτικῇ* αὐτοῦ: «Τὸ μέλαν ἁρμόζει εἰς τὰς ξανθάς. Τοῦτο ἐκάλλυνε τὴν Βρισηΐδα, ἥτις ἐμελανειμόνει, ὅτε ἀνηρπάγη. Τὸ λευκὸν ἁρμόζει εἰς τὰς μελαγχροινάς. Ἐπηύξανες, Ἀνδρομέδα, τὰ κάλλη σου, ὅτε λευχειμονοῦσα διέτρεχες τὴν νῆσον Σέριφον». Ὁ ποιητὴς ἔχει δίκαιον. Ἐὰν τὸ μέλαν λευκαίνει τὴν μελαγχροινὴν διὰ τῆς ἀντιθέσεως, τὸ λευκὸν παράγει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ὡς ἐκχέον φῶς, ὅπερ διὰ τῆς ἀκτινοβολήσεως καταλαμβάνει πᾶν ὅ,τι εὑρίσκεται παρ' αὐτῷ. Ἀπαραλλάκτως ἐνεργεῖ καὶ τὸ ἀνοικτὸν τέφρινον, ὅπερ δὲν εἶνέ τι ἄλλο, εἰμὴ λευκὸν ἀδυνατισμένον, ἀρκεῖ μόνον νὰ εἶνε ἐστιλβωμένον καὶ νὰ παράγῃ ἀνταύγειαν.

Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, εἰ καὶ παρ' ἡμῖν προκειμένου περὶ χρωμάτων ἐλλείπει ἡ ὀρθὴ κρίσις καὶ αἴσθησις, τὸ κίτρινον καὶ τὸ κόκκινον ἁρμόζει εἰς τὰς μελαγχροινάς, τὸ δὲ κυανοῦν εἰς τὰς ξανθάς. Γενικῶς εἰπεῖν τοῦτο ἀληθεύει· ἀλλ' ἡ γενικὴ αὕτη ἀλήθεια ὑπόκειται εἰς πολλὰς ἐξαιρέσεις ἐν τῇ πράξει, διότι καὶ τῶν μελαγχροινῶν καὶ τῶν ξανθῶν ὑπάρχουσι πλεῖσται ὅσαι παραλλαγαὶ καὶ ἀποχρώσεις, ἡ δ' ἐπιτυχία τῆς τέχνης, περὶ ἧς διαλαμβάνομεν, ἐξήρτηται ἀκριβῶς ἐκ τῆς διακρίσεως αὐτῶν τούτων τῶν διαφόρων ἀποχρώσεων καὶ τῶν συνυπαρχουσῶν μὲ αὐτὰς λεπτοφυῶν ἰδιοσυγκρασιῶν.

Γνωρίζων ὁ καλλιτέχνης τὸν νόμον τῆς ὁμοχρόνου ἀντιθέσεως τῶν χρωμάτων, τὴν ὀπτικὴν μίξιν, τὰ ἐν οἰῳδήποτε χρωματιστῷ ἀντικειμένῳ ἀποτελέσματα τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος, τὴν ἰδιότητα τοῦ πορφυροῦ νὰ περιστρέφεται ὑπ' ἀνταυγείας πρασίνης, τοῦ κιτρίνου νὰ περιστρέφεται ὑπ' ἀνταυγείας ἰώδους, τοῦ κυανοῦ ὑπὸ χρυσομηλίνης, καὶ τἀνάπαλιν, ἤτοι τὴν ἰδιότητα ἑκάστου χρώματος νὰ προεκτείνῃ πέριξ ἑαυτοῦ τὸ συμπληρωματικὸν αὐτοῦ χρῶμα, γνωρίζων τοὺς νόμους τούτους, καθὼς καὶ ποῖον φῶς θὰ φωτίσῃ τὸ καλλιτεχνικόν του ἔργον, ἂν ὁ ἥλιος ἢ τὸ αἴριον, ἐὰν τὸ φῶς τῆς πρωΐας ἢ τῆς ἑσπέρας, ἐκ μεσημβρίας ἢ ἐξ ἄρκτου, δύναται κατὰ βούλησιν νὰ ἐντείνῃ ἢ χαλαρώσῃ, ν' ἀναδείξῃ ἢ ν' ἀμαυρώσῃ τὰ φυσικὰ χρώματα τοῦ προσώπου, ὅπερ θέλει νὰ ἐξωραΐσῃ, διὰ ξένων χρωμάτων, ἅτινα θέλει παρεισαγάγῃ ἐντέχνως εἰς τὸ ἔργον του.

Εἰς αὐτὸν ἀνήκει νὰ γνωρίζῃ πότε πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ τοῦτο, καὶ πότε ἐκεῖνο τὸ τέχνασμα. Ἐὰν δὲ ὑπάρχει ἐλάττωμά τι φυσικὸν ἀδιόρθωτον, πρέπει νὰ κοπιάζῃ εἰς μάτην, ὅπως τὸ συγκαλύψῃ; Θὰ ἐπιχειρήσῃ π. χ. νὰ συγκεράσῃ τὸ βίαιον χροιᾶς ἡλιοκαοῦς; Ὄχι βέβαια. Εἶνε προτιμότερον νὰ ἐκφράσῃ εἰλικρινῶς καὶ καθαρῶς πᾶν ὅ,τι εἶνε ἀδύνατον νὰ συγκαλυφθῇ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ μεταχειρισθῇ διὰ τὴν μελαγχροινὴν τὸ ἔκλαμπρον κίτρινον, τὸ ὑπερήφανον ἐρυθρόν. Μία ταινία, ἔχουσα τὸ χρῶμα τοῦ κιτρίνου ναρκίσσου, μία καμέλλια ἐρυθρὰ εἰς κόμην μέλαιναν, φοινικοῦς στηθόδεσμος ἐξ ἡμισείας κεκαλυμμένος μὲ τρίχαπτα Χαντιλλὺ, θ' ἀποδώσωσιν εἰς τὴν οὕτως ἐπικοσμηθεῖσαν φυσιογνωμίαν ἦθος τόλμης, καὶ τὸ θέαμα ἀντὶ νὰ ἐξασθενήσῃ, τοὐναντίον θὰ κάμῃ τοιουτοτρόπως καλλιτέραν ἐντύπωσιν. Ἐν μέσῳ τῶν προσηνῶν καλλονῶν τοῦ βοῤῥᾶ, τῶν Γερμανίδων μὲ τὸν τεφρώδη τοῦ χρώματος τόνον, τῶν Ἀγγλίδων μὲ τὸ κατάλευκον καὶ μεταξῶδες δέρμα, τῶν Γαλλίδων μὲ τὸ καθόλου εἰπεῖν ἀόριστον χρῶμα τῆς μορφῆς, ὧν ἡ κόμη οὐδέποτε φθάνει τὰς χρωματικὰς ἀκρότητας, κυμαίνεται δὲ πάντοτε ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ὧν ἡ χάρις ἀποτελεῖται ἀείποτε ἐξ ἀποχρώσεώς τινος καὶ παραλλαγῆς, θὰ εἶνε ὡραῖον χρωματικὸν σκάνδαλον ἡ ἐμφάνισις μιᾶς τῶν ἐξωτικῶν καὶ ἀποτόμων ἐκείνων καλλονῶν, ἢ Ἀνδαλουσίας τινὸς μὲ δέρμα ἀραβικὸν, μὲ βλέμμα διαπεραστικὸν, καὶ μὲ κόμην χρώματος ἀποτόμου.

Καὶ ὁ λόγος μ' ἐνθυμίζει τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον· Εἷς τῶν καθ' ἡμᾶς σοφωτέρων χρωματογράφων, ὁ Εὐγένιος Δελακρουὰ, ἔπνεε τὰ λοίσθια, ὅτε γυνὴ καλλιτέχνις, πολὺ ἀφωσιωμένη εἰς αὐτὸν, ἦλθε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ καὶ νὰ τοῦ σφίγξῃ διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν χεῖρα. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ κυρία αὕτη ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ, ὁ Δελακρουὰ, ἐξ ὁρμεμφύτου καὶ ἀκουσίου, οὕτως εἰπεῖν, κινήματος, ἥρπασε σινικόν τινα ἐρυθρὸν τελαμῶνα, καὶ τὸν ἐπέρασε ταχέως εἰς τὸν λαιμόν του, διὰ νὰ διορθώσῃ τὴν πελιδνὴν καὶ ἤδη νεκρώσιμον ὠχρότητα τοῦ προσώπου του, οὗτινος ἡ χροιὰ, καὶ ὑγιὴς ἀκόμη ὅτε ἦτο, δὲν ἀπεῖχε πολὺ ἀπὸ τὴν τοῦ Γύφτου. Ὁ χρωματογράφος ἐπέζη ἀκόμη καὶ εἰς ἑαυτόν.

Ἀλλ' ἂν ἔχωμεν ἐνώπιον ἡμῶν μελαγχροινὴν λεπτοφυᾶ, μὲ χαρακτηριστικὰ καταβεβλημένα ὀλίγον, ἢ μελαγχροινὴν μὲ χροιὰν σχετικῶς ἀνοικτὴν καὶ ὀφθαλμοὺς γλυκέος μέλανος χρώματος, τότε δὲν πρέπει πλέον νὰ μεταχειρισθῶμεν χρώματα ζωηρὰ καὶ καθαρά. Τότε ἐξ ἐναντίας χρειαζόμενα χρώματα προσηνῆ, ἰδίως τὸ ἀνοικτὸν κυανοῦν, διότι ὁ χρωματικὸς οὗτος τόνος πλησιάζει τὰ μάλιστα πρὸς τὸ λευκὸν, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἔχῃ τὴν ὠμότητά του. Τοιουτοτρόπως δὲ θέλομεν κατορθώσῃ ταύτην μὲν νὰ λευκάνωμεν, ἐκείνης δὲ νὰ συγκεράσωμεν τὴν ἐλαφρὰν ὠχρότητα καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τὴν στιγμιαίαν ἀλλοίωσιν, συνοδεύοντες αὐτὰ μὲ χρῶμα σχεδὸν ἐξίτηλον.

Digitized by Google

Τὴν αὐτὴν μέθοδον πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ διὰ τὰς ξανθὰς, ἐννοῶ δηλ. ὅτι ἡ κοινῶς ἐπικρατοῦσα θεωρία πρέπει νὰ τροποποιηθῇ κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν, ὅτι ἡ χάρις ἐν τούτοις κατορθοῦται ἄλλοτε διὰ τῶν ὁμοίων καὶ ἄλλοτε διὰ τῶν ἐναντίων. Ἡ γλυκύτης τῆς ξανθῆς, γενικῶς εἰπεῖν, ἥτις ἐνίοτε δύναται νὰ φθάσῃ καὶ εἰς βαθμὸν ἀνοστίας, εἶνε ζήτημα ὅτι ἔχει ἀνάγκην ἀντιθέσεώς τινος, ἀναδείξεως χρωματικῆς; Ἐὰν τὸ ξανθὸν εἶνε χρυσοειδὲς, ἢ φλόγινον, συνδύασον αὐτὸ χωρὶς ποσῶς νὰ διστάσῃς μὲ τὸ συμπλήρωμά του, ἐπιθέτων ἕνα πῖλον ἐκ βελούδου ἰοβαφοῦς εἰς τὴν κεφαλὴν, μίαν δέσμην ἴων εἰς τὴν κόμην, καὶ εἰς τὸ σῶμα ἐσθῆτα βαθέως λειριόχρουν, καὶ ὁ συνδυασμὸς οὗτος ἔσται θαυμάσιος. Ὁμοίως ὑπάρχει χρῶμα, ὅπερ ἁρμόζει κάλλιστα εἰς ὅλας τὰς πυῤῥοχρόους, τὸ μετρίας ἐντάσεως πράσινον. Ἐὰν δὲ πάλιν τὸ ξανθὸν εἶνε τρυφερὸν καὶ δροσερὸν, θέλει κερδήσῃ πολὺ ἡ τρυφερότης αὕτη καὶ δροσερότης, ἐὰν μεταχειρισθῇς τὸ ἐρυθρὸν, εἴτε τὸ ὑποπόρφυρον, εἴτε τὸ τῆς ξυλοκερατέας, εἴτε τὸ τοῦ λυχνίτου, ὅπερ θέλει φέρει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο κατὰ τὸ ἥμισυ ἐξ ἀναλογίας, καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἐξ ἀντιθέσεως. Τὸ ἐρυθρὸν ἄρα δὲν εἶνε τὸ «ψιμύθιον τῶν μελαγχροινῶν», κατὰ τὴν ἐν χρήσει κοινὴν συνταγὴν, ἀλλὰ δύναται νὰ γείνῃ χρῆσις αὐτοῦ πρὸς καλλωπισμὸν καὶ τῶν ξανθῶν. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ κιτρίνου, ὅπερ εἴδομεν νὰ φέρωσι θαυμασίως ξανθαί τινες. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει νὰ συνδυασθῇ μὲ τὸν ἀνοικτότερον τόνον τῆς κόμης, ἀπαραιτήτως δὲ νὰ συναφθῇ μετὰ βαφῆς ἀποτόμως ἀντιθέτου.

Ἴδωμεν τώρα ποῖα χρώματα συναρμολογοῦνται μὲ τὴν καστανὴν κόμην, τὴν τεφρίνην, καὶ τὰς ἀντιστοίχους χροιὰς τοῦ προσώπου. Αἱ γυναῖκες, ὅσαι εὑρίσκονται οὕτως εἰπεῖν εἰς διάμεσόν τινα χρωματικὸν ὅρον, δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι καὶ μὲ ὅ,τι ἀρέσκει εἰς τὰς μελαγχροινὰς, καὶ μὲ ὅ,τι εὐχαριστεῖ τὰς ξανθὰς, ἀρκεῖ μόνον ὁ χρωματικὸς τόνος τῆς ἐνδυμασίας καὶ κομμώσεώς των νὰ μετριάζεται καθ' ὅσον καὶ ἡ χροιὰ τοῦ προσώπου των εἶνε ἐντονωτέρα ἢ ἀτονωτέρα. Τὸ καθαρὸν κίτρινον, τὸ καθ' ὑπερβολὴν ἐρυθρὸν, δὲν ἁρμόζει εἰς τὸ καστανοῦν, καὶ βαθὺ ἂν εἶνε· μᾶλλον δὲ δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι πρὸς τὸν διάμεσον χαρακτῆρα τῶν φυσικῶν τούτων χρωμάτων οἱ εὐκραέστεροι τόνοι, τὸ ὠχρὸν κίτρινον, τὸ ἀραβοσίτινον, τὸ τροπαιόλινον ἐρυθρὸν, τὸ καλάϊνον κυανοῦν, τὸ ἠεράνεον. Τὸ δ' ἀνοικτὸν καστανοῦν ἀποδέχεται τὰ εἰς τὰς ξανθὰς ἁρμόζοντα χρώματα, ὀλιγώτερον μόνον ἄκρατα. Ὅταν δὲ ἡ κόμη εἶνε τεφρίνη καὶ ἡ χροιὰ τοῦ προσώπου ἀνάλογος, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ κυανοῖ ὡς ἡ θάλασσα, ἢ γλαυκοὶ, ἡ λεπτὴ καὶ βαθεῖα προσήνεια τῶν προσώπων τούτων ἀπαιτεῖ χρώματα κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον ἔντονα, λαμβανομένης ὅμως φροντίδος ὅπως ἢ ὑπάρχῃ τῇδε κἀκεῖσε τοῦ χρωματικοῦ τούτου συνόλου ἀνάδοσις οὐδετέρου τεφρίνου, ἢ διασταύρωσις μὲ τρυφερὸν κυανοῦν. Ἡ δὲ λεύκανσις τῶν τοιούτων προσώπων κατορθοῦται μὲ τὸ μέλαν βελοῦδον, χωρὶς νὰ πάθῃ ποσῶς ἐκ τούτου ἡ ἰδιάζουσα εἰς αὐτὰ λεπτότης καὶ εὐγένεια, ὁμοίως δὲ συναρμολογοῦνται πληρέστατα μὲ τὴν κόμμωσίν των καὶ οἱ μαργαρῖται, ἀρκεῖ μόνον ἡ ἄτονος τούτων ἀπόχρωσις νὰ τονισθῇ μὲ χρῶμά τι σπουδαῖον καὶ οὐσιῶδες, συγκεντρωμένον ἐν μικρῷ χώρῳ, οἷον μὲ ἕνα καρχηδόνιον ἄξεστον καὶ ἐστιλβωμένον μόνον, μ' ἕνα λυχνίτην, ἢ καὶ μ' ἓν κόσμημα χρυσοῦν.

* *

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

['Εκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Μεταξὺ τῶν ἐφευρετῶν, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν κλωστικῶν καὶ ξαντικῶν καὶ ὑφαντικῶν τοῦ βάμβακος μηχανῶν, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν τὸν **Heilmann**, γεννηθέντα ἐν **Mulhouse** τῷ 1796. Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς πλείστους τῶν ἐφευρετῶν ὁ **Heilmann** εἶχε περιουσίαν 500 περίπου χιλιάδων φράγκων, ἀλλ' ὁ δαίμων τῆς ἐφευρέσεως κατεῖχεν αὐτόν. Ἐν μέσῳ ζῶν τῶν τεχνουργείων τῆς Ἀλσατίας, ἔμαθεν ὅτι οἱ πρῶτοι τοῦ τόπου βιομήχανοι προέτεινον ἀμοιβὴν πέντε χιλιάδων φράγκων εἰς τὸν ἐφευρέτην νέας βαμβακοξαντικῆς μηχανῆς, ἀπεφάσισε δὲ νὰ συμμετάσχῃ τοῦ συναγωνισμοῦ, οὐδ' ἦτο τοῦτο τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἔργον. Διευθύνας ἄλλοτε μηχανοποιεῖον ἐφηῦρεν ἀλληλοδιαδόχως περίεργον κεντητικὴν μηχανὴν, ἐν ᾗ εἴκοσι βελόναι εἰργάζοντο ταὐτοχρόνως, μηχάνημα πρὸς καταμέτρησιν καὶ δίπλωσιν τῶν ὑφασμάτων καὶ ἄλλα. Πολὺς λόγος ἐγένετο ἰδίως περὶ τῆς ὑφαντικῆς αὐτοῦ μηχανῆς, ὑφαινούσης δύω συνάμα ἰσούς. Ἀλλὰ τὸ νέον πρόβλημα, τοῦ ὁποίου ἐπελαμβάνετο ὁ **Heilmann**, ἦτο πολὺ δυσχερέστερον ἢ ὅ,τι ἐνόμιζε, διῆλθε δὲ πολλὰ ἔτη μελετῶν αὐτὸ, καὶ τοσούτῳ μείζονα κατέβαλεν ἐπιμέλειαν, ὅσῳ ἡ λύσις αὐτοῦ ἦτο δυσεύρικτος. Ἀναγκασθεὶς νὰ ἐκτελέσῃ πειράματα δαπανηρὰ καὶ νὰ κατασκευάσῃ μηχανὰς πρὸς δοκιμὴν, εἰς τοιαύτας ὑπέπεσε δαπάνας, ὥστε κατηνάλωσεν ὅλην αὐτοῦ τὴν περιουσίαν καὶ τὴν προῖκα τῆς συζύγου του. Μετ' ὀλίγον, εἰς πενίαν περιελθὼν, ἐδανείσθη παρά τινων φίλων τὰ πρὸς τὸ ζῆν, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τῆς γυναικός του ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Ἀγγλίαν, ἵνα εὕρῃ ἐκεῖ ἐπάγγελμα παρέχον αὐτῷ τὰ πρὸς διατροφὴν τῶν δύω θυγατέρων του. Εἰς Μάντσεστερ ὁ **Heilmann** κατεσκεύασε σχέδιον ξαντικῆς μηχανῆς χάριν Ἄγγλου ἐργοστασιάρχου, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐψεύσθη τῶν ἐλπίδων του. «Ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ του, οὐδέποτε παύων νὰ σκέπτηται περὶ τοῦ προ-

θλήματος, τοῦ ὁποίου ἐπεδίωκε τὴν λύσιν. Καθήμενος ἡμέραν τινὰ παρὰ τὴν ἑστίαν του καὶ ἀναλογιζόμενος τὴν κακὴν τῶν ἐφευρετῶν τύχην, παρετήρει μετὰ προσοχῆς τὰς θυγατέρας του, αἵτινες ἐκτενίζοντο καὶ ἄνευ τινὸς δυσκολίας κατέφερον τὸ κτένιον διὰ τῆς μακρᾶς των κόμης. « Ἐὰν ἠδυνάμην, ἐσκέφθη, νὰ μιμηθῶ ἐπιτυχῶς διὰ μηχανήματος τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἕλκειν κατὰ μῆκος τὰς μακρὰς τρίχας καὶ τοῦ ἀνωθεῖν τὰς βραχείας διὰ τῆς ἀντιστρόφου τοῦ κτενίου κινήσεως, ἤθελον ἴσως ἐπιτύχει τὸ ζητούμενον».

Ὁ Heilmann ἤρξατο καὶ πάλιν ἐργαζόμενος, μετὰ ἑπταετῆ δ' ἐργασίαν ἐπενόησε μηχανισμὸν ἁπλοῦν κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ πράγματι πολυπλοκώτατον, τὴν ξαντικὴν μηχανήν. Πολὺς παρῆλθε χρόνος πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸ ὁριστικὸν αὐτοῦ σχέδιον, ἀλλὰ τοῦτο τοιοῦτον εἶχε βαθμὸν τελειότητος, ὥστε δὲν πιστεύομεν νὰ ἐπινοηθῇ ποτὲ ἄλλο καλλίτερον αὐτοῦ. Πρέπει νὰ ἴδῃ τις ἐργαζομένην τὴν θαυμασίαν ταύτην μηχανήν, ὅπως ἐκτιμήσῃ αὐτὴν προσηκόντως καὶ κατανοήσῃ τὴν ἀναλογίαν, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ μηχανήματος καὶ τῆς ἐμπνευσάσης αὐτὸ πράξεως. Κατὰ τὴν ἔκφρασιν ἐπιφανοῦς Ἄγγλου μηχανικοῦ, ἡ μηχανὴ τοῦ Heilmann ἐνεργεῖ «μετὰ λεπτότητος ἴσης σχεδὸν πρὸς τὴν τῶν ἀνθρωπίνων δακτύλων» . Ξαίνει τεμάχιον βάμβακος εἰς τὰ δύω ἄκρα, φέρει τὰς ἶνας εἰς παραλληλισμὸν τέλειον, χωρίζει τὰ βραχέα νήματα ἀπὸ τῶν μακρῶν καὶ τὰ ἑνοῖ εἰς μικρὰ χωριστὰ δέματα.

Οἱ κλῶσται τοῦ Μάντσεστερ κατενόησαν εὐθὺς τὰ πλεονεκτήματα τῆς νέας μηχανῆς, παραδεχθέντος δ' αὐτὴν ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, ἓξ ἕτεροι ἐργοστασιάρχαι συνεταιρισθέντες ἠγόρασαν τὸ προνόμιον ἀντὶ 750, 000 φράγκων.

Οἱ κλῶσται τῶν ἐρίων ἔδωκαν τὸ αὐτὸ ποσόν, ὅπως ἐφαρμοσθῇ ἡ μηχανὴ εἰς τὰ ἔρια, οἱ δὲ βιομήχανοι τοῦ Λιῆδς ἐπλήρωσαν 500,000 φράγκων τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ χρησιμοποιήσωσιν αὐτὴν πρὸς ξάνσιν τοῦ λίνου. Ὁ Heilmann εἶδε τἀπλούτη ἀφθόνως εἰσρέοντα εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀλλὰ δὲν ὠφελήθη ἐξ αὐτῶν, καθότι ἀπέθανε καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἐπιτυχία τοσοῦτον λαμπρῶς ἤμειβε τὰς πολυχρονίους αὐτοῦ ἐργασίας. Ὁ υἱός του, ὅστις εἶχε συμμερισθῆ τήν τε πενίαν του καὶ τὰς πεποιθήσεις του, ἀπέθανε καὶ αὐτὸς μετ' οὐ πολύ.

Τινὲς τῶν βιομηχανικῶν ἀνακαλύψεων δὲν εἶναι τοσοῦτον λαμπραί, ἀλλὰ καίτοι ἀσήμαντοι κατὰ τὸ φαινόμενον, κινοῦσιν οὐδὲν ἧττον τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τῆς σπουδαιότητος τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν. Τοιαύτη εἶναι ἡ ῥαπτικὴ μηχανή. Περὶ τῆς ἐφευρέσεως αὐτῆς ποιούμενοι τὸν λόγον, ὀφείλομεν νὰ ἀναμνήσωμεν καὶ τὰ δυστυχήματα τοῦ ταπεινοῦ καὶ γενναίου τεχνίτου, ὅστις εἶναι ὁ ἀληθὴς ἐφευρέτης τοῦ πολυτίμου τούτου μηχανήματος.

Ὁ Βαρθολομαῖος Thimonnier, υἱὸς βαφέως τοῦ Λυῶν, ἐγεννήθη τῷ 1793. Κατὰ τὴν νεότητά του ἤκουσε μαθήματά τινα ἐν τῇ ἱερατικῇ σχολῇ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, ἔπειτα δὲ ἔγινε ῥάπτης εἰς Amplepuis, ὅπου ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ διέμενεν ἀπὸ τοῦ 1795. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὰ τεχνουργεῖα τῆς Ταράρας ἔδιδον πλείστας παραγγελίας κεντημάτων εἰς τὰς γυναῖκας τῶν ὀρέων τῆς ἐπαρχίας τοῦ Λυών.

Ὁ Thimonnier ἰδὼν τὰ κεντήματα ταῦτα συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς μηχανικῆς ῥαφῆς, καὶ ἐπενόησε μηχάνημα ἁπλούστατον, ἀναπληροῦν τὴν χεῖρα τῆς κεντητρίας καὶ ἐφαρμοζόμενον ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ῥαφὴν τῶν ἐνδυμάτων. Τῷ 1825 ὁ Thimonnier κατοικῶν ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ ἠγνόει καὶ αὐτὰ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς μηχανικῆς· ἐπὶ τέσσαρα ἔτη μόλις ἐργάζεται εἰς τὸ ἐπάγγελμα, διὰ τοῦ ὁποίου διατρέφει τὴν οἰκογένειάν του, καὶ διέρχεται τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου εἰς μεμονωμένον τι οἴκημα καταγινόμενος ἀδιαλείπτως εἰς ἐργασίαν ὑπὸ πάντων ἀγνοουμένην. Παραμελεῖ τὰς ὑποθέσεις του, δαπανᾷ ὅλα αὐτοῦ τὰ χρήματα, θεωρεῖται ὡς παράφρων. Ἀδιάφορον! Ἐν ἔτει 1829 κατέχει ἤδη τὴν ἰδέαν του, ἐδημιούργησε νέον ἐργαλεῖον, τὴν ῥαπτικὴν μηχανήν. Τῷ 1830 λαμβάνει ἔγγραφον εὑρησιτεχνίας διὰ ῥαπτικὴν μηχανὴν ῥάπτουσαν ἁλυσιδοειδῶς.

Ὁ κ. Beaunier, ἐπιθεωρητὴς τῶν μεταλλείων τοῦ νομοῦ τοῦ Λείγηρος, εὑρισκόμενος τότε εἰς Ἅγιον Στέφανον, ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ ἴδῃ τὴν μηχανὴν ταύτην ἐργαζομένην. Ὁ ἐπιτήδειος μηχανικός, κατανοήσας τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐφευρέσεως, προσέλαβε τὸν Thimonnier εἰς Παρισίους. Τῷ 1831 τὸ κατάστημα Germani, Petit καὶ Σ^α^, οὗ διευθυντὴς ἦτο ὁ Thimonnier, συνέστησε κατὰ τὴν ὁδὸν Sèvres ἐργοστάσιον 80 ῥαπτικῶν μηχανῶν πρὸς κατασκευὴν στρατιωτικῶν στολῶν.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μακρὰν τοῦ ν' ἀποδέχωνται τὰς μηχανὰς ὡς βοηθοὺς χρησίμους, οἱ ἐργάται ἐθεώρουν αὐτὰς ὡς ἐπικινδύνους συναγωνιστάς, καὶ πολλάκις στασιάζοντες ἔθραυον αὐτάς. Ἡ μηχανὴ Thimonnier ἔλαβε τὴν τύχην πολλῶν ἄλλων. Ἐργάται ἐμμανεῖς, εἰσβαλόντες εἰς τὸ ἐργοστάσιον, συνέτριψαν τὰ πάντα, ὁ δ' ἐφευρέτης ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ. Ἡ στάσις καταβληθεῖσα ἔγινεν ἀφορμὴ καταδικῶν. Μετά τινας μῆνας ὁ θάνατος τοῦ Beaunier ἐπήνεγκε τὴν διάλυσιν τῆς Ἑταιρίας, τῷ δὲ 1832 ὁ Thimonnier ἐπέστρεψεν εἰς Amplepuis. Τῷ 1834 ἔρχεται καὶ πάλιν εἰς Παρισίους, καὶ ἐργάζεται ὡς ἁπλοῦς ἐργάτης διὰ τῆς ῥαπτικῆς αὐτοῦ μηχανῆς, τελειοποιῶν αὐτὴν ἀδιαλείπτως. Μετὰ δύω ἐτῶν παρέλευσιν, στερούμενος χρημάτων, ἐπιστρέφει εἰς τὴν πατρίδα του πεζὸς καὶ φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων τὴν μηχανήν του, ἣν ἐκίνει δημοσίᾳ, ὅπως πορίζηται καθ' ὁδὸν τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Ἐπανελθὼν εἰς Amplepuis, ὁ Thimonnier κατασκευάζει μηχανὰς καὶ πωλεῖ αὐτὰς εἰς τὰ πε-

Digitized by Google

ρίχωρα. Ἀλλὰ μόναι αἱ λέξεις *μηχανικὴ ῥαφὴ* τοιαύτην ἐνέπνεον τότε κατὰ τοῦ συστήματος ἀποστροφήν, ὥστε οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ παραδεχθῇ αὐτό.

Τῷ 1845 ἡ μηχανὴ Thimonnier ἐξετέλει ἤδη 20 ῥάμματα ἀνὰ ἕκαστον λεπτὸν τῆς ὥρας. Ὁ ἐφευρέτης συνεταιρισθεὶς τότε μετὰ τοῦ Magnin, ἵδρυσεν ἐν Villefranche ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ κατεσκευάζοντο μηχαναὶ πρὸς πεντήκοντα φράγκα. Τὴν 5 Αὐγούστου 1848 λαμβάνει μετὰ τοῦ Magnin ἔγγραφον τελειοποιήσεως. Ἡ μηχανή, *ῥαπτο-κεντητὴς* ὀνομαζομένη, κατασκευάζει σειρίδας, ῥάπτει καὶ κεντᾷ παντὸς εἴδους ὑφάσματα, ἀπὸ τῶν λεπτοτάτων μέχρι τῶν ἐριούχων καὶ τῶν δερμάτων, μετὰ ταχύτητος 300 ῥαμμάτων τὸ λεπτόν, βελόνη δὲ περιστρεφομένη κεντᾷ κυκλοτερῶς χωρὶς νὰ στραφῇ τὸ ὕφασμα.

Τὴν 9 Φεβρουαρίου 1848 τὸ κατάστημα ἔλαβεν ἔγγραφον εὑρησιτεχνίας ἀγγλικὸν διὰ τὴν μηχανὴν ταύτην, κατασκευαζομένην ἤδη ἐπιμελῶς ἐκ μετάλλου, ἀλλ' ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848 ἐματαίωσε καὶ πάλιν τὰ περὶ χρησιμοποιήσεως αὐτῆς σχέδια. Ὁ Thimonnier ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς Ἀγγλίαν, ἔνθα παρεχώρησε τὸ τῆς εὑρησιτεχνίας ἔγγραφον αὐτοῦ εἰς ἑταιρίαν τινὰ τοῦ Μάντσεστερ, διαμείνας δ' ἐκεῖ ὀλίγον χρόνον ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν.

Σταλεῖσα εἰς τὴν ἐν Λονδίνῳ τῷ 1851 γενομένην παγκόσμιον ἔκθεσιν, ἡ μηχανὴ Thimonnier ἔμεινεν ἐξ ἀνεξηγήτου τινὸς συγκυρίας, εἰς χεῖρας τοῦ ἀνταποκριτοῦ, καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἔκθεσιν μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν κριτῶν τῆς ἐκθέσεως. Ἀντ' αὐτῆς ἐνεγράφησαν εἰς τὸν κατάλογον αἱ πρῶται δοκιμαὶ τῶν Ἀμερικανῶν πρὸς τελειοποίησιν τοῦ συστήματος, καὶ αἱ ἔχουσαι κερκίδα δίκλωστοι μηχαναὶ τοῦ Elias Howe.

Τῷ 1832 ὁ Thimonnier εἶχε δοκιμάσει τὸ εἶδος τοῦτο τῶν μηχανῶν καὶ ἠσχολεῖτο τῷ 1856 εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐτελείωσαν! Τριάκοντα ἐτῶν ἀγῶνες καὶ ἐργασία καὶ πενία εἶχον ἐξαντλήσει αὐτόν. Ὁ Thimonnier ἀπέθανε πενέστατος τὴν 5 Αὐγούστου 1857 ἐν ἡλικίᾳ ἑξήκοντα τεσσάρων ἐτῶν.

Ὅλαι αἱ περὶ τὴν μηχανικὴν ῥαφὴν δοκιμαὶ συνίσταντο πρὸ αὐτοῦ εἰς πολλὰς βελόνας, ὧν ἑκάστη ἔφερε κλωστήν. Αἱ δοκιμαὶ αὗται ἐγκατελείφθησαν ὡς μὴ πραγματοποιήσιμοι.

Ἡ ἀρχικὴ μηχανὴ τοῦ Thimonnier ἦτο ἐλλιπής, ἐκ ξύλου κατασκευασθεῖσα καὶ κινουμένη διὰ σχοινίου μεταδίδοντος τὴν κίνησιν ἀπ' εὐθείας. Ἑκάστη δόνησις παρῆγεν ἓν ῥάμμα, ὅπερ πολὺ ἀπεῖχε τῶν 800 καὶ 1000 ῥαμμάτων, ἃ ἐκτελοῦσιν ἀνὰ λεπτὸν αἱ νῦν μηχαναί. Εἶναι ἆρά γε ἀνάγκη νὰ ἀναμνήσωμεν τὰ εὐεργετήματα τοῦ θαυμασίου τούτου ἐργαλείου, καὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ εἰς τὰ ἐνδύματα, τὰ ὑποδήματα, τὴν πιλοποιΐαν καὶ τὴν σαγματοποιΐαν; Πολυάριθμα ἐργοστάσια ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ κατασκευάζουσι χιλιάδας ῥαπτικῶν μηχανῶν, καὶ διανέμουσιν αὐτὰς εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς. Προβλέπομεν τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἡ μηχανὴ αὕτη, κατασκευαζομένη ἐπὶ μετρίᾳ τιμῇ ὡς τὰ ὡρολόγια, θὰ κατέχῃ ὡρισμένην θέσιν παρ' ἑκάστῃ οἰκογενείᾳ, ἡ δὲ βραδεῖα καὶ κοπιώδης διὰ τῆς χειρὸς ῥαφή, εἰς ὀλίγα μόνον θὰ χρησιμεύῃ, ὅσα δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ ἡ μηχανή, οἷον ἐπιδιορθώσεις καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἡ μηχανὴ θὰ ἐργάζηται τότε κατὰ τὰς μακρὰς ἐκείνας ὥρας, καθ' ἃς ἡ ἐργάτις φθείρει τὴν ὅρασιν αὐτῆς, τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ζωήν... Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦτο μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὀφείλεται εἰς τὸν ἀτυχῆ Thimonnier.

Καὶ ἡ μὲν ἐφεύρεσις τῶν μηχανῶν διὰ μεγίστων ἐξηγοράσθη συμφορῶν καὶ κόπων, ἡ δ' ἐκτέλεσις τῶν μεγάλων δημοσίων ἔργων κατ' οὐδὲν ἐλαττοῦται, ὡς πρὸς τοῦτο, τῆς ἐφευρέσεως τῶν ὀργάνων τῆς βιομηχανίας. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ σύριγξ τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου.

Ὁ ἐργολάβος τοῦ γιγαντιαίου τούτου ἔργου Λουδοβῖκος Favre, ἀποθανὼν αἰφνιδίως ἕνεκα τῆς ῥήξεως ἀνευρίσματος κατὰ συνέπειαν κόπων καὶ δυσχερειῶν ἀναριθμήτων, ἦτο ἀνὴρ μεγαλοφυὴς ἐν τῷ ἐπαγγέλματι αὐτοῦ, καὶ εἰς ἑαυτὸν ὤφειλεν ἣν κατεῖχε σπουδαίαν κοινωνικὴν θέσιν.

Υἱὸς ξυλουργοῦ μικροῦ τινος χωρίου τῶν περὶ τὴν Γενεύην, ὁ Favre κατέλιπε τὴν πατρίδα του ἐν ἡλικίᾳ δεκαεπτὰ ἐτῶν ἔχων σάκκον ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ ὀλίγα χρήματα ἐν τῷ θυλακίῳ του ἵνα περιέλθῃ τὴν Γαλλίαν ὡς ἁπλοῦς ἐργάτης. Φθάσας εἰς Λυὼν ἔλυσε δι' ἁπλουστάτου τρόπου πρόβλημα ὅλως πρακτικόν, οὗ οἱ μηχανικοὶ διὰ μεγίστης μόνον δαπάνης κατώρθουν τὴν λύσιν. Ἡ ἐπιτυχία του αὕτη ἔγινεν ἡ ἀφετηρία τοῦ λαμπροῦ σταδίου του. Ἔκτοτε ἐνετάλη ἀλληλοδιαδόχως ἔργα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ μᾶλλον σπουδαῖα, καὶ ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν κατασκευὴν τῶν σιδηροδρόμων. Διακούσας τὰ προκαταρκτικὰ μόνον μαθήματα, ἦτο ἄμοιρος ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ἀλλ' ἀνεπλήρου αὐτὰς διὰ πρακτικοῦ νοὸς θαυμασίου, καὶ διοργανωτικῆς ἱκανότητος σπανίας καὶ ἀκαταδαμάστου καρτερίας.

Ὁ Favre, κερδήσας ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν περιουσίαν σημαντικήν, εἶχεν ἀγοράσει ὡραῖον κτῆμα πλησίον τῆς Γενεύης σκοπῶν νὰ κατοικήσῃ ἐν αὐτῷ. Ἀλλ' ἠγάπα περιπαθῶς τὸ ἐπάγγελμά του, καὶ δὲν ἀντέστη εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διάτρησιν τῆς μεγάλης σύριγγος τοῦ Γοθάρδου πρὸς δόξαν καὶ συμφορὰν αὐτοῦ. Εὐθὺς ὡς ὁ Favre ἐπελήφθη τῆς ἐργασίας, πᾶσαν τῆς ζωῆς του ὥραν ἐπλήρωσαν αἱ ἀνησυχίαι καὶ αἱ φροντίδες, προερχόμεναι οὐχὶ τόσον ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῶν περὶ τὴν τακτοποίησιν τῆς ἐργασίας δυσχερειῶν, οὐδ' ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους, ὅσον ἐκ τῆς κακῆς θελήσεως καὶ τοῦ φθόνου τῶν διαχειριστῶν τῆς ἑταιρίας,

Digitized by Google

οἵτινες, ἀφοῦ αὕτη ἐβάδιζε πρὸς τὴν χρεωκοπίαν, δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἐπιτύχῃ ὁ Favre. Χάρις εἰς τὴν σταθερὰν του θέλησιν, οὗτος ὑπερίσχυσε τῶν προσκομμάτων ὅλων, καὶ ἦτο βέβαιος ὅτι ἡ σύριγξ ἤθελεν ἀποπερατωθῇ εἰς ὡρισμένην ἐποχήν, ἣν ἀπὸ τοῦ 1872 εἶχε προείπει. Κατὰ τοὺς ἑπταετεῖς αὐτοῦ ἀγῶνας ἡ κόμη τοῦ γενναίου ἐργάτου ἐλευκάνθη, ἡ ῥάχις του ἐκυρτώθη, τὸ βάδισμά του κατέστη βαρὺ, ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε ἀπεκαρτέρησεν οὐδὲ κατεβλήθη. Συνεπείᾳ συμβιβασμοῦ μετὰ τῆς ἑταιρίας, εἶχε μάλιστα ἀνακτήσει τὴν προτέραν αὐτοῦ ζωηρότητα, καὶ ἐσκέπτετο σπουδαίως ν' ἀναλάβῃ τὴν διάτρησιν τοῦ Σιμπλὸν, ἅμα ἀποπερατουμένης τῆς τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου, ἐλπίζων νὰ κερδήσῃ δι' αὐτῆς τὰ χρήματα, ὅσα ἐζημιοῦτο πιθανῶς ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιχειρήσει. Ὁ Favre συνδιελέγετο μετὰ τῶν φίλων του περὶ τῶν σχεδίων του, ἀποχαιρετίσας δ' αὐτοὺς πλήρης πεποιθήσεως εἰς τὴν τύχην του, ἐπανῆλθεν εἰς Gœschenen, συνοδεύσας δὲ ἐντὸς τῆς σύριγγος Γάλλον τινὰ μηχανικὸν ἔπεσεν αἴφνης ὡσεὶ κεραυνόπληκτος ἐνώπιον αὐτοῦ 2800 μέτρα μακρὰν τῆς ἐξόδου, καὶ ἀπέθανεν οὕτω κατὰ μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1879 ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῆς δόξης του.

Τοιαῦται αἱ ὑπάρξεις, δι' ὧν ἐξαγοράζονται τὰ ἔργα τὰ δοξάζοντα τοὺς νεωτέρους χρόνους.

Ελιζα Σ. Σουτσου

ΟΙ ΠΑΡΙΣΙΝΟΙ

[Ἐκ τῶν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Caro].

Καλλιτέχνης ἢ ἁπλοῦς τεχνίτης ὁ ἐκ γενετῆς Παρισινὸς διακρίνεται διὰ τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν γοργότητά του· ἔχει τὴν ἀντίληψιν ταχεῖαν, ὀξύνοιαν ἔκτακτον εἰς ἐκτίμησιν προσώπων καὶ πραγμάτων· καὶ δυσκόλως μὲν δύναται ν' ἀπατηθῇ ὑπ' ἄλλου, ἀπατᾷ δὲ αὐτὸς ἑαυτόν. Εἰς πᾶσαν αὐτοῦ ἐργασίαν ἀναγνωρίζεις ἀμέσως τὴν ἔμφυτον, σχεδὸν ἀλάνθαστον καλαισθησίαν του. Τὸ προϊὸν τοῦ Παρισινοῦ, εἴτε ἐφημερὶς εἶνε, εἴτε ὑδρογραφία, κωμειδύλλιον, ἀντικείμενόν τι τοῦ συρμοῦ ἢ μυθιστόρημα, φέρει ὁπουδήποτε τῆς γῆς καὶ ἂν εἰσχωρήσῃ τὴν σφραγῖδα τῆς πόλεως, ἐξ ἧς προέρχεται. Ἐν μὲν τῇ καλλιτεχνίᾳ καὶ τοῖς γράμμασιν ἀναγνωρίζει τις τὴν ἰδιάζουσαν λεπτότητα τοῦ δημιουργήσαντος αὐτὸ πνεύματος· ἐν δὲ τῇ βιομηχανίᾳ τὴν ἀπαράμιλλον κατεργασίαν, τὴν παρέχουσαν εἰς αὐτὸ τὴν τελειότητα καὶ τὴν λεπτὴν ἐκείνην καὶ ἐξαίρετον κομψότητα. Καὶ τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πᾶς τις ἐννοεῖ ἐκ μόνου τοῦ ὀνόματός του, τὸ πνεῦμα τὸ παρισινὸν, τὸ ἀείποτε ἐν καταλλήλῳ στιγμῇ ἐκδηλούμενον, τὸ εὑρίσκον ἀμέσως τὰ ἄξια γέλωτος καὶ θαυμασίως χαρακτηρίζον αὐτὰ διὰ μιᾶς λέξεως διαδιδομένης ἀμέσως καὶ ἐπιβαλλομένης, τὸ ἐπιτυγχάνον ἀσφαλῶς τὰ τρωτὰ μέρη παντὸς ἐπισήμου ἐν τῇ κοινωνίᾳ προσώπου, τὸ ἄνευ πικρίας φιλοσκώμμον, τὸ εὔθυμον μᾶλλον ἢ κακεντρεχὲς, καὶ ἀμέσως παῦον τὰς προσβολὰς ἅμα προκαλέσαν τὸν γέλωτα, τὸ μηδέποτε ἐπιτιθέμενον κατὰ θυμάτων καὶ ἡττημένων· τὸ ἀπροσδόκητον, τὸ ζωηρὸν, τὸ ἐλαφρὸν, τὸ δηκτικὸν ἐκεῖνο, τὸ ἀναμιμνῆσκον τὰς «Σφῆκας» τοῦ Ἀριστοφάνους,—τίς δὲν γνωρίζει τὰ θέλγητρα τοῦ πνεύματος τούτου; καὶ τίς ἀγνοεῖ πόσον ταχέως καὶ ἀλανθάστως αἱ εἰρωνίαι ἐκεῖναι, αἱ ἀμέσως καὶ ἁπανταχοῦ διαφημιζόμεναι, γνωρίζουσι νὰ πληγώνωσι τὸν ἀσυνέτως ἐξερεθίζοντα αὐτάς; Τίς δὲ, τὰ δημόσια πράττων ἀνὴρ, ὅσον καὶ ἂν ἀπολαύῃ τῆς εὐνοίας τοῦ εὐμεταβόλου καὶ ἀσταθοῦς ἐκείνου πλήθους, ἐμπορεῖ νὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν ἀσφαλῆ κατὰ τοιούτων προσβολῶν, πάντοτε μὲν ὀδυνηρῶν, ἀλλὰ σπανίως θανασίμων, ἐκτὸς ἐὰν διευθύνονται κατὰ ἐνδόξων ἢ μωρῶν;

Ἀλλὰ τί πράγματι εἶνε οἱ κατοικοῦντες τὴν μεγαλόπολιν ἐκείνην, τοὺς ὁποίους ἐναλλὰξ τοσοῦτον ἐκακολόγησαν καὶ τοσοῦτον ἐξεθείασαν; Πῶς νὰ σχηματίσῃ τις ὀρθὴν κρίσιν μεταξὺ τῶν ἀσπόνδων δυσφημιστῶν καὶ τῶν θερμοτέρων ἐγκωμιαστῶν τοῦ ταραχώδους ἐκείνου δήμου; Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι οὔτε οἱ μὲν, οὔτε οἱ δὲ ἀπατῶνται ἀπολύτως εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ γνώμην των. Ὅ,τι καὶ ἂν εἴπῃ τις καλὸν περὶ τῶν Παρισίων εἶνε ἀληθὲς, καὶ ἀληθὲς ἐπίσης εἶνε ὅ,τι κακὸν καὶ ἂν εἴπῃ τις περὶ αὐτῶν. Οἱ Παρίσιοι περιέχουσι τὸ ἄωτον ἅμα καὶ τὸ ἀπόβρασμα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Καὶ μήπως τὸ αὐτὸ δὲν συμβαίνει εἰς πάσας τὰς ἀχανεῖς ἐκείνας μεγαλοπόλεις, ἐν αἷς ὁ πολιτισμὸς ἔφθασεν εἰς βαθμὸν ὕψιστον; Εἶνε, λέγουσιν οἱ ἐπισκεπτόμενοι αὐτὴν ξένοι, ἡ πόλις τῶν εὐκόλων ἡδονῶν, καὶ κακολογοῦσιν αὐτὴν διὰ τὰς ἡδονὰς ταύτας, ἃς ἐν τούτοις ἐγεύθησαν κατὰ κόρον. Ναί· ἀλλ' εἶνε συγχρόνως ἡ κατ' ἐξοχὴν φιλεργὸς πόλις. Ὁ ξένος δὲν βλέπει ἢ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τὸ ἐν ταῖς ὁδοῖς, τὸ ἀδιαλείπτως γινούμενον ἐπὶ τῶν *βουλεβάρτων* καὶ εἰς τὰ *Ἠλύσια πεδία*, καὶ φαντάζεται ὅτι ὁλόκληρος ἡ πόλις διατελεῖ ἐν ἑορτῇ, καὶ ὅτι ὁ βίος αὐτῆς εἶνε αἰωνία πανήγυρις. Δὲν παρατηρεῖ τὸ δραστήριον καὶ σιωπηλὸν πλῆθος τῶν μεγάλων ἐργατῶν, καὶ ἀγνοεῖ ἐντελῶς τοὺς Παρισίους τοὺς μελετῶντας, ἐρευνῶντας καὶ ἐφευρίσκοντας. Μάλιστα δὲ ἀδύνατον σχεδὸν εἶνε νὰ διεισδύσῃ ὑπὸ τὴν ταραχώδη ταύτην ἐπιφάνειαν, ἥτις μόνη ἐπισπᾶται τὸ βλέμμα του, καὶ νὰ διακρίνῃ ὅ,τι ἐξαίρετον ὑπάρχει, ὅ,τι ἐμβριθὲς καὶ ἁγνὸν εἰς τὰ ἤθη τῶν κατοίκων, τὰ τοσοῦτον ἐπιπολαίως κρινόμενα, τὸν οἰκογενειακὸν βίον (διότι ὑπάρχει τοιοῦτος καὶ ἐν Παρισίοις), τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα (καὶ τίς λαὸς ἐπιδαψιλεύει εἰς τοὺς νεκροὺς αὐτοῦ λατρείαν τρυφερωτέραν καὶ περιπαθεστέραν;), τὴν ἀδιάλειπτον καὶ ἐπίμονον ἐργασίαν, τόσας ἄλλας ἀφανεῖς ἀρετάς,

Digitized by Google

τὰς ὁποίας ὁ ἐπιπόλαιος χρονογράφος δὲν γνωρίζει, ἀφοσίωσιν παρερχομένην ἀμνημόνευτον, καὶ τόσα ἄλλα προτερήματα εὐγενῆ ἢ γενναῖα, ἅτινα εἶνε τὰ οὐσιώδη συστατικὰ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ δι' ἃ οὗτος, καίτοι εἰς τοσαῦτα ὑποπίπτων σφάλματα, δὲν ἔχει ὅμως τὸν ἐνάμιλλον εἰς τὸν κόσμον ὁλόκληρον κατὰ τὴν ἐργασίαν, τὴν οἰκονομίαν, τὴν τέχνην καὶ τὴν διάνοιαν. Εἶνε ὁ ἀγρὸς τῶν ἀδιαλείπτων πειραμάτων, αἰωνίως ἀνακινούμενος, ἐν ᾧ βλαστάνει ἡ ἰδέα· ἡ πατρὶς τῶν ἐρευνητῶν καὶ ἐφευρετῶν. Τέλος δὲ, ἐὰν ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ ὑπέρμετρος πολιτισμὸς παράγει ἐνταῦθα νέους καθ' ἑκάστην τύπους ἀθλιότητος καὶ ἐγκλήματος, μήπως δὲν εἶνε ἀληθὲς ἐπίσης ὅτι τὴν δυστυχίαν ταύτην ἀντισταθμίζει θαυμασίως ἡ ἐν πάσαις ταῖς τάξεσιν ἀναπτυσσομένη ἀνεξάντλητος ἅμιλλα ἔν τε τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ πρὸς καταπολέμησιν καὶ εἰ δυνατὸν πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ κακοῦ;

*N.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΩΝ

Ὅπως σήμερον βαίνουσι τὰ πράγματα, θὰ ἦτο ἀδύνατον καὶ εἰς τὸν παραγωγικώτατον τῶν μυθιστοριογράφων νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ἄπληστον ὄρεξιν τοῦ καταναλωτοῦ νεοφανῶν βιβλίων.

Πρὸς τοῦτο ἐπενοήθη μεγάλη βιομηχανία ἐπιφυλλίδων, ὁμοιάζουσα πολὺ πρὸς φιλολογικὴν χαρτοποιΐαν, ἐν ᾗ μὲ παλαιὰ ῥάκη ὑπομνημάτων μεταβεβλημένα εἰς μάζαν, καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον κοσκινισμένα, κατασκευάζεται ἀπέραντον διήγημα δυνάμενον νὰ διαρκέσῃ τρεῖς, ἐξ ἢ ἐννέα μῆνας ἀναλόγως τῆς μισθώσεως.

Ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ παραδόξου τούτου ἐργαστηρίου ἐχαράχθησαν τὰ ἑξῆς λόγια· *Οἱ ἐδῶ εἰσερχόμενοι, ἄφετε πᾶσαν φιλολογικὴν αἰδῶ.* Ἐντὸς δ' αὐτοῦ εἶνε τοποθετημένοι κατὰ μῆκος κοινῆς τραπέζης οἱ πολυάριθμοι ἐργάται τοῦ πνευματικοῦ κλωστηρίου, κατατρίβοντες τὴν διάνοιαν, τὸ ὕφος καὶ τὴν ψαλίδα των πρὸς παραγωγὴν τῶν λαμπρῶν ἐκείνων μεταξωτῶν καὶ βελουδίνων μυθιστοριῶν, αἵτινες εἰς τὸ ἐμπόριον θὰ φέρωσι τὸ ὄνομα καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐργοστασίου.

Καὶ γίνεται εἰς τὰ ἐργοστάσια ταῦτα ὅ,τι καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ ἐργοστάσια τῆς Ἀγγλίας, ἔνθα χαράσσονται αἱ ξυλογραφίαι. Ὅπως ἐκεῖ εἷς ἐργάτης κάμνει τὸν οὐρανὸν, ἄλλος τὰ δένδρα, ἄλλος τὸ ἔδαφος, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐπικρατεῖ πλήρης ὁ καταμερισμὸς τῶν ἔργων· οὗτος μὲν ἀναγινώσκει παλαιὰ μυθιστορήματα, ἀρχαῖα ἀπομνημονεύματα, ἐκλέγει δὲ μεταξὺ αὐτῶν ὅσα εἶνε ἐπιδεκτικὰ μετεμψυχώσεως, ἐκεῖνος δὲ τακτοποιεῖ τὸ διήγημα ἐν εἴδει διαλόγου, τρίτος τις παρασκευάζει τὴν εἰκόνα τοῦ ἥρωος καὶ τὴν ὅλην σκηνογραφίαν, οὕτω π. χ. «Ὡραίαν τινὰ πρωΐαν τοῦ Ἀπριλίου, ξανθὸς νεανίας ἔχων κοκκινωπὸν τὸν μύστακα, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ φυσιογνωμία εἰς τὸν κοινὸν παρατηρητὴν ἤθελε κάμει ἐντύπωσιν ἄλλην παρὰ κτλ.».

Ὁ τέταρτος ἐργάτης παραλαμβάνει τὴν διήγησιν ἐκεῖθεν, ὅπου ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ συνεργάτης του, καὶ ἔχει τὸ ἔργον νὰ παρεμβάλλῃ εἰς αὐτὴν ἀνέκδοτόν τι τῶν χρόνων τοῦ Ἑρρίκου Δ', ἢ κεφάλαιόν τι τῶν *Περιηγήσεων* τοῦ Κούκ. Μετὰ τοῦτο παραδίδει τὴν ἐργασίαν πρὸς τὸν πρὸς τὰ ἀριστερά του καθήμενον, ὅστις ἔχει εἰδικότητα εἰς τοὺς ἀμαυροὺς χρωματισμοὺς, ἀνήκει εἰς τὴν σχολὴν τοῦ τρόμου· ὅθεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του ὑπάγονται τὰ φοβερὰ καὶ τραγικὰ συμβάντα, τὰ αἰφνίδια καὶ λυπηρὰ ἐπεισόδια. Οὗτος λοιπὸν ἐξακολουθεῖ οὕτω· «Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἠκούσθη κρότος προερχόμενος ἐκ τῆς κεκρυμμένης θύρας, ἥτις ἦγεν εἰς τὸν κῆπον τοῦ γέροντος Τσίμ.—Ὁ μικρὸς Φερνάνδος ὠχρίασε.—Σιωπή! ἐφώνησεν ἡ Καικίλη . . . Τότε φωνὴ βραγχώδης καὶ ὑπόκωφος ἔκραξε·—Χρίστιαν! Χρίστιαν!.. κτλ.»—*Ἕπεται συνέχεια.*

Τέλος, εἰς τὸ ἄκρον τῆς τραπέζης κάθηται ὁ τρομερὸς κριτὴς ὁ ἀποφασίζων περὶ τῆς τύχης τοῦ ἥρωος, διότι οὐδέποτε ἡ τύχη του εἶνε ἐξ ἀρχῆς γνωστή. Ἂν ἀποφασισθῇ νὰ ἦνε βραδὺς ὁ θάνατός του καὶ νὰ παραταθῇ ἐπὶ πολὺ τὸ μυθιστόρημα, τότε μετ' ἐπιτυχίας δύναται νὰ γείνῃ χρῆσις τῆς πνευμονικῆς φθίσεως, δι' ἧς ὁ ἐπιφυλλιδογράφος δύναται πάντοτε νὰ παρατείνῃ ὅσον θέλῃ τὴν συγγραφήν του. Ἂν ἀποφασισθῇ νὰ ἐπέλθῃ ταχὺ καὶ ἀπότομον τὸ τέλος, τότε γίνεται ἐκλογὴ μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς θανατώσεως, ἢ γίνεται μονομαχία ἢ καταπίπτει ὁ ἥρως ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἢ φυλακίζεται ἢ καὶ δηλητηριάζεται διὰ μυκήτων.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἥρωος ὑπολείπεται πλέον ὁ ἐπίλογος, ἔνθα λέγεται καὶ τί ἀπέγεινεν ἡ ἡρωΐς. Τὴν ἐργασίαν ταύτην κάμνει συνήθως αὐτὸς ὁ ἐργοστασιάρχης, ὅστις παρεμβάλλει καὶ τὴν ἑξῆς φράσιν· «Πλησιάζω πρὸς τὸ τέρμα τῆς μακρᾶς ταύτης διηγήσεως κτλ.», ἔπειτα ἔρχεται ἡ τελικὴ περίοδος μὲ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως.

Ἀφ' οὗ δὲ τοιουτοτρόπως τελειώσῃ ἡ ὅλη ἐργασία, ὑποβάλλεται ἡ ἐπιφυλλὶς εἰς τὸν ἀρχισυντάκτην, ὅστις ἐκλέγει τὸν ἁρμόζοντα εἰς αὐτὴν τίτλον, καὶ προσθέτει ὅτι *Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνατύπωσις συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου.*

Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς βιομηχανίας δὲν παρουσιάσθη ἀκόμη εἰς οὐδεμίαν βιομηχανικὴν Ἔκθεσιν.

[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ]. **Π.

Οἱ καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1879 ἐν Παρισίοις συμβάντες θάνατοι ἀνῆλθον εἰς 51,095.

Digitized by Google

Ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος πρὸ μικροῦ Ἀλμανὰκ τῆς Γότθας, διὰ τὸ ἔτος 1881, ἀποσπῶμεν τὸν ἑπόμενον περὶ τῶν νῦν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης πίνακα, περιέχοντα τὴν ἡλικίαν αὐτῶν (λογιζομένην μέχρι τῆς 1 Ἰουλίου 1880) καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναγορεύσεως αὐτῶν. Αἱ σημειούμεναι χρονολογίαι εἶνε κατὰ λατίνους. Εἷς ἀναγνώστης τῆς Ἑστίας.

	Ἐποχὴ γεννήσεως.	Ἡλικία. ἔ.	μ.	ἡμ.	Ἐποχὴ ἀναγορεύσεως.	Ἐν ἡλικ. ἐτῶν.
Γουλιέλμος I, αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας. . .	22 μαρτίου 1797	83	3	9	2 ἰανουαρ. 1861*	63
Γουλιέλμος, δοὺξ τοῦ Brunswick. . .	25 ἀπριλίου 1806	74	2	5	20 ἀπριλίου 1831	25
Λέων XIII, πάπας	2 μαρτίου 1810	70	3	29	20 φεβρ. 1878	68
Γουλιέλμος III, βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν	19 φεβρ. 1817	63	4	11	17 μαρτίου 1849	32
Ἀδόλφος, πρίγκηψ τοῦ Schaunbourg-Lippe.	1 αὐγούσ. 1817	62	11	—	21 νοεμβρ. 1860	43
Χριστιανὸς IX, βασιλ. τῆς Δανιμαρκίας.	8 ἀπριλίου 1818	62	2	22	15 νοεμβρ. 1863	45
Ἀλέξανδρος II, αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας.	29 ἀπριλίου 1818	62	2	1	2 μαρτίου 1855	37
Ἐρνέστος II, δοὺξ τοῦ Saxe-Cobourg καὶ Gotha	21 ἰουνίου 1818	62	—	9	29 ἰανουαρ. 1844	26
Κάρολος-Ἀλέξανδρος, μέγας δοὺξ τοῦ Saxe-Weimar-Eisenach	24 ἰουνίου 1818	62	—	6	8 ἰουλίου 1853	35
Κάρολος III, πρίγκηψ τοῦ Monaco. . .	8 δεκεμβρ. 1818	61	6	23	20 ἰουνίου 1856	37
Βικτωρία, βασίλισ. τῆς Μεγ. Βρεττανίας.	24 μαΐου 1819	61	1	7	20 ἰουνίου 1837	18
Φρεδερῖκος-Γουλιέλμος, μέγας δοὺξ τοῦ Mecklembourg-Strélitz.	17 ὀκτωβρ. 1819	60	8	13	6 σεπτεμ. 1860	40
Φρεδερῖκος-Φραγκῖσκος II, μέγας δοὺξ τοῦ Mecklembourg-Schwérin. .	28 φεβρ. 1823	57	4	2	7 μαρτίου 1842	19
Κάρολος I, βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης.	6 μαρτίου 1823	57	3	24	25 ἰουνίου 1844	41
Βόλδεμαρ, πρίγκηψ τοῦ Lippe-Detmold.	18 ἀπριλίου 1824	56	2	12	8 δεκεμβ. 1875	51
Πέτρος II, αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας.	2 δεκεμβρ. 1825	54	6	29	7 ἀπριλίου 1831	6
Γεώργιος II, δοὺξ τοῦ Saxe-Meiningen.	2 ἀπριλίου 1826	54	2	28	20 σεπτεμ. 1866	40
Φρεδερῖκος, μέγας δοὺξ τῆς Βάδης . .	9 σεπτεμ. 1826	53	9	21	24 ἀπριλίου 1852	25
Ἐρνέστος, δοὺξ τοῦ Saxe Altenbourg.	16 σεπτεμ. 1826	53	9	14	3 αὐγούσ. 1853	26
Πέτρος, μέγας δοὺξ τοῦ Ὀλδεμβουργ.	8 ἰουλίου 1827	52	11	23	27 φεβρ. 1853	25
Ἀλβέρτος, βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας. . .	23 ἀπριλίου 1828	52	2	7	29 ὀκτωβρ. 1873	45
Ὀσκὰρ II, βασιλεὺς τῆς Σουηδίας . . .	21 ἰανουαρ. 1829	51	5	10	18 σεπτεμ. 1872	43
Κάρολος, πρίγκηψ τοῦ Schwarzbourg-Sondershausen	7 αὐγούσ. 1830	49	10	24	17 ἰουλίου 1880	49
Φραγκῖσκος-Ἰωσὴφ I, αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας	18 αὐγούσ. 1830	49	10	13	2 δεκεμβρ. 1848	18
Γεώργιος, πρίγκηψ τοῦ Waldeck . . .	14 ἰανουαρ. 1831	49	5	17	15 μαΐου 1845	14
Φρεδερῖκος, δοὺξ τοῦ Anhalt.	29 ἀπριλίου 1831	49	2	1	22 μαΐου 1871	40
Ἐρρῖκος XIV, πρίγκηψ Reuss (Schleiz).	28 μαΐου 1832	48	1	3	11 ἰουλίου 1867	35
Λεοπόλδος II, βασιλεὺς τῶν Βέλγων. .	9 ἀπριλίου 1835	45	2	21	10 δεκεμβρ. 1865	30
Λουδοβῖκος IV, μέγας δοὺξ τῆς Ἔσσης.	12 σεπτεμ. 1837	42	9	18	13 ἰουνίου 1877	39
Λουδοβῖκος I, βασιλ. τῆς Πορτογαλλίας.	31 ὀκτωβρ. 1838	41	8	—	11 νοεμβρ. 1861	23
Γεώργιος, πρίγκηψ τοῦ Schwarzbourg-Rudolstadt	23 νοεμβρ. 1838	41	7	8	26 νοεμβρ. 1869	31
Κάρολος, πρίγκηψ τῆς Ρουμανίας. . .	20 ἀπριλίου 1839	41	2	10	20 ἀπριλίου 1866	26
Ἰωάννης II, πρίγκηψ τοῦ Liechtenstein.	5 ὀκτωβρ. 1840	39	8	26	12 νοεμβρ. 1858	18
Νικόλαος, πρίγκηψ τοῦ Μαυροβουνίου.	7 ὀκτωβρ. 1841	38	8	23	14 αὐγούσ. 1860	19
Ἀβδοὺλ-Χαμίδ, σουλτάνος	22 σεπτεμ. 1842	37	9	8	31 αὐγούσ. 1876	33
Οὐμβέρτος I, βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας . .	14 μαρτίου 1844	36	3	17	9 ἰανουαρ. 1878	34
Λουδοβῖκος II, βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας.	25 αὐγούσ. 1845	34	10	6	10 μαρτίου 1864	18
Γεώργιος I, βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων . .	24 δεκεμβ. 1845	34	6	7	5 ἰουνίου 1863	17
Ἐρρῖκος XXII, πρίγκ. τοῦ Reuss (Greiz).	28 μαρτίου 1846	34	3	3	8 νοεμβρ. 1859	13
Μιλὰν IV, πρίγκηψ τῆς Σερβίας	10 αὐγούσ. 1854	25	10	21	2 ἰουλίου 1868	13
Ἀλφόνσος XII, βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας.	28 νοεμβρ. 1857	22	7	2	30 δεκεμβ. 1874	17

* Αὐτοκράτωρ ἀνηγορ. τῷ 1871.

Digitized by Google

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Γνωστὸν ὅτι Ἀλέξανδρος Δουμᾶς ὁ υἱὸς εἶνε ὀνομαστὸς διὰ τὰς ἑτοίμους καὶ εὐφυεῖς αὐτοῦ ἀπαντήσεις.

Ἐσχάτως παρεκάθητο εἰς μέγα συμπόσιον. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ἡ οἰκοδέσποινα, παρακινουμένη ὑπὸ τῶν συνδαιτυμόνων, παρεκάλεσε τὸν Δουμᾶν νὰ εἴπῃ *κάτι τι* χάριν τῆς συναναστροφῆς, *κάτι τι* ἐκ τῶν συνήθων ἐκείνων, δι' ὧν γνωρίζει τοσοῦτον νὰ τέρπῃ τοὺς ἀκούοντας αὐτόν.

Ὁμολογητέον ὅτι ἡ ἀπαίτησις ἦτο κάπως ὑπερβολική, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ διάσημος συγγραφεὺς ἔκαμε τὸν κωφόν.

Ἀλλ' ἡ κυρία δὲν ἀπεθαῤῥύνθη καὶ ἐπανέλαβε τὴν παράκλησιν.

— Ἐλᾶτε, κύριε Δουμᾶ, μίαν λέξιν, εἰπέτε μας μίαν *κομψὴν* λέξιν. Εἶνε τέχνη σας, καθ' ἡμέραν λέγετε πλῆθος τοιούτων.

— Ἂν εἶνε ἔτσι, λέγει ὁ Δουμᾶς, τότε μάλιστα, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι συνδαιτυμόνες θὰ παρουσιάσουν ἕκαστος ἀπὸ ἓν δεῖγμα τῆς τέχνης των.

Δεικνύων δὲ τὸν παρακαθήμενον αὐτῷ, ὅστις ἦτο λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ,

— Ἂς ἀρχίσῃ ὁ κύριος, εἶπεν, νὰ μᾶς *τραβήξῃ μία κανονιά*, καὶ ἀμέσως ἐπιχειρῶ καὶ ἐγώ!

*
* *

Ὁ κ. Α . . . ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς τριακοστῆς γενεθλίου τῆς συζύγου του, πέμπει αὐτῇ ὡραίαν ἀνθοδέσμην.

— Τί ἀνόητος συνήθεια! λέγει ἡ κυρία βλέπουσα τὸ δῶρον . . . Νὰ ἑορτάζωμεν ἡμέραν, ἡ ὁποία μᾶς φορτώνει ἕνα ἔτος περισσότερον!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὁ ἡγεμὼν ἐκμηδενίζεται ἀπαλλοτριούμενος τοὺς ὑπηκόους του, ἀπαραλλάκτως ὅπως καὶ ὁ ἀριθμὸς *εἷς*, εἰ καὶ ὁ πρῶτος τῶν ἀριθμῶν, ἀποβαίνει ὁ ἐλάχιστος καὶ ἀσθενέστατος, ἀποχωριζόμενος τῶν λοιπῶν.

*** Πολλοὶ ὑπουργοί, ἀφίνοντες τὰ δημόσια, δὲν ἀφίνουν ἄλλο κενὸν παρὰ τὸ τοῦ δημοσίου ταμείου.

*** Οὐδεὶς εἶνε ἀρκούντως σοφός, ὅπως ἀνακαλύψῃ πόσων κακῶν γίνεται παραίτιος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἀτμοῦ ἅπασαι σχεδὸν αἱ μηχαναὶ τῶν ἀγγλικῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων ἐκινοῦντο δι' ἵππων. Ἀλλ' ὅταν ἐγνώσθησαν τὰ πλεονεκτήματα τῆς χρήσεως τοῦ ἀτμοῦ, ἐφηρμόσθη ὡς κινητικὴ δύναμις πανταχοῦ, ὅπου οἱ καταστηματάρχαι δὲν ἠδύναντο νὰ χρησιμοποιήσωσι πρὸς τοῦτο ῥεύματα ὕδατος· ἡ δὲ μηχανὴ τοῦ Watt ἀντικατέστησεν ἐντὸς ὀλίγου πάντα τὰ πρὸ τῆς ἐφευρέσεως αὐτῆς ἐν χρήσει μηχανήματα. Οἱ παραδεχθέντες αὐτὴν βιομήχανοι ἐπέβαλλον φυσικῷ τῷ λόγῳ εἰς τοὺς μηχανουργούς, εἰς οὓς παρήγγελλον τὴν κατασκευὴν ἀτμομηχανῶν, τὸν ῥητὸν ὅρον, αἱ κατασκευασθησόμεναι μηχαναὶ νὰ ἔχωσι δύναμιν ἴσην πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἵππων, οἱ ὁποῖοι ἐχρειάζοντο διὰ νὰ κινήσωσι τὰ παλαιὰ μηχανήματα. Ἡ δύναμις τοῦ ἵππου, λαμβανομένη ὡς μονὰς συγκρίσεως ἐν ταῖς τοιαύταις μεταβολαῖς τῶν μηχανῶν, ἐπεκράτησε πρὸς ἐκτίμησιν τῆς δυνάμεως τῶν ἀτμομηχανῶν, ἡ δὲ χρῆσις τοῦ ὅρου τούτου ἐπεξετάθη καὶ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ βαθμηδὸν κατέστη γενική. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ φυσικὴ δύναμις τοῦ ἵππου δὲν εἶνε σταθερά, ὁ Watt ὅστις ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς του ὑπ' ὄψιν εἶχε τοὺς εὐρώστους ἀγγλικοὺς ἵππους, πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς λάθους καὶ συγχύσεως ὥρισεν ὡς δύναμιν ἑνὸς ἵππου τὴν ἀπαιτουμένην δύναμιν, ὅπως ἐν διαστήματι ἑνὸς δευτερολέπτου ἀνυψωθῶσιν 75 χιλιόγραμμα εἰς ὕψος ἑνὸς μέτρου. Ἡ δύναμις αὕτη εἶνε πολλῷ ἀνωτέρα τῆς τοῦ ἵππου, ἀλλὰ ταύτην ἡ συνήθεια καθιέρωσεν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ μὲν διάρκεια τῆς ἐνεργείας τοῦ μηχανικοῦ ἵππου εἶνε συνεχὴς καὶ ἀδιάκοπος, ἐν ᾧ τὰ ζῶα μόνον ὀλίγας ὥρας καθ' ἑκάστην δύνανται νὰ ἐργάζωνται. Ἡ ἔκφρασις λοιπὸν περὶ τῆς τόσων ἵππων δυνάμεως ἀτμομηχανῆς τινος δὲν ἀναφέρεται εἰς ἵππους φυσικούς, ἀλλ' εἶνε μονὰς ποσότητος κατὰ συνθήκην ὡρισμένη.

Ἡ εἰς Ἀμερικὴν καὶ ἀλλαχοῦ μετανάστευσις τῶν Κινέζων, καθ' ἧς πρό τινος εἶχεν ἐκδηλωθῇ σφοδρὰ ἀντίδρασις ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ἐξακολουθεῖ οσημέραι λαμβάνουσα μείζονας διαστάσεις. Ἐν Καντών, Swatow, Amoy, ὑπάρχουσιν ἐγκαθιδρυμένα τὰ κυριώτερα πρακτορεῖα, εἰς ἃ ἀποτείνεται πᾶς Κινέζος ἐπιθυμῶν νὰ μεταναστεύσῃ. Ἅμα ἐγγραφόμενος εἴς τι τῶν πρακτορείων τούτων ὁ Κινέζος γίνεται ὡσεὶ κτῆμα αὐτοῦ, ἀλλὰ συνάμα καὶ προστατευόμενός του. Ἐνδύουσιν αὐτόν, τὸν ἐπιβιβάζουσι διὰ Χονολουλού, Σύδνεϋ ἢ Ἅγιον Φραγκῖσκον, ὅπου ἅμα ἀποβιβαζόμενος γίνεται δεκτὸς εἰς ἄλλο ὅμοιον πρακτορεῖον, ὅπερ ἀναλαμβάνει νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ τροφὴν καὶ στέγην, μέχρις οὗ τῷ προμηθεύσῃ καὶ ἐργασίαν, πορίζουσαν αὐτῷ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Εὐθὺς δ' ὡς ἀρχίσῃ νὰ κερδίζῃ ἡμερομίσθιόν τι, καταβάλλει ἐξ αὐτοῦ καθ' ἑβδομάδα μικρόν τι μέρος εἰς τὸ Πρακτορεῖον μέχρις ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους, εἰς ὃ ὑπεβλήθη διὰ τὴν μετανάστευσιν. Ἐὰν δὲ ἤθελεν ἀποθάνει ἐν τῇ ξένῃ, πάλιν ἡ Ἑταιρία ἀναλαμβάνει νὰ ἀποστείλῃ εἰς Κίναν τὸ λείψανόν του, ὅπως ἐναποτεθῇ παρὰ τοὺς προγόνους του, ὅπερ ὁ Κινέζος θεωρεῖ ὡς τὸ ὑπέρτατον ἀγαθόν, εἰς οἱανδήποτε τάξιν καὶ ἂν ἀνήκῃ. Τὸ πρακτορεῖον δὲ ἐκεῖνο καὶ ἀπονέμει τὴν δικαιοσύνην καὶ διαλύει πᾶσαν διένεξιν ἀναφυομένην μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν του, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἀ-

Digitized by Google

σκεῖ γενικήν τινα ἐπίβλεψιν ἐπὶ τοῦ βίου τῶν μεταναστῶν.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν εἰδημόνων, ἄνθρωπος, κανονικῶς περιπατῶν, διανύει ἐν ἑκάστῳ δευτερολέπτῳ 4 πόδας, ἅμαξα ταχυδρομικὴ 8, οἱ πλεῖστοι τῶν ποταμῶν 2—4, ὁ Δούναβις 5—6, ἄνεμος οὐχὶ σφοδρὸς 10, πλοῖον ἱστιοφόρον 14, ἀγγλικὸς ἵππος 45, κύων θηρευτικὸς 80, ἀετὸς 100, ἐπιστολοφόρος περιστερὰ 120, ἄνεμος βίαιος 120, ὁ ἦχος ἐν τῷ ἀέρι 1080, σφαῖρα τουφεκίου 1500, πυροβόλου σφαῖρα τῶν 24 λιτρῶν 2300, ἡ γῆ ἐν τῇ τροχιᾷ της 4 μίλια (96,000), τὸ δὲ φῶς 42,000 μιλίων.

Παρετηρήθη παράδοξός τις σχέσις μεταξὺ στοιχείων τινῶν τοῦ ἀλφαβήτου καὶ τῶν κυριωτέρων συμβάντων τῆς ζωῆς προσώπων τινῶν, ὡς ἐὰν τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶχον οἴκοθεν μυστηριώδη τινὰ καὶ μοιραίαν δύναμιν.

Τοιαύτη τις σύμπτωσις μυστηριώδης ἀπαντᾶται π. χ. μεταξὺ τοῦ στοιχείου S καὶ τῶν κρισιμωτέρων συμβάντων τοῦ βίου Ναπολέοντος τοῦ Γ'. Πολίτης Ἑλβετὸς (Suisse), ἀποκαλύπτεται μὲ τὸ πραξικόπημα τοῦ Στρασβούργου, καὶ εἰς τὰς περιβοήτους ἐπιθεωρήσεις τοῦ Σατορὺ προπαρασκευάζει τὸ πολιτικὸν πραξικόπημα, ἐξ οὗ προῆλθεν ἡ αὐτοκρατορία. Ἡ Σεβαστούπολις τῆς Κριμαίας, καὶ τὸ Σολφερῖνον τῆς Ἰταλίας συμπίπτουσι μὲ τὸ ἀπόγειον σημεῖον τῆς βασιλείας του· ἡ Σάδοβα προμηνύει τὴν πτῶσίν του· ἐν Σεδὰν καταῤῥέει κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τὸ κράτος του, καὶ ὁ ἔκπτωτος αὐτοκράτωρ ἀποθνήσκει ἕνεκα πληγῆς ἐκ τοῦ καθετῆρος (sonde).

Ἐν δὲ τῷ βίῳ τοῦ στρατάρχου Μὰκ-Μαὼν ἐπικρατεῖ πάλιν τὸ στοιχεῖον M. Πρῶτον τὸ ὄνομά του ἐμπεριέχει δὶς τὸ στοιχεῖον τοῦτο: Μὰκ-Μαών. Ἡ δόξα του ἀρχίζει ἀπὸ τὸν πύργον τοῦ Μαλακὼφ καὶ καθιεροῦται ἐν Μαγέντᾳ, ὅπου λαμβάνει τὸν βαθμὸν τοῦ στρατάρχου (marechal). Τὴν 24 Μαΐου θριαμβεύει καὶ ἀνέρχεται εἰς τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἕνεκα δὲ μιᾶς 16 Μαΐου ὀπισθοδρομεῖ καὶ πίπτει. Ἀφορμῆς δὲ δοθείσης ἐκ στρατιωτικοῦ (militaire) ζητήματος, ἐξέρχεται τῶν Ἠλυσίων καὶ ἀποχωρεῖ εἰς τὰ κτήματά του, ἅτινα κεῖνται ἐν Μονταργίς.

Ἐν διαστήματι τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ηὔξησε κατὰ 17 περίπου ἑκατομ. κατοίκων. Κατὰ τὴν ἐσχάτως ἐκδοθεῖσαν στατιστικὴν τῶν Behm καὶ Wagner οἱ κάτοικοι πάντες τῆς γηΐνης σφαίρας συμποσοῦνται σήμερον εἰς 1,455,923,500, οὑτωσὶ διανεμημένοι· ἐν Εὐρώπῃ 315,929,000, ἐν Ἀσίᾳ 834,707,000, Ἀφρικῇ 205,679,000, Ἀμερικῇ 95,495,000, Ὠκεανίᾳ 4,031,000 καὶ ἐν ταῖς πολικαῖς χώραις 82,000.

Ὁ Diderot περιελθὼν εἰς ἄκραν ἔνδειαν, ἠναγκάσθη νὰ πωλήσῃ τὴν βιβλιοθήκην του, ἠγόρασε δὲ αὐτὴν ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσσίας Αἰκατερίνα διὰ 15,000 φράγκων, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ φυλάττῃ αὐτὴν ὁ Diderot ἐφ' ὅρου ζωῆς.

Δὲν ἠρκέσθη δ' εἰς μόνην ταύτην τὴν γενναίαν της πρᾶξιν ἡ Αἰκατερίνα, ἀλλὰ διώρισεν αὐτὸν καὶ φύλακα τῆς βιβλιοθήκης ταύτης ἐπὶ μισθῷ 1000 φράγκων κατ' ἔτος.

Ἡμέραν τινὰ ὁ κόμης de Broglie πασίγνωστος διὰ τοὺς κακοὺς ἀστεϊσμούς, οὓς ἔκαμνεν ἐνίοτε, ἰδὼν τὸν Diderot φέροντα μαῦρον ἔνδυμα, τὸν ἠρώτησε:

— Μήπως πενθηφορεῖτε διὰ τοὺς Ῥώσσους;

— Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ πενθηφορήσω δι' ἔθνος, ἀπεκρίθη ὁ Diderot, δὲν θὰ τὸ ἐζήτουν τόσον μακράν.

Μεταξὺ Κρονστάδης καὶ Oranienbaum, ἐν Ῥωσσίᾳ, πρόκειται νὰ στρωθῇ σιδηρόδρομος ἐπὶ τοῦ πάγου διὰ τὴν μεταφορὰν ἐμπορευμάτων ὑπὸ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τῆς Βαλτικῆς. Ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐνάρξεως ὅμως τῆς κατασκευῆς θέλει ἐξετασθῆ ἐὰν ὁ μελετώμενος σιδηρόδρομος θὰ ἔχῃ ἐργασίας ἐπαρκεῖς, ὅπως ἀποφέρῃ εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἀνάλογόν τι κέρδος. Ἅμα ὡς τοῦτο βεβαιωθῇ καὶ ὁ πάγος κατασταθῇ ἀρκούντως στερεός, θὰ τεθῶσιν ἀμέσως αἱ σιδηραῖ ῥάβδοι, τὸ δ' ὅλον ἔργον θέλει συντελεσθῇ ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Οἱ ὀδόντες εἶνε ὄργανα πολύτιμα, δεόμενα πρὸς διατήρησιν διηνεκοῦς φροντίδος, ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς ἁπαλῆς ἡλικίας. Ἀπαιτεῖται ὅμως νὰ κάμνῃ τις χρῆσιν τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου εἰς περιποίησιν αὐτῶν. Κατὰ τὴν τρυφερωτάτην ἡλικίαν τῶν παιδίων πρὸ παντὸς ἀπαιτεῖται νὰ διατηρῆται τὸ στόμα αὐτῶν καθαρότατον, πρὸς τοῦτο δὲ καλὸν νὰ καθαρίζωνται οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὅσον ἔνεστι μετὰ τὸ γεῦμα διὰ πανίου βρεχομένου ἐντὸς ὕδατος περιέχοντος ἐλαφρὰν τινα διάλυσιν ἀλκαλίου, οἷον τοῦ βόρακος (χρυσόκολλας) ἢ τινος ἄλλου. Ἀπαιτεῖται πρὸς τούτοις προσοχὴ ἵνα ἡ τροφὴ τοῦ παιδίου εἶνε κατάλληλος εἰς τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν πεπτικῶν αὐτοῦ ὀργάνων, χωρὶς νὰ ἐρεθίζῃ τὸν στόμαχον καὶ προκαλῇ *ἀναγωγὰς* ὑγρῶν ὀξέων, ἐξ ὧν συνήθως προέρχεται ἡ σῆψις τῶν ὀδόντων. Μόνον ἀφοῦ τὸ παιδίον ὑπερβῇ τὸ τρίτον αὐτοῦ ἔτος, ἐπιτρέπεται νὰ γείνῃ χρῆσις *βούρτσης* εἰς καθαρισμὸν τῶν ὀδόντων αὐτοῦ. Ἡ δὲ *βούρτσα* πρέπει νὰ εἶνε μαλακή, νὰ γίνεται δὲ αὐτῆς χρῆσις μετὰ προσοχῆς, πρὸ πάντων ὅπως ἀφαιρῶνται ἐκ τῶν ὀδόντων τὰ λείψανα τῆς τροφῆς, ἅτινα κρατούμενα ὑπ' αὐτῶν μένουσιν ἐν τῷ στόματι.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν αἰτιῶν, ἐξ ὧν προέρχεται ἡ βλάβη ἢ καὶ καταστροφὴ τῶν ὀδόντων, ἓν εἶνε καὶ ἡ χρῆσις φαγητῶν ἢ ποτῶν *ὀξέων*, ὑπερβολικῶς θερμῶν ἢ ψυχρῶν.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 265 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 25 Ἰανουαρίου 1881

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 33.

ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΝ ΣΕΡΑΓΙΟΝ

Ὅπως ἐν Γρανάτᾳ πρὶν ἴδῃ τις τὴν Ἀλάμβραν, οὕτω καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὶν εἰσχωρήσῃ τις εἰς τὰ ἐνδότερα τῶν τειχῶν τοῦ παλαιοῦ Σεραγίου, νομίζει ὅτι δὲν εἶδε τίποτε ἀκόμη. Χιλιάκις τῆς ἡμέρας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς πόλεως καὶ τῆς θαλάσσης φαίνεται ἐπάνω ἐκεῖ ὁ καταπράσινος ἐκεῖνος λόφος, πλήρης μυστηρίων καὶ ἐπαγγελιῶν, προσελκύων ἀείποτε πρὸς ἑαυτὸν τὸ βλέμμα ὥς τι νέον πρᾶγμα, ταράττων τὴν φαντασίαν ὡς αἴνιγμα, ἐμφιλοχωρῶν εἰς πᾶσαν σκέψιν, ὥστε ἐπὶ τέλους ὑπάγεις ἐκεῖ πρὸ τῆς ὁρισθείσης ἡμέρας, μᾶλλον ὅπως ἀπαλλαχθῇς ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπον βάσανον, παρὰ πρὸς ἀπόλαυσιν ἡδονῆς τινος.

Οὐδαμοῦ τῆς Εὐρώπης ὑπάρχει τῳόντι γωνία γῆς, ἧς καὶ μόνον τὸ ὄνομα νὰ ἐξεγείρῃ ἐν τῇ διανοίᾳ σύγχυσιν εἰκόνων ἢ ὡραίων ἢ φρικωδῶν παραδοξοτέραν, περὶ ἧς νὰ ἐσκέφθησαν, νὰ ἔγραψαν, καὶ νὰ εἰκοτολόγησαν πλειότερα, ἥτις νὰ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πλειοτέρας ἀορίστους καὶ ἀντιφατικὰς εἰδήσεις, ἥτις νὰ εἶνε ἀκόμη καὶ σήμερον τὸ ἀντικείμενον τόσης ἀκορέστου περιεργείας, τόσων ἀνοήτων προλήψεων, καὶ τόσων θαυμασίων διηγημάτων. Τὴν σήμερον ὅλοι εἰσέρχονται καὶ πολλοὶ ἐξέρχονται ἐκεῖθεν μετὰ ψυχρᾶς τῆς καρδίας. Ἀλλὰ δύναταί τις νὰ εἶνε βέβαιος, ὅτι καὶ μετὰ αἰῶνας, ὅτε ἴσως ἡ ὀθωμανικὴ δυναστεία δὲν θὰ εἶνε πλέον ἐν Εὐρώπῃ εἰμὴ ἀνάμνησις μόνον, καὶ ἐπὶ τοῦ ὡραίου ἐκείνου λόφου θὰ διασταυρώνωνται αἱ πολυάνθρωποι ῥῦμαι νέας πόλεως, οὐδεὶς περιηγητὴς θέλει διέλθῃ ἐκεῖθεν, χωρὶς ν' ἀναδράμῃ διὰ τῆς φαντασίας του εἰς τὰ ἀρχαῖα αὐτοκρατορικὰ κιόσκια, καὶ χωρὶς νὰ φθονήσῃ ἡμᾶς τοὺς ἐκ τοῦ ΙΘ'. αἰῶνος, οἵτινες ἀνεύρομεν ἀκόμη ζώσας καὶ λαλούσας ἐπὶ τῶν τόπων τὰς ἀναμνήσεις τῶν μεγάλων ὀθωμανικῶν ἀνακτόρων. Τίς οἶδε πόσοι ἀρχαιολόγοι θὰ ἀναζητήσωσι μεθ' ὑπομονῆς τὰ ἴχνη μιᾶς πύλης ἢ ἑνὸς τείχους εἰς τὰς αὐλὰς τῶν νέων οἰκοδομῶν, καὶ πόσοι ποιηταὶ θὰ γράψωσι στίχους ἐπὶ χλιδῶν τινῶν ὀλίγων, διεσκορπισμένων εἰς τὸ παράλιον! Ἴσως καὶ μετὰ πολλοὺς αἰῶνας τὰ τείχη ἐκεῖνα θὰ φυλάττωνται ἀκόμη ζηλοτύπως, καὶ θὰ ἔρχωνται πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῶν σοφοί, ἐρωτόληπτοι καὶ καλλιτέχναι, καὶ ὁ μυθώδης βίος ὁ διανυσθεὶς ἐνταῦθα διὰ τετρακοσίων ἐτῶν θὰ ἀναταφῇ καὶ θὰ διασκορπισθῇ εἰς μυριάδας βιβλίων καὶ εἰκόνων ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.

Τὴν περιέργειαν τοῦ κόσμου ἑλκύει πρὸς τὰ τείχη ταῦτα ὄχι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καλλονή. Τὸ Σεράγιον δὲν εἶνε μέγα καλλιτεχνικὸν μνημεῖον ὅπως ἡ Ἀλάμβρα. Μόνη ἡ αὐλὴ τῶν λεόντων, ἡ ἐν τοῖς ἀραβικοῖς ἀνακτόροις, ἰσοφαρίζει πρὸς ὅλα τὰ κιόσκια καὶ ὅλους τοὺς πύργους τῶν τουρκικῶν ἀνακτόρων. Ἡ ἀξία τοῦ Σεραγίου συνίσταται εἰς τὸ ὅτι εἶνε μέγα ἱστορικὸν μνημεῖον, διερμηνεῦον καὶ διαφωτίζον ὅλον σχεδὸν τὸν βίον τῆς ὀθωμανικῆς δυναστείας, φέρον γεγραμμένην ἐπὶ τῶν λίθων τῶν τειχῶν του καὶ ἐπὶ τοῦ στελέχους τῶν προαιωνίων του δένδρων ὅλην τὴν ἐνδομυχοτέραν καὶ ἀποῤῥητοτέραν χρονογραφίαν τῆς αὐτοκρατορίας. Δὲν ἐλλείπει δ' ἀπ' αὐτοῦ εἰμὴ ἡ τῶν τελευταίων τριάκοντα ἐτῶν καὶ τῶν δύο αἰώνων τῶν πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπὸ Μωάμεθ τοῦ Β', ὅστις κατέβαλε τὰ θεμέλια μέχρι τοῦ Ἀβδοὺλ-Μετζίδ, ὅστις ἐγκατέλιπε τὸ Σεράγιον ὅπως κατοικήσῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Δολμὰ-Μπαγτσέ, ἐκεῖ διήνυσαν τὸν βίον αὐτῶν εἰκοσιπέντε Σουλτάνοι. Ἐδῶ ἔθεσε τὸν πόδα της ἡ δυναστεία, ἅμα κατακτήσασα τὴν εὐρωπαϊκὴν μητρόπολίν της, ἐδῶ ἔφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς εὐτυχίας της, καὶ ἐδῶ ἤρχισεν ἡ παρακμή της. Ὁ χῶρος οὗτος ἦτο συγχρόνως τὸ παλάτιον, τὸ φρούριον καὶ τὸ ἱερόν της· ἐν αὐτῷ ἦτο ἡ κεφαλὴ τοῦ κράτους καὶ ἡ καρδία τοῦ ἰσλαμισμοῦ· ἦτο πόλις ἐν πόλει, βράχος σεπτὸς καὶ μεγαλοπρεπής, κατοικούμενος ὑπὸ ἑνὸς λαοῦ καὶ φρουρούμενος ὑπὸ ἑνὸς στρατοῦ, περιλαμβάνων ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτοῦ ἄπειρον ποικιλίαν οἰκοδομῶν, τόπων ἀπολαύσεως καὶ τόπων φρίκης, πόλιν καὶ ἐξοχήν, ἀνάκτορα, ὁπλοθήκας, σχολεῖα, ἐργοστάσια, τζαμία· ἐν αὐτῷ ἐνηλλάσσοντο αἱ ἑορταὶ καὶ αἱ σφαγαί, αἱ θρησκευτικαὶ τελετουργίαι καὶ οἱ ἔρωτες, αἱ διπλωματικαὶ ἐπίσημοι τελεταὶ καὶ αἱ μανίαι· ἐδῶ οἱ Σουλτάνοι ἐγεννῶντο, ἐνεθρονίζοντο, ἐξεθρονίζοντο, καθείργοντο, καὶ ἐστραγγαλίζοντο· ἐδῶ ἐξυφαίνοντο ὅλαι αἱ συνωμοσίαι, καὶ ἀντήχει ἡ κραυγὴ ὅλων τῶν ἀνταρσιῶν· ἐδῶ συνέῤῥεε τὸ καθαρότερον αἷμα

Digitized by Google

καὶ ὁ καθαρότερος χρυσὸς ὅλης τῆς αὐτοκρατορίας· ἐδῶ ἐστρέφετο ἡ λαβὴ τοῦ ἀπειρομεγέθους ξίφους, ὅπερ ἐξήστραπτεν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἑκατὸν λαῶν· καὶ ἐδῶ ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν αἰῶνας εἶχον προσηλωμένον τὸ βλέμμα ἡ Εὐρώπη ἀνήσυχος, ἡ Ἀσία δύσπιστος, καὶ ἡ Ἀφρικὴ ἔντρομος, ὅπως εἰς ἡφαίστειον καπνίζον, ὅπερ ἐπηπείλει τὴν γῆν.

Τὰ τερατώδη ταῦτα ἀνάκτορα κεῖνται ἐπὶ τοῦ ἀνατολικωτέρου λόφου τῆς Σταμποὺλ, ὅστις κατακλίνεται ἠρέμα πρὸς τὴν Προποντίδα, πρὸς τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου καὶ τὸν Κεράτιον κόλπον· καθ' ὃν χῶρον κατελάμβανε τὸ πάλαι ἡ Ἀκρόπολις τοῦ Βυζαντίου, ἓν μέρος τῆς πόλεως καὶ μία πτέρυξ τῶν μεγάλων ἀνακτόρων τῶν αὐτοκρατόρων. Εἶνε ὁ ὡραιότερος λόφος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὸ φύσει κάλλιστον ἀκρωτήριον ὁλοκλήρου τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας. Ἐκεῖ συνέρχονται ὡς εἰς κέντρον δύο θάλασσαι καὶ δύο πορθμοί, ἐκεῖ ἀπέληγον αἱ μεγάλαι στρατιωτικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ ὁδοὶ τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης· ἐκεῖ μετέφερον οἱ ἀγωγοὶ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων χειμάῤῥους ὕδατος· οἱ θρᾳκικοὶ λόφοι προφυλάττουσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βοῤῥᾶ· ἡ θάλασσα περιβρέχει αὐτὸν ἐκ τριῶν μερῶν, ὁ Γαλατᾶς κατοπτεύει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ λιμένος, τὸ Σκούταρι ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου, καὶ τὰ μεγάλα ὄρη τῆς Βιθυνίας τοῦ ἀποκλείουσι μὲ τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφάς των τοὺς μεγάλους ὁρίζοντας τῆς Ἀσίας. Εἶνε λαιμὸς μονήρης προσηρτημένος εἰς τὸ ἄκρον τῆς μεγάλης μητροπόλεως, σχεδὸν ἀπομεμονωμένος, ὀχυρώτατος καὶ ὡραιότατος, πλασθεὶς ὑπὸ τῆς φύσεως, φαίνεται, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς στυλοβάτης μεγάλης μοναρχίας, καὶ ὅπως προστατεύῃ τὴν ἡδεῖαν καὶ ἀπόκρυφον ζωὴν ἡγεμόνος ὄντος Θεοῦ σχεδόν.

Ὁ λόφος ὁλόκληρος περικυκλοῦται κατὰ τοὺς πρόποδας αὐτοῦ ὑπὸ ὑψηλοῦ τείχους μ' ἐπάλξεις, ἔχοντος παραπλεύρους μεγάλους πύργους. Καὶ κατὰ τὸ παράλιον μὲν τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Κερατίου κόλπου τὰ τείχη ταῦτα εἶνε αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ τῆς πόλεως· ἀλλὰ τὰ πρὸς τὴν ξηρὰν ἀνηγέρθησαν ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β', καὶ ἀποχωρίζουσι τὸν λόφον τοῦ Σεραγίου ἀπὸ τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ὑψοῦται τὰ τζαμίον Νούρι-Ὀσμανιὲ, στρέφονται κατ' ὀρθὴν γωνίαν πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, διέρχονται ἐνώπιον τῆς Ἁγίας Σοφίας, καὶ σχηματίζοντα μεγάλην καμπύλην γραμμὴν πρὸς τὰ ἐμπρὸς συνενοῦνται πρὸς τὰ τείχη τῆς Σταμποὺλ τὰ ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Οὗτος εἶνε ὁ ἐξωτερικὸς περίβολος τοῦ Σεραγίου· τὸ δὲ καθ' αὐτὸ Σεράγιον ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς, περικυκλούμενον καὶ αὐτὸ ὑπὸ ὑψηλῶν τειχῶν, ἅπερ συναποτελοῦσι τὸ κεντρικὸν οὕτως εἰπεῖν ὀχύρωμα τοῦ μεγάλου φρουρίου τοῦ λόφου.

Ἀλλ' ἂν ἐπεχείρει τις νὰ περιγράψῃ τὸ Σεράγιον ἐν ᾗ καταστάσει εὑρίσκεται σήμερον, θὰ ἐσπατάλα τοὺς κόπους του εἰς μάτην. Ὁ σιδηρόδρομος διέρχεται διὰ τῶν ἐξωτερικῶν τειχῶν· μεγάλη δὲ πυρκαϊὰ κατέστρεψεν ἐν ἔτει 1865 πολλὰς οἰκοδομάς· οἱ κῆποι κατὰ μέγα μέρος ἠρημώθησαν· ἀνηγέρθησαν νοσοκομεῖα, στρατῶνες καὶ σχολαὶ στρατιωτικαί· ἐκ δὲ τῶν περιλειφθέντων κτιρίων πολλῶν μετεβλήθη τὸ σχῆμα καὶ ἡ χρῆσις· καί τοι δὲ τὰ κύρια τείχη σώζονται, ὥςε νὰ δύναταί τις ν' ἀναπαραστήσῃ καθ' ἑαυτὸν ὁλόκληρον τὸ σχῆμα τοῦ παλαιοῦ Σεραγίου, αἱ μικραὶ μεταβολαὶ εἶνε τοσαῦται καὶ τοιαῦται, ἡ δ' ἐγκατάλειψις, εἰς ἣν ἀφέθησαν ὅλα τὰ πράγματα ἀπὸ τριακονταετίας, μετέβαλεν οὕτω τὴν ὄψιν τῶν μερῶν, ὅσα διετηρήθησαν ἀνέπαφα, ὥστε δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ περιγράψῃ τις πιστῶς τὸν χῶρον τοῦτον, χωρὶς νὰ διαψεύσῃ καὶ τὴν πλέον μετριόφρονα προσδοκίαν.

Προτιμότερον εἶνε καὶ διὰ τὸν γράφοντα καὶ διὰ τὸν ἀναγινώσκοντα νὰ ἐπανίδωμεν τὸ περίφημον τοῦτο Σεράγιον, ὁποῖον ἦτο κατὰ τοὺς ὡραίους χρόνους τοῦ ὀθωμανικοῦ μεγαλείου.

Τότε, ὅστις ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ δι' ἑνὸς βλέμματος ὅλον τὸν λόφον ἢ ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἑνὸς τῶν πύργων τῶν τειχῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ ὕψους ἑνὸς τῶν μιναρέδων τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀπήλαυε θαυμάσιον θέαμα. Ἐν μέσῳ τοῦ ζωηροῦ κυανοῦ χρώματος τῆς θαλάσσης, τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ λιμένος, ἐντὸς τοῦ μεγάλου ἡμικυκλίου, τοῦ καταλεύκου ἐκ τῶν ἱστίων τοῦ στόλου, ἐφαίνετο ἡ εὐρεῖα πρασίνη κηλὶς τοῦ λόφου, περικυκλωμένη ἀπὸ πύργους καὶ τείχη, κατεστεμμένα μὲ κανόνια καὶ φρουρούς· ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς κηλῖδος ταύτης, ἥτις ἦτο δάσος δένδρων ἀπειρομεγέθων, ἐν οἷς διεκρίνετο λαβύρινθος ὅλος στενωπῶν καταλεύκων, καὶ ἐμειδίων τὰ χρώματα χιλίων ἠνθισμένων πρασιῶν, ἐξετείνετο κατ' αὐτὴν τοῦ λόφου τὴν κορυφὴν τὸ εὐρύτατον τετράγωνον τῶν οἰκοδομῶν τοῦ Σεραγίου, διῃρημένον εἰς τρεῖς μεγάλας αὐλάς, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν εἰς τρεῖς πολίχνας κατεσκευασμένας πέριξ τριῶν ἀνίσων πλατειῶν, ἐξ ὧν ὑψοῦτο πλῆθος συγκεχυμένον στεγῶν ποικιλοχρώμων, ἡλιακῶν ἀνθοστολίστων, θόλων καταχρύσων, μιναρέδων λευκῶν, κορυφῶν κιοσκίων ἐναερίων, τόξων πυλῶν ὑπερμεγέθων, ἡμικαλύπτων ἐκ τῶν φυλλωμάτων καὶ κλάδων τῶν ἀλσῶν καὶ τῶν κήπων, οἵτινες ἦσαν παρεμβεβλημένοι μεταξὺ αὐτῶν. Ἦτο μικρὰ λευκὴ πρωτεύουσα, ἀπαστράπτουσα καὶ ἄτακτος, ἐλαφρὰ ὡς στρατόπεδον σκηνῶν, ὁπόθεν ἀπέπνεέ τι ποιμενικὸν ἅμα καὶ πολεμικόν· ἀλλοῦ πολυάνθρωπος καὶ πλήρης ζωῆς, ἀλλοῦ δὲ μονήρης καὶ ἄφωνος, ὡς νεκρόπολις, ἐδῶ ἀναπεπταμένη καὶ ἡλιοφεγγής, ἐκεῖ ἀπρόσιτος πρὸς πᾶν ἀνθρώπινον βλέμμα, καὶ βυθισμένη εἰς αἰώνιον σκότος· διαφαιδρυνομένη ἐκ πιδάκων ἀπειραρίθμων, ἐξωραϊσμένη ἀπὸ χιλίας ἀντιθέσεις λάμψεως καὶ σκότους, χρωμάτων καὶ ἀργυροειδῶν καὶ κυανοειδῶν ἀποχρώσεων, ἐγκα-

Digitized by Google

τοπτριζομένων εἰς τὰ μάρμαρα τῶν κιόνων καὶ εἰς τὸ ὕδωρ τῶν μικρῶν λιμνῶν, ἐν ᾧ ἄνωθεν αὐτῆς περιίπταντο νέφη χελιδόνων καὶ περιστερῶν.

Τοιαύτη ἡ ἐξωτερικὴ θέα τῆς αὐτοκρατορικῆς πόλεως, ὄχι μεγάλης λίαν διὰ τὸν ὅστις ἀπέβλεπε πρὸς αὐτὴν ἐξ ὕψους· ἀλλ' ἐσωτερικῶς ἦτο τόσον διῃρημένη καὶ ὑποδιῃρημένη καὶ πολυδαίδαλος, ὥστε θεράποντες, ζῶντες ἐκεῖ ἀπὸ πεντήκοντα ἐτῶν, δὲν κατώρθωναν νὰ ἐννοήσωσι τὸ σύνολον, καὶ οἱ γιανίτσαροι, ὅσοι εἰσήρχοντο ἐκεῖ διὰ τρίτην φοράν, ἀπεπλανῶντο ἀκόμη.

Ἡ κυρία πύλη τῆς πόλεως ταύτης ἦτο καὶ εἶνε πάντοτε τὸ Μπάμπ-ἰ-χουμαγιοὺν, ἡ Σεπτὴ Πύλη, ἥτις εἰσάγει εἰς τὴν μικρὰν πλατεῖαν, ὅπου ὑψοῦται ἡ κρήνη τοῦ Σουλτάνου Ἀχμὲδ, ὄπισθεν τοῦ τζαμίου τῆς Ἁγίας Σοφίας. Εἶνε πύλη μεγάλη ἐκ λευκοῦ καὶ μαύρου μαρμάρου, στολισμένη μὲ πλούσια ἀραβουργήματα, ἐφ' ἧς ἐπιστηρίζεται ἄλλο οἰκοδόμημα, μὲ ὀκτὼ παράθυρα, σκεπασμένον μὲ στέγην προεξέχουσαν· ἀνήκει δὲ εἰς τὸν ἀνάμικτον ἐκεῖνον ἀραβικὸν καὶ περσικὸν ῥυθμὸν, ἐξ οὗ διακρίνονται ὅλα σχεδὸν τὰ μνημεῖα, ὅσα ἀνηγέρθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων τοὺς πρώτους μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνους, πρὶν ἀρχίσωσι νὰ μιμῶνται τὴν βυζαντινὴν ἀρχιτεκτονικήν. Ὑπεράνω τῆς πύλης ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς ἀναγινώσκεται ἀκόμη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφὴ Μωάμεθ τοῦ Β': — Διασώζοι ὁ Ἀλλὰχ εἰς αἰῶνας τὴν δόξαν τοῦ κατόχου αὐτῆς.—Στηρίζοι ὁ Ἀλλὰχ τὸ κτίριον αὐτῆς.—Στερεώσαι ὁ Ἀλλὰχ τὰ θεμέλια αὐτῆς. Ἐνώπιον τῆς πύλης συνέῤῥεεν ἑκάστην πρωΐαν ὁ λαὸς τῆς Σταμπούλ, ὅπως ἴδῃ ποίων μεγιστάνων τοῦ Κράτους ἢ τῆς Αὐλῆς ἡ κεφαλὴ ἔπεσε τὴν νύκτα. Ἐκρέμαντο δὲ αἱ κεφαλαὶ ἀπὸ καρφίου τινὸς ἐντὸς δύο σηκῶν, οἵτινες φαίνονται ἀκόμη, ἀνέπαφοι σχεδὸν, ἑκατέρωθεν τῆς πύλης, ἢ ἦσαν ἐκτεθειμέναι ἐπὶ δίσκου ἀργυροῦ, πλησίον δὲ αὐτοῦ ἦτο προσηρτημένη ἡ κατηγορία καὶ ἡ καταδίκη. Εἰς δὲ τὴν πλατεῖαν τὴν πρὸ τῆς πύλης ἐῤῥίπτοντο τὰ πτώματα τῶν ἀπεσραγγαλισμένων· καὶ ἐκεῖ ἵσαντο, ἀναμένοντα τὴν διαταγὴν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν πρῶτον περίβολον τοῦ Σεραγίου, τὰ ἀποσπάσματα μακρινῶν στρατῶν, ἐλθόντα ὅπως προσκομίσωσι τὰ τρόπαια τῶν νικῶν· καὶ συνεπορεύοντο λοιπὸν διὰ τῆς στενῆς ἐκείνης πύλης ὅπλα, σημαῖαι, περικεφαλαῖαι στρατηγῶν, καὶ λαμπρὰ ἐμβλήματα καθημαγμένα. Ἡ πύλη ἐφρουρεῖτο ὑπὸ τάγματος καπιτζίδων, υἱῶν βέηδων καὶ πασάδων, ἐνδεδυμένων μεγαλοπρεπῶς, οἵτινες ἐπετήρουν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ τείχους καὶ τῶν παραθύρων τοὺς εἰσερχομένους καὶ ἐξερχομένους, ἢ ἀπώθουν πρὸς τὰ ὀπίσω μὲ τὰς μακρὰς των σπάθας τὸ ἄφωνον πλῆθος τῶν περιέργων, οἵτινες ἤρχοντο ἐκεῖ, ὅπως ἴδωσι διά τινος ἀνοίγματος τμῆμά τι τῆς αὐλῆς, τεμάχιόν τι τῆς δευτέρας πύλης, ἀμυδράν τινα τοὐλάχιστον ἀκτῖνα ἐκ τῶν ἀπειρομεγέθων καὶ ἀποκρύφων ἐκείνων ἀνακτόρων, ἅτινα ἐνέπνεον τόσους πόθους καὶ τόσους τρόμους. Διερχόμενος ἐκεῖθεν ὁ εὐλαβὴς Μουσουλμάνος ἐψιθύριζεν εὐχήν τινα ὑπὲρ τοῦ ὑψηλοῦ του Κυρίου· ὁ πτωχὸς καὶ φιλόδοξος νεανίας ὠνειροπόλει τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν θὰ ἠδύνατο νὰ διέλθῃ τὴν πύλην ἐκείνην, ὅπως ὑπάγῃ καὶ λάβῃ τὴν οὐρὰν ἵππου· ἡ δὲ ὡραία καὶ ῥακένδυτος κόρη ἀνεκύκλει κατὰ φαντασίαν μετὰ μικρᾶς τινος ἐλπίδος τὴν λαμπρὰν ζωὴν τῆς καδίνας· οἱ συγγενεῖς τῶν θυμάτων ἔκυπτον τὴν κεφαλὴν φρυάσσοντες, καὶ καθ' ἅπασαν τὴν πλατεῖαν ἐπεκράτει σιγὴ αὐστηρὰ, τὴν ὁποίαν διέκοπτε τρὶς τῆς ἡμέρας ἡ ἠχηρὰ μόνον φωνὴ τοῦ ἰμάμη τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ἀπὸ τῆς πύλης Χουμαγιοὺν εἰσήρχετό τις εἰς τὴν λεγομένην Αὐλὴν τῶν Γιανιτσάρων, ἥτις ἦτο ὁ πρῶτος περίβολος τοῦ Σεραγίου.

Ἡ μεγάλη αὕτη αὐλὴ ὑπάρχει ἀκόμη, περικυκλωμένη ἀπὸ οἰκοδομήματα ἀκανόνιστα, μακροτάτη, καὶ σκιαζομένη ἀπὸ διαφόρους συστοιχίας δένδρων, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀπειρομεγέθης πλάτανος τῶν Γιανιτσάρων, ὧν τὸν κορμὸν δὲν δύνανται νὰ περιλάβωσι δέκα ἄνθρωποι. Ἀριστερᾷ τοῦ εἰσερχομένου εἶνε ἡ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ μεταβληθεῖσα ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς ὁπλοθήκην. Περαιτέρω καὶ κύκλῳ ὑπῆρχε τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Σεραγίου, τὸ Θησαυροφυλάκιον, τὸ κτίριον, ἐν ᾧ ἦσαν αἱ χρυσομηλέαι, τὰ αὐτοκρατορικὰ ἱπποστάσια, τὰ μαγειρεῖα, οἱ στρατῶνες τῶν καπιτζίδων, τὸ Νομισματοκοπεῖον, καὶ τὰ οἰκήματα τῶν μεγάλων ἀξιωματικῶν τῆς Αὐλῆς. Κάτωθεν τῆς μεγάλης πλατάνου ὑπάρχουσιν ἀκόμη δύο κιονίσκοι λίθινοι, ἐφ' ὧν ἐξετελοῦντο αἱ καρατομίαι. Ἐκεῖθεν διήρχοντο ὅσοι ἀπήρχοντο πρὸς τὸ Διβάνιον ἢ πρὸς τὸν Παδισάχ. Ἦτο ὡς τι ἀπειρομέγεθες ὕπαιθρον προπύλαιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὰ πάντα καὶ οἱ πάντες ἦσαν ἀναμεμιγμένοι καὶ ἀπησχολημένοι. Πεντακόσιοι ἀρτοποιοὶ καὶ διακόσιοι μάγειροι καὶ παραμάγειροι εἰργάζοντο ἐν τοῖς μεγάλοις μαγειρείοις, ὅπως παρασκευάσωσι τὰ ἐδώδιμα εἰς τὴν ἀπέραντον οἰκογένειαν, «ἥτις ἔτρωγε τὸν ἄρτον καὶ τὸ ἅλας τοῦ Μεγάλου Κυρίου». Ἀπὸ τοῦ ἀντιθέτου μέρους συνέῤῥεον οἱ φρουροὶ καὶ οἱ δοῦλοι, καθ' ὑπόκρισιν ἀσθενεῖς, ἐπιθυμοῦντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ πολυτελὲς νοσοκομεῖον, ὅπου ἠσχολοῦντο εἴκοσιν ἰατροὶ καὶ στρατὸς ὅλος δούλων, ὅπως ἀπολαύσωσι τὴν ἐντὸς αὐτοῦ μαλθακὴν ζωήν. Μακραὶ συνοδίαι ἡμιόνων καὶ καμήλων εἰσήρχοντο προσκομίζουσαι τρόφιμα εἰς τὰ μαγειρεῖα, ἢ ὅπλα τῶν ἡττημένων στρατῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, ὅπου πλησίον τῆς σπάθης Μωάμεθ τοῦ Β' ἀπήστραπτεν ἡ σπάθη τοῦ Σκενδέρμπεη καὶ τὸ βραχιόνιον τοῦ Ταμερλάνου. Οἱ εἰσπράκτορες τῶν φόρων εἰσήρχοντο,

Digitized by Google

ἀκολουθούμενοι ἀπὸ δούλους φορτωμένους χρυσὸν, καὶ κατευθυνόμενοι πρὸς τὸ Θησαυροφυλάκιον, ὅπου ἦσαν τόσα πλούτη, ὅπως ἔλεγεν ὁ Σόκολλης, ὁ μέγας βεζίρης τοῦ μεγάλου Σουλεϊμὰν, ὥστε ἠδύναντο νὰ ἐφοδιασθῶσι στόλοι μὲ ἀργυρᾶς ἀγκύρας καὶ μὲ σχοινία μεταξωτά. Διήρχοντο κατ' ἀποσπάσματα ἀγόμενοι ὑπὸ ὡραίων ἱπποκόμων Βουλγάρων οἱ ἐνεακόσιοι ἵπποι Μουρὰδ τοῦ Δ', οἵτινες ἔτρωγον ἐντὸς ὁλαργύρων φατνῶν. Ἀπὸ τῆς πρωΐας μέχρι τῆς ἑσπέρας συνεκινεῖτο ἐκεῖ μυρμηκιὰ ἀπαστράπτουσα στολῶν, ἐξ ὧν προεῖχον τὰ ὑψηλὰ κατάλευκα σαρίκια τῶν Γιανιτσάρων, αἱ μεγάλαι ἐκ πτερῶν ἐρωδιοῦ λοφιαὶ τῶν *Σολάκιδων*, τὰ ἀργυρᾶ κράνη τῶν *Πέϊκιδων*, τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Σουλτάνου, φερόντων ἐσθῆτα στενοτάτην, περιεσφιγμένην περὶ τὴν ὀσφὺν μὲ ζωστῆρα διάλιθον· οἱ *ζουλουφτοὺμπαλτατζῆδες* διατελοῦντες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν θαλαμηπόλων, μὲ πλεξίδας ἐξ ἐρίου κρεμαμένας ἀπὸ τοῦ πίλου των· οἱ *κασσεκῆδες* κρατοῦντες τὴν ἐμβληματικὴν βακτηρίαν των· οἱ *μπαλτατζῆδες* μὲ τὸν πέλεκύν των· οἱ ὑπηρέται τοῦ μεγάλου βεζίρη κρατοῦντες μάστιγα στολισμένην μὲ ἀργυρᾶ ἀλυσείδια· οἱ *μποσταντζῆδες*, ἤτοι κηπουροὶ, μὲ μεγάλους ἐρυθροὺς πίλους· καὶ πλῆθος μὲ παμποίκιλα χρώματα καὶ ἐμβλήματα τοξοτῶν, λογχοφόρων, φρουρῶν τοῦ Θησαυροφυλακίου, *φρουρῶν ἀνδρείων*, *φρουρῶν τολμηρῶν*, εὐνούχων μαύρων καὶ εὐνούχων λευκῶν, ἱπποκόμων καὶ τσαούσιδων, ἀνδρῶν ὑψηλῶν καὶ εὐρώστων, μὲ ὄψιν ἀγέρωχον, καὶ φέρουσαν τὴν σφραγῖδα τῆς ἀξιωματικῆς μεγαλοπρεπείας τῆς Αὐλῆς, καὶ πληρούντων τὴν αὐλὴν ἀρωμάτων. Λεπτομερὲς καὶ αὐστηρὸν ὡρολόγιον ἐκανόνιζε τὸ ἔργον ἁπάντων μὲ ὅλην τὴν φαινομένην ταύτην ἀταξίαν. Ὅλοι ἐκινοῦντο ἐν τῇ αὐλῇ ἐκείνῃ ὡς τὰ αὐτόματα τὰ στρεφόμενα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἥτις περικλείει τὸν μηχανισμόν. Ἅμα τῆς ἠοῦς ὑποφωσκούσης, ἐπεφαίνοντο οἱ τριακονταδύο ἰμάμιδες τῆς αὐλῆς, ἐκλελεγμένοι ἐκ τῶν ἡδυφωνοτέρων ψαλτῶν τῆς Σταμπούλ, ὅπως ἀναγγείλωσι τὴν αὐγὴν ἀπὸ τῶν μιναρέδων τῶν τζαμίων τοῦ Σεραγίου, καὶ συνηντῶντο μὲ τοὺς ἀστρολόγους καὶ ἀστρονόμους, οἵτινες κατέβαινον ἀπὸ τῶν ἡλιακῶν, ὅπου εἶχον διανυκτερεύση σπουδάζοντες ἐκεῖθεν τὸ στερέωμα, ὅπως ὁρίσωσι τὰς μὴ ἀποφράδας ὥρας, καθ' ἃς ἔπρεπε ν' ἀσχοληθῇ ὁ Σουλτάνος. Μετὰ ταῦτα εἰσήρχετο ὁ πρῶτος ἰατρὸς τοῦ Σεραγίου, ὅπως ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τῆς ὑγείας τοῦ Παδισάχ· οἱ διδάσκαλοι οὐλεμάδες ἤρχοντο νὰ παραδώσωσιν εἰς τὸν σεπτὸν μαθητὴν τὸ σύνηθες θρησκευτικὸν μάθημα· ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς ν' ἀναγνώσῃ τὰς ἀναφοράς, ὅσας εἶχον λάβῃ τὴν παρελθοῦσαν ἑσπέραν· οἱ δὲ καθηγηταὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν διέβαινον ἐκεῖθεν, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὴν τρίτην αὐλὴν καὶ διδάξωσι τοὺς παῖδας τοὺς ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ ὑπηρεσίᾳ. Ἕκαστος τῶν θεραπόντων τοῦ σεπτοῦ προσώπου διήρχετο ἐκεῖθεν, ὅπως ὑπάγῃ καὶ ζητήσῃ τὰς διαταγάς του διὰ τὴν ἡμέραν. Ὁ μποσταντζῆ-μπασῆς, στρατηγὸς τῶν αὐτοκρατορικῶν φρουρῶν, διοικητὴς τοῦ Σεραγίου καὶ τῶν κατὰ τὸν Βόσπορον καὶ τὴν Προποντίδα ἐπαύλεων τοῦ Σουλτάνου, ἤρχετο νὰ μάθῃ ἐὰν ὁ Μέγας Κύριος εὐηρεστεῖτο νὰ κάμῃ μίαν ἐκδρομὴν διὰ θαλάσσης, διότι εἰς αὐτὸν ἀνῆκεν ἡ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τιμὴ τῆς πηδαλιουχίας καὶ εἰς τοὺς μποσταντζῆδές του ἡ τῆς κωπηλασίας. Ἤρχοντο δὲ νὰ ἐρωτήσωσι τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ Παδισὰχ ὁ ἀρχικυνηγός, συνωδευμένος ἀπὸ τὸν μέγαν ἱερακάριον μετὰ τοῦ ἀρχικυνηγοῦ τῶν λευκῶν κίρκων καὶ τοῦ ἀρχικυνηγοῦ τῶν γυπῶν καὶ τῶν ἱεράκων. Ἤρχετο ὁ γενικὸς ἐπιστάτης τῆς πόλεως, πληθὺς ἐπιστατῶν, ὁ ἐπὶ τῶν μαγειρείων, τῶν νομισμάτων, τῶν φορβῶν, τοῦ θησαυροφυλακίου, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, ἐν τάξει προδιαγεγραμμένῃ, ἕκαστος μετὰ τῶν καταστίχων καὶ ὑπομνημάτων του, μετὰ τῶν προπαρεσκευασμένων λέξεων, καὶ τῶν δούλων διακρινομένων ἐξ εἰδικῆς ἐνδυμασίας. Βραδύτερον, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ συνοδίας γραμματέων καὶ ὑπηρετῶν, διήρχοντο οἱ βεζίριδες τοῦ Θόλου κατευθυνόμενοι πρὸς τὸ Διβάνιον. Διήρχοντο ἔφιπποι, ἐπ' ὀχήματος, ἐν φορείῳ, καὶ ἐπέζευον ὅλοι εἰς τὴν δευτέραν πύλην, ἣν οὐδεὶς ἦτο ἐπιτετραμμένος νὰ διέλθῃ ἄλλως ἢ πεζός. Ἓν ἕκαστον ὑπούργημα τῶν ἀνθρώπων διεκρίνετο ἀκριβέστατα ἀπὸ τὸ σχῆμα τῶν σαρικίων, ἀπὸ τὸ κόψιμον τῶν χειρίδων, ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆς γούνας, ἀπὸ τὸ χρῶμα τοῦ ἀσταρώματος, ἀπὸ τὰ κοσμήματα τῶν ἐφιππίων, ἀπὸ τὸ ὅτι ἔφερον ὁλόκληρον πώγωνα ἢ μύστακας μόνον. Οὐδεμία σύγχυσις συνέβαινεν ἐν τῇ συνεχεῖ καὶ πολυανθρώπῳ ἐκείνῃ συῤῥοῇ. Ὁ μουφτῆς ἦτο λευχείμων· οἱ βεζίριδες ἐφόρουν ἀνοικτὰ πράσινα, οἱ θαλαμηπόλοι κόκκινα· οἱ ἐξ πρῶτοι νομοθέται διεκρίνοντο ἀπὸ τὸ βαθὺ γαλάζιον χρῶμα, καθὼς καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐμίριδων, καὶ οἱ δικασταὶ τῆς Μέκκας, τῆς Μεδινᾶς καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· οἱ μεγάλοι οὐλεμάδες ἦσαν ἐνδεδυμένοι ἰόχροα, οἱ μουδερίδες καὶ οἱ σεϊχιδες γαλάζια ἀνοικτά, τὸ δ' ὅλως ἀνοικτὸν οὐρανόχρουν διέκρινε τοὺς τιμαριωτικοὺς τσαούσιδες καὶ τοὺς ἀγάδες τῶν βεζίριδων. Τὸ βαθὺ πράσινον χρῶμα ἦτο προνομία τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀναβολέως καὶ τῶν φερόντων τὴν ἱερὰν σημαίαν· τὸ ὠχρὸν δὲ πράσινον ἐφόρουν οἱ ἐν τοῖς αὐτοκρατορικοῖς ἱπποστασίοις· καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ τοῦ στρατοῦ ἔφερον πέδιλα ἐρυθρά, οἱ δ' ἀξιωματικοὶ τῆς Πύλης κίτρινα, καὶ οἱ οὐλεμάδες κυανᾶ· ἀντεσοίχουν πρὸς τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τῶν χρωμάτων τούτων καὶ οἱ διάφοροι βαθμοὶ τῆς ἐν τῇ προσκυνήσει ὑποκλίσεως. Ὁ μποσταντζῆ-μπασῆς, ἀρχηγὸς τῆς ἀστυνομίας τοῦ Σεραγίου, ἔχων ὑπὸ

Digitized by Google

τὰς διαταγάς του στρατὸν ὅλον δεσμοφυλάκων καὶ δημίων, οὗτινος μόνον τὸ ὄνομα προφερόμενον καὶ τὰ βήματα ἀντηχοῦντα ἐνέπνεον τρόμον, διήρχετο τὴν αὐλὴν ἐν τῷ μέσῳ δύο σειρῶν κεφαλῶν κεκλιμένων χαμαί. Διήρχετο ὁ ἀρχιευνοῦχος, ὁ αὐλάρχης τῆς τε ἔσω καὶ τῆς ἔξω Αὐλῆς, καὶ κατεκλίνοντο κράνη, σαρίκια, καὶ λοφιαί, ὡς ὠθούμεναι ὑπὸ ἑκατὸν χειρῶν ἀοράτων. Ὁ ἐπὶ τῶν ἐλεημοσυνῶν λειτουργὸς διέβαινεν ἐν τῷ μέσῳ μυρίων εὐλαβῶν προσκυνήσεων. Ὅλοι ὅσοι ἐπλησίαζον τὸν Σουλτάνον, ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπὶ τῶν ἀναβολέων, ὅστις καὶ ἐπρόσφερεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀναβολέα, ὁ ἀρχιθαλαμηπόλος, ὁ φέρων τὰ σανδάλιά του, ὁ σιλιχτὰρ-ἀγᾶς, ὁ καθαρίζων τὰ ὅπλα του, ὁ λευκὸς εὐνοῦχος, ὅστις ἔλειχε διὰ τῆς γλώσσης τὸ δάπεδον, πρὶν ἐξαπλώσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸν τάπητα, ὁ παῖς, ὅστις προέχεεν εἰς τὸν Σουλτάνον τὸ ὕδωρ τῶν ἀπονίψεων, ὁ φέρων εἰς τὰ κυνήγια τὸ μολυβδοβόλον του, ὁ φύλαξ τῶν σαρικίων του, ὁ καθαρίζων τοὺς διαλίθους θυσάνους του, ὁ φυλάττων τὰ ἐκ τῆς μαύρης ἀλώπεκος φορέματά του, διέβαινον ἐν τῷ μέσῳ εἰδικῶν ἐνδείξεων περιεργίας καὶ σεβασμοῦ. Ψιθυρισμὸς ἐλαφρὸς προηγεῖτο καὶ ἐπηκολούθει εἰς τὴν διάβασιν τοῦ ἱεροκήρυκος τῆς Αὐλῆς καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἱματιοφυλάκων, ὅστις ἐσκόρπιζε κερμάτια εἰς τὸν λαὸν κατὰ τὰς αὐτοκρατορικὰς ἑορτάς. Διέβαινε τοξευόμενος ἀπὸ πλεῖστα πλήρη φθόνου βλέμματα ὁ εὐτυχὴς Μουσουλμάνος, ὅςις κατὰ πᾶσαν δεκάτην ἡμέραν ἐξύριζε τὴν κεφαλὴν τοῦ Σουλτάνου τῶν Σουλτάνων. Τὸ πλῆθος διηνοίγετο μετ' ἰδιαιτέρας σπουδῆς ἐνώπιον τοῦ πρώτου χειρούργου, τοῦ ἐπιφορτισμένου τὴν περιτομὴν τῶν βασιλοπαίδων, τοῦ πρώτου ὀφθαλμιολόγου, ὅστις παρεσκεύαζε τὸ κολλύριον διὰ τὰ βλέφαρα τῶν καδινῶν καὶ ὀδαλικισσῶν, ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τῶν ἀνθέων ἀνωτάτου λειτουργοῦ, ὅστις ἔργον εἶχε νὰ εὐχαριστῇ τὰς ἰδιοτροπίας ἑκατὸν γυναικῶν, καὶ ἔφερεν ὑπὸ τὸ καφτάνιόν του τὸ ποιητικόν του δίπλωμα, κεκοσμημένον μὲ χρυσᾶ ῥόδα. Ὁ πρῶτος μάγειρος ἐδέχετο κολακευτικὰς προσκυνήσεις. Μὲ μειδιάματα φιλοφρονητικὰ προσεκλίνοντο πρὸς τὸν φρουρὸν τῶν ψιττακῶν καὶ τῶν ἀηδόνων, ὅσοι ἠδύναντο νὰ διέλθωσι τὰ κατώφλια τῶν ἀποκρυφοτέρων κιοσκίων. Χιλιάδες προσώπων, κατατεταγμένοι εἰς λεπτομερέστατα βαθμολογημένην ἱεραρχίαν, διεπόμενοι ὑπὸ τυπικοῦ ἑκατονταβίβλου, καὶ φέροντες χίλια εἴδη ἐνδυμάτων, διήρχοντο ἢ περιεφέροντο εἰς τὴν εὐρεῖαν ἐκείνην αὐλήν, καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ὑπῆρχε καὶ νέον πλῆθος. Ἐκ διαλειμμάτων διήρχετο ταχέως καὶ εἷς ἀγγελιαφόρος, καὶ τότε ὅλαι αἱ κεφαλαὶ ἐστρέφοντο. Ἦτο ὁ βεζίρης *καρακουλάκ*, ἀγγελιαφόρος μεταξὺ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὅστις ἀπήρχετο νὰ ἐκπληρώσῃ ἀποστολήν τινα παρὰ τῷ μεγάλῳ βεζίρῃ· ἢ ἦτο εἷς *καπιτζῆς*, τρέχων πρὸς τὸ μέγαρον πασᾶ τινος, καθ' οὗ εἶχον διεγερθῆ ὑπόνοιαι, καὶ φέρων πρὸς αὐτὸν τὴν διαταγὴν νὰ παρουσιασθῇ ἀμέσως εἰς τὸ Διβάνιον· ἢ ὁ *κομιστὴς τῶν εὐαγγελίων* ἐρχόμενος ν' ἀναγγείλῃ πρὸς τὸν Παδισὰχ τὴν εἰς Μέκκαν αἰσίαν ἄφιξιν τοῦ μεγάλου καραβανίου. Ἄλλοι εἰδικοὶ ἀγγελιαφόροι μεταξὺ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν ἀνωτέρων λειτουργῶν τοῦ Κράτους, διακρινόμενοι ἕκαστος ἐξ ἰδίου τίτλου καὶ ἀναγνωριζόμενοι ἐξ ἰδιαιτέρων ἕκαστος λεπτομερειῶν τῆς ἐνδυμασίας, διέσχιζον τὸ πλῆθος, διανοιγόμενον πρὸ αὐτῶν, τρέχοντες, καὶ ἠφανίζοντο διὰ τῶν δύο πυλῶν τῆς αὐλῆς. Διήρχοντο σμήνη καφετζήδων κατευθυνομένων πρὸς τὰ μαγειρεῖα τῆς αὐλῆς, πλήθη αὐτοκρατορικῶν κυνηγῶν, κυρτῶν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν καταχρύσων κυνηγετικῶν πηρῶν· σειραὶ ἀχθοφόρων φορτωμένων μὲ ὑφάσματα, ὧν προηγεῖτο ὁ Μέγας Ἔμπορος, προμηθευτὴς τοῦ Σουλτάνου· τάγματα κατεργαρίων ὁδηγουμένων ὑπὸ τῶν δούλων πρὸς τὰ κοπιωδέστερα ἔργα τοῦ Σεραγίου. Ἀκολούθως δ' ἑκατὸν παραμάγειροι δὶς τῆς ἡμέρας ἐξήρχοντο τῶν μαγειρείων καὶ μετέφερον εἰς τὴν σκιὰν τῶν πλατάνων, ὑπὸ τὰς ἁψῖδας, καὶ παρὰ τὰ τείχη, ἀπειρομεγέθη βουνὰ ὀρυζίου καὶ ὁλόκληρα πρόβατα ἐψητά· σμῆνος δὲ φρουρῶν καὶ ὑπηρετῶν προσέτρεχον ἐκεῖ, καὶ ἡ μεγάλη αὐλὴ παρίστα τότε τὸ ἑορτάσιμον θέαμα δημοθοινίας ὅλου ςρατοῦ. Μετ' ὀλίγον ἡ σκηνὴ μετεβάλλετο, καὶ ἐφαίνετο προσερχομένη ξένη πρεσβεία ἐν τῷ μέσῳ *δύο τοίχων μετάξης καὶ χρυσοῦ*. Ἐκεῖ, ὅπως ἔγραφε Σουλεϊμὰν ὁ μέγας πρὸς τὸν Σάχην τῆς Περσίας, ἐκεῖ «συνέῤῥεεν ὅλη ἡ οἰκουμένη». Οἱ πρεσβευταὶ Καρόλου τοῦ Ε' εὑρίσκοντο ἐκεῖ πλησίον τῶν πρεσβευτῶν Φραγκίσκου τοῦ Α', οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Οὑγγαρίας, τῆς Σερβίας καὶ Πολωνίας εἰσήρχοντο ἐγγὺς τῶν ἀντιπροσώπων τῶν δημοκρατιῶν τῆς Γενούας καὶ Βενετίας. Ὁ *πεσκετζίμπασης*, ὁ ἔχων τὸ ἔργον νὰ δέχεται τὰ δῶρα, ἤρχετο εἰς προϋπάντησιν τῶν ξένων συνοδιῶν μέχρι τοῦ κατωφλίου τοῦ Μπὰμπ-ῒ-χουμαγιοὺν, καὶ προηλαύνοντο τότε ἐν μέσῳ χιλίων θεατῶν ἐλέφαντες νωτοφοροῦντες θρόνους χρυσοῦς, δορκάδες γιγάντειοι, κλωβοὶ λεόντων, ἵπποι τῆς Ταταρίας καὶ ἵπποι τῶν ἐρήμων, ἐνδεδυμένοι μὲ δορὰς τίγρεων καὶ φορτωμένοι μὲ ἀσπίδας ἐξ ὠτίων ἐλεφάντων· οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Περσίας μὲ σινουργῆ ἀγγεῖα, οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν σουλτάνων τῶν Ἰνδιῶν μὲ πυξίδας χρυσᾶς πλήρεις πολυτίμων λίθων· οἱ πρεσβευταὶ τῶν βασιλέων τῆς Ἀφρικῆς μὲ τάπητας ἐκ δέρματος καμήλων, ἐξαχθεισῶν ἐκ τῆς κοιλίας τῆς μητρός των, καὶ ἀργυροϋφῆ ὑφάσματα, ὑφ' ἃ ἔκυπτον αἱ ῥάχεις δέκα δούλων· οἱ πρεσβευταὶ τῶν βορείων κρατῶν, ἀκολουθούμενοι ἀπὸ τάγματα δούλων, φορτωμένων μὲ γούνας καὶ ὅπλα πολύτιμα. Εἰσήρχοντο μετὰ πολέμους εὐτυχεῖς στρατηγοὶ φορτωμένοι μὲ ἁλύσεις, καὶ ἡγεμονίδες αἰχμάλωτοι,

Digitized by Google

φοροῦσαι καλύπτραν, μὲ τὰς συνοδίας αὐτῶν ἀφωπλισμένας καὶ κατηφεῖς, καὶ τάγματα εὐνούχων πάσης ἡλικίας καὶ παντὸς χρώματος, ζωγρηθέντες ὡς πολεμικὴ λεία, καὶ δωροφορούμενοι ὑφ' ἡγεμόνων ἡττημένων. Ἐν τούτοις οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν νικησάντων στρατῶν συνέῤῥεον εἰς τὰς πύλας τοῦ Θησαυροφυλακίου, ὅπως ἀποθέσωσιν ἐκεῖ τὰ χρυσοΰφαντα μεταξωτὰ καὶ τὰς λιθοκολλήτους σπάθας, λάφυρα ἐκ τῶν ἁλουσῶν περσικῶν πόλεων, τὸν χρυσὸν καὶ τὰς πολυτίμους λίθους τὰς ἀπὸ τῶν Μαμμελούκων τῆς Αἰγύπτου, τὰ μὲ τοπάζια κεκοσμημένα ἐκπώματα τὰ ἐκ τοῦ Θησαυροφυλακίου τῶν ἱπποτῶν τῆς Ῥόδου, τοὺς κορμοὺς τῶν ἀγαλμάτων τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, τοὺς ἁρπασθέντας ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ Οὐγγαρίας, καὶ κλεῖδας πόλεων καὶ φρουρίων· ἄλλοι δ' εἰσῆγον εἰς τὴν δευτέραν πύλην τοὺς νεανίσκους καὶ τὰς νεάνιδας, ἃς ἥρπασαν ἐκ τῆς νήσου Λέσβου. Ὅλαι αἱ ἀπειρομεγέθεις καὶ παντοειδεῖς προμήθειαι, αἱ κομιζόμεναι εἰς τὸ Σεράγιον ἐκ τῶν πυλῶν τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Καραμανίας, τοῦ Μορέως καὶ τοῦ Αἰγαίου, διήρχοντο καὶ διέμενον μεταξὺ τῶν τειχῶν τούτων, στρατὸς δὲ αὐλαρχῶν καὶ γραμματέων κατεγίνοντο ἀδιακόπως εἰς τὸ νὰ καταγράφωσι, νὰ πληρώνωσι, νὰ διαθέτωσι, νὰ ὁρίζωσιν ἀκροάσεις καὶ νὰ δίδωσι διαταγάς. Οἱ ἔμποροι τῶν ἐν Προύσσῃ καὶ Τραπεζοῦντι ἀγορῶν τῶν δουλίδων εὑρίσκοντο ἐνώπιον τῆς δευτέρας πύλης, ἀναμένοντες τὴν σειρὰν τῆς εἰσόδου, ὁμοῦ μὲ τοὺς ποιητὰς τῆς Βαβυλῶνος, οἵτινες εἶχον ἔλθῃ ν' ἀπαγγείλωσι στίχους πρὸς τὸν Σουλτάνον. Οἱ εἰς δυσμένειαν περιπεπτωκότες τοπάρχαι, ἐλθόντες ὅπως ἐξαγοράσωσι τὴν ἰδίαν σωτηρίαν μὲ ποτήριον πλῆρες χρυσῶν νομισμάτων, ἀνέμενον πλησίον τῶν ἀπεσταλμένων πασᾶ, ἐλθόντων νὰ δωροφορήσωσιν εἰς τὸν Μέγαν Κύριον ὡραίαν τρεισκαιδεκαέτη νεάνιδα, εὑρεθεῖσαν μετὰ τρεῖς μῆνας ἀναζητήσεων εἰς καλύβην τινὰ τῆς Ἀνατολῆς· μεταξὺ κατασκόπων ἐπιστρεφόντων ἐξ ὅλων τῶν περάτων τοῦ Κράτους, ἐγγὺς οἰκογενειῶν κατακόπων, ἐλθουσῶν ἐξ ἀπωτάτων ἐπαρχιῶν, ὅπως ἐξαιτήσωσι δικαιοσύνην, μεταξὺ γυναικῶν καὶ παιδίων τοῦ κατωτάτου ὄχλου τῆς Σταμπούλ, γενομένων δεκτῶν ὅπως παραστήσωσι τὰς ἔριδάς των εἰς τὸ διβάνιον. Ἐκεῖθεν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Διβανίου ἐφαίνοντο διερχόμενοι, μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν περιέργων, οἱ πρεσβευταὶ τῶν ἀνταρτίδων ἐπαρχιῶν, ἐποχούμενοι ἐπὶ ὄνου μ' ἐξυρισμένον τὸν πώγωνα καὶ μὲ σκούφωμα γυναικεῖον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ οἱ αὐθάδεις ἀπεσταλμένοι τῶν ἀσιατικῶν ἡγεμόνων, ῥινότμητοι ἐκ τοῦ ἀκινάκου τῶν τσαούσιδων· ἐκεῖθεν οἱ ἀνώτεροι λειτουργοὶ τοῦ Κράτους, οἵτινες ἐξήρχοντο ἀγνῶτες, ὅπως φέρωσι πρὸς ἀπόκεντρόν τινα τοπάρχην πολύτιμον σάλιον, δῶρον τοῦ μεγάλου βεζίρη, εἰς οὗ τὰς πτυχὰς ἦτο ἐγκεκλεισμένη θανατικὴ ποινή· ἐκεῖθεν τὰ φαιδρὰ πρόσωπα τῶν φιλοδόξων, οἵτινες διὰ τῶν ῥᾳδιουργιῶν των εἶχον ἀποκτήσῃ μίαν σατραπείαν, καὶ τὰ ὠχρὰ πρόσωπα ἐκείνων, οἵτινες εἶχον ἀκούσῃ ἐν τῷ διβανίῳ τὴν ὑπόκωφον ἀπειλὴν προσεχοῦς δυσμενείας· ἐκεῖθεν οἱ κομισταὶ τῶν *χαττ-ἰ σεριφίων* ἐκείνων, ἅτινα, ἀνεξιλέωτα ὡς ἡ τύχη, ἔτρεχον ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ἑνὸς ἵππου τριακόσια μίλια μακράν, ὅπως φέρωσι τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν θάνατον εἰς τὰ ἀνάκτορα ἑνὸς ἀντιβασιλέως· ἐκεῖθεν οἱ φοβεροὶ βωβοὶ τῆς αὐλῆς, ἀπερχόμενοι ν' ἀποστραγγαλίσωσι τοὺς ἐπισήμους δεσμώτας εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ Ἑπταπυργίου. Πρὸς τούτους δὲ συνηντῶντο οἱ οὐλεμάδες, οἱ βέηδες, οἱ μολλάδες, οἱ ἐμίριδες, οἵτινες ἐξήρχοντο ἢ ἀπήρχοντο πρὸς τὰς ἀκροάσεις, σιωπηλοὶ καὶ κύπτοντες τὴν κεφαλήν, βλέποντες χαμαί, καὶ μὲ τὰς χεῖρας κεκρυμμένας ἐντὸς μεγάλων χειρίδων· οἱ βεζίριδες, οἵτινες εἶχον τὸ Κοράνιον ἐντὸς τοῦ θυλακίου των, ὅπως ἀναγνώσωσι τὰς νεκρωσίμους εὐχάς, ἐὰν συμβῇ τι· ὁ μέγας βεζίρης, δεσπότης κατασκοπευόμενος ἀπὸ τὸν δήμιον, φέρων ὑπὸ τὸ καφτάνιόν του τὴν διαθήκην του, διὰ νὰ εἶνε πάντοτε ἕτοιμος πρὸς τὸν θάνατον. Ὅλοι δὲ παρήρχοντο συνεσταλμένοι μὲ βῆμα βραδύ, σιωπῶντες ἢ λαλοῦντες ταπεινοφώνως γλῶσσαν περιεσκεμμένην καὶ ὀρθήν, ὁποία ἁρμόζει εἰς τὸ Σεράγιον· καὶ ἔβλεπέ τις ἐκεῖ ἀδιάκοπον ἀνταλλαγὴν βλεμμάτων σοβαρῶν καὶ ἐταστικῶν, καὶ ἀδιάκοπον ἐπίθεσιν τῆς χειρὸς ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους, συνοδευομένην ἀπὸ ψιθυρισμὸν διακοπτόμενον ἀπὸ ψόφον ὡς ἐλαφρότατον μανδυῶν καὶ παπουτσίων, κλαγγὴν ὑπόκωφον ἀκινακῶν, ἀπὸ ἀνέκφραστόν τι μοναχὶ ὂν καὶ θλιβερόν, ὅπερ ἀντέφρασκεν ὅλως πρὸς τὸ πολεμικὸν ἦθος τῶν προσώπων, τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν χρωμάτων, καὶ τὴν λάμψιν τῶν ὅπλων. Εἰς ὅλων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεγινώσκετο εἷς συλλογισμός, ἐφ' ὅλων τῶν μετώπων ἐπεφαίνετο ὁ φόβος ἑνὸς ἀνθρώπου, ὅστις ἵστατο ὑπεράνω πάντων, ὅστις ἦτο ὁ σκοπός, πρὸς ὃν ἀπέβλεπον ἅπαντες, καὶ οὗ ἐνώπιον τὰ πάντα ὑπεκλίνοντο, εἷρπον, ἐξουδενίζοντο, οὕτινος ἐνόμιζες ὅτι τὰ πάντα ἔφερον τὴν εἰκόνα, καὶ οὕτινος τὸ ὄνομα ἐνόμιζες ὅτι ἠκούετο ἐξ ἑκάστου ἤχου.

Ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης εἰσήρχετό τις εἰς τὴν δευτέραν διὰ τῆς μεγάλης πύλης Μπάμπ-ἐλ-σελάμ, ἤτοι πύλης τῆς σωτηρίας, ἥτις μένει ἀκόμη ἄθικτος ἐν μέσῳ δύο μεγάλων πύργων, οὐδὲ διέρχεταί τις αὐτήν, ἀκόμη καὶ σήμερον, ἄνευ φιρμανίου. Δύο θυρόφυλλα ἀπέκλειον αὐτὴν τὸ πάλαι πρὸς τὸ μέρος τῆς πρώτης αὐλῆς καὶ ἄλλα δύο πρὸς τὸ μέρος τῆς δευτέρας, ὥστε, ὁσάκις τὰ διπλᾶ ταῦτα θυρόφυλλα ἐκλείοντο, ἀπέμενεν ἐν τῷ μέσῳ σκοτεινὸν δωμάτιον, ὅπου ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ποιηθῇ κρυφίως ἐκποδὼν

Digitized by Google

εἷς ἄνθρωπος. Ὑποκάτω ἐκεῖ ἦσαν τὰ κελλία τῶν δημίων, ἅτινα διά τινος ἀοράτου διαδρόμου συνεκοινώνουν πρὸς τὴν αἴθουσαν τοῦ διβανίου. Ἐκεῖ ἤρχοντο ν' ἀναμείνωσι τὴν περὶ αὐτῶν ἀπόφασιν τὰ ὑψηλὰ πρόσωπα, ὅσα εἶχον ὑποπέση εἰς δυσμένειαν, καὶ ἐκεῖ ἐλάμβανον ἐν τῷ ἅμα καὶ τὴν καταδίκην καὶ τὸν θάνατον. Ἄλλοτε ὁ ὑπὸ δυσμένειαν τοπάρχης ἢ βεζίρης προσεκαλεῖτο ἐπὶ προφάσει τινὶ εἰς τὸ Σεράγιον· ἤρχετο· διήρχετο ἀνύποπτος ὑπὸ τὸν ἀπαίσιον θόλον, εἰσήρχετο εἰς τὸ διβάνιον, ἐγίνετο δεκτὸς μετὰ μειδιάματος εὐμενοῦς ἢ μεθ' αὐστηρότητος πραείας, ἐξ ἧς δὲν ἐπηπειλεῖτο εἰμὴ ἀπωτέρα τις τιμωρία, ἀπολυόμενος δὲ καὶ ὑποστρέφων διήρχετο ἡσύχως ὑπὸ τὴν θύραν. Ἀλλ' αἴφνης, χωρὶς νὰ ἴδῃ κανένα, ᾐσθάνετο μίαν λεπίδα εἰς τὰ νεφρὰ ἢ ἕνα βρόχον εἰς τὸν λαιμὸν, καὶ κατέπιπτε πρὶν λάβῃ καιρὸν ν' ἀντισταθῇ. Πρὸς τὴν κραυγὴν τοῦ ψυχοῤῥαγοῦντος ἐστρέφοντο πρὸς στιγμὴν ἑκατὸν πρόσωπα ἀπὸ τῶν δύο αὐλῶν· μεθ' ὃ ἅπαντες ἀνελάμβανον ἐν σιωπῇ τὰ συνήθη αὐτῶν ἔργα. Ἡ κεφαλὴ ἐφέρετο εἰς ἕνα τῶν σηκῶν τοῦ Μπὰμπ-ἱχουμαγιοὺν, τὸ πτῶμα εἰς τοὺς κόρακας τῆς παραλίας τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἡ εἴδησις εἰς τὸν Σουλτάνον, καὶ τὰ πάντα ἦσαν τελειωμένα. Πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπάρχει ἀκόμη ὑπὸ τὸν θόλον, ἡ σιδηρᾶ θυρὶς τῆς εἱρκτῆς, εἰς ἣν ἐῤῥίπτοντο τὰ θύματα, ὁσάκις ἀνεττέλλετο ἐγκαίρως ἡ διαταγὴ τοῦ θανάτου, εἴτε διὰ νὰ παραταθῇ ἡ ἀγωνία, εἴτε διὰ νὰ μεταβληθῇ ὁ θάνατος εἰς ἐξορίαν.

Ἐξερχόμενός τις ἐκ τοῦ Μπὰμ-πὲλ-σελὰμ εἰσέρχεται ἀμέσως εἰς τὴν δευτέραν αὐλήν.

Ἐδῶ ἀρχίζει τις νὰ αἰσθάνεται πλέον ζωηρὰν τὴν αὔραν τὴν ἱερὰν τοῦ Κυρίου «τῶν δύο θαλασσῶν καὶ τῶν δύο κόσμων», ὁ δὲ κατὰ πρῶτον εἰσερχόμενος εἰς αὐτὴν ἐσταμάτα ἀκουσίως μόλις εἰσελθὼν, καὶ κατελαμβάνετο ὑπ' αἰσθήματος τρόμου καὶ σεβασμοῦ.

Ἦτο εὐρεῖα αὐλὴ ἀκανόνιστος, ἀπειρομεγέθης αἴθουσα ὕπαιθρος, περικυκλουμένη ἀπὸ οἰκοδομήματα κομψὰ καὶ θόλους ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς, μὲ δένδρα τῇδε κακεῖσε ἐντὸς αὐτῆς, καὶ διασχιζομένη ἀπὸ δύο μικρὰς δενδροστοιχίας, ἐχούσας ἑκατέρωθεν σειρὰν κυπαρίσσων γιγαντιαίων. Περιέθεε δὲ κύκλω ὡραία στοὰ μὲ πολλὰς ἀψῖδας, στηριζομένη ἐπὶ κομψῶν κιονίσκων ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, καὶ κεκαλυμμένη μὲ στέγην προεξέχουσαν μολυβδοσκεπῆ. Δεξιᾷ τοῦ εἰσερχομένου ἦτο ἡ αἴθουσα τοῦ διβανίου, ἣν ἐπέστεγε θόλος ἀπαστράπτων· περαιτέρω δὲ ἡ αἴθουσα τῶν μεγάλων ὑποδοχῶν, πρὸ τῆς ὁποίας ἓξ ὑπερμεγέθεις κίονες ἐκ μαρμάρου τῆς Προποντίδος ὑπεβάσταζον μεγάλην στέγην ἐξ ἐλασμάτων κυματοειδῶν· κρηπῖδες, κιονόκρανα, τοῖχοι, στέγη, πύλαι, ἀψῖδες, τὰ πάντα ἦσαν διάγλυφα, ψηφοθετημένα, ζωγραφησμένα, χρυσωμένα, ἐλαφρότατα δὲ καὶ κομψὰ ὡς σκιὰς ἐκ τριχάπτων διαλίθων, καὶ σκιασμένα ὑπὸ πλατάνων μεγαλοπρεπῶν.

Εἰς τὰς ἄλλας πλευρὰς τῆς αὐλῆς ἦσαν τὰ ἀρχεῖα, αἱ αἴθουσαι, ἐν αἷς ἐφυλάττοντο αἱ ἐπίσημοι στολαὶ, αἱ ἀποθῆκαι τῶν σκηνῶν, ἡ οἰκία τοῦ μεγάλου μαύρου εὐνούχου, τὰ μαγειρεῖα τῆς Αὐλῆς. Ἐδῶ εὑρίσκετο ὁ μέγας ἐπιστάτης, πλέον ἀπησχολημένος παρὰ ὑπουργὸν τοῦ Θόλου, ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγάς του ἑκατὸν ὑποδεεστέρους ἐπιστάτας, εἰς οὓς ὑπήκουε στρατὸς ὅλος μαγείρων καὶ ζαχαροπλαστῶν, ὑποβοηθουμένων κατὰ τὰς μεγάλας περιστάσεις ὑπὸ τεχνιτῶν μεταπεμπομένων ἐξ ὅλων τῶν ἄκρων τοῦ Κράτους. Ἐκεῖ παρεσκευάζετο τὸ γεῦμα διὰ τοὺς βεζίριδες κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ διβανίου· ἐκεῖ κατεσκευάζοντο κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν περιτομῶν καὶ τῶν γάμων τῶν βασιλοπαίδων οἱ περίφημοι κῆποι τῶν γλυκυσμάτων, καὶ οἱ ζαχαρωτοὶ πελαργοὶ, ἱέρακες, καμηλοπαρδάλεις καὶ κάμηλοι, τὰ ψητὰ πρόβατα, ἐξ ὧν ἐξήρχοντο πλήθη πτηνῶν, καὶ τὰ ὁποῖα μετεφέροντο ἔπειτα ἐν μεγάλῃ πομπῇ εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἱπποδρόμου· ἐκεῖ τὰ ἀπέραντα μυριόχρωμα καὶ μυριόσχημα γλυκύσματα, ἅτινα ἔμελλον νὰ διαλυθῶσιν ἀκολούθως εἰς τὰ ἀναρίθμητα λαίμαργα στόματα τοῦ χαρεμίου. Πλησίον τῶν μαγειρείων ἐμυρμηκίων κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτὰς οἱ ὀκτακόσιοι ἐργάται, οἱ ἐπιφορτισμένοι νὰ στήνωσι τὰς σκηνὰς τὰς Σουλτάνου καὶ τοῦ χαρεμίου εἰς τοὺς κήπους τοῦ Σεραγίου καὶ ἐπὶ τῶν λόφων τοῦ Βοσπόρου· καὶ ὅτε πλέον δὲν ἐπήρκουν αἱ σκηναὶ τῶν εὐρυτάτων ἀποθηκῶν, αἱ σκιάδες κατηρτίζοντο μὲ τὰ ἱστία τοῦ στόλου καὶ μὲ κυπαρίσσους ὁλοκλήρους, ἐκριζωνομένας ἀπὸ τὰς αὐτοκρατορικὰς ἐπαύλεις. Ἡ ἐκεῖ πλησίον κειμένη οἰκία τοῦ Ἀρχιευνούχου ἦτο μικρὸν ἀνάκτορον, μεταξὺ τῆς ὁποίας καὶ τῆς τρίτης αὐλῆς ὑπήγαινε καὶ ἤρχετο ἀδιάκοπος συνοδία εὐνούχων μαύρων, δουλίδων καὶ δούλων. Διὰ τῆς αὐλῆς ταύτης διήρχοντο οἱ πρεσβευταὶ, ὅπως παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν Σουλτάνον. Τότε δὲ ὅλη ἡ στοὰ ἦτο στολισμένη μὲ ὕφασμα ἐρυθρὸν, οἱ τοῖχοι ἀπήστραπτον, καὶ τὸ ἔδαφος ἔστιλβεν ὡς τὸ πάτωμα αἰθούσης· διακόσιοι δὲ γιανίτσαροι, σπαχίδες καὶ σελιχτάριδες, οἱ συναποτελοῦντες τὴν φρουρὰν τοῦ διβανίου, ἐνδεδυμένοι καὶ ὡπλισμένοι ὡς ἡγεμόνες, ἵσταντο παρατεταγμένοι ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν κυπαρίσσων καὶ πλατάνων, καὶ τάγματα εὐνούχων λευκῶν καὶ εὐνούχων μαύρων, κομψῶν καὶ εὐώδων, ἦσαν παρατεταγμένοι ἑκατέρωθεν τῶν θυρῶν. Τὰ πάντα ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ αὐλῇ προεμήνυον τὴν γειτνίασιν τοῦ Μεγάλου Κυρίου· ἡ φωνὴ τῶν λαλούντων ἦτο ταπεινοτάτη, τὰ κινήματα ὅλως συνεσταλμένα, δὲν ἠκούετο δ' ἐκεῖ οὔτε κτύπος ποδὸς ἵππου οὔτε κρότος ἐργασίας· οἱ δοῦλοι καὶ οἱ στρατιῶται διήρχοντο ἐν σιωπῇ, καὶ ἐπεκράτει ἁπανταχοῦ τοῦ περιβόλου ἡσυχία ὡς ἔν τινι ἱερῷ, δὲν ἐτάραττε δὲ τὴν ἡσυ-

Digitized by Google

χίαν ταύτην ἄλλο τι, εἰμὴ ὁ αἰφνίδιος θρούς τῶν πτηνῶν, ἅτινα ἔφευγον ἐκ τῶν δένδρων, ἢ ὁ κρότος ὁ ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν μεγάλων σιδηρῶν πυλῶν, ἃς ἔκλειον οἱ καπητζῆδες.

Ἕπεται συνέχεια.

14,615 ΦΙΟΡΙΝΙΑ

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ].

Ὁ Γάβορ Βόγορις, νέος μετριόφρων, ἦτο ὑποταμίας τῆς πόλεως Πέστης μὲ ἐτήσιον μισθὸν 1000 φιορινίων. Ἐκτὸς τούτων ἐλάμβανε παρὰ τοῦ πενθεροῦ του Χάμερ ἐτησίως 200 φιορίνια, καὶ οὕτω ἀνέβαινε τὸ σύνολον τῆς ἀπολαβῆς του εἰς 1200 φιορίνια. Βεβαίως μικροῦ λόγου ἄξιον εἰσόδημα, καὶ μάλιστα ἂν προσθέσωμεν ὅτι ὁ Βόγορις ἐν ἀρχῇ τῆς διηγήσεώς μας ἦτο πατὴρ δύο τέκνων· τὸ πρῶτον ἦτο κοράσιον, τὸ δεύτερον παῖς, ὅστις ἕνεκα τῆς φιλοστοργίας τῆς μητρός του καὶ τῆς συγχωρητέας ματαιότητος τοῦ Βόγορι ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ πατρός του κληθεὶς ὁμοίως Γάβορ. Ὁ φίλος μας Γάβορ θὰ ἦτο εὐτυχέστατος, ἂν μὴ ἐδυσθύμει διὰ τὸ εὐτελὲς τοῦ εἰσοδήματός του, ἀλλὰ φροντίδες καὶ δυσθυμίαι ἦσαν δι' αὐτὸν παροδικαί· εἰς τοιαύτας περιστάσεις παρετήρει τὴν ἐνδομύχως ἀγαπητήν του Μαρίαν καὶ ἔλεγε: «Τοῦ λοιποῦ σὺ μὲν θὰ εἶσαι φειδωλοτέρα, ἐγὼ δὲ θὰ ἐργάζωμαι περισσότερον, καὶ οὕτω κάπως θὰ εὐπορήσωμεν· καὶ τέλος, ἐὰν ἐξετάσωμεν καλῶς τὸ πρᾶγμα, ἔχομεν πᾶν ὅ,τι μᾶς χρειάζεται καὶ δὲν στερούμεθα οὐδενός· ἔχομεν δύο ὡραῖα δωμάτια, τὸ γεῦμα δύο πινάκια καλοῦ φαγητοῦ, ἀφθονίαν ξύλων—καὶ ἀκόμη τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπήγαμεν δὶς εἰς τὸ θέατρον. Δὲν εἶνε ἀλήθεια, Μαρία;

— Βέβαια, ἀπήντα ἡ εὐτυχὴς σύζυγος, καὶ ἐπέθετε φίλημα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ χρηστοῦ ὑποταμίου.

* * *

Ἦτο ἤδη ὁ μικρὸς Γάβορ δύο μηνῶν, ὅτε ἡ μήτηρ του πρωΐαν τινὰ φθινοπωρινὴν ἐσηκώθη τῆς κλίνης ὠχροτέρα τοῦ συνήθους. Ἠσθάνθη ἑαυτὴν ὀλίγον ἀδιάθετον, καὶ προσεπάθει ἐκ συνήθους λεπτότητος νὰ τὸ ἀποκρύψῃ ἀπὸ τὸν σύζυγόν της.

— Μαρία, εἶσαι ἀδιάθετος· μάτην μοὶ τὸ κρύπτεις, τὸ βλέπω εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου!» Ἔσυρε τὸ ὡρολόγιόν του, παρετήρησεν αὐτὸ καὶ ἐξηκολούθησε: «Εἶνε ἐνάτη ὥρα· πρέπει νὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἐργασίαν μου, ἀλλὰ πρότερον θὰ σοὶ φέρω τὸν ἰατρόν μας . . . Νὰ μὴ μοῦ ἀντιλογῇς . . . Σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ ἀντιλογῇς. Ὁ ἰατρὸς Βοζὰκ ἦτο, ὡς γνωρίζεις, συμμαθητής μου, καὶ προσφέρεται μετὰ μεγίστης προθυμίας. Θὰ ἔλθῃ ἀμέσως. Δεῖξόν μου τὸ μέτωπόν σου· δὲν καίει—τόσον τὸ καλλίτερον· ἐν τούτοις θὰ σοὶ φέρω τὸν Βοζάκ».

Ὁ Γάβορ ἐφόρεσε τὸ ἐπανωφόριόν του, καὶ ἀφ' οὗ διὰ δευτέραν φορὰν ἐφίλησε τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του, ἐξῆλθε μετὰ μεγάλης σπουδῆς.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς γυναικὸς ἐπληρώθησαν δακρύων, καὶ ἐψιθύρισε: «Πόσον καλὸς εἶνε!»

* * *

Ὁ Γάβορ δὲν ἦτο οὔτε ἐκ τῶν ὡραίων οὔτε ἐκ τῶν δυσειδῶν ἀνδρῶν· ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἦτο ἐζωγραφημένη ἑλκυστικὴ καλοκἀγαθία, ἥτις ἀκουσίως προσείλκυε πάντα προσβλέποντα αὐτόν. Καὶ ἡ ἔκφρασις αὕτη ἦτο τῇ ἀληθείᾳ τὸ κάτοπτρον τῆς ψυχῆς του. Μετρία παίδευσις, ἀρκοῦσαι εἰδικαὶ γνώσεις καὶ πολλοῦ λόγου ἄξιαι θεωρίαι περὶ τοῦ βίου, αἵτινες ἐπήγαζον ἐκ τοῦ προσφόρου εἰς μελέτην πνεύματός του, ἐχαρακτήριζον τὸν φίλον μας Γάβορ. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του εὕρισκεν εὐχαρίστησιν, καὶ ἐν τῇ καταπολεμήσει τῶν μικρῶν ταραχῶν τοῦ βίου ἀνέπτυσσεν ἀξιοθαύμαστον δραστηριότητα.

Καὶ ἰδοὺ λοιπὸν, ἡ Μαρία του οὐδόλως ἦτο ἀδιάθετος· τὴν κατέπεισε μόνον ὅτι ἦτο ἀσθενὴς, καὶ ἤδη τρέχει πρὸς τὸν ἰατρὸν, κάμπτει ἀριστερὰ εἰς τὴν λεωφόρον, ὅπόθεν μακρόθεν ἔβλεπε τὴν βασιλικὴν ὁδὸν, ἔνθα ὁ φίλος του δόκτωρ Βοζὰκ κατῴκει. Ὅπως συντομεύσῃ τὸν δρόμον του ἐπορεύθη διά τινος διόδου διερχομένης κάτωθεν μεγάλου οἴκου, ἵνα ἀμέσως φθάσῃ εἰς τὴν βασιλικὴν ὁδόν. Εἴς τινα γωνίαν τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος ὁ Γάβορ ἔστη αἴφνης· ἐνῷ ἐβάδιζεν ἤγγισεν ὁ πούς του εἴς τι ἀντικείμενον, καὶ σχεδὸν προσέκοψεν εἰς αὐτό.

Προσέβλεψεν εἰς τὸ ἔδαφος. Ἓν ὀγκῶδες φαιὸν χαρτοφυλάκιον ἔκειτο πρὸ αὐτοῦ ἡμίκλειστον—ἀκριβῶς ὡς ἀπολεσθὲν, ἐρριμμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὁ Γάβορ ἀκουσίως περιέβλεψε πέριξ, ἐὰν τις προσεῖχεν εἰς αὐτόν. Οὐδεὶς τὸν παρετήρησεν. Ἀνεσήκωσε τὸ χαρτοφυλάκιον, καὶ ἠθέλησε χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ ἐν αὐτῷ νὰ τὸ ρίψῃ εἰς τὸ θυλάκιόν τοῦ ἐπανωφορίου του, ἀλλ' ὅμως δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ θέσῃ· μόνον τὸ πλατύτερον θυλάκιον τοῦ ἐπανωφορίου του ἠδύνατο νὰ τὸ περιλάβῃ. Τὸ ἔθεσεν ἐν αὐτῷ, καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του διευθυνόμενος πρὸς τὸν ἰατρόν.

— Ἀλλ' ἐπεθύμουν νὰ γνωρίζω, ἐσκέφθη ὁ Γάβορ, τί νὰ περιέχῃ; Ἀναμφιβόλως οὐδενὸς λόγου ἀξίας σημειώσεις μεσίτου τινὸς, τοὺς κυματισμοὺς τῶν τιμῶν τῶν σιτηρῶν, τὰς ἑβδομαδιαίας σημειώσεις τοῦ χρηματιστηρίου καὶ ἄλλα παρόμοια. Οἱ μεσῖται οὗτοι προσπαθοῦσι νὰ φέρωσιν ἐπάνω των τοιαύτας ἀχρήστους σημειώσεις· εἰς ὅλα ταῦτα θέτουσι καί τινα φιορίνια, καὶ οὕτω τὸ σεβασμοῦ ἄξιον χαρτοφυλάκιον εἶνε ἐν τάξει.—Χμ! προσέθηκεν, ἐὰν κανεὶς αἰσθηματίας τὸ ἀπώλεσε;

Χωρὶς νὰ τὸ ἐξαγάγῃ, ἤρχισε διὰ τῶν δακτύλων νὰ ἐξετάζῃ τί περιέχει. «Ἐξαίρετος χάρτης!

Digitized by Google

. . . καὶ ὄχι ὀλίγος. Λαμπρὸς, λαμπρὸς χάρτης. Πιθανῶς ἐρωτικαὶ ἐπιστολαὶ — θὰ τὰς ἀπώλεσεν ἐρωτόληπτός τις ὑπάλληλος. Ἀλλὰ πάλιν δὲν εἶνε τόσον μαλακαὶ καὶ λεπταὶ ὡς ὁ χάρτης τῶν ἐπιστολῶν. Ὦ, ἐὰν ἦσαν γραμμάτια ἑκατὸν, χιλίων φιορινίων—λοιπὸν, λοιπόν ; . . τότε . . . τότε!» Αἱ σκέψεις του διεκόπησαν. Κατόπιν προσέθηκε μετὰ στενοχωρίας : «Τότε τὰ δίδω εἰς τὴν ἀρχήν».

Εἰς τὸ βάθος τῶν σκέψεών του ἦτό τι, ὅπερ τῷ ἐψιθύριζεν, ὅτι πιθανῶς δὲν θὰ τὰ ἔδιδε. «Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τίς τὰ ἀπώλεσε. Θὰ τὸ ἐξετάσωμεν. Καὶ τέλος, οὐδ' ἐγὼ ἀκόμη γνωρίζω τί ἰδίως περιέχει τὸ χαρτοφυλάκιον. Θὰ πράξω ὡς ἁρμόζει εἰς τίμιον ἄνθρωπον».

Οὕτω σκεπτόμενος ἔφθασεν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἰατροῦ Βοζάκ. Ἐπειδὴ ὁ ἰατρὸς δὲν ἦτο πλέον ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἔδωκε τὸ ἐπισκεπτήριόν του, σημειώσας ἐπ' αὐτοῦ, ὅτι ἡ σύζυγός του δεινῶς ἠσθένει, καὶ τὸν παρεκάλει τάχιστα νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ. Μετέπειτα διευθύνθη πρὸς τὴν πλατεῖαν τῆς νέας ἀγορᾶς· οὐδόλως ἐσκέφθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ ἔργον του· ἐπὶ τῆς καρδίας του ἐπεκάθητο ὡς καίων ἄνθραξ τὸ χαρτοφυλάκιον·—«Θὰ εἶνε ὡραῖον, ἐὰν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ εὑρίσκονται μερικοὶ κακοὶ στίχοι, δι' ὧν οἱ νεαροὶ ποιηταὶ συνειθίζουσι νὰ βασανίζωσι τοὺς διευθυντὰς τῶν ἐφημερίδων. Ἆ ! . . ποιηταὶ δὲν φέρουσι τοιαῦτα ὀγκώδη χαρτοφυλάκια· καὶ ἐὰν ἀστυνομικός τις ἀρχιφύλαξ ἀπώλεσεν αὐτοὺς—τοὺς χαρτολογαριασμούς. Τοῦτο θὰ ἦτο ὡραιότερον».

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος τοῦ περιπάτου, ἐρρίφθη ἐπί τινος καθίσματος, καὶ ἐσκέπτετο:—«Ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τί περιέχει· τέλος ἐὰν μὲ ἴδῃ τις, δὲν σημαίνει τίποτε... δὲν διαπράττω ἀτιμίαν... Καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχον χρήματα ἐντός... λοιπὸν, καὶ ἐὰν ὑπῆρχον, οὐδένα θὰ ἐκπλήξῃ τοῦτο, ἐάν... λόγου χάριν ἐκληρονόμησα !» Κατόπιν ἔλαβε τὸ χαρτοφυλάκιον ἐκ τοῦ θυλακίου του καὶ τὸ ἤνοιξεν· οἱ ὀφθαλμοί του βαθμηδὸν ἐμεγεθύνοντο, καὶ ἤρχισε σχεδὸν μεγαλοφώνως νὰ ἀριθμῇ: «Ἕν, δύο, τρία...», ἡ ἀναπνοή του ἐγίνετο βαρυτέρα, καὶ ὅτε ἐτελείωσε τὴν ἀρίθμησιν, μόλις ἠδυνήθη νὰ ψελλίσῃ μετὰ φωνῆς πνιγομένης : «*δέκα τέσσαρες χιλιάδες ἑξακόσια δέκα πέντε φιορίνια!*»

Τόσον πολλὰ χρήματα περιεῖχε τὸ χαρτοφυλάκιον — ἀπόδειξις ὅτι οὔτε ὑπὸ παντοπώλου, οὔτε ὑπὸ ἐρωτολήπτου ὑπαλλήλου, ἔτι ὀλιγώτερον ὑπό τινος ἀστυνομικοῦ ἀρχιφύλακος, καὶ ἥκιστα πάντων ὑπὸ νεαροῦ ποιητοῦ ἠδύνατο νὰ ἦτο χαμένον. Τώρα, φίλε Γάβορ, ἀμέσως θὰ ἴδωμεν ἐὰν εἶσαι χρηστὸς ἀνὴρ, ἢ ἐὰν ἡ κατάστασις αὕτη σὲ κλονίζει, ὡς πολλοὺς θὰ ἐκλόνιζεν, οἵτινες ἄλλως τε ἔχουσιν ἐξαιρέτους θεωρίας περὶ τοῦ βίου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως ἀπέναντι ἄλλων, καὶ διατηροῦσι ταύτας καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν των τόσον μόνον, ἐφ' ὅσον δὲν ἐκτεθῶσιν εἰς ἰσχυρότερον πειρασμόν. Τώρα ὀφείλεις ἀνεπιφυλάκτως νὰ διευθυνθῇς εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ νὰ παραδώσῃς ἁπλῶς τὸ πολύτιμον εὕρημά σου· ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι ἐν τῇ κεφαλῇ σου κινεῖται ἤδη ὁλόκληρος στρατιὰ σοφιστικῶν σκέψεων, ὅπως νικήσῃ τὴν καλήν σου καρδίαν.

Ἄχ, φίλε Γάβορ, ἐνικήθης ἤδη !

— Τὸ πᾶν εἶνε ποῖος ἀπώλεσε τὸ χαρτοφυλάκιον, ἐσκέφθη ὁ Γάβορ. Πτωχὸς ἄνθρωπος βέβαια ὄχι, — δέκα τέσσαρας χιλιάδας ἑξακόσια δέκα πέντε φιορίνια ! Ὡραῖον ποσόν. Θὰ μὲ καταστήσῃ εὐτυχῆ καθ' ὅλον μου τὸν βίον.

Εὐχαρίστως θὰ ἐκράτει τὰ χρήματα, ἐὰν εὕρισκεν εὐλογοφανῆ τινα αἰτίαν·—πῶς ὅμως τοῦτο ἦτο δυνατόν ! Ἐξηκολούθει σκεπτόμενος : «Καὶ πῶς! ἐὰν ἦτο τὸ χαρτοφυλάκιον τοκογλύφου τινός! Ἄλλως τε ποῖος φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τόσον πολλὰ χρήματα παρὰ εἷς τοιοῦτος ἄνθρωπος, οὗτινος ὁλόκληρος ἡ ἀξία κεῖται ἐν τῷ περιεχομένῳ τοῦ θυλακίου του. Μπᾶ, αὐτὸς ἔχει καὶ ἄλλα ἐν τῇ οἰκίᾳ του ! Βεβαίως μόλις ἔλαβε τὰ χρήματα ταῦτα ἀπό τινα χρηστὴν οἰκογένειαν· πιθανῶς τὰ κεφάλαιον τῶν χρημάτων αὐτῶν νὰ τὸ εἰσέπραξεν ἤδη τρίς. Ὑπάρχουσι τοιοῦτοι φαῦλοι τοκογλύφοι... καὶ πρέπει νὰ φεισθῶ αὐτοὺς τοὺς λῃστάς ; Δὲν τὸ κάμνω. Ἀναμφιβόλως μὲ ἐξέλεξεν ἡ Νέμεσις ὡς μέσον, καὶ δὲν εἶνε καλὸν νὰ μάχηταί τις κατὰ τῆς τύχης. Δὲν θὰ τὰ κρατήσω διὰ τὸν ἑαυτόν μου· ἀνήκουσιν εἰς τὴν μικρὰν Μαργίτ. Οἱ παῖδες ἐπὶ τέλους φροντίζουσι καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν των ; ἀλλὰ διὰ τὰ κοράσια πρέπει νὰ ἔχωμεν πολὺ μεγαλειτέρας φροντίδας. Θὰ ἀγοράσω μετοχὰς τοῦ ταμιευτηρίου· τιμῶνται ἤδη 1500, μετὰ πέντε ἔτη θὰ ἀξίζωσι 3000 φιορίνια—θὰ γείνωσι τὸ ὅλον 30,000 φιορίνια· τότε θὰ μείνῃ κάτι τι καὶ διὰ τὸν μικρὸν Γάβορ· ὢ ! εἶμαι εὐτυχὴς ἄνθρωπος !

Διῆλθε πρὸ τοῦ δημαρχείου, ὡς ἐὰν μὴ ἦτο ὑπάλληλος, καὶ ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸν οἶκόν του, ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ὡς τὸν κυρίως ἰδιοκτήτην τῆς χρηματικῆς ποσότητος. Δὲν εἶνε τίποτε εὐκολώτερον εἰς τὸν κόσμον, ἢ νὰ ἡσυχάζωμεν διὰ τὰς πλάνας μας, ἐν ὅσῳ αὗται εἶνε συμφέρουσαι δι' ἡμᾶς. Χαίρων εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς συζύγου του.

— Ἦλθεν ὁ ἰατρός, Μαρία ;

— Ὄχι, ἀλλὰ δὲν τὸν χρειαζόμεθα πλέον· ἦτο μόνον στιγμιαία ἀδυναμία. Σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὴν καλωσύνην σου, ἀγαπητέ μου Γάβορ». Καὶ προσέφερε τὰ χείλη της εἰς τὸν σύζυγόν της, ὅστις πυρετωδῶς τὰ ἐφίλησε.

Ὁ Γάβορ ἔλαβεν ἓν σιγάρον, ἐρρίφθη ἐπί τινος ἀνακλίντρου, καὶ ἤρχισεν εὐθύμως νὰ καπνίζῃ.

— Διατί δὲν ἐκβάλλεις τὸ ἐπανωφόριόν σου Γάβορ ; ἠρώτησεν ἡ σύζυγος μετὰ μικρὰν διακοπήν.

— Εἶμαι πολὺ κουρασμένος, ἀργότερον.

Digitized by Google

Ὁ Γάβορ ἤδη διὰ πρώτην φορὰν ἐπὶ τῆς ζωῆς του ἐψεύσθη. Δὲν ἐξέβαλε τὸ ἐπανωφόριόν του, διότι εἶχε θέσει ἐν τῷ θυλακίῳ του τὸ χαρτοφυλάκιον μὲ τὰς δεκατέσσαρας χιλιάδας· τὸ ἐφύλαττεν ὡς ἑπτακέφαλος δράκων, καὶ ἀκόμη δὲν εἶχεν ἀποφασίσει ἂν ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ἀμέσως τὸ συμβεβηκὸς εἰς τὴν σύζυγόν του. Ἄλλως τε οὐδέ ποτε μέχρι τῆς σήμερον τῇ ἀπέκρυψέ τι, καὶ αὕτη ἡ ἐμπιστοσύνη ἀπετέλει τὴν βάσιν τῆς οἰκιακῆς των εὐτυχίας. Ἐν τούτοις, ἐὰν πράξωμεν ἓν μόνον σφάλμα, κατόπιν ἀκολουθοῦσι πάντα τὰ ἄλλα. Μετέπειτα δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ εἴπῃ τινὰς ἀστείους ὑπαινιγμοὺς εἰς τὴν σύζυγόν του.

— Μαρία, τί θὰ ἔλεγες, ἐὰν σοὶ ἠγόραζον ἓν ἐπανωφόριον ἐκ σαμουρίου ὅμοιον μὲ ἐκεῖνο τῆς κυρίας Φέλλερ; (Ἡ κυρία Φέλλερ ἦτο ἡ ἰδιοκτήτρια τοῦ οἴκου ἔνθα κατῴκει ὁ Γάβορ).

— Εἶνε τοῦτο δυνατόν; ἀπήντησεν ἡ Μαρία μειδιάσασα, ἥτις μόλις ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ ὅτι πολὺ θὰ τὴν ηὐχαρίστει ἓν τοιοῦτον σαμούριον.

— Ὄχι τόσον ἀδύνατον, ὅσον σκέπτεσαι.

Ἐπῆλθε μικρὰ διακοπή. Ἐφύσα τὰ ἐκ καπνοῦ νέφη ὑψηλὰ εἰς τὸν ἀέρα, ὡς ἄνθρωπος οὗτινος τὸ στῆθος ἦτο ἐξωγκωμένον ὑπὸ ἐγωϊστικοῦ αἰσθήματος, καὶ ἤρχισεν ἐκ νέου: — Καὶ τί θὰ ἔλεγες ἐὰν ἐνεγραφόμεθα συνδρομηταὶ δι' ὁλόκληρον τὸ ἔτος εἰς τὸ θέατρον;

Ἡ Μαρία ἐθεώρησε τοῦτο ὡς ἀστεϊσμὸν καὶ δὲν ἀπήντησε.

— Καὶ ἐὰν τὸ θέρος ἐπηγαίναμεν εἰς τὰ λουτρά; Ποῦ θὰ ἐπεθύμεις περισσότερον νὰ ὑπάγωμεν, ἀγαπητή μου, εἰς Στολιάκ, εἰς Φυρὲδ ἢ εἰς Ροχίτς;

— Μὴ μοῦ λέγῃς, σὲ παρακαλῶ, τοιαύτας φλυαρίας!

Ὁ Γάβορ παρετήρησε πανούργως τὴν γυναῖκά του ἔρριψε πέριξ του ἓν ἀξιοπρεπὲς βλέμμα, καὶ εἶπε μετ' ἐπιτιμητικοῦ ὕφους:—Ὑπάρχουσι φλυαρίαι, Μαρία, αἵτινες δὲν εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν τοιαῦται, ὅπως τὰς νομίζουσι.

Ταύτην τὴν σοφὴν παρατήρησιν μόλις ἤκουσεν ἡ Μαρία, ἐπειδὴ ἔσπευδεν εἰς τὸ μαγειρεῖον ὅπως ἑτοιμάσῃ τὸ γεῦμα, διότι ἦτο ἤδη μεσημβρία.

Ὁ Γάβορ ἐπωφελήθη τῆς στιγμῆς ταύτης, καὶ ἐξέβαλε τὸ ἐπανωφόριόν του, ἐγκλείσας τὰ χρήματα εἰς τὸ γραφεῖόν του· δὶς καὶ τρὶς ἐξήτασε τὰς κλεῖδας ἐὰν εἶχον καλῶς, ὡς ἂν ἐφοβεῖτο ῥῆξιν τινὰ ὑπὸ λῃστῶν. Ἡ ὑπηρέτρια ἔστρωσε τὴν τράπεζαν, ἐν ᾧ ἡ Μαρία ἔφερε τὸν ζωμόν. Ὁ Γάβορ μόλις ἤγγισε τὸ πινάκιον· τὸ συμβεβηκὸς τῆς πρωΐας τὸν εἶχεν ἐξ ὁλοκλήρου χορτάσει.

— Ἀλλὰ δὲν θὰ φάγῃς ἀπ' αὐτὸ τὸ λάχανον; εἶπεν ἡ σύζυγος, ὅτε ἡ ὑπηρέτρια ἔθεσε δεύτερον πινάκιον ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Βεβαίως!—καὶ εἰρωνικῶς ἐγέλασε διὰ τὴν προτροπὴν ταύτην, — διότι ἤδη μάλιστα, ἐὰν ἤθελε, ἠδύνατο νὰ φάγῃ καὶ παλαμίδα τοῦ Ρήνου. Μετὰ κόπου ἐπερίμενε τὸ τέλος τοῦ γεύματος, καὶ ὅτε ἡ σύζυγος μετὰ τὸ σήκωμα τῆς τραπέζης ὑπῆγεν ἐπὶ στιγμὴν εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἔτρεξεν εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἔλαβε τὰ χρήματα, ἐφόρεσε τὸ ἐπανωφόριόν του, καὶ ὥρμησε νὰ ἐξέλθῃ.

— Καὶ δὲν θὰ φιλήσῃς τὰ μικρά; ἠρώτησεν ἡ σύζυγος ἐπιτιμῶσα.

—Ἀλήθεια, ἀλήθεια, Μαρία! καὶ τὰ ἐφίλησε.— Ἀλλ' ὅταν ἔχῃ τις τόσον πολλὰς ἐργασίας, προσέθεσεν ἀφῃρημένως, εἰ καὶ τίποτε δὲν εἶχε νὰ πράξῃ.

Ἡ μορφὴ τοῦ Γάβορ ἤστραπτεν, ὅταν ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν. Ἔκαμνε μεγάλα καὶ μεμετρημένα βήματα, ὡς κάτοχος δέκα τεσσάρων χιλιάδων καί τινων ἑκατοντάδων φιορινίων· ἐν συνειδήσει τῆς καταστάσεώς του, παρετήρει τὰ ἐκθέματα τῶν ἐμπόρων σκεπτόμενος πόσα τοιαῦτα ἠδύνατο ν' ἀγοράσῃ. Ἔπρεπεν ὅμως ν' ἀγοράσῃ τι, διότι τὸ πολὺ χρῆμα δὲν ἄφινεν αὐτὸν ἥσυχον. Τὸ εὗρε· σιγάρα πρώτης ποιότητος πρὸς εἴκοσι πέντε κρεϊτσάρια ἕκαστον· τὰ ἰδικά του σιγάρα τῆς Κούβας δὲν εἶχον καλὸν ἄρωμα. Καὶ ὅμως πόσον καλὸν ἄρωμα ἀκόμη ἕως χθὲς εἶχον! Εἰσῆλθεν εἰς τὸ πλησιέστατον καπνοπωλεῖον, καὶ ἠγόρασε πέντε τοιαῦτα· τὰ ἐπλήρωσεν ὄχι ἐκ τῶν ἰδικῶν του χρημάτων, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων ἅτινα εὗρεν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ· παρετήρησε τὰ χρήματα ὡς νόμιμον ἰδιοκτησίαν του, καὶ οὐδόλως ἐσκέφθη ὅτι ἠδύνατο ὁ ἀληθὴς ἰδιοκτήτης νὰ ἐμφανισθῇ ὄπισθεν, καὶ κτυπῶν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων νὰ τῷ εἴπῃ: «Κύριέ μου, τὸ χαρτοφυλάκιον αὐτὸ εἶνε ἰδικόν μου».

Ἐκάπνιζεν εἰς τὴν ὁδὸν μεθ' ἡδονῆς τὰ πολύτιμα σιγάρα του, καὶ παρετήρει πέριξ, ὅπως πεισθῇ ποίαν ἐντύπωσιν προξενεῖ ἡ ὀσμὴ τοῦ καπνοῦ, ὃν ἐφύσα ἐκ τῶν χειλέων, εἰς τοὺς λοιποὺς πτωχοὺς διαβάτας. Συνήντησε τινὰς γνωστούς του, καὶ ἐφάνη ἀρκετὰ φιλόφρων ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸν χαιρετισμὸν των σχεδὸν ὅπως ἄλλοτε.

Κεκοπιακὼς εἰσῆλθεν εἴς τι καφενεῖον Τώρα μόλις ᾐσθάνθη ὅτι ἐπεθύμησέ τι· ἡ γλῶσσά του ἦτο ξηρὰ καὶ ᾐσθάνετο δίψαν Διέταξε μίαν λεμονάδαν, καὶ ἤρχισε νὰ ἐκφυλλίζῃ τὰς ἐπὶ τῆς τραπέζης κειμένας ἐφημερίδας· τέλος ἔφθασεν εἰς τὰς εἰδήσεις ἡμερησίου τινὸς φύλλου. Αἰφνιδίως ἔγεινε κατακόκκινος· ἡ ἐφημερὶς ἔπεσε τῶν χειρῶν του, ἔκλινε πρὸς τὰ κάτω τὴν κεφαλήν του, καὶ ἐφάνη ὅτι οὐδόλως ᾐσθάνθη, ὅτε ὁ ὑπηρέτης ἔθεσε πρὸ αὐτοῦ τὸ διαταχθὲν ἀναψυκτικόν. Εἰς τὸ φύλλον, τὸ ὁποῖον πάλιν ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖρας, ἀνέγνωσε τὴν ἀκόλουθον εἴδησιν:

« Χθὲς ἔσυρον ἐκ τοῦ Δουνάβεως τὸ πτῶμα
»τοῦ Ἰγνατίου Σέμερ, γραμματέως τοῦ ἐμπορι-
»κοῦ οἴκου Κομπέργερ. Ὁ δυστυχὴς ἐπρόκειτο
»νὰ μεταφέρῃ τὸ ποσὸν ὀκτὼ χιλιάδων φιο-
»ρινίων εἴς τι ταμιευτήριον ἐκτελῶν ὑπηρεσίαν

Digitized by Google

»τοῦ καταστήματός του, καὶ καθ'ὁδὸν τὰ ἀπώ»λεσε, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιζήσῃ μετὰ τὸ πά»θημα, ἀφ' οὗ μάλιστα κατηγόρησαν αὐτὸν ἐπὶ »σφετερισμῷ,καὶ ὁ ἄνω ἐμπορικὸς οἶκος τὸν εἰσ»ήγαγεν εἰς δίκην. Κατέλιπε χήραν καὶ τρία τέ»κνα, ἐν ᾧ ὁ ἄτιμος εὑρετὴς τῶν χρημάτων πι»θανῶς εἴς τι μέρος ἀκολασταίνει».

Μυρίαι σκέψεις ἐτάρασσον συγχρόνως τὴν κεφαλὴν τοῦ Γάβορ. Πῶς! ἐὰν δὲν ἀπώλεσε τὸ χαρτοφυλάκιον πλούσιός της τοκογλύφος, ἀλλὰ χρηστὸς πτωχὸς ὑπάλληλος, ὅστις εἶχε σύζυγον καὶ τέκνα,ἐὰν ἤδη ὁλόκληρος οἰκογένεια ὀδύρεται δι' ὅ,τι αὐτὸς πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἔχαιρε! πῶς, ἐὰν ὁ ἀπολέσας ἤδη ἐῤῥίφθη εἰς τὸν Δούναβιν, ἢ ἐὰν ταύτην τὴν στιγμὴν γίνονται αἱ προετοιμασίαι τῆς ταφῆς του!

— Καὶ ὁ ἄτιμος εὑρετὴς ἀκολασταίνει, ἐπανέλαβεν ὁ Γάβορ μηχανικῶς τὴν παρατήρησιν τῆς ἐφημερίδος. Ἔλαβε βραδέως τὸ σιγάρον ἐκ τοῦ στόματος καὶ τὸ ἔθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης.—Καὶ ἔκαμα ἤδη χρῆσιν τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν μοὶ ἀνήκει· δὲν ἔπραξα καλῶς.

Ἀπεσύρθη ὡς κακοῦργος εἴς τινα σκοτεινὴν γωνίαν, ἥτις ἐφωτίζετο μόνον ὑπό τινος παραθύρου βλέποντος εἰς τὴν αὐλήν. ἐκάθησεν εἴς τινα κενὴν τράπεζαν, ἔλαβεν ἐκ τοῦ μικροῦ ἐκ δέρματος ἐλάφου βαλαντίου του ἓν φιορίνιον,καὶ τὸ ἔθεσεν εἰς τὸ μέγα χαρτοφυλάκιον. Τότε ᾐσθάνθη ἑαυτὸν ὀλίγον ἡσυχώτερον.

— Ἐξάπαντος ἔπρεπε νὰ σκεφθῶ τὰ χείρονα ἐνδεχόμενα· καὶ μοὶ ἐπιτρέπεται νὰ κρατήσω τὰ χρήματα καὶ ἐὰν πλούσιος ἄνθρωπος τὰ ἀπώλεσεν; Ὄχι, οὐδέποτε! Τότε πάλιν τῷ ἐψιθύρισε δαίμων τις· Μάλιστα σοὶ ἐπιτρέπεται!

Ἐπλήρωσε τὴν λιμονάδα καὶ ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ.

Ἐπὶ πολὺ περιεφέρετο ἀσκόπως· ἐντὸς αὐτοῦ ἐμάχοντο δύο πνεύματα ἐπιζητοῦντα νὰ καταγικήσωσιν ἀμοιβαίως τοὺς λόγους καὶ συλλογισμούς των. Ἐν ᾧ ἀμφεταλαντεύετο, προσέβλεψεν ἐπί τινος τοιχοκολλημένης γνωστοποιήσεως, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο γεγραμμένη μεγάλοις γράμμασιν ἡ λέξις *Ἀπωλέσθη*. Ὁ Γάβορ ἐδράξατο τοῦ χαρτοφυλακίου. Τί ἀπωλέσθη;Ἀνέγνωσεν ἐν σπουδῇ.— Μπᾶ, μόνον ἡ ἀπώλεια κυναρίου γνωστοποιεῖται.

— Βεβαίως εἶμαι πολὺ γελοῖος, εἶπε καθ' ἑαυτόν.

Ἐβάδισε ποῤῥωτέρω, καὶ ἔφθασε πρὸ τῆς πλατείας τοῦ δημαρχείου. Ἐσκέφθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἀστυνομίαν ὅπως καταθέσῃ τὰ χρήματα, καὶ οὕτω ἅπαξ διὰ παντὸς νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ὅλης βασάνου του. Ἡ ὥρα εἶχεν ἀρκετὰ παρέλθει, καὶ ὁ διευθυντὴς πιθανῶς δὲν θὰ ἦτο εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἔπειτα ἤθελε καὶ νὰ παρατείνῃ τὴν ὑπόθεσιν. Τῷ ἦτο δύσκολον νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἐκ σαμουρίου ἐπανωφορίου τῆς συζύγου του, τοῦ θεάτρου, τῶν λουτρῶν Στολιάκ, χωρὶς νὰ μνημονεύσωμεν καὶ τὰς ἐπικερδεῖς μετοχὰς τοῦ ταμιευτηρίου.

— Ἐὰν δὲν ἀνεγίνωσκον αὐτὴν τὴν ἀθλίαν ἐφημερίδα, ἐσκέφθη ἐπὶ στιγμήν. Ἀλλὰ καλά, πολὺ καλά, δυνατὸν νὰ τὰ ἀπώλεσε πτωχός τις μεσίτης, εἷς ἀναμφιβόλως τίμιος ἄνθρωπος, διότι ἄλλως δὲν θὰ τῷ ἐνεπιστεύοντο τόσον πολλὰ χρήματα.

Ὅτε ὁ Γάβορ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν του, ᾐσθάνθη ἑαυτὸν τελείως δυστυχῆ. Δεκάκις ἐν τῷ μεταξὺ ἀπεφάσισε νὰ ἀναγγείλῃ τὸ εὕρημα, καὶ ἑνδεκάκις εὗρε λόγους, οἵτινες τὸν ἦγον εἰς ἐναντίας σκέψεις. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ ἐῤῥίφθη τεταραγμένος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου.

— Καὶ δὲν ἀφαιρεῖς τὸ ἐπανωφόριόν σου; ἠρώτησεν ἡ σύζυγός του.

— Σὲ παρακαλῶ, ἄφες με ἥσυχον μὲ τὸ ἐπανωφόριόν σου!

Ἡ Μαρία παρετήρησεν ἔκπληκτος τὸν σύζυγόν της· οὐδέποτε τὸν εἶδε εἰς τόσον παρωξυσμένην ψυχικὴν κατάστασιν.

Ἦτο καταπόρφυρος ἕνεκεν τοῦ παροξυσμοῦ.

— Γάβορ μου, κάτι σοὶ συμβαίνει, εἶπεν ἠπίως ἡ γυνή. Ἄφες με νὰ ἐγγίσω τὸ μέτωπόν σου. Θεέ μου, πῶς καίει! Λοιπὸν πρέπει νὰ στείλω διὰ τὸν Βοζάκ.

— Ὄχι, Μαρία, μὴ τὸ κάμῃς, ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς, ἐξεστάθην εἰς τὸ γραφεῖον, μία δυσάρεστος ἐργασία· ἐντὸς ὀλίγου θὰ μοῦ περάσῃ.

— Τότε νὰ σοῦ κάμω μίαν λεμονάδαν;

— Εὐχαριστῶ, πρὸ ὀλίγου ἔπιον.

— Ποῦ; εἰς τὸ γραφεῖον;

— Ὄχι, εἰς τὸ καφενεῖον.

— Πῶς! ὑπῆγες καὶ εἰς τὸ καφενεῖον;

— Ναί, ναί. . . ἤμην ἐκεῖ. . . Σὲ παρακαλῶ, Μαρία, εἶμαι κουρασμένος!

Ἡ Μαρία ᾐσθάνθη ὅτι ἠνώχλει τὸν σύζυγόν της, καὶ ἀπεσύρθη περίλυπος εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον, ἔνθα ἦσαν τὰ τέκνα της. Λυπηρὰ προαίσθησις συνεκίνει τὴν καρδίαν της, ὅτι δηλαδὴ ἡ οἰκιακή των εὐτυχία εὑρίσκετο εἰς τὴν καταστροφήν της.

— Καὶ δὲν ἐφίλησε τὰ μικρά, εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἀθύμως ἔχουσα. Οὐδέποτε παρέλειψε τοῦτο, ὅταν ἐπανήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν. Καὶ ἀπ' ἐναντίας πόσον καλὴν διάθεσιν εἶχε τὴν πρωΐαν, ἠστειεύετο περὶ ἐπανωφορίου καὶ θεάτρου.

Ὁ Γάβορ ἀφέθη ὅλως εἰς τοὺς συλλογισμούς του· ἐν τῇ κεφαλῇ του ἐκυκλοφόρει ὁλόκληρος σειρὰ δυνατῶν καὶ ἀδυνάτων. Πρὸς στιγμὴν ἐθεώρει ἑαυτὸν ὡς πολὺ χρηστὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον δὲν τύπτει ἡ συνείδησις διὰ τὴν εὐτυχίαν του, ἀμέσως δὲ κατόπιν δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ συγχωρήσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν προτέραν ἀμέλειαν.

— Καὶ ἐὰν παραδώσω τὰ χρήματα, ὁ ἀπολέσας θὰ μοὶ δώσῃ διακόσια ἕως τριακόσια φιορίνια; Ἀθλιότης! Τέλος δὲν δέχομαι ἐλεημοσύνην.

Digitized by Google

Ἦτο ὅλως λεία τῆς ἀμηχανίας του.

Ὅτε ἀπεμακρύνθη ἡ σύζυγός του, ἐκλείδωσε πάλιν τὰ χρήματα εἰς τὸ γραφεῖον, ἐξέβαλε δυσθύμως τὸ ἐπανωφόριόν του καὶ τὸ ἔρριψεν ἐπί τινος καθίσματος, κειμένου εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δωματίου. Ἔλαβεν ἓν βιβλίον ὅπως ἀναγνώσῃ, ἀλλὰ τὰ λευκὰ φύλλα δὲν ἐπέσυρον τὴν προσοχήν του ὅσον τὸ γραφεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκρύπτετο τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐσωτερικῆς του διαμάχης. Χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες χαρτονομισμάτων ἵπταντο πρὸ αὐτοῦ, καὶ δὲν ἐγνώριζεν ἐὰν τὸ βιβλίον, ὅπερ ἐκράτει, ἦτο μυθιστορία τις ἢ νομικὸν ἔργον.

Ἡ ὥρα τοῦ δείπνου ἔφθασεν. Ὁ Γάβορ ἔφαγεν ὀλιγώτερον τῆς μεσημβρίας.

— Εἶσαι ἀδιάθετος, ἀγαπητέ μου, μάτην μοῦ τὸ κρύπτεις, εἶπεν ἡ σύζυγος.

— Εἶμαι κατάκοπος· ἐπιθυμῶ ἀμέσως νὰ κατακλιθῶ, καὶ αὔριον πρωὶ δὲν θὰ ἔχω τίποτε!

Καὶ πραγματικῶς ἀπεσύρθη ὁ Γάβορ εἰς τὴν κλίνην του, ἐν ᾧ ἡ σύζυγός του ὑπῆγεν εἰς τὸ μαγειρεῖον ὅπως διατάξῃ τι, καὶ ἔστρεψε τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν τοῖχον, ἵνα ἀποφύγῃ ἐνδεχομένην ἐρώτησιν τῆς γυναικός του. Ἠθέλησε πάλιν νὰ σκεφθῇ· ἀλλ' ὅμως οἱ τόσον συχνὰ ἐπαναληφθέντες στοχασμοὶ ἀπώλεσαν τὸ θέλγητρόν των, καὶ ἡ ἀπηυδηκυῖα φαντασία του δὲν ἠδύνατο νὰ παραστήσῃ πλέον τόσον ζωηρῶς τὴν ὄψιν τοῦ αὐτόχειρος οἰκογενειάρχου· νωθρότης τὸν ἐκυρίευσε· ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ· ἔκειτο ἐπὶ τῆς κλίνης ἀκίνητος ὡς νεκρός.

Καὶ ἡ Μαρία ἀπεσύρθη ὅπως κατακλιθῇ· ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ παρεμόνευεν ἐὰν ὁ Γάβορ ἦτο ἀκόμη ἔξυπνος. Διῆλθον δύο ὧραι, ἕως ὅτου μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας ἐκοιμήθη.

— Δόξα τῷ Θεῷ! ἐψέλλισεν ἡ μικρὰ χαρίεσσα γυνή, καὶ προσεπάθησε νὰ ἀποκοιμηθῇ. Ἀλλ' ὁ Γάβορ ἤρχισεν αἴφνης νὰ ὀνειρεύηται:—Χίλια... δύο χιλιάδες... δέκα τέσσαρες χιλιάδες... μετοχαί... Μαργίτ... κρατήσατέ τον... τώρα πηδᾷ... ἰδοὺ ἡ γέφυρα... χά, χά, χά! Βέβαια τὰ ἔχασεν εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον... Θὰ τὰ δώσω... ναί, γελοῖον — δὲν τὰ δίδω... σιγάρα...

— Θεέ μου! τί νὰ ὀνειρεύεται, εἶπε καθ' ἑαυτὴν πεφοβισμένη ἡ γυνή, καὶ ἔσυρε τὸ κεντημένον σκέπασμα σχεδὸν ἐφ' ὅλου τοῦ προσώπου της.

Τέλος ἀνεστέναξε βαθέως ὁ Γάβορ, καὶ τότε τὰ πάντα ἡσύχασαν ἐν τῷ δωματίῳ. Ἀμέσως κατόπιν ἐκοιμήθη καὶ ἡ Μαρία.

Μόλις ἐχάραζε καὶ ἤδη ὁ Γάβορ ἦτο ἔξυπνος Αἱ χθεσιναὶ ἰδέαι ἐτάρασσον τὴν κεφαλήν του μετὰ διπλῆς βίας. Ἐσηκώθη ταχέως, ἐνεδύθη καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἀφήσας μόνην κοιμωμένην τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ τέκνα του. Ὡς ἦτο ἑπόμενον, ἔλαβε τὰ χρήματα, καὶ ὅπως εὐκολώτερον τὰ φέρῃ, ἐφόρεσε πάλιν τὸ ἐπανωφόριόν του. Μετέπειτα ἐρρίφθη εἴς τι κάθισμα σκεπτόμενος νὰ λάβῃ μίαν ὁριστικὴν ἀπόφασιν· ἡ παράφρων αὕτη κατάστασις δὲν ἔπρεπε νὰ διαρκέσῃ περισσότερον.

Ἀργότερον ἐξύπνησε καὶ ἡ Μαρία. Τὸ πρῶτον βλέμμα της ἀνεζήτησε τὸν σύζυγόν της, ἀλλ' οὗτος εἶχε γείνει ἄφαντος. Ἐπέρριψεν ἐν σπουδῇ τὴν οἰκιακήν της ἐνδυμασίαν, καὶ ἔσπευσεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ συζύγου της. Ὁ Γάβορ ἡσύχαζε μᾶλλον κατακείμενος ἢ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου· αἱ χεῖρές του ἐκρέμαντο νωχελῶς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ καθίσματος, ἡ κεφαλή του ἔκλινε πρὸς τὰ κάτω, καὶ σπασμωδῶς παρετήρει ὡς ἀπεγνωσμένος εἴς τι σημεῖον. Ἡ γυνή του σπουδαίως ἐφοβήθη. Ἔτι ἐφόρει τὸ ἐπανωφόριόν του· ἀλλ' ὅμως δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ διατί· ἡ χθεσινὴ ἀποπομπὴ ἐνεφώλευε ἀκόμη εἰς τὴν καρδίαν της. Τέλος ἀπεφάσισε νὰ τὸν πλησιάσῃ. Ὁ Γάβορ ἀνεπήδησε ἐν τῷ ἅμα ἔκπληκτος καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρά του. Ἀλλὰ διὰ τούτου δὲν ηὐχαριστήθη ἡ Μαρία· ἔλαβε μὲ τὴν ἀριστερὰν τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ συζύγου της, περιέβαλε τὸν λαιμόν του διὰ τῆς ἄλλης χειρός, καὶ τὸν παρετήρει μὲ ἀλγεινὸν μειδίαμα τόσον πλησίον, ὥστε ἡ θερμὴ ἀναπνοή της ἐκτύπα τὸ πρόσωπόν του. — Γάβορ, κάτι ἔχεις, καὶ δὲν μὲ ἐμπιστεύεσαι. Δὲν εἶμαι πάντοτε ἡ καλὴ καὶ πιστὴ σύζυγός σου; Ἐὰν σοὶ συνέβη δυστύχημά τι εἰπέ μοι αὐτό, θέλω νὰ τὸ συμμερισθῶ μετὰ σοῦ.

Ὁ Γάβορ συνεκινήθη καὶ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του ἔῤῥευσαν δάκρυα. Ἐξέφυγε τρυφερῶς τοῦ βραχίονος τῆς συζύγου του καὶ ἐπέθεσεν ἐπὶ τῆς χειρός της θερμὸν φίλημα.

— Ἔβλεπες τὴν νύκτα κακὰ ὄνειρα, δὲν εἶνε ἀλήθεια; εἶπεν οἰκείως ἡ γυνὴ ἐνθαῤῥυνθεῖσα ἐκ τῆς ἐπανειλημμένης τρυφερότητος τοῦ Γάβορ. Ἐφαντάζεσο χρήματα, γεφύρας, καὶ δὲν εἰξεύρω τί ἄλλο ἀκόμη.

— Ἐντελὴς παραφροσύνη, ἐψιθύρισεν ὁ Γάβορ καθ' ἑαυτόν.

— Ὅτι κάτι σὲ λυπεῖ, εἶνε βέβαιον· εἰπέ μοι λοιπὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σὲ λυπεῖ καὶ ποῦ ἔγκειται τὸ κακόν!

Ὁ Γάβορ ἐκάθησε πάλιν ἀνασηκώσας τὸ ἐπανωφόριόν του.

— Λοιπὸν ποῦ ἔγκειται τὸ κακόν;

— Ἐδῶ! ἀπήντησε, καὶ ἤγγισε διὰ τῶν χειρῶν τὸ χαρτοφυλάκιον.

Ἡ Μαρία ἐνόμισεν ὅτι ὁ σύζυγός της ἐδείκνυε τὴν καρδίαν του· ἴσως ἠγάπησεν ἄλλην. Τῇ ἐφάνη ὅτι ἐνέπηξαν ἄκανθαν εἰς τὸ στῆθός της, διότι τοιαύτη ὑπόνοια οὐδόλως μέχρι τοῦδε τὴν εἶχε θλίψει. Ἔκλινε τὴν κεφαλήν της καὶ εἶπεν ἄνευ μεμψιμοιρίας·—Ναί, ἐὰν ἀγαπᾷς ἄλλην, τότε δὲν δύναμαι νὰ σὲ βοηθήσω. Σοὶ τὸ συγχωρῶ, Γάβορ.

Τοῦτο ἦτο πάρα πολὺ διὰ τὸν Γάβορ. Τί; Αὐ-

Digitized by Google

τὸς νὰ ἀγαπήσῃ ἄλλην παρὰ τὴν μικράν του Μαρίαν; Δύναται λοιπὸν κἀνεὶς νὰ ὑποθέσῃ τοιοῦτόν τι δι' αὐτόν; Ἀληθῶς εἶχε πράγματι καταπέσει ἕως ἐκεῖ; Ὡς τίγρις ἀνεπήδησε. «Ἐλεεινότης!»—ἀνέκραξεν, ἔσυρε τὸ χαρτοφυλάκιον ἐκ τοῦ θυλακίου του, καὶ τὸ ἐσφενδόνησε τόσον ἰσχυρῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου, ὥστε τὰ χαρτονομίσματα διεσπάρησαν ἐντὸς αὐτοῦ.

— Μέγιστε Θεέ! ἀνέκραξεν ἡ σύζυγός του, ἥτις οὐδὲν ἐνόησεν ἐξ ὅλης τῆς σκηνῆς, ἐπὶ τῇ θέᾳ τόσων χρημάτων.

— Ἰδοὺ αὐτὸ εἶνε! Τοῦτο ἦτο! εἶπεν ὁ Γάβορ κτυπῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ πηγαινοερχόμενος μὲ ὁρμήν.

— Πόθεν ἔχεις αὐτὰ τὰ χρήματα, Γάβορ; Εἰπέ μου δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

— Χθὲς τὰ εὗρον, Μαρία, χθὲς τὰ εὗρον.

— Δόξα τῷ Θεῷ! καὶ σχεδὸν ἐλιποθύμησε.

— Χθὲς τὰ εὗρον, ὅταν ὑπήγαινον εἰς τὸν Βοζάκ, καὶ ἔκτοτε εἶμαι δυστυχής, Μαρία. Τί πρέπει νὰ τὰ κάμω; Τί πρέπει νὰ τὰ κάμω;

— Νὰ τὰ καταθέσῃς εἰς τὸ δημαρχεῖον!

— Εἶσαι ἄγγελος. Ἔχεις δίκαιον. Δὲν ἔπρεπεν οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν νὰ ὀκνήσω! Ἔλα εἰς τὴν καρδίαν μου, μικρά μου! Καὶ ἠδυνήθης νὰ πιστεύσῃς ὅτι ἐκτὸς σοῦ ἠδυνάμην ν' ἀγαπήσω ἄλλην, δὲν γνωρίζεις τὴν ἀξίαν σου, Μαρία! Πόσον μικρὸς εἶμαι συγκρινόμενος πρὸς σέ!

Ἡ Μαρία ἐγέλασεν ἰσχυρῶς.

— Ἀλλὰ τώρα θὰ σοὶ φέρω τὸ πρόγευμα· δὲν ἔφαγες τίποτε ὁλόκληρον τὴν χθεσινὴν ἡμέραν.

— Ναί, ναί, νὰ φάγωμεν, ἀπήντησεν ὁ Γάβορ.

Ἐκτύπησαν εἰς τὴν θύραν. Ὁ ἰατρὸς Βοζὰκ εἰσῆλθε.

— Λοιπὸν ποῖος εἶνε ἀσθενής;»

— Οὐδείς, ἀπήντησεν ἡ Μαρία· ἀλλὰ παρατηρήσατε ἐδῶ τί εὗρεν ὁ Γάβορ ἐν ᾧ ἤρχετο πρὸς ὑμᾶς, ἕνα σωρὸν χρημάτων!

Διὰ τῶν λόγων τούτων ἔθεσε τέλος εἰς πάντα περαιτέρω δισταγμόν.

*
* *

Ὁ Γάβορ ἔφερε τὰ χρήματα εἰς τὸ ἁρμόδιον γραφεῖον, ὡς τις ἐπιτελέσας εὐγενῆ πρᾶξιν.

— Ὁ ἰδιοκτήτης ἀνήγγειλεν ἤδη τὴν ἀπώλειαν, εἶπεν ὁ ὑπάλληλος, ὅτε παρελάμβανε τὰ χρήματα.

— Ποῖος εἶνε; ἠρώτησεν ὁ Γάβορ μετὰ περιεργείας.

— Ὁ τραπεζίτης Βάουμαν, πλουσιώτατος· εἶνε κάτοχος τριῶν ἑκατομμυρίων. Ἠδύνασθε νὰ κρατήσητε τὸ μικρὸν τοῦτο ποσὸν ἄνευ τύψεως συνειδότος. Οὐχ ἧττον ὅμως ὁ Βάουμαν θὰ δώσῃ ὑμῖν δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης του.

— Δὲν δέχομαι τίποτε!

— Εἰς τοιαύτας περιστάσεις κατὰ τὴν γνώμην μου ἐξαρτᾶται τοῦτο ἐκ τοῦ τρόπου τῆς δωρήσεως. Ἐξάπαντος, κύριε, εἴσθε χρηστότατος ἄνθρωπος· σᾶς ἠγάπων πάντοτε, ἀπὸ τοῦδε θὰ σᾶς ὑπολήπτωμαι περισσότερον.

Τὸ συμβεβηκὸς διήγειρεν ἐν τῷ κύκλῳ του μεγάλην ἐντύπωσιν, καὶ ἡ ἀξία τοῦ Γάβορ ὑψώθη πολὺ ἐν τῇ γνώμῃ τῶν περὶ αὐτόν. Μόνον ὁ πενθερὸς τοῦ Γάβορ, κύριος Χάμερ, δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ· ἀπέδειξεν ἐν ἐκτάσει, ὅτι διὰ τὸν Βάουμαν τόσα εἶνε αἱ δέκα τέσσαρες χιλιάδες καί τινες ἑκατοντάδες φιορινίων, ὡς νὰ ἔχανε δέκα τέσσαρα ἑξάρια. Μάλιστα δὲ δὲν ἐσυστέλλετο καὶ δημοσίᾳ νὰ ἐκφρασθῇ, ὅτι ἐθεώρει τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ Γάβορ ὡς περιττὴν αἰσθηματικότητα. Ὅμοια περίπου ἐσκέπτετο καὶ ὁ Γάβορ, ἐν τούτοις ὅμως ἀποκρούσας τὰς ἰδέας αὐτάς, ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν—«Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ εἶνε ἐν πάσῃ περιπτώσει τίμιος· τὸ ποσὸν τοῦτο ἠδύνατο νὰ τὸ χάσῃ τις, οὗτινος ὁλόκληρος ἡ περιουσία ἀπετελεῖτο ἐξ αὐτοῦ».

— Εἶμαι περίεργος, ἔλεγε πάλιν ὁ κύριος Χάμερ, νὰ ἴδω ἐὰν ἐν αὐτῷ τῷ Βάουμαν ὑπάρχει τι τὸ ἱπποτικόν. Παρῆλθον τέσσαρες ἡμέραι καὶ ἀκόμη τίποτε δὲν ἔπραξε. Φιλάργυρος, ἄχρηστος ἄνθρωπος!

Ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Γάβορ ἐπανῆλθεν ἡ προτέρα εὐτυχὴς ἡσυχία, καὶ τὸ παρελθὸν συμβεβηκὸς ἀπετέλει ἤδη πλέον τὸ ἀντικείμενον ψυχικῆς εὐθυμίας· τοιοῦτόν τι σπανίως συμβαίνει. Ἡ Μαρία συχνὰ ἐσκέπτετο τὸν Βάουμαν, ἐὰν θὰ τοὺς ἐνεθυμεῖτο, ἐν τούτοις δὲν ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ τι περὶ τούτου εἰς τὸν Γάβορ. Οὕτω παρῆλθον δέκα περίπου ἡμέραι, καὶ ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι ἐφλυάρουν εὐθύμως μετὰ τὸ γεῦμα, ὅτε ὑπάλληλος τοῦ σιδηροδρόμου εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Γάβορ ἐπιστολήν τινα, καὶ ἀπεσύρθη χαιρετήσας μετὰ σεβασμοῦ. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς ἦτο τὸ ἑξῆς·

«*Ἔντιμε κύριε!*

»Ἡ Β... Ο... σιδηροδρομικὴ ἑταιρία ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς σήμερον συνεζήτησε καὶ περὶ πληρώσεως τῆς κενῆς θέσεως ἑνὸς νομικοῦ συμβούλου. Ἡ θέσις αὐτὴ ἀπαιτεῖ ἐκτὸς νομικῶν εἰδικῶν γνώσεων καὶ *ἔκτακτον τιμιότητα*, καὶ θὰ ἐννοήσητε ἐκ τούτου ὅτι ἐπρότεινα *ὑμᾶς* διὰ τὴν θέσιν ταύτην. Ἡ πρότασίς μου ἐγένετο ἀποδεκτή. Ἡ θέσις αὐτὴ ἔχει μισθὸν ἐτήσιον μόνον *ἓξ χιλιάδων φιορινίων*, ἐν τούτοις θὰ αὐξηθῇ ἀναλόγως σὺν τῇ βαθμιαίᾳ ἐπεκτάσει τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως. Πολὺ θὰ χαρῶ ἐὰν σήμερον ἢ αὔριον σᾶς δεχθῶ, ὅπως ὁμιλήσωμεν διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐν τούτοις σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ θεωρῆτε φίλον σας, καὶ νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου.

»ΒΑΟΥΜΑΝ».

Ὁ Γάβορ καὶ ἡ Μαρία ἐνηγκαλίσθησαν ἀλλήλους μετὰ δακρύων χαρᾶς.

Digitized by Google

θὰ ἔμενον ἐπὶ πολὺν χρόνον οὕτως ἐνηγκαλισμένοι καὶ ἄφωνοι, ἐὰν μὴ ἐξύπνα ἡ μικρὰ Μαργὶτ, ἡ ὁποία ἔκλαιε φοβερὰ ἐν τῇ κλίνῃ της. Ἡ μικρὰ εὐήθης ἠγνόει ὅτι ἡ στιγμὴ, ἥτις θὰ καθίστα καὶ αὐτὴν εὐτυχῆ καθ' ὅλον τὸν βίον της, μόλις εἶχε φθάσει. Δ. Λ. Σ.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἀτμόπλοια καὶ σιδηρόδρομοι

Ἡ ἱστορία τῆς ἀτμομηχανῆς, ἧς ἡ χρῆσις μετεμόρφωσε τὰς νεωτέρας κοινωνίας, εἶναι ἡ ἱστορία τῶν κόπων καὶ τῶν προσπαθειῶν πολλῶν μεγάλων ἐφευρετῶν. Ἀπὸ τοῦ αἰολιπύλου τοῦ Ἀλεξανδρέως Ἥρωνος μέχρι τῶν ἰσχυρῶν μηχανῶν, αἵτινες κινοῦσι τὴν σήμερον τὰ ἀτμόπλοια καὶ τὰς σιδηροδρομικὰς ἁμάξας, πόσαι χεῖρες εἰργάσθησαν τὸν σίδηρον, πόσοι ἐγκέφαλοι ἐμελέτησαν τὰς ἀλληλοδιαδόχους τελειοποιήσεις, τὰς συσχετιζούσας τὴν απομεμακρυσμένην ἤδη ἀρχὴν μετὰ τῶν παρόντων ἀποτελεσμάτων. Πόσοι ἔξοχοι ἐργάται προηγήθησαν τοῦ Οὐάττ καὶ τοῦ Στήβενσον! πόσοι διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν διηυκόλυναν τὰς ἐφευρέσεις τῶν μεγάλων τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς μηχανοποιῶν!

Μεταξὺ αὐτῶν ἐκλέγομεν τοὺς ἄνδρας, οἵτινες ἠγωνίσθησαν καὶ ἔπαθον, καὶ πρῶτον ἕνεκα τῶν συμφορῶν τοῦ βίου του ἀναφέρομεν τὸν Διονύσιον Παπῖνον, ἔνδοξον τῆς Γαλλίας τέκνον.

Ὁ Διονύσιος Παπῖνος, υἱὸς ἰατροῦ, γεννηθεὶς ἐν Blois τὴν 22 Αὐγούστου 1647, ἔμαθεν ἐν Παρισίοις τὴν ἰατρικὴν, ἀλλ' ἔχων ἔκτακτον κλίσιν πρὸς τὰς πειραματικὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν ἐφηρμοσμένην μηχανικὴν, ἐγκατέλιπε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἰατροῦ, τῇ δὲ προστασίᾳ καὶ τῇ συνδρομῇ τοῦ Huygens ἠδυνήθη ν' ἀφιερωθῇ καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὰς ἀγαπητὰς αὐτοῦ μελέτας. Ὁ Παπῖνος συνειργάσθη μετὰ τοῦ διασήμου φυσικοῦ καὶ ἀστρονόμου, καὶ ἀπέδειξε μετ' οὐπολὺ τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ τελειοποιήσας τὴν ὑπὸ τοῦ Ὄθωνος Guericke, δημάρχου τοῦ Μαγδεβούργου, ἄρτι ἐφευρεθεῖσαν νέαν πνευματικὴν ἀντλίαν. Τὰς πρώτας αὐτοῦ ταύτας δοκιμὰς κατέστησε γνωστὰς δημοσιεύσας πραγματεῖαν (*Νέον πείραμα ἐπὶ τοῦ κενοῦ*), περὶ ἧς ἐγένετο λόγος ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν.

Τὸ μέλλον ἐπαρουσιάζετο εἰς τὸν νέον φυσικὸν ὑπὸ αἰσιωτάτους οἰωνούς. Οἱ ἐν Παρισίοις ἐπιστήμονες εἶχον αὐτὸν περὶ πολλοῦ, πάντες ὑπεδέχοντο αὐτὸν εὐνοϊκῶς, ἀλλ' ἐν τούτοις κατέλιπεν αἴφνης τοὺς Παρισίους καὶ μετέβη εἰς Λονδῖνον ἄνευ λόγου τινὸς γνωστοῦ, δικαιολογοῦντος τὴν αἰφνιδίαν αὐτοῦ ἀναχώρησιν.

Ὁ Διονύσιος Παπῖνος ἔφθασεν εἰς Λονδῖνον κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ 1676, καὶ ἐπεσκέφθη εὐθὺς τὸν Ῥοβέρτον Boyle θεμελιωτὴν τοῦ ἐν Λονδίνῳ βασιλικοῦ Συλλόγου. Ὁ διάσημος οὗτος ἐπιστήμων εἰργάζετο μακρὰν τῆς τύρβης τῆς μεγαλοπόλεως εἰς ἓν τῶν κτημάτων του, ὅπου εὐχαρίστως προσεκάλει πάντας τοὺς περὶ τὰς ἐπιστήμας ἀσχολουμένους ἐγκρίτους ἄνδρας. Τὸν νέον Γάλλον φυσικὸν παρέλαβεν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, ἐπὶ τρία δὲ ἔτη συνειργάσθησαν καὶ ἐπεχείρησαν πλείστας ἐρεύνας ἐπὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ ἀτμοῦ τοῦ ζέοντος ὕδατος.

Ὁ Παπῖνος ἔλαβεν οὕτω ἀφορμὴν νὰ ἐφεύρῃ τὸν *χωνευτῆρα*, τὸν καὶ *χύτραν Παπίνου* καλούμενον, πρὸ ὀλίγου ἀναδειχθεὶς μέλος τῆς ἐν Λονδίνῳ βασιλικῆς Ἑταιρίας (1681). Ἐν τῷ χωνευτῆρι τούτῳ ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον ἡ ἀσφαλιστικὴ δικλὶς, ἥτις κατέστη ἓν τῶν οὐσιωδῶν ὀργάνων τῆς ἀτμομηχανῆς.

Ἀλλὰ βεβαίως εἶχεν ἄστατον τὸν χαρακτῆρα, καὶ ἠγάπα τὸν πλανήτην βίον, καθότι ὅτε ἐπεδαψιλεύοντο ἤδη αὐτῷ αἱ τιμαὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, τῇ θετῇ αὐτοῦ πατρίδι, ἐδέχθη ἀπερισκέπτως νὰ γίνῃ μέλος νέας τινὸς ἀκαδημίας ἐν Βενετίᾳ ἱδρυθείσης. Ὁ Παπῖνος ἔμεινε δύω ἔτη ἐν Ἰταλίᾳ· καίτοι μεγάλης ἀπήλαυε φήμης, αἱ οἰκονομικαὶ αὐτοῦ περιστάσεις ἦσαν λίαν ἀκροσφαλεῖς, ὥστε μετ' οὐ πολὺ μετανοήσας ἐπέστρεψεν εἰς Ἀγγλίαν.

Κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ διαμονὴν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἐπενόησε τὴν πρώτην μηχανὴν, ἥτις ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀνακάλυψιν τῆς χρήσεως τοῦ ἀτμοῦ ὡς κινητικῆς δυνάμεως. Καὶ πρῶτον μὲν ἐσκέφθη νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν πίεσιν τοῦ ἀέρος ὡς κινητικὴν δύναμιν, τῷ δὲ 1687 ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἐν Λονδίνῳ βασιλικὴν Ἑταιρίαν πρότυπον μηχανήματος, σκοποῦντος τὴν *μεταφορὰν εἰς μεγάλην ἀπόστασιν τῆς δυνάμεως τῶν ποταμῶν*. Τὸ μηχάνημα τοῦτο κατήρτιζον δύω μεγάλοι κύλινδροι, ὧν τὰ ἔμβολα ἐκινοῦντο ὑπὸ καταῤῥάκτου. Τὰ ἔμβολα ταῦτα κινούμενα ἐκένουν ἀέρος μετάλλινον σωλῆνα. Σχοινίον δεδεμένον εἰς τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου τοῦ ἐμβόλου μετέδιδε δύναμιν μεγάλην, ὁσάκις τὸ ἔμβολον ἐφέρετο βιαίως ἐντὸς τοῦ σωλῆνος διὰ τῆς πιέσεως τοῦ ἀέρος. Τὸ σύστημα τοῦτο ἀπετέλει κατ' ἀρχὴν τὸν μηχανισμὸν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ σιδηροδρόμου, ὅστις εἰργάζετο πρό τινος χρόνου ἐν St Germain. Ἡ νέα μηχανὴ, κακῶς κατασκευασθεῖσα, παρήγαγε κακὰ ἀποτελέσματα. Ὁ Παπῖνος μεγάλως ἐθορυβήθη ἐκ τῆς ἀποτυχίας ταύτης, εἰς χρηματικὴν δὲ εὑρισκόμενος ἀμηχανίαν, ἐνεθυμήθη τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ἀνυπέρβλητον ἐμπόδιον ἀπεμάκρυνεν αὐτὸν τῆς Γαλλίας· ἦτο διαμαρτυρόμενος. Καὶ ἠδύνατο μὲν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Παρισίους καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, ἀπαρνούμενος τὴν πίστιν του, ὡς συνεβούλευον αὐτῷ οἱ φίλοι του, ἀλλ' αἰσχυνόμενος νὰ γίνῃ ἐξωμότης, κατεδίκασεν ἑαυτὸν ἄνευ δισταγμοῦ εἰς αἰωνίαν ἐξορίαν. Ὁ Ἐκλέκτωρ τῆς Ἔσσης προέτεινεν αὐτῷ τότε ἕδραν τῶν μαθηματικῶν ἐν Μαρβούργῳ. Ὁ Παπῖνος ἐ-

Digitized by Google

δέχθη αὐτὴν καὶ μετέβη εἰς Γερμανίαν. Ἐπαναλαβὼν ἐκεῖ τὰ πειράματά του ἐπὶ τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ κενοῦ καὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως ὡς κινητικῆς δυνάμεως, ἤλπισε νὰ λύσῃ εὐκολώτερον τὸ ἐπασχολοῦν αὐτὸν μέγα πρόβλημα, κενῶν τὴν ἀντλίαν οὐχὶ διὰ τοῦ ἀέρος, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐκρήξεως πυρίτιδος ὑπὸ τὸ ἔμβολον.

Τῷ 1688 κατεσκεύασε μηχανὴν τοιαύτην καὶ ταχέως ἀνεγνώρισε τὰ ἐλαττώματα αὐτῆς. Τότε συνέλαβε τὴν τολμηρὰν καὶ νέαν ὅλως ἰδέαν τοῦ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν ἀτμὸν τοῦ ὕδατος, ὅπως κενώσῃ ἀέρος τὴν μηχανὴν ὑπὸ τὸ ἔμβολον. Τοιαύτη ἡ ἀρχὴ τῆς ἀτμομηχανῆς.

Αἱ μηχαναί, ἃς ἀλλεπαλλήλως κατεσκεύαζεν, ἦσαν βεβαίως ἀτελεῖς καὶ κατὰ πολλὰ ἐλαττωματικαί, οὐδ' ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὰς ἐλπίδας τοῦ Παπίνου. Πικραὶ ἐπικρίσεις καὶ ἀντιῤῥήσεις πολλαὶ ἀνεχαίτισαν τὰς ἐργασίας τοῦ μεγάλου ἐρευνητοῦ, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη παρῄτησεν αὐτάς. Ἐδέησε νὰ παρευρεθῇ ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς τὰ πειράματα τοῦ Σαβερὴ καὶ νὰ ἐνθαῤῥύνῃ αὐτὸν ὁ **Leibnitz**, ὅπως ἐπιχειρήσῃ νέας δοκιμάς. Ἐν ἔτει 1707 ἐδημοσίευσεν ἐν Φραγκφόρτῃ πόνημα ἐπιγραφόμενον· *Νέος τρόπος τοῦ ὑψοῦν τὸ ὕδωρ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ πυρός*, ἐν ᾧ περιγράφει νέον σύστημα ἀτμομηχανῆς, ἣν κατασκευάσας ἐφήρμοσεν εἰς πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἐπιτυχῶς ἐδοκίμασεν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Φούλδα.

Συνεπείᾳ διαφωνίας μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐπισήμων τινῶν προσώπων τοῦ Μαρβούργου, ὁ Παπῖνος ἀπεφάσισε νὰ ἐπιδείξῃ εἰς Λονδῖνον τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἀτμόπλοιον. Ἡ ἑξῆς ἐπιστολή, ἣν πρὸς τὸν **Leibnitz** ἔγραφεν, ἀκριβῶς ἀπεικονίζει τὴν θέσιν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Κάσσελ, 7 Ἰουλίου 1707.

«Κύριε, ἠξεύρετε ὅτι πρὸ πολλοῦ παραπονοῦμαι ὡς ἔχων ἐνταῦθα πολλοὺς ἐχθροὺς ἰσχυροτάτους. Ὑπέμενον ὅμως μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ ἀπό τινος χρόνου τοσαῦτα ὑπέστην ἐκ τῆς ἔχθρας αὐτῶν, ὥστε παράτολμον θεωρῶ νὰ μένω ἐπὶ πλέον ἐκτεθειμένος εἰς τοιούτους κινδύνους. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἤθελον τύχει δικαιοσύνης ἐνάγων αὐτοὺς εἰς δίκην, ἀλλ' ἀπησχόλησα ἤδη ὑπὲρ τὸ δέον τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα διὰ τῶν μικρῶν μου ὑποθέσεων, καὶ καλλίτερον νομίζω νὰ ὑποχωρήσω μᾶλλον ἢ νὰ ἀναγκάζωμαι νὰ ἐνοχλῶ ἀδιαλείπτως τὸν μέγαν τοῦτον ἡγεμόνα. Ἀπηύθυνα λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ἀναφοράν, ἐξαιτούμενος νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ ἀναχωρήσω εἰς Ἀγγλίαν· ἡ Ὑψηλότης του συνήνεσεν εἰς τοῦτο μετὰ τρόπου μαρτυροῦντος ὅτι ἔχει πρὸς ἐμὲ εὔνοιαν πλείονα ἢ ὅσης εἶμαι ἄξιος.

»Εἷς τῶν λόγων, οὓς ἐν τῇ ἀναφορᾷ μου ἀναφέρω, εἶναι ὅτι σπουδαιότατον θεωρῶ ἡ δοκιμὴ τοῦ πλοίου μου νὰ γίνῃ ἐντὸς λιμένος ἔχοντος, ὁ ὡς τοῦ Λονδίνου, ἱκανὸν βάθος, ὥστε νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ νέα ἐφεύρεσίς μου, διὰ τῆς ὁποίας δύω ἄνδρες θὰ φέρωσι περισσότερον ἀποτέλεσμα ἢ ἑκατοντάδες κωπηλατῶν. Καὶ τωόντι, σκοπὸν ἔχω νὰ πλεύσω ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πλοίου, περὶ οὗ ὡμίλησα ὑμῖν ἄλλοτε, θέλει δὲ τότε πεισθῇ εὐθὺς τὸ κοινὸν ὅτι κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο εὔκολον εἶναι νὰ κατασκευασθῶσι καὶ ἄλλα, εἰς ἃ θὰ ἐφαρμοσθῇ εὐκολώτατα ἡ διὰ τοῦ πυρὸς μηχανή. Ἀλλ' ὑπάρχει δυσκολία τις· τὰ πλοῖα τοῦ Κάσσελ δὲν πλέουσιν εἰς Βρέμην, ὥστε ἀφοῦ φθάσωσιν εἰς Μούνδεν, τὰ ἐμπορεύματα τοῦ Κάσσελ μεταβιβάζονται ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τῶν εἰς Βρέμην καταπλεόντων πλοίων. Ταῦτα μὲ ἐβεβαίωσε λεμβοῦχος τοῦ Μούνδεν, ὅστις μοὶ εἶπε πρὸς τούτοις ὅτι χρειάζεται ῥητὴ ἄδεια ὅπως διαβῇ πλοῖον ἀπὸ τῆς Φούλδα εἰς τὸν Βέζερ. Ὡς ἐκ τούτου ἀπεφάσισα, κύριε, νὰ λάβω τὴν τόλμην νὰ προστρέξω εἰς ὑμᾶς. Ἐπειδὴ ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι ἰδιαιτέρα καὶ ἄνευ τινὸς συνεπείας διὰ τὸ ἐμπόριον, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ λάβητε τὴν καλωσύνην νὰ μοὶ προμηθεύσητε τὴν ἀπαιτουμένην ἄδειαν, ὅπως τὸ πλοῖόν μου διαπλεύσῃ εἰς Μούνδεν, καθόσον μάλιστα μοὶ εἴπετε ἤδη πόσα ἐλπίζετε ἐκ τῆς πυροκινήτου μηχανῆς.

»Δ. ΠΑΠΙΝΟΣ».

Ἅμα λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ **Leibnitz** προσεπάθησε νὰ λάβῃ τὴν ζητουμένην ἄδειαν παρὰ τοῦ ἐκλέκτορος τοῦ Ἀνοβέρου, ἀλλά, καίτοι ἡ ἐπιῤῥοὴ αὐτοῦ ἦτο μεγάλη, ἀπέτυχεν ὅμως ἐντελῶς. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Παπῖνος ἐδοκίμαζε τὸ πυροκίνητον πλοῖον, οὗ τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν θαυμάσια. «Ἡ δύναμις τοῦ ῥεύματος ἦτο τοσοῦτον μικρὰ ἀναλόγως πρὸς τὴν δύναμιν τῆς μηχανῆς μου, γράφει ἐν δευτέρᾳ πρὸς τὸν **Leibnitz** ἐπιστολῇ, ὥστε δύσκολον ἦτο νὰ διακρίνῃ τις ἐὰν ἐπροχώρει ταχύτερον καταπλέον ἢ ἀναπλέον». Ὁ ἐφευρέτης ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιβιβασθῇ μετ' ὀλίγον μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ὅτε ἔμαθεν ὅτι αἱ ἀρχαὶ τοῦ Μούνδεν ἀπηγόρευον τὴν διάβασιν αὐτοῦ. «Κινδυνεύω, λέγει, μετὰ τόσους κόπους καὶ δαπάνας, ἃς πρὸς κατασκευὴν τοῦ πλοίου τούτου κατέβαλον, νὰ ἀναγκασθῶ νὰ παραιτήσω αὐτό, καὶ νὰ στερήσω τὸ κοινὸν τῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὁποῖα ἠδυνάμην θείᾳ συνάρσει νὰ παρέξω αὐτῷ διὰ τοῦ μέσου τούτου. Θὰ παρηγορηθῶ ὅμως βλέπων ὅτι δὲν εἶναι σφάλμα ἐμόν, καθότι οὐδέποτε ἠδυνάμην νὰ φαντασθῶ ὅτι τοιοῦτος σκοπὸς ἐπέπρωτο νὰ ναυαγήσῃ δι' ἔλλειψιν ἀδείας».

Μετά τινων ἡμερῶν ματαίας ἐνεργείας, ὁ Παπῖνος ἀπελπισθεὶς ἠθέλησε νὰ διαβῇ ἄνευ ἀδείας. Τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1707 ἐπιβιβάσας ἐπὶ τοῦ πλοίου του ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του, συνιστάμενα εἰς ὀλίγα ἐνδύματα καὶ εὐτελῆ οἰκιακὰ σκεύη, πρὸς δὲ καὶ τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ τέκνα του, ἀνεχώρησε καὶ ἔπλευσεν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, κύριος τῶν ὑδάτων καὶ τῶν ἀνέμων. Ἐντὸς μικροῦ φθάνει παρὰ τὸ Λὸχ εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Βέζερ.

Digitized by Google

Ἀλλ' ἐκεῖ ἄρχεται ἡ δικαιοδοσία τοῦ σωματείου τῶν λεμβούχων. Οὗτοι εἰδοποιοῦσιν ἐν σπουδῇ τὸν πρόεδρον τοῦ δικαστικοῦ σώματος (baillage), ὅστις τρέχει καὶ ὑπὸ περιεργείας κινούμενος ἐπισκέπτεται τὸ πλοῖον τοῦ Διονυσίου Παπίνου ζητῶν νὰ ἐξηγηθῇ αὐτῷ ἡ παράδοξος *μικρὰ μηχανὴ, διὰ τῆς ὁποίας τὰ πλοῖα κινοῦνται ἄνευ ἱςῶν καὶ ἱςίων*, ἀλλὰ δειλὸς ὢν καὶ προφυλακτικὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀποσύρεται ταχέως μὴ τολμῶν νὰ προστατεύσῃ τὸν ἐφευρέτην. Τὴν ἐπαύριον ὁ Παπῖνος βλέπει ἐρχομένους πολυαρίθμους λεμβούχους τοῦ σωματείου, οἵτινες ἀγγέλλουσιν αὐτῷ ὅτι τὸ πλοῖόν του, καθὸ ἄνευ ἀδείας πλεῦσαν, ἀνήκει τοῦ λοιποῦ εἰς αὐτοὺς δυνάμει τῶν προνομίων των, καὶ ὅτι θὰ ἀνασύρωσιν αὐτὸ ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ θὰ πωλήσωσι τὰ συντρίμματά του. Ὁ Παπῖνος ἔξω ἑαυτοῦ διαμαρτύρεται, ἀλλ' εἶναι εἷς ἐναντίον πολλῶν. Μάτην ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν κατοίκων τῶν προαστείων τοῦ Λόχ' οἱ λεμβοῦχοι ἵνα μὴ στερηθῶσι τὴν λείαν των, ἐπιπίπτουσιν ἐπὶ τὸ πλοῖον, καὶ συντρίβουσιν αὐτὸ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἀτυχοῦς γέροντος.

Οὕτως ἐξετελέσθη ἡ βάρβαρος ἐκείνη πρᾶξις, ἥτις ἀναβαλοῦσα ἐπὶ μίαν ὅλην ἑκατονταετηρίδα τὴν ἀτμοπλοΐαν, μετέβαλεν ἴσως τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν.

Μετά τινα χρόνον εὑρίσκομεν ἐν Λονδίνῳ τὸν Διονύσιον Παπῖνον ἀδύνατον καὶ πάσχοντα. Ὁ παλαιός του φίλος Ῥοβέρτος Boyle εἶχεν ἀποθάνει, τὰ νέα μέλη τῆς βασιλικῆς ἑταιρίας μόλις τὸν ἐγνώριζον. Ὁ γέρων ἐνθυμεῖται εἰσέτι τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ὁ περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ ἐπικρατήσας θρησκευτικὸς φανατισμὸς τὸν ἠνάγκασε ν' ἀπέχῃ τῆς Γαλλίας. Ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ ἐφευρέτης ἔζησεν ἐξ εὐτελοῦς μισθοῦ, ὃν ἐχορήγει αὐτῷ ἡ βασιλικὴ ἑταιρία, οὐδέποτε δὲ ἠδυνήθη ἕνεκα τῆς πενίας του νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ πειράματά του ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου. «Ἀναγκάζομαι τώρα, λέγει ἔν τινι ἐπιστολῇ, νὰ καταθέσω τὰς μηχανάς μου εἰς γωνίαν τῆς πτωχικῆς μου οἰκίας».

Ὁ Διονύσιος Παπῖνος ἔφθασεν εἰς ἔσχατον γῆρας, ἀλλὰ τοσούτῳ μᾶλλον ἐνδεὴς, καθόσον εἶχε πολυμελῆ οἰκογένειαν. Ἡ ἐποχὴ τοῦ θανάτου του δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστή.

Τῷ 1784, ἤτοι ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, νέαι ἐγένοντο ἀπόπειραι ἀτμοπλοΐας. Μὴ λησμονῶμεν δὲ καὶ τὴν πρὸ τούτου γενομένην ἀξιοσημείωτον ἀπόπειραν τοῦ Γάλλου μαρκησίου de Jouffroy δοκιμάσαντος ἐν Λυῶν ἐπὶ τῆς Σαόνης τὴν 15 Ἰουλίου 1783 ἀτμόπλοιον ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθέν. Καίτοι ἐπιτυχὼν εἰς τὴν δοκιμήν του ταύτην, ὁ Jouffroy ἀπεκρούσθη πανταχοῦ, καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐπιχείρησίν του.

Ελιζα Σ. Σουτσου

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Πρό τινων ἡμερῶν, μὲ τὸ πρῶτον ψῦχος, ὁ ἰατρὸς Μ** προσκαλεῖται εἰς τῆς Κας Α..., ἥτις ὑποφέρει ἀπὸ σφοδρὸν πονοκέφαλον.

Μόλις εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ἀσθενοῦς, ὁ ἰατρὸς παρατηρεῖ εἰς τὴν γωνίαν μεγάλην ἀμερικανικὴν θερμάστραν.

— Καμμία ἀμφιβολία, Κυρία, λέγει ἀμέσως, αὐτὴ ἡ θερμάστρα κάμνει ὅλον τὸ κακόν. Γρήγορα, σηκώσατέ την ἀπ' ἐκεῖ· κινδυνεύει ἡ ζωή σας.

— Ἀλλὰ μοῦ κοστίζει ἑκατὸν φράγκα, ἰατρέ. Ἑκατὸν φράγκα 'ς τὸν ἀέρα!

— Λοιπὸν, Κυρία, λέγει ὁ ἰατρὸς μειδιῶν, σᾶς προτείνω μίαν συμφωνίαν· ἀγοράζω τὴν θερμάστραν διὰ εἰκοσιπέντε φράγκα. Θὰ εὕρω καμμιὰ γωνιὰ νὰ τὴν βάλω.

Ἡ κυρία συναινεῖ.

Μετά τινας ἡμέρας, ἔχουσα ἀνάγκην νὰ μετοικήσῃ, μεταβαίνει νὰ ἴδῃ οἰκίαν τινά. Εἰς δὲ τὸ πρῶτον δωμάτιον, τὸ ὁποῖον ἐπισκέπτεται, βλέπει τὴν θερμάστραν.

— Τίς κατοικεῖ εἰς τοῦτο τὸ 'σπῆτι; ἐρωτᾷ τὴν ὑπηρέτριαν, ἡ ὁποία τῇ ἐδείκνυε τὰ δωμάτια.

— Ἡ κυρία Ζ**, ἀποκρίνεται αὐτὴ, ἡ *πενθερὰ* τοῦ ἰατροῦ Μ**.

*
* *

Οἱ τὰ μνημεῖα κατασκευάζοντες λιθοξόοι ἔχουσι πάντοτε προχείρους τινὰς τύπους ἐπιτυμβίων.

Ὁ κ. Χ... παρατηρήσας ὅτι πάντα τὰ ἐπιτύμβια ταῦτα εἶνε ἐγκωμιαστικὰ τῶν ἀρετῶν τοῦ θανόντος, ὡς λ. χ. «Ἦτο πατὴρ φιλόστοργος» ἢ «σύζυγος τρυφερὸς, φίλος πιστὸς καὶ εἰλικρινής» κτλ. ὁ κ. Χ... λοιπὸν ὠνόμασε τὸν οὕτω ἐγκωμιαζόμενον: *Ὁ τέλειος μακαρίτης*.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων ὅλη ἡ εὐφυΐα συνίσταται εἰς τὸ νὰ διορθώνωσι τὰς ἀνοησίας των.

*** Οὐδὲν ἀποκαλύπτει τόσον τὸ φυσικὸν ἐλάττωμα, ὅσον αἱ φροντίδες ὅσας λαμβάνει ὁ ἔχων αὐτὸ, καὶ ἡ στενοχωρία, ὅσην δοκιμάζει, διὰ νὰ τὸ κρύψῃ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὅπως προφυλάξωμεν τὰς χαλυβδίνας γραφίδας ἀπὸ τῆς σκωριάσεως μεταχειριζόμεθα τὸ ἑξῆς ἁπλούστατον μέσον. Ἀφίνομεν αὐτὰς νὰ βραχῶσιν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν εἰς διάλυσιν θειϊκοῦ χαλκοῦ, κατόπιν τὰς σπογγίζομεν ἐλαφρὰ καὶ τὰς ἀφίνομεν νὰ στεγνώσουν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου αἱ γραφίδες καθίστανται ἀνεπίδεκτοι σκωριάσεως.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 266 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 **1 Φεβρουαρίου 1881**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 49.

Ἐξ ὅλων τῶν κτιρίων τῆς αὐλῆς εἶδα μόνον τὴν αἴθουσαν τοῦ διβανίου, ἥτις εἶνε σχεδὸν ἀνέπαφος, ὅπως καὶ ὅτε συνεδρίαζεν ἐν αὐτῇ τὸ ἀνώτατον συμβούλιον τοῦ Κράτους. Εἶνε μεγάλη αἴθουσα θολωτή, φωτιζομένη ἄνωθεν μὲ μικρὰ μαυρούσια παράθυρα, καὶ περιενδεδυμένη μὲ μάρμαρα κεκοσμημένα μὲ χρυσᾶ ἀραβουργήματα, ἄνευ τινὸς ἄλλου σκεύους, παρὰ τὸ διβάνιον, ἐφ' οὗ ἐκάθηντο τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου. Ὑπεράνω τοῦ μέρους, ὅπου ἐκάθητο ὁ μέγας βεζίρης, ὑπάρχει ἀκόμη μικρὸν παράθυρον κλεισμένον μὲ δικτυωτὸν ξύλινον ἐπίχρυσον, οὗ ὄπισθεν κατ' ἀρχὰς μὲν Σουλεϊμὰν ὁ μέγας, ἀκολούθως δὲ ὅλοι οἱ ἐπίλοιποι παδισάχιδες παρίσταντο ἀόρατοι, ἢ ἐνομίζετο ὅτι παρίσταντο εἰς τὰς συνεδριάσεις· ἀπόκρυφος δὲ διάδρομος ἔφερεν ἀπὸ τοῦ ἀποκρύφου ἐκείνου θαλαμίσκου εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ δωμάτια τῆς τρίτης αὐλῆς. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ συνήρχετο πεντάκις τῆς ἑβδομάδος τὸ μέγα συμβούλιον τῶν ὑπουργῶν, προεδρευόμενον ὑπὸ τοῦ μεγάλου βεζίρη. Ἡ διακόσμησις ἦτο ἐπίσημος. Ὁ μέγας βεζίρης ἐκάθητο ἀπέναντι τῆς θύρας τῆς εἰσόδου· παρ' αὐτὸν δὲ οἱ βεζίριδες τοῦ θόλου, ὁ καπουδὰν-πασᾶς, ἤτοι ἀρχιναύαρχος, οἱ δύο ἀρχιδικασταὶ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ῥούμελης, ἑκατέρωθεν δὲ οἱ θησαυροφύλακες τοῦ κράτους καὶ ὁ *νισαντζῆς*, ὁ σημαίνων τὰ διατάγματα διὰ τῆς σφραγῖδος τοῦ Σουλτάνου· περαιτέρω δὲ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν δύο σειραὶ οὐλεμάδων καὶ θαλαμηπόλων, καὶ εἰς τὰς γωνίας τσαούσιδες, κομισταὶ διαταγῶν, ἐκτελεσταὶ θανατικῶν ποινῶν, ἐξησκημένοι εἰς τὸ νὰ ἐννοῶσι πᾶν νεῦμα καὶ πᾶν βλέμμα. Τὸ θέαμα ἦτο τοιοῦτον, ὥστε ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ οἱ τολμηρότατοι ἔτρεμον, καὶ οἱ ἀθωότατοι ἀνέκρινον ἔντρομοι τὴν ἰδίαν αὐτῶν συνείδησιν. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἵσταντο ἐκεῖ μὲ τὸ πρόσωπον ἀπαθές, μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους, καὶ τὰς χεῖρας κρυμμένας. Ἀμυδρὸν φῶς κατερχόμενον ἐκ τοῦ θόλου κατηύγαζε δι' ὠχρᾶς τινος χρυσῆς ἀποχρώσεως τὰ λευκὰ σαρίκια, τὰς μακρὰς ἀκινήτους γενειάδας, τὰς πλουσίας γοῦνας, καὶ τὰς διαλίθους λαβὰς τῶν ἐγχειριδίων. Ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ συμβούλιον παρίστα τὸ θέαμα συμπλέγματος ἀγαλμάτων ἐνδεδυμένων καὶ χρωματισμένων. Αἱ ὑπεστρωμέναι ψίαθοι δὲν ἄφινον ν' ἀκούεται τὸ βῆμα τοῦ εἰσερχομένου καὶ ἐξερχομένου, ὁ ἀὴρ εὐωδίαζεν ἐκ τῶν ἀρωμάτων τῶν μηλωτῶν, οἱ μαρμάρινοι τοῖχοι ἀντεκατόπτριζον τὴν πρασίνην βλάστησιν τῶν δένδρων τῆς αὐλῆς· καὶ τὸ κελάδημα τῶν πτηνῶν, κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς σιωπῆς, ἀντήχει ἐντὸς τῆς ἀπαστραπτούσης ἐκ τοῦ χρυσοῦ αἰθούσης· τὰ πάντα ἦσαν ἥμερα καὶ κομψὰ ἐν τῷ φοβερῷ ἐκείνῳ δικαστηρίῳ. Εἷς μόνος ἐλάλει ἑκάστοτε, ἡ δὲ φωνὴ αὐτοῦ ἤχει ἥσυχος καὶ μονότονος ὡς τὸ κελάρυσμα ῥύακος, χωρὶς ὁ κατήγορος καὶ ὁ ἀπολογούμενος, ὀρθὸς ἱστάμενος ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης, νὰ ἐννοήσῃ ἐκ ποίου στόματος ἐξήρχετο ἡ φωνὴ ἐκείνη. Ἑκατὸν ὀφθαλμοὶ προσηλωμένοι ἐξήταζον τὸ βλέμμα ἑνὸς μόνου· τὰ βλέμματα ἐσπουδάζοντο, οἱ λόγοι ἐσταθμίζοντο, καὶ οἱ στοχασμοὶ διεμαντεύοντο καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν σχεδὸν ἀδιοράτων κινήσεων τοῦ προσώπου. Αἱ θανατικαὶ ἀποφάσεις ἐξεφωνοῦντο διὰ λέξεων γαληνιαίων, μετὰ μακροὺς διαλόγους χαμηλοφώνους, καὶ ἠκούοντο μετὰ νεκρωσίμου σιωπῆς· ἢ ἐξεῤῥηγνύοντο αἰφνιδίως ὡς κεραυνοί, καὶ εὕρισκον ὡς ἠχὼ τὰς φοβερὰς ἐκείνας λέξεις, αἵτινες ἐξέρχονται τῆς ψυχῆς κατὰ τὰς ὑπερτάτας στιγμάς· καὶ τότε πρὸς ἓν νεῦμα οἱ ἀκινάκαι κατέθραυον τοὺς σπονδύλους, τὸ αἷμα ἀνέβρυεν ἐπὶ τῶν ταπήτων καὶ τῶν μαρμάρων· ἀγάδες σπαχίδων καὶ γιανιτσάρων κατέπιπτον διάτρητοι ὡς κόσκινον ἀπὸ τὰς πληγὰς τῶν ἐγχειριδίων· τοπάρχαι καὶ καϊμακάμιδες κατεστρωννύοντο χαμαὶ μὲ τὸν βρόχον περὶ τὸν λαιμόν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκτὸς τοῦ μετώπου. Μετὰ μίαν στιγμὴν τὰ πτώματα ἐῤῥίπτοντο ἐκτάδην ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν πλατάνων, σκεπασμένα μὲ τεμάχιον πανίου πράσινον· τὸ αἷμα ἀπεμάσσετο, ὁ ἀὴρ ἠρωματίζετο, οἱ δήμιοι ἵσταντο εἰς τὴν θέσιν των, καὶ τὸ συμβούλιον ἀνελάμβανε τὴν συνεδρίασίν του, μὲ τὰ πρόσωπα ἀπαθῆ, τὰς χεῖρας κρυμμένας, τὴν φωνὴν γαλήνιον καὶ μονότονον, ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῶν μαυρουσίων θυρίδων, ὅπερ κατηύγαζε μὲ ὠχρὰν χρυσίζουσαν ἀπόχρωσιν τὰ μεγάλα σαρίκια καὶ τὰς μεγάλας γενειάδας. Ἀλλ' ἤρχετο καὶ ἡ σειρὰ τῶν ὑπερηφάνων ἐκείνων δικαστῶν, καὶ τότε ἔτρεμον καὶ

Digitized by Google

αὐτοί, ὅτε Μουρὰδ ὁ Δ' ἢ Σελὶμ ὁ Β', δυσαρεστούμενοι ἀπὸ τὸ συμβούλιον, ἔκαμνον νὰ κροτήσῃ δεινὸν ὑπὸ μίαν μανιώδη πυγμὴν των τὸ χρυσοῦν δικτυωτὸν τῆς αὐτοκρατορικῆς κρύπτης! Μετὰ μακρὰν σιγήν, ἀφ' οὗ συνεβουλεύοντο ἀλλήλους μὲ βλέμματα ἔντρομα, τὸ συμβούλιον ἀνελάμβανε καὶ τότε τὴν συνεδρίασιν μὲ τὸ ἀπαθὲς πρόσωπον καὶ τὴν ἐπίσημον φωνήν· ἀλλὰ αἱ παγωμέναι ὅμως χεῖρες των ἔτρεμον ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐντὸς τῶν μακρῶν χειρίδων, καὶ αἱ ψυχαί των ἀνέθετον ἑαυτὰς εἰς τὸν Θεόν.

Εἰς τὸν μυχὸν τῆς δευτέρας ταύτης αὐλῆς, ἥτις ἦτο τρόπον τινὰ ἡ διπλωματικὴ αὐλὴ τοῦ Σεραγίου, ἠνοίγετο ἡ τρίτη μεγάλη πύλη, ἔχουσα ἑκατέρωθεν κίονας μαρμαρίνους, καὶ σκεπομένη ὑπὸ μεγάλης στέγης προεξεχούσης, πρὸ τῆς ὁποίας ἐφρούρει νύκτα καὶ ἡμέραν τάγμα εὐνούχων λευκῶν καὶ πλῆθος καπητζήδων, ὡπλισμένων μὲ σπάθας καὶ ἐγχειρίδια.

Τοῦτο ἦτο τὸ περίφημον Μπὰμπ-Σεαδὲτ ἢ Πύλη τῆς Εὐτυχίας, ἥτις ἔφερεν εἰς τὴν τρίτην αὐλήν· ἡ ἱερὰ πύλη, ἥτις ἔμεινε κλειστὴ σχεδὸν ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας πρὸς πάντα Χριστιανόν, ὅστις δὲν ἐπαρουσιάζετο ἐξ ὀνόματος βασιλέως ἢ λαοῦ· ἡ μυστηριώδης πύλη, καθ' ἧς προσέκρουσεν εἰς μάτην ἡ ἱκετευτικὴ περιέργεια χιλίων περιηγητῶν ἰσχυρῶν ἢ ἐνδόξων· ἡ πύλη, ἐξ ἧς ἐξῆλθον καὶ διεσπάρησαν καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον τόσοι κομψοὶ μῦθοι καὶ τόσα ὀδυνηρὰ διηγήματα, τόσα φαντάσματα κάλλους καὶ ἡδονῆς, τόσαι ἀόριστοι ἀποκαλύψεις ἐρωτικῶν καὶ αἱματηρῶν μυστηρίων, καὶ ἄπειρος αὔρα ποιήσεως ἡδυπαθοῦς καὶ φοβερᾶς· ἡ ἐπίσημος πύλη τοῦ Ἱεροῦ τοῦ βασιλέως τῶν βασιλέων, ἣν ὁ λαὸς ὠνόμαζε μετ' αἰσθήματος κρυφίου καταπλήξεως, ὡς τὴν πύλην περιβόλου μοιραίου, ἣν ὁ διελθὼν ἅπαξ βέβηλος ἔμελλε νὰ μείνῃ ἀπολιθωμένος, ἢ νὰ ἴδῃ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἡ ἀνθρωπίνη γλῶσσα δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ περιγράψῃ· ἡ πύλη, ἐνώπιον τῆς ὁποίας, ἀκόμη καὶ σήμερον, σταματᾷ μετά τινος δισταγμοῦ καὶ ὁ ἔχων τὴν ψυχροτέραν φαντασίαν καὶ τὸ ψυχρότερον αἴσθημα περιηγητής, καὶ βλέπει ἔκπληκτος τὴν σκιὰν τοῦ κυλινδροειδοῦς του πίλου κατατεινομένην ἐπὶ τῶν ἡμικλείστων θυροφύλλων.

Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ, ἔμπρὸς καὶ εἰς τὴν ἐπίσημον ἐκείνην Πύλην, ἔφθασε τὸ μυκώμενον κῦμα τῶν στρατιωτικῶν στάσεων. Δύναταί τις μᾶλλον νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ γωνία ἐκείνη τῆς μεγάλης αὐλῆς, ἥτις περιλαμβάνεται μεταξὺ τῆς αἰθούσης τοῦ διβανίου καὶ τῆς πύλης Σεαδέτ, εἶνε τὸ μέρος τοῦ Σεραγίου, ὅπου ἡ μανία τῶν στασιαστῶν διέπραξε τὰ τολμηρότερα καὶ τὰ αἱματηρότερά της ἔργα. Ὁ Μέγας Κύριος ἐκυβέρνα διὰ τῆς σπάθης, καὶ ἡ σπάθη ὑπηγόρευεν εἰς αὐτὸν νόμους. Αὐτὴ ἐκείνη ἡ δεσποτεία, ἥτις ὑπερήσπιζε τὰς εἰσόδους τοῦ Μεγάλου Σεραγίου, παρεβίαζε τὰ ἄδυτά του. Καὶ τότε ἐφαίνετο ἐπὶ πόσον εὐθραύστου κρηπῖδος ἵστατο ὁ ἀπειλητικὸς κολοσσός, ὅταν ἀφῃροῦντο ἐκ τῶν πέριξ οἱ ὑποστηρίζοντες αὐτὸν ἀκινάκαι! Στῖφη ἔνοπλα γενιτσάρων καὶ σπαχίδων, ἐξορμῶντα ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς μὲ δᾷδας εἰς τὴν χεῖρα, κατηδάφιζον διὰ τῶν πελέκεων τὰς πύλας τῆς πρώτης καὶ δευτέρας αὐλῆς, καὶ εἰσέβαλλον ἐκεῖ ἀνασείοντες ἐπὶ τῆς αἰχμῆς τῶν ξιφῶν των τὰς ἀναφοράς, δι' ὧν ἐζητοῦντο τὰς κεφαλὰς τῶν βεζίριδων, καὶ αἱ φονικαί των κραυγαὶ ἀντήχουν ἐπέκεινα τῶν ἀπαραβιάστων τειχῶν, ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ περιβόλου τῶν Κυρίων των, ὅπου ἐπλήρου τὰ πάντα σύγχυσις καὶ τρόμος. Εἰς μάτην ὑπεράνωθεν τῶν τειχῶν ἐρρίπτοντο πρὸς αὐτοὺς σάκκοι χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων· εἰς μάτην οἱ μουφτίδες, οἱ σεΐχιδες, οἱ οὐλεμάδες καὶ οἱ μεγιστᾶνες τῆς αὐλῆς, ἐκτὸς ἑαυτῶν, ἠγόρευον, παρεκάλουν καὶ ἀπεπειρῶντο δι' ἠπίων μέσων νὰ καταβάλωσι τοὺς ἀνυψωμένους ἐκ τῆς ὀργῆς βραχίονας· εἰς μάτην αἱ βασιλομήτορες, ἡμιθανεῖς ἐκ τοῦ φόβου, ἐπεδείκνυον ἐκ τῶν κιγκλιδωτῶν παραθύρων τὰ μικρὰ ἀθῶα παιδία. Τὸ μυριοκέφαλον τέρας, ἀχαλίνωτον καὶ τυφλόν, ἐζήτει τὴν λείαν του, θύματα ζῶντα, σάρκας νὰ κατασπαράξῃ, αἷμα νὰ χύσῃ, καὶ κεφαλὰς νὰ ἐμπήξῃ εἰς τὰς αἰχμὰς τῶν ὅπλων του. Οἱ Σουλτάνοι ἐπεφαίνοντο ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων, ἐρριψοκινδύνευον ἕως καὶ εἰς τὰ περιφράγματα τῆς πύλης, ἐν τῷ μέσῳ τῶν εὐνούχων καὶ παίδων, ἐντρόμων καὶ ὡπλισμένων μὲ ἐγχειρίδια ἄχρηστα· διεφιλονείκουν τὰς κεφαλὰς μίαν πρὸς μίαν, ὑπέσχοντο, παρεκάλουν, ἐζήτουν χάριν ἐν ὀνόματι τῆς μητρὸς αὐτῶν, τῶν υἱῶν αὐτῶν, τοῦ Προφήτου, τῆς δόξης τοῦ Κράτους, τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου. Ἔκρηξις ἀπειλῶν καὶ ὕβρεων καὶ μανιώδης ἀνατίναξις τῶν δαυλῶν καὶ σπαθῶν ἦτο ἡ ἀπάντησις εἰς τὰς ἀνισχύρους κραυγάς των. Τότε δὲ ἐκ τῆς πύλης τῆς Εὐτυχίας ἐξήρχοντο ψηλαφητεὶ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου καὶ ἔπιπτον εἰς τὸ μέσον τῶν αἱμοδιψῶν ἐκείνων θηρίων, οἱ θησαυροφύλακες, οἱ βεζίριδες, οἱ εὐνοῦχοι, οἱ εὐνοούμενοι, οἱ στρατηγοί, καὶ κατέπιπτον ἀλλεπαλλήλως κατεσπαραγμένοι ἀπὸ ἑκατὸν λεπίδας καὶ παραμορφωμένοι ἀπὸ ἑκατὸν πόδας. Τοιουτοτρόπως Μουρὰδ ὁ Γ' ἔρριπτε τὸν Μεχμέδ, τὸν εὐνοούμενον ἱερακάριόν του, ὅστις κατεκόπη μεληδὸν ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του· οὕτω Μωάμεθ ὁ Γ' ἔρριπτε τὸν κηζλάραγαν Ὀθμάνον καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῶν λευκῶν εὐνούχων Γαζνεφέρ, καὶ ἠναγκάζετο νὰ χαιρετᾷ τοὺς ἀντάρτας στρατιώτας του ἐνώπιον τῶν δύο καθημαγμένων πτωμάτων· οὕτω Μουρὰδ ὁ Α' ἔρριπτεν ὀλολύζων τὸν μέγαν βεζίρην Χαφίζ, οὗτινος δεκαεπτὰ ἐγχειρίδια κατεσπάραττον τὸ στῆθος καὶ τοὺς νεφρούς· οὕτω Σελὶμ ὁ Γ' ἔρριπτεν ὅλας τὰς κεφαλὰς τοῦ διβανίου του, καὶ ἐν ᾧ οἱ παδισάχιδες εἰσήρχοντο πάλιν εἰς τοὺς θαλάμους των, βλασφημοῦντες καὶ πλήρεις ὀδύνης καὶ αἴσχους, αἱ χίλιαι δᾷδες

Digitized by Google

τῶν ἀνταρτῶν ἔτρεχον διὰ τῶν ὁδῶν τῆς Σταμπούλ, φωτίζουσαι τὰ λείψανα τῶν πτωμάτων, ἅτινα ἐσύροντο ἐν θριάμβῳ διὰ μέσου τοῦ μεθύοντος πλήθους.

Ἡ Πύλη τῆς Εὐτυχίας ἐσχημάτιζεν, ὅπως καὶ ἡ Μπὰμπ-ἐλ-σελάμ, μακρὰν δίοδον, δι' ἧς μετέβαινέ τις εἰς τὸν μυστικὸν περίβολον, ὅστις περιέκλειε τὸν «ἀδελφὸν τοῦ ἡλίου».

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενον, ἔπρεπεν, ὅπως ἀπεικονίσω πιστῶς τὸν τόπον, νὰ μὲ συνοδεύῃ λέγοντα μουσική τις ἡδύφωνος, πλήρης δ' ἐκπλήξεων καὶ ἰδιοτροπιῶν. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ πολίχνη μαγική, αταξία παράδοξος οἰκοδομημάτων ῥυθμῶν ἀρχιτεκτονικῶν μυστηριωδῶν καὶ κομψῶν, κεκρυμμένων εἰς δάσος κυπαρίσσων καὶ πλατάνων ὑπερμεγέθων, αἵτινες ἐξέτεινον τοὺς κλάδους των ἐπὶ τῶν στεγῶν, καὶ ἐπεσκίαζον λαβύρινθον πολυδαίδαλον κήπων μεστῶν ῥοδωνιῶν καὶ ἱεροβοτανῶν, αὐλιδίων περικυκλωμένων ἀπὸ στοὰς καὶ στενωποὺς ἐχούσας ἑκατέρωθεν κιόσκια καὶ σκιάδας σινικάς, λειμωνίσκους, λιμνάρια μυρτοσκεπῆ, ἐν οἷς ἐγκατοπτρίζοντο μικρὰ τζαμία λευκότατα καὶ ἀργυροῖ θολίσκοι οἰκοδομημάτων ἐχόντων σχῆμα ναΐσκων καὶ μονυδρίων, συγκοινωνούντων δι' ἡλιακῶν ὑποστέγων καὶ στηριζομένων ἐπὶ σειρᾶς κιονίσκων ἐλαφροτάτων· στέγαι ξύλων συγκεκολλημένων καὶ ζωγραφημένων προεκτεινόμεναι ὑπεράνω θυρῶν σκεπασμένων μὲ ἀραβουργῆ καὶ κλιμακιδίων ἐξωτερικῶν, αναγόντων εἰς ἡλιακοὺς περιωρισμένους μὲ δρύφακτα πλήρη χάριτος· ἀπανταχοῦ ἀπόψεις σκιεραί, ἐν αἷς ἐλευκαζον κρῆναι μαρμάριναι καὶ διεφαίνοντο διὰ τῶν φύλλων τοξίδια καὶ κιονίδια ὑψηλῶν κιοσκίων· ἀπανταχόθεν ἀπόψεις μακρυναὶ εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, εἰς τὰς δύο ὄχθας τοῦ Βοσπόρου, τὸν λιμένα καὶ τὴν Σταμπούλ, διανοιγόμεναι διὰ μέσου τῆς πρασίνης βλαστήσεως τῶν πευκῶν καὶ συκομορεῶν· καὶ ὑπεράνω τοῦ παραδείσου ἐκείνου ὁ οὐρανὸς ἐκεῖνος. Ἦτο μικρὰ πόλις χωμένη εἰς ὄγκον ἀπέραντον χλόης καὶ βλαστήσεως, κτισθεῖσα κατὰ μικρὸν καὶ ἐκ διαλειμμάτων, ἄνευ σχεδίου προδιαγεγραμμένου, κατὰ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τῆς στιγμῆς, πομπώδης καὶ εὔθρυπτος ὡς σκηνογραφία θεατρική, ὅλη κρύπται καὶ παραδοξολογίαι ζηλότυποι καὶ παιδαριώδεις, ἥτις ἔβλεπε τὰ πάντα καὶ ἦτο ἀόρατος πρὸς τὰ πάντα, ἥτις ἐμυρμήκιζε ἐξ ἀνθρώπων καὶ ἦτο μονήρης ὡς ἐὰν ἐπεκράτει ἀκόμη ἐκεῖ τὸ ποιμενικὸν καὶ θεωρητικὸν πνεῦμα τῶν ἀρχαίων ὀθωμανῶν ἡγεμόνων· στρατόπεδον λίθινον, ὅπερ ἐνθύμιζε καὶ ἐν τῇ σημερινῇ του μεγαλοπρεπείᾳ τὰς ἀρχαίας ἐξ ὑφάσματος σκηνὰς τῶν νομάδων φυλῶν τῆς Ταταρίας· μέγα ἀνάκτορον διεσκορπισμένον, συγκείμενον ἐξ ἑκατὸν μικρῶν ἀνακτόρων, ἅτινα ἐνεκρύπτοντο τὸ ἓν ἐντὸς τοῦ ἄλλου, ἐξ ὧν ἀπέπνεεν ἡ κατήφεια τοῦ δεσμωτηρίου, ἡ αὐστηρότης τοῦ ναοῦ καὶ ἡ φαιδρότης τῆς ἐξοχῆς. θέαμα πλῆρες ἐπιδείξεως ἡγεμονικῆς καὶ βαρβαρικῆς ἁπλοϊκότητος, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὁ νέηλυς ἠρώτα εἰς ποῖον αἰῶνα ἔζη, ἢ εἰς ποῖον κόσμον εἶχε ῥιφθῆ.

Αὕτη ἦτο ἡ καρδία τοῦ Σεραγίου, εἰς ἣν συνέῤῥεον ὅλαι αἱ φλέβες τῆς μοναρχίας, καὶ ὁπόθεν ἤρχοντο ὅλαι αἱ ἀρτηρίαι τοῦ κράτους.

Τὸ πρῶτον οἰκοδόμημα, ὅπερ ἀπήντα ὁ εἰσερχόμενος, ἦτο τὸ τῆς αἰθούσης τοῦ θρόνου, ἥτις ὑπάρχει ἀκόμη, καὶ ἣν ἠδυνήθην νὰ ἐπισκεφθῶ. Εἶνε μικρὸν τετράγωνον, ὅπερ περιθέει ὡραία στοὰ μαρμαρίνη, καὶ εἰς ὃ εἰσέρχεταί τις διὰ πύλης πλουσίως κεκοσμημένης, καὶ ἐχούσης ἑκατέρωθεν δύο κρήνας ὡραίας. Ἡ αἴθουσα εἶνε ἐπεστεγασμένη μὲ θόλον κεκοσμημένον μὲ ἀραβουργήματα ἐπίχρυσα, οἱ δὲ τοῖχοι καλύπτονται μὲ μάρμαρον καὶ μὲ πλάκας σινουργεῖς συγκεκολλημένας κατὰ σχήματα σύμμετρα, ἐν τῷ μέσῳ ὑπάρχει κρήνη μαρμάρινος, τὸ φῶς κατέρχεται ἄνωθεν διὰ θυρίδων ὑψηλῶν κλεισμένων μὲ ὑέλους πολυχρώμους, καὶ εἰς τὸν μυχὸν τῆς αἰθούσης ὑπάρχει ὁ θρόνος ἐν εἴδει μεγάλης κλίνης, σκεπασμένος μὲ οὐρανὸν μαργαροπάρυφον, καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τεσσάρων λεπτῶν κιόνων ἐκ χαλκοῦ ἐπιχρύσου, κεκοσμημένων μὲ ἀραβουργήματα καὶ πολυτίμους λίθους, καὶ φερόντων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τέσσαρας χρυσᾶς σφαίρας, μὲ τέσσαρας ἡμισελήνους, ὁπόθεν κρέμανται οὐραὶ ἵππων, ἔμβλημα τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τῶν παδισάχ. Ἐνταῦθα ὁ Μέγας Κύριος ἐτέλει τὰς ἐπισήμους ὑποδοχάς, ἐπὶ παρουσίᾳ ὅλης τῆς Αὐλῆς· ἐνταῦθα ἐῤῥίπτοντο εἰς τοὺς πόδας του τὰ πτώματα τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀνεψιῶν του, φονευθέντων ὅπως ἐξασφαλισθῇ ἡ βασιλεία του ἀπὸ τῶν συνωμοσιῶν καὶ προδοσιῶν. Ἅμα εἰσελθὼν ἐκεῖ, ἐνεθυμήθην τοὺς δεκαεννέα ἀδελφοὺς Μωάμεθ τοῦ Γ'. Τὴν εἰς θάνατον καταδίκην αὐτῶν ἔφερον πρὸς αὐτοὺς εἰς τὰ βάθη τοῦ δεσμωτηρίου των οἱ κανονοβολισμοί, οἵτινες ἀνήγγελλον εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην τὸν θάνατον τοῦ πατρός των. Οἱ βωβοὶ τοῦ σεραγίου ἐπεσώρευσαν τὰ πτώματά των ἐνώπιον τοῦ θρόνου. Ἄγοντες διαφόρους ἡλικίας, ἀπὸ τῆς παιδικῆς μέχρι τῆς ὡρίμου, ἔκειντο ἀλλεπάλληλοι, μὲ τοὺς βολβοὺς τῶν ὀφθαλμῶν προεκβεβλημένους, καὶ φέροντες ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ τραχήλου τοὺς τύπους τῶν ἀνθρωποκτόνων χειρῶν· αἱ μικραὶ ξανθαὶ κεφαλαὶ τῶν νηπίων ἦσαν ἀνακεκλιμέναι ἐπὶ τοῦ εὐρώστου στήθους τῶν μειρακίων, αἱ δὲ μιξοπόλιοι κεφαλαὶ συνεθλίβοντο πρὸς τὸ ἔδαφος ὑπὸ τῶν ποδῶν τῶν δεκαετῶν ἀδελφῶν· χονδροειδῆ καφτάνια τοῦ δεσμωτηρίου καὶ λινὰ πανία συναναρπασθέντα ἐκ τῶν λίκνων, μεμολυσμένα ὑπὸ τοῦ βρόχου, ἦσαν συνανακεμιγμένα μὲ τὰ ἀπεσκληρυμμένα μέλη καὶ τὰ παραμορφωμένα πρόσωπα. Εἶδαν κρουνοὺς αἵματος τὰ ὡραῖα ἐπίχρυσα ἀραβουργῆ καὶ αἱ ἀ-

Digitized by Google

ποστίλβουσαι σινουργεῖς πλάκες ἐδῶ, ὅπου ἐξεῤῥάγησαν αἱ φοβεραὶ ὀργαὶ Σελὶμ τοῦ Β', Μουρὰδ τοῦ Δ', Ἀχμὲδ τοῦ Α', καὶ τοῦ Ἰβραὴμ, οἵτινες παρέστησαν θεαταὶ φαιδροὶ ἀγωνιῶν ἀπηλπισμένων! Ἐδῶ κατέπιπτον βεζίριδες ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν τσαούσιδων, συνθραυομένων τῶν κρανίων των πρὸς τὰ μάρμαρα τῆς κρήνης! Ἐδῶ κατεκυλίσθησαν κεφαλαὶ σατραπῶν μετακομισθεῖσαι ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου ἑνὸς ἀγᾶ ἀπὸ τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου! Ὅστις εἰσήρχετο ἐνταῦθα ἔχων τὴν συνείδησιν ὄχι καθαρὰν, ἐστρέφετο πρὸς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας ὅπως ἀποχαιρετίσῃ διὰ τελευταίαν φορὰν τὸν ὡραῖον οὐρανὸν καὶ τοὺς ὡραίους λόφους τῆς Ἀσίας, ὅςις δ' ἐξήρχετο ἐκεῖθεν σῶος, ἐχαιρέτα ἐκ νέου τὸν ἥλιον, αἰσθανόμενος ὅ,τι καὶ ὁ ἀσθενὴς ὁ ἐπανερχόμενος εἰς τὴν ζωήν.

Ἡ σκιὰς αὕτη δὲν εἶνε ἡ μόνη, ἣν δύναταί τις νὰ ἐπισκεφθῇ. Ἐξερχόμενος ἐκεῖθεν διέρχεσαι διάφορα κηπάρια καὶ αὐλίδια περιοριζόμενα ὑπὸ μικρῶν οἰκοδομημάτων μὲ ἀψῖδας μαυρουσίας ἐπιστηριζομένας ἐπὶ κιονίσκων μαρμαρίνων. Ἐκεῖ διέτριβον οἱ παῖδες συνηνωμένοι εἰς σχολὴν, ὅπου παρείχετο αὐτοῖς ἡ δέουσα διδασκαλία, ὅπως καταλάβωσι μετέπειτα τὰ ὑψηλὰ ὑπουργήματα τοῦ Κράτους καὶ τῆς Αὐλῆς, καὶ εἶχον οἰκήματα πολυτελέστατα καὶ αἰθούσας ἀναπαύσεως, ὅπως καὶ οἱ ὑπηρέται καὶ οἱ διδάσκαλοι, οἵτινες ἐξελέγοντο ἐκ τῶν σοφωτέρων ἀνδρῶν τοῦ Κράτους. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν οἰκοδομημάτων τούτων ὑψοῦτο σειρὰ κιοσκίων σαρακηνοῦ ῥυθμοῦ χαριεστάτων, μὲ ἀνοικτὰ περιστύλια, ἐν οἷς ἦτο ἡ βιβλιοθήκη, ἐκ τούτων δὲ σώζεται ἓν θαυμάσιον πρὸ πάντων διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ὀρειχαλκίνην πύλην,στολισμένην μὲ ἀνάγλυφα ἐξ ἰάσπιδος καὶ κυάνου, καὶ σκεπασμένην μὲ σμιλεύματα, θαυμάσια παριστῶντα ἀραβουργήματα, ἀστέρας, φύλλα καὶ παντοειδῆ ἄλλα σχήματα, λεπτότατα καὶ περιπλοκώτατα, τὰ ὁποῖα δὲν φαίνονται ὡς ἀνθρώπινα ἔργα. Ὀλίγον μακρὰν τῆς βιβλιοθήκης ὑψοῦτο ἡ σκιὰς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θησαυροῦ, ὅστις ἔλαμπεν ὅλος ἐκ σινουργῶν ἀργιλλοπλάστων, ἐν ᾧ ἦσαν ἐγκεκλεισμένα ἄπειρα πλούτη συνιστάμενα κατὰ μέγα μέρος εἰς ὅπλα λαφυραγωγημένα ἢ δωροφορημένα εἰς τοὺς Σουλτάνους, ἢ ἀφεθέντα ἐκεῖ ἐκ διαθήκης αὐτῶν τῶν Σουλτάνων χάριν μνήμης. Μόνος Μαχμοὺδ ὁ Β', ὅςις ἦτο δεινὸς καλλιγράφος, καὶ ἐσεμνύνετο διὰ τοῦτο, ἀφῆκεν ἐκεῖ τὸ χρυσοῦν καλαμάριόν του, ἀδαμαντοκόλλητον. Τὴν σήμερον δὲν ὑπάρχουσι πλέον ταῦτα πάντα, διότι μέγα μέρος αὐτῶν, μεταβληθὲν εἰς χρυσὸν, μετεβιβάσθη εἰς τὸ δημόσιον Ταμεῖον. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς ὡραίους χρόνους τῆς μοναρχίας ἡ σκιὰς ἀπήστραπτεν ὅλη ἐκ δαμασκηνῶν σπαθῶν, ὧν ἡ λαβὴ ἐφαίνετο ὡς εἷς μόνος κόμβος μαργαριτῶν καὶ λίθων, ἐκ πιστολίων ὑπερμεγέθων, ἅτινα ἔφερον ἐπὶ τῆς λαβῆς των ἕως διακοσίους ἀδάμαντας· ἐγχειριδίων, ὧν ἡ ἀξία ἰσοδυνάμει μὲ τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα μιᾶς ἀσιατικῆς ἐπαρχίας, ἐκ ῥοπάλων ὁλαργύρων ἢ ὁλοχαλύβδων, ὧν ἡ κεφαλὴ ἐσχηματίζετο ἐξ ἑνὸς μόνου κρυστάλλου πολυέδρου καὶ καταχρύσου, ἀναμεμιγμένων εἰς τὰς διαλίθους ἐκ πτερῶν λοφιᾶς τῶν Μουρὰδ καὶ τῶν Μωάμεθ, εἰς τοὺς ἐξ ἀχάτου κυάθους, ἐν οἷς εἶχον ἀφρίσῃ οἱ οἶνοι τῆς Οὐγγαρίας κατὰ τὰ αὐτοκρατορικὰ συμπόσια, ποτήρια ἐγγεγλυμμένα ἐντὸς ἑνὸς καὶ μόνου καλαΐδος, ἅτινα εἶχον μεταβιβασθῇ ἐκεῖ ἐκ τῶν ἀνακτόρων τῶν Περσῶν βασιλέων καὶ τοῦ Τιμοὺρ, περιδέραια κεκοσμημένα μὲ ἀδάμαντας ἔχοντας μέγεθος καρύων τῆς Καραμανίας, ζωστῆρας μαργαροστολίστους, χρυσᾶ ἐφίππια, τάπητας στίλβοντας ἐκ τῶν λίθων, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων ἡ αἴθουσα ἐφαίνετο ὡς φλεγομένη ὅλη, καὶ ἐθάμβωνεν ἐξ ἴσου τὸ λογικὸν καὶ τὸ βλέμμα.

Ὀλίγον ἀπωτέρω τῆς Σκιάδος τοῦ Θησαυροῦ ὑπάρχει ἀκόμη ἐν τῷ μέσῳ κήπου μονήρους τὸ περίφημον ἐκεῖνο *κλωβίον τῶν πτηνῶν*, εἰς ὃ ἐνεκλείοντο ἀπὸ Μωάμεθ τοῦ Δ' καὶ ἐφεξῆς οἱ ἐξ αἵματος βασιλόπαιδες, οὓς ὑπωπτεύετο ὁ Παδισάχ· καὶ ἔμενον ἐκεῖ, τεθαμμένοι ζῶντες καὶ ἀναμένοντες ἢ νὰ τοὺς ἀναβιβάσωσιν οἱ γενίτσαροι εἰς τὸν θρόνον, ἢ νὰ ἔλθῃ καὶ τοὺς στραγγαλίσῃ ὁ δήμιος. Εἶνε οἰκοδόμημα ἐν εἴδει ναΐσκου, μὲ μεγάλους τοίχους ἄνευ παραθύρων, φωτιζόμενον ἄνωθεν καὶ κλειόμενον διὰ μιᾶς θύρας σιδηρᾶς, ἀσφαλιζομένης διὰ μεγάλου λίθου. Ἐκεῖ ἐνεκλείσθη ὁ Ἀβδοὺλ-Ἀζὶζ τὰς ὀλίγας ἡμέρας, ὅσαι ἐμεσολάβησαν μεταξὺ τῆς ἐκθρονίσεως καὶ τοῦ θανάτου του.Ἐκεῖ εὗρε τὸ φρικῶδες καὶ θλιβερόν του τέλος ὁ Καλιγόλας τῶν Ὀθωμανῶν Ἰβραὴμ, καὶ ἡ εἰκὼν τούτου εἶνε ἡ πρώτη παρισταμένη εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ξένου ὁδοιπόρου ἅμα πατήσαντος τὸ κατώφλιον τῆς νεκροπόλεως ταύτης τῶν ζώντων. Οἱ ἀγάδες τοῦ στρατοῦ κατεβίβασαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θρόνου καὶ ἔσυραν ὡς ἀθλιόν τινα εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὅπου συγκαθείρχθησαν μετ' αὐτοῦ δύο ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν ὀδαλικισσῶν του. Κατ'ἀρχὰς ἐξεμάνη ἐκ τῆς ἀπελπισίας, ἀλλ' ἀκολούθως ἐνεκαρτέρησε. Τοῦτο ἦτο γραμμένον —ἔλεγεν—ἐπὶ τοῦ μετώπου μου· τοῦτο ἦτο θέλημα τοῦ Θεοῦ.—Ἐξ ὅλου δὲ τοῦ κράτους καὶ τοῦ ἀπεράντου του χαρεμίου, ὅπου διήγαγεν ἔκδοτος εἰς παραφροσύνας ἐπὶ ἐννέα ὅλα ἔτη, δὲν τοῦ ἀπέμενεν ἤδη ἄλλο τι παρὰ μία φυλακὴ, δύο δοῦλαι καὶ ἓν Κοράνιον· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐθεώρει τὰς ἡμέρας του ἀσφαλεῖς, ἔζη ἥσυχος, καὶ παρηγορεῖτο ἐξ ἀκτῖνός τινος ἐλπίδος, ὅτι οἱ ἐν τοῖς καπηλείοις καὶ τοῖς στρατῶσι τῆς Σταμποὺλ ὀπαδοὶ θὰ κατώρθωναν νὰ μεταβάλωσι τὴν τύχην του. Ἀλλ' εἶχε λησμονήσῃ τὸ ἐδάφιον τοῦ Κορανίου, ὅπερ δογματίζει οὕτως: ἐὰν ὑπάρχωσι δύο Χαλίφαι, φονεύσατε τὸν ἕνα, ὁ δὲ μουφτῆς, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀγάδων καὶ βεζίριδων, εἶχεν

Digitized by Google

ἐνθυμηθῇ τὸ ἐδάφιον τοῦτο. Τὴν τελευταίαν τῶν ἡμερῶν του ἐκάθητο ἐπὶ τῆς ψιάθου εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ τάφου του καὶ ἀνεγίνωσκε τὸ Κοράνιον πρὸς τὰς δύο δούλας, ἱσταμένας ὀρθίας ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἐφόρει καφτάνιον μαῦρον, ἐσφιγμένον περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ μὲ σάλιον κατεξεσχισμένον, εἰς δὲ τὴν κεφαλὴν ἔφερε σκοῦφον ἐξ ἐρίου ἐρυθροῦ. Ἀκτὶς φωτὸς ὠχροῦ, κατερχομένη ἐκ τοῦ θόλου, ἐφώτιζε τὸ κάτισχνον καὶ ὠχρὸν, ἀλλ' ἥσυχον πρόσωπόν του. Αἴφνης ἤκουσε κρότον ὑπόκωφον καὶ ἀνεπήδησεν ὄρθιος· ἡ θύρα ἦτο ἀνοικτὴ καὶ ὅμιλος ἀπαισίων μορφῶν κατεῖχε τὸ κατώφλιον. Ἐννόησεν, ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς βῆμα κιγκλιδωτὸν, ὅπερ προεξεῖχεν ἐκ τοῦ ὕψους ἑνὸς τῶν τοίχων, καὶ εἶδε διὰ μέσου τῶν ὀπῶν τὰ ἀπαθῆ πρόσωπα τοῦ μουφτῆ, τῶν ἀγάδων καὶ τῶν βεζίρηδων, ἐφ' ὧν ἦτο γεγραμμένη ἡ καταδίκη. Ὁ τρόμος κατέλαβεν αὐτὸν, καὶ ῥεῦμα λόγων ἱκετευτικῶν ἐξῆλθε τοῦ στόματός του! — Ἔλεος δι' ἐμέ! Ἔλεος διὰ τὸν Παδισάχ! Χαρίσατέ μου τὴν ζωήν. Ἐὰν ὑπάρχῃ τις μεταξύ σας, ὅστις ἔφαγε τὸν ἄρτον μου, ἂς μὲ βοηθήσῃ ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ! Σὺ, μουφτῆ Ἀβδοὺλ-ῥαχὶμ, συλλογίσου καλῶς τὸ τί μέλλεις νὰ πράξῃς! Ἴδε σὺ, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι εἶνε τυφλοὶ καὶ παράφρονες! Σὲ τὸ λέγω τώρα: ὁ Γιουσοὺφ-πασᾶς μὲ εἶχε συμβουλεύσῃ νὰ διατάξω τὸν θάνατόν σου ὡς προδότου, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἠθέλησα, καὶ σὺ τώρα θέλεις τὸν θάνατόν μου! Ἀνάγνως τὸ Κοράνιον καθὼς ἐγὼ, ἀνάγνως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅστις καταδικάζει τὴν ἀχαριστίαν καὶ ἀδικίαν. Ἄφες μου τὴν ζωὴν, Ἀβδοὺλ-ῥαχὶμ, τὴν ζωήν! τὴν ζωήν! — Ὁ δήμιος τρέμων ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ βῆμα· ἀλλὰ μία φωνὴ ξηρὰ, ἐκ τοῦ μέσου τῶν δίκην ἀγαλμάτων ἀπαθῶν ἐκείνων μορφῶν, ἀπεκρίθη λέγουσα: Καρὰ-ἀλῆ, τὸ ἔργον σου. — Ὁ δήμιος ἐπέβαλε τὰς χεῖράς του εἰς τοὺς ὤμους τοῦ Ἰβραήμ, ὁ δ' Ἰβραὴμ ἐκβαλὼν ὠρυγμὸν κατέφυγεν εἰς γωνίαν τινὰ, ὅπου ἐκρύβη ὄπισθεν τῶν δύο δούλων του. Τότε ὁ Καρὰ-ἀλῆς καὶ οἱ τσαούσιδες ἔτρεξαν ἐκεῖ, ἔῤῥιψαν χαμαὶ τὰς γυναῖκας, καὶ ὥρμησαν κατὰ τοῦ Παδισάχ· ἠκούσθη τότε ἔκρηξις ἀρῶν καὶ βλασφημιῶν, ὁ ψόφος σώματος καταπεσόντος χαμαὶ, κραυγὴ ὀξυτάτη ἀπολήξασα εἰς ῥόγχον ὑπόκωφον, καὶ μετὰ τοῦτο σιωπὴ βαθεῖα. Μικρὸς μετάξινος βρόχος εἶχεν ἐξακοντίσῃ εἰς τὴν αἰωνιότητα τὸν ἑνεκκαιδέκατον Παδισὰχ τῆς δυναστείας τῶν Ὀσμάνων.

Ἄλλα οἰκοδομήματα, ἐκτὸς τῶν περιγραφέντων καὶ τῶν τοῦ χαρεμίου, ὑπῆρχον διεσκορπισμένα τῇδε κακεῖσε τῶν ἀλσῶν καὶ τῶν κήπων. Ὑπῆρχον ἐκεῖ οἱ λουτρῶνες Σελὶμ τοῦ Γ', οἵτινες περιελάμβανον τριακονταδύο εὐρυτάτας αἰθούσας μαρμαρίνας, καταχρύσους καὶ ζωγραφημένας· κιόσκια ὀκτάγωνα καὶ στρογγύλα, ἐπεστεγασμένα μὲ θόλους καὶ στέγας παντὸς σχήματος, ἐπισκεπούσας θαλάμους κοχλοκολλήτους καὶ στολισμένους μ' ἐπιγραφὰς ἀραβικὰς, ὅπου ἐκρέμαντο ἀπὸ παντὸς παραθύρου κλωβία χρυσᾶ ἀηδόνων καὶ ψιττακῶν, καὶ χρωματισταὶ ὕελοι διέχεον φῶς γλυκύτατον, κυανοῦν ἢ ῥοδόχρουν· κιόσκια, ὅπου οἱ Παδισὰχ ἤρχοντο ν' ἀκούσωσι γέροντας δερβίσιδες ἀναγινώσκοντας τὰς *Χιλίας καὶ μίαν νύκτας*· ἄλλα, ὅπου ἐδίδοντο τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς ἀναγνώσεως εἰς τοὺς βασιλόπαιδας· μικρὰ κιόσκια διὰ τὰς μελέτας, σκιάδες μικραὶ διὰ νυκτερινὰς συνδιαλέξεις, φωλεαὶ καὶ εἱρκταὶ κομψαὶ, ἀνεγερθεῖσαι καὶ κατεδαφισθεῖσαι ὑπὸ μιᾶς ἰδιοτροπίας, ἐξ ὧν ἐθεᾶτό τις τὸ Σκούταρι καταπόρφυρον ἐκ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, καὶ τὸν Ὄλυμπον κατάργυρον ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης, καὶ ἅτινα ἀδιαλείπτως ἐθώπευον αἱ μυρίπνοοι αὖραι τοῦ Βοσπόρου, ὑφ' ὧν καταπνεόμεναι ἔτρεμον αἱ χρυσαῖ ἡμισέληνοι αἱ ἐπὶ τῆς ἄκρας τῶν λεπτῶν ὀβελίσκων ἐμπεπηγμέναι. Τέλος δ' εἰς τὸ ἀποκρυφότερον μέρος τοῦ χαρεμίου ἦτο ὁ ναΐσκος τῶν λειψάνων, ἡ *θάλαμος τῶν εὐγενῶν φορεμάτων*, ὁ κατὰ μίμησιν τῆς χρυσῆς αἰθούσης τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, κλειόμενος διὰ θύρας ἐπαργύρου. Ἐν τῷ θαλάμῳ τούτῳ ἐφυλάττετο ὁ μανδύας τοῦ Προφήτου, ἀποκαλυπτόμενος ἐπισήμως καὶ πανηγυρικῶς ἅπαξ μόνον τοῦ ἔτους, ἐνώπιον ὅλης τῆς Αὐλῆς, ἡ βακτηρία του, τὸ τόξον του ἐγκεκλεισμένον ἐντὸς θήκης ἀργυρᾶς, τὰ λείψανα τοῦ Κααμπᾶ, καὶ ἡ πάνσεπτος καὶ τρομερὰ σημαία τοῦ ἱεροῦ πολέμου, τυλιγμένη ἐντὸς τεσσαράκοντα καλυμμάτων μεταξίνων, ἥτις εἶνε ἱκανὴ ν' ἀποτυφλώσῃ ὡς κεραυνὸς πάντα ἄπιστον, ὅστις ἤθελε τολμήσῃ ν' ἀτενίσῃ τὸ βλέμμα πρὸς αὐτήν. Πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἡ φυλὴ ἱερώτερον, τὸ Κράτος πολυτιμότερον, ἡ δυναστεία ἐκλεκτότερον καὶ ἀποῤῥητότερον, ἦτο συνειλεγμένον ἐκεῖ, ἐν τῷ σκιερῷ καὶ ἀποκεχωρισμένῳ ἐκείνῳ περιβόλῳ, ἐν τῇ μικρᾷ ἐκείνῃ ἀποκρύφῳ πολίχνῃ, πρὸς ἣν ἐφαίνετο συμβάλλουσα καὶ συγκεντρουμένη ἁπανταχόθεν ἡ ἀπέραντος μητρόπολις, ὡς πλῆθὺς ἀπειράριθμος, θέλουσα νὰ γονυπετήσῃ καὶ προσκυνήσῃ.

Εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ τρίτου τούτου περιβόλου δεξιόθεν τοῦ εἰσερχομένου, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν πυκνοφυλλοτέρων δένδρων, ἐν τῷ μέσῳ κρηνῶν, ὧν τὸ κελάρυσμα ἦτο ἠχηρότερον, καὶ συχνότερον τῶν πτηνῶν τὸ κελάδημα, ἔκειτο τὸ χαρέμιον, ἀποχωρισμένον ἀπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς πολίχνης, καὶ συγκροτούμενον ὑπὸ μικρῶν λευκῶν οἰκημάτων σκεπασμένων μὲ στέγην μολυβδοσκεπῆ, σκιαζομένων ἀπὸ χρυσομηλέας καὶ πεύκας, διαχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων διὰ κηπαρίων περιφραγμένων μὲ τοίχους σκεπασμένους ἀπὸ αἰγοκλήματα καὶ κισσούς, ὧν ἐν μέσῳ εἷρπυζον στενωποὶ ἐπεστρωμένοι μὲ κοχχύλια λεπτότατα ψηφοθετημένα, αἵτινες ἀπέληγον ἀφανιζόμεναι

Digitized by Google

εἰς ῥοδῶνας, ἐβένους καὶ μυρσίνας. Τὰ πάντα ἐκεῖ ἦσαν μικρὰ, κατάκλειστα, διῃρημένα καὶ ὑποδιῃρημένα, οἱ ἐξῶσται σκεπασμένοι, τὰ παράθυρα κιγκλιδωτὰ, οἱ θάλαμοι ἀποκεκρυμμένοι διὰ παραπετασμάτων ῥοδοχρόων, αἱ ὕελοι χρωματισμέναι, αἱ θύραι σιδηροσκεπεῖς, αἱ στενωποὶ ἄνευ διεξόδων, ἁπανταχοῦ δὲ φῶς γλυκύτατον ὡς τὸ λυκόφως, δροσερότης ὁποία ἡ τῶν δασῶν, καὶ ἀὴρ μυστηριώδης καὶ γαλήνιος, προκαλῶν τὸν ὕπνον. Ἐδῶ ἔζη, ἠγάπα, ἔπληττε καὶ ἐδούλευεν ἀνανεουμένη ἀδιαλείπτως ὅλη ἡ μεγάλη γυναικεία οἰκογένεια τοῦ Σεραγίου. Ἦτο ἀπέραντον μοναστήριον, οὗ τινος ἡ θρησκεία ἦτο ἡδονὴ, καὶ Θεὸς ὁ Σουλτάνος. Ἐδῶ ἦσαν τὰ αὐτοκρατορικὰ οἰκήματα. Ἐδῶ διέτριβον αἱ τέσσαρες καδῖναι, αἱ ἐπίσημοι ἐρωμέναι τοῦ Μεγάλου Κυρίου, ὧν ἑκάστη εἶχεν ἴδιον κιόσκιον, ἰδίαν μικρὰν αὐλὴν, τοὺς μεγάλους ἀξιωματικούς της, τὰ μὲ ἀτλαζωτὸν ἐξηρτυμένα της ἀκάτια, τὰ χρυσᾶ ὀχήματά της, τοὺς εὐνούχους της, τὰς δούλας της, καὶ τὰ *ψιλὰ διὰ τὰ σανδάλιά της*, ἅτινα συναπετελοῦντο ἐκ τῶν εἰσοδημάτων ὁλοκλήρου ἐπαρχίας. Ἐδῶ κατῴκει ἡ βασιλομήτωρ, ἔχουσα περὶ ἑαυτὴν τὴν ἀναρίθμητον αὐλὴν τῶν *οὐστά*, αἵτινες διῃροῦντο εἰς τάξεις εἰκοσαμελεῖς καὶ τριακονταμελεῖς, ὧν ἑκάστη εἶχεν ἴδιόν τι ἔργον. Ἐδῶ εὑρίσκετο ὅλη ἡ οἰκογένεια τοῦ Παδισὰχ, θεῖαι, ἀδελφαὶ, θυγατέρες, ἀνεψιαὶ, ἥτις συναπετέλει αὐλὴν ἐν αὐλῇ, μετὰ τῶν μικρῶν καὶ νεαρῶν βασιλοπαίδων. Ἐδῶ αἱ *γεδικλὴ*, ὧν δώδεκα αἱ ὡραιότεραι ὑπηρέτουν τὸν Σουλτάνον, ἔχουσαι ἑκάστη ἴδιον τίτλον καὶ ἴδιον ἔργον· ἑκατὸν *τσαγηρδ*, ἢ δόκιμοι, προγυμναζόμεναι, ὅπως καταλάβωσιν ἀκολούθως τὰς χηρευούσας θέσεις τῶν *οὐστά*· μυρμηκιὰ δουλίδων πάσης χώρας, παντὸς χρώματος καὶ παντὸς ἐμβλήματος, ἐκλεχθεῖσαι ἐκ τοῦ μέσου χιλιάδων, αἵτινες διέχεον εἰς τὸν ἀπέραντον ἐκεῖνον γυναικωνίτην, διῃρημένον δίκην κυψέλης εἰς ἀπειράριθμα μικρὰ κελλία, φρύαγμά τι νεότητος εὐρώστου, θερμόν τι ἄρωμα ἀσιατικῆς καὶ ἀφρικανικῆς ἡδυπαθείας, ὅπερ ἐπλήρου ζάλης τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐν τῷ χαρεμίῳ τούτῳ Θεοῦ, ὁπόθεν μεταφερομένη εἰς τὰ φοβερά του πάθη, διεχέετο ἔπειτα ἐφ' ὅλον τὸ πρόσωπον τοῦ Κράτους.

Πόσαι ἀναμνήσεις μεταξὺ τῶν δένδρων τῶν κήπων τούτων καὶ τῶν τοίχων τῶν λευκῶν τούτων μονυδρίων! Πόσαι ὡραῖαι κόραι τοῦ Καυκάσου καὶ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τῶν ὀρέων τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Αἰθιοπίας, τῆς ἐρήμου καὶ τῆς θαλάσσης, μουσουλμανίδες, ναζαρηναὶ, εἰδωλολάτριδες, κατακτηθεῖσαι ἀπὸ πασάδες, ἀγορασθεῖσαι ἀπὸ ἐμπόρους, δωρηθεῖσαι ἀπὸ ἡγεμόνας, ἁρπασθεῖσαι ἀπὸ πειρατὰς, διῆλθον ὡς σκιαὶ ὑπὸ τοὺς ἐπαργύρους τούτους θολίσκους! Οὗτοι εἶνε οἱ τοῖχοι καὶ οὗτοι οἱ θόλοι, οἵτινες εἶδον ἐκμαινόμενον, μὲ τὴν κεφαλὴν ἀνθοστεφῆ καὶ τὸν πώγωνα ἐξαστράπτοντα ἐκ τῶν πολυτίμων λίθων, τὸν πρῶτον Ἰβραὴμ, οὗ ἕνεκα ὑπερετιμήθησαν αἱ δοῦλαι εἰς ὅλας τὰς ἀγορὰς τῆς Ἀσίας, καὶ ἐδεκαπλασιάσθη ἡ τιμὴ τῶν ἀρωμάτων τῆς Ἀραβίας· οἵτινες παρεστάθησαν εἰς τὰς παραφορὰς τῆς νοσερᾶς φιληδονίας Μουρὰδ τοῦ Γ', πατρὸς ἑκατὸν υἱῶν· οἵτινες εἶδον Μουρὰδ τὸν Α', γεγηρακότα ἤδη ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα ἐτῶν, νὰ ὁρμᾷ ταλαντευόμενος πρὸς τὰς ἀτίμους περιπτύξεις, καὶ οἵτινες ὑπῆρξαν μάρτυρες τῶν ὀργίων καὶ μανιῶν Σελὶμ τοῦ Β'. Ταύτας τὰς στενωποὺς διήρχοντο τὴν νύκτα, μεμεθυσμένοι ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐκ τῆς ἀσελγείας, οἱ θηριώδεις ἐκεῖνοι ἀκόλαστοι, εἰς οὓς ἡ βασιλομήτωρ, οἱ βεζίριδες, καὶ οἱ πασσάδες προσφέροντες δούλας καὶ πάλιν δούλας, δὲν ἔκαμνον ἄλλο τι παρὰ νὰ ἐξάπτωσιν ἔτι μᾶλλον τὰς ἐπιθυμίας των· καὶ ἔτρεχον ἀπὸ κιοσκίου εἰς κιόσκιον, ζητοῦντες ἡδονὴν καὶ ἀντ' αὐτῆς εὑρίσκοντες τὸν σπασμὸν μέχρις οὗ ἡ τεταραγμένη των φαντασία τοὺς ἔσυρε λυσσώδεις ἐκτὸς τῶν ἀνακτόρων, καὶ μετέφερεν αὐτοὺς εἰς τὰ μελαγχολικὰ τείχη τοῦ Ἐσκὶ-Σεραΐ, ὅπως εὕρωσιν ἐκεῖ τὰ λείψανα τῶν πρώην περιωνύμων καλλονῶν. Ἐδῶ ἐτελοῦντο αἱ παράδοξοι ἐκεῖναι νυκτεριναὶ ἑορταὶ, καθ' ἃς ἐπὶ τῶν θόλων, ἐπὶ τῶν στεγῶν καὶ ἐπὶ τῶν δένδρων ἐσχεδιάζοντο διὰ χαρακτήρων πυρίνων τὰ πλοῖα τοῦ στόλου, καὶ χιλιάδες ἀγγείων ἀνθοφόρων ἐλλαμπομένων ὑπὸ χιλιάδων φλογῶν, ἀντανακλωμένων ἀπὸ ἀναρίθμητα κάτοπτρα, ἅτινα παρίστων τὴν εἰκόνα ἀπεράντου κήπου φλεγομένου, ὅπου ἑκατοντάδες ὡραίων γυναικῶν συνεθλίβοντο πέριξ ἀγορᾶς πλήρους θησαυρῶν, καὶ οἱ εὐνοῦχοι ἀνελάμβανον εἰς τὰς ἀγκάλας των σπασμωδῶς ἀναταρασσομένας τὰς ἡμιγύμνους δούλας, ὅσαι εἶχον ἐγκαταλειφθῇ ἐν τῷ στροβίλῳ τῶν ἐκμανῶν χορῶν, ἐν μέσῳ τοῦ καπνοῦ μυρίων θυμιαματηρίων, ὃν ὁ ἄνεμος τῆς Προποντίδος διεσκόρπιζε καθ' ὅλον τὸ Σεράγιον ὁμοῦ μὲ τὸν ἦχον μουσικῆς βαρβάρου καὶ πολεμικῆς.

Ἄς ἀναστήσωμεν τὴν ζωὴν ταύτην ὁποία ἦτο ὡραίαν τινὰ ἡμέραν τοῦ Ἀπριλίου, ἐπὶ τῆς βασιλείας Σουλεϊμὰν τοῦ μεγάλου καὶ Ἀχμὲδ τοῦ Γ'. Ὁ οὐρανὸς εἶνε γαλήνιος, ὁ ἀὴρ εὐώδης ἐκ τῶν ἐαρινῶν ἀρωμάτων, οἱ δὲ κῆποι ἀνθοστεφεῖς. Διὰ τῶν στενωπῶν τῶν κήπων, βεβρεγμένων ἀκόμη ἐκ τῆς δρόσου, περιφέρονται σχολαῖοι εὐνοῦχοι μαῦροι ἐνδεδυμένοι χρυσᾶς ἐφεστρίδας, καὶ διέρχονται δοῦλαι περιβεβλημέναι ἐσθῆτας μὲ ῥαβδώσεις ζωηρῶν χρωμάτων, φέρουσαι καὶ ἐπαναφέρουσαι ἀγγεῖα καὶ κάνιστρα σκεπασμένα μὲ πέπλον πράσινον διὰ μέσου τῶν κιοσκίων καὶ μαγειρείων. Αἱ *οὐστά* τῆς Βαλιδὲς συναντῶνται ὑπὸ τὰς μικρὰς μαυρουσίας ἀψῖδας μὲ τὰς *γεδικλὴ* τοῦ Σουλτάνου, αἵτινες διέρχονται ἀγερώχως, ἀκολουθούμεναι ἀπὸ δούλας δοκίμους, φερούσας τὰ αὐτοκρατορικὰ ἀσπρόρρουχα. Ὅλα τὰ

Digitized by Google

βλέμματα στρέφονται πρὸς ἓν μέρος· ἐξῆλθεν ἐκ μικρᾶς θύρας καὶ ἠφανίσθη ἀναβᾶσα διὰ μικρᾶς κλίμακος ἡ νεωτέρα τῶν δώδεκα προνομιούχων *γεδικλή*, ἡ οἰνοχόος, νεᾶνις Συρία, εὐλογημένη ὑπὸ τοῦ Ἀλλάχ, ἥτις ἤρεσεν εἰς τὸν Μέγαν Κύριον, ὅστις καὶ ἀπένειμεν εἰς αὐτὴν τὸν τίτλον *κόρη τῆς εὐτυχίας*, καὶ θὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτὴν καὶ τὴν σαμουρόγουναν, ἅμα ὡς παράσχῃ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον ὅτι εἶνε μήτηρ. Μακρὰν ἐκεῖθεν, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν πλατάνων, παίζουσιν οἱ γελωτοποιοὶ τοῦ Σουλτάνου, ἐνδεδυμένοι μὲ φορέματα ἀρλεκίνεια, καὶ νάννοι δύσμορφοι, φέροντες ἐπὶ κεφαλῆς σαρίκια ὑπερμεγέθη καὶ δυσανάλογα. Ἔτι περαιτέρω, ὄπισθεν αἱμασιᾶς, γιγάντειος εὐνοῦχος διατάττει δι' ἑνὸς ἀδιοράτου νεύματος τῶν δακτύλων καὶ τῆς κεφαλῆς πέντε βωβούς, ἐκτελεστὰς βασάνων, νὰ ὑπάγωσιν εἰς τοῦ Κηζλάρ-ἀγᾶ, ὅστις τοὺς ζητεῖ χάριν ὑποθέσεώς τινος μυστικῆς. Δύο μειράκια, ἀμφιβόλου κάλλους, ἐνδεδυμένα μετὰ γυναικείας φιλαρεσκείας, κυνηγοῦνται τρέχοντα μεταξὺ τῶν αἱμασιῶν κήπου σκιαζομένου ὑπὸ πλατάνου ἀπειρομεγέθους. Εἰς ἄλλο τι μέρος ὅμιλος δουλίδων σταματᾷ ἐξαίφνης καὶ διχάζεται εἰς δύο πτέρυγας ὑποκλινομένας, ὅπως ἀφήσῃ δίοδον πρὸς διάβασιν τῆς Κεχγιά, μεγάλης διοικητρίας τοῦ χαρεμίου, ἥτις ἀποδίδει τὸν χαιρετισμὸν διὰ κλίσεως μικρᾶς τοῦ ῥαβδίου της κεκοσμημένου μὲ ἀργυρᾶ ἐλάσματα, ὅπερ εἰς ἓν τῶν ἄκρων του φέρει τὴν αὐτοκρατορικὴν σφραγῖδα. Κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν ἡ θύρα γειτονικοῦ κιοσκίου ἀνοίγεται, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐξέρχεται καδίνα μὲ φόρεμα γαλάζιον, τυλιγμένη εἰς πυκνὸν λευκὸν πέπλον, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῶν δουλίδων της, ἥτις μὲ τὴν ἄδειαν τῆς διοικητρίας, ἣν ἔχει λάβει πρὸ μιᾶς ἡμέρας, ὑπάγει νὰ παίξῃ τὴν ἱπταμένην σφαῖραν μετὰ μιᾶς ἄλλης καδίνας, περικάμπτουσα δὲ πυκνήν τινα δενδροστοιχίαν, συναντᾷ καὶ χαιρετᾷ νωχελῶς ἀδελφήν τινα τοῦ Σουλτάνου, ἥτις ὑπάγει εἰς τὸ λουτρὸν μετὰ τῶν θυγατρίων καὶ τῶν δουλίδων της. Εἰς δὲ τὸν μυχὸν τῆς μικρᾶς δενδροστοιχίας, πρὸ τοῦ κιοσκίου ἄλλης καδίνας, κάτωθεν χαριέσσης στέγης ἐπιστηριζομένης ἐπὶ τεσσάρων κιονίσκων ὑψηλῶν καὶ ῥαδινῶν ὡς τὰ στελέχη φοινίκων, εὐνοῦχός τις ἀναμένει ἓν νεῦμα ὅπως εἰσαγάγῃ ἑβραίαν, πωλήτριαν πολυτίμων λίθων, ἥτις μετὰ πολλὰς ῥαδιουργίας ἐπέτυχε τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν χαρέμιον, ὅπου μετὰ τῶν ἀδαμάντων θὰ συνεισαγάγῃ καὶ ἀποστολὰς μυστικὰς πασάδων φιλοδόξων καὶ ἐραστῶν παρατόλμων. Εἰς δὲ τὸ ἀντίθετον ἄκρον τοῦ χαρεμίου, ἡ χανούμ, ἡ ἐπιτετραμμένη νὰ ἐπισκέπτεται τὰς νέας δούλας, ὑπάγει ζητοῦσα τὴν Διοικήτριαν, ὅπως ἀναφέρῃ εἰς αὐτήν, ὅτι ἡ ἀβυσσινὴ νεᾶνις, ἡ παρουσιασθεῖσα πρὸ μιᾶς ἡμέρας, φαίνεται εἰς αὐτὴν ἀξία ὅπως γείνῃ δεκτὴ μεταξὺ τῶν *γεδικλή*, ἐὰν δὲν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν μικρός τις φακός, ὃν φέρει ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου. Ἐν τούτοις ἐντὸς λειμωνίσκου περιφραγμένου ἀπὸ μυρσίνας, ὑπὸ σκιάδα κλήματος ὑψηλὴν συναθροίζονται αἱ εἴκοσι τροφοὶ τῶν βασιλοπαίδων, ὅσοι ἐγεννήθησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους, καὶ ὅμιλος δουλίδων παίζουν τὸν αὐλὸν καὶ τὴν κιθάραν ἐν μέσῳ κύκλου σκιρτώντων θυγατρίων, φερόντων ἐνδύματα ἐκ κυανοχρόου μεταξοπτίλλου καὶ ἀτλαζωτοῦ πορφυροῦ, πρὸς ἃ ἡ Σουλτάνα Βαλιδὲ ῥίπτει γλυκύσματα ἐκ τοῦ ὕψους ἑνὸς ἡλιακοῦ. Διέρχονται αἱ διδασκάλισσαι, ὅσαι ὑπάγουν νὰ δώσουν μαθήματα χοροῦ, μουσικῆς καὶ κεντήματος εἰς τὰς *τσαγήρδ*· εὐνοῦχοι φέροντες μεγάλας παροψίδας πλήρεις γλυκυσμάτων ἐν εἴδει σκύμνων καὶ ψιττακῶν, δουλίδες φέρουσαι ἐν ἀγκάλαις μεγάλα ἀνθοφόρα ἀγγεῖα καὶ βαρεῖς τάπητας, δῶρα μιᾶς σουλτάνας καὶ μιᾶς καδίνας, μιᾶς καδίνας πρὸς τὴν Βαλιδέν, καὶ τῆς Βαλιδὲς πρὸς τὰς ἀνεψιάς. Ἡ θησαυροφύλαξ τοῦ χαρεμίου φθάνει φέρουσα ἐπὶ τοῦ προσώπου μίαν εἴδησιν: τὰ αὐτοκρατορικὰ πλοῖα, τὰ ἐξαποσταλέντα ἐναντίον τῶν βενετικῶν καὶ γενουαϊκῶν κατέργων, ἀπήντησαν αὐτὰ εἴκοσι μίλια μακρὰν τοῦ λιμένος τῆς Σύρου, καὶ κατέσχον ὅλον τὸ φορτίον τῶν μεταξωτῶν καὶ μεταξοπτίλλων ὑπὲρ τοῦ χαρεμίου τοῦ Παδισάχ. Φθάνει ἔπειτα δρομαίως εὐνοῦχός τις φέρων πρὸς σουλτάναν τρέμουσαν τὴν ἀγγελίαν, ὅτι ἡ ἐγχείρησις τοῦ παιδίου ἐπέτυχε θαυμάσια, καὶ μετ' ὀλίγον καταφθάνουσι δύο ἄλλοι εὐνοῦχοι, ὧν ὁ μὲν προσφέρει πρὸς τὴν Σουλτάναν ἐπὶ παροψίδος ἀργυρᾶς τὸ τεμάχιον τοῦ μέλους τὸ ἀποκοπὲν ὑπὸ τοῦ χειρούργου, ὁ δὲ πρὸς τὴν Βαλιδὲν ἐπὶ χρυσῆς παροψίδος τὸ καθημαγμένον μαχαίριον. Ἀδιακόπως ἀνοίγονται καὶ κλείονται θύραι, ἀνυψοῦνται καὶ καταπίπτουσι παραπετάσματα, ὅπως διαβιβασθῶσιν εἰδήσεις, ἀποστολαί, δωρήματα, γραολογίαι. Ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ εἰσχωρήσῃ ἄνωθεν διὰ τῶν θόλων καὶ τῶν στεγῶν, καὶ ἐμβαθύνῃ τὸ βλέμμα του εἰς τὰ ἔνδον, οὗτος ἤθελεν ἴδῃ ἐντὸς μιᾶς αἰθούσης μίαν σουλτάναν εἰς τὸ παράθυρον, βλέπουσαν μελαγχολικῶς διὰ τῶν ἀτλαζωτῶν παραπετασμάτων τὰ κυανόχροα ὄρη τῆς Ἀσίας, καὶ συλλογιζομένην ἴσως τὸν ἄνδρα της, ὡραῖόν τινα πασᾶν, διοικητὴν ἀπωτάτης τινὸς ἐπαρχίας, ὅστις ἡρπάσθη ἀπὸ τὰς ἀγκάλας της κατὰ τὴν συνήθειαν μεθ' ἓξ μῆνας ἔρωτος, διότι δὲν ἀπέκτησαν τέκνα· ἐντὸς ἄλλης μικρᾶς αἰθούσης μαρμαρίνης καὶ στολισμένης μὲ κάτοπτρα, καδίνα πεντεκαιδεκαέτις, ἥτις αναμένει κατὰ τὴν ἡμέραν μίαν ἐπίσκεψιν τοῦ Παδισάχ, καὶ ἀστεΐζεται παιδικῶς ἐν τῷ μέσῳ ὁμίλου δουλίδων, αἵτινες τὴν ἀλείφουσι μῦρα καὶ τὴν στολίζουσι μ' ἄνθη, ἐξυμνοῦσαι καὶ τὰ ἀποκρυφότερά της κάλλη διὰ δουλικῶν ἐνδείξεων θαυμασμοῦ καὶ χαρᾶς· σουλτάναι νέαι, αἵτινες τρέχουσιν ἐντὸς κηπαρίων περιφράκτων, πέριξ δεξαμενῶν στιλβουσῶν ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς χρυσῶν

χθύων, ἐν ᾧ τὰ κογχύλια τῶν στενωπῶν τρίζουσιν ὑπὸ τὰ ἐκ λευκοῦ ἀτλαζωτοῦ παπούτσιά των· ἄλλαι ὠχραί, καθήμεναι εἰς τὸν μυχὸν σκοτεινῶν θαλαμίσκων, τοιουτοτρόπως, ὥστε νομίζεις ὅτι μελετῶσιν ἐκδικήσεις· μικραὶ αἴθουσαι σκεπασμέναι μὲ τάπητας ὁλοσηρικούς, ὅπου παιδία καταδικασθέντα εἰς θάνατον ἅμα τῇ γεννήσει των, σκιρτῶσιν ἐπὶ προσκεφαλαίων ἐξ ἀτλαζωτοῦ φέροντος χρυσᾶς ῥαβδώσεις, καὶ ὑπὸ τραπέζια κογχλοκόλλητα· ὡραῖαι βασιλόπαιδες γυμναὶ ἐντὸς λουτρῶν ἐκ μαρμάρου τῆς Πάρου· *γεδικλὴ* ὑπνώττουσαι ἐπὶ τῶν ταπήτων· συναθροίσεις δουλίδων καὶ εὐνούχων καὶ διαβάσεις αὐτῶν ἔνθεν κακεῖθεν διὰ τῶν ὑποστέγων ἡλιακῶν, διὰ τῶν ἀποκρύφων κλιμάκων, ὑπὸ τὰς στοάς, διὰ τῶν ἡμισκοτεινῶν διαδρόμων· ἁπανταχοῦ δὲ πρόσωπα περίεργα ὄπισθεν τῶν κιγκλίδων, χαιρετισμοὶ ἄλαλοι διαμειβόμενοι μεταξὺ τῶν ἡλιακῶν καὶ τῶν κήπων, νεύματα λαθραῖα ὄπισθεν τῶν παραπετασμάτων, διαλογίσκοι μὲ μονοσύλλαβα μεταξὺ δύο ὀπῶν, διακοπτόμενοι ἐκ διαλειμμάτων ἀπὸ καγχασμοὺς ἠχηροὺς καὶ συγκοπτομένους, εἰς οὓς ἐπακολουθοῦσι διαδράσεις ταχεῖαι μορφῶν, αἵτινες ἀφανίζονται παρὰ τοὺς μοναστικοὺς τοίχους.

Ἀλλ' ἐν τῷ λαβυρίνθῳ ἐκείνῳ τῶν κήπων καὶ τῶν ναΐσκων δὲν διεσταυρώνοντο μόνον ῥαδιουργίαι ἐρωτικαὶ καὶ φλυαρήματα παιδαριώδη· ἀλλὰ διὰ τῶν συναρμογῶν ὅλων τῶν θυρῶν καὶ τῶν ὀπῶν ὅλων τῶν κιγκλίδων παρεισεχώρει καὶ ἡ πολιτική, καὶ ἡ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων δύναμις τῶν ὡραίων ὀφθαλμῶν δὲν ἦτο μικροτέρα ἐκεῖ παρὰ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς δύσεως· ἡ δὲ μονήρης καὶ μονότονος ζωὴ τοῦ χαρεμίου ἐπηύξανεν ἔτι μᾶλλον τὴν ἔντασιν τῶν ἐν αὐτῷ ζηλοτυπιῶν καὶ φιλοδοξιῶν. Αἱ διάλιθοι ἐκεῖναι μικραὶ κεφαλαὶ συνετάραττον ἐκ τῶν μικρῶν ἐκείνων εὐωδῶν φυλακῶν των τὰς αὐλάς, τὰ διβάνια, τὸ σεράγιον ὁλόκληρον. Διὰ τῶν εὐνούχων συνεννοοῦντο μὲ τὸν μουφτῆν, μὲ τοὺς βεζίριδες καὶ μὲ τοὺς ἀγάδες τῶν γιανιτσάρων. Οἱ διοικηταὶ τῶν κτημάτων των, μὲ τοὺς ὁποίους ἠδύναντο νὰ συνδιαλέγωνται ὄπισθεν ἑνὸς παραπετάσματος ἢ ἑνὸς κιγκλιδώματος περὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν συμφερόντων, εἶχον αὐτὰς ἐνημέρους πρὸς πάντα ὅσα συνέβαινον ἐν τοῖς ἀνακτόροις καὶ τῇ πρωτευούσῃ, καὶ τὰ ἐλάχιστα ἀκόμη· ὅθεν καὶ ἐγνώριζον τοὺς κινδύνους, ὑφ' ὧν ἐπαπειλοῦντο, ἐμάνθανον τοὺς πολιτικούς, ἐξ ὧν εἶχον νὰ φοβῶνται ἢ ἠδύναντο νὰ ἐλπίζωσί τι, καὶ ἐξύφαινον μετὰ μεγίστης ὑπομονῆς τὰς μυστηριώδεις συνωμοσίας, αἵτινες κατεκρήμνιζον τοὺς ἐχθρούς των καὶ ἀνύψουν τοὺς προστατευομένους των. Ὅλα τὰ κόμματα τῆς Αὐλῆς καὶ τοῦ Κράτους εἶχον ἐκεῖ μέτα μίαν ῥίζαν, ἑκατὸν ῥίζας, διακλαδιζομένας εἰς τὰς καρδίας τῶν βασιλομητόρων, τῶν ἀδελφῶν τοῦ Σουλτάνου, τῶν καδινῶν, τῶν ὀδαλισκισσῶν. Ὑπῆρχον ζητήματα καὶ πόλεμοι ἀτελεύτητοι περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παίδων, περὶ τοῦ γάμου τῶν θυγατέρων, περὶ τῶν προικοδοτήσεων, περὶ τῶν ἐν ταῖς ἑορταῖς προτιμήσεων, περὶ τῆς εἰς τὸν θρόνον διαδοχῆς τῶν βασιλοπαίδων, περὶ εἰρήνης καὶ περὶ πολέμου. Αἱ ἰδιοτροπίαι τῶν ὡραίων τοῦ χαρεμίου ἐξέπεμπον στρατιὰς ἐκ τριακοντακισχιλίων γιανιτσάρων καὶ τεσσαρακοντακισχιλίων σπαχίδων, οἵτινες ἐκάλυπτον μὲ πτώματα τὰς ὄχθας τοῦ Δανουβίου, καὶ στόλους ἐξ ἑκατὸν πλοίων, οἵτινες καθήμασσον τὸν Εὔξεινον καὶ τὸ Αἰγαῖον. Εἰς αὐτὰς κατέφευγον διὰ μυστικῶν ἐπιστολῶν οἱ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης, παρακαλοῦντες ὅπως συνεργήσωσιν εἰς τὴν αἰσίαν ἔκβασιν τῶν διαπραγματεύσεων. Ἐκ τῶν λευκῶν χειριδίων των ἐξήρχοντο τὰ διατάγματα, ὅσα ἐχορήγουν τὰς διοικήσεις τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοὺς μεγάλους βαθμοὺς τοῦ στρατοῦ. Αἱ θωπεῖαι τῆς Ῥοξολάνης ἔσφιξαν περὶ τὸν λαιμὸν τῶν μεγάλων βεζίριδων Ἀχμὲδ καὶ Ἰβραὴμ τὸν βρόχον. Τὰ φιλήματα τῆς Σαφφιέ, τῆς ὡραίας Βενετίδος, *τοῦ μαργαρίτου καὶ κόχλου τοῦ χαλιφάτου*, συνετήρησαν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη τὰς φιλικὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς Πύλης καὶ τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας. Αἱ ἑπτὰ καδίναι Μουρὰδ τοῦ Γ' ἐκυβέρνησαν τὸ Κράτος κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσιν ἔτη τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος. Ἡ ὡραία Μακπεϊκέρ, ἡ *σεληνόμορφος*, ἡ καδίνα τῶν δισχιλίων καὶ ἑπτακοσίων σαλίων, ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῶν δύο θαλασσῶν καὶ τῶν δύο κόσμων ἀπὸ Ἀχμὲδ τοῦ Α' μέχρι Μωάμεθ τοῦ Δ'. Ἡ Ῥέβια Γκιουλνούζ, ἡ ὀδαλίκισσα τῶν ἑκατὸν ἀργυρῶν ἐχημάτων, ἐσχημάτιζε τὰ αὐτοκρατορικὰ διβάνια τὰ πρῶτα δέκα ἔτη τοῦ δευτέρου ἡμιολίου τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος. Ἡ Σεκερμπουλί, ἤτοι *τεμάχιον σακχάρεως*, ἔστελλε, χάριν τῶν ἰδίων αὐτῆς σκοπῶν, νὰ ταξειδεύῃ μεταξὺ Σταμπούλ καὶ Ἀδριανουπόλεως ὥς τι αὐτόματον, τὸν αἱμοχαρῆ Ἰβραήμ.

Ποία σύγχυσις ὑποθέσεων, ποία πλεκτάνη κατασκοπειῶν φοβερῶν καὶ φλυαριῶν παιδαριωδῶν πρέπει νὰ ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἐν τῇ μικρᾷ ἐρωτικῇ καὶ πανισχύρῳ ἐκείνῃ πολίχνῃ! Διερχόμενος τὰς δενδροστοιχίας ἐκείνας, ἐνόμιζον ὅτι ἤκουα ἁπανταχόθεν ψιθύρισμα ταχὺ φωνῶν γυναικείων, αἵτινες ἀνέπτυσσον, ἐρωτῶσαι καὶ ἀποκρινόμεναι, ὅλα τὰ ἀπόῤῥητα χρονικὰ τοῦ σεραγίου. Ἔπρεπε δὲ νὰ εἶνε παραδόξως ποικίλα καὶ πολυδαίδαλα τὰ χρονικὰ ταῦτα. Τὰ ζητήματα, περὶ ὧν ὁ λόγος, ἦσαν ταῦτα περίπου: ποίαν καδίναν ἔφερεν ὁ Σουλτάνος τὸ θέρος εἰς τὸ κιόσκιον τῶν Γλυκῶν νερῶν· ποίαν προῖκα ἀπεφάσισαν νὰ δώσουν εἰς τὴν τρίτην θυγατέρα τοῦ Παδισάχ, ἥτις ἐπρόκειτο νὰ νυμφευθῇ τὸν ἀρχιναύαρχον· εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ βοτάνη, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ μάγος Τσουγαὰ εἰς τὴν παιδαγωγὸν Ῥααζγκιέ, ἔκαμε νὰ συλλάβῃ ἡ τρίτη καδίνα τοῦ Σουλτάνου, ἥτις εἶνε στεῖρα

Digitized by Google

ἀπὸ τριῶν ἐτῶν; ἦτο βέβαιον ὅτι ἡ εὐνοουμένη Γκιαμφεδὰ ἐπέτυχε διὰ τὸν σατράπην τῆς Ἀνατολῆς τὴν σατραπείαν τῆς Καραμανίας; Ἀπὸ κιοσκίου εἰς κιόσκιον ἐκυκλοφόρει ἡ εἴδησις, ὅτι ἐπὶ τῷ αἰσίῳ τοκετῷ τῆς πρώτης καδίνας ὁ νέος μέγας βεζίρης, θέλων νὰ ὑπερβῇ τὸν προκάτοχόν του, ἔπεμψε δῶρον λίκνον ὁλάργυρον καὶ σμαραγδοκόλλητον· ὅτι ἡ ἐκλεκτὴ τοῦ Σουλτάνου ἦτο ἡ δουλὶς ἡ δωρηθεῖσα ὑπὸ τῆς *Κεαγιὰ-χαρέμ*, καὶ ὄχι ἡ δωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ πασᾶ τῆς Ἀδριανουπόλεως· ὅτι ἀποθανόντος τοῦ λευκοῦ ἀρχιευνούχου, ὅστις ἔπνεεν ἐσχάτως τὰ λοίσθια, ὁ νέος παῖς Μεχμὲδ ἐξηγόρασε διὰ τῆς θυσίας τῆς ἀνδρικότητός του τὸ ὑπούργημα τοῦτο, εἰς ὃ ἐπωφθαλμία πρὸ τόσου καιροῦ. Φήμη ὑπόκωφος διέτρεχεν ὅτι δὲν θὰ ἐξετελεῖτο πλέον τὸ σχέδιον τοῦ Σινᾶν περὶ τῆς κατὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν διώρυγος, ὅπως μὴ ἀπομακρυνθῶσιν οἱ ἐργάται οἱ καταγινόμενοι εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ νέου κιοσκίου διὰ τὴν σουλτάναν Μπάφφο· καὶ ὅτι ἡ καδίνα Σαχαράϊ, πεντεκαιτριακοντοῦτις, κλαίει δύο ἤδη ἡμέρας καὶ δύο νύκτας, διότι φοβεῖται μὴ ἀποπεμφθῇ εἰς τὸ παλαιὸν Σεράγιον· ὅτι ὁ γελωτοποιὸς Ἀχμὲδ ἔκαμε τὸν σουλτάνον νὰ γελάσῃ τόσον πολὺ, ὥστε οὗτος διώρισεν αὐτὸν παρευθὺς ἀγᾶν τῶν Γενιτσάρων. Ἀκολούθως ἐπήρχοντο χίλιαι φλυαρίαι περὶ τῶν προσεχῶν ἑορτῶν διὰ τοὺς γάμους τοῦ Ὀσμὰν πασᾶ μὲ τὴν σουλτάναν Οὐμμετουλὰ, καθ' ἃς εἰς ὀρειχάλκινος δράκων θὰ ἐξήμει φλόγας εἰς τὸ Ἀτ-μεϊδάν· περὶ τῆς νέας ἐνδυμασίας τῆς σουλτάνα-βαλιδὲς, ὅλης ἀπὸ σαμουρόγουναν, ἧς ἕκαστον κομβίον ἦτο πολύτιμος λίθος ἀξίας ἑκατὸν χρυσῶν σκούδων· περὶ τοῦ εἰσοδήματος τῆς Βλαχίας, ὅπερ ἀπενεμήθη ὡς σιτηρέσιον εἰς τὴν καδίναν Καμαριτζὲν, *τὴν σελήνην τοῦ κάλλους*, καὶ περὶ τοῦ μικροῦ αἱματοχρόου ῥόδου τοῦ ἀνακαλυφθέντος εἰς τὸν τράχηλον τῆς *τσαματσιρούστα*, τῆς φύλακος τῶν ἀσπρορρούχων τοῦ Σουλτάνου, καὶ περὶ τῆς ὡραίας οὐλότριχος κόμης τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς δημοκρατίας τῆς Γενούας, καὶ περὶ τῆς θαυμασίας αὐτογράφου ἐπιστολῆς τῆς πρώτης γυναικὸς τοῦ Σάχου τῆς Περσίας, ἣν αὐτὴ ἔπεμψεν εἰς ἀπάντησιν τῆς σουλτάνας Κουῤῥὲμ, *τῆς φαιδρᾶς*. Ὅλαι αἱ εἰδήσεις, ὅσαι εἶχον φθάσῃ ἐκεῖ ἐκ τῆς πρωτευούσης, ὅλα τὰ θορυβώδη συμβάματα, ὅσα ἐνεφιλοχώρησαν εἰς τὰς συζητήσεις τοῦ διβανίου, ὅλα ὅσα ἠκούσθησαν τὴν παρελθοῦσαν νύκτα εἰς τὸ Σεράγιον, ἐσχολιάζοντο καὶ ἠτιολογοῦντο μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν ἐν τοῖς κηπαρίοις ἐκείνοις ὑπὸ ἑκατὸν ὁμίλων μικρῶν κεφαλῶν προφυλακτικῶν καὶ περιέργων. Ἐκεῖ διεδίδοντο ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα καὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα τὰ ἀνώνυμα ποιημάτια τῶν παδισὰχ, οἱ θλιβεροὶ καὶ ἐλεύθεροι στίχοι Ἀβδοὺλ-βακὶ *τοῦ ἀθανάτου*, καὶ τὰ ἐξαστράπτοντα ποιήματα τοῦ Ἀμποὺ-Σοὺδ, οὗτινος «ἑκάστη λέξις ἦτο εἰς ἀδάμας», καὶ τὰ ὄπιον καὶ οἶνον ἀποπνέοντα ᾄσματα τοῦ Φουζουλὶ, καὶ αἱ ἐναρμόνιοι αἰσχρολογίαι τοῦ Γαζαλί. Τὰ πάντα δὲ μετεβάλλοντο ἅμα μεταβαλλομένου τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ βίου τῶν παδισάχ. Ἄλλοτε διήρχετο ὥς τις αὔρα τρυφερότητος καὶ μελαγχολίας τὸν μικρὸν ἐκεῖνον κόσμον, καὶ τότε ἦθός τι κομψῆς ἀξιοπρεπείας ἀνύψου ὅλα τὰ μέτωπα, ἡ μανία τῆς πολυτελείας κατηυνάζετο, οἱ συρμοὶ διωρθοῦντο, ἡ γλῶσσα ἀποκαθήρετο, ἡ πρὸς τὰς εὐγενεῖς ἀναγνώσεις κλίσις ἀνεγεννᾶτο, ὅλος ὁ κόσμος ἐπεδεικνύετο σύννοιαν καὶ εὐλάβειαν θρησκευτικὴν, καὶ αὐταὶ δ' αἱ ἑορταὶ, χωρὶς νὰ εἶνε ὀλιγώτερον λαμπραὶ, ἦσαν τελεταὶ φαιδραὶ μὲν, ἀλλὰ κόσμιαι. Ἄλλοτε ἀπ' ἐναντίας ἀνέβαινεν εἰς τὸν θρόνον Παδισὰχ ἀνατραφεὶς ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἐν τῇ ἀκολασίᾳ καὶ τῇ παραφροσύνῃ, καὶ τότε ἀνέκτα τὸ κράτος αὐτῆς ἡ θεὰ Ἡδυπάθεια, αἱ καλύπτραι κατέπιπτον, ἡ ἄνευ ὑπαινιγμῶν καὶ ὑπονοουμένων γλῶσσα ἐπανήρχετο μετὰ τῶν θορυβωδῶν καγχασμῶν· οἱ παλιγκάπηλοι τοῦ κάλλους ἀνεχώρουν διὰ τὴν Γεωργίαν καὶ Κιρκασσίαν· αἱ νεάνιδες συνέῤῥεον ἁπανταχόθεν· ἑκατὸν γυναῖκες ἠδύναντο νὰ σεμνύνωνται διὰ τὰς περιπτύξεις τοῦ μεγάλου Κυρίου, τὰ κιόσκια ἔβριθον λίκνων, τὰ ταμεῖα τοῦ θησαυροφυλακείου ἐξέχεον χειμάῤῥους χρυσοῦ, οἱ οἶνοι τῆς Κύπρου καὶ Οὑγγαρίας ἐκάχλαζον ἐπὶ τῶν ἀνθοστεφῶν τραπεζῶν, τὰ Σόδομα ἐπῆραν τὴν κεφαλὴν, ἡ Λέσβος ἐθριάμβευε, τὰ ὡραῖα πρόσωπα μὲ τοὺς μεγάλους μαύρους ὀφθαλμοὺς ὠχρίων, καὶ ὅλον τὸ χαρέμιον ἐπύρεσσε, λυσσῶν ἐξ ἡδυπαθείας, ἐντὸς ἀτμοσφαίρας βεβαρημένης ἐκ τῶν εὐωδιῶν καὶ ἐκ τοῦ πάθους, μέχρις οὗ νύκτα τινὰ ἐξηγείρετο αἴφνης καὶ ἀπροσδοκήτως ἐκθαμβούμενον ὑπὸ χιλίων δᾴδων, καὶ τότε ἀπέτινε διὰ τῆς σπάθης τῶν Γενιτσάρων τὴν θείαν δίκην.

Ἤρχοντο δὲ αἱ τρομεραὶ νύκτες καὶ διὰ τὴν μικρὰν ἐκείνην ἀνθοσκεπῆ Βαβυλωνίαν. Ἡ ἀνταρσία δὲν ἐσέβετο τὸν τρίτον περίβολον πλειότερον τῶν δύο ἄλλων. Ὁ στασιαστὴς στρατὸς ἀνέτρεπε τὰς πύλας τῆς εὐτυχίας καὶ εἰσέβαλλεν εἰς τὸ χαρέμιον. Εἰς μάτην ἑκατὸν εὐνοῦχοι ὑπερήσπιζον μὲ τὰ ἐγχειρίδιά των τὰ κατώφλια τῶν κιοσκίων. Οἱ γιανίτσαροι ἀνεπήδων εἰς τὰς στέγας, διεῤῥήγνυον τοὺς θόλους, κατεκρημνίζοντο εἰς τὰς αἰθούσας καὶ ἥρπαζον τοὺς βασιλόπαιδας ἐκ τοῦ κόλπου τῶν μητέρων. Αἱ βασιλομήτορες ἐσύροντο ἐκ τῶν ποδῶν ἐκτὸς τῆς κρύπτης των, ὑπερήσπιζον ἑαυτὰς διὰ τῶν ὀνύχων καὶ τῶν ὀδόντων, ἔπιπτον ἀνατρεπόμεναι ὑπὸ τὸ γόνυ τῶν μπαλτατζίδων, καὶ ἀπέθνησκον στραγγαλιζόμεναι μὲ τὰ σχοινία τῶν παραπετασμάτων. Αἱ Σουλτάναι, ἐπανερχόμεναι οἴκαδε, ἐξέβαλλον κραυγὰς τρομερὰς βλέπουσαι κενὰ τὰ λίκνα, καὶ στρεφόμεναι ὅπως ἐρωτήσωσι τὰς δούλας, ἀντὶ πάσης ἀποκρίσεως ἀπελάμβανον σιγὴν φρικώδη, ἥτις ἐσήμαινεν: — Ὕπαγε νὰ ζητήσῃς εἰς τοὺς

Digitized by Google

πόδας τοῦ θρόνου τὸ τέκνον σου!—Οἱ εὐνοῦχοι ἔντρομοι ἤρχοντο ν' ἀναγγείλωσιν εἰς τὰς εὐνοουμένας, ἐξυπνησάσας ἀπὸ θόρυβον μακρυνόν, ὅτι αἱ κεφαλαί των ἀνεμένοντο, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ προπαρασκευασθῶσι πρὸς τὸν θάνατον. Αἱ τρεῖς καδίναι τοῦ Σελίμ, καταδικασθεῖσαι εἰς τὸν διὰ τοῦ βρόχου καὶ τοῦ σάκκου θάνατον, ἤκουον τὴν νύκτα τὰς λοισθίας κραυγὰς ἀλλήλων, καὶ ἐξέπνεον εἰς τὰ ὑπόγεια ὑπὸ τὰς σπασμωδικὰς χεῖρας τῶν βωβῶν. Θανάσιμοι ζηλοτυπίαι καὶ ἐκδικήσεις φρικώδεις ἔκαμνον ν' ἀντηχῶσι τὰ κιόσκια ἀπὸ στεναγμοὺς καὶ κραυγάς, αἵτινες μετέδιδον τὴν φρίκην εἰς ὅλον τὸ χαρέμιον. Ἡ Κιρκασσία μήτηρ τοῦ Μουσταφᾶ κατεσπάραττε τὸ πρόσωπον τῆς Ῥοξολανῆς, αἱ ἀντίζηλοι εὐνοούμεναι ἐκολάφιζον τὴν Σεκερμπουλῆ, ἡ σουλτάνα Ταρχὰν ἔβλεπεν ἀστράπτον ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τῶν πλασμάτων της τὸ ἐγχειρίδιον Μωάμεθ τοῦ Δ', ἡ πρώτη καδίνα τοῦ πρώτου Ἀχμὲδ ἔπνιγε μὲ τὰς ἰδίας αὐτῆς χεῖρας τὴν ἀντίζηλον δούλην, καὶ κατέπιπτεν ἔπειτα καὶ αὐτὴ κτυπηθεῖσα δι' ἐγχειριδίου εἰς τὸ πρόσωπον, ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Παδισάχ, ὠρυομένη ἐξ ὀδύνης καὶ λύσσης· αἱ ζηλότυποι καδίναι ἀνέμενον ἀλλήλας εἰς τοὺς σκοτεινοὺς διαδρόμους, ἀπεκάλουν ἀλλήλας μὲ μεγάλας κραυγὰς «πωλημένα κρέατα», καὶ περιέβαλλον ἀλλήλας εἰς τὰς ἀγκάλας ὡς τίγρεις συγκατασπαρασσόμεναι τὸν τράχηλον καὶ τοὺς νεφροὺς μὲ τὰς αἰχμὰς ἐγχειριδίων φαρμακωμένων. Τίς οἶδε δὲ πόσοι φόνοι ἐξετελέσθησαν χωρὶς ποτὲ νὰ γνωσθῶσι, πόσαι δοῦλαι ἐπνίγησαν εἰς τὰς κρήνας, πόσαι ἐφονεύθησαν τυφθεῖσαι μὲ τὴν λαβὴν τῶν ὅπλων εἰς τοὺς μήνιγγας, πόσαι διεσπαράχθησαν ἀπὸ τὸ *κολμπὰτς* τῶν εὐνούχων, καὶ πόσαι συνεθραύσθησαν μεταξὺ τῶν σιδηρῶν θυροφύλλων συμπιεσθεῖσαι ὑπὸ τῶν χαλυβδίνων χειρῶν δέκα ἐκμανῶν ζηλοτύπων! Αἱ καλύπτραι ἀπέπνιγον τοὺς λυγμούς, τὰ ἄνθη ἀπέκρυπτον τὸ αἷμα, δύο σκιαὶ ἠφανίζοντο εἰς τὸν λαβύρινθον τῶν σκοτεινῶν δενδροστοιχιῶν φέρουσαι μαῦρόν τι πρᾶγμα· οἱ φρουροὶ τῶν πύργων, οἱ ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς Προποντίδος, ἤκουον ψόφον τινά, ὡς σώματος καταπίπτοντος εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὸ χαρέμιον ἐξηγείρετο πάλιν τὴν πρωΐαν, εὐῶδες καὶ μειδιῶν, ὅπως πάντοτε, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ ὅτι εἷς τῶν δισχιλίων αὐτοῦ θαλαμίσκων ἦτο κενός.

Ἕπεται συνέχεια.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ Ἀμερική, διὰ τοὺς μεγίστους ποταμοὺς αὐτῆς, οἵτινες καθιστῶσιν εὔκολον τὴν μετακόμισιν, ἐφαίνετο μᾶλλον τῆς Γαλλίας πρόσφορος εἰς τὴν χρῆσιν τῶν πυροκινήτων πλοίων. Καὶ τῷ ὄντι ἐκεῖ ἀνεφάνησαν ἐκ νέου μετὰ τὴν πρὸ χρόνων ἤδη λησμονηθεῖσαν ἀπόπειραν τοῦ Διονυσίου Παπίνου. Ὁ Ἰάκωβος Οὐάττ εἶχε πρό τινος καταστήσει γνωστὴν ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν διττὴν ἔχουσαν κίνησιν μηχανήν, ἐπέστη δὲ ὁ καιρὸς νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν ναυτιλίαν. Τῷ 1784 ὁ Ἀμερικανὸς μηχανοποιὸς Ἰωάννης Fitch ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν στρατηγὸν Οὐασιγκτῶνα πρωτότυπον πλοίου ἔχοντος κώπας ἐκ τῶν συνήθων, ἃς ἐκίνει ὁ ἀτμός. Ὁ μηχανισμὸς οὗτος κατεσκευάσθη μετ' οὐ πολὺ εἰς μεγάλας διαστάσεις, ὁ δ' ἐφευρέτης ἀπεφάσισε νὰ ποιήσῃ δημοσίᾳ τὴν πρώτην δοκιμήν, ἥτις ἐγένετο οὐ μακρὰν τῆς Φιλαδελφείας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Δελαουὰρ κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1787. Ὁ Οὐάσιγκτων καὶ ὁ Βενιαμὶν Φραγκλῖνος, κατανοήσαντες ὅτι νέα ἀφετηρία ἠνοίγετο εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς προόδου, ἐθεώρησαν καλὸν νὰ συμμετάσχωσι τῆς δοκιμῆς μετά τινων μελῶν τοῦ συνεδρίου καὶ ἐπέβησαν τοῦ πλοίου τοῦ Ἰωάννου Fitch. Ὅτε τὸ πλοιάριον τοῦτο ἐκίνησεν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀτμοῦ, πάντες ἔμειναν ἄφωνοι ἐκ τῆς ἐκπλήξεως. Αἱ κῶπαι ἐκεῖναι αἱ ἄνευ κωπηλατῶν κινούμεναι, ὁ ἐκ τοῦ μακροῦ σωλῆνος ἀποθρώσκων καπνός, ἐφαίνοντο θαύματα, ἡ δ' ἔκπληξις ἐκορυφώθη ὅτε τὸ πλοῖον ἀνέπλευσε τὸν ποταμὸν προχωροῦν μετὰ ταχύτητος πέντε μιλίων καὶ ἡμίσεος τὴν ὥραν, ἐναντίον τοῦ ῥεύματος.

Ἡ ἐπιτυχία ἦτο πλήρης. Ἑταιρία, ἧς προΐσταντο ὁ Φραγκλῖνος καὶ ὁ σοφὸς ἀστρονόμος Rittenhouse, συνέστη ἐν Φιλαδελφείᾳ πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ τελειοποίησιν τῆς νέας ἐφευρέσεως. Τῷ 1788 ὁ Ἰωάννης Fitch ἔλαβε παρὰ τῆς ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως προνόμιον ἀποκλειστικῆς χρήσεως τῆς ἀκτοπλοΐας εἰς πέντε Πολιτείας, συγχρόνως δὲ ἐθνικὸς ἔρανος παρέσχεν αὐτῷ τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια πρὸς κατασκευὴν μεγάλης μηχανῆς. Ὁ Fitch ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ τακτικὴν ὑπηρεσίαν μετακομίσεως μεταξὺ Φιλαδελφείας καὶ Τρέντωνος, ἤτοι εἰς διάστημα ἓξ ἕως ἑπτὰ χιλιομέτρων, ἀλλ' ὅτε ἠθέλησε νὰ κατασκευάσῃ μεγάλην ἀτμομηχανήν, ἀπήντησε προσκόμματα σχεδὸν ἀνυπέρβλητα. Συνεργάτας εἶχε σιδηρουργοὺς καὶ κλειθροποιοὺς ἀδεξίους, ὥστε καίτοι πολλὰς κατέβαλε προσπαθείας καὶ δαπάνας, ἡ μηχανὴ κατεσκευάσθη κακῶς καὶ παρέσχεν ἀποτελέσματα ἀτελῆ. Τὸ νέον ἀτμόπλοιον ἔπλευσε πολὺ χειρότερον τοῦ πρὸ αὐτοῦ δοκιμασθέντος. Τοῦτο ἤρκεσεν ὅπως πτοήσῃ οὐχὶ τὸν Fitch, ἀλλὰ τοὺς ὑποστηρίζοντας αὐτὸν κεφαλαιούχους· οὗτοι μετὰ φρίκης ἔβλεπον δαπανώμενα τὰ χρήματα, τὴν δὲ ἐφεύρεσιν ὀπισθοδρομοῦσαν μᾶλλον ἢ προοδεύουσαν. Ἀλλ' ὅμως, χάρις εἰς τὴν συνδρομὴν νοημόνων τινῶν ἀνδρῶν, ὁ Ἰωάννης Fitch ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον του, ὑποσχεθεὶς νὰ μεταποιήσῃ τὴν μηχανὴν καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸ πλοῖον ταχύτητα ὀκτὼ μιλίων τὴν ὥραν.

Ἓν ἔτος μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην ὁ ἐφευ-

Digitized by Google

ρέτης ἦτο ἕτοιμος νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτήν. Τὸ ἀτμόπλοιον ἐδοκιμάσθη ἐπισήμως ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ. Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου τῆς ἀναχωρήσεως εἶχε καταμετρηθῆ ἓν μίλιον, ἐκανονίσθησαν δὲ καὶ τὰ ὡρολόγια· τὸ πλοῖον ἐξετέλεσεν ἀκριβῶς τὸν πλοῦν. Μετ' ὀλίγον ἐγένετο δοκιμὴ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πλήθους, τῇ προστασίᾳ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Πενσυλβανίας, ὅστις ἀνεπέτασεν ἰδίᾳ χειρὶ τὴν σημαίαν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τοῦ Ἰωάννου Fitch.

Μετὰ τὴν τοιαύτην ἐπιτυχίαν, τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ; ὁ μηχανικὸς ἔπαυσεν αἴφνης ὑποστηριζόμενος καὶ ἐπιδοκιμαζόμενος. Ἐξ ἀνεξηγήτου μωρίας οὐδεὶς ἐπίστευεν εἰς τὴν εὐδοκίμησιν τῆς νέας ἐφευρέσεως· ὁ Fitch ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του ὡς ἄνθρωπος ἄμοιρος πρακτικοῦ νοός, δυσπιστίαν δὲ ἐνέπνεεν ὁ ἐνθουσιασμὸς αὐτοῦ λέγοντος ὅτι τὸ πλοῖόν του «θὰ διαπλεύσῃ ποτὲ τὸν Ἀτλαντικόν».

Ἐν τούτοις ὁ Fitch τῇ συνδρομῇ ἑνὸς τῶν πιστοτέρων φίλων του, τοῦ ἰατροῦ Θόρντων, ἐτελειοποίει ἀδιαλείπτως τὸ σύστημά του. Τὴν 11 Μαΐου 1790, πνέοντος ἐναντίου ἀνέμου, τὸ ἀτμόπλοιον ἔπλευσεν ἀπὸ Φιλαδελφείας εἰς Burlington μετὰ ταχύτητος ἑπτὰ μιλίων τὴν ὥραν. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἀποτέλεσμα ἴσχυσε νὰ πείσῃ τοὺς δυσπιστοῦντας. Ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν, ἐκ τῶν γενομένων δαπανῶν, οὐδὲν εἶχε προκύψει κέρδος. Οἱ μέτοχοι τῆς ἐπιχειρήσεως ἐνόμισαν ὅτι δὲν ὤφειλον νὰ βοηθήσωσιν ἐπὶ πλέον τὸν ἀτυχῆ Ἰωάννην Fitch. Μάτην ὁ ἐφευρέτης ἐν τῇ ἀπογνώσει του ἀνέκραζεν ὅτι μιᾶς ἔτι ἐδεῖτο θυσίας, ὅτι τὸ ἔργον ἦτο ὥριμον καὶ ἡ ἐπιτυχία βεβαία, ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν τὰ ἀτμόπλοια ἤθελον διαπλέει τὸν Ἀτλαντικόν. Πάντες τὸν ἐχλεύαζον καὶ τὸν ἀπεκάλουν φρενοβλαβῆ. Ὁ Ἰωάννης Fitch οὕτω παραγνωρισθεὶς καὶ ἐγκαταλειφθείς, ἀπεφάσισε νὰ καταλίπῃ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Γαλλίαν.

Ἐν ἔτει 1792 ὁ Ἀμερικανὸς μηχανικὸς ἀπεβιβάσθη εἰς Lorient. Καίτοι ἔχων συστατικὸν τοῦ ἐν Φιλαδελφείᾳ προξένου τῆς Γαλλίας, ὅστις εἶχεν ἀναγγείλει τὴν νέαν ἐφεύρεσιν εἰς τὴν κυβέρνησίν του, ὁ Fitch ἐνεφανίζετο ἐπὶ σκηνῆς ἥκιστα προσφόρου εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἀνακαλύψεις, καθόσον αἱ ταραχαὶ τοῦ πολέμου ἐπλήρουν αὐτήν. Ἐν τούτοις εἰς τὰς ὄψεις τοῦ Fitch ἔλαμψεν ἀμυδρά τις ἐλπίδος ἀκτίς. Ἐν Φιλαδελφείᾳ εἶχε γνωρίσει τὸν Brissot, μέλος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὅστις ἔγινε φίλος καὶ προστάτης αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ προστάτης οὗτος ἐκαρατομήθη τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1793. Ὁ ἐφευρέτης, ἔρημος καὶ ἄνευ πόρων, ἐπέστρεψεν εἰς Lorient, εἰς τοιαύτην δὲ εἶχε περιέλθει δεινὴν ἀνέχειαν, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ἐπαιτήσῃ τὸν ναῦλόν του παρὰ τοῦ προξένου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Ὁ Ἰωάννης Fitch εἶχεν ἀφιερώσει τὸν βίον του εἰς τὴν πραγματοποίησιν μιᾶς ἰδέας· ἀναγκασθεὶς νὰ παραιτήσῃ αὐτήν, ἐθεώρησεν ὅτι ἡ ζωή του οὐδένα εἶχε λόγον, ἔκτοτε δὲ ἔγινε κατηφὴς καὶ ἐζήτησεν ἐν τῇ μέθῃ τὴν λήθην τῶν δεινῶν αὐτοῦ καὶ τῆς πενίας. Ἑσπέραν τινά, ἀπαυδήσας ἤδη, ἠκολούθησε μόνος τὴν ὄχθην τοῦ Δελαουὰρ ποταμοῦ, θεωρήσας δὲ ἀπό τινος βράχου τὸ θέατρον τοῦτο τῆς παρελθούσης δόξης του καὶ καταρασθεὶς τήν τε ζωὴν καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἐῤῥίφθη εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐπνίγη.

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Fitch ἀπέθνησκεν, εἷς τῶν συμπολιτῶν του καὶ τῶν πρώην συνεταίρων του, ὁ Rumsey ἐναυάγει ἐν Ἀγγλίᾳ πειρώμενος καὶ αὐτὸς νὰ ἱδρύσῃ τὴν ἀτμοπλοΐαν. Ἕτερος συμπολίτης τῶν δύω ἀτυχῶν τούτων ἀνδρῶν ἀνεδεικνύετο κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχήν, οὗτος δὲ ἦτο ὁ Ῥοβέρτος Φούλτων.

Πόσας ἐγεύθη πικρίας καὶ πόσα ἀπήντησε καὶ αὐτὸς προσκόμματα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολυέργου αὐτοῦ καὶ βραχυτάτου βίου!

Ὁ Φούλτων, γεννηθεὶς ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Λαγκάστερ ἐν Ἀμερικῇ τῷ 1765, ἠνδρώθη ἐν τῇ δυστυχίᾳ. Οἱ γονεῖς του ἦσαν πτωχοὶ ἰρλανδοὶ μετανάσται. Ἀπολέσας τὸν πατέρα του ἐν ἡλικίᾳ τριῶν ἐτῶν, ἔμαθε νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ, ἔπειτα δὲ ἐστάλη εἰς Φιλαδέλφειαν, ὅπου ἔγινε μαθητευόμενος παρά τινι χρυσοχόῳ. Ὁ νέος Φούλτων, ἔκτακτον ἔχων κλίσιν πρὸς τὴν ζωγραφικήν, διῆγε ζωγραφῶν εἰκόνας κατὰ τὰ διαλείμματα τῆς ἐργασίας, τοσοῦτον δ' ἐπροόδευσεν εἰς τὴν τέχνην ταύτην, ὥστε δεκαεπταετὴς μόλις ὤν, ἐπορίζετο δι' αὐτῆς τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ὁ μέλλων δημιουργὸς τῆς ἀτμοπλοΐας μετέβαινεν ἀπὸ πανδοχείου εἰς πανδοχεῖον, φέρων ἐπὶ τοῦ ὤμου τὰ χρώματα αὐτοῦ καὶ τοὺς χρωστῆρας, καὶ ἐζωγράφει ἐπὶ τόπου σκηνογραφίας καὶ εἰκόνας. Ἐγκαταστὰς ἔπειτα ἐν Φιλαδελφείᾳ ὡς μικρογράφος, ἀπέκτησε φήμην καὶ ἐκέρδησεν ἐντὸς μικροῦ ποσότητα χρημάτων ἱκανήν, δι' ἧς ἠγόρασεν ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Οὐασιγκτῶνος ἀγροκήπιον, ἐν ᾧ ἡ μήτηρ του ἔζησε κατὰ τὸ γῆράς της.

Τυχαία τις συνάντησις μεταβάλλει ἐνίοτε τὴν τύχην τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτω συνέβη καὶ εἰς τὸν Φούλτωνα. Πλούσιός τις Ἀμερικανός, ὁ Σαμουὴλ Σκόρβιττ, ἠγάπησε τὸν νέον ζωγράφον καὶ προσέφερεν αὐτῷ τὰ ἀναγκαῖα χρήματα, ὅπως μεταβῇ εἰς Λονδῖνον παρὰ τῷ φίλῳ του Βενιαμὶν Οὐέστ, περιφήμῳ τότε ζωγράφῳ, ὅστις ἤθελε προθύμως ὑποστηρίξει τὸν νέον καλλιτέχνην.

Ὁ Ῥοβέρτος Φούλτων ἀνεχώρησεν. Ὁ Βενιαμὶν Οὐέστ ὑπεδέχθη αὐτὸν ὡς φίλον, ἀλλ' ὡς ἐξ ἀνεξηγήτου ἰδιοτροπίας ὁ νέος ζωγράφος παρήτησεν αἴφνης τὴν ζωγραφικὴν καὶ ἐπεδόθη καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὰς μηχανικὰς σπουδάς. Ἐπὶ δύω ἔτη διετέλεσεν ἔν τινι τεχνουργείῳ τῆς Βιρμιγγάμης ζωγραφῶν μηχανάς, ἔπειτα δὲ ἐπανῆλθεν

Digitized by Google

εἰς Λονδῖνον, ὅπου συνήντησε τὸν συμπολίτην του **Rumsay** καταγινόμενον εἰς τὰς ἐπὶ τῆς ἀτμοπλοΐας δοκιμὰς αὐτοῦ. Ἡ μηχανικὴ τέχνη ἦτο ὁ ἀληθὴς τοῦ Φούλτωνος προορισμός· ὁ νέος μηχανικὸς εἰργάσθη ἀλληλοδιαδόχως εἰς διάφορα ἔργα, ἤτοι εἰς σχέδια νέου συστήματος διοχετεύσεως, εἰς κατασκευὴν εἴδους ἀρότρου πρὸς ὄρυξιν ὀχετῶν καὶ μύλου πρὸς πρίσιν καὶ λείανσιν τοῦ μαρμάρου κτλ. Οὐδὲν τούτων ἐπέτυχεν ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ὁ Φούλτων, ἐλπίζων βεβαίως νὰ εὕρῃ μείζονα ἐμψύχωσιν ἐν Γαλλίᾳ, μετέβη εἰς Παρισίους τῷ 1796. Ἐκεῖθεν ἔρριψε βλέμμα πρὸς τὴν πατρίδα του. Τὸ ἐμπόριον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἔπασχε δεινῶς ἐκ τῶν πολέμων, οἵτινες πρὸ τοσούτου χρόνου ἐμάστιζον τὴν Εὐρώπην· ἡ Ἀγγλία, χάρις εἰς τὴν ναυτικὴν αὐτῆς ὑπεροχήν, ἐξήσκει τότε εἶδος τυραννίας ἐπὶ τοῦ κόσμου, ἐμποδίζουσα τὴν εἰς Γαλλίαν εἰσαγωγὴν τῶν ξένων προϊόντων. Ὁ Φούλτων ἀπεφάσισε νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν πατρίδα του τῆς δουλείας ταύτης· διδαχθεὶς ἐν Ἀμερικῇ τὰς ἀρχὰς τῶν κουακκέρων, ὁ μέγας οὗτος τοῦ Φραγκλίνου σύγχρονος ἐπεθύμει νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῶν λαῶν καθιστῶν ἐλευθέραν τὴν θάλασσαν. Ὅπως ἐπιτύχῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἀνάγκη ἦτο νὰ ἐπιφέρῃ τραῦμα εἰς τὴν ναυτικὴν δύναμιν τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Φούλτων ἀνέλαβε τὸν ἄφρονα τοῦτον ἀγῶνα ἑνὸς μόνου ἀνδρὸς ἐναντίον ἔθνους ὁλοκλήρου, καὶ ἐπενόησε δύω φοβερὰ μηχανήματα, δυνάμενα νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν κύριον τοῦ κόσμου, τὸ ὑποβρύχιον πλοῖον καὶ τὸ ναύκλαστρον, ἀπεφάσισε δὲ νὰ παραδώσῃ τὰ ὅπλα ταῦτα εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπως δι' αὐτῶν καταβάλῃ τὴν Ἀγγλίαν. Ἀλλὰ τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ ἐματαίωσεν, ὡς θέλομεν ἴδει κατωτέρω, ὁ Βοναπάρτης.

Κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1797 ἐγένοντο ἐν Παρισίοις ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα αἱ πρῶται δοκιμαί· ἐπρόκειτο νὰ διευθύνωσιν ὑποβρυχίως καὶ νὰ προκαλέσωσι τὴν εἰς σημεῖον ὡρισμένον ἔκρηξιν κιβωτίων πεπληρωμένων πυρίτιδος, ἤτοι *ναυκλάστρων* προωρισμένων ν' ἀνατινάσσωσι πλοῖα. Αἱ δοκιμαὶ αὗται ἦσαν λίαν δαπανηραί. Ὁ Φούλτων δαπανήσας ὅσα εἶχεν, ἐζήτησε συνδρομὴν παρὰ τοῦ Διευθυντηρίου. Ἡ ἀναφορὰ αὐτοῦ ἐστάλη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, ὅπου ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἐκήρυξεν ἀπραγματοποίητον τὸ σχέδιον τοῦ ἀμερικανοῦ μηχανικοῦ. Ὁ Φούλτων μὴ θέλων νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἀδικαιολόγητον ταύτην ἄρνησιν, κατεσκεύασεν ὡραῖον σχέδιον τοῦ ὑποβρυχίου αὐτοῦ πλοίου, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι τὸ ψηλαφητὸν τοῦτο ἐπιχείρημα, ἤθελε πείσει τοὺς μὴ πιστεύοντας. Τρία ἔτη παρῆλθον εἰς διαβήματα ἀνωφελῆ καὶ εἰς ματαίας αἰτήσεις. Ὁ Φούλτων ἐστράφη πρὸς τὴν Ὁλλανδίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἀπέτυχε. Κατεχόμενος ὅμως ὑπὸ τῆς ἰδέας του, ἀπετόλμησε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον του μόνος. Ἐνθυμηθεὶς ὅτι ἔζησεν ἄλλοτε ἐκ τῆς ζωγραφικῆς, ἔλαβε καὶ πάλιν τοὺς χρωστῆρας του καὶ ἐζωγράφησε πανόραμα, τὸ ὁποῖον ἐκίνησε τὴν περιέργειαν ὁλοκλήρου τῆς πόλεως τῶν Παρισίων καὶ ἐπλήρωσε τὸ ταμεῖόν του. Τὰ χρήματα ταῦτα ὁ Φούλτων ἀφιέρωσεν εἰς τὰς δοκιμάς του, ἔπειτα δὲ πεποιθὼς εἰς τὸ ἔργον του καὶ εἰς ἑαυτόν, ἀπετάθη πρὸς τὸν Βοναπάρτην, ἄρτι ἀναγορευθέντα ἰσόβιον ὕπατον. Ἡ κυβέρνησις, ἐπὶ τῇ εὐνοϊκῇ ἐκθέσει τοῦ **Volney**, τοῦ **Monge** καὶ τοῦ **Laplace**, ἐχορήγησεν αὐτῷ τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια. Τῷ 1800 εἶχε κατασκευάσει μέγα ὑποβρύχιον πλοῖον, ὅπερ ἐδοκιμάσθη ἐν Ἄβρῃ καὶ ἐν Ῥουένῃ. «Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1801, λέγει ὁ **L. Fignier**, ὁ Φούλτων μετέβη εἰς Βρέστην ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλοίου καὶ ἐξετέλεσεν εἰς τὸν λιμένα ἐκεῖνον πλεῖστα πειράματα ἄξια λόγου. Ἡμέραν τινὰ ἐβυθίσθη εἰς βάθος 80 μέτρων καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης μετὰ 20 μόνον λεπτά, διανύσας ἱκανὸν διάστημα, ἔπειτα δὲ βυθισθεὶς ἐκ νέου, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ σημεῖον ἀφ' οὗ εἶχεν ἀναχωρήσει. Τὴν 19 Αὐγούστου 1801 ἔμεινε πλέον τῶν τεσσάρων ὡρῶν ὑπὸ τὰ ὕδατα καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπόστασιν πέντε μιλίων ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ βυθισμοῦ».

Μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας ἐπανέλαβεν ἐν Βρέστῃ καὶ τὰς δοκιμὰς τῶν ναυκλάστρων. Τὸ σύστημα αὐτοῦ ἀπετέλει κιβώτιον χάλκινον περιέχον 100 λίβρας πυρίτιδος, τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ ἀναφλέξῃ πυροδαίσιον εἰς ὡρισμένην στιγμήν. Τὸ κιβώτιον ἦτο δεδεμένον εἰς σχοινίον ἔχον τριάκοντα μέτρων μῆκος, τὸ δὲ ἀναφλεκτικὸν μηχάνημα ἐνήργει ἐπὶ πλοιαρίου. Περιεῖχεν ἄρα πλήρη τὴν ἀρχὴν τοῦ νῦν ναυκλαστροφόρου πλοίου. Ὁ ἐφευρέτης ἀνετίναξε λέμβον ἐν τῷ λιμένι εὑρισκομένην, χειροκροτοῦντος τοῦ πλήθους, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἑλκύσει τὸ καινοφανὲς τῆς σπουδαίας ταύτης ἀποπείρας. Ὁ Φούλτων ἐπειράθη νὰ πλησιάσῃ ἀγγλικά τινα πλοῖα περιπλέοντα οὐ μακρὰν τῆς παραλίας, ἀλλ' ἀπέτυχε, καὶ μεγάλως ὡς ἐκ τούτου δυσηρέστησε τὸν πρῶτον ὕπατον.

Ὁ Βοναπάρτης ὑπείκων εἰς τὰς παλαιὰς συνηθείας, οὐδεμίαν ἀπέδιδε σπουδαιότητα εἰς τὰς νέας ἐφευρέσεις τοῦ Ἀμερικανοῦ μηχανικοῦ, οὐδ' ἔλαβε κἂν τὸν κόπον ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐπανειλημμένας αὐτοῦ ἀναφοράς.

Ὁ Φούλτων, ἀποκαμὼν ἐκ τοῦ ἐξαετοῦς τούτου ἀγῶνος, ὃν διεξῆγε χάριν κυβερνήσεως τυφλωττούσης, ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Ἀμερικήν, ἀλλ' ὁ πρώην ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης Λίβιγκστων τὸν ἀπέτρεψε, προτείνας αὐτῷ ν' ἀναλάβωσιν ὁμοῦ τὴν λύσιν τοῦ μεγάλου προβλήματος τῆς ἀτμοπλοΐας. Ὁ Φούλτων ἐμελέτησε τὸ ζήτημα τοῦτο μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ ἐπιμελείας. Κατανοήσας ὅτι οἱ προκάτοχοί του ἀπέτυχον δι' ἔλλειψιν ἰσχυρᾶς μηχανῆς, μετεποίησε τὴν μηχα-

Digitized by Google

νὴν τῶν πρὸ αὐτοῦ δοκιμασθέντων πυροκινήτων πλοίων,καὶ κατασκευάσας μικρὸν σχέδιον πλοίου, οὗ τὰ πτερὰ ἐκινοῦντο διὰ μακροτάτης ἁλύσεως, ἐδοκίμασεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ παραποταμίου Ὠγρόννης πλησίον τῆς Πλομβιέρης. Ἐπανελθὼν εἰς Παρισίους, κατεσκεύασε τῇ βοηθείᾳ τοῦ Λιβιγκςῶνος πλοῖον ἔχον τὸ αὐτὸ σύστημα, ἀλλὰ διαςάσεως πολὺ μεγαλειτέρας. Τὴν 9 Αὐγούστου 1803 τὸ ἀτμόπλοιον ἔπλευσεν ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα ἐπὶ παρουσίᾳ πολυαρίθμων θεατῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν ὁ Bougainville, ὁ Bossut, ὁ Carnot καὶ ὁ Perier, ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Τὸ πλοῖον ἐπροχώρησεν ἐναντίον τοῦ ῥεύματος μετὰ ταχύτητος 1,6 μέτρου τὸ δευτερόλεπτον.

Εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο πείραμα μόλις ἐδόθη προσοχή· οἱ Παρισινοί, ἐπηρμένοι ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων νικῶν τοῦ Βοναπάρτου, μετ' ἀδιαφορίας ἔβλεπον τὸ πλοιάριον τοῦ Φούλτωνος, τὸ ὁποῖον ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἔμεινεν ἠγκυροβολημένον εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Σηκουάνα ἐν μέσοις Παρισίοις. Ὁ ἐφευρέτης ἀπετάθη καὶ δεύτερον πρὸς τὸν πρῶτον ὕπατον ζητῶν νὰ ὑποβάλῃ τὸ σύστημά του εἰς σπουδαίαν ἐξέτασιν. Ὁ Βοναπάρτης ἀπεκάλεσε τὸν ἐφευρέτην τυχοδιώκτην καὶ ἀγύρτην,οὐδένα ἄλλον ἔχοντα σκοπὸν ἢ νὰ τῷ ὑπεξαιρέσῃ χρήματα.

Ἀπίστευτος φαίνεται ἡ τοιαύτη τύφλωσις, ἀλλ' ὅμως εἶναι πρᾶγμα θετικώτατον. Εἰς τὰ *Ἀπομνημονεύματα* τοῦ στρατάρχου Μαρμὸν, δημοσιευθέντα τῷ 1857, ὑπάρχουσι πολύτιμοί τινες πληροφορίαι περὶ τῆς ἀληθοῦς φύσεως τῶν μεταξὺ Φούλτωνος καὶ Βοναπάρτου σχέσεων.

«Ὁ ἀμερικανὸς Φούλτων, λέγει ὁ στρατάρχης Μαρμὸν, ἐσκέφθη καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν ναυτιλίαν τὴν ἀτμομηχανὴν ὡς κινητικὴν δύναμιν. Ὁ Βοναπάρτης, ὅστις ὡς ἐκ τῶν προλήψεων αὐτοῦ ἀντεφέρετο κατὰ τῶν νεωτερισμῶν, ἀπέρριψε τὴν πρότασιν τοῦ Φούλτωνος. Ἡ πρὸς τὰ καινὰ ἀποστροφή του αὕτη προέκυπτεν ἐκ τῆς ἀνατροφῆς του ὡς πυροβολητοῦ . . . . Ἀλλὰ ἐπιφυλακτικὴ σύνεσις δὲν σημαίνει περιφρόνησις πρὸς τὰς βελτιώσεις καὶ τὰς τελειοποιήσεις. Καὶ ὅμως εἶδον τὸν Φούλτωνα παρακαλοῦντα νὰ γίνωσι δοκιμαὶ καὶ ζητοῦντα ν' ἀποδείξῃ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐφευρέσεώς του. Ὁ πρῶτος ὕπατος ἀπεκάλεσεν αὐτὸν ἀγύρτην καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν ἀκούσῃ. Παρενέβην δὶς, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ κλονίσω τὴν πεποίθησιν τοῦ Βοναπάρτου... ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑπολογίσῃ τις τί ἤθελε συμβῆ ἐὰν συγκατετίθετο νὰ φωτισθῇ . . . . Τὸν Φούλτωνα ἔπεμπεν ἡμῖν ὁ ἀγαθὸς τῆς Γαλλίας δαίμων. Ὁ πρῶτος ὕπατος, κωφεύσας εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἀπεσόβησε τὴν τύχην».

Ὁ Φούλτων ἀνεχώρησεν ἐκ Γαλλίας, μετὰ παρέλευσιν δὲ τεσσάρων μόλις ἐτῶν, ἤτοι τῷ 1807, τὸ ἀτμόπλοιόν του Clermont ἐπεχείρει ἤδη τὸν πρῶτον αὐτοῦ πλοῦν εἰς Νέαν Ὑόρκην καὶ καθιέρου ὁριστικῶς τὴν ἀτμοπλοΐαν. Τὸ Clermont εἶχε χωρητικότητα 150 τόννων καὶ ἀτμομηχανὴν 18 ἵππων δυνάμεως.

Ὅτε ὁ Φούλτων ἐπέβη τοῦ πλοίου ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῆς Ἀνατολῆς, ἤκουσε περὶ αὐτὸν ἐκφερομένους ἐμπαιγμοὺς εὐήθεις καὶ ἀπειλητικὰς κραυγὰς ὑπὸ πλήθους ἀμαθοῦς καὶ ἐχθρικοῦ.Ἀλλ' αἴφνης, ὡς ἐκίνησε τὸ ἀτμόπλοιον, ἐνθουσιασμὸς ἀπερίγραπτος κατέλαβε τοὺς πάντας καὶ ἐξεδηλώθη δι' ἐπευφημιῶν, χάριν τῶν ὁποίων ὁ ἐφευρέτης ἐλησμόνησε τὰς προτέρας ὕβρεις. «Ἄνδρες τινὲς ἄμοιροι πάσης παιδείας καὶ ἀβροφροσύνης, ἐξεσφενδόνιζον ἔτι χυδαίους τινὰς ἀστεϊσμούς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους περιέπεσαν εἰς ἄκραν ἀθυμίαν, οἱ δὲ πολλοί, βλέποντες τὸν θρίαμβον τοῦτον τῆς μεγαλοφυΐας, δι' ἀκρατήτων χειροκροτημάτων ἐξεδήλωσαν τὸν θαυμασμὸν αὐτῶν».

Μετά τινας ἡμέρας, ὁ Φούλτων ἀνήγγειλε διὰ τῶν ἐφημερίδων ὅτι προετίθετο νὰ συστήσῃ ὑπηρεσίαν τακτικὴν μετακομίσεως ἐπὶ τοῦ Οὔδσωνος ποταμοῦ μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Ἀλβανύ. Τὸ Clermont διήνυσεν 120 χιλιόμετρα εἰς τριάκοντα δύο ὥρας.

Οὐδεὶς ἐπιβάτης ἐτόλμησε νὰ συνοδεύσῃ τὸν Φούλτωνα κατὰ τὸν ἀνάπλουν. Κατὰ τὸν κατάπλουν προσῆλθεν εἷς·«ἦτο, λέγει ὁ Fignier, ἐν τῇ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ ἱστορίᾳ τῶν ἀτμοπλοίων, Γάλλος ὀνομαζόμενος Andrieux, ὅστις κατῴκει τότε ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Οὗτος ἐπιβὰς τοῦ πλοίου ὅπως κανονίσῃ τὰ τοῦ ναύλου, εὗρεν ἐν αὐτῷ ἕνα μόνον ἄνδρα γράφοντα ἐν τῷ κοιτωνίσκῳ. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦτο ὁ Φούλτων.

— Δὲν ἔχετε, εἶπεν ὁ Γάλλος, σκοπὸν νὰ καταβῆτε εἰς Νέαν Ὑόρκην μὲ τὸ πλοῖόν σας;

— Ναί,ἀπήντησεν ὁ Φούλτων,θὰ προσπαθήσω νὰ τὸ κατορθώσω.

— Θέλετε νὰ μὲ δεχθῆτε εἰς τὸ πλοῖόν σας;

— Βεβαίως, ἂν ἔχετε ἀπόφασιν νὰ ὑποβληθῆτε μετ' ἐμοῦ εἰς τοὺς τυχὸν παρουσιασθησομένους κινδύνους.

Ὁ Andrieux ἠρώτησε τότε ποία ἦτο ἡ τιμὴ τοῦ ναύλου, καὶ ἐπλήρωσεν ἓξ δολάρια.

Ὁ Φούλτων ἔμενεν ἀκίνητος καὶ σιωπηλὸς θεωρῶν, ὡσεὶ ἄνθρωπος ῥεμβόμενος, τὸ δοθὲν αὐτῷ ἀργύριον. Ὁ ἐπιβάτης ἐφοβήθη μήπως ἔσφαλε κατά τι.

— Δέν μοι ἐζητήσατε τόσα; εἶπε.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Φούλτων συνῆλθε καὶ ἀτενίσας τὸν ξένον ἐδάκρυσε.

— Συγχωρήσατέ μοι, εἶπε, διὰ φωνῆς ἠλλοιωμένης, ἐσκεπτόμην ὅτι τὰ ἓξ ταῦτα δολάρια εἶναι ἡ πρώτη ἀμοιβὴ τῶν πολυχρονίων περὶ τὴν ἀτμοπλοΐαν κόπων μου. Εὐχαρίστως δὲ, προσέθηκε, λαμβάνων τὴν χεῖρα τοῦ ἐπιβάτου, ἤθελον προσκαλέσει ὑμᾶς νὰ συμπίετε μετ' ἐμοῦ φιάλην οἴνου εἰς μνημόσυνον τῆς στιγμῆς ταύτης, ἀλλ'

Digitized by Google

εἶμαι τόσον πτωχός, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ σᾶς τὴν προσφέρω».

Ἡ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις δημιουργία τῆς ἀτμοπλοΐας, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἓν τῶν μεγίστων συμβάντων τῆς ἱστορίας, εἶναι δὲ ἔργον τοῦ Ῥοβέρτου Φούλτωνος, ὅστις μέχρι τοῦ τέλους τοῦ βίου του ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς προόδου. Τῷ 1814 κατεσκεύασε χάριν τῆς Ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως ἀτμοδρόμονα μέγιστον διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθότι εἶχε 145 ποδῶν μῆκος. Ὁ ἐφευρέτης δὲν εἶδεν αὐτὸν ἐν ἐνεργείᾳ. Ἐπανερχόμενος ἐκ Τρέντωνος, πρωτευούσης τῆς Νέας Ἰερσέη, ὅπου ἐξεδικάσθη ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ συνεταίρου του Λιβιγκστῶνος δίκη, κατελήφθη ἐπὶ τοῦ Οὔδσωνος ὑπὸ δριμυτάτου ψύχους, καὶ ἀπέθανε τὴν 24 Φεβρουαρίου 1815 πεντηκοντούτης μόλις, συνεπείᾳ σφοδροῦ πυρετοῦ. Τὸ συνέδριον τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης ἐπενθηφόρησε τριάκοντα ἡμέρας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ μεγάλου αὐτῆς πολίτου.

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ

ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΕΔΙΣΩΝ

ἐν Μένλο-πάρκ.

Τὸ Μένλο-πὰρκ εἶνε μικρὸς σταθμὸς ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ γραμμῇ τῆς Πενσυλβανίας, ἀπέχων ὀκτὼ περίπου λεύγας τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἐνταῦθα ἀποκατέστη πρὸ πενταετίας ὁ Ἔδισων, ἀναγκασθεὶς νὰ καταλίπῃ τὴν πενιχρὰν ἐν τῇ μεγαλοπόλει κατοικίαν του, ἔνθα αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ διεκόπτοντο κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ὑπὸ πολυαρίθμων περιέργων, οἵτινες τὸν ἐπεσκέπτοντο.

Τὸ ὅλων τῶν κατοίκων τοῦ Μένλο-πὰρκ ἀνέρχεται εἰς διακοσίους περίπου, ὧν οἱ πλεῖστοι εἰσὶν ἐργάται τοῦ Ἔδισων μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των. Πάντες δὲ οὗτοι εἰσὶν ὁλοψύχως ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν ἀρχηγόν των, οὗτινος παροιμιώδης εἶνε ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ προσήνεια.

Τὸ κατάστημα, ἐν ᾧ ἐργάζεται ὁ Ἔδισων, εἶνε πάντοτε κατάφωτον ἐκ μυρίων φώτων ἠλεκτρικῶν. Ἐν τῇ ἐργασίᾳ αὐτοῦ ὁ διάσημος ἐφευρέτης φαίνεται ὅτι παρεδέχθη τὸ σύστημα τῶν ἀλχημιστῶν, ἐργαζόμενος κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν νύκτα. Εἶνε δὲ τοσοῦτον δεδομένος εἰς τὰ ἔργα του, ὥστε πολλάκις συμβαίνει, ἀρχίσας πείραμά τι μετὰ τοῦ ἀρχιεργάτου αὐτοῦ, νὰ ἐξακολουθήσῃ αὐτὸ μετὰ ἐμμονῆς ἀκαταβλήτου καὶ ἀπερισπάστου ἐπὶ ὅλας εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, μὴ διακόπτων οὔτε στιγμὴν οὐδὲ ἀφίνων τὴν ἐργασίαν, εἰ μὴ κατανικώμενος ὑπὸ τοῦ ὕπνου ἢ τῆς πείνης, ἀφοῦ ἄνθρωπος ὢν καὶ αὐτὸς ὑπείκει εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Τὰ ἐργοστάσια αὐτοῦ ἐν Μένλο-πὰρκ εἶνε πλήρη μηχανῶν καὶ σκευῶν νεωτάτης ἐφευρέσεως, ὑπάρχει δ' ἐν αὐτοῖς καὶ πλήρης συλλογὴ πάντων τῶν ὑπαρχόντων χημικῶν στοιχείων καὶ σκευασιῶν, ὅπως οὕτω ὁ ἐφευρέτης ἔχῃ πάντοτε πρόχειρον πᾶν ὅ,τι ἤθελε χρειασθῇ δι' οἱονδήποτε αὐτοῦ πείραμα.

Τοιοῦτον εἶνε τὸ ἐργαστήριον τοῦ μεγαλοφυοῦς Ἀμερικανοῦ, τοῦ *Μάγου τοῦ Μένλο-πάρκ*, ὡς τὸν ὀνομάζουσιν, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν μόλις ἠδύνατο νὰ συστραφῇ ἐντὸς τῆς μικρᾶς του *τρύπας* ἐν τῷ μεγάλῳ ἠπειρωτικῷ σιδηροδρόμῳ, ἔνθα ἐπώλει τὰς ἐφημερίδας του, καὶ ὅπου τὰς ἐργασίας αὐτοῦ διέκοψεν ἡ αἰφνιδία ἀνάφλεξις ποσότητος τινὸς φωσφόρου, ἐξ ἧς ἐπυρπολήθη ὁλόκληρος ἡ ἁμαξοστοιχία. ?

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Φιλοσοφικὴ ἀπάντησις·

— Ἀπὸ τὴν τελευταίαν συνάντησίν μας, φίλτατε, εὑρίσκω ὅτι ἠρχίσατε ὀλίγον νὰ ἀσπρίζετε.

— Ἆ, δὲν εἶνε τίποτε! Ὀλίγη σκόνι ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ζωῆς.

*
* *

Ὁ κ. Κ** συναντᾷ ἕνα τῶν φίλων του.

— Ἆ! λέγει οὗτος, πηγαίνεις βέβαια εἰς τῆς Κας Χ*;

— Ἐπήγαινα τῷόντι νὰ τῆς κάμω ἐπίσκεψιν, ἀποκρίνεται ὁ ἄλλος. Εὐτυχῶς ἐνθυμήθηκα ἐγκαίρως ὅτι σήμερον μένει 'ς τὸ 'σπῆτι . . . καὶ ἀνέβαλα τὴν ἐπίσκεψιν δι' αὔριον.

*
* *

Ἀφορισμὸς γαστρονόμου.

Τὰ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ γεύματος παρατιθέμενα τρώγει τις διὰ νὰ ζήσῃ.

Τὰ κατόπιν τούτων τρώγει—διὰ νὰ φάγῃ.

Τὰ ἐπιδόρπια τρώγει—διὰ νὰ πίῃ.

*
* *

— Προσερχόμενός τις εἰς τὴν θυρίδα λεωφορείου ἐρωτᾷ:

— Γεμάτη εἶνε ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε;

— Ὄχι, ἀπαντᾷ φωνή τις ἔσωθεν, ὄχι, ἕνας κοῦκκος λείπει μοναχά, εἰσέλθετε.

*
* *

Αἱ γυναῖκες αἱ ψιμυθιζόμεναι φέρουσιν ἐρυθρὸν τὸ πένθος τῆς ἀνθηρότητός των.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ δυστυχία εἶνε σκληρὸν σφυρίον, τὸ ὁποῖον ἐνῷ κτυπᾷ διαπλάττει τὸν χαρακτῆρα.

*** Τοῦτο τὸ κοινὸν μὲ τοὺς δρόμους ἔχουσιν οἱ δικηγόροι, ὅτι οἱ συντομώτεροι εἶνε καὶ οἱ καλλίτεροι.

*** Τὸ παραμικρὸν πρᾶγμα δύναται νὰ μᾶς παρηγορήσῃ, διότι καὶ τὸ παραμικρὸν δύναται νὰ μᾶς λυπήσῃ. (Πασχάλ).

*** Αἱ γνώσεις, ἃς ἀπεκτήσαμεν, δὲν πρέπει νὰ μένουν ἄτακτοι καὶ συγκεχυμέναι ἐν τῷ πνεύματι

Digitized by Google

ἡμῶν· ὀφείλομεν νὰ εἰξεύρωμεν τί γνωρίζομεν, ὅπως ἐν ἀνάγκῃ κάμνωμεν χρῆσιν αὐτῶν. (Λέϊβνιτς).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ μέγας μελοποιὸς Mozart συνήνου ἐν ἑαυτῷ τὰς παραδοξοτέρας ἀντιθέσεις χαρακτῆρος· νῦν μὲν θορυβώδης, ἄλλοτε μελετηρὸς καὶ σιωπηλὸς, ἄλλοτε παίκτης ἐμπαθὴς καὶ ἄλλοτε ἀφωσιωμένος ὅλος εἰς τὴν ἐργασίαν, εἶχε πάντοτε τὰ αἰσθήματα εὐγενῆ καὶ ἐξέφραζεν αὐτὰ μεθ' ὅλης τῆς ἀφελείας τῆς περιπαθοῦς καρδίας του. «Μ' ἀγαπᾶτε πολύ;», ἔλεγε παιδίον ἔτι πρὸς πάντα ἐρχόμενον εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ πατρός του· ἐὰν δὲ ἐβράδυνε νὰ δοθῇ αὐτῷ καταφατικὴ ἀπάντησις, οἱ ὀφθαλμοί του ἐπληροῦντο ἀμέσως δακρύων. Ἐν τούτοις μετὰ τῆς ὑπερβολικῆς ταύτης εὐαισθησίας συνήνου μεγάλην κλίσιν πρὸς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας. Ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον εἶδον αὐτὸν νὰ καλύπτῃ τοὺς τοίχους καὶ τὰς τραπέζας δι' ἀριθμῶν καὶ σχημάτων γεωμετρικῶν. Ἀλλ' ἡ εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην παρεκδρομή του ὑπῆρξε βραχυχρόνιος, διότι ταχέως ἐπανῆλθεν εἰς τὴν προσφιλῆ αὐτῷ μουσικήν. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐδώρησαν αὐτῷ μικρὸν *βιολίον* ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀνάστημά του· ἀμέσως δὲ ἤρχισε μόνος καὶ κρυφίως νὰ γυμνάζεται εἰς τὸ ὄργανον. Μετά τινα καιρὸν ὁ Wengl, διάσημος τότε *βιολιστής*, ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ πατρός του, ἱκανωτάτου καὶ τούτου μουσικοῦ, εἰς ὃν προέτεινε νὰ δοκιμάσωσι τινὰς τριῳδίας, ἃς εἶχε συνθέσει. Ὁ μικρὸς Mozart ἐζήτησεν εὐθὺς νὰ ἀναθέσωσι καὶ εἰς αὐτὸν ἓν μέρος· ἀλλ' ὁ πατήρ του ἠθέλησε νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ, ἐκείνου δ' ἐπιμένοντος τὸν ἐπέπληξε. Τότε τὸ παιδίον ἤρχισε νὰ κλαίῃ, λέγον ὅτι διὰ νὰ παίξῃ δευτερεῦόν τι μέρος δὲν ἦτο ἀπαραίτητον νὰ εἶνε ἔξοχος μουσικός.—«Λοιπὸν, τοῦ λέγει τότε ὁ πατήρ του, παῖξε, ἀλλὰ ὅλως διόλου σιγὰ, διότι ἐὰν ἀκουσθῇς, θὰ σὲ διώξωμεν». Ἡ τριῳδία ἤρχισεν, οἱ δὲ ἐκτελοῦντες αὐτὴν ἔβαλον κραυγὴν ἐκπλήξεως ἀκούσαντες τὸ παιδίον εὐθὺς εἰς τὴν πρώτην φορὰν νὰ ἐκτελῇ ὄχι μόνον τὸ μέρος τοῦ δευτέρου *βιολίου*, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ πρώτου. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διὰ τῆς ἐμφύτου αὐτῷ μεγαλοφυΐας τὸ παιδίον προσῳκειώθη ὅλους τοὺς κανόνας τῆς ἁρμονίας. Ἦτο ἑξαετὴς μόλις ὅτε ἐπειράθη νὰ συνθέσῃ μελῳδίαν τινά.—Τί κάνεις αὐτοῦ; τοῦ εἶπεν ὁ πατήρ του βλέπων αὐτὸν νὰ *μουντζουρώνῃ* τεμάχιον χάρτου μουσικῆς.—Συνθέτω μίαν μελῳδίαν, καὶ κοντεύω νὰ τελειώσω τὸ πρῶτον μέρος. — Γιὰ δεῖξέ μας τὸ ἀριστούργημά σου. —"Οχι, δὲν ἐτελείωσεν ἀκόμη!» Ἀλλ' ὁ πατὴρ ἁρπάζει ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ υἱοῦ του τὸ μελανωμένον χαρτίον, ἐφ' οὗ ῥίπτει βλέμμα περίεργον. Αἴφνης οἱ ὀφθαλμοί του διαστέλλονται ἔκπληκτοι, μειδίαμα χαρᾶς καὶ ὑπερηφανείας πατρικῆς καταυγάζει τὸ πρόσωπόν του, τείνων δὲ τὸ χαρτίον εἰς ἕνα τῶν φίλων του ἐκεῖ παριστάμενον· «Ἰδὲ, τὸν λέγει, τί σύνθεσις καὶ πόσον καλῶς ἐτήρησε τοὺς κανόνας!»

Ἀπίθανος δὲν πρέπει νὰ φανῇ εἰς οὐδένα ἡ ἑορτὴ, τὴν ὁποίαν θέλομεν ἀναφέρει κατωτέρω, οὐδ' ὅτι ἐγένετο σιωπηλὴ καὶ ἀθόρυβος, διότι οἱ ἑορτάσαντες αὐτὴν ἦσαν πάντες κωφάλαλοι. Ἂν ἔλειπον αἱ εὐφημίαι, ἀνεπλήρουν ὅμως αὐτὰς ἄναρθροι κραυγαὶ λίαν ἐκφραστικαί.

Ὅλοι σχεδὸν οἱ ἐν Παρισίοις διαμένοντες κωφάλαλοι, ζωγράφοι καὶ γλύπται, φιλόλογοι, ποιηταὶ, ὑπάλληλοι καὶ τεχνῖται εἶχον συνέλθει τελευταῖον ἐν μεγάλῳ τινὶ ἑστιατορίῳ τῶν Παρισίων, ἵνα ἑορτάσωσι τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ ἀββᾶ de l'Epée, τοῦ πρώτου διοργανωτοῦ τῶν σχολείων τῶν κωφαλάλων.

Ἡ διὰ χειρονομιῶν γλῶσσα αὐτῶν ἐτελειοποιήθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τὸ συμπόσιον δὲν ἐστερήθη οὐδεμίαν τῶν διασκεδάσεων, ὅσας παρέχουσι παρόμοιαι πανηγύρεις. Ἀπηγγέλθησαν κατὰ τὰ ἐπιδόρπια λόγοι λίαν χειροκροτηθέντες. Νέος δέ τις ποιητὴς ἀπήγγειλε μετ' αἰσθήματος καταθέλξαντος τὴν ὁμήγυριν ποίημά τι αὐτοῦ, ὅπερ μάλιστα καὶ ἐπιτλοφόρησεν «Ἡ Λίμνη», μηδόλως πτοηθεὶς μὴ κατασυντριβῇ ὑπὸ τῆς ἀναμνήσεως τῆς ὁμωνύμου ᾠδῆς τοῦ Λαμαρτίνου. Κατόπιν γηραιός τις καὶ πολιόθριξ κωφάλαλος ἡρμήνευσε διὰ μιμήσεως ἐρρύθμου, ἣν αὐτὸς ἐπενόησε, διάφορα ᾄσματα.

Τέλος δὲ, ἀναπετασθείσης αὐλαίας τινὸς, εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης ἐφάνη σκηνὴ προχείρως κατεσκευασμένη, ἐπὶ τῆς ὁποίας κωφάλαλοι κλίσιν ἔχοντες πρὸς τὸ θέατρον παρέστησαν τὸν «Κατὰ φαντασίαν ἀσθενῆ», μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας χειροκροτούμενοι ὑπὸ τῶν ἄλλων θεατῶν.

Αἱ ἐφημερίδες τῆς Καλιφορνίας ἀναφέρουσιν ὅτι ἐν San-Franscisco παρουσιάσθη πρό τινος ἡ πρώτη γυνὴ δικηγόρος, ἀναλαβοῦσα τὴν ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων ὑπεράσπισιν ἀνθρώπου κατηγορουμένου ἐπὶ φόνῳ.

Ἡ δικηγόρος, κυρία Γόρδων τὸ ὄνομα, ἦτο μελανείμων, ἔχουσα ὡς μόνον κόσμημα ῥόδον ἐν τῷ στηθοδέσμῳ αὐτῆς. Ἡ εἰς τὸ δικαστήριον εἴσοδος αὐτῆς συνεκίνησεν ὅλον τὸ ἀκροατήριον, ἀλλ' ἡ κ. Γόρδων προσεποιήθη ὅτι οὐδεμίαν ἔδωκε προσοχήν. Τὴν μακρὰν αὐτῆς ἀγόρευσιν διέκοψαν πολλάκις αἱ ζωηραὶ εὐφημίαι τοῦ ἀκροατηρίου, παρὰ τὰς αὐστηρὰς ἐπιτιμήσεις τοῦ προέδρου. Ὅτε δ' ἐν τέλει τὸ δικαστήριον ἐξέδωκεν ἀθωωτικὴν ἐτυμηγορίαν, ἐνθουσιώδεις πάλιν ἐξεῤῥάγησαν αἱ εὐφημίαι τῶν ἀκροατῶν. Εἶνε δὲ οὐ μόνον εὔγλωττος δικηγόρος ἡ κ. Γόρδων, ἀλλὰ καὶ νέα καὶ ὡραία, καὶ λέγουσιν ὅτι κατεγοήτευσε τὸ δικαστήριον.

Γνωστὴ εἶνε ἡ ἰδιοτροπία τῶν Ἄγγλων καὶ εἰς αὐτὰς τὰς γνωστοποιήσεις των. Ἰδοὺ μία

Digitized by Google

τοιαύτη, κατὰ τὸ βιβλικὸν γεγραμμένη ὕφος, ἥτις δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἧττον ἀξιοπεριέργων :

«Ὅταν ὁ Ἰωσὴφ εἶδε τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας των καὶ ἐπὶ μακρὸν ἠσπάζετο αὐτοὺς περιπαθῶς.

»Καὶ ἠρώτησεν αὐτούς· Πῶς ἔχει ὁ πατήρ μου Ἰακώβ ;

»Καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, ὅτι καλῶς ἔχει.

»Καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰωσήφ· Ἔχει ἀκόμη καλὴν ὄρεξιν ;

»Καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ : Βέβαια, διότι καθ' ἑκάστην προγευματίζει εἰς τὸ «*Κοσμοπολιτικὸν Ξενοδοχεῖον*», *ὅπου μὲ δύο μόνον σελίνια τρώγει ποικιλίαν ἐξαιρέτων φαγητῶν, ἅτινα εἶνε ἐκ τῶν καλλιτέρων ἀφ' ὅσα παρασκευάζουσιν εἰς ὅλην τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν*».

Γνωστὸν ὅτι ἐν Ῥωσσίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ, ἡ ἐθιμοταξία δὲν ἀπογορεύει εἰς τὰς γυναῖκας τὸ κάπνισμα· ἀλλ' ἀγνοοῦσιν ἴσως οἱ πολλοὶ πόσον ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἐπεξετάθη παρὰ τῷ ὡραίῳ φύλῳ ἐν Ῥωσσίᾳ. — Ἰδοὺ μικρὸν τούτου δεῖγμα.

Κατ' αὐτάς, γράφει κυρία τις εἰς τὸν «Κήρυκα» τῆς Πετρουπόλεως, ἔλαβον εἰσιτήριον πρώτης θέσεως διὰ Μόσχαν, καὶ ἠθέλησα νὰ εἰσέλθω εἰς ἅμαξαν ὡρισμένην μόνον διὰ κυρίας. Ἅμα ἀνοίξασα τὴν θυρίδα ὀπισθοχωρῶ ἀποπνιγεῖσα· δέκα κυρίαι, καθήμεναι ἐν τῇ ἁμάξῃ, ἐκάπνιζον πᾶσαι. Ἠρώτησα τὸν ὑπάλληλον τῆς ἁμαξοστοιχίας ἐὰν δὲν ὑπῆρχέ τις ἅμαξα διὰ τὰς κυρίας, εἰς ἣν νὰ ἀπηγορεύετο τὸ κάπνισμα· ἀλλὰ τοιαύτη δὲν ὑπῆρχεν. Ὅθεν ἠναγκάσθην νὰ καταφύγω εἰς μίαν ἐκ τῶν κοινῶν ἁμαξῶν, ἐν αἷς δὲν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ἄνδρας νὰ καπνίζωσι.

Ἐπὶ ἑνὸς τετραγωνικοῦ χιλιομέτρου ἀναλογοῦσιν ἐν Βελγίῳ 188 κάτοικοι, ἐν ταῖς Κάτω Χώραις 122, ἐν Ἀγγλίᾳ 111, ἐν Ἰταλίᾳ 95, ἐν Γερμανίᾳ 79, ἐν Γαλλίᾳ 70, ἐν Αὐστρίᾳ 60, ἐν Δανιμαρκίᾳ 51, ἐν Ῥουμανίᾳ 41, ἐν Σερβίᾳ 34, ἐν Ἑλλάδι 33, ἐν Τουρκίᾳ 26, ἐν Ῥωσσίᾳ 14, ἐν Σουηδίᾳ 10 καὶ ἐν Νορβηγίᾳ 6 κάτοικοι.

Κατὰ τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν Annuaire de la presse française τοῦ 1880 ἐκ τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων τὴν μεγαλειτέραν κυκλοφορίαν ἔχει ἡ «Μικρὰ ἐφημερὶς» (Petit journal). Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἱδρύθη ἐν ἀρχῇ τοῦ 1863, ἐξέδιδε δὲ κατ' ἀρχὰς 80,000 φύλλων. Τῷ 1864, ὅτε ἤρξατο δημοσιεύουσα τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ponson du Terrail «Ἡ ἀνάστασις τοῦ Ροκαμβόλ», ἡ πώλησίς της ἀνῆλθεν εἰς 230,000, ἀργότερον δὲ ηὔξησεν εἰς 300,000, εἰς 400,000, εἰς 500,000. Σήμερον ὁ μέσος ὅρος τῶν πωλουμένων φύλλων τῆς «Μικρᾶς ἐφημερίδος» εἶνε 550,000-570,000· πολλάκις δὲ ἕνεκα ἐκτάκτων συμβαμάτων, ὡς λ. χ. ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Τρόππμαν, ἡ πώλησίς της ἔφθασεν εἰς 600,000 φύλλων. Μετὰ τὸ «Petit journal» τὴν μεγαλειτέραν κυκλοφορίαν ἔχει τὸ «Figaro». Ὁ ταμίας τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἔχει κατ' ἔτος διαχείρισιν 10,000,000 φράγ.

Οἱ μεγαλίτεροι σήμερον ζῶντες ζωγράφοι εἶνε ὁ Meissonier ἐν Παρισίοις, ὁ Mentzel ἐν Βερολίνῳ, ὁ Mackart ἐν Βιέννῃ καὶ ὁ Malais ἐν Λονδίνῳ. Τὸ περίεργον δὲ εἶνε ὅτι καὶ τῶν τεσσάρων τὰ ὀνόματα ἀρχίζουν ἀπὸ M.

Φιλάνθρωπός τις ἀπαντᾷ ἔν τινι ὁδῷ τῆς Νεαπόλεως πτωχὸν παιδίον, ῥακένδυτον καὶ τρέμον ἐκ τοῦ ψύχους. Λαβὼν αὐτὸ ἐκ τῆς χειρός, τὸ φέρει εἴς τι κατάστημα ἑτοίμων ἐνδυμάτων, ὅπου τῷ ἀγοράζει πλήρη ἐνδυμασίαν.

Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας, διερχόμενος διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, βλέπει πάλιν τὸ παιδίον ἐν τῇ αὐτῇ ἐλεεινῇ καταστάσει.

— Καὶ τί ἔκαμες τὰ φορέματα ὅπου σοῦ ἠγόρασα ; τὸ ἐρωτᾷ.

— Μὲ τὰ 'πῆρε ὁ πατέρας.

— Σὲ τὰ 'πῆρε ; Λοιπὸν ἔλα νὰ σοῦ ἀγοράσω ἄλλα.

— Εἶνε τοῦ κάκου, κύριε...

— Γιατί εἶνε τοῦ κάκου ;

— Ὁ πατέρας δὲν θέλει νὰ φορῶ καινούργια φορέματα, γιατὶ ὅταν εἶμαι ἔτσι 'ντυμένος, δὲν θὰ μοῦ δίνουν ἐλεημοσύνην.

Μεταξὺ τῶν Κροίσων τῆς γῆς οἱ ἑπόμενοι τρεῖς δὲν θὰ καταταχθῶσι βέβαια εἰς τὴν ὑποδεεστέραν τάξιν. Ὁ δοὺξ τοῦ Οὐεστμίνστερ, ἔχων ἐτησίαν πρόσοδον 800,000 λιρῶν στερλινῶν, δύναται, ἄνευ βλάβης τῶν κεφαλαίων του, νὰ δαπανήσῃ 50,000 φράγκων καθ' ἑκάστην, ἤτοι 35 φρ. ἀνὰ πᾶν λεπτὸν τῆς ὥρας.

Ὁ Ἀμερικανὸς γερουσιαστὴς Jones de Nevada ἔχει ἐτησίαν πρόσοδον 1 ἑκατομμυρίου λιρῶν στερλινῶν, ἥτις ἐπιτρέπει αὐτῷ νὰ δαπανᾷ περὶ τὰ 50 φράγκα κατὰ πᾶν λεπτόν.

Ἀλλὰ καὶ τῶν δύο προηγουμένων τὰ πλούτη εἶνε πολὺ κατώτερα τῶν τοῦ κ. Mackay ἐν Παρισίοις, ὅστις ἀπολαμβάνει κατ' ἔτος ἐκ τῶν κεφαλαίων του 2,750,000 λιρῶν στερλινῶν, ἤτοι περὶ τὸ διπλάσιον τῶν δημοσίων προσόδων τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους, καὶ δύναται νὰ δαπανᾷ καθ' ἑκάστην 180,000 φράγκων, ἤτοι 125 κατὰ πᾶν λεπτὸν τῆς ὥρας.

Εἰς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Κακὴ ἕξις εἶνε νὰ καπνίζῃ τις ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα· διότι ὁ καπνὸς ἐπιφέρει μικρὰν παραλυσίαν εἰς τὰ πεπτικὰ ὄργανα καὶ ἀνακόπτει τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν. Διὰ τοῦτο καλὸν εἶνε νὰ γίνεται τὸ κάπνισμα μετὰ παρέλευσιν μικροῦ διαστήματος, ἀφοῦ τελειώσῃ τὸ γεῦμα.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 267 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 8 Φεβρουαρίου 1881

Ἐκ τοῦ ἄρτι ἐν Λειψίᾳ ἐκδοθέντος συγγράμματος τοῦ διδάκτορος κ. Schliemann περὶ τῶν ἐν Τροίᾳ ἀνασκαφῶν αὐτοῦ, οὗτινος ἐγκαίρως ἐμνημόνευσεν ἡ Ἑστία, ἀποσπῶμεν τὴν κατωτέρω ἐκτενῆ καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαν αὐτοβιογραφίαν τοῦ διασήμου ἀρχαιοδίφου, ἣν μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως, πιστεύομεν, θέλουσι διεξέλθει οἱ ἀναγνῶσται τῆς Ἑστίας, διὰ τὰς ἐν αὐτῇ λεπτομερεῖς καὶ λίαν περιέργους περιπετείας τοῦ βίου τοῦ ἐρευνητοῦ τῆς Τροίας καὶ τῶν Μυκηνῶν, καὶ ἣν ἔτι μᾶλλον τερπνὴν καθιστᾷ ἡ χάρις καὶ ἡ ἀφέλεια τῆς διηγήσεως.

Τὸ πολυτελέστατον τοῦτο σύγγραμμα ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐν Λειψίᾳ γνωστοῦ ἐκδότου F. A. Brockhaus, εὑρίσκεται δὲ παρὰ τῷ κ. Βίλμπεργ καὶ τιμᾶται δραχμῶν 75.

Σ. τ. Δ.

ΕΡΡΙΚΟΣ ΣΛΙΕΜΑΝ

Αὐτοβιογραφία.

Ἀρχόμενος τῆς ἐξιστορήσεως τοῦ βίου μου, προλέγω ὅτι δὲν πράττω τοῦτο ἐκ ματαιοδοξίας ὁρμώμενος, ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως καταδείξω ὅτι ἅπασαι αἱ ἐργασίαι τῆς ὀψιαιτέρας ἡλικίας μου εἶχον ὡς ἀφορμὴν καὶ ἦσαν ἀναγκαία συνέπεια τῶν ἐντυπώσεων τῆς παιδικῆς. Ἡ δίκελλα καὶ τὸ πτύον, ἵνα εἴπω οὕτως, ἅτινα εἰργάσθησαν διὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Τροίας καὶ τοὺς τάφους τῶν βασιλέων τῶν Μυκηνῶν, ἐσφυρηλατήθησαν καὶ ἐξύνθησαν ἐν τοῖς μικροῖς γερμανικοῖς χωρίοις, ἐν οἷς διήγαγον ἑπτὰ ἔτη τῆς πρώτης μου νεανικῆς ἡλικίας. Δὲν μοὶ φαίνεται δὲ καὶ ἄσκοπον νὰ διηγηθῶ πῶς ἀπέκτησα τὰ μέσα, δι' ὧν κατὰ τὸ φθινόπωρον ἤδη τοῦ βίου μου ἠδυνήθην νὰ διεξαγάγω τὰ μεγάλα σχέδια, ἅτινα ὡς μικρὸς πτωχὸς παῖς διεχάραξα ἐν τῇ διανοίᾳ μου. Ἐλπίζω μάλιστα ὅτι τὸ εἶδος καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν διέθεσα τὰ μέσα ταῦτα, θέλουσιν ἐκτιμηθῆ ὑπὸ πάντων, καὶ ὅτι καὶ ἡ ἱστορία τοῦ βίου μου θέλει συντελέσει πως εἰς τὸ μέλλον, ὅπως διαδώσῃ εἰς τοὺς λογίους ὅλων τῶν ἐθνῶν τὴν ἀγάπην πρὸς τὰς μεγάλας ἐκείνας καὶ λαμπρὰς προσπαθείας, αἵτινες, ὅπως μὲ διεφύλαξαν ἐν μέσῳ τῶν ποικίλων καὶ σκληρῶν δοκιμασιῶν, οὕτω θέλουσιν εὐφράνει καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἡμερῶν μου.

Ἐγεννήθην τῇ 6 Ἰανουαρίου 1822 ἐν τῷ πολιχνίῳ Νέᾳ-Βουκόβῃ τοῦ Σχουερίνου Μεκλεμβούργου, ἔνθα ὁ πατήρ μου Ἐρνέστος Σχλίεμαν ἦτο διαμαρτυρόμενος ἱεροκῆρυξ, καὶ ὁπόθεν ἐκλήθη κατὰ τὸ ἔτος 1823 ἐπίσης ὡς ἱεροκῆρυξ εἰς Ἀγκερσχάγεν, χωρίον ἀνῆκον εἰς τὸ αὐτὸ δουκάτον, κείμενον δὲ μεταξὺ Waren καὶ Penzlin. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ διήγαγον τὰ ἑπόμενα 8 ἔτη, καθ' ἃ ἡ ἔμφυτος κλίσις μου πρὸς τὰ μυστηριώδη καὶ θαυμάσια ἀνεφλέχθη εἰς ἀληθὲς πάθος ἕνεκα τῶν ὑπερφυῶν πραγμάτων, ἅτινα περιεῖχε τὸ χωρίον ἐκεῖνο. Διότι ἐλέγετο, ὅτι ἐν τῷ κήπῳ τῆς οἰκίας μας «ἐπλανᾶτο» τὸ πνεῦμα τοῦ προκατόχου τοῦ πατρός μου, τοῦ ἱερέως τῆς Ῥουσσδόρφης, καὶ ὅτι ἀπὸ μικρόν τι ἕλος, ἀκριβῶς ὄπισθεν τοῦ κήπου τούτου εὑρισκόμενον, ἀνήρχετο περὶ τὸ μεσονύκτιον τὸ φάντασμα γυναικὸς παρθένου φερούσης ἀργυροῦν φιάλιον. Πλὴν τούτων, περὶ τὸ χωρίον εὑρίσκετο λόφος τις μικρὸς, κυκλούμενος ὑπὸ τάφου, ἴσως προϊστορικῆς ἐποχῆς ἐκ τῶν καλουμένων οὐνικῶν τάφων, ἐν ᾧ γηραιὸς λῃστὴς ἱππότης εἶχε θάψει κατὰ τὴν παράδοσιν τὸ ἀγαπητὸν αὐτοῦ παιδίον ἐν χρυσῷ λίκνῳ, καὶ μυθώδεις θησαυροὶ πιθανῶς ἐνεκλείοντο παρὰ τὰ ἐρείπια παλαιοῦ τινος στρογγύλου πύργου ἐν τῷ κήπῳ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ κτήματος. Τόσῳ δὲ σταθερὰ ἦτον ἡ πίστις μου ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως ὅλων τούτων τῶν θησαυρῶν, ὥστε ὁσάκις ἤκουον τὸν πατέρα μου παραπονούμενον διὰ τὰς χρηματικὰς αὐτοῦ ἀνάγκας, ἠρώτων αὐτὸν μετ' ἀπορίας διατὶ δὲν ἐλάμβανε τὴν ἀργυρᾶν φιάλην, ἢ δὲν ἀνέσκαπτε πρὸς εὕρεσιν τοῦ λίκνου, ἵνα κατασταθῇ πλούσιος. Ἀλλὰ καὶ ἕτερος πύργος μεσαιωνικὸς ὑπῆρχεν ἐν Ἀγκερσχάγεν. Εἶχε δὲ οὗτος, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁδοὺς κρυφίας ἐντὸς τῶν ἓξ πόδας ἰσχυρῶν αὐτοῦ τοίχων καὶ ὑπόγειον ὁδὸν, μήκους ἑνὸς πλήρους γερμανικοῦ μιλίου, ἐκβάλλουσαν παρὰ τῷ Speck εἰς τὸν πυθμένα τῆς βαθείας θαλάσσης. Ἐνταῦθα περιεφέροντο πλῆθος φασμάτων τρομερῶν, μετὰ ῥίγους δ' ὡμίλουν ὅλοι οἱ χωρικοὶ περὶ τῶν φρικωδῶν τούτων πραγμάτων. Ὁ πύργος οὗτος κατὰ τὴν παράδοσιν κατῳκήθη ποτὲ ὑπό τινος ἱππότου λῃστοῦ Henning von Holstein καλουμένου, ὅστις κληθεὶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ Henning Bradenkirl, εἶχεν ἐνσπείρει ἁπανταχοῦ τὸν φόβον, διότι ἐλῄστευε καὶ ἐλεηλάτει ἔνθα ἠδύνατο. Ἕνεκα τούτου παρωργίσθη ποτὲ οὐκ ὀλίγον, ὅταν ὁ δοὺξ τοῦ Μεκλεμβούργου ἔδωκε διαβατήριον εἰς ἔμπορόν τινα, ὅστις ἔπρεπε νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ πύργου του, καὶ οὕτως ὑπερήσπισεν αὐτὸν κατὰ τῆς βιαίας τοῦ ἱππότου ἐπιθέσεως. Ὅπως δὲ ὁ λῃστὴς ἐκδικηθῇ διὰ τοῦτο τὸν δοῦκα, προσεκάλεσεν αὐτὸν ὑποκριτικῶς εἰς συμπόσιον ἐν τῷ πύργῳ του. Ὁ δοὺξ ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν καὶ κατὰ τὴν ὡρισμένην

ἡμέραν, συνοδευόμενος ὑπὸ μεγάλης ἀκολουθίας, ἐπορεύετο τὴν πρὸς τὸν πύργον ὁδόν. Ἀλλ' ὁ βουκόλος τοῦ ἱππότου, ὅστις ἔμαθε ὅτι σκοπὸς τοῦ κυρίου του ἦτο νὰ φονεύσῃ τὸν δοῦκα, ἐκρύβη ὑπό τινα θάμνον παρὰ τῇ ὁδῷ, ὄπισθεν λόφου τινὸς κειμένου περὶ τὸ τέταρτον τοῦ μιλίου μακρὰν τῆς οἰκίας μας, καὶ περιμείνας τὸν δοῦκα, ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ τὴν προδοτικὴν πρόθεσιν τοῦ Henning, οὕτω δὲ ὁ δοὺξ ἐπέστρεψε πάραυτα. Ἴσως δ' ἐκ τούτου τοῦ γεγονότος ὠνομάσθη καὶ ὁ λόφος «λόφος τῆς προσδοκίας». Ἐν τούτοις ὁ ἱππότης ἀνακαλύψας ὅτι ὁ βουκόλος κατέστρεψε τὰ σχέδιά του, διέταξεν ὅπως ἐψήσωσιν αὐτὸν βραδέως, ζῶντα, ἐν σιδηρῷ τηγάνῳ, ὁ δὲ ἴδιος κατὰ τὴν στιγμὴν τῶν ὀδυνῶν καὶ τῆς ἀγωνίας, προσθέτει ἡ παράδοσις, σκληρῶς ἐλάκτισε τὸν δυστυχῆ διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ποδός. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἦλθεν ὁ δοὺξ, φέρων καὶ τάγμα στρατιωτῶν καὶ ἐπολιόρκησε τὸν πύργον καὶ προσέβαλεν ἰσχυρῶς· ὅταν δὲ ὁ ἱππότης Henning εἶδεν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ σωθῇ, συνεφόρησεν ἔν τινι μεγάλῳ κιβωτίῳ ἅπαντας τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ, καὶ κρύψας αὐτοὺς ἐγγὺς παρὰ τῷ πύργῳ ἐντὸς τοῦ κήπου, ηὐτοκτόνησε. Σειρὰ λίθων πλατέων ἐν τῷ νεκροταφείῳ τοῦ χωρίου κειμένων, κατεδείκνυε τὸν τάφον τοῦ κακούργου, ἐν ᾧ ὁ ἀριστερὸς αὐτοῦ ποῦς, ὁ φέρων μέλαιναν περικνημίδα, ἀδιακόπως ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ηὔξανεν ἐξερχόμενος ἔξω τοῦ μνημείου. Καὶ ὁ νεωκόρος δὲ Prange καὶ ὁ νεκροθάπτης Wöllert ὤμνυον εἰς τὴν ψυχήν των καὶ εἰς τὴν πίστιν των, ὅτι αὐτοὶ οὗτοι ὡς παῖδες ἔκοψαν τὸ σκέλος καὶ διὰ τοῦ ὀστοῦ τούτου ἔῤῥιψαν ἀπίδια ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ὅτι τὸ σκέλος αἴφνης κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐπαύσατο αὐξανόμενον. Πάντα ταῦτα, ὡς εἰκός, ἐπίστευον κἀγὼ ἐν τῇ παιδικῇ ἁπλότητι, καὶ παρεκάλουν μάλιστα τὸν πατέρα ν' ἀνοίξῃ αὐτὸς τὸ μνημεῖον, ἢ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ἐμὲ τοῦτο, ὅπως βεβαιωθῶμεν διὰ τίνα αἰτίαν ἐπαύσατο τὸ σκέλος αὐξανόμενον.

Μεγίστην ἐπίσης ἐντύπωσιν προὐξένησεν εἰς τὴν εὐαίσθητον φαντασίαν μου ἀνάγλυφόν τι ἐξ ἀργίλλου, κείμενον ἐπὶ τῶν ὀπισθίων τοίχων τοῦ πύργου, παριστῶν ἄνδρα, κατὰ τὴν παράδοσιν, τὸ ὁμοίωμα τοῦ Enning Bradenkirl. Ἐπὶ τοῦ ἀναγλύφου τούτου οὐδὲν χρῶμα προσεκολλᾶτο, ἐλέγετο δὲ ὅτι ἦτο κεκαλυμμένον διὰ τοῦ αἵματος τοῦ βοσκοῦ, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξαλειφθῇ. Ἑστία τις ἐκτισμένη ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐδεικνύετο ὡς ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἐψήθη ὁ βουκόλος. Καίτοι δὲ ἠγωνίσθησαν τὰ μέγιστα ὅπως ἐξαλείψωσι τὰ ἴχνη τῆς φρικώδους ταύτης ἑστίας, ταῦτα μένουσι πάντοτε ὁρατά, ἐνταῦθα δὲ ἐφάνη καὶ σημεῖόν τι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι οὐδέποτε θέλει λησμονηθῆ ἡ διαβολικὴ αὕτη πρᾶξις. Καὶ εἰς ἄλλον δέ τινα μῦθον ἔδωσα πίστιν τότε, τουτέστιν εἰς τὸν μῦθον καθ' ὃν ὁ κύριος Φον-Κούντλαχ, κτήτωρ τοῦ παρακειμένου κτήματος Ρουμςχάγεν, ἀνασκάπτων λόφον τινὰ παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ, εὗρεν ἐν αὐτῷ μεγάλους ξυλίνους πίθους περιέχοντας κάλλιστον παλαιὸν ρωμαϊκὸν ζῦθον.

Ὁ πατήρ μου δὲν ἦτο οὔτε φιλόλογος οὔτε ἀρχαιολόγος· ἔτρεφεν ὅμως μέγιστον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαιότητος. Συχνάκις δὲ μοὶ διηγεῖτο περὶ τῆς τραγικῆς καταστροφῆς τῆς Ἡρακλείας καὶ Πομπηΐας, καὶ ἐθεώρει ὡς εὐτυχῆ τὸν ἔχοντα τὰ μέσα καὶ τὸν χρόνον ὅπως ἐπισκεφθῇ τὰς εἰς τὰς χώρας ταύτας γενομένας ἀνασκαφάς. Πολλάκις ἐπίσης μοὶ διηγεῖτο, ἐνῷ ἐγὼ ἀπεθαύμαζον, τὰς πράξεις τῶν ὁμηρικῶν ἡρώων καὶ τὰ συμβάντα τοῦ τρωϊκοῦ πολέμου, πάντοτε δὲ μὲ εὕρισκεν ἔνθερμον ὑπερασπιστὴν τῶν Τρώων. Ἕνεκα τούτου μετὰ μεγάλης θλίψεως ἤκουσα παρ' αὐτοῦ ὅτι ἐπὶ τοσοῦτον κατεστράφη ἡ Τροία, ὥστε οὔτε ἴχνος αὐτῆς κατελείφθη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Ὅταν ὅμως ὁ πατήρ μου μοὶ ἐδώρησε κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων (ἐν ἔτει 1829 ὅτε ἤμην ὀκταέτης τὴν ἡλικίαν) τὴν «Παγκόσμιον ἱστορίαν» τοῦ Γεωργίου Γιέρρερ, καὶ παρετήρησα ἐν αὐτῇ τὴν εἰκόνα τῆς πυρπολουμένης Τροίας μετὰ τῶν μεγάλων αὐτῆς τειχῶν καὶ τῆς Σκαιᾶς πύλης, καὶ εἶδον τὸν φεύγοντα Αἰνείαν φέροντα ἐπ' ὤμων τὸν πατέρα Ἀγχίσην, καὶ συγχρόνως κρατοῦντα ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν μικρὸν Ἀσκάνιον, πλήρης χαρᾶς ἐφώνησα τότε· «ἐπλανήθης πάτερ, ὁ Γιέρρερ εἶδε τὴν Τροίαν, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν ἀπεικονίσῃ». «Παιδί μου,» μοὶ εἶπε τότε ὁ πατὴρ «ἡ εἰκὼν εἶνε πλαστὴ διὰ τῆς φαντασίας». Τότε τὸν ἠρώτησα ἂν πραγματικῶς τὰ τείχη τῆς Τροίας ἦσαν τόσον μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ ὅσον ἀπεικονίζοντο ἐν τῇ εἰκόνι, αὐτὸς δ' ἀπήντησε καταφατικῶς. «Ἐὰν λοιπὸν,» εἶπον τότε εἰς τὸν πατέρα, «εἶχε ποτὲ ἡ Τροία τοιαῦτα τείχη, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κατεστράφησαν ἐντελῶς, ἀλλ' ἴσως εἶνε κεχρυμμένα ὑπὸ τὴν κόνιν καὶ τὸ χῶμα ἕνεκα τοῦ πολλοῦ χρόνου, ὅστις παρῆλθε». Ὁ πατήρ μου ὑπεστήριζε τὸ ἐναντίον, ἐνῷ ἐγὼ ἔμενον σταθερὸς εἰς τὴν ἐμὴν ἰδέαν, μέχρις οὗ συνεφωνήσαμεν ὅτι ἔπρεπε ἐγὼ βραδύτερον ν' ἀνασκάψω τὴν Τροίαν.

Τοῦ ἔχοντος περίσσευμα ἐν τῇ καρδίᾳ εἴτε χαρᾶς εἴτε λύπης λαλεῖ τὸ στόμα, καὶ μάλιστα τὸ παιδικόν· ἕνεκα τούτου οὐδὲν ἄλλο διηγούμην εἰς τοὺς συμπαίκτοράς μου ἢ περὶ τῆς Τροίας καὶ τῶν μυστηριωδῶν καὶ θαυμασίων πραγμάτων, ἅτινα ἄφθονα περιεῖχε τὸ χωρίον μας. Οὗτοι δὲ πάντες ἐγέλων ἐπὶ ταῖς ἐμαῖς διηγήσεσι, πλὴν δύο μικρῶν κορασίων, τῆς Λουίζης καὶ Μίννας Μέϊγκε, θυγατέρων τοῦ ἐκμισθωτοῦ κτήματός τινος ἐν Zahren, χωρίῳ ἀπέχοντι περὶ τὸ τέταρτον μιλίου τοῦ Ἀγκερσχάγεν. Τὰ δύο ταῦτα κοράσια, ὧν τὸ μὲν ἦτο ἑξαετὲς, τὸ δὲ εἶχε

Digitized by Google

τὴν ἐμὴν ἡλικίαν, οὐδόλως ἐσκόπουν νὰ μὲ χλευάζωσιν· ἀπ' ἐναντίας ἤνοιγον τὰ ὦτά των καὶ μετὰ τεταμένης προσοχῆς ἤκουον τὰς παραδόξους διηγήσεις μου. Ἰδίως δὲ ἡ Μίννα ἐφαίνετο ὅτι μὲ ἐνόει καλλίτερον, διὸ ἑκουσίως καὶ μετὰ ζήλου ἠσπάζετο ὅλα τὰ τολμηρὰ περὶ τοῦ μέλλοντος σχέδιά μου. Οὕτω προέκυψε συμπάθεια θερμὴ ἑκατέρωθεν, καὶ πάραυτα ἐν παιδικῇ ἁπλότητι ἠρραβωνίσθημεν, ὁμολογήσαντες ἀμοιβαίως αἰωνίαν ἀγάπην καὶ πίστιν. Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1829—30 ἥνωσεν ἡμᾶς ἡ διδασκαλία τοῦ χοροῦ, ἡ γινομένη κατ' ἐναλλαγήν, ὁτὲ μὲν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς μικρᾶς μου νύμφης, ὁτὲ δὲ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἢ ἐν τῷ φαντασματώδη πύργῳ, ὅστις κατῳκεῖτο τότε ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ τοῦ κτήματος τούτου Heldt, καὶ ἐν ᾧ ἀδιακόπως καὶ μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος ἐθεώμεθα τὸ αἱματηρὸν ἀνάγλυφον τοῦ Henning, τὰ ἄθλια ἴχνη τῆς φρικώδους ἑστίας, τὰς μυστικὰς ὁδοὺς ἐντὸς τῶν τειχῶν καὶ τὴν εἴσοδον εἰς τὴν ὑπόγειον ὁδόν. Ἐὰν δὲ ἡ διδασκαλία ἐγίνετο ἐν τῇ οἰκίᾳ μας, ἐπορευόμεθα εἰς τὸ πρὸ τῆς θύρας μας νεκροταφεῖον ὅπως ἴδωμεν μὴ ηὔξησε καὶ πάλιν ὑπὲρ τὸ ἔδαφος ὁ ποῦς τοῦ Henning, ἢ μετὰ βαθείας ἐκπλήξεως ἐθεωροῦμεν τὰ παλαιὰ βιβλία τῆς ἐκκλησίας, ἅτινα ἐγράφησαν διὰ τῆς χειρὸς τοῦ Ἰωάννου Χριστιανοῦ καὶ τοῦ Γοδοφρείδου Ἑρρίκου φὸν Σχρέδερ, οἵτινες ὑπῆρξαν οἱ προκάτοχοι τοῦ πατρός μου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1709—99. Ἰδιάζον θέλγητρον εἶχον δι' ἡμᾶς αἱ παλαιαὶ ἀναγραφαὶ τῶν γεννήσεων, τῶν γάμων καὶ τῶν θανάτων. Ἐνίοτε ἐπεσκεπτόμεθα καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ νεωτέρου ἱερέως, ἥτις εἶχε τότε ἡλικίαν ὀγδοήκοντα καὶ τεσσάρων ἐτῶν, καὶ κατῴκει παρὰ τῇ οἰκίᾳ μας, καὶ ἠρωτῶμεν αὐτὴν περὶ τοῦ παρελθόντος τοῦ χωρίου, ἢ ἐπεξειργαζόμεθα περιέργως τὰς εἰκόνας τῶν προγόνων της. Ἐκ τούτων δὲ μία, ἡ εἰκὼν τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1795 ἀποθανούσης μητρός της, Ὀλγάρθας Χριστίνας, εἵλκυεν ἡμᾶς περισσότερον, τὸ μὲν διότι ἐφαίνετο ὡς ἀριστούργημα τέχνης, τῷ δὲ διότι ὡμοίαζέ πως τῇ Μίννᾳ.

Οὐχὶ σπανίως ἐπεσκεπτόμεθα καὶ τὸν ῥάπτην τοῦ χωρίου Wöllert, ἄνθρωπον μονόφθαλμον καὶ μονόπουν, προσεπικληθέντα, «Πέτρον τὸν πηδῶντα». Οὗτος ἦτο ἄνθρωπος ἐντελῶς ἀπαίδευτος, εἶχεν ὅμως τοιαύτην ἀξιοθαύμαστον μνήμην, ὥστε, ὁσάκις ἤκουε τὸν πατέρα μου ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος κηρύττοντα, ἠδύνατο κατόπιν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν λόγον λέξιν πρὸς λέξιν. Οὗτος λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἐὰν ἐτύγχανε παιδεύσεως γυμνασιακῆς καὶ πανεπιστημιακῆς, ἀναμφιβόλως θὰ ἐγίνετο εἷς τῶν ἐπισημοτέρων λογίων, ἦτο πλήρης εὐφυῶν ἀστειοτήτων, καὶ τὰ μάλιστα διήγειρε τὴν περιέργειαν ἡμῶν διὰ τῶν ἀνεξαντλήτων αὐτοῦ ἀνεκδότων, ἅτινα διηγεῖτο καὶ διὰ θαυμασίας ῥητορικῆς ἐπιτηδειότητος. Ἐνταῦθα, χάριν παραδείγματος, διηγοῦμαι ἓν ἐκ τῶν ἀνεκδότων ἐκείνων: Ὅτι δηλ. ἠθέλησέ ποτε νὰ μάθῃ ποῦ διευθύνονται κατὰ τὸν χειμῶνα οἱ πελαργοί· διό, ὅταν ἀκόμη ἔζη ὁ προκάτοχος τοῦ πατρός μου, συλλαβὼν τὸν πελαργόν, ὅστις συνήθως ἔκτιζε τὴν φωλεάν του ἐπὶ τῆς στέγης τῆς ἀποθήκης μας, προσέδεσεν ἐπὶ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ τεμάχιον περγαμηνῆς, ἐφ' οὗ κατ' ἀπαίτησίν του ἔγραψεν ὁ νεωκόρος, ὅτι αὐτός τε ὁ Wöllert, ὁ ῥάπτης τοῦ χωρίου Ἀγκερσχάγεν ἐν Μεκλεμβούργῳ-Σχουερίνῳ, καὶ ὁ νεκροφύλαξ, παρακαλοῦσι τὸν ἰδιοκτήτην τῆς οἰκίας, ἐφ' ἧς ὁ πελαργὸς οἰκοδομεῖ κατὰ τὸν χειμῶνα τὴν φωλεάν του, ν' ἀνακοινώσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ ὄνομα τῆς χώρας του. Ὅταν δ' ὁ πελαργὸς ἐπέστρεψε κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔαρ εὗρον ἐπὶ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ ἑτέραν περγαμηνήν, ἐφ' ἧς ἦτο ἡ ἀπάντησις διὰ κακογεγραμμένων γερμανικῶν στίχων.

«Τὸ Σχουερῖνον-Μεκλεμβοῦργον ἀγνοοῦμεν. Τὴν δὲ χώραν ἔνθα ἔρχεται ὁ πελαργὸς ὀνομάζομεν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου χώραν».

Βεβαίως δ' ἡμεῖς ἐπιστεύομεν πάντα ταῦτα, καὶ θὰ ἐδίδαμεν ἔτη τινὰ τῆς ζωῆς μας, ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ μάθωμεν ποῦ κεῖται ἡ μυστηριώδης αὕτη χώρα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Καίτοι δὲ τὰ ἀνέκδοτα ταῦτα καὶ ἄλλα ὅμοια δὲν ηὔξανον τὰς γεωγραφικὰς ἡμῶν γνώσεις, διήγειρον ὅμως τὴν ἐπιθυμίαν νὰ σπουδάσωμεν γεωγραφίαν, καὶ ἀνεζωπύρουν τὴν κλίσιν μας πρὸς πᾶν τὸ μυστηριῶδες.

Ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ χοροῦ δὲν ὠφελήθημεν ποσῶς, καθότον οὔτε ἐγὼ οὔτε ἡ Μίννα ἐμάθαμέν τι. Καὶ ἴσως μὲν ἔλειπε καὶ ἡ φυσικὴ προδιάθεσις ἑκατέρου πρὸς τὴν τέχνην ταύτην, ἀλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι αἰτία τούτου ἦτο μᾶλλον αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἡμῶν σπουδαὶ καὶ τὰ περὶ τοῦ μέλλοντος σχέδια.

Εἴχαμεν λοιπὸν τότε ἀποφασίσει σταθερῶς νὰ νυμφευθῶμεν, ὅταν γείνωμεν ἐνήλικες, καὶ τότε ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἐρευνήσωμεν τὰ μυστήρια τοῦ Ἀγκερσχάγεν, τὸ χρυσοῦν λίκνον, τὴν ἀργυρᾶν φιάλην, τοὺς ἀμυθήτους θησαυροὺς τοῦ Henning καὶ τὸν τάφον του, τέλος δὲ καὶ προπάντων ν' ἀνασκάψωμεν τὴν πόλιν Τροίαν. Δὲν ἐφανταζόμεθα δέ τι λαμπρότερον ἢ νὰ διαγάγωμεν τὸν βίον ἐρευνῶντες τὰ λείψανα τοῦ παρελθόντος.

Εὐχαριστῶ δὲ τῷ Θεῷ, διότι καθ' ὅλας τὰς περιπετείας τοῦ πολυκυμάντου μου βίου οὐδέποτε μὲ κατέλιπεν ἡ πίστις εἰς τὴν ὕπαρξιν τῆς Τροίας ἐκείνης, καίτοι εἶδον τὰ παιδικά μας ὄνειρα ἐκπληρούμενα κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ βίου μου, μετὰ 50 ἔτη, ἄνευ τῆς Μίννας, καὶ μάλιστα μακράν, λίαν μακρὰν ἀπ' αὐτῆς.

Ὁ πατήρ μου δὲν ἐγνώριζε τὴν Ἑλληνικήν, ἦτο ὅμως ἱκανῶς κάτοχος τῆς Λατινικῆς, διὸ καὶ ἐπωφελεῖτο πάσης ὥρας ὅπως μὲ διδάσκῃ ταύτην. Ἡ μήτηρ μου ἀπέθανεν ὅταν ἐγὼ ἤμην ἐν-

Digitized by Google

νεαέτης, τοῦτο δὲ ἦτο ἀπώλεια ἀνεπανόρθωτος καὶ δυστύχημα μέγιστον εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς ἕξ ἀδελφούς μου.

Σὺν τῷ θανάτῳ τῆς μητρός μου συνέπεσε νὰ ἐπέλθῃ εἰς τὸν οἶκόν μας καὶ ἕτερον δυστύχημα, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἔστρεψαν ἡμῖν αἰφνηδίως τὰ νῶτα ἅπαντες οἱ γνώριμοι, καὶ ἔπαυσαν ἐντελῶς τὰς μεθ' ἡμῶν σχέσεις των. Ἡ ἀποχώρησις τῶν ἄλλων δὲν μὲ ἐλύπησεν· ἀλλ' ἡ ἀπομάκρυνσίς μου ἀπὸ τῆς οἰκογενείας Μέϊγκε καὶ ἡ ἰδέα ὅτι δὲν πρέπει νὰ χωρισθῶ τῆς Μίννας ἐντελῶς, ἦσαν ὀδυνηρότεραι σκέψεις καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου τῆς μητρός μου, τὸν ὁποῖον μετ' ὀλίγον ἐλησμόνησα, παρασυρθεὶς ὑπὸ τῆς μεγάλης μου θλίψεως διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς Μίννας. Καὶ κατὰ τὸν μετέπειτα δὲ βίον μου ὑπέστην συχνάκις εἰς διαφόρους χώρας τοῦ κόσμου ποικίλας καὶ μεγάλας συμφοράς, οὐδέποτε ὅμως δυστυχία βαρεῖα μοὶ προὐξένησε καὶ τὸ ἑκατοστημόριον τῆς ἐγκαρδίου ἐκείνης ὀδύνης, ἣν ᾐσθάνθην ἐν τρυφερᾷ ἡλικίᾳ ἐννέα ἐτῶν χωρισθεὶς τῆς μικρᾶς μου νύμφης. Ἐπὶ ὅλας ὥρας ἱστάμην μόνος καταχέων ἄφθονα δάκρυα πρὸ τῆς εἰκόνος τῆς Ὀλγάρθας Φον Σχρέδερ, καὶ πλήρης λύπης ἀνεμιμνησκόμην τῶν εὐτυχῶν ἡμερῶν, ἃς διήγαγον πλησίον τῆς Μίννας. Τὸ μέλλον μοὶ ἐφαίνετο σκοτεινὸν καὶ σκυθρωπόν, ἔπαυσαν δ' ἐπὶ μακρὸν νὰ ἔχωσι θέλγητρον καὶ τὰ μυστηριώδη θαυμάσια τοῦ Ἀγκερσχάγεν, καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ Τροία. Ὁ πατήρ μου, βλέπων ὅτι κατεβλήθην σπουδαίως, μὲ ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τὸν ἱεροκήρυκα Φρειδερῖκον Σχλίεμαν, ἔχοντα τὴν ἐνορίαν τῆς κώμης **Kalkshort** ἐν Μεκλεμβούργῳ, ὅπως διαμείνω ἐκεῖ δύο ἔτη. Ἐνταῦθα ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ ἔχω ἐπὶ ἓν ἔτος διδάσκαλον τὸν τότε τελειόφοιτον **Carl Andres** ἐκ **Neu-Strelitz**, ἐξαίρετον φιλολόγον, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ὁποίου ἔκαμα τοσαύτας προόδους, ὥστε ἀπέστειλα κατὰ τὸ ἔτος 1832 κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων εἰς τὸν πατέρα μου, ὡς δῶρον, διατριβὴν λατινιστὶ γεγραμμένην, ἂν καὶ ἴσως μὴ ἄμεμπτον, περὶ τῶν κυριωτέρων συμβάντων τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου καὶ περὶ τῶν πλανῶν τοῦ Ὀδυσσέως καὶ Ἀγαμέμνονος. Ἐν ἔτει ἑνδεκάτῳ τῆς ἡλικίας μου μετέβην εἰς τὸ γυμνάσιον τοῦ **Neu-Strelitz**, ἔνθα κατετάχθην εἰς τὴν τρίτην τάξιν. Ἀλλ' ἀκριβῶς κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον συνέβη βαρεῖα συμφορὰ εἰς τὸν οἶκόν μας, καὶ ἐπειδὴ ἐφοβούμην μὴ δὲν ἐπαρκέσωσι τὰ μέσα τοῦ πατρός μου πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν, εἶτα δὲ καὶ τοῦ πανεπιστημίου, κατέλιπον μετὰ τρεῖς μόλις μῆνας τὸ γυμνάσιον καὶ μετέβην εἰς τὸ πρακτικὸν σχολεῖον τῆς πόλεως (**Realschule**), ἔνθα εὐθὺς κατετάχθην εἰς τὴν δευτέραν τάξιν.[1] Προβιβασθεὶς κατὰ τὸ πάσχα τοῦ 1835 εἰς τὴν πρώτην τάξιν, κατέλιπον τὸ σχολεῖον κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1836 ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 14, ὅπως εἰσέλθω ὡς μαθητευόμενος εἰς τὸ μικρὸν παντοπωλεῖον τοῦ Ἐρνέστου Λουδοβίκου Χόλτς ἐν τῇ πολίχνῃ Φυρστεμβέργῃ ἐν Μεκλεμβούργῳ-Στρέλιτς.

Πρὶν ἢ ἀναχωρήσω ὅμως τοῦ **Neu-Strelitz** συνηντήθην τυχαίως κατὰ τὴν μεγάλην Παρασκευὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μουσικοῦ τῆς αὐλῆς **C. F. Laue** μετὰ τῆς Μίννας Μέϊγκε, ἣν δὲν εἶχον ἴδει πρὸ πέντε ἐτῶν καὶ πλέον. Ἡ τελευταία δὲ αὕτη συνάντησις θέλει μείνει ἀνεξάλειπτος τῆς μνήμης μου.

Ἡ Μίννα ἦτον ἤδη ἡλικίας δέκα καὶ τεσσάρων ἐτῶν, ἀφ' ἧς δ' ἐγὼ εἶδον αὐτὴν τελευταῖον εἶχε πολὺ αὐξηθῆ. Ἔφερεν ἐνδυμασίαν μέλαιναν ἁπλῆν, ἐπαυξάνουσαν διὰ τῆς ἁπλότητος τὴν πλάνον αὐτῆς καλλονήν. Εἰς ποταμοὺς δὲ ὅλους δακρύων ἐξεῤῥάγημεν ἀμφότεροι, ὅταν συνηντήθησαν τὰ βλέμματά μας καὶ ἄναυδοι ἐῤῥίφθημεν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων.

Προσεπαθήσαμεν νὰ ὁμιλήσωμεν, ἀλλ' ἡ συγκίνησις ἡμῶν ἦτο μεγάλη· οὔτε λέξιν ἠδυνάμεθα νὰ ἐκστομίσωμεν, μέχρις οὗ, εἰσελθόντων τῶν γονέων, ἠναγκάσθημεν νὰ χωρισθῶμεν, παρῆλθε δὲ ἱκανὸς χρόνος μέχρις οὗ συνέλθω ἐκ τῆς ταραχῆς μου. Ἤμην πλέον βέβαιος ὅτι ἡ Μίννα μὲ ἠγάπα, ἡ δὲ σκέψις αὕτη ἀνέφλεγε τὴν φιλοτιμίαν μου· ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ᾐσθάνθην ἄπειρον δύναμιν ἐνεργητικότητος καὶ ἰσχυρὰν πεποίθησιν εἰς ἐμαυτὸν ὅπως προχωρήσω εἰς τὸν κόσμον δι' ἀκαταπονήτου ζήλου καὶ φανῶ ἀντάξιος τῆς Μίννας. Μίαν δὲ καὶ μόνην εὐχὴν ἀπέτεινον πρὸς τὸ θεῖον, νὰ μὴ νυμφευθῇ ἡ Μίννα ἄλλον τινὰ πρὶν ἢ ἀποκτήσω ἀνεξάρτητόν τι ἐπάγγελμα.

Εἰς τὸ μικρὸν ἐργαστήριον ἐν Φυρστεμβέργῃ ὑπηρέτησα πέντε καὶ ἥμισυ ἔτη· τὸ μὲν πρῶτον ἔτος παρὰ τῷ κυρίῳ **Holtz** τὸ δὲ δεύτερον παρὰ τῷ ἐξαιρέτῳ κυρίῳ **Hückstädt**. Εἶχον δ' ὡς κύριον ἔργον ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τὴν κατὰ τεμάχια πώλησιν ἀριγγῶν, βουτύρου, οἰνοπνεύματος ἐκ γεωμήλων, γάλακτος, καφὲ, ἅλατος, ζακχάρου, ἐλαίου, κηρίων ἐκ λίπους καὶ τὰ τοιαῦτα, πρὸς δὲ τούτοις τὴν ἄλεσιν τῶν γεωμήλων διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ οἰνοπνεύματος, τὴν σάρωσιν τοῦ ἐργοστασίου καὶ παρόμοια ἄλλα ἔργα. Τόσῳ δὲ ἀσήμαντοι ἦσαν αἱ πωλήσεις μας, ὥστε μόλις ἀνήρχοντο ἐτησίως τὰς 3,000 τάληρα. Ἐθεωρεῖτο δὲ ὡς ἡμέρα λίαν εὐτυχὴς ἐκείνη καθ' ἣν ἐπωλοῦμεν ἐμπορεύματα ἀξίας δέκα μέχρι δεκαπέντε ταλήρων.

Ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ, ὡς εἰκὸς, εἶχον πάντοτε κοινωνίαν μετὰ τῶν ἀνθρώπων τῆς κατωτέρας τάξεως, ἀπὸ πρωΐας δὲ, ἀπὸ τῆς πέμπτης ὥρας, μέχρι τῆς ἑνδεκάτης τῆς ἑσπέρας ἐνησχολούμην διηνεκῶς εἰς τὸ ἔργον μου, διὸ οὐδεὶς χρόνος μοὶ ἀπέμενε πρὸς σπουδήν. Ἕνεκα τούτου ταχέως ἀπέμαθον πᾶν ὅ,τι ἐδιδάχθην κατὰ τὴν παιδικὴν

1. Αἱ τάξεις ἐν Γερμανίᾳ ἀριθμοῦνται ἀντιστρόφως ἢ παρ' ἡμῖν· οὕτω πρώτη τάξις εἶνε ἡ ἀνωτάτη. Σ. Μ.

Digitized by Google

ἡλικίαν, πλὴν τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ὅστις μοὶ ἀπέμεινε καὶ τὸν ὁποῖον οὐδέποτε ἀπώλεσα. Θέλει δὲ παραμείνῃ ἀνεξάλειπτος εἰς τὴν μνήμην μου ἡ ἑσπέρα, καθ' ἣν ἦλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριόν μας οἰνοβαρὴς μυλωθρός τις ὀνομαζόμενος Ἑρμᾶννος Νιεδερχῶφερ. Οὗτος ἦτο υἱὸς διαμαρτυρομένου τινὸς ἱεροκήρυκος ἐν Röbel (ἐν Μεκλεμβούργῳ), εἶχε δὲ σχεδὸν περατώσει τὰς γυμνασιακὰς αὐτοῦ σπουδάς, ὅταν ἀπεδιώχθη τοῦ σχολείου ἕνεκα τῆς κακῆς αὐτοῦ διαγωγῆς. Ὁ πατήρ του, ὅστις εὑρίσκετο εἰς ἀπορίαν τί νὰ τὸν κάμῃ, ἀπέστειλεν αὐτὸν ὡς μαθητευόμενον εἴς τινα ἐνοικιαστὴν κτημάτων, ὀνόματι Λάγκερμαν ἐν τῷ χωρίῳ Δαμβέκῃ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐνταῦθα ἡ διαγωγή του ἦτον ἡ αὐτή, ἔπεμψεν αὐτὸν ὡς μαθητὴν εἰς τὸν μυλωθρὸν Δέτμαν ἐν Γουστρόβῃ. Ἐνταῦθα ἔμεινε δύο ἔτη, εἶτα δ' ἀνεχώρησεν ὡς τεχνίτης μυλωθρὸς ζητῶν θέσιν.

Δυσηρεστημένος δὲ κατὰ τῆς τύχης του παρεδόθη δυστυχῶς εἰς τὸν πότον, χωρὶς ὅμως ἕνεκα τούτου νὰ λησμονήσῃ καὶ τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ Ὅμηρον. Διότι καὶ κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἑσπέραν καθ' ἣν ἦλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριόν μας ἀπήγγειλεν ἀπὸ στήθους πλείονας τῶν ἑκατὸν στίχους, ἐμμέτρως καὶ μετὰ ἐκφραστικοῦ πάθους. Ἡ μελωδικὴ γλῶσσα δι' ἧς ἀπήγγειλε τὸ ποίημα, ἂν καὶ δὲν ἠνόησα οὔτε μίαν λέξιν ἐξ αὐτοῦ, μοὶ προὐξένησεν ἐντύπωσιν βαθυτάτην, θερμὰ δὲ δάκρυα ἐπλήρωσαν τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἀναλογισθέντα τὴν οἰκτράν μου τύχην. Τὸν παρεκάλεσα νὰ μοὶ ἐπαναλάβῃ τρὶς τοὺς θείους στίχους, πληρώσας εὐχαρίστως τρία ποτήρια οἰνοπνεύματος διὰ τῶν ὀλίγων χαλκῶν νομισμάτων τὰ ὁποῖα τότε ἀπετέλουν ἀκριβῶς ὅλην μου τὴν περιουσίαν. Ἔκτοτε δὲν ἔπαυσα παρακαλῶν τὸν Θεὸν νὰ μοὶ παράσχῃ ποτε τὴν εὐτυχίαν τοῦ νὰ διδαχθῶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη).

[Ἕπεται τὸ τέλος].

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 74.

Ὅλαι αὗται αἱ εἰκόνες μοῦ ἐπήρχοντο εἰς τὸν νοῦν καθ' ὃν χρόνον περιεφερόμην εἰς τὸν περίβολον ἐκεῖνον, καὶ ἀνύψουν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ κιόσκια ἐκεῖνα τὰ θλιβερὰ καὶ ἐγκαταλελειμμένα δίκην τάφων. Καὶ ὅμως ἐν μέσῳ τῶν ἀπαισίων τούτων ἀναμνήσεων ᾐσθανόμην ἐκ διαλειμμάτων εὐχάριστόν τινα παλμὸν καρδίας, εἶδός τι ἡδυπαθοῦς νεανικοῦ τρόμου, ἀναμεμιγμένου μὲ μελαγχολίαν καὶ τρυφερότητα, ὁσάκις διελογιζόμην, ὅτι αἱ μικραὶ ἐκεῖναι κλίμακες, δι' ὧν ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον, εἶχον αἰσθανθῇ τὸ βάρος τῶν ὡραιοτάτων καὶ περιωνύμων ἐκείνων γυναικῶν, ὅτι αἱ στενωποί, τὰς ὁποίας ἐπάτουν ὑπὸ τοὺς πόδας μου, εἶχον ἀκούσῃ τὸν τρυγμὸν τῶν φορεμάτων των, καὶ ὅτι οἱ θόλοι τῶν μικρῶν ἐκείνων στοῶν, ὧν διερχόμενος ἐθώπευα τοὺς κιονίσκους, εἶχον ἀντηχήσῃ τοὺς παιδικοὺς καγχασμούς των. Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ὄπισθεν τῶν τειχῶν ἐκείνων, καὶ ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας ἐκείνης, ἔπρεπε ν' ἀπομένῃ ἀκόμη τι ἐξ αὐτῶν. Ἤθελα νὰ ζητήσω, ν' ἀναφωνήσω τὰ ἀξιομνημόνευτά των ὀνόματα, νὰ τὰς καλέσω ἑκατοντάκις καὶ ἀνὰ μίαν ἑκάστην, καὶ μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἤκουσα ἀπάντησίν τινα φωνῆς μακρινῆς, καὶ ὅτι εἶδον διερχόμενον ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ἡλιακῶν ἢ εἰς τοὺς μυχοὺς τῶν ἐρημικῶν ἀλσῶν πρᾶγμά τι λευκόν. Καὶ ἔστρεφα τὸ βλέμμα τῇδε κἀκεῖσε, καὶ ἠρώτων τὰ δρύφακτα καὶ τὰς θύρας. Τί θὰ ἔδιδα διὰ νὰ μάθω ποῦ εἶχε κλεισθῇ ἡ χήρα τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, ἡ ὡραιοτέρα τῶν αἰχμαλώτων τῆς Λέσβου, καὶ ἡ θελκτικωτέρα ἑλληνὶς τοῦ κατ' αὐτὴν αἰῶνος, ἡ ποῦ ἐφονεύθη δι' ἐγχειριδίου ἡ προσφιλὴς θυγάτηρ τοῦ Ἐρίζζου, διοικητοῦ τῆς Εὐβοίας, ἥτις προετίμησε τὸν θάνατον ἀπὸ τὰς κτηνώδεις περιπτύξεις Μωάμεθ τοῦ Β'. Εἰς ποῖον παράθυρον προέβαλλε, καὶ μαλθακῶς ἡ Περσὶς ἐπ' αὐτοῦ ἀνακλινομένη ἠτένιζε πρὸς τὴν Προποντίδα τοὺς παντοδυνάμους της μαύρους ὀφθαλμοὺς τοὺς σκιαζομένους ἀπὸ μακροτάτας μεταξίνας βλεφαρίδας Κουρρὲμ ἡ εὐνοουμένη τοῦ Σουλεϊμάν. Ἐδῶ εἰς τὸν δρομίσκον τοῦτον, δὲν θὰ ἀφῆκε πολλάκις τὰ ἴχνη τοῦ ἐλαφροῦ της βήματος ἡ ὡραία οὐγγαρὶς χορεύτρια, ἥτις ἀφήρεσε τὴν Σαφφιὲ ἐκ τῆς καρδίας Μουρὰδ τοῦ Γ', ῥιπτομένη ὡς χαλύβδινον ἔλασμα ἐντὸς τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀγκαλῶν; Δὲν θὰ ἔκοψεν ἐκ τῆς πρασιᾶς ταύτης ἓν ἄνθος, διερχομένη ἡ Κεσὲμ, ἡ ὡραία ἑλληνίς, ἡ θηριώδης ζηλότυπος, μὲ τὸ ὠχρὸν καὶ μελαγχολικὸν πρόσωπόν της, ἥτις εἶδε τὴν βασιλείαν ἑπτὰ σουλτάνων; Δὲν θὰ ἐβύθισεν εἰς τὰ νάματα τῆς κρήνης ταύτης τὴν ὑπερμεγέθη λευκήν της χεῖρα ἡ γιγάντειος Ἀρμενίς, τὴν ὁποίαν ἠγάπα ὡς τρελλὸς ὁ Ἰβραὴμ; Καὶ ἡ ἔχουσα τὸν μικρότερον ἀπὸ ὅλας πόδα, *ἡ μικρὰ εὐνοουμένη* Μωάμεθ τοῦ Δ', τῆς ὁποίας τὰ παπούτσια δὲν συναπετέλουν τὸ μῆκος ἑνὸς ἐγχειριδίου, ἢ ἡ Ῥέβια Γκιουλνοὺζ, *τὸ ποτὸν τῶν ἐαρινῶν ῥόδων*, ἥτις εἶχε τοὺς ὡραιοτέρους γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Αἰγαίου, δὲν ἀφῆκεν ἴχνη τοῦ βήματός της ἐπὶ τῶν λευκῶν ἄμμων τοῦ κηπαρίου της; Καὶ ἡ ἔχουσα τὴν πλέον χρυσῆν καὶ μαλακὴν κόμην, ἡ Μαρχφιροὺζ, *ἡ εὐνοουμένη τοῦ ἄστρου των νυκτῶν*, ἢ ἡ Μιλικλιά, ἡ νεαρὰ ῥωσσὶς ὀδαλίκισσα, ἥτις καθυπέταξεν εἰς ἑαυτὴν τὴν θηριωδίαν Ὀσμὰν τοῦ Β'; Καὶ αἱ περσίδες καὶ ἀραβίδες νεάνιδες, αἵτινες ἀπεκοίμιζον μὲ τοὺς μύθους των τὸν Ἰβραὴμ; Καὶ αἱ τεσσαράκοντα νεάνιδες, αἵτινες ἔπιον τὸ αἷμα Μουρὰδ τοῦ Γ'; Δὲν ἀπομένει πλέον τίποτε ἐξ αὐτῶν, οὐδ' εἷς σκόλλυς τριχῶν τῆς κεφαλῆς, οὐδ' ἓν νῆμα καλύπτρας, οὐδ' ἓν σημεῖον

Digitized by Google

ἐπὶ τῶν τοίχων; Ἅπασαι δ' αὗται αἱ φαντασμαγορίαι συναπέληγον εἰς μίαν ὀδυνηρὰν καὶ φοβερὰν ὀπτασίαν. Τὰς ἔβλεπον μακρὰν διερχομένας κατὰ σειρὰς ἀτελευτήτους διὰ μέσου τῶν πυκνῶν κορμῶν τῶν δένδρων καὶ ὑπὸ τὰς μακρὰς στοάς, τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης, σουλτάνας βαλιδὲ, σουλτάνας ἀδελφάς, καδίνας, ὀδαλικίσσας, δούλας, νεάνιδας μόλις ἡβήσάσας, γυναῖκας τριακοντούτεις, γραίας λευκότριχας, πρόσωπα δειλὰ παρθένων καὶ πρόσωπα φρικτὰ ζηλοτύπων, κυριάρχους τοῦ Κράτους, καὶ εὐνοουμένας μιᾶς ἡμέρας, ἀθύρματα μιᾶς ὥρας· πλάσματα δέκα γενεῶν καὶ ἑκατὸν λαῶν, φερούσας ἐν ἀγκάλαις ἢ κρατούσας ἐκ τῆς χειρὸς τὰ στραγγαλισμένα τέκνα των· ἄλλην μὲ τὸν βρόχον εἰς τὸν λαιμὸν, ἄλλην μὲ τὸ ἐγχειρίδιον εἰς τὴν καρδίαν, ἐκείνην ἀποστάζουσαν ὕδωρ τῆς θαλάσσης τοῦ Μαρμαρᾶ, ἀπαστραπτούσας ἐκ τῶν πολυτίμων λίθων, σκεπασμένας μὲ πληγάς, ἀγωνιώσας ἐκ τοῦ δηλητηρίου, παραμορφωμένας ἀπὸ τὰς μακρὰς ἀγωνίας τοῦ παλαιοῦ Σεραγίου· καὶ διήρχοντο βωβαὶ καὶ κοῦφαι ὡς φαντάσματα, καὶ ἠφανίζοντο κατὰ μακροτάτας σειρὰς εἰς τὸ σκότος τῶν ἀλσῶν, ἀφίνουσαι ὄπισθεν αὐτῶν μακρὰν ταινίαν ἀνθέων μεμαραμμένων καὶ σταγόνας δακρύων καὶ αἵματος· καὶ ἄπειρος τότε ἔλεος μοῦ συνέθλιβε τὴν καρδίαν.

Πέραν τοῦ τρίτου περιβόλου ἐκτείνεται χῶρος πεδινὸς, κεκαλυμμένος ὅλος ὑπὸ βλαστήσεως εὐρώστου, τῇδε κἀκεῖσε δ' αὐτοῦ ὑπάρχουσι κομψά τινα οἰκοδομήματα, ὧν ἐκ μέσου ἀνυψοῦται ὁ λεγόμενος κίων τοῦ Θεοδοσίου, ἐκ φαιοῦ γρανίτου, οὗ ἄνωθεν ὑπάρχει ὡραῖον κορινθιακὸν κιονόκρανον, ἱστάμενος δ' ἐπὶ ὑποβάθρου εὐρέος, ἐφ' οὗ ἀναγινώσκονται ἀκόμη αἱ τελευταῖαι λέξεις λατινικῆς ἐπιγραφῆς, ἥτις ἔλεγε τάδε: «**Fortunæ reduci ob devictos Gothos.** Ἐνταῦθα δὲ καὶ περατοῦται ὁ ὑψηλὸς πεδινὸς χῶρος, ἐφ' οὗ ἐκτείνεται τὸ μέγα κεντρικὸν τετράγωνον τοῦ Σεραγίου. Ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Σεραγίου καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῆς περιφερείας τῶν τριῶν περιβόλων καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τείχους, παρὰ τὰ πλευρὰ τοῦ λόφου, ὑπῆρχεν ὁλόκληρον δάσος μεγάλων πλατάνων, κυπαρίσσων ὑψηλοτάτων, φρακτῶν ἐκ πευκῶν, καὶ συμπλεγμάτων δαφνῶν, τερεβίνθων καὶ λευκῶν κατεστεμμένων μὲ κλήματα, ἅτινα ἐπεσκίαζον κήπους ἀλληλοδιαδόχους καὶ πλήρεις ῥόδων καὶ ἡλιοτροπίων, διατεταγμένων κατ' ἄνδηρα βαθμιαῖα, καὶ διασχιζομένων ὑπὸ μακρῶν μαρμαρίνων κλιμάκων, αἵτινες ἔφθανον ἕως κάτω εἰς τὴν θάλασσαν. Παρὰ τὸ τεῖχος καὶ ἀπέναντι τῆς Χρυσοπόλεως ἔκειτο τὸ νέον παλάτιον τοῦ σουλτάνου Μαχμοὺδ, ὅπερ ἠνοίγετο πρὸς τὴν θάλασσαν διὰ μεγάλης θύρας σκεπασμένης μὲ χαλκὸν ἐπίχρυσον. Παρὰ δὲ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Σεραγίου ὑψοῦτο τὸ θερινὸν χαρέμιον, ὅπερ ἦτο εὐρύτατον οἰκοδόμημα ἡμικύκλιον, χωροῦν πεντακοσίας γυναῖκας, μὲ εὐρείας αὐλὰς καὶ λουτρῶνας λαμπροὺς καὶ κήπους, ὅπου ἐτελοῦντο αἱ φαντασιώδεις ἐκεῖναι λυχνοκαΐαι, αἵτινες ἀπέβησαν περίφημοι ὑπὸ τὸ ὄνομα *ἑορταὶ τῶν λειρίων*. Ἐνώπιον τοῦ χαρεμίου τούτου, πρὸ τοῦ τείχους, καὶ ὑπὲρ τὴν ὄχθην τῆς θαλάσσης, ἦτο τὸ περίφημον κανονοστάσιον τοῦ Σεραγίου, συγκροτούμενον ἐξ εἴκοσι κανονίων παραδόξων σχημάτων, καταγλύφων καὶ ζωγραφημένων, ἅτινα εἶχον ἁρπασθῆ παρὰ τῶν χριστιανικῶν στρατῶν κατὰ τοὺς πρώτους εὐρωπαϊκοὺς πολέμους. Τὰ τείχη εἶχον ὀκτὼ πύλας, τρεῖς ἐκ τοῦ μέρους τῆς πόλεως, καὶ πέντε ἐκ τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης. Μεγάλοι μαρμάρινοι ἐξῶσται προεῖχον ἐκ τῶν τειχῶν πρὸς τὴν θάλασσαν. Δρόμοι ὑπόγειοι ἔφερον ἐκ τῶν ἀνακτόρων εἰς τὰς πρὸς τὴν Προποντίδα πύλας, ὥστε οἱ Σουλτάνοι ἠδύναντο νὰ διασωθῶσιν ἀπὸ ἐφόδου τινὸς, ἐπιβαίνοντες κρυφίως εἰς πλοῖον, καὶ ἀναφαινόμενοι εἰς τὸ Σκούταρι ἢ εἰς τὸν Τοπχανέν. Οὐδ' ἐνταῦθα δὲ ἦτο ὅλον τὸ Σεράγιον. Παρὰ τὰ ἐξωτερικὰ τείχη καὶ εἰς τὰς κλιτύας τοῦ λόφου ὑψοῦντο ἀκόμη πολλὰ κιόσκια, ἐν εἴδει μικρῶν τζαμίων, προμαχώνων καὶ ἐξωστῶν, ἐξ ἑκάστου τῶν ὁποίων διὰ στενωπῶν ἀποκεκρυμμένων ὑπὸ παχέων στρωμάτων χλόης ἐξήρχετό τις εἰς τὰς δευτερευούσας πύλας τοῦ τρίτου περιβόλου. Ἐκεῖ ἦτο τὸ κιόσκιον Γιαλὶ, κατεστραμμένον σήμερον, ὅπερ κατωπτρίζετο εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Κερατίου κόλπου. Ἐκεῖ εἶνε ἀκόμη, ἀνέπαφον σχεδὸν, τὸ Νέον κιόσκιον, ὅπερ εἶνε μικρὸν στρογγύλον ἀνάκτορον στολισμένον ὅλον μὲ χρυσώματα καὶ ζωγραφίας, ὅπου οἱ Σουλτάνοι μετέβαινον περὶ δυσμὰς ἡλίου, ὅπως ἀπολαύσωσι τὸ θέαμα τῶν χιλίων πλοίων τοῦ λιμένος. Πλησίον τοῦ θερινοῦ χαρεμίου ἔκειτο τὸ κιόσκιον τῶν κατόπτρων, ὅπου ὑπεγράφη ἡ περὶ εἰρήνης συνθήκη τοῦ 1784, δι' ἧς ἡ Τουρκία παρεχώρησε τὴν Κριμαίαν εἰς τὴν Ῥωσσίαν, καὶ τὸ κιόσκιον τοῦ Χασὰν πασᾶ, ἀπαστράπτον ὅλον ἐκ τοῦ χρυσοῦ, οὗτινος οἱ μὲ κάτοπτρα σκεπασμένοι τοῖχοι ἐφαίδρυνον διὰ τοῦ φαντασιώδους παιγνίου τῆς ἀντανακλάσεως τὰς ἑορτὰς καὶ τὰ νυκτερινὰ ὄργια τῶν Σουλτάνων. Τὸ κιόσκιον τοῦ κανονίου, ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ ὁποίου ἐῤῥίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν τὰ πτώματα, ἔκειτο πλησίον τοῦ κανονοστασίου τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Σεραγίου. Τὸ κιόσκιον τῆς θαλάσσης, ἐν ᾧ συνεκρότει τὰ μυστικά της διβάνια ἡ Βαλιδὲ Μωάμεθ τοῦ Δ', ἐκρέματο ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ μέρους, καθ' ὃ συνεχέοντο τὰ ῥεύματα τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Προποντίδος. Τὸ κιόσκιον τῶν Ῥόδων ἔκειτο ὑπεράνω τοῦ πεδίου, ὅπου ἐγυμνάζοντο οἱ παῖδες, καὶ ὅπου ἀνεκηρύχθη ἐν ἔτει 1839 τὸ νέον Σύνταγμα τῆς Αὐτοκρατορίας, ὁμοῦ μὲ τὸ περίφημον Χάττι-σερίφ τοῦ Γκιουλ-χανέ. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Σεραγίου ἦτο ἀκόμη τὸ κιόσκιον

Digitized by Google

τῶν Ἐπιθεωρήσεων, ὁπόθεν οἱ Σουλτάνοι ἐθεώρουν, ἀόρατοι αὐτοί, πάντας τοὺς διαβαίνοντας ἐκεῖθεν ὅπως ἀπέλθωσιν εἰς τὸ διβάνιον· εἰς δὲ τὴν γωνίαν τῶν παρὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν τειχῶν, τὸ κιόσκιον Ἀλλαῒ, ὁπόθεν Μωάμεθ ὁ Δ' ἔῤῥιψε πρὸς τὸν στασιάσαντα στρατὸν τὴν εὐνοουμένην του Μελέκι, καὶ εἰκοσιεννέα ἀξιωματικοὺς τῆς Αὐλῆς, κατακοπέντας μεληδὸν ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του· εἰς δὲ τὸ ἄλλο ἄκρον τῶν τειχῶν τὸ κιόσκιον Σεπεδτζιλὲρ, παρ' ὃ οἱ Σουλτάνοι ἀπεχαιρέτιζον τοὺς ἀρχιναυάρχους, οἵτινες ἀπήρχοντο εἰς μακρινὰς ἐκστρατείας. Τοιουτοτρόπως τὰ φοβερὰ ἀνάκτορα, ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ λαιμοῦ, ὅπου ἦσαν συνειλεγμένα καὶ κεκρυμμένα τὰ ζωτικώτερά των μέρη, διεσκορπίζοντο καθ' ἅπασαν τὴν κλιτὺν καὶ παρὰ τὴν ὄχθην τῆς θαλάσσης, ἐζευμένα μὲ πύργους, φέροντα πυκνὴν σειρὰν κανονίων, καὶ στεφανωμένα μὲ ῥόδα, ἐξαπέλυον ἁπανταχόθεν τὰ κατάχρυσα ἀκάτιά των, ἀνέφερον εἰς οὐρανὸν νέφος ὅλον εὐωδιῶν ὡς ἀπειρομεγέθης βωμὸς, ἀντανέκλων εἰς τὰ κύματα τὰς μυρίας φλόγας τῶν ἑορτῶν των, ἔῤῥιπτον ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν τειχῶν των χρυσὸν εἰς τὰ πλήθη καὶ πτώματα εἰς τὰ κύματα, χθὲς ὑπεξούσια μιᾶς δούλης, σήμερον ὑποχείρια ἑνὸς παράφρονος, αὔριον ἄθυρμα τοῦ στασιώδους στρατοῦ, ὡραῖα ὡς νῆσος μαγική, καὶ ἀπαίσια ὡς τάφος ζώντων. . .

Εἶνε βαθεῖα νύξ· εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ κατοπτρίζεται ὁ κατάφωτος ἐξ ἀστέρων οὐρανός· ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης μαρμαίρουσιν ἀργυροειδεῖς οἱ ἑκατὸν θόλοι τοῦ Σεραγίου, καὶ λευκαὶ αἱ κορυφαὶ τῶν κυπαρίσσων καὶ τῶν πλατάνων, αἵτινες ἐκτείνουσι τὰς μεγάλας των σκιὰς εἰς τοὺς εὐρεῖς περιβόλους, ὧν κύκλῳ λάμπουσι φωταγωγημένα ἀπειράριθμα παράθυρα, ὧν τὰ φῶτα σβεννύονται ἀλληλοδιαδόχως. Τὰ κιόσκια καὶ τὰ τζαμία ἀναφαίνονται ἐν ὅλῃ τῇ χιονώδει αὐτῶν λευκότητι ἐκ τοῦ μέσου τοῦ πενθίμου πρασίνου χρώματος τῶν δασῶν. Οἱ ὀβελοί, αἱ αἰχμηραὶ ἄκραι τῶν μιναρέδων, αἱ εναέριοι ἡμισέληνοι, αἱ ὀρειχάλκιναι πύλαι, καὶ αἱ χρυσαῖ κιγκλίδες λάμπουσι μεταξὺ τῶν δένδρων, παριστῶσαι τὴν ἀόριστον ἐπιφάνειαν πόλεως χρυσῆς καὶ ἀργυρᾶς. Ἡ αὐτοκρατορικὴ πόλις κοιμᾶται. Αἱ τρεῖς μεγάλαι πύλαι ἐκλείσθησαν πρὸ ὀλίγου, καὶ αἱ ὑπερμεγέθεις κλεῖδες κροτοῦσιν ἀκόμη εἰς τὰς χεῖρας τῶν καπιτζίδων, ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν ὑψηλῶν προπυλαίων. Εἷς λόχος καπιτζίδων ἀγρυπνεῖ πρὸ τῆς πύλης τῆς Σωτηρίας· τριάκοντα λευκοὶ εὐνοῦχοι φρουροῦσι τὴν πύλην τῆς Εὐτυχίας προσκολλημένοι εἰς τοὺς τοίχους, ἀκίνητοι ὡς ἀγάλματα, καὶ ἔχοντες τὸ πρόσωπόν των εἰς τὴν σκιάν. Ἑκατοντάδες φρουρῶν ἀοράτων φρουροῦσιν ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ ἀπὸ τῶν πύργων, ἐπιτηροῦντες τὴν θάλασσαν, τὸν λιμένα, τὰς σκοτεινὰς ὁδοὺς τῆς Σταμποὺλ, καὶ τὸν ὑπερμεγέθη καὶ ἄφωνον ὄγκον τῆς Ἁγίας Σοφίας. Εἰς τὰ μεγάλα μαγειρεῖα τῆς πρώτης αὐλῆς φαίνονται ἀκόμη ἀνακινούμεναι λυχνίαι τινὲς φωτίζουσαι τὰς τελευταίας ἐργασίας· μεθ' ὃ ὁλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα ἀπομένει πάλιν σκοτεινόν. Ἓν φῶς λάμπει ἀκόμη εἰς τὰς οἰκίας τοῦ Βεζνεδὰρ ἀγᾶ καὶ τοῦ Δεφτερδὰρ ἐφέντη. Κάτι ἀνακινεῖται εἰς τὸν δεύτερον περίβολον πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ μαύρου Ἀρχιευνούχου. Ἐν τῷ λαβυρίνθῳ τοῦ χαρεμίου κλείονται αἱ τελευταῖαι θύραι. Οἱ εὐνοῦχοι περιφέρονται εἰς τὰς ἐρήμους δενδροστοιχίας, μὴ ἀκούοντες ἄλλο τι παρὰ τὸν κρότον τῶν δένδρων ἀνακινουμένων ὑπὸ τοῦ θαλασσίου ἀνέμου, καὶ τὸ μονότονον κελάρυσμα τῶν κρηνῶν. Βαθεῖα εἰρήνη φαίνεται ἐπικρατοῦσα καθ' ὅλα τὰ ἀνάκτορα· καὶ ὅμως πυρετώδης ζωὴ καχλάζει ἀκόμη ἐντὸς τῶν τοίχων ἐκείνων. Ὅλος ἐκεῖνος ὁ λαὸς τῶν δουλίδων, τῶν στρατιωτῶν, τῶν δεσμίων, τῶν δούλων ἔχει τοὺς νυκτερινοὺς διαλογισμούς του, καὶ οἱ διαλογισμοὶ οὗτοι ὑψοῦνται συγκεχυμένοι καὶ ὑπερβάντες τὰ τείχη τοῦ Σεραγίου ἀφίπτανται πρὸς τὰ τέσσαρα πέρατα τοῦ κόσμου, ἀναζητοῦντες τόπους προσφιλεῖς καὶ μητέρας ἐγκαταλελειμμένας ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ ἀνατρέχοντες παραδόξους καὶ φρικώδεις τύχας παρελθόντων χρόνων. Αἱ προσευχαὶ δὲ καὶ τὰ ἄφωνα δάκρυα διασταυρώνονται εἰς τοὺς διαδρόμους καὶ εἰς τὰ σκοτεινὰ δάση μὲ τὰ αἱματηρὰ σχέδια ἐκδικήσεων, καὶ μὲ τὰς παράφρονας ἐπιθυμίας ἀποκρύφων φιλοδοξιῶν. Τὰ μεγάλα ἀνάκτορα κοιμῶνται ὕπνον τεταραγμένον, διακοπτόμενον ἀπὸ φρικιάσεις αἰφνιδίας δυσπιστίας καὶ φόβου. Ψιθύρισμα ἀσυνάρτητον λόγων εἰς ἑκατὸν γλώσσας συγχέεται μὲ τὸν ἦχον τῶν ἀναπνοῶν καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἀνακινουμένης βλαστήσεως. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, δι' ὀλίγων μόνον τοίχων ἀποχωρισμένοι κοιμῶνται ἐνταῦθα μὲν ὁ παῖς, ὅστις ἐξεπόρνευσεν ἑαυτὸν, ἐκεῖ δὲ ὁ ἰμάμης, ὅστις ἐδίδαξε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὁ δήμιος, ὅςις ἐστραγγάλισεν ἕνα ἀθῷον, ὁ δεσμώτης βασιλόπαις, ὅςις ἀναμένει τὸν θάνατον, ἡ ἐρωτευμένη σουλτάνα, ἥτις περιμένει τοὺς γάμους της. Πλάσματα ἐνδεᾶ παντὸς ἀγαθοῦ, κοιμῶνται πλησίον πλούτου μυθώδους, καὶ ἐντὸς τῶν αὐτῶν τοίχων εὑρίσκονται συγκεκλεισμένα τὸ θεσπέσιον κάλλος, ἡ ἐπονείδιστος ἀσχημία, ὅλαι αἱ κακίαι, ὅλαι αἱ συμφοραί, ὅλαι αἱ ἐκπορνεύσεις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Τὰ μαυρουσίου ῥυθμοῦ οἰκοδομήματα, ὑψούμενα ὑπεράνω τῶν δένδρων, διαγράφουσιν εἰς τὸν κατάστερον οὐρανὸν τὰ μυρία παράδοξα καὶ ἐναέρια σχήματά των, εἰς δὲ τὰ τείχη ἐκτείνονται σκιαὶ χαρίεσσαι κροσσῶν, πυργων καὶ τριχάπτων· ὅλαι δὲ τοῦ κήπου αἱ εὐωδίαι ἀναθυμιώμεναι συγχέονται ὑπὸ τοῦ νυκτερινοῦ ἀνέμου εἰς μίαν ἰσχυρὰν εὐωδίαν, ἥτις διὰ τῶν κιγκλίδων καὶ τῶν δικτυωτῶν διαχέεται ἐντὸς τῶν αἰθουσῶν, ὅπου εἶνε ἱκανὴ νὰ ἐξεγείρῃ φρυάγματα ἡδονῆς καὶ ὄνειρα ἀκόλαστα. Κατὰ τὴν ὥραν

Digitized by Google

ταύτην οἱ εὐνοῦχοι, καθήμενοι ὑπὸ τὰ δένδρα, καὶ ἔχοντες προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ ἀμυδρὸν φῶς τὸ διαλάμπον διὰ τῶν παραθύρων τῶν κιοσκίων, κατατρώγουν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν των, ψαύοντες μὲ δακτύλους τρέμοντας τὴν αἰχμὴν τῶν ἐγχειριδίων των· ἡ δὲ πτωχὴ νεᾶνις, ἡ πρὸ ὀλίγου ἁρπασθεῖσα καὶ πωληθεῖσα, ἀτενίζει ἀπὸ τοῦ παραθύρου τοῦ ὑψηλοῦ της θαλαμίσκου μὲ δακρυβρέκτους ὀφθαλμοὺς τοὺς γαληνίους ὁρίζοντας τῆς Ἀσίας, θρηνοῦσα τὴν καλύβην ἐν ᾗ ἐγεννήθη, καὶ τὴν κοιλάδα, ὅπου κεῖνται τεθαμμένοι οἱ πατέρες της· τὴν ὥραν ταύτην ὁ δέσμιος τοῦ κατέργου, ὁ βωβὸς ὁ φέρων κηλῖδας αἵματος, ὁ καταφρονημένος νάνος, ἀναμετροῦσιν ἔντρομοι καὶ κατάπληκτοι τὴν ἄπειρον ἀπόστασιν, ἥτις διαχωρίζει αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἵσταται ὑπεράνω πάντων, καὶ ἀναζητοῦσι μετὰ θλίψεως τὴν *ἀπόκρυφον δύναμιν*, ἥτις ἀφήρεσεν ἀπὸ τούτων τὴν ἐλευθερίαν, ἀπ' ἐκείνου τὸν λόγον, ἀπὸ τοῦ τρίτου τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν, ὅπως ἀποδώσῃ τὰ πάντα εἰς ἕνα καὶ μόνον. Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην θρηνοῦσιν οἱ ἀπόβλητοι, καὶ τρέμουσιν οἱ μεγάλοι, μὴ ὄντες ἀρκούντως ἐξησφαλισμένοι περὶ τῆς αὔριον. Λυχνίαι διεσκορπισμέναι εἰς τὰ μυριόσχημα οἰκοδομήματα φωτίζουσι πρόσωπα ὠχρὰ θησαυροφυλάκων ἐγκυπτόντων εἰς χάρτας, κεφαλὰς λυσικόμους ὀδαλικισσῶν, ἀπηλπισμένων ἕνεκα τῆς μακρᾶς των ἐγκαταλείψεως, αἵτινες εἰς μάτην ζητοῦσι τὸν ὕπνον ἐπὶ τῶν διαπύρων προσκεφαλαίων, πρόσωπα ὀρειχαλκόχροα γιανιτσάρων ἠρακλείων, οἵτινες ὑπνώττουσι μὲ μειδίαμα ἄγριον, ὅπερ μαρτυρεῖ ὅτι ὀνειρεύονται σφαγήν. Οἱ λεπτοὶ τοῖχοι ἀκούουσιν ἀναπνοὰς ἀσθμαινούσας ἡδυπαθείας καὶ λυγμοὺς διακοπτομένους ὑπὸ λόγων ἀπελπισίας. Ἐν ᾧ δὲ ἐντὸς κιοσκίου τινὸς ἀφρίζει τὸ κατηραμένον ποτὸν ἐν τῷ μέσῳ Βακχῶν ἡμιγύμνων, καὶ ἐντὸς αἰθούσης ἡμισκοτείνου ἀτυχής τις σουλτάνα, μήτηρ μιᾶς στιγμῆς, κρύπτει ὠρυομένη τὸ πρόσωπόν της εἰς τὰ προσκέφαλα, διὰ νὰ μὴ ἴδῃ τὴν λίμνην τοῦ αἵματος, ἐν ᾧ ἐκπνέει τὸ πλάσμα της, οὗτινος ἡ μαῖα ἀφῆκε κατὰ διαταγὴν τοῦ Πadισὰχ ἀνοικτὸν τὸν ὀμφαλικὸν λῶρον, αἱ δὲ κεφαλαὶ τῶν βέηδων, τῶν φονευθέντων περὶ λύχνων ἀφάς, ἀποστάζουσι τὰς τελευταίας σταγόνας τοῦ αἵματός των ἐπὶ τῶν μαρμάρων τῶν σηκῶν τοῦ Μπάμπ-ἰ-χουμαγιοὺν, εἰς τὸ ὑψηλότερον κιόσκιον τοῦ τρίτου περιβόλου, ἐντὸς αἰθούσης κεκοσμημένης μὲ τάπητας ἐκ πορφυροῦ δαμασκηνοῦ, ἐπάνω κλίνης ἀπὸ σαμουρόγουναν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ μεγαλοπρεποῦς ἀταξίας προσκεφαλαίων διαλίθων καὶ σκεπασμάτων ἐκ μεταξοπτίλλου καταχρύσων, ἐφ' ὧν κατέρχεται τὸ ἀμυδρὸν φῶς μαυρουσίας ἀργυρᾶς τορευτῆς λυχνίας, κρεμαμένης ἀπὸ τῆς κεδρίνης ὀροφῆς, ὡραία μελαγχροινὴ νεᾶνις, τυλιγμένη εἰς μέγαν λευκὸν πέπλον, ἥτις πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν ἤλαυνεν ἀγέλην διὰ τῶν πεδιάδων τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, κλίνουσα πρὸς τὸ ὠχρὸν πρόσωπον Μουρὰδ τοῦ Γ', ὅστις κατάκειται νυσταλέος παρὰ τοὺς πόδας της, ψιθυρίζει πρὸς αὐτὸν διὰ φωνῆς δειλῆς καὶ γλυκείας ταῦτα: — Ἦτο μίαν φορὰν εἰς τὴν Δαμασκὸν ἔμπορος, ὀνομαζόμενος Ἀμποὺ-Ἐγιοὺμπ, ὁ ὁποῖος εἶχε συνάξῃ πολλὰ πλούτη καὶ ἔζη τιμίως. Καὶ εἶχεν ἕνα υἱόν, ὁ ὁποῖος ἦτο ὡραῖος καὶ ἤξευρε πολλὰ πράγματα, καὶ ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Δοῦλος τοῦ ἔρωτος, καὶ μίαν κόρην ὡραιοτάτην, τῆς ὁποίας τὸ ἐπώνυμον ἦτο Δύναμις τῶν καρδιῶν. Τὸ λοιπὸν ὁ Ἀμποὺ-Ἐγιοὺμπ ἀπέθανε καὶ ἀφῆκεν ὅλας του τὰς πραγματείας τυλιγμένας καὶ δεμένας, καὶ ἐπάνω εἰς ὅλας εἶχε βάλει τὴν ἐπιγραφήν: Διὰ τὸ Βαγδάτ. Καὶ ὁ Δοῦλος τοῦ ἔρωτος ἠρώτησε τὴν μητέρα του: — Διὰ τί ἐπάνω εἰς ὅλας τὰς πραγματείας τοῦ πατρός μου εἶνε γραμμένον: Διὰ τὸ Βαγδάτ; — Καὶ ἡ μήτηρ τοῦ ἀπεκρίθη: — Τέκνον μου... — Ἀλλ' ὁ Παδισὰχ ἀπεκοιμήθη, καὶ ἡ δούλη ἀφίνει ἡσύχως τὴν κεφαλήν του ἐπάνω εἰς τὰ προσκέφαλα. Ὅλαι αἱ θύραι τοῦ χαρεμίου εἶνε κλεισταί, ὅλα τὰ φῶτα σβυσμένα, ἡ σελήνη καλύπτει μὲ μαρμαρυγὴν ἀργυροειδῆ τοὺς ἑκατὸν θόλους, αἱ ἡμισέληνοι καὶ τὰ χρυσᾶ παράθυρα λάμπουσι μεταξὺ τῶν δένδρων, αἱ κρῆναι ἀναβρύουσι κελαρύζουσαι ἐν τῇ βαθείᾳ σιγῇ τῆς νυκτός: ὅλον τὸ Σεράγιον ἀναπαύεται.

Καὶ ἀναπαύεται οὕτως ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν, ἐγκαταλελειμμένον ἐπὶ τοῦ μονήρους του λόφου· δύναται δὲ νὰ ἐπαναλάβῃ τις καὶ πρὸς αὐτὸ τοὺς στίχους τοῦ Πέρσου ποιητοῦ, οἵτινες ἦλθον εἰς τὰ χείλη τοῦ πορθητοῦ Μωάμεθ, καθ' ἣν στιγμὴν ἔθεσε τὸν πόδα εἰς τὰ διηρπασμένα ἀνάκτορα τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Ἀνατολῆς: Ἡ ἀκάθαρτος ἀράχνη ὑφαίνει τοὺς ἱστούς της εἰς τὰς αἰθούσας τῶν βασιλέων, καὶ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν τοῦ Ἐρασσὰμπ ὁ κόραξ ἀναδονεῖ τὸν ἀέρα μὲ τὸ ἀπαίσιόν του ᾆσμα.

* * *

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος αἰσθάνομαι διακοπτομένην τὴν ἅλυσιν τῶν λεπτομερῶν καὶ ἐναργῶν ἀναμνήσεων, αἵτινες ἐπιτρέπουσι τὰς μακρὰς περιγραφάς· οὐδ' ἐνθυμοῦμαι πλέον ἄλλο εἰμὴ δρόμους ὀχληροὺς ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης τοῦ Κερατίου κόλπου εἰς τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν, μεθ' οὓς ἔβλεπον τὸ ἑσπέρας διερχομένας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ὡς ἐν ὁράματι πόλεις φωτεινάς, πλήθη ἀπειράριθμα, ἄλση, στόλους, λόφους, καὶ ἡ ἰδέα τῆς προσεχοῦς ἀναχωρήσεώς μου ἀπέδιδεν εἰς ἕκαστον τῶν πραγμάτων τούτων ἐλαφράν τινα ἀπόχρωσιν θλίψεως, ὡς ἐὰν ἤδη τὰ θεάματα ἐκεῖνα δὲν ἦσαν πλέον εἰμὴ ἀναμνήσεις παρελθόντων χρόνων.

Καὶ ὅμως εἰκόνες τινὲς μένουσιν ἀκίνητοι ἐν μέσῳ τοῦ ἐξαφανισμοῦ τῶν λοιπῶν προσώπων

Digitized by Google

καὶ πραγμάτων, εἰς ἃ νομίζω ὅτι παρίσταμαι ὁσάκις ἀναπολῶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας.

Ἐνθυμοῦμαι τὴν ὡραίαν πρωΐαν, καθ' ἣν ἐπεσκέφθην τὰ πλειότερα αὐτοκρατορικὰ τζαμία, ἀκόμη δὲ καὶ τώρα, ἐνθυμούμενος τοῦτο, νομίζω ὅτι εὑρίσκομαι ἐντὸς χάους ἀπεράντου καὶ ἄκρως σιωπηλοῦ. Ἡ εἰκὼν τῆς Ἁγίας Σοφίας δὲν σμικρύνει ἀληθῶς τὸν θαυμασμὸν, ὃν δοκιμάζει τις ἅμα εἰσερχόμενος εἰς τὸ μέσον τῶν τιτανείων ἐκείνων τοίχων. Καὶ ἐκεῖ, ὅπως ἁπανταχοῦ, ἡ θρησκεία τῶν νικητῶν ἰδιοποιήθη τὴν τέχνην τῆς θρησκείας τῶν ἡττημένων.Ὅλα σχεδὸν τὰ τζαμία εἶνε ἀπομιμήσεις τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ· ἔχουσι τὸν μέγαν θόλον, τὰ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἡμιθόλια, τὰ προαύλια, τὰ προπύλαια, ἔνια δ' αὐτῶν καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἑλληνικοῦ σταυροῦ.Ἀλλ' ὁ ἰσλαμισμὸς ἐπέχεεν ἐπὶ πάντα τὸ ἴδιον αὐτοῦ χρῶμα καὶ τὸ ἴδιον φῶς οὕτως, ὥστε τὸ σύνολον τῶν γνωστῶν ἐκείνων σχημάτων παριστᾷ τὴν ὄψιν νέου οἰκοδομήματος, ἐν ᾧ διορᾷ τις τοὺς ὁρίζοντας κόσμου ἀγνώστου, καὶ ἀναπνέει τὴν αὔραν ἄλλου Θεοῦ. Εἶνε καθολικὰ ἢ ἐσωνάρθηκες ἀπέραντοι, αὐστηρᾶς καὶ μεγαλοπρεποῦς ἁπλότητος, λευκοὶ ἁπανταχοῦ, καὶ φωτιζόμενοι ἐκ παραθύρων ἀναριθμήτων, ἅτινα διαχέουσιν ἁπανταχόσε φῶς γλυκὺ καὶ ὁμαλὸν, ἐν ᾧ ὁ ὀφθαλμὸς βλέπει τὰ πάντα, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου, καὶ ἀναπαύεται, ὅπως καὶ ἡ διάνοια, σχεδὸν ἀποκοιμώμενος εἰς γαλήνην γλυκεῖαν καὶ ἄπλετον, ἥτις ὁμοιάζει μὲ τὴν γαλήνην κοιλάδος χιονοσκεποῦς, ὑποκάτωθεν οὐρανοῦ λευκοῦ. Δὲν θὰ ἐπίστευέ τις δὲ ὅτι εὑρίσκεται ἐντὸς περιβόλου κλειστοῦ, ἐὰν δὲν ἤκουε τὴν ἀντήχησιν τοῦ ἰδίου του βήματος. Οὐδὲν ὑπάρχει ἐκεῖ τὸ ἀπασχολοῦν τὴν διάνοιαν, ἥτις διὰ μέσου τοῦ κενοῦ καὶ τοῦ φωτὸς ἐκείνου ὑπάγει κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας. Δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ λόγος οὔτε μελαγχολιῶν οὔτε τρόμων· δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε ἰνδάλματα γοητευτικὰ, οὔτε μυστήρια, οὔτε γωνίαι σκοτειναὶ, ὅπου νὰ λάμπωσιν ἀμυδρῶς αἱ εἰκόνες ἱεραρχίας πολυπλόκου ὑπερανθρώπων ὄντων, ἅτινα συγχέουσι τὴν διάνοιαν· δὲν ὑπάρχει ἄλλο τι εἰμὴ ἡ καθαρὰ, γυμνὴ, ἐκθαμβωτικὴ καὶ καταπληκτικὴ ἰδέα ἑνὸς μονήρους Θεοῦ, ὅστις ἐνασμενίζεται εἰς τὴν αὐστηρὰν γυμνότητα τῶν ἐρήμων τῶν ἐν μέσῳ ἀπλέτου φωτὸς, καὶ ὅστις οὐδὲν ἄλλο ὁμοίωμα ἑαυτοῦ ἀποδέχεται ἐκτὸς τοῦ οὐρανοῦ. Ὅλα τὰ αὐτοκρατορικὰ τζαμία τῆς Κωνσταντινουπόλεως παριστῶσιν αὐτὴν ταύτην τὴν ὄψιν τοῦ μεγαλείου, ὅπερ ἐξυψοῖ τὴν διάνοιαν, τῆς ἁπλότητος, ἥτις προσηλώνει αὐτὴν εἰς μίαν καὶ μόνην ἰδέαν, καὶ διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων τόσον ὀλίγον εἰς τὰς λεπτομερείας, ὥστε εἶνε δύσκολον νὰ τὰ ἐνθυμηθῇ τις ἓν καθ' ἕν. Τὸ τζαμίον τοῦ Ἀχμὲδ, ὑπερμέγεθες, ἀλλὰ χάριεν καὶ ἐλαφρὸν ἔξωθεν ὡς οἰκοδομὴ ἐναέριος, ἔχει τὸν θόλον αὐτοῦ ἐπεστηριγμένον ἐπὶ τεσσάρων ὑπερμεγέθων παραστάδων στρογγύλων ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν ὁποίων θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐγερθῶσι τέσσαρα μικρὰ τζαμία, καὶ εἶνε τὸ μόνον τζαμίον τῆς Σταμποὺλ, ὅπερ φέρει τὸ περικλεὲς στέμμα ἓξ μιναρέδων. Τὸ τζαμίον τοῦ Σουλεϊμὰν, ὅπερ εἶνέ τι πλέον ἢ ναὸς, πόλις ἱερὰ, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ ξένος ἀποπλανᾶται, σύγκειται ἐκ τριῶν ἐσωναρθήκων, καὶ ὁ θόλος αὐτοῦ, ὑψηλότερος τοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἐρείδεται ἐπὶ τεσσάρων θαυμαστῶν κιόνων ἐκ γρανίτου ῥοδοχρόου, οἵτινες ἀναπολοῦσιν εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ θεατοῦ τὰ στελέχη τῶν περιβοήτων ὑψηλῶν δένδρων τῆς Καλιφορνίας. Τὸ τζαμίον τοῦ Μωάμεθ εἶνε Ἁγία Σοφία λευκὴ καὶ φαιδρά· τὸ τοῦ Βαγιαζὴτ ἀπολαύει τὰ πρωτεῖα τῆς κομψότητος τῶν σχημάτων· τὸ τοῦ Ὀσμὰν εἶνε ὅλον μαρμάρινον· τὸ τοῦ Σιὰ-ζαδὲ ἔχει τοὺς δύο χαριεστέρους μιναρέδες τῆς Κωνσταντινουπόλεως· τὸ τοῦ Ἀκ-σεραΐ εἶνε τὸ κομψότερον πρότυπον τῆς ἀναγεννήσεως τῆς τουρκικῆς τέχνης· τὸ τοῦ Σελὶμ εἶνε τὸ σοβαρώτερον, τὸ τοῦ Μαχμοὺδ τὸ ἰδιοτροπώτερον, τὸ τῆς σουλτάνας Βαλιδὲ τὸ πλουσιώτερον εἰς κοσμήματα. Ἕκαστον αὐτῶν ἔχει ἰδιόν τι κάλλος, ἢ μῦθον, ἢ προνόμιον. Τὸ τοῦ Σουλτὰν Ἀχμὲδ φυλάττει τὴν σημαίαν τοῦ Προφήτου, τὸ τοῦ σουλτὰν Βαγιαζὴτ περιστέφεται ἀπὸ περιστερὰς, τὸ τοῦ Σουλεϊμὰν καυχᾶται διὰ τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Καρὰ-χισσαρὶ, τὸ τῆς Βαλιδὲ-σουλτάνας ἔχει τὸν ψευδόχρυσον κίονα, ὃν ἐξηγόρασε διὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὁ πορθητὴς τῶν Χανίων. Τὸ δὲ τοῦ Σουλτὰν Μεχμὲδ βλέπει «ἕνδεκα αὐτοκρατορικὰ τζαμία νὰ κλίνωσι τὴν κεφαλὴν πέριξ αὐτοῦ, ὅπως ἐνώπιον τοῦ δράγματος τοῦ Ἰωσὴφ ἔκλινον τὰ δράγματα τῶν ἀδελφῶν». Ἐντὸς ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ὑψοῦνται οἱ κίονες τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀνακτόρων καὶ τοῦ Αὐγουστείου τοῦ Ἰουστινιανοῦ, οἵτινες ἔφερον τὰ ἀγάλματα τῆς Ἀφροδίτης, τῆς Θεοδώρας καὶ τῆς Εὐδοξίας· ἐντὸς ἄλλων ἀνευρίσκονται τὰ μάρμαρα τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν τῆς Χαλκηδόνος, στῦλοι ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Τρῳάδος, παραστάδες ἐκ τῶν ναῶν τῆς Αἰγύπτου, ὕελοι πολύτιμοι ἁρπασθεῖσαι ἐκ τῶν περσικῶν ἀνακτόρων, διάφοροι ὕλαι ἐξ ἱπποδρομίων, ἀγορῶν, ἀγωγῶν καὶ ναῶν· πάντα ταῦτα συγκεχυμένα καὶ ἐξηφανισμένα ἐν τῇ ἀπεράντῳ λευκότητι τῆς νικητρίας θρησκείας. Ἔνδοθεν δὲ διαφέρουσι τὰ τζαμία ἔτι ὀλιγώτερον ἀπ' ἀλλήλων. Εἰς τὸν μυχὸν αὐτῶν ὑπάρχει ἓν ἀναλογεῖον μαρμάρινον· καταντικρὺ αὐτοῦ τὸ θεωρεῖον τοῦ Σουλτάνου περίκλειστον ὑπὸ χρυσῶν κιγκλίδων· πλησίον τοῦ Μιχράμπ δύο ὑπερμεγέθη κηροπήγια, φέροντα λαμπάδας ὑπερυψήλους ὡς τὰ στελέχη τῶν φοινίκων· καὶ καθ' ὅλον τὸ καθολικὸν ἀναρίθμητοι κανδῆλαι ἐκ μεγάλης ὑελίνης σφαίρας, διατεταγμέναι παραδόξως, ὥστε φαίνονται ἁρμοδιώτεραι εἰς αἴθουσαν χοροῦ μᾶλλον παρὰ

Digitized by Google

εἰς τελετὴν θρησκευτικήν. Αἱ μεγάλαι ἱεραὶ ἐπιγραφαί, ὅσαι περιθέουσι τὰς παραστάδας, τὰς θύρας, τὰ παράθυρα τῶν θόλων, ψευδής τις ζωφόρος ἀπεικασμένη πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ μαρμάρου, καὶ αἱ ὕελοι, ἐφ' ὧν ὑπάρχουσι χρωματιστὰ σχεδιογραφήματα ἀνθέων, ἰδοὺ τὰ μόνα κοσμήματα, ἅτινα διακρίνονται ἐκ τῆς λευκῆς γυμνότητος τῶν μεγαλοπρεπῶν ἐκείνων τοίχων. Θησαυροὶ δὲ μαρμάρων ἐπεχύθησαν μετὰ δαψιλείας εἰς τὰ δάπεδα τῶν προπυλαίων, εἰς τὰς περὶ τὴν αὐλὴν στοάς, εἰς τὰς πρὸς ἀπόνιψιν κρήνας καὶ εἰς τοὺς μιναρέδες· ἀλλ' οὐδαμῶς ἀλλοιοῦσι τὸν χαριέντως νηφάλιον καὶ αὐστηρὸν χαρακτῆρα τῆς οἰκοδομῆς, ἥτις εἶνε κατάλευκος, περικυκλουμένη ὑπὸ τοῦ πρασίνου χρώματος τῆς βλαστήσεως, καὶ στέφεται ὑπὸ θόλων, ἀπαστραπτόντων ἐν τῷ κυανοχρόῳ στερεώματι. Δὲν κατέχει δὲ τὸ τζαμίον εἰμὴ τὸν μικρότερον χῶρον τοῦ περιβόλου, ὅστις περιλαμβάνει λαβύρινθον ὅλον αὐλῶν καὶ οἰκιῶν. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν ἀκροατήρια, ἀφιερωμένα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Κορανίου, ταμεῖα πρὸς παρακαταθήκας ἰδιωτικάς, βιβλιοθῆκαι καὶ ἀκαδημίαι, σχολαὶ ἰατρικαὶ καὶ νηπιαγωγεῖα, συνοικίαι σπουδαστῶν καὶ μαγειρεῖα διὰ τοὺς πτωχούς, νοσοκομεῖα, καταφύγια διὰ τοὺς ὁδοιπόρους, λουτρῶνες· πολίχνη φιλόξενος καὶ εὐεργετική, συῤῥεύσασα πέριξ τοῦ ὑπερυψήλου ὄγκου τοῦ ναοῦ, ὡς εἰς τοὺς πρόποδας ὄρους, καὶ σκιαζομένη ἀπὸ γιγάντεια δένδρα. Ἀλλ' ὅλαι αἱ εἰκόνες αὗται συνεσκοτίσθησαν ἐν τῇ διανοίᾳ μου, καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν βλέπω εἰμὴ τὴν μικρὰν μαύρην κηλῖδα ἐμαυτοῦ, ἀποπλανωμένου, ὡς μορίου τινὸς ἀτόμου, εἰς τοὺς ὑπερμεγέθεις ἐκείνους ἐσωνάρθηκας, ἐν τῷ μέσῳ μακρῶν σειρῶν τούρκων σμικροτάτων, οἵτινες πρηνεῖς πρὸς τὸ ἔδαφος κύπτοντες προσεύχονται, καὶ προχωρῶ ἀποτεθαμβωμένος ἐκ τῆς λευκότητος ἐκείνης, ἔκθαμβος ἐκ τοῦ παραδόξου ἐκείνου φωτός, ἔκπληκτος ἐκ τῆς ἀπειρίας ἐκείνης, σύρων τὰ ἐξηλωμένα μου παπούτσια καὶ τὴν καταβεβλημμένην συγγραφικήν μου ὑπερηφάνειαν· καὶ μοὶ φαίνεται, ὅτι τὸ ἓν τζαμίον συγχέεται πρὸς τὸ ἄλλο, καὶ ὅτι περὶ ἐμὲ ἐκτείνεται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις σειρὰ ἀτελεύτητος παραστάδων καὶ θόλων, καὶ ἀπέραντος καὶ ἀχανὴς λευκότης, εἰς ἣν τὸ βλέμμα μου ἀφανίζεται.

Αἱ ἀναμνήσεις ἄλλης τινὸς ἡμέρας εἶνε ζοφερώταται καὶ πλήρεις μυστηρίων καὶ φαντασμάτων. Εἰσέρχομαι εἰς τὴν αὐλὴν οἰκίας τινὸς μουσουλμανικῆς, καταβαίνω ὑπὸ τὸ φῶς δᾳδὸς μέχρι τῆς τελευταίας βαθμῖδος κλίμακα ζοφερὰν καὶ ὑγράν, καὶ εὑρίσκομαι ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ Κερὲ-μπατὰν-Σεράϊ, τῆς *μεγάλης κιστέρνας* (ἢ δεξαμενῆς) τοῦ Κωνσταντίνου, τῆς ὁποίας τὰ ἄκρα, κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ ὄχλου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἶνε ἄγνωστα. Τὰ πρασινωπὰ ὕδατα ἀφανίζονται ὑπὸ τοὺς μαύρους θόλους, φωτιζομένους ἐνιαχοῦ ὑπ' ἀκτῖνός τινος ἀμυδρᾶς φωτὸς ὠχροῦ, ὅπερ ἐπαυξάνει ἔτι μᾶλλον τὴν φρίκην τοῦ σκότους. Ἡ δᾴς καθιστᾷ πυριφλεγεῖς τὰς ἁψῖδας τὰς πλησίον τῆς θύρας, καταφωτίζει τοὺς καταστάζοντας τοίχους, καὶ ἀποκαλύπτει συγκεχυμένως σειρὰς ἀτελευτήτους κιόνων, οἵτινες διακόπτουσι τὸ βλέμμα ἁπανταχόθεν, ὡς τὰ στελέχη τῶν δένδρων εἰς πυκνότατον δάσος πλημμυρῆσαν. Ἡ φαντασία, προσελκυομένη ὑπὸ τῆς ἡδονῆς τοῦ τρόμου, ἐξαπολύεται εἰς τὰ βάθη τῶν νεκρωσίμων ἐκείνων στοῶν, ὑπερπηδῶσα τὰ ἀπαίσια ὕδατα, καὶ περιπλανᾶται εἰς ἀτελευτήτους σκοτοδινίαν προξενούσας περιπλανήσεις διὰ μέσου τῶν ἀναριθμήτων ἐκείνων κιόνων, ἐν ᾧ ἡ σιγανὴ φωνὴ ἑνὸς διερμηνέως διηγεῖται ἱστορίας φρικώδεις περὶ τοῦ ἀποτολμήσαντος νὰ διαπλεύσῃ ἐν ἀκατίῳ τὰ ὑπόγεια ἐκεῖνα ὕδατα, ὅπως ἀνακαλύψῃ τὸ τέλος, ὅστις ὑπέστρεψε μετὰ πολλὰς ὥρας κωπηλατῶν ἀπηλπισμένος, μὲ πρόσωπον παρηλλαγμένον καὶ μὲ κόμην ἠνωρθωμένην ἐκ τῆς φρίκης, ἐν ᾧ οἱ ἀπώτατοι θόλοι ἀντήχουν ἀπὸ καγχασμοὺς θορυβώδεις, καὶ ἀπὸ συρίγματα ὀξέα, καὶ ἄλλων, οἵτινες οὐδαμῶς ὑπέστρεψαν, ἀλλ' ἐτελείωσαν τίς οἶδε πῶς, ἴσως ἐκμανέντες ὑπὸ τοῦ τρόμου, ἴσως ἀποθανόντες τῆς πείνης, ἴσως παρασυρθέντες ὑπὸ μυστηριώδους ῥεύματος εἰς ἄβυσσον ἄγνωστον, πολὺ μακρὰν τῆς Σταμπούλ, Κύριος οἶδε ποῦ. Τὸ θέαμα τοῦτο ἀφανίζεται αἴφνης εἰς τὸ μέγα φῶς τῆς πλατείας τοῦ Ἂτ-μεϊδάν, καὶ μετ' ὀλίγας στιγμὰς εὑρίσκομαι ἐκ νέου ὑπὸ γῆν, μεταξὺ τῶν διακοσίων στύλων τῆς ξηρᾶς δεξαμενῆς Μπὶν-μπὶρ-διρέκ, ὅπου ἑκατὸν ἐργάται ἕλληνες κλώθουσι μέταξαν, ψάλλοντες δι' ὀξείας φωνῆς ᾆσμα πολεμιστήριον, φωτιζόμενοι ὑπὸ μιᾶς ἀκτῖνος φωτὸς ὠχροῦ διαθλωμένης εἰς τὰ διασταυρώματα τῶν ἁψίδων· καὶ ἀκούω ὑπὲρ τὴν κεφαλήν μου τὸν κρότον διαβαίνοντος καραβανίου. Μετὰ ταῦτα πάλιν ὁ ὕπαιθρος ἀὴρ καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καὶ πάλιν ἐκ νέου τὸ σκότος ὑπὸ ἄλλας ἁψῖδας προαιωνίους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἄλλων σειρῶν στύλων, ἐν ἡσυχίᾳ ἐπιταφίῳ, ταραττομένῃ ὑπὸ ὑποκώφων μακρινῶν ἤχων· καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρις ἑσπέρας ὁδοιπορία μυστηριώδης καὶ πλήρης ἰδεῶν, μεθ' ἣν ἀπομένει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἡ εἰκὼν εὐρείας ὑπογείου λίμνης, εἰς ἣν ἐγκατεβυθίσθη ἡ μητρόπολις τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας, καὶ εἰς ἣν ἔχει ν' ἀφανισθῇ μίαν ἡμέραν καὶ ἡ Σταμπούλ, ἡ σήμερον μειδιῶσα καὶ ἀπροφύλακτος.

Ἕπεται συνέχεια.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ 100 κατοίκων 15 εἰσὶν ἀγράμματοι, ἐν ᾧ ἐν Σαξωνίᾳ ὑπολογίζεται 1 ἀγράμματος ἐπὶ 100 κατοίκων, ἐν Δανιμαρκίᾳ καὶ Βαυαρίᾳ 3, ἐν Ἑλβετίᾳ 7 καὶ ἐν Πρωσσίᾳ 11.

Digitized by Google

Ἐκ τινος πραγματείας περὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου τοῦ διδάκτορος κ. Κ. Παπαμιχαλοπούλου, ἀναγνωσθείσης πρό τινος ἐν τῷ ἐνταῦθα φιλολογικῷ συλλόγῳ «Παρνασσῷ» καὶ ὁσονούπω δημοσιευομένης, ἀποσπῶμεν τὸ ἑπόμενον τεμάχιον, ἐν ᾧ ἐξετάζεται τοπογραφικῶς ὁ λόφος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐφ' οὗ ἥδραζε τὸ ἀνώτατον ὁμώνυμον τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν δικαστήριον. Σ. τ. Δ.

ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ

Ὁ Ἄρειος Πάγος ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τοῦ Ἄρεος, θεοῦ τῶν αἱμάτων. Ἐκ τίνος ὅμως αἰτίας ἀπένειμεν ὁ θεὸς οὗτος τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸν παρὰ τὴν Ἀκρόπολιν βράχον φιλονεικεῖται. Ὁ Ἑλλάνικος φρονεῖ ὅτι «ἐκλήθη *Ἄρειος* ἐπεὶ τὰ φονικὰ δικάζει· ὁ δ' Ἄρης ἐπὶ τῶν φόνων». *Πάγος* δὲ διότι ὁ Ἄρης «ἔπηξε τὸ δόρυ ἐκεῖ ἐν τῇ πρὸς Ποσειδῶνα ὑπὲρ Ἀλιρροθίου δίκῃ». Μᾶλλον πρέπει νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἔλαβε τοιαύτην προσωνυμίαν ἁπλῶς, διότι ἐκεῖ ἐδικάσθη ὁ Ἄρης, καὶ οὐχὶ διότι ἐδικάζοντο *ἄρεια*, φονικά, ἐγκλήματα· ἡ δευτέρα αὕτη ἑρμηνεία τυγχάνει οὖσα βεβιασμένη. Ὡς πρὸς τὸ *πάγος* δέ, τοῦτο πιθανὸν εἶναι ὅτι ἐλήφθη ἐκ τοῦ *πήγνυμι (ἐμπήγω)*, διότι ὁ Ἄρης δικαζόμενος ἐνέπηξεν ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ βράχου τὸ δόρυ αὐτοῦ· πιθανώτερον ὅμως ὑπάρχει ὅτι ἡ λέξις *πάγος* εὑρίσκεται ἐνταῦθα ἐν τῇ κυρίᾳ σημασίᾳ αὐτῆς, ἥτις ἐστὶν ἐν γένει: σῶμα πεπηγός, στερεόν, λόφος πετρώδης, βράχος.

. . . .

Ὁ Ἄρειος Πάγος, ἡ ὄχθος, ἡ ὑλικὴ βάσις, ἐφ' ἧς ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας ἥδραζε τὸ σεμνότατον καὶ περιφανὲς ὁμώνυμον δικαστήριον, ἦν ἓν τῶν περικλειόντων τὴν Ἀγορὰν τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν ὑψωμάτων· τὰ ἕτερα εἰσίν: ἡ Ἀκρόπολις, ὁ λόφος τῆς Πνυκὸς καὶ ὁ τοῦ Μουσείου, σχηματίζοντα μετὰ τοῦ Ἀρείου Πάγου μικρὰν κοιλάδα, ἧς ἕνεκα ἡ θέσις αὕτη ἐκαλεῖτο *κοίλη Ἀγορὰ* ἢ *κοίλη*. Ὁ Ἄρειος Πάγος ὁρίζει τὸ βόρειον μέρος τῆς κοιλάδος, κείμενος εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἡ τοιαύτη θέσις αὐτοῦ, ἀντικρὺ μὲν τῶν λαμπρῶν καὶ πολυθαυμάστων Προπυλαίων, ὑπεράνω δὲ τῆς Ἀγορᾶς καὶ ἐν γένει ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως, ἦν τὰ μάλα διαπρεπὴς καὶ ἀνάλογος τῇ ἰδέᾳ, ἣν ἐξεπροσώπει ἐν Ἀθήναις.

Ὁ λόφος τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπάρχει πάντη ἀκανονίστου σχήματος κατά τε τὸ ὕψος καὶ τὴν περιφέρειαν· δύναταί τις μόνον νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι μᾶλλον ἐπιμήκης ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος εἶναι ὑψηλότερος καὶ καθέτως ἀπόκρημνος, φερόμενος λανθανόντως δι' ἠρέμου κλίσεως πρὸς τὸ δυτικόν, ὅπου καὶ ἐξαφανίζεται παρὰ τὴν ἁμαξιτὴν ὁδόν, ἥτις σήμερον περιβάλλει τὴν Ἀκρόπολιν. Κατὰ τὸ ἀνατολικὸν λοιπὸν μέρος σχηματίζεται ἀρκούντως καταφανὴς ὁ λόφος, καὶ ἐκεῖ ἦν ἡ ἕδρα τοῦ δικαστηρίου, διότι περιττὸν ἀπέβαινε νὰ χρησιμεύσῃ ὁλόκληρος ὁ λεγόμενος καὶ φαινόμενος Ἄρειος Πάγος εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ὥριστο. Καὶ τῷ ὄντι διὰ προχείρου κατὰ χώραν παρατηρήσεως πειθόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἐκ πολλῶν χιλιάδων τετραγωνικῶν μέτρων ἐπιφανείας τοῦ λόφου μόνον ἑκατὸν ἢ διακόσια τοιαῦτα μέτρα ἤρκουν, ὡς καὶ ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων φαίνεται, νὰ περιλάβωσι καὶ δικαστὰς καὶ διαδίκους καὶ τοὺς βωμοὺς κλπ. Ὁ λοιπὸς χῶρος τοῦ λόφου, ὁ πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, ἦν κατειλημμένος ὑπὸ οἰκιῶν, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἐπὶ τῆς βραχώδους ἐπιφανείας αὐτοῦ λαξεύματα καὶ φρέατα. Ἄλλως τόπος τοιοῦτος καὶ τοσούτῳ κεντρικὸς δὲν ἠδύνατο νὰ μένῃ κενός, ἐν ᾧ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἦν λίαν στενή.

Ὡς εἴπον, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ λόφου σχηματίζεται ὕψωμα μεγαλήτερον, ὡς ἴδιός τις λόφος, ὅπου ἦν ἡ ἕδρα τοῦ δικαστηρίου. Ἐνταῦθα προσέρχεταί τις ἐκ τῆς κοιλάδος τῆς Ἀγορᾶς διὰ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς, ἀναβαίνων κλίμακα ἐκ βαθμίδων δέκα καὶ ἕξ, ἐγκεκομμένων ἐπὶ τοῦ βράχου διὰ βαθείας ἐντομῆς εἰς αὐτόν. Αἱ βαθμῖδες αὗται δὲν ἀπήρτιζον ὁλόκληρον τὴν κλίμακα, διότι εἰς τὸ κάτω μέρος, κατὰ τὴν βάσιν αὐτῆς, ἐλλείπουσι, φθαρεῖσαι ἐκ τοῦ χρόνου ἢ ὑπὸ καταστρεπτικῆς χειρός, δύο ἢ τρεῖς· πρὸς τὴν κορυφὴν δὲ φαίνεται ὅτι ἐλλείπει ἡ ἀνωτάτη βαθμίς, ἀποτελουμένη τότε ἐκ μαρμάρου ἐμβεβλημένου εἰς τὸν βράχον. Εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κλίμακος ἀπαντᾷ μικρὸς χῶρος ἐπίπεδος, περὶ ὃν σώζονται βάθρα λελαξευμένα ἐπὶ τοῦ βράχου. Ἂν τὰ βάθρα ταῦτα ἦσαν αἱ ἕδραι τῶν Ἀρειοπαγιτῶν δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ἀσφαλῶς, ἀλλ' ἐπιτρέπεται νὰ εἰκάσωμεν τοῦτο, συνδυάζοντες τὰς ἐπὶ τόπου παρατηρήσεις πρὸς τὰς σωζομένας μαρτυρίας. Τὸ στενὸν τοῦ χώρου τούτου δὲν δύναται νὰ περιλάβῃ πλείονας τῶν δέκα, ἐν ᾧ οἱ ἐκεῖ συνεδριάζοντες δικασταὶ ἦσαν πολλαπλάσιοι· ἐκτὸς ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἐκάθητο ὁ προεδρεύων τοῦ δικαστηρίου καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν δικαστῶν, ἢ οἱ θεσμοθέται, περὶ ὧν κατωτέρω, οἱ δὲ λοιποὶ Ἀρειοπαγῖται ἐτοποθετοῦντο εἰς τὰ ἀνωτέρω εὑρισκόμενα βάθρα. Ἐπειδὴ ὅμως οὐδαμοῦ ἀλλαχόθεν τῆς ἐπιφανείας τοῦ λόφου ὑπάρχει εὐρυτέρα ἔκτασις καὶ καταλληλοτέρα πρὸς συνεδρίασιν τῶν δικαστῶν, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ἀνωτέρω. Ἡ θέσις αὕτη, κειμένη οὐχὶ εἰς τὸ κατακόρυφον σημεῖον τοῦ λόφου, προφυλάττεται καὶ ἀπὸ τῆς ἰσχυρᾶς πνοῆς τοῦ βορρᾶ, ὅστις ἐν Ἀθήναις, καὶ δὴ ἐν ταύτῃ τῇ θέσει, πνέει ῥαγδαῖος καὶ ἀκατάσχετος. Ἐν τῇ σκέψει ταύτῃ ὅμως δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ τότε κατάστασις τοῦ λόφου, διότι νῦν μετεβλήθη διὰ τῆς ἀποκοπῆς μεγάλου τμήματος ἐκ τοῦ ὑψηλοτέρου ΒΑ. μέρους. Ἄλλως ἐνισχύεται ἡ γνώμη αὕτη καὶ ἐκ τούτου: εἴς τε τὴν ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν πλευρὰν τῆς θέσεως ἐκείνης ἐγείρονται βάθρα, περὶ ὧν ποιοῦνται λόγον ὅ τε Εὐριπίδης καὶ ὁ Παυσανίας, ὅτι ἦσαν οἱ δύο *ἀργοὶ*

Digitized by Google

Λίθοι, οἱ χρησιμεύοντες ὁ μὲν ὡς ἑδώλιον τοῦ κατηγόρου, ὁ δὲ τοῦ κατηγορουμένου κατὰ τὰς ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ δίκας· ὡς ἀναφέρει ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ ἐπὶ μητροκτονίᾳ δίκῃ τοῦ Ὀρέστου :

«Ὡς δ' εἰς Ἄρειον ὄχθον ἧκον εἰς δίκην τ' ἔστην, ἐγὼ μὲν θἄτερον λαβὼν βάθρον, τὸ δ' ἄλλο πρέσβειρ' ἥπερ ἦν Ἐριννύων, εἰπὼν ἀκούσας τε κλπ.»

ἐνταῦθα δὲ ὁμιλεῖ ὁ Ὀρέστης κατηγορούμενος ὑπὸ τῶν Ἐριννύων, ὧν ἡ πρεσβυτέρα, ἡ Τισιφόνη, παρεκάθητο ὡς κατήγορος. Ὁ δὲ Παυσανίας, ἰδὼν τοὺς λίθους τούτους, ἀναφέρει αὐτοὺς ἐπ' ὀνόματος. «Τοὺς δὲ ἀργοὺς λίθους, ἐφ' ὧν ἑστᾶσιν ὅσοι δίκας ὑπέχουσι καὶ οἱ διώκοντες, τὸν μὲν Ὕβρεως τὸν δὲ Ἀναιδείας ὀνομάζουσι». Ἐπὶ τῶν λίθων τούτων ἵσταντο ὄρθιοι ἀμφότεροι οἱ διάδικοι, ὁ μὲν κατήγορος ἐπὶ τὸν τῆς Ὕβρεως, ὁ δὲ κατηγορούμενος ἐπὶ τὸν τῆς Ἀναιδείας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ λίθοι οὗτοι εἰσὶν οἱ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀμέσως μετὰ τὴν κλίμακα, κατὰ τὸν Wordsworth καὶ τὸν Πιττάκην, ἑπόμενόν ἐστιν ὅτι ὁ μεταξὺ τούτων χῶρος ἦν ἡ ἕδρα τοῦ δικαστηρίου.

Ἀμέσως ὑπὲρ τὰ βάθρα ταῦτα ἕπεται ἄλλη λεία ἐπιφάνεια, ἧς ὑπεράνω, κατὰ τὸ βορειοανατολικὸν ἄκρον, κεῖται λιθίνη ἐκ τοῦ αὐτοῦ βράχου λελαξευμένη τράπεζα, ἥτις προφανῶς ἦν βωμός, διότι ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς ὑπάρχει πως κοίλη καὶ φέρει εἰς τὸ ἄκρον παρὰ τὸ χεῖλος βοθρίον, εἰς ὃ κατέρρεε τὸ αἷμα τῶν σφαγίων. Πρὸς δυσμὰς δὲ τοῦ βωμοῦ τούτου, παρὰ τὸ ὕψιστον σημεῖον τοῦ λόφου, ὁ βράχος εἶναι λεῖος καὶ ἐστιλβωμένος. Ἐνταῦθα ἦν πιθανῶς ὁ βωμὸς τῆς Ἀρείας Ἀθηνᾶς ὁ ὑπὸ τοῦ Ὀρέστου μετὰ τὴν ἀθώωσιν αὐτοῦ ἱδρυθεὶς κατὰ Παυσανίαν : «Καὶ βωμός ἐστιν Ἀθηνᾶς Ἀρείας, ὃν ἀνέθηκεν [Ὀρέστης] ἀποφυγὼν τὴν δίκην». Ἀλλὰ πλὴν τούτου ὑπῆρχον βεβαίως ἐκεῖ καὶ ἄλλοι βωμοὶ καὶ ἀγάλματα, ὧν τὰς θέσεις εἶναι δύσκολον πλέον ν' ἀνεύρωμεν σήμερον, διότι ὁ λόφος οὗτος κατὰ τὴν μακραίωνα ὕπαρξιν αὐτοῦ ὑπέστη σπουδαίαν παραλλαγήν. Ἕνεκα σεισμοῦ ἀπεκόπησαν πελώρια τμήματα ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ βράχου ἀκριβῶς ἐκείνης, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ κύριον σημεῖον τῆς ἐρεύνης ταύτης· οὕτω δὲ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λόφου ἐσμικρύνθη καὶ οὐσιωδῶς μετεβλήθη. Γινώσκομεν ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχεν ἄγαλμα τοῦ Κήρυκος, ἐπίσης ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ ἦν ἡ Στήλη, ἐφ' ἧς ἦσαν ἀναγεγραμμένοι οἱ νόμοι τοῦ Δράκοντος. Τὴν στήλην ταύτην ἀναφέρει ὁ Δημοσθένης ὅτι ἐπεσκέφθη, ἐπὶ σπουδαίας τινὸς ὑποθέσεως, καὶ ἐβουλεύετο μετὰ φίλων αὐτοῦ τί ἔπρεπε νὰ πράξῃ. Οἱ ἐκεῖ ἀναγεγραμμένοι νόμοι ἐλέγοντο «οἱ ἐκ τῆς στήλης»· ὁ Λυσίας λέγει ἔν τινι λόγῳ αὐτοῦ, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν γραμματέα τοῦ δικαστηρίου : «Καί μοι ἀνάγνωθι καὶ τοῦτον τὸν νόμον ἐκ τῆς στήλης τῆς ἐξ Ἀρείου Πάγου». Ἐπίσης ὠνομάζοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων : «οἱ ἐξ Ἀρείου Πάγου νόμοι». «Αὐτὸς μὲν κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ἐξ Ἀρείου Πάγου φεύξεται...» Ἀλλὰ δυνάμεθα εἰκότως νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἵστατο ἐπὶ τοῦ λόφου καὶ ἄγαλμα τοῦ Ἄρεος, ἐξ οὗ συνεστήκει καὶ ὠνόμαστο τὸ δικαστήριον. Ἐπίσης ὑπῆρχεν ἐκεῖ βωμός, ἴσως δὲ ἄγαλμα, τῶν Ἐριννύων καὶ ἄλλων θεῶν, εἰς ὧν τὸ ὄνομα ὤφειλε νὰ ὀμνύῃ ὁ ἀναλαμβάνων δικαστικὸν ἀγῶνα. Συνεδέοντο δ' αἱ Εὐμενίδες μετὰ τοῦ Ἀρείου Πάγου, διότι οὗτος ἦν φονικὸν δικαστήριον, ἐκεῖναι δ' ἐθεωροῦντο τιμωροὶ τοῦ φόνου. Ὁ Παυσανίας ἀναφέρει περὶ τῶν βωμῶν· «Καὶ ἀθροιζομένων ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων, καταφεύγουσιν εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον καὶ ἐπὶ τῶν θεῶν, ἃς Σεμνὰς καλοῦσι, τοὺς βωμούς».

Εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου καὶ ἐπὶ τῆς βορείας πλευρᾶς τοῦ λόφου ὑπάρχει ἄλλη κλίμαξ, ἧς σώζονται σήμερον αἱ κάτω δώδεκα βαθμῖδες, ἐκ τοῦ βράχου πεποιημέναι· ἐπειδὴ δὲ ὁ βράχος δὲν ἤρκει, διότι ἦν ἐλλιπής, αἱ λοιπαί, αἱ ἀνώτεραι περίπου δέκα ἢ δώδεκα καὶ αὗται, ἦταν πρόσθετοι ἐκ μαρμάρου. Διὰ τῆς κλίμακος ταύτης ἐκοινώνουν μὲν οἱ ἐπὶ τοῦ λόφου κατοικοῦντες τοῖς κάτωθι καὶ πέριξ οἰκοῦσιν, ἀλλ' ἰδίᾳ αὕτη ἐχρησίμευεν ἵνα δι' αὐτῆς ἀνέρχωνται οἱ κατηγορούμενοι, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς καταγγελίας ἐνώπιον τοῦ Ἄρχοντος Βασιλέως ἐθεωροῦντο μεμολυσμένοι, καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ διέλθωσι διὰ τῆς ἀγορᾶς, ὅθεν ἦν ἡ κυρία ἀνάβασις εἰς Ἄρειον Πάγον.

Δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ ὅτι οἱ λεπτοὶ καὶ καλλαίσθητοι Ἀθηναῖοι ἀνείχοντο τὸν λόφον, ἢ ἀκριβέστερον τὸ δικαστήριον τοῦ Ἀρείου Πάγου, «τὸ σεμνότατον καὶ ἱερώτατον», οὕτω γυμνὸν καὶ ἀκαλλές, οἷον παρίσταται σήμερον. Ὁ Ἄρειος Πάγος ἔκειτο ἀντικρὺ τῶν Προπυλαίων, καὶ ὑπεράνω τῆς Ἀγορᾶς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ Στοῶν Ποικίλης καὶ Ἐλευθερίου καὶ Βασιλείου, θαυμασίως κεκοσμημένων διὰ γραφῶν καὶ παντοίων ἔργων τῆς πλαστικῆς, ὥστε αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ἵσταται ἐκεῖ ἐστερημένος εὐπρεπείας καὶ εὐκοσμίας, τοὐλάχιστον τοσαύτης, ὅσην ἐπέτρεπεν ἡ σοβαρότης τῆς ἰδέας τοῦ ὑπερτάτου ἐκείνου δικαστηρίου. Καὶ ἂν ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ ἔπρεπε νὰ τηρηθῇ ἡ μυθολογουμένη ἀρχικὴ ἰδέα τῆς συστάσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ τῆς ἀφιερώσεως εἰς τὸν φιλοπόλεμον Ἄρην, δὲν ἀπεκλείετο ὅμως ἡ προσθήκη ἀναλόγου τινὸς καὶ εὐπρεποῦς κόσμου ὡς αὐτόν. Ἡ λαμπρότης καὶ ἡ τηλαύγεια τῶν Προπυλαίων καὶ ἡ κομψὴ χάρις τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης προσέβλεπον εἰς τὸν λόφον τοῦ θείου δικαστηρίου ὡς εἰς ἀντάξιον ἑαυτῶν ἵδρυμα καὶ καλλώπισμα. — Εἰς τὸ δεξιὸν χεῖλος τοῦ τοιχώματος τῆς ἐν τῷ βράχῳ ἐντετμημένης κυρίας κλίμακος ὑπάρχει βαθὺ λάξευμα· τοῦτο, φρονῶ, ἐπληροῦτο διὰ μαρμάρου, ἀποτελοῦντος ἐπιφάνειαν καλὴν καὶ λείαν, χρησιμεύουσαν καὶ πρὸς καλλωπισμὸν καὶ πρὸς ἄνετον στήριξιν τῶν χει-

Digitized by Google

ξῶν τοῖς τε ἀνιοῦσι καὶ κατιοῦσιν. Ὁμοίαν ἐντομὴν παρετήρησα καὶ εἰς τὴν ἑτέραν κλίμακα, τὴν τῶν κατηγορουμένων. Φρονῶ λοιπὸν ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηνῶν, ὅτε τοσοῦτον ὡραΐσθη ἡ πόλις διὰ τῶν Περσικῶν θησαυρῶν, καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἡ διακόσμησις οὐδόλως ὑστέρησεν, καὶ ὅτι καὶ αἱ ἕδραι τῶν Ἀρειοπαγιτῶν ἐκαλύφθησαν διὰ μαρμαρίνων πλακῶν. Τοῦ τοιούτου ὅμως καλλωπισμοῦ τοῦ Ἀρείου Πάγου οὐδὲν ἴχνος σώζεται. Ἂν μὴ κατέπιπτεν, ὡς εἶπον, μέγα καὶ δὴ τὸ κυριώτατον μέρος τοῦ βράχου, βεβαίως θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν κάλλιον καὶ ἀκριβέστερον τὰς θέσεις τῶν ἐκεῖ προστεθειμένων βωμῶν καὶ ἀγαλμάτων καὶ τῆς στήλης. Τὸ μόνον σωζόμενον σήμερον πρόσθετον ὑλικὸν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ εἶναι τμῆμα ἑνετικοῦ ἢ τουρκικοῦ τοίχου, προσερηρεισμένον εἰς τὴν ἀκροτάτην βορειοανατολικὴν γωνίαν αὐτοῦ. Τοῦτο βεβαίως εἶναι λείψανον προμαχῶνος στρατοῦ, πολιορκοῦντος τὴν Ἀκρόπολιν. Ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπὸ παλαιτάτης ἐποχῆς ἐχρησίμευσεν ὡς ἀφετηρία προσβολῆς κατὰ τῆς Ἀκροπόλεως· οὕτως αἱ Ἀμαζόνες ἐκεῖ ἐστρατοπέδευσαν. Μετὰ δὲ ταῦτα κατὰ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους οἱ Πέρσαι ἐκ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπειράθησαν ἀσφαλέστερον νὰ καύσωσι τὸ ξύλινον τεῖχος τῆς Ἀκροπόλεως. «Οἱ δὲ Πέρσαι ἱζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσιν Ἀρήϊον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τοιόνδε: ὅκως στυπεῖον περὶ τοὺς ὀϊστοὺς περιθέντες ἅψειαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. Ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι ὅμως ἠμύνοντο, καίπερ εἰς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος».Ἐκ τοῦ περιλειπομένου δὲ ἀσβεςοκτίστου τοίχου συμπεραίνω ὅτι καὶ κατὰ τοὺς μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑνετῶν περὶ κατοχῆς τῶν Ἀθηνῶν πολέμους ὁ Ἄρειος Πάγος καὶ αὖθις ἐχρησίμευσε κατὰ τῆς Ἀκροπόλεως.

ΠΡΟΩΡΟΣ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ

Τὰ προτερήματα πολλῶν ἀνδρῶν, διασήμων κατόπιν καταστάντων, ἐξεδηλώθησαν πολλάκις ἀπὸ νεαρωτάτης ἡλικίας, ὥστε παῖδες ἔτι ὄντες διεκρίνοντο τῶν ὁμηλίκων των, ὡς ἀργότερον ἀνδρωθέντες ὑπερεῖχον τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων. Παρὰ τοῖς μελοποιοῖς ἰδιαίτατα καὶ τοῖς μουσουργοῖς δὲν σπανίζουσι τὰ παραδείγματα τοιαύτης προώρου ἀναπτύξεως, ἥτις φαίνεται ὑπερπηδῶσα τοὺς φυσικοὺς νόμους. Ἑπταέτης ἢ ὀκταέτης ὁ Ῥαμὼ ἦν ἄριστος μουσουργός, ὁ δὲ Λεσουὲρ (Lesueur) καὶ ὁ Λοῦλλι (Lulli) ἐμελοποίουν παῖδες ἔτι ὄντες. Τὸ λαμπρότατον ὅμως τῶν τοιούτων παραδειγμάτων εἶναι ἀναμφιβόλως τὸ τοῦ Μόζαρτ (Mozart), οὗ ὁ ὀργανισμὸς ἦτό τι ἔκτακτον καὶ ἀκατάληπτον. Ἔτι τετραέτης, ἦν οὗτος ἔξοχος μουσουργός, καὶ διήγειρε γενικὸν θαυμασμὸν ἀνὰ τὰς πρωτίστας τῶν ἡγεμονικῶν αὐλῶν τῆς Εὐρώπης, ἀνὰ τὰς ὁποίας περιῆγεν αὐτὸν ὁ πατήρ, ἐπιδεικνύων ὥς τι ἔκτακτον φαινόμενον. Γεγονός τι μάλιστα ἐπισυμβὰν τότε καταδείκνυσι τίνι τρόπῳ κρίνει τὸ δημόσιον τὰ πράγματα, διδάσκον συγχρόνως καὶ ὁποίαν σημασίαν δέον νὰ παρέχῃ τις εἰς τὰς κρίσεις του ταύτας. Ὁ Μόζαρτ, ἐλθὼν εἰς Γαλλίαν ὡς ἔξοχον παιδίον, ἀνεστάτωσε τοὺς Παρισίους, πάντες δὲ καὶ λαὸς καὶ αὐλὴ ἐνεθουσίων ὑπὲρ αὐτοῦ· μετὰ εἴκοσιν ὅμως ἔτη, ὥριμος πλέον ἀνήρ, ἐπανελθὼν ὡς μέγας μελοποιός, εὗρε καταφρόνησιν καὶ λήθην! Ἂς μὴ παραλίπωμεν νὰ μνημονεύσωμεν μεταξὺ τῶν μουσουργῶν καὶ τὸν Βαπτιστὴν Ῥαιζὲν (Raisin), μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας παίζοντα διὰ βιολίου εἰς ἡλικίαν τεσσάρων μόλις ἐτῶν, ἀποθανόντα δὲ ἐκ πληγῆς κατενεχθείσης αὐτῷ ὑπὸ συναδέλφου ἐν θεατρικῇ τινι παραστάσει· καὶ τὰ δύο ἐπίσης παιδία, τὰ γνωστότερα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *οἱ δύο Λαζαρόνοι*, τὰ ἐκπλήξαντα Νεάπολιν καὶ Λονδῖνον κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ἅτινα ἑπταετῆ τὴν ἡλικίαν ἀπέθανον διὰ βιαίου θανάτου, κεραυνόπληκτα.

Ὁ προορισμὸς τῶν πλείστων καλλιτεχνῶν, ζωγράφων, γλυπτῶν, ποιητῶν, ἐξεδηλώθη πολλάκις ἐνωρὶς λίαν διὰ σημείων, ἅτινα οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ παραγνωρίσῃ.

Ὁ Γιρλανδάγιο (Ghirlandajo) εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νἀπολύσῃ τῆς σχολῆς αὐτοῦ τὸν Μιχαὴλ Ἄγγελον, παιδίον ἔτι, προειπών· «Δὲν μένει πλέον τίποτε νά σε διδάξωμεν!» Ἡ περὶ τὴν γλυπτικὴν ἰδιοφυΐα τοῦ Κανόβα ἀνεκαλύφθη ἐκ τύχης· ὑπηρετῶν οὗτος παρά τινι σακχαροπλάστῃ, ἔπλασέ ποτε,ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ κυρίου του, διὰ τὴν τράπεζαν ἰταλοῦ μεγιστᾶνος γλύκισμα ἀπεικονίζον λέοντα, τοσούτῳ φυσικὴν καὶ μεγαλοπρεπείας πλήρη ἔχοντα τὴν ἔκφρασιν, ὥστε μόλις τὸν εἶδον ἅπαντες οἱ συνδαιτυμόνες ἐξέπεμψαν ὁμοθύμως ἐπιφώνημα θαυμασμοῦ· τοῦτο ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ παιδός, ὃν ἐξαγαγόντες ἀπὸ τοῦ σακχαροπλαστείου παρέδωκαν εἰς γλύπτην ὅπως διδάξῃ αὐτόν. Ὁμοίως ὁ ἐκ Κορτόνε Πέτρος, ὑπηρέτης ὢν ἐν μαγειρείῳ, παιδίον ἔτι ἰχνογράφει θαυμασίως, διὰ μικρᾶς δὲ συνδρομῆς κατέστη ἔξοχος ζωγράφος. Τοιοῦτος ἦν ἐπίσης καὶ ὁ Ἀδριανὸς Βράουβερ (Brauwer), ὃν ὁ φιλάργυρος κύριός του Φραγκῖσκος Ἂλς κατέκλειεν εἰς ὑπερῷον, ἵνα τοὺς πίνακας αὐτοῦ πωλεῖ πρὸς ἴδιον ὄφελος καὶ ὡς ἴδια ἔργα. Καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀναφέρεται τοιαύτη καλλιτέχνις ἡ Μαρκίλλα Εὐφροσύνη, θυγάτηρ τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἀπολλοδώρου, ὃν ἐθανάτωσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανός, ἥτις δεκατριέτις ἀνήγειρε τῷ πατρὶ αὐτῆς τάφον, καὶ διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ διὰ τὰς γλυφὰς αὐτοῦ θαυμάσιον· αὐτὴ ἀπέθανεν, εὐθὺς ὡς ἐπλήρωσε τὸ υἱικὸν καθῆκον.

Ἐνίοτε παιδία τινὰ διακρίνονται διὰ τὸν χαρακτῆρα ἢ τὴν βαθύνοιαν αὐτῶν, ὑπέρτερα ἢ κατὰ

Digitized by Google

τὴν ἡλικίαν των. Μεταξὺ τούτων τακτέον Κάτωνα τὸν ἐξ Ὑτίκης, μετὰ μεγίστου προσενεχθέντα θάῤῥους κατὰ τὰς ἐπὶ Σύλλα σφαγάς. Μεταξὺ τῶν τοιούτων δέον ἐπίσης νὰ συναριθμηθῇ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, ὃν ἐκ τρυφερᾶς ἡλικίας κατεῖχε σφοδρὰ ἔφεσις δόξης· γνωστὸν μεθ' ὁπόσου θάῤῥους ἐδάμασε τὸν Βουκέφαλον, καὶ γνωστὴ ἐπίσης ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ πρὸς τοὺς παροτρύνοντας νἀγωνισθῇ ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις. «Εἴ γε, εἶπε, βασιλεῖς ἔμελλον ἕξειν ἀνταγωνιστάς».Παρὰ Ῥωμαίοις συχνὰ ἦσαν τὰ παραδείγματα παιδίων πρόωρου διανοητικῆς ἀναπτύξεως· ἐνωρὶς δὲ λίαν τινὰ τούτων ἥπτοντο τῶν δημοσίων καὶ παρευρίσκοντο ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῆς συγκλήτου. Ἓν τούτων ἐπιμόνως ἀντέστη εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς μητρὸς καὶ ἀπέκρυψεν αὐτῇ τὰ ἐν τῇ συνεδριάσει γενόμενα. Οἱ Γράκχοι, εὐμοιρήσαντες ἐπιμελοῦς ἀνατροφῆς χάρις εἰς τὴν μητέρα αὐτῶν Κορνηλίαν, ἐδείκνυον παιδιόθεν ὁποῖοι θὰ ἐγίνοντο ἀνδρούμενοι. Δωδεκαέτης ὁ Αὔγουστος, καὶ ὁ Τιβέριος ἐννεαέτης ἀπήγγειλαν ἐπιταφίους, οὗτος μὲν ἐπὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἐκεῖνος δὲ ἐπὶ τῇ θείᾳ Ἰουλίᾳ. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀμοιρεῖ ὁμοίων παραδειγμάτων. Ἐν ἡλικίᾳ δεκαεπτὰ ἐτῶν Εὔπολις ὁ κωμικὸς εἶχε γράψει δεκαεπτὰ κωμῳδίας. Πλείονα ὅμως τοιαῦτα παιδία ἀναφέρονται κατὰ τὴν δεκάτην ἕκτην καὶ τὴν δεκάτην ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα, διότι κατὰ τὰς ἐποχὰς ἐκείνας τὰ παιδία ἐτύγχανον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ βασίμου καὶ ἐγκυκλίου ἀγωγῆς, προςφορωτάτης εἰς ταχεῖαν ἀνάπτυξιν τῶν διανοητικῶν δυνάμεων. Γάλλος τις, Baillet, ἐξέδω ἴδιον σύγγραμμα περὶ τῶν ἐξόχων παιδίων (Les enfants célèbres), ἐν ᾧ ἀπαριθμεῖ τοὺς σοφοὺς ἐκείνους, οἵτινες ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ ἔτι ἐδοξάσθησαν διὰ τὰς γνώσεις καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα, καὶ ὧν κορυφαῖος θεωρεῖται ὁ παροιμιώδης καταστὰς Πὶκ ἐκ Μιρανδόλας.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι μεγάλαι ὑπερβολαὶ εἰσεχώρησαν ἐν ταῖς διηγήσεσι περὶ τῶν θαυμασίων πλεονεκτημάτων τοῦ παιδὸς ἐκείνου. Τὴν ἐπιστήμην τῆς ἐποχῆς ἐν ᾗ ἔζη καὶ τὴν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων διαχωρίζει χάσμα μέγα, καίτοι δὲ περὶ τὸ λέγειν δεινότατος ὁ Πὶκ ὁ ἐκ Μιρανδόλας, πενιχρός τις θὰ ἐφαίνετο σήμερον κατὰ τὰς γνώσεις· ἀλλὰ δὲν εἶχεν οὕτω κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅσῳ δὲ περιωρισμένη καὶ ἂν ἦτο ἡ ἐγκυκλοπαιδικὴ μάθησις κατὰ τὴν δεκάτην πέμπτην ἑκατονταετηρίδα, ὁπωσδήποτε ὁμολογουμένως σπουδαιότατος πρέπει νὰ λογίζηται ὁ κάτοχος αὐτῆς. Μετὰ ἕνα αἰῶνα ὁ Σκῶτος Ἰάκωβος Crichton, ὃν ὁ Σκαλίγηρος ἀπεκάλει τεράστιον νοῦν, συνεζήτει λατινιστί, ἑλληνιστί, ἑβραϊστὶ ἢ ἀραβιστὶ περὶ οἱουδήποτε ζητήματος, ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν δεκαπέντε. Διέτριψεν ἐπιδεικνύμενος ἐν Παρισίοις, ἐν Βενετίᾳ, ἐν Ῥώμῃ καὶ τέλος ἐν Παταυίῳ, ἔνθα καὶ ἐφονεύθη ἕνεκα λόγων ζηλοτυπίας. Κατὰ τὴν δεκάτην ὀγδόην ἑκατονταετηρίδα ὁ Βικέντιος Βιβιάνη (Vincenzo Viviani) ἦτο κάλλιστος μαθηματικὸς δωδεκαέτης τὴν ἡλικίαν, καὶ ἔζησεν ἐπὶ μακρόν. Ἕτερον παιδίον, ὁ Ἑῤῥῖκος Ἄϊνεκκεν, (Heinecken), ἐκ τρυφερωτάτης ἡλικίας ἐνεποίει θάμβος εἰς τοὺς βλέποντας· διετὲς βρέφος ὡμίλει τρεῖς γλώσσας, καὶ ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἔμαθε νὰ γράφῃ· ἐξητάζετο περὶ τῶν κυριωτέρων ἱστορικῶν γεγονότων, ἐξεφώνει λατινιστὶ συντόμους λόγους, καὶ ἐθήλαζεν ἔτι! Ἀπεποιεῖτο πᾶσαν ἄλλην τροφήν, ἀπέθανε δὲ ὅταν ἐπειράθησαν νὰ τὸ ἀπογαλακτίσωσιν ἐν ἡλικίᾳ πέντε ἐτῶν.

Καθόλου ὅμως εἰπεῖν κατ' ἐξαίρεσιν ἐνίοτε τὰ τοιαῦτα παιδία γίνονται σπουδαῖοι ἄνδρες, τὰ δὲ παραδείγματα ἀνδρῶν οἷοι ὁ Μόζαρτ καὶ ὁ Πασχὰλ εἶσὶ σπανιώτατα, ἐν ᾧ τοὐναντίον συχνότερον ἀπαντῶνται ἔξοχοι μουσικοὶ κατὰ τὴν παιδικήν των ἡλικίαν ἐκδηλώσαντες ἀποστροφὴν τῆς μουσικῆς, ὡς ὁ Βεετχόβεν. Εἰσὶ προτερήματα τῶν παίδων, ἀποθαυμαζόμενα μὲν ὑπὸ τῶν γονέων, ἀλλὰ σπανίως διατηρούμενα μετὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν· μακρὸς δὲ μακρότατος θἀπέβαινεν ὁ κατάλογος τῶν ἐπ' ὀλίγον διαλαμψάντων παιδίων, ἅτινα ἀνδρωθέντα οὐδὲν ἔξοχον καὶ γενναῖον διέπραξαν.

Ἀντιθέτως πρὸς τὰ προειρημένα παραδείγματα πολλοὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν δὲν ἔδειξαν ἐκ τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας ὅτι ἐπέπρωτο νὰ ὑπερακοντίσωσι τοὺς ὁμήλικας αὐτῶν. Οἱ ἄριστοι τῶν ποιητῶν παρεγνωρίσθησαν ὑπὸ τῶν διδασκάλων των, παρ' ὧν ἤκουσαν πολλάκις· «οὐδὲν ἀγαθὸν προσδοκᾶται παρὰ σοῦ· οἱ γονεῖς σου εἶνε ἄξιοι οἴκτου». Τῷ 1724 ἐστάλη ὁ ἀθάνατος Λινναῖος εἰς τὸ ἐν Βεξίῳ γυμνάσιον· δύο ἔτη ὕστερον ἐλθὼν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἵνα μάθῃ παρὰ τῶν διδασκάλων αἴσια καὶ ποθητὰ περὶ τοῦ υἱοῦ του, ἔμεινεν ἐμβρόντητος, ἀκούσας, ὅτι ὁ Λινναῖος ἦτο οὐδενὸς ἄξιος, συμφορώτερον δὲ θὰ ἦτο νὰ καταλίπῃ τὰ γράμματα καὶ γίνῃ τέκτων ἢ ὑποδηματοποιός. Παρὰ πάντα τὸν ζῆλόν του ὁ νεαρὸς μαθητὴς δὲν κατώρθωσε νὰ ἀξιωθῇ τῆς εὐφημίας τῶν διδασκόντων. Τῷ 1727 ἀποχωρῶν τοῦ γυμνασίου ἵνα φοιτήσῃ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἔλαβε παρὰ τοῦ διευθυντοῦ Κρὸκ τόδε τὸ ἀποφοιτητήριον.«Οἱ νέοι ἐν ταῖς σχολαῖς ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ δένδρα ἐν τοῖς βοτανικοῖς κήποις, ἔνθα ἔνια τούτων, καίπερ τυγχάνοντα ἐξαιρέτου ἐπιμελείας καὶ θεραπείας, οὐδαμῶς τιθασσεύονται, μένουσι δὲ ἄγρια, ἢ καὶ ἀποβαίνουσιν ἀγριώτερα. Ἀλλ' ἐὰν μὴ πάντοτε, συμβαίνει ὅμως ἐνίοτε νὰ μεταφυτευθῶσιν εἰς ἕτερον τόπον, νὰ ἡμερωθῶσι, νὰ κομάσωσι καὶ νὰ ἀπενέγκωσιν ἀξίους λόγου καρπούς. Πρὸς τοῦτον καὶ μόνον τὸν σκοπὸν μετατίθεται ὁ νεαρὸς Λινναῖος ἀπὸ τοῦ γυμνασίου εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ἐν ἑτέρῳ κλίματι θὰ ἡμερωθῇ καὶ καρποφορήσῃ». Ἐν τούτοις ὁ Λινναῖος κατέστη διάσημος ἀνήρ, περὶ οὗ ἔγρα-

Digitized by Google

ψεν ὕστερον ὁ Γοίθιος «πλὴν τοῦ Σαικσπήρου καὶ τοῦ Σπινόζα, οὐδεὶς ἕτερος τῶν θνητῶν ἐπέδρασεν ἐπὶ τὴν διάνοιάν μου αἰσιώτερον ἢ ὁ Λινναῖος».

*Π

ΜΟΡΜΟΝΩΝ ΕΘΙΜΑ

Πρὸ μικροῦ ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ αὐτοβιογραφία κυρίας τινὸς Stenhouse, ἥτις διεβίωσεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη παρὰ τοῖς Μορμόνοις μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς, κατέχοντος ἐπίσημον ἐν αὐτοῖς θέσιν. Ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ ταύτῃ ἡ εἰρημένη κυρία Stenhouse διηγεῖται πρὸς πολλοῖς ἄλλοις περὶ τῶν παρὰ Μορμόνοις ἰσχυόντων ἐθίμων καὶ τὰ περίεργα ταῦτα. Ἡ κυρία Stenhouse εἶχε γεννηθῆ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἀνατραφῆ ἵνα γείνῃ παιδαγωγός, ὡς τοιαύτη δὲ καὶ διέμεινεν ἐπὶ μακρὸν ἐν Γαλλίᾳ παρά τινι οἰκογενείᾳ. Ἐπανελθοῦσα ποτὲ κατὰ τὰς ἑορτὰς εἰς τὴν οἰκογένειάν της, ἐνόησεν ἔκπληκτος, ὅτι οἱ γονεῖς αὐτῆς ἠσπάσθησαν τὴν μορμονικὴν θρησκείαν, εἰς ἣν μετ' οὐ πολὺ προσηλυτίσθη καὶ αὐτή, κατηχηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μορμόνου ἱερέως Stenhouse, ὃν κατόπιν καὶ ἐνυμφεύθη. Ὀλίγον μετὰ τὸν γάμον ὁ σύζυγος αὐτῆς ἀπεστάλη ἐπὶ σκοπῷ προσηλυτισμοῦ εἰς Ἰταλίαν, ἀλλ' ἡ ἀποστολὴ αὕτη ἀπέτυχε καθ' ὁλοκληρίαν, διότι οὐδεὶς Ἰταλὸς ἐδείχθη πρόθυμος νὰ ἀσπασθῇ τὸ νέον θρήσκευμα. Μετὰ φοβερὸν καὶ πλήρη κινδύνων πλοῦν διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ἐπὶ μορμονικοῦ πλοίου, καθ' ὃν ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα αὐτή τε, ὁ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα της, κατέπλευσαν τέλος εἰς Νέαν Ὑόρκην. Ἡ κυρία Stenhouse ἦτο λίαν βαρύθυμος, ἀλλ' οὔτε νὰ ἐκφράσῃ τὴν καταθλίβουσαν αὐτὴν δυσθυμίαν ἠδύνατο, διότι, κατὰ τὰ παρὰ Μορμόνοις ἰσχύοντα, αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ ἔχωσιν ἰδίας ἰδέας καὶ αἰσθήματα, καὶ ἐν γένει νὰ φρονῶσιν ἄλλα παρ' ὅσα ὁ ἀνὴρ διδάσκει αὐτάς. Μετὰ μακροτάτην καὶ κοπιωδεστάτην ὁδοιπορίαν δι' εὐρυτάτης πεδιάδος, ἣν διήνυσαν ἄλλοτε μὲν πεζοί, ἄλλοτε δ' ἐφ' ἁμάξης, ἔφθασε τέλος ἡ οἰκογένεια εἰς τὸ μορμονικὸν ἔδαφος, ταχέως δ' ἐπείσθη ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ κατοικία οὐδαμῶς ἦτο ὅσον ἐφαντάζοντο εὐχάριστος. Μετὰ πολλοῦ κόπου ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσι στενόχωρόν τι καὶ ἀφιλόξενον οἴκημα, παντελὴς δ' ὑπῆρχεν ἔλλειψις καὶ τῶν κοινοτέρων πραγμάτων, ἅτινα καθιστῶσιν ἄνετον τὸν βίον, ἡ δὲ κυρία Stenhouse βεβαιοῖ ὅτι εἶνε ἐντελῶς πεπεισμένη ὅτι πολλαὶ τῶν γυναικῶν ἐπιτρέπουσιν εἰς τοὺς ἄνδρας αὐτῶν νὰ λάβωσι καὶ ἄλλας γυναῖκας, ὅπως βοηθῶνται ὑπ' αὐτῶν εἰς τὰ οἰκιακά των καθήκοντα. Ἐν ἀρχῇ ἡ οἰκογένεια Stenhouse εὑρέθη ἐν ἀπορίᾳ τίνι τρόπῳ νὰ ποριςθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ὅπως δὲ συντελέσῃ εἰς τὴν συντήρησιν τῆς οἰκογενείας καὶ ἡ κυρία Stenhouse κατήρτισε κατάστημά τι, ἐν ᾧ ἐπώλει εἴδη τοῦ καλλωπισμοῦ, οὕτω δὲ ἦλθεν εἰς στενὴν συνάφειαν πρὸς τὰς γυναῖκας τῶν Μορμόνων, πολλῶν τῶν ὁποίων εἵλκυσε μετὰ μικρὸν τὴν ἐμπιστοσύνην. Ἐπὶ πέντε ἔτη ὁ Stenhouse ἀντέστη εἰς πάσας τὰς γενομένας αὐτῷ παραστάσεις νὰ λάβῃ καὶ δευτέραν γυναῖκα, καίτοι παρὰ τῶν ἱερωμένων μάλιστα τῆς αἱρέσεως ταύτης ἀπαιτεῖται, ὅπως ἔχωσι τρεῖς τοὐλάχιστον γυναῖκας, διότι πᾶσα ἐκ τούτων παρέκβασις θεωρεῖται ὡς ἀπᾴδουσα ὅλως εἰς τὰς ἐντολὰς τῆς θρησκείας. Τέλος ὅμως ἐνέδωκεν, ἐννοήσας ὅτι καθῆκον αὐτοῦ ἦτο νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς διατάξεις ταύτας, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ σύζυγός του, ὅσον ὀδυνηρὰ καὶ ἂν ἦτο ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ ἀνδρός της, κατεπείσθη νὰ συναινέσῃ ὅπως ὁ σύζυγός της ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῶν ἄλλων τῆς παλαιᾶς Γραφῆς ἡρώων, οὓς οἱ Μορμόνοι ὡς πρότυπα τελειότητος προθυμοῦνται ἐν πᾶσι νὰ μιμῶνται. Οἱ Μορμόνοι ἀναφέρουσι κατὰ προτίμησιν ἐκεῖνα τῆς Γραφῆς τὰ χωρία, ἐν οἷς ὁ Κύριος διατάσσει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ νὰ λαμβάνωσι πολλὰς γυναῖκας ὅπως πληθύνεται τὸ γένος τοῦ Ἰσραήλ, ἐν πάσῃ δὲ περιστάσει ἔχουσι διὰ στόματος τὴν διαγωγὴν τῆς Σάρας ἀπέναντι τῆς Ἄγαρ καὶ τοῦ Ἀβραάμ. Ἔχουσι δὲ πάντοτε πρὸς τοὺς ἀλλοθρήσκους, οὓς ἀποκαλοῦσιν αἱρετικούς, πρόχειρον δικαιολόγησιν τῆς πολυγαμίας, ὅτι τοὺς κατόπιν γάμους συνάπτουσι μόνον τῇ συναινέσει τῆς πρώτης γυναικός. Περὶ τούτου ἡ κυρία Stenhouse γράφει τὰ ἑξῆς· «Εἶνε καθαρὰ ἀνοησία τὸ νὰ ἰσχυρίζεταί τις ὅτι δύναται ἡ γυνὴ νὰ ἀρνηθῇ τὴν συναίνεσίν της, καὶ ἐμπαιγμὸς ἐκ μέρους τῶν ἀνδρῶν, ὅταν ζητῶσι τὴν συναίνεσιν ταύτην· διότι γνωρίζουσι καλῶς ὅτι οὐδέποτε θὰ τολμήσῃ γυνή τις νὰ ἀντιστῇ εἰς τοιαύτην αὐτῶν αἴτησιν. Πάντες ἐννοοῦσι κάλλιστα ὅτι ἡ αἴτησις τῆς συναινέσεως εἶνε καθαρὰ χλεύη. Οὐδεὶς γάμος συνάπτεται ἄνευ ἐπινεύσεως τοῦ προφήτου, ἅπαξ δὲ ταύτης ἀπαγγελθείσης, ἡ ἄρνησις τῆς πρώτης γυναικός, τῶν γονέων ἢ καὶ αὐτῆς τῆς νεάνιδος, ἣν ζητεῖ νὰ νυμφευθῇ ὁ ἀνήρ, οὐδεμίαν ἔχει ἰσχύν». Ἐκ τῶν ἀνδρῶν οἱ ἔχοντες τὰ μέσα συντηροῦσι τὰς γυναῖκας αὐτῶν εἰς διαφόρους οἰκίας, τούτου δ' ἕνεκα δὲν ἔχουσι μόνιμον οἰκογενειακὴν ἑστίαν, ἀλλὰ μόνον οἰκήματα διανυκτερεύσεως· ἄλλοι διατηροῦσι τὰς γυναῖκας αὐτῶν ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν στέγην, καὶ ἄλλοι διαιροῦσι τὴν οἰκίαν χάριν τῶν γυναικῶν εἰς χωρίσματα. Ἐὰν γυνή τις γηράσῃ καὶ γνωρίζῃ καλῶς τὰ τῆς οἰκονομίας τοῦ οἴκου, τοιαῦται δ' εἰσὶ μάλιστα αἱ εἰς τὰς ἐξοχὰς κατοικοῦσαι, δύναται κάλλιστα νὰ ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν οἴκου τινός, ἤ, ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παιδία ἀνεπτυγμένα, νὰ ἐπιστατήσῃ ἀξιόλογα εἰς τὴν καλλιέργειαν κτήματός τινος. Τότε δὲ προμηθεύει εἰς τὰς νεωτέρας, τὰς εἰς τὰς πόλεις ζώσας γυναῖκας, βούτυρον, τυρόν, λαχανικὰ κτλ. Οὔτε δὲ τὰ διαζύγια εἶνε δύσκολα παρὰ τοῖς Μορμόνοις· ἀντὶ

Digitized by Google

ὡρισμένης πληρωμῆς δέκα δολλαρίων δύναταί τις νὰ ἐπιτύχῃ τὴν συναίνεσιν τοῦ Προφήτου εἰς διαζύγιον. *Κ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὅτε ὁ Léon Gozlan ἦτο πρόεδρος τῆς «Ἑταιρίας τῶν Λογίων», ὁσάκις τῷ ἐγίνετο ἀντίρρησίς τις, ἔδιδε τὴν παραίτησίν του· ἀλλ' οἱ συνάδελφοί του, οἵτινες τὸν ἠγάπων σφόδρα, κατώρθωναν μετ' ὀλίγον καὶ τὸν ἔπειθαν ν' ἀποσύρῃ τὴν παραίτησίν του.

Τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν ἑξῆς ἀστεϊσμὸν —ἄκαιρον ἴσως καὶ ἄτοπον—κατὰ τὴν κηδείαν του.

— Δὲν ἀπέθανεν, εἶπέ τις· ἔδωκε τὴν παραίτησίν του ἀπὸ τῆς ζωῆς.

— Ἀλλοίμονον! ὑπέλαβεν εἷς τῶν παρεστώτων, εἶνε ἡ μόνη παραίτησις, τὴν ὁποίαν δὲν θὰ δυνηθῇ ποτε ν' ἀποσύρῃ.

*
* *

Εἰς γεῦμα, ὅπου ἐπερίμεναν δύο προσκεκλημένους βραδύναντας, ὁ οἰκοδεσπότης ἠρώτησέ τινα τῶν προσκεκλημένων, οἵτινες ἦσαν παρόντες, ἐὰν δὲν ἐνόμιζεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ καθίσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν.

— Αὐτῆς τῆς ἰδέας εἶμαι καὶ ἐγώ, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, καθ' ὅσον τρώγοντες μὲν θὰ τοὺς περιμείνωμεν, περιμένοντες ὅμως αὐτοὺς δὲν θὰ φάγωμεν.

*
* *

Κατέκρινον πατέρα τινὰ ὅτι νυμφεύει τὸν υἱόν του παραπολὺ νέον ἀκόμη.

— Περιμένετε, τοῦ ἔλεγον, νὰ γείνῃ ὀλίγον φρονιμώτερος.

— Ἄ, μάλιστα! καὶ πιστεύετε ὅτι θὰ θελήσῃ τότε;

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὁ βίος εἶνε καραβάνιον διερχόμενον τὴν ἔρημον τῆς Σαχάρας. Ἐνιαχοῦ ἀπαντᾷ καὶ ὀάσεις, ἀλλ' εἰς οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν εἶνε πεπρωμένον νὰ ἐγκαταμείνῃς.

*** Ὁ εὐεργέτης εἶνε τύραννος ἔχων ἐξουσίαν ἱερὰν καὶ ἀπαραβίαστον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ Buloz, ὁ πολὺς τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν Δύο Κόσμων» διευθυντής, ἦτο, ὡς γνωστόν, ἀδυσώπητος καὶ ἄκαμπτος, προκειμένου περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς παρουσιαζομένης εἰς αὐτὸν ὕλης διὰ τὸ περιοδικόν του, καὶ πολλάκις κατέκρινον αὐτὸν ἐπὶ ἐλλείψει κρίσεως, ἐνῷ πράγματι εἶχεν ἐπιδείξει ὀξυδέρκειαν. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν συγγραφεύς τις, ἕνεκα σφοδρᾶς πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ μεγάλου περιοδικοῦ διενέξεως, ἀπεχωρίσθη αὐτοῦ πλήρης ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως, καὶ μετέβη κατ' εὐθεῖαν εἰς ἐντάμωσιν διασήμου τινὸς ἐκδότου. Ἅμα ἰδὼν αὐτόν, ὡς ἐξ ἐφόδου ἀρχίζει· «Διατί δὲν ἀποφασίζεις νὰ ἱδρύσῃς ἓν περιοδικόν, νὰ ἀνταγωνισθῇς μὲ τὴν «Ἐπιθεώρησιν τῶν Δύο Κόσμων;» Συγγραφεῖς ἔχεις ὅσους θέλῃς νὰ σοῦ γράφουν· μυθιστοριογράφους, ἱστορικούς, ποιητάς, φιλοσόφους, περιηγητάς, οἰκονομολόγους, λεγεῶνα ὄχι εὐκαταφρόνητον διὰ νὰ συνάψῃς τὴν μάχην μὲ τὸν Buloz καὶ τὸν νικήσῃς». Ὁ ἐκδότης ἤκουε τὸν πρὸς αὐτὸν ὁμιλοῦντα, ὅστις ἐξηκολούθησε λέγων· «Ἡ μόνη δυσκολία εἶνε νὰ εὕρῃς ἕνα ἱκανὸν διευθυντήν· πρέπει νὰ ἀνακαλύψῃς κανένα ἄνθρωπον, ὅστις νὰ ἀφοσιωθῇ ὁλοψύχως εἰς τὸ περιοδικόν, νὰ εἰμπορῇ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὰς παρακλήσεις οἱουδήποτε, νὰ μὴ λαμβάνῃ ποσῶς ὑπ' ὄψιν τὰς προσωπικὰς φιλοδοξίας, καὶ συνάμα νὰ ἔχῃ ἀρκοῦσαν νοημοσύνην ὅπως προκαλῇ τὰς ἐργασίας, ὑποδεικνύῃ τὰ ἄξια νὰ δημοσιευθῶσιν, ἐπανορθοῖ τὰ ἐσφαλμένα, ὅστις ἐν ἑνὶ λόγῳ νὰ εἶνε ἡ ψυχὴ καὶ ἡ δύναμις τοῦ περιοδικοῦ».—Ὁ συγγραφεὺς εἶχεν ὁμιλήσει μετὰ εἰλικρινείας καὶ θερμότητος. Ἀλλ' ὁ ἐκδότης, ἄνθρωπος πνευματώδης, ἤρχισε νὰ γελᾷ καὶ ἀπεκρίθη· «Ἕνα μόνον ἄνθρωπον γνωρίζω, ὅστις ἔχει ὅλ' αὐτὰ τὰ προτερήματα· καὶ αὐτὸς εἶνε ὁ Buloz». Οὕτω τὸ σχέδιον ἔμεινεν ἕως ἐκεῖ, τὸ δὲ περιοδικόν, τὸ μέλλον νὰ διαγωνισθῇ πρὸς τὴν «Ἐπιθεώρησιν τῶν Δύο Κόσμων», ἐτάφη πρὶν ἀκόμη ἴδῃ τὸ φῶς.

Ἐν Λονδίνῳ ὑπάρχει ἑταιρία κυριῶν ἐκ τῆς ἀνωτέρας τάξεως, ἥτις ἀποστέλλει ἄνθη εἰς ὅλα τὰ νοσοκομεῖα τῆς μεγαλοπόλεως. Ἐπενεργοῦσι δὲ σωτηρίως τὰ ἄνθη ταῦτα εἰς τοὺς πάσχοντας, διότι ἡ θέα τῶν ἀνθέων καὶ τῶν πρασίνων φύλλων των διασκεδάζει τοὐλάχιστον ἐπί τινας στιγμὰς τὰς ὀδύνας των.

Ἁμαξηλάτης ὁδηγῶν Γάσκωνα ἐκηλίδωσε διὰ τῶν τροχῶν ἕνα διαβάτην, ὅστις ἀνεχαίτισε τοὺς ἵππους καὶ ἐμαστίγωσε τὸν ἁμαξηλάτην.— «Κάμετε γρήγωρα, ἐφώναξεν ὁ Γάσκων, ἐξαγαγὼν τὴν κεφαλήν του ἐκ τῆς θυρίδος, ἔχω τὸ ὄχημα μὲ τὴν ὥραν». Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πολλάκις ἀπὸ διαφόρους αἰτίας, μάλιστα δὲ ἀπὸ μακρὰν ἀγρυπνίαν, ἐπέρχεται ἐρεθισμὸς καὶ κάματος τῶν ὀφθαλμῶν.

Τὴν πάθησιν ταύτην δύναταί τις νὰ θεραπεύσῃ εὐκόλως, νίπτων δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τείου χλιαροῦ, μὴ περιέχοντος σάκχαριν. Διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ἁπλοῦ τούτου μέσου ὁ πόνος καταπαύει, ἡ ἐξοίδησις τῶν βλεφάρων διαλύεται, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ἀνακτᾷ τὴν προτέραν του ζωηρότητα καὶ λάμψιν.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 268 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἐνδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία : 'Εν 'Αθήναις, φρ 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.–Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι –Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 **15 Φεβρουαρίου 1881**

ΕΡΡΙΚΟΣ ΣΛΙΕΜΑΝ

Αὐτοβιογραφία.

Συνέχ. καὶ τέλος· ἴδε σελ. 81.

'Εν τούτοις οὐδαμοῦ εὕρισκον διέξοδον ἀπὸ τῆς οἰκτρᾶς καὶ ταπεινῆς θέσεως ἐν ᾗ εὑρισκόμην, ὅτε αἴφνης ἠλευθερώθην ὡς διὰ θαύματος. Προσπαθήσας ἡμέραν τινὰ νὰ ἐγείρω βαρὺν πίθον ἐτραυματίσθην κατὰ τὸ στῆθος ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀπέπτυον αἷμα καὶ ἠδυνάτουν νὰ ἐνασχοληθῶ εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ ἐργαστηρίου. 'Εν τῇ ἀπελπισίᾳ μου ἐπορεύθην πεζὸς εἰς 'Αμβοῦργον, ἔνθα κατώρθωσα νὰ εὕρω θέσιν ἐπὶ ἐτησίῳ μισθῷ 180 μάρκων. Καὶ πρῶτον μὲν εἰς τὸ κατάστημα τοῦ **Lindemann**, νεωτέρου, πλησίον τοῦ ἰχθυοπωλείου τῆς 'Αλτόνας, εἶτα δὲ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ **E. L. Deycke**, νεωτέρου, ἐν 'Αμβούργῳ. 'Επειδὴ ὅμως ἕνεκα τῶν αἱμοπτύσεων καὶ τῶν δεινῶν πόνων τοῦ στήθους ἠδυνάτουν νὰ ἐργασθῶ εἰς βαρείας ἐργασίας, οἱ ἀνώτεροί μου μὲ ἐθεώρησαν ἄχρηστον, οὕτω δὲ ἀπώλεσα καὶ τὴν θέσιν ταύτην, ἐν ᾗ ἔμεινα ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας. Τότε εἶδον ὅτι δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ ζητήσω τοιαύτας ἐργασίας, ὠθούμενος δὲ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης νὰ κερδίσω τὸν ἐπιούσιον ἄρτον δι' ἄλλου τινος οἱουδήποτε, ἔστω καὶ ταπεινοτάτου ἔργου, ἐζήτησα νὰ προσληφθῶ εἰς ὑπηρεσίαν πλοίου τινός. Οὕτω, τῇ συστάσει τοῦ καλοκἀγάθου προμηθευτοῦ τῶν πλοίων **I. F. Wendt**, γεννηθέντος ἐν Στερνβέργῃ τοῦ Μεκλεμβούργου καὶ συναυξηθέντος μετὰ τῆς ἀποθανούσης μητρός μου, κατώρθωσα νὰ προσληφθῶ ὡς θαλαμηπόλος (καμαρότος) εἰς τὸ μικρὸν βρίκιον «Δωροθέα».Τὸ πλοῖον τοῦτο ἀνῆκον εἰς τοὺς ἐμπόρους Βάξμουθ καὶ Κρούγμαν διωκεῖτο ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Σιμόνσεν, καὶ ἦτο προωρισμένον νὰ ἐκτελῇ τοὺς πλόας μέχρι τῆς Γκουαύρας ἐν Βενεζουέλᾳ.

Πτωχὸς ὑπῆρξα πάντοτε· οὐδέποτε ὅμως εὑρέθην τόσῳ ἐξηντλημένος ὅσῳ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀφοῦ ἐπώλησα καὶ αὐτὸ τὸ μόνον μου ἐπανωφόριον ὅπως προμηθευθῶ μάλλινον σκέπασμα! Τῇ 28 Νοεμβρίου κατελείψαμεν τὸ 'Αμβοῦργον ἔχοντες εὔνουν τὸν ἄνεμον· μετά τινας ὅμως ὥρας οὗτος μετεβλήθη, οὕτω δ' ἐμείναμεν ἐπὶ τρεῖς ὥρας παρὰ τὸν ῎Αλβιν,οὐ μακρὰν τοῦ **Blankenese**. Μόλις δὲ κατὰ τὴν 1 Δεκεμβρίου ἔπνευσε πάλιν εὔνους ἄνεμος· οὕτω διελθόντες τὸ Κουξχάβεν ἤλθομεν εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν. Πλησίον ὅμως τῆς νήσου 'Ελγολάνδης ἤρξατο ὁ ἄνεμος νὰ πνέῃ ἐκ δυσμῶν, ἐξηκολούθησε δ' οὕτω πνέων διαρκῶς μέχρι τῆς 12 Δεκεμβρίου. 'Ενῷ δὲ ἠγωνιζόμεθα, νὰ ὠφεληθῶμεν ἀδιαλείπτως ὑπὸ τοῦ ἀνέμου οὐδόλως ἢ ὀλίγον μόνον ἐπροχωροῦμεν, μέχρις οὗ κατὰ τὴν νύκτα τῆς 14 πρὸς τὴν 12 Δεκεμβρίου, ἐπελθούσης τρομερᾶς θυέλλης,ἐναυαγήσαμεν πλησίον τῆς νήσου Τέξελ εἰς τὰ ἀμμώδη παράλια τὰ ὀνομαζόμενα «ἡ νῆσος Γρόνδη». 'Αφοῦ δὲ μετὰ πολλὰς ταλαιπωρίας ἐπὶ ἐννέα ὥρας ἐφερόμεθα τῇδε κἀκεῖσε ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τῶν κυμάτων ἔν τινι μικρᾷ ἀκαλύπτῳ λέμβῳ,ἅπαν τὸ πλήρωμα, συνιστάμενον ἐξ ἐννέα προσώπων, ἐσώθη ἐπὶ τῆς παραλίας ταύτης. Μετὰ μεγάλης εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεὸν θ' ἀναμιμνήσκωμαι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἡ λέμβος ἡμῶν ἐξεσφενδονίσθη ὑπὸ τῆς τρικυμίας εἰς τὰ ἀμμώδη παράλια,οὐ μακρὰν τῶν παραλίων τῆς Τέξελ. Καὶ δὲν ἐγνώριζον μὲν εἰς ποίαν χώραν ἐῤῥίφθημεν, τοῦτο ὅμως ᾐσθανόμην, ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς γῆν ξένην. Μοὶ ἐφάνη ὡς νὰ ἤκουον φωνὴν ψιθυρίζουσαν εἰς τὰ ὦτά μου, ὅτι νῦν ἐπῆλθεν ἡ πλημμυρὶς εἰς τὰ συμβάντα μου καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπωφεληθῶ τοῦ ῥεύματος τούτου. Καὶ ὄντως τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὰ πράγματα ἐπιβεβαίωσαν τὴν εὔθυμον ταύτην πεποίθησίν μου, διότι ἐν ᾧ ὁ πλοίαρχος καὶ πάντες οἱ ἄλλοι ἀπώλεσαν τὰ πάντα εἰς τὸ ναυάγιον, ἀνευρέθη πλέον ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐξήχθη ἀβλαβὲς τὸ μικρόν μου κιβώτιον, ἐν ᾧ εἶχόν τινα ὑποκάμισα καὶ περικνημίδας, πρὸς δὲ καί τινας συστατικὰς ἐπιστολὰς τοῦ κυρίου **Wendt** διὰ τὴν Γκουαύραν. ῞Ενεκα τῆς παραδόξου ταύτης τύχης ὠνομάσθην παρὰ πάντων «Ἰωνᾶς», καὶ διὰ τῆς προσεπωνυμίας ταύτης ἐκαλούμην ἐνόσῳ ἔμενον ἐν Τέξελ. 'Ενταῦθα ἐφιλοξενήθημεν λίαν φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ προξένου Σόνδερδορπ καὶ τοῦ κ. 'Ράμ· ὅταν ὅμως οὗτοι μοὶ προέτεινον νὰ μὲ ἀποστείλωσι μετὰ τοῦ λοιποῦ πληρώματος διὰ τοῦ Χάρλιγκεν εἰς 'Αμβοῦργον ἠρνήθην ὁριστικῶς, εἰπὼν συγχρόνως ὅτι ἐσκόπουν νὰ μείνω ἐν 'Ολλανδίᾳ καὶ μεταβῶ εἶτα εἰς 'Αμστελόδαμον, ὅπως καταταχθῶ αὐτόθι στρατιώτης. ῎Επραττον δὲ τοῦτο, διότι ἤμην ἐντελῶς ἀχρήματος καὶ οὐδεμίαν ἄλλην διέξοδον ἔβλεπον πρὸς συντήρησίν μου. Οὕτω οἱ πρόξενοι Σόνδερδορπ καὶ 'Ράμ ἐπλήρωσαν, παρακληθέντες θερμῶς ὑπ' ἐμοῦ, τὸν

Digitized by Google

ναῦλόν μου (περίπου 3,5 μάρκας) δι' Ἀμστελόδαμον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνεμος εἶχε νῦν μεταστραφῆ εἰς νότιον τὸ πλοιάριον ἐφ' οὗ ἐπέβαινον προσορμίσθη ἐπὶ μίαν ἡμέραν εἰς τὴν πόλιν Ἐγκλούϋζεν, οὕτω δὲ παρῆλθον τρεῖς ἡμέραι μέχρις οὗ ἐπιβῶμεν τῆς Ὁλλανδικῆς πρωτευούσης. Καὶ κατὰ τὸν πλοῦν τοῦτον ἕνεκα τῆς ἀνεπαρκοῦς ἐνδυμασίας μου ὑπέφερον δεινῶς, καὶ ἐν Ἀμςελοδάμῳ δὲ δὲν εἶδον εὐθὺς τὴν τύχην προσμειδιῶσαν. Τότε ἤρχιζεν ὁ χειμών, ἐγὼ δ' ἐστερούμην ἐνδυμάτων, ἐξ οὗ δεινῶς ὑπέφερον ἐκ τοῦ ψύχους. Ἡ γνώμη τοῦ νὰ καταχθῶ στρατιώτης δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῇ τόσῳ ταχέως, ὡς ἐνόμιζον, τὰ ὀλίγα δὲ φιορίνια, τὰ ὁποῖα συνέλεξα ὡς ἐλεημοσύνην ἐπὶ τῆς νήσου Τέξελ καὶ τῆς Ἐγκχούϋζεν καὶ τὰ δύο φιορίνια, τὰ ὁποῖα ἔλαβον παρὰ τοῦ προξένου τοῦ Μεκλεμβούργου ἐν Ἀμςελοδάμῳ κατηναλώθησαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς κυρίας Graalman, ἔνθα κατέλυσα. Ὅταν δὲ τὰ χρήματά μου ἐξέλιπον ἐντελῶς ἠσθένησα καὶ ἠναγκάσθην νὰ καταφύγω εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Ἐκ τῆς οἰκτρᾶς ταύτης καταςάσεως μὲ ἠλευθέρωσε πάλιν ὁ ἄνω μνημονευθεὶς προμηθευτὴς τῶν πλοίων I. F. Wendt, πρὸς ὃν εἶχον γράψει ἀπὸ τῆς Τέξελ, ὅπως ἀναγγείλω αὐτῷ τὸ ναυάγιόν μας καὶ ὅπως τῷ ἀνακοινώσω ὅτι ἐσκόπουν νὰ ζητήσω τύχην ἐν Ἀμστελοδάμῳ. Ἡ ἐπιστολή μου ἐκείνη κατ' εὐτυχῆ σύμπτωσιν ἐδόθη αὐτῷ ἐν καιρῷ τοῦ δείπνου ὅπερ παρεῖχεν εἰς πολλοὺς φίλους του ἐπί τινι ἑορτῇ. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ εἴδησις τῆς δυστυχίας μου διήγειρε γενικὴν ἐν τῷ συμποσίῳ συμπάθειαν, ἧς ἀποτέλεσμα ἦτο ἡ δι' αὐτοῦ γινομένη συνεισφορὰ 240 φιορινίων, ἅτινα μοὶ ἀπέστειλε διὰ τοῦ προξένου Qvack. Συγχρόνως δὲ μὲ ἐσύστησε εἰς τὸν ἐξαίρετον γενικὸν πρόξενον τῆς Πρωσσίας κ. W. Hepner ἐν Ἀμστελοδάμῳ, ὅστις παραυτὰ μοὶ παρέσχε θέσιν εἰς τὸ ἐμπορικὸν γραφεῖον τοῦ κ. F. C. Quien.

Εἰς τὸ νέον τοῦτο ἔργον μου εἶχον ὡς ἐνασχόλησιν νὰ σφραγίζω τὰς συναλλαγματικὰς καὶ νὰ εἰσπράττω τὰ χρήματα ἐν τῇ πόλει, νὰ φέρω ἐπιστολὰς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ νὰ παραλαμβάνω τοιαύτας. Μοὶ ἤρεσε δὲ πολὺ ἡ μηχανικὴ αὕτη ἐργασία, διότι μοὶ κατέλιπε καιρὸν ὅπως σκεφθῶ περὶ τῆς ἀμεληθείσης παιδεύσεώς μου.

Καὶ δὴ κατὰ πρῶτον ἐζήτησα νὰ μάθω καλλιγραφίαν, κατώρθωσα δὲ τοῦτο ἐντελῶς ἀφοῦ ἔλαβα 20 μαθήματα ἀπὸ τὸν διάσημον καλλιγράφον Megnée ἐκ Βρυξελλῶν. Εἶτα ἐπεδόθην μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἐκμάθησιν νεωτέρων γλωσσῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἐτήσιος μισθός μου ἦτο 800 μόνον φράγκα, ἐκ τούτων δὲ ἔδιδον τὰ ἡμίση διὰ τὰς σπουδάς μου, ἔζων διὰ τῶν ἑτέρων λίαν ἐστενοχωρημένως. Ἡ κατοικία μου, δι' ἣν ἐπλήρωνον 8 φράγκα κατὰ μῆνα, ἦτο ἐλεεινόν τι δωμάτιον ὑπὸ τὴν στέγην, οὐδόλως θερμαινόμενον δι' ἑστίας. Διὸ τὸν μὲν χειμῶνα ἔτρεμον ὑπὸ τοῦ ψύχους, τὸ δὲ θέρος ὑπέφερον τὰ μέγιστα ἐκ τοῦ μεγίστου καύσωνος. Τὸ πρόγευμά μου συνίστατο ἐκ ῥοφήματος δι' ἀλεύρου βρίζης κατεσκευασμένου, τὸ δὲ γεῦμά μου οὐδέποτε ἐστοίχιζεν ἀκριβώτερον τῶν 16 φοινίκων (20 λεπτῶν). Οὐδὲν ὅμως νομίζω ὠθεῖ περισσότερον πρὸς μάθησιν ὅσῳ ἡ δυστυχία καὶ ἡ πρόθεσις δι' ἐργασίας συντόνου ν' ἀπαλλαχθῇ τις αὐτῆς. Πρὸς τῇ σκέψει ταύτῃ δ' ἐγὼ συνήνουν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ καταστῶ ἄξιος τῆς Μίνας, πόθον, ὅστις διήγειρεν ἐν ἐμοὶ ἀδιαλείπτως ἀκατάβλητον θάῤῥος. Τούτου ἕνεκα ἠρξάμην τῆς σπουδῆς τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης μετ' ἰδιαζούσης ἐπιμελείας, ἐνταῦθα δὲ ἡ ἀνάγκη μὲ ὤθησε νὰ εὕρω μέθοδον πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐκμαθήσεως ἑκάστης γλώσσης. Ἡ ἁπλῆ αὕτη μέθοδος συνίσταται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν κατ' ἀρχὰς πολλοῦ μέρους μεγαλοφώνως, εἰς τὴν ἐν ἀρχῇ ἀποφυγὴν τῶν μεταφράσεων, εἰς τὴν καθημερινὴν διδασκαλίαν ὑπὸ διδασκάλου ἐπὶ μίαν ὥραν, εἰς τὴν ἄσκησιν ἐν τῇ ξένῃ γλώσσῃ ἐπὶ πραγμάτων ἐνδιαφερόντων ἡμᾶς, τὴν διόρθωσιν αὐτῶν τῇ ἐπιβλέψει τοῦ διδασκάλου, τὴν ἐκμάθησιν ἀπὸ στήθους καὶ τὴν ἀπαγγελίαν μετά τινα χρόνον τῶν τεμαχίων, ἅτινα διωρθώθησαν τῇ προτεραίᾳ. Ἡ μνήμη μου μὴ ἀσκηθεῖσα ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἦτο λίαν ἀσθενής, ἀλλ' ἐγὼ ἐπωφελούμην πάσης στιγμῆς καὶ ὑπέκλεπτον μάλιστα χρόνον πρὸς μάθησιν. Ὅπως δ' ἐθισθῶ ὅσῳ δυνατὸν καὶ εἰς τὴν προφοράν, μετέβαινον τακτικῶς ἀνὰ Κυριακὴν δὶς εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ἀγγλικῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπανελάμβανον ἡσύχως καὶ κατ' ἐμαυτὸν ἑκάστην λέξιν τοῦ κηρύγματος. Καὶ καθ' ὅλους δὲ τοὺς ἡμερησίους δρόμους, καὶ κατὰ τὰς βροχερὰς ἔτι ἡμέρας, ἔφερον βιβλίον ἐν τῇ χειρί, ἐξ οὗ πάντοτε ἐμάνθανόν τι ἀπὸ στήθους. Οὐδέποτε περιέμενον εἰς τὸ ταχυδρομεῖον χωρὶς ν' ἀναγινώσκω. Οὕτως ἐνίσχυσα κατὰ μικρὸν τὴν μνήμην μου ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἠδυνάμην μετὰ τρεῖς μῆνας ν' ἀπαγγέλλω ἀπὸ στήθους εἰς τοὺς διδασκάλους μου κ. Teylor καὶ Thompson εἴκοσι τετυπωμένας σελίδας ἀγγλικοῦ πεζοῦ λόγου κατὰ λέξιν, ἤρκει μόνον ν' ἀνεγίνωσκον αὐτὰς πρότερον τρὶς προσεκτικῶς. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἔμαθον ἐντελῶς ἀπὸ στήθους ὅλον τὸν «Vicar of Wakefield» τοῦ Γκόλδσμιθ, καὶ τὸν Ἰβανώην τοῦ Βάλτερσκοτ. Ἐπ' ἐλάχιστον δ' ἐκοιμώμην ἕνεκα τῆς μεγάλης μου διεγέρσεως, ἐπαναλαμβάνων ἔτι ἅπαξ ἐν τῇ μνήμῃ κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀγρυπνίας τὰ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἀναγνωσθέντα. *Ἐπειδὴ δὲ ἡ μνήμη συγκεντροῦται περισσότερον κατὰ τὴν νύκτα ἢ κατὰ τὴν ἡμέραν, λίαν ὠφελούμην διὰ τῶν νυκτερινῶν τούτων ἐπαναλήψεων. Ταύτην δὲ τὴν μέθοδον συνιστῶ εἰς πάντας.* Οὕτως εἰς διάστημα ἡμίσεος ἔτους ἐγνώριζον ἐντελῶς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

Τὴν αὐτὴν μέθοδον μετεχειρίσθην καὶ διὰ τὴν

Digitized by Google

γαλλικὴν, ἣν ἐξέμαθον κατὰ τοὺς ἑπομένους ἓξ μῆνας. Ἐκ τῶν γαλλικῶν συγγραμμάτων ἔμαθον ἀπὸ στήθους, τὰς «Τύχας τοῦ Τηλεμάχου» τοῦ Φενελῶνος καὶ «Τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν» τοῦ Σαιμπιέρου. Τόσῳ δὲ εἶχεν ἐνισχυθῆ διὰ τῶν ὑπερβολικῶν τούτων ἀγώνων ἡ μνήμη μου ἐν διαστήματι ἑνὸς ἔτους, ὥστε λίαν εὐκόλως ἔμαθον εἶτα τὴν Ὁλλανδικὴν, τὴν Ἱσπανικὴν, τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὴν Πορτογαλλικὴν, ἤρκουν δὲ ἓξ καὶ μόναι ἑβδομάδες ὅπως δύναμαι εὐχερῶς νὰ ὁμιλῶ καὶ γράφω οἱανδήποτε τῶν γλωσσῶν τούτων.

Δὲν γνωρίζω ἂν πρέπῃ νὰ ἀποδώσω εἰς τὴν πολλὴν ἀνάγνωσιν διὰ φωνῆς ζώσης ἢ εἰς τὸ ὑγρὸν κλίμα τῆς Ὁλλανδίας τὴν ἴασιν καὶ τὴν ἔκτοτε οὐδέποτε ἐπάνοδον τοῦ στηθικοῦ πάθους μου κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς διαμονῆς μου ἐν Ἀμστελοδάμῳ.

Ἕνεκα τῶν σπουδῶν μου ὅμως ἠμέλησα τῶν μηχανικῶν ἐργασιῶν ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ κ. F. C. Quien, ἰδίως δὲ ὅταν ἐθεώρησα πλέον αὐτὰς ὡς μὴ ἁρμοζούσας πρὸς τὴν ἀξίαν μου. Ἐν τούτοις οἱ ἀνώτεροί μου δὲν ἤθελον ποσῶς νὰ μὲ προαγάγωσιν εἰς ἄλλην θέσιν, ἴσως διότι ἐσκέπτοντο ὅτι ὁ ἀνεπιτήδειος ὑπηρέτης ἐμπορικοῦ γραφείου ἤθελεν εἶσθαι ἐντελῶς ἄχρηστος εἰς ἄλλην οἱανδήποτε ἀνωτέραν ὑπηρεσίαν.

Τέλος κατώρθωσα διὰ τῶν φίλων μου Λουδοβίκου Stoll ἐν Μαγχάϊμ καὶ τοῦ I. H. Balauf ἐν Βρέμῃ νὰ διορισθῶ τῇ 1 Μαΐου 1844 ἀνταποκριτὴς καὶ λογιστὴς τοῦ γραφείου τῶν κυρίων B.H. Schröder καὶ Σας ἐν Ἀμστελοδάμῳ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν συνεφώνησα ἐτησίως 1200 φράγκα, κατόπιν ὅμως, ὅταν οἱ ἀνώτεροί μου εἶδον τὸν ζῆλον μεθ' οὗ εἰργαζόμην, μοὶ προσέθεσαν ἕτερα 800 φράγκα, πρὸς μείζονα παρότρυνσιν.

Ἡ ἐλευθεριότης αὕτη, δι' ἣν θέλω ὀφείλει ἐσαεὶ πρὸς τοὺς κυρίους τούτους εὐγνωμοσύνην, ἐπέπρωτο νὰ εἶνε ἡ ἀρχὴ τῆς μελλούσης εὐτυχίας μου· διότι γνωρίζων ὅτι ἤθελον γείνῃ αὐτοῖς χρησιμώτερος ἐὰν ἐγνώριζον τὴν Ῥωσσικὴν, ἤρχισα εὐθὺς σπουδάζων καὶ τὴν γλῶσσαν ταύτην. Τὰ μόνα ῥωσσικὰ βιβλία, ἅτινα τότε ἠδυνήθην νὰ προμηθευθῶ, ἦσαν παλαιά τις γραμματικὴ, λεξικὸν, καὶ κακή τις μετάφρασις τῶν «Τυχῶν τοῦ Τηλεμάχου». Δὲν ἠδυνήθην ὅμως μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας μου νὰ εὕρω καὶ διδάσκαλον τῆς Ῥωσσικῆς· διότι πλὴν τοῦ ῥώσσου γενικοῦ προξένου κυρίου Tannenberg, ὅστις ἠρνήθη νὰ μοὶ γείνῃ διδάσκαλος, οὐδεὶς ἄλλος τότε ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἐγνώριζε ἔσω καὶ μίαν μόνην λέξιν ῥωσσικήν. Ἠρξάμην λοιπὸν ἄνευ διδασκάλου, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἶχον ἤδη ἐννοήσει, τῇ βοηθείᾳ τῆς γραμματικῆς, τὰ ῥωσσικὰ στοιχεῖα καὶ τὴν προφορὰν αὐτῶν. Τότε ἤρχισα τὴν παλαιὰν μέθοδον· συνέταττον μικρὰς φράσεις καὶ ἱστορίας καὶ ἐμάνθανον αὐτὰς ἀπὸ στήθους. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχον οὐδένα, ὅστις νὰ διορθοῖ τὰς ἐργασίας μου, βεβαίως θὰ ἦσαν αὗται λίαν ἐσφαλμέναι. Ἀλλ' ἐκοπίασα διὰ πρακτικῶν ἀσκήσεων νὰ ἀποφύγω ὅσῳ δυνατὸν τὰ σφάλματα ταῦτα, μανθάνων ἀπὸ στήθους τὴν ῥωσσικὴν μετάφρασιν τῶν «Τυχῶν τοῦ Τηλεμάχου». Ἐφαντάσθην δὲ τότε ὅτι θὰ ἐπροχώρουν ταχύτερον ἐὰν εἶχον τινὰ παρ' ἐμοὶ, εἰς ὃν νὰ διηγοῦμαι τὰ συμβάντα τοῦ Τηλεμάχου. Ἐσυμφώνησα λοιπὸν πτωχόν τινα Ἰουδαῖον ἀντὶ πέντε φράγκων καθ' ἑβδομάδα, ὅπως ἐπὶ δύο ὥρας καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ἀκούῃ τὴν ῥωσσικήν μου ἀπαγγελίαν, ἐξ ἧς οὐδὲ μίαν ἐνόει συλλαβήν.

Εἰς τὰς συνήθεις ὁλλανδικὰς οἰκίας τὰ δάπεδα τῶν οἰκιῶν εἶσι δι' ἁπλῶν σανίδων κατασκευασμένα, οὕτω δὲ δύναται ὁ κατοικῶν εἰς τὸ εἰσώγαιον νὰ ἀκούῃ ὅ,τι λέγεται εἰς τὸ τρίτον πάτωμα. Ἕνεκα τούτου ἡ μεγαλόφωνος ἀπαγγελία μου ἦτο ὀχληρὰ εἰς τοὺς παροικοῦντας διὸ καὶ ἠναγκάσθην δὶς ν' ἀλλάξω κατοικίαν κατὰ τὸν χρόνον τῆς σπουδῆς τῆς ῥωσσικῆς γλώσσης, ἕνεκα τῶν παραπόνων τῶν ἐνοίκων πρὸς τοὺς οἰκοδεσπότας μου· ἀλλὰ ταῦτα πάντα οὐδόλως ἐμείουν τὸν ζῆλόν μου διὸ καὶ ἠδυνήθην μετὰ ἓξ μόλις ἑβδομάδας νὰ γράψω τὴν πρώτην μου ῥωσσικὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Βασίλειον Potnikow, τὸν ἐν Λονδίνῳ ἀνταποκριτὴν τῶν μεγάλων ἐμπόρων τοῦ ἰνδικοῦ (λουλακίου), ἀδελφῶν Malutin ἐν Μόσχᾳ. Ἠδυνήθην δὲ καὶ νὰ διαλεχθῶ εὐχερῶς διὰ τῆς μητρικῆς των γλώσσης μετὰ τῶν ἐμπόρων Matwiejew καὶ Frolow, οἵτινες ἦλθον ἐν Ἀμστελοδάμῳ δι' ὑποθέσεις ἐπὶ τοῦ ἰνδικοῦ.

Περατώσας τὴν σπουδὴν τῶν γλωσσῶν, τότε καὶ μόνον ἠρξάμην νὰ σπουδάζω καὶ τὴν φιλολογίαν τῶν γλωσσῶν τούτων.

Κατὰ τὸ ἔτος 1846 οἱ ἐξαίρετοι προϊστάμενοί μου μὲ ἀπέστειλαν ὡς ἀνταποκριτὴν αὐτῶν εἰς Πετρούπολιν, ἔνθα, ὅπως καὶ ἐν Μόσχᾳ βραδύτερον, οἱ κόποι μου ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας ὑπερβάσης τὰς προσδοκίας τῶν ἀποστειλάντων με. Ἀφοῦ δὲ εἶδον, ὅτι κατέστην ἀπαραίτητος εἰς τὸν οἶκον τοῦ B. H. Shroeder καὶ Σας καὶ ὅτι ἀπέκτησα ἀνεξάρτητον ἐπάγγελμα, ἔγραψα τάχιστα ἐπιστολὴν εἰς τὸν ἄνω μνημονευθέντα φίλον τῆς οἰκογενείας Μέϊγκε κ. C. H. Laue ἐν Neu-Strelitz, ἐν ᾗ διηγούμην αὐτῷ ἅπαντα τὰ συμβάντα μου καὶ παρεκάλουν συγχρόνως νὰ ζητήσῃ ἐν ὀνόματί μου τὴν χεῖρα τῆς Μίννας. Πόσον ὅμως ἐξεπλάγην λαβὼν μετὰ μῆνα περίπου τὴν λυπηρὰν ἀπάντησιν, ὅτι ἡ Μίννα εἶχε νυμφευθῆ ἄλλον πρό τινων ἡμερῶν. Ἡ ἀπάτη αὕτη μοὶ ἐφάνη τότε ὡς πρᾶγμα βαρύτατον. Ἐγενόμην ἀνίκανος πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν καὶ ἠσθένησα. Ἀδιακόπως ἀνεπόλουν ἐν τῇ μνήμῃ πᾶν ὅ,τι συνέβη εἰς ἡμᾶς μετὰ τῆς Μίννας κατὰ τὴν παιδικήν μας ἡλικίαν, τὰ ἡδέα ὄνειρα καὶ τὰ μεγάλα σχέδια, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιτυχία μοὶ ἐφαίνετο τα-

Digitized by Google

νῦν πιθανωτέρα. Πῶς ὅμως ἠδυνάμην νὰ σκεφθῶ ὅτι θὰ ἐπιχείρουν αὐτὰ ἄνευ τῆς Μίννας; Τότε ἤλεγχον ἐμαυτὸν πικρῶς, διατί νὰ μὴ ζητήσω πρότερον, πρὶν ἢ ἔλθω εἰς Πετρούπολιν, τὴν χεῖρα τῆς Μίννας· ἀλλ' εὐθὺς πάλιν ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ ἐγινόμην γελοῖος, καθόσον τότε ἤμην ἁπλοῦς ἐμποροϋπάλληλος,ἐν Ἀμστελοδάμῳ,οὐδόλως ἀνεξάρτητος, ἀλλ' ὑποκείμενος εἰς τὰς ἑκάστοτε διαθέσεις τῶν κυρίων μου, οὐδόλως δὲ προεῖδον ὅτι ἤθελον ἐπιτύχει ἐν Πετρουπόλει, ἔνθα πιθανὸν καὶ νὰ ἀπετύγχανον ἐντελῶς. Ἐπίσης μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ἀδύνατον ἡ Μίννα νὰ εἶνε εὐτυχὴς πλησίον ἑτέρου συζύγου, ὅπως κἀγὼ οὐδέποτε θὰ ἐνυμφευόμην ἄλλην. Διατί δὲ μὲ ἀπέσπα ἡ σκληρὰ τύχη ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμήν, μετὰ προσπαθείας δεκαεξαετεῖς πρὸς ἀπόκτησίν της, ἐνόμιζον τέλος ὅτι ἐπετύγχανον τοῦ σκοποῦ; Συνέβη τότε εἰς ἀμφοτέρους πραγματικῶς ὅ,τι συμβαίνει ἐν ὀνείρῳ.Φανταζόμεθα ὅτι διώκομέν τινα ἀπαύσως, κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ καθ' ἣν νομίζομεν ὅτι τὸν συλλαμβάνομεν, διαφεύγει ἀπὸ τῶν χειρῶν ἡμῶν. Ἐνόμιζον πρὸς τούτοις τότε ὅτι οὐδέποτε ἤθελον δυνηθῆ νὰ καταβάλω τὴν θλῖψίν μου διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς Μίννας. Ἀλλ' ὁ χρόνος, ὁ τὰ πάντα ἰώμενος, ἐπέδρασε λίαν εὐεργετικῶς καὶ ἐπ' ἐμοῦ, οὕτω δέ, καίτοι ἐπὶ ἔτος ὅλον θλιβόμενος διὰ τὴν ἀπολεσθεῖσαν, ἠδυνήθην κατὰ μικρὸν νὰ ὑποβληθῶ εἰς τὰς ἐμπορικάς μου ἐπιχειρήσεις.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς διατριβῆς μου ἐν Πετρουπόλει τόσῳ ηὐνοήθην ὑπὸ τῆς τύχης, ὥστε ἐνεγράφην κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1847 εἰς τὸν ἐμπορικὸν σύλλογον μετὰ τῶν μεγάλων ἐμπόρων. Ἐξηκολούθουν δὲ τὰς σχέσεις μου ἀναλλοιώτους καὶ μετὰ τοῦ οἴκου τῶν κυρίων **B. H. Schröder** καὶ Σ^{ας} ἐν Ἀμστελοδάμῳ, ὧν τὴν ἀντιπρόσωπισιν διετήρησα ἐπὶ 11 σχεδὸν ἔτη. Τὸ ἐμπόριόν μου περιωρίζετο ἀποκλειστικῶς σχεδὸν εἰς τὸ ἰνδικόν, ἐφ' οὗ εἶχον ἀποκτήσει πολλὰς γνώσεις ἐν Ἀμστελοδάμῳ, ἐφ' ὅσον δὲ ἡ περιουσία μου δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀνέλθει τὰς 200,000 φράγκων ἔδιδον πίστωσιν μόνον εἰς οἴκους ἔχοντας ἀνεγνωρισμένην φήμην.

Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ μακρὸν χρόνον δὲν ἤκουσά τι περὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου Λουδοβίκου Σχλίμαν, ὅστις μετανεστάτευσε κατὰ τὸ 1849 εἰς Καλλιφορνίαν, μετέβην αὐτόσε κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1850, ὅτε ἔμαθον ὅτι ἀπέθανεν. Εὑρισκόμην δ' ἐν Καλιφορνίᾳ εἰσέτι ὅταν τῇ 4 Ἰουνίου 1850 ἐκηρύχθη αὕτη πολιτεία δημοκρατουμένη, ὅτε ὅλοι οἱ αὐτόθι διατρίβοντες ἐγένοντο αὐτὸ τοῦτο Ἀμερικανοὶ πολιτογραφηθέντες. Τότε ἐγενόμην κἀγὼ πολίτης τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ἐν ἔτει 1852 ἵδρυσα ἐν Μόσχᾳ παράρτημα, πρὸς πώλησιν κατὰ μεγάλας ποσότητας τοῦ ἰνδικοῦ· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν εἶχον διευθυντὴν τὸν ἐξαίρετον ἀνταποκριτήν μου **Alexei Matwiejew**, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸν ὑπηρέτην του **Jutschenko**, τὸν ὁποῖον ἀνύψωσα εἰς τὴν θέσιν τῶν ἐμπόρων δευτέρας τάξεως. Διότι πρεσβεύω, ὅτι ἐπιτήδειος ὑπηρέτης δύναται νὰ γείνῃ ἀξιόλογος διευθυντής, ἐνῷ ὁ διευθυντὴς οὐδέποτε γίνεται καλὸς ὑπηρέτης.

Ἐν Πετρουπόλει ἀπησχολημένος ὢν ἕνεκα τῶν πολλῶν μου ἐργασιῶν δὲν εὕρισκον ἐπαρκῆ χρόνον πρὸς σπουδὴν γλωσσῶν, μόνον δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1854 εὗρον εὐκαιρίαν ὅπως μάθω τὴν Σουηδικὴν καὶ Πολωνικὴν γλῶσσαν.

Κατ' ἀξιοθαύμαστον δὲ τρόπον εἰς πολλὰς περιστάσεις τοῦ βίου μου μὲ προεφύλαξεν ἡ Θεία Πρόνοια ἀπὸ πολλῶν κινδύνων διὰ τυχαίων ὅλως συμβεβηκότων, καὶ δι' ὅλης τῆς ζωῆς μου θὰ ἐνθυμοῦμαι τὴν πρωΐαν τῆς 4 Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1854, κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον. Ἐπειδὴ τότε οἱ ῥωσσικοὶ λιμένες εἶχον ἀποκλεισθῆ, ὅλα τὰ διὰ τὴν Πετρούπολιν ὡρισμένα ἐμπορεύματα ἀπεβιβάζοντο εἰς τοὺς πρωσσικοὺς λιμένας τῆς Καινιγσβέργης καὶ τοῦ Μέμελ, ἐκεῖθεν δὲ μετεφέροντο εἰς τὰ ἐνδότερα. Οὕτω εἶχον σταλῆ εἰς λογαριασμόν μου ἐπὶ δύο ἀτμοπλοίων εἰς Μέμελ πρὸς τοὺς ἀνταποκριτάς μου κ. κ. **Meyer** καὶ Σ^α πολλαὶ ἑκατοντάδες κιβωτίων ἰνδικοῦ καὶ μέγα πλῆθος ἐμπορευμάτων ὑπὸ τῶν κυρίων **I. Henry** καὶ Σ^{ας} ἐν Λονδίνῳ καὶ τῶν κ. **B. H. Schröder** καὶ Σ^{ας} ἐν Ἀμστελοδάμῳ, ὅπως ἐκεῖθεν μετενεχθῶσι διὰ ξηρᾶς εἰς Πετρούπολιν. Ἐνῷ δὲ εἶχον πορευθῆ εἰς τὰς ἐμπορικὰς δημοπρασίας τοῦ ἰνδικοῦ ἐν Ἀμστελοδάμῳ καὶ μετέβαινον εἰς Μέμελ ὅπως παρασταθῶ εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐμπορευμάτων μου, ἔφθασα περὶ βαθεῖαν ἑσπέραν τῆς 3 Ὀκτωβρίου εἰς Καινιγσβέργην καὶ κατέλυσα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Πρωσσίας· τὴν δ' ἑπομένην πρωΐαν τυχαίως ῥίψας τὸ βλέμμα ἐκ τοῦ παραθύρου τοῦ δωματίου μου εἶδον λάμπουσαν διὰ χρυσῶν χαρακτήρων ἐπὶ τοῦ πύργου τῆς παρακειμένης «πρασίνης πύλης» τὴν ἑπομένην πολυσήμαντον ἐπιγραφήν:

Vultus fortunæ variatur imagine lunæ:
Crescit, decrescit, constans persistere nescit.

[Τὸ πρόσωπον τῆς τύχης ἀλλοιοῦται ὅπως ἡ μορφὴ τῆς σελήνης. Αὐξάνεται, μειοῦται, ἀδυνατεῖ νὰ παραμείνῃ ἀμετάβλητον].

Καίτοι δὲ δὲν ἤμην προληπτικὸς ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη μοὶ ἐνεποίησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν καὶ μὲ κατέλαβε τρομώδης φόβος ὡς ἐπὶ ἐπικειμένῃ τινὶ συμφορᾷ. Ἐξακολουθήσας διὰ τῆς ταχυδρομικῆς ἁμάξης τὴν πορείαν μου ἤκουσα ἔκπληκτος ἐν τῷ πρώτῳ σταθμῷ ἐν Τίλσιτ, ὅτι ἡ πόλις Μέμελ εἶχε κατακαῇ τῇ προτεραίᾳ ὑπὸ φρικώδους πυρκαϊᾶς, ἐλθὼν δὲ καὶ εἰς τὴν πόλιν εὗρον ἐπιβεβαιουμένην τὴν εἴδησιν διὰ τῆς θλιβερωτέρας ἀποδείξεως. Ἡ πόλις ἐξετείνετο πρὸ ἡμῶν ὡς φρικῶδες νεκροταφεῖον ἐφ' οὗ ἀνέκυπτον ὡς

Digitized by Google

νεκρικοὶ τάφοι οἱ ἀπεσβολωμένοι τοῖχοι καὶ αἱ καπνοδόχοι τῶν οἰκιῶν ὡς θλιβεραὶ ἀποδείξεις τῆς παροδικότητος τῶν γηΐνων πραγμάτων.

Ἐζήτησα τότε, ἡμιαπηλπισμένος, τὸν κύριον Meyer, ὃν κατορθώσας μετὰ μικρὸν χρόνον νὰ εὕρω, ἠρώτησα, ἂν ἐσώθησαν τὰ ἐμπορεύματά μου· οὗτος δὲ ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως μοὶ ἔδειξε τὰς εἰσέτι διαπύρους ἀποθήκας, εἰπὼν «ἐκεῖ εἶνε θαμμένα». — Ὁ κτύπος ἦτο ἰσχυρότατος· διὰ συντόνου ἐργασίας εἶχον ἀποκτήσει ἐν Πετρουπόλει εἰς διάστημα ὀκτὼ καὶ ἡμίσεως ἐτῶν περιουσίαν 150000 ταλλήρων καὶ νῦν οὐδὲν ἀπέμενεν ἐξ αὐτῆς! Μετ' ὀλίγον ὅμως συνῳκειώθην καὶ μετὰ τῶν σκέψεων τούτων, καὶ οὕτως αὐτὴ αὕτη ἡ συναίσθησις τῆς καταστροφῆς μου μοὶ ἀνταπέδωκε τὴν παρουσίαν τοῦ πνεύματος.

Αἰσθανόμενος ὅτι εἰς οὐδένα ὠφειλόν τι ἤμην ἐντελῶς ἥσυχος· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος εἶχε πρὸ ὀλίγου ἀρχίσει καὶ τὸ ἐμπόριον ἦτο ἀκόμη ἀβέβαιον ἔπρεπε ν' ἀγοράζω τοῖς μετρητοῖς. Ἦτο δ' ἑπόμενον νὰ προσδοκῶ καὶ παρὰ τῶν κυρίων Schröder ἐν Λονδίνῳ καὶ Ἀμστελοδάμῳ πίστωσιν, ὥστε εἶχον τὴν ἀσφαλεστέραν πεποίθησιν ὅτι πάλιν διὰ τοῦ χρόνου θ' ἀνέκτων τὸ ἀπολεσθέν. Τῇ αὐτῇ ἑσπέρᾳ σκοπῶν νὰ ἐξακολουθήσω τὴν πορείαν μου εἰς Πετρούπολιν εἰσῆλθον εἰς ταχυδρομικὴν ἅμαξαν καὶ καθ' ὁδὸν διηγούμην εἰς τοὺς λοιποὺς συνοδοιπόρους τὸ συμβάν μοι ἀτύχημα, ὅτε αἴφνης εἷς ἐξ αὐτῶν ἐρωτήσας με καὶ μαθὼν τὸ ὄνομά μου «ἀλλὰ ὁ Σχλίεμαν» μοὶ εἶπε «εἶνε ὁ μόνος ὅστις δὲν ἔχασε τίποτε! Εἶμαι ὁ πρῶτος ἐμπορουπάλληλος παρὰ τῷ κυρίῳ Meyer καὶ Σα. Ὅταν ἦλθον τὰ ἀτμόπλοια τὰ φέροντα τὰ ἐμπορεύματά σας, ἡ ἀποθήκη μας ἦτο ὑπερπλήρης· ἕνεκα τούτου κατεσκευάσαμεν πάραυτα πλησίον αὐτῆς ξύλινον παράπηγμα, ἐν ᾧ ἔμειναν ἀβλαβῆ ἅπαντα τὰ ἐμπορεύματά σας».

Δὲν εἶνε πολὺ εὔκολον νὰ ἀντιταχθῇ τις ἄδακρυς εἰς τὴν ταχεῖαν μετάβασιν ἀπὸ τῆς βαθείας θλίψεως εἰς τὴν ὑψίστην χαράν, διὸ ἐπί τινας στιγμὰς ἔμεινα ἄναυδος· μοὶ ἐφαίνετο ὡς ὄνειρον, καὶ ἀδυνάτουν νὰ πιστεύσω ὅτι μόνος ἐγὼ ἔμεινα ἀβλαβὴς ἐκ τῆς γενικῆς ἐκείνης καταστροφῆς. Καὶ ἐν τούτοις τὸ πρᾶγμα εἶχεν οὕτως· τὸ δὲ ἀξιοθαυμαστότερον ἦτο, ὅτι τὸ πῦρ ἤρξατο ἀπὸ τῆς μεγάλης ἀποθήκης τοῦ Meyer ἐπὶ τοῦ βορείου μέρους τῆς πόλεως, ἀφοῦ ἐπεξετάθη ταχέως ἕνεκα τοῦ πνέοντος σφοδροῦ ἀνέμου ἀνὰ πᾶσαν τὴν λοιπὴν πόλιν· ἕνεκα δὲ τῆς θυέλλης ταύτης διεσώθη ὅλως ἀβλαβὲς τὸ ξύλινον παράπηγμα, τὸ ὁποῖον ἔκειτο ὀλίγα βήματα βορειότερον τῆς ἀποθήκης.

Τὰ ἐμπορεύματα ταῦτα, τὰ κατὰ καλὴν τύχην διασωθέντα, ἐπώλησα λίαν εὐθηνά, τὰ δὲ χρήματα διαχειρίσθην ἀδιακόπως, ἀγοράζων καὶ πωλῶν μεγάλας ποσότητας ἰνδικοῦ, βαφικῶν ξύλων καὶ ὑλικῶν τοῦ πολέμου (νίτρου, θείου, μολύβδου)· οὕτω δέ, ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι μεγάλοι κεφαλαιοῦχοι ἕνεκα τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου ἐφοβοῦντο νὰ ἀποδυθῶσιν εἰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις, ἐγὼ ἠδυνήθην νὰ ἀποκτήσω μεγάλα κέρδη, καὶ εἰς διάστημα ἔτους νὰ διπλασιάσω σχεδὸν τὴν περιουσίαν μου.

Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὑπεστηρίχθην οὐσιωδῶς εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις μου διὰ τῆς μεγάλης προνοίας καὶ ἐπιδεξιότητος τοῦ ἀνταποκριτοῦ μου καὶ ἀγαπητοῦ φίλου Ἰσιδώρου Λίχτενστάϊν, τοῦ γηραιοτέρου μετόχου τοῦ εὐυπολήπτου οἴκου Μάρκου Cohn καὶ Σας ἐν Καινιγσβέργῃ, καὶ τοῦ νεωτέρου συναδέλφου αὐτοῦ κυρίου Λουδοβίκου Λέοντος, οἵτινες ἐξέπεμπον τὰ ἐμπορεύματά μου διὰ τῆς Καινιγσβέργης, ἀφ' ἧς κατεστράφη ἡ Μέμελ, μετὰ ἀξιοθαυμάστου ταχύτητος.

Ὁ διακαὴς πόθος μου πάντοτε διετηρεῖτο ἀκμαῖος πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν· ἐν τούτοις δὲν ἐνόμισα καλὸν νὰ ἐνασχοληθῶ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς γλώσσης ταύτης πρὸ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου, διότι ἐφοβούμην μὴ γείνω ἀνάρπαστος ὑπὸ τοῦ δελεαστικοῦ γοήτρου τῆς ἐξόχου ταύτης γλώσσης καὶ ἀποξενωθῶ ἕνεκα τούτου τῶν ἐμπορικῶν μου ὑποθέσεων. Ἤμην δὲ τότε τόσῳ κατάφορτος ἐξ ἐργασιῶν ὥστε ἠδυνάτουν οὐ μόνον νὰ ἀναγνώσω οἱονδήποτε βιβλίον ἀλλὰ καὶ ἁπλῆν τινα ἐφημερίδα. Ἐν τούτοις δὲν ἠδυνήθην νὰ καταβάλλω τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην ὅτε κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1856 ἦλθον αἱ πρῶται εἰδήσεις περὶ εἰρήνης εἰς Πετρούπολιν, διὸ καὶ ἄνευ ἀναβολῆς ἐπεδόθην μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς τὴν νέαν ταύτην σπουδήν. Πρῶτος διδάσκαλός μου τῆς Ἑλληνικῆς ἐχρημάτισεν ὁ κύριος Νικόλαος Παπαδάκης, δεύτερος δὲ ὁ κύριος Θεόκλητος Βίμπος, ἀμφότεροι ἐξ Ἀθηνῶν. Καὶ αὖθις δὲ ἐξηκολούθησα πιστῶς τὴν αὐτὴν μέθοδον, καὶ ὅπως ἐν βραχεῖ ἐξοικειωθῶ πρὸς τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων, πρᾶγμα, ὅπερ μοὶ ἐφάνη δυσκολώτερον τῆς ῥωσσικῆς διαλέκτου, ἐπρομηθεύθην νεοελληνικήν τινα μετάφρασιν τῶν κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν, ἣν διεξῆλθον προσέχων συγχρόνως τὸν νοῦν καὶ συγκρίνων ἑκάστην λέξιν μετὰ τῆς ταὐτοσημάντου τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου. Διεξελθὼν ἅπαξ τὸ βιβλιάριον, ἐγνώριζον ἤδη τὰς ἡμίσεις τῶν ἐν αὐτῷ λέξεων, μετὰ ἐπανάληψιν δὲ αὐτοῦ ἐξέμαθον σχεδὸν ἁπάσας, χωρὶς ν' ἀπολέσω οὐδὲ στιγμὴν εἰς ἀνερεύνησιν ἐν λεξικῷ. Οὕτως, ἐν τῷ βραχεῖ διαστήματι ἓξ ἑβδομάδων κατώρθωσα νὰ ὑπερνικήσω τὰς δυσχερείας τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης. Τοῦτο δὲ γινομένου ἐχώρησα εἰς ἐκμάθησιν τῆς ἀρχαίας, ἣν μετὰ τρεῖς μῆνας ἐγνώριζον ἱκανῶς, ὅπως ἐννοῶ τινας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἰδίως δὲ τῶν Ὁμήρου, ὃν ἀνεγίνωσκον ἀδιακόπως μετ' ἀφάτου ἐνθουσιασμοῦ.

Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ἐξηκολούθησα ἀποκλειστικῶς σπουδάζων τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσ-

Digitized by Google

σαν, καθ' ἃ ἀνέγνωσα ἐπιτροχάδην ἅπαντας σχεδὸν τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς, πολλάκις δὲ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν. Ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς ἔμαθον μόνον τὰς κλίσεις καὶ τὰ ὁμαλὰ καὶ ἀνώμαλα ῥήματα, οὐδὲ στιγμὴν δὲ τοῦ πολυτίμου χρόνου ἀπώλεσα πρὸς μάθησιν τῶν γραμματικῶν κανόνων. Καθότι, γνωρίζων ὅτι οὐδεὶς ἐξ ἁπάντων τῶν νέων τῶν ταλαιπωρουμένων ἐπὶ 8, ἐνίοτε δὲ καὶ πλείονα ἔτη ἐν τοῖς γυμνασίοις πρὸς μακροχρόνιον μάθησιν τῶν κανόνων, δύναται νὰ γράψῃ ἑλληνιστὶ ἐπιστολὴν χωρὶς νὰ κάμῃ ἑκατοντάδας χονδροειδεστάτων σφαλμάτων, συνεπέρανον ὅτι ἡ ἐν τοῖς σχολείοις μέθοδος εἶνε λίαν ἀκατάλληλος. Κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην δύναταί τις νὰ διδαχθῇ τελείως τὴν ἑλληνικὴν γραμματικὴν διὰ μόνης τῆς πράξεως, τουτέστιν διὰ προσεκτικῆς ἀναγνώσεως τῶν κλασσικῶν πεζογράφων καὶ δι' ἀποστηθίσεως τῶν ὡραιοτέρων τεμαχίων ἐξ αὐτῶν. Ἐγὼ τοὐλάχιστον ἀκολουθήσας τὴν μέθοδον ταύτην ἔμαθον τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ὡς τινα τῶν ζωσῶν γλωσσῶν. Οὕτω καὶ γράφω ἑλληνιστὶ λίαν εὐχερῶς καὶ ἐκφράζομαι ἄνευ δυσκολίας ἐπὶ οἱουδήποτε ἀντικειμένου, χωρὶς οὐδέποτε νὰ λησμονήσω τὴν γλῶσσαν ταύτην. Γνωρίζω ἐντελῶς ἅπαντας τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς ἂν καὶ ἀγνοῶ ἂν οὗτοι σημειοῦνται ἢ οὒ ἐν ταῖς γραμματικαῖς. Ἐὰν δὲ συμβῇ ποτε ν' ἀνακαλύψῃ τις σφάλματα εἰς ἑλληνικὰ συγγράμματά μου δύναμαι ἑκάστοτε νὰ ἀποδείξω τὴν ὀρθότητα τῶν ἐκφράσεών μου ἀναφέρων τὰ χωρία τῶν συγγραφέων ἐν οἷς ἀπαντῶσιν οἱ ὑπ' ἐμοῦ μεταχειρισθέντες σχηματισμοί[1].

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ αἱ ὑποθέσεις μου ἐν Πετρουπόλει καὶ Μόσχᾳ ἀδιακόπως ἔβαινον κατ' εὐχήν. Ὡς ἔμπορος δὲ ἤμην τὰ μάλιστα προσεκτικός, διὸ καίπερ πληγεὶς ὑπό τινων σκληρῶν ἀτυχημάτων κατὰ τὴν τρομερὰν ἐμπορικὴν κρίσιν τοῦ ἔτους 1857, δὲν ἐβλάβην οὐσιωδῶς· τὸ ἀτυχὲς τοῦτο ἔτος μάλιστα μοὶ ἀπέφερε καὶ σμικρόν τι κέρδος.

Τῶν ἐπὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης σπουδῶν μου ἠρξάμην, μετὰ εἰκοσιπενταετῆ αὐτῶν ἐγκατάλειψιν, κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ ἔτους 1858, ἔχων διδάσκαλον τὸν ἀξιότιμον φίλον μου καὶ καθηγητὴν κύριον Ludwig von Muralt ἐν Πετρουπόλει. Ἔμαθον δ' αὐτὴν ταχέως καὶ μετὰ μικροῦ κόπου, ἀφοῦ ἤδη εἶχον ἐκμάθει τὴν νέαν καὶ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν.

Συνιστῶ δὲ εἰς ἅπαντας τοὺς διευθυντὰς τῶν γυμνασίων καὶ τῶν σχολείων νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς τὰ σχολεῖά των τὴν ἐμὴν μέθοδον· νὰ διδάσκωσι τουτέστιν τὰ τέκνα των κατὰ πρῶτον τὴν νεοελληνικὴν ὑπ' αὐτοχθόνων Ἑλλήνων, τότε δὲ μόνον νὰ ἅπτωνται τῆς ἀρχαίας, ὅταν ταῦτα ὁμιλῶσι καὶ γράφωσιν εὐχερῶς τὴν νεωτέραν, πρᾶγμα κατορθούμενον ἐντὸς ἓξ μηνῶν περίπου. Οἱ αὐτοὶ δὲ διδάσκαλοι δύνανται εἶτα νὰ διδάξωσι καὶ τὴν ἀρχαίαν.

Ἐὰν ἀκολουθήσωσι δὲ οἱ διδάσκαλοι τὴν ἐμὴν μέθοδον, θέλουσιν ἰδεῖ ὅτι οἱ εὐφυεῖς παῖδες ὑπερνικῶσιν ὅλας τὰς δυσκολίας τῆς γλώσσης εἰς διάστημα ἑνὸς ἔτους, καὶ ὅτι μανθάνουσι τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ὅπως καὶ ἄλλην τινὰ ζῶσαν γλῶσσαν, ὅτι ἐνοῶσι τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς καὶ ὅτι δύνανται νὰ γράφωσιν εὐκρινῶς περὶ οἱουδήποτε θέματος ἀναγομένου εἰς τὸν κύκλον τῶν γνώσεών των.

Δὲν εἶνε δὲ κεναὶ θεωρίαι ὅσα γράφω ἐνταῦθα, ἀλλὰ δυσκαταγώνιστα γεγονότα· τούτων δ' ἕνεκα ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ εἰσακουσθῶ. Θεωρῶ δὲ ὡς μεγίστην ἀδικίαν τὸ ὅτι ἐπὶ ὅλα ἔτη βασανίζονται οἱ παῖδες ἔτι καὶ σήμερον πρὸς σπουδὴν γλώσσης τινός, ἥν, καταλείποντες τὸ σχολεῖον γνωρίζουσιν ἐπὶ τοσοῦτον, ὅσον καὶ πρότερον. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰδικῶς τὰ ἀγγλικὰ λύκεια δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν τὴν αἰτίαν τοῦ κακοῦ, τὸ μὲν εἰς τὴν ἑκουσίως γενομένην ἀσπαστὴν διάφορον προφορὰν τῆς ἑλληνικῆς[1], τὸ δὲ εἰς τὴν λίαν ἐ-

1. Εὐχαρίστως μανθάνω, ὅτι καὶ ὁ ἐμὸς ἀξιότιμος φίλος καὶ καθηγητὴς κύριος Ῥουδόλφος Βιρχὼβ, ἐν Βερολίνῳ, ἔμαθε τὴν ἑλληνικὴν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Τὰ ἀκόλουθα δὲ μοὶ ἀνακοινοῖ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. «Μέχρι τοῦ 13 ἔτους τῆς ἡλικίας μου εἶχον διδάσκαλον κατ' ἰδίαν ἔν τινι πόλει τῆς Πομμερανίας, ἱεροκήρυκά τινα δευτέρας τάξεως, οὗτινος ἡ μέθοδος συνίστατο εἰς τὸ νὰ μεταφράζω καὶ γράφω πολλὰ ἐκ τοῦ προχείρου· οὐδέποτε δὲ μοὶ ἐπέτρεψεν οὗτος νὰ μάθω ἀπὸ στήθους κανόνα τινά, ἐν τῇ κυρίᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως, ἐκ τῆς γραμματικῆς. Οὕτω ἡ μάθησις τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν μοὶ παρέσχε τοιαύτην εὐχαρίστησιν ὥστε μετέφραζον πολλάκις δι' ἐμαυτὸν χωρία, ἅτινα οὐδεὶς μοὶ ἐπέβαλλε. Ὅτε δὲ μετέβην εἰς τὸ γυμνάσιον τοῦ Goslin τόσῳ εὐχαριστήθη ὁ διευθυντὴς τούτου μὲ τὰς γνώσεις μου ἐπὶ τῆς λατινικῆς, ὥστε μέχρι τῆς ἀποφοιτήσεώς μου ἀπὸ τοῦ σχολείου ἤμην ὁ ἰδιαίτερος αὐτοῦ εὐνοούμενος. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως, ὁ καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς Griebben, πρότερον σπουδάσας θεολογίαν, μόλις ἠδύνατο νὰ νοήσῃ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ μεταφράζῃ τις καλῶς ἑλληνιστὶ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ἀπὸ στήθους τὴν γραμματικὴν τοῦ Βούττμαν, διὸ καὶ μὲ ἤλεγχεν, διότι τὸν ἠπάτων. Καίτοι δὲ μετὰ προσοχῆς μὲ ἐπετήρει καὶ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνακαλύψῃ ἐπ' ἐμοῦ ἀπηγορευμένον τι βοήθημα, μὲ παρηκολούθησε, πάντοτε ὑπόπτως ἔχων, μέχρι τῶν ἀπολυτηρίων μου ἐξετάσεων, ὅτε μὲ ἐξήτασε χωρίον τι ἐκ τῆς Καινῆς διαθήκης ἐν ἑλληνικῷ κειμένῳ· ἀφοῦ δ' ἐγὼ καλῶς ἀπεκρίθην εἰς τοῦτο, εἶπεν οὗτος εἰς τοὺς συνηγμένους διδασκάλους, ὄντας πάντας ὁμόφρονας περὶ τῆς καλῆς μου ἐπιτυχίας, ὅτι θὰ ψηφίσῃ κατ' ἐμοῦ, διότι δὲν εἶχον εἰσέτι τὴν ἀπαιτουμένην ἠθικὴν ὡριμότητα ὅπως εἰσέλθω εἰς τὸ Πανεπιστήμιον· ἀλλ' εὐτυχῶς ἡ διαμαρτύρησις αὕτη ἔμεινεν ἄνευ ἀποτελέσματος. Περατώσας τὰς ἐξετάσεις μου μετέβην εἰς τὸ πανεπιστήμιον καὶ στερούμενος παντὸς βοηθήματος ἔμαθον τὴν ἰταλικήν.

1. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ὡμιλεῖτο πρὸ 900 ἐτῶν ὅπως καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδι· διότι ὅτε κατὰ τὸ ἔτος 988 μ. Χ. ἐγένοντο οἱ Ῥῶσσοι Χριστιανοὶ παρέλαβον πλῆθος ἑλληνικῶν λέξεων εἰς τὴν γλῶσσαν των, ἐν ᾗ ὁμιλοῦνται ὁμοιοτρόπως ὅπως καὶ τανῦν ἐν Ἑλλάδι. Ταὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῶν ἑλληνικῶν

Digitized by Google

σφαλμένην μέθοδον, καθ' ἣν οἱ μαθηταὶ θεωροῦσι τοὺς τόνους λίαν περιττοὺς, μάλιστα δὲ καὶ κωλύματα, ἐνῷ ὅλως τοὐναντίον εἰσὶν οὗτοι οὐσιώδη βοηθήματα κατὰ τὴν ἐκμάθησιν τῆς γλώσσης. Πόσῳ δὲ δὲν ἤθελον εὐεργετικῶς ἐπιδράσει ἐπὶ τῆς γενικῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ πόσον δὲν ἤθελε προαχθῇ πᾶσα ἐπιστημονικὴ σπουδὴ ἐὰν οἱ ἐνήλικες παῖδες προσῳκειοῦντο εἰς διάστημα 18 μηνῶν τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος λαληθεῖσαν ὡραίαν, εὔηχον καὶ θείαν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, ὡς γλῶσσαν ζῶσαν, καὶ δὲν ἐλησμόνουν αὐτὴν κατὰ τὸν μετέπειτα χρόνον! Πόσῳ δ' εὐκόλως καὶ διὰ πόσῳ μικρῶν δαπανῶν δὲν ἤθελε κατορθωθῇ τοιαύτη τις πρὸς τοῦτο τείνουσα μεταβολὴ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις; Δύναμαι δὲ νὰ βεβαιώσω ὅτι πλῆθος ἀνδρῶν λογίων ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι, οἵτινες πλὴν τῆς μητρικῆς αὐτῶν γλώσσης γνωρίζουσιν ἐντελῶς καὶ τὴν ἀρχαίαν, εἰσὶ κάτοχοι ὅλης τῆς κλασσικῆς φιλολογίας, καὶ εὐχαρίστως θὰ ἐδέχοντο τοιαύτας θέσεις ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δι' ἀμοιβῆς μετρίας. Διὰ τοῦ ἑξῆς δὲ γεγονότος, ὅπερ ἐγὼ αὐτὸς πλειστάκις παρετήρησα ἐν Ἀθήναις, ἀποδεικνύεται πόσῳ ἡ γνῶσις τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς διευκολύνει τὴν τῆς ἀρχαίας· ἐμποροϋπάλληλοι οἵτινες ἐβαρύνθησαν τὸ στάδιον αὐτῶν καὶ ἀντικατέστησαν τὸ ἐργαστήριον διὰ τῆς αἰθούσης τοῦ σπουδαστοῦ, ἠδύναντο ἐν διαστήματι τεσσάρων μηνῶν ν' ἀναγινώσκωσι καὶ ἐξηγῶσι τὸν Ὅμηρον καὶ αὐτὸν τὸν Θουκυδίδην.

Ὡς πρὸς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν εἰμὶ γνώμης ὅτι πρέπει νὰ σπουδάζεται *μετὰ* τὴν ἑλληνικήν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1858 ἐθεώρησα τὴν περιουσίαν μου ἀρκούντως ἱκανὴν ὅπως ἀποσυρθῶ τέλεον τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν μετέβην χάριν περιηγήσεως εἰς Σουηδίαν, Δανιμαρκίαν, Γερμανίαν, Ἰταλίαν καὶ Αἴγυπτον, ἔνθα ἀνῆλθον τὸν Νεῖλον μέχρι τοῦ δευτέρου αὐτοῦ καταῤῥάκτου ἐν Νουβίᾳ, ἐνταῦθα δ' ἐπωφελήθην τῆς περιστάσεως νὰ διδαχθῶ τὴν ἀραβικήν. Εἶτα ἐπορεύθην διὰ τῆς ἐρήμου ἀπὸ Καΐρου εἰς Ἱερουσαλήμ. Εἶτα μετέβην εἰς Πέτραν καὶ διῆλθον δι' ὅλης τῆς Συρίας, οὕτω δὲ εἶχον ἀδιάλειπτον εὐκαιρίαν πρὸς πρακτικὴν ἐξάσκησιν εἰς τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν, ἧς τελειοτέραν σπουδὴν ἐπεχείρησα βραδύτερον ἐν Πετρουπόλει. Ἐπανελθὼν ἐκ Συρίας ἐπεσκέφθην κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1859 τὴν Σμύρνην, τὰς Κυκλάδας νήσους, καὶ τὰς Ἀθήνας, ἐσκόπουν δὲ νὰ μεταβῶ εἰς Ἰθάκην, ὅτε κατελήφθην ὑπὸ πυρετοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ λαμβάνω εἴδησιν ἐκ Πετρουπόλεως ὅτι ἤγειρε δίκην κατ' ἐμοῦ εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον ὁ ἔμπορος Στέφανος Σολοφιέφ, ὅστις πρότερον εἶχε χρεωκοπήσει καὶ ὅστις δὲν μοὶ ἀπέδωκε τὰ χρήματα οὔτε κατὰ τὴν

ὀνομάτων, ἅτινα εὑρίσκομεν εἰς τὰς ἱερογλυφικὰς γραφὰς τοῦ αἰῶνος τῶν Σελευκιδῶν.

πρώτην ὡρισμένην προθεσμίαν, καθ' ἣν εἴχομεν ὁρίσει ἵνα ἐντὸς τετραετίας πληρώσῃ τὸ ὅλον εἰς δόσεις καθ' ἕκαστον ἔτος. Ἔσπευσα λοιπὸν ἄνευ ἀναβολῆς εἰς Πετρούπολιν, ἐνταῦθα δὲ ἕνεκα τῆς ἀλλαγῆς τοῦ κλίματος ἰάθην ἀπὸ τοῦ πυρετοῦ, ἐκέρδισα δὲ ταχέως καὶ τὴν δίκην. Ἀλλ' ὁ ἀντίδικός μου μὲ ἐνήγαγεν εἰς τὸ ἐφετεῖον, ἔνθα οὐδεμία δίκη περατοῦται, πρὶν ἢ παρέλθωσι τρία καὶ τέσσαρα ἔτη. Ἐπειδὴ δὲ ἡ αὐτόθι παρουσία μου ἦτο ἀπαραίτητος, ἐπανήρχισα, ἄκων ὅλως, τὰς ἐμπορικάς μου ἐπιχειρήσεις, καὶ δὴ εἰς πολλῷ εὐρύτερον κύκλον ἢ πρότερον, οὕτως ὥστε ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1860 ἀνήρχετο ἡ ἀξία τῶν ὑπ' ἐμοῦ εἰσαχθέντων ἐμπορευμάτων ε'ς ποσὸν οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν 10 ἑκατομμυρίων μαρκῶν. Ἀξιόλογος δὲ ἐπιχείρησις, πλὴν τοῦ ἰνδικοῦ καὶ τοῦ ἐλαίου ἦτο καὶ ἡ τοῦ βάμβακος, δι' ἧς, κατὰ τὰ ἔτη 1860 καὶ 1861, ὅτε εἶχεν ἐκραγῇ ὁ Ἀμερικανικὸς πόλεμος καὶ εἶχον ἀποκλεισθῇ οἱ δυτικοὶ λιμένες τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπεκόμιζον μέγα κέρδος. Τὸ ἐμπόριον τοῦ βάμβακος παρῄτησα μετ' ὀλίγον, ὅταν ὁ βάμβαξ ἐγένετο ἀκριβώτερος, ἤρχισα δὲ τὸ τοῦ τεΐου, οὗτινος εἶχεν ἐπιτραπῆ ἀπὸ τοῦ Μαΐου τοῦ 1862 ἡ διὰ θαλάσσης εἰσαγωγή. Ἡ πρώτη τοῦ τεΐου παραγγελία μου πρὸς τοὺς κυρίους **I. Henry Schröder** καὶ Σα εἰς Λονδῖνον ἦσαν 30 κιβώτια· τούτων πωληθέντων εἰς τιμὴν λίαν συμφέρουσαν, παρήγγειλα 1000, εἶτα δὲ 4000 καὶ 6000, πρὸς δὲ τούτοις ἠγόρασα εἰς εὐθηνοτάτην τιμὴν καὶ ὅλην τὴν ἀποθήκην τοῦ τεΐου τοῦ κ. **I. E. Günzburg** ἐν Πετρουπόλει, ὅστις ἤθελε ν' ἀποσυρθῇ τοῦ ἐμπορίου· οὕτως εἰς διάστημα 6 μηνῶν ἐκέρδισα 140,000 Μάρκας ἐκ τεΐου, πρὸς τούτοις δὲ εἶχον καὶ 6 τοῖς ἑκατὸν ἐκ κεφαλαίων. Δὲν ἠδυνήθην ὅμως ν' ἀντιταχθῶ εἰς τὸν συναγωνισμὸν τῶν Ἰουδαίων, κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1862 καὶ 1863, ὅτε ἐξεῤῥάγη ἡ ἐπανάστασις ἐν Πολωνίᾳ, διότι διὰ τῶν ἀνθρώπων τούτων εἰσήγοντο λάθρα μέγισται ποσότητες τεΐου ἐν Ῥωσσίᾳ, ἐνῷ ἐγὼ ἤμην ἠναγκασμένος νὰ πληρόνω μέγα εἰσαγωγικὸν τέλος. Τούτου ἕνεκα ἐκποιήσας μετὰ δυσκολίας καὶ μικροῦ κέρδους τὰ ἐναπομείναντα ἐν τῇ ἀποθήκῃ μου 6000 κιβώτια τεΐου, ἀπεχώρησα τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης.

Ἐπειδὴ εἰσήγαγον τὸ τεῖον διὰ τῆς Καινιγσβέργης ἕνεκα τοῦ μικροῦ εἰσαγωγικοῦ τέλους, ἔσχον τὴν εὐτυχίαν ν' ἀνανεώσω, τὰς διακοπείσας ἕνεκα τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου σχέσεις μου μετὰ τοῦ κ. **Marcus Cohn** καὶ υἱοῦ ἐν Καινιγσβέργῃ καὶ λάβω νέα δείγματα τῆς προνοίας αὐτῶν καὶ τῆς ἐκτάκτου ἐπιδεξιότητος. Ἐγὼ ὅμως περιωρίσθην εἰς τὸ ἰνδικόν· διότι οὐ μόνον κάλλιστα ἐγνώριζον τὸ ἐμπόριον τοῦ εἴδους τούτου, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπρομηθευόμην αὐτὸ ἐκλεκτὸν καὶ εἰς μικρὰν τιμὴν ἀπὸ τὸν κύριον **Henry Schröder** ἐν Λονδίνῳ· πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐγὼ αὐτὸς

Digitized by Google

εἰσήγαγον μέγιστα ποσὰ ἐκ Καλκούττας καὶ οὐδέποτε κατέλιπον τὴν πώλησιν εἰς τοὺς ἀνταποκριτὰς ἢ ὑπαλλήλους μου, ὅπως ἔπραττον οἱ ἄλλοι ἔμποροι τοῦ ἰνδικοῦ ἐν Πετρουπόλει, ἀλλὰ παρευρισκόμενος πάντοτε εἰς τὴν ἀποθήκην ἐδείκνυον τοῖς ἐμπόροις τὸ πρᾶγμα, καὶ ἔκλειον μετ' αὐτῶν τὰς συμφωνίας· οὕτω δὲ μὴ φοβούμενος συναγωνισμὸν εἶχον κατ' ἔτος ἀπὸ τοῦ ἰνδικοῦ καθαρὸν κέρδος 200,000 μάρκας, πλὴν τούτου δὲ 6 τοῖς ἑκατὸν ἐκ τοῦ κεφαλαίου.

Ἕνεκα τῆς ἀδιακόπου ταύτης ἐπιτυχίας καθ' ἁπάσας τὰς ἐμπορικάς μου ἐπιχειρήσεις εἶχον κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1863 περιουσίαν ὑπερβαίνουσαν καὶ αὐτὰς τὰς εὐχὰς τῶν τολμηροτέρων μου ὀνείρων. Οὐδέποτε ὅμως ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου τῶν ἐνασχολήσεων τοῦ βίου ἐπαυσάμην σκεπτόμενος τὰ τῆς Τροίας, καὶ τὰ τῆς συμφωνίας ἡμῶν μετὰ τοῦ πατρός μου καὶ τῆς Μίννας κατὰ τὸ ἔτος 1850, τουτέστιν ν' ἀνασκάψω ποτὲ αὐτήν. Καὶ ἠγάπων μὲν τότε τὸ χρῆμα, ἀλλὰ μόνον ὡς μέσον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν μεγάλων σχεδίων μου. Ἀφ' ἑτέρου δέ, ὡς εἶπον καὶ ἀνωτέρω, μετὰ δυσαρεσκείας ἀνέλαβον ἐκ δευτέρου τὰς ἐμπορικάς μου ἐπιχειρήσεις, ἀναγκασθεὶς πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς μακροχρονίου δίκης μου μετὰ τοῦ Σολόβιεφ, καθ' ἣν ἐζήτουν ἐνασχόλησίν τινα καὶ περίσπασιν ἀπὸ τῶν δικαστικῶν φροντίδων. Ὅταν λοιπὸν τὸ ἐφετεῖον ἀπέρριψε τὴν ἔφεσιν τοῦ ἀντιπάλου μου καὶ οὗτος μοὶ ἐπλήρωσε κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1863 τὴν τελευταίαν δόσιν, ἤρχισα νὰ παραιτῶμαι πάραυτα τοῦ ἐπαγγέλματός μου.

Ἤθελον ὅμως, πρὶν ἀφιερωθῶ ὅλως τῇ ἀρχαιολογίᾳ καὶ ἐκπληρώσω τὰ ὄνειρα τῆς ζωῆς μου, νὰ γνωρίσω εἰσέτι τὸν κόσμον. Μετέβην λοιπὸν κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1864 εἰς Τύνιδα, εἶδον εἶτα τὰ ἐρείπια τῆς Καρχηδόνος, ἐκεῖθεν δὲ μετέβην διὰ τῆς Αἰγύπτου εἰς τὰς Ἰνδίας. Ἐπεσκέφθην κατὰ σειρὰν τὴν νῆσον Κεϋλάνην, τὴν πόλιν Μαδράς, τὴν Καλκοῦταν, τὴν Βεναρέσην, τὴν Ἄγραν, τὴν Λουκνὸβ, τὴν Δέλχην, τὰ Ἱμαλάϊα ὄρη, τὸ Σιγναπόρε, τὴν νῆσον Ἰάβαν, τὴν Σαϊγόνην ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς Ἰνδίαις καὶ διέτριψα ἐν Κίνᾳ δύο μῆνας, ὁπόθεν εἶτα μετέβην εἰς Χογκόγκην, Καντώνην, Ἀμόην, Φοοχόω, Σχαγκάην, Τιν-σίν, Πεκῖνον, μέχρι τοῦ Κινεζικοῦ τείχους. Εἶτα μετέβην εἰς Ὑοκοάμαν καὶ Ἰεδδὼ ἐν Ἰαπωνίᾳ, ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μικροῦ ἀγγλικοῦ πλοίου διὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ εἰς Καλιφορνίαν. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην πορείαν ἐπειδὴ ὁ πλοῦς ἡμῶν διήρκεσε 50 ἡμέρας ἔγραψα τὸ πρῶτόν μου βιβλίον «Ἡ Κίνα καὶ ἡ Ἰαπωνία» (τυπωθὲν ἐν Παρισίοις τῷ 1866). Ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἐπορεύθην εἰς Νικαραγούαν πρὸς τὰς ἀνατολικὰς ἡνωμένας πολιτείας, διὰ τῶν πλείστων τῶν ὁποίων διῆλθον. Εἶτα ἐπεσκέφθην τὴν Ἀβάναν καὶ τὴν πόλιν τοῦ Μεξικοῦ, κατὰ δὲ τὸ ἔαρ τέλος τοῦ 1866 εὑρέθην εἰς Παρισίους, ὅπως διαρκῶς παραδοθῶ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἀρχαιολογίας, ἣν ἀπὸ τοῦδε ἐπ' ὀλίγον μόνον διέκοψα διὰ βραχέων ταξειδίων εἰς Ἀμερικήν.

[Ἐνταῦθα περατοῦται τὸ πρῶτον μέρος τῆς βιογραφίας τοῦ κυρίου Σχλίεμαν, ἤτοι ἡ περιγραφὴ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ σταδίου.

Εἶτα ὁ κύριος Σχλίεμαν διηγεῖται τὰ τῆς πρώτης αὐτοῦ περιοδείας εἰς Ἰθάκην, Πελοπόννησον καὶ Τροίαν κατὰ τὰ ἔτη 1868 καὶ 1869, καὶ τὰς μικρὰς ἀποπειρατηρίους ἀνασκαφάς, ἃς τότε ἐνήργησεν. Τὸ ἔτος 1869 κατέτριψε σχεδὸν ὅλον ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, εἶτα δὲ ἐπέστρεψεν εἰς Ἰσσαρλὶκ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1870. Ἐνταῦθα δ' εὑρίσκει εὐκαιρίαν νὰ μνημονεύσῃ καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, κυρίας Σοφίας Σχλίεμαν, «Ἑλληνίδος, γεννηθείσης ἐν Ἀθήναις, ἥτις ἐμφορουμένη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ὅμηρον θαυμασμοῦ, μετέσχε μετὰ θερμοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς διεξαγωγῆς τοῦ μεγάλου ἔργου του». Εἶτα δὲ μνημονεύων διὰ μακρῶν τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν ἀγώνων, οὓς ἀμφότεροι κατέβαλον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἀνασκαφῶν ἐν Τροίᾳ, Μυκήναις καὶ Ἰθάκῃ, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1872 μέχρι τοῦ 1879, ἐπάγεται ἐν τέλει τὰ ἑπόμενα.]

Ἐπειδὴ κατὰ τὰ τελευταῖα ταξείδιά μου εἰς Ἀγγλίαν καὶ Γερμανίαν ἤκουσα ἐπανειλημμένως ἐκφερομένην τὴν γνώμην ὅτι σπαταλῶ τὴν περιουσίαν μου εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς ὁρμώμενος ἐκ φιλοδοξίας καὶ ὅτι βλάπτω τὰ τέκνα μου[1], ἅτινα θὰ καταλείπω ὕστερον πάμπτωχα, κρίνω καλὸν νὰ διαβεβαιώσω τὸν ἀναγνώστην, ὅτι ἂν καὶ δὲν θ' ἀναμιχθῶ εἰς τὸ μέλλον, ἕνεκα τῶν ἐπιστημονικῶν μου ἐνασχολήσεων εἰς ἐπιχειρήσεις κερδοσκοπικάς, ἀρκούμενος εἰς τὴν μετρίαν πρόσοδον τῶν κεφαλαίων μου, ἐν τούτοις ἔχω εἰσόδημα ἐτήσιον 200,000 μάρκας (ὧν αἱ μὲν 80,000 εἶνε ἐκ τοῦ καθαροῦ εἰσοδήματος τῶν τεσσάρων οἰκιῶν μου ἐν Παρισίοις, αἱ δὲ 120,000 ἀντιπροσωπεύουσι τοὺς τόκους τῶν κεφαλαίων μου). Ἐκ τούτων δαπανῶ κατ' ἔτος, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δαπανῶν τῶν ἀνασκαφῶν οὐχὶ πλείονας τῶν 100,000 μάρκων, καὶ καταθέτω κατ' ἔτος ὡς κεφάλαιον ἑτέρας 100,000. Οὕτω δ' ἐλπίζω ὅτι θέλω δυνηθῆ νὰ καταλίπω εἰς ἕκαστον τῶν τέκνων μου περιουσίαν, δι' ἧς θὰ δυνηθῶσι ταῦτα νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς ἐπιστημονικὰς διερευνήσεις τοῦ πατρός των χωρὶς ποτὲ νὰ θίξωσι τὰ κεφάλαιά των. Ἐπιλαμβάνομαι δὲ τῆς εὐκαιρίας ταύτης, ὅπως καταδείξω τοῖς ἐμοῖς ἀναγνώσταις, ὅτι οὐδέποτε θέλω μεταχειρισθῆ ὡς ἐπάγγελμα τὴν ἐπιστήμην, ἣν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν καὶ μόνην ἀγαπῶ καὶ λατρεύω. Ἀνεκτίμητον ἀξίαν ἔχουσιν αἱ μεγάλαι συλλογαί μου τῶν τρωϊκῶν ἀρχαιοτήτων· οὐδέποτε ὅμως θέλω πωλήσει αὐτάς. Ἐὰν δὲ δὲν δωρῶ ταύτας ἐνόσῳ ζῶ, θέλω παραχωρή-

1. Ἔχω τέσσαρα τέκνα. Ἕνα υἱόν, Σέργιον (γεν. 1855) καὶ μίαν θυγατέρα, Nadeschda (γεν. 1861) ἐκ τοῦ πρώτου γάμου, καὶ ἕνα υἱόν, Ἀγαμέμνονα (γεν. 1875) καὶ μίαν θυγατέρα Ἀνδρομάχην (γεν. 1871) ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου μου.

Digitized by Google

σει αὐτὰς διὰ τῆς τελευταίας θελήσεώς μου εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ ἔθνους ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἠγάπησα καὶ ἐξετίμησα.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 85.

Ὅλον τὸ σκότος τοῦτο ἀφανίζεται ἐνώπιον τῆς λαμπρᾶς εἰκόνος τοῦ Σκουτάρεως. Ἀπερχόμενοι εἰς τὸ Σκούταρι ἐπ' ἀτμοπλοίου πολυαρίθμου συνεζητοῦμεν ὁ φίλος μου καὶ ἐγὼ, ἂν τὰ πρωτεῖα τοῦ κάλλους ἀνήκουσιν εἰς τὴν παραλίαν ταύτην ἢ εἰς τὰς δύο ἄλλας τοῦ Κερατίου κόλπου. Ὁ Υοὺγκ ἐπροτίμα τὸ Σκούταρι, ἐγὼ τὴν Σταμποὺλ. Τὸ Σκούταρι ὅμως μὲ κατέθελγε μὲ τὰς αἰφνιδίας μεταβολὰς τῆς ἀπόψεως, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων νομίζεις ὅτι παίζει μὲ τὸν ὅστις προσέρχεται ἐκεῖ ἐκ θαλάσσης. Βλέπων τὸ Σκούταρι ἀπὸ τῆς θαλάσσης τοῦ Μαρμαρᾶ, νομίζεις ὅτι εἶνε μεγάλη κωμόπολις, ἐκτεινομένη ἐφ' ἑνὸς λόφου. ἐὰν τὸ ἴδῃς ὅμως ἀπὸ τοῦ Κερατίου κόλπου, ἔχεις ἤδη τὸ θέαμα πόλεως. Ἀλλ' ὅταν τὸ ἀτμόπλοιον, περικάμπτον τὴν μάλιστα προέχουσαν ἄκραν τῆς ἀσιατικῆς παραλίας, ὑπάγει κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν λιμένα του, τότε ἡ πρώην μικρὰ πόλις εὐρύνεται καὶ ὑψοῦται, οἱ σκεπασμένοι μὲ οἰκοδομὰς λόφοι ἀναπηδῶσιν ὁ εἷς ὄπισθεν τοῦ ἄλλου, τὰ προάστεια ἐξέρχονται ἐκ τῶν κοιλάδων, αἱ ἐπαύλεις διασκορπίζονται ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων, ἡ παραλία, ποικιλόχρωμος ἐκ τῶν οἰκίσκων, ἐκτυλίσσεται ἐπ' ἀθέατον, καὶ πόλις ὑπερμεγέθης, μεγαλοπρεπὴς, θεατρικὴ, ἥτις δὲν ἐξεύρεις ποῦ ποτε ἦτο κρυμμένη, ἀποκαλύπτεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν, ὡς κατὰ τὴν ἄρσιν ἀπειρομεγέθους θεατρικοῦ παραπετάσματος, καὶ σὲ κάμνει νὰ ἵστασαι ἔκπληκτος, ὡς ἀναμένων ν' ἀφανισθῇ πάλιν. Ἡ ἀπόβασις γίνεται διὰ ξυλίνης ἀποβάθρας μεταξὺ παμποικίλου πλήθους κωπηλατῶν, ἐνοικιαστῶν ἵππων, καὶ διερμηνέων, καὶ ἀνέρχεσαι διὰ τῆς κυρίας ὁδοῦ, ἥτις ἀναβαίνει ἠρέμα ἑρπύζουσα διὰ μέσου οἰκίσκων ἐρυθρῶν καὶ κιτρίνων, σκεπασμένων μὲ κισσοὺς καὶ μὲ κλήματα, κήπων ὑλομανῶν ἐκ τῆς βλαστήσεως, ὑποκάτω ὑψηλῶν σκιάδων κληματοφόρων, ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλων πλατάνων, αἵτινες οὕτως εἰπεῖν ἀποκλείουσι τὴν διάβασιν, διαβαίνεις ἐνώπιον καφενείων τουρκικῶν, μεστῶν ὀκνηρῶν Ἀσιατῶν, οἵτινες καπνίζουσιν ἐξηπλωμένοι, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους δὲν ἐξεύρω ποῦ· ἀπαντᾷς ἀγέλας αἰγῶν, βαρέα ἐξοχικὰ ἁμάξια, συρόμενα ὑπὸ βουβάλων ἐχόντων ἀνθοστεφῆ τὴν κεφαλὴν, χωρικοὺς μὲ φέσια καὶ μὲ σαρίκια, συνοδίας νεκρικὰς μουσουλμάνων, καὶ τάγματα τουρκισσῶν διατριβουσῶν ἐν τῇ ἐξοχῇ, αἵτινες φέρουσιν ἀνθοδέσμας καὶ κλάδους. Νομίζει τις ὅτι βλέπει ἄλλην Σταμποὺλ, ὀλιγώτερον μεγαλοπρεπῆ, ἀλλὰ φαιδροτέραν καὶ δροσερωτέραν παρὰ τὴν ἐπὶ τῶν ἑπτὰ λόφων. Εἶνε ὡς τις μεγάλη πόλις ἀγροτική· ἡ ἐξοχὴ εἰσβάλλει εἰς αὐτὴν ἁπανταχόθεν. Αἱ στενωποὶ, ἔχουσαι ἑκατέρωθεν μικρὰς κατακλείστους οἰκίας, ἀναβαίνουσι καὶ καταβαίνουσι διὰ κοιλάδων καὶ λόφων, καὶ ἀφανίζονται εἰς τὴν πρασίνην βλάστησιν τῶν κήπων καὶ περιβολίων. Καὶ εἰς μὲν τὰ ὑψηλότερα μέρη τῆς πόλεως ἐπικρατεῖ ἡ ἄκρα ἡσυχία τῆς ἐξοχῆς, εἰς δὲ τὰ χαμηλότερα ἀνακινεῖται ὁ θορυβώδης βίος τῆς παραθαλασσίου πόλεως· ἀπὸ τῶν μεγάλων στρατώνων, οἵτινες ἀναφαίνονται τῇδε κἀκεῖσε, ἐξέρχεται ἀνάμικτος θόρυβος φωνῶν, ᾀσμάτων καὶ τυμπάνων, καὶ χιλιάδες στρουθίων ἀναπηδῶσιν εἰς τὰς μονήρεις στενωπούς. Ἀκολουθοῦντες πομπὴν νεκρικὴν ἐξερχόμεθα τῆς πόλεως, εἰσερχόμεθα εἰς τὸ περιώνυμον νεκροταφεῖον, ἀποπλανώμεθα εἰς μέγα δάσος κυπαρίσσων ὑψηλοτάτων, ὅπερ ἐκτείνεται ἔνθεν μὲν πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, ἔνθεν δὲ πρὸς τὸ Χρυσοῦν Κέρας, ἐπὶ εὐρυτάτου ὀρεινοῦ χώρου. Ἁπανταχοῦ πέριξ φαίνονται λευκοὶ ἐπιτύμβιοι λίθοι ἕως οὗ φθάνει τὸ βλέμμα, κατὰ σωροὺς, κατὰ σειρὰς ἀτελευτήτους, ἐν μέσῳ θάμνων καὶ ἀνθέων ἀγρίων, ἐντὸς δικτύου ἀτελευτήτου στενωπῶν, μεταξὺ τῶν πυκνοτάτων στελεχῶν τῶν δένδρων, ἅτινα μόλις σοὶ ἐπιτρέπουσι νὰ ἴδῃς τὸν ὁρίζοντα, ὥς τινα φαεινὴν καὶ κυματοειδῆ λωρίδα ἐν ἀπόπτῳ. Προχωροῦμεν κατὰ τύχην διὰ μέσου τῶν ζωγραφημένων καὶ ἐπιχρύσων στηλῶν, ὀρθῶν τε καὶ ἀνεστραμμένων, μεταξὺ τῶν κιγκλίδων τῶν οἰκιακῶν τάφων, τῶν μικρῶν μαυσωλείων τῶν πασάδων, τῶν χονδροειδῶν στυλίσκων τοῦ ὄχλου, βλέποντες τῇδε κἀκεῖσε ἀνθοδέσμας μαραμμένας, καὶ κορυφὰς κρανίων ἀναφαινομένων ἐν μέσῳ τῆς ἀνασκαφείσης γῆς, καὶ ἀκούοντες ἁπανταχόθεν τὸν τρυγμὸν τῶν περιστερῶν, τῶν κρυμμένων εἰς τὰς κυπαρίσσους· ἐν τούτοις τὸ δάσος φαίνεται ὅτι ἐκτείνεται, ὅτι αἱ λίθοι βρίθουσιν, αἱ στενωποὶ πολλαπλασιάζονται, ὅτι ἡ ἐν ἀπόπτῳ φαεινὴ λωρὶς τοῦ ὁρίζοντος ἀπομακρύνεται, καὶ ὅτι τὸ βασίλειον τοῦ θανάτου συμπροχωρεῖ ὁλονὲν μετὰ τῶν βημάτων μας· ἀρχίζομεν δὲ νὰ ἐρωτῶμεν ἑαυτοὺς πῶς θὰ ἐξέλθωμεν ἐκεῖθεν, ὅτε ἐξαίφνης ἐξερχόμεθα εἰς εὐρυτάτην δενδροστοιχίαν, ἥτις μᾶς φέρει εἰς τὴν εὐρυτάτην πεδιάδα τοῦ Χαϊδάρ-πασᾶ, ὅπου συνηθροίζοντο αἱ μουσουλμανικαὶ στρατιαὶ, αἱ ἀπερχόμεναι εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν πολέμους, καὶ ἐκεῖθεν περιλαμβάνομεν δι' ἑνὸς βλέμματος τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, τὴν Σταμποὺλ, τὸ στόμιον τοῦ Κερατίου Κόλπου, τὸν Γαλατᾶν καὶ τὸ Σταυροδρόμιον, κεκαλυμμένον ἐλαφρῶς ὑπὸ τῶν ἀτμῶν τῆς πρωΐας καὶ φέρον χρώματα παραδείσεια, ἅτινα μᾶς συγκινοῦσι διὰ τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν χαρὰν τῆς ἀφίξεως.

Digitized by Google

Ἄλλην τινὰ πρωΐαν εὑρισκόμεθα εἰς μίαν ἄμαξαν τοῦ τροχιοδρόμου μεταξὺ δύο κολοσσιαίων μαύρων εὐνούχων, εἰς οὓς ὑπασπιστής τις τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ-Ἀζὶζ ἀνέθηκε τὴν ἐντολὴν νὰ μᾶς ὁδηγήσωσιν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ παλατίου Τσεραγάν, κειμένου ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ προαστείου τοῦ Μπεσσὶκ-τασί. Ἐνθυμοῦμαι τὸ ἀόριστον αἴσθημα, ἀναμεμιγμένον μὲ περιέργειαν καὶ ἀποστροφήν, ὅπερ ἐδοκίμαζα βλέπων μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸν πλησίον μου καθήμενον εὐνοῦχον τοῦτον, ὅστις μὲ ὑπερέβαινε καθ' ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν κεφαλήν, καὶ εἶχεν ἐκτεταμένην ἐπὶ τοῦ γόνατός του χεῖρα ὑπερμεγέθη· ὁσάκις δ' ἐστρεφόμην, ὠσφραινόμην ἐλαφράν τινα ὀσμὴν πτητικοῦ ἐλαίου τοῦ βεργαμότου, ἥτις ἐξήρχετο ἐκ τῆς στιλπνῆς καὶ αὐλικώτατα τακτοποιημένης ἐνδυμασίας του. Ὅτε ἡ ἅμαξα ἐσταμάτησεν, ἔβαλα τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν μου, διὰ νὰ λάβω τὸ χαρτοφυλάκιόν μου· ἀλλ' ἡ ὑπερμεγέθης χεὶρ τοῦ εὐνούχου μοῦ ἥρπασε τὸν βραχίονα ὡς ἁρπάγη σιδηρᾶ, καὶ οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ προσηλώθησαν εἰς τοὺς ἰδικούς μου ὡς διὰ νὰ εἴπωσι : — Χριστιανέ, μὴ μὲ κάμῃς τὴν προσβολὴν αὐτήν, εἰ δὲ μὴ σοῦ σπάνω τὰ κόκκαλα. — Κατέβημεν ἔμπρὸς εἰς μικρὰν μὲ ἀραβουργήματα κεκοσμημένην θύραν, διέβημεν μακρὸν διάδρομον, ὅπου μᾶς προϋπάντησε μακρὰ τάξις ὑπηρετῶν ἐν στολῇ, καὶ ἀφ' οὗ ἐφορέσαμεν τὰ συνήθη παπούτσια, ἀνέβημεν δι' εὐρείας κλίμακος, ἥτις ἔφερεν εἰς τὰς αἰθούσας τῶν ἀνακτόρων. Ἐνταῦθα δὲν εἴχομεν ἀνάγκην νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὰς ἱστορικὰς ἀναμνήσεις, ὅπως ἀναπαραστήσωμεν καθ' ἑαυτοὺς τὸ ἴνδαλμα τῆς αὐτόθι διανυομένης ζωῆς, διότι ὁ ἀὴρ ἦτο θερμὸς ἀκόμη ἐκ τῶν ἀναπνοῶν τῆς αὐλῆς. Τὰ πλατύτατα μὲ μεταξόπτιλλον καὶ ὁλοσηρικὸν σκεπασμένα διβάνια ἦσαν αὐτὰ ἐκεῖνα, ἐφ' ὧν πρὸ ὀλίγων ἑβδομάδων ἐκάθηντο αἱ ὀδαλίκισσαι τοῦ Μεγάλου Κυρίου. Ἀόριστός τις εὐωδία ζωῆς μαλθακῆς καὶ ἑορτασίμου ἐπλήρου ἀκόμη τὸν ἀέρα. Εἴδομεν πολλὰς αἰθούσας, κεκοσμημένας ἐν ῥυθμῷ ἀναμὶξ μαυρουσίῳ καὶ εὐρωπαϊκῷ, κομψοτάτας δὲ καὶ ὡραίας ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αὐτῶν ἁπλότητι, ἥτις μᾶς ἔκαμνε νὰ ὁμιλῶμεν ταπεινῇ τῇ φωνῇ· ἐν ᾧ οἱ εὐνοῦχοι, ψιθυρίζοντες ἐξηγήσεις ἀκατανοήτους, μᾶς ἐδείκνυον ἄλλοτε μίαν γωνίαν, ἄλλοτε μίαν θύραν, μετὰ χειρονομίας εὐλαβοῦς, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ μυστηριωδεστάτου πράγματος. Τὰ μεταξωτὰ παραπετάσματα, οἱ μυριοχρώματοι τάπητες, αἱ ψηφοθετημέναι τράπεζαι, αἱ ὡραῖαι ἐλαιογραφίαι, αἱ τοποθετημέναι ἐναντίον τοῦ φωτός, τὰ ὡραῖα μὲ σταλακτίτας τόξα τῶν θυρῶν, ὧν μεταξὺ ἦσαν παρεντεθειμένοι ἀραβικοὶ νιονίσκοι, τὰ ὑψηλότατα κηροπήγια, ὅμοια μὲ δένδρα κρυστάλλινα, ἅτινα ἦχουν θορυβωδῶς κατὰ τὴν διάβασίν μας, διεδέχοντο καὶ συνεχέοντο μόλις θεαθέντα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φαντασίᾳ, ἥτις ἠσχολεῖτο ὅλη εἰς ἐπιδίωξιν εἰκόνων λαθραίων καδινῶν συναντηθεισῶν αἰφνιδίως καὶ ἐξ ἀπροόπτου. Δὲν μοῦ ἀπέμεινε δὲ ἄλλο τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν παρὰ τὴν αἴθουσαν τοῦ λουτροῦ τοῦ σουλτάνου, ἐκ λευκοτάτου μαρμάρου ὅλην, γεγλυμμένου εἰς σταλακτίτας, εἰς ἄνθη κρεμάμενα, εἰς κροσσοὺς καὶ κεντήματα ἐναέρια, τόσον ἁβρὰ καὶ λεπτά, ὥστε νὰ φοβεῖσαι μὴ ἀποκοπῶσι μόλις ἐγγισθέντα ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ. Ἡ διάταξις τῶν αἰθουσῶν μ' ἐνθύμιζεν ἀορίστως τὴν Ἀλάμβραν. Ἐβαδίζομεν κατεσπευσμένως ἐπὶ τῶν παχυτάτων ταπήτων, ἄνευ θορύβου καὶ σχεδὸν λαθραίως. Ἐκ διαλειμμάτων δὲ εὐνοῦχός τις ἔσυρε σχοινίον, καὶ αἰρομένου πρασίνου τινὸς παραπετάσματος, ἐβλέπομεν δι' εὐρέος παραθύρου τὸν Βόσπορον, τὴν Ἀσίαν, χίλια πλοῖα, καὶ ἄπλετον φῶς· μεθ' ὃ ἠφανίζοντο τὰ πάντα διὰ μιᾶς· καὶ ἡμεῖς ἀπεμένομεν ὡς ἀποθαμβωμένοι ἐξ αἰφνιδίας τινὸς λάμψεως. Ἐκ παραθύρου τινὸς εἴδομεν λαθραίως μικρόν τινα κῆπον, περίκλειστον ἁπανταχόθεν διὰ τοίχων ὑψηλοτάτων, κομψόν, σύμμετρον, μοναχικόν, ὅστις μᾶς ἀπεκάλυψεν ἐν μιᾷ στιγμῇ χιλίας μυστικὰς μελαγχολίας ὡραίων γυναικῶν διψωσῶν ἔρωτα καὶ ἐλευθερίαν, καὶ ὅστις παρευθὺς ἠφανίσθη ὄπισθεν τοῦ παραπετάσματος. Αἱ αἴθουσαι δὲν ἐτελείωναν ποτέ, καὶ ὁσάκις ἔμελλε ν' ἀνοιχθῇ νέα θύρα, ἐπεσπεύδομεν τὸ βῆμα ὅπως ἐμφανισθῶμεν ἀπροσδοκήτως εἰς τὴν νέαν αἴθουσαν· ἀλλὰ τίποτε δὲν ἐβλέπομεν, οὐδὲ κἂν τὸ ἴχνος φορέματος, αἱ ὀδαλίκισσαι εἶχον ἀφανισθῇ, ἄκρα σιωπὴ ἐπεκράτει ἁπανταχοῦ, ὁ τριγμός, ὅστις μᾶς ἔκαμνε νὰ στρέφωμεν ὀπίσω τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν μετὰ περιεργείας, ἦτο ὁ τριγμός, ὃν ἐποίουν τὰ βαρέα ἀτλαζωτὰ παραπετάσματα, ἅτινα ἐπανέπιπτον ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῶν θυρῶν· ὁ δ' ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν κρυσταλλίνων κηροπηγίων ἦχος μᾶς ἐπεισμάτωνε δεινῶς, ὡς ἐὰν ὁ ἦχος οὗτος ἦτο ὁ ἀργυρόηχος καγχασμὸς ὡραίας τινός, ἥτις ἦτο κάπου ἐκεῖ κρυμμένη καὶ μᾶς ἐπερίπαιζεν. Ἐπὶ τέλους ἐβαρύνθημεν νὰ πηγαίνωμεν καὶ νὰ ἐρχώμεθα εἰς τὰ βωβὰ ἐκεῖνα ἀνάκτορα, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ νεκροῦ ἐκείνου πλούτου, βλέποντες ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀντανακλωμένας εἰς τὰ κάτοπτρα τὰς μαύρας ἐκείνας μορφὰς τῶν εὐνούχων, τὸ τάγμα ἐκεῖνο τῶν συννόων ὑπηρετῶν, καὶ τὰ δύο ἐκπεπληγμένα πρόσωπα τῶν δύο τυχοδιωκτῶν ἡμῶν· ὅθεν καὶ ἐξήλθομεν τρέχοντες σχεδόν, καὶ ᾐσθάνθημεν χαρὰν μεγάλην, ὅτε ἐπανευρέθημεν εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀθλίων οἰκιῶν καὶ τοῦ ῥακενδύτου καὶ κραυγάζοντος ὄχλου τῆς συνοικίας τοῦ Τὸπ-χανέ.

Καὶ τὴν νεκρόπολιν τοῦ Ἐγιοὺπ πῶς νὰ τὴν λησμονήσω; Ὑπήγομεν ἐκεῖ μίαν ἑσπέραν περὶ δυσμὰς ἡλίου, καὶ μοῦ ἐναπομένει πάντοτε ἐν τῇ μνήμῃ τοιαύτη, ὁποίαν τὴν εἶδα τότε καταυ-

Digitized by Google

γαζομένην ἐκ τῶν τελευταίων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Καΐκιον ἐλαφρότατον μᾶς ἔφερεν ἕως εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Κερατίου κόλπου, καὶ ἀνέβημεν εἰς τὴν «ἱερὰν γῆν» τῶν Ὀσμάνων διὰ στενωποῦ ἀποτόμου, περιωρισμένης ἑκατέρωθεν διὰ τάφων. Τὴν ὥραν ταύτην οἱ γλύπται, οἵτινες ἐργάζονται τὴν ἡμέραν πέριξ τῶν στηλῶν, καὶ ὧν τὰ ἠχηρὰ κτυπήματα ἀντηχοῦσι καθ' ὅλην τὴν εὐρεῖαν νεκρόπολιν, εἶχον ἤδη ἀναχωρήσῃ· τὸ μέρος ἦτο ἔρημον. Ἐπροχωρήσαμεν μετὰ περισκέψεως, περιβλέποντες μὴ ἐμφανισθῇ τὸ σοβαρὸν πρόσωπον ἰμάμη τινὸς ἢ δερβίση, διότι ἐκεῖ ὀλιγώτερον παρ' εἰς οἱονδήποτε ἄλλον ἱερὸν χῶρον εἶνε ἀνεκτὴ ἡ βέβηλος περιέργεια ἑνὸς γκιαούρη· ἀλλὰ δὲν εἴδαμεν οὔτε κωνικοὺς πίλους, οὔτε σαρίκια. Ἐφθάσαμεν μετά τινος τρόμου ἕως εἰς τὸ μυστηριῶδες τζαμίον τοῦ Ἐγιοὺπ, οὗτινος τοὺς πυριλαμπεῖς θολίσκους καὶ τοὺς ἐλαφροὺς μιναρέδες εἴχομεν ἴδῃ χιλιάκις ἀπὸ τῶν λόφων τῆς ἑτέρας ὄχθης καὶ ἀπὸ ὅλων τῶν ὅρμων τοῦ Κερατίου κόλπου. Εἰς τὴν αὐλὴν, ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλης πλατάνου, ὑψοῦται ἐν εἴδει κιοσκίου, ἀδιαλείπτως φωτιζομένου ὑπὸ στεφάνης κανδηλῶν, τὸ μαυσωλεῖον, ὅπερ περικλείει τὸ σῶμα τοῦ περιωνύμου σημαιοφόρου τοῦ προφήτου, ἀποθανόντος μετὰ τῶν πρώτων μουσουλμάνων ὑπὸ τὸ Βυζάντιον, ἐπανευρεθὲν μετὰ ὀκτὼ αἰῶνας θαμμένον εἰς τὸ παράλιον τοῦτο ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ πορθητοῦ. Ὁ Μωάμεθ ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸν τὸ τζαμίον τοῦτο, ὅπου ἔρχονται οἱ Παδισάχ, ὅπως περιζωσθῶσιν ἐπισήμως τὴν σπάθην τοῦ Ὀσμὰν, διότι τὸ τζαμίον τοῦτο εἶνε τὸ ἱερώτατον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως καὶ τὸ περικυκλοῦν αὐτὸ νεκροταφεῖον εἶνε τὸ ἱερώτατον τῶν νεκροταφείων. Πέριξ τοῦ τζαμίου, ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλων δένδρων, ὑψοῦνται τουρμπέδες σουλτανῶν, βεζίριδων, μεγιστάνων τῆς Αὐλῆς, περιεστεμμένοι μὲ ἄνθη, καὶ ἐξαστράπτοντες ἐκ τοῦ μαρμάρου καὶ τῶν χρυσῶν ἀραβουργημάτων, καὶ στολισμένοι μὲ πομπώδεις ἐπιγραφάς. Εἰς ἄλλο χωριστὸν μέρος ὑπάρχει ὁ ἐπιτάφιος ναΐσκος τῶν μουφτίδων, σκεπασμένος μὲ θόλον ὀκτάγωνον, ἐν ᾧ ἀναπαύονται οἱ μεγάλοι κληρικοὶ, ἐγκεκλεισμένοι ἐντὸς μαύρων θηκῶν, ἐφ' ὧν ἐπίκεινται ὑψηλότατα σαρίκια ἐκ βαμβακεροῦ λεπτοτάτου ὑφάσματος. Εἶνε πόλις τάφων, κατάλευκος, κατάσκιος, καὶ βασιλικῶς κομψὴ, ἥτις μετὰ τῆς θρησκευτικῆς θλίψεως ἐμπνέει ἴδιόν τι αἴσθημα εὐλαβείας κοσμικῆς, ὡς συνοικία τις ἀριστοκρατικὴ, σιγῶσα σιγὴν μεγαλοπρεπῆ. Διέρχεταί τις διὰ μέσου τοίχων λευκῶν καὶ κιγκλίδων λεπτοτάτων, ἐξ ὧν καταφέρεται εἰς στεφάνας καὶ κορύμβους ἡ βλάστησις τῶν ἐπιταφίων κήπων, καὶ προέχουσιν οἱ κλῶνες τῶν ἀκακιῶν, τῶν δρυῶν καὶ τῶν μύρτων, καὶ διὰ τῶν ἐκ σιδήρου ἐπιχρύσου τριχάπτων, ἅτινα περικλείουσι τὰ ἀψιδωτὰ παράθυρα τῶν τουρμπέδων, διαφαίνονται ἔνδον καταυγαζόμενα ἀπὸ μετρίου καὶ προσηνοῦς φωτὸς τὰ μαρμάρινα μαυσωλεῖα, ἐφ' ὧν φέρονται αἱ πράσιναι ἀντανακλάσεις τῶν δένδρων. Εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος τῆς Σταμποὺλ ἀναπτύσσεται μετὰ τόσης χάριτος ἡ μουσουλμανικὴ τέχνη τοῦ φαιδρύνειν τὴν εἰκόνα τοῦ θανάτου, καὶ ἐφιστᾶν ἐπ' αὐτοῦ τὴν διάνοιαν ἄνευ τρόμου. Εἶνε νεκρόπολις, ἀνάκτορον, κῆπος, πάνθεον, πλῆρες μελαγχολίας καὶ χάριτος, ὅπερ προκαλεῖ εἰς τὰ χείλη τὴν προσευχὴν συγχρόνως καὶ τὸ μειδίαμα. Ἁπανταχόθεν δ' ἐκτείνονται πέριξ αὐτοῦ τὰ κοιμητήρια, σκιαζόμενα ὑπὸ κυπαρίσσων προχιωνίων, διασχιζόμενα ὑπὸ δενδροστοιχιῶν ἑρπουσῶν ὀφιοειδῶς, κατάλευκα ἐκ μυριάδων στηλῶν, αἵτινες νομίζεις ὅτι κατακρημνίζονται πρὸς τὰ κάτω διὰ τῆς κλιτύος, ὅπως ὑπάγωσι καὶ βυθισθῶσιν εἰς τὰ ὕδατα, ἢ ὅπως συρρεύσωσι κατὰ μῆκος τῶν στενωπῶν, καὶ ἴδωσιν ἐκεῖθεν διερχόμενα φάσματα. Ἀπὸ πάντων δὲ τῶν σκοτεινῶν τούτων ἀποχωρητηρίων, ἀπομακρύνων ὀλίγον τοὺς κλάδους τῶν θάμνων, βλέπεις ἐν ἀπόπτῳ καὶ συγκεχυμένως πρὸς τὰ δεξιὰ μὲν τὴν Σταμποὺλ, ἥτις παριστᾷ τὸ θέαμα σειρᾶς ἀλληλοδιαδόχου πόλεων κυανοχρόων, ἀποχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων· πρὸς τὰ κάτω δὲ τὸν Κεράτιον κόλπον, ἐφ' οὗ λάμπει ἡ τελευταία ἀκτὶς τοῦ δύοντος ἡλίου· κατέναντι τὰ προάστεια Σουδ-λουτζὲ, Χαλιτζὶ-όγλου, Πιρὶ-πασᾶ, Χάσ-κιόϊ, καὶ ἔτι ἀπώτερον τὴν μεγάλην συνοικίαν Κασὶμ-πασᾶ, καὶ ἀμυδρῶς πως τὴν κατατομὴν τοῦ Γαλατᾶ, ἀφανιζόμενα ἐντὸς φωτὸς γλυκυτάτου, ἀναφαινομένου ὑπὸ ποικίλας ἀποχρώσεις τρομώδεις καὶ σβεννυομένας, αἵτινες φαίνονται ὡς πράγματα ἀνήκοντα ὄχι εἰς τὴν γῆν ταύτην.

Ταῦτα πάντα ἀφανίζονται, καὶ εὑρίσκομαι διερχόμενος δύο μακρότατα γυμνὰ μακρυνάρια, ἐν τῷ μέσῳ δύο ἑκατέρωθεν ἀκινήτων σειρῶν προσώπων ἀπαισίων, ἅτινα φαίνονται ὡς πτώματα καρφωμένα εἰς τοὺς τοίχους. Οὐδέποτε ἐνθυμοῦμαι νὰ ἐδοκίμασα αἴσθημα ἀποστροφῆς τοιοῦτον, ἐκτὸς τῆς τελευταίας αἰθούσης τοῦ ἐν Λονδίνῳ μουσείου Tussaud, ὅπου διαφαίνονται ἐν τῷ σκότει οἱ φοβερώτεροι δολοφόνοι τῆς Ἀγγλίας. Εἶνε ὥς τι μουσεῖον φαντασμάτων, ἢ μᾶλλον τάφος ἀνοικτὸς, ἐν ᾧ εὑρίσκονται βαλσαμωμένοι ὡς μούμιαι τὰ περιωνυμότερα πρόσωπα τῆς ἀρχαίας ἐκείνης Τουρκίας, λαμπρᾶς, παραδόξου καὶ θηριώδους, ἥτις δὲν ὑπάρχει πλέον εἰμὴ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν γερόντων καὶ ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν ποιητῶν. Εἶνε ἑκατοντάδες μεγάλων ἀνδρεικέλων ξυλίνων, χρωματισμένων καὶ ἐνδεδυμένων τὰ ἀρχαῖα φορέματα, ὀρθῶν καὶ ἐχόντων στάσιν ἄκαμπτον καὶ ὑπερήφανον, μὲ τὰς ὀφρῦς ἐπηρμένας, τοὺς ὀφθαλμοὺς διεσταλμένους, καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς λαβῆς τῶν ὅπλων, οἵτινες περιμένουσιν ἓν νεῦμα διὰ νὰ γυμνώσωσι τὴν μάχαιραν, ὅπως εἰς τοὺς παλαιοὺς καλοὺς χρόνους. Κατὰ πρῶτον ἔρχεται

Digitized by Google

ἡ οἰκία τοῦ Παδισάχ : ὁ μέγας εὐνοῦχος, ὁ μέγας βεζίρης, ὁ μουφτῆς, οἱ θαλαμηπόλοι καὶ οἱ μεγάλοι ἀξιωματικοί, φέροντες ἐπὶ κεφαλῆς σαρίκια ποικιλόχρωμα, πυραμιδοειδῆ, σφαιρικά, τετράγωνα, ὑπερμεγέθη δὲ καὶ τερατώδη, μὲ καφτάνια ἐκ χρυσοϋφοῦς μεταξωτοῦ μὲ ζωηρότατα χρώματα, καὶ κατακέντητα, μὲ μανδύας μεταξωτοὺς κοκκίνους καὶ λευκούς, συνεσφιγμένους περὶ τὴν ὀσφὺν μὲ ζώνας ἀπὸ καζιμίρια, μὲ ἐπενδύτας καταχρύσους, μὲ τὸ στῆθος σκεπασμένον ἀπὸ πλάκας ἀργυρᾶς καὶ χρυσᾶς, καὶ ὅπλα ἡγεμονικά : δύο σειραὶ μορμολυκείων παραδόξων καὶ λαμπρῶν, ἅτινα ἀποκαλύπτουσι θαυμασίως τὴν φύσιν τῆς ἀρχαίας ὀθωμανικῆς Αὐλῆς, ἐπιδεικτικῶς κενοδόξου καὶ βαρβαρικῶς ὑπερηφάνου. Ἀκολουθοῦσιν οἱ παῖδες, φέροντες τὰς γούνας τοῦ Παδισάχ, τὸ σαρίκιον, τὸ εἰδώλιον καὶ τὴν σπάθην. Μετὰ τούτους οἱ φρουροὶ τῶν πυλῶν καὶ τῶν κήπων, αἱ φρουραὶ τοῦ Σουλτάνου, οἱ λευκοὶ καὶ οἱ μαῦροι εὐνοῦχοι, μὲ πρόσωπα μάγων καὶ εἰδώλων, στίλβοντες, καταστόλιστοι μὲ πτερὰ καὶ μὲ θυσάνους, μὲ πίλους περσικοὺς καὶ κράνη μετάλλινα εἰς τὰς κεφαλάς, μὲ σκούφους κοκκίνους, μὲ σαρίκια παράδοξα, ἐν εἴδει ἡμισελήνων, κώνων, πυραμίδων ἀνεστραμμένων· ὡπλισμένοι μὲ ῥάβδους χαλυβδίνας, μ' ἐγχειρίδια καὶ μὲ μάστιγας, ὡς συμμορία δολοφόνων καὶ δημίων· καὶ οὗτος μὲν βλέπει ἐν ἤθει περιφρονητικῷ, ἐκεῖνος δὲ τρίζει τοὺς ὀδόντας, τοῦ δὲ τρίτου προσξέχουσι δεινοὶ αἱμοχαρεῖς ὀφθαλμοί, καὶ ὁ τέταρτος μειδιᾷ μετ' ἐκφράσεως σαρκασμοῦ σατανικοῦ. Ἐπὶ τέλους ἔρχεται τὸ σῶμα τῶν γιανιτσάρων, μετὰ τοῦ ἁγίου πάτρωνός των, τοῦ Ἐμὶν μπαμπᾶ, κατεσκελεθρωμένου, φέροντος μανδύαν λευκόν, καὶ ἀξιωματικοὶ ὅλων τῶν βαθμῶν, ὧν σύμβολα εἶνε τὰ διάφορα ἐν τῷ μαγειρείῳ ὑπουργήματα, καὶ στρατιῶται ὅλων τῶν τάξεων μὲ ὅλα τὰ ἐμβλήματα καὶ τὰ σημεῖα τοῦ αὐθάδους ἐκείνου στρατοῦ, ὃν κατέστρεψε τὸ πυροβολικὸν τοῦ Μαχμούδ. Καὶ ἐνταῦθα ἡ χονδροειδὴς καὶ παιδαριώδης παραδοξολογία τῶν ἱματισμῶν ἐμποιεῖ τὴν ἐντύπωσιν ἀγρίας γελωτοποιΐας. Ἡ πλέον ἀχαλίνωτος φαντασία ζωγράφου δὲν θὰ ἦτό ποτε δυνατὸν νὰ κατορθώσῃ νὰ σχηματίσῃ τόσον τρελλὴν σύγχυσιν ἐνδυμασιῶν βασιλέων, ἱερέων, ληστῶν, γελωτοποιῶν. Οἱ «ὑδροφόροι», οἱ «παρασκευασταὶ τοῦ τσορβᾶ», οἱ «ἀνώτεροι μάγειροι», οἱ «ἀρχηγοὶ τῶν παραμαγείρων», οἱ στρατιῶται οἱ ἐπιφορτισμένοι ὑπουργήματα εἰδικά, διαδέχονται ἀλλήλους κατὰ μακρὰς γραμμάς, μὲ τὰ σάρωθρα καὶ τὰ κοχλιάρια εἰς τὰ σαρίκια, μὲ τοὺς κωδωνίσκους κρεμαμένους ἀπὸ τῶν μανδυῶν, μὲ τοὺς ἀσκούς, καὶ μὲ τοὺς περιφήμους λέβητας, οἵτινες ἦσαν τὸ σύνθημα τῶν ἀνταρσιῶν, μὲ τοὺς μεγάλους δερματίνους των σκούφους, μὲ τὰς πλατείας των ἐφεστρίδας, αἵτινες καταπίπτουσιν ἀπὸ τοῦ αὐχένος μέχρι τῶν ἰσχίων, ὡς οἱ μανδύαι τῶν νεκρομάντεων, μὲ τὰς γιγαντιαίας σπάθας, μὲ τοὺς καρκινοειδεῖς των ὀφθαλμούς, μὲ τοὺς ὑπερμεγέθεις κορμούς των, καὶ μὲ τὰ πρόσωπά των, διεστραμμένα εἰς ἔκφρασιν χλεύης, ἀπειλῆς καὶ ὕβρεως. Τελευταῖοι ἔρχονται οἱ βωβοὶ τοῦ Σεραγίου, μὲ τὸν μετάξινον βρόχον εἰς τὴν χεῖρα, οἱ νάννοι καὶ οἱ γελωτοποιοί, μὲ τὰ ἀποστροφὴν ἐμπνέοντα πρόσωπα εὐήθων ἐγκρυπτόντων ἐν ἑαυτοῖς ἰὸν ἐχίδνης, καὶ στέμματα γελοῖα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Τὰ μεγάλα ὑελόφρακτα δωμάτια, ἐν οἷς ὑπάρχουσιν ἐγκεκλεισμένοι ὅλοι οὗτοι οἱ ἄνθρωποι, ἐπιχέουσιν εἰς τὸν χῶρον ἦθός τι ὁμοιότητος πρὸς ἀνατομικὸν μουσεῖον, ὅπερ καθιστᾷ ὁμοιαληθέστερον τὸ ὅτι τὰ ὁμοιώματα ἐκεῖνα εἶνε ὅ,τι φαίνονται κατὰ πρώτην ὄψιν, ἤτοι πτώματα, ὅπερ κάμνει τὸν θεατὴν ν' ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον ἐκ φρίκης. Φθάσαντες εἰς τὸν μυχὸν τῆς αἰθούσης, ἐνομίσαμεν ὅτι διήλθομεν μίαν αἴθουσαν τοῦ ἀρχαίου Σεραγίου, ἐν μέσῳ ὅλης τῆς Αὐλῆς, ἥτις ἐπάγωσεν ἐκ τοῦ τρόμου, διότι ἤκουσε κραυγήν τινα ἀπειλητικὴν τοῦ Παδισάχ· ἐξελθόντες δ' ἐκεῖθεν καὶ ἀπαντήσαντες εἰς τὴν πλατεῖαν Ἄτ-μεϊδὰν τοὺς φοροῦντας μαῦρον ἐπενδύτην πασάδες, καὶ τοὺς νιζάμιδες, οἵτινες φέρουσι μετριοφρονεστάτην ζουαβικὴν στολήν, ὦ! εἴπομεν καθ' ἑαυτούς, πόσον πραεῖα καὶ ἀξιέραστος εἶνε ἡ Τουρκία τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν!

Καὶ ἐκεῖθεν δὲ ἐπιστρέφω ἑκὼν ἄκων εἰς τὸ μέσον τῶν τάφων πάλιν, εἰς τὸ μέσον τῶν ἀναριθμήτων αὐτοκρατορικῶν τουρμπέδων, τῶν διεσκορπισμένων εἰς τὴν τουρκικὴν πόλιν, οἵτινες διατηροῦνται πάντοτε ἐν τῇ μνήμῃ μου ὡς μία τῶν κομψοτέρων φάσεων τῆς τουρκικῆς φιλοσοφίας καὶ τέχνης. Διὰ φιρμανίου μᾶς ἠνοίχθη κατὰ πρῶτον ὁ τουρμπὲς Μαχμοὺδ τοῦ μεταῤῥυθμιστοῦ, κείμενος ὀλίγον μακρὰν τοῦ Ἄτ-μεϊδάν, ἐντὸς κήπου πλήρους ῥόδων καὶ ἰασμῶν. Ὁ τουρμπὲς οὗτος εἶνε ὡραῖος ἑξάγωνος ναΐσκος, σκεπασμένος μὲ στέγην μολυβδοσκεπῆ, στηριζομένην ἐπὶ παραστάδων ἰωνικῶν, καὶ φωτιζόμενος ὑπὸ ἑπτὰ παραθύρων κλεισμένων μὲ κιγκλίδας ἐπιχρύσους, ὧν τινες βλέπουσι πρὸς τὴν κυριωτέραν ὁδὸν τῆς Σταμπούλ. Οἱ ἐσωτερικοὶ τοῖχοι εἶνε στολισμένοι μὲ ἀνάγλυφα καὶ μεταξίνους καὶ χρυσοϋφάντους τάπητας, Ἐν τῷ μέσῳ ἵσταται ὁ σαρκοφάγος, ἐφ' οὗ ἐπίκεινται ὡραιότατα περσικὰ σάλια, καὶ ὑπεράνω τούτων τὸ φέσιον, ἔμβλημα τῆς μεταῤῥυθμίσεως, μὲ τὴν πτερωτὴν λοφιὰν ἀπαστράπτουσαν ἐξ ἀδαμάντων, καὶ πέριξ αὐτοῦ ἵσταται χαρίεν δρύφακτον, κοχλοκόλλητον, ὅπερ περικλείει τέσσαρα μεγάλα ἀργυρᾶ κηροπήγια. Παρὰ τοὺς τοίχους ἵστανται οἱ σαρκοφάγοι ἑπτὰ σουλτανῶν. Τὸ δάπεδον εἶνε ἐστρωμένον μὲ ψιάθους λεπτοτάτους καὶ ποικιλοχρόους τάπητας. Τῇδε κακεῖσε δὲ ἐπάνω πλουσίων ἀναλογείων λάμπουσι πολύτιμα κοράνια, γραμμένα μὲ χρυσοῦς χαρακτῆρας. Ἐντὸς δὲ πυξίδος ἀργυρᾶς ὑπάρχει μα-

Digitized by Google

κρὰ λωρὶς βαμβακεροῦ ὑφάσματος, τυλιγμένη, σκεπασμένη ὅλη μὲ χαρακτῆρας ἀραβικούς, οὓς ἐχάραξεν ἡ χεὶρ τοῦ Μαχμούδ. Πρὶν ἀναβῇ εἰς τὸν θρόνον καὶ καθ' ὃν χρόνον ἔζη δεσμώτης ἐν τῷ ἀρχαίῳ σεραγίῳ, ἀντέγραψε μεθ' ὑπομονῆς ἐπὶ τοῦ τεμαχίου τούτου τοῦ ὑφάσματος μέγα μέρος τοῦ Κορανίου, καὶ ἀποθνήσκων, διέταξε νὰ συμπαραληφθῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν τάφον ἡ νεκανικὴ αὕτη ἀνάμνησις. Ἀπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ τουρμπὲ διαφαίνεται διὰ μέσου τῶν ἐπιχρύσων κιγκλίδων τὸ πράσινον χρῶμα τῶν κήπων καὶ φθάνει ἡ εὐωδία τῶν ἐν αὐτῷ ῥόδων· ζωηρὸν φῶς καταυγάζει ὅλον τὸν ναόν· ὅλοι οἱ ἦχοι τῆς πόλεως ἀντηχοῦσιν ἔνδον αὐτοῦ, ὡς ὑπὸ στοὰν ἄφρακτον, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία ἐμφανίζονται εἰς τὰ παράθυρα καὶ ψιθυρίζουσι μίαν προσευχήν. Εἰς πάντα ταῦτα ὑπάρχει τι τὸ ἀρχαϊκὸν καὶ πρᾶον, ὅπερ συγκινεῖ τὴν καρδίαν. Φαίνεται ὡς νὰ ὑπάρχῃ ἐγκεκλεισμένη ἐντὸς τῶν τοίχων ἐκείνων ὄχι τὸ σῶμα ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ Σουλτάνου, καὶ ὅτι βλέπει καὶ ἀκούει ἀκόμη τὸν λαόν του, ὅστις διαβαίνει ἐκεῖθεν καὶ τὸν χαιρετᾷ. Ἀποθανὼν μετέβαλε μόνον κιόσκιον, ἀπὸ τὰ κιόσκια τοῦ σεραγίου μετέβη εἰς τὸ ἄλλο τοῦτο, ὄχι ὀλιγώτερον χαρίεν, ὅπου πάντοτε φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἐν τῷ μέσῳ τῆς τύρβης τῆς Σταμπούλ, μεταξὺ τῶν τέκνων του, καὶ πλησιέστερον μάλιστα πρὸς αὐτά, εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ, ὑπὸ τὰ βλέμματα πάντων, ὅπου δεικνύει ἀκόμη πρὸς τὸν λαὸν τὴν ἀπαστράπτουσαν πτερωτὴν λοφιάν του, ὅπως ὅτε ἀπήρχετο εἰς τὸ τζαμίον, πλήρης ζωῆς καὶ δόξης, ὅπως προσευχηθῇ ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τοῦ Κράτους. Τοιοῦτοι δὲ εἶνε καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄλλοι τουρμπέδες, ὁ τοῦ Ἀχμέδ, ὁ τοῦ Βαγιαζῆτ, ὅστις στηρίζει τὴν κεφαλήν του ἐπὶ πλίνθου κατασκευασθείσης ἐκ τῆς κόνεως, ἥτις συνελέχθη ἐκ τῶν φορεμάτων καὶ παπουτσίων του, ὁ τοῦ Σουλεϊμάν, ὁ τοῦ Μουσταφᾶ καὶ ὁ Σελὶμ τοῦ Γ', ὁ τοῦ Ἀβδοὺλ-Χαμίδ, ὁ τῆς σουλτάνας Ροξολανῆς. Εἶνε ναΐσκοι ἐπιστηριζόμενοι ἐπὶ παραστάδων ἐκ μαρμάρου λευκοῦ καὶ ἐκ πορφυρίτου, ἀπαστραπτουσῶν ἐξ ἀμβάρεως καὶ κόχλου· εἴς τινας δ' ἐξ αὐτῶν ῥέει ἐντὸς καὶ τὸ βρόχινον ὕδωρ ἐξ ὀπῆς τινος τοῦ θόλου, ἵνα ποτίζωνται ἐξ αὐτοῦ τὰ χόρτα καὶ ἄνθη τὰ πέριξ τοῦ σκεπασμένου μὲ μεταξόπτιλλα καὶ τρίχαπτα σαρκοφάγου· ἐκ δὲ τῶν θόλων κρέμανται ὠὰ στρουθοκαμήλων, καὶ χρυσαῖ κανδῆλαι, αἵτινες φωτίζουσι τοὺς τάφους τῶν βασιλοπαίδων, οἵτινες κεῖνται πέριξ τοῦ πατρικοῦ, καὶ οἵτινες φέρουσιν ἐπικείμενα τὰ ῥινόμακτρα, ἅτινα ἐχρησίμευσαν ὡς βρόχοι πρὸς στραγγαλισμόν των, ἴσως ὅπως ἐμπνευσθῇ εἰς τοὺς πιστοὺς μετὰ τοῦ ἐκ τῶν θυμάτων οἴκτου καὶ τὸ αἴσθημα τῆς μοιραίας ἀναγκαιότητος τῶν ἐγκλημάτων τούτων. Ἐνθυμοῦμαι δέ, ὅτι ἕνεκα τῆς συχνῆς θέας τῶν εἰκόνων τῶν θανάτων ἐκείνων, ἤρχισα καὶ ἐγὼ νὰ αἰσθάνωμαι ἐν ἐμαυτῷ ὑποτασσομένην τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν μου εἰς τὴν ἀπηνῆ ἰδέαν τοῦ συμφέροντος τοῦ Κράτους, ἥτις τὰς ὑπηγόρευσεν· ὅπως καὶ ἕνεκα τοῦ ὅτι καθ' ἕκαστον βῆμα, εἰς τὰ τζαμία, εἰς τὰς κρήνας, εἰς τοὺς τουρμπέδες, εἰς χιλίας εἰκόνας εὕρισκα μνημονευόμενον καὶ δοξαζόμενον τὸ ὄνομα ἑνὸς καὶ μόνου ἀνθρώπου, ἤρχισα νὰ αἰσθάνωμαι ἐμαυτὸν οἰκειότερον πρὸς τὴν ἀπόλυτον καὶ ὑπερτάτην ταύτην ἐξουσίαν· ὅπως καὶ ἕνεκα τῆς ἀδιαλείπτου εἰς τὴν σκιὰν τῶν νεκροταφείων περιπλανήσεώς μου καὶ τῆς εἰς τοὺς τάφους προσηλώσεως τῆς διανοίας μου, ἤρχισα νὰ βλέπω ὑπὸ νέαν τινά, γαληνίαν σχεδόν, ἔποψιν τὸν θάνατον, νὰ αἰσθάνωμαι ἐμαυτὸν ἡσυχώτερον καὶ ἀμεριμνότερον πρὸς τὸ αἴσθημα τῆς ζωῆς, καὶ νὰ ἐνδιατρίβω ἀσμενέστερον εἰς σχολαίαν τινὰ φιλοσοφίαν, εἰς ἀόριστόν τινα περιπλάνησιν τῆς διανοίας, εἰς νέαν τινὰ ψυχικὴν κατάστασιν, ἐν ᾗ μοὶ ἐφαίνετο, ὅτι τὸ καλίτερον ἦτο νὰ διέρχεταί τις τὸν βίον ὑπνώττων ἡσύχως καὶ ἀφίνων νὰ γίνεται ὅ,τι εἶνε γραμμένον. Καὶ τότε μὲ κατελάμβανεν αἰφνιδίως αἴσθημά τι ἀηδίας καὶ ἀποστροφῆς, ὁσάκις ἀπὸ τῶν γαληνίων ἐκείνων καὶ ἀμερίμνων σκέψεων μετέφερα τὴν διάνοιάν μου εἰς τὰς καταπεπονημένας ἡμῶν πόλεις, τὰς στενὰς ἡμῶν ἐκκλησίας, τὰ κατάφρακτα καὶ ἔρημά μας νεκροταφεῖα.

Μεταξὺ τῶν εἰκόνων τῶν τελευταίων τούτων ἡμερῶν ὑπάρχουσιν ἀναμεμιγμένοι καὶ οἱ δερβίσιδες, ἤτοι οἱ δερβίσιδες μεβλεβὶ (τὸ περιφημότερον τῶν τριάκοντα δύο ταγμάτων των), οἵτινες ἔχουσι τὸν γνωστὸν τεκὲν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Σταυροδρομίου. Ὑπῆγα ἐκεῖ προκατειλημμένος, ὅτι θέλω ἴδῃ πρόσωπα φαεινὰ ἁγίων, κατειλημμένα ὑπὸ ἐκστάσεων παραδείσου. Ἀλλὰ μεγάλως ἐψεύσθην τῆς προσδοκίας μου καὶ ἀπεγοητεύθην. Ἀλλοίμονον! καὶ τῆς πίστεως τῶν δερβίσιδων ἡ φλὸξ «λείχει τὸν ξηρὸν στήμονα». Ὁ περίφημος θεῖος χορὸς μοὶ ἐφάνη ψυχρὰ θεατρικὴ παράστασις. Εἶνε βέβαια ἄξιον περιεργείας νὰ τοὺς ἴδῃ τις εἰσερχομένους εἰς τὸ κυκλοτερὲς τζαμίον, τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου, τυλιγμένους εἰς μέγαν μαῦρον μανδύαν μὲ κεκλιμένην τὴν κεφαλήν, τοὺς βραχίονας γυμνούς, ὑπὸ τὸν ἦχον μουσικῆς βαρβάρου, μονοτόνου καὶ γλυκυτάτης, ἥτις ὁμοιάζει μὲ τὸν ἄνεμον στενάζοντα διὰ μέσου τῶν κυπαρίσσων τοῦ κατὰ τὸ Σκούταρι νεκροταφείου, καὶ κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ ὀνειρεύεται μὲ ἀνοικτοὺς ὀφθαλμούς· καθὼς καὶ ὅταν στρέφωνται πέριξ καὶ προσκλίνωνται ἀνὰ δύο πρὸς τὸ Μιχράμπ διὰ κινήματος μεγαλοπρεποῦς ἅμα καὶ χαύνου, ὅπερ προκαλεῖ ἀμφιβολίαν αἰφνιδίαν περὶ τοῦ φύλου των. Ὡραία σκηνὴ εἶνε καὶ ὅταν ῥίπτωσι κατὰ γῆς τὸν μανδύαν των διὰ ζωηροῦ τινος κινήματος, καὶ ἀναφαίνωνται καθ' ὁλοκληρίαν λευχείμονες, μὲ τὴν μακρὰν μαλλίνην ἐφεστρίδα, ...

Digitized by Google

ἐκτείνοντες τοὺς βραχίονας ἐπὶ τὸ ἐρωτικώτερον, καὶ ἀναστρέφοντες τὴν κεφαλὴν, ἐξαπολύονται ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου εἰς τὴν περιστροφὴν, ὡς ἐξακοντιζόμενοι ὑπὸ χειρὸς ἀοράτου· καὶ ὅταν περιστρέφωνται ὅλοι ὁμοῦ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τζαμίου, ἴσον ἀπέχοντες ἀπ'ἀλλήλων, χωρὶς νὰ ἐξέλθωσι μίαν τρίχα ἐκ τῆς οἰκείας ἕκαστος θέσεως, ὡς αὐτόματα περὶ τὴν βάσιν των, λευκοὶ, ἐλαφροὶ, ταχύτατοι, μὲ τὴν ἐφεστρίδα ἐξωγκωμένην καὶ κυματίζουσαν, καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμικλείστους· καὶ ὅταν ὁρμῶσιν ὅλοι ὁμοῦ, ὡς κεραυνόπληκτοι ὑπὸ ὑπερανθρώπου τινὸς ἐμφανίσεως, καὶ ῥίπτωσι πρὸς τὸ ἔδαφος τὴν βροντώδη κραυγὴν Ἀλλάχ· καὶ ὅταν ἀρχίζουν ἐκ νέου καὶ κλίνωσι πρὸς ἀλλήλους, καὶ φιλῶσι τὰς χεῖρας, καὶ περιστρέφονται, ξυρίζοντες τὸν τοῖχον, μετὰ βηματισμοῦ χαριεστάτου, ὅπερ εἶνέ τι διάμεσον μεταξὺ βήματος καὶ ὀρχήσεως—ἀλλὰ τὰς ἐκστάσεις, τὰς οἰστρηλασίας, τὰ ἠλλοιωμένα καὶ μεταμορφωμένα πρόσωπα, ὅσα εἶδαν καὶ περιέγραψαν τόσοι περιηγηταὶ, ἐγὼ δὲν τὰ εἶδα. Δὲν εἶδα εἰμὴ ὀρχηστὰς εὐκινητοτάτους καὶ ἀκαταπονήτους, οἵτινες ἐξετέλουν τὸ ἔργον των μετὰ μεγίστης ἀδιαφορίας. Εἶδα μάλιστα καὶ γέλωτας καταπνιγομένους· ἀνεκάλυψα νέον τινὰ δερβίσην, ὅστις οὐδόλως ἦτο δυσηρεστημένος, διότι εἶχεν ἐπ' αὐτοῦ προσηλωμένον τὸ βλέμμα κυρία τις Ἀγγλὶς, ἐπιφαινομένη ἐκ θεωρείου εὑρισκομένου κατέναντι αὐτοῦ· συνέλαβον δ' ἐπ' αὐτοφώρῳ καί τινας, οἵτινες, ἀντὶ νὰ φιλήσωσι τὴν χεῖρα τοῦ συντρόφου των, τὴν ἐδάγκανον κρυφίως, ἐν ᾧ οὗτοι τοὺς ἐξεδικοῦντο μὲ τσιμπήματα. Ὢ τοὺς ὑποκριτάς! Ὅ,τι μοὶ ἔκαμε πλειοτέραν ἐντύπωσιν ἦτο ἡ χάρις καὶ ἡ περὶ τὰς κινήσεις καὶ στάσεις κομψότης ὅλων τούτων τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἦσαν πάσης ἡλικίας καὶ πάσης φυσιόγνωμίας, τὴν ὁποίαν θὰ ἐζήλευον πολλοὶ τῶν καθ' ἡμᾶς χορευτῶν τῶν αἰθουσῶν· τοῦτο δὲ βεβαίως εἶνε προνομία τῶν ἀνατολικῶν φυλῶν, ὀφειλόμενον εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ κατασκευὴν τοῦ σώματός των. Τὸ παρετήρησα δ' ἔτι κάλλιον ἄλλην τινὰ ἡμέραν, καθ' ἣν ἠδυνήθην νὰ εἰσχωρήσω εἰς μικρόν τι κελλίον τοῦ τεκὲ, καὶ νὰ ἴδω ἐκ τοῦ πλησίον δερβίσην, ὅστις προπαρεσκευάζετο εἰς τὸ ἔργον. Ἦτο νέος ἀγένειος, ὑψηλὸς καὶ ῥαδινὸς, μὲ γυναικείαν φυσιογνωμίαν. Ἔσφιγγε περὶ τὴν ὀσφὺν τὸ λευκὸν στιχάριον, βλέπων ἑαυτὸν εἰς τὸ κάτοπτρον· ἐστρέφετο πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐμειδία, ἐψηλάφα διὰ τῶν χειρῶν τὴν λεπτήν του ὀσφὺν, διευθέτει ταχέως, ἀλλὰ φιλοκάλως καὶ μετὰ καλλιτεχνικοῦ τοῦ βλέμματος, ὅλα τὰ μέρη τῆς ἐνδυμασίας του, ὡς τις γυνὴ, ἥτις θέτει τὴν τελευταίαν χεῖρα εἰς τὴν κόμμωσίν της· τῳόντι δὲ φαινόμενος ὄπισθεν μὲ τὸν ποδήρη ἐκεῖνον χιτῶνα, ὡμοίαζε κατὰ τὸ σῶμα μὲ ὡραίαν νεάνιδα ἐνδεδυμένην διὰ τὸν χορὸν καὶ συμβουλευομένην τὸ κάτοπτρόν της... Καὶ ἦτο μοναχός! *Ὢ παράδοξα πράγματα τῇ ἀληθείᾳ!* καθὼς ἔλεγεν ἡ Δεσδέμονα πρὸς τὸν Ὀθέλλον.

Ἀλλ' ἡ ὡραιοτέρα τῶν τελευταίων μου ἀναμνήσεων εἶνε ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους Τσαμλιτζιὰ, ὅπερ ὑψοῦται ὑπεράνω τῆς Χρυσοπόλεως. Ἐκεῖθεν ἀπέτεινα πρὸς τὴν πόλιν τὸ τελευταῖόν μου ὑγίαινε, καὶ ἡ ἐκεῖθεν θέα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπῆρξεν ἡ μεγίστη καὶ λαμπροτάτη ἁπασῶν τῶν μέχρι τοῦδε. Ὑπήγαμεν εἰς τὸ Σκούταρι περὶ τὸν ὄρθρον μὲ καιρὸν ὁμιχλώδη, ἐπεκράτει δ' ἀκόμη ἡ ὁμίχλη καὶ ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἀλλ' ὁ οὐρανὸς μᾶς ὑπέσχετο ἡμέραν γαληνίαν. Κάτωθεν ἡμῶν ἦσαν ἀποκεκρυμμένα τὰ πάντα, καὶ τὸ θέαμα ἦτο μοναδικόν. Ἀπέραντος τεφρόχρους ὁριζοντεία σκηνὴ, ἣν ἡμεῖς ἐβλέπομεν ὑπεράνωθεν, ὡς ἱστάμενοι ἐπάνωθεν αὐτῆς, ἀπέκρυπτε τὸ Σκούταρι, τὸν Βόσπορον, τὸ Χρυσοῦν Κέρας, ὅλην τὴν Κωνσταντινούπολιν. Δὲν ἐφαίνετο ἀπολύτως τίποτε. Ἡ μεγάλη πόλις, μὲ ὅλα τὰ προάστεια καὶ μὲ ὅλους της τοὺς λιμένας, ἐφαίνετο ὡς νὰ εἶχε χαθῇ. Ἦτο μία θάλασσα ὁμίχλης, ἐξ ἧς προεῖχε μόνον τὸ Τσαμλιτζιὰ δίκην νήσου. Καὶ ἡμεῖς ἐβλέπομεν τὴν τεφρώδη ταύτην θάλασσαν, φανταζόμενοι ὅτι ἤμεθα δύο πτωχοὶ ὁδοιπόροι, ἐλθόντες ἀπὸ τὰ μεσόγεια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ φθάσαντες ἐκεῖ πρὸ τοῦ ὄρθρου, ὑπεράνω τῆς μεγάλης ἐκείνης ὁμίχλης, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ κάτω ἡ μεγάλη πρωτεύουσα τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, καὶ ἐδοκιμάζαμεν μεγάλην ἡδονὴν παρακολουθοῦντες διὰ τῆς φαντασίας τὸ ὁσώραι αὐξάνον αἴσθημα τῆς ἐκπλήξεως καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ ἐδοκίμαζον οἱ ξένοι ἐκεῖνοι ὁδοιπόροι βλέποντες ἀναφαινομένην βαθμηδὸν κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἐκ τοῦ ἀπεράντου ἐκείνου τεφροχρόου πέπλου, τὴν πόλιν θαυμασίαν καὶ ἀπροσδόκητον. Καὶ τῳόντι μετ' ὀλίγον ὁ πυκνότατος ἐκεῖνος πέπλος ἤρχισε νὰ διαῤῥηγνύεται ταυτοχρόνως κατὰ διάφορα σημεῖα. Καὶ εἴδομεν ἀναφαινόμενα τῇδε κἀκεῖσε, ἐπὶ τῆς εὐρείας ἐκείνης τεφρώδους ἐπιφανείας, ὡς τόσας ἀρχὰς πόλεως, αἵτινες ἐφαίνοντο ὡς νησύδρια, ἀρχιπέλαγος πολιχνῶν πλεουσῶν ἐν τῇ ὁμίχλῃ, καὶ διεσκορπισμένων κατὰ μεγάλας διαστάσεις· τὴν κορυφὴν τῆς Χρυσοπόλεως, τὰς ἑπτὰ κορυφὰς τῶν λόφων τῆς Σταμποὺλ, τὴν κορυφὴν τοῦ Σταυροδρομίου, τὰ ὑψηλότερα προάστεια τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, τὸν λόφον τοῦ Κασὶμ-πασᾶ, σημεῖά τινα συγκεχυμένα ἐκ τῶν ἀπωτέρων προαστείων τοῦ Κερατίου κόλπου κάτω ἐκεῖ πρὸς τὸ Ἐγιοὺμπ καὶ τὸ Χάσ-κιοϊ· εἴκοσι μικρὰς Κωνσταντινουπόλεις, ῥοδοχρόους καὶ ἐναερίους, πλήρεις ἀπειραρίθμων ἄκρων λευκῶν, πρασίνων καὶ ἀργυροειδῶν. Μεθ' ὃ ἕκαστον τῶν ἄκρων τούτων ἤρχισε νὰ εὐρύνεται, νὰ εὐρύνεται, ὡς ν' ἀνυψοῦτο βραδέως ὑπεράνω τῆς ἀτμώδους ἐκείνης θαλάσσης, καὶ ἀνέκυπτον ἁπανταχόθεν ἐπι-

Digitized by Google

πλέουσαι χιλιάδες στεγῶν, θόλων, πύργων, μιναρέδων, οἵτινες ἐφαίνοντο ὡς νὰ εἶχον συῤῥεύσῃ ἐκεῖ καὶ παραταχθῇ κατεπειγόντως, ὅπως εὑρεθῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν ἕκαστον, πρὶν καταληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἤδη ἐφαίνετο κάτωθεν ἡμῶν ὅλον τὸ Σκούταρι· ἀπέναντι ὅλη σχεδὸν ἡ Σταμπούλ· ἐπὶ τῆς κατέναντι ὄχθης τοῦ Κερατίου κόλπου τὸ ὑψηλότερον μέρος ὅλων τῶν προαστείων, ἅτινα ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Γαλατᾶ ἕως εἰς τὰ Γλυκὰ Νερά· καὶ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὄχθης τοῦ Βοσπόρου ὁ Τοπ-χανὲς, τὸ Φουντουκλοῦ, ὁ Δολμὰ-μπαγτσὲς, τὸ Μπεσὶκ-τασὶ, καὶ περαιτέρω, ἕως ὅπου φθάνει ἡ ὅρασις, πόλις παρὰ πόλιν, ἀπέραντοι ἐκτάσεις οἰκοδομῶν κλιμακηδὸν ὑπερκειμένων, καὶ πόλεις πλέον μακριναὶ, ὧν μόνον ἡ κορυφὴ ἐφαίνετο καταυγαζομένη ὑπὸ τῆς ἠοῦς διὰ κοραλλίνης πορφυρᾶς ἀνταυγείας. Ἀλλ' ὁ Κεράτιος κόλπος, ὁ Βόσπορος, ἡ θάλασσα ἦσαν ἀκόμη ἀποκεκρυμμένα. Οἱ ξένοι ὁδοιπόροι δὲν θὰ ἐννόουν τίποτε. Ἠδύναντο νὰ φαντασθῶσιν, ὅτι ἡ ἀπέραντος πόλις ἦτο κτισμένη ὑπεράνω δύο κοιλάδων βαθειῶν, ἀδιαλείπτως ὁμιχλωδῶν, ὧν ἡ ἑτέρα εἰσεχώρει εἰς τὴν ἑτέραν, καὶ νὰ ἐρωτήσωσιν ἑαυτούς· τί ἆρά γε ἦτο δυνατὸν νὰ κρύπτεται ἐντὸς τῶν μυστηριωδῶν ἐκείνων ἀβύσσων; Ἀλλ' ἰδοὺ, ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν, τὸ τεφρῶδες χρῶμα τῶν τελευταίων ὁμιχλῶν διαλύεται—μεταβάλλεται εἰς κυανοῦν—λάμπει—φαίνεται τὸ ὕδωρ—κόλπος—πορθμὸς—θάλασσα—δύο θάλασσαι: —φαίνεται ὅλη, ἰδοὺ, ἡ Κωνσταντινούπολις, βεβυθισμένη ἐντὸς ὠκεανοῦ φωτὸς, κυανοῦ καὶ πρασίνου χρώματος, ὅστις φαίνεται πλασθεὶς πρὸ μιᾶς ὥρας. Ἆ! τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἂς εἶδέ τις ἤδη ἐκ χιλίων ὑψωμάτων τὸ κάλλος ἐκεῖνο, ἂς ἐξηρεύνησεν αὐτὸ εἰς ὅλας του τὰς λεπτομερείας, καὶ ἂς ἐξέφρασεν ἤδη μυριοτρόπως τὴν ἔκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν του· εἶνε ἀνάγκη ν' ἀναφωνήσῃ, νὰ κραυγάσῃ καὶ πάλιν· συλλογιζόμενος δὲ ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τὰ πάντα θ' ἀφανισθῶσιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, διὰ νὰ μὴ εἶνε πλέον ἄλλο τι παρὰ συγκεχυμένη τις ἀνάμνησις, ὅτι ὁ πέπλος οὗτος τῆς ὁμίχλης δὲν θὰ ὑψωθῇ ποτὲ πλέον, ὅτι τὴν στιγμὴν ταύτην πρέπει ν' ἀποχαιρετίσῃ δι' ὑστάτην φορὰν τὰ πάντα ... δὲν ἠξεύρω ... νομίζει τις ὅτι ἀναχωρεῖ δι' ἐξορίαν, καὶ ὅτι ὁ ὁρίζων τῆς ζωῆς ἡμῶν σκοτίζεται.

Καὶ ὅμως καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας μᾶς κατέλαβεν ἡ πλῆξις. Ἡ διάνοια κεκοπιακυῖα δὲν ἀπεδέχετο πλέον τὰς νέας ἐντυπώσεις. Διεβαίνομεν ἐπὶ τῆς γεφύρας χωρὶς νὰ στραφῶμεν. Τὰ πάντα μᾶς ἐφαίνοντο μονοχρώματα. Περιεφερόμεθα ἀσκόπως, χασμώμενοι, καὶ ἔχοντες τὸ ἦθος δύο τυχοδιωκτῶν, οἵτινες διέλυσαν τὴν συντροφίαν των. Διηρχόμεθα ὁλοκλήρους ὥρας ἐνώπιον τουρκικοῦ καφενείου, ἔχοντες προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ λιθόστρωτον, ἢ εἰς τὸ παράθυρον τοῦ ξενοδοχείου, βλέποντες τὰς γαλᾶς, αἵτινες περιεφέροντο εἰς τὰς στέγας τῶν κατέναντι οἰκιῶν. Μᾶς εἶχε καταλάβῃ ὁ ἐκ τῆς Ἀνατολῆς κόρος, καὶ εἴχομεν ἀρχίσῃ νὰ αἰσθανώμεθα ὑπερισχύουσαν τὴν ἀνάγκην τῆς συννοίας καὶ ἐργασίας. Ἔπειτα βροχαὶ διήμεροι· ἡ Κωνσταντινούπολις μετεβλήθη εἰς ἀπέραντον βόρβορον, καὶ ἔγεινεν ὅλη φαιά. Τοῦτο δὲ ἐπέφερε τὴν κρίσιν. Μᾶς κατέλαβεν ἡ δυσθυμία, περιεφρονοῦμεν τὴν πόλιν, εἴχομεν γίνῃ αὐθάδεις, ὑβριστικοὶ, πλήρεις ἀξιώσεων εὐρωπαϊκῶν καὶ ὑπερηφανείας. Τίς ἤθελε μᾶς τὸ εἴπῃ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς μας! Ἕως ποῦ δ' ἐπροχώρησε τὸ πρᾶγμα! Ἐπροχώρησε μέχρις ἀγαλλιάσεως παραφόρου καθ' ἣν ἡμέραν ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ Πρακτορείου τοῦ Αὐστριακοῦ Λόϋδ μὲ δύο εἰσιτήρια διὰ Βάρναν καὶ τὸν Δανούβιον! Ἐν τῇ ἀγαλλιάσει ὅμως ἡμῶν ταύτῃ ὑπῆρχε καὶ σημεῖόν τι θλιβερὸν, τὸ ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποχωρισθῶμεν τοὺς καλοὺς ἡμῶν ἐν Σταυροδρομίῳ φίλους, μεθ' ὧν συνδιηνύσαμεν ὅλας τὰς τελευταίας ἐκείνας ἑσπέρας πλήρεις ἀγάπης. Πόσον θλιβερὰ εἶνε πάντοτε ἡ ἀνάγκη αὕτη τοῦ ἀποχωρισμοῦ, ἡ ἀνάγκη νὰ κόπτῃς πάντοτε τοὺς δεσμοὺς, καὶ ν' ἀφίνῃς πανταχοῦ ἐν θρύμμα τῆς ἰδίας καρδίας σου! Οὐδαμοῦ λοιπὸν γῆς, οὐδαμοῦ τῳόντι ὑπάρχει μία μαγικὴ ῥάβδος, διὰ τῆς ὁποίας νὰ δυνηθῶ μίαν ἡμέραν, καθ' ὡρισμένην ὥραν, νὰ φέρω ὅλους ὁμοῦ, πέριξ μεγάλης τινὸς ἑτοίμου πρὸς ἑστίασιν τραπέζης, ὅλους ὁμοῦ τοὺς καλούς μου φίλους, τοὺς διεσπαρμένους εἰς τὰ τέσσαρα πέρατα τοῦ κόσμου: σὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὦ Σαντόρε, σὲ ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, ὦ Σελάμ, σὲ ἀπὸ τὰς ἀμμώδεις θῖνας τῆς Ὁλλανδίας, Τὲν Βρὶκ, σὲ, Σεγοβία, ἀπὸ τὸ Γουαδαλκεβὶρ, καὶ σὲ, Σααβέδρα, ἀπὸ τὸν Τάγον, διὰ νὰ σᾶς εἴπω μεγαλοφώνως ὅτι θὰ σᾶς ἔχω πάντοτε εἰς τὴν καρδίαν μου! Ἀλλοίμονον! Ἡ ῥάβδος δὲν εὑρίσκεται, καὶ ἐν τούτοις τὰ ἔτη παρέρχονται, καὶ αἱ ἐλπίδες ἀφίπτανται.

Ἕπεται συνέχεια.

ΓΝΩΜΗ

Ἀντισθένους τοῦ Ἀθηναίου.

Συνεβούλευεν Ἀθηναίοις τοὺς ὄνους ἵππους ψηφίσασθαι. Ἄλογον δὲ ἡγουμένων· — Ἀλλὰ μὴν καὶ στρατηγοί, φησί, γίνονται παρ' ὑμῶν μηδὲν μαθόντες, μόνον δὲ χειροτονηθέντες.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν ἑστιατορίῳ.

Ὁ μάγειρος πρὸς τὸν κύριον τοῦ ξενοδοχείου.

— Σήμερα, βλέπω, ἔχομε πολὺ κόσμο, καὶ θαρρῶ πῶς δὲν θὰ φθάσῃ ἡ σοῦπα.

— Ῥίψε μέσα κάμποσαις τρίχες ... ἔτσι θὰ κάμουμε μερικοὺς νὰ τὴν ἀφήσουν 'ς τὰ *πιάτα* των, καὶ τότε τὴν δίνουμε 's ἄλλους.

Digitized by Google

*
* *

Εἰς ἄλλο ἑστιατόριον εἰς ἐκ τῶν δαιτυμόνων, ὅστις εὗρε τὰ φαγητὰ ἄθλια, ἀφοῦ ἐπλήρωσε τὸν λογαριασμόν του, λέγει πρὸς τὸν ξενοδόχον·

— Καὶ τώρα ἂς φιληθοῦμε.

— Πῶς; νὰ φιληθοῦμε; λέγει ἔκπληκτος ὁ ξενοδόχος.

— Ναί... γιατὶ θαρρῶ ὅτι δὲν θὰ ξαναϊδωθοῦμε πλέον.

*
* *

Προχθὲς ὁ βαθύπλουτος Ν*, διερχόμενος ἔμπροσθεν ἐπαίτου, τοῦ θέτει εἰς τὴν χεῖρα ἓν πεντάλεπτον.

— Νὰ ζήσῃς, ἀφέντη, λέγει ὁ ἐπαίτης, ὁ Θεὸς νὰ σ' τὸ πληρώσῃ χίλιαις φοραίς.

Ὁ βαθύπλουτος ἀπομακρυνόμενος ὡς θυμωμένος.

— Μεγάλο πρᾶγμα, πενῆντα φράγκα!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ πεῖνα παρατηρεῖ διὰ τῆς θύρας τοῦ φιλεργοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν. (Φραγκλῖνος).

*** Ἡ ἁβρότης τῶν τρόπων εἶνε ἐκδήλωσις ἐσωτερικῆς ἀξίας, ἥτις οὕτω γίνεται μᾶλλον εὐπρόσδεκτος. Μόνον ὁ ἔχων μεγάλα προτερήματα δύναται νὰ εἶνε πάντοτε ἁβρὸς ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἄλλους συμπεριφορᾷ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ ἐν Λονδίνῳ τραπεζίτης Ῥότσχιλδ εἶνε τόσον ἐπιδέξιος παγοδρόμος, ὥστε διὰ τῆς ἄκρας τοῦ παγοπεδίλου αὐτοῦ δύναται παγοδρομῶν νὰ γράψῃ ὡραιότατα τὸ ὄνομά του.

Οὕτω πρό τινος διασκεδάζων ἐπὶ τοῦ πεπηγότος Ταμέσεως ἐχάραξεν ἐπὶ τοῦ πάγου τὴν ὑπογραφήν του ἀπαράλλακτον ὡς μετεχειρίζετο αὐτὴν εἰς τὰς τραπεζιτικάς του ἐργασίας. Μόλις εἶχεν ἀναχωρήσει ὁ Ῥότσχιλδ καί τις ὑπηρέτης ἐκεῖ παριστάμενος συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἀποκόψῃ τὸ τεμάχιον τοῦ πάγου, ἐφ' οὗ ἦτο ἡ ὑπογραφή, νὰ κολλήσῃ εἰς αὐτὸ ἀπόδειξιν ἐξοφλήσεως καὶ νὰ χαράξῃ ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς: *Καλὸν διὰ διακοσίας χιλιάδας φράγκων*.

Ταῦτα πράξας ἔλαβεν ἅμαξαν καὶ μετέβη ἐν σπουδῇ εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας ἵνα ἐξαργυρώσῃ τὸ πρωτοφανὲς γραμμάτιον.

Ἀλλὰ φεῦ! Μεθ' ὅλην του τὴν προσοχὴν καὶ τὰς προσπαθείας, ὅτε παρουσίασεν εἰς τὸν ταμίαν τὸ πολύτιμον τεμάχιον τοῦ πάγου, ἡ ὑπογραφὴ εἶχεν ἐξαφανισθῆ ἕνεκα διαλύσεως αὐτοῦ.

Καὶ τὸ γραμμάτιον ἔμεινεν ὡς χάρτης ἄγραφος.

Ἄνθρωπος βαδίζων 12 ὥρας τὴν ἡμέραν καὶ διανύων 1 λεύγαν καθ' ὥραν (4000 μέτρα) θέλει φθάσει εἰς τὴν σελήνην μετὰ 22 ἔτη, εἰς τὸν ἥλιον μετὰ 8,750 ἔτη, εἰς τὸν πλησιέστερον τῇ γῇ ἀστέρα μετὰ 4,375,000,000 ἔτη. Θέλει δὲ κάμει τὸν γῦρον τῆς γῆς περὶ τὸν ἰσημερινὸν εἰς 2 ἔτη καὶ 52 ἡμέρας.—*Ἅμαξα σιδηροδρόμου*, διανύουσα 15 λεύγας τὴν ὥραν, θέλει φθάσει εἰς τὴν σελήνην μετὰ 9 μῆνας, εἰς τὸν ἥλιον μετὰ 292 ἔτη, εἰς τὸν πλησιέστερον ἀστέρα μετὰ 145,000,000, θέλει κάμει δὲ τὸν γῦρον τῆς γῆς εἰς 26 ἡμέρας.—*Σφαῖρα τηλεβόλου* διανύουσα 1]10 τῆς λεύγας κατὰ δευτερόλεπτον, θέλει φθάσει εἰς τὴν σελήνην μετὰ 11 ἡμέρας, εἰς τὸν ἥλιον μετὰ 12 ἔτη, εἰς τὸν πλησιέστερον ἀστέρα μετὰ 6,000,000, τὸν γῦρον τῆς γῆς δὲ θέλει κάμει εἰς 30 ὥρας.

Ἡ ἐποχὴ αὕτη τῶν χορῶν μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον, ὅπερ ἀνέγνωμεν ἔν τινι ἐφημερίδι.

Πρό τινος, Ἀμερικανός τις, ἄνθρωπος πρακτικὸς ὡς πάντες οἱ τῆς φυλῆς του, εὑρίσκετο ἐν ἑσπερίδι, ἔνθα ἐγίνετο χορός.

Ὡς οἱ ἄλλοι προσκαλεῖ καὶ αὐτὸς εἰς χορὸν νεάνιδά τινα.

— Σᾶς ἀρέσει πολὺ ὁ χορός, κύριε; τὸν ἐρωτᾷ ἡ νεᾶνις κατά τι διάλειμμα τοῦ ἀντιχόρου.

— Ὤ, ὄχι, ὄχι πολύ...

— Σᾶς ἀρέσει ἡ μουσικὴ βέβαια;

— Ὤ, ὄχι· οὔτε ἡ μουσική.

— Ἀλλὰ τότε, διατί χορεύετε;

Ἡ ἐρώτησις αὕτη ἦτο φυσικὸν νὰ προκαλέσῃ φιλοφρόνημά τι.

Ὁ Ἀμερικανὸς ἀπεκρίθη ἀφελῶς·

— Χορεύω διὰ λόγους ὑγιεινούς, κυρία, διότι ὁ χορός μοῦ φέρει ἐφιδρώσεις...

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ ὑπὲρ τὸ μέτρον πάχυνσις τῆς κοιλίας εἶνε πάθησις, ἥτις ὄχι ὀλίγον βασανίζει τοὺς ἔχοντας αὐτήν, καὶ ἧς μάτην θὰ ἐπειρῶντο νὰ ἀπαλλαχθῶσι. Δύνανται ὅμως οἱ μὴ παθόντες ἔτι, ἀλλ' ἔχοντες συμπτώματα προειδοποιοῦντα αὐτοὺς ὅτι δύνανται νὰ γείνωσι προγάστορες, νὰ πολεμήσωσι τὴν ἐμφάνισιν τῆς παθήσεως. Ἰατρικῶν χρείαν δὲν ἔχουσι πρὸς τοῦτο, ἀλλ' ἁπλῆς τινος καὶ τακτικῆς διαίτης, συνισταμένης εἰς τὴν χρῆσιν ὑδροθεραπευτικῆς, λουτρῶν δι' ἀτμοῦ, γυμναστικῆς ἢ ἄλλης ἀσκήσεως τακτικῆς, ὡς τῆς τοῦ σφαιριστηρίου. Ἀπαιτεῖται προσέτι ἀποχὴ ἀπὸ τὰ ἀλευρώδη, οἷον σούπας, μακαρόνια, καὶ ἀπὸ τὰ πολυποίκιλα φαγητά, ἀπὸ τὰ σακχαρωτὰ καὶ τὰ πλακούντια. Ὡσαύτως ἡ πόσις πρέπει νὰ εἶνε ὀλίγη, νὰ προτιμᾶται δὲ ὁ καθαρὸς οἶνος· τελευταῖον νὰ ἀποφεύγεται ὁ πολὺς ὕπνος.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 269 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἐνδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 **22 Φεβρουαρίου 1881**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 105.

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ

Καὶ νῦν, πρὶν ἐπιβῶ εἰς τὸ αὐστριακὸν ἀτμόπλοιον, ὅπερ καπνίζει εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον, κατέναντι τοῦ Γαλατᾶ, ἕτοιμον ν' ἀποπλεύσῃ πρὸς τὴν Μαύρην Θάλασσαν, μοὶ ὑπολείπεται νὰ ἐκθέσω μετριοφρόνως, ὅπως ἁρμόζει εἰς πτωχὸν περιηγητήν, γενικάς τινας παρατηρήσεις, αἵτινες εἶνε ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν: — Πῶς σοῦ ἐφάνησαν οἱ Τοῦρκοι; — παρατηρήσεις αὐτομάτους, ὅλως δ' ἀνεξαρτήτους ἀπὸ σκέψεων πηγαζουσῶν ἐκ τῶν συγχρόνων συμβαμάτων, καὶ ἀπορρεούσας πιστότατα ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τῶν ἡμερῶν ἐκείνων. Εἰς τὴν ἐρώτησιν: — Πῶς σοῦ ἐφάνησαν οἱ Τοῦρκοι; — τὸ πρῶτον πρᾶγμα, ὅπερ παρίσταται ζωηρότερον εἰς τὴν φαντασίαν μου, εἶνε ἡ ἐντύπωσις, ἣν παρήγαγεν ἐν ἐμοὶ τὴν πρώτην ὅπως καὶ τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἡ ἐξωτερικὴ θέα τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ τῆς Σταμπούλ. Καὶ χωρὶς νὰ λάβω ὑπ' ὄψιν τὴν διαφορὰν τῶν φυσικῶν σχημάτων, ἡ ἐντύπωσις αὕτη εἶνε διάφορος ἧς ἐμποιοῦσιν οἱ κάτοικοι οἱασδήποτε ἄλλης πόλεως εὐρωπαϊκῆς. Νομίζει τις ὅτι βλέπει ἀνθρώπους, — ἀγνοῶ πῶς νὰ ἐκφράσω καλίτερα τὴν ἰδέαν μου — οἵτινες σκέπτονται ὅλοι ἀδιαλείπτως ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐμποιήσωσι καὶ εἰς τὸν ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης ἐπιπόλαιον παρατηρητὴν οἱ κάτοικοι τῶν βορείων πόλεων· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐνταῦθα εἶνε πολὺ διάφορον. Ἐκεῖνοι ἔχουσι τὴν σοβαρότητα καὶ τὴν σύννοιαν ἀνθρώπων ἀπησχολημένων μὲ τὰς ἰδίας αὐτῶν ὑποθέσεις· ἐν ᾧ οἱ Τοῦρκοι ἔχουσι τὴν ὄψιν ἀνθρώπων, ἐχόντων κατὰ νοῦν ἀπώτερόν τι καὶ ἀόριστον πρᾶγμα. Φαίνονται ὅλοι ὡς φιλόσοφοι βεβυθισμένοι εἰς σταθεράν τινα καὶ μοναδικὴν ἰδέαν, ἢ ὑπνοβάται, οἵτινες οὔτε τὸν τόπον ὅπου βαδίζουσι παρατηροῦσιν, οὔτε τὰ περὶ αὐτοὺς πράγματα. Ἀποβλέπουσιν ὅλοι κατ' εὐθεῖαν καὶ μακράν, ὡς ὁ συνηθισμένος ν' ἀποβλέπῃ εἰς εὐρεῖς ὁρίζοντας, καὶ ἔχουσιν εἰς τὸ βλέμμα καὶ εἰς τὰ χείλη ἀόριστόν τινα ἔκφρασιν θλίψεως, ὡς ὁ συνηθισμένος νὰ ζῇ ἐπὶ μακρὸν χρόνον μόνος καὶ καθ' ἑαυτόν. Ὅλοι εἶνε ἐξ ἴσου ἐμβριθεῖς καὶ κόσμιοι ἐν τῇ συμπεριφορᾷ, ἐπιφυλακτικοὶ δ' ὁμοίως εἰς τοὺς λόγους, εἰς τὸ βλέμμα καὶ τὰς χειρονομίας. Φαίνονται ὡς κύριοι, ἀνατραφέντες ὅλοι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀπὸ τοῦ πασᾶ μέχρι τοῦ ῥωποπώλου, καὶ περιβεβλημένοι εἶδός τι ἀξιοπρεπείας ἀριστοκρατικῆς, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας οὐδεὶς ἤθελε παρατηρήσει ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι ὑπάρχει ὄχλος ἐν τῇ Σταμπούλ, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ διαφορὰ τῆς ἐνδυμασίας. Ὅλοι σχεδὸν εἶνε πρόσωπα ψυχρά, τὰ ὁποῖα οὐδαμῶς ἀποκαλύπτουσι τὴν ψυχὴν καὶ τὴν διάνοιαν. Εἶνε σπανιώτατον πρᾶγμα νὰ εὕρῃς μίαν τῶν ἀνοικτῶν ἐκείνων φυσιογνωμιῶν, τῶν τόσον συχνῶν παρ' ἡμῖν, αἵτινες εἶνε οὕτως εἰπεῖν τὸ κάτοπτρον φύσεως φιλόφρονος ἢ ἐμπαθοῦς ἢ δυστρόπου, καὶ αἵτινες ἐπιτρέπουσι ταχεῖαν καὶ ἀσφαλῆ κρίσιν περὶ τοῦ ἀνθρώπου. Παρ' ἐκείνοις ἕκαστον πρόσωπον εἶνε αἴνιγμα· τὸ βλέμμα των ἐρωτᾷ, ἀλλὰ δὲν ἀποκρίνεται, τὸ δὲ στόμα των δὲν προδίδει κανὲν κίνημα τῆς καρδίας. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις πόσον βαρύνει ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ξένου ἡ ἀφωνία αὕτη τοῦ προσώπου, ἡ ψυχρότης αὕτη, ἡ μονοτονία αὕτη νὰ μένῃ τις ἀκίνητος ὡς τὸ ἄγαλμα, καὶ ν' ἀτενίζῃ μὲ βλέμματα, τὰ ὁποῖα δὲν λέγουν τίποτε. Ἐνίοτε σοὶ ἐπέρχεται ν' ἀναφωνήσῃς ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους: — Ἀλλὰ κινηθῆτε λοιπὸν μίαν φορὰν καὶ σεῖς! εἰπέτε μας ποῖοι εἶσθε, τί συλλογίζεσθε, τί πρᾶγμα βλέπετε ἔμπρός σας, εἰς τὸν ἀέρα, μὲ τοὺς ὑελίνους σας ὀφθαλμοὺς τούτους! — Εἶνε δὲ τόσον παράδοξον τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὥστε δυσκολεύεταί τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι εἶνε φυσικόν, ὑποπτεύεται δὲ πρὸς στιγμὴν ὅτι εἶνε προσποίησις ἐκ συνθήκης, ἢ τὸ ἀποτέλεσμα παροδικῆς τινος ἀσθενείας κοινῆς εἰς ὅλους τοὺς μουσουλμάνους τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ μονοτονίᾳ ταύτῃ τῶν τρόπων καὶ τῆς στάσεως παρατηρεῖ τις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν σπουδαίαν διαφοράν, ἥτις διακρίνει ἐξωτερικῶς τὸ ἓν μέρος τῶν κατοίκων ἀπὸ τὸ ἄλλο. Οἱ ἀρχικοὶ χαρακτῆρες τῆς τουρκικῆς φυλῆς, ἥτις εἶνε ὡραία καὶ εὔρωστος, δὲν ἀπέμειναν ἀναλλοίωτοι εἰμὴ παρὰ τῷ λαῷ τῆς κατωτέρας τάξεως, ὅστις διασώζει ἐξ ἀνάγκης ἢ ἐκ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τὴν ἐν τῷ βίῳ νηφαλιότητα τῶν προγόνων του. Παρ' αὐτῷ βλέπεις τὰ ἰσχνὰ καὶ εὔρωστα σώματα, τὰς καλλισχή-

Digitized by Google

μους κεφαλάς, τους ζωηρούς όφθαλμούς, τὴν γρυπὴν ῥῖνα, τὰ προεξέχοντα ζυγωματικὰ ὀστᾶ, καί τι ἰσχυρὸν καὶ τολμηρὸν ἐν τοῖς σχήμασι τοῦ προσώπου. Οἱ Τοῦρκοι τῆς ἀνωτέρας τάξεως ἀπ' ἐναντίας, παρ' οἷς ὑπάρχει ἀνέκαθεν ἡ διαφθορὰ καὶ μεγαλιτέρα ἡ μὲ ξένον αἷμα ἀνάμιξις, ἔχουσι συνήθως σώματα μεγάλα καὶ πλαδαρῶς παχέα, κεφαλὰς μικράς, μέτωπα ταπεινά, ὀφθαλμοὺς ἀλαμπεῖς, χείλη καταπίπτοντα. Πρὸς τὴν φυσικὴν δὲ ταύτην διαφθορὰν ἀντιστοιχεῖ οὐχ ἧττον μεγάλη, ἴσως δὲ καὶ μεγαλιτέρα διαφορὰ ἠθική, παρ' ἐκείνην, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ἀληθοῦς, ἁπλοϊκοῦ καὶ ἀρχαϊκοῦ Τούρκου, καὶ τοῦ ἀμφιβόλου ἐκείνου ὄντος, τοῦ ἄνευ χρώματος καὶ ἄνευ χυμοῦ,ὅςτις ὀνομάζεται μετερρυθμισμένος Τοῦρκος. Ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει δυσχέρεια μεγάλη διὰ τὴν σπουδὴν τοῦ ὅ,τι γενικῶς καλεῖται λαὸς τουρκικός, διότι μὲ τὸ μέρος μὲν τοῦ λαοῦ τούτου, ὅπερ διετήρησεν ἀλώβητον τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔλθῃ τις εἰς συνάφειαν ἢ νὰ συνεννοηθῇ, τὸ δ' ἄλλο μέρος, τὸ ὁποῖον δύναται καὶ νὰ προσπελάσῃ καὶ νὰ παρατηρήσῃ, δὲν παριστᾷ πιστῶς οὔτε τὴν φύσιν οὔτε τὴν ἰδέαν τοῦ ἔθνους. Ἀλλ' οὔτε ἡ διαφθορὰ οὔτε ἡ νέα βαφὴ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἀφήρεσεν ἀκόμη ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἦθός τι αὐστηρὸν καὶ ἀορίστως θλιβερόν, ὅπερ παρατηρεῖται εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις, καὶ ὅπερ παρατηρούμενον ὄχι εἰς τὰ καθ' ἕκαστον ἄτομα, ἀλλ' εἰς τὸν λαὸν καθόλου, προξενεῖ αἴσθησιν ἀναντιῤῥήτως εὐμενῆ. Ἐὰν κρίνῃ τις τῷόντι ἐκ τῆς ὄψεως, ὁ τουρκικὸς λαὸς θὰ ἐφαίνετο ὁ πλέον πολιτισμένος καὶ ὁ πλέον τίμιος λαὸς τῆς Εὐρώπης. Δὲν ὑπάρχει παράδειγμα νὰ γείνῃ προσβολή τις οἱαδήποτε εἰς ξένον, οὐδ' εἰς αὐτὰς τὰς πλέον ἐρημικὰς ὁδοὺς τῆς Σταμπούλ· δύναταί τις νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ τζαμία ἀκόμη καὶ καθ' ὃν χρόνον προσεύχονται οἱ πιστοί, μετὰ πολλῷ πλείονος ἀσφαλείας ὅτι δὲν θέλει προσβληθῇ παρὰ τῆς ἀσφαλείας, ἣν θὰ εἶχε Τοῦρκος ἐπισκεπτόμενος τὰς ἡμετέρας ἐκκλησίας. Μεταξὺ τοῦ πλήθους δὲν ἀπαντᾶ τις βλέμμα, ὄχι ὑβριστικόν, ἀλλ' οὐδ' ἄγαν περίεργον μόνον· σπανιώταται εἶνε αἱ ἔριδες, σπανιώτατοι οἱ ἐκ τοῦ ὄχλου ὀχλικῶς ἀναστρεφόμενοι ἐν μέσῳ τῆς ὁδοῦ, οὐδαμοῦ γύναια κραυγάζοντα εἰς τὰς θύρας, εἰς τὰ παράθυρα, εἰς τὰ ἐργαστήρια· οὐδεμία ἐμφάνισις δημοσία πορνείας, οὐδεμία πρᾶξις ἄκοσμος· ἡ ἀγορὰ ὀλίγον τι μόνον ἐλαττοῦται τοῦ τζαμίου κατὰ τὴν σεμνότητα· ἀπανταχοῦ μεγάλη φειδὼ χειρονομιῶν καὶ λόγων· οὔτε ᾄσματα, οὔτε καγχασμοὶ θορυβώδεις, οὔτε θόρυβος καὶ κραυγαὶ ὀχλικαί, οὔτε ὅμιλοι ἀνθρώπων ἐμποδίζοντες τὸ βῆμα· πρόσωπα, χεῖρες καὶ πόδες καθάριοι· σπάνια τὰ ῥάκη, καὶ σπανίως ῥυπαρά· γενικὴ δὲ καὶ ἀμοιβαία ἐκδήλωσις σεβασμοῦ μεταξὺ ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶνε παρὰ φαινόμενα μόνον. Ἡ σηπεδὼν εἶνε ἀποκεκρυμμένη· διότι τὴν μὲν διαφθορὰν ἀποκρύπτει ὁ χωρισμὸς τῶν δύο φύλων, ἡ δὲ ἀργία εἶνε μετημφιεσμένη ὡς ἡσυχία, καὶ ἡ ὑπερηφάνεια φορεῖ τὸ προσωπεῖον τῆς ἀξιοπρεπείας· ἡ σεμνὴ ἀταραξία τοῦ προσώπου ὑποκρύπτει τὴν θανάσιμον ἀργίαν τῆς διανοίας, καὶ ἡ φαινομένη ἀστικὴ μετριοπάθεια τοῦ βίου δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ ἔλλειψις ἀληθοῦς βίου. Ἡ φύσις, ἡ φιλοσοφία, ὁλόκληρος ὁ βίος τοῦ λαοῦ τούτου ἐκδηλοῦται ὑπὸ ἰδιαιτέρας τινὸς καταστάσεως τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος, ἥτις ὀνομάζεται *κέφ*, καὶ ἥτις εἶνε ἡ ὑψίστη τῶν ἀπολαύσεών του. Ὁ Τοῦρκος, ὅστις ἔφαγε φειδωλῶς, ἔπιεν ἓν ποτήριον ὕδατος πηγαίου, εἶπε τὰς προσευχάς του, αἰσθάνεται τὴν μὲν σάρκα ἥσυχον, τὴν δὲ συνείδησιν ἀναπαυμένην, καὶ εὑρίσκεται οὕτως, ὥστε νὰ βλέπῃ πρὸ ἑαυτοῦ ἐκτεταμένον ὁρίζοντα, καθήμενος εἰς τὴν σκιὰν δένδρου, ἀκολουθῶν μὲ τὸ βλέμμα τὰς περιστερὰς τοῦ ὑποκειμένου νεκροταφείου, τὰ περαιτέρω πλοῖα, τὰ πλησίον ἔντομα, τὰ νέφη τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸν καπνὸν τοῦ ναργιλέ, διανοούμενος ἀορίστως τὸν Θεόν, τὸν θάνατον, τὸ μάταιον τῶν γηΐνων ἀγαθῶν καὶ τὴν γλυκύτητα τῆς ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ αἰωνίας ἀναπαύσεως, οὗτος ἔχει ἢ κάμνει *κέφ*. Νὰ παρίσταται θεατὴς ἄεργος εἰς τὸ μέγα θέατρον τοῦ κόσμου, ἰδοὺ ὁ μέγας σκοπός, εἰς ὃν ἐποφθαλμιᾷ ὁ Τοῦρκος. Εἰς τοῦτο ἄγει αὐτὸν ἡ ἀρχαία αὐτοῦ θεωρητικὴ καὶ νωθρὰ φύσις ὡς ποιμένος, ἡ θρησκεία του, ἥτις δεσμεύει τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου, ἀναθέτουσα τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν, ἡ παράδοσις αὐτοῦ ὡς στρατιώτου τοῦ ἰσλαμισμοῦ, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ὑπάρχει ἄλλο ἔργον ἀληθῶς μέγα καὶ ἀναγκαῖον παρὰ τὸ μάχεσθαι καὶ νικᾶν ὑπὲρ τῆς ἰδίας πίστεως, μετὰ δὲ τὴν μάχην ὅλα τὰ χρέη εἶνε πλέον ἐκπληρωμένα. Δι' αὐτὸν τὰ πάντα εἶνε μοιραῖα, ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶνε ἄλλο τι παρ' ἁπλοῦν ὄργανον εἰς τὰς χεῖρας τῆς θείας Προνοίας, εἶνε μάταιον δὲ νὰ ταράττεται αὐτὸς ὅπως δώσῃ εἰς τὰ πράγματα πορείαν ἄλλην παρ' ἐκείνην, ἥτις εἶνε γεγραμμένη ἐν τῷ οὐρανῷ· διότι ἡ γῆ εἶνε σταθμὸς ὁδοιπορικός· ὁ δὲ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον ἵνα διέλθῃ προσευχόμενος καὶ θαυμάζων τὰ ἔργα του· ἂς ἀφήσωμεν τὸν Θεὸν νὰ ἐνεργῇ· ἂς ἀφήσωμεν νὰ πίπτῃ ὅ,τι πίπτει, καὶ νὰ διαβαίνῃ ὅ,τι διαβαίνει· ἂς μὴ ἐνοχλώμεθα ὅπως ἀνακαινίσωμέν τι· ἂς μὴ ἐνοχλώμεθα ὅπως διατηρήσωμεν. Ὅθεν καὶ ἡ ὑψίστη αὐτοῦ ἐπιθυμία εἶνε ἡ ἡσυχία, καὶ προφυλάττεται μετὰ μεγίστης προσοχῆς ἀπὸ πάσης συγκινήσεως, ἥτις δύναται νὰ διαταράξῃ τὴν ἥσυχον ἁρμονίαν τῆς ζωῆς του. Ἐντεῦθεν οὔτε ἀπληστία γνώσεων, οὔτε πυρετὸς κέρδους, οὔτε μανία ταξειδίων, οὔτε πάθη ἀόριστα καὶ ἀνεκπλήρωτα ἔρωτος καὶ φιλοδοξίας. Ἕνεκα τῆς παρ' αὐτῷ ἐλλείψεως τῶν πλείστων διανοητικῶν καὶ φυσικῶν ἀναγκῶν, ὑπὲρ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν

Digitized by Google

ὁποίων ἡμεῖς ἀδιαλείπτως παλαίομεν καὶ ἐργαζόμεθα, δὲν ἐννοεῖ αὐτὸς οὐδὲ παρ' ἡμῖν τὸν λόγον τῆς ἐργασίας ταύτης, θεωρεῖ δ' αὐτὴν ὡς τεκμήριον τῆς νοσηρᾶς ἀποπλανήσεως τοῦ ἡμετέρου πνεύματος. Ἐπειδὴ ὡς ὁ ἔσχατος σκοπὸς παντὸς κόπου φαίνεται κατ' ἀνάγκην εἰς αὐτὸν ἡ ἡσυχία, ἧς αὐτὸς ἀπολαύει χωρὶς νὰ κοπιάσῃ, φρονιμώτερον καὶ ὠφελιμώτερον νομίζει ἄρα τὸ νὰ φθάσῃ τις εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον διὰ τῆς βραχυτέρας καὶ ὁμαλωτέρας ὁδοῦ, δι' ἧς φθάνει πράγματι αὐτός. Ὅλοι οἱ σωματικοὶ καὶ πνευματικοὶ κόποι τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν φαίνονται εἰς αὐτὸν ὥς τις λῆρος παιδαριώδης, διότι δὲν βλέπει νὰ προέρχεται ἐξ αὐτῶν μεγαλιτέρα ἰδανικὴ εὐτυχία ἐκείνης, ἣν κατέχει. Μὴ ἐργαζόμενος δὲ, δὲν ἔχει τὴν συναίσθησιν τῆς ἀξίας τοῦ χρόνου· καὶ ἐλλειπούσης ἅπαξ τῆς συναισθήσεως ταύτης, δὲν δύναται μήτε νὰ ἐπιθυμήσῃ μήτε νὰ ἐκτιμήσῃ ὅλας τὰς ἐφευρέσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, αἵτινες τείνουσιν εἰς τὸ νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν ζωὴν καὶ τὸν δρόμον τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶνε δὲ ἱκανὸς νὰ κάμῃ πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὴν ἑξῆς ἐρώτησιν: εἰς τί χρησιμεύει εἰς σιδηρόδρομος, ἐὰν δὲν φέρῃ εἰς πόλιν, ἐν ᾗ δύναταί τις νὰ ζήσῃ εὐτυχέστερος παρ' ἐκείνην, ἐξ ἧς ἀναχωρεῖ. Ἡ εἰς τὸ πεπρωμένον προσκειμένη πίστις του, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας νομίζει μάταιον τὸ σκέπτεσθαι περὶ τοῦ μέλλοντος, εἶνε αἰτία καὶ τοῦ ὅτι οὐδὲν πρᾶγμα ἔχει ἀξίαν τινὰ δι' αὐτὸν, εἰμὴ καθ' ὅσον δύναται νὰ παράσχῃ ὡρισμένον τι ποσοστὸν ἡδονῆς βεβαίας καὶ ἀμέσου. Ὅθεν καὶ θεωρεῖ ὡς ὀνειροπόλον τὸν εὐρωπαῖον, ὅστις προβλέπει καὶ προπαρασκευάζει, ὅστις καταβάλλει τὰ θεμέλια οἰκοδομῆς, τῆς ὁποίας δὲν θὰ ἴδῃ τὸ τέλος, ὅςις καταναλίσκει τὰς δυνάμεις του καὶ θυσιάζει τὴν εἰρήνην του εἰς σκοπὸν ἀμφίβολον καὶ ἀπώτατον. Διὰ τοῦτο καὶ κρίνει τὴν καθ' ἡμᾶς φυλὴν ὡς φυλὴν ἐπιπολαίαν, μικρολόγον, πλήρη οἰήσεως, ἔκφυλον, ἧς ἡ μόνη ἀξία συνίσταται εἰς ὑπεροπτικήν τινα περὶ τὰ γήϊνα ἀσχολουμένην ἐπιστήμην, τὴν ὁποίαν οὗτος περιφρονεῖ, ἐκτὸς μόνον ὅταν καὶ καθ' ὅσον εἶνε ἠναγκασμένος νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ὅπως μὴ ἔχῃ αὐτὴν καθ' ἑαυτοῦ. Καὶ μᾶς περιφρονεῖ. Κατ' ἐμὲ τοῦτο εἶνε τὸ κύριον αἴσθημα, ὅπερ ἐμπνέομεν ἡμεῖς οἱ Εὐρωπαῖοι εἰς τοὺς ἀληθεῖς Τούρκους, οἵτινες συναποτελοῦσιν ἀκόμη τὴν μεγάλην πλειονότητα τοῦ ἔθνους. Καὶ δύναται μέν τις ν' ἀρνηθῇ ταῦτα, ἢ νὰ προσποιηθῇ, ὅτι δὲν τὰ πιστεύει, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ μὴ συναισθανθῇ ἐνδομύχως τὴν ἀλήθειαν ταύτην πᾶς ὅστις ἔζησε πολὺ ἢ ὀλίγον μεταξὺ τῶν Τούρκων. Προέρχεται δὲ ἐκ πολλῶν λόγων τὸ αἴσθημα τοῦτο τῆς περιφρονήσεως, ὧν ὁ κυριώτατος εἶνε ἡ παρατήρησις γεγονότος ἔχοντος μεγίστην δι' αὐτοὺς σημασίαν, ὅτι δηλ. ἀπὸ τεσσάρων αἰώνων καὶ ἐπέκεινα, εἰ καὶ ἀριθμητικῶς ὀλίγιστοι, ἐξουσιάζουσιν ὅμως μέγα μέρος τῆς Εὐρώπης, ἔχον πίστιν ἐναντίαν πρὸς τὴν αὐτῶν, καὶ διατηροῦνται ἐν αὐτῷ μεθ' ὅλα ὅσα συνέβησαν καὶ μεθ' ὅλα ὅσα συμβαίνουσιν. Ἐλάχιστον δὲ μόνον μέρος τοῦ ἔθνους ἀναφέρει τὴν αἰτίαν τοῦ γεγονότος τούτου εἰς τὰς ἀντιζηλίας καὶ διχονοίας τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν· τὸ δὲ μεγαλίτερον μέρος ἐξ ἐναντίας ὡς αἰτίαν τοῦ γεγονότος τούτου θεωρεῖ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων, καὶ τὴν οὐδαμινότητα ἡμῶν. Καὶ ἀληθῶς οὐδ' εἰσέρχεται κἂν εἰς τὴν διάνοιαν Τούρκου τινὸς ἐκ τοῦ ὄχλου, ὅτι ἡ ἰσλαμιτικὴ Εὐρώπη ὑπέστη ἢ εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποστῇ τὴν ὕβριν χριστιανικῆς κατακτήσεως ἀπὸ τῶν Δαρδανελλίων μέχρι τοῦ Δανουβίου. Εἰς τοὺς ἐπαίνους τοῦ καθ' ἡμᾶς πολιτισμοῦ αὐτοὶ ἀντιτάσσουσι τὸ γεγονὸς τῆς ἰδίας αὐτῶν κυριαρχίας. Ὑπεροπτικοὶ φύσει, ἐνισχυθέντες δ' ἐν τῇ ὑπεροψίᾳ των ταύτῃ καὶ ἐκ τῆς συνηθείας τῆς ἐξουσίας, συνηθισμένοι νὰ λέγωσιν εἰς αὐτοὺς ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀνήκουσιν εἰς φυλὴν κατακτητικὴν, πλασθεῖσαν πρὸς τὸν πόλεμον καὶ ὄχι πρὸς τὴν ἐργασίαν, συνηθισμένοι πρὸς τούτοις καὶ νὰ ζῶσιν ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν ἡττημένων, οὐδ' ἐννοοῦσιν ὅλως πῶς οἱ ὑποκείμενοι εἰς αὐτοὺς λαοὶ εἶνε δυνατὸν καὶ νὰ προβάλωσιν ὅλως οἱονδήποτε δικαίωμα πρὸς πολιτικὴν ἰσονομίαν. Δι' αὐτοὺς, ἔχοντας τυφλὴν πίστιν εἰς τὸ κατ' αἴσθησιν κράτος τῆς θείας Προνοίας, ἡ κατάκτησις τῆς Εὐρώπης ὑπῆρξεν ἡ ἐκπλήρωσις θείου βουλεύματος, ὁ Θεὸς δ' αὐτὸς, εἰς σημεῖον τῆς πρὸς αὐτοὺς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ στοργῆς, ἐπρυτάνευσεν εἰς αὐτοὺς τὴν γηΐνην ταύτην ἐξουσίαν, τὸ ὅτι δὲ διατηροῦσι τὴν ἐξουσίαν ταύτην εἶνε ἀπόδειξις ἀδιαφιλονείκητος τοῦ θεόθεν χορηγηθέντος αὐτοῖς τούτου δικαιώματος, ἅμα δὲ καὶ τεκμήριον φαεινότατον τῆς ἀληθείας τῆς πίστεώς των. Κατὰ τοῦ αἰσθήματός των τούτου θραύονται ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ δικαίου, καὶ τῆς ἰσότητος. Ὁ πολιτισμὸς δι' αὐτοὺς δὲν εἶνε εἰμὴ δύναμις ἐχθρικὴ, ἥτις θέλει νὰ τοὺς ἀφοπλίσῃ ἀμαχητεὶ, κατ' ὀλίγον, διὰ προδοσίας, ὅπως καταβιβάσῃ αὐτοὺς μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῶν ὑπηκόων των, καὶ τοὺς ἀπογυμνώσῃ τῆς ἐξουσίας των. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν πολιτισμὸν ὄχι μόνον τὸν περιφρονοῦσιν ὡς μάταιον, ἀλλὰ καὶ τὸν φοβοῦνται ὡς ἐχθρὸν, καὶ ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ τὸν ἀποκρούσωσι διὰ τῆς βίας, ἀντιτάττουσιν εἰς αὐτὸν τὴν ἀκαταμάχητον ἀντίστασιν τῆς ἀδρανείας των. Τὸ νὰ μεταρρυθμισθῶσι, νὰ πολιτισθῶσι, νὰ ἐξομοιωθῶσι πρὸς τοὺς ὑπηκόους των, ἐννοοῦσι κάλλιστα, ὅτι σημαίνει ν' ἀρχίσωσι ν' ἁμιλλῶνται πρὸς αὐτοὺς ἐν τῷ σταδίῳ τῆς εὐφυΐας, τῆς σπουδῆς καὶ τῆς ἐργασίας, ν' ἀποκτήσωσι νέαν ὑπεροχὴν, νὰ συντελέσωσιν ἐκ νέου διὰ τοῦ πνεύματος κατάκτησιν, ἣν συνετέλεσαν ἅπαξ διὰ τῆς σπάθης· εἰς τοῦτο δὲ ἀντίκειται, ἐκτὸς τῶν ὑλικῶν αὐτῶν

Digitized by Google

συμφερόντων ὡς δυναστῶν, καὶ ἡ θρησκευτικὴ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπίστους καταφρόνησις, ἡ στρατιωτικὴ των ὑπεροψία, ἡ νωθρότης, ἥτις ἀπέβη δι' αὐτοὺς δευτέρα φύσις, ἡ φύσις τοῦ πνεύματος αὐτῶν, ὅπερ στερεῖται πᾶσαν δύναμιν πρωτοβουλίας, καὶ ὅπερ ἀπεναρκώθη ἐν τῇ ἀκινησίᾳ τῶν πέντε τούτων πατροπαραδότων ἰδεῶν, αἵτινες συναποτελοῦσιν ὅλην τὴν διανοητικὴν κληρονομίαν τοῦ ἔθνους. Ἔπειτα τὸ παράδειγμα τῆς κοινωνικῆς ἐκείνης τάξεως, ἥτις κατ' αὐτοὺς ἀποδέχεται τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν, καὶ ἥτις δι' αὐτοὺς παριστᾷ τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Εὐρώπη ἐπιθυμεῖ νὰ φθάσωσιν ὅλα τὰ τέκνα τοῦ Ὀσμάν, τὸ παράδειγμα λέγω τῶν συναδέλφων των τούτων μὲ τὸν μέλανα ἐπενδύτην καὶ τὰ χειρόκτια, οἵτινες ψελλίζουσι τὰ γαλλικά, καὶ δὲν ὑπάγουσιν εἰς τὸ τζαμίον, δὲν εἶνε ἱκανόν, καὶ εὐλόγως, νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην. Διότι πῶς παριστᾷ τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ὀθωμανικοῦ ἔθνους; Ὡς πρὸς τοῦτο εἶνε ὅλοι σχεδὸν σύμφωνοι. Ὁ νέος Τοῦρκος δὲν εἶνε ἀντάξιος τοῦ παλαιοῦ. Ὁ νέος παρέλαβε τὰ φορέματά μας, τὰς βιωτικάς μας εὐκολίας, τὰ ἐλαττώματα, τὰς ματαιότητάς μας, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε δὲν συμπαρέλαβεν οὔτε τὰ αἰσθήματα οὔτε τὰς ἰδέας μας, ἐν δὲ τῇ μερικῇ ταύτῃ μεταμορφώσει ἀπέβαλε καὶ ὅ,τι καλὸν ὑπῆρχεν ἐν τῇ γνησίᾳ φύσει τοῦ Ὀσμάνου. Ὁ παλαιὸς Τοῦρκος δὲν βλέπει μέχρι τοῦδε ἄλλους καρποὺς τοῦ πολιτισμοῦ εἰμὴ *πανώλη δικαστικὴν* διεξοδικωτέραν, ὑπαλληλίαν ἀναρίθμητον, ἥτις, ἄεργος, ἀνίκανος, κακόπιστος, φιλάρπαγος καὶ μετημφιεσμένη φραγκιστί, περιφρονεῖ ὅλας τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις, καὶ ἓν εἶδος *χρυσῆς νεότητος* (jeunesse dorée) διεφθαρμένης καὶ ἀναιδοῦς, ἥτις ὑπόσχεται νὰ γείνῃ μίαν ἡμέραν πολὺ χειροτέρα τῶν γονέων της. Τὸ νὰ ζῇ καὶ νὰ ἐνδύεταί τις τοιουτοτρόπως, τοῦτο εἶνε κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀληθοῦς Τούρκου τὸ νὰ εἶνέ τις πολιτισμένος· καὶ ἀληθῶς διὰ τοῦτον πράττειν, σκέπτεσθαι καὶ ζῆν φραγκιστὶ (alla franca) λέγεται πᾶσα συνήθεια καὶ πᾶσα πρᾶξις, τὴν ὁποίαν καταδικάζει οὐ μόνον ἡ συνείδησις αὐτοῦ ὡς Μωαμεθανοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ συνείδησις παντὸς τιμίου ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο καὶ θεωρεῖ τοὺς «πολιτισμένους» ὄχι ὡς μουσουλμάνους, πλέον τῶν ἄλλων προχωρημένους εἰς τὴν ὁδὸν οἱασδήποτε βελτιώσεως, ἀλλ' ὡς ἀνθρώπους οὐτιδανούς, ἐκδεδιῃτημένους, σχεδὸν ὡς ἀποστάτας καὶ προδότας τοῦ ἔθνους των· καὶ δυσπιστεῖ πρὸς τὸν νεωτερισμόν, καὶ ἀποκρούει αὐτὸν τὸ κατὰ δύναμιν, ἔστω καὶ μόνον διότι προέρχεται ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, παρ' οἷς ὁσημέραι βλέπει οὗτος τὰ ὀλέθριά του ἀποτελέσματα. Πᾶσα καινοτομία εἶνε καὶ μία θανάσιμος προσβολὴ κατὰ τοῦ χαρακτῆρός του καὶ κατὰ τῶν συμφερόντων του. Ἡ κυβέρνησις εἶνε ἐπαναστατική, ὁ λαὸς εἶνε συντηρητικός· ὁ σπόρος τῶν νέων ἰδεῶν πίπτει εἰς γῆν ψυχρὰν καὶ σκληράν, ἥτις ἀρνεῖται εἰς αὐτὸν τὴν ἰκμάδα τὴν ἀναγκαίαν πρὸς γονιμοποίησιν· ἡ χεὶρ τοῦ ἐν τοῖς πράγμασι σφίγγει καὶ ἀνακινεῖ τὴν λαβήν, ἀλλ' ἡ λεπὶς στρέφεται ἐντὸς τῆς λαβῆς ταύτης. Ἰδοὺ ἡ αἰτία, ἧς ἕνεκα ὅλαι αἱ ἀπὸ πεντηκονταετίας μεταρρυθμιστικαὶ ἀπόπειραι δὲν ὑπερέβησαν ἀκόμη τὴν πρώτην ἐπιδερμίδα τοῦ ἔθνους. Τὸ ὀλίγον, ὅπερ ἐγένετο, ἐγένετο διὰ τῆς βίας, καὶ εἰς τοῦτο ἀποδίδει ὁ λαὸς τὴν αὐξάνουσαν αὐθάδειαν τῶν ἀπίστων, τὴν διαφθοράν, ἥτις παρεισεχώρησεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ κράτους, καὶ ὅλα τὰ ἐθνικὰ δυστυχήματα. Διατί, ἐρωτᾷ, νὰ μεταβάλωμεν τοὺς ἡμετέρους θεσμούς, ἀφ' οὗ εἶνε ἐκεῖνοι, δι' ὧν ἐνικήσαμεν καὶ ἐδεσπόσαμεν ἐπὶ αἰῶνας; Διατί νὰ υἱοθετήσωμεν ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἴσχυσαν ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὴν προσβολὴν τοῦ ξίφους μας; Ὁ ὀργανισμός, ἡ ζωή, καὶ αἱ παραδόσεις τοῦ τουρκικοῦ λαοῦ εἶνε στρατοῦ νικητοῦ στρατοπεδεύοντος ἐν Εὐρώπῃ· αὐτὸς διατάσσει τὸν στρατὸν τοῦτον, αὐτὸς ἀπολαύει τὰς ἐξ αὐτοῦ προνομίας καὶ ἀργίας, αὐτὸς εἶνε ὑπερήφανος δι' αὐτόν· ὅπως δὲ ὅλοι οἱ στρατοί, οὕτω καὶ αὐτὸς προτιμᾷ τὴν σιδηρᾶν πειθαρχίαν, ἥτις τῷ χορηγεῖ τὴν πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπεροχήν, πειθαρχίας πρᾳοτέρας, ἥτις δεσμεύει τὴν αὐθαιρεσίαν αὐτοῦ ὡς νικητοῦ. Τὸ ἐλπίζειν ἄρα ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη τῶν πραγμάτων, πρὸ αἰώνων ἀκίνητος, εἶνε δυνατὸν νὰ μεταβληθῇ ἐν τῇ χρονικῇ περιόδῳ ὀλίγων ἐνιαυτῶν, εἶνε ὄνειρον. Οἱ ἐλαφροὶ πρόσκοποι τοῦ πολιτισμοῦ δύνανται νὰ προχωρῶσιν ὅσον θέλουσι ταχέως, ἀλλὰ τὸ μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ, φέρον ἀκόμη τὰς βαρείας μεσαιωνικὰς πανοπλίας, ἢ δὲν κινεῖται, ἢ παρακολουθεῖ αὐτοὺς μακρόθεν μὲ βραδύτατον βῆμα. Ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι εἶνε χθεσινὰ πράγματα ὁ τυφλὸς δεσποτισμός, οἱ γιανίτσαροι, τὸ σεράγιον περιεστεμμένον μὲ κεφαλάς, τὸ αἴσθημα ὅτι οἱ Ὀσμάνοι εἶνε ἀήττητοι, τὸ νὰ θεωρῆται ὁ ῥαγιὰς ὡς ὂν ἀκάθαρτον, καὶ ἀναλόγως νὰ φέρωνται πρὸς αὐτόν, τὸ νὰ ἐνδύωνται καὶ νὰ τρέφωνται οἱ πρεσβευταὶ τῆς Γαλλίας εἰς τὸ κατώφλιον τῆς αἰθούσης τοῦ θρόνου, πρὸς συμβολικὴν παράστασιν τῆς εὐτελοῦς πτωχείας τῶν ἀπίστων ἀπέναντι τοῦ Μεγάλου Κυρίου. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο δὲν ὑπάρχει, νομίζω, μεγάλη διαφορὰ γνωμῶν οὔτε μεταξὺ τῶν Εὐρωπαίων οὔτε μεταξὺ τῶν Τούρκων αὐτῶν. Ἡ διαφορὰ τῶν κρίσεων, καὶ ἡ ἐντεῦθεν δυσκολία ἑνὸς ξένου ν' ἀποφανθῇ ἰδίαν γνώμην, ἀνάγεται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἰδιαιτέρων ατομικῶν ἰδιοτήτων τοῦ Τούρκου· διότι, ἐὰν ἐρωτήσῃς τὸν ῥαγιάν, δὲν ἀκούεις εἰμὴ τὴν περιφρόνησιν τοῦ δυναστευομένου πρὸς τὸν δυνάστην· ἐὰν δ' ἐρωτήσῃς τοὺς ἐλευθέρους Εὐρωπαίους τῶν ἀποικιῶν, οἵτινες οὐ μόνον δὲν ἔχουσι λόγους μήτε

Digitized by Google

νὰ φοβῶνται μήτε νὰ μισῶσι τοὺς Τούρκους, ἀλλὰ καὶ ἀπ' ἐναντίας ἔχουσι μυρίους ὅσους λόγους νὰ εἶνε εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ἀκούεις κρίσεις, εὐσυνειδήτους ἴσως, ἀλλὰ βεβαίως καθ' ὑπερβολὴν εὐνοϊκάς. Οἱ πλεῖστοι τούτων συνομολογοῦσιν, ὅτι ὁ Τοῦρκος εἶνε χρηστός, εἰλικρινής, τίμιος, καὶ ἀδόλως θρησκευτικός. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα, οὑτινος ἡ διατήρησις ἠδύνατο νὰ καταλογισθῇ αὐτῷ ὡς μέγα καλόν, πρέπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἡ θρησκεία, ἐν ᾗ ἐμμένει πιστός, δὲν καταπολεμεῖ οὐδὲν οὔτε τῶν συμφερόντων οὔτε τῶν κλίσεών του· ἀπ' ἐναντίας δὲ περιθάλπει μὲν τὰς κατ' αἴσθησιν φυσικὰς αὐτοῦ ὁρμάς, δικαιολογεῖ δὲ τὴν ἀδράνειάν του, καὶ καθιεροῖ τὴν δεσποτείαν του· ἐμμένει μετ' ἄκρας εὐσταθείας εἰς αὐτήν, διότι αἰσθάνεται ὅτι ἡ ἐθνικότης αὐτοῦ ὑπάρχει ἐν τῷ δόγματι αὐτοῦ, καὶ ἡ τύχη αὐτοῦ ἐν τῇ πίστει. Εἰς ἀπόδειξιν δὲ τῆς χρηστότητος ἀναφέρονται γεγονότα τινὰ ἰδιωτικά, ὅμοια τῶν ὁποίων παραδείγματα θὰ ἠδύνατό τις ν' ἀναφέρῃ εἰς ἀναρίθμητον πλῆθος καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πλέον διεφθαρμένου εὐρωπαϊκοῦ λαοῦ. Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο δὲ πρέπει νὰ παρατηρήσῃ τις, ὅτι ἡ χρηστότης, ἣν ὁ Τοῦρκος ἐπιδεικνύει εἰς τὰς πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς συναλλαγάς του, γίνεται κατὰ μέγα μέρος πρὸς ἐπίδειξιν, καὶ ὅτι πράττει πρὸς αὐτοὺς ἐξ ὑπεροψίας ὅ,τι δὲν θὰ ἔκαμνεν ἐξ ἁπλῆς ὁρμῆς τῆς συνειδήσεώς του, διότι δὲν κατεδέχεται νὰ φανῇ μικρὸς ἀπέναντι ἀνθρώπων, ὧν εἶνε ἀνώτερος, κατὰ τὸ φρόνημά του, καὶ ὡς πρὸς τὴν φυλὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἀξίαν. Τοιουτοτρόπως ἐξ αὐτῆς τῆς θέσεώς του, ὡς δεσπότου, ἐκπηγάζουσιν ἀρεταί τινες, ἀφῃρημένως ἀξιέπαινοι, ἡ τῆς εἰλικρινείας, τῆς ὑπερηφανείας, τῆς ἀξιοπρεπείας, τὰς ὁποίας δὲν εἶνε πολὺ βέβαιον ὅτι ἤθελε διαφυλάξῃ, ἐὰν εὑρίσκετο εἰς τὴν θέσιν ἐκείνου, ὅστις σήμερον ὑπόκειται εἰς αὐτόν. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν δύναταί τις ν' ἀρνηθῇ εἰς αὐτὸν οὐδὲ τὸ αἴσθημα τῆς εὐσπλαγχνίας, ἥτις εἶνε τὸ μόνον βάλσαμον εἰς τὰ ἀτελεύτητα δεινὰ τῆς κακῶς διατεταγμένης κοινωνίας του, εἰ καὶ ἐνθαρρύνει τὴν ὀκνηρίαν καὶ πολλαπλασιάζει τὴν ἔνδειαν· οὐδ' ἄλλα αἰσθήματα, μαρτύρια ψυχικῆς εὐγενείας, ὡς τὴν εὐγνωμοσύνην, ἣν διατηρεῖ καὶ διὰ τὰς ἐλαχίστας χάριτας, τὴν περὶ τοὺς νεκροὺς εὐσέβειαν, τὴν φιλόφρονα φιλοξενίαν, τὴν πρὸς τὰ ζῷα βοήθειαν. Εἶνε ὡραῖον τὸ περὶ τῆς ἰσότητος ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων αἴσθημα αὐτοῦ, ἀναντίρρητος ἡ αὐστηρὰ μετριοπάθεια ἡ ἐγκειμένη ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ, καὶ ἥτις ἐκδηλοῦται εἰς πλείστας ὅσας παροιμίας, πλήρεις σοφίας καὶ φρονήσεως· ἁπλοϊκότης τις πατριαρχική, καὶ τάσις ἀόριστος πρὸς τὴν μοναξίαν καὶ τὴν μελαγχολίαν, ἥτις ἀποκλείει τὴν χυδαιότητα καὶ ἀθλιότητα τῆς ψυχῆς. Μόνον ὅτι ὅλαι αὗται αἱ ἀρεταὶ ἐπιπολάζουσιν, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, καθ' ὃν χρόνον δὲν διαταράττει τι τὴν ἡσυχίαν τῆς συνήθους ζωῆς του· ἀλλ' εἰς τὸ βάθος αὐτῆς ὑπάρχει πάντοτε, οἷον ὑπνώττουσα, ἡ βιαία αὐτοῦ ἀσιατικὴ φύσις, ὁ φανατισμός του, ἡ στρατιωτική του μανία, ἡ βαρβαρική του θηριωδία, αἵτινες κεντηθεῖσαι ὀλίγον ἐκρηγνύονται, καὶ ἀναπηδᾷ ἐξ αὐτῶν ἄλλος ἄνθρωπος. Ὅθεν καὶ εἶνε ὀρθότατον τὸ γνωμικόν, ὅτι ὁ Τοῦρκος εἶνε ὂν ἡμερώτατον, ὅταν δὲν κόπτῃ κεφαλάς. Ὁ Τάταρος διαμένει συνεσπειρωμένος ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἀποναρκωμένος. Ἡ ἔμφυτος ῥώμη διέμεινεν ἀκεραία ἐν αὐτῷ, οἱονεὶ φρουρουμένη ὑπὸ τῆς ἀδρανοῦς μαλθακότητος τοῦ βίου του, καὶ δὲν κάμνει χρῆσιν αὐτῆς εἰμὴ κατὰ τὰς ὑπερτάτας περιστάσεις. Οὕτω διέμεινεν ἐν αὐτῷ ἀκεραία ἡ ἀνδρία, ἧς τὸ ἐλατήριον χαλαρώνει ἡ καλλιέργεια τοῦ πνεύματος, λεπτυνομένου τοῦ αἰσθήματος τῆς ζωῆς, ἣν καθιστᾷ προσφιλεστέραν ἡ ἰδέα καὶ ἡ ἐλπὶς μεγαλιτέρων ἀπολαύσεων. Τὸ θρησκευτικὸν καὶ πολεμικὸν πάθος εὑρίσκει ἐν αὐτῷ στάδιον, ὅπερ δὲν προσήγγισαν λυμαινόμεναι οὔτε αἱ ἀμφιβολίαι, οὔτε αἱ ἐπαναστάσεις τοῦ πνεύματος, οὔτε αἱ συγκρούσεις τῶν ἰδεῶν, ὕλην ἀλώβητον καὶ ἀμέσως δυναμένην ν' ἀναφλεχθῇ, ἄνθρωπον ἀκέραιον, ὅστις ἅμα ψαυσθεὶς καὶ ἐκρήγνυται, λεπίδα ἠκονημένην πάντοτε, ἐφ' ἧς ὑπάρχει ἐγγεγραμμένον τὸ ὄνομα ἑνὸς Θεοῦ καὶ ἑνὸς Ἡγεμόνος. Ὁ κοινωνικὸς βίος μόλις ἐξημέρωσε τὸν ἀρχαῖον ἄνθρωπον τῆς στέππας καὶ τῆς καλύβης. Πνευματικῶς διάγει ἀκόμη καὶ ἐν τῇ πόλει σχεδὸν ὅπως διῆγε καὶ ἐν τῇ νομαδικῇ φυλῇ, ἐν μέσῳ μὲν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ μόνος μετὰ τῶν συλλογισμῶν του. Ἀλλ' οὐδ' ὑπάρχει παρὰ τοῖς Τούρκοις ἀληθὴς κοινωνικὸς βίος. Ὁ βίος τῶν δύο φύλων παρέχει τὴν εἰκόνα δύο ποταμῶν παραλλήλων, οἵτινες δὲν συγχέουσι τὰ νάματά των εἰμὴ τῇδε κἀκεῖσε δι' ὑπογείου συγκοινωνίας. Οἱ ἄνθρωποι συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' οὐδεμία κοινότης ἰδεῶν συνάπτει αὐτούς· προσέρχονται πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ δὲν συνδέονται, οὐδεὶς ἐκχέει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄλλον, προτιμᾷ δὲ τῆς ἐκχύσεως ταύτης ὅ,τι θαυμασίως ὠνόμασε μέγας τις ποιητής: *τὴν ὑπόκωφον βλάστησιν τῶν ἰδεῶν*. Τὴν ἡμετέραν συναναστροφήν, τὴν εὔστροφον καὶ ποικίλην, ἥτις ἀστεΐζεται, συζητεῖ, διδάσκει, ἀναψύχει, τὴν ἀνάγκην ἣν ἡμεῖς αἰσθανόμεθα νὰ μεταδίδωμεν καὶ νὰ μεταλαμβάνωμεν αἰσθήματα καὶ ἰδέας, τὴν ἀμοιβαίαν ταύτην ἐκδήλωσιν τῆς ἡμετέρας φύσεως, ἐν ᾗ ἐξασκεῖται ἡ διάνοια, καὶ ἡ καρδία ἀναζωογονεῖται, ὀλίγιστοι ἐξ αὐτῶν τὴν γνωρίζουσιν. Οἱ λόγοι αὐτῶν εἶνε σχεδὸν πάντοτε χαμαιπετεῖς καὶ πεζοί, καὶ περιστρέφονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς ὑλικῶς χρειώδη ἀντικείμενα. Ὁ ἔρως ἀποκλείεται ἐξ αὐτῶν, ἡ φιλολογία εἶνε προνομία ὀλίγων, ἡ ἐπιστήμη εἶνε μῦθος, ἡ πολιτικὴ περιορίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ

Digitized by Google

εἰς ζητήματα ὀνομάτων, καὶ αἱ ὑποθέσεις καταλαμβάνουσιν ἐλάχιστον μόνον μέρος τῆς ζωῆς παρὰ τοῖς πλείστοις.Ἡ ἰδιοφυΐα τῆς διανοίας των ἀποδυσπετεῖ πρὸς τὰς ἀφηρημένας συζητήσεις. Δὲν ἐννοοῦσι καλῶς εἰμὴ ὅ,τι βλέπουσι καὶ ὅ,τι ψαύουσι· τούτου δ' ἀπόδειξις εἶνε ἡ γλῶσσά των, ἥτις εἶνε στεῖρα, ὁσάκις πρόκειται νὰ ἐκφράσῃ ἀφηρημένην τινὰ ἰδέαν· διὸ καὶ οἱ πεπαιδευμένοι Τοῦρκοι ἀναγκάζονται νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὴν ἀραβικὴν καὶ περσικήν, ἢ εἰς εὐρωπαϊκήν τινα γλῶσσαν. Ἄλλως τε καὶ δὲν αἰσθάνονται αὐτοὶ τὴν ἀνάγκην νὰ στενοχωρήσωσι τὸ πνεῦμά των, ὅπως ἐννοήσωσι πράγματα, ἅτινα κεῖνται ἐκτὸς τῶν ἐπιθυμιῶν των, ἐκτὸς τοῦ βίου των. Ὁ Πέρσης εἶνε πλέον ἐξερευνητικός, ὁ Ἄραψ εἶνε πλέον περίεργος, ἀλλ' ὁ Τοῦρκος ἔχει ὑπερτάτην ἀδιαφορίαν πρὸς πᾶν ὅ,τι ἀγνοεῖ. Μὴ ἔχων δὲ ἰδέας πρὸς ἀνταλλαγήν, δὲν ἐπιζητεῖ καὶ τὴν συναναστροφὴν τῶν Εὐρωπαίων, καὶ δὲν ἀγαπᾷ οὔτε τὰς ἀτελευτήτους καὶ λεπτὰς συζητήσεις, οὔτε αὐτοὺς τοὺς ἰδίους. Οὐδ' εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ πλήρης ἐμπιστοσύνη μεταξὺ ἀμφοτέρων, ἀφ' οὗ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἀποκρύπτει αἰωνίως μέρος τι ἑαυτοῦ : τὰ φίλτερά του αἰσθήματα, τὴν οἰκίαν του, τὰς ἡδονάς του, καὶ τὸ σπουδαιότερον, τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄλλον αἴσθημα, ὅπερ εἶνε αἴσθημα ἀκαταμάχητον δυσπιστίας. Ὁ Τοῦρκος ἀνέχεται τὸν Ἀρμένιον, περιφρονεῖ τὸν Ἑβραῖον, μισεῖ τὸν Ἕλληνα, δυσπιστεῖ πρὸς τὸν Φράγκον. Ὑπομένει, καθόλου εἰπεῖν, ἅπαξ ἅπαντας, ὡς μέγα τι ζῷον, ὅπερ ἀφίνει νὰ περιφέρωνται εἰς τὴν ῥάχιν του μυριάδες μυιῶν, ἐπιφυλαττόμενον νὰ ταῖς δώσῃ μίαν καλὴν μὲ τὴν οὐράν του, ὅταν τὸ κέντημά των γείνῃ ἐπαισθητόν.Ἀφίνει ὅλους νὰ ἐνεργῶσι, νὰ θορυβῶσι, καὶ ν' ἀνακυκῶσι τὰ πάντα περὶ αὐτόν· μεταχειρίζεται τοὺς Εὐρωπαίους, ὅσοι τοῦ εἶνε χρήσιμοι· παραδέχεται τοὺς ὑλικοὺς νεωτερισμούς, ὧν ἀναγνωρίζει τὴν ἄμεσον χρησιμότητα· ἀκούει μετὰ προσοχῆς τὰ περὶ πολιτισμοῦ μαθήματα, ὅσα τοῦ δίδονται· μεταβάλλει νόμους, τρόπους καὶ ἐθιμοτυπίας· μανθάνει νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ὀρθῶς τὰ ἡμέτερα φιλοσοφικὰ ἀξιώματα· ἀφίνει νὰ τὸν μεταμορφώσουν, νὰ τὸν καλλωπίσουν, νὰ τὸν μεταμφιάσουν· ἀλλ' ἐσωτερικῶς εἶνε ἀείποτε, ἀμεταβλήτως, ἀκαταμαχήτως ὁ αὐτός. Καὶ ὅμως τὸ λογικὸν ἀποδυσπετεῖ νὰ ἐμμείνῃ ἀναποδράστως εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ βραδεῖα καὶ συνεχὴς ἐπενέργεια τοῦ πολιτισμοῦ δὲν δύναται, ἐντὸς περιόδου χρονικῆς ἀπεριορίστου, νὰ ἐναύσῃ σπινθῆρα νέας ζωῆς ἐντὸς τοῦ γιγαντιαίου Ἀσιάτου στρατιώτου, ὅστις κοιμᾶται ἐπὶ τῶν δύο ἠπείρων, καὶ δὲν ἐξεγείρεταί ποτε ἐκ τοῦ ὕπνου, εἰμὴ διὰ νὰ κραδάνῃ τὴν σπάθην του. Ἀλλ' ὅταν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰς καταβληθείσας προσπαθείας καὶ τοὺς ἐπιτευχθέντας καρποὺς μέχρι σήμερον, ἡ χρονικὴ αὕτη περίοδος φαίνεται εἰς τὸν νοῦν τόσον μακρά, ὡς πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ἀνυπομονησίας τῶν χριστιανικῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὥστε ἀποβαίνει ματαία ἡ ἐλπίς, ὅτι τὸ ζήτημα, ὅπερ ἀπασχολεῖ τὴν Εὐρώπην σήμερον, εἶνε δυνατὸν νὰ λυθῇ διὰ τοῦ βαθμιαίου ἐκπολιτισμοῦ τοῦ τουρκικοῦ λαοῦ. Αὕτη εἶνε ἡ γνώμη, ἣν ἐσχημάτισα κατὰ τὴν βραχεῖαν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονήν μου. — Ὦ ! μὲ ποῖον ἄλλον τρόπον εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα ; Ἆ ! κύριοι, εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην δὲν εἶμαι ὑποχρεωμένος ν' ἀποκριθῶ, διότι δὲν θὰ ἠδυνάμην ν' ἀποκριθῶ, χωρὶς νὰ φανῶ ὅτι δίδω συμβουλὰς εἰς τὴν Εὐρώπην, τοῦτο δ'ἀποκρούει ἀπολύτως ἡ μετριοφροσύνη μου. Καὶ ἔπειτα . . . τὸ εἶπα ἤδη, ὅτι εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον ἀπέναντι τοῦ Γαλατᾶ καπνίζει αὐστριακὸν ἀτμόπλοιον, ἕτοιμον ν' ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Μαύρην Θάλασσαν· ὁ δ' ἀναγνώστης γνωρίζει πόθεν θὰ διέλθῃ τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο !

[Ἕπεται τὸ τέλος].

Ο ΓΚΑΙΤΕ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ ΕΝ WEIMAR

Ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ **Ilm**, τοῦ ἐκ τοῦ δάσους τῆς Θουρίγγης (**Thüringer Wald**) πηγάζοντος καὶ εἰς τὸν ποταμὸν **Saale** οὐ μακρὰν τῆς πόλεως **Jena** ἐκβάλλοντος, κεῖται ἡ πόλις **Weimar**, ἡ πόλις ἐκείνη, ἥτις περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἦτο ἡ ἑστία τῆς ποιήσεως καὶ ἡ πνευματικὴ μητρόπολις τῆς Γερμανίας, ἥτις μεγάλην ἐπιρροὴν ἔσχεν ἐφ' ὅλην τὴν Γερμανίαν, ὡς ποτὲ αἱ ἀρχαῖαι Ἀθῆναι ἐφ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἥτις τέλος ἐξένισεν ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς τὸν **Wieland**, **Herder**, καὶ τοὺς Διοσκούρους Σχίλλερ καὶ Γκαῖτε, ἐξ οὗ καὶ ὠνομάσθη «πόλις τῶνποιητῶν».

Ὁ Γκαῖτε διὰ τῆς ἐπὶ 50 ἔτη διαμονῆς του ἐν **Weimar** ἐλάμπρυνεν αὐτὴν δι' ἀθανάτου δόξης. Πᾶς, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ μεγάλου τῆς Γερμανίας ποιητοῦ, ποθεῖ νὰ μεταβῇ εἰς **Weimar** καὶ νὰ ἴδῃ ποῦ καὶ πῶς ἔζη ὁ μέγας οὗτος ἀνήρ. Ζῶντος ἔτι τοῦ Γκαῖτε, ὡς καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἦτο καὶ εἶναι τὸ **Weimar** προσκυνητήριος τόπος, ἐξ οὗ οἱ ἐκεῖ συρρέοντες ἐλπίζουν νὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν τι ἐκ τοῦ καλοῦ, ὡραίου καὶ ὑψηλοῦ, εἰς τῶν ὁποίων τὰς αἰθερίους χώρας, ὁ Γκαῖτε ἔζη.

Τὸ **Weimar** εἶναι παλαιὰ πόλις ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ ποταμοῦ **Ilm**. Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται τὸ **Weimar** μᾶλλον ὡς χωρίον παρὰ ὡς μητρόπολις. Εἶναι λίαν ἥσυχος καὶ μετρία πόλις, παρέχει δὲ οὐδὲν τοῦ γραφικοῦ ἐκείνου, ὅπερ θέλγει τὸν ὀφθαλμὸν εἰς πολλὰς παλαιὰς γερμανικὰς πόλεις. Αἱ οἰκίαι εἶναι κατὰ γοτθικὸν ῥυθμὸν κατεσκευασμέναι, ἀλλὰ δὲν βλέπει τις τὰ θαυμάσια ἀετώματα, τὰς διαφόρους ποικιλίας τῆς ἀρχιτεκτονικῆς φαντασίας, οὐδὲν μῖγμα διαφόρων ῥυθμῶν, προσόντα ἅτινα εἰς ἄλλας πόλεις τῆς

Digitized by Google

Γερμανίας θέλγουν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ δεσμεύουν τὴν προσοχὴν τοῦ ξένου. Αἱ ὁδοὶ εἶναι ἥσυχοι καὶ ἁπλούσταται. Μεσημβρινῶς τῶν ἀνακτόρων, ἅτινα περιλαμβάνουν τρεῖς πλευρὰς ἑνὸς ὀρθογωνίου καὶ ὧν ἡ ὄψις εἶναι ἀληθῶς βασιλική, ἄρχεται ὁ ἀνακτορικὸς κῆπος, ὅστις εἶναι δημιούργημα αὐτοῦ τούτου τοῦ Γκαῖτε. Οὔτε τεῖχος, οὔτε κιγκλίδες, οὔτε φύλαξ, οὔτε θυρωρὸς ἐμποδίζουν τὴν εἰς αὐτὸν εἴσοδον. Δυνάμεθα ἀταράχως νὰ περιπατῶμεν ἐν αὐτῷ ἐν τῇ δρόσῳ τῆς πρωΐας καὶ ὑπὸ τὸ σιγηλὸν φῶς τῆς σελήνης ὡς ἐν τῷ ἰδίῳ κήπῳ. Οὐδὲν ὅριον διορίζει αὐτὸν ἐκ τῶν πέριξ σιτώνων. Ὁ κῆπος καὶ οἱ πέριξ σιτῶνες ἀποτελοῦν ἓν ὅλον φαιδρὸν καὶ ἐπίχαρι. Εἰσερχόμενοι εἰς τὸν κῆπον διά τινος ὁδοῦ παρὰ τῇ πύλῃ τῶν Ἀνακτόρων, καὶ ὑπὸ μεγάλα καὶ σκιερὰ δένδρα βαίνοντες, ἀπαντῶμεν ὀλίγα βήματα μακρὰν τῆς εἰς τὸν κῆπον εἰσόδου τὸ λεγόμενον **Borkenhaus**, ὅπερ εἶναι μικρὰ ξυλίνη καλύβη, ἣν ὁ Γκαῖτε κατά τινα γενέθλιον ἡμέραν τῆς τότε Δουκίσσης κατεσκεύασε, καὶ ἥτις ἔπειτα ἦτο ἡ προσφιλὴς κατοικία τοῦ συζύγου αὐτῆς Δουκὸς Καρόλου Αὐγούστου, τῇ προσκλήσει τοῦ ὁποίου ὁ Γκαῖτε μετέβη εἰς **Weimar** καὶ διέμεινε μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ παρ' αὐτῷ ὡς ὑπουργός. Ἡ καλύβη αὕτη ἔχει μῆκος 20 καὶ πλάτος 14 ποδῶν. Εἶναι ἐντελῶς ἐκ ξύλου κατεσκευασμένη, καὶ φλοιῷ δένδρου κεκαλυμμένη. Τίς ἡγεμὼν σήμερον θὰ ἐπεθύμει νὰ ζῇ ἐν τοιαύτῃ καλύβῃ; Καὶ ὅμως ὁ ἀνδρεῖος ἐκεῖνος δούξ, ὁ Κάρολος Αὔγουστος, ἔζη ἐνταῦθα μόνος του, ἀποφεύγων τὰς καματώδεις τελετὰς τῆς μικρᾶς Αὐλῆς του, ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ Αὐλῇ νομιζόμενα. Ἐνταῦθα συνεβουλεύετο μετὰ τῶν ὑπουργῶν του. Ἐνταῦθα ἐλούετο ἐν τῷ ποταμῷ, ὅστις ὑπὸ τὴν οἰκίαν του ῥέει, ἐντεῦθεν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὴν οὐ μακρὰν ἐν τῷ κήπῳ κειμένην οἰκίαν τοῦ ποιητοῦ του.

Ὀλίγα βήματα ὑπὸ τὸ **Borkenhaus** ῥέει ὁ ποταμὸς **Ilm** διὰ μέσου τοῦ κήπου. Ἐκ τοῦ **Borkenhaus** ἐξερχόμενοι ἀπαντῶμεν κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ, ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς ἐφ' ἧς κεῖται ἡ καλύβη, ἀτραπόν τινα, ἣν σκιάζουν γραφικῶς ἐστοιχισμένα δένδρα, ἡ πεύκη, ἡ ὀξύα, ἡ σημύδα, ἡ πλάτανος, ἡ πτελέα, ἡ καστανέα καὶ ἡ δρῦς. Ἡ δεξιὰ πλευρὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης εἶναι ὅλως ἀπόκρημνος καὶ καλύπτεται τὰ πλεῖστα ὑπὸ πετρῶν κεκαλυμμένων ὑπὸ βρύων, ἀριστερόθεν δὲ ῥέει ὁ ποταμὸς **Ilm**. Διά τινος ξυλίνης γεφύρας μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἀντικρὺ πλευράν. Αἴφνης διανοίγεται ἡμῖν εἷς μικρὸς λειμών. Ἐπὶ τοῦ βορείου μέρους τοῦ λειμῶνος τούτου καὶ ἀκριβῶς ἀντικρὺ τῆς γεφύρας βλέπομεν ἐπὶ τῶν προπόδων μεγάλου τινὸς ὑψώματος τὸ ἄνω ὅριον τοῦ λειμῶνος, ἀποτελοῦντος τὸ λεγόμενον **Gartenhaus** τοῦ Γκαῖτε (ἐπαύλιον). Ἡ θέσις του εἶναι γραφικωτάτη. Πρὸ αὐτοῦ κεῖται ὁ ῥηθεὶς μικρὸς λειμών, ὀλίγα δὲ βήματα μακρὰν ῥέει ὁ ποταμὸς **Ilm**. Ἡ οἰκία, ὅλως ἁπλουστάτη, περιβάλλεται ὑπὸ ἀνθοφόρου καὶ διὰ καρποφόρων δένδρων πεφυτευμένου κήπου. Πλήρης ἡσυχία ὑπάρχει ἐνταῦθα, μόνον ἐνίοτε διακόπτει αὐτὴν ὁ ἦχος τῶν κωδώνων τῶν ἐκκλησιῶν, ἡ μουσικὴ τοῦ στρατῶνος καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν ἐν τῷ κήπῳ γαυριώντων ταῶν. Τὴν οἰκίαν ταύτην τόσον ἠγάπα ὁ Γκαῖτε, ὥστε 7 ἔτη χειμῶνός τε καὶ θέρους κατῴκει ἐν αὐτῇ, καὶ ὅτε ὁ δοὺξ τῷ 1782 κατὰ τὴν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐπάνοδόν του ἐδώρησεν αὐτῷ τὴν ἐν τῇ πόλει οἰκίαν, δὲν ἀπεχώρησε διὰ παντὸς ἐκ τοῦ **Gartenhaus**, ἀλλ' ἄσμενος μετέβαινεν εἰς αὐτό, ὁσάκις ἐπεθύμει νὰ ἦναι μόνος καὶ ἥσυχος. Ἐν τούτῳ τῷ **Gartenhaus** ἐσπούδαζε τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν καὶ ἔκαμνε τὰς παρατηρήσεις καὶ ἐρεύνας του, δι' ὧν ἐκτήσατο φήμην μεγάλην μεταξὺ τῶν φυσιοδιφῶν. Ἐνταῦθα ὁ Γκαῖτε κατέφευγεν ἀποφεύγων τὴν Αὐλήν, ἐνταῦθα ὁ ἐραστὴς ἦτο εὐτυχὴς ἐν τῷ πρὸς τὴν **Frau von Stein** ἔρωτί του.

Πόσον μέτριον εἶναι ἀληθῶς τοῦτο τὸ **Gartenhaus**, πόσον ἀπέχει τῶν παραστάσεων, ἃς περὶ αὐτοῦ ἴσως ἐσχημάτισαν! Εἰς ἐκείνους, οἷς ἔθος τὸ τρυφερῶς καὶ πολυτελῶς ζῆν, θὰ φανῇ ἡ μετρία αὕτη οἰκία τοῦ Γκαῖτε ἐλεεινὴ καλύβη· καὶ ὅμως ἡ καλύβη αὕτη ἦτο ἐπαρκὴς διὰ τὸν ὑπουργὸν καὶ αὐλικόν. Ἐνταῦθα ἐπεσκέπτετο αὐτὸν ὁ δούξ, ὅστις ἐνίοτε μέχρι βαθείας νυκτὸς διέμενε παρ' αὐτῷ, καὶ ἐνίοτε ἐκοιμᾶτο ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ οἰκίσκῳ τοῦ ποιητοῦ. Ἄλλοτε ἐπεσκέπτετο αὐτὸν ὁ δοὺξ μετὰ τῆς συζύγου του καὶ ἐδείπνουν μετὰ τοῦ ποιητοῦ των καθ' ὅλως ἁπλούστατον τρόπον.

Ὁ Γκαῖτε δὲν ἦτο μόνον ποιητής, ἀλλὰ καὶ φυσιοδίφης. Ἡ θρησκεία του ἦτο λατρεία τῆς φύσεως. Ὡς ὁ Σχίλλερ κατέφυγεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἰδίως εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ **Kant**, διὰ νὰ εὕρῃ τὴν βάσιν τῆς ποιήσεώς του, οὕτω ὁ **Gœthe** εἰς τὴν φύσιν. Εἰς τὴν πρὸς τὴν φύσιν δὲ ἀγάπην ὀφείλει ὁ Γκαῖτε τὴν ἁπλότητα ταύτην τοῦ ζῆν. Ἐνῷ οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπέφευγον τὴν ὑπὸ τὸν καθαρὸν οὐρανὸν κίνησιν, ἐκλείοντο δὲ ἐν τοῖς σπουδαστηρίοις αὐτῶν, ὁ Γκαῖτε ἐπεθύμει καθαρὸν καὶ ἐλεύθερον ἀέρα. Ἐν ταῖς πρὸς τὴν ἐρωμένην του **Frau von Stein** ἐπιστολαῖς ἔθηκεν αἰώνιον μνημεῖον τοῦ κήπου τούτου. Ἐν αὐταῖς βλέπομεν αὐτὸν ζωηρῶς νὰ εἰσέρχεται καὶ νὰ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ **Gartenhaus** τὴν νύκτα ὑπὸ τὸν κυανοῦν μανδύαν του καὶ ὑπὸ τὸν ἐλεύθερον οὐρανὸν νὰ κοιμᾶται ἐπὶ τοῦ ξυστοῦ του, καὶ ἐνίοτε νὰ ἐγείρεται καὶ νὰ παρατηρῇ τοὺς ὑπὲρ αὐτὸν ἀστέρας καὶ νὰ θαυμάζῃ τὴν λαμπρότητα αὐτῶν.

Μεταβῶμεν ἤδη εἰς δύο πέριξ τοῦ **Weimar** μέρη, ἔνθα ἀναφέρονται αἱ φαιδρότεραι ἀναμνήσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀνατολικῶς τοῦ **Weimar** κεῖται τὸ χωρίον **Tiefurt**, εἰς ὃ μεταβαίνομεν διὰ

μέσου μεγαλοπρεποῦς δάσους ἐκ πευκῶν καὶ ὀξυῶν, μικρὸν ἄνωθεν τοῦ κήπου ἀρχομένου. Τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι μικρὸν, ἀλλὰ χαριέστατον. Ἐν τῷ βορειοανατολικῷ μέρει τοῦ χωρίου τούτου κεῖται ἡ θερινὴ ἔπαυλις τῆς δουκίσσης Ἀμαλίας, μητρὸς τοῦ Δουκὸς Καρόλου Αὐγούστου. Διὰ τοῦ μικροῦ, ἀλλὰ γραφικοῦ κήπου τῆς ἐπαύλεως ταύτης, ῥέει εἷς κλάδος τοῦ ποταμοῦ Ilm. Δυτικῶς τοῦ Weimar κεῖται ἡ θερινὴ ἔπαυλις Ettersburg εἰς γραφικωτάτην θέσιν, ἐπὶ μεγάλου τινὸς ὑψώματος, μὲ λαμπρὰν θέαν εἰς τὰ πέριξ μεγαλοπρεπῆ δάση καὶ σιτῶνας. Εἰς τὰς ἐπαύλεις Tiefurt καὶ Ettersburg ἀναφέρονται, ὡς προεῖπον, αἱ φαιδρότεραι ἀναμνήσεις τῆς ἐνδόξου ἐκείνης ἐποχῆς τοῦ Weimar. Ἐνταῦθα ἐδίδοντο αἱ παραστάσεις τοῦ λεγομένου Liebhabertheater. Τὴν εταιρίαν τοῦ αὐτοσχεδίου τούτου θεάτρου ἀπετέλουν ὡς τὰ πολλὰ αὐλικοί, μεθ' ὧν συγκατελέγετο καὶ ὁ Γκαῖτε, ἡ περίφημος τότε ὑποκρίτρια Corona Schrœter, ἥτις ἐκέρδισε τὴν καρδίαν τοῦ Γκαῖτε, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Kotzebue Ἀμαλία, καὶ ἡ δεσποινὶς Gœchhausen. Ὅλα τὰ πρόσωπα ταῦτα ἀπετέλουν μίαν θαυμασίαν εταιρίαν, ἥτις ἐκ τοῦ Weimar μετέβαινεν εἰς τὰ πέριξ αὐτοῦ μέρη, πρὸ πάντων ὅμως εἰς τὰς ἐπαύλεις Tiefurt καὶ Ettersburg. Ἡ σκηνὴ αὐτοσχεδιάζετο ἔν τινι πτέρυγι τῆς ἐπαύλεως Ettersburg, ἐν Tiefurt ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὸν κυανοῦν οὐρανὸν καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ῥηθέντος κλάδου τοῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τοῦ κήπου διαρρέοντος. Φυσικῶν ἀντικειμένων, ὡς δένδρων, σελήνης, ἀστέρων κτλ., ἐγίγνετο χρῆσις μετὰ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας. Σήμερον ἔτι βλέπει τις ἐν Tiefurt τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἔνθα ἡ σκηνὴ αὐτοσχεδιάζετο, καὶ ἔτι καὶ νῦν δεικνύουν εἰς τὸν ξένον οἱ τῶν ἐπαύλεων ἐκείνων φύλακες καὶ ἐπιστάται τὴν γέφυραν ἐκείνην, ἥτις, κατά τινα παράστασιν τῆς «Fischerin» τοῦ Γκαῖτε παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ilm ἐν Tiefurt, ὡς ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτῆς ἐπισωρευθέντος πλήθους, ἔπεσε μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῆς εἰς τὸν ποταμὸν, ἄνευ ὅμως βλάβης τῶν ἀνθρώπων.

Τὰ παριστανόμενα ἦσαν ποικίλα. Ἄλλοτε ἐδιδάσκοντο γαλλικαὶ κωμῳδίαι, ἄλλοτε τραγῳδίαι, συνήθως δὲ δράματα τοῦ Γκαῖτε, πρὸ πάντων ἡ «Fischerin» αὐτοῦ ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Tiefurt, ἡ «Ἰφιγένεια», ὅτε αὐτὸς ὁ Γκαῖτε ὑπεκρίνετο τὸν Ὀρέστην. Περὶ τοῦ Γκαῖτε ὡς ὑποκριτοῦ γράφει ὁ Hufeland: «οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν ἐντύπωσιν, ἣν μοὶ παρέσχεν ὁ Γκαῖτε ἐν ἑλληνικῇ στολῇ κατὰ τὴν παράστασιν τῆς «Ἰφιγενείας». Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔβλεπεν ἕνα Ἀπόλλωνα. Οὐδέποτε παρετήρησα τοιαύτην σύζευξιν φυσικῆς καὶ πνευματικῆς τελειότητος ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ ἢ ἐν τῷ Γκαῖτε». Πλὴν τῶν ἐπαύλεων Tiefurt καὶ Ettersburg ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ὡραῖα μέρη εἰς τὰ πέριξ τοῦ Weimar. Ὀλίγας ὥρας μακρὰν αὐτοῦ κεῖται ἡ πόλις Berca μετὰ τῆς ὡραίας κοιλάδος της, ἡ Jena ἐπὶ τῆς λαμπρᾶς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Saale. Ὡς τὸ Weimar ἦτο ἡ ἑστία τῆς ποιήσεως, οὕτω ἡ Jena ἡ ἑστία τῶν ἐπιστημῶν. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος συνηθροίσθησαν ἐνταῦθα οἱ σπουδαιότεροι ἄνδρες τῆς Γερμανίας, ὡς ὁ Schelling, Fichte, Hegel, Reinhold, Danz κλ. Οὐ μακρὰν τῆς πόλεως Jena κεῖται τὸ Schwarzburg ἐκ τῶν καλλίστων μερῶν τοῦ δάσους τῆς Θυρίγγης μετὰ τῆς γραφικωτάτης κοιλάδος (Schwarzerthal), τῆς ὑπὸ μεγαλοπρεπεστάτων δένδρων σκιαζομένης καὶ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Schwarzen διαρρεομένης. Πρὸς τούτοις ἡ Ilminau, Eisenach, καὶ τὰ ὑψώματα τοῦ δάσους τῆς Θυρίγγης. Πανταχοῦ βλέπει τις μετ' ἀπεριγράπτου ἡδονῆς ἐπὶ ἐκτεταμένων πεδιάδων σταχυοφόρους ἀγροὺς νὰ κυμαίνουν εἰς τὸν ἀέρα, κοιλάδας ὑπὸ μελωδικῶς ῥεόντων ποταμῶν διαρρεομένας, ἐπὶ τῶν ὀρέων μεγαλοπρεπῆ δάση, ἐπὶ πιμελοῦς γῆς δάση ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων. Ὅταν δὲ τὸ ἑσπέρας παρατηρῇ τις τὴν ὑπὲρ τὰς κοιλάδας ταύτας καταφορὰν τοῦ ἡλίου, ἢ τὴν νύκτα ὑπὸ τὸ σιγηλὸν φῶς τῆς σελήνης ἀκούῃ τὴν μελωδίαν τῶν εἰς τὰς κοιλάδας ῥεόντων ὑδάτων καὶ τῶν κορυφῶν τῶν δένδρων τῶν εἰς τοὺς καθαροὺς ἀέρας κυμαινομένων, τότε τῇ ἀληθείᾳ τὸ στῆθος πληροῦται ἐκ τῶν πλέων ἡδυτάτων καὶ τερψιθύμων αἰσθημάτων. Ὅλων τῶν μερῶν τούτων ὁ Γκαῖτε ἔθηκεν ἐπίσης αἰώνιον μνημεῖον ἐν ταῖς πρὸς τὴν Frau von Stein ἐπιστολαῖς του. Ἐκ τοῦ Weimar μετέβαινεν εἰς τὰ πέριξ αὐτοῦ καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους μόνος ἢ μετὰ τοῦ δουκός. Ἐκ τῆς περικυκλούσης αὐτὸν ὡραίας καὶ μεγαλοπρεποῦς φύσεως ῥίπτει τὰ βλέμματά του εἰς τὴν ἐρωμένην του, ἐν ταῖς πρὸς αὐτὴν ἐπιστολαῖς του περιγράφει τὴν κατὰ τὸ ἔαρ ἀναθάλλουσαν φύσιν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ὡραιότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ, τὴν ἀφθονίαν αὐτῆς κατὰ τὸ θέρος, τοὺς κατὰ τὸ φθινόπωρον ποικίλους χρωματισμοὺς τῶν δένδρων κτλ. Οὐδὲν μέρος τῆς Θυρίγγης ὑπάρχει, οὐδεμία κοιλάς, οὐδεὶς ποταμὸς, οὐδὲν δάσος, ὅπερ ὁ Γκαῖτε δὲν περιέγραψεν ἐν τοιαύτῃ ἐναργείᾳ, ὥστε ὁ ἀναγνώστης νομίζει ὅτι ἀναπνέει μετ' αὐτοῦ τὴν αὐτὴν ἀτμοσφαῖραν τῶν μερῶν τούτων.

Ἐπιστρέψωμεν ἤδη εἰς τὴν πόλιν Weimar, ἵνα ἀναπληρώσωμεν ὅ,τι ἐκεῖ παρελείψαμεν. Ἐνταῦθα εὑρίσκομεν ἔτι τὴν οἰκίαν τοῦ Wieland, Herder, Γκαῖτε καὶ Σχίλλερ. Ὁ τελευταῖος, παραιτηθεὶς τῆς ἐν Jena καθηγεσίας του, μετέβη εἰς Weimar, ἔνθα ἔζη ἐν ἀδελφικῇ ἁρμονίᾳ μετὰ τοῦ Γκαῖτε, ἂν καὶ οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες εἶχον ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον τὸν χαρακτῆρα. Πρὸ τοῦ θεάτρου, οὗτινος διευθυνταί ποτε ἦσαν οἱ Διόσκουροι Σχίλλερ καὶ Γκαῖτε, ἤγερται μνημεῖον, ὅπερ παριστᾷ αὐτοὺς εἰς χαλκοὺς ἀνδριάντας ἐν φυσικῷ τοῦ σώματος μεγέθει, τὸν Γκαῖτε ὡς τὸν Ὀλύμπιον Δία μὲ ἥσυχον βλέμμα καὶ μὲ γαλήνιον ἀλλὰ σοβα-

Digitized by Google

ρὸν πρόσωπον, τὸν Σχίλλερ μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐστραμμένην. Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τοῦ Γκαῖτε στηρίζεται ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Σχίλλερ, ἀμφότεροι δὲ δέχονται διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός των τὸν στέφανον. Πόσον εὔστοχος, πόσον ἐπιτυχὴς εἶναι ἡ εἰκὼν αὕτη τοῦ ποιητικοῦ ζεύγους! Ὁ τεχνίτης αὐτῆς ἐσπούδασε καλῶς τὸν Γκαῖτε καὶ Σχίλλερ, ἐν τῇ σπουδῇ δὲ ταύτῃ ἔγνω ὅτι ὁ πρῶτος ἐλάτρευε τὴν φύσιν, καὶ ὅτι ἐπὶ τῆς φύσεως ἐρείδετο πᾶσα πρᾶξις αὐτοῦ, δι' ὃ παρίσταται μὲ γαλήνιον, ἀλλὰ σοβαρὸν πρόσωπον, οἱονεὶ τοὺς νόμους τῆς φύσεως ἐρευνῶν καὶ κατ' αὐτοὺς αἰσθανόμενος καὶ πράττων. Τοὐναντίον ὁ Σχίλλερ, ὅστις ἐκήρυξε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἰδέας τῆς ἐλευθερίας, παρίσταται μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐστραμμένην, οἱονεὶ τὴν ἐλευθερίαν κηρύττων, ὡς καὶ πράγματι ἐκήρυξεν αὐτὴν ἐν τοῖς ἔργοις του. Δὲν διέφυγεν ὅμως τὸν καλὸν τεχνίτην ἡ φιλία, ἥτις ὑπῆρξε μεταξὺ τῶν δύο τούτων εὐγενεστέρων τέκνων τῆς Γερμανίας καὶ ἥτις τόσον ὠφέλιμος εἰς ἀμφοτέρους ὑπῆρξε. Τὴν φιλίαν ταύτην ὁ τεχνίτης δηλοῖ διὰ τῆς ἐπιστηρίξεως τῆς χειρὸς τοῦ Γκαῖτε ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Σχίλλερ.

Ἐν Βερολίνῳ. Ρ. Ι. ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἀφοῦ ὁ Φούλτων, ὑπὸ πάντων περιφρονούμενος, κατέλιπε τὴν Γαλλίαν, ὁ Γάλλος Κάρολος Δαλλερὴ, γεννηθεὶς ἐν Ἀμιένς τὴν 4 Σεπτεμβρίου 1754, ἐδαπάνησεν ἅπασαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν πρὸς κατασκευὴν μικροῦ ἑλικοκινήτου ἀτμοπλοίου ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθέντος. Ἀφοῦ ἐπιμόνως ἐπεκαλέσθη τὴν κυβέρνησιν καὶ τοὺς ὑπουργούς, ζητῶν νὰ ἐξετασθῇ τὸ ἔργον του, ὁ Δαλλερὴ οὐδὲν ἀπολαύσας ἀπέβαλε πᾶσαν ἐλπίδα καὶ μεταβὰς πρωΐαν τινὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου του, διέταξε τοὺς ἐργάτας νὰ τὸ συντρίψωσι, καὶ αὐτὸς δὲ κρατῶν σφύραν εἰς τὰς χεῖρας, συνειργάσθη εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τῆς καταστροφῆς.

Ὁ Κάρολος Δαλλερὴ ἦτο ἀνὴρ ἔξοχος, διακριθεὶς προηγουμένως διὰ πολυαρίθμων ἐφευρέσεων. Ἀπὸ τῆς νεανικῆς του ἡλικίας κατεσκεύαζεν ὡρολόγια ξύλινα μεγίστην ἔχοντα ἀκρίβειαν. Διατελέσας κατασκευαστὴς μουσικῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων, ἔπειτα δὲ ἐφευρὼν νέαν μέθοδον τοῦ κατεργάζεσθαι τὸν χρυσὸν πρὸς χρῆσιν τῶν χρυσοχόων, κατήρτισε περιουσίαν, ἣν ἀφιέρωσεν εἰς τὸ σύστημα αὐτοῦ τῶν ἑλικοκινήτων πλοίων. Ἀφοῦ κατέστρεψεν ὁ ἴδιος τὸν καρπὸν τῶν κόπων του, ἐπεδόθη ἐκ νέου εἰς τὸ ταπεινὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα τοῦ παρασκευαστοῦ τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἐν Jouy, ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 81.

Τῷ 1843 ὁ Φρειδερῖκος Sauvage, μηχανοποιὸς τῆς Βουλόνης, ἐπεχείρησε μεγάλα καὶ σπουδαῖα ἔργα ἐπὶ τῆς χρήσεως τῆς ἕλικος. Ὁ Sauvage διῆλθε τὰ εἴκοσι ὡραιότερα τῆς ζωῆς του ἔτη προσπαθῶν ν' ἀποδείξῃ τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ὀργάνου τούτου, τὸ ὁποῖον τότε μὲν ἐκ προκαταλήψεως ἀπεκρούετο, νῦν δὲ θριαμβεύει εἰς ὅλας τὰς θαλάσσας. Δαπανήσας ὅλην αὐτοῦ τὴν περιουσίαν χάριν τῶν ἐρευνῶν του, ὁ Sauvage, γέρων ἤδη ὢν καὶ ἀδύνατος καὶ ἄρρωστος, ἔπαθε φρενοβλάβειαν, καὶ ἐτέθη εἰς τὸ κατὰ τὴν ὁδὸν Picpus τῶν Παρισίων φρενοκομεῖον, ὅπου διέτριβε κρούων βιολίον ἐνώπιον κλωβίου πλήρους πτηνῶν, τῶν ὁποίων τὸ κελάδημα τὸν διεσκέδαζεν. Ἡ φυσιογνωμία του ἐλάμβανε ζωηρότητά τινα εἰς τοὺς ἤχους τῶν χορδῶν, λευκαὶ τρίχες περιεκόσμουν τὸ μέτωπόν του, τὸ βλέμμα του ἔλαμπε μελαγχολικὸν καὶ μετέδιδεν ἐνίοτε ἐνθουσιῶδες ὕφος εἰς τὴν ὄψιν τοῦ νεωτεριστοῦ.

Ἡ ἱστορία τῆς ἀτμοπλοΐας γέμει, ὡς βλέπομεν, δραμάτων, ὧν ὑπόθεσις εἶναι τὸ μαρτυρολόγιον τῶν μεγάλων ἐφευρετῶν· ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν σιδηροδρόμων παρέχει ἡμῖν τὸ λυπηρὸν θέαμα ἐπιμόνου ἐναντιώσεως.

Οἱ σιδηρόδρομοι, λαβόντες τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τῆς πρώτης ἀτμαμάξης τοῦ Στήβενσον, εἰσήχθησαν εἰς Γαλλίαν ἐν μέσῳ προσκομμάτων μεγίστων. Ὅτε ὁ Péreire ἠθέλησε τὸ πρῶτον νὰ κατασκευάσῃ σιδηρόδρομον μεταξὺ Παρισίων καὶ Ἁγίου Γερμανοῦ, καὶ ὁ Perdonnet ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν κατασκευὴν σιδηροδρόμου ἀπὸ Παρισίων εἰς Ρουένην, δύω ἄνδρες μεγαλοφυεῖς, ὁ Thiers, ὑπουργὸς ὢν τότε ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων, καὶ ὁ Ἀραγὼ, μέλος τῆς Βουλῆς, ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀποπλανηθέντες προλήψεων, ἀντέστησαν μετὰ παραδόξου τῷ ὄντι πεισμονῆς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων τούτων.

Ὁ Thiers ἀπήντησε πρὸς τὸν Perdonnet, ὅτι, ἐὰν ἐζήτει παρὰ τῆς Βουλῆς τὴν παραχώρησιν τοῦ σιδηροδρόμου τῆς Ρουένης, «ἤθελον ῥίψει αὐτὸν κάτω τοῦ βήματος». Ὁ Ἀραγὼ διϊσχυρίζετο ὅτι ἡ διάβασις τῶν ψυχρῶν καὶ ὑγρῶν συρίγγων ἤθελε βλάψει τὴν ὑγείαν τῶν ἐπιβατῶν. Ταῦτα ἐν ἔτει 1836, ὅτε πρὸ ἓξ ἤδη ἐτῶν ὁ μεταξὺ Λιβερποὺλ καὶ Μάντσεστερ σιδηρόδρομος μετέφερε καθ' ἑκάστην ἑκατοντάδας ἐπιβατῶν. Παράδοξον εἰπεῖν, πλεῖστοι ἐν Γαλλίᾳ μεγαλόνοες ἄνδρες εἶχον τὴν πεποίθησιν ὅτι οὐδεμία ἠδύνατο νὰ προκύψῃ τῇ πατρίδι αὐτῶν ἐκ τῶν σιδηροδρόμων ὠφέλεια.

Ἑξήκοντα ἔτη προτοῦ ἡ πρώτη ἀτμάμαξα τοῦ Cugnot (1770) ἐθεωρεῖτο ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἔργον περίεργον μέν, ἀλλὰ πάντη ἀνωφελές. Ἡ ἅμαξα αὕτη, καίτοι ἀτελεστάτη βεβαίως, ἦτο οὐχ ἧττον ἀξία προσοχῆς. Ἡ κινοῦσα αὐτὴν μηχανὴ ὑπάρχει ἔτι ἐν τῷ Καταστήματι τῶν Τεχνῶν καὶ Ἐπαγγελμάτων.

Ὁ Ἰωσὴφ Cugnot, γεννηθεὶς ἐν Λωραίνῃ τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1725, εἶχε διέλθει τὴν νεότητα αὐτοῦ ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου διέπρεψεν ὡς μηχανι-

Digitized by Google

κός. Ὑπηρετήσας παρὰ τῷ πρίγκιπι Καρόλῳ εἰς τὰς Κάτω Χώρας, ἦλθεν εἰς Παρισίους τῷ 1763, ἦτο δὲ ἤδη γνωστὸς διὰ τῆς ἐφευρέσεως νέου πυροβόλου ὅπλου καὶ διὰ πονήματος *περὶ τῶν ἐν ἐκστρατείᾳ ὀχυρωμάτων*. Τότε κατέγινεν εἰς τὴν κατασκευὴν ἀτμαμάξης, ἣν ἐκάλει *ἀτμοφορταγωγόν*, προορίζων αὐτὴν κυρίως εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν πυροβόλων καὶ τοῦ ὑλικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ. Ἡ δοκιμὴ ἐγένετο ἐν τῷ πυροβόλῳ τοῦ ἐν Παρισίοις ὁπλοστασίου. Ἡ ἅμαξα ἐκίνησεν, ἀλλ' αἱ κινήσεις αὐτῆς ἦσαν σφοδραὶ καὶ ἄτακτοι, ὥστε κατέστρεψε τοῖχον κατὰ τοῦ ὁποίου συχνάκις ἐῤῥίφθη. Ἠρκέσθησαν δὲ εἰς τὴν δοκιμὴν ταύτην, οὐδ' ἐνόησαν τὴν σπουδαιότητα αὐτῆς.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ στρατηγοῦ Gribeauval, ὁ Cugnot ἔλαβε παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως σύνταξιν 600 φράγκων, δι' ἧς διετηρήθη μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτε ἐστερήθη αὐτῆς. Ὁ ἀτυχὴς ἐφευρέτης, περιελθὼν τότε εἰς ἄκραν πενίαν, ἔζησεν ἐκ τῆς ἐλεημοσύνης κυρίας τινὸς τῶν Βρυξελλῶν.

Ὁ Cugnot ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ ἑβδομήκοντα ἐννέα ἐτῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ σιδηρόδρομοι συνεστήθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ.

Καίτοι πολλαὶ αἱ δυσχέρειαι καὶ τὰ παρεμβληθέντα προσκόμματα, οἱ ἄνδρες τῆς προόδου ὑπερίσχυσαν τέλος, αὐτῶν, καὶ ἡ ἀτμάμαξα εἰσήχθη εἰς Γαλλίαν.

Τὴν σήμερον διατρέχει τὸν κόσμον ὁλόκληρον, διασκεδάζουσα τὰς ματαίας προλήψεις καὶ ἐπιδαψιλεύουσα κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῆς τὰ εὐεργετήματα τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ

Ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ ἐκτενεῖ βιογραφίᾳ τοῦ μακαρίτου Χ. Ζιμβρακάκη ὑπὸ τοῦ ἐν Σύρῳ καθηγητοῦ τῶν ἑλληνικῶν κ. Βασιλείου Ψιλάκη ἀναγινώσκομεν περίεργον ἐπεισόδιον τοῦ βίου τοῦ προώρως ἀφ' ἡμῶν μεταστάντος συνταγματάρχου, ὅπερ συνέβη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ῥασσὶμ πασσᾶ παρὰ τὰ μεθόρια, ὅπου συνηντήθησαν ἀμφότεροι κατὰ διαταγὴν τῶν οἰκείων κυβερνήσεων, ἵνα συνεννοηθῶσι περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀποτελεσματικῆς καταδιώξεως τῆς ληστείας. Τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου μεταφέρομεν ἐνταῦθα αὐτολεξεὶ ἐκ τῆς ἐν λόγῳ βιογραφίας. Σ. τ. Δ.

Βιογραφικὸν ἐπεισόδιον

ΤΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΖΙΜΒΡΑΚΑΚΗ

«....Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος, δὲν κρίνω ἀπὸ σκοποῦ νὰ διηγηθῶ ἐπεισόδιον τοῦ βίου τοῦ ἀνδρὸς περίεργον, τὸ ὁποῖον, πόῤῥω τοῦ νὰ θεωρηθῇ λῆρος ἄσκοπος, τοὐναντίον ἐπιῤῥωννύει καὶ κρατύνει τὴν περὶ αὐτοῦ ἰδέαν καὶ κρίσιν, ὅτι ἦν ἀείποτε ἐκ παίδων καὶ ἡλικίας νεαρᾶς τὰ μάλα ῥέκτης καὶ δραστήριος, ἐξ οὗ καὶ ἐδημιουργήθη τὸ μέλλον αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἐκ τύχης. Ἂν δὲν με ἀπατᾷ ἡ μνήμη, ἐν ἔτει 1871 ἢ 1872 ἡ κυβέρνησις ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὰ κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα μεθόρια, ἵνα κατὰ τὸν νέον τότε ψηφισθέντα περὶ τελεσφόρου τῆς ληστείας καταδιώξεως νόμον συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας. Ἐτύγχανε δὲ τότε διοικῶν τὰς μεθορίους ἐπαρχίας ὁ Ῥασσὶμ-πασσᾶς, ὁ γνωστὸς καὶ ἐπιβόητος Βασιλάκης, ὁ ἐκ Χίας αἰχμαλώτου καὶ Ὀθωμανοῦ τινος γεννηθεὶς κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πολυπαθοῦς νήσου. Ἀφοῦ οἱ πληρεξούσιοι τῶν δύο κυβερνήσεων ἐπέρανκν τὸ ἔργον τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, ἠρώτησεν ὁ Ῥασσὶμ-πασσᾶς τὸν Ζιμβρακάκην, ἂν ἦναι ὁ πρεσβύτερος ἐκ τῶν δύο ἀδελφῶν ἢ ὁ νεώτερος· τοῦ δὲ ἀποκριναμένου, ὅτι εἶνε ὁ πρεσβύτερος, ὑπέλαβεν ὁ πασσᾶς: Γινώσκετε ὅτι εἰς ὑμᾶς ὀφείλω τήν τε ζωὴν καὶ τὴν προαγωγήν μου; Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ζιμβρακάκης, ξενισθεὶς ἐπὶ τῷ μυστηρίῳ τούτῳ, ἠρώτησε τίνι τρόπῳ, πότε καὶ ποῦ, ὁ πασσᾶς ἤρξατο διηγούμενος τὰ κατ' αὐτὸν ὡς ἑξῆς·

»Ἐπὶ τῆς ἐπὶ Ὄθωνος, εἶπε, βαυαρικῆς ἀντιβασιλείας ἐπανακάμπτων ἑσπέραν τινὰ εἰς Ναύπλιον ἔφιππος ἐξ ὑπηρεσίας κατὰ τὸ ἀργολικὸν πεδίον, ἐλύτρωσάς με παῖδα ὄντα ἐκ τῶν χειρῶν δύο Βαυαρῶν, οἵτινες, ἐν οἰνοπλήκτῳ καταστάσει διατελοῦντες, κατεδίωκόν με, ἵνα μὲ διαπεράσωσι διὰ τῶν ἀνεσπασμένων ξιφῶν αὐτῶν, ἴσως διότι ἄλλοι εἶχον ἐξοργίσει καὶ ἐξερεθίσει αὐτούς. Ἐγώ, ἀπορῶν τότε ποῦ νὰ προσφύγω, περιεπλάκην εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἵππου σου, ἐνῷ οἱ Βαυαροὶ στρατιῶται ἐπέκειντο καὶ ἐφώρμων. Τότε ὑμεῖς, καμφθέντες ἐκ τῶν θρήνων καὶ τῶν ἱκεσιῶν μου, ἀφιππεύσατε, καὶ ἀνασπάσαντες τὸ ξίφος καὶ ἀμυνόμενοι, ἐξουδετερώσατε δι' ἐπιδεξίων τινῶν σπαθισμῶν τὰς ἐπιθέσεις τῶν κατ' ἐμοῦ μαινομένων, εἶτα δὲ περιορίσαντες αὐτοὺς διά τινων φιλοδωρημάτων, ἐνῷ ἐπέκειντο καὶ καθ' ὑμῶν, μὲ παρεδώκατε, ἐπειγούσης τῆς ὥρας καὶ κλειομένης τῆς πύλης τοῦ φρουρίου, εἴς τινα ξενοδόχον ἐν τῷ ἔξω τοῦ Ναυπλίου ξενῶνι τοῦ Καλλέργη, ἵνα τὴν ἐπαύριον ἐπανελθόντες μὲ παραλάβητε. Ἀλλ' ἐγὼ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐξῆλθον καὶ συνήντησα τὴν μητέρα μου, ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου δὲν σᾶς εἶδον πλέον, διότι ἐπέμενον ν' ἀπέλθωμεν πρὸς τοὺς ἐν Σύρῳ πρὸς μητρὸς συγγενεῖς καὶ συμπολίτας Χίους, ὑφ' ὧν περιποιηθεὶς καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ τοῦ Πρασακάκη καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν Ἄνδρῳ παρὰ τῷ Θεοφίλῳ Καΐρῃ, καὶ ἐν τῷ ἐν Σύρῳ γυμνασίῳ, ἀπῆλθον εἶτα εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἀναζήτησιν τύχης, προσκαλούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ πατρός μου, ὑπαλλήλου ὄντος ἐν τῷ ὑπουργείῳ. Ὥστε ὤφειλον ὑμῖν χάριτας ἐπὶ τῇ διασώσει ἐκείνῃ, καὶ ἤδη χαίρω μετὰ τόσου χρόνου πάροδον δυνάμενος νὰ ἐκφράσω πρὸς ὑμᾶς προσωπικῶς τὴν εὐγνωμοσύνην μου, καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ προστάξητε εἰς ὅ,τι κρίνετέ με ἱκανόν.

»Ὁ Ζιμβρακάκης, προσέχων τὸν νοῦν εἰς τὰ παράδοξα τοῦ πασσᾶ λεγόμενα, ἀνθυπέβαλεν ὅτι,

καὶ ἄν ποτε προσηνέχθη ὡς ὁ Ὀθωμανὸς ἔλεγεν, οὐδὲν ἕτερον ἔπραξεν ἢ νὰ προστατεύσῃ ὡς στρατιώτης τῆς πολιτείας τὸν καταπιεζόμενον, καὶ ὅτι ὁ πασσᾶς ὤφειλε μᾶλλον χάριτας εἰς τὸν θεὸν Διόνυσον, ὁ ὁποῖος ὤθησε τοὺς Βαυαροὺς ἐκείνους νὰ γείνωσιν ὄργανον τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ καὶ λαμπρᾶς προαγωγῆς· διότι ἐκ τοῦ κακοῦ ὡς τὰ πολλὰ τίκτεται ἀγαθόν, ἀλληλενδέτων τούτων ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τῇ φύσει τῶν πραγμάτων. Οὕτω δὲ περιποιηθεὶς πολὺ καὶ θεραπευθεὶς ὁ Ζιμβρακάκης ὑπὸ τοῦ πασσᾶ, ἀπεχωρίσθη αὐτοῦ, ἵνα μὴ συναντηθῇ αὐτῷ πλέον. Ἀνεπόλησε δὲ πράγματι εἰς τὴν μνήμην του, ὅτι λαβών ποτε διαταγὴν ὑπὸ τοῦ φρουράρχου καὶ στρατηγοῦ Ἀλμεΐδα νὰ πορευθῇ εἰς τὸ ἀργολικὸν πεδίον, ἔνθα ἐστάθμευέ τι ἐκ τῶν ἀτάκτων σωμάτων, καθ' οὗ ἠγέρθησαν παράπονα, ὅτι διασκεδαννύμενον ἠνώχλει τοὺς χωρικούς, καὶ ἐπανακάμπτων ἐκ τῆς ἐλεγκτικῆς ἐκείνης ὑπηρεσίας, ἔπραξέ τι παραπλήσιον εἰσερχόμενος εἰς Ναύπλιον δρομαίως, ἀλλ' οὐδὲν πλέον ἐνεθυμεῖτο».

ΡΟΚΦΟΡ

Τὸ εὐτελὲς γαλλικὸν χωρίον Ῥοκφὸρ ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὸν βασιλέα τῶν τυρίων, τὸ ἐξάκουστον Ῥοκφόρ. Τὸ χωρίον Ῥοκφὸρ, κείμενον παρὰ τοὺς πρόποδας βραχώδους λόφου διατεμνομένου ὑπὸ βαθειῶν χαραδρῶν, ἐφεῦρεν ἐν τοῖς φυσικοῖς ὑπογείοις αὐτοῦ τρόπον μεταποιήσεως τοῦ προστύχου προβατείου τυρίου εἰς προϊόν, πρὸς τὸ ὁποῖον οὐδεὶς ἄλλος τρόπος κατασκευῆς δύναται νὰ ἐξισωθῇ. Κατορθοῦται δὲ τοῦτο διὰ τῆς ἐκθέσεως τοῦ τυρίου εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ ψυχροῦ ἀέρος, ὅστις διέρχεται διὰ τῶν ὑπογείων τούτων. Εἰς ἀνακάλυψιν δὲ τῆς διαρκοῦς αἰτίας τοῦ ψύχους τοῦ ὑπάρχοντος πάντοτε ἐν τοῖς ὑπογείοις, συνετέλεσε βαθεῖα μελέτη τῆς γεωλογικῆς συστάσεως τοῦ Ῥοκφὸρ καὶ τῶν γενομένων ἐν αὐτῷ φυσικῶν ἀλλοιώσεων.

Μεγάλη καταβύθισις τῶν ἐπάνω τιτανωδῶν στρωμάτων τοῦ ὄρους συνέβη, καταπληρώσασα τὸ ἥμισυ σχεδὸν αὐτοῦ. Οἱ ἀργιλλώδεις ὄγκοι, ἐφ' ὧν ἐπεκάθηντο τὰ ἀνωτέρω στρώματα, κατακλυσθέντες ὑπὸ τῶν ὑδάτων καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἔκτασιν, κατέρρευσαν πρὸς τὸ μέρος τῆς κοιλάδος συμπαρασύραντες καὶ τὰ στρώματα ταῦτα. Αἱ κατασυντριβεῖσαι στοιβάδες ἀνατραπεῖσαι καὶ συσσωρευθεῖσαι ἐπ' ἀλλήλας κατὰ πελωρίους ὄγκους, καὶ σχηματίσασαι πολυαρίθμους κοιλότητας, ἀπετέλεσαν νέον ἀνώμαλον ἔδαφος. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους λοιπὸν τούτου ὑπάρχουσι τὰ ὑπόγεια τοῦ Ῥοκφὸρ, εἰς τὰ ὁποῖα εἰσβάλλουσιν αἱ ῥαγάδες τῶν κοιλοτήτων τούτων.

Εὔκολον εἶνε νὰ ἐξηγήσωμεν τί συμβαίνει ἐν τοῖς ὑπογείοις τούτοις. Ὁ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενος ἀήρ, ψυχρότερος καὶ πυκνότερος τοῦ ἐξωτερικοῦ, κινεῖται ἀδιαλείπτως, κατὰ λόγον τῆς διαφορᾶς ταύτης τῆς θερμοκρασίας. Ἐξερχόμενος δὲ διὰ τῶν κατωτέρων ὀπῶν τῶν ὑπογείων, ἀντικαθίσταται βαθμηδὸν ὑπὸ τοῦ ἔξωθεν εἰσερχομένου θερμοτέρου ἀέρος διὰ τῶν ἀνωτέρων στομάτων· καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸν δρόμον του τοῦτον ὁ ἀὴρ ἐφάπτεται τῶν ὑγρῶν παρειῶν τῶν βράχων καὶ τοῦ ὕδατος, ὅπερ περιέχουσι τὰ ἀργιλλώδη στρώματα, ἀφαιρεῖ μέρος τοῦ ὕδατος τούτου, ἀποβάλλων μέρος τοῦ θερμογόνου του, ὥστε ἐξέρχεται ὀλιγώτερον θερμὸς καὶ πλειότερον ὑγρὸς, κατὰ λόγον τῆς ἀποστάσεως καὶ τῆς βαθύτητος ἣν διέτρεξε, καὶ τῶν ὑγρῶν ἐπιφανειῶν ὧν ἥψατο. Ἡ δὲ κίνησις αὕτη τοῦ ἀέρος εἶνε κατὰ τοσοῦτον ὀλιγώτερον ζωηρά, καθ' ὅσον ἡ ἐξωτερικὴ θερμοκρασία εἶνε ὑψωμένη. Βεβαιοῦται δὲ τῷ ὄντι ὅτι ὁπόταν πνέῃ νότιος ἄνεμος, τὸ ῥεῦμα εἶνε ἧττον ἐπαισθητὸν καὶ μᾶλλον δροσερόν. Ὁ ἀὴρ εὑρίσκεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀραιότερος, ἀφ' ἑτέρου δὲ πυκνότερος, καὶ ἐπειδὴ περιέχει πλειότερον θερμογόνον κατὰ τὴν εἴσοδόν του, δύναται νὰ κορεσθῇ μείζονος ποσότητος ὑγρασίας, διερχόμενος τὰς βαθείας ἐκείνας κοιλότητας.

Δὲν εἶνε δὲ τῆς αὐτῆς ἡλικίας πάντα τὰ ὑπόγεια τοῦ Ῥοκφόρ. Ἐν ἀρχῇ ἦσαν ἀκανόνιστοι κοιλάδες, ὧν μόνον ἐχρειάσθη νὰ κανονίσωσι τοὺς τοίχους καὶ τοὺς θόλους. Βραδύτερον θέλοντες νὰ αὐξήσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπογείων, ἀνέσκαψαν τὰς κοιλότητας δι' ἀνθρωπίνων χειρῶν καὶ διὰ τῆς πυρίτιδος. Αἱ ῥαγάδες αἱ ἐκβάλλουσαι εἰς τὰ ὑπόγεια ἐπλατύνθησαν καὶ ἡ τέχνη κατώρθωσε νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῶν νέων ὑπογείων τὰ ῥεύματα τοῦ ψυχροῦ ἀέρος καὶ νὰ τὰ γεμίσῃ δι' ἀτμοσφαίρας καταλλήλου εἰς τὴν πρέπουσαν ζύμωσιν τοῦ τυρίου τοῦ Ῥοκφόρ.

Ἡ θερμοκρασία δὲν εἶνε πάντοτε ἀκριβῶς ἡ αὐτὴ καθ' ἅπαντα τὰ ὑπόγεια, διότι ἄλλων μὲν ἡ θερμοκρασία ὅτε ἀνοίγονται αἱ ὀπαὶ εἶνε πέντε βαθμῶν ἑκατονβάθμου, ἄλλων δὲ μέχρι δέκα. Οἱ δύο οὗτοι ἀριθμοὶ εἶνε τὰ δύο ὅρια τῆς θερμοκρασίας· διότι ἐὰν μὲν ἦτο κατωτέρα, δὲν θὰ ἐγίνετο χημικὴ ἀνάλυσις, ἐὰν δὲ ἦτο ἀνωτέρα, θὰ συνέβαινε ζύμωσις καλιακὴ ἢ δυσώδης.

Ἕκαστον ὑπόγειον διαιρεῖται εἰς πέντε ἀλλεπάλληλα χωρίσματα ἢ πατώματα ἔχοντα ὕψος 2 1]2 μέτρων, καὶ διαιρούμενα εἰς μικρὰ δωμάτια περιέχοντα ἕκαστον θήκην πεντάβαθμον ξυλίνην πλάτους δύο μέτρων. Εἶνε δὲ αἱ διαστάσεις τῶν δωματίων οὕτω πως ἐρρυθμισμέναι, ὥστε ἡ ἐργαζομένη (διότι γυναῖκες εἶνε αἱ ἐργαζόμεναι) ἀναβαίνουσα ἐπὶ τῆς ἕδρας της νὰ δύναται εὐκόλως νὰ τοποθετῇ ἢ νὰ λαμβάνῃ τὰ τυρία ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου μέρους τῆς τυροθήκης. Ἡ ἐπὶ τοῦ βράχου στηριζομένη πλευρὰ τοῦ ὑπογείου ἀφίνεται γυμνὴ ὡς καὶ αἱ πλάγιαι, ἐὰν τὸ συγχωρῶσιν ἡ φύσις καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ἐδάφους. Ἡ δ' ἀντίθετος πρὸς τὸν βράχον πλευρὰ εἶν' ἐκτισμένη τοῖχος.

Αἱ ἐργάτιδες διανεμημέναι ἀνὰ τρεῖς ἢ τέσσα-

Digitized by Google

ρας εἰς ἕκαστον χώρισμα ἐργάζονται καθήμεναι καὶ φωτιζόμεναι ὑπὸ μικροῦ λύχνου κρεμαμένου πλησίον των. Καὶ ἄλλαι μὲν ἀποξέουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῶν τυρίων, ἄλλαι δὲ τὰ τοποθετοῦσιν ἐπὶ τῶν θέσεων, ἄλλαι δὲ ἀναβαίνουσαι καὶ καταβαίνουσαι εἰς τὸ ὑπόγειον καταβιβάζουσι τὰ χλωρὰ τυρία ἢ ἀναβιβάζουσι τὰ ὡριμάσαντα καὶ ἕτοιμα ὄντα νὰ δοθῶσιν εἰς τὸ ἐμπόριον. Τὰ χλωρὰ τυρία, ἀφ' οὗ καταβιβασθῶσιν εἰς τὸ ὑπόγειον, ἀποτίθενται ἐπὶ τῶν θέσεων εἰς στήλας ἀνὰ τρία. Μετὰ ὀκτὼ δὲ ἡμέρας τίθενται ὄρθια, ἀφινομένου μεταξὺ αὐτῶν ἱκανοῦ διαστήματος χάριν τῆς κυκλοφορίας τοῦ ἀέρος, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας φύεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν τυρίων τὸ λεγόμενον *γένειον* ἢ *χνοῦς*. Ὁ χνοῦς δὲ οὗτος, ὅστις πρέπει νὰ εἶνε λευκότατος ὡσεὶ χιών, πυκνὸς καὶ ὀλίγον ὑγρός, εἶνε τὸ γνώρισμα καὶ τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ τυρίου καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ ὑπογείου. Ἀποξέεται διὰ καταλλήλου ὀργάνου ὁ χνοῦς ἀνὰ πᾶσαν ὀγδόην ἡμέραν, ἕως οὗ ὡριμάσωσι τὰ τυρία καὶ καλυφθῶσιν ὑπὸ λευκοφαίου λιπαρᾶς οὐσίας, ἥτις καὶ αὐτὴ ἀποξέεται.

Ἀφ' οὗ δὲ τὰ τυρία μείνωσι τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν τοῖς ὑπογείοις, ἐκλέγονται ἑκάστοτε τὰ ὡριμώτερα καὶ ἀποστέλλονται πρὸς πώλησιν. Σημειωτέον δ' ὅτι τὰ κατασκευασθέντα κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας δὲν εἶνε κατάλληλα νὰ διατηρηθῶσι καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, μάλιστα δὲ διὰ τὴν θερμότητα τῆς ὥρας τοῦ ἔτους. Τὰ τῶν τελευταίων δὲ μηνῶν, ἅτινα μένουσιν ἐν τῷ ὑπογείῳ πλειότερον χρόνον, εἶνε τὰ ἄριστα καὶ τὰ μάλιστα περιζήτητα.

Ἡ δὲ καθ' ἑβδομάδα γινομένη ἀπόξεσις τῶν τυρίων σκοπὸν ἔχει νὰ διευκολύνῃ τὴν συνάφειαν τοῦ τυρίου καὶ τοῦ δροσεροῦ ἀέρος τοῦ ὑπογείου· ἐπ' ἐσχάτων δὲ πρὸς αὔξησιν τῆς συναφείας ταύτης εἰσήγαγον τὸ κέντημα διὰ μακρᾶς βελόνης, ἣν ἐμπήγουσιν εἰς πολλὰ μέρη τῆς ἐπιφανείας τοῦ τυρίου ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου, καὶ οὕτω πως εἰσέρχεται ὁ ἀὴρ διὰ τῶν σχηματιζομένων ὀπῶν. Παράγεται δὲ ὀξυάνθραξ, ὅστις εἶνε ἡ αἰτία τῶν πρασίνων κοιλοτήτων τῶν παρατηρουμένων ἐν τῷ τυρίῳ. Ἐν ᾧ δὲ γίνονται πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι μεταβολαί, ἀναπτύσσεται ἀνεπαισθήτως τὸ κυανοποίκιλον ἐκεῖνο χρῶμα, προϊὸν βλαστήσεως κρυπτογαμικῆς τοῦ καλουμένου **Penicillium glaucum**, οὗ τὰ σπερμάτια ἀπετέθησαν ἐν τῷ τυρίῳ μετὰ τῆς κόνεως τοῦ εὐρωτιῶντος ἄρτου.

Ἀρχαιοτάτη εἶνε ἡ συνήθεια τοῦ κατασκευάζειν τὰ τυρία ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ Ῥοκφόρ, ὡς φαίνεται ἔκ τινος παλαιοῦ ἐγγράφου, λέγοντος ὅτι τῷ 1070 ἄνθρωπός τις Φλοτὰρ Δεκορνοῦς, κληροδοτήσας γαίας εἴς τινα Μονήν, συγκατηρίθμει μεταξὺ τῆς προσόδου αὐτῶν δύο τυρία, ἅτινα ὤφειλε νὰ δίδῃ εἰς αὐτὸν ἕκαστον ὑπόγειον τοῦ χωρίου Ῥοκφόρ. Τῷ δὲ 1550 διάταγμα τοῦ κοινοβουλίου τῆς Θολώσης παρέχει εἰς τὸ Ῥοκφὸρ τὸ προνόμιον τῆς κατασκευῆς τοῦ τυρίου τοῦ λεγομένου Ῥοκφόρ, καὶ ἐπιβάλλει πρόστιμον ἐξ λιβρῶν τὸν στατῆρα εἰς πάντα φωραθησόμενον ὅτι κατεσκεύασε τοιοῦτον ἔξω τοῦ χωρίου Ῥοκφόρ.

Ἐκ τῶν κατωτέρω ἀριθμῶν φαίνεται ἡ βαθμιαία πρόοδος τῶν προϊόντων τῶν ὑπογείων τοῦ Ῥοκφόρ.

Τῷ 1800	παρήχθησαν	250,000 χιλιογρ. τυρίου.	
Τῷ 1820	»	»	300,000
Τῷ 1840	»	»	750,000
Τῷ 1860	»	»	2,700,000
Τῷ 1870	»	»	3,600,000
Τῷ 1873	»	»	4,000,000

Ἐὰν δὲ ὑπολογίσωμεν τὴν ἐλάττωσιν τοῦ βάρους 23 τοῖς 100, βλέπομεν ὅτι 3,000,000 χιλιογράμμων τυρίου ἐξαποστέλλονται κατ' ἔτος εἰς τὸ ἐμπόριον καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον ἐκ τῶν ὑπογείων τοῦ μικροῦ Ῥοκφὸρ γινομένης κινήσεως κεφαλαίου 20,000,000 φράγκων. **Π

Ἱστορικόν

ΤΩΝ ΥΕΛΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΑΘΥΡΩΝ

[Ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ A. Sauzay «La Verrerie»].

Ἡ συνήθεια τῆς χρήσεως τῶν ὑέλων πρὸς προφύλαξιν τῶν οἰκιῶν ἀνέρχεται ἆρά γε εἰς ἐποχὴν ἀόριστον, ἢ μήπως, ὡς πολλοὶ ἔτι καὶ νῦν φρονοῦσιν, εἶναι ἐφεύρεσις σχετικῶς νεωτέρα; Ἐν τῇ ἀφηγήσει, ἣν ὁ Ἰουδαῖος Φίλων κατὰ τὴν πρὸς τὸν Καλλιγούλαν πρεσβείαν αὐτοῦ ἐποιήσατο, ὑπάρχουσιν ἐκφράσεις, αἵτινες θεωροῦνται ὡς ὑπαινισσόμεναι τὴν χρῆσιν τῆς ὑέλου, αὐτὸς δ' ὁ Σενέκας βεβαιοῖ ἐν τῇ 90ῇ ἐπιστολῇ του, ὅτι ἡ ὕελος ἐφευρέθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του. Τοῦτο ἀπεκρούετο ὑπὸ τῶν νεωτέρων σοφῶν, μὴ παραδεχομένων ὅτι ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐγίνετο οἵα σήμερον χρῆσις τῆς ὑέλου, εἰς ἔμφραξιν τῶν παραθύρων, μόνος δ' ὁ Winckelmann ἀντεῖπεν εἰς αὐτούς, κηρυχθεὶς ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας τῆς ὑέλου ἐφευρέσεως. Ἐκ τούτου προῆλθον συζητήσεις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀντιδοξούντων, αἵτινες ὅμως εἰς οὐδεμίαν ἐφαίνοντο ὅτι ἔμελλον νὰ ἀπολήξωσι διαφώτισιν τοῦ πράγματος, ὅτε περίστασίς τις ἦλθεν ἀπροσδοκήτως νὰ δώσῃ πέρας εἰς τὰς ἀμφισβητήσεις, λύουσα ὁριστικῶς τὸ ζήτημα. Ἡ περίστασις δ' αὕτη εἶνε ἡ ἀνακάλυψις ὑέλων κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Πομπηΐας, αἵτινες εὑρέθησαν διατηρούμεναι ἔτι ἐν τοῖς ὀρειχαλκίνοις αὐτῶν πλαισίοις, ἅτινα ἀπὸ δέκα ἤδη αἰώνων ἔκειντο τεθαμμένα ὑπὸ τὴν γῆν.

Ὁ ἀρχιτέκτων **Mazois** ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Τὰ ἐρείπια τῆς Πομπηΐας» βεβαιοῖ ὅτι αἱ ὕελοι αὗται εἶχον πλάτος 0μ,50 καὶ ὕψος 0μ,72, τὸ δὲ βάρος αὐτῶν ἦτο ἀπὸ 5 ἕως 6 χιλιόγραμμα.

Εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ἡ τόσον ὠφέλιμος τῆς ὑέλου χρῆσις, τῇ βοηθείᾳ τῆς ὁ-

Digitized by Google

ποίας τὸ φῶς διεδέχετο τὸ σκότος, ἥτις κατὰ τὴν θέλησιν τῶν ἐνοικούντων εἰσῆγεν εἰς τὰς οἰκίας τὰς ζωογόνους τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας, ἥτις προεφύλαττε τοὺς κατοίκους ἀπὸ τῶν πάγων τοῦ χειμῶνος, καὶ ἐδιπλασίαζεν οὕτως εἰπεῖν τὸν βίον διπλασιάζουσα τὸ φῶς, ἦτο δυνατὸν νὰ λησμονηθῇ; Καὶ ὅμως ἐλησμονήθη, διότι ἐπ' αἰῶνας ὁλοκλήρους αἱ ὕελοι ἐξηφανίσθησαν, ἀντικατασταθεῖσαι ὑπὸ ξυλίνων παραθυροφύλλων, ὑπὸ φεγγιτῶν, ὑπὸ δερμάτων καὶ τέλος ὑπ' ἐλαιοβρέκτου χάρτου.

Ὁ πρῶτος συγγραφεύς, ὅστις ποιεῖται μνείαν τῶν ὑέλων, ὡς χρησίμων πρὸς περίφραξιν οὐχὶ τῶν οἰκιῶν, ἀλλὰ τῶν στενῶν παραθύρων τῶν ἐκκλησιῶν, εἶναι ὁ Lactance, ὅστις λέγει «... ἡ ψυχή μας βλέπει καὶ διακρίνει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ σώματος τὰ ἀντικείμενα ὡς δι' ὑελοφράκτων παραθύρων». Δὲν πρέπει δὲ νὰ φανταζώμεθα ὅτι αἱ ὕελοι ἐκεῖναι ἦσαν ὅμοιαι τῶν σημερινῶν· διότι αἱ ὕελοι, περὶ ὧν ἀναφέρει ὁ συγγραφεύς, ἦσαν μικρότατα στρογγυλὰ τεμάχια, ὀλίγον διαφανῆ, γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα cives. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς οἰκίας, ἡ χρῆσις τῶν ὑελωμάτων, ἅτινα κατ' ἀρχὰς ἀπετελοῦντο ἐκ τῆς συναρμογῆς πολλῶν μικρῶν τεμαχίων περιβαλλομένων ὑπὸ μολυβδίνων πλαισίων, μόλις ἀνέρχεται εἰς τὸν 14ον αἰῶνα, καὶ τότε δὲ ἀκόμη ἦτο τόσον σπανία ἡ χρῆσις αὐτῶν, ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ παράθυρα τῶν ἀνακτόρων δὲν εἶχον ὅλα ὑέλους τοιαύτας.

Ἐν τῷ λογιστικῷ βιβλίῳ τοῦ Jean Avin, γενικοῦ εἰσπράκτορος τῆς Auvergne, ἀναγινώσκομεν:

«Διὰ τὴν ἄφιξιν τῆς δουκίσσης de Berry, μεταβαινούσης (1413) εἰς Montpensier, κατεσκευάσθησαν στεφάναι τινὲς εἰς τὰ παραθυρώματα τοῦ ἄνω πύργου, πρὸς προφύλαξιν τῶν κηρωτῶν (toiles cirées) δι' ἔλλειψιν ὑέλων.»

Ἰδοὺ καὶ ἕτερον παράδειγμα. Πρόκειται περὶ τῆς λαμπροτάτης αὐλῆς τῶν ἰσχυρῶν δουκῶν τῆς Βουργωνίας, διὰ τὸ ἀνάκτορον τῶν ὁποίων παρήγγειλαν (1647) «εἴκοσι ξύλινα τεμάχια πρὸς προφύλαξιν τῶν χαρτίνων ὑέλων τῶν χρησίμων διὰ τὰ παράθυρα τῶν δωματίων».

Τὰ δύο ταῦτα χωρία μαρτυροῦσιν ἐπαρκῶς τὴν ἔλλειψιν ὑέλων καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ἡγεμονικαῖς κατοικίαις. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλαι ἀποδείξεις μαρτυροῦσαι περὶ τῆς σπανιότητος καὶ τοῦ βαρυτίμου αὐτῶν ἐν ἐποχῇ κατὰ ἕνα αἰῶνα μεταγενεστέρᾳ.

Ἔν τινι λογαριασμῷ φέροντι χρονολογίαν 1567, γραφέντι δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου τοῦ δουκὸς Νορθάμπερλαν, εὑρίσκομεν:

«Ἐπειδή, ὁσάκις πνέῃ σφοδρὸς ἄνεμος, αἱ ὕελοι τοῦ πύργου τούτου καὶ τῶν ἄλλων πύργων τοῦ ἄρχοντος κάμπτονται καὶ φθείρονται, καλὸν εἶναι ἵνα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ αἱ ὕελοι ἑκάστου παραθύρου ἀποσπῶνται καὶ ἀσφαλίζωνται... ὁσάκις δὲ ὁ κύριος ἢ ξένοι διαμένωσιν ἐν τῷ πύργῳ, νὰ τοποθετῶνται πάλιν, ἀνεξόδως, ἐνῷ τώρα ἡ φθορὰ εἶναι πολυδάπανος καὶ ἀπαιτεῖ μεγάλας ἐπιδιορθώσεις».

Ἐπειδὴ εὑρισκόμεθα ἐν Ἀγγλίᾳ, ἂς προσθέσωμεν, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ὕελον, ἐπὶ πολὺ αὕτη ὑπῆρξεν ὑποτελὴς τῇ Γαλλίᾳ. Καὶ ἐνταῦθα μὲν ὁ ἀββᾶς Bedé, ἡγούμενος τῆς μονῆς Jarrow, λαμβάνει ἐκ τῆς Γαλλίας ὑέλους διὰ τὴν ἐκκλησίαν του, ἐκεῖ δὲ ὁ Ἰάκωβος Wilfrid ζητεῖ ὑέλους καὶ ὑελοποιοὺς πρὸς προφύλαξιν τῶν παραθύρων τῆς μητροπόλεως ἐν York. Ἡ χρῆσις τῶν ὑέλων, ἡ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀνήκουσα, ἦτο τόσον περιωρισμένη ἐν Ἀγγλίᾳ, ὥστε κατὰ τὸν 16 καὶ 17 αἰῶνα, ἐν Σκωτίᾳ τὰ ἀνάκτορα δὲν εἶχον ὑέλους, εἰμὴ μόνον εἰς τὸ κύριον πάτωμα.

Ὅπως τέλος ὑποδείξωμεν, ὅτι ἡ κοινὴ χρῆσις τῶν ὑέλων εἶναι νεωτέρας ἐποχῆς, ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι περὶ τὰ τέλη τοῦ 18 αἰῶνος, πρὸ 100 μόλις ἐτῶν, οὐ μόνον εἰς τὰς μικρὰς πόλεις τῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν Παρισίοις ἀκόμη, ὑπῆρχεν ἑταιρία κατασκευαστῶν παραθύρων (châssisiers), ὧν τὸ ἐπάγγελμα ἦτο νὰ φράττωσι τὰ παράθυρα οὐχὶ δι' ὑέλων, ἀλλὰ μόνον διὰ τεμαχίων ἐλαιοβρέκτου χάρτου.

Ἐκ τούτου, ἀναμφιβόλως, καὶ ἡ παλαιὰ γαλλικὴ παροιμία: «L'abbaye est pauvre, les vitres ne sont que de papier». Α. Κ—ης

Ἐν Σύρῳ.

Η ΚΟΝΙΣ ΚΑΙ Ο ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ
τῆς ὁμίχλης.

Ὁ κ. Τζὼν Αἴτκεν ἀνεκοίνωσε τελευταῖον εἰς τὴν Βασιλικὴν Ἑταιρίαν τοῦ Ἐδιμβούργου πολλοῦ διαφέροντος ἀξίαν παρατήρησιν ἐπὶ τῆς γενέσεως τῆς ὁμίχλης καὶ τῶν νεφῶν. Αἱ γνώσεις ἡμῶν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ σχηματισμοῦ τῶν νεφῶν καὶ τῶν ὁμιχλῶν ὁμολογητέον ὅτι εἶνε ἀτελέσταται, ἀλλὰ καὶ τὰ συμπεράσματα τοῦ κ. Αἴτκεν ἔχουσί τι τὸ παράδοξον· καίτοι ὅμως τοιαῦτα, δέον νὰ γείνωσι γνωστά.

Κατὰ τὸν φυσικὸν τοῦ Ἐδιμβούργου δὲν ὑπάρχει ὁμίχλη ἄνευ κόνεως· ὅ ἐστι ἡ κόνις εἶνε τὸ σπέρμα, ἡ ἀρετηρία τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ὁμίχλης καὶ τῶν νεφῶν. Ἕκαστος κόκκος κόνεως καθίσταται πυρήν, περὶ τὸν ὁποῖον συμπυκνοῦνται οἱ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἀτμοὶ τοῦ ὕδατος. Ὁ κ. Αἴτκεν στηρίζει τὴν θεωρίαν ταύτην ἐπὶ πειραμάτων, ὧν ἓν θὰ ἐκπλήξῃ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τὸν ἀναγνώστην.

Λαμβάνει δύο μεγάλα δοχεῖα ὑέλινα, καὶ εἰς μὲν τὸ ἓν εἰσάγει συνήθη ἀέρα, εἰς τὸ ἕτερον δὲ ἀέρα κεκαθαρμένον, διηθισμένον διὰ πυκνοῦ πιλήματος βαμβακίνου (βάτας), εἶτα δὲ εἰσάγει ῥεῦμα ἀτμῶν εἰς ἀμφότερα τὰ ἀγγεῖα, ὅτε παρατηρεῖ τις, οὐχὶ ἄνευ τινὸς ἐκπλήξεως, ὅτι ἡ

Digitized by Google

διαφάνεια τοῦ περιέχοντος τὸν κεκαθαρμένον ἀέρα δοχείου οὐδόλως ἀλλοιοῦται, ἐνῷ ἡ τοῦ περιέχοντος τὸν συνήθη ἀέρα θολοῦται, σχηματιζομένου ἐντὸς ἀτμοῦ εἰς σκιερὸν νέφος, εἰς ἀληθῆ ὁμίχλην.

Ἐκ τούτου προκύπτει ὅτι τὰ μόρια τοῦ ὑδαροῦς ἀτμοῦ δὲν ἀρκοῦσιν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ νὰ παραγάγωσιν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ πεπυκνωμένον ἀτμόν, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ μετέωρος κόνις· ἕκαστον δὲ μόριον κόνεως θέλει περιβληθῆ ἐλάχιστον ποσὸν ὕδατος, καὶ θὰ κυματίζῃ ἐν τῷ ἀέρι. Ἐὰν ἡ κόνις δὲν εἶνε ἱκανῆς ποσότητος, οἱ δὲ ἀτμοὶ εἶνε ἄφθονοι, τὸ ὑγρὸν περικάλυμμα θὰ βαρύνῃ τὰ στερεὰ μόρια τῆς κόνεως, καὶ θέλουσι καταπέσει. Τοῦτο δὲ παρατηρεῖται, ὅτε ὁ καιρὸς κλίνει πρὸς τὴν βροχήν.

Ὁ Αἴτκεν προβαίνει συμπεραίνων νὰ εἴπῃ ὅτι, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε κόνις ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, δὲν θὰ ὑπῆρχον οὔτε ὁμίχλη, οὔτε νέφη, οὔτε ἴσως βροχή. Ὁ ἀὴρ δέ, ὑπερκορὴς γενόμενος ἀτμῶν, ἤθελε καταθέτει μόνον στρῶμα ὕδατος ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀντικειμένων τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.—Ἐάν, λέγει, αἱ ὁμίχλαι εἶνε συνηθέσταται ἐν Λονδίνῳ, τοῦτο προέρχεται, διότι ὁ ἀὴρ τῆς πόλεως εἶνε πλήρης καπνοῦ καὶ κόνεως εἰς μεγίστην ποσότητα.

Ἄλλοι φυσικοὶ παρετήρησαν, ἰδίᾳ ὁ Τυνδάλ, τὴν συμμετοχὴν τῆς κόνεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὁμίχλης· ἀλλὰ πρέπει τις νὰ παραδεχθῇ μετὰ τοῦ κ. Αἴτκεν ὅτι ὄντως ἡ κόνις εἶνε ὁ πυρήν, περὶ τὸν ὁποῖον συμπυκνοῦνται οἱ ὑδάτινοι ἀτμοί; Εἶνε δύσκολόν πως ν' ἀποφανθῇ τις ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης. Ἀντιπαρατηροῦμεν δέ, ὅτι κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην δυσκόλως ἐξηγεῖται ὁ σχηματισμὸς ὁμίχλης καὶ νεφῶν ὑπὲρ τοὺς ὠκεανούς, ὅπου ὁ ἀὴρ εἶνε μὲν κεκορεσμένος ὕδατος, σπανίζει δὲ ἡ κόνις[1].

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ κ. Αἴτκεν ὁμιλεῖ περὶ τῆς κόνεως ὡς ἐχούσης μορφὴν τοσοῦτον λεπτὴν καὶ ἀδιόρατον, ὥστε τὰ πάντα ὁμολογουμένως δύναταί τις νὰ παραδεχθῇ. Θερμαίνει ὕελον, σίδηρον, χαλκὸν ἐν μέσῳ διηθισμένου ἀέρος, καὶ παράγει πάραυτα σκιερὰν ὁμίχλην. Τὸ σύνηθες ἅλας παράγει κόνιν ἀπείρως λεπτοτάτην, εἰς ταύτην δὲ ὁμολογουμένως ἀποδοτέον τὰς ὁμίχλας καὶ τὰ νέφη τῶν θαλασσῶν.

Ὁπωσδήποτε ἡ νέα αὕτη ἔποψις τοῦ θέματος τούτου, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Αἴτκεν ἔφερεν ἐν μέσῳ, εἶνε ἀξία τῆς προσοχῆς τῶν παρατηρητῶν τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ τῶν μετεωρολόγων.

[Journal des Débats].

1. Ἐνταῦθα σημειοῦμεν παρὰ τὸ πείραμα τοῦ Αἴτκεν, τὸ τοῦ κ. Τυνδάλ, ὁ ὁποῖος εἰσάγων εἰς ἀγγεῖον πλῆρες ἀέρος διηθισμένου ῥεῦμα ἀτμοῦ, παράγει ἀμέσως νέφος σκιερόν, ἅμα ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ῥίψῃ φωτεινὴν ἀκτῖνα.

Ἐμπορία

ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΑΦΙΔΟΚΑΡΠΟΥ

κατὰ τὸ 1880.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους πληροφορίας ὁ μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου παραχθεὶς καὶ ἐξαχθεὶς σταφιδόκαρπος ἀνέρχεται εἰς 170,741,269 λίτρας (μία λίτρα=133 δραμ. ἤτοι 3 λίτρ. περίπου 1 ὀκά).

Κατ' ἐπαρχίας δὲ ἐξ ὧν παρήχθη ἀναλυομένη ἡ ἐξαγωγὴ ἔχει οὕτω:

Ἐπαρχία	Ἠλείας	λίτραι	39,911,634
»	Τριφυλίας	»	25,564,046
»	Πατρῶν	»	20,153,197
»	Αἰγιαλείας	»	15,916,265
»	Καλαμῶν καὶ Μεσσήνης	»	15,572,248
»	Κορινθίας.	»	9,839,485
»	Πυλίας	»	12,909,604
»	Ζακύνθου	»	8,728,332
»	Πάλλης	»	7,480,340
»	Κραναίας	»	4,813,387
»	Ὀλυμπίας	»	4,066,111
»	Μεσολογγίου . . .	»	1,934,196
»	Ἀργολίδος	»	1,387,713
»	Λευκάδος.	»	1,081,776
»	Σάμης	»	668,622
»	Ναυπακτίας. . . .	»	405,546
»	Κυπαρισσίας. . . .	»	104,587
»	Γυθείου	»	100,663
»	Βονίτσης.	»	34,013
»	Ἰθάκης	»	33,664
»	Ἀττικῆς	»	18,070
»	Δωρίδος	»	17,770
		Ἐν ὅλῳ, λίτραι	170,741,269

Τὸ πλεῖστον τοῦ ποσοῦ τούτου ἐστάλη εἰς Ἀγγλίαν, κατὰ δεύτερον εἰς Γαλλίαν καὶ τρίτον εἰς Ἀμερικήν, τὸ ἐπίλοιπον δὲ ποσὸν εἰς Ὁλλανδίαν, Αὐστρίαν, Βέλγιον, Γερμανίαν, Ῥωσσίαν, Ἰταλίαν, Τουρκίαν, Ῥωμουνίαν καὶ Αἴγυπτον.

Οἱ λιμένες δὲ οἱ ἑλληνικοί, ἐξ ὧν κυρίως ἐξήχθη τὸ ἀνωτέρω ποσόν, εἶνε οἱ ἑξῆς μετὰ τῆς σημειώσεως τοῦ ἐξαχθέντος ποσοῦ·

Λιμὴν	Πατρῶν	λίτραι	67,817,622
»	Κατακώλου	»	33,851,848
»	Αἰγίου	»	17,347,030
»	Καλαμῶν.	»	14,271,357
»	Ναυπλίου	»	1,376,213
»	Νησίου	»	620,431
»	Πύλου	»	657,837
»	Κορώνης.	»	1,430,603
»	Ζακύνθου	»	14,910,145
»	Ἀργοστολίου	»	8,535,851
»	Ληξουρίου	»	7,480,340
»	Κυλλήνης.	»	1,773,370
»	Σάμης	»	656,322
»	Ἄσσου	»	12,300
		Ἐν ὅλῳ, λίτραι	170,741,269

Α. Μ.

Κατὰ τὸ 1879 ᾠκοδομήθησαν ἐν Λονδίνῳ νέαι οἰκίαι 21,589, ἐσχηματίσθησαν δὲ νέαι ὁδοὶ 401 καὶ δύο μεγάλαι πλατεῖαι, αἵτινες ἐν συνόλῳ ἔχουσι μῆκος 115 χιλιομέτρων.

Digitized by Google

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Τὸ ἀκόλουθον λίαν νόστιμον μικρᾶς κόρης διηγεῖτό τις προχθὲς, αὐτήκοος γενόμενος·

Ἡ Κυρία Μ** ἔφερεν εἰς φῶς ὡραῖον ἀγοράκι. Τὴν ἐπιοῦσαν παρουσιάζουσι τὸ νεογνὸν εἰς τὴν τριετῆ κόρην της, ἡ ὁποία τρελλαίνεται διὰ ταὶς κοῦκλαις.

— Ὢ! λέγει αὐτὴ, ἀπωθοῦσα τὸ νεογνὸν, δὲν τὴν θέλω ἐγὼ αὐτὴ τὴν κοῦκλα· αὐτὴ εἶνε *ἀπὸ κρέας!*

*
* *

Ἰδοὺ καὶ ἓν τοῦ Ναπολέοντος Α'.

Ἐν τῷ *Γαλλικῷ Θεάτρῳ* παριστάνετο τραγῳδία τις τοῦ κόμητος Β..., ἔργον εἰς ἄκρον μονότονον. Ἑσπέραν τινὰ ὁ αὐτοκράτωρ μεταβαίνει μετὰ τῆς Ἰωσηφίνας νὰ ἀκούσῃ τὸ δρᾶμα· ἀλλὰ μετὰ τὴν δευτέραν πρᾶξιν ἀηδιάσας σηκώνεται νὰ φύγῃ. Καθὼς διήρχετο τὸν πρόδομον τοῦ θεάτρου, βλέπει κλητῆρά τινα βαθέως κοιμώμενον.

— Ὁ καϋμένος! λέγει ὁ Ναπολέων, θὰ ἤκουε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν *πόρτα*.

*
* *

Γνώμη φιλοσόφου τινὸς τῶν Χαυτείων:

Ὁ χαμένος καιρὸς εἶνε ὁ μόνος, ὁ ὁποῖος δὲν μᾶς ἀφίνει λυπηρὰς ἀναμνήσεις.

*
* *

Ἄλλος τις ἔλεγε προχθές:

— Ἠξεύρετε τί εὐχαριστεῖ πλειότερον παντὸς ἄλλου μίαν γυναῖκα;

— Τὸ νὰ εἶνε ὡραία;

— Ὄχι· τὸ νὰ βλέπῃ ἄλλας ἀσχήμους.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ δημοτικότης εἶνε λαμπρὸν ξενοδοχεῖον, ὅπου ἐμβαίνει τις ἐν θριάμβῳ διὰ τῆς θύρας, καὶ ὁπόθεν ἐκβαίνει διὰ τοῦ παραθύρου ἢ διὰ τῆς καπνοδόχης, αἱματόφυρτος ἢ πλήρης ἀσβόλης.

*** Ἔχεις δύο πράγματα ἐπίσης ἐπιβλαβῆ, ἀλλ' ἐπίσης δυσεκρίζωτα: τὰ ζιζάνια τοῦ κήπου σου, καὶ τὴν περὶ σεαυτοῦ ἀρίστην ὑπόληψιν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Αὐστραλίᾳ, ἰδίως δὲ ἐν ταῖς παρὰ ταύτην νήσοις τῶν Μαλαίων, μεταχειρίζονται μεγάλους πιθήκους νοημονεστάτου τινὸς εἴδους, ὅπως τοὺς δούλους εἰς μέρη τινὰ τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ κοκοφοῖνιξ ἐν ταῖς χώραις ταύταις εἶνε πολύτιμον δένδρον ἕνεκα τῶν καρπῶν αὐτοῦ, οἵτινες ὅμως δυσκόλως συλλέγονται. Οἱ κάτοικοι λοιπὸν διδάσκουσι τοὺς πιθήκους ν' ἀναρριχῶνται ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ νὰ ἐκλέγωσι τὰ ὡριμώτερα τῶν κοκοκαρύων, παραπλησίως ὅπως ὁ Ἄραψ τῆς Μοζαμβικῆς διδάσκει εἰς τοὺς μαύρους του τὸ ἔργον τοῦτο. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶνε ὅτι οἱ πίθηκοι ἐκτελοῦσιν εὐχαρίστως τὴν ἐργασίαν ταύτην.

Ἐφημερὶς τῆς νήσου Ταπροβάνης (Ceylan) ἀναφέρει ὅτι ἐν τῇ νήσῳ Σιγκαπόρῃ καὶ ἐν τῇ νήσῳ Πενέγκῳ (παρὰ τὴν Μαλάκαν) μεταχειρίζονται πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο πιθήκους, οὓς ἐκγυμνάζουσιν ἐν Ἀτσὶν (Σουμάτρα) ἔμποροι πλάνητες, καὶ δίδουσιν ἐπὶ μισθώματι. Οἱ πίθηκοι οὗτοι ἀναρριχῶνται ἐπὶ τῶν δένδρων δεδεμένοι διὰ σχοινίων, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν κυρίων των, καὶ συλλέγουσι τὸν καρπὸν τὸν ὥριμον, δάκνοντες τὸν μίσχον ἢ ποδίσκον τῶν καρύων, μέχρις οὗ ἀποκοπῇ ἐκ τοῦ στελέχους.

Ἡ σχολὴ τῆς ἰατρικῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βιέννης συνῆλθε τὸν παρελθόντα μῆνα εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν ὅπως ἀποφανθῇ ἐπὶ προτάσεως τοῦ καθηγητοῦ Jaeger, ἀφορώσης εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ δουκὸς Καρόλου-Θεοδώρου, ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας ὡς μέλους ἐπιτίμου τῆς σχολῆς. Ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν λόγων, δι' οὓς ὑπέβαλε τοιαύτην πρότασιν, ὁ καθηγητὴς Jaeger ἀπαριθμεῖ τὰ ἀπειράριθμα προσόντα τοῦ δουκὸς ἰατροῦ, ὅπως τύχῃ τῆς μεγάλης ἐκείνης τιμῆς. Οὐ μόνον ὁ δοὺξ ἔλαβε τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς, ἀλλ' ἐνδελεχῶς ἀσχολεῖται περὶ τὴν ὀφθαλμολογίαν, περὶ μελέτας διὰ τοῦ μικροσκοπίου, καὶ περὶ τὴν θεραπείαν ἀσθενῶν, ἐν οἷς πᾶσι μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἐργάζεται. Ἐξέδωκε δὲ καὶ πραγματείαν περὶ τῆς ἀνατομίας καὶ παθολογίας τοῦ ὑελώδους σώματος τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὅπερ μαρτυρεῖ καταφανῆ ἔρωτα πρὸς τὴν ἰατρικὴν, καὶ ἐργασίαν ὠφέλιμον καὶ ὅλως νέαν. Δὲν περιορίζονται δ' ἐνταῦθα μόνον τὰ προσόντα τοῦ δουκὸς Καρόλου, ἀλλὰ προτίθεται ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ νοσοκομείου τοῦ Tegernsee, καὶ τὴν κατασκευὴν ἑτέρου ἰδίαις δαπάναις.

Τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον, ἂν καὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν συμβὰν, εὑρίσκομεν ἔν τινι τῶν τελευταίων φύλλων τοῦ «Figaro».

Ὅτε ἐν ἔτει 1860 ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἐπεσκέφθη τοὺς Παρισίους, ὁ νομάρχης τοῦ Σηκουάνα ἀνέθηκεν εἰς διάσημόν τινα ἀρχιτέκτονα νὰ ὀργανώσῃ τὰς ἑορτὰς, αἵτινες ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῶσιν εἰς τιμὴν τῆς Μεγαλειότητός της.

Ὁ ἀρχιτέκτων, ἀφοῦ ἐξετέλεσεν ὅσον ἔνεστι τελείως τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολὴν, ἐζήτησε παρὰ τοῦ νομάρχου ὡς ἀμοιβὴν νὰ τὸν παρουσιάσῃ εἰς τὴν βασίλισσαν.

— Ἀλλὰ μὲ τὸ ὑπογένειον ὁποῦ ἔχετε, εἶνε ἀδύνατον, φίλε μου. Κόψατέ το, καὶ σᾶς παρουσιάζω.

— Νὰ κόψω τὸ ὑπογένειόν μου! Ποτέ!

Τὴν ἐπαύριον καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ὁ ἀτυχὴς ἀρχιτέκτων ἐταλαντεύετο μεταξὺ τῆς πρὸς τὸ γένειόν του ἀγάπης καὶ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν βασίλισσαν. Τέλος κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, κατισχυσάσης τῆς τελευταίας

Digitized by Google

ταύτης, τὸ περισπούδαστον ὑπογένειον προσηνέχθη θυσία, ὁ δὲ ἀρχιτέκτων καλῶς ἐξυρισμένος εὑρίσκετο μετὰ μίαν ὥραν εἰς τὸ Δημαρχεῖον, μὴ *ἀφίνων ἀπὸ κοντὰ* τὸν νομάρχην.

Ἀλλὰ αἱ παρουσιάσεις γίνονται, μὲ ὅλα δὲ τὰ νεύματά του πρὸς τὸν νομάρχην, τὰ σημεῖα τῶν ὀφθαλμῶν, τοὺς ψιθυρισμούς, βλέπει ὅτι ἡ βασίλισσα ἀπομακρύνεται χωρὶς αὐτὸς νὰ παρουσιασθῇ.

— Λοιπόν, λέγει κατόπιν πρὸς τὸν νομάρχην μὲ ὕφος ἐπιπλήξεως, καὶ ἡ ὑπόσχεσίς σας;

— Ποία ὑπόσχεσις, Κύριε;

— Νὰ μὲ παρουσιάσητε εἰς τὴν βασίλισσαν.

— Ὑπὸ ποίαν ἰδιότητα;

— Ὡς διοργανώσαντα τὰς ἑορτάς.

— Πῶς! σὺ εἶσαι φίλτατε; ἀνεφώνησεν ὁ νομάρχης, βάλλων δυνατὸν καγχασμόν... Ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ μὲ εἰδοποιήσῃς· ἔτσι ποῦ ἔγεινες μοῦ ἦτον ἀδύνατον νὰ σὲ ἀναγνωρίσω!

Περὶ τῆς ἱκανότητος τῶν Ἄγγλων ἀνταποκριτῶν πολλὰ ἐγράφησαν μέχρι τοῦδε. Ἐφημερίς δέ τις ἀναφέρει ἐσχάτως καὶ τὸ ἀκόλουθον γεγονός, ὅπερ συντελεῖ ἔτι μᾶλλον εἰς χαρακτηρισμὸν αὐτῶν.

Κατὰ τὸν πόλεμον τῶν Ἄγγλων ἐναντίον τῶν Ἀσσαντί, εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς, αἱ ἐφημερίδες τοῦ Λονδίνου δὲν εἶχον ἰδιαίτερον τηλεγραφικὸν σύρμα κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας εἰς Ἀγγλίαν, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ κομισθῶσιν αἱ εἰδήσεις εἰς Μαδέραν, ἐξ ἧς ἀπεστέλλοντο τηλεγραφικῶς. Ἐν τῇ νήσῳ λοιπὸν ταύτῃ εἶχον ἐγκαταστῆ οἱ ἀνταποκριταὶ τῶν ἐφημερίδων, σπουδαιότατον δὲ δι' αὐτοὺς ἦτο, τίς πρῶτος νὰ λάβῃ τὰς ἐπιστολὰς τῶν στρατιωτικῶν ἀνταποκριτῶν, οἵτινες παρηκολούθουν τὰς πολεμικὰς ἐργασίας. Ὅταν ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν νῆσον οἱ ἀνταποκριταὶ ἔμαθον ὅτι αἱ παρὰ τῆς χώρας τῶν Ἀσσαντὶ προερχόμεναι ἐπιστολαὶ ἔπρεπε νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς κάθαρσιν, τουτέστιν εἰς καπνισμόν, ὡς εἴθισται ἐν καιρῷ ἐπιδημίας. Τότε ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν «Ἡμερησίων Νέων» συνέλαβε τὴν ἀκόλουθον ἰδέαν, ὅπως δύναται πρῶτος νὰ ἀναγινώσκῃ τὰς ἐπιστολάς του. Μεταβαίνει εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ καπνισμοῦ ὑπάλληλον καὶ τοῦ λέγει·

— Κύριε, δὲν ἔρχομαι νὰ ζητήσω νὰ παραβῆτε τὰ καθήκοντά σας καὶ μοὶ παραδώσητε τὰς ἐπιστολάς μου πρὶν λάβητε ὅλας τὰς ἐπιβαλλομένας προφυλάξεις. Μόνον σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε νὰ λάβητε τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ μου καὶ νὰ ἀποσφραγίζητε τοὺς εἰς τὸ ὄνομά μου φακέλλους ἅμα φθάνοντας· τὰς ἐν αὐτῇ ἐπιστολὰς κρατεῖτε ἀνοικτὰς διὰ τῆς λαβίδος ἔνδοθεν τοῦ γραφείου σας ὄπισθεν τῆς ὑέλου τοῦ παραθύρου, ἐγὼ δὲ ἐρχόμενος ἔξωθεν λαμβάνω γνῶσιν τοῦ περιεχομένου αὐτῶν. Περισσότερον δὲν μὲ χρειάζεται, καὶ διὰ τὴν ἐκδούλευσιν αὐτὴν θὰ σᾶς εἶμαι μεγάλως εὐγνώμων.

Ὁ ὑπάλληλος παρεδέχθη τὴν συμφωνίαν, οὕτω δὲ τὰ «Ἡμερήσια Νέα» ἠδυνήθησαν νὰ δημοσιεύσωσι πρὸ ὅλων τῶν ἄλλων ἐφημερίδων τὰς περὶ τοῦ πολέμου ἐκείνου εἰδήσεις.

Αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες ἀναφέρουσιν, ὅτι πρὸ τινων ἡμερῶν δυσάρεστόν τι συνέβη εἰς τὴν Σάραν Bernhardt κατά τινα παράστασιν τῆς «Φαίδρας» ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Chicago. Ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει, καθ' ἣν στιγμὴν ὑποκρινομένη τὸ πρόσωπον τῆς Φαίδρας ἀνήγγελλεν εἰς τὴν Οἰνώνην ὅτι ἔχει ἀντίζηλον, ὅτι ὁ Ἱππόλυτος ἀγαπᾷ τὴν Ἀρικίαν, ἡ ἠθοποιός, ἐνῷ ἀπήγγειλε τὸν στίχον:

Va, laisse moi le soin de mon sort deplorable,

ἐλιποθύμησεν αἴφνης καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Οἱ θεαταὶ δὲν ἐνόησαν ὅτι ἡ ἠθοποιὸς διέκειτο κακῶς ἢ ὅταν εἶδον προστρέχοντα ἐν σπουδῇ τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου μετ' ἄλλων προσώπων, οἵτινες ἀναλαβόντες εἰς τοὺς βραχίονας αὐτῶν τὴν πάσχουσαν ἐξήγαγον τῆς σκηνῆς. Ἐδέησε δὲ νὰ καταπετασθῇ ἡ αὐλαία ἐπὶ πολλὴν ὥραν, ἕως ὅτου διὰ πολλῶν περιποιήσεων ἡ ἀσθενὴς ἀναλαβοῦσα δυνάμεις ἠδυνήθη νὰ ἀναφανῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ νὰ τελειώσῃ τὴν τελευταίαν πρᾶξιν.

Τὸ παρελθὸν ἔτος Σύλλογός τις εἶχε θέσει βραβεῖον 200 δολλαρίων διὰ τὸ καλίτερον ὑπόμνημα, ὅπερ ἤθελεν ἀποσταλῆ εἰς αὐτόν, πραγματευόμενον περὶ τῶν ἀσφαλεστέρων μέσων πρὸς καταστροφὴν τῶν ποντικῶν. Τὸ ὁρισθὲν βραβεῖον ἀπενεμήθη εἰς τὸν ἰατρὸν Burnett ἐκ Φιλαδελφείας, ὅστις ἐπὶ τοῦ τεθέντος θέματος ἀπέστειλε τὸ λακωνικὸν τοῦτο ὑπόμνημα: «Τὸ ἀσφαλέστερον μέσον πρὸς καταστροφὴν τῶν ποντικῶν εἶνε ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν γάτων». Εις Αναγνωστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὰ πλεῖστα τῶν ἀνθέων, τῶν δρεπομένων πρὸς κόσμησιν αἰθούσης ἢ δωματίου, μαραίνονται συνήθως, ἀφοῦ μείνωσι περὶ τὰς 24 ὥρας εἰς τὸ ὕδωρ. Τινὰ διατηροῦνται πλειότερον, ὅταν τὸ ὕδωρ ἐν ᾧ εἰσὶν ἐντεθειμένα ἀνανεόνεται συχνότερον καὶ ῥίπτεται ἐντὸς αὐτοῦ μικρὸν δράγμα νίτρου. Διὰ τοῦ ἑπομένου δὲ τρόπου, ὃν κοινοποιεῖ ἡμῖν μία τῶν ἡμετέρων συνδρομητριῶν, δύνανται καὶ ὅλως μαραμμένα ἄνθη νὰ ἀναζωογονηθῶσι. Τὰ ἄνθη ἐντίθενται ἐντὸς ὕδατος θερμοῦ καὶ ἀρκετοῦ ὥστε νὰ καλύψῃ τοὐλάχιστον τὸ τρίτον τῶν στελεχῶν αὐτῶν· ὅταν δὲ τοῦτο ἀποψυχρανθῇ, τὰ ἄνθη ἀναλαμβάνουσι τὴν προτέραν αὐτῶν δροσερότητα καὶ ἀκμήν. Τότε ἀποκόπτει τις μέρος ὅσον τὸ πάχος δακτύλου ἀπὸ τοῦ στελέχους αὐτῶν καὶ ἐνθέτει πάλιν αὐτὰ εἰς καθαρὸν ὕδωρ. Τὰ λίαν τρυφερὰ ἄνθη καὶ τὰ χρώματος λευκοῦ καὶ ἀνοικτοῦ δὲν ἀναζωογονοῦνται τόσον τελείως, ὅσον τὰ εὐρωστότερα καὶ τὰ ἔχοντα χρῶμα σκοτεινόν.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 270 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Αθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.–Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ιανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι –Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 **1 Μαρτίου 1881**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

['Εκ τῶν τοῦ 'Εδμόνδου δὲ 'Αμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέχ. καὶ τέλος· ἴδε σελ. 113.

Ο ΒΟΣΠΟΡΟΣ

Μόλις ἐπιβάντες εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, βλέπομεν ὥς τινα πέπλον τεφρώδη ἐκτεινόμενον ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐπὶ τοῦ πέπλου τούτου διαγραφόμενα τὰ ὄρη τῆς Μοραυΐας καὶ Οὐγγαρίας, καὶ τὰς Ἄλπεις τῆς Κάτω Αὐστρίας. Ἡ ταχεῖα αὐτὴ μεταβολὴ τῆς σκηνογραφίας συμβαίνει πάντοτε ὁσάκις ἐπιβαίνει τις εἰς πλοῖον, ἐφ' οὗ ἀπαντῶνται τὰ πρόσωπα καὶ ἀκούονται ἤδη οἱ τόνοι τοῦ τόπου, διὰ τὸν ὁποῖον ἀναχωρεῖ. Εἴμεθα καθειργμένοι ἐντὸς κύκλου μορφῶν γερμανικῶν, αἵτινες μᾶς κάμνουν νὰ αἰσθανώμεθα πρὸ τῆς ὥρας τὸ ψῦχος καὶ τὴν πλῆξιν τῆς ἄρκτου. Οἱ ἡμέτεροι φίλοι μᾶς ἀφῆκαν· δὲν βλέπομεν πλέον εἰμὴ τρία λευκὰ μανδήλια κυματιζόμενα ἐπὶ μακρυνοῦ καϊκίου, καὶ ἐν τῷ μέσῳ λέμβων ἀπερχομένων καὶ ἐρχομένων κατέναντι τοῦ τελωνείου. Εὑρισκόμεθα εἰς τὸ αὐτὸ ἀκριβέστατα μέρος, ὅπου ἠγκυροβόλησε τὸ Σικελικὸν ἀτμόπλοιον τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς μας. Εἶνε ὡραία φθινοπωρινὴ ἑσπέρα λαμπρὰ καὶ χλιαρά. Οὐδέποτε ἡ Κωνσταντινούπολις μᾶς ἐφάνη τόσον φιλομειδὴς καὶ τόσον μεγάλη. Ἂς προσπαθήσωμεν διὰ τελευταίαν φορὰν νὰ ἐντυπώσωμεν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν τὰ ἀπέραντα διαγράμματα καὶ τὰ ἀόριστα χρώματα τῆς μαγικῆς πόλεως, καὶ ἂς ῥίψωμεν τὸ βλέμμα διὰ τελευταίαν φορὰν εἰς τὸ βάθος τοῦ θαυμασίου ἐκείνου Κερατίου κόλπου, ὅστις ἐντὸς ὀλίγου θὰ μᾶς ἀποκρυφθῇ διὰ παντός. Τὰ λευκὰ μανδήλια ἠφανίσθησαν. Τὸ ἀτμόπλοιον κινεῖται. Τὰ πάντα φαίνονται μετατοπιζόμενα. Τὸ Σκούταρι προχωρεῖ, ἡ Σταμποὺλ ὀπισθοχωρεῖ, ὁ Γαλατᾶς στρέφεται περὶ ἑαυτόν, ὡς διὰ νὰ μᾶς ἴδῃ ἀναχωροῦντας. Ὑγίαινε, Κεράτιε κόλπε! Ἓν σεῖσμα τοῦ ἀτμοπλοίου μᾶς ἁρπάζει τὸ προάστειον Κασὶμ-πασᾶ, ἓν ἄλλο σεῖσμα μᾶς ἀφαιρεῖ τὸ 'Εγιούπ, ἓν ἄλλο τὸν ἕκτον λόφον τῆς Σταμπούλ· ἀφανίζεται ὁ πέμπτος, ἀποκρύπτεται ὁ τέταρτος, ἐκλείπει ὁ τρίτος, χάνεται ὁ δεύτερος· δὲν ἀπομένει πλέον εἰμὴ ὁ λόφος τοῦ Σεραγίου, ὅστις, χάρις τῷ Θεῷ, δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ ἐπί τινα χρόνον. Πλέομεν ἤδη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Βοσπόρου ταχέως. Παρέρχεται ἡ συνοικία τοῦ Τὸπ-χανὲ, παρέρχεται ἡ συνοικία τοῦ Φουντουκλή· φεύγουν αἱ λευκαὶ καὶ κατάγλυφοι ὄψεις τῶν ἀνακτόρων τοῦ Δολμὰ-μπαγτσέ· τὸ δὲ Σκούταρι ἐκτείνει διὰ τελευταίαν φορὰν τοὺς ἀμφιθεατρικοὺς του κόλπους, τοὺς σκεπασμένους μὲ κήπους καὶ ἐπαύλεις. Ὑγίαινε Κωνσταντινούπολις! προσφιλὴς καὶ ἀπέραντε πόλις, ὄνειρον τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, στεναγμὲ τῆς νεότητός μου, ἀνάμνησις ἀνεπίληστος τῆς ζωῆς μου! Ὑγίαινε, ὡραία καὶ ἀθάνατε βασίλισσα τῆς Ἀνατολῆς! Εἴθε ὁ χρόνος νὰ μεταβάλῃ τὰς τύχας σου, χωρὶς νὰ βλάψῃ τὰ κάλλη σου, καὶ εἴθε τὰ τέκνα μου νὰ σὲ ἴδωσι μίαν ἡμέραν μὲ τὴν αὐτὴν μέθην τοῦ νεανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν σὲ εἶδα καὶ σὲ ἀφίνω.

Ἡ θλῖψις τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ δὲν διήρκεσεν ἐν τούτοις εἰμὴ ὀλίγα μόνον λεπτά, διότι ἄλλη Κωνσταντινούπολις, μεγαλητέρα, ὡραιοτέρα καὶ φαιδροτέρα ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἄφινα εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον, ἐξετείνετο ἐνώπιόν μου ἐπὶ εἰκοσιεπτὰ χιλιόμετρα, ἐπὶ τῶν δύο ὡραιοτέρων παραλίων τῆς γῆς.

Τὸ πρῶτον χωρίον, ὅπερ παρουσιάζεται ἀριστερᾷ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου εἶνε τὸ Μπεσίκ-τασί, μέγα τουρκικὸν χωρίον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν μέγα προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἐκτείνεται εἰς τοὺς πρόποδας λόφου, πέριξ μικροῦ λιμένος. Ὄπισθεν αὐτοῦ ἀνοίγεται ὡραία κοιλάς, ὅπου τὸ ἄλσος τῶν δαφνῶν Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου, ἀνερχομένη πρὸς τὸ Σταυροδρόμιον· μεταξὺ τῶν οἰκιῶν ὑψοῦται σύμπλεγμα πλατάνων, αἵτινες ἐπισκιάζουσι τὸν τάφον τοῦ περιφήμου πειρατοῦ Βαρβαρόσσα· μέγα καφενεῖον, πλῆρες ἀνθρώπων, προεξέχει τῶν ὑδάτων, ἐπιστηριζόμενον ἐπὶ δάσους πασσάλων· ὁ λιμὴν εἶνε πλήρης λέμβων καὶ καϊκίων, τὸ παράλιον πολυάνθρωπον, ὁ λόφος κατάφυτος, καὶ ἡ κοιλὰς πλήρης οἰκιῶν καὶ κήπων. Ἀλλὰ δὲν εἶνε πλέον ἡ θέα τῶν προαστείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' ἡ ὅλως ἰδία καὶ ἀνεπίληπτος χάρις καὶ φαιδρότης τῶν χωρίων τοῦ Βοσπόρου. Τὰ σχήματα εἶνε μικρότερα. Εἶνε ὥς τις φωλεὰ οἰκίσκων χαριέντων, οἵτινες φαίνονται ὡς κρεμάμενοι μεταξὺ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, πολίχνη δι' ἐρωτολήπτους καὶ ποιητάς, προωρισμένη νὰ διαρκέσῃ ὅσον καὶ ἓν πάθος ἢ εἷς οἶστρος, ἐμπνευσθεῖσα

Digitized by Google

ἐκεῖ ἐκ μιᾶς ἰδιοτροπίας, ὡραίαν τινὰ θερινὴν νύκτα. Μόλις προσηλώσαμεν ἐπ' αὐτὴν τὸ βλέμμα, καὶ ἤδη εὑρίσκεται μακρὰν ἡμῶν, καὶ ἀντιπαρέρχονται ἐνώπιον ἡμῶν τὰ ἀνάκτορα τοῦ Τσεραγάν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν σειρὰ ἀνακτόρων ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ἁπλῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν, κεκοσμημένων μὲ μακρὰς σειρὰς κιόνων, καὶ κατεστεμμένων δι' ἡλιακῶν περιφραγμένων μὲ δρύφακτα, ἐφ' ὧν εἶνε παρατεταγμένη σειρὰ ἐπάλξεων ζωντανῶν, ἃς σχηματίζουσιν ἀναρίθμητα λευκὰ πτηνὰ τοῦ Βοσπόρου, ὧν τὴν θέαν καθιστᾷ ζωηροτέραν ἡ εὔρωστος βλάστησις τῶν λόφων τῆς παραλίας. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἄρχεται ἡ προσφιλὴς βάσανος νὰ βλέπῃ τις φευγούσας χιλίας καλλονάς, ἐν ᾧ μόλις ἀρχίζει νὰ θαυμάζῃ μίαν. Ἐν ᾧ θεώμεθα τὸ Μπεσὶκ-τασὶ καὶ τὸ Τσεραγάν, ἐκ τοῦ ἀπέναντι μέρους φεύγει ἡ ἀσιατικὴ παραλία, κεκαλυμμένη ἀπὸ χωρία πολυθέλγητρα, τὰ ὁποῖα θὰ ἤθελε ν' ἀγοράσῃ τις καὶ συμπαραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ ὡς τινα κειμήλια. Φεύγει τὸ Κουζκουντζιούκ, φέρον ὅλα τὰ χρώματα τῆς ἴριδος, μετὰ τοῦ μικροῦ του λιμένος, ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν προσῆλθεν ἡ δάμαλις Ἰνώ, ἀφ' οὗ διέπλευσε τὸν Βόσπορον, ὅπως ἀπελευθερωθῇ ἀπὸ τῶν οἴστρων τῆς Ἥρας· παρέρχεται ὁ Σταυρός, μετὰ τοῦ ὡραίου μὲ δύο μιναρέδες τζαμίου του, ἀφανίζονται τὰ αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα Μπεϊλέρμπεϊ, μὲ τὰς κωνικὰς καὶ πυραμιδοειδεῖς των στέγας, καὶ μὲ τοὺς κιτρίνους καὶ σταχτερούς των τοίχους, παριστῶντα τὴν μυστηριώδη καὶ παράδοξον θέαν μοναστηρίου πριγκιπησσῶν· καὶ ἔπειτα τὸ χωρίον Μπεϊλέρμπεϊ, κατοπτριζόμενον εἰς τὰ ὕδατα, οὗ ὄπισθεν ὑψοῦται τὸ ὄρος Βουλγουρλοῦ, καὶ ὅλα ταῦτα τὰ χωρία, τὰ συνειλεγμένα ἢ διεσκορπισμένα εἰς τοὺς πρόποδας μικρῶν καταπρασίνων λόφων, καὶ βεβυθισμένα ἐντὸς πλουσίας βλαστήσεως, ἥτις φαίνεται τείνουσα νὰ τὰ κατακαλύψῃ, εἶνε συνδεδεμένα πρὸς ἄλληλα διὰ στεφανῶν ἐξ ἐπαύλεων καὶ οἰκίσκων καὶ διὰ μακρῶν σειρῶν δένδρων, αἵτινες κατατείνονται ἢ κατὰ μῆκος τῆς παραλίας, ἢ ἀτάκτως ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων πρὸς τὴν θάλασσαν, διὰ μέσου ἀπειραρίθμων κήπων καὶ περιβολίων καὶ λειβαδίων, διατεταγμένων ὅπως ὁ ἄβαξ τοῦ ζατρικίου καὶ κλιμακηδόν, καὶ χρωματισμένων μὲ ἀπειραρίθμους ἀποχρώσεις πρασίνας.

Ἀνάγκη λοιπὸν ν' ἀποφασίσωμεν νὰ βλέπωμεν τὰ πάντα ἐπιτροχάδην, στρέφοντες ἀδιαλείπτως τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ πρὸς τἀριστερά, κανονικῶς, ὡς τὰ αὐτόματα. Ὑπερβάντες ὀλίγον τὸ Τσεραγάν, βλέπομεν πρὸς τἀριστερὰ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τὸ μέγα χωρίον Ὀρτὰ-κιόϊ, οὗ ὑπεράνωθεν ἀναδεικνύει τὸν στίλβοντα θόλον του τὸ τζαμίον τῆς Σουλτάνα-Βαλιδὲς, μητρὸς τοῦ Ἀβδοὺλ-Ἀζίζ, καὶ προεκβάλλει τὰς χαριέσσας του στέγας τὸ παλάτιον τοῦ Ριζᾶ-πασᾶ, εἰς τοὺς πρόποδας λόφου, οὗ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑψοῦνται ἐν μέσῳ πυκνῆς βλαστήσεως οἱ λευκοὶ καὶ ἐλαφροὶ τοῖχοι τοῦ αὐτοκρατορικοῦ κιοσκίου τοῦ Ἀστέρος. Τὸ Ὀρτὰ-κιόϊ κατοικεῖται ὑπὸ πολλῶν ἀρμενίων, φράγκων καὶ ἑλλήνων τραπεζιτῶν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην προσέπλεεν ἐκεῖ τὸ ἀτμόπλοιον Κωνσταντινουπόλεως. Πλῆθος μέγα ἀνθρώπων ἀπέβαινον, καὶ ἄλλο πλῆθος ἵστατο ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας ἀναμένον ὅπως ἐπιβῇ. Ἦσαν τούρκισσαι, εὐρωπαῖαι κυρίαι, ἀξιωματικοί, μοναχοί, εὐνοῦχοι, καλλωπισταί, φέσια, σαρίκια, πιλίδια, πῖλοι, καλυμαύχια, φύρδην μίγδην· θέαμα, ὅπερ φαίνεται καὶ εἰς τοὺς εἴκοσιν ἀποβατηρίους σταθμοὺς τοῦ Βοσπόρου, καὶ μάλιστα τὸ ἑσπέρας. Ἀπέναντι τοῦ Ὀρτὰ-κιόϊ ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας λάμπει μυριοχρώματον ἐν μέσῳ στεφάνου ἐπαύλεων τὸ χωρίον *Τσεγκέλ*, ἤτοι τῆς ἀγκύρας, ὀνομασθὲν οὕτως ἐξ ἀρχαίας τινὸς σιδηρᾶς ἀγκύρας, ἣν εὗρεν ἐπὶ τῆς παραλίας ταύτης Μωάμεθ ὁ Β'· ὑπεράνω δὲ τῶν ὤμων τοῦ χωρίου τούτου ἵσταται τὸ θλιβερᾶς μνήμης κιόσκιον, ὅπόθεν Μουρὰδ ὁ Δ', ὑπὸ θηριώδους πάθους ἐλαυνόμενος, διέταττε καὶ ἐφόνευον ὅλους, ὅσοι διερχόμενοι φαιδροὶ τοὺς ἀγροὺς ἔψαλλον. Στρεφόμενοι δ' ἐκ νέου πρὸς τὴν Εὐρώπην, εὑρισκόμεθα ἀπέναντι τῆς ὡραίας κώμης καὶ τοῦ χαρίεντος λιμένος Κουροὺ-τσεσμὲ, τοῦ παλαιοῦ Ἀνάπλου, ὅπου ἀποβᾶσα ἡ Μήδεια μετὰ τοῦ Ἰάσονος ἐφύτευσε τὴν περίφημον δάφνην· καὶ στρεφόμενοι πάλιν πρὸς τὴν Ἀσίαν, βλέπομεν τὰ δύο χαρίεντα χωρία Κουλελὶ καὶ Βανὶ-κιόϊ, διεσπαρμένα κατὰ μῆκος τῆς παραλίας, δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν μεγάλου στρατῶνος, ὁμοίου πρὸς παλάτιον βασιλικὸν κατοπτριζόμενον εἰς τὴν θάλασσαν. Ὄπισθεν τῶν δύο χωρίων ὑψοῦται λόφος καταστεφόμενος ὑπὸ μεγάλου κήπου, οὗ ἐν μέσῳ λευκάζει, σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν δενδροσκεπὲς, τὸ κιόσκιον, ὅπου ὁ μέγας Σουλεϊμὰν ἔζησε τρία ἔτη κεκρυμμένος ἐντὸς μικροῦ πύργου, ὅπως διαφύγῃ τὰς ἀναζητήσεις τῶν κατασκόπων καὶ τῶν δημίων τοῦ πατρός του Σελίμ. Ἐν ᾧ δ' ἡμεῖς ἀναζητοῦμεν τὸν πύργον μεταξὺ τῶν δένδρων, τὸ ἀτμόπλοιον παρακάμπτει τὸ Ἀρναοὺτ-κιόϊ, ἤτοι χωρίον τῶν Ἀλβανῶν, κατοικούμενον νῦν ὑπὸ Ἑλλήνων, ἐκτεινόμενον ἐν εἴδει ἡμισελήνου, ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας, πέριξ μικροῦ κόλπου, πλήρους ἱστιοφόρων πλοίων. Ἀλλὰ πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ τὰ ἴδῃ τις ὅλα; τὸ ἓν χωρίον μᾶς ἀφαιρεῖ τὸ ἄλλο, ἓν ὡραῖον τζαμίον μᾶς ἀπασχολεῖ καὶ μᾶς ἀποστερεῖ τὴν θέαν μιᾶς χαριεστάτης τοποθεσίας, καὶ ἐν ᾧ βλέπομεν τὰ χωρία καὶ τοὺς λιμένας, παρέρχονται τὰ παλάτια τῶν βεζιρίδων, τῶν πασάδων, τῶν σουλτανῶν, τῶν μεγάλων εὐνούχων, τῶν μεγιστάνων, οἰκίαι κομψαί, κυαναῖ καὶ πορφυραῖ, αἵτινες φαίνονται ὡς πλέουσαι ἐπὶ τοῦ ὕδατος, κισσοσκεπεῖς, καὶ φέρουσαι ἡλιακοὺς ἀνθοστεφεῖς, καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἀποκεκρυμμέναι εἰς ἄλση κυπαρίσσων, δαφνῶν καὶ

Digitized by Google

χρυσομηλεῶν· οἰκοδομαὶ φέρουσαι προμετωπίδια κορινθιακὰ καὶ κεκοσμημέναι μὲ κίονας ἐκ λευκοῦ μαρμάρου· μικραὶ ἑλβετικαὶ ἐπαύλεις, οἰκίσκοι ἰαπονικοί, μικρὰ μαυρούσια ἀνάκτορα, κιόσκια τουρκικά, τριώροφα, προεξέχοντα τὸ ἓν ὑπεράνω τοῦ ἄλλου, καὶ ἐπικρεμῶντα εἰς τὰ κυανᾶ νάματα τοῦ Βοσπόρου τοὺς δικτυωτοὺς ἐξώστας τῶν χαρεμίων των, καὶ προεκβάλλοντα τὰς μικράς των κλιμακωτὰς ἀποβάθρας, καὶ τὰ κηπάριά των τὰ θωπευόμενα ὑπὸ τοῦ ῥεύματος· πάντα ταῦτα, οἰκοδομήματα μικρά, ἐλαφρὰ καὶ παροδικά, παριστῶντα ἀκριβῶς τὴν τύχην τῶν κατοίκων των: τὸν θρίαμβον μιᾶς νεάνιδος, τὴν καλὴν ἔκβασιν ῥαδιουργίας τινός, ὑψηλόν τι ὑπούργημα, ὅπερ θ' ἀφαιρεθῇ αὔριον, δόξαν, ἥτις θ' ἀπολήξῃ εἰς ἐξορίαν, πλοῦτον ἐξαφανιζόμενον, μεγαλεῖον καταπῖπτον. Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν μέρος τῶν δύο παραλίων, ὅπερ νὰ μὴ εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ οἰκιῶν. Εἶνε εἶδός τι Μεγάλης διώρυγος (Canal Grande) ἀπειρομεγέθους ἀγροτικῆς Βενετίας. Αἱ ἐπαύλεις, τὰ κιόσκια καὶ τὰ παλάτια ὑψοῦνται τὸ ἓν ὄπισθεν τοῦ ἄλλου, διατεταγμένα τοιουτοτρόπως, ὥστε ἑκάστου ἡ ὄψις εἶνε ὁρατὴ ὅλη, καὶ αἱ ὄπισθεν φαίνονται ὡς νὰ κεῖνται ἐπὶ τῆς στέγης τῶν ἐμπροσθίων, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τούτων καὶ ἐκείνων, καὶ ἐπέκεινα τῶν ἀπωτάτων, τὰ πάντα εἶνε πράσινα, ἁπανταχοῦ ὑψοῦνται κορυφαὶ καὶ κόμαι δρυῶν, πλατάνων, σφενδάμνων, αἰγείρων, πευκῶν, συκεῶν, ὧν ἐν τῷ μεταξὺ λευκάζουσι κρῆναι καὶ στίλβουσι θολίσκοι τουρμπέδων καὶ τζαμίων ἐρημικῶν.

Στρεφόμενοι πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, βλέπομεν ἀκόμη συγκεχυμένως τὸν λόφον τοῦ Σεραγίου, καὶ τὸν ἀπειρομεγέθη θόλον τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὅστις μελανίζει ἐπὶ τοῦ αἰθρίου καὶ χρυσοῦ οὐρανοῦ. Ἐν τούτοις ἀφανίζεται τὸ Ἀρναούτκιοϊ, τὸ Βανὶ, Κουλελί, Τσεγκὲλ καὶ Ὀρτὰ-κιοϊ, καὶ τὰ πάντα πέριξ εἶνε μεταβεβλημένα. Νομίζομεν ὅτι εὑρισκόμεθα ἐντὸς μεγάλης λίμνης. Μικρὸς κόλπος ἀνοίγεται ἀριστερόθεν ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὄχθης, καὶ εἷς ἄλλος μικρὸς δεξιόθεν ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς. Ἐπὶ τῆς πρὸς τἀριστερὰ παραλίας ἐκτείνεται ἐν ἡμικυκλίῳ ἡ ὡραία ἑλληνικὴ πολίχνη Μπεμπὲκ, σκιαζομένη ὑπὸ δένδρων ὑψηλοτάτων, ὧν ἐκ μέσου ἀνυψοῦται ὡραῖον παλαιὸν τζαμίον καὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν κιόσκιον Χουμαγιοὺν-Χαμπὰδ, ὅπου ἄλλοτε οἱ Σουλτάνοι ἐδέχοντο εἰς μυστικὰς συνεντεύξεις τοὺς εὐρωπαίους πρεσβευτάς. Μέρος τῆς πόλεως κρύπτεται εἰς τὴν πυκνὴν βλάστησιν μικρᾶς κοιλάδος, τὸ δ' ἐπίλοιπον μέρος εἶνε διεσκορπισμένον εἰς τὰς κλιτύας λόφου, σκεπασμένου μὲ δρῦς, οὗτινος ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑπάρχει ἄλσος περιώνυμον διὰ τὴν ἰσχυράν του ἠχώ, ἥτις εἰς τὸν κρότον τῶν ποδῶν ἑνὸς ἵππου ἀνταποκρίνεται μὲ τὸν ποδοβολητὸν ἴλης ὅλης. Ἡ τοποθεσία αὕτη εἶνε χαριεστάτη καὶ φαιδρά, ἱκανὴ νὰ ἐξάψῃ μέχρις ἰδιοτροπίας τὴν ἐπιθυμίαν βασιλίσσης, ἀλλὰ τὴν λησμονεῖ τις, ἅμα στραφεὶς πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος. Ἐνταῦθα ἡ ἀσιατικὴ παραλία προσφέρει τὴν θέαν παραδείσου γηΐνου. Ἐπὶ εὐρέος ἀκρωτηρίου ἐκτείνεται ἐν εἴδει προεκτεινομένου τόξου τὸ χωρίον Κανδιλλὶ, ποικιλόχρωμον ὡς χωρίον ὁλλανδικόν, μὲ λευκότατον τζαμίον, καὶ πυκνὴν συνοδίαν μικρῶν ἐπαύλεων· ὄπισθεν δὲ τούτου ὑψοῦται ὁ εὐανθὴς λόφος Ἰτζιαδιὲ, ἔχων ἐπὶ τῆς κορυφῆς πύργον μὲ ἐπάλξεις, ὅστις χρησιμεύει ὡς σκοπιὰ τῶν πυρκαϊῶν κατ' ἀμφοτέρας τὰς παραλίας. Δεξιᾷ τοῦ Κανδιλλὶ προεξέχουσι πρὸς τὸν κόλπον κατὰ βραχεῖαν ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν δύο κοιλάδες: ἡ τοῦ μεγάλου καὶ ἡ τοῦ μικροῦ *οὐρανίου ῥύακος*, ὧν μεταξὺ ἐκτείνεται ὁ πολυθέλγητρος λειμὼν τῶν Γλυκῶν νερῶν τῆς Ἀσίας, σκεπασμένος ἀπὸ συκομορέας, ἀπὸ δρῦς καὶ πλατάνους, ἐν ᾧ διακρίνεται τὸ πλουσιώτατον κιόσκιον τῆς μητρὸς τοῦ Ἀβδοὺλ-Μετζὶδ, σχεδιασθὲν καὶ κοσμηθὲν μὲ γλυφὰς κατὰ τὸν ῥυθμὸν τοῦ Δολμὰ-μπαχτσέ, καὶ περικυκλωμένον ἀπὸ μεγάλους κήπους καταπορφύρους ἐκ τῶν ῥόδων. Ἐπέκεινα δὲ τοῦ «μεγάλου οὐρανίου ῥύακος» φαίνονται ἀκόμη τὰ μυρία χρώματα τοῦ χωρίου Ἀναδολοὺ-Χισσὰρ, ἐκτεινομένου εἰς τὰ πρανῆ ὑψώματος, ἐφ' οὗ ὀρθοῦνται οἱ ῥαδινοὶ πύργοι τοῦ φρουρίου τοῦ Βαγιαζὴτ-Ἰλδερὶμ, ὅπερ κεῖται ἀπέναντι τοῦ κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν παραλίαν φρουρίου Μωάμεθ τοῦ Β'. Ὅλον τοῦτο τὸ ὡραῖον μέρος τοῦ Βοσπόρου ἦτο κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην πλῆρες ζωῆς. Ἐν τῷ κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν παραλίαν κολπίσκῳ ἐσαλεύοντο ἑκατοντάδες λέμβων· διέπλεον πλοῖα ἱστιοφόρα καὶ ἀτμοκίνητα, κατευθυνόμενα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Μπεμπέκ· οἱ Τοῦρκοι ἁλιεῖς ἔρριπτον τὰ δίκτυα ἀπὸ κύρτους ἐναερίους κρατουμένους ἐπὶ τοῦ ὕδατος ὑπὸ δοκῶν διεσταυρωμένων· ἀτμόπλοιόν τι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἔρριπτεν εἰς τὴν ἀποβάθραν τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας πλῆθος κυριῶν ἑλληνίδων, Λαζαριστῶν, μαθητῶν τῆς ἀμερικανικῆς σχολῆς τῶν διαμαρτυρομένων, καὶ μικρᾶς οἰκογενείας φερούσας τὰ δέματα καὶ τὰ ἱμάτιά των· ἐπὶ δὲ τῆς ἀντίπεραν παραλίας ἐφαίνοντο διὰ τῶν τηλεσκοπικῶν διόπτρων ὅμιλοι μουσουλμανίδων, αἵτινες διέβαινον ὑπὸ τὰ δένδρα τῶν Γλυκῶν νερῶν, ἢ ἵσαντο ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ «οὐρανίου ῥύακος», ἐν ᾧ πλῆθος καϊκίων καὶ λέμβων μὲ σκηνώματα τεταμένα ὑπεράνω αὐτῶν, μεστῶν Τούρκων καὶ Τουρκισσῶν, ἤρχοντο καὶ ἀπήρχοντο κατὰ μῆκος τῆς παραλίας. Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔβλεπεν ἑορτήν. Ὑπῆρχέ τι τὸ τόσον ἀρκάδειον καὶ βουκολικὸν καὶ ἐρωτικὸν εἰς τὰς σκηνὰς ταύτας, ὥστε ἤρχετο ὄρεξις εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ῥιφθῇ ἔξω ἀπὸ τὸ ἀτμόπλοιον εἰς τὴν θάλασσαν, νὰ ἐξέλθῃ κολυμβῶν εἰς ἓν τῶν παραλίων τούτων, νὰ καρφωθῇ ἐκεῖ, καὶ νὰ εἴπῃ :—Ὅ,τι βρέξῃ, ἂς κατεβάσῃ! δὲν θὰ σαλεύσω πλέον ἀπὸ ἐδῶ· θέλω νὰ ζήσω καὶ

Digitized by Google

ν'ἀποθάνω ἐδῶ,ἐν μέσῳ τῆς μουσουλμανικῆς ταύτης μακαριότητος.

Ἀλλὰ διὰ μιᾶς τὸ θέαμα μεταβάλλεται, καὶ ὅλαι αὗται αἱ φαντασιοπληξίαι ἀφίπτανται. Ὁ Βόσπορος ἐκτείνεται εὐθὺς ἐνώπιον ἡμῶν καὶ παριστᾷ ἀόριστόν τινα εἰκόνα τοὺ Ῥήνου, ἀλλὰ Ῥήνου κομψοτέρου, καὶ φέροντος πάντοτε τὰ ζωηρὰ καὶ πομπώδη χρώματα τῆς Ἀνατολῆς. Ἀριστερᾷ νεκροταφεῖον, σκεπασμένον ἀπὸ δάσος κυπαρίσσων καὶ πευκῶν, διακόπτει τὴν μέχρι τοῦδε ἀδιάκοπον σειρὰν τῶν οἰκιῶν, καὶ αἴφνης μετὰ ταῦτα, εἰς τὰς κλιτύας τοῦ μικροῦ βραχώδους Ἑρμαίου, ὑψοῦνται οἱ τρεῖς μεγάλοι πύργοι τοῦ Ῥούμελι-Χισσὰρ, ἤτοι τοῦ εὐρωπαϊκοῦ φρουρίου, περικυκλωμένοι ἀπὸ λείψανα ἐπάλξεων καὶ μικροτέρων πύργων, ἅτινα κατέρχονται ἐν εἴδει γραφικωτάτης κλίμακος ἐρειπίων μέχρι τοῦ κρασπέδου τῆς παραλίας. Εἶνε τὸ περίφημον φρούριον, ὅπερ ἤγειρε Μωάμεθ ὁ Β' ἓν ἔτος πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μὲ ὅλας τὰς θερμὰς παραστάσεις τοῦ Κωνσταντίνου, οὗτινος οἱ ἀπεσταλμένοι, ὡς εἶνε πασίγνωστον, ἀπεπέμφθησαν, ἀπειληθέντες τὰ ἔσχατα. Ἐνταῦθα τὸ ῥεῖθρον τοῦ πορθμοῦ εἶνε ὁρμητικώτατον (ὅθεν καὶ ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων καλεῖται Μέγα ῥεῦμα τὸ μέρος τοῦτο, ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων Ῥεῦμα τοῦ Σατανᾶ), καὶ τὸ μέρος τοῦτο εἶνε τὸ στενότατον τοῦ Βοσπόρου, διότι τὸ ἀπὸ τῆς μιᾶς μέχρι τῆς ἄλλης παραλίας διάστημα μόλις ὑπερβαίνει τὰ πεντακόσια μέτρα. Ἐνταῦθα ἔζευξε Μανδροκλῆς ὁ Σάμιος τὴν ἐκ λέμβων γέφυραν, δι' ἧς διέβησαν ὁ ἐξ ἑπτακοσίων χιλιάδων στρατὸς τοῦ Δαρείου, καὶ ἐντεῦθεν πιστεύεται ὅτε διέβησαν οἱ *μύριοι* κατὰ τὴν ἐξ Ἀσίας ἐπιστροφήν των. Ἀλλ' οὐδὲν πλέον σώζεται λείψανον οὔτε τῶν δύο κιόνων τοῦ Μανδροκλέους, οὔτε τοῦ θρόνου ὅστις ἐνεγλύφθη ἐντὸς τοῦ βράχου τοῦ ὄρους Ἑρμαίου, ἐφ' οὗ καθήμενος ὁ Πέρσης βασιλεὺς παρέστη εἰς τὴν διάβασιν τῶν στρατιῶν του. Μικρὸν τουρκικὸν χωρίδιον μειδιᾷ κρυφίως, ἐμφωλεῦον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ φρουρίου, καὶ ἡ ἀσιατικὴ παραλία φεύγει πλέον πρασίνη ἀείποτε καὶ πλέον φαιδρά. Ἐξακολουθεῖ πάντοτε ἀλληλοδιάδοχος ἡ σειρὰ τῶν οἰκίσκων τῶν κωπηλατῶν καὶ κηπουρῶν, τῶν μικρῶν ἐρημικῶν ὅρμων, σκεπασμένων σχεδὸν ἀπὸ τοὺς γιγαντιαίους κλάδους τῶν δένδρων τῆς παραλίας, ὧν κάτωθεν ἀντιπαρέρχονται βραδέως αἱ σκοπιαὶ τῶν ἁλιέων· ἀνθοσκεπῶν λειμώνων, οἵτινες κλίνουσιν ἠρέμα πρὸς τὴν θάλασσαν μέχρις αὐτοῦ τοῦ κρασπέδου τῆς παραλίας, μικρῶν βράχων, ὁποῖοι οἱ ἐν κήποις, τυλιγμένων ἐντὸς κισσοῦ, καὶ κοιμητηρίων λευκαζόντων ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἀποτόμων βράχων. Αἴφνης καὶ ἀπροσδοκήτως ἀναπηδᾷ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀσιατικῆς παραλίας τὸ ὡραῖον χωρίον Κανλιτζιὲ, ῥοδόχρουν ὅλον, κείμενον ἐπὶ δύο βραχωδῶν ἀκρωτηρίων, καθ' ὧν θραύονται μετὰ ῥόχθου τὰ κύματα, καὶ στολισμένον μὲ ὡραῖον τζαμίον, ὅπερ ἐκτοξεύει τοὺς δύο λευκούς του μιναρέδες ἐκ τοῦ μέσου ὄγκου κυπαρίσσων καὶ πευκῶν κατασκίων. Καὶ ἐνταῦθα ἀρχίζουν ν' ἀνυψώνωνται ἀλλεπαλλήλως, δίκην τερψιθεῶν, οἱ κῆποι, νὰ πληθύνωνται αἱ ἐπαύλεις, ὧν μεταξὺ διαλάμπει τὸ μαγικὸν παλάτιον τοῦ περιωνύμου ἐκείνου Φουὰδ-πασᾶ, διπλωματικοῦ καὶ ποιητοῦ,κενοδόξου, φιληδόνου καὶ κομψοῦ, ὅστις ἐπεκλήθη Ὀθωμανὸς Λαμαρτῖνος. Ὀλίγον ἐπέκεινα ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας φαίνεται τὸ τερπνότατον χωρίον Μπαλτὰ-λιμὰν,κείμενον εἰς τὸ στόμιον μικρᾶς κοιλάδος, δι' ἧς ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν μικρὸς ποταμὸς, τῇδε κακεῖσε δὲ τοῦ ὕπερθεν λόφου ὑπάρχουσιν ἐπαύλεις, ἐν αἷς διακρίνεται τὸ ἀρχαῖον παλάτιον τοῦ Ῥεσσὶδ-πασᾶ· ἔπειτα δ' ἔρχεται ὁ μικρὸς ὅρμος Ἐμὶρ-Γκιὰν-Ὀγλοὺ-μπαγτζὲς, καταπράσινος ἐκ τῶν κυπαρίσσων, ἐν αἷς λάμπει ὡς χιὼν κατάλευκον μονῆρες τζαμίον, περιβρεχόμενον ὑπὸ τῶν ὑδάτων, καὶ φέρον ἐπὶ τῆς κορυφῆς μεγάλην σφαῖραν μὲ χρυσᾶς ἀκτῖνας. Ἐν τούτοις τὸ ἀτμόπλοιον πλησιάζει πότε πρὸς τὸ ἓν καὶ πότε πρὸς τὸ ἄλλο παράλιον, καὶ τότε ἀναφαίνονται μυρίαι ὅσαι λεπτομέρειαι τῆς μεγάλης τοποθεσίας· ἐδῶ τὸ προπύλαιον τοῦ *σελαμλικίου* πλουσίου τουρκικοῦ οἴκου, ἀναπεπταμένου πρὸς τὸ ἄκρον τῆς παραλίας, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁποίου καπνίζει πολύσαρκος ἐπιστάτης, ἐξηπλωμένος ἐπὶ διβανίου· ἐκεῖ εἷς εὐνοῦχος, ὀρθὸς ἐπὶ τῆς τελευταίας βαθμῖδος τῆς ἐξωτερικῆς κλίμακος μιᾶς ἐπαύλεως, βοηθεῖ δύο καλυπτροφόρους τουρκίσσας νὰ καταβῶσιν εἰς τὸ καΐκιον· παρέκει κηπάριον περίφρακτον, κεκαλυμμένον ὁλόκληρον σχεδὸν ὑπὸ μιᾶς πλατάνου, παρὰ τὸ στέλεχος τῆς ὁποίας ἀναπαύεται καθήμενος σταυροποδητεὶ γέρων Τοῦρκος λευκογένειος, μελετῶν τὸ Κοράνιον· οἰκογένειαι διερχόμεναι τὸ θέρος ἐν τῇ ἐξοχῇ, καὶ συνηθροισμέναι ἐπὶ ἐξωστῶν· ποίμνια αἰγῶν καὶ προβάτων βόσκοντα εἰς τὰ ἀνώτερα λειβάδια· ἔφιπποι καλπάζοντες παρὰ τὸ παράλιον, καραβάνια καμήλων διερχόμενα τὴν κορυφὴν τῶν λόφων καὶ διαγράφοντα τὰ παράδοξα σχήματά των εἰς τὸν αἴθριον οὐρανόν.

Αἴφνης ὁ Βόσπορος πλατύνεται, ἡ σκηνὴ μεταβάλλεται, καὶ εὑρισκόμεθα ἐκ νέου μεταξὺ δύο κόλπων, καὶ ἐν τῷ μέσῳ μεγάλης λίμνης. Ἀριστερᾷ ὑπάρχει κόλπος στενὸς καὶ βαθὺς, οὗτινος πέριξ κεῖται ἡ ἑλληνικὴ πολίχνη Στένη, Σωσθένιον, ἐκ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ πτερωτοῦ ἀγάλματος ὅπερ ἵδρυσαν ἐκεῖ οἱ Ἀργοναῦται εἰς τιμὴν τοῦ προστάτου δαίμονος, ὅστις ἀπέδειξεν αὐτοὺς νικητὰς ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτῶν κατὰ τοῦ Ἀμύκου βασιλέως τῶν Βεβρύκων. Ἕνεκα δὲ μικρᾶς καμπύλης, ἣν διαγράφει τὸ ἀτμόπλοιον πρὸς τὴν Εὐρώπην, διακρίνομεν ἐναργῶς τὰ καφενεῖα καὶ τοὺς οἰκίσκους, τοὺς παρατεταγμένους εἰς τὸ παράλιον, τὰς μικρὰς ἐπαύλεις, τὰς ἐγκατεσπαρμένας

Digitized by Google

μεταξὺ τῶν ἐλαιῶν καὶ τῶν ἀμπέλων, τὰς κοιλάδας, αἵτινες κατέρχονται εἰς τὸν λιμένα, τὸν μικρὸν χείμαρρον, ὅστις κατακρημνίζεται ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ τὴν ἐκ στιλπνοτάτου λευκοῦ μαρμάρου περιώνυμον κρήνην, σκιαζομένην ὑπὸ σφενδάμνων ὑπερμεγέθων, ἀφ' ὧν κρέμανται τὰ δίκτυα τῶν ἁλιέων, ἐν τῷ μέσῳ γυναικῶν Ἑλληνίδων, αἵτινες ὑπάγουν καὶ ἔρχονται, φέρουσαι λαγήνους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Καταντικρὺ τῆς Στένης, ὕπερθεν τοῦ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν κόλπου, προκύπτει ἐκ τῶν δένδρων τὸ τουρκικὸν χωρίον Τσιμπουκλού, ὅπου ἔκειτο ἡ περιώνυμος Μονὴ τῶν ἀκοιμήτων, οἵτινες ἐδέοντο καὶ ἔψαλλον ἡμέραν καὶ νύκτα ἀδιαλείπτως. Τὰ δύο παράλια τοῦ Βοσπόρου ἀπὸ τῆς μιᾶς μέχρι τῆς ἄλλης θαλάσσης εἶνε πλήρη τῶν ἀναμνήσεων τῶν φανατικῶν ἐκείνων κοινοβιατῶν καὶ ἀναχωρητῶν τοῦ πέμπτου αἰῶνος, οἵτινες ἐπλανῶντο εἰς τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν, φέροντες σταυροὺς καὶ ἀλύσεις, καὶ κατατρυχόμενοι ἀπὸ τὰ κιλίκια, ἤτοι τοὺς σκληροὺς τριχίνους τρίβωνας, καὶ τὰ σιδηρᾶ περιλαίμια, ἅτινα ἐφόρουν, ἢ ἵσταντο ἑβδομάδας καὶ μῆνας ὁλοκλήρους ἀκίνητοι ἐπὶ τῆς κορυφῆς κίονος ἢ δένδρου, οὗτινος πέριξ ἤρχοντο διὰ νὰ προσπέσωσι πρηνεῖς, διὰ νὰ νηστεύσωσι, νὰ δεηθῶσιν, ἢ νὰ τύψωσι τὸ στῆθός των, ἡγεμόνες, στρατιῶται, ἄρχοντες καὶ ποιμένες τῆς ἐκκλησίας, ἐπικαλούμενοι μίαν εὐλογίαν ἢ μίαν συμβουλὴν αὐτῶν, ὡς χάριν παρὰ Θεοῦ. Ἀλλ' ὁ Βόσπορος ἔχει τὴν μοναδικὴν δύναμιν ν' ἀποσπᾷ ἀκαταμαχήτως ἀπὸ τοῦ παρελθόντος τὴν διάνοιαν τοῦ περιηγητοῦ, ὅστις παραπλέει κατὰ πρῶτον τὰ παράλιά του. Ὅλαι αἱ ἀναμνήσεις, αἱ μεγαλίτεραι εἰκόνες, αἱ ὡραιότεραι καὶ αἱ θλιβερώτεραι, ὅσας ποτὲ παρέχει ἡ ἱστορία ἢ ἡ μυθολογία τῶν χωρῶν τούτων, ἐπισκοτίζονται, ἐπικαλύπτονται, θέλω νὰ εἴπω καταθάπτονται ἀπὸ τὴν θαυμασίαν ἐκείνην ῥώμην τῆς βλαστήσεως, ἀπὸ τὴν λάμψιν ἐκείνην τῶν ἑορτασίμων χρωμάτων, ἀπὸ τὴν πληθώραν τῆς ζωῆς, ἀπὸ τὴν εὔρωστον καὶ ὑπερήφανον νεότητα τῆς ὡραίας ἐκείνης φύσεως, ἥτις εἶνε ὅλη μειδίαμα καὶ ὅλη ἑορτή. Πρέπει δὲ νὰ βιάσῃ τις ἑαυτόν, διὰ νὰ πιστεύσῃ ὅτι εἰς τὰ ὕδατα ἐκεῖνα, ἐν μέσῳ τοῦ μαγικοῦ ἐκείνου κάλλους, ὑπῆρξέ ποτε δυνατὸν νὰ συγκρουσθῶσι, νὰ ἐμπρησθῶσι καὶ νὰ καθαιμαχθῶσιν οἱ στόλοι τῶν Βυζαντινῶν, τῶν Ῥώσσων καὶ τῶν Τούρκων. Καὶ αὐτὰ τὰ φρούρια, ἅτινα καταστέφουσι τοὺς λόφους, οὐδὲ διεγείρουσι κἂν τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητικοῦ ἐκείνου τρόμου, ὃν ἐμπνέουσιν ἀλλαχοῦ τὰ τοιαύτης φύσεως ἐρείπια. Ἐνταῦθα φαίνονται μᾶλλον ὡς τεχνητὸν σκηνογραφικὸν ἐπικόσμημα τῆς τοποθεσίας, παρὰ ὡς ἀληθῆ μνημεῖα πολέμου, ἅτινά ποτε ἐξήμεσαν τὸν θάνατον. Τὰ πάντα νομίζεις ὅτι ἐπικαλύπτει πέπλος χαυνώσεως καὶ τέρψεως, ἥτις οὐδὲν ἄλλο προκαλεῖ εἰμὴ ἰδέας γαληνίους καὶ πόθον ἄπειρον εἰρήνης.

Πέραν τῆς Στένης ὁ Βόσπορος ἐκτείνεται ἀκόμη, καὶ τὸ ἀτμόπλοιον ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν φθάνει εἰς μέρος, ὁπόθεν ἀπολαύει τις τὴν θαυμασιωτέραν θέαν πασῶν, ὅσας μέχρι τοῦδε ἀπήλαυσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. Στρεφόμενοι πρὸς τὴν Εὐρώπην ἔχομεν ἔμπροσθεν ἡμῶν τὴν μικρὰν ἑλληνικὴν καὶ ἀρμενικὴν πολίχνην Γενὶ-κιόϊ, κειμένην εἰς τὰ πρανῆ λόφου σκεπασμένου ἀπὸ ἀμπέλους καὶ ἀπὸ δάση πευκῶν, καὶ ἐκτεινομένην ἐν εἴδει τόξου προεξέχοντος ἐπὶ βραχώδους παραλίας, καθ' ἧς θραύεται τὸ ῥεῦμα μετὰ μεγάλου κρότου· ὀλίγῳ δ' ἀπώτερον ὁ κάλλιστος ὅρμος Καλενδὲρ, πλήρης λέμβων, περικυκλωμένος ἀπὸ οἰκίσκους κηπουρικούς, καὶ στεφανωμένος ἀπὸ βλάστησιν ἀκόλαστον, ἧς ὕπερθεν ὑψοῦνται οἱ ἐναέριοι ἐξῶσται κιοσκίου αὐτοκρατορικοῦ. Στρεφόμενοι δὲ πρὸς τὰ ὄπισθεν, ἔχομεν ἐνώπιον ἡμῶν τὴν ἀσιατικὴν παραλίαν, περικαμπτομένην ἐν εἴδει μεγάλου τόξου καὶ σχηματίζουσαν θαυμάσιον ἀμφιθέατρον λόφων, χωρίων καὶ λιμένων. Ἐκεῖ εἶνε τὸ Ἰντζὶρ-κιόϊ, ἤτοι τὸ χωρίον τῶν συκεῶν, τὸ Σουλτανιὲ, ὅπερ φαίνεται ὡς ἀποκεκρυμμένον ἐντὸς ἄλσους· μετὰ τὸ Σουλτανιὲ, τὸ μέγα χωρίον Μπεϊκὸς, περικυκλωμένον ἀπὸ κήπους καὶ ἀμπελῶνας, καὶ σκιαζόμενον ἀπὸ ὑψηλοτάτας καρυὰς, καὶ κατοπτριζόμενον εἰς τὸν ὡραιότερον κολπίσκον τοῦ Βοσπόρου, ὅστις εἶνε ὁ ἀρχαῖος κόλπος, ὅπου ὁ βασιλεὺς τῶν Βεβρύκων ἡττήθη ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκους, καὶ ὅπου ἦτο ἡ θαυμασία δάφνη, ἥτις ἐξέμαινε πάντα, ὅστις ἤγγιζε τὰ φύλλα της· καὶ ἐπέκεινα καὶ μακρὰν τοῦ Μπεϊκὸς, τὸ χωρίον Ἰαλὶ, ἡ ἀρχαία Ἀμαία, ἥτις δὲν φαίνεται νὰ εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ σωρὸς ἀνθέων κιτρίνων καὶ κοκκίνων ἐπὶ μεγάλου τάπητος πρασίνου. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε εἰμὴ σχεδίασμα ἀκατέργαστον τῆς μεγάλης εἰκόνος. Πρέπει νὰ φαντασθῇ τις τὰ ἀπεριγράπτως κομψὰ σχήματα τῶν ῥάχεων ἐκείνων τῶν λόφων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἤθελον νὰ τὰς θωπεύσῃ τις μὲ τὴν χεῖρα, τὰ ἀναρίθμητα ἐκεῖνα μικρότατα καὶ ἀνώνυμα χωρία, τὰ ὁποῖα νομίζει τις ὅτι ἐτοποθέτησεν ἐκεῖ ἡ χεὶρ ζωγράφου· τὴν βλάστησιν ἐκείνην ὅλων τῶν κλιμάτων, τοὺς παντοδαποὺς ἐκείνους ἀρχιτεκτονικοὺς ῥυθμούς, τοὺς κλιμακηδὸν ἀνακλινομένους κήπους, τοὺς μικροὺς ἐκείνους καταῤῥάκτας, τὰς βαθείας ἐκείνας σκιάς, τὰ στίλβοντα ἐκεῖνα τζαμία, τὸ κυανοῦν ἐκεῖνο χρῶμα τῆς θαλάσσης, τὸ διεστιγμένον μὲ λευκὰ ἱστία, καὶ τὸν οὐρανὸν ἐκεῖνον, τὸν ἐκ τῆς δύσεως ῥοδόχρουν.

Ἀλλὰ φθάσας ἐκεῖ κατελήφθην ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος ἐκείνου τοῦ κόρου, ὅπερ καταλαμβάνει πάντας, ὅσοι φθάσωσι μέχρι σημείου τινὸς τοῦ Βοσπόρου. Ἡ ἀτελεύτητος ἐκείνη καὶ ἀλληλοδιάδοχος σειρὰ τῶν μαλακῶν γραμμῶν καὶ τῶν φαιδρῶν χρωμάτων φέρει κόπωσιν. Ἡ μονοτονία αὕτη

τῆς κομψότητος καὶ χάριτος ἀποκοιμίζει τὴν διάνοιαν. Θὰ ἤθελέ τις νὰ ἴδῃ ἀνιστάμενον διὰ μιᾶς ὑπεράνω τῶν παραλίων ἐκείνων βράχον ὑπερμεγέθη καὶ ἄσχημον, ἢ ἐκτεινομένην ἀκτὴν μακροτάτην, ἔρημον καὶ θλιβεράν, κατεσπαρμένην μὲ τὰ λείψανα ναυαγίου. Καὶ τότε, ὅπως ἀπασχολήσῃ τις τὸ πνεῦμά του, δὲν ἔχει νὰ κάμῃ ἄλλο τι παρὰ νὰ στρέψῃ τὴν προσοχήν του εἰς τὰ ὕδατα. Ὁ Βόσπορος φαίνεται ὡς λιμὴν συνεχής. Διαβαίνει τις παρὰ τὰ λαμπρὰ θωρηκτὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου, ἐν μέσῳ πολυαρίθμων ἐμπορικῶν πλοίων ἐκ πάσης χώρας, μὲ ἱστία ποικιλόχρωμα καὶ μὲ πρώρας παραδόξους, πλήρη ἀνθρώπων παραδόξων· ἐκεῖ ἀπαντῶνται τὰ πλοιάρια τῶν ἀσιατικῶν λιμένων τῆς Προποντίδος μὲ τὰ ἀρχαῖα σχήματα, καὶ τὰ κομψὰ μονόκροτα τῶν πρεσβειῶν· διέρχονται ταχεῖαι ὡς βέλη αἱ ἱστιοφόροι λέμβοι τῶν κυρίων, ἁμιλλώμεναι ὑπὸ τὰ βλέμματα τῶν θεατῶν τῶν παρατεταγμένων ἐπὶ τῆς παραλίας· λέμβοι παντὸς σχήματος, πλήρεις ἀνθρώπων παντὸς χρώματος, ἀποσπῶνται ἢ πλησιάζουσι πρὸς τὰς μυρίας μικρὰς ἀποβάθρας τῶν δύο ἠπείρων· τὰ ῥυμουλκούμενα καΐκια πλέουσιν ἐν μέσῳ μακρῶν σειρῶν λέμβων φορτωμένων μὲ πραγματείας· αἱ σημαιοστόλιστοι λέμβοι τῶν ναυτῶν διασταυροῦνται μὲ τὰς σχεδίας τῶν ἁλιέων, μὲ τὰ ἐπίχρυσα καΐκια τῶν πασάδων, μὲ τὰ ἀτμόπλοια τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πλήρη σαρικίων, φεσίων καὶ καλυπτρῶν, ἅτινα διέρχονται τὸν πορθμὸν, ὅπως προσεγγίσωσιν εἰς ὅλους τοὺς σταθμούς· ὅπως δὲ τὸ ἡμέτερον ἀτμόπλοιον προχωρεῖ ἑλικοειδῶς, οὕτω καὶ ὅλον τοῦτο τὸ θέαμα φαίνεται ὅτι στρέφεται πέριξ ἡμῶν· τὰ ἀκρωτήρια μετατοπίζονται, οἱ λόφοι μεταβάλλουσιν ἀπροσδοκήτως σχῆμα, τὰ χωρία ἀποκρύπτονται, καὶ ἀναφαίνονται πάλιν ὑπὸ νέαν ἔποψιν, ἔμπροσθεν δὲ καὶ ὄπισθεν ἡμῶν, ἄλλοτε μὲν ὁ Βόσπορος κλείεται ὡς λίμνη, ἄλλοτε δὲ διανοίγεται, καὶ διορᾶται ἐν ἀπόπτῳ σειρὰ λιμνῶν καὶ ῥαχέων· ἔπειτα διὰ μιᾶς οἱ λόφοι περιστρέφονται ὅπως συγκλεισθῶσιν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν, καὶ ὁ θεατὴς ἀπομένει ἐντὸς κόγχης πρασίνης, ἐκ τῆς ὁποίας δὲν ἐννοεῖ πῶς θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξέλθῃ· ἀλλὰ μόλις ἀντήλλαξε δέκα λέξεις μὲ τὸν γείτονά του, καὶ ἤδη ἡ κόγχη ἠφανίσθη, καὶ φαίνονται πέριξ νέα ὑψώματα, νέαι πόλεις καὶ νέοι λιμένες.

Εὑρισκόμεθα μεταξὺ τοῦ κόλπου τῶν Θεραπείων — Φαρμακίου, ἐκ τῶν φαρμάκων τῆς Μηδείας — καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Χουνκιάρ-Ισκελεσσὶ, *ἀποβάθρας τῶν Σουλτάνων*, ὅπου ὑπεγράφη ἐν ἔτει 1833 ἡ περίφημος συνθήκη, ἥτις ἀπέκλεισε τὰ Δαρδανέλλια εἰς τοὺς ξένους στόλους. Ἐνταῦθα τὸ θέαμα τοῦ Βοσπόρου εὑρίσκεται εἰς τὸν προτελευταῖον βαθμὸν τῆς καλλονῆς του. Τὰ Θεραπειὰ εἶνε ἡ λαμπροτέρα πολίχνη, ἥτις κοσμεῖ τὰ παράλιά του, μετὰ τὸν Μπουγιοὺκ-δερὲν, καὶ ἡ κοιλὰς ἡ διανοιγομένη ὄπισθεν τοῦ Χουνκιὰρ-Ισκελεσσὶ εἶνε ἡ πρασινωτέρα, ἡ προσφιλεστέρα, ἡ ποιητικωτέρα κοιλὰς, ἣν ἔχει τις νὰ θαυμάσῃ μεταξὺ τῆς θαλάσσης τοῦ Μαρμαρᾶ καὶ τῆς Μαύρης Θαλάσσης. Τὰ Θεραπειὰ ἐκτείνονται ἐν μέρει ὑπεράνω παραλίας εὐθείας, εἰς τοὺς πρόποδας μεγάλου λόφου, καὶ ἐν μέρει πέριξ ὅρμου βαθέος, ὅστις εἶνε ὁ λιμήν του, πλήρης πλοίων καὶ λέμβων, εἰς ὃν ἀπολήγει ἡ μικρὰ κοιλὰς ἡ ἐπιλεγομένη Κρύον Νερὸν, εἰς ἣν συγκαλύπτεται ἄλλο μέρος τῆς πόλεως μεταξὺ τῆς βλαστήσεως. Τὸ παράλιον τῆς θαλάσσης εἶνε ὅλον κεκαλυμμένον μὲ καφενεῖα γραφικὰ, ἅτινα προεξέχουσι τῶν ὑδάτων, μὲ ξενοδοχεῖα μεγαλοπρεπῆ, μὲ οἰκίσκους λαμπρούς, μὲ συστάδας δένδρων ὑψηλοτάτων, ἅτινα σκιάζουσι πλατείας καὶ κρήνας· πέραν τῶν ὁποίων ὑψοῦνται τὰ θερινὰ παλάτια τῶν πρεσβειῶν τῆς Γαλλίας, Ἰταλίας, καὶ Ἀγγλίας, καὶ ὑπεράνω τούτων κιόσκιον αὐτοκρατορικόν· πέριξ δὲ καὶ ὑπεράνω κατὰ τὸν λόφον ἡλιακοὶ ἐπὶ ἡλιακῶν, κῆποι ἐπὶ κήπων, ἐπαύλεις ἐπὶ ἐπαύλεων, ἄλση ἐπ' ἀλσῶν· καὶ ἄνθρωποι ἐνδεδυμένοι μὲ ζωηρὰ χρώματα μυρμηκιῶσιν εἰς τὰ καφενεῖα, εἰς τὸν λιμένα, εἰς τὰ παράλια, εἰς τὰς στενωποὺς τὰς ἀνερπούσας πρὸς τοὺς λόφους, ὡς εἰς μικρὰν ἑορτάσιμον πρωτεύουσαν. Ἐπὶ τῆς ἀντίπεραν Ἀσίας ἐξ ἐναντίας τὰ πάντα εἶνε ἥσυχα. Τὸ μικρὸν χωρίον Χουνκιὰρ-Ἰσκελεσσὶ, ἐνδιαίτημα προσφιλὲς τῶν πλουσίων Ἀρμενίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κοιμᾶται μεταξὺ τῶν πλατάνων καὶ τῶν κυπαρίσσων, πέριξ τοῦ μικροῦ του λιμένος, ὃν διαπλέουσιν ὀλίγαι τινὲς λαθραῖαι λέμβοι· ἐπέκεινα δὲ τοῦ χωρίου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς εὐρυτάτων κλιμακηδὸν ἀνακλινομένων κήπων, φαίνεται ὁλοστρόγγυλον τὸ μονῆρες κιόσκιον τοῦ Ἀβδοὺλ-Ἀζίζ, καὶ ἐπέκεινα τοῦ κιοσκίου ἐκτυλίσσεται καὶ ἀποκρύπτεται ἐν μέσῳ τῆς ἀπεριγράπτου μεγαλοπρεπείας βλαστήσεως τροπικῆς ἡ Εὐνοουμένη κοιλὰς τῶν παδισὰχ, πλήρης μυστηρίων καὶ ὀνείρων.

Ἀλλ' ὅλον τοῦτο τὸ κάλλος δὲν φαίνεται πλέον τίποτε μετὰ ἓν μίλιον, ὅταν τὸ ἀτμόπλοιον ἔφθασεν ἐνώπιον τοῦ κόλπου τοῦ Μπουγιοὺκ-δερέ. Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἡ ὑπερτάτη μεγαλοπρέπεια καὶ χάρις τοῦ Βοσπόρου. Ἐδῶ ὅστις εἶχε πάθῃ κόρον ἀπὸ τῶν καλλονῶν του καὶ προφέρῃ ὄχι μετὰ σεβασμοῦ τὸ ὄνομά του, ἀποκαλύπτεται τὴν κεφαλὴν, καὶ ζητεῖ παρ' αὐτοῦ συγγνώμην. Εὑρίσκεταί τις ἐν τῷ μέσῳ εὐρείας λίμνης περιεστεμμένης μὲ θαυμάσια, ἥτις σοὶ ἐμβάλλει τὴν ἰδέαν νἀστρέφεσαι, ὅπως οἱ δερβίσιδες, ἐπὶ τῆς πρώρας τοῦ πλοίου, διὰ νὰ βλέπῃς ὅλα ἐκεῖνα τὰ παράλια καὶ ὅλους ἐκείνους τοὺς λόφους συγχρόνως. Ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας, ὅπου ἔρχεται νὰ ἐκπνεύσῃ τὸ ῥεῦμα εἰς μυρίας ἀσθενεῖς διακυμάνσεις, εἰς τὰ πρανῆ λόφου μεγάλου, ἐγκατεσπαρμένου μὲ ἀναριθμήτους ἐπαύλεις, ἐκτείνεται ἡ πόλις τοῦ Μπουγιοὺκ-δερὲ, εὐρεῖα, χρωματισμένη

Digitized by Google

ὡς ἀπέραντον ἀνθοκομεῖον, ὅλη παλάτια, κιόσκια καὶ ἐπαύλεις συνεσκιασμέναι ὑπὸ βλαστήσεως θαλερωτάτης, ἥτις νομίζεις ὅτι ἐξέρχεται ἐκ τῶν στεγῶν καὶ τῶν τοίχων, καὶ πληρεῖ τοὺς δρόμους καὶ τὰς πλατείας. Ἡ πόλις ἐκτείνεται πρὸς τὰ δεξιὰ μέχρι μικροῦ τινος ὅρμου, ὅστις εἶνε ὡς τις κόλπος ἐν κόλπῳ, οὗτινος πέριξ στρέφεται τὸ χωρίον Κεφελὲ-κιὸϊ· πέριξ δὲ τούτου ἀνοίγεται εὐρεῖα κοιλάς, καταπράσινος ἐκ τῶν λειμώνων, καὶ κατάλευκος ἐκ τῶν οἰκιῶν, ἥτις ἄγει εἰς τὸ μέγα ὑδραγωγεῖον τοῦ Μαχμούδ, καὶ εἰς τὸ δάσος τοῦ Βελγράδου. Εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐστρατοπέδευσεν ἐν ἔτει 1096 ὁ στρατὸς τῆς πρώτης σταυροφορίας· μία δὲ τῶν ἑπτὰ γιγαντιαίων πλατάνων, εἰς ἃς τὸ χωρίον τοῦτο ὀφείλει τὴν φήμην του, καλεῖται πλάτανος τοῦ Γοδοφρείδου δὲ Βουλιόν. Πέραν τοῦ Κεφελὲ-κιὸϊ ἀνοίγεται ἄλλος κόλπος, πράσινος ἐκ τῶν κυπαρίσσων καὶ λευκὸς ἐκ τῶν οἰκιῶν, καὶ πέραν τοῦ κόλπου, φαίνονται ἀκόμη τὰ Θεραπειά, διεσκορπισμένα εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βαθυπρασίνου των κόλπου. Φθάσαντες ἕως ἐκεῖ μὲ τὸ βλέμμα, στρεφόμεθα ὀπίσω πρὸς τὴν Ἀσίαν, καὶ δοκιμάζομεν αἴσθημα ἐκπλήξεως ζωηρότατον. Εὑρισκόμεθα ἐνώπιον τοῦ ὑψηλοτέρου ὄρους τοῦ Βοσπόρου, τοῦ ὄρους τοῦ Γίγαντος, ἔχοντος σχῆμα ἀπειρομεγέθους πυραμίδος πρασίνης, ὅπου εἶνε ὁ περίφημος τάφος, ὃν τρεῖς παραδόσεις ἀποκαλοῦσι «κλίνην τοῦ Ἡρακλέους, τάφον τοῦ Ἀμύκου, καὶ τάφον τοῦ Ἰησοῦ κριτοῦ τῶν Ἑβραίων», ὃν φρουροῦσι σήμερον δύο δερβίσιδες, καὶ ἐπισκέπτονται οἱ πάσχοντες ἐκ νόσου μουσουλμάνοι, ὅπως καταθέσωσιν ἐκεῖ τὰ τεμάχια τῶν ἐνδυμάτων των. Τὸ ὄρος κατακλίνεται εἰς συνδένδρους καὶ εὐανθεῖς κλιτύας μέχρι τῆς παραλίας, ὅπου μεταξὺ δύο πρασινιζόντων ἀκρωτηρίων διανοίγεται ὁ ὡραῖος ὅρμος Οὐμουργερί, πολυχρώματος ἐκ τῶν οἰκιῶν μουσουλμανικοῦ τινος χωρίου διεσκορπισμένου ἰδιοτρόπως εἰς τὰ παράλιά του, καὶ ἀποκρύπτοντος ἄλλα πλήθη μικρῶν οἰκιῶν καὶ ἐπαύλεων, αἵτινες εἶνε διεσπαρμέναι, ὡς ἄνθη διασκορπισθέντα, εἰς τοὺς λειμῶνας καὶ τὰ γειτονικὰ ὑψώματα. Ἀλλὰ τὸ θέαμα δὲν εἶνε ὅλον ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ. Κατ' εὐθεῖαν ἀπέναντι ἡμῶν λάμπει ἡ Μαύρη Θάλασσα, καὶ στρεφόμενοι πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν βλέπομεν ἀκόμη πέραν τῶν Θεραπειῶν, ἐν ἀπόψει ἰσχρόῳ καὶ συγκεχυμένῃ, τὸν ὅρμον Καλενδὲρ, Κενὶ-κιὸϊ, Ἰντζὶρ-κιὸϊ, Σουλτανιὲ, ἅτινα φαίνονται ὄχι ἀπόψεις ἀληθιναί, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς φαντασικαὶ ὀπτασίαι κόσμου ἀπομεμακρυσμένου. Ὁ ἥλιος δύει, ἡ εὐρωπαϊκὴ παραλία ἀρχίζει νὰ καλύπτεται μὲ σκιὰς κυανᾶς καὶ φαιάς, ἡ παραλία τῆς Ἀσίας χρυσίζει ἀκόμη, τὰ ὕδατα λάμπουσι, σμήνη λέμβων, μεστῶν συζύγων καὶ ἐραστῶν, ἐπιστρεφουσῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, τρέχουσι πρὸς τὸ εὐρωπαϊκὸν παράλιον, συναντώμεναι, σταματώμεναι, καὶ περικυκλούμεναι ἀπὸ ἄλλας λέμβους, φερούσας κυρίας καὶ παιδία, αἵτινες ἔρχονται ἐκ τῶν ἐπαύλεων· ἐκ τῶν καφενείων τοῦ Μπουγιοὺκ-δερὲ φθάνουσι μέχρις ἡμῶν διακεκομμένοι ἦχοι μουσικῆς καὶ ᾀσμάτων· οἱ ἀετοὶ περιστρέφονται ἱπτάμενοι ὑπεράνω τοῦ ὄρους τοῦ Γίγαντος, αἱ ἀλκυόνες ξυρίζουσι τὰ ὕδατα, οἱ δελφῖνες πλέουσι πέριξ τοῦ ἀτμοπλοίου, ὁ δροσερὸς ἀὴρ τῆς Προποντίδος προσπνέει τὸ πρόσωπόν μας. Ποῦ εἴμεθα; Ποῦ ὑπάγομεν; Ἡ στιγμὴ αὕτη εἶνε στιγμὴ φρεναπάτης καὶ μέθης, καθ' ἣν αἱ ἀναμνήσεις παντὸς ὅ,τι βλέπομεν πρὸ δύο ὡρῶν εἰς τὰ δύο παράλια τοῦ Βοσπόρου, συγχέονται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ εἰς εἰκόνα μιᾶς μόνης θαυμασίας πόλεως, δεκάκις μεγαλιτέρας παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, κατοικουμένης ὑπὸ λαῶν ἐκ συμπάσης τῆς οἰκουμένης, ἐχούσης προνομιακῶς παρὰ Θεοῦ ὅλα τὰ χαρίσματα, καὶ ἐγκαταλελειμμένης εἰς ἑορτὴν διαρκῆ, ἥτις πληροῖ ἡμᾶς θλίψεως καὶ φθόνου.

Ἀλλ' ἡ ὀπτασία αὕτη εἶνε ἡ τελευταία. Τὸ ἀτμόπλοιον ἐξέρχεται ταχέως ἐκτὸς τοῦ κόλπου τοῦ Μπουγιοὺκ-δερέ. Ἀριστερᾷ βλέπομεν τὸ χωρίον Σαριγὲρ, περικυκλωμένον ἀπὸ νεκροταφεῖα, πρὸ τῶν ὁποίων ἀνοίγεται μικρὸς κόλπος, σχηματιζόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου ἀκρωτηρίου Σίμας, ὅπου ὑψοῦτο ὁ ναὸς τῆς πανδήμου Ἀφροδίτης, ἣν ἰδιαιτέρως ἐλάτρευον οἱ θαλασσοπόροι Ἕλληνες· ἔπειτα τὸ χωρίον Γενὶ-μαχαλὲ, ἀκολούθως τὸ φρούριον Τελὶ-τάμπια, ὅπερ κεῖται κατέναντι ἄλλου μικροῦ φρουρίου κειμένου ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τοῦ Γίγαντος· ἔπειτα τὸ φρούριον Ῥουμιλὶκαβὰκ, οὗτινος τὸ σχῆμα διαγράφεται εἰς τὸν οὐρανὸν ῥοδόχρουν ἐκ τῆς τελευταίας ἀνταυγείας τοῦ λυκόφωτος. Ἐπὶ τῆς ἄλλης παραλίας, ἀπέναντι τοῦ Ῥουμιλὶ-καβὰκ, ὑψοῦται ἓν ἄλλο φρούριον, ὅπερ στέφει τὸ ἀκρωτήριον, ὅπου ἔκειτο ὁ ναὸς τῶν δώδεκα Θεῶν, κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀργείου Φρύξου ἐγγὺς τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς «διανομέως τῶν οὐρίων ἀνέμων», ὃν ἔκτισαν οἱ Χαλκηδόνιοι, καὶ ὃν κατόπιν ὁ Ἰουστινιανὸς μετέβαλεν εἰς ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. Ἐνταῦθα ὁ Βόσπορος στενοῦται διὰ τελευταίαν φοράν, μεταξὺ τοῦ τελευταίου ἀντερείσματος τῶν ὀρέων τῆς Βιθυνίας καὶ τοῦ ἐσχάτου ἄκρου τῆς ἁλύσεως τοῦ Αἵμου, ὅθεν καὶ τὸ μέρος τοῦτο θεωρεῖται ὡς ἡ πρώτη πύλη τοῦ πορθμοῦ, ἣν ἔχει τις νὰ ὑπερασπίσῃ κατὰ τῶν ἐπιδρομέων τῆς Ἄρκτου, καὶ διὰ τοῦτο ὑπῆρξε θέατρον ἀγώνων πεισματωδῶν μεταξὺ βυζαντινῶν καὶ βαρβάρων, Βενετῶν καὶ Γενουαίων. Δύο φρούρια γενουαϊκὰ ἔκειντο ἐνταῦθα ἀπέναντι ἀλλήλων, συνδεόμενα τὸ πάλαι δι' ἁλύσεως σιδηρᾶς, ἥτις ἀπέκλειε τὸν πορθμόν, ἀκόμη δὲ φαίνονται συγκεχυμένως ἐκεῖ πλησίον τὰ ἐρείπια τῶν πύργων καὶ τῶν τειχῶν των. Τοὐντεῦθεν ὁ Βόσπορος προχωρεῖ κατ' εὐθεῖαν, εὐρυνόμενος ὁλονέν, πρὸς τὴν θάλασσαν· τὰ δύο παράλια

εἶνε ὑψηλὰ καὶ ἀπότομα, ὡς δύο ἀπειρομεγέθεις προμαχῶνες, καὶ δὲν φαίνονται πλέον εἰμὴ συστάδες τινὲς οἰκιῶν ἀθλίων τῆδε κακεῖσε, πύργοι τινὲς ἐρημικοί, ἐρείπιά τινα μοναστηριακά, καὶ λείψανά τινα ἀρχαίων προκυμαιῶν καὶ προχωμάτων. Μετὰ μακρὸν διάπλουν βλέπομεν ἀκόμη σπινθηρίζοντα ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τὰ φῶτα τοῦ χωρίου Μπουγιοὺκ-λιμάν, καὶ ἐκ τοῦ ἀπέναντι μέρους τὸν φανὸν φρουρίου, ὅπερ κεῖται ὑπεράνω τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Ἐλέφαντος· ἀκολούθως δὲ πρὸς τἀριστερὰ τὸν μέγαν βραχώδη ὄγκον τῆς ἀρχαίας Γυποπόλεως, ὅπου ἔκειτο τὸ παλάτιον τοῦ Φινέως, ὅπερ ἐλυμαίνοντο αἱ Ἅρπυιαι, καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ τὸ φρούριον τοῦ ἀκρωτηρίου Ποϊρὰζ, ὅπερ φαίνεται ὡς σκοτεινή τις κηλὶς εἰς τὸν ὑπόφαιον οὐρανόν. Ἐνταῦθα τὰ παράλια ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων τὰ μέγιστα· ὁ πορθμὸς φαίνεται ἤδη ὡς μέγας κόλπος, ἡ νὺξ ἐπέρχεται, ἡ νυκτερινὴ αὔρα στενάζει μεταξὺ τῶν σχοινίων τοῦ ἀτμοπλοίου, καὶ τὸ θλιβερὸν *Κιμμέριον πέλαγος* ἐκτείνει ἐνώπιον ἡμῶν τὸν πελιδνὸν καὶ ἀνήσυχόν του ὁρίζοντα. Ἀλλ' ἡ διάνοια δὲν δύναται ἀκόμη ν' ἀποσπασθῇ ἀπὸ τῶν παραλίων ἐκείνων τῶν πλήρων ποιήσεως καὶ ἀναμνήσεων, ὧν αἱ φυσικαὶ καλλοναὶ μένουσι διὰ παντὸς ἀπαράμιλλοι· καὶ ἀριστερόθεν μὲν ἵπταται πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ μικροῦ Αἵμου, ἀναζητοῦσα τὸν πύργον τοῦ ἐξορίστου Ὀβιδίου, καὶ τὸ θαυμάσιον τεῖχος τοῦ Ἀναστασίου, δεξιόθεν δὲ ἀποπλανᾶται εἰς ἀπέραντον ἡφαιστειογενῆ χώραν, διὰ μέσου δασῶν, ἅτινα λυμαίνονται οἱ θῶες καὶ ἀγριόχοιροι, καὶ διὰ τῶν καλυβῶν λαοῦ ἀγρίου καὶ σχεδὸν ἀγνώστου, οὗτινος τὰς παραδόξους μορφὰς νομίζει ὅτι βλέπει συνηθροισμένας ἐπὶ τῆς ὑπερυψήλου ἀκτῆς, καὶ ἐπαρωμένας θαλασσοπορίαν δυστυχῆ πρὸς τὰ ἄγρια παράλια τοῦ Πόντου, fera litora Ponti. Δύο σημεῖα φωτεινὰ διαλύουσι διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ σκότος, ὡς οἱ φλογεροὶ ὀφθαλμοὶ δύο Κυκλώπων, φρουροὶ τοῦ μαγικοῦ πορθμοῦ: τὸ Ἀναδουλὶ-φανάρ, ἤτοι ὁ φανὸς τῆς Ἀσίας, δεξιόθεν, καὶ τὸ Ῥουμιλὶ-φανάρ, ἀριστερόθεν, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποίου αἱ μυθώδεις Συμπληγάδες μᾶς δεικνύουσιν ἀμυδρῶς,ἐν τῇ σκιᾷ τῆς παραλίας, τὰς καταπεπονημένας κατατομὰς τῶν βράχων των. Μεθ' ὃ τὰ δύο παράλια τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας δὲν εἶνε πλέον εἰμὴ δύο μαῦραι ταινίαι, καὶ μετὰ ταῦτα quocumque adspicias, nihil est nisi pontus et aer (ὅπου καὶ ἂν ἀποβλέψῃς, δὲν ὑπάρχει ἄλλο τι εἰμὴ θάλασσα καὶ ἀήρ), ὅπως ἔψαλεν ὁ πτωχὸς Ὀβίδιος. Ἀλλὰ τὴν βλέπω ἀκόμη τὴν Κωνσταντινούπολίν μου ὄπισθεν τῶν δύο ἐκείνων ἐξαφανισθέντων μαύρων παραλίων· τὴν βλέπω μεγαλιτέραν καὶ φαεινοτέραν παρ' ὅσον τὴν εἶδά ποτε ἐκ τῆς γεφύρας τῆς Σουλτάνα-βαλιδὲς καὶ τῶν λόφων τῆς Χρυσουπόλεως· καὶ τὴν ὁμιλῶ καὶ τὴν χαιρετῶ καὶ τὴν λατρεύω ὡς τὴν τελευταίαν καὶ προσφιλεστέραν ὀπτασίαν τῆς δυούσης νεότητός μου. Ἀλλ' ἓν ἀπροσδόκητον ῥάντισμα ὕδατος ἁλμυροῦ μοῦ περιχέει τὸ πρόσωπον, καὶ ῥίπτει χαμαὶ τὸν πῖλόν μου· — ἐξυπνῶ — βλέπω περὶ ἐμαυτὸν — ἡ πρῷρα εἶνε ἔρημος, ὁ οὐρανὸς ὁμιχλώδης, ψυχρὸς φθινοπωρινὸς ἄνεμος μοῦ παγώνει τὰ κόκκαλα, ὁ καλός μου Ὑοὺγκ, ναυτιάσας, μὲ ἀφῆκε. Δὲν ἀκούω πλέον ἄλλο τι παρὰ τὴν σύγκρουσιν τῶν λυχνιῶν καὶ τὸν τριγμὸν τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπερ φεύγει, διασαλευόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός... Τὸ ὡραῖόν μου ἀνατολικὸν ὄνειρον ἐτελείωσεν.

Η ΕΥΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΕΛΩΤΟΠΟΙΟΥ

Διήγημα.

Ἦτο ἡ ἐποχὴ τῆς πρώτης βοναπαρτικῆς αὐτοκρατορίας.

Ὁ παντοδύναμος αὐτοκράτωρ εἶχεν ἀναλάβει τὸν κατὰ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἕδρας ἀγῶνα, ὅστις ἀπέβη αὐτῷ τοσοῦτον ἀπαίσιος, συντελέσας τὸ πλεῖστον ὅπως ἀποξενώσῃ αὐτοῦ τὰ πνεύματα ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ, καὶ δημιουργήσῃ αὐτῷ ἐχθροὺς μεταξὺ αὐτῶν τῶν οἰκείων του. Τότε ὅμως, ὑπὸ τῆς τύχης κακοσυνειθισμένος καὶ πεποιθὼς εἰς τὸ ἀήττητον αὐτοῦ,δὲν ἐσκέπτετο τὰς συνεπείας τῆς πάλης, καὶ διὰ τῆς κραταιᾶς αὐτοῦ χειρὸς ἔσειεν ἰσχυρῶς τὸ Βατικανόν. Δὲν ἤθελε μὲν νὰ καταθραύσῃ τὴν Παπωσύνην, ἀλλ' ἤθελε νὰ μεταφέρῃ αὐτὴν εἰς νέον ἔδαφος ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ἐν Γαλλίᾳ, νὰ γείνῃ ὁ προστάτης αὐτῆς, ὡς ποτε ἦτο ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ὅπως κατὰ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ διευθύνῃ τὰς ψυχὰς τοῦ καθολικοῦ κόσμου.

Ὁ Πάπας εὑρίσκετο εἰς Σαβόναν, καὶ πολλοὶ τῶν δυσμενῶς διακειμένων πρὸς τὴν γαλλικὴν Κυβέρνησιν καρδιναλίων εἶχον ἐξορισθῇ εἰς διάφορα μέρη τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἡ ἀπομόνωσις ἤθελε καταστήσει αὐτοὺς μᾶλλον πειθηνίους εἰς τὰς θελήσεις τοῦ αὐτοκράτορος.

Ἐν μέσῳ τῆς πυρετώδους καὶ ἀδιακόπου αὐτοῦ ἐργασίας ὁ Ναπολέων ἐζήτει πολλάκις στιγμιαίαν ἀναψυχὴν εἰς τὸ θέατρον, καὶ ἂν καὶ μεγάλως ἐτίμα τὴν σοβαρὰν γαλλικὴν φιλολογίαν, οὐχ ἧττον ἠγάπα, μάλιστα ὁσάκις σπουδαῖαι δυσκολίαι κατεπόνουν τὸ πνεῦμά του, εὐθυμοτέραν διασκέδασιν. Ἐξαιρέτως δ' εὐνοούμενος αὐτοῦ ἦτο ὁ Βαρίλλης, ὁ πρῶτος γελωτοποιὸς τοῦ ᾠδικοῦ θιάσου τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θεάτρου, καὶ εὐχαριστεῖτο τόσον νὰ γελᾷ κατὰ τὰς κωμικὰς παραστάσεις τοῦ ἠθοποιοῦ τούτου, ὅσον εἰς ἄλλας ὥρας καὶ εἰς ἀλλοίαν διάθεσιν εὑρισκόμενος ἐθαύμαζε τὸν μέγαν τραγικὸν ὑποκριτὴν Τάλμαν.

Ὁ Βαρίλλης ἔλαβεν ἀνάγκην νὰ μεταβῇ εἰς Ἰταλίαν, ὅπως διευθετήσῃ οἰκογενειακάς τινας ὑποθέσεις, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ παρεχώρησεν αὐτῷ

Digitized by Google

τὴν ἄδειαν νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του, διατάξας ὅμως ὅπως ἐπανέλθῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον. Τὴν διαταγὴν δὲ ταύτην ἐκτελῶν ὁ Βαρίλλης, ἅμα ὡς διηυθέτησε τὰς ὑποθέσεις του, ἀνεχώρησε σπεύδων νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν, ἂν καὶ δριμὺς ἐπεκράτει χειμών, ἐξ οὗ μεγάλως ἤθελεν ὑποφέρει ὁ ἀσυνείθιστος εἰς τὸ ψῦχος Ἰταλός, κατὰ τὴν διάβασιν μάλιστα διὰ τῶν Ἄλπεων.

Ὁ Βαρίλλης εἶχε λεπτὸν τὸ ἀνάστημα, τὸ δὲ ὠχρὸν καὶ λίαν ἐκφραστικὸν πρόσωπόν του, ὅπερ διὰ τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς κωμικωτάτων μορφασμῶν του ἐκίνει εἰς τοσοῦτον ἀκατάσχετον γέλωτα, ἀπέπνεε πάντοτε μελαγχολικὴν σοβαρότητα. Κατὰ τὴν διὰ τῶν Ἄλπεων ὁδοιπορίαν αὐτοῦ εἶχε περιβληθῆ μακρόν, σισυρωτὸν ἔνδυμα, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς ἔφερε *κουκούλαν* ἐκ πυκνοῦ ἐρυθροῦ μαλλίνου ὑφάσματος.

Οὕτως ἐνδεδυμένος ἔφθασεν εἰς Λυῶν καὶ κατέβη εἰς τὸ «Ξενοδοχεῖον τῆς Εὐρώπης», τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ ἄριστον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ξενοδοχεῖον τῆς πόλεως. Ὑπηρέτης δέ τις τοῦ γραφείου τῶν Λεωφορείων ἔφερεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τὸν ἁπλοῦν αὐτοῦ σάκκον.

Ὁ ξενοδόχος, κὺρ Λεκὼκ, ὑψηλός, πνευματώδης ἄνθρωπος, μὲ πρόσωπον, ἐφ' οὗ ἀπεικονίζετο ἡ συναίσθησις τῆς ὁσημέραι διὰ τῶν λαμπρῶν ἐργασιῶν του αὐξανούσης περιουσίας του, ἔρριψε βλέμμα ὑπεροπτικὸν ἐπὶ τοῦ μικροῦ ὁδοιπορικοῦ κιβωτίου τοῦ καταφθάσαντος ξένου, καὶ διέταξε νὰ ὁδηγήσωσιν αὐτὸν εἰς μικρόν τι δωμάτιον ἐκ τῶν εἰς τὰ ὄπισθεν τοῦ ξενοδοχείου κειμένων. Ὅτε δ' οὗτος ἐπλήρωσε τὸν κομίσαντα τὸν σάκκον αὐτοῦ καὶ ὡμίλησε τινὰς λέξεις, ἐν αἷς διεκρίνετο ὁ ἰταλικὸς τόνος τῆς προφορᾶς του, ὁ κὺρ Λεκὼκ ἐδείχθη ἐκπληττόμενος, ἔρριψεν εἰς τὸν ξένον τὸν φέροντα τὸ μακρὸν σισυρωτὸν ἔνδυμα καὶ τὴν ἐρυθρὰν κουκούλαν ἐταστικὸν βλέμμα, καὶ ἤρξατο διαλεγόμενος χαμηλοφώνως μετὰ τοῦ ὑπηρέτου, ὅστις σοβαρῶς κλίνων τὴν κεφαλὴν ἀπεκρίνετο χαμηλοφώνως εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ ξενοδόχου.

Ὁ Βαρίλλης διηυθέτησεν ὀλίγον τὰ ἐνδύματά του ἐν τῷ μικρῷ, σκοτεινῷ δωματίῳ του, ἐπειδὴ δὲ ἐκρύωνεν ἀκόμη πολύ, περιεβλήθη πάλιν τὸ μακρὸν καὶ μαλακὸν ἐπανωφόριόν του, καὶ αἰσθανόμενος ἐξηντλημένας τὰς δυνάμεις του, ἀπεφάσισε νὰ παραμείνῃ ὀλίγας ἡμέρας εἰς Λυῶν, ὅπως ἀναλάβῃ δυνάμεις διὰ τὴν μέχρι Παρισίων ὁδοιπορίαν, διότι καλῶς ἐγνώριζεν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του θ' ἀπῄτει νὰ παρουσιασθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Ἔσυρε τὸν κώδωνα, καὶ ἀμέσως παρουσιάσθη αὐτὸς ὁ ξενοδόχος, ὅστις ὑποκλιθεὶς βαθύτατα ἔστη παρὰ τὴν θύραν εὐσεβάστως ἀναμένων.

— Ἤθελα κάτι νὰ φάγω, εἶπεν ὁ Βαρίλλης, πότε εἶνε ἡ ὥρα τοῦ γεύματος;

— Δὲν ἔχετε παρὰ νὰ διατάξητε, σεβασμιώτατε, ἀπεκρίθη ὁ ξενοδόχος, τὰ πάντα εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν σας, ἂν καὶ ὀφείλω νὰ σᾶς ζητήσω συγγνώμην ὅτι τὰ φαγητὰ δὲν θὰ εἶνε ἄξια τόσον ὑψηλοῦ ξένου, τὸν ὁποῖον δὲν ἤμεθα προπαρεσκευασμένοι νὰ δεχθῶμεν.

— Ὦ, δὲν εἶμαι καθόλου δύσκολος, εἶπεν ὁ Βαρίλλης, ὅστις παρετήρει ὅλως ἔκπληκτος τὸν πρὸ αὐτοῦ εὐσεβάστως ἔτι ὑποκλινόμενον ξενοδόχον· ὑποθέσας δὲ ὅτι συνείθιζε νὰ μετέρχεται τὸ αὐτὸ ὑποκλινὲς ἦθος πρὸς πάντας τοὺς ξένους, εἶπεν ὀλίγον ἀτόλμως·

— Εἶχα εὐχαρίστησιν νὰ μείνω ἐδῶ διὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας, ἐὰν τὰ ἔξοδα τῆς διαμονῆς δὲν ὑπερβαίνωσι τὰς δυνάμεις τοῦ κάπως ἐξηντλημένου βαλαντίου μου.

— Ἡ μεγαλιτέρα τιμὴ διὰ τὸ ξενοδοχεῖόν μου θὰ εἶνε, ὑπέλαβεν ὁ ξενοδόχος μὲ πρόσωπον ἀπαστράπτον ἐκ χαρᾶς, ἐὰν ἡ σεβασμιότης σας εὐαρεστηθῇ νὰ ἀναπαυθῇ ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ τὸ ἐλεεινὸν αὐτὸ δωμάτιον δὲν εἶνε ἄξιον τοιούτου ξένου, διὸ διέταξα νὰ ἑτοιμασθῶσι τὰ δωμάτια, τὰ ὁποῖα εἶνε ὡρισμένα διὰ τοὺς πρεσβευτάς, καὶ σᾶς παρακαλῶ θερμῶς ὅπως λάβητε ἐκεῖ κατοικίαν, καὶ λησμονήσητε ὅτι ἐτόλμησα νὰ σᾶς ὁδηγήσω εἰς τοῦτο.

— Σὲ εἶπα ἤδη, φίλε μου, παρετήρησεν ὁ Βαρίλλης ἐπὶ μᾶλλον ἐκπληττόμενος, ὅτι τὸ βαλάντιόν μου δὲν μοῦ ἐπιτρέπει μεγάλας δαπάνας, καὶ ὅτι θὰ εὐχαριστηθῶ μὲ ἓν ὅλως διόλου μέτριον οἴκημα.

— Ὦ! ἀπήντησεν ὁ ξενοδόχος μειδιῶν καὶ βαθύτερον ἔτι ὑποκλινόμενος, ἠξεύρω ὅτι δὲν φέρει τις μαζύ του θησαυροὺς ὅταν ἀναγκάζεται νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πατρίδος του, ἀλλὰ παρακαλῶ εὐσεβάστως τὴν σεβασμιότητά σας νὰ μὴ ἀνησυχῇ καθόλου διὰ τοῦτο· γνωρίζω ποῖον εἶνε τὸ χρέος μου πρὸς ξένον, ὁ ὁποῖος φέρει εἰς τὸ 'σπήτι μου τὴν εὐλογίαν τοῦ Οὐρανοῦ.

Ὁ Βαρίλλης ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ ἤρχισε νὰ συλλαμβάνῃ ὑπονοίας περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ πνεύματος τοῦ ξενοδόχου· ἀλλ' οὗτος μετὰ ἐπιμονῆς πλήρους σεβασμοῦ κατώρθωσε νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὸν τοῦ δωματίου, καί, ἐνῷ δύο ὑπηρέται σχεδὸν βίᾳ ἀντεποιοῦντο τὴν τιμὴν τίς νὰ λάβῃ τὸν σάκκον, τὸν ὡδήγησεν εἰς λαμπρὰν αἴθουσαν φωτεινὴν καὶ πολυτελῶς εὐτρεπισμένην, ἔνθα ἀμέσως κατόπιν παρετέθη γεῦμα, ἄξιον ἀληθῶς καὶ αὐτῶν τῶν αὐτοκρατορικῶν μαγειρείων.

Ὁ γελωτοποιὸς ἦτο τόσον κατάκοπος, ὥστε ἔπαυσε σκεπτόμενος περὶ τῆς παραδόξου καὶ ἐκτάκτου ὅλως ὑποδοχῆς, τῆς γινομένης αὐτῷ ἐν πόλει ξένῃ ὅλως εἰς αὐτόν· ἀφοῦ κατεβρόχθισε τὸ παρατεθὲν λουκούλλειον γεῦμα, καθ' ὃ ἡ μόνη ἐνίοτε ταράττουσα αὐτὸν ἰδέα ἦτο ἡ τοῦ κατόπιν παρουσιασθησομένου λογαριασμοῦ, ἐξηπλώθη εἰς τὰ στρώματα λαμπρᾶς κλίνης, φερούσης πο-

Digitized by Google

λυτελῆ μετάξινα παραπετάσματα, καὶ λησμονῶν τὴν ἐπιπονωτάτην παγετώδη διὰ τῶν Ἄλπεων ὁδοιπορίαν του, ἐκοιμήθη νήδυμον, μέχρις οὗ τῆς πρωΐας ὁ ἥλιος ἐπεφάνη ἐπὶ τοῦ βελουδίνου τάπητος τοῦ δωματίου του.

Ἠσθάνθη ἑαυτὸν ἐπαισθητῶς ἀνακουφισθέντα καὶ ἀναλαβόντα, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπαναλάβη τὴν ὁδοιπορίαν του κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἑσπέραν, διότι κατὰ τὴν ἀνατείλασαν εὔδιον πρωΐαν τὸ ἀναζωογονηθὲν καὶ γαλήνιον πνεῦμά του ἤρχετο πάλιν νὰ ταράξῃ ὀδυνηρῶς ἡ ἰδέα τοῦ λογαριασμοῦ, ὃν ὤφειλε μετ' ὀλίγον νὰ πληρώσῃ. Ἐφοβεῖτο ὅτι παρεννόησίς τις συνέβαινε, καὶ ὡς τίμιος ἄνθρωπος ἤθελε νὰ διευκρινήσῃ αὐτήν. Ἐσήμανε τὸν κώδωνα, ἀμέσως δὲ ἐπεφάνη ὁ ξενοδόχος εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος, καὶ βαθύτερον ἔτι εἰ δυνατὸν καὶ μετὰ πλειοτέρου ἢ πρότερον σεβασμοῦ ὑποκλινόμενος.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Βρίλλης σοβαρῶς, ὅλην αὐτὴν τὴν ἐκτάκτως λαμπρὰν φιλοξενίαν, τὴν ὁποίαν μοῦ προσφέρετε, δὲν δύναμαι παρὰ νὰ ἀποδώσω εἰς παρεννόησιν, τὴν ὁποίαν καὶ σεῖς καὶ ἐγὼ συμφέρον ἔχομεν νὰ διευκρινήσωμεν, διότι σᾶς ἐπαναλαμβάνω ὅτι μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ πληρώνω οἴκημα καὶ γεῦμα ὡσὰν ἐκεῖνο τῆς χθὲς ἑσπέρας.

— Ἐλπίζω ὅτι ἡ σεβασμιότης σας ἔμεινεν εὐχαριστημένη, εἶπεν ὁ ξενοδόχος.

— Δὲν πρόκειται περὶ τούτου, ἀνέκραξεν ὁ Βρίλλης, ὅστις ἤρχισε νὰ ἀδημονῇ καὶ νὰ πιστεύῃ ὅτι ἤθελον νὰ ἐμπαίξωσιν αὐτόν. Ἐν ἑνὶ λόγῳ δὲν θέλω νὰ ἀπατηθῆτε περὶ τοῦ προσώπου μου· εἶμαι ὁ Βρίλλης, ὁ πρῶτος κωμικὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θεάτρου.

— Ὦ, Θεέ μου! ὑπέλαβεν ὁ ξενοδόχος μετὰ βαθείας θλίψεως, λοιπὸν ἡ σεβασμιότης σας δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ, ἢ μήπως δυσηρεστήθη διὰ κἀνὲν πρᾶγμα; δὲν ἔχετε λοιπόν, προσέθηκε μετὰ τόνου ἐμφαίνοντος βαθεῖαν θλῖψιν, ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ἐχεμύθειάν μου;...

— Δὲν ζητῶ καθόλου ἐχεμύθειαν, ἀπήντησεν ὀργίλως ὁ Βρίλλης, εἶμαι ὁ Βρίλλης, ὁ πρῶτος κωμικὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θεάτρου,-ἐννόησέ το καλά—τὸ ὄνομά μου δὲν τὸ κρύπτω ποσῶς, καὶ ἠμπορεῖς νὰ τὸ φωνάξῃς δυνατὰ εἰς οἱονδήποτε.

— Ἄ... ἐννοῶ, εἶπεν ὁ ξενοδόχος μετὰ πονηροῦ μειδιάματος καὶ βαθύτατα ὑποκλινόμενος, ἡ διαταγὴ τῆς σεβασμιότητός σας θὰ ἐκτελεσθῇ ἀκριβέστατα, ἀμέσως θὰ γνωστοποιηθῇ εἰς ὅλους ὅτι εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μου κατοικεῖ ὁ κύριος Βρίλλης, ὁ πρῶτος κωμικὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θεάτρου, προσέθηκε γελῶν ἀκουσίως, ἀλλὰ προσπαθῶν πλήρης σεβασμοῦ νὰ καταστείλῃ τὸν γέλωτα.—Τώρα δέ, ἐξηκολούθησε, σπεύδω νὰ διατάξω νὰ παραθέσουν τὸ πρόγευμά σας, καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσητε ὅτι θὰ σᾶς στείλω τὸν πρῶτον ὑπηρέτην μου, διότι ἐγὼ θὰ ἐπιτηρήσω ὁ ἴδιος εἰς τὸ μαγειρεῖον διὰ νὰ ἑτοιμασθῇ τὸ γεῦμα.

Τοῦτο δὲ λέγων ἔκλινε μέχρις ἐδάφους καὶ ἀπῆλθε.

— Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τὰ ἔχει χαμένα, ἢ ἐγὼ εἶμαι τρελλός, ἀνεφώνησεν ὁ Βρίλλης ῥιπτόμενος ἐν ἀπογνώσει ἐπὶ ἕδρας· εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποφύγω ὅλας αὐτὰς τὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας μοῦ προσφέρει ὡς νὰ ἤμουν κἀνὲν ἔξοχον πρόσωπον. Μήπως δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ὁ παράδοξος ξενοδόχος μου νομίζει ὅτι θὰ ἠμπορέσῃ νὰ μὲ ξεγυμνώσῃ, ἢ μήπως μὲ εἶδε ποτὲ εἰς τὴν σκηνήν, καὶ θέλει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ μοῦ ἐκδηλώσῃ τὸν θαυμασμόν του; θὰ ἦτο νόστιμον τωόντι, ἂν καὶ ἀδύνατον μοῦ εἶνε νὰ τὸ πιστεύσω.

Ὁ πρῶτος ὑπηρέτης τοῦ ξενοδοχείου, ὡραῖος νεανίας ἐν στολῇ, παρουσιάσθη μετ' ὀλίγον, συνοδευόμενος ὑπὸ δύο ἄλλων ὑπηρετῶν, ὑποκλιθεὶς δὲ βαθύτατα ἐστάθη πλησίον τῆς θύρας, καὶ ἔνευσεν εἰς τοὺς δύο ἄλλους, οἵτινες σιωπηλοὶ καὶ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ εὐσεβάστως προσβλέποντες τὸν ξένον παρέθεσαν τὸ πρόγευμα καὶ ἀπεσύρθησαν.

Ἔμεινε δὲ μόνος ὁ πρῶτος, ὅστις ἵστατο μετὰ σεβασμοῦ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν κρατῶν χειρόμακτρον.

Ὁ Βρίλλης ἔτρωγε πάντοτε καλά, ἐκένωσε λοιπὸν οὐκ ὀλίγα ἐκ τῶν παρατεθέντων πινακίων, τέλος δὲ κρατῶν ποτήριον καλοῦ βορδιγαλείου ἀνεκλίθη ῥαθύμως εἰς τὴν ἀναπαυτικὴν ἕδραν του.

— Ὁ σεβασμιώτατος εἶνε εὐχαριστημένος; ἠρώτησε δειλῶς ὁ ὑπηρέτης.

— Καὶ ἂν ἤμην σεβασμιώτατος, ἢ καὶ αὐτοκράτωρ ἀκόμη, εἶπεν ὁ Βρίλλης, εἰς τὸν ὁποῖον τὸ λαμπρὸν γεῦμα καὶ ὁ ἐξαίρετος οἶνος εἶχον ἀποδώσει ὅλην τὴν εὐθυμίαν του, τίποτε καλλίτερον δὲν ἠμποροῦσα νὰ ἀπαιτήσω.

Ὁ ὑπηρέτης ἐφάνη ἐνθαρρυνόμενος ἐκ τῆς καλῆς διαθέσεως τοῦ ξένου, ἐπλησίασεν ἓν βῆμα καὶ εἶπε συνάπτων ἱκετευτικῶς τὰς χεῖρας·

— Ἄ... ἐὰν ἡ σεβασμιότης σας μοὶ ἐπέτρεπε... μίαν μικρὰν παράκλησιν... ἐὰν μοὶ ἔδιδε τὴν ἄδειαν....

— Λέγε, φίλε μου, εἶπεν ὁ Βρίλλης, λέγε ἄφοβα, μόνον χρήματα νὰ μὴ μοῦ ζητήσῃς, ὅ,τι ἄλλο εἶμαι πρόθυμος νὰ τὸ παραχωρήσω, ἀρκεῖ νὰ δύναμαι.

— Χρήματα; ἀνέκραξεν ὁ ὑπηρέτης μετὰ βαθείας λύπης, ὤ, ἡ σεβασμιότης σας μὲ ἐκλαμβάνει κακῶς, ὅ,τι ζητῶ δὲν εἶνε χρήματα, ἀλλὰ μία λέξις... μίαν λέξιν νὰ εἴπητε χάριν μου...

— Νὰ ὁμιλήσω ὑπὲρ σοῦ; Καὶ πρὸς ποῖον; ἠρώτησεν ὁ Βρίλλης — καὶ ἤρχισε νὰ πιστεύῃ ὅτι καὶ ὁ ὑπηρέτης ἔχει τὸ πνεῦμα ὅπως καὶ ὁ κύριός του.

— Εἰς τὸν ἀφέντην μου, τὸν κὺρ Λεκώκ, ἀ-

Digitized by Google

πήντησεν ὁ ὑπηρέτης, οὗτινος τὸ πρόσωπον ἔλαμψεν ἐξ ἐλπίδος ὅταν εἶδε νὰ γίνεται δεκτὴ ἡ αἴτησίς του τόσον εὐμενῶς καὶ φιλικῶς.—Ἄχ, σεβασμιώτατε, ὅλη μου ἡ εὐτυχία ἀπὸ αὐτὸν κρέμαται .... ὁ κὺρ Λεκὼκ ἔχει θυγατέρα ....

— Ἄ, ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτὸν ὁ Βαρίλλης, ἐξέχασα .... εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ παραμύθι ἔλειπεν ἡ βασιλοπούλα καὶ ὁ βοσκός ....

— Τὴν ἀγαπῶ, ἐξηκολούθησεν ὁ ὑπηρέτης ἐπὶ μᾶλλον θαρρῶν καὶ μετὰ ζέσεως ... καὶ ἡ σεβασμιότης σας θὰ ἐννοοῦσε τὴν ἀγάπην μου, ἂν καὶ μίαν φορὰν μόνον ἤθελεν ἰδεῖ τὴν Μαριάνναν ... εἶνε τόσον ὡραία ... τόσον καλὴ ... ἀλλὰ εἶμαι πτωχὸς, καὶ ὁ κὺρ Λεκὼκ εἶνε πάμπλουτος καὶ ὑπερήφανος, καὶ θέλει νὰ δώσῃ τὴν κόρην του εἰς ἕνα πλούσιον ἔμπορον, εἰς ἕνα φίλον του χηρευμένον, ὁ ὁποῖος εἶνε πολὺ ἡλικιωμένος καὶ δὲν τὸν ἀγαπᾷ ἡ νέα, ἡ ὁποία μοῦ τὸ ὡμολόγησεν ἡ ἰδία, διότι μόνον ἐμένα ἀγαπᾷ, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ πατρός της ... ὤ, θὰ ἤμεθα καὶ οἱ δύο δυστυχεῖς ... ἀλλά... ἐὰν ἡ σεβασμιότης σας ἤθελε ....

— Καὶ τί εἰμπορῶ νὰ κάμω ἐγώ; ἠρώτησεν ὁ Βαρίλλης, οὗτινος τὴν συμπάθειαν ἤρχισε νὰ ἑλκύῃ ὁ νεανίας.

— Ἐὰν ἡ σεβασμιότης σας ἐλάμβανε τὴν καλωσύνην νὰ εἴπῃ μίαν λέξιν εἰς τὸν κὺρ Λεκὼκ ὑπὲρ ἡμῶν ... ἄχ! πολὺ δύσκολον πρᾶγμα δὲν ζητῶ εἰς τὴν σεβασμιότητά σας, ἀφοῦ ἔργον της εἶνε νὰ ἀποδιώκῃ τὴν λύπην καὶ νὰ φέρῃ τὴν χαρὰν εἰς τοὺς θλιβομένους καὶ τοὺς πάσχοντας.

— Τῳόντι, εἶπεν ὁ Βαρίλλης, ὡς τώρα ἔκαμα κάμποσους τεθλιμμένους νὰ γελάσουν καὶ νὰ λησμονήσουν τὰ βάσανά των ... εἰπέ μου, νέε φίλε μου, εἰξεύρεις ποῖος εἶμαι;

Ὁ ὑπηρέτης ἔσυρε φύλλον χάρτου ἐκ τοῦ θυλακίου του καὶ ἀνέγνωσε: Κύριος Βαρίλλης, ὁ πρῶτος κωμικὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θεάτρου.

—Ὤ,ὁ κὺρ Λεκὼκ τὸ ἔγραψεν εἰς χαρτίον διὰ καθένα ἐξ ἡμῶν, διὰ νὰ μὴ λησμονήσωμεν τὸ ὄνομα ... καθὼς ἡ σεβασμιότης σας διέταξε.

— Πιστεύεις λοιπὸν, ἠρώτησεν ὁ Βαρίλλης, μὴ δυνάμενος νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, ὅτι ὁ λόγος μου εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ κυρίου σου;

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐκτελέσῃ ὅ,τι ἠθέλετε ζητήσει, ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης μετὰ πεποιθήσεως.

— Καλά, τότε στεῖλέ μού τον ἐδῶ, εἶπεν ὁ Βαρίλλης. — Θέλω τοὐλάχιστον νὰ ἐπωφεληθῶ τὴν τρέλλαν τῶν ἀνθρώπων τούτων διὰ μίαν καλὴν πρᾶξιν, ἐὰν τοῦ ξενοδόχου μου ὁ θαυμασμὸς πρὸς τὴν τέχνην μου εἶνε τόσον μεγάλος, ὥστε χάριν μου νὰ ἀλλάξῃ τὰ σχέδιά του περὶ τοῦ γάμου τῆς θυγατρός του, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, ὅταν ὁ ὑπηρέτης ἀπῆλθε.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ ξενοδόχος παρουσιάσθη.

— Τί διατάσσει ἡ σεβασμιότης σας;

— Κὺρ Λεκὼκ, μὲ ἐδέχθηκες τόσον ἐξαίρετα εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν σου, ὥστε σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ φέρῃς νὰ γνωρίσω καὶ τὴν οἰκογένειάν σου.

— Ποία τιμὴ, σεβασμιώτατε! ἀνέκραξεν ὁ ξενοδόχος τρέμων ὅλος ἐκ τῆς βιαίας χαρᾶς, μόνον μίαν θυγατέρα ἔχω, ἡ γυναῖκά μου ἀπέθανε πρὸ δύο ἐτῶν... ὤ! εἴθε νὰ ἤθελε ζήσει μέχρι τῆς σημερινῆς ἡμέρας...

— Ποτὲ δὲν θὰ ἐπίστευα ὅτι ἡ τέχνη μου εἰμπορούσε νὰ προκαλέσῃ τόσον ἐνθουσιασμὸν, διενοήθη ὁ Βαρίλλης.—Καλὰ λοιπὸν, εἶπεν ἀμέσως, φέρε με νὰ ἰδῶ τὴν κόρην σου.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ κὺρ Λεκὼκ ἀνεφάνη ὁδηγῶν τὴν ὡραίαν Μαριάνναν, καὶ ἐπαρουσίασεν αὐτὴν δειλὴν καὶ ἐρυθριῶσαν εἰς τὸν ξένον· ἡ μελανὴ κόμη της, οἱ μαῦροι λάμποντες ὀφθαλμοί της, τὰ δροσερὰ χείλη καὶ ἡ ἐν γένει μελαγχροινὴ ὄψις της ἀνεδείκνυον τὴν νεάνιδα πρότυπον καλλονῆς τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ὁ δὲ Βαρίλλης ἐνόησε πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ ὑπηρέτης νὰ τὴν ἀγαπήσῃ, διότι τὸ ἴδιον ἤθελε πράξει καὶ αὐτὸς, ἐὰν ἔπαλλεν ἔτι εἰς τὰ στήθη του καρδία εἰκοσαέτις.

Ἀπέτεινε προσηνεῖς τινας λέξεις πρὸς τὴν νεάνιδα, ἡ ὁποία ἀπήντησε δειλῶς καὶ διὰ μονοσυλλάβων, δεικνύουσα βαθύτατον σεβασμὸν πρὸς τὸν ξένον.

— Ἡ κόρη σου εἶνε εἰς ἡλικίαν γάμου, καλέ μου ξενοδόχε, εἶπεν ὁ Βαρίλλης ... ἐσκέφθης ἄρά γε ἀκόμη νὰ τῆς εὕρῃς κανένα καλὸν νέον;

Ὁ κὺρ Λεκὼκ διηγήθη τότε ὅτι εἶχεν ἐκλέξει ἕνα φίλον του, τὸν οἰνέμπορον Ματιέ, ἄνθρωπον ἀσφαλῆ καὶ μὲ χαρακτῆρα καλὸν, εἰς τὸν ὁποῖον εἰμπορεῖ νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν εὐτυχίαν τῆς κόρης του μὲ ὅλην τὴν ἐμπιστοσύνην.

— Πολὺ καλὰ ... πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Βαρίλλης λαμβάνων τὴν χεῖρα τῆς νεάνιδος ... καὶ ἡ δική σου ἡ καρδία τί λέγει, κόρη μου; παραδέχεται τὴν ἐκλογὴν τοῦ πατρός σου;

Τὸ πρόσωπον τῆς Μαριάννας ἐχρωματίσθη ἀμέσως διὰ ζωηροτάτου ἐρυθήματος. Ἐπί τινα στιγμὴν ἐφάνη τρέμουσα, ἀλλὰ ἀμέσως ἀναλαβοῦσα θάῤῥος εἶπε προσβλέπουσα μετ' ἐμπιστοσύνης τὸν Βαρίλλην·

— Ὄχι, σεβασμιώτατε, ... ἄχ, ὄχι! ...

Ὁ κὺρ Λεκὼκ συνωφρυώθη καὶ ἔῤῥιψε βλοσυρὸν βλέμμα ἐπὶ τῆς κόρης του.

— Ὄχι; ἠρώτησεν ὁ Βαρίλλης. Ἄ, κακὸν τοῦτο, ἐξηκολούθησεν, εἰς τὸν καλὸν γάμον βάσις πρέπει νὰ εἶνε ἡ ἀγάπη· καὶ διατί δὲν ἀγαπᾷς τὸν Ματιέ, ἠρώτησε φέρων πλησίον του τὴν νέαν, ὁ ὁποῖος εἶνε ἄξιος ἄνθρωπος, καθὼς λέγει ὁ πατήρ σου; .. μήπως ἡ καρδιά σου δὲν εἶνε ἐλεύθερη, μήπως ἀγαπᾷς κανένα ἄλλον;

— Ἄχ! ναὶ, ἐψιθύρισεν ἡ Μαριάννα.

Ἀστραπαὶ ὀργῆς ἐξηκοντίζοντο ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ κὺρ Λεκώκ.

Digitized by Google

— Λοιπὸν, κόρη μου, θάῤῥος, εἶπεν ὁ Βαρίλλης, ἂς μὴ μείνῃ 'μισὴ ἡ ἐξομολόγησίς σου· ποῖος εἶνε ὁ εὐτυχὴς, διὰ τὸν ὁποῖον πάλλει ἡ καρδία σου;

— Ὁ Πέτρος Κόλας, ἀπεκρίθη ἡ Μαριάννα δυνατὰ τώρα καὶ μὲ φωνὴν σταθεράν.

Ὁ κὺρ Λεκὼκ δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρατηθῇ, καὶ ἀκουσίως ἐκτύπησε τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ ποδός· ἀλλ' ἀμέσως ἔντρομος ὅτι τόσον προσέκρουσεν εἰς τὸν ὀφειλόμενον πρὸς τὸν ξένον του σεβασμὸν, προσέβλεψεν αὐτὸν ἐν ἀγωνίᾳ.

— Λοιπὸν, φίλε μου, εἶπεν ὁ Βαρίλλης σοβαρῶς, ἤκουσες τί συμβαίνει· τί λέγεις δι' ὅλα αὐτά; ... θέλεις νὰ βιάσῃς τὴν καρδίαν τῆς κόρης σου;

— Σεβασμιώτατε, ἀνέκραξεν ὁ Λεκὼκ, ὁ Πέτρος Κόλας εἶνε ὑπηρέτης μου, νέος πάμπτωχος...

— Εἶνε ἱκανός; ἠρώτησεν ὁ Βαρίλλης.

— Ναὶ, ἀπήντησεν ὁ ξενοδόχος, ὀλίγον διστάζων, εἶνε τακτικὸς, ἱκανὸς καὶ πιστός.

— Καὶ σὺ, ἠρώτησεν ὁ Βαρίλλης, δὲν εἶσαι ἀρκετὰ πλούσιος;

— Ὁ Θεὸς εὐλόγησε τὰς ἐργασίας μου, ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ ξενοδόχος, καὶ ἂν δὲν εἶμαι πολὺ πλούσιος, εἶμαι ὅμως εὐχαριστημένος μὲ ὅ,τι ἔχω.

— Καὶ πιστεύεις, εἶπεν ὁ Βαρίλλης, οὗτινος ἡ τρυφερὰ καὶ εὐαίσθητος καρδία ᾐσθάνθη ζωηροτάτην συμπάθειαν πρὸς τὴν πρὸ αὐτοῦ ἱκετευτικῶς ἱσταμένην νεάνιδα, πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς θὰ εὐλογήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον τὰς ἐργασίας σου, ἐὰν χάριν τῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα δὲν χρειάζεσαι περισσότερον, ἤθελες κάμει τὴν κόρην σου δυστυχῆ;

Ἡ ὁρμὴ τῶν ἀγαθῶν του αἰσθημάτων παρέσυρεν αὐτὸν ἐπὶ μᾶλλον· μετὰ σοβαρότητος καὶ πειθοῦς ὡμίλησε περὶ τῆς ματαιότητος τῶν γηΐνων ἀγαθῶν καὶ περὶ τῆς σκληρότητος τῶν πατέρων ἐκείνων, οἵτινες τὴν εὐδαιμονίαν τῶν τέκνων των θυσιάζουσιν εἰς τὸν ἀπαίσιον Μαμμωνᾶν· ταῦτα δὲ μετὰ ἐνδομύχου πεποιθήσεως, διότι δι' αὐτὸν πράγματι μικρὰν εἶχεν ἀξίαν τὸ χρῆμα ἐν τῇ εὐθύμῳ, ἐλαφρᾷ καὶ ὑπὸ μόνου τοῦ αἰσθήματος διεπομένῃ ζωῇ τοῦ καλλιτέχνου, ἣν διήρχετο.

Ἡ Μαριάννα τὸν ἤκουε μὲ ὀφθαλμοὺς λάμποντας ἐξ ἀγαλλιάσεως, ὁ δὲ κὺρ Λεκὼκ εἶχε τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην πρὸς τὸ στῆθος καὶ ἔτρεμεν ἐν βαθείᾳ συγκινήσει.

— Καὶ ἡ σεβασμιότης σου θὰ μὲ ἐσυμβούλευεν, ἠρώτησε τέλος ἀφοῦ ὁ Βαρίλλης ἐτελείωσε τὴν παραίνεσίν του, ἡ σεβασμιότης σου θὰ μὲ διέτασσε νὰ δώσω τὴν κόρην μου εἰς αὐτόν της τὸν Πέτρον Κόλαν;... ὁ ὁποῖος τῳόντι εἶνε καλὸς καὶ τίμιος νέος, καὶ ὠφέλησεν ἕως τώρα ἀρκετὰ τὸ κατάστημά μου, διὰ τοῦτο καὶ τὸν ἀγαπῶ, προσέθηκε.

— Ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος σὲ τὸ διατάσσει, εἶπεν ὁ Βαρίλλης μετὰ ἐνδομύχου πεποιθήσεως, καὶ αὐτὸς σοῦ ὁμιλεῖ τώρα διὰ τοῦ στόματός μου.

Ἀντὶ οἱασδήποτε ἀπαντήσεως ὁ Λεκὼκ ἔτρεξε πρὸς τὴν θύραν καὶ ἐκάλεσε τὸν Πέτρον Κόλαν, ὁ ὁποῖος ἵστατο ὄπισθεν παραμονεύων.

— Ἡ σεβασμιότης του, εἶπεν ὁ ξενοδόχος ἀναπνέων ἐλευθέρως, ὡμίλησε διὰ σὲ,... τίποτε δὲν ἔμεινε μυστικόν... ἡ Μαριάννα ὡμολόγησε τὴν ἀγάπην της πρὸς σέ· Πέτρε Κόλλα, πάρε την... Διατί δὲν μὲ τὸ ἐλέγετε προτήτερα;

Ὁ ἀγαθὸς ξενοδόχος εἶχε συγκινηθῆ, ἡ εὐτυχία τῆς κόρης του ἐφαίνετο ὅτι τὸν ἔκαμνε καὶ αὐτὸν εὐτυχῆ, καὶ δάκρυα ἔῤῥεον διὰ τῶν στρογγύλων παρειῶν του.

Ὁ Πέτρος καὶ ἡ Μαριάννα ἦσαν ὡς συγκεχυμένοι ἐκ τῆς χαρᾶς, ἔπειτα δὲ αἴφνης ὡς συνελθόντες ἔδραμον πρὸς τὸν Βαρίλλην καὶ ἠσπάσθησαν τὰς χεῖράς του.

Ἀλλ' οὗτος ἀπέσυρεν αὐτὰς βιαίως καὶ ὀπισθοχώρησε.

— Ὄχι δὰ, ὄχι... ἀνέκραξεν, αὐτὸ δὲν ἁρμόζει εἰς ἐμὲ, λησμονεῖτε ποῖος εἶμαι.

Ὁ κὺρ Λεκὼκ ἔνευσεν εἰς ἀμφοτέρους ὡς θέλων νὰ ἀναχαιτίσῃ αὐτοὺς ἀπὸ κινήματος ἀναρμόστου.... οἱ νέοι ἀπεσύρθησαν αἰσχυνόμενοι, ἀλλ' εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔλαμπε ζωηρὰ ἡ πρὸς τὸν εὐεργέτην των εὐγνωμοσύνη.

— Τὸ παραμύθι λαμβάνει καλὸν τέλος, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Βαρίλλης, ἀλλὰ καιρὸς εἶνε νὰ τελειώνωμεν, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ ἡ ἀποκάλυψις καὶ ἀπογοήτευσις.—Πότε ἀναχωρεῖ τὸ λεωφορεῖον διὰ τὰ Παρίσια; ἠρώτησε τὸν ξενοδόχον.

— Μετὰ μίαν ὥραν, ἀπεκρίθη οὗτος, ἀλλὰ, τί λοιπὸν, ἡ σεβασμιότης σας θέλει νὰ μᾶς ἀφήσῃ τόσον ἐγρήγορα;

— Εἶνε ἀνάγκη... μὲ προσκαλεῖ τὸ καθῆκόν μου, ἀπεκρίθη ὁ Βαρίλλης.

— Καὶ τὸ γεῦμα, τὸ ὁποῖον ἡτοίμασα; εἶπε τεθλιμμένος ὁ ξενοδόχος... ἡ σεβασμιότης σας θὰ λάβῃ κακὴν ἰδέαν διὰ τὸ ξενοδοχεῖόν μου ἀπὸ τὸ χθεσινὸν δεῖπνον, τὸ ὁποῖον σᾶς ἐπροσφέραμεν ἀπροπαρασκεύαστοι.

— Τὸ γεῦμα, σᾶς παρακαλῶ, νὰ τὸ μεταχειρισθῆτε διὰ νὰ ἑορτάσετε τοὺς ἀῤῥαβῶνας τῶν νέων, ἐλπίζω δὲ ὅτι δὲν θὰ ἀργήσετε νὰ ἑορτάσετε καὶ τοὺς γάμους.

— Εἰς τέσσαρας ἑβδομάδας, σεβασμιώτατε, ἀνέκραξεν ὁ ξενοδόχος, τὰς καλὰς ὑποθέσεις πρέπει τις νὰ τελειώνῃ ἐγρήγορα καὶ χωρὶς νὰ διστάζῃ... τί ἔχομεν νὰ περιμένωμεν;.. Ὁ Πέτρος Κόλας θὰ γείνῃ σύντροφός μου εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ ἀργότερα θὰ πάρῃ τὴν θέσιν μου ὅταν ἐγὼ γηράσω.

Νῦν αἱ περιποιήσεις τῶν δύο εὐτυχῶν νέων ἐστράφησαν πρὸς τὸν ξενοδόχον, ἀλλ' αὐτὸς ἀπέκρουσεν αὐτὰς δείξας διὰ τοῦ βλέμματος τὸν ξένον.

Digitized by Google

— Ἡ σεβασμιότης σας ἔχει ἀνάγκην νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγον πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως, εἶπεν, ἀφοῦ μάλιστα πρόκειται... εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναχωρήσῃ μὲ τὸ λεωφορεῖον... ποῖος ἐξευτελισμός!... εἰς ποίους καιροὺς ζῶμεν! προσέθηκε μετὰ βαθέος στεναγμοῦ.

Ὑποκλιθέντες δὲ ὅλοι βαθέως πρὸ τοῦ Βαρίλλη, ἀπῆλθον τοῦ δωματίου, ἀφήσαντες αὐτὸν μόνον.

Μετὰ μίαν ὥραν παρουσιάσθη πάλιν ὁ ξενοδόχος καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ γραφεῖον τῶν λεωφορείων, ὅτι τὸ ὄχημα τοῦ ξενοδοχείου ἦτο ἕτοιμον πρὸς τοῦτο, καὶ ὅτι παρεκάλει μετὰ τῆς κόρης του καὶ τοῦ γαμβροῦ του νὰ τοῖς παραχωρήσῃ τὴν τιμὴν νὰ τὸν συνοδεύσωσιν.

— Ὄχι δά, ὄχι... εἶπεν ὁ Βαρίλλης ἀρνούμενος... τὸ τοιοῦτον θὰ ἐκίνει τὴν περιέργειαν τοῦ κόσμου καὶ εἰμποροῦσε νὰ μὲ φέρῃ εἰς δύσκολον θέσιν.

— Ὅπως διατάσσει ἡ σεβασμιότης σας, ἀπεκρίθη ὁ ξενοδόχος ὑποκλινόμενος καὶ δεικνύων ὅτι ἐνόησε.... ἀλλὰ ὁ Πέτρος Κόλας πρέπει νὰ σᾶς συνοδεύσῃ... οὔτε ἀφίνει νὰ λάβῃ ἄλλος τὴν τιμὴν αὐτήν.

— Καλά, εἶπεν ὁ Βαρίλλης.... ἀλλὰ εἶνε καιρός... ἂς πηγαίνωμεν.

Εἰς τὸν προθάλαμον περιέμενον ὁ Πέτρος καὶ ἡ Μαριάννα, ὄπισθεν δ᾽αὐτῶν ἵσταντο ὅλοι οἱ ὑπηρέται τοῦ ξενοδοχείου.

Τότε ὁ κὺρ Λεκὼκ λαμβάνων ὕφος ἐπίσημον ἠρώτησεν·

— Ἡ σεβασμιότης σας ἔμεινεν εὐχαριστημένη κατὰ τὴν διαμονήν της εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μου;

— Περισσότερον εὐχαριστημένος ἦτον ἀδύνατον νὰ μείνω.

— Τότε ἂς ἐπιτρέψῃ ἡ σεβασμιότης σας, ἐξηκολούθησεν ὁ ξενοδόχος μετὰ δισταγμοῦ, νὰ ἐκφράσω μίαν τολμηρὰν παράκλησιν... εἶνε πολὺ ὅ,τι ζητῶ.... ἀλλ᾽ ὅμως ὀλίγον διὰ τὸν ἀνεξάντλητον θησαυρόν, τὸν ὁποῖον ἡ σεβασμιότης σας ἔχει εἰς χεῖρας....

Ὁ Βαρίλλης ἔτρεμε. Τὸ φάσμα τοῦ λογαριασμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐπί τινας στιγμὰς εἶχε λησμονήσει, παρουσιάσθη πάλιν εἰς τὴν φαντασίαν του.

— Λοιπόν, τί ἐπιθυμεῖτε; ἠρώτησεν.

— Ὦ, σεβασμιώτατε, ἐφώνησεν ὁ κὺρ Λεκώκ, ζητῶ γονυκλιτῶς δι᾽ ἐμὲ καὶ τοὺς ἰδικούς μου... δι᾽ ὅλον μου τὸ ξενοδοχεῖον τὴν.... εὐλογίαν σας.

Ὁ Βαρίλλης συνεκρατήθη. Παρ᾽ ὀλίγον ἐξερρήγνυτο εἰς γέλωτα ἀκούσας τὴν παράδοξον αἴτησιν· ἀλλ᾽ ἀμέσως ἐκυρίευσεν αὐτὸν ἀλλόκοτός τις συγκίνησις ἅμα ἀντίκρυσε τὰ ἱκετευτικὰ βλέμματα τῆς ὡραίας Μαριάννας καὶ εἶδε τὰς χεῖρας τεινομένας πρὸς αὐτὸν ἱκετευτικῶς.

Ὕψωσε τὴν χεῖρα.

Πάντες δὲ ἔκλιναν γόνυ.

— Ἡ εὐλογία τοῦ Κυρίου εἴη ἐφ᾽ ὑμᾶς, ἐφώνησε συγκεκινημένος ὁ Βαρίλλης, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ εἴη πάντοτε πρὸς ὑμᾶς ἱλαρά, ὡς ἡ ἰδική μου πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἔρχονται πρός με, ἵνα ἐπιλάθωνται τῶν μεριμνῶν των καὶ τὰς καρδίας αὐτῶν ἀνακουφίσωσιν ἀπὸ πάσης θλίψεως.

Ἔπειτα διηυθύνθη πρὸς τὸ ἀναμένον ὄχημα, ὁ Πέτρος Κόλας συνώδευσεν αὐτὸν καὶ ἐκάθησε μετὰ σεβασμοῦ ἐπὶ τῆς ὄπισθεν θέσεως, ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἔμενον γονυπετεῖς καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ὡραίας Μαριάννας πλήρεις εὐγνωμοσύνης παρηκολούθουν τὸν ἀναχωροῦντα.

Ὁ Βαρίλλης ἀφίκετο εἰς Παρισίους. Μετὰ δύο δὲ ἡμέρας ἐνεφανίσθη πάλιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ζωηρῶς ἐπευφημοῦντος τοῦ πλήθους.

Ἐν τῷ θεάτρῳ εὑρίσκετο καὶ ὁ Ναπολέων, ὅστις κατὰ τὸ πρῶτον διάλειμμα προσεκάλεσε τὸν εὐνοούμενόν του, ἐχαιρέτισεν αὐτὸν φιλικώτατα καὶ τὸν ἠρώτησε πῶς ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις του καὶ πῶς ἐπέρασεν εἰς τὸ ταξεῖδι του.

Ὁ Βαρίλλης, οὗτινος τὸ πνεῦμα ὁλόκληρον κατεῖχεν ἔτι ἡ παράδοξος δεξίωσις ἡ γενομένη αὐτῷ εἰς τὸ «Ξενοδοχεῖον τῆς Εὐρώπης» ἐν Λυών, διηγήθη εἰς τὸν αὐτοκράτορα τὰ συμβάντα αὐτῷ, καὶ πῶς ἐπωφελήθη τὴν παράδοξον πρὸς αὐτὸν εὐλάβειαν τοῦ ξενοδόχου, ὅπως κάμῃ εὐτυχεῖς τοὺς δύο νέους. Θέλων δὲ νὰ διασκεδάσῃ τὸν αὐτοκράτορα διηγήθη προσέτι καὶ τὴν παράκλησιν τοῦ ξενοδόχου, ἐξαιτουμένου τὴν εὐλογίαν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ ξενοδοχείου του, προσθέσας ὅτι ἀπὸ ὅλους τοὺς θεατάς, οἱ ὁποῖοι ἐκεῖ ἐγέλων διὰ τὰς κωμικὰς παραστάσεις του, οὐδεὶς βεβαίως θὰ ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀποδίδουσι τόσην ἀξίαν εἰς τὴν εὐλογίαν ἑνὸς γελωτοποιοῦ.

— Ἡ εὐλογία ἑνὸς καλοῦ ἀνθρώπου φέρει πάντοτε καλὸν καὶ εὐτυχίαν, εἶπε σοβαρῶς ὁ Ναπολέων· ἀλλά, ἐξηκολούθησε, κινῶν τὴν κεφαλήν, ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ εἶνε πολὺ παράδοξος, κάτι πρέπει νὰ κρύπτεται ἐδῶ.

Προσκαλέσας δὲ τὸν ὑπασπιστήν του,

— Εἶνε ἐδῶ ὁ δοὺξ τοῦ Ὀτράντου; ἠρώτησε.

— Μάλιστα, Μεγαλειότατε.

— Εἰπέτε τον νὰ ἔλθῃ ἐδῶ.

Ὁ Φουκέ, ὁ ἱδρυτὴς καὶ διευθυντὴς τῆς θαυμασίας ἐκείνης πανδαήμονος μυστικῆς ἀστυνομίας, ἥτις περιέβαλλεν ὁλόκληρον τὴν κοινωνίαν διὰ τοῦ ἀφανοῦς μέν, ἀλλὰ τόσον δυνατοῦ αὐτῆς μίτου, παρουσιάσθη εἰς τὸ θεωρεῖον τοῦ αὐτοκράτορος.

— Διηγήσου εἰς τὸν δοῦκα τὴν ἱστορίαν σου, διέταξεν ὁ Ναπολέων τὸν Βαρίλλην.

— Εἰς ὀκτὼ ἡμέρας θέλω νὰ ἔχω τὴν ἐξήγησιν ὅλου τοῦ συμβάντος, εἶπε πρὸς τὸν Φουκέ, ὅτε ὁ Βαρίλλης ἐτελείωσε,—τώρα πήγαινε εἰς τὴν

Digitized by Google

σκηνὴν, ἐξηκολούθησεν ἀποτεινόμενος εἰς τὸν κωμικὸν, διότι τὸ κοινὸν ἤρχισε νὰ ἀνυπομονῇ.

Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ὁ Βαρίλλης προσεκλήθη εἰς τὰ ἀνάκτορα.

— Ἔχω τὴν ἐξήγησιν τῆς παραδόξου ἱστορίας σου εἰς Λυὼν, εἶπεν ὁ Ναπολέων μειδιῶν, ὅτε ὁ γελωτοποιὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ὁ Βαρίλλης προσέβλεψε τὸν αὐτοκράτορα περιμένων.

— Εἰς τὸ ταξεῖδι σου ἔφερες ἐρυθρὰν κουκούλαν εἰς τὴν κεφαλήν; ἠρώτησεν ὁ Ναπολέων.

Ὁ Βαρίλλης κατένευσεν.

— Καὶ μακρὸν σκοτεινοῦ χρώματος ἐπανωφόρι;

— Μάλιστα, Μεγαλειότατε.

— Λοιπὸν . . . ὁ καλὸς ἐκεῖνος κὺρ Λεκὼκ σὲ ἐξέλαβεν ὡς ἕνα ἀπὸ τοὺς ἀπειθεῖς μας ἐκείνους κυρίους καρδιναλίους, τοὺς ὁποίους ἐδίωξα ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν καὶ τοὺς κρατῶ περιωρισμένους εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ὁ Βαρίλλης προσέβλεπε τὸν αὐτοκράτορα ἔκπληκτος, καὶ ἔπληξε διὰ τῆς χειρὸς τὸ μέτωπον.

— Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀρκετὰ νόστιμον, εἶπεν ὁ Ναπολέων, καὶ δὲν ἀξίζει νὰ τὸ ἀποκαλύψωμεν· ἂς ἀφήσωμεν τὸν εὐσεβῆ ξενοδόχον καὶ τὴν ὡραίαν Μαριάνναν νὰ πιστεύουν ὅτι ἔλαβον τὴν εὐλογίαν ἀπὸ πραγματικὸν *σεβασμιώτατον*· καὶ διὰ νὰ τοὺς εἶνε ἀκόμη προσφιλεστέρα ἡ ἀνάμνησίς σου, πρέπει νὰ κάμῃς ἓν δῶρον γαμήλιον εἰς τὴν νύμφην, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκες τὴν εὐτυχίαν.

Καὶ λαβὼν ἀπὸ τῆς τραπέζης μικρὰν θήκην ἤνοιξεν αὐτήν.

Μετὰ κραυγῆς θαυμασμοῦ παρετήρησεν ὁ Βαρίλλης πολυτελὲς κόσμημα φέρων λαμπροὺς ἀδάμαντας.

Ὁ Ναπολέων ἔτεινεν εἰς τὸν ἠθοποιὸν φύλλον χάρτου.

— Γράψε, εἶπεν.

Ὁ Βαρίλλης ἔλαβε τὸν κάλαμον.

«Τῇ ὡραίᾳ Μαριάννᾳ, ὑπηγόρευσεν ὁ αὐτοκράτωρ, δεῖγμα εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν προσενεχθεῖσάν μοι φιλοξενίαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρός της. Ἡ εὐλογία τοῦ Κυρίου εἴη ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ τὸν σύζυγόν σου».

Ὁ Βαρίλλης ἐτελείωσε.

— Τώρα ὑπόγραψε: Β. Κ.

— Εἶμπορῶ νὰ ζητήσω ἐξήγησιν ἀπὸ τὴν Μεγαλειότητά σας;

— *Βαρίλλης Κωμικὸς*, ἀπεκρίθη ὁ αὐτοκράτωρ,... ἀλλά, προσέθηκε μετὰ λεπτοῦ μειδιάματος, εἶμπορεῖ τις, ἂν θέλῃ, νὰ θεωρήσῃ τὸ Β ὡς τὸ ἀρχικὸν γράμμα ὀνόματος μυστικοῦ τηρουμένου, καὶ τὸ Κ εἶμπορεῖ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς σημαῖνον *Καρδινάλιος*.

Γελῶν ἔγραψε τὰ γράμματα ὁ Βαρίλλης εἰς τὸ τέλος τοῦ φύλλου, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἔκλεισε τὴν θήκην ἵνα ἀποστείλῃ αὐτὴν διά τινος πράκτορος τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας εἰς τὴν κόρην τοῦ κὺρ Λεκώκ.

— Εὑρίσκετε, Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Βαρίλλης σοβαρῶς καὶ μελαγχολικῶς, ὅτι μὲ ἐξηγάγετε ἀπάτης, ἡ ὁποία ἐκολάκευε πολὺ τὴν φιλαυτίαν μου;

— Πῶς τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ αὐτοκράτωρ.

— Εἶχα πιστεύσει, εἶπε μὲ θλῖψιν ὁ Βαρίλλης, ὅτι καὶ ὁ ἠθοποιὸς εἶμπορεῖ διὰ τῆς τέχνης του νὰ ἀποκτήσῃ τόσον σεβασμὸν, ὥστε νὰ δύναται νὰ προξενήσῃ τὴν εὐτυχίαν εἰς ἄλλους . . . ἀλλὰ ἦτον ἀπάτη τῆς φαντασίας μου.

— Θεωρεῖς λοιπὸν διὰ τίποτε τὸ ὅτι κάμνεις ἐμὲ νὰ γελῶ—ἐμὲ, πρὸ τοῦ ὁποίου ὁ κόσμος τρέμει; εἶπεν ὁ Ναπολέων ὑπερηφάνως.

— Ἄ! συγγνώμην, Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Βαρίλλης ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρα τοῦ αὐτοκράτορος.

* * *

Εἰς τὸ «Ξενοδοχεῖον τῆς Εὐρώπης» τὸ πολυτελὲς κόσμημα, τὸ ὁποῖον διεβιβάσθη διὰ τόσον μυστηριώδους τρόπου, διήγειρεν ἀπερίγραπτον χαρὰν, οἱ λαμπροὶ ἀδάμαντες ἐκόσμησαν τὴν εὐτυχῆ νύμφην κατὰ τὴν τελετὴν τῶν γάμων της, ἀλλὰ δὲν ἔλαμπον ζωηρότερον τῶν ὀφθαλμῶν της· ὁ κὺρ Λεκὼκ διέτρεξε τὸν κατάλογον τῶν ὀνομάτων τῶν καρδιναλίων, καὶ πολλὰς ἔκαμεν ὑποθέσεις, τίς νὰ ἦτο ὁ ὑπ' αὐτοῦ φιλοξενηθεὶς ἐξ ὅλων, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ἤρχιζεν ἀπὸ Β,—ἀλλ' οἱ νεόνυμφοι περιέλαβον τὸν αἴτιον τῆς εὐτυχίας των εἰς τὴν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην προσευχήν των, χωρὶς νὰ πολυπραγμονῶσι διὰ τὸ ὄνομά του, ἡ εὐτυχία των διέμεινεν ἀδιατάρακτος, τὸν δὲ εὔθυμον, γαλήνιον καὶ εἰρηνικὸν βίον των συνώδευε πάντοτε ἡ εὐλογία τοῦ γελωτοποιοῦ.

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ]. ?

ΙΑΠΩΝΩΝ ΕΞΕΙΣ

Ὁ τρόπος τῆς οἰκοδομῆς τῶν οἰκιῶν ἐν Ἰαπωνίᾳ εἶνε ἔτι εἰς ἄκρον ἁπλοῦς καὶ ἀρχαϊκός, μ' ὅλας τὰς βελτιώσεις καὶ τελειοποιήσεις, ἃς ὁ πολιτισμὸς ὁσημέραι εἰσάγει εἰς τὸν βίον. Συνήθως ἡ οἰκία συνίσταται μόνον ἐκ στέγης στηριζομένης ἐπὶ στύλων, διανομὴ δὲ καὶ διαχώρισις τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς διὰ τοίχων οὐδέποτε γίνεται, ἀλλὰ μόνον ἐλαφρὰ κιγκλιδώματα χωρίζουσι τὰ δωμάτια, ἀφ' ὧν ἐντελῶς ἐλλείπουσι τὰ ἔπιπλα. Ἀντ' αὐτῶν δὲ βλέπει τις πανταχοῦ μέγα ὀρειχάλκινον κάτοπτρον σχήματος στρογγύλου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, στηριζόμενον ἐπὶ ἑνὸς ποδὸς, οὗτινος τὸ μὲν ἔμπροσθεν εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον κοῖλον, ἡ δὲ ὄπισθεν ἐπιφάνεια κοσμεῖται διὰ λεπτῶν καὶ χαριέντων ἀναγλύφων. Τὸ κάτοπτρον τοῦτο εἶνε τὸ κυριώτερον καὶ λαμπρότερον τῆς ἰαπωνικῆς οἰκίας ἔπιπλον, οὐχὶ τόσον διότι εἶνε ἀπαραίτητον εἰς τὰς Ἰαπωνίδας διὰ τὴν λίαν

Digitized by Google

περίτεχνον διευθέτησιν τῆς κόμης αὐτῶν καὶ τὸν χρωματισμὸν τοῦ προσώπου, ὅσον διότι, κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν, ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ λαοῦ θεωρεῖται ὡς «ἡ ψυχὴ τῆς γυναικός», καθὼς τὸ ξίφος θεωρεῖται ὡς ἔμβλημα τῆς θεότητος.

Μεταξὺ τῆς προικὸς νυμφευομένης νεάνιδος ἀνάγκη ὑπάρχει νὰ εὑρίσκωνται πάντοτε δύο τοὐλάχιστον κάτοπτρα. Εἰς αὐτὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Μικάδου, ὅπου αἱ κυρίαι κατ' ἀρχαῖον ἔθος διασκευάζουσι τὴν κόμην εἰς μίαν ἁπλῆν πλεξίδα ὄπισθεν κρεμαμένην, εἰς τοὺς ἰαπωνικοὺς ναούς, τὸ κάτοπτρον κατέχει τὴν διαπρεπεστέραν θέσιν, οἱ δὲ τοῦ μέλλοντος ἐξηγηταὶ μαντεύονται οὐχὶ ἐκ τῶν γραμμῶν τῆς χειρός, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐν τῷ κατόπτρῳ εἰκόνος. Πόθεν ἡ τόσῳ σπουδαία σημασία ἡ ἀπονεμομένη εἰς τὸ σκεῦος τοῦτο; Ἡ ἐξήγησις τούτου εὑρίσκεται ἔν τινι παραδόσει ἀναγομένῃ εἰς τοὺς μυθικοὺς χρόνους τῆς Ἰαπωνικῆς ἱστορίας.

Ἡ παράδοσις αὕτη δὲν στερεῖται ποιητικῆς τινος χάριτος, καὶ ἀξίζει νὰ τὴν ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα. Λέγεται δηλ. ὅτι, ὅτε θεοὶ μόνον ἔτι κατῴκουν τὴν γῆν, ἡμέραν τινὰ ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης τοσοῦτον κατετρόμαξε τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Σελήνην, καὶ τόσον ἔπαθε ἐκ τοῦ τρόμου αὐτῆς ἡ θεά, ὥςε χολωθεῖσα σφόδρα ἀπεσύρθη εἴς τι σπήλαιον, ἔνθα διέμενεν. Οἱ θεοί, λυπούμενοι ἐπὶ τούτῳ, ἐβουλεύοντο πῶς νὰ ἐξαγάγωσιν αὐτὴν ἐκεῖθεν, ὅτε ὁ μᾶλλον ἐξ αὐτῶν πανοῦργος καὶ φιλάρεσκος εἶπεν ὅτι πρὸς ἐξιλέωσιν τῆς θεᾶς πρέπει νὰ κατασκευάσωσιν εἰκόνα αὐτῆς ἀπεικονίζουσαν αὐτὴν ὡραιοτέραν ἢ ὅσῳ πράγματι ἦτο. Τὴν ἰδέαν ταύτην ἀπεδέχθησαν ἄσμενοι οἱ θεοί, ἀμέσως δ' ὁ Ἥφαιςος κατεσκεύασε κάτοπτρον ἐν σχήματι Σελήνης. Τοῦτο ἐκομίσθη πρὸς αὐτήν, ἥτις μὴ δυναμένη νὰ ἀντιςῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ παρατηρήσῃ τὴν εἰκόνα αὐτῆς, ἐνέπεσεν εἰς τὴν παγίδα, οὕτω δὲ δεσμευθεῖσα, καθ' ὃν χρόνον ἦτο βεβυθισμένη εἰς θεωρίαν τῆς εἰκόνος της, δι' ἀχυρίνου σχοινίου, ἀπήχθη ἐκεῖθεν.

Κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Ἰαπώνων ἡ Σελήνη, ἰδοῦσα ὅτι ὁ θετὸς αὐτῆς ἔγγονος, ὁ πάππος τοῦ πρώτου τῆς Ἰαπωνίας βασιλέως, ὑπέταξε τὸν κόσμον ὁλόκληρον, ἐδώρησεν αὐτῷ τρία πράγματα, ἤτοι ἕνα λίθον πολύτιμον ὡς σύμβολον τοῦ γυναικείου πνεύματος, ἓν ξίφος ὡς ἔμβλημα τῆς δυνάμεως καὶ ἀνδρείας, καὶ ἓν κάτοπτρον ὡς ἀπεικόνισμα τῆς ψυχῆς της. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐγχειρίζουσα εἶπεν αὐτῷ· «Εἰς τὸ κάτοπτρον τοῦτο παρατήρει ὡς εἰς τὴν ψυχήν μου, διατήρει αὐτὸ εἰς τὴν οἰκίαν σου, καὶ τίμα αὐτὸ ὡς ἤθελες τιμᾷ καὶ ἐμὲ αὐτήν».

*

Αἱ κατὰ τὸ 1879 συμβᾶσαι γεννήσεις ἐν Παρισίοις ἀνέρχονται εἰς 41,674, ἐκ δὲ τῶν γεννηθέντων 14,655 εἰσὶ νόθα. Οἱ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος γενόμενοι γάμοι εἶνε 18,906.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν τῇ ἀστυνομίᾳ.

Ὑπηρέτης προσάγεται ἐνώπιον τοῦ ἀστυνόμου ὅτι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔκλεπτε χρήματα ἀπὸ τὸ θυλάκιον τοῦ ἐπενδύτου τοῦ κυρίου του.

Ὁ κύριος. — Εἶνε κάμποσαις 'μέραις ὅπου παρετήρησα, ὅταν τὸ πρωῒ ἐφοροῦσα τὸ *γελέκο* μου, ὅτι ἀπὸ τὴν *τσέπη* μου ἔλειπαν χρήματα, καὶ πρὸ πάντων φράγκα ἀργυρᾶ καὶ μισὰ φράγκα.

Ὁ ὑπηρέτης αὐθορμήτως καὶ ἀφελῶς. — Ὦ κύριε ἀστυνόμε, ἐγὼ ποτὲ δὲν τὰ ἐδιάλεγα!

*
* *

Εἰς δημοτικὸν σχολεῖον.

Ὁ διδάσκαλος. — Ὅταν ἀπὸ μίαν μονάδα ἀφαιρέσητε τέσσαρα τέταρτα, τί μένει ὑπόλοιπον;

Οὐδεμία ἀπάντησις.

— Προσέξετε καλὰ νὰ μὲ ἐννοήσετε· ἐὰν κόψετε ἕνα καρπούζι εἰς τέσσερα κομμάτια, καὶ τὰ φάτε καὶ τὰ τέσσαρα, τί θὰ μείνῃ;..

Οἱ μαθηταὶ ὅλοι μιᾷ φωνῇ:

— Οἱ σπόροι, δάσκαλε!...

*
* *

Ἡ Κυρία Μ** εἶνε γυνὴ τῳόντι εὐφυής, καὶ οὔτε προσπαθεῖ καθόλου νὰ κρύψῃ τὰ σαρανταδύο της ἔτη, ὅπως ἄλλαι πράττουσι συνήθως.

Πρό τινος ἠδυλόγος τις ἀπετόλμησε νὰ ἐκφράσῃ φιλοφρόνημά τι διὰ τοὺς ὀφθαλμούς της, οἱ ὁποῖοι πράγματι εἶνε ὡραιότατοι ἀκόμη.

— Ἆ, φίλε μου, λέγει ἡ κυρία,... δὲν ἀξίζει κἂν τὸν κόπον νὰ ὁμιλοῦμεν δι' αὐτούς... Ὄχι μόνον ἐπέρασαν τὴν ἡλικίαν τῶν ἐπιθέσεων, ἀλλ' εὑρίσκονται εἰς τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν ὑπάρχει ἡ μεγαλιτέρα ἀνάγκη ὑπερασπίσεως.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Δὲν τολμῶμεν νὰ τείνωμεν χεῖρα ἐπαίτου πρὸς τοὺς διαβάτας, διότι μᾶς ἀναχαιτίζει ἀπὸ τῆς πράξεως ταύτης ἡ ὑπερηφάνεια· δὲν ἔχομεν δ' οὐδὲ τόλμην ἀρκετὴν διὰ νὰ τοὺς γυμνώσωμεν προτείνοντες εἰς αὐτοὺς τὸ πυροβόλον. Διὰ νὰ προμηθευθῶμεν λοιπὸν ὀλίγα χρήματα μὲ ὀλιγώτερον ἐξευτελισμὸν καὶ ὀλιγώτερον κίνδυνον, δανειζόμεθα. Τοῦτο εἶνε ὁ μέσος ὅρος μεταξὺ κλοπῆς καὶ ἐπαιτείας.

*** Ἡ κολακεία εἶνε κίβδηλον νόμισμα, εἰς τὸ ὁποῖον δίδει ἀξίαν μόνον ἡ ματαιότης ἡμῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πολλάκις ἠκούσθη ὅτι κύνες ἐδιδάχθησαν νὰ ἐκτελῶσι διαφόρους ἐργασίας, οἷον νὰ φέρωσι κάνιστρα, ἐφημερίδας κτλ. ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ κλέπτωσιν.

Τελευταῖον ἐν Παρισίοις ἐργάτις τις, Κα Δελακροά, ἔλυσε τὸ πρόβλημα τοῦτο. Αὕτη ἐδίδαξε

Digitized by Google

τὸν κύνα της νὰ κλέπτῃ κρέας ἐκ τῶν κρεοπωλείων.

Ὁ κ. Πήγης, κρεοπώλης τῆς ὁδοῦ Δαγέρ, παρετήρησε συνεχῶς ὅτι τεμάχια κρέατος μεγάλης ἀξίας ἔλλειπον ἐκ τῆς κρεμάθρας, ἐκαραδόκει δὲ νὰ συλλάβῃ τὸν κλέπτην, ὅτε ἡμέραν τινὰ παρετήρησε κύνα ἱκανῶς ῥωμαλέον, ὅστις, ἐπωφελούμενος τὴν στιγμὴν καθ' ἣν οὐδεὶς ἔβλεπε πρὸς τὸ μέρος του, ἥρπασε τεμάχιον κρέατος ἀξίας 10 φράγκων καὶ ᾤχετο ἀπιών. Ὁ κρεοπώλης ἠκολούθησε τὸν κύνα μέχρι τῆς οἰκίας, εἰς ἣν ἐκρύβη, καὶ παρέμεινεν ἔξω ὀλίγα λεπτὰ ἐν τῇ ὁδῷ, εἶτα δὲ εἰσελθὼν εὗρε τὴν κ. Δελακροὰ κόπτουσαν τὸ τεμάχιον τοῦ κρέατος. Τὸ ἔγκλημα συνελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ. Ἐνώπιον δὲ τῆς ἀστυνομίας ἡ κυρία αὕτη ὡμολόγησεν ὅτι ὁ κύων της ἀπό τινος χρόνου εἶχεν ἐπιδοθῆ εἰς αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα!

⁂ Πρὸ μηνὸς περίπου ὁ ἐν Βιέννῃ διάσημος ἰατρὸς Billroth ἐξετέλεσε θαυμασίαν ἐγχείρησιν. Γυνή τις ἡλικίας τεσσαράκοντα τριῶν ἐτῶν προσβεβλημένη ὑπὸ καρκίνου τοῦ στομάχου μετὰ μεγάλης συστολῆς τοῦ *πυλωροῦ*, ἧς ἡ κατάστασις ἐθεωρεῖτο ἀπηλπισμένη, ἐσώθη διὰ τῆς ἀποκοπῆς τοῦ προσβεβλημένου μέρους. Ὁ ἐμπειρότατος χειροῦργος, ἀνοίξας τὸ ὑπογάστριον τῆς πασχούσης κατὰ μῆκος τῆς κυρτότητος τοῦ στομάχου, ἐξήγαγεν ἐκ τῆς κοιλότητος τὸ προσβεβλημένον ὄργανον.

Ἡ ὀπὴ τοῦ στομάχου εἶχε τοιαύτην ἐκσάρκωσιν καὶ ἦτο τόσον συνεσταλμένη, ὥστε μόλις ἦτο δυνατὸν νὰ εἰσαχθῇ εἰς αὐτὸν μολυβδογραφίς.

Ὁ Billroth ἔκοψεν ὁλόκληρον τὸ ἐφθαρμένον μέρος, ὅπερ εἶχε 14 ὑφεκατομέτρων περιφέρειαν· οὕτω ὁ στόμαχος ἐσμικρύνθη καὶ ἐχωρίσθη εἰς δύο τεμάχια, τὸ ἓν μεγαλίτερον τοῦ ἄλλου, ἅτινα ἀκολούθως συνεῤῥάφησαν διὰ κλωστῆς μεταξωτῆς, γενομένων πλειοτέρων τῶν πεντήκοντα ῥαφῶν ἐπὶ τοῦ στομάχου. Μετὰ παρέλευσιν τριῶν μόνον ἑβδομάδων ἡ τὴν ἐγχείρησιν ὑποστᾶσα γυνὴ εὑρίσκετο εἰς οὕτως εὐχάριστον κατάστασιν, ὥστε ἠδύνατο νὰ χωνεύῃ χωρὶς κόπον κρέας καὶ οἶνον, μετὰ δέ τινας ἡμέρας ἠλπίζετο ὅτι ἤθελεν ἀναλάβει ἐντελῶς.

Ἡ λαμπρὰ ἐπιτυχία ἐγχειρήσεως οὕτως ἀκροσφαλοῦς παρήγαγε βαθεῖαν αἴσθησιν εἰς τὸν ἰατρικὸν κόσμον.

—Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω γεγονότος λαμβάνουσα ἀφορμὴν βιενναία τις ἐφημερὶς διηγεῖται νόστιμόν τι ἀνέκδοτον τοῦ δόκτορος Billroth.

Ὁ ἰατρὸς οὗτος φαίνεται ὅτι εἶνε εἰς ἄκρον ἀφῃρημένος.

Κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς ἐν Βιέννῃ ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν, ὁ νέος ἰατρὸς ἐπρομηθεύθη καὶ αὐτός, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν συναδέλφων του, μικρὰν πλάκα, ἐφ' ἧς ἐπέγραψε τὰς λέξεις: Nicht zu Hause, ἤτοι *Δὲν εἶνε μέσα*, καὶ ἣν ἀνήρτα εἰς τὴν θύραν τοῦ οἰκήματός του ὁσάκις ἐξήρχετο.

Τὴν πρώτην φορὰν καθ' ἣν ἔκαμε χρῆσιν τῆς πλακός, τοσοῦτον ἦτο ἀφῃρημένος ὅτε ἔφθασεν εἰς τὸν οἶκόν του, ὥστε ἐκλαβὼν τὴν ἐπὶ τῆς θύρας ἐπιγραφὴν ὡς ἀποτεινομένην καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον, κατέβη ὀπίσω τὴν κλίμακα ψιθυρίζων:

— «*Ἆ, δὲν εἶνε μέσα*».

⁂ Ἔν τινι συνεδριάσει τῆς Σχολῆς τῆς ἰατρικῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, γενομένῃ ἐπὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ δέρματος, προσήγαγον μικρὸν αἰθίοπα ἐπονομαζόμενον *παῖδα Λεοπάρδον*. Ὁ ἐκ γενετῆς αἰθίοψ οὗτος ἤρξατο ἀπό τινων χρόνων λευκαινόμενος. Στίγματα λευκὰ ἐν ἀρχῇ, μεγέθους ὅσον κεφαλὴ καρφίτσας, ἀνεφάνησαν ἐπὶ τοῦ δέρματός του, ἅτινα ἀδιακόπως ἐμεγεθύνοντο. Ὁ εἰσηγητὴς τῆς Ἑταιρίας, λέγει ὁ *Ἀγγελιαφόρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν*, διατείνεται, ἰδὼν τὸν Λεοπάρδον πρὸ τριῶν ἐτῶν, ὅτι οὗτος θέλει τοῦ χρόνου προϊόντος ἀποβάλει ἐντελῶς τὸ μέλαν χρῶμα. Ὁ Λεοπάρδος ἔχει ἡλικίαν 11 ἐτῶν.

⁂ Ἐξ ἐκθέσεως Ἑταιρίας τινὸς τοῦ Βερολίνου ἐπὶ τῆς ἐκγυμνάσεως τῶν περιστερῶν μανθάνομεν τὰς ἑξῆς περιέργους πληροφορίας ὡς πρὸς τὴν ταχύτητα τῆς πτήσεως τῶν πτηνῶν τούτων. Κατὰ τὸν τελευταῖον διαγωνισμὸν ἡ περιστερά, ἥτις ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον τῷ 1880, διέτρεξεν εἰς 5 ὥρας 27′, τὴν ἀπόστασιν, ἥτις διαχωρίζει τὴν Κολωνίαν ἀπὸ τοῦ Βερολίνου, ἥτις μετρουμένη κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀριθμεῖ 474 χιλιόμετρα. Διέτρεχε λοιπὸν ἡ περιστερὰ 1445 μέτρα κατὰ λεπτόν, εἶνε δὲ ἡ πτῆσις αὕτη ἡ ταχυτέρα τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν.

⁂ Ἡ μακροτάτη γέφυρα τοῦ κόσμου εἶνε σήμερον ἡ πρό τινων μηνῶν ἀποπερατωθεῖσα ἐπὶ τοῦ Βόλγα ποταμοῦ ἐν Ῥωσσίᾳ, ἧς τὸ μῆκος ὑπερβαίνει τὰ 1,400 μέτρα. Εἰς κατασκευὴν αὐτῆς ἐχρειάσθησαν τρία ἔτη, ἡ δὲ ὅλη δαπάνη τοῦ ἔργου ἀνῆλθεν εἰς 4,630,000 ῥουβλίων.

Εἰς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἰς τοὺς διατηροῦντας ἀποθήκας πετρελαίου ἢ ἄλλων εὐφλέκτων ὑλῶν συνιστῶμεν τὸν ἀκόλουθον τρόπον ἀμέσου ἀποσβέσεως πυρκαϊῶν, συμβαινουσῶν ἐξ ἀναφλέξεως τῶν τοιούτων ὑλῶν, ὃν ἀναγινώσκομεν εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς γαλλικῆς Ἑταιρίας τῆς ὑγιεινῆς: Εἰς τὰ μέρη, ἔνθα ὑπάρχουσιν αἱ εὔφλεκτοι ὗλαι, τίθενται πυτίναι (μεγάλαι φιάλαι) πλήρεις ὑγρᾶς ἀμμωνίας, αἵτινες, ἅμα ἀρξαμένης τῆς ἐκ τοιούτων ὑλῶν πυρκαϊᾶς, ἐκρήγνυνται ἐκ τῆς θερμότητος, ἢ θραύονται ὑπό τινος τρεπομένου εἰς φυγήν· ἡ ἐκχεομένη δὲ ἀμμωνία κατασβεννύει τὴν πυρκαϊάν.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 271 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — **8 Μαρτίου 1881**

Ἐν τῷ «Ἀθηναίῳ» παρελθόντος ἔτους (Τεῦχος Β') ὁ κ. Δ. Βικέλας ἐδημοσίευσε πραγματείαν περὶ τῆς τραγῳδίας Μάκβεθ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἀξιολόγου συγγράμματος τοῦ ἐν Γρενόβλῃ καθηγητοῦ κ. Paul Stapfer ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Shakespeare et l'Antiquité. Σήμερον δημοσιεύομεν ἐνταῦθα ἀνάλυσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἀμλέτου, ἐκ τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος καὶ ταύτην σταχυολογηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Βικέλα. Τὰ εἰς αὐτὴν παρενειρόμενα ἀποσπάσματα ἐλήφθησαν ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀνεκδότου μεταφράσεως τοῦ Ἀμλέτου. Εὐχαρίστως δὲ μανθάνομεν ὅτι ὁ κ. Βικέλας, συμπληρώσας τὴν μετάφρασιν ταύτην, ὡς καὶ τὴν τοῦ Μάκβεθ, (ἧς ἀποσπάσματά τινα ἐδημοσίευσε πέρυσιν ἡ «Ἑστία»), προτίθεται νὰ δημοσιεύσῃ ἀμφοτέρας τὰς τραγῳδίας, συμπληρῶν οὕτω τὸ ἔργον, ὅπερ ἀνέλαβεν ὅτε πρὸ πενταετίας ἐξέδιδε τὴν μετάφρασιν τῶν τριῶν τραγῳδιῶν «Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα», «Ὀθέλλος», καὶ «Ὁ βασιλεὺς Λήρ». Οὕτω, χάρις εἰς τὴν εὐδόκιμον ἐργασίαν τοῦ διακεκριμένου Ἕλληνος λογίου καὶ περισπουδάστου τῆς «Ἑστίας» συνεργάτου, τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον θέλει ἔχει μετ' ὀλίγον ἐν ὡραίᾳ μεταφράσει ἀκεραίας τὰς πέντε τραγῳδίας, αἵτινες θεωροῦνται ὡς τὰ ἀριστουργήματα τοῦ δαιμονίου Ἄγγλου δραματουργοῦ. Σ. τ. Δ.

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΑΜΛΕΤΟΥ

[Ἐκ τῶν τοῦ Paul Stapfer].

Ὁ Ἀμλέτος δὲν εἶναι φύσει ἀσθενοῦς ἢ ἀμφιρρεποῦς χαρακτῆρος. Ὅτε κατὰ πρῶτον βλέπει τὴν σκιὰν τοῦ πατρός του, ἐπιδεικνύει τόλμην ἀξίαν θαυμασμοῦ. «Τὰ νεῦρά του, λέγει, εἶναι ἀκμαῖα ὡς τὰ τοῦ Νεμαίου λέοντος». Οἱ φίλοι του φοβούμενοι ἀπευκταῖόν τι, τὸν ἐμποδίζουσι θέλοντα νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ φάσμα, ἀλλ' αὐτὸς τοὺς ἀπωθεῖ.

Τὰ χέρια κάτω, κύριοι! Μὰ τὸν Θεὸν, τὸν κάμνω
φάντασμα, ὅποιον μὲ κρατεῖ. Ἀφῆτέ με, σᾶς εἶπα!

Ὁπότε ἐξορίζεται ὑπὸ τοῦ θείου του εἰς Ἀγγλίαν, τὸ δὲ πλοῖον, ἐφ' οὗ ἐπιβαίνει, προσβάλλεται ὑπὸ πειρατῶν, αὐτὸς πρῶτος ἔνοπλος εἰσπηδᾷ ἐπὶ τοῦ ἐχθρικοῦ πλοίου. Εἰς τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις, ἰδίως δὲ εἰς τὴν ξιφασκίαν, ἐξέχει.

Ὁ Φορτιμβρᾶς, ὁ Νορβηγὸς πολεμιστὴς, λέγει περὶ αὐτοῦ ἐν τέλει, ὅτι

.. ἂν τὸν ἔκαμνεν ἡ τύχη βασιλέα,
βεβαίως θὰ ἐφαίνετο ἀντάξιος τοῦ θρόνου.

Ἡ δὲ Ὀφηλία ἀπεικονίζει αὐτὸν διὰ τῶν ἑξῆς στίχων:

ἡ εὐπροσήγορη 'ματιὰ, ἡ προκομμένη γλῶσσα,
τἀνδρεῖον ξῖφος, ἡ ἐλπὶς τοῦ Κράτους καὶ τὸ ἄνθος,
αὐτὸς, καθρέπτης τοῦ συρμοῦ, τῆς εὐγενείας τύπος!

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐν τῇ τελευταίᾳ σκηνῇ, ἐνῷ τελεῖται ἡ ξιφομαχία μετὰ τοῦ Λαέρτου, ἡ μήτηρ τοῦ Ἀμλέτου λέγει, ὅτι

εἶναι παχὺς κι' ἀγκομαχεῖ.

Ἀλλὰ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ Σαικσπεῖρος γράφων ταῦτα εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὸν ἐκπροσωποῦντα τὸν ἥρωά του ἠθοποιὸν, καὶ δὲν πρέπει νὰ φανταζώμεθα τὸν Ἀμλέτον ὡς λυμφατικῆς κράσεως νέον. Ἀπ' ἐναντίας διαφαίνεται οὗτος δραστήριος φύσει καὶ ἔνθερμος κατὰ πάντα,—κατὰ πάντα, ἐκτὸς ἑνὸς, — ἤτοι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐκδικήσεώς του.

Τοιοῦτος ὁ ἐξωτερικὸς ἄνθρωπος· τοιοῦτος παρίσταται εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν συνήθεις. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἡ ἐπιφάνεια. Ἀνάγκη νὰ διερευνήσωμεν καὶ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, νὰ ἐξετάσωμεν ὁποία ἡ καρδία του. Ὁ Ἀμλέτος φύσει ἐκτιμᾷ καὶ ἀγαπᾷ τὸ ἀγαθὸν, τὴν χρηστότητα. Ὡς ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἔχοντες ἐκ γενετῆς κλίσιν πρὸς τὴν μουσικὴν, τὴν ζωγραφικὴν ἢ τὴν γλυπτικὴν, καὶ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἔτι ἀποστρεφόμενοι τὸ παράτονον τῶν ἤχων, τὴν δυσαναλογίαν τῶν γραμμῶν, ἢ τὸ ἀσύμφωνον τῶν χρωμάτων, οὕτως ὁ Ἀμλέτος φαίνεται ἔχων ἐκ γενετῆς τὴν συναίσθησιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Ἀγάλλεται βλέπων τὴν εὐθύτητα καὶ τὴν ἀρετὴν, βδελύττεται δὲ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν κακίαν. Τὸ τοιοῦτον αἴσθημα διατρανοῖ, ὅτε λέγει πρὸς τὸν Ὁράτιον:

Ὁράτιε, ἀπ' ὅσους καὶ ἂν εἶδα
σὺ εἶσ' ἀλήθεια ὁ χρηστὸς ὁ ἄνθρωπος!

ΟΡΑΤΙΟΣ

Αὐθέντα
ἀγαπητέ μου.

ΑΜΛΕΤΟΣ

Μὴ θαρρεῖς ὅτι σὲ κολακεύω.
Τί ἆρά γε τὸ κέρδος μου θὰ ἦναι ἀπὸ 'σένα,
ποῦ ἔχεις τὴν καλὴν καρδιὰν εἰσόδημά σου μόνον
νὰ τρώγῃς, νὰ ἐνδύεσαι; — Ποῦ εἶναι ἡ ἀνάγκη
νὰ κολακεύετ' ὁ πτωχός; — Ὄχι! Ἂς γλυκογλείφῃ
τὰ μεγαλεῖα τὰ τρανὰ ἡ ζαχαρένια γλῶσσα,
καὶ ἂς λυγᾷ τὸ γόνατον τὸν πρόθυμον ἁρμόν του
ἐκεῖ ποῦ ἡ χαμέρπεια εὑρίσκει τὄφελός της.
Ἀκοῦς; — Ἀφότου ἔγεινε ἡ ἄτυχη καρδιά μου
τῆς ψήφου της ὁ κύριος, ἀφότου ἠδυνήθη
εἰς τοὺς ἀνθρώπους μεταξὺ διάκρισιν νὰ κάμνῃ,
ἡ ἐκλογή της ἔβαλεν ἐπάνω σου σφραγῖδα.
Διότι σ' εἶδα πάντοτε τὸ πᾶν νὰ ὑποφέρῃς,
ὡσὰν νὰ μὴν ὑπέφερες· ὡς ἄνθρωπον σὲ εἶδα,
ποῦ δέχεται τὰς προσβολὰς καὶ τἀγαθὰ τῆς τύχης

Digitized by Google

μεῖζην εὐχαρίστησιν· κ' εὐλογημένοι ὅσοι
ἔχουν τὸ αἷμα καὶ τὸν νοῦν συγκερασμένα, ὥστε
φλογέρα νὰ μὴ γίνωνται 'ς τὰ δάκτυλα τῆς Τύχης,
'ς ὅ,τι κλειδὶ κι' ἂν ἀγαπᾷ νὰ παίζῃ· φέρε μού τον
τὸν ἄνθρωπον ποῦ τῶν παθῶν δὲν γίνεται ὁ δοῦλος,
καὶ νὰ τὸν ἔχω θησαυρὸν 'ς τὸ βάθος τῆς καρδιᾶς μου
ναί! 'ς τῆς καρδιᾶς μου τὴν καρδιὰν, καθὼς ποῦ ἔχω 'σένα

Ἀπ' ἐναντίας δὲ ἀηδιάζει ἀκούων τὰς δουλοπρεπεῖς καὶ ἐπιτετηδευμένας περιφράσεις τοῦ αὐλικοῦ Ὀσρίκου.

«Αὐτὸς, λέγει, πρὶν βυζάξῃ ἔκαμνε ὑποκλίσεις εἰς τὴν ρῶγαν τῆς παραμάνας του. Ἰδοὺ πῶς χαριεντίζονται καὶ αὐτὸς καὶ ἕνας σωρὸς ὅμοιοί του. Σοῦ ἠξεύρουν ἀπ' ἔξω τὰ σχήματα καὶ τοὺς τύπους τῆς εὐγενείας, καὶ τοὺς θαυμάζει ὁ ἐλαφρόμυαλος κόσμος μας. Ἀφρὸς, ὁ ὁποῖος τοὺς κάμνει καὶ περνοῦν ἀπὸ τὸ κόσκινον τῆς κοινῆς ὑπολήψεως· ἀλλὰ μόνον νὰ τοὺς φυσήσῃς, 'πάγει ἡ φοῦσκα!»

Ὅτε, ἐν ἀρχῇ τοῦ δράματος, ἡ μήτηρ του θέλουσα νὰ τὸν παρηγορήσῃ διὰ τοῦ πατρός του τὸν θάνατον, λέγει τόπους κοινοὺς καὶ τετριμμένας ἐκφράσεις, οὐχὶ ἀμέστους ὑποκρισίας, ἀγανακτεῖ ὁ Ἀμλέτος καὶ ἐξάπτεται.

«Ἀφοῦ γνωρίζεις, λέγει ἡ βασίλισσα, ὅτι εἶναι κοινὸν τὸ ν' ἀποθνήσκῃ τις,

πῶς τόσον ἀσυνήθιστον, Ἀμλέτε, δι' ἐσένα
σοῦ φαίνεται;

ΑΜΛΕΤΟΣ

Μοῦ φαίνεται! Ὄχι, μητέρα, εἶναι!
Ἐγὼ δὲν 'ξεύρω «φαίνεται». — Δὲν εἶναι οὔτ' ἡ σκέπη
αὐτή μου ἡ κατάμαυρη, καλὴ μητέρα, μόνη,
οὔτ' ἡ θλιμμένη φορεσιὰ τοῦ τυπικοῦ τοῦ πένθους,
οὔτ' οἱ συχνοὶ ἀνασασμοὶ ἀναπνοῆς πνιγμένης,
οὔτ' ἡ πλημμύρα τῶν ματιῶν ποῦ δὲν στειρεύει,-ὄχι,-
δὲν εἶν' οὔτ' αἱ περίλυποι ἐκφράσεις τοῦ προσώπου,
οὔτε οἱ τρόποι κ' αἱ μορφαὶ ἢ σχήματα τῆς λύπης,
ποῦ ὅ,τι ἔχω μέσα μου 'μποροῦν νὰ μαρτυρήσουν.
Αὐτὰ τῷ ὄντι «φαίνονται»· διότι ὅλα εἶναι
προσχήματα ποῦ δύναται καθένας νὰ τὰ δείξῃ.
Ἐκεῖνο πῶχω ξεπερνᾷ τὸ δείξιμον! Τὰ ἄλλα
δὲν εἶναι παρὰ φάλαρα καὶ στολισμοὶ τῆς λύπης!

Τοιαύτη ἡ καρδία τοῦ Ἀμλέτου. Ἂς μεταβῶμεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς διανοίας του.

Ὁ Ἀμλέτος εἶναι φιλαναγνώστης, κρατεῖ συνήθως εἰς χεῖρας βιβλίον, ἢ τὸ σημειωματάριόν του. Ἀλλά, καί τοι ἀναγινώσκων πολλά, δὲν ἐκθαμβοῦται, οὔτε ἐξαπατᾶται ὑπὸ τῶν ἀναγνωσμάτων του. Ὅτε ὁ γέρων Πολώνιος τὸν ἐρωτᾷ τί περιέχει τὸ βιβλίον του, ὁ Ἀμλέτος ἀποκρίνεται μετὰ πικρίας καὶ περιφρονήσεως: Λόγια, λόγια, λόγια!

Δι' ἀναχρονισμοῦ πλήρους σημασίας ὁ Σαικσπεῖρος παριστᾷ τὸν Ἀμλέτον ὡς φοιτήσαντα εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βιττεμβέργης, ἐνῷ ὁ ζωηρὸς Λαέρτης, ὁ υἱὸς τοῦ Πολωνίου καὶ ἀδελφὸς τῆς Ὀφηλίας, ἐκπαιδεύεται ἐν Παρισίοις. Ἐξελθὼν ἐκ τῆς σκεπτικῆς Γερμανίας, ὁ νέος Δανὸς φαίνεται ἐπιποθῶν εἰσέτι τὴν νεφελώδη ἀτμοσφαῖράν της. Ἡ Τευτονικὴ διάνοια ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῆς ὀλίγον πτοεῖται ὑπὸ τῶν ἀντιφάσεων, αἵτινες δύνανται ν' ἀποπλανήσωσι τὴν συνήθη λογικήν· ἡ μεγαλοπρεπὴς τοῦ Ἐγέλου σύνθεσις περιπτύσσει τὰ ἀντίθετα πάντα.—Οὕτω καὶ ὁ Ἀμλέτος παραδέχεται ποικίλας ταυτοχρόνως ἰδέας καὶ θεωρίας, ἐν δὲ τῇ ἀφθονίᾳ τῶν πολυτίμων ἀφορισμῶν, τῶν συγκροτούντων τὴν φιλοσοφίαν του, ματαίως ἤθελέ τις ἀναζητήσει τὴν ἑνότητα ὡρισμένης τινός σχολῆς. Ἀπ' ἐναντίας αἱ ἐκφράσεις καὶ αἱ σκέψεις του περιέχουσι συνάμα καὶ πεποιθήσεις παχυλῆς ὀρθοδοξίας, καὶ δισταγμοὺς λεπτῆς φιλοσοφίας, καὶ θρησκευτικὰς δοξασίας, καὶ δημώδεις δεισιδαιμονίας. Αἱ τοιαῦται ἀντιφάσεις ἔγκεινται ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τοῦ Ἀμλέτου.

Ὁ Ἀμλέτος σκέπτεται ὑπὲρ τὸ δέον, ἕνεκα δὲ τούτου χρονοτριβεῖ, ἀναβάλλων τὴν ἐκδίκησιν τοῦ δολοφονηθέντος πατρός του· ἡ πολλὴ σκέψις ὑποσκάπτει καὶ ἀποσυνθέτει τὴν ἔμφυτον αὐτοῦ δραστηριότητα. Καθόσον ἀναλύει καὶ διερευνᾷ τὸν σκοπόν του, κατὰ τοσοῦτον θεωρεῖ αὐτὸν δυσεκπλήρωτον. Ἐμφορεῖται ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς ἀλλ' ἀνεφίκτου ἐπιθυμίας νὰ διαπράξῃ ἔργον οὐχὶ δημίου, ἀλλὰ δικαστοῦ, νὰ ἐξαναγκάσῃ τὸν ἔνοχον εἰς πάνδημον τοῦ ἐγκλήματός του ἐξομολόγησιν, πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἡ τιμωρία. Ἀναστέλλει τὴν τιμωρὸν χεῖρά του οὐχὶ μόνη ἡ ὑλικὴ δυσχέρεια, ἀλλὰ καὶ ἡ ἠθικὴ τοῦ ἔργου εὐθύνη. Ὁ ἔνοχος εἶναι θεῖός του,—εἶναι βασιλεύς,— εἶναι τῆς μητρός του ὁ σύζυγος. Τὸ ἔγκλημα ἀπεκάλυψεν ἡ ἐμφανισθεῖσα σκιὰ τοῦ δολοφονηθέντος· — ἀλλὰ μὴ ἡ τοιαύτη ἀποκάλυψις δὲν συνεπάγεται ἀμφιβολίαν τινά; — ἡ ὑποψία δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς βεβαιότητα. — Τὸ φάσμα ἦτο ἴσως τοῦ Σατανᾶ μηχάνημα.

Ἰδοὺ πῶς ἡ συνείδησις δειλοὺς μᾶς κάμνει ὅλους,
ἰδοὺ τῆς Ἀποφάσεως τὸ φυσικὸν τὸ χρῶμα
πῶς μὲ τ' ἀχνόν της θάμπωμα ἡ Σκέψις τὸ χλωμιάζει,
καὶ πῶς ἐπιχειρήματα, μεγάλα καὶ γενναῖα,
μὲ τοὺς τοιούτους στοχασμοὺς ἀπ' τὰ νερὰ τῶν 'βγαίνουν,
καὶ καταντοῦν καὶ τὄνομα τοῦ Ἔργου νὰ τὸ χάσουν!

. . . .

. . . . . Βέβαια, Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος
μᾶς ἔπλασε μὲ λογικὸν ἐκτεταμένον τόσον,
ὥστε νὰ δύναται κ' ἐμπρὸς νὰ βλέπῃ καὶ ὀπίσω,
μ' αὐτὴν δὲν μᾶς ἐπροίκισε τὴν δύναμιν, μὲ τοῦτον
τὸν νοῦν μας τὸν ἰσόθεον, διὰ νὰ ἦν' ἐντός μας
καὶ νὰ μουχλιάζῃ ἄχρηστος! — Ὅ,τι κι' ἂν ἦναι, εἴτε
κτηνώδης ἀσυλλογισιὰ, εἴτ' ἄνανδρ' ὑποψία
ὁποῦ τ' ἀποβησόμενα τὰ παραλογαριάζει,
(λογαριασμὸς, ποῦ ἂν κοπῇ 's τὰ τέσσαρα θὰ ἔβγῃ,
δειλία τρία τέταρτα, κ' ἓν τέταρτον ἡ γνῶσις,)
ὅ,τι κ' ἂν ἦναι, — διατί ἀκόμη ζῶ δὲν 'ξεύρω,
νὰ λέγω «ἂς τὸ ἔκαμνα»,— ἐνῷ κ' αἰτίαν ἔχω
καὶ δύναμιν, καὶ θέλησιν, καὶ μέσα νὰ τὸ κάμω!

Ἐπίσης καὶ ἐν τῷ μονολόγῳ μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ ἠθοποιοῦ:

Θεέ μου, τί ἀνδράποδον, τί κνώδαλον ποῦ εἶμαι!
Δὲν εἶν' ἀξιοθαύμαστον, αὐτὸς ὁ θεατρῖνος
εἰς μόνην τὴν προσποίησιν, εἰς τὄνειρον τοῦ πάθους,
νὰ σφίγγῃ τόσον τὴν ψυχὴν μὲ τὴν παράστασίν του,
ὥστ' ἀπ' τὸν πόνον τῆς ψυχῆς κ' ἡ ὄψις του ν' ἀλλάζῃ!

Digitized by Google

'ς τὰ βλέφαρά του δάκρυα, 'ς τὸ πρόσωπό του λύπη,—
φωνὴ κομμένη,— σχήματα, κ' ἐκφράσεις, καὶ κινήσεις,
τὰ πάντα τόσον ταιριαστὰ μὲ ὅ,τι προσποιεῖται!
Καὶ ὅλα διὰ τίποτε! Πρὸς χάριν τῆς 'Εκάβης!
Τί κ' ἡ 'Εκάβη πρὸς αὐτὸν, κι' αὐτὸς πρὸς τὴν 'Εκάβην
ὥστε νὰ κλαίῃ δι' αὐτήν; — Τί ἤθελε νὰ κάμῃ
ἂν εἶχ' αὐτὸς νὰ τὸν κεντᾷ τὴν ἀφορμὴν τῆς λύπης
ποῦ ἔχω 'γώ; —Θὰ ἔπνιγε τὸ θέατρον 'ς τὸ δάκρυ,
τοῦ πλήθους θἄσχιζε ταὐτιὰ μὲ φοβερά του λόγια,
ἐνόχους θὰ ἐτρέλλαινε, θὰ 'τρόμαζεν ἀθῴους,
ἀσόφους θὰ ἐξέπληττε, θὰ ἔκαμνε τῷ ὄντι
κ' ἡ ἀκοὴ κ' ἡ ὅρασις νὰ θαμβωθῇ τοῦ κόσμου!
Κ' ἐγὼ, ὁ ἄθλιος ἐγὼ, ὁ λασποζυμωμένος,
'σὰν τὸν χαμένον, ἀστοχῶ τὸ πάθος μου, καὶ χάσκω,
καὶ οὔτε κἂν τί νὰ εἰπῶ δὲν ἔχω,— οὔτε λέξιν,
ὄχι, δὲν λέγω τίποτε δι' ἕνα Βασιλέα,
ποῦ ἄνομα τοῦ ἥρπασαν καὶ θρόνον καὶ ζωήν του!
Δὲν εἶμαι ἕνας ἄνανδρος; — Ποιὸς θέλει νὰ μ' ὑβρίσῃ;
Ποιὸς θέλει κατακέφαλα νὰ μὲ ξυλοκοπήσῃ;
Τὰ γένεια ποιὸς μοῦ τὰ τραβᾷ, καὶ νὰ μοῦ τὰ πετάξῃ
κατάμουτρα; τὴν μύτην μου ποιὸς θέλει νὰ μοῦ τρίψῃ;
Ποιὸς μοῦ τὰ κάμνει ὅλ' αὐτά; Ἆ, ἆ! Ἄς ἔλθῃ!—Ὅλα
θὰ τὰ δεχθῶ, 'σὰν ἄχολον ποῦ εἶμαι περιστέρι,
ἀφοῦ δὲν ἔχω μέσα μου χολὴν, νὰ μοῦ πικράνῃ
τὸ ἄδικόν μου. Εἰδεμὴ θὰ εἶχα χορτασμένους
ὡς τώρα ὅλους τ' οὐρανοῦ τοὺς γύπας μὲ τὰ σπλάγχνα
ἐκείνου τοῦ ληστοῦ!—Αἰσχρὲ, προδότη, δολοφόνε,
ἀναίσχυντ', ἀσυνείδητε, ἀπάνθρωπε, ἀχρεῖε,
προδότη!...Ὢ! Ἐκδίκησις!... Τί κτῆνος ὁποῦ εἶμαι!
Ἰδοὺ σωστὴ παλληκαριά! Ἰδού! Ἐγὼ, τὸ τέκνον
ἑνὸς πατρὸς ἀγαπητοῦ καὶ δολοφονημένου,
ἐνῷ καὶ γῆ καὶ οὐρανὸς ἐκδίκησιν φωνάζουν,
ἐγὼ, 'σὰν πόρνη, τὴν καρδιὰν μὲ λόγια ἐλαφρύνω
καὶ βλαστημῶ 'σὰν κάπηλος,—'σὰν μιὰ παλῃογυναῖκα!

Τοιοῦτος διαφαίνεται *φύσει* ὁ 'Αμλέτος ἐν τῷ δράματι. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὰ στοιχεῖα ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ ἀνάλυσις αὕτη ἐλήφθησαν ἔνθεν κἀκεῖθεν, μὴ τηρουμένης τῆς χρονολογικῆς τῶν σκηνῶν σειρᾶς. Ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ ὑποθέσεως ἁπλῆς οἵα ἡ ἱστορία τῆς ψυχῆς τοῦ Μάκβεθ· ἡ ψυχολογία τοῦ 'Αμλέτου εἶναι πολλῷ πλέον περιπεπλεγμένη καὶ δυσδιάκριτος.

Ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς καθ' ὅλην τὴν διέλιξιν τοῦ δράματος διατρανοῦται ἡ ἀρχικὴ φύσις τοῦ 'Αμλέτου, ἀπ' αὐτῆς ἐπίσης τῆς ἀρχῆς διαφαίνεται καὶ ἡ ἐπελθοῦσα διατάραξις τῆς διανοίας του. Ἡ δὲ διάκρισις τῶν δύο τούτων, τῆς ἀρχικῆς φύσεώς του ἀφ' ἑνὸς, καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς του διαταράξεως ἀφ' ἑτέρου, ἀποτελεῖ, νομίζω, τὴν ἀληθῆ κλεῖδα πρὸς κατανόησιν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἱστορίας τοῦ 'Αμλέτου. Ἐν ἐλλείψει τῆς τοιαύτης διακρίσεως, ὁ 'Αμλέτος παρίσταται εἰς ἡμᾶς ἀτελὴς ἢ ἀκατανόητος, διστάζομεν δὲ ἐὰν ἦναι ἄξιος ἐλέους καὶ συγχωρήσεως ἢ ἀμειλίκτου καταδίκης, ἐὰν τῷ προσήκῃ ἀγάπη ἢ μῖσος, τιμὴ ἢ περιφρόνησις.

Ἀλλ' ἂς μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐπελθούσης ταύτης εἰς τὴν διάνοιάν του διαταράξεως.

Εἶναι γνωστὸς ὁ ἐν τῇ ζωολογίᾳ λεγόμενος νόμος τῆς ἰσορροπίας, νομίζω. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, ἐὰν μέρος τι τοῦ ὀργανισμοῦ πάθῃ ἀτροφίαν, ἡ ἰκμὰς ἡ μὴ εὑρίσκουσα τροφὴν εἰς τὸ πάσχον ἐκεῖνο τοῦ σώματος μέρος, ζητοῦσα ἑτέραν διέξοδον, σχηματίζει εἰς ἕτερον αὐτοῦ σημεῖον ἀνάπτυξιν ἀνάλογον τῆς ἀλλαχοῦ γενομένης ἀτροφίας. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῷ ἠθικῷ ὀργανισμῷ. Ἡ ἀχρηστία ἠθικῆς τινὸς δυνάμεως συνεπιφέρει τὴν ἀνάπτυξιν ἑτέρας, κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐξοικονομηθέντος ἐν τῇ πρώτῃ ποσοῦ ἐνεργείας. Ἐὰν ἔχῃ τις, λόγου χάριν, φυσικὴν πρὸς τὰ μαθηματικὰ κλίσιν, διατηρήσῃ δὲ τὴν διάνοιάν του ἐλευθέραν πάσης κατ' ἄλλην διεύθυνσιν προσηλώσεως, ἀπέχων ἀπὸ τῆς μελέτης τῆς φιλολογίας, τῆς καλλιτεχνίας, τῆς πολιτικῆς, περιοριζόμενος δὲ εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν ἰδανικῶν τῆς μαθηματικῆς διαγραμμάτων, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ τοιοῦτος θὰ γείνῃ ἔξοχος μαθηματικὸς, καθ' ὅσον τουλάχιστον ἡ φύσις πρὸς τοῦτο τὸν προητοίμασε.

Ὁ 'Αμλέτος, ὁποῖος ἐκ φύσεως ἐπλάσθη, ἐκέκτητο τὰ προσόντα ὅπως ἀναδειχθῇ ἔξοχος πολιτικὸς ἢ πολεμικὸς ἀνὴρ, ἐὰν μέγα καὶ μυστηριῶδες οἰκογενειακὸν δυστύχημα, ὑποτρέφον τὸ σπέρμα τῆς σκεπτικῆς μελαγχολίας, ὅπερ ἐναπέθεσαν εἰς τὴν νεαρὰν αὐτοῦ διάνοιαν οἱ καθηγηταὶ τῆς Βιττεμβέργης, δὲν τὸν κατεκρήμνιζεν εἰς ἄβυσσον θλίψεως καὶ εἰς λαβύρινθον σκέψεων. Τὸ ἐλατήριον τῆς θελήσεως θραύεται ἔκτοτε ἐν τῇ ψυχῇ του, αἱ δὲ ποικίλαι αὐτῆς δυνάμεις, ὡς αἱ διακλαδώσεις ποταμοῦ ἐπιχωθέντος, λαμβάνουσι μίαν εἰς τὸ ἑξῆς καὶ ἀποκλειστικὴν διεύθυνσιν. Ὁ δυστυχὴς πάσχει ἔκτοτε καὶ μέχρι τέλους ὑπερτροφίαν τῆς διανοίας.

Πάσχει, ὑποφέρει, συγχρόνως δὲ ἐκθαμβοῖ ἡμᾶς διὰ τοῦ ὕψους καὶ τοῦ βάθους τῶν στοχασμῶν του. Ναὶ, ὁ 'Αμλέτος παραφρονεῖ, καθ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ἰσορροπία ἐν τῇ διανοίᾳ του. Ἀλλ' ἀπατῶνται οἱ νομίζοντες ὅτι ἡ παραφροσύνη συνεπάγεται ἐξ ἀνάγκης τὴν ἐλάττωσιν ἢ τὴν ἀπόσβεσιν τῆς διανοίας. Οὐχί· ὁ πάσχων νοῦς τοῦ 'Αμλέτου λαμβάνει ἔντασιν διπλασίαν, ὡς πρὸς ὕψος καὶ λεπτότητα, ἐνῷ δὲ φαίνεται στερούμενος κοινοῦ νοὸς, ἐκπλήττει ἡμᾶς διὰ τῆς ἐξαισίας λάμψεως τῶν διανοημάτων του.

Ἀληθῶς ὁ 'Αμλέτος αὐτὸς λέγει ὅτι προσποιεῖται τὸν παράφρονα. Ἐν τῇ τελευταίᾳ σκηνῇ τῆς τρίτης πράξεως, ὅτε βλέπει καὶ πάλιν τὸ φάσμα τοῦ πατρός του, ἡ δὲ μήτηρ του, μηδὲν βλέπουσα, τῷ λέγει:

Αὐτὰ ὁ νοῦς σου τὰ γεννᾷ. Σὲ κάμν' ἡ ἔκστασίς σου
νὰ βλέπῃς πλάσματ' ἄϋλα.

ἀποκρίνεται ὁ 'Αμλέτος:

Ἔκστασις! ὁ σφιγμός μου
'σὰν τὸν 'δικόν σου τακτικὰ κτυπᾷ, κ' ἡ μουσική του
γερὰ ἐπίσης ἀντηχεῖ. Ὄχι, δὲν ἦσαν τρέλλα
τὰ λόγια ποῦ ἐπρόφερα. Δοκίμασέ μ', ἂν θέλῃς,
κ' εἶμ' ἱκανὸς νὰ ξαναπῶ λέξιν πρὸς λέξιν ὅλα,
ἐνῷ ἀλλοῦ πηλαλητὴ θὰ ἔτρεχεν ἡ τρέλλα.

Ἀλλ' οἱ ἰατροὶ οἱ μελετήσαντες ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν τὰ κατὰ τὸν 'Αμλέτον, διαβε-

Digitized by Google

βαιοῦσιν ὅτι ἡ συναίσθησις τοῦ πάσχοντος, ὅτι δῆθεν εἶναι προσποιητὴ ἡ παραφροσύνη του, οὐδαμῶς ἀντίκειται εἰς τὴν ὕπαρξιν πραγματικοῦ νοσήματος, καὶ ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀμλέτου ἀπαριθμούμενα συμπτώματα ὑγείας οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀρνητικὴν σημασίαν ὡς πρὸς τὴν παθολογικὴν διάγνωσιν. Ἄλλως τε, ἔχει βεβαίως διαλείμματα ὑγείας ὁ πάσχων, ἡ δὲ νόσος του διατρέχει εἰσέτι τὴν πρώτην αὐτῆς περίοδον. Συχνάκις σκώπτων τοὺς περὶ αὐτὸν φαίνεται ἐντελῶς κύριος ἑαυτοῦ, τότε δὲ προσποιεῖται πράγματι τὸν παράφρονα. Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ διηνεκῆ καὶ ἀδιάλειπτον ἐκ μέρους του τὴν προσποίησιν. Τὸ τοιοῦτον ἤθελεν εἶσθαι τέχνασμα ἐπίπονον καὶ δύσκολον ὅσῳ καὶ ἀνωφελές, μήτε νόημα ἔχον, μήτε σκοπὸν μήτε λόγον.

(Ἕπεται τὸ τέλος). Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

ΑΝΤΙΝΟΟΣ

Ἱστορικὸν διήγημα.

Α'

Ἡ ἡμέρα ηὔξανε ταχέως, ὁ ἥλιος ἀνέτελλεν ἐν μέσῳ ἀτμῶν γαλακτοχρόων καὶ ἦτο ψῦχος, τῇ 1 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 129 μ. Χ. ἐπὶ μικροῦ τινος ὄρους ὀνομαζομένου Κασσίου, κειμένου παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Μεσογείου μεταξὺ Παλαιστίνης καὶ Αἰγύπτου. Τὰ κύματα κυανοῦ βαθέος χρώματος ἔπληττον τὴν βάσιν τοῦ ὄρους, ἐπερχόμενα βραδέως μαλακὰ καὶ βαρέα ὡς ἀναλελυμένος μόλυβδος. Ἐπέτων δὲ τῇδε κἀκεῖσε στίφη λάρων.

Τρεῖς ἄνδρες κατέβαινον ἀπὸ τοῦ Κασσίου πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης, βαδίζοντες ὄπισθεν ἀλλήλων ἐν τῇ στενῇ τοῦ ὄρους ἀτραπῷ. Πρῶτος ἐβάδιζεν ὁ πρεσβύτατος αὐτῶν, ἔχων ὅλην τὴν γενειάδα· ἔσειεν ἐνίοτε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ψιθυρίζων λόγους ἀκαταλήπτους, καὶ συχνάκις ἱστάμενος ἐθεώρει τὰ πέριξ. Βήματά τινα ὄπισθεν αὐτοῦ ἤρχετο δοῦλος φέρων ἐπὶ τοῦ ῥωμαλέου ὤμου του δέμα σκεπασμάτων καὶ ἐπενδυτῶν, καὶ μετὰ ἱκανὴν ἀπόστασιν ἠκολούθει ὁ τρίτος, ἐξαιρέτου καλλονῆς νέος, προχωρῶν μετά τινος νωθρότητος, τὴν κεφαλὴν νεύων πρὸς τὸ στῆθος καὶ τὸ καταπεπονημένον αὐτοῦ βλέμμα ἔχων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ προσηλωμένον.

Γραῖά τις φυλάττουσα ζῷα ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον ἅμα ἰδοῦσα ἄνδρας προσερχομένους, κοράσιον δὲ ἱστάμενον παρ' αὐτῇ παρετήρει μετὰ περιεργίας τοὺς διερχομένους ξένους καὶ ἀφ' οὗ ὀλίγον ἀπεμακρύνθησαν ἠρώτησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ :

— Μάμμη, τίς εἶνε ;

Ἡ γραῖα ἔθηκε τὴν χεῖρα μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδίου καὶ ἀπεκρίθη μετὰ φωνῆς ταπεινοτέρας.

— Εἶν' ἐκεῖνος.

— Ὁ αὐτοκράτωρ ;

Ἡ γραῖα κατένευσε· τὸ δὲ κοράσιον προέτεινε τὸν τράχηλον ἵνα κάλλιον παρατηρήσῃ, καὶ ἠρώτησεν αὖθις·

— Ὁ νέος, καλὲ μάμμη ;

— Κουτό ! ὁ πρῶτος μὲ τὰ ψαρὰ τὰ γένεια.

— Ἐγὼ ἤθελα, εἶπε τὸ μελανόφθαλμον κοράσιον, ὁ νέος νὰ ἦτον ὁ αὐτοκράτωρ.

Καὶ ὄντως ἦτο ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανός, ὁδοιπορῶν χάριν ψυχαγωγίας, ὡς συνείθιζε συχνότατα, οὕτως ὥστε ἡ βασιλεία αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἀδιάλειπτος ὁδοιπορία διὰ μέσου τοῦ ῥωμαϊκοῦ Κράτους.

Ὅτε δὲ ὁ αὐτοκράτωρ ἦτο ἤδη παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης, δύο τινὲς ἱερατικὴν στολὴν ἐνδεδυμένοι, ἐξελθόντες ἔκ τινος ναοῦ ᾠκοδομημένου ἐπὶ τοῦ πλησίον βράχου, ἔκυψαν ἀπὸ τῆς ὀφρύος αὐτοῦ ἵνα παρατηρήσωσι τὸν αὐτοκράτορα.

— Εἶνε ἀσκεπής, εἶπεν ὁ ἕτερος αὐτῶν, καὶ ἀντὶ νὰ βλέπῃ ποῦ πατεῖ βλέπει πάντοτε πρὸς τὰ νέφη.

— Τίς οἶδε τί ἀναγινώσκει ἐκεῖ ἐπάνω ; Ὡς πρὸς τὸ κάλυμμα ὅμως τῆς κεφαλῆς, θὰ ἦτο πρωτοφανὲς πρᾶγμα ἐὰν ἐφόρει σήμερον. Ἰδέ, στρέφεται διὰ νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸν εὐνοούμενόν του, τὸν κατεστόλιστον ἐκεῖνον νέον· ὀνομάζεται, νομίζω, Ἀντώνιος.

— Ἀντίνοος, ὄχι Ἀντώνιος. Εἶνε Βιθυνός. . . Νέος πολὺ εὔμορφος.

— Εὐμορφότατος. Ἀλλ' ἀδιάφορον· ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ τὸν ἔχω υἱόν μου.

Ὁ Ἀδριανὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν ἤδη ἐν τῇ παραλίᾳ, ἔνθα μεγάλαι πυραὶ ἐκάπνιζον πλησίον ῥωμαϊκῶν σκηνῶν. Οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ὑπηρέται μάτην ἔρριπτον ἐπὶ τῶν ἀνθρακιῶν ξηροὺς θάμνους καὶ πλοίων λείψανα· φλὸξ δὲν ἐγεννᾶτο, καπνὸς μόνον συστρεφόμενος πυκνὸς εἷρπεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὡς μὴ θέλων νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν ὑγρὸν ἀέρα· καὶ ὁ ἄνεμος δὲ ἔπνεε.

Ὁ αὐτοκράτωρ εἰσελθὼν εἰς τὴν μεγίστην σκηνὴν ἐξηπλώθη ἐπὶ προσκεφαλαίων, συνεσφιγμένα ἔχων τὰ ὠχρὰ αὐτοῦ χείλη καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους ἐσταυρωμένας.

Ἀλλὰ δὲν ἐκοιμᾶτο· ἤνοιγεν ἐκ διαλειμμάτων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔστρεφεν αὐτοὺς πρὸς τὸ μέσον τῆς σκηνῆς, ἔνθα ὁ Ἀντίνοος ἐξηπλωμένος ἐπὶ δορᾶς ἄρκτου συνέπαιζε μετὰ τοῦ μολοσσοῦ, ὃν ἠγάπα κατ' ἐξοχὴν ὁ κύριος αὐτοῦ. Ὁ κύων ἐρεθισθεὶς τέλος ὑλάκτησεν, ὁ Ἀδριανὸς προσέβλεψε μετὰ δυσαρεσκείας πρὸς τὸν εὐνοούμενον νέον, ἀλλ' ὡς ἀστραπὴ ταχεῖα ἡ δυσαρέσκεια τοῦ καλλιτέχνου Καίσαρος μετετράπη παραχρῆμα εἰς θαυμασμόν, καὶ εὐαρέστως παρετήρησε τὴν θαυμασίαν τοῦ νεανίου χάριν.

— Τί κάμνεις αὐτοῦ ; ἠρώτησε φιλοστόργως.

— Τίποτε.

— Κανεὶς δὲν κάμνει *τίποτε*. Ὅταν τις δὲν

Digitized by Google

ἔχῃ ἐργασίαν, τοὐλάχιστον σκέπτεται κάτι τι.

— Ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ σκεφθῶ.

— Εἶσαι κουρασμένος;

— Μάλιστα· ἦτο πολὺ ψῦχος ἐκεῖ ἐπάνω. Διατί διανυκτερεύεις παρατηρῶν τοὺς ἀστέρας, ἀφ' οὗ λέγεις ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ προγινώσκῃ τὸ μέλλον;

— Ἐγὼ τίποτε δέν σ' ἀποκρύπτω· τὰ μυστικά μου ὅλα γίνονται ἐνώπιόν σου ὡς καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Πραξιτέλους, ὅπερ ἔχω ἐν Ῥώμῃ ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ μου. Ἀλλὰ σὺ δὲν δύνασαι νά μ' ἐνοήσῃς. Τὸ μέτωπόν σου δὲν ἐπλάσθη νὰ συλλογίζεται καὶ νὰ λεπτολογῇ.

— Χθὲς ἐλάλησας περὶ ἐπιθυμίας. Ἐνόησα πολὺ καλά. Καὶ ἐγὼ γινώσκω τὴν σφοδρὰν καὶ μεστὴν χαυνότητος ἐπιθυμίαν διότι ἐπιποθῶ τὴν ἀπόλαυσιν, ἧς ἡ ἀτελεύτητος μέθη οὔτε ὕφεσιν ἔχει οὔτε ἐξέγερσιν.

— Ἅπασα ἡ ρωμαϊκὴ νεολαία τὸ αὐτὸ ζητεῖ.

Ὁ Ἀντίνοος περιετιλύχθη διά τινος σκεπάσματος διότι τὸ ψῦχος εἰσήρχετο εἰς τὴν σκηνήν. Ὁ ἄνεμος ἐπετείνετο καὶ τῶν κυμάτων ἡ ταραχὴ καθίστατο φοβερωτέρα.

— Ἡ αὐτοκράτειρα θὰ κακοπαθήσῃ πολὺ κατὰ τὸν εἰς Ἀλεξάνδρειαν διάπλουν της, εἶπεν ὁ νέος Βιθυνὸς κατακλινόμενος πάλιν.

Ὁ Ἀδριανὸς ἐγέλασε μετὰ πονηρίας καὶ εἶπε:

— Θά την πειράξῃ ἡ θάλασσα. Ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἴδω... Ἢ μᾶλλον, ὄχι. Προτιμῶ νὰ εἶμαι μακράν, καὶ διὰ τοῦτο ἴσα ἴσα ἀποφασίζω νὰ μείνω ἐνταῦθα μίαν ἔτι ἡμέραν, διότι ἐκείνη θὰ εἶνε ὅλη χολὴ καὶ ὄξος.

B'

Ἐν τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀνακτόρων τῶν ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων οἰκοδομηθέντων ἔκειτο ἐπὶ τῆς Λοχίας ἄκρας της κλειούσης τὸν λιμένα πρὸς δυσμάς. Ἡ δὲ λιθόστρωτος διὰ μεγάλων πλακῶν ὁδὸς ἡ ἄγουσα πρὸς τὰ ἐκεῖ πάντοτε ὑπῆρξε πλήρης ζωῆς καὶ κινήσεως. Τὴν δὲ ἡμέραν καθ' ἣν ἄρχεται ἡ διήγησις ἡμῶν ἦτο ὅλη ἡ ὁδὸς μεστὴ περιέργων προσδοκώντων ἵνα θαυμάσωσι τὸν στολίσκον ἐφ' οὗ ἡ αὐτοκράτειρα Σαβίνη μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν εἶχε καταπλεύσει πρὸ δύο ὡρῶν εἰς τὸν λιμένα. Τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους, ὥστε ἀνὴρ ἐπισημότατος, ὁ ἔπαρχος Τιτιανός, ἵνα φθάσῃ ταχύτερον, προυτίμησε νὰ καταβῇ τοῦ ἅρματος καὶ νὰ διασχίσῃ πεζὸς τὰ πλήθη. Τὸν ἔπαρχον συνώδευεν ἀνὴρ τριακοντούτης περίπου, εἰλικρινὴς καὶ ἀγχίνους τὸ ἦθος, ὀνόματι Πόντιος, ὁ ἀρχιτέκτων τῆς πόλεως. Ἔσπευδον δὲ ἀμφότεροι νὰ ἐξετάσωσιν ἐν ποίᾳ τινὶ καταστάσει ἦτο τὸ ἀνάκτορον, ὅπερ ἦτο ἔρημον ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς Κλεοπάτρας. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἐδήλωσεν ἤδη τὴν πρώτην ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ διαμείνῃ ἐν τῇ Λοχίᾳ κατὰ τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διατριβὴν αὐτοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἔσπευδον νὰ παρασκευάσωσιν ὅσον οἷόν τε τάχιστα καταλλήλως τὰ δώματα εἰς ὑποδοχὴν τοῦ αὐτοκράτορος.

Ἀλλὰ τὸ πρῶτον βλέμμα δὲν ἦτο πολὺ ἐνθαρρυντικόν· διότι ἡ πύλη τῆς εἰσόδου ἦτο ἐξηρθρωμένη, ἐν τῇ αὐλῇ τῆς τιμῆς ἦσαν ἡπλωμένα ἐπὶ σχοινίων ἐνδύματα ὑγρά, τὸ θυρωρεῖον, καταληφθὲν ὑπὸ φυτῶν παρασίτων, ὡμοίαζε πρὸς μεγάλην δέσμην χλωρῶν χόρτων.

Διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου ἐφαίνετο γυνή τις ἀγαθὴ καθημένη ἐπὶ ἕδρας καὶ ὑπνώττουσα ἐν τῷ μέσῳ γαλῆς, τεσσάρων κυναρίων καὶ κλωβίου πλήρους ἀκανθυλλίδων.

— Θυρωρός! αἴ, θυρωρός! ἀνεφώνησεν ὁ ἀρχιτέκτων.

Θορυβώδης ἀναπνοὴ καὶ μεμψιμοιρία ἠκούσθησαν ἀπὸ τῆς ἑτέρας ἄκρας τῆς αὐλῆς καὶ ἀνὴρ χονδρὸς προσέδραμε σπεύδων καὶ κατέρριψε τὰ σχοινία καὶ τὰ ἐπ' αὐτῶν ἡπλωμένα.

— Εἶνε ὁ Κεραυνὸς ὁ ἐπιστάτης, εἶπεν ὁ ἔπαρχος πρὸς τὸν σύντροφον αὐτοῦ. Ποῦ εἶσαι, δεῖξέ μας τὸ ἀνάκτορον.

Ἡ ὄψις τῶν ἔνδον τοῦ ἀνακτόρου ἦτο ἔτι ἀθλιωτέρα τῶν ἔξω. Αἱ γλυφαὶ καὶ τὰ ψηφοθετήματα εἶχον ἀποσπασθῆ ἵνα κοσμήσωσι τὰ ἀνάκτορα τῶν αὐτοκρατόρων ἐν Ῥώμῃ ἢ τὰς ἐπαύλεις τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ὑπαλλήλων αὐτῶν. Ἡ βροχὴ εἶχεν εἰσρεύσει διὰ τῆς διαρραγείσης στέγης καὶ χόρτα ἐφύοντο ἐν ταῖς αἰθούσαις. Ὅθεν μετὰ μακρὰν συνδιάσκεψιν ἀπεφασίσθη ἵνα ὁ ἔπαρχος ἱκετεύσῃ τὴν γυναῖκα τοῦ Καίσαρος νὰ συντελέσῃ ὅπως ὁ ἀνὴρ αὐτῆς βραδύνῃ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ, ἐν ᾧ χρόνῳ ὁ ἀρχιτέκτων παντὶ σθένει ἔμελλε νὰ ἐργασθῇ ἵνα καταστῇ κατοικήσιμος ἡ ἧττον βεβλαμμένη πτέρυξ. Ἔμελλον νὰ κατασκευάσωσιν ἀγαλμάτια καὶ κοσμήματα ἐκ μίγματος μαρμαρούχου, πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν μαρμαρίνων, καὶ εἰργάζοντο νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Εἰς δὲ τὸν ἐπιστάτην Κεραυνὸν ἀνετέθη ὁ φωτισμὸς τῆς ἐργασίας, ἔργον ὅπερ μετὰ πολλῆς ἀνορεξίας ἀνέλαβε.

Μετὰ μίαν ὥραν τὸ ἔρημον οἰκοδόμημα κατεκλύσθη ὑπὸ στρατεύματος ἐργατῶν, οὓς αὐτὸς ὁ Πόντιος διηύθυνε. Ἦλθεν ἡ νὺξ καὶ ὅμως οὐδὲ ἐπὶ μικρὸν ἀνεπαύθη· οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἀνεζήτουν φῶς, μάτην δὲ δὶς ἐστάλησαν πρὸς τὸν ἐπιστάτην ἄνθρωποι αἰτοῦντες λύχνους. Ὁ ἀρχιτέκτων, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ἀνέχηται τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ ἐπιστάτου, ἐπορεύθη αὐτὸς εἰς τὰ δώματα αὐτοῦ. Εἰσελθὼν δὲ διά τινος θύρας ἀνοικτῆς πρός τινα ἀντιθάλαμον σκοτεινόν, πρὸς ὃν ἔβλεπε μέγα δωμάτιον κομψῶς διεσκευασμένον, εἶδε τὸν Κεραυνὸν καθήμενον πρὸ τραπέζης ἐφ' ἧς διέχεε φῶς λύχνος ὀρειχάλκινος τρία ἔχων φῶτα. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἔμελλεν ὁ ἀρχιτέκτων νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον ἔστη ἀκούσας στεναγμοὺς κατασπελλομένους. Ἐκ τινος δωματίου ἐνδοτέρου εἶδε νεάνιδα ὠχρὰν καὶ ἰσχνὴν φέρουσαν ἐπὶ δίσκου ἄρτον. Ἀποθέτουσα δὲ αὐτὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης πρὸ τοῦ χονδροῦ ἐπιστάτου εἶπε περίλυπος:

Digitized by Google

— Ἐπίτρεψόν μοι νὰ σ' ἀγοράσω ὀλίγον κρέας· ὁ ἰατρὸς ἀπηγόρευσε νὰ τρώγῃς ξηρὸν ἄρτον.

— Ἄς ἴδωμεν, Σελήνη, ἔλεγεν ὁ Κεραυνὸς ἀποπειρώμενος νὰ τὴν καθησυχάσῃ, μὴ λυποῦ· δὲν δυνάμεθα νὰ ἀγοράσωμεν ἄρτον· ἔχω ἐννέα στόματα νὰ θρέψω, ἀφίνω πλέον τοὺς δούλους, καὶ ὁ κρεοπώλης δὲν μᾶς πιστόνει πλέον.

— Ἀλλὰ τί τὰ ἔκαμες τὰ τρία χρυσᾶ νομίσματα, τὰ ὁποῖα σοὶ ἔδωκαν χάριν τῆς ἀφίξεως τῆς αὐτοκρατείρας;

Ἀλλ' ὁ Κεραυνὸς ἀμηχανῶν ἔκοπτε διὰ τῶν δακτύλων τὸν ἄρτον οὐδὲν ἀποκρινόμενος. Ἦτο δὲ Ἕλλην κενόδοξος, ἀγαπῶν τὰς τέχνας καὶ τὴν πολυτέλειαν. Ὁ ἰσχνὸς αὐτοῦ μισθὸς μετετρέπετο εἰς πολύτιμα κοσμήματα καὶ εἰς σπάνια ἔπιπλα, τὰ δὲ τέκνα του ἀπέθνησκον ὑπὸ τῆς πείνης. Τέλος ὡμολόγησεν ὅτι διὰ τῶν τριῶν χρυσῶν νομισμάτων ἠγόρασε δακτύλιον, ἡ δὲ Σελήνη δὲν τὸν ἐπέπληξε μὲν ἀλλὰ τὰ δάκρυά της ἔρρεον. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρός της αὐτὴ εἶχεν ἀναλάβει τὰ τοῦ οἴκου καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ἓξ μικρῶν ἀδελφῶν, ἀρρένων καὶ θηλέων, ὧν ἓν ἄρρεν ἦτο τυφλόν, καὶ ἡ Σελήνη δὲν ἀντεῖχε πλέον. Πλὴν δὲ τούτου ὁ Κεραυνὸς εἶχεν ἑτέραν κόρην Ἀρσινόην ὀνομαζομένην, ὁμήλικα περίπου τῆς Σελήνης, ὁμοιάζουσαν πρὸς τὸν πατέρα της καὶ ἥτις ἠγάπα τὸν καλλωπισμόν, τὰς ἡδονὰς καὶ ἐνόμιζε φυσικώτατον νὰ τρώγωσιν οἱ ἀδελφοί της ἄρτον μόνον καὶ ὕδωρ ἵνα δύναται αὐτὴ νὰ ἀγοράζῃ τὰ κοσμήματά της, ἄλλως δὲ ἦτο καρδία ἀγαθὴ καὶ χαρακτὴρ προσηνὴς καὶ χαρίεις, πάντοτε ἑτοίμη νὰ θωπεύσῃ τὴν πρεσβυτέραν της ἀδελφὴν πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας ἀφ' οὗ ἐκείνη τὴν εἶχεν ἐπιπλήξει.

Ἀλλ' ἡ Σελήνη εἶχε τὸ καλὸν νὰ ἀποκρούῃ τὰς πρὸς συνδιαλλαγὴν προτάσεις τῆς Ἀρσινόης, καθότι, ὡς πολλαὶ φύσεις εὐθεῖαι καὶ δραστήριαι, οὐδόλως ἤθελε νὰ συγχωρῇ τὰς ἀδυνάτους φύσεις.

Οὔτε ἡ Σελήνη οὔτε ὁ Κεραυνὸς ἤκουσαν τὰ βήματα τοῦ ἀρχιτέκτονος, ὅστις ἐστάθη ἀκίνητος ἐν τῇ σκιᾷ καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ ἐξωργισμένου προσώπου του μετετράπη εἰς οἶκτον. Μετὰ στιγμιαίαν δὲ σιωπὴν ἡ Σελήνη ἐπανέλαβε:

— Πάτερ, μὴ δυσαρεστηθῇς ἐὰν σοὶ ὁμιλῶ καὶ πάλιν. Δὶς ἤδη ὁ ἀρχιτέκτων ἀπέστειλε ζητῶν φῶτα.

— Σιώπα! ἀνεφώνησεν ὁ Ἕλλην πλήττων διὰ τῆς πυγμῆς τὴν τράπεζαν. Καὶ τί εἶν' αὐτὸς ὁ Πόντιος διὰ νὰ ζαλίζωμαι δι' αὐτόν;

— Εἰξεύρω ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας· ἀλλ' ὅμως εἶνε ἀνάγκη νὰ κερδαίνωμεν τὸν ἄρτον μας, καὶ ἤκουσα ἕνα τῶν ἐργατῶν λέγοντα, ὅτι ἐὰν δὲν ὑπακούσῃς θὰ σὲ παύσουν. Καὶ τότε τί νὰ γείνωμεν μὲ τὰ μικρά;

Καὶ ἡ μὲν κόρη κατελήφθη ὑπὸ στεναγμῶν, ὁ δὲ πατὴρ ἀπέστρεψε τὴν κεφαλήν. Ὁ Πόντιος, ἀποφασίσας νὰ διακόψῃ τὴν σκηνὴν ταύτην, ἐνεφανίσθη καὶ χαιρετίσας μετὰ προσπεποιημένου σεβασμοῦ, τῷ εἶπεν εὐγενῶς, ἵνα εὐαρεστούμενος παραγγείλῃ νὰ φροντίσωσι περὶ τοῦ φωτισμοῦ, προσθεὶς ὅτι τὸν παρεκάλει μετὰ ταῦτα νὰ τὸν τιμήσῃ δειπνῶν μετ' αὐτοῦ.

Ὁ Κεραυνὸς ἐμειδίασεν εὐαρεστηθεὶς καί τον ἠκολούθησεν· ἡ δὲ θυγάτηρ παρεσκευάσθη νὰ διανυκτερεύσῃ μέχρι τῆς ἐπανόδου τοῦ πατρός της· διότι ἐγίνωσκεν ὅτι τὸ βαρὺ ἐκεῖνο καὶ παχὺ σῶμα, καί τοι φαινόμενον ὑγιές, μόλις διὰ μιᾶς κλωστῆς συνεκρατεῖτο ἐν τῇ ζωῇ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἤθελε νὰ κοιμηθῇ πρὶν ἢ πρῶτον ὁ πατὴρ της ἐπανέλθῃ καὶ κοιμηθῇ.

Λαβοῦσα λοιπὸν τὰ ἐνδύματα τῶν μικρῶν ἀδελφῶν της καὶ ἐπιδιορθοῦσα αὐτὰ ὑπελόγιζε καὶ ἐσκέπτετο πῶς νὰ κατορθώσῃ νὰ οἰκονομηθῇ ἡ οἰκογένεια μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς διὰ τῶν χρημάτων ἅτινα ἤδη τῇ ὑπελείποντο. Καὶ κατὰ μὲν τὸ διάστημα τῆς πρώτης ὥρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πατρός της εἰργάσθη εὐκόλως καὶ διαρκῶς, ἀλλ' ἔπειτα τὴν κατέλαβεν ὕπνος, καὶ ἡ εὔμορφος κεφαλή της ἔκλινε πρὸς τὸ στῆθος· αἴφνης ἀνυψοῦσα τὴν κεφαλὴν ἐλάμβανε τὴν βελόνην ἐν τάχει καὶ εἰργάζετο ἕως οὗ πάλιν τὰ βλέφαρά της ἐκλείοντο. Εἶδεν ὄνειρον ὅτι κατέπεσε, καὶ τὸ ὄνειρον τοῦτο τὴν ἐξύπνισε. Εἶδε πάλιν ὅτι ὁ πατήρ της τῇ ἔρριψε λίθον καὶ ἐξύπνισε πάλιν. Τὸ ἔλαιον τοῦ λύχνου ἦτο ἐν τῷ τελειοῦσθαι καὶ ὅμως ὁ Κεραυνὸς δὲν ἐπανήρχετο. Κατελήφθη τότε ὑπὸ ἀνησυχίας, περιεκαλύφθη διὰ παλαιοῦ τινος μανδύου, ἐπῆρε τὸ φῶς, καὶ κατηυθύνθη πρὸς μακρὸν διάδρομον συνδέοντα τὴν κατοικίαν τοῦ ἐπιστάτου πρὸς τὸ κύριον σῶμα τοῦ οἰκοδομήματος καὶ οὗτινος τὰ παράθυρα ἔβλεπον πρὸς ἐσωτερικήν τινα αὐλήν. Διὰ τῶν παραθύρων δὲ τούτων ἡ Σελήνη ἔβλεπεν ἄλλα ἀνοίγματα φωτιζόμενα καὶ ἤκουε κρότους πριόνων καὶ σφυρίων.

Ἡ Σελήνη ἐβάδιζε διστάζουσα, διότι ἐφοβεῖτό πως παρατηροῦσα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μὴ εὕρῃ τὸν πατέρα της ἐξηπλωμένον ἔν τινι γωνίᾳ. Διελθοῦσα τὸν διάδρομον εἰσῆλθεν εἰς αἴθουσαν πλήρη ὑλικοῦ καὶ φωτιζομένην διὰ δᾴδων προσηλωμένων ἐπὶ τῶν κιόνων. Εἶδός τι ῥόγχου βραγχώδους ἠκούετο ὄπισθεν στοιβάδος σανίδων· ἡ νεᾶνις ἐξέβαλε κραυγήν, καὶ προσέδραμε πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ἔκειτο ὁ παχὺς Κεραυνός, μελανὴν ἔχων καὶ οἰδαλέαν τὴν ὄψιν.

Ἡ κραυγὴ τῆς κόρης ἀφύπνισεν ἄνθρωπόν τινα γλύπτην, ὅστις εἶχεν ἀποκοιμηθῇ πρὸ τῆς τραπέζης τῆς ἐργασίας του, ὡς ἐκείνη πρό τινος εἶχεν ἀποκοιμηθῇ ἐπὶ τοῦ ἔργου της. Ἀνεγείρων οὗτος τὴν κεφαλὴν εἶδε τὴν κόρην ματαίως σείουσαν τὸν Ἕλληνα, καὶ βλέπων τὴν ἀγωνίαν της τῇ εἶπεν ἐνθαρρύνων αὐτήν.

— Ἀφ' οὗ ῥέγχει δὲν εἶνε νεκρός. Ὁ οἶνος τοῦ ἀρχιτέκτονος τὰ ἔκαμεν ὅλ' αὐτά.

Digitized by Google

Ἡ Σελήνη, στρέψασα τὴν κεφαλὴν ἔκπληκτος, διότι εἰσερχομένη δέν τον εἶχεν ἴδεῖ, εἶπε.

— Σὺ εἶσαι, Πολυδεύκη;

— Ὡς βλέπεις· καὶ ὅλος εἶμαι εἰς τὰς προσταγάς σου. Τί θέλεις νὰ κάμω διὰ νὰ σὲ βοηθήσω;

— Πρέπει νά τον φέρωμεν εἰς τὴν κλίνην του, εἶπεν ἡ κόρη δεικνύουσα τὸν κατακείμενον κολοσσόν.

— Ἐὰν ἔχῃς τέσσαρας ἵππους εἰς τὴν διάθεσίν σου εἶνε δυνατόν.

— Πάντοτε ὁ ἴδιος εἶσαι. Τί νὰ κάμωμεν λοιπόν; Θὰ κρυόνῃ.

— Ἔπαρε τὸ ἐπανωφόριόν μου καὶ σκέπασέ τον.

— Ἀμὲ σύ; θὰ παγώσῃς.

— Καλά! ἐγὼ εἶμαι συνειθισμένος. Πήγαινε σὺ νὰ κοιμηθῇς καὶ ἐγώ τον προσέχω.

Ἡ Σελήνη ἠγέρθη. Κατὰ τὴν κίνησιν δὲ αὐτῆς ταύτην ὁ μανδύας της διανοίγεται, τὸ δὲ ἔφηβον αὐτῆς σῶμα, περικεκλεισμένον ἐν λευκῇ ποδήρει ἐσθῆτι πολυπτύχῳ, ἐφαίνετο ὡς ἰσχνός τις κίων.

— Μὴ σαλεύσῃς! ἀνεφώνησεν ὁ γλύπτης. Πρὸς Θεῶν, μὴ ἐγγίσῃς τὴν χεῖρα εἰς τὸν μανδύαν σου· αἱ πτυχαί του εἶνε θαυμάσιαι· δὲν εἶχον πρότυπον διὰ τὸ ἄγαλμα τῆς Οὐρανίας μου, καὶ τώρα σὺ θὰ γείνῃς τὸ πρότυπόν μου. Θέλεις;

Ἐκείνη δὲ, οὐδὲν ἀποκριθεῖσα, ὑπήκουσεν εὐπειθῶς, διότι ἡ περίλυπος νεᾶνις, ὑπὸ τῆς δυστυχίας ἀποσκληρυνθεῖσα, ἠγάπα ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας της τὸν φαιδρὸν ἐκεῖνον νεανίαν, οὗ οἱ ὀφθαλμοὶ ἔλαμπον ὑπὸ μεγαλοφυΐας. Ἦτο δὲ υἱὸς τῆς θυρωροῦ, τῆς ἀγαθῆς ἐκείνης γυναικὸς τῶν κυναρίων καὶ τῶν ἀκανθυλλίδων. καὶ πολλάκις ἐν τῇ παιδικῇ του ἡλικίᾳ συνέπαιξε μετὰ τῶν τέκνων τοῦ ἐπιστάτου. Αἱ δᾷδες ἀπέστελλον εἰς τὰ ὑψηλὰ φατνώματα λάμψεις ἀμυδρὰς καὶ κινουμένας, ὁ μεθύων ἔρρεγχεν ἐπὶ τῶν συντετριμμένων πλακῶν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πηλοῦ καὶ τῆς γύψου, ὁ Πολυδεύκης μετεχειρίζετο τὸν προπλαστῆρα μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε ἡ χείρ του ἐναρκοῦτο, ἡ δὲ Σελήνη ἦτο λευκὴ ὑπὸ τῆς προσπαθείας ἣν κατέβαλλε καὶ ὑπὸ τοῦ κόπου, ἀλλ' ὁ χρόνος παρήρχετο χωρὶς μία πτυχὴ τοῦ ἐνδύματός της νὰ κινηθῇ.

Τέλος ἡ ὠχρότης τῆς νεάνιδος ἐξέπληξε τὸν καλλιτέχνην.

— Μίαν ἀκόμη στιγμὴν καὶ θὰ ἀναπαυθῇς. Σ' εὐχαριστῶ διὰ τὴν εὐγενῆ προθυμίαν σου. Ἔχει δίκαιον ἡ μήτηρ μου, θὰ γείνῃς καλὴ σύζυγος.

— Δυνατὸν νὰ ἀπατᾶσαι.

— Ὄχι, ὄχι! Ὀνομάζεσαι Σελήνη, καὶ εἶσαι γλυκεῖα ὡς τὸ φῶς τῆς σελήνης. Τὰ ὀνόματα ἔχουν καὶ τὴν σημασίαν των.

— Ὁ ἀδελφός μου ὁ τυφλὸς ὀνομάζεται Ἥλιος, ὑπέλαβεν ἡ νεᾶνις μετὰ πικρίας.

Ὁ Πολυδεύκης ἐσιώπησε. Χωρὶς δὲ καὶ αὐτὸς νὰ ἐννοήσῃ, ἡ παρατήρησις τῆς νεάνιδος αὕτη καὶ ὁ τρόπος δι' οὗ ἐγένετο ἡ παρατήρησις τὸν δυσηρέστησαν. Ἐγίνωσκε δὲ τὸν χαλεπὸν βίον τῆς Σελήνης, ἐθαύμαζε τὴν γενναιότητά της, τῷ ἐφαίνετο εὔμορφος, καὶ ὅμως αἴφνης ᾐσθάνθῃ παγερόν τι πρᾶγμα διεισδῦσαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνης. Ὑπεχώρησεν ὀλίγον, θέλων νὰ παρατηρήσῃ τὸ ἔργον του, καὶ ἐπανέλαβε τὴν ἐργασίαν ἐν ἄκρᾳ σιγῇ.

Ἡ δὲ νεᾶνις, βλέπουσα ὅτι ὁ Πολυδεύκης οὐδὲν ἀπεκρίνετο, τῷ εἶπε πρῶτον μὲν μετά τινος ψυχρότητος, ἔπειτα δὲ ἐξαπτομένη:

— Μὲ πιστεύεις ὅταν σὲ λέγω ὅτι δυνατὸν νὰ ἀπατᾶσαι, καὶ ἔχεις δίκαιον πιστεύων με, διότι πᾶν ὅ τι κάμνω ὑπὲρ τῶν μικρῶν μας οὔτε ἐξ ἀγαθοτητος τὸ κάμνω οὔτε ἐκ στοργῆς. Ἀλλὰ μόνον ἐπειδὴ ἐκληρονόμησα τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ πατρός μου μοὶ εἶνε ἀφόρητον οἱ ἀδελφοὶ καὶ αἱ ἀδελφαί μου νὰ ἐξέρχωνται ῥακένδυτοι καὶ νὰ εἰξεύρωσιν οἱ ἄνθρωποι πόσον εἴμεθα πτωχοί. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρός μου δὲν ᾐσθάνθην πλέον χαράν. Ἡ καρδία μου εἶνε ἀδιάφορος, καὶ ὁ φόβος εἶνε τὸ μόνον αἴσθημα ὅπερ εἶνε εἰς κατάστασιν νὰ αἰσθάνεται. Πολὺ φοβοῦμαι πολὺ τὰς ἀσθενείας, διότι θέλεις πολλὰ ἔξοδα. καὶ διὰ τοῦτο προσπαθῶ νὰ εἶνε τὰ παιδία καλὰ εἰς τὴν ὑγίειάν των. Δὲν θέλω νὰ γείνω πλέον κακὴ παρ' ὅ τι εἶμαι· ὅταν πάσχωσιν ἐκεῖνα ἐγὼ λυποῦμαι. Ἀλλ' ὅμως ὅ τι καὶ ἂν κάμω ὑπὲρ τῶν ἄλλων δέν μ' εὐφραίνει· τὸ πολὺ πολὺ ἐλαττοῦται ὀλίγον ἡ ἀνησυχία μου. Μ' ἐρωτᾷς τί φοβοῦμαι; Τὰ πάντα φοβοῦμαι, διότι προσμένω κακὸν πάντοτε, οὐδέποτε καλόν. Φοβοῦμαι ὅταν κτυπῶσι τὴν θύραν μας, διότι ἴσως εἶνε δανειστής. Ὅταν καθ' ὁδὸν στρέφωσι τοὺς ὀφθαλμούς των πρὸς τὴν Ἀρσινόην, φοβοῦμαι διὰ τὸ μέλλον της. Ὅταν ὁ πατήρ μου παρακούῃ εἰς τὸν ἰατρόν, φοβοῦμαι μὴ ὁ θάνατός του μᾶς ῥίψῃ εἰς τοὺς πέντε δρόμους. Τίποτε δὲν κάμνω μὲ καρδίαν φαιδρὰν τίποτε! Ἐργαζομένη ζηλεύω τὰς πλουσίας, τὰς ὁποίας ὑπηρετοῦσιν αἱ δοῦλαί των. Ἐπεθύμουν νὰ ἔχω χρήματα διὰ νὰ κοιμῶμαι τὸ ἥμισυ τῆς ἡμέρας καὶ νὰ μὴ σαλεύω τὸν δάκτυλόν μου. Ἡ ζωή μου εἶνε ἀθλιότης καὶ πόνος. Καὶ ἐὰν τυχὸν ἐπέλθῃ μία ὥρα καλλιτέρα, τόσον θαυμάζω, ὥστε παρέρχεται πρὶν ἢ συνέλθω ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς μου καὶ τὴν χαρῶ.

Ταῦτα εἰποῦσα ἐσιώπησε, καὶ ἐπεκράτησεν αὖθις σιγὴ ἐν τῇ εὐρείᾳ ἐκείνῃ πολυστήλῳ αἰθούσῃ, διακοπτομένη ἐκ διαλειμμάτων ὑπὸ τῆς δυσκόλου ἀναπνοῆς τοῦ κοιμωμένου. Ἡ ψυχρότης ἣν ἀπέδειξεν ὁ Πολυδεύκης ἐπετείνετο, μάτην δὲ ἐζήτει οὗτος ἐνθαρρυντικόν τινα λόγον.

Ἐν ᾧ δὲ ἔσκαπτε μετὰ προσοχῆς ὑπερβαλλούσης πτυχήν τινα τοῦ ἀγάλματός του, ἐσάλπισαν ἐν τῇ παρακειμένῃ αἰθούσῃ, ὡς σημεῖον ὅτι ἦλθε νέον

Digitized by Google

στῖφος ἐργατῶν. Ὁ Πολυδεύκης ἀνεγείρας τὴν κεφαλὴν εἶδεν ἐξαφανιζόμενον τὸ πρότυπόν του. Ἡ λευκὴ ἐσθὴς τῆς Σελήνης ἐξηφανίζετο ταχέως κατὰ μῆκος τοῦ διαδρόμου, καὶ ὁ ξηρὸς ψόφος τῶν ξυλίνων σανδαλίων της ἠλαττοῦτο. Ὁ καλλιτέχνης ἐπανῆλθε βραδεῖ βήματι πρὸ τῆς τραπέζης του, ἀλλὰ δὲν ἀνέλαβε τὰ ἐργαλεῖά του. Εἶχε τὸν νοῦν του εἰς τὴν ὠχρὰν ἐκείνην νεάνιδα, ἧς ἡ ψυχὴ ἀπεναρκώθη καὶ ἀπεμαράνθη, καὶ ὁ μανδύας της ἐσχημάτιζε τοσοῦτον θαυμασίας πτυχάς.

Γ'

Ὁ Ἀδριανὸς ἄνευ τινὸς δυσκολίας συνήνεσε νὰ βραδύνῃ τὴν ἄφιξίν του, καὶ αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως παντὶ σθένει προσεπάθουν νὰ παρασκευάσωσιν ὑποδοχὴν ἐνθουσιώδη, ὅτε αὐτοκρατορικὸν ἄγγελμα συνετάραξε τὸν ἔπαρχον. Ἐπῆλθεν ὄρεξις εἰς τὸν Καίσαρα νὰ ἐπισκεφθῇ ἄγνωστος τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἐμήνυσεν εἰς τὸν Τιτιανὸν ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἔμελλε νὰ ἀποβιβασθῇ εἰς Λοχίαν· ἐν τέλει δὲ τῆς ἐπιστολῆς παρήγγελλεν αὐστηρῶς νὰ μὴ κοινολογήσῃ τίποτε. Μόνος δὲ ὁ ἀρχιτέκτων Πόντιος ἔμαθεν, ὡς εἰκός, τὸ ἀπόρρητον, καὶ αὐτὸς εἰσήγαγεν εἰς τὰ ἀνάκτορα τὸν ῥωμαῖον ἀρχιτέκτονα Κλαύδιον — ὑπὸ τοιοῦτον ὄνομα ἤθελεν ὁ αὐτοκράτωρ νὰ ἐμφανισθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος, — καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἐργάται ἔσπευδον νὰ κενώσωσι δωμάτιόν τι, ἀποκομίζοντες ἐξ αὐτοῦ τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ διάφορα ὑλικά, καὶ μετακομίζοντες διάφορα ἔπιπλα.

Ἵνα δέ τις ἔλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦτο, κείμενον ἐν τῇ δυτικῇ πτέρυγι τοῦ οἰκοδομήματος, ὤφειλε νὰ διέλθῃ τὴν αἴθουσαν ἐν ᾗ ὁ Πολυδεύκης εἶχεν ἱδρύσει τὸ ἐργαστήριόν του. Ὁ Ἀδριανὸς ἔστη ἐνώπιον τοῦ νεαροῦ καλλιτέχνου, τὸν ἐθεώρησεν ὥραν τινὰ ἐργαζόμενον, καὶ τῷ ἐλάλησε φιλοφρόνως διὰ λόγων δηλούντων ὅτι δὲν ἦτό τις ἀδαής. Εἰσῆλθεν ἔπειτα εἰς τὰ ἀτελῆ ἔτι δώματά του, εὗρε τὰ πάντα καλῶς ἔχοντα, καὶ ἠρώτησε μόνον, ἐὰν ἦτο καλὴ ἡ κλίνη τοῦ Ἀντινόου. Δὲν ἔλαβον δὲ καιρὸν νὰ τῷ παρασκευάσωσι δεῖπνον, καὶ τῷ ἐφάνη νόστιμον νὰ φάγῃ τὰ περισσεύματα τοῦ δείπνου τοῦ Ποντίου, μεθ' ὃ ἐνεκαθιδρύθη ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ Πολυδεύκους, ἔνθα διεσκέδαζε πλάττων γυναικείαν τινὰ κεφαλήν. Ὅτε δ' ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του ἦτο ἤδη νύξ.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα συνέβαινον ἐν τῇ δυτικῇ πτέρυγι, ἡ περίλυπος Σελήνη περιεστρέφετο ἐν τῇ στρωμνῇ της, ἀδυνατοῦσα νὰ ἀποκοιμηθῇ· διότι νέαι μέριμναί την εἶχον καταλάβει. Ὁ Κεραυνὸς διενοήθη νὰ μετάσχῃ καὶ ἡ Ἀρσινόη τῆς συνοδείας ἥτις εἶχε παρασκευασθῇ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ αὐτοκράτορος· τὸ δὲ φιλάρεσκον κοράσιον ἀσμένως ἀπεδέξατο τὴν ἰδέαν ταύτην, καὶ τὰ χρέη τῆς οἰκογενείας ἔμελλον νὰ αὐξηθῶσι κατὰ τὴν τιμὴν πολυμελοῦς ἐνδυμασίας, παραγγελθείσης ἐπίτηδες χάριν τῆς περιστάσεως ταύτης. Καὶ ἡ μὲν Σελήνη ἀπέδειξε τὸ παράλογον τῆς τοιαύτης δαπάνης, ἀλλ' ἡ Ἀρσινόη δυσαρεστηθεῖσα ἐκοιμᾶτο ἤδη ἐν εἰρήνῃ, ἐν ᾧ ἡ Σελήνη ἀνεπόλει καθ' ἑαυτὴν πάντα τὰ ταράσσοντα καὶ ἐξερεθίζοντα τὴν ψυχήν της.

Μετὰ πολλῆς δὲ εὐχαριστήσεως εἶδεν ἐπανερχομένην τὴν ἡμέραν. Ἐγερθεῖσα δὲ ἔλαβεν ὑδρίαν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς καὶ λύχνον διὰ τῆς ἑτέρας, καὶ ἐπορεύθη νὰ λάβῃ ὕδωρ ἐκ τῆς κρήνης ἣν ἐξαιρέτως ὁ πατὴρ αὐτῆς ἠγάπα. Διερχομένη δὲ τὸν διάδρομον παρετήρησεν ὅτι τὰ πάντα δὲν ἦσαν ὡς καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας, καὶ διενοήθη ὅτι ἐκεῖ βεβαίως θὰ κατέλυσεν ὁ νεωστὶ ἐλθὼν ῥωμαῖος ἀρχιτέκτων, δι' ὃν τὴν προτεραίαν τῇ εἶχον ζητήσει ἅλας. Ἡ σκέψις αὕτη τὴν ἐφόβισε, καὶ ἀνύψωσε τὸν λύχνον ἵνα κάλλιον παρατηρήσῃ πέριξ αὐτῆς.

Αἴφνης ἠκούσθη γρυλλισμὸς καὶ ἡ Σελήνη παρετήρησεν ἐξηπλωμένον πρό τινος θύρας καὶ ἀνυψωμένον ἐπὶ τῶν προσθίων ποδῶν ζῶόν τι τερατῶδες, ὁμοιάζον πρὸς μεγαλογραφίαν κυνός· ὑλακὴ φοβερὰ ἀντήχησεν, ἅλματά τινα ταχέα ἠκούσθησαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ τεράστιος ὄγκος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτῆς. Ἡ Σελήνη κατεκυλίσθη κατὰ γῆς, ἐκβάλλουσα κραυγὴν σπαρακτικήν· δοῦλός τις ἔσπευσε πρὸς τὸν διάδρομον ξιφήρης, ἐν ᾧ ὁ Ἀντίνοος προσεπάθει νὰ απομακρύνῃ τὸν μολοσσόν.

Αἱ θολαὶ λάμψεις τῆς αὐγῆς ἔπιπτον ἐπὶ τοῦ λεπτοφυοῦς προσώπου τῆς Σελήνης λιποθυμημένης. Ὁ Ἀντίνοος, κλίνας τὸ γόνυ ἐνώπιον αὐτῆς, ἐξήτασεν ἐλαφρὰ τοὺς γυμνοὺς βραχίονάς της καὶ ἀνεζήτησεν ἐπὶ τῆς λευκῆς ἐσθῆτός της ἴχνη αἵματος· ἀλλ' οὐδὲν εὗρε, διότι ὁ κύων δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ πληγώσῃ τὴν νεάνιδα. Ἀνήγειρεν ὁ Ἀντίνοος τὴν ὠχρὰν κεφαλήν, ἐξ ἧς ἐκρέματο μακρὰ μεταξώδης κόμη, ἔστειλε τὸν δοῦλον νὰ φέρῃ ὕδωρ καὶ ἅλατά τινα, καὶ ἐθεώρει μετὰ παραδόξου συγκινήσεως τοὺς κανονικοὺς ἐκείνους χαρακτῆρας ταρασσομένους ὑπὸ ὀδυνηρῶν φρικιάσεων. Αὐτὸς δέ, ὁ εὐνοούμενος τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων, ὁ κεκορεσμένος θωπειῶν, ᾐσθάνετο εὐφροσύνην ἄρρητον παρέχων οὕτω μικράν τινα βοήθειαν εἰς ἄνθρωπον ἄγνωστον, ὅστις δὲν ἔμελλε νὰ ἀποτίσῃ τὴν χάριν διὰ δουλικῶν διαβεβαιώσεων.

— Ἐξύπνα, ἔλεγε βρέχων τὸ μέτωπον τῆς Σελήνης διὰ τοῦ ὕδατος ὅπερ ἐκόμισεν ὁ δοῦλος καὶ θέτων ὑπὸ τὴν ῥῖνα της φιαλίδιον.

Ἀλλ' αἴφνης παρετήρησεν ὅτι ὁ πέπλος της εἶχε κατασπαραχθῇ ὑπὸ τοῦ κυνός, ὥστε ὁ ὦμος αὐτῆς ἐφαίνετο γυμνός. Ἐρυθριάσας ἀνύψωσε τὰς πτυχὰς τοῦ πέπλου μέχρι τοῦ τραχήλου της.

— Ἐξύπνα λοιπόν, ἐφώνησε μετ' ἀγωνίας.

Τὰ ἄχροα χείλη διεστάλησαν, ἀποκαλύψαντα διπλῆν σειρὰν λευκοτάτων μικρῶν ὀδόντων καὶ ὀξυτάτων, τὰ βλέφαρα ἀνυψώθησαν βραδέως, καὶ

Digitized by Google

ἡ Σελήνη ἐκινήθη ἵνα ἀνεγερθῇ. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Ἀντίνοος ἔκυπτε νὰ τὴν βοηθήσῃ, ἡ Σελήνη περιέβαλε διὰ τῶν βραχιόνων της τὸν τράχηλόν του ἀνακράζουσα.

— Βοήθειαν! Πολυδεύκη! βοήθειαν! ὁ σκύλος μ' ἅρπαξε.

Καὶ οἱ βραχίονες ἐλύθησαν, καὶ ἡ νεᾶνις ἔπεσε πάλιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Φέρουσα δὲ τὰς χεῖρας πρὸς τοὺς κροτάφους ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ φρικιῶσα βλέπει τὸν ἐνώπιον αὐτῆς νέον.

— Τίς εἶσαι; τὸν ἠρώτησε χαμηλῇ τῇ φωνῇ.

Ἐκεῖνος δὲ ἀνεγερθεὶς ὑπεβοήθησεν αὐτὴν προσπαθοῦσαν νὰ ἐγερθῇ, καὶ εἶπε:

— Δεδοξασμένον τῶν Θεῶν τὸ ὄνομα διότι ἀναπνέεις! Ὁ κύων μας σὲ κατέρριψε, καὶ ἔχει φοβεροὺς ὀδόντας.

Ἡ Σελήνη διὰ μιᾶς ἀνηγέρθη.

— Αἰσθάνεσαι πουθενὰ πόνον; τὴν ἠρώτησεν ὁ νέος μετ' ἀνησυχίας.

— Ναί, ἀπεκρίθη ὑποκώφως.

— Σ' ἐδάγκασε;

— Δὲν πιστεύω. Δός μοι τὴν πόρπην ἐκείνην, ἔπεσεν ἐκ τοῦ πέπλου μου.

Ὁ Ἀντίνοος σπεύσας ὑπήκουσεν, ἐκείνη δὲ καρφόνουσα τὸ ἔνδυμά της ἠρώτησεν αὖθις:

— Τίς εἶσαι; Πῶς ὁ κύων οὗτος εὑρέθη εἰς τὰ ἀνάκτορά μας;

— Ὁ κύων οὗτος . . . εἶνε ἰδικός μας...Ἤλθομεν χθὲς τὴν νύκτα, καὶ ὁ Πόντιος μᾶς...

— Εἶσαι τοῦ ῥωμαίου ἀρχιτέκτονος;

— Ναί, καὶ σὺ τίς εἶσαι;

— Ἡ κόρη τοῦ Κεραυνοῦ,τοῦ ἐπιστάτου τῶν ἀνακτόρων.

— Καὶ τίς εἶνε ὁ Πολυδεύκης τὸν ὁποῖον ἐκάλεις εἰς βοήθειάν σου;

— Διὰ τί ἐρωτᾷς;

Ὁ Ἀντίνοος ἐρυθριῶν καὶ τεταραγμένος ἀπεκρίθη;

— Διότι ἐφοβήθην ὅτε ἀνεφώνησες τόσον δυνατά: Πολυδεύκη!

— Ὅταν φέρῃ τις εἰς ξένην οἰκίαν κακοὺς σκύλους, ἐπανέλαβε ζωηρῶς, τοὺς δένει. Σὲ παρακαλῶ νὰ τὸν προσέχῃς· διότι ἀπ' ἐδῶ διέρχονται τὰ παιδία ὅταν ἐξέρχωνται εἰς περίπατον. Σ' εὐχαριστῶ διὰ τὴν συνδρομήν σου. Καὶ ἡ ὑδρία μου;

Ἡ ὑδρία ἔκειτο κατὰ γῆς, συντετριμμένη εἰς μυρία τεμάχια, ἅτινα ἡ Σελήνη ἰδοῦσα κατελήφθη ὑπὸ σφοδρῶν λυγμῶν, οὐδόλως ὅμως δακρύσασα. «Πάγει καὶ αὐτή! ἀνεφώνησεν ὀργίλως, καὶ στρέψασα τὰ νῶτα πρὸς τὸν Ἀντίνοον, κατηυθύνθη μετὰ σπουδῆς καὶ χωλαίνουσα τὸν ἀριστερὸν πόδα πρὸς τὴν κατοικίαν τοῦ πατρός της. Ὁ νέος Βιθυνὸς τὴν ἐθεώρει ἀπερχομένην ὑπὸ τὰς μακρὰς στοάς. Τῷ ἐπήρχετο σφοδρὰ ἐπιθυμία νὰ δράμῃ κατόπιν της, νὰ τῇ εἴπῃ ὅτι ὁ κύων δὲν ἦτο ἰδικός του, καὶ ὅτι πολὺ ἐλυπήθη διὰ τὴν συντριφθεῖσαν ὑδρίαν· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα. Τέλος ἐπανῆλθε βήματι βραδεῖ εἰς τὸ δωμάτιόν του, κατεκλίθη καὶ ἐκοιμήθη ὕπνον βαθὺν μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἡ φωνὴ τοῦ κυρίου του τὸν ἐξήγειρεν ἐκ τῆς κλίνης.

Ἡ Σελήνη μόλις εἶδε τὸν νέον, ἄλλως τε δὲ καὶ ἡ συμφορὰ τῆς ὑδρίας τόσον τὴν εἶχε ταράξει,ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ συλλογισθῇ ἄλλο τίποτε. Ἠσθάνετο δ' ἑαυτὴν κατασυντετριμμένην· διότι, πλὴν τῆς συνθλάσεως τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς, εἶχε τραυματισθῇ καὶ κατὰ τὸν αὐχένα, ἐξ οὗ ἔρρεεν ἤδη τὸ αἷμα, κρατηθὲν κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῆς πυκνῆς κόμης.

Εἰσελθοῦσα εἰς τὴν κατοικίαν εὗρε τὸν πατέρα της ὄρθιον, ὅστις, ἀγανακτῶν διότι δὲν ἔφερε ταχέως ὕδωρ, ὑπεδέξατο αὐτὴν δι' ἐπιπλήξεων. Ἐκείνη δὲ καθίσασα ἐπί τινος καθίσματος ἔκλαιεν, οὐδὲν λέγουσα.

— Τί ἔχεις; τὴν ἠρώτησεν ὁ Κεραυνός.

— Ἐθραύσθ' ἡ ὑδρία μου.

— Ἔπρεπε νὰ προσέχῃς. Πάντοτε παραπονεῖσαι ὅτι δὲν ἔχεις χρήματα, καὶ ὅμως θραύεις πολύτιμα πράγματα!

— Ἔπεσα κάτω, εἶπε σπογγίζουσα τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ἔπεσες κάτω; καὶ τίς σ' ἔρριψε;

— Ὁ σκύλος τοῦ ῥωμαίου ἀρχιτέκτονος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδώκαμεν τὸ ἅλας. Ἐδῶ ἐκοιμήθη ἀπόψε.

— Καὶ ἀφίνει λυμένα τὰ σκυλιά του νὰ φάγουν τὰ τέκνα μου; ἀνεφώνησεν ὁ παχὺς Ἕλλην,περιστρέφων μανιωδῶς τοὺς ὀφθαλμούς. Μήπως σ' ἐδάγκασε;

— Ὄχι, ὄχι, ἀλλὰ μ' ἔρριψε κατὰ γῆς καὶ ἔπεσεν ἐπάνω μου. Εἶχε κάτι ὀδόντας . . . . Ὤ! φρίττω ἀκόμη.

Καὶ ἐπανέλαβε τοὺς κλαυθμούς. Ὁ δὲ Κεραυνὸς βλασφημῶν ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τοῦ τοίχου κίτρινον κάλυμμα.

— Οὐτιδανέ, ἀχρεῖε! ὑπετονθόριζε. Ἐγὼ νὰ σὲ μάθω νὰ φέρεσαι. Ἀχρεῖε!

Ἡ Σελήνη κατενόησεν ὅτι κακῶς ἔπραξεν ἐρεθίσασα αὐτὸν καὶ προσεπάθει νὰ τὸν καταπραΰνῃ. Ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἀκούσῃ, καὶ διὰ φωνῆς βροντώδους ἐκάλεσε τὴν Ἀρσινόην, ἥτις παρευθὺς ἐπεφάνη.

— Ἔλα νὰ διορθώσῃς τὴν κόμην μου, τῇ εἶπεν ὁ Κεραυνὸς διὰ τῆς αὐτῆς ἀπειλητικῆς φωνῆς, καὶ ἐξῆλθεν ὡς ἠθοποιὸς ὑποψιθυρίζων.

— Οὐτιδανέ, ἀχρεῖε! νὰ σὲ μάθω ἐγὼ νὰ φέρεσαι.

Δ'

Ἡ Σελήνη ἐπορεύετο καθ' ἑκάστην εἰς ἐργαστήριόν τι, καὶ εἰργάζετο ὥρας τινὰς εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ παπύρου, ἵνα ἐξοικονομῇ τοὐλάχιστον τὸν ἄρτον τῆς οἰκογενείας· ἀλλ' ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πατρός της, οὗ ἡ ὑπερηφάνεια δὲν θὰ ἠνεί-

Digitized by Google

χετο κατ' οὐδένα τρόπον τὴν τοιαύτην ταπείνωσιν. Ἤδη δὲ ἡτοιμάζετο νὰ πορευθῇ εἰς τὸ ἔργον της, ἀλλὰ ὁ ἀστράγαλος ἐξογκωθεὶς ἦτο ἐρεθισμένος καὶ τὴν ἐπόνει· εἶχε δὲ σφοδρὰν κεφαλαλγίαν. Οὕτως ἔχουσα λοιπὸν ἐξεκίνησε μετὰ προσώπου ὑπὸ τῶν πόνων μέλλουσα νὰ διανύσῃ ἡμισείας ὥρας πορείαν. Καὶ συνήθως μὲν καθ' ὁδὸν οἱ πάντες ἔστρεφον καὶ τὴν παρετήρουν ἀλλὰ σήμερον μόνον οἱ τῶν ἀγυιῶν παῖδες προσεῖχον εἰς αὐτὴν γελῶντες διὰ τὸ χωλαῖνον βῆμά της καὶ τὴν παρηκολούθουν χλευάζοντες.

Ἕνεκα τῆς πορείας ἐδεινώθη τοῦ ποδός της ἡ κατάστασις. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἠναγκάζετο πολλάκις νὰ ἵσταται πρὸς ἀνακούφισιν, ἔπειτα δὲ καὶ νὰ κάθηται ἐπὶ τῆς φλοιᾶς τῶν θυρῶν, καὶ τέλος κατήντησε νὰ προχωρῇ ἐκβάλλουσα καὶ στεναγμὸν καθ' ἕκαστον βῆμα. Ἀμηχανοῦσα καὶ καταβεβλημένη ἀπέβλεπε πρὸς τοὺς ἀπησχολημένους διαβάτας, πρὸς τοὺς ἁμαξηλάτας, ἀλλ' οὐδεὶς προσεῖχεν εἰς αὐτήν. Ὅτε δὲ ὁ πόνος καθίστατο ὅλως ἀφόρητος, κύπτουσα ἔθλιβε τὸν ἀστράγαλόν της καὶ ἡ πίεσις αὕτη παράγουσα νέον δριμὺν πόνον ἐξήλειφεν ὀλίγον τὴν αἴσθησιν τοῦ προτέρου. Ἐλθοῦσα δὲ πλησίον τοῦ ἐργαστηρίου συνήντησε γνώριμον μικρὰν ἐργάτιδα μαθητευομένην, καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ ὤμου της, ἀλλὰ τὸ κοράσιον εἶπεν ὅτι βιάζεται πολὺ καὶ ἐξηκολούθησεν τὸν δρόμον του. Ἡ Σελήνη στενάξασα ἠρώτησεν ἑαυτὴν διατί τάχα ἔπρεπεν αὐτὴ νὰ πάσχῃ πάντοτε χάριν τῶν ἄλλων, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι περὶ ἑαυτῶν καὶ μόνων ἐφρόντιζον; Συχνάκις τῇ ἐπανήρχετο ἡ ἔννοια αὕτη. Πολὺ δὲ δύσκολον ἤθελεν εἶναι νὰ εἴπῃ τις τίνος ἕνεκα ἔπασχε μᾶλλον ἡ Σελήνη κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, ἕνεκα τῆς ἀθλιότητος τῶν οἰκείων της, ἕνεκα τῶν πληγῶν της ἢ ἕνεκα τοῦ τραυματισμοῦ τῆς νέας καρδίας της. Ὅτε δ' ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου ᾐσθάνθη ὅτι τὴν κατελάμβανε δεινὴ σκοτοδίνη. Κατέπεσεν ἐπί τινος καθίσματος ψιθυρίζουσα:

— Δὲν εἰμπορῶ πλέον νὰ προχωρήσω.

Ἐργάται τινὲς συνηθροίσθησαν πέριξ αὐτῆς ἑνὸς δ' αὐτῶν προτείναντος νὰ τὴν μετακομίσωσιν ἐκεῖθεν, ὀκτὼ ῥωμαλέοι βραχίονες ἀνήγειραν τὸ κάθισμα καὶ τὸ ἐλαφρὸν αὐτοῦ φορτίον, καὶ τὸ ἔφερον εἰς τὸν συνήθη τόπον ἔνθα εἰργάζετο ἡ Σελήνη. Πᾶσαι δὲ αἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ καθήμεναι γυναῖκες ἀνήγειραν τὰς κεφαλάς των. Οἱ ἐργάται ἀπέθεσαν τὴν Σελήνην εἰς τὴν συνήθη αὐτῆς θέσιν πρὸ τῆς τραπέζης ἐφ' ἧς εἰργάζετο μετὰ εἰκοσάδος γυναικῶν συγκολλῶσα τὰ φύλλα τοῦ παπύρου.

Ὁ τετραυματισμένος αὐχὴν τῆς νεάνιδος ἤρξατο ἤδη ἐρεθιζόμενος. Καίτοι δὲ ἡ Σελήνη ᾐσθάνετο ἑαυτὴν εἰς ἄκρον δυστυχῆ, οὐχ ἧττον ἡ ὑπερηφάνεια τὴν ἠνάγκαζε νὰ ὑπομένῃ καὶ προσεπάθει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐργασίαν της χωρὶς ν' ἀποδείξῃ τίποτε. Ἀλλὰ μετά τινα ὥραν παρετήρησεν ὅτι ἡ παρακαθημένη, γυνὴ γλυκυτάτη καὶ ἥσυχος γνωστὴ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ διὰ τοῦ ὀνόματος «ἡ χήρα Ἄννα» λαμβάνουσα τὰ φύλλα τῆς Σελήνης τὰ ἐκόλλα αὐτή. Ἡ δὲ Σελήνη ὑψοῦσα τοὺς ὤμους εἶπε·

— Ἐπαρέ τα ἐλεύθερα καὶ κόλλα τα σύ· θὰ αὐξήσῃ τὸ ἡμερονύκτιόν σου· ἐγὼ σήμερον δὲν εἶμαι διὰ τίποτε.

— Διὰ σὲ τὰ κολλῶ, κόρη μου, ὑπέλαβεν ἡ χήρα. Βλέπω ὅτι εἶσαι ἀσθενὴς καὶ δὲν θέλω νὰ σοῦ σφετερισθῶ τὸν μισθόν σου.

Λοιπὸν φαίνομαι πτωχή; ἠρώτησε μετά τινος τραχύτητος ἡ Σελήνη.

— Παντάπασι, κόρη μου· φαίνεσαι ὅτι εἶσαι κόρη καλῆς οἰκογενείας· ἀλλὰ μή με στερῇς τὴν εὐχαρίστησιν νά σου κάμω τὴν μικρὰν αὐτὴν ἐκδούλευσιν, ἀφ' οὗ ἐτελείωσα ἐγὼ τὴν ἐργασίαν μου.

Ἡ Σελήνη ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐψιθύρισεν εὐχαριστίαν τινά. Ἠσθάνετο ψῦχος καὶ πυρετόν· ἐκάθητο δὲ καταβεβλημένη καὶ τεταραγμένη. Ἡ χήρα Ἄννα ἀπέστειλε τὴν ἀδελφήν της, ῥαχιτικὸν κοράσιον ὀνομαζόμενον Μαρίαν καὶ ἀείποτε μειδιῶν, νὰ προσκαλέσῃ τὸν ἰατρὸν τοῦ ἐργαστηρίου, ὅστις πάραυτα ἐλθὼν ἐπεσκέφθη τὴν ἀσθενῆ καὶ προσέταξε νά την θέσωσιν ἐπὶ φορείου καὶ νά την μεταφέρωσιν εἰς τὸ μᾶλλον πλησιέστερον μέρος. Ἀλλ' ἡ Σελήνη οὐδόλως συνησθάνετο τί συνέβαινε περὶ αὐτήν· ἐνόησε δὲ μόνον ὅτι διήρχοντο κῆπόν τινα μέγαν καὶ αἴφνης εὑρέθη καὶ σκότος βαθύ. Ἡ χήρα Ἄννα τὴν μετέφερεν εἰς τὴν οἰκίαν της κειμένην ἑκατοστὺν περίπου βημάτων μακρὰν τοῦ ἐργαστηρίου, παρὰ τὴν παραλίαν· ἐν ᾧ ἐβοήθει τὸν ἰατρὸν ὅστις ἐπέθετε ἐπιδέσμους, ἡ μικρὰ ῥαχιτικὴ ἔτρεχεν ἵνα ἀναγγείλῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς ἀσθενοῦς.

Μετὰ δέ τινας ὥρας ἡ Σελήνη ἀνακουφισθεῖσα ἤδη καὶ ἡσυχάσασα ἔβλεπεν ἐρχομένην τὴν ἀδελφήν της Ἀρσινόην ἔχουσαν τὴν ὄψιν ὡς τὸ ῥόδον καὶ ἀκτινοβολοῦσαν.

— Ὦ Σελήνη, ἀνεφώνησεν εἰσερχομένη, ἂν ἤξευρες πόσον εἶμαι εὐτυχής! Πῶς εἶσαι; Ἡ ὄψις σου εἶνε ἀξιόλογος, ἅ, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένη!

— Ἔχεις μέρος εἰς τὴν συνοδείαν;

— Ναί. Καὶ ἔπειτα τώρα εἴμεθα πλούσιοι! Ὁ πατὴρ ἐπώλησε δύο ἐκ τῶν πολυτίμων κοσμημάτων του ἀντὶ ἓξ χιλιάδων δραχμῶν. Καὶ θὰ πάρω μίαν στολήν... Ἄκουε νὰ σοῦ διηγηθῶ τὴν στολήν μου. Ὁ πατὴρ ἐξῆλθε νὰ ἀγοράσῃ ἕνα δοῦλον. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ δὲν εἰξεύρω πόθεν ν' ἀρχινήσω. Εἶμαι κατακουρασμένη καὶ ὅμως εἰμπορῶ νὰ χορεύω ἕως αὔριον. Ἀπὸ τὴν χαράν μου θά μου φύγῃ ὁ νοῦς. Σὺ δὲν εἰξεύρεις Σελήνη μου, τί αἰσθάνεται ὁ ἐρωτοκτυπημένος. Ἀγαπῶ τὸν Πολυδεύκην καί μ' ἀγαπᾷ!

Digitized by Google

Τὸ αἷμα ἐξέλιπεν ἀπὸ τῶν παρειῶν τῆς Σελήνης καὶ ἀπὸ τῶν ὠχρῶν χειλέων της κατέπιπτον ἐλαφρὰ αἱ λέξεις αὗται :

— Ὁ Πολυδεύκης ὁ γλύπτης ;

— Ναί, καλὲ, ὁ Πολυδεύκης μας. Ἄνοιξε τώρα ταὐτιά σου καὶ κάμε τα τόσα νἀκούσῃς πῶς συνέβη τὸ πρᾶγμα. Τώρα δὰ ἐν ᾧ ἠρχόμην νά σε ἰδῶ ἦλθε μαζί μου καί μ' εἶπεν ὅτι μ' ἀγαπᾷ. Καὶ τώρα, Σελήνη μου, πρέπει νά με βοηθήσῃς νὰ καταφέρωμεν τὸν πατέρα νὰ εἰπῇ τὸ ναί· καὶ θά το εἰπῇ ἐπὶ τέλους,διότι ὁ Πολυδεύκης εἶνε μέγας καλλιτέχνης, ἀλλὰ οἱ γονεῖς του εἶνε ἄνθρωποι πρόστυχοι, καὶ εἰξεύρεις, ὁ πατὴρ... Καλὲ, πῶς εἶσαι τόσον χλωμή, Σελήνη μου ;

— Δὲν εἶνε τίποτε· τὸν πόδα μου πονῶ ὀλίγον. Λέγε μου λοιπόν.

Ἠρχόμην λοιπὸν ἐδῶ καὶ ἐστηριζόμην εἰς τὸν βραχίονά του. Καὶ νὰ εἰξευρες, Σελήνη μου, τί εὐχάριστον ὅπου εἶνε ! Ἀλλά, σύ, ἀδελφή μου,δὲν εἰμπορεῖς νὰ φαντασθῇς αὐτὰ τὰ πράγματα !... Ἀλλὰ τί ἔχεις; ὑποφέρεις ; Οἱ ὀφθαλμοί σου εἶνε δακρυσμένοι. Σ' ἐνοχλῶ ; Ἡ χήρα Ἄννα λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ σ' ὁμιλοῦν.

— Καλὲ, λέγε, λέγε.

Ἡ Ἀρσινόη ὑπακούσασα μετὰ χαρᾶς διηγεῖτο χωρὶς νὰ λησμονήσῃ τι δυνάμενον νὰ σπαράξῃ καὶ νὰ ἐρεθίσῃ τὴν πληγὴν τῆς δυσμοίρου. Παρασυρομένη δὲ ὑπὸ τῶν ἡδέων ἀναμνήσεων περιέγραψε τὸ μέρος τῆς ὁδοῦ ἔνθα πρῶτον τῇ εἶπεν ὁ Πολυδεύκης «σ' ἀγαπῶ» τὸ σύνδενδρον μέρος τοῦ δημοσίου κήπου ἔνθα τῇ ἔκλεψεν ἓν φίλημα, τὴν πομπὴν ἣν συνήντησαν καὶ παρηκολούθησαν διασκεδάζοντες. Μεθύουσα δὲ ὑπὸ τῶν ἰδίων λόγων ἐλάλει, πιστεύουσα ὅτι τὴν διήγησίν της ἐθεώρει ἡ ἀδελφή της ὡς ἡλιακὴν ἀκτῖνα μετὰ νύκτα ζοφεράν. Ἀπὸ τοῦ Πολυδεύκους μετέβη εἰς τὸν περὶ τῆς ἐνδυμασίας λόγον, εἰς τὰς ἑξακισχιλίας δραχμάς, εἰς τὸν δοῦλον ὃν ἔμελλε νὰ ἀποκτήσῃ καὶ εἰς τὰς ἁμάξας δι' ὧν ἐν τῷ μέλλοντι ἔμελλε νὰ περιδιαβάζῃ.

Ἡ Σελήνη μέχρι μὲν τῆς στιγμῆς ταύτης ἤκουε μετὰ σιωπῆς τὸν δὲ τρόμον τῶν χειλέων της ἀπέδιδεν ἡ Ἀρσινόη εἰς τὸν πυρετόν· ἀλλ' ὅτε ὅμως τὴν ἤκουσε λέγουσαν περὶ τῶν ἁμαξῶν, τὴν διέκοψε μετὰ ξηροῦ γέλωτος καί :

— Αὐτὸ εἶνε ! εἶπε, θά σε κυλίουν αἱ ἅμαξαι ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ ἡμέρα νὰ κυλίεσαι εἰς τοὺς δρόμους ἄστεγος καὶ ἄσιτος.

— Εἰς τὸ κακὸν πηγαίνει πάντοτε ὁ νοῦς σου. Σὲ λέγω λοιπὸν ὅτι τὰ πράγματα θὰ βελτιωθοῦν.

Καὶ ἡ μὲν Σελήνη ἀνύψωσε τοὺς ὤμους, ἡ δὲ Ἀρσινόη ἠγέρθη.

— Πάντοτε μοῦ φαρμακεύεις τὴν χαράν μου, εἶπεν ἐπιπλήττουσα τὴν ἀδελφήν της. Καὶ ἐγὼ ἦλθα μὲ τόσην χαρὰν νά σου διηγηθῶ τὴν εὐτυχίαν μου. Ἀμμὴ ξένη ἂν ἦτο ἤθελεν εὐχαριστηθῆ· καὶ σύ, ἀδελφή μου, μένεις ψυχρὰ ὡς λίθος. Δὲν λέγεις τίποτε. Ὑψόνεις τοὺς ὤμους. Τί λοιπὸν σοῦ ἔκαμα, ἀδελφή μου ;

Καὶ ἡ μὲν Σελήνη ἀποβλέψασα πρὸς αὐτὴν μετά τινος φρίκης ἐψιθύρισε :

— Δὲν εἰμπορῶ νὰ εὐχαριστηθῶ, ὑποφέρω πολύ.

Ἡ δὲ Ἀρσινόη συγκινηθεῖσα προσέκλινεν ἵνα τὴν ἀσπασθῇ, ἀλλ' ἡ Σελήνη τὴν ἀπώθησε λέγουσα :

— Ἄφες με. Πήγαινε. Δὲν εἰμπορῶ πλέον νὰ ὑποφέρω.

Καὶ ἐστράφη πρὸς τὸν τοῖχον. Ἡ ἀδελφή της προσεπάθησεν ἔτι νά την θωπεύσῃ, ἀλλ' ἐκείνη τὴν ἀπώθησε, καὶ διὰ φωνῆς τραχείας :

— Πήγαινε λοιπὸν, εἶπε, καί με θανατόνεις !

Ἡ δὲ Ἀρσινόη, ἐθρήνει· καί τοι δὲ ἔχουσα πολλὰ ἐλαττώματα, ἀλλ' ὅμως εἶχεν ἀγαθὴν καρδίαν καὶ οὐδέποτε ἤθελε νὰ πικραίνῃ τοὺς ἄλλους. Χωρὶς δὲ λέξιν νὰ εἴπῃ, ἐξῆλθε.

Τὴν δ' ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Ἀντίνοος ἐπλανᾶτο κατὰ τὴν παραλίαν ἀμηχανῶν καὶ πλήττων. Δὶς δὲ ἀναζητηθεὶς ὑπὸ τοῦ κυρίου του δὲν εὑρέθη ἐκεῖ·μετὰ τοσαύτης δὲ ἀδιαφορίας ἤκουσε τὴν ἐπιτίμησιν τοῦ Ἀδριανοῦ, ὥστε βλέμμα δυσαρεσκείας ἔλαμψεν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ Καίσαρος. Ἀπὸ τῆς πρωΐας ἤδη ὁ εὐνοούμενος δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποσπάσῃ τὸν νοῦν του ἀπὸ τῆς νεάνιδος τῆς ὑβρίας. Παρὰ τῶν δούλων εἶχε μάθει ὅλην τὴν ἱστορίαν της καὶ περιπατῶν εἶχε περιέλθει τὴν οἰκίαν τῆς χήρας Ἄννας χωρὶς νά το ἔχει προαποφασίσει. Τὰ παράθυρα ἦσαν κλειστὰ καὶ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον φῶς διεφαίνετο διὰ τῶν φύλλων. Ὁ νέος προσῆλθεν εἰς τὴν παραλίαν ὡς ἀφηρημένος, καὶ παρά τινα ἀποβάθραν εἶδεν ἀκάτιον προσδεδεμένον ἀπὸ τῆς κλίμακος· ἡ σελήνη ἔλαμπε καὶ ἡ θάλασσα ἦτο γαληνιαία. Ὁ Ἀντίνοος ἐπιβὰς τοῦ ἀκατίου ἔλυσεν αὐτὸ καὶ λαβὼν τὰς κώπας ἀπεμακρύνθη βραδέως ἀπὸ τῆς ἀποβάθρας. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔπαυσε κωπηλατῶν ἵνα καλῶς θεωρήσῃ παράδοξόν τι θέαμα.

Ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας εἶδε προβαίνουσαν γυναῖκα λευχειμονοῦσαν καὶ ἧς ἡ μακρὰ κόμη ἡπλοῦτο· ἐπὶ τῶν ὤμων της. Ἐφαίνετο δὲ μετ' ἀγωνίας βαδίζουσα, ἐκλονεῖτο καὶ συνεχῶς ἔφερε τὰς χεῖρας εἰς τὴν κεφαλήν, ὅτε δ' ἔφθασεν εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀποβάθρας ἐπίεσε διὰ τῶν χειρῶν τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ ὡς ἐν αἰθρίᾳ νυκτὶ ἀστὴρ πίπτει ἐξ οὐρανοῦ, ὡς ἀπὸ τοῦ δένδρου ἀποσπᾶται φύλλον τὸ φθινόπωρον,ἡ λευχειμονοῦσα ἐκείνη μορφὴ κατέπεσεν εἰς τὰ κύματα. Κραυγὴ μεγάλη ἀγωνίας διῆλθε τὴν γαλήνην τῆς νυκτός, καὶ τὴν αὐτὴν σχεδὸν στιγμὴν διανοιγέντος τοῦ ὕδατος μετὰ θορύβου, αἱ ἀκτῖνες τῆς σελήνης ψυχραὶ καὶ στίλβουσαι ὡς πάντοτε, κατωπτρίσθησαν ἐντὸς μυριάδων σταγόνων αἵτινες ἐφάνησαν αἴφνης ἀναπηδῶσαι ἐν τῷ ἀέρι.

Ὁ Ἀντίνοος διὰ δύο ῥωμαλέων κινήσεων προσήγγιστε ταχέως καὶ ἀνήρπασε τὸ σῶμα καθ' ἣν

Digitized by Google

στιγμὴν ἀνεφάνη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Καὶ τὸ μὲν ἀκάτιον ἀνετράπη, αὐτὸς δὲ νηχόμενος ἔφερεν ἐν ἀγκάλαις τὴν γυναῖκα μέχρι τῆς κλίμακος τῆς ἀναβάθρας καὶ ἀναβιβάσας τὴν ἀπέθεσεν ἐπί τινος θρανίου. Χαρᾶς δὲ αἴσθημα τὸν ἐθέρμανεν ὑπὸ τὰ διάβροχα ἐνδύματά του ὅτε ἤκουσεν ἐλαφρὸν καὶ θλιβερὸν ἦχον ἐξερχόμενον ἀπὸ τῶν χειλέων τῆς πνιγομένης, ἣν μόλις ἠδυνήθη νὰ σώσῃ. Διεπέρασε τὴν χεῖρα ὑπὸ τὴν ἀκίνητον κεφαλήν της μετὰ πλείστης προσοχῆς ἵνα μὴ ἐφάπτηται τοῦ μαρμαρίνου θρανίου. Τὸ πρόσωπόν της ἦτο κεκαλυμμένον ὑπὸ τῆς μακρᾶς καὶ πυκνῆς κόμης, ἥτις ἐφαίνετο ὡς τολύπη λίνου βεβρεγμένου. Ὁ νεανίας ἀπεμάκρυνε βραδέως πρῶτον μὲν τὸ μέρος τῆς κόμης τὸ καλύπτον τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ προσώπου, ἔπειτα δὲ τὸ ἀριστερὸν καὶ ἔπειτα... ἔπειτα ἔκλινε τὰ γόνατα ἔμπροσθεν αὐτῆς, διότι ἦτο ἡ Σελήνη, ἡ νέα ἣν ἠγάπα!

Τρέμων σύσσωμος ὁ Ἀντίνοος εἵλκυσε τὴν Σεμέλην πρὸς ἑαυτὸν καὶ προσήγγισε τὸ οὖς εἰς τὸ στόμα της· μήπως ἦτο νεκρά; Ἀλλ' ὄχι, ὄχι, ἀναπνέει, ζῇ!

Ἔθλιψε τὴν παρειάν της διὰ τῆς παρειᾶς του. Ὦ! πόσον ἦτο ψυχρά! Ψυχρὰ ὡς πάγος, ψυχρὰ ὡς ὁ θάνατος! Ὁ Ἀντίνοος ἐγερθεὶς ἔλαβεν αὖθις τὴν Σεμέλην ἐν ταῖς ἀγκάλαις του καὶ τὴν ἔφερε πρὸς τὸν λευκὸν οἰκίσκον, οὗτινος τὰ τείχη πρὸ ὀλίγου εἶχε παρατηρήσει ἀνὰ μέσον τῶν θάμνων. Ὠθούμενος δὲ ὑπὸ συγκινήσεως ἀρρήτου κύψας πρὸς αὐτὴν ὡς ἀδελφὸς ἐπὶ τῆς κοιμωμένης ἀδελφῆς του, τὴν ἐφίλησε τὸ μέτωπον.

Ἐκείνη δὲ κινηθεῖσα ἀνέῳξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καί τον εἶδεν ἀτενῶς· ἀλλὰ τὸ βλέμμα της ἦτο τοσοῦτον δειλόν, τοσοῦτον τεταραγμένον, τοσοῦτον ψυχρόν, τοσοῦτον ἀλλόκοτον, ὥστε ὁ νεανίας ὠπισθοχώρησε φρικιῶν.

— Σελήνη, ἐτραύλισε, δέν με γνωρίζεις;

Ἐκείνη ἐφάνη ὅτι δὲν ἤκουσε. Οἱ ὀφθαλμοί της ἐκινοῦντο μόνον, παρακολουθοῦντες πᾶσαν κίνησιν τοῦ Ἀντινόου.

— Σελήνη! ἐπανέλαβε λαμβάνων τὴν χεῖρά της καὶ φέρων αὐτὴν εἰς τὰ χείλη του.

Ἀλλ' ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς θύρας ἐπεφάνη ἡ μικρὰ Μαρία, ἥτις καὶ ἐκάλεσε παρευθὺς βοήθειαν ἅμα ἰδοῦσα ξένον ἄνθρωπον παρὰ τῇ κλίνῃ τῆς ἀσθενοῦς.

Ὁ δὲ Ἀντίνοος ἐφοβήθη ὡς ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανόμενος κλέπτης. Ὥρμησεν ἔξω τοῦ οἰκίσκου ἀνατρέψας δύο ἢ τρεῖς διαβάτας ἐπιχειρήσαντας νά τον ἀναχαιτίσωσιν διότι ἐξέλαβον αὐτὸν ὡς αὐτόχρημα κακοποιὸν ἄνθρωπον. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὰ ἀνάκτορα εὗρε τὸν Ἀδριανὸν λίαν παρωργισμένον κατ' αὐτοῦ, διότι δύο ἤδη ὥρας τὸν περιέμενε.

— Ποῦ ἦσο, τῷ ἀνεφώνησεν ἅμα ἰδὼν αὐτόν.

— Σᾶς ἐζήτουν ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νά σας εὕρω. Καὶ ἐγὼ λοιπὸν ἐπῆρα ἓν ἀκάτιον καὶ ἐπῆγα νὰ περιδιαβάσω εἰς τὴν θάλασσαν.

— Ψεύδεσαι.

Ὁ εὐνοούμενος οὐδὲν εἶπεν ἀνυψώσας μόνον τοὺς ὤμους. Καὶ τί τον ἔμελλε τώρα πλέον;

Ε'

Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν καὶ τὰς ἑπομένας ἡμέρας ὁ Ἀντίνοος ἐπανειλημμένως ἦλθε καὶ περιεφέρετο περὶ τὴν οἰκίαν τῆς χήρας· Ἀπέστελλεν εἰς τὴν Σελήνην τὰ κάλλιστα τῶν ἀνθέων τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τὰ πάντα ἐποίει οὕτως, ὥστε νὰ γινώσκῃ ἡ Σελήνη ὅτι αὐτῆς καὶ μόνης ἐμερίμνα, ἀλλ' ἐκείνη ἔρριπτε τὰ ἄνθη εἰς τὴν γωνίαν καὶ τὸν ἐθεώρει ὡς ὀχληρόν. Καὶ τὸ μὲν σῶμα τῆς νεάνιδος ἐθεραπεύετο βραδέως, ἡ δὲ ψυχή της ἔμενε τετραυματισμένη. Μόνον δὲ κατ' ἐκείνας τὰς στιγμὰς αἱ ἀλγηδόνες αὐτῆς ἐμετριάζοντο ὁπωσοῦν, καθ' ἃς αἱ ξενίζουσαι αὐτὴν γυναῖκες τῇ ἐλάλουν περὶ ἀγνώστου τινὸς Θεοῦ, παντοδυνάμου, παραμυθοῦντος τοὺς τεθλιμμένους καὶ ἀποζημιοῦντος αὐτοὺς ἐν ἄλλῳ τινὶ κόσμῳ ἀνθ' ὅσων ἐν τούτῳ ὑπομένουσι. Οἱ παραμυθητικοὶ λόγοι οὓς ἀνεγίνωσκον εἰς αὐτὴν ἐν μυστηριώδει τινὶ βιβλίῳ ἐλθόντι, ὡς τῇ ἔλεγον, ἐξ Ἰουδαίας, μετέβαλλον τὴν δριμύτητα τῶν πόνων της εἰς ἀτονίαν εὐεργετικήν.

Ὁ πατὴρ τῆς Σελήνης ἤρχετο εἰς ἐπίσκεψίν της ἐπὶ φορείου, διότι ἀφ' ὅτου εἶχον χρήματα οὐδέποτε οὔτε αὐτὸς οὔτε ἡ Ἀρσινόη ἐξήρχοντο πλέον πεζῇ, καὶ ἑκάστοτε τῇ διηγεῖτο μετὰ πικρίας τὴν ἀπρεπῆ διαγωγὴν τῶν ἐν τῷ ἀνακτόρῳ καταλυόντων Ῥωμαίων. Περὶ οὐδενὸς ἐφρόντιζον· ἡ ἀλαζονεία των ὁσημέραι ἐπολλαπλασιάζετο καὶ ὁ Κεραυνὸς εἶχεν ἀποφασίσει ἀνυπερθέτως νὰ ἀναφέρῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀρχηγόν των, τὸν Ῥωμαῖον ἐκεῖνον ἀρχιτέκτονα τὸν ὀνομαζόμενον Κλαύδιον.

Ἑσπέραν δέ τινα, ἐν ᾧ ὁ ἐπιστάτης ἦτο ἐξημμένος ὑπὸ τοῦ οἴνου, οἱ ξένοι προέβαλλον εἰς αὐτὸν νέας ἀπαιτήσεις, οὗ ἕνεκα γενόμενος ἔξω φρενῶν ἀπεφάσισε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιόν του. Ἐλθὼν εἴς τινα αἴθουσαν εἰς ἣν ἐγίνωσκεν ὅτι ἔμελλε νὰ ἔλθῃ ὁ Κλαύδιος ἵνα ἐπιθεωρήσῃ ψηφοθέτημά τι, ἀνέμενεν αὐτὸν ἔχων ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον ἐξημμένον. Μετ' οὐ πολὺ εἰσῆλθεν ὁ Ἀδριανὸς καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ψηφοθετήματος χωρὶς οὐδόλως νὰ προσέξῃ εἰς τὸν ἐπιστάτην καὶ διελθὼν ἐνώπιον αὐτοῦ ὡς ἐὰν διήρχετο ἐνώπιον λίθου. Ἀλλ' αἴφνης φωνὴ βραγχώδης ὡς ἐξερχομένη μετὰ δυσκολίας ἐκ λάρυγγος συνεσφιγμένου ἠκούσθη λέγουσα ὄπισθεν τοῦ Ἀδριανοῦ·

— Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, χαιρετίζουν.... χαιρετίζουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ὁποίων κατοικοῦν.

Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ στραφεὶς ὀλίγον εἶπε:

Digitized by Google

— Καὶ εἰς τὴν Ῥώμην χαιρετίζουν τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἀξίζουν τὸν κόπον.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Κεραυνοῦ σχεδὸν ἐξῆλθον τῆς κοιλότητός των.

— Φιλοξενεῖσαι ἐν τῷ ἀνακτόρῳ μου, εἶπε, καὶ ἐξ εὐγνωμοσύνης ὁ σκύλος σου ἔφαγε σχεδὸν τὴν κόρην μου. Μάθε ὅμως ὅτι εἰς τὰς φλέβας τοῦ ἀνθρώπου ὅστις τώρα εἶνε ἐνώπιόν σου, ῥέει αἷμα τῶν μακεδόνων ἡγεμόνων τῆς χώρας ταύτης. Τί σημαίνουσιν οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους πρὸ ὀλίγου ἐξεστόμισες;

Ὁ Ἀδριανὸς ἐστράφη πρὸς αὐτὸν ἀποτόμως καὶ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐσπινθηροβόλει ἐκείνη ἡ φλὸξ ἧς τὴν κεραυνοβόλον ἔκφρασιν ὀλίγοι ὑπέμενον, καὶ ἡ ἠχηρὰ φωνή του ἀντήχησεν ὅτε ἀνέκραξε πρὸς τὸν δύσμοιρον Κεραυνόν.

— Οἱ λόγοι μου σημαίνουσιν ὅτι εἶσαι ἄπιςος ἐπιστάτης, ὅτι ἔμαθα τί κάμνεις τὰ πλούτη τὰ ὁποῖά σ' ἐνεπιστεύθησαν, ὅτι. . .

— Τί ὅτι; . . ὑπέλαβεν ὁ Ἕλλην τρέμων ἐξ ὀργῆς καὶ τὰ χείλη ἔχων λευκά.

— Ὅτι ἠθέλησας νὰ πωλήσῃς εἰς τοῦτον ἐδῶ τὸν ἄνθρωπον ἕνα τῶν πινάκων τῶν ἀνακτόρων, καὶ ὅτι εἶσαι, ἀφ' οὗ θέλεις νὰ τὸ μάθῃς, βλὰξ καὶ ἀχρεῖος!

— Ἐγώ, ἐγώ, εἶπεν ὁ Κεραυνὸς μετὰ ῥόγχου, ἐγὼ εἶμαι; . . . Ἆ! θά με πληρώσῃ τὰς λέξεις ταύτας.

Καὶ ὁ μὲν Ἀδριανὸς ἀνεκάγχασε ψυχρῶς καὶ ἐμπαικτικῶς· ἀλλ' ὁ Κεραυνὸς μετ' εὐστροφίας, ἣν οὐδόλως θὰ ἤλπιζέ τις ἐκ τοσοῦτον χονδροῦ σώματος, ἐφώρμησεν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ὁ αὐτοκράτωρ τῷ ἔδειξε, τὸν ἥρπασεν ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ τον διέσεισε βιαίως καὶ ὠρυόμενος.

— Ὄχι! ἔχιδνα! ἐγὼ θά σ' την βγάλω τώρα, τὴν συκοφαντίαν σου.

— Ἄφες τὸν ἄνθρωπον, ἀνεφώνησεν ὁ Ἀδριανός, ἤ, μὰ τοὺς κύνας μου! θὰ μετανοήσῃς.

— Νὰ μετανοήσω; ἀνεφώνησεν ἀγρίως ὁ Κεραυνός· σὺ θὰ μετανοήσῃς ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ ἔλθῃ εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Τότε λογαριαζόμεθα καὶ βλέπουν τότε οἱ συκοφάνται, οἱ αὐθάδεις, οἱ ὁποῖοι ἔρχονται καὶ φέρουν ἀταξίαν εἰς τὰς οἰκίας, οἱ . . .

— Ἄνθρωπε. . . ἄνθρωπε, ὑπέλαβεν ὁ Ἀδριανὸς ἡσύχως μὲν ἀλλὰ αὐστηρῶς καὶ ἀπειλητικῶς· δὲν ἠξεύρεις πρὸς τίνα λαλεῖς.

— Ὤ! σὲ εἰξεύρω, καὶ πολὺ καλὰ μάλιστα. Ἀλλὰ ἐγώ, θέλεις νά σ' εἰπῶ, θέλεις, τίς εἶμαι;

— Εἶσαι μωρός, ὑπέλαβεν ὁ κύριος τῆς οἰκουμένης ὑψῶν τοὺς ὤμους.

Ἔπειτα δ' εὐθὺς προσέθηκεν ἡσύχως, ψυχρῶς καὶ σχεδὸν ἀδιαφόρως:

— Εἶμαι ὁ αὐτοκράτωρ.

Ἡ χεὶρ τοῦ ἐπιστάτου παραχρῆμα διεστάλη καὶ ἀφῆκε τὸ θῦμά του. Ἄναυδος καὶ βλοσυρὸν ἔχων τὸ βλέμμα παρετήρει ἀτενῶς τὸν αὐτοκράτορα. Αἴφνης κατελήφθη ὑπὸ σπασμῶν ἔκλινε πρὸς τὰ ὀπίσω ἐξέβαλε κραυγὴν λαρυγγώδη καὶ κατεκυλίσθη κατὰ γῆς ὡς βράχος ἀποσπασθεὶς ὑπὸ σεισμοῦ.

Ἡ αἴθουσα ὅλη ἀντήχησεν ἐκ τοῦ κρότου τῆς πτώσεως τοῦ ἐπιστάτου. Ὁ Ἀδριανὸς ἐφάνη ὀλίγον τρομάξας, ἔπειτα δὲ βλέπων αὐτὸν κείμενον πρὸ τῶν ποδῶν του ἀκίνητον, ἔκυψε πρὸς αὐτὸν οὐχὶ τόσον ἐξ οἴκτου, ὅσον ἵνα ἴδῃ τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ, διότι κατεγίνετο καὶ εἰς τὴν ἰατρικήν.

Κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ καθ' ἣν ἐλάμβανε τὴν χεῖρα, ἵνα ἐξετάσῃ τὸν σφυγμόν του, εἰσώρμησεν ἡ Ἀρσινόη εἰς τὴν αἴθουσαν, ἀκούσασα ἔξωθεν τὸν θόρυβον τῆς ἔριδος καὶ τὸν κρότον τῆς πτώσεως τοῦ ἀτυχοῦς πατρός της.

Ἅμα δὲ ἰδοῦσα τὴν πελιδνὴν καὶ ἐξηλλοιωμένην ὄψιν του ἐξέβαλε κραυγὰς ὀδύνης. Αἱ δὲ μικραὶ ἀδελφαί της, αἵτινες τὴν παρηκολούθουν, ἤρξαντο καὶ αὐταὶ στενάζουσαι, πρῶτον μὲν ἀγνοοῦσαι διατί, ἔπειτα δὲ διότι ἐφοβοῦντο τὸν νεκρόν.

Οὐδὲν ἀπεστρέφετο μᾶλλον ὁ αὐτοκράτωρ ἢ τὰς κραυγὰς τῶν παιδαρίων· ἀλλ' ὅμως κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὑπέφερε τὸν θόρυβον τοῦτον, ἕως ὅτου ἐπείσθη ὅτι οὐδεμία ὑπῆρχε θεραπεία.

— Ἀπέθανεν, εἶπε μετά τινας στιγμάς. Κάλυψον τὸ πρόσωπόν του, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρός τινα δοῦλον.

Καὶ ἡ μὲν Ἀρσινόη καὶ τὰ παιδία ἐπανέλαβον σφοδρότερον τοὺς θρήνους των, ὁ δὲ Ἀδριανὸς παρατηρήσας αὐτὰ τεταραγμένος ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης.

ϛ'

Ἑβδομάδα περίπου μετὰ τὸ συμβὰν τοῦτο ἡ Μαρία εἶδεν εἰσερχόμενον τὸν Ἀντίνοον εἰς τὸν κῆπον τῆς χήρας· ἦτο δὲ συνειθισμένη εἰς τοῦτο· διότι οὐδέποτε σχεδὸν παρήρχετο ἡμέρα χωρὶς νὰ ἐπιχειρήσῃ ὁ εὔμορφος Βιθυνὸς νὰ λαλήσῃ πρὸς τὴν Σελήνην. Ἀλλ' ἡ Μαρία τῷ ἔφραξε τὴν ὁδὸν καί τον παρεκάλεσεν, ὡς πάντοτε, νὰ ἀποσυρθῇ. Ἐκεῖνος δὲ τὸ πρῶτον ἤδη δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπακούσῃ.

— Καλή μου Μαρία, εἶπε μετὰ γλυκύτητος, πρέπει νά την ὁμιλήσω.

Καὶ διελθὼν πλησίον τῆς μικρᾶς κόρης, ἔδραμεν εἰς τὸ δωμάτιον ἔνθα τὴν νύκτα, ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ, εἶχεν ἀποθέσει τὴν Σελήνην ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ διαβαίνων τὴν φλιὰν ἐκάλεσεν αὐτὴν ἐξ ὀνόματος.

Ἐκείνη δὲ ἔντρομος ἔκρυψε τὸ βιβλίον ὅπερ ἀνεγίνωσκεν εἰς τὸν τυφλὸν ἀδελφόν της τὸν μικρὸν Ἥλιον, ὅστις εἶχε καταφύγει πρὸς αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου τοῦ πατρός.

Ὁ Ἀντίνοος ἐπανέλαβε τὸ ὄνομά της ἱκετευτικῶς.

Digitized by Google

Ἐκείνη δὲ ἀναγνωρίσασα αὐτὸν εἶπε ἡσύχως :

— Ἐμὲ ζητεῖς ἢ τὴν Ἄνναν ;

— Σὲ σέ ! ἀνεφώνησεν ὅλος πῦρ. Ὦ Σελήνη, σὲ ἀνέσυρα ἐκ τοῦ ὕδατος καὶ ἀπὸ τῆς νυκτὸς ἐκείνης δὲν δύναμαι πλέον νά σε λησμονήσω, μὲ κατατρώγει ὁ ἔρως σου. Οἱ ςοχασμοί σου δὲν συνήντησάν ποτε ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ τοὺς στοχασμούς μου πετῶντας πρὸς σέ ; Πάντοτε εἶσαι τόσον ψυχρά, τόσον ἄψυχος ὅσον τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καθ' ἣν κατὰ τὸ ἥμισυ ἀνῆκες εἰς τὴν ζωὴν καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς τὸν θάνατον ; Ὡς ἡ σκιὰ τοῦ ἀποθανόντος ἐπανερχομένη πλανᾶται πέριξ τῶν τόπων ἔνθα ἀφῆκε πᾶν ὅ τι ἠγάπα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐγὼ πλανῶμαι πρὸ ἑβδομάδων πέριξ τῆς οἰκίας ταύτης καὶ οὐδέποτε ἠδυνήθην νά σ' εἴπω τί ᾐσθανόμην.

Καὶ ταῦτα λέγων ἔπεσε πρὸ τῶν ποδῶν της καὶ ἠθέλησε νὰ ἐναγκαλισθῇ τὰ γόνατά της· ἀλλ' ἐκείνη ἐπιπλήττουσα αὐτὸν εἶπε :

— Τί εἶν' αὐτά ; Σήκω ἐπάνω, καὶ κράτει τὸν ἑαυτόν σου.

— Ἄ ! ἄφες με εἶπεν ἱκετευτικῶς. Μὴ εἶσαι τόσον ψυχρὰ καὶ σκληρά. Λυπήσου με καὶ μή με ἀπωθῇς οὕτω πως.

— Σήκω. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ περιέλθω εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ δυσαρεστηθῶ κατὰ σοῦ διότι σοὶ ὀφείλω εὐγνωμοσύνην.

Ἐκεῖνος δὲ ἀνεγερθεὶς εἶπε μετὰ γλυκύτητος:

— Δέν σε ζητῶ εὐγνωμοσύνην, μόνον θέλω ὀλίγην ἀγάπην.

— Ἐγὼ πάντοτε προσπαθῶ νὰ ἀγαπῶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, σὲ ἀγαπῶ λοιπὸν καὶ σὲ, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐφάνης πρὸ ἐμὲ τόσον καλός.

Ὁ Ἀντίνοος ἀκούσας ταῦτα ἀναφώνησε θριαμβεύων καὶ ἐρρίφθη καὶ ἐκ δευτέρου εἰς τοὺς πόδας της. Ἁρπάσας δὲ βιαίως τὴν δεξιάν της «Σελήνη ! Σελήνη !» ἀνέκραξε. Ἀλλὰ παρευθὺς ἡ Μαρία εἰσῆλθεν ἐρυθρὰ ἐκ τῆς ὀργῆς. Διὰ φωνῆς δὲ τραχείας καὶ ἐξωργισμένης προσέταξε τὸν νέον νὰ ἐξέλθῃ. Μάτην δ' ἐκεῖνος προσεπάθει νὰ τὴν καταπραΰνῃ :

— Πήγαιν' ἀπ ἐδῶ, εἰδὲ μὴ φωνάζω ἐκείνους ἐκεῖ τοὺς ἐργάτας καὶ σὲ πετοῦν ἔξω.

— Διατί εἶσαι τόσον κακὴ, Μαρία ; τῇ εἶπεν ὁ μικρὸς Ἥλιος. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι καλὸς καὶ εἶπεν εἰς τὴν ἀδελφήν μου μόνον ὅτι τὴν ἀγαπᾷ.

Ὁ Ἀντίνοος ἱκέτευε διὰ τοῦ βλέμματος τὴν ῥαχιτικὴν κόρην. Ἀλλ' ἐκείνη ἐλθοῦσα εἰς τὸ παράθυρον καὶ θέσασα τὰς χεῖρας πρὸ τοῦ στόματος ἡτοιμάσθη νὰ προσκαλέσῃ τοὺς ἐργάτας.

— Στάσου ! τῇ ἀνεφώνησεν ὁ Βιθυνός. Φεύγω.

Καὶ ἰδὼν τὴν Σελήνην ἅπαξ ἔτι διὰ βλέμματος περιπαθοῦς ἐξῆλθεν ἀπηλπισμένος καίτοι ἡ καρδία του ἦτο μεστὴ χαρᾶς ἅμα καὶ ὑπερηφανείας.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἶκον τῆς χήρας εὗρεν αὐτὴν κενήν. Ἔμαθε δὲ ἐρωτήσας τοὺς γείτονας ὅτι ἡ Ἄννα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον παραλαβοῦσα τὴν ῥαχιτικὴν κόρην τὴν ἀσθενῆ νεάνιδα καὶ τὸ τυφλὸν παιδίον, ἀφ' οὗ πρῶτον ἡ νεᾶνις καὶ τὸ παιδίον ἔλαβον τὸ βάπτισμα τῶν Χριστιανῶν. Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Ἀδριανὸς ἐξεπλάγη ἀκούσας τὸν εὐνοούμενόν του τὸν συνήθως θανάσιμον ἐχθρὸν τῆς κινήσεως καὶ τῶν κόπων, προτείνοντα σχέδιον ὁδοιπορίας πρὸς τὸν ἄνω Νεῖλον. Ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ χαρᾶς συνήνεσε, καὶ δύο μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κερκυνοῦ ἡ αὐτοκρατορικὴ συνοδεία ἀναγκασθεῖσα ἕνεκα τρικυμίας νὰ ἐγκαταλίπῃ προσωρινῶς τὸν στολίσκον, εἰσήρχετο ἔφιππος εἰς τὴν πόλιν Βῆσαν. Ἀλλ' ὁ Ἀδριανὸς ἦτο σκυθρωπὸς διότι ἔλαβεν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας πολιτικὰς εἰδήσεις δυσαρέστους, καὶ πᾶν ἀνθρώπινον πρόσωπον τὸν ἠνώχλει καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ εὐνοουμένου του. Εἰς τοῦτον δὲ ἀνέθηκε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν πόλιν ἥτις ἦτο καταστόλιστος πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ δὲ Ἀντίνοος χωρὶς νὰ περιμείνῃ νὰ τῷ ἐπαναλάβῃ ὁ αὐτοκράτωρ τὴν παραγγελίαν ταύτην, ἔσπευσε πρὸς τὴν πόλιν ἐρωτήσας τὸν πρῶτον ἀγυιόπαιδα ὃν συνήντησε ποῦ εἶνε ἡ Χριστιανικὴ συνοικία. Ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι μεγάλαις ἢ μικραῖς δι' ὧν διήρχετο ὁ Βιθυνὸς ἠρεύνα πάσας τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς οἰκίας τῶν Χριστιανικῶν συνοικιῶν, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀνεύρῃ τὸ ζητούμενον.

Αἱ ὁδοὶ τῆς Χριστιανικῆς συνοικίας τῆς Βήσης ἦσαν ὡς νεκραί. Οὐδεμία θύρα ἦτο ἀνοικτή, οὐδὲν ἀνθρώπινον ὂν ἐφαίνετο πουθενά. Ὁ Ἀντίνοος ἀποπέμψας τὸν μικρὸν ὁδηγόν του ἐπανέλαβε τὴν ἀτελεύτητον ἔρευνάν του. Πᾶσαι αἱ οἰκίαι περιεκυκλοῦντο ὑπὸ κήπων, ἐφαίνοντο καλῶς διατηρούμεναι καὶ σειραὶ καπνοῦ ἀνέθρωσκον ἀπὸ τῶν στεγῶν, οὐχ ἧττον πᾶσαι ἐφαίνοντο ἔρημοι. Τέλος ὁ νέος ᾐσθάνθη ἦχον φωνῆς ἀνθρωπίνης. Κατευθυνθεὶς δὲ πρὸς τὸ μέρος ὅθεν προήρχετο ἡ φωνή, ἦλθεν εἰς πλατεῖαν ἐν ᾗ πλῆθος πυκνὸν ἀνέμενεν ἐν σιγῇ πρὸ οἰκίσκου κεκρυμμένου ἐν τῷ μέσῳ φοινίκων. Γέρων δέ τις ὃν ἠρώτησε περὶ τῆς κατοικίας τῆς Ἄννας τῷ ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου τὸν οἰκίσκον τοῦτον. Ὁ δὲ Ἀντίνοος διέσχισε τὸ πυκνὸν πλῆθος ὅπερ ἤδη ἔψαλλεν ἐν χορῷ ᾆσμά τι ἐμποιοῦν αἴσθησιν ἀνέκφραστον· ἀλλὰ δὲν θὰ ἠδύνασο νὰ εἴπῃς ἐὰν ἡ ψαλμῳδία ἐκείνη ἐξέφραζε χαρὰν ἢ λύπην.

Πρὸ τῆς θύρας τοῦ κήπου ἀνεγνώρισε τὴν μικρὰν ῥαχιτικήν, κεκλιμένα ἔχουσαν τὰ γόνατα πρὸ φερέτρου κεκαλυμμένου δι' ὑφάσματος καὶ κλαίουσαν.

Ἡ χήρα Ἄννα εἶχεν ἀποθάνει ; Οὐχὶ βεβαίως, διότι ἰδοὺ ἐξέρχεται τῆς οἰκίας ὠχρά, ἥσυχος, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσα στεγνοὺς καὶ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος γέροντός τινος. Ἀμφότεροι προχωροῦσιν, ὁ γέρων ἀπαγγέλλει σύντομον εὐ-

Digitized by Google

χὴν καὶ ἀνεγείρει τὸ ὕφασμα ὅπερ καλύπτει τὸ φέρετρον.

Ὁ Ἀντίνοος προχωρήσας ἓν βῆμα ὠπισθοχώρησε κλονούμενος, ἐκάλυψε τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῶν χειρῶν καὶ ἔστη ἀκίνητος.

Ἀλλὰ δὲν ἠκούοντο ἐπικήδειοι θρῆνοι. Ὁ μὲν γέρων ἐλάλει, πέριξ δὲ αὐτοῦ τὸ πλῆθος ἔκλαιεν ἄνευ θορύβου καὶ ἐδέετο ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ὁ Ἀντίνοος οὐδὲν ἤκουεν. Ἀποκαλύψας δὲ τὸ πρόσωπόν του παρετήρει ἀτενῶς τὴν λευκὴν ὄψιν τῆς τεθνεώσης. Καὶ ὅτε μὲν ἡ χήρα ἀπέθεσε πάλιν τὸ κάλυμμα ἐπὶ τοῦ φερέτρου ὁ νέος δὲν ἐκινήθη, ἀλλ' ὅτε ἓξ νεάνιδες ἔλαβον τὸ φέρετρον ἐπ' ὤμου καὶ ἐξεκίνησαν, ἠκολούθησε καὶ αὐτὸς τὴν κηδείαν. Μακρόθεν δὲ εἶδεν ὅτι εἰσῆγον δύο φέρετρα εἰς μίαν κρύπτην, ἣν κλείσαντες ἐπιμελῶς ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. Τότε δὲ ὁ Βιθυνὸς ἐπλησίασεν.

Ἦτο δὲ μόνος. Ὁ ἥλιος ἔδυε καὶ ἡ νὺξ κατέβαινε πρὸς τὴν πεδιάδα. Ἐκτείνας δὲ τὰς χεῖρας ἐνηγκαλίσθη τοὺς στύλους τῆς εἰσόδου καὶ διὰ τοῦ μετώπου του ἔπληξε τὴν ἀπέριττον ξυλίνην πύλην, ἐν ᾧ ὀδύνη ἄνευ δακρύων συνεκίνει ὅλον του τὸ σῶμα.

Δὲν ἤκουσε δὲ βήματα ἐλαφρὰ προσεγγίζοντα, τὰ βήματα τῆς μικρᾶς Μαρίας ἐρχομένης νὰ θρηνήσῃ τὴν φίλην της Σελήνην παρὰ τὸν τάφον της. Ἀναγνωρίσασα δὲ τὸν Ἀντίνοον τὸν προσεφώνησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ :

— Μαρία ἀνεφώνησεν ἐκεῖνος λαμβάνων τὴν χεῖρά της. Πῶς ἀπέθανε ;

— Τὴν ἐθυσίασαν διότι δὲν ἤθελε νὰ προσκυνήσῃ τὸ ἄγαλμα τοῦ αὐτοκράτορος.

— Καὶ διατί δὲν ἠθέλησε ;

— Διότι ἔμεινε πιστὴ εἰς τὴν πίστιν μας καὶ ἤλπισεν εἰς τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Σωτῆρος. Τώρα εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν μακαρίων ψυχῶν.

— Εἶσαι βεβαία ;

— Τόσον, ὥστε εὔχομαι νὰ την εὕρω καὶ ἐγὼ εἰς τοὺς οὐρανούς.

— Μαρία !

— Ἄφες τὴν χεῖρά μου.

— Μὲ κάμνεις μίαν χάριν, Μαρία ;

— Μετὰ χαρᾶς, ἀλλὰ μή μ' ἐγγίζῃς.

— Λάβε τὰ χρήματα ταῦτα καὶ πήγαινε νὰ ἀγοράσῃς τὸν λαμπρότατον στέφανον τὸν ὁποῖον θὰ εὕρῃς, καὶ νὰ τὸν κρεμάσῃς ἐδῶ λέγουσα· «Τῇ Σελήνῃ παρὰ τοῦ Ἀντινόου».

Καὶ ἡ μὲν μικρὰ Μαρία ἔλαβε τὸ ἀργύριον, ὁ δὲ Ἀντίνοος ἀπεχώρησε καὶ κατεσπευσμένως διελθὼν τὴν πόλιν ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Νείλου. Ὅτε δ' ἔφθασεν ἐκεῖ, ἡ σελήνη εἶχεν ἀνατείλει καὶ ἔπαιζεν ἐπὶ τῶν κυμάτων, ὡς τὴν ἑσπέραν καθ' ἣν ὁ Ἀντίνοος ἀνέσυρε τὴν Σελήνην ἀπὸ τῶν κυμάτων.

Ὁ Βιθυνὸς ἐγίνωσε μὲν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τὸν προσέμενεν, ἀλλὰ δὲν διενοεῖτο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τοῦ αὐτοκράτορος. Σφοδρὰ ταραχὴ τὸν κατέλαβεν, ἐβάδιζε παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ ἀνησυχῶν, συλλογιζόμενος τὸν παρελθόντα βίον του, τὴν καλύβην τῶν γονέων του, τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφὰς οὓς οὐδέποτε πλέον ἔμελλε νὰ ἐπανίδῃ. Ἐσυλλογίζετο δὲ καὶ τὸν κύριόν του, τὰ πλεῖστα πρὸς αὐτὸν ψεύδη του, καὶ τὴν θέλησιν ἣν ἐξεδήλωσε πολλάκις καὶ ὁ Ἀδριανὸς τοῦ νὰ υἱοθετήσῃ τὸν εὐνοούμενόν του καὶ νά τον κηρύξῃ διάδοχον τοῦ χρόνου. Τὸ τελευταῖον τοῦτο τὸν κατεφόβιζε, διότι ἡ τῶν Καισάρων πορφύρα ἦτο πέρα τοῦ δέοντος βαρεῖα, καὶ δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ τὴν ὑποφέρωσιν οἱ ῥάθυμοί του ὦμοι.

Ἐσυλλογίσθη τότε περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ πανταχοῦ εἶδεν ἀπειλάς. Οἱ ἀστέρες εἶχον προειπεῖ μεγάλην συμφορὰν εἰς τὸν Ἀδριανόν. Τίς θὰ ἦτο ἡ συμφορὰ αὕτη, ἣν ἑκάστη ὥρα παρερχομένη καθίστα πλησιεστέραν, ἣν οὐδεμία δύναμις ἀνθρωπίνη θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποτρέψῃ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ αὐτοκράτορος, πλὴν ἐὰν μόνον. . . .

Αἰφνιδία τις σκέψις διῆλθε διὰ τοῦ πνεύματός του. Ὁ Ἀδριανὸς δυνατὸν νὰ ἐσώζετο ἐὰν εὑρίσκετό τις νὰ προσφέρῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ ἐξωργισμένου Θεοῦ τοῦ ἀποφασίσαντος τὸν θάνατόν του. Ἐὰν δὲ αὐτὸς ὁ Ἀντίνοος εἶχε τὸ θάρρος νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ τοῦ κυρίου του, ἐξηγόραζε ταυτοχρόνως τὰς πλείστας ὅσας ἁμαρτίας του, τότε . . . . ; τότε, ὢ μυστήριον, ὢ χαρά ! δὲν εἶχεν ἀκούσει ὅτι ὁ κόσμος ἐκεῖνος τῆς λαμπρότητος ἔνθα ἡ Σελήνη του ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἔφερε πρὸς τὸν ἐξιλασμόν . . . . Μετά τινας στιγμὰς ἔμελλε λοιπὸν νά την ἐπανίδῃ ;

Ὁ Νεῖλος ἀπεῖχε μόλις δύο βήματα. Δύο βήματα μακρὰν ἦτο προσδεδεμένον ἀκάτιον. Ἐπήδησεν εἰς αὐτὸ δι' ἑνὸς ἅλματος καί το ὤθησε πρὸς τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ. Τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν ἔφθασεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ δοῦλοι ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος νά τον αναζητήσωσι. Εἷς δὲ τούτων ἀνεγνώρισε τὸν Ἀντίνοον ὑπὸ τὸν λάμψιν τῆς σελήνης καί τον ἐκάλεσε.

— Ὕπαγε καὶ εἰπὲ εἰς τὸν κύριον, ἀνεφώνησε πρὸς τὸν δοῦλον ὁ εὐνοούμενος, ὅτι τὸν προσκυνῶ μυριάκις, καὶ ὅτι ὁ Ἀντίνοος προτιμᾷ τὸν Ἀδριανὸν καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας του ζωῆς. Ἡ Μοῖρα ἀπήτει ἓν θῦμα. Ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ στερηθῇ τὸν Ἀδριανόν, ἀλλ' ὁ Ἀντίνοος εἶνε μηδὲν ὅπερ οὐδεὶς θὰ στερηθῇ πλὴν τοῦ αὐτοκράτορός του, καὶ ὁ Ἀντίνοος λοιπὸν ἀποθνήσκει ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὁ δοῦλος ἐρρίφθη εἰς ἕτερον ἀκάτιον καὶ ἐκωπηλάτησε πάσῃ δυνάμει. Ἔλαβε καὶ ὁ Ἀντίνοος τὰς κώπας καὶ τὸ πλοιάριόν του ἵπτατο ἐπὶ τῶν κυμάτων. Καὶ ὁ μὲν δοῦλος ἐπολλαπλασίαζε τὰς δυνάμεις του ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ προφθάσῃ τὸ ἕτερον.

Ἡ θήρα αὕτη ἐξηκολούθει ἐν σιωπῇ. Εἶχον ἤδη φθάσει τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ καὶ κατέπλεον τὸ

Digitized by Google

ῥεῦμα ὡς δύο βέλη. Ἀλλ' αἴφνης ὁ δοῦλος εἶδε τὸν Ἀντίνοον ἀνεγειρόμενον καὶ ἀναρρίπτοντα τὰς κώπας του εἰς τὸν ἀέρα. Ταυτοχρόνως δὲ ἤκουσεν ἀναφωνούμενον καὶ τὸ ὄνομα τῆς Σελήνης, καὶ ἔπειτα ὁ Νεῖλος ἐδέξατο ἐν τοῖς κύμασί του τὸ κάλλιστον πάντων τῶν θυμάτων.

Ὁ Ἀδριανὸς ἐτέλεσεν εἰς τὸν εὐνοούμενόν του κηδείαν μεγαλοπρεπεστάτην, τὸν κατέταξεν ἐν τοῖς θεοῖς καὶ ἡ λατρεία του ἐπανηγυρίσθη ἐν ὅλῃ τῇ Αὐτοκρατορίᾳ.

[Ἐκ τῶν τοῦ Γεωργίου Ἔβερς]. * * Φ.

Η ΠΥΡΑΜΙΣ ΤΟΥ ΧΕΟΠΟΣ

Ἡ μεγάλη πυραμίς, ἡ πυραμὶς τοῦ Χέοπος, ἀνυψοῦται εἰς ὀλίγων χιλιομέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Καΐρου. Παρ' αὐτὴν ὑπάρχουσι καὶ δύο ἄλλαι, μικρότεραι ὅμως, πᾶσαι δὲ ἔχουσι τοιαύτην θέσιν, ὥστε αἱ τέσσαρες αὐτῶν πλευραὶ εἶνε ἐστραμμέναι πρὸς τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος. Εἶνε δὲ τεταγμέναι λοξῶς, παρουσιάζουσαι γωνίαν ἡ μία πρὸς τὴν ἄλλην.

Ἡ μεγάλη πυραμὶς εἶνε ἡ πρὸς βορρᾶν κειμένη, αὕτη δὲ εἶνε ἣν συνήθως ἀναβαίνουσιν οἱ περιηγηταί. Ἡ ἀνάβασις δὲν εἶνε τόσον δύσκολος ὅσ[illegible] κοπιώδης, γίνεται δὲ πάντοτε τῇ βοηθείᾳ ὁδηγῶν Βεδουΐνων. Εὐκολωτέρα εἶνε ἡ ἀνάβασις διὰ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς, τῆς πρὸς τὸ Κάϊρον ἐστραμμένης, ἐφ' ἧς φαίνεται ὥς τις γιγάντειος κλίμαξ ἠρειπωμένη, ἀποτελουμένη δὲ ἐκ βαθμίδων ἀνίσων καὶ πολὺ ὑψηλῶν, τὰς ὁποίας ἀδύνατον εἶνε νὰ διασκελίσῃ τις ἄνευ τῆς βοηθείας τῶν χειρῶν καὶ τῶν γονάτων του, καὶ ταὐτοχρόνως ἀνασυρόμενος μὲν ἐκ τῆς χειρὸς, ὠθούμενος δὲ ὄπισθεν ὑπὸ τῶν ὁδηγῶν του.

Ἡ κορυφὴ τῆς πυραμίδος εἶνε ἐσχηματισμένη εἰς εἶδος τετραγώνου ὀροπεδίου δέκα περίπου τετραγωνικῶν μέτρων. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ ἦτο ἄλλοτε πολὺ μικροτέρα, μέχρι τῶν χρόνων, καθ' οὓς οἱ καλίφαι ἀφήρεσαν τὸ ἀνώτερον τῆς πυραμίδος μέρος καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων βαθμίδων ἀντερείσματα, μεταχειρισθέντες τὸ ὑλικὸν τοῦτο εἰς κτίσιν τοῦ Καΐρου.

Ἡ ἐκ τῆς κορυφῆς τῆς πυραμίδος θέα εἶνε, λέγουσιν, ἀπαράμιλλος.

Μακρὰν φαίνεται ὁ Νεῖλος ἐξελισσόμενος διὰ μέσου τῆς πεδιάδος, ἐφ' ἧς φαίνονται ἐσπαρμένα ὡς κηλῖδες λευκόφαιαι τὰ χωρία· μακρότερον δ' ἔτι διαφαίνεται ἡ πόλις τοῦ Καΐρου μετὰ τοῦ φρουρίου, τῶν μιναρέδων καὶ τῶν ἐρυθρῶν θόλων τῶν τζαμίων της· καὶ πέραν, εἰς τὸ βάθος, ἡ ἔρημος μὲ τὸν ἀχανῆ αὐτῆς ὁρίζοντα.

Τὸ κάθετον ὕψος τῆς πυραμίδος εἶνε 422 ποδῶν ἢ 137 μέτρων. Ὑπελογίσθη δὲ ὅτι διὰ τῶν λίθων, οἵτινες ἐχρησίμευσαν εἰς οἰκοδομὴν αὐτῆς, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ κατασκευασθῇ στερεὸν τεῖχος 6 ποδῶν ὕψους περιλαμβάνον ὁλόκληρον τὴν Ἱσπανίαν.

Κυρία Χ**

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν τῷ δικαστηρίῳ.

Ὁ κατηγορούμενος εἶνε *τετραπερασμένος* τις κλέπτης, ἑξάκις ἤδη καταδικασθεὶς δι' ἄλλας πράξεις του.

Ἅμα ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς δίκης του,

— Κύριε πρόεδρε, λέγει, ὁ δικηγόρος μου εἶνε ἀδιάθετος, διὰ τοῦτο ζητῶ ἀναβολὴν τῆς δίκης.

— Ἀλλὰ συνελήφθης ἐπ' αὐτοφώρῳ, μὲ τὸ χέρι εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ κατηγόρου. Τί ἠμπορεῖ νὰ εἴπῃ ὁ δικηγόρος εἰς ὑπεράσπισίν σου;

— Ἴσα, ἴσα, διὰ τοῦτο εἶμαι περίεργος καὶ ἐγὼ νὰ τὸν ἀκούσω, κύριε πρόεδρε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ πρωτίστη τῶν ἐθνῶν ἀρετὴ εἰς τοῦτο συνίσταται, τὸ νὰ παρασκευάζωσιν ἑκάστοτε τὰς δυνάμεις αὐτῶν εἰς τρόπον ἀνάλογον πρὸς τὰς δυνάμεις, καθ' ὧν ἔχουσι ν' ἀντιπαραταχθῶσιν. Οἱ κλέρται καὶ οἱ ἁρματωλοὶ ἡμῶν ἦσαν ἐνάμιλλοι κατά τε τὸν ὁπλισμὸν καὶ τὸν τρόπον τοῦ πολεμεῖν πρὸς τοὺς κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ἀσυντάκτους ὄχλους τῶν πολεμίων· καὶ ἔχοντες πρὸς τούτοις τὸ ἠθικὸν πλεονέκτημα τῆς φιλοτιμίας καὶ τῆς φιλοπατρίας, πολλάκις ἔτρεψαν αὐτούς. Τὰ δὲ σκάφη τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, ὅσῳ ἐλαφρὰ καὶ ἂν ἦσαν ἀντιπαραβαλλόμενα πρὸς τοὺς ὄγκους τῶν τουρκικῶν δικρότων καὶ φρεγάδων, παραλαβόντα ὅμως εἰς ἐπικουρίαν αὐτῶν τὸ φοβερὸν τῶν πυρπολικῶν ὅπλον, καὶ ἐπιτηδειότερον μὲν χειριζόμενα, ἐκθυμότερον δὲ κυβερνώμενα καὶ τολμῶντα τὰ πάντα, ὅπως μόνη ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀφοσίωσις τολμᾷ, ἠδυνήθησαν πολλοὺς μὲν ἐκ τῶν κολοσσῶν ἐκείνων νὰ καταστρέψωσι, πλειστάκις δὲ νὰ ἴδωσιν αὐτοὺς προτροπάδην πρὸ αὐτῶν φεύγοντας. (Παπαρρηγόπουλος).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὸς καθαρισμὸν εἰκονογραφίας ἐπὶ χάρτου, κιτρινισμένης ἐκ τοῦ χρόνου ἢ ἐρρυπωμένης, δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ ἑπόμενον μέσον, ὅπερ θεωρεῖται ἐκ τῶν καταλληλοτέρων. Θέτομεν τὴν εἰκονογραφίαν μεταξὺ δύο φύλλων λευκοῦ χάρτου, ὧν τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν ἐπιπάσσομεν διὰ κόνεως ξηρᾶς χλωρούχου ἀσβέστου, οὕτω δὲ θέτομεν αὐτὰ ὑπὸ στοιβάδα βιβλίων, ὅπου τὰ ἀφίνομεν ἐπί τινα χρόνον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ χλωροῦχος ἄσβεστος ἐξαλείφει τὸ πρόσθετον χρῶμα, χωρὶς νὰ βλάψῃ τὴν εἰκονογραφίαν. Δι' εἰκονογραφίας μεγάλης ἀξίας ἀνάγκη νὰ μεταχειριζώμεθα τὸ μέσον τοῦτο μετὰ πολλῆς προσοχῆς. Φρόνιμον δὲ εἶνε νὰ κάμνῃ τις δοκιμήν τινα πρῶτον ἐπὶ ἀντικειμένου ἄνευ ἀξίας, καὶ εἶτα νὰ ἐπιχειρῇ τὸ πείραμα ἐπὶ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ καθαρίσῃ.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 272 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 15 Μαρτίου 1881

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΑΜΛΕΤΟΥ

[Ἐκ τῶν τοῦ Paul Stapfer].

Συνέχ. καὶ τέλος· ἰδὲ σελ 145

Καὶ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς σκιᾶς τοῦ πατρός του ὁ Ἀμλέτος πάσχει ἤδη, καταβιβρωσκόμενος ὑπὸ ἀφάτου ἀγωνίας. Ἀγαπᾷ τὴν μητέρα του, ταυτοχρόνως δὲ τὴν ἀποστρέφεται καὶ τὴν περιφρονεῖ. Ἡ θλίψις τὸν πιέζει, καὶ σκέπτεται ἤδη περὶ αὐτοκτονίας.

Ἄς ἦτο τρόπος νὰ ἰδῶ τὴν στερεάν μου σάρκα
νὰ λυώσῃ, νὰ διαλυθῇ καὶ εἰς ἀτμὸν νὰ σβύσῃ !
Ἤ νόμον ἂς μὴν ὥριζεν ὁ πλάστης νὰ παιδεύῃ
τὸν αὐτοκτόνον ! — Ὦ Θεέ ! Θεέ μου ! πόσον κούφια,
κι' ἀνωφελῆ καὶ μάταια κι' ἀνούσια καὶ σάπια
μοῦ φαίνονται τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου ὅλα !
ὢ ! πόσον τὸν σιχαίνομαι ! Χωράφι χέρσον εἶναι
ποῦ πλέον ἐξεσπόριασε. Ἀγκάθια καὶ τριβόλους
φυτρόνει, ἄλλο τίποτε ! — 'ς αὐτὸ νὰ καταντήσῃ !
Μόλις νεκρὸς πρὸ δυὸ μηνῶν . . . οὔτε κὰν δύο,— ὄχι !
τί βασιλεύς ! Ὡμοίαζε μὲ τοῦτον, ὅσον 'μοιάζει
ὁ Ὑπερίων ὁ θεὸς μὲ Σάτυρον ! Καὶ τόσον
γλυκὺς πρὸς τὴν μητέρα μου, ποῦ ὡς καὶ τὸν ἀέρα
δὲν ἄφηνε 'ς τὸ πρόσωπον σκληρὰ νὰ τῆς φυσήσῃ !
Γῆ κι' Οὐρανέ! Μοῦ ἔρχονται ὅλα μαζῆ 'ς τὸν νοῦν μου.
Δὲν εἶχεν ἀπ' ἐπάνω του ξεκολλημὸν ἐκείνη,
κι' ὁ χορτασμὸς ἐφαίνετο τὴν ὄρεξιν ν' αὐξάνῃ·
Καὶ ἕνα μῆνα ὕστερα . . . . Ἄς μὴ τὸ συλλογοῦμαι.—
Ἀστάθεια, σοῦ ἔπρεπε Γυναῖκα νὰ σὲ λέγουν !
Εἰς ἕνα μῆνα ! Πρὶν φθαροῦν τὰ ὑποδήματά της,
ἐκεῖνα ποῦ ἐπήγαινε 'ς τὸ λείψανον κατόπιν
τοῦ δυστυχοῦς μου τοῦ πατρὸς, 'ς τὸ δάκρυ βουτημένη,
ἄλλη Νιόβη ! Καὶ αὐτή, ἡ ἴδια . . . ὢ Θεέ μου,
καὶ κτῆνος χωρὶς λογικὸν καὶ κρίσιν, θὰ 'κρατοῦσεν
ὀλίγον περισσότερον τὸ πένθος του,—κ' ἐκείνη
νὰ 'πανδρευθῇ, τὸν ἀδελφὸν νὰ πάρῃ τοῦ πατρός μου,
ἀλλὰ ποῦ τὸν πατέρα μου τὸν ὁμοιάζει τόσον,
ὅσον ἐγὼ τὸν Ἡρακλῆ ! Εἰς ἕνα μῆνα μέσα . . .
πρὶν ξεπρισθοῦν τὰ 'μάτια της καὶ πρὶν νὰ ξεβουρκώσουν
ἀπ' τῶν κριματισμένων της δακρύων τὴν πλημμύραν !
Ὦ ! τί θεοκατάρατη ἀνυπομονησία,
νὰ τρέξῃ τόσον βιαστικὰ εἰς ἄνομα σενδόνια !
Καλὸν δὲν ἦτο κ' εἰς καλὸν δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔβγῃ.
Ἀλλά, καρδιά μου, ράγισε καὶ γλῶσσά μου βουβάσου.

Τὸ ζήτημα τῆς αὐτοκτονίας ἐπασχολεῖ τὸν Ἀμλέτον καὶ ἐν τῷ διαβοήτῳ μονολόγῳ τῆς τρίτης πράξεως, to be or not to be.

Νὰ ζῇ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ζῇ ;— Ἰδοὺ ἡ ἀπορία !
Τί εἶναι πλέον εὐγενὲς, νὰ ζῇ, νὰ ὑποφέρῃ
τῆς Τύχης τὰ τοξεύματα καὶ σφενδονίσματά της ;
εἴτε εἰς πέλαγος δεινῶν τὰ ὅπλα ν' ἀντιτάξῃ,
καὶ νὰ ἰδῇ τὸ τέλος των μὲ τὴν ἀντίστασίν του ;
Ἀπέθανε ; 'κοιμήθηκε' ἰδού.— Καὶ μ' ἕνα ὕπνον
νὰ παύῃ τὸν πονόκαρδον καὶ τὰ δεινὰ τὰ χίλια
ποῦ εἶν' ἡ μοῖρα τῆς σαρκὸς, συντέλεια θὰ ἦτο
ποῦ νὰ τὴν εὔχεται κανεὶς ἐνθέρμως ! — Ν' ἀποθάνῃ,
νὰ κοιμηθῇ . . . Νὰ κοιμηθῇ ; Νὰ ὀνειρεύετ' ἴσως !
Ἆ ! τὸ ἐμπόδιον ἰδού ! Διότι 'ς τοῦ θανάτου
τὸν ὕπνον τοῦτον ἆρά γε τί ὄνειρα θὰ ἔλθουν,
ἀφοῦ ἀποτινάξωμεν τὴν σκέπην τὴν φθαρτήν μας ;
Αὐτὸ μᾶς φέρει δισταγμοὺς, αὐτὸ εἶν' ἡ αἰτία
ποῦ κάμνει τόσον μακρυνὸν τῆς συμφορᾶς τὸν βίον.
Διότι, ποῖος ἤθελε ποτὲ νὰ ὑποφέρῃ
τοῦ κόσμου τὴν καταδρομὴν καὶ τὸν περίγελών του,
τυράννων καταπίεσιν, τρανῶν ὑπεροψίαν,
τὰ βάσανα τοῦ Ἔρωτος τοῦ παραγνωρισμένου,
τοῦ Νόμου τὴν βραδύτητα, τὸ ὕφος τῶν ἐν τέλει,
ἢ καὶ τὰ κολαφίσματα ὁποῦ συχνοαρπάζει
ἡ μετριόφρων ἀρετὴ ἀπὸ τοὺς ἀναξίους,
ἐνῷ τοῦ ἦτο δυνατὸν τὸ πᾶν νὰ ἐξοφλήσῃ
μ' ἕνα κεντρί ; — Ποιὸς ἤθελε φορτία νὰ σηκόνῃ,
καὶ νὰ ἱδρόνῃ, νὰ βογκᾷ ἀπ' τῆς ζωῆς τὸ βάρος,
ἐὰν τοῦ μετὰ θάνατον ὁ φόβος,—ἂν ὁ τόπος
ὁ ἄγνωστος, ὁποῦ ποτὲ κανένας ταξειδιώτης
ἀκόμη δὲν ἐγύρισεν ἀπὸ τὰ σύνορά του,
ἐὰν δὲν μᾶς ἐκλόνιζαν αὐτὰ τὴν θέλησίν μας,
ὥστε κανεὶς νὰ προτιμᾷ τὰ βάσανα ποῦ ἔχει,
παρὰ νὰ τρέξῃ μόνος του εἰς ἄλλα ποῦ δὲν 'ξεύρει !

Οὐδέποτε δὲ ἡ μελαγχολία περιεγράφη δι' ὡραιοτέρων καὶ ἀκριβεστέρων ὅρων, ἢ ἐν τῷ ἑτέρῳ τούτῳ θαυμαστῷ χωρίῳ :

«Ἔχασα ἐσχάτως, ἀλλὰ διατί δὲν γνωρίζω, ἔχασα ὅλην μου τὴν ζωηρότητα, ἀφῆκα τὰς συνήθεις μου διασκεδάσεις, καὶ ἀληθῶς ἔχω τόσον βάρος εἰς τὴν ψυχήν, ὥστε ἡ μεγαλοπρεπὴς αὐτὴ πλάσις, ἡ γῆ, μοῦ φαίνεται ἄγονον ἀκρωτήριον,—ὁ λαμπρὸς αὐτὸς θόλος ὁ αἰθὴρ,—ἰδέτε,—τὸ μέγα τοῦτο στερέωμα ἐπάνωθέν μας, τὸ ἐξαίσιον αὐτὸ στέγασμα, χρυσοκεντημένον μὲ φωτιαῖς, δὲν μοῦ φαίνεται παρὰ σωρὸς ἀτμῶν, μαῦρος καὶ βρωμερός !—ὁ ἄνθρωπος, τί ἀριστούργημα ! Τὸ λογικόν του πόσον εὐγενὲς, πόσον ἄπειροι αἱ δυνάμεις του ! Τὸ σχῆμα, τὰ κινήματά του πόσον ἐναρμόνια καὶ θαυμάσια ! Ἄγγελος σχεδὸν εἰς τὰ ἔργα του, Θεὸς εἰς τὰς ἰδέας ! τὸ στόλισμα τῆς γῆς ! ἡ ἐντέλεια τῶν ζώων ! — Καὶ ὅμως δι' ἐμὲ τί εἶναι αὐτὸ τοῦ πηλοῦ τὸ κατακάθισμα ; — Δὲν εὑρίσκω εὐχαρίστησιν εἰς τὸν ἄνθρωπον· ὄχι ! »

Ἀλλ' ἡ νόσος τοῦ Ἀμλέτου δὲν εἶναι ἁπλῆ μόνον μελαγχολία· ἐνίοτε ὑποπίπτει εἰς ἀληθεῖς παραφοράς. Μετὰ τὴν πρώτην τῆς σκιᾶς τοῦ πατρός του ἐμφάνισιν εἶναι ὅλως ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ὁ νοῦς του πλανᾶται· τὸ συναισθάνεται δὲ αὐτὸς οὗτος, καὶ τὸ λέγει. Τῆς τοιαύτης δὲ παραφορᾶς σύμπτωμα φαίνεται καὶ ἡ ἀλλόκοτος ἰδέα του, ὁπότε ἀνοίγων τὸ σημειωματάριόν του γράφει ἐντὸς αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεῖός του εἶναι κακοῦργος.

Ἡ δὲ περιγραφὴ τῆς Ὀφηλίας διηγουμένης

Digitized by Google

πρὸς τὸν πατέρα της πῶς ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν της ὁ Ἀμλέτος, εἶναι περιγραφὴ καθ' ἑαυτὸ παράφρονος.

ΟΦΗΛΙΑ

Πατέρα μου, πατέρα μου! πῶς 'τρόμαξα!

ΠΟΛΩΝΙΟΣ

Τί τρέχει;

Λέγε, δι' ὄνομα Θεοῦ!

ΟΦΗΛΙΑ

Ἐνῷ 'ς τὰ ἴδιά μου
ἤμουν κλεισμένη κ' ἔρραπτα, πατέρα, ὁ Ἀμλέτος
μ' ἀκούμβωτον τὸ φόρεμα, μ' ἀσκέπαστον κεφάλι,
μὲ ἄδεταις ταῖς κάλτσαις του καὶ καταζαρωμέναις,
πεσμέναις 'ς τὸν ἀστράγαλον, τὸ πρόσωπόν του ἄσπρον
'σὰν τὸ πανὶ, τὰ γόνατα νὰ τρέμουν νὰ κτυπιοῦνται,
καὶ μ' ἕνα βλέμμα— ἄγριον 'σὰν νἄρχετ' ἀπ' τὸν Ἅδην,
ὡσὰν νὰ ἔχῃ νὰ εἰπῇ φρίκης καὶ τρόμου λόγια, —
παρουσιάζετ' ἔξαφνα ἐμπρός μου ....

ΠΟΛΩΝΙΟΣ

Τί σοῦ εἶπε;

ΟΦΗΛΙΑ

Μοῦ πιάνει ἀπὸ τὸν ἁρμὸν τὸ χέρι, μοῦ τὸ σφίγγει,
τραβιέται 'πίσω ἔπειτα χωρὶς νὰ μὲ ἀφήσῃ,
καὶ μὲ τὸ ἄλλο χέρι του τὰ φρύδια του σκεπάζει
κ' ἐπάνω μου τὰ 'μάτια του στηλόνει, 'σὰν νὰ θέλῃ
νὰ πάρῃ τὴν εἰκόνα μου. Ὥραν πολλὴν ἐμπρός μου
ἐστάθη καὶ μ' ἐκύτταζε 'ς τὰ 'μάτια. Ἐπὶ τέλους
τὸ χέρι 'λίγον μοῦ κουνεῖ, τὴν κεφαλὴν σαλεύει
μ' αὐτὸν τὸν τρόπον τρεῖς φοραῖς,—κι' ἀπ' τῆς καρ-
[διᾶς τὰ βάθη.
τοῦ 'βγαίνει ἕνας στεναγμὸς μὲ τόσον, τόσον πόνον,
ὡσὰν νὰ τοῦ ἐρράγιζε τὸ στῆθος καὶ νὰ χάνῃ
τὴν ὕπαρξίν του! —Ἔπειτα μοῦ ἄφησε τὸ χέρι,
ἐνῷ ἐκεῖνος μὲ γυρτὴν τὴν κεφαλὴν 'ς τὸν ὦμον,
ἐφαίνετο τὸν δρόμον του νὰ βλέπῃ χωρὶς 'μάτια,
διότι δὲν τὰ ἔστρεψε, κ' ἐβγῆκε ἀπ' τὴν θύραν
μ' ἀκίνητον ἐπάνω μου τὸ φῶς των μέχρι τέλους.

Ἐπίσης δὲ καὶ κατὰ τὸν διάλογον αὐτοῦ μετὰ τῆς Ὀφηλίας ἐν τῇ τρίτῃ πράξει, ἡ σκληρότης του πρὸς τὴν ἀτυχῆ νέαν μόνον διὰ τῆς παραφροσύνης του δύναται νὰ ἐξηγηθῇ καὶ νὰ συγχωρηθῇ[1]. Κατὰ δὲ τὴν κηδείαν τῆς Ὀφηλίας ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ἡ ἔρις του πρὸς τὸν Λαέρτην ἀπολήγει εἰς παροξυσμὸν μανίας, ὥστε ἡ μήτηρ του ἀνακράζει εὐλόγως:

Εἶναι τρελλὸς, Λαέρτη,
ὢ! μὴν τὸν συνερίζεσαι, δι' ὄνομα Κυρίου!

Καὶ αὐτὸς δὲ οὗτος ὁ Ἀμλέτος ἀνομολογεῖ ὅτι νοσεῖ, ὅτε ἀπολογούμενος ἐν τέλει πρὸς τὸν Λαέρτην, τῷ λέγει:

Συγχώρησέ με. Ἄδικον σοῦ ἔκαμα, Λαέρτη,
ἀλλ' ὡς γενναῖος ἄνθρωπος δὸς τὴν συγχώρησίν σου.
'Σ ὅλους ἐδῶ εἶναι γνωστὸν,—καὶ σὺ θὰ τὸ γνωρίζῃς,—
ὅτι ἀσθένεια δεινὴ, Λαέρτη, μὲ παιδεύει.
Ὅ,τι κι' ἂν σ' ἔκαμα κακὸν, ὥστε νὰ σοῦ ἐξάψω
καὶ τὴν ψυχὴν και τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπομονήν σου,
ἦτο τῆς τρέλλας μου. Ἐδῶ σοῦ τὸ διακηρύττω!
Μὴ ὁ Ἀμλέτος ἤθελε νὰ βλάψῃ τὸν Λαέρτην;
Ὄχι! —Ἂν ἔξω ἑαυτοῦ εὑρίσκετ' ὁ Ἀμλέτος,
κ' ἐνῷ εἶν' ἔξω ἑαυτοῦ τὸν βλάψῃ τὸν Λαέρτην,
δὲν εἶν' ἐκεῖνος ἔνοχος· τ' ἀρνεῖται ὁ Ἀμλέτος!
Λοιπὸν, ποιὸς εἶν' ὁ ἔνοχος; — Ἡ τρέλλα του καὶ μόνη.
Εἶν ὁ Ἀμλέτος καὶ αὐτὸς ἀπ' τοὺς ἀδικημένους.
Ἔχει τὴν τρέλλαν του ἐχθρὸν ὁ δυστυχὴς Ἀμλέτος!

Ἐκτὸς τῆς διανοητικῆς διαταράξεως, ἐπέρχεται καὶ ἠθικὴ κατάπτωσις, τὴν ὁποίαν ἀνάγκη νὰ λάβωμεν ἐπίσης ὑπ' ὄψιν, ὅπως κατανοήσωμεν ἐντελῶς τὸν ἱστορίαν τοῦ Ἀμλέτου.

Ὁ εὐγενὴς καὶ ἔνθερμος ἔρως του πρὸς τὸ ἰδανικὸν μετατρέπεται βαθμηδὸν εἰς ἀπογοήτευσιν πλήρη ψυχροῦ ἐγωϊσμοῦ, εἰς σκληρὰν ἀλαζονείαν, εἰς τυφλὴν πίστιν εἰς τὸ πεπρωμένον. Ὁ ἐχθρὸς οὗτος τοῦ ψεύδους γίνεται ὑποκριτὴς καὶ ἀρέσκεται εἰς ἐπιβουλάς. Ὁ δοῦλος ἐκεῖνος τοῦ συνειδότος, ὅςτις ἐδίσταζε νὰ τιμωρήσῃ τὸν θεῖόν του ἐνόσῳ δὲν εἶχεν ἀπόλυτον βεβαιότητα περὶ τοῦ ἐγκλήματός του, ἀπεκδύεται βαθμηδὸν πάντα σεβασμὸν πρὸς τὴν ζωὴν τοῦ πλησίον του, καὶ καταλήγει εἰς ἔργα, τῶν ὁποίων ἀνάγκη νὰ διερευνήσωμεν ἐπιεικῶς τὴν ἀφετηρίαν, ὅπως μὴ χαρακτηρίσωμεν αὐτὰ ὡς ἐγκλήματα.

Εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς διαφαίνεται εἰς τοὺς λόγους του ἡ ἐπικίνδυνος τάσις τοῦ νὰ ἐπιρρίπτῃ εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα τὴν εὐθύνην τῶν πράξεων ἑνὸς ἀτόμου. Ἡ σκιὰ τοῦ πατρός του τῷ ἀπεκάλυψεν ὅτι ὁ θεῖός του διέπραξεν ἀνόσιον ἔγκλημα· ἄρα θεωρεῖ τὸν κόσμον σύμπαντα ὡς ἐγκληματίαν· κατὰ συνέπειαν διατί νὰ ἀναλάβῃ τὴν τιμωρίαν τοῦ ἐγκλήματος ἐκείνου;

Ὁ κόσμος 'πάγει 'ς τὰ στραβά. Ὢ! Δὲν ἀπέμειν' ἄλλο
παρὰ ἐγὼ νὰ γεννηθῶ 'ς τὰ ἴσια νὰ τὸν βάλω!

Ὅ ἐστι, (τοῦτο δὲ ἐπιμαρτυρεῖ πᾶσα ἡ μετέπειτα διαγωγή του,) «πρὸς τί ἐγὼ ν' ἀναμιχθῶ εἰς τὰ πράγματα κόσμου, ἐν ᾧ τὰ πάντα ἔχουσι κακῶς; — Πρὸς τί νὰ ἐκδικήσω τὴν ἀρετὴν ὑπὸ τῆς κακίας δολιευθεῖσαν ἐπὶ κόσμου, ἐν ᾧ ἀρετὴ δὲν ὑπάργει; — Πρὸς τί νὰ μοχθήσω πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς ἠθικῆς τάξεως ἐν κόσμῳ, ἐν ᾧ ἡ ἠθικὴ τάξις ἐξέλιπεν ὁλοσχερῶς;»

Ὁ Ἀμλέτος ἀποβαίνει μηδενιστής. Ὁ κόσμος δι' αὐτὸν εἶναι *καρυδόφλουδον*. Τὰ ἐπὶ γῆς ἕρποντα ἔντομα, — τὰ περιωρισμένα πνεύματα τὰ ἐκλαμβάνοντα ὡς σπουδαῖόν τι τὴν ἀνθρωπίνην κωμῳδίαν, τῷ ἐμπνέουσιν οἶκτον. Ἡ ἀρετὴ, ἡ εὐτυχία, ἡ ὕπαρξίς των αὐτὴ, τῷ φαίνονται πράγματα ἀνάξια λόγου, ἀθύρματα ἅτινα δύναται ἐν ἡσυχίᾳ πνεύματος νὰ κατασυντρίψῃ. Καὶ διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ζωὴν «οὔτε καρφὶ τὸν μέλει», ἀλλ' ὅμως ἐπαίρεται ἐπὶ τῇ διανοητικῇ αὐτοῦ ὑπεροχῇ, καὶ θεωρεῖ ἑαυτὸν ὡς μέγα τι, μόνον καὶ μόνον διότι ἀνεκάλυψεν ὅτι τὸ σύμπαν εἶναι μηδέν.

Φονεύει τυχαίως τὸν γέροντα Πολώνιον, ἀλλὰ μόλις μετανοεῖ, διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ φονευθεὶς ἦτο μωρὸς, καὶ ἰδοὺ ὁποῖον ἐπικήδειον τῷ πλέκει·

Πρῶτα κι' ἀρχὴν, αὐτὸν ἐδῶ ἂς τὸν ξεπροβοδίσω.
'Σ τὸν πλαγινὸν τὸν θάλαμον ἂς ῥίξω τὸ ψοφίμι.—
Μητέρα, καλὴ νύκτα σου. Ἰδὲ τὸν σύμβουλόν σου

1. Ἐν τούτοις τὸν διάλογον τοῦτον ἀκούουσι κεκρυμμένοι ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Πολώνιος, δικαιολογεῖ δὲ τὴν σκληρότητα τοῦ Ἀμλέτου ἡ οὐχὶ ἄδικος ὑποψία του, ὅτι ἡ Ὀφηλία ἦτο ἐν γνώσει τοῦ πράγματος. Δ. Β.

Digitized by Google

σιωπηλὸς καὶ σοβαρὸς καὶ ἥσυχος ποῦ εἶναι,
ἐκεῖ ποῦ ἦτο ζωντανὸς τόσον μωρὸς καὶ λάλος.

Φονεύει δύο ἄρχοντας τῆς αὐλῆς, τὸν Ροζενκρὰνς καὶ τὸν Γιλδενστέρνην, ἀλλ' ἡ συνείδησις δὲν τὸν τύπτει διὰ τοῦτο· οἱ φονευθέντες ἦσαν μηδαμινὰ ὄντα καὶ ἀνάξιοι τῆς ὑπολήψεώς του, ὡς λέγει πρὸς τὸν Ὁράτιον :

Ἐπάνω 'ς τὴν συνείδησιν διόλου δὲν τοὺς ἔχω.
Ἀνίσως καταστρέφονται πταίουν αὐτοὶ καὶ μόνοι.
Δὲν εἶναι πρᾶγμ' ἀκίνδυνον δι' ὄντα τιποτένια,
νὰ χώνωνται ἀνάμεσα 'ς τὰ μανισμένα ξίφη
κ' εἰς τὰ σπαθοκοπήματα μεγάλων ἀντιπάλων.

Φονεύει ἐπὶ τέλους καὶ τὴν Ὀφηλίαν, τοῦτο δὲ εἶναι τὸ μεγαλείτερον τῶν ἁμαρτημάτων του. Ναί, ὁ Ἀμλέτος τὴν ἐφόνευσεν, ἀφοῦ πρῶτον παντοίοις τρόποις τὴν κατεβασάνισε. Τὴν περιφρονεῖ, τῇ ἀπευθύνει λόγους βαναύσους φέροντας τὸ ἐρύθημα ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς δυστυχοῦς νέας, τῇ φέρεται μετὰ τραχύτητος φερούσης τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της. Ὁ ὑπ' αὐτοῦ φόνος τοῦ πατρός της γίνεται ἡ ἀφορμὴ τῆς παραφροσύνης καὶ τῆς αὐτοκτονίας της. Ἀλλ' ἐνώπιον τοῦ πτώματος τοῦ Πολωνίου, ὁ Ἀμλέτος οὐδαμῶς σκέπτεται περὶ Ὀφηλίας. Τὴν εἶχεν ἤδη λησμονήσει. Ἀλλὰ μὴ ἠγάπησε ποτὲ αὐτὴν ἀληθῶς; Ὁ ἔρως του ἦτο παιδιὰ τῆς φαντασίας, ὡς μαρτυρεῖ ἡ πρὸς αὐτὴν ἐπιστολή του, οὐδὲν περιέχουσα ἢ παγετώδεις ἐκφράσεις στερεοτύπου φιλαρεσκείας :

Αὐτὰ εἰς τὸ ὡραῖόν της, τὸ κάτασπρόν της στῆθος :
'Μπορεῖς 'ς ἀμφιβολίαν νὰ τὸ βάλῃς
ἂν τἄστρα λάμπουν, ἢ ὁ ἥλιος φλέγει,
ἢ ψεῦματ' ἡ ἀλήθεια μήπως λέγει,
ἀλλ' ὅτι σ' ἀγαπῶ μὴ τ'ἀμφιβάλλῃς.

Ὁ Ἀμλέτος θυσιάζει, ἄνευ τύψεως συνειδότος, τὴν Ὀφηλίαν χάριν τῆς ἀτομικῆς ἀσφαλείας του, —ἐὰν ἦτο τῷ ὄντι προσπεποιημένη ἡ παραφροσύνη του, ἐξ ἧς ἐπήγασαν αἱ συμφοραὶ τῆς ἀτυχοῦς νεάνιδος. Παραφρονεῖ αὕτη, πνίγεται, ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδὲ σκέπτεται περὶ αὐτῆς, μόνον δὲ ὅτε βλέπει καὶ ἀκούει ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τὸν ἀδελφόν της, τὸν Λαέρτην, ἐκφράζοντα παταγωδῶς τὴν λύπην του καὶ πηδῶντα ἐντὸς τοῦ τάφου, ὅπως περιπτυχθῇ τὴν νεκρὰν ἀδελφήν του, τότε μόνον ὁ Ἀμλέτος ἀγανακτῶν ἐπὶ τῇ ἐπιδείξει τῆς ἀδελφικῆς ἐκείνης ἀγάπης, ἀνακράζει μετὰ κόμπου :

Τὴν ἀγαποῦσα! Ἀδελφοὶ σαράντα χιλιάδες,
καὶ ὅλον τῆς ἀγάπης των τὸν ὄγκον νὰ σωρεύσουν,
'ς τὸ ἰδικόν μου τὸ ποσὸν δὲν ἠμποροῦν νὰ φθάσουν!

Καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Λαέρτην :

Ἐμπρός! εἰπέ μου νὰ ἰδῶ τί δύνασαι νὰ κάμῃς;
Νὰ κλαύσῃς; νὰ κομματιασθῇς; τῆς πείνας ν'ἀποθάνῃς;
νὰ ξεδιψάσῃς μὲ χολήν; Κροκόδειλον νὰ φάγῃς;
Ἐγὼ τὰ κάμνω! —Ἦλθ' ἐδῶ νὰ μᾶς μοιρολογήσῃ!
νὰ φοβερίσῃ πῶς πηδᾷ μέσα 'ς τὸν τάφον! — Ἔλα,
θάψου μαζῆ της ζωντανὸς καὶ νὰ ταφῶ μαζῆ σου,
κι' ἀφοῦ λαλῇς περὶ βουνῶν, ἐπάνω μας ἂς ρίξουν
χιλιάδες στρέμματα τὴν γῆν, ὥστε βουνὸν νὰ γείνῃ
νὰ καύσῃ τὸ κεφάλι του εἰς τοῦ πυρὸς τὴν ζώνην,
ὥστε κοντά του 'σὰν σπυρὶ νὰ φαίνεται ἡ Ὄσσα!
Νά! Λόγια ἤθελες; Κ' ἐγὼ νὰ φλυαρήσω 'ξεύρω.

Μέχρι τῆς εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀποδημίας του ὁ Ἀμλέτος ἐφαίνετο ὁπωσδήποτε ἐπιδιώκων τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδικήσεως. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του βλέπομεν αὐτὸν μετὰ νωθρότητος καὶ ἀδιαφορίας παραιτοῦντα τὰ πάντα εἰς τὸ πεπρωμένον :

« Ἂν ἦναι διὰ τώρα δὲν θὰ ἦναι διὰ κατόπιν. Ἐὰν δὲν ἦναι διὰ κατόπιν, θὰ ἦναι διὰ τώρα. Ἐὰν δὲν ἦναι διὰ τώρα, θὰ ἔλθῃ πάλιν ἡ ὥρα. Τὸ πᾶν συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἦναί τις ἕτοιμος. Ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν γνωρίζῃ τὸ τί ἀφίνει, τί σημαίνει τὸ πότε θὰ τὸ ἀφήσῃ ;»

Εἰς τοσοῦτον δὲ καταλήγει ἐπὶ τέλους ἀδιαφορίας, ὥστε πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ θείου του συγκατανεύει νὰ ἀγωνισθῇ μετὰ τοῦ Λαέρτου ἀγῶνα ξιφασκίας. Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον συναποθνήσκει ὁ Ἀμλέτος μετὰ τῶν λοιπῶν, οὐδ' ἀποθνήσκει προώρως, διότι ἀπέγεινεν οἰκτρὸς καὶ ὀλέθριος.

Ὁράτιε ἀπέθανα!.... Σεῖς ποῦ αὐτὴν τὴν θέαν
τὴν βλέπετε καὶ τρέμετε ὠχροὶ ἀπὸ τὴν φρίκην,
κ' εἶσθε βωβοὶ ἀκροαταὶ αὐτῆς τῆς τραγῳδίας,
καιρὸν ἂν εἶχα,—ἀλλ' αὐτὸς ὁ μαῦρος δεσμοφύλαξ,
ὁ Θάνατος, ἐπάνω μου χέρι βαρὺ ἁπλόνει,—
Ὤ! εἶχα πράγματα νὰ 'πῶ! ... Ἂς ἦναι. Ἀποθνήσκω.
Ὁράτιέ μου, ἀλλὰ ζῇς, καὶ σὺ δικαίωσέ με
κ' ἐμένα καὶ τὰ ἔργα μου εἰς ὅσους δὲν γνωρίζουν....
Τ' ἄλλα καλύπτει σιωπή!

Αὗται αἱ τελευταῖαι λέξεις τοῦ Ἀμλέτου. Τοιαύτη ἡ τραγικὴ ἱστορία του, ἱστορία τῆς καταπτώσεως μιᾶς εὐγενοῦς ψυχῆς. Εἴδομεν αὐτὸν ῥέκτην καὶ νωθρόν, πλήρη ἀποφάσεως καὶ δισταγμῶν, σοφὸν καὶ παράφρονα, εὐσυνείδητον καθ' ὑπερβολὴν καὶ ἀσυνείδητον, πιστὸν καὶ δόλιον, τρυφερὸν καὶ βάναυσον, γενναῖον καὶ πλήρη ἐγωϊσμοῦ συνάμα.

Αἱ τοιαῦται ἀντιφάσεις δὲν δύνανται ἢ νὰ ἐπέλθωσι διαδοχικῶς εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὐδ' ἐξηγοῦνται ἄλλως ἢ ὡς ἠθικῆς παρακμῆς ἀποτελέσματα. Ἀλλ' ὁ ποιητὴς μετὰ τοσαύτης ὁρμητικῆς ταχύτητος κατακρημνίζει τὸν ἥρωά του ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς διανοίας εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς παραφροσύνης, ὥστε μόλις διαβλέπομεν τὴν μετάβασιν, αἱ δὲ διαδοχικαὶ ἀντιφάσεις φαίνονται ὡς ταυτόχρονοι εἰς τοὺς ἐκθάμβους ἡμῶν ὀφθαλμούς.

Ἡ κοινὴ παράδοσις ἀποδίδει συνήθως εἰς τὸν Ἀμλέτον τὸν χαρακτῆρα αἰσθηματικοῦ φαντασιοκόπου, ὅστις ἀποβλέπει εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ ἀφίπταται ἐπὶ τέλους τῆς γῆς, καθὸ ἀναξίας αὐτοῦ. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τοιοῦτος ὁ Ἀμλέτος. Ὁ Σαικσπεῖρος ἀγνοεῖ τὰς νοσηρὰς ἐπιτηδεύσεις τοῦ νεωτέρου ῥωμαντισμοῦ. Ὁ Ἀμλέτος του φυσικῶς, ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς, ἔχει προσόντα ἀνδρὸς ἰσχυροῦ, ἀλλ' ἕνεκα δυστυχῶν περιστάσεων, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀρχικῆς τινος ἀσθενείας ἐν τῷ

Digitized by Google

ὀργανισμῷ του, μετατρέπεται βαθμηδὸν καὶ ἀποβαίνει κακοῦργος ἀληθής. Ἀλλὰ εἶναι ἄξιος οἴκτου καὶ ἄξιος συγχωρήσεως, διότι ὑπέφερε μεγάλως καὶ διότι ἠγάπησε τὸν Ὁράτιον, ὅ ἐστι τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀρετήν.

Δ. Βικελας.

Ὁ Ἰωάννης Ῥουφφίνης (Ruffini), οὗτινος ἓν τῶν ἐκλεκτοτέρων ἔργων, τὸν Ἰατρὸν Ἀντώνιον, ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς σήμερον δημοσιεύοντες ἐν τῇ «Ἑστίᾳ», ἐγεννήθη ἐν Γενούῃ τῆς Ἰταλίας ἐν ἔτει 1807. Τυχὼν ἐξαιρέτου ἀγωγῆς καὶ παιδεύσεως καὶ ὑπὸ διαπύρου φιλοπατρίας φλεγόμενος, ἐγένετο μέλος τοῦ πολιτικοῦ Συλλόγου τῆς «Νέας Ἰταλίας», ἣν ἵδρυσεν ὁ μέγας Ἰταλὸς πατριώτης Ματσίνης πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἰταλίας ἀπὸ τοῦ ξενικοῦ ζυγοῦ. Οὕτω δὲ λαβὼν μέρος ἐνεργὸν εἰς τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα τοῦ 1833, ὁ Ῥουφφίνης ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὸ πάτριον ἔδαφος, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου διῆλθε μακρὰ ἔτη, καὶ τοσοῦτον καλῶς προσοικειώθη τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν φιλολογίαν τῆς χώρας ταύτης, ὥστε συνέταξεν ἀγγλιστὶ πολλὰ αὐτοῦ συγγράμματα, ἀξιωθέντα λαμπρᾶς ἐπιτυχίας. Τῷ 1842 ἐλθὼν ἐγκατέστη ὁριστικῶς ἐν Παρισίοις. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἅτινα μετεφράσθησαν καὶ εἰς τὴν γαλλικήν, ἀνώτερα θεωροῦνται ὁ «Λαυρέντιος Βενόνης», εἶδος αὐτοβιογραφίας τοῦ συγγραφέως, γεγραμμένης μετὰ δυνάμεως, ἥτις καταθέλγει ἅμα καὶ συγκινεῖ τὸν ἀναγνώστην, καὶ τὸ ἐνταῦθα δημοσιευόμενον «ὁ Ἰατρὸς Ἀντώνιος».

Ἐν τῷ προσώπῳ τούτῳ ὁ Ῥουφφίνης παρουσιάζει μίαν τῶν γενναίων καὶ διαπύρων ἐκείνων ψυχῶν, τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἐκκαύσῃ καὶ ἐνθουσιάσῃ πᾶσα εὐγενὴς ὑπόθεσις, καὶ αἵτινες δι' αὐτὸ τοῦτο φαίνονται ὡς προωρισμέναι εἰς τὸ μαρτύριον. Ὡς ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου, εἶνε καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος πολιτικὸς προγεγραμμένος, ἐξ οὗ φυσικῶς προέρχεται ἡ κατά τι ἀνάμιξις τῆς πολιτικῆς εἰς τὸ διήγημα· τοῦτο ὅμως οὐδόλως παραβλάπτει τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου, ἀλλά, τοὐναντίον, καθιστᾷ αὐτὴν ἔτι μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαν, ὁ δὲ Ῥουφφίνης ἐγένετο πλειότερον ἔτι ἄξιος τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς πατρίδος του, παρουσιάσας, ἔστω καὶ ὑπὸ τὸν ἐλαφρὸν τύπον διηγήματος, εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κοινοῦ τὰ παθήματα καὶ τοὺς πόθους αὐτῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς βαρείας πολιτικῆς δυσπραγίας της.

Σ. τ. Δ.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Α'

Μεγάλοι καὶ Μικροί.

Ὡραίαν τινὰ καὶ θερμὴν ἡμέραν τοῦ Ἀπριλίου 1840, κομψὴ ὁδοιπορικὴ ἅμαξα, ἐλαυνομένη ὑπὸ τεσσάρων καλπαζόντων ταχυδρομικῶν ἵππων, παρήρχετο θορυβωδῶς τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Κορωνὶς* (route de la Corniche) τοσοῦτον γνωστὴν εἰς τοὺς περιηγητὰς ὁδόν, ἥτις, ἐκτεινομένη κατὰ μῆκος τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ τῆς Ῥιβιέρας τῆς Γενούης, ἄγει ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης εἰς Νίκαιαν.

Ὀλίγαι τῶν μεγάλων ὁδῶν τῆς Εὐρώπης εἰσὶ τοσοῦτον γραφικαί, ὀλίγισται δὲ βεβαίως συνενοῦσι τρία τοιαῦτα στοιχεῖα φυσικῆς καλλονῆς: τὴν Μεσόγειον ἐντεῦθεν, τὰ Ἀπέννινα ἐκεῖθεν, καὶ ὑπεράνω αὐτῶν πᾶσαν τὴν λαμπρότητα τοῦ ἰταλικοῦ οὐρανοῦ. Ἡ χεὶρ τοῦ ἀνθρώπου ἔπραξε πᾶν ὅ,τι δυνατόν, ἂν οὐχὶ ἁμιλλωμένη, ἀλλὰ προσπαθοῦσα κἂν νὰ μὴ ἀσχημίσῃ τὴν φύσιν. Ἄφθονοι πόλεις καὶ χωρία, τὰ μὲν ἐπιχαρίτως ἀνακεκλιμένα ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ λούοντα οὕτων εἰπεῖν τοὺς πόδας των εἰς τὸ ἀργυρῶδες κῦμα, τὰ δὲ κατεσπαρμένα ὡς ποίμνη προβάτων ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρους ἢ χαριέντως ἀναῤῥιχώμενα πρὸς ἀπότομον ῥάχιν· πού καί που μονήρες παρεκκλήσιον, καθισμένον ἐπὶ τῆς ὑψίστης κορυφῆς θαλασσοπληγοῦς σκοπέλου ἢ κρυπτόμενον ἐντὸς δάσους χλοεροῦ παρὰ τὴν ὀφρὺν κοιλάδος· μαρμάρινα μέγαρα ἢ ἐπαύλεις φαιδραί, ὑπερκύπτουσαι πρασίνων ἀμπελώνων, κήπων ἀνθοστεφῶν, συστάδων πορτοκαλλεῶν καὶ λεμονεῶν· μυριάδες οἰκίσκων μὲ τοίχους λευκοὺς καὶ πράσινα παράθυρα, διεσκορπισμένοι ἐπὶ λόφων ἀγόνων ἄλλοτε, σήμερον δὲ — χάρις εἰς εὐφυὲς σύστημα ἐπαλλήλων ἀνδήρων — ἐλαιοφύτων μέχρι κορυφῆς· πᾶν ἑνὶ λόγῳ ἀνθρώπινον αὐτόθι δημιούργημα ἐλέγχει τὴν δραστηριότητα καὶ τὸ πνεῦμα φυλῆς ἐξόχως καλλιτέχνου καὶ γενναίως ὑπὸ τῆς φύσεως πεπροικισμένης.

Ἡ ὁδὸς ὑπείκουσα εἰς τοὺς ἰδιοτρόπους ἑλιγμοὺς τῆς ἀκτῆς, εἶνε πολυκαμπὴς καὶ ἀνώμαλος. Ὁτὲ μὲν ἰσοϋψὴς πρὸς τὴν θάλασσαν, διατέμνει φράκτας ὀξυφοινίκων, ἀλόης καὶ ῥοδοδάφνης· ὁτὲ δέ, προσκολλωμένη εἰς τὰ πλευρὰ βουνοῦ ἀποτόμου, καλυπτομένου ὑπὸ πυκνοφύλλου πευκῶνος, αἴρεται εἰς τοσοῦτον ὕψος, ὥστε τὸ βλέμμα διστάζει ν' ἀναμετρήσῃ τὸ βάθος τῆς ἀβύσσου. Ἐδῶ μὲν εἰσχωρεῖ ὑπὸ στοὰς διατρυπώσας τὸν βράχον καὶ ἀφανιζομένη πρὸς στιγμήν, προκύπτει περαιτέρω ἐν μέσῳ εὐρείας ἐκτάσεως γῆς, οὐρανοῦ καὶ θαλάσσης· ἐκεῖ δὲ κάμπτεται αἴφνης καὶ φαίνεται θέλουσα νὰ διασχίσῃ τὸ ὄρος· καὶ περαιτέρω τρέπεται πάλιν ἀντιθέτως οἱονεὶ βαίνουσα νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸ πέλαγος. Ἡ ἐκ τῆς ἀπαύστου μετατοπίσεως τοῦ ὁδοιπόρου προκύπτουσα ποικιλία τοῦ τοπείου μόνον πρὸς τοὺς ἀπείρους συνδυασμοὺς τοῦ καλειδοσκοπίου δύναται νὰ παραβληθῇ. Ὦ! ποίαν εἰκόνα ἠθέλομεν παραγάγει, ἂν εἰς τὸ ἰχνογράφημα τοῦτο ἠδυνάμεθα νὰ μεταδώσωμεν καὶ ὀλίγον μόνον ἐκ τοῦ ἀληθοῦς χρώματος τῆς χώρας! Δὲν τὸ ἐπιχειροῦμεν ὅμως, διότι αἱ λέξεις ἀδυνατοῦσι ν' ἀποδώσωσι τὴν φωτεινὴν διαφάνειαν τῆς ἀτμοσφαίρας ἐκείνης, τὸ γαλανὸν τοῦ οὐρανοῦ, τὸ βαθὺ κυανοῦν τῆς θαλάσσης, τὰς ἠρέμους ἀποχρώσεις, αἵτινες διακρίνουσι τοὺς ἀπείρους κυματισμοὺς τῶν ὀρέων ἐκείνων, αναπτυσσομένων κλιμακηδὸν εἰς ὕψος. Μόλις ἡ πυξὶς τοῦ Stanfield ἢ τοῦ Azeglio ἠδύνατο νὰ τὸ ἐπιχειρήσῃ.

Ἐν μέσῳ τῆς μαγικῆς ἐκείνης τοποθεσίας ἡ ἅμαξα περὶ ἧς ὁ λόγος παρήλαυνε ταχεῖα. Ἦτο ὡραῖον ὄχημα, τοιοῦτον ὁποῖα συνήθως ἐξέρχονται τῶν χειρῶν τῶν ἐν Λονδίνῳ ἁμαξοπηγῶν πρώτης τάξεως: ἐλαφρόν, κομψόν, ἐπὶ καλῶν ἀναπαυόμενον ἐλατηρίων, εὐρύ, ἄνετον, καὶ οὐδενὸς στερούμενον τῶν προσόντων ἐκείνων, ἅτινα μαρ-

Digitized by Google

τυροῦσι τὴν κοινωνικὴν τάξιν καὶ τὸν πλοῦτον τοῦ κυρίου των. Ἔξωθεν μὲν οἰκόσημον περίπλοκον, οὑτινος ἐδέσποζεν ἔνοπλος χείρ, ἀμυδρῶς μόλις ἐν μικρογραφίᾳ εἰκονιζομένη ἐπὶ τῶν στιλπνῶν θυρίδων, ὥριζεν ἀναμφισβητήτως τὴν θέσιν, ἣν κατεῖχον οἱ ὁδοιπόροι ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς κλίμακος τῆς Μεγάλης Βρετανίας· ἐπ' αὐτῆς δὲ τῆς ἁμάξης, θαλαμηπόλος κομψῶς ἐνδεδυμένη καὶ ὑπηρέτης εὔσωμος χωρὶς οἰκοστολῆς, καθήμενοι ἀμφότεροι ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἕδρας, κατέφαινον προδήλως πόσον ἐξετίμων τὰ κάλλη τῆς κύκλῳ φύσεως, διὰ τοῦ νηδύμου ὕπνου εἰς ὃν ἦσαν βυθισμένοι.

Τὰ ἐντὸς τῆς ἁμάξης δύο πρόσωπα — κύριος ὡρίμου ἡλικίας καὶ κόρη νεαρά, προφανῶς πατὴρ καὶ θυγάτηρ—ἐφαίνοντο ἐπίσης ἀπαθεῖς πρὸς τὰς καλλονάς, αἵτινες ἐπεζήτουν οὕτως εἰπεῖν τὸν θαυμασμόν των. Ἱστία λευκὰ ὀλισθαίνοντα ὡς κύκνοι μεγάλοι ἐπὶ τῶν νώτων τῆς θαλάσσης, ὀπωροφόρα δένδρα τοσοῦτον ἀνθοστεφῆ, ὥστ' ἐφαίνοντο ὑπερμεγέθεις ἀνθοδέσμαι μᾶλλον ἢ δένδρα, πεδιάδες ἀπέραντοι πλήρεις κιτρίνου ἀσφοδέλου, κυανῆς ἀνεμώνης, καὶ λευκοῦ ὀρνιθογάλακτος, γηραιοὶ βράχοι, ὧν ἑκάστην ῥαγάδα ἐκόσμουν ἄλσαι ὑπερύψηλοι, πάντα ταῦτα παρήρχοντο ἐν τάχει ὑπὸ τὰ βλέμματα τῶν ὁδοιπόρων, οὐδόλως ἑλκύοντα τὴν προσοχήν των.

Κρυπτομένη σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ σωρὸν προσκεφαλαίων καὶ πεπλωμάτων, ἡ νεαρὰ κόρη κατέκειτο ἐκτάδην καὶ προσεπάθει πάσῃ δυνάμει νὰ κοιμηθῇ· ἀλλὰ καίτοι ὁ κόπος εἶχεν ὠχράνει τὰς παρειάς της καὶ ὁ περὶ τοὺς ὀφθαλμούς της κυανοῦς κύκλος ἐμαρτύρει ἐπαρκῶς ὑπερτάτην ἀναπαύσεως ἀνάγκην, ὁ ὕπνος ἐπέμενε μὴ ἐρχόμενος, ὡς ἐδήλουν τοῦτο εἰς τὸν συνοδοιπόρον αὐτῆς αἱ ἀδιάκοποι ἀλλαγαὶ θέσεως, τὰ βίαια αὐτῆς κινήματα καὶ ψιθυρισμοί τινες παιδικῆς ἀνυπομονησίας.

Ἡ νέα ξένη παρίστα θαυμάσιον δεῖγμα τύπου καλλονῆς οὐχὶ σπανίου ἐν Ἀγγλίᾳ, ἰδίως ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ κοινωνικῇ τάξει, καὶ συνενοῦντος χαρακτῆρας ἀσυμφύλους κατὰ τὸ φαινόμενον : ἦθος μεγαλείου, συγγενὲς πρὸς τὴν ἀλαζονείαν, καὶ ἰδανικὴν σχεδὸν ἡμερότητα μορφῆς. Ἡ ἐπὶ τοῦ προσώπου της ἐπικεχυμένη ἐλαφρὰ ἀτονία παρεῖχεν ἰδιαίτερόν τι καὶ ἀκαταμάχητον θέλγητρον εἰς τὴν φυσιογνωμίαν της. Ἡ φύσις, δημιουργήσασα τὴν κόρην ἐκείνην τοσοῦτον ὡραίαν, ἐφαίνετο γράψασα : *εὔθραυστον* ἐφ' ἑκάστου τῶν χαρακτηριστικῶν της. Τὸ λεπτὸν σύμπλεγμα κυανῶν φλεβῶν, αἵτινες διέστιζον τοὺς κροτάφους της, τὸ γαλανὸν χρῶμα τῶν ὀφθαλμῶν της, ἡ διαφανὴς τοῦ δέρματός της χροιὰ ἀνεμίμνησκον τὴν παροδικὴν λαμπρότητα λεπτοφυοῦς τινος ἄνθους. Ἡ κόμη της, ἧς οἱ ἀνυπότακτοι βόστρυχοι ἐστενοχώρουν πανταχόθεν τὴν ἐκ λεπτῆς κεντητῆς *γάζης* κομψήν των φυλακήν, εἶχε τὸ χρυσίζον ἐκεῖνο χρῶμα, δι' οὗ οἱ Ἰταλοὶ ζωγράφοι ἀσημενίζουσι κοσμοῦντες τὰς κεφαλὰς τῶν Χερουβείμ των. Ἁπλῶς εἰπεῖν, ἡ νεαρὰ κόρη παρίστα ἐν συνόλῳ τὸ χαριέστατον καὶ γοητευτικώτατον θέαμα, ὅπερ εἶδέ ποτε ὀφθαλμός· μορφήν, ἣν ἤθελε βεβαίως ἐκλέξει ἄγγελος, καταδικασθεὶς νὰ ὑποδυθῇ ἀνθρώπινον σχῆμα: τοσοῦτον μόνον ὑλικήν, ὥστε νὰ ἐμφαίνῃ τὸν ἄνθρωπον, τοσοῦτον δὲ διαφανῆ καὶ ἰδανικήν, ὥστε νὰ διαφαίνηται ἡ οὐρανία του καταγωγή.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης Δάβεν—διότι οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ παρὰ τῇ νέᾳ κόρῃ καθήμενος κύριος—ἦτο βυθισμένος εἰς ἄβυσσον σκέψεων οὐχὶ τοσοῦτον εὐαρέστων, κατὰ τὰ φαινόμενα, ἀφ' ὧν οὐδὲν ἄλλο κατώρθου νὰ τὸν περισπάσῃ ἢ ὁ ἦχος ξηρᾶς τινος βηχός, ἥτις, καίτοι καταστελλομένη ὅσον τὸ δυνατόν, ἐξήγειρε πάραυτα πᾶσαν τὴν ἀνησυχίαν τῆς πατρικῆς του στοργῆς. Ἐστρέφετο τότε πρὸς τὴν νεαράν του συνοδόν, τὴν ἠρώτα διὰ τρυφερωτάτης φωνῆς, πῶς ἦτο, παρηγόρει αὐτὴν διὰ θωπευτικῶν τινων λόγων, καὶ διηυθέτει τὰ προσκεφάλαιά της.

Τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ πατρὸς εἶχέ τι, καὶ αὐτό, τὸ συμπαθές. Πρόσωπον εὔχρουν καὶ σχεδὸν γυναικεῖον, ὀφθαλμοὶ γαλανοί, μέτωπον ὑψηλόν, μόλις σκιαζόμενον ἑκατέρωθεν δι' ἀραιῶν τινων ψαρῶν βοστρύχων, ἐπιμελῶς διατεταγμένων πρὸς τὰ ἔμπρος, ἀνάστημα εὐθύ, οὐδόλως μαρτυροῦν τὰ πεντήκοντα ἓξ ἢ πεντήκοντα ἑπτὰ ἔτη τοῦ φέροντος, ὅλον ἐν γένει τὸ ἐξωτερικόν του ἦτο τοιοῦτον, ὥστε νὰ παράγῃ εὐάρεστον τὴν πρώτην ἐντύπωσιν. Προσέχων τις ὅμως ὀλίγον, δὲν ἐβράδυνε ν' ἀνακαλύψῃ ἀνωμαλίας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἐκείνης τῆς τοσοῦτον ὁμαλῆς. Τὸ μέτωπον, λευκὸν καὶ λεῖον ὡς μάρμαρον, ἦτο μὲν ὑψηλὸν ἀλλὰ στενὸν καὶ ἀποκλινές, ὡς τὸ Γεωργίου τοῦ Γ' καὶ Καρόλου τοῦ Ι', ἦτο μέτωπον οἰκογενειακὸν κ' ἐμαρτύρει ἐπιμονήν, ἁμιλλώμενον ὡς πρὸς τοῦτο πρὸς τὰς ἐστεμμένας κεφαλάς, ὧν εἶχε τὴν ὁμοιότητα. Οἱ γαλανοί του ὀφθαλμοὶ ἦσαν πολὺ προέχοντες καὶ πολὺ στρογγύλοι : οἱ ῥώθωνες τῆς λεπτῆς καὶ γρυπῆς του ῥινὸς ἦσαν συνεσφιγμένοι, τὸ δὲ χεῖλος, λεπτοφυὲς καί πως ἀνασεσυρμένον, κατέλεγχεν ἦθος περίφρον καὶ ἀλαζονικόν. Ἡ καθόλου ἔκφρασις τῆς φυσιογνωμίας ἐκείνης ἐφαίνετο δηλοῦσα ὅτι ὁ πηλός, ἐξ οὗ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων εἶχον πλασθῇ—οὐδόλως ἐμόλυνε τὴν εὐγένειάν της.

Τὰ παρατεταμένα πλαταγίσματα τῆς μάστιγος τοῦ ἡνιόχου, καὶ ἡ ἀντήχησις τοῦ λιθοστρώτου, ἐφ' οὗ μετ' ὀλίγον κυλίεται ἡ ἅμαξα, ἀναγγέλλουσιν ὅτι οἱ ὁδοιπόροι εἰσῆλθον εἰς πόλιν.

Ἓν *Αἴ*! μεγαλόφωνον τοῦ ἁμαξηλάτου τοῦ ἀριστοκρατικοῦ ὀχήματος καλεῖ τὸν ἀόρατον ἡνίοχον πενιχροῦ διτρόχου ἁμαξίου, ἱσταμένου πρὸ τοῦ ταχυδρομικοῦ σταθμοῦ, ἐπιτάσσον εἰς αὐτὸν νὰ παραχωρήσῃ θέσιν εἰς τὴν πλουσίαν ἅ-

Digitized by Google

μαξαν. Εἴτε δὲ διότι τὸ ἐπὶ τῆς ἁμάξης οἰκόσημον ἐπενήργησε μακρόθεν, εἴτε διότι ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ διτρόχου ἁμαξίου εἶχε καὶ αὐτὸς σπουδαίας ὑποθέσεις, τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι μόλις ἀκουσθεῖσα ἐξετελέσθη ἡ δοθεῖσα διαταγή, τὸ δὲ κονιοσκεπὲς ἁμάξιον ἀνεχώρησε ταχύ, ἐλαυνόμενον ὑπὸ τοῦ ἀτημελήτου τὴν χαίτην ἱππαρίου του, ἀφῖνον κύριον τοῦ πεδίου τὸν βαρὺν αὐτοῦ ἀντίζηλον.

Ἡ θαλαμηπόλος καὶ ὁ ὑπηρέτης καταβαίνουσι τῆς ἕδρας καὶ ἐμφανίζονται εὐλαβῶς πρὸ τῶν θυρίδων. Ἡ ἀσθενὴς ζητεῖ ἓν ποτήριον ὕδατος· τὸ ὕδωρ φέρεται, καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης προσφέρει αὐτὸ εἰς τὰ χείλη τῆς νεάνιδος, ἀφοῦ πρότερον ἔχυσεν ἐντὸς αὐτοῦ ὀλίγας σταγόνας ἐκ μικρᾶς φιάλης. Συνάμα δὲ δύο ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαῖται, ἀνὴρ καὶ γυνὴ γραφικὰ φοροῦντες ῥάκη, ἀρχίζουσιν ἀπαγγέλλοντες ὁλόκληρον λιτανείαν συμφορῶν, καταλήγουσαν εἰς τὸ ὅτι **la madonna e tutti i santi del Paradiso** (ἡ Παναγία καὶ ὅλοι οἱ ἅγιοι τοῦ Παραδείσου) θὰ ἀποδώσουν δεκαπλασίαν τὴν ἐλεημοσύνην **ai buoni benefattori** (εἰς τοὺς καλοὺς εὐεργέτας). Ἡ δεσποινὶς Δάβεν ἀναζητεῖ τὸ χρηματοφυλάκιόν της καὶ ἐγχειρίζει ὀλίγα κέρματα εἰς τὴν πλησίον της γυναῖκα, ὁ δὲ Σὶρ Ἰωάννης ῥίπτει χαμαὶ ἀργυρᾶ τινα νομίσματα διὰ τὸν γέροντα ἐπαίτην. Πατὴρ καὶ κόρη ὑπείκουσι βεβαίως εἰς αἴσθημα ἐπίσης ἀξιέπαινον. Ποία ὅμως διαφορὰ εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ αἰσθήματος τούτου! Τὴν διαφορὰν αὐτὴν καὶ οἱ ἐπαῖται τὴν αἰσθάνονται· ἡ μὲν γραῖα ὑποκλίνει καὶ μειδιᾷ, ὁ δὲ γέρων ἀναλαμβάνει τὸ ἀργύριον καὶ ἀπέρχεται σκυθρωπάζων.

— Πῶς τὸ λέγουν αὐτὸ τὸ μέρος; ἐρωτᾷ ἡ Μὶς Δάβεν.

— Σὰν-Ῥέμο, τῇ ἀποκρίνονται.

Τὸ ὄνομα αὐτὸ δὲν φαίνεται λίαν ἀρεστὸν εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην Δάβεν, διότι ἀκούων αὐτὸ συστέλλει τὰ χείλη. Ὁ βαρωνέτος ἐξετάζει τὴν ὁδὸν ἀπ' ἐπάνω ἕως κάτω, καὶ ἀποσύρει τέλος τὴν κεφαλήν του ἐκ τῆς θυρίδος. Ἂν ἐκράτει δὲ σημείωσιν τῶν ἐντυπώσεών του, ἤθελε βεβαίως γράψει εἰς τὸ σημειωματάριόν του τοιαῦτά τινα: «Σὰν-Ῥέμο, πόλις παράδοξος τὸ φαινόμενον· στεναὶ ὁδοί, κακὰ λιθοστρώματα, οἰκίαι ὑψηλαὶ καὶ ἄτακτοι, κάτοικοι ῥακένδυτοι, σμῆνος ἐπαιτῶν . . .» καὶ οὕτω καθεξῆς δι' ὅλης σελίδος. Εὐτυχῶς διὰ τὴν ὑπόληψιν τοῦ Σὰν-Ῥέμο, ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἔγραφε τὰς ἐντυπώσεις του.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ τέσσαρες νέοι ἵπποι εἶχον ζευχθῆ εἰς τὴν ἅμαξαν· ἀλλὰ κατὰ τὸ λέγειν τοῦ σταθμάρχου, ἡ μακρὰ ἀπόστασις τοῦ προσεχοῦς σταθμοῦ καὶ τὸ ἄναντες τῆς ὁδοῦ καθίστων ἀναγκαῖον καὶ ἄλλον ἵππον συμπληρωματικόν. Ἀλλ' ὁ ἵππος οὗτος, ὅστις ἔμελλε νὰ παραζευχθῇ ἐκ πλαγίου, ἔδειξεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μεγίστην ἀντιπάθειαν πρὸς τὴν θέσιν του. Μεθ' ἱκανὰ δὲ λακτίσματα, κατώρθωσε ν' ἀπαλλαγῇ τῶν ζευγμάτων, κ' ἐλεύθερος γενόμενος κατῆλθεν ἀστραπιαίως τὴν στενὴν ὁδόν, διωκόμενος ὑφ' ὅλων τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν δρομοπαίδων τοῦ χωρίου.

Χάρις εἰς τὰς προσπαθείας τοῦ βοηθητικοῦ ἐκείνου προσωπικοῦ, συνελήφθη τέλος μετὰ διωγμὸν ζωηρότατον, καὶ συρθεὶς θριαμβικῶς ἐζεύχθη πρὸ τῶν ἄλλων τεσσάρων. Ὁ ἡνίοχος κατέλαβε τότε τὴν ἕδραν του, ἐκίνησεν ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του, δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, τὴν μακρὰν αὐτοῦ μάστιγα, ἧς ἕκαστον πλατάγισμα ἐκρότησεν ὡς πυροβολισμός, καὶ ἡ ἅμαξα ἐκίνησεν ἐκ νέου ἐν μέσῳ θορύβου μεγάλου καὶ ἀκατανοήτων κραυγῶν.

Μετὰ μικρὸν οἱ ὁδοιπόροι μας ἔφθασαν εἰς ἄποψιν τοῦ ἁμαξίου, ὅπερ εἶχον ἀπαντήσει εἰς Σὰν-Ῥέμο, καὶ ὅπερ ἀνέβαινε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν μακρὰν καὶ ἀνάντη παραλίαν. Περίεργον ἀληθῶς δεῖγμα τῶν ἐπιτοπίων μέσων μεταφορᾶς ἦτο ἡ παράλυτος ἐκείνη μηχανή, ἡ ῥικνή, χωρὶς χρωμάτων καὶ μορφῆς. Βλέπων τις αὐτήν, ἤθελεν ἀπορήσει, πῶς τὰ διάφορά της μέρη συνείχοντο καὶ διετέλουν ἐν ἰσορροπίᾳ.

Τὸ διάστημα ἐμειοῦτο ἐπαισθητῶς μεταξὺ τῶν δύο ἁμαξῶν, διότι οἱ τέσσαρες τροχοὶ κατέφθανον τοὺς δύο τοσοῦτον σχεδὸν ταχέως, ὅσον ἤθελε πράξει μέγα ἀτμοκίνητον διῶκον μικρὸν πλοιάριον. Τὸ καλύπτον τὴν ὁδὸν παχὺ στρῶμα κονιορτοῦ ἔπνιγε τὸν κρότον τοῦ ὀχήματος καὶ τῶν ποδῶν τῶν ἵππων, καὶ καθίστα ἀναγκαιοτέρας ἔτι τὰς συνήθεις διὰ τῆς μάστιγος εἰδοποιήσεις.

Ὁ ἡνίοχος ἐντούτοις οὐδὲν ἔπραττεν. Ὑπέθετε πιθανῶς, ὅτι ὁ διοικῶν τὸ ἁμάξιον θὰ ἐμάντευεν ἀναγκαίως τὴν προσέγγισιν τοῦ μεγαλοπρεποῦς του γείτονος καὶ θὰ ἐλάμβανεν ἑπομένως τὰ μέτρα του· ἢ, ἀσχολούμενος τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀκρομαστιγίου του, ἦτο τοσοῦτον βυθισμένος εἰς τὴν ἐργασίαν ἐκείνην, ὥστ' ἐλησμόνει τὸ καθῆκόν του. Ὅπως δήποτε, ἡ ἀγγλικὴ ἅμαξα, ἅμα ὑπερβᾶσα τὴν κορυφὴν τῆς ἀκτῆς, ἤρχισε καλπάζουσα, καὶ καταφθάσα προσέκρουσε σχεδὸν εἰς τὸ πενιχρὸν ἁμάξιον, ὅπερ πᾶν ἄλλο προσεδόκα. Καταληφθὲν ὑπὸ πανικοῦ τὸ ἀκτένιστον ἱππάριον, ἐτράπη τοσοῦτον βιαίως πρὸς τὰ πλάγια, ὥστε, ἂν ἡ χαλιναγωγοῦσα χεὶρ ἦτο ὀλιγώτερον ἰσχυρὰ ἢ ἐπιδέξιος, ἁμάξιον, ἵππος καὶ ἡνίοχος ἤθελον κυλισθῆ ἀφεύκτως εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ ὁρμαθὸς τῶν ἐπιθέτων, δι' ὧν ὁ κύριος τοῦ ἁμαξίου ἐχαιρέτισε τὴν αἰφνίδιον ἄφιξιν τῶν συνοδοιπόρων του, καὶ ἅτινα ἐκ τοῦ ὀργίλου ἤθους μεθ' οὗ ἐλέχθησαν, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς εὐλογίαι, ἐμαρτύρησαν ἐπαρκῶς τὴν ἀγανάκτησίν του κατὰ τοῦ ἡνιόχου καὶ τῶν ἀγροίκων τρόπων του. Εὐτυχῶς ἡ δεσποινὶς Δάβεν, καίτοι κάτοχος ἄλλως τῆς ἰταλικῆς, δὲν ἐννόει τὴν διάλεκτον τῆς Ῥιβιέρας, καὶ τῆς διέφυγεν οὕτω τὸ

Digitized by Google

παράδοξον ἐκεῖνο δεῖγμα τῆς ἐπιτοπίου εὐγλωττίας.

Ἐνῷ δὲ ἡ σύγκρουσις τῶν δύο ἁμαξῶν συνετάραξε μεγάλως τὸ μακρόμαλλον ἱππάριον καὶ τὸν κύριον τοῦ ἁμαξίου, ὁ περιλάλητος συμπληρωματικὸς ἵππος τῆς ἁμάξης τοῦ Σὶρ Ἰωάννου δὲν ἔμεινε στωϊκώτερος. Εἴτε ὁ τρόμος ὑπῆρξε κολλητικός, εἴτε τὸ ζῶον ἔτρεφεν ἰδιαιτέραν τινὰ ἀντιπάθειαν πρὸς τὸν κατήφορον, ἀφ' ἧς στιγμῆς προέβη τοῦ ἁμαξίου τὸ βῆμά του οὐδὲν ἄλλο ἦτο πλέον, ἢ ἀδιάκοπον κάλπασμα ὑπὸ λακτισμάτων διακοπτόμενον.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὅστις παρηκολούθει ἐναγωνίως ἀπὸ τῆς θυρίδος τὰ παράδοξα τοῦ ζώου κινήματα, ἐσκέφθη τὸ κατ' ἀρχὰς νὰ ἐπερωτήσῃ τὸν ἡνίοχον, ἀλλὰ τὸν ἐκράτησεν ὁ φόβος μὴ ἀφυπνίσῃ αἴφνης τὴν ἀπὸ τοῦ Σὰν-Ρέμο ἡμικοιμωμένην θυγατέρα του, ςαματῶν ἀποτόμως τοὺς ὁλοταχῶς βαίνοντας ἵππους.

Ἀλλ' ὅτε ἡ ἅμαξα ἔφθασεν εἰς τὸ κάτω ἄκρον τῆς ἀκτῆς, ἥτις δὲν ἦτο μακρά, καὶ ἡ μὶς Δάβεν ἐξύπνησεν αἴφνης, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐφώνησεν εἰς τὸν ἡνίοχον νὰ σταθῇ, καὶ διέταξε τὸν Γιάννην, συνοδὸν τῆς θαλαμηπόλου νὰ καταβῇ καὶ νὰ ἴδῃ τί ἔτρεχε.

Ὁ Γιάννης κατέβη, καὶ συνῆψε μετὰ τοῦ ἡνιόχου διάλογον, ὅστις δὲν ἐφαίνετο μέλλων νὰ καταλήξῃ εἰς εὐάρεστον ἀποτέλεσμα. Ὁ ἡνίοχος οὐδὲ συλλαβὴν ἐφαίνετο ἐννοῶν ἐκ τῶν ἐρωτήσεων, ἃς ἀπηύθυνεν αὐτῷ ὁ Γιάννης εἰς οἰκτρὰν ἰταλικὴν γλῶσσαν, ὁ δὲ Γιάννης οὐδὲ συλλαβὴν ἐννόει ἐκ τῶν ἐξηγήσεων, ἃς ἔδιδεν αὐτῷ ὁ ἡνίοχος εἰς διάλεκτον τῆς Ῥιβιέρας. Ἑκάτερος ἐπανελάμβανε τὰς φράσεις του, χωρὶς ὁ ἄλλος νὰ ἐννοῇ τὸ ἐλάχιστον. Ὁ μὲν ἄγγλος Γιάννης ἐπέμενε νὰ ζευχθῇ τακτικῶς ὁ ἀνάγωγος ἵππος καὶ νὰ λάβῃ ἄλλος τὴν θέσιν του, ὁ δὲ ἡνίοχος, φλυαρῶν καθ' ἕξιν, ἐπέμενε διαβεβαιῶν ὅτι οὐδεὶς ὑπῆρχε κίνδυνος, ὅτι τὰ λακτίσματα τοῦ παραπληρωματικοῦ ἵππου προήρχοντο ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ζεῦγμα ἔπληττε τὰς κνήμας του,—πρᾶγμα δυνάμενον νὰ διορθωθῇ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν.

Ἐπὶ τέλους ἡ ἐκφραστικὴ μιμικὴ τοῦ νέου—μόλις εἰκοσαετοῦς — ἰταλοῦ ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Γιάννην ἀμυδράν τινα ἰδέαν τῶν νοημάτων του. Τὸ ὑπὸ τοῦ νέου ἐνδεικνύμενον αἴτιον ἦτο τοσοῦτον προφανῶς μία, ἂν οὐχὶ καὶ ἡ μόνη, αἰτία τῆς ταραχῆς τοῦ ἵππου, ὥστε ὁ Γιάννης, κατηυχαριστημένος ὅτι δὲν ἠναγκάζετο πλέον νὰ παρατείνῃ τὴν συζήτησιν πρὸς βλάβην τῆς ἀξιοπρεπείας του, ἀπεδέχθη ἐν σπουδῇ τὴν δοθεῖσαν ἐξήγησιν. Ἀνακοινώσας ἑπομένως εἰς τὸν κύριόν του, ὅτι τὰ γινόμενα οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ ζήτημα ἱπποσκευῆς, καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου τὰ πάντα ἤθελον διορθωθῇ, ἀνεῤῥιχήθη πάλιν σοβαρὸς εἰς τὴν ἄνετον ἕδραν του πλησίον τῆς μὶς Χοῦτσιν.

Ὁ ἡνίοχος εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐπιδιορθώνῃ, συρίζων, τὸ σφάλμα τῆς ἱπποσκευῆς, ὅτε τὸ ἁμάξιον, ὅπερ εἶχε μείνει ὀπίσω, ἔφθασεν ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἐστάθη πλησίον του, χωρὶς ἐκεῖνος νὰ τὸ ἀκούσῃ μήτε νὰ τὸ ἴδῃ.

— Αἴ, Πρόσπερε! Ἔκραξε φωνή τις, πρὸς ἧς τὸν ἦχον ἐπεστράφη αἴφνης ὁ νεκρὸς ἁμαξηλάτης, καὶ ἀνυψώσας τὸ βλέμμα ἀπεκαλύφθη ἐν σπουδῇ. τί διάβολον ἔπαθες σήμερον; Ξεύρεις, ἀνόητε, ὅτι ὀλίγον ἔλειψε νὰ μὲ ῥίψῃς εἰς τὴν θάλασσαν;

— Νὰ ῥίξω τὴν εὐγενεία σου εἰς τὴν θάλασσαν! ἀνέκραξεν ὁ Πρόσπερος δυσηρεστημένος συγχρόνως καὶ στενοχωρημένος. Ἡ εὐγενεία σου ξέρεις, πῶς θὰ εἶχα καλλίτερα νὰ πνιγῶ χίλιαις φοραίς. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶνε τὸ ἁμάξι σου, ἀφέντη! Ποῦ νὰ πάγῃ ὁ νοῦς μου πῶς ἦσουν μέσα!

— Τί ἔχει νὰ κάμῃ; ἀπήντησεν ὀργίλη ἡ φωνὴ τοῦ προσώπου, ὅπερ ἀπεκάλει *ἀφέντην* ὁ Πρόσπερος. Τί σημαίνει ἂν ἤμουν ἐγὼ ἢ ὁ Σουλτάνος; Πῶς τολμᾷς νὰ παίζῃς μὲ τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων; Τὸ καθῆκόν σου εἶνε νὰ φροντίζῃς, ὥστε τὰ ἄλογα τὰ ὁποῖα ὁδηγεῖς νὰ μὴ φέρουν εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν ἡσύχων καὶ εἰρηνικῶν ἀνθρώπων. Καταλαμβάνεις;

Ὁ Πρόσπερος, ταπεινὸς γενόμενος, ἐξεδήλωσεν ὅλην αὐτοῦ τὴν λύπην, καὶ ὑπεσχέθη νὰ πράξῃ τὸ κατὰ δύναμιν ἵνα μὴ πλέον ἐπαναληφθῇ τὸ αὐτό.

— Πολὺ καλά· ἀλλὰ τί εἴδους ἄλογον ἔχεις αὐτοῦ; ἐξηκολούθησεν ἡ φωνή.

Ἡ δὲ χεὶρ τοῦ λαλοῦντος ἐδείκνυε τὸν συμπληρωματικὸν ἵππον.

— Εἶνε καινούριο ζῶο, ἀφέντη. Μόλις χθὲς ἐμβῆκε εἰς τὸν σταῦλον. Εἶνε ʼλίγο ζωηρό!

— Ζωηρόν; Μὴ χειρότερα! εἶνε τὸ ἀθλιέστερον ζῶον ποῦ εἶδα ποτέ μου· ζῶον λυσσασμένον, ποῦ δὲν ἔπρεπε ποτὲ ὁ αὐθέντης του νὰ τὸ βάλῃ νὰ τραβᾷ χριστιανοὺς ἀνθρώπους. Εἶνε τόρα ἕνα τέταρτον ποῦ τὸ παρατηρῶ. Ἄκουσέ με, Πρόσπερε, ἐνόσῳ ἔχεις ἀκόμη καιρόν, ἀντὶ νὰ τὸ δένῃς, λῦσε το καλλίτερα, καὶ ἄφες το νὰ γυρίσῃ μόνον του εἰς τὸ Σὰν-Ρέμο.

Ἂν ὁ Πρόσπερος ἦτο πεντηκοντούτης καὶ δεδοκιμασμένος πλέον ἡνίοχος, θὰ ἤκουε πιθανῶς τὴν συμβουλήν. Ἀλλ' ὁ Πρόσπερος, ὡς εἴπομεν, ἦτο νέος, θαῤῥαλέος, πλήρης πεποιθήσεως εἰς τὴν ἰσχὺν τῶν βραχιόνων του, καὶ φιλοδοξίαν ἔχων νὰ θεωρῆται ὡς ἡ κραταιοτέρα πυγμὴ καὶ ὁ ἀσφαλέστερος ὀφθαλμὸς μεταξὺ τῶν ἁμαξηλατῶν τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. Ἀποπέμπων ἵππον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, θὰ ὡμολόγει ἁπλῶς ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸν δαμάσῃ, τὴν ὁμολογίαν δὲ ταύτην ἀπηγόρευον εἰς τὸν Πρόσπερον ἡ φιλοτιμία καὶ ἡ φιλοδοξία του. Οἱ ἡνίοχοι ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τὴν φιλοτιμίαν των, ἀπαράλλακτα ὡς οἱ ἡνιοχούμενοι.

Digitized by Google

Ἀπήντησε λοιπὸν ὁ Πρόσπερος μετά τινος αὐταρκείας :

— Μέσα 'ςτὸ δρόμο νὰ τὸ ἀφήσω, ἀφέντη; καὶ ποῦ θὲ ναὕρῃ τὸ 'σπίτι, ποῦ εἶνε ζῶο χθεσινὸ ἀκόμη; Καὶ ὁ ἀφέντης μου ὕστερα, τί θὰ μοῦ κάμῃ! Δὲν εἶνε τίποτε! ἐξηκολούθησεν εὐθυμότερος ὁ Πρόσπερος. Κλωτσοῦσε, βέβαια· πῶς νὰ μὴν κλωτσᾷ μ' αὐτὸ τὸ ξύλο μέσ' 'ς τὰ πόδιά του. Κύτταξε, ἀφέντη, λιγάκι νὰ τοῦ ἀναλύσω τὰ λουριὰ καὶ νὰ τοῦ στερεώσω τὸ ξύλο, καὶ θὰ πηγαίνῃ 'σὰν ἀρνάκι.

— Τὸ κάτω κάτω, σὺ 'ξεύρεις, . . . κάμε ὅ,τι πρέπει, ἐπανέλαβεν ἡ φωνή. Ἔχε ὅμως τὸν νοῦν σου καὶ κύτταξε, ὅταν θὰ μὲ περάσῃς, νὰ μὴ πέσῃς ἐπάνω μου, καὶ μὲ ῥίψῃς εἰς τὴν θάλασσαν.

Αἱ τελευταῖαι αὗται λέξεις ἐλέχθησαν φαιδρῶς, ὁ δὲ ἁμαξηλάτης, ἀποδεχθεὶς μεθ' ἱλαροῦ γέλωτος τὴν γενομένην αὐτῷ σύστασιν, ἐπέδειξε τοὺς λευκούς του ὀδόντας καὶ ἐχαιρέτισε βαθέως καθ' ἣν στιγμὴν ἀνεχώρει τὸ δίτροχον.

Ὁ διάλογος οὗτος, ὃν φυσικῶς δὲν ἐννόησαν οἱ Ἄγγλοι ὁδοιπόροι, διήρκεσε μόλις δύο λεπτά, διότι ἀμφότεροι οἱ συνδιαλεγόμενοι ἐξεφράζοντο ταχέως καὶ κατηγορικῶς.

Ἡ φωνὴ τοῦ ἀοράτου προσώπου εἶχεν ἀξιοσημείωτον εὐκαμψίαν καὶ ἠχηρότητα, ἐπρόφερε δὲ χρωματίζουσα καὶ αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα τοῦ λόγου. Λέγοντες ἀοράτου, ἐννοοῦμεν ὅτι οἱ ὁδοιπόροι τῆς ταχυδρομικῆς ἁμάξης δὲν ἠδύναντο νὰ τὸ ἴδωσι, διότι τὰ δύο ὀχήματα ἵσταντο τὸ ἓν πρὸ τοῦ ἄλλου, καὶ οἱ ὄπισθεν ἱστάμενοι οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθησαν νὰ ἴδωσιν, ἢ τὴν χεῖρα μόνον τοῦ ὑπὸ τὴν κορδύλην τοῦ ἁμαξίου κρυπτομένου προσώπου, ὅτ' ἐξέτεινεν αὐτὴν ἵνα δείξῃ τὸν ἵππον.

Ἅμα ὡς ἀνελύθησαν τὰ λωρία, ἡ μεγάλη ἀγγλικὴ ἅμαξα κατέφθασε πάλιν καὶ ὑπερέβη ταχέως τὸ δημοκρατικὸν ἁμάξιον. Ἀλλ' αὐτὴν τὴν φορὰν ἐτριπόδιζον πλέον συγκρατούμενοι οἱ ἵπποι της, καὶ ὁ Πρόσπερος ἐφρόντισεν ἐγκαίρως ν' ἀναγγείλῃ τὸ πρᾶγμα δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τοῦ λάρυγγος καὶ τῆς μάστιγός του.

Ἀπολειφθέντος ὀπίσω τοῦ ἁμαξίου, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀνέπνευσεν ἐλαφρότερα. Περίεργον ἀληθῶς, ἀλλ' ὁ βαρωνέτος εἶχε συλλάβει προσωπικὴν ὅλως κατὰ τοῦ διτρόχου ἀντιπάθειαν, καὶ ἤλπισεν ὅτι δὲν ἤθελε πλέον τὸ συναντήσει. Ἐλησμόνει ὅμως, ὅτι ὑπάρχει παροιμία καὶ αὐτῶν τῶν σταυροφοριῶν ἀρχαιοτέρα : ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων, ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει. Ὁ δυσάγωγος ἵππος ἐφέρετο καλῶς, τό γε νῦν ἔχον, καὶ ἡ μὶς Δάβεν εἶχεν ἀποκοιμηθῆ βαθέως. Οὕτω δέ, οὐδεμίαν πλέον ἔχων ἀφορμὴν ἀνίας ἢ ἀνησυχίας, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐπανέπεσεν εἰς τὸν πρῶτόν του ῥεμβασμόν, ὅστις μετά τινας στιγμάς, καὶ μ' ὅλην τοῦ Σὶρ Ἰωάννου τὴν ἀντίστασιν, μετεβλήθη εἰς βαθύτατον ὕπνον.

Μετ' ὀλίγον ὅμως ἡ ὁδός, ἥτις ἐπί τινα χρόνον ἦτο ἀνάντης μετεβλήθη εἰς κατήφορον· τὰ λωρία τῶν ἵππων ἅτινα τέως ἦσαν τεταμένα, ἐγένοντο χαλαρὰ καὶ τὸ κατάρατον ἐκεῖνο ξύλον ἤρχισε πάλιν πλῆττον τὰς κνήμας τοῦ δυσαγώγου ἵππου. Δύο τρία λακτίσματα ἀνήγγειλαν ἐφιστάμενον τὸν κίνδυνον, ὅστις ηὔξανεν ὁλονέν, ὅσῳ ηὔξανε καὶ ἡ μανία τοῦ ἵππου. Ὁ Πρόσπερος ἐννόησεν, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου δὲν θὰ ἠδύνατο πλέον νὰ χαλιναγωγήσῃ τοὺς ἵππους καὶ συνέλαβε τὴν ἰδέαν ν' ἀφήσῃ τοὺς χαλινοὺς ἐλευθέρους. Κροταλίσας τὴν γλῶσσάν του καὶ χαλάσας τοὺς χαλινούς, παρώξυνεν εἰς τάχος τοὺς ἵππους του, προσέχων μόνον εἰς τὰς ἀνωμαλίας τῆς ὁδοῦ, καὶ ἀποφεύγων πάντα κλονισμὸν αἰφνίδιον, ὅστις ἠδύνατο ν' ἀποβῇ ὀλέθριος.

Ἦτο ἡ μόνη ἀληθῶς ὑπολειπομένη ἐλπὶς σωτηρίας, καὶ ἡ ἐπιτυχία θὰ ἦτο πλήρης, ἂν ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἐξηγείρετο αἴφνης ἓν λεπτὸν πρὸ τοῦ δέοντος. Ἡ ἀληθὴς τῶν πραγμάτων κατάστασις εἶχεν ἀσκήσει ὀδυνηρὰν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἵππου τοῦ βαρωνέτου. Εἶχε διαρκῶς ὀνειρευθῆ ἀφηνιῶντας ἵππους, καὶ ἀφυπνισθεὶς τεταραγμένος, προέκυψε τῆς θυρίδος καὶ ἐφώνησεν εἰς τὸν ἁμαξηλάτην νὰ σταθῇ.

Ὁ θόρυβος ἀφύπνισε τὴν δεσποινίδα Δάβεν, ἥτις περίφοβος καὶ αὐτὴ ἤρξατο βάλλουσα τρόμου κραυγάς. Αἱ παραγγελίαι αὗται καὶ αἱ κραυγαὶ παρέτρεψαν ἐπὶ στιγμὴν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τὴν προσοχὴν τοῦ δυστυχοῦς Προσπέρου, καὶ τόσον μόνον ἤρκεσε κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμήν. Εἷς τῶν ὀπισθίων τροχῶν διῆλθεν ἐπὶ λίθου, ἡ ἅμαξα ἀνεπήδησεν ὡς ἂν ἤθελε νὰ πετάξῃ, καὶ κλονισθεῖσα ἐπὶ στιγμὴν ἐπὶ τῆς ὀφρύος τῆς ὁδοῦ, ἀνετράπη μετὰ τῶν ἵππων.

Ὅσον φοβερὰ καὶ ἂν ὑπῆρξεν ἡ καταστροφή, ἠδύνατο νὰ γείνῃ ἔτι φοβερωτέρα. Ἡ ὁδὸς ὀλίγους μόνον πόδας ἦτο ὑψηλοτέρα τῆς παραλίας, παχὺ δὲ ἄμμου στρῶμα ἡπλοῦτο εὐτυχῶς ἐκεῖ καὶ κατέστησεν ἧττον ἐπαισθητὴν τὴν πτῶσιν. Εὐτυχῶς ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν εἶχεν ἐξυπνήσει ἐνωρίτερον· ἄλλως τὸ δυστύχημα ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πολὺ σπουδαιοτέρας συνεπείας.

Ἐνῷ ἡ μὶς Χούτσινς, τεταραγμένον ἔχουσα τὸ πνεῦμα καὶ ἀνάστατον τὴν ἐνδυμασίαν της, μετὰ τὴν ἐναέριον αὐτῆς πτῆσιν, ἀνεγείρεται ὅσον δύναται ταχύτερον, καὶ ἐκπλήττεται ὅτι εἶνε σῶα· ἐνῷ ὁ Γιάννης, σοβαρὸς καὶ ἀξιοπρεπὴς ὅσον οὐδέποτε, μ' ὅλην τὴν ἐπὶ τῆς ῥινός του πληγήν, ἐξ ἧς ῥέει ἄφθονον τὸ αἷμα, ἐξάγει μιᾶς τῶν θυρίδων τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ὅστις φαίνεται ἐντελῶς ἀβλαβής· ἐνῷ καὶ οἱ τρεῖς των ἑνοῦντες τὰς προσπαθείας αὐτῶν, ἀγωνίζονται νὰ ἐξαγάγωσι τῆς ἀνατετραμμένης ἁμάξης τὴν λιπόθυμον μὶς Δάβεν· ἐνῷ, ἄπελπις καὶ ἐνεὸς ὁ Πρόσπερος ἀφίνει τοὺς ἵππους του λακτίζοντας καὶ παρακρούοντας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ φαίνεται πεσὼν ἐκ τῶν

Digitized by Google

νεφῶν μᾶλλον ἢ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, τὸ ἄθλιον ἐκεῖνο μικρὸν ἁμάξιον φαίνεται εἰς μικρὰν ἀπόστασιν καταβαῖνον τὸ ὄρος, ταχὺ ὡς καταιγίς. Ἀφηνίασεν ἄραγε καὶ τὸ ἱππάριόν του ἢ μὴ ὁ ὁδηγῶν αὐτὸ ἀνήκει εἰς τὴν σπανίαν ἐκείνην κλάσιν τῶν ἀνθρώπων οὓς μεθύσκει ἡ ἐλπίς, ὅτι δύνανται νὰ παράσχωσι βοήθειαν εἰς κινδυνεύοντας, καὶ καθιστᾷ αὐτοὺς ἀναισθήτους πρὸς οἱονδήποτε προσωπικὸν κίνδυνον;

Τοῦτο μετ' ὀλίγον θὰ ἴδωμεν.

— Εἶνε κανεὶς πληγωμένος; ἐφώνησεν ὁ κύριος τοῦ ἁμαξίου, ἅμα φθὰς εἰς τὸν τόπον τοῦ δυστυχήματος. Ἠμπορῶ νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος; Εἶμαι ἰατρός.

Συγχρόνως δὲ ἐξῆλθε τοῦ ἁμαξίου καὶ προὐχώρησε πρὸς τὸν ὅμιλον, ὅστις ἐκύκλου τὴν μὶς Δάβεν, ἀνὴρ ὑψηλός, μελάγχρους, μαυρογένειος, φέρων πῖλον ὀξὺν καὶ πλατύγυρον,— μορφὴ τέλος, ἣν ἂν ἀπήντα ὁ Σὶρ Ἰωάννης κατ' ἄλλην περίστασιν, ἤθελε παραυτα ἐγείρει τοὺς λύκους τῶν δύω πιστολίων, ἅτινα ἔφερε πάντοτε μαζύ του, ἀφ' ὅτου ὡδοιπόρει διὰ τῆς κλασικῆς τῶν ληστῶν χώρας.

Ὅπως δήποτε ὁ βαρωνέτος, ὅστις οὐδὲ συλλαβὴν ἐννόει τῆς ἰταλικῆς γλώσσης τοῦ ξένου, ἠρκέσθη κατ' ἐκείνην τὴν περίστασιν ἀτενίσας ἐπὶ τὸν νεήλυδα βλέμμα ἐκπλήξεως συνάμα καὶ δυσπιστίας, ὅπερ ἐφαίνετο λέγον: Ποίου εἴδους ὂν εἶνε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος;

Ἥκιστα πτοηθεὶς ἐκ τῆς δεξιώσεως ταύτης, ὁ ξένος παρῆλθε πρὸ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ἐγονυπέτησε πρὸ τῆς νεάνιδος, ἥτις κατέκειτο ἐξηπλωμένη ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, καὶ προσεπάθει νὰ ἐξετάσῃ τὸν σφυγμόν της, ὅτε ὁ Σὶρ Ἰωάννης, μὴ κατανοήσας τὴν πρόθεσίν του ἐπλησίασεν ὁρμητικῶς εἰς αὐτόν, ὡσεὶ θέλων νὰ τὸν διώξῃ ἐγγύθεν τῆς κόρης του.

— Εἶσθε τρελλός; ἀνεφώνησεν ἰταλιστὶ ὁ ξένος. Εἶμαι ἰατρός, σᾶς λέγω, ἐξηκολούθησε λέγων γαλλιστί· καὶ εὐθὺς ἀμέσως, ὡς ἂν ἡ μορφὴ τοῦ βαρωνέτου ἔφερε κατάδηλον τὴν σημαίαν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, προσέθηκεν ἀγγλιστί: **Did you not hear me say that I was a physician ?** (Δὲν ἠκούσατε ὅτι σᾶς εἶπα ὅτι εἶμαι ἰατρός;)

Ὁ ἦχος τῆς μητρικῆς του γλώσσης ἐπήνεγκε τέλος εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ Σὶρ Ἰωάννου καθαρὰν καὶ σαφῆ τῶν πραγμάτων ἀντίληψιν, καὶ ἀμυδρὸν παρηγορίας φῶς ἀνέτειλεν ἐπὶ τὴν καρδίαν του. Διότι τέλος πάντων, ἰατρὸς πρόχειρος ἐν τοιαύτῃ περιστάσει, καὶ ἰατρὸς ὁμιλῶν ἀγγλικὰ — ὅσον ἄλλως καὶ ἂν ἦνε ἀσυμβίβαστον τὸ ἐξωτερικόν του πρὸς τὰς περὶ τοῦ **medical gentleman** ἐρριζωμένας ἰδέας τοῦ Σὶρ Ἰωάννου— εἶνε κάτι τι, καὶ ὁ βαρωνέτος ἀναγκάζεται νὰ τ' ὁμολογήσῃ.

Ὁ ἰατρός, νομίζων φαίνεται ὅτι οἱ λόγοι του δὲν εἶχον ἀνάγκην ἄλλης περαιτέρω ἐξηγήσεως, ἤρχισεν ἐξετάζων τὸν σφυγμὸν τῆς νεάνιδος, ἀφαιρῶν τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς της, καὶ παρατηρῶν αὐτήν. Οὐδεμία ὑπῆρχεν ἐπ' αὐτῆς πληγή, οὐδὲ κἂν μώλωψ. Τὸ στῆθος εὑρίσκετο ἐπίσης ἐν καλῇ καταστάσει, καὶ ἡ ἀναπνοή, καίτοι ἀσθενής, ἦτο τακτική.

— Ἀρκεῖ νὰ μὴ ἐταράχθη ὁ ἐγκέφαλος! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ ἰατρός.

Καθ' ἣν δ' ἀκριβῶς στιγμὴν ἔσειε τὴν κεφαλήν, τοιαῦτα διαλογιζόμενος, οἱ ὀφθαλμοί του συνήντησαν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Σὶρ Δάβεν, καὶ κατεῖδεν εὐθὺς ὅλην τὴν ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας ἐκείνης ἐντετυπωμένην φοβερὰν ἀγωνίαν.

— Μὴν ἀνησυχεῖτε περὶ τῆς θυγατρός σας, εἶπεν ὁ ἰατρός, προλαμβάνων τὴν ἐρώτησιν καὶ μαντεύων εὐθὺς τὸν μεταξὺ τῶν δύο συγγενικὸν δεσμόν. Εἶναι ἁπλῆ λειποθυμία· ἡ κυρία θὰ συνέλθῃ ἀμέσως.

Ἐνῷ δὲ ὡμίλει ἔσυρεν ἐκ τοῦ θυλακίου του μικρὸν χειρουργικὸν ἐγκόλπιον, κ' ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ μεγάλην ψαλίδα.

— Πάρετε, εἶπε, δίδων αὐτὴν εἰς τὰς τρεμούσας χεῖρας τῆς μὶς Χούτσινς, καὶ ξεσφίξατε τὴν κυρίαν σας· ἐγὼ τρέχω εἰς τὴν θάλασσαν νὰ πάρω ὀλίγον νερόν. Κόψατε ὅλα, σᾶς παρακαλῶ, καὶ προσέξατε μόνον νὰ μὴ τὴν κινήσετε.

Μὴ περιμένων δ' ἀπάντησιν, ὁ ἰατρὸς ἀπομακρύνεται, πληροῖ τὸν πῖλον του ὕδατος κ' ἐπανέρχεται αὐθωρεί. Πᾶσά του κίνησις εἶνε ταχεῖα, ἀλλὰ καὶ ἀσφαλής· καίτοι δὲ φαίνεται προδήλως τεταραγμένος, πράττει καὶ λέγει πάντα εὐσταθῶς, ἠρέμα, σπουδάζων, ἄνευ ταραχῆς ἢ βίας.

Ὅτ' ἐπανῆλθε, παρατηρεῖ τοὺς ἵππους συνταρασσομένους χαμαὶ καὶ τὸν Πρόσπερον ἀκίνητον.

— Κόψε τὰ λουριά! κράζει πρὸς αὐτὸν διὰ φωνῆς ἐπιβαλλούσης ὑπακοήν. Κόψε, καὶ γρήγορα! ἀκούεις;

Ἐξακολουθεῖ δὲ νὰ τὸν ἀτενίζῃ, μέχρις οὗ ὁ δυστυχὴς ἡνίοχος, ἐνεὸς ὡς ὁ ἀμήχανος ἀρλεκῖνος τῆς ἰταλικῆς κωμῳδίας, ἀποφασίζει νὰ χώσῃ τὴν χεῖρα του εἰς τὸ θυλάκιον τῆς ἐφεστρίδος του, ἵν' ἀναζητήσῃ τὸ μαχαίριόν του.

Ὁ ἰατρὸς ἐρράντισε διὰ ψυχροῦ ὕδατος τὸ πρόσωπον καὶ τὸν τράχηλον τῆς μὶς Δάβεν, κ' ἐπέθηκε βρεγμένον μανδήλιον ἐπὶ τοῦ μετώπου της, ἐνῷ ἡ μὶς Χούτσινς τῇ ἔδιδεν ἅλατα ν' ἀναπνεύσῃ καὶ ἔτριβε τὰς χεῖράς της δι' ὕδατος τῆς Κολωνίας. Ἀλλὰ μ' ὅλα ταῦτα ἡ νεᾶνις ἔμενεν ἀναίσθητος, καὶ καθίστατο πρόδηλος ἡ ἀνάγκη δραστηριωτέρου φαρμάκου πρὸς ἀνάκλησιν τῶν αἰσθήσεων.

Ὁ ἰατρὸς ἔλαβε καὶ πάλιν τὸ ἐγκόλπιόν του, καὶ πρὸς μεγίστην κατάπληξιν τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἀνεζήτησεν ἐντὸς αὐτῆς νυστήριον.

Εὐτυχῶς τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ μὶς Δάβεν ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

Digitized by Google

— Πατέρα ! εἶπε δι' ἀσθενοῦς φωνῆς.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἔκυψε πρὸς αὐτὴν μετὰ στοργῆς.

— Τί εἶνε παιδί μου ;

— Ὦ ! τὸ πόδι μου ! πῶς μὲ πονεῖ τὸ πόδι μου !

— Ποῖον ; ἠρώτησεν ὁ ἰταλός.

Ἡ νέα ἀγγλὶς προσεῖδε μετά τινος ἐκπλήξεως τὸν νέον, εἶτα δὲ, δεικνύουσα εἰς αὐτὸν τὸν δεξιόν της πόδα,

— Αὐτό ! εἶπε.

Μόλις ἐῤῥέθησαν αἱ λέξεις αὗται καὶ ὁ ἰατρὸς λαβὼν τὴν μεγάλην του ψαλλίδα, ἔκοψεν ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ τὸ κομψὸν ὑπόδημα καὶ τὸ λεπτοφυὲς περικνήμιον, κ' ἐγύμνωσε μικρὸν ἀλαβάστρινον πόδα ὡσεὶ χυμένον διὰ νὰ φορῇ τῆς *Σταχτοπαίπαλης* τὴν εὐμαρίδα ἀλλὰ φοβερὰ παραμεμορφωμένον.

Πλὴν δὲ τούτου ἡ κνήμη εἶχε θραυσθῇ ὀλίγον ὑπεράνω τοῦ ἀστραγάλου. Τὴν ἐπιπλοκὴν ταύτην ἐμάντευσε μᾶλλον ἢ εἶδεν ὁ ἰατρὸς καὶ ταχὺς ὡς ἡ διάνοια ἔῤῥιψεν ἓν κάλυμμα ἐπὶ τοῦ πληγωμένου μέλους, ὥστε νὰ κρύψῃ αὐτὸ ἀπό τε τοῦ πατρὸς καὶ τῆς κόρης, λέγων ἀταράχως.

— Ἁπλοῦν στραγγάλισμα ! ὀδυνηρὸν κάπως, ἀλλ' ὄχι καὶ σπουδαῖον. Μοῦ χρειάζονται ὅσα μανδήλια ἠμπορεῖτε νὰ μοῦ δώσετε· προσέθηκε βλέπων κύκλῳ του.

Χειρόμακτρα παντὸς μεγέθους καὶ πάσης ποιότητος ἐξήχθησαν πάραυτα ἐκ τῶν θυλακίων τῶν παρισταμένων.

— Ἀρκεῖ ! ἀρκεῖ ! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς μειδιῶν πρὸς τὸν ἀπροσδόκητον ἐκεῖνον κατακλυσμόν. Μ' αὐτὰ τόρα θὰ κάμωμεν ἕνα προσωρινὸν ἐπίδεσμον, ὁ ὁποῖος θ' ἀνακουφίσῃ κάπως τὴν κυρίαν.

Καὶ ἤρχισε νὰ περιδένῃ ἐπιμελῶς τὸν ταλαίπωρον μικρὸν πόδα.

— Τόρα, κυρία, εἶπε, πρέπει νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅτι εἶνε σπουδαιότατον νὰ μείνετε ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκίνητος. Εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ σᾶς ἀφήσω πρὸς στιγμὴν, διὰ νὰ ὑπάγω νὰ φέρω ὅ,τι χρειάζεται πρὸς ἐντελῆ ἐπίδεσιν τοῦ ποδός σας. Τοῦτο πρέπει νὰ γείνῃ πρὶν ἀλλάξητε αὐτὴν τὴν θέσιν, ἡ ὁποία τόσον σᾶς στενοχωρεῖ. Μοῦ ὑπόσχεσθε νὰ μὴ κινηθῆτε κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου ;

— Μάλιστα ! ἀπήντησεν ἡ Μὶς Δάβεν, εὐγνωμόνως μειδιῶσα.

Ὁ ἰατρὸς ἠγέρθη ταχὺς κ' ἐκίνησε ν' ἀναχωρήσῃ, ὅτε στρεφόμενος αἴφνης πρὸς τὸν Γιάννην, ὅστις ἵστατο ὄρθιος πλησίον του, κατηφὴς καὶ περίλυπος, κωμικὸς δὲ σχεδὸν ὑπὸ τοὺς μώλωπας τῆς μορφῆς του,

— Δὲν κρατεῖς, τῷ εἶπε, αὐτὴν τὴν ὀμπρέλλαν δι' ὀλίγας στιγμὰς, ὥστε νὰ κάμνῃς σκιὰν εἰς τὴν κυρίαν σου ;

Εἶτα δ' ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, καὶ πηδήσας εἰς τὸ ἁμάξιόν του ἐκίνησεν ἐλαύνων κάλπην τὸ ἐλεεινόν του ἱππάριον.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Οἱ ἰατροί

Εἰσερχόμενοι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἐν Παρισίοις νοσοκομείου τῶν παίδων, βλέπομεν μνημεῖον ἁπλούστατον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναγινώσκομεν τὰ ὀνόματα ἀδελφῆς τοῦ ἐλέους καὶ τεσσάρων νέων ἰατρῶν, ὧν ὁ εἷς εἶναι μόλις εἰκοσαετής. Ὑποκάτω ἐχαράχθη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή·

Ἀπέθανον θύματα τῆς αὐταπαρνήσεως αὐτῶν, περιθάλποντες τὰ νοσοῦντα παιδία.

Δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ἄνευ συγκινήσεως τὴν λακωνικὴν ταύτην ἐπιγραφὴν, τὴν διαιωνίζουσαν τὴν μνήμην τῶν γενναίων ἐκείνων, οἵτινες, τῷ παραγγέλματι τοῦ Ἱπποκράτους ἑπόμενοι, δὲν ἐλησμόνησαν ὅτι ἡ φιλανθρωπία εἶναι ἀναπόσπαστος ἀπὸ τοῦ πρὸς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ἔρωτος.

Ἡ διφθεριτικὴ λαρυγγῖτις (croup), ἥτις τοσαῦτα θύει μεταξὺ τῶν παίδων θύματα, ἔγινε πολλάκις ἀφορμὴ ἡρωϊκῶν πράξεων. Ἡ ἀσθένεια αὕτη χαρακτηρίζεται διὰ τῆς τάσεως ἣν ἔχει εἰς σχηματισμὸν ψευδομεμβρανῶν ἐντὸς τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. Τὸ παιδίον αἰσθάνεται δριμυτάτους πόνους εἰς τὸν λάρυγγα, καὶ προσπαθεῖ ν' ἀφαιρέσῃ διὰ τῆς χειρὸς τὸ κωλύον τὴν ἀναπνοήν του ἐμπόδιον.

Ἰατροί τινες, περὶ οὐδενὸς ποιούμενοι τὸν ἐκ τῆς ἐπιδράσεως θανατηφόρου δηλητηρίου προκύπτοντα κίνδυνον, καὶ ὑπερνικῶντες καὶ τὴν ἀηδίαν, ῥοφῶσι τὰς ἐν τῇ ἄρτι ἀνοιχθείσῃ τραχείᾳ ἀπεσπασμένας ψευδομεμβράνας, καὶ ἐκτίθενται οὕτω εἰς τὸν θάνατον.

Ὁ Ἐῤῥῖκος Blache, βοηθὸς ὢν παρὰ τοῖς νοσοκομείοις τῶν Παρισίων, ἀπέθανε τὴν 1 Αὐγούστου 1853, ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι ἑπτὰ ἐτῶν ἐκ γαγγραινώδους κυνάγχης, ἣν ἔλαβε θέλων νὰ σώσῃ τοιουτοτρόπως παιδίον ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης προσβληθέν.

Ὁ Gilette, ἰατρὸς τοῦ νοσοκομείου τῶν παίδων, ἀπεβίωσε τὴν 13 Ὀκτωβρίου 1866 ἐκ παρομοίων περιστάσεων. Τὴν ἀφήγησιν τῆς αὐταπαρνήσεώς του ἀρυόμεθα ἐκ τοῦ συγκινητικοῦ λόγου, ὃν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ μάρτυρος ἐξεφώνησεν ὁ ἰατρὸς H. Roger, ἄξιος αὐτοῦ συνάδελφος.

«Ἐλεήμων πρὸς τοὺς ἄλλους, ἀνηλεὴς δὲ πρὸς ἑαυτὸν, ἡμέραν καὶ νύκτα, ἄνευ τινὸς ἀναπαύλης, ὁ Gilette ἔτρεχε πανταχοῦ, ὅπου ἐκάλουν αὐτὸν οἱ πάσχοντες· ἡ ἀφοσίωσις αὐτοῦ τὸν ἐθανάτωσεν. Ὁ Gilette προσεκλήθη εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἵνα θεραπεύσῃ παιδίον ἔχον διφθερῖτιδα. Ἐπιλήσμων ἑαυτοῦ, μεταφέρει τὸν μικρὸν ἀσθενῆ εἰς Παρισίους, καὶ ἐκτίθεται εἰς τὸ φοβερὸν τῆς νό-

Digitized by Google

σου μίασμα άναπνέων έπὶ πολλὰς ὥρας τὸν ὑπὸ τοῦ θανατηφόρου δηλητηρίου μεμολυσμένον ἀέρα· ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης προσβληθείς, ᾐσθάνθη ἐλαττουμένας τὰς δυνάμεις του καὶ κλονιζομένην τὴν εὔρωστον κρᾶσιν».

Μετ' οὐ πολὺ ὁ Gilette, μετ' ἀδιαφορίας ἀτενίζων τὸν θάνατον, ἐξέπνευσεν εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ νοσηλεύοντος αὐτὸν φίλου. «Ἀποχαιρετίσας τὴν σύζυγόν του καὶ τὸν υἱόν του, ἀπεμάκρυνεν αὐτούς,ὑποκρύπτων ἃς ὑπέφερεν ὀδύνας, καί, τώρα, ἔγραψε (καθότι φωνὴν δὲν εἶχε πλέον), *εἶμαι ἥσυχος, δύναμαι ν' ἀποθάνω*. Ζήσας βίον ἁγνὸν καὶ χρήσιμον, ἀπέθανε θάνατον γενναῖον καὶ ἀτάραχον.

Ὁ Ἰωάννης Βαπτιστὴς Girard, νέος ἰατρός, ἔπασχε πρό τινων ἡμερῶν, ὅτε τὴν 28 Μαρτίου 1875 ἐξετέλεσε τραχειοτομίαν ἐπὶ παιδὸς προσβληθέντος ὑπὸ διφθερίτιδος. Ὁ Girard ἔλαβε, κατὰ τὴν ἐγχείρισιν, σταγόνας τινὰς αἵματος εἰς τὸν ἕτερον ὀφθαλμόν, καὶ ἐκέντησε τὴν ἀριστεράν του χεῖρα διὰ τοῦ χειρουργικοῦ του ἐργαλείου. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν του, εἶπε πρὸς τὴν σύζυγόν του, ὅτι ἦτο ἄνθρωπος χαμένος, καὶ ὅτι ἤθελε πάθει διφθερίτιδα. Μετά τινας ἡμέρας ὁ Girard δὲν ὑπῆρχε πλέον. Ἀπέθανεν ἄγων τὸ εἰκοστὸν ἕβδομον τῆς ἡλικίας ἔτος, μετὰ φιλοσοφικῆς τῷ ὄντι καρτερίας. Ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ τέλους του, παρετήρει ἐπὶ τῶν κυανωδῶν δακτύλων του τὰς προόδους τῆς ἀσφυξίας, καὶ ἔγραφε μετὰ μεγίστης ἀταραξίας τὰς τελευταίας αὐτοῦ παραγγελίας. Ὁ Girard εἶχε γεννηθῆ ἐν Βολβὶκ τῆς Ὠβέρνης, τῆς πατρίδος τοῦ μεγάλου Πασκάλ.

Τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Βαλλεριάν, δευτεροετὴς βοηθὸς εἴκοσι τριῶν ἐτῶν, ἀπέθανε συνεπείᾳ ἀθρόας εὐφλογίας, ὑπὸ τῆς ὁποίας προσεβλήθη ἐκπληρῶν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἐν τῷ νοσοκομείῳ.

Ἀπειράριθμοι εἶναι οἱ ἄγνωστοι πολλάκις μάρτυρες τῆς πρὸς τὸ καθῆκον ἀφοσιώσεως, οἱ βοηθοί, οἱ τὰς δυνάμεις αὐτῶν καὶ τὴν νεότητα εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν ἀνθρωπίνων δεινῶν ἀφιερώσαντες, οἱ χειρουργοί, οἱ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης εἰς τὸν θάνατον ἐκτεθέντες, οἱ ἰατροί, οἱ εἰς μεταδοτικὰς ὑποκύψαντες νόσους.

Μεταξὺ τῶν τελευταίων ἐκλέγομεν παραδείγματά τινα.

Ὁ Jenin de Montègre ἐγεννήθη ἐν Βελλέϋ τὴν 6 Μαΐου 1779· ἀναδειχθεὶς ἐν Παρισίοις διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς, διεκρίθη ὡς ἰατρὸς πεφωτισμένος καὶ ἔξοχος φυσιολόγος. Τῷ 1818 μετέβη εἰς Σὰν Δομίγγον, ὅπως μελετήσῃ τοὺς ἀληθεῖς χαρακτῆρας τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ, ὅστις ἐμάστιζε τότε τὴν χώραν ἐκείνην. Τυχὼν ἐξαιρέτου ὑποδοχῆς παρὰ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀΐτης, μετέβη εἰς Port-au-Prince, πρωτεύουσαν τῆς νήσου, διαβαίνων δὲ ποταμὸν εἶδεν αἴφνης γυναῖκα πνιγομένην καὶ ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νὰ τὴν σώσῃ. Ὁ ἀτυχὴς ἰατρὸς προσεβλήθη ὑπὸ τοῦ θανατηφόρου πυρετοῦ, ὃν προετίθετο νὰ καταπολεμήσῃ, καὶ ἀπέθανε μετὰ τέσσαρας ἡμέρας, τριάκοντα ὢν μόλις καὶ ἐννέα ἐτῶν.

Ὁ Ἀνδρέας Mazet διωρίσθη μετὰ τεσσάρων ἄλλων ἰατρῶν ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως ὅπως μελετήσῃ τὸν δῃοῦντα τὴν Καταλώνην κίτρινον πυρετόν. Φθάσας εἰς Βαρκελόνην, τὴν 8 Ὀκτωβρίου 1821, προσεβλήθη ὑπὸ τῆς νόσου καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

Ὁ Ἰωάννης Βαπτιστὴς Λαβάλ, γεννηθεὶς ἐν Τολώσῃ τὴν 25 Δεκεμβρίου 1824, ἦτο υἱὸς πτωχοῦ σανδαλοποιοῦ. Καταταχθεὶς ὡς στρατιώτης, ἐπεδόθη κατὰ τὰ διαλείμματα τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὴν μελέτην τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν, διὰ μόνης δὲ τῆς θελήσεως αὐτοῦ καὶ τῆς νοημοσύνης κατώρθωσε νὰ δώσῃ ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις καὶ νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον Val-de-Grâce, ἔπειτα δὲ εἰς τὸν στρατὸν ὡς ἰατρός. Ἐπιστρέφων ἐκ τῆς εἰς Κριμαίαν ἐκστρατείας, μανθάνει ὅτι ἡ πανώλης λυμαίνεται τὴν Ἀνατολήν, καὶ ἀναχωρεῖ ὅπως μελετήσῃ τὴν φθοροποιὰν νόσον, ἐπὶ δέκα δὲ ἔτη περιθάλπει τοὺς λοιμώττοντας, καὶ τρέχει πανταχοῦ, ὅπου ὑπάρχει ἐπιδημία. Ὁ Λαβὰλ ἐπανῆλθε μετὰ ταῦτα εἰς Γαλλίαν.Τῷ 1874, ἀναφανείσης τῆς πανώλους εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Τριπόλεως ἐν Ἀφρικῇ, ἐγκατέλιπε τὰ πάντα ὅπως καταπολεμήσῃ ἐκεῖ τὸν φοβερὸν ἐχθρόν. Ἡ νόσος ὑπερίσχυσε τοῦ ἰατροῦ. Πληροφορηθεὶς ὅτι ἡ πανώλης ἐνέσκηψεν εἰς Μέρδζ, εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Βεγγαζῦ, μετέβη ἐκεῖ καὶ ἐπεδαψίλευσε πᾶσαν περιποίησιν εἰς τοὺς ἐντρόμους κατοίκους. Ὁ γενναῖος χειρουργὸς ἔγινε μετ' ὀλίγον θῦμα τῆς αὐταπαρνήσεως αὐτοῦ· προσβληθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου ἀπέθανε μετ' ἀξιοθαυμάστου καρτερίας.

Ἀναγράφοντες τὰς λαμπρὰς πράξεις, δι' ὧν οἱ χειρουργοὶ διεκρίθησαν πολλάκις ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀναφέρομεν ἐν πρώτοις τὸν περίφημον Desgenettes,γεννηθέντα ἐν Ἀλενσόνῃ τὴν 23 Μαΐου 1762.

Τῷ ὄντι, τὸν Desgenettes δὲν δυνάμεθα νὰ λησμονήσωμεν μεταξὺ τῶν ἡρωϊκῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἐδόξασαν τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην. Χειρουργὸς ὢν τακτικὸς παρὰ τῷ γαλλικῷ στρατῷ τῆς Ἰταλίας, διωρίσθη κατόπιν ὑπὸ τοῦ Βοναπάρτου ἀρχίατρος τοῦ ἐν Ἀνατολῇ στρατοῦ. Κατὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον ἄφιξίν του, ὁ στρατὸς οὗτος ᾐσθάνθη τὰ ἀποτελέσματα τοῦ θερμοτάτου τῆς χώρας ἐκείνης κλίματος, συμπτώματα δὲ πανώλους ἀνεφάνησαν. Σπουδαιότατον ἦτο νὰ διασκεδασθῇ ἐκ παντὸς τρόπου ὁ ἀπειλῶν νὰ καταλάβῃ τὸν στρατὸν πανικὸς φόβος. Ὁ Desgenettes ἀπέδειξεν αὐταπάρνησιν, ἧς σπάνια εὑρίσκομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ παραδείγματα· ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν στρατιωτῶν ἐκέντησεν ἑαυτὸν κατὰ τὸν μηρὸν καὶ κατὰ τὴν μασχάλην, καὶ ἐνεβολιάσθη τὸ πύον

Digitized by Google

λοιμώδους βουβῶνος. Ἡ παράτολμος αὕτη καὶ γενναία πρᾶξις, καθησυχάσασα τοὺς νοσοῦντας, ἔσωσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. «Ἡμέραν τινά, λέγει ὁ δόκτωρ Pariset, ὁ Berthollet ἐξέθεσε πρὸς τὸν Desgenettes τὰς σκέψεις αὐτοῦ περὶ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας τὸ λοιμῶδες μίασμα εἰσδύει εἰς τον ὀργανισμόν. Κατὰ τὸν Berthollet, τὸ σίαλον εἶναι τὸ κύριον αὐτοῦ διοχετευτήριον. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἄνθρωπός τις λοιμώττων, ὃν ἐθεράπευεν ὁ Desgenettes καὶ ὅστις ἔπνεε τὰ λοίσθια, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ λάβῃ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ φαρμάκου, τὸ ὁποῖον τῷ εἶχε διορίσει. Ὁ Desgenettes, οὐδόλως διστάσας, λαμβάνει τὸ ποτήριον τοῦ πάσχοντος πληροῖ αὐτὸ καὶ πίνει. Ἡ πρᾶξις αὕτη ἐνέπνευσεν ἐλπίδας τινὰς εἰς τὸν ἀσθενῆ, ἀλλὰ κατετάραξε τοὺς παρόντας· δεύτερος οὗτος ἐμβολιασμὸς φοβερώτερος τοῦ πρώτου, ὃν ὁ Desgenettes περὶ ὀλιγίστου ἐποιεῖτο».

Τῷ 1805 ὁ μέγας ἰατρὸς ἐστάλη εἰς Ἱσπανίαν ὅπως παρατηρήσῃ τὴν ἐπιδημίαν τὴν μαστίζουσαν τὴν Κάδικα, τὴν Μαλάκαν καὶ τὴν Ἀλικάντην. Μετὰ ταῦτα ἠκολούθησε τὸν γαλλικὸν στρατὸν εἰς Πρωσσίαν, Πολωνίαν καὶ Ἱσπανίαν, καὶ τῷ 1812 εἰς Ῥωσσίαν. Συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κατὰ τὴν ἐκ Ῥωσσίας ὑποχώρησιν, ἐξητήσατο τὴν ἐλευθερίαν του παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, ἐνθυμίζων αὐτῷ ὅτι πολλάκις ἐθεράπευσε τοὺς αἰχμαλωτισθέντας Ῥώσσους στρατιώτας. Αὐτοκρατορικὸν οὐκάζιον ἀπέλυσεν αὐτόν, τιμητικὴ δὲ συνοδία τὸν συνώδευσε μέχρι τῶν γαλλικῶν προφυλακῶν.

Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1830 ὁ βαρῶνος Desgenettes διωρίσθη ἀρχίατρος τῶν απομάχων, ἀπέθανε δὲ ἐν ἡλικίᾳ ἑβδομήκοντα πέντε ἐτῶν.

Ελιζα Σ. Σουτσου

ΑΣΧΗΜΙΑ

Τί εἶνε *ἀσχημία*; Ἰδοὺ ἐρώτησις, εἰς τὴν ὁποίαν εὔκολος βεβαίως δὲν εἶνε ἡ ἀπάντησις. Πᾶς τις ἴσως αἰσθάνεται τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ δὲν εἶνε εὔκολον καὶ νὰ τὸ ὁρίσῃ· τὸ νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἡ ἀσχημία εἶνε τὸ ἐναντίον τῆς ὡραιότητος εἶνε ὡς νὰ μὴ ἔλεγε τίποτε, ἀφοῦ ἡ αὐτὴ πάλιν παρουσιάζεται ἀνάγκη νὰ ὁρισθῇ τὸ μὴ εἰς ὁρισμὸν ὑποκείμενον ἐκεῖνο πρᾶγμα, ἡ *ὡραιότης*. Τῶν χαρακτηριστικῶν τὸ ἀσύμμετρον, ἡ ἔλλειψις ἐκφράσεως, ὁ κακὸς τῶν μελῶν σχηματισμὸς εἶνε βεβαίως συστατικὰ ἀσχημίας παρὰ τοῖς ἀνθρώποις· ἀλλ' ὅμως ὑπάρχουσι πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν εἶνε φρικωδῶς ἄσχημα, χωρὶς νὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ὁρίσῃ τις ποῦ κυρίως ἔγκειται ἡ ἀσχημία των. Διὰ τοῦτο δὲ ἡ ἀσχημία δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ἀπολύτως, ἀλλά, μέχρι τινὸς βαθμοῦ, ὡς πρᾶγμα *κατὰ συνθήκην*. Ἡ εὐσαρκία, ἥτις παρ' ἄλλοις λαοῖς θεωρεῖται ὡς ἀσχημία, ἔχει διὰ τοὺς Ἀνατολίτας ἐξαίρετα θέλγητρα. Ἀνάγκη επομένως νὰ περιορισθῇ τις νὰ καταδείξῃ τὴν ἀσχημίαν εἰς τὰς διαφόρους αὐτῆς ἐκδηλώσεις, διότι ἀδύνατον εἶνε νὰ ὁρισθῇ ἡ οὐσία αὐτῆς. Κατὰ τοῦτο δὲ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε τόσον δύσκολον, διότι τὸ ἄσχημον, τὸ κοινόν, τὸ χυδαῖον εἶνε ὅ,τι συνηθέστερον προσπίπτει εἰς τὰς ὄψεις μας· τὸ ὡραῖον, ἔξω καὶ ἀτελές, εἶνε ἐξαίρεσις, τὸ δὲ τελείως ὡραῖον ὑπάρχει μόνον εἰς τῶν ποιητῶν καὶ τῶν καλλιτεχνῶν τὴν φαντασίαν.

Ὅταν ἀναφέρῃ τις τὰς λέξεις *ἀσχημία*, *ὡραιότης*, εἰς τὴν φαντασίαν παρουσιάζεται ἀμέσως ἡ ἰδέα τῆς ἀσχημίας ἢ τῆς ὡραιότητος τῆς γυναικός. Ἡ γυνὴ ἐπλάσθη τῷόντι ὅπως ἀρέσκῃ, καὶ σκληροτέραν πρὸς αὐτὴν ὕβριν δὲν δύναται νὰ κάμῃ τις παρὰ ἐὰν τὴν εἴπῃ ἄσχημον. Εἰς τὸν δοῦκα τοῦ Roquelaure ἀνήγγειλαν ποτὲ ὅτι δύω κυρίαι τῆς Αὐλῆς ἐλθοῦσαι εἰς ἔριδα ἐπεσώρευσαν φοβερὰς ὕβρεις κατ' ἀλλήλων.—«Μήπως εἶπε καμμία τὴν ἄλλην ἄσχημον; ἠρώτησεν ὁ δούξ.—Ὄχι, ὑψηλότατε.—Τότε ἀναλαμβάνω νὰ τὰς συμφιλιώσω».

Ἀλλὰ ὑπάρχουσι γυναῖκες ἄσχημοι; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην δὲν θὰ ἔσφαλλέ τις ἴσως ἀποκρινόμενος ἀποφατικῶς. Μόνον ἐκείνη ἡ γυνὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄσχημος, ἡ ὁποία δὲν εὑρίσκει νὰ ἀρέσκῃ. Εἰμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἀκριβῶς αἱ ἄσχημοι γυναῖκες εἶνε αἱ γνωρίζουσαι καλλίτερον νὰ ἀρέσκωσι καὶ αἱ ἐμπνέουσαι πολλάκις ἰσχυρότατον ἔρωτα, διότι καταβάλλουσι πρὸς τοῦτο πᾶσαν προσπάθειαν. Ἀλλ' ἡ ὡραία γυνὴ ἀφίνει νὰ τὴν λατρεύωσι, καὶ πολλάκις μὲ τὰς ἰδιοτροπίας της καταβαρύνει καὶ ἀποκρούει καὶ τὸν μᾶλλον διάπυρον καὶ ἀνεκτικὸν λάτρην της. Τοὐναντίον, δὲν ὑπάρχει μέσον, τὸ ὁποῖον γυνὴ ὑπερῆλιξ ἢ ἄσχημος νὰ μὴ μεταχειρίζεται, ὅπως ἐμπνεύσῃ ἔρωτα, καί, τούτου κατορθωθέντος, ὅπως διατηρήσῃ αὐτόν. Ἄλλως δέ, ἀφοῦ πρῶτος ὅρος τῆς ὡραιότητος εἶνε ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου, οὐδεμία μορφή, ὅσον καὶ ἂν εἶνε ἐλαττωματική, δὲν θὰ φανῇ ἄσχημος, ἐὰν ἐκφράζῃ εἴτε νοημοσύνην, εἴτε ἀγαθότητα.

Ἐν Κίνᾳ, ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἐν γένει ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ ἀσχημία τῆς γυναικὸς δὲν ἔχει τόσην σπουδαιότητα ὅσην ἐν Εὐρώπῃ. Εἰς τὰς χώρας ἐκείνας οἱ γάμοι συνάπτονται διὰ τῆς μεσιτείας τρίτων προσώπων, ὁ δὲ ἀνὴρ τότε πρῶτον θὰ ἀνασηκώσῃ τὴν καλύπτραν, ἥτις ἀποκρύπτει τὸ πρόσωπον τῆς μελλούσης συζύγου του, ὅταν ἡ τελετὴ τοῦ γάμου ἔχει τελειώσει πλέον, καὶ ἡ ὑπόθεσις εἶνε ἀνεπανόρθωτος. Ἐὰν ἡ τύχη τὸν ῥίψῃ εἰς γυναῖκα ὑπερμέτρως ἄσχημον, ἀποζημιοῦται διὰ τὴν ἀτυχίαν λαμβάνων καὶ ἄλλην, ἢ χωρίζων αὐτὴν καὶ πληρόνων τὴν προῖκά της, ἐὰν εἶνε ἱκανῶς εὔπορος ὥστε νὰ τὸ πράξῃ. Ἀλλά, πλὴν τούτων, διὰ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἀποζημίωσις, ἣν δὲν πρέπει νὰ παρέλθωμεν. Εἶνε δὲ αὕτη ὅτι οὐδεὶς πλὴν αὐτοῦ θὰ ἴδῃ τὴν γυναῖκά του, ἐπομένως οὐδεὶς θὰ

γνωρίση ὅτι εἶνε ἄσχημος, οὕτω δὲ δὲν ἐγγίζεται τοὐλάχιστον ἡ φιλαυτία του. Διὰ τὰ *γεροντοπαλλήκαρα* ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐπιζητοῦσι νέας καὶ ὡραίας γυναῖκας, παραθέτομεν ἐνταῦθα τὸ ἑπόμενον ἀραβικὸν ἀνέκδοτον, ὅπερ καλῶς θὰ ἔπραττον νὰ μελετήσωσι. Σεΐκης τις, γέρων λευκογένειος καὶ ἄσχημος, ἀπήντησεν ἡμέραν τινὰ καθ' ὁδὸν γυναῖκα, ἥτις, ἂν καὶ καλυπτομένη διὰ μεγάλης καλύπτρας, εἵλκυσε τὴν προσοχήν του διὰ τὸ ὡραῖον παράστημα καὶ τὸ βάδισμά της. — «Ὁποία καὶ ἂν εἶσαι, εἶπεν ἀποτείνων πρὸς αὐτὴν τὸν λόγον ὁ σεΐκης, ἐὰν δὲν εἶσαι ὑπανδρευμένη, σὲ λαμβάνω ἐγὼ ὡς σύζυγον, καὶ σοῦ δίδω ὅσην θέλῃς προῖκα· ἐὰν εἶσαι ὑπανδρευμένη, ὁ Θεὸς νὰ εὐλογῇ τὴν οἰκογένειάν σου καὶ τὸν ἄνδρα σου χάριν σοῦ.—Δὲν εἶμαι ὑπανδρευμένη, ἀπεκρίθη ἡ γυνή· ἀλλὰ εἶμαι ἄσχημος, τὰ μαλλιά μου εἶνε ὅλα λευκά, καὶ στοχάζομαι πῶς ἔτσι δὲν θὰ σοῦ ἀρέσω.—Βέβαια», ἀπεκρίθη ἀδιστάκτως ὁ γέρων σεΐκης. Καὶ τὴν ἀφῆκε, σπεύδων νὰ απομακρυνθῇ. Ὅταν ἀπεμακρύνθη ὀλίγον, ἡ οὕτως ἐγκαταλειφθεῖσα γυνὴ τὸν ἐκάλεσεν ὀπίσω καὶ τοῦ εἶπε μυστικὰ εἰς τὸ οὖς.— «Ἀκόμη δὲν ἔκλεισα τὰ εἴκοσιν ἔτη, τὸ πρόσωπόν μου εἶναι ὡραῖον, καὶ τὰ μαλλιά μου μαῦρα ὡς τοῦ κόρακος τὰ πτερά! Ἀλλὰ ἠθέλησα νὰ σοῦ δείξω ὅτι ἐκεῖνο 'ποῦ δὲν ἀρέσκει εἰς ἐσὲ, οὔτε εἰς ἐμὲ δὲν ἀρέσκει ἐπίσης».

Ἡ ἀσχημία εἰς τὸν ἄνδρα, ἐκτὸς μόνον ἐὰν εἶνε ὅλως διόλου ἔκτακτος, δὲν ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα· ἄλλως δὲ ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου δύναται νὰ μετριάσῃ αὐτὴν κατὰ πολύ. Οὕτως ὑπῆρχεν ἐν Ῥώμῃ προτομή τις τοῦ Αἰσώπου πλαστή, τὴν ὁποίαν παρατηρῶν τις ᾐσθάνετο μεγάλην εὐχαρίστησιν διὰ τὴν λεπτὴν νοημοσύνην τῆς φυσιογνωμίας, ἣν ηὐτύχησε νὰ ἀποτυπώσῃ ὁ καλλιτέχνης. Τοῦτ' αὐτὸ συνέβαινε καὶ εἰς τὸν διάσημον Villemain, τοῦ ὁποίου οἱ πλήρεις νοημοσύνης ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ εὔγλωττον στόμα ἐξηφάνιζον τὴν ἄλλην τοῦ προσώπου ἄκραν ἀσχημίαν. Μεταξὺ τῶν προσώπων, ἅτινα κατήντησαν ἱστορικὰ διὰ τὴν ἀσχημίαν των, ἀξιομνημόνευτος εἶνε ἡ Μαργαρίτα, ἡ κόμησσα τοῦ Τυρόλου, ἧς ἡ ἀποτρόπαιος εἰκὼν ὑπάρχει ἐν τῇ πινακοθήκῃ τῶν Βερσαλλιῶν, ὁ de la Tremouille, ὁ φίλος τῆς κυρίας Σεβινιέ, περὶ οὗ ἡ διάσημος συγγραφεὺς διηγεῖται τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον. Ὁ εὐπατρίδης ἐκεῖνος παρετήρει ποτὲ νέαν γυναῖκα, πρὸς ἣν ἐπεδείκνυεν αἰσθήματα ἐρωτικά, καὶ ἔστρεφε τὰ νῶτα πρὸς ἄλλην, ἥτις ἀνέκραξε· «Χωρὶς ἄλλο ὁ κ. de la Tremouille εἰς ἐμὲ θέλει νὰ ἀρέσῃ!» — Δὲν πρέπει δὲ νὰ παραλείψωμεν καὶ τὸν περίφημον Roquelaure· οὗτος συναντήσας ποτὲ εὐπατρίδην τινὰ ἐπαρχιώτην ἀσχημότατον εἰς τὴν δενδροστοιχίαν τῶν Βερσαλλιῶν, ἐσχετίσθη μετ' αὐτοῦ, τὸν ἐξενάγησε, τὸν συνέδραμεν εἰς τὰς ὑποθέσεις του, τὸν παρουσίασεν εἰς τὸν βασιλέα καὶ ἐπέτυχεν ὑπὲρ αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ἐχρειάζετο· ἐπειδὴ δὲ ὁ ΙΔ' Λουδοβῖκος ἐξέφρασε τὴν ἀπορίαν του ὅτι ἐλάμβανε τόσον κόπον δι' ἄνθρωπον, ὅστις οὔτε συγγενής του ἦτο οὔτε φίλος του· «Ἀ! Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Roquelaure, δὲν εἶνε μικρὰ ἡ ὑποχρέωσις, τὴν ὁποίαν τοῦ χρεωστῶ, ὥστε νὰ μὴ τὸν εὐγνωμονῶ· εἰς τὸν εὐπατρίδην αὐτὸν ὀφείλω τὸ ὅτι δὲν εἶμαι ὁ ἀσχημότερος ἄνθρωπος τοῦ βασιλείου σου». Ὁ διάσημος ἠθικολόγος Vauvenargues παρεμορφώθη τοσοῦτον φρικωδῶς ὑπὸ τῆς εὐλογίας, ὥστε δὲν ἐτόλμησε πλέον νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν κόσμον· εἰς αὐτήν του δὲ τὴν ἀπομόνωσιν ὀφείλονται τὰ περισπούδαστα ἔργα του.

M*

Η ΓΑΛΑΚΤΩΔΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑ

Πολλοὶ ναῦται παρετήρησαν τὸν χρωματισμὸν, οὗ ἕνεκα πολλὰ μέρη τοῦ ὠκεανοῦ ὠνομάσθησαν *γαλακτώδεις θάλασσαι*· ἀλλ' αἱ ἀντιφατικαὶ περὶ τοῦ πράγματος τούτου εἰδήσεις, τὰς ὁποίας μετέδωκαν πρὸς ἀλλήλους, δὲν ἔλαβον καμμίαν ἐπιβεβαίωσιν. Ἀπ' ἐναντίας δὲ κατεπολεμήθησαν ὑπὸ παρατηρήσεων θετικωτέρων, ἃς ἔκαμεν ἐσχάτως τὸ γαλλικὸν θωρηκτὸν *Ἀρμίδα* ἐπιστρέφον ἐξ Ἰαπωνίας, καὶ διερχόμενον τὴν ἐν Ἄδεν *Ἄκραν τῆς Οὐαλλίας*.

Τῇ 10 Φεβρουαρίου 1880, εἰς νύκτα φωτεινὴν ἀλλ' ἀσέληνον, τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ ὁρίζοντος, πρὸς ὃ κατηυθύνετο τὸ πλοῖον, ἐφωτίσθη αἴφνης ὑπὸ λάμψεως ζωηρᾶς, ἥτις ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐπὶ τῆς φυλακῆς ἀξιωματικοῦ. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος ἀπέδωκε κατ' ἀρχὰς τὴν λάμψιν ταύτην εἰς τὰ λαμπρὰ ἄστρα, ἅτινα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐχώρουν πρὸς τὴν δύσιν των, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ λάμψις ὁλονὲν ηὔξανε, μετέβαλε γνώμην καὶ ἀνέμενε ν' ἀνακαλύψῃ δυστυχές τι πλοῖον, γινόμενον παρανάλωμα τοῦ πυρός. Ἀλλὰ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν καὶ ἡ ἰδέα αὕτη ἐξηλείφθη, διότι ἀνεφάνη ἀπέραντος ὀθόνη ἀφροῦ ὑπολεύκου, καλύπτουσα τὰ ὕδατα· ἦτο ἡ γαλακτώδης θάλασσα, καὶ τὸ πλοῖον εἰσῆλθεν εἰς αὐτήν.

Ὁλόκληρος ἡ θάλασσα, ἔχουσα λευκὸν γαλακτῶδες χρῶμα, ἐπίσης λαμπρὸν ὅσον καὶ ὁ συνήθης φωσφορισμὸς, ὃν προκαλεῖ τὸ διασχίζον τὰ ὕδατα πλοῖον, ὁμοιάζει πεδιάδα χιονοσκεπῆ εἰς νύκτα φωτεινήν. Ἡ ἐξ αὐτῆς δὲ λάμψις εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε οὐδὲν ἴχνος πλέον διακρίνεται τοῦ σάλου, τὸ ἄνω ἄκρον τῶν κυματισμῶν συγχέεται πρὸς τὸ κάτω, καὶ ἡ θάλασσα ὅλη φαίνεται λεία καὶ ὁμαλὴ, καθὼς ὅταν ὑπάρχῃ γαλήνη. Ἡ ὑδατίνη αὖλαξ, ἣν προξενεῖ τὸ πλοῖον, καὶ ἥτις διαρκεῖ ἐπὶ 2 καὶ 3 μίλια, ἡ δίνη τοῦ ἕλικος, ἀναῤῥίπτουσα μετὰ βίας τὸ ὕδωρ πρὸς τὰ ὀπίσω, μόλις σχεδιαγραφούμεναι ἐπὶ τῆς ἀσπίλου ἐπιφανείας, ἀποδεικνύουσιν ὅτι τὸ γαλακτῶδες

Digitized by Google

στρῶμα δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλὰ χωρεῖ καὶ πρὸς τὰ κάτω εἰς ἱκανὸν βάθος. Παρευθὺς δὲ τὸ φαινόμενον τονίζεται καὶ δὲν ἀργεῖ νὰ προσλάβῃ ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔντασιν, καὶ ἀπὸ τῆς δευτέρας μέχρι τῆς πέμπτης ὥρας θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι τὸ πλοῖον περιέπεσεν εἰς πέλαγος πάγων, ὅπου συλληφθὲν μένει ἀκίνητον, ἐὰν ἡ ἀδιάκοπος κίνησίς του δὲν διέλυε πάραυτα τὴν ὀπτικὴν ταύτην ἀπάτην. Ἐπῆλθεν ἡ ἡμέρα, καὶ πάντα ταῦτα ἐξηλείφθησαν.

Ἐξετάζων τις μετὰ προσοχῆς τὸ ὕδωρ διασχιζόμενον ὑπὸ τοῦ πλοίου, παρατηρεῖ πλῆθος θαυμάσιον σωματίων φωτεινῶν, συνθλιβομένων πρὸς ἄλληλα, φωτεινοτέρων δὲ καθ' ὃ μέρος προσκρούουσι πρὸς τὴν τρόπιν τοῦ πλοίου. Κάδος πληρωθεὶς ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου ἀνεσύρθη ἐπὶ τοῦ πλοίου, καὶ τὸ ὕδωρ τοῦτο εὑρέθη πλῆρες σωματίων φωσφοριζόντων, ἐχόντων μῆκος ἑνὸς ἕως δύο ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, σπινθηριζόντων δὲ λαμπρῶς, ὁσάκις ἀνεκίνει τις αὐτὰ διὰ τῆς χειρός· ἠριθμήθησαν δ' ἕως τετρακόσια τοιαῦτα σωμάτια ἐν τῷ κάδῳ, χωροῦντι δέκα λίτρας ὕδατος. Ἐὰν δέ τις ἀνασύρας ἐκ τοῦ ὕδατος τὰ σωμάτια ταῦτα ἐξετάσῃ αὐτὰ πρὸς τὸ φῶς λυχνίας, βλέπει ὅτι συνίστανται ἐξ οὐσίας τινὸς πηγματώδους, ἥτις ἀποξηραίνεται ταχέως εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἀφανίζεται ἀφίνουσα σφαιρίδιον σκοτεινὸν ἔχον διάμετρον ἑνὸς χιλιοστομέτρου, ὅπερ μία σταγὼν ἀρκεῖ νὰ ζωογονήσῃ αὖθις, ἐξεγείρουσα συγχρόνως καὶ τὴν φωσφοριστικὴν αὐτοῦ ἰδιότητα. Συντρίβων δ' αὐτὰ ἐντὸς τῆς χειρός, ἀπολαμβάνεις μικράν τινα σειρὰν φωτεινήν, ἐν τῷ ἅμα ἀποσβεννυμένην, καὶ ἄοσμον.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ αἰτία τοῦ φωτεινοῦ φαινομένου, περὶ οὗ πρόκειται, πρέπει ν' ἀναχθῇ εἰς σωροὺς μεγάλους ζωϋφίων φωσφοριζόντων, συντεθλιμμένων πυκνῶς πρὸς ἄλληλα, καὶ παραγόντων φῶς μᾶλλον ἢ ἧττον λαμπρόν, ἀναλόγως τῆς μεγαλητέρας ἢ μικροτέρας αὐτῶν συμπυκνώσεως. Ὅθεν καὶ ἀδιστάκτως δύναται ν' ἀπομακρύνῃ τις πᾶσαν ἄλλην ὑπόθεσιν ὡς πρὸς τὸν φωσφορισμὸν τῆς γαλακτώδους θαλάσσης. Ω.

ΤΟ ΑΔΙΑΒΡΟΧΟΝ ΤΩΝ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ

Ἐφευρέθη ἐσχάτως νέος τρόπος τοῦ καθιστᾶν τὰ ὑφάσματα ἀδιάβροχα, καὶ φαίνεται, ὅτι ὁ τρόπος οὗτος μέλλει νὰ ἀποδειχθῇ κατὰ πάντα ἄριστος. Εἶνε δέ, κατὰ τὸν *Χρόνον*, ἁπλούστατος, καὶ συνίσταται τὸ νὰ διαπερασθῇ τὸ μέλλον νὰ κατασταθῇ ἀδιάβροχον πρᾶγμα διὰ πιεστηρίου περιέχοντος ἰδιαιτέραν τινὰ ὕλην. Τοιουτοτρόπως δὲ ἐντὸς ἑνὸς ἢ δύο λεπτῶν πολλὰ μέτρα μεταξωτοῦ γίνονται ἀδιάβροχα, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἐκ τούτου ἡ ἐλαχίστη μεταβολὴ μήτε εἰς τὴν ὑφὴν μήτε εἰς τὸ χρῶμα τοῦ ὑφάσματος. Ἐξ ἐναντίας μάλιστα καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ὑφάσματος στερεοῦται, καθὼς φαίνεται, ἔτι πλειότερον.

Ὅλα τὰ εἴδη τῶν ἱστῶν δύνανται νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸν τρόπον τοῦτον, ὁ χάρτης, τὰ ψάθινα σκιάδια, τὰ βιβλιοδετικὰ περικαλύμματα τῶν βιβλίων, τὰ δέρματα, κτλ. Ἐκ δύο μεταξωτῶν κυανοχρώμων τὸ ἕτερον ὑπεβλήθη εἰς τὸ πιεστήριον· μεθ' ὃ ἀμφότερα τὰ ὑφάσματα ὑπεβλήθησαν συγχρόνως εἰς ῥεῦμα ὕδατος ἐπί τινα δευτερόλεπτα· καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἀδιαβρόχου μεταξωτοῦ τὸ ὕδωρ διεξέρρευσε χωρὶς νὰ τὸ βρέξῃ, τὸ δὲ μὴ ἀδιάβροχον κατεβράχη ὅλον. Τεμάχιον στυπποχάρτου ὑποβληθὲν εἰς τὸ πιεστήριον κατέστη ἀδιάβροχον ὡς ὁ χάλυψ, ἐν ᾧ ἡ ἀντίστροφος ὄψις τοῦ αὐτοῦ τεμαχίου διέσωσεν ὅλας τὰς ἀποῤῥοφητικὰς ἰδιότητάς του.

Τεμάχιον χάρτου ἐρυθροῦ λεπτότατον ἀπέβη οὕτως ἀδιάβροχον ἐκ τῆς ὑγρασίας, ὡς ἐὰν ἦτο ἀπὸ *καουτσούκ*. Ἀξιοσημείωτον δὲ πλεονέκτημα τῆς νέας ταύτης μεθόδου εἶνε, ὅτι τὰ δι' αὐτῆς παρασκευαζόμενα ἀντικείμενα, ἐν ᾧ γίνονται ὅλως ἀδιάβροχα, διαπερῶνται ὅμως ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἀπαραλλάκτως, ὅπως καὶ πρότερον.

Ἡ μέθοδος αὕτη εἶνε, καθὼς λέγουσιν, ἐφεύρεσις ἀποστράτου τινὸς ἀξιωματικοῦ Ἄγγλου.

*Σ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Τῇ ἀληθείᾳ, ἔλεγέ τις προχθὲς πρὸς τὸν βουλευτὴν Π**, ὅστις θεωρεῖται ὡς ὁ χαμαιλέων τῶν πολιτικῶν κομμάτων, ἡ ἀποστροφή σας πρὸς τὴν σταθερότητα τῶν ἀρχῶν εἶνε κάπως ὑπερβολική. Δὲν ἀρνεῖται κανεὶς ὅτι ὅλων τῶν κομμάτων αἱ ἀρχαὶ εἶναι σεβασταί, ἀλλὰ ....

— Ἐδῶ σὲ σταματῶ, ἀποκρίνεται ὁ Π***, ἀφοῦ ὅλων τῶν κομμάτων αἱ ἀρχαὶ εἶνε σεβασταί, τί κακὸν εἶνε νὰ μεταβαίνῃ τις ἀπὸ τὸ ἕνα εἰς τὸ ἄλλο;

***

Εἷς γραμματοκομιστὴς ἔκαμνε προχθὲς τὸν ἑξῆς ὁρισμόν:

Γυνὴ ὑπανδρευμένη εἶνε γράμμα, τὸ ὁποῖον ἔφθασεν εἰς τὸν πρὸς ὃν διευθύνεται.

Νεᾶνις ἀνύπανδρος εἶνε γράμμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἀπεστάλη ἀκόμη.

Ἡ γεροντοκόρη εἶνε γράμμα, τὸ ὁποῖον ἐλησμονήθη εἰς τὸ ταχυδρομεῖον.

***

Καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ διάσημος Ῥενὰν εἶχε δημοσιεύσει τὸν *Βίον τοῦ Ἰησοῦ*, ἐζήτει νὰ ἐνοικιάσῃ οἴκημά τι.

Τέλος εὑρίσκει ἕν, καὶ δίδει εἰς τὸν θυρωρὸν τὸ ὄνομά του, λέγων ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ τὴν ἐπαύριον.

Ὁ θυρωρός, ὅστις εἰς τοῦτο τὸ μεταξὺ ἔλαβε πληροφορίας περὶ τοῦ προσώπου, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτε τὴν ἐπιοῦσαν ἐπανῆλθε:

— Κύριε, μὲ εἶπαν ὅτι εἶσθε ἄνθρωπος *που*

Digitized by Google

κάμνετε μεγάλον κρότον· ἐμεῖς δὲν ἐνοικιάζομεν δωμάτια εἰς ἀνθρώπους μὲ τέτοια ἐπαγγέλματα.

*
* *

Ἡ Κα Ζ. δεικνύει εἰς τὸν μικρὸν τριετῆ υἱόν της εἰκόνα ὡραίαν παριστάνουσαν τὸν ἅγιον Ἰωάννην.

— Βλέπεις; λέγει, γιατὶ ἦτον πολὺ φρόνιμος ὁ ἅγιος, ὁ Θεὸς τὸν βραβεύει καὶ τὸν κάμνει τόσον ὡραῖον!

— Ὦ! λέγει ὁ μικρὸς ὡς διστάζων, δὲν εἶνε ἀλήθεια αὐτό, μαμά. Ὁ ἅγιος φαίνεται ἔτσι φρόνιμος, γιατί 'ναι κολλημένος· μά, ἂν 'μποροῦσε νὰ κουνηθῇ, θὰ ἔβλεπες!...

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἀποστερηθὲν τῷ 1832, διὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Εὐρώπης, τοῦ πλείστου μέρους τῆς πατρῴας κληρονομίας, καὶ δεσμευθὲν ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας ἐντὸς στενοῦ πνιγηροῦ κλωβοῦ, ἠδικήθη βεβαίως οἰκτρῶς· ἀλλὰ καὶ ἡ Εὐρώπη ἐτιμωρήθη, ἀξιώσασα, παρὰ τὰ διδάγματα τετρακοσίων ἐνιαυτῶν, νὰ συμβιβάσῃ ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὴν συνύπαρξιν τῆς ἐλευθερίας ἥτις, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν ἦναι, ἀποβαίνει παντοδύναμος, μετὰ τῆς καταδυναστείας, ἥτις ὅσῳ καταθλιπτικὴ καὶ ἂν ἦναι, ἀποβαίνει ἀσθενεστάτη. Ἡ Εὐρώπη δὲν παύει ἀμηχανοῦσα περὶ τοῦ πρακτέου· καὶ νῦν μὲν ἐπιχειρεῖ πολέμους καταστρεπτικούς, νῦν δὲ ἀναγκάζεται νὰ καταδαπανᾶται εἰς προπαρασκευὰς οὐδὲν ἧττον ἐπιζημίους τῶν πολέμων. Ἐπείσθη μὲν καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ὅτι τὸ καθεστὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ, διστάζει ὅμως ἔτι περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀναπληρώσεως αὐτοῦ. Ἡ κατοχὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου, ὁ λίθος τοῦ προσκόμματος, εἰς ὃν προσέκοψαν ἄχρι τοῦδε πάντα τὰ περὶ ἀνορθώσεως χριστιανικῆς κυριαρχίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ βουλεύματα. (Παπαρρηγόπουλος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς, ἔχων ἀνάγκην χρημάτων — καὶ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἦτο ὁ πατὴρ — ἔγραψε πρός τινα τραπεζίτην παρακαλῶν αὐτὸν νὰ τὸν δανείσῃ διὰ μερικοὺς μῆνας ποσόν τι.

Ἡ ἐπιστολή, ἥτις ἦτο γεγραμμένη μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ πνεύματος, ἔφθασεν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον της, καὶ ὁ λαβὼν αὐτήν, ἀφ' οὗ τὴν ἀνέγνωσεν, ἔκρινεν ὅτι ὁ γράψας αὐτὴν δὲν εἶνε ἄνθρωπος ἱκανὸς νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του· ἐν μιᾷ λέξει, ἠρνήθη.

Τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ἑσπέρας ὁ τραπεζίτης εἶχε προσκεκλημένους εἰς τὸ γεῦμα. Μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων ἦσαν καί τινες λόγιοι, οἵτινες ἔκαμαν μεταξὺ ἄλλων πολὺν λόγον περὶ αὐτογράφων ἐπιστολῶν, ὧν τινες, προϊόντα καλάμων δοκίμων, ἐπωλήθησαν εἰς μυθώδεις τιμάς.

— Τῇ ἀληθείᾳ; ὑπέλαβεν ἐρωτήσας ὁ τραπεζίτης. Τῷ ὄντι τὰ πράγματα αὐτὰ ἔχουν ἀξίαν, καὶ δύναται νὰ τὰ πωλήσῃ τις;

— Βεβαίως! ἀπεκρίθη εἷς τῶν συνδαιτυμόνων· μία ὡραία ἐπιστολὴ τοῦ Οὐγγώ, τοῦ Λαμαρτίνου, τοῦ Θιέρσου, τῆς κυρίας Σάνδ, δύναται νὰ πωληθῇ μὲ ἴσον βάρος τραπεζικῶν γραμματίων.

— Τί λέγετε περὶ μιᾶς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ; ὑπέλαβεν ὁ οἰκοδεσπότης — αὐτῆς παραδείγματος χάριν;

Καὶ συγχρόνως ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου του ἐπέδειξε τὴν ἐπιστολήν.

— Σᾶς δίδω πέντε χρυσᾶ λουδοβίκεια! ἀπεκρίθη ὁ φιλόμουσος συνδαιτυμών.

— Ἀπεδέχθην τὴν συμφωνίαν! ἐπανέλαβεν ὁ τραπεζίτης.

Καὶ δι' ἑκατὸν φράγκα ἐξεποίησε τὸ ἑσπέρας τὴν ἐπιστολὴν τοῦ μεγάλου συγγραφέως, πρὸς ὃν ἠρνήθη τὴν αἰτηθεῖσαν χάριν τὸ πρωΐ.

Μέχρι τοῦδε εἴδομεν πολλοὺς τρόπους *γνωστοποιήσεων*, τοὺς μὲν τῶν δὲ παραδοξοτέρους. Βεβαίως ὅμως πάντας ὑπερβαίνει κατὰ τὴν πρωτοτυπίαν ἡ ἑπομένη, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθη ἐσχάτως εἷς τῶν πρώτων ἐμπορορραπτῶν τῆς Μασσαλίας.

Οὗτος, ὅπως γνωστοποιήσῃ εἰς τὸ Κοινὸν τὰ προϊόντα τῆς τέχνης του, κατέφυγεν εἰς τὸ ἁπλοῦν μέσον τοῦ νὰ ἐνδύσῃ ἄτομόν τι, ἔχον εὔρυθμον τὸ σῶμα, διὰ μαύρου ἐνδύματος ὅσον ἔνεστι τελείως κατεσκευασμένου, ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ὁποίου, οἱ συναντῶντες τὸ πρόσωπον τοῦτο ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἠδύναντο ν' ἀναγνώσωσιν εἰς γράμματα ὡραῖα κεντημένα τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ καταστήματος:

Μέγα ἐμπορορραπτικὸν κατάστημα
Ὁδὸς «Παραδείσου», *ἀρ.* **19.**
Ὁλόκληρος ἐνδυμασία ἀντὶ **25** *μόνον φράγκ.*

Δὲν εἶνε πρωτότυπος τῳόντι γνωστοποίησις; Φαντάσθητε τώρα ὁπόσον ἀστείας συνεπείας θὰ εἶχεν ἡ γνωστοποίησις αὐτή, ἐὰν ὁ φορῶν τὸ ἔνδυμα μετέβαινε λ. χ. εἰς τὸ θέατρον, καὶ ἐκάθητο ἔμπροσθεν κανενὸς ἄλλου ῥάπτου, ὅστις ἐλθὼν ἐκεῖ ἵνα διασκεδάσῃ, θὰ ἦτο ἠναγκασμένος ὁ ταλαίπωρος νὰ ἀναγινώσκῃ καθ' ὅλον τὸ διάστημα ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ἄλλου τὴν γνωστοποίησιν τοῦ ἀντιζήλου του!

Κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ δόκτορος **Engel** οἱ ἀπὸ τοῦ 1829 μέχρι τοῦ 1879 καθ' ὅλην τὴν γῆν κατασκευασθέντες σιδηρόδρομοι ἔχουσι μῆκος 350,000 χιλιομέτρων· εἰς ὑπηρεσίαν τῶν σιδηροδρόμων τούτων κατεσκευάσθησαν ἀτμάμαξαι μὲν 105,000, ἅμαξαι δι' ἐπιβάτας 210 χιλιάδες καὶ ἅμαξαι φορτηγοὶ 245,000, διὰ τὰ

Digitized by Google

όποία πάντα έδαπανήθησαν έν όλω περί τά 100 δισεκατομμύρια φράγκων.

Τό έπόμενον άρκετά κωμικόν συμβάν εύρίσκομεν έν τινι παρισινή έφημερίδι.

Γέρων τις, όστις πρό έτών άπέθανεν έν Παρισίοις, έκληροδότησεν ύπέρ ένός σκύλλου του, όν ήγάπα πολύ, σημαντικόν ποσόν ΐνα πληρώνεται κατά τριμηνίαν είς γυναίκα άναλαβούσαν νά διατρέφη τόν σκύλλον. Το κληροδότημα θά έτελείωνεν, όταν θ' άπέθνησκεν ό σκύλλος· έως τότε δέ ή γυνή ύπεχρεούτο νά περιποιήται τόν 'Αζώρ καί νά τόν περιφέρη καθ' έκάστην, ώς έκαμνεν ό κύριός του, είς τακτικόν περίπατον. Ούτω δέ καί έγίνετο, ή τούλάχιστον έφαίνετο ότι γίνεται. Άμα έληγεν ή τριμηνία, ή φύλαξ τού σκύλλου μετέβαινε τακτικά είς τόν έκτελεστήν τής διαθήκης τού μακαρίτου, φέρουσα μεθ' έαυτής τόν σκύλλον, καί τό είσόδημα έπληρώνετο τακτικά.

— Πόσων χρονών είνε ό 'Αζώρ; ήρώτησε πολλάκις ό έκτελεστής τής διαθήκης άνοίγων τό ταμείόν του.

— Ώ! όλο γερνά ό καϋμένος, άπεκρίνετο ή γυνή κρατούσα τό ζώον ύπό τήν μασχάλην της μισοσκεπασμένον μέ τό σάλιόν της.

Τωόντι ό 'Αζώρ έγήρασκε, χωρίς έν τούτοις νά φαίνεται ότι ή έπισώρευσις τών έτών ήπείλει σπουδαίως τάς πολυτίμους ήμέρας του, διότι είχε πάντοτε άνοικτούς ζωηροτάτους όφθαλμούς καί έφαίνετο ώς νά έπιστοποίει καί αύτός τόν άριθμόν τών χρυσών ναπολεονείων, τά όποία έμετρούντο χάριν του.

Δέκα έτη παρήλθον ούτω. Ό 'Αζώρ παρουσιάζετο τακτικά κατά τριμηνίαν, φερόμενος άπό τήν κυράν του καί έχων ζωηρώς λάμποντας τούς όφθαλμούς.

— Δέν θ' άποθάνη λοιπόν ποτέ αύτός ό σκύλλος! παρετήρησεν ήμέραν τινά ό έκτελεστής τής διαθήκης, ό όποίος είχεν άρχίσει νά άνυπομονή.

— Ά! τόν περιποιούμαι τόσον καλά, τόν καϋμένον! παρετήρησεν ή γυνή.

— Ποτέ δέν τόν είδα νά περιπατή, ύπέλαβεν ό άλλος, μήπως είνε παράλυτος;

— Μάλιστα, κύριε, παράλυτος ό καϋμένος!

— Έτσι βέβαια πρέπει νάναι, άφού δέν στέκεται ποτέ 'ς τά πόδιά του.

Καί ταύτα λέγων πλησιάζει καί λαβών τόν 'Αζώρ, τόν άποθέτει έπί τού έδάφους.

Φρίκη! ό 'Αζώρ ήτο βαλσαμωμένος! Πρό πέντε χρόνων ή ψυχή του είχεν ύπάγει είς άντάμωσιν τού κυρίου του, καί ή παμπόνηρος γυνή, φοβουμένη τήν λήξιν τού είσοδήματος, έπεριποιείτο μέ μεγάλην έπιμέλειαν αύτό άντί τού σκύλλου...

Καί ό 'Αζώρ είχεν άποθάνει άπό πείναν!

Πρό όλίγου χρόνου άπεβίωσεν έν Παρισίοις φρενοβλαβής έν ήλικία 103 έτών, καλούμενος Ζουμπισσιέ, γνωστός δέ ύπό τήν προσωνυμίαν *'Υάλινος άνθρωπος*· ούτος είχεν είσαχθή είς Βισέτρην τώ 1797, ένθα έμεινε μέχρι τού θανάτου του.

Ό Ζουμπισσιέ δεκαοκταέτης ών έπληγώθη βαρέως τήν κεφαλήν ύπό πτώσεως ύέλου παραθύρου· έκ τής έπελθούσης δέ πληγής, ήτις έπί μακρόν χρόνον έμενεν άθεράπευτος, προσεβλήθη ό έγκέφαλος καί έπήλθε διατάραξις τών φρενών. Κατ' άρχάς κατέστη ήλίθιος, ύστερον όμως ή μανία του έλαβεν έπίτασιν, καί τότε ένέκλεισαν αύτόν είς Βισέτρην. Αύτόθι καθησύχασε μικρόν, άλλ' ό δυστυχής είχε τήν τρομεράν ίδέαν, ήτις δέν έγκατέλιπεν αύτόν μέχρι τού θανάτου του, νά πιστεύση ότι τό σώμά του συνέκειτο έξ ύέλου, καί όπως μή θραυσθή έμενεν άκίνητος καί σιωπηλός. Έν τώ χρονικώ διαστήματι 83 έτών άπαξ μόνον ώμίλησε ζητήσας καπνόν.

Έκ τού ληθάργου τούτου έξήλθε μικρόν κατά τόν τελευταίον πόλεμον, ταραχθείσης τής διανοίας του έκ τού κρότου τών βομβών, αίτινες διερρηγνύοντο έν Παρισίοις. Τότε ήρχισε νά βαδίζη κλονούμενος καί νά προφέρη άσυναρτήτους λέξεις. Έκτοτε έπανέπεσε πάλιν είς τήν πένθιμον σιωπήν καί καταπληκτικήν άκινησίαν, ήτις συνεκίνει καί τούς μάλλον σκληροκαρδίους άνθρώπους βλέποντας αύτόν.

Ό διάσημος στρατάρχης τής Πρωσσίας Βράγγελ ήτο όνομαστός καθ' όλον τόν πρωσσικόν στρατόν διά τάς ίδιοτροπίας του.

Ήμέραν τινά άπαντά άξιωματικόν, φέροντα τούς πτερνιστήρας παρά τόν κανονισμόν.

— Σέ θέτω ύπό κράτησιν έπί είκοσιτέσσαρας ώρας, λέγει πρός αύτόν ό Βράγγελ μέ τό σύνηθες αύτώ οίκείον ύφος.

Ό άξιωματικός, τού όποίου σπουδαίαν ύπόθεσιν έματαίωνεν ή κατά τήν στιγμήν έκείνην φυλάκισις, άποτολμά νά παρατηρήση ότι καί αύτού τού στρατάρχου οί πτερνιστήρες δέν ήσαν καθόλου κατά τόν κανονισμόν.

— Άληθινά! ύπολαμβάνει ό στρατάρχης Διάβολε! Αύτό δέν πρέπει νά μείνη έτσι· οί πάντες πρέπει νά συμμορφόνωνται πρός τόν κανονισμόν.... Λοιπόν, νά κάμης άκόμη καί άλλαις είκοσιτέσσαρες ώραις... άντί έμού.

Εις Αναγνωστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρός έξάλειψιν τών έξ έλαίου ή λίπους κηλίδων έπί τών ένδυμάτων, κοινώς *λεκέδων*, λάβε χολήν βοείαν, διάλυσον έν ύδατι 2 όκάδων, καί κτύπησον τό ύδωρ καλώς διά κοχλιαρίου μέχρι σχηματισμού ίκανού άφρού· είτα δέ διά ψήκτρας τρίψον καλώς τά κηλιδωμένα μέρη καί άπόπλυνον είτα διά καθαρού ύδατος. Ή συνταγή αύτη έφαρμόζεται διά τε τά έξ έριούχου καί διά τά έκ μετάξης ένδύματα.

Κυρία Ξ*

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 273 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 22 Μαρτίου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία I. Ρουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 161.

Β'

Τὸ πανδοχεῖον.

— Αὐτὸς ὁ κύριος εἶνε ἰατρὸς λοιπὸν, πατέρα; ἠρώτησεν ἡ Λουκία,—διότι τοιοῦτον ἦτο τὸ ἁπλοῦν ὄνομα τῆς θυγατρὸς τοῦ ὑπερηφάνου βαρωνέτου.

— Ἔτσι λέγει, τοὐλάχιστον, ἀγαπητή μου, ἀπήντησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

— Τί τυχηρὰ ποῦ ἤμουν! παρετήρησεν ἡ νεᾶνις.

— Πολὺ τυχηρά! ὑπέλαβεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, μολονότι τὸ ἰατρικόν του ἐξωτερικὸν εἶνε μὰ τὴν ἀλήθειαν πολὺ παράδοξον.

— Βέβαια, εἰς τὴν Ἀγγλίαν αὐτὸ θὰ ἔλεγεν ὁ κόσμος, ἀπήντησεν ἡ Λουκία, ἀλλ' εἰς τοὺς ξένους τόπους, ἠξεύρεις, δὲν κυτάζουν πολὺ πολὺ τὸ ἔνδυμα. Ὅπως δήποτε εἶνε καθὼς πρέπει ἄνθρωπος· παρετήρησες τὰ χέρια του, πατέρα; Εἶνε χέρια εὐγενοῦς.

— Ἠμπορεῖ, ἠμπορεῖ! εἶπεν ἐνδοιαστικῶς ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

— Θὰ εἶνε περίεργον νὰ ἦνε Ἄγγλος, πατέρα· Ὁμιλεῖ ὡραῖα ἀγγλικά.

— Ναὶ, ἀλλὰ ἡ προφορά του εἶνε ξένη, ἀπήντησεν ὁ πατήρ.

Ἡ Λουκία ἐσίγησε, καὶ στηρίξασα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρός της, δὲν ἐφάνη διατεθειμένη νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν διάλογον. Ἀφεθεὶς οὕτω μόνος ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἐνθυμήθη αὖθις τὸν ἁμαξηλάτην, καὶ ὅλη του ἡ ὀργή, ἧς εἶχε δεσπόσει πρὸς στιγμὴν ἡ περὶ τῆς θυγατρός του ἀνησυχία του, ἐπανῆλθεν ἔτι σφοδροτέρα, καὶ λόγοι θυμοῦ ἐκμανοῦς διέφυγον τὰ χείλη του. Ἤρχισε νὰ ὑβρίζῃ τὸν ταλαίπωρον νέον εἰς καθαρωτάτην ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ἀρτύων αὐτὴν που καὶ που διὰ λέξεώς τινος δῆθεν ἰταλικῆς.

— Τί χαμένος κατεργάρης! ἐφώνει ὁ Σὶρ Ἰωάννης, δεικνύων τὸν Πρόσπερον, ὅστις ἱστάμενος ἀκίνητος εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν, ἐκράτει μηχανικῶς τοὺς χαλινοὺς τῶν ἵππων του καὶ ἐπλάνα κύκλῳ ἀπαθὲς τὸ βλέμμα, ὡς εἰ οὐδόλως ἀπέβλεπεν αὐτὸν ἡ ἀπὸ πέντε ἤδη λεπτῶν βρυχωμένη κατὰ τῶν ὤτων του καταιγίς.

Ἡ ἀπάθεια ἐκείνη ἐν τούτοις οὔτε ἀδιαφορία ἦτο, οὔτε ἀναισθησία, οὔτε ἀναλγησία· ἦτο τοὐναντίον ἡ ἐκ τῆς ἀπελπισίας κατάπληξις.

Ἀγανακτῶν ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῇ φαινομένῃ ἐκείνῃ ἀπαθείᾳ, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐδήλωσε τέλος, ὅτι, μὴ δυνάμενος νὰ παραμείνῃ μακρότερον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, διὰ νὰ σύρῃ τὸν ἄθλιον ἐνώπιον τοῦ κακουργοδικείου, ἐπὶ ἀποπείρᾳ φόνου ἐκ προμελέτης, ἤθελε γράψει εἰς τὸν σταθμάρχην, νὰ τὸν διώξῃ.—Ὁ ἁμαξηλάτης οὐδόλως ἐταράχθη.—Νὰ τὸν διώξῃ μόνον! Διόλου. Θ' ἀπευθύνετο προσέτι, αὐτὸς ὁ Σὶρ Ἰωάννης Δάβεν εἰς τὸν ἐν Τουρίνῳ πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας, διότι ἀπόφασιν εἶχε νὰ δώσῃ ἓν παράδειγμα χάριν τῶν μελλόντων ἄλλων ὁδοιπόρων.—Ὁ Πρόσπερος ἔμενεν ἀκίνητος, ὡς εἰ ἀπετέλει μέρος τοῦ γείτονος βράχου.—Δὲν θὰ ἠρκεῖτο δὲ καὶ εἰς τοῦτο. Παντάπασι. Δὲν θὰ ἡσύχαζεν, αὐτὸς, ὁ Σὶρ Ἰωάννης Δάβεν, ἂν μὴ ταχέως καὶ προσηκόντως ἀπεδίδετο δικαιοσύνη κατὰ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ἰταλοῦ λῃστοῦ, ἔστω καὶ ἂν ἠναγκάζετο διὰ τοῦτο νὰ προσφύγῃ εἰς αὐτὸν τὸν βασιλέα τῆς Σαρδηνίας.—Ὁ Πρόσπερος, ὁ ἔνοχος Πρόσπερος ἤκουε τὸν ἦχον τῆς ἐξωργισμένης φωνῆς τοῦ βαρωνέτου· ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς ταραχῆς ἐκείνης τῶν λέξεων, οὐδὲν ἄλλο ἐσυλλογίζετο, ἢ τὸ πῶς θὰ ὑπεδέχετο αὐτὸν ὁ σταθμάρχης, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐτάραττεν αὐτὸν ἢ ὁ φόβος μὴ ἔπαθέ τι καίριον ἡ *ὡραία κοκκωνίτσα* la bella signorina.

Ἡ ἔκρηξις αὕτη τῆς ὀργῆς τοῦ ἄγγλου ἐχρησίμευσε τοὐλάχιστον εἰς τοῦτο, ὅτι ἀπησχόλησεν ἐπί τινας στιγμὰς τὴν προσοχήν του καὶ τὸν ἔκαμε νὰ περιμένῃ μετὰ μείζονος ὑπομονῆς τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἰταλοῦ ἰατροῦ.

Ἡ Μὶς Δάβεν ᾐσθάνθη βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην, ὅτε ἐπανῆλθε τὸ μικρὸν δίτροχον ἁμάξιον.

— Τόρα, εἶπε φαιδρῶς ὁ ἰατρὸς, πρέπει νὰ χρησιμεύσωμεν ὅλοι. Ἆ! αὐτὴ ἡ ὀμπρέλλα μὲ στενοχωρεῖ· λαμβάνετε, κύριε, τὴν καλωσύνην, εἶπε στρεφόμενος πρὸς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, νὰ τὴν κρατήσετε ὁ ἴδιος, καὶ νὰ προφυλάξετε τὴν κυρίαν θυγατέρα σας ἀπὸ τὸν ἥλιον; Μὲ συγχωρεῖτε πολὺ, ἀλλὰ θὰ ἦνε καλλίτερον νὰ καθίσετε πλησίον της· ἐκεῖ! πολὺ καλά.

Κ' ἐτοποθέτησε τὸν Σὶρ Ἰωάννην παρὰ τὴν κεφαλὴν τῆς θυγατρός του.

— Σεῖς, ἐξηκολούθησεν ἀποτεινόμενος εἰς τοὺς

Digitized by Google

ὑπηρέτας, καθίσατε εἰς τοὺς πόδας τῆς κυρίας καὶ προσέχετε εἰς ὅ,τι σᾶς εἴπω. Ἐγὼ θὰ σταθῶ ἐδῶ, εἰς τὴν μέσην.

Καὶ γονυπετήσας ἔστρεψε τὰ νῶτα πρὸς τὸν Σὶρ Ἰωάννην καὶ τὴν ἀσθενῆ οὕτως ὥστε νὰ μὴ βλέπωσι τί ἔμελλε νὰ πράξῃ.

— Δὲν θὰ σᾶς κρατήσω πολὺ καὶ δὲν θὰ σᾶς πονέσω, προσέθηκεν, ἐπιστρεφόμενος πρὸς στιγμὴν πρὸς τὴν δεσποινίδα Δάβεν.

Καὶ ταῦτα εἰπών, ἔλυσε τοὺς ἐπιδέσμους καὶ διέταξε τὸν Γιάννην καὶ τὴν μὶς Χούτσιν, νὰ κρατήσωσι τὸν πόδα τῆς Λουκίας.

Ἡ Λουκία διέμεινεν ἐντελῶς ἥσυχος, ἀδρανὴς καὶ πλήρης πεποιθήσεως εἰς τὸν ἰατρόν της, ὡς ἂν ἦτο οὗτος ἰατρὸς αὐτῆς ἐκ νεανικῆς της ἡλικίας. Ἀληθῶς δ' εἰπεῖν πάντες οἱ παριστάμενοι, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἐξαιρουμένου, διετέλουν ὑπὸ τὸ γόητρον τῆς ἁπλότητος καὶ τῆς ἰσχύος, ὅπερ ἀπέπνεεν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος.

Μία ἕλξις . . . εἷς τριγμός . . . εἷς στεναγμὸς ὑπόκωφος . . .

— Ἐτελείωσεν! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρός, ἀποσείων διὰ κινήματος τῆς κεφαλῆς του τοὺς ἀπὸ τοῦ μετώπου του στάζοντας θρόμβους ἱδρῶτος. Τώρα πονεῖτε ὀλιγώτερον; ἠρώτησε κύπτων πρὸς τὴν Λουκίαν.

Ἡ ταλαίπωρος κόρη! ἦτο τόσον τεταραγμένη, ὥστε δύσκολον ἀληθῶς τῇ ἦτο νὰ εἴπῃ πῶς εὑρίσκετο.

Ἀνάγκη παρέστη μετὰ τοῦτο νὰ ἐπιδεθῇ ὁ πούς, ὅπερ ἀπῄτει μεγίστην προσοχὴν καὶ διήρκεσεν ἐπί τινα λεπτά. Δύο μικρὰ πράγματα, ἀγνώστου φύσεως, ἀλλὰ λεπτὰ καὶ ἐπίπεδα, εὑρισκόμενα μεταξὺ τῶν ἐπιδέσμων, οὓς εἶχε κομίσει ὁ ἰατρὸς (τεμάχια σανίδος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τυλιγμένα ἐκ τῶν προτέρων δι' ὑφάσματος, ἵνα μὴ τὰ ἐννοήσωσιν οἱ παριστάμενοι) προσεδέθησαν ἑκατέρωθεν τῆς κνήμης, ὑπεράνω τοῦ ἐπιδέσμου, καὶ ἡ ἐγχείρησις ἐτελείωσεν.

Ἐνῷ δὲ ταῦτα ἐγίνοντο, τέσσαρες ῥωμαλέαι καὶ ἡλιοκαεῖς χωρικαὶ εἶχον φέρει ἁπλοῦν καὶ πρόχειρον φορεῖον, ἐστρωμμένον ἐσωτερικῶς, καὶ ἀνέμενον εἰς μικρὰν ἀπόστασιν.

— Φέρετ' ἐδῶ ἕνα στρῶμα! ἐφώνησε πρὸς αὐτὰς ὁ ἰατρός, καὶ τὰς διέταξε ν' ἀποθέσωσι τὸ ζητηθὲν πλησίον τῆς Μὶς Δάβεν.

Εἶτα δέ, ἐκτυλίξας μίαν σινδόνην, εἶπε πρὸς τὴν ἀσθενῆ του.

— Θὰ περάσωμεν τώρα αὐτὸ τὸ σινδόνι ὑποκάτω σας, καὶ θὰ σᾶς σηκώσωμεν ἔπειτα, διὰ νὰ σᾶς βάλωμεν ἐπάνω εἰς τὸ στρῶμα. Θὰ φέρωμεν ἔπειτα τὸ στρῶμα εἰς τὸ φορεῖον ἥσυχα ἥσυχα, χωρὶς νὰ σᾶς ἐγγίσωμεν διόλου εἰς τὸ πόδι, οὔτε νὰ σᾶς πονέσωμεν. Σᾶς παρακαλῶ μόνον νὰ μείνετε ἀκίνητος, καὶ νὰ μὴ προσπαθήσετε κἂν νὰ μᾶς βοηθήσετε.

— Μοῦ τὸ λέγετε καὶ πάλιν αὐτό. Εἶμαι λοιπὸν ἐπικινδύνως πληγωμένη; ἠρώτησεν ἀνησύχως ἡ νέα κόρη.

— Διόλου, ἀπήντησεν ὁ ἰταλός· μὴ φοβῆσθε, σᾶς παρακαλῶ, ἀπὸ τὰς προφυλάξεις μου.

Καὶ κύπτων πάλιν πρὸς αὐτήν, προσέθηκε ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Ἐννοεῖτε εὐκόλως, πόσας δυσαρέστους συνεπείας δύναται νὰ ἔχῃ ἓν τυχηρὸν συμβάν, χωρὶς διόλου νὰ κινδυνεύσῃ ἡ ζωὴ τοῦ παθόντος. Τοιουτοτρόπως, παραδείγματος χάριν, ἡ θεραπεία τῆς κνήμης σας, διότι κυρίως εἰπεῖν ἡ κνήμη σας ἔπαθεν, εἶνε πρᾶγμα εὔκολον, τὸ ὁποῖον ἐξαρτᾶται πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ὑπομονὴν παρὰ ἀπὸ οἱανδήποτε χειρουργικὴν ἐπιτηδειότητα. Ἀλλὰ τὸ νὰ μείνῃ ὅμως αὐτὴ ἡ κνήμη, ἀφοῦ θεραπευθῇ, ἀπαράλλακτη ὁποία ἦτον πρὶν πάθῃ, οὔτε πλέον κοντὴ οὔτε πλέον μακρὰ — πρὸς τοὺς λόγους τούτους ὠχρίασεν ἡ Λουκία — εἶνε πρᾶγμα πολὺ διάφορον, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ πολὺ μεγάλην προσοχὴν καὶ ὑπομονήν. Βλέπετε τώρα, διατὶ ἐπιθυμῶ τόσον νὰ σᾶς κάμω νὰ ἐννοήσετε τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον θὰ διετρέχετε, ἂν παρακούσετε τὸν ἰατρόν σας, προσέθηκεν ἐνθαρρυντικῶς μειδιῶν. Ἡ ἐλαχίστη ἐκ μέρους σας ἀμέλεια ἢ ἀπερισκεψία δύναται νὰ ματαιώσῃ ὅλην αὐτοῦ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν.

Βλέπων, ἐκ τοῦ βλέμματος ὅπερ τῷ ἀπεκρίθη, ὅτι ἀρκετὰ εἶπεν ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν εὐπείθειαν τῆς ἀσθενοῦς του, ὁ ἰατρὸς ἐπέρασεν ἠρέμα τὴν σινδόνην ὑπὸ τὴν δεσποινίδα Δάβεν, βοηθούμενος ὑπὸ τῆς Χούτσιν· εἶτα δὲ νεύσας πρὸς τὰς τρεῖς γυναῖκας νὰ πλησιάσωσιν, ἔδωκεν εἰς αὐτὰς νὰ κρατῶσιν ἀνὰ ἓν τῶν τεσσάρων ἄκρων, ἔδραξεν αὐτὸς τὸ τέταρτον, καὶ ἡ νεᾶνις ἀρθεῖσα οὕτω ὡς δι' αἰώρας, ἀπετέθη κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῦ παρακειμένου στρώματος καὶ μετηνέχθη κατόπιν εἰς τὸ φορεῖον. Ὁ ἰατρὸς ἐκάλυψεν αὐτὴν διὰ τοῦ σαλίου της, ἐτοποθέτησεν ἓν προσκεφάλαιον ὑπὸ τὴν κεφαλήν της καὶ διέταξε τὴν ἀναχώρησιν. Μόλις ὅμως ἐκίνησεν ἡ συνοδεία, καὶ καλέσας τὰς γυναῖκας αἵτινες ἐκράτουν τὸ φορεῖον, παρήγγειλεν εἰς αὐτὰς νὰ στρέψωσιν οὕτω, ὥστε ἡ πάσχουσα νὰ ἔχῃ ἔμπροσθεν τὴν κεφαλήν της καὶ νὰ δύναται οὕτω νὰ βλέπῃ τὸν πατέρα της, ὅστις ἠκολούθει εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν.

— Θὰ ἦνε εὐχαρίστησις διὰ τὴν κυρίαν, εἶπεν ὁ ἰατρὸς εἰς τὰς τέσσαρας ἰταλίδας, νὰ βλέπῃ τὴν ἀγαπητὴν μορφὴν τοῦ πατρός της, διαρκούσης τῆς ὁδοιπορίας.

Οὐδεὶς βεβαίως ὑπάρχει ὁ μὴ παρατηρήσας πολλάκις καὶ θαυμάσας τὴν ταχεῖαν ἀντίληψιν καὶ τὴν λεπτότητα τῶν πτωχῶν χωρικῶν ἐν γένει, ὁσάκις πρόκειται περίστασις ἐγείρουσα τὴν στοργὴν ἡμῶν καὶ τὴν ἀγάπην. Ἀλλὰ τὰ ἡλιοκαῆ τῆς Ἰταλίας τέκνα ἔχουσιν ἰδίως τὸ αἴσθημα τοῦτο ἀνεπτυγμένον. Τὰ τέσσαρα ἐκεῖνα ζεύ-

Digitized by Google

γη ὀφθαλμῶν ὑγράνθησαν ὑπὸ δακρύων καὶ ἔλαμψαν ὡς ἀδάμαντες, ἐνῷ συνάμα διὰ τῆς ἰδιαζούσης ἐκείνης καὶ τοσοῦτον ἐκφραστικῆς των φωνῆς αἱ τέσσαρες γυναῖκες ἀπέτειναν εἰς τὴν Παναγίαν τὴν εἰθισμένην ἐπίκλησιν.

Ἡ Λουκία ἐνόησεν ἄνευ ἐξηγήσεως τὸν λόγον τῆς διαταχθείσης στροφῆς, καὶ δι' ἐλαφροῦ νεύματος τῆς κεφαλῆς ἢ μᾶλλον τῶν βλεφάρων της, ἐδήλωσε μειδιῶσα εἰς τὸν ἰατρὸν ὅτι τὸν εἶχεν ἐννοήσει. Τὸ βλέμμα δ' ἐκεῖνο καὶ τὸ μειδίαμα ἀντικατωπτρίσθησαν ὡς ἱλαρὸν φέγγος ἐπὶ τὴν μορφὴν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἰατροῦ. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο κατέστησε μεταξὺ τῶν δύω νέων—ὁ ἰατρὸς ἦτο μόλις τριακοντούτης,—συμπαθῆ τινα κοινωνίας δεσμὸν καὶ οὕτως εἰπεῖν ἠλεκτρικόν τι ῥεῦμα.

— Τί λαμπρὰ καρδία! διενοήθη ἡ Λουκία.

— Τί ἀξιαγάπητος καὶ εὐγνώμων καρδία! διενοήθη ὁ ἰατρός.

Εἰς ἑκάτερον αὐτῶν ἐπέλαμψεν οὕτω ὡς ἀστραπὴ ἡ φύσις τοῦ ἑτέρου.

Ὁ ἰταλὸς ἐβάδιζε βραδέως κατόπιν τοῦ φορείου, ὅτε ὁ βαρωνέτος, πλησιάσας αὐτὸν, τῷ εἶπεν ἀπροσδοκήτως:

— Εἶνε πρέπον νομίζω, κύριε, νὰ σᾶς παρουσιασθῶ μόνος μου. Εἶμαι ὁ Σὶρ Ἰωάννης Δάβεν, ἐκ τοῦ Δάβεν-Χὼλ, τῆς κομητείας . . .

Ὁ νέος, περισπασθεὶς οὕτω ἐκ τῶν διαλογισμῶν του, ἀπεκαλύφθη καὶ χαιρετίσας μεθ' ἱκανῆς φιλοφροσύνης, ἀπήντησε:

— Κ' ἐγώ, κύριε, εἶμαι ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, δημοτικὸς ἰατρὸς τῆς Βορδιγέρας.

Ταῦτα δὲ λέγων ἡμιέκλεισεν ἀμυδρῶς τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς εἰ εὐηρέστησεν αὐτὸν ἰδιαζόντως ἡ ἀπάντησίς του.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης συνέπτυξε τὰ χείλη καὶ συνέστειλε τοὺς ῥώθωνάς του, ὡς ἄνθρωπος οὗτινος ἡ ὄσφρησις προσεβλήθη δυσαρέστως· οὕτως ἐμόρφαζε συνήθως ὁ βαρωνέτος, ὁσάκις προσεβάλλετο ἢ δυσηρεστεῖτο.

— Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἐρωτήσω, ἐξηκολούθησεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν μετ' αὐτοῦ διαλεγόμενον διὰ τρόπου τοσοῦτον φιλόφρονος, ὥστε κατεφαίνετο πρόδηλος ἡ δυσαρέσκεια αὐτοῦ (διότι ἴσως τὰ γενόμενα ἐγένοντο χωρὶς τῆς γνώμης του)—μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἐρωτήσω, ποῦ πηγαίνομεν;

— Συγχωρήσατέ με, φίλτατέ μου κύριε. (Αὐθαδέστατε! διελογίσθη ὁ Σὶρ Ἰωάννης). Εἰς τὴν βίαν καὶ τὴν ἀνησυχίαν μου διὰ τὴν κυρίαν θυγατέρα σας ἐλησμόνησα νὰ σᾶς τὸ εἴπω. Πηγαίνομεν εἰς τὸν μικρὸν ἐκεῖνον κόκκινον οἰκίσκον, ὁ ὁποῖος φαίνεται ἐκεῖ κάτω, κρυμμένος μέσα εἰς τὰ δένδρα, ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς δεικνύων διὰ τοῦ δακτύλου γηραιάν τινα διώροφον οἰκίαν, εἶδός τι μᾶλλον παραπήγματος κατηρειπωμένου κατὰ τὸ ἥμισυ, κειμένην ἀριστερᾷ τῆς ὁδοῦ, ἐν μέσῳ περίπου τῆς θέσεως εἰς ἣν εὑρίσκοντο καὶ τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος χλοεροῦ τοπείου. Εἶνε πανδοχεῖον μεμονωμένον, ἐξηκολούθησε, τὸ ὁποῖον διατηροῦν ἄνθρωποι πτωχοὶ μέν, ἀλλὰ καλοὶ καὶ τίμιοι. Δὲν θὰ εὕρετ' ἐκεῖ, σᾶς τὸ λέγω μὲ λύπην μου, πολλὴν ἄνεσιν, ἀλλὰ θὰ εὕρετε ὅμως πᾶσαν δυνατὴν περιποίησιν καὶ προθυμίαν, καὶ —προσέθηκε σοβαρῶς,—τὸ σπουδαιότερον αὐτὴν τὴν στιγμήν, κλίνην διὰ τὴν θυγατέρα σας.

Ἡ ῥὶς καὶ τὰ χείλη τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἀπήντησαν διὰ τῶν μορφασμῶν των, ὅτι ὁ βαρωνέτος θὰ ἔδιδεν εὐχαρίστως ὅλην τὴν περιποίησιν καὶ τὴν προθυμίαν ἀντὶ πλειοτέρας προσωπικῆς ἀνέσεως. Δὲν τὸ εἶπεν ὅμως, καὶ ἀπεκρίθη μόνον:

— Ἄς ἦνε! ὅσον δι' ἄνεσιν, δὲν πειράζει. Ἅμα ἀναπαυθῇ ὀλίγον ἡ κόρη μου, ἐπιστρέφομεν εἰς τὴν Νίκαιαν.

— Δὲν ὁμιλεῖτε σπουδαίως, ὑποθέτω! ἀνέκραξεν ὁ Ἰταλὸς ἱστάμενος αἴφνης ἔκπληκτος.

Καταστέλλων δ' εὐθὺς τὸ ῥεῦμα τοῦ λόγου του, προσέθηκεν ἠρεμώτερον,

— Δὲν θὰ ἦνε δυνατὸν, φοβοῦμαι,— ἢ μᾶλλον εἰπεῖν εἶμαι βέβαιος, νὰ ὁδοιπορήσῃ ἡ μὶς Δάβεν, πρὶν παρέλθουν πολλαί . . .

Καὶ ἐδίστασεν ἐπὶ στιγμήν.

— Ὧραι; ἠρώτησεν ὁ βαρωνέτος.

— Ἡμέραι, ἑβδομάδες ἴσως, ἐπέρανε λέγων ἀταράχως ὁ ἰατρός.

— Ἑβδομάδες; ἐφώνησε διὰ πνιγομένης φωνῆς ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἱστάμενος ἐπίσης. Ἑβδομάδες! ἐπανέλαβε παράφορος ἐξ ἀγανακτήσεως. Ἀδύνατον! ἔχω ὑποχρεώσεις, καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὰς ἀμελήσω. Πρέπει νὰ ἦμαι εἰς τὸ Λονδῖνον ἐντὸς δέκα ἡμερῶν.

— Διὰ τὴν κυρίαν θυγατέρα σας, λυποῦμαι ὅτι σᾶς τὸ λέγω, αὐτὸ εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφορον.

— Ἀδιάφορον. . . ἐντελῶς ἀδιάφορον ὑπεγρύλλισεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης· καὶ διατί, παρακαλῶ;

Ὁ τόνος δι' οὗ ἡ ἐρώτησις αὕτη ἐγένετο ἦτο τοσοῦτον ἀπότομος, ὥστε ὁ ἰατρὸς ἤρχισε νὰ ἐρεθίζηται.

— Διότι, ἀπήντησε ταχέως, ἀφοῦ θέλετε νὰ τὸ μάθετε, τὸ πάθημα τῆς θυγατρός σας δὲν εἶνε...

Ἔμελλε νὰ προσθέσῃ: «ὅ,τι εἶπα κατ' ἀρχὰς» καὶ κύριος οἶδε τί ἄλλο ἀκόμη. Βλέπων ὅμως τὴν ἀνησυχίαν, ἥτις ἀπεικονίσθη ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ δυστυχοῦς πατρὸς, ὁ νέος ἰατρὸς δὲν ἐτόλμησε νὰ περάνῃ τὴν φράσιν του, καὶ προσέθηκε:

— Δὲν εἶνε ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα παραμελοῦνται.

— Ἐννόησα, διενοήθη ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἡσυχάσας ἀμέσως. Βλέπω τί τρέχει. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς θέλει νὰ μὲ τρομάξῃ, διὰ νὰ μοῦ πάρῃ ὅσον ἠμπορέσῃ περισσότερα.

Ἡ σκέψις δὲ αὕτη δὲν ἦτο βεβαίως πρόσφορος εἰς καταπράϋνσιν τῆς ὀργῆς τοῦ βαρωνέτου.

— Καλά, ἐννόησα! εἶπεν ἀνυπομόνως, ἠξεύ-

Digitized by Google

ρω πολὺ καλὰ καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἤξευρει τί πρᾶγμα εἶνε ἓν στραγγάλισμα! Δὲν ἔχετε, πιστεύω, τὴν ἀξίωσιν νὰ μᾶς κρατήσετε ἐπ' ἄπειρον αἰχμαλώτους, δι' ἓν ἁπλοῦν στραγγάλισμα.

— Νὰ σᾶς κρατήσωμεν αἰχμαλώτους! ἀνεφώνησεν ὁ Ἰταλὸς, βιαίως συσπῶν τὰς ὀφρῦς. Κανεὶς δὲν συλλογίζεται νὰ σᾶς κρατήσῃ αἰχμαλώτους, φίλτατέ μου κύριε.

Τὸ δεύτερον αὐτὸ *φίλτατέ μου κύριε*, μετάφρασις ἀθῶα τοῦ ἰταλικοῦ caro signore mio, τύπου φιλοφροσύνης μᾶλλον ἢ οἰκειότητος, ἐπενήργησεν ἐπὶ τὰ τεταμένα ἀριστοκρατικὰ νεῦρα τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ὡς ὁ τριγμὸς τοῦ ῥινίου ἐπὶ τῶν εὐπαθὲς ἐχόντων τὸ νευρικὸν σύστημα.

— Δὲν ἐπέσατε εἰς χεῖρας ἀφρικανῶν πειρατῶν, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἰατρός. Εἶνε πλησίον καὶ ἄλλοι ἰατροὶ, καὶ ἠμπορεῖτε νὰ τοὺς συμβουλευθῆτε. Εἰς τὴν Νίκαιαν εἶνε ἰατροὶ Ἄγγλοι, καὶ ἐρωτήσατέ τους.

— Δὲν ἔχω νὰ ἐρωτήσω κανένα, ἀπήντησε ξηρῶς ὁ βαρωνέτος· δὲν ἔχω ἀνάγκην συμβουλῆς. Ὅτι ἔχω ἀνάγκην, εἶνε ν' ἀναχωρήσω, καὶ θ' ἀναχωρήσω.

— Κάμετε ὅπως ἀγαπᾶτε, ὑπέλαβεν ὁ Ἰταλός. Τὸ κατ' ἐμὲ ἔχω ἓν καθῆκον, καὶ τὸ καθῆκον αὐτὸ θὰ τὸ ἐκπληρώσω. Ἡ Μὶς Δάβεν, σᾶς τὸ διακηρύττω μὲ ὅλην τὴν ἐπισημότητα, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μετακινηθῇ ἀκινδύνως πρὶν παρέλθουν τοὐλάχιστον τεσσαράκοντα ἡμέραι.

Ταῦτα δὲ εἰπὼν ὁ νέος ἰατρὸς, ἐπανέλαβε τὸ βῆμά του, ἀφεὶς τὸν βαρωνέτον μόνον μὲ τὰς ἰδέας του.

— Τεσσαράκοντα ἡμέραι! ἀνέκραξεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, κατάπληκτος καὶ ἀκίνητος, τεσσαράκοντα ἡμέρας νὰ μείνῃ κανεὶς εἰς τὸ ἴδιον μέρος! ἐπανέλαβε καὶ πάλιν σεσηρὼς γελῶν. Ἡ ἀστειότης εἶνε πολὺ ἄνοστη!

Στρέφων δ' ἀποτόμως τὰ νῶτα, κατηυθύνθη πρὸς τὸν Γιάννην, ἱστάμενον ὄρθιον πλησίον τῆς ἀμάξης, καὶ τὸν διέταξε νὰ τὴν ὁδηγήσῃ ἀμέσως εἰς τὸν ἐρυθρὸν οἰκίσκον, ἐξετάζων προηγουμένως ποίας βλάβας εἶχεν ὑποστῆ. Εἶτα δὲ παρηκολούθησε πάλιν τὴν συνοδείαν δύσθυμος καὶ βραδυπατῶν.

Ἡ συνοδεία ἔφθασε μετὰ μικρὸν εἰς τὸ τέρμα.

— Ἰδοὺ ἐφθάσαμεν, εἶπεν ὁ ἰατρὸς πρὸς τὴν μὶς Δάβεν, ὅτε οἱ ὁδοιπόροι, καταλιπόντες τὴν λεωφόρον καὶ κάμψαντες ὁδὸν φέρουσαν πρὸς τὴν θάλασσαν, διέβησαν πρὸς τ' ἀριστερὰ θύραν, ἐφ' ἧς ἐκρέμαντο κλάδοι ἐλάτης, καὶ διῆλθον κῆπον ἐν ᾧ ἠγείρετο κεραμόκτιστος οἰκίσκος.

Τὸ φορεῖον ἀνεσύρθη διὰ κλίμακος ὀρθίας, κατεσκευασμένης ἐξωτερικῶς· εἶτα δὲ διέβησαν οἱ ὁδοιπόροι εὐρεῖαν αἴθουσαν καὶ μετ' αὐτὴν ἄλλην μικροτέραν, καὶ κατέληξαν εἰς δωμάτιον μικρὸν, ὅπου ἡ Λουκία καὶ τὰ στρώματα ἀπετέθησαν ἐπὶ μικρᾶς κλίνης.

Ὁ ἰατρὸς ἀπέπεμψε τὰς τέσσαρας γυναῖκας, καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴν ἀσθενῆ του, ἥτις ἐφαίνετο περίλυπος καὶ ὠχρὰ, τῇ εἶπε:

— Μολονότι ὅλα ἐδῶ εἶνε πολὺ ἁπλᾶ, ἠμπορεῖτε νὰ ἦσθε βεβαία ὅτι ἡ κλίνη καὶ αἱ σινδόναι εἶνε καθαραί. Ἐφρόντισα νὰ τὰ ἴδω πρὶν εἰπῶ νὰ σᾶς μεταφέρουν ἐδῶ.

— Εἶσθε πολὺ καλὸς, εἶπεν ἡ Λουκία δι' ἀσθενοῦς φωνῆς.

— Οἱ γυμνοὶ τοῖχοι καὶ ἡ ἔλλειψις ἐπίπλων σᾶς προξενοῦν ἴσως δυσάρεστον ἐντύπωσιν, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἰατρός. Θὰ φροντίσωμεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ καταστήσωμεν τὸ δωμάτιον κάπως φαιδρότερον. Θέλετε νὰ σᾶς παρουσιάσω τὴν ξενοδόχον σας Ῥόζαν καὶ τὴν κόρην της Σπεράντσαν; Ὡραῖα ὀνόματα, πῶς; προσέθηκε παρατηρῶν μειδίαμα ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς Λουκίας. Καλὸς οἰωνός! Καὶ αἱ δύω των εἶνε πολὺ πρόθυμοι· θὰ τὰς κάμετε εὐτυχεῖς, δεχομένη τὰς περιποιήσεις των.

Ἡ Λουκία ἔνευσεν ἀσθενῶς διὰ τῆς κεφαλῆς πρὸς τὰς δύω γυναῖκας, τὰς ὁποίας, ἱσταμένας παρὰ τὴν θύραν, ἐδείκνυεν ὁ ἰατρός. Ἡ μὲν ἦτο ἤδη γραῖα, ἡ δὲ ὠχρὰ μελανόφθαλμος νεᾶνις· νεύσαντος δὲ τοῦ Ἀντωνίου ἐπλησίασαν ἀμφότεραι καὶ ἠσπάσθησαν τὴν χεῖρα τῆς ὡραίας ξένης, μετὰ σεβασμοῦ συνάμα καὶ ἐνθουσιώδους στοργῆς.

Ἡ λευκόδερμος, γλαυκῶπις καὶ χρυσόκομος ἐκείνη ἀγγλὶς ἐφαίνετο εἰς τὰς δύο ἰταλίδας ἄγγελός τις μᾶλλον ἢ ὅμοιον πρὸς αὐτὰς ὄν.

Ὁ ἰατρὸς, εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς συμπαθείας ἥτις ἐφαίνετο ἤδη ἀναπτυχθεῖσα μεταξὺ τῆς ἀσθενοῦς καὶ τῶν ξενοχόδων της, εἶπεν εἰς τὴν Λουκίαν·

— Πρέπει νὰ σᾶς ἐξηγήσω, πῶς διέθετα διὰ σᾶς τὰ πράγματα ὅσον ἠδυνήθην καλλίτερα. Τὰ τέσσαρα δωμάτια αὐτοῦ τοῦ πατώματος, τὰ μόνα κατάλληλα, σᾶς παραχωροῦνται· αὐτὸ διὰ σᾶς, τὸ πλαγινὸν διὰ τὴν θαλαμηπόλον σας, καὶ τὸ ἐκεῖθεν τῆς μεγάλης αἰθούσης διὰ τὸν πατέρα σας. Ὁ ὑπηρέτης σας θὰ μείνῃ εἰς τὸ ἰσόγειον.

— Πολὺ καλὰ θὰ εἶνε τοιουτοτρόπως, εἶπεν ἡ πτωχὴ Λουκία, προσπαθοῦσα νὰ φανῇ φαιδρά. Ἐλπίζω καὶ ὁ πατήρ μου νὰ εὐχαριστηθῇ.

Ὁ ἰταλὸς δὲν ἐτόλμησε ν' ἀποκριθῇ εἰς τὴν ὑπερβολικὴν ἐκείνην ἐλπίδα· ἀλλὰ τὴν ἠρώτησεν ἂν ᾐσθάνετο ὄρεξιν, καὶ ἂν ἐπεθύμει νὰ φάγῃ τίποτε.

— Ὄχι, σᾶς εὐχαριστῶ, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις, δὲν πεινῶ διόλου.

— Τόσον τὸ καλλίτερον, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός· σᾶς συμβουλεύω, νὰ μὴ φάγετε ἐπὶ τοῦ παρόντος τίποτε στερεόν. Τόρα θὰ σᾶς ἀφήσω, καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ ἠμπορέσετε νὰ κοιμηθῆτε. Ὅπως δήποτε μείνατε ἥσυχος, καὶ μὴ δοκιμάσετε νὰ κινηθῆτε· μὴ τὸ λησμονήσετε. Θὰ σᾶς στείλω ἓν ποτὸν ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖτε νὰ παίρνετε μίαν κουταλιὰν, ὁσάκις διψᾶτε.

Digitized by Google

—Ἀλλὰ θὰ σᾶς ἰδῶ πάλιν γρήγορα; ἠρώτησεν ἡ Λουκία,φοβηθεῖσα κάπως ἐκ τῆς ἰδέας, ὅτι ὁ φίλος της ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ.

— Μετὰ μίαν ἢ δύο ὥρας, ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ ἰατρός· καὶ τότε θὰ ἴδωμεν τί ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν,διὰ νὰ καταστήσωμεν κάπως ἀνετώτερον αὐτὸ τὸ δωμάτιον. Ἐννοῶ ἄνεσιν σχετικὴν πάντοτε. Ὅλα εἶνε σχετικὰ εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, non è vero;

Ἐφαίνετο δὲ, ὅτι στεναγμός τις ἐκρύπτετο ὑπὸ τὸ μειδίαμα, ὅπερ συνώδευσε τὴν ἐρώτησιν ἐκείνην.

— Κόψετε μὲ τὸ ψαλλίδι τὰ ἐνδύματα τῆς κυρίας σας, διὰ νὰ τὴν ἐκδύσετε, εἶπε πρὸς τὴν κυρίαν Χούτσινς ἐξερχόμενος. Εἶνε ἀπαραίτητον νὰ μὴ κινηθῇ διόλου ἡ μὶς Δάβεν· μ' ἐννοεῖτε; ἀπαραίτητον!

Τὴν αὐτὴν δὲ παραγγελίαν ἐπανέλαβεν ἰταλιστὶ πρὸς τὴν Ῥόζαν καὶ τὴν Σπεράντσαν.

Καταλείπων τὸ δωμάτιον, ἀπήντησεν ἐπὶ τῆς φλιᾶς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ὅστις εἶχε μείνει κάτω πρὸς στιγμὴν, ἵνα ἴδῃ ἂν παρηκολούθει ἡ ἄμαξα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἦθος τοῦ βαρωνέτου οὐδόλως ἐδείκνυεν ἐπιθυμίαν συνδιαλέξεως, ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἐξηκολούθησε σιωπηλὸς τὸν δρόμον του. Σκεφθεὶς ὅμως μετὰ μικρὸν, ὅτι ὁ βαρωνέτος θὰ εἶχεν ἴσως νὰ εἴπῃ τι, ἀφοῦ ἔβλεπε τὴν θυγατέρα του, παρέμεινεν ἐπί τινας στιγμὰς ἐν τῇ αἰθούσῃ — ὡς θέλομεν ὀνομάζει τοῦ λοιποῦ τὸ εὐρὺ δωμάτιον τῆς εἰσόδου. Ἀλλ' ὁ ἄγγλος ἐξῆλθε, καὶ ὁδηγούμενος ὑπὸ τῆς Σπεράντσας διῆλθε τὴν αἴθουσαν ἵνα μεταβῇ εἰς τὸ δωμάτιόν του, χωρὶς διόλου νὰ παρατηρήσῃ τὴν παρουσίαν τοῦ ἰατροῦ. Τότε οὗτος, βλέπων ὅτι δὲν ἦτο ἀναγκαῖος, κατέλιπε τὴν οἰκίαν.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, εἰσαχθεὶς εἰς τὸ ὡρισμένον δι' αὐτὸν δωμάτιον, κατέπεσε δύσθυμος ἐπί τινος ἕδρας καὶ περιέφερε κύκλῳ τὰ ὠργισμένα του βλέμματα.

— Χαριτωμένος τόπος ἀληθινὰ, διὰ νὰ μείνῃ κανεὶς τεσσαράκοντα ἡμέρας! ἀνεφώνησεν ἐκμανὴς ὁ βαρωνέτος. Διατί ὄχι καὶ ἓξ μῆνας;

Τὸ δωμάτιον ἐδικαιολόγει ἀληθῶς, ἴσως δὲ καὶ ὑπεραίβενεν ὅ,τι εἶχεν εἰπεῖ ὁ ἰατρὸς περὶ τῆς πενιχρότητος τοῦ πανδοχείου. Τοῖχοι λευκοὶ ἄλλοτε καὶ ὑπὸ τοῦ χρόνου κιτρινισθέντες, ὧν οὐδ' εἰκὼν καμμία οὐδὲ κατόπτρου τεμάχιον διέκοπτε τὴν κατηφῆ μονοτονίαν, παράθυρον γυμνὸν, τράπεζα γηραιὰ ἐκ λευκοῦ ξύλου, δύο πενιχρὰ καθίσματα ἐκ πλεκτοῦ καλάμου, ἐπίμηκες κιβώτιον, σχῆμα ἔχον φερέτρου καὶ ἀποτεθειμένον ἐγγὺς κλίνης χωρὶς παραπετασμάτων, πάντα ταῦτα καθίστων τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο ὅμοιον πρὸς κελλίον ἀναχωρητοῦ μᾶλλον ἢ πρὸς κοιτῶνα βαρωνέτου.

— Πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν τρύπαν, ἐγρύλλιζεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, διασκελίζων ἐν ἀγανακτήσει τὸ δωμάτιον.

Κρότος βημάτων ἐγγιζόντων τὸν ἐσταμάτησεν. Ὁ Γιάννης ἤρχετο, καθ' ἃς εἶχε λάβει διαταγὰς, νὰ ἀναφέρῃ περὶ τῶν βλαβῶν, ἃς εἶχεν ὑποστῇ τὸ ἁμάξιον· ἔφερε δὲ καλὰς εἰδήσεις. Ἐκτὸς τῶν ὑέλων, αἵτινες εἶχον θραυσθῇ, καὶ ἀμυχῶν τινων ἐπὶ τῶν φατνωμάτων, οὐδὲν ἄλλο εἶχε πάθει ἡ ἄμαξα, δυνάμενον νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰς Νίκαιαν μετάβασιν.

— Πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης· φρόντισε νὰ βάλουν καινούργια γυαλιὰ ἀμέσως.

Δυστυχῶς τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀδύνατον. Ὁ Γιάννης εἶχε ζητήσει περὶ τούτου πληροφορίας, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο, ὅτι ὕελοι τοιούτου μεγέθους δὲν εὑρίσκοντο εἰς τὴν πλησιόχωρον πόλιν. Τοῦτο ἀκούσας ὁ Σὶρ Ἰωάννης διεῤῥάγη εἰς φοβερὰ ἐπιφωνήματα καὶ διεκήρυξε μετὰ πάσης δριμύτητος, ὅτι ἄπορον ἀληθῶς θὰ ἦτο, ἂν εἶχεν ἄλλως τὸ πρᾶγμα. Ὁ δὲ Γιάννης ἐξηκολούθησεν ἐξηγῶν, ὅτι δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ φέρῃ τὴν ἄμαξαν ἐγγὺς τῆς οἰκίας, διότι ἡ θύρα τοῦ κήπου ἦτο λίαν στενὴ, καὶ ἡ ἄμαξα δὲν ἐχώρει νὰ περάσῃ, δὲν ὑπῆρχε δὲ καὶ ἁμαξοστάσιον. Τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ;

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἐβάδισεν εὐθὺ πρὸς τὴν θύραν τοῦ κήπου, καὶ ἀφοῦ συντόμως ἐξήτασε τὸν τόπον, ἔῤῥιψεν ἓν βλέμμα πρὸς τὴν ἄμαξαν, ἕτερον πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἐδίστασεν ἐπί τινας στιγμὰς, καὶ διέταξεν ἐπὶ τέλους τὸν Γιάννην, νὰ σύρῃ ὀλίγον τὸ ὄχημα ἐπὶ τὸ χεῖλος τῆς ὁδοῦ, ὅπου ἠδύνατο νὰ μείνῃ τὴν νύκτα, *ἂν τοῦτο καθίστατο ἀναγκαῖον.*

— Διότι, προσέθηκε στενάζων ὁ Σὶρ Ἰωάννης, αἱ νύκτες εἶνε ἀκόμη δροσεραὶ, καὶ ἂν δὲν κατορθώσωμεν νὰ φύγωμεν μετὰ μίαν ἢ δύο ὥρας, πρᾶγμα ἀμφίβολον,τὰ κατηραμένα αὐτὰ γυαλιὰ θὰ μᾶς ἀναγκάσουν νὰ διανυκτερεύσωμεν ἐδῶ. Αὔριον ὅμως, ἐξηκολούθησεν ἀποφασιστικῶς ὁ βαρωνέτος,αὔριον, μὲ γυαλιὰ ἢ χωρὶς γυαλιὰ, ἀναχωροῦμεν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, αὐθέντα, παρετήρησεν ὁ Γιάννης διστάζων· νομίζετε καλὸν ν' ἀφήσωμεν τὴν ἄμαξαν καὶ τὰ πράγματα ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὸν δρόμον;

— Ὄχι βέβαια, ἀπήντησεν ὁ αὐθέντης. Στάσου νὰ ἴδοῦμεν! ἂν ἀναγκασθοῦμεν νὰ μείνωμεν ἐδῶ, τὸ καλλίτερον θὰ ἦνε νὰ φυλάξῃς μόνος σου τὴν ἄμαξαν μ' ἓν ζευγάρι *πιστόλια!*

Τακτοποιήσας οὕτω τὰ πράγματα, — ἀμφιβάλλομεν, ἂν πρὸς μεγάλην τοῦ Γιάννη εὐχαρίστησιν, — ὁ βαρωνέτος ἀνέβη πάλιν τὴν λιθίνην κλίμακα, ἥτις ἔφερεν εἰς τὸν δεύτερον ὄροφον, ὅπου εἶχε στηθῇ τὸ κατάλυμά του, καὶ κατηυθύνθη πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς Λουκίας. Ἀπήντησεν ὅμως ἐν τῷ μέσῳ τὴν Μὶς Χούτσινς, ἥτις ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι ἡ κυρία της ᾐσθάνετο ἑαυτὴν λίαν καταβεβλημένην καὶ ὅτι εἶχε κλείσει τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἵνα κοιμηθῇ. Δυσαρεστηθεὶς ἐκ τοῦ ἀγγέλματος τούτου, ὅπερ ἐπεκύρου τοὺς φόβους

Digitized by Google

του, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του. Μόλις ὅμως διέμεινεν ἐν αὐτῷ τέταρτον τῆς ὥρας, καὶ καταβὰς πάλιν περιεπάτησεν ἄνω κάτω ἐνώπιον τῆς οἰκίας, προβαίνων ἐνίοτε μέχρι τῆς ἔξω θύρας καὶ προσβλέπων τὴν ἄμαξάν του περίλυπος. Ἀποπειραθεὶς δὲ καὶ δεύτερον νὰ ἴδῃ τὴν θυγατέρα του καὶ ἀποτυχὼν δι' ὃν λόγον ἀπέτυχε καὶ τὸ πρῶτον, ὁ δυστυχὴς βαρωνέτος περιῆλθε πολλάκις τὴν μεγάλην αἴθουσαν καὶ εἰσῆλθε τέλος εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπου, ῥιφθεὶς ἐπί τινος ἕδρας, ἀνεφώνησε βλέπων τὸ ὡρολόγιόν του·

— Πόσον ἀργὰ περνᾷ ἡ ὥρα εἰς τὸν κατηραμένον αὐτὸν τόπον!

Ὁ χρόνος ἐντούτοις εἶχε παρέλθει, ἀλλὰ παρελθὼν ἐπηύξησε μόνον τὸ ἱκανὸν ἤδη βάρος ἀθυμίας καὶ ἀνίας, ὅπερ ἐβάρυνεν ἐπὶ τοῦ ἀτυχοῦς εὐπατρίδου. Ἀδυναμία, φεῦ! τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ αὐτῆς ἔτι τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου βαρωνέτου τῆς Ἀγγλίας! Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐπείνα, ἐπείνα φοβερά, καὶ ἐντρέπετο, ἠγανάκτει ὅτι ἐπείνα. Ποία σκληρὰ ἀνάγκη, καὶ ἀνάγκη ἐπιτεινομένη ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, νὰ ζητήσῃ νὰ φάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν *ἐκείνην*! νὰ καθίσῃ εἰς τὴν τράπεζαν ὑπὸ τὴν στέγην *ἐκείνην*! Θὰ ὡμολόγει ἑαυτὸν ἡττημένον, καὶ πᾶσα τῆς θέσεώς του ἡ ἡρωϊκὴ ἔποψις ἐξηφανίζετο! Φαντάσθητε τὸν Ἀττίλιον Ῥήγουλον ἐπανερχόμενον εἰς Καρχηδόνα καὶ ζητοῦντα ἀμέσως ἓν .... *μπιφτέκ*! Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ᾐσθάνετο πάντα ταῦτα· ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐπάλαισε γενναίως ἐπί τινα χρόνον· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ Σὶρ Ἰωάννης παρεδόθη· Ἐξέτεινεν ἐμφύτως τὴν χεῖρα πρὸς τὸν θώμιγκα κώδωνος ἰδανικοῦ — οὗτινος οὐδὲ σκιὰ ὑπῆρχεν ἐν τῷ δωματίῳ — καὶ πρὸς μεγίστην αὐτοῦ ταπείνωσιν ἠναγκάσθη τέλος νὰ ἐξέλθῃ ἐπὶ τῆς κλίμακος καὶ νὰ καλέσῃ τὸν ὑπηρέτην του.

— Γιάννη, εἶπεν ὁ βαρωνέτος διὰ φωνῆς ἐκλειπούσης, πήγαινε νὰ ἰδῇς τί ἔχει εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἄν, ἐννοεῖται, ὑπάρχει μαγειρεῖον εἰς αὐτὴν τὴν ... οἰκίαν. Ὅπως δήποτε, κύτταξε ἂν ἠμπορεῖ νὰ εὑρεθῇ τίποτε φαγώσιμον.

Γενομένης ἅπαξ τῆς θυσίας, ὁ Σὶρ Ἰωάννης μετέβη νὰ ἴδῃ τὴν θυγατέρα του. Ταλαίπωρος Λουκία! Αὐτὴ ἀληθῶς εἶχεν ἡρωϊσμόν, διότι ἐπόνει φοβερά.

— Ποῦ κόρη μου; ἠρώτησεν ὁ βαρωνέτος.

— Παντοῦ, πατέρα! Αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτόν μου ἐλεεινόν! Εἰς τὸ πόδι μου ἰδίως ἔχω ἕνα παράδοξον αἴσθημα· μοῦ φαίνεται ὡς νὰ ἦτο κανὲν βουνὸν ἀπὸ φελλόν.

— Ἀλλά, κόρη μου, ἐννοεῖται ὅτι αὐτὸ εἶνε τῆς φαντασίας σου. Προσπάθησε νὰ κοιμηθῇς.

— Ἐπροσπάθησα, καλέ μου πατέρα, καὶ δὲν ἠμπόρεσα.

Πτωχὴ κόρη! Ἦτο κατάκοπος καὶ συντετριμμένη, καὶ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν, ἵνα τὴν παρηγορήσῃ, καὶ ἀποτρέπων τοὺς ἐπὶ τῶν φλεγουσῶν παρειῶν της ἐκλελυμένους βοστρύχους, τῇ ὑπεσχέθη ὅτι τὴν ἐπαύριον θὰ ἦτο εἰς Νίκαιαν, ὅπου θὰ εὕρισκε πᾶσαν ἄνεσιν, ἂν ἦτο ἀνάγκη νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ. Ἀλλ' οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ πατρὸς δὲν παρήγαγον τὸ προσδοκώμενον παρ' αὐτοῦ ἀποτέλεσμα. Ἡ Λουκία δὲν ᾐσθάνετο τὴν δύναμιν νὰ μεταβῇ τὴν ἐπαύριον εἰς Νίκαιαν, καὶ πολὺ ὀλίγον ἐσυλλογίζετο τὰ εὐπρεπῆ δωμάτια, ἅτινα ὁ ταχυδρόμος των θ' ἀνεκάλυπτε ἀναμφιβόλως, ὡς ἐβεβαίου ὁ Σὶρ Ἰωάννης—εἰς πόλιν συχναζομένην ὑπὸ τόσων Ἄγγλων.

— Ἐκεῖ θὰ ἔχωμεν ἄγγλους ἰατροὺς πρώτης τάξεως, κόρη μου, προσέθηκε συμπεραίνων ὁ βαρωνέτος.

— Ὅσον δι' αὐτό, εἶπεν ἡ Λουκία, εἶμ' ἐντελῶς εὐχαριστημένη ἀπὸ τὸν ἰταλὸν αὐτὸν ἰατρόν. Εἶνε πολὺ προσηνὴς καὶ προσεκτικώτερος ἀφ' ὅσους ἰατροὺς εἶχα, καὶ εἶχα πολλούς, καθὼς ἠξεύρεις, πατέρα.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐμόρφασεν ὡς συνήθως καὶ οὐδὲν ἀπεκρίθη.

— Δὲν εἶνε ἡ γνώμη σου, πατέρα; ἠρώτησεν ἡ Λουκία, ἐπιμένουσα ὡς χαδευμένον παιδίον.

— Δὲν ἠξεύρω, μὰ τὴν ἀλήθειαν, Λουκία, τί νὰ σοῦ εἰπῶ. Εἶδα τόσον ὀλίγον αὐτὸν τὸν κύριον... κ' ἔπειτα δὲν μ' ἀρέσει ν' ἀγαπῶ τόσον γρήγορα τοὺς ἀνθρώπους.

Ἐπηκολούθησε δὲ σιγή, διότι ἡ χαρίεσσα Λουκία δὲν ἠρέσκετο νὰ τῇ ἀπαντῶσι τοιουτοτρόπως.

Μετὰ ἡμίσειαν περίπου ὥραν μικρὸν κτύπημα ἠκούσθη ἐπὶ τῆς ἀνοικτῆς θύρας, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Γιάννη ἀνήγγειλεν ἐπισήμως ὅτι τὸ γεῦμα ἦτο παρατεθειμένον.

— Πρέπει νὰ δοκιμάσῃς νὰ φάγῃς κάτι, εἶπεν ὁ πατήρ, ἐγειρόμενος. Θὰ σοῦ στείλω ὀλίγον πουλὶ ἢ κανέν' αὐγόν. Θὰ εὑρίσκονται, ὑποθέτω, ἐδῶ τοιαῦτα πράγματα. Θὰ σ' ὠφελήσῃ αὐτὸ καὶ θὰ σὲ δυναμώσῃ κάπως.

— Ὄχι, πατέρα, εἶπεν ἡ Λουκία μετ' ἀποφάσεως· ὁ ἰατρός μοῦ ἀπηγόρευσε νὰ φάγω.

— Ἂς ἦνε, κόρη μου, κάμε σήμερον κατὰ τὴν παραγγελίαν του, ὑπέλαβεν ἐπιμένων ἐπίσης εἰς τὰς ἰδέας του καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης. Αὔριον, ἐλπίζω, θὰ ἔχῃς καλλιτέρας παραγγελίας.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν κατέλιπε τὸ δωμάτιον.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Διαρκοῦντος τοῦ Ἱσπανικοῦ πολέμου, ἐν ἔτει 1875, ὁ Λέων Roces, νέος στρατιωτικὸς χειρουργός, ἔτυχε θανάτου ἀληθῶς ἡρωϊκοῦ κατὰ τὴν αἱματηρὰν μάχην τῆς Καμπόνης. Ἐνῷ πεισματωδῶς ἐμάχοντο περὶ αὐτόν, ἐθεράπευε τοὺς

Digitized by Google

τραυματίας οὐδόλως προσέχων ὅτι περιεβάλλετο ὑπὸ γραμμῆς πυρός. Οἱ τραυματίαι ἀπέθνησκον νέα λαμβάνοντες τραύματα. Ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ βοηθός του ἀπομακρύνονται καὶ καλοῦσιν αὐτὸν εἰς μάτην. Ὁ Roces μόνος προχωρεῖ πρὸς τὸν ἐχθρὸν κινῶν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του λευκὸν μανδύλιον. «Σεβάσθητε τοὺς τραυματίας! ἀναφωνεῖ· ἐξαιτοῦμαι τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐν ὀνόματι τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς τιμῆς τῆς Ἱσπανίας».

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὑπὸ πολλῶν τρωθεὶς σφαιρῶν, ἔπιπτε νεκρός.

Ὁ Bichat, εἷς τῶν ἐνδοξοτέρων Γάλλων ἰατρῶν, ἀπέθανε τριακοντούτης, πεσὼν θῦμα ἄλλου εἴδους ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν ἐπιστήμην. Τὴν 8 Ἰουλίου 1802 εἰργάζετο εἰς τὸ ἀνατομικὸν ἀμφιθέατρον τοῦ νοσοκομείου Hôtel Dieu, καὶ παρετήρει τὰς προόδους τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ δέρματος. Τὸ ἀγγεῖον, ἐν ᾧ ἐνεβρέχετο τοῦτο, τοιαύτην ἐξέπεμπε δυσωδίαν, ὥστε πάντες οἱ μαθηταὶ ἀπεμακρύνθησαν· ἀλλ' ὁ Bichat ἰδὼν γεγονός τι, τὸ ὁποῖον ἐφάνη αὐτῷ ἄξιον σημειώσεως, ἐνέμεινεν εἰς τὰς παρατηρήσεις του ἐν μέσῳ τῆς μεμολυσμένης ἀτμοσφαίρας. Καταβαίνων τὴν κλίμακα κατελήφθη ὑπὸ συγκοπῆς καὶ ἔπεσεν αἴφνης· μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἀπεβίωσεν. «Ὁ Bichat ἀπέθανεν, ἔγραφε τότε ὁ Corvisart, ἐπὶ πεδίου, ἐφ' οὗ πλεῖστα ἔπεσαν θύματα, ἐκτελέσας ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἔργα πολλὰ καὶ ἄξια λόγου».

Οἱ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος προκύπτοντες κίνδυνοι, εἰς οὓς ἐκτίθενται οἱ ἰατροί, οἱ τὴν τέχνην αὐτῶν ἀληθῶς ἀγαπῶντες, προστίθενται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἰατρικῆς εἰς τὰς συνήθεις δυσχερείας τὰς κωλυούσας τὴν πρόοδον πασῶν ἐν γένει τῶν ἐπιστημῶν. Τῶν δυσχερειῶν τούτων παραδείγματά τινα ἀρυόμεθα ἐκ τοῦ βίου τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, εἰς οὓς ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς φυσιολογίας καὶ τῆς θεραπευτικῆς.

Ὁ Vésale[1], ὅστις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ θεμελιωτὴς τῆς ἀνατομίας, ἐμελέτησε τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἐν μέσῳ προσκομμάτων, τὰ ὁποῖα ἤθελον πτοήσει τοὺς πλείστους τῶν νῦν μαθητῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ νόμοι, ὑπείκοντες εἰς τὰς θρησκευτικὰς προλήψεις, ἀπηγόρευον τὰς ἀνατομάς. Ὁ Vésale ἐν ἡλικίᾳ δέκα ὀκτὼ ἐτῶν, φλεγόμενος ὑπὸ διακαοῦς πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρωτος, οὐδενὸς ἐφείδετο κόπου καὶ κινδύνου ὅπως προμηθευθῇ τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὰς ἐργασίας αὐτοῦ πτώματα, καὶ πολλάκις μεταβαίνων μόνος περὶ λύχνων ἀφὰς εἰς τὸ κοιμητήριον τῶν *Ἀθώων*, ἢ εἰς τὸν λόφον τοῦ Montfaucon, ὅπου ἀπηγχονίζοντο τότε οἱ κακοῦργοι, διεφιλονείκει εἰς τοὺς κύνας τὰ σεσηπότα ἤδη πτώματα.

Ὁ Vésale ἀνεδείχθη μεταξὺ τῶν πρώτων ἰατρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ διετέλεσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ὡς πρῶτος χειρουργὸς παρὰ τῷ στρατῷ τοῦ Καρόλου Ε'. Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου (1555) συνώδευσε τὸν υἱόν του Φίλιππον Β'. εἰς Ἱσπανίαν, καί, κατά τινας συγγραφεῖς, κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως. Ὁ βασιλεὺς μετέβαλε τὴν ποινὴν ταύτην εἰς ἐξιλεωτικὴν περιήγησιν εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον. Περὶ τῶν γεγονότων τούτων δὲν ἔχομεν ἀκριβεῖς πληροφορίας, ἀλλὰ γνωστὸν εἶναι ὅτι ὁ Vésale μετέβη εἰς Κύπρον καὶ εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἐπιστρέφων εἰς Εὐρώπην ὁ μέγας χειρουργὸς ἐναυάγησεν εἰς τὰ παράλια τῆς Ζακύνθου, ὅπου ἀπέθανε νοσήσας καὶ στερούμενος τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Ὁ Harvey, ὁ μέγας Harvey, εἰς ὃν ἡ ἐπιστήμη ὀφείλει τὴν ἀνακάλυψιν τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, δὲν ἀπέφυγε τὴν χλεύην καὶ τὸ μῖσος τῶν συγχρόνων του. Ὅτε ἐδημοσίευσε τὰς ἀρχὰς τῆς *μεγάλης κυκλοφορίας τοῦ αἵματος*, αἱ νέαι ἰδέαι, ἃς ἐκοινοποίησε, καίτοι ἐρειδόμεναι ἐπὶ πολλῶν ἀποδείξεων καὶ ἐπὶ τῆς εὐσυνειδήτου ἐξετάσεως τῆς φύσεως καὶ τῶν γεγονότων, ἀπήντησαν γενικὴν ἀντίστασιν. Αἱ ἰδέαι αὗται ὑπέσκαπτον ὅλας τὰς παραδεδεγμένας γνώσεις, ὁ δὲ περίφημος Guy-Patin, κοσμήτωρ τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τῶν Παρισίων, διὰ δηκτικωτάτης εἰρωνίας προσέβαλε τὸν ἀνακαλύψαντα τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. Ὁ μέγας Μολιέρος ἐξεδίκησε τὸν διάσημον Ἄγγλον φυσιολόγον διακωμῳδήσας εἰς τὸν *Κατὰ φαντασίαν ἀσθενῆ* τὸν Guy-Patin καὶ τὴν σχολὴν αὐτοῦ. «Κατὰ τοῦτο μοὶ ἀρέσκει, λέγει ὁ Diafoirus, περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θωμᾶ ὁμιλῶν, καὶ μιμεῖται τὸ παράδειγμά μου, ὅτι τυφλῶς ἀκολουθεῖ τὰς γνώμας τῶν προγενεστέρων καὶ ὅτι οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ ἐννοήσῃ οὐδὲ ν' ἀκούσῃ τοὺς λόγους καὶ τὰ πειράματα τῶν δῆθεν ἀνακαλύψεων τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς, ὡς πρὸς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος καὶ ἄλλας ἰδέας τοῦ αὐτοῦ εἴδους.» Ὁ δὲ Θωμᾶς Diafoirus ἀναφωνεῖ ὁ ἴδιος· «Ἔγραψα κατὰ τῶν κυκλοφοριστῶν διατριβήν, τὴν ὁποίαν, μὲ τὴν ἄδειάν σας, κύριε, τολμῶ νὰ προσφέρω εἰς τὴν δεσποινίδα, ὡς ὀφειλόμενον δῶρον τῶν ἀπαρχῶν τοῦ πνεύματός μου».

Αἱ ἐξ ἀντιθέτων ἰατρικῶν δογμάτων γεννηθεῖσαι ἔχθραι ἔγιναν πολλάκις ἀφορμὴ στυγερῶν ἐγκλημάτων. Ὁ Γερμανὸς ἀνατόμος Γεώργιος Βίρσουγγ ἀνεκάλυψεν ἐν Πάδοβᾳ τῷ 1642 τὸν κυριώτερον ἐκφορητικὸν πόρον τοῦ παγκρέατος καὶ διέδωκεν οὕτω νέας ἰδέας περὶ τῆς ἀνατομικῆς ἡμῶν συστάσεως. Ὁ Βίρσουγγ, γενόμενος περίφημος, ἐκίνησε τὸν φθόνον Δαλμάτου τινὸς ἰατροῦ ὀνόματι Cambier, ὅστις ἐξήσκει τὴν ἰατρικὴν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει. Ὁ Cambier ἠμφισβήτησε τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Γερμανοῦ φυσιολόγου καὶ ἠρνήθη ἐπιμόνως τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου τοῦ παγκρέατος. Ὁ Βίρσουγγ ἤλεγξε

1. Γεννηθεὶς ἐν Βρυξέλλαις τὴν 31 Δεκεμβρίου 1541.

Digitized by Google

δημοσίᾳ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἀπεστόμωσεν αὐτὸν διὰ τῆς ἀκαταμαχήτου εὐγλωττίας τῶν γεγονότων. Ὁ Δαλμάτης ἰατρὸς τοιαύτην ᾐσθάνθη ἐπὶ τούτῳ αἰσχύνην, ὥστε ἀπεφάσιστε νὰ ἐκδικηθῇ, ἡμέραν δέ τινα ὁπλισθεὶς διὰ καραβίνας καὶ καιροφυλακτήσας τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ Βίρσουγγ ἐξήρχετο τῆς οἰκίας του, ἐπυροβόλησε κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐφόνευσεν ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν μαθητῶν του εἰς συνάντησιν αὐτοῦ ἐρχομένων.

Ὁ χειρουργὸς Delpech ἀπέθανε κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον. Τὴν 29 Ὀκτωβρίου 1832 ἐδολοφονήθη ὑφ' ἑνὸς τῶν πελατῶν του, πυροβολήσαντος κατ' αὐτοῦ.

Ὁ Ἰωσὴφ Dombey δὲν ἐδολοφονήθη μέν, ἀλλ' ἔζησε βίον πολυπλάνητον καὶ ἔτυχε θανάτου τραγικοῦ. Ὁ περίφημος οὗτος ἰατρὸς καὶ βοτανικὸς ἐγεννήθη ἐν Μακὼν τὴν 20 Φεβρουαρίου 1742. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ, πτωχοὶ ὄντες, ἀνέθρεψαν αὐτὸν κακῶς καὶ κακῶς τὸν μετεχειρίζοντο. Ὁ νέος Dombey ἀπέδρα εἰς Μομπελιέρον, ὅπου παρέλαβεν αὐτὸν εἷς τῶν συγγενῶν του, ὁ διάσημος Κομμερσών. Παρ' αὐτῷ διαμένων ἠγάπησε τὴν βοτανικὴν καὶ διακούσας τὰ μαθήματα τῆς ἰατρικῆς, ἀνεδείχθη διδάκτωρ τῷ 1768. Μετά τινα ἔτη ὁ Dombey ἤκουσεν ἐν Παρισίοις τὰ μαθήματα τοῦ Jussieu καὶ τοῦ Lemonnier καὶ διακριθεὶς δι' ἔργων τινῶν πρωτοτύπων, ἔτυχε τῆς προστασίας τοῦ Turgot. Ὁ μέγας ὑπουργὸς διώρισεν αὐτὸν ἰατρὸν καὶ βοτανικὸν παρὰ τῷ Βασιλικῷ Κήπῳ, καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ νὰ διερευνήσῃ τὴν ἱσπανικὴν Ἀμερικὴν καὶ νὰ ἐξετάσῃ ποῖα τῶν χρησίμων φυτῶν ἠδύναντο νὰ ἐγκλιματισθῶσιν ἐν Γαλλίᾳ.

Ὁ Dombey ἐπεβιβάσθη εἰς Κάδικα τὴν 20 Ὀκτωβρίου 1777, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ δύο Ἱσπανοὺς βοτανικούς, τὸν Ῥουΐζ καὶ τὸν Παβόν. Φθάσας εἰς Καλλάον τῆς Περουβίας, ὁ ἰατρὸς τοῦ βασιλέως ἤρξατο βοτανολογῶν ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ἐδημοσίευσε πλείστας παρατηρήσεις νέας ἐπὶ τοῦ περουβιανοῦ δένδρου (quinquina). Ἀπέστειλε δὲ εἰς Γαλλίαν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐργασιῶν, ἀλλὰ τὸ πλοῖον τὸ φέρον τὰ ἐπιστημονικὰ ταῦτα πλούτη, συνελήφθη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων (1780), τὸ δὲ φορτίον αὐτοῦ διεσκορπίσθη. Ἐν τούτοις ὁ ἀτυχὴς ἐπιστήμων ἀπεστερεῖτο ἐν Καλλάῳ ὅλων τῶν ζωγραφημάτων αὐτοῦ. Ὁ Ἱσπανὸς διοικητὴς κατέσχεν αὐτὰ ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἦσαν ἔργα Ἱσπανῶν καλλιτεχνῶν.

Ὁ Dombey διελθὼν τὴν Χιλήν, ἔφθασεν εἰς Conception, καθ' ὃν χρόνον νόσος μεταδοτικὴ ἐλυμαίνετο τὴν πόλιν, ἀντὶ δὲ ν' ἀναχωρήσῃ διέμεινεν ἐκεῖ καὶ ἀφιέρωσε τὸν καιρὸν αὐτοῦ καὶ τὴν περιουσίαν εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν κατοίκων, ἔπειτα δὲ ἐξηκολούθησε τὰς ἐρεύνας του. Ὅτε μετά τινα χρόνον ἐπανῆλθεν εἰς Κάδικα, τὰ κιβώτια αὐτοῦ κατεσχέθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν. Ἐν Παρισίοις ὁ Buffon ὑπεδέχθη τὸν περιφανῆ ἰατρόν, ἀλλ' ἕνεκα τῶν συμφορῶν καὶ τῆς καταδρομῆς, τὰς ὁποίας εἶχεν ὑποστῆ, οὐδεμίαν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ τῶν προτεινομένων αὐτῷ τιμῶν, καὶ ἀπεποιήθη νὰ συγκαταταχθῇ μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ Guettard εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν. Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1793 ὁ Dombey, ἀποσταλεὶς εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, συνελήφθη ὑπὸ πειρατῶν καὶ ἐφυλακίσθη εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Μόντ-Σεῤῥάτ, ὅπου ἀπέθανε. Τὰ συγγράμματά του ἐδημοσιεύθησαν μετὰ τὸν θάνατόν του τῇ φροντίδι τοῦ βοτανικοῦ Lhéritier de Brutelles.

Μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, εἰς οὓς ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει τὴν ἀνακάλυψιν τῶν αναισθητικῶν, τὰ ὁποῖα παρέχουσιν ὕπνον τεχνητὸν καὶ ἀναισθησίαν πρὸς τὸν πόνον, ὀφείλομεν νὰ μνημονεύσωμεν ἄνδρα ἀτυχῆ, τὸν Ὁράτιον Οὐέλς, ὅστις ἐξετέλεσε τὰ πρῶτα πειράματα ἐπὶ τοῦ αἰθερισμοῦ μετὰ τὰ ἀξιοσημείωτα ἀποτελέσματα, τὰ ὑπὸ τοῦ Δάβη διὰ τοῦ πρωτοξειδίου τοῦ ἀζώτου ἐπιτευχθέντα.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν οὐδὲ ἰδέαν εἶχον περὶ τῆς ἰδιαζούσης ἐνεργείας τῶν τοιούτων σωμάτων, μεγίστην ἐνεποίησαν ἔκπληξιν τὰ πειράματα τοῦ διασήμου χημικοῦ Δάβη. Τὸ πρωτοξείδιον τοῦ ἀζώτου ἔλαβε μεγάλην φήμην, πανταχοῦ ἐγίνετο λόγος περὶ τοῦ παραδόξου τούτου ἀερίου.

Τῷ 1799 ὁ ἰατρὸς Beddœs εἶχεν ἱδρύσει ἐν Κλίφτον παρὰ τὸ Βρίστολ τὴν *πνευματικὴν ἑταιρίαν*, σκοπὸν ἔχουσαν τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπὸ τοῦ Cavendish καὶ τοῦ Πρίστλεϋ ἄρτι ἀνακαλυφθέντων ἀερίων. Ὁ Δάβη, μέλος τῆς ἑταιρίας ταύτης, εἶχεν ἐντολὴν νὰ μελετήσῃ τὰς χημικὰς ἰδιότητας τῶν τέως γνωστῶν ἀερίων καὶ νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ. Ὡς ἐκ περιέργου συγκυρίας τὸ πρῶτον ἀέριον, τὸ ὁποῖον ἀνέπνευσεν ὁ πειραματικὸς πειραματοποιός, ἦτο τὸ πρωτοξείδιον τοῦ ἀζώτου.

Ἡ φήμη τῆς «Πνευματικῆς Ἑταιρίας» διεδόθη μετ' οὐ πολὺ εἰς ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Πανταχοῦ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας ἠθέλησαν ν' ἀναπνεύσωσι τὸ πρωτοξείδιον τοῦ ἀζώτου. Τοὺς πάντας ἐξέπληττεν ἡ παράδοξος ἰδιότης, ἣν ἐκέκτητο τὸ νέον ἀέριον τοῦ κινεῖν τὸν γέλωτα· ὀλίγοι πειραματοποιοὶ παρετήρησαν ὅτι ἠδύνατο πρὸς τούτοις νὰ καταπαύσῃ ἢ νὰ ἐξουδενώσῃ τὸν σωματικὸν πόνον. Τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονὸς δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τοῦ ἀγχίνου Δάβη. «Τὸ πρωτοξείδιον τοῦ ἀζώτου, λέγει, ὁ μέγας χημικός, φαίνεται ἔχον τὴν ἰδιότητα τοῦ ἀπαλλάττειν τοῦ πόνου, θέλει δὲ πιθανῶς χρησιμοποιηθῇ μετ' ἐπιτυχίας εἰς τὰς χειρουργικὰς ἐγχειρίσεις, ὅσαι συνεπάγονται μεγάλην ἀπώλειαν αἵματος».

Τῷ 1844 ὁ Ὁράτιος Οὐέλς, ὅστις ἐξήσκει

Digitized by Google

τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὀδοντοϊατροῦ ἐν Χάρτφορδ τῆς ἐπαρχίας Κονεκτικοὺτ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, θελήσας νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ ὑπὸ τοῦ Δάβη λεγόμενα, ἀνέπνευσε τὸ πρωτοξείδιον τοῦ ἀζώτου καὶ ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἐκρίζωσιν ὀδόντος, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ τὸν ἐλάχιστον πόνον. Κατόπιν ἐπανέλαβε τὸ ἀξιοσημείωτον τοῦτο πείραμα ἐπί τινων πελατῶν του, οὓς ἐξέπληξε τὸ ἐπιτευχθὲν ἀποτέλεσμα. Ὁ Ὁράτιος Οὐὲλς ἐδοκίμασεν ἐπίσης τὸν θειϊκὸν αἰθέρα ὡς ἀναισθητικόν, ἀλλὰ προετίμησε τὸ φαιδρυντικὸν ἀέριον, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐπίδρασις τῷ ἐφάνη λυσιτελεστέρα.

Ὁ Οὐὲλς μετέβη εἰς Βόστων, ὅπως καταδείξῃ τὰ καινοφανῆ ταῦτα γεγονότα εἰς τὴν ἰατρικὴν σχολήν. Ἐκεῖ συνήντησεν ἕνα τῶν πρώην συνεταίρων του, τὸν Μόρτωνα, ὡς καὶ τὸν ἰατρὸν Jackson, εἰς οὓς ἀνεκοίνωσε τὰ πειράματά του. Ὁ Οὐὲλς προσκληθεὶς νὰ ἐκτελέσῃ τὸ πείραμα ἐνώπιον τῶν φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς ἐν τῷ νοσοκομείῳ τοῦ Βόστων, διέθεσε τὰς συσκευὰς αὐτοῦ εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἐγχειρίσεων καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀερίου ἀσθενῆ τινα ἔχοντα ὀδόντα τερηδονισμένον, τὸν ὁποῖον ἐξερρίζωσεν, ἀλλ' ὁ πάσχων, ὅστις δὲν ἦτο ἀναίσθητος, ἀνεβόησε γοερῶς. Ὁ Οὐὲλς μεταχειρισθεὶς πιθανῶς ἀέριον κακῶς παρασκευασθέν· ὁπωσδήποτε ὁ γέλως τῶν μαθητῶν κατήσχυνε τὸν δυστυχῆ ἐγχειριστήν, τοσοῦτον δ' ἐταράχθη ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τούτου, ὥστε παρῄτησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὀδοντοϊατροῦ.

Ἐν τούτοις ὁ Μόρτων καὶ ὁ Jackson ἐξηκολούθουν ἐπιτυχῶς τὰ ἀναισθητικὰ πειράματα διὰ τοῦ πρωτοξειδίου τοῦ ἀζώτου καὶ τοῦ αἰθέρος. Ἡ ἐπιτυχία τῶν ἐργασιῶν των ἔγινε μετ' οὐ πολὺ πανταχοῦ γνωστή, καὶ ἡ Εὐρώπη ὁλόκληρος ἐχαιρέτισε μετ' ἐπευφημιῶν τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ αἰθερισμοῦ.

Ὁ Ὁράτιος Οὐὲλς, οὗ τὸ ὄνομα εἶχε λησμονηθῆ, μετέβη εἰς Ἀγγλίαν ὅπως διεκδικήσῃ τὰ δικαιώματά του, ἀλλὰ πάντες ἀπέκρουσαν αὐτὸν ἐν Λονδίνῳ. Τῷ 1857 ἦλθεν εἰς Παρισίους, ὅπου ἐπίσης ἀπέτυχε. Περιελθὼν εἰς μεγίστην πενίαν, ἐπέστρεψεν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἐν ἄκρᾳ ἀθυμίᾳ, καὶ ἀποφασίσας ν' αὐτοκτονήσῃ, ἤνοιξε τὰς φλέβας του ἐντὸς λουτροῦ, ὅτε δὲ ἀνεγνωρίσθη τὸ πτῶμα του, εἶδον ὅτι ἐκράτει φιάλην αἰθέρος. Ὁ ἀτυχὴς ἐφευρέτης ἠθέλησε νὰ χρησιμοποιήσῃ ὅπως ἀποθάνῃ τὴν ἀνακάλυψιν, δι' ἧς ἤλπιζε νὰ δοξασθῇ.

Ὁ θάνατός του οὐδεμίαν ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν, οὐδεὶς ἐλυπήθη οὐδὲ ἔκλαυσεν αὐτόν. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ὁ Jackson ἐλάμβανε παρὰ τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας τὸ ὑπὸ τοῦ Montyon ὁρισθὲν βραβεῖον, ὁ δὲ Μόρτων ἤθροιζε τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν *δικαιωμάτων του* κέρδη.

Ἧττον ἀγνώμονες αἱ μέλλουσαι γενεαί, λέγει ὁ Figuier, θέλουσιν ἀναφέρει μετ' εὐγνωμοσύνης, ἅμα δὲ καὶ οἴκτου, τὸ ὄνομα τοῦ ἀτυχοῦς ἀνδρός, ὅστις ἀφοῦ ἐπροίκισε τὴν ἀνθρωπότητα δι' ἀθανάτου εὐεργετήματος, ἀπέθανεν ἐξ ἀπελπισίας εἴς τινα γωνίαν τοῦ νέου κόσμου».

Ελιζα Σ. Σουτσου

ΟΙ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΙ

ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα.

Τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς φαρμακευτικῆς ἀναφαίνονται παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς καὶ Αἰγυπτίοις, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου παρ' Ἰουδαίοις καὶ τοῖς Ἕλλησιν. Οἱ ἱεροφάνται τῶν πρώτων τούτων ἐθνῶν ἐνησχολοῦντο ἐν τῇ ἐρεύνῃ τῆς περιστοιχούσης αὐτοὺς φύσεως καὶ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν φυσικῶν προϊόντων πρὸς μακροβιότητα τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἱερεῖς τῶν Ἰνδῶν καὶ Αἰγυπτίων ἦσαν οἱ θεραπεύοντες τὰ τραύματα καὶ τὰς νόσους, διὸ καὶ κατεγίνοντο εἰς τὴν σπουδὴν καὶ ἐξακρίβωσιν τῶν ἰδιοτήτων τῶν φυτῶν. Ἦσαν δὲ παρ' αὐτοῖς γνωστὰ πολλὰ τῶν φυτικῶν φαρμάκων, ὡς ἡ σμύρνα, ἡ μαστίχη, τὸ ὀλίβανον, τὸ μοσχοκάρυον, ἡ κανέλλα καί τινα ἄλλα.

Οἱ Ἕλληνες μετὰ ταῦτα ἔμαθον τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην εἰς τοὺς ναοὺς τῶν Αἰγυπτίων. Οἱ μᾶλλον διακεκριμένοι ἰατροὶ τῶν Ἑλλήνων ὡς ὁ Ἱπποκράτης καὶ Πυθαγόρας, κατεσκεύαζον καὶ διένεμον φάρμακα, ἂν καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανον, ὅτι αἱ ἐργασίαι αὗται ἐγίνοντο παρ' ἄλλων ἀνθρώπων ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν αὐτῶν.

Ἐκ πλειοτέρων Ἑλλήνων συγγραφέων ἐξάγεται πρὸς τούτοις ὅτι οἱ μετὰ τὸν Ἱπποκράτην ἰατροὶ εἶχον ἰδιαίτερα φαρμακεῖα, ἰατρεῖα καλούμενα, ἐν οἷς ἐξετέλουν χειρουργικὰς ἐργασίας καὶ ἐπώλουν φάρμακα· οἱ δὲ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ῥιζοτόμοι ἐνησχολοῦντο μὲ τὰς τῶν φαρμάκων παρασκευὰς διδαχθέντες παρὰ τῶν τότε ἰατρῶν τὴν συλλογὴν καὶ χρησιμοποίησιν τῶν φαρμακευτικῶν φυτῶν. Τινὲς τῶν ῥιζοτόμων τούτων ὡς λ. χ. Τρασίας ὁ ἐκ Μαντινείας, ὁ Εὔδαμος καί τινες ἄλλοι διεκρίθησαν ἰδίως διὰ τὰς βοτανικάς των γνώσεις συγγράψαντες μάλιστα καί τινα περὶ φυτολογίας. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ τοῦ Ἀριστοτέλους περίπου 350 π. Χ. ἐκλήθησαν οἱ ῥιζοτόμοι οὗτοι φαρμακοπῶλαι, ὄνομα ὅπερ ἔλαβε καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης βραδύτερον παρὰ τοῦ Ἐπικούρου, καθότι ἐνησχολεῖτο καὶ οὗτος κατὰ τὴν νεότητά του εἰς τὴν συλλογὴν καὶ πώλησιν φαρμακευτικῶν φυτῶν.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν κατακτήσεων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐν Ἰνδίαις, Περσίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ 300 περίπου π. Χ., ηὔξησε τὸ ποσὸν τῶν ἐγνωσμένων φαρμάκων διὰ πολλῶν νέων καὶ ἐγκαθιδρύθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν Πτολεμαίων ἰατρικὸν σχολεῖον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐν τῷ τότε κέντρῳ τοῦ ἐμπορίου, τῆς ναυτιλίας καὶ τῶν ἐπιστημῶν· ἐπεκτάθησαν αἱ γνώσεις τῆς ἰατρικῆς, ἥτις

Digitized by Google

καὶ ὑποδιῃρέθη εἰς τὸν χειρουργικὸν διαιτητικὸν καὶ φαρμακευτικὸν κλάδον.

Πλεῖστοι ὅσοι ἐνησχολοῦντο κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μετὰ θαυμαστοῦ ζήλου εἰς τὴν σπουδὴν τῶν φαρμάκων, καὶ ἡ ἱστορία διετήρησε τὰ ὀνόματα τινῶν συγγραψάντων ἐπὶ τούτων· οὕτω λ. χ. 200 π. Χ. Μαντίας ὁ Ἡρόφιλος συνέγραψε βίβλον περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν φαρμάκων καὶ τῶν τότε διασημοτέρων φαρμακείων· ὡσαύτως ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Ἡρακλείδης ὁ Ταράντιος καὶ Ἔρως ὁ ἐκ τῆς Καππαδοκίας συνέγραψαν ἀμφότεροι περὶ φαρμακευτικῆς, πλουτίσαντες οὕτω τὰς περὶ τῶν φαρμάκων γνώσεις.

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ ἑλληνικῶν ἀποικιῶν παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐνησχολήθησαν καὶ οὗτοι εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην θεωροῦντες ὡς σπουδαιότατον αὐτῆς κλάδον τὸν περὶ τὰς φαρμακευτικὰς ὕλας ἀσχολούμενον. Τινὲς τῶν ἐν Ῥώμῃ ἰατρῶν ὡς ὁ Σεριδόνιος, ὁ Λάργος, ὁ Διοσκορίδης, ὁ Γαληνὸς καί τινες ἄλλοι συνέγραψαν περὶ καταγωγῆς, κατασκευῆς καὶ χαρακτήρων τῶν φαρμακευτικῶν οὐσιῶν. Ἡ τότε ἐντελὴς κατάστασις τῆς ἰατρικῆς καταφαίνεται ἔκ τινος μέχρι τῆς σήμερον γνωστοῦ φαρμάκου ἑνὸς τῶν διασημοτέρων τῆς Ῥώμης ἰατρῶν, ἤτοι τῆς Θηριακῆς τοῦ Ἀνδρομάχου, πρὸς παρασκευὴν τοῦ ὁποίου ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὲρ τὰς 60 οὐσίας, ὧν αἱ πλεῖσται ἐκέκτηντο ἐναντίαν ἰαματικὴν ἐνέργειαν.

Ἕνεκα δὲ τῆς κακῆς καταστάσεως τῆς ἰατρικῆς ἀστυνομίας παρὰ Ῥωμαίοις, πλεῖστοι ὅσοι ἀγύρται καὶ ἐμπειρικοὶ ἐπλημμύρησαν τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν· οἱ λεγόμενοι **Aromatopoli, Seplesarii, Unguentarii, Pigmentarii Medicamentarii** ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, δὲν ἦσαν εἰμὴ ἄθροισμα ἀγυρτῶν καὶ φαρμακεμπόρων ἐμπειρικῶν, οἵτινες ἔφεραν δυστυχῶς οὐκ ὀλίγην σύγχυσιν εἰς τὴν καθόλου ἰατρικὴν ἐπιστήμην.

Μετὰ τὴν κατάπτωσιν τῆς ἰσχύος τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας καὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Οὔνων καὶ Γότθων ἐν αὐτῇ κατέπεσε καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ ἰατρική. Κατὰ τὸν ἕβδομον ὅμως αἰῶνα κατακτήσαντες οἱ Ἄραβες τὴν Ἑλλάδα καὶ Αἴγυπτον συνήθροισαν τοὺς θησαυροὺς τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν μετὰ μεγάλης ἀκριβείας ἕνεκα τοῦ ζήλου, ὃν εἶχον οἱ ἡγεμόνες αὐτῶν πρὸς τὰς ἐπιστήμας· ἐγκαθίδρυσαν βιβλιοθήκας καὶ σχολεῖα, περὶ δὲ τὸ τέλος τοῦ ὀγδόου αἰῶνος τὴν ἐν **Bagdat** διάσημον Ἀκαδημίαν. Ἐσύστησαν νοσοκομεῖα, διωργάνωσαν ἰατρικὴν ἀστυνομίαν, καὶ πρὸς εὐκόλυνσιν τῆς ἰατρικῆς διδασκαλίας κατήρτισαν αὐτόθι καὶ τὸ πρῶτον δημόσιον Φαρμακεῖον.

Μετὰ ἀξιεπαίνου ζήλου ἐνησχολήθησαν οἱ Ἄραβες εἰς τὰ τῆς χημείας καὶ φαρμακευτικῆς καὶ συνεπείᾳ τῆς εἰσαχθείσης ἰατρικῆς ἀστυνομίας ἀνετέθη ἡ κατασκευὴ τῶν φαρμάκων εἰς ἰδιαιτέρους καὶ παρὰ τῆς ἀρχῆς διορισθέντας φαρμακοποιοὺς ἐπιτηρουμένους παρ' αὐτῆς πρὸς κώλυσιν τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰσαχθεισῶν νοθεύσεων τῶν φαρμάκων. Διὸ καὶ εἰς τοὺς Ἄραβας ὀφείλεται ἡ πρώτη τῆς Φαρμακευτικῆς βελτίωσις.

Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κατεγίνοντο ἰδίως εἰς τὴν χημείαν, καὶ ὁ κύριος αὐτῶν σκοπὸς ἦτο ἡ ἐξ ἄλλων μετάλλων κατασκευὴ τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἡ ἀνεύρεσις φαρμάκων πρὸς ἐπέκτασιν τῆς ζωῆς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην συνεγράφησαν καί τινα βιβλία, ἤτοι φαρμακοποιΐαι, ἀντιδοτήρια τάξεις καὶ κανονισμοὶ διὰ τοὺς φαρμακοποιούς. Ἡ μετὰ ταῦτα κατάκτησις τῆς Ἱσπανίας ὑπὸ τῶν Ἀράβων κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα καὶ αἱ σταυροφορίαι κατὰ τὸν 11ον μέχρι τοῦ 18ου αἰῶνος μετέφερον τὰς ἀραβικὰς συνηθείας καὶ τὴν ἀραβικὴν σοφίαν ἐν Εὐρώπῃ, καὶ οὕτω διεδόθη καὶ ἐγκαθιδρύθη ἐν Εὐρώπῃ ἡ φαρμακευτικὴ ἐπιστήμη· ἡ καταγωγὴ δ' αὐτῆ τῆς ἐπιστήμης βεβαιοῦται καὶ ἐκ πολλῶν ἀραβικῶν ὀνομασιῶν τῶν φαρμάκων, αἵτινες καὶ μέχρι τῆς σήμερον παρέμεινον λ. χ. **Alcohol Naphta Alkali Roob Syrup Camphor** κτλ.

Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ πρώτου χριστιανισμοῦ εἰς πᾶσαν τὴν Εὐρώπην ἡ ἐπιστημονικὴ ἐκπαίδευσις εἶχε ἀνατεθῆ τοῖς μοναχοῖς οὗ ἕνεκα τὰ Μοναστήρια τῶν Βενεδεκτίνων εἰς τὸ **Monte-cassino** καὶ εἰς τὸ **Salerno**, ἀμφότερα ἐν Ἰταλίᾳ, ἦσαν ἕνεκα τῆς θέσεως καὶ τοῦ προορισμοῦ των, τὰ κυριώτερα καταφύγια διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τραυματισθέντας σταυροφόρους. Ἕνεκα τῆς ἀξιολόγου ταύτης ἀφορμῆς οἱ μοναχοὶ τῶν ἱδρυμάτων τούτων ἐξησκήθησαν σπουδαίως ἐν τῇ ἰατρικῇ καὶ ἀποκατεστάθησαν περιώνυμοι διδάσκαλοι, χρησιμεύσαντες εἶτα εἰς τὰς αὐτόθι συσταθείσας ἰατρικὰς σχολάς, αἵτινες μεγάλης ὑπολήψεως ἀπελάμβανον κατὰ τὸν ὄγδοον αἰῶνα. Ὁ αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος ὁ δεύτερος μέγας τὸ πνεῦμα, τὴν καρτερίαν, καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν, διάσημος διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν πολλῶν ἐπιστημονικῶν καταστημάτων, ἐτροποποίησε τὴν ἀραβικὴν ἰατρικήν, διέταξε καὶ παρέσχε κανόνας ἰατρονομικούς, τοὺς ὁποίους αἱ πλεῖσται τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐπικρατειῶν βραδύτερον ἀπεδέξαντο.

Συνεπείᾳ αὐτῶν οἱ ἰατροὶ ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ ἐπισκέπτωνται διὰ τριετίαν τὴν Ἀκαδημίαν, καὶ νὰ ὑποβάλλωνται μετὰ ταῦτα εἰς ἐξέτασιν καὶ ἀπόλαυσιν τοῦ τίτλου **Magister**. Πρὸς τούτοις ἐγκαθιδρύθησαν ἰδιαίτερα φαρμακεῖα, **Stationes** τότε ἐπικαλούμενα, δὲν ἦτο δ' ἐπιτετραμμένον οἱ ἰατροὶ νὰ κατέχωσι τοιαῦτα ἢ νὰ συναιτερίζωνται μετὰ τῶν ἐχόντων ταῦτα. Οἱ φαρμακοποιοὶ **Confectionarii** τότε καλούμενοι ὑποχρεοῦντο πρὸς λῆψιν ἀποδείξεως περὶ τῆς ἱκανότητός των ἐκ μέρους τοῦ ἰατρικοῦ συμβουλίου καὶ ὡρκίζοντο ἵνα κατασκευάζωσι φάρμακα κατὰ τὸ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ὁρισθὲν *ἀντιδοτάριον* τῆς σχολῆς τοῦ **Salerno**.

Digitized by Google

Ἡ σύστασις φαρμακείων ἐπετρέπετο εἴς τινας πόλεις μόνον· ἐπιτροπὴ δὲ ἐκ τριῶν διασήμων ἀνδρῶν εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν φαρμακείων καὶ καταγγελίας πάσης νοθεύσεως προερχομένης ἐξ αἰσχροκερδείας.

Τὸ ἔξοχον τῶν ἰατρικῶν τούτων διατάξεων ἀπεδείχθη ὑπὸ τῆς πείρας, διὸ καὶ ἀπεμιμήθησαν τούτους καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς μετὰ ταῦτα ἐπικρατείαις. Ἐν Montpelier ἐσυστήθη τὸν 15 αἰῶνα, καὶ ἐν Παρισίοις τὸν 13 αἰῶνα ἰατρικὸν σχολεῖον. Ἐσυστήθησαν δὲ ταὐτοχρόνως καὶ φαρμακεῖα ἀπαγορευθείσης τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἀγυρτικοῦ ἐπαγγέλματος τῶν τότε φαρμακοποιῶν καὶ βοτανεμπόρων, Apothekarii et Herbarii. Τὸν 14 καὶ 15 αἰῶνα συνεστήθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον σχεδὸν εἰς πάσας τὰς εὐρωπαϊκὰς ἐπικρατείας κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἰταλῶν καὶ Γάλλων φαρμακεῖα. Ἐν Λονδίνῳ συνεστήθη τὸ πρῶτον φαρμακεῖον τὸ 1344 ἐν Λειψίᾳ, τὸ 1409 καὶ ἐν Βερολίνῳ τὸ 1488.

Τὰ ἐν Γερμανίᾳ φαρμακεῖα καθιδρύθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς τοπικῆς ἀρχῆς δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἡ διεύθυνσις δὲ τῶν ἱδρυμάτων τούτων ἀνετέθη εἰς ἄνδρας ἐν Ἰταλίᾳ σπουδάσαντες, οἵτινες ἐπρομηθεύοντο τὰ πλεῖστα τῶν φαρμάκων ἁπλῶν τε καὶ συνθέτων ἐξ αὐτῆς.

Ἡ πρακτικὴ τάσις μέχρι τοῦ 15 αἰῶνος ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἀνεύρεσιν φυτῶν πρὸς κατασκευὴν νέων ἰαματικῶν μέσων, ὡς καὶ τὴν παραγωγὴν θαυμασίων φαρμάκων.

Ἀφοῦ ὅμως ἡ παιδεία ἐξηπλώθη, ἐσυστήθησαν τὸν 14 αἰῶνα ἐν Βιέννῃ Εἰδελβέργῃ, Λειψίᾳ καὶ ἄλλαις πόλεσι Πανεπιστήμια, δι' ὧν ἡ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης διδασκαλία ἀποκατέστη κοινοτέρα. Ἕνεκα τῆς σπουδῆς τῆς χημείας, ἥτις διεδόθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καίτοι κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν Ἀράβων, καὶ τῆς ἐμφανίσεως ἀνδρῶν ἐργασθέντων οὐ μόνον εἰς συγγραφὰς ἀλλὰ καὶ εἰς χημικὰς ἐφευρέσεις ὡς Royer Bacco, Albert Bolstaedt, Baïmun dus Basileus Valentinus, καὶ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας δι' ἧς ἠνεώχθη τὸ στάδιον τῶν ἐπιστημῶν, καὶ τῆς ἀνακαλύψεως τέλος τοῦ Νέου κόσμου παρασχόντος πλῆθος νέων πολυτίμων φαρμάκων, ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη σπουδαίως ἀνεδείχθη, νέα περίοδος δι' αὐτὴν ἠνεώχθη ὡς καὶ διὰ τὸν οὐσιώδη αὐτῆς κλάδον, τὴν φαρμακευτικήν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ηὐξήθησαν τὰ συγγράμματα τῆς φαρμακευτικῆς διὰ τῆς συγγραφῆς νέων φαρμακοποιῶν, ἰδίως δὲ διὰ τοῦ συγγράμματος τοῦ Saladin von Aesculo τοῦ ἀρχιάτρου τοῦ ἡγεμόνος τῆς Νεαπόλεως, ἐν ᾧ διαλαμβάνονται τινὲς κατάλληλοι συνθέσεις χημικοφαρμακευτικῶν σκευασιῶν καὶ περιγράφονται οἱ χαρακτῆρες τῆς γνησιότητος καὶ τῆς νοθεύσεως αὐτῶν.

Μεγάλως ἀνέδειξε τὴν φαρμακευτικὴν καὶ τὸ κατὰ τὰ 1484 εἰς Παρισίους ἐκδοθὲν φαρμακευτικὸν διάταγμα, δι' οὗ ἀπῃτεῖτο παρὰ τῶν φαρμακοποιῶν ἐπιστημονικὴ ἐκπαίδευσις καὶ μετὰ ταῦτα αὐστηρὰ ἐξέτασις· ἐπετρέπετο δὲ εἰς αὐτοὺς ἡ παραχώρησις σημαντικῶν προνομίων καθότι ἐθεωροῦντο ἴσοι τοῖς μᾶλλον πεπαιδευμένοις ἀνδράσι καὶ ἀνεγνωρίζοντο ὡς ἄξιοι τοῦ διορισμοῦ ἐν τοῖς ἀνωτέροις πολιτικοῖς ἀξιώμασιν.

Ὁ 16 αἰὼν ἦτο πλήρης προόδων διὰ τὴν φαρμακευτικήν. Τὰ ἀνωτέρω ἀναφερθέντα πολύτιμα συγγράμματα Ῥωμαίων, Ἑλλήνων καὶ Ἀράβων, πρότερον σπάνια ἀντίγραφα ὄντα, ἤδη ἐπολλαπλασιάσθησαν διὰ τῆς τυπογραφίας καὶ ἐσχολιάσθησαν ὑπὸ διαφόρων ἐπιστημόνων, ὥστε τοῖς πᾶσι καθίστατο εὔκολος ἡ προμήθεια τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἱπποκράτους, τοῦ Celsus, τοῦ Διοσκορίδου, τοῦ Γαληνοῦ τοῦ Ὀρειβασίου, δι' ὧν διεδόθησαν αἱ γνώσεις τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς φαρμακευτικῆς τῶν ἀρχαίων· ὁ ἔρως πρὸς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ηὔξησε σπουδαίως καὶ ὁ τῶν φαρμάκων θησαυρὸς πολυτρόπως ἐπλουτίσθη. Α...

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΜΟΥ ΕΡΩΣ

Εἰκών.

I

Ὑπερηφάνως κρατῶν εἰς τὰς χεῖράς μου τὸ ἀπολυτήριον τοῦ Γυμνασίου προσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Πανεπιστημίου, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐγγυητοῦ μου, ὅπως ἐγγραφῶ εἰς τὸ μητρῷον τῶν φοιτητῶν.

Ἡ ἡμέρα αὕτη δι' ἐμὲ εἶνε ἀξιοσημείωτος, καὶ διὰ πολλὰ μὲν ἴσως ἄλλα, ἀλλὰ καὶ διότι κατ' αὐτὴν εἶπον τὸ πρῶτον ψεῦδος... Παρηγορήσου, ἀγάπιε νεανία! γενόμενος δικηγόρος πολλάκις θὰ ἀναγκασθῇς νὰ ἀρνηθῇς τῶν πελατῶν σου τὰς γνησίας ὑπογραφάς!... Ἰδοὺ δὲ ποῖον ἦτο τὸ πρῶτον τοῦτο ψεῦδος: ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ ὑπογραμματέως πόσην περιουσίαν ἔχω, ἀπεκρίθην—ἀφοῦ αὐτός τε καὶ ὁ ἐγγυητής μου μὲ διεβεβαίωσαν ὅτι πρόκειται περὶ ἁπλοῦ τύπου—ὅτι ἔχω περιουσίαν 18 χιλιάδων δραχμῶν!!

Οἴμοι! οὔτε τάφον εἶχον ἰδιόκτητον!

Μέχρι τοῦδε δὲ ἀγνοῶ καὶ διατί μὲ ἠρώτησαν καὶ διατί ἀπεκρίθην οὕτω.

— Τί θὰ σπουδάσετε;

— *Νομικά!*

— Ὤχ! παιδί μου, τί καταλαβαίνετε ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐπιστήμη... ἀλήμονο!!

Καὶ κινῶν τὴν κεφαλὴν ἔγραφε...

— Εἶνε ἐπιστήμη *εὐρεῖα*... εἶπον μὲ στόμφον νομιμοδιδασκάλου τοῦ μέλλοντος!

— Πολὺ καλά, φίλε μου... καλὴν πρόοδον σοῦ ἐπεύχομαι...

Ἀπήλθομεν.

Digitized by Google

Ὢ ὑπογραμματεῦ, ὑπογραμματεῦ, πόσον σὲ ἐνθυμήθην μετὰ ταῦτα καὶ σ' ἐδικαίωσα ὅταν εἷς ἀντίδικός μου μὲ ἐξηπάτησε δικάσας με ἐρήμην... ἕτερος δὲ μὲ ἐξύβρισε.... ὅταν εἷς πελάτης μου οὐ μόνον δὲν μ' ἐπλήρωσεν, ἂν καὶ ἐκέρδισε τὴν δίκην, ἀλλ' εὐηρεστήθη νὰ μὴ ζημιωθῇ οὔτε τὰ χαρτόσημα! ὅταν ἕτερος εἰς τὸ Εἰρηνοδικεῖον μοῦ ἐνεχείρισε πομπωδῶς *φυσέκιον* περιέχον δύο δραχμὰς εἰς πεντάρας πάσης ἐθνικότητος καὶ ἐποχῆς.... Ἀλλὰ δὲν εἶχον ἄδικον καὶ ἐγώ· ὅταν προσῆλθον παρὰ Σοὶ πρὸς ἐγγραφὴν ἤμην ἁπλοῦς θεατής, μετὰ δὲ ταῦτα ἀνῆλθον ἐπὶ τῆς σκηνῆς, τότε δὲ μόνον εἶδα ὅτι αἱ ἀστραπαὶ οὐδὲν ἄλλο ἦσαν εἰμὴ ῥητίνη, ὁ κεραυνὸς *τενεκὲς* ἀσπλάγχνως συρόμενος, ἡ βροχὴ κιβώτιον πλῆρες *φασολίων* καὶ *ῥεβιθίων*, ἡ σελήνη *λαδωμένο παρὶ*, αἱ φιάλαι αἱ πλήρεις Βορδιγαλλίου, Μαλάγας, Καμπανίτου καὶ Μαδέρας ξύλιναι.. τὰ χοιρομήρια χάρτινα... ὁ ἱππότης Ἀρμάνδος τυπογράφος καὶ ἡ Δόνα Βερενίκη πλύντρια....... Ἀλλ' εἰς τὸ προκείμενον.. Ἦτο τετάρτη ὥρα καὶ ἡμίσεια ὅτε ἐξήλθομεν τοῦ γραφείου, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶδον ἐπὶ τοῦ προγράμματος ὅτι ἀπὸ τῆς 5ης μέχρι τῆς 6ης θὰ παραδώσῃ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὁ Καλλιγᾶς, δὲν ἠκολούθησα τὸν ἐγγυητήν μου, καὶ ἔμεινα μόνος μετὰ τῶν ἐντυπώσεών μου καὶ τῶν ὀνείρων τῆς ἡλικίας μου, περιπατῶν ἀπὸ τοῦ Ῥήγα μέχρι Γρηγορίου καὶ κροτῶν ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων προπυλαίων τὰ ὑποδήματά μου καὶ τὴν ῥάβδον μου, ἣν τὸ πρῶτον ἤδη ἔφερον.

II

Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τέλους φοιτητής! Ἔῤῥε σχολαστικὲ διδάσκαλε μὲ τοὺς καταλόγους καὶ τὰς ἀπουσίας σου, μὲ τοὺς κλήρους καὶ τὰς ἐξηγήσεις σου.. Τὰ ἔτη, ἐσκέφθην, παρέρχονται ταχέως· θὰ γείνω τελειόφοιτος... διδάκτωρ... ὑφηγητὴς ... καθηγητὴς ... μὰ δὲν εἶνε δύσκολον; δὲν εἶνε διόλου ... ἰδοὺ καὶ ἡ Ἀκαδημεία.... Εἶνε πολύ ... εἶνε πολύ ... διατί πολύ; θὰ γίνω.... Τότε διῆλθον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου πάντα τὰ ἀξιώματα, πάντες οἱ νομοδιδάσκαλοι καὶ ἐν γένει πάντες οἱ σοφοὶ— διότι δὲν ἱκανοποιούμην γινόμενος μόνον νομικός, ἀλλ' ἤθελον νὰ γίνω καὶ φιλόσοφος καὶ πολιτικὸς καὶ ῥήτωρ καὶ ποιητὴς καὶ μουσικός. —Εἶδον ὑποχωρούσας πρὸ ἐμοῦ τὰς σκιὰς τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Λυκούργου, τοῦ Γαΐου, τοῦ Παπινιανοῦ, τοῦ Οὐλπιανοῦ, τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Μοδεστίνου.... τοῦ Σωκράτους, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους.... τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους, τοῦ Γκαῖτε, τοῦ Σίλλερ, τοῦ Οὐγκὼ καὶ τοῦ Μολιέρου..., τοῦ Βελλίνη, τοῦ Δονιζέτη, τοῦ Βετόβεν, τοῦ Μόζαρτ καὶ τοῦ Γκουνώ... Καὶ πάλιν τοῦ Περικλέους καὶ πάλιν τοῦ Ἀριστοφάνους.... ἰδοὺ καὶ οἱ Γράκχοι καὶ ὁ Κλεισθένης, ἰδοὺ.... καὶ εἶτα πάλιν πάντες ὁμοῦ συγκεχυμένοι.... οἱ δὲ καθηγηταί μου μοῦ ἐφάνησαν, φυσικά, ἀνυπόφορα μορμολύκεια.... Ὢ! ὄνειρα, ὄνειρα τῶν ἀνοικτῶν ὀφθαλμῶν, ἅτινα τόσον ἀρέσκεσθε βασανίζοντα τὴν νεότητα, ποῖος ὀνειροκρίτης θὰ ἐξηγήσῃ τοὺς γρίφους σας; Βεβαίως ὅμως ὁπουδήποτε καὶ ἂν εὑρεθῇ δὲν θὰ ἦνε ὀλιγώτερον ἀγυρτικὸς τοῦ ἐξηγοῦντος τοὺς νυκτερινοὺς συναδέλφους σας!... Ἀλλὰ τὸ ὡρολόγιον ἐσήμανε πέντε.... καὶ οἱ φοιτηταὶ συνωθοῦντο πρὸς τὴν Νομικὴν αἴθουσαν...

III

Ἐπλησίασα εἰς τὴν θύραν.... ἡ αἴθουσα ἦτο πλήρης, καὶ τὰ παράθυρα αὐτὰ ἦσαν κατειλημμένα .... δὲν ἐπροχώρησα ὅμως ὅπως εὕρω γωνίαν τινὰ κενήν, διότι τὴν δειλίαν μου ἐπηύξησε τὸ τιμωρηθὲν θάρρος δύο γειτόνων μου.... ὁ εἷς ἦτο καλόγηρος, σπουδάζων, ὡς ἔλεγεν, εἰδικῶς κανονικὸν δίκαιον, μόλις δὲ εἰσῆλθε καὶ εὐθὺς ἐξεῤῥάγησαν πανταχόθεν ἐπανειλημμέναι κραυγαὶ «παπᾶ... παπᾶ....» συνοδευόμεναι ὑπὸ κρότων ποδῶν, χειρῶν καὶ ῥάβδων....ὁ δεύτερος ἦτο φοιτητὴς ἐκ Σμύρνης φέρων εἰς τὰς χεῖρας *γάντια* καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν ὑψηλὸν ἐστιλβωμένον πῖλον· μόλις εἰσῆλθε καὶ οὗτος καὶ οἱ αὐτοὶ κρότοι συνώδευσαν συγκεχυμένας κραυγάς, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνοντο αἱ λέξεις, «'ψηλό, 'ψηλό»....

Αἴ! πῶς νὰ εἰσέλθω τώρα ὁ δυστυχὴς ἐγώ! Ἀπεπειράθην ἅπαξ, ἀλλ' ἤκουσα τοὺς παραστάτας μου δίδοντας διὰ τῶν χειλέων συνθηματικὸν ἦχον ὅμοιον ἐκείνου, ὃν ἀκούει τις ὅταν γέρων φιλῇ, κοχλίας τρώγεται, ἢ κύων προσκαλεῖται νὰ πλησιάσῃ, ἤθελον δὲ δι' αὐτοῦ νὰ εἰρωνευθῶσιν ἰδίως τὸ μικρὸν τοῦ ἀναστήματός μου... —διότι οὐδέποτε ὑπῆρξα γίγας—ὥστε εὐθὺς ὀπισθοχώρησα καὶ ἔκρυψα ταχέως τὴν κεφαλήν μου, ὡς χελώνη ἐπὶ τῇ θέᾳ διαβάτου... Ἀλλ' ἰδοὺ εἰσῆλθεν ὁ καθηγητὴς ... ἕνα παρατεταμένον σ..... ἠκούσθη, καὶ πάντες ἀπεκαλύφθησαν, ἐνῷ οἱ πόδες κατεγίνοντο νὰ σβύσωσι τὰ ῥιφθέντα χαμαὶ σιγάρα. Ὁ καθηγητὴς ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ... δὲν ἤργησα ὅμως νὰ ἐννοήσω ὅτι δὲν ἐννοῶ — παρέδιδε δὲ καὶ συνέχειαν — καὶ ἰδοὺ ὅτι ἦτο εὐτύχημα ὅ,τι ἐθεώρουν ὡς δυστυχίαν, διότι πλησίον τῆς θύρας ὢν ἠδυνήθην εὐθὺς ν' ἀπέλθω λέγων κατ' ἐμαυτὸν «ἂς ὑπάγω νὰ συνεχίσω τὰ ὄνειρά μου, καὶ μεθαύριον προπαρασκευασθεὶς ἔρχομαι καὶ τὸν ἀκούω καλλίτερα».... Ἐνθυμοῦμαι μάλιστα ἀκόμη καὶ τὰς γριφώδεις φράσεις τοῦ καθηγητοῦ «ὁ ὑποκατάστατος τοῦ ὑποκαταστάτου εἶνε ὑποκατάστατος τοῦ κληρονόμου»(**Substitutus substituto est substitutus instituto**) ἔλεγε... Δυστυχὴς ἐγώ! Αἴ! Δὲν εἶχα δίκαιον νὰ φύγω!;

IV

Δὲν εἶνε κατάλληλος ἐδῶ ὁ τόπος διὰ νὰ κα-

Digitized by Google

τατάξω τὰ ὄνειρά μου—εἶπα ἐξελθών. Ὁ ὁρίζων εἶνε πολὺ στενὸς καὶ τὰ ὄνειρά μου πολὺ μεγάλα... εἰς τὰς Στήλας, εἰς τὰς Στήλας!...

Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μετ' ὀλίγον πρὸ τοῦ Ὀλυμπιείου ... ἀναπνέω, περιπατῶ ζωηρῶς ... ἐπαναλαμβάνω καὶ κατατάσσω τὰ ὄνειρά μου ... ἐκτυλίσσω τὰ σχέδιά μου, καὶ μετὰ χίλια πρωθύστερα δὲν ἐννοῶ ὅτι δὲν τελειώνουν ποτὲ ὡς ἀποτελοῦντα κύκλον ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους ... Ἐν τούτοις οὐδὲν εὕρισκα δύσκολον, οὐδὲν ἀκατόρθωτον ... εἶμαι νεώτατος, ἔλεγον, βλὰξ δὲν εἶμαι, ἔχω θέλησιν, καὶ εἶμαι μὲν ὀρφανός, ἀλλ' ἔχω πολλοὺς καὶ ἰσχυροὺς προστάτας ... οἴμοι! δὲν εἶχον εἰσέτι ἀναγνώσει τὰς ἑξῆς γραμμὰς τοῦ Ἄϊνε· «Δὲν ἐδίστασαν (οἱ πατρικοὶ φίλοι) νὰ μοὶ δώσουν ἀξιολόγους συμβουλάς· μὲ διεβεβαίωσαν περὶ τῆς ἀγάπης των καὶ μοὶ ὑπεσχέθησαν προστασίαν. Ἐν τούτοις μεθ' ὅλα ταῦτα θὰ ἀπέθνησκον τῆς πείνης ἂν δὲν ἀνεμιγνύετο εἰς τὰς ὑποθέσεις μου εἷς ἀξιόλογος ἄνθρωπος ... Μοὶ ἔδωκε νὰ φάγω... Θὰ τῷ ἦμαι εὐγνώμων διὰ βίου. Τί κρῖμα ὅμως, νὰ μὴ δύναμαι νὰ τὸν ἐναγκαλισθῶ ... διότι ὁ ἀξιότιμος οὗτος ἄνθρωπος εἶμαι *ἐγὼ ὁ ἴδιος*».

Ἀλλ' ἔφθασα πλέον πρὸ τῆς γεφύρας τοῦ Σταδίου .... ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη δύσει .... τὸ φῶς ἦτο ἀμυδρότατον ἢ μᾶλλον ἦτο σκότος σχεδόν, μάρτυρές μου ἔστωσαν αἱ νυκτερίδες, αἱ γλαῦκες καὶ πάντα τὰ νυκτόβια .... Ἀλλὰ τί βλέπω! ... Μελανείμων ἀμαζὼν προηγεῖται ἐμοῦ 100 περίπου βήματα ... ὁ ἀὴρ πνέων ἄγει καὶ φέρει τὴν ποδήρη ἐσθῆτά της καὶ τὸν λεπτὸν καὶ μακρὸν ἐπενδύτην της .... ὁ ρωμαντικὸς θροῦς αὐτῶν φθάνει μέχρι τῶν ὤτων μου ... ἡ ξανθὴ καὶ μακρὰ κόμη της λυτὴ κυματίζει εἰς τοὺς ὤμους της ... φέρει μικρὸν καὶ μέλαν πιλίδιον ἄνευ οὐδενὸς κοσμήματος ... Γελοῖε, ἔχων τις τοιαύτην κόμην ἔχει ἀνάγκην κοσμημάτων;!

Τρέξατε καλλιτέχναι ... μὴ ἀφίνετε τὸ πρότυπον αὐτὸ νὰ φύγῃ... θὰ σᾶς ἀπαθανατίσῃ... ἡ δόξα σας ἑκατὸν μόνον βήματα προηγεῖται ἐμοῦ... Ἰδού, εἶπον, τὸ ἰδανικόν μου ... ἰδοὺ ὁ ἔρως μου ... «οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦσαι, θὰ σὲ ἀγαπήσω .... σὲ ἀγαπῶ .... σὺ θὰ ἦσαι ἡ Γρατσιέλλα μου, ἡ Φουρναρίνα μου, ἡ Λαύρα μου, ἡ Ἰουλία μου, ἡ Βιργινία μου».....

Ὀπίσω τὰ ἰδανικά μου καὶ τὰ ὄνειρά μου πάντα .... θὰ προηγηθῇ πάντων ὑμῶν ὁ ἔρως .... Σύ, ἄστρον μου, θὰ ἐνθαρρύνῃς τὰς μελέτας μου! τὸ μειδίαμά σου καὶ ἡ θωπεία σου, θεότης μου, θὰ διαλύῃ τὰς θλίψεις μου .... τὸ δὲ φίλημά σου, ἁγία μου καλλονή, θὰ μὲ διδάσκῃ τί εἶνε ἐπίγειος εὐτυχία!!....

Ἡ ἀμαζὼν ἐντούτοις ἐβάδιζεν ἀμαζωνικώτατα .... ἐγὼ δὲ ποῦ νὰ τὴν φθάσω!! Νὰ τῆς φωνάξω «στῆθι γόησσα!;» ὄχι .... ἐσκέφθην, τοῦτο θὰ ἦναι ἀπότομον καὶ προσβλητικόν.... Θὰ τὴν φθάσω .... ὅπου καὶ ἂν τὴν φθάσω.... θὰ τὴν ἴδω καὶ .... καὶ τότε βλέπομεν .... Ἐν τῷ μεταξὺ ἐν τούτοις ἂς συνθέσω τὸ πρῶτον μου ποίημα εἰς τὴν *ἄγνωστον* ....

«Σὲ ἀγαπῶ μὲ ἔρωτα πλατωνικὸν καὶ θεῖον...
Ὡς Πυγμαλίων . . .
Ὦ ἄγνωστός μου καλλονή, ὦ καλλονὴ ἁγία
Καὶ οὐρανία . . .»

*
* *

Ἀρκεῖ... ἀρκεῖ... ἐσκέφθην, ἄλλοτε τὸ τελειόνω. Ἰδού, τώρα δὲν ἀπέχω πλέον πολὺ αὐτῆς...διότι παραδόξως ἐστάθη ἐπ' ὀλίγον πρὸ τοῦ κτιρίου αὐτοῦ, ἴσως διὰ νὰ συνομιλήσῃ μετὰ τοῦ ἀστέρος ἐκείνου... ἂς ἀποκαλυφθῶ καὶ ἂς προσποιηθῶ ὅτι ἀπευθύνομαι πρὸς τὴν ἀνατέλλουσαν Σελήνην ἀπαγγέλλων μεγαλοφώνως τὸν τελευταῖον στίχον .... Ἐμπρός .....

Ὦ! ἄγνωστός μου καλλονή! ὦ καλλονή.....

. . . .

Φρίκη!...ἐστράφη. Τί βλέπω!!! ἔχει βαθεῖαν γενειάδα καὶ φοβερὸν μύστακα...

Φεῦ! ἡ ἄγνωστός μου... ἡ λατρεία μου ... ἦτο *Ῥιζαρίτης*!!

— Τί ἔχεις! ... μοῦ λέγει ἀγρίως...

— Τίποτε... δὲν ἔχω... εἶχα...

— Μοῦ φαίνεται οὔτε εἶχες οὔτε ἔχασες, *χάχα*!...

Μεταβολή, ἑαυτέ μου.... τρέξε μήπως ὁ σεβασμιώτατος μαθητὴς τοῦ Ῥιζαρείου σχολῆς *σοῦ τῆς βρέξῃ*!!.. ἔτρεξα ...

V

Ἤμην πλέον ἐκτὸς βολῆς...ὅτε ἐστάθην... ἀνέπνευσα...ἐνθυμήθην ὅτι πεινῶ καὶ ἔφθασα εἰς τὴν οἰκίαν μου ὅπου μὲ περιέμενεν ἡ τράπεζα καὶ ἡ καλή μου μήτηρ...

Αὐτὸς ἦτο ὁ πρῶτός μου ἔρως!..

Ἆρά γε δὲν ἦτο καὶ ὁ τελευταῖος;!..

Οὕτω ἐναυάγησε τὸ πρῶτον ὄνειρον.

Ἆρά γε δὲν ἐναυάγησαν καὶ ἄλλα;!..

Ἀπαντήσατε σεῖς, φίλοι μου, εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ... σεῖς, οἵτινες μετὰ τριῶν ἐτῶν δικηγορικὴν ζωὴν μὲ συνεχάρητε διορισθέντα ὑπουργικὸν γραμματέα, καὶ μετὰ τριῶν μηνῶν νέαν ζωὴν μὲ συνελυπήθητε παυθέντα ...

Δ. Γρ. Κ.

Η ΗΜΙΣΕΛΗΝΟΣ

Ἐπὶ τινων βυζαντινῶν νομισμάτων φαίνεται ἔνθεν μὲν ἡ Ἄρτεμις, βαστάζουσα τόξον καὶ φαρέτραν, ἔνθεν δὲ ἡ ἡμισέληνος καὶ ὑπεράνω αὐτῆς ἄστρον. Κατὰ τὸν 15 αἰῶνα γενόμενοι οἱ Τοῦρκοι κύριοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκόσμησαν διὰ τῆς ἡμισελήνου τὰς ἄκρας τῶν μιναρέδων καὶ τὰς σημαίας αὐτῶν. Τούτου ἕνεκεν ὑπέθεσαν πολλοί, ὅτι, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως, ἀνέλαβον οἱ Τοῦρκοι ὡς ἴδιον ἐθνικὸν σύμβολον τὸ

Digitized by Google

παλαιὸν σύμβολον τοῦ Βυζαντίου. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου συνέταξε πολλοῦ ἀξίαν διατριβὴν ὁ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Κοπεγχάγης καθηγητὴς τῆς ἱστορίας κ. Σχιέρν. Διαμφισβητῶν τὴν ὑπόθεσιν, παρατηρεῖ ἐν πρώτοις, ὅτι οἱ Τοῦρκοι οὐδέποτε οὐδαμῶς ἐπεδείξαντο σεβασμὸν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα, κατέστρεψαν δὲ βανδαλικῶς τὰ καλλιτεχνικὰ μνημεῖα τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν μέσων αἰώνων. Ὑπάρχει βεβαίως περίπτωσις, ἐμπεδοῦσα ὁπωσδήποτε τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην, ἡ ἑξῆς· Πιστὸς θιασώτης τοῦ τελευταίου τῶν Παλαιολόγων ἦτο ὁ βενετὸς εὐπατρίδης Νικόλαος Βάρβαρος, γενναίως πρὸς τοὺς μαχητὰς Μωάμεθ τοῦ Β' ἀγωνισάμενος, καταλιπὼν δὲ μακρὰν ἔκθεσιν περὶ τῆς ἀμύνης τῆς πόλεως. Ὁ βενετὸς ἱστοριογράφος, περιγράφων τὴν μηνὶ μαΐῳ 1453 νυκτερινὴν ἐπίθεσιν τῶν Τούρκων, μνημονεύει προφητείας, ἥτις ὑπὸ τούτου μὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, κατὰ μείζονα δὲ πιθανότητα ἔλαβε τὴν ἀρχήν της ἔκ τινος ἐπεισοδίου, ὅτε τὸ Βυζάντιον ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ τοῦ Φιλίππου Μακεδόνος. Κατὰ τὴν προφητείαν, ἡ Κωνσταντινούπολις δὲν θὰ ἡλίσκετο ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἐφ' ὅσον δὲν ἀνέτελλεν εἰς τὸν ὁρίζοντα τοσοῦτον ἐσκοτισμένη ἡ πλησιφαὴς σελήνη, ὥστε νὰ γείνῃ ὁρατὸς μόνον ὁ ἥμισυς δίσκος αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν τεκμηρίων καὶ ἐκ τῶν ἀσφαλεστάτων ὑπολογισμῶν τοῦ δανοῦ ἀστρονόμου Σιελλερούπ ὑπάρχει ἀναμφισβήτητον, ὅτι τῇ νυκτὶ τῆς 22—23 μαΐου 1453, ὅτε ἑάλω ἡ Κωνσταντινούπολις, συνέβη ἔκλειψις σελήνης, ὑπ' ἄλλων μὲν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀγνοηθεῖσα, ὑπὸ δὲ τοῦ Μορδμὰν καὶ ἄλλων διαμφισβητηθεῖσα. Ἡ διήγησις τοῦ Βαρβάρου, συμφωνοῦσα πληρέστατα πρὸς τὰ ἐξαγόμενα τῶν ἀστρονομικῶν ὑπολογισμῶν, ἔτι μᾶλλον φαίνεται ἀξιόπιστος, ὁπόταν λέγῃ, ὅτι ἐμβρόντητοι ἔμειναν ἐπὶ τῇ ἐκλείψει τῆς σελήνης οἱ Ἕλληνες, ἔξαλλοι δὲ ὑπὸ χαρᾶς οἱ Τοῦρκοι, ἐκλαβόντες αὐτὴν οἰωνὸν τῆς προσεχοῦς νίκης των. Οὐδαμῶς λοιπὸν παράδοξον τῇ ἀληθείᾳ θὰ ἦτο, ἂν οἱ Τοῦρκοι, ἐξ εὐγνωμοσύνης καὶ τῆς ἐπὶ τῷ θριάμβῳ χαρᾶς ὁρμώμενοι, προσελάμβανον εἰς τὰ πολεμικὰ καὶ ἐθνικὰ αὐτῶν σύμβολα τὴν κατὰ τὸ ἥμισυ σκοτισθεῖσαν σελήνην. Ἀλλ' ὁ κ. Σχιέρν εὐλόγως διατείνεται, ὅτι ἡ τουρκικὴ ἡμισέληνος οὐδὲν κοινὸν ἔχει πρὸς τὸ προμνημονευθὲν ἐπεισόδιον, διὰ τὸν ἁπλοῦν λόγον, ὅτι ἦτο σύμβολον τῶν Ὀσμάνων Τούρκων, πρὶν οὗτοι καταλύσωσι τὸ βυζαντινὸν κράτος, καὶ δὴ καὶ πρὶν ὑπερβῶσι τὰ τῆς Ἀσίας ὅρια. Ὁ σουλτάνος Ὀρχὰν (1326—1360) προσήλωσεν ἀργυρᾶν ἡμισέληνον εἰς τὴν ἐρυθρὰν σημαίαν, ἣν ἐδωρήσατο τοῖς στρατοῖς αὐτοῦ καὶ μάλιστα τοῖς Γεννιτσάροις. Πολλῷ δὲ πρότερον τοῦ Ὀρχάν, ὁ σουλτάνος Μωάμεθ Τεκὲς (1192—1200) ἐκόσμησε δι' ἡμισελήνου τὴν σκηνήν του, ὅτε ἦρχε τῶν Τούρκων τοῦ Χουαρέσμ, ὧν τὸ βασίλειον εἶχεν ἱδρυθῆ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ βασιλείου τῶν Σελτσούκων. Ἐὰν οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ζήτημα ἀναφύεται, πόθεν ἔλαβον οἱ Τοῦρκοι τὴν ἡμισέληνον; Ὁ ἀναλογιζόμενος ὁπόσον στενῶς συνδέονται τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα πάντων τῶν μωαμεθανικῶν φύλων μετὰ τοῦ θρησκεύματος αὐτῶν, θὰ ἀνεζήτει τὴν γένεσιν τοῦ συμβόλου ἐν αὐτῷ τῷ Ἰσλάμ. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ Ἰσλὰμ εἶνε ῥητὴ διαμαρτύρησις κατὰ τοῦ Σαβαϊσμοῦ καὶ τῆς ἀστερολατρείας του, ἀπίθανον φαίνεται, ὅτι ὁ Μωάμεθ ἔδωκε τοῖς ὀπαδοῖς του σύμβολον ἐν τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἀφ' οὗ αὐτὸς τοὺς ἐδίδαξε «νὰ μὴ κλίνωσι γόνυ μήτε πρὸ τοῦ ἡλίου, μήτε πρὸ τῆς σελήνης, ἀλλὰ πρὸ τοῦ δημιουργήσαντος ἀμφότερα Θεοῦ», καὶ ἀφ' οὗ τὸ «σαντσὰκ σερὶφ» ἤτοι ἡ τοῦ Προφήτου ἱερὰ σημαία οὐδεμίαν φέρει ἡμισέληνον. Οἱ Τοῦρκοι, πρὶν προσέλθωσιν εἰς τὸ Ἰσλάμ, ὀλίγον ἢ οὐδὲν κατὰ τὴν θρησκείαν διέφερον τῶν ἄλλων λαῶν τῆς ἀλταϊκῆς φυλῆς, Τουγκουσίων, Μογγόλων, Σαμογετῶν, Φίννων κ.λ. ὡμολόγουν δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐν τῇ βορείῳ Ἀσίᾳ εὐρέως διαδεδομένου Σαμανισμοῦ. Αὐτὸς ὁ Τσιγκὶς Χάν, ὁ ἀκμάσας περὶ τὴν λῆξιν τοῦ 12 αἰῶνος, δὲν ἦτο μωαμεθανός. Ὀπαδὸς τοῦ Προφήτου ἐγένετο μόλις ὁ ἔγγονος ἐκείνου καὶ πλεῖστα ἄλλα τῶν ὁμοφύλων στιφῶν, μεθ' ὧν ὁ μάχιμος ἡγεμὼν τῷ 1209 ἐξεπόρθησε τὸ μέγα σινικὸν τεῖχος καὶ ἵδρυσε τὸ βασίλειον τῶν Μογγόλων πρὸς βορρᾶν τῆς Σινικῆς. Ὁ τὰ κατορθώματα τούτου ἱστορήσας σύγχρονος Μεγκχούγκ ἐκ Σινικῆς διαβεβαιοῖ, ὅτι ἡ μεγάλη τῶν Τατάρων πολεμικὴ σημαία εἶχεν ἐννέα λευκοτάτας ἵππων οὐρὰς *καὶ τὴν ἡμισέληνον*, ἥτις διὰ τοῦτο οὔτε ἑλληνικὴ εἶνε, οὔτε ἀραβικὴ, ἀλλ' ἀλταϊκή. Ἀλταϊκὰ ὡσαύτως εἶνε πολλὰ ἔθιμα καὶ παραδόσεις Τούρκων καὶ Τατάρων τῆς νοτίου Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας, οὐδὲν κοινὸν ἔχοντα πρὸς τὸ Ἰσλάμ· λ. χ. αἱ ἐκστάσεις, αἱ χειρονομίαι καὶ οἱ κρωγμοὶ τῶν δερβίσιδων, ἡ μαλάκυνσις ὠμοῦ κρέατος ὑπὸ τὰ ἐφίππια, ἡ σφαγὴ τοῦ βασιλικοῦ ἵππου ἅμα τῇ τελευτῇ τοῦ σουλτάνου, ἡ πρόσληψις κυναρίων εἰς φυλακὴν τῶν σκηνῶν, αἱ τεχνηταὶ πυραμίδες ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν φονευομένων πολεμίων κ.λ.

Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ «ΦΙΓΑΡΩ»

Κατὰ τὸν δημοσιευθέντα ἐσχάτως ἀπολογισμὸν τῆς γνωστῆς ἐφημερίδος τῶν Παρισίων «Φιγαρῶ», αἱ εἰσπράξεις τῆς ἐφημερίδος ταύτης, διὰ τὸ ἔτος 1880, ἀνῆλθον εἰς φρ. 5,919,000, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς φρ. 3,614 000, εἰς τοὺς μετόχους δ' αὐτῆς διενεμήθη τὸ καθαρὸν κέρδος φράγ. 2,305,000. Ἐκ τῶν ἐσόδων, φρ. 2,116,000 προέκυψαν ἐκ συνδρομῶν, φρ. 2,178,000 ἐκ πωλήσεως φύλλων καὶ φρ. 1,625,000 ἐξ εἰδοποιήσεων. Κατὰ τὸ 1880 τὸ «Φιγαρῶ» ἐδαπάνησε: φρ. 1,889,000 διὰ χάρτην, τυπωτικὰ καὶ φόρον, φρ.

Digitized by Google

38,000 δι' ἔξοδα ταινιῶν, φρ. 362,000 διὰ ταχυδρομικά, φρ. 485,000 διὰ σύνταξιν, φρ. 257,000 διὰ μισθοδοσίαν ὑπαλλήλων διεκπεραιώσεως κλ. φρ. 580,000 διὰ διάφορα ἔξοδα. Κατὰ μέσον ὅρον τὸ «Φιγαρὼ» δημοσιεύει καθ' ἑκάστην 78,000 φύλλα. Ω.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δικηγόρος τις ἐπρόκειτο νὰ ὑπερασπισθῇ κιβδηλοποιόν. Τὸ ἔγκλημα ἦτο σοβαρὸν καὶ αὐταπόδεικτον.

— Μὰ πῶς, λέγει εἰς τὸν πελάτην του, κατήντησες ἕως εἰς αὐτὸν τὸν βαθμόν, νὰ κάνῃς κίβδηλα νομίσματα;

— Ἄ, κύριε, λέγει ὁ κατηγορούμενος, δὲν ἠξεύρεις πόσον εὔκολον εἶνε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ ἀποκτήσῃ τις τὰ γνήσια;

***

Ἐσχάτως ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ συνάθροισις πιστῶν ὑπῆρχεν ἔν τινι πρεσβυτεριανῷ ναῷ, ὁ δὲ ἱερεύς, ἀφοῦ πρῶτον ἐπεκαλέσθη τὴν ἐλεημοσύνην τῶν παρεστώτων, ἔδωκε τὸν πῖλόν του ἵνα περιφέρωσιν αὐτὸν πρὸς σύναξιν τῶν προσφορῶν.

Ὁ πῖλος, ἀφοῦ ἔκαμε τὸν γύρον ὅλον τοῦ ναοῦ, ἐπιστρέφει εἰς τὸν ἱερέα, χωρὶς νὰ περιέχῃ ὀβολόν.

Τότε οὗτος ἀναστρέφων αὐτὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅπως δείξῃ ὅτι δὲν περιέχει τίποτε, ἀναφωνεῖ μετὰ ζέσεως·

— Σὲ εὐχαριστῶ, Θεέ μου, ὅτι μοῦ ἐφύλαξες τὸ *καπέλο* μου, ἀφοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τὰ χέρια τοιαύτης ὁμηγύρεως.

***

Κουρεύς τις ἔκαμνε τὴν ἑξῆς παρατήρησιν περὶ τῶν πελατῶν του:

Εἰς τὰ σαράντα τὰ γένεια τῶν περισσοτέρων ἔχουν χρῶμα ὡσὰν *ἀλατοπίπερο*, εἰς τὰ πενῆντα, ὡσὰν ἅλας καθαρόν· εἰς τὰ ἑξῆντα πολλῶν γίνονται πάλιν καθαρώτατα μαῦρα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ποίαν νὰ τάμῃ τις τοῦ βίου τρίβον; Ἐν μὲν τῇ πολιτείᾳ διενέξεις καὶ πράξεις χαλεπαί· ἐν οἴκῳ δὲ φροντίδες, ἐν ἀγροῖς δ' ἱδρὼς καὶ κάματος· ἐν θαλάσσῃ τρόμος, ἐν δὲ τῇ ξενιτείᾳ, ἂν μὲν ἔχῃς τι, φόβος, ἂν δὲ ἀπορῇς, θλῖψις καὶ στενοχωρία. Ἔγγαμος εἶσαι; πόσαι φροντίδες καὶ μέριμναι! Εἶσαι ἄγαμος; θὰ ζῇς ἐν ἐρημίᾳ. Τὰ τέκνα, πόνοι· ἐλλιπὴς ὁ ἄπαις βίος. Ἡ νεότης ἄφρων· τὸ δὲ γῆρας πάλιν ἀδρανές. Καὶ λοιπὸν προτιμότερον θὰ ἦτο ἢ νὰ μὴ γεννηθῇ τις ἢ γεννώμενος αὐτίκα ν' ἀποθνήσκῃ. (Ποσείδιππος).

Ἀπάντησις.

Παντοίαν τοῦ βίου τάμε τρίβον. Ἐν μὲν τῇ πολιτείᾳ δόξα καὶ πράξεις γενναῖαι· ἐν τῷ οἴκῳ ἀνάπαυσις, ἐν δ' ἀγροῖς φύσεως χάρις· ἐν τῇ θαλάσσῃ κέρδος, ἐν δὲ τῇ ξενιτείᾳ, ἂν μὲν ἔχῃς τι, τιμή· ἂν δὲ ἀπορῇς, οὐδεὶς γνωρίζῃ τοῦτο. Εἶσαι ἔγγαμος; ἔχεις οἶκον ἄριστον· ἂν δὲ ἄγαμος, ζῇς ἔτι ἐλαφρότερον. Τὰ τέκνα χαρά· ἄφροντις δ' ὁ ἄπαις βίος. Ἡ νεότης ῥώμη καὶ σφρῖγος· σεβάσμιον δὲ πάλιν τὸ πολιὸν γῆρας. Δὲν θὰ ἦτο λοιπὸν προτιμότερον νὰ μὴ γεννηθῇ τις, ἢ νὰ ἀποθάνῃ γεννώμενος. Πάντα τοῦ βίου εἶν' εὐχάριστα. (Μητρόδωρος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρό τινος χρόνου ἀπεβίωσεν ἐν Wakefield τῆς Σκωτίας ὁ Μάρκος Φίρθ, διευθυντὴς ἑνὸς τῶν μεγίστων μαχαιροποιείων ἐν Σκωτίᾳ. Ὁ φιλανθρωπότατος οὗτος τῶν νεωτέρων χρόνων ἀνήρ, ἐφάμιλλος πολλῶν ἄλλων, κατέλιπε περιουσίαν ἑνὸς ἑκατομμυρίου λιρῶν στερλινῶν. Ἐγεννήθη ἐν Sheffield τῷ 1817· εἰργάσθη τὸ πρῶτον ὡς ἁπλοῦς ἐργάτης παρά τινι μαχαιροποιῷ τῆς πόλεως ταύτης, ἔπειτα δ' αὐτὸς οὗτος ἵδρυσεν ἐργοστάσιον καὶ ἐσχημάτισε μετά τινα ἔτη σημαντικὴν περιουσίαν. Ἐξελέχθη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του δήμαρχος τῆς πόλεως Sheffield καὶ ἀρχηγὸς τῆς συντεχνίας τῶν μαχαιροποιῶν· τοῦτο τὸ δεύτερον ἀξίωμα θεωρεῖται ὡς ἡ μεγίστη τῶν τιμῶν, ἡ δυναμένη ν' ἀποδοθῇ εἴς τινα, διότι ὁ ἀρχηγὸς τῶν μαχαιροποιῶν ὑποδέχεται ἑκάστοτε τὸν ἡγεμόνα ἐρχόμενον εἰς ἐπίσκεψιν τῆς πλουσίας πόλεως, ἧς ἡ φήμη εἶνε παγκόσμιος ὡς πρὸς τὴν κατασκευὴν τῶν κοπτερῶν ἐργαλείων.

Πολλάκις ὁ Μάρκος Φίρθ ὡμίλει περὶ τῶν ἀγώνων, οὓς ὑπέστη ἐν ἀρχῇ τοῦ σταδίου του. Ἤρχισα, ἔλεγεν, ἐκ τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου ἐφοδίου καὶ διὰ κοπιώδους ἐργασίας. Διὰ τῆς τάξεως καὶ τῆς οἰκονομίας ἐπέτυχον. Ὁ πρῶτος κανὼν τοῦ βίου μου ἦτο νὰ ἐκτελῶ μόνος τὰ πάντα καὶ ν' ἀρχίζω τὴν ἐργασίαν μου ἓν τέταρτον τῆς ὥρας πρὸ τῶν ἄλλων. Αὐτὸ τὸ τέταρτον τῆς ὥρας καθ' ὃ προηγούμην ἦτο τὸ σπέρμα τῆς χρυσῆς συγκομιδῆς, ἣν ἀπεκόμισα».

Δὶς ἐκλεχθεὶς ὡς ὑποψήφιος εἰς τὴν Βουλὴν τῶν κοινοτήτων, ἀπεποιήθη, ἐπιθυμῶν ν' ἀφιερωθῇ ὁλοψύχως εἰς τὸ ἔργον, οὗτινος ἀρχὴν ἐποιήσατο, τοῦ νὰ ἐπιτηρῇ τὰ ὑλικὰ συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων ἐν τῷ ἐργοστασίῳ αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς ἱδρύμασιν, ἅτινα ἡ πόλις Sheffield ἐπιδεικνύει ἐκ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ Μάρκου Φίρθ, εἶνε κατάστημα ἐν ᾧ διακόσιοι νέοι ἐκπαιδεύονται ἐντελῶς καὶ ἐν ᾧ οἱ κάτοικοι παρευρίσκονται εἰς ἐπιστημονικὰς ἀκροάσεις, γινομένας ἐν εὐρυχώρῳ αἰθούσῃ τοῦ καταστήματος, περιλαμβανούσῃ ὑπὲρ τοὺς 600 ἀκροατάς. Ἔκτισεν ὡσαύτως ἐν Raumoor γηροκομεῖον, ὅπου οἱ πτωχοὶ εὑρίσκουσι στέγην, θέρμανσιν, φωτισμόν, καὶ λαμβάνουσιν οἱ μὲν ἔγγαμοι 10 σελίνια καθ' ἑβδομάδα, οἱ δὲ ἄγαμοι 7. Ὡσαύτως κατεσκεύασε μέγαν δημόσιον κῆπον, ὅπου οἱ ἐργάται τοῦ Sheffield ἔρχονται τὸ ἑσπέρας πρὸς ἀνάπαυσιν. Τέλος δὲ ἵδρυσε τὴν Σχολὴν τοῦ Φίρθ, πρό τινων μηνῶν ἐγκαινιασθεῖσαν, ὅπου οἱ μαθηταὶ

Digitized by Google

διδάσκονται οἷα καὶ ἐν τοῖς πανεπιστημίοις μαθήματα, καὶ ἧστινος ἡ προίκισις ἀνέρχεται εἰς 20,000 λίρας στερλίνας.

Τῷ 1832 ἑπτὰ πλούσιοι κάτοικοι τῆς πόλεως Κιγκιννάτης ἔτρωγον ὁμοῦ· ἐπῆλθε δ' αὐτοῖς κατὰ τὸ γεῦμα ἡ σκέψις νὰ ἑορτάζωσιν ἐτησίως τὴν ἡμέραν τοῦ γεύματός των ἐκείνου διὰ γεύματος ὁμοίου διαρκοῦντος τοῦ βίου αὐτῶν.

Μετὰ τὸν θάνατον ἑνὸς τῶν μελῶν τῆς παραδόξου ταύτης Ἑταιρίας, ἀπεφασίσθη τὸ κάθισμα αὐτοῦ νὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν του καθὼς καὶ τὸ πινάκιον καὶ ἡ μερίς, οἱ ἐπιζῶντες δὲ παρήγγειλον πάντοτε τροφὴν δι' ἑπτὰ πρόσωπα. Ἀλλὰ πλὴν τούτου ἔθεντο φιάλην οἴνου ἐν κιβωτίῳ, ὃν ἔμελλε νὰ πίῃ ὁ τελευταῖος ἐπιζῶν. Ὁ διδάκτωρ Ἰωάννης Βαττιὲρ ἐξεπλήρωσε τὸ ὕστατον αὐτὸ ἔργον ἐνώπιον τῶν καθισμάτων τῶν ἀποθανόντων αὐτοῦ φίλων. Μόνος ἐν τῇ προσδιωρισμένῃ ὥρᾳ παρευρέθη εἰς τὴν συνέντευξιν, ἔχων περὶ αὐτὸν 6 καθίσματα κενά· τὸ περιώνυμον κιβώτιον ἀνεῴχθη, ἐπλήρωσε τὸ ποτήριόν του καὶ ἀπήγγειλε πρόποσιν εἰς τὸν θάνατον, συγκρούσας πρὸς ποτήρια ἀκίνητα τὸ ἰδικόν του.

Ὁ διδάκτωρ οὗτος Βαττιὲρ πρὸ μηνὸς ἀπῆλθε ν' ἀνεύρῃ τοὺς φίλους του εἰς τοὺς τόπους τῆς ἀναπαύσεως, καὶ οὕτω τὸ «γεῦμα τῶν ἑπτὰ» ἔσχε τέλος.

Πόσον εἶνε μέγα τὸ κράτος τῆς φιλαργυρίας ἐπὶ τοῦ κατεχομένου ὑπ' αὐτῆς, καὶ εἰς τί δύναται νὰ τὸν ὠθήσῃ, μαρτυρεῖ τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον ὅπερ ἀναφέρει γαλλική τις ἐφημερίς.

Ὁ φιλάργυρος Ν... καίτοι ἔχων ὑπὲρ τὰς διακοσίας χιλιάδας φράγκων εἰσόδημα, ἦτο τύπος τέλειος *ἐξηνταβελώνου*. Εἶχε τοσάκις προσκληθῆ εἰς γεῦμα ὑπὸ τῶν γνωρίμων του χωρὶς νὰ τοῖς ἀνταποδώσῃ οὔτε *ἕνα ποτήρι νερό*, ὥστε τελευταῖον οὐδεὶς προσεκάλει αὐτόν.

Τοῦτο ἐλύπησε σφόδρα τὸν καλόν μας φιλάργυρον, ὁ ὁποῖος ἐν τέλει ἔλαβε τὴν ἡρωϊκὴν ἀπόφασιν νὰ ἀλλάξῃ ἕξιν καὶ νὰ καλέσῃ ἅπαξ τοὺς φίλους του.

Ἅπαξ ἀποφασίσας τὸ πρᾶγμα ὁ Ν... ἔκαμε σημαντικὰς ἑτοιμασίας, καί τινα ἑσπέραν ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι προσκεκλημένοι παρεκάθηντο εἰς τὴν τράπεζάν του, ἐφ' ἧς παρετίθεντο τὰ ἐκλεκτότερα ἐδέσματα καὶ οἱ σπανιώτεροι οἶνοι.

Ἀλλὰ δὲν εἶχον τελειώσει τὸ γεῦμα, ὅτε κραυγαὶ ὀδυνηραὶ ἀκούονται εἰς τὴν αὐλήν· ὑπηρέτης τις εἰσελθὼν ὠχρός, ὁμιλεῖ χαμηλοφώνως εἰς τὸν ἀμφιτρύωνα, ὅστις αἰτήσας συγγνώμην ἐξέρχεται. Μετὰ πέντε δὲ λεπτὰ ἐπανέρχεται σχεδὸν ἔνδακρυς καὶ εἰς τὴν χεῖρα ἔχων κηλῖδας αἵματος.

Ὅλοι συνωστίζονται περὶ αὐτόν, αἱ κυρίαι λιποθυμοῦσι.

— Τί εἶνε;... Τί εἶνε;

— Ὦ! λέγει ὁ Ν... Τί φοβερὸν δυστύχημα! Ἀκριβῶς ἔμπρος εἰς τὴν θύραν μου ἕνας δυστυχὴς ἐργάτης, πατὴρ οἰκογενείας, κατεπλακώθη ἀπὸ ἓν ἁμάξι!.. Ὁ ταλαίπωρος!... Τὰ καϋμένα τὰ παιδιά του!

Καὶ δάκρυα ἐξέφευγον τῶν ὀφθαλμῶν του... Ἡ συγκίνησις ἦτο γενική.

— Ὄχι, λέγει αἴφνης ὁ φιλάργυρος, δὲν θέλω νὰ λεχθῇ ἀπὸ κανένα ὅτι ἡ μικρὰ αὐτὴ ἑορτὴ ἐτελείωσε θλιβερῶς... Ἐλᾶτε, κύριοι... ὀλίγην γενναιότητα ἕκαστος!

Καὶ λαμβάνων πινάκιον ἐκ τῆς τραπέζης, κενόνει ἐντὸς αὐτοῦ τὸ θυλάκιόν του. Ἔπειτα παρουσιάζει αὐτὸ κατὰ σειρὰν εἰς τοὺς συνδαιτυμόνας του, οἵτινες φιλοτιμοῦνται τίς νὰ δώσῃ περισσότερα. Καὶ συνηχθησαν οὕτω ὑπὲρ τὰ 1500 φράγκα ὑπὲρ τοῦ ἀτυχοῦς ἐργάτου.

Τοῦτο διεσκέδασε τὴν θλῖψιν καὶ ἡ ἑσπερὶς ἐξηκολούθησεν ἐν μεγάλῃ εὐθυμίᾳ.

Τί δὲ ἔμαθον τὴν ἐπιοῦσαν οἱ τόσον γενναιοφρόνως δώσαντες τὴν συνδρομήν των ὑπὲρ τοῦ παθόντος ἐργάτου; Ὅτι ὅλον ἐκεῖνο τὸ θλιβερὸν γεγονὸς δὲν ἦτο ἡ βδελυρὰ κωμῳδία, τὴν ὁποίαν τοῖς εἶχε προσχεδιάσει ὁ ξενίσας αὐτούς. Ὁ δὲ κ. Ν... ἀφοῦ οὕτως ἔκαμε τὸ χρέος του πρὸς τοὺς φίλους του, ἐπανέλαβε τὰς προτέρας ἕξεις του.

Ὁ Bautru εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ **Escurial**, μίαν τῶν πλουσιωτάτων τῆς Ἱσπανίας. Διευθύνετο δὲ ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ὑπὸ μοναχῶν εἰς ἄκρον ἀμαθῶν, ὅπερ καὶ παρετήρησεν ὁ **Bautru**. Αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἑσπέραν ὁ **Bautru** ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν βασιλέα Φίλιππον Δ'.

— Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ **Bautru** πρὸς τὸν βασιλέα, ἐὰν ἤμην βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας, ἤθελα ἀναθέσει τὴν διεύθυνσιν τῶν οἰκονομικῶν μου εἰς ἕνα τῶν μοναχῶν τοῦ **Escurial**.

— Καὶ διατί θὰ ἐκάμνετε τοῦτο;

— Διότι, μεγαλειότατε, οἱ μοναχοὶ οὗτοι εἶνε οἱ τιμιώτατοι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου: δὲν ἐγγίζουν ποσῶς τὴν παρακαταθήκην, ἥτις ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτούς.

Εἰς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Συνήθως ἡ ἀτμοσφαῖρα τῶν δωματίων, ἐν οἷς κεῖται ἀσθενής, ἕνεκα τῆς μὴ ἀνανεώσεως τοῦ ἀέρος εἶνε βαρεῖα καὶ μεμολυσμένη, δυσάρεστος εἴς τε τὸν ἀσθενῆ καὶ τοὺς περιέποντας αὐτόν. Εἰς καθαρισμὸν τῆς ἀτμοσφαίρας τοιούτων δωματίων, μέσον ἁπλούστατον ἅμα καὶ δραστικὸν εἶνε ἡ ὑγρὰ πίσσα. Διὰ ταύτης ἀλείφομεν τοὺς ἐσωτερικοὺς τοίχους πηλίνης στάμνου, ἣν ἐπὶ ὑποστάτου τοποθετοῦμεν εἰς ἱκανὸν ὕψος ἐντὸς τοῦ δωματίου. Ἡ ἐκ τῆς πίσσης ἐκπεμπομένη ὀσμή, καίτοι οὐχὶ εὐάρεστος, δὲν ἐνοχλεῖ τοὺς ἀσθενεῖς, οἵτινες εὐκολώτατα ἀνέχονται αὐτήν. Οἱ πάσχοντες μάλιστα ἐκ νοσήματος τοῦ στήθους θὰ αἰσθανθοῦν οὐ μικρὰν ἀνακούφισιν ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ μέσου τούτου.

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 274 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 **29 Μαρτίου 1881**

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι.'Ρουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 177.

Ἡ τράπεζα εἶχε στρωθῆ ἐν τῇ αἰθούσῃ· τὸ δὲ γεῦμα, πρὸς μεγίστην ἔκπληξιν τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ἔκπληξιν ἀνάμικτον μετά τινος δυσαρεσκείας, ἦτο ἐξαίρετον, καί τοι ἁπλοῦν: ὀψάριον, πουλίον ψητόν, χόρτα, αὐγὰ κτυπητά, τυρίον, καρποὶ σακχαρόπηκτοι, πορτοκάλλια, καὶ μία φιάλη ἐγχωρίου οἴνου, ὃν καὶ δύσκολος γνώμων δὲν ἤθελε περιφρονήσει. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἔφαγε γρυλλίζων· ἀλλ' ἔφαγεν ὅμως καλὰ καὶ ὀρεκτικώτατα. Ὁ δὲ Γιάννης, μέλαν ἔμπλαστρον φέρον ἐπὶ τῆς ῥινός του καὶ λευκὸν χειρόμακτρον ὑπὸ μάλης, λευκὸν λαιμοδέτην φορῶν καὶ μέλανα ἐπενδύτην, ὑπηρέτει τὸν κύριόν του, ἐπίσημος καὶ ἀλύγιστος, ὡσεὶ εὑρίσκετο ἐν πανηγυρικῷ συμποσίῳ ἐν Δάβεν-Χώλ.

Ὁ βαρωνέτος δύσθυμος πάντοτε, ἔτρωγε τὸ δεύτερόν πορτοκάλλιόν του, ὅπερ πρὸ μικροῦ μόλις εἶχε κοπῆ ἀπὸ τῆς πορτοκαλλέας, ὅτε εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κλίμακος ἐπεφάνη ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, φέρων χονδρὸν δέμα ὑπὸ τὴν μασχάλην του. Χαιρετίσας οὗτος, παρῆλθεν ἀριστερᾷ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, διέβη τὴν αἴθουσαν καὶ εἰσήχθη ὑπὸ τῆς μὶς Χούτσινς παρὰ τῇ δεσποινίδι Δάβεν.

— Πῶς ἠργήσατε! εἶπεν ἡ Λουκία ἅμα ἰδοῦσα αὐτόν, μεθ' ὅλης τῆς ἀνυπομονησίας τῶν ἀῤῥώστων.

— Χαίρω πολὺ νὰ τὸ ἀκούω, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Εἶνε καλὸν σημεῖον νὰ ἐπιθυμῇ ὁ ἄῤῥωστος τὴν παρουσίαν τοῦ ἰατροῦ. Αὐτὸ σημαίνει ἐμπιστοσύνην καὶ εἶνε τὸ ἥμισυ τῆς νίκης. Ἤργισα χωρὶς νὰ θέλω. Ἀλλ' εἰπέτε μου πῶς εἶσθε.

Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἤκουσε τὰ παράπονα τῆς ἀσθενοῦς του ἐπιδεικνύων τὸ ἐνδιαφέρον ἐκεῖνο, ὅπερ τοσοῦτον παρηγορεῖ τὸν πάσχοντα, καὶ τῇ εἶπε·

— Ἐπεθύμουν νὰ εἶχα τὴν δύναμιν νὰ σᾶς ἀνακουφίσω· ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος μοῦ εἶνε ἀδύνατον. Ἐταράχθητε πολύ, ὑπεφέρατε πολύ, καὶ ὅταν ἡ φύσις κλονίζεται τοιουτοτρόπως, χρειάζεται ὀλίγος καιρὸς διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ ἰσοῤῥοπία. Ὅ,τι μόνον ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν ἡμεῖς οἱ ἰατροί, εἶνε νὰ βοηθήσωμεν τὴν φύσιν· δὲν ἠμποροῦμεν ὅμως καὶ νὰ τὴν βιάσωμεν. Πίνετε ἀφθόνως ἀπὸ τὸ ποτόν, τὸ ὁποῖον σᾶς ἔδωκα· ἴσως σᾶς φέρῃ ὀλίγον ὕπνον.

Ἡ Λουκία ἐκίνησε τὴν κεφαλήν, ὡς ἂν εἶχε τὴν βεβαιότητα ὅτι δὲν ἤθελε πλέον ποτέ της κοιμηθῆ, καὶ εἶπε μόνον, δεικνύουσα τὸ δέμα.

— Τί ἐφέρατε αὐτοῦ;

— Παραπετάσματα διὰ τὸ παράθυρόν σας. Ὅλ' αὐτὰ τὰ δωμάτια εἶνε μεσημβρινά, καὶ πρέπει νὰ σᾶς ἐμποδίσωμεν κάπως τὰς ἐπισκέψεις τοῦ ἰταλικοῦ μας ἡλίου.

Προβαίνων δὲ μετὰ τοὺς λόγους εἰς τὸ ἔργον, ἀνέβη ἐπὶ μιᾶς καθέδρας καὶ ἤρχισε νὰ ἐμπήγῃ καρφία ὅσον ἀθορυβώτερον ἠδύνατο.

— Εἰς τὴν ἐξοχὴν μανθάνει κανεὶς νὰ κάμνῃ ὀλίγον ἀπὸ ὅλα, εἶπε θεωρῶν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἕδρας του, ἐνῷ ἐκράτει ὑπὸ μάλης τὰ παραπετάσματα, καὶ οὐδὲν βεβαίως εἶχεν ἡ στάσις του τὸ ἡρωϊκόν.—Δὲν ὁμοιάζομεν πρὸς ὑμᾶς τοὺς κατοίκους τῶν μεγάλων πόλεων· ἡμεῖς εἴμεθα πτωχοὶ ἄνθρωποι, καὶ δὲν ἔχομεν πῶς νὰ ἑλκύσωμεν τοὺς ἐμπόρους. Ὅλοι ἐδῶ εἶνε καὶ κηπουροὶ συγχρόνως καὶ ξυλουργοὶ καὶ θαλαμοστόλοι, ὅπως τὸ βλέπετε αὐτὴν τὴν στιγμήν. Συχνάκις μάλιστα, πρὸς ἀποφυγὴν ἀσημάντου δαπάνης, ἰατρεύονται καὶ μόνοι των.

— Λέγετε ἡμεῖς διὰ τοὺς κατοίκους αὐτῶν τῶν μερῶν· ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖτε βέβαια ὅτι εἶν' ἐδῶ καὶ ἡ πατρίς σας;

— Πῶς τὸ ὑποθέτετε; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός, εἰς ὃν ἐφάνη ἀστεία ἡ ἐρώτησις.

— Δὲν ἠξεύρω πῶς, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις, ἀλλ' ἔχετε κάτι, τὸ ὁποῖον μὲ κάμνει νὰ ὑποθέτω ὅτι δὲν ἐζήσατε ἐδῶ ὅλην σας τὴν ζωήν.

— Θέλετε δηλαδὴ νὰ εἴπητε, ὅτι δὲν φαίνομαι τόσον ἐντελῶς χωριάτης, ὅσον ἐφαντάζεσθε ἕνα χωρικὸν ἰατρόν. Ἔχετε πολὺ περισσότερον παρατηρητικόν, παρ' ὅσον θὰ ἐδικαιολόγει ἡ ἡλικία σας, δεσποινίς.

— Καὶ τί ἡλικίαν νομίζετε ὅτι ἔχω; ἠρώτησεν ἡ Λουκία, ἣν ἤρχισεν ἐπίσης νὰ διασκεδάζῃ ὁ διάλογος.

— Δεκαέξ ἢ δεκαεπτὰ ἐτῶν τὸ πολύ.

— Εἶμαι πολὺ μεγαλειτέρα· εἶμαι σχεδὸν εἴκοσι ἐτῶν.

— Ἀλήθεια! Φαίνεσθε πολὺ νεωτέρα. Ὁπωσδήποτε ὁμολογῶ ὅτι ἐμαντεύσατε ὀρθῶς, κατὰ τοῦτο τοὐλάχιστον, ὅτι εἶμαι ξένος εἰς τὸν τό-

Digitized by Google

πον. Εἶμαι σικελός· ἐγεννήθην εἰς τὴν Κατάνην.

— Συγχωρήσατέ με, σᾶς παρακαλῶ, ὅτι εἶμαι τόσον περίεργος, ἀλλά . . . δὲν ἐμείνατε εἰς τὴν Ἀγγλίαν ;

— Ὄχι, ποτέ· ἀπήντησεν ὁ ἰατρός. Ἐκπλήττεσθε ἐπίσης ὅτι ὁμιλῶ ἀγγλικά. Τόρα θὰ σᾶς ἐξηγήσω πῶς τὰ ἔμαθα. Ἡ μεγαλειτέρα ἀδελφὴ τῆς μητρός μου ἐνυμφεύθη ἄγγλον ἀξιωματικὸν ἑνὸς τῶν ταγμάτων, τὰ ὁποῖα ἐστάθμευον εἰς τὴν Σικελίαν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν. Τὰ παιδία τῆς θείας μου ἀνετράφησαν ὡς παιδία ἄγγλου, μὲ τροφοὺς ἀγγλίδας, καὶ ὡμίλουν ἀγγλικὰ ἐκ βρεφικῆς ἡλικίας. Ἐπειδὴ δὲ κ' ἐγὼ συνανεστράφην μὲ τοὺς ἐξαδέλφους μου, ἔμαθα φυσικῶς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν, καὶ οἰκειώθην μὲ αὐτὴν ὡς μὲ τὴν μητρικήν μου.

Οὕτω δὲ, σφυροκοπῶν καὶ ὁμιλῶν συγχρόνως, ὁ δραστήριος ἰατρὸς συνδιελέγετο πρὸς τὴν ἀσθενῆ του καὶ ἀνήρτα παραπετάσματα εἰς τὸ παράθυρον· θεωρήσας δ' ἐπὶ στιγμὴν μετ' εὐχαριστήσεως τὸ ἔργον του, καὶ περιβλέπων τὸ δωμάτιον, εἶπεν :

— Ἆ ! βλέπω ὅτι ἔχω καὶ ἄλλην ἀκόμη ἐργασίαν. Ἡ θύρα ἔχει μίαν σχισμὴν ὄπισθεν τῆς κλίνης σας, καὶ τὰ ῥεύματα εἶνε πολὺ ἐπικίνδυνα, μάλιστα τὰ μικρά.

Ὁ ἰατρὸς ἐξῆλθε κ' ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν, κρατῶν λωρίδα χαρτίου διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς καὶ κέλυφος ᾠοῦ διὰ τῆς ἄλλης.

—Γνωρίζετε κόλλαν οἰκονομικωτέραν καὶ προχειροτέραν ἀπὸ αὐτήν; ἠρώτησε τὴν Λουκίαν, δεικνύων εἰς αὐτὴν ὀλίγον ἄλευρον ἀναμεμιγμένον μεθ' ὕδατος ἐντὸς τοῦ κελύφου;.

Ἡ Λουκία ἐγέλασε κ' ἐθαύμασε τὴν δραστηριότητα καὶ ἐφευρετικότητά του. Ἦτο δ' ἀληθῶς ἐκπληκτικὴ ἡ εὐγενὴς ἁπλότης, μεθ' ἧς ὁ ἰατρὸς ἔπραττεν ὅ,τι οἱ σοβαροὶ ἄνθρωποι ἐκλαμβάνουσι συνήθως ταπεινωτικὸν ἢ καὶ γελοῖον ἔτι, χωρὶς νὰ ἐκπέσῃ πρὸς στιγμὴν τοῦ ἀξιοπρεποῦς ἐκείνου ἤθους, ὅπερ καὶ μεταξὺ πολλῶν ἤθελε τὸν διακρίνει.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἰσῆλθεν ἀκριβῶς, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἀντώνιος εἶχε κύψει, ἵνα κολλήσῃ τὸ χαρτίον του ἐπὶ τῆς σχισμῆς. Ὁ βαρωνέτος παρετήρησε προσεκτικῶς τὰ κινήματα τοῦ ἰατροῦ, τὸ κατ' ἀρχὰς μετά τινος ἀνησυχίας, ὡσεὶ ὑποπτεύων αὐτὸν παραφρονήσαντα· μετ' ὀλίγον ὅμως, ὅτε εἶδεν εἰς τί ἠσχολεῖτο ὁ ἰταλὸς, διεστάλη ἡ μορφή του, καὶ τὴν ἀνησυχίαν διεδέχθη μειδίαμα, συνοψίζον ἀηδίαν καὶ περιφρόνησιν συνάμα μεγάλην. Διὰ τὸν Σὶρ Ἰωάννην, τὸ καθ' αὐτὸ ἰδανικὸν τοῦ ἀξιοπρεποῦς ἀνδρὸς, τοῦ τελείου εὐπατρίδου, ἦτο αὐτὸς ὁ ἴδιος. Αὐτὸς δὲ δι' ὅλον βεβαίως τὸν κόσμον δὲν ἤθελε ποτὲ ταπεινωθῆ εἰς ἔργον, ὅπερ ἐθεώρει ὡς δουλικὸν, καὶ οὐδεμίαν ὑπόληψιν ἢ σέβας ἦτο δυνατὸν νὰ αἰσθανθῇ πρὸς ἄνθρωπον κολλῶντα χαρτίον ἐπὶ θύρας ἢ ἐκτελοῦντα ἔργα ξυλουργοῦ καὶ βαφέως, ἔστω καὶ πρὸς χάριν ἑνὸς Δάβεν.

Ἐνῷ ὁ Σὶρ Ἰωάννης μυρία διελογίζετο περὶ τοῦ Ἀντωνίου, ὅστις οὐδὲν διελογίζετο περὶ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ἡ κόρη τῆς ξενοδόχου Σπεράντσα ἔφερε μεγάλην ἀνθοδέσμην, ἀποτελουμένην κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀγροτικῶν ἀνθέων καὶ προσέφερεν αὐτὴν εἰς τὸν ἰατρόν. Οὗτος δὲ, ὑπερήφανος ἤδη ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῶν προτέρων του ἔργων, ἐξήτασε τὴν ἀνθοδέσμην καὶ ἤρξατο διασκευάζων αὐτὴν κατ' ἴδιον τρόπον. Ἡ Λουκία, παρατηροῦσα ὅτι ὀλίγα μόνον ἄνθη ἔθετεν ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἔρριπτε δὲ τὰ λοιπὰ ἀπὸ τοῦ παραθύρου, ἠρώτησεν αὐτὸν διατί ἀπέβαλλε τὰ ὡραιότερα.

— Διότι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὀνομάζετε ὡραιότερα θὰ σᾶς ἔβλαπτον. Ἐπιθυμῶ νὰ ἔχετε ἄνθη πρὸς τέρψιν τῶν ὀφθαλμῶν σας, ἀλλ' ὄχι καὶ τῆς ὀσφρήσεως. Οὐδέποτε εἶνε ὑγιεινὸν νὰ ἔχῃ τις ἄνθη ὅπου κοιμᾶται, πολὺ δὲ περισσότερον εἰς δωμάτιον ἀσθενοῦς. Καὶ αὐτὰ τὰ ὀλίγα δὲν θὰ τ' ἀφήσω εἰς τὸ δωμάτιόν σας.

Μεταβὰς δὲ εἰς τὸ προσεχὲς δωμάτιον, ἀπέθηκε τὸ ἀνθοδοχεῖον ἐπὶ τραπέζης, ὅπου ἡ δεσποινὶς Δάβεν ἠδύνατο νὰ τὸ βλέπῃ ἀπὸ τῆς κλίνης της.

— Τόρα, τί ἄλλο ἔχομεν ; εἶπε, θέτων τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ μετώπου του, οἱονεὶ θέλων νὰ ἐνθυμηθῇ τι·—Ἆ ! ναί !

Καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴν Λουκίαν :

— Συνειθίζετε, ἠρώτησε, νὰ ἔχετε φῶς εἰς τὸν κοιτῶνά σας ;

Ἐπὶ τῇ καταφατικῇ δ' ἐκείνης ἀπαντήσει, ὑπέλαβε :

— Θὰ φροντίσωμεν λοιπὸν νὰ ἔχετε.

Καὶ καλέσας τὴν Σπεράντσαν, παρήγγειλεν αὐτῇ νὰ τῷ φέρῃ ἓν ἐπίπωμα καὶ μικρὸν τεμάχιον θρυαλλίδος τῆς ἀγροτικῆς της λυχνίας, ἐξ ὧν κατεσκεύασε προχείρως ἀξιόλογον νυκτερινὸν λυχνίσκον.

Ἐξετάσας δὲ καὶ πάλιν τὸν ἐπίδεσμον τοῦ ποδὸς τῆς μὶς Δάβεν, εἶπε :

— Εἶνε πλέον ἀργὰ, καὶ θὰ σᾶς εὐχηθῶ καλὴν νύκτα. Ἂν αὐτὴν τὴν νύκτα αἰσθανθῆτε ταραχὴν ἢ στενοχωρίαν, τὸ ὁποῖον δὲν πιστεύω, μηνύσατέ μου εἰς τὴν Βορδιγέραν. Οἱ ἄνθρωποι τῆς οἰκίας θὰ εὕρουν εὔκολα νὰ στείλουν κανένα· ἐκτὸς τούτου, ὅλοι γνωρίζουν τὴν κατοικίαν μου.

— Καὶ πόσον ἀπέχει, παρακαλῶ, αὐτὸ τὸ Βορδιγόρε, Βορδιγάρι —ξεύρω κ' ἐγὼ πῶς λέγεται; ἠρώτησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἀνοίγων τότε πρῶτον τὰ χείλη του μετὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ εἰς τὸ δωμάτιον.

— Δέκα λεπτὰ περίπου, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Ἰδοὺ, ἀπὸ αὐτὸ τὸ παράθυρον ἠμπορεῖτε νὰ τὴν ἴδῆτε . . . ἐκεῖ κάτω, ἐπάνω εἰς τὸν λόφον, πρὸς τὰ δεξιά σας.

Digitized by Google

— Εὐχαριστῶ. Καὶ ἠμπορεῖτε νὰ μὲ εἴπῆτε, σᾶς παρακαλῶ, ἂν ὑπάρχει ἐκεῖ καμμία δικαστικὴ ἀρχή;

— Εἶνε εἰρηνοδίκης, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός.

— Ἆ! θαυμάσια. Πρέπει νὰ εὕρω καιρὸν αὔριον τὸ πρωῒ νὰ ὑπάγω νὰ τὸν ἴδω, διότι δὲν ἔχω σκοπὸν ν' ἀφήσω αὐτὸν τὸν κατεργάρην ἀμαξηλάτην νὰ μοῦ ξεφύγῃ.

— Ὅσον δι' αὐτό, πρέπει νὰ κάμετε ὀλίγην ὑπομονήν, ὑπέλαβεν ὁ ἰατρός. Ὁ Πρόσπερος εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐμφανισθῇ ὅπου δήποτε. Εἶνε κατάκοιτος, ὄχι ἀπὸ πληγὴν σωματικήν, ἀλλ' ἀπὸ τὸν ἠθικὸν κλονισμόν, τὸν ὁποῖον ὑπέστη. Πρὶν ἔλθω ἐδῶ, ἠναγκάσθην νὰ τὸν φλεβοτομήσω.

— Λυποῦμαι δι' αὐτό, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἠπιώτερος γενόμενος. Ἀλλὰ θὰ συνομολογήσετε, πιστεύω, κύριε, ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον ὅλων τῶν περιηγητῶν, δὲν πρέπει νὰ συγχωρήσω τὴν παρεκτροπὴν μεθύσου...

— Συγχωρήσατέ με νὰ σᾶς διακόψω, κύριε. Δὲν θέλω νὰ δικαιολογήσω τὸν Πρόσπερον, ἀλλά, πιστεύσατέ με, ἡ μέθη εἶνε ὅλως ἄσχετος μὲ τὸ σημερινὸν συμβάν. Ὁ Πρόσπερος ποτὲ εἰς τὴν ζωήν του δὲν ἐμέθυσε. Αὐτὸ ἠμπορῶ νὰ σᾶς τὸ βεβαιώσω, διότι τὸν γνωρίζω πρὸ τριῶν ἐτῶν. Τὸ ἐλάττωμα τῆς μέθης εἶνε πολὺ σπάνιον εἰς αὐτὰ τὰ μέρη, καὶ οἱ ἡνίοχοί μας ἰδίως θεωροῦνται ὡς πρότυπα ἐγκρατείας. Ἐρωτήσατε τοὺς μεταξὺ Γενούης καὶ Νικαίας ταχυδρόμους, καὶ θὰ σᾶς εἰποῦν, ὅπως πολλάκις μὲ τὸ εἶπον, ὅτι χάρις εἰς τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐγκράτειαν τῶν ἡνιόχων συμβαίνουν πολὺ ὀλίγα δυστυχήματα εἰς αὐτὴν τὴν ὁδόν, μ' ὅλους τοὺς ἀνηφόρους καὶ κατηφόρους της.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης οὐδὲν ἀπήντησεν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν ταύτην, καὶ ὁ ἰατρὸς χαιρετίσας ἀπῆλθε.

— Ἐλπίζω, πατέρα, εἶπεν ἡ Λουκία, ὅτι δὲν θὰ καταδιώξῃς τὸν πτωχὸν αὐτὸν νέον.

— Ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ ἦτον ἄσκοπον, κόρη μου, καθὼς ἤκουσες. Ὅταν δὲ ἀναλάβῃ πάλιν τὴν ὑπηρεσίαν του, θὰ ἤμεθα βεβαίως μακρὰν ἀπ' ἐδῶ.

— Ὦ, πατέρα, ὑπέλαβεν ἡ Λουκία· φοβοῦμαι, ὅτι διὰ πολὺν καιρὸν δὲν θὰ εἶμαι εἰς κατάστασιν νὰ ὁδοιπορήσω, τόσον κατάκοπον αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτόν μου. Αὐτὸ θὰ σοῦ εἶνε δυσάρεστον βέβαια, καὶ μὲ λυπεῖ.

— Μὴν ἀνησυχῇς δι' ἐμέ, ἀγαπητή μου κόρη, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, θωπεύων τὴν κεφαλήν της. Πρῶτον ἀπ' ὅλα, δὲν ἠξεύρεις πόσον ἠμπορεῖ νὰ σὲ ὠφελήσῃ ὁ ἥσυχος ὕπνος μιᾶς νυκτός. Ἔπειτα τὸ κάτω κάτω, προσέθηκεν ὁ βαρωνέτος, μεγάθυμος μετὰ τὸ γεῦμά του γενόμενος, ἀρκεῖ νὰ ἀναλάβῃς ἐντελῶς, καὶ ἀδιαφορῶ δι' ὀλίγας ἡμέρας πλήξεως.

Ἡ Λουκία ἔδραξε τὴν χεῖρα τοῦ πατρός της καὶ τὴν ἠσπάσθη μετ' εὐγνωμοσύνης.

— Ἠξεύρεις, πατέρα, εἶπεν ἡ ἀσθενὴς μετὰ μικράν τινα παῦσιν, ὅτι ἀνεκάλυψα πόθεν εἶνε;

— Ποῖος; ὁ ἀμαξηλάτης; ἠρώτησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἀποσπασθεὶς αἰφνιδίως σκέψεων οὐχὶ εὐαρέστων.

— Ἄχ, πατέρα,.. πῶς εἶνε δυνατόν..; — ὁ ἰατρός! εἶνε σικελός.

— Ἀλήθεια; Ἤκουσα ὅτι ἡ Σικελία εἶνε ὡραῖος τόπος, ἀπήντησεν ὁ βαρωνέτος μεθ' ἱκανῆς ψυχρότητος.

— Εἶμαι βεβαία, ὅτι ὑπάρχει κάτι μυστήριον εἰς τὴν ζωήν του, ἐξηκολούθησεν ἡ Λουκία. Δὲν πιστεύω νὰ ἦτο ἀνέκαθεν προωρισμένος νὰ γείνῃ ἰατρός. Τί λέγεις, πατέρα; Δὲν θὰ μοῦ ἔκαμνε καμμίαν ἐντύπωσιν, ἂν ἐμάνθανα ἔξαφνα, ὅτι εἶνε ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς οἱ ὁποῖοι ἐξωρίσθησαν. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἤκουσα εἰς τὴν Ῥώμην νὰ γίνεται λόγος περὶ πολιτικῶν προσφύγων. Ὁμοιάζει ἀπαράλλακτα μ' ἐκείνας τὰς κεφαλὰς τοῦ Βὰν-Δύκ, τὰς ὁποίας εἴδαμεν εἰς τὴν Γένουαν. Δὲν σοῦ φαίνεται εὔμορφος, πατέρα;

— Ὦ, ναί, εἶνε εὔμορφος ἄνθρωπος. Θὰ εἶναι λαμπρὸς chasseur μὲ τὴν μακράν του γενειάδα, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης ψυχρῶς.

— Ὦ, πατέρα, αὐτὸ εἶνε κακία. Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ λέγῃς αὐτὰ δι' ἄνθρωπον τόσον καθὼς πρέπει; ὁ ὁποῖος μᾶς ἐπεριποιήθη τόσον πολύ;

— Ἀγαπητή μου Λουκία, ἡ εὐγνωμοσύνη σου δὲν εἶνε πολὺ λογική. Ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ κύριος μοῦ ἐφάνη χρήσιμος, δὲν εἶνε λόγος νὰ τὸν ἐκλάβω εὐθὺς διὰ πρίγκιπα μετημφιεσμένον. Ὅπως δήποτε ὅμως, Λουκία μου, δὲν σ' ἐμποδίζω νὰ φαντάζεσαι ὅσα μυθιστορήματα θέλεις διὰ τὸν γενάτον αὐτὸν ἀσκληπιόν· ἀλλὰ νομίζω, τὸ κατ' ἐμέ, ὅτι θὰ προτιμήσῃ πολὺ τὴν ἔνδειξιν τῆς ἰδικῆς μου εὐγνωμοσύνης.

Ἡ Λουκία ἠτένισεν ἐπὶ τὸν πατέρα της τὸ βλέμμα μετά τινος ἀνησυχίας.

— Ὦ, μὴ φοβῆσαι, Λουκία· ἡ πληρωμή μου πρὸς τὸν ἥρωά σου θὰ εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν θέσιν του, τὴν ὑποτιθεμένην μᾶλλον ἢ τὴν φαινομένην.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Λουκία ἐφαίνετο ἔτι ἀνησυχοῦσα, ὁ βαρωνέτος ἐξηκολούθησε λέγων:

— Καὶ πιστεύεις τώρα μετὰ σωστά σου τρελλοκόριτσο, ὅτι ὁ ἰατρὸς αὐτὸς ἔκαμε ὅ,τι ἔκαμε διὰ τὰ γλυκάσου 'μάτια;

Ἡ Λουκία ἐστέναξε, διότι ἐπίστευεν ἀδιστάκτως, ὅτι οὐδὲν ἄλλο εἶχε κινήσει τὸν ἰατρὸν ἢ ἁπλῆ ἀγαθότης ψυχῆς. Ἴσως ἐσκέπτετο οὕτω ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον· ἀλλ' ὅπως δήποτε οὐδὲν προσέθηκε, διότι τὸν στεναγμὸν αὐτῆς ἐπηκολούθησε βήξ, ἥτις ἐξήντλησε τὰς δυνάμεις της.

Ἀφοῦ ἡσύχασεν, ὁ Σὶρ Ἰωάννης διελογίσθη, ὅτι καλλίτερον ἦτο νὰ τὴν ἀφήσῃ μόνην, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ κοιμηθῇ. Ἐνῷ δ' ἔκυψεν ὅπως τὴν ἀσπασθῇ, ἔπεσον τὰ βλέμματά του ἐπὶ παράδοξόν τι πρᾶγμα, ὅπερ δὲν εἶχεν ἔτι παρατηρήσει. Θεωρήσας ἐγγύτερον, εἶδε κρεμάμενον εἰς τὸν τοῖ-

Digitized by Google

χον μικρὸν μολύβδινον σταυρὸν μετὰ βαΐδος, καὶ γύψινον πρόπλασμα τῆς θεομήτορος ὑπεράνω μικροῦ ἀγγείου πλήρους ἁγιάσματος. Ὅστις ὡδοιπόρησε διὰ τῆς Ἰταλίας, εἶδε καθ᾽ἡμέραν βεβαίως τοιαῦτα ἀντικείμενα πωλούμενα καθ᾽ ὁδὸν ἢ ἐκτεθειμένα ἐντὸς τῶν κοιτώνων τῶν πτωχῶν οἰκιῶν. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἀποκλειστικὸς ἐν παντὶ καὶ κατὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς ἔτι θρησκευτικοὺς τύπους, ἀπώλεσε τὴν ὑπολειπομένην αὐτῷ μικρὰν ὑπομονήν, βλέπων ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τῆς θυγατρός του ἐμβλήματα εἰδωλολατρείας, ὡς αὐτὸς τὰ ἐνόμιζε. Διέταξεν ἑπομένως ῥητῶς τὴν Χούτσινς ν' ἀφαιρέσῃ ὅλα ἐκεῖνα τ' ἀνόητα πράγματα, καὶ νὰ φροντίσῃ ὥστε νὰ μὴ ἀναφανῶσι πλέον. Παραμείνας δὲ μέχρις ἐκτελέσεως τῶν διαταγῶν του, ἔλαβεν ἓν κηρίον καὶ ἀπῆλθεν, ἱκανῶς δύσθυμος, εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ἰδὼν τὴν θυγατέρα του τοσοῦτο καταβεβλημένην καὶ ἀκούσας αὐτὴν ἀρνουμένην ν' ἀναχωρήσῃ τὴν ἐπαύριον, ὁ Σὶρ Ἰωάννης κατελήφθη, ἅμα μείνας μόνος, ὑπὸ δυσαρέστων προαισθημάτων καὶ ἤρξατο διαλογιζόμενος τοὺς ἥκιστα ἐνθαῤῥυντικοὺς λόγους τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου, δηλώσαντος ὅτι ἦτο ἀδύνατος ἡ μεταφορὰ τῆς ἀσθενοῦς. Διαλογιζόμενος δὲ καὶ σκεπτόμενος ἤρχιζε νὰ ταλαντεύηται ὡς πρὸς τὴν ἀπόφασιν, ἣν εἶχε λάβει, τοῦ νὰ παρακούσῃ τῆς γνώμης τοῦ ἰατροῦ. Προδήλως ἐπήρχετο ἀντίδρασις ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου. Πρῶτον νῦν, ἀπὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ εἰς τὸ πανδοχεῖον, ὁ ἀλαζὼν εὐπατρίδης συνησθάνετο, ὅτι ἡ φοβερὰ ἀπειλὴ τεσσαρακονθημέρου διαμονῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐκείνῃ ἠδύνατο νὰ πραγματοποιηθῇ. Εἶνε ὅμως ἀληθές, ὅτι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην διέλυε πάραυτα ἡ σκέψις τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ὅτι διὰ χρημάτων καὶ θελήσεως ἰσχυρᾶς τὰ πάντα ἦσαν κατορθωτά. Μ' ἓν στρῶμα ἐντὸς τῆς ἁμάξης, διελογίζετο ὁ βαρωνέτος, καὶ μὲ βραδὺ τὸ βάδισμα τῶν ἵππων, ἡ Λουκία θὰ εἶχε βεβαίως τόσην ἄνεσιν καὶ ἡσυχίαν ὅσην καὶ εἰς τὴν κλίνην της· τὸ ἐπινόημα δὲν ἦτο βεβαίως κακόν, ἀλλά . . . —ὑπῆρχον *ἀλλά*, ἅτινα παρεκώλυον τὴν ἐκτέλεσίν του. Μάτην, φεῦ! ὁ δυστυχὴς βαρωνέτος ἀπέκρουε τὴν πραγματικότητα· ἡ πραγματικότης ὠρθοῦτο ἐπίμονος ἀπέναντί του.

Ἐν μέσῳ τῶν ἀντιθέτων ἐκείνων διαλογισμῶν, ὁ Σὶρ Ἰωάννης παρεσκευάσθη, ἐν βαθεῖ στεναγμῷ, νὰ κατακλιθῇ. Δὲν προσεκάλει δὲ τὸν στεναγμόν του ἡ θέα τῆς πρὸ αὐτοῦ ἐλεεινῆς κλίνης καὶ ἡ προσδοκία ἀΰπνου νυκτός· ἄλλος ἀνησυχίας λόγος, ἐκ τῶν ἀναμνήσεών του προερχόμενος, ἐτάρασσε τὸ πνεῦμά του. Ἡ σκέψις ὅτι εὑρίσκετο ἐπὶ ξένης γῆς, χωρὶς νὰ ἔχῃ πλησίον του ἕνα κἂν τῶν συμπατριωτῶν του, ἤρκει βεβαίως πρὸς βασανισμόν του· ἀλλ' ὁ διαλογισμὸς ὅτι, πλὴν τούτου, εὑρίσκετο ἐν μέσῳ ἰταλῶν, ἦτο ἀληθῶς ἀφορμὴ παντὸς εἴδους φόβου καὶ ἀνησυχίας. Εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ ἐγκεφάλου του ὑπῆρχον σωρευμέναι παντοειδεῖς περὶ Ἰταλίας γνώσεις, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων τὰ ἐγχειρίδια, οἱ λῃσταὶ καὶ αἱ αἱματηραὶ ἐκδικήσεις (vendette) ἀνεμιγνύοντο πρὸς μεμονωμένα πανδοχεῖα καὶ ἠρειπωμένα καταγώγια παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης, ὅπου οἱ ὁδοιπόροι εἱλκύοντο, ἐλῃστεύονται καὶ ἐδολοφονοῦντο.

— Ἀπαίσιος τόπος! διελογίζετο στενάζων ὁ Σὶρ Ἰωάννης, μὲ χωρικοὺς ἰατρούς, οἱ ὁποῖοι ὁμοιάζουν τὸν Ῥινάλδον Ῥιναλδίνην!

Οἱ κώδωνες τῆς Βορδιγέρας σημαίνοντες τὸ De profundis καὶ ἀγγέλλοντες τὴν πρώτην ὥραν τῆς νυκτός, αἱ φωναὶ τῶν ἁλιέων, καλούντων ἀλλήλους μακρόθεν, αὐτὸς ὁ ῥόχθος τοῦ κύματος, σβεννυμένου ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, πάντα ταῦτα ἤχουν ἀπαισίως εἰς τὰ ὦτα τοῦ βαρωνέτου. Ἐξελθὼν ἠρέμα τοῦ δωματίου του, μετέβη καὶ ἔκρουσεν εἰς τὴν θύραν τῆς μὶς Χούτσινς, εἰς ἣν παρήγγειλε νὰ κλειδωθῇ. Ἐπιστρέψας δὲ πάλιν εἰς τὸν κοιτῶνά του, καὶ μανδαλωθεὶς προσηκόντως, κατεκλίθη τέλος τοσοῦτον εὔθυμος καὶ φαιδρός, ὅσον θὰ ἦτο ἂν εἶχεν ἐμπέσει εἰς χεῖρας Ἐρυθροδέρμων.

Διὰ νὰ εἴμεθα ὅμως δίκαιοι, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἂν ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐγνώριζε καὶ ἐπίστευεν, ὅτι τὸ πάθημα τῆς θυγατρός του ἦτο τόσον σπουδαῖον ὅσον ἦτο πραγματικῶς, ἡ ἀνησυχία του περὶ τῆς ἀγαπητῆς του Λουκίας ἤθελε κατισχύσει τῶν μικρῶν ἐκείνων φόβων. Πεπεισμένος ὅμως τοὐναντίον, ὅτι τὸ πάθημα τῆς Λουκίας ἦν ἁπλοῦν στραγγάλισμα, καὶ οὐδὲν ἐκ τούτου φοβούμενος, εἶχεν ἱκανὴν πνευματικὴν ἄνεσιν οὐ μόνον πρὸς μεγαλοποίησιν τῶν πραγματικῶν του δυσαρεσκειῶν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐφεύρεσιν ἰδανικῶν κινδύνων. Ἀλλὰ πῶς ἠδύνατο νὰ τυφλώττῃ ἐνώπιον τῶν πραγμάτων καὶ μετὰ τοὺς τοσοῦτον διαφανεῖς ὑπαινιγμοὺς τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου; Ἡ ἀπάντησις εἶνε ἁπλῆ. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐτύφλωττεν ἐξ ἰδέας προκατειλημμένης, τῆς ἰδέας τουτέστι ὅτι ὁ ἰατρὸς εἶχε συμφέρον νὰ ὑπερβάλῃ μᾶλλον ἢ νὰ ὑποτιμήσῃ τὴν σπουδαιότητα τοῦ παθήματος τῆς μὶς Δάβεν. Οὐδέποτε δὲ ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι ἰατρὸς χωρίου, καὶ ἰταλὸς μάλιστα, ἀπέκρυπτε τὴν σοβαρότητα τοῦ πράγματος ἐκ φόβου μὴ ἀνησυχήσῃ τὴν πατρικήν του στοργήν.

Ἐνῷ ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐκλείετο ἐντὸς τοῦ δωματίου του, ὁ δὲ ταπεινός του ὁμώνυμος, ἐν φοβερᾷ διατελῶν νευρικῇ ταραχῇ, ἐφρούρει τὴν ἅμαξαν, ἡ Ῥόζα καὶ ἡ Σπεράντσα, ἃς δὲν ἐκάλει πλέον ἡ ὑπηρεσία τῶν ξένων των, εἶχον ἀποσυρθῇ εἰς τὸν εὐτελέστατον αὐτῶν κοιτῶνα, μικρὸν σκοτεινὸν παράρτημα τοῦ μαγειρείου, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ ξύλα καὶ οἱ ἄνθρακες. Ἀχύρινον στρῶμα καὶ ἁπλοῦν κάλυμμα συνετέλεσαν τὴν κλίνην αὐτῶν. Ταῦτα μόνα αἱ πτωχαὶ ἐκεῖναι καὶ ἐργατικαὶ ὑπάρξεις εἶχον συλλογισθῇ νὰ ἐπιφυ-

Digitized by Google

λάζωσιν εἰς ἀνάπαυσίν των. Ἐκ συμπαθείας δὲ πρὸς τὴν νέαν κυρίαν καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸν Σὶρ Ἰωάννην καὶ τὸν ὑπηρέτην του, παρεχώρησαν εἰς αὐτοὺς οὐ μόνον τὸ εἰς τοὺς σπανίους των ξένους προωρισμένον μέρος τῆς οἰκίας, ἀλλὰ καὶ τὰ ἴδια ἑαυτῶν δωμάτια καὶ ὅσα εἶχον στρώματα, ἐφαπλώματα, προσκεφάλαια καὶ σινδόνας. Οὐδόλως δὲ μετανοοῦσαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ τῆς συνήθους προσωπικῆς των ἀνέσεως, μήτηρ καὶ κόρη οὐδὲν ἄλλο ἐσκέφθησαν ἢ πῶς ν' αὐξήσωσι τὴν ἄνεσιν τῶν νέων των ξένων.

— Τί καλά, ἔλεγεν ἡ Σπεράντσα, ποῦ οἱ μεγάλοι αὐτοὶ ταξειδεύουν μὲ τὸ ἀσημικόν των. Ἀλλέως τί θὰ ἐγινόμεθα μὲ τὰ τέσσαρά μας ἀσημένια μαχαιροπήρουνα; Φαντάσου, μητέρα, ὅτι ὁ γέρος θέλει παστρικὸ πηροῦνι καὶ χουλιάρι εἰς κάθε φαγί.

Καὶ αἱ δύο γυναῖκες ἤρξαντο νὰ ἐξετάζωσι κατόπιν τὰ σκεύη τῶν γειτόνων των, καὶ νὰ ὑπολογίζωσιν ἂν θὰ ἦτο εὔκολον νὰ δανεισθῶσι παρ' αὐτῶν τὴν ἐπαύριον ὅ,τι δὲν εἶχον.

Ἀλλ' ἐπὶ τέλους, πρὸς τί νὰ βασανίζωσι τὴν κεφαλήν των, ἀφοῦ ἦτο ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος; Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος θὰ τὰ εὕρισκεν ὅλα. Μὲ τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον δὲν ἦτο φόβος νὰ λείψῃ τίποτε. Ἂν ἤκουέ τις τὰς δύο αὐτὰς γυναῖκας, θὰ ὑπελάμβανεν, ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐκεῖνος τοῦ χωρίου ἦτο μάγος τις τῆς Χαλιμᾶς, εἰς ὃν ἤρκει νὰ κτυπήσῃ τὸν πόδα του κατὰ γῆς διὰ νὰ φυτρώσουν ἀνάκτορα διάκοσμα.

— Ἄκουσε, μητέρα, εἶπεν ἡ κόρη· πρῶτ' ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ βγάλωμεν ἀπὸ τὴν ἔξω θύραν τὸ κλαδὶ τοῦ πεύκου. Ὁ γέρων αὐθέντης δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ὑποφέρῃ· ἐστράβωσε φοβερὰ τὸ πρόσωπόν του προχθὲς ποῦ περνοῦσεν ἀπ' ἐμπρός.

— Τὸ βγάζομεν, ἀπήντησεν ἡ μήτηρ. Ἴσως πρέπει νὰ βγάλωμεν καὶ τὰ καθίσματα καὶ τὰ τραπέζια ἀπὸ τὸ περιβόλι. Αὔριον εἶνε κυριακὴ καὶ τὸ βράδυ ὕστερ' ἀπὸ τὸν ἑσπερινὸν θὰ μᾶς ἔλθῃ κόσμος ἀπὸ τὴν Βορδιγέραν. Ὁ γέρος θὰ θυμώσῃ βέβαια νὰ ἰδῇ τόσους ἀνθρώπους μαζευμένους εἰς τὸ περιβόλι. Ὅσοι θέλουν ἂς πιοῦν τὸ κρασί των εἰς τὴν σάλα, ὅσοι δὲν θέλουν, ἂς πάγουν νὰ τὸ πιοῦν ἀλλοῦ. Φαντάσου νὰ καπνίζουν καὶ νὰ τραγουδοῦν ὑποκάτω ἀπ' τὰ παράθυρα τῆς *siniorina*!

— Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ κόρη· ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος παρήγγειλε νὰ ἦνε πολὺ ἥσυχη. Ἄχ, μητέρα, εἶδες ποτέ σου τόσον γλυκὺ πρόσωπον; Δὲν ὁμοιάζει μὲ τὴν Παναγίαν, ποῦ εἶνε εἰς τὸ ἱερὸν τῆς ἐκκλησίας;

— Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ Ῥόζα, ὁ Θεὸς νὰ τὴν ἔχῃ καλά!

— Ὁ Θεὸς νὰ τὴν ἔχῃ καλά! ἐπανέλαβεν ἡ Σπεράντσα.

Καὶ ἀπεκοιμήθησαν μήτηρ καὶ κόρη, τὴν εὐχὴν ταύτην προφέρουσαι.

Τοποθετήσαντες ἤδη πάντα μας τὰ πρόσωπα, πλὴν τοῦ κυριωτέρου,— ἢ τοὐλάχιστον ἐκείνου, ὅπερ ἔπρεπε νὰ ἦνε τὸ κυριώτερον, κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἱστορήματος τούτου — δὲν θὰ κάμωμεν ἄσχημα ν' ἀσχοληθῶμεν ὀλίγον καὶ περὶ αὐτόν.

Ἡ ἐν Βορδιγέρᾳ κατοικία τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου σύγκειται ἐκ μεγάλου δωματίου, ὅπερ χρησιμεύει συνάμα ὡς αἴθουσα, δωμάτιον ἀκροάσεων καὶ βιβλιοθήκη, καὶ μικροῦ, συνεχοῦς πρὸς αὐτό, κοιτῶνος. Τὸν ἕνα τοῖχον τῆς αἰθούσης καλύπτει ἐξ ὁλοκλήρου βιβλιοθήκη, ἡμίσεια δὲ δωδεκὰς καθισμάτων καὶ μία στρογγύλη τράπεζα συντελοῦσι τὰ ἔπιπλά της. Εἰς τὸν ἀπέναντι τῆς βιβλιοθήκης τοῖχον κρέμανται εἷς πλαγίαυλος, μία κιθάρα, ἓν ζεῦγος ξιφῶν, χειρίδες καὶ προσωπεῖα σπαθασκίας· ὑπ' αὐτὰ δὲ ἁπλοῦται χάρτης τῆς Σικελίας. Βιβλία κεῖνται πανταχοῦ, ἐπί τε τῶν ἑδρῶν καὶ τοῦ πατώματος· σωρὸς δ' ἐξ αὐτῶν ὁλόκληρος καλύπτει τὴν τράπεζαν, ἧς ἐνώπιον κάθηται ὁ ἥρως μας, θωπεύων τὸ γένειόν του καὶ βεβυθισμένος μετὰ πολλῆς σοβαρότητος εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἑνὸς τόμου, ἀνοικτοῦ ἐνώπιόν του. Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶνε πλῆρες χρωματισμένων πινάκων, παριστώντων κνήμας ἐξηρθρωμένας κατὰ διαφόρους τρόπους καὶ εἰς διαφόρους βαθμούς, καὶ πάντας τοὺς δυνατοὺς ἐπιδέσμους. Ἐνίοτε ὁ ἰατρὸς ἐγείρεται, καὶ περιπατεῖ ἐπάνω κάτω, περιεσκεμμένος καὶ σοβαρός· εἶτα προχωρεῖ πρὸς τὴν βιβλιοθήκην, λαμβάνει ἐξ αὐτῆς μέγαν τόμον εἰς φύλλον, καὶ φαίνεται παραβάλλων σημειώσεις. Αἱ ὧραι παρέρχονται, καὶ αὐτὸς ἀναγινώσκει ἔτι καὶ θωπεύει τὸ γένειόν του. Αἴφνης βλέπει τὸ ὡρολόγιόν του, βάλλει κραυγὴν ἐπιφωνήματος, βλέπων πόσον ταχέως παρῆλθεν ἡ ὥρα, λαμβάνει τὸν λύχνον του ἵν' ἀπέλθῃ νὰ κοιμηθῇ εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, καὶ ἵσταται πάλιν μετὰ μικρόν, ἀποθέτει τὸ φῶς του ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν βιβλιοθήκην. Ἀπέμεινέ τι ἔτι, οὐχὶ ἐντελῶς σαφὲς δι' αὐτόν, ἐπιπλοκή τις δυναμένη νὰ ἐπέλθῃ, καὶ ἣν δὲν ηὗρεν εἰσέτι ἐντὸς τῶν βιβλίων του.

Ἡ αὐγὴ ἐπερχομένη τὸν εὑρίσκει ἀναγινώσκοντα πάντοτε. Τέλος κλείει τὸ βιβλίον σβύνει τὴν λυχνίαν του, ἀνωφελῆ πλέον, κ' ἐξαπλοῦται ἐνδεδυμένος εἰς τὴν κλίνην του.

Γ'

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης Δάβεν.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης Δάβεν, πέμπτος οὕτω καλούμενος βαρωνέτος, εἶχε κληρονομήσει, πλὴν τῶν πατρικῶν του κτημάτων, καὶ ἄλλο τι, ὅπερ ἠδύνατο ἐπίσης νὰ θεωρηθῇ ὡς οἰκογενειακὸν κληρονόμημα, ἐπιμελῶς ἀπὸ γενεᾶς καὶ εἰς γενεὰν μεταδιδόμενον: ἀλαζονείαν ἔκτακτον καὶ ἀκατονόμαστον· ἀλαζονείαν ἐπὶ τῷ γένει αὐτοῦ, ἐκδηλουμένην ἐν εἴδει λατρείας πρὸς πᾶν ὅ,τιδήποτε, πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἶχε συνάφειαν πρὸς

Digitized by Google

τὴν γενεαλογικὴν ῥίζαν τῶν Δάβεν, καὶ περιφρονήσεως ἀντιστοίχου πρὸς πάντα ἐλαττούμενον λόγῳ προγόνων καὶ ἱστορικῶν ἀναμνήσεων.

Οἱ Δάβεν τῆς κομητείας .... ἠξίουν ὅτι κατήγοντο ἐκ τοῦ ὁμωνύμου νορμανδοῦ εὐπατρίδου, οὗτινος μνημονεύουσι τὰ διάφορα χρονικὰ ὡς συνοδεύσαντος ἕνα τῶν Δεβὲρ εἰς τὴν μάχην τοῦ Χάστιγξ. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης διεβεβαίου, ὡς διεβεβαίου πρὸ αὐτοῦ ὁ πατήρ του καὶ ὁ πατὴρ τοῦ πατρός του—ὅτι οἱ Δάβεν εἶχον πάντοτε συγκινδυνεύσει καὶ συνδοξασθῆ μετὰ τῶν ἡρωϊκῶνΔεβὲρ, οἵτινες κατὰ τὴν ἱστορίαν ἠκολούθησαν μετὰ τῶν ἄλλων σταυροφόρων εἰς Παλαιστίνην τὸν Λεοντόθυμον Ῥιχάρδον. Εἷς τῶν Δάβεν, αὐτόφωτος ἀπὸ ἑτεροφώτου γενόμενος, κατέκτησε τοὺς χρυσοῦς του πτερνιστῆρας περὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἔκτοτε δὲ ἡ τῆς οἰκογενείας ἱστορία ἀπετέλεσε μέρος τῆς ἀγγλικῆς ἱστορίας. Οἱ Δάβεν μετέσχον τῶν πολέμων τῶν Δύο Ῥόδων. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθη ἐν Βόσουορθ, καὶ ἄλλος παρηκολούθησε τὸν Ἄσσεξ εἰς Ἰρλανδίαν. Εἷς Δάβεν, πολεμήσας γενναίως εἰς Μάρστον-Μοὺρ καὶ εἰς Νάζβυ, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν εὐαρίθμων, οἵτινες συνώδευσαν τὸν Κάρολον φεύγοντα εἰς Σκωτίαν, καὶ διέμεινε παρὰ τῷ ἀτυχεῖ του ἡγεμόνι μέχρι τέλους, ἱππότης ἀτρόμητος καὶ ἀμετάπτωτος. Ὅτε ὁ Κρόμβελλ ἐγένετο πανίσχυρος, ὁ Δάβεν οὗτινος τὰ κτήματα εἶχον δημευθῆ, μετηνάστευσεν εἰς Ὁλλανδίαν μετὰ τῆς οἰκογενείας του, μεταβὰς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ νέου Καρόλου. Ἡ πίστις δ' αὐτοῦ καὶ ἡ ἀφοσίωσίς του εἰς τὴν βασιλείαν ἀπέληξαν, μετὰ τὴν παλινόρθωσιν, εἰς πολὺ εὐνοϊκωτέραν λύσιν ἢ ἡ πίστις καὶ ἡ ἀφοσίωσις πολλῶν ἄλλων εὐγενῶν, ἐπίσης πιστῶν καὶ ἀφωσιωμένων. Οὐ μόνον ἀπεδόθησαν αὐτῷ τὰ κτήματά του, ἀλλὰ, τραπέντων τῶν καιρῶν, ἀπέκτησε καὶ τὰς γαίας ἑνὸς τῶν γειτόνων του, ὅστις, κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν τότε χρόνων, ἦτο *κουρεμένο κεφάλι*[1]. Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τούτους ἔλαβε καὶ ὁ τότε Δάβεν τοῦ βαρωνέτου τὸν τίτλον, ὃν οἱ δύω ἑπόμενοι βαρωνέτοι, πατὴρ καὶ πάππος τοῦ ἡμετέρου Σὶρ Ἰωάννου, δὲν ἠθέλησαν νὰ ἴδωσι μεταβαλλόμενον εἰς ἀνώτερον τίτλον, προτιμῶντες, ὡς ἔλεγεν ὁ τελευταῖος ἐξ αὐτῶν, Σὶρ Ὤβραι, νὰ ἦνε οἱ πρῶτοι τῶν βαρωνέτων ἢ νὰ λογίζωνται μεταξὺ τῶν τελευταίων λόρδων.

Ἀπὸ τῆς παλινορθώσεως μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1688 οἱ Δάβεν φαίνονται μεριμνήσαντες μᾶλλον περὶ καλλιεργείας τῶν κληρονομικῶν των γαιῶν ἢ περὶ πολιτικῶν ἐρίδων μεταξὺ βασιλέων καὶ κοινοβουλίων. Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι ἡ οἰκογένεια ἔμεινεν ἐν Δάβεν, ὅτε Ἰάκωβος ὁ Β' κατέφυγεν εἰς τὸν Ἅγιον Γερμανόν. Ἴσως ὁ Σὶρ Ἰωάννης τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἤγετο ἐκ νεανικῶν ἀναμνήσεων εἰς βαθεῖαν περιφρόνησιν τῆς διαφθορᾶς τοῦ αἰῶνος, καὶ ἠρκεῖτο καταρώμενος ἀπὸ τοῦ ἐρημητηρίου του τὰ κοινοβούλια καὶ τοὺς ἀποστάτας ἐπισκόπους. Μόνον δὲ δεῖγμα τῆς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὴν δυναστείαν τῶν Στουαρτιδῶν ὑπῆρξεν ἡ ἐντελὴς ἀπουσία αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του ἀπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Γουλιέλμου καὶ τῆς Μαρίας.

Τὸ πολεμικὸν μένος τοῦ γέροντος Δάβεν ἀνήφθη πάλιν ἐν τῷ πρωτοτόκῳ υἱῷ τοῦ φρονίμου ἐκείνου πατρός. Οὗτος πολεμήσας καὶ διακριθεὶς ὑπὸ τὸν Μάλβορου, ἔφθασεν εἰς τὸν βαθμὸν στρατηγοῦ. Ὁ δὲ διάδοχός του, Σὶρ Ὤβραι, ἀπέτισε τὸ στρατιωτικὸν αὐτοῦ χρέος ὑπηρετήσας κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν πόλεμον. Ὅταν τις ἀναλογισθῇ τὰ πατροπαράδοτα αἰσθήματα καὶ τὰς ὑπερσυντηρητικὰς ἀρχὰς τῆς οἰκογενείας Δάβεν, εὔκολον εἶνε νὰ ἐννοήσῃ μεθ' ὁποίας πικρίας εἶδεν ὁ βαρωνέτος τὴν εὐτυχίαν τῶν Ἀμερικανῶν καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας των. Μόνοι ὅμως οἱ ζήσαντες κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἢ παρὰ συγχρόνων ἀκούσαντες περιγραφόμενον τὸν ἄγγλον ἀστὸν καὶ ἰδίως τὸν ἐπαρχιώτην εὐπατρίδην, δύνανται νὰ φαντασθῶσιν ὁποῖον μῖσος καὶ ὁπόση φρίκη κατέλαβε τὸν Σὶρ Ὤβραι κατὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789. Ἡ ὀργή του ἔφθανε πολλάκις μέχρι μανίας, ὁσάκις ἀνεγίνωσκεν εἰς τὰς ἐφημερίδας τοὺς λόγους ἄγγλων ῥητόρων, ἐκφραζόντων ἐν μέσῳ ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου αἰσθήματα τοσοῦτον ἐπαναστατικὰ, κατὰ τὸν ἐκμανῆ τόρυν, ὅσον καὶ τὰ τῶν γάλλων δημοκρατικῶν.

Ὁ βασιλεύων Σὶρ Ἰωάννης, γεννηθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 1783, εἶχε φυσικῷ τῷ λόγῳ ἀνατραφῆ καὶ ἀνδρωθῆ ἐν μέσῳ τῶν βιαίων αἰσθημάτων, ἅτινα ἡ πολιτικὴ κατάστασις τῆς Γαλλίας καὶ εἰκοσαετὴς ἀδιάκοπος πόλεμος εἶχον ἐξεγείρει ἐκεῖθεν τοῦ πορθμοῦ. Ἀφ' ἧς στιγμῆς, παιδίον ἔτι, εἶχεν ἀκούσει πλησίον τοῦ πατρός του τὴν πρόποσιν: «ὁ διάβολος νὰ πάρῃ τοὺς Γάλλους!» μέχρι τῆς σήμερον στιγμῆς τὰ φρονήματα τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, αἱ συμπάθειαί του καὶ ἀντιπάθειαι εἶχον διατεθῆ ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν προσώπων καὶ πραγμάτων. Ἄκρατος θαυμασμὸς πρὸς πᾶν τὸ ἀγγλικὸν καὶ φρίκη ἀκαταμάχητος πρὸς πᾶν τὸ μὴ ἀγγλικὸν περιεζώννυον στενῶς τὰς ἰδέας καὶ ἀντιλήψεις του ὡς μέγα σινικὸν τεῖχος.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχε νυμφευθῆ ἐν ἔτει 1811, δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, τὴν θυγατέρα τοῦ ὑποκόμητος Δελοραὶν, ἔγγονην ἐκ μητρὸς τοῦ δουκός... Ὁ γάμος οὗτος συνεφώνει εὐτυχῶς πρός τε τὴν κοινωνικὴν θέσιν καὶ τὴν κλίσιν τοῦ Σὶρ Ἰωάννου· διότι ὁ βαρωνέτος δὲν ἦτο ἄνθρωπος δυνάμενος νὰ ἐπιβάλῃ βίαν εἰς τὰ αἰσθήματά του, καὶ τοῦτο διὰ δύο λόγους· πρῶ-

1. Crop-eared Roundheads ἀπεκλήθησαν ἐμπαικτικῶς ἐν Ἀγγλίᾳ, μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1648, οἱ τοῦ Κοινοβουλίου ὀπαδοὶ καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας προμαχοῦντες. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

τον μὲν διότι ἀπηχθάνετο τὴν ἐναντιότητα, ὑφ' οἱανδήποτε μορφὴν καὶ ἂν παρίστατο· δεύτερον δὲ διότι ἐνόμιζε τὴν αἴγλην τῆς γενεᾶς του ἱκανὴν ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν εὐγενείας τῆς μνηστῆς του, ἔστω καὶ ἂν ἐξέλεγε τὴν κόρην παλαιοῤῥάφου. Τὸ ἔαρ τοῦ ἔτους, ὅπερ ἐπηκολούθησε τὴν ἕνωσιν ταύτην, ἐγεννήθη αὐτῷ υἱὸς καὶ κληρονόμος, καὶ ἐπ' αὐτοῦ συνεκεντρώθη πᾶσα του ὑπερηφάνεια καὶ στοργή· μόλις δὲ βραδύτερον, τὸ 1820, ὅτε ὁ μικρὸς Ὤβραὶ ἦν ὀκταέτης, ἐπῆλθε καὶ θυγάτηρ ἐξαιτουμένη μερίδα συμπαθείας καὶ ἀγάπης.

Τὸ ἔτος 1815, ὅτε ἡ εὐρωπαϊκὴ ἤπειρος ἠνοίχθη εἰς τοὺς ἄγγλους ὁδοιπόρους ὁ Σὶρ Ἰωάννης, μὴ δυνηθεὶς κατὰ τὴν νεότητά του νὰ περιέλθῃ τὴν Εὐρώπην, ἐνόμισεν ὅτι προσῆκεν εἰς ἄνθρωπον τῆς θέσεώς του ν' ἀναπληρώσῃ, καίτοι βραδέως, τὴν ἔλλειψιν ἐκείνην ἀριστοκρατικῆς ἀνατροφῆς. Διέθηκεν ἐπομένως μῆνάς τινας, ὅπως ἐπισκεφθῇ μετὰ τῆς συζύγου καὶ τοῦ νεαροῦ υἱοῦ του τὴν Γαλλίαν, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν. Περιττὸν νὰ ῥηθῇ, ὅτι ἡ ἐπὶ ξένης διαμονὴ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἀφῆκεν ἐντελῶς ἀνέπαφον τὸν περιβάλλοντα τὴν διάνοιαν αὐτοῦ τραχὺν φλοιὸν προλήψεων. Ὁ συγχρωτισμὸς πρὸς ξένους λαοὺς, καθ' ὅσον, ἐννοεῖται, ἐπέτρεπον τοῦτο ἐπιδεικτικὴ ἀλαζονεία καὶ ἀδιάπτωτος συγκαταβάσεως φόβος, ἐνίσχυσεν ἔτι μᾶλλον ὅ,τι ὁ Σὶρ Ἰωάννης ὠνόμαζε πατριωτικόν του αἴσθημα, τὸ ἰδιαίτερον δηλαδὴ ἐκεῖνο αἴσθημα, ὅπερ περιελάμβανε πᾶσαν τιμὴν, πᾶσαν ἀξίαν, πᾶσαν ἀρετὴν ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ, ὅπου αὐτὸς, ὁ Σὶρ Ἰωάννης, εἶχε γεννηθῆ, καὶ ἔζη καὶ ἐκινεῖτο.

Μικρὸν μετὰ τὴν ἐκδρομὴν ταύτην εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, κενωθείσης βουλευτικῆς θέσεως ἐν τῇ κομητείᾳ . . ., ὅπου ἔκειτο τὸ Δάβεν, ὁ Σὶρ Ἰωάννης παρεκλήθη νὰ δεχθῇ τὴν ὑποψηφιότητά της· ἀλλ' ἀπεποιήθη τὴν τιμὴν αὐτὴν, ὡς εἶχεν, ἀληθῶς, ἀποποιηθῆ πάντοτε νὰ ἐκλεχθῇ ἐν τῇ ἐκλογικῇ περιφερείᾳ τῆς οἰκογενείας του. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχεν ἱκανῶς ὀρθὸν νοῦν, ὅπως συναισθανθῇ ὅτι δὲν ἦτο πλασμένος ἵνα διαπρέψῃ ὡς ῥήτωρ ἢ πολιτικὸς, καὶ ἱκανὴν ὑπερηφάνειαν, ὅπως μὴ συγκαταβῇ ν' αὐξήσῃ κατὰ ἓν τὰ σιωπηρὰ *ναὶ* καὶ *ὄχι* τοῦ κοινοβουλίου. Ὅσην ὅμως δὲν εἶχε δι' ἑαυτὸν φιλοδοξίαν, εἶχε, καὶ δικαίως ὡς ἐνόμιζε, διὰ τὸν υἱόν του. Ὁ Ὤβραὶ ἦν εὔσωμος ἡράκλειος νεανίας, μεστὸς ἐπάρσεως, εὔθυμος πάντοτε καὶ ἀτάσθαλος ὡς ἡ εὐδαίμων πλουσία νεότης. Ἡ ταραχώδης δὲ φύσις του, ἡ αὐθάδειά του καὶ οἱ παράτολμοι λόγοι του ἐθεωροῦντο ὑπὸ τοῦ πατρός του ὡς ἀσφαλεῖς οἰωνοὶ πρωΐμου μεγαλοφυΐας.

Ἡ ὑπερηφάνεια τῆς πατρικῆς στοργῆς τυφλοῖ ἀνθρώπους πολὺ ἀνωτέρους τοῦ Σὶρ Ἰωάννου. Οὕτω δὲ ὁ Ὤβραὶ, ἀναμφισβητήτως εἰς μεγάλα κεκλημένος, εἶχε προορισθῆ, παῖς ἔτι, εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον, καὶ παρεδόθη, μόλις φορέσας τὴν πρώτην του περισκελίδα, εἰς τὰς χεῖρας παιδαγωγοῦ, λαβόντος ἐντολὴν νὰ τὸν ὁδηγήσῃ ἐν πάσῃ τελειότητι εἰς τὸν πρῶτον τῆς πολιτικῆς του ὁδοιπορίας σταθμὸν, εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ὀξφόρδης. Ἀλλ' εἰς πᾶσαν ἐπιστημονικὴν καὶ φιλολογικὴν καλλιέργειαν ὁ ἀρτιφυὴς μέλλων Πὶττ ἀντέταξεν ἀδράνειαν ἀξίαν κρείττονος τύχης· τοῦτο δὲ ἤνοιξε τέλος, φαίνεται, τὰ ὄμματα τοῦ πατρός του, ὅστις ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸ Ἔτον, ὅπου πραγματικῶς ὁ νεαρὸς εὐπατρίδης διεκρίθη ταχέως, οὐχὶ τοσοῦτον εἰς τὰ κλασικὰ μαθήματα, ὅσον εἰς τὰ εἰδικὰ ἐπιτηδεύματα τῆς πυγμαχίας καὶ ῥαβδομαχίας.

Δεκαεπταέτης γενόμενος, καλλωπιστὴς ἤδη καὶ θρασὺς ταραξίας, ἀπεχαιρέτισεν ὁ Ὤβραὶ τὸ Ἔτον καὶ τὸν μαθητικὸν βίον. Ἦν ἤδη ἀνὴρ τὸ ἐξωτερικὸν, ἡ δὲ φυσική του ἀνάπτυξις ἦτο εἰς ἀντίστροφον ὅλως λόγον πρὸς τὴν διανοητικήν. Ὅτε ἔμαθε παρὰ τοῦ πατρός του, ὅτι ἔμελλε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ὀξφόρδην, καὶ ὅτι ἐκ παιδὸς ἤδη προωρίζετο εἰς τὴν ἱερωσύνην τῆς Δάουνιγκ-Στρῆτ[1], ὁ Ὤβραὶ ἐζήτησεν ἀπεριστρόφως τὴν ἄδειαν νὰ δηλώσῃ, ὅτι ἐβδελύσσετο τὴν πολιτικὴν, ὅτι τὰ βιβλία ἐν γένει προὐξένουν εἰς αὐτὸν ἐφιάλτην, καὶ ὅτι ἦτο βέβαιος, ἂν μετέβαινεν εἰς Ὀξφόρδην, ὅτι ἤθελεν ἀποπεμφθῆ προσωρινῶς, ἴσως δὲ καὶ ὁριστικῶς τοῦ πανεπιστημίου. Ὅτι ἀπὸ μακροῦ ἤδη εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ λατρεύσῃ ἄλλην θεότητα πλὴν τοῦ Ἄρεως· καὶ ὅτι ἄριστα θὰ ἔπραττεν ὁ πατήρ του ἀγοράζων αὐτῷ τὸ δικαίωμα νὰ ὑπερμαχήσῃ τῆς σημαίας τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος. Πάντα ταῦτα ἐλέχθησαν τοσοῦτον ἐλευθέρως καὶ ἀσυστόλως, ὥστε πρόῤῥιζος ἀνεσπάσθη τοῦ πατρὸς ἡ φιλοδοξία. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης προσεπάθησε νὰ μεταπείσῃ τὸν υἱόν του διὰ τῆς λογικῆς, διὰ τῆς πρᾳότητος, διὰ παρακλήσεων καὶ τέλος δι' ἀπειλῶν· ἀλλ' ὁ Ὤβραὶ ἦτο υἱὸς πατρῷζων· ἐκίνησε τὴν ὡραίαν του κεφαλὴν, ἔστειλεν εἰς τὸν διάβολον ὑποψηφιότητα καὶ κοινοβούλια, καὶ διεκήρυξεν ὁριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως, ὅτι, ἂν ὁ πατήρ του δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ καταταχθῇ εἰς τὸν στρατὸν ὡς εὐπατρίδης θὰ κατετάσσετο εἰς αὐτὸν ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ᾐσθάνθη ὀρθουμένας τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του πρὸς τὴν δήλωσιν ταύτην τοῦ νεανίου, ἐπείσθη δὲ ἀκούων αὐτὸν, ὅτι θὰ ἔπραττεν ὡς ἔλεγεν. Ὁ βαρωνέτος ἐγνώριζε τὸ αἷμα τοῦ Δάβεν, δὲν ἐλησμόνει δὲ παλαιά τινα γεγονότα μαρτυροῦντα τὴν πρώϊμον πεισμοσύνην τοῦ κυρίου Ὤβραί. Ἡ πάλη διήρκεσεν ἔτι ἐπί τινα χρόνον, ἀπέληξε δὲ φυσικῶς εἰς τὴν νίκην τοῦ υἱοῦ· διότι ὑπὸ τὸ σοβαρὸν περικάλυμμα ὅπερ διέκρινε τὸν Σὶρ Ἰωάννην Δάβεν, ἐκρύπτοντο

1. Ὁδὸς, ὅπου κεῖται τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον τῆς Ἀγγλίας. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

ὡς ὑπεδείξαμεν μυρίαι ἀδυναμίαι, καὶ—ἡ φυσικωτάτη πασῶν—ἄφθονος δόσις πατρικῆς ἐπιεικείας. Ὁ δὲ μεγάλαυχος καὶ γαῦρος νεανίσκος ἦτο πλασμένος, ἐννοεῖται, ὅπως νικᾷ πάντοτε καὶ τυραννῇ μάλιστα τὸν πατέρα του. Ὁ βαρωνέτος ἐθεώρει ὡς πρόσθετον χάριν τὴν ἀλαζονείαν, ἥτις ἀπετέλει τὴν βάσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ὤβραί, τοιαύτη καὶ τοσαύτη, ὥττε βλέπων τις αὐτὸν ἤθελεν ὑπολάβει ὅτι πάντων τῶν ἀποθανόντων καὶ ταφέντων Δάβεν ἡ ὑπερηφάνεια διέῤῥεε τὰς φλέβας του. Πᾶσαι δ' αἱ ἀτασθαλίαι τοῦ νεαροῦ Ὤβραὶ ἐν Ἔτον, ἃς μετ' ἀκατονομάςου αὐταρκείας ἠσμένιζε διηγούμενος, εἶχον καταστήσει αὐτὸν ἔτι προσφιλέστερον εἰς τὸν πατέρα του.

Οὕτω δὲ μετὰ ἓξ μῆνας ἀπὸ τῆς ἐξόδου του ἐκ τῆς σχολῆς τοῦ Ἔτον, ὁ Ὤβραὶ κατετάσσετο, ὡς σημαιοφόρος, εἰς τάγμα δραγόνων, καὶ ἐντὸς τοῦ ἔτους ἀνεχώρει εἰς τὰς Ἰνδίας. Εἶχε πείσει τὸν πατέρα του, οὐ μόνον νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν κατάταξίν του, ἀλλὰ—καὶ τοῦτο ἦτο πολὺ δυσκολώτερον, διότι ὡς πρὸς αὐτὸ ἡ εἰδωλολατρεία τοῦ πατρὸς ἀντέκειτο εἰς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ υἱοῦ—νὰ κατορθώσῃ καὶ τὴν μετάθεσίν του εἰς τάγμα στελλόμενον εἰς Καλκούταν. Ὁ Ὤβραὶ οὐδὲν ἄλλο ἀπὸ πολλοῦ ὠνειρεύετο ἢ τίγρεις καὶ ἐλέφαντας, καὶ ἡ ἰνδικὴ ἦτο δι' αὐτὸν τῆς ἐπαγγελίας ἡ χώρα· οὕτως ἡ πραγματοποίησις τῶν πόθων τοῦ υἱοῦ ἐματαίωσε τοὺς πόθους τοῦ πατρός.

Ὑπὸ τὴν ὀδυνηρὰν ἐντύπωσιν τῆς σκληρᾶς ἐκείνης καὶ πρώτης ὁπωσοῦν σοβαρᾶς δυσαρεσκείας τοῦ υἱοῦ του, ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἀναζητῶν πέριξ αὐτοῦ παραμυθίαν, παρετήρησε τότε πρῶτον, ὅτι πρόχειρον τῆς λύπης του βάλσαμον εἶχε τὸν χαριέστατον μικρὸν ἄγγελον, ὅστις ἐξέτεινε πρὸς αὐτὸν τὰς μικράς του χεῖρας, οἱονεὶ μερίδα στοργῆς ἐπικαλούμενος. Ἡ στοργὴ αὕτη τῷ ἐδόθη ταχέως ὁλόκληρος. Μόλις ἐπουλωθείσης τῆς πληγῆς, ἣν εἶχε παραγάγει τὸ ἐγωϊστικὸν πεῖσμα τοῦ Ὤβραί, νέον πάλιν πένθος ἐπέχυσεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ βαρωνέτου ὁ θάνατος τῆς λαίδης Δάβεν, ἥτις ἀπὸ καιροῦ πάσχουσα, ἐμαράνθη ταχέως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ υἱοῦ της. Καίτοι προσδοκώμενον τὸ ἀτύχημα, βαθεῖαν οὐχ ἧττον προὐξένησεν αἴσθησιν εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην. Δὲν ἐξεδήλωσεν ὅμως τὴν λύπην του, ἀλλὰ κατέστειλεν αὐτὴν εἰς σιγήν, τὸ μὲν διότι ὁ ὑπερήφανος βαρωνέτος ἐθεώρει πᾶσαν ἐξωτερικὴν ἐπίδειξιν ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειάν του, τὸ δέ, διότι ἐφοβεῖτο μὴ ἡ λύπη του αὐξήσῃ ἔτι τὴν ὀδύνην τῆς θυγατρός του.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀπεσύρθη τότε εἰς τὰ κτήματά του καὶ ἔζησε πλέον μεμονωμένος, ἀσχολούμενος μόνον περὶ τὴν κόρην του, ἥτις κατέστη ἔκτοτε ἡ μόνη του χαρά. Ἡ Λουκία ἦτο νοήμων, ἁβρὰ καὶ εὐαίσθητος κόρη, ἀνάγκην ἀληθῶς ἔχουσα πάσης τῆς τρυφερᾶς πατρικῆς θεραπείας,—ἄνθος εὔθρυπτον καὶ χάριεν, ἐμπνέον ἐλπίδα συνάμα καὶ φόβον. Οὐχ ἧττον ὁ ἀὴρ τῆς ἐξοχῆς, βίος τακτικός, ἔμφρων ἐναλλαγὴ ἀσκήσεως καὶ ἀναπαύσεως, σπουδῆς καὶ ψυχαγωγίας, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν νοήμονος παιδαγωγοῦ, ἐκράτυναν ἱκανῶς τὴν ὑγείαν της, οὕτως ὥστε ἡ Μὶς Δάβεν, δεκαοκταέτις γενομένη, καίτοι λεπτοφυὴς πάντοτε καὶ εὐπαθής, εἶχε καταστῇ εὔσωμος καὶ εὔχρους νεᾶνις ἀξιοσημειώτου καλλονῆς.

Ἐνώπιον αὐτῆς ἦν ἀνοικτὸς ἐν Λονδίνῳ ὁ βίος τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης οὐδὲ στιγμὴν διελογίσθη νὰ ἐξαιρέσῃ αὐτὴν τῶν ἀπαιτήσεων τῆς κοινωνικῆς του τάξεως, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὴν εἰσαγάγῃ εἰς τὴν αὐλήν. Οὕτω τὰ παράθυρα τοῦ ἐν Λονδίνῳ μεγάρου του ἠνοίχθησαν πάλιν, καὶ τὰ πολυτελῆ του δώματα ἐφώτισεν ἐκ νέου ὅσος ἥλιος εἶνε δυνατὸς ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς μεγάλης Βρετανίας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης καὶ ἡ θυγάτηρ του μετέβησαν εἰς τὴν μεγαλόπολιν τὸ ἔαρ τοῦ 1837, καὶ ἡ Λουκία, ῥιφθεῖσα εἰς μέσον τῶν διασκεδάσεων τοῦ Λονδίνου, παρεσύρθη ἐντὸς ὀλίγου ἐντελῶς ὑπὸ τοῦ χειμάῤῥου των. Τὸ πέρας τῆς πρώτης ἐκείνης διασκεδαστικῆς περιόδου κατέλιπεν αὐτῇ ὠχρὰς τὰς παρειὰς κ' ἐξηντλημένας τὰς δυνάμεις· ἀλλ' ἡ ἐκ τούτου ἀνησυχία τοῦ Σὶρ Ἰωάννου διεσκεδάσθη κ' ἐλησμονήθη, ὅτε μετ' ὀλίγους ἀναπαύσεως μῆνας ἐν Δάβεν ἐφάνη ἀναλαβοῦσα πάλιν ἡ Λουκία. Ἡ νεότης εἶνε κραταιὰ βοηθὸς τῆς ὑγείας. Οὕτω δὲ τὸ προσεχὲς πάλιν ἔαρ πατὴρ καὶ θυγάτηρ ἤρχισαν τὸν αὐτὸν ἐν Λονδίνῳ βίον. Ἀλλ' αἱ προσκλήσεις, αἱ ὑποδοχαί, τὰ διάθερμα δώματα, αἱ ἄγρυπνοι νύκτες, ἐματαίωσαν ταχέως τὴν εὐεργετικὴν τῆς φύσεως ἐνέργειαν, καὶ πρὶν ἢ λήξῃ ἡ περίοδος, ἡ Λουκία ἔκλινε πάλιν κεκμηκυῖαν τὴν κεφαλήν· ὁ δὲ πατήρ της ἤκουσε πάλιν ἔντρομος τὴν μικρὰν ἐκείνην ξηρὰν βῆχα, τὴν ὑποδεικνύουσαν ἐχθρὸν λησμονηθέντα.

Ὁ ταλαίπωρος Σὶρ Ἰωάννης ἐκάλεσε κατ' ἀρχὰς ἕνα ἰατρόν. κατόπιν ἄλλον καὶ πάλιν ἄλλον. Ὁ πρῶτος συνεβούλευσεν ἐξοχὴν καὶ γάλα· ὁ δεύτερος ψυχρολουσίαν καὶ ἱππασίαν· ὁ τρίτος θαλάσσια λουτρὰ καὶ οἶνον τοῦ Πόρτο· ἀλλὰ πάντες ὅμως συνεφώνησαν, ὅτι ἀπαραίτητος ἦτο ἐντελὴς ἀποχὴ ἐρεθισμοῦ καὶ διασκεδάσεων. Πάντα ἐδοκιμάσθησαν, ἀλλ' οὐδὲν τῶν προταθέντων θεραπευτικῶν κατώρθου ν' ἀποδιώξῃ τὴν ἐπίμονον ἐκείνην βῆχα, ἥτις ἀκουομένη ἐσπάρασσε τὴν καρδίαν τοῦ ἀτυχοῦς πατρός, μηδὲ νὰ νικήσῃ τὴν νοσηρὰν τῶν δυνάμεων ἔκλυσιν, ἥτις ἐφαίνετο παγώνουσα τὴν ζωὴν τῆς θυγατρός του. Ἡ κατάστασις τῆς Λουκίας ἐξηκολούθησε τοιαύτη ἐπί τινας μῆνας, μέχρις οὗ οἱ ἰατροὶ ἀπεφάνθησαν τὴν γνώμην ταύτην, ἥτις διὰ τοὺς γνωρίζοντας εἶνε ἰσοδύναμος πρὸς θανατικὴν καταδίκην: «Δοκιμάσατε ἀλλαγὴν κλίματος· ἂς διέλθῃ ἡ Μὶς Δάβεν ἕνα χειμῶνα ἐν Ῥώμῃ». Τοιαύτη ὑπῆρξεν

ἡ ἐκδοθεῖσα παρὰ τῶν ἰατρῶν ἀπόφασις· ὁ δὲ βαρωνέτος οὐδὲ στιγμὴν ἐδίστασε, καίτοι ἀπηχθάνετο τὴν Ῥώμην, ἣν ἐκάλει παντοτε «πληκτικωτάτην πόλιν τῆς χριστιανωσύνης», κ' ἐπρόκειτο νὰ στερηθῇ πάσης ἀπολαύσεως, ἣν ἐχορήγουν αὐτῷ οἱ πολιτικοὶ σύλλογοι καὶ τὰ κόμματα. Τὸ ἐν Λονδίνῳ μέγαρον ἔκλειε πάλιν τὰ παράθυρά του, ἡ θαλαμηπόλος ἠσχολεῖτο ἤδη ἐπὶ μῆνα ὁλόκληρον εἰς περικάλυψιν καὶ συσκευὴν τῶν ἐπίπλων, καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀνεχώρησε μετὰ τῆς θυγατρός του εἰς Ῥώμην.

Ἡ θυσία ἔσχε τὴν ἀμοιβήν της. Ὁ χειμὼν τοῦ 1839-1840 ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἠπιωτέρων χειμώνων τῆς Ῥώμης, ἑξάμηνος δ' ἀπόλαυσις τοῦ ὑγιεινοῦ καὶ καθαροῦ ἀέρος τῆς Ἰταλίας παρήγαγε θαυμάσιον ἀποτέλεσμα ἐπὶ τὴν ὑγείαν τῆς Λουκίας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης τοσοῦτον ἐχάρη ἐκ τούτου, ὥστε, τῇ ἐγκρίσει διασήμου ἄγγλου ἰατροῦ, ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ μέχρι τοῦ καύσωνος, νὰ διαγάγῃ τὸ θέρος ἐν Ἑλβετίᾳ, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς Ῥώμην, ὅπως διαμείνῃ καὶ δεύτερον ἐν αὐτῇ χειμῶνα. Ἀλλὰ μόλις εἶχε παρασκευασθῇ εἰς ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων του, καὶ ἐπιστολὴ τοῦ Ὥβραϊ, ὅστις ἦτο πλέον λοχαγὸς Δίβεν, ἐκ Μαδρὰς χρονολογουμένη, ἦλθεν ἀγγέλλουσα τὴν προσεχῆ του ἐπάνοδον ἐπὶ τριετεῖ ἀδείᾳ. Ἡ εἴδησις αὕτη κατέστησεν ἀναγκαίαν μεταβολήν τινα ἢ μᾶλλον τροποποίησιν τοῦ σχεδίου τοῦ βαρωνέτου, καὶ ἀπεφάσισεν οὗτος νὰ καταλίπῃ μὲν ταχύτερον τὴν Ῥώμην, νὰ μεταβῇ δὲ, ἀντὶ τῆς Ἑλβετίας, εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἡ μόνη πρὸς ταῦτα συμβουλὴ τοῦ ἰατροῦ ὑπῆρξε νὰ γείνῃ τὸ ταξείδιον διὰ θαλάσσης καὶ οὐχὶ διὰ ξηρᾶς, ἵν' ἀποφύγῃ πάντα ἐνδεχόμενον κόπον ἡ ἀναῤῥωννύουσα.

Συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην ταύτην, ὁ Σὶρ Ἰωάννης καὶ ἡ θυγάτηρ του ἐπεβιβάσθησαν περὶ τὰ μέσα Μαρτίου εἰς Σιβιταβέκιαν ἐπὶ κυβερνητικοῦ ἀτμοκινήτου κατευθυνομένου εἰς Μασσαλίαν. Ἡ θάλασσα ὡμοίαζε λίμνην ὅτε ἤρθη ἡ ἄγκυρα· ἀλλ' ἡ γαλήνη ὀλίγον μόνον διήρκεσε, καὶ καταιγὶς φοβερὰ ἐνέσκηψεν αἴφνης, ὡς συμβαίνει πολλάκις ἐν τῇ Μεσογείῳ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ ἔτους. Τὸ σκάφος, θραυσθέντων καὶ τῶν δύο του τροχῶν, ἀπέμεινεν ἕρμαιον τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου ἐπὶ δύο νύκτας καὶ μίαν ἡμέραν, καὶ μόλις, ἀφ' οὗ ἐκινδύνευσε ν' ἀπολεσθῇ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Σπέτσιας, κατώρθωσε ν' ἀποβιβάσῃ τοὺς ἐπιβάτας του εἰς τὴν πόλιν ταύτην, κειμένην πρὸς ἀνατολὰς τῆς Γενούης. Ὁ τρόμος καὶ ἡ ναυτία τοσοῦτον εἶχον καταβάλει τὴν Λουκίαν, ὥστε οὐ μόνον νὰ κινηθῇ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ σταθῇ κἂν ἠδύνατο. Οὕτω δ' ἔχουσαν μετεκόμισαν αὐτὴν εἰς τὴν ξηράν, καὶ μόλις μετὰ πολλῶν ἑβδομάδων ἀνάπαυσιν ἀπέκτησε δυνάμεις ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁδοιπορίαν, οὐχὶ πλέον διὰ θαλάσσης, ἀλλὰ διὰ ξηρᾶς καὶ κατὰ συντόμους σταθμούς, προαποστελλομένου πᾶσαν πρωΐαν ἑνὸς ταχυδρόμου, πρὸς παρασκευὴν ἁρμοδίων νυκτερινῶν καταλυμάτων. Ἡ κατάπτωσις τῶν δυνάμεων τῆς Λουκίας δὲν ἦτο δυστυχῶς ἀποτέλεσμα τοῦ τρόμου μόνον καὶ τῆς ναυτίας, διότι πολλὰ τινα συμπτώματα, ἅτινα εἶχον ἐξαλειφθῇ κατὰ τὴν ἐν Ῥώμῃ διαμονήν, ἀνεφάνησαν πάλιν πρὸς μέγιστον φόβον τοῦ Σὶρ Ἰωάννου.

Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν ἐκ Σπέτσιας, ὅτε, διανυκτερεύσαντες εἰς Ὀνέλιαν ἤλπιζον νὰ καταλύσωσι τὴν ἑσπέραν ἐν Νικαίᾳ, συνήντησεν ἡ ἀρχὴ τῆς ἡμετέρας διηγήσεως τὸν πατέρα καὶ τὴν κόρην: ταύτην μὲν, ὡς εἴπομεν, λίαν τεταραγμένην καὶ μάτην καλοῦσαν τὸν ὕπνον, τὸν δὲ βαρωνέτον ἀνησυχοῦντα ἐξ ἑνὸς περὶ τῆς Λουκίας καὶ ἀσχολούμενον ἐξ ἑτέρου διανοητικῶς εἰς τοὺς παραινετικοὺς λόγους, ὅσους ἔμελλε ν' ἀποτείνῃ εἰς τὸν υἱόν του, ἵνα πείσῃ αὐτὸν νὰ παραιτήσῃ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον χάριν τοῦ πολιτικοῦ.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΝ

Ἀρίστην ἀνάμνησιν τῆς Λαρίσσης διατηρῶ ἣν ἔλαβον ἐντύπωσιν, ὁπότε, σταθεὶς ἐπὶ λόφου δύο μίλια μακράν, ἀπεχαιρέτισα σωρείαν ῥυπαρῶν καταλυμάτων καὶ ῥυπαρωτέρων ὁδῶν, κεκαλυμμένων ὑπὸ ἀργυρόχρου ὁμίχλης καὶ δυσκράτου ἀέρος. Ἐστράφην πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν, περίεργος νὰ ἴδω ἣν ὁ Πηνειὸς ἐξεβίασε κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους διέξοδον εἰς τὴν θάλασσαν ἀνὰ μέσον Ὀλύμπου καὶ Ὄσσης· διότι, καὶ μεθ' ὅσον ἐνέπνεέ μοι ἡ λῃστεία φόβον, ἁμάρτημα ὑπέλαβον νὰ ἐκλίπω τὴν Θεσσαλίαν, πρὶν ἴδω τὴν πολυύμνητον κοιλάδα τῶν Τεμπῶν. Τρεῖς ὥρας ἤλασα ἔφιππος διὰ μονοτόνου, πολυφύτου πεδιάδος, ἄχρις οὗ ἀνεκάλυψα τὰς ὑπερτάτας τῆς Ὄσσης κορυφάς. Παρὰ τὴν δυτικὴν εἴσοδον τῆς φάραγγος, καὶ δὴ ἐντὸς πυκνοῦ κυπαρισσῶνος, κεῖται ἡ ὀθωμανικὴ κώμη Μπαμπᾶ· ἐκλήθη δὲ οὕτω ὑπὸ τοῦ περιβοήτου δερβίσου Μπαμπᾶ Ὀσμάν, κατελθόντος μετὰ τῶν πρώτων μουσουλμάνων πορθητῶν καὶ ἱδρύσαντος ἐν τῷ περικαλλεῖ χώρῳ μεγαλοπρεπὲς τεκέ, ἤτοι μοναστήριον. Τελευτήσαντος τοῦ Μπαμπᾶ Ὀσμάν, θαύματα μυρία ἐτελέσθησαν ἐπὶ τοῦ τάφου του· οἱ σουλτάνοι ἔστειλαν τιμαλφῆ ἀναθήματα· οἱ δὲ δερβίσαι τοῦ Μπαμπᾶ ἐκτήσαντο ὄνομα καὶ δύναμιν μεγίστην ἐν ὅλῃ τῇ ἐπαρχίᾳ. Ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις τὸ τέμενος παρήκμασεν· ἀληθεύει μὲν, ὅτι εὐλαβεῖς μουσουλμάνοι ἔρχονται πόῤῥωθεν ἵνα προσκυνήσωσι· καὶ χριστιανοὶ δὲ ἀγρόται ἀναρτῶσι τὰ ῥάκη των ἀπὸ τῶν κυπαρίσσων, ἢ ὅπως ἐξορκίσωσι πνεύματα πονηρά, ἢ ὅπως ἐξευμενίσωσι τὸ πνεῦμα τοῦ Μπαμπᾶ Ὀσμάν· ἀλλ' ἡ παλαιὰ δόξα καὶ δύναμις οἴχεται διὰ παντός. Ὁ δερβίσης, ἰδών με πόῤῥωθεν κατακλιθέντα ὑπὸ τὴν σκιὰν πλησίον δένδρου, ἐξῆλθεν ἵνα χαιρετίσῃ με. «Ἀπαν-

τες οἱ δερβίσαι δὲν ὁμοιάζουσι πρὸς ἀλλήλους· οἱ μὲν εἶνε ἔνσαρκος θρησκοληψία καὶ θρησκομανία, οἱ δὲ συνεκέρασαν τὴν αὐστηρὰν τῶν Σιϊτῶν ὀρθοδοξίαν μετὰ τῶν ἠπιωτέρων εἰσηγήσεων τοῦ βουδιστικοῦ πανθεϊσμοῦ. Οὐχὶ μικρὸν ἐξεπλάγην, ὅτε ὁ πολιὸς τοῦ Μπαμπᾶ πατριάρχης, ἀνατείνας τὰς χεῖρας ὡσανεὶ προσευχόμενος, ἐχαιρέτισε τὸν χριστιανὸν ἐμὲ, ὡς πιστὸν τοῦ Προφήτου ὀπαδὸν, ἀναβοήσας «ἔλ σαλαὰμ ἐλεϊκούμ». Μετὰ τὰς συνήθεις φιλοφροσύνας παρέθηκέ μοι γεῦμα λιτὸν, ᾔτησεν αὐτὸς νὰ περιαγάγῃ με εἰς τὸ τεκὲ καὶ ὁδηγήσῃ εἰς τὸ μικρὸν τέμενος, ἐν ᾧ ἦσαν τεθαμμένοι οἱ προπάτορες αὐτοῦ. Τὸ ἀξίωμα τοῦ δερβίσου μεταβαίνει ἐκ πατρὸς εἰς υἱὸν, καὶ δὴ τὸν πρωτότοκον. Ἐν τῷ μεγίστῳ τῶν τάφων, κεκαλυμμένῳ δι' εὐρέος κιτρίνου περιβολαίου, κεῖται ὁ ἱδρυτὴς τοῦ τεκέ· εἶνε δὲ ἀπὸ τοῦ τοίχου ἀνηρτημένα τὸ ξίφος καὶ τὸ κοράνιόν του. «Τὰ δύο ταῦτα κειμήλια (εἶπεν) ἐτέλεσαν θαύματα πολλὰ καὶ μεγάλα· ἀλλ' ἀρτίως ἀφεῖλεν αὐτῶν ὁ Θεὸς πᾶσαν δύναμιν· καὶ ἐγὼ δὲ ἀκούω τώρα, ὅτι πρέπει νὰ τὰ καταβιβάσω ἀπὸ τοῦ τοίχου, ἔνθα ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας ἦσαν ἀνηρτημένα ὡς ὑποκείμενα εὐλαβείας καὶ προσκυνήσεως, καὶ νὰ ἀπέλθω μετ' αὐτῶν βαρὺς ὑπὸ γήρως εἰς ἀρεστῶσαν γῆν, ὁπόθεν τὸ πρῶτον ἐξήχθησαν». Τὸν ἠρώτησα, διὰ τί δὲν ἔμεινεν ἵνα τελευτήσῃ τὸν βίον ἐν ἡσυχίᾳ ὑπὸ ἄρχοντας χριστιανούς· ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίνατο· «πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἐγὼ ὑπολαμβάνω τέκνα Θεοῦ· ἀλλ' ὁ Μπαμπᾶ Ὀσμὰν (ὁ Θεὸς ἐλεήσαι αὐτόν!) ἤκμασεν ἐν ἄλλοις χρόνοις, τὸ δὲ ξίφος του μένει εἰσέτι βεβαμμένον διὰ τοῦ αἵματος τῶν γκιαούριδων. Δὲν θὰ ἦτο καλὸν νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖράς των».

Ἀπὸ Μπαμπᾶ ἡ διὰ τῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν εὐθεῖα ὁδὸς ἄγει παραλλήλως τῷ Πηνειῷ· λαμπροτέρα ὅμως εἶνε ἄλλη ἀνωφερὴς, ἄγουσα διὰ κλιμακοειδῶν ἀμπελώνων εἰς ὑψηλὸν ὀροπέδιον, ὅπου κεῖνται τὰ Ἀμπελάκια ἐν μέσῳ σφριγώσης φυτείας. Τετρακόσιαι καὶ ἐπέκεινα στερεαὶ καὶ μεγάλαι οἰκίαι, χωριζόμεναι ἀλλήλων διὰ πλατάνων καὶ καρυῶν, μαρτυροῦσι τὴν πάλαι εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως· ἀλλὰ τὰ δύο τούτων τριτημόρια εἶνε σήμερον ἀκατοίκητα καὶ κατερείπονται. Ἔρημα καὶ ἄφωνα ἵστανται τέσσαρα καὶ εἴκοσιν ἐργοστάσια, ἀποστέλλοντα ἄλλοτε εἰς πάσης τῆς Ἀνατολῆς τὰς ἀγορὰς πολυθρύλητα νήματα, βεβαμμένα ἐν ἐρυθρῷ χρώματι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Πρὸ πολλοῦ ἐπαύσαντο μακραὶ ἐμπόρων συνοδίαι, κομίζουσαι διὰ ξηρᾶς εἰς Πέσταν καὶ Βελιγράδιον πεντακισχίλια ἑκατόλλιτρα νημάτων. Ἡ σχολὴ, ἥτις περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἡμιλλᾶτο τῇ ἐν Σμύρνῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει, ἀπέβη καταφύγιον ὀλίγων παιδαρίων, μόλις μανθανόντων ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. Ἡ βιβλιοθήκη, ἡ πρώην οὐδαμῶς ὑστεροῦσα τῶν ἐν Ἄθῳ, διεσκεδάσθη εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους. Τὸ ἐμπορικὸν πρωτεῖον τῶν Ἀμπελακιωτῶν ἐκλόνησαν πρῶτα τὰ ἀγγλικὰ βαμβακοκλωστεῖα, ἐπετάχυναν δὲ τὴν παντελῆ καταστροφήν του οἱ ὀθωμανοὶ στρατιῶται ἐπὶ τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀπὸ τοῦ πενθίμου τούτου κατοικητηρίου εὐδαιμονίας οἰχομένης δύο ἢ τρία βήματα ἄγουσι πάλιν εἰς τὴν κοιλάδα. Ἡ φάραγξ αἴφνης στενοῦται. Ἔνθεν μὲν ὁ Ὄλυμπος, ἔνθεν δὲ ἡ Ὄσσα παρατείνουσι τοὺς γιγαντείους αὐτῶν κρημνοὺς μέχρι τοῦ ὕδατος, καὶ μόλις ἀφίνουσι τόπον εἰς τὰς ὑπὲρ τὰ ἀτρεμῆ τοῦ Πηνειοῦ ῥεύματα ἐπικρεμαμένας ἐλαίας, δάφνας καὶ ῥοδοδάφνας. Ἀριστερόθεν τῆς ὁδοῦ ὑψοῦνται σαθροὶ τοῖχοι παλαιοῦ φρουρίου. πολὺ δὲ ὑπεράνωθεν ἀναθρώσκει ἐνιαῖον τόξον, οὗ τινος ἡ κορυφὴ ἅπτεται τοῦ στερεώματος. Φέρει δὲ ἕως τῆς σήμερον τὸ ὄνομα «πύργου τῆς καλλονῆς»· κατά τινα μῦθον ἐπιχώριον, σειρήν τις περικαλλὴς, «ἡ ἀνατολικὴ Μαργαρίτα Βαλοὰ», ἐσαγήνευεν ἐραστὰς ἐπὶ τὸ φρούριόν της, εἶτα δὲ κατεκρήμνιζεν αὐτοὺς εἰς τὸ κάτωθι ῥεῦμα. Σώζονται πρὸς τούτοις φανερὰ ἴχνη ῥωμαϊκῆς λεωφόρου, συναπτούσης τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης· λατινική τις ἐπιγραφὴ ἀγγέλλει, ὅτι ὠχύρωσε τὰ Τέμπη ὁ ἀνθύπατος Λεύκιος Κάσσιος. Εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην ἐπέστησαν κατὰ τοὺς τελευταίας μῆνας τὴν προσοχήν των οἱ Τοῦρκοι καὶ τὴν ἐπεσκεύασαν μετ' ἀσυνήθους ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς, φοβηθέντες ἴσως, ὅτι ἐντὸς βραχέος χρόνου θὰ ἐπανεχώρουν εἰς Μακεδονίαν. Τὸ μέρος τοῦτο συνδυάζει ἐναρμονίως τὴν καλλονὴν καὶ τὸ καταπληκτικὸν μεγαλεῖον τῆς φύσεως. Ἡ κοιλὰς, ἔχουσα ἑκατέρωθεν ἀλλεπαλλήλους κρημνοὺς, πύργους, θάμνους καὶ δάση ποικιλόχροα, ἀναμιμνήσκει τὸ γνωστὸν «Tempe, quae silvae cingunt super impendentes». Μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἡ ὁδὸς ἄγει ἀπὸ Μπαμπᾶ διὰ τῆς φάραγγος, εἶτα δὲ αἴφνης εὐρύνεται εἰς ἀναπεπταμένην καὶ ὄντως διϊπετῆ πεδιάδα. Τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὄσσης οἱ κρημνοὶ φαίνονται ἧττον ὀξεῖς καὶ ἀπότομοι, ὁ δὲ Πηνειὸς ἐκβάλλει εἰς τὸ πέλαγος ἀνὰ μέσον λη̈ίων, ἅτινα μάτην περιμένουσι θεριστάς. Μετὰ δύο ὥρας κατέβην εἰς Τσάη Ἀχατσῆ, ἑστίαν ἐμπορίου καὶ λαθρεμπορίου· ἡ ἑλληνικωτάτη κώμη εἶνε εὐδαίμων καὶ διεξάγει τὸ ἐμπόριον ὅλης τῆς βορείου Θεσσαλίας. Ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἐλπίζει, ὅτι, ἐὰν κρατήσῃ τὴν Λάρισσαν, θὰ ἀποδείξῃ τὸ Τσάη Ἀχατσῆ ἐφάμιλλον τῷ λιμένι τοῦ Βώλου. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ βόρειος Θεσσαλία μείνῃ ὑπὸ τὸ σουλτανικὸν σκῆπτρον, τὸ Τσάη Ἀχατσῆ οὐδέποτε θὰ ἀποδειχθῇ λιμὴν πρωτοβάθμιος. Σκεπάζεται μὲν ὑπὸ τῆς Ὄσσης κατὰ τῶν νοτίων καὶ νοτιοανατολικῶν ἀνέμων, ἐνοχλεῖται δὲ λίαν, ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, μάλιστα, ὑπὸ τῶν βορειοανατολικῶν, καὶ

Digitized by Google

ἔχει ὕδατα τεναγώδη καὶ δυσπρόσιτα. Ἐάν ποτε ἡ Θεσσαλία εὐημερήσῃ ὑλικῶς, μικρὰ δαπάνη θὰ καταστήσῃ τὸ Τσὰπ Ἀχατσῆ ἐρατεινὸν καὶ τερπνότατον ἐνδιαίτημα κατὰ τὴν θερινὴν ὥραν. Τὰ πυκνὰ δάση τῆς Ὄσσης ἀπείργουσι τὰ βίαια πνεύματα, καὶ ἀφίνουσι μόνον τὰς γλυκείας τοῦ λιμένος αὔρας. Τὸ ἥδύτατον τῶν ἐνθάδε θεαμάτων εἶνε ἡ δύσις τοῦ ἡλίου· ὁ Ὄλυμπος σκοτίζεται, αἱ κορυφαί του μαρμαρύσσουσιν· ἡ δόξα καὶ μεγαλοπρέπεια τῶν οὐρανῶν ἀντανακλᾶται εἰς τὸ εὐρὺ κάτοπτρον τοῦ κόλπου· ἀπὸ τοῦ ὄρους Χορτιάτση διακρίνεται ὁ Θερμαϊκὸς κόλπος, φωτεινὸς δὲ καὶ σχεδὸν διαφανὴς καθορᾶται ἑτέρωθεν ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου ὁ Ἄθως.

Τῶν Τεμπῶν ἡ κοιλὰς φαίνεται τοσοῦτον ὡραία, ὥστε ἀντάξιον τοῦ κόπου εἶνε νὰ διανύσῃ τις τὴν αὐτὴν ὁδὸν δίς. Τῇ ἐπαύριον, ἐπανερχόμενος εἰς τὰ ὀπίσω, ἀνεκάλυψα νέον τύπον τῆς μεγαλοπρεπείας της· νέφη ἐσκότισαν τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάλυψαν τὰς πολυαρίθμους τῶν ὀρέων κορυφάς· τὸν Ὄλυμπον δὲ ἔσειε βροντῶν ὁ τερπικέραυνος Ζεύς. Ὁ ἥλιος ὅμως φωτίζει πάντοτε τὸ Μπαμπᾶ· ἐξελθὼν τῶν στενῶν εὗρον πάντα ἥσυχα, αἴθρια, ἀτρεμῆ. Ὁδεύσας παρὰ τὴν βορεινὴν ἄκραν τῆς μεγάλης θεσσαλικῆς πεδιάδος, ἀφικόμην εἰς Τύρνοβον, ἔνθα πρῶτον ἐγκατέστησαν μουσουλμάνοι ἄποικοι. Πολὺ πρὸ τοῦ 1453 δηλαδή, οἱ ἐν Λαρίσσῃ Ἕλληνες ᾐτήσαντο παρὰ μουσουλμάνου ἀρχηγοῦ προστασίαν κατὰ τῶν ληστρικῶν ἐπιδρομῶν τῶν Βουλγάρων· παραχρῆμα πεντακισχίλιαι οἰκογένειαι ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας συνῳκίσθησαν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Βεζελῆ παρὰ τὴν ἔξοδον τῶν Τεμπῶν καὶ τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἀνήγειραν τὸν πρώτιστον φραγμὸν τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομέων. Μετὰ τρεῖς ὥρας κατέλυσα εἰς τὴν πολίχνην Τύρνοβον, ἔχουσαν οὐ πλείους τῶν 6,000 κατοίκων ἑλλήνων, βλάχων καὶ τούρκων, ἐν μέσῳ ἀμπελώνων πιεινομένων ὑπὸ τοῦ Εὐρώπου. Οἱ κάτοικοι ὑπάρχουσιν ὑλικῶς εὐδαίμονες ἅ τε δὴ μόνοι αὐτοὶ ἀσκοῦντες ἐγχώριον βιομηχανίαν, ἧς τὰ προϊόντα, βάμβακες, ἔρια καὶ νήματα ἀνευρίσκονται ἀνεξαιρέτως ἐν πάσῃ οἰκίᾳ θετταλικῇ. Ἀπὸ Τυρνόβου ἡ ὁδὸς διασταυροῖ τὸν Εὔρωπον καὶ προσεγγίζει εἰς τὸν Πηνειόν, οὐχὶ μακρὰν ἐρειπίων τινῶν τῆς ἀρχαίας Λαρίσσης. Ἡ νεωτέρα πόλις κεῖται ἓξ μίλια κατωτέρω τοῦ ποταμοῦ. Ἐντεῦθεν εἰς Τρίκκαλα διήλασα τριάκοντα μίλια διὰ πεδιάδος, ἥτις, μετὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν, φαίνεται ἐρημία. Αἱ κῶμαι εἶνε οὐχὶ μικραί· οὐδὲ ἓν δένδρον ὑπάρχει ἵνα ὑποκεράσῃ τὴν ἄχαριν ἐξωτερικὴν ὄψιν τῶν οἰκιῶν· ἀλλ' ἅμα τις εἰσελθὼν εἰς ταύτας εὑρίσκει ἄνεσιν, εὐμάρειαν, ἀφθονίαν μείζονα ἢ ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν ἐν Ἰρλανδίᾳ ἀγροτῶν ... Τὸ τσιφλίκιον τοῦ ὀθωμανοῦ βέη, εἰς ὃν ἀνήκει ἡ κώμη, οὐδεμίαν ἔχει τρυφήν, διαπρέπει δὲ ἐπὶ λιτότητι, καίτοι τοῦ δεσπότου κατ' ἔτος ἀπολαμβάνοντος προσόδους πολλῶν χιλιάδων. Κατὰ τὴν νῦν ὥραν ἡ κώμη εἶνε ἔρημος ἀνδρῶν, οἵτινες ἀσχολοῦνται πόρρω ἐν ἀμπελῶσι καὶ ἀγροῖς. Μετὰ τὴν ἐργασίαν ἐπανέρχονται οἴκαδε ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία καὶ βρέφη, ἑπόμενοι εἰς αὐτοσχέδια ἕλκηθρα μεστὰ σίτου ἢ σταφυλῶν καὶ εἰς ἀγέλας ταύρων, οἵτινες παρεκκλίνουσι τῆς τελματώδους ὁδοῦ, ἵνα μὴ ἐνοχλῶνται ὑπὸ ἀγρίων μυιῶν. Πρὸ πολλοῦ μὲν ἐξέλιπεν ἡ γενεὰ ἵππων καὶ ἱππέων, ἡ τὴν Θεσσαλίαν ἀποδείξασα πατρίδα τῶν Κενταύρων, ἀλλὰ καὶ σήμερον οἱ ἵπποι της δὲν εἶνε εὐκαταφρόνητοι. Παρὰ πάντα ὅμως τὰ τεκμήρια τῆς ὑλικῆς εὐημερίας, φοβερὰ καθορᾶται ἡ καταστροφή, ἣν ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας ἐπήνεγκαν ἀμάθεια καὶ δουλεία· οἱ ἄνδρες εἶνε ἢ δουλόφρονες ἢ σκυθρωποὶ καὶ ἀληθεῖς δοῦλοι τῆς γῆς, ἣν θεραπεύουσιν· οὐδὲν ἔχουσιν ἴχνος τοῦ ἀρρενωποῦ πνεύματος, οὗ τινος ἐμφοροῦνται οἱ ἕλληνες καὶ βλάχοι ὀρεινοί· διότι, καὶ εὐπορώτεροι τούτων ὄντες, δὲν δύνανται νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι ὁ πλοῦτος ἀνήκει εἰς ἑαυτούς. Αἱ γυναῖκες γηράσκουσι πρὸ τῆς ὥρας ὑπὸ τῆς ἐργασίας, τῶν στερήσεων καὶ κακουχιῶν· καὶ παρὰ τοῖς ἐνθάδε χριστιανοῖς ὀλίγον διαφέρουσι κτηνῶν ἀχθοφόρων· αὐταὶ μὲν φέρουσιν ἐπὶ τῶν ὤμων φορτία δυσβάστακτα, οἱ δὲ ἄνδρες καπνίζουσιν ὀχούμενοι ἐπὶ τῶν ἑλκήθρων. Ἡ φαύλη κυβέρνησις, ἡ νωθρότης, ἡ ἀμάθεια ἐταπείνωσαν τὸ γενναῖον φρόνημα καὶ αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἐπαρχία, δυναμένη νὰ διαθρέψῃ ἐν ἑκατομμύριον ψυχῶν καὶ ἐπέκεινα, μόλις πορίζει τὰ πρὸς τὸν βίον εἰς 350,000. Τὰ κτήματα εἶνε εὐρύτατα· πεντήκοντα, ἑξήκοντα, ὀγδοήκοντα χιλιάδες πλέθρων ἀνήκουσιν εἰς ἕνα μόνον δεσπότην, ὅστις ἑπομένως οὐδεμίαν αἰσθάνεται χρείαν νὰ τὰ καλλιεργήσῃ ὅλα· τὸ ἔδαφος εἶνε εὔφορον καὶ οὐδενὸς χρήζει μέσου τεχνικοῦ· τούτου δ' ἕνεκεν ἡ γῆ πολλάκις μένει χέρσος δύο καὶ τρεῖς ἐνιαυτούς. Ἐξ ὅλης λοιπὸν τῆς πολυθρυλήτου θετταλικῆς πεδιάδος μόλις καλλιεργεῖται ἡ τετάρτη ἢ πέμπτη μερίς, ἀποφέρουσα 1,000,000 κοιλῶν κριθῆς, 1,800,000 σίτου, 1,200,000 ἀραβοσίτου, 3,000,000 λιτρῶν καπνῶν κ.λ. Καὶ πενταπλασιαζόμενοι ὅμως οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι δὲν θὰ παρίστων ὅσα ὁ ἐπίγειος οὗτος παράδεισος θὰ ἀπέφερεν ἀγαθά, ἐὰν πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν πόρων του κατέβαλλεν ἡ ὀθωμανικὴ ἐξουσία τοσαύτας προσπαθείας, ὅσας νῦν πρὸς παράλυσιν αὐτῶν. Τοιαῦται σκέψεις δὲν ἴσχυσαν νὰ διασκεδάσωσι τὴν μονοτονίαν ἑξαώρου ἱππηλασίας. Ἀσπάσιος περὶ τὴν δείλην ἐφάνη μοι ὁ ὄπισθεν τῆς Πίνδου δυόμενος ἥλιος, διαρρήξας αἴφνης τὰ νέφη καὶ φωτίσας τοὺς μιναρέδας καὶ τὸ παλαιὸν φρούριον τῶν Τρικκάλων. Τὰ «τρφίλητα» Τρίκκαλα δὲν εἶνε μὲν ἄξια τοιαύτης προσηγορίας, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἔχουσι θέσιν γραφικωτάτην. Αἱ πάντοθεν ὑπὸ δένδρων κυκλούμεναι οἰκίαι ἵστανται

Digitized by Google

κλιμακηδὸν ἐπὶ ὑψηλοῦ λόφου, παρὰ τὴν σειρὰν τῶν Καμβουνίων ὀρέων, τὴν ἀπολήγουσαν εἰς τὴν θετταλικὴν πεδιάδα· ὑπεράνω τῆς πόλεως ὑψοῦται φρούριον μεσαιωνικόν, ἐπιμελῶς ἔτι φυλασσόμενον ὑπ' ὀθωμανικῆς φρουρᾶς. ἐπαγωγὸν συμπλήρωμα ὅλης τῆς σκηνογραφίας. Τετράγωνος τύρρις μεθ' ὡρολογίου ἀναμιμνήσκει τοὺς χρόνους τῆς Λατινοκρατίας· ἐδιδάχθη ὅμως νὰ σημαίνῃ τὰς ὥρας τουρκιστί. Τὰ Τρίκκαλα οἰκοῦσιν ὀκτακισχίλιοι ἕλληνες, βλάχοι, πλούσιοί τινες μουσουλμάνοι καὶ εὐάριθμοι Ἰσραηλῖται. Ἔχουσι θέσιν ὀχυρὰν καὶ μεγάλην στρατηγικὴν σπουδαιότητα, διότι δεσπόζουσι τῶν στενῶν ἀπὸ τῆς Ἠπείρου ἕως τῆς ἄνω κοιλάδος τοῦ Πηνειοῦ. Ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἦτο ἑστία ἐπιστήμης, ἀφιερωμένη τῷ Ἀσκληπιῷ· ἁπανταχόθεν δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐφοίτων εἰς αὐτὴν οἱ μετιόντες τὴν ἰατρικήν. Σήμερον πάντα ἐλησμονήθησαν, οἱ δὲ Τρικκαλινοὶ διαπρέπουσιν ἐπὶ παντὶ ἄλλῳ ἢ εὐφυΐᾳ καὶ παιδείᾳ. Τὰ μικρὰ ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια δὲν ὕψωσαν εἰσέτι τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ. Ὁ φιλοξενήσας με Ἕλλην εἶνε ὁ πρῶτος τῶν ἐνθάδε γαιοκτημόνων καὶ ἐμπόρων, ἔχει δὲ κατ' ἐνιαυτὸν πρόσοδον τρισχιλίων λιρῶν· ὁ νοῦς του ὅμως εἶνε λίαν περιωρισμένος· λαλῶν περὶ πολιτικῆς ἀνεφώνησεν «ἐρρέτωσαν οἱ Τοῦρκοι, ζήτω ὁ Γλάδστων! κρῖμα ὅτι ἐγεννήθη *Βούλγαρος!*»

Ὀλίγον πρὶν ἐκλίπω τὰ Τρίκκαλα παρώτρυνέ με ὁ ὀθωμανὸς κυβερνήτης νὰ αὐξήσω τὴν ἀκολουθίαν μου, προσλαμβάνων ἱππεῖς τε καὶ πεζούς. Κατ' ἀρχὰς ἠρνήθην, ἀναλογιζόμενος τὸν ὄχλον καὶ τὰ ἀναλώματα. Μετὰ δύο ὥρας εἰδήσεις ἀπαίσιοι διεσκέδασαν τοὺς δισταγμοὺς καὶ τὴν φειδωλίαν μου. Ἀπὸ Τρικκάλων ἡ τοῦ Πηνειοῦ κοιλὰς κάμπτει πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, καταχεομένου τοῦ ῥεύματος ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ τοῦ μεταξὺ Κοτσιάκας καὶ τῶν κατωτέρων Καμβουνίων. Πρὸς νότον ἐκτείνονται ἐν ποικίλαις καὶ περικαλλεστάταις μορφαῖς μέχρι τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου τὰ Ἄγραφα, ἤτοι τὰ ὄρη ἀγράφων κωμῶν, κληθεισῶν οὕτω διὰ τὰ πολλὰ προνόμια, ἅτινα οἱ κατὰ καιροὺς σουλτάνοι ἀπένειμαν τοῖς φιλελευθέροις καὶ ἀρειμανίοις Βλάχοις. Ἀριστερόθεν εἶδον τὸ γιγάντειον ὄρος, πεντακισχιλίους πόδας ὑψηλὸν καὶ εἴκοσι μίλια παρατεινόμενον, ὅπως διαχωρίζῃ Ἤπειρον καὶ Θεσσαλίαν. Ἀπέναντι τῆς βορεινῆς ἄκρας τοῦ φραγμοῦ τούτου, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Πηνειοῦ ὄχθης, ἀνατρέχουσιν ὀρθοὶ πελώριοι καὶ ἀπότομοι βράχοι, τὰ ὀνόματι καὶ πράγματι *Μετέωρα*. Οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἡ φύσις διετράνωσεν ἀφειδεστέραν δαψίλειαν καὶ χρωμάτων καὶ τύπων φαντασιωδῶν. Προϊστορικοὶ κατακλυσμοὶ καὶ φυσικαὶ ἀναστατώσεις ἔγλυψαν διὰ τῆς στιβαρᾶς καλλιτέχνου χειρὸς τοῦ πανδαμάτορος χρόνου τὴν πελώριον πέτραν καὶ ἐδημιούργησαν ἐξ αὐτῆς στήλας καὶ προμαχῶνας ὑπεράνωθεν τῆς πεδιάδος. Ἐν ταῖς διὰ μέσου χαράδραις καταπλήσσει τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ θεατοῦ ἡ σφριγῶσα φυτεία καὶ οἱ πολυχρούστατοι θάμνοι. Ὁ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ ἀσκητικὸς ζῆλος εὗρε καταφύγιον εἰς τὰ ἀπρόσιτα ὕψη· πολλὰς ὅμως ἑκατονταετηρίδας ὕστερον ἐκτίσθησαν αἱ περιώνυμοι μοναί. Οἱ πρῶτοι ἐρημῖται ἐποιοῦντο ἀναμφιβόλως τὰς διατριβὰς ἐν τοῖς σπηλαίοις τῶν βράχων. Κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα μόλις, ὅτε ἐβασίλευσε (1367) τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς νοτίου Ἀλβανίας ὁ σέρβος καλούμενος Παλαιολόγος Συμεὼν Ὀρός, ἔλαβεν ὁ μοναχὸς Νεῖλος ἄδειαν παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Βησσαρίωνος νὰ ἱδρύσῃ τέσσαρας ἐπὶ τῶν βράχων ναούς, οὕτω δὲ κατέβαλε τὰ θεμέλια τῆς μοναχικῆς δημοκρατίας, ἣν κατόπιν οἱ αὐτοκράτορες ἐπεσκέπτοντο μετὰ πλουσίων ἀναθημάτων. Ἔκτοτε οἱ βράχοι τῶν Μετεώρων διετέλεσαν ἀσπαστὸν ἀναχωρητήριον τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν μοναχῶν, ἄχρις οὗ ἡ ἐκλαΐκωσις τῆς ἐν Βλαχίᾳ ἐγγείου περιουσίας των ἐπετάχυνε τὴν παρακμὴν αὐτῶν. Τὰ πλεῖστα τῶν κελίων εἶνε κενά, ἐν ἄλλοις δὲ διατρίβουσι δύο ἢ τρεῖς. Ἐκ τῶν τεσσάρων καὶ εἴκοσι μονῶν οἰκοῦνται μόνον ἑπτά· ἡ δὲ εὐλαβὴς ἀποικία, ἡ πρόσθεν ἀναβαίνουσα εἰς 500—600, συμποσοῦται νῦν εἰς ἕνα καὶ εἴκοσιν. Κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετηρίδα νέος δόκιμος οὐδεὶς προσῆλθεν εἰς τὰ Μετέωρα. Ὅταν λοιπὸν ἐκλίπῃ ἡ νῦν γενεά, ὁ περιηγητὴς θὰ μένῃ παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν βράχων, μάτην ἀνυψῶν περιέργους ὀφθαλμοὺς εἰς τοιαῦτα οἰχομένης εὐλαβείας γεραρὰ μνημεῖα, διότι δὲν ὑπάρχει πλέον τὸ μυστήριον ἢ τὸ θάρρος, τὸ παρορμοῦν τοὺς σκαπανεῖς τῆς χριστιανικῆς ἀσκήσεως νὰ ἀναρριχῶνται εἰς δυσανάβατα ὕψη. Σήμερον οἱ μοναχοί, ἀληθινοὶ ἀνθρώπων ἁλιεῖς, χαλῶσι στερεὸν δίκτυον, δι' οὗ ἀναβιβάζουσι τοὺς ξένους. Εἰς μόνην τὴν μονὴν τοῦ Ἁγ. Στεφάνου καὶ ἄλλας μικροτέρας δυνατὸν νὰ προσέλθῃ τις διὰ καταρράκτου ἤτοι ἐπιβάθρας. Ἐπειδὴ δὲν εἶχον καιρὸν νὰ περιεργασθῶ ἅπαντα τὰ εὐλαβῆ καταλύματα, ᾔτησα ἄδειαν νὰ ἀναβῶ εἰς τὸ κατ' ἐξοχὴν μέγα μοναστήριον τῶν Μετεώρων, ὅπερ, καίτοι δεύτερον ὂν τοῦ Ἁγ. Στεφάνου κατὰ τὸ μέγεθος, ἔχει περικαλλέστατον ναὸν καὶ πλουσιωτάτην συλλογὴν παλαιῶν βιβλίων καὶ χειρογράφων. Εἷς τῶν μοναχῶν προέκυψεν ἀπὸ τοῦ ὑπεραιωρουμένου ἐξώστου, ὅτε ἤκουσε κρότους ἱππείων ποδῶν. Ἡ εἴσοδος, ἐν τοῖς ἐσχάτοις μάλιστα καιροῖς, ὑπῆρξε δυσχερεστάτη, διότι ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας οἱ Θετταλοὶ ἀγρόται ἐφύλαξαν αὐτόθι καὶ εἰσέτι φυλάττουσι τοὺς θησαυρούς των. Μετὰ πολλὰς καὶ μεγάλας κραυγάς μου ἐχάλασε μικρὸν δίκτυον, εἰς ὃ ἔβαλον τὰ συστατικά μου γράμματα παρὰ τοῦ μητροπολίτου Λαρίσσης. Χαλασθέντος μετ' ὀλίγον ἄλλου εὐρυτέρου δικτύου, εἰσεπήδησα εἰς αὐτὸ καὶ ἀνεφερόμην μετέωρος, φοβούμενος καὶ ἀγωνιῶν τρία ὅλα λεπτά.

Digitized by Google

Ἐξελθόντα τοῦ κλωβίου προσηγόρευσάν με καὶ ἐξένισαν πολιοκρόταφοι καὶ σεπτοὶ ἄνδρες, οὐδὲν κοινὸν ἔχοντες πρὸς τὰ γαιηρὰ καὶ ἐγκόσμια. Ἡ μονὴ ἔχει στερεὰ θεμέλια λίθου καὶ καταλύματα ἀπὸ ξύλου οὐχ ἧττον στερεοῦ. Ἐν τῷ μέσῳ ὑψοῦται μικρὰ καὶ κομψοτάτη βυζαντινὴ ἐκκλησία, κεκοσμημένη ἔσωθεν διὰ τιμαλφεστάτων τοιχογραφιῶν. Ἐνταῦθα κατέλυον ἄλλοτε περὶ τοὺς ἑκατὸν ἐρημίτας, τὰ νῦν δὲ μόνον τέσσαρες. Ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις ἕκαστος τῶν μοναχῶν ἐμάνθανεν ἓν ἐπιτήδευμα καὶ ἐπήρκει εἰς τὰς χρείας τῆς μονῆς. Τὰ ἐργαστήρια εἶνε τώρα κεκλεισμένα· τὰς χρυσοδέτους βίβλους καὶ περγαμηνὰς τῆς βιβλιοθήκης φθείρουσι κόνις καὶ σκώληκες· ὁ νεώτατος τῶν μοναχῶν ἄγει τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος· τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου, τὸ μέγα μοναστήριον τῶν Μετεώρων θὰ ἐγκαταλειφθῇ ἔρημον εἰς τὰ στοιχεῖα, ἄχρις οὗ ἀπολεσθῇ μόνον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ut pueris declamatio fiat. Εἰσπηδήσας πάλιν εἰς τὸ δίκτυον κατεβιβάσθην ταχύτερον 280 πόδας καὶ διενυκτέρευσα εἰς τὴν ἐγγὺς κώμην Καλαμπάκα. Ἐντεῦθεν τὸ Μέτσοβον ἀπέχει ἡμέρας ὁδόν. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς πορείας ἄγει διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Πηνειοῦ ἀνὰ μέσον πυκνῶν καὶ ὑψηλῶν δένδρων, ὧν οὐδαμοῦ τῆς Θεσσαλίας εἶδον μεγαλοπρεπέστερα. Ἑκατέρωθεν φαίνονται λόφοι κατάφυτοι καὶ κῶμαι βλαχικαί. Τὸν ὡραῖον ὅμως τόπον λυμαίνεται πολυτρόπως ἡ λῃστεία. Δύο κώμας ἐλῄστευσαν καὶ ἀπετέφρωσαν πρὸ δεκαπενθημέρου οἱ κακοῦργοι. Καθ' ὁδὸν ἀπήντησα ἐλεεινοὺς ἀγρότας, ἐγκαταλείποντας τὰς καλύβας των καὶ ζητοῦντας καταφύγιον καὶ σωτηρίαν εἰς τὰς πεδιάδας· κατόπιν δὲ εἶδον πολυαρίθμους Βλάχους μετὰ γυναικῶν, παιδίων καὶ βρεφῶν ἄγοντας τὰ ποίμνια καὶ τὰς ἀγέλας των εἰς πεδινὰ χειμάδια χωρία. Οἱ ἐνθάδε Βλάχοι εἶνε μικρότεροι, μελαγχρούστεροι καὶ εὐμορφότεροι τῶν ἐν Ὀλύμπῳ, πλησιάζουσι δὲ εἰς τὸν τύπον τὸν ἑλληνικὸν μᾶλλον ἢ οἱ λεγόμενοι Ἕλληνες τῆς πεδιάδος. Τέσσαρας ὥρας ἀπὸ Καλαμπάκας ὁ Πηνειὸς εὐρύνεται, ἀγριοῦται καὶ σχίζεται εἰς τρεῖς κλάδους. Τρεπόμεθα ἐπὶ τὴν μέσην κοιλάδα, παρερχόμενοι τὸν στρατιωτικὸν σταθμὸν Καλαμᾶν· ἡ φυτεία ἀλλάσσει παντάπασιν· ὅσον δὲ ἀναβαίνομεν, τοσοῦτον εὐρύνεται ἡ θέα... Τέσσαρας ὥρας ἀπὸ τοῦ Καλαμᾶ ἐρχόμεθα ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ Ζυγοῦ, 5640 ποδῶν. Ῥαγδαῖαι βροχαὶ πίπτουσι διηνεκῶς, πάντοθεν δὲν ἀκούεται ἡ ὁρμὴ τῶν ὑδάτων, διότι ἐνταῦθα εἶνε αἱ πηγαὶ μεγάλων ποταμῶν. Ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων τούτων ὁ Ἄραχθος φέρει εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄρτας, ὁ Ἀχελῷος διὰ τῶν ἑλληνικῶν ὁρίων εἰς τὸν Κορινθιακόν, τὸ Βενετικὸν αὐξάνει τὰ ῥεῖθρα τοῦ Βιστρίτσα, ὁ δὲ Πηνειὸς ἀρδεύει τὴν κάτω Θεσσαλίαν... Τοῦ Μετσόβου ἡ θέσις εἶνε ἀληθῶς θαυμαστή· αἱ τετράγωνοι λίθιναι οἰκίαι του ἀνατρέχουσι τοὺς βράχους κλιμακηδὸν καὶ ἔχουσιν ἄνωθεν μὲν ὄρος 2000 πόδας ὑψηλόν, κάτωθεν δὲ βράχον ἀπότομον 1000 πόδας βαθύν· ἀπέναντι δὲ ἵστανται ἄλλαι οἰκίαι σκιεραί, ἀποτελοῦσαι προάστειον, ἔνθα οὐδέποτε φαίνεται ἥλιος, προσαγορευόμενον διὰ τοῦτο Μέτσοβον ἀνήλιον. Εἶνε δὲ ἡ θέσις αὕτη ἀνεκτίμητος ὑπὸ στρατηγικὴν ἔποψιν, δεσπόζουσα τῆς μόνης ἀπὸ Θεσσαλίας εἰς Ἤπειρον πρακτικῆς ὁδοῦ....

W. V. Chirol[1].

ΑΙ ΚΑΤΑ ΗΓΕΜΟΝΩΝ ΕΠΙΒΟΥΛΑΙ
ἐν τῷ ΙΘ´ αἰῶνι.

Γαλλική τις ἐφημερίς, λαμβάνουσα ἀφορμὴν ἐκ τῆς δολοφονίας τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Ἀλεξάνδρου, ἀπαριθμεῖ ὡς ἕπεται τὰς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος τούτου συμβάσας ἀποπείρας φόνου κατὰ ἡγεμόνων ἢ ἄλλων ἀρχόντων τῆς πολιτείας.

Τῇ 24 Δεκεμβρίου 1800.—Ἀπόπειρα δι' ἐκρηκτικῆς μηχανῆς κατὰ τοῦ Ναπολέοντος Βοναπάρτου.

Τῇ 11 Μαρτίου 1801.—Στραγγαλισμὸς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Παύλου τοῦ Β´.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1804.—Συνωμοσία τοῦ Καδουδὰλ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος.

13 Ὀκτωβρίου 1809.—Ἀπόπειρα ἐν Schönbrunn, γενομένη ὑπὸ τοῦ σπουδαστοῦ Staps κατὰ τοῦ Ναπολέοντος.

9 Αὐγούστου 1832.—Ἀπόπειρα τοῦ Reindl ἐν Βάδῃ κατὰ τοῦ βασιλέως Φερδινάνδου Ε´.

28 Ἰουλίου 1835.—Ἀπόπειρα τοῦ Φιέσκη κατὰ τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου.

Κατὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως:

Ἀπόπειρα τοῦ στρατιώτου Alibaud τῇ 25 Ἰουνίου 1836.

Τοῦ ὑπαλλήλου Meunier τῇ 27 Δεκεμβρίου 1836.

Τοῦ ἐργάτου Darnès τῇ 15 Ὀκτωβρίου 1840

Τοῦ δασοφύλακος Lecomte τῇ 16 Ἀπριλίου 1846.

Τοῦ βιομηχάνου Henri τῇ 29 Ἰουλίου 1846.

10 Ἰουλίου 1840. Ἀπόπειρα κατὰ τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας ὑπὸ τοῦ Oxford.

20 Μαΐου 1842.—Ἀπόπειρα κατὰ τῆς αὐτῆς βασιλίσσης ὑπὸ τοῦ ξυλουργοῦ Franois.

26 Ἰουλίου 1844. Ὁ δήμαρχος Tichech ἀποπειρᾶται νὰ φονεύσῃ τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας Φρεδερῖκον Γουλιέλμον Δ´.

Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ δουκὸς τῆς Μοδένης τῷ 1848.

Κατὰ τοῦ πρίγκηπος τῆς Πρωσσίας (νῦν αὐτοκράτορος Γουλιέλμου) ἐν Μίνδεν τὸν Ἰούνιον 1848.

12 Ἰουλίου 1849.—Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἡγεμόνος ἐν Nieder-Ingelheim.

22 Μαΐου 1850.— Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ βα-

[1] Κλειώ.

Digitized by Google

σιλέως Φρεδερίκου Γουλιέλμου Δ' ὑπὸ τοῦ τεχνίτου Sefeloge ἐν Wetzlar.

2 Φεβρουαρίου 1852.— Ὁ Μαρτῖνος Μαρῖνος πλήττει δι' ἐγχειριδίου τὴν βασίλισσαν Ἰσαβέλλαν ἐν τῇ μητροπόλει τῆς Ἀτόχας ἐν Μαδρίτῃ.

Ἀπόπειρα κατὰ τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας ὑπό τινος πρώην ὑπολοχαγοῦ τῷ 1852.

Ἀνακάλυψις ἐν Μασσαλίᾳ μηχανικῆς ἐκρηκτικῆς παρασκευασθείσης κατὰ τοῦ Ναπολέοντος Γ' κατὰ τὸ ταξείδιόν του τῷ 1852.

18 Φεβρουαρίου 1853.— Ὁ ῥάπτης Libenyi ἀποπειρᾶται νὰ πλήξῃ δι' ἐγχειριδίου τὸν αὐτοκράτορα Φραγκῖσκον Ἰωσὴφ ἐν Βιέννῃ.

Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ βασιλέως Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ τῷ 1853.

Κατὰ τοῦ Ναπολέοντος Γ' ἀντικρὺ τοῦ θεάτρου τοῦ κωμικοῦ μελοδράματος τῇ 5 Ἰουλίου 1853.

27 Μαρτίου 1853.—Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ δουκὸς τῆς Πάρμας Καρόλου Γ', καθ' ἣν ἐπληγώθη θανασίμως.

Τὴν 28 Ἀπριλίου 1855 ὁ Pianori πυροβολεῖ διὰ πιστολίου κατὰ τοῦ Ναπολέοντος Γ' ἐν τοῖς Ἠλυσίοις πεδίοις.

Τὴν 8 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπόπειρα τοῦ Bellamare κατὰ τοῦ Ναπολέοντος Γ'.

Τὴν 28 Μαΐου 1856 ἀστυνομικὸς κλητὴρ κρατεῖ τὴν χεῖρα τοῦ Fuentès καθ' ἣν στιγμὴν ἀπεπειρᾶτο νὰ πυροβολήσῃ κατὰ τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας.

8 Δεκεμβρίου 1856.— Ὁ στρατιώτης Ἀγησίλαος Μιλάνο πλήττει δι' ἐγχειριδίου τὸν βασιλέα Φερδινάνδον τῆς Νεαπόλεως.

Τῷ 1857 τρεῖς Ἰταλοί, ἐλθόντες ἐκ Λονδίνου, ἀποδεικνύονται ὡς συνωμόται κατὰ τοῦ Ναπολέοντος Γ'.

14 Ἰανουαρίου 1858. Ἀπόπειρα τοῦ Ὀρσίνη κατὰ Ναπολέοντος Γ'.

Τὴν 14 Ἰουλίου 1861 ὁ σπουδαστὴς Becker ἐν Βάδῃ πυροβολεῖ δὶς κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας χωρὶς ἀποτελέσματος.

Τῷ 1862 ὁ φοιτητὴς Δόσιος πυροβολεῖ κατὰ τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας.

Τῷ 1862 τρεῖς Ἰταλοὶ ἐκ Λονδίνου ἐρχόμενοι φυλακίζονται ὡς συνωμοτοῦντες κατὰ Ναπολέοντος Γ'.

24 Δεκεμβρίου 1863.— Ἀπόπειρα κατὰ Ναπολέοντος Γ'.

14 Ἀπριλίου 1865. Δολοφονία τοῦ προέδρου Λίγκολν ἐν Βάσιγκτων.

16 Ἀπριλίου 1866.—Ἀπόπειρα τοῦ Καρακοσώφ κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου ἐν Πετρουπόλει.

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1867 ὁ Βερεζόβσκης πυροβολεῖ κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας ἐν Παρισίοις.

1868.— Δολοφονία τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σερβίας Μιχαήλ.

1869.— Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου..

1869.— Νέα ἀπόπειρα κατὰ τοῦ Ναπολέοντος Γ' ἐν τῷ δάσει τῆς Βουλώνης.

1869.— Ἀπόπειρα κατὰ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας.

1869.— Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἱσπανίας.

1871.— Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἱσπανίας Ἀμεδαίου.

1872.— Δολοφονία τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας Περοῦ.

1873.— Δολοφονία τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας τῆς Βολιβίας.

5 Αὐγούστου 1875.—Δολοφονία τοῦ Γαβριὴλ Μορένου, προέδρου τῆς δημοκρατίας τοῦ Equateur.

21 Ἀπριλίου 1877. — Φόνος τοῦ Β. Τίλλ, προέδρου τῆς δημοκρατίας τῆς Παραγουάης.

11 Μαΐου 1878. — Ἀπόπειρα τοῦ Χαῖδελ κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας.

2 Ἰουνίου 1878.—Ὁ Νόβιλιγκ πυροβολεῖ δὶς διὰ τουφεκίου κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, ὃν πληγόνει.

Τὴν 25 Ὀκτωβρίου 1878 ὁ Μογκάζης ἀποπειρᾶται νὰ φονεύσῃ τὸν βασιλέα τῆς Ἱσπανίας, πυροβολῶν κατ' αὐτοῦ διὰ πιστολίου.

17 Νοεμβρίου 1878. — Ὁ ζαχαροπλάστης Πασσανάντης ἀποπειρᾶται νὰ φονεύσῃ δι' ἐγχειριδίου τὸν βασιλέα Οὕμβερτον, ὅστις κρατεῖ ὁ ἴδιος τὸν δολοφόνον.

14 Ἀπριλίου 1879. — Ἀπόπειρα τοῦ Σολοβιέφ κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπόπειρα κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σερβίας Μιλάνου.

2 Δεκεμβρίου 1879. — Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ γραμμῇ τῆς Μόσχας ὑπὸ τοῦ Χάρτμαν.

12 Δεκεμβρίου. 1879.—Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ ἀντιβασιλέως τῶν Ἰνδιῶν.

30 Δεκεμβρίου 1879.—Ἀπόπειρα τοῦ Φραγκίσκου Ὀτέρου κατὰ τοῦ βασιλέως Ἀλφόνσου καὶ τῆς βασιλίσσης Χριστίνας τῆς Ἱσπανίας.

17 Φεβρουαρίου 1880.— Ἀπόπειρα κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας ἐν τῷ χειμερινῷ Παλατίῳ δι' ἐκρήξεως προελθούσης ἐκ δυναμίτιδος.

Τέλος τὴν 13 Μαρτίου 1881 ἀπόπειρα κατὰ τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις ἀποθνήσκει ἐκ τῶν πληγῶν του. Ω.

Η ΝΕΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ

Ἡ νέα τῆς Ῥωσσίας αὐτοκράτειρα, δευτερότοκος θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Δάγμαρ, προσέλαβε πρὸ τῶν γάμων της, κατὰ τὸ ῥωσσικὸν ἔθιμον, τὸ ὄνομα Μαρία Θεοδωρόβνα, καὶ ὁμολογεῖται πρότυπον πάσης γυναικείας καὶ μητρικῆς ἀρετῆς. Διάγει τὸν βίον ἐν ἁπλότητι καὶ

Digitized by Google

ἀναχωρήσει, καὶ ἵσταται ἀξιομίμητον παράδειγμα τῆς ἀριστοκρατικῆς ἐν Πετρουπόλει κοινωνίας. Τρεῖς υἱοὶ 12, 9 καὶ 2 ἐτῶν καὶ θυγάτριον πενταετὲς ἀποτελοῦσι τὸν οἰκιακὸν παράδεισόν της. Ἡ αὐτοκράτειρα ἔχει ὡραίαν ὄψιν, βόρειον καλλονήν, ἀξιοπρεπὲς σχῆμα, λεπτοτάτην τῶν μελῶν εὐρυθμίαν, προσηνέστατα τοῦ προσώπου ἴχνη, ξανθὴν κόμην καὶ ὀφθαλμοὺς ζωηροτάτους. Τὴν φιλοπροσηγορίαν της φέρουσιν ἀνὰ στόμα τοσούτῳ μᾶλλον οἱ Ῥῶσσοι, καθ' ὅσον δὲν εἶναι εἰθισμένοι νὰ προσαγορεύωνται φιλανθρώπως καὶ ὁμιλιτικῶς ὑπὸ τῶν μεγάλων δουκῶν. Πέρυσι τὸ ὑψηλὸν ζεῦγος διήγαγε τὸ θέρος ἔν τινι λουτρῷ τῆς Φιλλανδίας, ἐνοικίασεν οἶκον ἰδιωτικόν, ἀνεστρέφετο καθ' ἑκάστην τοῖς ἁπλοϊκωτέροις τῶν πολιτῶν καὶ ἀπένειμεν αὐτοῖς δῶρα κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του.

ΟΡΚΟΣ

ὃν ὤμνυον οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, ὅτε ἐνεγράφοντο εἰς τὸ ληξιαρχικὸν βιβλίον ὡς πολῖται καὶ ὁπλῖται τῆς πόλεως.

«Οὐ καταισχυνῶ ὅπλα τὰ ἱερά, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην, ὅτῳ ἂν στοιχήσω. Ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν, καὶ ὑπὲρ ὁσίων, καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν. Τὴν πατρίδα δὲ οὐκ ἐλάττω παραδώσω, πλείω δὲ καὶ ἀρείω ἢ ὅσην ἂν παραδέξωμαι. Καὶ εὐηκοήσω τῶν ἀεὶ κρινόντων ἐμφρόνως, καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἱδρυμένοις πείσομαι, καὶ οὕς τινας ἂν ἄλλους τὸ πλῆθος ἱδρύσηται ὁμοφρόνως. Καὶ ἄν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμούς, ἢ μὴ πείθηται, οὐκ ἐπιτρέψω· ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πάντων, καὶ ἱερὰ τὰ πάτρια τιμήσω. Ἵστορες θεοὶ τούτων».

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Εἰς γεῦμα πολυτελές, εἰς ὃ εἶχον προσκληθῆ πολλοὶ ἄλλοι, παρεκάθησε καί τις φιλόσοφος.

— Πῶς! ἀναφωνεῖ αἴφνης εἷς τῶν δαιτυμόνων ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν φιλόσοφον, καὶ σεῖς ἀκόμη ἀγαπᾶτε τὰς ἀπολαύσεις τῆς τραπέζης, σεῖς ὁ μέγας φιλόσοφος;

— Πιστεύετε λοιπόν, ἀπήντησεν οὗτος, ὅτι τὰ καλὰ πράγματα ὁ Θεὸς τὰ ἔκαμε μόνον διὰ τοὺς ὄνους;

* *

Ὁ κ. Μ** ἔκαμε σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ νυμφευθῇ ποτέ.

Ἀλλὰ τινὲς καθ' ἑκάστην τὸν ἐπίεζον νὰ ἀλλάξῃ γνώμην.

— Συλλογίσου, τοῦ ἔλεγον, ὅταν θὰ περάσουν τὰ χρόνια . . . καὶ συμβῇ ποτε νὰ ἀρρωστήσῃς . . . τί θλιβερὸν πρᾶγμα νὰ εἶσαι μόνος . . . Κανένα δὲν θὰ ἔχῃς νὰ ἀνησυχῇ διὰ 'σένα . . .

— Μπᾶ! μὲ συγχωρεῖτε· θὰ ἔχω τοὺς δανειστάς μου.

* *

Εἷς τῶν ὑπουργῶν τοῦ ΙΗ' Λουδοβίκου, ὁ Corbières, συνδιαλεγόμενος ἡμέραν τινὰ μετὰ τοῦ βασιλέως, ἀπέθεσε μὲ ὅλην τὴν οἰκειότητα ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως τὴν ταμβακοθήκην του καὶ τὸ ῥινόμακτρόν του.

Ὁ βασιλεύς, ὅστις ἐθεώρησεν ἀνάρμοστον τὸ κίνημα τοῦ ὑπουργοῦ του, τοῦ εἶπε·

— Ἐτελειώσατε τέλος τοῦ νὰ ἀδειάζετε τὰ θυλάκιά σας;

— Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ ὑπουργός, τὸ σφάλμα μου προέρχεται ἀπὸ ὑπερβολὴν ζήλου, ἀδειάζω τὰ θυλάκιά μου ἀντὶ νὰ τὰ γεμίζω, ὢν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Μεγαλειότητός σου.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ ποίησις ἀριθμεῖ πλειοτέρους μάρτυρας ἢ ἡ θρησκεία. Ἀληθὲς μαρτυρολόγιον εἶνε ἡ φιλολογικὴ ἱστορία παντὸς λαοῦ καὶ πάσης ἐποχῆς. Τὸ δημόσιον, τὸ μυριοκέφαλον τοῦτο τέρας, ἀναγινώσκει τοὺς στίχους μας ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ περάσῃ τὴν ὥραν του, νὰ εὐκολύνῃ τὴν χώνευσίν του, χωρὶς νὰ σκεφθῇ ὅτι ἡμεῖς ποιοῦμεν αὐτοὺς μὲ θυσίαν τῆς ὑγείας καὶ τῆς ζωῆς μας. Εἶνε ὡραῖος θεὸς ὁ Ἀπόλλων, ἀλλ' ἀναγκάζει τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ νὰ θυσιάζωσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ του. Ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων μέχρι σήμερον πόσαι συμφοραί, πόσαι θλίψεις καὶ δυστυχίαι δὲν ὑπῆρξαν ὁ κλῆρος τῶν ποιητῶν! Ὅταν χυδαῖος ἰδιώτης ἀναγινώσκει τὰς βιογραφίας των, ἐπιψαύει μακαρίως τὴν ὑπέρμεστον κοιλίαν του, καὶ εὑρίσκει ἁπλούστατον ὅτι τόσοι ποιηταὶ ἀποθνήσκουσι τῆς πείνης. Τὸ κατ' ἐμέ, εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ὁ ποιητὴς εἶνε ὡς ἡ ἀηδών· τὰ ᾄσματά του εἶνε τόσῳ μᾶλλον γλυκύτερα, ὅσῳ χαλλίτερον τρέφεται· ἡ πενία καταπνίγει τὸ ποιητικὸν πνεῦμα. (Heine).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

*** Πρὸ μηνῶν εἴχομεν ἀναφέρει περὶ περιέργου παιγνιδίου *σκακίου*, τὸ ὁποῖον εἶχον ἀποφασίσει νὰ παίξωσι διὰ τοῦ τηλεγράφου αἱ λέσχαι τοῦ Λίβερπουλ καὶ τῆς Καλκούττας· τὸ μοναδικὸν τοῦτο παιγνίδιον ἐπερατώθη ἐσχάτως, ἀναδειχθείσης νικητρίας τῆς λέσχης τοῦ Λίβερπουλ, διήρκεσε δὲ ὑπὲρ τοὺς τέσσαρας μῆνας, καθ' οὓς μικρὰ μόνον διακοπὴ ἐγένετο κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων.

Ὅπως ἐλαττώσωσι τὴν δαπάνην τῶν τηλεγραφημάτων μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἰνδικῆς, οἱ παῖκται ἐπενόησαν εὐφυές τι σύστημα, δι' οὗ κατώρθουν νὰ διατυπῶσι πᾶσαν κίνησιν διὰ μιᾶς μόνης λέξεως.

*** Ἐν τῷ «Κήρυκι τῆς Νέας Ὑόρκης» εὑρίσκομεν τὴν ἀκόλουθον ὄχι ὀλίγον περίεργον γνωστοποίησιν. Εἶνε καὶ αὐτὴ δεῖγμα τοῦ κερδοσκοπικοῦ πνεύματος τῶν Ἀμερικανῶν.

Σπανία τύχη διὰ μίαν ὡραίαν κεφαλήν!

10,000 *δολλάρια*

διὰ τὴν ὡραιοτέραν γυναῖκα τοῦ τόπου!

Digitized by Google

Ὁ Ἀδὰμ Forepaugh, ἰδιοκτήτης τοῦ περιεργοτέρου καὶ μεγίστου μουσείου τοῦ κόσμου, ἐπιθυμεῖ νὰ προσλάβῃ εἰς τὸ μουσεῖόν του διὰ τριάκοντα ἑβδομάδας, ἤτοι καθ' ὅλην τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ θέρος,

τὴν ὡραιοτέραν γυναῖκα τοῦ κόσμου

προσφέρων ὡς ἀμοιβὴν 10,000 δολλάρια πληρωτέα καθ' ἑβδομάδα εἰς ἐκείνην, ἥτις ἀνακηρυχθήσεται τοιαύτη ὑπὸ ἐπιτροπῆς πρὸς τοῦτο ὁρισθείσης.

Αἱ βουλόμεναι νὰ μετάσχωσι τοῦ διαγωνισμοῦ προσκαλοῦνται νὰ πέμψωσι τὰς φωτογραφίας καὶ τὰς διευθύνσεις των.

Ἐκείνη, ἥτις θὰ ἀνακηρυχθῇ νικήτρια, ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκτεθῇ εἰς δημοσίαν θέαν ἔν τινι μεγαλοπόλει· ἀπαγορεύεται δ' αὐτῇ νὰ συνομιλῇ μετὰ τοῦ Κοινοῦ.

Εἰς τὰς σταλησομένας ἐπιστολὰς δὲν στέλλεται ἀπάντησις, οὔτε αἱ φωτογραφίαι ἐπιστρέφονται.

Αἱ προσφοραὶ διευθύνονται, πρὸ τῆς 31 Μαρτίου, εἰς ὁδὸν North Broad street, 113.

⁂ Ἔν τινι καφενείῳ τῆς Πράγας ὑπάρχουσιν ἐν ἐνεργείᾳ ὡρολόγια λίαν εὐφυῶς κατεσκευασμένα πρὸς μέτρησιν τῆς ὥρας, καθ' ἣν οἱ θαμῶνες παίζουσι σφαιριστήριον. Πλησίον ἑκάστου τῶν ἓξ σφαιριστηρίων τοῦ καφενείου εἶνε τοποθετημένον κιβώτιον ἐν ᾧ ὑπάρχει ὡρολόγιον, καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ἄνω μέρος, ὅταν τὸ σφαιριστήριον μένει ἀργόν, τοποθετοῦνται αἱ τρεῖς σφαῖραι, αἵτινες διὰ τοῦ βάρους αὐτῶν τηροῦσιν εἰς ἀκινησίαν τὸ ἐν τῷ κιβωτίῳ ὡρολόγιον. Ἅμα δ' ὡς ἤθελέ τις λάβει τὰς σφαίρας, τὸ ὡρολόγιον ἀρχίζει νὰ κινῆται, καὶ δεικνύει ἀκριβῶς τὴν ὥραν, καθ' ἣν διήρκεσε τὸ παιγνίδιον. Ἄλλο δέ τι μέγα ὡρολόγιον, συνδεόμενον μετὰ τῶν ἄλλων δι' ἠλεκτρικοῦ σύρματος, σημειοῖ τὸ ὅλον τοῦ χρόνου, καθ' ὃν τὰ σφαιριστήρια ἦσαν ἐν ἐνεργείᾳ.

⁂ Ἓν τῶν περιεργοτάτων ὀργάνων τῆς μουσικῆς κατέχεται ὑπὸ κατοίκου τινὸς τῆς Πέστης Εἶνε δὲ τοῦτο βιολίον ἀνῆκον ἄλλοτε εἰς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκον ΙΔ'. Οὗτος, ὡς δηλοῦσιν ἔγγραφα τῶν χρόνων ἐκείνων, παρήγγειλε τὴν κατασκευὴν τοῦ βιολίου εἰς τὸν διάσημον κατασκευαστὴν ὀργάνων Ἀνδρέαν Ἀμάτην (Amati), καὶ μέχρι τοῦ 1789 τὸ βιολίον τοῦτο ἔμενεν ἐν Παρισίοις ἐν τῷ ἐπιπλοφυλακείῳ. Μετὰ πολλὰς δ' ἔκτοτε περιπετείας περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ μουσικωτάτου Λιπίνσκη, ὁ ὁποῖος μετεχειρίσθη αὐτὸ, ὅταν ἔπαιξε μετὰ τοῦ Παγανίνη ἐν μεγίστῃ τινὶ συναυλίᾳ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λιπίνσκη ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀπεποιήθη νὰ λάβῃ 800 δουκάτα, ἅτινα προσέφερεν ὁ δοὺξ Κανταβριγίας. Ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ βιολίου εἶνε ἐζωγραφημένα δι' ἐλαιογραφίας τὰ οἰκόσημα, ὁ ἥλιος, καὶ τὸ ἔμβλημα Λουδοβίκου ΙΔ', εἰς τὰ πλάγια δὲ τὸ ἄνθος τῶν Βουρβώνων, ὁ κρῖνος.

⁂ Ἐσχάτως, γράφει ἐφημερίς τις, νεᾶνίς τις ἐμνηστεύθη ἄνδρα ὑπερτεσσαρακοντούτη, ὅστις ἐζήτει νὰ ἀποκρύπτῃ τὴν προβεβηκυῖάν του ἡλικίαν μεταχειριζόμενος σκευασίαν τινὰ δραστικὴν μὲν ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ γάμου ἔν τινι οἰκογενειακῇ συναναστροφῇ ὁ μνηστὴρ ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ ἀσπασθῇ τὴν μελλόνυμφόν του. Μικρόν τι κυνάριον, ἰδὸν τὸ πρὸς τὴν νέαν κυρίαν του δεῖγμα τῆς ἀγάπης ἐκεῖνο, ἤρχισε νὰ περισαίνῃ τὸν μνηστῆρα καὶ νὰ λείχῃ αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἑσπερίδος ἀπεχωρίσθησαν καλῶς ἔχοντες. Ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν τὸ ταλαίπωρον μικρὸν ζῶον ἀπέθανεν, ἡ δὲ νεᾶνις ἠσθένησε βαρέως. Πάραυτα ἐκλήθη ἰατρὸς, ὅστις ἐβεβαίωσεν ὅτι καὶ τὸ κυνάριον καὶ ἡ κυρία του εἶχον δηλητηριασθῇ, ἡ δὲ δηλητηρίασις προήρχετο ἐκ τῆς βαφῆς, ἣν μετεχειρίζετο ὁ μέλλων σύζυγος ὅπως ἀποκρύψῃ τὰς πολιὰς τοῦ γενείου του.

Εὐτυχῶς ἡ νεᾶνις ἦτο ἔξω κινδύνου· ἀλλ' ἡ ἀνακάλυψις τῆς αἰτίας τῆς ἀσθενείας της ἴσως συνετέλεσεν ὀλίγον εἰς τὸ νὰ μετριάσῃ τὴν πρὸς τὸν μέλλοντα σύζυγόν της ἀγάπην.

⁂ Ὁ μέγας δοὺξ τῆς Ἔσσης Γουλιέλμος ὁ Α' δὲν ἠγάπα νὰ συλλογίζεται τὸν θάνατον, ἡμέραν δέ τινα ἐξέφρασεν ἐνώπιον τῶν αὐλικῶν του καὶ τὴν εὐχὴν νὰ διέμενον ἀθάνατοι οἱ ἡγεμόνες ἐπὶ τῆς γῆς.

— Ὑψηλότατε, ἀπεκρίθη γηραιός τις στρατηγὸς, δὲν θὰ ἤθελα ἐγὼ τοῦτο μηδὲ δι' ὅλον τὸν κόσμον.

Οἱ λόγοι οὗτοι κατετρόμαξαν ὅλην τὴν συναναστροφήν.

— Διατί λέγετε τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ ἡγεμών.

— Ἐὰν οἱ ἡγεμόνες δὲν ἀπέθνησκον, δὲν θὰ εἴχομεν τὸ εὐτύχημα νὰ σᾶς ἔχωμεν ἡγεμόνα.

— Πολὺ καλὰ, πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος, ἤθελα μόνον τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀθανασίας νὰ ἤρχιζεν ἀπὸ ἐμέ.

Εἱς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὅπως πλύνητε εὐκόλως τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων ἢ εἰκόνων, χύσατε ἐντὸς καθαροῦ ὕδατος ὀλίγον ὕδωρ τῆς Κολωνίας (eau de Cologne). Οὕτω κατασκευάζεται μίγμα ὑπόλευκον, καὶ ἀρωματικὸν δι' οὗ καὶ αἱ μᾶλλον ἀκάθαρτοι ὕελοι πλυνόμεναι καθίστανται λαμπραὶ καὶ διαφανεῖς. Κατόπιν τὰς σπογγίζετε διὰ λινοῦ μαλακοῦ ὑφάσματος.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου πλυνόμενα καὶ τὰ *βερνικωμένα* ἔπιπλα ἀνακτῶσιν ὅλην τὴν προτέραν αὐτῶν στιλβηδόνα, τὸ δὲ μίγμα τοῦτο φθείρει αὐτὰ ὀλιγώτερον ἢ ἡ ἐκ μαρμάρου κόνις καὶ τὸ σαπώνισμα, διὰ τὸ ὁποῖον ἄλλως ἀπαιτεῖται θερμὸν ὕδωρ.

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 275 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἐνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία : 'Εν 'Αθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ιανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 — 5 'Απριλίου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ρουφφίνη.—Μετάφρ. 'Αγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 201.

Δ'

'Ακροβολισμοί.

Τὴν ἐπαύριον πρωΐαν, λίαν ἐνωρίς, ὁ ἰατρὸς 'Αντώνιος κατέβαινε τὸν λόφον τῆς Βορδιγέρας, διευθυνόμενος εἰς τὸ πανδοχεῖον, ὅπου εἶχε καταλύσει ἡ ἀσθενής του. 'Εβάδιζε στερρῷ τῷ βήματι, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ σπεύδῃ, ἐσκεμμένον ἔχων τὸ ἦθος, καίτοι ἤρεμος ὡς πάντοτε. 'Ο ἰατρὸς 'Αντώνιος δὲν ἦτο ὡραῖος, τοὐλάχιστον ὡς οἱ συνήθεις ἥρωες τῶν μυθιστορημάτων. Εἶχεν εὐρὺ τὸ στόμα, ῥῖνα οὔτ' ἑλληνικὴν οὔτε ῥωμαϊκήν, μῆλα τῶν παρειῶν προέχοντα, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν χαρακτῆρας οὐχὶ κανονικούς, μορφὴν δὲ οὕτως εἰπεῖν λεόντειον. Ὅ,τι δὲ μόνον δύναται νὰ ῥηθῇ πρὸς ἔπαινόν του, εἶνε ὅτι ἡ φυσιογνωμία του ἦτο λίαν ἐκφραστικὴ καὶ νοήμων. Θέλησις καὶ διάνοια ἰσχυρὰ ἀνεγινώσκοντο ἐπὶ τῶν στρογγύλων προεχόντων κροτάφων του, οὓς κατώρθου πολλάκις νὰ συσπᾷ κατὰ παράδοξον τρόπον. Τὸ μειδίαμά του, ὅπερ ἐξέφραζεν ἐνίοτε ἤρεμον εἰρωνείαν, ἦτο γλυκὺ καὶ προσηνές. Τὸ ἐξωτερικὸν δ' αὐτοῦ ἦτο ἐν συνόλῳ ἀξιοπαρατήρητον, ἀλλ' ἐπιβάλλον σεβασμὸν μᾶλλον ἢ ἐμπνέον συμπάθειαν.

Κατευθύνεται λοιπὸν ὁ ἰατρὸς εἰς τὸ πανδοχεῖον ἡ *Κεραμίς*, ὡς ἐκαλεῖτο τὸ παρὰ τὴν ὁδὸν πενιχρὸν ξενοδοχεῖον. 'Αγνοοῦμεν ἂν τὸ ὄνομά του τοῦτο προήρχετο ἐκ τοῦ κεραμίου χρώματός του ἢ ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ, ὅπου ὑπῆρχεν ἄλλοτε κεραμοποιεῖον. Ὅπως δήποτε οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀρνηθῇ ὅτι τὸ ἐξωτερικόν του ἦτο πενιχρὸν καὶ ἀλλόκοτον. 'Η οἰκία εἶχε κτισθῇ τὸ κατ' ἀρχὰς ἐστραμμένην ἔχουσα τὴν πρόσοψιν αὐτῆς πρὸς βορρᾶν ἤτοι πρὸς τὴν ὁδόν· κατόπιν ὅμως, ἕνεκα φαίνεται τοῦ κονιορτοῦ, τὰ ἀρχικὰ παράθυρα καὶ ἡ εἴσοδος εἶχον τειχισθῇ διὰ λίθων καὶ πηλοῦ, νέα δὲ παράθυρα καὶ νέα θύρα ἠνοίχθησαν πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος, ἤτοι πρὸς μεσημβρίαν.

'Εκ τούτου δὲ προῆλθεν ἄμορφος ὅλως, ἀνώμαλος καὶ παράδοξος τῆς οἰκίας ἡ ὄψις. Πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς κλίμακος, ἥτις ἔφερε πρότερον ἀπὸ τοῦ ἰσογείου εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον, καὶ ἣν εἶχε καταστήσει περιττὴν ἡ νέα διασκευή, προσετέθη ἐξωτερικῶς πόδιον λίθινον, οὗτινος αἱ δύο σειραὶ βαθμίδων ἡνοῦντο εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον, σχηματίζουσαι ἄνδηρον πρὸ τοῦ ἐν τῷ μέσῳ παραθύρου, ὅπερ εἶχε ταπεινωθῇ ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς θύρα. Αἱ βαθμῖδες δ' ἐκεῖναι αἱ σχετικῶς ὑπερμεγέθεις καὶ ὁ δυσανάλογος οὗτος πρὸς τὸν πενιχρὸν οἰκίσκον ἐξώστης, ηὔξανον ἔτι μᾶλλον τὸ παράδοξον τῆς οἰκοδομῆς, ἥτις ὡμοίαζεν οὕτω πρὸς δεκαετὲς παιδίον, οὗτινος τοὺς ὤμους ἐκάλυπτεν ἀνδρικὸν ἔνδυμα.

'Ο ἰατρὸς 'Αντώνιος εὗρε τὴν ἀσθενῆ του εἰς κατάστασιν οὐχὶ εὐάρεστον. 'Η Λουκία μόλις εἶχε κλείσει τοὺς ὀφθαλμοὺς δι' ὅλης τῆς νυκτός· εἶχε κεφαλαλγίαν καὶ δίψαν διαρκῆ, τὰ χείλη ξηρὰ καὶ τὸν σφυγμὸν σφοδρόν. 'Επύρεσσε.

— Λυποῦμαι ὅτι δὲν σᾶς ἐφλεβοτόμησα χθές, εἶπεν ὁ ἰατρός, ἐξετάσας τὸν σφυγμόν της· ἀντιπαθεῖτε τὴν αἱμάξιν;

— Διόλου, ἂν τὸ νομίζετε ἀναγκαῖον, εἶπεν ἡ Λουκία· ἀλλὰ καλλίτερον εἶνε νὰ ὁμιλήσετε περὶ τούτου πρῶτον μὲ τὸν πατέρα.

— Πολὺ καλά. Λαμβάνετε τότε τὴν καλωσύνην νὰ μηνύσετε εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην διὰ τῆς θαλαμηπόλου σας, ὅτι ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἰδῶ ;

'Η Χούτσινς, ἀφοῦ προσεῖδε τὴν κυρίαν της, ἠγέρθη νὰ ἐξέλθῃ.

— Περιμείνατε μίαν στιγμὴν εἰς τὸ δωμάτιον σας, εἶπεν αὐτῇ ἡ Λουκία, πρὶν φωνάξετε τὸν πατέρα μου. Ἔχω κάτι νὰ ἐρωτήσω τὸν ἰατρόν.

Ἅμα δὲ ἔμειναν μόνοι, ἡ Λουκία, διαστέλλουσα τοὺς ἐξημμένους ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ ὀφθαλμούς της, καὶ ἀτενίζουσα αὐτοὺς ἐπὶ τὸν ἰατρόν, τῷ εἶπεν :

— Εἶμαι εἰς κίνδυνον ;

'Ο ἰατρὸς ἐῤῥάγη εἰς γέλωτα.

— Ὅσον κ' ἐγώ, ἀπήντησε. Ποῖος σᾶς βάζει αὐτὰς τὰς ἰδέας ;

— Σᾶς παρακαλῶ, ὑπέλαβεν ἡ Λουκία, μὴ θέλετε νὰ μὲ γελάσετε, μὴ μὲ μεταχειρίζεσθε ὡς παιδίον. Δὲν φοβοῦμαι ν' ἀποθάνω, καὶ ἂν πρόκειται ν' ἀποθάνω, πρέπει νὰ μοῦ τὸ εἴπητε· πρέπει, τὸ θέλω.

— Εἶσθε γενναία, τὸ βλέπω, ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς μετά τινος συγκινήσεως, ἀλλὰ δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω, ὅτι ἡ κατάστασίς σας δὲν ἔχει ἀνάγκην γενναιότητος. Πιστεύσατέ με· ὅσον κιν-

Digitized by Google

δυνεύω ν' ἀποθάνω ἐγώ, ἄλλο τόσον κινδυνεύετε καὶ σεῖς.

— Parola? ἠρώτησεν ἡ Λουκία, τείνουσα τὴν μικράν της χεῖρα.

— Parola! ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, σφίγγων αὐτήν.

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ἐκείνη· τόρα θὰ σᾶς ἐξηγήσω, πόθεν μ' ἦλθεν ἡ ἰδέα ὅτι ἐκινδύνευα. Σήμερον πολὺ πρωΐ, τὸ πρῶτον πρᾶγμα ποῦ εἶδα ἦτον ἡ κόρη τὴν ὁποίαν λέγετε Σπεράντσαν. Πρέπει νὰ ἤμην σχεδὸν κοιμισμένη, διότι δὲν τὴν εἶδα ὅταν ἐμβῆκε. Ἐκάθητο εἰς ἓν κάθισμα καὶ μ' ἐκύτταζε μὲ τόσην συμπάθειαν καὶ μὲ τόσην λύπην, ὥστε, ὅταν τὸ βλέμμα μου συνήντησε τὸ βλέμμα της, αἴσθημα τρόμου μὲ κατέλαβε. Δάκρυα ἔβρεχον τὸ πρόσωπόν της· καὶ μ' ἐφάνη, ὅτι ἡ κόρη ἐκείνη δὲν θὰ ἐλυπεῖτο τόσον πολὺ διὰ μίαν ξένην, ἂν ἡ κατάστασίς μου δὲν ἦτο σοβαρά. Ἐπειδὴ δὲ ἠσθανόμην πολὺ κακὰ τὸν ἑαυτόν μου ἐφαντάσθην . . .

— Ἀνύπαρκτα πράγματα, διέκοψεν ὁ ἰατρός. Ἡ Σπεράντσα εἶνε ἓν ἀνόητον καὶ εὐαίσθητον πλᾶσμα, καὶ τὴν εὐαισθησίαν της τὴν ἔχει πάντοτε πρόχειρον. Ἡμεῖς οἱ ἰταλοί, καθὼς εἰξεύρετε, προσέθηκε μειδιῶν, εἴμεθα γνωστοὶ διὰ τὴν ἀνόητον ἐπιδεικτικότητά μας. Ἔπειτα, τί παράδοξον, ἡ Σπεράντσα, ἡ ὁποία ἔχει καλὴν καὶ τρυφερὰν καρδίαν, νὰ συνεκινήθη μέχρι δακρύων, ὅταν σᾶς εἶδε πάσχουσαν, τόσον νέαν καὶ τόσον . . . . (ἐδῶ διεκόπη πρὸς στιγμὴν κ' ἐδίστασεν ἐπὶ ἓν δευτερόλεπτον ὁ Ἀντώνιος) καὶ τόσον συμπαθῆ. Μοῦ ἐπιτρέπετε τόρα νὰ ἴδω τὸν κύριον πατέρα σας;

— Ὢ! ναί, ἀπήντησεν ἡ Λουκία.

Καὶ μεγαλοφωνότερον λαλοῦσα παρεκάλεσε τὴν μὶς Χούτσινς νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν τοῦ ἰατροῦ.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχεν ἐγερθῆ πολὺ πρωΐ, δύσθυμος καὶ δυσδιάθετος ὡς ἄνθρωπος κακονυκτήσας καί, πλὴν τούτου, αἰσθανθεὶς καί τινας νυγμοὺς ποδάγρας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχεν ἴδει πρότερον τὴν Μὶς Χούτσινις, εἶχε μάθει παρ' αὐτῆς δυσάρεστα περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας τῆς θυγατρός του, καὶ εἶχεν ἑπομένως ἀπελπισθῆ ὅτι ἠδύνατο ν' ἀναχωρήσῃ ἐντὸς τῆς ἡμέρας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχε καλέσει τὸν Γιάννην νὰ τῷ φέρῃ τὰ ξυράφιά του, καὶ ἔλαβεν εἰς ἀπάντησιν ὅτι ὁ Γιάννης ἔλειπε. Ὅλ' αὐτὰ τὰ ἀλλεπάλληλα ἀτυχήματα εἶχον ἐρεθίσει φοβερὰ τὸ νευρικὸν σύστημα τοῦ βαρωνέτου, ὅστις ἀνυπομόνως περιέμενε τὸν ὑπηρέτην του ἵνα καταχύσῃ ἐπὶ τῆς χονδρῆς του στρογγύλης κεφαλῆς ὅλην τὴν ἐντὸς αὐτοῦ σωρευμένην χολήν.

— Ὅλα πηγαίνουν ἀνάποδα εἰς τὸν κατηραμένον αὐτὸν τόπον! ἀνέκραξεν οἱονεὶ παρηγορούμενος.

Ὁ Σὶρ Ιωάννης εἶχε περὶ Ἰταλίας καὶ Ἰταλῶν ὀλιγίστας μὲν ἀλλὰ σταθερὰς καὶ ἀδιασείστους γνώσεις. Ἡ Ἰταλία ἦτο ὡραῖος τόπος, κατὰ τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ἀλλὰ μόλις κατοικήσιμος: κλίβανος τὸ θέρος καὶ παγοθήκη τὸν χειμῶνα. Ἡ Ῥώμη ἤξιζε τὸν κόπον νὰ τὴν ἴδῃ τις, ἀλλὰ . . . σκυθρωπή, σκυθρωπή, σκυθρωπή! Οἱ ἰταλοί, ὡς ἔλεγεν ἀνυποκρίτως, ἦσαν ἄνθρωποι ἁρπακτικοί, κακοενδεδυμένοι, μελίγλωσσοι, φέροντες πάντοτε κομβολόγιον δεξιόθεν καὶ ἐγχειρίδιον ἀριστερόθεν. Ἐκ δύο ἰταλῶν ὁ εἷς θὰ ἦτο πάντοτε τραγῳδιστής, ἢ λῃστής, ἢ εὐγενὴς πτωχεύσας καὶ ἡμεροβιῶν. Εἰς τὰ συστατικὰ δὲ ταῦτα τοῦ κοινωνικοῦ σώματος τῆς Ἰταλίας εἶχε προστεθῆ ἐσχάτως καὶ ὁ αἱματοπότης δημοκρατικός, ὁ διαρκῶς συνωμοτῶν κατὰ τοῦ νομίμου του ἡγεμόνος, ποικιλία ἐθνική, περὶ ἧς πολλὰ εἶχεν ἀκούσει λεγόμενα ὁ Σὶρ Ἰωάννης κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Ῥώμῃ διατριβήν του, ὑπὸ νέου τινος ῥωμαίου πρίγκιπος, ἀνεψιοῦ καρδιναλίου, καὶ μεγάλως ἀρεσκομένου εἰς τὴν μετ' ἄγγλων συγκοινωνίαν. Καθότι ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὅπως κάλλιον σπουδάσῃ τὸν ἰταλικὸν χαρακτῆρα, συνανεστρέφετο ἀγγλικὰς μόνον οἰκογενείας, εἶχεν ἄγγλον ἰατρόν, ἄγγλους ὑπηρέτας καὶ ἄγγλον μάγειρον, ἔτρωγε ἀγγλικὰ φαγητά, ἔπινεν οἴνους δῆθεν ἀγγλικούς, καὶ ἠγόραζε μόνον εἰς ἀγγλικὰ ἐμπορικὰ καταστήματα. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ βαρωνέτος εἶχε δημιουργήσει ἐν μέσῃ Ῥώμῃ μικρόν τι Λονδῖνον πρὸς χρῆσίν του.

Ὅτε ὁ Γιάννης ἐπιστρέψας ἐνεφανίσθη πρὸ τοῦ αὐθέντου του ἡ μορφή του τοσαύτην ἐξέφραζεν ἀπελπισίαν, ὥστε ἡ προεσκεμμένη καταιγὶς ὕβρεων, ἣν ἐπεφύλασσεν αὐτῷ ὁ βαρωνέτος, ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῆς ἁπλῆς ταύτης ἐρωτήσεως:

— Τί διάβολο τρέχει πάλιν;

— Πῆγα εἰς τὴν Βορδιγέραν, αὐθέντη, ἀπεκρίθη ὁ Γιάννης, καὶ οὔτε βωδινὸν ἔχει, οὔτε τσάϊ, οὔτε βούτυρον. Τί νὰ κάμωμεν; ἠρώτησεν ὁ ταλαίπωρος, τοσοῦτον περίλυπον ἔχων τὸ ἦθος, ὥστε τρία τέταρτα μειδιάματος ἐπλανήθησαν ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ Σὶρ Ἰωάννου.

Κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐλαφρὸς κτύπος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν, καὶ ἡ Μὶς Χούτσινς εἰσελθοῦσα, ἀνεκοίνωσε τὸ μήνυμά της. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀνησυχήσας κάπως μετέβη εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου εὗρε τὸν ἰατρόν.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης παρεκάλεσε τὸν ἰατρὸν νὰ καθίσῃ.

— Ἡ μὶς Δάβεν ἔχει σήμερον πολὺν πυρετόν, εἶπεν ὁ ἰατρὸς καθήμενος· τὸ πρᾶγμα ἄλλως ἐπεριμένετο. Νομίζω ὅτι μικρά τις ἀφαίμαξις θὰ τὴν ὠφελήσῃ.

Μία τῶν ἐρριζωμένων εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἰδεῶν ἦτο καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ ἰταλοὶ ἰατροὶ ἐφλεβοτόμουν πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀσθενεῖς των, μέχρι οὗ ἐπήρχετο θάνατος. Ἀκούσας τὴν πρότασιν ταύτην ὁ βαρωνέτος ἀνεπήδησεν ἐπὶ τῆς ἕδρας του.

Digitized by Google

— Ἀφαίμαξις! ἀνέκραξεν ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Καμμίαν ἀφαίμαξιν, εἰς καμμίαν περίστασιν! δὲν θέλω ἀφαίμαξιν!

Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἔγεινε καταπόρφυρος καὶ κύριος οἶδε τί ἔμελλε ν' ἀποκριθῇ· ἀλλὰ βιάζων ἑαυτὸν ἀπήντησε βραδέως καὶ ἡσύχως:

— Καὶ ἂν ἀκόμη σᾶς βεβαιώσω, ὅτι εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖον;

— Δὲν παραδέχομαι τὴν ἀνάγκην, ἀπήντησεν ὁ βαρωνέτος δυστρόπως, καὶ θέτω ὅρον ἀπαραίτητον τῆς περαιτέρω θεραπείας σας τὴν ἀποχὴν ἀπὸ πᾶσαν ἀφαίμαξιν.

— Ἆ! ἔτσι; εἶπεν ὁ ἰατρός.

Καὶ διακόπτων τὴν συζήτησιν, ἔλαβεν ἓν φύλλον ἀπὸ τοῦ χαρτοφυλακίου του, ἔγραψεν ἐπ' αὐτοῦ ὀλίγας λέξεις, καὶ τείνας αὐτὸ πρὸς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, εἶπεν:

— Ἰδοὺ τὰ ὀνόματα καὶ αἱ διευθύνσεις δύο ἰατρῶν, οἵτινες εἶνε πολὺ πλησίον. Ἡ Μὶς Δάβεν θὰ ἦνε ἀσφαλὴς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. Τὸ κατ' ἐμὲ θ' ἀποσυρθῶ μόνον ἀφοῦ εἷς ἐκ τῶν δύο αὐτῶν κυρίων ἔλθῃ νὰ μὲ ἀντικαταστήσῃ.

Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἠγέρθη, ἐχαιρέτισε, κ'ἐξελθὼν εἰς τὸν ἐξώστην ἔμεινεν ἐκεῖ μ' ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας, στηριζόμενος εἰς τὰς κιγκλίδας, δίκην φρουροῦ ἀναμένοντος ἀλλαγήν.

Ἀπέναντι τῆς τοσοῦτον αἰφνιδίας ἀποφάσεως τοῦ Ἰταλοῦ, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἤρχισε λυπούμενος ὅτι παρεσύρθη τοσοῦτον, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων οὓς παράγει ἀπερίσκεπτος ὁρμὴ θυμοῦ. Αἱ δυσχέρειαι ἐσωρεύοντο ἐπάλληλοι ὡς βουνὰ ἐπὶ τῆς διανοίας του. Ἴσως, ἢ μᾶλλον πιθανῶς, οὐδέτερος τῶν δύο ἐκείνων ἰατρῶν ὡμίλει ἀγγλικά· ἴσως ἡ Λουκία, ἥτις εἶχε λάβει συμπάθειαν πρὸς τὸν ἰταλὸν αὐτόν, ἤθελεν ἀρνηθῇ νὰ τοὺς ἴδῃ· ἴσως τέλος ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶχε δίκαιον καὶ ἡ ἀντίστασίς του, τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ἐξέθετεν εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν τῆς ταλαιπώρου κόρης.

— Τὸ κάτω κάτω, διενοήθη ὁ βαρωνέτος, πάλιν καλλίτερον εἶνε νὰ τὸν μαλάξῃ κανεὶς ὀλίγον. Αὐτὸς θὰ τὸ περιμένει βέβαια.

Τότε δέ, ὑπεράνθρωπον καταβάλλων ἀγῶνα,

— Διατί, ἠρώτησεν ἐριστικῶς, θέλετε νὰ κάμετε ἀφαίμαξιν;

— Διότι, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος, στρεφόμενος πρὸς τὸν βαρωνέτον, ἵνα τῷ ἀπαντήσῃ, καὶ ἀναλαμβάνων πάλιν τὴν προτέραν του θέσιν, διότι, ὡς σᾶς ἐδήλωσα ἤδη, τὸ νομίζω ἀπαραίτητον.

Μακρὰ παῦσις ἐπηκολούθησε.

— Ἡ ἰταλικὴ ἰατρικὴ εἶνε παντοῦ ἡ ἰδία, ἐπανέλαβεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, μεγαλοφώνως μονολογῶν· νυστέρι πάντοτε! ἡ αὐτὴ ἱστορία παντοῦ. Ὄχι, ὄχι, ἀδύνατον! Δὲν συναινῶ εἰς τὴν ἀφαίμαξιν!

Ὁ Ἀντώνιος ἤκουσεν, ἀλλὰ δὲν ἀπήντησε.

— Εἶσθε λοιπὸν ἀποφασισμένος, ἰατρέ, νὰ κάμετε ἀφαίμαξιν; ἀνεφώνησεν ὁ βαρωνέτος, περιπατῶν ἄνω κάτω ἐν μεγάλῃ ἀγανακτήσει.

— Ἀπατᾶσθε, ἀπήντησεν ὁ νέος μετά τινος ὑπερηφανείας. Εἶμαι ἀποφασισμένος δι' ἓν μόνον πρᾶγμα, νὰ παραδώσω τὴν θυγατέρα σας εἰς καλλιτέρας χεῖρας. Θὰ περιμείνω κάτω ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ διάδοχός μου.

Καὶ προέβη ἓν βῆμα πρὸς τὴν κλίμακα.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἐξώστην καὶ ἐπανέλαβεν ἄπελπις:

— Ἴσως ὑπῆρξα ὀλίγον ζωηρός· ἀλλ' ἐννοεῖτε τὰ αἰσθήματά μου, κύριε· αἰσθήματα πατρὸς διὰ κόρην μονογενῆ.

Τοσαύτην ἀληθῆ ὀδύνην ἐξέφραζεν ἡ μορφὴ τοῦ βαρωνέτου καὶ ἡ φωνή του, ὥστε ὁ ἰατρὸς κατεπλάγη.

— Ἀπόδειξις ὅτι καταλαμβάνω καὶ σέβομαι τὰ αἰσθήματά σας, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, εἶνε ὅτι, ἀντὶ νὰ ὀργισθῶ διὰ τοὺς σαρκασμούς σας κατὰ τῆς τέχνης μου καὶ τοῦ τόπου μου, ὡς θὰ ἔκαμνα ἀπέναντι παντὸς ἄλλου, σᾶς ἐξορκίζω καὶ πάλιν διὰ τελευταίαν φορὰν νὰ μ' ἀφήσετε νὰ κάμω εἰς τὴν ἀσθενῆ μου ὅ,τι νομίζω ἀναγκαῖον.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐλέχθησαν τοσοῦτον ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοσοῦτον βαθείας πεποιθήσεως, τοσαύτη δ' ἐνυπῆρχεν ἀξιοπρέπεια εἰς τὸ ἦθος τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, ὀρθίου ἱσταμένου παρὰ τὴν θύραν κ' ἐπίσημον ἐξαγγέλλοντος δήλωσιν, καὶ τοσαύτην μετριοπάθειαν κ' εὐγένειαν συνάμα ἐνέφαινεν ἡ φωνή του, ὥστε ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὅσον καὶ ἂν ἦτο ὠργισμένος, συνεκινήθη.

— Ἂν συναινέσω εἰς ἀφαίμαξιν τῆς θυγατρός μου, εἶπε μετὰ προφανοῦς δισταγμοῦ, θὰ παραβῶ ῥητὴν ἀπαγόρευσιν ὅλων τῶν ἰατρῶν, ὅσοι τὴν ἐθεράπευσαν μέχρι τοῦδε.

— Κ' ἐγὼ τὴν ἰδίαν γνώμην θὰ σᾶς ἔδιδον, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, ἀλλ' ὑπάρχουσι περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας γίνεται ἐξαίρεσις καὶ αὐτοῦ τοῦ πλέον σωτηρίου κανόνος, καὶ εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν εὑρίσκεται ἡ δεσποινὶς Δάβεν.

— Λοιπόν, κύριε, εἶπε τότε ὁ Σὶρ Ἰωάννης, εἰς τὴν θέσιν μου δὲν ἔχω ἄλλο τι εἰμὴ νὰ σᾶς ἀφήσω νὰ κάμετε ὅ,τι νομίζετε πρέπον. Μὴ λησμονεῖτε ὅμως, ὅτι ἐνεργεῖτε ἐντελῶς ὑπ' εὐθύνην σας.

— Ποτὲ δὲν ὠπισθοδρόμησα ἐνώπιον τῆς εὐθύνης, ἀπήντησε θριαμβικῶς ὁ Ἀντώνιος, κ' εὐχαρίστως τὴν δέχομαι.

Μόλις ὅμως ἔδωκεν ὁ βαρωνέτος τὴν δύσκολον ἐκείνην συναίνεσιν, καὶ μετανοήσας εὐθύς, ἐπέστρεψε βαθέως δυσηρεστημένος εἰς τὸ δωμάτιόν του. Μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας τὸ αἴσθημα ἐκεῖνο, ὑποτραφὲν ἐπιμόνως, ἀνεκλαδώθη βαθμηδὸν εἰς θετικὴν καὶ ἐρριζωμένην πεποίθησιν, ὅτι ὁ βαρωνέτος εἶχεν οἰκτρῶς διαβουκοληθῆ. Τοῦτο δ' ἀνακαλύψας ᾤκτειρεν ἑαυτὸν κ' ἐξήφθη εἰς νέαν κατὰ τοῦ ἰατροῦ ἀγανάκτησιν.

Digitized by Google

— Εἶμαι λοιπὸν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου! ἀνεφώνησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

Ἡ ἰδέα αὐτὴ ἔφερεν ἐντός του εἰς ἀναβρασμὸν ὅλων τῶν Δάβεν τὸ αἷμα. Ἐκμανὴς ἔδραμεν εἰς τὸν ἐξώστην καὶ καλέσας τὸν Γιάννην, ὅστις περιεφέρετο σκυθρωπὸς καὶ καταβεβλημένος ἐν τῷ κήπῳ, διέταξεν αὐτὸν νὰ παραγγείλῃ ταχυδρομικοὺς ἵππους καὶ νὰ μεταβῇ κατόπιν παρ' αὐτῷ. Εἶτα δὲ ἤνοιξε βιαίως τὸ ὁδοιπορικόν του γραφεῖον καὶ ἤρχισε νὰ γράφῃ, οὐχὶ βραδέως ὡς συνήθως καὶ μεγαλοπρεπῶς, ἀλλ' ὅπως κατὰ παράδοσιν ἐπικρατεῖ νὰ γράφωσιν ἐπὶ σκηνῆς, τουτέστι σύρων ταχέως τὸν τρίζοντα κάλαμον ἐπὶ τοῦ χάρτου. Εἶχε δὲ τελειώσει καὶ σφραγίσει τὴν ἐπιστολήν του, ὅτε ὁ ὑπηρέτης του εἰσῆλθε φέρων τὴν παρήγορον εἴδησιν, ὅτι μετ' ὀλίγον ἔφθανον οἱ ἵπποι.

— Ζεῦξε ἅμα ἔλθουν, εἶπεν ὁ βαρωνέτος καὶ πήγαινε εἰς τὴν Νίκαιαν ὅσον γρηγορώτερα ἠμπορεῖς, νὰ ἐγχειρίσῃς αὐτὸ τὸ γράμμα εἰς τὸν πρόξενον τῆς Ἀγγλίας. Τοῦ γράφω νὰ σοῦ δώσῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πρώτου ἰατροῦ, — ἄγγλου, ἐννοεῖται — τῆς πόλεως. Νὰ ὑπάγῃς νὰ τὸν εὕρῃς καὶ νὰ μοῦ τὸν φέρῃς ἐδῶ χωρὶς ἄλλο τὸ ταχύτερον. Μὴ σταματήσῃς καθ' ὁδόν· αὔριον πρέπει νὰ ἦσ' ἐδῶ.

Ὁ Γιάννης προσέκλινε, καὶ μετὰ δέκα λεπτὰ ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἤκουσε πρὸς μεγίστην του ἀνακούφισιν ἀναχωροῦσαν τὴν ἄμαξαν.

Ἂς προσθέσωμεν ἐνταῦθα ὀλίγας λέξεις περὶ τοῦ ὑπηρέτου τοῦ Σὶρ Ἰωάννου.

Ὁ Γιάννης Δούκετ ἦν κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπόγονος γενεᾶς ὅλης θεραπόντων τῆς οἰκογενείας Δάβεν, γεννηθέντων ὅλων καὶ ἀνατραφέντων ὡς αὐτὸς ἐν τῷ κτήματι Δάβεν, διαδεχθέντων δὲ ἀλλήλους κατὰ κληρονομικὴν οὕτως εἰπεῖν σειρὰν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν κυρίων των. Ὁ Γιάννης, γεννηθεὶς κατὰ τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν τοῦ κυρίου του, εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Σὶρ Ὤβραϊ τὸ ὄνομα τοῦ κληρονόμου τῶν Δάβεν, εἰς ἀμοιβὴν τῶν πιστῶν ὑπηρεσιῶν τῆς οἰκογενείας Δούκετ. Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, ὁ Ἰωάννης διεδέχθη τὸν πατέρα του καὶ τὸν πάππον του, καὶ κατέστη ὁ ἔμπιστος μέν, ἀλλὰ καὶ παντοπαθὴς συγχρόνως ὑπηρέτης τοῦ Σὶρ Ἰωάννου. Ὁ Γιάννης εἶχε παιδευθῆ ἐκ νεότητος παθητικὴν ἐντελῶς ὑπακοήν, καὶ εἰς αὐτὴν ἀπαρεγκλίτως ἐνέμενε. Ἄλλως δὲ καὶ οὐδόλως ἐβάρυνεν αὐτὸν ἡ τυφλὴ ὑπακοή· διότι, ἂν ὑπῆρχέ τις ἄνθρωπος μείζονα ἔτι φρονῶν περὶ τῆς οἰκογενείας Δάβεν ἢ αὐτὸς ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο βεβαίως ὁ Γιάννης Δούκετ. Τὸ ὄνομα μόνον Δάβεν ἦτο δι' αὐτὸν ἔμβλημα λατρείας· καὶ πᾶς λόγου ἐξερχόμενος τῶν χειλέων τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἦτο δι' αὐτὸν χρησμός. Ἂν ὁ βαρωνέτος παρήγγελλεν αὐτῷ νὰ μεταβῇ εἰς Νίκαιαν καὶ νὰ τῷ φέρῃ οὐχὶ τὸν πρῶτον ἰατρόν, ἀλλὰ τὸν πρῶτον τυχόντα ἄνθρωπον τῆς πόλεως, ὁ Γιάννης θ' ἀνεχώρει πάντοτε μετὰ τῆς αὐτῆς ἀνενδοιάστου ἀποφάσεως πρὸς ὑπακοήν, πιστεύων ὅτι ἐν πλήρει δικαίῳ παρήγγελλε τοῦτο ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι

Εἶνε ἐννάτη ὥρα τῆς πρωΐας καὶ ἔρχεσθε νὰ καθίσετε εἰς τὸ πρόγευμα, τὸ ὁποῖον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποτελεῖται ἐκ τηγανητῆς γλώσσης, ἢ ᾠῶν μετὰ χοιρομηρίου καὶ κυάθου τεΐου. Τὸ πρόγευμα τοῦτο εἶνε ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ πρῶτον τῶν τεσσάρων γευμάτων τῆς ἡμέρας. Ἐπὶ τῆς τραπέζης, παρὰ τὸ φαγητόν, θὰ εὕρετε προσέτι τὰς ἐπιστολάς σας καὶ ἐφημερίδα καλῶς δεδιπλωμένην καὶ ὑγρὰν ἔτι ἐκ τῶν φιλημάτων τοῦ πιεστηρίου, ἢ μᾶλλον ἐκ τῆς ὑγρασίας τῆς πρωΐας· διότι ὁ διανομεὺς διεπέρασε τὸ φύλλον ὑπὸ τὴν θύραν ἐν ὥρᾳ καθ' ἣν αὐτός τε, ὁ ἀρτοπώλης καὶ ὁ γαλακτοπώλης εἶνε μόνοι κύριοι τῶν ὁδῶν.

Ἡ ἐφημερὶς αὐτὴ δύναται νὰ εἶνε οἱ «Καιροί», ἡ «Σημαία», ὁ «Τηλέγραφος», τὰ «Ἡμερήσια Νέα» ἢ καὶ ὁ «Ἑωθινὸς Ταχυδρόμος», ἐὰν ἀρέσκεσθε ἰδιαζόντως εἰς τὰς συνήθεις εἰδήσεις τῆς ἡμέρας. Ἀνοίξατε τὸ μέγα ἐκεῖνο φύλλον, καὶ ἐπιχειρήσατε ν' ἀναγνώσητε εἰς τὰ καθέκαστα μετὰ τῆς προσοχῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ, ὧν εἶνε ἄξιον.

Θέλετε εὑρεθῆ ἐνώπιον τοῦ τελειοτέρου προϊόντος καὶ παραδοξοτέρου τῆς ἀνθρωπίνης φιλοπονίας, ὅπερ συγκεφαλαιοῖ πᾶσαν πρόοδον, καὶ ὅπερ εἶνε τὸ ἐξαγόμενον πάσης ἀνακαλύψεως. Δραστηριότης φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνική, σιδηρόδρομοι, τηλέγραφοι, ἠλεκτρικὸν φῶς, ἀτμομηχαναί, βιομηχανικαὶ μέθοδοι εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἐντελοῦς ἐπεξεργασίας ἀχθεῖσαι, διαίρεσις καὶ ἀκρίβεια τῆς ἐργασίας ἀξιοθαύμαστος, διὰ τῆς ἐφημερίδος ὡς ἐν κατόπτρῳ παριστάμενα εἰς ὑμᾶς, ὡς φωτογραφία τῆς στιγμῆς, δεικνύουσιν ὑμῖν ὁποῖος ἦτο ὁ κόσμος πρὸ 2 ἢ τριῶν ὡρῶν.

Συλλογίσθητε δὲ ὅτι κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἐκ τῶν τριῶν ὅλων στηλῶν τῶν τηλεγραφικῶν εἰδήσεων, ἐκ τῶν πρακτικῶν τῶν κοινοβουλίων, τῶν κατεχόντων δύο σελίδας, οὐδὲ μία γραμμὴ ἦτο γεγραμμένη! Καὶ καθ' ἣν ὥραν ἀναγινώσκετε μετ' ἀδιαφόρου βλέμματος τὰς συμπεπυκνωμένας ἐκείνας γραμμὰς τῶν μικρῶν στοιχείων καὶ συγκεχυμένων, ἀλλ' εὐαναγνώστων, οἱ κάτοικοι τῆς Μαγχεστρίας, τῆς Πλυμούθης, τῆς Βοστώνης ἀναγινώσκουσιν αὐτὰς ὡς ὑμεῖς, καὶ ἐπὶ τῶν εἰδήσεων, ἃς φέρουσιν, ἔχουσιν ἤδη θεμελιωθῆ σχέδια ἐπιχειρήσεων, ἢ σχηματισθῆ ἢ καὶ καταστραφῆ περιουσίαι. Ἀντὶ μιᾶς πέννας, ἢ 10 λεπτῶν, ἀγοράζετε ὀκτὼ σελίδας, ἑκάστην ἐξ ἑνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου, τετυπωμένας εἰς 7 ἢ 8 στήλας χαρακτήρων λεπτῶν, ἀπεικονιζούσας

Digitized by Google

ἐν συνόλῳ πᾶσαν τὴν πολιτικὴν, οἰκονομικὴν, ἐμπορικὴν, βιομηχανικὴν, φιλολογικὴν ἱστορίαν τῆς χθὲς, οὐ μόνον τοῦ Λονδίνου ἀλλὰ καὶ τῶν Παρισίων, τῆς Βιέννης, τῆς Πετρουπόλεως, Νέας Ὑόρκης, Καλκούττας, τῶν ὀρέων τοῦ Ἀφγανιστὰν, τῶν ἐρήμων τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἐν γένει παντὸς γεγονότος ἀξίου λόγου. Ἔχετε ἐνώπιόν σας ὕλην δυναμένην νὰ σχηματίσῃ δίτομον βιβλίον, καὶ τὸ προϊὸν τῆς ἐργασίας 100,000 ἀνθρώπων. Ἂν δὲ ὑπολογίσωμεν τὴν εἰς τοὺς μεταπωλητὰς ἔκπτωσιν, μόλις ἡ τιμὴ, εἰς ἣν πωλεῖται ἡ ἐφημερὶς, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ χάρτου.

Ἔχετε ἑπομένως δωρεὰν τὴν ἐκτύπωσιν, πᾶν ὅ,τι μέλαν ἐπὶ τοῦ λευκοῦ χάρτου. Πῶς ἐξηγεῖται τὸ μυστήριον τοῦτο; Ἁπλούστατα. Ἡ μέθοδος στηρίζεται πᾶσα ἐπὶ τῶν ἀγγελιῶν. Ἡ ἀγγελία εἶνε ἡ σπονδυλικὴ στήλη, πάντα πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν συμπίπτουσι, πάντα ὑπόκεινται εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, καὶ τὰ ἄρθρα καὶ αἱ εἰδήσεις, καὶ πᾶσα πληροφορία νέα, ἥτις ἐγγράφεται εἰς τὰς ἡμίσεις τῶν σελίδων εἶνε τὸ ἄρτυμα, δι' οὗ καθίσταται γευστὴ ἡ ἀγγελία, ἡ κατέχουσα τὰς ἄλλας ἡμίσεις.

Παρατηρήσατε οἵαν κατέχουσι θέσιν αἱ ἀγγελίαι. Ἐν Γαλλίᾳ παραπέμπονται εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα τῆς ἐφημερίδος, ἐνίοτε ὑπερχειλίζουσιν εἰς τὴν τρίτην, λάθρα δὲ μόνον εἰσέρχονται εἰς τὴν χώραν τῆς δευτέρας καὶ πρώτης. Ἐν ἀγγλικῇ ὅμως ἢ ἀμερικανικῇ ἐφημερίδι ἐκτυποῦνται ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ περὶ τὸν τίτλον αὐτόν. Ἡ τετάρτη σελὶς, ἡ ἑβδόμη, ἡ ὀγδόη τοῦ μεγάλου φύλλου ἀνήκει εἰς τὴν δεσποτείαν των. Οὕτω δὲ τὸ φύλλον ὁμοιάζει πρὸς ἀμύγδαλον, οὗτινος πρέπει νὰ ἀνοίξῃ τις τὸν φλοιὸν ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν πυρῆνα, τὴν κυρίως ἐφημερίδα.

Πᾶσαι αἱ ἀγγελίαι τυποῦνται δι' ὁμοίων λεπτῶν στοιχείων, ἄνευ στοιχείων παχέων καὶ τυπογραφικῶν κοσμημάτων ὅπως ἑλκύωσι τὸ βλέμμα. Ἐκ πρώτης ὄψεως παριστῶσί τι συγκεχυμένον καὶ καταπληκτικὸν, καὶ δικαίως ἐρωτᾷ τις εἰς τί χρησιμεύει ἐκεῖνο τὸ χάος, καὶ ἂν ὑπάρχωσιν ὄντα τόσον ἐγκαταλελειμμένα ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἐπιχειρήσωσι ν' ἀναγνώσωσιν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους τὰς φρικώδεις ἐκείνας στήλας. Ἀναμφιβόλως ὑπάρχουσι. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν δικαιοσύνην εἰς τὰς ἀγγλικὰς ἐφημερίδας, διότι τοὺς πίνακας ἐκείνους τῆς δημοσιότητος δὲν ἀπευθύνουσιν εἰς ἀνθρώπους τεταραγμένης διανοίας.

Αἱ ἀγγελίαι ἐκεῖναι, αἱ φαινόμεναι ἐκ πρώτης ὄψεως τόσον συγκεχυμέναι, ἀποτελοῦσι διαρκὲς εὑρετήριον, ἐν πλήρει τάξει διερρυθμισμένον. Λογικὴ κατάταξις καὶ πίναξ καθ' ὕλην, διευκολύνουσι τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ἕκαστος ἀκόπως δύναται, ὅταν θέλῃ, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν κατὰ τὸ φαινόμενον ἐκεῖνον λαβύρινθον καὶ ν' ἀνεύρῃ τὴν ἀγγελίαν, ἣν ζητεῖ.

Προτάσσονται ἐν ἀρχῇ αἱ ἀγγελίαι τῶν γεννήσεων, τῶν γάμων καὶ θανάτων, ἃς ἐν Ἀγγλίᾳ εἴθισται νὰ καταχωρίζωσιν ἐν ταῖς μεγάλαις ἐφημερίσιν, ἀντὶ ν' ἀποστέλλωσι ἰδιωτικὰς ἐπιστολάς. Ἔπειτα ἔρχεται ἡ agony colunn — ἡ στήλη τῆς ἀγωνίας — συγκειμένη ἐξ ἀπελπιστικῶν προσκλήσεων, ἢ ἀγγελιῶν συμφορῶν· δι' αὐτῶν μήτηρ παρακαλεῖ τὴν κόρην της ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδὸν τῆς ἠθικῆς, σύζυγος ἐπικαλεῖται τὴν μέριμναν τοῦ ἀνδρός της ὑπὲρ τῶν τέκνων, ἐνταῦθα φωνὴ ἀποῤῥέουσα ἐκ τῆς καρδίας πλησίον ἀπειλῆς, ἀλλαχοῦ πρόσκλησις εἰς συνέντευξιν, λέξις πρὸς ἐνθύμισιν, ἀλλαχοῦ σύνθημα. Ἐνταῦθα αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες δὲν καταχωρίζουσι πᾶν ὅ,τι τοιούτου εἴδους ἀποστέλλεται μετὰ ἑνὸς σελινίου ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς· εἰς τὰ γραφεῖα αὐτῶν οἱ ὑπάλληλοι τῶν ἐφημερίδων ἔχουσι τὸν ὀφθαλμὸν προσεκτικὸν καὶ ἀποῤῥίπτουσιν ἀσπλάγχνως ὅ,τι ἤθελεν αὐτοῖς φανῆ ὕποπτον. Ἀλλὰ πρὸς πεῖσμα τῆς φροντίδος ταύτης ὁποῖαι παράδοξοι ἀγγελίαι δὲν διέρχονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἀναγνωστῶν, καὶ ὁποῖα δράματα δὲν κρύπτονται ὄπισθεν αὐτοῦ τοῦ κοινοῦ παραπετάσματος!

Ἔρχονται κατόπιν αἱ ναυτικαὶ ἀγγελίαι, ἀναχωρήσεις ἀτμοπλοίων καὶ ἱστιοφόρων πλοίων διὰ Βραζιλίαν, Αὐστραλίαν, Ἰνδίας, ἢ Ἀκρωτήριον Καλῆς Ἐλπίδος, αἱ προκηρύξεις τῶν μεταναστευτικῶν ἑταιριῶν, αἱ ἐπίσημοι δημοσιεύσεις τῆς διοικήσεως τῶν ἀποικιῶν. Ἔπειτα αἱ ἐκθέσεις, ἢ αἱ ζητήσεις τῶν προκαταβολῶν τῶν χρηματιστικῶν ἑταιριῶν, τῶν τραπεζῶν, τῶν σιδηροδρόμων, τῶν ἱπποσιδηροδρόμων κ.τ.λ. αἱ ἀγγελίαι τῶν ξένων ἑταιριῶν τῆς ἠπείρου τῶν ἀνταγωνιζομένων, αἱ προκηρύξεις τῶν θεάτρων καὶ θεαμάτων τῶν ᾠδικῶν καφενείων, τῶν ἀκροάσεων. Ταῦτα πάντα κατὰ τάξιν καταχωρίζονται ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι. Ἐν τῇ τετάρτῃ περιέχονται ἀγγελίαι αὖθις θεατρικῶν παραστάσεων ὑπὸ ἄλλον τύπον καὶ λεπτομερέστερον, χρυσοχόων, ἀδαμαντοπωλῶν, ἰαματικῶν ὑδάτων, προϊόντων φαρμακευτικῶν, κλειδοκυμβάλων καὶ μουσικῶν ἐν γένει ὀργάνων, σιγάρων, γαλβανοπλαστικῆς, *καφέδων, σοκολάτας*, οἴνων καὶ ποτῶν, τροφίμων. Ἐν τῇ 7ῃ ἀγγελίαι τῶν χρηματολογικῶν συλλόγων, ἐπίπλων, ταπήτων, ῥαπτῶν, μοδιστῶν, ῥαπτῶν ἀσπροῤῥούχων, ἁμαξοπηγῶν, ἐμπόρων φορεμάτων, ἐμπόρων χρυσοῦ καὶ τοκιστῶν. Ὡσαύτως ἀγγελίαι ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων ἀῤῥένων καὶ θηλέων, προσφοραὶ καὶ αἰτήσεις θέσεων διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν. Βιβλίων, μουσικῆς, εἰκονογραφημένων ἐφημερίδων, ἢ εἰδικῶν κλάδου τινὸς βιομηχανικοῦ ἢ ἐπιστημονικοῦ. Εἰς τὴν 8ην τέλος στήλην ὑπάρχουσιν αἱ ἀγγελίαι τῆς πωλήσεως οἰκιῶν καὶ γαιῶν, ἐνοικιάσεις οἰκιῶν μετὰ ἢ ἄνευ ἐπίπλων, δημοπρα-

Digitized by Google

σιῶν, παραχωρήσεων καὶ μεταβιβάσεων, ἐμπορικῶν ἐργασιῶν ἢ ἄλλου εἴδους, ἀγγελίαι ἀμαξηλατῶν, μαγείρων, ὑπηρετριῶν, ἀνθρακοπωλῶν, ξενοδόχων καὶ τέλος αἱ δικαστικαὶ καταχωρίσεις.

Πάντα ταῦτα οὐ μόνον δημοσιεύονται τακτικῶς, κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, καὶ ὅσον εἶνε δυνατὸν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος ὡρισμέναι δι' εἰδικάς τινας ἀγγελίας, ὅπως οἱ ἔχοντες διαφέρον εὐκολώτερον τὰς διατρέχωσι. Κατὰ παρασκευήν, ἐπὶ παραδείγματος, δημοσιεύονται αἱ προσφοραὶ καὶ αἰτήσεις θέσεως καὶ ἐργασίας, κατὰ σάββατον αἱ ἐνοικιάσεις τῶν κενῶν οἰκιῶν. Ἀρκεῖ ἑπομένως νὰ μάθῃ τις τὴν κλεῖδα τῶν συνηθειῶν τούτων, ὅπως ὅλον ἐκεῖνο τὸ κολοσσιαῖον εὑρετήριον πασῶν τῶν ἀναγκῶν τοῦ βίου καὶ παντὸς διαγωνισμοῦ κατασταθῇ χρήσιμον. Ἡ ἀγγελία κατέστη ἕξις ἐν τῷ ἐμπορίῳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ, κατέστη τροχὸς ἀπαραίτητος τοῦ βίου, εἶδος παγκοσμίου μεσίτου.

Τὸ οὐσιῶδες μέρος τῆς ἐφημερίδος ἄρχεται ἀπὸ τῆς προτελευταίας στήλης τῆς 4 σελίδος, διὰ περιλήψεως τῶν ἐγχωρίων καὶ ξένων εἰδήσεων, ἀληθοῦς περιλήψεως διῃρημένης κατὰ παραγράφους, εἰς ἣν ὁ ἐν γνώσει τῆς τάξεως τῆς ἐφημερίδος διατελῶν ἀναγνώστης προστρέχει τὸ πρῶτον ὅπως ἴδῃ τι νεώτερον. Τοῦτο ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ δελτία τῶν λοιπῶν ἐφημερίδων ἢ εἰς τὸ «Τελευταία ὥρα».

Ἀμέσως μετὰ τὴν περίληψιν ταύτην ἔρχονται ἀλλεπάλληλα τέσσαρα ἢ πέντε ἄρθρα ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμέρας. Ἐν αὐτοῖς γίνεται λόγος περὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, περὶ βιομηχανικῶν ἢ τεχνικῶν ἔργων, περὶ καταστρεπτικοῦ τινος συμβάντος, ἢ ἄλλου κινοῦντος τὰ αἰσθήματα τῶν ἀναγνωστῶν, περὶ δικαστικῶν ζητημάτων, περὶ τὰ ὁποῖα διαφέρεται ἡ κοινὴ γνώμη, περὶ νέων βιβλίων, περὶ μελοδράματος, περὶ κυνηγίου ἀρχομένου ἢ λήγοντος, περὶ λεμβοδρομιῶν, ἢ ἀθλητικῶν ἀγώνων τῶν Πανεπιστημίων, περὶ ἱπποδρομιῶν καὶ καθόλου εἰπεῖν περὶ παντὸς ἀντικειμένου, περὶ οὗ δύναται νὰ γίνῃ λόγος ἐν οἴκῳ ἢ ἐν δήμῳ. Τὰ ἄρθρα ταῦτα ἀποτελοῦσιν εἶδος ὅλως ἰδιάζον φιλολογίας μετέχον ἄρθρου ἐφημερίδος καὶ πραγματείας. Ὅπως κατασταθῇ τις ἱκανὸς πρὸς σύνταξιν τούτου, ἀπαιτεῖται νὰ εἶνε πεπροικισμένος δι' ὅλων τῶν ἀρετῶν τοῦ ἐφημεριδογράφου, ὀρθῆς κρίσεως, λεπτότητος, εὐχερείας συντάξεως, ταχύτητος ἀντιλήψεως, ἀφθονίας εἰδήσεων, καθαρότητος καὶ ἀκριβείας ὕφους, καὶ ἕξεως περὶ τὴν καλὴν ἔκφρασιν.

Τὸ ἄρθρον πάντοτε δὲν φέρει ὑπογραφήν, δὲν ὁμιλεῖ ὁ δεῖνα ἢ δεῖνα, ἀλλ' ἡ ἐφημερίς, ἢ μᾶλλον,—διότι οὕτως ἐκλαμβάνεται πάντοτε—ἡ δημοσία φρόνησις. Θεωρεῖται ἡ ἐφημερὶς ὡς ὁ ἀρχαῖος χορὸς τοῦ θεάτρου ὁ κρίνων τὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας.

Τῶν ἄρθρων τούτων τινὰ εἶνε γεγραμμένα ἐν πάσῃ ταχύτητι, διαρκούσης ἔτι τῆς περιγραφομένης πράξεως, περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἢ περὶ τὴν μίαν μετὰ τοῦτο, ἐνῷ αἱ μηχαναὶ τοῦ τυπογραφείου κροτοῦσι, οἱ δὲ ἀρχιεργάται ἵστανται μετὰ τῆς ψαλίδος νὰ κόψωσι τὸ ἄρθρον, στοιχειοθετήσωσι καὶ ἐκτυπώσωσιν ὅσον τάχιον. Ἄλλα ἄρθρα γράφονται κατ' οἶκον κατὰ παραγγελίαν τῆς διευθύνσεως ὑπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων συντακτῶν πρὸς τοῦτο ὡρισμένων. Εἷς τῶν χαρακτήρων τῶν ἀξιοσημειώτων τῆς ἀγγλικῆς δημοσιογραφίας εἶνε ἡ δικτατορία, ἣν ἀσκεῖ ὁ ἀρχισυντάκτης ἢ ἐκδότης. Ἀνάγκη νὰ ἔχῃ πανταχοῦ τὸν ὀφθαλμόν, ν' ἀσχολεῖται περὶ πάντων, νὰ προβλέπῃ τὰ πάντα ὡς καλὸς στρατηγός. Οὗτος μόνος εἶνε ὑπεύθυνος· οἱ ὑπ' αὐτὸν δὲν ἔχουσι πρωτοβουλίαν ἢ μόνον ὅσον ἀναγκαιοῖ πρὸς τὸ ἔργον των. Ὀφείλουσι νὰ εἶνε ἀδιαλείπτως ἕτοιμοι ἕκαστος ἐν τῇ εἰδικότητι, ἣν ἔχει, καὶ νὰ γράφωσιν εἰς τὸ πρῶτον νεῦμα εἰς ὕφος χαρίεν, μετὰ κρίσεως καὶ συμπερασμάτων, ὅ,τι ἤθελον διαταχθῆ.

Αἱ οἰκονομολογικαὶ εἰδήσεις καὶ οἱ ἀριθμοὶ τῶν κυριωτέρων Χρηματιστηρίων κατέχουσι τρεῖς στήλας τῆς ἕκτης σελίδος. Ἔπειτα ἀνελίσσονται αἱ διατιμήσεις τῶν ἀγορῶν, αἱ θαλάσσιαι εἰδήσεις, κατάπλοι καὶ ἀπόπλοι, ναυάγια ἢ ἀβαρίαι σπουδαῖαι, ἀτμόπλοια καὶ ἱστιοφόρα ἐκ ξένων λιμένων προερχόμενα, προγνωστικὰ μετεωρολογικά, ἀνακοινούμενα ὑπὸ τοῦ Ἀστεροσκοπείου τοῦ Γρηνουϊνσίου, ἢ διαβιβαζόμενα διὰ τῶν ὑποβρυχίων καλωδίων.

Ἐν τῇ σελίδι 3 εὑρίσκονται αἱ ἀνταποκρίσεις αἱ ἐκ τῶν ἀποικιῶν, τὰ τηλεγραφήματα καὶ αἱ ἀνταποκρίσεις τῶν ἐπαρχιῶν, δελτίον πανεπιστημιακόν, αἱ συζητήσεις τῶν συλλαλητηρίων καὶ τῶν δικαστηρίων καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν πλημμελειοδικείων ἐκτιθέμεναι ἐν ἐκτάσει. Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν ὡς πρὸς τοῦτο τὴν φροντίδα, ἣν ὁ ἀγγλικὸς τύπος μετὰ πολλῆς λεπτότητος δεικνύει, τοῦ νὰ μὴ γράφῃ ποτὲ περὶ κατηγορουμένου, ἢ ὑποδίκου, ὡς περὶ ἐνόχου, οἱονδήποτε καὶ ἂν εἶνε τὸ βαρύνον αὐτὸν ἔγκλημα. Καὶ ἐὰν ἔτι συνελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ, καὶ ἐν τῇ πράξει τοῦ εἰδεχθεστέρου ἐγκλήματος, ἐνόσῳ τὸ ὁρκωτικὸν δικαστήριον δὲν ἀποφανθῇ, ὁ τύπος σημειοῖ «ὁ κατηγορούμενος», «ὁ προφυλακισμένος», «ὁ ὑποτιθέμενος ἔνοχος», οὐδέποτε δὲ «ὁ ἄθλιος», «ὁ κακοῦργος», «ὁ φονεύς», «ὁ δολοφόνος», «ὁ κλέπτης», ὅπως αἱ ἐφημερίδες τῶν ἄλλων κρατῶν, αἵτινες ἀποδίδουσι τοιαῦτα ἐπίθετα ἐνίοτε εἰς ἀνθρώπους, οὓς ἡ δικαιοσύνη κατόπιν ἀποδεικνύει ἀθώους.

Εἶνε δὲ τοῦτο χαρακτηριστικὸν τοῦ πολιτισμοῦ ἑνὸς λαοῦ. Δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι ἡ κατωτάτη βαθμὶς τῆς ἐλευθερίας του καὶ τῆς πολιτικῆς ἀνατροφῆς του δεικνύεται ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ αἵματος, ὅπερ διατηρεῖ πρὸ τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἐκ τῆς εὐλαβείας ἑκάστου μέλους τῆς κοινωνίας

Digitized by Google

τοῦ νὰ μὴ ἐπεμβαίνῃ ἔστω καὶ λόγῳ εἰς τὰ δικαιώματα τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

Τὰ τηλεγραφήματα τοῦ Reuter, αἱ ἀπεργίαι, αἱ ἐκθέσεις τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων, τὰ ἱπποδρόμια, αἱ ἀναλύσεις τῶν δραμάτων, τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τοῦ κοινοβουλίου, διατριβαὶ φιλολογικῶν, ἐπιστημονικῶν, ἢ καλλιτεχνικῶν κρίσεων πληροῦσι τὰς λοιπὰς σελίδας τῆς ἐφημερίδος, παριστώσης οὕτω πίνακα πλήρη τοῦ ἐθνικοῦ βίου. Ὀρθότερον δὲ ἠθέλομεν εἰπεῖ τοῦ διεθνοῦς βίου, διότι τὸ χαρακτηρίζον κυρίως τὴν ἀγγλικὴν δημοσιογραφίαν εἶνε ἡ σπουδαία θέσις αὐτῆς ὡς πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ ζητήματα. Οὐ μόνον δὲ ὡς πρὸς τὰ πολιτικὰ ζητήματα, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας τῶν ἠθῶν, ὡς πρὸς τὰ μικρὰ συμβάντα καὶ ἀπόκρυφα. Ἀπομεμονωμένος ἐπὶ τοῦ ἐκ σκωρίας βράχου του, ὄπισθεν τῶν ὀχυρωμάτων τῶν πετρωδῶν λευκῶν ἀκτῶν, ὁ John Bull φαίνεται τερπόμενος εἰς τὸ νὰ διευθύνῃ τὸ τηλεσκόπιόν του ἀδιαλείπτως εἰς τοὺς γείτονας, σπουδάζων τὰ κατ' αὐτοὺς ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ].

[Ἕπεται τὸ τέλος].

ΠΕΡΙ ΕΥΘΕΤΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΟΜΗΣ

παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες περὶ πολλοῦ ἐκ παλαιοτάτου ἐποιοῦντο τὴν εὐθέτησιν καὶ τὸν καλλωπισμὸν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς. Ἀκείρατος καὶ καλῶς ἐκτενισμένη κόμη ἦν χαριέστατος τοῖς παρ' Ὁμήρῳ ἥρωσι κόσμος, θεοῖς δὲ καὶ ἀνδράσι πρέπων, ἀφ' ἧς ἀκειράτου καὶ καλῆς κόμης καλεῖ ὁ Ὅμηρος τοὺς μὲν ἀνδρείους Ἀχαιοὺς *καρηκομόωντας*, τὰς δὲ θεὰς καὶ ἡρωΐνας καλλικόμους καὶ εὐπλοκάμους. Τὴν αὐτὴν δὲ περὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς ἐπιμέλειαν εἶχον καὶ οἱ μεθ' Ὅμηρον. Οἱ μὲν Σπαρτιᾶται, παῖδες ὄντες, ἐκείροντο· ἀφοῦ δ' ἐγίνοντο ἔφηβοι, ἔτρεφον τὴν κόμην· ἐν ἑορταῖς δὲ καὶ πανηγύρεσι καὶ ἐπισήμοις πράξεσιν ἐκτενίζοντο πάνυ καλῶς, ὡς μανθάνομεν παρὰ τοῦ Ἡροδότου, ὅστις παρεισάγει τὸν Δημάρατον ἀποκρινόμενον πρὸς τὸν ἀποροῦντα Ξέρξην, διατί οἱ ἐν Θερμοπύλαις μετὰ τοῦ Λεωνίδα Σπαρτιᾶται ἐκτενίζοντο τὰς κόμας· «νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται». Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι μέχρι τῶν Μηδικῶν ἔτρεφον μακρὰν καὶ καλὴν κόμην· ἅμα δὲ ἐγίνοντο ἔφηβοι, ἔκειρον τὴν κόμην δημοτελῶς καὶ καθιέρουν τῷ Ἀπόλλωνι ἢ θεῷ τινι, οὗ ἱερὸς ἦν ποταμός τις ἐγχώριος· ἄνδρες δὲ γινόμενοι, ἔπαυον μὲν κειρόμενοι τὴν κόμην, ἄφινον ὅμως αὐτὴν κατὰ βούλησιν οἱ μὲν βραχυτέραν, οἱ δὲ μακροτέραν, καὶ περιέκοπτον αὐτὴν πάνυ ἐπιμελῶς καὶ περιέργως δι' ἐπιτηδείων κουρέων ἐν τοῖς κουρείοις, ἔνθα ἐφοίτων οἱ κειρόμενοι τὴν κόμην, καὶ πολλοὶ ἄλλοι καὶ πολλοῦ ἄξιοι ἄνδρες διημέρευον, πρὸς ἀλλήλους διαλεγόμενοι περὶ ἰδιωτικῶν καὶ πολιτικῶν πραγμάτων. Ἐν τῷ κουρείῳ ἑωρῶντο τὰ τοῦ κουρέως ὄργανα, οἷον ξυροί, μαχαιρίδες, κάτοπτρα, κτένες, θρόνοι, μάκτρα καὶ τὰ παρόμοια, δι' ὧν οἱ κουρεῖς ἐπιμελῶς ηὐθέτιζον τὸν πώγωνα, τὸν μύστακα καὶ τὸ γένειον· οἱ αὐτοὶ δὲ ἀφῄρουν καὶ τύλους καὶ ὄνυχας, καὶ τὰς ἔνδοθεν τῶν ῥινῶν καὶ τῶν ὤτων τρίχας διὰ τῶν καλουμένων ὀργάνων *τριχολαβίου* καὶ *ὀνυχιστηρίου*. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου ἤρξαντο νὰ ξυρίζωσι τὸν πώγωνα, διότι ὁ Ἀλέξανδρος προσέταξε τοῖς στρατηγοῖς, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, «ξυρεῖν τὰ γένεια τῶν Μακεδόνων, ὡς λαβὴν ταύτην ἐν ταῖς μάχαις οὖσαν προχειροτάτην»· μόνοι δὲ οἱ σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι ἐνέμενον εἰς τὸ παλαιὸν ἔθος τοῦ τρέφειν πώγωνα βαθύν, ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία *ἐκ πώγωνος σοφός*, καὶ *πωγωνοτροφία φιλόσοφον οὐ ποιεῖ*.

Τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς ἐκτένιζον δι' ἐπιτηδείου ὀργάνου, ὅπερ ἐκάλουν κτένα· κατεσκευάζετο δὲ οὗτος ἢ ἐκ ξύλου ἢ ἐξ ἐλέφαντος, ἢ ἐκ μετάλλου.

Ἵνα δὲ καθιστῶσιν οἱ ἀρχαῖοι λειοτέρας τὰς τρίχας καὶ τὸ σύνηθες μέλαν χρῶμα αὐτῶν στιλπνότερον, ἤλειφον αὐτὰς δι' ἐλαίου εὐώδους, ἢ δι' ἐλαίου ἁπλοῦ. Πλὴν δὲ τῆς μελαίνης τριχὸς καλὴ ἦν τοῖς ἀρχαίοις καὶ ἀγαπητὴ καὶ ἡ ξανθὴ θρίξ· διὸ καὶ ὁ Ὅμηρος ξανθὴν τρίχα ἀπονέμει τῷ Ἀχιλλεῖ καὶ πολλοῖς ἥρωσι, καὶ τὸν ἀνδρεῖον Μενέλαον ξανθὸν ὀνομάζει. Ἀραιὰ δὲ καὶ λεπτὴ τρίχωσις ἦν τοῖς ἀρχαίοις καθόλου γνώρισμα εἰδεχθοῦς καὶ κακοῦ ἀνθρώπου, οἷος πέπλασται ὁ παρ' Ὁμήρῳ Θερσίτης. Οὕτω λοιπὸν οἱ ἄνδρες ἐκάλυπτον τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπεμελοῦντο τῶν τριχῶν αὐτῆς καθόλου.

Αἱ δὲ γυναῖκες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐκάλυπτον, ὡς γινώσκομεν τὴν κεφαλήν, ὅτε ἐξήρχοντο ἐκ τῆς οἰκίας, διὰ λεπτοτάτου ὑφάσματος, ὅπερ ἐκαλεῖτο *κάλυμμα*, *κρήδεμνον* καὶ *καλύπτρα*. Διὰ τῆς εἰρημένης καλύπτρας περιειλίσσον τὴν κεφαλὴν ἅπασαν, πλὴν τῶν ὀφθαλμῶν· ὁμοίως δὲ δι' αὐτῆς κατεκαλύπτοντο καὶ οἱ ὦμοι καὶ τὰ νῶτα, πολλὰ ὅμως ἐπιτηδείως καὶ κομψῶς, διότι ἡ ἐπ' αὐτῶν κρεμαμένη καλύπτρα ἐσχημάτιζε πολλὰς πτυχάς. Ἡ δὲ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς αὐτῶν διάθεσις, ἰδίᾳ δὲ τῶν παρθένων, ἦτο χαρίεσσα καὶ θαυμαστή· αὕτη δὲ ἐγένετο κάλλιστον παράδειγμα εἰς τὰς τῶν Φράγκων γυναῖκας, μάλιστα δὲ εἰς Γαλλίδας, αἵτινες εὐθετίζουσαι τὰς τῆς κεφαλῆς αὐτῶν τρίχας κατὰ τὸν χαριέστατον τύπον τῆς εὐθετίσεως τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς τῶν Ἑλληνίδων, ἐποίησαν τοὺς πολυζήλους τρόπους, οὓς γαλλικοὺς συνήθως καλοῦσι. Περὶ τούτου μαρτυροῦσι τὰ ἔργα τῆς πλαστικῆς καὶ πολλὰ τῶν νομισμάτων τῶν ἀρχαίων, ἰδίᾳ δὲ αἱ περισωθεῖσαι γραφαὶ ἐπὶ κεραμῶν ἀττικῶν ἀγγείων. Ἐξ αὐτῶν δὲ τούτων μανθάνομεν πρω-

Digitized by Google

τον μὲν ὅτι αἱ κόραι ἄφινον τὴν καλὴν κόμην, καλῶς κτενίζουσαι καὶ διασχίζουσαι αὐτὴν περὶ τὸ μέτωπον, νὰ ἐπισαλεύηται ἐπὶ τῶν νώτων, διὰ δὲ ταινίας περιέδεον τὰς τρίχας· δεύτερον δὲ ἀνεῖλκον τάς τε ὄπισθεν καὶ τὰς κατὰ τοὺς κροτάφους τρίχας κυματοειδῶς ἄνωθεν τῶν ὤτων, προσέδεον δὲ αὐτὰς ἐπὶ τῆς κορυφῆς οὕτως, ὥστε ἀπετελεῖτο καλὸς καὶ κομψὸς δεσμὸς, ὃν ἐκάλουν κόρυμβον· ἄνωθεν ὅμως τοῦ μετώπου ἀφείλκυον οὐχὶ πολὺ τὰς τρίχας, διότι «βραχὺ τῷ μετώπῳ μεταίχμιον» ἐνομίζετο καλὸν καὶ εὔμορφον.

Αἱ καθ' ὃν εἴρηται τρόπον εὐθετίζουσαι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς νέαι ἐφόρουν πολλάκις περὶ τὴν κεφαλὴν ταινίαν, ἥτις κατὰ μὲν τὸ μέσον ἦν πλατεῖα, κατὰ δὲ τὰς ἄκρας ἀπέληγεν εἰς στενόν· αὕτη δὲ ἡ ταινία, διότι ὡμοίαζε πρὸς τὴν σφενδόνην, ἐκαλεῖτο *σφενδόνη*, καὶ ἦν πολλάκις ἐξ ὕλης πολυτίμου πεποιημένη, οἷον ἐκ χρυσοῦ, μαργαριτῶν καὶ πολυτίμων λίθων. Τῇ σφενδόνῃ φαίνεται ὅτι ὡμοίαζεν ἡ *στλεγγίς*, ἥτις ἦν δέρμα, κατὰ Πολυδεύκην, κεχρυσωμένον, ὅπερ ἐφόρουν περὶ τὴν κεφαλὴν αἱ νέαι. Τῆς εἰρημένης σφενδόνης τὰς ἄκρας προσέδεον ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς, τὰ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐξηρτημένα λεπτὰ καὶ καλὰ ταινίδια περιέπλεκον περὶ τὸν κόρυμβον.

Πλὴν δὲ τῆς σφενδόνης εἶχον ἐπινοήσει αἱ Ἑλληνίδες καὶ ἄλλα κατασκευάσματα, δι' ὧν περιέστελλον τὰς τῆς κεφαλῆς τρίχας, οἷον ἦτο πρῶτον μὲν τὸ δικτυωτὸν κάλυμμα, ὅπερ ἐκάλουν *κεκρύφαλον*· οὗτος ἐπλέκετο ἐξ ἱμάντων ἢ ἐκ χρυσῶν νημάτων. Δεύτερον δὲ τὸ ἐν εἴδει σάκκου κατασκευαζόμενον ὕφασμα, ὅπερ καὶ *σάκκος* ἐκαλεῖτο· δι' αὐτοῦ περιέστελλον αἱ γυναῖκες ἢ πάσας τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς ἢ μόνας τὰς ὄπισθεν. Τρίτον δὲ ἡ *μίτρα*· αὕτη ἦν κατ' ἀρχὰς στενή τις ταινία, ἣν ἐφόρουν περὶ τὴν κεφαλήν· ἐκ δὲ τῆς ταινίας σὺν τῷ χρόνῳ προῆλθε λεπτόν τι καὶ καλὸν ὕφασμα, ὁμοιάζον πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει μανδύλια· δι' αὐτοῦ περιέσφιγγον αἱ γυναῖκες τὴν κεφαλήν.

Αἱ Ἑλληνίδες ἠγάπων καὶ ἄλλως νὰ εὐθετίζωσι τὰς τῆς κεφαλῆς τρίχας· πολὺ, λέγω, προὐθυμοῦντο δι' ἐπιτηδείας τῶν τριχῶν οὐλότητος νὰ σχηματίζωσι καλοὺς καὶ κομψοὺς βοστρύχους· εἰς ἐπίτευξιν δὲ τούτου μετεχειρίζοντο συχνὰ σιδηρᾶ ὄργανα, δι' ὧν χλιαινομένων ἐν μετρίᾳ φλογὶ διέπλεκον κατὰ Λουκιανὸν «βίᾳ τὴν τῶν ἑλίκων οὐλότητα».

Ὡς δὲ οἱ ἄνδρες ἠλείφοντο δι' ἐλαίου, ἵνα καταστήσωσι στιλπνὰς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες καὶ ἔλαιον καὶ μύρον πρὸς τοῦτο μετεχειρίζοντο· ὡς δὲ παρ' ἀνδράσιν ἡ ξανθὴ θρὶξ ἦν ἀγαπητὴ, οὕτω καὶ παρὰ γυναιξὶν ἐπιθυμητὴ ἦν ἡ ξανθὴ καὶ χρυσοειδὴς κόμη, ἥντινα μάλιστα διὰ φαρμάκων ἐζήτουν νὰ ξανθίζωσι. Καθόλου δὲ αἱ τῶν παλαιῶν γυναῖκες ἠγάπων τὴν καλὴν πλοκὴν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ τὸ δι' ἐλαίου καὶ μύρων ἄλειμμα αὐτῶν[1]...

Η ΜΟΝΟΦΘΑΛΜΟΣ ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ

Βλέπετε τοὺς δύο ὡραίους ἐκείνους οἰκίσκους τοῦ χωρίου; Πῶς ἀστράπτουν τὰ παράθυρά των καὶ πῶς τὰ κλήματα ἀναρριχῶνται ἄχρι τῆς στέγης των!

Πρὸ ἑνὸς ἔτους ὁ ἕτερος αὐτῶν ἦτον ἀκάθαρτος καὶ πτωχικὸς, ἡ δὲ οἰκοδέσποινά του ἦτον ὅσον δύνασθε νὰ φαντασθῆτε ῥυπαρά.

Μίαν ἡμέραν ἵστατο εἰς τὴν φλιὰν τῆς θύρας της, ἐσταυρωμένας ἔχουσα τὰς χεῖρας, βαθέως συλλογιζομένη, μολονότι ἂν παρετήρει τις τὸ πρόσωπόν της θὰ ὑπέθετεν ὅτι εἰς οὐδὲν ἄλλο προσεῖχεν εἰμὴ εἰς τὴν πτῆσιν τῶν χελιδόνων. Ἡ ἐσθὴς αὐτῆς ἦτο παλαιὰ καὶ κατεσχισμένη, τὰ ὑποδήματά της ἄνευ πελμάτων· τὸ μικρὸν παραπέτασμα τοῦ παραθύρου της, τὸ ἄλλοτε καινουργὲς καὶ λευκὸν, εἶχε μεγάλην ἐν τῷ μέσῳ ὀπὴν, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἰδία ἐφαίνετο πτωχὴ καὶ ἐγκαταλελειμμένη.

Ἐνῷ ἵστατο οὕτως ἀφῃρημένη, ἀκούει αἴφνης ἐλαφρὸν θόρυβον ὡσεὶ ἔρραπτέ τις. Κύπτει καὶ βλέπει τὸν ἐμβαλωματᾶν τοῦ χωρίου, ὅστις καθήμενος πλησίον τοῦ τοίχου ἐπιδιώρθου ἓν παλαιὸν ὑπόδημα.

— Καλημέρα, κυρὰ, εἶπεν ὁ ἐμβαλωματᾶς. Τί ὡραία ἡμέρα! Τί κυττάζετε μὲ τόση προσοχὴ 'στὸ δρόμο;

— Κυττάζω τὸ σπῆτι τῆς γειτόνισσάς μου!

— Τῆς γυναίκας τοῦ Σπύρου τοῦ κηπουροῦ, τῆς Σπύραινας ὅπου λένε; Εὔμορφο σπῆτι ἀλήθεια. Πῶς δείχνει εὐτυχία!

— Ἐκείνη ἦταν πάντα τυχερὴ, εἶπεν ἡ Ἀνθοῦλα, καὶ ὁ ἄνδρας της φέρνεται πάντα μὲ καλὸν τρόπον.

— Πρῶτα κι' ἀρχὴ, εἶπεν ὁ ἐμβαλωματᾶς, καὶ οἱ δύο τους εἶνε καλὸ ἀνδρόγυνο. Σὲ παρακαλῶ, κυρὰ, δουλειὰ δὲν ἔχεις, δός μου τὸ σουβλί μου· νά το ἐκεῖ, κοντὰ 'στὰ πόδια σου.

— Ἔ, κ' ἔπειτα; ἐπανέλαβεν ἡ Ἀνθοῦλα, ἀφ' οὗ ἔλαβε μετ' ἀναστεναγμοῦ τὸ σουβλίον, δὲν λέγω πῶς δὲν εἶνε καλὸ ἀνδρόγυνο, ἀλλ' ὁ ἰδικός μου ὁ γάμος ἐβγῆκε σὲ κακὸ, κ' ἐκείνης σὲ καλό· ὥστε κύτταξε πόσον εὐτυχισμένη εἶνε. Ὅταν συλλογισθῶ πῶς 'πανδρευθήκαμε τὴν ἴδια μέρα καὶ πῶς σήμερα δὲν ἔχω τίποτε, καὶ ἐκείνη ἔχει δύο 'γελάδες καὶ πέντε 'γίδια...

— Καὶ κάμποσο λινάρι ποὔκλωσε τὸν χειμῶνα, εἶπεν ὁ ἐμβαλωματᾶς, κ' ἕνα κυριακάτικο φόρεμα, πράσινο, καλλίτερο δὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ, καὶ καθὼς ποῦ ξέρω, μία ὡραία μεταξωτὴ ποδιὰ, ἕνα γελέκο τοῦ ἀνδρός της, μὲ τρεῖς σειραῖς κουμπιὰ ἀπὸ γυαλὶ γαλάζιο, κ' ἕνα κομ-

1. Ἐραν. ἐκ πραγματείας τοῦ κ. Θ. Βενιζέλου.

Digitized by Google

μάτι λαρδὶ 'στὴ γωνιὰ καὶ ὁλάκεραις πλεξούδαις κρομμύδια.

— Ὢ! εἶνε τυχερὴ γυναίκα! ἐφώναξεν ἡ 'Ανθοῦλα.

— Ναί, ἐξηκολούθησεν ὁ ἐμβαλωματᾶς, κ' ἕνα δίσκο τοῦ γλυκοῦ, ποῦνε ζωγραφισμένος ὁ Δανιὴλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεονταριῶν, κ' ἕνα παχουλάκι μικρὸ 'ς τὴν κούνια.

— Ὢ! ὅσο γ' αὐτὸ δὲν τῆς ζηλεύω τίποτε· ἔχω ἕνα σωρὸ παιδιά.

— Καὶ ὁ ἄνδρας σου, κυρά, δὲν εἶνε 'στὴ δουλιά του;

— Ὄχι, εἶνε 'στὸ καπηλειό.

— Μὰ πῶς αὐτό; ἐκεῖνος πρῶτα δὲν τό 'βαζε 'στὸ στόμα του. Μήπως καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ 'βρῇ δουλειά;

— Ὁ μάστοράς του τὸν ἔδιωξε, γιατὶ ἦταν, λέγει, κουρελιάρης.

— Τί μοῦ λές! Ξυλουργὸς δὲν ἦταν; Λοιπὸν ὅπου λές, καθὼς σοῦλεγα, ὁ γείτονάς σας ἀπ' ἀντίκρυ τραβᾷ ζωὴ χαρισάμενη. Μὰ δὲν μοῦ φαίνεται παράξενο. Τὸ κάτω, κάτω, ἐγὼ δὲν ἀνακατεύομαι στὰ ξένα μυστικά. 'Ημποροῦσα νὰ σοῦ 'πῶ... μὰ ἔχω δουλειά, καὶ θὰ πηγαίνω.

— Ὡσὰν τί ἠμποροῦσες νὰ μοῦ πῇς; ὦ πές το, σὲ παρακαλῶ, πές μου, γιατί δὲν σοῦ φαίνεται παράξενο πῶς ἐκείνη περνᾷ εὐτυχισμένα;

— Καλά, εἶπεν ὁ ἐμβαλωματᾶς, δὲν εἶνε'δική μου δουλειά, ξεύρεις· μὰ καθὼς σοῦ ἔλεγα τώρα, δὲν μοῦ φαίνεται παράξενο νὰ βλέπω εὐτυχισμένους τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἔχουν μία δούλα, καὶ δούλα ἀκούραστη μάλιστα, ποῦ τοὺς βοηθάει πάντα.

— Δούλα! ἡ γειτόνισσά μου ἔχει δούλα! Τότε δὲν παραξενεύομαι ποῦ βλέπω τὸ 'σπῆτί της θεοπάστρικο· μὰ 'γὼ δὲν τὴν εἶδα ποτὲ αὐτὴν τὴ δούλα. Θὰ ἔχῃς λάθος, θαρρῶ· κ' ἔπειτα πῶς 'μπορεῖ νὰ τὴν πληρώνῃ;

— Ἔχει μιὰ δούλα σοῦ λέγω, μιὰ δούλα μ' ἕνα μάτι, μὰ μηνιάτικο δὲν τῆς δίνει, σ'αὐτὸ εἶμαι βέβαιος... Καλὸ βράδυ, κυρά, πρέπει νὰ 'πάγω.

— Στάσου, στάσου μιὰ στιγμή· ποῦ τὴν ἔχει τὴν δούλα;

— Ὢ! δὲν ξεύρω.

— Καὶ τί τῆς κάνει ἡ δούλα;

— Τί τῆς κάνει; χίλιαις δουλιαίς. Σ' αὐτὴν θαρρῶ πῶς χρωστᾷ τὴν εὐτυχίαν της. Καθὼς ἠξεύρω 'γώ, ποτὲ δὲν βαρύνεται τὴν δουλειά, καὶ ἔχει σὲ μεγάλη τάξι τὰ φορέματα τοῦ Σπύρου καὶ τῆς Σπύραινας, καὶ τὰ φορέματα τοῦ μωροῦ των.

— Παναγία μου! εἶπεν ἡ 'Ανθοῦλα συνάπτουσα τὰς χεῖρας, εἶνε πολὺ τυχερὴ γυναίκα, ἐγὼ πάντα τὸ ἔλεγα. Φροντίζει πολὺ νὰ μὴ μ' ἀφήσῃ νὰ ἰδῶ ποτὲ τὴ δούλα της. Τί δούλα ἄραγε νὰ εἶνε, καὶ πῶς ἔμεινε μ' ἕνα μάτι;

— Εἶνε οἰκογενειακό της, εἶπεν ὁ ἐμβαλωματᾶς· ὅλαις ἔτσι εἶνε, ἡ καθεμία μ' ἕνα μάτι, μὰ ἕνα 'μάτι ποῦ ἀξίζει γιὰ δεκατέσσαρα, κ' ἡ δούλα τῆς Σπύραινας ἔχει τέσσαραις ἐξαδέλφαις στραβαίς, θεόστραβαις, ὅπου ἔρχονται καὶ τὴν βρίσκουν καμμιὰ φορά. 'Εγὼ ποῦ σοῦ 'μιλῶ ταῖς εἶδα κυρά, κ' ἔτσι λοιπὸν ἡ Σπύραινα κερδίζει κάμποσα. 'Εκεῖναις δουλεύουν γ' αὐτή, καὶ μ' ὅσα 'βγάνει ἀπὸ τὴν δουλειά των, ἀγοράζει ὅλα αὐτὰ τὰ ὡραῖα πράγματα.

— Καὶ ὅσο συλλογίζομαι, εἶπεν ἡ 'Ανθοῦλα, πῶς δὲν ἔχω ψυχὴ 'στὸν κόσμο νὰ μὲ βοηθήσῃ σὲ τίποτε, μ'ἔρχεται νὰ σκάσω! καὶ μὲ τὴν ποδιάν της ἐσπόγγισε τὰ δάκρυά της.

Ὁ ἐμβαλωματᾶς τὴν ἠτένιζεν ἀσκαρδαμυκτεί.

— Βέβαια, εἶπεν· εἶσθε ἀξιολύπητη, καὶ ἂν δὲν ἤμουν τόσο βιαστικός...

— Ὢ! λέγε μου, λέγε μου, σὲ παρακαλῶ, ἤθελα νὰ μοῦ πῇς πῶς 'μπορεῖς νὰ μὲ βοηθήσῃς. Ἂν δὲν ἔχω λάθος, ἀγαπᾷς πολὺ ταῖς μυζήθραις καὶ τὸ ξυνόγαλο. Ἂν ἤθελες τώρα νὰ μὲ βοηθήσῃς, νὰ ἦσαι βέβαιος πῶς θἄχῃς κάθε βράδυ τὰ ὡραιότερα τυριὰ τοῦ κόσμου.

— Ἆ! μὰ ξέρεις, σὰν ἐμένα ἄνθρωπος εἶνε πολὺ παράξενος 'στὴν καθαριότητα, κυρά, καὶ τὸ σπῆτί σας δὲν ἠμπορεῖ νὰ 'πῇ κανεὶς πῶς εἶνε καθαρό, μὴ πρὸς κακοφανισμόν σου.

Ἡ 'Ανθοῦλα ἔγινε κατακόκκινη.

— Τέλος πάντων, ἐξηκολούθησεν ὁ ἐμβαλωματᾶς, ἴσως 'μπορέσω νὰ σοῦ εὕρω μία δούλα μὲ ἕνα μάτι, ὡσὰν τῆς γειτόνισσας, μὰ πρέπει νὰ γυρίσω πολλαῖς ἡμέραις καὶ θυμήσου καλά, κυρά, πῶς μοὔταξες μυζήθραις.

— Ναί, καὶ λίγο ἀφρόγαλον, ἐπανέλαβεν ἡ 'Ανθοῦλα καταχαρούμενη.

Ὁ ἐμβαλωματᾶς θέσας ἐντὸς τῆς βυρσίνης του ποδιᾶς τὰ ἐργαλεῖά του ἀνεχώρησε.

Τοιαύτην χαρὰν ᾐσθάνετο ἡ 'Ανθοῦλα ὥστε καθ' ὅλην τὴν νύκτα δὲν *ἔκλεισε* 'μάτι. Ὁ σύζυγός της μόλις ἐγνώρισε τὴν οἰκίαν ἀπὸ τὴν μεγάλην καθαριότητα· τὴν νύκτα ἐκαθάρισε παντοῦ ἡ 'Ανθοῦλα.

Τὴν ἐπαύριον ἀπὸ τὴν αὐγὴν ἐκάθησεν εἰς τὸ παράθυρον ἡ 'Ανθοῦλα, καὶ παρετήρει εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γειτόνισσας μήπως κατορθώσῃ νὰ ἴδῃ τὴν μονόφθαλμον ὑπηρέτριαν. 'Αλλὰ δὲν εἶδε τίποτε· μόνον τὴν γειτόνισσάν της, τὴν Σπύραινα, εἶδε κρατοῦσαν τὸ τέκνον της ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ ἐργαζομένην.

Ἤρχισεν ἤδη ν' ἀνυπομονῇ, ὅτε ἤκουσεν ἔξωθεν τὴν φωνὴν τοῦ ἐμβαλωματᾶ, καὶ ἔτρεξεν εἰς τὴν θύραν φωνάζουσα:

— Ἔμβα μέσα, σὲ παρακαλῶ, καὶ κύττα μιὰ τὸ σπῆτί μου.

— Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, εἶπεν ὁ ἐμβαλωματᾶς ἀφ' οὗ περιήγαγε κύκλῳ τὰ βλέμματά του, ἔγινεν ἀγνώριστο· τώρα 'μπορεῖ ὁ ἥλιος νὰ στράφτῃ μέσ' ἀπὸ τὰ παράθυρα.

Digitized by Google

— Ἀμ' ἡ δούλα μὲ τὸ ἕνα μάτι; θὰ θυμᾶσαι πῶς δὲν 'μπορῶ νὰ τῆς δίνω μηνιάτικο· εὑρῆκες καμμιὰ νὰ θέλῃ νὰ ἔλθῃ;

— Ὦ! Τὴν ἔφερα καὶ μαζῆ μου.

— Τὴν ἔφερες μαζῆ σου! μὰ δὲν βλέπω καμμία ἐδῶ.

— Ὁρίςε, ἰδέ την ἐδῶ! εἶπεν ὁ ἐμβαλωματᾶς. Θὰ τὸ πιστεύσητε; ἡ δούλα μ' ἕνα μάτι ἦτο . . . *μία βελόνη*.

* * *

ΚΥΚΝΕΙΟΝ ΑΣΜΑ

Ἀφ'οὗ εἰς τὰς ἀρετάς, ὅσαι καθιςῶσι τὸν καθ' ἡμᾶς κύκνον βασιλέα τῶν ἐνύδρων πτηνῶν, ἤτοι τὴν χάριν, τὸ κάλλος, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀνδρίαν, οἱ ἀρχαῖοι ἐπρόσθετον καὶ τὸ θέλγητρον φωνῆς ἐναρμονίου καὶ μελαγχολικῆς, ἐννοεῖ τις εὐκόλως διατί ὁ κύκνος ἦτο τὸ ἱερὸν πτηνὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, διατί ἦτο προσφιλὴς εἰς τὴν Ἀφροδίτην, καὶ διατί ἐξεμαύλισε τὴν Λήδαν. Καὶ οἱ νεώτεροι παρέλαβον τὸν κύκνον, ὁποῖον παρέδωκεν αὐτὸν ἡ ἀρχαιότης ὡς φράσιν καὶ ὡς σύμβολον, ἂν καὶ κάλλιστα γνωρίζομεν, ὅτι ὁ κύκνος δὲν ἔψαλλε. Οἱ νεώτεροι ποιηταὶ λαλοῦσι περὶ τῶν πτηνῶν τοῦ Μαιάνδρου, ὡς ἐὰν τὰ εἶχαν ἀκούσῃ, ἀπεκάλεσαν τὸν Πίνδαρον κύκνον τῆς Δίρκης, τὸν Οὐϊργίλιον κύκνον τῆς Μαντούας, καὶ τὸν Φενελῶνα κύκνον τοῦ Καμεράκου. Ἡ δὲ τελευταία αὕτη παρομοίωσις εἶνε ἡ πλέον σύμφωνος πρὸς τὰς ἰδέας τῶν νεωτέρων· διότι ἐπωνομάσθη κύκνος ὁ Φενελὼν ὄχι διὰ τὸ ᾆσμα του, ἀλλὰ διὰ τὴν ψυχήν του, λευκὴν καὶ ἄσπιλον ὡς τὸ περίβλημα τοῦ κύκνου. Ὅπως ὁ κύκνος, οὕτω καὶ ὁ Φενελὼν εἶχεν ὅλα τὰ προσόντα, ὅσα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἵδρυσιν κράτους εἰρηνικοῦ, τὸ μεγάθυμον μεγαλεῖον, καὶ τὸ πρᾶον καὶ προσηνές». Ἔπειτα ὁ κύκνος δὲν ἔχει παρὰ ἕνα καὶ μόνον ἐχθρόν, ὅπως καὶ ὁ Φενελὼν εἶχεν ἕνα μόνον ἀντίπαλον. Ἦτο δ' ἄλλως φυσικὸν ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὸν ἀετὸν τῶν Μέλδων ὁ κύκνος τοῦ Καμεράκου.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων περὶ τοῦ κύκνου παραδόσεων ὅ,τι πρὸ πάντων παρελήφθη εἰς τὴν ποιητικὴν γλῶσσαν τῶν νεωτέρων, εἶνε τὸ *κύκνειον ᾆσμα*, ἤτοι τὸ μελῳδικώτατον καὶ λιγυρώτατον πάντων ᾆσμα, ὅπερ ὁ κύκνος συνεκχέει μετὰ τῆς τελευταίας αὐτοῦ πνοῆς.

Ὁ Πλίνιος, καὶ ἅπαντες οἱ μετ' αὐτὸν σοφοί, διεμαρτυρήθησαν μεγάλῃ τῇ φωνῇ κατὰ τῆς πλάνης ταύτης, κατὰ τοῦ ψεύδους. Εἶπαν καὶ ἐπανεῖπαν, ὅτι ὁ κύκνος δὲν εἶνε πτηνὸν ᾠδικόν, ὅτι ἐξ ἐναντίας ἡ φωνή του εἶνε τραχεῖα καὶ ὑπόκωφος, ἀλλ' οὐδεὶς ἠθέλησε ν' ἀκούσῃ. Νὰ ψάλῃ τις τὸν τελευταῖόν του ἀποχαιρετισμόν, νὰ χαιρετήσῃ τὸν θάνατον μὲ τὸ ὑψηλότερον μέλος, ἡ ἰδέα αὕτη ἐπροσωποποιήθη εἰς τὸ πτηνόν, ὅπερ ἔχει ὅλας τὰς εὐγενεῖς καὶ προσηνεῖς χάριτας, ἐκ τούτου δὲ συναπετελέσθη πλάσμα ποιητικὸν ὡραιότατον, τὸ ὁποῖον ἡ ἐπιστήμη δὲν δύναται ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν ποίησιν.

«Ἂς ψάλωμεν, ἀφ' οὗ οἱ δάκτυλοί μου εὑρίσκονται ἀκόμη ἐπὶ τῆς λύρας, λέγει ὁ Λαμαρτῖνος, ἂς ψάλωμεν, ἀφ' οὗ, ἐν ᾧ εὑρίσκομαι εἰς τὸ σύνορον ἄλλου κόσμου, ὁ θάνατος ἐμπνέει εἰς ἐμέ, ὡς εἰς τὸν κύκνον, μελῳδικὴν κραυγήν. Οἰωνὸς οὗτος αἴσιος διδόμενος ἀπὸ τὸ πνεῦμά μου: ἐὰν ἡ ψυχὴ ἡμῶν δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ ἔρως καὶ ἁρμονία, ἂς γείνῃ θεῖον ᾆσμα ὁ ἀποχαιρετισμός της. Ἡ λύρα θραυομένη ῥίπτει ἦχον ὑψηλότερον· ὁ λύχνος σβεννύμενος ἀναζωογονεῖται διὰ μιᾶς, καὶ πρὶν σβεσθῇ ἐντελῶς, ῥίπτει λάμψιν καθαροτέραν. Ὁ κύκνος ἀτενίζει πρὸς τὸν οὐρανὸν κατὰ τὴν τελευταίαν του στιγμήν· μόνος δὲ ὁ ἄνθρωπος, ῥίπτων τὸ βλέμμα του πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀριθμεῖ τὰς ἡμέρας του διὰ νὰ τὰς κλαύσῃ».

Τὸ *κύκνειον ᾆσμα* προσεβλήθη σκληρότατα ἀπὸ τοὺς ἄγαν θιασώτας τῆς ἀληθείας. «Δὲν ἠξεύρω, λέγει εἷς ἐξ αὐτῶν, ποῦ στηριζόμενοι οἱ ποιηταί, ἀρχαῖοί τε καὶ νεώτεροι, συγκρίνουσι τὴν μετρικὴν ἁρμονίαν ἢ τὸν ῥυθμὸν μὲ τὸ ᾆσμα τοῦ κύκνου. Οὐδεμία ἀναλογία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο τούτων πραγμάτων. Τὸ ᾆσμα τοῦ κύκνου οὐ μόνον μελῳδικὸν δὲν εἶνε, ἀλλὰ καὶ πολὺ δυσάρεστον, εἶνε ὅλως στρυφνὸν καὶ ὅμοιον πρὸς τὴν ἀηδῆ φωνὴν τοῦ χηνός. Τὸ ἐπικρατοῦν σήμερον πνεῦμα τῆς ἀκριβείας, ὅπερ, καλῶς ὁριζόμενον, εἶνε αὐτὸ τὸ φιλοσοφικὸν πνεῦμα, ἔπρεπε ν' ἀποκλείσῃ ἀπὸ τὴν ποίησιν πᾶσαν παρομοίωσιν ἀντιμαχομένην πρὸς τὴν ἀλήθειαν».

Ὁ Βυφφών, ὅστις γνωρίζει καὶ αὐτός, ὅτι ὁ κύκνος δὲν ψάλλει, εἶνε πολὺ ὀλιγώτερον αὐστηρός. Ὡς ποιητὴς καὶ ὡς μέγας συγγραφεὺς εἶνε ἐπιεικὴς πρὸς τὰς πλάνας ὅσαι θέλγουσιν. «Οἱ ἀρχαῖοι, λέγει, δὲν φθάνει ὅτι μετέβαλον τὸν κύκνον εἰς ψάλτην θαυμάσιον, ἀλλ' εἶπαν καὶ ὅτι, μεταξὺ ὅλων τῶν ὄντων, εἰς ἃ ἐμπνέει φρίκην τὸ θέαμα τῆς καταστροφῆς τῆς ἰδίας των ὑπάρξεως, μόνος ὁ κύκνος ψάλλει καὶ κατ' αὐτὴν τὴν τελευταίαν τῆς ἀγωνίας του στιγμήν, καὶ δι' ἐναρμονίων τόνων προανακρούει τὸν τελευταῖόν του στεναγμόν. Πρὶν ἀκόμη ἐκπνεύσῃ, ἔλεγαν, ἀποχαιρετῶν μετὰ θλίψεως καὶ συγκινήσεως τὴν ζωήν, ἐκχέει τοὺς φθόγγους τούτους, τοὺς τόσον γλυκεῖς καὶ περιπαθεῖς, οἵτινες, ὅμοιοι πρὸς τὸ ἐλαφρὸν καὶ ὀδυνηρὸν ψιθύρισμα φωνῆς ταπεινῆς, θρηνῳδοῦς καὶ πενθίμου, συναποτελοῦσι τὸ ἐπικήδειόν του ᾆσμα. Τὸ ᾆσμα τοῦτο ἠκούετο τὴν αὐγήν, ἐν μέσῳ τῆς γαλήνης καὶ νηνεμίας· πολλοὶ μάλιστα εἶδαν καὶ κύκνους ἐκπνέοντας ἐν πλήρει μελῳδίᾳ καὶ ψάλλοντας τὸν ἐπικήδειόν των ὕμνον. Οὐδὲν ἄλλο πλάσμα τῆς φυσικῆς ἱστορίας, οὐδεὶς ἄλλος μῦθος τῶν ἀρχαίων ἐπανελήφθη, ἐσχολιάσθη, ἐπιστεύθη καὶ διεδόθη πλειότερον. Ὁ μῦθος οὗτος κατέλαβε τὴν ζωηρὰν καὶ εὐαίσθητον φαντασίαν τῶν Ἑλλήνων. Οἱ ποιη-

Digitized by Google

ται, οἱ ῥήτορες, καὶ αὐτοὶ οἱ φιλόσοφοι τῆς Ἑλλάδος, ἀπεδέχθησαν ὡς ἀλήθειαν τὸν μῦθον τοῦτον, ὅστις ἦτο τόσον ὡραῖος, ὥστε οὐδεὶς ἠθέλησε ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ αὐτοῦ. Ἄς εἴμεθα συγγνώμονες πρὸς τοὺς μύθους των, οἵτινες ἦσαν τόσον ἐράσμιοι καὶ περιπαθεῖς· οἱ μῦθοι οὗτοι ἦσαν ἀντάξιοι πολλῶν ἀληθειῶν ξηρῶν καὶ ἀγόνων, ἦσαν ἐμβλήματα προσφιλῆ εἰς εὐαισθήτους ψυχάς. Ναί, οἱ κύκνοι δὲν ψάλλουσι ποσῶς τὸν θάνατόν των, ἀλλὰ πάντοτε, ὁμιλοῦντες περὶ τοῦ ὑστάτου ἀναπτερώματος, τῆς ἐσχάτης ἀναλαμπῆς μεγάλου τινὸς καὶ δαιμονίου πνεύματος ἑτοιμοθανάτου, θέλομεν ἀναφέρῃ τὴν περιπαθῆ καὶ ὡραίαν ταύτην ἔκφρασιν: «*Εἶνε τὸ κύκνειον ᾆσμα !*» Ω.

ΑΙ ΠΛΕΚΤΑΙ ΚΝΗΜΙΔΕΣ

Οὐ μόνον μαχαίρια, περόνια καὶ κοχλιάρια, ἀλλὰ καὶ αἱ πλεκταὶ κνημῖδες, αἱ κοινῶς λεγόμεναι κάλτσαι, ἔχουσι τὴν ἱστορίαν των ὑπὸ ἠθικήν, ἐκπολιτευτικὴν καὶ καλλιλογικὴν ἔποψιν, εἰκότως δὲ νομίζονται σφυγμόμετρον προόδου καὶ ἡμερώσεως. Αἱ πλεκταὶ κνημῖδες, τὸ παντὶ εὖ ἠγμένῳ ἀνθρώπῳ νῦν ἀπαραίτητον τοῦτο ἔνδυμα, εἶνε τέκνον τῶν νεωτέρων χρόνων, διετέλεσε δὲ πάντη ἄγνωστον ἐν ὅλῃ τῇ κλασικῇ ἀρχαιότητι καὶ ἐπὶ πλεῖστον τοῦ μεσαιῶνος. Διὰ τὸ θερμὸν τοῦ κλίματος οἱ Ἕλληνες οὔτε βρακίων χρείαν εἶχον, οὔτε κνημίδων. Αἱ Λάκαιναι ἰδίως ἐκαλοῦντο φαινομηρίδες, ἦσαν ἄζωστοι καὶ ἀχίτωνες, εἶχον δὲ μόνον ἱμάτιον πεπορπημένον ἐφ' ἑκατέρων τῶν ὤμων. Ἀληθεύει μέν, ὅτι συνήθη πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἦσαν κρηπῖδες, ἐμβάδες, ἀμυκλαΐδες, ὑποδήματα, σανδάλια, λευκὰ ὑποδήματα, οὐχὶ ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκους ἑρμηνευθέντα «μᾶλλον ἑταιρικά» κ.λ. ἀλλ' ἐξ ἴσου ἀληθεύει, ὅτι ἐν τῷ οἴκῳ καθόλου, παρὰ πότον, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς Ἕλληνες καὶ Ἑλληνίδες ἦσαν γυμνόποδες καὶ ἀνυπόδητοι, προήγαγον δὲ διὰ τὸ εὐκίνητον εἰς ἀκρότητα τοὺς ἐν ταῖς πανηγύρεσι καὶ τελεταῖς χορούς καὶ ἔδοσαν ἀφορμὴν τοῖς μὲν ποιηταῖς νὰ καλῶσι καὶ τὰς θεαίνας ἀργυροπέζας καὶ καλλισφύρους, τοῖς δὲ πλάσταις καὶ ζωγράφοις νὰ ἀπεικάζωσι τὴν θαυμασίαν τοῦ ποδὸς κατασκευὴν μετὰ τῆς αὐτῆς τελειότητος, μεθ' ἧς καὶ πρόσωπα θνητῶν καὶ ἀθανάτων. Ἑστία τῶν κνημίδων ὁμολογεῖται ἡ τῶν ὑπερβορέων πατρίς, ἡ ψυχροτάτη Γερμανία· ἀληθινὴ δὲ μήτηρ αὐτῶν μακρὸν βρακίον, ἀπὸ τῆς ὀσφύος καθῆκον μέχρις ἄκρων τῶν δακτύλων τοῦ ποδὸς, καλούμενον μὲν ἄλλως *αἱ σκελέαι* καὶ *οἱ θύλακοι*, παρεμφερὲς δ' ὂν ὁπωσοῦν πρὸς τὰς τῶν Γαλατῶν *βράκας* καὶ τὰς *ἀναξυρίδας* τῶν Περσῶν. Ὅτι αἱ σκελέαι ἦσαν ἴδιον ἱμάτιον τῶν ἀρχαιοτάτων Γερμανῶν, μαρτυροῦσιν αἱ ὀνομασίαι αὐτῶν **Beinkleider** (περισκέλια) καὶ **Hose**, ἐξ οὗ παρήχθη τὸ γαλλικὸν **chausse**. Οἱ Ῥωμαῖοι, ἐλθόντες εἰς ἐπαφὴν πρὸς τοὺς Γερμανούς, δὲν τοὺς ἐμιμήθησαν κατὰ τὸν ἱματισμόν· διαφερόντως δὲ ἀπεστράφησαν τὰς σκελέας ἐκείνων, καὶ τὰς διέσωσαν ἐν τοῖς μνημείοις των ὡς σύμβολον βαρβαρότητος· τούτου ἕνεκα ἐπὶ τῶν στηλῶν τοῦ Τραϊανοῦ καὶ τῶν Ἀντωνίνων οἱ ἀδάμαστοι ξανθότριχες Γερμανοὶ παρίστανται φοροῦντες σκελέας. Κατ' ἀρχὰς αἱ σκελέαι κατεσκευάζοντο εὐρύταται· κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ μεσαιῶνος ἐστενοῦντο βαθμηδόν, ἄχρις οὗ τελευταῖον ἐκάλυπτον ὡς ἓν μόνον ἱμάτιον, πόδας, κνήμας καὶ μηρούς. Παρερχόμενοι ἐν σιγῇ τὰς διαφόρους ἀλλοιώσεις, ἃς ἐπήνεγκεν ὁ τύραννος συρμός, μνημονεύομεν τῆς ἐσχάτης, καθ' ἣν, μεσοῦντος τοῦ ἑκκαιδεκάτου αἰῶνος, αἱ σκελέαι ἦσαν ἀπὸ τῶν γονάτων πρὸς μὲν τὰ ἄνω εὐρεῖαι, πολύπτυχοι, κολπωταὶ ὡς αἱ παρὰ τοῖς ναυτιλλομένοις τῶν Ἑλλήνων, πρὸς δὲ τὰ κάτω στενώταται ὡς αἱ τῶν Δαλματῶν. Τοιαύτη στολὴ ἀπέβη ὀχληρὰ τοῖς στρατιώταις, οἵτινες ἐν ταῖς στρατείαις μάλιστα δυσκόλως ἐνεδύοντο αὐτὴν καὶ ἐξεδύοντο, δυσκολώτερον δὲ συνέρραπτον τὰ ἐν αὐτῇ ῥάκη. Οἱ Γερμανοὶ μισθοφόροι καὶ γογγύζοντες οὐδὲν ὠφέλουν· ἀπηλλάγησαν ὅμως τοῦ ἀπεχθοῦς ἱματισμοῦ διὰ τοῦ ἑξῆς τυχαίου συμπτώματος. Πολλοὶ μαχηταί, τραυματισθέντες τοὺς πόδας ἐν πολέμῳ, ἔπασχον δεινῶς, διότι, ἐξογκωθέντος λίαν τοῦ ποδὸς, αἱ στεναὶ κνημῖδες ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀφαιρεθῶσιν. Ὁ χειρουργός, ἁρπάσας ψαλίδας, περιέκοψεν ὀλίγον τι κάτωθεν τοῦ γόνατος τὰς σκελέας, οὕτω δὲ ἐξ αὐτομάτου σχεδὸν προῆλθον εἰς φῶς αἱ κυρίως ἀναξυρίδες, **haut-de chausse**, καὶ αἱ κνημῖδες, **bas de chausses**, καὶ ἁπλῶς **bas**. Ἐντὸς βραχέος χρόνου ὁ χωρισμὸς τῶν κνημίδων ἀπὸ τῶν ἀναξυρίδων διεδόθη ἀπὸ Γερμανίας ἐφ' ἅπασαν τὴν μέσην καὶ τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, πλὴν τῆς Ἱσπανίας, ἔνθα ἕως τῆς σήμερον πολλοὶ τῶν κατ' ἀγροὺς διετήρησαν τὸν παλαιότερον συρμόν. Αἱ κνημῖδες τὸ πρῶτον κατεσκευάζοντο ἁπανταχοῦ μὲν ἐξ ἐρίου ἢ βάμβακος, ἐν Γαλλίᾳ δὲ καὶ ἐκ μετάξης περὶ τὴν λῆξιν τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος. Ὅσοι τῶν Γάλλων ἠγόραζον νέας κνημῖδας μεταξωτὰς παρεκάλουν τὰς ἐρωμένας των νὰ τὰς φορέσωσιν αὐταὶ πρῶται ὀκταήμερον ἢ δεκαπενθήμερον ἵνα τὰς «ἁγιάσωσι» διὰ τῆς ἀγάπης των. Ὁ τῆς φιλαρεσκείας πειρασμὸς ἠνάγκασε καὶ τὰς γυναῖκας ἁπάσας ὕστερον νὰ φορῶσι κνημῖδας ἐκ μετάξης κεχρωματισμένης (**filet de Florence**)· ἄξιον δὲ σημειώσεως φαίνεται, ὅτι, ἐν ᾧ καὶ τότε ἦτο κοινοτάτη ἡ τέχνη τῆς χνηδεύσεως ἤτοι πλοκῆς, αἱ κνημῖδες ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἐπλέκοντο, ἀλλὰ συνερράπτοντο πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως, ἄριστοι δὲ τεχνῖται ὑπελαμβάνοντο οἱ ταύτας ἀπεργαζόμενοι καλάς τε καὶ περιμέτρους καὶ συνδιατεθειμένας τῷ τύπῳ τῶν μελῶν (**proprement et mignonnement**)· ἐντεῦθεν ἡ φράσις «τοῦ ταιριάζει θαυμάσια» ἐλέγετο γαλλιστὶ «**cela lui va com-**

me un bas de soie». Αὐτοτελῆ ὕπαρξιν ἔλαβον αἱ κνημῖδες τῷ 1589, ὅτε ὁ Γουλιέλμος Λῆ ἐν Καμβρίγῃ ἐφεῦρε τὴν οἰκείαν μηχανήν, καταστήσας περιττὴν μὲν τὴν διὰ χειρῶν ἐργασίαν, εὐωνοτέραν δὲ τὴν κτῆσιν αὐτῶν.

ΜΙΑ ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΔΕΛΑΚΡΟΑ

Ἐσχάτως ἐπωλήθη ἐν Παρισίοις ὡραία εἰκὼν τοῦ διασήμου ζωγράφου Δελακροὰ ἀντὶ 85,000 φράγκων. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Γαλλίας» ἐδημοσίευσε τὸ ἑπόμενον συγκινητικὸν ἀνέκδοτον ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου τοῦ ἐνδόξου καλλιτέχνου. Ὁ Δελακροὰ εἶχε τελειώσει τὸν λαμπρὸν πίνακα, τὸν παριστῶντα τὸν *Δάντην καὶ Βιργίλιον*, ἵνα δὲ πέμψῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἐτησίαν ἔκθεσιν ἐχρειάζετο πλαίσιον, ἀλλὰ τὰ χρήματα ἔλειπον. Τοῦτο ὅμως δὲν τὸν ἀπέτρεψε τοῦ σχεδίου του, διότι κατεσκεύασεν ὁ ἴδιος τὸ ἀπαιτούμενον πλαίσιον διὰ τεσσάρων ἁπλῶν σανίδων, ἃς ἤλειψε διὰ *ψαρόκολλας*, ἐφ' ἧς ἔρριψε κατόπιν ὀλίγην χρυσῆν ἄμμον ἐκ τῆς συνειθιζομένης πρὸς στέγνωσιν τῶν ὑγρῶν γραμμάτων, καὶ ἔδωκεν οὕτω εἰς τὸ πλαίσιον τὸ χρῶμα ἐπιχρυσώσεως. Οὕτω διευθετήσας τὴν εἰκόνα ἀπέστειλεν αὐτὴν εἰς τὸ Λοῦβρον, ἔνθα ἐγίνετο ἡ ἔκθεσις.

Ἐλθούσης τῆς ὡρισμένης ἡμέρας ὁ Εὐγένειος Δελακροὰ ἦτο ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὸ Λοῦβρον, τοῦ ὁποίου διατρέχει ἐν πυρετώδει συγκινήσει πάσας τὰς αἰθούσας. Ἀλλ' εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιθεωρήσεώς του πνευστιῶν καὶ ἀπελπις καταπίπτει ἐξηντλημένος ἐπί τινος θρανίου. Ἐτελείωσεν· ἡ εἰκών του ἐθεωρήθη ἀναξία νὰ ἐκτεθῇ καὶ τὴν ἠρνήθησαν. Αἴφνης αἰσθάνεται χεῖρα τιθεμένην ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ὤμου του.

— Κύριε Δελακροά...

Ὁ ζωγράφος ἀνεγείρει τὴν κεφαλήν· ἦτο εἷς τῶν φυλάκων τοῦ Μουσείου, ὅστις τὸν ἐγνώριζεν, ἰδὼν αὐτὸν ἑκατοντάκις νὰ σπουδάζῃ τὰ ἔργα τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν.

— Καλημέρα, φίλε μου, εἶπε θλιβερῶς ὁ Δελακροά.

— Δὲν φαίνεσθε καθόλου εὐχαριστημένος.

— Οὔτε ἀφορμὴν ἔχω νὰ εἶμαι.

— Εἶσθε δύσκολος.

— Πῶς εἶμαι δύσκολος;

— Καὶ ἡ πρώτη ἀπὸ ὅλας ἂν ἦτο ἡ εἰκών σας...

— Αἴ; τί σημαίνουν αὐτά;

— Ἡ τετράγωνος αἴθουσα...

— Τί εἶνε εἰς τὴν τετράγωνον αἴθουσαν;

— Εἶνε ἡ εἰκών σας.

— Ἡ εἰκών μου... εἰς τὴν τετράγωνον αἴθουσαν;

— Ἐγὼ ὁ ἴδιος τὴν ἐκρέμασα... Ἔλθετε νὰ τὴν ἴδητε.

Ζαλισμένος, σχεδὸν ἰλιγγιῶν ὁ Δελακροὰ ἀκολουθεῖ τὸν φύλακα, ὅστις εἰσελθὼν εἰς τὴν τετράγωνον αἴθουσαν φέρει τὸν ζωγράφον πρὸ τῆς εἰκόνος του.

Πραϋνθείσης ὀλίγον τῆς συγκινήσεώς του, ὁ νέος καλλιτέχνης ζητεῖ παρὰ τοῦ αὐτοῦ φύλακος ἐξήγησιν τοῦ πράγματος.

— Ἄ! λέγει οὗτος, εὐθηνὰ τὴν ἐγλυτώσατε, *μεγάλο κηρὶ χρεωστεῖτε* εἰς τὸν βαρῶνον.

— Ποῖον βαρῶνον;

— Τὸν βαρῶνον Gros. Ἡ εἰκών σας ἦλθε χωρὶς πλαίσιον.

— Πῶς, χωρὶς πλαίσιον; ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸ εἶχα κατασκευάσει.

— Ἀπὸ ἐκεῖνο ποῦ κατεσκευάσατε σεῖς δὲν ηὗραν παρὰ μικρὰ σανίδια κατὰ γῆς· τὰ πλαίσια δὲν εἶνε ἰδική σας δουλειά, δὲν τὸ ἐκάμετε καθόλου στερεὸν καὶ ἐξεκαρφώθηκε ὅταν μετεφέρετο. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ εἰκών σας πλαίσιον δὲν εἶχε, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἔβγαλαν κατὰ μέρος. Ὁ κ. Gros ἐπῆγε καὶ τὴν εἶδε μιὰ στιγμή, καὶ ὅταν ἐγύρισεν εἶπεν εἰς τοὺς συναδέλφους του. — Ἀλλὰ τὴν εἰκόνα ἐκείνην πρέπει νὰ τὴν ἐκθέσωμεν. — Εἶνε ἀδύνατον, φίλτατε βαρῶνε. — Καὶ διατί; — Δὲν βλέπετε, ὅτι δὲν ἔχει πλαίσιον; — Λοιπὸν ἀφοῦ δὲν ἔχει, πρέπει νὰ κάμωμεν ἡμεῖς ἕν· ἐδῶ βέβαια θὰ ὑπάρχουν, καὶ ἂν δὲν ὑπάρχουν, εἰμποροῦμεν νὰ παραγγείλωμεν· ἡ εἰκὼν ἐκείνη εἶνε μία ἐκ τῶν πρώτων, αἱ ὁποῖαι παρουσιάσθησαν ἐφέτος. — Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ εἰκών σας ἀπέκτησε τὸ ὡραῖον πλαίσιον, εἰς τὸ ὁποῖον τὴν εἴδετε, καὶ ἐτέθη εἰς τὴν τετράγωνον αἴθουσαν. Βλέπετε λοιπόν, κύριε Δελακροά, ὅτι πρέπει νὰ περιορισθῆτε μόνον εἰς τὰς εἰκόνας, καὶ νὰ ἀφήσετε τὰ πλαίσια· πρὸ πάντων μὴ λησμονεῖτε τὸ κηρί, τὸ ὁποῖον χρεωστεῖτε εἰς τὸν κύριον Gros.

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωῒ ὁ Δελακροά, ὡς ἦτο ἑπόμενον, μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ βαρώνου. Πληροφορηθεὶς τίς ἦτο, ὁ διάσημος ζωγράφος ἀπεφάσισε νὰ τὸν δεχθῇ.

— Ἄ! σεῖς εἶσθε ποῦ ἐζωγραφήσετε τὸ πλοῖον ἐκεῖνο;

Ὁ Gros ἐνόει διὰ τούτου τὴν λέμβον τοῦ Βιργιλίου.

— Μάλιστα, κύριε βαρῶνε.

— Τί ἡλικίαν ἔχετε;

— Εἰκοσιτριῶν ἐτῶν.

— Κάθησε, εἶπεν ὁ Gros.

Ἅμα δὲ ὁ Δελακροὰ ἔλαβεν ἕδραν·

— Ἄκουσε, εἶπεν ὁ ἐπιφανὴς ζωγράφος. Εἰξεύρεις τί ἔκαμες εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν τῶν εἰκοσιτριῶν ἐτῶν; Ὄχι, δὲν τὸ εἰξεύρεις· θὰ σὲ τὸ εἰπῶ λοιπὸν ἐγώ. Ἔκαμες ἓν ἀριστούργημα — ἀριστούργημα χρωματισμοῦ.

Ὁ Δελακροὰ ὑπεκλίθη εὐχαριστῶν.

— Ἀριστούργημα χρωματισμοῦ. Ἀλλὰ εἰξεύρεις πῶς σχεδιάζεις; Ὄχι, δὲν τὸ εἰξεύρεις, καὶ θὰ σὲ τὸ εἰπῶ καὶ τοῦτο ἐγώ· σχεδιάζεις ὡσάν...

Digitized by Google

Καὶ ὁ Gros ἀπήγγειλεν ἀκέραιον τὸ ὄνομα τοῦ γνωστοῦ ζώου, τοῦ θεωρουμένου ὡς πρότυπον ἠλιθιότητος.

Ἂν καὶ ἡ λέξις ἦτο ἱκανὴ νὰ ταράξῃ τὸν νέον ζωγράφον, οἱ ἔπαινοι ὅμως διέλυσαν τὴν ἐξ αὐτῆς ἐντύπωσιν. Ὁ Δελακροὰ παρέμεινε δύο ὥρας εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Gros. Ὅταν ἀνεχώρει·

— Ἔλα πάλιν νὰ μὲ ἰδῇς, εἶπεν ὁ βαρῶνος. Θὰ σὲ μάθω νὰ σχεδιάζῃς. Χ...

Η ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑι

Ἐν Ῥωσσίᾳ, ἡ βιομηχανία τῶν θρησκευτικῶν εἰκόνων, ἰδιαίτερον ἀποτελεῖ κλάδον τῆς εἰκονογραφικῆς τέχνης. Ἡ ὀρθοδοξία τῶν διὰ τὴν λατρείαν καθιερωμένων ἀντικειμένων τηρεῖται εὐλαβέστατα καθ' ἅπασαν τὴν αὐτοκρατορίαν, καθὼς εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους.

Ἐν Τρόϊτσᾳ, ἐν Μόσχᾳ, ἐν Τούλτᾳ, ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῷ τῆς Ῥωσσίας, ὁλόκληρα χωρία κατοικοῦνται ὑπὸ ζωγράφων ἢ μᾶλλον τεχνιτῶν, οἱ ὁποῖοι πατροπαραδότως ἔργον ἔχουσι νὰ κατασκευάζωσιν εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας, τῶν διαφόρων ἁγίων κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς τεθειμένα ὑποδείγματα.

Πάντες οἱ κάτοικοι, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία, καταγίνονται εἰς τὴν βιομηχανίαν ταύτην. Ἕκαστος αὐτῶν ἔχει ἰδιαιτέραν ἐργασίαν, εἰς ἣν καὶ ἀποκλειστικῶς ἀσχολεῖται. Οὕτω λ. χ. εἷς ζωγραφεῖ τοὺς ὀφθαλμούς, ἕτερος τὸ στόμα, ἄλλος διακόπτει τὰς ἀκτῖνας, αἵτινες περιβάλλουσι τὸ πρόσωπον. Ἐπὶ τέλους δὲ ὁ ἀρχιεργάτης ἐπεξεργάζεται τὸ σύνολον τῆς εἰκόνος.

Ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι κατεσκεύαζον διὰ πολυτίμων μετάλλων τὰς κυριωτέρας εἰκόνας τῶν θεοτήτων αὐτῶν, ἐπικοσμοῦντες αὐτὰς διὰ τιμαλφῶν λίθων, οὕτω καὶ οἱ Ῥῶσσοι κατασκευάζουσι τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἀκολουθοῦντες τὸ ἀνατολικὸν δόγμα. Τὸ σῶμα εἶνε ἀείποτε ἐζωγραφημένον, οἱ περὶ τὸ πρόσωπον ἀκτινωτοὶ στέφανοι ἐπίχρυσοι ἢ χρυσοῖ, ἡ δὲ διακόσμησις ἐν γένει ἐκ πολυτίμων μαργαριτῶν, ἀδαμάντων καὶ ἄλλων κειμηλίων μεγίστης ἀξίας.

Ἡ βιομηχανία αὕτη παρέχει δαψίλειαν θρησκευτικῶν εἰκόνων καθ' ἅπασαν τὴν ῥωσσικὴν Ἐπικράτειαν, καὶ εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, τὰ προϊόντα δὲ ταῦτα διασπείρονται εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος.

Ἕκαστον δωμάτιον οἰκήματος, εἴτε ἀνάκτορον εἶνε τοῦτο, εἴτε καλύβη πενιχρὰ ἔχει τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἀνηρτημένην ἔν τινι καταφανεῖ γωνίᾳ, ὡς σύμβολον τρόπον τινὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ πανταχοῦ παρόντος καὶ τὰ πάντα ὁρῶντος.

Κατὰ τὸν κριμαϊκὸν πόλεμον οἱ Γάλλοι στρατιῶται συνέλεξαν πολλὰ σήματα τοῦ εἴδους τούτου ἐκ τῶν λαιμῶν τῶν φονευθέντων Ῥώσσων ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν, τὰ ὁποῖα οἱ Ῥῶσσοι φέρουσιν ἐφ' ἑαυτῶν κατὰ θρησκευτικὸν ἔθιμον.

Οἱ Ῥῶσσοι ἁγιογράφοι οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἔξοχον ἐν τῇ τέχνῃ, ὅπερ νὰ καθιστᾷ αὐτοὺς ὑπερτέρους τῶν ἐν τῇ Δύσει τεχνιτῶν ζωγράφων, οἵτινες ἔργον ἔχουσι νὰ κατασκευάζωσι θρησκευτικὰς εἰκόνας ἐζωγραφημένας ἢ ἀναγλύφους.

ΤΑ ΜΑΓΕΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ἐν Πετρουπόλει.

Εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ῥωσσικοῦ κράτους συνεστήθησαν νεωστὶ πολλὰ εὐεργετικὰ καταστήματα, σκοποῦντα τὴν ἀνακούφισιν τῆς ταλαιπώρου ζωῆς τῶν ἀπόρων καὶ τῶν πεινώντων. Οὕτως ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου ἠνοίχθησαν ἀλληλοδιαδόχως ἐν βραχεῖ διαστήματι χρόνου ἐν Πετρουπόλει πολλὰ μαγειρεῖα διὰ τοὺς πτωχοὺς ἔχοντα ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον.

Ἡ εὐγενὴς αὕτη ἰδέα τοῦ νὰ παρέχεται εὐεργεσία εἰς τὴν κατωτέραν τάξιν τῆς κοινωνίας, ἥτις εἰς ὅλας τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Ῥωσσίας εἶνε πολυάριθμος, καὶ νὰ δίδεται αὐτῇ βοήθεια καὶ ἀνακούφισις, ἀνήκει κυρίως εἰς τὸν ἱερέα τῆς γαλλοευαγγελικῆς ἐκκλησίας ἐν Πετρουπόλει, κύριον Crété.

Δὲν εἶχον δ' εἰσέτι παρέλθει δύω ἑβδομάδες ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ πρώτου ἀσύλου, ἐν ᾧ παρείχετο δωρεὰν γεῦμα εἰς τοὺς ἀπόρους, ὅτε ἱδρύθη καὶ ἕτερον οὕτως εἰπεῖν τροφοδοτεῖον εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Μιχαὴλ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς μεγάλης δουκίσσης Αἰκατερίνης Μιχαηλόβνας, ἧς αἱ εὐεργεσίαι πρὸς τὸν λαὸν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἦσαν πρὸ πολλοῦ γνωσταί.

Τὸ πρῶτον μαγειρεῖον τοῦ λαοῦ παρέχει καθ' ἑκάστην γεῦμα εἰς 300 πρόσωπα, καίτοι κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς συστάσεώς του δὲν προσήρχοντο καθ' ἑκάστην πλείονες τῶν 100 ἀνθρώπων.

Καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα δὲ τῆς μεγάλης δουκίσσης παρασκευάζεται καθ' ἑκάστην τροφὴ διὰ 300 πρόσωπα. Αἱ δαπάναι τῆς προμηθείας ἀνέρχονται καθ' ἑκάστην εἰς 10 ῥούβλια περίπου, διὰ δὲ τὸν μέλανα ἄρτον εἰς 5 ῥούβλια. Μέρος τῶν δαπανῶν τούτων ἀνέλαβον πολλαὶ εὐγενεῖς καὶ εὐεργετικαὶ κυρίαι, τὸ δὲ πλεῖστον δαπανᾷ αὐτὴ ἡ μεγάλη δούκισσα. Αἱ κυρίαι αὗται πληρώνουσι κατὰ μῆνα 10-30 ῥούβλια ἢ καὶ πλεῖον. Ἐπειδὴ δὲ αἱ συνεισφοραὶ τῶν κυριῶν τούτων ἀνέρχονται κατὰ μῆνα εἰς τὴν ποσότητα τῶν 200 ῥουβλίων, ἑκάστη αὐτῶν τρέφει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοὺς πτωχούς, καὶ παρίσταται αὐτοπροσώπως εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ συμβοηθεῖ.

Ἡ τροφή, ἥτις παρέχεται εἰς τὰ τροφοδοτεῖα ταῦτα τοῖς πτωχοῖς, ἐπαρκεῖ πληρέστατα εἰς τὰς οὐχὶ μεγάλας ἀξιώσεις τῶν προσερχομένων. Συνίσταται δὲ ἐκ πινακίου ῥοφήματος ζωμοῦ λα-

Digitized by Google

χάνων, ἐθνικοῦ φαγητοῦ τῶν Ῥώσσων, καλουμένου Schtschi, ἡ ἐκ ζωμοῦ μετὰ τεμαχίου κρέατος. Ἐκ τῶν ἀτόμων, ἅτινα γευματίζουσιν εἰς τὰ τροφοδοτεῖα, ζητεῖται ἔνδειξις τῆς πενίας, ἐὰν μὴ ταῦτα ὦσιν ἀνάπηροι ἢ ἄλλως πως καταφανῶς πάσχοντες, παρὰ τῆς ἀστυνομίας, τῶν ἱερέων, ἢ τῶν ἀδελφοτήτων, ἡ ἀπόδειξις τοῦ ἰατροῦ περὶ τῆς ἀσθενείας. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ γεύματος παρέχεται τέϊον καὶ ἄρτος καὶ εἰς τοὺς προσελθόντας ἄνευ ἀποδείξεως, οὕτω δὲ οὐδεὶς ἐξέρχεται ἐκεῖθεν, χωρὶς νὰ ἔχῃ ῥίψῃ ὀλίγον ἄρτον καὶ «ἕνα ζεστὸ» εἰς τὴν κοιλίαν του.

Καὶ ἕτερον δὲ τροφοδοτεῖον ἱδρύθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους ἔχον τὴν προστασίαν τῆς μεγάλης δουκίσσης δι' 800 πρόσωπα. Καὶ ἐν τῇ πόλει δὲ ἱδρύθη ἕτερον μέγα τοιοῦτον κατάστημα, εἰς ὃ ὁ ἀριθμὸς τῶν καθ' ἑκάστην προσερχομένων προσώπων ἀνέρχεται εἰς 600.

Πρὶν ἢ παρέλθῃ δὲ εἷς καὶ μόνος μὴν ἀπὸ τῆς εὐεργετικῆς ἐπιχειρήσεως τῆς μεγάλης δουκίσσης καὶ τοῦ ἱερέως Crété, ἱδρύθησαν καὶ ἕτερα δύο δημόσια μαγειρεῖα, εἶτα δὲ καὶ ἕτερα εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως, οὕτως ὥστε μετὰ βραχὺ διάστημα χρόνου ὑπάρχουσι νῦν 8 τοιαῦτα καταστήματα, ἅτινα παρέχουσιν ἐν ὅλῳ τροφὴν εἰς 2000 ἀνθρώπους περίπου καθ' ἑκάστην.

Κυρία Μ*.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Πρό τινων ἡμερῶν ὁ ἰατρὸς Δ*, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰς ἐπισκέψεις του, ἐπανελθὼν οἴκοι, παρετήρησεν ὅτι εἶχε λησμονήσει τὸ ἀλεξίβροχόν του. Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν ἐξέρχεται εἰς ἀναζήτησίν του καὶ ἐπαναλαμβάνει κατὰ σειρὰν τὰς πρωϊνὰς ἐπισκέψεις.

— Μὲ συγχωρεῖτε, λέγει εἰς τὸν ἀνοίξαντα αὐτῷ εἰς τὴν πρώτην οἰκίαν, μήπως ἐλησμόνησα ἐδῶ τὴν *ὀμβρέλλα* μου;

— Ὄχι, ἰατρέ, δὲν εἶνε ἐδῶ.

— Περίεργον, λέγει ξηρῶς ὁ ἡμέτερος ἀσκληπιάδης.

Εἰς τὸν δεύτερον πελάτην ἡ αὐτὴ ἐρώτησις, ἡ αὐτὴ ἀπάντησις.

— Ἆ, αὐτὸ εἶνε ἔκτακτον, ἐψιθύρισεν.

Εἰς τὴν τρίτην ἐπίσκεψιν ἡ αὐτὴ ἀποτυχία.

— Ὤ, αὐτὸ εἶνε ἀνυπόφορον! λέγει ὁ ἰατρός.

Εἰς τὸν τέταρτον ἀσθενῆ ὁ ὑπηρέτης ἀποκρίνεται ἀμέσως·

— Μάλιστα, ἰατρέ, ἐδῶ τὴν ἀφήσατε· ὁρίστε την.

— Ἆ, τέλος πάντων! δόξα τῷ Θεῷ *ποῦ ὑπάρχουν καὶ τίμιοι ἄνθρωποι*, ἀναφωνεῖ ὁ ἰατρός μας ὡς ἀνακουφισθείς.

*
* *

Ἀμερικανός τις εἰσῆλθε κατεσπευσμένως εἰς τηλεγραφικόν τι γραφεῖον, ἔλαβε τεμάχιον χάρτου καὶ ἔγραψεν ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἑξῆς:

«Κίγκτον, ὁδὸς Γροσβενὸρ, 10, Λονδῖνον. Ἀγγέλλω μετὰ θλίψεως θάνατον θείου.

— Ἔλθετε ταχέως, εἴμεθα κληρονόμοι. Τζών».

Ὁ ὑπάλληλος τοῦ τηλεγραφείου ἀριθμήσας τὰς λέξεις λέγει:

— Εἶνε δύο λέξεις περισσότεραι, Κύριε.

— All right! ἀνεφώνησεν ὁ ἐπιστέλλων τὸ τηλεγράφημα. Ἀφαιρέσατε τό: *μετὰ θλίψεως*.

*
* *

Ἐν Ῥώμῃ ἀνεγινώσκετο τὸ ἑπόμενον ἐπιτύμβιον ἐπὶ τοῦ τάφου ἀνδρογύνου·

«Διαβάτα, στῆθι καὶ ἰδὲ τὸ θαῦμα.

Ἐδῶ κεῖνται ἀνὴρ καὶ γυνή, οἱ ὁποῖοι δὲν μαλόνουν».

*
* *

Πρό τινος ἡ τριετὴς κόρη τοῦ κ. Μ... ἦτο βαρέως ἀσθενής.

Οἱ γονεῖς ἐν ἀγωνίᾳ δὲν ἔκαμνον βῆμα ἀπὸ τὴν κλίνην τῆς μικρᾶς, ἵνα προλαμβάνωσι καὶ τὰς παραμικροτέρας της ἐπιθυμίας.

Κατά τινα στιγμὴν τὸ παιδίον ὑπανεγείρει ὀλίγον τὴν κεφαλήν.

— Μαμά;

— Τί εἶνε, παιδί μου;

— Ὅταν ἀποθάνω, δὲν θὰ βάλῃς μαῦρα ταῖς κούκλαις μου;

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Πρακτικοὶ ἄνδρες, μέλλοντες νὰ ὑπερβῶσι τὸν οὐδὸν τοῦ συζυγικοῦ βίου, ἐσκέφθησαν ὅτι ἡ σύζυγος αὐτῶν καλλίτερον νὰ ἀνήκῃ εἰς τὰς πενήσσας ἢ εἰς τὰς πλουσίας, καὶ καλλίτερον εἰς τὰς ἀσχήμους ἢ εἰς τὰς ὡραίας, διότι πτωχὴ καὶ ἄσχημος γυνὴ πρὸς τὸν σύζυγον αὐτῆς προσφέρεται μετὰ περισσοτέρας εὐγνωμοσύνης καὶ τρυφερότητος, μετὰ περισσοτέρας περιπαθείας καὶ ἀγαθότητος, θεωροῦσα πάντοτε αὐτὸν ὡς εὐεργέτην. Τὴν δὲ γνώμην ταύτην διὰ ποικίλων ἐπιχειρημάτων ἀνέπτυξεν ὁ Michelet, ὅστις ἑξηκοντούτης ἤδη περίπου καὶ ἐπικυρῶν τὸ τῶν ἀρχαίων περὶ τῶν γερόντων ἀξίωμα, ἀφοῦ ἐν τῇ νεότητι πλεῖστα σπουδαῖα διεπόνησεν ἔργα, τελευταῖον ὀγκώδη περὶ θαλάσσης, περὶ πτηνῶν καὶ περὶ ἄλλων τοιούτων ἀντικειμένων συνέγραψε βιβλία, ἐν οἷς τὸ σπουδαιότερον εἶνε τὸ περὶ ἔρωτος. Ἀλλ' οὕτω γενικῶς ἐκφερομένη ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν εἶνε ἀληθής· οὔτε ἡ πενία μαρτυρεῖ πάντοτε ἀγαθοὺς καὶ ἐπιεικεῖς χαρακτῆρας, οὔτε ὁ πλοῦτος δυστρόπους καὶ μοχθηρούς· ὁ δὲ Λαβάτερ, ὅστις τοσοῦτον προσέχει εἰς τὴν φυσιογνωμίαν, φρονεῖ ὅτι σπανιώτατα τὸ κάλλος ὑποκρύπτει ἀσχημίαν ψυχῆς· καὶ ὁ Λαβάτερ δὲν ἀπατᾶται. Βεβαίως τὸ κάλλος καὶ ἡ ἀσχημία ἀνεξαρτήτως θεωρούμενα, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν κανονικότητα τῶν χαρακτήρων ἢ τὸ ἀκανόνιστον αὐτῶν, τὴν λευκότητα ἢ μὴ τοῦ δέρματος, τὴν ὡραιότητα ἢ μὴ τῶν γραμμῶν τοῦ προσώπου, οὐδὲν ἀποδεικνύουσιν. Ἀλλ' εἰς πᾶν

Digitized by Google

πρόσωπον ἰδιάζει ἔκφρασίς τις ἀνεξάρτητος τοῦ κάλλους ἢ τῆς ἀσχημίας. Ἡ ἔκφρασις αὕτη προερχομένη ἐκ τῶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἐντυπώσεων τῆς ψυχῆς, ταραττούσης τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, ἀλλοιοῖ τὴν φυσιογνωμίαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀπορεῖ τις πῶς ἄνθρωποι, οἵτινες ἐν τῇ τρυφερᾷ αὐτῶν ἡλικίᾳ ἦσαν εὔμορφοι, μετεβλήθησαν εἰς δυσειδεῖς καὶ τἀνάπαλιν. Ἀλλὰ καὶ ἂν αἱ διηνεκεῖς ἐκεῖναι συγκινήσεις αἱ ἀγαθαὶ ἢ κακαὶ δὲν μεταβάλλουσι τὰ χαρακτηριστικὰ ἐν γένει τοῦ προσώπου, ὁπωσδήποτε περικαλύπτουσιν αὐτὰ μὲ ἔκφρασιν, ἧς τὴν ἔννοιαν πᾶς ὁπωσοῦν ὀξυδερκὴς ἄνθρωπος δύναται ν' ἀντιληφθῇ. Ἡ συμπαθὴς λοιπὸν καὶ ἐλεήμων καρδία τοῦ ἑξηκονταετοῦς Michelet προφανῶς ἠπατήθη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ κ. Faye πρό τινος ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ Συλλόγῳ τῆς Γαλλίας ἐν Σορβόννῃ διεπραγματεύθη μετὰ πολυμαθείας καὶ ἀγχινοίας τὸ περὶ ἡφαιστείων τῆς σελήνης θέμα. Ἂς εἴπωμεν δ' εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ὅτι ὅσῳ αἱ πρόοδοι τῆς ἀστρονομίας διευκολύνουσι τοὺς ἐπιστήμονας νὰ βλέπωσι μακρότερον καὶ καθαρώτερον, ὁ πτωχὸς δορυφόρος τῆς γῆς ἀδιαλείπτως ἀποβάλλει τινὰ τῶν θαυμασίων, δι' ὧν εἶχε πλουτίσει αὐτὸν ἡ φαντασία τῶν λαῶν. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι ἀπέδιδον αὐτῷ ἐπίδρασιν ἰσχυρὰν ἐπὶ τοῦ καλοῦ ἢ κακοῦ καιροῦ, ἐπὶ τῶν ἀσθενειῶν, ἐπὶ τῶν γάμων, ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν γυναικῶν κ.τ.λ. Ἔπειτα τῇ βοηθείᾳ τοῦ τηλεσκοπίου τοῦ Γαλιλαίου ὁ Φιλάμινθος ἔβλεπεν εἰς τὴν σελήνην κωδωνοστάσια.

Τὰ κωδωνοστάσια ταῦτα ἐγένοντο κατόπιν ὄρη, ἔπειτα ἐθεωρήθησαν τόποι περίκλειστοι ὑπὸ ὀρέων, ἔπειτα χοάναι, ἔπειτα ἡφαίστεια. Ἀλλ' ὁ κ. Faye ἀποκρούει τὴν ὕπαρξιν ἡφαιστείων διότι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σελήνης δὲν ὑπῆρξε ποτὲ θάλασσα, καὶ ὅτι τὸ ἁλμυρὸν ὕδωρ εἶνε πρὸ πάντων ςοιχεῖον οὐσιῶδες καὶ ἀπαραίτητον εἰς πάντα τὰ φαινόμενα τῶν γεωλογικῶν ἐκρήξεων. Κατὰ παρατηρήσεις, πρό τινων ἐτῶν γενομένας, πᾶν ἡφαίστειον προϋποθέτει ἀναγκαίως ὑπόγειον διείσδυσιν θαλασσίου ἢ λιμναίου ὕδατος, ὅπερ συναντῶν κατὰ τὴν ῥοήν του χημικὰς οὐσίας ἀποσυνθέτει αὐτὰς καὶ γεννᾷ κατὰ τὴν ἀποσύνθεσιν θερμότητα καὶ ἀνάφλεξιν τῶν ἀερίων.

Τὸ σχῆμα τῶν ὑποτιθεμένων ἡφαιστείων τῆς σελήνης δικαιολογεῖ τὰς ὑποθέσεις τοῦ κ. Faye, διότι εἶνε παμμεγέθεις κοιλότητες κυκλοτερεῖς ὧν τὰ χείλη ἀκέραια καὶ συνεχῆ ἀποκλείουσι τὴν παραδοχὴν τῆς ἐκρήξεως καὶ τῆς ἐξάρσεως, οἵαν παρέχει ἡ Αἴτνα καὶ ὁ Βεζούβιος.

Ὁ κ. Faye εἶνε ἐχθρὸς τῆς δοξασίας ὅτι ἡ σελήνη οἰκεῖται ὑπὸ ὄντων ὁμοίων ἡμῖν. Βασίζει δὲ τὸν συλλογισμόν του ἐπὶ τῆς ἑνότητος τῶν θεμελιωδῶν νόμων τῆς φύσεως. Ἡ παγκόσμιος φυσιολογία, λέγει, δὲν δύναται νὰ εἶνε διάφορος εἰς τὸν ἡμέτερον πλανήτην καὶ διάφορος ἀλλαχοῦ. Ἐπὶ παραδείγματος δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ ὄντα ζῶντα ἐν πλανήτῃ οὗτινος ἡ διαρκὴς θερμοκρασία δὲν ὑψοῦται ὑπὲρ τὴν τοῦ τηκομένου πάγου· οὔτε ἐν πλανήτῃ, οὗτινος ἡ θερμοκρασία δὲν κατέρχεταί ποτε κάτω τῆς τοῦ ζέοντος ὕδατος, διότι ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τὰ σπέρματα δὲν ἤθελον ἀναπτυχθῆ διαρκῶς πεπηγότα, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἤθελον ἑψηθῆ.

Ὁ συλλογισμὸς οὗτος ἔχει τὴν ἀξίαν του, ἀλλ' εἶνε ὀλίγον ἀπόλυτος, ὡς παρατηρεῖ ὁ Secchi εἰς τοὺς *Ἀστέρας* του. Δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν εἰς μίαν κατωτάτην θερμοκρασίαν, διότι τὰ ὑγρὰ τῶν ζώων ἤθελον στερεοποιηθῆ, δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν εἰς θερμοκρασίαν 100^{0}, διότι ἡ θερμότης ἤθελε πήξει τὸ λεύκωμα τοῦ αἵματός μας, ἀλλ' ἰδιαίτεραι περιστάσεις δύνανται ἐπί τε τῆς γῆς καὶ ἀλλαχοῦ νὰ καταβιβάσωσι τὸ σημεῖον τῆς πήξεως τοῦ ὕδατος, ἢ νὰ ἀναβιβάσωσι τὸ σημεῖον τῆς πήξεως τοῦ λευκώματος. Δὲν λαμβάνομεν δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ ὅτι ὁ μέγας ἀρχιτέκτων δὲν εἶνε ἀπολύτως ἠναγκασμένος νὰ μεταχειρίζεται πανταχοῦ τὴν αὐτὴν ὕλην.

Ἐν Λονδίνῳ πρό τινων ἐτῶν ἐσχηματίσθη ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ λόρδου Dunraven εταιρία κληθεῖσα *Ἑταιρία τῆς Κυριακῆς*, ἥτις καταβάλλει προσπαθείας ὅπως ἐπιτύχῃ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως νὰ μένωσιν ἀνοικτὰ μετὰ μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς τὰ μουσεῖα, αἱ βιβλιοθῆκαι καὶ τὰ ἄλλα ἐθνικὰ ἱδρύματα.

Αἱ προσπάθειαι τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἑταιρίας ἐστέφθησαν ἤδη ἐν μέρει δι' ἐπιτυχίας. Οὕτως ἐπέτυχε τὴν κατὰ κυριακὴν ἐλευθέραν τοῦ κοινοῦ εἴσοδον εἰς τὰ μουσεῖα τῶν προαστείων διαμερισμάτων τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τοῦ Δουβλίνου. Οἱ ἐπισκέπται εἴτε πολυαριθμότατοι, ἀνήκουσι δὲ ἀποκλειστικῶς σχεδὸν εἰς τὰς ἐργατικὰς τάξεις, αἵτινες ἕνεκα τῶν πολλῶν ἀσχολιῶν των κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑβδομάδος δὲν δύνανται ν' ἀπουσιάσωσιν ἐκ τῶν γραφείων ἢ τῶν ἐργοστασίων αὐτῶν.

Ὁ λόρδος Dunraven ὑπέβαλεν ἐσχάτως εἰς τὴν Βουλὴν τῶν λόρδων πρότασιν, δι' ἧς ἐζήτει νὰ ἀνοίγωσιν ἀνεξαιρέτως ὅλα τὰ μουσεῖα καὶ τὰ ἄλλα ἐθνικὰ καθιδρύματα, ἐν οἷς ὁ λαὸς δύναται νὰ τύχῃ τὴν κυριακὴν ψυχαγωγίας καὶ διαπαιδαγωγήσεως. Ἐντόνως καὶ εὐγλώττως κατεπολέμησεν ὁ ῥήτωρ τὰς πολλάκις ἐξενεχθείσας ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς ἀθώας ταύτης παραχωρήσεως ὑπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν καθαροσεβῶν καὶ τῶν παναρχαίων ἠθῶν καὶ ἐθίμων, ἀναφέρων πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν λόγων του τὰ ἐν ἄλλαις χώραις συμβαίνοντα.

Ἐν Γερμανίᾳ, Δανιμαρκίᾳ, Νορβηγίᾳ, Σουηδίᾳ, Ὁλλανδίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ, ἤτοι ἐν ταῖς διαμαρτυρομέναις ἐπικρατείαις, τὰ εἰς τὰς τέχνας καὶ

Digitized by Google

τὰς ἐπισήμας ἀφιερωμένα ἐθνικὰ ἱδρύματα ἀνοίγονται εἰς τὸ κοινὸν τὴν κυριακὴν ἐπὶ πολλὰς ὥρας χωρὶς ἡ πρᾶξις αὕτη νὰ ἐπιφέρῃ βλάβην εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν τῶν ὑπαλλήλων καὶ φυλάκων τῶν μουσείων. Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις αἱ δημόσιαι βιβλιοθῆκαι εἰσὶν ἐπίσης ἠνεωγμέναι τὴν Κυριακήν, ὡς π.χ. ἐν Βοστώνῃ, ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ἐν Φιλαδελφείᾳ, ἐν Κιγκινάτῃ, ἐν Χικάγῳ καὶ Forcester, πρὸς μέγιστον διανοητικὸν καὶ ἠθικὸν ὄφελος τῶν συχναζόντων αὐτὰς κατοίκων.

Μ' ὅλας τὰς διαμαρτυρήσεις τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Καντερβουρίας τοῦ κόμητος τοῦ Saftesbury, τῶν δουκῶν τοῦ Somerset Ἀργύλ, Malborough καὶ ἐνίων ἄλλων λόρδων, 7 μόνον ψῆφοι ὑπελείφθησαν, ὅπως ἡ πρότασις τοῦ προέδρου τῆς Ἑταιρίας τῆς Κυριακῆς θριαμβεύσῃ· ὑπὲρ αὐτῆς ἐψήφισαν 34, κατ' αὐτῆς δὲ 41.

Μεταξὺ τῶν περιέργων, ἅτινα ἔφερεν εἰς φῶς ἡ ἀπογραφὴ τοῦ 1880, ἡ σχετικῶς ταχεῖα αὔξησις τοῦ μαύρου πληθυσμοῦ ἐν ταῖς μεσημβριναῖς τῆς Ἀμερικῆς Πολιτείαις, μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας, δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἧττον ἐνδιαφερόντων.

Τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς μαύρης φυλῆς ἐν ταῖς Πολιτείαις, τῆς Ἀλαβάμας, Arkansas, Βορείου Καρολίνης, Νοτίου Καρολίνης, Delaware, Φλωρίδος, Γεωργίας, Kentucky, Λουισιάνης, Μαρυλάνδης, Μισσισιπῆς, Missouri, Tennessee, Βιργινίας, καὶ Δυτικῆς Βιργινίας συνεποσοῦτο εἰς 2,242,003 κατὰ τὸ ἔτος 1870, ἀνῆλθε δὲ ἐν ἔτει 1880 εἰς 3,643,891, ἐξ οὗ προκύπτει ἡ ὑπέρμετρος αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ ἐν τοῖς δέκα τελευταίοις ἔτεσι κατὰ 1,401, 883, ἤτοι κατὰ 33 καὶ πλέον τοῖς 100. Ἡ κατὰ τὴν ἀμέσως προηγηθεῖσαν δεκαετηρίδα αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ ἔφθασε μόνον τὰς 223,614, τουτέστι 3 $^1)_2$ τοῖς 100 περίπου.

Ἡ ἀντιπαραβολὴ αὕτη, ἥτις ἄλλως συμφωνεῖ πρὸς τὰς πρὸ τοῦ πολέμου παρατηρήσεις, καθιστᾷ καταφανὲς ὅτι ἡ ἐλευθερία εἶνε εὐνοϊκωτέρα εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῆς φυλῆς ταύτης ἢ ἡ δουλεία, συνάμα δὲ ἐνδιαφέρει νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ἡ αὔξησις τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας εἶνε ἡ αὐτή, ὁποία καὶ ἡ τοῦ πληθυσμοῦ. Συνέπεια τῶν ἀνωτέρω εἶνε, ὅτι τὸ ἐλευθέρως ζῆν καὶ ἐργάζεσθαι τόσῳ ὑπὸ οἰκονομικήν, ὅσῳ ὑπὸ ἀνθρωπίνην ἔποψιν, εἰσὶν ἐπίσης οἰκονομικά.

Ἀφ' ἑτέρου, ἕτερον γεγονός, δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀφετηρία εἰς ἐνδιαφερούσας ἐθνολογικὰς καὶ ἀνθρωπολογικὰς μελέτας, εἶνε ὅτι ὁ λευκὸς πληθυσμὸς τῶν ἐν λόγῳ Πολιτειῶν ἀποτελούμενος ἐξ 8,853,377 κατοίκων κατὰ τὸ 1870, ἀνῆλθεν ἐν ἔτει 1880 εἰς 11,259,713, ἤτοι ηὐξήθη κατὰ 25 τοῖς 100.

Πασίδηλον λοιπὸν καθίσταται ὅτι ἡ αὔξησις τοῦ μαύρου πληθυσμοῦ, κατὰ τὰ δέκα τελευταῖα ἔτη, ἦτο μεγαλειτέρα καὶ ταχυτέρα τῆς τοῦ λευκοῦ. Ἡ ἐκ τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων τῶν δημοσιευθέντων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως πηγάζουσα αὕτη παρατήρησις, θέλει χρησιμεύσει εἰς τὸ νὰ ἐπανορθώσῃ πλάνην διαδοθεῖσαν, περὶ ἐλαττώσεως δῆθεν φυλῆς κατωτέρας, ζώσης, οὕτως εἰπεῖν, παραπλεύρως μετὰ φυλῆς ὑπερτέρας.

Τὸ ἀκόλουθον ἐπεισόδιον τοῦ πρὸς τοὺς Βόερς πολέμου τῶν Ἄγγλων ἀναγινώσκω ἔν τινι ἐφημερίδι.

Μετά τινα πορείαν οἱ Ἄγγλοι εἶχον στρατοπεδεύσει ἐγγὺς ῥύακος· πρὸς τὸ ἑσπέρας στρατιῶταί τινες φέρουσι τοὺς ἵππους των διὰ νὰ τοὺς ποτίσωσιν εἰς τὸν ῥύακα. Ἀλλά τινες Βόερς, ἐνεδρεύοντες ἐκεῖ που, ὁρμῶσιν αἴφνης κατὰ τῶν Ἄγγλων, ἁρπάζουσι τοὺς ἵππους ἀπὸ τῶν χειρῶν των, ἀναπηδῶσιν ἐπ' αὐτοὺς καὶ τρέπονται εἰς φυγὴν καλπάζοντες. Νὰ καταδιώξωσι τοὺς ἅρπαγας ἢ νὰ πυροβολήσωσι κατ' αὐτῶν ἦτο ἀδύνατον· διότι οἱ Ἄγγλοι εἶχον ἔλθει ἄοπλοι.

Αἴφνης εἷς σαλπιγκτὴς ἔσχε τὴν εὐτυχῆ ἔμπνευσιν νὰ σαλπίσῃ *μεταβολὴν* μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων του. Εἰς τὸν ἦχον τοῦ σαλπίσματος τούτου οἱ ἵπποι, οἵτινες ἐνόησαν κάλλιστα τὸ πρόσταγμα, ἐν ᾧ ἔτρεχον ἀπὸ ῥυτῆρος, αἴφνης κάμνουσι *μεταβολήν*, καί, παρὰ τὰς προσπαθείας τῶν Βόερς, οἵτινες ἄλλως εἶνε ἐξαίρετοι ἱππεῖς, ἐπαναφέρουσιν αὐτοὺς ἐν καλπασμῷ εἰς τὸ ἀγγλικὸν στρατόπεδον,

Φαντασθῆτε τὴν ἀπελπισίαν τῶν ἀνδρείων Βόερς νὰ γείνωσιν αἰχμάλωτοι ὑπὸ ἵππων!

Ἀμερικανικὸν ἐπιτύμβιον ὑπάρχον ἐν τῷ νεκροταφείῳ τοῦ Long-Island :

Ἐνταῦθα κεῖται
ἡ **Κλάρα Σμίτερσον**
σύζυγος Ἰωάννου Σμίτερσον, λιθοξόου,
ὅστις τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀνήγειρεν εἰς αὐτὴν
ὡς φόρον ὀφειλόμενον
εἰς τὴν προσφιλῆ μνήμην της,
καὶ ὡς δεῖγμα τῆς τέχνης του.
Τιμὴ ἑνὸς ὁμοίου μνημείου
Διακόσια δολλάρια.

!!! Εἰς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὅταν ἡ λυχνία τοῦ πετρελαίου καίῃ μὲν κατ' ἀρχὰς διὰ καλῆς φλογός, εἶτα δὲ μετ' ὀλίγον ἡ φλὸξ αὐτῆς σμικρύνεται, ἐνῷ καὶ ἡ θρυαλλὶς εἶνε ἱκανῶς μεγάλη καὶ ἡ λυχνία πλήρης ἢ ἡμιπλήρης ἐλαίου, ῥίψον ἐντὸς τῆς λυχνίας σου κοχλιάριον οἰνοπνεύματος κοινοῦ καὶ τάραξον μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ πετρελαίου. Παραυτὰ θέλεις ἴδει, ἐὰν τὸ οἰνόπνευμα εἶνε καθαρόν, ὅτι ἡ φλὸξ γίνεται αὖθις ζωηρὰ καὶ παραμένει τοιαύτη μέχρι τέλους. Τὸ οἰνόπνευμα ἀφίνεις διαρκῶς εἰς τὸ δοχεῖον τῆς λυχνίας.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 276 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 **12 Ἀπριλου 1881**

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 209.

Ἐνῷ ὁ Γιάννης, ἀνέτως λικνιζόμενος ἐν τῇ ἁμάξῃ τοῦ κυρίου του, ὑποκρίνεται τὸν βαρωνέτον καὶ προσβλέπει ὑπερηφάνως τοὺς πεζοὺς διαβάτας, ὑπολαμβάνοντας αὐτὸν μεγιστᾶνα καὶ ἀποκαλυπτομένους εἰς χαιρετισμόν του· ἐνῷ ὁ Σὶρ Ἰωάννης μετρεῖ τὰς παρερχομένας ὥρας καὶ ἀπογεύεται οὕτως εἰπεῖν ἐκ τῶν προτέρων τῆς ἐκδικήσεώς του—καρποῦ τοσοῦτον γλυκέος ἐν τῇ φαντασίᾳ καὶ τοσοῦτον πικροῦ ἐν τῇ πραγματικότητι,—ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἀναμένει μετὰ κεκρυμμένης ἀνησυχίας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πρωϊνῆς ἀφαιμάξεως. Ἐπανῆλθεν ἤδη τετράκις ἐν διαστήματι ὀλίγων ὡρῶν, καὶ ἡ μὲν Χούτσινς τῷ λέγει αὐτὸς δὲ ἀκούει μετὰ μεγάλης του εὐχαριστήσεως τὴν αὐτὴν πάντοτε ἀπάντησιν:

— Ἡ Μὶς Δάβεν εἶνε ἥσυχος καὶ φαίνεται ὅτι κοιμᾶται.

Ἐπειδὴ δὲ εἶνε ἀπολύτως ἀπηγορευμένη ἡ εἴσοδος εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς ἀσθενοῦς, ἵνα μὴ ταραχθῇ ἡ τοσοῦτον ποθητὴ καὶ τοσοῦτον ἀναγκαία ἀνάπαυσίς της, ἡ Χούτσινς, ἥτις φυλάττει τὴν κυρίαν της διὰ τῆς μεταξὺ των δύο δωματίων ἀνοικτῆς θύρας, φέρει που καί που τὴν αὐτὴν εἴδησιν εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ἀκροποδητὶ βαδίζουσα. Ἡ οἰκία, χάρις εἰς τὴν μέριμναν τῆς Ῥόζας καὶ τῆς θυγατρός της, εἶνε τοσοῦτον ἥσυχος ὥστε θὰ ὑπελάμβανέ τις αὐτὴν ὅλως ἀκατοίκητον. Οἱ ἀπὸ τῆς Βορδιγέρας κυριακοὶ θαμῶνες τοῦ πανδοχείου ἀπεπέμφθησαν ἀνενδότως. Περὶ τὴν ἑσπέραν ἡ Λουκία καλεῖ τὴν θαλαμηπόλον της καὶ τὴν ἐρωτᾷ ἂν ἦλθεν ὁ ἰατρός. Οὗτος δέ, ὅστις ἀναμένει ἀπὸ μιᾶς ἤδη ὥρας, καθήμενος εἰς τὸν ἐξώστην, προσέρχεται ἀμέσως, καὶ μανθάνει ὅτι ἡ Λουκία αἰσθάνεται ἑαυτὴν πολὺ καλλίτερα καὶ νομίζει μάλιστα ὅτι ἐκοιμήθη. Ὁ Ἀντώνιος ἐξετάζει τὸν σφυγμόν της, τὴν παρακαλεῖ νὰ μὴ ὁμιλήσῃ, προσφέρει αὐτῇ πραϋντικόν τι ποτόν, καὶ τῇ εὔχεται καλὴν νύκτα. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἔγκαιρος ἀφαίμαξις διέλυσε τὴν τὴν ἐπιπλοκὴν ἣν ἐφοβεῖτο. Ἡ μορφή του ἐμφαίνει, ὅτι τὸ πνεῦμά του ἀπηλλάγη βάρους μεγάλου. Ἐπιστρέφει οἴκαδε μὲ πολὺ ἐλαφρότερον τὸ βῆμα ἢ τὴν πρωΐαν, καὶ ᾄδει ὑποτονθορύζων ἐνῷ βαδίζει.

Ἡ Λουκία ἐκοιμήθη, καὶ ἐκοιμήθη βαθέως· ἐξύπνησε δὲ μόλις τὴν δεκάτην πρωϊνὴν ὥραν τῆς ἐπαύριον, καὶ ἀναπαυθεῖσα ἐντελῶς, ᾐσθάνετο ἑαυτὴν ὅλως ἀλλοίαν.

— Ἤρχιζα νὰ ὑποθέτω ὅτι μ' ἐβαρύνθητε, εἶπε φαιδρῶς ὁ Ἀντώνιος, εἰσερχόμενος κατόπιν τῆς μὶς Χούτσινς· ἦλθον δὶς σήμερον τὸ πρωΐ, καὶ ηὗρα πάντοτε κλεισμένας τὰς θύρας.

— Ἐκοιμήθην πολύ, ἀλήθεια, εἶπεν ἡ μὶς Δάβεν συγκεχυμένη.

— Τόσον τὸ καλλίτερον, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός· ἐκερδίσατε ὅτι εἴχατε χάσει. Καὶ πῶς εἶσθε; Ἡ μορφή σας λέγει πολλὰ εὐχάριστα πράγματα.

— Καὶ τί λέγει; ἠρώτησεν ἡ Λουκία· εἴπετε, νὰ ἰδοῦμεν ἂν λέγει ἀλήθειαν.

— Λέγει, ὑπέλαβεν ὁ Ἀντώνιος, πρῶτον μέν, ὅτι δὲν ἔχετε πλέον πυρετόν, δεύτερον δέ, ὅτι ἔχετε ὄρεξιν νὰ προγευματίσετε. Ἐμάντευσα;

— Ὡς Δανιήλ, ἀπήντησεν ἡ Λουκία μειδιῶσα. Τῇ ἀληθείᾳ πολὺ ἐπεθύμουν αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἕνα φλυζάνι τσάϊ καὶ ὀλίγον νωπὸν βούτυρον.

— Χμ! εἶπεν ὁ ἰατρός, ὅσον διὰ τὸ τσάϊ, ἔγινεν οἰκονομία. Ἤμην τόσον βέβαιος ὅτι κάποια ἀγγλὶς κυρία θὰ ἐπεθύμει τὸ τσάϊ της, ὥστε, κυττάξετε, ἐπῆρα ὀλίγον μαζύ μου.

— Τί καλὸς ποῦ εἶσθε! εἶπεν ἡ Λουκία. Σεῖς, ὡς ἰταλός, δὲν θὰ ἐγκρίνετε βέβαια τὸ τσάϊ; ἠρώτησε θέλουσα κάπως νὰ τὸν πειράξῃ.

— Τοὐναντίον, εἶμαι θιασώτης του μάλιστα, καὶ πίνω πάντοτε τὸ πρωΐ. Ὡς πρὸς τὸ βούτυρον ὅμως, ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα. Νομίζω ὅτι καὶ μὲ χρυσάφι ἂν τὸ ζυγίσωμεν, θὰ εἶνε ἀδύνατον νὰ σᾶς εὕρωμεν εἰς αὐτὰ τὰ μέρη.

— Πῶς; ἠρώτησεν ἡ μὶς Δάβεν, δὲν τρώγουν ἐδῶ βούτυρον; ἢ ἐννοεῖτε, ὅτι δὲν ἠξεύρουν νὰ τὸ κατασκευάσουν.

— Ὄχι δά, δὲν εἶνε τόσον ὀπίσω οἱ ἄνθρωποι, ὑπέλαβεν ὁ ἰταλός. Ἀλλὰ θὰ σᾶς ἐξηγήσω τὸ πρᾶγμα μετ' ὀλίγον. Τώρα, ἐπειδὴ εἶσθε χαριτωμένη ἀσθενής, ἡ ὁποία μοῦ κάμνετε τιμὴν μάλιστα θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς ἀνταμείψω, καὶ θὰ σᾶς κάμω βούτυρον ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Πῶς; ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία, σεῖς νὰ κάμετε βούτυρον;

— Τώρα θὰ ἴδητε, ἀπήντησε, γελῶν πρὸς τὴν ἔκπληξίν της.

Καὶ ἐξελθὼν ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν φέρων με-

Digitized by Google

γάλην φιάλην πλήρη γάλακτος κατὰ τὰ τρία τέταρτα.

Καθίσας δὲ πλησίον τῆς κλίνης, ἤρχισε μετὰ μεγάλης σοβαρότητος ταράττων τὴν φιάλην τοσοῦτον βιαίως κ' ἐπιμόνως, ὥστε μετ' ὀλίγον ἔγεινε περιπόρφυρος. Ἡ Λουκία μάτην προσεπάθει νὰ μὴ γελάσῃ.

— Γελᾶτε διὰ τὸ καρδάρι μου, ἀπήντησεν ἡσύχως· εἶνε πολὺ ἀρχαϊκὸν, ἀληθῶς, ἀλλὰ θὰ κάμῃ πολὺ καλὰ τὸ ἔργον του.

Καὶ ἐξηκολούθησε κινῶν τὴν φιάλην.

— Κυττάξετε, ὑπέλαβε, θέτων αὐτὴν πρὸ τῶν δύο μεγάλων ὀφθαλμῶν οἵτινες παρηκολούθουν τὴν ἐργασίαν του μετ' ἐκπλήξεως συνάμα καὶ πονηρίας· βλέπετε αὐτὰ τὰ μικρὰ σφαιρίδια; Εἶνε ἡ πρώτη ἀρχὴ τοῦ βουτύρου σας.

— Ἀλλὰ λησμονεῖτε, διέκοψεν ἡ Λουκία, ὅτι δὲν μ' ἐξηγήσατε, διατὶ εἶσθε ἠναγκασμένος νὰ κάμετε τὸ βούτυρον μόνος σας.

Καὶ ταῦτα λέγουσα διελογίζετο:

— Τί θὰ ἔλεγεν ὁ πατήρ μου, ἐὰν ἔβλεπε τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὸν ἰατρόν.

— Ἐν πρώτοις, ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς, ἡ γῆ ἐδῶ εἶνε πολὺ ξηρὰ, καὶ δὲν παράγει βοσκάς· δι' αὐτὸ οἱ γεωργοί μας μόλις ἔχουν καθεὶς μίαν ἢ δύο ἀγελάδας. Ἔπειτα τὸ γάλα μιᾶς ἀγελάδος ἢ δύο δὲν ἔχει ἀρκετὸν ἀνθόγαλα, ὥστε νὰ κάμνῃ τις βούτυρον καθ' ἡμέραν· ἐννοεῖτε;

— Δὲν ἐννοῶ τίποτε, εἶπε γελῶσα πάντοτε ἡ νεᾶνις· ἀλλὰ δὲν πειράζει, ἐξακολουθεῖτε.

— Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι διὰ νὰ κάμουν βούτυρον, περιμένουν νὰ συνάξουν μιᾶς ἑβδομάδος ἀνθόγαλα, καὶ αὐτὸ, ἐννοεῖται, ξυνίζει ἐν τῷ μεταξὺ, καὶ τὸ βούτυρόν του γίνετ' ἐλεεινόν. Ἔπειτα δὲν ζητεῖται καὶ τὸ βούτυρον εἰς τὰ μέρη μας.

— Δὲν ζητεῖται! ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία· καὶ πῶς κάμνουν λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι, αἱ καλαὶ οἰκογένειαι θέλω νὰ εἰπῶ;

Ὁ ἰατρὸς ἐμειδίασε.

— Δὲν εἴμεθα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, κυρία, ἀπήντησε, καὶ ἀρκούμεθα εἰς τὸ λάδι μας.

— Ὤ! εἶπεν ἡ νεᾶνις· δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ ὑποφέρω.

— Μία καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὰς ἀγγλικάς σας προλήψεις, ὑπέλαβεν ἐκεῖνος.

Ἐπῆλθε δὲ βραχεῖα σιωπὴ, καθ' ἣν ἡ Λουκία ἐθεώρησε τὴν ἀρρενωπὴν καὶ νοήμονα μορφὴν τοῦ ἰατροῦ, ἥτις τοσοῦτον ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὴν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐνασχόλησίν του.

Τέλος, ἀφοῦ προσεκτικῶς ἐξήτασε τὸ περιεχόμενον τῆς φιάλης, ἀνέκραξεν ὁ ἰατρός.

— Τὸ καϋμένο! ἔγεινε! ἰδοὺ τὸ βούτυρόν σας.

Καὶ προσέθηκε θριαμβικῶς:

— Τώρα πρέπει νὰ τὸ πλύνω καὶ νὰ τὸ μαζεύσω κάπως, διὰ νὰ μὴ μοῦ λυώσῃ.

Ὡραία διὰ ζωγράφον σπουδὴ θὰ ἦτο ἡ φυσιογνωμία τῆς μὶς Χούτσινς καθ' ὅλον ἐκεῖνο τὸ χρονικὸν διάστημα. Ἑκάστη τῶν γραμμῶν τῆς μορφῆς της εἶχεν ἀντανατείλει διαδοχικῶς καὶ ἐκφραστικώτατα τὴν ἀπιστίαν, τὴν χλεύην, εἶτα δὲ τὴν ἔκπληξιν καὶ τέλος τὸ θάμβος.

— Ἐπειδὴ δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς κατασκευάζω ἐγὼ καθ' ἡμέραν βούτυρον, εἶπεν ὁ ἰατρὸς ἐπανερχόμενος, νομίζω ὅτι τὸ καλλίτερον μέσον διὰ νὰ ἔχετε καθ' ἑκάστην νωπὸν βούτυρον δι' ὅλους σας, εἶνε νὰ μισθώσετε δύο ἀγελάδας. Ἡ Σπεράντσα θὰ φροντίσῃ περὶ τούτου, ἂν θέλετε, καὶ θ' ἀρμέγῃ μόνη της, καθὼς μὲ εἶπε, τὰς ἀγελάδας, διὰ νὰ ἦνε βεβαία, ὅτι τὸ γάλα θὰ ἦνε καθαρὸν καὶ ἄδολον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος εἶνε περὶ τροφίμων, συγχωρήσατέ μου νὰ σᾶς δώσω μερικὰς ἰδέας, αἱ ὁποῖαι ἠμποροῦν νὰ σᾶς χρησιμεύσουν, ἀφοῦ θὰ ἦσθε ἠναγκασμένοι νὰ μείνετε ἀρκετὸν καιρὸν εἰς αὐτὸ τὸ πτωχὸν κατάλυμα.

— Ἀλλὰ τί θὰ κάμῃ ὁ πατήρ μου, ἠρώτησεν ἀνησύχως ἡ Λουκία, ὁ ὁποῖος δὲν βλέπει τὴν ὥραν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Λονδῖνον;

— Πιστεύσατε, κυρία μου, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος ἐνθαῤῥυντικῶς, ὅτι ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἐπιθυμεῖ τίποτε περισσότερον παρὰ τὴν ἀνάῤῥωσίν σας. Ἀκούσατε λοιπὸν τί ἤθελα νὰ σᾶς εἰπῶ. Δύο ταχυδρομικαὶ ἅμαξαι περνοῦν καθ' ἡμέραν ἀπ' ἐδῶ· ἡ μία πηγαίνει εἰς τὴν Νίκαιαν καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὴν Γένουαν. Δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου ἠμπορεῖτε νὰ φέρετε ἀπ' αὐτὰς τὰς πόλεις ὅ,τι ἔχετε ἀνάγκην· πρέπει μόνον νὰ ἔχετε κάποιον νὰ τ' ἀγοράζῃ καὶ νὰ τὰ παραδίδῃ εἰς τὸν σταθμὸν τῶν ἁμαξῶν· ἂν θέλετε, ἠμπορῶ νὰ ἐπιφορτίσω φίλους μου, τοὺς ὁποίους ἔχω καὶ εἰς τὰς δύο πόλεις.

— Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ, εἶπεν ἡ Λουκία· ἀλλ' ἔχομεν εἰς τὴν Νίκαιαν τὸν ταχυδρόμον μας, ὁ ὁποῖος ἠμπορεῖ ν' ἀναλάβῃ τὴν φροντίδα.

— Θαυμάσια, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος.

Ἡ Χούτσινς εἰσῆλθε τὴν στιγμὴν ἐκείνην φέρουσα τὸ πρόγευμα, καὶ ἡ Λουκία ἐπετέθη ἐνθύμως κατὰ τῆς φρυγανιᾶς καὶ τοῦ βουτύρου, κηρύττουσα ὅτι οὐδέποτε εἶχε γευθῆ ὡραιότερον βούτυρον.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ μὶς Δάβεν, τί ἔγεινεν ἡ Σπεράντσα; Δὲν τὴν εἶδα ἀπὸ χθὲς τὸ πρωΐ.

— Ἡ Σπεράντσα ἐπεπλήχθη, ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς, κ' ἐντρέπεται τώρα νὰ φανῇ.

— Ὤ! τὴν ἐπεπλήξατε; διατί;

— Διότι ἐτρόμαξε μίαν κυρίαν μὲ τὰ φοβισμένα της βλέμματα, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Δὲν τὴν ἐπίστευα τόσον ἀνόητον.

— Πῶς; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ἠμπορῶ, πιστεύω, νὰ σᾶς διηγηθῶ χωρὶς φόβον τὰς ἀνοησίας της. Φαντασθῆτε, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἰατρός· ἅμα ἔμαθεν ἡ βλὰξ ὅτι ἀφηρέσατε ἀπὸ τὴν κλίνην σας τὸν σταυρὸν καὶ τὴν παναγίαν...

Digitized by Google

— Ἐπειράχθη; ἠρώτησεν ἡ Λουκία, διακόπτουσα.

— Διόλου! Ἀλλὰ ἐσυμπέρανεν εὐθὺς εὐθύς, ὅτι δὲν εἶσθε χριστιανή, καὶ τόσην λύπην ᾐσθάνθη, εἶπε, τόσην λύπην, νὰ συλλογίζεται ὅτι δὲν θὰ ἐμβῆτε ποτὲ εἰς τὸν παράδεισον, ὥστε ὅταν πάλιν σᾶς εἶδε, δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

— Τί πτωχὴ κόρη! ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία· δὲν πρέπει νὰ τῆς ἀφήσωμεν τὴν ἰδέαν, ὅτι δὲν εἶμαι χριστιανή. Σᾶς παρακαλῶ ἰατρέ, φερετέμε τήν.

Ὁ Ἀντώνιος ἐξῆλθε κ' ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν σύρων κατόπιν του τὴν Ἰταλίδα, ἀμήχανον καὶ περιπόρφυρον ἐκ τῆς αἰδοῦς.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, εἶπε τρέμουσα πρὸς τὴν Λουκίαν, δὲν ἤθελα νὰ σᾶς πειράξω· μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν τὸ ἤθελα.

— Δὲν εἶμαι πειραγμένη, cara mia, εἶπεν ἐπιχαρίτως ἡ Λουκία ἰταλιστί, μετά τινος ἐπίσης ἀμηχανίας, ἥτις ἐπορφύρωσέ πως τὰς ὠχρὰς της παρειάς.

Αἱ δύο νεάνιδες ἀπετέλουν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὡραιοτάτην εἰκόνα.

— Σᾶς εὐγνωμονῶ μάλιστα, ὅτι ἐνδιαφέρεσθε τόσον διὰ μίαν ξένην. Ἂν δὲν ἤμην χριστιανή, θὰ ἤμην δι' ὅλους ἀξία λύπης. Ἀλλ' εἶμαι χριστιανή, καλή μου Σπεράντσα, καὶ λατρεύω τὸν ἴδιον οὐράνιον πατέρα.

Ἡ Σπεράντσα ἔδραξε τὴν χεῖρα τῆς νεαρᾶς ἀγγλίδος καὶ ἡτοιμάζετο νὰ τὴν ἀσπασθῇ, ἀλλ' ἡ Λουκία, ἑλκύσασα τὴν Ἰταλίδα πρὸς ἑαυτήν, τὴν ἐφίλησεν ἐπὶ τῆς παρειᾶς.

— Λαμπρά! ἐξαίρετα! εἶπεν ὁ ἰατρός, ὅστις δὲν ἐφοβεῖτο ἐκ συγκινήσεως τῆς ἀσθενοῦς του. Μὴ λησμονῆτε ὅτι τὸ βούτυρόν μου εἶνε ἀκόμη εἰς τὸ πινάκιόν σας.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἰσῆλθε μετά τινας στιγμάς, καὶ ἐνῷ οἱ παριστάμενοι διετέλουν ἔτι ὑπὸ τὸ γόητρον τῶν γενομένων. Διότι εἶνε ἀλήθεια πάντοτε παρήγορος, καί τοι ἀλήθεια παλαιά, ὅτι οὐδὲν ἱλαρώτερον τῆς ἀμοιβαίας ἀνταλλαγῆς ὀλίγης ἀγαθότητος. Ὁ δὲ Σὶρ Ἰωάννης εἶχε τὴν ψυχικὴν διάθεσιν πρόσφορον εἰς μετάληψιν τῆς κύκλω του θυμηδίας. Ἀντιστρόφως πρὸς τὴν πρώτην νύκτα, ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχε κοιμηθῆ καλῶς. Δὲν εἶνε λυπηρὸν διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος νὰ συλλογισθῇ τις, ὅτι ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη τῶν πραγμάτων ἐκτίμησις ἡμῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πῶς ἐκοιμήθημεν; Ὁ Σὶρ Ἰωάννης λοιπὸν εἶχε κοιμηθῆ θαυμάσια· τὰ ξυράφιά του εὑρέθησαν εἰς ἀρίστην κοπτικὴν κατάστασιν· εἶχε καλὰ νέα περὶ τῆς θυγατρός του· εἶχε πίει ἐξαίρετον τέϊον, — τὸ τέϊον τοῦ ἰατροῦ — καὶ τὸ πνεῦμά του ἐπομένως ἦτο ελαφρὸν καὶ εὔθυμον.

— Βλέπετε, Σὶρ Ἰωάννη, εἶπε σοβαρῶς ὁ Ἀντώνιος μετὰ τὰς συνήθεις φιλοφροσύνας, ὅτι τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο μέσον τῆς ἀφαιμάξεως δύναται νὰ φέρῃ ἐξαίρετα ἀποτελέσματα. Ἡ κυρία θυγάτηρ σας εἶνε μαρτύριον τῶν λόγων μου.

— Οὐδεὶς χαίρει πλειότερον ἐμοῦ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς θεραπείας σας· καὶ ἡ μὶς Δάβεν κ' ἐγὼ σᾶς ἔχομεν μεγάλας ὑποχρεώσεις, ἀπήντησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, μεθ' ἱκανῆς ἀμηχανίας, συλλογιζόμενος ὅτι δυνατὸν ἦτο νὰ ἐπέλθῃ ὁ ἄγγλος ἰατρός, ἐνῷ ἦτο ἔτι ἐκεῖ ὁ ἰταλός.

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἀκριβῶς διενοεῖτο τὴν πιθανότητα τοιαύτης συγκρούσεως, ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἔλαβε τὸν πῖλόν του, λέγων ὅτι ἐφοβεῖτο, μὴ δὲν ἤθελε κατορθώσει νὰ ἐπανέλθῃ πρὸ τῆς ἑσπέρας.

— Θὰ μ' ἀφήσετε τόρα ποῦ εἶμαι καλλίτερα; ἠρώτησε σκυθρωπάζουσα ἡ Λουκία.

— Ποτέ, ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ ἰατρός· ἀλλ' ἔχω μίαν ἐπίσκεψιν ἐδῶ εἰς τὰ περίχωρα καὶ τὴν ἀναβάλλω πρὸ δύο ἡμερῶν· δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν ἀναβάλω περισσότερον.

— Μίαν στιγμήν, σᾶς παρακαλῶ, ἰατρέ, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἔτι φιλοφρονέστερος, καὶ οἱονεὶ θέλων νὰ φανῇ εὐγενέστερος πρὸς ἄνθρωπον, ὃν ἔμελλε νὰ δυσαρεστήσῃ μετ' ὀλίγον. Ἠμπορεῖτε νὰ μὲ εἰπῆτε τί κάμνει ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος ἀμαξηλάτης;

— Ὁ Πρόσπερος; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς ἔκπληκτος. Εἶνε πολὺ ἀσθενής· ἔχει διαλείποντα πυρετόν.

— Εἶνε κίνδυνος; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ὄχι ἀπολύτως· ἀλλ' ἠμπορεῖ νὰ μείνῃ κατάκοιτος ἑβδομάδας. Λυπηρὸν πρᾶγμα, μὶς Δάβεν, δι' ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι κερδίζουν τὴν ζωήν των μὲ τὰς χεῖράς των, κ' ἔχουν καὶ ἄλλα πρόσωπα εἰς βάρος των.

— Εἶνε νυμφευμένος ὁ Πρόσπερος; ἠρώτησεν ἡ νεᾶνις.

— Ὄχι ἀκόμη, ἀλλ' ἔχει γραῖαν μητέρα καὶ νέαν ἀδελφήν, τῶν ὁποίων εἶνε τὸ μόνον στήριγμα· ὁ ταλαίπωρος Πρόσπερος εἶνε καλλίτερος υἱὸς καὶ ἀδελφός, παρὰ ἀμαξηλάτης. Ἀλλὰ πρέπει νὰ σᾶς ἀφήσω. Προσκυνῶ, καὶ ἀναβλεπόμεθα.

— Πατέρα, εἶπεν ἡ Λουκία, ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ὁ ἰατρός, μοῦ δίδεις τὴν ἄδειαν νὰ στείλω ὀλίγα χρήματα εἰς τὸν πτωχὸν αὐτὸν ἄνθρωπον; Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος λέγει τόσα καλὰ δι' αὐτόν.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης κατέστειλεν ἐπιφώνημα εὐχαριστήσεως, ἀκούων πρότασιν θωπεύουσαν οὐ μόνον τὴν πατρικήν του στοργήν, διὰ τῆς γενναιοδωρίας τῆς θυγατρός του, ἀλλὰ καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ αἰσθήματα. Διότι ὁ βαρωνέτος—εἶνε ἡ ἀλήθεια—ἀκούσας τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τοῦ Προσπέρου, ἐσκέφθη πάραυτα νὰ εὕρῃ μέσον ὅπως τὸν βοηθήσῃ χρηματικῶς, χωρὶς νὰ ἐκθέσῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν του. Ἡ πρότασις τῆς Λουκίας συνεβίβαζεν οὕτω τὰ πάντα, διότι καὶ ὁ Πρόσπερος ἐβοηθεῖτο καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἐφαίνετο. Ἀ-

Digitized by Google

πήντησε λοιπὸν μετὰ προσποιητῆς τινος ἀδιαφορίας :

— Κάμε ὅπως θέλεις, κόρη μου, μολονότι, τῇ ἀληθείᾳ, δὲν τοῦ ὀφείλομεν καὶ πολλὴν εὐγνωμοσύνην ὅ,τι μᾶς ἄφησε ζωντανούς· ἀλλὰ τέλος πάντων αὐτὸ δὲν εἶνε λόγος νὰ ὑποφέρῃ ἡ μητέρα του. Στεῖλε τὰ χρήματα εἰς τὴν πτωχὴν γραῖαν, ἡ ὁποία βεβαίως εἶνε ἀξιολύπητος, ὅτι ἔχει τόσον τρελλὸν υἱόν.

— Νομίζω, πατέρα, ὅτι καλὸν θὰ εἶνε νὰ ὁμιλήσω τοῦ ἰατροῦ, ὁ ὁποῖος θὰ μᾶς εἴπῃ τί εἶνε τὸ καλλίτερον.

— Ὅπως θέλῃς, κόρη μου, ἀπήντησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

Ἵν' ἀλλάξῃ δὲ ὁμιλίαν, παρετήρησε πόσον ὡραία ἦτο ἡ ἡμέρα.

— Ἀλήθεια! εἶπεν ἡ Λουκία· ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε τόσον γλυκεῖα. Δὲν πηγαίνεις ὀλίγον νὰ περιπατήσῃς, πατέρα; Θὰ σοῦ κάμῃ καλόν.

— Τὸ συλλογίζομαι, ἀλλὰ θὰ πλήξῃς μόνη. Θέλεις νὰ σοῦ ἀναγνώσῃ τίποτε ἡ Χούτσινς κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου;

— Ἠρώτησα τὸν ἰατρὸν ἂν πρέπει, καὶ μοῦ εἶπεν, ὅτι δὲν εἶνε ἀκόμη καιρός.

— Ὁ ἰατρός σου Ἀντώνιος, ἀγαπητή μου, εἶπε δυσθύμως ὁ Σὶρ Ἰωάννης, εἶνε φοβερὰ ἀργός.

— Ἠξεύρεις τὴν ἰταλικὴν παροιμίαν: Chi va piano va sano, chi va sano va lontano[1] ἀπήντησεν φαιδρῶς ἡ μις Δάβεν. Δὲν πειράζει· ἐγὼ θὰ σκέπτομαι. Πήγαινε, πατέρα, καὶ καλὸν περίπατον.

Ἡ θάλασσα, ὁ ἥλιος, τὰ βουνά, πάντα κύκλῳ προσεμειδίων καὶ αὔρα μαλακὴ ἐμετρίαζε τοῦ ἡλίου τὸν καύσωνα. Ἀεριζόμενος οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ καθαροῦ ἐκείνου ἀέρος, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἠκολούθει ἡσύχως τὴν ὁδὸν τῆς Βορδιγέρας. Αἴσθημα φυσικῆς τινος εὐεξίας τὸν κατεῖχε, καὶ πᾶσά του ἀγαθὴ διάθεσις εἶχεν ἀφυπνισθῆ. Τόσον ἐλαφρὰ ἦτο ἡ καρδία του, ὥστε ἂν τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν ἠρώτα τις, ποίαν ἀφορμὴν δυσαρεσκείας εἶχε κατὰ τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου, πολὺ θὰ ἐδυσκολεύετο νὰ τὸ εἴπῃ. Δυνάμεθα μάλιστα νὰ διαβεβαιώσωμεν, ὅτι ἐπῆλθε στιγμή τις, καθ' ἣν ὁ βαρωνέτος ἐπεθύμησεν εἰλικρινῶς νὰ μὴν εἶχεν ἀποστείλει τὸν Γιάννην εἰς Νίκαιαν ἢ νὰ τὸν ἔβλεπε κἂν ἐπιστρέφοντα μόνον.

Ἀλλ' ἡ καλὴ αὐτὴ διάθεσις ὀλίγον μόνον διήρκεσεν. Ἐπειδὴ ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο λίαν ὑπερήφανος, ἦτο καὶ λίαν εὐαίσθητος πρὸς οἱανδήποτε, καὶ τὴν ἐλαχίστην ἔτι, δυσάρεστον ἐξωτερικὴν ἐπίδρασιν. Ἡ ἐπίδρασις δὲ αὕτη ἐξεδηλώθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ τὴν φαιδρὰν καὶ ἀνυπόκριτον μορφὴν ῥωμαλέου χωρικοῦ.

Ὁ βαρωνέτος εἶχεν ἤδη ἀπαντήσει πολλοὺς χωρικούς, οἵτινες ἐχαιρέτισαν αὐτὸν παρερχόμενοι, ἐκπληροῦντες ὁπωσδήποτε τὸ καθῆκόν των —κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ Σὶρ Ἰωάννου. Ἡ εἴδησις τοῦ συμβάντος εἰς τὸν ἄγγλον εὐπατρίδην καὶ τὴν θυγατέρα του δυστυχήματος, ἡ ὑπὸ τῆς Ῥόζας καὶ τῆς Σπεράντσας γενομένη περιγραφὴ τῆς ἐξαισίου καλλονῆς καὶ πρᾳότητος τῆς Λουκίας, εἶχον διαδοθῆ καθ' ὅλα τὰ περίχωρα καὶ εἶχον φυσικῶς παραγάγει μεγίστην ὑπὲρ τῶν ξένων συμπάθειαν.

Τὸ αἴσθημα δὲ τοῦτο εἶχον ἐκδηλώσει τὴν πρωΐαν ἐκείνην οἱ ἀγαθοὶ χωρικοὶ ἀποκαλυπτόμενοι, ὡς προείπομεν, πρὸ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου. Ἀλλ' ὁ χονδρὸς γεωργὸς περὶ οὗ ὁ λόγος δὲν ἔκρινε πρέπον ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὴν σιωπηρὰν αὐτὴν ἐκδήλωσιν. Ἐπλησίασε τὸν βαρωνέτον καὶ τῷ ἀπέτεινε φράσεις τινάς, ἃς ἐπέρανε δι' ἀποπείρας χειραψίας—οἰκειότητης, ἣν ἐβδελύσσετο ὁ Σὶρ Ἰωάννης καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκλογάς, πολὺ δὲ περισσότερον, ἐννοεῖται, ἀπέκρουεν ἐπὶ δημοσίας ὁδοῦ ἐν Ἰταλίᾳ.

Ὁ χωρικός, οὗτινος ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἀγαθὴ θέλησις ἐξεφράζοντο διὰ διαλέκτου πάντη ἀκαταλήπτου εἰς τὰ ὦτα τοῦ ἄγγλου, πᾶν ἄλλο ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ ἢ ὅτι προσέβαλε τὸν εὐπατρίδην, ὃν εἶδεν αἴφνης στρέφοντα τὰ νῶτα ἐν μεγίστῃ στενοχωρίᾳ καὶ τρεπόμενον πρὸς τὸ ξενοδοχεῖον ἐν πάντη ἀλλοίᾳ φυσικῇ διαθέσει ἐκείνης, ἣν εἶχε πρὸ μικροῦ, ὅτε ἐξήρχετο εἰς περίπατον.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΠΕΡΙ ΣΕΙΣΜΩΝ

Φαινόμενα καὶ αἴτια αὐτῶν,

ὑπὸ Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ.

Ὁ τελευταῖος σεισμὸς τῆς Χίου, ὁ συγκινήσας τοὺς πάντας ἕνεκα τῶν πολλῶν θυμάτων καὶ τῆς δεινῆς καὶ δυσυπολογίστου καταστροφῆς, θέλει περιγραφῆ βεβαίως, ὅταν περισυναχθῶσιν ἅπασαι αἱ περὶ αὐτοῦ παρατηρήσεις τῶν ἡμετέρων ἀπεσταλμένων καὶ ἄλλων ἀλλοδαπῶν ἐπιστημόνων. Νῦν δέ, ὅτε οἱ κλονισμοὶ τοῦ ἐδάφους ἐκόπασαν καὶ ὁ ἀπαίσιος ἦχος τῶν κρημνιζομένων οἰκιῶν καὶ τῶν οἰμωγῶν τῶν καταθαπτομένων θυμάτων ἔπαυσεν, δὲν νομίζομεν ἄσκοπον νὰ διαλάβωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ μυστηριώδους καὶ μεγαλοπρεποῦς φαινομένου τῶν σεισμῶν ἐν γένει κατὰ δύο διαλέξεις, λαβούσας χώραν ἐν στενοῖς λογίων κύκλοις ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τῶν γεωλόγων καὶ καθηγητῶν **Ferdinand v. Hochstetter** καὶ **Suess**. Οἱ ἀναγνῶσται τῆς «Ἑστίας» θέλουσιν ἀναμνησθῆ καὶ ἐξηγήσει ἐκ τῆς διατριβῆς ταύτης πολλὰ φαινόμενα τοῦ ἐν Χίῳ σεισμοῦ, περιγραφέντα ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, καὶ θέλουσιν ἐννοήσει τὰ πλεῖστα, ὅταν ἀποσταλῇ ἐκεῖθεν λεπτομερὴς ἐπιστημονικὴ ἔκθεσις.

* * *

Ἡ ἡμετέρα γῆ, καίτοι ἀριθμοῦσα ὡς οὐράνιον σῶμα ἡλικίαν ἀναριθμήτων δυσεκατομμυρίων ἐτῶν, εἶνε ὅμως ἱκανῶς νέα ὅπως ἐκδηλοῖ εἰσέτι

1. Ἀνάλογος τῇ ἑλληνικῇ: Ἀγάλι' ἀγάλια γίνεται ἡ ἀγουρίδα μέλι. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

τὰ μεγαλοπρεπῆ φαινόμενα τῶν ἐπ' αὐτῆς στοιχείων, καθ' ὧν ὁ ἄνθρωπος εἶνε πάντη ἀνίκανος καὶ ἀνίσχυρος. Καὶ αἱ μὲν διαταράξεις τῆς ἰσορροπίας τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ αἱ τῶν ὑδάτων τῶν ὠκεανῶν, αἱ προκαλοῦσαι τὰς θυέλλας καὶ τοὺς τυφῶνας, τὰς κινήσεις τῶν κυμάτων καὶ τὰ ῥεύματα τῶν ὠκεανῶν, λίαν ἀκόπως καὶ κατὰ φυσικοὺς νόμους δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσιν. Ἀλλ' αἱ διαταράξεις τῆς ἰσορροπίας τοῦ γηΐνου φλοιοῦ, ἐφ' οὗ οἰκοῦμεν, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν μυστηριωδῶν ἐνδομύχων τῆς γῆς, ἐπειδὴ δὲν ὑπόκεινται ἀμέσως εἰς τὰς ἡμετέρας παρατηρήσεις, θέλουσι δυσχεραίνει τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας καὶ ἐξηγήσεις. Αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ ὑποχθόνιον ἐσωτερικὸν τῆς γῆς, περὶ οὗ ἀπολύτως οὐδὲν θετικὸν γνωρίζομεν, προκαλεῖ φαινόμενα μεγαλοπρεπέστατα μὲν καὶ παντοδύναμα, ἀλλὰ καὶ μυστηριώδη, ὑπερβαίνοντα κατὰ τὴν καταστρεπτικὴν καὶ ἐκμηδενιστικὴν αὐτῶν δύναμιν πάσας τὰς ἐπαναστάσεις τῶν ὠκεανῶν καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας.

Εἶνε γνωστὸν ἐκ τῆς γεωλογίας, ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου διατελεῖ εἰσέτι ἐν ὑψίστῃ θερμοκρασίᾳ, καὶ ὅτι ὁ διάπυρος οὗτος πυρὴν τῆς γῆς, πιθανῶς συνιστάμενος ἐκ σιδήρου κυρίως, κυκλοῦται ὑπὸ φλοιοῦ πετρώδους, λεπτοῦ σχετικῶς πρὸς τὸν ὄγκον τῆς ὅλης γῆς, ἔχοντος πάχος 10 ἢ 20, ἴσως δὲ καὶ πλειόνων γεωγραφικῶν μιλίων. Ἐὰν τὸ ἐσωτερικὸν τοῦτο τῆς γῆς εὑρίσκεται εἰσέτι εἰς πυρόῤῥευστον κατάστασιν, ὡς ἐκ τῆς μεγίστης θερμοκρασίας, ἢ ἐὰν ἕνεκα τῆς προστιθεμένης εἰς τὴν θερμοκρασίαν ταύτην μεγάλης πιέσεως εἰς τὰ βάθη ἀπεπήχθη τὸ διάπυρον τοῦτο ῥευστὸν καὶ διετήρησε μόνον τὴν ἰδιότητα νὰ ἐπανέρχηται εἰς τὴν ῥευστὴν κατάστασιν ἅμα διανοιγομένης διὰ τοῦ φλοιοῦ ῥωγμῆς τινος, ἢ ἐπερχομένης ἄλλης τινὸς διαταράξεως, εἰσὶ δύο ζητήματα, ἐφ' ὧν οἱ γεωλόγοι δὲν ἐσχημάτισαν εἰσέτι τὴν αὐτὴν γνώμην. Κατὰ τοῦτο ὅμως συμφωνοῦσι πάντες οὗτοι μετὰ τῶν ἀστρονόμων, ὅτι τὸ διάπυρον ἐσωτερικὸν τῆς γῆς εἶνε τὸ ὑπόλοιπον σφαίρας ποτὲ ῥευστῆς καὶ ἀεροειδοῦς, ἐν ὅλῳ διαπύρου, ἥτις κατὰ μικρὸν ἀποψυχθεῖσα δι' ἀκτινοβολίας τῆς θερμότητος πρὸς τὸ κατάψυχρον χάος, διατελεῖ καὶ σήμερον ἔτι εἰς τὴν ἐψυγμένην κατάστασιν. Ἕνεκα δὲ τῆς ἀποψύξεως ταύτης ἐπῆλθε ῥίκνωσις τοῦ γηΐνου πυρῆνος καὶ ῥυτίδωσις τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν στερεοῦ φλοιοῦ.

Ἐὰν αἱ ὑποθέσεις αὗται ὦσιν ἀληθεῖς, καὶ περὶ τούτου οὐδεμία ἀμφιβολία ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων, δυνάμεθα εὐχερῶς νὰ ἐξηγήσωμεν πληθὺν φαινομένων συμβαινόντων ἐπὶ τῆς γηΐνης ἐπιφανείας, ἄλλως ἀνεξηγήτων. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος δὲ Χουμβόλδος ὥρισε τὰ ἡφαίστεια φαινόμενα ὡς ἀντίδρασιν τῶν ἐνδομύχων τῆς γῆς πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἐθεώρησεν αὐτὰ ὡς φαινόμενα στηριζόμενα ἐπὶ γενικῆς τινος τῆς γῆς καταστάσεως.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλην σειρὰν φαινομένων δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν διὰ τῶν ἐπιδράσεων, τὰς ὁποίας τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς ἤσκησεν ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ καὶ διηνεκῶς ἀσκεῖ. Αἱ ἐξάρσεις καὶ καταδύσεις τοῦ φλοιοῦ, δι' ὧν αἱ ἤπειροι καὶ οἱ ὠκεανοὶ ἐχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων, δεικνύουσιν ἡμῖν ἐν μεγάλῳ μεγέθει τὴν ῥυτίδωσιν ταύτην τοῦ γηΐνου φλοιοῦ, αἱ δὲ σειραὶ τῶν ὀρέων μετὰ τῶν ἐκτετοπισμένων καὶ ἐπτυγμένων στρωμάτων αὐτῶν αὐτὸ τοῦτο ἐν μεγέθει σμικρῷ. Ἡ ἀκριβὴς σπουδὴ τῆς διατάξεως τῶν στρωμάτων καὶ τῶν γαιοτεκτονικῶν σχέσεων τῶν Ἄλπεων, τῶν Ἀπεννίνων, καὶ ἰδίως τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, προὐκάλεσαν ὅλως διαφόρους τῶν προτέρων γνώμας περὶ τῆς γενέσεως τῶν ὀρέων. Ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη ἀναζητεῖ τὴν αἰτίαν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὀρέων οὐχὶ εἰς τὰς ὑψώσεις ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, τὰς προκαλουμένας διὰ τῆς ἐκρήξεως πλουτωνίων καὶ ἡφαιστείων πετρωμάτων, ἀλλ' εἰς δυνάμεις δρώσας ὁριζοντείως, εἰς τοπικὰς διογκώσεις, προκαλουμένας ἐκ καταπτώσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ, ἐπακολουθουσῶν τὴν σμίκρυνσιν καὶ ἐλάττωσιν τοῦ πυρῆνος, καὶ εἰς τὴν ἕνεκα τούτου παραγομένην ὑπερμεγέθη ῥυτίδωσιν καὶ ἐκτόπισιν τοῦ γηΐνου φλοιοῦ. Ἐκ καταμετρήσεων δ' ἀπεδείχθη ὅτι ἡ συστολὴ τοῦ πυρῆνος τῆς γῆς ἐπερχομένη ἐκ τῆς συμπυκνώσεως αὐτῆς κατὰ 500 βαθμοὺς τοῦ ἑκατονταβάθμου, εἴτε ὁ πυρὴν εἶνε πυρόῤῥευστος εἴτε μή, εἶνε ἱκανὴ ὅπως θέσῃ ἐπ' ἄλληλα ἐφ' ἑνὸς τῶν μεγαλητέρων κύκλων τῆς γῆς τρία ὄρη, ἔχοντα τὸν ὄγκον καὶ τὸ ὕψος τῶν Ἄλπεων, ἢ ὅπως προκαλέσῃ τὴν ὅλην ῥυτίδωσιν τῆς γῆς, ἥτις τανῦν ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχει· τοιαύτη δὲ ἀπόψυξις ἤθελε προκαλέσει τὴν βράχυνσιν τῆς γηΐνης ἀκτῖνος μόνον κατὰ 50,000 μέτρα.

Ὡς ἀρχὴν λοιπὸν καὶ αἰτίαν τῆς γενέσεως τῶν ἠπείρων, τῶν ὄγκων τῶν ὀρέων καὶ τῶν ὀρεινῶν σειρῶν, τῶν ἡφαιστείων, θεωρητέον τὰς καταδύσεις τὰς παραγομένας διὰ τῆς προϊούσης ἀποψύξεως καὶ συστολῆς τῶν ἐνδομύχων τῆς γῆς, ἤτοι τὰς μεγάλας ἐκείνας καὶ παντοκρατείρας δυνάμεις τὰς ἐχούσας τὴν τελευταίαν αὐτῶν ἀρχὴν εἰς τὴν ἕλξιν καὶ τὴν θερμότητα. Τότε δὲ μόνον θέλει ἐπέλθει ἐπὶ τῆς γῆς ἠρεμία, ἰσορροπία καὶ ἰσοπέδωσις, ὅταν παύσηται ὅλως ἡ συστολὴ τοῦ πυρῆνος.

Ὡς πρὸς τοὺς σεισμοὺς δὲ εἰδικῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπολάβωμεν ὡς θαῦμα τὴν ἀδιάκοπον ἔκχυσιν πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ διαπύρου μάγματος τῶν σπλάγχνων τῆς γῆς κατὰ τὰς ἐκρήξεις τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἡφαιστείων, ἀναλογιζόμενοι, ὅτι ἀδιακόπως καὶ κατὰ μικρὸν προβαίνει ἡ τοπικὴ διόγκωσις ἕνεκα πιέσεως ἐκ τῶν πλαγίων καὶ ῥυτίδωσις τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, ὅτι ὁ φλοιὸς ἕνεκα τούτου ἀδιακόπως ῥήγνυται, διολισθαίνει καὶ ἐκτοπίζεται, καὶ ὅτι δι' ἁπασῶν τούτων τῶν

Digitized by Google

διεργασιῶν παράγεται ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ κλονισμός τις, ὃν αἰσθανόμεθα ὡς σεισμόν, καὶ ὅτι ὁ σπασμὸς οὗτος εἶνε τόσῳ γενικὸς καὶ συνεχής, ὥστε δικαίως εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος Χουμβόλδος ὅτι «ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ εἴχομεν καθ' ἑκάστην εἰδήσεις περὶ τῆς καταστάσεως ὅλης τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἴσως ἠθέλαμεν πεισθῇ ὅτι ἡ ἐπιφάνεια αὕτη ὑπόκειται ἀδιαλείπτως εἰς τοιαύτας ἀντιδράσεις ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς». Καὶ ὄντως ἡ στατιστικὴ τῶν σεισμῶν, ὅσῳ ἀτελὴς καὶ ἂν εἶνε εἰσέτι, δεικνύει ἡμῖν ὅτι καθ' ἑκάστην συμβαίνουσιν δύο τοὐλάχιστον σεισμοὶ ἐπὶ τῆς γηΐνης ἐπιφανείας.

Διὰ τῶν ὀλίγων τούτων γενικῶν παρατηρήσεων δὲν ἐξηγοῦνται βεβαίως ἐπαρκῶς οἱ σεισμοὶ τῆς γῆς, καθόσον ἑκάστη περίστασις ἔχει καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἐξήγησιν. Τόσῳ δὲ ποικίλα καὶ διαφόρου φύσεως εἰσὶ τὰ φαινόμενα, ἅτινα προκαλοῦνται μετὰ τῶν διαφόρων σεισμῶν, ὥστε εἶνε δυσχερὲς λίαν νὰ ἱδρυθῇ γενική τις θεωρία ἀσπαστὴ ὑπὸ πάντων. Ὁ σεισμός, ὅπως καὶ ὁ πυρετικὸς τοῦ ἀσθενοῦς παροξυσμός, ἀπαιτεῖ ἐν πρώτοις μὲν ἀκριβῆ διάγνωσιν, εἶτα δὲ τὴν ἀναγωγὴν καὶ εἰς τὰ αἴτια, ἀλλ' ἡ διάγνωσις τοῦ σεισμοῦ εἶνε λίαν δύσκολος, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ φαινόμενον εἶνε λίαν πολύπλοκον, ἡ δὲ ἕδρα τοῦ κακοῦ ἀπρόσβατος εἰς τὴν παρατήρησιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ σεισμοὶ ἐπέρχονται ὅλως ἀπροσδοκήτως, ἄνευ προδρόμων σημείων, καὶ παρέρχονται ἐπίσης ταχέως πρὶν δοθῇ ἐπαρκὴς ὁ πρὸς παρατήρησιν χρόνος.

Πᾶς σεισμὸς εἶνε ἀποτέλεσμα ὤσεως ἢ τιναγμοῦ. Αἰσθανόμεθα δὲ πᾶσαν ὦσιν, ὁθενδήποτε καὶ ἂν πηγάζῃ, ὡς διάσεισιν, ὡς δόνησιν τῆς γῆς. Παρὰ τοῖς σεισμοῖς ἡ ὦσις ἔρχεται ἀπὸ τοῦ βάθους, ἡ δὲ αἰτία αὐτῆς εἶνε ἀπαρατήρητος ἀπ' εὐθείας. Διὰ τῆς ὤσεως διεγείρονται κύματα δονήσεων, ἅτινα ὅταν ἀνέλθωσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας δὲν δεικνύουσι τὸ κέντρον, ἀφ' οὗ ἐξεπορεύθη ἡ ὦσις, διότι τοῦτο κεῖται λίαν βαθέως, ἀλλὰ τὸ μέσον σημεῖον τῆς ἐπιφανείας, τὸ ἐπὶ τοῦ πρώτου κέντρου κείμενον, ἤτοι τὸ καλούμενον *ἐπίκεντρον* σημεῖον. Τὸ ἐπίκεντρον δὲ τοῦτο εἶνε ἡ χώρα, ἐφ' ἧς ἐπέρχεται ἡ μείζων καταστροφή, καὶ ἐπ' αὐτῆς δρᾷ ἡ ὦσις ὡς δύναμις ἀνατρεπτικὴ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τἄνω.

Ἀντικείμενα μονήρη, ἀσύνδετα, ἀνατινάσσονται ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, ὅπως ἐν σειρᾷ σφαιρῶν ἀνατινάσσεται ἡ τελευταία σφαῖρα, ὅταν πλήξωμεν τὴν πρώτην. Οὕτω π. χ. ἐν Ῥιοβάμβῃ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Κιμβοράσσου ἐν Ἐκουατώρ κατὰ τὸ ἔτος 1747 ἐξετινάχθησαν τὰ πτώματα ἀπὸ τῶν τάφων· ἐν Πορτοκαγιάλῃ, πόλει τῆς Ἰαμαϊκῆς, τῇ 7 Ἰουνίου 1692 ἐξεσφενδονήθησαν διὰ τοῦ ἀέρος οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς πρὸς τὸν λιμένα, ἔνθα πεσόντες ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἠδυνήθησαν νὰ σωθῶσι. Τῇ 28 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1793 ἐν Καλαβρίᾳ ἐφαίνοντο χορεύοντα τὰ γρανιτώδη ὄρη, ἄνθρωποί τινες δὲ καὶ οἰκίαι ἐκσφενδονηθεῖσαι μακρὰν ἀπετέθησαν εἰς ἄλλα ὑψηλὰ μέρη. Ὅταν οἱ σεισμοὶ εἶνε ἰσχυροί, τὸ ἔδαφος καταδύεται καὶ ἀναδύεται. Γεννῶνται ῥωγμαὶ καὶ σχισμαί, χάσματα ἀνοίγονται καὶ κλείονται. Εἴς τινας χώρας ἐν Καλαβρίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1783 αἱ οἰκίαι ὅλως κατεπόθησαν ἐντὸς ῥωγμῶν τινων κλεισθεισῶν ἐκ νέου, ἐνῷ ἄλλα χάσματα ἔμειναν ἀνεῳγμένα. Κατὰ τὸν μέγαν γνωστὸν σεισμὸν τῆς Λισσαβῶνος ῥωγμή τις κατέπιε τὴν μαρμαρίνην προκυμαίαν μεθ' ὅλων τῶν ἐπ' αὐτῆς καταφυγόντων ἀνθρώπων. Κατὰ τοὺς σεισμοὺς ἐνίοτε στειρεύουσι πηγαί, ἄλλαι δὲ ἀναφαίνονται. Ἄλλοτε ἐκσφενδονᾶται ἀπὸ τῆς γῆς ὕδωρ, ἄμμος καὶ πηλός, οὕτω δὲ σχηματίζονται ὀπαὶ ἢ χωνοειδεῖς κοιλότητες ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπως συνέβη καὶ τελευταῖον κατὰ τὸν πρὸ ὀλίγων μηνῶν συμβάντα σεισμὸν ἐν Ἀγράμῃ τῆς Αὐστρίας, ἔνθα ἐσχηματίσθησαν τοιαῦτα πλάσματα ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Σάβου παρὰ τῇ Ῥασνίκῃ καὶ Δράγγιᾳ, ἐξ ὧν ἡ περίφοβος φαντασία ἔπλασσεν ἡφαίστεια, ἐξερευγόμενα ἰλὺν καὶ θεῖον, ἐνῷ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἀπέδειξε πηλὸν ἄνευ θείου καὶ ἄνευ οὐδενὸς ἴχνους ἡφαιστείου, ἀλλ' ἁπλῶς μηχανικὴν δρᾶσιν ἐπὶ τῶν ἀμμωδῶν καὶ ἀργιλλωδῶν καταθέσεων τῆς πεδιάδος τοῦ Σάβου.

Ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ὤσεως μεταδίδονται αἱ κυματοειδεῖς διασείσεις πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, γίνονται δὲ αἰσθηταὶ ὡς δονήσεις. Τὸ ἔδαφος ταλαντεύεται κυματοειδῶς καὶ σχηματίζονται οἱ καλούμενοι κύκλοι τῆς διασείσεως. Ὅσῳ απομακρυνόμεθα τοῦ κέντρου οἱ κλονισμοὶ γίνονται ἀσθενέστεροι μέχρις οὗ ὅλως ἀφανισθῶσι. Δι' ἐργαλείων δέ τινων, καλουμένων σεισμομέτρων, δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν τὴν ἰσχὺν καὶ νὰ παρατηρήσωμεν τὴν διεύθυνσιν τῶν ταλαντευτικῶν τούτων κινήσεων. Ἕτερον γνώρισμα τῆς ἰσχύος καὶ τῆς διευθύνσεως τῶν κυμάτων εἶνε ἡ πτῶσις τῶν καπνοδόχων, αἵτινες συνήθως κλίνουσι πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐὰν δὲ κλίνωσι πρὸς τὰ ἔμπρὸς πίπτουσι κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν κυμάνσεων. Τὰ ῥήγματα τοὐναντίον τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν ἀγρῶν εἶνε κάθετα πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην. Καὶ αἱ ταλαντευτικαὶ αὗται κινήσεις ἔχουσιν ἐνίοτε μεγίστην ἰσχύν. Ἐν Καλαβρίᾳ π. χ. κατὰ τὸ ἔτος 1783 ἔκλιναν τὰ δένδρα τόσῳ ἰσχυρῶς πρὸς τὴν γῆν, ὥστε οἱ κλάδοι αὐτῶν ἐθραύοντο ἁπτόμενοι τοῦ ἐδάφους. Ἐν Μισσουρῇ δέ, παρὰ τῷ Μισσισσίπῃ καὶ τῷ ὁμωνύμῳ ποταμῷ, τὰ δάση οὕτω ἐταράχθησαν ἐν ἔτει 1811, ὥστε ὡμοίαζον ὡς ἀγροὶ σιτοφόροι, δι' ὧν διῆλθε θύελλα δεινή.

Αἱ κυμάνσεις τῶν τοιούτων τιναγμῶν μεταδίδονται μετὰ διαφόρου ταχύτητος, ἀναλόγως τῆς φύσεως τῶν πετρωμάτων, ἅτινα διαφέρουσι καθ'

Digitized by Google

ὕλην, καθ' ὑφὴν, κατὰ στερεότητα καὶ ἐλαστικότητα ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς τῶν ὀρέων. Ὁ ἄγγλος φυσικὸς Μάλλετ, εἰς ὃν χρεωστοῦμεν τὰς ἀκριβεστέρας παρατηρήσεις περὶ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ τῆς Καλαβρίας ἐν ἔτει 1857, ἀπέδειξεν ὅτι αἱ κυμάνσεις κατὰ τοὺς σεισμοὺς τούτους εἶχον ταχύτητα 305 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον. Ἡ ταχύτης ὅμως αὕτη κατ' ἐξαίρεσιν κατήρχετο καὶ μέχρις 105 μέτρων, ἢ ηὐξάνετο μέχρι 500 ἢ καὶ 800. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἦχος διατρέχει 348 περίπου μέτρα κατὰ δευτερον λεπτὸν, (τὸ δὲ φῶς 308 ἑκατομμύρια), δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ κύματα ταῦτα τρέχουσι διὰ τοῦ φλοιοῦ μετὰ τῆς αὐτῆς μεθ' ἧς μεταδίδονται καὶ τὰ κύματα τοῦ ἤχου διὰ τοῦ ἀέρος ταχύτητος, καὶ νὰ δεχθῶμεν, χάριν παραδείγματος, ὅτι αἱ δονήσεις ἔφθασαν κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς Ἀγράμης μέχρι Βιέννης εἰς χρονικὸν διάστημα 12-13 λεπτῶν.

Ἡ ἀρχικὴ ἑστία, ἢ τὸ κέντρον τοῦ σεισμοῦ ἐντὸς τῆς γῆς, ὁρίζεται συνήθως ἐκ τῆς ἰσχύος τῶν δονήσεων καὶ ἐκ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν αὗται ἐπέρχονται εἰς διαφόρους χώρας. Οὕτω π. χ. ὡς ἀφετηρία τοῦ τιναγμοῦ ἐν Καλαβρίᾳ ἐν ἔτει 1857, ὡρίσθη σημεῖον κείμενον εἰς 10,667 μέτρα, ἤτοι εἰς 1 1/2 γεωγραφικὸν μίλιον βάθος. Κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς πόλεως Γέρας ἐν μέσῃ Γερμανίᾳ (6 Μαρτίου 1872) τὸ πιθανὸν βάθος τῆς ἀρχῆς τοῦ σεισμοῦ ὑπελογίσθη εἰς 17,956 μέτρα, ἤτοι 2 1/4 γεωγρ. μίλια. Ὁ παρὰ τὸν Ῥῆνον σεισμὸς ἐν ἔτει 1836 εἰς 38,806 μέτρα. Ὁ τοῦ Sillein ἐν τῇ βορειοδυτικῇ Οὐγγαρίᾳ (1858) 26, 266, ὁ δὲ τοῦ Aachen (1873) 11, 130 μέτρα. Τὰ ἐξαγόμενα ταῦτα ἔχουσι μεγίστην διὰ τὴν θεωρίαν τῶν σεισμῶν σημασίαν, καθόσον ἐξ αὐτῶν ἐξάγεται ὅτι ἡ γένεσις ὅλων τῶν σεισμῶν λαμβάνει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εἰς μικρὸν σχετικῶς βάθος ὑπὸ τὴν γηΐνην ἐπιφάνειαν, καὶ μάλιστα δὲν προχωρεῖ οὔτε εἰς τὸ βάθος μεταξὺ διαπύρου ἐσωτερικοῦ καὶ στερεοῦ φλοιοῦ, ἀλλ' ἐντὸς αὐτοῦ τούτου τοῦ στερεοῦ ἐπιπάγου.

Οἱ σεισμοὶ ἐπέρχονται δεινοὶ εἰς τὰ ἀνώτερα μικρὸν μόνον βεβαρυμένα στρώματα τοῦ φλοιοῦ, ἐνίοτε δὲ ὀλίγον μόνον ἢ οὐδόλως γίνονται αἰσθητοὶ ἐν ὀρυχείοις, μεταλλουργείοις, ὑπονόμοις βαθείαις κ.τ.λ, ὅπως ἐβεβαιώθη ἐν πολλαῖς περιστάσεσιν. Οὕτω κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς Ἀγράμης οἱ ἐργάται τῶν βαθέων μέχρι 30 μέτρων φρεάτων τῶν ὀρυχείων ἐν Στειρίᾳ ᾐσθάνθησαν τὰς δονήσεις, καὶ ἀκούσαντες τοὺς ἰσχυροὺς τριγμοὺς τῶν ξυλίνων πηγμάτων, ἐν οἷς εἰργάζοντο, ἠθέλησαν νὰ φύγωσιν ὅπως μὴ καταπλακωθῶσιν, οἱ δὲ γεωρύχοι οἱ ἐργαζόμενοι εἰς βάθος 60—120 μέτρων οὐδενὸς ἀντελήφθησαν· ὥστε φαίνεται ὅτι αἱ δονήσεις μετεδόθησαν μόνον εἰς τὸ ἀνώτερον τριτογενὲς στρῶμα τοῦ ὄρους. Ἐὰν, χάριν παραδείγματος, ἁπλοῦται ἐπὶ συμπαγοῦς γηΐνου στρώματος ἕτερον λεπτὸν στρῶμα ἢ γεῶδες, τὸ δεύτερον τοῦτο θέλει κινηθῇ ὡς ἄμμος εὑρισκομένη ἐπὶ ἠχούσης τινὸς ἐπιφανείας. Ἕνεκα τούτου μέγισται ἦσαν αἱ ἐρημώσεις κατὰ τοὺς σεισμοὺς τῆς Λισσαβῶνος καὶ Καλαβρίας εἰς τὰ λεπτὰ γεώδη στρώματα, ταὐτὸ δὲ παρατηρήθη καὶ ἐν Ἀγράμῃ.

Ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν δονήσεων παρατηροῦμεν ὅτι ὁτὲ μὲν ἐπέρχεται εἷς καὶ μόνος κλονισμὸς, ὁτὲ δὲ πλείονες ἀλλεπάλληλοι ἀποτελοῦσιν ἕνα σεισμὸν, ὁτὲ δὲ πολλοὶ τοιοῦτοι σεισμοὶ ἀπαρτίζουσι μίαν περίοδον. Σπανίως οἱ ἰσχυροὶ κλονισμοὶ εἶνε οἱ πρῶτοι, σχεδὸν δὲ οὐδέποτε καὶ οἱ τελευταῖοι. Ὑπάρχουσι δὲ πλῆθος παραδειγμάτων, καθ' ἃ οὐ μόνον ἡ περίοδος τῶν σεισμῶν ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑκάστοτε δονήσεων ἦτο ἱκανῶς μέγας. Κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς Φίσπης ἐν Ἑλβετίᾳ ἡ πρώτη δόνησις ἐπῆλθε τῇ 25 Ἰουλίου 1855, ἐγένετο δ' αἰσθητὴ καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλβετίαν καὶ μέχρι τῶν Παρισίων. Δι' ὅλου δὲ τοῦ ἔτους ἐπανελαμβάνοντο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κλονισμοὶ ἀσθενέστεροι, καὶ μόλις ἐν ἔτει 1857 ἐπῆλθεν ἐντελὴς ἠρεμία. Ἐν τῇ νήσῳ Χαβαΐ, μιᾷ τῶν σποράδων τοῦ Ὠκεανοῦ, διήρκεσεν ὁ σεισμὸς κατὰ τὸ ἔτος 1868 ἐπὶ πολλοὺς μῆνας, μόνον δὲ αἱ δονήσεις τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἀνῆλθον τὸν ἀριθμὸν τῶν 2,000.

Ἡ διάρκεια ἑκάστης τῶν δονήσεων εἶνε συχνάκις ἀκαριαία, συνήθως ὀλίγων τινῶν δευτερολέπτων. Οὕτως ὅταν κατεστράφη ἡ πόλις καὶ ἡ ἐπαρχία Καρακάς, αἱ δονήσεις ἦσαν τρεῖς, ἀλλ' ἰσχυραὶ, διαρκέσασαι ἑκάστη 3—4 δεύτερα λεπτὰ, ὥστε ἅπασα αὕτη ἡ φρικώδης καταστροφὴ, καθ' ἣν ἐθανατώθησαν πλείονες τῶν 20,000 ἀνθρώπων, ἐπῆλθεν ἐν χρονικῷ διαστήματι μικροτέρῳ ἑνὸς πρώτου λεπτοῦ.

Ἕτερα ἰδιάζοντα φαινόμενα συμπαρακολουθοῦντα τοὺς σεισμοὺς εἰσὶ τὰ ἠχητικὰ φαινόμενα, ὑποχθόνιοι κρότοι, ἀκουόμενοι ὡς ῥόθοι, ψόφοι, μυκηθμοὶ, βόμβοι, βρονταὶ, τὰ ἠλεκτρικὰ φωτεινὰ φαινόμενα τῆς ἀτμοσφαίρας, αἱ ἀναπηδήσεις ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἀτμῶν, ὀσμηρῶν ἀερίων, ἰδιάζουσῶν νεφελῶν, αἱ ἰσχυραὶ πνοαὶ ἀνέμων κ.τ.λ.

Συνηθέστερα τούτων φαινόμενα εἰσὶν οἱ ὑποχθόνιοι κρότοι, οἵτινες δὲν εἶνε ἀνάλογοι πρὸς τὸ μέγεθος τῆς δονήσεως. Οἱ κρότοι οὗτοι ἐνίοτε ἠχοῦσι παραδόξως, ὡς ἂν ἐθραύοντο π.χ. ὑελώδεις ὄγκοι ἐντὸς ὑπογείων κοιλοτήτων, ἄλλοτε δὲ προσομοιάζουσι πρὸς τὸν μεμακρυσμένον κρότον τῶν πυροβόλων ἢ τῶν πυρῶν ὁμαδόν. Οἱ κρότοι οὗτοι γεννῶνται βεβαίως ἐντὸς τῆς γῆς, καὶ ἀκούονται ἰσχυρότεροι καὶ σαφέστεροι ἀπὸ τῶν φρεάτων.

Σπουδαῖον μέρος λαμβάνει κατὰ τοὺς σεισμοὺς καὶ τὸ ὕδωρ τῶν ὠκεανῶν, τῶν θαλασσῶν, τῶν λιμνῶν, καὶ τῶν ποταμῶν, καὶ προκαλεῖ ἐπικλύσεις παραλίων ἢ κινεῖται εἰς χώρας μακρὰς κατὰ μεγάλα κύματα. Οἱ ἐν τοῖς πλοίοις οὐ μόνον αντιλαμβάνονται δι' αὐτοῦ τῶν δονήσεων τῆς στε-

Digitized by Google

ρεῖς ἀπὸ ἑκατοντάδων μιλίων ἀποστάσεως, ἀλλὰ νομίζουσιν ἐνίοτε ὅτι τὰ πλοῖα προσκρούουσιν ἐπὶ βράχων.

Κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς Λισσαβῶνος ἐν ἔτει 1755 ἡ δόνησις μετεβλήθη ἐν τῇ θαλάσσῃ εἰς κύματα ἀπαραλλάκτως, ὅπως προκαλεῖ κυματισμοὺς ἡ πλῆξις ἐπὶ τοῦ χείλους λεκάνης πλήρους ὕδατος. Τὰ κύματα ταῦτα διελθόντα δι' ὅλου τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ἔφθασαν μέχρι τῶν παραλίων τῶν νήσων τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν. Κατὰ τοὺς σεισμοὺς τοῦ Περοῦ, ἐν ἔτει 1868 παρὰ τῇ Ἀμερικῇ, καὶ ἐν ἔτει 1877 παρὰ τῇ Ἰκουΐκῃ ὅλος ὁ ὄγκος τῶν ὑδάτων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ἤτοι τὸ τρίτον τῆς γηΐνης ἐπιφανείας ἐδονήθη, αἱ δὲ ταλαντεύσεις αὐτοῦ, αἵτινες διήρκεσαν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἐνεποίησαν τὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐκεῖ νησιώτας ὡς ἂν αἱ νῆσοι των ἐχόρευον ἀνερχόμεναι καὶ κατερχόμεναι ἐντὸς τῶν ὑδάτων. Ὁ κλύδων ὁ κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς 13 Αὐγούστου ἐκπορευθεὶς ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς, ἐπέπεσε μετὰ 12—13 ὥρας εἰς τὰς ὄχθας τῶν νήσων Σανδουΐχων, καὶ μετὰ 22—24 ὥρας εἰς τὰ παράλια τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Ἰαπωνίας. Ἡ ταχύτης δὲ τῶν κυμάτων τούτων ἦτο 200—400 μίλια καθ' ὥραν. Οὕτω δὲ ἡ εἰσβολὴ τοῦ κλύδωνος ἐπὶ τῶν παραλίων ἦτο καταστρεπτικωτέρα κατὰ τοὺς σεισμοὺς τούτους ἢ αἱ δονήσεις τοῦ ἐδάφους, αἱ δὲ 60,000 ἀνθρώπων, αἵτινες ἀπωλέσθησαν κατὰ τὸν μέγαν σεισμὸν τῆς Λισσαβῶνος, εὗρον τὸν θάνατον μόνον διότι τὰ κύματα ἕνεκα τοῦ σεισμοῦ κατέκλυσαν μέγα μέρος τῆς ξηρᾶς.

* * *

Μέχρι τοῦδε ἐπραγματεύθημεν περὶ τῶν φαινομένων, ἅτινα συνοδεύουσι τοὺς σεισμούς· λείπεται ἤδη νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ περὶ τῶν πιθανῶν αὐτῶν αἰτιῶν. Λέγομεν δὲ πιθανῶν, διότι οὐδὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ τούτου βέβαιον, ἐνόσῳ εἶνε ἀδύνατον νὰ ρίψωμεν τὸ βλέμμα ἡμῶν ἐντὸς τῶν βαθυτάτων σπλάγχνων τῆς γῆς.

Τοὺς σεισμοὺς ἐθεώρουν πρότερον ὡς ἔχοντας σχέσιν πρὸς τὰς ἡμερησίους καὶ ἐτησίους ὥρας καὶ πρὸς τὰς φάσεις τῆς σελήνης. Οὕτως ἐνόμιζον, χάριν παραδείγματος, ὅτι ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου οἱ σεισμοὶ συμβαίνουσι συχνότερον κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα ἢ κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος. Ἐζήτησαν δὲ νὰ καταδείξωσιν ὅτι ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐκ 10,000 περίπου σεισμῶν οἱ πλεῖστοι συνέβησαν κατὰ τὴν νέαν σελήνην καὶ τὴν πανσέληνον, ἐκ τούτου δὲ ἵδρυσαν καὶ τὴν θεωρίαν ὅτι οἱ σεισμοὶ γεννῶνται ἕνεκα εἴδους τινὸς ἀμπώτιδος καὶ πλημμυρίδος τοῦ πυρώδους ἐσωτερικοῦ ρευστοῦ τῆς γῆς· ἀλλ' αἱ θεωρίαι αὗται ἔμειναν ἄνευ σημασίας, ἅτε στηριζόμεναι ἐπὶ ὅλως ἀναποδείκτων ὑποθέσεων. Αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι ἐρευνῶσι τὴν ἀλήθειαν διὰ τῆς μεθόδου ἐκ τῶν ὑστέρων, ἑπομένως δὲν δύνανται νὰ στηριχθῶσιν ἢ μόνον ἐπὶ τῶν γεγονότων.

Ἐὰν ρίψωμεν τὸ βλέμμα ἡμῶν ἐπί τινος γεωγραφικοῦ χάρτου καὶ σημειώσωμεν ἐπ' αὐτοῦ τὰς χώρας, αἵτινες συχνότερον προσβάλλονται ὑπὸ σεισμῶν, θέλομεν ἴδει ὅτι αὗται εἰσὶν τὸ μὲν ἡφαίστειοι, τὸ δὲ ὀρειναί, καὶ δὴ σειραὶ ὀρέων, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ τοιαῦται μὴ ἔχουσαι οὐδὲν ἡφαίστειον· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ διακρίνωμεν τοὺς σεισμοὺς τοὺς ἀπαντῶντας εἰς ἡφαιστειώδεις χώρας τῶν εἰς μὴ ἡφαιστειώδεις ἀπαντώντων.

Οἱ ἡφαιστειώδεις σεισμοὶ εἶνε πολυάριθμοι εἰς χώρας, ἐν αἷς ὑπάρχουσιν ἡφαίστεια ἐν ἐνεργείᾳ, καὶ προηγοῦνται τῶν ἡφαιστείων ἐκρήξεων ἢ συνοδεύουσι ταύτας. Οἱ σεισμοὶ οὗτοι φέρουσι τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐκρηκτικῶν φαινομένων, καὶ γεννῶνται διὰ δονήσεων, τὰς ὁποίας προκαλοῦσιν τὰ ἐν ταῖς ἡφαιστείοις ἑστίαις ἐκ τοῦ ἡφαιστείου μάγματος ἀναπτυσσόμενα ἀέρια, ἰδίως δὲ ὑπερτεθερμασμένοι ὑδατώδεις ἀτμοί. Ὡς κέντρον τῶν τοιούτων σεισμῶν θεωρεῖται ὁ κῶνος τοῦ κρατῆρος τοῦ ἡφαιστείου, ἐξ οὗ οἱ κλονισμοὶ διαδίδονται ἀκτινηδόν. Ἅμα δ' αἱ ὗλαι αἱ φράσσουσαι τὸ στόμιον τοῦ κρατῆρος ἐκσφενδονηθῶσιν καὶ ἄρξηται ἡ ἔκχυσις τοῦ ρύακος (λάβα), παύονται συνήθως καὶ αἱ δονήσεις τοῦ ἐδάφους, τούτου δ' ἕνεκα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Χουμβόλδος ὠνόμασε τὰ ἡφαίστεια ἀσφαλιστηρίους δικλίδας τῆς γῆς. Ὅσῳ ὅμως φρικώδη καὶ ἂν ὦσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἡφαιστείων σεισμῶν, ἰδίως ἐκεῖ ἔνθα συνοδεύονται ὑπὸ μεγάλων ἐκρήξεων ἡφαιστείων (καὶ ἐνταῦθα ὑπομιμνήσκομεν τὴν καταστροφὴν τῆς Πομπηΐας καὶ Ἡρακλείας, τὴν συμβᾶσαν ἐν ἔτει 79 μ. Χ.), δὲν μεταδίδονται ὅμως σχετικῶς εἰς μεγάλην ἔκτασιν.

Ὅλως διαφόρου φύσεως τῶν ἡφαιστείων σεισμῶν εἶνε οἱ καλούμενοι σεισμοὶ ἐκκαταπτώσεως. Οὗτοι θεωροῦνται ὡς ἀποτέλεσμα καταπτώσεων πετρωμάτων ἐντὸς ὑποχθονίων κοιλοτήτων, παραγομένων διὰ διαβρώσεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἐν τῷ βάθει τῆς γῆς κυκλοφορουμένων ὑδάτων. Ἀλλ' οἱ σεισμοὶ οὗτοι μᾶλλον τοπικὸν καὶ περιωρισμένον χαρακτῆρα ἔχουσι, καὶ ἑπομένως δὲν δύνανται νὰ καταριθμηθῶσι μετὰ τῶν μεγάλων καὶ μεγίστην ἔκτασιν καταλαμβανόντων κλονισμῶν.

Ἡ νέα ἐπιστήμη γνωρίζει καὶ τρίτον εἶδος σεισμῶν τοὺς ἐκ παρεκτοπίσεως ἢ τεκτονικοὺς καλουμένους σεισμούς, οἵτινες παράγονται πιθανῶς δι' ἐκτοπίσεων τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ ἢ δι' ἀλλοιώσεων τῶν τεκτονικῶν σχέσεων τῶν ὀρέων, μὴ ἔχοντες οὐδὲν κοινὸν μετὰ τῶν ἡφαιστείων φαινομένων ἐν τῇ στενῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Εἰς τοὺς τοιούτους ὑπάγονται οἱ συχνότεροι, τρομερώτεροι καὶ καταστρεπτικώτεροι τῶν σεισμῶν, εἰς τούτους δὲ ὑπόκεινται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἅπασαι αἱ ὀρειναὶ χῶραι ἰδίως, ἐκ τούτων δὲ πάλιν κυρίως αἱ κλιτύες αἱ ἀπεστραμμέναι πρὸς τὴν θάλασσαν ἢ πρὸς τὰς λεκανοειδεῖς κοιλότη-

Digitized by Google

τας. Χώρα τοιαύτη ἐπὶ τῆς γῆς λίαν εὔσειστος καὶ πολλὰ παθοῦσα εἶνε ἡ δειρὰς τῶν Κορδιλλιέρων τῆς νοτίου Ἀμερικῆς ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ἐστραμμένης πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν, ἔνθα καθ' ἕκαστον σχεδὸν ἔτος ἐπέρχεται καὶ μεγάλη τις καταστροφή. Ἑνδεκάκις κατεστράφη ἡ πόλις Λίμα ἐν Περοῦ ἀπὸ τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος. Εὔσειστοι χῶραι ἐν Ἀσίᾳ εἶσὶν ἡ Συρία, ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἡ Περσία, αἱ πλευραὶ τῶν Ἱμαλαΐων ὀρέων, ἡ κοιλὰς τοῦ Ἰνδοῦ κ.τ.λ., ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ ἡ Ἱσπανικὴ Χερσόνησος, τὰ Ἀπέννινα, καὶ αἱ Ἄλπειοι χῶραι. Χίλιοι ὀκτακόσιοι καὶ ἕξ σεισμοὶ ἐσημειώθησαν συμβάντες ἐπὶ τῶν Ἄλπεων ἀπὸ τῶν ἐτῶν 1850—1857· ἐκ τούτων 81 ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἄλπεις, τὸ δὲ πλεῖστον, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὰς δυτικάς, ἔχει ὡς αἰτίαν τῆς πληθύος αὐτοῦ πιθανῶς τὰς ἐνταῦθα γενομένας ἀκριβεστέρας καὶ ἐπιστημονικωτέρας ἀναγραφὰς τῶν σεισμῶν καὶ παρατηρήσεις. Οὐδεμία χώρα τῶν Ἄλπεων ἔμεινεν ἀπρόσβλητος ὑπὸ τῶν σεισμῶν, οἱ ἰσχυρότεροι ὅμως τούτων καὶ δεινότεροι συμβαίνουσιν εἰς τὰς χώρας τὰς ἐπὶ τῶν νοτίων Ἄλπεων, εἰς τὸ κλεῖον τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος τόξον τῶν Καδορικῶν, Καρνικῶν καὶ Δειναρικῶν Ἄλπεων. Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ σεισμῶν τῶν γενομένων ἐπὶ τῆς ζώνης ταύτης ὡρμήθησαν οἱ διασημότεροι τῶν αὐστριακῶν γεωλόγων εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ σεισμοὶ ἔχουσι στενωτάτην τὴν σχέσιν πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν ὀρέων, τουτέστιν ὅτι εἰσὶν ἐκδηλώσεις τῆς διηνεκοῦς διογκώσεως διὰ τῆς ἐκ τῶν πλαγίων πιέσεως τῶν ὀρέων (Gebirgsstauung), ὅτι προκαλοῦνται διὰ τῆς κινήσεως τοῦ συστελλομένου, πτυσσομένου, διασπωμένου καὶ κατὰ χώρας καὶ τμήματα ἐκτοπιζομένου γηΐνου φλοιοῦ. Ἡ ὑπερμεγέθης ἑκατέρωθεν πίεσις καὶ ἡ τάσις τῶν ἐκτοπιζομένων παμμεγίστων ὄγκων τῶν ὀρέων, ἡ γένεσις χασμάτων ἐν τοῖς γηΐνοις στρώμασι καὶ ἡ ἀνεύρυνσις πρότερον ὑπαρχόντων τοιούτων, ἅτινα πιθανὸν νὰ μὴ ἦσαν χαίνοντα, ἐν γένει δὲ πᾶσα ἀκαριαία μεταβολὴ ἐν ἐντάσει δυνάμεων εἰς δυνάμεις ἐν ἐνεργείᾳ, ἑκάστη αἰφνιδία διαταραχὴ τῆς ἰσορροπίας τῶν διαφόρων στρωμάτων, εἰσὶν αἴτια ἱκανὰ ὅπως προκαλέσωσι σεισμούς. Οἱ γεωλόγοι κατέδειξαν εἶτα ὅτι οἱ σεισμοὶ ἀκολουθοῦσιν ἐπὶ τῆς σφαίρας γραμμάς τινας, τὰς καλουμένας σεισμικὰς γραμμάς, ἐφ' ὧν πλανῶνται τὰ σεισμικὰ σημεῖα ἢ κέντρα.

Ἐὰν δὲ νῦν ἐρωτήσωμεν τέλος τίνες εἰσὶν αἱ χῶραι ἐπὶ τῆς γῆς, αἵτινες μένουσιν ἐλεύθεραι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον σεισμῶν, μανθάνομεν, ὅτι τοιαῦται εἰσὶ μόνον αἱ γεωλογικῶς νέαι χῶραι, αἱ ἔχουσαι ἀδιατάρακτον τὴν στρῶσιν τῶν πετρωμάτων αὐτῶν καὶ μὴ περιέχουσαι ὄρη, ἢ αἱ διελαυνόμεναι ὑπὸ ὀρέων παμπαλαίων καὶ ὀγκωδῶν. «Ἀπόλυτος εἰρήνη βασιλεύει», λέγει ὁ ἀποθανὼν Ὀσκὰρ Φερδινάνδος Πέσχελ, «ἀπὸ τῶν βορείων γερμανικῶν πεδιάδων διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας καὶ Σιβηρίας μέχρι τῆς Βαϊκάλης λίμνης».

ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

Ἀνάγκη ν' ἀναδράμῃ τις μέχρι τοῦ 17 ἀπὸ Χριστοῦ ἔτους (770 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης), ἵν' ἀνεύρῃ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Χίου καταστροφὴν ἐκ σεισμοῦ, ἥτις ἐκ τῶν περισωθεισῶν εἰς ἡμᾶς βραχειῶν εἰδήσεων φαίνεται οὐχ ἧττον τῆς παρούσης φοβερά.

Καὶ ἦν μὲν ἔτι τότε ἡ Χίος ἐλευθέρα, μετὰ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη ὑπαχθεῖσα εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν ὑπὸ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ, εἰπόντος «ἀπομεμαθηκέναι τὴν ἐλευθερίαν τὸ ἑλληνικόν». Ἐβασίλευε δὲ τῆς Ῥώμης ὁ Τιβέριος, ὅστις ἐγίνωσκε μὲν τὴν Χίον, κατελθὼν εἰς αὐτὴν πρὶν ἢ ἀναβῇ τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον, κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς χρόνους «τῶν ἀλλοτρίων ἰσχυρῶς ἀπεχόμενος... πάμπολλα εἴς τε τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἰδιώτας ἀνήλισκε καὶ οὔτε τιμὴν οὔτε ἔπαινον οὐδένα ἐπ' αὐτοῖς προσεδέχετο».

Ὁ σεισμός, συμβὰς τὴν νύκτα, κατὰ Τάκιτον, κατέρριψε δώδεκα ἐπιφανεῖς πόλεις τῆς Ἀσίας, ἃς εὐχερῶς πᾶς τις ἀνευρίσκει ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου χάρτου τῆς Λυδίας καὶ τῆς Αἰολίδος Μυσίας κατέναντι τῆς ἰωνικῆς Χίου· τὰς Σάρδεις, τὴν ὑπὸ τῷ Σιπύλῳ Μαγνησίαν, τὴν Τῆμνον, τὴν Φιλαδέλφειαν, τὰς Αἰγάς, τὴν Ἀπολλωνίδα, τὴν Μοστήνην, τὴν Ἱεροκαισάρειαν, τὴν Μύριναν, τὴν Κύμην· ταύτας μόνας ὀνομάζει ὁ Τάκιτος ἀναφέρων καὶ τὸν Τμῶλον ὡς δεινοπαθήσαντα, ὁ δὲ Σουετώνιος, μόνος μνημονεύων τῆς Χίου, προστίθησι καὶ τὴν Λαοδίκειαν, (περὶ ἧς λέγει καὶ ὁ Στράβων), καὶ τὰ Θυάτειρα.

Φοβερὸς ὑπῆρξεν ὁ σεισμὸς ἐκεῖνος, ὁ κατὰ τὸν Πλίνιον μέγιστος ὅσων ἀπεμνημόνευον οἱ ἄνθρωποι. «Οὐδ' ἐπεβοήθει», λέγει ὁ Τάκιτος, «τὸ σύνηθες ἐν τοιαύτῃ περιστάσει καταφύγιον τῆς εἰς τὸ ὕπαιθρον ἐξορμήσεως τῶν ἀνθρώπων, διότι διϊσταμένων τῶν γαιῶν οὗτοι κατεπίνοντο. Ὑπερμεγέθη ὄρη κατεκάθησαν, ὅσα ὑπῆρχον ὁμαλὰ ἐφάνησαν κατόπιν ἀπότομα, καὶ ἐκ τῆς καταστροφῆς μνημονεύεται ὅτι ἐξέλαμψε πῦρ».

Καὶ εἰς μὲν τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις τὰς ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ κακωθείσας «ἀνὴρ ἐστρατηγηκὼς (ὁ Μάρκος Ἀλήτος) σὺν πέντε ῥαβδούχοις προσετάχθη», ὑπὸ τῆς ῥωμαϊκῆς γερουσίας ἐκλεχθεὶς ὡς ἐπόπτης καὶ ἐπανορθωτής, «καὶ χρήματα πολλὰ μὲν ἐκ τῶν φόρων ἀνείθη, πολλὰ δὲ καὶ παρὰ τοῦ Τιβερίου ἐδόθη», ἰδίως μάλιστα τοῖς Σαρδιανοῖς, ὧν τὸ πάθημα ὑπῆρξε δεινότατον, πλείστην διὰ τοῦτο ἑλκύσαν τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Καίσαρος, ἐπαγγειλαμένου μὲν 100 χιλιάδας σηστερτίων, ἀφέντος δ' ἐπὶ πενταετίαν τὰ ὑπὸ τῶν Σαρδιανῶν πληρωτέα εἴς τε τὸ αὐτοκρατορικὸν καὶ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Οἱ δὲ Λαοδικεῖς,

Digitized by Google

οἱ θυατερικοὶ καὶ οἱ Χῖοι, πολλὰ παθόντες ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ, ἐπεκαλέσαντο τὴν ἐπικουρίαν τοῦ Αὐτοκράτορος, παρακαλέσαντος ὑπὲρ αὐτῶν τὴν Σύγκλητον.

Ταύτας τὰς ἐκ τοῦ δεινοῦ ἐκείνου σεισμοῦ καταστροφὰς καὶ τὰς ἡγεμονικὰς ἐπιδόσεις ἐπιμαρτυρῶν καὶ ὁ Στράβων, παρέχει ἡμῖν ἀκριβεστάτην ἰδέαν πάσης τῆς χώρας ταύτης καὶ τῆς νοτιωτέρας μετὰ τῶν προσκειμένων αὐτῇ ἀσιατικῶν νήσων λέγων· «Σχεδὸν δέ τι εὔσειστός ἐστι καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὸν Μαίανδρον χώρα καὶ ὑπόνομος πυρί τε καὶ ὕδατι μέχρι τῆς μεσογαίας. Διατέτακε γὰρ ἀπὸ τῶν πεδίων ἀρξαμένη πᾶσα ἡ τοιαύτη κατασκευὴ τῶν χώρας εἰς τὰ Χαρώνεια, τό τε ἐν Ἱεραπόλει καὶ τὸ ἐν Ἀχαράκοις τῆς Νυσαΐδος καὶ τὸ περὶ Μαγνησίαν καὶ Μυοῦντα.., Καὶ ἡ *Κατακεκαυμένη* δέ, ἥπερ ὑπὸ Λυδῶν καὶ Μυσῶν κατέχεται, διὰ τοιαῦτά τινα τῆς προσηγορίας τετύχηκε ταύτης».[1]

ΦΟΝΕΥΟΥΣΙΝ ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ

τέκνα Χριστιανῶν διὰ τὸ Πάσχα ;

Γνωστὴ εἶνε βεβαίως εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας ἡ ὑπάρχουσα ἰδέα ὅτι παιδία Χριστιανῶν, ἐκλιπόντα δι' οἱονδήποτε λόγον, νομίζονται ἁρπαγέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔνθα ὑπάρχει κοινότης ἰουδαϊκή. Πιστεύεται δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ δῆθεν οἱ Ἰουδαῖοι ἔχουσι τὸ ἔθος νὰ φονεύωσι κατὰ τὸ Φάσκα ἓν παιδίον Χριστιανῶν, ἵνα μεταχειρισθῶσι τὸ αἷμα αὐτοῦ πρὸς τέλεσιν τῆς ἑορτῆς ταύτης, ἥτις παρ' αὐτοῖς δὲν σημαίνει, ὡς τὸ ἡμέτερον Πάσχα, τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, ἀλλὰ τελεῖται πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐξόδου τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους ἐξ Αἰγύπτου.

Ἡ ἰδέα ὅμως αὕτη εἶνε καθαρὰ πρόληψις, ἐπειδὴ οὐ μόνον ἑορτάζοντες οἱ Ἰουδαῖοι τὸ Πάσχα δὲν ἔχουσι χρείαν αἵματος πρὸς τέλεσιν τῆς πανηγύρεως, ἀλλὰ ἀπ' ἐναντίας αἱ ἱεραὶ αὐτῶν βίβλοι ἀπαγορεύουσι ῥητῶς τὴν χρῆσιν οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ζώων κατὰ τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν τελετάς.

Ἀπεδείχθη δὲ τρανώτατα ἡ ἀνακρίβεια τῆς προλήψεως ταύτης τῷ 1840, ὅτε συνέβη γεγονὸς λίαν ἀξιοπερίεργον, καὶ ὅπερ ἐγένετο ἀφορμὴ ἐρευνῶν καὶ ἀνακρίσεων, αἵτινες ἤγαγον εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ νομιζομένη αὕτη κακουργία τῶν Ἑβραίων εἶνε καθαρὸν γέννημα τῆς φαντασίας.

Τῷ 1840 ἐχάθη αἴφνης ἐν Ῥόδῳ μικρὸς Ἑλληνόπαις, ἠγνοεῖτο δὲ ἡ τύχη αὐτοῦ· ἀλλὰ τὰ περιστατικὰ τὰ προηγηθέντα τῆς ἀπωλείας του ἐγέννησαν τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ παιδίον ἡρπάγη ὑπὸ τῶν Ἑβραίων κατὰ τὸ πιστευόμενον αὐτῶν ἔθος.

Διηγοῦντο δηλαδὴ ὅτι Ἰουδαῖοί τινες ἐζήτουν ν' ἀγοράσωσιν ὠά· κατὰ δὲ τὴν εἴσοδόν τινος τῶν χωρίων τῆς νήσου, οὐ μακρὰν τῆς πόλεως, συνήντησαν γυναῖκα Ἑλληνίδα, ἥτις προσεφέρθη νὰ πωλήσῃ αὐτοῖς ὅσα ἂν θελήσωσιν. Ἀφ' οὗ δὲ συνεφώνησαν περὶ τῆς τιμῆς, παρεκάλεσαν τὴν πωλήτριαν νὰ στείλῃ τὰ ὠὰ εἰς τὸν οἶκόν των διὰ τοῦ υἱοῦ της, ἔχοντος ἡλικίαν ὀκτὼ-ἐννέα ἐτῶν· περιέγραψαν δὲ τὴν οἰκίαν των κειμένην ἐν τῇ ἰσραηλιτικῇ συνοικίᾳ. Ἡ γυνὴ συνήνεσεν καὶ ὁ παῖς ἀπῆλθε μετὰ τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' οὐδέποτε πλέον ἐπέστρεψε. Τὴν ὑστεραίαν ἡ μήτηρ ἀνησυχήσασα περὶ τοῦ παιδὸς ἀνήγγειλε τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀρχήν. Πάντες δὲ οἱ Ἕλληνες τῆς νήσου ἠρεθίσθησαν κατὰ τῶν Ἰουδαίων, καὶ κατηγόρησαν αὐτῶν ὅτι κατὰ τὸ ἔθος των ἔσφαξαν τὸ παιδίον, ἵνα μεταχειρισθῶσι τὸ αἷμά του διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Φάσκα.

Οἱ πρόξενοι τῆς Ἀγγλίας, Αὐστρίας καὶ Σουηδίας, πιστεύσαντες εἰς τὰς προλήψεις τοῦ λαοῦ, ἠνάγκασαν τὸν πασσᾶν νὰ ἐνεργήσῃ αὐστηρῶς κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ποιήσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἔφεσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου νὰ παρουσιασθῶσιν αὐτόθι αὐτοπροσώπως. Ἠκολούθησε δὲ τοὺς κατηγορουμένους ἐπιτροπεία τις τῶν ὁμοθρήσκων αὐτῶν. Ἡ δίκη δὲν ἤργησε πολύ, τῇ δὲ 8 Ἰουλίου ἐξεδόθη ἀπόφασις ἀθωωτική. Ὁ πασσᾶς τῆς Ῥόδου ἐπαύθη, ἡ δ' ἰσραηλιτικὴ ἐπιτροπεία εἰσήγαγεν ἔφεσιν κατὰ τῶν προξένων Ἀγγλίας, Αὐστρίας καὶ Σουηδίας, ζητοῦσα τὴν πληρωμὴν 150,000 γροσίων ὡς ἐξόδων τοῦ πλοῦ καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ Πύλη μὴ ἀρκεσθεῖσα εἰς τὰ γενόμενα, ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ γενικώτερον μέτρον ὑπὲρ τῶν συκοφαντουμένων Ἰσραηλιτῶν. Καὶ δὴ ὑπέβαλε τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν βιβλία εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐπιτροπείας ἀνδρῶν λογίων καὶ ἐμπείρων τῆς παρ' Ἑβραίοις θεολογίας, ἥτις ἀπεφάνθη ὅτι τὰ διαδιδόμενα εἶνε ψευδῆ, καὶ ὅτι ῥητῶς ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἡ κατὰ τὰς τελετὰς αὐτῶν χρῆσις αἵματος οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ζώων.

Τὸ φιρμάνιον τοῦτο, ἐκδοθὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 25 Ὀκτωβρίου τοῦ 1840, εἶνε ἄξιον ἀναγνώσεως ὡς διαλύον τὰ μυθεύματα περὶ τοῦ ἔθους τούτου τῶν Ἑβραίων, διὰ τοῦτο δὲ παρατιθέμεθα αὐτὸ ἐνταῦθα.

«Πρόληψις ἀρχαία ὑφίσταται κατὰ τῶν Ἑ»βραίων. Οἱ δὲ ἀμαθεῖς ἐπίστευον ὅτι οἱ Ἑβραῖοι »εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ διαπράττωσιν ἀνθρωπί»νους θυσίας, ἵνα μεταχειρισθῶσι τὸ αἷμα κατὰ »τὰς τελετὰς τοῦ Φάσκα. Ἕνεκα δὲ τῆς ἰδέας »ταύτης οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Δαμασκοῦ καὶ τῆς Ῥό»δου, ὑπήκοοι τῆς ἡμετέρας αὐτοκρατορίας, κατε»διώχθησαν ὑπ' ἄλλων ἐθνῶν. Αἱ συκοφαντίαι αἱ »ἐπινοηθεῖσαι κατὰ τῶν Ἰουδαίων τούτων καὶ αἱ »ταλαιπωρίαι, εἰς ἃς ἐξετέθησαν, ἔφθασαν μέχρι »τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἡμῶν θρόνου. Ἀλλὰ πρὸ

[1] Ὥρα.

»βραχέος χρόνου Ἰουδαῖοί τινες κατοικοῦντες ἐν »τῇ νήσῳ Ῥόδῳ μετηνέχθησαν εἰς Κωνσταντινού»πολιν, ἔνθα ὑπεβλήθησαν εἰς δίκην καὶ ἐδικά»σθησαν συμφώνως μὲ τὴν νέαν νομοθεσίαν. Ἀ»πεδείχθη δὲ τελείως τὸ ψεῦδος τῶν κατηγοριῶν »τῶν ἐξαγγελθεισῶν κατ' αὐτῶν. Ἐγένετο δὲ »ὑπὲρ αὐτῶν πᾶν ὅ,τι ἡ δικαιοσύνη καὶ εὐθύτης »ὑπηγόρευον. Ἐκτὸς τούτου δὲ τὰ θρησκευτικὰ »βιβλία τῶν Ἑβραίων ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐξέ»τασιν ἀνδρῶν πεπαιδευμένων, λίαν ἐμπείρων »τῆς θεολογικῆς ἐκείνων φιλολογίας. Τὸ πόρισμα »δὲ τῶν ἐρευνῶν τούτων κατέδειξεν ὅτι εἶνε αὐ»στηρῶς ἀπηγορευμένη εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἡ χρῆ»σις οὐ μόνον αἵματος ἀνθρωπίνου, ἀλλὰ καὶ »αὐτοῦ τοῦ τῶν ζῴων. Ἕπεται ἄρα ἐντεῦθεν ὅτι »αἱ κατ' αὐτῶν καταγγελίαι εἶνε καθαραὶ συκο»φαντίαι. Διὰ τούτους τοὺς λόγους καὶ ἕνεκα τῆς »συμπαθείας, ἣν τρέφομεν πρὸς πάντας ἡμῶν τοὺς »ὑπηκόους, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιτρέψωμεν ἵνα τὸ »ἰουδαϊκὸν ἔθνος, οὗ ἡ ἀθῳότης ἐν τῷ καταγ»γελθέντι ἐγκλήματι ἀνεγνωρίσθη, ταλαιπωρῆ»ται τὸ ἑξῆς καὶ τυραννῆται διὰ κατηγορίας, αἵ»τινες οὐδεμίαν ἔχουσι βάσιν ἀληθείας. Διατάσ»σομεν δὲ ἵνα, συνῳδὰ πρὸς τὸ Χατι-σερὶφ τὸ »κηρυχθὲν ἐν Γκιουλχανέ, τὸ ἰουδαϊκὸν ἔθνος κέ»κτηται τὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα καὶ χαίρῃ »ταὐτὰ προνόμια καὶ τὰ παραχωρούμενα εἰς τὰ »ἄλλα ἔθνη τὰ ὑποκείμενα εἰς τὴν ἡμετέραν ἀρ»χὴν κτλ. κτλ. »

Ἀλλὰ πόθεν ἄρα προῆλθεν ἡ περίεργος αὕτη καὶ ψευδὴς πρόληψις κατὰ τῶν Ἑβραίων. Κατά τινα Γερμανὸν συγγραφέα ὁ λόγος αὐτῆς εἶνε ὁ ἑξῆς· Κατά τινα παράδοσιν ταλμουδικήν, ἧς ἡ εὐσεβὴς ἀνάμνησις διετηρήθη μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις, διαρκούσης τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας, βασιλεύς τις τῆς χώρας ταύτης, τυραννούμενος ὑπὸ λέπρας, διέταξε τὴν σφαγὴν πολλῶν παίδων Ἰουδαίων, ἵνα θεραπευθῇ λουόμενος ἐν τῷ αἵματί των· ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἰδέα διαδιδομένη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καθ' ἣν ἐπετυγχάνετο ἡ θεραπεία τῆς νόσου ταύτης διὰ λουτροῦ αἵματος, ἔτι νεαλοῦς καὶ θερμοῦ, τῆς δὲ θεραπείας ταύτης ἐγίνετο συχνὰ χρῆσις ὑπὸ τῶν μεγιστάνων τῆς χώρας τῶν προσβαλλομένων ὑπὸ τῆς λέπρας, οἵτινες ἠγόραζον ἢ ἔκλεπτον παιδία, ἔκοπτον τὸν λαιμόν των καὶ ἐλούοντο ἐν τῷ αἵματί των. Ἀφ' οὗ δ' ἐφέροντο οὕτω πρὸς τὰ τέκνα τῆς παρ' Αἰγυπτίοις κατωτάτης τάξεως, δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι διέπραττον τοῦτο ἔτι μᾶλλον πρὸς τὰ τέκνα τῶν Ἰουδαίων, ἐφ' ὧν τότε ἐβάρυνεν ἡ ὠμοτάτη δουλεία. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Φάσκα τῶν Ἰουδαίων σκοπὸν ἔχει τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἐξόδου αὐτῶν καὶ ἐλευθερώσεως ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, φυσικὸν εἶνε καὶ πρέπον νὰ ἐνθυμῶνται κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην καὶ νὰ ἐνθυμίζωσι καὶ εἰς τὰ τέκνα των, διά τε λόγων καὶ συμβόλων, ὅλας τὰς πληγὰς καὶ τὰς βασάνους τῆς ἀρχαίας δουλείας, ἵνα ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εὐγνωμοσύνη ᾖ ἀκόμη μεγαλητέρα. Διὰ τοῦτο δὲ οἱ ταλμουδισταὶ ἀνέγραψαν ἐν τοῖς παραγγέλμασιν αὐτῶν καὶ τοῦτο, *νὰ ποιῶνται κατὰ τὴν ἑσπέραν τοῦ Φάσκα χρῆσιν οἴνου πολὺ ἐρυθροῦ*, ἵνα ἐνθυμῶνται τὴν σκληρότητα τῶν τυράννων τῆς Αἰγύπτου.

Ἐντεῦθεν δὲ προῆλθεν ἡ παράδοξος πρόληψις ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι πίνουσιν αἷμα κατὰ τὴν ἑσπέραν τοῦ Πάσχα, καὶ ὅτι, μὴ θέλοντες νὰ σφάξωσιν ὁμοθρήσκους, προτιμῶσι τὰ τέκνα τῶν Χριστιανῶν. Ἡ πρόληψις αὕτη, ἐπικρατήσασα καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα, δὲν εἶνε καὶ σήμερον ἐντελῶς ἐξηλειμμένη, ἀλλ' ἐκλείπει ὁσημέραι· πιστεύομεν δὲ ὅτι τἀνωτέρω θὰ πείσωσι περὶ τοῦ ἀνυπάρκτου τῆς συνηθείας ταύτης καὶ τοὺς ἀμφιβάλλοντας ἔτι.

** Λ.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου.

Τὸ πάσχα εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν ἑορτὴ τῶν Χριστιανῶν. Ἐν τῇ θρησκείᾳ ἡμῶν δὲν ὑπάρχει ἐπισημοτέρα καὶ ἱερωτέρα ταύτης ἡμέρα, ἡ δὲ κατὰ πᾶν ἔτος τελετὴ αὐτῆς διαχύνει τὴν ἀγαλλίασιν εἰς τὸν κόσμον ὁλόκληρον. Ὁ ἁπανταχοῦ γῆς ἀναγγέλλων αὐτὴν χαρμόσυνος τῶν κωδώνων ἦχος διεγείρει παλμοὺς χαρᾶς εἰς τὰ στήθη ἡμῶν, τὸ δὲ πλῆθος τῶν ψυχῶν, ἃς ἐξηγόρασε τὸ αἷμα τοῦ παθόντος Θεανθρώπου, ψάλλουσι πέριξ κενοῦ τάφου ἐν εὐφροσύνῃ τὸ *Ἀλληλούϊα*, λέξιν εὐάγγελον τῶν περὶ μέλλοντος ἐλπίδων των.

Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἴσως τόπος, ἐν ᾧ τὰ αἰσθήματα ταῦτα νὰ ἐκδηλοῦνται μὲ τόσην ζωηρότητα, μὲ τόσον γενικὸν ἐνθουσιασμόν, μὲ τόσην συγκινητικὴν ἀφέλειαν, ὅσον ἐν Ῥωσσίᾳ. Ἐν τῇ νεάζούσῃ ἔτι ταύτῃ κοινωνίᾳ, ἐν ᾗ ἡ πίστις διατηρεῖται τόσον θερμὴ ἀκόμη, ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ πανηγυρίζεται ὡς τις ἐθνικὴ ἑορτή. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην νομίζει τις ὅτι αὐτὸς ὁ λαὸς ὁλόκληρος συνανίσταται μετὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἄνθρωποι, ἀποφεύγοντες ἀλλήλους καθ' ὅλον τὸ ἔτος, πλησιάζουσι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ἀνταλλάσσουσιν, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀντὶ τοῦ συνήθους χαιρετισμοῦ, τὰς δύο ἐκείνας φράσεις, τὰς ληφθείσας ἐκ τοῦ Συμβόλου:

— *Χριστὸς ἀνέστη*, λέγει ὁ εἷς.

— *Ἀληθῶς ἀνέστη*, ἀποκρίνεται ὁ ἄλλος.

Εἶνε δὲ ἄξιον ὄντως νὰ ἴδῃ τις μετὰ πόσον ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ ἀπαγγέλλονται οἱ εὐοίωνοι ἐκεῖνοι λόγοι! Ἀλλά, ὡσεὶ μὴ ἤρκουν αὐτοὶ μόνοι εἰς ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα πληροῦσι τὰς καρδίας, ἀνταλλάσσουσιν, ὡς κατὰ τοὺς πρώτους τῆς Ἐκκλησίας χρόνους, τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης. Οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ἀρνηθῇ αὐτὸν εἰς ἄλλον· διότι εἶνε ὁ ἀσπασμὸς ὁ διδόμενος χάριν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος, ὁ πάππος τοῦ νῦν

Digitized by Google

αὐτοκράτορος, ὁ παντοδύναμος ἐκεῖνος μονάρχης, ὅστις συνεκίρνα ἐνίοτε τὸ αὐστηρὸν τῆς δεσποτείας μετ' ἄκρας προσηνείας, ἦτο πιστὸς τηρητὴς τῶν θρησκευτικῶν τούτων παραδόσεων. Ἐθεώρει αὐτὰς ὡς ἓν τῶν στοιχείων τῆς ἠθικῆς δυνάμεως τοῦ λαοῦ του, τὸ δὲ ὑπεροπτικὸν αὐτοῦ χεῖλος οὐδαμῶς ἠρνεῖτο νὰ παράσχῃ δεῖγμα τῆς πίστεώς του ἐπὶ τῆς παρειᾶς τοῦ τυχόντος τῶν ὑπηκόων του.

Ἔθος ἔχων νὰ ἐξεγείρεται πάντοτε ἅμα τῇ πρωΐα, ἐξύπνα ἑωθινώτερον ἔτι κατὰ τὴν κυριακὴν τοῦ Πάσχα. Κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην ἐξήρχετο λίαν ἐνωρὶς ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ θαλάμου ἐν μεγάλῃ στολῇ καὶ μὲ κράνος εἰς τὴν κεφαλὴν, μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβάλλων, ὡς τοῦ πολέμου ὁ φοβερὸς θεός. Τότε δὲ ἔκαμνε τὸν τακτικὸν περίπατόν του ἐν τοῖς ἀνακτόροις, προσφωνῶν τὸ *Χριστὸς ἀνέστη* εἰς ὅσους ἤθελε συναντήσει, καὶ ἀσπαζόμενος αὐτοὺς μετὰ πατρικῆς συμπαθείας.

Οὕτως ἔπραξε καὶ κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦ βίου του ἔτος, ἂν καὶ περίφροντις τότε καὶ μελαγχολικὸς, βλέπων αὐξάνουσαν ὁσημέραι τὴν σκιὰν περὶ αὐτὸν, ἀλλὰ διατηρῶν ὅμως μέχρι τέλους τὸ μεγαλεῖον τῆς ἰσχύος, καὶ θέλων νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀξιοπρεπῶς τὸ ἔργον του μέχρι τέρματος.

Ἐξερχόμενος παρατηρεῖ εἰς τὸ ἄκρον προδόμου τινὸς τῶν αὐτοκρατορικῶν δωμάτων ἕνα τῶν σωματοφυλάκων του φρουροῦντα. Βαίνει κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτὸν, καὶ μετριάζων τὴν ζωηρὰν τοῦ βλέμματος λάμψιν καὶ τῆς φωνῆς τὴν αὐστηρότητα, ἥτις ἐνέπνεε τὸν τρόμον εἰς ἑκατομμύρια ἀνθρώπων :

— Χριστὸς ἀνέστη, εἶπεν ἀσπαζόμενος αὐτόν.

Ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν εἰθισμένην ἐκείνην ἀπάντησιν, τὸ *Ἀληθῶς ἀνέστη*, ἀντὶ νὰ ἴδῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ στρατιώτου ἣν προσεδόκα ἔκφρασιν χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης διὰ τὸ δεῖγμα ἐκεῖνο τῆς συμπαθείας του :

— Ὄχι, δὲν ἀνέστη, Μεγαλειότατε! ἀποκρίνεται οὗτος μετὰ τόνου παραδόξως εὐσταθοῦς, παρουσιάζων ὅπλα.

Ὁ μονάρχης, κύριος ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὑπέρτατος κυρίαρχος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν, αὐτοκράτωρ καὶ πατριάρχης ἐν ταὐτῷ, ᾐσθάνθη προσβαλλομένην τήν τε πολιτικὴν καὶ τὴν θρησκευτικὴν ἐξουσίαν. Τοιαύτην ἀπείθειαν δὲν ἦτο συνηθισμένος νὰ ἀπαντᾷ.

Ἐν τῷ ἅμα συνωφρυώθη· οἱ ῥώθωνές του ἤρξαντο πάλλόμενοι σπασμωδικῶς, τὰ χείλη του συνεσπάσθησαν, ἔκπληξις δὲ, ὀργὴ καὶ ἀγανάκτησις ἐξεδηλώθησαν ἐπὶ τοῦ ὡς μάρμαρον λευκοῦ προσώπου του. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι θύελλα ἐνδόμυχος συνετάρασσε τὴν βιαιοτάτην ἐκείνην φύσιν.

Ὁ στρατιώτης ἔμενεν ἀκίνητος, ἀπαθής. Ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ ζωή του ἀνῆκεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὅστις ἠδύνατο νὰ τὴν λάβῃ : περιέμενεν.

— Τίς εἶνε ὁ ἄνθρωπος αὐτός; ἠρώτησε ψυχρῶς ὁ μονάρχης πραϋνθεὶς αἴφνης, καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν αὐλάρχην, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤρχετο νὰ ζητήσῃ τὰς διαταγάς του.

— Μεγαλειότατε, εἶνε Ἰουδαῖος! ἀπεκρίθη οὗτος.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἔμεινεν ἐπὶ στιγμὴν σιωπῶν, εἶτα δὲ μετὰ τῆς σοβαρότητος, ἥτις ἦτο οἰκεία αὐτῷ :

— Δὲν εἰμπορῶ, εἶπε χαμηλοφώνως, νὰ ἀπαιτήσω παρὰ τῶν υἱῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐσταύρωσαν τὸν Χριστὸν, νὰ ἑορτάζωσι τὴν ἀνάστασίν του... Θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς ἐὰν τοὺς ἠνάγκαζα νὰ καταδικάσωσι τοὺς πατέρας των! Ἀλλὰ, φρόντισε πρίγκηψ, ὅπως εἰς τὸ μέλλον μὴ τίθενται φρουροὶ Ἰουδαῖοι εἰς τὴν θύραν μου κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα.

Καὶ παρῆλθε.

Φεῦ! Ἐν τῇ γῇ ταύτῃ δὲν ὑπῆρχε πλέον μέλλον διὰ τὸν Νικόλαον Ἀλεξάνδροβιτς.

Τὸ ἑπόμενον ἔτος ὁ μέγας τῆς Κριμαίας ἡττημένος εἰς οὐδένα πλέον ἐπανέλαβε τὴν εἰθισμένην φράσιν : *Χριστὸς ἀνέστη*. Καὶ οὐδεὶς ἀπεκρίθη αὐτῷ τὸ *Ἀληθῶς ἀνέστη*, τείνων τὴν παρειὰν εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν ἀσπασμόν.

Ἐκοιμᾶτο τὸν αἰώνιον ὕπνον μετὰ θάνατον μυστηριώδη. Οὐδεὶς φρουρὸς, οὔτε Ἰουδαῖος οὔτε Χριστιανὸς, ἐφύλασσεν εἰς τὴν θύραν τοῦ θαλάμου του.

Εἰς τὸν οὐδὸν τοῦ τάφου του ἐφρούρει σιωπηλὸς καὶ αἰώνιος ὁ Θάνατος. *Κ.

ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

Ἦλθ' ἦλθε χελιδὼν
καλὰς ὥρας ἄγουσα
καλοὺς ἐνιαυτοὺς,
ἐπὶ γαστέρα λευκὰ
ἐπὶ νῶτα μέλαινα.

. . . . . .

Καθ' ἣν ὥραν αἱ πεδιάδες ἀρχίζουσι νὰ θάλλωσι καὶ τὰ δένδρα νὰ ἐνδύωνται τὴν πρασίνην αὐτῶν στολὴν, οἱ κῆποι νὰ ἀνθοῦσι καὶ νὰ εὐωδιάζουσιν, ἔρχεται ἡ χελιδὼν προαναγγέλλουσα τοῦ ἔαρος τὴν ἔλευσιν. Τὸ γλυκύ της κελάδημα, αἱ τρυφεραὶ ὑπὲρ τῶν νεοσσῶν της μέριμναι, ὅταν καταστῇ μήτηρ, οἱ συχνοί της πτερυγισμοὶ ζωογονοῦσι τὰ πέριξ τῶν οἰκημάτων μας.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἡ χελιδὼν εἶνε διπλασίως προσφιλὴς, διότι μετ' αὐτῆς συνδέονται αἱ ἱερώτεραι ἐθνικαί μας ἀναμνήσεις· τὸ κελάδημά της ἦτο τὸ σύνθημα τῆς ἀρχῆς τῶν ἐχθροπραξιῶν τῶν ἀνδρείων ἁρματωλῶν, τὰ δὲ δημοτικά μας ᾄσματα μὲ τὴν ὡραίαν των ἐκείνην ποίησιν περιγράφουν ὅτι ὁ πληγωμένος καὶ ψυχορραγῶν ἀγωνιστὴς παραγγέλλει ὡς τελευταίαν παραγγελίαν εἰς τοὺς συντρόφους του ν' ἀφήσωσι

Digitized by Google

μίαν θυρίδα ἀνοικτὴν εἰς τὸν τάφον του, τὸν ὁποῖον θὰ τῷ ἐγείρωσι μετ' ὀλίγον, ὅπως δύναται νὰ εἰσέρχεται δι' αὐτῆς ἡ χελιδὼν, καὶ τῷ ἀναγγέλλῃ μὲ τὸ κελάδημά της ὅτι ἦλθεν ἡ ἄνοιξις καὶ μὲ τὴν ἄνοιξιν ὅτι *ἤρχισε πάλιν τὸ τουφέκι νὰ βροντᾷ.*

Ἡ χελιδὼν εἶνε ἡ ὑπερτάτη ἔκφρασις τοῦ αἰθερίου βίου. Ἡ γῆ δὲν ἐπλάσθη δι' αὐτήν· διὰ τῶν ποδῶν αὐτῆς τῶν ἀτελῶν θὰ ἐξηναγκάζετο νὰ ἕρπῃ ὡς ὄφις εἰμὴ ἦτο χελιδὼν, ἡ κυρίαρχος δηλονότι τοῦ διαστήματος, ὅπερ διαυλακοῖ διὰ πτήσεως ἀκαταπονήτου. Αἱ μεταναστεύσεις της, ἡ πίστις αὐτῆς πρὸς τὰ μέρη, τὰ ὁποῖα ὁ πρῶτος αὐτῆς ἔρως κατέστησε πατρίδα της, προσεπηύξησαν τὸ γόητρον, ὅπερ ἀνέκαθεν περιεβλήθη. Ὁ ἐξόριστος τὴν βλέπει μετὰ συγκινήσεως, διότι τῷ ὁμιλεῖ περὶ τῆς πατρίδος, ὁ δεσμώτης τὴν βλέπει μετ' ἐλπίδος, διότι τῷ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐλευθερίας.

Εἰμὴ ἦτον ἀπολύτως ἐπάναγκες νὰ μεταναστεύωσιν, καὶ εἰμὴ ἦτο τοσοῦτον δυσχερὲς νὰ προμηθευθῶσι κατὰ τὸν χειμῶνα τὴν τροφήν των, αἱ χελιδόνες θὰ ἐξημεροῦντο ἐξάπαντος ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ εἰς τὰ κλωβία μας νὰ τεθῶσι. Τὸ δρμέμφυτον τῆς κοινωνικότητος, ὅπερ συνήγαγεν αὐτὰς εἰς ὁμίλους, δὲν εἶπε τὴν τελευταίαν του λέξιν. Τὰ παραδείγματα χελιδόνων τέλεον ἐξημερωθεισῶν εἰσὶ τόσα πολλὰ ὥστε δὲν χρήζουσιν ἀναγραφῆς· δυστυχῶς ἡ λύσις ἐπέρχεται πάντοτε θλιβερά· ἡ χελιδὼν, μεθ' ὅλην τὴν στοργὴν, ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτὴν, πρέπει ν' ἀπέλθῃ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ μόνωσίς της κατὰ τὴν μακρὰν της πορείαν θὰ τῇ εἶνε ὀλεθρία· τότε καταλαμβάνει ἀπελπισία τὴν ἀναθρέψασαν αὐτὴν ἀγαθὴν κορασίδα, ἥτις πικρὰ μέλλει νὰ χύσῃ δάκρυα ἐπὶ τῷ ἀποχωρισμῷ, μεμφομένη ἑαυτῆς ὅτι διὰ τῶν δισταγμῶν της ἐγένετο παραίτιος τῆς θλιβερᾶς τύχης τῆς προστατευομένης της.

Ὅση δήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ συμπάθεια, ἣν τὰ πτηνὰ ταῦτα αἰσθάνονται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, πρέπει νὰ ὑπακούσωσι πρὸς τὸν ὑπέρτερον νόμον τὸν ἀπαιτοῦντα τὴν ἀναχώρησιν. Νεᾶνις ἀνέθρεψε τρεῖς μικρὰς χελιδόνας, αἵτινες εἶχον πέσει ἀπὸ τῆς φωλεᾶς των κατά τινα καταιγίδα· ἦσαν θελκτικαὶ, ἐντελῶς ἥμεροι καὶ ἐπτερύγιζον ἐν τῇ οἰκίᾳ· περὶ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου ὁ πατὴρ αὐτῆς τῇ συνεβούλευσε νὰ ταῖς ἀνοίξῃ τὸ παράθυρον· ἐξέπτησαν τότε ἐκεῖναι, συνηνώθησαν μετὰ τῶν ἄλλων χελιδόνων καὶ τὰς ἠκολούθησαν περιϊπταμένας, ἀλλὰ πάντοτε, πολλάκις μάλιστα τῆς ἡμέρας, ἐπανέκαμπτον εἰς τὴν αἴθουσαν, τὸ ἑσπέρας δ' ἐν τῷ κλωβίῳ των. Ἐν τούτοις τὴν ἡμέραν τῆς μεγάλης συναθροίσεως δὲν ἐπανέκαμψαν ὡς συνήθως εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν ἐπαύριον δ' εἶχον ἀπέλθει μετὰ τῶν συντρόφων των.

Τὰ πτηνὰ ταῦτα ὁπότε εἰσὶν ἐλεύθερα, πολὺ ὀλίγον πτοοῦνται ἐκ τῆς παρουσίας μας, καὶ οὐδόλως διστάζουν νὰ κτίσουν τὰς φωλεάς των πλησίον τῶν παραθύρων μας· ζεῦγος χελιδόνων εἶχε κτίσει τὴν φωλεάν του ἐντὸς πτωχικῆς οἰκίας ἐπὶ δοκοῦ τῆς αὐλῆς· μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἡ οἰκοδέσποινα παρετήρησεν ὅτι εἷς τῶν νεοσσῶν κατέπεσεν εἰς τὸ ἔδαφος· ἡ μήτηρ ἵπτατο περὶ αὐτὸν μικρὰς βάλλουσα κραυγάς. Περισυνήγαγε τὸν ναυαγὸν ἐκεῖνον τῆς ξηρᾶς ἡ καλὴ γυνὴ, καὶ ἀναβᾶσα ἐπὶ βαρελίου τὸν ἐπανέθηκεν ἐν τῇ κοιτίδι του· δὲν εἶχεν ἔτι ἀποσύρει τὴν χεῖρά της ὅτε ἡ χελιδὼν ὥρμησεν, ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς νεοσσιᾶς της, καὶ τὰς πτέρυγας ἡμιτεταμένας ἔχουσα, τὸ ῥάμφος της ἡμιάνοικτον, ἀσθμαίνουσα ἐκ τῆς ἀγωνίας ἣν ὑπέστη, προσήλου ἐπὶ τῆς γυναικὸς τοὺς μέλανας καὶ ἀπαστράπτοντας ὀφθαλμούς της, χωρὶς διόλου νὰ πτοηθῇ ἐκ τῆς γειτνιάσεως τῆς χειρὸς αὐτῆς. Θὰ ἦτο λίαν ποιητικὸν ἂν ἐλέγομεν ὅτι τὸ βλέμμα ἐκεῖνο ηὐχαρίστει εὐγλώττως τὴν συμπαθῆ οἰκοδέσποιναν διὰ τὴν εὐεργεσίαν της, ἀλλὰ βεβαίως ἐξέφραζε τὸ βλέμμα ἐκεῖνο τὴν πεποίθησιν αὐτῆς, ὅτι δὲν ἤθελε νὰ κακοποιήσῃ τὸν νεοσσόν της.

Πρό τινων ἡμερῶν ἐπέστρεψαν πάλιν αἱ ἀγαπηταὶ ὁδοιπόροι, αἱ ἐπὶ τῶν πτερύγων των φέρουσαι ἡμῖν τὸ ἔαρ ἐκ τῶν θερμῶν κλιμάτων, ὅθεν ἐπιστρέφουσι· ὅ,τι καὶ ἂν εἴπωμεν δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν χαρὰν ἐκείνην, ἣν αἰσθανόμεθα, πρὸς τὸ ἐγκάρδιον ἐκεῖνο *καλῶς ἤλθετε*, ὅπερ ταῖς ἀναφωνοῦμεν, ὅτε τὸ πρῶτον βλέπομεν τὰς προσκόπους, ὡς εἰπεῖν, τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς των, ὑπὲρ τὰς κεφαλάς μας, πρὸ τῶν παραθύρων μας περιπετομένας. *Κ.

ΒΟΕΡΣ ΚΑΙ ΚΑΦΡΟΙ

Ἐν ταῖς ἀποικίαις τῶν Βόερς κατὰ τὴν νότιον Ἀφρικὴν ὑπάρχει, ὡς γνωστὸν, μέγας ἀριθμὸς Κάφρων ἰθαγενῶν. Οἱ Κάφροι οὗτοι εἰσὶν εἰδωλολάτραι καὶ πολύγαμοι· φύσει ὀκνηροὶ προτιμῶσι νὰ βλέπωσιν ἐργαζομένας τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἢ νὰ ἐργάζωνται οἱ ἴδιοι. Εὐθὺς ὡς τὸ τέκνον τοῦ Κάφρου φθάσῃ τὴν ἡλικίαν τῶν δέκα ἢ δώδεκα ἐτῶν, φέρει οὗτος αὐτὸ παρά τινι Βόερς καὶ ζητεῖ δι' αὐτὸ ἐργασίαν. Ἐὰν δοθῇ αὐτῷ εὐνοϊκὴ ἀπάντησις, μεταβαίνει μετὰ τοῦ Βόερς καὶ τοῦ νέου Κάφρου παρὰ τῷ δημάρχῳ καὶ δικαστῇ καὶ συντάσσουσι συμβόλαιον δι' ἔτη τινά.

Διὰ τοῦ συμβολαίου τούτου ὁ Βόερς ὑποχρεοῦται νὰ ἐνδύῃ τὸν νέον Κάφρον, νὰ τὸν καλομεταχειρίζεται, καὶ πρὸς τούτοις νὰ χορηγῇ εἰς τὸν πατέρα του, καθ' ὡρισμένας ἐποχὰς, πρὸς διατροφὴν ἀραβόσιτον ἢ σῖτον, πρόβατον ἢ ἕτερα εἴδη. Τὸ ὄνομα τοῦ νέου Κάφρου καταχωρίζεται εἰς βιβλίον δημόσιον, μετὰ τοῦτο δὲ ὁ Βόερς ὁδηγεῖ αὐτὸν εἰς τὸ κτῆμά του, ὅπου τῷ δίδει μικράν τινα ἐργασίαν, ἥτις συνήθως συνίσταται εἰς τὸ νὰ φυλάττῃ τὰ ποίμνια ἢ νὰ καλλιεργῇ τὴν γῆν. Καθόσον δὲ προχωρεῖ εἰς τὴν ἡλικίαν,

Digitized by Google

τὰ ἔργα εἰς τὰ ὁποῖα καταγίνεται εἶνε σπουδαιότερα καὶ ἐπιπονώτερα.

Εἰ καὶ ὁ Βόερς ἐνίοτε παραφέρεται, ἡ σύζυγος αὐτοῦ ὅμως μεταχειρίζεται πάντοτε μετὰ πραότητος τοὺς νέους Κάφρους. Οὕτω καὶ μετὰ τὸ τέρμα τῆς συμφωνηθείσης ὑπηρεσίας οἱ Κάφροι προτιμῶσι συνήθως, ἀντὶ νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἐλευθερίαν των, νὰ ἐξακολουθῶσιν ἐργαζόμενοι πολλὰ ἔτη ἀκόμη ἐν τῷ αὐτῷ κτήματι, μέχρις οὗ νυμφευθῶσιν, ἤτοι μέχρις οὗ τὰ χρηματικὰ αὐτῶν μέσα τοῖς ἐπιτρέψωσι νὰ ἀγοράσωσι μίαν γυναῖκα καὶ νὰ διοργανώσωσιν οἰκίαν.

Παρὰ τοῖς Βόερς ὁ νόμος εἶνε εἰς τὸ ἔπακρον αὐστηρὸς ὡς πρὸς τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὀφείλουσι νὰ μεταχειρίζωνται οἱ κύριοι τοὺς νέους Κάφρους. Οἱ αἰκισμοὶ τιμωροῦνται μὲ πρόστιμον, ἐὰν δὲ εἶνε λίαν βαρεῖς δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ῥῆξιν τοῦ συμβολαίου. Ὁ φιλάνθρωπος οὗτος θεσμὸς οὐδόλως ὁμοιάζει μὲ τὴν δουλείαν, ὡς τινες διατείνονται· οἱ ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις ἐργαζόμενοι εἰσὶ περισσότερον περιωρισμένοι ἢ οἱ νέοι Κάφροι, οἵτινες ἀνατρέφονται μετ' αὐτῶν τῶν τέκνων τῶν Βόερς.

Συνέπεια ἄμεσος τῶν ἐθίμων τούτων παρὰ τοῖς Κάφροις εἶνε, ὅτι ὅσῳ τις αὐτῶν ἔχει πλειότερα τέκνα, τόσῳ εἶνε πλουσιώτερος, διότι καὶ τῶν θυγατέρων ἡ ἀποκατάστασις, ἅμα ὡς φθάσωσιν εἰς ὥραν γάμου, εἶνε διὰ τὸν πατέρα ἔργον ἐπικερδέστατον. Ἐν ταῖς καφρικαῖς οἰκογενείαις κατὰ τοσοῦτον ὁ Κάφρος εἶνε εὐτυχὴς καθόσον ἔχει περισσοτέρας γυναῖκας καὶ τέκνα. Ἐντὸς τεσσαρακονταετίας γίνεται πλούσιος, δυνάμενος νὰ ζήσῃ ἐκ τοῦ εἰσοδήματός του, οὗτινος τὸ κεφάλαιον ἐκπροσωποῦσι τὰ τέκνα του. Ν. Γ. Ζ.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΙΣ

Ἐν τῇ νήσῳ Μὰν τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογὰς αἱ γυναῖκες θὰ μετάσχωσι, τὸ πρῶτον νῦν, τῆς ψηφοφορίας εἰς διορισμὸν τοῦ νομοθετικοῦ σώματος τῆς νήσου. Τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου παρεχωρήθη εἰς πᾶσαν γυναῖκα ἔχουσαν κτῆμά τι ἀποφέρον αὐτῇ ἐτησίαν πρόσοδον μιᾶς λίρας στερλίνας. Διὰ τῆς παραχωρήσεως ὑπολογίζεται ὅτι ὁ ἐκλογικὸς κατάλογος αὐξάνει κατὰ 500 ἐκλογεῖς.

Φαίνεται δὲ ὅτι μέχρι τοῦδε ὁ νόμος δὲν παραχωρεῖ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι. Ἀλλὰ τὸ νέον τῆς νήσου νομοθετικὸν σῶμα θέλει βεβαίως συζητήσει νομοσχέδιόν τι, δι' οὗ τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰς γυναῖκας, τὰς πληρωνούσας ἐνοίκιόν τι ἀντὶ νὰ ἔχωσιν ἰδιοκτησίαν. Κα Α*.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ μικρὸς κάθηται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ τρώγει λαιμάργως.

— Βλέπεις, λέγει ἡ μήτηρ του, τί καλὴ ποῦ εἶνε ἡ παραμάνα σου; τί τῆς λὲς ποῦ σοῦ δίνει τόσα καλὰ πράγματα; τῆς λὲς *εὐχαριστῶ*;

— Ὄχι! τῆς λέω νὰ μοῦ φέρῃ ἀκόμη κι' ἄλλο.

***

Μεταξὺ τοκογλύφων.

Ὁ εἷς αὐτῶν εἰδοποιεῖ τὸν συνάδελφόν του, ὅτι ὁ υἱός του ἐδανείσθη παρ' αὐτοῦ ποσόν τι χρημάτων.

— Καὶ πρὸς πόσα τοῖς 100 τοῦ τὰ ἐδώσατε; ἐρωτᾷ ἀνήσυχος ὁ πατήρ.

—Πρὸς δώδεκα τοῖς 100.

— Τὸν ἀνόητον! Γιατί δὲν ἦλθε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ 'μένα; Θὰ τοῦ τὰ ἔδιδα μόνον πρὸς δέκα.

***

Ἐν συναναστροφῇ ὡμίλουν προχθὲς περὶ τοῦ κ. Β** εἰς ἄκρον ἐγωϊστοῦ, καί τις ἐζήτησε νὰ τὸν ὑπερασπίσῃ, λέγων ὅτι ἔχει πολλοὺς ἐχθρούς.

— Αὐτός; ὑπέλαβεν ἡ κυρία *Ν, ἥτις γνωρίζει πολὺ καλὰ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, — πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἐχθροὺς... ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔκαμε ποτὲ καλὸν εἰς κανένα!

***

— Μεταξύ μας, δὲν σοῦ φαίνεται ὅτι ὁ Σ* εἶνε βλάξ;

— Φίλτατε, δὲν πρέπει νὰ κακολογῇ κανεὶς τὸν ὅμοιόν του.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** — Ποῖον εἶνε τὸ ἀσφαλέστερον μέσον νὰ τὰ χαλάσῃ τις μὲ τὸν φίλον του;

— Νὰ τοῦ δανείσῃ χρήματα.

*** Τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοβοηθείας εἶνε πηγὴ πάσης ἀληθοῦς προσωπικῆς προόδου, ὅταν δὲ ἐνυπάρχῃ εἰς πολλούς, γίνεται αἴτιον ἐθνικῆς ἰσχύος καὶ ἐθνικοῦ μεγαλείου. Ἡ μὲν ἐξωτερικὴ βοήθεια πολλάκις ἐξασθενίζει, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ πάντοτε ἐνισχύει. Ὅ,τι δήποτε πράττεται ὑπὲρ προσώπων ἢ τάξεων ἀμβλύνει τὸ πρὸς τὴν ἐργασίαν κέντρον, καὶ ψυχραίνει τὸ αἴσθημα τῆς ἀνάγκης νὰ ἐργασθῇ ἕκαστος ὑπὲρ ἑαυτοῦ· διό, ὅπου ἡ κηδεμονία τῆς ἐξουσίας εἶνε ὑπερβολική, ἐκεῖ ἡ δραστηριότης τῶν ἀνθρώπων χαλαροῦται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέρχεται ἀδυναμία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἰς τὰ ἤθη τῶν Ἀμερικανῶν τῆς Νέας Ὑόρκης εἰσήχθη ἐπ' ἐσχάτων ὁ νεωτερισμὸς νὰ μὴ δέχωνται εἰς τὸ ἑξῆς γαμήλια δῶρα. Τὰ εἰς τοὺς φίλους τῶν μελλονύμφων στελλόμενα προσκλητήρια φέρουσιν εἴς τινα αὐτῶν γωνίαν τὰς λέξεις· «Δῶρα δὲν εἶνε δεκτά». Ὁ νεωτερισμὸς οὗτος δὲν εἶνε ἁπλῆς ἰδιοτροπίας γέννημα, ἀλλὰ προέρχεται ἐκ λίαν πρακτικοῦ συλλογισμοῦ τῶν παραδεχθέντων αὐτόν. Σύζυγός τις, καταστραφεὶς οἰκονομικῶς, ἐπανελάμβανε συχνὰ ὅτι τῆς καταστροφῆς του αἰτία ὑπῆρξαν τὰ ἀργυρᾶ ἐπιτρα-

Digitized by Google

πέζια σκεύη, τὰ ὁποῖα τοῦ προσέφερε δῶρον κατὰ τοὺς γάμους του γέρων τις θεῖος τῆς συζύγου του, διότι ὅπως μεταχειρίζεται αὐτά, ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ μεγάλας δαπάνας πρὸς ἀγορὰν καὶ ἄλλων πραγμάτων ἀναλόγων κατὰ τὴν πολυτέλειαν, τοῦτο δ' ἐπέφερε τὴν καταστροφήν του.

Τελευταῖον δὲ Ἀμερικανός τις, πρὸς μεγίστην θλῖψιν τῆς θυγατρός του, εἶχε διατάξει ἵνα εἰς τὰ προσκλητήρια τῶν γάμων της προστεθῶσιν αἱ λέξεις αὗται· «Δῶρα δὲν εἶνε δεκτά, ἐκτὸς ἐὰν εἶνε τοιαῦτα, ὥστε ν' ἀποφέρωσιν ἐτησίαν πρόσοδον 200 δολλαρίων».—Ἐάν, ἔλεγεν ὁ συνετὸς καὶ προνοητικὸς οὗτος πατήρ, ὅστις εἶνε καὶ πλουσιώτατος, οἱ νεόνυμφοι ἀρχίσουν τὸν βίον των μεθ' ὅσης ἐγὼ πολυτελείας, τὴν ὁποίαν ὅμως δύναμαι νὰ κάμω χάρις εἰς τὰς πολυετεῖς ἐργασίας μου, ὄχι μετὰ πολὺ θὰ καταντήσουν πτωχότατοι, οὐδὲν δὲ πρᾶγμα ἐμβάλλει τόσον τὸν πειρασμὸν τῆς πολυτελείας, ὅσον τὰ πολυτελῆ δῶρα τῶν φίλων, τὰ ὁποῖα δίδονται μὲν μὲ ἀγαθὴν πρόθεσιν, ἀλλ' εἶνε ἐπιβλαβέστατα».

Ἐπενοήθη ἐσχάτως ἐν Εὐρώπῃ νέα μέθοδος ταχυγραφίας, ἡ καλουμένη *ὀργανοταχυγραφία* (pianotachygraphe), ἥτις προώρισται νὰ ποιήσηται ἐκποδὼν τὴν μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει στενογραφίαν. Ἡ ἱστορία τῆς νέας ταύτης μεθόδου ὀλίγον εἶνε γνωστή, εἶνε ὅμως λίαν περίεργος. Πράγματι, οἱ νεώτεροι λαοὶ εὑρίσκονται πολὺ ὀπίσω ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ταχυγραφίας. Ὁ Δαυὶδ ἔν τινι αὐτοῦ ψαλμῷ λέγει, ὅτι «ἡ γλῶσσά του εἶνε ὡς ὁ κάλαμος γραφέως, ὅστις γράφει ταχέως». Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἐγίνωσκον τὴν τέχνην τοῦ γράφειν τόσον ταχέως, ὅσον ἡ γλῶσσα ὁμιλεῖ.

Ἰδίᾳ ὅμως ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Ῥώμῃ ἡ στενογραφία ἦν κοινοτάτη ἐν τῇ ἐφαρμογῇ. Οὕτως ὁ Ξενοφῶν κατὰ τὰ 445 π. Χ. μετεχειρίζετο ἐπίτομον ἀλφάβητον ὅπως γράψῃ τοὺς λόγους τοῦ Σωκράτους, οὗ τινος ἐξέδωκε τὰ ἔργα. Οἱ Ῥωμαῖοι, οἵτινες μετὰ τῶν ἐξ Ἑλλάδος λαφύρων μετήνεγκον ἐν Ἰταλίᾳ τὰς τέχνας καὶ τὰς συνηθείας, μετήνεγκον καὶ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ γράφειν, τὸν ὁποῖον ἐφήρμοσαν καὶ εἰσήγαγον ἐν ἁπάσαις ταῖς τάξεσι τοῦ λαοῦ. Ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Κικέρωνος ἀπαντῶσι τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς στενογραφίας. Αὐτὸς ὁ μέγας ῥήτωρ ἦν ἐπιτηδειότατος ἐν τῇ τέχνῃ ταύτῃ, ἠρέσκετο δὲ νὰ διδάσκῃ αὐτὴν εἴς τινα ἀπελεύθερον Τίρωνα καλούμενον, ὅστις θαυμασίως ἐστενογράφει τοὺς δικανικοὺς αὐτοῦ λόγους.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν ἐν χρήσει ἐν Ῥώμῃ πρὸς γραφὴν τηλεγραφικὰ σημεῖα, τὸ εἶδος δὲ τοῦτο τῆς γραφῆς, ἦτο κοινότατον, καὶ πάντες οἱ ἔνδοξοι ἄνδρες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μετεχειρίζοντο αὐτό. Διηγοῦνται, ὅτι ὁ Κικέρων ἔγραψέ ποτε εἰς τὸν φίλον του Ἀττικὸν ἐπιστολὴν διὰ τοιούτων σημείων, ἐξ ἧς ὅμως οὗτος οὐδὲν ἐννόησεν. Ὁ ἔνδοξος ῥήτωρ προσεφέρθη τότε νὰ διδάξῃ εἰς τὸν Ἀττικὸν τὴν στενογραφίαν, ὅστις ἔμαθεν αὐτὴν ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ. Αὐτὸς ὁ Αὔγουστος ἐδίδε μαθήματα στενογραφίας εἰς τοὺς ἐγγόνους του.

Ἡ ἀρχαία στενογραφικὴ μέθοδος διετηρήθη ἐν Γαλλίᾳ μέχρι τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος· ὑπάρχουσι δὲ ἐπιστολαὶ τῶν βασιλέων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γεγραμμέναι διὰ στοιχείων τιρωνικῶν, ὡς ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ Τίρωνος, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος. Κατὰ τὸ 1747 εἷς Βενεδικτῖνος, Πέτρος Καρπεντιέρος καλούμενος, μετερρύθμισε τὸ τιρωνικὸν ἀλφάβητον, ἐδημοσίευσε δὲ λατινιστὶ βιβλίον πραγματευόμενον περὶ τῆς νέας ταύτης μεθόδου.

Σήμερον ἡ στενογραφία, ἥτις ἄλλως δὲν ἐξασκεῖται εἰμὴ παρ' ὀλίγων γραφέων, ἐτροποποιήθη καὶ ἐτελειοποιήθη, δὲν φαίνεται ὅμως ἁπλοποιηθεῖσα καὶ ἐπιτομευθεῖσα μᾶλλον τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν χρήσει. Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς βεβαιοῦσιν, ὅτι οἱ στενογράφοι, οὓς ἀποκαλοῦσι notarii, ἠδύναντο δι' ἑνὸς μόνον γράμματος νὰ ἐκφράσωσι τὴν ἔννοιαν ἑκάστης λέξεως.

Ἡ στενογραφία περιπίπτει ἐνίοτε εἰς λάθη, ἅτινα πολλάκις ἐγείρουσιν ἐνστάσεις ἐν τοῖς κοινοβουλίοις. Οὕτως, ὅτε ποτὲ ἐν τῷ Γαλλικῷ κοινοβουλίῳ συνεζητεῖτο πρότασις περὶ τροποποιήσεως τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένης διατιμήσεως τῶν δικαστικῶν ἐξόδων, ὁ πρῶτος πρόεδρος Σεγκιὲ ἠγέρθη κατὰ τῆς διατιμήσεως τῆς προταθείσης ὑπὸ τοῦ δικαστικοῦ ἀρχιγραμματέως (greffe judiciaire). Ἡ στενογραφία ἀνέγραψε gouffre judiciaire, ἤτοι δικαστικοῦ βαράθρου.

Ἐκ στατιστικῆς τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ φρενοκομείου ἰατροῦ κ. Χ. Τσιριγώτου ἀποσπῶμεν τὰς ἑξῆς πληροφορίας περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι κινήσεως τῶν παραφρόνων: Κατὰ τὸ ἔτος 1879 εἰσῆλθον εἰς τὸ φρενοκομεῖον 34 παράφρονες, ὧν 26 ἄνδρες καὶ 8 γυναῖκες. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1852 — 1879 παρέμειναν νοσηλευόμενοι 131, ὧν 107 ἄνδρες καὶ 24 γυναῖκες, ἀπέμειναν δὲ θεραπευόμενοι τὴν 31 Δεκεμβρίου 1879 ἑκατὸν ἄνδρες καὶ 25 γυναῖκες. Αἱ ἡλικίαι 20—40 ἐτῶν παρέσχον κατὰ τὸ 1879 τὰ $^2/_3$ τῶν εἰσελθόντων· ἐκ τῶν εἰσαχθέντων δὲ 21 ἐπὶ 34 φρενοπαθῶν εἰσὶν ἄγαμοι.

Ὁ Preville ἐπρότεινέ ποτε εἰς τὸν διάσημον ἄγγλον ἠθοποιὸν Garrick, διατρίβοντα ἐν Παρισίοις, νὰ ὑπάγωσιν εἰς ἐξοχικήν του οἰκίαν κειμένην παρὰ τὴν εἰς Βερσαλλίας ἄγουσαν ὁδόν. Ὁ Garrick εἶπε νὰ ἐπιβῶσιν εἰς μεγάλην τινὰ ἅμαξαν, ὅπου καὶ καλῶς καθίσαντες, εἶπαν εἰς τὸν ἁμαξηλάτην νὰ κινήσῃ. Οὗτος ὅμως ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν δύναται νὰ κινήσῃ πρὶν καταληφθῶσι καὶ αἱ τέσσαρες θέσεις τῆς ἁμάξης του.

Ἐπῆλθε τότε εἰς τὸν Garrick μία ἰδέα, νὰ

Digitized by Google

δώσῃ εἰς τὸν συνάδελφόν του δεῖγμά τι τῆς πρὸς μεταμόρφωσιν ἐπιδεξιότητός του. Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ ἁμαξηλάτης περιμένει πάντοτε τοὺς μέλλοντας νὰ καταλάβωσι τὰς δύο ὑπολειπομένας κενὰς θέσεις, ὁ Garrick ἐξέρχεται ἥσυχα διὰ μιᾶς τῶν θυρίδων τῆς ἁμάξης, περικάμπτει τὴν ἅμαξαν, μετασχηματίζει τὸ πρόσωπόν του, καὶ παρουσιάζεται εἰς τὸν ἁμαξηλάτην ὑπὸ νέαν ὅλως φάσιν.

Δὶς ἐπανέλαβε τὸ αὐτὸ τέχνασμα, καὶ δὶς ἔλαβε τὴν ὑπολειπομένην κενὴν θέσιν παρὰ τοῦ ἁμαξηλάτου ὡς νέηλύς τις.

Ὁ Preville ἔμενεν ἐκστατικὸς ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ.

Ὁ Garrick καταβαίνει καὶ τρίτον καὶ ζητεῖ τρίτην φορὰν παρὰ τοῦ ἁμαξηλάτου θέσιν, ἀλλ' ὁ ἁμαξηλάτης τὴν φορὰν αὐτὴν μαστίζει τοὺς ἵππους του καὶ ἀποκρίνεται.

— Ὅλαι αἱ θέσεις εἶνε κατειλημμέναι.

Καὶ ἀναχωρεῖ ἀφίνων τὸν Garrick ἐμβρόντητον.

Γερμανική τις ἐφημερὶς δημοσιεύει τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τοῦ κεντρικοῦ στρατιωτικοῦ σταθμοῦ τῶν γραμματοφόρων περιστερῶν, ὃν ἵδρυσεν ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις. Ὁ σταθμὸς οὗτος εὑρίσκεται ἐν Κολωνίᾳ ἐντὸς μοναστηρίου τινός. Καὶ τὸ μὲν κατώτερον τῆς οἰκοδομῆς μέρος χρησιμεύει εἰς κατοικίαν τοῦ διευθυντοῦ καὶ περιέχει τὰ γραφεῖα, εἰς δὲ τὸ ἀνώτερον μένουσιν οἱ περιστεροτρόφοι.

Παραπλεύρως τοῦ οἰκοδομήματος τούτου ἐγείρεται ἰσοϋψὴς μέγας περιστερεὼν ἐκ δικτυωτοῦ σιδηροῦ σύρματος, ἐν ᾧ φυλάσσονται τὴν ἡμέραν αἱ περιστεραί. Ἡ γύμνασις αὐτῶν γίνεται διαρκῶς διὰ τακτικῶν ἀεροδρομιῶν τὸν μὲν χειμῶνα συντόμων, μακρῶν δὲ τὸ θέρος, κέντρον δὲ, ἐν ᾧ γυμνάζονται πᾶσαι εἶνε ἡ Κολωνία, ὅθεν ἀποστέλλονται εἰς τοὺς ἄλλους σταθμοὺς τῆς Μαϋένσης, Στρασβούργου καὶ Μέτς. Ὁ κεντρικὸς σταθμὸς συνδέεται πρὸς τὸν τοῦ Βερολίνου δι' ἄλλων ἐν τῷ μεταξὺ κειμένων, πάντες δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος προορίζονται εἰς ὑπηρεσίαν τῶν εἰς τὰ δυτικὰ σύνορα τῆς αὐτοκρατορίας κειμένων φρουρίων, ὅπως προσπορίσωσιν εἰς τὰς θέσεις ταύτας τὸ μέσον ἐν περιπτώσει πολιορκίας νὰ συνεννοῶνται μετὰ τῶν ἐκτός.

Ἅμα ὡς τὸ κατάστημα τῆς Κολωνίας ἀποκτήσῃ ἀρκοῦντα ἀριθμὸν γεγυμνασμένων περιστερῶν, ὅμοιοι σταθμοὶ θέλουσιν ἱδρυθῇ καὶ εἰς τὰ ἀνατολικὰ μεθόρια τοῦ Κράτους. Ἤδη ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου ἡ Ῥωσσία ἵδρυσεν εἰς τὰ πρὸς τὴν Γερμανίαν μεθόρια αὐτῆς σταθμοὺς γραμματοφόρων περιστερῶν.

Τὴν 1 Ἀπριλίου (ν), ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ ἑώρτασεν ἐν οἰκογενειακῷ κύκλῳ τὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεώς του. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ πρίγκηψ συνεπλήρωσε τὸ ἑξηκοστὸν ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅπερ ἐπίστευεν ὅτι ἔμελλε νὰ ἀποβῇ αὐτῷ ἀπαίσιον, ἢ τοὐλάχιστον λίαν ἐπικίνδυνον. Ὁ μέγας πολιτικὸς ἀνὴρ, ὅστις, καθὼς ἐγένετο γνωστὸν εἰς πάντας ἐκ τῆς ἀκριτομυθίας τοῦ ἄλλοτε ἐξ ἀπορρήτων αὐτοῦ Μαυρικίου Busch, ἔχει τὴν δεισιδαιμονίαν νὰ θεωρῇ ἀποφράδα τὴν παρασκευὴν, φοβεῖται ἐπίσης τοὺς ἀριθμοὺς, ἰδιαζόντως δὲ ταράττει αὐτὸν ἡ καββαλιστικὴ θέα τοῦ ἀριθμοῦ 66.

Ὁ Μαυρίκιος Busch διηγεῖται ὅτι τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1870 ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ ἀνέβαλεν εἰς τὴν ἐπιοῦσαν συνέντευξίν τινα μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Boyer, ὑπασπιστοῦ τοῦ Βαζαὶν ἐλθόντος εἰς Βερσαλλίαις ἵνα διαπραγματευθῇ μετ' αὐτοῦ, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο παρασκευὴ, καὶ πρὸς τούτοις 14η τοῦ μηνὸς, ἤτοι ἐπέτειος τῶν μαχῶν τῆς Ἰένης καὶ τῆς Hochkirchen.

Περὶ τῶν ἰδιοτρόπων ὀρέξεων τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας ἐγράφησαν ἤδη ἱκανά. Τελευταῖον πάλιν ἐφημερίς τις ἀναφέρει τὰ ἑπόμενα· Ἐν τοῖς ἀνακτόροις αὐτοῦ, ἐν Μονάχῳ, κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως κατεσκευάσθη μικρά τις τοποθεσία, ὁμοία πρὸς τὰς ἐν Ἑλβετίᾳ ἀπαντωμένας, περιέχουσαν δὲ λίμνην ὑπὸ ὀρέων περιβαλλομένην, ὀρέων πλαστῶν, ἐννοεῖται, ὁποῖα εἶνε ἐκεῖνα, ὧν χρῆσις γίνεται εἰς τὰ θέατρα. Ὅταν ὁ βασιλεὺς περιδιαβάζῃ ἐντὸς τῆς λίμνης ἐπὶ *γονδόλας*, μεταξὺ τῶν πλαστῶν ὀρέων ἀπολύονται αἶγες, ἀλλὰ αἶγες πραγματικαὶ, αἵτινες συμπληροῦσι τὴν φρεναπάτην τοῦ βασιλέως, φανταζομένου ὅτι εὑρίσκεται ἐν Ἑλβετίᾳ.

Τὸν χειμῶνα ὁ ἡγεμὼν περιδιαβάζει ἐνίοτε ἐν μεγαλοπρεπεῖ ἐλκήθρῳ, οὗτινος εἰς τὰ ὄπισθεν ἵσταται ἄγαλμα τῆς Νίκης, κρατούσης στέφανον ἀκριβῶς ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως.

Εις Αναγνωστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὸς ἀπάλειψιν κηλίδων σκωρίας ἐκ λευκῶν ὑφασμάτων ἀσφαλὲς μέσον εἶνε ἡ χρῆσις ἀραιᾶς διαλύσεως ἅλατός τινος τοῦ ὑποξειδίου τοῦ κασσιτέρου, εἰς ἣν ἐμβαπτιζόμενον τὸ κηλιδωμένον μέρος ταχέως ἀποχρωματίζεται. Ἐν ἐλλείψει ὅμως τοιούτου τινὸς ἅλατος ἡ χρῆσις πυκνῆς διαλύσεως ὀξαλικοῦ ὀξέος ἐντὸς κοχλιαρίου ἐκ κασσιτέρου τιθεμένη φέρει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα· ἡ παρουσία τοῦ μεταλλικοῦ κασσιτέρου σπουδαίως ἐπενεργεῖ πρὸς ταχυτέραν καὶ ἐντελεστέραν ἀπάλειψιν τῶν ἐκ τῆς σκωρίας κηλίδων. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις πρέπει τὸ ὕφασμα μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας νὰ ἀποπλύνεται καλῶς διὰ πολλοῦ ὕδατος, ἄλλως ἐπίκειται φόβος φθορᾶς τῶν ἰνῶν τοῦ ὑφάσματος. *

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 277 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 19 Ἀπριλίου 1881

ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ ΚΑΙ ΠΡΕΒΕΖΑ

ὑπὸ Ἀντ. Μηλιαράκη.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐθνῶν τόποι τινὲς μεσόγειοι ἢ παράλιοι, λίμναι, ποταμοί, ὄρη, ἐγένοντο κατὰ διαφόρους χρόνους ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῶν θέσεως, προσφόρου οὔσης εἰς στρατιωτικὰ ἔργα, ἢ ἐπιτηδείας εἰς ἐμπορικάς, βιομηχανικὰς ἢ μεταλλευτικὰς ἐπιχειρήσεις, ἀντικείμενον ἐρίδων, ἢ θέατρον αἱματηρῶν καὶ καταστρεπτικῶν ἀγώνων, ἢ καὶ θέμα διπλωματικῶν εἰρηνικῶν διαπραγματεύσεων.

Ἐν τοῖς τόποις τούτοις καταλέγεται καὶ ὁ *Ἀμβρακικ. κόλπος*. Αὐτοὶ ἔτι οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ κατενόησαν τὴν σημαντικότητα τῆς περικλείστου ταύτης θαλασσίας ἐκτάσεως, ἥτις, ἀπὸ στενοῦ στομίου ἀρχομένη, εἰσέρχεται εὐρυνομένη βαθύτατα εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Ἑλλάδα, βρέχουσα καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν περίμετρον ἀκτὰς 70 μιλίων, καὶ σχηματίζουσα λιμένας, ἀκρωτήρια, κόλπους βαθεῖς, λιμνοθαλάσσας καὶ νησίδας, δεχομένη τὰ ὕδατα δύο μεγάλων ποταμῶν καὶ πολλῶν ῥυάκων καὶ χειμάρρων, καὶ οὕτως ἀποτελοῦσα τὸ στόμα, δι' οὗ ἀναπνέει πᾶσα ἡ Ἤπειρος, καὶ αἱ ἠπειρωτικαὶ ἐπαρχίαι τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦτο βλέπομεν ἀρχαίους λαοὺς τῆς Ἑλλάδος, ἐνωρὶς ἀποστείλαντας ἐνταῦθα ἀποικίας, ὧν ἐπισημοτάτη ἡ τῶν Κορινθίων Ἀμβρακία, καὶ τὸ Ἀνακτόριον, αἵτινες ἐχρησίμευσαν αὐτοῖς ὡς ἀφετηρίαι στρατιωτικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἔργων. Οἱ τῶν Μακεδόνων βασιλεῖς ἐπεξέτεινον μέχρι τούτου τὴν ἐξουσίαν των, οἱ Ῥωμαῖοι ὡσαύτως, ἱδρύσαντες καὶ πόλιν, τὴν Νικόπολιν, εἰς ἀνάμνησιν μὲν τῆς παρὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχίας, ἀλλὰ καὶ δι' ἑτέρους λόγους, συνοικίσαντες εἰς αὐτὴν τοὺς κατοίκους τῶν λοιπῶν πόλεων τοῦ κόλπου. Οἱ Βυζαντῖνοι, οἱ Τοῦρκοι, οἱ Ἐνετοί, οἱ Γάλλοι, καθ' ὅλην τὴν μακρὰν περίοδον τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἐγένοντο κύριοι ἀλληλοδιαδόχως τοῦ κόλπου τούτου, δι' οὗ ἠδύναντο νὰ εἰσπηδῶσι ταχέως εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἠπείρου. Νῦν δὲ ὁ εἰσπλέων εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, βλέπει ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν κυματίζουσαν τὴν ἐρυθρὰν σημαίαν τοῦ Μωάμεθ, καὶ σκοπιάς, καὶ κατασκηνώσεις στρατοῦ ὅπου ἐπίκαιρος καὶ στρατηγικὴ θέσις ἐν αὐτῷ ὑπάρχει.

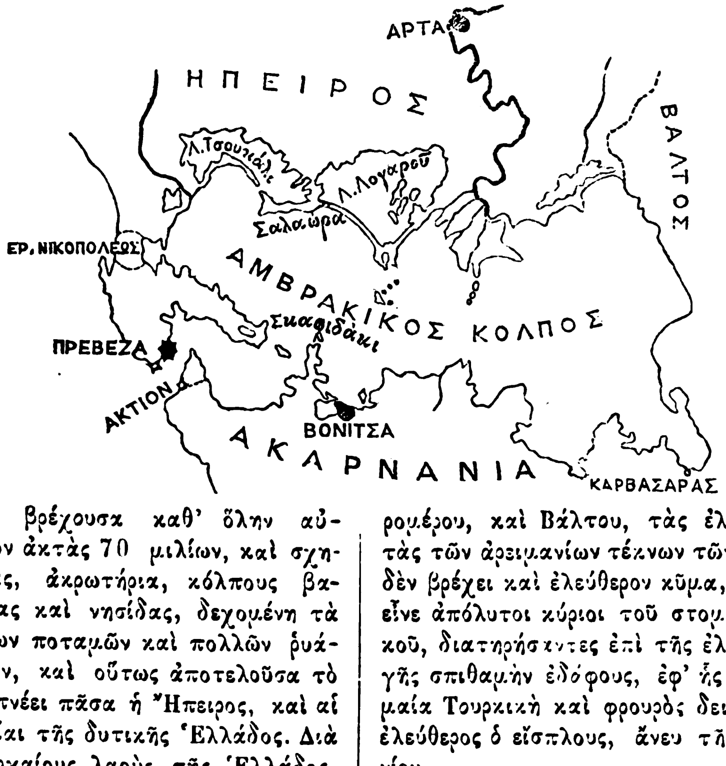

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ μικροῦ τμήματος τῆς μεγάλης Ἑλλάδος, ὅπερ ἀπετέλεσε τὸ ἐλεύθερον ἑλληνικὸν βασίλειον, ὁλόκληρος ἡ μεσημβρινὴ καὶ δυτικὴ παραλία τοῦ κόλπου ἐτέθη ὡς ὅριον τῆς ἀνατολικῆς γραμμῆς τῶν βορείων ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, ἅτινα ἀποτελοῦσιν αἱ ἐπαρχίαι Βονίτσης καὶ Ξηρομέρου, καὶ Βάλτου, τὰς ἐλευθέρας ὅμως ἀκτὰς τῶν ἀρειμανίων τέκνων τῶν ἐπαρχιῶν τούτων δὲν βρέχει καὶ ἐλεύθερον κῦμα, διότι οἱ Τοῦρκοι εἶνε ἀπόλυτοι κύριοι τοῦ στομίου τοῦ Ἀμβρακικοῦ, διατηρήσαντες ἐπὶ τῆς ἐλευθέρας ἑλληνικῆς γῆς σπιθαμὴν ἐδάφους, ἐφ' ἧς φρούριον καὶ σημαία Τουρκικὴ καὶ φρουρὸς δεικνύων ὅτι δὲν εἶνε ἐλεύθερος ὁ εἴσπλους, ἄνευ τῆς ἐκδόσεως φιρμανίου.

Ὁ Παγασητικὸς κόλπος ἀφ' ἑνός, καὶ ὁ Ἀμβρακικὸς ἀφ' ἑτέρου, εἰς οὓς καταλήγουσι τὸ Ἀν. καὶ τὸ Δ. ἄκρον τῶν βορείων συνόρων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀποτελοῦσιν αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς μίαν τῶν ἰσχυροτέρων δυνάμεων τῆς ὁμόρου ἐπικρατείας, δι' ὧν ἀπειλεῖ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν αὐτοὺς τοὺς κροτάφους τῆς Ἑλλάδος. Ἔχουσα ἐν Πρεβέζῃ καὶ Βώλῳ τοὺς στρατιωτικοὺς αὐτῆς σταθμοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ, δύναται νὰ εἰσβάλῃ ἀκωλύτως εἰς Ἀκαρνανίαν καὶ Εὐρυτανίαν, νὰ λεη-

λατήση τὴν Εὔβοιαν καὶ νὰ προφυλάξῃ τὴν Ἤπειρον.

Ὁ *Ἀμβρακικὸς κόλπος*, οὕτω καλούμενος τὸ πάλαι ἐκ τῆς πόλεως Ἀμβρακίας, κειμένης ἔνθα τὰ νῦν ἡ Ἄρτα, σήμερον δὲ ὑπὸ τῶν ναυτικῶν λεγόμενος κόλπος τῆς Ἄρτας, κεῖται μεταξὺ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Ἀκαρνανίας. Εἶνε παρεμφερὴς παμμεγέθει λίμνῃ στενῇ καὶ μακρᾷ, ἐκτεινομένῃ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, καὶ διαβρεχούσῃ πρὸς Β. μέρος τῆς Ἠπείρου, πρὸς Δ. τὴν χερσόνησον τῆς Πρεβέζης, πρὸς Α. τὴν ἐπαρχίαν Βάλτου καὶ πρὸς Μ. τὴν τοῦ Ξηρομέρου. Ἔχει δὲ μῆκος 18 μιλίων ναυτικῶν ἀπὸ Πρεβέζης μέχρι τοῦ Μαυροβουνίου εἰς χωρίον Ἀράπη, καὶ μεῖζον πλάτος (ἀπὸ Κραβασαρᾶ μέχρι τοῦ κόλπου Μενιδίου) 11. Περίμετρον δὲ 70 περίπου μιλίων. Τὸ στόμιον τοῦ κόλπου, δι' οὗ ἑνοῦται μετὰ τῆς Ἰονικῆς θαλάσσης νεύει ΜΔ. εἶνε δὲ στενὸν καὶ ἀβαθές, κεχωσμένον ὑπὸ ἰλύος, ἐνέχον καὶ τινας ὑφάλους, ὥστε εἶνε ἀδιάπλευστον ὑπὸ πλοίων ἐχόντων τὰ ὕφαλα ἄνω τῶν 14 ποδῶν. Τὸ πλάτος τοῦ στομίου ἀπὸ τοῦ ΝΑ προμαχῶνος Παληοσάραγα, τοῦ φρουρίου Πρεβέζης, μέχρι τοῦ ἀπέναντι ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἀκτίου φρουρίου τῆς Πούντας ἔχει μῆκος 647 μέτρων. Ἀπὸ τῆς ἄκρας δὲ τοῦ Ἀκτίου μέχρι τῆς ἀπέναντι παραλίας τῆς Πρεβέζης, ὅπου τερματίζεται, οὕτως εἰπεῖν, ἡ εἴσοδος, ἡ ἀπόστασις εἶνε 842 μέτρων.

Ἔνδον ὁ κόλπος κατατέμνεται εἰς πολλοὺς κόλπους καὶ ὅρμους, διαχωριζομένους ὑπὸ μακρῶν καὶ στενῶν ἀκρωτηρίων. Καὶ πρῶτον ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας, πρὸς τὴν εἴσοδον σχηματίζεται ὁ *Πρόκολπος*, ἡ κόλπος τῆς Πρεβέζης λεγόμενος, ἢ καὶ τοῦ Ἁγ. Πέτρου, εἰς τὸ μυχὸν τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ ἐρείπια τοῦ Ἀνακτορίου. Μετὰ τοῦτον, ἀνατολικῶς χωροῦντες, ἕπεται ὁ τῆς Βονίτσης, χωριζόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Παναγίας, ᾧ πρόσκειται νησὶς *Κέφαλος*. Μετὰ τὸν τῆς Βονίτσης ἕπεται ὁ τοῦ Λουτρακίου καὶ εἶτα ὁ βαθὺς καὶ στενὸς τοῦ Καραβανσαρᾶ. Ἐπὶ τῆς βορείας δὲ παραλίας ὁ τοῦ Μενιδίου ΒΔ τοῦ Μακρυνόρους καὶ μετὰ τοῦτον πρὸς δυσμὰς χωροῦντες ἕτεροι, ἀποτελοῦντες μᾶλλον ἕλη καὶ λιμνοθαλάσσας, ὡς ὁ τῆς Ἄρτας, ὁ τῆς Λογαροῦς, ἐξ οὗ καὶ τὰ περιώνυμα φωτάραχα, τῆς Τσουκάλας, καὶ Μαζώματος πρὸς ἀνατολὰς παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς Νικοπόλεως, καὶ ὁ τοῦ Βαθέος πρὸς Β. τῆς Πρεβέζης.

Ἐκ τῶν σημαντικωτέρων ἀκρωτηρίων, τῶν ἐν τῷ κόλπῳ, οὐχὶ διὰ τὴν προέκτασιν αὐτῶν καὶ τὸ σχῆμα, ἀλλὰ διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν θέσιν, εἶνε τὸ *Ἄκτιον*, κοινῶς *Πούντα*, ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσιόντι εἰς τὸν κόλπον, προεκτεινόμενον πρὸς βορρᾶν, ἀπέναντι καὶ παραλλήλως τῆς πόλεως Πρεβέζης, καὶ τερματιζόμενον εἰς ἀλιτενὲς ἄκρον. Τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο, παρὰ τὸ ὁποῖον ὁ Αὔγουστος κατεναυμάχησε τὸν στόλον τοῦ Ἀντωνίου, ἀνήκει εἰς τὴν Τουρκίαν. Διὰ τῆς συνθήκης τῆς 27]9 Ἰουλίου 1832 μεταξὺ τῶν 3 αὐλῶν καὶ τῆς Πύλης, διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 18]20 Αὐγούστου 1832 τῆς συνδιασκέψεως τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου, καὶ διὰ τῆς ά πράξεως τῆς ὁροθετικῆς ἐπιτροπῆς, τῆς 31 Αὐγούστου (12 Σεπτ.) 1832, ἀφέθη τῇ Τουρκίᾳ τμῆμα γῆς τριγωνικόν, οὗτινος κορυφὴ εἶνε τὸ ἄκρον τοῦ Ἀκτίου, ἑκατέρωθεν δὲ πλευραί, ἔχουσαι ἡ μὲν πρὸς ἀνατολὰς μῆκος 2 μιλίων, ἡ δὲ πρὸς δύσιν, ἡ καὶ προσβρεχομένη ὑπὸ τῆς θαλάσσης τοῦ Ἰονίου Πελάγους, 3 ¹]₂ μιλίων. Ἐν μέσῳ τοῦ τριγώνου τούτου ὑπάρχει μέγα ἕλος, ὅπερ κατακλύζει τὴν χειμῶνα τὰ πέριξ καὶ διακόπτει τὴν συγκοινωνίαν διὰ τῶν ἀπὸ Ἀκτίου εἰς Βόνιτζαν, ἢ εἰς Λευκάδα ὁδῶν,

Εἰς ἀπόστασιν 1665 μέτρων ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ Ἀκτίου ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς εἰσόδου ὑπάρχει τὸ τουρκικὸν φρούριον, τῆς *Πούντας*, οὗτινος τὰ πυρὰ δύνανται νὰ διασταυρωθῶσι μετὰ τῶν ἀπέναντι προμαχώνων τῆς Πρεβέζης, τοῦ Ἁγ. Γεωργίου καὶ τῶν Παληοσαράγων.

Ἕτερον τῶν ἀκρωτηρίων εἶνε τὸ *Σκαφιδάκι*, ἀποτελοῦν διακλάδωσιν ὑψηλὴν τῆς χερσονήσου τῆς Πρεβέζης, φερομένην ΜΑ. οὕτως ὥστε ὁ ἐν τῷ Προκόλπῳ εἰσερχόμενος νομίζει ὅτι εὑρίσκεται ἐν σμικρᾷ λίμνῃ, διότι τὸ ἀκρωτήριον Παναγία τῆς Βονίτζης προεκτεινόμενον πρὸς Β. ἀποκρύπτει τὸ εὐρὺ πέλαγος τοῦ Ἀμβρακικοῦ, τὸ μέγα οὕτως εἰπεῖν σῶμα αὐτοῦ. Τὸ ἀκρωτήριον Σκαφιδάκι πρὸς τὸ τέρμα αὐτοῦ ὑψοῦται εἰς κωνοειδῆ λόφον, ἀφ' οὗ κεῖται πολεμικὸς πύργος (blockhaus) ἐν ᾧ φρουρὰ τουρκική, ἐπισκοποῦσα πᾶσαν ἐκ Βονίτσης κίνησιν.

Ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ ὑπάρχουσι καὶ νησίδες τινές, ὧν ἄξιαι μνείας εἶνε αἱ πρὸς Μ. τῆς λίμνης Λογαροῦς Γαϊδαρονῆσι, καὶ Κορακονῆσι, ἐφ' οὗ καὶ Μονή, καὶ τινες οἰκίσκοι, φαινόμενον μακρόθεν κατάφυτον, καὶ αἱ νησίδες αἱ ἔρημοι Κέφαλος καὶ Βούβαλος. Ἐκ τῶν 4 τούτων αἱ δύο πρῶται ἀνήκουσι τῇ Τουρκίᾳ, αἱ δύο δεύτεραι τῇ Ἑλλάδι.

Εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον χύνονται δύο μεγάλοι ποταμοί, ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Ἠπείρου πηγάζοντες, ὁ *Ἄραχθος* ἢ ὁ *ποταμὸς τῆς Ἄρτας* καλούμενος σήμερον καὶ ὁ *Λοῦρος*, πλεῖστοι δὲ ποταμίσκοι ἄλλοι ἐκβάλλουσιν εἰς αὐτόν, ὧν εἷς ὁ διὰ Βονίτσης διερχόμενος Πλατανιᾶς. Ἕνεκα δὲ τῶν ὑδάτων τούτων τῶν ποταμίων, τῶν χυνομένων εἰς περίκλειστον χῶρον, σχηματίζεται εἰς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου ῥοὴ ἰσχυρὰ πρὸς ἔξοδον τῶν ὑδάτων, ἥτις ἔχει, καθ' ὑπολογισμούς, δύο μέχρι τριῶν μιλίων ταχύτητα, ἱκανὴν ὥστε τὰ πρὸ τῆς Πρεβέζης ἠγκυροβολημένα πλοῖα στρέφουσι τὴν πρῶραν οὐχὶ πρὸς τὸν πνέοντα ἄ-

Digitized by Google

νεμον, ἀλλὰ πρὸς τὸ ῥεῦμα. Ὡσαύτως δὲ, τῶν πολλῶν ἕνεκα γλυκέων ὑδάτων, ἅτινα εἰσρέουσι, τὰ ὕδατα τοῦ κόλπου ἔχουσι γεῦσιν ὑφάλμυρον. Γέμει δὲ ὁ κόλπος ἰχθύων παντοίων, καὶ ὀστράκων, ἄφθονον τροφὴν παρεχόντων αὐτοῖς τῶν ποταμῶν.

Ὁ ἐν τῷ κόλπῳ πλοῦς εἶνε τερπνός· αἱ ἑκατέρωθεν καταφανεῖς ὄχθαι, οἱ βαθεῖς κόλποι, τὰ προεξέχοντα ἀκρωτήρια, τὰ περικείμενα ὄρη τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τῆς Ἠπείρου, ἐφελκύουσι τὴν προσοχὴν τοῦ διαπλέοντος καὶ τέρπουσι τὸ ὄμμα αὐτοῦ. Ἡ εἴσοδος αὐτὴ εἰς τὸν κόλπον ἔχει τι τὸ ἐπιβάλλον, ὅπερ ἐπαυξάνουσι τὰ ἑκατέρωθεν ἐπιθαλάσσια φρούρια καὶ οἱ προμαχῶνες. Ὡς ἐκ τοῦ περικλείστου δὲ τοῦ κόλπου δὲν συμβαίνουσι τρικυμίαι ἐν αὐτῷ· μόνον τὴν εἴσοδον συνταράσσουσιν οἱ ΜΔ ἄνεμοι,καὶ καθιστῶσι πνέοντες δύσκολον τὸν ἔκπλουν τῶν ἱστιοφόρων πλοίων. Τὰ ὕδατα τοῦ κόλπου εἶνε ὑπόθολα καὶ σκιερὰ, οὐχὶ διαυγῆ, ὡς τὰ τῆς λοιπῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης, διότι εἰς αὐτὸν ἐκρέουσιν ἀενάως ὕδατα θολὰ, σκιάζει δὲ τὸ πελαγίζον ὕδωρ ἡ ἀντανάκλασις τῶν πέριξ ὀρέων.

Πόλεις παράλιοι ἐντὸς τοῦ κόλπου καὶ πολίχναι ἄξιαι μνείας εἶνε Πρέβεζα, ἡ Βόνιτσα, ὁ Κραβασαρᾶς, καὶ τὸ κωμήδιον Σαλαώρα. Ἐκ τούτων δὲ περὶ Πρεβέζης καὶ Βονίτσης ὁ λόγος ἡμῖν ἔσται, διότι ταύτας μόνον ἰδίοις ὄμμασιν εἴδομεν.

Περὶ *Σαλαώρας* δὲ μόνον σημειοῦμεν ὅτι εἶνε πενιχρὸν κωμήδιον παράλιον τῆς β. παραλίας, χρησιμεῦον ὡς ἐπίνειον τῆς μεσογείου Ἄρτας, ἀπεχούσης ταύτης ὥρας 5. 30.

Ὁ *Κραβασαρᾶς*, ἢ ὀρθότερον Καραβανσαρᾶς, ἐκ τοῦ τουρκικοῦ καραβὰν σαραΐ, διότι ἐχρησίμευεν ὡς σταθμὸς ἐμπορικῆς διαβάσεως μεταξὺ Ἠπείρου καὶ Ἀκαρνανίας,εἶνε πολίχνη κειμένη εἰς τὸν ΜΑ. μυχὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Βάλτου, καὶ τοῦ δήμου Ἀμβρακίας.

Σημαντικωτέρα πόλις τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου εἶνε ἡ

Πρέβεζα. Ἡ πόλις αὐτη, ἥτις τὰ νῦν φέρεται ἀνὰ στόμα παντὸς Ἕλληνος, καὶ ἧς ἡ ἀπόκτησις εἶνε μέγιστον συμφέρον πολιτικὸν καὶ ὑλικὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, κεῖται εἰς αὐτὴν τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἀριστερᾷ τῷ εἰσιόντι, ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῆς χερσονήσου, ἥτις πρὸς Μ. κατερχομένη ἐκ τῶν δυτικῶν ἄκρων τῆς Ἠπείρου ἀποτελεῖ τὸ δυτικὸν ὅριον τοῦ κόλπου.

Ἡ πόλις ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς παραλίας, ἔχουσα περὶ τὸ μέσον καὶ ἀθλίαν προκυμαίαν κτιστὴν, καὶ ταύτην πολλαχοῦ διακοπτομένην ἐν μέσῳ. Ἡ ἐκ τῆς θαλάσσης θέα τῆς πόλεως εἶνε πενιχρὰ, μόνον ὑψίκομά τινα δένδρα ἐντὸς αὐτῆς, ὁ ὄπισθεν αὐτῆς φαινόμενος ἐλαιὼν, καὶ δύο μιναρέδες ὑψούμενοι τῶν δύο τζαμίων, δίδουσί πως ὄψιν γραφικὴν, ἣν ἐπαυξάνουσι καὶ τὰ προσωρμισμένα πλοῖα. Ἡ πόλις ἔχει σχῆμα παραλληλογράμμου,ὁδοὺς δὲ λαβυρινθώδεις, στενὰς καὶ ἀκαθαρτοτάτας· μία μόνον τῶν ὁδῶν εἶνε ὁπωσοῦν εὐθεῖα, κατὰ μῆκος τῆς παραλίας καὶ ὄπισθεν τῶν παραλίων οἰκιῶν, ὅπου ὑπάρχουσι τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα, ἡ ἀγορὰ, καὶ συρροὴ τῶν πολιτῶν γίνεται. Αἱ οἰκίαι τῆς πόλεως,1000 περίπου τὸν ἀριθμὸν, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μονώροφοι, ὀλίγαι δὲ ὑπάρχουσι διώροφοι. Περιέχει δὲ εἰς τὰ πέριξ καὶ ἱκανὸν ἀριθμὸν καλυβῶν πενιχρῶν. Ἔχει δύο τζαμία, ὧν τὸ βόρειον ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, κομισθέντος τοῦ ὑλικοῦ ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Νικοπόλεως· ἔχει ὡσαύτως καὶ πύργον ὡρολογίου δεικνύοντος τὰς ὥρας τουρκιστὶ, ἐφ' οὗ ὑπάρχει πλὰξ κεκομμένη μετ' ἀνθεμίου φέρουσα μηνοειδῶς γεγραμμένην τὴν λέξιν «Νικοπόλεως», κομισθεῖσα βεβαίως ἐκ τῶν ἐρειπίων. Πρὸς Δ. τῆς πόλεως ὑπάρχει ἀβαθὴς καὶ ἀσκεπὴς χάνδαξ, εἰς ὃν ἐμπίπτουσι πᾶσαι αἱ ἀκαθαρσίαι τῶν ἐν αὐτῇ ἐλαιοτριβείων καὶ τῶν παρακειμένων οἰκιῶν, ἐξ οὗ ἀναδίδεται δυσωδία ἀνυπόφορος καὶ νοσηρά.

Οἱ κάτοικοι τῆς Πρεβέζης συμποσοῦνται εἰς 5 ἢ 5,500, ὧν 1000 Ὀθωμανοὶ, οἱ δὲ λοιποὶ Χριστιανοὶ, εὑρίσκονται δὲ καὶ Ἰουδαῖοί τινες ἔμποροι. Ἔχουσι σχολεῖον Ἑλληνικὸν ἀρρένων καὶ θηλέων καὶ δύο Τουρκικὰ ἀρρένων. Εἰς τὸ σχολεῖον τῶν θηλέων φοιτῶσι καὶ κοράσια τῶν Ὀθωμανῶν. Τὸ σχολεῖον τῶν ἀρρένων συντηρεῖται ἐκ κληροδοτήματος Ἀναστασίου Θεοφάνους καὶ καλεῖται *Θεοφάνειος σχολή*· κατέλιπε δὲ κληροδότημα ὑπὲρ τῆς σχολῆς καὶ ὁ Θεόδωρος Τσιντόσης Πρεβεζαῖος ὡσαύτως. Τὰ εἰσοδήματα τῆς σχολῆς ἐκ τοῦ κληροδοτήματος ἀνέρχονται εἰς 18,000 γρόσια.

Τὸ παρθεναγωγεῖον, οὗτινος ἡ προαγωγὴ ὀφείλεται εἰς τὸν μακαρίτην Εὐστάθιον Σῖμον, ἔχει κληροδότημα 5,000 γροσίων,συντηρεῖται δὲ καὶ ἐκ τῆς κοινότητος.

Πλὴν τῆς παραγωγῆς τοῦ ἐλαίου, ἐκθλιβομένου διὰ ἀτελῶν μηχανῶν, οὐδεμία ἄλλη βιομηχανία ὑπάρχει ἰδιάζουσα ἐν τῇ πόλει. Καθόλου δ' εἰπεῖν ἡ Πρέβεζα εἶνε πόλις διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου, ὡς ἐπίνειον χρησιμεύουσα καὶ ἀγορὰ τῆς Ἠπείρου. Ἐν τῷ λιμένι αὐτῆς, ὅστις εἶνε αὐτὸ τὸ ἐσωτερικὸν στόμιον τοῦ κόλπου, εὑρίσκονται πάντοτε πλοῖα ἱστιοφόρα,ἓν δὲ μόνον ἀτμόπλοιον τῆς ἑταιρίας Lloyd διατηρεῖ τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἐμποδιζομένου τοῦ εἴσπλου εἰς ἄλλα ἀτμόπλοια ἄνευ ῥητῆς πρὸς τοῦτο διαταγῆς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κυβερνήσεως.

Ἡ Πρέβεζα ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ βαλῆ τῶν Ἰωαννίνων, ἑδρεύει δ' ἐν αὐτῇ μουτασερίφης ἔχων ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του Πρέβεζαν, Πάργαν καὶ Μαργαρίτι. Ἐκκλησιαστικῶς δὲ ὑπάγεται εἰς Ἄρταν, ἧς ὁ ἐπίσκοπος φέρει τὸν τίτλον Ἄρτης καὶ Πρεβέζης. Ἡ πόλις ἔχει πολ-

Digitized by Google

λὰς χριστιανικὰς ἐκλησίας, μίαν τῶν καθολικῶν καὶ δύο τζαμία. Τοῦ ἑνὸς δὲ τοῦ πρὸς Β. τῆς πόλεως τζαμίου ὁ μιναρὲς κεῖται εἰς πλάτος Β. 30° 56′ 30″ καὶ μῆκος Ἀν. 18°, 25′, 40″ τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων.

Ἡ πόλις τῆς Πρεβέζης εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ ὁμαλοῦ ἐδάφους, σχεδὸν ἀλιτενοῦς· περιβάλλεται δ' ἐκ τῆς ξηρᾶς ὑπὸ πλατείας καὶ βαθείας τάφρου, ἐχούσης περίμετρον 2,780 μέτρων καὶ τὰς κλίσεις λιθοκτίστους. Συγκοινωνεῖ δὲ ἡ πόλις μετὰ τῶν ἐκτὸς διὰ 3 πυλῶν φρουρουμένων, καὶ διὰ γεφυρῶν ξυλίνων καὶ ἀκόμψων. Περὶ τὴν πόλιν ὑπάρχουσιν 6 τεχνιτὰ ὀχυρώματα, ὧν τὰ 5 συνέχονται μετ' αὐτῆς, τὸ ἕκτον δὲ, ὁ Παντοκράτωρ, ἐπιθαλάσσιον ὄν, κεῖται ἐκτὸς τῆς τάφρου, εἰς τὴν ἄκραν τῆς χερσονήσου, ἐφ' ἧς ἡ πόλις, προστατεῦον τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου. Παρὰ τὸ φρούριον τοῦτο κεῖται ὁ μεσημβρινὸς προμαχὼν τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, καὶ εἶτα τὰ Παληοσάραγα τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Ἡ βορειοτέρα τῶν Πυλῶν καλεῖται τοῦ Βαθέος διότι ἐκ ταύτης ἄγει ἡ παραλία ὁδὸς εἰς Βαθὺ, οὕτω καλουμένου τοῦ στενοῦ καὶ ἐπιμήκους θαλασσίου ΒΔ. μυχοῦ τοῦ κόλπου, ἔχοντος ἔνθεν καὶ ἔνθεν κεκαλλιεργημένους ἀγροὺς, κήπους καὶ ἐλαιῶνας. Ἐν δεξιᾷ δ' εὐθὺς μετὰ τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς πύλης ταύτης, καὶ τῆς τάφρου, ὑπάρχει κρήνη ἐξ ἧς ὑδρεύονται τὰ πλοῖα.

Τὰ περίχωρα τῆς πόλεως Πρεβέζης δὲν περιέχουσι κατοικίας, ἀλλ' εἶνε πάντα πεφυτευμένα ἐξ ἐλαιώνων, διὰ μέσου τῶν ὁποίων εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας βαδίζει τις ὑπὸ σκιάν. Ὁ ἐλαιὼν τῆς Πρεβέζης ἀποτελεῖ τὸν κυριώτερον πλοῦτον τῶν κατοίκων της.

Πρὸς Β. τῆς πόλεως καὶ εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας, ὁδὸς ἱκανῶς καλὴ καὶ εὐθεῖα φέρει εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Νικοπόλεως, ἣν ἔκτισεν ὁ Αὔγουστος μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ νίκην ἐπὶ τοῦ στενοῦ λαιμοῦ τῆς χερσονήσου, ὃν βρέχουσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ ὕδατα τοῦ Ἰονίου Πελάγους, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ Ἀμβρακικοῦ. Εἴτε διὰ θαλάσσης πορευθῇ τις, κάμπτων τὸ ἄκρον Σκαφιδάκι, εἰς Νικόπολιν, εἴτε διὰ ξηρᾶς, ἡ πρώτη ὄψις τῶν ἐρειπίων αὐτῆς ἅμα διέλθῃ τὴν ἀκρόπολιν, ἐφ' ἧς νῦν τουρκικὸν στρατόπεδον εὑρίσκεται, προξενεῖ ἐντύπωσιν· δὲν εἶνε πολλὰ, ἀλλὰ ἡ δι' ἑνὸς βλέμματος θέα τῶν ἐρειπίων τοῦ μεγάλου περιβόλου πόλεως κοιμωμένης τὸν αἰώνιον ὕπνον τῆς καταστροφῆς, ἄλλοτε δὲ μεγάλης, ἐμπνέει συγκίνησιν καὶ λύπην, ἣν ἐπιτείνει ἔτι μᾶλλον ἡ εντελὴς σήμερον ἐρημία τῶν τόπων. Ἡ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἐπίσκεψις τῶν ἐρειπίων εἶνε δυσχερὴς, διότι δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι πᾶσα ἡ πόλις ἀποτελεῖ μέγα ἕλος, πανταχόθεν ἐκρεόντων ὑδάτων. Διὰ τῶν ἐρειπίων τῆς Νικοπόλεως διέρχεται ἡ πρὸς τὰ Ἰωάννινα ἄγουσα ὁδὸς, ἔχουσα λιθόστρωτον ἓν τμῆμα αὐτῆς ἕνεκα τοῦ ἕλους. Πρὸς Ἀν. τῶν ἐρειπίων ὑπάρχει λιμνοθάλασσα, τὸ *Μάζωμα*, ἔνθα καὶ μικρὸν ἰχθυοτροφεῖον.

Ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Νικοπόλεως σώζονται μέγα μέρος τῶν τειχῶν προχείρου κατασκευῆς, ἡ μεγάλη δυτικὴ πύλη, ἥτις ἐκλείετο, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν ἑκατέρωθεν αὐλάκων καὶ τοῦ σχιστῆς ὀροφῆς, διὰ θύρας ἀνασπαστῆς, τὸ θέατρον ἐπὶ τοῦ λόφου *Γκελέφι*, ἱκανῶς διατηρηθὲν, καὶ ἕτερά τινα οἰκοδομήματα μικρότερα.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Πρεβέζης, πόλεως, ἥτις ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῆς μέλλει νὰ κατασταθῇ ἀπελευθερουμένη μεγάλη καὶ πολύανδρος, καὶ συγκεντρώσῃ ἐν ἑαυτῇ ἅπαν τὸ ἐμπόριον τῆς Ἠπείρου καὶ τῶν παραλίων τοῦ Ἀμβρακικοῦ, ἔχουσα θέσιν τερπνὴν, εὐάερον, κυρίαν δύο θαλασσῶν.

Ἡ ἑτέρα πόλις τοῦ Ἀμβρακικοῦ, ἐφ' ἧς κυματίζει μὲν ἡ Ἑλληνικὴ σημαία, ἀλλ' οὐδὲν μετέβαλε τὴν τουρκικὴν αὐτῆς ὄψιν καὶ τὴν πενιχρότητα εἶνε ἡ

Βόνιτσα, ἀπέχουσα διὰ θαλάσσης ἐκ τῆς Πρεβέζης 9 μίλια. Αὕτη κεῖται εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ἀναπεπταμένου ὁμωνύμου κόλπου, ὃν σχηματίζουσι τὰ ἀκρωτήρια πρὸς Δ. τὸ τῆς Παναγίας καὶ πρὸς Α. ἡ Γελάδα. Πρὸς Α. τῆς παραλίας Βονίτσης καὶ ἐντὸς τοῦ κόλπου ὑπάρχει νησὶς *Κουκοῦμι*. Ἡ Βόνιτσα εἶνε πολίχνη οἰκουμένη ὑπὸ 2,000 περίπου κατοίκων, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Βονίτσης καὶ Ξηρομέρου καὶ τοῦ δήμου Ἀνακτορίων. Αἱ οἰκίαι της 400 περίπου εἶνε μικραὶ, αἱ ὁδοὶ ἀνώμαλοι καὶ ἀκάθαρτοι. Πρὸς Α. ταύτης κεῖται προάστειον *Μπούχαλι*, ὅπου καθὼς καὶ ἐν Βονίτσῃ ὑπάρχει ἱκανὸς ἀριθμὸς καλυβῶν, σχήματος τετραγώνου, πλεκτῶν, ἃς ἐπιχρίουσι διὰ πηλοῦ, ἐντὸς τῶν ὁποίων οἰκοῦσι πτωχοὶ γεωργοὶ καὶ χειρώνακτες.

Τῆς πόλεως ὑπέρκειται φρούριον ἑνετικὸν, ἔνθα τὰ νῦν ὁ στρατὼν, 50 μέτρα ὑψηλὸν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἔχον λαμπρὰν θέαν ἐπὶ τὰ πέριξ· ἐξ αὐτοῦ φαίνεται τὸ πλεῖστον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, τὰ ὄρη Τσουμέρκας, Μακρυνόρους, Ὀλύτσικας, τὰ βουνὰ τοῦ Σουλίου, ἡ Πρέβεζα καὶ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ἡ Ἄρτα, πρὸς τὸ μέρος δὲ τῆς ξηρᾶς, ἡ χλοερὰ πεδιὰς τῆς Βονίτσης, καὶ πᾶσαι αἱ οἰκίαι τῆς πολίχνης. Τὸ φρούριον δὲ τοῦτο μᾶλλον ἐκτίσθη ἵνα προστατεύῃ τὴν πόλιν ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς τῶν Ἀκαρνάνων, ἢ ὅπως φυλάσσῃ τὴν πολίχνην ἀπὸ θαλάσσης. Πρὸς δυσμὰς τοῦ φρουρίου, παρὰ τοὺς πρόποδας αὐτοῦ, κεῖται ἱκανῆς περιφερείας λιμνοθάλασσα καλουμένη *Μυρτάρι*, περὶ ἧς ἐξήνεγκον ἄλλοτε τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι εἶνε τὸ ἀρχαῖον Μυρτούντιον, ὅπερ οἱ νεώτεροι γεωγράφοι θέτουσιν εἰς τὴν μεταξὺ Ζαβέρδας καὶ Βονίτσης ὑπάρχουσαν λίμνην Βουρκαρολίβαδο*.

Περὶ τὴν πόλιν τῆς Βονίτσης ὑπάρχουσιν ἕλη

*. Ὅρα ἐμὴν συγγραφὴν Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων. Ἄνδρος, Κέως, σελ. 212.

Digitized by Google

καθιστῶντα τὸ κλίμα αὐτῆς νοσηρόν, διὰ μέσου δὲ τῆς πολίχνης ῥέει αὖλαξ ποταμίου ὕδατος, καὶ καθ' ὅλην δὲ τὴν παραλίαν ταύτης μέχρι προαστείου τοῦ Μπούχαλι ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν θάλασσαν διάφοροι ῥύακες.

Νομίζομεν ὅτι ἂν πρὸ χρόνων καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος ἐμελετᾶτο ἡ τοπογραφία τῶν μερῶν τούτων καὶ κατεσκευάζετο ὁδὸς ἁμαξιτὴ μεταξὺ Βονίτσης καὶ Ζαβέρδας, χωρίου κειμένου εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τοῦ σχηματιζομένου ὑπὸ τῆς Λευκάδος καὶ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Ἀκαρνανίας, ἡ Βόνιτσα ἤθελε κατασταθῆ σταθμὸς διαβάσεως τῶν Ἠπειρωτῶν εἰς τὴν Ἀνατολήν. Καὶ ἤρξατο μὲν πρὸ χρόνων ἀπὸ Ζαβέρδας ἡ κατασκευὴ ὁδοῦ, ἀλλὰ διεκόπη. Πρό τινος δ' ἐπανελήφθησαν αἱ ἐργασίαι χάριν τῶν στρατιωτικῶν κινήσεων καὶ ἐξακολουθοῦσιν ὅπως ἡ ὁδὸς κατασταθῇ βατὴ εἰς ἁμάξας. Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ Ζαβέρδας εἰς Βόνιτσαν εἰς πεζὸν εἶνε ὧραι 3.30'.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἐκ προχείρων σημειώσεων, ἃς ἐτηρήσαμεν διελθόντες τὰ μέρη ταῦτα, ἐγράψαμεν, ὅπως δώσωμεν ἀμυδρὰν ἰδέαν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας» τῆς ἀξίας καὶ τῆς σημασίας τοῦ κόλπου τούτου, περὶ οὗ γίνεται τόσος λόγος σήμερον καὶ οὗτινος τὴν κατοχὴν τηρεῖ ἡ Τουρκία εἰς ἑαυτήν. Ἡ ὑποσχεθεῖσα παραχώρησις τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου, ἢ κόλπου τοῦ Βώλου, δι' οὗ συγκοινωνεῖ ἡ Θεσσαλία, σώζει μὲν τὰ ΒΑ. ὅρια τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ ἀμέσου ἀπειλῆς, ἡ ἄρνησις ὅμως τῆς παραχωρήσεως τοῦ Ἀμβρακικοῦ διατηρεῖ τὴν ἀπειλὴν ἐκ δυσμῶν, καὶ καταδικάζει εἰς νέκρωσιν ὅλας τὰς ΒΔ. ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀποτελεῖται δ' ἐνταῦθα ὅριον ἑλληνικόν, οἷον ὑπῆρχε καὶ πρίν, ἐναντίον παντὸς κανόνος στρατιωτικοῦ καὶ πολιτικοῦ τῆς ὁροθεσίας τῶν ἐθνῶν.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 225.

Ε.'

Μάχη ἐκ παρατάξεως

Μόλις εἶχεν ἐπιστρέψει ὁ Σὶρ Ἰωάννης, καὶ ἀκούσας κρότον ἁμάξης ταχέως προσερχομένης, ἀνεπήδησε καὶ ἔδραμεν εἰς τὸν ἐξώστην. Ἦτο ἡ ἅμαξά του, ἥτις ἔστη μετ' ὀλίγον πρὸ τῆς ἔξω θύρας. Κατῆλθε δ' ἐξ αὐτῆς μικρός τις, χονδρὸς καὶ μεσῆλιξ κύριος, ὃν ὁ Γιάννης ὡδήγησε διὰ τοῦ κήπου.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἔσπευσε νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, δι' ἧς ἐκοινώνει πρὸς τὴν αἴθουσαν τὸ δωμάτιον τῆς Χούτσινς, εἶτα δ' ἐπανῆλθεν εἰς τὴν σκοπιὰν του ἐγκαίρως, καὶ εἶδε τὸν νέηλυδα ἱστάμενον κάτω τῆς κλίμακος, ἀποκαλυπτόμενον, ἐξάγοντα τοῦ κόλπου του λευκότατον μανδήλιον καὶ σπογγίζοντα βραδέως τὴν μεγάλην φαλακρὰν του κεφαλὴν ἥτις ἤστραπτεν ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς σφαῖρα χρυσοῦ, εἶτα δὲ παρατηροῦντα ταχέως τὴν ἐνδυμασίαν του, τινάσσοντα ἐκ τοῦ προχείρου τὸν κονιορτὸν τῶν ὑποδημάτων του, καὶ ἀναβαίνοντα τέλος τὴν κλίμακα.

— Ἰατρὸς πρέπει νὰ εἶνε, ἐψιθύρισεν ὁ βαρωνέτος, ἀφοῦ εἶδεν ἐγγύτερον τὸ εὐρὺ καὶ χρηστὸν ἀγγλικὸν πρόσωπον τοῦ ἐρχομένου, τὸν προσφάτως ἐξυρισμένον πώγωνά του, καὶ τὸν ἀπαραίτητον μέλανά του ἐπενδύτην, ὃν κατεδείκνυεν ἔτι μελανώτερον ὁ ἄψογος λευκός του λαιμοδέτης καὶ ὁ χιονόλευκος χιτών του.

Ἡ καρδία τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἤνοιξεν εὐαρέστως, ὡς ἀνοίγει ὑπὸ τὰς εὐεργετικὰς ἀκτῖνας ὀκτωβριανοῦ ἡλίου τὸ ὑπὸ πρωΐμου παγετοῦ νοσῆσαν ἄνθος.

Ὁ βαρωνέτος ὑπεδέχθη τὸν ξένον μεθ' ὅλης τῆς ἐγκαρδίου φιλοφροσύνης, ὅσην ἐπέτρεπεν αὐτῷ ὁ χαρακτήρ του καὶ αἱ ἕξεις του. Ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὸν λιχανὸν καὶ τὸν μέσον δάκτυλον τῆς δεξιᾶς του καὶ τοῦ ἐζήτησε μάλιστα τυπικῶς συγγνώμην διὰ τὸν κόπον, τὸν ὁποῖον τοῦ ἔδιδε. Ὁ ἰατρὸς ἐδέξατο μεθ' ὅλης τῆς προσηκούσης εὐλαβείας, μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ του, τοὺς δύο δακτύλους τοῦ βαρωνέτου καὶ τοὺς ἔθλιψε κάπως ἰατρικῶς, ὡς εἰ ἐξήταζε τὸν σφυγμὸν των. Μετὰ τοῦτο ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε —διότι οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ νέος ἰατρὸς—μεθ' ὅλης τῆς ἀπαθείας ἀνδρὸς συγχρωτισθέντος πρὸς ἀνθρώπους πάσης τάξεως καὶ παντὸς ἔθνους κ' εὐκόλως ἀνακαλύπτοντος τὰς ἀδυναμίας καὶ τὸ νόσημα ἑκάστου, παρεκάλεσεν ἐν πρώτοις τὸν Σὶρ Ἰωάννην νὰ μὴ κάμνῃ λόγον περὶ κόπου· ἡ ὑπηρεσία του, εἶπεν, ὤφειλε νὰ ἦνε καὶ ἦτο εἰς τὰς διαταγὰς παντὸς ἐν γένει ἀῤῥώστου, καὶ καθῆκον εἶχε νὰ ἦνε πάντοτε πρόθυμος. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δέ, οἱονδήποτε κόπον ἀντήμειβεν ἡ τιμὴ ὅτι ἀπήλαυεν οὕτω τῆς γνωριμίας τοῦ Σὶρ Ἰωάννου Δάβεν (οἱ δύο κύριοι ἐχαιρετίσθησαν ἀμοιβαίως), καὶ ἡ εὐχαρίστησις, ὅτι ἤθελε φανῆ, ὡς τοὐλάχιστον ἤλπιζε, χρήσιμος εἰς τὴν δεσποινίδα Δάβεν, τῆς ὁποίας εἶχε μάθει παρὰ τοῦ ὑπηρέτου τὸ ἀτύχημα.

Πάντα ταῦτα ἀνταπεκρίνοντο ἐντελῶς εἰς τὰς περὶ τοῦ πρέποντος ἰδέας τοῦ βαρωνέτου, καὶ ἡ ἀνακούφισις ἣν ᾐσθάνθη ἀκούων τὸν ἰατρὸν Ὑόρκε ηὐδύνατο νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν εὐχαρίστησιν ἀνθρώπου, ὅστις διέφυγε κίνδυνον πνιγμοῦ. Καθ' ὃν δὲ χρόνον διεκόπτετο ὁ εὐτραφὴς μικρὸς ἰατρός, ἵνα ἀναπνεύσῃ, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἔλαβε καιρὸν νὰ εὐλογήσῃ τὴν θείαν πρόνοιαν, ἥτις τῷ ἀπέστειλεν ἰατρὸν τοσοῦτον καλοαναθεθραμμένον. Τέλος, μεθ' ὅλα τὰ προσήκοντα προοίμια, οἱ δύω ἄγγλοι ἐκάθισαν, καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἤρχισε τὴν μακρὰν διήγησιν τῶν ἀτυχημάτων του, μέχρι τῆς τελικῆς καταστροφῆς τῆς ἀνατραπείσης ἁ-

Digitized by Google

μάξης, ἣν ἐν τῇ ἀγανακτήσει του ἐχαρακτήρισεν ὡς προφανῆ ἀπόπειραν φόνου.

— Μὴ μ' ἐρωτᾶτε τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους εἶχε πιθανῶς αὐτὸς ὁ ἄθλιος, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Σὶρ Ιωάννης, ἐπὶ μᾶλλον ἐξαπτόμενος. — διότι ὁ Σὶρ Ιωάννης εἶχεν ἀνάγκην νὰ ὀργισθῇ καὶ ἠγωνίζετο παντὶ σθένει νὰ ἐρεθισθῇ· — τοὺς ἀγνοῶ, τοὺς λόγους· ἀλλ' ἦτον ἀναντιῤῥήτως προμελέτη, κύριε, καὶ ἀπόδειξις φανερὰ εἶνε ἡ ἀδιαφορία τοῦ ἀθλίου ἐκείνου μετὰ τὸ δυστύχημα. Οὐδὲ τὸ μικρόν του δάκτυλον ἐκίνησε διὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ. Ἔμεινεν ἀπαθὴς ὡς τὰ ἄλογά του, καὶ ἀκόμη ἀπαθέστερος, διότι κ' ἐκεῖνα τὰ ταλαίπωρα ἔτρεμον ἀπὸ τὸν φόβον των.

Μετὰ τοῦτο διηγήθη ὁ Σὶρ Ιωάννης, τὴν αἰφνίδιον ἐμφάνισιν τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου.

— Δὲν εἶδα παραδοξότερον ἰατρόν, εἶπεν ὁ βαρωνέτος· γένειον γάλλου σκαπανέως, καὶ πῖλος τρομπονοειδὴς λῃστάρχου θεατρικοῦ.

Ἡ εὐγενὴς προσοχὴ τοῦ ἰατροῦ Ὑόρκε ηὔξησεν ἔτι πρὸς ταῦτα καὶ λεπτὸν μειδίαμα διέστειλε τὰ χείλη του.

Ἦτο ἆρά γε τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο φιλοφρόνημα πρὸς τὸν διηγούμενον βαρωνέτον, ἢ ἀντανάκλασις ἰδέας τινὸς αἰφνιδίου; Ἀγνοοῦμεν.

— Ὁ ἰατρὸς αὐτὸς Ἀντώνιος, ἂν ἀληθῶς οὕτω λέγεται, μᾶς φωνάζει ὅτι εἶνε ἰατρός, καὶ χωρὶς κανὲν ἄλλο προοίμιον ὁρμᾷ ἐπὶ τῆς κόρης μου, ἀρχίζει νὰ τῆς ἐξετάζῃ τὸν πόδα, λέγει ὅτι εἶνε ἁπλοῦν στραγγάλισμα, καὶ ἀναλαμβάνει νὰ τὴν μεταφέρῃ ἐδῶ, χωρὶς κἂν νὰ ἐρωτήσῃ τὴν γνώμην μας. Καὶ δὲν φθάνει τοῦτο, κύριε! ἐξηκολούθησε μετ' ἐμφάσεως ὁ Σὶρ Ιωάννης. Λέγω μετ' ὀλίγον, πολὺ φυσικῶς, ὅτι σκοπὸν ἔχω νὰ ἐξακολουθήσω τὸν δρόμον μου πρὸς τὴν Νίκαιαν μετ' ὀλίγας ὥρας ἀναπαύσεως. — «Ὥρας! ἀνακράζει ὁ κύριος· δὲν λέγετε ἑβδομάδας καλλίτερα!» Ἑβδομάδας! Κ' ἐπειδὴ ἐγὼ διαμαρτύρομαι ἐναντίον αὐτῆς τῆς τερατώδους ἀποφάσεως, ὁ χρησμὸς ἀποφαίνεται ὁριστικῶς ὅτι ἡ θυγάτηρ μου δὲν δύναται νὰ μετακομισθῇ ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν. Τεσσαράκοντα ἡμερῶν! Τὸ πρᾶγμα εἶν' εὔκολον δι' αὐτόν, ἀλλὰ δὲν εἶν' εὔκολον δι' ἐμὲ νὰ ζήσω ἐδῶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Ἀφίνω ὅτι ὁ υἱός μου, ὁ λοχαγὸς Δάβεν, φθάνει εἰς τὸ Λονδῖνον περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς μετ' ἀπουσίαν ἓξ ἐτῶν.

— Δυσάρεστον, τῇ ἀληθείᾳ, παρετήρησεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε.

— Δὲν ἐννοῶ βέβαια, προσέθηκεν ὁ Σὶρ Ιωάννης, ὅτι ἡ περίστασις αὐτὴ ἐπηρεάζει διόλου τὴν ὑπόθεσιν· ἀλλὰ σᾶς ἐρωτῶ, κύριε...

— Ὑόρκε, εἶπεν ὁ ἰατρός.

— Σᾶς ἐρωτῶ, κύριε Ὑόρκε, ὡς μέλος διακεκριμένον τοῦ ἰατρικοῦ σώματος (ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε προσκλίνει), εἶνε δυνατὸν ἁπλοῦν στραγγάλισμα νὰ ἐμποδίσῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὁδοιπορίαν δι' ἁμάξης ἀναπαυτικωτάτης;

Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, ἀπεριστρόφως οὕτω ἐρωτώμενος, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου τοῦ ὑπενδύτου του βαρεῖαν χρυσῆν ταμβακοθήκην, φέρουσαν ἐπιγραφὴν κεχαραγμένην ἐπὶ τοῦ καλύμματος, ἐκτύπησεν αὐτὴν τρὶς διὰ τῶν δακτύλων, ἔτεινεν αὐτὴν πρὸς τὸν Σὶρ Ιωάννην, ὅστις ἠρνήθη. ἔλαβεν ἔπειτα ἐξ αὐτῆς δραγμίδα ταμβάκου. καὶ ἀπήντησε μετὰ στιγμιαίαν σκέψιν, ὅτι τὸ ζήτημα δὲν ἦτο εὔκολον νὰ λυθῇ ὅσον κατὰ πρῶτον ἐφαίνετο· ἁπλοῦν στραγγάλισμα ἠδύνατο ἐν γένει νὰ θεραπευθῇ ἐντὸς μιᾶς ἢ δύο ἑβδομάδων, μολονότι, ὤφειλε νὰ προσθέσῃ, τῷ εἶχε συμβῇ πολλάκις ν' ἀπαντήσῃ περιπτώσεις λίαν σοβαράς, αἵτινες ἀπῄτησαν ἀνάπαυσιν τελείαν πολὺ μακροτέραν τῆς μνημονευθείσης ὑπὸ τοῦ βαρωνέτου. Εἰς ποίαν κατηγορίαν ὑπήγετο τὸ στραγγάλισμα τῆς μὶς Δάβεν, δὲν ἠδύνατο, ἐννοεῖται, ν' ἀποφανθῇ πρὶν ἀκριβῶς ἐξετάσῃ τὸν πάσχοντα πόδα.

— Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπιθυμῶ, ὑπέλαβεν ὁ Σὶρ Ιωάννης, καὶ εἶμαι πρόθυμος νὰ κλίνω ἐνώπιον τῆς αὐθεντείας σας.

— Τότε, Σὶρ Ιωάννη, μὴ χάνωμεν καιρόν· ὅσον γρηγορώτερα, τόσον καλλίτερα. Ὁ ἰταλὸς ἰατρὸς εἶν' ἐδῶ;

Ὁ Σὶρ Ιωάννης ἀπήντησεν ἀρνητικῶς.

— Τότε, σᾶς παρακαλῶ, νὰ τοῦ μηνύσετε ἀμέσως, διότι ἡ παρουσία του εἶνε ἀπαραίτητος.

— Αὐτὸ μὲ λυπεῖ πολύ, ἰατρέ, ἀπεκρίθη μετά τινος δειλίας ὁ βαρωνέτος· διότι, ὅταν ἦλθε σήμερον τὸ πρωῒ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ἀνήγγειλεν ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ μίαν ἐπίσκεψιν εἰς τὰ περίχωρα, καὶ ὅτι δὲν ἤθελε πιθανῶς ἐπιστρέψει πρὸ τῆς ἑσπέρας.

— Παράδοξον! ἀνεφώνησεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, ἀφοῦ ἐγνωρίζετε ὅτι ἐμηνύσατε ἰατρὸν ἀπὸ τὴν Νίκαιαν διὰ νὰ κάμετε συμβούλιον.

Ὁ Σὶρ Ιωάννης ἐπὶ μᾶλλον ἀμηχανῶν, ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δὲν εἶχεν ὁμιλήσει περὶ τούτου εἰς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον.

— Θεὲ καὶ Κύριε! ἀλλ' αὐτὸ περιπλέκει τὰ πράγματα! εἶπεν ὁ μικρὸς ἰατρός, ἀρχίζων νὰ στενοχωρῆται. Δὲν γνωρίζετε, φίλτατέ μου κύριε, ὅτι κανών, κανὼν θεμελιώδης δι' ἡμᾶς τοὺς ἰατροὺς εἶνε νὰ μὴν ἐπισκεπτώμεθα ἀσθενῆ ἄλλου ἰατροῦ εἰμὴ μόνον ἐπὶ παρουσίᾳ του; Εἰς ὡραίαν θέσιν εὑρισκόμεθα! προσέθηκε κατὰ διάνοιαν.

— Ἀλλά, ἰατρέ, δὲν ἠμπορεῖτε εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτὴν περίστασιν νὰ παραβλέψετε ἕνα ἁπλοῦν τύπον; παρετήρησε σοβαρῶς ὁ Σὶρ Ιωάννης. Εἴμεθα εἰς τὴν Ἰταλίαν, καθὼς ἠξεύρετε, καὶ ὄχι εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

— Ὁ κανὼν εἶνε παντοῦ ὁ ἴδιος, ἀπήντησεν ἀταράχως ὁ ἰατρός. Καὶ δὲν εἶνε ἁπλοῦς τύπος δι' ἡμᾶς, ἢ ἁπλῆ φιλοφροσύνη, ἀλλὰ νόμος, τὸν ὁποῖον καθιερώσαμεν, πρὸς πρόληψιν τῶν ἀτό-

Digitized by Google

πων, τὰ ὁποῖα ἄλλως θὰ συνέβαινον. Γνωρίζετε τὴν παροιμίαν : «Ὅπου λαλοῦν . . .»

— Ἆ ! τί καλὰ ποῦ ἤλθετε ! ἐξηκολούθησε διακοπτόμενος καὶ ἀλλάσσων ἦθος ὁ ἰατρός. Ἡ ἀπουσία σας εἶχεν ἀρχίσει νὰ μοῦ γίνεται λίαν ἐπαισθητή.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἀπηυθύνοντο πρὸς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον, οὗτινος τὸ εὔσωμον ἀνάστημα εἶχε φανῆ εἰς τὴν θύραν. Ὁ Ἀντώνιος εἶχεν ἐπιστρέψει ταχύτερον τῶν ὑπολογισμῶν του, διαβαίνων δὲ πρὸ τοῦ πανδοχείου καὶ συλλογισθεὶς ὅτι ἡ φρυγανιὰ καὶ τὸ βούτυρον τῆς πρωΐας πιθανὸν ἦτο νὰ ἐπέφεραν δυσπεψίαν τινά, ἀνέβη.

Οἱ στρογγύλοι καὶ προέχοντες κρόταφοι τοῦ ἰταλοῦ ἰατροῦ συνεσπάσθησαν φοβερά, καὶ ἀστραπὴν ὀργῆς ἐξηκόντισαν οἱ ὀφθαλμοί του· ἀλλὰ τοῦτο διήρκεσεν ἓν μόνον δευτερόλεπτον, εἰσερχόμενος δὲ εἰς τὴν αἴθουσαν εἶχεν ἀναλάβει ὅλην τὴν προτέραν του ἠρεμίαν καὶ τὸ σύνηθες ἱλαρόν του μειδίαμα. Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε ἠγέρθη καὶ προὐχώρησε τείνων τὴν χεῖρα εἰς προϋπάντησιν τοῦ ἰταλοῦ συναδέλφου του. Ὁ δὲ Σὶρ Ἰωάννης εἶδε τότε μετὰ δυσαρέστου ἐκπλήξεως, ὅτι οἱ δύο ἰατροὶ ἐγνωρίζοντο καὶ ἐφαίνοντο μάλιστα φίλοι, ὡς καὶ ἦσαν ἀληθῶς. Εἶχον γνωρισθῇ καθ' ὃν χρόνον ἡ χολέρα ἐμάστιζε τὴν Νίκαιαν καὶ τὰ περίχωρά της, καὶ πολλάκις εἶχον παραστῆ ἀμφότεροι ἐγγὺς ἀγωνιώντων.

— Πῶς ἔχετε, φίλτατέ μου κύριε ; εἶπε φαιδρῶς ὁ Ἀντώνιος. Πόσον χαίρω, ὅτι δύναμαι νὰ σᾶς σφίγξω τὴν χεῖρα. Ἤλθατε νὰ ἴδῆτε τὴν νέαν ἀσθενῆ μου ; Ὁρίσατε.

— Μ' εὑρίσκετ' ἐδῶ, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, ἐπιθυμῶν πρὸ παντὸς νὰ καθαρίσῃ τὴν θέσιν του, ἐπὶ τῇ ῥητῇ προσκλήσει τοῦ Σὶρ Ἰωάννου Δάβεν, διὰ νὰ λάβω μέρος εἰς συμβούλιον περὶ τῆς δεσποινίδος Δάβεν μετὰ τοῦ ἰατροῦ της, δηλαδὴ μεθ' ὑμῶν, ὡς βλέπω πρὸς μεγίστην μου χαράν. Ὅταν ἀσθενὴς εὑρίσκεται εἰς τόσον καλὰς χεῖρας, εἶμ' ἐντελῶς βέβαιος ὅτι εἶμαι περιττός. Ἐν τούτοις, ἂν δὲν ἔχετε δυσκολίαν . . .

— Τὴν ἐλαχίστην ! εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, διακόπτων τὴν φράσιν τοῦ συναδέλφου του. Εἶνε πάντοτε τιμὴ δι' ἐμὲ νὰ ὑποβάλω τὴν θεραπείαν μου εἰς κριτὴν τόσον πεφωτισμένον καὶ τόσον ἁρμόδιον.—(Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε ἐκίνησε τὴν μικρὰν καὶ εὔσαρκον χεῖρά του, οἱονεὶ ἀποκρούων μετριοφρόνως τὴν φιλοφροσύνην). Καὶ ὄχι μόνον τιμή, ἀλλά, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ προσθέσω, καὶ εὐχαρίστησις, προσέθηκεν ὁ Ἀντώνιος τονίζων τὴν λέξιν. Ἀλλὰ μεταξὺ φίλων οἱ λόγοι εἶνε περιττοί· φοβοῦμαι μάλιστα ὅτι καὶ πολὺ σᾶς ἐκράτησα. Ἂν ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ εἴπῃ τὸ πρωῒ ὅτι σᾶς ἐπερίμενε, ἐξηκολούθησε βραδέως καὶ ἀτενίζων ἐπὶ τὸν βαρωνέτον, δὲν θὰ μ' εὑρίσκετε ἀπόντα.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ᾐσθάνθη τοὺς λόγους τούτους πίπτοντας βαρεῖς ἐπὶ τὴν συνείδησίν του, κ' ἐσιώπησεν, εὐτυχῆ ἑαυτὸν λογιζόμενος ὅτι δὲν εἶχε προφθάσει νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς ἀφαιμάξεως.

— Εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας, συνάδελφε, προσέθηκεν ὁ Ἀντώνιος. Ἀλλὰ πρέπει, νομίζω, νὰ ἐξετάσωμεν καὶ κἄτι τι ἄλλο πρὶν ἴδωμεν τὴν μὶς Δάβεν· τουτέστιν, ἂν γνωρίζει, ὅτι . . .

— Δὲν γνωρίζει τίποτε, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

— Τότε, ὑπέλαβεν ὁ ἰταλός, ἡ μὶς Δάβεν ἠμπορεῖ νὰ φοβηθῇ, νὰ ἀνησυχήσῃ, θέλω νὰ εἰπῶ, βλέπουσα αἴφνης ἐνώπιόν της δύο ἰατρούς.

— Καὶ δικαίως, εἶπεν οἱονεὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀποτεινόμενος ὁ ἄλλος.

— Ἠμπορεῖ φυσικῶς νὰ ὑποθέσῃ, ἐξηκολούθησε σοβαρῶς ὁ Ἀντώνιος, ὅτι ἡ θέσις της εἶνε σπουδαία . . .

— Ἀληθῶς ! πολὺ καλὰ τὸ ἐσκέφθητε, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, μειδιῶν ἐπιχαρίτως. Νέος τὸ σῶμα καὶ γέρων τὴν κεφαλήν, Σὶρ Ἰωάννη !

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης θὰ ἐπεθύμει ὀλιγώτερον φιλοπαίγμονα τὸν ὁμοεθνῆ του.

— Θὰ ἦτο λοιπὸν φρόνιμον, εἶπε συμπεραίνων ὁ ἰταλός, νὰ παρουσιάσω τὸν κύριον Ὑόρκε ὡς ἕνα τῶν φίλων μου . . .

— Καθὼς εἶνε καὶ ἡ ἀλήθεια, διέκοψεν οὗτος.

— Τὸν ὁποῖον ἀπήντησα κατὰ τύχην, ἐπιστρέφοντα εἰς Νίκαιαν, καὶ τοῦ ὁποίου ἠθέλησα ἐγὼ νὰ λάβω τὴν γνώμην.

Τῆς προτάσεως ταύτης δεκτῆς γενομένης, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀπῆλθε ν' ἀναγγείλῃ εἰς τὴν θυγατέρα του τὴν ἐπίσκεψιν τῶν δύο κυρίων.

Ἅμα ὡς οἱ δύο ἰατροὶ ἔμειναν μόνοι, ὁ Ἀντώνιος εἶπεν εἰς τὸν συνάδελφόν του.

— Πρέπει νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτήν, διὰ νὰ σᾶς ἐξηγήσω, ὅτι ἡ περίπτωσις περὶ ἧς πρόκειται εἶνε λίαν σοβαρᾶς φύσεως. Ἔχομεν κάταγμα τῆς κνήμης καὶ ἐξάρθρωσιν συγχρόνως τοῦ ποδός.

Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε ἐμόρφασε μεγάλως καὶ ἀνεφώνησεν.

— Ὦ ! ὤ ! κακόν, κάκιστον !

— Δυσάρεστος ἐπιπλοκή, τῇ ἀληθείᾳ, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος. Μὴ θέλων ν' ἀνησυχήσω τὴν ἀσθενῆ μου, ἥτις εἶνε κόρη πολὺ λεπτοφυὴς καὶ εὐαίσθητος, ὠνόμασα τὸ πρᾶγμα ἁπλοῦν στραγγάλισμα.

— Καλὴ ἰδέα, εἶπεν ὁ ἄγγλος.

— Ἐνῷ δὲ ἡτοιμαζόμην νὰ ἐξηγήσω εἰς τὸν πατέρα τὴν ἀλήθειαν, τὸν εἶδα τόσον φοβισμένον, ὥστε ἔχασα τὸ θάρρος. Τώρα βλέπω, ὅτι ἴσως ἔσφαλον, καὶ ἂν σεῖς νομίζετε, ὅτι καλλίτερον εἶνε νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν . . .

— Διόλου, διέκοψε ζωηρῶς ὁ γέρων κύριος. Πρὸς τί ; Ἐφέρθητε εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν εὐγενέστατα καὶ λεπτότατα.

Δραξάμενος δὲ τῆς χειρὸς τοῦ Ἀντωνίου ὁ βραχύσωμος ἰατρός, ἔσφιγξεν αὐτὴν ἐγκαρδίως.

Digitized by Google

Τὴν ἔκχυσιν ταύτην τοῦ ἄγγλου διέκοψεν ἡ Χούτσινς, ἀγγέλλουσα ὅτι ἡ κυρία της ἦν ἑτοίμη νὰ δεχθῇ τοὺς κυρίους. Οὗτοι δὲ ἠκολούθησαν τὴν θαλαμηπόλον καὶ εἰσῆλθον παρὰ τῇ δεσποινίδι Δάβεν συμπλέκοντες τοὺς βραχίονας, ἵν' ἀφαιρέσωσι τῆς ἀσθενοῦς πάντα ἐνδεχόμενον περὶ τῆς φιλίας των δισταγμόν.

Ὁ ἰταλὸς παρέστησεν ἐπισήμως τὸν ἄγγλον ὡς συνάδελφον καὶ φίλον του, ὁ δὲ ἰατρὸς Ὑόρκε, συμμορφούμενος πρὸς τὴν περίστασιν, ἀπέτεινε μυρίους εὐαρέστους λόγους εἰς τὴν νεάνιδα, ἥτις ὑπεδέξατο τὸν νέον ἰατρὸν προσηγόρως μέν, ἀλλὰ ψυχρῶς. Ἡ ἐξέτασις τοῦ ποδὸς διήρκεσε μόλις ἓν λεπτόν. Μετὰ τυπικάς τινας ἐρωτήσεις τοῦ ἰατροῦ Ὑόρκε, ἐξέφρασεν οὗτος τὴν ἐλπίδα ταχείας θεραπείας, καὶ οἱ δύο ἰατροὶ ἀπεσύρθησαν, ὡς καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

Εὗρον τὴν τράπεζαν ἐστρωμένην ἐν τῇ αἰθούσῃ, καὶ ὀρεκτικώτατον πρόγευμα παρατεθειμένον, χάρις εἰς τὸν προνοητικὸν Γιάννην, ὅστις εἶχεν ὠφεληθῆ ἐκ τῆς εἰς Νίκαιαν ἐκδρομῆς του, ἵνα κομίσῃ προμήθειαν βωδινοῦ, τείου καὶ νωποῦ βουτύρου, καὶ παραγεμίσῃ πᾶσαν διαθέσιμον γωνίαν τῆς ἁμάξης δι' ὄψων παντοειδῶν καὶ οἴνων.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης καὶ ὁ ἄγγλος ἰατρὸς ἐκάθισαν εἰς τὴν τράπεζαν, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἠρνήθη τὴν πρόσκλησιν νὰ παρακαθίσῃ μετ' αὐτῶν, κ' ἔλαβε θέσιν ἀπέναντι τοῦ Σὶρ Ἰωάννου καὶ τοῦ ἰατροῦ. Ἐπῆλθε δὲ βραχεῖα σιωπή, ἣν αὐτὸς πρῶτος διέκοψεν.

— Ἐπειδή, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἰατρὸν Ὑόρκε, ἔχω ὑποθέσεις τινάς,αἵτινες μὲ ἀναγκάζουσι νὰ μὴ μείνω πολύ, σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ κάμω εὐθὺς λόγον περὶ τῆς αἰτίας, ἥτις ὑπῆρξεν ἀφορμὴ τῆς συναντήσεώς μας. Ἡ παρουσία τοῦ Σὶρ Ἰωάννου Δάβεν εἶνε ἐπίσης σπουδαία εἰς τὸ προκείμενον.

Πρὸς τὸ προοίμιον τοῦτο συνεστάλησαν παραδόξως οἱ ῥώθωνες τοῦ βαρωνέτου.

— Διὰ νὰ σᾶς καταστήσω ἐντελῶς ἐνήμερον, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, θ' ἀνακεφαλαιώσω ἐν ὀλίγοις τὰ γεγονότα, καὶ θὰ σᾶς ἐκθέσω ἔπειτα . . .

— Ἀγαπητέ μου κύριε Ἀντώνιε, εἶνε περιττόν, ἔσπευσε νὰ εἴπῃ φιλοφρόνως ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε. Ἡ εὐχάριστος κατάστασις τῆς ἀσθενοῦς σας μαρτυρεῖ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς θεραπείας σας.

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ἀλλ' ἔχω λόγους ἐπιθυμῶν νὰ τηρήσω ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέραν τάξιν καὶ μέθοδον. Μοῦ ἐπιτρέπετε ;

— Βεβαίως, βεβαίως ! ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, προαισθανόμενος ἐπερχομένην καταιγίδα.

— Ὅτε τὸ πρῶτον εἶδα τὴν δεσποινίδα Δάβεν, ἤρχισε λέγων ὁ ἰταλός, τουτέστιν εὐθὺς μετὰ τὸ δυστύχημα, τὴν εὗρον ἐξηπλωμένην ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἐντελῶς λιπόθυμον. Ἐπειδὴ τὰ πρῶτα συνήθη μέσα ἔμειναν ἄνευ ἀποτελέσματος, δὲν ἔβλεπον δὲ οὐδεμίαν ἐξωτερικὴν βλάβην, δικαιολογοῦσαν τοσοῦτον παρατεταμένην συγκοπήν, ἐφοβήθην συντάραξιν ἐγκεφαλικήν, καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ τὴν φλεβοτομήσω, ὅτε ἡ κυρία συνῆλθε, καὶ διὰ τῶν ἐπιφωνημάτων της προεκάλεσε τὴν προσοχήν μου ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ της ποδός. Ἐξετάσας τὴν ἕδραν τοῦ κακοῦ, ἀνεγνώρισα ὅτι ὁ ἀστράγαλος εἶχε πάθει ὅ,τι πρὸ μικροῦ σᾶς ἐξέθεσα.

Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε κατένευσε λίαν ἐμφαντικῶς.

— Ἐπέδεσα τὸν πόδα προχείρως διὰ μανδηλίου, ὅσον καλλίτερον ἠδυνάμην,καὶ μετέβην ταχέως εἰς τὴν οἰκίαν μου ἵνα φέρω ἐπίδεσμον κατάλληλον. Εἴδατε τὴν ἐπίδεσιν τοῦ ποδός· τὴν ἐγκρίνετε ;

— Ἐντελέστατα, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε· ἤθελε τιμήσει καὶ τὸν δεξιώτατον χειρουργόν. Ἐπιθυμητὸν θὰ ἦτο νὰ εἴχομεν πολλοὶ τὴν δεξιότητά σας.

Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος προσέκλινεν ἐλαφρῶς κ' ἐξηκολούθησεν.

— Ἐτοποθέτησα μετὰ ταῦτα τὴν κυρίαν εἰς εἶδός τι φορείου, μόνον κατάλληλον μέσον μεταφορᾶς, καὶ τὴν ἐγκατέστησα εἰς αὐτὴν τὴν οἰκίαν, παραγγείλας πολλάκις κατ' ἐπανάληψιν ν' ἀποφύγῃ πᾶν οἱονδήποτε κίνημα, διὰ νὰ μὴ ἐπέλθουν δυσάρεστοι συνέπειαι. Νομίζετε ὅτι αἱ προφυλάξεις αὗται ἦσαν ὑπερβολικαί ;

— Διόλου, διόλου, φίλτατε συνάδελφε, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, ἐπιθυμῶν ἔτι μᾶλλον, κατόπιν ἑκάστης λεπτομερείας, νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἔκρηξιν τῆς καταιγίδος. Ἡ προφύλαξις ποτὲ δὲν βλάπτει, καὶ δὲν εἶσθε σεῖς ἄνθρωπος νὰ λάβητε μέτρα εἰς μάτην. Ὁ ποῦς εἶνε μέλος πολὺ λεπτοφυές, προσέθηκε στρεφόμενος πρὸς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, πλήρης ἰνῶν καὶ τενόντων, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν . . . ἀπαιτεῖ πολλὴν προσοχήν. Θεραπεία ποδὸς εἶνε ἔργον λίαν ἀκροσφαλές.

— Ὁ Σὶρ Ἰωάννης Δάβεν, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, ἐπεθύμει φυσικῶς νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁδοιπορίαν του· ἀλλ' ἐνόμισα καθῆκόν μου νὰ τὸν εἰδοποιήσω εὐθύς, ὅτι ἐπὶ τεσσαράκοντα τοὐλάχιστον ἡμέρας θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ὁδοιπορήσῃ ἡ μὶς Δάβεν. Νομίζετε ὅτι εἶπον πολύ ;

— Ἐπεθύμουν νὰ ἠδυνάμην νὰ εἴπω ναί, ἀπήντησεν ὁ ἄγγλος ἰατρός. Τὸ ἐπεθύμουν, ἀλλὰ δὲν δύναμαι· εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ συμφωνήσω μαζύ σας, ὅτι ἐπὶ μακρὸν δὲν θὰ δυνηθῇ ἡ μὶς Δάβεν νὰ κινηθῇ.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐστέναξε βαθέως, καὶ ἡ ἀκτὶς ἐλπίδος, ἥτις ἐφώτιζε τὴν μορφήν του ἐξηφανίσθη ἐντελῶς.

— Ταῦτα πάντα, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, συνέβαινον τὸ σάββατον μετὰ μεσημβρίαν. Τὴν κυριακὴν τὸ πρωΐ δὲν εὗρον διόλου καλὰ τὴν ἀ-

Digitized by Google

σθενῆ μου· ἀϋπνία, ἀλλοίωσις τῆς μορφῆς, χείλη ξηρά, ταραχὴ μεγάλη καὶ σφυγμὸς ἑκατὸν εἴκοσι. Δὲν ἐδίστασα παντάπασιν, καί...

— Τὴν ἐφλεβοτομήσατε, φυσικῶς, ὑπέλαβεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐμίσησε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν συμπατριώτην του.

— Μάλιστα· τὴν ἐφλεβοτόμησα, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος. Θὰ τὸ ἐκάμνετε σεῖς;

— Κατ᾽ἀνάγκην· τὰ συμπτώματα τὸ ὑπηγόρευον.

— Τὴν ἑσπέραν περὶ τὰς ἓξ ὁ πυρετὸς εἶχε πέσει, καὶ τὴν πρωΐαν, μετὰ νύκτα ἥσυχον, εἶχεν ἐκλείψει ἐντελῶς. Ἡ ἀσθενής, ὡς εἴδετε, εἶνε εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν εὐχάριστον κατάστασιν. Δὲν ἔχω τι πλέον νὰ προσθέσω, συνεπέρανεν ὁ Ἰταλός.

— Κ᾽ ἐγώ, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, μετὰ ζωηρότητος τεινούσης νὰ πραΰνῃ τὴν δικαίαν ὀργὴν τοῦ Ἀντωνίου καὶ νὰ πείσῃ τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ὅτι ἀναγκαῖον ἦτο ν᾽ ἀναγνωρίσῃ πόσον καλῶς ἐνήργησεν ὁ συνάδελφός του — κ᾽ ἐγὼ δὲν ἔχω νὰ σᾶς εἴπω ἄλλο, ἢ τοῦτο καὶ μόνον: ἐξακολουθήσατε μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος μετὰ μικρᾶς τινος ψυχρότητος.

Εἶτα δὲ στρεφόμενος πρὸς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, προσέθηκεν.

— Ἐλπίζω, κύριε, ὅτι εἶσθε εὐχαριστημένος.

Ὁ βαρωνέτος, μὴ γνωρίζων τί ν᾽ ἀπαντήσῃ, προσέκλινε μόνον φιλοφρονέστατα.

— Τόρα, ἐπανέλαβεν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἐγειρόμενος, ἓν μόνον μοῦ μένει νὰ προσθέσω, ὅτι δηλαδὴ παραδίδω τὴν ἀσθενῆ μου εἰς δεξιωτέρας χεῖρας, καὶ σᾶς προσκυνῶ.

— Ὄχι δά! φίλτατε συνάδελφε, δὲν θὰ τὸ κάμετε αὐτό! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, βλέπων ὅτι τὸ πᾶν ἀπώλλυτο.

Καὶ ὁ ἀξιόλογος ἐκεῖνος ἄνθρωπος τοσοῦτον κατεπλάγη, ὥστε τὸ περόνιόν του, φέρον εὐχυμότατον τεμάχιον χοιρομηρίου, ἔμεινεν αἰωρούμενον μεταξὺ τοῦ στόματος καὶ τοῦ πινακίου του, ἐνῷ τὸ βλέμμα του ἐπλανᾶτο ἀπὸ τοῦ βαρωνέτου εἰς τὴν σκοτεινὴν μορφὴν τοῦ Ἰταλοῦ.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε Ὑόρκε, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, θὰ τὸ κάμω. Ἔχω λόγους ἀκαταμαχήτους νὰ πράξω ὡς πράττω. Εἷς ἰατρός, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐντολήν του, πρέπει ν᾽ ἀφεθῇ ἐλεύθερος νὰ ἐνεργήσῃ ὅ,τι νομίζει πρέπον, ἐγὼ δὲ δὲν εἶμαι ἐλεύθερος· πρέπει νὰ ἔχῃ, ὄχι μόνον τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀῤῥώστου του,—καὶ κατὰ τοῦτο εὐτυχῶς δὲν δύναμαι νὰ παραπονεθῶ, — ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν οἰκείων τοῦ ἀσθενοῦς, τῶν ὁποίων ἡ γνώμη ἔχει κῦρος· τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτήν, τὴν στεροῦμαι ἐντελῶς. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης Δάβεν δὲν μ᾽ ἐμπιστεύεται.

Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε ἀπεπειράθη νὰ εἴπῃ κάτι.

— Μίαν στιγμὴν ἀκόμη, σᾶς παρακαλῶ, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος προσηνῶς μειδιῶν, καὶ ἐτελείωσα. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἐπαναλαμβάνω, δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ. Ἀναφέρω μόνον τὸ πρᾶγμα, πλὴν δὲν παραπονοῦμαι δι᾽ αὐτό. Ἀπόδειξις εἶνε ἡ ἐδῶ παρουσία σας, ἡ παρουσία ἰατροῦ ἐν ἀγνοίᾳ μου. Εἰς ἐμὲ δὲν μένει τι ἄλλο πλέον, συμβιβαζόμενον μὲ τὸ καθῆκόν μου, ὄχι μόνον πρὸς τὴν ἀσθενῆ μου καὶ πρὸς ἐμὲ αὐτόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς τέχνης μου, εἰμὴ νὰ ἀποσυρθῶ. Τοῦτο δὲ πράττω, καὶ τὸ πράττω ἀτάραχος καὶ εὐδιάθετος, χωρὶς νὰ δυσθυμήσω κατ᾽ οὐδενός.

Σφίγξας δὲ ταχέως τὴν χεῖρα, ἣν εἶχε τείνει πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγλος ἰατρὸς ἵνα τὸν κρατήσῃ, ὁ Ἰταλὸς ἐχαιρέτισε τὸν Σὶρ Ἰωάννην καὶ ἀνεχώρησεν, οὔτε τεταπεινωμένος, οὔτε ἀγέρωχος, ἀλλὰ μόνον περίλυπος. Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε ἔδραμεν εἰς τὸν ἐξώστην, ἔφθασε δ᾽ ἐγκαίρως ὅπως ἴδῃ τὸν φίλον του ἀφανιζόμενον διὰ τῆς θύρας τοῦ κήπου.

— Ὡραία κατάστασις πραγμάτων! ἐψιθύρισεν ὁ ἄγγλος ἰατρός, καθήμενος πάλιν εἰς τὴν τράπεζαν, δύσθυμος ὡς ἄνθρωπος πιὼν πρὸ μικροῦ ἰατρικόν.

Ἐπῆλθε δὲ σιγὴ ἀνιαρά, ἣν αὐτὸς τέλος διέκοψε, λέγων:

— Εἶνε λυπηρόν, ὅτι δὲν ἀνεκοινώσατε εἰς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον τὴν πρόθεσιν, τὴν ὁποίαν εἴχετε νὰ μὲ καλέσητε.

— Δὲν τὸ ἐνόμισα ἀναγκαῖον, εἶπεν ἀποτόμως ὁ Σὶρ Ἰωάννης. Ἡ θεραπεία τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου προεκλήθη ἐκ τύχης, τὴν ὁποίαν ἐπωφελήθη ἐπιτηδείως διὰ νὰ κερδήσῃ ὅσα περισσότερα ἠδύνατο.

Καίτοι ἦτο ἄνθρωπος τοῦ κόσμου καὶ τὴν τύχην του ἰδίως ἐπιδιώκων, διατεθειμένος δὲ ἐν γένει εἰς κολακείας τῶν πελατῶν του, καὶ ἰδίως τῶν πλουσίων, ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε εἶχε καρδίαν, καὶ τ᾽ ἀγαθά του αἰσθήματα κατώρθουν πολλάκις ν᾽ ἀποπτύωσι τὸν χαλινόν, ὑφ᾽ ὃν προσεπάθει ἐκεῖνος συστηματικῶς νὰ τὰ κρατῇ δέσμια· τοῦτο δὲ συνέβη, ὅτε ἐνόησεν ὅτι ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο ξηρὸς καὶ ἀχάριστος ἄγγλος βαρωνέτος.

— Συγχωρήσατέ με, εἶπε, λαμβάνων δραγμίδα ταμβάκου καὶ βάλλων ἐπιφώνημα μομφῆς, συγχωρήσατέ με νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι ἀπατᾶσθε παραδόξως. Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος πᾶν ἄλλο δύναται νὰ ὑποτεθῇ ἢ ἄνθρωπος ἐπηρεαζόμενος ἀπὸ λόγους ἰδιοτελεῖς.

— Ἆ! ἀλήθεια; ἀπήντησεν ὁ βαρωνέτος ἐκχύνων ὅλην τὴν ἀπὸ ἡμισείας ἤδη ὥρας σωρευμένην ἐντός του δυσαρέσκειαν. Χαίρω πολὺ ὅτι μοῦ τὸ λέγετε, καὶ εἶμαι ἕτοιμος νὰ τὸν παραδεχθῶ ὡς πρότυπον ἀφιλοκερδίας. Ἀλλ᾽ οἱ ἀγέρωχοι τρόποι του μὲ πειράζουν, καὶ δὲν ἔχω πλέον διάθεσιν νὰ ὑποφέρω τὴν ὑπεροψίαν του. Δὲν εἶμαι τέλος πάντων ἐλεύθερος νὰ ἐκλέξω τὸν ἰατρόν μου;

Digitized by Google

Κάμετέ μου τὴν χάριν, σᾶς παρακαλῶ, ν' ἀφήσωμεν αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε, ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς ψυχρῶς καὶ σείων ἀνεπαισθήτως τὴν κεφαλὴν, οἱονεὶ ἔλεγεν: «Πρὸς τί ἡ συζήτησις;»—ἀλλ' ἐπιτρέψατέ μου μίαν τελευταίαν ἐρώτησιν, σχετικὴν πρὸς τὸ πρᾶγμα. Νομίζετε ὅτι ἡ μὶς Δάβεν δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκην ἰατροῦ;

— Ἐλπίζω νὰ ἔχω σᾶς, ἀπεκρίθη ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

— Βεβαίως, βεβαίως, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε μετὰ προδήλου δισταγμοῦ, καθ' ὅσον, ἐννοεῖται, συμβουλαί τινες δι' ἐπιστολῶν καὶ καμμία ἐπίσκεψις ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν—ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, παραδείγματος χάριν—δύνανται νὰ σᾶς ἦνε χρήσιμοι.

— Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μείνετε μαζύ μας, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἀρχίζων ν' ἀνησυχῇ, καὶ νὰ ἐξακολουθήσετε τὴν θεραπείαν τῆς θυγατρός μου; Ἡ ἀμοιβὴ . . ., προσέθηκεν ἀλαζόνως.

— Ἀφήσατε αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν, σᾶς παρακαλῶ, διέκοψε ζωηρῶς ὁ βραχύσωμος κύριος. Ἐπεθύμουν ἐξ ὅλης μου καρδίας νὰ ἠδυνάμην νὰ μείνω ἐδῶ, ἢ νὰ σᾶς ἔχω πλησιέστερον εἰς τὴν Νίκαιαν, διὰ νὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀπὸ τὴν δύσκολον θέσιν σας. Ἀλλὰ δυστυχῶς μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ μείνω ἐδῶ, οὐδὲ μίαν ἡμέραν. Ἔχω εἰς Νίκαιαν ἓν πλῆθος ἀσθενεῖς τοὺς ὁποίους δὲν ἠμπορῶ ν' ἀφήσω: τὸν λόρδον Β. μὲ φοβερὰν ποδάγραν· τὸν ἔχω πελάτην εἴκοσι ἔτη, καὶ δὲν ἠμπορῶ ἐννοεῖτε, νὰ τὸν παραιτήσω· ἔχω ἔπειτα τὸν μικρὸν ὑποκόμητα Φ. μὲ ἴλεριν· ἡ μητέρα του τὸ λατρεύει αὐτὸ τὸ παιδί, καὶ τρομάζει μὲ τὸ τίποτε· εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ τὴν καθησυχάζω κάθε δύο ὥρας. Δὲν ἠμπορῶ, βλέπετε, ν' ἀφήσω αὐτοὺς τοὺς ἀσθενεῖς, εἶνε ἀδύνατον.

Καί τοι μεγάλως ἐκ τούτου δυσηρεστήθη ὁ Σὶρ Ἰωάννης, οὐδόλως ἠμφισβήτησε τὸ κῦρος τῶν προτεινομένων ἐνστάσεων. Τὰ δύω ἐκεῖνα ἀριστοκρατικὰ ὀνόματα εἶχον πέσει ὡς δύο σταγόνες ἐλαίου ἐπὶ τοῦ τραύματος, ὅπερ ἐπήνεγκεν ἡ ἄρνησις τοῦ ἰατροῦ Ὑόρκε. Θὰ ἐφαίνετο ἆραγε τοσοῦτον εὔκολος ὁ βαρωνέτος, ἂν οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀσθενεῖς ὠνομάζοντο Κ. Πέτρος ἢ Κ. Παῦλος;

— Τότε λοιπὸν δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μοῦ συστήσετε κανένα καλὸν ἰατρὸν ἐδῶ πλησίον; ἠρώτησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης μετὰ στιγμιαίαν σκέψιν.

Ὁ ἰατρὸς ἔτριψε βιαίως τὸ μέτωπόν του, ἠτένισε χαμαὶ τὸ βλέμμα, ὡσεὶ ἐμελέτα χάρτην γεωγραφικὸν, καὶ ἀπήντησε.

— Τῇ ἀληθείᾳ, εἰς δέκα λευγῶν περίμετρον, εἰς ὅλην τὴν Ῥιβιέραν ἠμπορῶ νὰ σᾶς εἴπω, δὲν βλέπω κανένα δυνάμενον νὰ συγκριθῇ μὲ τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον.

— Καὶ πάλιν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος! διέκοψεν ὁ βαρωνέτος ὀργίλως· εἰπέτε μου ὅποιον θέλετε, ἐκτὸς αὐτοῦ.

Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε προσέφυγεν εἰς τὴν ταμβακοθήκην του.

— Κ' ἐγὼ τὸ ἤθελον, εἶπεν· ἀλλ' ἄνθρωποι ὡς αὐτός. . . ὁ ἰταλὸς ἰατρὸς δὲν φυτρώνουν εἰς τοὺς δρόμους· ξεύρετε, ὅτι ἠμποροῦσε νὰ ἦτον ἄγγλος; Ἰδέτε, πῶς ὁμιλεῖ τ' ἀγγλικά. Μάλιστα, τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἔπρεπε νὰ ἦτον ἄγγλος. Δὲν λέγω, τὸ ἐξωτερικόν του, οἱ τρόποι του εἶνε ξενικοί, καὶ δὲν ἐκπλήττομαι ὅτι σᾶς ἔκαμαν κακὴν ἐντύπωσιν. Τὸ ἐννοῶ. Ἀλλ' ἐντούτοις ἡ μὶς Δάβεν, ἡ ὁποία πρὸ παντὸς πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπόψιν, φαίνεται ὅτι εἶνε εὐχαριστημένη.

Καὶ ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε διεκόπη ἀπὸ σκοποῦ, ἀναμένων πιθανῶς ἀπόκρισιν. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἠναγκάσθη πρὸς μεγίστην του λύπην νὰ κατανεύσῃ.

— Τὸ πρᾶγμα εἶνε σπουδαῖον! ὑπέλαβεν ὁ ἰατρός· ὅταν ὁ ἀσθενὴς ἦνε εὐχαριστημένος, καὶ τὸ πνεῦμά του ἥσυχον . . . ἀξίζει τὸν κόπον, Σὶρ Ἰωάννη νὰ θυσιάσῃ τις μερικὰς ἐντυπώσεις κάπως δυσαρέστους. Τέλος πάντων κατὰ τὴν γνώμην μου τὸ καλλίτερον ἀπὸ ὅλα θὰ ἦτον νὰ συμβιβάσητε τὸ πρᾶγμα μὲ . . τὸν ἰταλὸν αὐτὸν ἰατρὸν, καὶ νὰ τὸν καλέσητε νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐπισκέψεις του.

— Νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἐπισκέψεις του! ἀνέκραξεν ὁ ἄγγλος, ἕτοιμος νὰ γείνῃ ἔξω φρενῶν, ἀλλ' ἀναμνησθεὶς ἐγκαίρως ὅτι δὲν προσῆκεν εἰς ἄνθρωπον τῆς τάξεώς του νὰ λησμονηθῇ μέχρι παραφορᾶς ἐνώπιον τοῦ ἰατροῦ Ὑόρκε, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἐκδικηθῇ κακολογῶν τὸ πρᾶγμα ἐν Νικαίᾳ. Νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ ἐπανέλθῃ μεθ' ὅσα συνέβησαν! νὰ ἐκτεθῶ εἰς τὴν ταπείνωσιν ἐνδεχομένης ἀρνήσεως! νὰ λησμονήσω τὴν ἀξιοπρέπειάν μου ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ μυιαγγίκτου ξένου, αὐτοῦ τοῦ κατηραμένου χονδρανθρώπου!

— Ἐλᾶτε, ἐλᾶτε, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε πραϋντικῶς, ποῖος σᾶς ὁμιλεῖ περὶ ταπεινώσεων; ποῖος σᾶς συμβουλεύει νὰ ζητήσετε, νὰ παρακαλέσητε; Εἶμαι ἄνθρωπος ἐγὼ νὰ συμβουλεύω τὸν Σὶρ Ἰωάννην πρᾶγμα ἀσυμβίβαστον μὲ τὸν χαρακτῆρά του καὶ μὲ τὴν κοινωνικήν του θέσιν;—Ἂν ὅμως κατορθώσω νὰ συμβιβάσω αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν πρὸς γενικὴν εὐχαρίστησιν, χωρὶς σεῖς διόλου ν' ἀναμιχθῆτε, καὶ σᾶς ἐγγυηθῶ ὅτι ἡ πρότασίς μου θὰ γείνῃ δεκτὴ μετ' εὐγνωμοσύνης;

Ἡ λέξις *εὐγνωμοσύνη*,—ἥτις μόλις ῥηθεῖσα ἀνεκλήθη νοερῶς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ—κατώρθωσε πολὺ πλέον ἢ πᾶσα τοῦ ἰατροῦ Ὑόρκε ἡ εὐγλωττία, ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ διπλωματικοῦ του διαβήματος. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης συνησθάνθη, ὅτι ἀνέβαινε πάλιν ἐπὶ τὸν στυλοβάτην τῆς ὑπερηφανίας του, ἐὰν ἀνωμολογεῖτο ἡ ὑπεροχή του καὶ ἀνεγνωρίζετο ἡ κατωτέρα θέσις τοῦ ἐχθροῦ του.

Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε εἶδεν ἐντούτοις τὴν ἐπιτυχίαν του, κ' ἔσπευσε νὰ ὠφεληθῇ ἐξ αὐτῆς μετὰ πολλῆς δεξιότητος. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης μετὰ μικράν τινα ἔτι ἀναγκαίαν ἀντίστασιν, ἐπραΰνθη τέλος

Digitized by Google

καὶ ἔδωκε πληρεξουσιότητα εἰς τὸν συμπατριώτην του νὰ διαπραγματευθῇ τὴν ἐπιστροφήν τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου,—ὑπὸ ἕνα ὅμως ὅρον: ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε ὤφειλε νὰ δηλώσῃ, κατ' ἀρχήν, ὅτι εἶχεν ἀναλάβει νὰ μαρτυρήσῃ αὐτός, ἐκ μέρους τοῦ Ἰταλοῦ, ὅτι ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος δὲν εἶχε τὴν πρόθεσιν νὰ προσβάλῃ οἱονδήποτε. Τούτων συμφωνηθέντων, ὁ πληρεξούσιος ἰατρὸς ἔλαβεν ἓν ἀλεξήλιον καὶ ἀνεχώρησεν εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι

Συνέχεια ἴδε σελ. 212.

Πρὸ δεκαετίας αἱ ἐντυπώσεις ἀπεστέλλοντο διὰ τοῦ ταχυδρομείου, ἀλλ' ὁ γαλλογερμανικὸς πόλεμος μετέβαλε τὸν τρόπον τοῦτον, ἐπενεγκὼν εἰς τὸν ἀγγλικὸν τύπον ἀληθῆ ἐπανάστασιν· καὶ αὐτὴ ἡ ἀποστολὴ τηλεγραφημάτων διὰ τῶν τηλεγραφικῶν πρακτορείων κατέπαυσε, καὶ ἐγένετο χρῆσις εἰδικοῦ σύρματος.

Ἡ πρωτοβουλία τῆς μεταβολῆς ταύτης ἀνήκει εἰς τὸν ἐκδότην τῶν «Ἡμερησίων Νέων» I. Ρ. Ῥοβινσών, ἢ μᾶλλον εἰς τὸν διάσημον ἀνταποκριτὴν αὐτοῦ Ἀρχιβάλδον Φόρβες, τὸν θαυμάσιον ἀφηγητὴν (reporter), ἢ μᾶλλον, ὀρθότερον εἰπεῖν, τὸν μέγαν στρατιωτικὸν συγγραφέα. Ὁ κ. Φόρβες, πλὴν τῶν σπανίων καὶ πολυτίμων προτερημάτων, ὑφ' ὧν περιβάλλεται, τὰ ὁποῖα καθιστῶσιν αὐτὸν νέον Ξενοφῶντα, πλὴν τῶν ἀκριβῶν γνώσεων καὶ ποικίλων, τοῦ ὀξυτάτου στρατηγικοῦ πνεύματος, τῆς ἀπαραμίλλου ἐπιτηδειότητος εἰς τὸ νὰ παρευρίσκεται εἰς πάσας τὰς ἀξίας λόγου σκηνάς, πλὴν τοῦ γραφικωτάτου αὐτοῦ ὕφους καὶ ζωηροῦ, ἔχει καὶ φυσικὴν ῥώμην, εὐεξίαν σωματικήν, σπουδὴν ἔνθερμον· πάντα δὲ ταῦτα καθιστῶσιν αὐτὸν ὄντως ἄνδρα ὑπεράνθρωπον καὶ οἱονεὶ μυθώδη. Δὲν εἶνε δὲ τοῦ τυχόντος ἔργον ἡ στρατιωτικὴ ἀνταπόκρισις· εὐκολώτερον μάλιστα νὰ ἄρῃ τις μεγάλην νίκην ἢ νὰ κατανοήσῃ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ὅλας τὰς μεγάλας γραμμὰς τῶν στρατιωτικῶν σωμάτων καὶ τὰ συμβάντα, ν' ἀθροίσῃ αὐτὰ καὶ κατατάξῃ ἐν ἀφηγήσει ἀκριβεῖ καὶ δραματικῇ.

Ὁ κ. Φόρβες εἰς τὸ εἶδος τοῦτο εἶνε μοναδικός. Πρὸ πάντων δὲ γινώσκει ὡς ἄριστα ν' ἀνευρίσκῃ ἐπ' ἀκριβῶς τὴν θέσιν, ἀφ' ἧς νὰ κατοπτεύῃ ἢ λαμβάνῃ πληροφορίας· δύναται νὰ μένῃ 48 ὥρας ἔφιππος ἄνευ ἀναπαύσεως, νὰ βλέπῃ τὰ πάντα, νὰ διέρχεται ἀβλαβὴς τὰς φρικωδεστέρας σκηνὰς τῆς σφαγῆς, καὶ ἔπειτα νὰ γράφῃ ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου του ἄρθρον τρίστηλον, ἀληθὲς ἀριστούργημα, ν' ἀναχωρῇ δρομαίως ἐλαύνων, νὰ θανατώνῃ 10 ἵππους ἐκ τοῦ δρόμου ὅταν ἔχῃ ἀνάγκην νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐπιστολῆς του. Οὐχὶ δὲ ἅπαξ, ἀλλὰ εἰκοσάκις ἐξετέλεσε τοιαύτας κοπιώδεις ἐργασίας. Ὑπῆρξε μάρτυς αὐτόπτης ὅλων τῶν μεγάλων συμβάντων τῆς τελευταίας δεκαετίας ἀπὸ τῆς συνεντεύξεως τοῦ Ναπολέοντος Γ' αἰχμαλώτου μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας μέχρι τῆς συνθηκολογήσεως τοῦ Μέτς, ἀπὸ τῆς εἰσόδου τῶν στρατευμάτων τῶν Βερσαλλιῶν ἐν Παρισίοις μέχρι τῆς καταστροφῆς τῶν Ἄγγλων ἐν Ἀφγανιστάν. Τὰ σχέδια δέ, τὰ ὁποῖα οὗτος ἐχάραξε πρότερον εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Ἀσαντὶ καὶ Ζουλοῦ, ἦσαν τόσῳ πλήρη, ὥστε οἱ στρατηγοὶ ἀπεδέχθησαν αὐτὰ μὴ δυνάμενοι ἄλλως νὰ πράξωσι. Οὗτος ἀνήγγειλε τῷ Τσάρῳ 6 ὥρας πρὸ τῆς ἀφίξεως πάντων τῶν ταχυδρόμων τὴν νίκην τῆς Σίπκας. Συνέβη αὐτῷ νὰ διανύσῃ ἀπὸ ῥυτῆρος ἐφ' ἵππου 100 μίλια καὶ 600 διὰ τοῦ ἀτμοῦ, μόνον καὶ μόνον ὅπως φέρῃ εἰς Fleet street εἴδησιν σπουδαίαν, καὶ ἀπέλθῃ πρὸ τῆς ἐκτυπώσεως. Ἡ ἔκθεσις αὐτοῦ περὶ τῆς πρώτης προσβολῆς τῆς Πλεύνας προώρισται νὰ κατασταθῇ κλασσικὸν ἔργον. Ἔπεμψεν αὐτὴν ἐκ Σιστοβίου, ὅπου εἰσῆλθεν φέρων ἐπὶ κεφαλῆς τὸ ἐφίππιον τοῦ τρίτου αὐτοῦ ἵππου, τοῦ ῥαγέντος καθ' ὁδόν.

Τῷ 1870 ὁ Φόρβες ἀρχὴν ἐποιεῖτο τοῦ σταδίου του. Τότε ὑπέβαλε τὴν εὐφυᾶ γνώμην, τὴν ὁποίαν ὁ I R. Robinson ἠσπάσθη, τοῦ νὰ διαβιβάζῃ τὰς στρατιωτικὰς αὐτοῦ ἐπιστολὰς ὁλοκλήρους διὰ τοῦ ὑποβρυχίου καλωδίου, ἀντὶ νὰ πέμπῃ διὰ συντόμων τηλεγραφημάτων περίληψιν τῶν γεγονότων. Τοῦτο σήμερον φαίνεται ἁπλούστατον, ἀλλὰ τότε οὐδεὶς εἶχεν ἐπινοήσει τοιοῦτόν τι, καὶ τὰ «Ἡμερήσια Νέα» δι' ἑνὸς ἅλματος ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν λοιπῶν ἀντιπάλων ἐφημερίδων.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, ὁ ὁποῖος διήγειρεν εἰς ὕψιστον βαθμὸν τὸ διαφέρον καὶ τὴν περιέργειαν τῶν Ἄγγλων, ἀνεγίνωσκον τὰς ἀνταποκρίσεις τοῦ Φόρβες· οὐδ' ἅπαξ δὲ ὑπελείφθη εἰς τὸ νὰ πέμπῃ πρῶτος τὴν ἀνταπόκρισιν. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου τὰ «Ἡμερήσια Νέα» ἀπέτισαν μέγα ποσὸν τηλεγραφικῶν τελῶν, ἀλλὰ ἐκέρδισαν θέσιν μοναδικήν. Τὸ κοινὸν εἶχε συνειθίσει ν' ἀναγινώσκῃ ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν εἰς τὴν ἐφημερίδα τρεῖς ἢ τέσσαρας στήλας τηλεγραφικῶν ἐπιστολῶν, γεγραμμένων τὸ ἑσπέρας τῆς προηγουμένης ἡμέρας. Πᾶν ὅ,τι ἔφερε χρονολογίαν παλαιοτέραν, ἔστω καὶ κατὰ 24 ὥρας, ἐθεωρεῖτο παλαιὰ ἱστορία. Τοῦτο δ' ἐξηνάγκασε ὅλα τὰ ὄργανα τῆς δημοσιότητος νὰ σπεύσωσι ν' ἀναπληρώσωσι τὴν ἔλλειψιν τῆς καθυστερήσεως, ἂν δεν ἤθελον νὰ θεωρηθῶσι μουσεῖα ἀρχαιοτήτων.

Τότε ἡ διεύθυνσις τῶν «Καιρῶν» ἵδρυσεν ἐν Παρισίοις κεντρικὸν γραφεῖον εὐρωπαϊκῶν εἰδήσεων, καὶ διὰ συμβολαίου παρέλαβε τὴν χρῆσιν ἐπὶ 6 ὥρας ἑκάστης νυκτὸς εἰδικοῦ σύρματος μεταξὺ τοῦ γραφείου τούτου καὶ τῶν ἐν Λονδίνῳ γραφείων. Δι' ἐφημερίδα ὡς οἱ «Καιροὶ» πωλου-

Digitized by Google

μένην 30 λεπτά, εἰς 50 ἢ 60,000 ἀντίτυπα, στηριζομένην ἐπὶ ἀκλονήτου καὶ πολυετοῦς ἀκμῆς, ἦτο ὅλως φυσικὴ τοιαύτη πολυτέλεια. Ἀλλὰ πῶς ἠδύναντο νὰ διαγωνισθῶσιν αἱ ἐφημερίδες τῶν 10 λεπτῶν; Ἤθελον εἰσέλθει καὶ αὐταὶ εἰς τὴν μεγάλην ὁδόν, ἥτις θὰ ἔφερεν αὐτὰς εἰς τὴν χρεωκοπίαν, ἢ ἤθελον ὑπερφαλαγγισθῇ ὑπὸ τοῦ κολοσσοῦ;

Οὐδ' ἐπὶ μικρὸν ἐδίσταταν. Ὁ «Ἡμερήσιος Τηλέγραφος», ἡ «Σημαία», συνέστησαν ἴδιον γραφεῖον καὶ σύρμα ἐν Παρισίοις. Ὁ «Ἑωθινὸς Ταχυδρόμος» καὶ τὰ «Ἡμερήσια Νέα» παρεδέχθησαν ἕτερον σύστημα, ἐπεκτείνασαι τὰς ἰδιαιτέρας τηλεγραφικὰς ἀνταποκρίσεις, τοῦ πρώτου ὄντος δαπανηροτάτου. Οὐδεμία ἐφημερὶς ὑπάρχει μὴ ἔχουσα τακτικῶς τρεῖς ἢ τέσσαρας στήλας, ὑπὸ τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον τύπον, δι' ἃς τὸ ὀλιγώτερον δαπανῶσι 1000—500 φράγκα. Ἐν ἐλλείψει ἐνίοτε πολιτικῶν εἰδήσεων πρὸς μεταβίβασιν, τὰ τόσον δαπανηρὰ ἐκεῖνα γραφεῖα κατὰ φυσικὴν ῥοπὴν διαβιβάζουσι παρισινὰ διάφορα, θεατρικὰς εἰδήσεις καὶ τὰ τοιαῦτα, οὕτω δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον οἱ κάτοικοι τοῦ Λονδίνου καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἀναγινώσκουσιν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν αὐτῶν εἰδήσεις ἐκ Παρισίων, τὰς ὁποίας τὸ πλεῖστον τῶν Παρισινῶν θέλουσι μάθει μετὰ μεσημβρίαν ἐκ τῶν ἐφημερίδων τῶν ἑσπερινῶν.

Οἱ Γάλλοι κωμικοί, ὅτε τῷ 1878 ἐπεσκέφθησαν τὸ Λονδῖνον, ἐξεπλάγησαν ἰδόντες ἐκεῖ τὸ κοινὸν ἐνήμερον εἰς τὰ κατ' αὐτούς. Τοῦτο δὲ διότι καθ' ἑκάστην ἀπὸ δύο ἐτῶν οἱ ἐν Λονδίνῳ παρὰ τὰ πολιτικὰ συμβάντα ἀνεγίνωσκον ἀναλύσεις τῶν δραμάτων τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου, τῶν κωμειδυλλίων, ἐκθέσεις τῶν καλλιτεχνικῶν ἑορτῶν, καὶ παντὸς ὅπερ ἐν Παρισίοις συμβαῖνον ἠδύνατο νὰ κινήσῃ τὴν περιέργειαν ξένων ἀναγνωστῶν. Τὰ ὀνόματα καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀφανεστέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας εἶνε γνωστὰ εἰς τοὺς Ἄγγλους, ὅσῳ καὶ τὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν νομοθετῶν. Ὁ τόσον ταραχώδης καὶ δραματικὸς βίος τῶν Παρισίων, αἱ ἀλλοιώσεις αὐτοῦ, τὰ θεάματα, ὅ,τι νέον ἐκεῖ λαμπρὸν ἢ σκοτεινὸν ἀναθρώσκει, παρέχει εἰς τοὺς γενναίους ἐκείνους κρεωφάγους θέαμα πάντοτε καινοφανές.

Μία τῶν ἐφημερίδων ἠθέλησε δι' εἰδικοῦ σύρματος νὰ κομίσῃ ἐκ Βερολίνου παρόμοιον καρύκευμα, ἀλλ' οὐδεὶς τῶν Ἄγγλων ἀναγνωστῶν ἠθέλησε νὰ γευθῇ τοιοῦτον τουρσίον. Μὴ καλύπτουσα δὲ οὔτε τὰς δαπάνας τῶν τηλεγραφημάτων ἐγκατέλιπε τὰς ἐκεῖθεν ἀνταποκρίσεις.

Οἱ *Λεβιάθαν* τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου, ὡς ἀρέσκονται ἀποκαλοῦντες ἑαυτοὺς οἱ δημοσιογράφοι, δὲν ἠρκέσθησαν μόνον εἰς αὐτὸν τὸν ἀτελεύτητον καὶ ἀχάριστον ἀγῶνα, ἐν ᾧ ἠγωνίζοντο κατ' ἀλλήλων δι' ἑκατομμυρίων· ὅταν αἱ πηγαὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τοῦ ἀτμοῦ ἐξηντλήθησαν, ὅταν τὰ γραφεῖα τῆς συντάξεως συνεδέθησαν δι' ἀμέσων ἀνταποκρίσεων μετὰ τῶν Παρισίων, μετὰ τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων, μετὰ τῆς τῶν Λόρδων, μετὰ τῶν μεγάλων πόλεων τοῦ βασιλείου, καὶ τῶν Ἰνδιῶν, ὡς τοῦτο παρετηρήθη κατὰ τὴν περιοδείαν τοῦ πρίγγιπος τῆς Οὐαλλίας, καὶ νεωστὶ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀφγανιστάν, ὅταν αἱ μεγάλαι ἐφημερίδες ἔφθασαν νὰ ἔχωσιν οὐ μόνον ἴδιον μέγαρον, τυπογραφεῖον, χυτήριον, ταχυπιεστήρια ἐκτυποῦντα, κόπτοντα καὶ διπλοῦντα 20,000 φύλλα καθ' ὥραν, ἀλλὰ καὶ μελανοποιεῖα καὶ χαρτοποιεῖα, ἔπρεπε νὰ ἐφεύρωσί τι καινοφανές, τέως ἀνύπαρκτον. Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὕρωσι τοῦτο ἢ ἐν αὐτῇ τῇ λειτουργίᾳ τῆς ἐφημερίδος;

Μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου αἱ ἐφημερίδες ἔργον εἶχον τὴν ἀφήγησιν τῶν γεγονότων, ἐσκέφθησαν λοιπὸν νὰ γεννήσωσι γεγονότα, ὅπως διηγηθῶσιν αὐτὰ κατόπιν.

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἀνέῳξαν τὴν ὁδὸν εἰς τὸν παλαιὸν κόσμον, πέμψασαι δημοσιογράφον εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ Λιβιγκστῶνος. Μόλις ὁ Στάνλεϋ ἀνήγγειλε τὸ εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν του, καὶ διηγήθη εἰς τὸν πεπολισμένον κόσμον τὰ τοῦ ταξειδίου του, ἀμέσως ὁ «Ἡμερήσιος Τηλέγραφος» συνεταιρισθεὶς μετὰ τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης» ἀνέλαβεν ἰδίαις δαπάναις νέαν ἐκδρομὴν τοῦ γενναίου ἐρευνητοῦ. Ἀλλ' οὗτος ὁ γάμος ἀμερικανικῶν συμφερόντων μετὰ βρετανικῶν ἀναγκαίως ἐπήνεγκεν οἰκογενειακάς τινας ἔριδας, αἵτινες κατέληξαν εἰς διαζύγιον, ἀλλ' ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερὶς ἐν τῇ ὁδῷ οὖσα τοιαύτης ἐπιχειρήσεως δὲν ἀνεχαιτίσθη, ἀλλ' ἐξαπέστειλεν εἰς Μεσοποταμίαν νέον ἀρχαιολόγον ἀποθανόντα ἐν μέσῳ τῶν πρώτων αὐτοῦ θριάμβων.—Ὁ Γεώργιος Σμὶθ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν αὐτοῦ ἐκόμισεν μνημεῖα ἀρχαιολογικὰ ἐπὶ ὀπτῶν πλίνθων ὑψίστης ἱστορικῆς ἀξίας, ἰδίᾳ δὲ τὴν περιώνυμον ἀσσυριακὴν διήγησιν περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ.

Εἰς τὴν νέαν δὲ ταύτην ὁδὸν μέγας ἀνταγωνισμὸς ὑφίστατο μεταξὺ τῶν ἀγγλικῶν καὶ ἀμερικανικῶν ἐφημερίδων, καὶ δὲν ἠδύνατό τις νὰ προνοήσῃ ποῦ ἠδύνατο νὰ σταθῇ ἡ μανία αὕτη τῆς ἀγγελίας νέων γεγονότων παραχθέντων ἐκ τῶν ἐφημερίδων. Αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες τῶν 10 λεπτῶν ἠδύναντο ν' ἀναλάβωσι τὴν διάτρησιν τῆς γῆς ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας μέχρι τῶν ἀντιπόδων μᾶλλον ἢ ν' ἀφήσωσι τὰς ἀμερικανικὰς νὰ προτρέξωσιν. Ἀλλὰ μικρά τις ἀτυχία, ἀνατρέψασα τὸ σοφὸν οἰκοδόμημα μιᾶς τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων, ἔθεσε τέρμα, εἰς τὰς ὑπερφιλολογικὰς ταύτας ἐπιχειρήσεις καὶ κατέστησεν αὐτάς, πρὸς καιρὸν τοὐλάχιστον, ἐκτὸς τοῦ συρμοῦ, ἦτο δὲ ἡ ἑξῆς· Δύο ἐφημερίδες συνεταιρίσθησαν νὰ ναυλώσωσι μικρὸν πλοῖον, τὴν *Πανδώραν*, ὅπως συνοδεύσῃ τὴν ἐκδρομὴν εἰς τὰς ἀρκτικὰς χώρας τοῦ πλοιάρχου Νάρες. Εἷς ἀρχαῖος ἀνταποκριτής, ὁ κ. Μὰκ Καχάν,

Digitized by Google

ὁ περιώνυμος οὗτος ἀνταποκριτὴς τοῦ *Κήρυκος*, τὸν ὁποῖον τὰ ῥωσσικὰ στρατεύματα εἶχον πάντοτε ἐνώπιόν των κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Χίβας, ἐπεβιβάσθη εἰς τὴν *Πανδώραν*, ἔχων εἰδικὴν ἐντολὴν ν' ἀποστέλλῃ εἰς τὰς συνεταιρισθείσας ἐφημερίδας τὰς εἰδήσεις τῶν νέων ἀνακαλύψεων. Ἐλήφθησαν πᾶσαι αἱ προφυλάξεις ὅπως ἀσφαλισθῇ τὸ μονοπώλιον τῶν εἰδήσεων τούτων, καὶ ὁ κ. Μὰκ Καχὰν βέβαιος περὶ τοῦ προνομίου αὐτοῦ, ἐτήρει διαρκὲς ἡμερολόγιον τοῦ ταξειδίου, ὅπως δημοσιεύσῃ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν. Ἀλλὰ φεῦ! ἐπανακάμψας ἐκ τοῦ ταξειδίου εἶδε μετὰ φρίκης, ὅτι πᾶν ὅ,τι εἶχε νὰ εἴπῃ, ἦτο πρὸ πολλοῦ εἰς χεῖρας τῶν κατεργαρέων.... Ἡ *Πανδώρα* ἔκρυπτεν ἐντὸς τῶν σπλάγχνων της ἕνα ψευδῆ ἀδελφὸν, ἕνα πεπαιδευμένον ναύτην, καὶ αὐτὸς ὁ λύκος τῆς θαλάσσης, ἢ λύκος ἐν τῷ ποιμνίῳ, δὲν ἀπώλεσαν οὐδεμίαν στιγμὴν ἀπὸ τοῦ νὰ διαβιβάζῃ εἰς τὴν πατρίδα του τὰς ἀκριβεστέρας εἰδήσεις. Ἴσως αἱ ἐπιστολαί του δὲν διέλαμπον ἐπὶ ὀρθογραφίᾳ, ἀλλ' αἱ ἐφημερίδες δὲν ἠσχολοῦντο περὶ τοιαῦτα μικρολογήματα, ἀλλ' ἐκ τῶν σημειώσεων αὐτοῦ ἠρύοντο ὡραίας ἀφηγήσεις. Ἡ ἀποτυχία αὕτη ἐπροξένησε πολὺν γέλωτα, καὶ θανάσιμον πρὸς τούτοις κτύπημα εἰς τὴν νεολογικὴν ἐπιδημίαν, ἥτις ἔβοσκε ἀπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν μεταξὺ τῶν βρετανικῶν ἐφημερίδων.

Ἀλλ' ἡ παμφάγος αὐτῶν δραστηριότης ἀνεζήτησε νέας πηγάς. Ἤθελε γράψῃ τις τόμον ὁλόκληρον, περιγράφων τὰ παράδοξα ἐπινοήματα, τὰ μεγάλα σχέδια καὶ πολύτροπα, ἅτινα μετεχειρίζετο ἑκάστη ὅπως φθάσῃ πρώτη εἰς τὴν διακωδώνισιν εἰδήσεων. Ἐμίσθωσαν ἁμαξοστοιχίας, ἐναύλωσαν πλοῖα ὅπως τρέξωσι πρῶται εἰς τὸ ἄκουσμα ναυαγίου καὶ μάθωσιν ἐκ στόματος ναυτόπαιδος σωθέντος λεπτομερείας. Ἐθεάθησαν ἀφηγηταὶ ἐφημερίδων εἰσπηδῶντες πάσῃ βίᾳ εἰς τὴν ὀπὴν ἐκραγέντος ἀνθρακωρυχείου εὐθὺς μετὰ τὴν ἔκρηξιν, ἥτις ἐπλήρωσεν αὐτὸ πτωμάτων, ἵνα πρῶτοι περιγράψωσι τὴν καταστροφήν. Εἶδον ἄλλους νὰ πλησιάζωσι κολυμβῶντες ἀτμόπλοιον πλέον ὁλοταχῶς καὶ εἰσπηδῶντας εἰς αὐτὸ, ὅπως ἴδωσι πρόσωπον ἔξοχον ἐρχόμενον πρῶτοι, καὶ μάθωσί τι.

Εἷς τῶν περιεργοτέρων τρόπων, μετὰ πολλῆς ἀγχινοίας ἐφαρμοσθεὶς, εἶνε ὁ ὑπὸ τοῦ πράκτορος τῶν «Ἡμερησίων Νέων» μεταχειρισθεὶς ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας κατὰ τῶν Ἀσαντί. Αἱ ἐφημερίδες τοῦ Λονδίνου, μὴ ἔχουσαι εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν εἰδικὸν καλώδιον μεταξὺ Γουϊνέας καὶ Ἀγγλίας, ἠναγκάσθησαν νὰ μεταχειρισθῶσι τὸ τῆς Μαδέρας. Οἱ ἀνταποκριταὶ αὐτῶν συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν πόλιν Φουνσὰλ τῆς νήσου. Μεταξὺ αὐτῶν κυρία μέριμνα ἦτο τίς πρῶτος νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας τὰς ἐπιστολὰς, τὰς ὁποίας οἱ στρατιωτικοὶ ἀνταποκριταὶ ἔπεμπον καθ' ἕκαστον ταχυδρομεῖον, καὶ διαβιβάσῃ τηλεγραφικῶς εἰς Λονδῖνον διὰ Λισβῶνος καὶ Παρισίων, ἀλλὰ δὲν ὑπελόγισαν καὶ τὰς ἡμέρας τῆς καθάρσεως.

Αἱ ἐπιστολαὶ κατὰ πᾶσαν ἄφιξιν ἐκαπνίζοντο καὶ ἔπειτα διενέμοντο εἰς αὐτούς. Ἐπήρχετο ἑπομένως βραδύτης ἐκ τούτου, ἀλλ' ἐπαρηγοροῦντο, διότι τὸ πάθημα ἦτο κοινόν. Ἀλλ' ὁ ἀνταποκριτὴς τῶν «Ἡμερησίων Νέων» τί ἐσκέφθη;

Προσῆλθεν εἰς τὸν καπνίζοντα τὰς ἐπιστολὰς ὑπάλληλον, ὅστις εἶχεν ὁρκισθῇ διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του.

— Κύριε, λέγει εἰς αὐτὸν, δὲν ἔρχομαι νὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν νὰ παραβῆτε τὸ καθῆκόν σας, καὶ μοὶ δώσητε τὰς ἐπιστολάς μου πρὶν λάβητε ὅλας τὰς ἀναγκαίας προφυλάξεις. Ἐπιτρέψατε μόνον νὰ σᾶς προσφέρω τὸ ἥμισυ τῶν ἀποδοχῶν μου, σεῖς δὲ ἀντὶ τῆς ἀμοιβῆς ταύτης δεχθῆτε ν' ἀνοίγετε τὰς πρὸς ἐμὲ διευθυνομένας ἐπιστολὰς, κρατεῖτε αὐτὰς ἀνοικτὰς διὰ λαβίδων ὄπισθεν τῆς ὑέλου τοῦ παραθύρου τοῦ δωματίου τοῦ καπνίσματος, ἐγὼ δ' ἔξωθεν θὰ ἔρχωμαι νὰ τὰς ἀναγινώσκω καὶ λαμβάνω σημειώσεις. Δὲν μὲ χρειάζεταί τι περισσότερον. Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν σας ταύτην θὰ σᾶς εἶμαι μεγάλως εὐγνώμων.

Ἡ συμφωνία ἐκλείσθη, οὕτω δὲ τὰ «Ἡμερήσια Νέα» ἐδημοσίευον πρὸ τῶν ἄλλων ἐφημερίδων τὰς ἐπιστολὰς τοῦ κ. Φόρβες.

Διὰ τοιούτων ἐνεργειῶν ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἐμεγαλύνθη καὶ εἶνε ἄξιος νὰ θεωρῆται πρῶτος τοῦ κόσμου. Καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ τὴν κερδοσκοπικὴν τὸ σύστημα ἔχει καλῶς. Μὴ θέλοντες νὰ λεπτολογήσωμεν ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν θαῤῥαλέως ὅτι ὁμοῦ ὁ «Ἡμερήσιος Τηλέγραφος», ἡ «Σημαία» καὶ τὰ «Ἡμερήσια Νέα» ἐκτυποῦσι καθ' ἑκάστην ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομμύριον φύλλα εἰς ὁμαλὰς περιστάσεις.

Τοῦτο οὐδὲν ἔχει τὸ θαυμαστὸν ὅταν σκεφθῇ τις ὅτι τὸ Λονδῖνον περιέχει κατοίκους τετράκις πλειοτέρους τῶν ἐκδιδομένων φύλλων, καὶ ὅτι αἱ τρεῖς αὗται ἐφημερίδες ἔχουσι περίπου μόναι τὸ μονοπώλιον τῶν πρωϊνῶν πωλήσεων. Ἐν τῇ καταστάσει ὅμως ταύτῃ τῶν πραγμάτων ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε ὅτι ἀδύνατος καθίσταται ἡ ἵδρυσις ἑτέρας ἐφημερίδος καθημερινῆς ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Ἀνὰ πᾶν πέμπτον ἢ ἕκτον ἔτος σχηματίζεται ἑταιρία πρὸς ἔκδοσιν ἐφημερίδος μετὰ κεφαλαίου 10 ἢ 12 ἑκατομμυρίων, ἀρχίζει ἡ ἔκδοσις, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὅλα πίπτουσιν εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀποτυχίας. Ἡ δύναμις τῶν ὑπαρχουσῶν ἤδη ἐφημερίδων εἶνε μεγίστη, προέρχεται δὲ ἡ δύναμις αὕτη ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ πολλῶν παραγόντων, ἐκ τῶν ἕξεων, ἐκ τῶν συμφερόντων καὶ παραδόσεων· πάντα ταῦτα ἀποτελοῦσι κεφάλαιον ἐργασίας καὶ χρημάτων, ὥστε πᾶς διαγωνισμὸς ἀποτυγχάνει. Ἐὰν ἐρωτήσῃ τις ποίαν χρηματικὴν ἀξίαν δύναται νὰ ἔχῃ εἷς τῶν μεγάλων τούτων γιγάντων

Digitized by Google

τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου ἐὰν ἐξετίθετο εἰς δημοσίαν πώλησιν, ἡ ἀπάντησις δὲν εἶνε εὔκολος, διότι παρὰ τὰ κέρδη τὰ μεγάλα, ἅτινα ἀποκομίζουσιν αὐτοῖς αἱ σπουδαῖαι ἐργασίαι, ὑπάρχει καὶ ἡ πολιτικὴ ἐπίδρασις, ἥτις ἀσφαλίζει αὐταῖς τὸ μονοπώλιον· ὥστε ἡ εἰς χρήματα ἐκτίμησις διαφεύγει πάντα ὑπολογισμὸν κατὰ προσέγγισιν.

Εἶνε μέγα κακὸν ὄντως ἡ συγκέντρωσις εἰς ὀλίγων χεῖρας τῆς δυνάμεως τῆς διευθυνούσης τὴν δημοσίαν γνώμην· ἀλλ' ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ κακὸν τοῦτο ἔχει εἰς τὰ δημόσια ἤθη, εἰς τὰς συνηθείας αὐτὰς τοῦ τύπου τοῦ βρετανικοῦ ἀντιρρόπους δυνάμεις τόσον πολυαρίθμους καὶ ἀσφαλεῖς, ὥστε οὐδεὶς κίνδυνος. Ἀπὸ τὰς καθημερινὰς ἐφημερίδας ζητοῦσι νὰ μάθωσιν εἰδήσεις καὶ ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν γεγονότων· εἰς τὰς κρίσεις δὲν δίδουσι προσοχήν. Ἀλλὰ τὰς ἐκθέσεις καὶ πληροφορίας ζητοῦσιν *ἀκριβεῖς*, *πλήρεις* καὶ *ἀμεροληπτους*. Ἅμα ὡς μεγάλη τις ἐφημερὶς φανῇ κακῆς πίστεως, ἢ μεροληπτική, παύει αὐθωρεὶ ὑπηρετοῦσα τὰς ἀνάγκας τῶν πελατῶν της, διότι ἐκ τῶν μεγάλων οὕτω εἰσέρχεται εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. Ἐκ τούτου δὲ κατ' ἀνάγκην αὐστηρῶς περιορίζονται εἰς τὴν ἀναγραφὴν συμβάντων, περιγραφομένων ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβέστερον. Πρακτικὰ τῶν κοινοβουλίων, ἀνακρίσεις, πρακτικὰ δικῶν, συλλαλητηρίων λόγοι, πιστῶς καταγράφονται διὰ τῶν στενογράφων εἰς τὰς ἐφημερίδας ἄνευ συντομεύσεων, ἄνευ σκέψεων καὶ σχολίων.

Ὁ Ἄγγλος ἀναγνώστης ἤθελεν ἀηδῶς ἀπορρίψει ἐφημερίδα, ἥτις ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι μεταδίδει αὐτῷ τὴν φυσιογνωμίαν μιᾶς συνεδριάσεως, ἤθελε μεταδώσει τὰς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον δικαίας ἐντυπώσεις ἑνὸς μαθητευομένου. Δημοσίαν δικαιοσύνην καὶ ἴσην πρὸς πάντας, πλήρη δημοσίευσιν ἐγγράφων, πρακτικὰ δίκης πάντα οἱασδήποτε φύσεως, ἰδοὺ ὅ,τι ζητεῖ ἐν ἐφημερίδι πρωϊνῇ, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὑπὲρ ταῦτα νὰ μὴ εὕρῃ που ἴχνος μεροληψίας τοῦ συντάκτου. Ἠγόρασεν ἀντὶ 10 λεπτῶν ἓν κάτοπτρον· δὲν ἔχει ποσῶς ἀνάγκην νὰ μάθῃ τὰς γνώμας καὶ τὸ ὄνομα ἐκείνων, οἵτινες ἠσχολήθησαν ὅλην τὴν νύκτα νὰ τὸ λειάνωσι, διότι τοῦτο μόνον εἶνε τὸ ἐπάγγελμά των.

ΧΟΡΟΣ ΕΝ ΣΑΛΠΕΤΡΙΕΡΗι

Ὅ,τι εἶνε διὰ τοὺς ἄνδρας ἡ Βισέτρη, εἶνε διὰ τὰς γυναῖκας ἡ Σαλπετριέρη ἐν Παρισίοις, εἶδος πολίχνης ὑπὸ πεντακισχιλίων ψυχῶν οἰκουμένης, καὶ χρησιμευούσης ὡς ἄσυλον εἰς τὰς ἀναπήρους, τὰς ὑπὸ τοῦ γήρως καταπεπονημένας, τὰς ἠλιθίας, τὰς παράφρονας, τὰς ὑστερικάς. Διὰ ταύτας τελεῖται κατ' ἔτος κατὰ τὰ μέσα τῆς τεσσαρακοστῆς ἑορτὴ παράδοξος, ἐφέτος δ' ἐδόθη χορὸς μετημφιεσμένων τε καὶ μή, εἰς ὃν εὐάριθμοι μόνον προσεκλήθησαν.

Τῶν ἐνδυμασιῶν ἡ ἐκλογὴ εἶχεν ἀφεθῇ εἰς τὰς ἀσθενεῖς, ὅσαι δὲ ἠθέλησαν, κατεσκεύασαν αἱ ἴδιαι τὴν ἐνδυμασίαν των. Ἡ διεύθυνσις ἐχορήγησεν εἰς αὐτὰς τὰ ὑφάσματα, τὰς ταινίας, τὰ σειρήτια καὶ τ' ἀναγκαῖα ἄνθη. Ὢ ῥίεργος παντοδυναμία τοῦ καλλωπισμοῦ! Ἡ περὶ τῆς ἑορτῆς μέριμνα αὕτη τόσον ἐπέδρασεν ἐπὶ τῶν πτωχῶν ἐκείνων ἐγκεφάλων, ὥστ' ἐπὶ ἕνα μῆνα προεφύλαξε τὰς δυστυχεῖς ἐκείνας ὑπάρξεις τοῦ ταράττοντος αὐτὰς πάθους· αἱ τρομεραὶ τῶν ὑστερικῶν καὶ τῶν ἐπιληπτικῶν περίοδοι κατέπαυσαν, αἱ παράφρονες καθησύχασαν· ἡ ἐλπιζομένη τέρψις ἀπεδίωξε τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν.

Ἡ γαλήνη αὕτη τοῦ πνεύματος παρετάθη καθ' ὅλην τοῦ χοροῦ τὴν ἑσπέραν. Οὐδεὶς θὰ ὑπέθετεν οἷαι ἦσαν αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι, εἰ μὴ ἐκ προτέρων ἐγίνωσκε τοῦτο. Αἱ τριακόσιαι χορεύτριαι, αἵτινες συνωστίζοντο ἐν τῷ ἐργοστασίῳ, μεταποιηθέντι εἰς αἴθουσαν χοροῦ, ἦσαν νεάνιδες τὸ πλεῖστον, τινὲς δ' αὐτῶν ὡραιόταται. Ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν δὲν ἦτο πολυτελής, ἀλλ' ἦτο κομψὴ καὶ χαριεστάτη, ἄκρα δ' ἐπεκράτει μεταξὺ αὐτῶν ζωηρότης. Ἅμα ὡς ἤρχετο παίζουσα ἡ ὀρχήστρα, ἀφ' ἧς φρονίμως ποιοῦντες ἀφήρεσαν τὰ χαλκᾶ ὄργανα, οὐδεμία ἔμενεν ἐν τῇ θέσει της. Μετὰ δὲ τὸ τέλος ἑκάστου χοροῦ περιεπάτουν ἐπιδεικνύμεναι τὴν ἐνδυμασίαν των καὶ ἐναβρυνόμεναι ἐπ' αὐτῇ, κάμνουσαι χαριέσσας ὑποκλίσεις πρὸς τὸν διευθυντὴν κύριον Λεβᾶ, καὶ τοὺς ἰατροὺς Λεγρὰνδ Δυσώλτ καὶ Βοαζέν, εὐθύμως πρὸς ἀλλήλας συνδιαλεγόμεναι, καὶ τὰ ῥιπίδια αὐτῶν κινοῦσαι· ἡ χαρά, ἐξ ἧς ἀπήστραπτε τὸ πρόσωπον καὶ ἐσπινθηροβόλουν οἱ ὀφθαλμοί των, καθίστα αὐτὰς θελκτικάς. Μία ἐξ αὐτῶν ἔσχε τὴν ὑπομονὴν νὰ γράψῃ προρρήσεις ἐπὶ διακοσίων ἢ τριακοσίων μικρῶν τεμαχίων χάρτου, καὶ νὰ πληρώσῃ δι' αὐτῶν μικρὸν μετάξινον σάκκον· μετέβαινε δ' ἀπὸ ἑδωλίου εἰς ἑδώλιον, ὡς χειρομάντις, παρουσιάζουσα πρὸς πάντας τὸν μετάξινον σάκκον. Μελανείμων τις κύριος ἐξήγαγε χαρτίον, ἐφ' οὗ ἦτο ἐπιγεγραμμένον: «Θὰ ἔχῃς πολλὰς θλίψεις», ἡ μελαγχολικὴ του δὲ μορφὴ ἐφαίνετο δικαιολογοῦσα τὴν προφητείαν. Ἕτερος ἀνείλκυσε τὴν ἀδιάκριτον ταύτην ἐξομολόγησιν: Εἶσθε νοστιμώτατος ξανθὸς καὶ ἐπιθυμεῖτε νὰ μᾶς φιλήσητε».

Ὁποία θλῖψις καὶ δυστυχία ὑπελάνθανεν ὑπὸ τὴν ἐφήμερον ταύτην τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ὑγιείας ἐπίφασιν. Ὁ ἰατρὸς Λεγρὰνδ Δυσώλτ ἀφηγεῖτο πρὸς τοὺς παρακαθημένους τὴν ἱστορίαν τῶν χορευτριῶν καθ' ὅσον παρήρχοντο πρὸ αὐτῶν·— «Ἴδετε, εἶπε, τὴν εὔσαρκον καὶ ὡραίαν ἐκείνην Ἀλσατιανήν· πάντες θ' ἀνομολογήσητε ὅτι εἶνε ἥσυχος νεᾶνις, καὶ ὅμως καταλαμβάνεται ὑπὸ τρομερῶν ὑστερισμοῦ περιόδων.— Ἡ Ἱσπανὶς αὕτη, ἡ ἀγαθὴν καὶ γλυκεῖαν ἔχουσα τὴν μορφὴν καὶ μελαγχολικὸν τὸ βλέμμα ἔχει, τὴν μα-

Digitized by Google

νίαν τῆς αὐτοκτονίας. Εἶπε δ' εἰς αὐτὴν πλησιάσασαν ὁ ἰατρός: — Αἴ, πῶς πάει ὁ χορός, διασκεδάζετε; — Ναί, ἀπεκρίνατο θλιβερῶς μειδιῶσα, ἀλλ' ἤθελον νὰ ἤμην ἐλευθέρα. — Βλέπετε τὴν ἄλλην ἐκείνην; ἐξηκολούθησε διὰ τοῦ δακτύλου δεικνύων νεάνιδα μετημφιεσμένην εἰς κομψὸν στρατιώτην τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς, καὶ χορεύουσαν εὐθύμως· ἡ νεᾶνις αὕτη ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν ὠμοπλάτην της ἔχει ὑστερογενές τι φυμάτιον, ὅπερ κατὰ τύχην ἀνεκαλύψαμεν. Ἀρκεῖ νὰ ἐπιθέσω ἐπ' αὐτοῦ τὸν δάκτυλόν μου καὶ παραχρῆμα θὰ πέσῃ εἰς ἐπιληπτικὴν κατάστασιν, ἥτις θὰ σᾶς ἐνέπνεε τρόμον». — Καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς ἑκάστη εἶχε τὸ πάθος της.

Ἐδυσπίστουν οἱ παρευρισκόμενοι πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ λεγόμενα, διότι ἡ ἑσπέρα ἐκείνη παρῆλθεν ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ἐπεισοδίου, ἀπερχόμενοι δὲ τῷ ἔλεγον: — Ἀφ' οὗ μία τοιαύτη ἑσπερὶς δύναται νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ὁλόκληρον μῆνα ἡσυχίας, δὲν ὑποδεικνύεται ἄρά γε ἐκ τούτου νέος θεραπείας τρόπος, ἡ διὰ τῆς τέρψεως θεραπεία; — Ἴσως, ἀπεκρίνατο ὁ ἰατρός, ἀλλὰ δὲν εἶνε εὔκολον τὸ πρᾶγμα· ὑπὲρ τὰ χίλια φράγκα θὰ στοιχίσῃ ὁ χορὸς τῆς ἑσπέρας ταύτης».

Ἐν ἑτέρᾳ τῆς Σαλπετριέρης πτέρυγι ἐδόθη ἄλλος χορὸς μετημφιεσμένων χάριν τῶν ἐν τῷ καταστήματι ἐγκλείστων παιδίων· ἐκεῖ ἔβλεπέ τις ῥαχιτικὰ ὄντα καὶ μορφὰς ἠλιθίας. Ὁ χορὸς οὗτος ἦτο ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν γυναικός, ἣν σέβονται ὡς ἁγίαν, τῆς δεσποινίδος Νικὼλ. Ἡ δεσποινὶς Νικὼλ ἦτο διδασκάλισσα, ὅτε ἡ μήτηρ αὐτῆς παρεφρόνησε καὶ ἐνεκλείσθη ἐν Σαλπετριέρῃ. Ὅπως κατορθώσῃ νὰ μένῃ πλησίον τῆς μητρός της παρουσιάσθη πρὸς τὴν διεύθυνσιν ὡς θεράπαινα. Παρετηρήθη μετ' ὀλίγον ὅτι ἐδίδασκεν ἀνάγνωσιν εἰς τὰς ἀσθενεῖς, τὰς ὁποίας ἐνεπιστεύοντο αὐτῇ, καὶ οὕτω ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ἦτο διδασκάλισσα. Ἀνετέθη εἰς αὐτὴν νὰ παραδίδῃ ἓν μάθημα καὶ τῇ παρεχωρήθη πρόσφορον διαίτημα. Ἡ δεσποινὶς Νικὼλ ἐδέχθη ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ ἔχῃ παρ' ἑαυτῇ τὴν μητέρα της. Ἐπὶ τριάκοντα ἔτη τὴν περιεποιήθη μετὰ στοργῆς, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐλαττωθείσης. Τὴν ἱστορίαν ταύτην ἀφηγήθη πρὸ δύω ἐτῶν ὁ κύριος Ἰούλιος Σιμὼν εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν, ἥτις ἀπένειμε τὸ βραβεῖον Μοντυὼν εἰς τὴν μετριόφρονα ταύτην ἡρωΐδα, ἧς ἡ μετριοφροσύνη εἶνε ἀξία ἀναγραφῆς. *Κ.

ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ

τοῦ στρατηγοῦ Γάρφιλδ, τοῦ νέου προέδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Ἐν ἡλικίᾳ 14 ἐτῶν ὁ Γάρφιλδ ἦτο ἐργάτης ξυλουργοῦ· ἐν ἡλικίᾳ 16 λεμβοῦχος, 18 ἐτῶν σπουδαστὴς εἰς τὴν Ἀκαδημείαν τῆς πόλεως Chester (Ohio)· 21 διδάσκαλος ἐν δημοσίῳ σχολείῳ τῆς αὐτῆς πολιτείας· 23 φοιτητὴς πανεπιστημίου· 26 ἐτῶν λαμβάνει τὸ πανεπιστημιακὸν δίπλωμα· 27 καθηγητὴς ἐν τῷ *κολλεγίῳ* τοῦ Hiram· 29 μέλος τῆς Γερουσίας τῆς Πολιτείας Ohio· 30 συνταγματάρχης τοῦ 42 συντάγματος τῆς Ohio· 31 ἐτῶν ὑποστράτηγος: προσβάλλει καὶ καταικᾷ τοὺς ὑπὸ τὸν στρατάρχην Οὐμφρεῦ ἀτάκτους, βοηθεῖ τὸν Ruell εἰς Πιττσβοῦργον, πολιορκεῖ τὴν Κόρινθον κτλ· ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 32 ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ στρατοῦ τῶν βορείων· 33 μέλος τοῦ νομοθετικοῦ σώματος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν διαδεχθεὶς τὸν Joshua Giddings· 48 ἐτῶν γερουσιαστὴς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν μετὰ 15ετῆ ὑπηρεσίαν ὡς βουλευτής· 49 ἐτῶν πρόεδρος τῆς μεγάλης Ὁμοσπονδίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς βορείου Ἀμερικῆς.

Ω.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἔν τινι αἰθούσῃ ὡμίλουν περὶ τῆς κυρίας **, ἥτις εἶνε εἰς ἄκρον ἀδιάκριτος καὶ φλύαρος.

Φίλη τις ἐπιχειρεῖ νὰ τὴν ὑπερασπίσῃ.

— Σᾶς βεβαιῶ ὅτι ἀπατᾶσθε, λέγει αὕτη· ἡ κυρία αὕτη εἶνε μόνον ὀλίγον ἀπερίσκεπτη.

— Ἀπερίσκεπτη μόνον; . . .

— Ναί, βέβαια. Πολλάκις δὲν προσέχει εἰς ὅ,τι λέγει. Ὅ,τι ἀκούει ἀπὸ τὸ ἓν αὐτὶ 'βγαίνει . . . .

— Ἀπὸ τὸ στόμα;

*
* *

Κατά τινα πολιτικὴν δίκην.

Τὸ δικαστήριον παραχωρεῖ εἰς τὸν ἕτερον τῶν διαδίκων, δικαζόμενον μετὰ πλουσίου συγγενοῦς του, ἐτήσιον ποσὸν 150 φράγκων ὡς ἔξοδα διατροφῆς του.

Ὁ διάδικος προσκλίνει καὶ ἐρωτᾷ ἀφελῶς:

— Κύριε πρόεδρε, μὲ δέχεσθε σεῖς εἰς τὸ σπήτι σας ὑπότροφον μὲ τὸ ποσὸν αὐτό;

*
* *

Ὡμίλουν προχθὲς εἴς τινα τραπεζίτην περί τινος γνωστοῦ ἐμπόρου.

— Πῶς σᾶς φαίνεται; τὸν ἠρώτησαν.

— Ἐγώ; . . . μοῦ φαίνεται ἄνθρωπος τριακοσίων χιλιάδων δραχμῶν, ἀπεκρίθη. . . οὔτε λεπτὸν περισσότερον.

*
* *

Ὁ Ἐρρῖκος Heine ἔλεγε ποτὲ πρὸς φίλον του·

— Ὁ θεῖός μου ἦλθεν εἰς Παρισίους. Ὅταν ἦλθε νὰ μὲ ἴδῃ, μοὶ εἶπεν·

— Ἐξακολουθεῖς λοιπὸν πάντοτε νὰ μὴ κάνῃς τίποτε; — Ὄχι, γράφω ποιήματα. — Αὐτὸ δὰ λέγω κι' ἐγώ, ὅτι δὲν κάνεις τίποτε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ ἐργασία δὲν εἶνε μόνον ἀναγκαῖον καθῆκον, ἀλλὰ καὶ εὐλογία· μόνος ὁ νωθρὸς νομίζει

Digitized by Google

αὐτὴν κατάραν. Τὸ καθῆκον τῆς ἐργασίας εἶνε γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μυώνων τοῦ σώματος, ἐπὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς χειρὸς, ἐπὶ τῶν νεύρων καὶ τῶν λοβῶν τοῦ ἐγκεφάλου· προϊὸν δὲ τῆς ὑγιεστάτης ταύτης ἐνεργείας εἶνε ἡ εὐχαρίστησις καὶ ἡ εὐζωΐα. Ἐν τῷ σχολείῳ τῆς ἐργασίας διδάσκεται ἡ καλλιτέρα πρακτικὴ σοφία. (Σμάϊλς).

*** Τὸ μὲν σῶμα κρατύνουσιν αἱ τροφαί, τὴν δὲ ψυχὴν αἱ πράξεις αἱ ἀγαθαί.

*** Ὁ εἰλικρινῶς ἐπαινῶν ἀγαθὴν πρᾶξιν γίνεται τρόπον τινὰ συναυτουργὸς αὐτῆς.

*** Ὁ πολλοὺς ἀριθμῶν φίλους οὐδ' ἕνα ἔχει γνήσιον τοιοῦτον.

*** Μὴ δίδῃς πίστιν εἰς τὰ φαινόμενα· καὶ τὸ τύμπανον κάμνῃ μέγαν κρότον, ἀλλ' εἶνε ἀνέμου μόνον πλῆρες.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Λονδίνῳ ὁ σὶρ Ἑρρῖκος Bessemer ἐτοποθέτησεν ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ γιγάντειον τηλεσκόπιον, οὗτινος ἡ κατασκευὴ ἀπῄτησεν πολυχρόνιον ἐργασίαν, καὶ δι' οὗ δύναταί τις νὰ ἀναγνώσῃ εὐκολώτατα ἐφημερίδα, ἀπέναντι αὐτοῦ κειμένην, εἰς ἀπόστασιν μακροτέραν τῶν 5 χιλιομέτρων.

Κατὰ τὴν δίκην τῆς ὑποθέσεως τοῦ Ἄγγλου βουλευτοῦ Βραδλῶ, ὅστις, ὡς γνωστὸν, ἠρνήθη νὰ δώσῃ τὸν νενομισμένον βουλευτικὸν ὅρκον, διότι ἡ συνείδησίς του δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ πράξῃ τοῦτο, συνέβη τὸ ἑξῆς περίεργον· Ἐν τῇ ἀποφάσει τοῦ δικαστηρίου ὁ ἐλευθερόφρων βουλευτὴς καταδικάζεται εἰς πρόστιμον 500 λιρ. ἀγγλικῶν, ἤτοι 12,500 φρ. διὰ πᾶσαν ψηφοφορίαν, ἧς μετέσχεν ἀπὸ τῆς εἰς τὸ Κοινοβούλιον εἰσόδου του. Ἐψηφοφόρησε δε 98άκις μέχρι τοῦδε, ἅπασαι δὲ αἱ ψηφοφορίαι αὗται στοιχίζουσιν αὐτῷ 1,125,000 φρ. Εἶνε ἀληθὲς, ὅτι ὁ κ. Βραδλῶ δύναται νὰ κάμῃ ἔφεσιν πρῶτον εἰς τὸ ἐφετεῖον, εἶτα εἰς τὴν βουλὴν τῶν λόρδων, οὕτω δὲ νὰ παρατείνῃ τὴν ὑπόθεσιν ἐπὶ τρία ἔτη. Ἐὰν ὑποτεθῇ, ὅτι καὶ ἡ τελευταία ἀπόφασις ἔσται καταδικαστική, ὅπερ δυνατὸν, τὸ ποσὸν τῶν προστίμων, εἰς ἃ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δύναται νὰ ὑποβληθῇ ὁ κ. Βραδλῶ ἔσται μυθῶδες. Φαίνεται ὅτι ὁ κ. Βραδλῶ τοιοῦτόν τι προβλέπων σκοπεῖ νὰ μὴ μετάσχῃ τοῦ λοιποῦ οὐδεμιᾶς ψηφοφορίας. Ὅπως δὲ ἀποφύγῃ τὸ ψηφοφορεῖν, ὅπερ δύναται νὰ στοιχίσῃ αὐτῷ 12 χιλ. φρ. οἱ φίλοι του συμβουλεύουσιν αὐτῷ νὰ μὴ μεταβαίνῃ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων, ἀλλὰ νὰ ἀρκῆται εἰς καθημερινὸν περίπατον ἐν τοῖς διαδρόμοις τοῦ βουλευτηρίου.

Ὅτε ὁ δοὺξ τῆς Βουργονδίας ἐδιοίκει ἐν Φλανδρίᾳ τὸν γαλλικὸν στρατὸν, γέρων τις ἀξιωματικὸς, γνωρίζων κάλλιον τὸ ἔργον του παρὰ τὴν εὐκοσμίαν τῆς συμπεριφορᾶς, ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ ἡγεμόνος, χωρὶς νὰ λάβῃ τοιαύτην ἄδειαν. Πληροφορηθεὶς τὸ σφάλμα του ἐζήτησε συγγνώμην: «Κύριε, ὑπέλαβεν εὐγενῶς ὁ δοὺξ τῆς Βουργονδίας, θὰ γευματίσωμεν ὁμοῦ. Ἐγὼ θὰ σᾶς διδάξω τὰ τῆς αὐλικῆς συμπεριφορᾶς, καὶ σεῖς θὰ μὲ διδάξετε τὸν πόλεμον».

Ἐν Ἀμερικῇ ἤρξατο κατασκευαζόμενον νέον εἶδος βιομηχανίας, ἤτοι ὀφθαλμοὶ τεχνητοὶ δι' ἵππους.

Ὁ Ἑρρῖκος Heine ἔλεγε:

Οἱ μεγάλοι ποιηταὶ ὁμοιάζουσι τὰ μέσπιλα, τὰ ὁποῖα ὡριμάζουσιν ἐπὶ τῆς ψάθης.

Εἷς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Περὶ τῆς ἀμετρήτου πλήθύος καὶ τῆς ποιότητος τῶν βιβλίων δὲν παραπονεῖται πρώτη ἡ νῦν γενεά. Ὁ φιλόσοφος Σενέκας ἔλεγεν ἐπανειλημμένως ὅτι ἡ τῶν βιβλίων πληθὺς διασπᾷ τὴν διανοητικὴν δύναμιν τοῦ ἀναγνώστου· δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἀναγνώσῃς ὅσα βιβλία πρόκεινται εἰς πώλησιν· ἀρκέσθητι λοιπὸν εἰς τὴν ἀγορὰν τοσούτων μόνον, ὅσα δύνασαι πραγματικῶς νὰ ἀναγνώσῃς. Δὲν πρόκειται περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν βιβλίων, ἀλλὰ περὶ τοῦ ποιοῦ αὐτῶν. Ὁ Κερβάντης ἐν τῷ Δὸν Κιχώτῃ παραπονεῖται ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι «συγγράφοντες βιβλία καὶ ἐκσφενδονῶντες αὐτὰ ὡσανεὶ ἦσαν τηγανῖται». Ὁ δὲ καθηγητὴς Gellert ἔλεγεν· «ὁ ἔχων συναίσθησιν τῆς ἀξιοπρεπείας του, τιμῶν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, δὲν λαμβάνει τὸν κάλαμον ἀνὰ χεῖρας, πρὶν σκεφθῇ δεκάκις καὶ ἀκριβώσῃ τὸ θέμα του». Καθ' ὃν δὲ τρόπον ὁ εὐσυνείδητος συγγραφεὺς σέβεται καὶ τιμᾷ τὸ κοινὸν, οὕτω καὶ τὸ κοινὸν ἔπρεπε νὰ περιφρονῇ ἀγύρτας καὶ ἀσυνειδήτους συγγραφεῖς, κερδοσκοποῦντας καὶ γεννῶντας διανοητικὰ ἐξαμβλώματα. Πολλοὶ βεβαίως εἶπαν «καὶ ἐκ φαύλου βιβλίου ἠμπορῶ νὰ μάθω τι»· τῷ ὄντι· καὶ ὁ φαῦλος ἄρτος χορέννυσιν, ἀλλὰ δὲν εἶνε εὔχυμος· ὁ δὲ ἀναγινώσκων δὲν ἀναγινώσκει μόνον χάριν διατριβῆς χρόνου, ἀλλὰ χάριν τερπνῆς ἀπολαύσεως ὠφελίμου διδασκαλίας.

Ὁ μουσικὸς σκέπτεται διὰ τῶν τόνων, ὁ ζωγράφος διὰ γραμμῶν καὶ χρωμάτων, ὁ συγγραφεὺς διὰ τῶν διανοημάτων καὶ τῶν τούτοις ἀντιστοιχουσῶν λέξεων. Μίαν θεμελιώδη ἰδέαν, ἕνα κύριον σκοπὸν προτίθεται πᾶν καλλιτέχνημα, ἑπομένως καὶ τὸ βιβλίον. Ἠθέλησεν ἆρά γε ὁ συγγραφεὺς νὰ προξενήσῃ ὠφέλειάν τινα διανοητικὴν ἢ ἠθικήν; ἔγραψεν ἴσως χάριν διατριβῆς, περιεργείας ἢ φιλοψογίας; ἢ ὡρμήθη ἐκ μόνης τῆς κερδοσκοπίας; Ταῦτα ἂς προεξετάζωσιν οἱ θέλοντες νὰ ἀγοράσωσι νέον βιβλίον, οὐδαμῶς ἀρκούμενοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως. Καλὰ βιβλία ἦσαν καὶ θὰ ἦνε πάντοτε οἱ ἄριστοι τῶν φίλων, οἱ δὲ φίλοι εἶνε «ἐκλεκτοὶ συγγενεῖς».

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΑΛΛΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 278 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 | 26 Ἀπριλίου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη. — Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 245.

Οὗτος εἶχεν ἀποσυρθῇ οἴκαδε, κ' ἐκεῖ ἐπανεῦρεν αὐτὸν ὁ συνάδελφός του κρατοῦντα ξῖφος, καὶ σπαθοκοποῦντα ἐκμανῶς κατ' ἀοράτου φανταστοῦ ἐχθροῦ, ὃν παρίστα τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἷς τῶν τοίχων τῆς αἰθούσης του.

— Ἐξαίρετον μέσον πρὸς διασκέδασιν τῆς πλήξεως! ἀνέκραξεν ὁ βραχύσωμος ἰατρός. Λαμπρὰ ἄσκησις, ἀλλὰ κάπως κουραστικὴ μ' αὐτὴν τὴν ζέστην.

— Ζέστη! εἶπεν ὁ Ἀντώνιος· ἀπεναντίας εἶνε δροσιὰ πολὺ εὐχάριστος.

— Οὔφ! Συγχωρήσατέ με, σᾶς παρακαλῶ, νὰ κλείσω αὐτὸ τὸ παράθυρον· εἶμαι φοβερὰ ἱδρωμένος. Εὐχαριστῶ! — Ὡραῖα ἐμπλέξαμεν! προσέθηκεν ἐνδομύχως, ἀφοῦ προσεῖδε τὸν Ἀντώνιον.

Καὶ ταῦτα διανοούμενος κατέπεσε μᾶλλον ἢ ἐκάθισεν ἐπί τινος ἕδρας.

— Μεγάλη σας καλωσύνη νὰ κάμετε τόσον δρόμον καὶ μ' αὐτὸν τὸν ἥλιον, τὸν ὁποῖον τόσον ἀποστρέφεσθε, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Τί παίρνετε; ἓν ποτήριον παλαιὸν κρασὶ ἢ ὀλίγον ῥοσόλι; ἢ ὀλίγον ζεστὸ κρασί, ἀφοῦ εἶσθε ἱδρωμένος.

— Ὄχι, ὄχι κρασί· ὀλίγην λεμονάδα σᾶς παρακαλῶ. Οὔφ! τί σκληρὰ καθίσματα ποῦ ἔχετε! προσέθηκεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, ἀεριζόμενος διὰ τοῦ μανδηλίου του.

— Δὲν εἶνε ἀναπαυτικά! εἶπε μειδιῶν ὁ Ἀντώνιος. Πῶς ἀφήκατε τὴν κυρίαν Δάβεν, ἠρώτησεν ἐκθλίβων ἐντὸς ποτηρίου νεόκοπον λεμόνιον.

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι καθὼς σεῖς ἀπὸ μάρμαρον, ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, ἀρχόμενος τῆς μάχης. Δι' αὐτὸ δὲν τὴν εἶδα πρὶν ἔλθω ἐδῶ. Δὲν εἶχα τὴν γενναιότητα νὰ τῆς εἴπω ὅτι τὴν ἐγκατελείψατε.

— Ἡ καϋμένη! εἶπεν ὁ Ἀντώνιος μετ' αἰσθήματος πᾶν ἄλλο μαρτυροῦντος ἢ μάρμαρον. Τί γλυκεῖς τρόποι, καὶ τί λαμπρὰ διάνοια!

— Ἀληθῶς! εἶπε ψυχρῶς ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε· σεῖς εἴχετε καιρὸν νὰ τὰ ἴδῆτε ὅλ' αὐτά.

— Θὰ μὲ ἐνθυμηθῇ, εἶμαι βέβαιος.

— Βέβαια, θὰ σᾶς ἐνθυμηθῇ, εἶπεν ὁ βραχὺς ἄγγλος, τονίζων τὰς λέξεις. Κ' ἐκεῖνος ὁ πτωχὸς Σὶρ Ἰωάννης! εἶνε ἄξιος λύπης καὶ αὐτός. Δὲν εἶδα ποτέ μου ἄνθρωπον πλέον στενοχωρημένον.

— Διὰ ποῖον λόγον; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός, ἀναλύων τὴν σάκχαριν ἐντὸς τοῦ ποτηρίου.

— Οἱ χειρότεροι τυφλοὶ εἶνε ὅσοι δὲν θέλουν νὰ βλέπουν. Σεῖς τὸν ἀφίνετε, κ' ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ νὰ μείνω. Τί θὰ γείνῃ ἡ κόρη του, τὸ γλυκὺ αὐτὸ καὶ χάριεν πλᾶσμα;

— Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μείνετε;

— Ἀδύνατον! πρέπει σήμερον μετὰ μεσημβρίαν νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Νίκαιαν· ἔχω τόσους ἀσθενεῖς!

— Αὐτὸ εἶνε δυσάρεστον, εἶπε στένων ὁ Ἀντώνιος· πολὺ δυσάρεστον! Λυποῦμαι πολύ, πολὺ λυποῦμαι διὰ τὴν ταλαίπωρον κόρην. Ὡς πρὸς τὴν γηραιὰν ἐκείνην ἐνσάρκωσιν τῆς ὑπερηφανείας, τὸν πατέρα της, ἀδιαφορῶ. Δὲν εἶδα ποτέ μου μούμιαν πλέον τραχεῖαν, πλέον ξηράν, πλέον ἐγωϊστικήν, ἐπίμονον καὶ ἀλαζόνα.

Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε ἔκλινε τὴν κεφαλήν, ἵν' ἀποφύγῃ τὸν κατακλυσμὸν αὐτὸν τῶν ἐπιθέτων.

— Καὶ ἀδελφή μου ἂν ἦτο ἡ κόρη του, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, δὲν ἠδυνάμην νὰ κάμω δι' αὐτὴν περισσότερον τοῦ ὅ,τι ἔκαμα. Καὶ πῶς μὲ ἀντήμειψεν ὁ ἀγέρωχος αὐτὸς κύριος; Μὲ ἀντιλογίας πάντοτε, μὲ δυσπιστίαν καὶ μὲ αὐθάδειαν!

— Πρέπει νὰ τὸν συγχωρήσετε, ἀγαπητὲ συνάδελφε, διέκοψεν ἠπίως ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε. Ἡ δύναμις τῆς συνηθείας, βλέπετε, ἡ κοινωνικὴ τάξις....

— Σ τὸν διάβολον! ἀνέκραξεν περιπόρφυρος ὁ Ἀντώνιος, τί μὲ μέλει ἐμὲ δι' ὅλ' αὐτά; Ἂς λατρεύῃ ὅλη ἡ Ἀγγλία, ἂν θέλῃ, τὴν κοινωνικήν του τάξιν καὶ τὴν οἰκογένειάν του· ἐγὼ καμμίαν διάθεσιν δὲν ἔχω νὰ τὴν μιμηθῶ. Εἶμαι πλασμένος κ' ἐγὼ κατ' εἰκόνα θεοῦ, ὅπως αὐτός, καὶ δὲν μ' ἀρέσκει νὰ μὲ πατῇ, ἔστω καὶ ἂν ἦτο εἰκοσάκις μεγαλείτερος ἢ πλουσιώτερος. Σεῖς οἱ ἄγγλοι εἶσθε ὑπερήφανοι· τόσον τὸ καλλίτερον. Ἀλλὰ κ' ἐγὼ εἶμαι ὑπερήφανος, καὶ θέλω οἱ ἄνθρωποι νὰ συναισθάνωνται τὴν ἀξίαν των. Ἀλλὰ μήπως ἡ εὐγενὴς ὑπερηφάνεια, ἡ βασιζομένη ἐπὶ τῆς συνειδήσεως τῆς ἰδίας ἀξίας, ἀποκλείει τὸν σεβασμὸν τῆς ἀξίας τῶν ἄλλων;

— Βεβαίως ὄχι, παρετήρησεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, σταυρῶν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ σφαιροειδοῦς ὄγκου

Digitized by Google

τῆς κοιλίας του καὶ περιστρέφων τοὺς ἀντίχειράς του ἔνθεν κακεῖθεν.

— Μοῦ φαίνεται, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰταλὸς, ὅτι εἰς τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν εὑρέθημεν ὁ εἷς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου,ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς, ἂν εἶχεν ἴχνος καρδίας, μοῦ ὤφειλεν, ἂν ὄχι τι ἄλλο, τὴν κοινὴν τοὐλάχιστον ἐκείνην εὐγένειαν, τὴν ὁποίαν δεικνύουν πρὸς ἀλλήλους καὶ αὐτοὶ οἱ ξένοι ἄνθρωποι. Διότι τέλος πάντων αὐτὸς μοῦ χρεωστεῖ χάριν ἢ ἐγὼ εἰς αὐτὸν; Αὐτὸς ὑπηρέτησεν ἐμὲ ἢ αὐτὸν ἐγώ; Βλέπω μίαν ἅμαξαν ἀνατετραμμένην· τρέχω νὰ δώσω βοήθειαν, καὶ... —Ἀλλὰ, τόρα τὸ συλλογίζομαι, ἴσως ἦτον ἀδιακρισία ἐκ μέρους μου. Βεβαίως, ἀναντιῤῥήτως. Τί ἀνόητος ἤμην νὰ μὴ τὸ ἴδω ἀπὸ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ κτήνους! Εἶχε δίκαιον· τί ἤθελα ἐγὼ ν'ἀναμιχθῶ εἰς τὸ πόδι τῆς κυρίας, νὰ τὸ ἐπιδέσω, καὶ νὰ κάμω ὅ,τι ἔκαμα, πρὶν ζητήσω τὴν ἄδειαν αὐτοῦ τοῦ ἄγγλου μεγιστᾶνος; Ὅταν τὸν ἴδῆτε, ζητήσατέ του, σᾶς παρακαλῶ, συγγνώμην ἐκ μέρους μου, καὶ βεβαιώσατέ τον ὅτι δὲν θ' ἁμαρτήσω πλέον. Ὁ διάβολος νὰ μὲ πάρῃ, ἂν τὸ κάμω. Ὅλαι αἱ ἀγγλίδες εὐγενεῖς ἠμποροῦν τοῦ λοιποῦ νὰ σπάσουν τὰ πόδια των, τὰ χέρια των, καὶ αὐτὰ τὰ κεφάλια των ἐν πάσῃ ἀνέσει. Ἐγὼ βεβαίως δὲν θὰ προτείνω εἰς αὐτοὺς τὴν ὑπηρεσίαν μου.

Εἴδετε ποτέ σας ἐπιτήδειον ἁλιέα κρατοῦντα χονδρὸν ἀττακέα ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς ὁρμιᾶς του; τὸν εἴδετε ἀφίνοντα ἐλεύθερον τὸν ἰχθῦν νὰ τρέχῃ ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει τὸ μῆκος τοῦ θώμιγκος, χωρὶς διόλου νὰ τὸν ταράττῃ; νὰ κλίνῃ τοὐναντίον πρὸς αὐτὸν καὶ ὁρμιὰν καὶ κάλαμον, καὶ νὰ ἐνθαῤῥύνῃ οὕτω τὴν ἄγραν του εἰς ἐξάντλησιν ὅλων αὐτῆς τῶν δυνάμεων; νὰ ἀναμένῃ δὲ τέλος τὴν παντελῆ τοῦ ἰχθύος ἐξάντλησιν καὶ διὰ βιαίας αἰφνιδίου ὁλκῆς νὰ τὸν ῥίπτῃ τέλος σπαίροντα ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ; Ὅμοια μηχανώμενος καὶ ὁ ἐπιδέξιος ἰατρὸς, ἀφῆκε τὸν νέον του φίλον νὰ τελειώσῃ τὸν φιλιππικόν του, χωρὶς παντάπασι νὰ τὸν διακόψῃ, καὶ παρεμόνευε τὴν πρόσφορον στιγμὴν, ὅπως ἀνελκύσῃ αὐτὸν κατηυνασμένον καὶ ἀδρανῆ.

— Ἀλλὰ ἡ νέα; εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, ὠφελούμενος ἐκ τῆς πρώτης διακοπῆς. Δὲν ὁμιλεῖτε περὶ τῆς νέας. Σᾶς ἐφέρθη καὶ αὐτὴ κακά;

— Ὤ, διόλου, ἡ ταλαίπωρος κόρη, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος διὰ φωνῆς πραϋνθείσης ἀμέσως.Ἐφάνη τοὐναντίον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εὐγνώμων καὶ προσηνεστάτη.

— Καὶ λοιπὸν, ἀνέκραξεν ὁ βραχύσωμος ἄγγλος, ἐπιθέμενος ἐκ τοῦ συστάδην κατὰ τοῦ Ἀντωνίου, θὰ τιμωρήσετε τὴν ἀθώαν κόρην διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ πατρός της;

Ὁ Ἀντώνιος ἐσιώπησε.

— Πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ ἄγγλος, ἐννοῶ τὴν σιωπήν σας. Τὸ ζήτημα τόρα εἶνε δι' ἐμέ: Τίς θὰ θεραπεύσῃ τὴν μὶς Δάβεν; Σεῖς δὲν θέλετε καὶ ἐγὼ δὲν δύναμαι.

— Δὲν ἐχάθησαν οἱ ἰατροὶ, ὑπέλαβεν ὁ Ἀντώνιος, βεβιασμένως μειδιῶν.Εἶνε εἷς εἰς τὴν Βεντιμίλιαν καὶ ἄλλος εἰς τὸ Σὰν-Ῥέμο. Ἔδωκα ἤδη εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰς διευθύνσεις των.

— Μεγάλη ἐκ μέρους σας εὐγένεια· ἀλλ' ἠξεύρετε πολὺ καλὰ, ὅτι δὲν κάμνει οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος. Μάλιστα· κυττάζετέ με ὅσον θέλετε. Γνωρίζετε κάλλιστα ὅτι τὸ πάθημα τῆς μὶς Δάβεν ἀπαιτεῖ δεξιότητα, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει κανεὶς τῶν δύο αὐτῶν κυρίων, καὶ προσοχὴν διαρκῆ, τὴν ὁποίαν μόνον ἄνθρωπος κατοικῶν ἐδῶ δύναται νὰ δώσῃ. Τόρα λοιπὸν, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρὸς, τί θὰ ἐλέγετε, ἂν ἡ ἀθώα αὐτὴ κόρη, ἡ τόσον καλὴ καὶ τόσον ἀξιαγάπητος ἐγίνετο χωλὴ δι' ὅλην της τὴν ζωὴν, καὶ τοῦτο διότι τῆς ἔλειψεν ἡ προσήκουσα θεραπεία;

— Θεὸς φυλάξῃ! ἀνέκραξε ζωηρῶς ὁ Ἀντώνιος.

— Ἐλάτε, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, εἰπέτε μίαν λέξιν,καὶ ἀπαλλάξατε κ'ἐμὲ, τὸν παλαιόν σας φίλον, ἀπὸ τὴν ἀμηχανίαν.

— Ποίαν ἀμηχανίαν; ἠρώτησεν ἔκπληκτος ὁ ἰταλὸς, μὴ ἀναμένων τοιαύτην αἴτησιν.

— Ἐννοεῖτε, εἶπεν ὁ ἄγγλος, ὅτι ὅσας ὑποχρεώσεις καὶ ἂν ἔχω εἰς τὴν Νίκαιαν,—καὶ εἶνε πολλαὶ καὶ σπουδαῖαι,—δὲν ἠμπορῶ τέλος πάντων νὰ ἐγκαταλείψω τὸν πατέρα καὶ τὴν κόρην ἐνώπιον τοιούτου διλήμματος, ἐπὶ ξένης γῆς.

— Πρέπει ἄρά γε νὰ ὑποθέσω ὅτι ἔρχεσθε ἐκ μέρους τοῦ Σὶρ Ἰωάννου;

— Φυσικά.

— Καὶ ὅτι ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐπιθυμεῖ . . .

— Ἐπιθυμεῖ; Θὰ ἦτον εὐτυχής, ἀγαπητέ μου, εὐτυχὴς νὰ σᾶς δεχθῇ ἄνευ ὅρων. Θὰ ἦσθε ἀπόλυτος μονάρχης εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ἀσθενοῦς.

— Ἔστω, ἂς γείνῃ! εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, νικηθείς. Θὰ ἐπιστρέψω πρὸς θεραπείαν τῆς θυγατρός του. Ἀλλὰ βεβαιωθῆτε, ὅτι ἂν τὸ κάμνω, τὸ κάμνω χάριν ὑμῶν καὶ τῆς ταλαιπώρου νεάνιδος.

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε ἐκ βάθους ψυχῆς· εἶσθε εὐγενὴς καρδία καὶ ἀξίζετε δώδεκα ὡς τὸν Σὶρ Ἰωάννην. Εὐχαριστῶ καὶ πάλιν, ἐπανέλαβε σφίγγων ἐγκαρδίως τὰς δύο χεῖρας τοῦ Ἀντωνίου.

Ὁ ἰταλὸς ἐφόρεσε τὸν πῖλόν του, τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον κωνικὸν πῖλον, ὅστις εἶχε τοσοῦτον τρομάξει τὸν Σὶρ Ἰωάννην κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν συνάντησιν, καὶ οἱ δύο συνάδελφοι,ἐγγὺς ἀλλήλων βαδίζοντες, κατηυθύνθησαν πρὸς τὸ πανδοχεῖον τῆς *Κεραμίδος*.Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε ἀπέφυγε νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ ὅτι δὲν ὑπῆρχε πρόθεσις προσβολῆς ἐκ μέρους τοῦ Ἀντωνίου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ἔπρεπε ν' ἀποτελέσῃ τὸν πρῶτον καὶ ἀπαραίτητον τῆς διαπραγ-

Digitized by Google

ματεύσεως ὅρον. Ἐννόει κάλλιστα ὁ ἄγγλος, ὅτι ἀπέναντι τῆς εὐγενοῦς καὶ εὐεργετικωτάτης φύσεως τοῦ Ἀντωνίου οἱοσδήποτε περὶ τούτου λόγος ἤθελεν ἐπιφέρει ἀμέσως τὴν ἀποτυχίαν.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης περιεπάτει κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἀμηχανῶν καὶ στενοχωρούμενος, ἐξερχόμενος ἐνίοτε εἰς τὸν ἐξώστην, καὶ θεωρῶν πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς Βορδιγέρας. Αἴφνης ἀνεκάλυψε τοὺς δύο ἰατροὺς, καταβαίνοντας τὸν λόφον. Ἡ θέα δὲ αὕτη, ἀντὶ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, προὐκάλεσεν ἀμέσως παράδοξον διαστολὴν τῶν ῥωθώνων του, ὡς ἂν πᾶσαι συνάμα αἱ πορτοκαλλέαι καὶ λεμονέαι τοῦ κήπου εἶχον ἀναδώσει δυσώδη ἀποφοράν.

Ἐν τούτοις, ὅτε οἱ κύριοι ἐκεῖνοι εἰσῆλθον, ἡ παροδικὴ αὕτη δυσαρέσκεια εἶχε παρέλθει, καὶ ὁ βαρωνέτος ὑπεδέχθη αὐτοὺς μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης. Ἔσχε μάλιστα τὴν συγκατάβασιν ν' ἀποτείνῃ εὐγενεῖς τινας, ἀλλὰ μεμετρημένους λόγους πρὸς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον, ἐκφράζοντας τὴν λύπην του διὰ τὴν γενομένην παρεννόησιν, πρὸς οὓς ἐκεῖνος ἀπήντησε δι' ὁμοίας μὲν, ἀλλ' εὐπρεπεστέρας πάπως δηλώσεως. Ὁ ἰατρὸς Ὑόρκε, οὗτινος τὴν ἀγωνίαν, καθ' ὅλα ταῦτα, ἐμαρτύρουν αἱ ἐπανειλημμέναι κατὰ τῆς ταμβακοθήκης του ἔφοδοι, ἀνέπνευσε τέλος ἐλευθέρως μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης, καὶ εἶπε καθ' ἑαυτόν:

— Καλὰ ἐξεμπέρδευσα!

— Τόρα, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἰατρὸν Ὑόρκε, δὲν μοῦ μένει ἄλλο ἢ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω καὶ νὰ σᾶς ἀποδώσω τὴν ἐλευθερίαν σας, παρακαλῶν συνάμα νὰ μὲ συγχωρήσετε ὅτι κατεχράσθην τόσον τὸν πολύτιμον καιρόν σας. Θέλετε νὰ διατάξω νὰ ζεύξουν;

Ἡ ταχύτης μεθ' ἧς ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ, κατέδειξε πόσον εὔκαιρος ἦτο.

— Τότε, κύριοι, ἐξηκολούθησεν ὁ βαρωνέτος, θὰ σᾶς ἀφήσω πρὸς στιγμὴν νὰ τὰ εἴπητε. Ἐγὼ δὲ θὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τὴν εὐκαιρίαν νὰ γράψω μερικὰ γράμματα διὰ τὴν Νίκαιαν.

Καὶ χαίρων ὅτι εὗρε λόγον νὰ ἐκφύγῃ, κατέλιπε ταχέως τὸ δωμάτιον.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐχρησιμοποίησε κάλλιστα τὸν χρόνον, ὅστις ἐδαπανήθη πρὸς ἀνεύρεσιν ἵππων, καὶ ἔγραψε πολλὰς ἐπιστολάς. Πρῶτον πρὸς τὸν υἱόν του, εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ μέγαρον αὐτοῦ, εἶτα πρὸς τὸν ἐν Λονδίνῳ πληρεξούσιόν του, καὶ κατόπιν πρὸς τὸν ἐν τῇ ἐξοχῇ ἐπιστάτην του—παραγγέλλων καὶ εἰς τοὺς τρεῖς νὰ τῷ στείλωσιν εἰς Βορδιγέραν τὰς ἐπιστολὰς καὶ τὰς ἐφημερίδας του. Εἰς τὰ γράμματά του ταῦτα προσέθηκε κατάλογον μακρὸν πραγμάτων, ὧν παρήγγελλε τὴν ταχεῖαν ἀποστολὴν εἰς τὸν ἐν Νικαίᾳ ταχυδρόμον του. Πλὴν δὲ τούτων ἔλαβεν ὁ Γιάννης καὶ μακρὸν ὁρμαθὸν προφορικῶν παραγγελιῶν, πάντα δὲ ταῦτα, ἐπιστολαὶ, κατάλογοι, παραγγελίαι, ἐνέφαινον ὅτι ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχεν ἀποφασίσει νὰ παραμείνῃ ἐπὶ μακρὸν ἐν τῇ δυσαρέστῳ ἐκείνῃ πολίχνῃ. Ὁ βαρωνέτος εἶχεν ἐννοήσει τέλος πάντων ὅτι ἔπρεπε νὰ κάμῃ ὑπομονὴν, καὶ εἶχεν ὑποταχθῆ εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν περιστάσεων. Οὐχ ἧττον ὅμως ἡ προσβληθεῖσα φιλοτιμία του δὲν εἶχεν ἐντελῶς ἐξιλεωθῆ, καὶ ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας του παρέμενε πάντοτε ἡ κατὰ τοῦ ἰταλοῦ ὀργή.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐπέμεινε νὰ συνοδεύσῃ τὸν ἰατρὸν Ὑόρκε μέχρι τῆς ἁμάξης, καὶ νὰ ἐξετάσῃ ἰδίοις ὄμμασιν ἂν ἦσαν πάντα ἐν τάξει. Τὴν πρόφασιν δὲ ταύτην μετεχειρίσθη, ἵν' ἀφήσῃ ἐπὶ τοῦ καθίσματος τῆς ἁμάξης, πλησίον τοῦ ἰατροῦ, χαρτίον τι συνεπτυγμένον, ὅπερ ἐκεῖνος προσεποιήθη ὅτι δὲν παρετήρησε. Μόλις ὅμως ἐκλείσθη ἡ θυρὶς ὑπὸ τοῦ βαρωνέτου, καὶ ὁ ἄγγλος ἰατρὸς ἔσπευσε ν' ἀνοίξῃ καὶ παρατηρήσῃ προσεκτικῶς τὸ χαρτίον, ὅπερ καὶ ἀπέθηκε, λίαν εὐχαριστημένος, ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ του. Μετὰ τοῦτο δὲ, κατάκοπος τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, ἐξηπλώθη ὁ ἀγαθὸς ἰατρὸς ἐπὶ τοῦ καθίσματος τῆς ἁμάξης, καὶ ἀφοῦ ἀνέκραξεν ἔτι ἅπαξ: «Ποῦ ἔμπλεξα!» ἀπεκοιμήθη τοσοῦτον βαθέως, ὥστ' ἐξύπνησεν ἐν Νικαίᾳ, πρὸ τῆς θύρας του.

ΣΤ'

Μικραὶ ἐνασχολήσεις.

— Ἔχω χίλια πράγματα νὰ σᾶς ἐρωτήσω, εἶπεν ἡ Λουκία, ὅτε τὴν ἐπαύριον πρῶταν ἐφάνη ὁ Ἀντώνιος.

— Ἀλήθεια; ἠρώτησε φαιδρῶς ὁ ἰταλός. Λαμπρὰ, εἶμαι ἕτοιμος. Πρὶν βαρυνθῶ ἐγὼ ν' ἀπαντῶ θὰ βαρυνθῆτε σεῖς νὰ ἐρωτᾶτε. Ἀλλὰ μοῦ λέγετε πρὸ παντὸς ἄλλου πῶς εἶσθε, καὶ μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ ἐξετάσω τὸν σφυγμόν σας;

Περατωθείσης δ' εὐχαρίστως τῆς ἰατρικῆς ἐξετάσεως,

— Τόρα, εἶπεν ἡ Λουκία, θὰ σᾶς εἴπω ἐν πρώτοις ὅτι ἔχω σκοπὸν νὰ δώσω μερικὰ χρήματα εἰς τὸν Πρόσπερον. Πόσα νὰ τοῦ στείλω;

— Ἂς ἰδῶμεν, εἶπε σκεπτόμενος ὁ Ἀντώνιος. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Πρόσπερος μένει ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας, τὸ ὁποῖον εἶνε πιθανώτατον. Δεκαπέντε ἡμέραι, πρὸς τριάκοντα σολδία τὴν ἡμέραν, τὰ ὁποῖα συνήθως λαμβάνει, κάμνουν εἴκοσι δύο φράγκα καὶ πενῆντα λεπτά· ἂν τοῦ στείλετε εἰκοσιπέντε φράγκα, θὰ ἔχῃ καὶ νὰ προμηθευθῇ κάπως καλλιτέραν τροφὴν κατὰ τὴν ἀνάῤῥωσίν του.

Ἡ Λουκία παρεκάλεσε τὴν Χούτσινς νὰ τῇ φέρῃ τὸ βαλάντιόν της.

Ἂς παρατηρήσωμεν ἐφάπαξ, ὅτι ἡ Χούτσινς παρίστατο πάντοτε εἰς τὰς ἐπισκέψεις τοῦ ἰατροῦ, ἐργαζομένη παρὰ τῇ νεαρᾷ κυρίᾳ της, ἢ ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς δωματίῳ ἀπέναντι τῆς πάντοτε ἀνοικτῆς θύρας.

Ἡ Λουκία ἔδωκε χρήματα εἰς τὸν ἰατρόν.

Digitized by Google

— Πενῆντα φράγκα! εἶπεν οὗτος· εἶνε τὸ διπλὸν ἀφ' ὅτι σᾶς ἐσυμβούλευσα.

— Τὰ ἄλλα εἰκοσιπέντε, παρετήρησεν ἡ Λουκία, εἶνε διὰ τὰ ἰατρικά.

— Ὁ Πρόσπερος δὲν ἔχει νὰ πληρώσῃ οὔτε οὔτε ἰατρὸν οὔτε ἰατρικά. Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἰατρὸς τοῦ δήμου καὶ ὁ δῆμος μὲ πληρώνει διὰ νὰ θεραπεύω τοὺς ἀπόρους.

— Καὶ τὰ ἰατρικὰ ποῖος τὰ δίδει;

— Ἐγώ. Ἔχω πολλά, τὰ ὁποῖα δὲν ἠξεύρω πῶς νὰ ξεκάμω. Χρειάζεται μεγάλη προσοχή, ὅταν βοηθῇ τις τοὺς πτωχούς. Δῶρον μεγαλείτερον τοῦ ἀναγκαίου ἐμψυχώνει τὴν ὀκνηρίαν καὶ κάμνει περισσότερον κακὸν παρὰ καλόν.

— Αὐτὸ ἀκριβῶς λέγει πάντοτε καὶ ὁ πατέρας. Δὲν ἐπιμένω, ἰατρέ, αὐτὴν τὴν φορὰν εἰς τὴν ἰδέαν μου, ἀρκεῖ νὰ μοῦ ὑποσχεθῆτε νὰ μὲ εἰδοποιήσετε, ἂν ὁ Πρόσπερος λάβῃ ἀνάγκην μεγαλειτέρου ποσοῦ, ἢ ἂν γνωρίζετε ἄλλους, οἱ ὁποῖοι νὰ ἔχουν ἀνάγκην.

— Δὲν ἠξεύρω τῇ ἀληθείᾳ, ἂν πρέπει νὰ σᾶς δώσω τοιαύτην ὑπόσχεσιν, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος μετὰ μειδιάματος ἑρμηνεύοντος ἄλλως τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων του· ἂν ἐπιμείνετε, καθὼς λέγετε, εἰς τὴν ἰδέαν σας, φοβοῦμαι μήπως οἱ πτωχοὶ ἀλλ' ἀνεξάρτητοι χωρικοί μας διαφθαροῦν πολὺ γρήγορα. Ἐτελειώσατε τὰς ἐρωτήσεις σας;

— Μόλις ἤρχισα. Εἴπετέ μου τώρα, διατί ἐφέρατε χθὲς ἐκεῖνον τὸν ἄνοστον ἄγγλον ἰατρόν;

— Ἄνοστον; διατί; ἠρώτησεν ὁ Ἀντώνιος ἐκπεπληγμένος.

— Διότι εἶνε τόσον γλυκύς, τόσον περιποιητικός. Συχαίνομαι τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν τόσον γλυκά. Δὲν θέλω ἄλλον ἰατρὸν ἀπὸ σᾶς· κ' ἑπομένως δὲν πρέπει νὰ μοῦ φέρετε κανένα.

— Ὀφείλω λοιπόν, καθὼς φαίνεται, αὐτὴν τὴν προτίμησιν εἰς τοὺς τρόπους μου τοὺς ὄχι τόσον περιποιητικούς. Μὴ φοβῆσθε· ὁ ἄγγλος ἰατρὸς εἶνε αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἰς τὴν Νίκαιαν.

— Κ' ἐλπίζω νὰ μείνῃ ἐκεῖ. Ἀλλὰ διατί ἦλθεν; ἐπέμεινεν ἐρωτῶσα ἡ Λουκία.

— Ἦλθε, διότι ἐγὼ τὸν παρεκάλεσα, καθὼς σᾶς εἶπα. Ἐπέρασε νὰ μὲ ἴδῃ κατὰ τύχην, ἐπιστρέφων εἰς τὴν Νίκαιαν, κ' ἐχάρην πολὺ ὅτι ἠδυνάμην νὰ ζητήσω τὴν γνώμην του περὶ τοῦ ποδός σας. Ἐπειδὴ δέ, φυσικῶς, ἔπρεπε νὰ τὸν ἐξετάσῃ, σᾶς τὸν ἔφερα. Ἐκτὸς τοῦ κύρους τῆς γνώμης του, ἐσκέφθην ὅτι, ἂν ἐσυμφώνει μὲ τὰς ἰδέας μου, καθὼς ἤλπιζα, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἤθελεν ἀποδώσει εἰς αὐτὰ περισσοτέραν σπουδαιότητα.

— Διατί; ἠρώτησεν ἡ Λουκία, ἐπιμένουσα ὡς παιδίον.

— Δὲν νομίζετε, ὡς νομίζω κ' ἐγώ, πολὺ φυσικὸν νὰ ἐμπνέῃ εἰς ἕνα ἄγγλον περισσοτέραν ἐμπιστοσύνην ἰατρὸς ἄγγλος ἢ ἰατρὸς ξένος;

— Ὁ πατέρας λοιπὸν δὲν ἦτο σύμφωνος μαζύ σας;

— Δὲν εἶπα τοῦτο. Ἀλλ' ὅπως δήποτε δὲν ἦτο δυνατὸν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, μὴ ὢν ἰατρός, νὰ θεωρήσῃ μερικὰ πράγματα ὅπως ἐγώ.

— Καὶ ποῖα ἦσαν αὐτά, σᾶς παρακαλῶ; ἐξηκολούθησεν ἐπιμένουσα ἡ Λουκία.

— Ἀλλὰ σεῖς, βλέπω, μὲ ὑποβάλλετε εἰς σωστὴν ἀνάκρισιν; εἶπεν ὁ ἰατρὸς γελῶν.

— Βέβαια, ὑπέλαβε σοβαρῶς ἡ Λουκία· ἀλλ' ὄχι ἐξ ἁπλῆς περιεργείας, ὅπως σεῖς, εἶμαι βεβαία, νομίζετε. Δὲν ἠξεύρω πῶς, ἀλλ' ὑποπτεύω, ὅτι μεταξὺ ὑμῶν καὶ τοῦ πατρός μου ὑπῆρξεν ὡς πρὸς ἐμὲ μικρά τις παρεννόησις, καὶ ἐπιθυμῶ — προσέθηκεν ἀτενίζουσα ἐπὶ τὸν ἰατρὸν — νὰ μάθω ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα, διὰ νὰ ἐνεργήσω ὥστε νὰ ἐκλείψῃ πᾶν ἴχνος της.

— Εἶσθε πολὺ καλή, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει πλέον ἀφορμὴ πρὸς μεσιτείαν. Χάρις εἰς τὸν *ἄνοστον* ἐκεῖνον ἄγγλον ἰατρόν, εἶπε μειδιῶν ὁ Ἀντώνιος, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἠναγκάσθη ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι εἶνε ἀπαραίτητον νὰ διαμείνῃ εἰς τὴν πτωχικὴν αὐτὴν οἰκίαν περισσότερον παρ' ὅσον ἐνόμιζεν ἢ ἐπεθύμει. Ἰδοὺ τὸ πρᾶγμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δὲν εἴμεθα σύμφωνοι.

— Ὦ! δι' αὐτὸ ὁ πατέρας ἦτο τόσον σιωπηλὸς καὶ τόσον σκεπτικὸς χθὲς τὸ βράδυ. Θὰ ἠμπορέσωμεν ν' ἀναχωρήσωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ μηνός;

— Ὄχι, φοβοῦμαι.

— Τί δυσάρεστον! ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία.

— Τόσον βιάζεσθε ν' ἀφήσετε τὴν Ἰταλίαν;

— Διόλου· συλλογίζομαι μόνον τὸν πατέρα. Θὰ ἠμπορέσωμεν τοὐλάχιστον μετὰ ἕνα μῆνα ἀπὸ σήμερον;

— Μετὰ ἕνα μῆνα, ναί, τὸ πιστεύω· ἢ περίπου.

— Τί πολὺ θὰ εἶνε διὰ τὸν πατέρα! Πλήττει τόσον πολὺ ἐδῶ! Δὲν ἔχει οὐδ' ἓν ἄλογον νὰ ἱππεύῃ, ἐνῷ ἦτο συνειθισμένος νὰ ἱππεύῃ κάθε πρωΐ. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐνοικιάσωμεν κανὲν ἄλογον ἐδῶ πλησίον;

— Ἀδύνατον.

— Ὦ! αὐτὸ εἶνε πολὺ δυσάρεστον! ἀνεφώνησε καὶ πάλιν ἡ Λουκία. Καὶ πότε θὰ ἠμπορέσω νὰ σηκωθῶ;

— Λυποῦμαι ὅτι δὲν ἠμπορῶ ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐρώτησίν σας. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ φαντασθῆτε πρὸς στιγμήν, ὅτι δὲν ἔχετε καθόλου πόδα; εἶπε σοβαρῶς ὁ Ἀντώνιος.

Ἡ Λουκία ἠσθάνθη πολλὴν διάθεσιν νὰ γελάσῃ. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἐδήλωσεν εἰς τὸν ἰατρόν, ὅτι οἱ λόγοι του ἦσαν μυσαροί, καὶ ὅτι οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖ τόσον κακὸν ἰατρόν.

— Σᾶς βεβαιῶ, εἶπεν ὁ ἰταλὸς ἀπαντῶν εἰς τὴν παιδικὴν ἐκείνην ἀγανάκτησιν, ὅτι δὲν θὰ σᾶς κρατήσω εἰς τὴν κλίνην οὐδὲ μίαν ὥραν περισσότερον παρ' ὅσον εἶνε ἀπαραίτητον.

— Εὐχαριστῶ κατὰ πολλά, εἶπεν ἡ Λουκία μετά τινος δυσθυμίας.

Digitized by Google

Ὁ ἰατρὸς ἔμεινε σιγῶν.

— Ἠξεύρετε, ἰατρέ, ἐξηκολούθησεν ἡ Λουκία μετά τινα στιγμήν, ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ σηκωθῶ, διὰ νὰ ἴδω καὶ πάλιν τὸν χαριτωμένον ἐκεῖνον λόφον, τὸν ὁποῖον εἴχαμεν δεξιᾷ μας, ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνετράπη ἡ ἅμαξα; Ἤθελα νὰ τὸν ἴδω μὲ ὅλην μου τὴν ἡσυχίαν.

— Ἐννοεῖτε τὸ ἀκρωτήριον τῆς Βορδιγέρας; εἶπεν ὁ Ἀντώνιος.

— Ναί, ὑποθέτω. Ἤμην σχεδὸν κοιμισμένη, ὅταν μ' ἐξύπνησεν ὁ πατέρας, ὅστις ἐφώναζε τὸν ἁμαξηλάτην· καὶ ὅταν ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδα κἄτι τι τόσον πράσινον, τόσον δροσερόν, τόσον εὔμορφον! Μίαν στιγμὴν τὸ εἶδα, ἀλλ' ἦτο τόσον ὡραῖον τὸ θέαμα, ὥστε ἡ ἀνάμνησίς του εἶνε πάντοτε ἐμπρός μου ὡς μαγική τις ὀπτασία.

— Μὴν ἀφίνετε τὴν φαντασίαν σας τόσον ἐλευθέραν, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός, διὰ νὰ μὴ σᾶς φανῇ κατόπιν ἡ πραγματικότης πολὺ πτωχή.

— Πῶς, δηλαδή;

— Διότι ἡ πραγματικότης, ὅσον ὡραία καὶ ἂν ἦνε, σπανίως ἐκπληροῖ τὰς ὑποσχέσεις τῆς φαντασίας.

— Δὲν ἠξεύρω ποῖα θέλγητρα ἔχουν αἱ ὑποσχέσεις τῆς φαντασίας, ἀλλ' ἠξεύρω μόνον ὅτι ἡ πραγματικότης εἶνε πολλάκις πολὺ δυσάρεστος.

— Ὅταν, παραδείγματος χάριν, εἶνε τις ἀναγκασμένος νὰ μένῃ εἰς τὴν κλίνην του; εἶπε πονηρῶς ὁ ἰατρός.

— Ἀκριβῶς. Ἀλλ' εἰπέτε μου, σᾶς παρακαλῶ, ἐνόμισα ὅτι εἶδα, ἢ εἶνε πραγματικῶς φοίνικες ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Βορδιγέρας;

— Τοὺς εἴδατε πραγματικῶς. Ἡ Βορδιγέρα εἶνε διάσημος διὰ τοὺς φοίνικάς της.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Λουκία ἐφαίνετο ἐξαντλήσασα ὅλον τῶν ἐρωτήσεών της τὸν ὁρμαθόν, ὁ Ἀντώνιος ἡτοιμάσθη ν' ἀναχωρήσῃ, ὅτε τὸν ἐκράτησεν ἐκείνη πάλιν, λέγουσα.

— Μίαν λέξιν ἀκόμη καὶ σᾶς ἀφίνω νὰ φύγετε. Πρόκειται περὶ τῆς Σπεράντσας, τὴν ὁποίαν συμπαθῶ πολύ· ἐνίοτε φαίνεται πολὺ δυστυχής. Ἠξεύρετε τί ἔχει;

— Ἔχει καὶ αὐτὴ τὰς λύπας της, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Ἡ ἱστορία της εἶνε πολὺ ἁπλῆ καὶ συγκινητική, θὰ χάσῃ ὅμως πολύ, ἂν σᾶς τὴν διηγηθῶ ἐγώ. Χαίρω πολύ, ὅτι συμπαθεῖτε αὐτὴν τὴν κόρην. Ἔχει πολλὴν φυσικὴν εὐγένειαν ἡ ψυχή της. Μὴ περιφρονήσετε τὴν οἰκειότητά της, καὶ προσπαθήσετε νὰ κερδήσετε τὴν ἐμπιστοσύνην της. Ὁ ἠθικὸς κόσμος σπανίως εἶνε δίκαιος, ὅπως καὶ ὁ φυσικὸς κόσμος. Ἀρκεῖ μόνον νὰ κύψωμεν ὀλίγον, διὰ νὰ εὕρωμεν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ταπεινότερα κοινωνικὰ στρώματα πράγματα ἄξια τῶν συμπαθειῶν μας.

Ὁ ἰατρὸς παρετήρησεν οὐχὶ ἄνευ ἐκπλήξεώς τινος, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ μὶς Δάβεν δὲν παρεπονέθη πλέον ὅτι ἔμενε κλινήρης οὐδ' ὡμίλησε περὶ τῆς ἐγέρσεώς της.

Τὴν ἐπαύριον ἡ Λουκία ἔλαβε τὴν ἄδειαν ν' ἀναγνώσῃ ὀλίγον, καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος τῇ ἔφερεν ἕνα νόμον τοῦ Σαίξπηρ καὶ τοὺς Μελλονύμφους τοῦ Μαντζόνη. Μετὰ δύο ἡμέρας, τῇ ἐπετράπη νὰ κάθηται ἐπὶ τῆς κλίνης της· κατὰ τὰς ὁδηγίας δὲ τοῦ ἰατροῦ μετηνέχθη αὕτη ἐγγὺς τοῦ παραθύρου, ὅθεν ἀνεπτύσσετο μεγαλοπρεπεστάτη ἡ θέα τῆς Μεσογείου.

— Ἐκατοικήσατε ποτὲ εἰς παραθαλάσσιον; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός.

— Ποτέ. Ὅταν μ' ἔστειλαν εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Βράϊτον, οἱ ἰατροὶ ἀπηγόρευσαν νὰ μείνω εἰς παραθαλάσσιον οἴκημα.

— Τόσον τὸ καλλίτερον λοιπόν, ὑπέλαβεν ὁ Ἀντώνιος· ἡ θάλασσά μας θὰ ἔχῃ διὰ σᾶς καὶ τὸ θέλγητρον τοῦ νεοφανοῦς. Εἶνε θέαμα πάντοτε νέον, βιβλίον τὸ ὁποῖον οὐδέποτε κουράζει. Θὰ ἦνε διὰ σᾶς διαρκὴς ἀσχολία καὶ ἀντικείμενον ἐκπλήξεως πάντοτε, νὰ παρακολουθῆτε ὅλας της, τὰς μεταβολάς, καὶ τὸν πλοῦτον τῶν χρωμάτων της ἀπὸ τοῦ χιονολεύκου μέχρι τοῦ μελανοῦ. Ἔπειτα ἐκτὸς τούτου, θὰ ἔχετε νὰ ἀναδιφήσετε τὰ μυστήρια τῶν μυρίων της θορύβων, ἀπὸ τοῦ ὑποκώφου καὶ ἀσθενοῦς φλοίσβου, ὅστις ὁμοιάζει μὲ στεναγμὸν ἢ μὲ φίλημα, μέχρι τοῦ βρυχηθμοῦ τῆς τρικυμίας, ἥτις κλονίζει τὴν γῆν. Ὅλοι οἱ ποιηταὶ ἔψαλα τὴν θάλασσαν, ἀλλ' οὐδεὶς τὴν ἔψαλε μεγαλοπρεπέστερον τοῦ προφητάνακτος.

Λαβὼν δ' ἀπὸ τῆς τραπέζης Παλαιὰν Διαθήκην, ἀνέγνω τὰ ἑξῆς ἀπὸ τοῦ ψαλτηρίου:

«Οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν θάλασσαν ἐν πλοί»οις, οἱ ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὕδασι πολλοῖς, »αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα Κυρίου καὶ τὰ θαυμάσια »αὐτοῦ ἐν τῷ βυθῷ. Εἶπε καὶ ἔστη πνεῦμα κα»ταιγίδος, καὶ ὑψώθη τὰ κύματα αὐτῆς· ἀνα»βαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν καὶ καταβαίνουσιν »ἕως τῶν ἀβύσσων· ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν κακοῖς ἐ»τήκετο· ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν ὡς ὁ με»θύων, καὶ πᾶσα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη».

— Τίποτε δὲν παραβάλλεται πρὸς τοῦτο μὶς Δάβεν, ὡς πρὸς τὴν ἁπλότητα, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ μεγαλεῖον.

Ἡ Λουκία ἐθεώρει αὐτὸν καὶ τὸν ἤκουεν ὡς οὐδέποτε βεβαίως εἶχε θεωρήσει τινὰ οὐδ' ἀκούσει. Εἶτα εἶπε:

— Παράδοξον! Φαίνεται ὅτι γνωρίζετε λαμπρὰ τὰς Γραφάς.

— Σᾶς ἐκπλήττει τοῦτο;

— Ναί. Ἐνόμιζον ὅτι οἱ καθολικοὶ δὲν ἀνεγίνωσκον ποτὲ τὰς Γραφάς.

— Εἶνε πλάνη κοινὴ μεταξὺ τῶν διαμαρτυρομένων. Ἂν ἐγνωρίζετε τὰς θρησκευτικάς μας τελετάς, θὰ ἐβλέπετε, ὅτι ἡ Γραφὴ ἀποτελεῖ τὸ μέγιστον μέρος των, καὶ ὅτι ἡ παλαιὰ καὶ ἡ νέα Διαθήκη ἀναγινώσκονται καὶ ψάλλονται καθ' ἑκά-

Digitized by Google

στην εἰς τὰς ἐκκλησίας μας. Ὅτι ὅμως αἱ Γραφαὶ δὲν εἶνε διαδεδομέναι ὅσον ἔπρεπεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, πρέπει ν' ἀποδοθῇ νομίζω εἰς ἔλειψιν δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐνθαῤῥύνσεως ἐκ μέρους τοῦ κλήρου. Ἀλλά, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πεπαιδευμένους, δύναμαι νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι πολλοὶ γνωρίζουσι τὰς Γραφὰς κατὰ βάθος, καὶ ἀναγινώσκουσιν ὄχι μόνον τὴν ἐκκλησιαστικῶς αὐθεντικὴν μετάφρασίν της, ἀλλὰ καὶ ἄλλας μεταφράσεις.

Ἡ Λουκία ὑπῆρξε λίαν εὐγνώμων, καί, ὡς ἤλπιζεν ὁ ἰατρός, ἀνεγίνωσκε μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως θεωμένη τὴν θάλασσαν. Πολλάκις δὲ μάλιστα περιέγραψεν εἰς αὐτὸν τὰς συγκρούσεις τῶν κυμάτων, ὅσας εἶχε θεωρήσει ἀπὸ τῆς κλίνης της. Ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ θάλασσα καὶ ἀνάγνωσις κατέστησαν ἧττον ἐνδιαφέρουσαι, ὁ δὲ Ἀντώνιος, ὅστις ἠγρύπνει μετὰ μητρικῆς οὕτως εἰπεῖν στοργῆς ἐπὶ τῆς ἀσθενοῦς του, συνησθάνθη ὅτι ἔπρεπε νὰ τῆς εὕρῃ νέαν ἄλλην ἐνασχόλησιν. Κατ' ἀρχὰς ἐπρότεινεν εἰς αὐτὴν νὰ τῷ ἀναγινώσκῃ καθ' ἑκάστην ἓν κεφάλαιον τοῦ Μαντζόνη. Μετὰ τοῦτο δὲ ἀνεγίνωσκεν αὐτὸς εἰς ἐκείνην σκηνήν τινα τοῦ Σαίξπηρ, ἵνα τελειοποιήσῃ, ὡς ἔλεγε, τὴν ἀγγλικήν του προφοράν. Αἱ ἀναγνώσεις αὗται προεκάλουν τὸν ἀργυρόηχον τῆς Λουκίας γέλωτα, ὅστις τοσοῦτον εὐαρέστως ἤχει εἰς τὰ ὦτα τοῦ Ἀντωνίου, καὶ ὃν τοσοῦτον ἀσμένως συνεμερίζετο, μολονότι ἀφορμή του ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦτο ἡ οὐχὶ τοσοῦτον ἄψογος ἀγγλικὴ προφορὰ τοῦ ἰταλοῦ ἰατροῦ.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΟΔΩΝ

Αὐστραλία.

Καλὸν πρᾶγμα εἶνε τὸ νὰ ἔχῃ ἔθνος τι ἀποικίας, ἀλλὰ πολὺ κάλλιον βεβαίως τὸ νὰ συντελῇ εἰς τὴν γέννησιν νέου τινὸς ἔθνους ἄλλου. Οἱ Ἄγγλοι, φέρ' εἰπεῖν, οἵτινες ἀποκαλοῦσι τοὺς Ἀμερικανοὺς *ἐξαδέλφους*, λέγοντες : «οἱ ἐν Ἀμερικῇ ἐξάδελφοι ἡμῶν», δύνανται ἤδη νὰ λέγωσιν : «οἱ ἐν Αὐστραλίᾳ ἐξάδελφοι ἡμῶν», καὶ θὰ σεμνύνωνται ἐπὶ τῇ προσωνυμίᾳ ταύτῃ ἡμέραν τινά· διότι ἡ Αὐστραλία μετ' οὐ πολὺ θὰ καταπλήξῃ τὴν οἰκουμένην διὰ τῆς τεραστίας ἀναπτύξεώς της κατὰ πάντας συγχρόνως τοὺς κλάδους, καὶ τὸ θέαμα, ὅπερ ἀπὸ ἑκατὸν εἴκοσι πέντε ἤδη ἐτῶν θαυμάζομεν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, ὅσονούπω θὰ παρασταθῇ ἔτι λαμπρότερον ἐν Αὐστραλίᾳ.

Α'

Ὁ πρὸ δεκαὲξ ἐτῶν ἐπισκεπτόμενος τὴν πόλιν Βρισβάνην, πρωτεύουσαν τῆς ἐν Αὐστραλίᾳ ἐπαρχίας Κουηνσλάνδης, οὐδὲν ἄλλο ἠδύνατο νὰ ἴδῃ ἢ ἔκτασιν ἄδενδρον, ῥῆγμά τι ἐν ἀπεράντῳ δάσει, ὅπερ αἱ χεῖρες τῶν λευκῶν ἀπέκοψαν. Ἡ γυμνὴ ἐκείνη ἔκτασις εἶνε σήμερον πόλις μεγάλη, ἔχουσα καλὰς ὁδοὺς φωτιζομένας διὰ φωταερίου, οἰκοδομήματα μεγαλοπρεπῆ καὶ . . . ἐξ καθημερινὰς ἐφημερίδας. Οὐδεὶς δὲ ἀγνοεῖ ὅτι τὰ δύο πρώτιστα ἀπαραίτητα πράγματα ἐν Ἀγγλικῇ ἢ Ἀμερικανικῇ ἀποικίᾳ εἶνε ἐφημερὶς καὶ σκεῦος πρὸς βράσιν ὕδατος. Καὶ ὄντως τέσσαρες Ἀγγλοσάξωνες ἅμα καταςαθέντες ὅπου δήποτε τῆς γῆς, πρώτιστα πάντων φροντίζουσι νὰ παρασκευάσωσι τέϊον καὶ νὰ ἱδρύσωσι ἡμερήσιον πολιτικὸν ὄργανον. Ὅθεν ἐν μόνῃ τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Κουηνσλάνδης ἥτις μόλις εἶνε τὸ τέταρτον τῆς πεπολιτισμένης Αὐστραλίας, ὑπάρχουσιν ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἐφημερίδες !, ἐν δὲ τῇ μεσημβρινῇ Νέᾳ Οὐαλλίᾳ ἑκατὸν ἕνδεκα, ἐν δὲ τῇ Συδνέῃ μόνῃ δεκατέσσαρες. Καὶ ναὶ μὲν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ εἶνε ἑβδομαδιαῖα τὰ φύλλα σχεδὸν πάντα, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἱκανῶς ἀποδεικνύουσι τὴν διανοητικὴν δραστηριότητα, ἐξ ἧς εὐκόλως τις εἰκάζει καὶ περὶ τῆς ὑλικῆς δραστηριότητος τοῦ χθεσινοῦ τούτου λαοῦ.

Ἡ πόλις Βρισβάνη εἶν' ἐκτισμένη ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, ὃν ἀναπλέων τις εὐαρέστως βλέπει ἑκατέρωθεν μὲν κοσμουμένας τὰς ὄχθας διὰ καταφύτων λόφων, χυτηρίων, σχοινοποιείων, ἐπαύλεων, μίγματος δασῶν παρθένων, κατοικιῶν κομψῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐργαστηρίων, ἐν δὲ τῷ ποταμῷ ἱστιοφόρα τινά, ἀτμόπλοια, μεγάλα πλοῖα ἠγκυροβολημένα, καὶ ἐπὶ τῶν πλοίων ἀνθρώπους μέλανας, λευκούς, κιτρίνους, Ἄγγλους, ἰθαγενεῖς, Κινέζους, σύμφυρμα παρδαλὸν καὶ ἐν τοῖς πράγμασι καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις. Αἱ κατοικίαι εἶνε κατεσκευασμέναι αἱ μὲν ἐκ κορμῶν δένδρου καὶ σανίδων ἀκόμψως συνηρμοσμένων ὑπὸ τῶν πρώτων κατοίκων, οἵτινες ἐβιάζοντο νὰ παρασκευάσωσιν ὅσον τάχιον ὁποίου δήποτε εἴδους στέγην, αἱ δὲ ἐκ λίθων πελεκητῶν καὶ διὰ μαρμάρων καὶ γλυφῶν κεκοσμημέναι. Παραπλεύρως ἐκκλησίας τινὸς νεοδμήτου ὑπάρχει μάνδρα ζῴων, πρὸ τῆς θύρας ἐμπόρου τινὸς τοῦ συρμοῦ σωρὸς κενῶν λευκοσιδήρων κουτίων, φιάλαι συντετριμμέναι, ἐν γένει παντοῖα πράγματα ἄχρηστα, ἀμελῶς ἐῤῥιμμένα, καὶ ὅμοια πρὸς σκωρίας παντοίας ὕλης κατατηχθείσης ὑπὸ τοῦ παμφάγου πυρὸς τῆς ἀποικιακῆς δραστηριότητος. Αἱ ὁδοὶ εἶνε μεσταὶ ἁμαξῶν συρομένων ὑπὸ δύο ἵππων. Τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα βρίθουσι σιδήρου, γεωργικῶν ὀργάνων, ἱππικῶν σκευῶν καὶ ἐν γένει παντὸς ὅ τι δεικνύνει τὸ ἐργατικὸν τῶν κατοίκων.

Ἀλλὰ δυστυχῶς, καίτοι ἡ μέθη δὲν εἶνε κοινή, ἐν Κουηνσλάνδῃ ὑπάρχουσι πολλοὶ φιλοπόται. Τὰ χρυσωρυχεῖα εἶνε τὸ δυσαρεστότατον πάντων τῶν εἰδῶν τοῦ πλούτου, διότι συντείνουσιν εἰς τὴν ἀνηθικότητα τοῦ λαοῦ. Ὁ εὐκόλως κερδαίνων εὐκόλως καὶ δαπανᾷ, καὶ οἱ ἐργάται συνήθως δαπανῶσι τὰ κέρδη των εἰς τὸ πίνειν. Ἀλλὰ κατὰ καλὴν τύχην τῆς Αὐστραλίας ἀπό τινων ἐτῶν σιδηρωρυχεῖα καὶ ἀνθρακωρυχεῖα ἀντικαθιστῶσιν ἤδη τὰ χρυσοφόρα κοιτάσματα· ἀλλ' οἱ ἀρχαῖοι ὁ-

Digitized by Google

μως ἐργάται τῶν χρυσωρυχείων ἐκληροδότησαν εἰς τοὺς διαδόχους αὐτῶν τὴν πρὸς τὸ καπηλεῖον ἀγάπην. Πόθεν δὲ πορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν πάντες οἱ κατὰ πᾶσαν γωνίαν τῆς πόλεως πτωχοὶ μὲν ἄνθρωποι φαινόμενοι, καὶ ὅμως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ περικλύζοντος αὐτοὺς ὠκεανοῦ τῆς ἐργασίας μόνον ἔργον ἔχοντες τὸ καπνίζειν καὶ τὸ πίνειν; Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι οὗτοι εἶνε ἐκλογεῖς καὶ πολιτευόμενοι, ἡ δὲ ἐκλογικὴ διαφθορὰ εἶνε ἤδη ἐν Αὐστραλίᾳ τοσοῦτον μεγάλη ὅσον οὐδέποτε ὑπῆρξεν οὔτε ἐν Ἀγγλίᾳ οὔτε ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις· πρὸς τούτοις δὲ τὰ μέλη τοῦ ἐν Βρισβάνῃ ἑδρεύοντος κοινοβουλίου τῆς Κουηνσλάνδης εἶνε γνωστὸν ὅτι κλίνουσι τὸν αὐχένα πρὸ τῶν στύλων τούτων τῶν καπηλείων, ἔτι δὲ οὐδεὶς ἀγνοεῖ πόσην ἀξίαν ἀποδίδει εἰς ἑαυτὸ τὸ γένος τοῦτο τῶν κεχηναίων, καὶ ἔπειτα μεθ' ὅλα ταῦτα εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐρωτήσῃ τις πόθεν πορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι;

Ἡ Κουηνσλάνδη εἶνε τὸ νέον μέρος τῆς ἐξημερωμένης Αὐστραλίας καὶ τὸ καταφύγιον καὶ ἡ προστασία τῶν πτωχῶν. Ἀνὴρ ἐργαζόμενος εἰς τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν πλοίων ἢ εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ὁδῶν δύναται νὰ κερδαίνῃ καθ' ἑκάστην ὀκτὼ φράγκα μέχρι δεκαπέντε· παραχωρήσεις γαιῶν γίνονται εὐκολώτατα, ἡ δὲ ἀξία αὐτῶν βραδύτερον θὰ πολλαπλασιασθῇ, διότι χώρα ἔχουσα μεταλλωρυχεῖα ἐξάγοντα μέταλλα πολυτιμότερα καὶ τοῦ χρυσοῦ, γαιάνθρακας, βοσκάς, ξυλικὴν λαμπράν, ἡ τοιαύτη χώρα εἶνε προωρισμένη νὰ κατασταθῇ πλουσιωτάτη. Τὸ πολυτελῶς ζῆν εἶνε λίαν δαπανηρὸν ἐν Κουηνσλάνδῃ, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ἀποικίᾳ νέᾳ, τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν εἶνε εὐωνότατα. Τὸ κάλλιστον κρέας, φέρ' εἰπεῖν, οὐδέποτε τιμᾶται πλέον τῶν τεσσαράκοντα λεπτῶν τὴν λίτραν.

Β'

Ἐὰν δὲ ἡ Βρισβάνη ἐν μιᾷ δεκαπενταετίᾳ προώδευσε τοσοῦτον γιγαντιαίως, καὶ ἀπὸ χωρίου καλυβῶν ἐν μέσῳ δάσους περιωρισμένου κατέστη πόλις ἔχουσα καὶ κοινοβούλιον, τί νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς Συδνένης, τῆς πρεσβυτέρας ἀδελφῆς αὐτῆς, τῆς πρωτευούσης τῆς μεσημβρινῆς Νέας Οὐαλλίας, ἥτις ἱδρυθεῖσα τῷ 1787, εἶνε νῦν μία τῶν ἐπισημοτάτων πόλεων τῆς οἰκουμένης; Ὁ λιμὴν αὐτῆς, ἔργον τῆς φύσεως, εἶνε ὁ κάλλιστος πάντων τῶν γνωστῶν λιμένων. Αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ναὶ μὲν οὔτε εὐρεῖαι φαίνονται οὔτε πολὺ καθαραί, ἀλλὰ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ἵππων καὶ τῶν ἁμαξῶν, οἵτινες διατρέχουσιν αὐτάς. Τὸ Αὐστραλιακὸν ἔθνος (λέγομεν δὲ περὶ τῶν λευκῶν) εἶνε ἔθνος Κενταύρων, πάντες ἐν Αὐστραλίᾳ ἱππεύουσιν, ὡς ἐν τῇ Μεσημβρινῇ Ἀμερικῇ, ἄφθονοι δὲ καὶ εὐωνότατοι εἶνε οἱ ἵπποι ὡς καὶ ἡ φορβή. Τὸ πλῆθος λοιπὸν τῶν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἵππων καθιστᾷ αὐτὰς στενάς. Ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ πρῶτον ἱδρύσαντες τὴν πόλιν ταύτην οὐδέποτε ἤλπιζον ὅτι ἵδρυον πόλιν μέλλουσαν νὰ γείνῃ ποτὲ μεγάλη πρωτεύουσα.

Ἡ χώρα ἔχει λαμπροτάτην πέτραν πρὸς οἰκοδομὴν καὶ λατομεῖα μαρμάρων, ὧν πολλὴ γίνεται χρῆσις. Οἱ τραπεζῖται οἰκοδομοῦσι μέγαρα ἑνὸς ἑκατομμυρίου, τὸ δημαρχεῖον, ἡ μητρόπολις, τὸ χρηματιστήριον, τὸ πανεπιστήμιον, τὸ ταχυδρομεῖον καὶ τὰ λοιπὰ δημοτικὰ οἰκοδομήματα εἶνε ἄξια τῶν πρώτων πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης. Ἀλλὰ καὶ πᾶς τις φιλοτιμεῖται νὰ οἰκοδομήσῃ κατοικίαν κατὰ τὸ μέτρον τῶν πόρων του.

Ἐκ τῆς ἐπαινετῆς δὲ ταύτης φιλοδοξίας ἐγεννήθησαν πλῆθος Ἑταιριῶν συνεργίας καὶ Ἑταιριῶν πίστεως. Τὰ δὲ προάστεια καὶ τὰ περὶ τὴν Συδνένην ᾠκοδομημένα μέρη εἶνε σχετικῶς ἄπειρα. Αἱ ἑταιρίαι δανείζουσι τὰ πρῶτα κεφάλαια καὶ οἰκοδομοῦσι ταχέως πως καὶ λίαν κακῶς, ὀφείλομεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, οἰκίσκους οἵτινες νῦν μὲν εἶνε ἡ χαρὰ καὶ εὐτυχία τοῦ ἐργάτου, βραδύτερον δὲ θὰ γείνωσιν οὐκ εὐκαταφρόνητος περιουσία· διότι καί τοι τὰ ἄθλια ταῦτα οἰκοδομήματα δὲν εἶνε τοσοῦτον στερεά, ὥστε νὰ στεγάσωσι πολλὰς γενεὰς ἀνθρώπων, ἀλλ' ὅμως εἶν' ᾠκοδομημένα ἐπὶ γηπέδου ἀσημάντου μὲν ἐκτάσεως, ἀλλὰ τὸ ἀσήμαντον τοῦτο γήπεδον μετὰ πεντήκοντα ἔτη θὰ πωληθῇ ἀντὶ ἴσου βάρους χρυσοῦ. Ἤδη διαιροῦσι καὶ ὑποδιαιροῦσι τὴν γῆν ἐπ' ἄπειρον, ἑκάστη δὲ ὑποδιαίρεσις ἔχει καὶ τὴν κυψέλην της περιέχουσαν φιλόπονον οἰκογένειαν. Ἐκ πασῶν δὲ τῶν μελισσῶν τούτων καὶ ἐκ πασῶν τῶν κυψελῶν δὲν πρέπει βεβαίως νὰ περιμένῃ τις πολὺ μέλι. Λέγοντες δὲ μέλι ἐννοοῦμεν τὸ ἄνθος τῆς φιλοκαλίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπερ εὑρίσκει τις ἐν μόναις ταῖς πόλεσι τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν. Ἡ εἰκὼν τῶν Αὐστραλιανῶν ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῶν βορείων Ἀμερικανῶν ἀλλ' εἶνε πως εἰφραστικωτέρα, τὸ δὲ κάλλος τῶν γυναικῶν σχεδὸν εἶνε τὸ αὐτὸ καὶ τὸ τῶν Ἀμερικανίδων.

Ἡ πίστις ἣν ἔχουσιν οἱ Αὐστραλιανοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶνέ τι ἐξαίσιον· εἶνε δὲ αὕτη οὐχὶ ὑψηλόφρων τις καὶ ἀλαζονική, ἣν τὰ γηραιὰ ἔθνη ἀποκτῶσιν ἕνεκα τῶν στρατιωτικῶν ἐπιτυχιῶν, ἀλλ' ἡ ἀδάμαστος ἐκείνη ἐλπὶς ἡ ἐκ τῆς ἐργασίας. Κοινῶς λέγεται ὅτι πρέπει νὰ ἴδῃ τις τὸν μὲν Γάλλον ἐν τῷ πολέμῳ, τὸν δὲ Ἱσπανὸν ἐν τῷ ἔρωτι, τὸν δὲ Γερμανὸν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ του καὶ τὸν Ἄγγλον λοιπὸν πρέπει τις νὰ θαυμάσῃ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν πατεῖ ἐπὶ νέας γῆς. Ἀγοράζει ἵππον, λαμβάνει ὁδηγόν τινα καὶ ἀπὸ λειμῶνος εἰς λειμῶνα πορευόμενος συνάγει κτήνη, ἐνταῦθα μὲν ἀγοράζων ταῦρον, ἐκεῖ δὲ τινας δαμάλεις, ἀλλαχοῦ πρόβατα καὶ ἐλαύνων τοὺς νεοσυλλέκτους του τούτους, ἔρχεται εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Πολιτείας παραχωρηθὲν αὐτῷ μέρος. Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἐκτελεῖ καὶ συναλλαγὰς πωλῶν καὶ ἀ-

γοράζων. Ἅμα δὲ κατασταθεὶς ἐμπήγει πάλους, κατασκευάζει πρόχειρόν τινα καλύβην καὶ εἶνε ἤδη ἀνὴρ κτηματικός, κτηματίας.

Πανταχοῦ δὲ, ἔνθα ὑπάρχουσι καλαὶ βοσκαὶ κατεχόμεναι ὑπὸ φύλων ἀσθενῶν καὶ ἀγρίων, οἱ ἄποικοι ἀποδιώκουσι τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ἀντικαθιστῶντες αὐτοὺς διὰ ποιμνίων. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δυστυχῶς οὔτε ἀναιμωτὶ γίνεται οὔτε ἄνευ δακρύων· διότι οἱ Ἄγγλοι, ὡς καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν οἱ Ἀμερικανοὶ εἶνε σκληροὶ πρὸς τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς ἐνδεεῖς, περιφρονοῦντες τὴν ἀδυναμίαν ὑπὸ πάσας αὐτῆς τὰς μορφάς. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τῶν λόγων ἡμῶν τούτων ἀρκεῖ νὰ ἀντιγράψωμεν ἐνταῦθα ἀπόσπασμα ἐξ ἐφημερίδος ἐκδιδομένης ἐν Συδνέῃ, ἴσα ἴσα περὶ τοῦ πράγματος τούτου πραγματευομένης.

«Δὲν πιστεύομεν, λέγει, νὰ ἐγένετο ἄλλοτέ ποτε χρῆσις ἀπανθρωποτέρου συστήματος κατὰ τῶν ἰθαγενῶν χώρας τινὸς πρὸς ὑπεράσπισιν καὶ διαφύλαξιν τῶν κτήσεων τῶν ἀποίκων. Ἡ ἡμετέρα ἀρχὴ οὐδὲν ἄλλο γινώσκει ἢ τὴν ἐξόντωσιν καὶ μόνην· οἱ ἀνώτατοι ὑπάλληλοι δίδουσι προσταγάς, ἀλλὰ δὲν παρίστανται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν».

Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ αὐτὴ ἐφημερὶς περιγράφει ὧδέ πως τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως.

«Ἐπιστάτης κτήματός τινος — ἀνάγκη δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι πάντες οἱ παλαιοὶ κάτοικοι γενόμενοι πλούσιοι τραπεζῖται δὲν κατοικοῦσι πλέον ἐν ταῖς γαίαις των, ἀλλ' ἔχουσιν ἐπιστάτας ὡς καὶ ἐν Ἰρλανδίᾳ. — ἔλαβε παρὰ τοῦ κυρίου του ῥητὴν παραγγελίαν εὐθὺς νὰ τρέχῃ εἰς τὴν ἀστυνομίαν καθὼς ἴδῃ ἰθαγενεῖς ἐπιχειροῦντας νὰ ἔλθωσι πλησίον τοῦ κτήματος. Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ ὁ κύριος καὶ ὁ ἐπιστάτης δὲν εἶνε παντάπασιν ὠμότεροι τῶν ἄλλων κατοίκων, ἀλλὰ καὶ οὗτοι σκέπτονται ὡς πάντες, ὅτι δῆλα δὴ ἡ φρόνησις εἶνε μήτηρ τῆς ἀσφαλείας· λοιπὸν ἡμέραν τινὰ ἰδοὺ φυλή τις ἰθαγενῶν ὁδοιποροῦσα διέρχεται πλησίον τοῦ κτήματος. ζῷα δέ τινα ἰδόντα πολλοὺς ἀνθρώπους προσερχομένους ἐτρόμαξαν. Παραχρῆμα ὁ ἐπιστάτης γράφει εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐπεφάνη ἀστυνόμος μετ' ἀποσπάσματος κλητήρων ἐφίππων·—«Καλημέρα, Μπράουν, λέγει πρὸς τὸν ἐπιστάτην, τί; ἔχομεν λοιπὸν μαύρους ἀπ' ἐδῶ;» Καὶ εὐθὺς τὴν ἐπιοῦσαν οἱ *θηρευτικοὶ κύνες* τοῦ ἀποσπάσματος ἀπολύονται καὶ περιζώνουσι κύκλῳ δέκα μιλίων περιφέρειαν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀνακαλύψαντες ἴχνος τι ἀκολουθοῦσιν αὐτὸ καὶ μετὰ πολλὰς ἀσφαλεῖς καὶ ἐπιμόνους ἐρεύνας ἀνακαλύπτουσι καὶ ἄλλα ἴχνη τὴν αὐτὴν ἔχοντα διεύθυνσιν· τότε ἐκδύονται τὴν στολήν των καὶ ἕρποντες προχωροῦσι, καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἐπανέρχονται εἰς τὸν ἀρχηγόν των λέγοντες ὅτι εἰς τὸ δεῖνα μέρος ὑπάρχουσι κατεσκηνωμένοι μαῦροι.

«Περὶ τὰ χαράγματα ὅλον τὸ ἀστυνομικὸν στράτευμα ἦτο ἤδη ἔφιππον καὶ μετὰ πλείστης ὅσης ἡσυχίας καὶ ταχύτητος σπεύδει πρὸς τὸ ὑποδειχθὲν μέρος. Στήλη καπνοῦ ἐφάνη ἀναβαίνουσα ἀπὸ τῶν σκηνῶν τῶν μαύρων, οἵτινες οἱ δύσμοιροι παρεσκεύαζον τὸ γεῦμά των. Πρὶν ἢ δὲ δυνηθῶσι νὰ ἐννοήσωσι τί τρέχει, περιεκυκλώθησαν ὑπὸ τοῦ ἀποσπάσματος καὶ διεσκορπίσθησαν κακῶς ἔχοντες καὶ τυπτόμενοι καὶ διὰ τῶν ὅπλων ἀγρίως· ἠκούσθησαν δὲ καί τινες πυροβολισμοὶ καὶ μετ' ὀλίγον ἐγένετο βαθεῖα σιωπή.

»Ἐπανέρχεται ἐκ τῆς διώξεως τὸ ἀπόσπασμα καὶ ἀναγγέλλει τὰ γενόμενα πρὸς τὸν ἀποσπασματάρχην, ὅστις δὲν εἶχε καταδεχθῆ νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὸς εἰς τόσον ἀσήμαντον ὑπηρεσίαν. Ἰδοὺ δὲ ἡ ἔκθεσίς των: «Οἱ ἀρχηγοὶ διέφυγον τὰς χεῖρας τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ πέντε ἢ ἐξ ὀλιγώτερον ταχεῖς τοὺς πόδας ἐκτυπήθησαν διὰ τῶν σφαιρῶν καὶ τοὺς ἀφήκαμεν αἱματοφύρτους ἐκεῖ ὅπου ἔπεσαν.»

Καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο στεναγμοὶ ἀναβαίνουσι πρὸς τὸν οὐρανόν. Γυναῖκες καὶ παιδία ἀνακράζουσι: Ἡμεῖς δὲν ἠγγίσαμεν τὰ ζῷα τοῦ λευκοῦ! τίποτε δέν του ἐπήραμεν! Ἄχ! τί σκληρὸς ὅπου εἶνε ὁ Θεὸς τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου· *Βαλλῆ, Βαλλῆ, ἀρέῖρο*! Ὀλίγαι εἶνε αἱ ἡμέραι μας. Μᾶς κατασφάζουν διὰ νὰ μᾶς φάγουν οἱ σκύλοι τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου!

»Καὶ διὰ τί ἡ σφαγὴ αὕτη ἡ γενομένη μετὰ τοσαύτης ἀπαθείας; Διατί τὰ χαλκόχροα ἐκεῖνα πτώματα κεῖνται ἐν τῷ λιμνάζοντι ἐκεῖ κάτω ἐρυθρῷ αἵματι; Ἁπλούστατα, διότι ἀνήκουσιν εἰς φυλὴν περὶ ἧς ὑπῆρχεν ὑποψία — ἀκούετε; *ὑποψία μόνον*, ὅτι διῆλθε πάρα πολὺ πλησίον τοῦ κτήματος».

Τὰ ἀνωτέρω ἐγράφησαν τῷ 1877 ὑπό τινος Σκώτου, ἀνδρὸς νουνεχοῦς καὶ πρακτικοῦ, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη ζήσας ἐν ταῖς μᾶλλον ἐνδοτέραις ἐπαρχίαις ἐγίνωσκε τοὺς ἰθαγενεῖς κάλλιστα καὶ ἦτο ἱκανὸς νὰ κρίνῃ περὶ αὐτῶν. Καὶ ναὶ μὲν ὁ λαὸς οὗτος ῥέπει πρὸς τὴν κλοπὴν καὶ τὸν φόνον, εἶνε φυλὴ ἄπιστος, ὠμή, δολία, ἣν ὀφείλει τις πάντοτε νὰ φυλάσσεται· ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ δικαιοῦται ἡ κυβέρνησις φερομένη πρὸς αὐτοὺς ὡς πρὸς ἄγρια θηρία; Τὸ δικαίωμα τοῦ πολέμου δὲν εἶνε πλέον κατὰ τὸν ΙΘ' τοῦτον αἰῶνα δικαίωμα ἐξοντώσεως καὶ καταστροφῆς.

Ἀξιόπιστοι συγγραφεῖς διηγοῦνται ὅτι φυλὴ ὅλη μαύρων φιλησύχων καὶ ἀβλαβῶν κατεπυροβολήθη ἀπὸ τῆς Κουκτάουν, πόλεως τῆς Αὐστραλίας ἐκ τῶν πολυανθρωποτάτων· ἄλλοτε δὲ ἐν Κουηνσλάνδῃ δολοφονηθέντων δύο λευκῶν ὑπὸ ἰθαγενῶν, πάντες οἱ κάτοικοι συνελθόντες ἀπεφάσισαν νὰ ἐξοντώσωσι τοὺς μαύρους, ὥστε νὰ μὴ μείνῃ ψυχὴ ἐν τῷ διαμερίσματι ἐκείνῳ. Κατηρτίσθη λοιπὸν πρὸς τοῦτο σχέδιον καταδιώξεως, καθ' ὃ ἡ σύλληψις αἰχμαλώτων ἀπηγορεύθη καὶ ἐπειδὴ τίς ἠδύνατο νὰ ἀνακαλύψῃ τοὺς δολοφό-

Digitized by Google

νους, ἀπεφασίσθη πάντες ἀδιακρίτως νὰ φονεύωνται! Ἐξῆλθον τῆς πόλεως οἱ ἀνδρεῖοι μαχηταὶ καὶ μετ' ὀλίγην ὥραν ἀνεκάλυψαν κατεσκηνωμένους μαύρους παρὰ τὴν ὄχθην τινὸς λίμνης. Οἱ δύσμοιροι καταληφθέντες ἀπροσδοκήτως προσεπάθησαν νὰ διαφύγωσιν· ἀλλὰ ποῦ; ἰδόντες δ' ἑαυτοὺς περιεζωσμένους πανταχόθεν ὑπὸ πολυπληθοῦς στίφους, ἔντρομοι κατέπιπτον εἰς τὴν λίμνην πρὸς ἀποφυγὴν τῶν σφαιρῶν, αἵτινες ἐσύριζον διασχίζουσαι τὸν ἀέρα. Ἐπὶ τῆς ἀνακινουμένης ἐπιφανείας τῆς λίμνης ἐφαίνοντο μακρόθεν μελανά τινα σημεῖα, αἱ κεφαλαὶ τῶν ἀθλίων, αἵτινες ἐξαφανιζόμεναι ἐν τῷ ὕδατι ἀνέδυον πάλιν. Γνωστὸν δὲ ὅτι οἱ ἰθαγενεῖς οὗτοι εἶνε ἄριστοι κολυμβηταὶ καὶ ἤλπιζον ὅτι θὰ ἀπαυδήσωσιν οἱ λευκοὶ οἱ παρατεταγμένοι παρὰ τὴν ὄχθην καὶ ἀδιαλείπτως πυροβολοῦντες. Ἀλλὰ ποῦ νὰ ἀπαυδήσωσιν; ἡ ἐκδίκησις εἶνε ὑπομονος καὶ οἱ *σκαπανεῖς τῆς προόδου* τότε μόνον ἀπεχώρησαν, ἀφ' οὗ εἶδον καὶ τὸ τελευταῖον πτῶμα ἐπιπλέον ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς ἐπιφανείας τῆς λίμνης.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἐπιστήμη καὶ πατρίς.

Μεταξὺ τῶν παραδειγμάτων τῆς τελεσφόρου συνδρομῆς, ἣν ἡ ἐπιστημονικὴ μεγαλοφυΐα παρέσχε κατὰ καιροὺς εἰς τὴν ἄμυναν ἔθνους τινός, δὲν ὑπάρχει λαμπρότερον τῆς ἡρωϊκῆς ἀντιστάσεως τῶν Συρακουσῶν, ὅτε πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν ἐπολιορκήθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.

Οἱ Συρακούσιοι, προσβληθέντες ὑπὸ τοῦ Μαρκέλλου κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλασσαν, ἐφοβήθησαν ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶσι ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὴν τοιαύτην βίαν καὶ δύναμιν, μετὰ φρίκης δὲ ἀνελογίζοντο τὴν ἐπικειμένην ἅλωσιν τῆς πόλεως, λησμονήσαντες ὅτι ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς ὑπῆρχε μέγας πολίτης, γεωμέτρης ἔχων μεγαλοφυΐαν ἔξοχον καὶ διακαῆ φιλοπατρίαν.

«Σχάσαντος δὲ τὰς μηχανὰς τοῦ Ἀρχιμήδους, λέγει ὁ Πλούταρχος[1], ἅμα τοῖς μὲν πεζοῖς ἀπήντα τοξεύματά τε παντοδαπὰ καὶ λίθων ὑπέρογκα μεγέθη, ῥοίζῳ καὶ τάχει καταφερομένων ἀπίστῳ καὶ μηδενὸς ὅλως τὸ βρῖθος στέγοντος, ἀθρόους ἀνατρεπόντων τοὺς ὑποπίπτοντας καὶ τὰς τάξεις συγχεόντων, ταῖς δὲ ναυσὶν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἄφνω ὑπεραιωρούμεναι κεραῖαι, τὰς μὲν ὑπὸ βρίθους στηρίζοντος ἄνωθεν ὠθοῦσαι κατέδυον εἰς βυθόν, τὰς δὲ χερσὶ σιδηραῖς ἢ στόμασιν εἰκασμένοις γεράνων ἀνασπῶσαι πρῴραθεν ὀρθὰς ἐπὶ πρύμναν ἐβάπτιζον, ἢ δι' ἀντιτόνων ἔνδον ἐπιστρεφόμεναι καὶ περιαγόμεναι τοῖς ὑπὸ τὸ τεῖχος πεφυκόσι κρημνοῖς καὶ σκοπέλοις προσήρασσον, ἅμα φθόρῳ πολλῷ τῶν ἐπιβατῶν συντριβομένων».

1. Βίος Μαρκέλλου.

Ὁ Διόδωρος, ὁ Ἱέρων καὶ ὁ Πάππος λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἀρχιμήδης ἐπυρπόλησε τὸν στόλον τῶν Ῥωμαίων, συγκεντρώσας τὴν ἡλιακὴν θερμότητα διὰ καυστικῶν κατόπτρων. Πειράματα θετικὰ ἀπέδειξαν ὅτι ἐὰν ὁ μέγας μηχανικὸς μετεχειρίσθη κάτοπτρα ἐπίπεδα, δυνατὰ εἶναι τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τούτων ἱστορικῶν λεγόμενα. Ὁ **Buffon**, ἐξακριβώσας τῷ 1747 τὸ σπουδαῖον τοῦτο πείραμα, ἐπεβεβαίωσε τὰ ἀποτελέσματα τῶν κατόπτρων τοῦ Ἀρχιμήδους. Διὰ συστήματος 168 ἐπιπέδων κινητῶν κατόπτρων, ταυτοχρόνως κινουμένων, ἀνέφλεξε ξύλον καὶ ἔτακε μόλυβδον εἰς 150 ποδῶν ἀπόστασιν. «Πάντες οἱ λοιποὶ Συρακούσιοι σῶμα τῆς Ἀρχιμήδους παρασκευῆς ἦσαν, λέγει ὁ Πλούταρχος· ἡ δὲ κινοῦσα πάντα καὶ στρέφουσα ψυχὴ μία... Τέλος δὲ τοὺς Ῥωμαίους οὕτω περιφόβους γεγονότας ὁρῶν ὁ Μάρκελλος, ὥστ', εἰ καλώδιον ἢ ξύλον ὑπὲρ τοῦ τείχους μικρὸν ὀφθείη προτεινόμενον, τοῦτο ἐκεῖνο, μηχανήν τινα κινεῖν ἐπ' αὐτοὺς Ἀρχιμήδη βοῶντας ἀποτρέπεσθαι καὶ φεύγειν, ἀπέσχετο μάχης ἁπάσης καὶ προσβολῆς..»

Καὶ πιστεύομεν ὅσα ἡ ἱστορία ἀναφέρει περὶ τοῦ μεγάλου τούτου ὑπερασπιστοῦ τῆς πατρίδος του, ἀναμιμνησκόμενοι τὰς ὀφειλομένας αὐτῷ ἀναμφισβητήτους ἀνακαλύψεις, τὰς μαρτυρούσας τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρός. Τῷ ὄντι, ὁ Ἀρχιμήδης διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὑπερέχει τῶν μεγίστων μαθηματικῶν. «Οἱ δυνάμενοι νὰ ἐννοήσωσιν αὐτόν, λέγει ὁ **Leibnitz**, ὀλιγώτερον θαυμάζουσι τὰς ἐφευρέσεις τῶν ἐξοχωτέρων ἀνδρῶν τῶν νεωτέρων χρόνων». Ὁ διάσημος μαθηματικὸς **Lagrange**, εἶπε περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἐδημιούργησε τὴν μηχανικὴν τῆς ἀρχαιότητος.

Εἰς τὸν Ἀρχιμήδην ὀφείλεται ὁ τετραγωνισμὸς τῆς παραβολῆς καὶ ἡ ἀνακάλυψις τῆς μεταξὺ τῆς σφαίρας καὶ τοῦ κυλίνδρου ἀναλογίας. Τὸ θεώρημα τοῦτο εἶναι ἓν τῶν σπουδαιοτέρων τῆς γεωμετρίας. Αὐτὸς ἐπενόησε καὶ τὴν ἕλικα ἢ *κοχλίαν τοῦ Ἀρχιμήδους*, τὴν ἐπώνυμον αὐτοῦ ὑδροστατικὴν ἀρχήν, τὴν θεωρίαν τοῦ μοχλοῦ καὶ τῶν ἐν τοῖς ὑγροῖς βυθιζομένων σωμάτων. Ὁ βασιλεὺς Ἱέρων ἐνετείλατο αὐτῷ νὰ κατασκευάσῃ πλοῖον μέγιστον, τὸ ὁποῖον ἦτο, καθ' ἃ περιγράφει ὁ Ἀθήναιος, ἔργον καταπληκτικόν.

Ὁ Ἀρχιμήδης δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα του. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐκυρίευσαν τὰς Συρακούσας ἐξ αἰφνιδίας ἐπιβολῆς, ὁ δὲ Ἀρχιμήδης ἐδολοφονήθη παρὰ τὰς διαταγὰς τοῦ Μαρκέλλου ὑπὸ Ῥωμαίου στρατιώτου. Κατὰ τὸν Τίτον Λίβιον, ὁ γεωμέτρης ἐκάθητο εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἐσκέπτετο θεωρῶν τὰ σχήματα, τὰ ὁποῖα εἶχε χαράξει εἰς τὴν ἄμμον, Ῥωμαῖος δὲ στρατιώτης ἀπέκτεινεν αὐτὸν διὰ τοῦ ξίφους.

Καταλείποντες τὴν ἀρχαιότητα καὶ προσεγγίζοντες εἰς τὴν ἡμετέραν ἐποχήν, εὑρίσκομεν κατὰ τοὺς πολέμους τῆς πρώτης Δημοκρατίας μεγάλα

Digitized by Google

ἐπίσης παραδείγματα τῆς συνδρομῆς, ἣν ἡ ἐπιστήμη παρέσχεν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ἀπαντῶμεν ἐν μέσῳ συμβεβηκότων μοναδικῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ χαρακτῆρας ὄντως ἐξόχους, τιμῶντας τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρον.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Λάζαρος Carnot, γεννηθεὶς ἐν μικρᾷ τινι πόλει τοῦ Βουργόνης τὴν 13 Μαΐου 1753. Ἐξελθὼν τῆς Σχολῆς τοῦ Mezières ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ, διεκρίθη διὰ τῶν μαθηματικῶν αὐτοῦ ἔργων, καὶ ἰδίως διὰ θεωρήματος ἐπὶ τῆς ἀπωλείας τῶν δυνάμεων, ὅπερ θεωρεῖται ὡς λαμπροτάτη ἐν τῇ μηχανικῇ ἀνακάλυψις. «Τὸ ὡραῖον, τὸ πολύτιμον τοῦτο θεώρημα, λέγει ὁ Ἀραγώ, εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους τοὺς μηχανικούς, ὁδηγεῖ δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν πρᾶξιν καὶ προφυλάττει ἀπὸ τῶν σφαλμάτων, εἰς ἃ ὑπέπιπτον οἱ προκάτοχοί του».

Τῷ 1792 ὁ Carnot, βλέπων τοὺς ἀπειλοῦντας τὴν Γαλλίαν κινδύνους, ἀπεφάσισε νὰ ἀφιερώσῃ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος τὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ, τὰς δυνάμεις καὶ τὴν θέλησιν.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ 1793 ἀλλεπάλληλαι συνέβησαν ἧτται, ἡ δὲ Γαλλία ἐφέρετο πρὸς τὴν καταστροφήν, ὅτε ὁ Carnot ἔγεινε μέλος τῆς ἐπὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας Ἐπιτροπῆς καὶ ἐπετράπη τὰ τοῦ πολέμου. Τὰ πράγματα ἤπειγον. Πανταχοῦ ἐπεκράτει ἀταξία καὶ ταραχαὶ καὶ ἔλλειψις τροφίμων. Πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς ἀνατολάς, κατὰ τὰ Πυρηναῖα καὶ κατὰ τὰς Ἄλπεις, ὁ ἐχθρὸς εἰσέβαλλεν εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὁ Λείγηρ καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν ῥοῦν κατείχετο ὑπὸ ἑκατὸν χιλιάδων ἐπαναστατῶν Βανδεανῶν. Τὸ Λυὼν ἐστασίαζε, τὸ Τουλὼν παρεδίδετο εἰς τοὺς Ἄγγλους. Ὁ γαλλικὸς στρατὸς στερούμενος ὅπλων καὶ πολεμεφοδίων κατεκυριεύετο ὑπὸ ἀθυμίας.

Ὁ Carnot διὰ τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ, τῆς δραστηριότητος καὶ τῶν γνώσεων ἐπανώρθωσε καὶ ἔσωσε τὰ πάντα. Οἱ σύγχρονοί του εἶπον περὶ αὐτοῦ ὅτι *ὠργάνωσε τὴν νίκην*, οἱ δὲ μεταγενέστεροι ἐπεκύρωσαν τὴν κρίσιν αὐτῶν. Ὁ Carnot ἐλάμβανεν ἁπλοῦν λοχίαν καὶ ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν ἀνεδείκνυεν αὐτὸν στρατηγὸν καὶ ἔπειτα στρατάρχην, ἀλλ' ὁ λοχίας ὠνομάζετο Hoche. Ὁσάκις τὰ πράγματα ἔβαινόν που κακῶς, ὁ Carnot ἔσπευδεν ἐκεῖ καὶ ἐλάμβανον εὐθὺς ἄλλην τροπήν.

Τὸ Maubeuge πολιορκεῖται ὑπὸ ἑξήκοντα χιλιάδων ἀνδρῶν, διοικουμένων ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος τοῦ Κοβούργου. Ὁ στρατηγὸς Jourdan, ἔχων τὴν ἀρχηγίαν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, διατάττεται νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ὁ στρατὸς αὐτοῦ εἶναι κατώτερος τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐχθρικοῦ, καὶ ὁ Jourdan διστάζει νὰ λάβῃ θέσιν ἐπιθετικήν. Ὁ Carnot ἀγανακτῶν μεταβαίνει παραυτα παρὰ τῷ στρατῷ καὶ ἀναγκάζει τὸν Jourdan νὰ ἐπιτεθῇ, ἀλλ' αἱ πρῶται φάλαγγες ἀποκρούονται ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ Carnot παύει τὸν διοικοῦντα αὐτὰς στρατηγόν, καὶ λαμβάνων ὅπλον ὁδηγεῖ καὶ οἰστρηλατεῖ αὐτὰς διὰ τοῦ παραδείγματος. Μετ' ὀλίγον ὁ πρίγκηψ τοῦ Κοβούργου ὑποχωρεῖ, καὶ ἡ πολιορκία τοῦ Maubeuge λύεται. Ἐν διαστήματι δύω μηνῶν τὸ Τουλὼν ἀνεκτήθη, οἱ Βανδεανοὶ ἡττήθησαν, τὰ γαλλικὰ μεθόρια ἠλευθερώθησαν ἅπαντα.

Προγραφεὶς ἐπὶ Διευθυντηρίου, ὁ Carnot μετεκλήθη μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ Βοναπάρτου ὡς πρώτου ὑπάτου, καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, ἀφοῦ τῷ 1802 ἐξελέχθη *τριβοῦνος*. Εἶχε δημοσιεύσει σύγγραμμα ἄξιον λόγου ἐπιγραφόμενον· *Σκέψεις ἐπὶ τῆς μεταφυσικῆς τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν ἀπειροστῶν*. Οὐδόλως φροντίζων περὶ ἑαυτοῦ οὐδὲ περὶ τῆς περιουσίας του, ἐπαρρουσιάζετο ὁσάκις ἠδύνατο νὰ φανῇ χρήσιμος. Οὕτω αἱ συμφοραὶ τοῦ 1813 ἀπέσπασαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἡσύχου καὶ ἐπιστημονικοῦ ἀσύλου του. Ὁ Ναπολέων διώρισεν αὐτὸν διοικητὴν τῆς Ἀμβέρσης. Ὁ Carnot μετὰ τοσαύτης ἐπιτηδειότητος καὶ εὐθαρσίας ὑπερήσπισε τὴν πόλιν ταύτην, ὥστε ἡ Γαλλία διετήρησεν αὐτὴν καὶ μετὰ τὴν συνθήκην, δι' ἧς ἔληξεν ὁ πόλεμος.

Παραιτηθέντος τοῦ Ναπολέοντος, ὁ Carnot διωρίσθη μέλος τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως, μετὰ δὲ τὴν κάθοδον τῶν Βουρβώνων ἐξωρίσθη καὶ πάλιν.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος προέτεινεν αὐτῷ διαβατήριον, ὅπως μεταβῇ εἰς Πολωνίαν. Ὁ Carnot ἔζησεν ἐπί τινα χρόνον ἐν Βαρσοβίᾳ, ἔπειτα δὲ ἀποκατέστη ἐν Μαγδεβούργῳ τῆς Πρωσσίας, ὅπου διέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

«Ὁ πατήρ μου, λέγει ὁ Ἱππόλυτος Carnot, ἔζησεν ἐν Μαγδεβούργῳ ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, βίον ἁπλοῦν, πρὸς ὃν εἶχε περιουσίαν ἀνάλογον, ἦτο δὲ ἥκιστα μὲν ἀπαιτητικός, εἰς ἄκρον δὲ ὑποχρεωτικὸς πρὸς τοὺς ἄλλους».

Ἠγάπα τὸν περίπατον, καὶ πορευόμενος συνέταττεν ἑκάστοτε ἐπιστημονικήν τινα μελέτην ἢ σελίδα ἠθικῆς ἢ ποιητικόν τι ἔργον. Ἡ μουσικὴ καὶ τὰ ἄνθη κατεγοήτευον αὐτόν, ἦτο δὲ εὐτυχὴς ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἐν μέσῳ τῶν βιβλίων του. «Ὅταν θέλω νὰ ὁμιλήσω, ἔλεγε, γράφω· ὅταν θέλω νὰ ἀκούσω, ἀναγινώσκω».

Πάντες οἱ διὰ τοῦ Μαγδεβούργου διαβαίνοντες περιηγηταὶ ἐπεσκέπτοντο τὸν περιφανῆ ἐξόριστον. Μέχρι τῆς τελευταίας του ὥρας ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως κατεῖχε τὸν Carnot. «Ὁ γαλλικὸς λαός, ἔγραφεν ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του, εἶνε ὁ ἄριστος τῶν λαῶν».

Ἐν τούτοις ἡ ὑγεία του ἐξέκλινε. «Ζῶ ἡσύχως, ἔλεγεν, ὡς παλαιὰ δρῦς εἰς τὸ τέρμα προσεγγίζουσα.» Ἀπέθανε δὲ ἀταράχως καὶ ἄνευ ὀδύνης τὴν 2 Αὐγούστου 1823.

Ελιζα Σ. Σουτσου

Ἡ ματαιότης εἶνε ὁ ἀφρὸς τῆς φιλοδοξίας.

Digitized by Google

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΕΝ ΑΦΡΙΚΗ

Ὁ Γερμανὸς περιηγητὴς Oscar Lenz, ἐπανελθὼν ἐσχάτως ἐκ τῆς δυτικῆς Ἀφρικῆς, ἔνθα εἶχε μεταβῆ κατ' ἐντολὴν τῆς γερμανικῆς Κυβερνήσεως, διῆλθε διὰ Παρισίων, ὅπου ἐν δημοσίᾳ συνελεύσει, συγκροτηθείσῃ ἐν τῇ Σορβόννῃ, ἀφηγήθη τὰ κατὰ τὴν περίεργον καὶ πλήρη κινδύνων αὐτοῦ περιήγησιν διὰ τῆς ἐρήμου τῆς Σαχάρας καὶ τὴν διαμονὴν αὐτοῦ ἐν τῇ ὀλίγον γνωστῇ πόλει Τομβουκτού. Τῆς διαλέξεως ταύτης περίληψιν δημοσιεύουσιν αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες, ἐξ ὧν μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὰ ἑπόμενα·

Τέσσαρες μόνον περιηγηταί, ὧν οἱ δύο Γάλλοι, ὁ Παῦλος Ἰμπὲρτ ἐν ἔτει 1630 καὶ ὁ Caillé τῷ 1827 ἐπροχώρησαν μέχρι τῆς τόσῳ περιέργου ἀφρικανικῆς πόλεως Τομβουκτοῦ, τῆς ἐχούσης πληθυσμὸν 100,000 περίπου ψυχῶν. Ὁ κ. Λένtζ ἀφῆκε τὸ Μαρόκον κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1880. Ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ἄτλαντος ἀνεκάλυψε πλεῖστα ἐρείπια πόλεων καὶ οἰκοδομῶν ῥωμαϊκῶν, καὶ τὸ περιεργότερον ἐν R'Bat τζαμίον πολλὴν ἔχον ὁμοιότητα πρὸς τὰ τεμένη τῆς μητροπόλεως τῆς ἱσπανικῆς πόλεως Σεβίλλης.

Ἐν Tendouf ὁ Λένtζ πωλεῖ τοὺς ἵππους του, ἀγοράζει ἐννέα καμήλους πρὸς 200 φράγκα ἑκάστην, καὶ συνοδίτας ἔχων ὀκτὼ ἄνδρας, παρασκευάζεται νὰ διέλθῃ τὴν Σαχάραν. Ἡ ὁδοιπορία ἐγένετο τὴν νύκτα ἕνεκα τοῦ ἀφορήτου καύσωνος· ὥρα ἐνάρξεως τῆς πορείας ἦτο ἡ πέμπτη ἢ ἕκτη ἑσπερινή, ἡ ἑβδόμη δὲ τῆς πρωΐας ὥρα κατασκηνώσεως πρὸς ἀνάπαυσιν. Κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ εἰς τὰς ἀπεράντους θῖνας τῆς Σαχάρας, μεγίστην ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν εἰς τὸν περιηγητὴν τὸ ἑξῆς περίεργον φαινόμενον· κατά τινας στιγμὰς ἡ ψάμμος ἀνέδιδε ψιθυρισμόν τινα ὡσεὶ ἦχον θρηνώδη, ὅστις ὁτὲ μὲν ἐγίνετο ἰσχυρότερος, ὁτὲ δὲ ἠλαττοῦτο καὶ κατὰ μικρὸν κατέπαυε τελείως.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο κατ' αὐτὸν ἀποδοτέον εἰς τὴν πρόστριψιν τῶν κόκκων τῆς ἄμμου πρὸς ἀλλήλους ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν μεταλλαγῶν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Μεταξὺ Toudeyni καὶ El-Araouan εὗρε εὐρεῖαν χώραν, ἣν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διατρέχουσιν ἀγέλαι κεμάδων. Πάντες σχεδὸν οἱ ἀρχηγοὶ (cheiks) τῶν χωρῶν ἃς διῆλθε ὑπεδέχθησαν αὐτὸν εὐμενῶς καὶ φιλανθρώπως, παρέχοντες αὐτῷ «moussa», ἤτοι τὴν ἄδειαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς κτήσεις αὐτῶν. Εἷς μάλιστα αὐτῶν ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον, δηλοῦν ὅτι οὐδεμίαν ὑπέστη βλάβην κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐπίσκεψιν τῶν γαιῶν του. Ἡ ἀπὸ El-Araouan πορεία εἰς Tombouctou διήρκεσεν εἴκοσιν ἡμέρας, δηλ. ὑπῆρξε βραχυτέρα κατὰ τὸ τρίτον ἢ ὅσον ἀπαιτεῖται ἵνα διατρέξωσιν αὐτὴν τὰ καραβάνια.

Ἐν ταῖς χώραις ταύταις αἱ μεταβολαὶ τῆς ἀτμοσφαίρας ἐπέρχονται λίαν ἀπότομοι· τὴν ἡμέραν ὁ καύσων εἶνε ἀνυπόφορος, τὴν δὲ νύκτα τὸ ψῦχος ὑπερβολικόν. Σπανιώτατα ἀπαντᾷ τις μέρος χλοάζον, τῶν μερῶν δὲ τούτων οἱ κάτοικοι νομαδικὸν βίον ζῶντες διατρέχουσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις τὴν χώραν φονεύοντες καὶ λῃστεύοντες τοὺς ὁδοιπόρους.

Τέλος τὴν 1 Ἰουλίου εἰσῆλθεν εἰς Tombouctou. Τὰ τείχη τῆς πόλεως ταύτης, ὁσημέραι καταρρέοντα, μαρτυροῦσι περὶ τοῦ ἄλλοτε μεγαλείου καὶ τῆς ἀκμῆς της. Οἱ συνεχεῖς καὶ ἀδιάπαυστοι πόλεμοι, οὓς ἐπιχειροῦσι πρὸς βορρᾶν μὲν οἱ Touaregs, πρὸς νότον δὲ οἱ Joulbeys κατέστρεψαν καὶ ἐξηφάνισαν σχεδὸν τὸ ἐμπόριον τῆς πόλεως ταύτης. Κυριώτερον τῆς Tombouctou ἐμπόριον εἶνε τὸ τῶν δούλων, ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι προέρχονται ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Bambaras, μεθ' ὃ ἔρχεται τὸ τῶν πτερῶν τῶν στρουθοκαμήλων, τῶν φοινίκων, τῆς χρυσοκόνεως καὶ τοῦ ἐλέφαντος.

Τὴν σήμερον ἡ Tombouctou ἔχει 20,000 κατοίκων, αἱ οἰκίαι αὐτῆς εἰσὶν ἐκ πλίνθων ἐκτισμέναι, ἐν αὐτῇ δ' εὑρίσκει τις τροφὴν εὐρωπαϊκήν, μηδ' αὐτοῦ τοῦ ἐξ ἀρίστου σίτου ἄρτου ἐξαιρουμένου.

Τὴν διοίκησιν αὐτῆς διαχειρίζεται εἷς ἄρχων, τὸν δὲ πληθυσμὸν ἀποτελούμενον ἀναμὶξ ἐξ Ἀράβων καὶ Μαύρων διακρίνουσι παρὰ τὴν ἐπιμιξίαν ταύτην τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς κιρκασιανῆς φυλῆς.

Ὁ Ὀσκὰρ Λένtζ παρετήρησεν ὅτι ἡ πόλις Tombouctou δὲν εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ τοῦ Νίγρου, ὡς βεβαιοῦσιν οἱ γεωγράφοι, ἀλλὰ πρὸς βορρᾶν τοῦ ποταμοῦ τούτου. Ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῆς πόλεως μεγάλη εἶνε καὶ ἡ ἄγνοια τῶν ἰθαγενῶν, πιστευόντων ὅτι ἔχουσιν ἐγγὺς αὐτῶν τὸν Νεῖλον· ἡ πλάνη ὅμως αὕτη ἀποδοτέα εἰς τὴν ταὐτότητα τῆς διευθύνσεως τῶν δύο ποταμῶν.

Ἀναχωρήσας τὴν 17 Ἰουλίου ἐκ Τομβουκτοῦ ὁ Λένtζ διῆλθε τὴν χώραν τῶν Massinas, τὸ Bambara, τὸ βασίλειον τοῦ Σεγοῦ, καὶ ἀφοῦ σπουδαίους διέτρεξε κινδύνους, ἰδίᾳ ἐν Bambara, ἔφθασε τὴν 2 Νοεμβρίου 1880 ἐν Μεδίνῃ, τῷ πρώτῳ γαλλικῷ σταθμῷ ἐπὶ τοῦ Σενεγάλου, ἔνθα ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῶν γαλλικῶν ἀρχῶν.

Τὸ ταξείδιον τοῦ Λένtζ διήρκεσεν ἕνδεκα μῆνας, καθ' οὓς εὑρίσκετο εἰς διηνεκῆ ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τῶν Ἀράβων, τὰ πάντα μηχανώμενος, καὶ ἀποτολμῶν μάλιστα, ὅπως διαφύγῃ ἐπικείμενον κίνδυνον, νὰ ὀνομάζῃ ἑαυτὸν ἀπόγονον τοῦ Μωάμεθ.

Ὁ κύριος Λένtζ ἐπεράτωσε τὴν λίαν ἐνδιαφέρουσαν αὐτοῦ ἀφήγησιν διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν δύο σχεδίων, περὶ ὧν πολὺς ἐσχάτως ἐγένετο λόγος, ἤτοι περὶ τῆς μεταποιήσεως τῆς ἐρήμου τῆς Σαχάρας εἰς θάλασσαν καὶ τῆς κατασκευῆς μεγάλου ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ σιδηροδρόμου.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν σχεδίων, τὸ τῆς μεταποιήσεως τῆς Σαχάρας εἰς εὐρεῖαν θάλασσαν,

Digitized by Google

δέον κατ' αὐτὸν νὰ ἐγκαταλειφθῇ ὡς ἀνεπίτευκτον ἕνεκα τοῦ ὕψους τῆς ἐρήμου, ἀνερχομένου εἰς 200 μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ δεύτερον σχέδιον, τὸ τοῦ σιδηροδρόμου, μόνον μετὰ τὴν ἄρσιν τῶν μεγάλων πολιτικῶν καὶ τεχνικῶν δυσχερειῶν, δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ, αἵτινες, καὶ προπάντων αἱ τεχνικαὶ δυσχέρειαι, εἰσὶ μέγισται, καθόσον οὐδὲν ἔργον δύναται νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν πρὶν ἢ ἡ γαλλικὴ ἐπιῤῥοὴ κατισχύσῃ τῆς τοῦ Σουλτάνου τοῦ Σεγοῦ.

Ἐν γένει τὸ ἀφιλόξενον τῶν αὐτοχθόνων λαῶν, τὰ φυσικὰ κωλύματα καὶ τὸ ἀσήμαντον τῆς ἐρήμου ἐμπόριον εἰσὶ γεγονότα, προφανῶς ἀντιτιθέμενα εἰς τὴν κατασκευὴν σιδηροδρομικῆς ὁδοῦ.

Ὅθεν, συνεπέρανεν ὁ Λέντζ, ὅπως τεθῶσιν ἐκποδὼν ἅπασαι αἱ δυσχέρειαι καὶ καταστῇ ἐφικτὸν τὸ σχέδιον τοῦτο, οὗτινος τὴν πραγματοποίησιν οὐδεὶς δύναται ἀπὸ τοῦδε νὰ προείπῃ, ἀπαιτοῦνται ἐνέργειαι ἡρωϊκαὶ καὶ μεγάλη καρτερία.

Ν. Γ. Ζ.

ΒΗΚΟΝΣΦΗΛΔ

Ὁ βίος τοῦ λόρδου Βήκονσφηλδ ὑπῆρξε πλήρης ἀντιφάσεων, αἵτινες ἀνεπλήρουν ἑκατέρα τὰς τῆς ἑτέρας ἐλλείψεις. Πῶς κατώρθωσεν ὁ ἐκ Βενετίας Ἰουδαῖος, ὁ μόλις κατὰ τὸ δωδέκατον τῆς ἡλικίας ἔτος βαπτισθείς, νὰ γίνῃ ἡγέτης τῶν Τορίων καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ἐξωτερικὴν δύναμιν τῆν Ἀγγλίας· πῶς κατώρθωσεν ὁ ὀξὺς καὶ εὐφάνταστος μυθιστοριογράφος νὰ ἀποβῇ ἀγχινούστατος καὶ εὐστροφώτατος πολιτικός, τοῦτο εἶνε δυσδιάλυτον αἴνιγμα. Ὁ Δισραέλης, ψυχῇ τε καὶ σώματι ἐξαγγλισθείς, οὐδαμῶς ἐλησμόνησε τὴν ἰουδαϊκὴν καταγωγήν του, ἐφ' ᾗ μάλιστα ἐσεμνύνετο· ἀναφανδὸν ἐξεθείασεν ὅσα ἡ σημιτικὴ φυλὴ παρέσχε τῇ ἀνθρωπότητι ἀγαθά, ἐνεκαίνισε δὲ οὐ μόνον ἐν τοῖς μυθιστορήμασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ του τὸν ὑπὲρ τῆς Ἀνατολῆς ἐνθουσιασμόν. Καὶ τοιοῦτον ὅμως ὄντα, ἀνεγνώρισαν οἱ ἀγέρωχοι ἀπόγονοι Γουλιέλμου τοῦ κατακτητοῦ πνευματικὸν ἡγέτην καὶ σωτῆρά των, πρῶτον μετ' ὄκνου, εἶτα δὲ προθύμως καὶ ἀνεπιφυλάκτως. Ὁ πλεονάκις θριαμβεύσας Δισραέλης ἔπαθεν ἐν τῇ πρώτῃ ἀρχῇ τοῦ σταδίου του ἥττας πολλάς. Ἔχαιρεν ἤδη τὴν ὑπόληψιν ἐξόχου μυθιστοριογράφου, ὅτε ἐπανειλημμένως τρὶς ἀπέτυχεν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς. Ὅτε δὲ τελευταῖον ἀνέβη ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦ Κοινοβουλίου, τοσοῦτον θορυβωδῶς ἐγελάσθη, ὥστε διέκοψε τὴν ἀγόρευσίν του, ἀλλ' ἠπείλησε τοῖς ἀκροαταῖς «ὅτι θὰ ἔλθῃ καιρὸς νὰ τὸν ἀκούσωσι». «Δὲν ἀπενθαῤῥύνομαι, ἔλεγε τοῖς τότε ευαρίθμοις φίλοις του· δὲν ὁμολογῶ ἐμαυτὸν ἡττημένον, διότι εἶμαι εἰθισμένος νὰ ἡττῶμαι· μέγας στρατηγὸς τῆς Ἰταλίας, ἐρωτώμενος, διὰ τί ὡς πρεσβύτης πάντοτε ἐνίκα, ἀπεκρίνατο, διότι νέος ὢν πάντοτε ἡττᾶτο». Εἰς τὸ μέλλον ἑαυτοῦ διέτρεφεν ὁ Δισραέλης πίστιν καὶ πεποίθησιν προφήτου. Τὸ μυστήριον τῆς ἐπιτυχίας του ὑπηνίξατο ἐν τῷ μυθιστορήματι Conigsby. «Οἱ ἀληθεῖς σοφοὶ ἐπίστανται (λέγει), ὁπόσον εἶνε περιωρισμένη ἡ λογικὴ ἡμῶν δύναμις. Ἡ πρόοδος τῆς ἀνθρωπότητος οὐδαμῶς ὀφείλεται εἰς αὐτήν· οὐχὶ ὁ λόγος ἐπολιόρκησε τὴν Τροίαν· οὐχὶ ὁ λόγος παρώρμησε τοὺς Σαρακηνοὺς νὰ καταλίπωσι τὰς ἐρήμους καὶ κυριεύσωσι τοῦ κόσμου· οὐχὶ ὁ λόγος ὑπηγόρευσε τὰς σταυροφορίας, οὐδὲ εἰσήγαγε τὰ μοναχικὰ τάγματα, οὐδὲ παρήγαγε τοὺς Ἰησουΐτας, οὐδὲ προεκάλεσε τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν. Μέγας ἀληθῶς εἶνε ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἐνεργῇ ὁρμώμενος ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ παθῶν· οὐδέποτε δὲ ἀποβαίνει μᾶλλον ἀκατάσχετος ἢ ὅταν ποιῆται ἔκκλησιν εἰς τὴν φαντασίαν». Μέχρι τελευτῆς τοῦ βίου του διεκρίνετο ὁ Δισραέλης ἐπὶ ἐμπαθεστάτῃ δραστηριότητι καὶ ὑψηλῇ φαντασίᾳ· οὔτε ῥαδιουργιῶν ὅμως ἀπείχετο, οὔτε χαμαιζήλων μέσων ὑλικῶν ὁσάκις διὰ τούτων ἤλπιζε νὰ κατορθώσῃ εὐκολώτερον τοὺς φαντασιώδεις αὐτοῦ σκοπούς. Ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ προεκήρυξε δηλονότι τὴν ἰνδικὴν αὐτοκρατορίαν καὶ ἠγόρασε τὰς μετοχὰς τοῦ Σουέζ. Ὅσα ἀνέπτυξεν ἐν τοῖς μυθιστορήμασιν, ἐξετέλεσεν ὡς πρωθυπουργός. Τριάκοντα ἔτι πρὶν ἀποδείξῃ τὴν Βικτωρίαν αὐτοκράτειραν τῆς Ἰνδικῆς ἔγραφεν ἐν τῷ μυθιστορήματι «Ταγκρέδη»· «Ὑμεῖς οἱ Ἄγγλοι πρέπει νὰ ἐκτελέσητε ὅλον τὸ μέγα σχέδιον τῶν Πορτογάλων, ἐγκαταλιμπάνοντες χώραν μικρὰν καὶ ἐξηντλημένην, ἀντὶ ἑτέρας εὐρυτάτης καὶ εὐδαίμονος. Πείσατε τὴν Ἄνασσαν νὰ συναθροίσῃ τοὺς στόλους της, τοὺς θησαυρούς, τὰ ἀργύρια, τὰ χρυσᾶ σκεύη, τὰ πολύτιμα ὅπλα, τοὺς αὐλικοὺς καὶ τοὺς πρωτίστους συμβούλους της, καὶ νὰ μεταστήσῃ τὴν ἕδραν της ἀπὸ Λονδίνου εἰς Δελί. Ἐκεῖ θὰ εὕρῃ πρόχειρον ἀπέραντον αὐτοκρατορίαν, στρατὸν πρωτοβάθμιον, προσόδους ἀναριθμούς. Ἐγὼ θὰ φροντίσω περὶ Συρίας καὶ Μ. Ἀσίας. Ἡ μόνη μέθοδος τοῦ κυβερνῆσαι τοὺς Ἀργάνους ἄγει διὰ τῆς Περσίδος καὶ τῆς Ἀραβίας. Τότε δὴ θὰ ἀναγνωρίσωμεν ἡμέτερον τιμαριοδότην τὴν αὐτοκράτειραν τῆς Ἰνδικῆς καὶ θὰ ἐξασφαλίσωμεν αὐτῇ ὅλην τῆς Ἀνατολῆς τὴν παραλίαν. Ἐὰν βουληθῇ, θὰ δεσπόσῃ τῆς Ἀλεξανδρείας ὡς δεσπόζει τῆς Μελίτης. Ἡ βασίλισσα ἡμῶν εἶνε νέα· ἔχει μέλλον· ἐμπορεῖ νὰ προσλάβῃ τὸ εὐρύτατον τῶν ἱστορικῶν βασιλείων. Πάντα εἶνε δυνατά, ἀφ' οὗ κατορθωθῇ ἡ τῆς Ἰνδικῆς κατάκτησις, ἔνθα ἐναυάγησεν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος». Αἱ πολιτικαὶ προφητεῖαι τοῦ Δισραέλη ἠλήθευσαν. Ἡ Βικτωρία ἐκηρύχθη αὐτοκράτειρα· ἐὰν δὲ μὴ μετέστησε τὸν θρόνον της εἰς Δελί, ἐκάλεσεν ἐκεῖθεν στρατοὺς εἰς τὴν Εὐρώπην· ἐὰν πάλιν μὴ δεσπόζει τῆς Ἀλεξανδρείας, προσήρ-

Digitized by Google

τησε τὴν Κύπρον, ὁπόθεν ἐπιτηρεῖ τὴν Μ. Ἀσίαν. Μέγα λάθος τῆς πολιτικῆς τοῦ ἀνδρὸς εἶνε ἡ προσάρτησις ἐν τῇ νοτίῳ Ἀφρικῇ τῆς πολιτείας Τρανσβαάλ· μέγας δὲ θρίαμβος ἡ βερολίνειος συνθήκη, δι' ἧς ἄνευ ῥανίδος ἀγγλικοῦ αἵματος διέρρηξε τὴν συνθήκην τοῦ Ἁγίου Στεφάνου. Ἀναγνώσεως ἄξια εἶνε τὰ ἀπὸ τοῦ 1878 περιαδόμενα ἀνέκδοτα. Ἀπὸ τοῦ ξενοδοχείου του μετέβαινεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς συνόδου ὁ Βήκονσφηλδ πεζός, στηριζόμενος εἰς τὸν βραχίονα τοῦ γραμματέως του καὶ ἀδιαφορῶν περὶ τοῦ κεχηνότος καὶ θεωμένου πλήθους. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἔπιπτε ῥαγδαία βροχή, καὶ ὁ Βήκονσφηλδ ἀπώλεσε καθ' ὁδὸν τὸ ῥινόμακτρόν του. Ὁ εὑρετὴς ἐκόμισεν αὐτὸ κατερρυπωμένον, καὶ παρεκάλεσε τὸν λόρδον νὰ τὸ χαρίσῃ αὐτῷ δῶρον εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ προσαγορεύσῃ τὸν ἔξοχον πολιτικόν. Οἱ δύο ἄγγλοι δὲν ἐνόουν τὴν γερμανικήν· ὁ γραμματεὺς δέ, ὑποπτεύσας, ὅτι προέκειτο περὶ ἀμοιβῆς, προσήνεγκεν αὐτῷ ἀγγλικὴν λίραν. Ἰδὼν ὁ Βήκονσφηλδ, ὅτι ὁ γραμματεὺς δὲν ἐμάντευσε τοὺς πόθους τοῦ εὑρετοῦ, στηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ πυλῶνος τῶν μεγάρων τοῦ πρίγκιπος Φρειδερίκου, ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ ἐπισκεπτηρίου του· «δὲν νοοῦμεν τὴν γερμανικήν· σᾶς περιμένομεν αὔριον περὶ τὴν μεσημβρίαν». Τὴν ἐπιοῦσαν δὲ μαθὼν παρὰ διερμηνευτοῦ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ γερμανοῦ, ἐχάρισεν αὐτῷ τὴν φωτογραφίαν του ἐπιγράψας τάδε. «Θέλετε ῥινόμακτρον, πρώην λευκόν, νῦν δὲ κατερρυπωμένον. Λάβετε ἀντὶ τούτου ἄνδρα, λευκὸν μὲν τὴν τρίχα κατὰ κακὴν μοῖραν, ἀλλ' οὔπω πεσόντα, καίπερ πολυτρόπως προπηλακισθέντα». Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τῆς συνόδου παρέστη ὁ Βίσμαρκ ἔχων βαθὺν πώγωνα λευκόν· ἅπαντες οἱ διπλωμάται, γινώσκοντες αὐτὸν μετὰ τῶν τριῶν μόνον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τριχῶν καὶ τοῦ ἱστορικοῦ μύστακος, ἡρμήνευσαν πολυτρόπως καὶ ἐπὶ τὸ σκωπτικώτερον τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ προσώπου, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησαν νὰ ποιήσωσιν αὐτῷ νύξιν. Κατὰ τὴν δευτέραν συνεδρίασιν ὁ θρασὺς Βήκονσφηλδ εἶπεν αὐτῷ γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ· «πρίγκιψ, τοσοῦτον ἀλλοῖον ἐνεδύθητε πρόσωπον, ὥστε κατ' ἀρχὰς δὲν σᾶς ἀνεγνωρίσαμεν. Πρέπει νὰ ἀφέλητε τὴν προσωπίδα, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ χοροῦ, ἵνα μὴ τοὐλάχιστον προκληθῆτε ὑπό τινος «νὰ ἀφήσητε ἡμῖν τρίχας». Ὁ Βίσμαρκ ἐμειδίασε, κατὰ δὲ τὴν τρίτην συνεδρίασιν παρῆλθεν ἐξυρημένος τὸ γένειον καὶ ἔχων μόνον μύστακα. Ἐν τῷ ἐπισήμῳ γεύματι τοῦ πρίγκιπος διαδόχου ὁ ἰσχνὸς διπλωμάτης μετὰ τοῦ ἀγγλικοῦ πολιτικοῦ φράκου εἶχέ τι κωμικὸν καὶ ἀξιογέλαστον· ὁσάκις ὅμως ἤνοιγε τὸ στόμα, ἔλαμπε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐνέπνεε σεβασμόν. Ἐγερθέντων τῶν συντραπέζων, ἤθελεν ὁ Βήκονσφηλδ νὰ ἐπάρῃ εἰς μνημόσυνον τῆς ἑστιάσεως γλυκύσματα, φέροντα τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ διαδόχου· ἀλλ' ὁ Βίσμαρκ, λαβὼν αὐτὸν ἐκ τῆς δεξιᾶς, τὸν ὡδήγει εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ καφέ. Ὁ Βήκονσφηλδ, ἐπειδὴ ἐξέπεσον τῆς χειρός του δύο γλυκύσματα, εἶπε πρὸς τὴν θυγατέρα τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας· «μόνος ὁ πρίγκιψ διαπράττει τοιαῦτα κακουργήματα· οὐδενὶ οὐδὲν δίδει· ἀλλὰ καὶ οὐδενὶ ἐπιτρέπει νὰ λάβῃ τι». Νοήσας ὁ Βίσμαρκ, ὅτι ἠνώχλησε τὸν Βήκονσφηλδ ἐν τῇ ἁρπαγῇ τῆς λείας του, τὸν ἐβοήθησε μειδιῶν καὶ λέγων «οὐδενὶ οὐδὲν δίδω· ἀλλὰ προθυμότατα, ὡς βλέπετε, στέργω ὑγιεῖς συμμαχίας»[1].

ΝΕΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ
τῶν ὀπωροφόρων δένδρων.

Εὐρυτέραν ὁσημέραι ἐπέκτασιν λαμβάνει ἐν Ἀγγλίᾳ νέος τρόπος καλλιεργείας τῶν ὀπωροφόρων δένδρων, πολὺ παρέχων τὸ ἐνδιαφέρον, ὅστις δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ διαδοθῇ καὶ εἰς ἄλλας χώρας.

Ἐν Ἀγγλίᾳ καλλιεργοῦνται ὀπωροφόρα δένδρα ἐντὸς σινικῶν ἀγγείων, καὶ ἐντὸς ἔτι ἁπλῶν γαστρῶν. Καὶ τὰ δένδρα ταῦτα οὐ μόνον φύονται θαυμασίως, ἀλλὰ καὶ παράγουσιν ὡραίους καρπούς. Οἱ καλλιεργοῦντες αὐτὰ ἀποκτῶσιν οὕτω κερασέας, ῥοδακινέας, βερυκοκκέας, ἐχούσας ὕψος πεντήκοντα, ἑκατὸν ἑκατοστομέτρων, νανοφυῆ δενδρύλλια, τῶν ὁποίων οἱ καρποὶ ἔρχονται ἕως εἰς τὰ χείλη αὐτῶν.

Τὰ δένδρα τίθενται ἐντὸς κανίστρων· τὰ ἄνθη των διαχέουσι τὴν εὐωδίαν των, καὶ μετὰ δύω μῆνας παράγουσι τοὺς εὐχύμους αὐτῶν καρπούς. Ἐν Λονδίνῳ ἀπὸ δύω περίπου ἐτῶν τρώγουν ῥοδάκινα καὶ βερύκοκκα δρεπόμενα ἀπὸ τοιούτων δένδρων.

Τὰ κομψὰ ταῦτα δενδρύλλια εἰσὶ προωρισμένα νὰ καταλάβωσι τὴν πρωτίστην θέσιν εἰς τὰ ἐπιδόρπιά μας. Τίς θὰ τολμήσῃ νὰ παραθέσῃ ἐντὸς πινακίου ῥοδάκινα ἢ κεράσια, ὅταν θὰ ἦνε δυνατὸν νὰ κόπτωμεν ταῦτα ἀπὸ τὸ δένδρον διὰ τῶν ἰδίων ἡμῶν χειρῶν; Καίτοι τοσοῦτον μικρὸν τὸ δένδρον, εἶνε κατάφορτον καρπῶν. Εἶνε δυνατὸν νὰ τεθῇ παρ' ἕκαστον συνδαιτυμόνα ῥοδακινέα, κερασέα, μόλις 25 ἢ 30 ἑκατοστομέτρων ἔχουσα ὕψος, καὶ φέρουσα κατὰ μέσον ὅρον τρεῖς μέχρι πέντε καρπούς.

Βεβαίως εἶνε λίαν ἐπαγωγὸς ἰδέα τὸ νὰ προσφέρωμεν ἀπὸ τοῦ δένδρου τὰς ὀπώρας, καὶ πανταχοῦ ἐν ὀλίγῳ θέλει εὕρει διάδοσιν. Ἐκτὸς τούτου οἱ φιλόδενδροι θὰ βλέπωσι καθ' ἑκάστην πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτῶν αὐξάνοντα τὸν καρπόν, καὶ ἡ καλλιέργεια αὕτη πολλὴν βεβαίως τέρψιν θὰ παράσχῃ εἰς τοὺς ἀέργους. Ὁ δὲ τρόπος τῆς καλλιεργείας τῶν νανοφυῶν τούτων δένδρων δὲν εἶνε καθόλου δύσκολος. Ἀρκεῖ νὰ φυτεύσῃ τις ἐντὸς ἀγγείου βλαστὸν ὀπωροφόρου δένδρου, ἀφαιρῶν τὰς χονδρὰς του ῥίζας· ὁ βλαστὸς οὗτος τρέφε-

1. Κλειώ.

ται διὰ τοῦ τριχώματος τῆς ῥίζης του, καὶ ἐντὸς γάστρας δ' ἔτι ὑπάρχει ἀρκετὸν χῶμα ὅπως συντελέσῃ εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ δενδρυλλίου. Τὸ κλάδευμα τῆς ῥίζης ἐπισπεύδει τὴν καρποφορίαν καὶ ἐπαυξάνει τὴν γονιμότητα καὶ τὴν πρωϊμότητα τοῦ δένδρου. Ὁ ἀρχικηπουρὸς τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας κατώρθωσε νὰ παραγάγῃ μέχρι ἐξ σταφυλῶν ἐκ κλημάτων καλλιεργουμένων ἐντὸς δοχείων καὶ μόνον δεκαοκτὼ μηνῶν ἡλικίαν ἐχόντων. Ἡ νέα καλλιέργεια ὁρίζεται διὰ τριῶν λέξεων: *Ταχέως, καλῶς καὶ εὐκόλως*. Πάντες θὰ δύνανται τοῦ λοιποῦ νὰ ἔχωσιν ὀπωροφόρον κῆπον, καὶ νὰ καλλιεργῶσιν ὑπὸ τὰς στέγας των βερυκοκκέας, ῥοδακινέας, κερασέας, ἀπιδέας κτλ. Τὸ τερπνὸν μετὰ τοῦ ὠφελίμου· παρὰ τὴν γάστραν τῶν ἀνθέων ἡ γάστρα τῶν ὀπωρῶν.

Κυρία Π*

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ

Ἡ νέα ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις γενομένη ἀπογραφὴ δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν λεπτομερῆ ἀπαρίθμησιν τῶν κατοίκων, ἀλλὰ περιέλαβε καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ πᾶν τὸ εἰς αὐτὴν ἀναγόμενον, ἐν τούτῳ δὲ τῷ κεφαλαίῳ ἀποκαλύπτει ἡμῖν περιεργότατα πράγματα.

Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ καὶ Brooklyn εὑρέθη ὅτι ἀπορρίπτονται ἐτησίως εἰς τὰς ὁδοὺς τρία περίπου ἑκατομμύρια ζευγῶν παλαιῶν ὑποδημάτων. Τὰ ὑποδήματα ταῦτα ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες ἔργον ἔχουσι νὰ τὰ συλλέγωσι, καὶ τὰ μὲν καλλίτερα ἐπιδιορθώνουσι, στιλβόνουσι καὶ μεταπωλοῦσιν εἰς ὑποδηματοποιοὺς τῆς ἐσχάτης τάξεως, εἴτε εἰς ζεύγη, εἴτε καὶ καθ' ἓν χωριστά, ὅταν τύχῃ μόνον τὸ ἓν νὰ εἶνε καλόν. Φαίνεται δὲ ὅτι ὑπάρχουσι πρόσωπα, τὰ ὁποῖα φθείρουσι περισσότερον τὸ ἓν τῶν ὑποδημάτων των, καὶ διὰ τοῦτο ἀγοράζοντες ἀντικαθιστῶσιν αὐτὸ ἐκ τῶν ὡς εἴρηται διωρθωμένων.

Τὰ ὅλως ἐφθαρμένα ὑποδήματα καὶ ἀνεπίδεκτα διορθώσεως κόπτονται εἰς τεμάχια, ἐξ ὧν τὰ μὲν καλλίτερα χρησιμεύουσιν εἰς ἐπιδιόρθωσιν ἄλλων ὑποδημάτων, τὰ δὲ ἄλλα... φρικτὸν εἰπεῖν! χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν ῥωμίου τῆς Ἰαμαϊκῆς διὰ τρόπου, ὃν γνωρίζουσι μόνοι οἱ κατασκευασταί. Λέγεται ὅτι τὰ λείψανα ταῦτα τῶν παλαιῶν ὑποδημάτων τὰ ῥίπτουσιν ἐντὸς οἰνοπνεύματος, ἔνθα τὰ ἀφίνουσιν ἐπὶ ἑβδομάδας νὰ βράζωσι, τὸ δὲ οὕτω κατασκευαζόμενον προϊὸν φαίνεται ὅτι ὑπερβαίνει κατὰ τὴν διαύγειαν καὶ τὸ χρῶμα, ὡς καὶ κατὰ τὴν ὀσμὴν καὶ τὴν γεῦσιν, τὰ καλλίτερα ῥώμια τῆς Ἰαμαϊκῆς.

Ἄλλη βιομηχανία οὐχ ἧττον παράδοξος εἶνε ἡ ἑπομένη. Κατασκευαστής τις πηκτῆς *τομάτας* κάμνων ἐτησίαν πώλησιν 100 χιλιάδων φράγκων, εἶπεν εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἀπογραφῆς ὑπάλληλον, ὅστις τὸν ἠρώτα, ὅτι κατ' ἔτος ἐπρομηθεύετο παρὰ τῶν καταστημάτων, τὰ ὁποῖα κατασκευάζουσι τὸ προϊὸν τοῦτο, τοὺς σπόρους καὶ τὰ ἄλλα ἀπορρίμματα τῆς *τομάτας*, τὰ ὁποῖα βράζων κατευσκεύαζεν ἀκόμη ἐξαίρετον πηκτὴν *τομάταν*, ἂν καὶ ἐκ δευτέρας χειρός.

Ἄλλη βιομηχανία εἶνε τὰ *κάντια*, ἢ ἡ κρυσταλλωμένη ζάχαρις, τὴν ὁποίαν πωλοῦσι καθ' ὁδὸν εἰς τὰ παιδία· τὸ προϊὸν τοῦτο κατασκευάζουσιν ἁπλούστατα ὡς ἕπεται· ἀναμιγνύουσι 75 τοῖς 100 κρητίδος ἢ γύψου, τουτέστι λευκῆς γῆς, μὲ 25 τοῖς 100 ζαχάρεως ἢ ἄλλης γλυκείας ὕλης, καὶ τὸ πρᾶγμα τελειόνει.

Ἡ κατασκευὴ τοῦ περιφήμου σαπωνίου τῆς Καστίλλης δὲν εἶνε πολὺ διάφορος ἀπὸ τὴν τοῦ *καντίου*. Δι' αὐτὸ λαμβάνουσιν 80 τοῖς 100 κόνιν ἐξ ἐκείνης, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται οἱ ὑποδηματοποιοί, ταύτην δὲ ἀναμιγνύουσι μὲ 20 τοῖς 100 λίπους ἀθλίας ποιότητος, ἐκ δὲ τοῦ οὕτω κατασκευαζομένου προϊόντος εἰσπράττουσιν ὄχι ὀλίγα οἱ σαπωνοποιοί.

Πρὸς πᾶσι τούτοις ὑπάρχουσιν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἄνθρωποι ἔργον ἔχοντες νὰ εἰσάγωσιν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς βιομηχανικὰ ἀντικείμενα ἀτελῶς κατειργασμένα, ἵνα ἀποφεύγωσι τὸν τελωνειακὸν δασμόν, ὅστις εἶνε βαρύτατος. Τὴν κατεργασίαν αὐτῶν συμπληροῦσι κατόπιν δι' ἐπὶ τούτῳ τεχνιτῶν, τὰ δὲ προϊόντα ταῦτα πωλοῦσιν εἰς ἁδρὰς τιμὰς ὡς κατ' εὐθεῖαν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προερχόμενα.

**

Πόθεν ἡ φράσις

ΧΟΡΕΥΟΜΕΝ ΕΠΙ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟΥ

Διαμφισβητοῦσί τινες ὅτι ὁ Σαλβάνδυς εἶπε πρῶτος τὴν φράσιν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἀποδίδουσιν εἰς ἀνώνυμόν τινα συντάκτην τοῦ ἀρχαίου *Φιγαρώ*. Ἀλλ' ὁ Σαλβάνδυς διηγεῖται ὁ ἴδιος πῶς αὐτὸς εἶπε τὴν φράσιν ἐν οἷς ἐξιστορεῖ τὰ τῆς ἑορτῆς, ἣν ἐπρόσφερεν νὲ τῷ «Βασιλικῷ Παλατίῳ» εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν τῆς Νεαπόλεως τὸν Ἰούνιον τοῦ 1830 ὁ δοὺξ τῆς Αὐρηλίας.

«Εἶχα λαλήσει, λέγει, πρός τινα τῶν ὑπουργῶν περὶ τῶν κινδύνων, εἰς οὓς ἐξετέθη ἡ βασιλικὴ ἐξουσία». — «Δὲν θὰ ὑποχωρήσωμεν οὐδὲ βῆμα», ἀπήντησεν ἐκεῖνος. — «Τότε λοιπόν, τῷ εἶπα ἐγώ, ὁ βασιλεὺς καὶ σεῖς θὰ ὑποχωρήσητε κατὰ ἓν βασίλειον». Ἦτο δὲ ὁ ὑπουργὸς οὗτος ἐξόριστος κατόπιν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ καταδικασμένος εἰς πολιτικὸν θάνατον — πλησίον τοῦ ἐκπτώτου βασιλέως.

Μετὰ τοῦτο διελθὼν ἐγγύθεν τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας, πρὸς ὃν ἔλεγαν φιλοφρονήσεις πολλὰς διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς ἑορτῆς, εἶπα τοὺς λόγους τούτους, ἐπαναληφθέντας ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων τῆς ἐπιούσης· «Ἡ ἑορτὴ αὕτη εἶνε ὅλως νεαπολιτική, *χορεύομεν ἐπὶ ἡφαιστείου*».

Ἡ φράσις αὕτη ἄρα ἀνήκει ἀσφαλῶς εἰς τὸν Σαλβάνδυν.

Ω.

Digitized by Google

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Ποῦ εἶναι ὁ δῆμος σου, κ. δήμαρχε, ἠρώτα ὁ ἀείμνηστος βασιλεὺς Ὄθων τὸν δήμαρχον τοῦ δήμου Ξ....

— Σουρτούκεψε, Μεγαλειότατε, ὅλη 'μέρα μεθυσμένος εἶνε, ἀπεκρίνατο ὁ δήμαρχος, ἐννοῶν τὸν ἐξάδελφόν του Δῆμον Ν....

— Πῶς ἔχουν τὰ πράγματα τοῦ δήμου σου; ἐπανέλαβεν ὁ βασιλεύς.

— Τὰ λιανά, Μεγαλειότατε, κατεστράφησαν ἀπὸ τὸν χειμῶνα, τὰ χονδρικά, ζωντανὰ εἶνε ἀκόμα.

— Ὄχι· πῶς ἔχει ὁ λαὸς ὡς πρὸς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν; ἐπέμεινε λέγων ὁ Ὄθων.

— Ὁ λαγός, βασιλιά μου, 'φέτος κατήντησε γύφτικο, γιατὶ κειὸς 'ποῦ δὲ γεννήθηκε δὲν σκότωσε μόνο λαγό, γιατὶ ἔρριξε τόσο χιόνι, 'ποῦ τοὺς πιάνουμε ζωντανούς.

— Δὲν ἐξεπαιδεύθησαν οἱ ἄνθρωποι καὶ εἶνε πολὺ 'πίσω, εἶπεν ὁ βασιλεὺς στρεφόμενος πρὸς τοὺς αὐλικούς του.

— Τὴν παιδεμάρα καὶ τὸ ματζοῦκι ὅπου ἐφάγαμε 'μεῖς, βασιλιά μου, τόσα χρόνια οὔτε τὸ σκυλί σου δὲν τὰ τράβηξεν.

— Ἐννοεῖ παιδείαν γραμμάτων, εἶπε μετὰ γέλωτος ἅμα καὶ ὀργῆς ἡ βασίλισσα Ἀμαλία.

— Καὶ παιδιὰ ἔχω τρία, βασίλισσά μου, εἶπεν ὁ ἠλίθιος δήμαρχος, καὶ μὲ συμπαθᾶτε κι' ὅλα, ἀλλὰ ἔχω κι' ἄλλα τρία σακάτικα (ἐννοεῖ τὰ θήλεα).

— Αἴ, λοιπόν, ἀλλ' εἶσθε πολὺ χονδρός, κύριε δήμαρχε, ἀνέκραξεν ἀγανακτήσασα πλέον ἡ βασίλισσα Ἀμαλία.

— Νὰ ἰδῇς τὸν ἀδερφό μου πόσο χονδρότερος εἶνε! ἀπεκρίνατο ὁ δήμαρχος.

Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπάντησιν οὔτε οἱ βασιλεῖς, οὔτε οἱ ὑπασπισταὶ των ἠδυνήθησαν νὰ κρατήσωσι τὸν γέλωτα, ἀλλ' ἀνεκάγχασαν θορυβωδῶς καὶ σχεδὸν μέχρι δακρύων.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὁ ἀνθρώπινος χαρακτὴρ σχηματίζεται διὰ μυρίων λεπτῶν ἐπιδράσεων· διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῶν συμβουλῶν, διὰ τῆς θρησκείας καὶ φιλολογίας, διὰ τῶν φίλων καὶ τῶν γειτόνων, διὰ τοῦ κόσμου, ἐν ᾧ ζῶμεν, ὡς καὶ διὰ τῶν ἀναμνήσεων τῶν προγόνων, ὧν κληρονομοῦμεν τὰς καλὰς πράξεις καὶ συμβουλάς. Ἀλλ' ἂν καὶ αἱ ἐπιδράσεις αὗται εἰσὶν ἀναμφιβόλως μεγάλαι, ἀναμφίβολον ἐπίσης εἶνε ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀποτελοῦσι κυρίως τὰ ἐνεργητικὰ μέσα τῆς ἰδίας εὐζωΐας καὶ εὐπραγίας, καὶ ἐὰν δὲν ὀφείλωσί τι οἱ καλοὶ καὶ σώφρονες εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν ἄλλων, πρέπει αὐτοὶ κυρίως νὰ γείνωσιν οἱ κάλλιστοι ἑαυτῶν βοηθοί. (Σμάϊλς).

*** Οἱ δίδοντες συμβουλὰς ἄνευ παραδειγμάτων ὁμοιάζουν πρὸς τοὺς πασσάλους ἐκείνους τῆς ἐξοχῆς, τοὺς δεικνύοντας τὸν δρόμον χωρὶς νὰ τὸν διατρέξωσι. (Rivarol).

*** Πάντες φιλοτιμούμεθα νὰ ὁμοιάσωμεν κατά τι τοὺς μεγάλους ἄνδρας, μιμούμενοι τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, ὁσάκις ἀδυνατοῦμεν νὰ μιμηθῶμεν τὰς ἀρετάς.) Ροΐδης).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἄγγλος ἐπιστήμων ὁ κ. Pettigrew ἐδημοσίευσεν ἄρτι ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Ἡ φυσικὴ καὶ τεχνητὴ πτῆσις* πραγματείαν ἀναγνωσθεῖσαν ἐν τῇ ἀεροναυτικῇ Ἑταιρίᾳ τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἧς ἀνάλυσιν εὑρίσκομεν εἰς τοὺς *Καιροὺς* τοῦ Λονδίνου.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου ἐξετάζει ἐν πρώτοις τὰς κυριωτέρας διαφορὰς τῆς κατασκευῆς τῶν μελῶν τῶν ζώων τῶν βαδιστικῶν, πετομένων καὶ νηχομένων. Παρατηρεῖ ὅτι ἡ μεταξὺ ἀέρος καὶ ὕδατος τεθεῖσα ἀναλογία ὡς μέσων τουτέστι ὑποβασταζόντων τὰ σώματα, εἶχε τὰ μέγιστα συγχύσει τὸ πρόβλημα τῆς πτήσεως, καθόσον πολλοὶ ἄνθρωποι, ἂν οὐχὶ ἅπαντες, ἐφαντάζοντο ὅτι τὸ ἱπτάμενον ζῶον ἐπιπλέει ἐπὶ τοῦ ἀέρος, ὡς τὸ πλοῖον ἐπὶ τοῦ ὕδατος.

«Ἡ ἰδέα αὕτη, προσθέτει ὁ κ. Pettigrew, ἐπέφερε τὴν ἐφεύρεσιν τῶν ἀεροστάτων, εἰ καὶ τὰ μηχανήματα ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς πτητικαὶ μηχαναί. Ἐνόσῳ ἐλλείπει ἡ δύναμις, ἡ δυναμένη νὰ κινῇ αὐτὰ καθ' ὡρισμένην διεύθυνσιν καὶ ἐναντίον τοῦ ἀνέμου,—ὅπερ ἐντὸς μικροῦ ἐλπίζει ὅτι θέλει κατορθωθῇ, χάρις εἰς νέον μέσον ἐπινοηθὲν παρά τινος μέλους τῆς ἀεροναυτικῆς Ἑταιρίας καὶ μὴ γενόμενον εἰσέτι γνωστὸν εἰς τὸ κοινόν,—τὰ ἀερόστατα εἰς οὐδὲν ἄλλο θέλουσι χρησιμεύσει, εἰμὴ ἁπλῶς πρὸς ἀνύψωσιν ἐν τῷ ἀέρι. Τὰ ἀερόστατα δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἀποτελεσματικῶς ἕνεκα τῆς ἐλαφρότητος αὐτῶν. Τοὐναντίον τὸ πτηνὸν εἰς τὸ βάρος αὐτοῦ ὀφείλει τὴν εὐκολίαν τῆς πτήσεως.

Μετὰ περιγραφὴν λεπτομερῆ τῆς κατασκευῆς καὶ ἐνεργείας τῶν φυσικῶν πτερύγων, ὁ συγγραφεὺς λέγει, ὁμιλῶν περὶ τῆς ταχύτητος, μεθ' ἧς κινοῦνται τὰ ὄργανα ταῦτα, ὅτι ἡ μυῖα κινεῖ τὰς πτέρυγας αὐτῆς 330 φορὰς ἀνὰ πᾶν δευτερόλεπτον, ἤτοι 19,800 κατὰ λεπτόν.

«Διὰ τῆς πείρας ἀπεδείχθη, ἐξηκολούθησεν ὁ κ. Pettigrew, ὅτι ἡ ταχύτης τῶν κινήσεων εὑρίσκεται εἰς ἀντίστροφον λόγον πρὸς τὸ μῆκος τῶν πτερύγων, τὸ δὲ γεγονὸς τοῦτο προοιωνίζει αἴσια ἀποτελέσματα τῶν ἐφεξῆς γενησομένων πρὸς πτῆσιν μηχανημάτων, καθόσον προφανὲς εἶνε ὅτι βραδεῖαι σχετικῶς κινήσεις ἔσονται ἐπαρκεῖς πρὸς λειτουργίαν τῶν μακρῶν καὶ ἰσχυρῶν πτερύγων, αἵτινες ἔσονται ἀναγκαῖαι, ὅπως ὑψώσωσι καὶ θέσωσιν εἰς κίνησιν τὰ ὄργανα ταῦτα.

«Ἡ πτῆσις, καθὰ ἔχομεν δεδόμενα ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως, ἐξαρτᾶται τὸ πλεῖστον ἀπὸ τοῦ βά-

Digitized by Google

ρους καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ σώματος τοῦ ζώου καὶ τῆς ἐκτάσεως καὶ ταχύτητος τῶν κινήσεων τῶν πτερύγων. Μετ' εὐχαριστήσεως δὲ παρατηρεῖ ὁ ῥήτωρ ὅτι σοφοὶ ἄνδρες καὶ εἴπερ τινες καὶ ἄλλοι ἁρμόδιοι ἐπελήφθησαν τῆς λύσεως τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ δυσκόλου τούτου ζητήματος, τῆς τεχνητῆς δηλονότι πτήσεως, καὶ ὅτι ἀεροναυτικαὶ ἑταιρίαι πρὸ πολλοῦ συνεστήθησαν ἔν τε τῇ Γαλλίᾳ, Αὐστρίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ ἄλλαις χώραις».

Προβαίνων εἶτα ὁ κ. Pettigrew εἰς τὴν απαρίθμησιν τῶν διαφόρων μηχανημάτων τῆς εναερίου κινήσεως, τῶν μέχρι τοῦδε δοκιμασθέντων, ἐκθέτει τὰ αἴτια τῶν μέχρι τῆς σήμερον ἀποτυχιῶν καὶ τὰ μέσα δι' ὧν εἴς τινας περιστάσεις ἐπετεύχθη μερικὴ ἐπιτυχία. Ἡ πρωτίστη δυσκολία συνίσταται κατ' αὐτὸν εἰς τὴν ἔλλειψιν κινητηρίου τινὸς μηχανήματος ἰσχυροῦ ἀλλὰ καὶ ἐλαφροῦ, ἀποφαίνεται δὲ ὅτι ἡ τοῦ πεπιεσμένου ἀέρος χρῆσις θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα ἴσως τὴν ἐπίλυσιν τοῦ προβλήματος, ἄνευ τῆς ἀνάγκης προσλήψεως βαρέων ἠλεκτρικῶν ἢ ἀτμήρων μηχανημάτων. Ἡ εναέριος κίνησις, λέγει περαίνων ὁ συγγραφεὺς τὴν περίεργον αὐτοῦ πραγματείαν, θεωρεῖται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παρὰ τῶν περισσοτέρων οὐτοπία, ἀλλὰ τοῦτο οὐδαμῶς ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ζήτημα εἶνε ἀνεπίδεκτον λύσεως». Κατ' αὐτὸν ἡ λύσις εἶνε ἁπλῶς ζήτημα χρόνου, καρτερίας καὶ ἀγχινοίας, ἐν ἄλλαις λέξεσιν εἶνε ἐπιπλοκώτατον πρόβλημα τῆς φυσικῆς, πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ὁποίου βραδέως ἀλλ' ἀσφαλῶς συνάγονται ὁσημέραι τὰ ἀπατούμενα πορίσματα.

⁂ Τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον περὶ τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ εὑρίσκομεν ἔν τινι γερμανικῇ ἐφημερίδι·

Τῷ 1840 νεᾶνις εὐγενοῦς σουηδικῆς οἰκογενείας, συνοδευομένη ὑπὸ τῆς παιδαγωγοῦ της, ἦλθεν ἵνα διαμείνῃ ὀλίγας ἡμέρας εἰς Βερολῖνον. Ὁ πατήρ της συνέστησεν αὐτὴν εἴς τινα ἀνεψιόν του, φοιτητὴν τοῦ πανεπιστημίου τῆς πόλεως ταύτης, ὃν ὅμως οὐδεὶς ἐκ τῆς οἰκογενείας ἐγνώριζεν ἐξ ὄψεως.

Εἰς τὴν νεάνιδα, ἅμα φθάσασαν εἰς Βερολῖνον, παρουσιάσθη νέος τις, ὅστις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐξενάγησε τὰς δύο κυρίας εἰς πάντα τὰ θέατρα, τὰ μουσεῖα καὶ ὅ,τι ἄλλο ὑπῆρχεν ἀξιοθέατον, προσφερόμενος μετ' ἄκρας πρὸς αὐτὰς ἁβρότητος. Κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμήν, ὅτε τέλος αἱ δύο νέαι ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσωσιν, ὁ εὐγενὴς αὐτῶν ξεναγὸς λέγει πρὸς τὴν νεάνιδα·

— Καὶ τώρα, ἀγαπητὴ ἐξαδέλφη, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ὁμολογήσω κάτι τι· ὁ πραγματικὸς ἐξάδελφός σας εὑρίσκεται κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν σαράντα λεύγας μακρὰν ἀπ' ἐδῶ, καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν ἀντικαταστήσω· εἶμαι ὁ βαρῶνος Βίσμαρκ.

Ἔκτοτε ἡ νέα Σουηδὴ ἐνυμφεύθη, ὁ δὲ νέος σπουδαστὴς ἐγένετο κόμης, ἔπειτα πρίγκηψ καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἡμέραν τινὰ ὁ Βίσμαρκ ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν κυρίας τινὸς ξένης, διερχομένης διὰ Βερολίνου, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν ἴδει ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν.—«Εἶμαι, εἶπεν αὐτή πρὸς τὸν πρίγκιπα, ἡ δεσποινὶς Χ** ἐκ Σουηδίας».

Ὁ πρίγκηψ ἀνεμνήσθη τοῦ παρελθόντος, καὶ ἐξέφρασε πολλὰς εὐχαριστίας εἰς τὴν κυρίαν πρὸς μέγαν της θαυμασμόν.

— Χάρις εἰς ἡμᾶς, εἶπεν, ἐπεσκέφθην ὅλα τὰ μουσεῖά μας· ἄνευ τῆς περιστάσεως ἐκείνης καὶ σήμερον ἀκόμη δὲν θὰ τὰ ἐγνώριζα, διότι ἔκτοτε οὐδ' ἅπαξ ἔλαβα καιρὸν νὰ τὰ ἐπισκεφθῶ.

⁂ Πλὴν τῶν προϊόντων, τὰ ὁποῖα ἡ Ἀμερικὴ ἐξάγει εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀπό τινος ἤρχισε παρέχουσα εἰς αὐτὴν καὶ διάφορα εἴδη κυνηγίου. Κατὰ τὰς ἀγγλικὰς ἐφημερίδας τὸ παρελθὸν ἔτος μόναι αἱ πόλεις Chicago καὶ Saint-Louis ἀπέστειλαν εἰς Ἀγγλίαν κυνήγιον ἀξίας δύο καὶ ἡμίσεως ἑκατομ. δολλάρ. Τελευταῖον δὲ κατάστημά τι τοῦ Saint-Louis ἔλαβε παραγγελίαν ἐκ Λονδίνου, ὅπως ἀποστείλῃ 1600 δωδεκάδας ὀρτύγων, 700 δωδεκάδας ἰνδικῶν ὀρνίθων καὶ 1700 δωδεκάδας κοινῶν ὀρνίθων.

⁂ Ἐν Αὐστραλίᾳ ἀνεκαλύφθη πρὸ ὀλίγου πλούσιον μεταλλεῖον χρυσοῦ εἰς οὐ μεγάλην ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Σύδνεϋ. Τὸ πρᾶγμα ἅμα γνωσθὲν παρήγαγε μεγάλην συγκίνησιν παρὰ τοῖς κατοίκοις, οἵτινες ἀθρόοι συῤῥέουσι καθ' ἑκάστην εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ εὑρέθη τὸ πολύτιμον μέταλλον. Πρὸς ἐκμετάλλευσιν αὐτοῦ ἤρξαντο ἀμέσως αἱ ἐργασίαι, ἂν καὶ ἡ ἔλλειψις ὕδατος μεγάλως παρακωλύει αὐτὰς ἐν ἀρχῇ, πανταχοῦ δὲ ἐν τοῖς πέριξ ἤρξαντο ἀμέσως ἀνιδρυόμεναι σκηναὶ καὶ καλύβαι, αἵτινες ὁσημέραι πολλαπλασιάζονται.

⁂ Ὁ κινητὸς πύργος τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἐν Τροίᾳ τῆς Ἀμερικῆς κατασκευάσθη ὁλόκληρος ἐκ συμπεπιεσμένου χάρτου, καίτοι δ' ἔχων διάμετρον 28 ὅλων ποδῶν, εἶνε νῦν τοσοῦτον ἐλαφρός, ὥστε δι' ἐλαχίστης δυνάμεως κατορθοῦται ἡ περιστροφικὴ κίνησις αὐτοῦ. ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Χημικὸν μέσον πρὸς σφράγισιν λινοστολῶν, σινδονίων, χειρομάκτρων κλπ.

Sulfate de manganèse (Θειϊκ. μαγγάνιον)	4	gr.
Eau distillée (Ὕδωρ ἀπεσταγμένον)	4	»
Sucre en poudre (Ζάκχαρις λεπτή)	8	»
Noir de fumée (Καπνιά) . . .	2	»

Ἀναμιχθέντων τῶν ἀνωτέρω ἀποτελεῖται πηκτὸν μῖγμα, δι' οὗ, ὡς διὰ τυπογραφικῆς μελάνης ἀλείφομεν τὴν σφραγῖδα καὶ σφραγίζομεν τὸ ὕφασμα· ἀφ' οὗ δὲ ξηρανθῇ ἐμβάπτομεν αὐτὸ εἰς διάλυσιν ἀραιὰν καυστικῆς ποτάσσης καὶ τὸ ἀφίνομεν νὰ ξηρανθῇ πάλιν· ἔπειτα δὲ τὸ πλύνομεν δι' ἀφθόνου ὕδατος καὶ τὰ ἐκτυπωθέντα μένουσιν ἐσαεὶ ἀνεξίτηλα.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 279 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 3 Μαΐου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 257.

Αἱ ἐπισκέψεις ἐγίνοντο νῦν συχνότατα, τρὶς πολλάκις ἢ καὶ τετράκις τῆς ἡμέρας. Ἀληθῶς δ' εἰπεῖν, ὁσάκις ὁ ἰατρὸς ἦτο ἐλεύθερος ἄλλης ἐργασίας, ἦτο παρὰ τὴν κλίνην τῆς ὡραίας του ἀσθενοῦς. Σπανίως ἤρχετο μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, κ' ἔφερε πάντοτε πρᾶγμά τι ὅπερ ἠδύνατο, ὡς ὑπέθετε, νὰ ἐνδιαφέρῃ ἢ νὰ τέρψῃ τὴν Λουκίαν. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἔφερεν εἰς αὐτὴν λεύκωμα περιέχον ἀπόψεις καὶ ἐνδυμασίας σικελικάς, μικράν τινα συλλογὴν ἀρχαίων νομισμάτων, δείγματα λάβας, καὶ ὅσα εἶχε παρ' αὐτῷ περίεργα πράγματα. Εἶτα δὲ τῇ ἔφερεν ἓν ἄνθος, φυτόν τι σπάνιον· περίεργόν τι ἔντομον, σκαραβαῖον μελανοθώρακα, ἢ πρασίνην ἀκρίδα μὲ ἵππου κεφαλήν, ἢ κάμπην τινὰ τριχωτὴν καὶ ποικιλόχρουν.

Αἱ ὧραι παρήρχοντο ταχεῖαι, ὅτε ὁ ἰατρὸς ἐξήγει εἰς τὴν νεαράν του ἄρρωστον τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ τὴν χρῆσιν αὐτὴν ἔτι τῶν ζώων ἐκείνων.

— Τὸ μικρὸν αὐτὸ ζῷον τῇ ἔλεγε, μὲ τὸ λαμπρόν του στῆθος, τὸ ὁποῖον τόσον θαυμάζετε, θὰ χάσῃ φοβοῦμαι πολὺ ἀπὸ τὴν ὑπόληψίν σας, ὅταν μάθετε τὸ ὄνομά του καὶ τὴν χρῆσίν του. Δὲν μαντεύετε τί εἶνε; Εἶνε εἶδος τοῦ γένους τῶν κανθαρίδων, μὲ τὰς ὁποίας κατασκευάζουν τὰ ἐκδόρια. Εἶνε δὲ ζωΰφιον πονηρόν, διότι μόλις τὸ ἐγγίσῃ κανεὶς ἀφίνει μίαν ὀσμὴν πολὺ δυσάρεστον καὶ ὑποκρίνεται τὸ νεκρόν. Δὲν εἶνε ἄξιον θαυμασμοῦ νὰ βλέπῃ τις πῶς ὅλα τὰ ὄντα, ὅσα ἔχουν ζωήν, ὅσον μικρὰ καὶ ἄσχημα καὶ ἂν ἦνε, ἔχουν τὸν ειδικόν των προορισμὸν καὶ μέσον τι οἱονδήποτε προσωπικῆς ἀμύνης; Κυττάξατε αὐτό, τὸ ὁποῖον τρέχει τόσον ἐλαφρὰ μὲ τοὺς ἀναριθμήτους πόδας του. Ἰδέτε πῶς γίνεται σφαῖρα· εἶνε τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποίου ὑπερασπίζεται κατὰ τοῦ κινδύνου. Τὸ βραδὺ αὐτὸ καὶ ἐλεεινὸν ζωΰφιον τὸ ὁποῖον μόλις παρατηρεῖτε τὴν ἡμέραν, διήγειρε πολλάκις, εἶμαι βέβαιος, τὸν θαυμασμόν σας τὸ βράδυ εἰς τὸν περίπατον.

— Μήπως εἶνε πυγολαμπίς; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Μάλιστα. Καὶ αὐτὴ κάμνει τὴν νεκράν, ὅταν θελήσῃ τις νὰ τὴν συλλάβῃ, μολονότι εἶνε ἀληθῶς ἐπτάψυχος. Μίαν ἡμέραν ἔκαμα ἐν πείραμα μὲ μίαν ἐξ αὐτῶν. Τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπέστη φυλάκισιν μιᾶς ὁλοκλήρου ἑβδομάδος, ὑποκάτω ἑνὸς ποτηρίου, καὶ μετὰ ταῦτα διέμεινε τρεῖς ὁλοκλήρους ὥρας ἐντὸς ἀγγείου πλήρους ὕδατος. Κ' ἐντούτοις ἐξῆλθε ζῶσα. Τότε ἐνόμισα ὅτι ἦτον ἀξία πλέον τῆς ἐλευθερίας της, καὶ τὴν ἀφῆκα.

Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἐπετύγχανε κάλλιστα τοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον προσετίθετο, τουτέστι νὰ καταστήσῃ τὰς ὥρας ὅσον τὸ δυνατὸν βραχείας καὶ ὀλιγώτερον ἀνιαρὰς εἰς τὴν ἀσθενῆ του. Αὐτὴ μὲν οὐδέποτε ἀπέκαμνεν ἐρωτῶσα, ἐκεῖνος δ' ἀπεκρίνετο μετ' εὐθυμίας τιμώσης τὴν διδασκαλικὴν του ὑπομονήν.

Ἡμέραν τινά, κατόπιν τοιαύτης ὁμιλίας, ἡ μὲν Λουκία ἔμεινε βαθέως σκεπτομένη, ὁ δὲ Ἀντώνιος σεβόμενος τοὺς σιωπηλοὺς αὐτῆς διαλογισμούς· τί ἄρα διελογίζετο ἡ Λουκία; Ἐσκέπτετό τι ὡρισμένως; Οὐδόλως. Διετέλει ἁπλῶς ἐν ἐκτάσει, ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων ἐκστάσεων, καθ' ἃς τὸ αἴσθημα αὐτὸ τῆς ὑπάρξεως εἶνε εὐδαιμονία, καθ' ἃς καὶ ὁ οὐρανὸς φαίνεται γαλανώτερος, καὶ ἡ θάλασσα στιλπνοτέρα καὶ ὁ ἀὴρ αὐτὸς γλυκύτερος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου ἐτράπησαν ἠρέμα ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἣν ἐθεώρουν, ἐπὶ τὴν ἐσκεμμένην φυσιογνωμίαν τῆς μαθητρίας του.

—Σᾶς ἐκούρασα; ἠρώτησε καθ' ἣν στιγμὴν συνηντήθησαν τὰ βλέμματά των.

— Ὦ, διόλου ἀπήντησεν ἐνθαρρυντικῶς ἡ Λουκία.

Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐγίνετο ἡ ἐρώτησις καὶ ἡ ἀπάντησις, ἡ ἑσπερινὴ αὔρα ἔφερεν ἀπὸ τοῦ κήπου ἀρώματα πορτοκαλλέας καὶ λεμονέας.

— Τί μαγευτικὴ εὐωδία! ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία.

—Μαγευτικὴ ἀληθῶς, ὑπέλαβεν ὁ Ἀντώνιος. Ἀγαπᾶτε τὰ ἄνθη;

—Τὰ λατρεύω, εἶπεν ἐκείνη. Εἶχον πολλὰ εἰς τὸ Δάβεν, ἀλλὰ κανὲν δὲν ἐμύριζε τόσον εὔμορφα, ὅσον τὰ φυτὰ αὐτοῦ τοῦ κήπου.

— Ἂν ἤμην κόρη, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, εἶμαι βέβαιος, ὅτι τίποτε δὲν θὰ μὲ διεσκέδαζε τόσον ὅσον ἓν κηπάριον.

— Τὸ νομίζετε, διότι εἶσθε ἀνήρ, εἶπεν ἡ Λουκία. Δὲν γνωρίζετε τὰς νεάνιδας. Δὲν φαντάζεσθε πόσα πράγματα διδάσκονται, καὶ πῶς ανα-

Digitized by Google

καλύπτουν ἔπειτα, ὡς ἐγώ, προσέθηκεν ἐλαφρῶς μειδιῶσα, ὅτι δὲν γνωρίζουν τίποτε.

— Ὡς πρὸς τοῦτο, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος γελῶν, εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ πολλοὶ νέοι δύνανται νὰ εἴπουν τὸ αὐτό.

Ἐπῆλθε καὶ πάλιν στιγμὴ σιωπῆς· εἶτα δὲ ἡ Λουκία, ἐπανερχομένη εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὁμιλίας της, εἶπεν αἴφνης·

— Φαντάζομαι πάντοτε, ὅτι τὰ ἄνθη τῆς πορτοκαλλέας εὐωδιάζουν περισσότερον τὸ ἑσπέρας.

— Δὲν εἶνε φαντασία, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός. Τὸ ἄνθος τῆς πορτοκαλλέας, ὡς ὅλα τὰ πολὺ εὐώδη ἄνθη, εὐωδιάζει πραγματικῶς πολὺ περισσότερον τὸ βράδυ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Εἶνε μάλιστα μερικά, καθὼς παραδείγματος χάριν ὁ ἴασμος τῆς Ἰνδικῆς, ὅστις δὲν μυρίζει διόλου τὴν ἡμέραν κ' ἔχει ἐν τούτοις πολὺ εὐάρεστον ὀσμὴν τὸ ἑσπέρας.

— Τί κάμνει τὰ ἄνθη νὰ μυρίζουν; τὸ εἰξεύρετε;

— Θὰ σᾶς τὸ δείξω αὔριον· ἀπόψε εἶνε πολὺ ἀργά. Εἶμαι κατενθουσιασμένος, ἐξηκολούθησε λέγων μετ' ἀγαθότητος, διὰ τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον δεικνύετε πρὸς αὐτὰ τὰ πράγματα· αὐτὸ σᾶς κάμνει νὰ ὑποφέρετε εὐκολώτερον τὴν φυλάκισίν σας. Δὲν εἶνε ἀπίστευτον, ἀληθῶς, πόσα περίεργα καὶ ἀξιοπαρατήρητα πράγατα εὑρίσκει τις, ὅταν θελήσῃ, πλησίον του, εἰς ἓν ἔντομον, εἰς ἓν φυτόν, εἰς ἓν ἁπλοῦν χόρτον;

Αἱ παρειαὶ τῆς Λουκίας ἐπορφυρώθησαν ἐνῷ ὁ ἰατρὸς ὡμίλει.

— Πόσα σᾶς ὀφείλω! εἶπε τείνουσα πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα.

Ὁ Ἀντώνιος ἐγέλασεν ἐπὶ τῇ παραδόξῳ ἐκείνῃ ἐπιφωνήσει, καὶ ἀποχαιρετίσας ἐν σπουδῇ ἀνεχώρησε.

Μείνασα μόνη ἡ Λουκία, ἐθεώρησεν ἐπὶ μακρὸν τὴν θάλασσαν, ἧς αἱ τρέμουσαι γραμμαί, φωτιζόμεναι μακρὰν ὑπὸ τῶν λαμπρῶν χρυσῶν ἀκτίνων τοῦ δύοντος ἡλίου, ἠφανίζοντο, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν τοῦ ἰατροῦ, εἰς τὰ βάθη τοῦ ὁρίζοντος. Ἐνῷ δ' ἐθεώρει, τῇ ἐφάνη ὅτι ἡ σιωπηλὴ γλῶσσα τῆς ἀπείρου δημιουργίας, γλυκεῖα τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ὡς ᾆσμα ἐρωτικόν, ἀπεκρίνετο εἰς τὰ σιωπηλὰ ἐρωτήματα τῆς καρδίας της. Οὐρανός, θάλασσα καὶ κῆπος εἶχον ἀποβάλει τὰ χρώματά των καὶ πᾶσαν αὐτῶν κίνησιν καὶ πᾶσαν μορφήν, ἡ δὲ Λουκία ἐθεώρει ἔτι εἰς τὸ σκότος.

— Καὶ πῶς, ἀγαπητή μου Λουκία; σκοτεινὰ καὶ μόνη; ἐφώνησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀνοίγων αἴφνης τὴν θύραν καὶ φέρων φῶς.

— Ναί, πατέρα. Ἀφοῦ ἔφυγεν ὁ ἰατρός, ἔστειλα τὴν πτωχὴν Χούτσινς νὰ κάμῃ ὀλίγον περίπατον.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐπλησίασεν εἰς τὴν κλίνην, κρατῶν πάντοτε τὸ φῶς.

— Κύτταξε Λουκία αὐτὴν τὴν ἀρχαϊκὴν λυχνίαν· μ' ἀρέσει πολύ. Ἡ οἰκοδέσποινα εἶπεν εἰς τὸν Γάννην, ὅτι ἠμπορεῖ τις νὰ εὕρῃ εἰς τὴν Γένουαν ὁμοίας ἀργυρᾶς. Θὰ πάρω μίαν μαζύ μας.

Καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἔδειξεν εἰς τὴν Λουκίαν τὸ ἀντικείμενον τοῦ θαυμασμοῦ του. Ἦτο λυχνία τις ἐκ τῶν κοινῶς ἐν χρήσει καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν, αἵτινες σύγκεινται ἐκ μιᾶς σφαίρας χαλκίνης, ἐχούσης τρεῖς ἐπιμήκεις μυξούς, καὶ μιᾶς κεντρικῆς ῥάβδου, ἀφ' ἧς κρέμαται ὁ σβέστης καὶ ἡ πρὸς ἀνύψωσιν τῆς θριαλλίδος καρφίς.

— Εἶνε πολὺ εὔμορφη, εἶπεν ἡ Λουκία.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἐθεώρησαν τὴν μορφὴν τῆς θυγατρός του, ἐνῷ αὐτὴ ἐξήταζε τὴν λυχνίαν.

— Τί καλὴν ὄψιν ἔχεις ἀπόψε, Λουκία! εἰπέ· δὲν σὲ ἤκουσα διόλου νὰ βήξῃς σήμερον.

— Ὤ, πρὸ δύο ἡμερῶν δὲν βήχω πλέον, ἀπήντησεν ἡ Λουκία. Ὁ ἀὴρ τοῦ τόπου ἐδῶ μοῦ κάμνει πολὺ καλόν.

— Κ' ἐγὼ τὸ πιστεύω, ἀπεκρίθη ὁ πατὴρ ηὐχαριστημένος. Ἀλλ' ὅπως δήποτε καὶ τῶν καλῶν πραγμάτων ἡ κατάχρησις βλάπτει, προσέθηκε κλείων τὸ παράθυρον.

Τὴν ἐπαύριον πρωῒαν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἔφερεν εἰς τὴν Λουκίαν μικρὸν κλάδον ῥοδακινέας πλήρη ἀνθέων.

— Ἰδού, τῇ εἶπε, σᾶς παρουσιάζω τὸν ἀληθῆ στέφανον τῶν παραλίων μας.

— Ἄχ, τί ὡραῖα ποῦ εἶσθε! εἶπεν ἡ Λουκία ἀποτεινομένη πρὸς τὰ ἄνθη, ὡς πρὸς νοήμονα ὄντα. Πόθεν ἔχουσι τὸ γλυκὺ αὐτὸ ἄρωμα; ἐξηκολούθησεν ἀναπνέουσα βαθέως τὴν μυροβόλον ὀσμήν των.

Ὁ Ἀντώνιος ἀπέσπασεν ἓν τῶν λευκῶν πετάλων τῶν ἀνθέων ἐκείνων, καὶ θέτων αὐτὸ μεταξὺ τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς Λουκίας καὶ τοῦ φωτός,

— Βλέπετε, εἶπεν, αὐτὰ τὰ διαφανῆ σημεῖα;

— Μάλιστα.

— Ἐξ αὐτῶν προέρχεται τὸ ἄρωμα. Ἑκάστη τῶν διαφανῶν αὐτῶν κηλίδων εἶνε μικροσκοπικόν τι φιαλίδιον, περιέχον μικρὰν μερίδα τοῦ αἰθερίου ἐλαίου, ἐξ οὗ ἀρωματίζεται τὸ ἄνθος.

— Τί περίεργον! ἀνεφώνησεν ἡ νεᾶνις ἐν γοητείᾳ. Πόσον χαίρω ὅτι τὸ ἔμαθα.

Ὁ Ἀντώνιος ἔκοψε μετὰ ταῦτα ἓν τεμάχιον φλοιοῦ πορτοκαλλίου, καὶ τῇ ἔδειξεν ὅτι καὶ αὐτὸ εἶνε πλῆρες ὁμοίων ἐλαιοδόχων φιαλιδίων.

— Αὐτὸ λοιπὸν εἶνε; εἶπεν ἡ Λουκία. Καὶ ὅλα τὰ ἄνθη εἶναι τὸ ἴδιον;

— Βεβαίως, καὶ πολλὰ φύλλα ἀκόμη. Τὰ φύλλα τῆς μυρσίνης, παραδείγματος χάριν, φυλάττουν τὸ ἄρωμά των κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον.

— Ἐγὼ ἐνόμιζον, εἶπεν ἡ Λουκία, ὅτι ἡ εὐωδία ἦτο εἰς αὐτοὺς τοὺς μικροὺς θυσάνους, οἱ ὁποῖοι εἶνε σκεπασμένοι μὲ σκόνιν.

Κ' ἐδείκνυε διὰ τοῦ δακτύλου τὰ γονοθυλάκια.

Digitized by Google

—Αὐτὰ ἔχουσιν ἄλλον προορισμὸν ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

Καὶ τῇ ἐξήγησε τὰ ὀνόματα καὶ τὸν προορισμὸν τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ ἄνθους.

—Ἀδύνατον νὰ ἐνθυμηθῶ ὅλ' αὐτὰ τὰ πράγματα, εἶπεν ἡ Λουκία σείουσα περιλύπως τὴν κεφαλήν της.

—Σᾶς τὰ γράφω, ἂν θέλετε νὰ μὴ τὰ λησμονήσετε, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος.

—Ὦ, ναί, ἰατρέ, καὶ αὔριον νὰ σᾶς εἰπῶ τὸ μάθημά μου.

Ὁ ἐνθουσιασμὸς δὲ ὅστις ἐπέλαμψε τὸ ἐπίχαρι τῆς Λουκίας πρόσωπον προεκάλεσε τὴν παρατήρησιν ταύτην τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου.

—Βλέπετε πόσην κλίσιν ἔχετε διὰ τὴν βοτανικήν;

—Διὰ τὴν βοτανικήν; διόλου! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία. Ἀποστρέφομαι μάλιστα καὶ τὸ ὄνομά της, ὡς καὶ ὅλας τὰς ἐπιστημονικὰς λέξεις. Μ' ἀρέσει νὰ σᾶς ἀκούσω νὰ ὁμιλῆτε περὶ τῶν ἀνθέων.

—Τότε λοιπόν, εἶπε μειδιῶν ὁ Ἀντώνιος, θὰ σπουδάσωμεν τὰ ἄνθη, καὶ μόνα ἐξ αὐτῶν ὅσα σᾶς ἀρέσουν. Ἐὰν ὅμως σᾶς φέρω καὶ μερικὰ σπάνια, δὲν θ' ἀρνηθῆτε βέβαια ν' ἀναγνώσητε ὅ,τι γράφουν περὶ αὐτῶν τὰ βιβλία. Διότι σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι περὶ αὐτῶν δὲν ἔχω πολὺ ἐκτεταμένας γνώσεις.

—Ἀρκετὰς πάντοτε διὰ νὰ μοῦ μάθετε ὅσα χρειάζομαι, εἶπεν ἡ Λουκία. Ἐκτὸς ἂν κουράζεσθε νὰ μὲ διδάσκετε προφορικῶς· τότε τί νὰ κάμω; θὰ ὑποστῶ καὶ τὰ φοβερὰ ἐπιστημονικά σας συγγράμματα.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὰ ἄνθη κατέστησαν τὸ προσφιλὲς ἀσχόλημα τῆς μὶς Δάβεν καὶ ἡ χρησιμώτατη βοηθὸς τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ Ἀντωνίου. Ἡ Λουκία ᾐσθάνετο ἄρατον εὐχαρίστησιν ἐκ τῶν μακρῶν ἐκείνων διαλέξεων, καθ' ἃς τῇ ἐξήγει ὁ ἰατρὸς τὰς μυστηριώδεις ἐργασίας τῆς φύσεως, τὴν σχέσιν τῆς φυτικῆς δημιουργίας πρὸς τὴν ζωϊκήν, τὰς μεταξὺ τῶν δύο βασιλείων ὁμοιότητας καὶ διαφοράς, καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν πρὸς τὴν παγκόσμιον πλάσιν.

Ἡμέραν τινὰ μετὰ μεσημβρίαν ἦλθεν ὁ Ἀντώνιος ἐνῷ ἔπιπτε ῥαγδαία βροχή.

—Κυττάξετε, εἶπεν εἰς τὴν Λουκίαν, ὠθῶν τὴν κλίνην αὐτῆς ἐγγύτερον τοῦ παραθύρου, ἵνα ἴδῃ τὰ ἐν τῷ βάθει τοῦ κήπου δένδρα, κυττάξετε τί εὐτυχίαν ἔχουν τὰ δένδρα καὶ τὰ φυτά! Πῶς ἀνορθοῦνται τὰ φύλλα των καὶ πίνουσι κάθε σταγόνα ἥτις πίπτει.

—Παράδοξον, εἶπεν ἡ Λουκία, νὰ σᾶς ἀκούῃ κανεὶς νὰ ὁμιλῆτε διὰ τὰ ἄνθη, ὡς ἂν ἦσαν ὄντα ζωντανά, τὰ ὁποῖα ἀναπνέουν, πίνουν καὶ .... τρώγουν ἴσως—τίς οἶδε!

Καὶ ἡ τρελλὴ κόρη ἐξεκαρδίσθη γελῶσα.

— Διατί ὄχι; ὑπέλαβεν ὁ Ἀντώνιος, μειδιῶν ἠρέμα καὶ σχεδὸν ἐμπαικτικῶς. Μήπως ἄρά γε ἐξ ὅλων τῶν ἀνθέων, τὰ ὁποῖα στολίζουν τὴν γῆν, μόνον εἰς τὰς νεάνιδας ἀναγνωρίζετε τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον νὰ τρώγουσι στρείδια καὶ *μπίφτεκ*; Ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι πολλαὶ ἀπὸ τὰς κηπευτὰς ἀντιζήλους σας καταναλίσκουν τροφὴν ἐπίσης στερεάν.

— Ὦ, ἰατρέ, τί εἶν' αὐτὰ ποῦ λέγετε; ὑπέλαβε γελῶσα καὶ πάλιν ἡ Λουκία.

— Λέγω ἀλήθειαν, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ἡ *Διοναία*, ἥτις κοινῶς ὀνομάζεται μυιοφάγος, ἔχει εἰς τὰ φύλλα της μικρὰ καὶ πυκνὰ ἀγκάθια. Ἅμα δὲ πλησιάσῃ κανὲν ἔντομον, τὸ φύλλον κλείεται εὐθύς, συλλαμβάνει τὴν λεῖαν του καὶ τὴν τρώγει, καὶ ἀνοίγει πάλιν μόνον ἀφοῦ τὴν χωνεύσῃ. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐδοκίμασαν νὰ θρέψουν τὴν Διοναίαν μὲ μικρὰ κομμάτια ὠμοῦ κρέατος.

— Ὠμοῦ κρέατος! ἐπανέλαβε μετ' ἀποστροφῆς ἡ Λουκία.

— Ὠμοῦ κρέατος, μάλιστα! καὶ τὰ φύλλα ἐκλείσθησαν πάλιν ἐπίσης, καὶ ὅταν ἠνοίχθησαν ἐκ νέου δὲν εὑρέθη τίποτε· τὸ κρέας εἶχε χωνευθῆ.

— Ἀποτρόπαιον φυτόν! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία· δὲν θὰ τὸ φυτεύσω ποτὲ εἰς τὸν κῆπόν μου. Ἄνθος καὶ νὰ τρώγῃ κρέας! φοβερόν!

Σκοπὸς τοῦ Ἀντωνίου κατ' ἀρχὰς δὲν ἦτο νὰ διδάξῃ τὴν ἀσθενῆ του, ἀλλὰ νὰ τὴν διασκεδάσῃ. Ἀλλ' ἡ ὀξεῖα τῆς Λουκίας ἀντίληψις καὶ ἡ φιλομάθειά της παρέσυραν βαθμηδὸν τὸν ἰατρόν, καὶ κατήντησεν ἐπὶ τέλους νὰ δίδῃ εἰς αὐτὴν τακτικὰ βοτανικῆς μαθήματα, καὶ νὰ γράφῃ μάλιστα πρὸς χρῆσίν της περιλήψεις τῶν μετ' αὐτῆς συνομιλιῶν του. Οὕτω δὲ ἡ Λουκία ἀπέκτησε κατ' ὀλίγον μικρόν τι ἐπιστημονικὸν ἐφόδιον συναχθὲν ἀκόπως καὶ σχεδὸν ἀνεπαισθήτως, καὶ ὅτε ὁ διδάσκαλός της τῇ ἔδωκε ν' ἀναγνώσῃ ἐν *πληκτικὸν ἐπιστημονικὸν βιβλίον*, ἐξ ἐκείνων, ἅτινα τοσοῦτον πρότερον ἐμίσει, μεγάλως ἐξεπλάγη ἀνακαλύψασα, ὅτι τὸ περιεχόμενόν του τῇ ἦτο κατὰ μέγα μέρος γνωστόν. Οὐδὲν ἑπομένως ἄπορον, ὅτι ἡ Λουκία ἐθεώρησε τὸν διδάσκαλόν της ὡς ἄβυσσον ἐπιστήμης καὶ ὡς τὸν θαυμαστότατον ἄνθρωπον τοῦ κόσμου.

Πρωΐαν τινὰ ἡ Λουκία ἤκουσε, πρὸς μεγίστην της ἔκπληξιν, ἐν τῷ δωματίῳ τῆς Χούτσινς ἄνδρα ψάλλοντα καὶ συνοδευόμενον ὑπὸ κιθάρας. Ὁ ψάλλων οὐδεὶς ἄλλος ἦτο βεβαίως, ἢ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος.

— Εὖγε! ἀνεφώνησεν. Ὁ μυστηριώδης *τρουβαδοῦρος* δὲν θὰ μᾶς δείξῃ τὸ πρόσωπόν του;

—Ἆ! μὶς Δάβεν, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος εἰσερχόμενος καὶ τὴν κιθάραν ἔχων κρεμαμένην ἀπὸ τοῦ ὤμου του, δὲν θὰ μὲ κατηγορήσετε βεβαίως ὅτι δὲν φέρομαι ὡς ἀληθὴς ἱππότης.

Ἡ Λουκία ἤνοιξεν ἐκθάμβους τοὺς ὀφθαλμούς της.

— Ὢ! μὴ δοκιμάζετε ν' ἀρνηθῆτε. Γνωρί-

Digitized by Google

ζετε κάλλιστα, ὅτι πρὸ πολλοῦ ἤδη περιμένετε μίαν *πατινάδαν*. Θὰ ἦτο παράδοξον τῇ ἀληθείᾳ νὰ ταξειδεύσῃ μία νεᾶνις εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ νὰ μὴν εὕρῃ λῃστὴν μήτε *πατινάδαν*. Τόρα εἶσθε πλέον εὐχαριστημένη, πιστεύω.

— Ὁμολογήσατε ἰατρὲ, ὅτι φαντάζεσθε τὰς νεάνιδας πολὺ ἀνοήτους! εἶπεν ἡ Λουκία, γελῶσα ἐξ ὅλης τῆς καρδίας.

— Διατί; εἶπεν ὁ ἰατρὸς, γελῶν καὶ αὐτὸς ἐπίσης.

— Διότι ὑποθέτετε, ὅτι περιμένουν ἐξάπαντος κἄτι τὶ ἔκτακτον, ὡς ἂν ἦσαν αἱ γυναῖκες ὅλως διόλου διαφορετικαὶ ἀπὸ τοὺς ἄνδρας.

— Διόλου. Μήπως οἱ λῃσταὶ καὶ αἱ *πατινάδες* εἶνε μῦθοι; μήπως ἡ ἀγάπη τῶν ἐκτάκτων δὲν εἶνε φυσικὴ εἰς τὴν νεότητα; Τὸ κατ' ἐμὲ, ὅταν εἶχα τὴν ἡλικίαν σας, θὰ ἔδιδα δὲν ἠξεύρω τί, διὰ νὰ μοῦ συμβῇ τίποτε ἔκτακτον, καὶ τὰ μυθιστορήματα τῆς Ῥάδιλκφ εἶνε μηδὲν παραβαλλόμενα πρὸς ὅσα ἐδημιούργησα μόνος μου.

— Πῶς; σεῖς, ὅστις φαίνεσθε τόσον σοβαρὸς,

— Μάλιστα, ἐγὼ ἡ σοβαρότης προσωποποιημένη. Δὲν μοῦ εἴπατε ὅμως πῶς σᾶς ἐφάνη τὸ τραγοῦδί μου.

— Ἴσα ἴσα ἑτοιμαζόμην νὰ σᾶς εἴπω ὅτι μ' ἐφάνη ὡραιότατον. Εἶνε τόσον ἁπλοῦν καὶ τόσον πλῆρες αἰσθήματος.

— Ἆ! αὐτὸ μ' εὐχαριστεῖ· εἶνε ἀπὸ τοὺς ἀγαπητούς μου σκοποὺς τῆς Σικελίας. Ἦλθα σήμερον διὰ νὰ σᾶς τὸ μάθω.

— Ἀλλ' ἐγὼ δὲν παίζω κιθάραν.

— Ἠμπορεῖτε νὰ μάθετε. Καὶ ἂς μὴ χάνωμεν καιρόν. Ἔχετε διάθεσιν σήμερον νὰ σᾶς δώσω τὸ πρῶτόν σας μάθημα;

Ἡ Λουκία εἶχε μεγάλην ἀνυπομονησίαν ν' ἀρχίσῃ. Ὁ Ἀντώνιος τὴν ἐδίδαξε νὰ κρατῇ τὸ ὄργανον καὶ νὰ θέτῃ τοὺς δακτύλους της ἐπὶ τῶν χορδῶν. Μετὰ τὸ μάθημα δὲ ἐτελείωσε, κατ' αἴτησιν τῆς Λουκίας, τὸ ᾆσμα, οὗτινος τὴν ἀρχὴν μόνον εἶχε ψάλλει. Τὸ ᾆσμα ἦτο ὡραῖον, καὶ ἤρεσεν εἰς τὴν Λουκίαν πολύ.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἤθη καὶ ἔθιμα Ἀρβανιτοβλάχων ποιμένων» ὁ κ. Θ. Γενναίου Κολοκοτρώνης ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι τοῦ «Τηλεγράφου» περίεργον διατριβὴν, ἐξαχθεῖσαν ἐκ σημειώσεών του, ἃς ἐτήρει, ὅτε κατ' Ἰούνιον τοῦ 1851 ἀνθυπολοχαγὸς ὢν συνώδευε τὸν ἀρχηγὸν τοῦ μεταβατικοῦ, περιοδεύοντα τοὺς ἀνατολικοὺς δήμους τῶν ἐπαρχιῶν Φθιώτιδος, ἕνεκα τῆς λυμαινομένης κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸν τόπον λῃστείας. Ἐκ τῆς διατριβῆς ταύτης ἐσταχυολογήσαμεν τὴν ἑπομένην διήγησιν.
Σ. τ. Δ.

Ἤθη καὶ ἔθιμα

ΑΡΒΑΝΙΤΟΒΛΑΧΩΝ ΠΟΙΜΕΝΩΝ

Μετὰ κοπιώδη ἀπὸ βαθέος ὄρθρου καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας γενικὴν περιπολίαν, — κοινῶς λεγομένην *παγάναν* — πρὸς ἀνίχνευσιν λῃστῶν, ἐχωρήσαμεν, ὅπως διανυκτερεύσωμεν, πρὸς τὰ παρὰ τὴν Βομπόκαν[1] τοποθετημένα Ἀρβανιτοβλάχικα καλύβια, ὡς πλησιέστερα ἡμῶν ἀπὸ τῆς περιποληθείσης θέσεως, ἅτινα περὶ τὴν 7 μ. μ. περίπου καὶ μετὰ δίωρον πορείαν ἀντικρύσαμεν.

Αἱ καλύβαι αὐτῶν τῶν Ἀρβανιτοβλάχων, καθὼς καὶ τῶν λοιπῶν ἐν Ἑλλάδι νομάδων ἐν γένει ποιμένων, αἵτινες κατασκευάζονται καὶ παρὰ τῶν ἰδίων ἐκ χόρτου καὶ πασσάλων, εἰσὶ σχεδὸν κωνοειδεῖς. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, πρὸς στήριξιν τῆς τε στέγης καὶ λοιποῦ σκελετοῦ τῆς καλύβης, τοποθετεῖται ἱστὸς, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς κορυφῆς καὶ λήγων καθέτως πρὸς τὴν γῆν, ἐν ᾗ ἐμπήγνυται. Ἡ κυκλοτερὴς βάσις τῆς καλύβης στηρίζεται ἐπὶ πασσαλίσκων, ἐμπεπηγμένων ἐπίσης καθέτως ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν τὰ μεταξὺ κενὰ πληροῦνται διὰ χόρτου, καθὼς καὶ ἡ λοιπὴ περιφέρεια, ἔχουσα ἶνας, προσηρτημένας ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν πασσαλίσκων καὶ συγκεντρουμένας διὰ τοῦ ἑτέρου ἄκρου ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῆς καλύβης καὶ πέριξ τοῦ ἱστοῦ, ἐφ' οὗ τίθεται, οὕτως εἰπεῖν, σκοῦφος ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑλικοῦ τῶν χόρτων, κωλύων τὴν ἄνωθι εἴσοδον τῆς βροχῆς ἐντὸς τῆς καλύβης.

Μὲ ἄλλας λέξεις αἱ καλύβαι αὗται εἰσὶν εἶδος σκιάδος, ὁμοιαζούσης ἀλεξιβρόχιον ἀνοικτὸν, τοῦ ὁποίου τὸ μέσον ξύλον εἶνε ἐκ τῆς λαβῆς ἐμπεπηγμένον εἰς τὴν γῆν, ἢ πρὸς ἐπιτυχεστέραν παρομοίωσιν ἡ καλύβη τῶν Ἀρβανιτοβλάχων εἶναι ἀπαράλλακτος ὡς αἱ στρατιωτικαὶ σκηναὶ, ἀλλ' ἀντὶ πανίου εἰσὶ κεκαλυμμέναι διὰ χόρτου πεπυκνωμένου ἐξ εἴδους στάχεων (σάλμα), καὶ μὲ μόνην τὴν ὠφέλιμον διαφορὰν, ὅτι κατὰ τὴν ἔσωθεν περιφέρειαν τῆς καλύβης εἰς ἀνάλογον ὕψος ἀπὸ τῆς βάσεως προσαρτῶνται ὁριζοντείως καὶ εἰς μῆκος περίπου μέτρου, δίκην περονῶν, ξύλα, ἐφ' ὧν τοποθετοῦνται σανίδες, χρησιμεύουσαι, ἀφοῦ ῥιφθῶσιν ἐπ' αὐτῶν τ' ἀναγκαῖα, ὡς κλίναι τακτικαὶ ἢ ὡς σκίμποδες.

Ἵνα δὲ δέχωνται φῶς, ἔχουσι πέριξ δύω, τρεῖς ἢ τέσσαρας, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῆς καλύβης, ὀπὰς τετραγωνικὰς, χρησιμευούσας ὡς παράθυρα, ὧν ἄνωθι καὶ ἔξωθεν προσκολλῶσιν ἐπιμετώπιον, ὡς ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν πίλων, ἀλλὰ σχήματος κυρτοῦ, ὡς ἡμιτετμημένου κυλίνδρου, πλατυτέρου τοῦ παραθύρου καὶ ὀλίγον κεκλιμένου πρὸς τὰ κάτω, ὥστε οὐχὶ μόνον τὰ ὕδατα

1. Βομπόκα—πηγὴ καλουμένη οὕτως ἐπὶ τῶν νῦν πρὸς τὴν Φθιώτιδα μεθορίων, ἔχουσα δροσερὸν, ἄφθονον καὶ διαυγέστατον ὕδωρ, ἐξ ἧς ἐκλήθη οὕτω καὶ τὸ ὀροπέδιον, ἐφ' οὗ κεῖται. Ἡ θέσις ἀπέχει δύο μὲν ὥρας πλήρεις ἀπὸ τοῦ κεφαλοχωρίου «Μεγάλο Γαρδίκι» καὶ πέντε περίπου ἀπὸ τῆς Στυλίδος. Ἐκεῖ μένει (δηλαδὴ τότε) λόχος, ὅστις εἶναι τὸ κέντρον τῶν μεθορίων σταθμῶν τῶν μερῶν ἐκείνων.

Ὄντος τοῦ μέρους ἐρήμου, οἱ ἴδιοι στρατιῶται εἶχον κάμει καλύβας ἐκ χόρτου καὶ πασσάλων, ἀρκετὰ τεχνικὰς καὶ εὐρυχώρους, ἐν αἷς κατῴκουν λίαν ἀνέτως. Τὰ τρόφιμά των ἐπρομηθεύοντο, γαλακτερὰ μὲν καὶ κρέας, ἐκ τοῦ πλησίον ποιμνιοστασίου τοῦ Πούλιου, ἄλευρον δὲ καὶ λοιπὰ ἐν ποσότητι ἐκ Στυλίδος. Ἐζύμωναν μόνοι καὶ πρὸς τοῦτο εἶχον κατασκευάσει οἱ ἴδιοι ἐπίσης καὶ κλίβανον κανονικώτατον.

Digitized by Google

τῆς βροχῆς νὰ μὴ εἰσέρχωνται διὰ τῆς ὀπῆς ἐντὸς τῆς καλύβης, ἀλλὰ καὶ νὰ καταρρέωσιν. Ὡς παραθυρόφυλλα δὲ μεταχειρίζονται ὁμοιόσχημον καὶ ἰσομεγέθη τῆς ὀπῆς τοῦ παραθύρου σανίδα, ἣν, μὴ οὖσαν προσηρτημένην, ἀφαιροῦν ἢ θέτουσιν ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης.

Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ τῆς βροχῆς λόγον τοποθετοῦσι τὰς καλύβας των ἐπ' ὀλίγον κεκλιμένου ἐδάφους, σκάπτοντες πέριξ τῆς ἔξωθεν περιφερείας καὶ ἐν ἐπαφῇ τῆς βάσεως αὐτῆς αὔλακα, ἔχουσαν διέξοδον πρὸς τὸ κατωφερὲς μέρος, καὶ κωλύουσαν οὕτω τὴν ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τῆς καλύβης εἴσοδον τῆς βροχῆς.

Ἡ θύρα τῶν καλυβῶν εἶναι πρὸς τὸ μέρος, ὅπερ δὲν προσβάλλεται σπουδαίως ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, καὶ ἐν γένει αἱ καλύβαι εἰσὶ κατεσκευασμέναι τόσῳ στερεῶς καὶ προσηρμοσμέναι τόσῳ καλῶς, ὥστε οὐχὶ μόνον δὲν τὰς διαπερᾷ βροχή, χιών, ἢ ἥλιος, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀνάγκῃ δύνανται νὰ μεταφερθῶσιν, ἀνασηκονόμεναι ὁλόκληροι, ἄνευ βλάβης.

*
* *

Τὸ ὅλον τῆς ἀπέναντι ἡμῶν δρωμένης μεγάλης καλυβοπόλεως, μετὰ τῶν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διεσπαρμένων ἐπὶ τῶν ὀρέων καλυβῶν, ἦτο τὸ *τσελεγκάτον*, ἢ τὸ βασίλειον τοῦ Ἀρβανιτοβλάχου ἀρχιποιμένος Πούλιου.

Οἱ Ἀρβανιτόβλαχοι ἢ Ἀλβανόβλαχοι ποιμένες εἰσὶ σκηνῖται. Ἑκάστη ὁμὰς—ὅπως αἱ ἀρχαῖαι φυλαὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν, τότε ποιμένων, εἶχον τὸν πατριάρχην των—ἔχει τὸν ἀρχηγόν της, καλούμενον *Τσέλεγκα*, ὅστις εἶναι πάντοτε ὁ πρωτότοκος τῆς ἀρχούσης γενεᾶς, ἢ ὁ γεροντότερος ἐλλείψει διαδοχῆς.

Οἱ Τσέλεγκαι εἶναι ἀληθεῖς βασιλεῖς ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ὁσάκις μεταξὺ τῶν λοιπῶν γεννηθῇ διαφορά, δικάζει ὁ Τσέλεγκας, καὶ ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ εἶναι ἀνέκκλητος. Θεωρεῖται δὲ ὡς Παρίας ὁ μὴ ὑπακούσας, καὶ διώκεται, μὴ ὢν δεκτὸς πλέον εἰς οὐδὲν τσελεγκάτον Ἀρβανιτοβλάχων. Εἶναι δὲ βασιλεῖς πατέρες καὶ δίκαιοι—ἴσως διότι δὲν ἔχουσι ποσῶς αὐλικούς, καὶ βλέπουσι διὰ τῶν ἰδίων ὀφθαλμῶν των τὰ πάντα.

Ὁ Τσέλεγκας ἀποφασίζει περὶ τῶν γάμων των, περιοριζομένων ἐντὸς τῆς καλυβοπόλεώς των, καὶ εἶναι ἐν γένει ὁ γενικὸς ἔφορος, ὃν σέβονται, φοβοῦνται καὶ ὑπακούουσι πάντες μετὰ προθυμίας.

Οἱ ποιμένες οὗτοι ζῶσι πάντοτε μακρὰν τῶν πόλεων, καὶ τὸ μὲν θέρος μεταβαίνουσιν εἰς ὀρεινὰ μέρη, τὸν δὲ χειμῶνα εἰς ἐπίπεδα καὶ προσήλια. Ὡς ἐκ τῆς ἀπομονώσεώς των δὲ ταύτης εἶναι σχεδὸν ἡμιάγριοι.

Περιουσία των εἶναι ἡ κτηνοτροφία — αἶγες, πρόβατα, ἵπποι καὶ ἡμίονοι. Ἐκ τοῦ γάλακτος τῶν ποιμνίων κατασκευάζουσι τυρόν, βούτυρον, καὶ λοιπά, ἐκ δὲ τῶν ἐρίων τὴν ἐξωτερικὴν ἐνδυμασίαν των,—τὴν χονδρὴν λεγομένην—ἣν φέρουσι σχεδὸν ὁμοίαν ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. Τὸ ἔριον μάλιστα τῶν προβάτων, μεταβαλλόμενον εἰς κλωστήν, βάπτεται παρὰ τῶν ἰδίων γυναικῶν των, καὶ τὰ ἐνδύματά των ἔχουσι χρωματισμοὺς καὶ ποικίλματα.

Κάμνουσιν ἔτι, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐρίων τῶν προβάτων κυρίως, κλινοσκεπάσματα μαλακώτατα (βελέντζας) καὶ τάπητας ποικιλοχρόους, διότι ἡ γενεὰ τῶν προβάτων των εἶναι ἡ καλουμένη *βούντα*, ἡ ἔχουσα πλατεῖαν οὐρὰν καὶ ἐπιμήκη μαλλία, ἀλλ' ἧς τὸ κρέας δὲν εἶναι τόσῳ νόστιμον, ὅσῳ τῶν λοιπῶν προβάτων.

Ἐκ τῶν τριχῶν τῶν αἰγῶν κάμνουν ἐπενδύτας καὶ μανδύας (καπότας) ἐλαφροτάτους καὶ ἀπαλλασσομένους ἀφ' ἑαυτῶν τῆς βροχῆς, καθόσον ἡ σταγὼν κυλᾷ, οὕτως εἰπεῖν, μόνη, ἅμα τῇ πτώσει ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος.

Κάμνουσιν ἐπίσης ταγάρια, σακκία, πανὶ μάλλινον καὶ λοιπὰ σχετικά, εἴτε μονόχροα, εἴτε ποικιλόχροα.

Τὸ περισσεῦον τῆς παραγωγῆς πωλοῦσιν. Ὡς ἐκ τούτου ἀναφαίνονται εἰς πόλεις, οὐχὶ μόνον κατὰ τὰς ἐτησίους πανηγύρεις, ἀλλὰ καὶ ἑβδομαδιαίως κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀγορῶν, πωλοῦντες τὰ προϊόντα των καὶ ἀγοράζοντες κυρίως σῖτον, βάμβακα καὶ σιδηρᾶ ἐργαλεῖα. Τὰς τιμὰς δὲ ὁρίζει ὁ Τσέλεγκας, καὶ παραγγέλλει δι' ἕκαστον εἶδος ὁποίαν ἀξίαν νὰ ζητήσωσι καὶ εἰς ποίαν νὰ συγκαταβῶσι.

Οἱ κύνες των εἶναι γένους μεγαλοσώμων καὶ ἐκ φύσεως ἀγρίων καὶ ὁρμητικῶν. Ὅπως δὲ παλαίωσιν ἀποτελεσματικώτερον κατὰ λύκων, προσαρτᾶται εἰς τοὺς ἄρρενας περιδέραιον πλατύ, εἰς οὗ τὸ μέσον, ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ κυνὸς ὑπὸ τὸν λαιμόν, τίθεται δίκοπον ἐγχειρίδιον, μήκους πλέον τοῦ ὑποδεκαμέτρου, στερεῶς καὶ οὕτως, ὥστε ὅτε, ἀνυψούμενος ὁ κύων ἐπὶ τῶν ὀπισθίων αὐτοῦ ποδῶν, ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ λύκου, νὰ τὸν τρυπᾷ συγχρόνως. Τὰ θήλεα μένουν συνήθως ἐν ταῖς καλύβαις μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ ὑπεργήρων.

*
* *

Ἀρβανιτόβλαχοι κατὰ τὸ θέρος εἰσὶ διεσκορπισμένοι ἐφ' ὅλης σχεδὸν τῆς νῦν ὁροθετικῆς γραμμῆς καὶ εἰς πολλὰς τοῦ ἐσωτερικοῦ καταλλήλους διὰ ποίμνια τοποθεσίας. Ἕκαστον τσελεγκάτον, ἐπανερχόμενον κατὰ τὸν Μάρτιον—διότι τὸν χειμῶνα τὰ πλεῖστα μεταβαίνουσιν εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας—τοποθετεῖται ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως καὶ ἀνανεοῖ τὴν καλυβόπολίν του.

Εἴτε ἐξ ἀνάγκης, διότι μένουν εἰς ἀπόκεντρα μέρη, εἴτε ἐκ τῆς ἡμιαγρίας ἀνατροφῆς των, εἰσὶν οἱ κυρίως τῶν ληστῶν τροφοδόται καὶ οἱ ποιηταὶ συγχρόνως, οἱ ὑμνοῦντες, ἐν περιπτώσει φόνου ληστοῦ, τὸν πεσόντα ἥρωα. Τὰ ἐλεγεῖα των εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστά. Ἐκ τῶν Ἀρβανι-

Digitized by Google

τοβλάχων μάλιστα γίνονται καὶ λῃσταί. Συχνάκις δὲ συνέβη νὰ ἀποσπασθῇ—πάντοτε ὅμως ἐν γνώσει τοῦ Τσέλεγκα—ἀριθμὸς τούτων, νὰ διαπράξῃ μετὰ συμμορίας λῃστείαν καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ τσελεγκάτον ὡς ἅγιος Ὀνούφριος. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ διοίκησις, δηλ. εἴτε διὰ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῶν, εἴτε ὅπως τοὺς ἐπιτηρῇ, τοποθετεῖ πλησίον τῶν τσελεγκάτων, ἅμα τῇ ἐπανόδῳ των εἰς τὸ ἐσωτερικόν, σταθμὸν στρατιωτικόν.

Οἱ Ἀρβανιτόβλαχοι διατείνονται ὅτι εἶναι χριστιανοί, ἀλλ' οὐδ' ἐκκλησιάζονται, οὐδ' ἱερέα ἔχουσι, καὶ ὁ ἴδιος Τσέλεγκας εὐλογεῖ τοὺς γάμους των. Εἰς τὰς κηδείας, ἐὰν ὁ θανὼν εἶναι γέρων, ἀκολουθοῦν ἅπαντες σιωπηλοί, ἐὰν δὲ νέος, ᾄδοντες αὐτοσχέδιον διὰ τὸν θανόντα.

Τὰς γυναῖκας θεωροῦσι συμφώνως μὲ τὰς ἐντολὰς τοῦ Μωϋσέως, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὰς δὶς τοῦ ἔτους μεταναστεύσεις των κατὰ τὰς πορείας οἱ μὲν ἄνδρες—ἐκτὸς τῶν φυλασσόντων τὰ ποίμνια καὶ λοιπὰ κτήνη, ἅτινα θέτουσιν εἰς τὸ μέσον τοῦ *Καρβανίου*—διαιρούμενοι ἐξ ἡμισείας εἰς προπορευομένους καὶ ὀπισθερχομένους, εἰσὶν ἅπαντες ἔφιπποι, αἱ δὲ γυναῖκες ἀνεξαιρέτως οὐχὶ μόνον πεζαὶ ὁδοιποροῦσιν, ὅσῳ καὶ ἂν ὦσιν τυχὸν ἡλικιωμέναι, ἀλλὰ καὶ φέρουσι φορτίον ἀνάλογον τῆς κράσεως καὶ ἡλικίας των.

Ἐν γένει οἱ ἄνδρες εἶναι μεγαλόσωμοι καὶ οὐχὶ παχεῖς, αἱ δὲ γυναῖκες ἅπασαι σχεδὸν ξανθαὶ καὶ λεπτότεραι. Καὶ τὸ περίεργον ὅτι, ἐνῷ οἱ ἄνδρες ἔχουσιν ἔκφρασιν ἀρειμάνιον καὶ ἀγρίαν, αἱ γυναῖκες ἀπ' ἐναντίας ἔχουν δειλὴν καὶ θηλυπρεπῆ ὅλως, καὶ τόσον ἐξαφνίζονται εἰς τὴν ἐμφάνισιν ξένου, ὥστε σκορπίζονται περίτρομοι εἰς τὰς περιοχὰς καὶ πρὸς τὰ δασώδη μέρη, ὡς αἱ δορκάδες ὅταν καταδιώκονται. Σπανίως δ' ἀκολουθοῦσι τοὺς ἄνδρας των εἰς τὰς ἀγοράς, ἢ μᾶλλον ποτέ, εἴτε παιδικῆς ἡλικίας εἰσίν, εἴτε γραῖαι. Ἂν δέ ποτε συμβῇ γυνὴ Ἀρβανιτόβλαχος οὖσα νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς ξένον, θὰ εἶναι μήτηρ, ἀδελφὴ ἢ σύζυγος τοῦ Τσέλεγκα.

Ἐνταῦθα πρὸς διάκρισιν καὶ ἵνα μὴ πλανηθῇ ἀναγνώστης τις, ἢ νομίσῃ ὅτι ἡμεῖς ἐπλανήθημεν, ἀναγκαζόμεθα νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὑπάρχει καὶ ἑτέρα φυλὴ νομάδων ποιμένων ἐν τῷ Κράτει μας, ἐνδιαιτωμένων ἐπίσης ἐν καλύβαις ἐκ χόρτου καὶ ἐνδεδυμένων ὁμοίως σχεδόν. Οὗτοι εἰσὶν οἱ Ἀμπλιανίτες—βλάχοι, οἵτινες δὲν ἐξέρχονται τῶν μεθορίων, ἀλλὰ κατοικοῦσι τὸ μὲν θέρος εἰς τὰ βουνά των, τὸν δὲ χειμῶνα ἐγγὺς πόλεων ἢ κεφαλοχωρίων, καὶ ὧν αἱ γυναῖκες, ὅλως ἐλεύθεραι, εἰσέρχονται καθ' ἑκάστην μόναι εἰς τὰς πόλεις ἢ τὰ χωρία, ἐν οἷς ἔξωθεν εἰσὶ τοποθετημένα τὰ ποίμνιά των, καὶ πωλοῦσιν αἱ ἴδιαι γάλα, *γιαούρτην*, *φρέσκο* βούτυρο καὶ ξύλα πρὸς θέρμανσιν, ἐξαιρέσει τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἐν ᾗ δὲν βλέπεις γυναῖκας πωλούσας γάλα εἰς τὰς οἰκίας, ἀλλ' ἄνδρας, διότι, ὡς λέγουν οὗτοι, φοβοῦνται τὴν *φράγκικη* διαφθοράν.

Οἱ Ἀρβανιτόβλαχοι φέρουν διαρκῶς τὸν ὁπλισμόν των, ἐκτὸς τοῦ τουφεκίου των, ὅπερ φέρουσι μόνον ὅταν φυλάττουν τὰ ποίμνια ἢ ὁδοιποροῦν.

* * *

Τέταρτον ὥρας ἔξωθεν τῆς καλυβοπόλεως μᾶς ἀνέμενε, συνοδευόμενος ὑπὸ τριάκοντα περίπου ἀρειμανίων ποιμένων, πρὸς προϋπάντησιν ὁ Τσέλεγκας Πούλιος, ὅστις, ἀφοῦ ἐπροσκύνησε τὸν ἀρχηγόν, ἐπροπορεύθη καὶ μᾶς ὡδήγησεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἐν ᾗ ἐπρόκειτο νὰ καταλύσωμεν θέσιν, ὀλίγον μακρὰν τῶν καλυβῶν καὶ ὑπὸ σύσκια δένδρα μεγάλα. Ἦτο ἀνὴρ ὀγδοηκοντούτης, ὡς μᾶς ἐβεβαίωσεν ὁ ἴδιος, διατηρούμενος καλῶς καὶ φαινόμενος μόλις πεντηκοντούτης.

Ἐκαθήσαμεν καὶ ἠρχίσαμεν νὰ πίνωμεν ῥακίον μετὰ ψυχροῦ ὕδατος κατὰ τὴν συνήθειαν· ἀλλ' ὁ ἀρχηγός, μὴ ἀνθέξας ἐπὶ τέλους καὶ ζαλισθείς, ἐκοιμήθη πρὸ τῆς παραθέσεως τοῦ δείπνου, ὢν καὶ κεκμηκὼς ἐκ τῆς περιπολίας, ἡμεῖς δὲ μετὰ τρίωρον διαμονὴν ἐν αὐτῷ. Ἀλλ' ὁ τόπος ἔβριθε μυρμήκων οὐχὶ εὐκαταφρονήτων, οἵτινες μᾶς ἐπετέθησαν εἰσερχόμενοι καὶ εἰς τὸ σῶμα. Ὡς ἐκ τούτου δὲν ἠδυνήθην νὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμούς. Ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρκει τοῦτο, περὶ τὴν χαραυγὴν καὶ ἔβρεξε πρὸς συμπλήρωσιν.

Ἕνεκα τούτου ἠγέρθην ταχύτερον τοῦ ὕπνου, ἢ μᾶλλον ἐνίφθην, ἀφοῦ δι' ἑκατοστὴν φορὰν ἐτίναξα τοὺς μύρμηκας. Ἦτο λίαν πρωῒ καὶ ἐρημία συγχρόνως. Ὁ δὲ οὐρανός, ὢν πλήρης νεφῶν, μοὶ ἐγέννησε τὴν μελαγχολίαν . . .

Αἴφνης ἀντηχοῦσιν εἰς τὰ ὦτά μου γλυκεῖς φθόγγοι ἁρμονίας πρωτοφανοῦς καὶ ἀκατανοήτου δι' ἐμέ. Προσηλώθην. Ἤρχετο ἐκ τῶν ἀντίπεραν τῶν βράχων καλυβῶν. Ὅλος ἐν ἐκστάσει ἐχώρησα πρὸς τὸν ἐναρμόνιον ἦχον,—καλέσας καί τινας στρατιώτας, καθόσον οἱ ποιμενικοὶ κύνες ἦσαν ὡς οἱ μύρμηκες βάρβαροι, καὶ δὲν ἐσέβοντο τὴν ξενίαν,—ἀλλ' ἅμα ἐπλησίασα τὰς ᾀδούσας, τὸ ᾆσμα διεκόπη, καὶ φρρρ... πτερύγισμα, ὡς νὰ ἐπέταξε σμῆνος πτηνῶν, ἠκούσθη.

Ἐπροχώρησα, ἀλλ' αἱ ᾄδουσαι εἶχον φύγει ἀληθῶς· ὅθεν διέτρεχον τὰς καλύβας, ὅτε ἔξωθεν τινὸς τούτων ἀντίκρυσα σεβάσμιον καὶ καθαρῶς ἐνδεδυμένον ὑπέργηρον, καθήμενον ἀπέναντι τοῦ ἡλίου καὶ ἀπολαμβάνοντα γαλήνην ἐκ τῶν ἡμιθέρμων ἀκτίνων. Τὸν ἐπλησίασα.

—Πόσων χρόνων εἶσαι, γέρω; τῷ λέγω.

—Ἑκατὸν εἴκοσι, παιδί μου, ἀπήντησεν ἀταράχως.

Ὅτε δὲ οἱ παρακολουθοῦντες στρατιῶται τῷ εἶπον,

—Εἶναι καπετάνιος, γέρω, καὶ ἦλθε νὰ σὲ ἰδῇ.

—Γέρασα, παιδί μου, ἀπαντᾷ, καὶ τώρα μόνον κοντὰ τὸ γιόμα βλέπω λιγάκι θαμπὰ τὸν ἥλιο. Καὶ πῶς σὲ λένε;

Digitized by Google

Τῷ εἶπον τὸ ὄνομά μου.

—Ἄχ! καϋμένος, ἐφώναξε τότε. Γνώρισα τὸν παπούλη σου καὶ τὸν προπαπούλη σου τὸν Κωνσταντῆ. Ἔκαμα κοντά του κλέφτης καὶ μὲ τὸν Ὀδυσσέα. Ὅταν 'κάψαν τὸν Κουντάνη 'ς τὸ Μωργιὰ, πῆγα μὲ τὸν παπούλη σου 'ς τὴ Ζάκυθο. Ἄχ, καϋμένος! 'πεθάναν τὰ λιοντάρια». Πάραυτα δ' ἡμιεγερθείς·—Ἔ! ἀλάϊ[1], ἐκραύγασε, δὲν εἶναι κανένας ἐδῶ νὰ φωνάξῃ τοῦ Πούλιου; —Στραφεὶς δὲ πρός με:—Εἶμαι ὁ πατέρας τοῦ Πούλιου, προσέθηκε, καὶ ὅταν ἔχασα τὸ φῶς μου, ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια, πῆρε ὁ γυιός μου τὸ τσελεγκάτο. Ποῦ εἶσαι, Πούλιο;

Ὁ Πούλιος ἐμφανισθείς·

—Τί θέλεις, πατέρα; τῷ λέγει.

—Ἀλάϊ Πούλιο· αὐτὸ τὸ παληκάρι *ἀντὰμ μπαμπ-ἀντὰμ* εἶναι καπετανόπουλο· νὰ τὸ κρατήσῃς 'ς τὰ χέργια.

—Καὶ 'ς τὸ κεφάλι μου τὸ βάζω, ἀπήντησεν ὁ Πούλιος.

Ἀρβανιτόβλαχοι τότε, εἰς νεῦμα τοῦ Πούλιου, ἐπλησίασαν καὶ ἤρχισαν νὰ φαίνωνται εὔθυμοι, ὅσῳ ἐξαφνισμένοι καὶ σκυθρωποὶ ἦσαν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης.

* * *

Τὰς στιγμὰς ἐκείνας παρετήρησα μακρόθεν ποιμενίδας τρωγούσας ὀρθίας· ἴσως διὰ νὰ φύγωσιν, ἅμα κάμωμεν πρὸς τὰ ἐκεῖσε βῆμα. Ἠρώτησα τότε περὶ τοῦ ᾄσματος, καὶ ἐπληροφορήθην, ὅτι ὁσάκις γείνῃ γάμος, τραγῳδοῦν αἱ παρθένοι ἐπὶ ἑβδομάδα τὴν νύμφην. Ὁ δὲ Πούλιος μᾶς προσέθηκε·

—Ἔχουμε γάμο. Ἐγούρμασαν τὰ παιδιὰ καὶ τάσμιξα προχθές. Σὲ γλέπω· θέλεις νὰ μάθῃς τ' ἀντέτια μας (συνηθείας)· ἔλα κοντά μου.

Διευθύνθημεν πρὸς τὸ κάτω μέρος, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς νύμφης καλύβην.

—Ἂς φύγουν τώρα τὰ παιδιά, μᾶς λέγει τότε ὁ Πούλιος, ἐννοῶν τοὺς ἀκολουθοῦντάς με στρατιώτας.

Ἅμα δ' ἀνεχώρησαν·

—Ἀλάϊ, ἐφώναξε, νὰ 'βγῇ ἡ νύφη. Στραφεὶς δὲ πρός με·—Σὺ, κάτσε ἐδῶ, μοῦ λέγει ἐξερχόμενος, καὶ νὰ μὴ φύγῃς ὅσῳ νἄρθω.

Τῇ ἐμφανίσει τοῦ Πούλιου ἔξωθεν, ἡ νύμφη ἐξῆλθε καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ βαρελίου. Ἐγὼ δ' ἐθεώρουν ἔσωθεν ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς καλύβης. Βαθμηδὸν συνηχθησαν ποιμενίδες καὶ ἐκύκλωσαν τὴν νύμφην ὄρθιαι. Ἐκράτουν ὅλαι ἠλακάτας, φεροῦσας ποσὸν μαλλίων διαφόρου χρώματος ἑκάστη, ὑψοῦσαι δὲ τὰς χεῖρας ἔνηθον τὸ νῆμα, καὶ στρέφουσαι τότε τὸ ἀδράκτιον μετὰ ρυθμοῦ, τὸ ἄφινον νὰ κατέρχηται μετέωρον μέχρι γῆς, καὶ οὕτως, ὡς εἶναι γνωστὸν, ἐσχημάτιζον τὴν κλωστὴν, καὶ τὴν περιετύλισσον εἰς τὸ ἀδράκτιον.

1. Ἀντὶ τοῦ ὀρὲ ἢ βρέ.

Ἦσαν ἅπασαι νεώταται, ὡραῖαι καὶ ξανθαί, ἔχουσαι καὶ τὸν αὐτὸν σχεδὸν τύπον.

Ἅμα ἡ νύμφη ἐκυκλώθη ἐντελῶς, τὰς ἐχαιρέτισε, κύψασα τὴν κεφαλήν.

Τότε μία τούτων ἤρχισε νὰ ᾄδῃ· βαθμηδὸν δὲ τὴν ἠκολούθησαν καὶ αἱ λοιπαὶ μετὰ δυνατῆς φωνῆς καὶ μετὰ μελῳδίας παραξένου δι' ἐμὲ τὸ πρῶτον, ἀλλὰ βαθμηδὸν εὐχαρίστου. Ὅ,τι δ' ἠδυνήθην ν' ἀντιληφθῶ ἐκ τοῦ ᾄσματος, διότι εἰς ἑκάστην στροφὴν τὸ ἐπανελάμβανον, ἦτο:

«Μᾶς ἄφησες· σκλαβώθηκες γιατὶ ὁ Θεὸς τὸ θέλει·
«Νυφοῦλά μου, νὰ κάμῃς γυιοὺς γιὰ νὰ σκλαβώσουν ἄλλαις.

Ἐτερπόμην ἀληθῶς, ἕως οὗ ἐλθὼν ὁ Πούλιος μᾶς ἔκαμε νεῦμα. Ἐξῆλθον, ἀλλ' εἰς τὴν στιγμὴν πτερύγισμα ἠκούσθη, καὶ ὡς νὰ ἠγέρθην ἐξ ὀνείρου ἀντίκρυσα ἐρήμους καλύβας μόνον, διότι καὶ αὐτὸ τὸ βαρέλιον ἀνελήφθη.

* * *

Παρεχωρήθησαν ἡμῖν δύο καλύβαι ἐστρωμέναι καλῶς καὶ χωρητικότητος ἑκάστη εἴκοσι περίπου ἀτόμων, ἐξ ὧν εἰς τὴν μίαν τούτων ἡτοιμάσθησαν κλῖναι διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς, εἰς δὲ τὴν ἑτέραν παρετέθη τράπεζα πλουσία, ἀλλὰ κατὰ γῆς ἐπὶ χόρτων, πέριξ τῆς ὁποίας εἶχον τεθῆ προσκεφάλαια ἐπιμήκη, ὅπως καθήσωμεν.

Τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ὁ Πούλιος μεθ' ὅλου τοῦ σεβασμοῦ ἐξαιτήσας τὴν ἄδειαν νὰ παρακαθήσῃ ἐν τῇ τραπέζῃ, λέγει·

—Μὲ τὸ κεφάλι ποῦ ἔχουμε σᾶς προσκυνοῦμε, καὶ νὰ μᾶς συχωρέσῃ ὁ ἀρχηγὸς, τὸ καπετανόπουλο καὶ οἱ ἄλλοι ἀξιωματικοί.

Μικρὸν δὲ πρὸ τοῦ πέρατος τοῦ ἀφθόνου καὶ λαμπροῦ γεύματος, ὁ Πούλιος ἐζήτησεν ἔτι τὴν ἄδειαν νὰ φέρῃ ποιμένας νὰ τραγῳδήσουν.

Οὐδεὶς ἠρνήθη.

— Ἀλάϊ, ἐφώναξε τότε, νἄρθουν τὰ παιδιά.

Περὶ τοὺς δέκα ποιμένας, ἀνθηροὶ, εἰσῆλθον καὶ ἐκάθησαν παρὰ τὴν θύραν τῆς καλύβης, οὓς ἠκολούθει ἡ γραία σύζυγος τοῦ Πούλιου, ἥτις, χαιρετίσασα, ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἀρχηγὸν, καλέσαντα αὐτὴν νὰ καθήσῃ παρ' αὐτῷ.

Τὸ τοιοῦτο ἦτο ἐξαιρετικὴ τιμὴ κατὰ τὸ ἔθιμόν των, νὰ παρακαθήσῃ δηλαδὴ εἰς τράπεζαν ξένων ἡ γυνὴ τοῦ Τσέλεγκα, ἥτι;, ἀφοῦ ἐχαιρέτισε, κλίνασα τὴν κεφαλὴν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἡμᾶς, ἔλαβε πάραυτα ποτήριον πλῆρες καὶ τὸ ἐκένωσεν εἰς ὑγείαν τοῦ ἀρχηγοῦ.

Τὸν χαιρετισμὸν κατ' ἐντολὴν ἀνταπέδωκα ἐγὼ, κενώσας ποτήριον εἰς ὑγείαν τοῦ Πούλιου, αὐτῆς καὶ τῶν λοιπῶν.

Οἱ ποιμένες τότε, εἰδικῇ παραγγελίᾳ τοῦ Πούλιου, ἤρχισαν νὰ τραγῳδοῦσιν ἁρμονικώτατα τὸ τραγοῦδι τοῦ Κουντάνη Κολοκοτρώνη, κυκλωθέντος καὶ καέντος ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὰ 1806 μετὰ τριῶν συντρόφων του.

Τὰ κυπαρίσσια γύρανε καὶ στέκουν πικραμένα·
κ' ἡ λεύκες μέσ' τὰ ρέματα πῶς ἄγρια βοΐζουν;

Digitized by Google

καὶ τὰ κλαρία φορτώματα ῥωτάνε ποῦ τὰ πᾶνε·
σὰν τί μαντάτο θλιβερὸ ποῦ φέρνει ὁ ἀγέρας.
«Κάψανε κλέφτη ξακουστό, ἕναν Κολοκοτρώνη·
—Κουντάνη, δόσε τ' ἄρματα, πασσὰ γιὰ νὰ σὲ κάμουν.
—Εἶνε γιομάτα τ' ἄρματα κ' ἐλᾶτε νὰ τὰ πάρτε.
Βάλαν φωτιὰ τὸν ἔκαψαν, κι' ἀκόμη τὸν φοβοῦνται.

Ἅμα τῷ πέρατι τοῦ ᾄσματος ὁ ἀρχηγὸς ὕψωσε *κουπάριον*[1] εἰς ὑγείαν τοῦ πατρὸς Πούλιου. Ὁ Τσέλεγκας τότε, ἡ γυνή του καὶ οἱ λοιποὶ ποιμένες ἐγερθέντες ἔθεσαν τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ ἔκλιναν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν πρὸς ἔνδειξιν σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν τιμήν, μείναντες οὕτω ὄρθιοι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς προπόσεως, μετὰ τὴν ὁποίαν αὐτοστιγμεὶ ἐφάνη κρατούμενος καὶ τρέμων γέρων—ὁ πατὴρ τοῦ Πούλιου—ὅστις πλησιάσας τὸν ἀρχηγὸν τὸν προσεκύνησε, καὶ τῷ εἶπε λαβὼν ποτήριον πλῆρες·

—Εὐχαριστῶ, παιδί μου, καὶ πίνω καὶ ἐγὼ γιὰ νὰ ζήσῃς σὰν τὰ βουνά, ὡς καθὼς καὶ ὅλη ἡ συντροφιά σου.

*
* *

Ἐνῷ δὲ ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσωμεν ἐκεῖθεν, εἶδον ἔξωθεν τῆς καλύβης μου ἱστάμενον τὸν Πούλιον.

—Σὲ καρτέραγα ἐδῶ, μοῦ λέγει, ὅσῳ νὰ τελειώσῃς τὴν δουλειά σου. Τὸ λοιπὸν θὰ φύγῃς καὶ μοῦρχεται κακὸ καὶ τοῦ πατέρα μου ἀκόμα.

—Ἔτσι εἶναι οἱ στρατιῶτες, Πούλιο, τῷ ἀπήντησα, σήμερα 'δῶ καὶ αὔριο 'κεῖ, καὶ νὰ 'πῇς χαιρετίσματα 'ς τὸ γέρω πατέρα σου καὶ 'ς τὴν τσελεγκίνα. Δὲν 'πάγω ὁ ἴδιος γιατὶ σήμερα ἦσαν 'ς τὸ πόδι.

—Πῶς; νὰ πᾶμε, μοῦ λέγει ὁ Πούλιος μετὰ ζέσεως, ἐγὼ δὲν κόταγα νὰ 'ς τὸ 'πῶ· τάχα θὰ καταδεχόσουνα;

Ὡδεύσαμεν τότε. Ἀπεχαιρέτισα τὸν πατέρα Πούλιον, καὶ ἐκεῖθεν μετέβην εἰς τὸ τσελεγκάτον. Ἡ γραία μ' ἐδέχθη καὶ μοὶ προσέφερεν ἡ ἰδία οἶνον καὶ ἀμύγδαλα· κατόπιν ἀνακράζει·

—Ἀλάϊ, φωνάχτε τῆς νύφης καὶ τοῦ παιδιοῦ νὰ τοὺς δώσῃ τὴν εὐχὴ τὸ καπετανόπουλο!

Ἐγέλασα ἀπὸ καρδίας καὶ δυνατά, διότι ἤμην εἰκοσαετὴς τότε. Ὁποίαν λοιπὸν εὐχήν;

Ἡ νύμφη μετὰ τοῦ συζύγου της ἐπροσκύνησαν εἰσελθόντες.

—Νὰ ζήσῃς *ζουλάπι*, τῇ εἶπον, καὶ σὺ καὶ ὁ ἄνδρας σου, νὰ κάμετε παιδιά, καὶ νὰ ἴδῆτε 'γγόνια καὶ παραγγόνια.

Ἡ νύμφη ἐπλησίασε τότε, καὶ κύψασα κατὰ τὸ ἔθιμον τὴν κεφαλὴν μοῦ ἐφίλησε τὴν δεξιὰν καὶ ἐμακρύνθη· τότε μ' ἐπλησίασε καὶ ὁ γαμβρός, ὅστις ἔλαβε τὴν χεῖρά μου, ἔκυψε τὴν κεφαλὴν καὶ δώσας τὸ μέτωπον πρός με, ἔμενε. Ὁ δὲ Πούλιος ἀνέκραξε·

—Τόχουμε ἀντέτι γιὰ τὸ καλὸ νὰ φιλοῦμε τὸν γαμβρὸ 'ς τὸ κούτελο· φίλησέ τον λοιπόν.

Τῷ ἐφίλησα τὸ μέτωπον, οὗτος δὲ μοὶ ἐφίλησε τὴν χεῖρα.

Μετ' ὀλίγον καλέσας με ὁ ἀρχηγὸς μὲ διέταξε νὰ συγκεντρώσω τὸ ἀπόσπασμα δι' ἀναχώρησιν, ὅτε ὁ Πούλιος, ὅστις μὲ παρηκολούθει, ἐπρότεινε·

—Κύριε ἀρχηγέ, τὸ φαγί σας θ' ἀργήσῃ τὸ βράδυ· λοιπόν, ἂν θέλετε, νὰ κάμετε καὶ σὲ μένα τὴν τιμή, νὰ πάρτε 'ς τὴ φτωχική μου καλύβα ἕνα *κεμπάπι*, καὶ ὕστερα πάτε 'ς τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἀρχηγὸς ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν. Ὅθεν ὁ μὲν Πούλιος ἔδραμεν ὅπως προετοιμάσῃ τὸ *κεμπάπι*, ἐγὼ δὲ ὥδευσα ὅθεν ἔμενον οἱ στρατιῶται, ὅπως μεταδώσω τῷ λοχίᾳ τὴν διαταγὴν τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἀνδρῶν, οὓς, τῷ προσέθηκα μεταδίδων τὴν διαταγήν, νὰ ὁδηγήσῃ ἔξωθεν τῆς καλύβης τοῦ Τσέλεγκα, ἅμα τῇ ἠχήσει τῆς σάλπιγγος, καὶ ἐπανηρχόμην, ὅτε ἤκουσα εἰς τὴν παρέκει καλύβην, οὖσαν τῆς νύμφης, λίαν εὐκρινῶς ᾆσμα παθητικώτατον, ἕνεκα τοῦ ὁποίου οἰστρηλατηθεὶς ἐσκέφθην εἰ δυνατὸν νὰ κάμω ποίημα πρὸς τὴν νύμφην ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὕφος καὶ τὴν γλῶσσαν, ὅπως τὸ ἀφήσω πρὸς ἀνάμνησιν. Ὅθεν εἰσελθὼν εἰς καλύβην ἔγραψα·

Νυφοῦλά μου περήφανη, ποῦ πῆρες τὸ λεβέντι,
Ἄκουσε τὸ τραγοῦδι μου, γιατί 'ναι εὐχῆς τραγοῦδι.
Νὰ ζήσῃς μὲ τὸν ἄνδρα σου χρόνους καιρούς, ζαμάνια,
Καὶ πάντα 'ς τὸ κονάκι σου νἄχῃς χαραῖς καὶ γλέντια.
Νὰ κάμῃς γυιοὺς ἀρματωλοὺς νὰ μοιάζουν τοῦ λεβέντη,
Τσοῦπες σὰν τ' ἄσπι τῆς αὐγῆς τῆς μάνας τους νὰ μοιάζουν.
Νὰ ἰδῆς γαμβροὺς 'ς τὴν πόρτα σου, νυφάδες 'ς τὴν αὐλή σου,
Νὰ ἰδῆς καλὰ γεράματα καὶ 'γγόνια καὶ τριγγόνια.
Κ' ὅταν θὰ νἄρθῃ ὁ καιρὸς τὰ μάτια σου νὰ κλείσῃς,
Τὰ ἀγγελούδια τοῦ Θεοῦ νὰ πάρουν τὴν ψυχή σου.

Τὸ ἐτακτοποίουν ἔτι, ὅτε ἐκλήθην εἰς τὸ ἐπὶ ποδὸς γεῦμα, κατὰ τὸ μέσον τοῦ ὁποίου ἀπήτησα παρὰ τῆς ἐνθουσιασμένης Τσελεγκίνας νὰ κα-

1. Κουπάριον. Ἐκ τοῦ κ ο ύ π α· λέξις κοινή, σημαίνουσα ποτήριον, κύλιξ. Κουπάριον δὲ σημαίνει κυρίως πρόποσιν μετὰ πλήρους ἐξ οἴνου κύλικος, ὅπερ κατὰ σειρὰν κενοῦσιν οἱ συνδαιτυμόνες κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἔθιμον

Εἷς κρατῶν πλήρη μέχρι στεφάνης ἐξ οἴνου κύλικα καὶ θέλων νὰ κάμῃ πρόποσιν ὑπέρ τινος, ὑψοῖ τὴν χεῖρα καὶ ἀναφωνεῖ: —Αὐτὸ τὸ ποτῆρι τὸ πίνω εἰς ὑγείαν τοῦ τάδε, καὶ καλῶς νὰ σ' εὕρω—Γιάννη π. χ.

Μετὰ τὴν ἀναφώνησιν ὁ προπίνων πάραυτα κενώνει τὸ ποτήριον, ὅπερ πληροῦται ἐκ νέου καὶ δίδεται τῷ κληθέντι, εἰς ὃν εἶπε τὸ «καλῶς νὰ σ' εὕρω», ὅστις λαμβάνων τὸ ποτήριον καὶ ἀποτεινόμενος τῷ προπιόντι λέγει: «καλῶς ἦλθες μὲ τὸ ποτῆρι σου». Στρέφων δὲ συγχρόνως πρὸς ὅλους καὶ ὑψῶν τὴν χεῖρα προσθέτει: «Κατὰ διαταγὴν τοῦ φίλου μου . . . αὐτὸ τὸ ποτῆρι τὸ πίνω εἰς ὑγείαν τοῦ τάδε, καὶ καλῶς νὰ σ' εὕρω,—Γιῶργο π. χ.

Καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς ἕως οὗ κενοῦσιν ἅπαντες οἱ συνδαιτυμόνες κύλικα.

Συχνάκις τὰ κουπάρια συνοδεύονται καὶ μὲ ᾄσματα, λέγοντος τοῦ προπίνοντος: «Αὐτὸ τὸ ποτῆρι τὸ πίνω εἰς ὑγείαν τοῦ . . . καὶ καλῶς νὰ σ' εὕρω τάδε καὶ μὲ τὸ τραγοῦδι».

Τότε ψάλλει ὁ ἴδιος πρὸ τῆς κενώσεως τοῦ ποτηρίου ᾆσμά τι, ὑποχρεουμένων τότε ἁπάντων τῶν συνδαιτυμόνων νὰ εἴπωσι τραγούδιον πρὸ τῆς κενώσεως τοῦ κουπαρίου.

Ἐνίοτε—καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ μόνον ὀχληρὸν—ὑποχρεοῦσι τοὺς πίνοντας, ὅταν μάλιστα ἡ εὐθυμία αὐξήσῃ, νὰ κενῶσι τὴν κύλικα μέχρι τρυγὸς ἑκόντες ἄκοντες. Ὡς ἐκ τούτου ἴσως καὶ τὸ λόγιον, ὅπερ λέγουν κατὰ μεταφοράν, προκειμένου νὰ πειθαναγκάσωσι τινὰ νὰ πράξῃ τι, ὅπερ δὲν θέλει· «θὰ τὸ πιῇς καὶ θὰ εἰπῇς κ' ἕνα τραγοῦδι».

Digitized by Google

λέση τοὺς νεονύμφους, ὅπως δῆθεν τοὺς εὐχηθῇ ὁ ἀρχηγός, ἐνῷ ὁ κύριος σκοπός μου ἦτο γνωστοποίησις τοῦ ποιήματος.

Καὶ τῷ ὄντι, ἅμα οἱ νεόνυμφοι ἐνεφανίσθησαν, —ἀλλὰ μετ' ὀλίγης δυσκολίας, εἶναι βέβαιον—, καὶ τοῖς ηὐχήθησαν οἱ λοιποὶ ἀσπαζόμενοι τὸν γαμβρὸν εἰς τὸ μέτωπον καὶ δεχόμενοι τὸ χειροφίλημα ἐκ μέρους ἀμφοτέρων,

—Πούλιο, ἀνεφώνησα, ἐγὼ θὰ τοὺς εὐχηθῶ μὲ τραγοῦδι ποῦ ἔκαμα σὰν τὰ 'δικά σας.

—Καλῶς νὰ ὁρίστε, ἀπήντησεν ὁ Πούλιος.

Τὸ ᾆσμα ἀπαγγελθὲν ἐγένετο δεκτὸν ἐνθουσιωδῶς, καὶ ἂν ἐπετρέπετο νὰ κενώσουν ὅπλα, ἅτινα ἀπηγορεύοντο ἕνεκα τῆς ληστείας, διότι ἠδύναντο τότε ἀπατηθέντες νὰ δράμωσιν ἐκεῖ οἱ πέριξ σταθμοί, ἤθελε καῇ ὁ κόσμος, κατὰ τὸ λόγιον. Μάλιστα μοὶ ἐζητήθη, καὶ ψάλλεται ἔτι καὶ νῦν.

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΟΔΩΝ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 261.

Γ'

Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Αὐστραλίας, ὡς καὶ πάντες οἱ ἄγριοι, ἔχουσι τὰς αἰσθήσεις τελειοτάτας· τοσοῦτον ὀξεῖαν ἔχουσι τὴν ὅρασιν, ὥστε διακρίνουσι μακρόθεν καὶ τὰ λεπτότατα μέρη πράγματός τινος. Παραδείγματος χάριν συγγραφεύς τις διηγεῖται ὅτι· συχνότατα, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἔχοντες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τηλεσκόπιον μόλις ἠδυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τοὺς ἀπέναντι ἁλιεῖς, αἱ ὑπηρέτριαι ἠδύναντο νὰ εἴπωσιν ἀσφαλῶς πρὸς τί μέρος ἦσαν ἐρριμμένα τὰ δίκτυα τῶν ἁλιέων, καὶ ἐὰν εἶχον συλλάβει χελώνας θαλασσίας καὶ πόσας. Γνωστὸν δὲ ὅτι οἱ ἰθαγενεῖς συνεννοοῦνται διὰ τοῦ καπνοῦ· ἐκ δὲ τῆς πυκνότητος ἢ ἀραιότητος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἴδους τῆς παραγούσης τὸν καπνὸν ὕλης ἐννοοῦσι περὶ τίνος πρόκειται, καὶ τοσοῦτον ἀσφαλὴς καὶ ὀξεῖα εἶνε ἡ ὄψις των, ὥστε ἐν διαστήματι δέκα λεπτῶν πᾶσα ἡ χώρα λαμβάνει εἴδησιν, καὶ μανθάνει τί τρέχει. Ἐὰν μέλος τι τῆς φυλῆς ἐφονεύθη ἢ ἐτραυματίσθη, πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἶν' ἕτοιμοι ἐν ἀκαρεῖ νὰ τὸν ὑπερασπίσωσι καὶ νὰ τὸν ἐκδικήσωσι.

Ὁ κατὰ πρῶτον βλέπων τοὺς ἰθαγενεῖς τῆς Αὐστραλίας ἐκπλήσσεται ἀπορῶν τί σημαίνουσιν αἱ ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ σώματός των ἐξέχουσαι οὐλαί· νομίζει τις ὅτι ὑπὸ τὴν ἐξέχουσαν σάρκα ὑπάρχουσι παρεμβεβλημένοι χάλικες ἢ ἄλλα τινὰ ξένα σώματα· ἦσαν δὲ αἱ ὑπερσαρκώσεις ἐκεῖναι ὡς γραμμαὶ κάθετοι, καὶ κατεκάλυπτον τοὺς ὤμους καὶ τὰς πλευράς· φαίνεται δὲ ὅτι ἦσαν ἔντιμοι οὐλαὶ προελθοῦσαι ἐκ τῶν συνεχῶν μονομαχιῶν. Ὁσάκις δύο τινὲς ἐρίζουσι, κατέρχονται εἰς μονομαχίαν, ἧς τὰ καθέκαστα κανονίζονται ὑπὸ διαιτητῶν καὶ μαρτύρων, ὡς παρ' ἡμῖν δυστυχῶς. Καὶ πρῶτον μὲν συμπλέκονται ὡς παλαισταὶ συλλαμβάνοντες τὸν τράχηλον ἀλλήλων, ἔπειτα δὲ διὰ μαχαιρίων, ἐξ ὀστράκων ἢ ἐκ λίθου ἠκονημένου, κατακόπτουσι τοὺς ὤμους των, τοὺς μηροὺς καὶ τὰς πλευράς. Ὁπότερος δὲ αὐτῶν κατορθώσῃ νὰ κατενέγκῃ πλείονας πληγὰς καὶ μᾶλλον βαθείας, καὶ νὰ ὑπομείνῃ τὴν φοβερὰν ἐκείνην κατακρεούργησιν ἀνακηρύσσεται νικητής. Ὡς δὲ παρὰ πᾶσι τοῖς ἀγρίοις, αἱ ἀλγηδόνες φέρουσιν εἰς τοὺς Αὐστραλιανοὺς μέθην οὐχὶ ἀμέτοχον ἡδονῆς. Ἡ ἄκρα αὐτῶν ἡδονὴ εἶνε τὸ νὰ πονῶσι καὶ νὰ βλέπωσιν ἄλλους πονοῦντας. Ἀφρικανοὶ καὶ Ἀσιανοὶ ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ αἵματος καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐρεθισμοῦ μετέχοντος μανίας.

Ἀποθανόντος τινὸς οὐδεὶς δύναται νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομά του· τελοῦσι δὲ τὴν κηδείαν διὰ χορῶν σιωπηλῶν. Αἱ γυναῖκες τῆς φυλῆς τοῦ νεκροῦ ἐκτελοῦσι βῆμά τι πένθιμον, κρατοῦσαι μικροὺς πελέκεις κοπτερούς, δι' ὧν πλήττουσι τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὤμους ἐν ῥυθμῷ σημειουμένῳ διὰ τῶν λάμψεων τοῦ πελέκεως καὶ τοῦ ἐκ τῶν πληγῶν ἀναπηδῶντος αἵματος, ἕως οὗ αἱ χορεύουσαι περιρρέονται ἀληθῶς εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ αἵματός των. Τὰ μαῦρα ἐκεῖνα σώματα τὰ καθημαγμένα, τὸ μίγμα ἐκεῖνο τῆς σωματικῆς ἀλγηδόνος καὶ τῆς ἠθικῆς διὰ χοροῦ αἱματηροῦ ἐκδηλουμένης, πάντα ταῦτα κατὰ τὰς δοξασίας τῶν ἀγρίων εἶνε μεστὰ μεγαλείου πενθίμου. Ὑπάρχουσι γραῖαι, ὧν πολλαὶ συγγενεῖς ἀπέθανον τοσοῦτον κεκαλυμμέναι ὑπὸ οὐλῶν, ὥστε ἀδύνατον νὰ εὕρῃ τις εἴτε ἐν τῇ κεφαλῇ εἴτε ἐν τῷ σώματί των ἄθικτον καὶ ὑγιὲς μέρος ὅσον τὸ μέγεθος ἑνὸς δεκαλέπτου. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πενθοῦσι καὶ οἱ ἄνδρες, σχίζοντες τὸ σῶμά των διὰ τεμαχίων ὑάλου, πρὸ δὲ τῆς ἐφευρέσεως τῆς ὑάλου μετεχειρίζοντο χάλικας ὀξεῖς.

Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς ἀποικισθείσης Αὐστραλίας προσελήφθησαν, ἐννοεῖται, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν λευκῶν, καὶ τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα διασώζονται σχεδὸν μόνον παρὰ τοῖς κατοικοῦσι τὰ ἐνδότερα. Οὗτοι δὲ ὀνομάζονται *Βούχμεν*, καὶ κατ' αὐτῶν μεταχειρίζονται πᾶν μέσον πρὸς ἐξόντωσιν. Οἱ δὲ ἄλλοι ἀποτελοῦσι τάξιν τινὰ μιγάδα, ἐκτελοῦσαν πάσας τὰς βαρείας ἐργασίας ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν ἀποίκων. Ἡμέραν τινὰ Ἄγγλος τις, διαμείνας πολὺν χρόνον ἐκεῖ, ἤκουσε τὴν Λουΐζαν τὴν μαγείρισσάν του ἐκβάλλουσαν κραυγὰς ἀγρίας. Κατὰ πρῶτον ἐνόμισεν ὅτι συμβαίνει φόνος. Ἀλλὰ παρευθὺς ἐλθών τις τῷ εἶπε· «Δὲν εἶνε τίποτε· ἡ Λουΐζα εἶχε καινούργιαν πίπαν, καὶ τὴν εἶδεν ὁ σύζυγός της, καὶ ἤθελε νὰ τῆς τὴν πάρῃ· αὐτὴ δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν δώσῃ, καὶ ἐκεῖνος τὴν ἔπιασεν ἀπὸ τὰ μαλλιὰ καὶ *τῆς ταὶς ἔβρεξεν*. Ἀλλὰ μὴ ἀνησυχεῖτε· τώρα θὰ τὴν 'μερώσῃ μὲ μίαν πρέζαν».

Οἱ μαῦροι δὲ οὗτοι μιγάδες, οἱ γεννηθέντες ἐξ ἀποίκων ἀνδρῶν καὶ ἰθαγενῶν γυναικῶν, δὲν εἶνε βεβαίως πρότυπα ὑπηρετῶν· ὅσον μελανώτεροι

εἶνε, τοσοῦτον εἶνε καὶ δραστηριώτεροι καὶ πιστότεροι. Οἱ Ἄγγλοι εἶνε κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν πολὺ κακοὶ μορφωταὶ ὑπηρετῶν, διότι περιστέλλουσι τὴν μεταξὺ κυρίου καὶ ὑπηρέτου σχέσιν εἰς τὸ ζήτημα μόνον τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀμοιβῆς. Ἐπὶ τοῖς ὅροις δὲ τούτοις πρόδηλον εἶνε ὅτι μόνον ὑπαλλήλους, πολλῷ δ' ἧττον ἐργάτας δύναταί τις νὰ ἔχῃ, σκεπτομένους μόνον πῶς νὰ κερδαίνωσι πολλὰ ἐργαζόμενοι ὀλίγον. Ἔπειτα δὲ ἐν χώρᾳ, ἧς οἱ κάτοικοι πάντες εἶνε *νεόπλουτοι*, ἡ κατάστασις αὕτη, καί τοι τὰ μάλιστα ἔντιμος, ἀποκλείει ὅμως τὸν πρὸς τοὺς κυρίους σεβασμὸν τῶν ὑπηρετῶν· ἀποκλείει δὲ ὡσαύτως καὶ τὴν εὐγενῆ συμπεριφορὰν τοῦ ἀνωτέρου πρὸς τὸν κατώτερον, καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως ταύτης τῆς ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως γεννᾶται ἡ ἔλλειψις τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης. Ἐν γένει δὲ τὸ ἐν πάσῃ χώρᾳ ὀνομαζόμενον «ζήτημα τῶν ὑπηρετῶν» ὑπάρχει ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ ἀκμῇ ἐν Αὐστραλίᾳ. Οἱ ἐξ Εὐρώπης ἐρχόμενοι λευκοὶ ἵνα ἐπιδοθῶσιν εἰς τὸ τοῦ ὑπηρέτου ἔργον εἶνε χειρότεροι τῶν ἄλλων· διότι ἕνα λόγον, μίαν παρατήρησιν ἐὰν τοῖς εἴπῃ τις, πετῶσι τὴν ποδιάν των, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ μεταβάλλουσι κατάστασιν, καὶ αἱ ἀποδοχαί των, καί τοι οὐχ εὐκαταφρόνητοι — διότι εἶνε διπλάσιαι τοὐλάχιστον τῶν ἐν Εὐρώπῃ — δὲν ἐξαρκοῦσι πλέον εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς φιλοδοξίας των.

Εἰς τὴν καλλιέργειαν δὲ τῶν φυτειῶν καὶ τῶν κτημάτων μεταχειρίζονται πολὺ τοὺς Κινέζους. Οἱ Κινέζοι, ὡς καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τῆς διασπορᾶς, εὑρίσκονται πανταχοῦ τῆς γῆς, μάλιστα δὲ κατὰ τὰ βόρεια καὶ τὰ δυτικὰ τῆς πατρίδος των μέρη, καὶ ἔχουσι τὸ προνόμιον, ὡς οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τὸν μεσαίωνα, νὰ διεγείρωσι τὴν ζηλοτυπίαν, τὴν περιφρόνησιν καὶ τὸ μῖσος τῶν φιλοξενούντων αὐτοὺς λαῶν. Τοὺς ἀπεχθάνονται ἐν Καλλιφορνίᾳ, τοὺς φυγαδεύουσιν ἐν ταῖς ἀρχαίαις Πολιτείαις τῆς Ἑνώσεως, τοὺς κατασφάζουσιν ἐν ταῖς Ὁλλανδικαῖς νήσοις. Καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ δὲ εἶνε τὰ μάλιστα ἀπεχθεῖς. Ἀλλὰ πόθεν ἡ τοιαύτη κατ' αὐτῶν καταφορά; ναὶ μὲν εἶνε ἄνθρωποι ῥυπαροί, καὶ ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν κάμῃ τις ὑπὲρ αὐτῶν διαμένουσι πάντοτε κατὰ τὴν ψυχὴν Κινέζοι· ἀλλ' εἶνε φιλόπονοι, εὐφυεῖς καὶ ἥσυχοι, κατὰ τοῦτο μόνον πταίοντες, ὅτι ἁμιλλῶνται πρὸς τοὺς λευκοὺς κατά τε τὴν ἐργασίαν καὶ τὸ ἐμπόριον ὑπερέχοντες αὐτῶν κατὰ πολύ. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε μὲν σφόδρα οἰκονόμοι, ἔχουσι δὲ ὀλίγας τινὰς μόνον ἀνάγκας, ἐργάζονται ἀντὶ μικρᾶς ἀμοιβῆς καὶ πωλοῦσι μετὰ κέρδους ἐλαχίστου. Καὶ δι' αὐτὸ ἐξεγείρουσι τὴν ὀργὴν καὶ τὸ καθ' ἑαυτῶν μῖσος, οὗ ἄνευ ἡ Αὐστραλία ὅλη ἤθελε κατακλυσθῆ ὑπὸ τῶν Κινέζων, καὶ τῇ βοηθείᾳ τῶν κιτρίνων τούτων ἀνθρώπων ἤθελον καλλιεργηθῆ αἱ ὑγραὶ γαῖαι, ἐν αἷς οἱ λευκοὶ ἀφανίζονται.

Δ'

Τὸ πρώτιστον καὶ μέγιστον πάντων τῶν ἐν Αὐστραλίᾳ ζητημάτων, τὸ δημιουργοῦν ἅμα καὶ καταστρέφον τοὺς βουλευτὰς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῆς γενικῆς ψηφοφορίας, τὸ μόνον ζήτημα, λέγομεν, εἶνε τὸ τῆς ἐγγείου ἰδιοκτησίας.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ τίνι τρόπῳ ἐγένοντο αἱ μεγάλαι ἰδιοκτησίαι. Εὔμορφα καὶ ῥωμαλέα τέκνα τῆς Ἀγγλίας, ἄνδρες πλούσιοι μὲν κατὰ τὸ θάρρος, πτωχοὶ δὲ τὸ χρῆμα, κατεστάθησαν μετὰ ποιμνίων των ἐν ταῖς γαίαις τῶν ἰθαγενῶν, ὑπερήσπισαν τὰ ὅριά των διὰ τῶν ὅπλων, καὶ ἀφ' οὗ ἐγένοντο κύριοι ἀδιαφιλονίκητοι τοῦ ἐδάφους, ἔλαβον παρὰ τοῦ Στέμματος, ὅπερ εἶνε κύριος τοῦ ἐδάφους τῆς Αὐστραλίας, τὴν παραχώρησιν τῆς ἐπικαρπίας ἐπ' ἀόριστον χρόνον, τελοῦντες μόνον τὸν ἔγγειον φόρον. Αἱ γαῖαι λοιπὸν αὗται αἱ ἄλλοτε οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχουσαι εἶνε σήμερον περιουσίαι μέγισται, ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα μεταβιβασθεῖσαι· ὥστε σήμερον οὔτε οἱ γενναίως αὐτὰς κατακτήσαντες τὰς ἔχουσιν, οὔτε οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ γαῖαι αὗται κεῖνται πολὺ πλησίον πόλεων καὶ ἐν τῇ ἀρίστῃ θέσει, (διότι οἱ κατὰ πρῶτον ἐρχόμενοι ἐξέλεγον ὡς εἰκὸς τὰς ἀρίστας θέσεις), εἶνε τὴν σήμερον μέγα κώλυμα πρὸς αὔξησιν τῶν κατοίκων τῆς Αὐστραλίας, καὶ οἱ νῦν ἐρχόμενοι νέοι κάτοικοι εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ λαμβάνωσι γαίας κειμένας μακρὰν ἐν τοῖς ἐνδοτέροις τῆς χώρας, οὗ ἕνεκα πλεῖστοι ὅσοι καίτοι ἐπιθυμοῦντες ἀφίστανται τῆς ἐπωφελεστάτης ταύτης ἐπιχειρήσεως. Ἐσχηματίσθη λοιπὸν ἐν Αὐστραλίᾳ νέα τις μερὶς ἀπαιτοῦσα νέαν τῆς γῆς διανομήν· τουτέστιν οἱ παλαιοὶ γαιοκτήμονες νὰ ἀναγκασθῶσι διὰ νόμου νὰ πωλήσωσι τεμάχια γῆς εἰς τοὺς θέλοντας νὰ ἀγοράσωσι τοιαῦτα πρὸς σχηματισμὸν μικρῶν γεωργικῶν ἱδρυμάτων. Ἡ ἀπαίτησις δ' αὕτη ἐπέτυχε, διότι οἱ πάντες εὗρον αὐτὴν συνᾴδουσαν πρὸς τὸ καθ' ὅλου συμφέρον τῆς χώρας ὅλης· καὶ τῷ 1861 ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν εἰδικὸς περὶ τούτου νόμος. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συμπεραίνει τις εὐκόλως ὁποῖά τινα στοιχεῖα ἀπαρτίζουσιν ἐν Αὐστραλίᾳ τὴν μερίδα τῶν νομιμοφρόνων καὶ τὴν τῶν ἐλευθεροφρόνων· ἐκεῖνοι μὲν ὑποστηρίζουσι τὸ κεκτημένον δικαίωμα, τὸν ἀρχαῖον τίτλον, οὗτοι δὲ διατείνονται ὅτι οἱ ἔχοντες τὰς ἀπεράντους γαίας εἶνε κτηνοτρόφοι, ὅτι αἱ γαῖαι αὗται εἶνε μόνον πρὸς νομήν, ὅτι ὀλίγοι τινὲς κατοικοῦσιν ἐν αὐταῖς, ὅτι τὸ πλεῖστον τῆς ἐργασίας γίνεται ὑπὸ μιγάδων, Κινέζων κλπ., ἐν ᾧ ἡ Αὐστραλία ἀνάγκην ἔχει ἴσα ἴσα πληθυσμοῦ γεωργικοῦ ἀποτελουμένου ὑπὸ λευκῶν καὶ μόνων, γεωργῶν, παραγόντων δημητριακοὺς καρποὺς καὶ οἶνον, μικρῶν κτηματιῶν, καλλιεργούντων τὸν ἀγρόν των, γεννώντων τέκνα πολλὰ καὶ παρασκευαζόντων οὕτω πως τὸ μέλλον τῆς χώρας.

Ἀλλὰ φεῦ! πόσον ἐν τοῖς κοινωνικοῖς ζητή-

Digitized by Google

μασιν ἡ θεωρία ἀπέχει τῆς πράξεως! Ἀντὶ ὁμάδων μικρῶν κτηματιῶν, εὐδαιμόνων, φιλεργῶν, ηὐχαριστημένων, ὁ νόμος τοῦ 1861 οὐδὲν ἄλλο ἐδημιούργησεν ἢ πληθὺν βιομηχάνων διεφθαρμένων, οἵτινες ἀφαιροῦντες διὰ τῆς βίας παρὰ τῶν μεγάλων γαιοκτημόνων τεμάχια μικρὰ γῆς μεταπωλοῦσιν αὐτὰ εἰς ἄλλους, καὶ οὐχὶ σπανίως εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς γαιοκτήμονας. Τὸ κακὸν τοῦ νόμου ταύτου ἐπεχείρησαν νὰ μετριάσωσι τῷ 1875 καὶ 1877 διά τινος τροπολογίας, ἀλλὰ κατὰ τὸ λέγειν τῶν εἰδημόνων εἰς οὐδὲν ὠφέλησεν αὕτη, οὐδόλως συντελέσασα πρὸς τὸν διπλοῦν σκοπὸν τοῦ νόμου, τουτέστι τὴν προσέλκυσιν νέων ἀποίκων καὶ τὴν προστασίαν τῆς γεωργίας.

Ἀλλ' εὐτυχῶς ἡ χώρα αὕτη ἔχει ἐξαίρετον καὶ οὐ σμικρὰν βιομηχανίαν, τὴν κτηνοτροφίαν. Ἠδύνατό τις μάλιστα νὰ τῇ εὐχηθῇ πλείονας γεωργοὺς καὶ ὀλιγίστους κτηματίας· ἀλλὰ καὶ ἡ παραγωγὴ ἵππων καὶ κρέατος δὲν εἶν' εὐκαταφρόνητος. Οἱ Ἄγγλοι ἐδημιούργησαν ἐν Αὐστραλίᾳ περίφημα εἴδη ἵππων, βοῶν, προβάτων οὐδόλως ὑπολειπομένων τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἕνεκα δὲ τῆς μικρᾶς δαπάνης δύνανται οἱ κτηνοτρόφοι νὰ κάμνωσι καὶ ἐξαγωγήν, ὥστε μετ' οὐ πολὺ μόνη ἡ Αὐστραλία θὰ ἐπαρκῇ εἰς προμήθειαν τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἀγγλικῶν κτήσεων, ἐπ' ἀμοιβαίᾳ ὠφελείᾳ.

Ἀλλὰ πλὴν τοῦ μεγάλου τούτου οἰκονομικοῦ μέλλοντος ἡ Αὐστραλία ἔχει καὶ ἄλλο, τὸ ἑξῆς· Πεπροικισμένη ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ μεγάλης μὲν ποικιλίας κλιμάτων καὶ προϊόντων, γῆς δέ, ἥτις θὰ κατασταθῇ εὐφορωτάτη θαυμασίως, ὅταν ἀπαλλαγῇ τῶν κατακαλυπτόντων αὐτὴν ἐπιβλαβῶν φυτῶν, ἔχουσα δὲ ἄφθονα ὀρυχεῖα σιδήρου καὶ γαιανθράκων, καὶ ἀπολαύουσα θεσμῶν ἐλευθέρων, δι' ὧν ἑκατονταπλασία γίνεται τῶν ἐθνῶν ἡ δύναμις, τούτων πάντων ἕνεκα μετ' οὐ πολὺ τὸ πέμπτον τοῦτο μέρος τῆς γῆς θὰ ἁμιλλᾶται πρὸς τὰς μέχρι τοῦδε ἐχούσας τὸ μονοπώλιον τῆς παραγωγῆς, πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικήν. Τοῦ λοιποῦ δὲν θὰ ἀνοίγωσι πηγὰς ἐμπορίου ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς Ἀσίας μόνοι οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ Ἀμερικανοί, διότι ἡ Αὐστραλία δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς Κίνας, καὶ δύναταί τις νὰ προείπῃ ὅτι πρὸς τοῦτο μᾶλλον τὸ μέρος θὰ στραφῇ κατὰ πρῶτον ἡ ἐμπορικὴ αὐτῆς δραστηριότης.

Οὐδόλως δὲ ἀγνοοῦμεν ὅτι τινὲς προφητεύοντες διατείνονται ὅτι ἡ ἐκλογικὴ διαφθορά, ἡ κατάχρησις περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ ἄλλα τινὰ ἄτοπα προερχόμενα ἐκ τοῦ ἐκπροσωπικοῦ πολιτεύματος, θὰ καταπνίξωσιν ἐν τῷ γίνεσθαι τὸν ὠκεάνειον ἐκεῖνον πολιτισμόν· ὅτι ἡ ἰδιοκτησία κλονουμένη ἐκ θεμελίων ὑπὸ τῶν ἀξιώσεων τῶν ἐλεύθερα φρονούντων θὰ ἀπολέσῃ τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ ὅτι ἅπαξ ἀφαιρεθέντος ἀπὸ τῆς γεωργίας τοῦ μοχλοῦ τῶν μεγάλων κεφαλαίων, ἡ γῆ οὐδὲν θὰ παράγῃ τοῦ λοιποῦ. Ἀλλ' οἱ φόβοι οὗτοι φαίνονται ἡμῖν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ὑπόστασιν ἔχοντες, διότι τὰ αὐτὰ κακὰ ὑπάρχουσιν ἔν τινι μέτρῳ καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, τὸ δὲ παράδειγμα τῆς ὁσημέραι αὐξούσης εὐημερίας αὐτῶν ἵσταται ὡς ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ἐν πάσῃ χώρᾳ ἡ ἐλευθερία φέρει μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὰ πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶς τυχὸν ἐχόντων.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ] ***

ΤΙ ΤΡΩΓΟΥΣΙ ΚΑΙ ΤΙ ΠΙΝΟΥΣΙΝ

οἱ διάφοροι λαοί.

Ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος τρώγει καὶ πίνει, τοῦτο καὶ εἶνε. Ὁ ὀξὺς Γαλάτης πίνει ἀφρίζοντα καμπανίτην, ὁ βραδυκίνητος Γερμανὸς ζῦθον, ὁ ἐκνενευρισμένος Ἰταλὸς τρώγει πολέντα καὶ μακαρόνια, ὁ ἀγέρωχος Ἄγγλος beefsteak, ὁ ἐν ὀνόματι τῆς Χριστιανοσύνης πολεμῶν τοῖς Τούρκοις Ῥῶσσος βοῦτκι, ὁ δὲ μοιρολάτρης Τοῦρκος πιλάφιον. Ὁ Γερμανὸς ἀγαπᾷ φαγητὰ λιτώτατα, ἀλλ' ὑγιεινὰ καὶ εὔχυμα· ἀγαπᾷ τὸν ζῦθον, ἀλλὰ δὲν καταφρονεῖ ἄλλων ποτῶν, ὅταν ἔχῃ αὐτά. Οἱ Γάλλοι τρώγουσι καὶ πίνουσιν ὅ,τι λεπτόν, ποικίλον καὶ ἐζητημένον, καὶ εἶνε ὁπωσοῦν οἱ Ῥωμαῖοι τῶν νεωτέρων χρόνων. Περίφημοι εἶνε οἱ γαλλικοὶ ζωμοί, οἶνοι καὶ τυροί· ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν τυρῶν ἁμιλλῶνται αἰσίως τοῖς Γάλλοις Ἑλβετοὶ καὶ Ὁλλανδοί. Ἐν τῇ πατρίδι τῶν puddings καὶ beefsteaks Ἀγγλίᾳ τὰ Χριστούγενα ἑορτάζονται διὰ μεσαιωνικῆς πολυφαγίας· πᾶσα οἰκία ἔχει μεστὴν τὴν τράπεζαν ἐθνικῶν ἐδεσμάτων, ὧν προεξάρχουσι τὰ ἀπαραίτητα plumpudding. Ἐν τῇ κώμῃ Χεντλάνδῃ τῆς κομητείας Χερεφόρδ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Βαΐων, προσφέρουσιν οἱ ἐπίτροποι ἐντὸς τῶν ναῶν τῷ τε ἱερεῖ καὶ τοῖς λαϊκοῖς γλυκίσματα, ἅτινα καὶ παραχρῆμα καταβροχθίζονται πρὸς ἀμοιβαίαν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων καὶ διαρκῆ διαλλαγήν. Τὸ ἐθνικὸν δίπυρον τῶν Ῥώσσων καλεῖται βλίννις, κατασκευάζεται δὲ ἐκ σηπανίου πυροῦ, σεμιδάλεως, χλιαροῦ ὕδατος καὶ τρυγός· ἀφίνεται νὰ ζυμωθῇ ὅλον νυχθήμερον, μεθ' ὃ ἀναμίγνυται ζέοντι γάλακτι καὶ ὀπτᾶται εἰς λεπτοὺς πλακοῦντας, οἵτινες τρώγονται θερμοὶ μετὰ σαρδελῶν ἢ χαβιαρίου. Οἱ βορειότεροι λαοί, Γροενλανδοὶ καὶ ἄλλοι πίνουσιν ἀπνευστὶ τὸ ἔλαιον τῆς μουρούνας (ὀνίσκου), τρώγουσι σεσηπότας ἰχθῦς καὶ κρέατα ἄρκτων καὶ ἄλλα φαγητά, ὧν καὶ ἡ πόρρωθεν ἀποφορὰ διεγείρει σικχασμόν. Ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν, ὅτι παχεῖα τροφὴ ἁρμόζει εἰς κλίματα ψυχρά, καὶ βαίνει παραλλήλως τῇ ῥυπαρότητι. Οἱ οἰκοῦντες ἐν ταῖς εὐκράτοις ζώναις τρέφονται ἀπὸ κρεάτων ἅμα καὶ βοτανῶν, οἱ δὲ ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ἐκ βοτανῶν μόνον καὶ ὀπωρικῶν· τούτου ἕνεκεν ἀπηγόρευσε τοῖς Ἰσραηλίταις ὁ Μωϋσῆς τὰ χοίρεια κρέατα, ἐθέσπισαν δὲ οἱ Βουδισταὶ τὴν λαχανοφαγίαν διὰ λόγους ὑγιεινῆς. Κλῖμα, τροφὴ καὶ διά-

Digitized by Google

θεσις τοῦ σώματος διατελοῦσι πανταχοῦ ἐν στενῇ συναφείᾳ· ἐνταῦθα ὅμως πρέπει νὰ καταλεχθῇ καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ ὁ ἄνθρωπος παρασκευάζει τὴν τροφὴν αὐτοῦ. Οἱ νομάδες ἀνάπτουσι πῦρ ἐν τῷ ὑπαίθρῳ καὶ νομίζουσιν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς, ἐὰν μόνον εὕρωσιν ὕδωρ πόσιμον. Οἱ Κάφροι καὶ οἱ Παταγόνιοι ἑψήνουσι τὸ κυνήγιόν των μεταξὺ δύο πετρῶν θερμοτάτων. Οἱ ἰχθυοφάγοι λαοὶ τρώγουσι τοὺς ἰχθῦς ὠμοὺς ἢ τεταριχευμένους. Οἱ Τάταροι ὑποβάλλουσι τὸ κρέας εἰς τὰ ἐφίππια, ἵνα τὸ μαλακύνωσιν· ἄλλοι ἄγριοι τρώγουσιν ἄλφιτα τοῦ μανιὸκ ἢ κασσαβὲ, ἀλέθοντες ἐν τοῖς δάσεσιν, ὅπου ἂν εὕρωσι τὸ φυτὸν, ἐκ δὲ τοῦ περιττεύοντος παρασκευάζουσι δηλητήριον, δι' οὗ ἀλείφουσι τὰ βέλη καὶ τὰ ἄλλα ὅπλα των. Ἐν Αἰγύπτῳ καὶ σήμερον ἔτι παρασκευάζονται ἐκ βοτανῶν καὶ κρεάτων φαγητὰ ὀλίγον ἀπέχοντα τῶν εὐρωπαϊκῶν. Καθόλου εἰπεῖν ἐπικρατεῖ ἐν Αἰγύπτῳ τὸ φυτικὸν σύστημα· ἐθνικὸν βρῶμα, ὡς ἐν Τουρκίᾳ καὶ Περσίᾳ, εἶνε καὶ ἐνθάδε τὸ πιλάφιον, προκαλοῦν ἐπὶ τέλους ἔκλυσιν καὶ ἀτονίαν, ἣν πειρᾶται νὰ ἀποσοβήσῃ ὁ μὲν Ἰνδὸς διὰ τοῦ ἰνδικοῦ πεπέρεως, ὁ δὲ Αἰγύπτιος διὰ τῶν ἐγγενῶν κρομμύων. Εἰς τὰς τραπέζας τῶν Ἀβυσσινίων παρατίθενται τὰ ὀπτὰ κρέατα τῶν δαμάλεων οὐχὶ ἐπὶ πινακίων, ἀλλ' ἐπὶ πινακοειδῶν ἀζύμων ἄρτων. Κρέας καθόλου τρώγεται ἐν ταῖς ἑορταῖς, εἰ δὲ μὴ φοίνικες καὶ ἰχθύες· βραστὸν ὀρύζιον μετὰ βουτύρου εἶνε τροφὴ τῶν ἐπισήμων. Οἱ Ἀβυσσίνιοι ἀπέχονται χοιρείων κρεάτων, ἀξιόλογον δὲ λίχνευμα ὑπολαμβάνουσι πτηνὰ ὀπτώμενα μετὰ πεπέρεως καὶ παντοίων ἀρωμάτων. Ἐκ τῶν ἄλλων λαχανοφάγων λαῶν τῆς Ἀφρικῆς οἱ ῥυπαρώτατοι Ὀτεντότοι οὔτε χοιρείων κρεάτων γεύονται, οὔτε ἰχθύων, τρώγουσι δὲ ἐκείνας μόνον τὰς ῥίζας, ἃς βλέπουσι καταβιβρωσκομένας ὑπὸ κυνοκεφάλων καὶ ὑστρίχων, ἤτοι ἀκανθοχοίρων, ὡσανεὶ τὰ ζῷα ταῦτα εἶχον ἔμφυτον ὁρμὴν νὰ ἀνευρίσκωσι τὰς ἀσινεστάτας. Ἄρτος τῶν Ὀτεντότων εἶνε κρόμμυα ἐπ' ἀνθράκων ὀπτώμενα. Παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς κρεωφαγοῦσιν αἱ ἀνώτεραι τάξεις, ἀφ' οὗ προσενεχθῇ μοῖρα κρέατος τοῖς θεοῖς, εὐλογηθῇ δὲ τὸ ἐπίλοιπον ὑπὸ ἱερέως. Κυρία τροφὴ ἐν Ἰνδικῇ εἶνε αἱ βοτάναι· ὀρύζιον οὐδέποτε ἐλλείπει, παρασκευάζεται δὲ κατὰ μυρίους τρόπους· τρώγουσι δὲ τοῦτο οἱ Ἰνδοὶ ἢ διὰ κοχλιαρίων ἢ συνειλημμένων φύλλων μαλάχης καὶ ἀπὸ τῆς δεξιᾶς πάντοτε χειρὸς, ὡς οὔσης τῆς ἀριστερᾶς ἀκαθάρτου. Ὕδωρ καὶ γάλα εἶνε τὰ κυριώτερα τῶν ποτῶν. Κατὰ τὰς ἑορτὰς διανέμεται τοῖς προσερχομένοις ἕτερον ποτὸν ἐκ κρομμύων, ὀξυφοινίκων, πεπέρεως καὶ ὕδατος. Οἱ πτωχότεροι τῶν Σινῶν, ὅταν μὴ ἔχωσιν ὀρύζιον καὶ τεῖον, τρώγουσι κρέατα πιθήκων, κυνῶν καὶ ὄφεων, ἐνίοτε δὲ μεγάλους καὶ μικροὺς μῦς, σαπρὰ ᾠὰ καὶ σεσηπότας ἰχθῦς. Λιχνεύματα τῶν Σινῶν εἶνε βάτραχοι θαλάσσιοι, κοχλίαι, μάλιστα δὲ ἄωρα πορτοκάλλια, ἅτινα ἐπί τινας ἡμέρας μαλακυνουσιν ἐντὸς τιτάνου καὶ ὕδατος, πιέζουσιν κατόπιν 24 ὥρας, τὰ βράζουσι διὰ σακχάρεως καὶ τὰ ξηραίνουσιν ἐν κλιβάνοις. Οἱ ἐν πᾶσιν εὐρωπαΐζοντες Ἰάπωνες τρώγουσιν ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον, ἀλλὰ πάντοτε ἔχουσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἰχθῦς καὶ ὀρύζιον. Εἰς ἕκαστον δῶρον προσαρτῶσι μικρὸν τεμάχιον ἰχθύος ἐντὸς λεπτοῦ χάρτου, δεῖγμα ταπεινότητος καὶ πρὸς ἀνάμνησιν ὅτι ἦσαν τὸ πάλαι πτωχότατοι ἁλιεῖς. Οἱ Πέρσαι τρώγουσιν αἶγας, κριοὺς ἐκτομίας, περιστερὰς καὶ ὀρνίθια, ἀπέχονται δὲ κρέατος χοίρων, βοῶν, μόσχων καὶ λαγῶν.

Η ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.

Αἱ ἐφημερίδες ἀναγράφουσι τὴν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ σύστασιν ἑταιρίας πρὸς ἀποτέφρωσιν τῶν νεκρῶν. Σκοπὸς τῆς ἑταιρίας ταύτης εἶνε «ἡ διὰ τοῦ ταχυτέρου, καταλληλοτέρου καὶ οἰκονομικωτέρου τρόπου ἀποτέφρωσις τῶν νεκρῶν» καὶ «ἡ διάδοσις ὑγιῶν θεωριῶν περὶ τῆς ἀποτεφρώσεως ὡς προτιμητέας τῆς ταφῆς, πρὸς δὲ ἡ διευκόλυνσις τῆς ἀποτεφρώσεως χάριν τοῦ δημοσίου συμφέροντος».

Ἡ ἑταιρία αὕτη ἀποτελεῖται ὑπὸ μελῶν διαιρουμένων εἰς τρεῖς τάξεις. Πᾶς κάτοικος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν δύναται νὰ γείνῃ μέλος ἐνεργὸν, καταβάλλων τρία μὲν δολλάρια δικαίωμα ἐγγραφῆς, τρία δ' ἄλλα ἐτησίως. Τὰ μέλη τὰ μὴ ἔχοντα ψῆφον ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῆς ἑταιρίας καταβάλλουσι δικαίωμα ἐγγραφῆς καὶ ἐνιαύσιον εἰσφορὰν 1 καὶ 1]2 δολλάρια. Τὰ παρασχόντα μεγάλας ἐκδουλεύσεις πρόσωπα εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀποτεφρώσεως καὶ κατοικοῦντα εἰς ἀπόστασιν 10 μιλίων ἀπὸ τῆς Νέας Ὑόρκης δύνανται νὰ προταθῶσι μέλη ἀντεπιστέλλοντα, ἐκλεγόμενα δὲ μετέχουσιν ὅλων τῶν ἐκ τῆς ἑταιρίας ὠφελειῶν καὶ δικαιωμάτων χωρὶς οὐδὲν νὰ καταβάλλωσιν. Τὸ ἥμισυ τῶν ἐνιαυσίων καταβολῶν τῶν ἐνεργῶν μελῶν καὶ τὸ σύνολον τῶν συνεισφορῶν τῶν μὴ ἐχόντων ψῆφον μελῶν θέλουσι χρησιμεύσει εἰς καταρτισμὸν κεφαλαίου, ὅπως δι' αὐτοῦ ἐνεργεῖται ἀπροσκόπτως ἡ ἀποτέφρωσις τῶν ἀποθνησκόντων μελῶν τῆς Ἑταιρίας. Εἰς τὰς εὐκολίας, αἵτινες χορηγοῦνται εἰς τὰ μέλη, δὲν περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἔξοδα τῆς μεταφορᾶς τοῦ σώματος πρὸς καῦσιν, ἀλλὰ μόνον τῆς ἀποτεφρώσεως τοῦ σώματος καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς σποδοῦ εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους τοῦ τεθνεῶτος. Ἅπαντα τὰ ἐνεργὰ μέλη, τὰ ἐκπληροῦντα τὰς ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἑταιρίας ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις ἰσοβίως, κατὰ τὴν τελευτὴν αὐτῶν θέλουσι μετέχει τοῦ προνομίου τῆς ἀποτεφρώσεως.

Οἱ διευθύνται κλιβάνου τινὸς πρὸς ἀποτέφρωσιν

Digitized by Google

ἐν Οὐασιγκτῶνι δημοσιεύουσι τὴν ἀκόλουθον γνωστοποίησιν πρὸς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων·

«Ὁ κλίβανος ὃν ὁ διδάκτωρ Ἰούλιος Le Moyne κατεσκεύασε δι' ἀτομικὴν αὐτοῦ καὶ τῶν περιοίκων χρῆσιν, τίθεται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δημοσίου, εἰ καὶ οὔτε πληροφορίας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀφῆκεν οὔτε κεφάλαια πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο προσετέθη μικρὰ αὔξησις εἰς τὸ τίμημα τῆς ἀποτεφρώσεως ἑκάστου σώματος.

«Οἱ ἐπιμεληταὶ τότε μόνον δέχονται πρὸς καῦσιν σῶμα, ὅταν ὁ θάνατος εἶνε πρόσφατος καὶ προῆλθεν ἀπὸ φυσικὴν αἰτίαν, ὅπερ δέον ν' ἀποδεικνύεται ἀπὸ πιστοποιητικὸν τοῦ ἰατροῦ τοῦ ἀποθανόντος καὶ τοῦ ὑγειονομικοῦ τμήματος.

«Εἴκοσι τέσσαρες ὧραι περίπου ἀπαιτοῦνται πρὸς παρασκευὴν τοῦ κλιβάνου, πρὶν ἢ τὸ σῶμα εἰσαχθῇ ἐντὸς αὐτοῦ. Μετὰ δύω ὥρας ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτοῦ ἐν τῷ κλιβάνῳ τὸ σῶμα ἀποτεφροῦται. Ὅπως ὅμως ἀφαιρεθῇ ἡ σποδὸς τοῦ καέντος σώματος, δέον νὰ μείνῃ αὕτη πρὸς ἀπόψυξιν εἴκοσιν ἕως εἰκοσιτέσσαρας ὥρας. Ἡ σποδὸς τίθεται ἐντὸς κιβωτίου ἐκ κασσιτέρου ἐσφραγισμένου, καὶ οὕτω δύναται εἴτε ν' ἀπαχθῇ παρὰ τῶν φίλων εἴτε νὰ σταλῇ διὰ τοῦ ταχυδρομείου. Τὸ βάρος ποικίλλει μεταξὺ 5 ἕως 7 λιτρῶν.

«Ἡ πρὸς ἀποτέφρωσιν ἑνὸς σώματος ἀπαιτουμένη δαπάνη ὑπολογίζεται εἰς 45 δολλάρια, μεθ' ὅλων τῶν μέχρι τοῦ σταθμοῦ τῆς Οὐασιγκτῶνος ἐξόδων, ἤτοι νεκροφόρου ἁμάξης, ὀχήματος, κιβωτίου πρὸς ἐναπόθεσιν τῆς σποδοῦ, καυσίμου ὕλης, ἐργασίας, κλπ. κλπ.».

N**

Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΤΑ

Ἐν ταῖς ἡμετέραις ἀναμνήσεσι συχνάκις ἀναφέρεται ὁ ἀριθμὸς ἑπτά. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀνευρίσκεται κατὰ πᾶσαν σχεδὸν σελίδα τῆς ἱερᾶς Γραφῆς, ἕνεκα τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν, ἐν αἷς ἐκτίσθη ὁ κόσμος, διότι ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶνε ἱερός, ἔχομεν ἐν τῇ ἀρχαιότητι *τὰ ἑπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου*, τὴν *ἑπτακέφαλον ὕδραν*, τὸ μυθῶδες τοῦτο τέρας, ὅπερ διητᾶτο ἐν τῇ κατὰ τὴν Πελοπόννησον λίμνῃ Λέρνῃ—τὰς ἑπτὰ παχείας καὶ τὰς ἑπτὰ ἀπόρους ἀγελάδας, αἵτινες προήγγελλον εἰς τὸν Φαραὼ ἑπτὰ ἔτη εὐφορίας καὶ ἄλλα ἑπτὰ ἀφορίας—τὸν πόλεμον τῶν *ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας*, ἤτοι τὸν πόλεμον, ὃν ἐπεχείρησεν ὁ Ἄδραστος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν Ἀργείων ἡρώων, ὅπως ἀναβιβάσῃ πάλιν εἰς τὸν θρόνον τῶν Θηβῶν τὸν Πολυνείκην, ὅθεν καὶ ἡ τραγῳδία τοῦ Αἰσχύλου *Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας*—*τοὺς ἑπτὰ σοφοὺς τῆς Ἑλλάδος* — *τοὺς ἑπτὰ λόφους τῆς Ῥώμης*— τὴν *πολιτείαν τῆς ἑπτανήσου*—τοὺς *ἑπτὰ ἀδελφούς*, ὅπως ὀνομάζονται τὰ ἑπτὰ ὄρη τῆς Τιγγιτανικῆς Μαυριτανίας,—τὰς *ἑπτὰ θαλάσσας*, ὅπως ὠνομάζοντο ἄλλοτε τὰ ἑπτὰ στόμια, δι' ὧν ἐξέβαλλεν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν ὁ Πάδος—τὰ *ἑπτὰ στόμια τοῦ Νείλου*—τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει *Ἑπταπύργιον* — τοὺς *ἑπτὰ ἐπισκόπους*, οἵτινες κατὰ τὴν ἱερὰν παράδοσιν ἀπεστάλησαν εἰς Ἱσπανίαν ὑπὸ τοῦ Πέτρου καὶ Παύλου—τὰ *ἑπτὰ τέκνα τοῦ Λάρα*, ἐπίσημα ἐν τοῖς ἱσπανικοῖς χρονικοῖς, τὸ θέμα ἑνὸς τῶν δραμάτων τοῦ Λόπε δὲ Βέγα—τοὺς *ἑπτὰ ἐκλέκτορας*, τοὺς ἡγεμόνας δηλ. ὅσοι εἶχον ἄλλοτε τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγωσι τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας, καὶ οἵτινες ἐγκατεστάθησαν ἐν ἔτει 1292—τὸν *ἑπταετῆ πόλεμον*, ἐφ' οὗ ἡ Πρωσσία ἔγεινε δύναμις πρώτης τάξεως.

Σημειωτέον ἀκόμη, ὅτι καὶ ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ ὁ ἀριθμὸς *ἑπτὰ* εἶνε συχνότατος. Ἡ ἑβδομὰς ἔχει ἑπτὰ ἡμέρας, ἡ μουσικὴ ἑπτὰ τόνους καὶ τὸ πρίσμα ἑπτὰ χρώματα· πλὴν τῶν τηλεσκοπικῶν, οἱ πλανῆται εἶνε ἑπτά. Ἔχομεν ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα καὶ ἑπτὰ μυστήρια· ἐὰν δὲ πρέπῃ νὰ πιστεύσωμεν τοὺς φυσιολογοῦντας, ἐντὸς ἑπτὰ ἐτῶν μεταβάλλεται τὸ ἀνθρώπινον δέρμα. Οἱ Γάλλοι λέγουσι παροιμιωδῶς πλὴν ἄλλων καί· Πρέπει νὰ στρέψῃς ἑπτάκις τὴν γλῶσσαν ἐντὸς τοῦ στόματός σου πρὶν λαλήσῃς· οἱ δὲ Ῥῶσσοι· Οἱ ἑπτὰ δὲν προσμένουν τὸν ἕνα· καὶ οἱ Ἱσπανοί· Μὴ ἐπαίνει μηδὲ κατηγόρει τινὰ πρὶν παρέλθωσιν ἑπτὰ ἔτη.—Λέγουσι κοινῶς, ὅτι οἱ πλέον σοφοὶ ἄνθρωποι ἁμαρτάνουσιν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας, καὶ ὁσάκις αἰσθανόμεθα χαράν τινα ζωηράν, λέγομεν ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς τὸν ἕβδομον οὐρανόν.

*

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΦΙΛΟΠΟΝΙΑ

Ἡ ἀκάματος ἐνασχόλησις τοῦ λόρδου Βρούχαμ κατέστη σχεδὸν παροιμιακή. Ἐπὶ ἑξήκοντα ἔτη ἐξηκολούθησεν ὑπηρετῶν τὴν κοινωνίαν, καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἠσχολήθη εἰς τὴν νομοθεσίαν, τὴν φιλολογίαν, τὰ πολιτικά, τὴν ἐπιστήμην· εἰς ἅπαντα δὲ ταῦτα ἠρίστευσε. Τίνι τρόπῳ κατώρθωσε τοῦτο ἐφαίνετο μυστήριον εἰς πολλούς. Ὁ Σὶρ Σαμουὴλ Ῥώμιλλυ, ἀρνηθεὶς νὰ ἀναδεχθῇ νέαν τινὰ ἐργασίαν, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι δὲν εὐκαιρεῖ, εἶπεν· «Ὑπάγετε εἰς τὸν Βρούχαμ· οὗτος κατορθόνει νὰ εὑρίσκῃ καιρὸν διαθέσιμον πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν. Τὸ μυστήριον ἦτο ὅτι οὐδ' ἐπὶ λεπτὸν ἔμενεν ἄεργος, ἐκτὸς δὲ τούτου ἦτο λίαν ἰσχυρᾶς κράσεως. Προβεβηκὼς ἤδη τὴν ἡλικίαν, ὅτε οἱ πλεῖστοι ἤθελον ἀποχωρήσει τῶν ἐγκοσμίων, ἵνα γευθῶσιν ἀνενόχλητοι τὴν διὰ κόπου ἀποκτηθεῖσαν σχολήν, ὁ λόρδος Βρούχαμ ἤρχισε καὶ ἐξηκολούθησε σειρὰν λεπτομερῶν ἐρευνῶν περὶ τῶν νόμων τοῦ φωτός, ὧν καθυπέβαλε τὰ ἀποτελέσματα εἰς τὰ σοφώτατα τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν Παρισίων ἀκροατήρια. Συγχρόνως ἐδημοσίευσε θαυμαστὰς βιογραφίας τῶν «Ἐπιστημόνων καὶ φιλολόγων τῆς ἐποχῆς Γεωργίου τοῦ Γ'», καὶ ἐλάμβανε ζωηρὸν ἐνδιαφέρον εἰς τὰς νομοθετικὰς καὶ πολιτικὰς συζητήσεις τῆς ἄνω Βουλῆς. Εἰς

Digitized by Google

τῶν συναδέλφων του συνεβούλευσεν αὐτῷ νὰ περιορισθῇ ἐκπληρῶν τόσην μόνον ἐργασίαν, ὅση ἀρκεῖ εἰς τρεῖς δυνατοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ τοσοῦτος ἦτο ὁ ζῆλος τοῦ Βρούχαμ πρὸς τὴν ἐργασίαν, ἥτις ἐγένετο παλαιὰ αὐτοῦ ἕξις, ὥστε οὐδεὶς κόπος τῷ ἐφαίνετο ὑπερβολικός, καὶ τοσαύτη ἡ τάσις πρὸς τὴν τελειότητα, ὥστε ἐλέχθη περὶ αὐτοῦ ὅτι, ἐὰν ἦτο ἁπλοῦς κατασκευαστὴς ὑποδημάτων, δὲν ἤθελεν εὐχαριστηθῇ πρὶν ἢ κατασταθῇ ὁ πρῶτος σκυτοτόμος τῆς Ἀγγλίας.

ΤΟ ΛΑΡΔΙΟΝ ΤΟΥ ΔΙΣΡΑΕΛΗ

Ἐν μιᾷ τῶν πολυαρίθμων βιογραφιῶν τοῦ λόρδου Βηκονσφηλδ—Δισραέλη—,ἃς ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἐδημοσίευσαν αἱ ἐφημερίδες, εὑρίσκομεν τὸ ἀκόλουθον περιεργότατον ἀνέκδοτον τοῦ βίου τοῦ περιωνύμου Ἄγγλου πολιτικοῦ.

Ὁ Δισραέλης δὲν ἦτο μόνον μέγας πολιτικὸς ἀνήρ, ἀλλὰ καὶ σύζυγος ἐξαίρετος. Ἐξ ἄλλου ἡ κυρία Δισραέλη ἦτο πρότυπον ἀγαθῆς συζύγου. Καθ' ὅλην δὲ τὴν Ἀγγλίαν δὲν ὑπῆρχεν ἀνδρόγυνον ζῶν ἐν πληρεστέρᾳ ὁμοφροσύνῃ καὶ ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ.

Εἰς κοινότητα τινὰ τῆς κομητείας **Essex**, τὴν **Dunmow**, ἔθος ὑπάρχει νὰ ἀπονέμεται κατὰ πᾶν ἔτος δημοτελῶς καὶ ἐπισήμως τεμάχιον *λαρδίου* (χοιρείου λίπους) εἰς τὸ ἀνδρόγυνον ἐκεῖνο, ὅπερ ἔζησεν ἐν πληρεστάτῃ συμπνοίᾳ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι 31 Δεκεμβρίου.

Τὸ ζεῦγος, ὅπερ ἤθελεν ἀξιωθῆ τοῦ βραβείου, ὀμνύει ἐπὶ τῆς ἁγίας Γραφῆς ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου τῆς ἐκκλησίας τοῦ **Dunmow**, ὅτι ἐφ' ὅλον τὸ ἔτος οὐδεμία οὐδέποτε συζυγικὴ ἔρις διετάραξε τὴν οἰκιακὴν εἰρήνην.

Πρό τινων δ' ἐτῶν ὁ κ. Δισραέλης παρουσιάσθη μετὰ τῆς συζύγου του εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ **Dunmow**, ἵνα ἀπαιτήσῃ τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἐπὶ ὅλον ἔτος ὑπομονῆς καὶ ἀμοιβαίας συγκαταβάσεως. Ἔλαβε δὲ τὸ *λαρδίον* μὲ ὅλας τὰς ἐθιζομένας διατυπώσεις. Τὸ βραβευόμενον ζεῦγος ὀφείλει νὰ γονυπετήσῃ ἐπὶ δύο ὀξυτμήτων λίθων ὅπως ὀμόσῃ τὸν ὅρκον, καὶ νὰ μείνῃ οὕτω καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς προσλαλιᾶς τοῦ ἱερέως. Τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην ἐτήρησαν θρησκευτικῶς ὁ κ. καὶ ἡ κυρία Δισραέλη, κατόπιν δὲ ἐγερθέντες καὶ συμπλέξαντες τοὺς βραχίονας ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἀστείας καὶ ἀλλοκότου πομπῆς, ὑφ' ἧς συνοδεύεται πάντοτε ἡ τελετὴ ἐκείνη.

Ἐὰν παρόμοιον ἔθος ἐπεκράτει καὶ ἐν Ἑλλάδι, θὰ ὑπῆρχον ἆρά γε πολλὰ ἀνδρόγυνα δυνάμενα νὰ διεκδικήσωσι τὸ *λαρδίον*, ὅπερ ἀπενεμήθη εἰς τὸν κ. καὶ τὴν κυρίαν Δισραέλη; ?

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἠρωτᾶτο καθηγητὴς τῆς ἰατρικῆς Σχολῆς, πῶς συνέβη τὸ ὅτι ὑποψήφιοί τινες διδάκτορες ἀμαθεῖς ἔτυχον ὄχι κακῆς ὑποδοχῆς παρ' αὐτῷ.

— Διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ἀπεκρίθη ὁ ἐπιστήμων, ὅτι οἱ ἀμαθεῖς αὐτοὶ διδάκτορες εἶνε ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀκολούθως μᾶς προσκαλοῦσιν εἰς τὰ συμβούλια!

*
* *

Ἐν τῷ δικαστηρίῳ.

Δικαστής. Πῶς ἐτόλμησες νὰ σπάσῃς τὴν νύκτα τὴν κλειδαριάν;

Κατηγορούμενος. Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε δικαστά, ἀλλὰ τὴν παρελθοῦσαν φορὰν μ' ἐπετιμήσατε ὅτι ἔκλεψα ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ, τώρα δὲ μὲ κατηγορεῖτε ὅτι ἔκαμα τὴν πρᾶξιν τὴν νύκτα. Πότε λοιπὸν πρέπει νὰ ἐργάζεταί τις;

*
* *

Ἡ μικρὰ Νίνα, τιμωρηθεῖσα διὰ σφάλμα της, ξεκωφαίνει ὅλον τὸ σπῆτι μὲ τὰς φωνάς της.

— Θὰ σωπάσῃς; τῆς λέγει ἡ μήτηρ της.

— Ὄχι, ὄχι, δὲν θὰ σωπάσω.

— Ἄ, δὲν σωπαίνεις! τώρα βλέπεις τί ξύλο θὰ φάγῃ ἡ κούκλα σου;...

Ἐν τῷ ἅμα ἡ Νίνα ἔμεινεν ἄναυδος.

*
* *

Ῥωσσικαὶ παροιμίαι:

Οἱ ἄνθρωποι ἀγαποῦν τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ προσκαλοῦσι τὸ ψεῦδος εἰς τὸ τραπέζι των.

Ὑπάρχει μεγάλη πειθὼ εἰς ἓν χρυσοῦν ρούβλιον.

Εἰς πολλούς, οἱ ὁποῖοι φέρουν ταινίαν εἰς τὸ στῆθος, θὰ ἥρμοζε μᾶλλον βρόχος εἰς τὸν λαιμόν.

Ἡ γλῶσσα τῶν γυναικῶν ἐπροξένησε πολλάκις τὸν θάνατον ἀνδρῶν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ πολιτεία, τὸ καλλιτέχνημα τοῦτο τοῦ λελογισμένου ἐγωϊσμοῦ, τὸ σύνολον ὅλων τῶν ατομικῶν ἐγωϊσμῶν, ἔθετο τὰ δίκαια ἑκάστου εἰς χεῖρας ἐξουσίας πολὺ ἀνωτέρας τῆς τοῦ ἀτόμου, ἥτις ἐξαναγκάζει τοῦτο νὰ σέβεται τὰ δίκαια τῶν ὁμοίων του. Οὕτω δὲ καθείρχθη ὁ ἄμετρος ἐγωϊσμὸς σχεδὸν πάντων, ἡ κακία τῶν πολλῶν, ἡ ἀγριότης τῶν ὀλίγων, καὶ οὕτως ὁ καταναγκασμὸς ἐπήνεγκεν ἀπατηλήν τινα τάξιν. Εὐθὺς ὅμως ὡς ἡ προστατευτικὴ δύναμις τῆς πολιτείας ἐκλίπῃ ἢ παραλύσῃ, ἀναφαίνονται ἐν πλήρει ἡμέρᾳ πᾶσαι αἱ ἀκόρεστοι ὀρέξεις τοῦ ἀνθρώπου, τὸ φιλάρπαγον καὶ ἄπληστον αὐτοῦ, ἡ ῥυπαρὰ φιλαργυρία, ἡ κεκρυμμένη κιβδηλεία, ἡ κακία, ἡ ἀπιστία, καὶ τότε ὀπισθοχωροῦμεν, βάλλομεν ὀξείας κραυγάς, ὡς προσκρούσαντες εἴς ἄγνωστον τέως τέρας. Ἐν τούτοις ἄνευ τῆς ἀντιστάσεως τῶν νόμων, ἄνευ τῆς τιμῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ ἀπαραιτήτων ὄντων, τὰ πάθη ἐκεῖνα ἤθελον θριαμβεύει καθ' ἑκάστην. Πρέπει ν' ἀναγνώσῃ τις τὰς διασήμους δίκας, τὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων τῆς ἀναρχίας, ὅπως ἴδῃ τί κρύπτεται εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀνθρώπου, ποίαν ἀξίαν ἔχει ἡ ἠθικὴ του. Αἱ μυριάδες τῶν ὄντων, αἱ πρὸ τῶν ὀφθαλ-

Digitized by Google

μῶν ἡμῶν ὑποχρεοῦνται ἀμοιβαίως εἰς σεβασμὸν τῆς εἰρήνης, κατὰ βάθος ὅμως εἶνε τίγρεις καὶ λύκοι, οὓς ἰσχυρὸς μόνον φιμὸς κωλύει τοῦ δάκνειν. Ὑποθέσατε τὴν δημοσίαν δύναμιν ἐκλείπουσαν, τὸν φιμὸν ἀφαιρούμενον, θὰ ὀπισθοχωρήσητε ἐκ φρίκης πρὸ τοῦ θεάματος, ὅπερ θὰ παρασταθῇ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας, καὶ τὸ ὁποῖον ἕκαστος εὐκόλως φαντάζεται. Ὁμολογητέον δὲ ὅτι μικρὸν ἐπενεργεῖ ἐπὶ τούτου ἡ θρησκεία, ἡ συνείδησις, ἡ κατὰ φύσιν ἠθική, οἱονδήποτε καὶ ἂν εἶνε τὸ θεμέλιον αὐτῶν. Οὐχ ἧττον τότε ἐνώπιον τῶν ἐγωϊστικῶν αἰσθημάτων, τῶν παρὰ τὴν ἠθικὴν ἐλευθέρως ἐνεργούντων, θέλει τις ἴδει τὴν ἀληθῆ τοῦ ἀνθρώπου ἠθικὴν ὁρμὴν διεγειρομένην, ἀναπτύσσουσαν ποικίλως τὴν δύναμιν αὐτῆς καὶ δεικνύουσαν τί δύναται νὰ ἐκτελέσῃ. Τότε δὲ βλέπει τις τοσαύτην ποικιλίαν εἰς τοὺς ἠθικοὺς χαρακτῆρας, ὅσην καὶ εἰς τὴν διάνοιαν. (Schopenhauer).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πολὺς λόγος ἐγίνετο πρό τινος ἐν Πετρουπόλει περὶ μαγνητισμοῦ καὶ παραστάσεων ὑπνωτικῶν τοῦ Δανοῦ μαγνητιστοῦ Ἄνσεν. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου οἱ «Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου ἐδημοσίευσαν περιεργοτάτην ἀλληλογραφίαν.

«Ὁ Ἄνσεν ἔδωκε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Βιέννῃ παραστάσεις, αἵτινες διήγειραν ζωηρὰν τὴν περιέργειαν τοῦ δημοσίου. Παρὰ τὴν συνήθειαν τῶν μαγνητιστῶν, οἵτινες μεταχειρίζονται ἴδια πρόσωπα, ὁ Ἄνσεν προσκαλεῖ ἐκ τῶν παρόντων νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸ πείραμα. Μετὰ δύο δὲ ἢ τρία λεπτὰ καθιστᾷ αὐτοὺς αὐτόματα καὶ ὑπνοβάτας, ἐνεργοῦντας κατὰ ἐξωτερικάς τινας περιστάσεις θορύβου ἢ πράγματος διδομένου εἰς αὐτούς. Οὕτως, ὅταν ὁ κ. Ἄνσεν ἔθετε κοῦκλαν εἰς τὸν βραχίονα αὐτῶν, ἐλίκνιζον αὐτὴν ὡς λικνίζουσι βρέφος· ὅταν ἐπεριπάτει, ἐπεριπάτουν ὄπισθέν του. Ἐνῷ δὲ ἀφῄρει ἀπ' αὐτῶν τὴν συναίσθησιν τοῦ πραγματικοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ἀφῄρει συγχρόνως καὶ τὴν αἰσθητικότητα ἑνὸς μέλους τοῦ σώματος ἢ τοῦ ἡμίσεος, ἢ καὶ ὁλοκλήρου, ὥστε δὲν ᾐσθάνοντο τὴν μεταβολὴν τῆς θερμοκρασίας καὶ τὸν πόνον. Διά τινων χειρονομιῶν ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν μαγνητιζομένων ἐπέφερεν αὐτοῖς τοιαύτην ἀκαμψίαν, ὥστε ἠδύναντο νὰ βαστάζωσι μεγάλα βάρη.

Τὸ περιεργότερον δὲ εἶνε ὅτι εἰς τὸ πεῖσμα τῶν συμβούλων ἑταιρίας ἰατρικῆς, ἥτις ἐκήρυξε τὸ ἔργον τῶν μαγνητιστῶν ἐπικινδυνότατον εἰς τοὺς ἀναιμικοὺς καὶ νευρικούς, ἡ ἀνωτάτη τάξις τῆς κοινωνίας ἀσχολεῖται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ πειράματα τοῦ κ. Ἄνσεν. Τὰ ὑπνοβατικὰ φαινόμενα ἀντικατέστησαν τὰς κινουμένας τραπέζας. Εἰς πάσας τὰς οἰκίας, ἔνθα δίδονται συναναστροφαί, θεωρεῖται ἀπαραίτητον νὰ δοθῇ καὶ μία παράστασις ὑπνοβατική. Ὁ ἀνταποκριτὴς τῶν «Καιρῶν» παρευρεθεὶς ἔν τινι ἑσπερίδι ἀφηγεῖται ὡς ἑξῆς τινὰ τῶν περιέργων φαινομένων·

«Μικρὸν κρυστάλλινον κομβίον, εἰς ἀπόστασίν τινα κρατούμενον τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἀπέναντι αὐτῶν, προσεκάλεσεν ὕπνον, καθ' ὃν ὁ ὑπνώττων εἶχεν ἀπολέσει τὴν γεῦσιν καὶ τὴν ἀφήν, καὶ δὲν διέκρινε τὰ χρώματα. Μόνον ἡ ἀκοὴ διετηρεῖτο. Ἐλαφραὶ ἐπιθέσεις τῆς χειρὸς ὑπὸ τὸν ἀντίχειρα ἐπήνεγκον τὴν συστολὴν τῶν μελῶν καὶ ὁλοκλήρου τοῦ σώματος καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς λαλιᾶς. Πίεσις μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου σπονδύλου τοῦ τραχήλου δραστηρίως ἐπενήργει, ὅπως ὁ μαγνητιζόμενος ἀπομιμῆται ἄνευ συνειδήσεως τοὺς λόγους τῶν ἄλλων. Ποιήσεις εἰς ξένας γλώσσας, λέξεις ἄνευ ἐννοίας ἀπαγγελλόμεναι ἐπανελαμβάνοντο ὑπὸ τῶν ὑπνωττόντων προσώπων, ἐνόσῳ ἡ πίεσις ἐξηκολούθει».

Ἔν τινι βιογραφίᾳ τοῦ Μενιέ, τοῦ πρὸ ὀλίγου ἀποθανόντος μεγάλου βιομηχάνου, ἀναγινώσκομεν τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον·

Ὁ Μενιὲ ἐφαίνετο πολυδάπανος εἰς τὰς δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν εἰς τὰς ἐφημερίδας· ἐγίνωσκε κάλλιστα τὴν μεγίστην δύναμιν τῆς δημοσιότητος ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν πραγμάτων. Εἰς τοῦτο δὲ κυρίως λέγεται ὅτι ὀφείλεται ἡ μεγίστη κατανάλωσις τῶν ἐν τοῖς ἐργοστασίοις αὐτοῦ κατασκευαζομένων προϊόντων. Φέρεται δὲ ὡς πρὸς τοῦτο καὶ λόγος τις, ὃν ἀναγράφομεν ἐνταῦθα. Λέγουσιν ὅτι ἡμέραν τινὰ μεγάλη ποσότης *σοκολάτας*, πρὸ πολλοῦ κατασκευασθείσης, αἰφνιδίως ἐλευκάνθη. Γενικὴ ταραχὴ ἐν τοῖς ἐργοστασίοις. Ἀναγγέλλουσι τὸ γεγονὸς εἰς τὸν Μενιέ, ὁ ὁποῖος περιέστη εἰς οὐ μικρὰν ἀμηχανίαν, διότι ἐπρόκειτο περὶ ἀπωλείας 3 ἢ 4 ἑκατομμυρίων, ἂν ἡ σοκολάτα ἐκείνη δὲν ἐπωλεῖτο. Τί νὰ πράξῃ; Πᾶς τρόπος ἐφαίνετο δύσκολος, τόσον δύσκολος, ὥστε ὁ Μενιὲ ἔμενεν ἄπρακτος. Τότε ὁ Ῥιγολλῶ, εἷς τῶν τοῦ βιομηχανικοῦ οἴκου τοῦ Μενιέ, προσελθὼν εἰς τοῦτον ἐζήτησεν 100,000 φράγκα ὡς ἀμοιβὴν εὑρέσεως τρόπου, ὃν ματαίως ἐκεῖνοι ἐζήτουν, τῆς ἐκποιήσεως τῆς σοκολάτας. Ὁ ἔμπορος Μενιὲ ἐν ἀρχῇ ἐδίστασε θεωρῶν τὴν ἀμοιβὴν ὑπέρογκον, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπεχώρησε. — Γράψατε, εἶπεν ὁ Ῥιγολλῶ, εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἐν αἷς ἀναγγέλλομεν τὴν σοκολάταν καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν *πακέτων* μεγάλοις τετραγώνοις γράμμασιν : «*Σοκολάτα Μενιέ, ἡ μόνη ἡ ὁποία ἀσπρίζει διὰ τοῦ χρόνου*».

Αἱ γραμμαὶ αὐται ἐθαυματούργησαν· ἡ σοκολάτα ὡς διὰ μαγείας ἐξηντλεῖτο· λέγουσι δὲ ὅτι ἀγαθαί τινες γυναῖκες ἀγοράζουσαι σοκολάταν ἔθραυον τὰ τεμάχια ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἂν δὲν εὕρισκον αὐτὴν λευκήν, ἔλεγον ὅτι δὲν εἶνε ἐκ τοῦ ἐργοστασίου Μενιέ.

Αἱ 100,000 φράγκων αἱ οὕτω ἀποκτηθεῖσαι ἀποτελοῦσι τὴν ἀρχὴν τῆς περιουσίας τοῦ Rigollot, ὅστις χάρις εἰς αὐτὰ ἠδυνήθη νὰ ἐκσφενδο-

Digitized by Google

νήσῃ εἰς τὸν κόσμον τὰς *μουστάρδας* καὶ τοὺς συναπισμούς του.

Τίς ἤθελε πιστεύσει ὅτι ἡ σοκολάτα ἤθελε γίνει μήτηρ τῆς *μουστάρδας*;

Ἡμέραν τινὰ ὡραία *λαίδη* διήρχετο τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ Strand ἐν χαμηλῷ καὶ κομψῷ ὀχήματι. Αἴφνης ἐμπόδιον ἐκώλυσε τὴν ἅμαξαν, ἀλλὰ *λαίδη* καὶ ὡραία δὲν δύναται νὰ περιμένῃ. Ἀνυπομονοῦσα, προβάλλει τὴν εὐειδῆ μορφὴν εἰς τὴν θυρίδα τοῦ ὀχήματος, καὶ προστάσσει τῷ ἁμαξηλάτῃ νὰ προχωρήσῃ. Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν διήρχετο ἀκριβῶς πρὸ τοῦ προσώπου αὐτῆς εὔσωμός τις καὶ ῥωμαλέος ἀνθρακεύς, ἀντικρύζων αὐτῇ μέτωπον πρὸς μέτωπον. Τί δὲ πράττει ἐν τῇ ἐκστάσει αὐτοῦ; Ἁρπάζει δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸ θελκτικὸν ἐκεῖνο πρόσωπον, καὶ κολλᾷ ἐπ' αὐτοῦ φίλημα ἀνθρακέως! Εἰς τὸ κίνημα τοῦτο ἡ δούκισσα ἐγένετο ἔξαλλος ἐξ ὀργῆς, οἱ δὲ ὑπηρέται αὐτῆς ἐξεμάνησαν κατὰ τοῦ θρασέος ἐκείνου. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διήρχετο κλητὴρ ἀστυνομικός, ὁ ἀνθρακεὺς συνελήφθη, ὡδηγήθη δὲ ἢ μᾶλλον ὡδήγησεν αὐτὸν αὐτὴ ἡ δούκισσα εἰς τοῦ δικαστοῦ, ἀπαιτοῦσα φοβερὰν ἐκδίκησιν, διότι παρεβιάσθη ὁ ἱερώτατος νόμος τῆς Ἀγγλίας, ὁ νόμος Habeas corpus, ὁ εἰς τοιοῦτον ἔγκλημα ἐπιβάλλων ποινὴν τὸν θάνατον.

Ἀλλ' αἴφνης ἐνθουσιῶν ὁ ἀνθρακεὺς ἐφώνησεν·

— Ἀδιάφορον δι' ὅλας τὰς τιμωρίας τοῦ κόσμου, ἀφοῦ ἐφίλησα τὴν ὡραιοτάτην γυναῖκα τῶν τριῶν βασιλείων.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ὡς διὰ μαγείας παρῆλθεν ἡ ὀργὴ τῆς ὡραίας λαίδης, ἥτις ἐν ἄκρᾳ ἀμηχανίᾳ εἶπεν ἐν τέλει ψιθυρίζουσα πρὸς τὸν δικαστήν·

— Ἀφετέ τον ἐλεύθερον· ὁ δυστυχὴς εἶνε τρελλός!

Ἐν Ἑλβετίᾳ ἡ ὡρολογοποιΐα ἀνεπτύχθη εἰς βαθμὸν μέγιστον. Ἐν τῷ μικρῷ διαμερίσματι τῆς Neûchatel κατασκευάζονται κατ' ἔτος 1 ἑκατομμύριον ὡρολόγια ἀξίας 50 ἑκατομμυρίων φρ. Ἐν Vaud ἐργάζονται εἰς τὸ εἶδος τῆς βιομηχανίας ταύτης 8 χιλ. ἐργάται, ἐν Βέρνῃ 13 χιλ. Ἐν τῇ γενομένῃ ἐσχάτως ἐν Μέλβουρν ἐκθέσει ἐξετέθη τὸ μικρότατον ὡρολόγιον, ὅπερ ποτὲ ἐγένετο· ἀποτελεῖ τὴν κεφαλὴν βελόνης τοῦ στήθους καὶ στοιχίζει 10 χιλ. φρ. Ἅπαντα δὲ αὐτοῦ τὰ τεμάχια κατεσκευάσθησαν διὰ τῆς χειρός. Ἄλλα ὡρολόγια διπλάσια τὸ μέγεθος σχηματίζονται εἰς δακτύλιον, τοῦ ὁποίου ἀποτελοῦσι τὸν κόμβον. Ὑπάρχουσιν ἐκκρεμῆ, ἅτινα σημαίνουσι τὰς ὥρας, τὰ τέταρτα καὶ τὰ λεπτά, ἄλλα δὲ δεικνύουσι τὰ βήματα τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἐφίππων. Ἡ Γενεύη διεκρίθη ἰδίως ἐν τῇ ὑπερωκεανείῳ ταύτῃ ἐκθέσει.

Ὁ ἐπιφανὴς τῆς Ἀγγλίας πρωθυπουργὸς Γλάδστων, ὅπως ἀνακουφισθῇ μικρὸν ἀπὸ τοῦ βάρους καὶ τῶν μεριμνῶν τῆς πολιτικῆς, μετέβη ἐσχάτως εἰς τὴν ἐν Hawarden ἔπαυλιν αὐτοῦ, ὅπου ἐπανέλαβε τὸ ἔργον τοῦ ὑλοτόμου, ὡς ἄλλοτε· ἔκοψε δὲ ὑπὲρ τὰ δέκα κολοσσιαῖα δένδρα ἐν γειτονικῷ τινι δάσει. Ταὐτοχρόνως ἐβοήθει τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐφημέριον τοῦ χωρίου καὶ αὐστηρὸν τηρητὴν τῶν τελετῶν, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων.

Παρετηρήθη κατὰ τὴν τελευταίως γενομένην ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων τῆς Βιέννης ἀξιοσημείωτος αὔξησις τοῦ ἰσραηλιτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς αὐστριακῆς πρωτευούσης. Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1869 γενομένην ἀπογραφὴν οἱ ἐν Βιέννῃ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἀνήρχοντο εἰς 30,200, ἐνῷ ἡ τελευταία ἀναβιβάζει αὐτοὺς εἰς τὸν ἀριθμὸν 72,000, ἤτοι πλείονας ἢ ὅσους ἀριθμεῖ ἡ Γαλλία ὁλόκληρος καὶ αἱ ἀποικίαι της.

Τὸ κράτος τὸ ἔχον πλειότερα ὑποβρύχια τηλεγραφικὰ καλώδια εἶνε ἡ Νορβηγία. Ἔχει 193 καλώδια ἀκτῆς εἰς 140 θέσεις διαφόρους καὶ ἐπὶ ἐκτάσεως 432 χιλιομέτρων.

Εἰς τὴν κυρίαν Κ** ὀνομαστὴν διὰ τὴν ἀκούραστον γλῶσσάν της, συνέταξέ τις ἀπὸ τοῦδε τὸ ἀκόλουθον ἐπιτύμβιον:

Ἐνταῦθα κεῖται

ἡ Κυρία Κ....

σιωπήσασα

τὴν... 18...

Εἷς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Γενικῶς πιστεύεται ὅτι ἡ σάκχαρις, εἴτε ἐν στερεᾷ καταστάσει εἴτε ἀναλελυμένη εἰς γλυκίσματα καὶ ποτά, ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ μαυρίζῃ τοὺς ὀδόντας καὶ προδιαθέτῃ αὐτοὺς εἰς τὴν σῆψιν. Ἐν τούτοις, ἐὰν θέσῃ τις ἐντὸς ποτηρίου ὕδατος σακχαρωμένου σμάλτον, θὰ ἴδῃ ὅτι καὶ μετὰ παρέλευσιν ἔτι ἑβδομάδων ἡ σάκχαρις οὐδόλως προσέβαλε τὸ σμάλτον. Πλὴν τούτου ὑπάρχει καὶ τὸ παράδειγμα τῶν μαύρων, τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς φυτείας τοῦ σακχαροκαλάμου, οἵτινες καίτοι τρώγοντες μεγάλας ποσότητας σακχάρεως, ἔχουσιν ὅμως ὀδόντας θαυμαστῆς λευκότητος. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι οἱ μὲν μαῦροι τρώγουσι τὴν σάκχαριν ἐν τῇ φυσικῇ αὐτῆς καταστάσει, ἐνῷ ἡμεῖς τρώγομεν αὐτὴν διυλισμένην δι' ἀσβέστου, καὶ ἐπομένως ἕνεκα τούτου προσλαβοῦσαν ἰδιότητας καταστρεπτικὰς διὰ τοὺς ὀδόντας ἡμῶν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἡ κατάχρησις εἰς φαγητὰ ἐνέχοντα σάκχαριν ἀποβαίνει λίαν ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν χώνευσιν, προκαλοῦσα διαταράξεις τοῦ στομάχου, τῶν ὁποίων ἀποτέλεσμα εἶνε καὶ ἡ ἀναγωγὴ ὑγρῶν ὀξέων, ἅτινα προσβάλλουσιν ἰσχυρῶς τοὺς ὀδόντας.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. **280** – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 **10 Μαΐου 1881**

ΣΕΙΣΜΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΠΡΟ ΤΟΥ 1821

Τοῦ λόγου γινομένου ἐπ' ἐσχάτων περὶ τοῦ σφοδροτάτου σεισμοῦ τοῦ καταστρέψαντος τὴν ἀνθηρὰν Χίον, ἔγεινε σὺν τοῖς ἄλλοις ἡ παρατήρησις ὅτι ἡ ἔκσπασις καὶ ἀπὸ τῆς φυσικῆς των θέσεως ἀποκίνησις τῶν τυμπάνων ἀρχαίων στύλων σημαίνει ὅτι καὶ τὴν Ἀττικήν, ἰδίως δὲ τὰς Ἀθήνας συνετάραξαν κατὰ τὴν μακρὰν περίοδον τῶν αἰώνων σφοδροὶ σεισμοί.

Ἡ παρατήρησις αὕτη εἶνε ὀρθοτάτη, θὰ ἠδυνάμεθα δὲ νὰ ἐξετάσωμεν ἀκριβέστερον τὰς ζημίας ἃς ἐπήνεγκον οἱ σεισμοὶ εἰς τὴν πόλιν κατὰ διαφόρους χρόνους, ἂν ἡ ἱστορία διεφύλασσεν ἡμῖν πλήρη κατάλογον τῶν γενομένων σεισμῶν. Ἀλλὰ τοιαῦται ἀκριβεῖς σημειώσεις ἐλλείπουσι δυστυχῶς καὶ μόνον σποραδικὰς μανθάνομεν ειδήσεις.

Αὐτοὶ οἱ μῦθοι, ἐν οἷς συμβολικῶς καὶ μυστηριωδῶς πολλάκις διεφύλαξαν οἱ ἀρχαῖοι τὴν παλαιοτάτην φυσικὴν ἱστορίαν τῶν χωρῶν ἃς κατῴκουν, φαίνονται μαρτυροῦντες καὶ ἐν Ἀττικῇ περὶ προϊστορικῶν γεωλογικῶν φαινομένων. Ἴσως δὲ ἡ ἅμιλλα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ μάλιστα ὁ περὶ τοῦ Ἀγχέσμου μῦθος, ὡς πέτρου πεσόντος ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς θεοῦ ἐν ᾧ διεσκεύαζε τὰ τῆς πόλεως, εἶνε ἀμυδρὰ καὶ συμβολικὴ ἀνάμνησις προαιωνίων σεισμικῶν ἐνεργειῶν τῆς φύσεως.

Τὰς δὲ πρώτας ἀκριβεῖς ἱστορικὰς σημειώσεις περὶ σεισμῶν ἐν Ἀθήναις γενομένων εὑρίσκομεν παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ. Ἀνέγραψε δ' αὐτὰς ὁ μέγας ἱστορικὸς οὐχὶ ἐξ ἁπλῆς ἀναγραφικῆς περιεργίας, ὡς ποιοῦσιν οἱ κοινοὶ τῶν χρονογράφων οἱ τὰ φυσικὰ συμβάντα ἀναμὶξ μετὰ τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων συνονθυλεύοντες, ἀλλ' ἐξ ἀνωτέρας τινὸς σκέψεως φιλοσοφικῆς. Ἐπειδή, ἐκθέτων ἐν τῷ προοιμίῳ τὴν σύμπτωσιν τῶν δεινῶν ἅτινα ἐπήνεγκεν ὁ πελοποννησιακὸς πόλεμος, ὀρθῶς παρετήρησεν ὅτι μετὰ τῆς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων κακίας συνειργάσθη κατὰ περίεργον σύμπτωσιν πρὸς τὴν καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν μοιραία τις μανία καὶ ἐκτροπὴ τῆς φύσεως· «τά τε πρότερον »ἀκοῇ μὲν λεγόμενα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον βε»βαιούμενα οὐκ ἄπιστα κατέστη, σεισμῶν τε »πέρι, οἳ ἐπὶ πλεῖστον ἅμα μέρος γῆς καὶ ἰσχυ»ρότατοι οἱ αὐτοὶ ἐπέσχον, ἡλίου τε ἐκλείψεις, »αἳ πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνη»μονευόμενα ξυνέβησαν, αὐχμοί τε ἔστι παρ' οἷς »μεγάλοι ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοὶ καὶ ἡ οὐχ ἥκιστα »βλάψασα καὶ μέρος τι φθείρασα, ἡ λοιμώδης »νόσος.»

Διαρκοῦντος τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου δὶς γίνεται μνεία σεισμῶν συμβάντων ἐν Ἀθήναις. Καὶ πρῶτον μὲν οἱ πολλοὶ σεισμοὶ οἱ διαταράξαντες τὸν χειμῶνα τοῦ 427 τὴν Ἀττικήν, Βοιωτίαν καὶ Εὔβοιαν καὶ μάλιστα τὸν βοιώτιον Ὀρχομενὸν ἐγένοντο αἰσθητοὶ καὶ ἐν Ἀθήναις, ὡς ῥητῶς τοῦτο μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (Γ' 87, 4). Ἦσαν δὲ οἱ σεισμοὶ οὗτοι σύγχρονοι πρὸς τὴν δευτέραν ἐν Ἀθήναις ἐπιδημίαν τοῦ γνωστοῦ λοιμοῦ, ὅστις τελέως μὲν οὐδέποτε εἶχεν ἐκλίπει, ἀλλ' εἶχεν ὅμως ὁπωσδήποτε κοπάσει ἐν τῷ μεταξύ, ἐπελθούσης τινὸς διαλείψεως.

Μετά τινα δ' ἔτη, κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 420, συνέβη ἄλλος σεισμὸς ἐν Ἀθήναις. Συμπίπτει δ' οὗτος μετὰ μιᾶς τῶν σπουδαιοτάτων ἐκκλησιῶν τοῦ ἀθηναϊκοῦ δήμου, ἐκείνης καθ' ἣν ὁ νεαρὸς Ἀλκιβιάδης ἀντέταξε τὸ πρῶτον εἰς τὸν Νικίαν τὰ σχέδια καὶ τὰς ἐνεργείας τοῦ πολυκινήτου καὶ πολυμηχάνου αὐτοῦ νοῦ. Ἀφορμώμενος ἐκ τῆς πρό τινος ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων συναφθείσης συμμαχίας μετὰ τῶν Βοιωτῶν καὶ ὑπὸ τῆς δυσαρεσκείας ἣν αὕτη τε καὶ ἡ μὴ παράδοσις τοῦ ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν κατεχομένου φρουρίου Πανάκτου καὶ τῆς Ἀμφιπόλεως εἰς τοὺς Ἀθηναίους εἶχε προκαλέσει ἐν τῇ πόλει, διενοήθη νὰ διαπραγματευθῇ τὴν φιλίαν τοῦ δήμου πρὸς τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν. Πρέσβεις δὲ τῶν Ἀργείων ἀφίκοντο εἰς Ἀθήνας τὴν ἄνοιξιν τοῦ 420 κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καθ' ὃν καὶ ἀπεσταλμένοι τῆς Σπάρτης ἐζήτουν παντὶ τρόπῳ νὰ ἐπιφέρωσι συμβιβασμὸν τῶν διαφορῶν τῶν δύο μεγάλων πόλεων. Καὶ εἰς μὲν τὴν βουλὴν παραστάντες οὗτοι ἐδήλωσαν ὅτι ἐστάλησαν ὡς πρέσβεις αὐτοκράτορες παρὰ τῆς Σπάρτης· ἀλλὰ δόλῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου πεισθέντες νὰ ἀρνηθῶσι τοῦτο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου ἐξήγειραν τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν, καταβοῶντος αὐτοῦ πρώτου τοῦ Ἀλκιβιάδου. Ἐπιτυχούσης δὲ τῆς πανουργίας τοῦ νεαροῦ δημαγωγοῦ, οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο νὰ καλέσωσιν ἤδη τοὺς Ἀργείους καὶ νὰ δεχθῶσι τὴν συμμαχίαν μετ' αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν, ὅτε σεισμὸς ἐπελθὼν ἐπήνεγκε τὴν διάλυ-

Digitized by Google

σιν τῆς ἐκκλησίας, τοῦθ' ὅπερ ἐβοήθησεν εἰς τὰ σχέδια τοῦ φιλολάκωνος Νικίου, τοὐλάχιστον μέχρι τινός. Ἀναγινώσκοντες τὴν διήγησιν ταύτην παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ (Ε' 45) καὶ τῷ Πλουτάρχῳ (Νικ. 10) δὲν πρέπει νὰ νομίσωμεν ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου ἐν βίᾳ διελύθη ἕνεκα τῆς σφοδρότητος τοῦ γενομένου σεισμοῦ. Οὐδέτερος τῶν συγγραφέων χαρακτηρίζει τὸν σεισμὸν ὡς σφοδρὸν, μᾶλλον δ' ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἦτο ἄσημός τις. Λόγος λοιπὸν τῆς διαλύσεως τῆς ἐκκλησίας δὲν ἦτο ἡ σφοδρότης τοῦ σεισμοῦ καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἐπελθοῦσα ταραχὴ, ἀλλ' αὐτὸ τὸ φαινόμενον, ὅπερ ἐθεωρήθη ὡς διοσημία· κατὰ δὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν ἐν Ἀθήναις αἱ διοσημίαι ἐπέφερον τὴν διάλυσιν τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου. Διὰ τοῦτο δὲ εὐφυέστατα ὁ Ἀριστοφάνης, καταγελῶν τῆς ὑπερβολῆς ἐν τῇ χρήσει ταύτης τῆς συνηθείας, εἰςάγει ἐν τοῖς Ἀχαρνεῦσι (στ. 169 κ. ἑ.) τὸν Δικαιόπολιν ἀπαγορεύοντα νὰ γείνῃ συζήτησις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ περὶ τοῦ μισθοῦ τῶν Θρακῶν, ἐπειδὴ ἔσταξεν ἐπ' αὐτὸν ῥανὶς βροχῆς, ἄρα εἶνε διοσημία. Μεθ' ὃ ὁ κῆρυξ διαλύει διαταγῇ τῶν πρυτάνεων τὴν ἐκκλησίαν*.

Ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρχε τὸ αὐτὸ ἔθος ἕνεκα διοσημίας. Οὕτως ἐν Κορίνθῳ βλέπομεν ἕνεκα σεισμοῦ γενομένου ἐπερχομένην τὴν διάλυσιν συνεδρίας (Θουκ. Ε' 50, 5). Ἐν δὲ Σπάρτῃ τῷ 412, ὅτε ἐψηφίσθη συμμαχία μετὰ τῶν Χίων καὶ Ἐρυθραίων καὶ ἀποστολὴ στόλου δέκα νηῶν ὑπὸ τὸν Μελαγκρίδαν, ἐπελθόντος σεισμοῦ μετεβλήθη ἡ ἀπόφασις καὶ ναύαρχος μὲν ἐστάλη ἄλλος, ὁ Χαλκιδεὺς, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν νηῶν ἀπὸ δέκα περιεστάλη εἰς πέντε μόνας (Θουκ. Ε' 50,5).

Μετὰ τούτους τοὺς ἐπὶ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου γενομένους ἐν Ἀθήναις σεισμοὺς, ὧν τὴν ἐπιμελῆ ἀναγραφὴν χρεωστοῦμεν εἰς τὸν Θουκυδίδην, οὐδὲν παρεδόθη ἐπὶ μακροτάτους αἰῶνας, ἐπὶ ὑπερδισχίλια ὅλα ἔτη, περὶ ἄλλων σεισμῶν. Ἀλλὰ τότε μανθάνομεν περὶ τοῦ σφοδροτάτου τῶν σεισμῶν τῶν ἐν Ἀθήναις γενομένων. Ἰδοὺ διὰ τίνων περιγράφεται οὗτος ὑπό τινος τῶν συγχρόνων· «τῷ ἔτει τούτῳ μέγας σεισμὸς ἐγένετο καὶ »ἅπαντες οἱ οἶκοι ἐσείσθησαν καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ »ἁγίου Διονυσίου εἰς δύο ἐσχίσθη καὶ ὁ τοῦ ἀρ»χιερέως οἶκος κλόνῳ μεγάλῳ καὶ λίθῳ ἐκ τοῦ Βρά»χου προσβληθεὶς τὸ ἀνώγειον ἐκρημνίσθη. Τοῦτο »δὲ ἐγένετο τὸ ἑσπέρας τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος· »πολλοί τε οἶκοι τῆς τοῦ Σωτῆρος Νικοδήμου »μονῆς κατεκρημνίσθησαν καὶ ἡ Βασιλικὴ ἐκκλη»σία ἐρράγη καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ εἰς τὴν Μητρό»πολιν ὁ Δημήτριος κεραυνῷ βληθεὶς ἐτελεύτησεν »ἀφήσας ὀρφανὰ καὶ χήραν**». Ἂν καὶ αἱ εἰδήσεις αὗται περιλαμβάνονται ἐν τῷ χρονικῷ τῆς μονῆς τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ὅπερ ἐξήγειρέ τινας ἀμφιβολίας, οὐδένα ἔχομεν λόγον νὰ δυςπιστήσωμεν πρὸς τὴν διήγησιν τοῦ μοναχοῦ. Μᾶλλον δὲ πρέπει νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτοῦ, τὸ μὲν ἵνα εὕρωμεν τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐγένετο ὁ σεισμὸς, τὸ δὲ ἵνα ἐξηγήσωμεν τὰ κατ' αὐτόν. Τὸ ἔτος τοῦ σεισμοῦ δὲν ἀναγράφεται ἐν τῷ ἀποσπάσματι τοῦ χρονικοῦ, ἀλλ' ἔχομεν τὸν χρόνον κατὰ προςέγγισιν δεδηλωμένον διὰ τῆς μνείας τοῦ Δημητρίου, ὅςτις κατὰ πιθανώτατον λόγον εἶνε ὁ ἱερεὺς Δημήτριος Κολοκύνθης ὁ τῷ 1651 πορευθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὸν πατριάρχην Ἰωαννίκιον καὶ λαβὼν πατριαρχικὴν ἄδειαν ἵνα ἱδρύσῃ τὴν μονὴν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων. Ἀλλ' οὐδὲ μέχρι τοῦ 1687 δυνατὸν νὰ συνέβη ὁ σεισμὸς ὁ καταστρέψας τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἐπειδὴ οὗτος ἐσώζετο ἔτι ἀκέραιος ὅτε ἦλθεν ὁ Σπὼν εἰς Ἀθήνας καὶ κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Βενετῶν ἀργότερον ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔτει γενομένην ἅλωσιν τῆς πόλεως. Ἀλλὰ τῷ 1751, ὅτε ἐπεσκέψατο τὴν πόλιν ὁ **Stuart**, τοῦ οἴκου τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τῆς ἐκκλησίας Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἐσώζοντο μόνα τὰ ἐρείπια. Ἄρα ὁ σεισμὸς ἐγένετο μεταξὺ τοῦ 1687 καὶ τοῦ 1751*. Ἐγένετο δὲ τὴν ἑσπέραν τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος, ἤτοι τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην τοῦ Σεπτεμβρίου, οὐχὶ δὲ τὴν πρώτην Ἰουνίου, ὡς ἐσφαλμένως ἔγραψαν οἱ κ. **A. Mommsen** καὶ **J. Schmidt**. Τῶν δὲ βλαβέντων κτιρίων ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου καὶ ὁ οἶκος τοῦ μητροπολίτου ἔκειντο προσεχῆ ἀλλήλοις, καθ' ἃς ἄλλοθεν ἔχομεν μαρτυρίας, κατὰ τοὺς προσβορείους πρόποδας τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ὥστε τὸν λόφον ἐκεῖνον προφανῶς ἀποκαλεῖ Βράχον ὁ χρονογράφος, ἐξ οὗ κατέπεσεν ὁ μέγας λίθος. Ἡ δὲ μονὴ τοῦ Νικοδήμου, ἧς πολλοὶ οἶκοι ἐσχίσθησαν, εἶνε βεβαίως ἡ ὁμώνυμος τὴν σήμερον Ῥωσικὴ ἐκκλησία. Οὕτω καὶ ἡ βυζαντιακὴ ἐκκλησία τῶν ἁγ. Θεοδώρων ἐν Ἀθήναις ἔν τινι ἐγγράφῳ τοῦ Πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ Γ' τῷ 1208 ἀναφέρεται ὡς **monasterium Sancti Theodori****. Τοὺς δ' ἐν τῷ χρονικῷ ἀναφερομένους οἴκους πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν ἢ πραγματικὰ κελλία, ἂν ὁ ἅγιος Νικόδημος δὲν ἦτο μόνον κατ'

* Ἴδ. καὶ Ἐκκλησιαζ. στ. 791 καὶ Σχολ. Ἀριστοφ. εἰς Ἀχαρνέων στ. 171.

** Ἀρχαιολ. Ἐφημερὶς 1853 σελ. 941.

* Ἴδ. καὶ Mommsen, Athenae Christianae σ. 44. Ὁ σοφὸς διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀστεροσκοπείου κ. Julius Schmidt ἐν μὲν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ Studien über Erdbeben. (Ἐκδ. Β'. Ἐν Λειψίᾳ 1879 σ. 160) τάσσει τὸν σεισμὸν τοῦτον ἀορίστως μεταξὺ τοῦ 1641 καὶ 1660, ἐν δὲ τῇ διατριβῇ αὐτοῦ Vulkaneruptionen und Erdbeben (ἐν τῷ τοῦ Deffner «Archiv für mittel-und neugriechische Philologie» Τεῦχ. Α'-Β'. 1880 σ. 111) μεταξὺ τοῦ 1636 καὶ 1660. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τἀνωτέρω ἐκτεθέντα περὶ τῆς χρονολογίας, ἐν οἷς ἀκολουθῶ μάλιστα τῷ Mommsen, εἶνε πειστικά. Ἐν τοῖς Studien ὁ κ. Schmidt συγκεχυμένως ἀναγράφει τὰ τῶν ἀθηναϊκῶν σεισμῶν κατὰ τὸν πελοποννησιακὸν πόλεμον· ἡ δὲ μελέτη τῶν πηγῶν πείθει ὅτι ὀρθότερα εἶνε τὰ ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ αὐτοῦ νεωτέρᾳ διατριβῇ ἀναγραφόμενα.

** Ἴδ. τὴν ἐμὴν σημείωσιν περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκκλησίας τῶν ἁγίων Θεοδώρων ἐν Παρνασσῷ τόμ. Β' σ. 72.

Digitized by Google

ὄνομα μονή, ἢ γειτονικά τινα κτήματα τῆς ἐκκλησίας ταύτης, ὁποῖα καὶ τὴν σήμερον ἔχει αὕτη, ἀνήκοντα τοῖς Ῥώσοις. Ἦτο δὲ γνωστὴ ἡ παλαιὰ αὕτη βυζαντιακὴ ἐκκλησία ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας ὡς Σωτῆρα Λυκοδήμου ἢ Νικοδήμου. Ἀλλὰ τίς εἶνε ἡ ἐν τῷ χρονικῷ ἀναφερομένη Βασιλικὴ ἐκκλησία, περὶ ἧς δὲν εἶνέ τι γνωστόν; * Εἰκάζω ὅτι τοῦτο τὸ ὄνομα εἶχεν ἡ ἐκ τῶν παλαιῶν χριστιανικῶν χρόνων Basilica, ἥτις ἀνεκαλύφθη ἢ παρετηρήθη πρὸ εἰκοσαετίας περίπου ἐν τῷ νῦν κήπῳ τῶν Ἰλισσίδων Μουσῶν, ἔνθα τὸ πρό τινων ἐτῶν πηχθὲν θερινὸν θέατρον ἐξ ἀσυγγνώστου ἀμελείας ᾠκοδομήθη κατὰ μέρος ἐπὶ τῶν θεμελίων τῆς Βασιλικῆς ἐκείνης.

Τοιοῦτος καὶ ὁ σεισμὸς τοῦ δεκάτου ἑβδόμου ἢ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος, εἰς ὃν πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος εἷς καὶ μόνος μαρτυρεῖται ἐπακολουθήσας ἐν ἔτει 1805. Ἐγένετο δ' οὗτος κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τῇ 5[17 κατὰ τὸν Dodwell**. Προηγήθησαν δ' αὐτοῦ ῥαγδαῖαι βροχαί, ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ μετὰ πνικτικὴν ζέστην. Ἡ δὲ καταιγὶς αὕτη διήρκεσεν εἴκοσι καὶ ἓξ ὅλας ὥρας ἄνευ διακοπῆς. Καθ' ἃ ἀναφέρει ὁ Ἄγγλος περιηγητής, τότε πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Ἰλισσὸς ἀπὸ ἀνύδρου διώρυγος μετεβλήθη εἰς ἄγριον καὶ βαθύρροον ποταμὸν κατακλύσαντα τὰ πέριξ, θέαμα ἄξιον λόγου διὰ τοὺς συγχρόνους Ἀθηναίους, οἵτινες συνέρρεον παμπληθεῖς ἵνα θαυμάσωσι τὸν ἔκτακτον τοῦτον ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ. Τῇ ἑπομένῃ τοῦ σεισμοῦ ὁ Ἰλισσὸς εἶχεν ἀποβάλει ἤδη τὴν προτέραν αὐτοῦ ὁρμήν, μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἐπανῆλθεν ἡ συνήθης αὐτοῦ ξηρότης, ἀφ' ἧς σπανιώτατα ἀφίσταται, ὡς γνωστόν.

Τοιοῦτοι οἱ ἐν Ἀθήναις γενόμενοι μέχρι τοῦ 1821 σεισμοί, περὶ ὧν ἐσώθησαν εἰδήσεις. Πάντως δ' ἐγένοντο καὶ ἄλλοι μὴ ἀναγραφόμενοι ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν καὶ χρονογράφων. Πιθανώτατον δὲ εἶνε ὅτι καὶ κατ' ἄλλους σεισμούς, ὧν ἐσώθησαν εἰς ἡμᾶς περιγραφαί, ἐσείσθησαν μὲν καὶ αἱ Ἀθῆναι, δὲν ἀνεγράφη δὲ τὸ γεγονός, περιορισθείσης τῆς διηγήσεως εἰς τοὺς τόπους ἔνθα οἱ σεισμοὶ ἐγένοντο μάλιστα αἰσθητοὶ ἢ προὐξένησαν μεγάλας ζημίας. Τοῦτο δυνάμεθα μάλιστα νὰ εἰκάσωμεν περὶ τῶν κατ' Αὔγουστον τοῦ ἔτους 553 μ.χ. ἐπανειλημμένων φοβερῶν σεισμῶν, οἵτινες ἐπήνεγκον σπουδαίας καταστροφὰς καὶ ζημίας ἀνυπολογίστους κατὰ τὸν Κρισσαῖον κόλπον, τὴν Κορινθίαν, τὴν Ἀχαΐαν καὶ τὴν Βοιωτίαν καὶ οὓς ἐκτενῶς περιγράφουσιν οἱ Βυζαντῖνοι ἱστορικοί.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1821 καὶ ἐντεῦθεν οὐ μόνον σεισμοὶ πολλοὶ ἔσεισαν καὶ τὰς Ἀθήνας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀναγραφὴ αὐτῶν ἐγίνετο ὁσημέραι τακτικωτέρα. Μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858, ὅτε ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπ' ἀγαθοῖς ἱδρυθέντος ἀστεροσκοπείου τῶν Ἀθηνῶν ὁ ἀκάματος ἐπιστήμων κ. Ἰούλιος Σμίθ, δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἔχομεν τακτικὸν ἡμερολόγιον τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν γενομένων σεισμῶν, ἀνερχόμενον εἰς χιλιάδας πολλὰς παρατηρήσεων, ἃς δύνανται νὰ εὕρωσιν εὐχερῶς οἱ ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας* ἐν τῇ διδακτικωτάτῃ αὐτοῦ συγγραφῇ τῇ ἐπιγραφομένῃ «Μελέται περὶ σεισμῶν.»

Σπυρ. Π. Λάμπρος.

* Mommsen, Athenae christianae σ. 44, σημ.**.
** Dodwell, Classische und topographische Reise durch Griechenland γερμ. μεταφρ. Τόμ. Α' σ. 295.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 273.

Ζ'.

Ὀλίγαι τινὲς πληροφορίαι.

— Μοῦ ἐπιτρέπετε, εἶπεν ἑσπέραν τινὰ ἡ Λουκία, νὰ σᾶς ἐρωτήσω κάτι;

— Τὸ κάτι αὐτὸ θὰ εἶνε πολὺ λεπτόν, ἀφοῦ ἀρχίζει μὲ προοίμιον, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος.

— Ἡ ἐρώτησις ἀφορᾷ σᾶς, ἰατρέ, καὶ δὲν ἠξεύρω ἂν πρέπει νὰ τὴν κάμω.

— Δὲν πειράζει, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος· σᾶς δίδω τὴν ἄδειαν νὰ μ' ἐρωτήσετε ὅ,τι θέλετε, εἴτε μὲ ἀφορᾷ, εἴτε ὄχι.

— Εὐχαριστῶ. Ἤθελα νὰ μάθω, πῶς εἷς ἄνθρωπος διακεκριμένος, καθὼς σεῖς ....

Ὁ Ἀντώνιος διεῤῥάγη εἰς γέλωτα.

— Πολὺ καλά, εἶπεν ἡ Λουκία διακοπτομένη, ἠμπορεῖτε νὰ γελᾶτε ὅσον θέλετε, ἀλλ' ὅπως δήποτε εἶσθε ἄνθρωπος διακεκριμμένος, τὸ ἠξεύρετε.

— Ἂν μετρία ἐκπαίδευσις καὶ ἀνατροφὴ ἀποτελοῦσι καθ' ὑμᾶς διακεκριμένον ἄνθρωπον, τότε εἶμαι ὑπερήφανος διὰ τὴν πατρίδα μου.

— Ἐννοεῖτε δηλαδή, ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὴν πατρίδα σας πολλοὶ ὅμοιοί σας;

— Ὁμιλεῖτε σπουδαίως; ἠρώτησεν ὁ Ἀντώνιος. Τότε θεωρεῖτε, φαίνεται, τὴν Ἰταλίαν ὡς βασίλειον τυφλῶν, ὅπου βασιλεύουν οἱ μονόφθαλμοι. Πιστεύσατέ μου, φιλτάτη μου κυρία, θὰ εὕρῃτε πολλοὺς ἀνωτέρους μου, οἵτινες ζῶσιν ἄχρηστοι καὶ ἀποθνήσκουν ἄγνωστοι. Δὲν φαντάζεσθε, ἐξηκολούθησε, πόσαι διάνοιαι, πόσαι δυνάμεις καὶ πόσοι εὐγενεῖς πόθοι, χάνονται πνιγόμενοι εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτὴν ἀντλίαν, ἥτις ἐπὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χάρτου ὀνομάζεται Ἰταλία.

Νέφος ἀνεκφράστου μελαγχολίας ἐσκίασε τὴν συνήθως αἰθρίαν μορφήν του. Ἡ Λουκία ἐνόησε κ' ἔμεινε σιωπῶσα.

— Λοιπόν, ὑπέλαβεν ὁ Ἀντώνιος κινῶν ἐπιχαρίτως τὴν κεφαλήν, ὡσεὶ θέλων ν' ἀπαλλαγῇ ὀχληροῦ βάρους, ἐπιθυμεῖτε νὰ ἐξακολουθήσετε; Σᾶς ἐφαίνετο παράδοξον, πῶς ἄνθρωπος διακεκριμένος ὡς ἐγὼ κατήντησε νὰ παίζῃ κιθάραν· τοῦτο ἠθέλατε νὰ εἴπητε;

— Διόλου! — πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ζῇ εἰς μι-

Digitized by Google

κρὸν χωρίον καθὼς αὐτὸ, ἐν τῷ μέσῳ χονδρῶν χωρικῶν.

— Χονδρῶν χωρικῶν! ὑπέλαβεν ὁ ἰταλός. Μὲ συγχωρεῖτε ὅτι σᾶς διακόπτω καὶ πάλιν, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ ν' ἀκούω νὰ ὀνομάζωνται τοιουτοτρόπως οἱ ἡμερώτεροι ἄνθρωποι τῆς γῆς. Ὀνομάσετέ τους ἀμαθεῖς, δεισιδαίμονας, ὅ,τι θέλετε, ἀλλὰ μὴ τοὺς λέγετε χονδρούς. Διατί τοὺς νομίζετε τοιούτους;

— Ἀλλὰ, εἶπεν ἡ Λουκία μετά τινος ἀμηχανίας, ὁ πατήρ μου μὲ εἶπε πολλάκις ὅτι τὸν ἐσταμάτησαν εἰς τοὺς περιπάτους του καὶ τοῦ ὡμίλησαν ἀπρεπῶς.

— Ἐννοῶ κάλλιστα ὅτι ἐστενοχωρήθη ὁ Σὶρ Ἰωάννης, διότι χωρικοί τινες τοῦ ἀπέτειναν τὸν λόγον εἰς γλῶσσαν τὴν ὁποίαν δὲν ἐννόει· δὲν ἐννοῶ ὅμως, πῶς ἐξέλαβε τὴν οἰκειότητα ὡς ἔλλειψιν σεβασμοῦ καὶ τοὺς κατηγορεῖ ὡς χονδροὺς ἀνθρώπους.

— Ἰατρὲ, δὲν ἀπαντᾶτε εἰς τὴν ἐρωτησίν μου.

— Θεωρεῖτε τὴν ἐδῶ ζωήν μου ὡς δυστύχημα δι' ἐμέ;

— Ὄχι ὡς δυστύχημα ἀλλ' ὡς τύχην κατωτέραν τῆς ἀξίας σας.

— Καὶ ἂν δὲν δύναμαι νὰ κάμω ἀλλέως; εἶπεν ὁ Ἀντώνιος.

— Ἠξεύρετε πολὺ καλὰ, ὅτι αὐτὸ δὲν εἶνε ἀληθὲς, εἶπεν ἡ Λουκία μετά τινος ζέσεως. Ἠξεύρετε κάλλιστα, ὅτι ἀρκεῖ μίαν λέξιν νὰ εἴπητε, διὰ νὰ μεταβληθῇ ἡ σημερινή σας θέσις εἰς θέσιν πολὺ ἀνωτέραν.

— Βλέπω τί τρέχει, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος μειδιῶν, οἰκειώθητε μὲ τὴν Σπεράντσαν, καὶ σᾶς διηγήθη θαύματα περὶ τῶν μεγαλείων τὰ ὁποῖα μὲ περιμένουν. Μὴ πιστεύστε τόσον εὔκολα, σᾶς παρακαλῶ, πληροφορίας, τὰς ὁποίας θὰ σᾶς δώσουν περὶ ἐμοῦ ἡ Σπεράντσα καὶ ἡ μήτηρ της.

— Σεῖς ὅμως μοῦ εἴπετε, ὅτι ἡ Σπεράντσα εἶνε κόρη μὲ νοῦν καὶ μὲ καρδίαν.

— Μάλιστα καὶ ἡ μήτηρ της ἐπίσης Ἀλλ' ὁσάκις πρόκειται περὶ ἐμοῦ, τὰς παραφέρει ἡ φαντασία των. Εἶμαι ἡ λατρεία των, καὶ ἂν ἀκούσουν ὅτι μοῦ ἔχουν κάπου φυλαγμένον κανὲν βασίλειον, θὰ τὸ πιστεύσουν.

— Ἂν σᾶς ἀγαποῦν,—καὶ ἠξεύρω ὅτι σᾶς ἀγαποῦν—θὰ εἰπῇ ὅτι ἔχουν τοὺς λόγους των.

— Λόγους φανταστικοὺς, ἢ τοὐλάχιστον ὑπερβολικούς. Αἱ γυναῖκες, καθὼς λέγουν, εἶνε εἰς ὅλα ὑπερβολικαί. Ἀδύνατον νὰ πεισθῇ ἡ Ῥόζα, ὅτι δὲν ἔσωσα τὴν ζωὴν τῆς κόρης της κατὰ τὴν τελευταίαν της ἀσθένειαν· ἐνῷ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε ἀληθές. Ὡς πρὸς τὴν Σπεράντσαν, φαντάζεται ὅτι μοῦ χρεωστεῖ ἄπειρον εὐγνωμοσύνην, διότι εἰς μίαν ὑπόθεσιν, ἥτις τὴν ἐνδιαφέρει πολὺ, κατέβαλα μερικὰς προσπαθείας, αἱ ὁποῖαι, χρεωστῶ νὰ τ' ὁμολογήσω, ἀπέβησαν ἐντελῶς μάταιαι.

— Μὲ τί τέχνην ὑποτιμᾶτε τὸν ἑαυτόν σας!

— Διόλου, μὶς Δάβεν, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ πιστεύσετε, ὅτι ἔχω καλλίστην ἰδέαν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου· ἀλλὰ δὲν ὑποφέρω καὶ τὴν ὑπερτίμησιν. Θέλετε νὰ μάθετε εἰς τί συνίσταται τὸ λαμπρὸν αὐτὸ μέλλον, τὸ ὁποῖον εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν μου, κατὰ τὴν ἰδέαν τῆς Σπεράντσας;

— Ἐννοεῖται, εἶπεν ἡ Λουκία.

— Δὲν θὰ σᾶς φανῇ πολὺ λαμπρὸν, σᾶς τὸ προλέγω. Τὸ παρελθὸν ἔτος... Ἀλλὰ προτιμότερον ἴσως εἶνε, πρὸς πλειοτέραν σαφήνειαν, νὰ σᾶς εἴπω πῶς καὶ πόθεν κατήντησα εἰς αὐτὸν τὸν τόπον.

— Σᾶς τὸ παρακαλῶ, εἶπεν ἡ Λουκία, ἐντείνουσα πᾶσαν αὐτῆς τὴν προσοχήν.

— Εἶνε ἱστορία, ἥτις δύναται νὰ συνοψισθῇ εἰς ὀλίγας λέξεις. Ὅτι ἓν τέκνον τῆς Σικελίας ἢ οἱασδήποτε ἄλλης χώρας αὐτῆς τῆς χερσονήσου, μὴ ἔχον ἄλλην ἐπιθυμίαν παρὰ νὰ ζήσῃ καὶ ν' ἀποθάνῃ πλησίον τῆς ἑστίας του, ἐδιώχθη αἴφνης διὰ τῆς βίας ἀπὸ τὴν πατρίδα του κ' ἐῤῥίφθη εἰς τὴν ἔρημον τοῦ κόσμου, εἶνε πρᾶγμα τόσον κοινὸν εἰς τὴν γῆν αὐτὴν, ὥστε δὲν ἔχει ἀνάγκην περαιτέρω ἐξηγήσεως. Τὸ νὰ ἦνέ τις ἐλευθερόφρων ἢ νὰ ἐμπνέῃ ὑποψίαν ὅτι εἶνε, ἀρκεῖ διὰ νὰ πάθῃ πᾶς ἰταλὸς τὰ αὐτά. Παράδοξον ὅμως πρέπει νὰ φανῇ καὶ εἶνε ἀληθῶς παράδοξον,—ὅταν τις ἀναλογισθῇ ποῖος στενὸς δεσμὸς συνδέει τὰς διαφόρους ἰταλικὰς κυβερνήσεις μεταξύ των,—ὅτι ἄνθρωπος διωχθεὶς ἀπὸ τὴν Σικελίαν κατώρθωσε νὰ γείνῃ ἀνεκτὸς καὶ νὰ εὕρῃ καταφύγιον εἰς τὴν Σαρδηνίαν.

Ὁ ἀναγνώστης ἡμῶν παρακαλεῖται νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ὁμιλεῖ ἐν ἔτει 1840.

— Ἰδοὺ πῶς τὸ πρᾶγμα συνέβη. Καθ' ἣν ἡμέραν τὸ ἔδαφος τῆς Κατάνης κατέστη δι' ἐμὲ πολὺ καυστικὸν — περιττὸν δὲ εἶνε νὰ σᾶς ἀναπτύξω ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὺς πολιτικοὺς λόγους τοῦ πράγματος — τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶχον τὸ εὐτύχημα νὰ γείνω δεκτὸς ἐπί τινος πλοίου διευθυνομένου εἰς Γένουαν. Ὅτε ἐφθάσαμεν ἐδῶ, μοῦ ἐζήτησαν τὸ διαβατήριόν μου, καὶ ἐπειδὴ, φυσικῷ τῷ λόγῳ, δὲν εἶχον, δὲν μοῦ ἐσυγχώρησαν νὰ ἀποβιβασθῶ. Εὐτυχῶς ὁ θεῖός μου—ἄγγλος ἀξιωματικὸς, περὶ τοῦ ὁποίου σᾶς διηγήθην ἤδη ὅτι εἶχε νυμφευθῇ τὴν μεγαλειτέραν ἀδελφὴν τῆς μητρός μου—εἶχε τὴν εὐτυχῆ ἰδέαν, ὅτε τὸν ἀπεχαιρέτισα, νὰ μοῦ δώσῃ ἐπιστολὴν συστατικὴν εἰς παλαιόν του φίλον, τὸν ἐν Γενούῃ πρόξενον τῆς Ἀγγλίας. Ἔστειλα τὴν ἐπιστολήν μου πρὸς τὸν κύριον αὐτὸν, καὶ διὰ τῆς παρεμβάσεώς του κατώρθωσα ὄχι μόνον ν' ἀποβιβασθῶ, ἀλλὰ καὶ νὰ μείνω μίαν ἑβδομάδα εἰς τὴν πόλιν. Δὲν ἤξευρα ὅμως, ὡς εὐκόλως φαντάζεσθε, οὔτε τί νὰ κάμω οὔτε ποῦ νὰ ὑπάγω, ὅτε πρωΐαν τινα ἀνέγνωσα εἰς τὴν ἐπίσημον ἐφημερίδα τῆς πόλεως μίαν εἴδησιν, ἥτις μ' ἐξήγαγε τῆς ἀμηχανίας μου. Δὲν σᾶς εἶπα, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν περὶ τῆς ὁποίας

Digitized by Google

σᾶς ὁμιλῶ, τὸ 1837, ἡ ἀσιατικὴ χολέρα ἐμάστιζεν ὅλην τὴν Ῥιβιέραν. Ἡ ἐφημερὶς λοιπὸν τὴν ὁποίαν ἀνέγνωσα, προσεκάλει ὅλους τοὺς ἰατροὺς, ἐν γένει καὶ ἰδίως τοὺς νέους, νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ ἰατροσυνέδριον καὶ λάβωσιν ὑπηρεσίαν, ἐπὶ ἀμοιβῇ. Ἀπεφάσισα εὐθὺς νὰ προσφέρω τὰς ὑπηρεσίας μου τὸ μὲν ἐκ φιλανθρωπίας, τὸ δὲ καὶ ἐκ λόγων ἐγωϊσμοῦ. Ἐνόησα ὅτι μοῦ προσεφέρετο σανὶς σωτηρίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ πατήσω διὰ νὰ σωθῶ· διότι τὸ ν' ἀφήσω τὴν Ἰταλίαν ἦτο δι' ἐμὲ ἀπελπιστικόν. Ἂν ἐπετύγχανον, ἤμην βέβαιος ὅτι θὰ ἐκέρδαινα τὸν ἄρτον μου χωρὶς νὰ βαρύνω τὴν οἰκογένειάν μου. Προσῆλθον λοιπὸν εἰς τὸ ἰατροσυνέδριον καὶ ἐδήλωσα, ὅπως ἦτο καὶ ἡ ἀλήθεια, ὅτι εὑρεθεὶς ἐν μέσω τῆς χολέρας ἥτις εἶχεν ἐνσκήψει πρό τινων μηνῶν ἐν Σικελίᾳ, εἶχον ἀποκτήσει πεῖράν τινα εἰς τὴν θεραπείαν τῆς νόσου. Μὲ ἐδέχθησαν κάλλιστα· ἀλλ' ἅμα εἶδαν τὸ δίπλωμά μου, τὸ ὁποῖον εἶχαν φέρει μαζύ μου μαζὺ μὲ ἄλλα ἔγγραφα, μοῦ εἶπαν, ὅτι ἐπειδὴ ἤμην ξένος—μάλιστα! ἄνθρωπος γεννηθεὶς εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἰταλίαν ἦτο ξένος εἰς τὴν βόρειον—δὲν ἠδύναντο νὰ δεχθῶσι τὴν ὑπηρεσίαν μου, ἐκτὸς ἐὰν ἔκαμνα ἀναφορὰν εἰς τὸν βασιλέα καὶ μ' ἐδίδετο ἡ ἄδεια. Τὸ κατ' ἀρχὰς μοῦ ἐπροξένησεν ἀποστροφὴν ἡ ἰδέα, ὅτι ἔπρεπε νὰ ζητήσω δι' ἀναφορᾶς τὴν ἄδειαν νὰ ἐκθέσω τὴν ζωήν μου ὑπὲρ τῶν ὁμοίων μου. Ἀλλ' οἱ κύριοι τοῦ ἰατροσυνεδρίου μὲ παρεκάλεσαν θερμῶς νὰ ὑποβληθῶ εἰς ἁπλῆν διατύπωσιν, ὡς ἔλεγον, καὶ μοῦ ἐπρότειναν νὰ διαβιβάσωσι τὴν ἀναφοράν μου καὶ νὰ τὴν ὑποστηρίξωσιν. Ὁ πρόξενος τῆς Ἀγγλίας ἐπίσης ἐπολέμησε τὴν ἀντίστασίν μου μὲ τόσην ἐπιμονὴν, ὥστε ἐπὶ τέλους ἐνέδωκα. Ἔστειλα λοιπὸν τὴν ἀναφοράν μου, ἄκων καὶ μὲ μεγάλην μου δυσαρέσκειαν, καὶ τὴν ἐπομένην ἑβδομάδα ἔλαβον τὴν εἰδοποίησιν ὅτι ἡ αἴτησίς μου εἶχε γείνει δεκτή. Τὸ ἰατροσυνέδριον μ' ἔστειλεν ἀμέσως εἰς τὸ Σὰν-ρέμο, ὅπου ἔφθασα τὴν 23 Ἀπριλίου.

— Τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων μου! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία μετὰ παιδικῆς φαιδρότητος· τί παράδοξος σύμπτωσις!

— Εὐτυχὴς μᾶλλον, παρετήρησεν ὁ Ἀντώνιος, συγκινηθεὶς ἐκ τῆς ἀθώας ἐκείνης χαρᾶς. Κλείετε λοιπὸν τοὺς εἴκοσι μετὰ δύο ἡμέρας. Χαίρω πολὺ ὅτι μὲ τὸ εἴπατε, διότι, μολονότι εὑρίσκεσθε ἐπὶ ξένης γῆς, πρέπει ν' ἀκούσητε συγχαρητήρια τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

— Μὴ τὸ λησμονήτετε, εἶπεν ἡ Λουκία ἀστειευομένη. Εἴπετέ μου ὅμως τώρα, ἐξηκολούθησε, πῶς ἤλθετε νὰ κατοικήσετε ἐδῶ.

— Τελειόνω εὐθύς. Ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ Σὰν-Ῥέμο ἡ χολέρα ἦτον εἰς ὅλην της τὴν ἀκμήν. Ἔκαμα ὅ,τι ἠδυνάμην, χωρὶς, ἐννοεῖται, μεγάλας ἐπιτυχίας, ἀλλὰ χωρὶς καὶ νὰ φεισθῶ τὴν ζωήν μου.

— Ὤ! ὅσον δι' αὐτὸ, εἶμαι βεβαία διέκοψε ζωηρῶς ἡ Λουκία.

— Μὲ ἀντήμειψαν ὅμως ἀφθόνως ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν ἀνθρώπων. Μετὰ πολλῶν μηνῶν κοπιώδη ἐργασίαν ἡ φοβερὰ μάστιξ ἠλαττώθη, καὶ ἐξέλιπε τέλος ἀφ' ἑαυτῆς. Μετ' ὀλίγον δὲ ὁ δημόσιος ἰατρὸς τῆς Βορδιγέρας, γέρων πολὺ, ἀπέθανε, καὶ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον μοῦ προσέφερε τὴν θέσιν του. Ἐδέχθην, διότι καὶ ἡ μικρὰ πόλις μὲ ἤρεσε, καὶ οἱ ἀγαθοί της κάτοικοι μοῦ ἦσαν ὅλοι γνωστοί. Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις ἠρνήθη νὰ ἐπικυρώσῃ τὸν διορισμόν μου, ἐπὶ τῇ προφάσει πάλιν ὅτι ἤμην ξένος καὶ διδάκτωρ ξένου πανεπιστημίου. Ἀλλ' ἡ Βορδιγέρα ὅμως ἐπεθύμει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ μὲ κάμῃ ἰατρόν της, καὶ ἐπιτροπὴ εἰδικὴ, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ δημάρχου καὶ δύο δημοτικῶν συμβούλων, μετέβησαν εἰς τὸ Τουρῖνον διὰ νὰ ἐνεργήσουν ὅτι ἔπρεπεν. Ἔγραψε δὲ ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ὁ διοικητὴς τοῦ Σὰν-Ῥέμο, ὅστις μὲ εἶχεν εἰς μεγάλην ὑπόληψιν. Τέλος πάντων ὁ διορισμός μου ἐνεκρίθη, καὶ ἰδοὺ πῶς εὑρίσκομαι εἰς αὐτὸ τὸ χωρίον ὡς ἰατρὸς δημοτικός.

— Τί λυπηρὸν, εἶπεν ἡ Λουκία, σχεδὸν δακρύουσα, νὰ διώκεταί τις τοιουτοτρόπως ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ἀπὸ τὴν οἰκίαν του, ἀπὸ τοὺς ἀγαπητούς του. Ὅ,τι μοῦ εἴπατε, μοῦ ἀποκαλύπτει πράγματα τὰ ὁποῖα οὐδὲ κἂν ὑπώπτευον μέχρι τοῦδε. Θὰ ἐκπλαγῆτε ἀπὸ τὴν ἀμάθειάν μου, ἀλλ' εἴπετέ μου, σᾶς παρακαλῶ, πόσα χωριστὰ κράτη εἶνε εἰς τὴν Ἰταλίαν;

— Εἶνε τόσα, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ὥστε πρέπει νὰ τὰ μετρήσω εἰς τὰ δάκτυλα διὰ νὰ μὴ κάμω κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος λάθος. Ἂς μετρήσωμεν: Νεάπολις καὶ Σικελία, Ῥώμη, Σαρδηνία, Τοσκάνα, Πάρμα, Λούκα καὶ Μοδένα· τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον, ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν, εἶνε τὸ ὄγδοον.

— Καὶ ὅλαι αἱ κυβερνήσεις ὁμοιάζουν;

— Ὅλαι εἶνε δεσποτικαί.

— Καὶ ὁ πάπας, εἶνε καὶ αὐτὸς ἐπίσης κακός;

— Καὶ χειρότερος, ἂν εἶνε δυνατόν. Αὐτὸ, εἶμαι βέβαιος, δὲν σᾶς ἐκπλήττει.

— Νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἀπήντησεν ἡ Λουκία, δὲν ἔχω ἰδέαν περὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων.

— Τίποτε παράδοξον εἰς τὴν ἡλικίαν σας. Νεᾶνις μεταβαίνουσα εἰς τὴν Ῥώμην χάριν τῆς ὑγείας της καὶ χάριν διασκεδάσεως δὲν ἐνασχολεῖται βεβαίως περὶ τοῦ εἴδους καὶ τῆς ποιότητος τῶν κυβερνήσεων. Ἐγνωρίσατε πολλὰς ῥωμαϊκὰς οἰκογενείας;

— Καμμίαν σχεδόν. Ἐκτὸς τοῦ πρίγκηπος Σοφρώνια, μόνον ἄγγλους ἐβλέπομεν.

— Ὅλοι σχεδὸν οἱ ξένοι τὸ ἴδιον κάμνουν. Ἔρχονται εἰς τὴν Ἰταλίαν ὡς εἰς ἄνετον ξενοδοχεῖον, καὶ εἰς τὰ ξενοδοχεῖα ὀλίγον συνήθως ἐνδιαφέρεταί τις περὶ τῶν ἀνθρώπων τῆς οἰκίας.

Digitized by Google

— Τί πρέπει λοιπὸν νὰ κάμω, ὅταν ἐπιστρέψω πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην, διὰ νὰ γνωρίσω κἄπως λεπτομερῶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα ;

— Ἓν μόνον μέσον ὑπάρχει, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Ν' ἀναμιχθῆτε μὲ ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις, νὰ ἀκούετε καὶ νὰ βλέπετε. Ἀλλ' αὐτὸ βεβαίως οὔτε δύναται οὔτε πρέπει νὰ κάμῃ κόρη.

— Ἤθελα νὰ μὴν ἤμουν κόρη, ἂν αὐτὸ πρόκειται νὰ μοῦ γίνεται ἐμπόδιον. Ἀλλ' ὅπως δήποτε ἠμπορῶ νὰ ζητήσω καὶ νὰ λάβω πληροφορίας.

— Βεβαίως, ὑπέλαβεν ὁ ἰατρὸς,καὶ ἐπειδὴ λέγετε ὅτι πρόκειται νὰ ἐπιστρέψετε καὶ πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην, ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς δώσω μίαν ὠφέλιμον συμβουλήν. Μὴ δανείσετε ποτὲ, δι' οἱονδήποτε λόγον, τὴν Γραφήν σας εἰς ῥωμαῖον.

— Διατί ; Σεῖς μὲ εἴπετε προχθὲς ὅτι πολλοὶ ἰταλοὶ ἀναγινώσκουν τὰς Γραφάς.

— Μάλιστα,ἀλλὰ σᾶς προσέθεσα, ὅτι μία μόνη μετάφρασις εἶνε συγχωρημένη. Ἂν σᾶς ἀνακαλύψουν ὅτι διαδίδετε ἄλλην μετάφρασιν, ἠμπορεῖτε νὰ δοκιμάσετε ποίαν ἀνεξιθρησκείαν ἔχει ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡς πρὸς τοὺς συμπατριώτας μου, ὅσοι τολμοῦν ν'ἀναγινώσκωσι μεταφράσεις μὴ ἐπιτρεπομένας, γνωρίζουν πάντοτε ὅτι διατρέχουν κίνδυνον. Ἀλλ' ἀρκεῖ, νομίζω, ἡ περὶ πολιτικῶν ὁμιλία. Πρέπει τώρα νὰ σᾶς ἐξηγήσω τὸ λαμπρὸν μέλλον, τὸ ὁποῖον μὲ περιμένει.

— Ἆ, ναί ! εἶπεν ἡ Λουκία εἰπέτε μου, παρακαλῶ.

— Μετὰ δύο ἔτη ἀφ' ὅτου ἦλθον ἐδῶ, μοῦ προσέφεραν θέσιν ὁμοίαν εἰς τὸ κυρίως Πεδεμόντιον. Τὸ μόνον πλεονέκτημα τῆς θέσεως ἦτο χρηματικὸν, διότι ὁ μισθὸς ἦτο σχεδὸν διπλοῦς. Ἀφ' ἑτέρου ἡ μικρὰ πόλις εἰς τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο νὰ διαμείνω ἔκειτο εἰς τὸ βάθος στενῆς κοιλάδος, περικυκλουμένης ἀπὸ βουνὰ, ὑγρᾶς πάντοτε καὶ πολὺ ψυχρᾶς τὸν χειμῶνα. Ἦτο δυνατὸν ἐγὼ, ἐλεύθερος καὶ χωρὶς βάρη, νὰ ἐγκαταλείψω τοὺς καλούς μου γείτονας, οἵτινες μὲ ἀγαποῦν, καὶ τοὺς ὁποίους γνωρίζω ὅλους ἐξ ὀνόματος ; ἠδυνάμην ν' ἀφήσω τὴν λαμπρὰν αὐτὴν καὶ μεγαλοπρεπῆ φύσιν, ἥτις, ὅταν τὴν θεωρῶ, μοῦ φαιδρύνει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μοῦ ἐλαφρύνει τὴν καρδίαν, καὶ ὅλ' αὐτὰ δι' ὀλίγα χρήματα ; Εἶμαι τέκνον τῆς μεσημβρίας κακομαθημένον. Ἔχω ἀνάγκην ἀέρος, φωτὸς, θέρμης χρωμάτων.Τρελλαίνομαι διὰ τὸν οὐρανὸν αὐτὸν, καὶ τὴν θάλασσαν μου. Δὲν ἠμπορῶ νὰ τὰ στερηθῶ· εἶνε ἡ ζωή μου.

— Πῶς εὐχαριστοῦμαι, εἶπεν ἡ Λουκία νὰ βλέπω, ὅτι ἠμπορεῖτε καὶ σεῖς νὰ ἐνθουσιασθῆτε !

— Ὁμιλήσατέ μου περὶ αὐτῆς τῆς φύσεως ὁπόταν θέλετε, εἶπεν ὁ Ἀντώνος μειδιῶν, καὶ βλέπετε.

— Ηρνήθητε λοιπόν ; εἶπεν ἡ Λουκία.

— Βεβαίως, καὶ χωρὶς νὰ διστάσω.

— Ἦτο φυσικὸν διὰ σᾶς ! ἀνέκραξεν ἡ νεᾶνις, ἧς ἡ συμπάθεια καὶ ὁ θαυμασμὸς πρὸς τὸν διηγούμενον ηὔξανον καθόσον ἑκάστη νέα λεπτομέρεια ἀνεδείκνυεν ἔτι μᾶλλον τὴν εὐγενῆ τῆς ψυχῆς του ἁπλότητα.

— Ἡ δευτέρα χρυσῆ θύρα, ἥτις ἠνοίχθη ἐνώπιον τοῦ μέλλοντός μου ἔχει τι τοσοῦτον νεφελῶδες, ὥστε δὲν ἠξεύρω τῇ ἀληθείᾳ πῶς νὰ σᾶς τὴν παραστήσω. Ἦτο ἡ πιθανότης νὰ ἐπιτύχω ἕδραν ἐκτάκτου καθηγητοῦ τῆς Ἀνατομίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Τουρίνου. Ἡ θέσις ἔμελλε νὰ δοθῇ διὰ διαγωνισμοῦ, ὁ δὲ τακτικὸς καθηγητὴς, φίλος μου κἄπως, μὲ συνεβούλευε νὰ διαγωνισθῶ. Διὰ νὰ ἐγγραφῶ ὅμως μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων,ἔπρεπε νὰ γράψω νέαν ἀναφορὰν καὶ νὰ ζητήσω πάλιν ἀπαλλαγὴν ἑνὸς τῶν ἀπαιτουμένων ὅρων, τουτέστι τῆς σαρδικῆς ὑπηκοότητος. Εἶχα ἤδη γράψει μίαν ἀναφορὰν, καὶ ἦτο καὶ αὐτὴ πολύ. Εὐχαρίστησα λοιπὸν τὸν φίλον μου καὶ ἡ ὑπόθεσις ἔμεινε.

— Αὐτὸ ἦτο κακὸν, εἶπεν ἡ Λουκία μετά τινος μομφῆς.

— Τὸ λέγετε, διότι δὲν γνωρίζετε τί θὰ εἰπῇ εἰς αὐτὸν τὸν τόπον ἀναφορά. Εἶνε τις ὑποχρεωμένος νὰ μεταχειρισθῇ τυπικὰς ἐκφράσεις τοσοῦτον ἐξευτελιστικὰς, ὥστε φαίνεται δοῦλος γράφων πρὸς τὸν κύριόν του. Ἡ λέξις μόνον **supplica** μοῦ προξενεῖ ἀηδίαν. Ὄχι, σᾶς βεβαιῶ· καὶ τὴν κεφαλήν μου ἂν πρόκειται νὰ σώσω, δὲν γράφω δευτέραν ἀναφοράν.

Ἡ δευτέρα ἡμέρα μετὰ τὸν διάλογον τοῦτον ἦτο ἡ 23 Ἀπριλίου. Ὅτε ὁ Ἀντώνιος εἰσῆλθεν, εὗρε τεταγμένας εἰς τὸ κάτω ἄκρον τῆς κλίνης τῆς Λουκίας,τρεῖς κολοσσιαίας ἀνθοδέσμας,προσδεδεμένας εἰς τὸ ἄκρον ῥάβδων δύο ποδῶν μήκους. Ἡ Ῥόζα καὶ ἡ Σπεράντσα δὲν ἠρκέσθησαν νὰ κάμωσι δύο ἐκ μέρους των, ἀλλὰ παρεσκεύασαν καὶ τρίτην διὰ τὸν Σὶρ Ἰωάννην.

— Κυττάξετε, ἰατρὲ, κυττάξετε ! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία δεικνύουσα τὰ ὡραῖά της ἄνθη, ἅμα ὡς εἶδε τὸν ἰατρόν της.

— Εἰς ἔτη πολλά ! Εἶπεν ὁ Ἰταλός. Ἤξευρα ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ διαγωνισθῶ μὲ τὴν Ῥόζαν καὶ τὴνΣπεράντσαν· διὰ τοῦτο δὲν σᾶς φέρω ἀνθοδέσμην, ἀλλ' ἓν μόνον ἄνθος πολλαπλοῦν.

Καὶ ταῦτα λέγων προσέφερεν εἰς τὴν Λουκίαν κλάδον ῥοδακινέας ἀνθοστεφῆ, ὃν εἶχε κρύψει ἐπιμελῶς ὄπισθέν του, ὅτε εἰσήρχετο.

— Ὢ ! ἰδοὺ ἡ ὡραιοτέρα ἀνθοδέσμη. Τί εὔμορφα ποῦ εἶνε, Θεέ μου ! τί εὔμορφα ! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία συμπλέκουσα τὰς χεῖρας.

— Δὲν εἶνε θαυμάσια ἀληθῶς ; ἠρώτησεν ὁ Ἀντώνιος. Εἶνε δυνατόν τις νὰ φαντασθῇ κομψότερόν τι αὐτοῦ τοῦ κάλυκος, πλουσιώτερόν τι τοῦ πλούτου τῶν χρωμάτων αὐτῶν τῶν πετάλων, ἅτινα ἀπὸ τοῦ βαθυτάτου πορφυροῦ φθάνουσιν

εἰς τὸ πλέον ἀνοικτὸν ῥόδινον χρῶμα; Ὁ κάλυξ, ὡς βλέπετε, εἶνε πολυπέταλος.

— Ἀφήσατε τὴν ἀνάλυσιν, σᾶς παρακαλῶ, καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς λέξεις· ἀφήσατέ μου τὸν θαυμασμόν μου ἀτάραχον.

— Ἔχετε δίκαιον, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος· ἂν ἡ ἀνάγνωσις αὐξάνει τὸ ἐπιστημονικόν μας ἐφόδιον, πάντοτε σχεδὸν ἐλαττώνει τὴν ἀπόλαυσίν μας. Ἀρκεῖ μόνον νὰ γνωρίζωμεν ὅτι τὸ ἄνθος αὐτὸ εἶνε ἀριστούργημα τῆς φύσεως· τόσον φθάνει.

— Αὐτὸ μοῦ ἐνθυμίζει, εἶπεν ἡ Λουκία, τοὺς λόγους τῆς Γραφῆς, ὅτι οὐδὲ ὁ Σολομὼν αὐτὸς, μὲ ὅλην του τὴν δόξαν, δὲν εἶχε τὴν πομπὴν ἑνὸς κρίνου τοῦ ἀγροῦ.

— Δι' ἐμὲ, ὑπέλαβεν ὁ Ἀντώνιος, ὁ κλάδος αὐτὸς τῆς ῥοδακινέας ἀποκαλύπτει τὴν χεῖρα τοῦ ὑψίστου δημιουργοῦ ὅπως καὶ πᾶσα τοῦ στερεώματος ἡ λαμπρότης.

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ἡ Λουκία. Τί περίεργον νὰ εὑρίσκωνται ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ν' ἀποδίδουν εἰς τὴν τύχην ὅλα τῆς δημιουργίας τὰ θαυμάσια!

Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἔμεινεν ἀτενίζων μετὰ προδήλου συμπαθείας ἐπὶ τὴν νεαρὰν καὶ ὡραίαν ἀγγλίδα, ἥτις, ἐσκεμμένη, ἐθεώρει τὸν οὐρανόν.

Οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ παραστήσῃ τὴν γλυκεῖαν ἔκφρασιν τῆς μορφῆς τῆς Λουκίας κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Οἱ δύο νέοι ἔμειναν ἐπί τινα χρόνον σιγῶντες· ἀλλ' οὐδέποτε εἶχον συγκοινωνήσει αἱ καρδίαι των ὅσον κατὰ τὴν παῦσιν ἐκείνην.

Πρῶτος ὡμίλησεν ὁ Ἀντώνιος.

— Ἀνεγνώσατε ποτὲ τὴν *Μικρούλαν*;

— Ὄχι. Μυθιστόρημα εἶνε; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ναί· μυθιστόρημα διακεκριμένου γάλλου συγγραφέως, τοῦ κ. Σαιντίν. Μοῦ τὸ ἐνθύμισαν οἱ πρὸ μικροῦ λόγοι σας.

— Περὶ τίνος πρόκειται;

— Περὶ ἑνὸς ἄνθους, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Ἡ ἡρωῒς τῆς μυθιστορίας εἶνε ἓν ἄνθος.

— Περίεργον! ἓν ἄνθος;

— Ἓν ἁπλοῦν ἄνθος, εἶπεν ὁ ἰατρός, καὶ οὐδεμία ποτὲ ἡρωῒς εἶχεν ἐνδοξοτέραν ἀποστολήν.

— Κινεῖτε τὴν περιεργειάν μου, εἶπεν ἡ Λουκία. Διηγηθῆτέ μου τίποτε περὶ αὐτῆς.

— Ἰδοὺ ἐν ὀλίγοις ἡ ὑπόθεσις τῆς διηγήσεως. Ὁ ἥρως, σκεπτικὸς καὶ ἄπιστος ἄνθρωπος, ὡς ἐκεῖνοι περὶ τῶν ὁποίων ἐλέγετε πρὸ μικροῦ, εἶνε νέος τις ἀναμιχθεὶς εἰς συνωμοσίαν κατὰ τοῦ Α' Ναπολέοντος, καὶ φυλακισθεὶς διὰ τοῦτο εἰς τὸ φρούριον τοῦ Φενεστρέλ. Κλεισθεὶς ἐντὸς τῶν τεσσάρων τοίχων τῆς εἱρκτῆς του, στερούμενος βιβλίων, μελάνης καὶ καλάμου, καὶ πάσης οἱασδήποτε συγκοινωνίας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἐκτὸς τοῦ δεσμοφύλακός του, ὁ ἀτυχὴς δεσμώτης δὲν ἔχει ἄλλην διασκέδασιν, εἰμὴ μίαν μόνον ὥραν ἀσκήσεως ἐντὸς τῆς αὐλῆς τοῦ φρουρίου. Κατὰ τοὺς καθημερινοὺς ἐκείνους περιπάτους του, ἀπαντᾷ τυχέως τὸ βλέμμα του μικρόν τι πράσινον στέλεχος, ἀγωνιζόμενον νὰ φυτρώσῃ μεταξὺ δύο πετρῶν. Κατ' ἀρχὰς ἀδιαφορεῖ· ἀλλ' ἐπανερχόμενος καὶ βλέπων αὐτὸ καθ' ἡμέραν, παρακολουθεῖ βαθμηδὸν τὴν αὔξησίν του καὶ τοὺς ὑπὲρ ὑπάρξεως ἀγῶνάς του. Μετ' ὀλίγον τὸ συμπαθεῖ, καὶ ἡ συμπάθεια αὕτη, αὐξάνουσα καθ' ἑκάστην καταντᾷ ἐπὶ τέλους πάθος ἀληθές. Τὰ μυστήρια τῆς βλαστήσεως καταπλήττουσι τὴν καρδίαν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ὑλιστοῦ, καὶ τὸ πενιχρὸν ἐκεῖνο ἄνθος γίνεται ἡ πρώτη βαθμὶς τῆς κλίμακος ἥτις φέρει αὐτὸν εἰς τὴν ἰδέαν ὑπερτάτου καὶ πρώτου αἰτίου. Ἡ Μικρούλα, ὡς ὀνομάζει οὗτος τὸ ἄνθος του, εἶνε ὁ ἀπόστολος, ὅστις μεταβάλλει τὸν ἀπόκορον ἄπιστον εἰς πιστόν.

— Εἶνε ἀληθῶς χαριεστάτη διήγησις, εἶπεν ἡ Λουκία. Πρέπει νὰ προμηθευθῶ αὐτὸ τὸ βιβλίον, ἂν ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ γράψητε τὸν τίτλον. Καὶ ποῖον ἦτο τὸ θαυματουργὸν φυτόν;

— Ὁ ἥρως τοῦ μυθιστορήματος δὲν κατώρθωσε, λέγεται, ποτὲ ν' ἀνακαλύψῃ τὸ βοτανικὸν ὄνομα τοῦ θαυμασίου ἐκείνου ἄνθους.

— Κρῖμα! εἶπεν ἡ Λουκία. Ἔπρεπε νὰ ἦνε ἴον ἢ *μὴ με λησμόνει* ἢ . . . Ἀλήθεια ἰατρὲ εἰς ὅσα ἄνθη μ' ἐφέρατε, δὲν εὑρέθη ποτὲ κανὲν *μὴ με λησμόνει*. Δὲν ἔχει εἰς τὴν Ἰταλίαν;

— Ἐν ἀφθονίᾳ μάλιστα.

— Καὶ δὲν μ' ἐφέρατε ποτέ! εἶπεν ἡ Λουκία μετά τινος μομφῆς. Διατί δὲν μ' ἐφέρατε;

— Δὲν ἠξεύρω, μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶπεν ὁ Αντώνιος μειδιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀμηχανῶν συγχρόνως. Ἴσως ἐνόμισα, ὅτι δὲν εἴχατε ἀνάγκην αὐτῶν διὰ νὰ μ' ἐνθυμῆσθε, ἀφοῦ μὲ βλέπετε τόσον συχνά.

— Κακὸς ὁ λόγος καὶ μεγάλη σας ἡ πεποίθησις, ἀπήντησεν ἡ Λουκία ὑποκρινομένη δυσαρέσκειαν. Σᾶς συμβουλεύω νὰ μὴν ἦσθε τόσον πολὺ βέβαιος.

Ὅτε καὶ πάλιν ἦλθεν ὁ ἰατρὸς ἔφερεν εἰς τὴν ἀσθενῆ του ὡραίαν ἀνθοδέσμην μυοσωτίδων. Ἡ Λουκία ἐναπέθηκεν αὐτὰ ἐντὸς ποτηρίου ἐπὶ τῆς πλησίον τραπέζης καὶ εἶπε, σοβαρευομένη συνάμα καὶ ἀστευομένη.

— Δὲν ἠξεύρετε ἀκόμη πόσον ἐπιλήσμων εἶμαι. Ἐνόσῳ θὰ ἔχω αὐτὰ τὰ ἄνθη, δὲν θὰ σᾶς λησμονήσω.

Ἂν ὁ Ἀντώνιος εἶχε τὴν ματαιότητα κοιν[οῦ] ἀνθρώπου, ἤθελε πιστεύσει ὅτι ἡ Λουκία ἤθελε ν[ὰ] εἴπῃ περισσότερον ἢ ὅ,τι ἔλεγεν. Ἀλλ' ἐκεῖν[ος] δὲν ἐξήγαγεν ἄλλο ἐκ τῶν λόγων τῆς νεάνιδος [ἢ] πρόθεσιν ἐπανορθώσεως τῶν ψυχρῶν λόγων τ[ῆς] προτεραίας.

(Ἕπεται συνέχεια).

Μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ ἀκαδημεικοῦ H. Taine εἶνε καὶ τὸ ἐπιγραφόμενον «Σημειώσεις περὶ τῶν Παρισίων», ἐν ᾧ ὁ διάσημος συγγραφεὺς ὑποδυόμενος τὸ πρόσωπον Ἀμερικανοῦ τινος ἰδιοτρόπου Φρειδερίκου Θωμᾶ Γκραίνδορζ, ἐμπόρου χοιρινῶν καὶ πετρελαίων, ἐκτίθησι τὰς κρίσεις αὐτοῦ περὶ τῶν Παρισίων μετὰ πολλῆς πρωτοτυπίας καὶ χάριτος. Ἐκ τοῦ εὐφυεστάτου τούτου βιβλίου ἀπεσπάσαμεν τὸ κατωτέρω περίεργον κεφάλαιον «Ὁ κ. Γκραίνδορζ πρὸς τὸν ἀναγνώστην», ἐν ᾧ ὁ φιλόσοφος ἔμπορος τῶν χοιρινῶν καὶ τοῦ πετρελαίου παρουσιάζει ἑαυτὸν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ περιοδικοῦ «La vie Parisienne», ἔνθα τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθησαν περιοδικῶς αἱ «Σημειώσεις περὶ τῶν Παρισίων».

Σ. τ. Δ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΑΙΝΔΟΡΖ

πρὸς τὸν ἀναγνώστην.

Πρὸς τὸν κύριον Μαρκελῖνον διευθυντὴν τοῦ Περιοδικοῦ «La vie Parisienne».

Κύριε,

Ἀφ' οὗ νομίζετε ἁρμόδιον νὰ γνωρίσητε εἰς τὸ δημόσιον τὸν συγγραφέα τῶν ἀρκούντως παραδόξων σημειώσεων, ἃς ἐλάβετε τὴν καλωσύνην νὰ δημοσιεύσητε, θὰ παρουσιάσω ἐγὼ ἐμαυτὸν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας. Καταλαμβάνεται ὑπ' ἀμηχανίας ὁ συνιστώμενος μόνος του. Ἀλλ' ἀδιάφορον. Πρέπον εἶνε νὰ ἔχουν οἱ ἀναγνῶσται ὑμῶν ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις θὰ ἔλθῃ ἅπαξ ἢ δὶς κατὰ μῆνα νὰ συνδιαλεχθῇ μετ' αὐτῶν κατὰ τὸ πρόγευμά των.

Εἶμαι πεντήκοντα καὶ δύω ἐτῶν, ἐκέρδισα ὀγδοήκοντα χιλιάδας φράγκων πρόσοδον ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῶν παστῶν χοιρινῶν καὶ πετρελαίων, καὶ δὲν ἔχω ποσῶς φαντασίαν. Ἐπὶ πᾶσιν ἀπῆλθον πρὸ τεσσαρακονταετίας ἐκ Παρισίων, ἐπανέκαμψα δὲ μόλις πρὸ πέντε ἢ ἓξ ἐτῶν. Ἰδοὺ ἀρκούντως καλὰ προσόντα ὅπως περιγράψω τὸν παρισινὸν βίον. Πιθανὸν εἶνε ὅτι θὰ μ' ἀποκαλέσουν βάρβαρον, καὶ ἴσως μὲ ἀπεκάλεσαν ἤδη.

Ἂν πράγματι μὲ ἀπεκάλεσαν, κύριε, τὸ σφάλμα ἔγκειται ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀνατροφῇ. Ὁ πατήρ μου διϊσχυρίζετο ὅτι τὰ γαλλικὰ λύκεια εἶνε στρατῶνες, ἐν οἷς τίποτε δὲν μανθάνουν οἱ φοιτῶντες, εἰμὴ μόνον νὰ καπνίζουν εἰς τοὺς διαύλους, καὶ νὰ ποθῶσι τὴν γνωριμίαν τῶν ὡραίων δεσποινίδων. Μ' ἔστειλεν εἰς Eton ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα ἐτεχνούργησα πολλοὺς ἑλληνικοὺς στίχους, ἰαμβικοὺς πρὸ πάντων· ἐκτὸς τούτου δὲ ἐστίλβονον τὰ ὑποδήματα τῶν μεγάλων, καὶ ἔδιδον καὶ ἐλάμβανον πολλὰς δωδεκάδας γρονθοκοπημάτων καθ' ἑβδομάδα. Δὲν ὠφελήθην πολὺ ἀπὸ τοὺς ἑλληνικοὺς στίχους, οὐδ' ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἰαμβικούς· ἀλλ' ἡ τέχνη τοῦ στιλβόνειν τὰ ὑποδήματα καὶ ἡ ἐνάσκησις περὶ τὸ γρονθοκοπεῖν μὲ ὠφέλησαν. Λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ τὰς συστήσω πρὸς ὑμᾶς διὰ τὸν κύριον υἱόν σας, ἂν κατὰ τύχην ἔχετε.

Ὅταν ἔγινα δεκαεπταέτης, ὁ πατήρ μου ἔκρινεν ὅτι ἐκ τῆς ἀσκήσεως ταύτης τῶν ἑλληνικῶν στίχων καὶ τῶν καλῶν διαπληκτισμῶν, θ' ἀπέκτησα ἐξάπαντος ὑπομονητικὸν ἐγκέφαλον καὶ στερρὰ πλευρά, καὶ μ' ἔστειλεν εἰς Γερμανίαν, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἀϊδελβέργης. Ἠγόρασα ἐρυθρὸν κασκέτον χρυσοπάρυφον, καὶ περιεφερόμην εἰς τοὺς κήπους τοῦ παλαιοῦ μεγάρου τεντόνων τὸ σῶμά μου διὰ νὰ φαίνωμαι ὅτι ἔχω ἦθος ἀνδρικόν· πρὸς δὲ, καίπερ καλλίστους ἔχων ὀφθαλμούς, ἔφερον δίοπτρα διὰ νὰ φαίνωμαι σοφός. Ἐπὶ πέντε ἔτη ἐκάπνισα ἀναρίθμητον πλῆθος σιγάρων, διήμειψα μερικὰς σπαθιὰς ὁτὲ μὲν ἕνεκα μιᾶς ὑπηρετρίας, πρὸς ἣν εἷς τῶν ἑταίρων μου δὲν ἔδειξε τὸν προσήκοντα σεβασμὸν, ὅτε δὲ ὅπως ὑπερασπίσω κατὰ σκεπτικοῦ τινος τὸ κῦρος τῶν ἐσωτερικῶν αἰσθήσεων, καὶ ἄλλοτε πάλιν ἕνεκα τῆς ἀντικειμενικότητος καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀπείρου. Ἐθαύμαζον ἐξ ὅλης καρδίας τὰς διαιρέσεις καὶ τὰς ὑποδιαιρέσεις, ἐν αἷς οἱ καθηγηταὶ ἡμῶν συνεκράτουν τά τε θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα· κατὰ τὰς παραδόσεις δὲν ἤθελον οὐδὲ λέξιν νὰ χάσω· μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἡ ἐπιστήμη πᾶσα ἠριθμημένη καὶ ἐπισεσημασμένη εἰσήρχετο εἰς τὴν κεφαλήν μου ὡς εἰς τὰς θυρίδας γραμματοθήκης. Ἤρχισα μάλιστα νὰ λαμβάνω ἰδέαν τινὰ τοῦ ἀπολύτου, καὶ ἐφανταζόμην νὰ κάμω ἀθανάτους ἀνακαλύψεις, ὅτε ὁ πατήρ μου ἀπέθανεν ἐγκαταλιπὼν με ἄνευ λεπτοῦ.

Ἐν Γερμανίᾳ, κύριε, ἀπαντᾶται συνήθως ἐν ταῖς ἐφημερίσι ἡ ἀκόλουθος γνωστοποίησις· «Νέος τυχὼν πλήρους κλασικῆς ἀγωγῆς, ὁμιλῶν καὶ γράφων πλείστας ζώσας γλώσσας, ἐγκρατὴς τοῦ δικαίου, τῆς χημείας καὶ τῶν μαθηματικῶν, υἱὸς πατρὸς γνωστοῦ ἐν τοῖς γράμμασι, ἐφωδιασμένος διὰ τῶν εὐφημοτέρων συστάσεων, ζητεῖ θέσιν ὑπαλλήλου μὲ μισθὸν ἐτήσιον ὀκτακοσίων φράγκων». Δὲν εἶχον τοσούτους τίτλους, καὶ ὑπῆρξα λίαν εὐτυχὴς εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν κ. κ. Σχβάρτς καὶ Σα, ἐν Ἀμβούργῳ, μεγαλεμπόρων πετρελαίων, οἵτινες μ' ἔστελλον εἰς ταξείδια διὰ νὰ ἐπιθεωρῶ τὰς παραδόσεις καὶ φορτώσεις τῶν ἐμπορευμάτων. Εἶχον κόμην μακρὰν καὶ λείαν, ἤμην ἀφηρημένος, καὶ δὲν ἐσκεπτόμην πολὺ περὶ τῶν πετρελαίων. Ἀλλ' ἠναγκάσθην ταχέως νὰ μεταβάλω ἰδέας. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν αὐτῆς, χονδρὸς καὶ ὑψηλὸς παλληκαρᾶς, τὸν ὁποῖον διέταξα νὰ καταβιβάσῃ ἕνα πίθον, ἀνεσήκωσε τοὺς ὤμους του περιφρονητικῶς. Ἐφώρμησα κατ' αὐτοῦ, καὶ τῷ ἐπέτριψα ἓξ γρονθοκοπήματα ἐπὶ τοῦ προσώπου· ὑπήκουσεν ἐν ἀκαρεῖ· ἅπαν τὸ πλήρωμα ἤρχισε νὰ φέρηται πρός με φιλοφρόνως, καὶ οὕτω ἀπέκτησα τὰς πρώτας μου ἰδέας περὶ τοῦ τρόπου τοῦ κυβερνᾷν τοὺς ἀνθρώπους. Μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας προσωρμίσθημεν εἰς Κούβαν, καὶ μετέβην νὰ περιδιαβάσω διακόσια βήματα ἀπὸ τοῦ λιμένος, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ βραχίονος ἑνὸς ἑταίρου· ἤμην εἰσέτι ἀσθενὴς, διότι μὲ εἶχε καταλάβει πυρετὸς ἕνεκα τοῦ κακοῦ ὕδατος καὶ τοῦ διπυρίτου, τὸν ὁποῖον δὲν ἠδυνάμην νὰ χωνεύσω. Εἶδον Κινέζους τινὰς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες πωλοῦνται διὰ δέκα ἔτη ἀντὶ ἑνὸς μέτρου ὀρύζης καθ' ἑ-

Digitized by Google

κάστην, δύω ταλλήρων κατὰ δύω ἔτη, ἑνὸς χιτῶνος καὶ ἑνὸς ψιαθίνου πίλου κατὰ διετίαν, καὶ ῥαβδισμῶν κατὰ τὴν διάθεσιν πλέον τοῦ ἀγοραστοῦ. Εἷς αὐτῶν μὲ ἠκολούθησε· τὸν ἐλυπήθην καὶ τὸν ἠλέησα. Μετὰ πέντε λεπτά, ἐν ᾧ ἐκάμπτομεν ὁδόν τινα, κτύπημα ῥάβδου σφοδρῶς κατενεχθὲν ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ αὐτοῦ Κινέζου μ' ἐξήπλωσε χαμαί. Ὁ ἑταῖρός μου τῷ ἀνταποδίδει τὸ κτύπημα, καὶ ἰδοὺ κάτω ὁ Κινέζος· ἀνεγείρομαι καὶ ἐπιστρέφω μετὰ δυσκολίας εἰς τὸ πλοῖον.—Καὶ ὁ Κινέζος; ἐρωτῶ ἅμα εἰσελθών. —Ὤ μὴ ἀνησυχεῖτε· οἱ φίλοι του θὰ τὸν ἀποτελειώσουν καὶ θὰ τὸν ἐνταφιάσουν, πρῶτον μὲν διὰ νὰ λάβωσι τὸ ὑποκάμισόν του, καὶ δεύτερον διὰ νὰ μὴ ῥιψοκινδυνεύσουν ἐν περιπτώσει ἀγωγῆς. Ἔδεσα τὴν κεφαλήν μου, ῥαγεῖσαν ὀλίγον, καὶ ἐσκέφθην πολύ. Μοὶ ἐφάνη ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἦσαν τόσον ἐπιρρεπεῖς πρὸς τὴν ἀδελφότητα ὅσον εἶχον νομίσει. Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἐν Βατονρούζ, ἔν τινι ξενοδοχείῳ, παρακαλῶ τὸν παρακαθήμενόν μου νὰ μοὶ μεταβιβάσῃ ἓν πινάκιον φαγητοῦ· τὸ λαμβάνει, τὸ ὀσφραίνεται, τὸ εὑρίσκει καλόν, τὸ θέτει ἐνώπιόν του, καὶ τὸ τρώγει μὲ ὅλην του τὴν σοβαρότητα, χωρὶς νὰ φροντίζῃ διόλου περὶ ἐμοῦ. Οὗτος ἦτον ὁ ἀριστερός μου γείτων. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ δεξιός μου γείτων ζητεῖ ἅπαξ, εἶτα δίς, τεμάχιον χοιρομηρίου παρὰ τοῦ ὑπηρέτου, ὁ ὁποῖος δὲν τὸν ἀκούει. Χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν ἐκσφενδονίζει κατὰ τοῦ ὑπηρέτου τὸ πινάκιόν του κατὰ κεφαλῆς, οὗτος δέ, τοῦ ὁποίου ἐσχίσθη τὸ οὖς, ἁρπάζει μίαν καθέκλαν καὶ κτυπᾷ τὸν κύριον· ἀναποδογυρίζεται καὶ οὗτος ὑπὸ ἑτέρου κυρίου, ὅστις ἀνασπᾷ τὴν μάχαιράν του. Ἐν τούτοις τρεῖς ἢ τέσσαρες Ἀμερικανοί, περάναντες τὸ γεῦμά των, ἔμενον ἡσύχως ἐξηπλωμένοι ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ἑστίας, τοὺς πόδας ἔχοντες ἄχρι τῶν ὀφθαλμῶν ὑψωμένους, καὶ περικόπτοντες ἕκαστος τεμάχιον ξύλου μὲ τὸ μαχαιρίδιον, ὅπερ πάντοτε ἔχουσιν εἰς τὰ θυλάκιά των· εἶνε ἡ διασκέδασίς των αὕτη. Ἔστρεψαν μόνον τὴν κεφαλὴν συρίζοντες μετὰ τῆς περιεργείας ἐκείνης τῆς ἐπιδεικνυμένης κατὰ παράστασιν πυγμαχίας. Τοῦτο μοὶ ἤρεσεν· εἶχον μορφωθῆ. Διὰ τῶν πρώτων μου οἰκονομιῶν ἐπλήρωσα καθηγητὴν ῥαβδομαχίας, ἠγόρασα πυροβόλον, καὶ ἐξησκήθην εἰς τὸ σκοποβολεῖν ἐπὶ τῶν κροκοδείλων τοῦ ποταμίου, ἐξεφορτώθην τὴν μεταφυσικήν μου καὶ τὴν ἀβροφροσύνην μου, καὶ ἤρχισα νὰ βαδίζω εὐθὺ πρὸς τὰ πρόσω, πρὸς τὸ καλὸν τέρμα, ὅπερ εἶνε τὸ τῶν χρημάτων.

Δὲν θὰ σᾶς διηγηθῶ πῶς ἤρχισα· τοῦτο θὰ ἦτο πολὺ μακρόν, ἴσως δὲ καὶ πολὺ τραχύ. Δὲν ἀγαπᾶτε ἐν Γαλλίᾳ τὴν ἀλήθειαν. Μάθετε μόνον ὅτι ἡ ὁδός, ἣν κατὰ πρῶτον διέτρεξα, δὲν ἦτο ἐστρωμένη διὰ ῥόδων. Τριακονταέτης εἶχον ἤδη φυτείαν, δέκα ἐννέα δούλους καὶ πεντακοσίους χοίρους. Δούλους καὶ χοίρους τοὺς μετεχειριζόμην καλά, ἀλλ' ὠφελούμην. Ἐδῶ φαντάζομαι ὅτι θὰ κατακραυγάσητε καὶ θὰ μὲ ἀποκαλέσητε κακοῦργον, δουλέμπορον. Ἀναμφιβόλως, κύριε, ὑπάρχουν κακοὶ κύριοι· ὅταν ὁ γείτων μου κύριος Βραῒτ εὕρισκεν ἕνα του ἵππον ἐκδεδαρμένον εἴς τι μέρος τοῦ σώματος, διέτασσε νὰ ἐπιθέσωσιν ἐπὶ τοῦ ἱππηλάτου ἐκδόριον εὐρὺ ὅσον ἡ ἐκδορὰ τοῦ ἵππου, καὶ τὸν ἠνάγκαζε νὰ τὸ φέρῃ ἄχρι τῆς θεραπείας τοῦ ἵππου. Τὸ κατ' ἐμὲ ὅταν τις ἦτο κακός, τὸν ἐπώλουν· αὕτη ἦτο ἡ μεγίστη, ἣν ἐπέβαλλον, ποινή. Οὐδ' εἴκοσι μαστιγώσεις ἔδωκα καθ' ὅλον μου τὸν βίον. Δύναμαι δὲ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι τὴν Κυριακὴν οἱ ἀστεῖοί μου ἐκοιμῶντο σωρηδὸν ἡδονικώτατα, αἰσθανόμενοι τὸ λιπαρὸν αὐτῶν δέρμα διαςελλόμενον καὶ διϊδροῦν εἰς τὸν ἥλιον. Οἱ χοῖροι ἔχουν τὰς αὐτὰς ὀρέξεις μὲ τοὺς μαύρους, ἀλλὰ περισσότερον πνεῦμα. Εἶνε εὐγενῆ ζῶα ἔχοντα ὁρμέμφυτα μεγιστάνων καὶ ὀξύνοιαν πολιτικῶν. Πορεύονται ἀγεληδὸν πρὸς βαλανολογίαν, εἰς τὸν περίπατον θέλω νὰ εἴπω, καὶ διέρχονται οὕτω τὴν ἡμέραν, ὑπὸ τὰς μεγάλας δρῦς, ἰδιοτρόπως, προχωροῦντες πολὺ μακράν, ἐνίοτε μίαν λεῦγαν μακρὰν τῆς κατοικίας των, λαίμαργοι καὶ ἱκανοὶ περὶ τὸ ἐξερευνᾶν καὶ ἐκθάπτειν διὰ τῶν χονδρῶν ῥυγχῶν των τὰς καλὰς ῥίζας. Εἶνε κοινωνικοί, ἀλλὰ μετ' ἐπιλογισμοῦ, ὡς καὶ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι. Ἐμφανιζομένης ἄρκτου, σχηματίζουσι κύκλον, δεικνύοντες τοὺς ὀδόντας αὐτῶν. Ἂν ἐνίοτε ἀποπλανᾶταί τις αὐτῶν καὶ συλλαμβάνηται, κραυγάζουσι πάντες ὁμοῦ· ἔπειτα ὅμως, ἀφ' οὗ ἡ ἄρκτος κορεσθῇ καὶ ἀπέλθῃ, τρέχουσι καὶ καταβιβρώσκουσι τὸ λείψανον τοῦ συντρόφου των· βλέπετε ὅτι ἔχουν θετικὸν πνεῦμα. Κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἠχεῖ ἡ σάλπιγξ· ἔρχονται καλπάζοντες ἐκ τῶν τεσσάρων ἄκρων τοῦ ὁρίζοντος, καί, ὅπως οἱ κύριοι, εὑρίσκουσιν ἑτοίμην τὴν τράπεζαν· τὰ μικρὰ συνεπισωρεύονται τρυφερὰ καὶ δροσερά, ὡς οἱ ἔρωτες τοῦ Ῥοῦβενς· εἰσέρχονται ὁλόκληρα ἐντὸς γιγαντιαίων κολοκυνθῶν, τρώγουν κατακόρως, λείχουσι τὰ χείλη των, καὶ ἐξέρχονται θριαμβευτικῶς, κατακίτρινα. Σύγγνωτέ μοι τὰς ὑπὲρ τὸ δέον ζωηρὰς ταύτας ἀναμνήσεις· μεταξὺ τῶν ζώων τούτων, κύριε, ἔζησα δέκα ἔτη, ἐνίοτε δὲ εἰς τὸ μελόδραμά σας ἐπόθησα τὴν μουσικήν των. Κατ' ἀρχὰς ἐπώλουν διακόσια κατ' ἔτος, ἔπειτα χίλια, ἔπειτα δισχίλια. Τὸ ὄνομά μου ἦτο γνωστὸν ἐν Κιγκινάτῃ, καὶ θὰ ἠδυνάμην κ' ἐγώ, ὡς πᾶς ἄλλος, νὰ οἰκοδομήσω οἰκίαν εὐπρεπῆ, νὰ γίνω λοχαγὸς τῶν πυροσβεστῶν, ταμίας ἑταιρίας τινὸς ὑπὲρ τῆς ἀνατομικῆς καὶ κλινικῆς ἀγωγῆς τῶν χειρουργῶν νεανίδων. Ἀλλὰ διενοούμην τοὺς Παρισίους, καὶ ἐγίγνωσκον ὅτι πλούσιος μόνον ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψω. Ἄρτι εἶχον ἀνακαλυφθῆ τὰ φρέατα τοῦ πετρελαίου ἐν Πενσυλβανίᾳ· ὥρμησα παραφόρως εἰς τὰ πετρέλαια. Εἰσῆλθον ἐπὶ τρεῖς μῆνας εἰς ἓν μαγαζεῖον, ἐμόρφωσα τὴν ἀνατροφὴν τῆς ὁ-

Digitized by Google

σφρήσεώς μου, διεχειρίσθην τοὺς πίθους, τὰ σαπώνια, τὰς πίσσας, τὰς πισσασφάλτους· ἐγεύθην τῶν δειγμάτων· ἡ φαντασία μου ἐνεπλήσθη στάμνων, κοτυλῶν, βαρελίων, σωλήνων, ποτῶν, τῶν μὲν κιτρίνων τῶν δὲ ὑποπρασίνων ἢ φαιῶν, ἑκάστου μὲ τὴν τιμήν του, τὴν γεῦσίν του, τὴν ὀσμήν του, καὶ τὸ σῆμά του. Οὕτως ἐφοδιασθεὶς ἵδρυσα ἀποθήκην, ἠγόρασα γήπεδον, ἀνώρυξα φρέαρ, συνήντησα καλὴν φλέβα, ἐξήγαγον εἰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας πέντε χιλιάδας λίτρας πετρελαίου, καὶ ἐκέρδαινον τετρακόσια δολλάρια καθ' ἑκάστην. Τὸ μόνον δυσάρεστον τῶν θαυμασίων τούτων φρεάτων εἶνε, ὅτι ἐνίοτε ἀναφλέγονται· ὁ διάδοχός μου ἐψήθη ζωντανὸς μετὰ τοῦ ἡμίσεος τῶν ἐργατῶν του. Μὴ ταράττεσθε, κύριε, μοὶ εἶχε πληρώσει.

Μετὰ τόσας εὐχαριστήσεις οὔτε πετρέλαια, οὔτε τὰ παστὰ χοιρινὰ ἐπλήρουν τὴν ψυχήν μου. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀγαποῦν τὰς ὑποθέσεις διὰ τὰς ὑποθέσεις, ἐγὼ ὄχι. Δὲν ἤμην ἔγγαμος, δὲν εἶχον ὅπως ἐκεῖνοι δώδεκα ἢ πεντεκαίδεκα τέκνα νὰ διαθρέψω· οὐδεμίαν εὕρισκον εὐχαρίστησιν, ὅπως οἱ γείτονές μου φυτευταί, ν' ἀνεγείρω ἐκκλησίαν τινά. Ὅτε ἐκεῖνοι τὴν κυριακὴν διήνυον τρεῖς λεύγας ἔφιπποι ὅπως ἀκροασθῶσιν τοῦ κηρύγματος, ἐγὼ δὲν ᾐσθανόμην οὐδεμίαν εὐχαρίστησιν νὰ τοὺς μιμηθῶ. Δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ συνήρχοντο εἰς ἐκτέλεσιν παραδόξου θρησκευτικῆς τελετῆς. Ἱδρύουσιν ἀνάβαθρόν τι· πέντε ἓξ ἱεροκήρυκες ἀναβαίνουσιν ἀλληλοδιαδόχως καὶ κηρύττουσι περὶ τοῦ πεπρωμένου, τῆς ποινῆς, τῆς καταδίκης, καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἐπίσης εὐχαρίστων. Κατὰ τὰ μεσολαβοῦντα διαστήματα ψάλλουν τοὺς ψαλμούς. Οἱ ἀκροαταὶ ἀφικνοῦνται ἀπὸ τῶν πέριξ ἐκ περιφερείας εἴκοσι μιλίων· σκηνοῦσι κύκλῳ προσδέοντες εἰς τὰ δένδρα τοὺς ἵππους των. Ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὡρῶν αἱ κεφαλαὶ θερμαίνονται· εἷς τῶν παριςαμένων ἀνέρχεται τὸ ἀνάβαθρον, εἶτα ἕτερος, εἶτα δύω ἢ τρεῖς ὁμοῦ· οἱ ὀλολυγμοὶ καὶ τὰ δάκρυα ἄρχονται· εἶνε ἀνακουφίσεως τρόπος διὰ τὰς θλιβερὰς καὶ μονήρεις φαντασίας. Ἔμενον ψυχρός, καὶ τοῦτο μ' ἔβλαπτε· ἐκλειόμην τὴν κυριακὴν ἐν ὑψηλῷ δωματίῳ, ὅθεν ἔβλεπον περιπόρφυρον τὸν ἥλιον δύοντα μεταξὺ τῶν θόλων τῶν ὑψηλῶν δένδρων. Εἶχον τὴν πίπαν μου τῆς Ἀϊδελβέργης καί τινα παλαιὰ ἑλληνικὰ βιβλία μὲ τὰς ὑποσημειώσεις μου τοῦ Eton. Ἀνεγίνωσκον τὰ περιοδικά σας, τὰ βιβλία σας, τὰ βιβλία τῆς Γερμανίας, καὶ τῆς Ἀγγλίας· βλέπων τὰς ἰδέας σας, τὰς παραφοράς σας, τὴν θρασύτητα τοῦ πνεύματός σας, τὰς τυχοδιωκτικὰς ἐκστρατείας σας, ἐνόμιζον ὅτι ἤμην ἐν χορῷ. Μίαν πρωΐαν ἀντὶ νὰ καταβῶ εἰς τὰ χοιροσφαγεῖα καὶ τοὺς πίθους, ἐπώλησα τὰς γαίας μου καὶ τὸ κατάστημά μου μεθ' ὅλων του τῶν ἐμπεριεχομένων, ἐτοποθέτησα τὴν περιουσίαν μου εἰς ἀγγλικὰ πάγια, καὶ ἐπέβην τῆς *Περσίας* διὰ τὴν Εὐρώπην.

Περιηγήθην πολύ, ἀλλ' οὐδαμοῦ, κύριε, εὗρον τοσοῦτον καλὴν ὑποδοχὴν ὅσον ἐν Παρισίοις. Ἐξέχετε ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ καθιστᾶν εὐάρεστον τὸν βίον· ἴσως τοῦτο εἶνε τὸ μόνον ἐφ' ᾧ ἐξέχετε· ὁπωσδήποτε δι' ἐκεῖνον, ὅστις θέλει ἁπλῶς νὰ συνδιαλέγηται καὶ νὰ διασκεδάζῃ, ἡ πόλις αὕτη εἶνε παράδεισος. Κατ' ἀρχὰς ἐδυσχέραινα πολὺ· οἱ πλούσιοι, καὶ μὴ εὐεκτοῦντες ἔτι, βασανίζονται παρὰ πολύ. Ἐδέησε ν' ἀποπέμψω ἀλληλοδιαδόχως τρεῖς θαλαμηπόλους. Σήμερον ἔτι θεωροῦμαι ἀγριάνθρωπος παρὰ πολλῶν οἰκογενειῶν, ὧν δὲν ἐνυμφεύθην τὴν κόρην. Πάντα ταῦτα ἡσύχασαν ἐπὶ τέλους. Ἔδωκα μερικὰ ὑποφερτὰ γεύματα, καὶ ἀπέκτησαν ὑπόληψιν οἱ οἶνοί μου καὶ τὰ ὕδνα μου. Ἐδάνεισα χρήματα εἰς πολλοὺς μουσικοὺς καὶ λογίους, καὶ ἐλησμόνησα νὰ τ' ἀπαιτήσω, τοῦθ' ὅπερ μοὶ περιεποίησε τὴν φιλίαν των. Δὲν ἔχω ἀδαμαντοκοσμήτους δακτυλίους, καὶ δὲν ὁμιλῶ ποτὲ περὶ τῶν τιμῶν τοῦ χρηματιστηρίου, οὕτως ὥστε δὲν φαίνομαι ὀχληρότερος οἱουδήποτε ἄλλου. Ὁ πόλεμος τῆς Ἀμερικῆς ἐπελθὼν μοὶ παρέσχε νὰ διαδραματίσω κόσμιον πρόσωπον· παρέχω πληροφορίας περὶ τῆς Βορείας καὶ Νοτίας Ἀμερικῆς, ὁμιλῶ, ὅσον θέλουν, περὶ τοῦ βάμβακος καὶ τοῦ προέδρου Δάβες. Τὸ κατ' ἐμὲ συχνάζω εἰς τὰς συναναστροφάς, ὅπως καὶ εἰς τὸ θέατρον, προθυμότερον παρὰ εἰς τὸ θέατρον· οἱ ἠθοποιοὶ εἶνε καλλίτεροι ἐν τῇ κοινωνίᾳ παρὰ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, πρὸ πάντων εἶνε λεπτότεροι· μετὰ τοσαῦτα ἔτη ἐν Ἀμερικῇ, λεπτότητος ἔχω ἀνάγκην. Ἔχω καλὴν ἄμαξαν καὶ ἀναπαυτικήν, θαλαμηπόλον πρόθυμον ἐνδύοντά με· ὁ ῥάπτης μου δὲν εἶνε βλάξ, ἐγὼ δὲν εἶμαι γέρων, καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν εἶμαι δειλός. Θέσιν οὐδεμίαν ἐκλιπαρῶ, ἀξιώσεις νὰ ὑποστηρίξω δὲν ἔχω. Μόνον ν' ἀκροῶμαι καὶ νὰ παρατηρῶ ἐπιθυμῶ· ἀκροῶμαι καὶ παρατηρῶ· οὐδεμία γυνὴ δυσαρεστεῖται παρατηρουμένη, οὐδεὶς ἀνὴρ ὅταν ἀκροῶνται αὐτοῦ. Ἐνίοτε, ἐν ᾧ κομβόνω τὸ ἐπανωφόριόν μου, μοὶ ἔρχεται μία ἰδέα, τὴν γράφω ὅταν ἐπιστρέφω· ἐντεῦθεν αἱ σημειώσεις μου. Βλέπετε καλῶς, κύριε, ὅτι δὲν εἶνε φιλολογικὸν ἔργον. Δὲν ἠδυνάμην ἐν Ἀμερικῇ νὰ μάθω τὴν χαρίεσσαν γαλλικὴν φρασεολογίαν, τὴν θαυμάζω, ἀλλ' εἶμαι ὅλως ἀνίκανος νὰ τὴν μιμηθῶ. Εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς παντὸς ξένου, τὸ ὕφος τῶν εὐφυῶν σας συγγραφέων ὁμοιάζει πρὸς τὰ παρισινὰ ἐκεῖνα εἴδη τῶν ἐμπορευμάτων, τὰ ὁποῖα μόνον ὁ Παρισινὸς δύναται νὰ κατασκευάσῃ, τοσοῦτον λαμπρά, τοσοῦτον ἐλαφρά, ἐκ τοῦ μηδενὸς τεχνουργημένα. Ἐγὼ ἠξεύρω μόνον νὰ σημειῶ τὴν ἰδέαν μου, ὅταν ἔρχηται καὶ ὅπως ἔρχεται, νὰ περιγράφω οἰκοσκευὴν ὡς ὁ ἐκτιμητὴς τῶν ἐπὶ δημοπρασίᾳ πωλουμένων, μὲ φράσεις ἀσυναρτήτους, μὲ παντοειδεῖς μωρὰς παρατηρήσεις. Ἔγραφον δι' ἐμὲ αὐτόν, οὐχὶ διὰ τὸ δημόσιον· ἐνθυμήθητε ὅτι διεβίωσα ἐν μέσῳ κεφα-

Digitized by Google

λων βιβλικῶν καὶ πετρελαίων, μετ' ἀνατροφὴν γερμανικὴν, καὶ ἀπορρίψατε ἐκ τῶν *μουντζουρωμάτων* μου ὅ,τι σᾶς ἀρέσῃ· ἀγνοῶ ἂν οἱ ἀναγνῶσταί σας θὰ συγχωρήσουν τὰ λοιπά.

* Κ.

ΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι

Συνέχεια ἴδε σελ. 251.

Αἱ διενέξεις καὶ αἱ προσωπικαὶ προσβολαὶ, αἵτινες ἐν ἄλλαις χώραις πληροῦσι καθ' ἑκάστην τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων, εἰσὶ σχεδὸν ἄγνωστοι εἰς τὸν ἀγγλικὸν τύπον. Ἤδη πρὸ τεσσαρακονταετίας αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες ἐγκατέλιπον τὰς τοιαύτας ἕξεις, κατανοήσασαι πόσον μάταιαι καὶ ἀηδεῖς εἰσὶν αἱ ἀπρεπεῖς ἐπιθέσεις. Δυσκόλως δὲ ἐφημερίς τις θὰ συνεκράτει τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς, προερχομένη μέχρι τοῦ νὰ μετέλθῃ γλῶσσαν λοίδορον κατά τινος, ἐλλείψει ὑγιῶν ἐπιχειρημάτων. Ἐκείνη, ἥτις ἐκ συστήματος ἤθελε μεταχειρισθῆ τὸν τρόπον τοῦτον, μὴ ἔχουσα ἄλλα πολιτικὰ ἢ φιλολογικὰ κεφάλαια ἢ μόνον συλλογὴν ἐκφράσεων ῥυπαρῶν καὶ ὑβριστικῶν, βαίνει ἀσφαλῶς καὶ ταχέως εἰς τὴν κατάπτωσιν. Τοιαύτη δημοσιογραφία δὲν εἶνε σήμερον ἀνεκτὴ εἰς τὰ ἀγγλικὰ ἤθη. Οἱ Ἄγγλοι ἀπὸ ἡμίσεος ἤδη αἰῶνος κατενόησαν ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὐδὲν σημαίνουσιν, καὶ μόνον αἱ ἰδέαι εἰσὶν αἱ ἐνδιαφέρουσαι· ἐθεραπεύθησαν ἐντελῶς ἀπὸ τὴν *ἀσθένειαν τῶν προσωπικοτήτων*. Ὄχι ὅτι δὲν ἔχουσι καὶ αὐτοὶ, κατὰ τὸν ἰδιάζοντα αὐτοῖς τρόπον, ὄρεξιν νὰ διαλαλῶσιν ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἑβδομάδας τὸν ἥρωα τῆς ἡμέρας, εἴτε πολιτικός τις *ἐπιτήδειος* εἶνε οὗτος, εἴτε γυνὴ ὡραία, ἢ περίφημός τις ἰδιότροπος. Ἀλλὰ τὸν ἥρωα τοῦτον μεταχειρίζονται ὄχι ὡς εἴδωλον, ἀλλ' ὡς ἄθυρμα πρὸς διασκέδασιν καὶ μόνον ἐκ περιεργείας, σπεύδοντες νὰ ἀνατάμωσιν αὐτὸν, ὅπως βεβαιωθῶσιν ὅτι ἀέρος μόνον ἦτο πλήρης καὶ τὸν ἀποῤῥίψωσιν εἰς τὰ ἄχρηστα. Εἰς ἄνδρας ψυχροὺς καὶ θετικοὺς, ὡς εἶνε αὐτοὶ, δὲν ἐπιβάλλεταί τις μὲ *λόγια* μόνον καὶ κενὴν ἐπίδειξιν ἤθους σπουδαίου.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν πολιτικὴν, ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν, ἀνάγκη νὰ ἀναλογισθῇ τις ὅτι αὐτὴ ἡ φύσις τῶν μεγάλων τούτων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων, τὸ πλῆθος καὶ ἡ ποικιλία τῶν φρονημάτων τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῶν, ἀπαγορεύει αὐτοῖς νὰ λαμβάνωσι θέσιν λίαν ὡρισμένην καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σπουδαιότατα ζητήματα, καὶ ἑπομένως νὰ ἀσκῶσιν ἀποτελεσματικὴν ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτῶν. Βεβαίως συντηρητικὴ ἐφημερὶς εἶνε ἡ «Σημαία» καὶ φιλελεύθερος τὰ «Ἡμερήσια Νέα», καὶ ὁ «Τηλέγραφος» δὲ καὶ οἱ «Καιροὶ» ἔχουσι τὰς πολιτικὰς αὐτῶν συμπαθείας. Ἀλλὰ τὰ πολιτικὰ τῶν ἐφημερίδων τούτων φρονήματα δὲν ἀποκαλύπτονται ἢ μετ' ἄκρας ἐπιφυλακτικότητος καὶ περιστάσεως τυχούσης, ἐν κυρίῳ τινὶ ἄρθρῳ, ἡ δὲ βάσις καὶ ἡ οὐσία τῆς ἐφημερίδος, ἥτις συνίσταται εἰς τὸ παρέχειν ἀκριβεῖς, ὡρισμένας καὶ ἀνελλιπεῖς πληροφορίας, διαμένει σχεδὸν πανταχοῦ ἡ αὐτὴ, τοῦτο δὲ διότι καὶ πράγματι τοιαύτη εἶνε.

Τὰ ἑσπερινὰ φύλλα, ἅτινα ἐν γένει δὲν ἔχουσι τὴν ἔκτασιν τῶν πρωϊνῶν, ἡ «Σφαῖρα», ἡ «Pall Mall Gazette», ἡ «Ἠχώ», παρέχουσιν ὀλιγώτερον χῶρον εἰς δημοσίευσιν ἐγγράφων καὶ ἐκθέσεων ὁλοκλήρων, καὶ πλειότερον εἰς τὰς κομματικὰς συζητήσεις· αὗται ἐπιλαμβάνονται μετὰ ζέσεως πλειοτέρας τῆς συζητήσεως τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας· ἀλλ' ἡ φροντὶς τῆς μεμελετημένης ἐπικρίσεως τῶν γεγονότων καὶ ἡ διατύπωσις τῶν ἐξ αὐτῶν ἀπορρεόντων συμπερασμάτων ἀφίεται κυρίως εἰς τὰς ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδας, τὸν «Θεατὴν», τὸν «Ἐξεταστὴν», τὴν «Saturday Review». Ἐν τῷ διαστήματι τῆς ἑβδομάδος ἡ δικογραφία τῶν γεγονότων συμπληροῦται, αἱ πληροφορίαι συρρέουσιν ἐκ πάσης τῆς γῆς γωνίας, τὰ ζητήματα ἀναλικμίζονται, κοσκινίζονται ὑπὸ τῆς ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ συζητήσεως, τῶν ἐν τοῖς Συλλόγοις καὶ Λέσχαις συνδιαλέξεων, καὶ ἐν παντὶ δημοσίῳ τόπῳ μέχρις αὐτῶν τῶν ταπεινοτάτων ἐργαστηρίων καὶ καπηλείων· ἡ κυμαινομένη καὶ ἀόριστος ὡς τὴν ὁμίχλην δημοσία γνώμη ἄρχεται διατυπουμένη εἰς ὡρισμένην μορφήν.

Οὕτω φθάνει τὸ Σάββατον μὲ τὰς ἑξηκονταλέπτους ἐφημερίδας του, τὰς εἰς φυλλάδιον ἐκδιδομένας μὲ διστήλους σελίδας, ὧν ἔργον εἶνε νὰ περισυλλέγωσι καὶ συμπυκνοῦσι τὰς ποικίλας ἐκείνας τῆς ἑβδομάδος ἐντυπώσεις, καὶ νὰ διατυπόνωσιν αὐτὰς εἰς σειρὰν ἄρθρων ἐντόνων καὶ ὁριστικῶν. Αἱ πλεῖσται τῶν ἐφημερίδων τούτων συντάσσονται ἐξαίρετα, καὶ ἀναγινώσκονται λίαν ἐπιμελῶς κατὰ τὴν ἀτελεύτητον τῆς κυριακῆς ἡμέραν. Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ ἐργατικαὶ τάξεις (καὶ ἐν ταύταις περιλαμβάνονται καὶ οἱ εἰς τὴν μικρεμπορίαν ἀσχολούμενοι) ἀναγινώσκουσιν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν μόνας τὰς ἐφημερίδας, αἵτινες χάριν αὐτῶν ἐκθέτουσιν ἐν περιλήψει τὰ σπουδαιότερα ζητήματα τῆς ἑβδομάδος—τοιαῦται δὲ εἶνε ὁ «Reynolds' Newspaper», ὁ «Lloyd'sc», «Weekly Dispatch», κτλ. — εὐκόλως κατανοοῦμεν διατί αἱ ἑβδομαδιαῖαι ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ ἀσκοῦσι πλείονα πολιτικὴν ἐπίδρασιν ἢ τὰ μεγάλα ἡμερήσια φύλλα.

Ἰδοὺ λοιπὸν ἀπηγγέλθη ἡ κρίσις. Νὰ ὑποτεθῇ ἤδη, ὅτι ἐμορφώθη πλέον ὁριστικῶς ἡ ἐπὶ τῶν ζητημάτων γνώμη; Οὐδαμῶς. Ὑπάρχει ἀκόμη τὸ Ἐφετεῖον,—τὰ μεγάλα μηνιαῖα περιοδικὰ, ἡ «Contemporary Review», ἡ «Fortnightly Review», ἡ «Westminster Review», τὸ «Nineteenth Century», ἅτινα ἔχουσι συντάκτας τοὺς πρώτους συγγραφεῖς καὶ δημοσιογράφους τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, καὶ πραγματεύονται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς περὶ πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ζητημάτων. Τὸ πρῶτον τῶν εἰρημένων ὀργάνων ἀνή-

Digitized by Google

και εἰς τὸ φιλελεύθερον κόμμα, καὶ μεταξὺ τῶν τακτικωτέρων αὐτοῦ συντακτῶν καταλέγει αὐτὸν τὸν περίδοξον Γλάδστωνα· τὸ δεύτερον εἶνε ὄργανον τῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καινοτόμων, τὸ τρίτον ἀνήκει εἰς τὸ κόμμα τῶν τόρεων, τὸ δὲ τέταρτον εἶνε καθαρῶς ἐκλεκτικὸν, στρατολογοῦν τοὺς συντάκτας αὐτοῦ, πρὸς διαπραγμάτευσιν τῶν διαφόρων ζητημάτων, ἐκ τῶν ἱκανωτάτων ειδικῶν ἐν παντὶ κλάδῳ ἀνδρῶν, συνηθέστατα δὲ βλέπει τις ἐν αὐτῷ ἄρθρον τοῦ καρδιναλίου Manning *περὶ τῆς ἀσπόρου συλλήψεως* πλησίον πραγματείας τινὸς τοῦ καθηγητοῦ Huxley περὶ πρωτοπλασμάτων.

Καὶ νῦν ἐτελείωσεν ἡ κρίσις, ἡ τελευταία λέξις ἐρρέθη ἐπὶ τῶν ζητημάτων; Ὄχι, ἀκόμη. Ὑπάρχει ὁ Ἄρειος Πάγος, τὰ τριμηνιαῖα περιοδικὰ, τὰ σοβαρώτατα, τὰ ἔχοντα τὸ ἀνώτατον κῦρος, ἡ «Edimburgh Review», ἱδρυθεῖσα τῷ 1802 ὑπὸ τοῦ Brougham, Sydney Smith καὶ Jeffrey, ἡ «Quarterly Review» συστηθεῖσα τῷ 1809 ὑπὸ τοῦ William Gifford τῇ συνδρομῇ τοῦ Βάλτερ Σκὼτ καὶ Croker.

Αὗται εἰσὶν αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν ἀνωτάτην τῆς κλίμακος βαθμῖδα καὶ ἐπιθέτουσαι τὸ τέλος εἰς τὴν συζήτησιν παντὸς ζητήματος, ἐὰν δὲ ὁ ἀγγλικὸς λαὸς δὲν ἐσχημάτισεν ἔτι τὴν πρέπουσαν γνώμην περὶ τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν αὐτοῦ συμφερόντων, ἐὰν δὲν ἐνόησε κατὰ βάθος τὰ ζητήματα καὶ ἐξήγαγε τὴν οὐσίαν αὐτῶν, βεβαίως τὸ σφάλμα εἶνε ἰδικόν του, καὶ οὐχὶ τῶν δημοσιογράφων οἵτινες ἔργον ἔχουν νὰ τὸν διαφωτίζωσι.

Μὴ δὲ πιστεύσῃ τις ὅτι μόνον τοῦ Λονδίνου ἢ τῶν μεγάλων πόλεων αἱ ἐφημερίδες εἰσὶν αἱ ἐκπληροῦσαι τὴν πάγκοινον ταύτην ἀνάγκην τῆς διαφωτίσεως καὶ πληροφορήσεως τοῦ ἀγγλικοῦ δημοσίου πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας. Καὶ αἱ ἐλάχισται πολίχναι ἔχουσι τὴν ἐφημερίδα των, πολλάκις δὲ καὶ πλείονας τῆς μιᾶς καὶ ἀντιμαχομένας, ἐπὶ εὐρείας βάσεως ἱδρυμένας καὶ βριθούσας ἀγγελιῶν ἐγχωρίων καὶ ἰδίων πληροφοριῶν. Τριάκοντα τοὐλάχιστον τῶν ἐπαρχιακῶν τούτων φύλλων κατ' οὐδὲν ὑπολείπονται τῶν λονδινείων ὡς πρὸς τὴν ἀφθονίαν, τὴν πρωτοτυπίαν καὶ τὴν ταχύτητα τῶν πληροφοριῶν. Τούτων δ' αἱ κάλλισται εἶνε ὁ «Manchester Guardian», ὁ «Leeds Mercury», ὁ «Post» τοῦ Βίρμιγγαν, αἵτινες, ὡς αἱ τῆς μητροπόλεως συνάδελφοί των, διατηροῦσιν ἑκάστη ἰδιαιτέρους ἀνταποκριτὰς ἐν Παρισίοις, Βιέννῃ, Βερολίνῳ, Μαδρίτῃ, Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς λοιπαῖς πρωτευούσαις, καὶ αἵτινες πληρόνουσι μέχρι 2,500 φράγκων κατὰ μῆνα τὸν ἐν Λονδίνῳ ἀνταποκριτήν των, ἀποστέλλοντα τακτικῶς καθ' ἑκάστην ἔκθεσιν τῶν ἐν Λονδίνῳ συμβαινόντων. Εἰς τὸν ἀνταποκριτὴν δὲ τῆς πρώτης τῶν εἰρημένων ἐπαρχιακῶν ἐφημερίδων, ἐγκλεισθέντα ἐν Μέτζ μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Βαζαίν, λέγεται ὅτι ἀνήκει ἡ ἰδέα τῆς ἀποστολῆς ἐπιστολῶν ἐν καιρῷ πολιορκίας δι' ἀεροστάτων ἀδεσπότων, ὧν κατόπιν εὑρέθησαν καὶ ἄνθρωποι τολμηροὶ ἵνα ἐπιβῶσιν.

Ἠδύνατό τις δὲ, ἂν μὴ ἐφοβεῖτο νὰ ἀποβῇ ὀχληρὸς, νὰ ἀριθμήσῃ ἑκατοστὺν ἔτι ὅλην ἐφημερίδων, αἵτινες ὡς ὁ «Ταχυδρόμος» τοῦ Leicester», ὁ «Ἑρμῆς τοῦ Λίβερπουλ», ὁ «Scotsman» τοῦ Ἐδιμβοῦργ, ἔχουσι τὰ γραφεῖα τῆς συντάξεως αὐτῶν εἰς ἄμεσον συγκοινωνίαν δι' ἰδίου σύρματος τηλεγραφικοῦ οὐχὶ μόνον μετὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἰδιαιτέρου αὐτῶν γραφείου, ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ Κοινοβουλίου. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου παρίστανται, ὡς εἰπεῖν, εἰς τὰς συνεδριάσεις, ὧν παρακολουθοῦσι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὰς συζητήσεις, τὰ ἐπεισόδια, τὰς ψηφοφορίας, καὶ ταὐτοχρόνως μανθάνουσι πάντα τὰ ἐν Λονδίνῳ συμβαίνοντα, καὶ ἀλλαχοῦ ἔτι πάντα τὰ ζητήματα τὰ δυνάμενα νὰ ἀποβῶσιν ἀντικείμενα ἄρθρων κυρίων, οὕτω δὲ αἱ ἐφημερίδες αὗται εὑρίσκονται εἰς θέσιν νὰ ἀποφαίνωνται γνώμην ἐπὶ τῶν ζητημάτων συγχρόνως μὲ τὰς ἐν τῇ πρωτευούσῃ συναδέλφους αὐτῶν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ δημοσιεύουσι, μετὰ δύο ἢ τρεῖς μόλις ὥρας ἀφ' οὗ τελειώσωσι, τὰς συζητήσεις τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων καὶ τῆς τῶν Λόρδων ὁλοκλήρους (in extenso), ἀκριβῶς ὡς αἱ λονδίνειοι αὐτῶν συνάδελφοι· οὕτω δὲ ὁ σφιγμὸς τοῦ Κοινοβουλίου ἀκούεται ταὐτοχρόνως καὶ εἰς τὰς πλέον μεμακρυσμένας ἐσχατιὰς τοῦ Κράτους.

Ὁμολογητέον δὲ ὅτι ἡ Διεύθυνσις τοῦ ταχυδρομείου καὶ τηλεγραφείου διευκολύνει ὅσον ἔνεστι τὸ ἔργον τῆς δημοσιογραφίας διὰ παραχωρήσεων λίαν ἐπωφελῶν· ἰδιαίτερον τηλεγραφικὸν σύρμα τιθέμενον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μιᾶς ἐφημερίδος δὲν στοιχίζει ἀκριβώτερον χιλίων φράγκων κατὰ μῆνα καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, ὁ δὲ τύπος κέκτηται τὸ πολύτιμον πλεονέκτημα νὰ ἀποστέλλῃ τηλεγραφήματα ἀντὶ ἑνὸς φράγκου καὶ 25 λεπτῶν *δι' ἑκατὸν λέξεις*, ὅταν μεταχειρίζεται τὰ διὰ τὸ κοινὸν ὡρισμένα σύρματα.

Ἡ ἰσχυρὰ αὕτη διοργάνωσις καθιστᾷ φυσικῶς τὴν θέσιν ἐπαρχιακῶν τινων ἐφημερίδων φοβερὰν ἀπέναντι τῶν φύλλων τοῦ Λονδίνου. Ἂν καὶ ἡ πόλις, ἐν ᾗ ἐκδίδονται, μόλις ἀπέχει πέντε ἢ ἓξ ὥρας τῆς πρωτευούσης διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, οὐχ ἧττον οὐδαμῶς δειλιῶσι νὰ διαγωνισθῶσι πρὸς τὰς μεγάλας αὐτῶν συναδέλφους τῆς πρωτευούσης, οὐχὶ δὲ σπανίως ἐξέρχονται νικηφόροι ἐκ τοῦ διαγωνισμοῦ τούτου. Βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ὁ ἀγὼν δὲν διεξάγεται πάντοτε διὰ καθαρῶς ἠθικῶν μέσων.

Οὕτω λ. χ. πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν ἐπαρχιακαί τινες ἐφημερίδες ἐσκέφθησαν νὰ ἐκμεταλλευθῶσι κατὰ τῶν «Καιρῶν», τῶν «Ἡμερησίων Νέων», τοῦ «Τηλεγράφου» καὶ τῆς «Ση-

Digitized by Google

μαίας» τὴν ἀνάγκην, ἐν ᾗ εὑρίσκονται αἱ ἐφημερίδες αὗται, ἕνεκα τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν φύλλων, ἅτινα ἐκδίδουσι, καὶ τῆς ἀπείρου ἐκτάσεως τοῦ Λονδίνου, νὰ τίθενται ὑπὸ τὰ πιεστήρια τὴν δευτέραν ἢ τρίτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν, ὅπως δύνανται νὰ ἔχωσι διανενεμημένα τὰ φύλλα αὐτῶν εἰς τὰ διάφορα ἐν τῇ πόλει πρακτορεῖα τῆς πωλήσεως κατὰ τὴν πέμπτην ἢ ἕκτην ὥραν τῆς πρωΐας· ταῦτα ἔχουσαι ὑπ' ὄψιν αἱ ἐπαρχιακαὶ ἐφημερίδες ἀνέβαλλον τὴν ἐκτύπωσιν αὐτῶν μέχρις οὗ ἐξετυποῦντο αἱ τῆς πρωτευούσης, τοῦτο δὲ οὐδεμίαν παρεῖχεν εἰς αὐτὰς δυσκολίαν ἕνεκα τῆς ἀσυγκρίτως στενοτέρας περιφερείας τῆς διαδόσεώς των, χάρις δὲ εἰς τὸ ἰδιαίτερον αὐτῶν σύρμα καὶ τὸν ἐν Λονδίνῳ ἀνταποκριτήν των, ἐργαζόμενον μετὰ πλείονος ζήλου ἢ εὐσυνειδησίας, κατώρθουν νὰ παρέχωσιν εἰς τὴν πρωϊνὴν αὐτῶν ἔκδοσιν οὐ μόνον τὰς ἰδίας αὐτῶν εἰδήσεις καὶ γνώμας, ἀλλὰ καὶ ἐκείνας, ἃς κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ὥραν μετέδιδον αἱ μεγάλαι τοῦ Λονδίνου ἐφημερίδες.

Τοῦτο ἦτο φοβερὸν κτύπημα κατὰ τῶν Λεβιαθὰν τοῦ τύπου, οἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ μὴ τὸ ἀνταποδώσωσι. Εἰς τὴν πρόκλησιν λοιπὸν ἀπήντησαν φέροντες τὸν πόλεμον εἰς αὐτὸ τὸ ἔδαφος τῶν πολεμίων, τουτέστι συνεταιριζόμενοι καὶ ἐκπέμποντες ἰδιαιτέρας σιδηροδρομικὰς ἁμαξοστοιχίας ἀναχωρούσας ἐκ Λονδίνου τὴν τρίτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν καὶ φερούσας τὰς πρώτας χιλιάδας τῶν φύλλων, τὰς ἐξελθούσας ἐκ τῶν πιεστηρίων ἑκάστης ἐφημερίδος· τὰ φύλλα ταῦτα ἠδύναντο οὕτω νὰ διανέμωνται κατὰ τὴν ὀγδόην τῆς πρωΐας ἐν Βίρμιγγαμ, Μάντσεστερ ἢ **Bradford**, τουτέστι καθ' ἣν ὥραν ἐγίνετο ἡ διανομὴ καὶ εἰς τὰ προάστεια τοῦ Λονδίνου. Αἱ σιβάδες τῶν φύλλων ἀναχωροῦσιν ἐν ᾗ καταστάσει ἐξέρχονται τῶν πιεστηρίων, καθ' ὁδὸν δὲ τακτοποιοῦνται, διαιροῦνται εἰς χωριστὰς δέσμας δι' ἕκαστον σταθμὸν, καὶ κατὰ τὴν διάβασιν ῥίπτονται εἰς τὸ κρηπίδωμα τοῦ σιδηροδρόμου, χωρὶς κἂν νὰ σταθῇ ἡ ἁμαξοστοιχία.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο παρέχει μικρὰν ἰδέαν τῆς ὀξύτητος, ἣν προσέλαβεν ὁ διαγωνισμὸς τῶν ἐφημερίδων τῆς πρωτευούσης πρὸς τὰς τῶν ἐπαρχιῶν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἠδύνατό τις νὰ ἀναφέρῃ καταδεικνύοντα οὐ μόνον τὸ πολυμήχανον καὶ ἐπινοητικὸν πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχειρηματικὸν τῶν διευθυνόντων τὰ μεγάλα ἐν Ἀγγλίᾳ ὄργανα τῆς δημοσιότητος.

Ὡς πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ ὕφους καὶ τὴν ποικιλίαν τῆς ὕλης αἱ ἐφημερίδες τῶν ἐπαρχιῶν κατ' οὐδὲν ὑπολείπονται τῶν τοῦ Λονδίνου, ἂν δὲ πρέπῃ νὰ δώσωμεν πίστιν εἰς κριτὴν οὕτως ἀξιωματικὸν, ὡς εἶνε ὁ Γλάδστων, οὐχὶ σπανίως εἰς τὰς πρώτας αὐτῶν πρέπει νὰ δώσῃ τις τὰ πρωτεῖα. Ἀδύνατον νὰ ἀρνηθῇ τις ὅτι συχνότατα εἰσὶ ποικιλώταται καὶ διασκεδαστικώταται, τοῦτο δὲ διότι αὗται δὲν τηροῦσι τόσον αὐστηρῶς τοὺς κανόνας τῆς δημοσιογραφικῆς εὐμοτυπίας, καὶ οὐδόλως φοβοῦνται, περιστάσεως τυχούσης, νὰ ἀναγράφωσι λεπτομερῶς γεγονότα, ἐν τῇ Αὐλῇ ἢ τῇ πόλει συμβαίνοντα, ἅτινα δίδουσι τροφὴν εἰς τὴν περιέργειαν μᾶλλον ἢ εἰς τὰς σκέψεις τοῦ Κοινοῦ. Ἡ μεγάλη τῆς πρωτευούσης ἐφημερὶς εἶνε ὡς γηραιὸς διπλωμάτης, πάντοτε σοβαρὸς καὶ ὀχληρῶς ἐνίοτε ὁμιλῶν. Ἀλλ' ἡ μεγάλη ἐφημερὶς τοῦ Λὴδ ἢ τοῦ Μάντσεστερ εἶνε ἐπίχαρις καὶ κομψὸς νεανίας εὑρίσκων ἁπανταχοῦ ἐλευθέραν πρόσοδον, καὶ ὅστις τὸ ἑσπέρας ἐν τῇ Λέσχῃ οὐδαμῶς ἀξιοῖ νὰ τὸν παρακαλέσωσιν ἵνα διηγηθῇ τὰ πολλὰ καὶ περίεργα πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔμαθε τὴν ἡμέραν.

Καὶ ἐπαρχιακὸν μὲν τύπον ἔχει πᾶσα χώρα· ἀλλ' ὅ,τι μόνον ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ πράγματι ἀπαντᾶται εἶνε ἡ ἐφημερὶς τῆς συνοικίας, ἐφημερὶς ἧς ἡ διάδοσις καὶ ἡ ἐπιρροὴ εἶνε περιωρισμένη εἰς ἓν μόνον προάστειον, εἰς ἓν τῆς πόλεως διαμέρισμα, ὁποῖαι εἶνε λ. χ. τὰ «**South Kensington News**», ὁ «**Southwark Weekly**». Τοιαύτας ἐφημερίδας τὸ Λονδῖνον ἀριθμεῖ οὐχὶ ὀλιγωτέρας τῶν *ἑξήκοντα*, πάσας ἀκμαζούσας καὶ μετὰ ζήλου καὶ ἐμπειρίας συζητούσας περὶ τῶν διαφόρων ἐπιτοπίων ζητημάτων, περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ὁδῶν καὶ τῆς ὑγιεινῆς τῆς συνοικίας, περὶ ἀνατροφῆς καὶ τῶν τοιούτων, λαμβάνουσαι λίαν ἐνεργὸν μέρος εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς ἀγῶνας καὶ χορηγοῦσαι πᾶσαν ἀναγκαίαν πληροφορίαν διὰ τὰς οἰκιακὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων τῆς περιφερείας των. Τὰ πλειότερα τῶν φύλλων τούτων εἶνε ἑβδομαδιαῖα, ἀλλ' ὑπάρχουσι καί τινα συχνότερον ἐκδιδόμενα, καὶ δύο ἢ τρία ἐξ αὐτῶν τοιαύτην ἔσχον ἐπιτυχίαν, ὥστε ἠδυνήθησαν νὰ καταστήσωσιν ἡμερησίαν τὴν ἔκδοσίν των· μία τῶν ἐφημερίδων τούτων, πρὸ εἰκοσαετίας ἢ τριακονταετίας ἱδρυθεῖσα ἐν τῷ προαστείῳ **Islington**, πλησιάζει νὰ καταστῇ μία τῶν μεγάλων ἐφημερίδων τῆς πρωτευούσης.

Η ΑΡΑΧΝΗ

ὡς κόρη, σύζυγος καὶ μήτηρ.

Ὑπὸ τὸν περίεργον τοῦτον τίτλον ἡ γαλλικὴ «Ἐφημερὶς τῶν ζῴων» (**Gazette des animaux**) δημοσιεύει τὸ ἀκόλουθον ἀρθρίδιον, ὅπερ ὡς ἱκανῶς ἐνδιαφέρον μεταφέρομεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας».

«Φύσει ἐχθρὰ τῶν ὁμοίων αὐτῆς ἡ ἀράχνη ζῇ βίον μονήρη. Πάντα τὰ οὕτω διαιτώμενα ζῷα εἰσὶν ὡς ὑπό τινα κατάραν. Ὅταν δύο αὐτῶν συναντηθῶσι, τὸ ἰσχυρότερον ἢ τὸ πονηρότερον θὰ ἐξολοθρεύσῃ τὸ ἄλλο. Αὐτὸς ὁ ἔρως, ὁ φέρων εἰς προσέγγισιν καὶ τὰς μᾶλλον δυστρόπους καρδίας, δὲν δύναται νὰ κατανικήσῃ τὴν σφοδρὰν αὐτὴν ἀπέχθειαν, καὶ δι' αὐτὰ ὁ γλυκὺς τοῦ γά-

Digitized by Google

μου δεσμὸς εἶνε νόμος τυραννικός, καὶ διὰ τοῦτο ὅσον ἔνεστι βραχυτέρας διαρκείας.

Πολλοὶ φυσιολόγοι ἔκαμαν παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν γάμων τῆς ἀράχνης, αἱ δὲ μαρτυρίαι αὐτῶν, αἵτινες γενικῶς εὑρίσκονται συνᾴδουσαι, ἀναφέρουσι περιέργους λεπτομερείας περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν συνάπτει τοὺς γάμους του τὸ μικρὸν ζωΰφιον.

Καὶ πρῶτον ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι ὁ ἄρρην εἶνε μικρότερος τῆς θηλείας. Διατί μικρότερος; Ἡ φύσις μόνη γνωρίζει, ἡ ὁποία ἔπλασε τὸ ζῶον.

Τὸ πρῶτον τοῦ ἄρρενος ἐρωτικὸν διάβημα, ὅστις δὲν εἶνε τόσον εὐήθης ὥστε νὰ παρασυρθῇ ὑπὸ τοῦ πάθους του καὶ νὰ πέσῃ ἐλεεινὸν αὐτοῦ θῦμα, συνίσταται εἰς τὸ νὰ ὑφάνῃ, οὐ μακρὰν ἐκείνης ἥτις ἔτρωσε τὴν καρδίαν του, τὸν ἐλαφρὸν ἱστόν του. Περατώσας τὴν προκαταρκτικὴν ταύτην ἐργασίαν, προχωρεῖ λάθρα καὶ ἡσύχως, καὶ διά τινος κτυπήματος τοῦ ποδὸς ἐπιφέρει ἐλαφρὰν δόνησιν εἰς τὴν κατοικίαν τῆς κυρίας, ἧς ἐπιζητεῖ τὴν εὔνοιαν.

Αὐτή, ὑπολαμβάνουσα ὅτι λεία τις ἔπεσεν εἰς τὰ δίκτυά της, τρέχει ἀμέσως πρὸς αὐτήν. Σπουδὴ ματαία, τὸ θῦμα δὲν εἶνε ἡ καρδία ἐκλιπαροῦσα ἀγάπην.

Ἀλλ' ἡ ἀράχνη εἶνε ἡ ὀλιγώτερον παντὸς ζῴου εὐαίσθητος εἰς τὰς ἐρωτικὰς ἐπικλήσεις, καὶ ἡ τοιαύτη τῶν ἐλπίδων της διάψευσις τόσον τὴν καθιστᾷ μανιώδη, ὥστε ἀντὶ εὐνοίας ὀργῆς μόνον καὶ ἀγανακτήσεως βλέμματα ἐξακοντίζει ἐκ τῶν ὀκτὼ αὐτῆς ὀμμάτων κατὰ τοῦ ὀχληροῦ τοῦ ἀνησυχοῦντος αὐτήν.

Καὶ τότε οὗτος, κατεπτοημένος καὶ τρέμων τὴν ὀργήν της, σπεύδει νὰ φύγῃ καὶ κρυβῇ εἰς γωνίαν τινά, ὅπου μένει ἀκινητῶν.

Τοῦ πρώτου τρόμου παρελθόντος, τὸ θάῤῥος αὐτοῦ ἄρχεται ἀναγεννώμενον, καὶ μετὰ μικρὸν ἰδοὺ αὐτὸς πάλιν ἔμπροσθεν τῆς θύρας τῆς κυρίας.

Ἀλλὰ μάταιος κόπος, καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν ἡ αὐτὴ ἀποτυχία τὸν περιμένει.

Ἀλλ' ὁ ἐπιμένων νικᾷ. Ἡ ἐπιμονή του μαλάσσει ἐπὶ τέλους τὴν σκληροκάρδιον, ἥτις ἀποφασίζει νὰ πραΰνῃ τὴν ὀργήν της καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν δειλὸν λάτρην της νὰ ὑπερβῇ τὴν φλιὰν τοῦ ἐνδιαιτήματός της, καὶ φαίνεται μάλιστα ὅτι κολακεύεται ἀπὸ τὰς προσπαθείας του. Ἐν ἑνὶ λόγῳ τὸν δέχεται ἀσμένως, ἀλλ' ὄχι καὶ μὲ ὑπερβολικὴν σπουδήν.

Ἐν τούτοις ὁ ὑμέναιος, οὗτινος τόσοι προηγήθησαν κίνδυνοι, δὲν δύναται νὰ μὴ ἐγκλείῃ τρικυμίας καὶ καταστροφάς.

Ὄντως δέ, εὐθὺς μετὰ τὸ συνοικέσιον, ὁ σύζυγος σχεδὸν βέβαιος ὅτι θὰ ῥοκανισθῇ μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν ὑπὸ τοῦ ἡμίσεός του, γίνεται διὰ παντὸς ἄφαντος.

Καὶ ὅμως ποία ἀντίθεσις! Ἐνῷ ἡ ἀράχνη ὡς κόρη καὶ ὡς σύζυγος εἶνε ὁποίαν τὴν εἴδομεν, ὡς μήτηρ εἶνε πρότυπον ἀληθῶς τρυφερότητος καὶ ἠθικῆς τελειότητος.

Εὐθὺς ὡς γεννήσῃ τὰ ὠά της, λαμβάνει αὐτά, τὰ περιτυλίσσει διὰ τεμαχίου ἐκ τοῦ ἱστοῦ της, καὶ συναποφέρει τὸν θησαυρὸν μεθ' ἑαυτῆς. Ἂν δέ τις θελήσῃ νὰ τῇ τὰ ἀποσπάσῃ, θὰ ἴδῃ πόσον ἐμμανῶς προσπαθεῖ νὰ τὰ ἀνακτήσῃ· εἰς μάτην δὲ θὰ ἐπεχείρει καὶ νὰ τὴν ἀπατήσῃ ἀντικαθιστῶν αὐτὰ δι' ἄλλων. Καὶ ποίαν πάλιν δὲν ἐπιδεικνύει τρυφερότητα καὶ μητρικὴν στοργήν, ὅταν ἐκκολαφθῶσι τὰ μικρά της! Εἰς ἐπίμετρον δὲ παραδειγματικὴ εἶνε ἡ σύμπνοια ἡ ἐπικρατοῦσα μεταξὺ ὅλων τῶν μελῶν τῆς νέας οἰκογενείας.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ γλυκεῖα αὕτη ἁρμονία ὀλίγον διαρκεῖ, μετ' οὐ πολὺ δέ, ἐφ' ὅσον αὐξάνουσι, σφοδρὰ ἀπέχθεια ἄρχεται ἀπομακρύνουσα τοὺς ἀδελφοὺς ἀπὸ τὰς ἀδελφάς, οἵτινες ἐπὶ τέλους χωρίζονται ὁριστικῶς, ὅπως μὴ συναντηθῶσι πλέον ἢ ὡς ἐχθροὶ μανιώδεις καὶ ἀνυπόμονοι νὰ καταφαγωθῶσιν».

* *

ΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ

Εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Γαλλίας, ἔνθα ὑπάρχουσι φρουραί, οἱ διοικηταὶ τῶν σταθμευόντων σωμάτων μεριμνῶντες περὶ τῆς ὑγιείας τῶν στρατιωτῶν, καὶ περὶ τοῦ τρόπου ν' αὐξήσωσι τὸ σύνηθες ποσὸν τῆς τροφῆς ἄνευ ὑπερβάσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ σιτηρεσίου, διωργάνωσαν τοὺς στρατιωτικοὺς κήπους. Οὕτω δὲ κατώρθωσαν καθ' ἑκάστην οἱ στρατιῶται νὰ ἔχωσιν ἀφθονίαν χλωρῶν ὀσπρίων, ἀνεξόδως, τὰ ὁποῖα καθιστῶσι πλειοτέραν καὶ καλλιτέραν τὴν συνήθη μερίδα τοῦ στρατιώτου. Τοῦτο κυρίως ἐγένετο εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς σταθμοὺς τῆς βορείου καὶ δυτικῆς Γαλλίας. Μεγάλαι ἐκτάσεις γαιῶν, τέως ἄγονοι, ἐκαλλιεργήθησαν, καθὼς ἐπὶ παραδείγματος αἱ τάφροι τῶν φρακτῶν πόλεων.

Ὅπως ἐνθαῤῥύνωσι τὴν καλλιέργειαν ταύτην, πολλαὶ γεωργικαὶ ἑταιρίαι ἐδέχθησαν τὰ προϊόντα τῶν στρατιωτικῶν κήπων εἰς τοὺς διαγωνισμούς των. Εἰς τῶν διαγωνισμῶν τούτων ἔλαβε χώραν πρό τινος χρόνου ἐν Ῥουέν. Εἴς τινα σημείωσιν ἐπὶ τούτου γενομένην εὑρίσκομεν περιέργους πληροφορίας ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῶν κήπων τοῦ 24ου συντάγματος.

Ἐν διαστήματι 8 μηνῶν διενεμήθησαν εἰς τοὺς στρατιώτας ὄσπρια χλωρὰ ἐκ τῶν κήπων τοῦ συντάγματος 22,876 χιλιόγραμμα λαχάνων, 650 χιλιόγρ. κράμβης, 800 δαυκίων, 7,292 πράσσων, 607 κρομμύων κ.τ.λ. ἀξίας 2,500 φράγκων.

Οἱ στρατιωτικοὶ κῆποι καλλιεργοῦνται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, προθύμως ἐν αὐτοῖς ἐργαζομένων, διότι τὰ προϊόντα ἀνήκουσιν εἰς αὐτούς. Ἔχουσι δὲ καὶ τὸ προσὸν οἱ κῆποι οὗτοι, ὅτι διατηροῦσι παρὰ τοῖς χωρικοῖς στρατιώταις τὴν ἀγάπην πρὸς τὰς γεωργικὰς ἐργασίας, πλὴν δὲ

Digitized by Google

τούτων οἱ στρατιῶται διδάσκονται καὶ νέους τρόπους καλλιεργείας, οὓς κατόπιν εἰσάγουσιν ἐπανερχόμενοι εἰς τὰς κατοικίας των. Ν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ κ. Β . . , γνωστὸς ἄσωτος, ἀσθενήσας τελευταῖον, προσκαλεῖ τὸν ἰατρόν του.

— Ἓν μόνον πρᾶγμα μ' ἀνησυχεῖ, λέγει, πρὸς τὸν ἰατρόν,—τὰ χρέη μου. Ποτέ μου δὲν παρακαλῶ, ἰατρέ· καὶ ὅμως αὐτὴν τὴν νύκτα ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν χάριν νὰ παρατείνῃ τὰς ἡμέρας μου μέχρις οὗ ἐξοφλήσω τοὺς πιστωτάς μου.

Ὁ ἰατρός, ἔκπληκτος διὰ τὸ τοιοῦτον αἴσθημα τοῦ πελάτου του, τοῦ λέγει·

— Φίλτατέ μου Β. . . τὸ αἴσθημα αὐτὸ σὲ τιμᾷ πολύ, καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ Θεὸς θὰ εἰσακούσῃ τὴν παράκλησίν σου.

— Ἄ ! ἐὰν ὁ Θεός μοῦ ἔκαμνεν αὐτὴν τὴν χάριν, ἐξηκολούθησεν ὁ Β. . . μειδιῶν, εἶμαι βέβαιος ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ἀπέθνησκα.

*
* *

Προχθὲς χωρικός τις ἔκ τινος χωρίου τῆς Ἀττικῆς παρουσιάζεται εἴς τι κατάστημα τῆς ἀγορᾶς καὶ ζητεῖ ὀμματοϋάλια.

Ἐξακολουθεῖ νὰ δοκιμάζῃ τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο ζεῦγος, ἀλλὰ κανὲν δὲν τοῦ ἔρχεται· δὲν εἰμπορεῖ νὰ *διαβάσῃ*.

— Μά, νὰ σοῦ 'πῶ, *κουμπάρε*, τοῦ λέγει αἴφνης ὁ ἔμπορος, μήπως δὲ ξεύρεις νὰ *διαβάζῃς*;

—Ἔ, μὰ σὰν ἤξερα νὰ διαβάζω, ἀποκρίνεται ἀφελῶς οὗτος, τί τἄθελα τὰ γυαλιά ;

*
* *

Ἡ οἰκογένεια Α** ἔχει ὑπηρέτριαν μόλις ἐλθοῦσαν ἐκ τῆς νήσου της, ἁπλοϊκωτάτην.

Πρό τινων ἡμερῶν, ἐνῷ τὸ γεῦμα ἦτο ἕτοιμον, τὴν κράζει ἡ κυρία·

— Μαρίνα, γιατί δὲν ἔρχετ' ὁ ἀφέντης σου ; Πές του, θὰ κρυώσῃ ἡ σούπα.

Ἡ Μαρίνα, ἡ ὁποία εἶδε τὸν κύριον νὰ τρίβῃ τοὺς ὀδόντας τουμὲ *βούρτσαν*, ἀποκρίνεται·

— Κυρία, ἀκονίζει τὰ 'δόντια του !

*
* *

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ ἀνάγκη τῆς περιαυτολογίας εἶνε ἡ αἰτία τῶν ἐκμυστηρεύσεων· ἀνόητος δὲ θὰ ἦτο ὁ πιστεύων ὅτι εἶνε τεκμήριον πλειοτέρας πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνης.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Μελετήσας ἐπὶ μακρὸν τὴν οὐσίαν τῆς μουσικῆς, συνιστῶ εἰς πάντας τὴν ἀπόλαυσιν τῆς τέχνης ταύτης ὡς τὴν πασῶν ἐκλεκτοτέραν. Οὐδεμία ἄλλη ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ψυχῆς πλέον ἀμέσως καὶ πλέον βαθέως, διότι καὶ οὐδεμία ἄλλη ἀποκαλύπτει πλέον ἀμέσως καὶ πλέον βαθέως τὴν πραγματικὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀκρόασις ὡραίας τινὸς ἁρμονίας εἶνε ὥς τι λουτρὸν τοῦ πνεύματος· ἐπὶ στιγμὴν ἐξαγνίζει αὐτὸ ἀπὸ παντὸς ῥύπου, ἀπὸ παντὸς ὅ,τι εἶνε εὐτελὲς ἢ χυδαῖον· ἐξαίρει τὸν ἄνθρωπον καὶ προκαλεῖ ἐν αὐτῷ τὰς εὐγενεστέρας ἰδέας ὧν εἶνε ἄξιος· τότε δὲ αἰσθάνεται καθαρὰ τί ἀξίζει, ἢ μᾶλλον τί ἠδύνατο νὰ ἀξίζῃ. (Schopenhauer).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

*** Ἐν Τύνιδι, ὡς καὶ ἐν ὅλῃ σχεδὸν τῇ ἄλλῃ Ἀφρικῇ, ἡ εὐσαρκία εἶνε τὸ κυριώτερον προσόν, ἵνα γυνή τις θεωρῆται ὡραία· καὶ διὰ τοῦτο αὐτόθι παχύνουσι τὰς γυναῖκας διὰ τὸν γάμον, ὡς ἀλλαχοῦ τὰ ζῷα ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν δὲ συμβῇ χηρευμένος τις νὰ θέλῃ νὰ συνάψῃ δεύτερον γάμον, ἡ μέλλουσα αὐτοῦ σύζυγος ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἀκόλουθον δίαιταν· θέτουσιν εἰς τὰς χεῖρας, τοὺς δακτύλους καὶ τὰ σφυρὰ τῶν ποδῶν της τὰ βραχιόλια καὶ δακτυλίδια τῆς πρώτης συζύγου τοῦ μνηστῆρός της, καὶ ἔπειτα ἀρχίζουν νὰ τὴν τρέφωσιν ἐπιμελῶς μέχρις οὗ παχυνθῇ ἱκανῶς, ὥστε νὰ τῇ προσαρμόζωνται ἀκριβῶς τὰ εἰρημένα κοσμήματα. Τούτου κατορθωθέντος, παραδίδοται εἰς τὸν ἄνδρα ὁμοία πρὸς τὴν πρώτην κατὰ τὸ πάχος.

*** Ἐν Γερμανίᾳ ἡ διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων παρέδωκεν ἐσχάτως εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ γραμματόσημα τετυπωμένα διὰ χρώματος, ὅπερ ἐξαλείφεται ἅμα ὡς ἤθελε διαβραχῇ. Τὸν νεωτερισμὸν τοῦτον εἰσήγαγεν ἡ ἀρχή, ὅπως ἀποφύγῃ κατάχρησιν γινομένην ὑπὸ ἀνθρώπων αἰσχροκερδῶν, οἵτινες γραμματόσημα, χρησιμοποιηθέντα ἤδη, ἔθετον ἐκ νέου εἰς κυκλοφορίαν, ἐξαλείφοντες διὰ χημικῶν μέσων τὰ ἐπ' αὐτῶν γράμματα τῆς σφραγῖδος τοῦ ταχυδρομείου.

Τὸ νέον εἶδος τῶν γραμματοσήμων οὐ μόνον ματαιοῖ πᾶσαν ἀπόπειραν πρὸς ἀπάτην, ἀλλὰ καὶ καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν ἀποκόλλησιν τοῦ γραμματοσήμου διὰ τῆς διαβρέξεως αὐτοῦ· διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ χρῶμα αὐτῶν ἀφαιρεῖται, τοῦτο δὲ καθιστᾷ αὐτὰ ἄχρηστα.

*** Τῇ 21 μαρτίου, τῇ ἐπαύριον ἀφ' ἧς ἠσθένησεν ὁ Βηκονσφηλδ, ἔμελλε νὰ καθίσῃ τὸ τέταρτον, ἵνα τελειωθῇ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ περιφήμου ζωγράφου Μιλλαίς, ὅστις εἶχε πρότερον εἰκονογραφήσῃ τοὺς δύο πολιτικοὺς ἀντιπάλους του Βράϊτ καὶ Γλάδστωνα. Τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ νοσήματός του διήγαγε διορθῶν οὓς ἀπήγγειλε λόγους ἐν τῇ Ἄνω Βουλῇ, καὶ ἰδίως τὴν πρὸς τὴν βασίλισσαν συλλυπητήριον προσλαλιὰν ἐπὶ τῇ δολοφονίᾳ τοῦ Τσάρου. Πολλάκις παρετήρησε τοῖς παρεστῶσι· «δὲν ἐπιθυμῶ νὰ νομίσωσιν οἱ μεταγενέστεροι, ὅτι δὲν ἐπίσταμαι νὰ ὀρθογραφήσω». Ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ στενοῦ φίλου του, λόρδου Βάρρικτων, ποῦ ἐγεννήθη, ἀπεκρίνατο· «ἐν Ἀδέλφῃ, παρὰ τὴν δυτικὴν τοῦ Λονδίνου ἄκραν, καὶ δὴ ἐντὸς βιβλιοθήκης. Ὁ πατήρ μου δὲν ἦτο πλούσιος, ὅτε ἐνυμφεύθη. Ἐν Ἀδέλφῃ

Digitized by Google

εἶχεν ἐνοικιάσει πολλοὺς κοιτῶνας, οἵτινες ἦσαν ἅπαντες μεστοὶ βιβλίων καὶ χειρογράφων, ὅτε ἐγὼ ἦλθον εἰς τὸ φῶς». Δὶς εἶπε τῷ ἰατρῷ αὐτοῦ «ἐπεθύμουν νὰ ζήσω, ἀλλὰ δὲν φοβοῦμαι τὸν θάνατον. Ἐὰν ἤμην Νιχιλιστής, θὰ ὡμολόγουν ἅπαντα». Ταῦτα δὲ εἶπε μειδιῶν, ὑπαινισσόμενος εἰς τὰς ἐν Ῥωσσίᾳ λεγομένας ἀστυνομικὰς βασάνους. Γενικὸν ἐπιμελητὴν τῆς ἐκτενεστάτης ἰδιωτικῆς ἀλληλογραφίας του ἀπέδειξε τὸν λόρδον Ῥόουτον, ἐντειλάμενος αὐτῷ νὰ ποιήσῃ οἱανδήποτ' ἂν χρῆσιν ὑπολάβῃ αὐτὸς ἁρμοδιωτέραν. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης καὶ ἅπαντες οἱ πρωθυπουργοὶ διεβίβασαν εἰς Λονδῖνον συλλυπητήρια ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ ἀνδρός. Ὁ Βίσμαρκ ἀπεφήνατο, ὅτι διὰ τῆς μεταστάσεως τοῦ Βήκονσφηλδ ὑπέστη δεινὴν ζημίαν οὐ μόνον τὸ ἀγγλικὸν ἔθνος, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ ἤπειρος Εὐρώπη.

Εἶνε γνωστόν, γράφει ὁ *Αἰών*, ὅτι ὁ ἀποθανὼν λόρδος Βήκονσφηλδ ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἀγορεύσει ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων κατεγελάσθη ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας, καὶ ἠναγκάσθη νὰ κατέλθῃ τοῦ βήματος ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς θυμηδίας, ἀφοῦ ὅμως πρότερον ἐξετόξευσε κατὰ τῶν περιγελώντων αὐτὸν προφητείαν περὶ τῆς μελλούσης ῥητορικῆς αὐτοῦ δεινότητος, θαυμασίως πληρωθεῖσαν. Ὁ διάσημος Ἄγγλος συγγραφεὺς Γεώργιος Brantes, διηγεῖται ὡς ἑξῆς τὰ κατὰ τὸ ἐπεισόδιον ἐκεῖνο· «Ὁ Δισραέλης ἐξελέχθη τῷ 1838 βουλευτὴς ἐν τῇ πρώτῃ ἐπὶ τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας βουλευτικῇ περιόδῳ, ἀφοῦ τετράκις ἀπὸ τοῦ 1832 ἐξετέθη ὡς ὑποψήφιος καὶ πάντοτε ἀπέτυχε. Κατὰ τὰ ἓξ ὅμως ἔτη ταῦτα, ἡ πολιτεία τῶν ἀκραιφνῶν δημοκρατικῶν ῥιζοσπαστικῶν συνετέλεσεν, ὅπως γίνῃ τέλειος τόρυς, καὶ αὐτὸς ὅστις κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ὑποψηφιότητα ἐξετέθη ὡς προστατευόμενος τοῦ ἰρλανδοῦ δημεγέρτου Ὁ Κοννὲλ, κατηγόρει αὐτὸν τελευταῖον ὡς ἔχοντα «αἱματοφύρτους χεῖρας», καὶ ἐξέφραζε τὴν ἐλπίδα ὅτι εἰς «Φιλίππους ὄψεται» αὐτόν. Ὁ Δισραέλης, ἀφοῦ ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας ἤδρευεν ἐν τῇ Βουλῇ, ἐπελάβετο τῆς εὐκαιρίας ὅπως παλαίσῃ κατὰ τοῦ Ὁ Κοννὲλλ τῇ ἑσπέρᾳ τῆς 7 Δεκεμβρίου 1838, κατά τινα συζήτησιν περὶ χρηματικῶν ἐράνων διοργανωθέντων ὑπὸ τῶν Οὐίγων καὶ τῶν ῥιζοσπαστικῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν προτεσταντικῶν καὶ καταπολέμησιν τῶν καθολικῶν ἐκλογῶν ἐν Ἰρλανδίᾳ. Μετὰ σφοδροτάτην ἀγόρευσιν τοῦ Ὁ Κοννὲλλ, ἠγέρθη ὁ Δισραέλης, ὅστις τότε ἕνεκα τῶν ἐπιδεικτικῶν αὐτοῦ δημοσίων ἐνεργειῶν ἐθεωρεῖτο ὡς ἀγύρτης καὶ οὐδὲν πλέον. Εἶχε δ' ὄψιν ἀσυνήθη, πρόσωπον ὠχρότατον, ὀφθαλμοὺς μέλανας, καὶ μακρὰν οὔλην κόμην, καὶ ἐνδυμασίαν πολὺ παράξενον συνισταμένην ἐκ πρασίνου ὑπενδύτου κεκοσμημένου διὰ χρυσῶν ἁλύσεων, καὶ μέλανος λαιμοδέτου ἄνευ περιλαιμίου. Ἡ Βουλὴ μόλις συνεκράτει τὸν γέλωτα καὶ προτοῦ ν' ἀρχίσῃ τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ ὁ Δισραέλης· καὶ ὅτε ἐν προοιμίῳ ἐζητήσατο τὴν ἐπιείκειαν, ἣν παρέχει ἡ Βουλὴ εἰς πάντα τὰ νέα μέλη, καὶ ἧς ὑπέσχετο νὰ μὴ κάμῃ κατάχρησιν, ἀντήχησαν ἀμέσως εἰρωνικὰ «Ἀκούετε! ἀκούετε!». Εὐθὺς δὲ μετὰ τοῦτο ὁ Δισραέλης ἐπετέθη πικρότατα κατὰ τοῦ ἀξιοτίμου καὶ λογιωτάτου ἐκ Δουβλίνου βουλευτοῦ (τοῦ Ὁ Κοννὲλλ), καὶ ἀπεκάλεσε τὴν προηγηθεῖσαν ἀγόρευσιν τούτου «ῥητορικὸν συνονθύλευμα». Ἡ Βουλὴ ἀπεκρίνατο εἰς ταῦτα διὰ γελώτων μυκτηριστικῶν. Ὁ τότε ἐν τῷ κολοφῶνι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ διατελῶν ἐθνικὸς ἥρως τῶν Ἰρλανδῶν ἐκάθητο ἀπέναντι τοῦ παρατόλμου ἀγορητοῦ καὶ ἐκάγχαζε πλατύτατον, ἐνῷ ἡ φρουρὰ αὐτοῦ, ὁ οὐλαμὸς τῶν Ἰρλανδῶν βουλευτῶν, ἤρχισε λυσσωδῶς θορύβους, συριγμούς, γέλωτας, ποδοκροτήματα. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν κατώρθωσαν νὰ ἐξαναγκάσωσι τὸν ἀγορεύοντα, ὅπως κατέλθῃ τοῦ βήματος, ἀλλ' ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ λόγου αὐτοῦ ὁ Δισραέλης ἐποιήσατο χρῆσιν ἀποστροφῶν ἀκαταλληλοτάτων καὶ χειρονομιῶν ἀναρμόστων, ὥστε οἱ γέλωτες ηὔξανον ἐν ἑκάστῃ φράσει αὐτοῦ. Αἱ κατὰ τῶν Οὐΐγων κατηγορίαι διήγειραν καγχασμούς, ὅτε δὲ τέλος κατήγγειλε τὸν Οὐΐγον ὑπουργόν, ὅτι ζητεῖ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἰρλανδίαν, καὶ νὰ δεσμεύσῃ τὴν Ἀγγλίαν κλείων αὐτὴν διὰ τῶν κλειδῶν τοῦ Ἁγίου Πέτρου, δὲν ἐδυνήθη πλέον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀγόρευσιν αὐτοῦ, ἐκκωφωθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπιτεινομένου θορύβου καὶ τῶν γελώτων. Ἐνῷ δὲ μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς διετήρει τὴν αταραξίαν αὐτοῦ, τότε τὰ ἔχασε. καὶ ἀτενίσας ἀσκαρδαμυκτεὶ τινὰς τῶν γελώντων ἀντιπάλων αὐτοῦ, ἐξέτεινε τὰς χεῖρας καὶ εἶπε μετὰ φωνῆς βροντώδους καὶ σχεδὸν φοβερᾶς: «Οὐδαμῶς ἐκπλήσσομαι ἐπὶ τῇ γινομένῃ μοι ὑποδοχῇ. Πολλάκις ἐπεχείρησα πολλὰ καὶ πάντοτε ἐπέτυχον τελευταῖον. Νῦν κατέρχομαι τοῦ βήματος· θὰ ἔλθῃ ὅμως χρόνος καθ' ὃν θὰ μὲ ἀκούσητε!». Ἐκάθησε δὲ πνιγόμενος ὑπὸ τῶν κυμάτων τῶν μυκτηριστικῶν γελώτων, παρέχων παρήγορον παράδειγμα εἰς τοὺς περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῶν ἀμφιβάλλοντας νεαροὺς ῥήτορας.

Αἱ ἐν ὅλῃ τῇ Γαλλίᾳ ἐκδιδόμεναι ἐφημερίδες συμποσοῦνται εἰς 1,800, ἤτοι μία ἐπὶ 20 χιλ. κατοίκων, ἐνῷ ἐν Ἑλβετίᾳ μία ἐφημερὶς ἀναλογεῖ πρὸς 1,700 κατοίκους. Ἐν Παρισίοις ἐκδίδονται 463 ἐφημερίδες, ὧν αἱ 70 εἰσὶ πολιτικαὶ ἡμερήσιαι.

Εἱς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἰς βαπτόμενον.

Τὴν κεφαλὴν βάπτεις, γῆρας δὲ σὸν οὔποτε βάψεις,
οὐδὲ παρειάων ἐκτανύσεις ῥυτίδας.
Μὴ τοίνυν τὸ πρόσωπον ἅπαν ψιμύθῳ κατάπλαττε,
ὥστε προσωπεῖον, κοὐχὶ πρόσωπον ἔχειν.
Οὐδὲν γὰρ πλέον ἐστί. Τί μέναι; Οὔποτε φῦκος
καὶ ψίμυθος τεύξει τὴν Ἑκάβην Ἑλένην.

(Λουκιανός).

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 281 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 17 Μαΐου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ρουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 291.

Η'

Ἡ Σπεράντσα

Ἀναγινώσκουσα, θεωμένη τὴν θάλασσαν, διδασκομένη βοτανικὴν καὶ κιθάραν καὶ συνδιαλεγομένη μετὰ τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου, ἡ Λουκία ἔφθασεν εὐκόλως τὴν εἰκοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς κατακλίσεώς της, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ βαρεῖαν τὴν βραδύτητα τοῦ χρόνου. Ἀληθῶς δὲ τὸ μόνον ἔτι ὑπολειπόμενον δυσάρεστον μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς μὶς Δάβεν ἦτο ἡ διαμονὴ αὐτῆς εἰς τὴν κλίνην. Οἱ πόνοι τῶν πρώτων ἡμερῶν εἶχον βαθμηδὸν ἐκλείψει· ὁ ὕπνος αὐτῆς κατέστη ἥρεμος καὶ ἡ ὑγεία της ἐν γένει εἶχε μᾶλλον βελτιωθῇ ἀπὸ τοῦ ἀτυχήματος τῆς ὁδοῦ τῆς Κορωνίδος.

Τὴν εἰκοστὴν ταύτην ἡμέραν ὁ Ἀντώνιος ἦλθε νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ τὴν πρωΐαν πολὺ ἐνωρίτερον τοῦ συνήθους.

— Ἔρχομαι νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω ἕως αὔριον, εἶπεν εἰσερχόμενος. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ μεταβῶ ὀλίγας λεύγας μακράν, καὶ θὰ διανυκτερεύσω ἐκεῖ.

Τὴν εἴδησιν ταύτην ἀπεδέξατο μετὰ λύπης ἡ Λουκία.

— Τί μακρὰ θὰ μοῦ φανῇ ἡ ἡμέρα! εἶπε.

Καὶ μετὰ μικρὸν προσέθηκεν.

— Εἶσθε βέβαιος, ὅτι θὰ ἐπιστρέψετε αὔριον;

— Ἀνυπερθέτως, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Θὰ παραγγείλω εἰς τὴν Σπεράντσαν νὰ ἔλθῃ νὰ σᾶς κρατήσῃ συντροφίαν. Αἱ ἱστορίαι της θὰ σᾶς διασκεδάσουν. Τώρα εἰπέτε μου· δὲν νομίζετε ὅτι θὰ ἦτο πρέπον νὰ ἰδῶ τὸν Σὶρ Ἰωάννην καὶ νὰ τὸν εἰδοποιήσω, ὅτι θὰ λείψω δι' εἰκοσιτέσσαρας ὥρας;

— Ναί, ναί, πηγαίνετε! εἶπεν ἡ Λουκία μετ' εὐγνωμοσύνης.

Ἡ νεᾶνις εἶχε παρατηρήσει, ὅτι αἱ σχέσεις μεταξὺ τοῦ πατρός της καὶ τοῦ ἰατροῦ ἦσαν κάπως βεβιασμέναι, καὶ ἤλπιζεν, ὅτι διάβημά τι τοῦ ἰατροῦ ἠδύνατο νὰ τὰς βελτιώσῃ.

Ἀπεστάλη λοιπὸν ἡ Χούτσινς, ὡς συνήθως, νὰ πληροφορηθῇ ἂν ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ ὁ Ἀντώνιος, ἀποχαιρετίσας τὴν Λουκίαν, παρηκολούθησε τὴν Ἶριδα παρὰ τῷ βρετανικῷ Διΐ.

Μὴ προτιθέμενοι νὰ παραστήσωμεν τὸν ἡμέτερον ἥρωα γενναιότερον ἢ ὅσον ἦτο, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ πρότασίς του πρὸς τὴν μὶς Δάβεν εἶχε χαρακτῆρα πολιτικοῦ πανουργήματος. Ὁ Ἀντώνιος εἶχε νὰ προτείνῃ εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην τὴν ἐκτέλεσιν μικροῦ τινος σχεδίου, ὅπερ ἐπεθύμει νὰ μὴ μάθῃ ἐκ τῶν προτέρων ἡ Λουκία. Ἐπειδὴ δὲ δυσέκβολον ἦτο νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα ἐν ἀγνοίᾳ τῆς θυγατρός, κατεχάρη ἐκ τῆς ἀφορμῆς, ἥτις παρεῖχεν αὐτῷ συνέντευξιν μετὰ τοῦ ἀλυγίστου ἄγγλου.

Ἀπὸ τῆς ἀξιομνημονεύτου ἐπισκέψεως τοῦ ἄγγλου ἰατροῦ καὶ τῆς ὁριστικῆς νίκης τοῦ Ἀντωνίου, ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἐκ πλάνης παραδόξου, ἐθεώρει τὸν ἰταλὸν ὡς πρωταίτιον ὅλων αὐτοῦ τῶν ἀτυχημάτων. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἦτο ἐντελῶς βέβαιος, ὅτι ὁ Ἀντώνιος, φλυαρήσας ἀνοήτως μετὰ τοῦ Προσπέρου καθ' ὁδόν, δὲν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη τῆς πτώσεως ἀφορμή· ἦτο ὅμως βεβαιότατος, ὅτι καθ' οἱονδήποτε τρόπον ὁ ἰταλὸς εἶχε συντελέσει εἰς παρασκευὴν τῆς δυσαρέστου καταστάσεως πραγμάτων, ἐν ᾗ ὁ βαρωνέτος διετέλει, καὶ ἡ ἀγανάκτησίς του ἦτο ἀνάλογος πρὸς τὴν προσβολὴν ἣν ὑπέθετε γενομένην κατ' αὐτοῦ. Οἱ καλῶς ἀνατεθραμμένοι ἄνθρωποι δύνανται διὰ μυρίων τρόπων, ὡς γνωστόν, νὰ σᾶς ἐκφράσωσιν ὅτι σᾶς βδελύσσονται, χωρὶς μηδὲ κατὰ κεραίαν νὰ παρεκκλίνωσι τῶν αὐστηροτάτων κανόνων τοῦ πρέποντος. Τὴν τέχνην δὲ ταύτην, τοῦ νὰ γίνεται φιλοφρονέστατα δυσάρεστος, ὁσάκις ἤθελε, κατεῖχεν, ἐννοεῖται, πλέον παντὸς ἄλλου ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὁ ἔνδοξος διάδοχος γενεᾶς μακρᾶς ἕνα πῆχυν, ὁ ἐπτάφωτος εὐγενής. Ἀμίμητος δὲ ἰδίως καὶ ἀνυπέρβλητος ἦτο ὁ βαρωνέτος, ἐκφράζων καθ' ἑκάστην πρὸς τὸν ἰατρὸν τὴν λύπην του καὶ ζητῶν παρ' αὐτοῦ ἐπανειλημμένως συγχώρησιν διὰ τοὺς κόπους καὶ τὴν ἐνόχλησιν, οὓς παρεῖχεν εἰς αὐτόν. Ἀκούων τις αὐτὸν θὰ ὑπελάμβανεν ὀξὺ ἀκόντιον τὴν γλῶσσάν του. Ὁ Ἀντώνιος, μετὰ πολλὰς ματαίας ἀποπείρας συνδιαλλαγῆς, ἐννόησεν ὅτι ἐματαιοπόνει, καὶ ἀνταπέδωκε τὰ ἴσα. Ἀντεχαιρέτιζε τὸν βαρωνέτον προσκλίνων κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς γωνίαν, ἠρώτα περὶ τῆς ὑγείας τοῦ Σὶρ Ἰωάννου μεθ' ὅσης καὶ αὐτὸς παγερᾶς φιλοφροσύνης, προσεφέρετο ἐν γένει ὡς εἰ μὴ ὑπῆρχεν ὁ βαρωνέτος, καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ ἐν τῷ πανδοχείῳ ἦτο τοσοῦτο φυσικὸν καὶ γαλήνιον

Digitized by Google

ὥστε ἀμφέβαλλε πολλάκις ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἂν ὁ ἰατρὸς εἶχε κατανοήσει τὴν πολεμικήν του.

Τὸ παράδοξον δὲ εἶνε, ὅτι ἡ δυσάρεστος αὕτη κατάστασις εἶχεν ἐξακολουθήσει καὶ ἀφοῦ ἐξέλιπον αἱ ἀφορμαί της, ὅτε δηλαδὴ ὁ χρόνος καὶ ἄλλα, μικρὰ μὲν καὶ ἀνεπαίσθητα ἀλλ' ἐνεργὰ πάντοτε αἴτια εἶχον πραΰνει ὁπωσοῦν τὴν ἀρχικὴν τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἀγανάκτησιν. Δὲν εἶχε μὲν μεταβληθῆ τὸ πανδοχεῖον εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὅπου νὰ ῥέῃ μέλι καὶ γάλα, ἀλλὰ καὶ δὲν ἦτο πλέον ἀγρὸς φύων ἀκάνθας, ὡς τὰς πρώτας ἡμέρας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο ἀνέτως ὅπως δήποτε ἐγκατεστημένος. Ἐλάμβανε καθ' ἑκάστην πρωΐαν τοὺς *Καιρούς*, καὶ εἶχε ἄφθονον προμήθειαν τῶν φιλολογικῶν ἐκείνων ψυχαγωγημάτων, ἅτινα καλοῦνται ἀγγλικὰ περιοδικὰ συγγράμματα. Σωρεία ὅλη ἀνακλίντρων, κατόπτρων, παραπετασμάτων, λυχνιῶν, σινουργῶν σκευῶν εἶχε κατακλύσει ἐκ Νικαίας τὸ πανδοχεῖον, πλὴν δὲ τούτων καὶ μάγειρος, καὶ τί μάγειρος! ὁ τοῦ πρώην ἐπισκόπου τῆς Ἀλπέγκας, τοῦ μεγαλειτέρου γαστριμάργου τῆς Ῥιβιέρας! Διὰ τοῦ μεταξὺ Νικαίας καὶ Γενούης ταχυδρομείου, ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ βαρωνέτου ἀπέστελλεν αὐτῷ πᾶν ὅ,τι ἐπόθει ὁ οὐρανίσκος του, δύο δὲ ἀγελάδες εἶχον μισθωθῆ ἀπὸ παρακειμένου κτηνοτροφείου, ὅπως παρέχωσι τὸ προσῆκον βούτυρον διὰ τὸ πρόγευμα καὶ τὸ δεῖπνον τοῦ Σὶρ Ἰωάννου. Οἱ περίπατοί του δὲν ἠνωχλοῦντο πλέον ὑπὸ τῶν χωρικῶν, οἵτινες ἐγνώριζον ὅτι ὁ ἄγγλος *μιλόρδος* δὲν ὠρέγετο πολὺ τὰς ὁμιλίας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο εἶδος φορητῆς ἀγγελίας, ἐφ' ἧς ἀνεγινώσκετο «μὴ πλησιάζετε!». Ὁ δήμαρχος καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν δημοτικῶν συμβούλων τῆς Βορδιγέρας εἶχον προσέλθει νὰ τὸν χαιρετίσωσιν ἐπισήμως, ἐπίσης δὲ καὶ γηραιός τις εὐγενής, ἀποκαλούμενος κατ' εἰρωνείαν *κόμης*, ὅστις ἔζη μεμονωμένος ἐν τῷ μικρῷ του μεγάρῳ, ἐκεῖθεν τοῦ λόφου τῆς Βορδιγέρας. Αἱ ἐπισκέψεις αὗται, ἃς ἀκριβῶς ἀνταπέδωκεν, εἶχον, ἐννοεῖται, θωπεύσει εὐαρέστως τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν αὐτάρκειαν τοῦ βαρωνέτου. Ἔβλεπεν ὁπωσδήποτε, ὅτι εὑρίσκετο μεταξὺ ἀνθρώπων, οἵτινες ἀνεγνώριζον αὐτὸν ὡς ἀνώτερόν των. Εὕρετέ μου σᾶς παρακαλῶ, καθ' ὅλην τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, βαρωνέτον οἱονδήποτε, παραδεχόμενον ἢ πιστεύοντα, ὅτι εὐγενής τις ἰταλός, οὗτινος τὸ ὄνομα νὰ ἀναφέρῃ ἡ ἱστορία καὶ πρὸ αὐτῶν ἔτι τῶν Πλανταγενέτων[1], δύναται νὰ ἦνε ὅμοιός του! Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἦτο εὐχαριστημένος ὅσον καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου εἶχε διαμείνει ἐκτὸς τῆς γενεθλίου του χώρας. Διὰ τοῦτο δὲ ἦτο πραότερος ἐν γένει πρὸς τὴν ἰταλικὴν φυλὴν καὶ ἰδίως πρὸς τὸ ὑπ' ὄψιν του δεῖγμά της, τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον. Ἴσως δὲ εἶχεν ἐπιδράσει ἐπὶ τῆς πατρικῆς του καρδίας καὶ ὁ ἀδιάκοπος τῆς Λουκίας ὕμνος ὑπὲρ τοῦ ἰταλοῦ ἰατροῦ, ἐπ' εὐκαιρίᾳ πάσης αὐτοῦ πράξεως ἢ ἐφευρέσεως πρὸς διασκέδασίν της. Δυστυχῶς ὅμως τοσαύτη ἦτο τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἡ ἀλαζονεία, ὥστε κατ' οὐδένα τρόπον συγκατένευε νὰ ἐκδηλώσῃ ὅ,τι ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐκληφθῇ ὡς πρότασις συνδιαλλαγῆς, καὶ ὁ βαρωνέτος ἐξηκολούθει οὕτω ἐξ ἀτόπου αἰδοῦς νὰ φαίνεται δύσκολος πάντοτε, ὡς πρότερον, καὶ ψυχρὸς καὶ ἀπρόσιτος.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω εὐκόλως θέλει κατανοήσει τις, ὅτι ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐξερχόμενος τοῦ δωματίου του, ἐζήτησε φιλοφρόνως συγγνώμην παρὰ τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου, ὅτι τὸν ἠνάγκασε νὰ περιμένῃ τόσον πολύ,—μόλις ἥμισυ λεπτόν,—καὶ ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐδήλωσεν ἐπίσης, διὰ φράσεως ἱκανῶς πεφυσημένης, πόσον ἐλυπεῖτο ὅτι ἐτάραξε τὸν Σὶρ Ἰωάννην εἰς τοσοῦτον ἄκαιρον στιγμήν. Ἐπὶ τούτοις δὲ, ὁ βαρωνέτος διεμαρτυρήθη, ὅτι ἦτο πάντοτε πρόθυμος εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἰατροῦ, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ καθίσῃ· ἐπῆλθε δὲ μακρὸς ἀγών, περὶ τοῦ τίς πρῶτος νὰ καθίσῃ, καταλήξας ἐπὶ τέλους εἰς τὸ σύγχρονον κάθισμα καὶ τῶν δύο.

— Ἐκπληρῶ εὐάρεστον ἀληθῶς καθῆκον, ἤρχισε λέγων ὁ ἰατρὸς μετά τινος ἐμφάσεως, φέρων εἰς ὑμᾶς εὐχαρίστους εἰδήσεις περὶ τῆς ἀῤῥώστου μας. Ἡ μὶς Δάβεν εἶνε θαυμασία σήμερον.

— Χαίρω νὰ σᾶς ἀκούω, ἀπήντησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης μετὰ μεγάλης προσηνείας· μολονότι ἀληθῶς θὰ ἐξεπληττόμην ἂν μοῦ ἐφέρετε ἐναντίας εἰδήσεις, μεθ' ὅλην τὴν ἐπιτηδειότητα καὶ τὴν ἐπιμέλειαν, τὴν ὁποίαν ἀνεπτύξατε κατὰ τὴν θεραπείαν σας.

Ὁ Ἀντώνιος προσεπάθησε νὰ εἴπῃ ἐν τῷ μεμεταξὺ λέξεις τινας, ἵνα ζητήσῃ τὴν παῦσιν τῶν φιλοφρονημάτων.

— Ὄχι, ὄχι, ἐξηκολούθησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐπιμείνω εἰς ὅ,τι λέγω. Γνωρίζω τί σᾶς ὀφείλω, καὶ ποίαν ἀξίαν ἔχει ὁ καιρός σας, καὶ θὰ πράξω ὅ,τι μοῦ εἶνε δυνατὸν διὰ νὰ σᾶς ἀποδείξω πῶς ἐννοῶ ἀμφότερα.

— Μήπως αὐτὸ; ὁ Don Magnifico[1] σκοπεύει νὰ μοῦ πληρώσῃ τὰ μαθήματα τῆς κιθάρας καὶ τὰς περὶ βοτανικῆς διαλέξεις; διελογίσθη ὁ Ἀντώνιος.

Καὶ τοῦτο σκεφθεὶς συνωφρυώθη καὶ ἀπήντησε ξηρῶς·

— Ἐξογκώνετε, κύριέ μου, καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις μου καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ καιροῦ μου. Ὁ καιρός μου δὲν ἔχει μεγάλην ἀξίαν· πρὸς ἀποφυγὴν δὲ πάσης παρεννοήσεως ἐν τῷ μέλλοντι, καλὸν εἶνε νὰ σᾶς εἴπω ἀπὸ τοῦδε, ὅτι ἐκ δέκα ἐπισκέψεών μου αἱ ἐννέα δὲν εἶνε ἰατρικαί, καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάγονται εἰς πληρωμήν.

1. Βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Ἀγγλίας, βασιλεύσασα ἀπὸ τοῦ 1154, καὶ λαβοῦσα τὴν προσωνυμίαν ἐξ ἀγχιστείας πρὸς τὸν γαλλικὸν οἶκον τῶν Anjou, ὧν τὸ Plalagenet ἦτο ἐπώνυμον. Σ. τ. Μ.

1. Ἀστεῖον πρόσωπον τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐμόρφασε λίαν δυσαρέστως, καὶ οἱ ῥώθωνές του συνεστάλησαν ὡσεὶ ὀσφρανθέντες δυσώδη ὀσμήν.

Ὁ Ἀντώνιος ἐξηκολούθησεν·

— Ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον σᾶς ἐνοχλῶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ἀναφέρεται εἰς τὴν μὶς Δάβεν. Ἡ κυρία θυγάτηρ σας, ὀφείλω νὰ τὸ ὁμολογήσω, ὑπέστη μετὰ θαυμαστῆς ὑπομονῆς καὶ ἀγγελικῆς ἀγαθότητος τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ μένῃ κλινήρης· οὐχ ἧττον ὅμως ἡ δοκιμασία εἶνε σκληρὰ, καὶ θὰ καταστῇ ἔτι σκληροτέρα ἐφ' ὅσον ἐγγίζει ἡ ἐντελὴς θεραπεία της. Ἐσκέφθην λοιπὸν αὐτὰς τὰς ἡμέρας νὰ εὕρω μέσον τι πρὸς ἀνακούφισίν της. Ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ κατορθώσωμεν, ὥστε ἡ μὶς Δάβεν νὰ μετακομίζεται πᾶσαν πρωΐαν εἰς αὐτὸν τὸν ἐξώστην, ὅθεν νὰ ἔχῃ μεγαλειτέραν θέαν εἰς τὰ περίχωρα καὶ περισσότερον καθαρὸν ἀέρα, ὅπου νὰ διασκεδάζῃ ζωγραφίζουσα, καὶ νὰ δέχεται καὶ ἐπισκέψεις, ἂν θέλῃ, νομίζω ὅτι θὰ ἦτο δι' αὐτὴν μεγάλη ἀνακούφισις.

— Μεγάλη ἀνακούφισις, βεβαίως, ἐπανέλαβεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

— Ὅ,τι δὲ θὰ ἦτο ἀδύνατον δι' ἐνενήκοντα ἐννέα ἄλλους ἀσθενεῖς, δύναται, νομίζω, νὰ δοκιμασθῇ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς ἀσθενῆ τόσον ἀνεπτυγμένην, φρόνιμον καὶ εὐπειθῆ, ὡς εἶνε ἡ μὶς Δάβεν.

— Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ βάλωμεν ἕνα *καναπὲ* εἰς τὸν ἐξώστην καὶ νὰ τὴν μεταφέρωμεν ἐκεῖ καθ' ἑκάστην;

— Καναπὲν ἁπλοῦν δὲν θὰ ἦτο φρόνιμον, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός. Πρέπει νὰ προφυλάξωμεν τὴν μὶς Δάβεν τοῦ νὰ κτυπήσῃ, ἔστω καὶ δι' ἀκουσίου κινήματος. Νομίζω δὲ ὅτι εὗρον μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ προληφθῇ οἱοσδήποτε τοιοῦτος κίνδυνος. Ἰδοὺ, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος ὑποβάλλων εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην ἄτεχνόν τι ἰχνογράφημα, τὸ σχέδιον καθίσματος, τὸ ὁποῖον εἶνε ἁμάξιον συγχρόνως καὶ ἀνάκλιντρον, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ μὶς Δάβεν δύναται νὰ ἐξαπλωθῇ ἐντελῶς· τὸ κοῖλον αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἀντικρὺ ἐστρωμένον μὲ βαμβάκιον, εἶνε προωρισμένον νὰ κρατῇ τὸν πόδα ἀκίνητον· δύναται δὲ τὸ ὅλον νὰ τεθῇ ἐπὶ τροχῶν, τοὺς ὁποίους ἡ μὶς Δάβεν νὰ κινῇ μόνη της κατὰ θέλησιν. Ἂν ἐγκρίνετε τὸ σχέδιόν μου, ἠμπορῶ νὰ παραγγείλω ἀμέσως τὴν ἐκτέλεσίν του εἰς λεπτουργόν τινα ἐπιτηδειότατον καὶ φίλον μου (ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐκινήθη πως πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀκούσας τὴν λέξιν ταύτην), τὸν ὁποῖον θὰ ἴδω σήμερον εὐθὺς εἰς τὸ μέρος ὅπου μεταβαίνω δι' εἰκοσιτέσσαρας ὥρας.

— Ἡ ἰδέα σας εἶνε λαμπρὰ, εἶπεν ὁ βαρωνέτος· ἀλλ' εἶσθε βέβαιος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ἱκανὸς νὰ τὴν ἐκτελέσῃ καθὼς πρέπει;

— Εἶμαι βεβαιότατος, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός· εἶνε ἄνθρωπος εὐφυέστατος εἰς τὴν τέχνην του, καὶ ἐλπίζω μάλιστα νὰ βελτιώσῃ τὸ σχέδιόν μου ὅσον εἶνε δυνατόν. Ὁπωσδήποτε, δὲν εἶπον ἀκόμη τίποτε περὶ τοῦ πράγματος εἰς τὴν Μὶς Δάβεν, ἐκ φόβου μήπως ἀποτύχῃ αἴφνης τὸ πρᾶγμα, καί . . .

— Κάλλιστα, διέκοψεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, δὲν θὰ εἴπω τίποτε.

— Εὐχαριστῶ· τώρα ὅτε ἔχω τὴν ἔγκρισίν σας, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος ἐγειρόμενος, μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἀπαλλάξω τῆς περαιτέρω ἐνοχλήσεως.

— Ἐπιτρέψατέ μοι, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐγειρόμενος καὶ αὐτὸς, νὰ σᾶς προσφέρω τὰς εὐχαριστήσεις μου διὰ τὴν μέριμνάν σας. Σᾶς εἶμαι ἀπείρως ὑπόχρεως.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο ἀληθῶς εἰλικρινὴς ἐκφράζων τὰς εὐχαριστήσεις του, καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ, προφέροντος τὰς τελευταίας του λέξεις, ἦτο πρωτοφανὲς διὰ τὸν Ἀντώνιον. Ἡ διαρκὴς ἀνεξαρτησία χαρακτῆρος τοῦ Ἰταλοῦ καὶ ἡ ἀφιλοκερδειά του ἐπείραζον καὶ ηὐχαρίστουν συνάμα τὸν ἀλαζόνα βαρωνέτον. Ὑπὲρ πάντα τὰ ἀνδρικὰ προτερήματα ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐξετίμα φυσικῶς τὴν ὑπερηφάνειαν.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, διευθυνόμενος πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς Λουκίας, αὐτὸς ὁ Ἰταλὸς ἔχει κάτι τι ἀνθρώπου καθὼς πρέπει.

Οὕτως ἀπεχωρίσθησαν ἀλλήλων, κάλλιον διατεθειμένοι ἀμφότεροι.

Ἡ Λουκία ἔπραττεν ὅ,τι ἠδύνατο, ὅπως ἀπατᾷ τὸν καιρὸν, ἀλλὰ χωρὶς μεγάλης ἐπιτυχίας. Ὅ,τι μεγάλως ἐνδιέφερεν αὐτὴν παρόντος τοῦ Ἀντωνίου, τῇ ἦτο ἐντελῶς ἀδιάφορον ἀπόντος ἐκείνου· καὶ αὐτὸς ὁ οὐρανὸς ἦτο ὀλιγώτερον αἴθριος καὶ ἡ θάλασσα αὐτὴ ὀλιγώτερον κυανῆ. Ἀφῆκε τὸ βιβλίον της καὶ τὰ ἄνθη καὶ ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις. Οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῇ τοσαύτην μόνωσιν· καὶ ἐπειδὴ ἡ παροῦσα μελαγχολία ἀνακαλεῖ πάντοτε τὴν παρελθοῦσαν, ἡ μνήμη αἴφνης τῆς μητρός της τῇ ἐπανῆλθε ζωηροτάτη ἐν μέσῳ συγκεχυμένων εἰκόνων καὶ σκέψεων.

Ἡ ἀνάμνησις αὕτη προὐξένησεν ἄλγος βαθὺ εἰς τὴν ταλαίπωρον κόρην· ἤθελέ τις εἴπει, ὅτι πρῶτον νῦν ἀνεκάλυπτεν ὅτι τῇ ἔλειπε καρδία μητρὸς, ἵνα μεταδίδῃ εἰς αὐτὴν τὰ αἰσθήματά της. Εἶτα ἡ μνήμη της ἐπανήγαγεν αὐτὴν εἰς τὰς σκηνὰς τῆς παιδικῆς της ἡλικίας. Ἡ γηραιά της τροφὸς, τὰ παίγνιά της, ἡ πρασιὰ, ὁ κῆπος, πάντα ταῦτα διέβαινον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της, καὶ δάκρυα φλογερὰ κατελείβοντο ἐπὶ τῶν παρειῶν αὐτῆς. Ἡ Λουκία ἦτο λίαν περίλυπος, καὶ ἠρώτα ἑαυτὴν διατί ἦτο τόσον περίλυπος, διατί ᾐσθάνετο τοσαύτην μόνωσιν καὶ τοσοῦτον κενὸν περὶ ἑαυτήν. Οἱ ὀφθαλμοί της ἐβάρυναν, καὶ ἤρχισεν ἐπιθυμοῦσαν νὰ ἤρχετο ἡ Σπεράντσα, ὅπως τῇ εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ἵνα μείνῃ παρ' αὐτῇ ἐπί τινας στιγμάς. Ἡ Σπεράντσα μόνη ἠδύνατο νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν Λουκίαν κατὰ τὴν πρωΐαν ἐκείνην, ἡ Σπε-

Digitized by Google

ράντσα, ἥτις τόσον διέφερε τῆς Χούτσινς, ἣν οὐδὲ κἂν διελογίσθη ἡ μὶς Δάβεν.

Ἡ Σπεράντσα ἐφάνη τέλος πάντων, καὶ ἐκάθισεν ἡσύχως παρὰ τὴν κλίνην τῆς Λουκίας, ὡς συνήθως. Ἡ Λουκία, θεωροῦσα αὐτήν, εἶδεν ἴχνη δακρύων εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της.

— Ἔκλαυσες, Σπεράντσα, τῇ εἶπε· διατί ἔκλαυσες;

Ἡ Σπεράντσα ἠθέλησε ν' ἀρνηθῇ, κινήσασα πρὸς τοῦτο τὴν χεῖρα. Ἡ ταλαίπωρος κόρη! τόσον ἦτο πλήρης ἡ καρδία της, ὥστε ἐξ ἐλαχίστης ἀφορμῆς ἤθελεν ὑπερχειλίσει. Ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς ἠλακάτης της καὶ ἔμεινε σιγῶσα.

— Ἔλα πλησίον μου, εἶπεν ἡ Λουκία.

Καὶ ἑλκύουσα αὐτὴν τρυφερῶς,

— Τί ἔχεις, πτωχή μου κόρη; τὴν ἠρώτησε διὰ φωνῆς θωπευτικωτάτης.

Ἡ τρυφερὰ τῆς Λουκίας φωνὴ εἰσέδυ μέχρι τῆς καρδίας τῆς πτωχῆς χωρικῆς, ἥτις μὴ δυναμένη νὰ κρατηθῇ ἐπὶ πλέον, ἔκρυψε τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στῆθος τῆς νεαρᾶς ξένης καὶ διεῤῥάγη εἰς λυγμούς.

— Εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, τί ἔχεις; ἴσως ἠμπορῶ νὰ σὲ βοηθήσω, ἐξηκολούθησεν ἡ Λουκία, φιλοῦσα τὴν κεφαλὴν τῆς Σπεράντσας καὶ κλαίουσα μετ' αὐτῆς ἵνα τὴν παρηγορήσῃ.

— Εὐχαριστῶ, κυρία, εἶπεν ἡ ἰταλὶς διακοπτομένη ὑπὸ τῶν λυγμῶν. Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς πληρώσῃ τὴν καλωσύνην σας, ἀλλὰ ὁ πόνος μου δὲν ἔχει παρηγορίαν.

Ταῦτα δὲ λέγουσα, ἐξέβαλε τοῦ κόλπου της ἐπιστολήν, ἣν ἔδωκεν εἰς τὴν Λουκίαν, καὶ καθίσασα πάλιν εἰς τὸ σκαμνίον της ἐκάλυψε τὴν κεφαλὴν διὰ τῆς ποδιᾶς της, καὶ ἤρξατο κλαίουσα ἐν ἀπελπισίᾳ. Ἡ ἐπιστολή, καθαρῶς καὶ ἀτρόμως γεγραμμένη, ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ τῆς Γενούης καὶ ἔφερεν ὑπογραφὴν *Βαττίστας* διὰ γραμμάτων κολοσσιαίων. Περιεῖχε δὲ τὰ ἑπόμενα:

»*Καλή μου Σπεράντσα*,

»Χθὲς ἦλθεν ἡ ὑπόθεσίς μου εἰς τὸ ἀναθεωρητικὸν συμβούλιον, καὶ ἔδωσα τὰ πιστοποιητικά μου, δηλαδὴ τὸ γράμμα τοῦ δημάρχου »καὶ τὸ ἄλλο τοῦ ἐφημερίου, ποῦ μοῦ ἔστειλες. »Ὁ ἀξιωματικὸς ποῦ τὰ ἐδιάβασε καὶ δὲν ἔκαμνεν ἄλλο παρὰ νὰ ὁμιλῇ μοναχός του ὅλην τὴν »ὥραν, εἶπεν ὅτι αὐτὰ τὰ πράγματα εἶνε ἀνοησίαι. Εἶπε νὰ εὐχαριστήσω μάλιστα τὸ συμ»βούλιον ὅτι δὲν μ' ἐκήρυξε λειποτάκτην—ἔτσι »τοὺς λέγουν, θαῤῥῶ—καὶ δὲν μ' ἐτιμώρησε. Ἔ»πειτα ἔγραψε τ' ὄνομά μου εἰς τὸ μητρῶον, καὶ »τόρα ἐτελείωσε. Ἔχω τέσσαρα χρόνια νὰ ὑπη»ρετήσω εἰς τὸ βασιλικὸν ναυτικόν. Ἂν ἦτο τὸ »πρᾶγμα δίκαιον, δὲν θὰ εἶχα παράπονον. Θὰ σοῦ »ἔλεγα: Εἶσαι νέα, εἶμαι κ' ἐγὼ νέος· τέσσαρα »χρόνια περνοῦν γρήγορα. Περίμενέ με. Ἀλλὰ μοῦ »ἐφέρθησαν σκληρὰ καὶ ἄδικα. Καὶ θὰ ἰδοῦν ὅτι »ἔκαμαν πολὺ κακὸν λογαριασμόν. Ἅμα εὕρω εὐ»καιρίαν θὰ φύγω, καὶ θὰ ὑπάγω νὰ εὕρω τύχην »εἰς κανένα καλλίτερον τόπον, ποῦ νὰ ἦνε ἡ δι»καιοσύνη καὶ διὰ τὸν πτωχὸν καὶ διὰ τὸν πλού»σιον. Μὴ μὲ συλλογίζεσαι λοιπὸν πλέον, ἔξω ἂν »θέλῃς νὰ μὲ συλλογίζεσαι διὰ φίλον σου χαμέ»νον. Νὰ σοῦ γράψω, ὅτι ἔχω τὴν καρδίαν μου »αἱματωμένην; Θὰ σὲ κάμω νὰ λυπηθῇς περισ»σότερον.

»Δὲν σοῦ γράφω λοιπὸν ἄλλο, παρὰ μόνον σ' »ἀποχαιρετῶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωήν. Ἔκαμα ὅ,τι »ἠμπόρεσα διὰ νὰ μείνω καλὸς υἱὸς καὶ νὰ ζήσω »μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Παναγίας. Τί »τὸ ὄφελος; Μοῦ ἔρχεται τόρα ν' ἀρχίσω κ' ἐγὼ »νὰ βλασφημῶ, νὰ πίνω, νὰ κτυποῦμαι, καθὼς »οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου, οἱ ὁ»ποῖοι περνοῦν πολὺ καλλίτερα ἀπὸ ἐμένα. Πε»ριττὸν νὰ σοῦ γράψω περισσότερα. Ἔχε τὴν εὐ»λογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἰδικήν μου, καὶ μὴ »λησμονῇς καμμίαν φοράν, ὅταν κάμνῃς τὴν προ»σευχήν σου, τὸν δυστυχισμένον σου

»*Βαττίσταν*».

«Υ. Γ. Τοὺς χαιρετισμούς μου εἰς τὴν ἀγαπη»τήν μητέρα Ῥόζαν καὶ εἰς τὸν καλὸν ἰατρὸν »Ἀντώνιον. Ἤθελα νὰ σοῦ στείλω τὰ μαλλιά »σου, ποῦ μοῦ ἔδωκες τὸ βράδυ ὅταν ἤθελα νὰ »φύγω διὰ τὴν Μασσαλίαν, καὶ τὸ δακτυλίδι »ποῦ ἀλλάξαμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Πανα«γίας τῆς Λαμπεδούσας· ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὰ »χωρισθῶ· δὲν ἠμπορῶ».

Ἡ Λουκία ἐσπόγγισε τοὺς ὀφθαλμούς της, ἐπιστρέφουσα τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὴν Σπεράντσαν, ἥτις ἐξηκολούθει ὀλολύζουσα καὶ στενάζουσα.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Βαττίστα, καίτοι ἱκανῶς σαφής, κατέλιπε σκοτεινὰ πολλὰ δευτερεύοντα, ὧν ἐπεδίωξε τὴν ἐξήγησιν ἡ Λουκία, ὡς γυνὴ ἐνδιαφερομένη εἰς πᾶσαν ἐρωτικὴν ἱστορίαν. Ἡ ἐπιθυμία δὲ αὕτη προεκάλεσε πληθὺν ἐρωτήσεων τῆς ἀγγλίδος καὶ ἀποκρίσεων τῆς ἰταλίδος, ἥτις ἀπαντῶσα μετὰ λυγμῶν καὶ δακρύων, καθίστα τοὺς λόγους της παθητικοὺς μὲν ἀλλ' οὐχὶ καὶ σαφεῖς.

Τακτοποιοῦντες τὰς ἀπαντήσεις ταύτας, θέλομεν διηγηθῆ τὴν ἱστορίαν τῆς Σπεράντσας, προσπαθοῦντες νὰ μὴ μεταβάλωμεν κατὰ τὸ δυνατὸν τοὺς λόγους της, ἵνα μὴ βλάψωμεν, ὡς ἐφοβεῖτο ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος τὴν ἁπλότητά των καὶ τὴν χάριν.

— Ὁ Βαττίστας, ἤρχισε λέγουσα ἡ Σπεράντσα, ἦτον μοναχογυιὸς μιᾶς πτωχῆς γυναικός, τῆς χήρας Σουσάνας· τὴν ἔλεγαν χήραν ὁ κόσμος, ἂν καὶ ἔζουσεν ὁ ἄνδρας της, διότι αὐτὸς τὴν ἄφησε μοναχὴν καὶ ἐπῆγε εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅταν ὁ Βαττίστας ἦτον δύο χρόνων παιδί. Ἐπειδὴ ἡ χήρα Σουσάνα εἶχε τὸ σπίτι της εἰς τὸ πλάγι μας,—δὲν εἴχαμεν ἀκόμη τὸ ξενοδοχεῖον— ἤμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν μαζύ, ἐγὼ καὶ ὁ Βαττίστας, 'σὰν νὰ ἤμεθα ἀδελφοί· μικρὰ παιδιὰ ἤ-

Digitized by Google

μεθα ἀκόμη, τόσα μόλις — ἡ Σπεράντσα ἔδειξε τὴν τράπεζαν — καὶ ὁ Βαττίστας μ' ἔλεγε γυναἰκά του κ' ἐγὼ τὸν ἔλεγα ἄνδρα μου. Κάθε κυριακὴν τὸ βράδυ, ὁ Βαττίστας μὲ ἐπερίμενε εἰς τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας, κ' ἐγυρίζαμεν μαζὺ εἰς τὸ σπίτι, καὶ δὲν ὡμιλοῦσεν εἰς κάμμίαν ἄλλην, ἐνῷ τοῦ ὡμιλοῦσαν ὅλαι, διότι — ἡ ἀλήθεια, κυρία — ἦτον τὸ εὐμορφότερο παιδὶ τοῦ χωριοῦ. Ὅταν ἐμεγάλωσα καὶ ἄρχισα νὰ πηγαίνω εἰς τὸ δάσος, ὁ Βαττίστας ἤρχετο πάντοτε καὶ μὲ προϋπαντοῦσεν εἰς τὰ μισὰ τοῦ δρόμου καὶ μοῦ ἐσήκωνε τὰ ξύλα μου. Ὅλος ὁ κόσμος μᾶς εἶχε δι' ἀνδρόγυνο, κ' ἔλεγαν πῶς θὰ πανδρευθοῦμεν ὅταν ἔλθῃ ἡ ἡλικία μας,ἂν καὶ δὲν ἔλεγε τίποτε δι' αὐτὸ ὁ πατέρας μου οὔτε ἡ μητέρα μου οὔτε ἡ χήρα Σουσάνα. Ὁ Βαττίστας ἀγαποῦσε πολὺ τὴν θάλασσαν, καὶ ἤθελε νὰ ταξιδεύσῃ καὶ νὰ μοῦ μαζεύσῃ χρήματα· ἀλλ' ἀγαποῦσε καὶ τὴν μητέρα του πολὺ, καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἀφήσῃ, ποῦ τὸν εἶχε τὸ μόνον της στήριγμα. Ἔμεινε λοιπὸν εἰς τὸ χωριὸ καὶ ἔγεινε ψαρᾶς. Εὐλογία Θεοῦ, κυρία μου — καὶ αἱ παρειαὶ τῆς Σπεράντσας ἐπορφυρώθησαν ἐξ αἰδοῦς — νὰ τὸν ἔβλεπες πῶς ἐδιοικοῦσε τὴν βάρκα του· ἦτον ὁ καλλίτερος ναύτης· ὅλος ὁ κόσμος τὸ ἔλεγε. Τὰ χρόνια ἐπέρασαν ἔτσι, ὡς ποῦ ἐπωλήθη αὐτὸ τὸ σπίτι. Ὁ πατέρας μου, ποῦ τὸ εἶχε 'στὸ 'μάτι, καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ἀέρας ἐδῶ θὰ τοῦ ἔκαμνε καλὸν εἰς τὴν ὑγείαν του, τὸ ἀγόρασε, κ' ἐκαθίσαμεν εἰς αὐτὸ τὸ σπίτι. Ἕνα βράδυ—τὸ ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη 'σὰν νὰ ἦτον χθὲς — ὁ πατέρας μου εἶπε τοῦ Βαττίστα: — Ἀφοῦ τὸ σπίτι αὐτὸ θὰ γείνῃ δικόσου μίαν ἡμέραν, ὅταν πάρῃς τὴν Σπεράντσαν, ἐλπίζω νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ τὸ πληρώσω. Ὅ,τι εἶχα κατὰ μέρος; — πρέπεινὰ σοῦ τὸ εἰπῶ νὰ τὸ ἠξεύρῃς,— πῆγαν εἰς τὴν πρώτην δόσιν, καὶ εἶνε ἀκόμη ἄλλαι τρεῖς, μία κάθε χρόνον. Φρόντισε λοιπὸν νὰ ἐργασθῇς καὶ νὰ μαζεύσῃς χρήματα, διότι δὲν πιστεύω τὸ ξενοδοχεῖον νὰ βγάλῃ μεγάλα πράγματα· ἡ χήρα Σουσάνα θὰ ἔλθῃ νὰ καθίσῃ μαζύ μας· ὥστε δι' αὐτὴν δὲν ἔχεις νὰ φροντίσῃς.

Ὁ Βαττίστας ἐκαταχάρη ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ πατέρα μου, διότι ἦτον βέβαιος ὅτι θὰ μὲ πάρῃ μίαν ἡμέραν. Ἐπῆγε ἀμέσως εἰς τὴν Νίκαιαν καὶ ἐναυλώθη εἰς ἕνα καράβι, ποῦ ἔφευγε διὰ τὴν Γένουαν. Ἐπῆγε ἔπειτα εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη, καὶ κάθε φορὰν ἤρχετο εἰς τὸ σπίτι καὶ μοῦ ἔφερνε πάντοτε κάτι τι, καὶ ἔφερνε καὶ ὀλίγα χρήματα τοῦ πατέρα. — Μίαν ἡμέραν ὁ πατέρας εἶπε τοῦ Βαττίστα: Ἂν πηγαίνωμεν ἔτσι, θὰ μᾶς χρειασθοῦν δέκα χρόνια νὰ πληρώσωμεν τὸ σπίτι. Ἐδανείσθηκα διὰ τὴν δευτέραν δόσιν, καὶ ἡ τρίτη κοντεύει· τί νὰ κάμωμεν;

Ὁ Βαττίστας ἀπεκρίθη, ὅτι ἂν δὲν ἦτον ὁ φόβος τῆς νεοσυλλεξίας, ἤξευρε μέρος βέβαιον διὰ νὰ κερδίσῃ χρήματα, καὶ τὸ εἶπε· ἡ χώρα αὐτὴ εἶνε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς γῆς, ὑποκάτω ὑπὸ τὰ ποδάρια μας, καθὼς ἔλεγε ὁ διδάσκαλος τοῦ χωριοῦ. Ἀλλ' ὁ Βαττίστας, ποῦ ἐπῆγε κατόπιν, λέγει πῶς ὅλ' αὐτὰ εἶνε ἀνοησίαι, διότι, ἂν εἶνε ἀλήθεια, πῶς θὰ στέκωνται ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι ὄρθιοι; καὶ ὅμως στέκονται, βλέπετε.

Καὶ ἡ Σπεράντσα ἐθεώρησε τὴν Λουκίαν, ὡσεὶ εἰποῦσα ἀκαταμάχητον ἐπιχείρημα.

— Αὐτὴ δὲν εἶνε ἀπόδειξις, εἶπε μειδιῶσα ἡ Λουκία· ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ὁμιλοῦμεν ἄλλοτε. Ἐξακολούθησε τὴν ἱστορίαν σου.

— Τὸ λοιπὸν, ἐξηκολούθησεν ἡ Σπεράντσα, ὁ πατέρας μου εἶπε τοῦ Βαττίστα:—Ξεύρεις, ὅτι δὲν ἠμποροῦν νὰ σὲ πιάσουν, διότι εἶνε τὸ ἴδιον ὡς νὰ ἦσουν μονοχογυιὸς χήρας.— Ἀλήθεια, εἶπεν ὁ Βαττίστας. Πρέπει ὅμως, καθὼς φαίνεται, νὰ περιμείνω ὡς νὰ ἔλθῃ ἡ σειρά μου, νὰ τραβήξω τὸν ἀριθμόν μου.Ἔτσι, μοῦ εἶπαν, λέγει ὁ νόμος, ὅταν 'πῆγα εἰς τὴν Γένουαν νὰ βγάλω τὰ χαρτιά μου.—Ἆ! εἶπεν, ὁ πατέρας μου, διὰ τοὺς πτωχοὺς εἶνε πάντοτε ὁ νόμος.Ἂς ἦνε· δὲν πειράζει· τρεῖς μῆνες μόνον ἔχεις νὰ περιμένῃς. Ἔπειτα, ποῦ τὸ 'ξεύρεις, ἠμπορεῖ καὶ νὰ βγάλῃς καλὸν ἀριθμόν.—Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ εἶπεν ὁ Βαττίστας.

Ὁ Θεὸς ἦτον καλὸς, κυρία· διότι, ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα, ὁ Βαττίστας ἔβγαλε πολὺ μεγάλον ἀριθμὸν, καὶ ὁ δήμαρχος τοῦ ἔγραψε ἕνα γράμμα καὶ τοῦ εἶπε ὅτι δὲν θὰ πάγῃ ναύτης. Μ' αὐτὸ τὸ γράμμα ὁ Βαττίστας εἶχε τὴν ἄδειαν νὰ πάγῃ ὅπου ἤθελε· ἔτσι ἐταξείδευσε καὶ αὐτὸς καὶ ἔφυγε διὰ τὸν μακρυνὸν ἐκεῖνον τόπον.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ὅλο δυστυχίαι μᾶς ἦλθαν. Ἡ χήρα Σουσάνα ἔπεσε ἄρρωστη, καὶ μ' ὅλους τοὺς κόπους τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου ἀπέθανε εἰς ἕνα μῆνα· τόση λύπη μὲ ηὗρε καὶ τόσο κακὸν μοῦ ἦλθε ποῦ ἔπρεπε νὰ τὸ γράψω τοῦ Βαττίστα,—ἀφοῦ μοῦ εἶχε παραγγείλει νὰ τοῦ γράφω καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν—ὥστε ἀρρώστησα κ' ἐγὼ καὶ ἔμεινα ἓξ ἑβδομάδας εἰς τὸ κρεββάτι καὶ δὲν θὰ γλύττωνα βέβαια, ἂν δὲν ἦτον ὁ ἰατρός. Μόλις εἶχα σηκωθῆ κ' ἐπερπατοῦσα εἰς τὸ σπίτι, κ' ἕνα πρωῒ περνᾷ ὁ δήμαρχος καὶ μοῦ λέγει πῶς ἡ ὑπόθεσις τοῦ Βαττίστα εἶνε κάπως μπερδεμένη, καὶ πρέπει νὰ ἔλθῃ ὁ Βαττίστας νὰ πάγῃ εἰς τὸ ἀναθεωρητικὸν, διότι ἀλλέως θὰ τιμωρηθῇ. Εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἐκόλλησαν ἕνα χαρτὶ εἰς τὴν θύραν τοῦ δημαρχείου καὶ ἕνα ἄλλο εἰς τὸ σπίτι μας ποῦ ἐκάθητο ἡ μητέρα τοῦ Βαττίστα ὅταν ἀπέθανε. Αὐτὸ τὸ χαρτὶ ἐπροσκαλοῦσε τὸν Βαττίσταν νὰ παρουσιασθῇ τὸ συντομώτερον εἰς τὴν ἀρχήν. Δὲν ἦτον ἀνοησία, ἀφοῦ ὁ δήμαρχος τοῦ εἶχε γράψει γράμμα, καὶ τοῦ ἔλεγε πῶς δὲν θὰ τὸν πάρουν; Ἔπειτα, πῶς ν' ἀποκριθῇ ὁ Βαττίστας, ποῦ ἐταξείδευε, καθὼς τὸ ἠξεύρεν ὅλος ὁ κόσμος; Ὦ!—ἀνεφώνησεν ἡ Σπεράντσα, πλήρης ἀγανακτήσεως — Ὅλ' αὐτὰ τὰ ἔκαμαν διὰ νὰ τὸν κατηγορήσουν ὕστερα, ὅτι δὲν

Digitized by Google

ὑπακούει εἰς τοὺς νόμους, καὶ εἰς ὅλ' αὐτὰ εἶχε τὸ χέρι του χωρὶς ἄλλο ὁ διοικητὴς τοῦ Σὰν-Ῥέμο.

— Πῶς! ὁ διοικητὴς τοῦ Σὰν-Ῥέμο; ἠρώτησεν ἔκπληκτος ἡ Λουκία.

— Πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ, ἐξηκολούθησεν ἡ Σπεράντσα, ὅτι αὐτὸς ὁ διοικητὴς εἶχε πολλὴν ἔχθραν μὲ τὸν Βαττίσταν. Μίαν φορὰν εἶχε νὰ δώσῃ τραπέζι, καὶ παράγγειλε τοῦ Βαττίστα ἕνα ὡραῖο ψάρι. Ὁ Βαττίστας τὸ ἔπιασε καὶ τοῦ τὸ 'πῆγε, ἀλλ' ἀντὶ νὰ τὸν καλοπληρώσουν καὶ νὰ τὸν εὐχαριστήσουν, τοῦ ἔδωκαν μόνον τὴν μισὴν τιμήν· τότε ὁ Βαττίστας ἐθύμωσε κ' ἔρριψε τὸ ψάρι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὸ γεῦμα ἐχάλασε. Ὅταν ὁ διοικητὴς τὸ ἔμαθε, ἐθύμωσε φοβερά, καὶ εἶπε πῶς ὁ Βαττίστας θὰ τοῦ τὸ πληρώσῃ μίαν ἡμέραν. Καὶ ὅ,τι εἶπε τὸ ἔκαμε.

Ὁ καιρὸς ἐπερνοῦσε καὶ δὲν ἠξεύραμεν ὁ Βαττίστας τί γίνεται. Ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον ἐκερδίζαμεν ὀλίγα πράγματα· ὁ πατέρας μου ἐγίνετο καθ' ἡμέραν πλέον ἀδύνατος καὶ πλέον παράξενος, καὶ ἐστέναζεν ὁλονὲν κ' ἐπαραπονεῖτο ὅτι δὲν ἐμάνθανε διὰ τὸν Βαττίσταν, ὅτι δὲν εἶχε νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του, καὶ πότε τοῦτο καὶ πότ' ἐκεῖνο, ὥστε καὶ αὐτοὶ ποῦ ἤρχοντο εἰς τὸ ξενοδοχεῖον του ἐβαρύνθησαν σιγὰ σιγὰ κ' ἔπαυσαν νὰ ἔρχωνται· τὰ ὀλίγα ποῦ ἐβγάζαμεν, τὰ ἐξοδεύαμεν εἰς κρέας καὶ κρασὶ διὰ τὸν ἄρρωστον. Εἶχε κακὴν ἀρρώστιαν, κυρία· εἶχε ἕνα πουλὶ εἰς τὸ στομάχι του.

— Τί πρᾶγμα; ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία.

— Ἕνα πουλὶ κυρία μου, τοῦ ἔτρωγεν ὅ,τι ἐκατάπινεν ὁ ἄρρωστος. Ῥωτήσατε τὸν ἰατρὸν καὶ θὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσῃ. Ὡς τὰ ὕστερα καταντήσαμεν τόσον πτωχοί, ποῦ ἔπρεπε νὰ πηγαίνω δύο φοραῖς τὴν ἡμέραν εἰς τὸ δάσος, καὶ μόλις ἐκέρδιζα ν' ἀγοράζω ὀλίγον κρέας καὶ ὀλίγον κρασὶ διὰ τὸν γέροντα. Χωρὶς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον, ποῦ μᾶς ἐβοήθησεν, 'σὰν νὰ ἦτον ὁ ἄγγελος τοῦ σπιτιοῦ μας, δὲν ἠξεύρω τί θὰ ἐγινόμεθα. Τέλος πάντων ὕστερ' ἀπὸ ἓξ μῆνες, ἦλθε γράμμα τοῦ Βαττίστα. Ἦτον πολὺ λυπητερὸν γράμμα, διότι ὅταν τὸ ἔγραφεν ὁ πτωχός, εἶχε μάθει τὸν θάνατον τῆς μητέρας του· ἀλλὰ μόλον τοῦτο ἡμεῖς ἐχαρήκαμεν ὅταν τὸ ἐλάβαμεν, διότι μᾶς ἔδωσε θάρρος. Μᾶς εἶχε γράψει καὶ ἄλλα, χωρὶς νὰ τὰ λάβωμεν. Μᾶς ἔλεγε, ὅτι ἦτον καλά, ὅτι εἶχε οἰκονομήσει κάμποσα χρήματα, ὅτι ἦτον βέβαιος νὰ τὰ διπλασιάσῃ εἰς ὀλίγον καιρόν, καὶ ὅτι θὰ ἐπέστρεφε γρήγορα νὰ γίνωμεν ὅλοι εὐτυχεῖς. Ἐκλαύσαμεν ἀπὸ τὴν χαράν μας, καὶ ὁ πατέρας μου κατάκοιτος εἶπε μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά του: Τώρα πάρε με Θεέ μου ἂν ἦνε τὸ θέλημά σου· ἡ κόρη μου δὲν θὰ μείνῃ εἰς τοὺς πέντε δρόμους.

»Ὕστερα ἀπὸ μίαν ἑβδομάδα, ἐξηκολούθησεν ἡ Σπεράντσα, σπογγίζουσα τοὺς ὀφθαλμούς, ἐθάψαμεν τὸν πτωχόν μου τὸν πατέρα... Ἄχ, κυρία! πῶς ἐμετρούσαμεν τὰς ἡμέρας! Ἐπέρασαν ἓξ μῆνες, ἑπτά, ὀκτώ, ἐννέα, δέκα, καὶ ὁ Βαττίστας δὲν ἐφαίνετο. Μίαν βραδυάν, τὸν περασμένον μάρτιον, ἦτον τρικυμία φοβερά· ἡ μητέρα μου κ' ἐγὼ ἐκαθήμεθα εἰς τὰ σκοτεινά, διὰ νὰ οἰκονομήσωμεν τὸ λάδι. Τὰ ὀλίγα μας τρόφιμα ἐπλησίαζαν νὰ τελειώσουν, καὶ χρήματα ν' ἀγοράσωμεν ἄλλα δὲν εἴχαμεν. Ὁ ἀέρας ἐσφύριζε, καὶ ἡ θάλασσα ἐμούγκριζε ὡσὰν θηρίον ἄγριον, κ' ἐγὼ ἐσυλλογιζόμουν τοὺς πτωχοὺς ναύτας ποῦ ἐταξείδευαν, ὅταν ἀκούω ἔξαφνα βήματα εἰς τὸν κῆπον. Ἡ καρδιά μου κτυπᾷ, τρέχω 'σὰν τρελλὴ εἰς τὴν θύραν... Ἦτον ἐκεῖνος! εἶχ' ἀναγνωρίσει τὸ βῆμά του. Ἔπεσα εἰς τὴν ἀγκαλιά του· Θεέ μου, τί εὐλογημένη ὥρα! Ἐλησμόνησα ὅλην μου τὴν λύπην, ἐπέταξεν ὅλη μου ἡ δυστυχία, ἦτον ἐκεῖ, ἐμπροστά μου, τὸν ἔβλεπα. Ἄχ! τί ἤθελεν ὁ Θεὸς νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ ἰδῶ τὸν παράδεισον, καὶ νὰ μοῦ τὸν πάρῃ πάλιν ὀπίσω;—ἡ μητέρα μου κ' ἐγὼ ἐτρελλάθημεν ἀπὸ τὴν χαράν μας.

»Ἀλλοίμονον! πῶς ἐπέρασε εἰς τὴν στιγμὴν ἡ χαρά μας! Ὅταν ἀνάψαμεν τὸν λύχνον, εἴδαμεν πόσην λύπην εἶχε τὸ πρόσωπον τοῦ Βαττίστα. Ὠχρός, σκυθρωπός, ἰσχνός, μὲ κομμένα 'μάτια, εἶχε καὶ τὸ χέρι του κρεμασμένο.

— Τί εἶνε; ἠρώτησα κ' ἔτρεμα.

— Ἐναυαγήσαμεν, μοῦ εἶπε. Ἐναυάγησαν ὅλοι οἱ δυστυχεῖς σύντροφοί μου, ἔξω ἀπ' ἐμὲ κ' ἕναν ἄλλον. Ὅ,τι εἶχα τὸ ἔχασα.

Καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Ἐνόμιζα ὅτι θὰ σχισθῇ ἡ καρδία μου. Ἔλυσα τὸ μανδῆλι ποῦ εἶχε δεμένον τὸ χέρι του, καὶ τὸ εἶδα καταιματωμένον. Ἔμεινα βωβή, δὲν ἠμποροῦσα νὰ κινηθῶ, καὶ ἡ μητέρα μου ἡ πτωχὴ ἐπῆγε κ' ἔφερε τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον. Ἅμα ἤκουσα τὴν φωνήν του, ἐπαρηγορήθηκα· εἶπα, θὰ μᾶς βοηθήσῃ. Ὅταν ἔχῃ κανεὶς λύπην, καλή μου κυρία, ἡ φωνὴ τοῦ φίλου κάμνει πολὺ καλόν, προσέθηκε τὸ ἀγαθὸν πλάσμα, μεγάλην καταβάλλουσα προσπάθειαν, ἵνα κρατήσῃ τὰ δάκρυά της. — Ὁ ἰατρὸς ἔδεσε τὴν πληγὴν τοῦ Βαττίστα, καὶ μ' ἐπαρηγόρησεν ὅσον ἠμπόρεσε. Ἔπρεπε νὰ χαροῦμεν, μᾶς εἶπε, διὰ τὸ καλὸν ποῦ μᾶς ἔμενε· τί θὰ ἐγινόμεθα, ἂν ἐχάνετο καὶ ὁ Βαττίστας μὲ τοὺς ἄλλους; τὰ χρήματα δὲν κάμνουν τὴν εὐτυχίαν. Κ' ἐγὼ καὶ ὁ Βαττίστας ἤμεθα νέοι, κ' ἔπρεπε νὰ δουλεύσωμεν καὶ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεὸν ὅτι μᾶς ἐφύλαξε τὸν ἕνα διὰ τὸν ἄλλον.

Ὅταν ἤκουσα τοὺς καλοὺς αὐτοὺς λόγους, ἐπῆρα θάρρος. Ὁ ἰατρὸς ἐκάθισε τότε μαζύ μας, καὶ ὁ Βαττίστας μᾶς ἐδιηγήθη τὸ ναυάγιόν του. Ὡμιλήσαμεν πολλὰ ἄλλα πράγματα ὡς τὸ μεσονύκτιον, καὶ τότε ὁ ἰατρός, ἐπειδὴ ὁ Βαττίστας δὲν εἶχε ποῦ νὰ κοιμηθῇ, τὸν ἐπῆρε μαζύ του εἰς τὸ σπίτι του.

»Τὸ πρωῒ ἤμουν βεβαία, ὅτι ὁ Βαττίστας θὰ

Digitized by Google

μᾶς ἤρχετο ἐνωρίς. Δι' αὐτὸ μοῦ ἐφάνη παράξενον, ὅταν ἦλθαν ὀκτὼ καὶ δὲν τὸν εἶδα. Ἀλλὰ ὁ νοῦς μου δὲν ἔβαζε κακόν, ὅταν ἔξαφνα εἶδα τὸν ἰατρὸν καὶ ἤρχετο μόνος του, καὶ ὅταν ἐπλησίασεν ἐννόησα ὅτι μοῦ ἔφερε κακὰς εἰδήσεις. Ὅταν ἐμβῆκε, μοῦ εἶπεν εὐθὺς ὅτι τοῦ Βαττίστα τοῦ ἐμήνυσαν κ' ἐπῆγε εἰς τὸ Σὰν-Ῥέμο διὰ τὴν κατάταξίν του, ἀλλὰ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀνησυχῶ καὶ νὰ ἑτοιμασθῶ μὲ τὴν μητέρα μου νὰ ὑπάγωμεν μαζύ του εἰς τὸ Σὰν-Ῥέμο. Τί νὰ κάμωμεν! Ἐπήγαμεν. Ἐζητήσαμεν νὰ ἰδοῦμεν τὸν διοικητήν· δὲν μᾶς ἐδέχθη, οὐδὲ μᾶς ἄφησε κἂν νὰ ἰδοῦμεν τὸν Βαττίσταν. Μᾶς εἶπαν μόνον, ὅτι κατὰ τὸν νόμον ὁ Βαττίστας ἔπρεπε νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸ βασιλικὸν ναυτικόν, ἐπειδὴ ὁ πατέρας του ζῇ, ἀδιάφορον ἂν τὸν ἄφησε δύο χρόνων παιδί. Τὸν ἐπῆγαν λοιπὸν εἰς τὴν Γένουαν μὲ συνοδείαν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὸν ναύσταθμον, καὶ ἀπὸ τότε δὲν τὸν ἄφησαν πλέον νὰ ἔβγῃ.

— Καὶ τί διαφορὰ θὰ ἦτον, ἠρώτησεν ἡ Λουκία, ἂν εἶχεν ἀποθάνει πραγματικῶς ὁ πατήρ του;

— Ἄχ, κυρία μου, . . . δὲν θὰ τὸν ἔπαιρναν ναύτην! Ὁ μοναχογυιὸς τῆς χήρας ἐξαιρεῖται. Ὁ νόμος, βλέπετε, συμπαθεῖ ἐκεῖνον ποῦ δὲν ἔχει πατέρα· καὶ μήπως ὁ θάνατος μόνος κάμνει τοὺς ὀρφανούς; Ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ κανεὶς τὰ λόγια, ἀφοῦ ὁ νόμος εἶνε δυνατὸς μόνον διὰ τοὺς πτωχούς; Ὁ Βαττίστας εἶνε καταδικασμένος, καί.. . (ἡ Σπεράντσα κατέβαλε βιαίαν προσπάθειαν ὅπως κρατήσῃ τὴν συγκίνησίν της, καὶ εἶτα ἐξηκολούθησε βραδέως καὶ σοβαρῶς:) Τέλος πάντων, ἂς γείνῃ, ἀφοῦ πρέπει. Τὰ ὑποφέρω ὅλα, χωρὶς νὰ παραπονεθῶ. Δὲν εἶνε ὅλοι γεννημένοι διὰ τὴν εὐτυχίαν. Ἂν ἦνε γραμμένον νὰ μὴ γείνω ποτὲ γυναῖκα τοῦ Βαττίστα, ἂς γείνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ . . . ἠμπορῶ νὰ τὸν ἀρνηθῶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωήν, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ, ὄχι, (καὶ ἡ ταλαίπωρος Σπεράντσα διεῤῥάγη εἰς λυγμούς) δὲν ἠμπορῶ νὰ συλλογίζωμαι ὅτι θὰ πάρῃ κακὸν δρόμον, ὅτι αὐτός, τὸ καλὸν πλάσμα τοῦ Θεοῦ, θὰ πάγῃ ἐναντίον του, καὶ ὅτι θὰ χωρισθοῦμεν εἰς τὴν ἄλλην ζωήν. Αὐτὸ μοῦ σχίζει τὴν καρδιάν μου, καὶ μὲ κάμνει τρελλήν. Ὤ, ὄχι, ὄχι! ὁ Θεὸς δὲν θὰ τὸ συγχωρήσῃ!

Πρῶτον τότε ἡ Λουκία ἐγνώριζεν ὀδύνην τῆς καρδίας. Πρῶτον τότε ἡ ἀνάγκη, ἡ ἔνδεια, ἡ ἀγωνία — ἰδέαι τέως ἀφῃρημέναι δι' αὐτὴν — ἠγείροντο πρὸ αὐτῆς ἐν πάσῃ αὐτῶν τῇ σπαρακτικῇ πραγματικότητι. Ἂς φαντασθῇ ὁ ἀναγνώστης ὁποίους θησαυροὺς συμπαθείας ἐξήγειρεν ἡ λυπηρὰ αὐτὴ διήγησις ἐν τῇ ἀγαθῇ ψυχῇ τῆς Λουκίας, καὶ ὁποίους προσηνεῖς λόγους, ὁποίας θωπείας καὶ ἐκθύμους ὑποσχέσεις ἀῤῥωγῆς ἐπεδαψίλευσεν ἡ εὐαίσθητος νεᾶνις εἰς τὴν ταλαίπωρον Ἰταλίδα.

— Γνωρίζετε ἴσως τὸν βασιλέα! εἶπεν ἡ Σπεράντσα, ὑψοῦσα αἴφνης ἐπὶ τὴν Λουκίαν τοὺς μεγάλους μέλανας ὀφθαλμούς της, πλήρεις ἐλπίδος.

— Ὄχι, εἶπεν ἡ Λουκία. Διατί;

— Διότι, ἀπήντησεν ἡ πτωχὴ κόρη, ἂν ἠμπορούσατε νὰ τοῦ διηγηθῆτε τὴν ἱστορίαν τοῦ Βαττίστα, εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ μᾶς ἐλυπεῖτο. Ἄχ! νὰ ἠμποροῦσε νὰ τὸ μάθῃ ὁ βασιλεύς! Αὐτὸς ποῦ εἶνε τόσον μεγάλος εἰς τὸν θρόνον του, δὲν θὰ ἤθελε νὰ ἦνε δυστυχεῖς ἄνθρωποι μικροὶ καὶ πτωχοί.

— Ἂν δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ὁμιλήσωμεν τοῦ βασιλέως, εἶπεν ἡ Λουκία, ἠμποροῦμεν νὰ τοῦ γράψωμεν, νὰ τοῦ στείλωμεν δηλ. ἀναφοράν.

— Δὲν θὰ κάμῃ αὐτὸ τίποτε, ἀπήντησεν ἡ Ἰταλὶς μετ' ἀποθαῤῥύνσεως. Αἱ ἀναφοραὶ τῶν πτωχῶν δὲν πηγαίνουν ποτὲ εἰς τὸν βασιλέα· οἱ κακοί του σύμβουλοι τὰς ἐμποδίζουν.

— Ἴσως ὅμως εὕρωμεν κανένα, παρετήρησεν ἡ Λουκία, ὅστις νὰ μᾶς ὑποσχεθῇ νὰ ἐγχειρίσῃ τὴν ἀναφοράν.

Ἡ Σπεράντσα ἔσεισε τὴν κεφαλήν. Πρόδηλον ἦτο ὅτι ἐφρόνει περὶ τῶν ἀναφορῶν ὅ,τι καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος.

— Ἔννοια σου, καὶ θὰ εὕρωμεν μέσον, εἶπεν ἡ Λουκία. Θὰ ἐρωτήσω τὸν ἰατρὸν τί πρέπει νὰ κάμωμεν.

Αἱ δύο νεάνιδες παρεδέχθησαν τὴν ἰδέαν ταύτην. Ἡ Σπεράντσα εἶχε προφανῶς πολὺ μεγαλειτέραν πεποίθησιν εἰς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον ἢ εἰς τὴν ἀναφοράν.

Ἡ Λουκία ἐσυλλογίσθη ἐπὶ μακρὸν τὴν ἱστορίαν τῆς Σπεράντσας, προσδοκῶσα ἀνυπομόνως τὴν ἐπαύριον, ἵνα ἐρωτήσῃ τὸν ἰατρὸν περὶ τοῦ πρακτέου. Ἤρχιζε δὲ κατόπιν ἀναλογιζομένη μετ' εὐχαριστήσεως τὴν εἰς τὸ μικρὸν ἐκεῖνον δρᾶμα μετοχὴν τοῦ ἰατροῦ, καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ *ἀγγέλου*, ὅπερ εἶχε δώσει αὐτῷ ἡ Σπεράντσα δὲν τῇ ἐφάνη ὑπερβολικὸν οὐδ' ἐξ ἐνθουσιασμοῦ προερχόμενον. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τῇ ἐφαίνετο γεννηθεὶς πρὸς ἀγαθοποιΐαν, καὶ ἤρχισε νὰ ἐννοῇ, πῶς ἀνὴρ ἀνώτερος καὶ διακεκριμένος ὡς τὸν Ἀντώνιον ἠδύνατο ν' ἀρκεῖται εἰς τὴν σημερινὴν αὐτοῦ τύχην. Μετ' ὀλίγον ἡ Λουκία ἀπεπλανήθη εἰς ἀδιεξίτητον δαίδαλον συλλογισμῶν καὶ σκέψεων, εἰς ὃν δὲν θέλομεν παρακολουθήσει αὐτήν, καί τοι αἱ σκέψεις ἐκεῖναι τὴν διεσκέδασαν πολὺ περισσότερον τοῦ Μαντζόνη καὶ τῆς κιθάρας, καὶ ἔφεραν αὐτὴν ἀνεπαισθήτως εἰς τὸ τέλος τῆς ἡμέρας, πολὺ εὐχαριστότερον ἢ ὅσον προσεδόκα. Καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης αὐτός, ὅτε ἦλθε τὸ βράδυ νὰ τὴν ἴδῃ, ἐφαίνετο φαιδρότερος καὶ εὐτυχέστερος ἢ οἱανδήποτε ἄλλην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἐν τῷ πανδοχείῳ ἐγκαταστάσεώς του. Τὴν φαιδρότητα ἐκείνην καὶ ἱλαρότητα ἀπέδωκεν ἡ Λουκία κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ φιλόφρον πρωϊνὸν διάβημα τοῦ ἰατροῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἔπαυεν ἐγκωμιάζων τὴν τέχνην τοῦ πρώην μαγείρου τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀλπέγκας,

κλίνομεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι μᾶλλον τὸ πρὸ μικροῦ γεῦμά του ἦτο ἀφορμὴ τῆς αἰσιοδοξίας τοῦ βαρωνέτου.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 299.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν διαφόρων εἰδῶν ἐφημερίδων, ἅτινα ἀνεφέραμεν, ὑπάρχουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ αἱ εἰδικαὶ ἐφημερίδες, αἱ περὶ ὡρισμένης τινὸς ἐπιστήμης ἢ τέχνης πραγματευόμεναι, καὶ πρὸς ταύταις αἱ εἰκονογραφικαὶ ἐφημερίδες, αἵτινες σπουδαιοτάτην κατέχουσι θέσιν ἐν τῷ οἰκογενειακῷ βίῳ. Ἔπειτα ἔρχεται ἡ κωμικὴ καὶ ἡ σατυρικὴ δημοσιογραφία, ἥτις αὐτὴ καὶ μόνη δύναται νὰ γείνῃ ἀντικείμενον μακρᾶς μελέτης· αὕτη, παραβαλλομένη πρὸς τὰς τοῦ αὐτοῦ εἴδους εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας, ἔχει τὸ μέγα πλεονέκτημα ὅτι οὐδέποτε προσκρούει εἰς τὴν καλαισθησίαν, χωρὶς ἐν τούτοις καὶ νὰ θυσιάζῃ οὐδὲν τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν καθηκόντων τῆς αὐστηρᾶς κριτικῆς. Ἀποφεύγουσα τὰς πικρὰς καὶ κακεντρεχεῖς προσβολάς, ζητοῦσα δὲ μόνον νὰ διασκεδάσῃ καὶ διδάξῃ τὸν ἀναγνώστην, διακρίνεται διὰ τὴν ἰδιάζουσαν τέχνην, μεθ' ἧς κατορθοῖ νὰ παραστήσῃ πολιτικήν τινα περίστασιν διὰ μιᾶς εἰκονογραφίας δηκτικῆς ἅμα καὶ εὐφυοῦς, νὰ διακρίνῃ καὶ καυτηριάσῃ τὰ κοινωνικὰ γελοῖα καὶ ἄτοπα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ διασημότατοι τῆς Ἀγγλίας κάλαμοι δὲν ἀπηξίωσαν, περιστάσεως τυχούσης, νὰ παράσχωσιν αὐτῇ τὴν συνδρομήν των.

Πᾶσα αὕτη ἡ ποικιλία ἀποτελεῖ σύνολόν τι ἐπιβλητικὸν ὅσον ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τόπῳ, διά τε τὸν ἀριθμὸν καὶ διὰ τὴν ἀξίαν καὶ τὸ κῦρος. Αἱ ἐν Λονδίνῳ ὑπάρχουσαι ἐφημερίδες ἀριθμοῦνται μόνον εἰς 364· ἀλλ' αἱ ἐν τῇ λοιπῇ Ἀγγλίᾳ ἀνέρχονται εἰς τὸν ἀριθμὸν 1,065, αἱ ἐν Σκωτίᾳ εἰς 172, αἱ ἐν Ἰρλανδίᾳ εἰς 149, αἱ ἐν Οὐαλλίᾳ εἰς 65 καὶ εἰς 20 αἱ ἐν ταῖς μικραῖς νήσοις, ἤτοι ἐν ὅλῳ εἰς 1,835 καθ' ὅλον τὸ ἡνωμένον βασίλειον. Καὶ εἰς τὸ ἄθροισμα δὲ τοῦτο πάλιν δὲν περιλαμβάνονται ἢ αἱ κυρίως ἐφημερίδες, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ περιοδικὰ καὶ αἱ λεγόμεναι *ἀποθῆκαι ἢ συλλογαὶ* (magazines), ἅτινα ἀριθμοῦνται εἰς 1,090.

Τὰ φύλλα τοῦ εἴδους τούτου κατέχουσι θέσιν μεταξὺ τῶν περιοδικῶν καὶ τῶν ἰδίως ἐφημερίδων. Εὐωνότερα ὄντα τῶν περιοδικῶν, διότι ἡ τιμὴ αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνει τὸ σελλίνιον, ἐνῷ ἡ τῶν περιοδικῶν ποικίλλει ἀπὸ 2 μέχρις 6 σελλινίων κατὰ τεῦχος, παρέχουσιν εἰς τὴν φιλολογίαν χῶρον, ὃν αὕτη δὲν δύναται νὰ εὕρῃ οὔτε εἰς τὴν ἐφημερίδα οὔτε εἰς πολιτικὰ περιοδικὰ συγγράμματα. Οὕτω αὐταὶ εἶνε αἱ δημοσιεύουσαι τὰ μυθιστορήματα τῶν γνωστοτέρων συγγραφέων, ὅπως αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἐν ἐπιφυλλίδι, πρὶν ἐκδοθῶσιν εἰς βιβλίον. Ποικίλη δὲ ἄλλη ὕλη, οἷον διηγήματα, μελέται ἐπιστημονικαί, κριτικαί, οἰκονομολογικαί, ἄρθρα εὐτράπελα καὶ λοιπὰ ἀποτελοῦσι τὸ σύνηθες πρόγραμμα τῶν ἐξαιρέτων τούτων δημοσιεύσεων· τὰ σπουδαιότερα δ' αὐτῶν δημοσιεύματα, ὡς καὶ τὰ τῶν περιοδικῶν, ὑποδεικνύουσιν τακτικῶς εἰς τὸ κοινὸν αἱ καθημεριναὶ ἐφημερίδες. Καθὼς δὲ αὗται, οὕτω καὶ ἐκεῖναι, δὲν ἔχουσι σχεδὸν συνδρομητάς, ἀλλὰ συνήθως πωλοῦνται κατὰ φύλλον, τινὲς δὲ κατὰ δεκάδας χιλιάδων. Παρὰ τοῖς Ἄγγλοις ἔθος ὑπάρχει ὁ βουλόμενος νὰ γείνῃ συνδρομητὴς εἰς φύλλον τι ἡμερήσιον, ἑβδομαδιαῖον, ἢ μηνιαῖον, νὰ προμηθεύηται αὐτὸ παρά τινος βιβλιοπώλου. Πάντα δέ, μηδ' αὐτῶν τῶν «Καιρῶν» ἐξαιρουμένων, οὓς δύναταί τις νὰ λαμβάνῃ κατὰ πᾶσαν πρωΐαν ἀντὶ 10 λεπτῶν διὰ μίαν ὥραν, δίδονται καὶ ἐπ' ἐνοικίῳ ὑπὸ τῶν ἐφημεριδεμπόρων ἢ βιβλιοπωλῶν. Τὴν ὑπηρεσίαν τῆς μεταφορᾶς αὐτῶν καὶ ἀκαταπαύστου ἀνταλλαγῆς ἀπὸ μέρους εἰς μέρος ἐκτελοῦσι συνήθως παιδία ἡλικίας κατωτέρας τῶν δώδεκα ἐτῶν, τὰ παιδία δὲ ταῦτα ἀποτελοῦσι τάξιν τινὰ ἰδιαζόντως νοήμονα καὶ δραστηρίαν. Γνωστὸν δ' ὑπάρχει ὅτι ἐκ τῶν τάξεων αὐτῶν ἐξῆλθεν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ὁ περιώνυμος Ἔδισων.

Δύσκολον εἶνε νὰ ὁρίσῃ τις τὴν θέσιν τοῦ δημοσιογράφου ἐν τῇ ἀγγλικῇ κοινωνίᾳ· τόσον δύσκολον, ὥστε ὁ Βοῦρκε, ὅπως ἐπιτύχῃ τούτου, ἠναγκάσθη νὰ ἐπινοήσῃ νέαν λέξιν, ἀποκαλέσας τοὺς δημοσιογράφους *τετάρτην τάξιν* τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας. Τοιουτοτρόπως κατέταξεν αὐτοὺς εἰς διάμεσον τινὰ ζώνην μεταξὺ τῶν εὐγενῶν, τῶν ἀστῶν καὶ τῶν τάξεων τοῦ ὄχλου. Ἀλλ' ὁ ὁρισμὸς οὗτος, ἀκριβὴς ἴσως κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν σήμερον. Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἡ ἀγγλικὴ δημοσιογραφία, ἕνεκα τῆς θαυμασίας αὐτῆς ἀναπτύξεως, ἔρριψε ῥίζας καθ' ὅλας τὰ διευθύνσεις, καὶ εἰσχωρεῖ νῦν εἰς πάσας τῆς κοινωνίας τὰς τάξεις· τὴν γενικὴν δὲ οὕτως εἰπεῖν ταύτην συμμετοχὴν εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἐφημερίδων ὑποθάλπει ἐξαιρέτως ἡ ἀνωνυμία· ἡ δὲ ἰσχυρὰ πανεπιστημιακὴ παίδευσις, ἥτις ἐν Ἀγγλίᾳ συμπληροῖ τὰς σπουδὰς πάντων τῶν μελλόντων νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα, συντελεῖ μεγάλως εἰς πολλαπλασιασμὸν τοῦ ἀριθμοῦ ἐκείνων, οἵτινες δυνάμενοι νὰ γράψωσιν ἄρθρον τι δι' ἐφημερίδα, ἢ πραγματείαν διὰ περιοδικόν, καταλαμβάνονται ὑπὸ τοιούτου πειρασμοῦ. Οὕτω λ. χ. ὁ δεῖνα νέος δικηγόρος, πλουσιώτερος εἰς φράσεις ἐγκατασκεύους ἢ ὑποθέσεις πρὸς ἐκδίκασιν, ὁ δεῖνα ἰατρὸς ἄνευ ἀσθενῶν ἀκόμη, ἢ υἱὸς εὐγενοῦς οἰκογενείας προωρισμένος εἰς τὴν διπλωματίαν ἢ τὸν κοινοβουλευτικὸν βίον, οὐδαμῶς δυσαρεστεῖται χρησιμοποιῶν τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του εἰς διαφώτισιν τῶν συμπατριωτῶν του ἐπὶ δικαίᾳ πάντοτε

Digitized by Google

ἀμοιβῇ διὰ τὴν προσωρινὴν ταύτην ἐργασίαν. Ἴσως ἤθελε διστάσει, ἐὰν ὤφειλε νὰ ὑπογράψῃ τὰ γραφόμενά του, καὶ θὰ ἐφοβεῖτο νὰ φανῇ εἰς ὁδὸν, ἥτις θὰ τὸν ἀπεμάκρυνε τοῦ σκοποῦ του. Πάντων ὅμως τούτων ἀπαλλάσσει αὐτὸν ἡ ἀνωνυμία, καὶ ἑπομένως οὐδαμῶς διστάζει νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ἔργου. Ἠδύνατό τις δὲ νὰ ἀναφέρῃ οὐχὶ ὀλίγα ὀνόματα μελῶν κληρονομικῶν τῆς Ἄνω Βουλῆς, οἵτινες τὴν πρώτην αὐτῶν πολιτικὴν μόρφωσιν ἔλαβον δημοσιογραφοῦντες. Καὶ ἵνα εἰς ἓν μόνον περιορισθῶμεν, ὁ μαρκήσιος Σαλισβουρῆ ἐπὶ μακρὸν ἐμελέτησε τὰ διπλωματικὰ ζητήματα ἐν τῇ «Quarterly Review», πρὶν ἢ ἐπιχειρήσῃ νὰ ἐπιληφθῇ αὐτῶν ἐν τῇ πράξει. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν μελῶν τοῦ Κοινοβουλίου, τοῦ δικαστικοῦ βήματος, τῆς διοικήσεως καὶ τῶν πανεπιστημίων δύσκολον ἴσως θὰ ἦτο νὰ εὕρῃ τις ἕνα μόνον μὴ βάψαντα ἅπαξ τοὐλάχιστον τὸν δάκτυλον διὰ τῆς μελάνης ἐκείνης, τῆς καθ' ἑκάστην ἀνανεουμένης ἐν τοῖς δημοσιογραφικοῖς γραφείοις.

Μολαταῦτα οὐδαμῶς πρέπει νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι ἡ Ἀγγλία εἶνε τόπος, ἐν ᾧ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ *δημοσιογραφία* φέρει εἰς πάντα. Ὀρθότερον μάλιστα θὰ ἦτο ἐὰν ἔλεγεν ὅτι εἰς οὐδὲν φέρει. Ἐνταῦθα ὁ τύπος εἶνε ὡς μεγάλη ὁδὸς, δι' ἧς δύναται πᾶς τις νὰ διέλθῃ· ἀλλ' ἡ μεγάλη αὕτη ὁδὸς οὔτε εἰς τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα φέρει, οὔτε εἰς ὑψηλὰς διοικητικὰς ἢ ἄλλας θέσεις. Ἐὰν ἐν τῇ Βουλῇ ὑπάρχουσι δημοσιογράφοι, οὐδαμῶς εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην· καὶ μόλις προχθὲς ἔτι μία τῶν περιφερειῶν τοῦ Λονδίνου προετίμησεν ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτῆς ἕνα οἱονδήποτε ἄλλον τοῦ κ. John Morley, ἀνδρὸς περιποιοῦντος τιμὴν εἰς τὴν ἀγγλικὴν δημοσιογραφίαν διά τε τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἱκανότητα. Ἁπλῶς δ' εἰπεῖν βέβαιον εἶνε ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ δημοσιογράφος δὲν ἔχει τὸ γόητρον ἐκεῖνο, ὑφ' οὗ περιβάλλεται ἐν ἄλλαις χώραις. Ἐν τῇ ἀναλλοιώτῳ ἐκείνῃ ἱεραρχίᾳ, ἧς πᾶν μέλος κατέχει ὡρισμένην τάξιν, ἀπὸ τοῦ ἡγεμόνος μέχρι τοῦ τελευταίου γραφέως, ἐν τῇ κλίμακι, ἧς τὰς βαθμῖδας κατέχουσι κατὰ σειρὰν οἱ βασιλικοὶ πρίγκιπες, δοῦκες, μαρκήσιοι, κόμητες, ὑποκόμητες καὶ λοιποί, ὁ δημοσιογράφος, ὡς τοιοῦτος, οὐδεμίαν ἔχει θέσιν. Δύναται διὰ τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἀξίαν νὰ κατέχῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐπιφθονωτάτην θέσιν· ἀλλὰ τὸ ἐπάγγελμά του οὐδὲν προσπορίζει αὐτῷ ἴδιον προνόμιον, ἀπολαύει δὲ ἐν τῇ ὑπολήψει τοῦ κοινοῦ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο τὴν αὐτὴν σημασίαν, ἣν καὶ οἱονδήποτε ἄλλο.

— Διατί νὰ ὀφείλω πλειοτέρας χάριτας εἰς τὸν κύριον τοῦτον τὸν γράφοντα ἄρθρα παρὰ εἰς τὸν ὑποδηματοποιὸν, ὅστις μοῦ κατασκευάζει τὰ ὑποδήματα, ἢ εἰς τὸν ῥάπτην, ὅστις μοῦ κόπτει τὰ ἐνδύματα; Τοιαύτη ἡ γνώμη τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας περὶ τοῦ δημοσιογράφου, κατὰ χιλίους τρόπους ἐκδηλουμένη.— Ἐὰν ἐπιτυγχάνῃ εἰς τὸ ἔργον του, τόσον τὸ καλλίτερον δι' αὐτόν· αὐτὸς μόνος ὠφελεῖται ἐκ τούτου, ὡς ὁ δικηγόρος, ὁ καθηγητὴς, ὁ ἀρχιτέκτων ἐκ τοῦ ἰδικοῦ των. Ἀλλὰ φιλοφρονήσεις καὶ κολακείας οὐδεὶς ἔχει τὴν ὄρεξιν νὰ τοῦ ἐπιδαψιλεύσῃ. Διὰ τίνα λόγον;

Ἐν τούτοις ἀληθὲς εἶνε ὅτι τὸ δημοσιογραφικὸν ἐπάγγελμα, ὑπὸ ἔποψιν καθαρῶς βρετανικὴν, τουτέστι πρακτικὴν, μειονεκτεῖ πολὺ ἄλλων ἐπαγγελμάτων, καὶ δικαιοῦται τινὸς ἀποζημιώσεως ἀλλαχόθεν. Ἡ ἐτησία πρόσοδος, ἣν ἰατρός τις, δικηγόρος ἢ μηχανικὸς δύναται νὰ καρπωθῇ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του, δύναται σὺν τῷ χρόνῳ νὰ αὐξήσῃ σημαντικῶς, ἐνῷ ὁ δημοσιογράφος οὐδὲν τοιοῦτον ἐλπίζει. Δίκαιον ἑπομένως καὶ φυσικὸν εἶνε νὰ εὑρίσκῃ ἀλλαχοῦ ἱκανοποίησιν ἀντισταθμίζουσαν τὰς ὑλικὰς ἐκείνων ὠφελείας, ἐὰν δὲ τὸ στενὸν ἐγωϊστικὸν πνεῦμα τῆς ὀλιγαρχίας ἐκείνης τῷ τὴν ἀρνεῖται, τοῦτο συμβαίνει διότι φύσει ἀποστρέφεται πᾶσαν ὑπεροχὴν, καὶ κατὰ βάθος μισεῖ πράγματι τὴν ἐνσάρκωσιν ταύτην τοῦ νεωτέρου πνεύματος—τὴν ἐφημερίδα.

Ὄχι ὅτι εἶνε ἐν γένει δύσκολον εἰς δημοσιογράφον ἔχοντα πραγματικὴν ἀξίαν νὰ πορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τοῦ ἔργου του, ἢ, ὅπως σαφῶς ὁμιλήσωμεν, νὰ κερδίσῃ τὴν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίαν χιλιάδα λιρῶν στερλινῶν πρὸς ἄνετον συντήρησιν οἰκογενείας ἐν Λονδίνῳ. Ἀλλ' εἶνε πρᾶγμα ὅλως ἔκτακτον τὸ νὰ διπλασιάσῃ ἢ τριπλασιάσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, ἐὰν δέ ποτε ἤθελε κατορθώσει τὸ θαυμάσιον αὐτὸ κατόρθωμα, ἔφθασεν οὕτω τὸ ἀνώτατον ὅριον τῆς ἐπιτυχίας. Καὶ ὅμως τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν ἀντιστοιχεῖ οὔτε πρὸς τὸ τέταρτον τῶν ὅσα δύναται νὰ πορισθῇ ἐκ τοῦ ἔργου του εἷς ζωγράφος, δικηγόρος ἢ χειροῦργος κατέχων τὴν αὐτὴν θέσιν ἐν τῇ κλίμακι τοῦ ἐπαγγέλματός του, οἵαν καὶ ἐκεῖνος ἐν τῷ ἑαυτοῦ. Διατί τοῦτο; Πρῶτον μὲν διότι αἱ ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ εἶσιν ἀληθὲς μονοπώλιον, καὶ διευθύνονται, ὡς πᾶσαι αἱ μεγάλαι ἐπιχειρήσεις, μετ' αὐστηροτάτης οἰκονομίας — μὲ ὅλην τὴν φαινομένην αὐτῶν ἐλευθεριότητα, ἢ μᾶλλον ἕνεκα αὐτῆς ταύτης τῆς αὐξήσεως τῶν ἐξωτερικῶν δαπανῶν· δεύτερον δὲ διότι ἡ ποσότης τῶν ἐν πάσῃ ὥρᾳ διαθεσίμων φιλολογικῶν κεφαλαίων πρὸς χρῆσιν τῆς ἐφημερίδος εἶνε ἐνταῦθα πολὺ μεγαλιτέρα ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ. Ἡ αὐτὴ ἐφημερὶς, ἥτις οὐδέποτε διστάζει νὰ διακινδυνεύσῃ δέκα ἢ καὶ εἴκοσι χιλιάδας λιρῶν, ὅπως διαθρυλλήσῃ ἑαυτὴν διά τινος περιστάσεως, ἵνα εὐρύνῃ τὸν κύκλον τῶν ἀναγνωστῶν της, δεικνύεται μέχρις ἀηδίας γλίσχρος εἰς τὴν ἀντιμισθίαν τῶν συντακτῶν της. Μεγάλως ἤθελεν ἐκπλαγῇ πᾶς τις μανθάνων πόσον ἐξευτελιστικοὶ εἶσι συνήθως

Digitized by Google

οἱ μισθοὶ πρώτης τάξεως συντακτῶν τακτικῶν συνεργατῶν τῶν ἀκμαιοτάτων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων. Ὁ μόνος, ὅστις ἀμείβεται γενναίως, εἶνε ὁ *ἐκδότης* ἢ διευθυντὴς (Editor) καὶ μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοί τινες ἀνταποκριταί, ὧν ἡ ἀποκλειστικὴ συνεργασία ἀγοράζεται διὰ πάσης θυσίας. Οἱ λοιποὶ λαμβάνουσι τὴν μετριωτάτην ἀμοιβὴν μιᾶς ἢ καὶ ἡμισείας *γκινέας* διὰ πᾶσαν ἔντυπον σελίδα, ἐὰν τὸ φύλλον εἶνε περιοδικόν, καὶ δύο ἢ τρεῖς *γκινέας* τὴν στήλην (καὶ ποίαν στήλην!), ἐὰν εἶνε μεγάλη τις ἐφημερίς.

Ὡς πρὸς τοὺς συντάκτας δὲ τοὺς συναποτελοῦντας ἰδίως τὸ γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος, καὶ πάντοτε σχεδὸν νυκτερινὴν ἐργασίαν ἐκτελοῦντας, ἡ συνήθης αὐτῶν ἀμοιβὴ εἶνε ἕξ, πέντε, τέσσαρες, ἐνίοτε δὲ καὶ τρεῖς *γκινέαι* καθ' ἑβδομάδα. Καὶ ναὶ μὲν δὲν ἐργάζονται τὸ Σάββατον, καθότι αἱ καθημεριναὶ ἐφημερίδες δὲν ἐκδίδονται τὴν Κυριακήν, καὶ χορηγεῖται εἰς αὐτοὺς κατ' ἔτος μηνιαία ἄδεια ἀπουσίας μεταξὺ Ἰουλίου καὶ Νοεμβρίου, ἀλλὰ ἡ τοσοῦτον γλίσχρος δι' αὐτοὺς ἀντιμισθία εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον ἀξιόμεμπτος, ὅσῳ ἡ τάξις αὕτη τῶν δημοσιογράφων δὲν ἔχει τὴν ἐνάμιλλον εἰς οὐδεμίαν ἄλλην χώραν. Μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν ὀλίγοι εἰσὶν οἱ μὴ ἐγγηράσαντες εἰς τὴν ἐργασίαν, οἱ μὴ γινώσκοντες κατὰ βάθος ὅλα τὰ μυστήρια τοῦ ἐπαγγέλματος, καὶ μὴ ἐκμαθόντες αὐτὸ μεθοδικῶς, ὥς τινα τέχνην, ἀρχόμενοι ἐκ τῶν στοιχειωδεστάτων αὐτοῦ. Οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι εἰσὶ τελειότατα κατηρτισμένοι, γνωρίζουσι ξένας γλώσσας, νομικά, πολιτικὴν οἰκονομίαν, ἱστορίαν, γεωγραφίαν, οἱ πλεῖστοι δ' αὐτῶν ἔχουσι μεγάλην ἱκανότητα εἰς τὸ νὰ ἀναλύωσιν ἢ συγκεφαλαιοῦσι μετὰ μεγίστης ἀκριβείας πολιτικόν τινα λόγον, δικαστικὴν συνεδρίασιν ἢ ἔργον δραματικόν, ἢ καὶ νὰ γράφωσιν ἔτι ἄρθρον τι, οὗ τὰς κυριωτάτας γραμμὰς ὑποδεικνύει αὐτοῖς ὁ ἐκδότης. Γινώσκουσι δὲ καὶ τὴν στενογραφίαν, ὡς ἄλλοτε ὁ Δίκενς, ὅστις τὸ φιλολογικὸν αὐτοῦ στάδιον ἐνεκαίνισεν ἐκπληρῶν τὸ ταπεινὸν καθῆκον συντάκτου δικαστικῶν τῶν πταισματοδικείων. Εἶνε ἐν ἑνὶ λόγῳ πρότυπα ὑπαλλήλων, ἡ δὲ πολύτιμος αὐτῶν ἐργασία ἐδικαιοῦτο νὰ τυγχάνῃ γενναιοτέρας ἀμοιβῆς.

Τὸ μόνον κεφάλαιον, ἐν ᾧ τὸ ταμεῖον τῆς ἐφημερίδος οὐδέποτε δεικνύεται φειδωλόν, εἶνε ἡ δαπάνη διὰ τὴν ἀποστολὴν ἀνταποκριτῶν, εἴτε πρὸς παρακολούθησιν στρατοῦ τινος ἐν καιρῷ πολέμου, εἴτε ἐν εἰρήνῃ πρὸς μελέτην πολιτικῆς τινος καταστάσεως, περιέργου τινὸς ἢ μεμακρυσμένου τόπου. Εἷς τῶν ἀνταποκριτῶν τούτων, ὁ κ. A. Sala, ἀνομολογεῖ δικαίως ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἀνεχώρει μὲ «*ἀξιοπρέπειαν πρίγκιπος καὶ μισθὸν πρεσβευτοῦ*», ἠδύνατό τις δὲ νὰ ἀναφέρῃ ἐνίους τῶν ἀφηγητῶν τούτων, πρὸς οὓς ἐπανερχομένους ἡ εὐαρέσκεια τῶν προϊσταμένων ἐκδηλοῦται ὑπὸ τὴν ἀπροσδόκητον μορφὴν γραμματίου 25 χιλιάδων φράγκων. Ὁ Ἄρχιβαλδ Φόρβες, ὁ τῶν «Ἡμερησίων Νέων» ἀνταποκριτής, ὁ τύπος τοῦ εἴδους τούτου, εἶνε ἀδιαλείπτως καὶ ἐν πάσῃ στιγμῇ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀρχισυντάκτου τῆς ἐφημερίδος. Ἔχει κατ' οἶκον, ἑτοίμους πάντοτε εἰς ἐπὶ τούτῳ δωμάτιον, δύο ὁδοιπορικὰς στολάς, μίαν μὲν χειμερινὴν ἢ διὰ ψυχρὰ κλίματα, ἄλλην δὲ θερεινὴν ἢ διὰ τοὺς θερμοὺς τόπους. Ὁπλισμός, ἐνδύματα, τὰ πρὸς κατασκήνωσιν χρειώδη, ἱπποσκευαὶ καὶ λοιπά, πάντα δύναταί τις νὰ ἴδῃ ἐκεῖ, ὡς καὶ βαλάντιον ἔτι πλῆρες χρυσοῦ, διαβατήρια καὶ συστατικὰς ἐπιστολὰς δι' ὅλας τὰς πρωτευούσας. Ἀρκεῖ τηλεφωνικὴ τις διαταγὴ στελλομένη πρὸς αὐτὸν ἐκ τοῦ γραφείου τῆς ἐφημερίδος, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἀναχωρεῖ διὰ Ζανζιβάρ, Ἰνδίας ἢ τὴν Ῥωσσίαν. Δυνατὸν εἶνε νὰ μείνῃ ἐπὶ ἓξ μῆνας ἢ καὶ ὅλον ἔτος χωρὶς νὰ χαράξῃ γραμμήν· ἀλλ' ἅπαξ ἐπαναλαβὼν τὴν ἐργασίαν, ὅλον αὐτοῦ τὸν χρόνον, ὅλην τὴν δραστηριότητα, ὅλην τὴν ἀδάμαστον καρτερίαν, ὅλον αὐτοῦ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἰδιάζουσαν ἱκανότητα ἀφιεροῖ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐφημερίδος καὶ τῶν ἀναγνωστῶν της· οὔτε θὰ κοιμηθῇ, οὔτε θὰ φάγῃ πλέον· μία δὲ καὶ μόνη ἔσται ἡ κατέχουσα αὐτὸν ἰδέα — τὰ πάντα νὰ ἴδῃ, τὰ πάντα νὰ εἴπῃ. Τῇ ἀληθείᾳ τοιαύτη ἔκτακτος ὑπεροχὴ δίκαιον εἶνε νὰ ἀξιοῦται καὶ ἀμοιβῆς ἐκτάκτου.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Carnot διηύθυνε τὰ στρατιωτικὰ τῆς Γαλλίας, σπουδαιοτάτη ἐγένετο ἐφεύρεσις, οὐκ ὀλίγον συντελέσασα εἰς τὰς νίκας τῶν Γάλλων. Ἐννοοῦμεν τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ ἐναερίου τηλεγράφου, ὀφειλομένην εἰς τὸν ἀτυχῆ Κλαύδιον Chappe.

Ὁ Κλαύδιος Chappe, ἀνεψιὸς τοῦ ἀστρονόμου ἀββᾶ Chappe d'Auteroche, ἐγεννήθη ἐν τῷ νομῷ τῆς Sarthe. Νεώτατος ὢν υἱὸς πολυμελοῦς οἰκογενείας, ἔγινεν ἱερεὺς καὶ ἔλαβεν ἐκκλησιαστικὸν προίκισμα ἀποφέρον πρόσοδον σημαντικήν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἠδυνήθη νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὰς περὶ τὴν φυσικὴν ἐρεύνας.

Ὁ Κλαύδιος Chappe ἐξεπαιδεύθη ἔν τινι ἱερατικῇ σχολῇ παρὰ τὸ Angers· οἱ ἀδελφοί του, οὓς ὑπερβολικῶς ἠγάπα, διέμενον ἐντὸς σχολείου ἡμίσειαν λεύγαν ἀπέχοντος τῆς ἱερατικῆς σχολῆς. Ὅπως διασκεδάσῃ τὴν θλῖψιν τοῦ χωρισμοῦ, ἐπενόησε τρόπον εὐφυέστατον ἀνταποκρίσεως. Κανὼν ξύλινος ἐστρέφετο ἐπὶ ἄξωνος φέρων εἰς τὰ ἄκρα δύω κανόνας κινητούς, διὰ τῶν ὁποίων ἐποίει σχήματα ἀντισοιχοῦντα πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὰς λέξεις. Τὸ παιδικὸν τοῦτο ἐπινόημα εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐναερίου τηλεγράφου, τὸν ὁποῖον ἐφεῦρε κατόπιν κατὰ τοὺς πολέμους τῆς Δημοκρατίας χάριν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ.

Digitized by Google

Ὁ Κλαύδιος Chappe μετέβη εἰς Παρισίους τῷ 1792, καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν ν' ἀνεγείρῃ ἕνα τῶν τηλεγράφων του εἰς τὴν Barrière de l Etoile. Δύω τῶν ἀδελφῶν του τὸν ἐβοήθησαν εἰς τὰ πειράματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐντελῶς ἐπέτυχον. Ὁ ἐφευρέτης, ὅστις εἶχεν ἀπαντήσει προηγουμένως πλείστας δυσχερείας, ἐνόμιζεν ὅτι ἔφθασε τέλος εἰς τὸ τέρμα, καὶ ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐφευρέσεώς του ἤθελον ἀμείψει τοὺς κόπους του. Ματαία ἐλπίς! Φθονεροί τινες καὶ κακεντρεχεῖς ἄνθρωποι, ἕτοιμοι ὄντες πάντοτε νὰ καταπολεμῶσι τὰς νέας ἰδέας, ἀφήρεσαν διὰ νυκτὸς τὸ τηλεγραφικὸν μηχάνημα.

Ἡ μυστηριώδης αὕτη ἐξάλειψις τοῦ τηλεγράφου ἀπεθάῤῥυνε τὸν Chappe καὶ τοὺς ἀδελφούς του, ἤθελε δὲ πιθανῶς παραιτήσει διὰ παντὸς τὴν ἐπιχείρησιν, ἀλλ' ἀπροσδόκητόν τι συμβὰν ἐνεψύχωσεν αὐτὸν ἐκ νέου. Ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν Chappe ἐξελέχθη ὑπὸ τοῦ νομοῦ τῆς Sarthe μέλος τῆς νομοθετικῆς Συνελεύσεως. Πεποιθὼς εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ νέου βουλευτοῦ ὁ Κλαύδιος Chappe ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους, καὶ ἔστησεν ἕτερον τηλέγραφον εἴς τινα κῆπον τοῦ Μενιλμοντάν.

Οἱ ἀδελφοὶ Chappe εἰργάζοντο μετὰ ζήλου εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ μηχανήματος, ἀλλὰ νέα ἐπέσκηψαν εἰς αὐτοὺς δυστυχήματα. Ἡμέραν τινὰ εἶδον ἐρχόμενον ἕνα τῶν βοηθῶν των, ὅςις ἐφώνει πρὸς αὐτοὺς περίφοβος νὰ φύγωσιν. Ὁ λαὸς μετ' ἀνησυχίας βλέπων τὴν διηνεκῆ κίνησιν τῶν νέων σημείων, τὰ ὁποῖα ὡς μεγάλοι μελανοὶ βραχίονες ὑψοῦντο πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ κατέβαινον ἔπειτα πρὸς τὴν γῆν, ἐνόμισεν ὅτι κακόβουλόν τι κατ' αὐτοῦ ἐτεκταίνετο. Κατὰ τὸ 1792, ὡς καὶ κατὰ τὸ 1870, ἔβλεπον παντοῦ προδότας καὶ κατασκόπους, ὑπώπτευσαν δὲ μυστικήν τινα μετὰ τοῦ δεσμώτου βασιλέως Λουδοβίκου ΙΣΤ' καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας συνεννόησιν. Ὁμάδες τινὲς φαυλοβίων ἐζήτουν τὴν κεφαλὴν τοῦ Chappe καὶ ἐπυρπόλησαν τὰ τηλεγραφικὰ μηχανήματα.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ Chappe, ὑπὸ τῶν προσκομμάτων τούτων ἐρεθισθείς, ἐζήτησε καὶ τρίτον τὴν ἄδειαν νὰ στήσῃ ἰδίαις δαπάναις νέας μηχανάς, καὶ ἔλαβεν αὐτὴν διὰ τῆς ἐπιῤῥοῆς τοῦ ἀδελφοῦ του βουλευτοῦ, κατήρτισε δὲ τρεῖς ςαθμούς, ἕνα μὲν εἰς Μενιλμοντάν, ἕτερον εἰς Ecouen καὶ τρίτον εἰς S[t] Martin-du-Tertre, ἀπέχοντας ἀλλήλων κατὰ τρεῖς λεύγας. Τότε, δηλαδὴ ἐν ἔτει 1793, οἱ ἀδελφοὶ Chappe παρεδέχθησαν ὁριστικῶς τὸ σύστημα τοῦ εναερίου τηλεγράφου, οὗ ἐγένετο χρῆσις καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου.

Ἀφοῦ οἱ σταθμάρχαι ἀρκούντως ἐξησκήθησαν εἰς ὅλας τὰς κινήσεις τοῦ μηχανήματος, ὁ ἐφευρέτης ἐζήτησε παρὰ τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐξετασθῇ αὐτὸ δημοσίᾳ. Ἓν ἔτος παρῆλθεν ἄνευ ἀπαντήσεως. Ἡ ἀναφορὰ πιθανῶς ἀπεπλανήθη εἰς τὸν λαβύρινθον τῶν κυβερνητικῶν ἐγγράφων.

Ὁ βουλευτὴς Romme, ἔχων ἐπιστημονικὰς γνώσεις, ἀνεκάλυψε τὴν ἔκθεσιν τοῦ Chappe εἰς τὰ γραφεῖα τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ σαφηνείᾳ αὐτῆς καὶ κατανοήσας τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου, ἀνέφερεν αὐτὸ μετ' ἐπαίνων εἰς τὴν Ἐπιτροπήν. Διορισθεὶς εἰσηγητὴς τοῦ σχεδίου τὴν 4 Ἀπριλίου 1793, ὁ Romme ἀνέβη εἰς τὸ βῆμα κρατῶν τὸ ὑπόμνημα τοῦ Chappe, καὶ κατώρθωσε νὰ ψηφισθῶσι παρὰ τῆς Συνελεύσεως 6,000 φράγκων πρὸς δοκιμὴν τοῦ τηλεγραφικοῦ τούτου συστήματος.

Τὰ πειράματα ἐγένοντο τὴν 12 Ἰουλίου καὶ διήρκεσαν δώδεκα ἡμέρας. Ὁ Daunou καὶ ὁ Λακανὰλ ἐπίτροποι τῆς Συνελεύσεως μετέβησαν εἰς S[t] Martin, ἕνα τῶν ἄκρων σταθμῶν, μετὰ τοῦ Ἀβραὰμ Chappe. Ὁ Ἀρβογάστ καί τινες ἄλλοι βουλευταὶ ἦσαν μετὰ τοῦ Κλαυδίου Chappe εἰς Μενιλμοντάν.

Εἰς ἀπόστασιν 7 μιλίων πάντα τὰ τηλεγραφήματα διεβιβάσθησαν μετὰ ταχύτητος καὶ ἀκριβείας καταπληκτικῆς. Ἡ πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς ἔπεισε τὸ Σῶμα τοῦτο νὰ διατάξῃ ἄνευ ἀναβολῆς τὴν σύστασιν τηλεγραφικῆς γραμμῆς ἀπὸ Παρισίων εἰς Λίλλην. Ὁ Κλαύδιος Chappe ἐπεφορτίσθη νὰ καταρτίσῃ τὴν πρώτην ταύτην γραμμήν. Ἡ Συνέλευσις ἐνόμισε μάλιστα πρέπον νὰ τιμήσῃ αὐτὸν διὰ τοῦ ἀλλοκότου τίτλου τοῦ *τηλεγράφου μηχανικοῦ* (ingénieur télégraphe).

Αἱ πρὸς σύστασιν τῆς γραμμῆς ταύτης ἐργασίαι διήρκεσαν πλέον τοῦ ἑνὸς ἔτους. Περιττὸν εἶναι ν' ἀναμνήσωμεν ὁποῖα τὰ παρεμβληθέντα προσκόμματα, καὶ ὁποίας ἐδέησε δραστηριότητος καὶ ἐπιμελείας πρὸς πραγματοποίησιν συστήματος ὅλως νέου. Τὰς δυσχερείας ταύτας ἠδύνατο νὰ ὑπερνικήσῃ μόνη ἡ ἐπιμονὴ καὶ ἡ καρτερία καὶ ἡ σύμπνοια οἰκογενείας ἐνδιαφερομένης εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἐφευρέσεως, ἥτις ἐτίμα αὐτὴν ὁλόκληρον.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1794 τὰ πάντα εἶναι ἕτοιμα. Ἡ τηλεγραφικὴ γραμμὴ ἀνοίγεται μεταξὺ Παρισίων καὶ Λίλλης, τὴν δὲ 30 Νοεμβρίου φέρει εἰς τὴν ἐθνικὴν Συνέλευσιν τὴν εἴδησιν τῆς ἁλώσεως τῆς ὀχυρᾶς πόλεως Condé, ἣν κατεῖχον οἱ Αὐστριακοί. Τὸ τηλεγράφημα, ἐλθὸν ἐκ Λίλλης ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν, κομίζεται εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὁ δὲ πρόεδρος ἀναγινώσκει αὐτό, ἐπευφημούντων τῶν βουλευτῶν ἁπάντων.

Πάραυτα ἡ ἑξῆς ἀπάντησις διαβιβάζεται διὰ τοῦ εναερίου τηλεγράφου. «Ὁ πρὸς βοῤῥᾶν στρατὸς εὐηργέτησε τὴν πατρίδα». Συνάμα δὲ στέλλεται ψήφισμα μεταβάλλον τὸ ὄνομα τῆς πόλεως Condé εἰς Nord-libre.

Τὸ ἄγγελμα, ἡ ἀπάντησις καὶ τὸ ψήφισμα

Digitized by Google

μετὰ τοσαύτης διαβιβάζονται ταχύτητος, ὥστε ὁ ἐχθρὸς ἐμβρόντητος θαυμάζει ἐὰν ἡ Δημοκρατία μετέρχεται μαγείαν, ἢ ἐὰν ἡ Συνέλευσις διατελεῖ παρὰ τῷ στρατῷ.

Ἡ ἐναέριος αὕτη τηλεγραφικὴ, ἥτις τοσοῦτον ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν Γαλλίαν πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου, ἐγεννήθη ὡς καὶ ἡ κατασκευὴ τῆς τεχνητῆς ποτάσσης καὶ τοῦ νίτρου, ὡς ἡ χρησιμοποίησις τοῦ θείου τῶν πυριτῶν καὶ ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ τῆς Γαλλίας βιομηχανία, ἐκ τῶν ἀναγκῶν φοβεροῦ πολέμου, ὅστις δι' ἀλλεπαλλήλων κατέληξε νικῶν.

Ὁ ἀββᾶς Κλαύδιος Chappe ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας. Κατόπιν συμποσίου ἐπιστημόνων, καθ' ὃ οἱ σοφοὶ συνδαιτυμόνες ἔπιον ὑπὲρ τὸ δέον, ὁ ἐφευρέτης τῆς ἐναερίου τηλεγραφικῆς ἔπεσεν εἴς τι φρέαρ, καὶ ἔλαβεν οὕτω τὴν τύχην τοῦ μυθολογουμένου ἀστρολόγου.

Ὁ Sylvain Bailly γεννηθεὶς τῷ 1736 εἶναι καὶ αὐτὸς εἷς τῶν περιφανῶν ἐπιστημόνων, οἵτινες διὰ τῶν γνώσεων αὐτῶν ὑπηρέτησαν τήν τε ἀνθρωπότητα καὶ τὴν πατρίδα. Ἀφοῦ διεκρίθη διὰ τῶν παρατηρήσεών του ἐπὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν ζῳδιακῶν ἀστέρων καὶ δι' *Ἱστορίας τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας ἀστρονομίας*, ἔγεινε μέλος τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἀνῆλθε διὰ τῆς ἐργασίας εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμῖδα τῆς ἐπιστημονικῆς ἱεραρχίας, ἐπέπρωτο δὲ νὰ καθέξῃ καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ θέσιν ἐπιφανῆ καὶ νὰ γείνῃ θῦμα παθῶν, εἰς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ ἀλλοτρίων.

Ἡ αὐθόρμητος ἐκλογὴ τῶν συμπολιτῶν του ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὰ μᾶλλον ἐπίζηλα ἀξιώματα. Ἐξελέχθη πρῶτος ἐκλογεὺς τοῦ διαμερίσματός του, πρῶτος βουλευτὴς τῶν Παρισίων εἰς τὴν τελευταίαν Γενικὴν Συνέλευσιν (Etats-Généraux[1]) πρῶτος πρόεδρος τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως, πρῶτος δήμαρχος τῆς πρωτευούσης, αὐτὸς δὲ προήδρευε τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ τὴν 20 Ἰουνίου 1789, ὅτε ὤμοσαν νὰ μὴ διαλυθῶσι πρὶν ἢ ψηφίσωσι σύνταγμα[2].

Ὁ Bailly, ὅστις ἀπέδειξεν ἀείποτε σταθερότητα καὶ μετριοφροσύνην καὶ μεγίστην ἅμα φιλανθρωπίαν, κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου.

Ὁ αἱμοχαρὴς λαὸς ἔστησεν ἰδίαις χερσὶ τὴν λαιμητόμον, ὁ δὲ μέγας ἐπιστήμων ὡδηγήθη εἰς αὐτὴν καταρώμενος καὶ ὑβριζόμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐλάτρευεν αὐτόν. Ἡ καρτερία του οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐκλονήθη. Παγετώδης βροχὴ διέβρεχε τὰ μέλη του, εἷς τῶν δημίων του ἀνεφώνησε:—Τρέμεις, Bailly! »—Ναί, φίλε μου, κρυόνω», ἀπήντησεν. Ὁ Bailly ἐκαρατομήθη τὴν 21 Νοεμβρίου 1793 ἐν ἡλικίᾳ 57 ἐτῶν.

1. Γενικὴ Συνέλευσις, ἐπὶ τῆς ἀρχαίας γαλλικῆς μοναρχίας, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν τάξεων, ἤτοι τῶν εὐγενῶν, τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἀστῶν.

2. Serment du Jeu-de-Paume, οὕτως ἐπικληθεὶς ἐκ τῆς αἰθούσης, ἐν ᾗ ἐγένετο ὁ ὅρκος.

Ὁ Condorcet, ὃν δυνάμεθα νὰ συγκαταλέξωμεν μετὰ τῶν εὐγενῶν τούτων ἀνδρῶν, εἶναι βεβαίως εἷς τῶν μεγίστων μαθηματικῶν καὶ φιλοσόφων τῆς Γαλλίας, κατήγετο δὲ ἐξ εὐγενοῦς καὶ ἀρχαίας οἰκογενείας, γεννηθεὶς ἐν Πικαρδίᾳ τὴν 17 Σεπτεμβρίου 1743. Ἡ μήτηρ του ὑπερβολικὴν ἔχουσα εὐσέβειαν ἀφιέρωσε τὸν υἱόν της εἰς τὴν Παρθένον, καὶ μέχρι τοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας του ἐνέδυεν αὐτὸν ὡς κοράσιον.

Ὁ Condorcet ἀνεδείχθη διὰ τὰ μαθηματικὰ αὐτοῦ ἔργα μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἧς ἔγεινε κατόπιν ἰσόβιος γραμματεύς, διὰ δὲ τὰ φιλοσοφικὰ καὶ φιλολογικά του ἔργα, μεγάλην ἐξασκήσαντα ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἔλαβε θέσιν ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ (1782).

Ἀλλὰ τότε μάλιστα ὁ φιλόσοφος ἀναφαίνεται ἄξιος τῆς πρώτης θέσεως μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, οὓς τιμῶσιν οἱ μεταγενέστεροι, ὅτε, ὡς ὁ Βολταῖρος, συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν καταπιεζομένων καὶ μετ' ἀγανακτήσεως ἐξανίσταται κατὰ τῶν βασάνων, εἰς τὰ συμφέροντα δὲ τῆς πατρίδος ἀφοσιούμενος, μελετᾷ τὰς ἀρχὰς τῶν νέων πολιτευμάτων καὶ παρασκευάζει τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν.

Ὁ Condorcet ἐκλεχθεὶς τῷ 1791 βουλευτὴς τῶν Παρισίων, τὸ δὲ ἑπόμενον ἔτος μέλος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἔγεινε διὰ τῆς μετριότητος αὐτοῦ, τῆς ἱκανότητος καὶ τοῦ χαρακτῆρος, ὁ ἰσχυρότερος ἀνὴρ τῆς Συνελεύσεως ταύτης, ἐπετράπη δὲ τὴν εἰσήγησιν τῶν σπουδαιοτέρων ζητημάτων. Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἔγεινε καὶ αὐτὸς θῦμα τῶν δημίων τοῦ 1793. Τὸ δικαστήριον τοῦ αἵματος ἠθέλησε νὰ δικάσῃ τὸν Condorcet, ὡς τόσους ἄλλους δι' ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχε διαπράξει. Αἱ ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Auteuil κατοικίαι του ἐσφραγίσθησαν, ὅπως ἀφαιρεθῇ πᾶς πόρος ζωῆς ἀπὸ τῆς συζύγου του καὶ τῆς θυγατρός του. Ὁ φιλόσοφος κατέφυγε παρὰ τῇ κυρίᾳ Vernet, γυναικὶ θαῤῥαλέᾳ καὶ διακεκριμένῃ, ἥτις ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς. Ἐκεῖ, ὅπως διασκεδάσῃ τὰς θλίψεις του καὶ φανῇ χρήσιμος εἰς τὴν πολιτικήν του μερίδα, ὁ Condorcet ἄνευ βιβλίων καὶ ἄνευ σημειώσεων, ἔγραψεν ὑπὸ μόνης τῆς μνήμης αὐτοῦ βοηθούμενος, *Σκιαγραφίαν τῶν προόδων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος*, σύγγραμμα ἀξιοθαύμαστον, ἐν ᾧ καταφαίνεται ἡ ἀταραξία ψυχῆς στωϊκῆς καὶ ἡ γενναιότης μεγάλης καρδίας. Ψυχρὸς κατὰ τὸ φαινόμενον, ὁ Condorcet ἐφλέγετο ὑπὸ διαπύρων αἰσθημάτων, «ἦτο, ὡς εἶπεν ὁ d'Alembert, ἡφαίστειον ὑπὸ χιόνος κεκαλυμμένον».

Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1794 ὁ Condorcet εἶδεν ὅτι ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς θυσίας. «Θ' ἀποθάνω, ἔγραφεν, ὡς ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Σίδνεϋ[1], διότι εἰργάσθην ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος μου».

1. Εἷς τῶν μαρτύρων τῆς ἀγγλικῆς ἐλευθερίας, θανατωθεὶς ἐπὶ Καρόλου Β' (1683).

Digitized by Google

Μαθὼν ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐψηφίσθη κατὰ τῶν παραλαβόντων παρ' αὐτοῖς προγεγραμμένους, ἔφυγε μετημφιεσμένος ἐκ τῆς οἰκίας τῆς κυρίας Vernet, καὶ περιεπλανήθη εἰς τὰ περίχωρα τῶν Παρισίων, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀναγνωρισθεὶς συνελήφθη ἔν τινι καπηλείῳ καὶ ἐφυλακίσθη εἰς Bourg-la-Reine. Τὴν ἐπαύριον εὑρέθη νεκρός. Ὁ Condorcet εἶχε δηλητηριασθῇ διὰ δηλητηρίου, τὸ ὁποῖον ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ πάντοτε ἐντὸς δακτυλίου.

Οὕτως ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα ἐτῶν, θῦμα γενόμενος τῆς ἐπαναστατικῆς δημαγωγίας, εἷς τῶν μεγίστων ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας καὶ τῶν θεμελιωτῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ 1789, ἔνθερμος μὲν ἀναδειχθεὶς τῆς ἐλευθερίας συνήγορος, φιλολόγος δὲ ἔγκριτος καὶ γεωμέτρης ἱκανός.

Διαρκοῦντος τοῦ ὀλεθρίου γαλλοπρωσσικοῦ πολέμου τοῦ 1870, εἴδομεν ὡσαύτως τὴν ἐπιστήμην συντρέχουσαν ἀμφοτέρωθεν εἴς τε τὴν ἐπίθεσιν καὶ εἰς τὴν ἄμυναν. Καὶ οὐδένα μὲν ἀνέδειξεν Ἀρχιμήδην ἡ πολιορκία τῶν Παρισίων, ἀλλ' ἐδημιούργησε τὰ ἀγγελιαφόρα ἀερόστατα, τὰς ταχυδρομικὰς περιστερὰς καὶ τὰς φωτογραφικὰς ἐπιστολάς, αἵτινες μένουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς εὐφυεστάτη ἐφαρμογὴ τῆς φυσικῆς εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην. Ἡ πολιορκία τῶν Παρισίων ἔτυχε καὶ αὐτὴ ὑπερασπιστῶν, οἵτινες, καίτοι ἀτυχέστεροι τῶν ἀνδρῶν τοῦ 1792, ἀπέδειξαν οὐχ ἧττονα αὐτῶν ἀνδρείαν καὶ αὐταπάρνησιν.

Τὸν Γουστάβον Lambert ὀφείλομεν νὰ ἀναφέρωμεν μεταξὺ τῶν ἡρώων τῆς ἐποχῆς ταύτης. Ὁ διευθύνας τὸν γαλλικὸν ἀπόστολον εἰς τὸν ἀρκτικὸν πόλον εἶχε καταταχθῇ ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης εἰς τὸ 119ον σύνταγμα τῆς γραμμῆς. Τὰ δυστυχήματα τῆς πατρίδος κατελύπησαν αὐτόν. Ὅτε οἱ Παρισινοὶ ἐξετέλεσαν τὴν 19 Ἰανουαρίου 1871 τὴν κατὰ τὸ Buzenval ἔξοδον, ὁ Γουστάβος Lambert ἐπροχώρησε γενναίως καὶ ὑπερηφάνως παρουσιάζων τὸ στῆθος εἰς τὸν ἐχθρόν. Αἴφνης ἔπεσε πολλὰς λαβὼν σφαίρας, καὶ ἀπέπνευσε μετά τινας ἡμέρας εἰς τὸ χειρουργεῖον τοῦ «Μεγάλου Ξενοδοχείου». Ὡς οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἡρωϊκῶν χρόνων, ἠθέλησε ν' ἀποθάνῃ ἵνα μὴ ἡττηθῇ.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἐτησία δαπάνη πρὸς συντήρησιν ἑκάστου στρατιώτου εἶνε 2,500 φράγκα, ἐν Ῥωσσίᾳ 1,202, ἐν Γαλλίᾳ 1,172 ἐν Βελγίῳ 1,047 φράγκα, ἐν Γερμανίᾳ 975, ἐν Τουρκίᾳ 922, ἐν Ἰταλίᾳ 917, ἐν Δανίᾳ 880, ἐν Ἱσπανίᾳ 775, ἐν Αὐστρίᾳ 720.

Πρὸς συντήρησιν τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων ἡ μὲν Ῥωσσία δαπανᾷ τὰ 34 ἑκατοστὰ τοῦ ὅλου αὐτῆς προϋπολογισμοῦ, ἡ Ἀγγλία τὰ 33 ἑκατοστά, ἡ Γαλλία τὰ 32, ἡ Δανιμαρκία τὰ 29, ἡ Γερμανία 27, ἡ Τουρκία 23, τὸ Βέλγιον 21, ἡ Αὐστρία 19, ἡ Ἰταλία καὶ Ἱσπανία 16.

Ὁ ἐν Σύρῳ λόγιος συνδρομητὴς τῆς «Ἑστίας» κ. Ε. Ἀθανασιάδης ἀπέστειλεν ἡμῖν διὰ τοῦ κ. Ἰω. Κυριακοῦ πρὸς δημοσίευσιν τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου Θεοφίλου Καΐρη, ἣν κατὰ τύχην εὗρεν ἔν τινι παντοπωλείῳ τῆς πόλεως Ἄνδρου. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ, ὡς θέλει ἴδει ὁ ἀναγνώστης, ὁ Θεόφιλος Καΐρης πλὴν τῶν πληροφοριῶν, ἃς ἀνακοινοῖ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος εἰς τὸν πρὸς ὃν γράφει, μετὰ πικρίας ἅμα καὶ θλίψεως κατακρίνει μερικοὺς Ἀνδρίους, ὡς καταισχύναντας διὰ τῆς διαγωγῆς των τὴν καλὴν Ἄνδρον. Ἡ σκληρὰ αὕτη ἐπιτίμησις τοῦ σεβασμίου ἀνδρὸς ἀφορμὴν ἔχει περίεργον ἐπεισόδιον τῆς κατὰ τὴν ἐπανάστασιν πολιτείας τῶν Ἀνδρίων, τὸ δ' ἐπεισόδιον τοῦτο περιγράφει ἡ ἀφήγησις, ἣν προτάσσομεν τῆς ἐπιστολῆς, τοῦ κ. Ἀθανασιάδου, ἀφήγησις ἣν οὗτος συνηρμολόγησεν ἐκ προφορικῶν παραδόσεων γερόντων τινῶν τῆς Ἄνδρου, γενομένων μαρτύρων τοῦ συμβάντος.

Σ. τ. Δ.

Ἓν ἐπεισόδιον

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ἐν Ἄνδρῳ.

«Πρωΐαν τινὰ τοῦ 1824 οἱ κάτοικοι τῆς Ἄνδρου παρετήρησαν μεταξὺ τῆς νήσου ταύτης καὶ τῶν Ψαρῶν στόλον τινὰ πολυάριθμον, ὃν ὑποθέσαντες ὡς τὸν ὀθωμανικόν, ἔσπευσαν τινὲς ἐκ τῶν γερόντων νὰ συγκαλέσωσι συνέλευσιν τῶν προὐχόντων ἐν τῇ Μητροπόλει, προεξάρχοντος τοῦ μακαρίτου Διονυσίου ἀρχιερέως, ὅπως διασκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου. Καὶ δὴ κατισχυσάσης ἐν αὐτῇ τῆς γνώμης τῶν δειλιασάντων Φραγκίσκου Δελλαγραμμάτικα καὶ Ἰωάννου Πέτα ἢ Ψυροφονιᾶ, εὔλογον ἐκρίθη ὅπως ἐπιτροπή τις ἐκ τῶν τὴν γνώμην τῆς ὑποταγῆς συμμεριζομένων προσέλθῃ τῷ στολάρχῳ Χοσρὲφ πασᾶ καὶ μετὰ φιλοδωρημάτων ἀξιολόγων προσφέρωσι τὴν δῆθεν ὑποταγὴν τῶν κατοίκων τῆς νήσου. Ἀλλ' οἱ ἀρειμάνιοι ναυτικοὶ καὶ οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν προὐχόντων ἀντέστησαν θανασίμως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ κληρικοί, πολυάριθμοι τότε ἐν τῷ τόπῳ τυγχάνοντες. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἔρις σφοδρὰ καὶ διχοστασία καὶ ὀχλοβοὴ καὶ συναθροίσεις παντοῖαι. Ἀλλ' ἡ συμφορὰ τῆς ἀτυχοῦς νήσου τῶν Ψαρῶν ἐπηρέαζε λεληθότως πως τὰ πνεύματα τῶν κατοίκων τῆς φιλειρηνικῆς νήσου, καὶ μετὰ πολλὰς σκέψεις τινὲς τῶν γερόντων ἀπεφάσισαν ἐν μυστικότητι ἵνα νύκτωρ ἀπέλθωσι μετὰ φιλοδωρημάτων πρὸς τὸν πασᾶν, καὶ σώσωσι δῆθεν τὸν τόπον ἀπὸ τῆς ἀπειλούσης αὐτὸν πανολεθρίας, καθόσον πολὺ ἐφοβοῦντο ὅτι τὴν αὐτὴν ἤθελεν ὑποστῇ τύχην, οἵαν καὶ οἱ ἀτυχεῖς γείτονες Ψαριανοί. Πληροῦσι λοιπόν, λάθρα τῶν ναυτικῶν καὶ τῆς κρατούσης ἐπαναστατικῆς ἀρχῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀρχόντων, ἁλιευτικὸν πλοιάριον παντὸς εἴδους ἐξαιρέτων ἐδεσμάτων, γλυκισμάτων, ὀπωρικῶν, ἀμνῶν, μοσχαρίων, ἀνθοδεσμῶν, καὶ κωπηλατοῦντες πορεύονται πρὸς τὸν ἐκ τῆς ἄκρας νηνεμίας ἐπιφαινόμενον μεταξὺ Ψαρῶν καὶ Ἄνδρου στολίσκον. Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς των ἅμα ὡς προσεγγίσαντες εἶδον ὅτι ὁ ὡς ὀθωμανικὸς ἐκληφθεὶς ἦτο ἑλληνικὸς στόλος! Δεινὸς φόβος καὶ ἀμηχανία κατέλαβε πάντας τοὺς ἐν τῷ πλοιαρίῳ εὑρισκομένους. Οἱ μὲν ἔλεγον νὰ στραφῶσι πρὸς τὰ ὀπίσω, οἱ δὲ νὰ προσέλθωσι τῷ ναυάρχῳ Μι-

Digitized by Google

αούλη καὶ ἐξηγήσωσιν ἐν εἰλικρινείᾳ τὰ κατ' αὐτούς, ἄλλοι νὰ διαλάθωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἑλληνικῶν πλοίων καὶ κατευθυνθῶσι πρὸς τὰ Ψαρὰ ἢ τὴν Σκύρον, καὶ ἄλλοι τέλος νὰ προσέλθωσι τῷ ναυάρχῳ Μιαούλῃ καὶ προσφέρωσιν αὐτῷ πάντα τὰ ἐν τῷ πλοίῳ φιλοδωρήματα, ὡς δῆθεν παρὰ τῶν κατοίκων τοῦ τόπου προσφερόμενα. Ἀλλ' ἐνῷ τοιαῦταί τινες σκέψεις ἐγίνοντο ἐν τῷ πλοιαρίῳ, αἴφνης οὐ μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ βλέπουσιν ἕτερον καταδρομικὸν πλοῖον κατερχόμενον ἐξ Ἄνδρου, καὶ διὰ φωνῶν καὶ σαλπίγγων τῶν ἐν αὐτῷ καταγγέλλον τῷ ἑλληνικῷ στόλῳ τὴν ταπεινωτικὴν πρᾶξιν· πυροβολισμοὶ δὲ καὶ διαδηλώσεις παράδοξοι ἤγαγον τὸν στολάρχην Μιαούλην εἰς τὸν συλλογισμὸν νὰ πέμψῃ παραχρῆμα δύο ὡπλισμένας λέμβους πρὸς σύλληψιν τοῦ τὴν ἀτίμωσιν τῆς νήσου ἐπικομίζοντος πλοιαρίου. Πράγματι δὲ τὸ πλοιάριον τοῦτο, συλληφθὲν καὶ ῥυμουλκηθὲν ὄπισθεν τῆς ἑλληνικῆς ναυαρχίδος, ἀνεγνωρίσθη ὡς αὐτομολῆσαν πρὸς τὸν ἐχθρόν, ἀνακαλυφθέντος τοῦ σκοποῦ τῶν ἐν αὐτῷ ναυτῶν καὶ προυχόντων. Οὐ μικρὸν δὲ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν συνετέλεσαν καὶ οἱ ἐν τῷ ἄλλῳ πλοιαρίῳ συμπατριῶται ἐκεῖνοι οἱ ὅλως ἀντιθέτως βαίνοντες. Οὗτοι, ἀνελθόντες εἰς τὴν ἑλληνικὴν ναυαρχίδα, κατήγγειλαν τῷ ναυάρχῳ τὰ πάντα, ὅστις συγκροτήσας συμβούλιον ἐτιμώρησε τούτους παραδειγματικῶς, καὶ δὴ διὰ ῥαβδισμῶν τεσσαράκοντα, τιθεμένων ἑνὸς ἑκάστου ἐπὶ τοῦ κανονίου. Τούτου δὲ γενομένου, παρέδωκεν αὐτοὺς τοῖς συμπολίταις αὐτῶν Ἀνδρίοις, ὅπως μετενέγκωσι τούτους εἰς Ἄνδρον, καὶ εἰς παραδειγματισμὸν ἐκπομπεύσωσιν αὐτοὺς καθ' ὅλην τὴν πόλιν καὶ Μεσσαρίαν. Ὄντως δέ, ἅμα φθάσαντες εἰς τὴν *Καμάραν*, ἀνήγαγον αὐτοὺς δι' ὅλης τῆς ἀγορᾶς δεδεμένους σχοινίῳ, καὶ θέντες τινὰς ἐπὶ κλωβοῦ ἔπτυον αὐτοὺς σιέλῳ μακρῷ, ὅπως ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον αὐτοὺς καταισχύνωσι».

Ἰδοὺ καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Καΐρη·

«*Φιλογενέστατε!*[1]

»Καὶ ἂν δὲν ἤμην ὀλίγον ἀσθενής, ἤθελον βέβαια ἀσθενήσει διὰ τὴν ἀνοησίαν μερικῶν συμπατριωτῶν μας, οἵτινες προξενοῦσιν ὄνειδος εἰς ὅλην τὴν Ἄνδρον. Ἡ ἀπὸ 13 ἐπιστολή σας ἐπροξένησεν εἰς ἐμὲ μεγίστην λύπην· κατέπια ὅμως καὶ ταύτην, ἔκρυψα καὶ τὴν ἐπιστολήν, κοινώσας αὐτὴν μόνον εἰς τὸν θεῖόν μου, ὅστις σᾶς εὔχεται ἀπὸ καρδίας. Ὄχι μόνον δὲν ἔχομεν ἀπηλπισμένας εἰδήσεις τοῦ ἔθνους, ἀλλ' ἐβεβαιώθημεν καὶ διὰ τὰς πλέον χρηστὰς ἀγγελίας. Τὸ δάνειον ἔφθασε βεβαιότατα. Ὁ Μιαούλης εἶναι εἰς Τῆνον μὲ ἀρκετὰ καράβια, περιμένει δὲ καὶ ὅλα τὰ λοιπά, διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸν ἐχθρὸν ἀκμάζων καὶ μὲ σφοδρότητα. Τὸ αἴτιον διὰ τὸ ὁποῖον κατέβησαν τὰ καράβια πρότερον, ἦτον, ὡς φαίνεται, διότι μετὰ τὴν φθοράν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησαν εἰς τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ἐφορτώθησαν μὲ ὅλα τὰ κανόνια τῶν Ψαρῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ Πασᾶς δὲν ἐπῆρεν οὐδὲ ἕν, καὶ ἀπὸ ἄλλα λάφυρα. Ὅθεν καὶ ἐστοχάσθησαν ἀναγκαῖον νὰ ἀποφορτωθῶσι πρότερον, καὶ ἔπειτα νὰ ἐκδικηθῶσιν ἐπιστημότερον τὸν ἐχθρόν. Τὰ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἑλληνικὰ στρατεύματα κατεδίωξαν τὰ ἐχθρικὰ καὶ μὲ φθορὰν καὶ μὲ καταισχύνην μεγίστην. Ὅλα ἡσύχασαν εἰς Πελοπόννησον· καὶ ὁ Π. Μαυρομιχάλης ὑπέκυψεν εἰς τοὺς νόμους. Ἡ Διοίκησις, καθὼς μανθάνομεν, ἐνεργεῖ καὶ μὲ φρόνησιν καὶ μὲ δραστηριότητα· ἐπειδὴ καὶ ἔχει κατὰ τὸ παρὸν εἰς χεῖράς της 400,000 ταλήρων ἱσπανικῶν. Εἰς τὴν Λόνδραν, ἠκούσθη, ὅτι ἠνοίχθη καὶ δεύτερον δάνειον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, τὸ ὁποῖον θέλει χρησιμεύσει εἰς προμήθευσιν φεργάτων. Ταῦτα παρακαλῶ νὰ εἰπῆτε καὶ πρὸς τοὺς συμπατριώτας μας, καὶ νὰ τοὺς συμβουλεύσητε νὰ παύσωσι πλέον ἀπὸ τὸ νὰ καταισχύνωσι τὴν καλὴν Ἄνδρον. Ἤθελον νὰ γράψω πρὸς αὐτούς, ἀλλὰ σᾶς λέγω τὴν ἀλήθειαν, μόλις ἠμπορῶ νὰ τελειώσω καὶ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Ὁ Θεὸς βέβαια μ' ἔδωκε τὴν μικρὰν ταύτην ἀσθένειαν, διὰ νὰ ἐμποδισθῶ ἐδῶ καὶ νὰ μὴν ἀκούσω ἄλλου τὴν καταισχύνην τῆς πατρίδος, ἂν καὶ αὐτὴ δὲν πταίῃ, ἀλλὰ μερικὰ ἀνάξια τέκνα της. Ὡς ἐκ τῆς ἀσθενείας μου θέλω διατρίψει ἐδῶ ἀκόμη ὀλίγας ἡμέρας. Παρακαλῶ λοιπὸν θερμῶς νὰ μὲ εἰδοποιήσητε, ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον, ὄχι ἄλλο, παρὰ μόνον τὴν μετάνοιαν αὐτῶν, καὶ τὴν πατριωτικὴν προθυμίαν των εἰς τὸ νὰ τελειώσωσιν ὅσα ἡ Διοίκησις τοὺς προστάζει. Τότε καὶ ἐγὼ ἀπέρχομαι εὐχάριστος εἰς Πελοπόννησον, ἔνθεν ἐλπίζω, ὅτι θέλω Σᾶς φανερώσει καὶ βεβαίας καὶ πολλὰς χαροποιὰς ἀγγελίας.

Ἐν Σύρᾳ 1824 Ἰουλίου 21.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΑΙΡΗΣ».

1. Ἡ ἐπιστολὴ φαίνεται ὅτι ἀπηυθύνετο ἢ πρὸς τὸν τότε ἔπαρχον Ἄνδρου κ. Ἴδον Ρήγαν ἢ πρὸς τὸν συμπατριώτην του Δ. Καμπανάκην, διότι ἡ πρὸς ὃν ἐπιγραφὴ εἶν' ἐσχισμένη.—Σ. τοῦ ἐκδότου.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ.

[Ἐκ τῶν τοῦ ἀκαδημεαϊκοῦ Η. Taine].

Ἐν παντὶ ἀνδρογύνῳ ὑπάρχει πληγή τις, ὡς σκώληξ ἐντὸς μήλου.

—

Οἱ σύζυγοι ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας σπουδάζουσιν ἀλλήλους, ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἀγαπῶνται, ἐπὶ τρία ἔτη διαπληκτίζονται, ἐπὶ τριάκοντα ἔτη ἀνέχονται ἀλλήλους, καὶ τὰ τέκνα των ἐπαναρχίζουσι.

—

Ἡ γυνὴ συζεύγνυται διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν κόσμον καὶ τὰς διασκεδάσεις, ὁ δὲ ἀνὴρ διὰ νὰ ἐξέλθῃ αὐτῶν.

—

Γυνὴ κρίνουσα ἄνδρα ἀναπολεῖ αὐτὸν γονυπετῆ

Digitized by Google

καὶ τρυφερὸν, οὐδέποτε δ' ἀναλόγως τῆς ἀξίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἀτομικότητος. Ἂν ἐν τοιαύτῃ στάσει φαντάζηται αὐτὸν γελοῖον, τετέλεσται· καὶ ὁ κάλλιστος τῶν ἀνδρῶν ἂν ᾖ, δι' αὐτὴν εἶνε καταγέλαστος. Τὸν ἀποφεύγει εἰς τὴν τράπεζαν, δὲν χορεύει μετ' αὐτοῦ, ἀπορεῖ πῶς δὲν τὸν ἀποπέμπουν εἰς τὸν ἀντιθάλαμον.

—

Γυνὴ συχνάζουσα εἰς τὰς συναναστροφὰς, ἂν μὴ ζητῇ ν' ἀλιεύσῃ σύζυγον ἢ ἐραστὴν, ζητεῖ ν' ἀλιεύσῃ τὴν ἰδέαν συζύγου ἢ ἐραστοῦ περὶ ἑαυτῆς ἢ περὶ ἄλλης τινός. Ὅλαι αὐτῶν αἱ ἰδέαι ἐν ταύτῃ καταλήγουσιν, ὡς οἱ ποταμοὶ εἰς τὴν θάλασσαν.

—

Πολὺ ὀλίγον φροντίζει ἡ γυνὴ περὶ τῆς εὐφυΐας, τῆς καλλονῆς καὶ τῆς ἀληθοῦς ἀξίας· τ' ἀναγνωρίζει, ἀλλὰ διὰ τῶν χειλέων μόνον. *Μοὶ ἀρέσκει·* ἡ λέξις αὕτη λέγει τὰ πάντα, παρασύρει τὰ πάντα. Ἀπαραλλάκτως ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἐκλογῆς πίλου ἢ ταινίας. *Μοὶ ἀρέσκει·* τοῦτο ὑποκρύπτει ἀπόκρυφόν τινα ὅρον ἢ χάριν ἐπαγωγὸν, ἐκπλήρωσιν παραδόξου πόθου, προσωπικοῦ, λεπτεπιλέπτου, ἐνίοτε ἀλλοκότου. Οὕτω πολλάκις χαρωπὸν καὶ ἀμέριμνον ἦθος, καινουργῆ χειρόκτια, ζωηρά τις εὐφυολογία, παλμώδης φωνὴ, ἐνασκοῦσι μεγίστην ἐπίδρασιν· ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ μαγειρικὴ ἐφηρμοσμένη εἰς τὸν λάρυγγα ἑκάστου. Ἤτοι ἀγαπῶ τὰ κεράσια, τρώγω κεράσια.

—

Τὸ προσιδιάζον εἰς τὰ γυναικεῖα πνεύματα εἶνε ὅτι, ἐκτὸς στιγμῶν τινων ζωηρότητος, πᾶσαι αἱ ἰδέαι αὐτῶν εἰσὶν ἀόριστοι, καὶ τείνουσιν εἰς τὸ συγχέεσθαι πρὸς ἀλλήλας. Σὲ βλέπουσιν ὑποφώσκοντα ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ των ὡς λάμψιν διασχίζουσαν ἐλαφρὰν ῥοδόχρουν ὀμίχλην.

—

Μετὰ τὸν πρῶτον χορὸν αἱ νεάνιδες λέγουσι :
—Βαδίζω καλά ; Μήπως πέσω χορεύουσα ;

Μετὰ τὸν δεύτερον : — Μὲ εὗρον ὡραίαν ; ἦτο μεγάλη ἡ ἐπιτυχία μου ;

Μετὰ τὸν τρίτον:—Ὁ φωτισμὸς ἦτο λαμπρὸς, ἡ μουσικὴ γοητευτικὴ, ἐχόρευσα ἀδιακόπως, οἱ πόδες μου ἵπταντο, διετέλουν ὡς ἐν μέθῃ.

Μετὰ τὸν τέταρτον : Ἀρέσκω ἆρά γε εἰς τὸν κύριον Α . . . ;

—

Ἂν ἴδῃς τὴν μνηστήν σου μὲ ῥοδοχρόους παρειὰς καὶ ἀδόλους ὀφθαλμοὺς, μὴ συμπεράνῃς ὅτι εἶνε ἄγγελος, ἀλλ' ὅτι τὴν κατακλίνουν εἰς τὰς ἐννέα καὶ ὅτι τρώγει πολλὰς *κοτελέττας*.

—

Ἔχεις ῥοδοχρόους τοὺς ὄνυχας, ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ξύνῃς δημοσίᾳ τὸ ἄκρον τῆς ῥινός σου.

—

Τέσσαρα εἴδη ἀνθρώπων ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ : οἱ ἐρωτόληπτοι, οἱ φιλόδοξοι, οἱ παρατηρηταὶ, καὶ οἱ βλάκες.

Εὐτυχέστεροι ὅλων εἶνε οἱ βλάκες.

—

Εἶδον πολλοὺς μεγάλους ἄνδρας ἐν συναναστροφῇ· συνήθως σχεδὸν ἀποτυγχάνουν· ἐννοῶ τοὺς ἀληθῶς μεγάλους ἄνδρας. Εἰσὶν ἀπησχολημένοι. Ὅταν ἀναμιγνύωνται εἰς τὴν συνδιάλεξιν προσβάλλουσιν ἢ προσβάλλονται.

Μία ἰδέα εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶνε ὅ τι ὁ σιδηροῦς πάσσαλος, ὃν οἱ γλύπται τιθεῖσιν ὑπὸ τὰ ἀγάλματα. Τὰ συγκρατεῖ καὶ τὰ ὑποβαστάζει.

—

Εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ τις ἐν τῷ κόσμῳ ἄνευ εἰδικότητός τινος. Πρὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἤρκει νὰ εἶνε τις εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος καὶ ἐράσμιος τοὺς τρόπους· σήμερον τοιοῦτος ἄνθρωπος θὰ ὡμοίαζε πρὸς ὑπηρέτην καφενείου. Οἱ συνήθως κομψευόμενοι ὁμιλοῦσι τώρα περὶ ἱπποδρομιῶν, περὶ ἵππων καὶ τῆς ἀνατροφῆς αὐτῶν. Σοὶ συνιστῶ τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν. Δι' αὐτῆς θὰ εὐδοκιμήσῃς παρὰ τοῖς ἀνδράσι· πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἐν εὐθέτῳ στιγμῇ στίχους· τοῦτο ὠφελεῖ πολὺ εἰς τὴν ἐξοχήν.

* Κ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία Μ . . . ἔβλεπε προχθὲς τὴν μικρὰν κόρην της νὰ τοποθετῇ μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὴν κούκλαν της ἐντὸς ἑρμαρίου.

— Τί κάνεις ἐκεῖ, Ἑλένη ; τῇ λέγει.

— Θὰ τὴν φυλάξω γιὰ τὰ παιδιά μου, μαμά, ἀποκρίνεται ἡ μικρά.

— Καὶ ἂν δὲν ἔχῃς παιδιά ;

— Τότε θὰ τὴν φυλάξω γιὰ τὰ 'γγόνια μου.

* * *

Ἀραβικὴ ἐκδίκησις.

Ἰθαγενὴς τοῦ Ἀλγερίου εἶχε νυμφεύσει τὴν κόρην του μετά τινος Γάλλου.

Ἡμέραν τινὰ ἡ νέα γυνὴ ἔρχεται κλαίουσα νὰ παραπονεθῇ εἰς τὸν πατέρα της ὅτι ὁ σύζυγός της τὴν ἐκτύπησε.

— Ἐτόλμησε νὰ σηκώσῃ χέρι ἐπάνω σου ; ἀναφωνεῖ οὗτος πλήρης ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως.

— Ναὶ, πατέρα, μ' ἐκτύπησε.

— Ἄ, αὐτὴ εἶνε ἡ μεγαλιτέρα προσβολὴ ποῦ εἰμπορεῖ νὰ μοῦ κάμῃ, καὶ πρέπει νὰ τὸν ἐκδικηθῶ.

Καὶ ἐν τῷ ἅμα, . . . πάφ ! διευθύνει καλὸν ῥάπισμα εἰς τὴν κόρην του λέγων·

— Πήγαινε καὶ εἰπὲ εἰς αὐτὸν τὸν ἄθλιον νὰ μάθῃ μὲ ποῖον ἔχει νὰ κάμῃ. Ἂν αὐτὸς κτυπᾷ τὴν κόρην μου, κτυπῶ ἐγὼ τὴν γυναῖκά του. Τώρα εἴμεθα ἴσα.

* * *

Ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ.

Ὁ λόρδος Φ . . . ταξειδεύει μὲ τὸν Τζὼν, τὸν ὑπηρέτην του.

Καθ' ὁδὸν ἡ ἁμαξοστοιχία ἐκτροχιάζεται, ὁ

Digitized by Google

λόρδος εκτινάσσεται μακράν, και ο Τζών άγνοεΐται τί έγεινε.

— Όδηγέ, φωνάζει ο λόρδος πρὸς τὸν υπάλληλον τοῦ σιδηροδρόμου, ποῦ εἶνε ὁ Τζών;

— Δυστυχία! μιλόρδε· ἐκόπη εἰς δύο ἀπὸ τὸν τροχὸν μιᾶς ἁμάξης.

— Κάμε μου τὴν χάριν τὰ ἰδῇς σὲ ποιὸ κομμάτι του εὑρίσκονται τὰ κλειδιά μου!

* * *

Τὸ πρῶτον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον πράττουσιν αἱ γυναῖκες, ὅταν συναντῶνται, εἶνε νὰ εὕρῃ ἡ μία τὰ ἄξια γέλωτος τῆς ἄλλης· τὸ δεύτερον νὰ εἴπῃ ἡ μία τῆς ἄλλης μυρίας κολακείας.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ ἐθνικὴ πρόοδος προέρχεται ἐκ τῆς προσωπικῆς ἑκάστου ἐργασίας, ἐνεργείας καὶ τιμιότητος, καθὼς καὶ ἡ ἐθνικὴ παρακμὴ πηγάζει ἐκ τῆς νωθρότητος, τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς πονηρίας ἑκάστου. Ὅ,τι συνειθίζομεν νὰ περιγράφωμεν ὡς μεγάλας κοινωνικὰς πληγάς, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ κακοήθης τοῦ ἀνθρώπου βίος· διό, ἐὰν μόνον διὰ τοῦ νόμου προσπαθήσωμεν νὰ ἐκριζώσωμεν τὰς κακίας, θέλουσιν ἀναφανῆ ἐκ νέου καὶ ἀκμάσει ὑπ' ἄλλην μορφήν, ἐκτὸς ἂν ἐπέλθῃ ῥιζικὴ μεταβολὴ εἰς τὸν βίον καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν ὁ τρόπος οὗτος τοῦ σκέπτεσθαι ἔχῃ ὀρθῶς, ἕπεται ὅτι ἡ ὑπερτάτη φιλοπατρία καὶ ἡ ὑπερτάτη φιλανθρωπία συνίστανται οὐχὶ τόσον εἰς τὴν μεταῤῥύθμισιν τῆς νομοθεσίας, ὅσον εἰς τὴν βοήθειαν καὶ τὴν προτροπὴν τῶν ἀνθρώπων, ἵνα ἀνυψωθῶσι καὶ βελτιωθῶσι διὰ τῆς ἀνεξαρτήτου θελήσεως καὶ τῆς ἐλευθέρας προσωπικῆς ἐνεργείας. (Σμάϊλς).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ πρώην πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κ. Hayes καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἦσαν μέλη τοῦ «Συλλόγου τῆς ἐγκρατείας», διὸ πάντα τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ ἀπεκλείοντο αὐστηρῶς ἀπὸ τῶν διδομένων ἑορτῶν ἐν τῇ προεδρικῇ οἰκίᾳ.

Ἂν καὶ ὁ νέος πρόεδρος κ. Garfield δὲν εἶνε μέλος τοῦ Συλλόγου τούτου, οὐχ ἧττον ἐπιτροπή τις αὐτοῦ μεταβᾶσα πρό τινος εἰς ἐπίσκεψίν του τῷ ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα τοῦ προκατόχου του ὡς πρὸς τὸν οἶνον καὶ λοιπὰ οἰνοπνεύματα. Ἀλλ' ὁ πρόεδρος ἀπεκρίθη ὅτι, ἂν καὶ εἰς ἄκρον ζηλωτὴς τῆς ἐγκρατείας, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ τυχὸν προσκαλουμένους καθαρὸν μόνον ὕδωρ. Οὕτω λοιπὸν ὁ οἶνος θ' ἀναφανῇ πάλιν εἰς τὴν προεδρικὴν τράπεζαν, ἀφ' ἧς εἶχεν ἐκλίπει ἐπὶ ὅλην τετραετίαν.

Ἓν τῶν περιεργοτέρων πραγμάτων ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Μελβούρνης (Αὐστραλίας) εἶνε οἰκία ἐκ χάρτου τήν τε οἰκοδομὴν καὶ τὰ ἔπιπλα. Οἱ τοῖχοι, ἡ στέγη, τὰ πατώματα, αἱ ὀροφαί, αἱ κλίμακες εἶνε ἐκ ναστοχάρτου. Τὸ μαγειρεῖον ὡσαύτως, ἡ τράπεζα, ἐφ' ἧς κόπτουσι τὸ κρέας, καὶ αὐταὶ αἱ ἑστίαι ἐν αἷς καθ' ἑκάστην καίει μέγα πῦρ εἶνε ἐκ συμπεπιεσμένου χάρτου.

Τὸ νέον σύστημα ἔχει μεγάλα πλεονεκτήματα οὐ μόνον ὡς πρὸς τὰς δαπάνας τῆς οἰκοδομήσεως, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν εὐκολίαν, μεθ' ἧς γίνονται μεταβολαὶ καὶ τροποποιήσεις κατόπιν εἰς τὴν οἰκίαν.

Τὴν ἐν γένει πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὁπωσοῦν ἐκ τοῦ ἑπομένου πίνακος, ἐμφαίνοντος τὴν βαθμιαίαν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἡ αὔξησις αὕτη βαίνει ὡς ἑξῆς· Τῷ 1731 ἡ σήμερον μεγίστη πόλις τῆς Βορειοαμερικανικῆς Ὁμοσπονδίας εἶχε κατοίκους 4,622, τῷ 1788 23,614, τῷ 1791 33,331, τῷ 1845 371,223, τῷ 1850 515,547, τῷ 1855 629,810, τῷ 1860 813,669, τῷ 1865 926,386, τῷ 1870 942,292, τῷ 1875 1,041,886 καὶ τῷ 1880 1,209,561. Παραλλήλως προέβη καὶ ἡ αὔξησις τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων. Οὕτω κτῆμά τι, οὗτινος ἡ ἀξία ἐν ἔτει 1832 ὑπελογίσθη εἰς 40,000 δολλαρίων, ἐπωλήθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀντὶ 12 ἑκατομμυρίων δολλαρίων.

Εἷς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἰς ὀλίγους βεβαίως τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» εἶνε ἄγνωστος ὁ κίνδυνος, ὁ προερχόμενος ἐκ διατηρήσεως φυτῶν ἐν κεκλεισμένῳ δωματίῳ τοῦ ὕπνου καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Ὁ κίνδυνος οὗτος ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπιβλαβῆ ἐπίδρασιν τῶν φυτῶν ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς. Τὰ φυτά, κυρίως δὲ τὸ φύλλωμα καὶ τὰ ἄνθη, ἀποῤῥοφῶσι τὸ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὅπερ κατὰ τὴν ἐκπνοὴν ἀφίνουσιν οἵ τε ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῷα. Ὑπὸ δὲ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἀποσυντίθεται, καὶ ἀποῤῥοφᾶται μὲν ὑπὸ τοῦ φυτοῦ εἰς θρέψιν αὐτοῦ ὁ ἄνθραξ, ἀποῤῥίπτεται δὲ τὸ ὀξυγόνον, ἤτοι τὸ ἀέριον ὅπερ εἶνε ἀπαραίτητον εἰς τὴν ζωὴν ἡμῶν.

Ἀλλ' ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς παύει ἡ ἐνέργεια αὕτη τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν ἀερίων. Τὰ φυτὰ τότε ἀφίνουσιν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τὸ ὑπερβάλλον τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ὅπερ προσέλαβον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας. Τὸ δὲ ἀνθρακικὸν ὀξὺ τοῦτο εἰσπνεόμενον ἐπιφέρει συμπτώματα βραδείας ἀσφυξίας, εἰς ἣν ὑπόκεινται ὅσοι ἀσυνέτως διατηροῦσι φυτὰ ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτῶν κατὰ τὴν νύκτα. Τοὐναντίον δέ, ἐν καλῶς φωτιζομένῳ δωματίῳ κατὰ τὴν ἡμέραν ἡ διατήρησις τῶν φυτῶν συντελεῖ εἰς καθαρισμὸν τοῦ ἀέρος, καθότι, ὡς προείπομεν, τὸ φυτὸν ἀποῤῥοφᾷ μὲν τὸ ἐν τῷ ἀέρι ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἀποδίδει δὲ ὀξυγόνον.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 282 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 24 Μαΐου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι.'Ρουφφίνη.—Μετάφρ.'Αγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 305.

Θ'

Τὰ σχέδια τῆς Λουκίας.

Τὴν ἐπαύριον αὐγὴν, ἅμα ἐξυπνήσασα, ἡ Λουκία εἶδε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ τῇ ἐφάνησαν ὡραῖα καὶ τὰ δύο ὡς ἄλλοτε· ἤκουσε τὰς ἀηδόνας, καὶ τῇ ἐφάνη τὸ ᾆσμά των γλυκὺ, ὅσον οὐδέποτε. Μόλις εἶχεν ἀποκομισθῇ τὸ πρόγευμα, καὶ βῆμα σταθερὸν καὶ ἐσπευσμένον ἠκούσθη. Ἀκούσασα δὲ τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο βῆμα, ὅπερ ἠδύνατο ν' ἀναγνωρίσῃ μεταξὺ μυρίων, ἡ Λουκία ἠπόρησεν ὅτι συνησθάνθη τὴν συγκίνησιν ἐκείνην, ἣν ἔλεγεν ὅτι εἶχεν αἰσθανθῆ ἡ Σπεράντσα, ὅτε ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ κήπῳ τὸ βῆμα τοῦ Βαττίστα της.

Μετά τινας στιγμὰς εἰσῆλθεν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος μειδιῶν ὡς συνήθως, προσηνὴς καὶ διαπνέων, οὕτως εἰπεῖν, ἀγαθότητα δι' ὅλων αὐτοῦ τῶν πόρων. Ἦτο κονιοσκεπὴς, ἀλλὰ δὲν ἐφαίνετο διὰ τοῦτο ἀσχημότερος εἰς τὴν Λουκίαν, διότι ὁ κονιορτὸς ἐκεῖνος ἐμαρτύρει πόσην εἶχεν ἀνυπομονησίαν νὰ τὴν ἐπανίδῃ.

— Εἴσθε πρότυπον ἀσθενοῦς, εἶπεν εἰσερχόμενος, καὶ πρέπει νὰ ἐκοιμήθητε λαμπρὰ, διὰ νὰ ἔχετε τόσον ὡραίαν ὄψιν. Κυττάξετε πόσον εἰργάσθην διὰ σᾶς σήμερον τὸ πρωΐ.

Καὶ κατέκλυσε τὴν κλίνην αὐτῆς δι' ἀγρίων ἀρωματικῶν φυτῶν.

— Αὐτὸ εἶνε θυμάρι, εἶπεν, αὐτὸ λεβάνδα, αὐτὸ ἀγριοῤῥόδη μοσχοβόλος, εὐωδεστέρα ἀπὸ τὸ καλλίτερον μυροπωλεῖον. Νὰ παραγγείλετε τὴν Χούτσινς νὰ σᾶς κάμῃ σακκάκια. Κανὲν μυρωδικὸν δὲν παραβάλλεται μ' αὐτό.

— Ὢ, εὐχαριστῶ! εἶπεν ἡ Λουκία. Τί εὔμορφη μυρωδιά! Αὐτὰ τὰ ἄνθη μοῦ ἐνθυμίζουν τὰς πεδιάδας καὶ τοὺς πρασίνους λόφους.

— Ἂν κάμετε ὅ,τι σᾶς συμβουλεύω, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, θὰ σᾶς χρησιμεύσουν μίαν ἡμέραν, ὅταν θὰ ἦσθε μακρὰν, πολὺ μακρὰν, νὰ ἐνθυμῆσθε τὴν πτωχήν μας Ῥιβιέραν.

— Μὴ μοῦ λέγετε νὰ φύγω, ἰατρέ· τόσον πολὺ ἠγάπησα αὐτὸ τὸ ἄσχημον παλαιόσπιτον, ὥστε θὰ προσπαθήσω νὰ πείσω τὸν πατέρα νὰ τ' ἀγοράσῃ, καὶ νὰ τὸ μεταβάλῃ εἰς ὡραίαν ἐξοχικὴν κατοικίαν. Θὰ λυπηθῆτε νὰ μὲ ἔχετε γείτονα;

Τὴν πονηρὰν δ' ἔκφρασιν τοῦ προσώπου της διεδέχθη μειδίαμα, εἰς ὃ ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος διὰ σοβαροῦ καὶ σχεδὸν μελαγχολικοῦ βλέμματος.

— Τώρα, ἰατρὲ, ἔλᾶτε νὰ καθίσετε πλησίον μου, καὶ μὴ σᾶς περάσῃ ἡ ἰδέα ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ φύγετε πρὸ δύο ὡρῶν. Ἔχω τόσα πράγματα νὰ σᾶς εἰπῶ, καὶ τόσα νὰ σᾶς ἐρωτήσω.

Ὁ Ἀντώνιος ὑπήκουσε καὶ ἡ Λουκία τῷ εἶπε σοβαρευομένη.

— Ἡ Σπεράντσα μοῦ ὡμίλησε περὶ αὐτῆς καὶ τοῦ Βαττίστα.

— Τὸ ἠξεύρω καὶ χαίρω πολύ. Τῆς ἐδώκατε θάῤῥος, καὶ φαίνεται τώρα πολὺ ὀλιγώτερον δυστυχής. Ἀνέγνωσα κ' ἐγὼ πρὸ ὀλίγου τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀτυχοῦς Βαττίστα.

— Πρέπει νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, εἶπε ζωηρῶς ἡ Λουκία· εἰπέτε μου, τί πρέπει νὰ κάμωμεν; ὅ,τι μοῦ διηγήθη ἡ Σπεράντσα εἶνε ἀληθὲς βεβαίως; Ὁ Βαττίστας εἶνε καλὸς νέος;

—Ἐξαίρετος, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, di buona pasta, καθὼς λέγομεν ἡμεῖς οἱ Ἰταλοί. Τόσον ἥσυχος, τόσον ἁπλοῦς, ὥστε πολλάκις μὲ ἦλθεν ἀπορία, πῶς κόρη τόσον ζωηρὰ καὶ ἔξυπνη ὡς τὴν Σπεράντσαν ἠμπόρεσε νὰ τὸν ἀγαπήσῃ μὲ τόσον πάθος. Ἀλλ' εἶνε τρέλλα, μοῦ φαίνεται, νὰ ἐκπλήττεταί τις διὰ τοιαῦτα πράγματα. Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι ὅλη ἡ Βορδιγέρα τὸν ἐπαινεῖ, πρᾶγμα παράδοξον, ἠξεύρετε, εἰς μικρὰς πόλεις. Ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῶν πληροφοριῶν τῆς Σπεράντσας, δὲν δύναμαι νὰ σᾶς τὴν ἐγγυηθῶ. Δὲν τὴν κατηγορῶ ὅτι ἐν γνώσει σᾶς ἠπάτησεν—εἶνε ἀνίκανος νὰ τὸ κάμῃ—ἀλλὰ καὶ αὐτὴ καὶ ἡ μητέρα της καὶ ὁ Βαττίστας καὶ τὰ τρία δέκατα τῶν κατοίκων τῆς Βορδιγέρας ἔχουν περὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς ἰδέας ἐσφαλμένας, τὰς ὁποίας εἶνε ἀδύνατον νὰ τοὺς ἀφαιρέσῃ τις. Ἐν πρώτοις πιστεύουν ὅλοι ἀδιστάκτως, ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Βαττίστα, ἐγκαταλειφθεῖσα ἀπὸ τὸν σύζυγόν της, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς χήρα—καὶ χήραν τὴν ὀνομάζουν πραγματικῶς—καὶ ὁ υἱός της ἐπομένως ὡς υἱὸς χήρας. Ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐννοεῖ ἴσως ὁ νόμος, ἀλλὰ δὲν τὸ λέγει. Ἔπειτα φαντάζονται ὅλοι, ὅτι τὸ γράμμα τοῦ δημάρχου τῆς Βορδιγέρας, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνήγγελλεν εἰς τὸν Βαττίσταν ὅτι δὲν θὰ συνελαμβάνετο, ἀποτελεῖ ἐπίσημον τίτλον ὑπὲρ τοῦ Βαττίστα, διὰ τοῦ ὁποίου δύναται αὐ-

Digitized by Google

τὸς νὰ ζητήσῃ καὶ ἐπιτύχῃ τὴν ἐξαίρεσίν του. Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ ἀπατῶνται. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ δημάρχου περιέχει γνώμην ἀτομικήν, ἡ ὁποία δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν. Αὐτὴ εἶνε ἐν ὀλίγοις ἡ θέσις τοῦ Βαττίστα. Ἦτον ἀληθῶς ὁ ἀριθμός του μεγάλος τὸ κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ τὰ πράγματα κατόπιν μετεβλήθησαν.

Ἡ Λουκία ἐφάνη μὴ ἐννοοῦσα.

— Ὑποθέσατε, ὑπέλαβεν ὁ Ἀντώνιος, ὅτι ἡ ἐπαρχία τῆς Βορδιγέρας πρόκειται νὰ δώσῃ δέκα νεοσυλλέκτους διὰ τὸ ναυτικόν. Ὁ νέος ὅστις λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν εἴκοσι νομίζει ὅτι ἀπηλλάχθη, καὶ ἀπαλλάσσεται ἀληθῶς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. Ἂν ὅμως ἐξαιρεθοῦν οἱ δέκα πρῶτοι, ἄλλος διότι δὲν ἔχει τὸ ἀνάστημα, ἄλλος διότι δὲν ἐμφανίζεται, καὶ ἄλλος διότι ἔχει νόμιμον λόγον ἐξαιρέσεως, οἱ ἑπόμενοι ἀντικαθιστοῦν τοὺς ἐξαιρουμένους, διότι τὸ κράτος, βλέπετε, χρειάζεται τοὺς δέκα του ναύτας, καὶ πρέπει νὰ τοὺς εὕρῃ ὅπως δήποτε. Αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὸν Βαττίσταν· ἐξῃρέθησαν οἱ ἄλλοι καὶ ἦλθεν ἡ σειρά του. Ὅλοι ἠπατήθησαν, καὶ ὁ δήμαρχος πρῶτος.

— Τώρα ἐννοῶ, εἶπεν ἡ Λουκία· καὶ ἂν κρίνω ἐξ ὅσων λέγετε, ὑποθέτω ὅτι ἡ Σπεράντσα δὲν εἶχε δίκαιον κατηγοροῦσα τὸν διοικητὴν τοῦ Σὰν Ῥέμο, ὅτι ἐπεδίωξε τὴν δυστυχίαν τοῦ Βαττίστα ἀπὸ ἐκδίκησιν.

— Κ' ἐγὼ τὸ ὑποθέτω, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος. Εἶνε ἀληθὲς καὶ ἀναμφισβήτητον, ὅτι ὁ διοικητής μας εἶνε ἐν μέρει μεροληπτικὸς καὶ ἄδικος· ἀλλ' εἰς τὸ προκείμενον δὲν πιστεύω νὰ ἐνέχεται. Πρέπει νὰ ἤμεθα δίκαιοι καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς μας.

— Εἶνε ἐχθρός σας ὁ διοικητής; ἠρώτησεν ἡ Λουκία μετά τινος φόβου.

— Ὤ, διόλου! Μολονότι ἔχω λόγους ν' ἀμφιβάλλω περὶ τῆς εἰλικρινείας τῆς φιλίας του, εἴμεθα κατ' ἐπιφάνειαν εἰς ἐξαιρέτους σχέσεις. Θὰ σᾶς διηγηθῶ δὲ καμμίαν ἡμέραν εἰς τί ὀφείλω τὰς ἀγαθάς του διαθέσεις. Τὸν ὀνομάζω ἐχθρόν μου μόνον ἐκ πολιτικῆς ἐπόψεως. Εἶνε φυσικῶς ὀπαδὸς κεκηρυγμένος τοῦ δεσποτισμοῦ, καὶ ὀπαδὸς φανατικός. Ἀφρίζει ἀπὸ λύσσαν ὅταν ὁμιλῇ περὶ τῶν φιλελευθέρων, κ' εὐχαρίστως θ' ἀπηγχόνιζεν ἰδίαις χερσὶ τὸν ἔσχατον ἐξ αὐτῶν.

— Τί τέρας! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία.

— Ἂν ὅμως τὸν κηρύττω ἀθῶον εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Βαττίστα, δὲν ἔχω λέξεις ἀρκετὰ δριμείας διὰ νὰ ἐκφράσω τὴν ἀγανάκτησίν μου κατὰ τῆς ἀδικαιολογήτου σκληρότητος, τῆς βαρβαρότητος κάλλιον εἰπεῖν, διὰ τῆς ὁποίας ἐξετέλεσε τὸν νόμον κατὰ τοῦ ταλαιπώρου νέου. Τί λόγον εἶχε νὰ τὸν κρατήσῃ μίαν ἑβδομάδα ὁλόκληρον εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Σὰν-Ῥέμο, νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ κἂν νὰ ἴδῃ πρὸς παρηγορίαν του τὰς δύο ἀτυχεῖς γυναῖκας, καὶ νὰ τὸν στείλῃ ὕστερον εἰς τὴν Γένουαν μὲ συνοδείαν χωροφυλάκων;

— Τί ἀπανθρωπία! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία, ἀπαστράπτοντας ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξ ἀγανακτήσεως. Ἂν αὐτή του ἡ διαγωγὴ ἐδημοσιεύετο, ἢ οἱ κάτοικοι ἔστελλον ἀναφορὰν εἰς τὴν κυβέρνησιν, βεβαίως θὰ ἐπαύετο.

— Λησμονεῖτε ὅτι εἴμεθα εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος μελαγχολικῶς μειδιῶν. Τοιαῦται πράξεις γίνονται ἀναφανδὸν καὶ δημοσίᾳ. Οἱ διοικηταί, φιλτάτη μὶς Δάβεν, ἐκφράζουσι τὸ πνεῦμα τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἑπομένως ἡ κυβέρνησις τοὺς ὑποστηρίζει καὶ τοὺς προστατεύει εἰς πᾶσαν περίστασιν. Ἠξεύρετε δὲ ποῖον θὰ ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα ἀναφορᾶς, ὁποίαν λέγετε; Θὰ παρεπέμπετο εἰς τὸν διοικητὴν αὐτόν, καὶ τότε ἀλλοίμονον εἰς τοὺς ἀναφερομένους.

— Καὶ τί θὰ ἠμποροῦσε νὰ τοὺς κάμῃ αὐτός; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ὅ,τι ἤθελεν. Εἴμεθα ὅλοι εἰς τὴν διάκρισίν του. Ἠμπορεῖ νὰ καλέσῃ ἐνώπιόν του αὐθαιρέτως τὸν τυχόντα, νὰ τὸν ἐξυβρίσῃ, νὰ τὸν στείλῃ εἰς τὴν φυλακὴν ἢ νὰ τὸν κλείσῃ ἐντὸς φρουρίου, χωρὶς δίκην, χωρὶς οἱανδήποτε νομικὴν διατύπωσιν· ἠμπορεῖ νὰ κλείσῃ τὸ ἐργαστήριον ἐμπόρου καὶ νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν ἄδειάν του· ἠμπορεῖ νὰ γράψῃ δύο σειρὰς εἰς τὸ Τουρῖνον, καὶ νὰ μὲ παύσῃ εὐθύς, καὶ νὰ μ' ἐξορίσῃ μάλιστα ἀπὸ τὸ βασίλειον. Ἂν δὲν κάμῃ τίποτε ἀπὸ ὅλ' αὐτά, εἶνε ὅτι δὲν τὸ συλλογίζεται.

— Ἀλλ' αὐτὴ ἡ κατάστασις εἶνε ἀφόρητος! εἶπεν ἡ Λουκία.

— Ἀφόρητος ἀληθῶς, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, δι' ὅσους σκέπτονται. Ὅσοι δὲν σκέπτονται, καὶ αὐτοὶ εἶνε πάντοτε οἱ περισσότεροι, δὲν τὸ ἐννοοῦν. Ἡ ἀσημότης τῶν πολλῶν τοὺς ἀπαλλάττει συνήθως ἀπὸ τὰς καταπιέσεις, καὶ ὁ ὑλικὸς βίος, αἱ ἀνάγκαι τῆς καθημερινῆς ζωῆς τοὺς ἀπασχολοῦν ἀρκετά, ὥστε νὰ μὴ συλλογίζωνται τίποτε ἄλλο. Ἔπειτα οἱ ἱερεῖς μας βεβαιοῦν ὅτι τὰ πάντα ἔχουσι καλῶς. Ἀλλ' ἰδού, ἀπεμακρύνθημεν ἀπὸ τὸν Βαττίσταν.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ Λουκία μειδιῶσα, τὸν ἐλησμονήσαμεν ἐντελῶς. Τώρα εἴπετέ μου, σᾶς παρακαλῶ, τὴν γνώμην σας, πῶς ἠμπορῶ νὰ τὸν βοηθήσω ἀποτελεσματικώτερον.

— Δὲν βλέπω δυστυχῶς, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, εἰμὴ ἓν μόνον μέσον.

— Ποῖον; ἠρώτησεν ἡ Λουκία, βλέπουσα ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐδίσταζε.

— Νὰ τοῦ προμηθεύσωμεν ἀντικαταστάτην.

— Νὰ πληρώσωμεν δηλαδὴ ἄλλον, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ ἀντ' αὐτοῦ.

— Ἀκριβῶς. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν γίνεται.

— Διατί; Εἶνε τόσον ἀκριβοὶ οἱ ἀντικαταστάται; Ἂν ἠμπορῶ, τὸ κάμνω· προσέθηκεν ἡ εὐγενὴς κόρη. Αἴ! τί ἐκπλήττεσθε ἰατρέ;

Digitized by Google

— Σᾶς ὁμολογῶ ὅτι ἡ ἀγαθότης σας καὶ ἡ γενναιότης σας μὲ ταράττουν κάπως.

— Ἄ! ἰατρέ, ἰατρέ! ὡραίαν φιλοφροσύνην μοῦ κάμνετε! εἶπεν ἡ Λουκία μετά τινος πονηρίας. Δὲν εἴπαμεν τοσάκις ὅτι καθῆκον τοῦ πλουσίου εἶνε νὰ βοηθῇ τὸν πτωχόν;

— Βεβαίως, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος ἀνακτῶν τὴν ἀπάθειάν του. Χάρις τῷ Θεῷ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, διὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἀνάγκη τῆς ἀγαθοεργίας εἶνε δευτέρα φύσις.

— Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐσυλλογίσθην πολλάκις διὰ σᾶς, καὶ εἶχον δίκαιον νὰ τὸ συλλογισθῶ, εἶπεν ἡ Λουκία μετὰ φαιδρότητος ἀντιφασκούσης πρὸς τὰ δάκρυα, ἅτινα ἐπλήρουν τοὺς ὀφθαλμούς της. Καὶ δὲν ἔχετε δίκαιον σεῖς νὰ λέγετε τὸ ἐναντίον. Νομίζετε, προσέθηκε ζωηρῶς, ὅτι εἶνε δύσκολον νὰ εὕρῃ τις ἀντικαταστάτην;

— Δὲν εἶμαι βέβαιος, ἀλλ' ἐλπίζω ὄχι. Ἤκουσα νὰ γίνεται λόγος ἐσχάτως περί τινος ναύτου ἀπὸ τὸ Σπεδαλέττι, τοῦ ὁποίου ἔληγεν ἡ θητεία, καὶ ὅστις θέλει, καθὼς ἔμαθα, νὰ καταταχθῇ ἐκ νέου.

— Θὰ ζητῇ ἄρά γε πολλά, διὰ νὰ γείνῃ ἀντικαταστάτης τοῦ Βαττίστα;

— Χίλια πεντακόσια ἕως χίλια ὀκτακόσια φράγκα, ὑποθέτω.

— Πόσον δηλαδὴ εἰς ἀγγλικὸν νόμισμα;

— Ἑξήκοντα ἕως ἑβδομήκοντα λίρας.

— Δὲν εἶνε μεγάλον τὸ ποσόν, εἶπεν ἡ Λουκία. Δὲν ἠξεύρω, ἂν ἔχω τὴν ποσότητα αὐτὴν τὴν στιγμήν, ἀλλ' ἠμπορῶ νὰ τὴν εὕρω.

Ἡ μὶς Δάβεν παρεκάλεσε τὴν Χούτσινς νὰ τῇ φέρῃ τὸ γραφεῖον της· ἀφοῦ δ' ἐξήτασε τὰ οἰκονομικά της, εὑρέθη τὸ ἐνεργητικὸν αὐτῆς ἀνερχόμενον εἰς τριάκοντα λίρας, δεκαεπτὰ σελλίνια καί τινας πένας.

— Θὰ ζητήσω τὰ ἄλλα ἀπὸ τὸν πατέρα, εἶπεν ἡ νεᾶνις, καὶ τὸ ποσὸν ὁλόκληρον θὰ ἦνε ἕτοιμον αὔριον. Λαμβάνετε τὴν καλωσύνην νὰ ἐπιληφθῆτε ἀμέσως περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, διὰ νὰ μὴ χάνωμεν καιρόν;

— Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Ἐν πρώτοις θ' ἀναζητήσω τὸν ἄνθρωπον περὶ τοῦ ὁποίου μοῦ ὡμίλησαν· καὶ ἂν ἀληθῶς ἔχῃ διάθεσιν νὰ ἀνακαταταχθῇ, τὸν στέλλομεν εὐθὺς εἰς τὴν Γένουαν μὲ πενῆντα φράγκα διὰ τὰ ὁδοιπορικά του ἔξοδα. Τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ποσοῦ τὸ ὁποῖον θὰ συμφωνήσωμεν ἠμπορεῖ νὰ κατατεθῇ εἰς χεῖρας προσώπου τινὸς ἐν Γενούῃ, τοῦ προξένου τῆς Ἀγγλίας παραδείγματος χάριν, διὰ νὰ πληρωθῇ ὅταν γείνῃ ἡ ἀντικατάστασις. Τὸ πρᾶγμα θὰ βραδύνῃ ὀλίγον, διότι πρέπει νὰ ἐκπληρωθοῦν μερικαὶ διατυπώσεις· ἀλλὰ μὴν εἴπῃτε, σᾶς παρακαλῶ, τίποτε εἰς τὴν Σπεράντσαν· δὲν πρέπει νὰ τῆς δώσωμεν πολλὰς ἐλπίδας, διότι ἂν ἀποτύχῃ τὸ σχέδιόν μας, θὰ αὐξήσωμεν τὴν λύπην της.

— Φρονεῖτε λοιπὸν ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποτύχωμεν; ἠρώτησε περίλυπος ἡ Λουκία.

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Ἂν ὁ διοικητὴς ἀνακαλύψῃ αἴφνης τὸ σχέδιόν μας καὶ ἀποφασίσῃ νὰ τὸ ματαιώσῃ, θὰ νικηθῶμεν χωρὶς ἄλλο. Πρέπει ἑπομένως νὰ ἐνεργήσωμεν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας περισκέψεως. Θὰ παραγγείλω δὲ ἐγκαίρως εἰς τὸν Βαττίσταν καὶ εἰς τὸν ἀντικαταστάτην του νὰ μὴ διαδώσουν τὸ πρᾶγμα. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ γράψω σήμερον εὐθὺς εἰς τὸν καλὸν νέον δύο λέξεις ἐνθαρρύνσεως.

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ἡ Λουκία.

Βλέπουσα δὲ ὅτι ὁ ἰατρὸς ἠγείρετο, προσέθηκε·

— Δὲν ἐτελείωσα ἀκόμη, ἰατρέ· ἤθελα νὰ σᾶς ἐρωτήσω ποία εἶνε ἡ μακρινὴ πολὺ μακρινὴ χώρα, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε μεταβῇ ὁ Βαττίστας.

— Τὸ Σίδνεϋ.

— Καὶ ἀπὸ τί ἀσθένειαν ἀπέθανεν ὁ πατὴρ τῆς Σπεράντσας;

— Ἀπὸ ἀσθένειαν, τῆς ὁποίας ἀδύνατον εἶνε νὰ φυλάξῃτε εἰς τὴν μνήμην σας τὸ φοβερὸν ἐπιστημονικὸν ὄνομα. Εἶνε νόσημα, τὸ ὁποῖον ἐμποδίζει τὸν στόμαχον νὰ ἀφομοιώνῃ τὰς τροφάς. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πάσχοντες ζητοῦν νὰ τρώγουν αἰωνίως καὶ ὅμως καθημέραν χειροτερεύουν, οἱ ἁπλοῖ ἄνθρωποι φαντάζονται, ὅτι ἔχουν οἱ δυστυχεῖς ἓν πτηνὸν ἐντὸς τοῦ στομάχου των, τὸ ὁποῖον τρώγει τὴν τροφήν των. Αὐτὸ δὲν σᾶς εἶπε καὶ ἡ Σπεράντσα;

— Ἀλήθεια. Εἴπετέ με ἀκόμη, σᾶς παρακαλῶ, ἐξηκολούθησεν ἡ Λουκία, τί θὰ εἴπῃ ἡ φράσις: πηγαίνω εἰς τὸ δάσος, τὴν ὁποίαν τόσον συχνὰ ἐπαναλαμβάνει ἡ Σπεράντσα;

— Ὅλαι μας σχεδὸν αἱ ἐνορίαι, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, ἔχουν ἰδιοκτησίαν ὀλίγα δάση, τὰ ὁποῖα εἶνε πολὺ χρήσιμα εἰς τὰς πτωχὰς οἰκογενείας, διότι προμηθεύονται ἐξ αὐτῶν τὰ ξύλα των καὶ τὴν τροφὴν τῶν ζώων των, καὶ πωλοῦν μάλιστα ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς εὐπορωτέρους. Τὸ κοπιῶδες ἔργον τοῦ νὰ πηγαίνουν εἰς τὰ δάση ἔχουν αἱ γυναῖκες.

— Καὶ ἡ παναγία τῆς Λαμπεδούσας, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ὁ Βαττίστας εἰς τὴν ἐπιστολήν του;

— Εἶνε προσκύνημα σεβαστόν, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός, εἰς τὸ ὁποῖον προσέρχονται εὐλαβῶς οἱ χωρικοὶ τῶν περιχώρων, ἕνεκα τῆς εἰκόνος τῆς Παναγίας, ἥτις, καθὼς διηγοῦνται, μετεφέρθη ἐκεῖ διὰ θαύματος ἀπὸ τὴν Λαμπεδοῦσαν, μικρὰν πόλιν μεσημβρινῶς τῆς Σικελίας. Εἶνε τοποθεσία τὴν ὁποίαν ἀξίζει νὰ ἐπισκεφθῇ τις· ἡ ἐκκλησία εἶνε κτισμένη ἐπὶ βράχου προεξέχοντος ἐν μέσῳ ὄρους ἀποκρήμνου ὅθεν ἀναπτύσσεται θέα μεγαλοπρεπεστάτη.

— Ἤθελα πολὺ νὰ ἰδῶ τὸ μέρος, εἶπεν ἡ Λουκία.

— Τίποτε εὐκολώτερον, ὅταν δυνηθῆτε νὰ ἐξέλθετε. Ἡ ἀπόστασις δὲν εἶνε μεγάλη, μόλις τεσ-

Digitized by Google

σάρων ὡρῶν δρόμος. Τὸ κατάστημα ἔχει πολλὰ δωμάτια, διὰ τοὺς ἐπισκεπτομένους καὶ τοὺς ἀσθενεῖς, οἵτινες συχνάκις μεταβαίνουν ἐκεῖ χάριν εἰς τὸ ὑγιεινὸν τοῦ ἀέρος.

— Ἐπήγετε σεῖς;

— Πολλάκις. Χθὲς ἀκόμη ἤμην ἐκεῖ. Ἀλήθεια! ἔκαμα ἓν μικρὸν ἰχνογράφημα διὰ σᾶς...— ποῦ τὸ ἔβαλα;..Ἆ! νά το, μέσα εἰς τὸ καπέλλο μου.

— Τί εὔμορφα εἶνε ζωγραφισμένον! ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία. Ἀπὸ τοὺς λόγους σας ἐννόησα, ὅτι θὰ ζωγραφίζετε. Τί ὡραῖον μέρος!

— Χαίρω πολὺ ὅτι τὸ θαυμάζετε, τὸ μέρος ἐννοεῖται καὶ ὄχι τὸ σχέδιον. Ἐλπίζω μίαν ἡμέραν νὰ τὸ τιμήσῃ καλλίτερον ἡ ἰδική σας ζωγραφικὴ τέχνη. Ἀλλὰ πρέπει τόρα νὰ σᾶς ἀφήσω, διὰ νὰ προφθάσω νὰ γράψω τοῦ Βαττίστα. Ἀναβλεπώμεθα λοιπόν, signora.

Διερχόμενος τὸν κῆπον ὁ Ἀντώνιος ἀπήντησε τὸν Σὶρ Ἰωάννην. Ἐσταμάτησε δέ, διὰ νὰ τοῦ ἀναγγείλῃ, ὅτι τὸ ἀνάκλιντρον, τοῦ ὁποίου εἶχε δείξει εἰς αὐτὸν τὸ σχέδιον, θὰ ἦτο ἕτοιμον ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ ὅτι ὁ τεχνίτης ἐβεβαίου ὅτι θὰ ἐγίνετο ἐντέλεστατον. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐπανέλαβε τὰς εὐχαριστήσεις του, καὶ κατεδέχθη μάλιστα νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τῆς ὑγείας τοῦ ἁμαξηλάτου, πρᾶγμα ὅπερ ἐδείκνυε πάντοτε ἰδιαιτέραν εὐγένειαν τοῦ βαρωνέτου πρὸς τὸν ἰατρόν. Ὁ Πρόσπερος ἦτο εἶδός τι οὐδετέρου πεδίου, ἐφ' οὗ αἱ ἐμπόλεμοι δυνάμεις συνηντῶντο εἰρηνικῶς. — Ὁ Πρόσπερος, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, εἶχεν ἐγερθῇ πρό τινος τῆς κλίνης, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἔτι εἰς κατάστασιν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἔργον του.—Θὰ εἶχε τὴν καλωσύνην ὁ ἰατρός, ἠρώτησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, νὰ εἴπῃ εἰς τὸν ἀτυχῆ αὐτὸν νέον, ὅτι κατόπιν τῶν περὶ αὐτοῦ καλῶν πληροφοριῶν τοῦ ἰατροῦ, αὐτός, ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν λυπηρὰν ἐκείνην ὑπόθεσιν, εἰς ἣν εἶχε τόσον πολὺ διαπρέψει ὁ ἁμαξηλάτης; — Ὁ Ἀντώνιος ἀνεγνώρισεν ὅσον κάλλιον ἠδύνατο τὴν διὰ τῶν λόγων τοῦ βαρωνέτου ἀπευθυνομένην αὐτῷ φιλοφροσύνην, καὶ ἀπήντησεν ὅτι εὐχαρίστως ἤθελε διαβιβάσει εἰς τὸν ἀσθενῆ του τὴν εὐμενῆ ταύτην διαβεβαίωσιν. Καὶ οἱ δύο κύριοι ἐχωρίσθησαν λίαν εὐχαριστημένοι.

Τὴν ἑσπέραν ἡ Λουκία ἐξέθηκεν εἰς τὸν πατέρα τος ἐν ὀλίγοις τὴν ἱστορίαν τοῦ ταλαιπώρου Βαττίστα. Εἶπεν εἰς αὐτὸν εἰς ποίαν λυπηρὰν κατάστασιν εὑρίσκετο, καὶ συνεπέρανεν ἐπικαλουμένη χρηματικὴν καταβολὴν πρὸς βοήθειάν του. Ἡ αἴτησις ἐγένετο ἀμέσως δεκτή. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, γενναιόδωρος ἐπίσης καὶ πλούσιος, σπανίως ἠρνεῖτο χρήματα εἰς οἱονδήποτε, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἀγαπητήν του θυγατέρα. Εἶν' ἀληθὲς ὅμως, ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἔλαβε μόνον χρήματα ἡ Λουκία παρὰ τοῦ ἀξιολόγου πατρός της· τὸ δοθὲν αὐτῇ ποσὸν συνώδευσεν ὁρμαθὸς ὅλος συμβουλῶν, ὅτι ἀνάγκη ἦτο νὰ ἐξετάσῃ ἀκριβέστερον τὰ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι ἦτο ἀληθῶς ἄξιος συνδρομῆς· διότι, ἔλεγεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, τί ἀπίθανον, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος νὰ ἦτο εἷς τῶν ταραχοποιῶν, τῶν ἀδιακόπως πολεμούντων τὰ καθεστῶτα, περὶ ὧν τοσαῦτα εἶχον ἀκούσει ἀμφότεροι ἐν Ῥώμῃ.

Πῶς δὲ βαρωνέτος, ἀπὸ τοῦ Βαττίστα λαμβάνων ἀφορμήν, ἐξέφρασε τοιαύτην ὑπόνοιαν; Τὸ λάθος ἦτο τῆς Λουκίας, ἥτις σπεύδουσα νὰ δικαιολογήσῃ τὸν νέον αὐτῆς προστατευόμενον, εἶχε προσοχθήσει καθ' ἑνὸς τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ πατρικοῦ ἐγκεφάλου. Ἰσχυρισμοί τινες τῆς ὡραίας ἀγγλίδος προσέβαλλον ἀμέσως τὸν διοικητὴν τοῦ Σὰν-Ῥέμο, καὶ ἔφθανον μάλιστα ὑψηλότερον. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὅστις ἐγνώριζεν ἑαυτόν, ὡς γνωρίζουσιν ἑαυτοὺς οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων, ἰσχυρίζετο ὅτι ἦτο πνεῦμα φιλελεύθερον, πρόθυμον εἰς συζήτησιν, ἐνῷ πραγματικῶς δὲν ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ τὴν ἐλαχίστην κατάκρισιν οἱασδήποτε καθεστώσης κυβερνήσεως, οὐδ' οἱουδήποτε κἂν τῶν ὑπαλλήλων της, χωρὶς ν' ἀνατριχιάσῃ ὡς ἀκανθόχοιρος καὶ ν' ἀποκρούσῃ πάραυτα πᾶσαν εἰς τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ εἰσαγωγὴν οἱασδήποτε νεωτεριστικῆς ὡς πρὸς τοῦτο ἰδέας. Οἱ ὑπαινιγμοὶ δὲ τῆς θυγατρός του τοσοῦτο μᾶλλον τὸν ἐξέπληξαν, ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχεν ἀκούσει τὴν Λουκίαν ἐνδιαφερομένην ὁπωσδήποτε περὶ πολιτικῆς, καὶ ἤρχισεν ὀσφραινόμενος ἀποστασίαν ἐν τῇ ὑποθέσει ἐκείνῃ, ἧς ἡ κόρη του παρίστατο ὑπέρμαχος. Διὰ τοῦτο ὑψῶν τὴν φωνήν του πολὺ πλέον τοῦ συνήθους τόνου τῶν μετὰ τῆς ἀγαπητῆς του θυγατρὸς συνομιλιῶν του, εἶπε, καταλήγων τὴν ὁμιλίαν του:

— Ὡς πρὸς τὰς ἀνοήτους ἐπικρίσεις σου κατὰ τῆς κυβερνήσεως, φιλτάτη μου Λουκία, συγχώρησέ μου νὰ σοῦ εἴπω,—καὶ εἰπέ το σὲ παρακαλῶ εἰς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον, ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ὁποίου, εἶμαι βέβαιος, τὰς ἐσύναξες — ὅτι λαὸς ὅστις ἔχει καλὸν σύστημα δημοτικῆς διοικήσεως, ὡς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ, καθὼς παρετήρησα, εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, τὸν ἑαυτόν του μόνον πρέπει νὰ αἰτιᾶται, ἂν δὲν ἐπανορθοῦνται ταχέως μικραὶ παροδικαὶ καταχρήσεις ὁποῖαι γίνονται εἰς ὅλας τὰς κοινωνίας.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἀπετέλουν προσφιλὲς τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἀπόφθεγμα, ὅπερ εἶχεν οὗτος τεταμιευμένον καὶ ἐξηκόντιζεν ὁσάκις ἐπερίσσευε σοφίας. Τίνα δὲ λόγον εἶχεν ὁ βαρωνέτος νὰ φρονῇ ὅτι ἡ δημοτικὴ διοίκησις τῆς Βορδιγέρας ἦτο ἐξαίρετος; Τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνακαλύψωμεν, διότι ὁ ἀξιότιμος Σὶρ Ἰωάννης οὐδέποτε εἶχε λάβει τὸν κόπον νὰ ἐρευνήσῃ περὶ τούτου, ἐκτὸς ἂν παρεδέχετο ὅτι σύστημα ἐκπροσωπούμενον ὑπὸ εὐθύμων χωρικῶν, ὁποῖος ὁ δήμαρχος καὶ τινες δημοτικοὶ σύμβουλοι οὓς εἶχε γνωρίσει, ἦτο ἀναντιῤῥήτως σωτήριον.

Ἡ Λουκία, ἥτις πολλάκις εἶχε πειραχθῇ κατὰ

τὸν διάλογον ἐκεῖνον, οὐδὲν ἄλλο ἀντέταξεν εἰς τὴν ῥητορείαν τοῦ πατρός της ἢ εὐλαβῆ μόνον σιωπὴν— τὸ ἀσφαλέστατον ἴσως μέσον πρὸς καταπράϋνσιν τῆς εὐερεθίστου εὐαισθησίας τοῦ βαρωνέτου. Δὲν ἔκρινε δ' ἐπίσης ἀναγκαῖον νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δημηγορίαν τοῦ πατρός της πρὸς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον, ὅστις ἦλθε τὴν ἐπαύριον νὰ τῇ ἀναγγείλῃ φαιδρὸς ὅ,τι ἐκείνη πρὸ πολλοῦ ἀνυπομόνως περιέμενε, τουτέστι ὅτι εὑρέθη ὁ ἀντικαταστάτης τοῦ Βαττίστα, ἀντὶ χιλίων τετρακοσίων φράγκων, καὶ ἦν ἕτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ τὴν ἐπαύριον εἰς Γένουαν. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Λουκίας ἐξέφρασαν κάλλιον τῶν λόγων αὐτῆς τὴν εὐγνωμοσύνην της, ὅτε παρέδωκεν αὐτη τὰ χρήματα εἰς τὸν ἰατρὸν ὅπως τὰ καταθέσῃ παρὰ τῷ ἐν Γενούῃ ἄγγλῳ προξένῳ. Ἦσαν εὐτυχεῖς ἀμφότεροι ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ ἣν παρεῖχον εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης αὐτὸς ἐχάρη τὴν ἡμέραν ἐκείνην, λησμονήσας γενναίως πᾶσαν κυβέρνησιν καὶ πᾶσαν δημοτικὴν διοίκησιν.

[Ἕπεται συνέχεια].

Ἐν τῇ «Κλειοῖ» δημοσιεύεται ἀπό τινος χρόνου μελέτημα περισπούδαστον περὶ Κερκύρας τοῦ κλεινοῦ Γερμανοῦ ἱστοριογράφου καὶ ποιητοῦ Φερδινάνδου Γρηγοροβίου. Τοῦ ὡραίου τούτου ἔργου μεταφέρομεν εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἑστίας» τὸ Β' μέρος, τὸ καὶ μᾶλλον ἐνδιαφέρον ὡς ἰδίως περιγραφικόν, μεταφρασθὲν ὑπὸ τοῦ διδάκτορος κ. Σπ. Παπαγεωργίου. Σ. τ. Δ.

ΚΕΡΚΥΡΑ

[Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου].

Ἡ Κέρκυρα, ἔχουσα πρόσωπον Ἰανοῦ, βλέπει πρός τε Ἀνατολὰς καὶ πρὸς Δυσμάς. Ἕνεκα τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἐπαφῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας, δι' ἧς τὰ ὕδατα τοῦ Ἀδρία μίσγονται τοῖς ὕδασι τοῦ Ἰονίου, φυσικὸν φαίνεται, ὅτι τὰ ἐθνικὰ στοιχεῖα ἀμφοτέρων τῶν ἡμίσεων τοῦ ἀρχαίου κόσμου παρ' ἄλληλα εἰρηνικῶς ἐξακολουθοῦσιν ὑπάρχοντα. Ἐνῷ ἐπὶ τῆς ἠπειρωτικῆς ἑλληνικῆς χώρας ποικίλη σειρὰ ξένων λαῶν ἐγκατέστη, ἡ νῆσος αὕτη δὲν ἐπεῖδεν εἰμὴ τὴν εἰς αὐτὴν μετανάστασιν τῶν ἰταλῶν νεαπολιτανῶν καὶ ἐνετῶν. Ἡ λατινικὴ φεουδαλικὴ ἀριστοκρατία ἐγένετο κυρία τῶν ἀρίστων γαιῶν τῆς Κερκύρας καὶ κατέστησε φόρου ὑποτελεῖς χωρικοὺς καὶ τὸ ἐγχώριον στοιχεῖον. Παρὰ τὴν βυζαντιακὴν ἔστη ἡ ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία, ἐκείνην περιορίζουσα, κατ' ἀρχὰς μάλιστα πιέζουσα. Οἱ Ἀνδηγαυοὶ εἶχον ἤδη ἱδρύσῃ ἐνταῦθα λατινικὴν ἀρχιεπισκοπήν, τῷ δ' ἕλληνι μητροπολίτῃ ἐπέτρεψαν μόνον τὸν τίτλον *Πρωτοπαπᾶ*. Ἡ ἐνετικὴ δημοκρατία ἐξηκολούθησε τὸ αὐτό, ἐφείδετο ὅμως μᾶλλον τῶν Ἰονίων, καὶ ἀείποτε ἐφήρμοσεν ἐν Ἀνατολῇ τὴν σωστικὴν τῶν κρατῶν ἀρχὴν τῆς ἀνοχῆς. Προνόμια ἐπροστάτευον τὴν ἐθνικότητα καὶ τὴν λατρείαν τῶν Ἰονίων· καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία ἔμεινεν ἡ ἐπικρατοῦσα παρὰ τοῖς κατοίκοις τῶν νήσων, ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐπροστατεύθη παρ' αὐτῆς. Ἡ ἐκκλησία αὕτη μόλις ἐν ἔτει 1817 ἐπανέλαβε τὰ πρῶτα αὐτῆς δίκαια, ὡς ἰόνιος τοῦ κράτους ἐκκλησία, ἡ δ' ἰταλικὴ γλῶσσα μόλις τῷ 1852 ἔπαυσεν οὖσα ἐπίσημος. Ἡ ἑλληνικὴ συνείδησις ὑπὸ τὴν ξένην λατινικὴν κυριαρχίαν διετηρήθη ἐπίσης παρὰ τοῖς Ἰονίοις ἀκμαία, ὡς ἐν Ἀττικῇ καὶ Μορέᾳ, οὐδέποτε ἀπολέσασα τὴν ἑνότητα αὐτῆς μετὰ τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς οἰκογενείας. Ἡ ἀγάπη τῆς κοινῆς πατρίδος ἄλλως εἶναι ἡ λαμπροτέρα τῶν ἀρετῶν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων. Οὐδέποτε ἑλληνική τις ἐπαρχία ἤθελε προτιμήσῃ, ἀνταλλάσσουσα τὴν ἔσω καὶ πιεζομένην καὶ κακοδαιμονοῦσαν πατρίδα, νὰ υἱοθετηθῇ ὑπὸ ξένης χώρας, ὡς τοῦτο ἔπραξαν γερμανικαί τινες ἐπαρχίαι.

Ῥώμη καὶ Βυζάντιον, λατινισμὸς καὶ ἑλληνισμὸς εἰσὶ πολιτικαί, ἐκκλησιαστικαὶ καὶ ἐθνικαὶ δυνάμεις, ἃς δὲν δύναταί τις νὰ συγχέῃ. Ἡ Ἑνετία ἐκυρίευσε καὶ ἀπεμύζησε χώρας, ἀλλ' οὔτε τὴν ἰσχὺν οὔτε τὴν ἀρχὴν ἔσχε νὰ ἐκρωμαΐσῃ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ὡς ἐν τῇ ἀρχαιότητι οὕτω καὶ ἐν τῷ μεσαιῶνι ὑπερεῖχε τοῦ ῥωμαϊσμοῦ· μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν ἐφυγαδεύθη, προστασίαν ἱκετεύων, εἰς τὴν Ἑσπερίαν, καὶ ἐνταῦθα ἔτυχε θριάμβου, ἀφ' οὗ χρονολογεῖται νέος πολιτισμός. Ὁ πρῶτος ἐνθουσιώδης φιλελληνισμὸς ἔλαβεν ἀρχὴν ἐν τῇ Δύσει, ὅπου ἡ Ἑλλὰς εὗρε τὴν ἀνάστασιν καὶ συνέχειαν τῶν γραμμάτων αὐτῆς, καὶ ἡ μόνη δυνατὴ συμφιλίωσις μεταξὺ Βυζαντίου καὶ Ῥώμης ἐπραγματώθη ἐν τῇ ἰταλοελληνικῇ ἀναγεννήσει. Τότε ἡ Κέρκυρα ἀπέβη ὁ σταθμὸς τοῦ πρὸς δυσμὰς φεύγοντος Ἑλληνισμοῦ· καὶ οὕτως ἀνενεώθη ὑπὸ νέαν μορφὴν ὁ μῦθος τοῦ Ὀδυσσέως, διότι αὐτὸς ὁ ναυαγὸς Ὅμηρος καὶ μετ' αὐτοῦ οἱ σοφοὶ καὶ ποιηταὶ τῆς Ἑλλάδος ἐξενίσθησαν ἐν Κερκύρᾳ.

Καὶ ἡ Ἑνετία, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἦρχε τῶν Ἰονίων, ἐπροστάτευσε τὸν ἑλληνισμόν. Ἐν Παταυΐῳ ἐν ἔτει 1407 ἤνθει ἑλληνικὴ σχολή· ἐν Ἑνετίᾳ συνέστη τῷ 1500 ἡ ἑλληνικὴ Ἀκαδημία (Νεακαδημία) καὶ βραδύτερον τὸ ἑλληνικὸν ἐκπαιδευτήριον τῆς κοινότητος. Ἄλδος ὁ Μανούτιος ἐξέδιδεν ἐκεῖ τύποις τοὺς ἕλληνας συγγραφεῖς καὶ ταὐτοχρόνως εἰργάζετο ὁ κερκυραῖος ἑλληνιστὴς Σοφιανός, εἷς τῶν θεμελιωτῶν τῆς νέας ἑλληνικῆς διαλέκτου.

Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἡ νῆσος τῶν Φαιάκων δὲν ἐδοξάσθη δι' ἐξόχων ἔργων γραμμάτων καὶ τέχνης, ἀπὸ τοῦ ιϛ'. αἰῶνος ὅμως μετέσχε, σὺν ταῖς ἀδελφαῖς νήσοις τοῦ Ἰονίου, ἐνδόξως τῆς πνευματικῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀναγεννήσεως. Ἡ ἑλληνικὴ σχολὴ αὐτῆς ἡμιλλᾶτο ταῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἰωαννίνοις, Ἀθήναις, Βουκουρεστίῳ — ποιηταὶ καὶ φιλόλογοι ἐκόσμησαν αὐτήν, ὡς ὁ Δάβαρις καὶ ὁ Σοφιανός, οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου τοῦ Λασκάρεως, ὡς ὁ Τριβόλης καὶ ὁ Ἔπαρχος Ἀντώνιος, ᾧ ἐπέστελλεν ὁ Μελάγχθων. Ἐν ἔτει 1657 συνέστη ἐνταῦθα ἡ πρώτη νεοελληνικὴ Ἀκαδημία, ἥτις διετηρήθη μέχρι τοῦ

Digitized by Google

1716, καὶ πάλιν ἀνέζησε τῷ 1732. Καθὼς ἐν συμπάσῃ τῇ Ἑλλάδι, οὕτω καὶ ἐνταῦθα νέαν ἐπίδοσιν ἔλαβον τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀπὸ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος· ἡ Κέρκυρα ἐτιμήθη διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν προϊόντων τῶν πολιτῶν αὐτῆς Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως καὶ Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκη.

Τῷ 1808 ἀνέζησε καὶ πάλιν ἡ Ἀκαδημία, ὡς *Ἰόνιος*, ἐξ αὐτῆς δὲ προῆλθε ἑκκαίδεκα ἔτη βραδύτερον τὸ ἑλληνικὸν πανεπιστήμιον, οὗ πρῶτος πρύτανις ὑπῆρξεν ὁ ὀνομαστὸς φιλέλλην λόρ. Γύλφορδ. Ὁ Μουστοξύδης ἐδίδαξεν ἐν αὐτῷ· πλὴν δὲ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν τῆς πατρίδος αὐτοῦ, διέπρεψε καὶ ὡς κριτικὸς τῶν ἑλλήνων συγγραφέων, μεταφραστὴς ἑλλήνων ἱστορικῶν εἰς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ ἱδρυτὴς τοῦ σπουδαίου περιοδικοῦ «Ἑλληνομνήμονος». Εὔκαρπον κέντρον τῆς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως ὅλης τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξε τὸ πανεπιστήμιον της Κερκύρας μέχρι τοῦ 1865, ὅτε ἡνώθη τῷ πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν (;). Μνημονεύω ἑνὸς μαθητοῦ τοῦ Μουστοξύδου, τοῦ κ. Ῥωμανοῦ, καθηγητοῦ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ αὐτόθι Γυμνασίῳ, ὅστις τὰς γνώσεις αὐτοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἰονίων, δι' ὧν δύναται νὰ συντελέσῃ τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ, ἀπέδειξε καὶ διὰ τῆς ἐν ἔτει 1870 δημοσιευθείσης μεταφράσεως τοῦ Γρατιανοῦ Ζώρζη τοῦ Χὸπφ, ἧς προέταξεν εἰσαγωγήν, εὑρεῖαν μάθησιν μαρτυροῦσαν. Ἐὰν τὸν Ῥωμανὸν θεωρῶ ὡς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας, ἧς τὸ ὕψιστον σημεῖον ἡ Κέρκυρα ἔφθασε διὰ τοῦ Μουστοξύδου, ὁ αὐτὸς μοὶ παριστᾷ τὴν διεθνῆ θέσιν τῆς νήσου, ὡς σταθμοῦ μεταξὺ τοῦ ἐξ Ἑώας καὶ ἐξ Ἑσπερίας πολιτισμοῦ. Πάντες οἱ λόγιοι τῆς Ἑσπερίας, Γάλλοι, Γερμανοί, Ἄγγλοι, Ἰταλοί, εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταβαίνοντες, καὶ τὴν Κέρκυραν προσεγγίζοντες, ἀναζητοῦσι τὸν Ῥωμανόν, ὅστις, ὡς γνωστόν, διατελεῖ ἐν σχέσεσι πρὸς τὸν Κούρτιον, ὡς διετέλει καὶ πρὸς τὸν Χὸπφ, ἐπίσταται τὰς γλώσσας τῆς Δύσεως, γινώσκει τὴν Ῥώμην καὶ ἀγαπᾷ τοὺς Ἰταλούς. Οὕτως ἐτίμησα ἐν αὐτῷ τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς συνεχιζομένης πνευματικῆς ἑνότητος τῶν Ἰονίων μετὰ τῆς μεγάλης ἐν τῷ πολιτισμῷ χώρας τῆς Ἰταλίας, ἧς τὰ πανεπιστήμια ἐπαίδευσαν τοὺς εὐφυεστάτους αὐτῆς ἄνδρας.

Ἡμιΐταλοὶ θεωροῦνται οἱ Ἰόνιοι καθόλου παρὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, οἵτινες τοὺς Ἰταλοὺς καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν δὲν ἀγαπῶσιν (;)· ἐπειδὴ αἱ ἱστορικαὶ αὐτῶν σχέσεις πρὸς τὴν Ἰταλίαν ὑπῆρξαν λίαν διάφοροι ἢ αἱ τῶν Ἑπτανησίων. Ἡ ἀνάμνησις τῆς λατινογαλλικῆς ἐπιδρομῆς καὶ ὁ φεουδαλισμὸς δὲν συνεδέθησαν ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι τῷ συναισθήματι εὐγνωμοσύνης ἐπὶ προστασίᾳ κατὰ τῆς βαρβαρότητος -καὶ ἄλλοις εὐεργετήμασιν, ἀλλὰ τῇ ἀναμνήσει βιαίας διαλύσεως καὶ καταστροφῆς τῆς ἐθνικῆς περιουσίας. Ἐν Κερκύρᾳ ἀπεναντίας πάντοτε ἐνόμιζον ὅτι εὑρισκόμην ἐν Ἰταλίᾳ· μετὰ παντὸς λογίου ἠδυνάμην νὰ ὁμιλῶ ἰταλιστί. Πλείους τῶν 4000 Ἰταλῶν συζῶσι τοῖς ἕλλησιν ὡς καθολικὴ κοινότης, ἧς κεφαλὴ εἶναι ὁ λατινεπίσκοπος. Ἄλλως ἡ οἱ μεμονωμένοι Γάλλοι ἐν Κορσικῇ ἀποτελοῦσι ἐνταῦθα οἱονεὶ ἴζημα τῆς ἱστορίας τῶν αἰώνων, καὶ κατὰ συνέπειαν νομίμως ἐγκατεστημένον στοιχεῖον τοῦ λαοῦ. Προβλέπομεν ὅμως ὅτι συνέπεια τῆς ἑνώσεως τῆς Κερκύρας μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἔσται ἡ βαθμιαία συγχώνευσις τοῦ ἱστορικοῦ τούτου στοιχείου ὑπὸ τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Τὴν κοσμοπολιτικὴν διεύθυνσιν τῆς Κερκύρας ἐνισχύει πολυάριθμος Ἰουδαϊσμός. Πότε οἱ Ἑβραῖοι μετενάστευσαν εἰς τὴν νῆσον, τὸ ἐν Ἀνατολῇ Ἐλδοράδο αὐτῶν, οὐ δύναμαι εἰπεῖν, τῆς ἱστορίας τῆς ἰονίου αὐτῶν διασπορᾶς οὔσης σκοτεινῆς. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἦλθον καθ' ὁμάδας φυγάδες ἐκ τῆς ἀνατολῆς. Κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα Βενιαμὶν ὁ ἐκ Τουδέλας ἕνα μόνον Ἰουδαῖον εὗρεν ἐν Κερκύρᾳ· διὸ παραδέχομαι ὅτι βραδύτερον ἤρξαντο μεταναστεύοντες ἐκεῖσε κατὰ συνέπειαν τῆς ὑπὸ τῶν λατίνων σταυροφόρων καταλύσεως τῆς βυζαντικκῆς αὐτοκρατορίας. Ἐπὶ τῶν Ἀνδηγαυῶν ἠριθμοῦντο πολλοί, τὸ δὲ ἀρχαιότερον προνόμιον αὐτῶν χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1323. Τριάκοντα ἓξ ἐνιαυτοὺς βραδύτερον ἐθεωροῦντο ἤδη τοσοῦτον ἰσχυροί, ὥστε μεταξὺ τῶν πρεσβευτῶν τῆς Κερκύρας πρὸς τὴν Ἑνετικὴν Γερουσίαν, τὴν παραδοῦσαν αὐτῇ τὴν Νῆσον, ἀναφέρεται καὶ εἷς Ἰουδαῖος, ὁ Δαβὶδ Σέμος. Οἱ Ἕλληνες ἐκακοποίουν αὐτοὺς λιθοβολοῦντες καὶ κλέπτοντες, καὶ τὰ νεκροταφεῖα αὐτῶν βλάπτοντες· μῦθός τις μάλιστα κακεντρεχὴς ἔλεγε τὴν Κέρκυραν γενέτειραν Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου. Τὸν ΙΒ' αἰῶνα ἐπεδείκνυτο τῷ ἄγγλῳ Βρόμτου, οὐχὶ ἐν τῇ νήσῳ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ἠπειρωτικῆς παραλίας, *καστέλλον* τι, ὡς ὁ τόπος οὗτος· περιέργως δὲ κατόπιν μετετέθη εἰς τὴν κώμην τῆς Κερκύρας Ἰσκαρίαν, ἥτις ἀναμιμνήσκει ἅμα τὸ ὄνομα τῆς ὁμηρικῆς *Σχερίας*. Οὕτω συνεδέθη ἡ Ὀδύσσεια τῷ Ἰουδαϊσμῷ! Ἡ Ἑνετία τῷ 1400 ἀπηγόρευσε τὸν λιθοβολισμὸν τῶν Ἰουδαίων, ἐπέβαλεν ὅμως αὐτοῖς ἀντὶ τούτου φόρον 300 δουκάτων· ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι, προυτίμησαν νὰ λιθοβολῶνται «μετρίως» παρὰ νἀποτίσωσι χρήματα. Ἡ δημοκρατία ἐξηκολούθησε προστατεύουσα αὐτούς, καὶ ὅτε ἐν ἔτει 1531 ἀπεδίωξε τῶν χωρῶν αὐτῆς πάντας τοὺς Ἰουδαίους, μόνους τοὺς ἐν Κερκύρᾳ ἐξῄρεσε. Ὁ στρατάρχης Σούλεμβουργ ἐπίσης ηὐνόει αὐτούς, ὁ δὲ Κίρκβαλλ λέγει ὅτι ὅπως τιμήσῃ τὴν ἀνδρείαν, ἣν ἐπεδείξαντο κατὰ τὴν τουρκικὴν πολιορκίαν, ὠνόμασεν ἓν τῶν φρουρίων τῆς νήσου *Ἀβραάμ*. Ἔτει 1760 ἠριθμοῦντο 1171 Ἰουδαῖοι ἐν Κερκύρᾳ, ὧν πολλοὶ πλουσιώτατοι. Τανῦν ὁ πληθυσμός των ἀνέρχεται εἰς 5000· ἡ Κέρκυρα λοιπὸν ἔχει ἱκανὸν ὑλικὸν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ *ἰουδαϊκοῦ ζητήματος*, ἐνῷ ἐν Ζα-

Digitized by Google

κύνθῳ μόλις 300, ἐν Κεφαλληνίᾳ περίπου 40, καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι ὀλίγοι Ἑβραῖοι βιοῦσιν. Ἐπὶ τῆς γαλλικῆς κατοχῆς ἀφῃρέθη ἀπ' αὐτῶν τὸ κίτρινον ἀτιμωτικὸν ἔμβλημα, οἱ δὲ Ἄγγλοι ἀνήγειραν ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν Ζακύνθῳ, τὸ *Γκέτο*. Εἶνε τμῆμα εὐρύχωρον μὲ καλὰς οἰκοδομὰς καὶ ὁδούς.

Καὶ τέταρτον στοιχεῖον ἐκ τῆς Ἠπείρου ὁρμώμενον ὑπάρχει ἐν Κερκύρᾳ, τὸ ἀλβανικόν· ἀλλὰ τοῦτο ἁπλῶς φιλοξενεῖται ἐνταῦθα,διότι ἡ Ἑπτάνησος οὐδέποτε ἔλαβε πεῖραν, ὡς ἡ Ἀττική, ἡ Βοιωτία, ἡ Κόρινθος,ἡ Εὔβοια, ἡ Ὕδρα καὶ ἄλλαι νῆσοι, μεγάλων ἀλβανικῶν μεταναστάσεων Καὶ αὐτὸς ὁ φοβερὸς Ἀλήπασας δὲν κατώρθωσε νὰ δεσπόσῃ τῶν ἰονίων νήσων. Μόνον φυγάδες Ἠπειρῶται κατῳκίσθησαν ἐν τῇ νήσῳ, καθεκάστην δὲ προσέρχονται ἀλβανοὶ ὡς ἐργάται ἢ ἔμποροι Τοὺς ἀναγνωρίζει τις ἀμέσως οὐ μόνον ἐκ τῆς ἐνδυμασίας ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος φυλετικοῦ τύπου. Ἄφροντις καὶ διαθρυπτόμενος βηματίζει καὶ ὁ πενέστερος Ἀλβανός, ὡς ἂν εἶχεν ἀπὸ ἡρώων καταγωγὴν ἢ συναίσθησιν τῆς πελασγικῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, φέρων δασύτριχον κάπαν, ἐρυθρὸν φέσιον, περικνημῖδας καὶ ἀγκυλωτὰ πέδιλα. Ὡς ζῶον φορτηγὸν βηματίζει παρ'αὐτῷ ἡ γυνὴ μὲ σάκκον ἢ δέμα ξύλων ἐπὶ κεφαλῆς, καὶ παρὰ τοῦτο τὴν ἄτρακτον στρέφουσα. Καὶ ἐν αὐτῇ εἰσὶ στοιχεῖα ἡρωϊσμοῦ ὡς παρὰ ταῖς γυναιξὶ τῆς Πάργας καὶ τοῦ Σουλίου! Καὶ αἱ πενέσταται τῶν ἀλβανίδων φέρουσι κεντήματα ἐπὶ τῆς μαλλίνης κασσάκας των· εἶδον μητέρα ἐπαίτου ἀλβανόπαιδος, ἥτις, ἐπιδιορθοῦσα τὸ ἐσχισμένον ἔνδυμα αὐτοῦ, συνέρραπτε τὸ ἐμβάλωμα νήματι ἐρυθρῷ ἐν εἴδει κεντήματος. Εἶδον καὶ εὐπόρους Ἀλβανούς, γυναῖκας ἐν ὡραίᾳ ἐνδυμασίᾳ, ὁμοίᾳ τῶν ἐν Ἐλευσῖνι καὶ Ἄργει·μεγάλαι ἀργυραῖ σφαῖραι ἢ νομίσματα ἐκρέμαντο ἀπὸ τοῦ πορφυροῦ *πεσελίου*· ὁ λαιμός, τὰ ὦτα πεφορτωμένα χρυσῷ· κίτρινος πέπλος περιέβαλλε τὴν κεφαλήν[1] οὕτως ἐβάδιζον οἰκογενειακῶς ἐπὶ τῆς Πλατείας, ὡς χορὸς ἀρχαϊκός.

Ἡ πλατεῖα αὕτη εἶναι τὸ ἑσπερινὸν θέατρον τοῦ ποικίλου ἀνατολικοῦ κόσμου· ἐνταῦθα περιφέρονται ἐν ταῖς δενδροστοιχίαις ἐγχώριοι καὶ ξένοι, ἐπὶ δὲ τῆς χλόης εἰσὶ καὶ τράπεζαι χάριν τῶν θαμώνων τῶν καφεπωλείων. Παιδία παίζουσι καὶ ἀρνία βόσκουσι· περὶ τὴν τοξοειδῆ ἀψῖδα τοῦ Μαίτλανδ ἱππεῖς παρέρχονται ἐπὶ μικρῶν τουρκικῶν ἵππων· μελανείμονες πωγωνοφόροι κληρικοί, τοῦρκοι, ἀλβανοί, ἕλληνες ἀξιωματικοί, ναῦται ξένοι περιέρχονται τῇδε κἀκεῖσε. Ἄγγλοι, τέως κύριοι ἐν Κερκύρᾳ, νῦν δὲ περιηγηταί, φέροντες πίλους παραδόξους, σπεύδουσιν· ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ ἑτοιμάζεται εἰς συναυλίαν· τὰ πάντα προξενοῦσι θυμηδίαν, οὐδὲν προσκρούει τῷ ἑτέρῳ! Πάντες ἀπολαύουσι φαιακικῇ ἀναπαύσει τῆς ἑσπερινῆς αὔρας καὶ τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν θέας. Ἅμα τῇ ἑσπέρᾳ τὸ εὐρύπεδον (Spianata) ἐγκαταλείπεται. Πυγολαμπίδες κατὰ σμήνη περιφέρονται περὶ τοὺς θάμνους, ἐπὶ δὲ τῶν κορυφῶν τῶν πευκῶν θρηνεῖ πεφοβημένη ἡ γλαύξ, ἀναπολοῦσά μοι τὰς ἀργυρᾶς νύκτας ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ ἑλληνικὸν Πάσχα χαρίζει ἰδιάζον θέλγητρον εἰς τὴν ζωὴν τῆς Κερκύρας. Τὴν νύκτα πᾶσα γωνία τῆς ἀγορᾶς παριστᾷ ἀνατολικὸν παζάριον. Λευκοσιδήρεοι λυχνίαι ἐλαίου ἐφώτιζον θαμβοῦσαι τὰ ὑπὸ τὰς στοὰς τῶν ὁδῶν ἐργαστήρια, ἐν οἷς ποικίλα εἴδη ἐπωλοῦντο· τουρκικὰ γλυκύσματα ἀηδοῦς θεωρίας, μέλι, χαλβᾶς, ζυμαρικὰ ἐλαιώδη, κίτρινον χαβιάριον ἐν βυτίοις, ἐλαῖαι μέλαιναι, πασχάλεια κόκκινα ὠὰ ἐν ὀρνιθοειδέσι ζυμαρικοῖς,πλῆθος πολυδαιδάλων κηρίων ἐπὶ τραπεζῶν, σωροὶ ἄρτων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, σωροὶ πορτοκαλλίων· οἰνοπωλεῖα, ἐπὶ τῶν σημαιῶν τῶν ὁποίων ἐπεγέγραπτο τὸ εἶδος τοῦ οἴνου, *κρασὶ ἄσπρο* Κεφαλληνίας· καφεπωλεῖα, κουρεῖα, ἐργαστήρια χειρωνάκτων. Διὰ μέσου τοῦ συνωστιζομένου πλήθους προχωρεῖ μετὰ κόπου ὀνηλάτης, οὗ ὁ ὄνος φέρει πεποικιλμένα βαρέλια ὕδατος.

Σπεύδουσιν εἰς τὰς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν μητρόπολιν Σπηλιώτισσαν, εἰς τὸν Ἅγ. Σπυρίδωνα.Ἠκροάσθην ἐκεῖ τῆς ἀκολουθίας τῶν Παθῶν τῆς Μ. Πέμπτης, καὶ ἐλυπήθην ὅτι οἱ Ἕλληνες ᾄδουσιν εἰς ἔρρινον τόνον, ἀσχημίζοντα τὸ ὡραῖον ἀρχαῖον ᾆσμα. Θερμῶς κατησπάζοντο τὴν λάρνακα τῶν λειψάνων. Τὴν ἑσπέραν τῆς Μ. Παρασκευῆς περιῆλθε τὴν πόλιν ἡ λιτανεία τοῦ ἐπιταφίου, ἥτις ἐπανελήφθη τὴν πρωΐαν τοῦ Μ. Σαββάτου. Σοβαροὶ ἐβάδιζον οἱ ἐν τέλει, οἱ στρατιῶται, καὶ ὁ κλῆρος μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. οἱ πλεῖστοι σεβάσμιοι, ἐν πολυτίμοις στολαῖς· μεταξὺ διεκρίνοντο καὶ νεαρὰ πρόσωπα μὲ μακρὰν καὶ ἀνειμένην κόμην. Ἐρυθρὸν λάβαρον ἔφερε τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Σταυροῦ, κεχρυσωμένοι φανοί, μεγάλαι κίτριναι στῆλαι, ἐφ' ὧν ἔκαιον εὔοσμοι λαμπάδες. Εἵπετο μικρὸς ἐπίχρυσος σαρκοφάγος, κεκαλυμμένος βελούδῳ κυανομελάνῳ, εἶτα χρυσῆ λάρναξ τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος. Παράδοξον ὅτι τὸ μέχρις ἀποθεώσεως τιμώμενον λείψανον, καὶ λίαν προσοδοφόρον, εἶναι ἰδιοκτησία τοῦ οἴκου τῶν Βουλγάρεων. Ὅτε ἡ λιτανεία διῆλθε διὰ μέσου τοῦ ἑορταστικῶς ἐνδεδυμένου λαοῦ πρὸ τῶν ἀνακτόρων ἀπέναντι τῆς θαλάσσης καὶ τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων, παρέστη ἀληθῶς ὡραία εἰκών. Μετὰ τῶν ἐπιταφίων θρήνων τοῦ χοροῦ ἀνεμιγνύετο τὸ βέλασμα τῶν πασχαλίων ἀμνῶν, οἵτινες δεδεμένοι παρὰ τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν ἢ ἐκ τῶν δένδρων, περιέμενον τὴν θυσίαν αὐτῶν· παρ'αὐτοῖς ἵσταντο αἱμοχαρεῖς νέοι μὲ τὴν μάχαιραν εἰς τὴν δεξιάν. Μετέβημεν εἰς τὴν Σπηλιώτισσαν, ὅπως πα-

1. Νομίζομεν ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐξέλαβεν ἐνταῦθα τὰς κ ε ρ κ υ ρ α ί α ς γυναῖκας τῆς Λευκίμμης ἀντὶ ἀλβανίδων. Σ. Π.

ραστῶμεν εἰς τὴν Ἀνάστασιν. Ἡ ὅλη τελετὴ ὅμως ἐνταῦθα δὲν ἔφερε τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ῥωμαϊκῆς λατρείας· ἱερεύς τις ἔδωκε σημεῖον παρὰ τὴν πύλην. Ἐκπυρσοκροτήσεις ἐβρόντησαν, κώδωνες ἤχησαν, ὁ λαὸς ἐξώρμησεν — ὁ Χριστὸς ἀνέστη. Ἐν ἀκαρεῖ ἡ ἤρεμος τεσσαρακοστὴ μετεβλήθη εἰς ἀγριώτατον τάραχον· ἀπὸ πάσης οἰκίας ἀντήχει θόρυβος σκευῶν· ἀπὸ τῶν παραθύρων ἔπιπτον κατασυντριβόμενα πήλινα ἀγγεῖα εἰς ἐμπαιγμὸν τοῦ Ἰούδα Ἰσκαριώτου καὶ ὡς σύμβολον τῆς ἄλλοτέ ποτε λιθοβολήσεως τῶν Ἰουδαίων. Πρὸ τῶν πυλώνων ἐσφάζοντο, ἐν μανιώδει ἁμίλλῃ, ἀρνία καὶ τῷ αἵματί των ἐχαράσσετο σταυρὸς ἐπὶ τῶν παραστάδων. Τὸ εἰδύλλιον τῆς Κερκύρας διαμιᾶς ἀπεσβέσθη, καὶ τοῦτο διὰ τῆς θρησκείας. Ὅλη ἡ νῆσος μετεβλήθη εἰς σφαγεῖον· καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν πρὸ τῆς Porta Reale ἐσφάζοντο καὶ ὠπτοῦντο ἀρνία, τὰ δὲ λιμνάζοντα αἵματα ἐσωρεύοντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· πᾶς Κερκυραῖος ἐφαίνετο ὅτι ἠπίστατο τὴν τέχνην τοῦ σφαγέως, ὡς ἀρχαϊκός τις ἀνήρ. Ἡ λατινικὴ Ἐκκλησία δὲν ἐτήρησε τὴν ἐν αἵματι πασχάλιον ταύτην θυσίαν, ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὅμως εἶναι λείψανον τοῦ ἰουδαϊσμοῦ ἅμα καὶ τοῦ ἐθνικισμοῦ. Ἡ ἀτελεύτητος τῶν θυμάτων αἱματοχυσία, αἱ ἱεραὶ ἢ μᾶλλον μιαραὶ ἑορταστικαὶ ἑκατόμβαι, εἰσὶ τὸ μᾶλλον ἀποτρόπαιον σημεῖον τῆς ἀρχαιότητος· οἱ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων θεοὶ ἔβοσκον ἐν τῷ αἵματι.

Ἡδέως ἔσπευσα νὰ φύγω ἔξω πρὸς τὴν αἰωνίως καθαρὰν φύσιν τῆς νήσου καὶ τὰς ἱερὰς σκιὰς τῶν ἐλαιώνων της, καὶ ἐπειδὴ ἡ πόλις τῆς Κερκύρας ὀλίγα παρέχει τὰ ἀξιοθέατα, ἂς ἐπιθεωρήσωμεν ἑκατέρωθεν τὰ πέριξ τῆς πόλεως, ὅπως εἶτα στραφῶμεν εἰς τὰ ἐνδότερα.

Ὁ σὶρ Χ. Δούγλας ἔταμεν ἁμαξιτὴν παραθαλάσσιον ὁδὸν διὰ τῶν ἐνετικῶν προχωμάτων, ἄγουσαν ἀπὸ τῆς πλατείας εἰς τὴν Γαρίτσαν. Τὸ προάστειον τοῦτο κεῖται παρὰ τὸν λιμένα τοῦ Ἀλκινόου, ὃν ὁρίζουσι τὸ φρούριον καὶ γλῶσσα γῆς, συνέχεται δὲ ἑτέρῳ προαστείῳ τῷ Ἀνεμομύλῳ, οὕτω κληθέντι ἀπὸ ἠρειπωμένου τινὸς πύργου παρὰ τὴν θάλασσαν, χρησιμεύοντος ἄλλοτε ἀντὶ ἀνεμομύλου. Γλῶσσα γῆς ἀνωφερὴς ἄγει πρὸς τοὺς ὑπερκειμένους πλήρεις φυλλωμάτων λόφους, ὅπου ἡ βασιλικὴ ἔπαυλις. Ἐν τῷ σχηματιζομένῳ κόλπῳ τῶν Καστράδων ἔκειτό ποτε τὸ ναυπηγεῖον καὶ ἡ ἀγορὰ τῆς Κερκύρας· τὴν θέσιν δὲ καθόλου τῶν νῦν προαστείων καὶ τῶν πέριξ κατεῖχεν ἡ ἀρχαία πόλις. Αἱ Καστράδαις χρονολογοῦνται ἀπὸ τῶν πρώτων ἤδη βυζαντιακῶν αἰώνων, καίτοι, ὡς ὁ Ῥωμανὸς ἔδειξέ μοι, τὸ πρῶτον ἀναφέρεται τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐν χειρογράφῳ τῆς 18 αὐγ. 1370. Ἀμφότεραι ἱα παραλίαι μὲ ἀνέμνησαν τὰς τῆς Κορσικῆς· ἐνταῦθα τὰ πάντα εἰσὶν ἀνθῶνες καὶ λαχανόκηποι. Οἰκίαι, ἐφ' ὧν βλέπει τις ἀρχαῖα τεμάχια μαρμάρων πεπυργωμένα, μονόροφοι καὶ μικραὶ ἵστανται μεταξὺ κυπαρίσσων, φοινίκων, κάκτων καὶ δαφνῶν, ἐν τῷ μέσῳ δὲ αὐτῶν ναΐσκοι, ὅμοιοι πρὸς ἐπαύλεις. ἐντὸς κήπων ἢ ἐπὶ ἀθορύβων πλατειῶν. Ἀρνία βόσκουσιν ἐπὶ τῆς χλόης· γυναῖκες ἀσχολοῦνται περὶ τετειχισμένα φρέατα· ἄνδρες σκάπτουσι τὰ κηπάρια, ὡς ὁ Λαέρτης παρ' Ὁμήρῳ. Οἰκίαι τινὲς στεροῦνται παραθύρων· ἔστιν ὅτε εἶδον κιγκλίδας πεπλεγμένας διὰ φυλλωμάτων· καθαρὰ δωμάτια, ἔνθα χιονόλευκος κλίνη, ἧς ἐπικρέμανται ἡ Παναγία καὶ μικρὰ λυχνία.

[Ἔπεται συνέχεια]

ΘΝΗΣΚΟΝΤΕΣ ΠΑΠΑΙ

Οἱ πλεῖστοι τῶν Παπῶν, ὅσοι διώκησαν μέχρι τοῦδε ἀπὸ τῆς ἕδρας τοῦ Ἁγίου Πέτρου, εἶχον ἰδιάζοντα φόβον τοῦ θανάτου. Ὁ ψίθυρος τῶν πτερύγων τοῦ ἐπιθανατίου Ἀγγέλου ἔφερεν αὐτοὺς εἰς ἀπελπισίαν, ὁ δὲ φόβος τοῦ νὰ καταλίπωσι τὴν κυριαρχίαν τοῦ κόσμου τούτου, ὅπως ἀποχωρήσωσιν εἰς τὴν ἄγνωστον χώραν, ἐξ ἧς οὐδεὶς ἐπανέκαμψεν, ἀφῄρει ἀπ' αὐτῶν πᾶσαν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν. Οἱ Πάπαι ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου κλίνης εἶνε θέαμα παριστῶν ἐναργέστατα τὴν ἐξουδένωσιν τῆς γηΐνης μεγαλειότητος.

Ἀλλὰ διατί οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ ἐπίτροποι τοῦ Χριστοῦ εἶχον τοιοῦτον φόβον ἀπέναντι τοῦ θανάτου; Ὁ φόβος ἀρά γε τοῦ νὰ ἐμφανισθῶσι πρὸ τοῦ αἰωνίου κριτοῦ ἔφερε τοὺς Πάπας εἰς τοιαύτας ἀναξίας αὐτῶν σκέψεις, ἢ ἡ φροντὶς ὅτι θὰ καταλίπωσι «τὸ βασίλειον τοῦ κυρίου» ἐσκότιζε τὰς τελευταίας αὐτῶν στιγμάς, παρενείρουσα περιδεεῖς σκέψεις; Οὐχί. Σπανιώτατα οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Θεοῦ εἶχον δόσιν τινὰ τῶν χαρακτηριστικῶν ἰδιοτήτων τῶν εὐαισθήτων συνειδήσεων, καθόσον τὸ ἀβέβαιον περὶ τῆς τύχης τῆς ἐκκλησίας ἀπησχόλει μόνον τὰς εὐγενεῖς φύσεις ἐπὶ τῆς ἕδρας τοῦ Ἁγίου Πέτρου.

Τὸ πλεῖστον τῶν κυριάρχων τῆς ἐκκλησίας, δι' ὧν ἡ Ῥώμη ἐρωδίαζε τὸν κόσμον, εἶχεν ὡς ἀπόφθεγμα ἴδιον τὴν ἐγωϊστικὴν φράσιν: «Ἐμοῦ θανόντος, γαῖα πυρὶ μιχθήτω», διὸ καὶ οὐδόλως οὔτε ζῶντες οὔτε θανόντες ἐφρόντιζον. Τὰ αἴτια δὲ τοῦ μεγάλου τρόμου αὐτῶν πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τὰς ἰδιαζούσας περιστάσεις, αἵτινες ἐπῆρχοντο σχεδὸν τακτικῶς ἅμα ὡς ἤγγιζεν ἡ τελευταία αὐτῶν ὥρα. Οἱ ἰσχυρότατοι καὶ κραταιότατοι τῶν Παπῶν ἀπέθανον ἄθλιοι καὶ ἐγκαταλελειμμένοι. Σβεννυμένων τῶν βλεμμάτων αὐτῶν, συνεσβέννυτο καὶ ἡ δόξα των. Οὐδείς, οὔτε συγγενὴς οὔτε φίλος, ἐφρόντιζε πλέον περὶ τοῦ θνήσκοντος ἡγεμόνος τῆς ἐκκλησίας, ἐξ ὅλου δὲ τοῦ ὄγκου τῆς ἰσχύος δὲν ἀπέμενε κατὰ τὰς τελευταίας αὐτῶν στιγμὰς οὔτε μία κἂν χείρ, ὅπως παράσχῃ εἰς τὴν διψαλέαν αὐτῶν γλῶσσαν τὸ τελευταῖον ποτήριον.

Πνέοντος τοῦ Πάπα τὰ λοίσθια, διεῤῥηγνύετο ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Βατικανοῦ πᾶσα ἱεραρχία

Digitized by Google

καὶ τάξις. Τὸ πλῆθος τῶν εὐνοουμένων, γνωρίζον ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὀλίγαι μόνον ὧραι ἢ μᾶλλον στιγμαὶ ἀπέμενον τῆς προτέρας κυριαρχίας, ἔσπευδε νὰ ἐπωφεληθῇ τοῦ χρόνου. Τότε δὲ ἤρχιζε γενικὴ διαρπαγή. Ἡρπάζοντο χρήματα, ἔγγραφα, πολύτιμα σκεύη, χρηματοκιβώτια διηνοίγοντο. Πᾶν τὸ μὴ στερεώτατα κεκλεισμένον διηρπάζετο, ἐν ᾧ ὁ Πάπας μόνος καὶ ἐγκαταλελειμμένος ἀπώλλυτο ἔν τινι δωματίῳ. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστος τῶν Παπῶν ἐγνώριζε τὴν συνήθειαν ταύτην, ἦτο περίτρομος πρὸ τῶν τελευταίων αὐτοῦ στιγμῶν. Τὸ ἔθιμον δὲ τοῦτο διετηρήθη καὶ μέχρι τῶν ἡμετέρων χρόνων, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ προκάτοχος Πίου τοῦ ἐννάτου Γρηγόριος ὁ δέκατος ἕκτος ἦτο ἄξιον οἴκτου θῦμα τοῦ ἐθίμου τούτου. «Πτωχός τις ἐργάτης ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Βατικανοῦ», διηγεῖται ὁ Μάξιμος d'Azeglio ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ περὶ τῶν συμβάντων, ἅτινα συνώδευσαν τὸν θάνατον τοῦ ἰσχυροῦ τούτου Πάπα, «γνωρίζων ὅτι ὁ Πάπας παραδίδει τὸ πνεῦμα, ἠθέλησε νὰ ἴδῃ αὐτὸν τὸ τελευταῖον. Κρούει ἐπί τινος θύρας... οὐδεὶς ἀποκρίνεται. Εἰσέρχεται ἐν τῷ δωματίῳ, ἀλλ' οὐδένα ἀπαντᾷ. Μεταβαίνει εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Οὐδείς. Ἀνοίγει τρίτην θύραν, καὶ ἰδοὺ εὑρίσκεται ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ θνήσκοντος Πάπα. Ἐπὶ τῆς κλίνης ὑψοῦται ὄρος στρωμάτων· ἀλλ' ὁ Πάπας ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀγωνίας ἔκλινε, φαίνεται, λίαν πρὸς τὸ ἓν μέρος, οὕτω δὲ, ἔχων τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος ἔξω τῆς κλίνης, ἐκινεῖτο τῇδε κἀκεῖσε. Ὁ πτωχὸς ἐργάτης ἀφοῦ ἐπανέφερεν αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του, τὸν καλεῖ κατ' ὄνομα, τὸν σείει... ἦτο ψυχρός. Τότε πίπτει εἰς τὰ γόνατα, καὶ ἀποτείνει τὸ de profundis ὑπὲρ τοῦ κεκοιμημένου. Ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην εἰσέρχεται εἷς τῶν οἰκείων, ὅστις εἶχεν ἤδη κρύψει εἰς ἀσφαλῆ χῶρον τὴν λείαν του, ἐκπλήσσεται βλέπων τὸν κηπουρὸν, κραυγάζει, ἀπειλεῖ ὅτι θέλει φονεύσει αὐτὸν, ἐὰν διηγηθῇ τι ἐξ ὅσων εἶδε, καὶ ἐπὶ τέλους διώκει αὐτὸν ἔξω. Ὁ κηπουρὸς ὅμως ὡμίλησεν...»

Ἡ ἱστορία αὕτη Γρηγορίου τοῦ δεκάτου ἕκτου δὲν εἶνε ἡ οἰκτροτέρα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς παπωσύνης. Πολυάριθμοι προκάτοχοί του εὗρον τὸν θάνατον δια φρικώδους τρόπου, τὸ δὲ δρᾶμα, ὅπερ οἱ Πάπαι βλέπουσι περὶ ἑαυτοὺς θνήσκοντες, εἶνε τοσοῦτον θλιβερὸν, ὥστε σχεδὸν ἐξαγνίζει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν προτέρων ἁμαρτημάτων. Ἀλλὰ το δρᾶμα τοῦτο ἐνίοτε σὺν τῷ τραγικῷ καθίσταται καὶ ἀποτρόπαιον διὰ τῆς διαγωγῆς τοῦ θνήσκοντος.

Τοιαύτην δ' ἐντύπωσιν ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου παρέχουσιν ἰδίως οἱ σιμωνιακοὶ Πάπαι, οἵτινες θεωροῦσιν ὡς ἅγιον τὸ ξανθὸν τοῦ χρυσοῦ χρῶμα. Δὲν εἶνε δὲ ὄντως ἄξιον ἀγανακτήσεως τὸ νὰ ἀκούῃ τις τὸν Πάπαν Ἰννοκέντιον τὸν τέταρτον, θνήσκοντα ἐν ἔτει 1254, καὶ ἀναφωνοῦντα εἰς τοὺς κλαίοντας ἀνεψιούς του· «Quid plangitis, miseri? Nonne vos omnes divites relinquo?» («Τί ὀδύρεσθε, ἄθλιοι; δὲν σᾶς ἀφίνω ὅλους πλουσίους;»).

Ἀλλ' ἀγωνιώδεις στιγμὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου εἶχεν ὁ Πάπας, μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁποίου εἶνε συνδεδεμένον διὰ παντὸς τὸ τέλος τοῦ ἐνδόξου οἴκου τῶν Χοχενστάουφεν. Τὸ μεγαλήτερον τῶν συμβάντων κατὰ τὸν βίον τοῦ Πάπα τούτου ἦτο ὁ φόνος τοῦ Κονραδίνου, καίτοι δὲ οἱ περὶ αὐτὸν κατέβαλον πολὺν κόπον, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀναμνήσεως τοῦ συμβάντος τούτου κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου. Οὕτω δὲ Κλήμης ὁ τέταρτος ἀπέθανεν προφέρων τὸ ὄνομα τοῦ Κονραδίνου. «Ἡ τεταραγμένη μορφὴ τοῦ ἀθώου ἀνεψιοῦ Φρειδερίκου τοῦ δευτέρου ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος ἐν Νεαπόλει, γράφει ὁ Γρηγόριος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ῥώμης, «ὅταν ἀνέτεινε τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ προσευχόμενος ἔκαμπτε γόνυ ὅπως δεχθῇ τὸ θανατηφόρον κτύπημα, ἵστατο ὀρθία ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θνήσκοντος Πάπα». Κατηρᾶτο μεγαλοφώνως καὶ μετὰ πάθους διὰ τὸ ἀδίκως χυθὲν αἷμα, καὶ ἐθρήνει διότι μετ' ὀλίγον δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ δικαιολογηθῇ καὶ πρὸ τοῦ αἰωνίου κριτοῦ. Ἡ ὀπτασία τοῦ τελευταίου Χοχενστάουφεν διήγειρεν εἰς αὐτὸν πυρετώδη φρίκην. Δὲν ἐσυλλογίζετο τὸν θάνατον, ἀλλὰ τὸ οἰκτιστον θῦμα τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ἐν Νεαπόλει. Ἠθέλησαν νὰ τὸν καθησυχάσωσιν, εἰπόντες ὅτι δὲν ἐφόνευσεν αὐτὸς τὸν Κονραδῖνον ἀλλὰ ὁ Κάρολος ὁ Ἀνδεγαυϊκός. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸν καθησύχασε. «Μοὶ λέγετε ὅτι εἰμὶ ἀθῶος τοῦ ἁμαρτήματος», εἶπεν στένων, «ἀλλὰ μὲ καταδικάζει ἡ συνείδησις». Καὶ πάλιν ἤρξατο νὰ μέμφηται ἑαυτοῦ συνεχῶς καὶ μετὰ πάθους διὰ τὸ ἀνοσιούργημα οὗτινος ἦτο αἴτιος καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ᾐσθάνετο βαθεῖαν μεταμέλειαν.

Βονιφάτιος ὁ ὄγδοος, ὁ πανίσχυρος οὗτος Πάπας τοῦ μέσου αἰῶνος, ἀπέθανεν αὐτόχειρ. Τὸ τέλος δὲ τοῦτο εἶχε προείπει ὁ προκάτοχος αὐτοῦ Καιλεστῖνος ὁ πέμπτος, ὁ πρῶτος, ὡς γνωστὸν, ἀνώτατος ποιμὴν, ὅστις ἑκουσίως ἀπέθηκε τὴν τιάραν· «Intrabit ut vulpes, regnabit ut leo, morietur ut canis»—«θὰ εἰσέλθῃ ὡς ἀλώπηξ θὰ βασιλεύσῃ ὡς λέων, θὰ ἀποθάνῃ ὡς κύων», ἐφώνησεν ὁ ἐρημίτης ἐνδεδυμένος τὴν παπικὴν ἐνδυμασίαν, καὶ ἡ προφητεία αὐτοῦ ἐξετελέσθη ὡς πρὸς τὸ εἶδος τοῦ θανάτου τοῦ Βονιφατίου. Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ὁ Βονιφάτιος κατελήφθη ὑπὸ μανίας καὶ παροξυσμῶν ἐπιληψίας, ἡμέραν δέ τινα εὗρον αὐτὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Anagni νεκρὸν, ἔχοντα τὴν κεφαλὴν συντεθλασμένην, διότι ἔν τινι παροξυσμῷ ἐπιληψίας ἔπληξε τὴν κεφαλὴν τόσῳ βιαίως ἐπὶ τοῦ τοίχου, ὥστε αὕτη συνθλασθεῖσα παρεμορφώθη. Ἀλλ' ὁ Βονιφάτιος εἶχε φροντίσει πρὸ τοῦ θανάτου ὅπως

Digitized by Google

καὶ ὁ ἀντίπαλος αὐτοῦ μὴ ἐπιζήσῃ· οὕτω δὲ εὗρον τὸν πυρητημένον Καιλεστῖνον δολοφονημένον ἐν τῷ κελίῳ του. Μέγας ἧλος εὑρέθη ἐμπεπηγμένος ἐντὸς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· ἡ δὲ φήμη ἐκήρυττε τὸν Βονιφάτιον ὡς τὸν διατάξαντα τὸν φόνον.

Δὲν ἀπέθανε δὲ μόνον ὁ Καιλεστῖνος διὰ βιαίου θανάτου ὑπὸ χειρὸς δολοφόνου. Ἡ ἱστορία διηγεῖται ἡμῖν πλῆθυν φόνων γενομένων ὑπὸ Παπῶν, τὸ δὲ σύνηθες ἦν ὁ εἷς Πάπας νὰ φονεύῃ τὸν ἕτερον εἴτε διὰ συνεργῶν εἴτε ἰδίᾳ χειρί. Βενέδικτος ὁ ἔννατος ἐνεχείρισεν εἰς Κλήμεντα τὸν δεύτερον, τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1047, τὴν κύλικα τοῦ δηλητηρίου. Αὐτὸς δὲ οὗτος ὁ Βενέδικτος, ὅστις ὡς παῖς ἐκοσμήθη διὰ τῆς τιάρας, καὶ πρὸς ὃν κατὰ τὴν κακοήθειαν καὶ τὴν ταπεινότητα τοῦ φρονήματος ἐξισώθη μόνον Ἀλέξανδρος ὁ Βοργίας, ἀπέθανεν ἐπίσης διὰ βιαίου θανάτου, καθόσον τὸν ἔπνιξαν ἐπὶ τῆς κλίνης. «Μωρότερος τοῦ Καλιγούλα, ἁμαρτωλότερος τοῦ Ἡλιογαβάλου», οὕτω χαρακτηρίζεται Βενέδικτος ὁ ἔννατος ὑπὸ ἐξέχοντος Γερμανοῦ ἱστορικοῦ· ἀλλ' ἡ εἰκὼν αὕτη φαίνεται κολακευτικὴ παραβαλλομένη πρὸς τὴν γραφεῖσαν ὑπὸ τῶν συγχρόνων. Συγγραφεύς τις ἀναφέρων τὸν ἀποπνιγμὸν τοῦ Βενεδίκτου προσθέτει: Pridie oportebat (ἔπρεπε νὰ γείνῃ πρότερον).

Ἐὰν δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ ἕκτος ἐκ τοῦ οἴκου Βοργία ἀπέθανε δολοφονηθείς, δὲν εἶνε ἱστορικῶς ἀποδεδειγμένον. Εἶνε ὅμως γενικῶς διαδεδομένη ἡ ἰδέα ὅτι ὁ μιαρώτερος οὗτος τῶν Παπῶν ἀπέθανε δηλητηριασθείς. Πιστεύουσι δὲ ὅτι ἀπέθανεν οὕτω, διότι, ὅπως ὀρθῶς ὁ Γρηγορόβιος παρατηρεῖ, δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀποθάνῃ φυσικὸν θάνατον τέρας τοιοῦτον, ὁποῖος ὁ Ἀλέξανδρος Βοργίας.

Εἶνε δὲ βέβαιον ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέθανε φρικτὸν θάνατον. Ἐγκαταλελειμμένος ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν ἢ κακομεταχειριζόμενος, ἐπάλαιεν ἐπὶ πολὺ μετὰ τοῦ θανάτου. Ἡ νόσος τόσῳ εἶχε παραμορφώσει τοὺς χαρακτῆράς του, ὥστε εἶχε καταντήσει ἀγνώριστος, φρίκη δὲ καὶ ἀηδία κατελάμβανε τοὺς θεωροῦντας αὐτὸν τεθνεῶτα, ἐνῷ ζῶν κατηριθμεῖτο μετὰ τῶν ὡραιοτέρων ἀνθρώπων. Ἀναφέρεται δὲ ὑπὸ τῆς ἱστορίας ὅτι τινὲς ἔπτυσαν καὶ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ του.

Φρικτὸν τέλος ἔλαβεν ἐπίσης καὶ ὁ προκάτοχος τοῦ Ἀλεξάνδρου Βοργία Ἰννοκέντιος ὁ ὄγδοος (ἀποθ. 1492), καθόσον ἀπέθανε κατὰ γράμμα ἐξ ἀσιτίας. Ἐπειδὴ ὁ στόμαχος αὐτοῦ ἠδυνάτει νὰ πέψῃ οἱανδήποτε τροφήν, ἔμενεν ἄσιτος ἐπὶ ἑβδομάδας ὅλας. Ἔζη μόνον ἐκ γάλακτος, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ πέψῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον. Τότε οἱ ἰατροὶ διέταξαν αὐτὸν νὰ πίνῃ γάλα γυναικεῖον, τὸ δὲ χρονικὸν ἀναφωνεῖ ἐπὶ τούτῳ· «Ὁ Πάπας ἐπὶ τῶν μαστῶν τροφοῦ!» Ἀλλὰ καὶ τὸ φάρμακον τοῦτο ἀπέτυχε, ἡ δὲ αὐτοῦ Ἁγιότης ἐγίνετο βαθμηδὸν ἰσχνοτέρα. Μετὰ τῆς ἐλαττώσεως ὅμως τῶν σωματικῶν δυνάμεων ηὔξανεν ὁ ἔρως πρὸς τὴν ζωήν· δὲν ἤθελε ποσῶς ν' ἀποθάνῃ, διὸ παρήγγειλεν εἴς τινα τῶν ἰατρῶν του, Ἑβραῖον, νὰ τὸν σώσῃ διὰ παντὸς μέσου. Ὁ ἰατρὸς ὡς τελευταῖον μέσον ἀπεφάσισε νὰ δοκιμάσῃ τὴν μετάγγισιν τοῦ αἵματος, εἰς ἣν κατ' ἀρχὰς ἠναντιοῦτο ὁ Πάπας· ἀλλ' ἐπὶ τέλους συγκατετέθη. Τρεῖς δεκαετεῖς παῖδες προωρίσθησαν νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν νεότητα διὰ τοῦ αἵματός των τὸν ἀσθενῆ ἀνώτατον ποιμενάρχην. Εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἐδόθη ἀρκοῦσα ἀμοιβή, ἀλλὰ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες ἀπέθανον θύματα τοῦ πειράματος.

Καὶ οἱ καλούμενοι δὲ φίλοι τῆς ἀνθρωπότητος Πάπαι, ὧν αἱ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ὑπηρεσίαι εἰσὶν ἀδιαφιλονείκητοι, παρέχουσιν ἰδιάζον θέαμα ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου κλίνης. Καὶ θνήσκοντες ἦσαν κομποῤῥήμονες καὶ ἐπιτετηδευμένοι, ὅπως καὶ ζῶντες. Ὑποδεδυμένοι τοὺς κοθόρνους, οὓς ἐξέθαψαν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος, ἐζήτουν μετ' αὐτῶν νὰ εἰσέλθωσι καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωήν, διὸ καὶ θνήσκοντες ἐξεφώνουν λόγους εἰς τὸ συνέδριον τῶν καρδιναλίων των. Οὕτω διηγεῖται ὁ βιογράφος Νικολάου τοῦ Πέμπτου Μανέττης, ὅτι ὁ Πάπας ἐπὶ τῆς κλίνης, ἐφ' ἧς ἐλιποψύχει, ἐξεφώνησε κομπώδη ὁμιλίαν πρὸς τοὺς Καρδιναλίους, ἐν ᾗ ἐξύψου τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ μετὰ πολλῆς κομποῤῥημοσύνης. Ὡμίλησε δὲ ἐφ' ἱκανὴν ὥραν, μέχρις οὗ κατάπονος ὅλως καὶ ἀπηυδηκὼς ἐτελείωσε διὰ τῶν λέξεων τούτων· «Ὀλίγα κακά, πολλὰ δὲ καλὰ ἔπραξα εἰς τὸν βίον μου».

Καὶ Εὐγένιος δὲ ὁ τέταρτος ἐξεφώνησεν ὁμιλίαν μακρὰν πρὸ τοῦ θανάτου, ἀλλ' οὐσιωδῶς ἄλλου χαρακτῆρος. Ἐνόησε τὴν σημασίαν τοῦ θανάτου καὶ εἶπε μετὰ δυσθυμίας· «Καλλίτερον ἤθελεν εἶναι διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μου ἀντὶ νὰ γείνω Πάπας νὰ ἔμενα μοναχὸς ἐν τῷ μοναστηρίῳ».

Ἀλλ' εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Παπῶν εἰσέρχονται καί τινες καθολικοὶ ἱεράρχαι, δι' ὧν ἡ σκηνογραφία μεταβάλλεται ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἔξοχον, ἀνάλογος πρὸς τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου, ἡ δὲ σπανιότης τῶν τοιούτων Παπῶν καθιστᾷ αὐτοὺς ἔτι μᾶλλον ἐξοχωτέρους καὶ συμπαθητικωτέρους. Ἀληθῶς μεγάλοι ἄνδρες δὲν ἀπαρνοῦνται ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῶν στιγμῇ τὴν σημασίαν, ἣν εἶχον καὶ πρότερον ζῶντες, ἡ δὲ ἱστορία τοῦ τέλους αὐτῶν ἀναμιμνήσκει ἡμῖν τὸ τέλος λαμπροῦ τινος ἔπους.

Τάφοι τινὲς παπικοὶ προέχουσιν σοβαροὶ καὶ ἐπιβάλλοντες, μνημεῖα ἐκείνων οὓς ὑποκρύπτουσι. Εἶνε ὅμως παρατηρήσεως ἄξιον ὅτι τὰ μνημεῖα, καὶ ἑπομένως καὶ αἱ τελευταῖαι κλῖναι τῶν Παπῶν, οἵτινες ἐγένοντο ἔξοχοι, ἱδρύθησαν μακρὰν τῆς Ῥώμης. Ἡ αἰωνία πόλις διέφθειρε τοὺς Πάπας, ὅπως καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία ἦτο διεφθαρμένη. Πάντοτε ἦτο λίαν χαμαιπετὴς καὶ γήϊνος ἡ θλι-

Digitized by Google

θερὰ ἰδέα τοῦ νὰ καταλίπῃ τις τὸ Βατικανὸν μετὰ τῆς μεγαλοπρεπείας αὐτοῦ καὶ τῶν θησαυρῶν του, καὶ δὲν ἄφινε νὰ ἐκδηλωθῇ τὸ ἔξοχον ἐν τῷ θανάτῳ ἀνεξάρτητον καὶ ἀνεπίδραστον.

Ἡ μεγαλοπρεπεστάτη ἐπιθανάτιος κλίνη ἣν γνωρίζει ἡ Ῥωμαϊκὴ ἱστορία ἦτο ἐν ἐλεεινῷ τινι δωματίῳ ἐν Σαλέρνῳ· ἐπ' αὐτῆς ἔκειτο ὁ κραταιότατος Πάπας Γρηγόριος ὁ ἕβδομος, εἷς τῶν μεγαλειτέρων ἀνδρῶν ὅλων τῶν χρόνων, ἀντιμετωπίζων ἐν ἀξιοπρεπεῖ γαλήνῃ πρὸς τὸν θάνατον, ὃν δὲν ἠδύνατο αὐτὸς ὁ πανίσχυρος νὰ διαφύγῃ. Ὀλίγοι τινὲς μόνον εἶχον μείνει αὐτῷ πιστοὶ ἐν τῇ ἐξορίᾳ, αὐτὸς δὲ ὁ ἰδὼν τὸν αὐτοκράτορα μετανοοῦντα, καὶ πρὸ τοῦ ὁποίου τὸ διαλάμπον φῶς τοῦ στέμματος τοῦ ἁγίου γερμανικοῦ κράτους εἶχε καταπέσει μεταβληθὲν εἰς θολερόν τι μετέωρον, διήγαγε τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς μονάζων σχεδὸν ἔν τινι ἐλεεινῇ καλύβῃ. Δὲν κατεβλήθη ὅμως οὔτε ἐκάμφθη ποσῶς ὑπὸ τῆς δυστυχίας. Διετήρησε τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτοῦ, τὴν ἀταραξίαν καὶ ἀνυπόκριτον ἀφέλειαν, καὶ ἀπεχαιρέτισεν ὡς Πάπας τὸν κόσμον, ὃν ἐκάλυψε διὰ τῶν ἰχνῶν τοῦ δραστηρίου αὐτοῦ βίου ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ὅλας. «**Dilexi justitiam et odi iniquitatem, propterea morior in exilio**», «ἠγάπησα δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησα ἀδικίαν· διὸ καὶ θνήσκω ἐν ἐξορίᾳ». Αὗται ἦσαν αἱ τελευταῖαι λέξεις, τὰς ὁποίας ὁ θνήσκων Πάπας ἐψέλλισεν τῇ 25 Μαΐου 1085 ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ θανάτου.

Ἀλλὰ καὶ ὀλιγώτερον τοῦ Γρηγορίου ἐπίσημοι Πάπαι ἐγίνωσκον νὰ διατηρῶσι θνήσκοντες τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῶν, ἐνίοτε μάλιστα παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου ἐπεδείκνυντο ἀξιοπρέπειαν, ἧς ἐστεροῦντο ἐν τῇ ζωῇ. Ἀξιόλογον δὲ τούτου παράδειγμα παρέχει ἡμῖν ὁ Πάπας Οὐρβανὸς ὁ πέμπτος, ὅστις ἐν ἔτει 1370 κατῴκησεν εἰς τὰ εὐρέα ἀνάκτορα ἐν Ἀβινιών. Οὗτος δὲν ἐδέχθη ποσῶς κατὰ τὸ διάστημα τῆς νόσου του νὰ μένωσι τὰ ἀποστολικὰ ἀνάκτορα κεκλεισμένα πρὸς τὸ πλῆθος, ὅπως ἦτο τὸ ἔθος, διὸ διέταξε ν' ἀνοίξωσιν ὅλας τὰς πύλας καὶ νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν εἴσοδον εἰς τὸν λαὸν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ δωματίου ἔνθα ἀπέθνησκε. Ἤθελε ν' ἀγωνισθῇ τὸν ἀγῶνα τοῦ θανάτου ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ πλήθους, ὅπως ἴδῃ ὁ κόσμος πόσον ἐκμηδενίζονται τὰ μεγαλεῖα τοῦ κόσμου». Ὁ πόθος τοῦ Πάπα ἐξεπληρώθη. Ὅλη ἡ Ἀβινιὼν ἦτο μάρτυς τῶν τελευταίων του στιγμῶν, καὶ ὁ λαὸς ἐνόησε καλλίτερον διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἢ διὰ τῆς συμβολικῆς ἀναφλέξεως σωροῦ μικροῦ ἀχύρων κατὰ τὴν στέψιν τοῦ Πάπα, ὅτι «οὕτω παρέρχεται ἡ δόξα τοῦ κόσμου», «**Sic transit gloria mundi**».

'Μ.

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ].

Οὐδὲν τοσοῦτον διαστρέφει τὸ ἦθος τὸ ἀφελές, ὅσον ἡ πρὸς ἐπίδειξιν ἀφελείας προσπάθεια.

Η ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΚΥΝΩΝ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Καθ' ἑκάστην κυριακὴν γίνεται ἀγορὰ κυνῶν ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ βουλεβάρτον τοῦ Νοσοκομείου, ἐν τῇ νέᾳ τῶν ἵππων ἀγορᾷ. Ἐν παρισινῇ τινι ἐφημερίδι ἀναγινώσκομεν τὰς ἑξῆς περιεργοτάτας περὶ αὐτῆς λεπτομερείας:

Οἱ πρὸς πώλησιν ἀγόμενοι κύνες κρατοῦνται διὰ δερματίνου ἱμάντος ἢ σχοινίου, ὑλακτοῦσι δὲ θρηνωδῶς μεταλλάσσοντες δεσπότην. Πολλοὶ ἐκ τῶν κυνῶν τούτων πωλοῦνται ὑπὸ εἰδικῶν ἐξ ἐπαγγέλματος κυνοπωλῶν, ἄλλοι ὑπ' ἀγυιοπαίδων, οἵτινες τοὺς *σουφρόνουν* ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους τῶν μεγάλων ὁδῶν, καὶ ἄλλοι ὑπὸ δυστυχῶν γραιῶν, αἵτινες θρηνοῦσαι καὶ κοπτόμεναι ἀποχωρίζονται τῶν ἀγαπητῶν τοῦ γήρατός των συντρόφων.

Πολλῶν ἐκ τῶν κυνῶν τούτων ἡ ἀποκλειστικὴ ἀξία συνίσταται εἰς τὸ συλλαμβάνειν ποντικούς.

Εἰς τὸν νοῦν τινων εἰσῆλθε νὰ τοὺς ἐκπαιδεύσωσι, καὶ καθ' ἑκάστην κυριακὴν ἔρχονται εἰς τὴν ἀγορὰν ἄγοντες τοὺς μαθητάς των, οὓς ἀντὶ ὑψηλῆς μόνον τιμῆς συγκατατίθενται νὰ πωλήσωσιν. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀπάτη εἰσεχώρησε καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦτο, καὶ ὅτι κύνες ἀγορασθέντες ὡς ἰχνευτῆρες εὑρέθησαν ὅτι ἦσαν δειλοὶ καὶ ὀκνηροὶ χονδρόσκυλοι, ἀνίκανοι πρὸς θήραν τῶν ἐν πανουργίᾳ διαβιούντων ποντικῶν.

Τί ἔπρεπε λοιπὸν νὰ γείνῃ; Ἀπεφασίσθη νὰ δοκιμάζωσιν ἐπὶ τόπου. Ὁ κρατῶν τὸ παρακείμενον οἰνοπωλεῖον, ἐν ᾧ δροσίζονται συχνὰ ὁ πωλητής, ὁ ἀγοραστής, ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ πωλούμενος, περιέφραξε μικρὸν μέρος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δοκιμάζονται οἱ ἐπὶ δειλίᾳ ἢ ἀνικανότητι ὕποπτοι κύνες. Ἡ εὕρεσις ποντικῶν δὲν ἦτο δυσχερής. Παρουσιάσθη τις, ὅστις ἀνέλαβε νὰ προμηθεύσῃ ὅσους ἤθελον. Εἶνε τὸ ἐπάγγελμά του αὐτό, εἶνε μυοθήρας, τὰς δὲ νύκτας διατρέχει τὰς ἀμάρας φέρων μεθ' ἑαυτοῦ κιβώτιον, εἶδος μυάγρας, ἐν ᾗ ὡς διὰ μαγείας εἰσορμῶσι καὶ ἁλίσκονται οἱ ἀτιθασσότεροι τῶν ποντικῶν. Ὑπάρχουσι μαγγανευταὶ πτηνῶν, ἀρουραίων μυῶν, ἀγριμίων, οὗτος εἶνε μαγγανευτὴς ποντικῶν. Ἂν ἦτον Ἰνδός, θὰ ἐμαγγάνευεν ὄφεις.

Ἐν γωνίᾳ τινὶ τοῦ τετραγώνου ξυλίνου περιφράγματος, ὅπερ περιορίζει τὸ *στάδιον*, ὑπάρχει μικρὸν ἄνοιγμα, δι' οὗ εἶνε δυνατὸν νὰ εἰσέλθωσιν ὁ κύων, ὁ πωλητής του καὶ ὁ μυοθήρας. Οὗτος εἰσέρχεται πάντοτε μετὰ τοῦ κιβωτίου του· πιέζει ἐλατήριόν τι, καὶ ἀνοίγεται ὀπή, δι' ἧς δύναται νὰ χωρέσῃ ὁ ποντικός. Ἀλλὰ δὲν ἐξέρχεται ἀμέσως. Προβάλλει μετὰ συστολῆς τοὺς πόδας καὶ τὸ ῥύγχος του, καμμύων τοὺς ὀφθαλμούς, διστάζει καὶ ἀποπειρᾶται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ κιβώτιον· ἀλλ' ὁ μυοθήρας τὸν ὠθεῖ πρὸς τὰ ἔξω, καὶ τότε ἐννοῶν πλέον ὅτι εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ κατέλθῃ εἰς τὸ πεδίον, συγκατανεύει νὰ ἐξέλθῃ καὶ ἐξορμᾷ εὐθὺ πρὸς τὰ πρόσω.

Digitized by Google

Τότε ὁρμᾷ καὶ ὁ κύων· ἂν ᾖ ἠσκημένος περὶ τὴν θήραν ταύτην, ἐν ἀκαρεῖ καταβάλλει τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ δι' ἑνὸς δήγματος, καὶ ἐκτείνει αὐτὸν νεκρόν. Μὴ ὑπολάβῃ δέ τις ὅτι εἶνε ἄμοιρον κινδύνου τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀσκήσεως.

Ὁ ποντικὸς δὲν εἶνε ζῷον ἀνεχόμενον νὰ θανατωθῇ ἄνευ ἀντιστάσεως, ἰδίᾳ δὲ μάλιστα ὅταν ἀριθμῇ ἐτῶν τινων ζωήν. Οἱ μακροὶ αὐτοῦ ὀδόντες εἰσὶν ὀξεῖς, καὶ ἐμβυθίζονται πολλάκις σκληρότατα εἰς τὸ ῥύγχος τοῦ κυνὸς, ὁσάκις οὗτος κακῶς ἐκλέγῃ τῆς ἐπιθέσεως τὴν στιγμὴν, ἢ κακῶς ὑπολογίζῃ τοῦ δήγματός του τὴν δύναμιν.

Εἶνε κωμικὸν τότε νὰ βλέπῃς τὸν ποντικὸν κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ ῥύγχους τοῦ κυνὸς καὶ ταλαντευόμενον μέχρις οὗ παραζαλισθεὶς ἀναγκασθῇ ν' ἀποσπάσῃ τοὺς ὀδόντας του.

Ὅταν ὁ κύων εἶνε ἄπειρος ἔτι, τότε ὡς ἀνταγωνιστὴς αὐτοῦ προσάγεται μικρὸς καὶ ἀθῶος ποντικὸς, μὴ ἐκτραχυνθεὶς ἔτι ἐν τῇ πονηρίᾳ. Τότε συνάπτεται ἀγὼν μεταξὺ τῶν δύο ζῴων, οὐδεμίαν ἀφορμὴν παραπόνου ἐχόντων κατ' ἀλλήλων. Ὁ νεαρὸς κύων εἶνε ὅλος χαρά. Ὁ ποντικὸς εἶνε σεμνὸς ὡς νεᾶνις. Μόνον μὲ ὁμήλικάς του ποντικοὺς διεπληκτίσθη ἄχρι τοῦδε.

Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ οἱ ἀντίπαλοι θερμαίνονται. Ὀδοὺς τις εἰσέρχεται εἰς μέρος πολὺ εὐαίσθητον. Ἐγένετο παρεννόησις βεβαίως, ἀλλ' ἀνεφλέχθη τῆς σαρκοφαγίας τὸ ὁρμέμφυτον· ἡ ὀσμὴ τοῦ αἵματος διεχύθη ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ· ἐξεγείρεται τότε ἡ φυσικὴ θηριωδία τῶν ζῴων τούτων, καὶ ἡ πάλη καθίσταται φλογερὰ, ἀγρία, αἱμοχαρὴς, ἀμείλικτος. Ὁ κύων νυγεὶς τὸ ῥύγχος καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀναμιμνήσκεται τῶν προγόνων του· ὁ ποντικὸς, ἀφ' οὗ μάτην διατρέχει ὅλας τὰς γωνίας τοῦ περιβόλου, ἐν ᾧ εἶνε ἐγκεκλεισμένος, σκέπτεται, οὐχὶ ἄνευ μελαγχολίας, ὅτι δὲν τῷ ὑπολείπεται πλέον εἰμὴ νίκη ἢ θάνατος. Καὶ εἶνε θέαμα περιεργότατον, εἰ μὴ εὐχάριστον, νὰ βλέπῃ τις τοὺς δύο τούτους ἀνταγωνιστὰς, φοβουμένους μὲν ἀλλήλους, ἀλλ' ἡρωϊκῶς μαχομένους. Ὁ κύων θριαμβεύει ἐπὶ τέλους, καὶ ὁ μυοθήρας ἀποφαίνεται ὅτι εἶνε *καλὸ λαγωνικὸ*, ἐν ᾧ δ' ἀποτελειόνει τὸν τραυματίαν ποντικὸν, ὑποψελλίζει, ὀλίγον στωϊκῶς εἶν' ἀληθὲς, τὸν ἐπικήδειον αὐτοῦ.

* Κ.

Η ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑ ΕΝ ΕΛΒΕΤΙΑι

Ὁ *Ἡμερήσιος Τηλέγραφος* τῆς Μελβούρνης ἐδημοσίευσεν ἀρτίως ἐκτενὲς περὶ τῆς ἐν τῇ αὐστραλιακῇ ταύτῃ πόλει γενομένης Ἑλβετικῆς ἐκθέσεως ἄρθρον, ἐξ οὗ ἐρανιζόμεθα λίαν ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περί τε τῆς παρελθούσης καὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς ὡρολογοποιίας ἐν Ἑλβετίᾳ.

Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλβετῶν ὡρολογοποιῶν κατεσκεύαζον τὸ ὡρολόγιον ὁλόκληρον, τουτέστι τήν τε κινητήριον μηχανὴν καὶ τὴν πυξίδα. Ἅπασα δὲ ἡ ἐργασία ἐξετελεῖτο διὰ χειρὸς καὶ δι' ἁπλουστάτου ὀργάνου. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου οἱ τεχνῖται ἀπέβαινον μὲν πολλάκις ἐπιτηδειότατοι, ὀλίγα ὅμως κατεσκεύαζον ὡρολόγια.

Κατὰ τὸν 18ον καὶ 19ον αἰῶνα ἡ διαίρεσις τῆς ἐργασίας ἀνεπτύχθη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Σήμερον δὲ ὑπάρχουσι πλεῖστα καὶ τελειότεραι μέθοδοι πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐν τῇ ἐκτελέσει ταχύτητος καὶ ἀκριβείας. Εἰς τὴν Ἑλβετίαν ἀνήκει βεβαίως ἡ τιμὴ τῆς χρήσεως τῆς πρώτης τῶν μηχανῶν πρὸς κατασκευὴν ὡρολογίων.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἡ ὡρολογοποιητικὴ βιομηχανία τῆς Ἑλβετίας συγκεντροῦται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς γαλλικὰς ἐπαρχίας (Cantons) Γενεύης, Νευσατὲλ, Βὼδ καὶ τοῦ Ἰούρα.

Τὸ Νευσατὲλ παράγει ἐτησίως ἓν ἑκατομμύριον ὡρολογίων περίπου, ἀξίας 50 ἑκατομμυρίων φρ. Ἐν δὲ τῷ Ἰούρᾳ ἐργάζονται τρισχίλιοι μὲν ἐργάται εἰς τὴν κατασκευὴν ὡρολογίων καὶ κιβωτίων μουσικῆς, πεντακισχίλιοι δὲ ἕτεροι ἐν τοῖς λοιποῖς διαμερίσμασι τοῦ Βὼδ, ἤτοι Λωζάνῃ, Ὄρβῃ, Ὑβερδὸν, Γκράντσον κτλ. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Βέρνης ὑπολογίζονται εἰς 13000 οἱ ἐργάται ἐν τῇ ὡρολογοποιΐᾳ, κατασκευάζονται δὲ κατ' ἔτος ὡρολόγια ἀξίας 30,000,000 φράγκων. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις μεγάλα ἐργοστάσια ἐν Σαὶντ-Ἰμιὲ, Πιέννῃ, Βὰλ-δὲ-Μουτιὲ, Βαβάνῃ καὶ Λύσῃ, ἔνθα κατασκευάζονται μηχαναὶ ὡρολογίων. Εἰς τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν τῶν καταστημάτων ὑπάρχουσι μηχαναὶ κατασκευάζουσαι ὡρολόγια ἔχοντα ὁμοίας διαστάσεις. Ὡσαύτως ἡ Πιένῃ ἔχει εἰδικὰ ἐργοστάσια πρὸς κατασκευὴν πυξίδων, κοσμημάτων καὶ ἐλατηρίων. Ἐν τῷ διαμερίσματι τούτῳ παράγουσιν ὡρολόγια χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ μεταλλικὰ εἰς λίαν εὐθηνὰς τιμάς.

Ἡ ἐν Μελβούρνῃ Ἑλβετικὴ ἔκθεσις ἦτο ἀσυγκρίτως ἡ πληρεστέρα τῶν ἐκεῖ γενομένων. Ἰδίᾳ μνημονεύονται τὰ μέγιστα καὶ μικρότατα τῶν ἐκτεθέντων ὡρολογίων. Τὸ μικρότατον φαίνεται καταδεικνύον μέχρι ποίας λεπτότητος ἐργασίας δύναται νὰ φθάσῃ ἡ Ἑλβετικὴ ὡρολογοποιΐα. Τὸ ὡρολόγιον τοῦτο ἐξετιμήθη εἰς τιμὴν ὀλίγον ὑπερβολικὴν, ἤτοι ἑκατὸν γκινέας (φρ. 10,000). Ἅπαντα τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὸ τεμάχια εἰσὶ κατεσκευασμένα διὰ τῆς χειρός. Ἄλλα ὡρολόγια, ἔχοντα διπλάσιον μέγεθος, προσαρμόζονται ἐπὶ δακτυλίων, πορπῶν θαυμασίως κεκοσμημένων καὶ πεποικιλμένων διὰ σχεδίων σπανίας ὡραιότητος. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ἐπωλήθησαν ἱκανά. Ὑπάρχουσιν ὡρολόγια σημαίνοντα κατὰ βούλησιν τὰς ὥρας, τὰ τέταρτα, τὰ λεπτὰ, ἕτερα δεικνύοντα τὰ βήματα τῶν πεζῶν καὶ ἱππέων, καὶ ἄλλα μετὰ ἡμερολογίων, χρονομέτρων προχείρων καὶ ἀστρονομικά. Αἱ τιμαὶ αὐτῶν ποικίλλουσιν ἀπὸ 20 μέχρι 3,200 φράγκων.

Α...

Digitized by Google

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΝ ΕΛΒΕΤΙΑι ΑΛΕΞΙΒΡΟΧΙΟΝ

Τὸ πρῶτον ἐν Ἑλβετίᾳ ἀλεξιβρόχιον ἐφάνη ἐν Ἑριζῶ, κωμοπόλει τῆς Ἀππενζέλης, ἐστάλη δ' ἐκ Παρισίων εἰς ἔμπορόν τινα, Τάννερ καλούμενον, ὑφ' ἑνὸς τῶν φίλων καὶ ἀνταποκριτῶν του. Ἦτο πελώριον μηχάνημα δι' εὐρείας περιβεβλημένον λωρίδος, κινῆσαν τὴν γενικὴν ἔκπληξιν τῶν ἁπλοϊκῶν κατοίκων, διότι οὐδὲν παρόμοιον εἶχον τέως ἴδει, τὸ ἐπωνόμασαν δὲ *στέγην κατὰ τῆς βροχῆς*.

Ὁ κτήτωρ τοῦ πολυτίμου τούτου ἀλεξιβροχίου ἠθέλησε νὰ φανῇ πολὺ ἀβρόφρων πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Ἑριζῶ. Οὕτω λοιπὸν τὴν κυριακήν, ὁσάκις ὁ καιρὸς ἦτο βροχερός, ὁ ὑπηρέτης τοῦ κυρίου Τάννερ, φορῶν τὰ καλλίτερά του ἐνδύματα, ἐπορεύετο σοβαρῶς καὶ μεμετρημένῳ βήματι καὶ παρελάμβανεν ἀπὸ τῆς κατοικίας του τὸν τοπάρχην (landmman), ὃν συνώδευεν ἄχρι τῆς ἐκκλησίας, κρατῶν μετ' ἀξιοπρεπείας διὰ τῆς ῥωμαλέας του χειρὸς τὴν ὀγκώδη λαβὴν τῆς προστατευτικῆς *στέγης*. Πλῆθος πάντοτε συνωστίζετο, ὅπως τοὺς ἴδωσι διαβαίνοντας. Ἔπειτα ἤρχετο ἡ σειρὰ τοῦ ἐπισκόπου, ὃν παρελάμβανεν ἐπίσης ἀπὸ τοῦ οἰκήματός του καὶ συνώδευε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς τὸν ναόν, μεθ' ὅλα δὲ ταῦτα τὰ *ἀναβοκαταιβάσματα* ἐπέτρεπε τέλος καὶ εἰς ἑαυτὸν ὁ γενναῖος ἰδιοκτήτης τὴν χρῆσιν τῆς περιουσίας του.

Ἡ νέα ἐφεύρεσις ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας ἦτο τὸ ἀντικείμενον ὅλων τῶν συνδιαλέξεων, καὶ δὲν ἔλειψαν φρόνιμοι ἄνθρωποι σείοντες τὴν κεφαλήν των καὶ ἐκφράζοντες φόβους περὶ τῶν ἠθῶν τοῦ τόπου καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς κοινωνίας, ἀφ' οὗ, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπήλαυνον ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτῶν τὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καταπεμπόμενον ὕδωρ.

Καὶ ὅμως μεθ' ὅλα τὰ ἀλεξιβρόχια ἡ Ἑριζῶ εἶνε σήμερον μία τῶν μᾶλλον ἀκμαζουσῶν κωμοπόλεων τῆς θελκτικῆς Ἀππενζέλης, ἥτις καίτοι ἀφοσιωθεῖσα εἰς τὴν βιομηχανίαν, διεφύλαξεν οὐδὲν ἧττον, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην, τ' ἀρχαϊκά, ἀφελῆ, ἁγνὰ καὶ σχεδὸν πατριαρχικὰ ἤθη της.

*

ΠΛΥΣΙΜΟΝ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΧΟΥ

Πλὴν τῶν ἄλλων αὐτῆς κατορθωμάτων ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη εὗρε τελευταίως τρόπον, δι' οὗ δύναται νὰ πλύνῃ τὸν στόμαχον τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἐὰν ἦτο ἁπλοῦν ὕφασμα, καὶ νὰ τὸν καθιστᾷ ὅσον ἤθελέ τις ἐπιθυμήσει καθαρόν. Ὁ τρόπος οὗτος, ἁπλούστατος ἅμα καὶ ἀκίνδυνος, εἶνε ὁ ἑπόμενος· Λειοτάτην ἐκ καουτσοὺκ σύριγγα, μήκους 1 1[2 μ., διαμέτρου δὲ 10—12 ὑποχιλιομέτρων, προσαρμόζομεν εἰς ὑέλινον χωνίον χωρητικότητος 500 περίπου γραμμαρίων. Διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κρατοῦμεν τὸ χωνίον, ἐνῷ διὰ τῆς δεξιᾶς εἰσάγομεν εἰς τὸν φάρυγγα τὸ ἐλεύθερον τῆς σύριγγος ἄκρον ἀλειμμένον διὰ γλυκερίνης. Εἶτα ὠθοῦμεν ἠπίως τὴν σύριγγα μέχρις εἰσδύσεως τοῦ τρίτου αὐτῆς, ἐνῷ συγχρόνως παραγγέλλεται ὁ ἄῤῥωστος νὰ ἐκτελῇ τοιαύτας κινήσεις καταπόσεως, ὡσεὶ ἤθελε νὰ καταπίῃ μακρὸν μακαρόνιον. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὑψοῦμεν τὸ χωνίον ὑπεράνω τῆς τοῦ πάσχοντος κεφαλῆς καὶ ῥίπτομεν ἐν αὐτῷ τὸ διὰ τὴν πλύσιν τοῦ στομάχου ὡρισμένον ῥευστόν.

Τῆς σύριγγος οὕτω πληρωθείσης μέχρι τοῦ λαιμοῦ τοῦ χωνίου, ἀφίνομεν τὸ ὄργανον ἐν τῇ θέσει ταύτῃ στιγμάς τινας, εἶτα δὲ στρέφομεν τὸ χωνίον τόσον πρὸς τὰ κάτω, ὥστε νὰ ἀντιστοιχῇ ὀλίγον κατωτέρω τῆς στομαχικῆς χώρας τοῦ ἀῤῥώστου. Τότε ἡ ἐκ καουτσοὺκ σύριγξ λειτουργοῦσα ὡς σίφων παρέχει διέξοδον εἰς ῥευστὸν ἐνέχον βλένναν καὶ τροφῶν λείψανα. Μετὰ ἐπανειλημμένας τοιαύτας διεκπλύσεις τὸ ἐκκενούμενον ὑγρὸν εἶνε διαφανέστατον.

Πιστεύεται ὅτι ταχέως οἱ πάσχοντες θὰ ἐξοικειωθῶσιν ἐπὶ τοσοῦτον πρὸς τὴν εἰρημένην μέθοδον, ὥστε *νὰ πλύνωσι τὸν στόμαχόν των* μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας, μεθ' ἧς νίπτουσι νῦν τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον.

**

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἱερεὺς συνώδευε κατάδικον εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς. Ὅτε ἔφθασαν ἔμπρὸς τοῦ ἰκριώματος, ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ ζήλῳ αὐτοῦ τοῦ νὰ παρηγορήσῃ τὸν κατάδικον διὰ τὸ ἐπικείμενον φοβερὸν τέλος·

— Ἔλα, παιδί μου, λέγει πρὸς αὐτόν, θάῤῥος . . . ὀλίγο θάῤῥος ἀκόμη. Δὲν εἶνε παρὰ μιὰ στιγμὴ μόνον. . . Αὔριον οὔτε θὰ τὸ 'θυμᾶσαι κἄν.

*
* *

Προχθὲς ἔν τινι αἰθούσῃ λόγος ἐγίνετο περί τινος νέου ἀπόντος, ὅστις κατὰ σπανίαν σύμπτωσιν δὲν ἐκακολογεῖτο.

Μία μόνη ἐκ τῶν κυριῶν ἔλεγεν ὅτι δὲν εἰμποροῦσε νὰ τὸν ὑποφέρῃ.

— Ἐν τούτοις εἶνε καλὸς νέος, εἶπέ τις.

— Δὲν λέγω ὄχι, ἀλλὰ . . .

— Μήπως σᾶς προσέβαλε ποτέ ;

— Ποτέ.

— Μὰ λοιπόν ;

— Ἦτον μιὰ φορὰ παρὼν ὅπου μοῦ ἐξέφυγε μία ἀνοησία, καὶ δὲν εἰμπορῶ νὰ τοῦ τὸ συγχωρήσω.

*
* *

Σκέψεις Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ υἱοῦ:

Τὴν γυναῖκα δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἐπιχειρῇ τις νὰ καταπείσῃ διὰ τῆς λογικῆς, ἀλλὰ διὰ τῆς συγκινήσεως.

Ὁ Θεὸς θὰ ἦτο παράλογος καὶ ὑπερμέτρως σκληρός, ἐὰν, ἀφοῦ ἔκαμε τὴν ζωὴν ὁποία εἶνε, δὲν ἔκαμνε καὶ τὸν θάνατον.

Digitized by Google

*
* *

Ἡ κυρία *Ν, καλλονῆς λίαν μετρίας, ἣν ὅμως ἠγάπα νὰ μεγαλοποιῇ καθ' ἑαυτήν, ἀκούσασα ἡμέραν τινὰ τὸν ἱεροκήρυκα νὰ καταφέρεται σφοδρῶς κατὰ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τὸν ἠρώτησεν ἐὰν ἦτον ἁμαρτία ὅτι καὶ αὐτὴ ὑπερηφανεύετο διὰ τὸ κάλλος της.

— Ὄχι, παιδί μου, εἶπε πονηρῶς ὁ ἱερεύς, ἁμαρτία δὲν εἶνε, λάθος μόνον εἶνε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ ὀργὴ καὶ αὐτὴ ἡ μᾶλλον δικαία, καταπραΰνεται πάραυτα, ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ὁ καθ'οὗ ὀργιζόμεθα εἶνε δυστυχής. Ὅ,τι ἡ βροχὴ εἰς τὸ πῦρ, τοῦτο ἡ εὐσπλαγχνία εἰς τὴν ὀργήν. Συμβουλεύω τὸν μὴ θέλοντα νὰ ἔχῃ τύψεις συνειδότος, ὅταν ἀποφασίζῃ νὰ ἐκδικηθῇ σκληρῶς ὕβριν ἥτις τῷ προσεγένετο, νὰ παραστήσῃ εἰς τὸν νοῦν του ὑπὸ ζωηρὰ χρώματα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκδικήσεώς του, νὰ φαντασθῇ τὸ θῦμά του ὑπὸ τοὺς φυσικοὺς καὶ ἠθικοὺς πόνους, ἀγωνιζόμενον κατὰ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀνάγκης, καὶ νὰ εἴπῃ· — ἰδοὺ τὸ ἔργον μου. Μόνον ἡ σκέψις αὕτη δύναται νὰ καταπραΰνῃ τὴν ὀργήν. (Schopenhauer).

*** Ἡ ἀξία ἡμῶν θὰ ἦτο πλειοτέρα ἐὰν ἐφαινόμεθα ὁποῖοι πράγματι εἴμεθα ἀντὶ νὰ ζητῶμεν νὰ φαινώμεθα ὁποῖοι δὲν εἴμεθα.

*** Ὁ πλοῦτος ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ἀρετὴν οἵαν τὰ πολεμεφόδια πρὸς τὸν στρατόν· ταῦτα ἀληθῶς εἰσὶν ἀναγκαιότατα, ἀλλ' ἐμποδίζουσι τὴν πορείαν καὶ ἐνίοτε ἕνεκα αὐτῶν ἀπόλλυται ἡ εὐκαιρία τῆς νίκης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον ἐπλουτίσθη ἐσχάτως διὰ πολυτίμου συλλογῆς μυιοτροχίλων (oiseaux mouches), ἣν ἐκληροδότησεν αὐτῷ ὁ σοφὸς ὀρνιθολόγος Ἰωάννης Γοῦλδ. Ἡ συλλογὴ αὕτη περιέχει δύω περίπου χιλιάδας τῶν πτηνῶν τούτων, τῶν μικροτάτων, ἅμα δὲ καὶ λαμπροτάτων, ὡς ἐκ τῶν θαυμασίων χρωμάτων, τὰ ὁποῖα κοσμοῦσι τὴν κεφαλὴν αὐτῶν καὶ τὸ στέρνον. Ἐτοποθετήθησαν ἤδη ἐντὸς ὑαλωτῶν σκευοθηκῶν ἐν τῇ ἀνατολικῇ στοᾷ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, ὅπου τὸ κοινὸν δύναται νὰ θαυμάσῃ αὐτά.

Γνωστὸν εἶνε πόσον δυσκόλως συλλαμβάνονται οἱ μυιοτρόχιλοι καὶ τὰ κολίβρια χωρὶς νὰ φθαρῶσι τὰ πτερά των· τὸ ἐλάχιστον μολύβδινον σφαιρίδιον τὰ καταστρέφει. Πρὸς σύλληψιν αὐτῶν γίνεται συνήθως χρῆσις μικρῶν δικτύων ἢ ῥίπτεται ἐπ' αὐτῶν ὕδωρ ἢ ἄμμος, ὅπως ζαλισθῶσιν, ἡ δὲ θήρα αὕτη μεγίστην ἀπαιτεῖ δεξιότητα καὶ ὑπομονήν. Ἁλισκόμενα ταχέως ἀποθνήσκουσι, καίτοι διδομένου αὐτοῖς μέλιτος ἢ σιραίου ἢ οἱασδήποτε ἄλλης τροφῆς καταλλήλου.

Ἡ συλλογὴ Γοῦλδ περιλαμβάνει πάντα τὰ γνωστὰ εἴδη, ἰδίως δὲ τὰ τῆς Βρασιλίας, τῆς Γουϊάνης, τῆς Περουβίας, τῆς Χιλῆς καὶ τῆς Παραγουάης εἰς πλέον τῶν πεντήκοντα ἀνερχόμενα, ἐν οἷς καὶ ὁ τερρόχρουν ἔχων τὴν κοιλίαν καὶ πρασινόχρυσον τὴν κεφαλὴν μυιοτρόχιλος, ὁ καὶ μικρότερος πάντων. Τούτου τὸ σῶμα δὲν εἶνε μεγαλείτερον τῆς μελίσσης, τὸ δ' ὁλικὸν μῆκος δὲν ὑπερβαίνει τὰ 6 ὑφεκατόμετρα.

Ἀξιοσημείωτοι εἶνε οἱ ἔχοντες μακρὰν οὐρὰν μελανὴν ἢ χρυσῆν, πρασίνην καὶ κυανῆν ἢ χαλυβόχρουν, ὁ λυχνίτης, ὁ λοφωτός, ὁ πορφυροῦς καὶ ἄλλοι τινὲς μετέχοντες τῆς λαμπρότητος τῶν πολυτίμων λίθων.

Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ συλλογῇ καὶ δείγματα τοῦ ἐν Χιλῇ εὑρισκομένου *γίγαντος* τῶν μυιοτροχίλων· οὗτος ἔχει μῆκος 22 ὑφεκατομέτρων καὶ ἀποτελεῖ τὸ μεγαλείτερον εἶδος τοῦ γένους τούτου, ἐλαττοῦται ὅμως κατὰ τὴν τῶν χρωμάτων ποικιλίαν καὶ ὡραιότητα.

Τῶν κολιβρίων ὑπάρχουσι πάντα τὰ εἴδη, τὰ τοπάζια, οἱ Καρχηδόνιοι, τὰ ῥοδόλαιμα, τὰ ἰόουρα καὶ πληθὺς ἄλλων, ἃ ἡ φύσις ἐκόσμησε διὰ πτερῶν περιλάμπων ὡς ἀκτῖνας φωτός.

Μία τῶν θηκῶν περιέχει φωλεάς, ὡς ἥμισυ κέλυφος καρύου τὸ μέγεθος· εἶνε δὲ κατεσκευασμέναι ἐκ βάμβακος καὶ μεταξωδῶν ὑλῶν ἐξ ἀνθέων προερχομένων, καὶ ἔχουσιν ἐξωτερικῶς ἐπίχρισμα κόμμιος.

Αἱ φωλεαὶ αὗται ἐξήρτηνται, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἀπὸ φύλλων ἢ κλαδίσκων πορτοκαλεῶν, λεμονεῶν καὶ ῥοιῶν. Τὰ ᾠὰ εἶναι μικρότερα τῶν πίσων.

Ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης Γοῦλδ προσέφερεν εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου τὴν περίεργον ταύτην συλλογήν, πρὸς δὲ καὶ 3800 δέρματα μυιοτροχίλων καὶ 6000 δέρματα ἄλλα διάφορα ἀντὶ 75,000 φράγκων. Ἡ προσφορὰ ἐγένετο πάραυτα δεκτή, τὸ δὲ ποσὸν τοῦτο ἐπληρώθη παρὰ τοῦ ταμείου τοῦ κράτους, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν προέτεινε διπλασίαν τιμὴν εἰς τοὺς ἐκτελεστὰς τῆς διαθήκης.

Ἡ Ἐ*φημερὶς τῆς Φραγκφόρτης* δημοσιεύει περιέργους εἰδήσεις περὶ τῆς ἐν τῇ κεντρῴᾳ Ἀσίᾳ χώρας Θιβέτ, τὰς ὁποίας κοινοποιεῖ πρὸς αὐτὴν αὐστριακὸς περιηγητής, ἐπισκεφθεὶς πρό τινος τὴν χώραν ταύτην.

Οἱ ἐν χρήσει γεωγραφικοὶ χάρται, λέγει οὗτος, εἰσὶν ὡσεπιτοπλεῖστον ἀνακριβεῖς ὅσον ἀφορᾷ τὸ Θιβέτ, καθόσον φαίνεται ὅτι μᾶλλον ἐκ πληροφοριῶν καὶ παραδόσεων κατηρτίσθησαν ἢ ἐξ ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης καὶ ἐργασίας. Ἐπίσης μέχρι πρὸ μικροῦ ἐστερούμεθα σχεδὸν εἰδήσεων περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν λόγῳ χώρας. Τὸ Θιβὲτ εἶνε αὐτὸ τοῦτο χώρα ἱερέων. Ἐν αὐτῷ ἡ ἀναλογία τῶν ἱερέων πρὸς τοὺς κατοίκους εἶνε δύο πρὸς τρεῖς, ἡ δὲ ἰσχὺς τῶν ἱερωμένων τάξεων εἶνε ἀπεριόριστος. Εἰ καὶ τὸ Θιβὲτ εἶνε ὑπὸ τὴν ἐπικυρι-

Digitized by Google

αρχίαν τῆς Κίνας, τὴν ὁποίαν δύο μανδαρῖνοι ἀντιπροσωπεύουσιν ἐν Lassa, ὁ ἀτυχὴς Θιβετιανὸς ἐν τῇ δουλώσει αὐτοῦ οὐδεμιᾶς τυγχάνει προστασίας. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Κίνας οὐδεμίαν ἔχουσιν ἰσχύν, παραμένουσι δὲ μόνον ὅπως προστατεύωσι τοὺς ἱερεῖς ἐν ἀνάγκῃ.

Ὁ ἐκ Κίνας στελλόμενος ὑπάλληλος πρὸς διοίκησιν τοῦ Θιβὲτ θεωρεῖται ὡς ἐξόριστος. Οὐδεμία θρησκεία ἔφθασεν εἰς τοσοῦτον τυπικότητος καὶ τυραννικότητος, ὅσον ὁ βουδισμὸς εἰς τὰς χεῖρας τῶν Θιβετινῶν ἱερέων.

Τὸ Θιβὲτ εἶνε πρὸς τούτοις ἡ χώρα τῆς ἄκρας ῥυπαρότητος· συνήθεια ὑπάρχει αἱ γυναῖκες οὐδέποτε νὰ πλύνωσι τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἡ ἀκαθαρσία φθάνει εἰς τὸ μὴ περαιτέρω ἰδίως ἐν ταῖς οἰκίαις, ὧν οἱ τοῖχοι ἐμποιοῦσιν ἀηδίαν.

Ὁ οἰκογενειακὸς ὡσαύτως βίος τῶν Θιβετιανῶν διαφέρει μεγάλως τοῦ τῶν ἄλλων λαῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας. Ἐν Θιβὲτ ἐπικρατεῖ ἡ πολυανδρία, τοῦτο δὲ ὄχι δι' ἔλλειψιν γυναικῶν, διότι καὶ ἐνταῦθα αἱ γυναῖκες εἶνε πλειότεραι τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ δι' οἰκονομικοὺς λόγους.

Ὁ αὐστριακὸς περιηγητής, εἰς ὃν ὀφείλονται αἱ ἀνωτέρω πληροφορίαι, παρετήρησεν ὅτι ἡ γυνή, καίτοι ἔχουσα τόσους συζύγους, εἶχε πάντοτε τὴν διοίκησιν τῆς οἰκίας. Ὅταν τις νυμφεύηται, ὅλοι οἱ ἄγαμοι συγγενεῖς αὐτοῦ ἔχουσι τὰ αὐτά, οἷα καὶ αὐτός, δικαιώματα ἐπὶ τῆς συζύγου του, ἡ κατάστασις δ' αὕτη σπανίως δίδει ἀφορμὴν εἰς ἔριδας. Προκειμένου ν' ἀνακαλυφθῇ ὁ ἀληθὴς πατὴρ τέκνου γεννηθέντος ἐκ τοιούτου γάμου, ὡς ὁδηγὸς χρησιμεύει ἡ ὁμοιότης, ἐὰν δὲ συμπέσῃ πρὸς οὐδένα τῶν συζύγων τῆς μητρός του νὰ ὁμοιάζῃ τὸ παιδίον, εἰς τὴν μάμμην ἀπόκειται νὰ ὑποδείξῃ τὸν πατέρα.

*** Κατά τινα βιενναίαν ἐφημερίδα ἡ ἐπίσημος βασιλικὴ ἄμαξα, ἧς ἐπέβαινον ἡ βασίλισσα τῶν Βέλγων καὶ ἡ πριγκίπισσα Στεφανία, ἡ μνηστὴ τοῦ ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Ῥοδόλφου, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πανηγυρικῆς αὐτῶν εἰσόδου εἰς Βιέννην, κατεσκευάσθη τῷ 1700 ἐν Μαδρίτῃ χάριν τῆς ἑορτῆς τῆς στέψεως τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ ΣΤ'.—Ἡ προκειμένη ἄμαξα, πολυτελέστατα κεκοσμημένη, ἔχει ὅλως ἰδιόρρυθμον σχῆμα. Οὐδεμία ἕδρα ὑπάρχει διὰ τὸν ἁμαξηλάτην, τοιαῦται δὲ ὑπάρχουσι μόνον ἐν τοῖς βασιλικοῖς ἁμαξοστασίοις τῆς Μαδρίτης καὶ ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ Τριανόν, ἔνθα διατηροῦσι μίαν ὡς ἐνθύμιον τοῦ πρώτου Ναπολέοντος.

Τὸ ἔσωθεν τῆς ἁμάξης καλύπτεται ὑπὸ ἐρυθροῦ βελούδου κεκοσμημένου διὰ χρυσῶν κροσσῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕπερθεν αὐτῆς εἶνε ἐπίσης κεκαλυμμένον ὑπὸ βελούδου τοῦ αὐτοῦ χρώματος, καὶ κοσμεῖται δι' ὀρειχαλκίνων κοσμημάτων. Ἐκ τῶν τεσσάρων γωνιῶν της κατέρχονται πολυτελεῖς χρυσοῖ θύσσανοι, ἄνω δὲ αὐτῆς ὑψοῦται λαμπρὸν στέμμα πάνυ τεχνικῶς ἐγγεγλυμμένον καὶ φέρον ἐγκεκολαμμένους πολυτίμους λίθους. Αἱ ὕελοι αὐτῆς εἶνε ἐνετικαί, λεπτόταται καὶ κεκοσμημέναι μετὰ τελείας τέχνης.

Ἡ κιβωτὸς τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἁμάξης κοσμεῖται δι' ἀλληγορικῶν εἰκόνων γεγραμμένων ὑπὸ τοῦ βιενναίου ζωγράφου Wagenschoen τῷ 1763. Αἱ σαγαὶ τῶν ἵππων εἰσὶ κεκοσμημέναι διὰ μικρῶν χρυσῶν πλακῶν καὶ φέρουσι τὸν δικέφαλον ἀετὸν τῆς Αὐστρίας μετὰ τοῦ σκήπτρου, τοῦ ξίφους καὶ τοῦ στέμματος.

Οἱ ἄξωνες εἰσὶν ἐπίχρυσοι, τὰ ὀλίγα δὲ ξύλινα μέρη αὐτῆς καλύπτονται ὑπὸ λαμπροῦ ἐρυθροῦ χρώματος, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ τροχοί, οἵτινες εἰσὶ μετὰ μεγίστης λεπτότητος γεγλυμμένοι.

Ἡ μεγαλοπρεπὴς αὕτη ἄμαξα θὰ σύρεται ὑπὸ 6 λευκῶν ἵππων ἐκλεκτῶν. Ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῶν πρώτων, καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τῶν τελευταίων, θὰ ἐπιβαίνωσιν εἷς θεράπων καὶ ὁ ἁμαξηλάτης, ἀμφότεροι φέροντες ἱσπανικὴν ἐνδυμασίαν. Ἕκαστος δὲ τῶν δύο ἄλλων ἵππων θὰ κρατῆται διὰ τῆς χειρὸς ὑπὸ ἀκολούθου νεανίου ἐνδεδυμένου ὡσαύτως κατὰ τὸν ἱσπανικὸν τρόπον.

*** Κατά τινα στατιστικὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐδαπανήθη τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς οἰνοπνευματώδη ποτὰ οἶνον, ζύθον, οἰνόπνευμα, τὸ ὑπέρογκον ποσὸν τῶν 122,279,272 λιρῶν στερλινῶν, ὅπερ ἀναλογεῖ 75 φράγκα κατὰ κεφαλήν. Τῷ 1860 ἡ δαπάνη ἀνήρχετο εἰς 86 ἑκατομμύρια λιρῶν, τῷ 1876 ἀνέβη εἰς τὸ κολοσσαῖον ποσὸν τῶν 147 ἑκατομμυρίων, ἔκτοτε δ' ἕνεκα τῆς κακῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἠλαττώθη ὀλίγον. Ὥστε ἡ Ἀγγλία δαπανᾷ εἰς ποτὰ ποσὸν ὑπερβαῖνον τὸν δημόσιον προϋπολογισμόν της.

Ἐν Γερμανίᾳ ἡ μέθη ποιεῖται ὡσαύτως πρόοδον καταπληκτικήν, καὶ ὅμως ὁ γερμανικὸς λαὸς εἶνε ὁ μᾶλλον εὐπαίδευτος ἐπὶ τῆς γῆς. Φαίνεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις διατείνεται μετὰ τοσαύτης ὑπερηφανείας ὅτι ἔφθασεν εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ λόγου, ἐφευρίσκει τρόπους ὅπως ἀπολέσῃ τὸ λογικόν, καὶ πέσῃ εἰς τὴν ἀποκτήνωσιν. Ἡ Βουλὴ ἐν Γερμανίᾳ πρόκειται νὰ ψηφίσῃ αὐστηρότατον νόμον κατὰ τῆς μέθης, ὅπως διακωλύσῃ τὰς προόδους αὐτῆς.

Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς τὸ κακὸν εἶνε ἔτι χεῖρον. Ἐκεῖ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκλείωσι τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος μεθύσους εἰς εἰδικὰ καταστήματα, μέχρις οὗ ἀποβάλωσι τὴν ὀλεθρίαν ἕξιν. Ἀλλὰ πρό τινος χρόνου, ὡς νὰ μὴ ἤρκει ἡ χρῆσις τῶν ποτῶν, ἤρξατο διαδιδομένη καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ὀπίου.

*** Εὑρέθη, λέγει ἐφημερίς τις, φάρμακον τῆς ἀϋπνίας, ἀλλὰ μένει νὰ ἐξετασθῇ ἂν ὄντως συνεπιφέρῃ καὶ θεραπείαν. Τὸ φάρμακον εἶνε περίεργον· δὲν εἶνε ὄπιον, οὔτε μορφίνη, οὔτε βρώμιον, οὐδὲ χλωράλιον· ὁ ἰατρὸς D. Bisenz ἐκ Βιέννης εὗρεν ἔτι ἁπλούστερον τούτων, τόσον μάλι-

Digitized by Google

στα άπλοῦν, ὥστε εἰς αὐτὸν καὶ μόνον μένει ἡ εὐθύνη. Διὰ νὰ κοιμηθῇ, λέγει, τις, ἀρκεῖ ν' ἀνοιγοκλείσῃ, ὡς λέγομεν κοινῶς, 20 ἢ 30 φορὰς κατὰ συνέχειαν τοὺς ὀφθαλμοὺς του· τοῦτο θέλει κουράσει τὰς βλεφαρίδας τόσον, ὥστε μετά τινας στιγμὰς ὕπνος ἀκατάσχετος θὰ καταλάβῃ τὸν τέως ἄϋπνον.

Ὁ καθηγητὴς Hoppe διατείνεται, ὅτι οὗτος ὁ τρόπος ἐπιτυγχάνει θαυμάσια εἰς πάσας τὰς ἀϋπνίας, τὰς προερχομένας ἐκ νευρικῆς καταστάσεως. Οὐχ ἧττον καὶ αὐτὴ ἡ ἁπλῆ ἀϋπνία ἡ προερχομένη ἐνίοτε ἄνευ προφανοῦς αἰτίας καταπολεμεῖται. Ὁμολογοῦμεν, λέγει ὁ γράφων, ὅτι εἰς ἡμᾶς δὲν ἐπέτυχε τὸ φάρμακον, τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε λόγος κατὰ τῆς θεραπείας· εἶνε τόσον εὔκολος, ὥστε πάντες δύνανται νὰ δοκιμάσωσι.

Αἱ ἐφημερίδες τῆς Καλιφορνίας δημοσιεύουσι τὴν στατιστικὴν τῶν μεταλλείων τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κατὰ τὸ 1880. Ἡ παραγωγὴ τοῦ χρυσοῦ ἦτο 33 1]2 ἑκατομμύρια δολλάρια, ἡ τοῦ ἀργύρου δὲ 40 ἑκατομμύρια. Τὸ μεταλλεῖον Κολοράδου παρήγαγε τὰ πλειότερα πολύτιμα μέταλλα, εἶτα ἔρχεται ἡ Καλιφορνία 18 ἑκατομ., ἡ Νεβάδα 11 1]2 ἑκατομ., ἡ Οὐτὰχ 6 1]2 καὶ ἄλλα τινὰ τῶν μεταλλείων. Ἡ ὁλικὴ παραγωγὴ δὲν διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς τοῦ 1879.

Κατά τινα ἔκθεσιν τοῦ προξένου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐν Maracaibo τῆς Βενεζουέλας, ἀρχαιοτάτη τις κοίτη πετρελαίου εὑρέθη μεταξὺ τῶν ποταμῶν Zara καὶ Zulia. Ἐγγὺς τοῦ πρώτου τῶν δύο τούτων ποταμῶν ὑπάρχει ὕψωμα ἀμμῶδες ἐκτάσεως περίπου 35 ὑαρδῶν καὶ ὕψους 10, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας δ' αὐτοῦ ὑπάρχουσι πολλαὶ κυλινδρικαὶ κοιλότητες, αἵτινες φαίνονται ἔργα τέχνης ἀνθρωπίνης. Ἐκ τῶν κοιλοτήτων τούτων ἐκχέεται ὁρμητικῶς ῥεῦμα πετρελαίου μεμιγμένου μετὰ θερμοῦ ὕδατος, ἡ δὲ ἐκροὴ συνοδεύεται ὑπὸ θορύβου ὁμοίου πρὸς τὸν ὑπὸ δύο ἢ τριῶν ἀτμομηχανῶν ἀτμοπλοίου γινόμενον. Ἡ ὑπὲρ τὸ ὕψωμα αἰρομένη στήλη ἀτμοῦ θὰ ἦτο ὁρατὴ εἰς μακρὰν ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου ἀπόστασιν, ἐὰν δὲν ἀπέκρυπτεν αὐτὴν πυκνὸν δάσος, ὅπερ ἡ κοίτη τοῦ πετρελαίου, ἡ προφανῶς κάτωθεν κειμένη, διατηρεῖ πάντοτε ἀκμαῖον, καὶ δροσερὸν καὶ πράσινον τὸ φύλλωμά του. Ὁ δόκτωρ Mac Gregor βεβαιοῖ, ὅτι σταθεὶς πλησίον μιᾶς τῶν εἰρημένων κοιλοτήτων, μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἐπλήρωσεν ἐν διαστήματι 42 δευτερολέπτων ἀγγεῖον χωροῦν 15 φιάλας, τουθ' ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τέσσαρα *γαλόνια* κατὰ πᾶν λεπτόν, ἤτοι 240 γαλόνια καθ' ὥραν καὶ 5,760 κατὰ 24 ὥρας. Παρετηρήθη ὡσαύτως εἰς El Venezuela φαινόμενον περίεργον συνιστάμενον εἰς συνεχεῖς ἐκλάμψεις ἄνευ ἐκρήξεως κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς λίμνης Maracaibo· τὸ φαινόμενον τοῦτο, ὅπερ οἱ ναυτικοὶ ἀποκαλοῦσι «Φάρον τοῦ Maracaibo», ἀποδοτέον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς ἀναφλέξεις τοῦ ἀερίου τοῦ διακεχυμένου καθ' ἅπασαν τὴν χώραν ταύτην, ἣν οἱ κάτοικοι ἀποκαλοῦσιν *"Adhr*. Εἶνε ἀναμφίβολον ὅτι μεγάλη ἀφθονία πετρελαίου εὑρίσκεται οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἐν Κολομβίᾳ, ἔνθα οἱ κάτοικοι μέρους τινὸς συνάγουσιν αὐτὸ διαβρέχοντες πανία, τὰ ὁποῖα κατόπιν στραγγίζουσι πρὸς πλήρωσιν τῶν βαρελίων των ἐκ τῆς πολυτίμου ταύτης ὕλης.

Κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμοὺς ἡ ἀξία τῶν κατὰ τὸ 1880 ναυαγησάντων πλοίων πάντων τῶν ἐθνῶν μετὰ τῶν φορτίων των ἀνέρχεται περίπου εἰς 68, 327, 000 λιρῶν στερλινῶν, ἐξ ὧν 47, 495, 000 ἀνῆκον εἰς Ἄγγλους ἰδιοκτήτας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ναυαγησάντων πλοίων ἀνῆλθεν εἰς 1680, ἤτοι κατὰ 8 ὀλιγώτερα τῶν τοῦ προηγουμένου ἔτους. Οἱ ἐκ τῶν ναυαγίων τούτων ἀπολεσθέντες ἄνθρωποι ὑπολογίζονται εἰς 4,000.

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τῇ διαταγῇ τῆς διευθύνσεως τῆς ἀστυνομίας τῶν Παρισίων ἐτοιχοκολλήθησαν καθ' ὅλον τὸν νομὸν τοῦ Σηκουάνα ὁδηγίαι προφυλακτικαὶ καθ' ἣν περίπτωσιν ἤθελέ τις δηχθῇ ὑπὸ λυσσῶντος κυνός.

Τὰς ὁδηγίας ταύτας, συνταχθείσας ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὑγιείας συμβουλίου, ὠφέλιμον νομίζομεν νὰ καταστήσωμεν γνωστὰς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας».

«Ἅμα ὡς ἀτομόν τι δηχθῇ ὑπὸ ζώου πάσχοντος λύσσαν ἢ ὑπόπτου λύσσης, *ἀνάγκη νὰ προκαλέσῃ ῥύσιν αἵματος ἐκ τοῦ τραύματος, νὰ πλύνῃ καὶ νὰ καυτηριάσῃ αὐτό.*

1ον Πρέπει *ἀμέσως* νὰ προκαλέσῃ, δι' ἐπαρκῶν πιέσεων, ἄφθονον ῥύσιν αἵματος ἀπό τε τῶν βαθυτέρων καὶ ἐλαφροτέρων δηγμάτων, νὰ πλύνῃ αὐτὰ δι' ἀφθόνου ὕδατος, ἢ διὰ κρουνοῦ ὕδατος, ἐὰν ἦνε δυνατὸν τοῦτο, ἢ διὰ παντὸς ἄλλου ῥευστοῦ (καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ οὔρου) μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς καυτηριάσεως.

2ον *Ἡ καυτηρίασις* δύναται νὰ γείνῃ διὰ καυστικοῦ φυράματος τῆς Βιέννης, βουτύρου τοῦ ἀντιμονίου (χλωρούχου ἀντιμονίου), ἢ χλωρούχου ψευδαργύρου, καὶ πρὸ παντὸς διὰ *πεπυρακτωμένου σιδήρου*, ὅστις εἶνε τὸ καλλίτερον τῶν καυστικῶν. Τὴν καυτηρίασιν δυνάμεθα νὰ ἐνεργήσωμεν δι' οἱουδήποτε *τεμαχίου σιδήρου* (διὰ τοῦ ἄκρου σιδηρᾶς ῥάβδου, πυρολαβίδος, κλειδὸς, ἥλου, κττ.) θερμανθέντος μέχρι πυρακτώσεως, *ἀρκεῖ νὰ θίξωμεν ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ τραύματος*.

3ον Πᾶς τις δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν καυτηρίασιν πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ, ἅτε τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς γίνεται.

4ον Αἱ διὰ τῆς ἀμμωνίας καὶ τῶν διαφόρων οἰνοπνευμάτων γινόμεναι καυτηριάσεις οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην παρέχουσιν ὠφέλειαν».

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

Ἀριθ. 283 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἐνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 31 Μαΐου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 321.

Ι΄

Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου.

Τὸ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου ἐπινοηθὲν ἀνάκλιντρον ἔφθασε τέλος καὶ ἐδοκιμάσθη προσηκόντως ὑπὸ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ὅστις ἐκήρυξεν αὐτὸ ἀριστοτέχνημα. Ἀφοῦ δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἀντικείμενα, ἀναγκαῖα τοῦ ἀνακλίντρου παραρτήματα — ἐν οἷς ἰδίως ζωγραφικὴ πυξὶς — διετέθησαν προσηκόντως, κομισθέντα ἐκ Νικαίας, ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος εἰσῆλθε τὴν μεσημβρίαν τῆς πρώτης Μαΐου παρὰ τῇ μὶς Δάβεν καὶ τῇ εἶπε·

— Ἑτοιμασθῆτε εἴς κἄτι ἀπρόοπτον!

— Τί πρᾶγμα; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

Εἶτα δὲ ἀτενίζουσα ἐπ' αὐτὸν, ἐφάνη ἀναγινώσκουσα ἐπὶ τῆς μορφῆς του τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος, διότι ἐγένετο περιπόρφυρος καὶ εἶπε:

— Θὰ σηκωθῶ;

— Brava! ἀνεφώνησεν ὁ Ἀντώνιος, ἐννοήσατε εὐθύς. La lingua batte dove il dente duole[1]. Μάλιστα, θὰ σηκωθῆτε, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ὑποβληθῆτε εἰς ἀπείρους περιορισμοὺς καὶ ἀνυποφόρους προφυλάξεις. Δὲν σᾶς εἶνε συγκεχωρημένον νὰ περιπατήσετε, οὐδὲ νὰ ἐγγίσετε κἂν τὸν πόδα σας κατὰ γῆς, διότι ἔχει ἀκόμη ἀνάγκην ἀπολύτου ἀναπαύσεως ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας. Θ' ἀφήσετε τὴν κλίνην σας, ἀλλὰ θὰ ἐξαπλωθῆτε ἡσύχως εἰς αὐτὸ τὸ μακρὸν ἀνάκλιντρον, τὸ ὁποῖον φέρουν ἡ Ῥόζα καὶ ἡ Σπεράντσα, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ τὰς ἀφήσετε νὰ κάμουν ὅ,τι πρέπει, καθὼς ἐπίσης θ' ἀφήσετε τὴν Χούτσινς νὰ σᾶς ἐνδύσῃ. Ὁπωσδήποτε δὲν πιστεύω τοῦτο νὰ σᾶς δυσαρεστῇ· ἐπεθύμουν νὰ κάμω κἄτι περισσότερον, ἀλλὰ δὲν τολμῶ.

Ἔπρεπεν ἡ Λουκία νὰ ἔχῃ σκληροτέραν καρδίαν ἐκείνης ἣν εἶχε, ἵν' ἀντιστῇ εἰς τὴν συγκεκινημένην φωνὴν καὶ τὸ ἱκετευτικὸν βλέμμα τοῦ Ἰταλοῦ· τὸ ἐλαφρὸν νέφος, ὅπερ εἶχε πρὸς στιγμὴν σκιάσει τὸ μέτωπόν της διελύθη εἰς ἱλαρὸν μειδίαμα.

—Εἶμαι πολὺ ἀχάριστος, εἶπε· συγχωρήσατέ με.

Καὶ ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρά της, χεῖρα τοσούτῳ μικρὰν καὶ θελκτικήν, ὥστε ὁ Ἀντώνιος ᾐσθάνθη φοβερὰν ὄρεξιν νὰ τὴν φιλήσῃ· ἠρκέσθη ὅμως κρατήσας αὐτὴν ἐπὶ ἓν δευτερόλεπτον μεταξὺ τῶν χειρῶν του. Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, εὐθυμότατος, ἐβοήθει εἰς τὴν μετακύλισιν τῆς Λουκίας ἀπὸ τῆς αἰθούσης εἰς τὸν ἐξώστην, ὅπου εἶχεν ἤδη ἑτοιμασθῇ σκηνὴ πρὸς προφύλαξιν τῆς ὡραίας ἀσθενοῦς ἀπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων.

— Ἆχ, τί εὔμορφα! τί εὔμορφα! ἀνέκραξεν ἡ νεᾶνις περιφέρουσα κύκλῳ τὰ βλέμματα. Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποθέσετε πρὸς στιγμήν, εἶπε στρεφομένη πρὸς τὸν ἰατρόν, ὅτι ἡ φαντασία μου ἠδύνατο νὰ ὑπερβῇ τοιαύτην πραγματικότητα; Καὶ αὐτὴ ἡ τολμηροτάτη ποιητικὴ φαντασία δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναπλάσῃ τοιαῦτα θαυμάσια.

— Τῇ ἀληθείᾳ, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός, δὲν ἐφοβούμην νὰ σᾶς φανοῦν αἱ περιγραφαί μου ὑπερβολικαί. Μολονότι Σικελὸς τὴν ψυχὴν καὶ ἐνθουσιώδης θαυμαστὴς τῆς γενεθλίας μου νήσου, ὁμολογῶ ὅτι ἡ σκηνὴ τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἐνώπιόν μας δὲν εἶνε κατωτέρα οὐδεμιᾶς τῶν περιφημοτέρων θέσεων τῆς Σικελίας.

— Πῶς οἱ φοίνικες αὐτοί, οἱ ὁποῖοι σαλεύουν τόσον ἐπιχαρίτως, δίδουν ἀνατολικὸν ἐντελῶς τύπον εἰς τὴν Βορδιγέραν! Ὑποθέτει κανεὶς ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἀσίαν! εἶπεν ἡ Λουκία.

Ἦτο δ' ἀληθῶς μεγαλοπρεπέστατον τὸ θέαμα. Ἀπέναντι τῶν θεατῶν ἐξετείνετο ἐπ' ἄπειρον ἡ θάλασσα, ὁμαλὴ ὡς κάτοπτρον, χρωματιζομένη ἀπὸ τοῦ ἀνοικτοῦ πρασίνου μέχρι τοῦ βαθέος ἐρυθροῦ καὶ τοῦ βαθυκυάνου, ποῦ μὲν ἀστράπτουσα ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς ἄπειρος ἀδάμας, ποῦ δὲ ἀναπτύσσουσα τὰς ἰδιοτρόπους πτυχὰς τοῦ ἀφρώδους λευκοῦ της χιτῶνος. Ἐπὶ τοῦ καθαροῦ ἐκείνου βάθους διαγράφεται ἀποτόμως ὅμιλος ἁλιέων μὲ σκούφους ἐρυθροὺς καὶ ζώνας ἐρυθράς, συρόντων τὰ δίκτυά των εἰς τὴν ἀκτὴν καὶ συνοδευόντων ἑκάστην αὐτῶν κίνησιν δι' ᾄσματος λυπηροῦ, ὅπερ ἐξασθενίζει καὶ ἠδύνει πως ἡ μεταδίδουσα αὐτὸ ἠχὼ τῶν ὀρέων. Δεξιᾷ πρὸς δυσμὰς ἡ ἀργυρώδης ταινία τῆς ὁδοῦ, ἑλισσομένη ἐν μέσῳ διεσκορπισμένων οἰκίσκων, συστάδων πορτοκαλλεῶν καὶ φοινίκων, φέρει τὸν ὀφθαλμὸν εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Βορδιγέρας, γιγαντώδη σμάραγδον κλείοντα τὸν ὁρίζοντα, ὁμοιάζοντα πρὸς τὴν καταγραφὴν κολοσσιαίου τινὸς τέρατος κατακεκλιμένου καὶ κρύπτοντος τὸ ῥύγχος αὐτοῦ

1. Ἀκριβὴς μετάφρασις τῆς δημώδους παροιμίας: Ὅπου πονεῖ τὸ δόντι χτυπᾷ ἡ γλῶσσα. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

ἐντὸς τῶν κυμάτων. Ἐκεῖ πέραν, ἐντὸς μικροῦ τινος διαστήματος, ἀναπαύοντος καὶ φαιδρύνοντος τὸ βλέμμα, ἀναπτύσσονται πᾶσαι τοῦ πρασίνου αἱ ἀποχρώσεις, ἀπὸ τῆς ὠχρᾶς ἐλαίας μέχρι τῆς σκοτεινῆς κυπαρίσσου. Φοίνικες δὲ σύμφυτοι, χρυσοῦντες τὰς κορυφάς των ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ βυθίζοντες τοὺς πόδας των εἰς τὴν σκιάν, σαλεύουσιν ἐπιχαρίτως τοὺς μεγαλοπρεπεῖς των θυσάνους ὧν ἐκ μέσου ὑψοῦται κομψὸν κωδωνοστάσιον, στίζον τὸν ἀνέφελον οὐρανόν.

Πρὸς ἀνατολὰς ἡ ἀκτὴ καμπυλοῦται χαριέντως, εἶτα δὲ κλίνουσα ἐλαφρῶς πρὸς μεσημβρίαν, χάνεται βαθμηδὸν εἰς τὸ βάθος τοῦ θαλασσίου ὁρίζοντος. Ἀπὸ τριῶν σημείων τῆς μεγάλης ἐκείνης ἡμισελήνου, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπνώττουσι τὰ κύματα, ἐγείρονται τρία ἐπάλληλα κλιμακηδὸν ἀκρωτήρια, διάφορα τὸ χρῶμα καὶ τὴν ἄποψιν· τὸ ἐγγύτερον εἶνε βράχος ἐρυθρὸς καὶ γυμνός, τοσοῦτον ἀστράπτων ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὥστε μόλις τολμᾷ ν' ἀτενίσῃ ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα· τὸ δεύτερον, κατάφυτον καὶ δασῶδες, φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς του μικρὸν χωρίον, ὡσεὶ στέμμα ἐκ τοίχων, τὸ δὲ τρίτον, ἐκτὸς μικροῦ τινος φωτεινοῦ σημείου, μόλις φαίνεται ἐν ἀπόπτῳ ὡς κυανῆ τις ὁμίχλη. Δύο λευκὰ ἱστία περικάμπτουσι τὸ μικρὸν αὐτὸ τελευταῖον ἀκρωτήριον· τὸ τοπεῖον, λουόμενον ὑπὸ φωτός, διακοπτομένου που καὶ που ὑπὸ τῆς βαθείας τῶν βράχων σκιᾶς, ἀντανακλᾷ τὴν ἀνεστραμμένην μορφήν του εἰς τὸ ὑγρὸν κάτοπτρον, οὗτινος δεσπόζει, χρυσίζοντα δὲ ἄτομα κυμαίνονται ἐντὸς τῆς διαφανοῦς ἀτμοσφαίρας, καὶ γραμμή τις μαργαρώδης ὑπεμφαίνει μακρὰν τὰς ῥάχεις τῶν βουνῶν. Γῆ, οὐρανὸς καὶ θάλασσα συγχέουσι τὰς διαφόρους αὐτῶν χροιάς, καὶ ἐκ τῶν διαφόρων ἐκείνων ἀποχρώσεων γεννᾶται ἰσχυρὰ καὶ ἐπιβάλλουσα ἁρμονία, ὡς ἀπὸ συμμελῶν καὶ συνηχούντων μουσικῶν φθόγγων.

— Ἐδῶ ἔχετε ν' ἀσκήσετε ὅσον θέλετε τὴν γραφίδα σας, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν, ὅταν θὰ ἦσθε ἐντελῶς ἐξοικειωμένη μὲ ὅλας αὐτὰς τὰς καλλονάς, αἵτινες θαμβοῦσιν αὐτὴν τὴν στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμούς σας, θὰ τὰς ἐκτιμήσετε καὶ θὰ τὰς ἀπολαύσετε πολὺ περισσότερον.

— Ἀλλ' αὐτὸ τὸ κάμνω καὶ τόρα, σᾶς βεβαιῶ, εἶπεν ἡ Λουκία.

— Ναί, ἀλλὰ θὰ τὸ κάμετε καλλίτερον ἐντὸς ὀλίγου, ἐπανέλαβεν ἐπιμένων ὁ Ἀντώνιος. Ἡ ἀντίληψις τοῦ ὡραίου ἐπέρχεται βαθμιαία, δὲν εἶνε στιγμιαία ἀποκάλυψις. Ἀπαιτεῖ ὄχι μόνον καιρόν, ἀλλὰ καὶ μελέτην· τοποθεσία ὡς αὐτὴ τὴν ὁποίαν βλέπομεν ὁμοιάζει μὲ μουσικὴν συμφωνίαν. Πολλαί της λεπτομερεῖς καλλοναὶ ἐννοοῦνται εἰς πρώτην ἀκρόασιν· ἀλλ' ἡ συνοχὴ τῶν διαφόρων φράσεων, ἡ ἀμοιβαία των σχέσις, ἡ ἀτομικὴ οὕτως εἰπεῖν συναρμονία πρὸς τὸ ὅλον, τὸ σύνολον τέλος πάντων δὲν γίνεται καταληπτὸν εἰμὴ μετὰ πολλὰς καὶ ἐπανειλημμένας ἀκροάσεις.

— Νομίζω ὅτι ἔχετε δίκαιον! εἶπεν ἡ Λουκία, ἥτις γενικῶς ἐφρόνει πάντοτε ὅτι ὁ ἰατρὸς εἶχε δίκαιον. Ἀπορῶ, ἐξηκολούθησε λέγουσα, διατὶ πᾶν ὅ,τι ἔχει τύπον ἀνατολικὸν κάμνει τόσον βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὴν φαντασίαν. Δὲν δύναμαι ν' ἀποσπάσω τὸ βλέμμα μου ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς φοίνικας. Μοῦ φέρουν εἰς τὸν νοῦν μου τὰς σταυροφορίας, τοὺς ἱππότας, καὶ τὰς σκηνὰς τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς.

— Ἡ φαντασία δανείζεται πολὺ ἀπὸ τὴν μνήμην, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, καὶ ἑπομένως μᾶς ἐπαναφέρει εἰς τὸ παρελθόν. Δὲν λησμονεῖ τις τὰς ἱστορίας, τὰς ὁποίας ἤκουσεν ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς μητρός του. Ἡ πηγὴ αὐτὴ οὐδέποτε στειρεύει, καθ' ὅλον τὸ ταξείδιόν μας ἐν μέσῳ τῶν φλογερῶν ἄμμων τοῦ βίου.

— Τὴν ἀγαπῶ, αὐτὴν τὴν Βορδιγέραν, ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία μετά τινα παῦσιν.

— Καὶ ἐντούτοις, ὅσον ὡραία καὶ ἂν ἦνε, παρετήρησεν ὁ Ἀντώνιος, σᾶς κρύπτει μίαν τῶν μεγαλοπρεπεστέρων ἀπόψεων τῆς γαλλικῆς παραλίας.

— Αὐτὸ δὲν μὲ λυπεῖ διόλου, ἀπήντησεν ἡ Λουκία. Τοποθεσία πολὺ μεγάλη περισπᾷ τὴν προσοχήν μου· οἱ ὀφθαλμοί μου ἑλκύονται πάντοτε, χωρὶς νὰ θέλω, πρὸς τὸν ὁρίζοντα. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ θάλασσα εἶνε αἱ μόναι εὐρεῖαι ἐκτάσεις, τὰς ὁποίας θεωρεῖ τις πάντοτε μὲ ἀληθινὴν εὐχαρίστησιν.

— Ἀληθῶς, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Ἔχετε ψυχὴν καλλιτέχνου.

— Ἐπεθύμουν νὰ εἶχα, ἀπήντησεν ἡ Λουκία ἐλαφρῶς ἐρυθριῶσα.

— Τόρα ἂς σᾶς ὁδηγήσω κάπως εἰς τὰ πέριχωρα, εἶπε φαιδρῶς ὁ ἰατρός. Βλέπετε τὸ μικρὸν ἐκεῖνο χωρίον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἀποτόμου αὐτοῦ βουνοῦ; εἶνε τὸ Σπεδαλέττι, ἐξ οὗ ὀνομάζεται καὶ ὁ κόλπος.

— Τί περίεργον ὄνομα: Σπεδαλέττι! Δὲν σημαίνει *μικρὰ νοσοκομεῖα*;

— Μάλιστα. Εἷς φίλος μου, ἀρχαιολογῶν, φρονεῖ ὅτι εὗρηκε τὴν παραγωγήν του. Λέγει ὅτι ἓν πλοῖον, ἀνῆκον εἰς τοὺς ἱππότας τῆς Ῥόδου (ἐκείνους ἀκριβῶς, τοὺς ὁποίους ἐσυλλογίζεσθε πρὸ μικροῦ) καὶ πλέον εἰς τὴν Μεσόγειον, ἀπεβίβασεν εἰς τὴν παραλίαν αὐτὴν ἀνθρώπους πάσχοντας πανώλην. Ἐστήθησαν τότε ἐκεῖ μικρά τινα ξύλινα παραπήγματα δι' αὐτοὺς τοὺς δυστυχεῖς, καὶ ἀπετέλεσαν, κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ φίλου μου, τὸν πυρῆνα τοῦ χωρίου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον διετήρησε φυσικῶς τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχικοῦ του προορισμοῦ. Τὴν γνώμην τοῦ φίλου μου ὑποστηρίζει τὸ γεγονός, ὅτι εἰς μικρὰν ἀπόστασιν φαίνονται τὰ ἐρείπια ἐκκλησίας καλουμένης Ῥουότα, κατὰ παραφθορὰν πιθανῶς τοῦ ὀνόματος τῆς Ῥόδου.

Digitized by Google

— Καὶ ὑπάρχουν ἀκόμη ἐκεῖ νοσοκομεῖα; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ὄχι· τὸ Σπεδαλέττι κατοικεῖται σήμερον ἀποκλειστικῶς ὑπὸ ἐργατικῶν καὶ ρωμαλέων ἁλιέων, οἵτινες οὐδέποτε στεροῦνται ἐργασίας. Ἡ φύσις, πλάσασα τὸν κόλπον αὐτὸν τόσον ὡραῖον, τὸν ἔπλασε συγχρόνως γαλήνιον καὶ ἀσφαλῆ. Ἡ θάλασσά του, προστατευομένη πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Βορδιγέρας καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῶν τριῶν αὐτῆς ἀκρωτηρίων, εἶνε πάντοτε ἤρεμος, ὅσον τεταραγμένη καὶ ἂν ἦνε μακρύτερα, καὶ τοιουτοτρόπως οἱ ἁλιεῖς τοῦ Σπεδαλέττι ἐργάζονται μὲ οἱονδήποτε καιρόν.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται τὸ χωρίον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φαίνετ' ἐκεῖ κάτω ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ δευτέρου ὄρους, ὑπεράνω τοῦ Σπεδαλέττι; Ἔχει καὶ αὐτὸ τὴν ἱστορίαν του;

— Τὸ ὀνομάζουν εὐλόγως, καθὼς βλέπετε, colla (λόφον). Σημειώσατε δὲ, ὅτι ὅταν ἡ χολέρα ἐμάστιζε τὸ Σὰν-Ῥέμο, οὐδεὶς τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου αὐτοῦ προσεβλήθη.

— Οἱ κάτοικοί του θὰ τὸ ἐθεώρησαν βέβαια θαῦμα, εἶπεν ἡ Λουκία.

— Εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ ἔπλασαν μυρίας ἀνοησίας. Ἡ ὑψηλὴ θέσις τῆς Κόλλας ἐξηγεῖ ἐντελῶς τὸ ὑγιεινὸν τοῦ κλίματός της. Τὸ ἀνεξήγητον ὅμως εἶνε, ὅτι ἡ ἐπιδημία, σταματήσασα ἐνώπιον τοῦ δευτέρου ἀκρωτηρίου, τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Σὰν-Ῥέμο, τὸ ὑπερεπήδησε χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίσῃ, καὶ ἐνέσκηψεν εἰς τὴν Νίκαιαν, ἀφήσασα ἀνέπαφον ὅλον τὸν διάμεσον χῶρον. Ὁμολογήσατε, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρὸς μειδιῶν, ὅτι ἡ Κόλλα σᾶς φαίνεται τίποτε, παραβαλλομένη πρὸς τὸ Σπεδαλέττι. Οἱ ἱππόται καὶ ἡ πανώλης σᾶς φαίνονται πολὺ ὑπέρτερα τῆς χολέρας καὶ τῶν ἰατρῶν.

— Θὰ σᾶς ἀπαντήσω, εἶπεν ἡ Λουκία, κατὰ τὸν ἰρλανδικὸν τρόπον, δηλαδὴ δι' ἄλλης ἐρωτήσεως. Ἡ λευκὴ αὐτὴ κηλὶς, ἡ ὁποία λάμπει ἐκεῖ κάτω εἰς τὸ πλέον μεμακρυσμένον ἀκρωτήριον δὲν εἶνε μοναστήριον;

— Εἶνε ἐκκλησία καὶ αὐτὴ, τῆς *Παναγίας τῆς Φρουροῦ*, ἀντιζήλου τῆς Λαμπεδούσας, ἀλλ' ἀντιζήλου ἀτυχοῦς, πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσω.

— Ὅλαι λοιπὸν αἱ ἐκκλησίαι εἶνε ἀφιερωμέναι εἰς τὴν Παναγίαν;

— Σχεδὸν ὅλαι. Ἡ Παναγία εἶνε τὸ πάθος τοῦ λαοῦ μας. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲ, σᾶς τὸ ὁμολογῶ εἰλικρινῶς, μὲ φαίνεται πολὺ συγκινητικὴ ἡ λατρεία αὐτὴ, ἢ δεισιδαιμονία ἂν θέλετε, ἥτις ἀποθεώνει τὴν γυναῖκα καὶ τὴν καθιστᾷ μεσίτριαν ἐλέους καὶ οἰκτιρμοῦ μεταξὺ τῆς θεότητος καὶ τῶν δυστυχῶν. Ἡ λατρεία αὐτὴ εἶνε ὁ μεγαλείτερος φόρος σεβασμοῦ πρὸς τὰς ἀρετὰς τῆς γυναικείας φύσεως.

— Φρονεῖτε ἀληθῶς, ὅτι αἱ γυναῖκες εἶνε καλλίτεραι τῶν ἀνδρῶν;

— Ἔμφυτόν τι αἴσθημα μοῦ τὸ λέγει, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος· ἀλλὰ δὲν ἔχω τόσην πεῖραν τῶν γυναικῶν, οὐδὲ τῶν ἀνδρῶν, διὰ νὰ λύσω τὸ ζήτημα διδακτορικῶς. Τοῦτο μόνον δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ὁμοίων μου ὄντων, τὰ ὁποῖα ἔτυχε νὰ σχετισθῶ, τὸ ἀσυγκρίτως ὑπέρτερον ὅλων ὑπῆρξε μία γυνή.

Δὲν ἀξιοῦμεν νὰ ἐξηγήσωμεν, διατὶ ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος, ὅστις ἔπρεπε νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν Λουκίαν, θωπεύων τὴν γυναικείαν αὐτῆς ὑπερηφάνειαν, ἐπάγωσεν αὐτὴν τοὐναντίον καὶ τὴν κατέστησε σιωπηλήν. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν λόγων τοῦ ἰατροῦ, ὥστε καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἔμεινεν ἡ νεᾶνις ἐπὶ μακρὸν καθημένη, ἀδιάφορος πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὸ πέριξ τοπεῖον, λησμονοῦσα τὴν ἰχνογραφίαν καὶ τὰ βιβλία της, καὶ βυθισμένη εἰς μελαγχολικόν τινα ρεμβασμόν. Ταλαίπωρος Λουκία! Ἐκ τῶν σκέψεών της ἐξήγαγεν αὐτὴν μετὰ μικρὸν ἡ ἔλευσις τοῦ Σὶρ Ἰωάννου κρατοῦντος ἐπιστολήν. Τὸ γράμμα ἦτο τοῦ Ὠβραὶ, ὅστις ἀνήγγελλεν, ὅτι ἠναγκάσθη νὰ βραδύνῃ τὴν ἀναχώρησίν του ἕνεκα λόγων ὑπηρεσίας. Ἠγνόει, ἔλεγε, πότε αἱ περιστάσεις ἤθελον τοῦ ἐπιτρέψει νὰ ἐπιβιβασθῇ· δὲν ἤλπιζεν ὅμως νὰ τὸ κατορθώσῃ πρὸ τεσσάρων μηνῶν, καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἤθελε τὸ προαγγείλει εἰς τὸν πατέρα του. Ἡ Λουκία ἀπεδέξατο λίαν ἀπαθῶς τὴν εἴδησιν ταύτην.

— Ὅπως δήποτε, πατέρα, εἶπε, μόνον τέσσαρες μῆνες εἶνε ἀκόμη, καὶ τὸ παρηγορητικὸν εἶνε, ὅτι δὲν ἔχομεν πλέον ἀνάγκην νὰ βιασθῶμεν ν' ἀναχωρήσωμεν ἀπ' ἐδῶ.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀπεκρίθη ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὅπως ἦλθαν τὰ πράγματα, ἠμποροῦμεν νὰ θεωρήσωμεν εὐχάριστον αὐτὴν τὴν βραδύτητα. Ἡ εἴδησις αὐτὴ ἀφαιρεῖ κ' ἓν βάρος ἀπὸ τὴν ψυχήν μου. Δὲν ἤθελα νὰ φθάσῃ ὁ υἱός μου εἰς τὸ Λονδῖνον καὶ νὰ εὕρῃ μόνον ὑπηρέτας εἰς τὸ 'σπίτι. Τώρα ἠμποροῦμεν νὰ ὁδοιπορήσωμεν κατὰ μικροὺς σταθμοὺς καὶ νὰ μείνωμεν ὀλίγον καὶ εἰς Παρισίους.

— Ὦ, πατέρα! εἶπεν ἡ Λουκία, δὲν μὲ μέλει διόλου διὰ τὸ Παρίσι· ἂς μείνωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον εἰς αὐτὴν τὴν ὡραίαν Ἰταλίαν.

— Ἀλλὰ, ἀγαπητή μου, ὑπέλαβεν ὁ βαρωνέτος μετά τινος ἐπιμονῆς, διότι δὲν τοῦ ἤρεσκε νὰ βλέπῃ τὰ σχέδιά του ἐμποδιζόμενα, ἐπιθυμῶ νὰ γνωρίσῃς ὀλίγον τοὺς Παρισίους. Εἶνε ἀναγκαῖον· τοὺς ἐπεράσαμεν τόσον γρήγορα πέρυσι, καὶ ἦσουν τότε τόσον ἀσθενὴς, ὥστε μόλις τοὺς εἶδες.

Εἶτα μετὰ στιγμιαίαν τινὰ σκέψιν, καθ' ἣν ἐφάνη ἀμφισβητῶν τι ἐνδομύχως πρὸς ἑαυτὸν, προσέθηκε.

— Οἱ Παρίσιοι, μολονότι εἶνε φοβερὰ κατώτεροι τοῦ Λονδίνου, εἶνε ὁπωσδήποτε μέρος, ὅπου ἠμπορεῖ τις νὰ περάσῃ εὐαρέστως μερικὰς ἐ-

Digitized by Google

ἑβδομάδας. Ἔχουν πράγματα, τὰ ὁποῖα ἀξίζουν νὰ τὰ ἴδῃ τις· τὰ Ἠλύσια πεδία παραδείγματος χάριν, μολονότι δὲν συγκρίνονται μὲ τὸ Ἀϋδ-Πάρκ.

Ὁ παραλληλισμὸς τῶν δύο μεγαλοπόλεων δὲν ἐξηκολούθησεν, διότι προσελθὼν ὁ Γιάννης ἀνήγγειλεν, ὅτι ἄνθρωπός τις ἐπεθύμει νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸν βαρωνέτον. Πόθεν ἔρχεται; Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶχεν ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ἀντωνίου, καὶ ὁ Γιάννης ἔκρινεν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ του ὅτι ὡμοίαζεν ἔμπορον ἵππων.

— Ἔμπορος ἵππων! ἀνεφώνησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

Καὶ κατέβη ταχέως τὴν κλίμακα, εὐκίνητος ὡς νεανίας.

Ἂς συλλογισθῇ τις ὅτι ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο συνειθισμένος νὰ ἱππεύῃ τακτικῶς καθ' ἑκάστην, ἵνα ἐκτιμήσῃ πόσην εὐχαρίστησιν προὐξένησαν εἰς τὰς ἀκοάς του αἱ λέξεις αὐταὶ καὶ μόναι: ἔμπορος ἵππων. Τῷ εἶχον ἀλληλοδιαδόχως ἀποστείλει ἐκ Νικαίας δύο ἵππους· ἀλλ' ὁ μὲν εἷς ἦτο χωλός, ὁ δὲ ἄλλος πλήρης ἐλαττωμάτων. Οὕτω δὲ ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἀπελπισθεὶς εἶχε παραιτηθῆ τῆς ἱππασίας.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄνθρωπος ἦτο πραγματικῶς ἔμπορος ἵππων, μεταβαίνων εἰς Γένουαν μεθ' ἵππων πρὸς πώλησιν, ζώων πρώτης ἐκλογῆς, bestie magnifiche, ὡς ἔλεγε. Ὁ διάλογος ἐγένετο διὰ γλώσσης τινὸς δυσκαταλήπτου καὶ παραδόξου, εἴδους τινὸς lingua franca, ἥτις ὅμως ἐπήρκεσε τέλος εἰς συνεννόησιν τῶν ἐνδιαφερομένων. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης παρηκολούθησε τὸν ζωέμπορον εἰς μικράν τινα ἀπόστασιν, ὅπου οὗτος ἐδείκνυε μακρόθεν τὸ δῆθεν ἱπποστάσιόν του, καὶ μετά τινας ὥρας ἐπεφάνη ἱππεύων εὔσωμον ἱππάριον, εὐχάριστον ἔχον τὸ ἐξωτερικόν, ὅπερ ὁ ἔμπορος εἶχε βεβαιώσει ὡς ζῶον ἤρεμον καὶ εὐαγωγότατον, — πρᾶγμα πιθανώτατον ἄλλως, διότι τὸ ζῶον εἶχε τριπλασίαν τοὐλάχιστον ἡλικίαν τῆς δηλωθείσης ὑπὸ τοῦ ἐμπόρου.

— Ἐλπίζω νὰ ἦνε πραγματικῶς ἥσυχον, ἀνέκραξεν ἡ Λουκία, φοβηθεῖσα κάπως ἐκ τῶν ἱππικῶν ἑλιγμῶν τοῦ πατρός της.

— Ἕνα παιδὶ ἠμπορεῖ νὰ τὸ διοικήσῃ, ἀπήντησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὅστις ἀπό τινος χρόνου εἶχεν αἰσθανθῆ τὴν ἀνάγκην νὰ παραιτηθῇ πλέον τῶν θυμοειδῶν ἵππων. Κύτταξε τὸ στόμα του, Λουκία· ὑπακούει εἰς τὸ ἐλάχιστον κίνημα.

Καὶ ἐκτελῶν τοὺς λόγους του ὁ βαρωνέτος, ἤρχισε περιχαρὴς νὰ στρέφῃ πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν τὸν ἵππον του, μέχρις οὗ τέλος ἡ Λουκία ἐφώνησε πρὸς αὐτόν.

— Πατέρα, πατέρα! θὰ ζαλισθῇς καὶ θὰ ζαλίσῃς καὶ τὸ ἄλογον!

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν νεανίας τις, ἐνδεδυμένος ὡς ἱπποκόμος καὶ κρατῶν εἰς χεῖράς του τὸν πῖλόν του, εἰσωλίσθησεν ἠρέμα διὰ τῆς κηπαίας θύρας, καὶ μετά τινας στιγμὰς δισταγμοῦ, ἐπλησίασεν εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ὅστις πάραυτα ἔσφιγξε τοὺς χαλινούς. Ἦτο ὁ Πρόσπερος, ἐρχόμενος ταπεινῶς μετὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην ἡμέραν, ἵνα προσφέρῃ τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης του εἰς τὸν γενναῖον βαρωνέτον. Καίτοι δὲ αἱ εἰλικρινεῖς εὐχαριστήσεις τοῦ Προσπέρου ἐξεφράζοντο εἰς διάλεκτον ἐντελῶς ἀκατανόητον εἰς τὰ ἀγγλικὰ ὦτα τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, τὸ βλέμμα ὅμως καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ταλαιπώρου νεανίου ἦσαν τοσοῦτον ἐκφραστικά, ὥστε τὰ ἰταλικά του ἤχουν σχεδὸν ὡς ἀγγλικὰ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Σὶρ Ἰωάννου. Πλὴν δὲ τούτου ἡ ὠχρὰ μορφὴ καὶ ἡ ἰσχνότης τοῦ πτωχοῦ ἁμαξηλάτου ἐπηύξανον ἔτι καὶ ὑπεστήριζον τὴν ἀφελῆ αὐτοῦ εὐγλωττίαν. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης συνεκινήθη, καὶ ἵνα κρύψῃ τὴν συγκίνησίν του, ἤρχισε πάραυτα, δι' ἐξωργισμένου ἤθους, νὰ διδάσκῃ τὸν νεανίαν τὰ πρὸς τοὺς ὁδοιπόρους ἐν γένει καθήκοντά του καὶ ἰδίως τὰ πρὸς ἐξαιρετικούς τινας ὁδοιπόρους. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν γλῶσσαν τοῦ βαρωνέτου οὐδὲν ἡρμήνευεν ἦθος, οὔτε βλέμματα οὔτε χειρονομίαι, μάτην ἀντήχησεν αὕτη εἰς τὸ οὖς τοῦ Προσπέρου, ὅστις βλέπων χαμαὶ καὶ περιστρέφων διὰ τῶν χειρῶν του τὸν πῖλόν του, ἐφαίνετο ἀληθῶς ὡς ἐγκληματίας, οἷον προσεπάθει νὰ παραστήσῃ αὐτὸν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ βαρωνέτος, ἔφιππος πάντοτε, ἤρχιζεν ἀμηχανῶν πῶς νὰ περάνῃ μετά τινος ἀξιοπρεπείας τὴν σκηνὴν ἐκείνην, εἶδε τὸν ἰατρόν, ὅστις εἶχεν ἔλθει εἰς τὸ πανδοχεῖον ἵνα ἴδῃ τὸ απόκτημα τοῦ βαρωνέτου, περὶ οὗ ὅλος ὁ δῆμος ἤδη ὡμίλει.

— Φίλτατέ μου ἰατρέ! ἀνέκραξεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης διὰ φωνῆς ἐγκαρδίου, χαίρω πολὺ ὅτι σᾶς βλέπω· σᾶς ἔχω απείρους ὑποχρεώσεις.

Πρῶτον νῦν ἤκουεν ὁ ἰατρὸς τὸν Σὶρ Ἰωάννην ἀποκαλοῦντα αὐτὸν *φίλτατόν του ἰατρόν*, καὶ τοσοῦτον ἐκθύμως καὶ ἀνυποκρίτως· διὰ τοῦτο δὲ καὶ μεγάλην ἀπέδωκε σημασίαν εἰς τοὺς λόγους ἐκείνους, καὶ παρακαλέσας τὸν βαρωνέτον νὰ μὴ κάμῃ λόγον περὶ ὑποχρεώσεων, τὸν συνεχάρη ὅτι ηὐτύχησε ν' ἀποκτήσῃ τόσῳ εὔμορφον ζῶον. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἔφθασεν ὁ Γιάννης, καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ σταῦλος, ὅστις εἶχε χρησιμεύσει εἰς τοὺς προηγουμένους δύο ἵππους, εὑρίσκετο κατειλημμένος, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ κενωθῇ πρὸ μιᾶς τοὐλάχιστον ἑβδομάδος. Ἡ εἴδησις αὕτη ἐψύχρανεν ἐπαισθητῶς τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ γηραιοῦ εὐπατρίδου. Ὁ Ἀντώνιος τὸ παρετήρησε, καὶ λαβὼν κατὰ μέρος τὸν Πρόσπερον, ταπεινὸν πάντοτε καὶ συντετριμμένον, ἀντήλλαξε μετ' αὐτοῦ ὀλίγας λέξεις· εἶτα δέ, πλησιάσας εἰς τὸν βαρωνέτον, ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι ἡ οἰκία ὅπου κατῴκει ὁ νεκρὸς ἡνίοχος εἶχεν ἀρκετὰ καλὸν σταῦλον, καὶ ὅτι θὰ ἦτο ἴσως εὐχάριστον εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν φρον-

Digitized by Google

τίδα τοῦ ἵππου του εἰς τὸν Πρόσπερον, εἰς τὸν ὁποῖον τοιουτοτρόπως θὰ ἔκαμνε καὶ μεγάλην χάριν. Ὁ Πρόσπερος, προσέθηκεν ὁ ἰατρὸς,εἶχε νεώτερον ἀδελφὸν, ὅστις ἠδύνατο νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ ὡς ἀκόλουθος τοῦ βαρωνέτου, ὅτε ἐκεῖνος θὰ ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ ἀναλάβῃ τὴν ταχυδρομικὴν του ὑπηρεσίαν. Ὁ βαρωνέτος ἀπεδέχθη προθύμως τὴν πρότασιν, καὶ ὁ Πρόσπερος, ἔξαλλος ἐκ χαρᾶς ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ του, ἐβοήθησε τὸν νέον αὐτοῦ signor padrone νὰ ἀφιππεύσῃ. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης παρέδωκεν αὐτῷ τὸν ἵππον, καὶ τῷ παρήγγειλε ῥητῶς νὰ εὑρίσκεται καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἀκριβῶς εἰς τὸ πανδοχεῖον ἵνα λαμβάνῃ τὰς ἡμερησίας του διαταγάς.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΚΕΡΚΥΡΑ

[Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου].

Συνέχεια· (ἴδε σελ. 325).

Ἐν Ἀνεμομύλῳ μεταξὺ ὑψηλῶν φοινίκων κεῖται ἡ παλαιοτέρα τῆς Κερκύρας ἐκκλησία, ἡ μόνη βυζαντιακοῦ ῥυθμοῦ καὶ θολωτὴ, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγ. Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου, τῶν πρώτων ἀποστόλων τοῦ ἰονίου χριστιανισμοῦ, θεωρουμένων μαθητῶν τοῦ Παύλου, ἐν ὀνόματι τῶν ὁποίων ὁ ἀπόστολος ἠσπάζετό ποτε τοὺς Ῥωμαίους. Ὁ Μουστοξύδης ἀνάγει τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ εἰς τὸν 12 αἰῶνα. Δύο ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ, σκοτειναί πως τὸν νοῦν, εἰσὶ τετειχισμέναι ἐπὶ τοῦ πυλῶνος αὐτοῦ, οὗ τὸ ἐσωτερικὸν εἶνε δυστυχῶς ἀσβεστωμένον· ἐν τῷ νάρθηκι ὑψοῦνται δύο ἀρχαϊκοὶ στῦλοι, ὑποστηρίζοντες τρία τόξα, ἐφ' ὧν τρεῖς ἀψῖδες. Τὸ μοναστήριον κατεστράφη· ἐνταῦθα ἐθρήνησέ ποτε, ὡς μοναχὴ, Αἰκατερίνη, ἡ σύζυγος τοῦ τελευταίου Παλαιολόγου Θωμᾶ, ἀδελφοῦ καὶ κληρονόμου τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος, τὴν πτῶσιν τοῦ Βυζαντίου· ἐνταῦθα καὶ ἀπεβίωσε τῇ 16 αὐγ. 1462. Λείψανα τοῦ τάφου αὐτῆς πιστεύει ὅτι εὗρεν ἐν τῷ ναῷ ὁ Buchon. Ἡ μεγάλη τραγῳδία τῆς πτώσεως τῶν τελευταίων Παλαιολόγων εἶναι ἐπίσης συγκινητικὴ ὡς ἡ τῆς δυναστείας τῶν Χοενστάουφεν· κατεστράφησαν ἢ ἐν μοναστηρίοις ἢ ἐν ἀθλιότητι. Ὁ Θωμᾶς ἀπεβίωσεν ὡς συνταξιοῦχος τοῦ Πάπα ἐν Ῥώμῃ, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δημήτριος ὡς μοναχὸς ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Ἑλένη, βασιλὶς τῶν Σέρβων ὡς καλογραία ἐν Λευκάδι. Εἷς τῶν υἱῶν του ἐμαράνθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ ἕτερος ἐπαιτῶν ἐν Ῥώμῃ! Ὑπὸ τοὺς φοίνικας τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας μοὶ παρέστη ἡ πτῶσις τοῦ Βυζαντίου, τόσῳ μᾶλλον ζωηροτέρα, καθόσον ἐγγίζει ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἡ ἰσχὺς τῆς εἱμαρμένης θέλει κατασυντρίψῃ ἐν τῷ αὐτῷ Βυζαντίῳ καὶ τὸν θρόνον τοῦ σουλτάνου Μωάμεθ. Τίς ἔσται ἆρά γε ὁ ἐκτελεστής; Τίς εἰσελεύσεται θριαμβευτικῶς εἰς τὰ ἀνάκτορα;

Ὁδὸς φέρει ἀπὸ Καστράδων εἰς Στρατιάς, ὅπου ἐγκαταλελειμμένη κεῖται ἡ παλαιὰ βασιλικὴ, Παναγία Παλαιόπολις. Ἡ κόγχη νῦν εἶναι ἐστραμμένη πρὸς τὴν ὁδόν· θάμνοι αὐξάνουσι περὶ τὸν κατηρειπωμένον πυλῶνα, ἔντομα πετῶσι περὶ τὸν ἔρημον τόπον· λίθοι δέ τινες δεικνύουσι τοὺς τάφους οἰκογενειῶν, ἐξασκουσῶν ἐνταῦθα δικαιώματα. Τὸν πυλῶνα τῆς βασιλικῆς ἀποτελοῦσι τεμάχια μαρμάρων καὶ στῆλαι, ὧν αἱ βάσεις κρύπτονται ὑπὸ γῆς. Βυζαντιακή τις ἐπιγραφὴ καὶ ὁ λέων τοῦ ἁγ. Μάρκου περιβάλλονται ὑπὸ ἄλλων λίθων· ὥστε ἔχομεν καὶ τὰς τρεῖς ἱστορικὰς περιόδους ἐνταῦθα πλησίον ἀλλήλων, Κέρκυραν, Βυζάντιον καὶ Ἑνετίαν. Ἡ Παλαιόπολις εἶναι ᾠκοδομημένη ἐξ ἐρειπίων ναοῦ ἀρχαίου, ἡ δὲ προσωνυμία αὐτῆς δεικνύει τὴν θέσιν τῆς παλαιᾶς πόλεως, ἥτις νῦν τέθαπται μεταξὺ ἀνθώνων καὶ λαχανοκήπων.

Ἡ Κέρκυρα, πλὴν τῆς ἀτάκτου συλλογῆς ἀρχαιοτήτων ἐν τῷ γυμνασίῳ, δὲν κέκτηται ἴδιον μουσεῖον. Ἐθαύμασα ἰδὼν ἐν τῷ ἀγγλικῷ νεκροταφείῳ ἐν ὑπαίθρῳ ἐκτεθειμένα ἔργα γλυπτικῆς ἀρχαῖα καὶ ἐπιτυμβίους λίθους, ἀποτελοῦντα μέρος τῆς συλλογῆς τοῦ ἱππότου Woodhouse, ἥτις συνισταμένη ἐξ ἀγγείων, πηλίνων ἀρχαιοτήτων, κοσμημάτων, ἰονίων νομισμάτων καὶ ἐπιγραφῶν ἐπὶ χαλκοῦ, μετηνέχθη εἰς τὸ βρετανικὸν μουσεῖον. Καὶ πρότερον δὲ εἶχον μετενεχθῇ ἀρχαιότητες κερκυραϊκαὶ εἰς Ἑνετίαν, μάλιστα εἰς τὸ μουσεῖον Νάνη. Ἀρχαιότητας εἶδον καὶ παρὰ τῷ γερμανῷ προξένῳ Φέλς· τοιαύτας φέρουσιν οἱ χωρικοὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, τὸ πλεῖστον νομίσματα· ἡ Κέρκυρα εἶχε πλοῦτον τύπων νομισμάτων ἐπίσης ὡς αἱ Ἀθῆναι. Ἡ σπουδαιοτέρα καὶ κάλλιστα διατηρουμένη ἀρχαιότης τῆς Κερκύρας εἶναι τὸ μνημεῖον τοῦ Μενεκράτους, ἀνασκαφὲν τῷ 1843, οὗ τὴν ἑξάμετρον ἐπιγραφὴν ὁ Κίρχωφ ἀνάγει εἰς τὸν ϛ' αἰῶνα.

Ἀπέναντι τῆς Παλαιοπόλεως κεῖνται οἱ νέοι τοῦ Ἀλκινόου κῆποι, δηλαδὴ μεγάλη βασιλικὴ ἔπαυλις. Εἶδον ἱκανὰς ἐπαύλεις ἔτι ὡραιοτέρας, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔχουσαν τόσον θαυμασίαν τοποθεσίαν, ὡς τὸ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς βασιλικὸν ἀγροκήπιον· εἶναι πλουσιώτερον ἢ ὁ ἐν Ἀθήναις κῆπος, ὁ δὲ τελευταῖος δριμὺς χειμὼν εἶχεν ἐπιφέρει καὶ εἰς τοῦτον πολλὰς βλάβας, ὡς καὶ εἰς ἐκεῖνον. Τὰ πέριξ τῆς βασιλικῆς ἐπαύλεως εἰσὶ συνεχὴς κῆπος· ἐνταῦθα μικραὶ ἐπαύλεις ὡραιόταται καὶ ἐρατειναὶ, οἷα π. χ. ἡ τοῦ Κ. Βασιλάκη, ἐν ᾗ παρατηρεῖ τις ἀπερίγραπτον ποικιλίαν γηΐνων καὶ θαλασσίων σκηνῶν· κύκλῳ ὁποῖον πλῆθος ῥόδων, ὁποία καλλονὴ ἡ τῶν ἀνθέων τῆς ἐρίκης! Ἡ ἐξοχικὴ αὕτη οἰκία εἶναι παραπολὺ ἐπὶ τὸ φαιακικώτερον ὡραία δι' ἕνα βουλευτήν· εἶναι ἐνδιαίτημα τῶν Μουσῶν δι' ἕνα ποιητὴν, ὡς τὸν Ἀριόστον.

Ἐλλόγως ζητεῖται ἡ θέσις τῆς Ἀκροπόλεως τῆς Κερκύρας ἐν τῇ περιχώρῳ ταύτῃ, περίπου

Digitized by Google

παρὰ τὸν ὡραῖον καὶ χλοερὸν λόφον τῆς Ἀναλήψεως, ὅστις ἐκτείνεται μέχρι τῆς ἀποκρήμνου παραλίας τοῦ ἁγ. Ἠλία, ἣν σκιάζουσιν οὐρανομήκεις ἐλαῖαι. Εἴδομεν ἐνταῦθα ζωηροὺς νέους σφαιροβολοῦντας, καὶ ἀνεμνήσθημεν τῶν παιγνίων τῶν ὁμηρικῶν Φαιάκων. Ὁ λαὸς συνειθίζει νὰ χορεύῃ ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως· τοιαύτην σκηνὴν περιέγραψεν ὁ Βάρσβεργ—καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἡ πλατεῖα αὕτη εἶναι μέγαρον τοῦ Ὀλύμπου μεγαλοπρεπῶς θολούμενον ὑπὸ ἀθορύβου δάσους ἐλαιῶν. Ἀνήλθομεν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀναλήψεως, ὅπου εὕρομεν γυναῖκας, κοσμούσας μύρτοις τὰς εἰκόνας, οὔσης Μ. Παρασκευῆς.

Ἐντεῦθεν βλέπει τις πρὸς τὸν κόλπον Χαλικιοπούλου τὸν ἀρχαῖον Ὑλλαϊκὸν λιμένα, κολπούμενον βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἀποσβεννύμενον εἰς τέλματα. Νεκροθάλασσαν τὴν ὠνόμασεν ἤδη ὁ Πορκάκκιος· λόφοι κεκαλυμμένοι ὑπὸ δασέων φυλλωμάτων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων διακρίνονται τὰ χωρία Βηρὸς, Ψωραροὶ καὶ Σκυλόπατρις (Σκυλοπιάστες ;) περιβάλλουσιν αὐτὸν, ἀπωτέρω δὲ ὑψοῦνται δύο βουνοὶ, χαρακτηριστικῶν σχημάτων, μία πυραμὶς, ἧς ἡ κορυφὴ φέρει τὴν κυπαρισσοστεφῆ ἐκκλησίαν τῆς ἁγ. Παρασκευῆς, καὶ ἡ ἑτέρα πετρώδης ἄκρα τῶν ἁγ. Δέκα, ἐκ τοῦ ὁμωνύμου χωρίου λαβοῦσα τὸ ὄνομα. Διὰ μέσου τῶν ἐξοχῶν φαίνεται ἡ ἀνοικτὴ θάλασσα· ἐνταῦθα ὥρμουν ἐν ἀσφαλείᾳ αἱ κερκυραϊκαὶ τριήρεις, ὡς αἱ τῶν Ταραντίνων ἐν τῷ mare piccolo τῆς Τάραντος. Ὁ ὡραῖος ὅρμος ἀπετελματώθη πρὸ πολλοῦ, καὶ μόνον ἁλιευτικαὶ λέμβοι νῦν ἐπιπλέουσι.

Φθάνει τις εἰς τὸ τέρμα βαδίζων παραπλεύρως τῇ βασιλικῇ ἐπαύλει ὑπὸ λόφους σκιεροὺς διὰ μέσου θελκτικῶν κατωφερειῶν, μεστῶν μεσημβρινῆς καλλονῆς δένδρων καὶ ἀνθέων, ὑπὸ κρυσταλλωδῶν ὑδάτων ποτιζομένων. Ἐνταῦθα εἶναι ἡ Ἐδὲμ τῆς φύσεως, ἧς ἡ γαλήνη καὶ εὐδαιμονία δὲν περιγράφονται λόγῳ. Γελόεντα παιδία προσήρχοντο πηδῶντα· προτείνοντα ἄνθη, προσκαλοῦσι τὸν περιηγητὴν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς κήπους, καὶ δρέψῃ τῶν καρπῶν, ὅσους θέλῃ. Λαμπρὸς οὐρανὸς στεγάζει τὰ σκιερὰ δένδρα· ἰονικὸν Πάσχα καὶ ὁμηρικὸς αἰθήρ ! Παντοῦ βλέπει τις ἀρνία βόσκοντα ὑπὸ τοὺς ἐλαιῶνας· τὸν γλυκὺν κλαυθμόν των ἀποδίδει ἡ ἠχὼ τῶν πεδιάδων καὶ τῶν ἀκτῶν· τὸ πάσχα καθιστᾷ ὁλόκληρον τὴν νῆσον κλασικὸν εἰδύλλιον !

Ἤδη φεγγοβολεῖ διὰ μέσου τῶν φυλλωμάτων τῶν κήπων τὸ ὑπέρυθρον κῦμα τοῦ Ὑλλαϊκοῦ λιμένος, ἕλκοντος ἡμᾶς κάτω πρὸς τὴν ἀκτὴν, ἀλλ' ἡμεῖς προχωροῦμεν ὅπως πληρεστάτης τῆς εἰκόνος ἀπολαύσωμεν. Ἐξεπλάγην ἰδὼν ταύτην. Κόλπος ἀκτινοβολῶν μέχρι τῶν ἐσχατιῶν αὐτοῦ, μεταξὺ μελανωπῶν ὑψωμάτων, ἐστεφανωμένος ὑπὸ θυμηδῶν ἀκτῶν, ἐφ' ὧν βασιλεύει ἠρεμία ἄκρα — δύο νησίδια ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων — ἀπώτερον ἡ ἀνοικτὴ θάλασσα καὶ τὰ ὄρη τῆς Ἠπείρου πέπλῳ ἀχλύος περιβεβλημένα. Εἶναι κάθρεπτης τῆς Ἀρτέμιδος, ὁ Ἐνδυμίων ὑπνώττει ἐνταῦθα μεταξὺ τῶν μύρτων, αἱ Νύμφαι κατέρχονται ὅπως ἀπαρατήρητοι λουσθῶσιν ὑπὸ τὸ μαρμαῖρον ἐπὶ τῶν κυμάτων φῶς τῆς σελήνης !

Ἐν τῷ στομίῳ τοῦ λιμένος τοῦ Ὕλλου κεῖνται οἱ σκόπελοι ἐκεῖνοι — εἰκὼν σπανία — κατοπτριζόμενοι ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἐπὶ τοῦ πρώτου, ἀδένδρου καὶ ἐπιπέδου, συνδεομένου μετὰ τῆς ἀκτῆς διὰ προκυμαίας ἐκ πετρῶν σεσωρευμένων, ὑπάρχει μοναστήριον γυναικεῖον, γοητευτικὸν ἄθυρμα μᾶλλον ἢ οἰκοδόμημα δυνάμενον νὰ ὀνομασθῇ. Ὀλίγον ἀπωτέρω ἐπιπλέει τὸ ἕτερον νησίδιον, ὑψηλότερον ὡς μαρμάρινον πλοῖον, ἐφ' οὗ, ἐν μέσῳ κυπαρίσσων, ὁμοίων πρὸς στήλας ναοῦ, ὑψοῦται ἡ μονὴ τοῦ Παντοκράτορος. Ἐκεῖθεν τῆς ἀκτῆς, ἐπὶ ἑτέρου τῆς παραλίας κρασπέδου εἶναι καὶ ἄλλο ναΐδριον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὅστις ἀνεπλήρωσε τὸν ἐνάλιον θεὸν παρὰ τοῖς ἕλλησι χριστιανοῖς, περαιτέρω οἱ πρόποδες τῶν ἁγ. Δέκα, ἁγ. Κυριακῆς, αἱ Βενίτσες, κατὰ σειρὰν ἀποπερατοῦνται ἐντὸς τῶν ὑδάτων. Τὸ μέρος τοῦτο, ἀφ' οὗ θεᾶταί τις τὴν ἰδανικὴν εἰκόνα τῆς φύσεως, ἓν τῶν θαυμασιωτέρων τῆς νήσου, καλεῖται *Κανόνι*.

Ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ὑπάρχει ἐπάνω λίθου ὃν καλύπτει χιονόλευκον ὕφασμα, κιβώτιον, φέρον ἐπιγραφὴν Μ. Θ. Βλαχέρναις. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη τῆς ὁμωνύμου μονῆς μὲ ἀνέμνησε τὰς ἐν Βυζαντίῳ Βλαχέρνας καὶ τὴν ὀνομαστὴν ἀνακτορικὴν ἐκκλησίαν τῆς Πουλχερίας. Τὸ ὄνομα αὐτῶν περιεπλανήθη μετὰ τῶν Βυζαντίνων εἰς τὴν Ἑσπερίαν, τὸν μεσαίωνα ἐνωρὶς ἀνεφάνη πάλιν ἐν Ῥαβέννῃ, καὶ ἐν αὐτῷ δὲ τῷ Ἀβεντίνῳ τῆς Ῥώμης ὑπῆρχε τόπος, in Blachernis καλούμενος. Ἡ τοῦ νησιδίου ἐπιφάνεια εἶναι τόσον μικρὰ, ὥστε μόλις ἐξαρκεῖ εἰς φωλεὰν ζεύγους ἀλκυόνων· αὐτόθι κατοικεῖ μία μοναχή. Ἡ ἀδελφὴ τῶν Βλαχερνῶν ἐκόσμει ἐπίσης, τὴν πρωΐαν τῆς Μ. Παρασκευῆς, τὴν πύλην τοῦ ναϊδρίου, καὶ εἶχεν ἤδη στεφανώσῃ θαλερᾷ δάφνῃ τὰς παλαιὰς βυζαντιακὰς εἰκόνας. Αὐτὴ ἡ ἰδία, ἤδη πρεσβῦτις, ἐφαίνετο ἀσκητικὴ, ὡς εἰκὼν ἁγίας, μᾶλλον δὲ ἐπὶ τοῦ ἱλαροῦ προσώπου της — εὐγενοῦς ἑλληνικοῦ τύπου — ἐζωγραφεῖτο ἡ αὐτάρκεια. Ἡ ὕπαρξις ἐνταῦθα ὁμοιάζει παραμύθιον, ἡ σιωπηλὴ ἐργασία τῆς ἱερείας, ἥτις πλέκει στεφάνους μύρτων περὶ τὴν πύλην, ἐνῷ ἀκούεται ὁ φλοῖσβος τοῦ κύματος περὶ τὸ μικρότατον πάντων τῶν νησιδίων. Δύο μικροὺς χώρους καὶ ἓν ἀνώγεων ἔχει ἡ κατοικία παρὰ τὸ ναΐδριον καὶ ἀναπαυτικὸν θρανίον παρὰ τὴν θύραν· ἀλλὰ καὶ κῆπος, μόλις 2 ἢ 3 τετραγωνικῶν βημάτων, ὑπάρχει παρὰ τὸ ναΐδριον — ἐπιτάφιος λίθος ἐν αὐτῷ καὶ μαῦρος σταυρὸς, ἐφ' οὗ περιεπλάκη ἀσκητικὸν κλῆμα. Παρὰ τὸ μνῆμα θάλλουσι δύο λευκόϊα, παρὰ δὲ

Digitized by Google

τοὺς πόδας δενδρολίβανον καὶ ῥόδα. Ἐπὶ τοῦ λίθου ἀνέγνων· «Θεοδότη μοναχή. Ἐσώθη τὴν... ἰουνίου 1863». Ἐνταῦθα λοιπὸν ἐτάφη ἡ μοναχὴ Θεοδότη, μετ' οὐ πολὺ δὲ θὰ ἀναπαύηται παρ' αὐτῇ ἡ διάδοχός της Ἀναστασία. Αὐτὸ εἶναι τὸ μικρότατον τῶν νεκροταφείων, ὅσα ποτὲ εἶδον· καὶ ὅμως θὰ ὑπῆρχε καὶ ἐν αὐτῷ τόπος ἱκανὸς εἰς μίαν Σεμίραμιν.

Ἀπολαύει ἔτι ἡ Ἀναστασία τῆς δύσεως τοῦ βίου ἐπὶ τοῦ νησιδίου αὐτῆς. Ἐπὶ τῶν χειμερινῶν θυελλῶν, ὅτε τὰ ἐξογκούμενα κύματα συντρίβονται ἐπὶ τοῦ ναϊδρίου θὰ κλείεται βέβαια πεφοβημένη ἐν τῷ κελλίῳ της· ἀλλὰ αἱ θυελλώδεις ἡμέραι καὶ νύκτες ἐνταῦθα εἰσὶ τόσον σπάνιαι ὡς τὸ βόρειον σέλας, καὶ τὸ ἐγκαταλελειμμένον τοῦτο ὃν προστατεύει, πιστεύω, ἡ ὁμηρικὴ Λευκοθέα. Ἡ μοναχὴ δὲν στερεῖται καὶ συγκοινωνίας πρὸς τοὺς ζῶντας ἐν τῷ κόσμῳ· διότι ἐνῷ ἡμεῖς ἤμεθα παρ' αὐτῇ, τὴν ἐπεσκέφθησαν νεάνιδες ἀποπεραιωθεῖσαι ἀπὸ τὸν ἅγιον Νικόλαον· ἐψιθύρισαν αὐτῇ μυστηριωδῶς ἐρωτικὰς θλίψεις ἴσως ἢ ἡδονάς· ἐξωμολογήθησαν αἱ ὡραῖαι κερκυραῖαι παρθένοι πρὸ τοῦ μόνου εἰκονοστασίου τῆς Θεοτόκου Βλαχέρνας καὶ ἀπεκόμισαν παρηγορίαν καὶ συμβουλὰς παρὰ τῆς εὐσεβοῦς ἱερείας αὐτῆς.

Ὁ κωπηλάτης — ψαρὸς μοναχός, μὲ ἄγριον πώγωνα καὶ ἱέρακος ὀφθαλμοὺς ὑπὸ δασέα βλέφαρα βεβυθισμένους — ἀπέλυσε πλοιάριον καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸ μεθ' ἡμῶν ταχέως πρὸς τὸ ἕτερον νησίδιον, εἰς ὃ ἤδη καὶ ἀφικόμεθα. Ὁ βράχος τοῦ Παντοκράτορος — δύο μοναχοὶ κατοικοῦσιν ἐκεῖ — ἔχει 30 ποδῶν ὕψος καὶ 600 ποδῶν περιφέρειαν περίπου, καὶ σχῆμα ἐξώστου· μικροὶ κῆποι κάκτων, δαφνῶν, ῥόδων, κυπαρίσσων κοσμοῦσιν αὐτόν· βαθμίδες ἀνάγουσιν εἰς πλατεῖαν, στεγαζομένην ὑπὸ ἀμπέλου. Ἐνταῦθα κεῖται καὶ ὁ θολωτὸς ναΐσκος, πρὸ αὐτοῦ δὲ φρέαρ. Ὁ νεώτερος τῶν μοναχῶν ἦν ἐπίσης ἐνησχολημένος περὶ τὰς λαμπάδας τοῦ πάσχα — ὡραῖος, μεγαλόσωσωμος, σοβαρὸς ἀνήρ. Τὸ ποδῆρες μέλαν ἔνδυμα, ὁ μαῦρος σκοῦφος ἐπὶ μελανοπώγωνος κεφαλῆς διακρίνουσιν εὐνοϊκῶς τοὺς ἕλληνας μοναχοὺς ἀπὸ τῶν λατίνων. Εἶδον πολλάκις μεταξὺ αὐτῶν ἄνδρας ἐπιβλητικῆς ἀξιοπρεπείας, ἀθλητικῆς ἀνδρικῆς εὐμορφίας· τοιούτους εὕρομεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Σπηλαίων τοῦ Πάρνηθος παρὰ τὴν Φυλήν, ὅπου ἐλευθέρως καὶ ἀξιοπρεπῶς ὑπεδέχθησαν ἡμᾶς, εἷς ἕκαστος, τύπος καπετάνου παλληκαρίων.

Ὁ καλόγηρος μόλις ἠξίωσεν ἡμᾶς βλέμματος καὶ ἀφῆκεν νὰ κάμνωμεν ὅ,τι ἂν θέλωμεν ἐλευθέρως. Εἶδον ἑλληνικὰς καὶ ἰταλικὰς ἐπιγραφὰς ἐπὶ μιᾶς τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ ναϊδρίου πλευρῶν, ὅτε δέ, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι περιεῖχον ἱστορικάς τινας σημειώσεις, ἀνέγνων αὐτάς, ἐξεπλάγην ἐπὶ τῷ κοσμικῷ καὶ μεταγενεστάτῳ τοῦ περιεχομένου· ἦσαν ἀναμνήσεις ἡγεμονικῶν ἐπισκέψεων, τοῦ Γεωργίου Α', τῆς βασιλίσσης Ὄλγας, Ἀλεξίου καὶ Κωνσταντίνου τῶν μεγάλων δουκῶν, οἵτινες ἐποίησαν ἐνταῦθα «μεγαλοπρεπὲς συμπόσιον», τοῦ ἀρχιδουκὸς Ῥοδόλφου καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἐλισάβετ τῆς Αὐστρίας. «Elisabetta d' Austria qui riposando per lei spiraro le aure miti e lo scoglio, che per lei dava fiori, ama serbarne memoria», — πολὺ εὔμορφος τωόντι ἐπιγραφή, ἣν δὲν θὰ ἠδύνατο τρουβαδοῦρος νὰ συνθέσῃ· καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦτον προσήρμοσεν ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ ὁ μοναχός. Ἡ αὐτοκράτειρα, ἥτις κατῴκησεν ἐν τῇ βασιλικῇ ἐπαύλει τῆς Κερκύρας, διῆλθεν ὥρας τινὰς ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ σκοπέλου — διὰ σοβαροὺς θεωρητικοὺς ἄνδρας, fato profugi, θὰ ἦτο κατάλληλον ἀναχωρητήριον. Ἐνταῦθα θὰ ἠδύνατο ὁ Φραντζῆς νὰ συντάξῃ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ περὶ τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ βυζαντιακοῦ κράτους. Ἐνταῦθα ἠδύναντο νὰ ἐξορισθῶσιν ἀπόστρατοι πολιτικοὶ ἄνδρες, ὅπως καταγράψωσι τὰ ἀπομνημονεύματά των· ἡ πνοὴ τῆς θαλασσίας αὔρας ἤθελεν ἐπιπνεύσῃ καὶ ἐπὶ τῶν θεωριῶν περὶ τῆς μηδαμινότητος τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἰδίων ἔργων, καὶ οὕτω ἤθελον γίνῃ εἰρηνικώτεροι.

• Καλὸν ὅτι ἡ μοναχὴ κάτω εἶναι γραία· εἰ δὲ μή, ἤθελε διαδραματισθῇ ἐνταῦθα δευτέρα Σηστὸς καὶ Ἄβυδος, ἔστω καὶ ἧττον τραγική· διότι τὰ δύο νησίδια κεῖνται πλησιέστερον ἀλλήλων ἢ ἡ νῆσος τῶν ἀνδρῶν καὶ ἡ τῶν γυναικῶν ἐν τῇ λίμνῃ Χὶμ (Chimsee). *Ποντικονῆσι* ἄλλως καλεῖται ἐν Κερκύρᾳ τὸ μεμονωμένον νησίδιον· καί, ἐπειδὴ εἶναι παρεμφερὲς πλοίῳ, καὶ ἡ πετρώδης ἐπιφάνεια αὐτοῦ ὁμοία ὅλως καταστρώματι νηός, καλεῖται καὶ φαιακικὴ ναῦς, ἀπολιθωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος. Ὀψόμεθα καὶ ἕτερον μέρος τῆς νήσου οὕτω καλούμενον, ἀλλὰ μεθ' ἧττονος λόγου ἢ τὸ νησίδιον τοῦτο, ὅπερ κεῖται καὶ ἐπὶ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν Ἰθάκην.

Ἀπὸ τοῦ Ποντικονησίου δύναταί τις νὰ ἀποβιβασθῇ εἰς Ἅγ. Νικόλαον, καὶ ἐκεῖθεν ν' ἀνέλθῃ εἰς Γαστούριον, τηλεκλυτὸν ἐπὶ τῇ θαυμασίᾳ τοποθεσίᾳ αὐτοῦ. Κεῖται ἐπὶ κατωφερείας τινὸς τοῦ ὄρους, κεκαλυμμένης ὑπὸ πλουσιωτάτης δενδροφυτείας· αἱ γραφικαὶ λευκάζουσαι οἰκίαι τῆς κώμης, ἃς περιβάλλουσι μικραὶ αὐλαὶ καὶ ἀνθῶνες, πᾶσαι σχεδὸν περιτειχίζονται ὑπὸ ἐλαιῶν. Αἱ γυναῖκες τοῦ Γαστουρίου παρὰ τὰς τῆς Λευκίμνης θεωροῦνται ὡς αἱ εὐειδέσταται τῆς νήσου· πολλὰς αὐτῶν εἴδομεν ἀνερχομένας καὶ κατερχομένας τὰς ἀποκρήμνους ὁδούς· πέπλος λευκὸς περὶ τὴν κεφαλήν, χρυσοκέντητον ἐσωκάρδιον, κυανομέλαν φόρεμα, ἀπετέλουν τὴν ἐνδυμασίαν αὐτῶν· οἱ πλόκαμοι ἐρυθρᾷ ταινίᾳ συμπεπλεγμένοι ἐσχημάτιζον τουρβάνιον περὶ τὴν κεφαλήν. Ὅπως ἴδωμεν τὸ θαῦμα τῆς κώμης, τὴν μεγάλην Πλάτανον, κατήλθομεν μέχρι τῆς ἀπορρῶγος

Digitized by Google

πέτρας, ἀφοῦ περιήλθομεν λαβύρινθον παραδεισίων κήπων, ἐν οἷς ἡ Φιλομήλα ἔψαλλε τὰ γλυκύτερα τῶν ᾀσμάτων της. Εἴδομεν σκηνὴν ἀληθῶς κλασικήν. Ὑπὸ τὴν σκιὰν ἀριπρεπῶν δένδρων ἵσταντο παρὰ μεγάλην πηγὴν πλῆθος γυναικῶν κάλλιστα κεκοσμημένων· αὗται μὲν ἤντλουν ὕδωρ, ἐκεῖναι δ' ἐφλυάρουν, ἔχουσαι τὰς πληρωθείσας στάμνους παρ' αὐταῖς, ἄλλαι ἀπήρχοντο φέρουσαι ἐπὶ κεφαλῆς τὰς στάμνους καὶ ἕτεραι μόλις τώρα ἀφικνοῦντο. Αἱ εὐγενεῖς ἐκεῖναι μορφαὶ καὶ τὰ χρώματα τῶν ἐνδυμασιῶν, συναρμοζόμενα τῇ ἑσπερινῇ σκιᾷ τῶν δένδρων, δολιχοσκίων διὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, παρίστων εἰκόνα μαγγανεύουσαν, ἔργον τόσῳ ἁπλούστατον καὶ ἅμα τόσῳ μέγα, ὥστε ἤθελεν ἐνθουσιάσῃ τὸν Τιτσιάνον ἢ τὸν Ῥούβενς. Ἐκεῖ πλησίον ὑψοῦτο καὶ ἡ Πλάτανος ἀρχαιοτάτη, ἴσως χιλιετηρίδα ἀριθμοῦσα· πρὸς οὐρανὸν τείνουσα ὡς μητρόπολις, ἔρριπτεν ἀπὸ τῶν πρασίνων δασέων φυλλωμάτων αὐτῆς μυθικὴν ἠρεμίαν καὶ σκιάν.

Πάντα τὰ περίχωρα, Ἅγ. Δέκα, Γαρούνας, ἁγ. Κυριακὴ παρὰ τὴν ἔπαυλιν Βράϊλα εἰσὶν ἐπίσης θελκτικὰ ὡς τὸ Γαστοῦρι· ἡ σκοπιὰ πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν εἶναι μαγευτική. Προβάντες διήλθομεν παρὰ τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον Γαστουρίου· πόσον διάφορον τυγχάνει τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο τῶν ἡμετέρων εὐαέρων καὶ πολυθύρων στρατώνων τῆς νεότητος! εἶναι παλαιὰ μελανωπὴ οἰκία, ἐστεγασμένη ἀσυνήθως γοτθικῷ ῥυθμῷ, ὡς ἂν ἡ γερμανικὴ γοτθικὴ εἶχε σχέσιν τινὰ πρὸς τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως· τὰ ἄνω παράθυρα οὐδεμίαν ὕαλον εἶχον, εἰμὴ ξύλινα παραθυρόφυλλα, τὰ κάτω κιγκλίδας σιδηρᾶς, ὡς αἱ τῶν δεσμωτηρίων. Εὔμορφον παιδίον, Ἀριστείδης, εἶπεν ἡμῖν, ὅτι ἐν αὐτῷ διδάσκονται 32 μαθηταί.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ο ΒΑΜΒΑΞ

Ὁ βάμβαξ κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ βιομηχανικῇ ἱστορίᾳ τῶν νεωτέρων ἐθνῶν. Ὅταν τις ἀναλογισθῇ ὁπόσον θαυμασίως χρησιμεύει τὸ προϊὸν τοῦτο ἐν τῷ κόσμῳ, ὅταν φαντασθῇ χιλιάδας πλοίων ἀεννάως μεταφερόντων αὐτὸ διὰ μέσου τῶν θαλασσῶν, ἀναρίθμητα ἐργοστάσια νημάτων καὶ ὑφασμάτων διεσκορπισμένα ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς γῆς καὶ ἐπασχολοῦντα ἄπειρον πλῆθος ἐργατῶν, δὲν δύναται ἢ νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ βιομηχανία τοῦ βάμβακος, ἡ τοσοῦτον νεωτέρα εἰσέτι, ὑπῆρξε σύγχρονος μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος ὡς ἱκανοποιοῦσα μίαν τῶν πρωτίστων αὐτῆς ἀναγκῶν. Ἡ μεγίστη δὲ ἐπιτυχία τοῦ βάμβακος ὀφείλεται εἰς τὴν ἀφθονίαν αὐτοῦ, τὴν εὐκολίαν μεθ' ἧς νήθεται καὶ ὑφαίνεται, καὶ εἰς τὴν εὐτελῆ αὐτοῦ τιμήν. Διὸ καὶ ἀντικατέστησε κατὰ μέγα μέρος καὶ ἀλληλοδιαδόχως τὸ λῖνον, τὸ κάνναβι, τὴν μέταξαν καὶ τὸ ἔριον, ἐν χρήσει ὢν εἴτε μόνος εἴτε μεμιγμένος μετὰ τῶν διαφόρων τούτων προϊόντων.

Ἐμπορικῶς θεωροῦντες τὸν βάμβακα, ἀρκούμεθα λέγοντες ὅτι ἀποτελεῖ πλέον τοῦ ἡμίσεος τῶν ἐν τῇ Ἀμερικῇ ἐμπορευμάτων ἐξαγωγῆς. Εἰς τὸν βάμβακα ἰδίως ὀφείλεται ἡ ταχεῖα ἀνάπτυξις τῆς ἰσχύος καὶ τῆς εὐημερίας τῶν κρατῶν ἐκείνων, ἐν οἷς καλλιεργεῖται· πανταχοῦ δὲ ἡ κοινωνία συναισθάνεται τὰ ἀποτελέσματα τῆς αἰσίας αὐτοῦ ἐπιῤῥοῆς, καὶ πᾶσαι αἱ τάξεις τῶν ἀνθρώπων ἀναγνωρίζουσιν ὅτι τὸ φυτικὸν ἔριον εἶνε ἓν τῶν πρωτίστων δώρων τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ αὔξησις τοῦ ἐμπορίου τοῦ βάμβακος διεγείρασα τὴν διάνοιαν τῶν μηχανικῶν Ἄγγλων, ἐγέννησε τὰς πλείστας τῶν ἐκτάκτων ἐφευρέσεων ἐν τῇ μηχανικῇ τέχνῃ, αἵτινες συνετέλεσαν ὅπως καταστήσωσι τὴν Ἀγγλίαν τὸ ἰσχυρότερον βιομηχανικὸν ἔθνος τοῦ κόσμου.

Τὸ προϊὸν τοῦτο τῆς θείας Προνοίας χορηγεῖ τὸν ἀφθονώτερον ναῦλον εἰς τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τοῦ κόσμου, καὶ παρέχει ἐργασίαν εἰς ἐπέκεινα τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων ἀτόμων.

Τὸ φυτὸν τοῦ βάμβακος καὶ αἱ διάφοροι αὐτοῦ ἰδιότητες.

Ὁ βάμβαξ εἶνε εἶδός τι φυτικοῦ ἐρίου κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον λεπτοῦ, μεταξώδους καὶ λευκοῦ, ἀνήκων εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν θυλακοφόρων μαλαχοειδῶν φυτῶν. Τὸ φυτὸν τοῦτο ὠνομάσθη *βαμβακιά*· μεταξὺ δὲ τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ εἰδῶν διακρίνονται ἰδίως τὰ ἀκόλουθα.

1ον. *Βοτανοβαμβακιά*. Τὸ εἶδος τοῦτο αὐξάνει ἐν Αἰγύπτῳ, Συρίᾳ, Περσίᾳ, καὶ τῇ Μεγάλῃ Ἰνδικῇ, ἡ δὲ καλλιέργεια αὐτοῦ διεδόθη ἐν ταῖς νήσοις τῆς Μεσογείου καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ. Τὸ ὕψος αὐτοῦ ἀνέρχεται ἀπὸ 50 ἑκατοστομέτρων μέχρι 2 μέτρων. Τοιοῦτον εἶναι τὸ καλλιεργούμενον καὶ ἐν τῇ Ἀμερικῇ εἶδος.

2ον. *Χαμαιβαμβακιά*. Τὸ εἶδος τοῦτο περιλαμβάνει ἑπτὰ διαφορὰς, αὐξανούσας αὐτομάτως ἐν ταῖς τροπικαῖς ζώναις τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

3ον. *Δενδροβαμβακιά*, ἥτις φθάνει ἐνίοτε μέχρι 5 καὶ 7 μέτρων, αὐξάνουσα ἐν τῇ Ἰνδικῇ, τῇ Ἀραβίᾳ καὶ τῇ Αἰγύπτῳ, ὅθεν μετεφυτεύθη ἐν ταῖς Καναρίοις νήσοις καὶ ἐν τῇ Ἀμερικῇ. Εὑρίσκεται ἐπίσης καὶ ἐν Κίνᾳ, ὡς καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ τῆς Ἀφρικῆς.

Ὁ βάμβαξ εἶναι περικεκλεισμένος ἐντὸς λοβοῦ ἢ θύλακος σποροφόρου, ὅστις προφυλάττει αὐτὸν κατὰ τῶν προσβολῶν τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ κονιορτοῦ μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὸν κατάλληλον διὰ τὴν βιομηχανίαν βαθμὸν τῆς ὡριμότητος· τότε δὲ ἐξαπλοῦται διὰ τοῦ καύσωνος τοῦ ἡλίου, καὶ ὁ θύλαξ ἡμιανοιγόμενος παραδίδει ἶνας λεπτὰς μὲν καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μακρὰς, ἀλλ' ἱκανῶς εὐκάμπτους καὶ ἰσχυρὰς, ὅπως τεχνηέντως

Digitized by Google

συστρέφωνται καὶ μεταβάλλωνται εἰς νήματα. Ἡ συγκομιδὴ τοῦ βάμβακος γίνεται ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸ ἄνοιγμα τῶν λοβῶν, καὶ ἐπειδὴ τὸ φυτὸν παύει τοῦ παράγειν μόνον ἐν τῇ ἐποχῇ τῶν μεγάλων παγετῶν, οἵτινες καταστρέφουσιν αὐτό, ἡ συγκομιδὴ γίνεται συνήθως κατ' Αὔγουστον, Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον, παρατείνεται ἀκολούθως ἐὰν ἦναι ἀνάγκη, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ κλίματος. Ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πρώϊμος ἢ ὄψιμος ἐποχὴ τῶν παγετῶν εἶναι μία τῶν ἐπικρατεστέρων αἰτιῶν τῆς καλῆς ἢ κακῆς ἐσοδείας ἐν τῇ Ἀμερικῇ.

Τὸ φυτὸν τοῦ βάμβακος ἀπαιτεῖ ἔδαφος ξηρὸν καὶ ἀμμῶδες. Τὸ ἅλας φαίνεται συντελοῦν ἐπίσης εἰς τὴν καλὴν αὐτοῦ ποιότητα, διότι ἡ βαμβακιὰ ἀνθεῖ περισσότερον εἰς τὰ παράλια μέρη, ἔνθα δίδει τὴν καλλιτέραν ποιότητα, ἤτοι τὴν λεπτοτέραν, ἐντονωτέραν καὶ μακροτέραν μέταξαν.

Ἡ συγκομιδὴ τοῦ βάμβακος ἀπαιτεῖ μεγάλην προφύλαξιν, διότι ὁ τρόπος μεθ' οὗ γίνεται ἐπενεργεῖ ἰσχυρῶς ἐπὶ τῆς ποιότητος τῶν προϊόντων, καθὼς καὶ ἡ νῆσις ἢ τὸ γνέσιμον, δι' οὗ ἀποχωρίζεται τὸ νῆμα ἐκ τοῦ σπόρου. Ἡ δυσχερὴς αὕτη ἐργασία δέον νὰ γίνηται μετὰ προσοχῆς, διότι ὅσῳ περισσότερα κλάσματα σπόρων ἢ προσκεκολλημένων ἀκαθαρσιῶν εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ βάμβακος, τόσῳ ὀλιγωτέρα εἶναι ἡ ἀξία αὐτοῦ.

Καλλιέργεια τοῦ βάμβακος. Καίτοι πολλοὶ πολλάκις διεφιλονείκησαν τὴν πρώτην καταγωγὴν τῶν εἰδῶν τοῦ ἐν τῇ Ἀμερικῇ ἤδη καλλιεργουμένου βάμβακος, φαίνεται ἐν τούτοις ἀναμφίβολον ὅτι ὁ βαμβακόσπορος τῶν εἰδῶν τούτων προέρχεται ἐκ Κύπρου καὶ Μελίτης, ὁ δὲ τῆς Γεωργίας ἐκ τῆς Περσίας· οὐχ ἧττον ἡ χρησιμεύσασα σπορὰ προῆλθε τῷ 1786 ἐκ τῶν νήσων τῆς Βαχάμας, ἔνθα εἰσήχθη ἐκ τῆς Ἀγκουΐλης, μικρᾶς τινος νήσου. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὰ προϊόντα τοῦ σπόρου τούτου δὲν ἔδωκαν καρπόν, ἀλλὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος ὡς ἐκ τῆς γλυκύτητος τοῦ χειμῶνος ἐπέτυχον σπορὰν προερχομένην ἐκ τῶν νέων βλασταρίων, καὶ τὸ φυτὸν ἔκτοτε ἐνεκλιματίσθη ἐν τῷ τόπῳ. Κατόπιν αἱ ἀπόπειραι καὶ τὰ ἀποτελέσματα ηὔξησαν θαυμασίως, ἀπὸ δὲ τοῦ 1798 ἡ καλλιέργεια τοῦ βάμβακος ἀντικατέστησε τὴν τοῦ ἰνδικοῦ (λουλάκι), περὶ τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ὁποίου ἔπαυσαν πλέον ἀσχολούμενοι.

Ἐμπορικὴ ἱστορία τοῦ βάμβακος.

Πρώτη μνεία περὶ βάμβακος ὡς ἐμπορεύματος θεωρουμένου γίνεται ἔν τινι πραγματείᾳ τοῦ πρώτου μ. Χ. αἰῶνος περὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν ἀρχαίων, γνωστῇ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Περίπλους τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης». Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ γίνεται μακρὸς λόγος περὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, τῶν ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης μέχρι τῶν ἀπωτάτων μερῶν τῆς Ἰνδικῆς, ἐξ ὧν συνέκειτο τὸ ἐμπόριον αὐτῶν μετὰ τῶν Ἀράβων καὶ Ἑλλήνων. Κατὰ τὸ σύγγραμμα τοῦτο φαίνεται ὅτι οἱ Ἄραβες ἔφερον βάμβακα ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, ὡς καὶ πανία, λεπτὰ βαμβακερὰ (*τουλπάνια*) καὶ ἄλλα ὑφάσματα κατεσκευασμένα ἐκ βάμβακος εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας τῆς Ἰνδικῆς, καὶ ὅτι τὰ *τουλπάνια* τῆς Βεγγάλης ἦσαν τότε, ὡς ἦσαν καὶ πρὸ ἑνὸς αἰῶνος, ἀνώτερα κατὰ τὴν ποιότητα ὀνομαζόμενα *γαγγιτικά*, διότι ὑφαίνοντο παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Γάγγου.

Ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ ἡ κατασκευὴ ὑφασμάτων βαμβακερῶν ἐξετάθη κατὰ τὸν Στράβωνα καὶ Πλίνιον μέχρι τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Περσίας, σπάνιοι δέ τινες καὶ τολμηροὶ Ἕλληνες εἰσέδυον μέχρι τῶν διαφόρων λιμένων τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ ἠγόραζον προϊόντα τῶν ἐργοστασίων τῆς Ἰνδικῆς, ὅπως μεταφέρωσιν αὐτὰ κατόπιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ τὰς πλουσίας πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' αἱ συναλλαγαὶ αὗται, πλήρεις παντοίων δυσχερειῶν, ἦσαν ἀσήμαντοι, ἐξ ὅσων δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τῆς σιωπῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων συγγραφέων.

Ὁπωσδήποτε τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα ἦσαν ἀπὸ τοῦ 1252 ἔτους σημαντικὸν ἐμπορικὸν εἶδος ἐν τῇ Κριμαίᾳ καὶ τῇ βορείῳ Ῥωσσίᾳ, ἔνθα μετεκόμιζον αὐτὰ ἐκ τοῦ Τουρκεστάν. Ἡ Ἀρμενία εἶχεν ἐπίσης κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εὐρέα ἐργοστάσια ὡραιοτάτων βαμβακερῶν ὑφασμάτων· καὶ τὸ φυτικὸν τοῦτο ἔριον ηὔξανεν ἀφθόνως ἐν Περσίᾳ, ἔνθα ὑφαίνετο καθ' ὅλας τὰς παροχθίους τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐπαρχίας.

Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Κίνας οἱ τοσοῦτον βιομήχανοι, οἱ τοσοῦτον πεπολιτισμένοι ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἔμειναν ἄνευ ἐργοστασίων βάμβακος μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΓ' αἰῶνος. τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τῶν χρονικῶν τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας· τοσούτῳ μᾶλλον εἶναι ἄξιον ἀπορίας, καθ' ὅσον ἡ βιομηχανία αὕτη ἤνθει ἀπὸ δύω ἢ τριῶν χιλιάδων ἐτῶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ, καὶ ἠδύναντο ἐπομένως νὰ ὑπάρχωσιν ἐμπορικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο ὁμόρων κρατῶν. Σήμερον ἡ Κίνα πορίζεται ἔξωθεν τὸ ὅλον ἢ τοὐλάχιστον μέγα μέρος τοῦ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐργοστασίων αὐτῆς ἀναγκαιοῦντος βάμβακος, διότι ἀπὸ ἑνὸς ἤδη αἰῶνος αἱ διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος προωρισμέναι γαῖαι μετεβλήθησαν εἰς ἀγροὺς δημητριακῶν κατὰ διαταγὴν τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς, ὅπως ἐλαττώσωσι τοὺς σπουδαίους περὶ σιτοδείας φόβους.

Καίτοι ὁ βάμβαξ εἶναι ἐν Ἀφρικῇ ἐγχώριος, καὶ αὐξάνει αὐτόθι μεθ' ὑπερβολικῆς ἀφθονίας, ἰδίως εἰς τὰ κεντρικὰ καὶ δυτικὰ κλίματα τῆς χώρας ταύτης, ἐν τούτοις φαίνεται πιθανὸν ὅτι ἡ γνῶσις τῆς καλλιεργείας αὐτοῦ διεδόθη εἰς τοὺς κατοικοῦντας πρὸς βορρᾶν τοῦ ἰσημερινοῦ χώρας ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Μωάμεθ. Οἱαδήποτε

καὶ ἂν ἥ ἡ ἐποχὴ τῆς ἱδρύσεως τακτικῶν ἐργοστασίων ὑφασμάτων εἴς τινα μέρη τῆς Ἀφρικῆς, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι συνεπείᾳ τῆς ἀφθονίας τῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ φυτικοῦ τούτου ἐρίου, οἱ βάρβαροι ἢ οἱ ἡμιβάρβαροι τῶν μερῶν ἐκείνων εἶναι πανταχοῦ ἐνδεδυμένοι ἐκ βαμβακερῶν ὑφασμάτων κατεσκευασμένων ὑπ' αὐτῶν, ὑφασμάτων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐζωγραφημένων, ἐνίοτε δὲ μεμιγμένων μετὰ μετάξης.

Ὁ βάμβαξ ἄλλως τε εἶναι ἐξ ὅλων τῶν ὑφασμάτων τὸ μᾶλλον κατάλληλον δι' ἐνδυμασίαν ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ θερμὰ κλίματα εἶναι τοσοῦτον εὐνοϊκὰ εἰς τὸ φυτὸν τοῦ βάμβακος, ὥστε τὰ πολυάριθμα αὐτοῦ προϊόντα εἶναι τὸ ὀλιγώτερον ἀκριβὸν εἶδος διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ὑφασμάτων· οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ λόγοι, δι' οὓς ἡ βιομηχανία τοῦ βάμβακος ἐξακολουθεῖ νὰ ἦναι ἐν Ἀφρικῇ τροφὴ ἐμπορίου ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον σημαντικοῦ.

Ἡ Αἴγυπτος δεῖται ἰδιαιτέρας τινὸς μνείας. Ὁ βάμβαξ ἐκαλλιεργήθη ἐν αὐτῇ ἀφθόνως καὶ ἐκτεταμένως τῷ 1820 χάριν εἰς τὴν ὤθησιν, ἣν ἔδωκεν ὁ Μεχμὲτ Ἀλῆς. Ἡ καλλιέργεια ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε ἐκτὸς 50 ἢ 60 χιλιάδων δεμάτων, ἅτινα ἐξωδεύοντο κατ' ἔτος ἐντὸς τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τῶν ἐργοστασίων τῶν συστηθέντων ὑπὸ Μεχμὲτ Ἀλῆ, ἀπεστέλλοντο καὶ ἱκαναὶ χιλιάδες δεμάτων εἰς Ἀγγλίαν.

Ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ νέου κόσμου, ἡ κατασκευὴ ὑφασμάτων ἐκ βάμβακος ἔφθασεν ἤδη ἐν αὐτῇ εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς τελειότητος. Πραγματικῶς ἅπαντες οἱ κατὰ πρῶτον περιηγηθέντες ἐν Ἀμερικῇ συμφώνως ἀναφέρουσι ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ νέου κόσμου μετεχειρίζοντο ἀφθόνως τὸν βάμβακα εἴτε εἰς ἐνδυμασίαν εἴτε εἰς καλλωπισμὸν αὐτῶν.

Οἱ Παταγῶνες ἔδενον τοὺς ἵππους αὐτῶν διὰ σχοινίων βαμβακερῶν· ἦτο δὲ τοσοῦτον ἄφθονος ὁ βάμβαξ ἐν Βρασιλίᾳ, ὥστε οἱ κάτοικοι ἐξ αὐτοῦ κατεσκεύαζον τὰς κλίνας αὐτῶν. Εἰς τὸ Σὰν Σαλβαδὼρ, ἔνθα κατὰ πρώτην φορὰν ἀπεβιβάσθη ὁ Κολόμβος, οἱ Ἱσπανοὶ ἀντήλλασσον πίλους, κομβολόγια καὶ ἄλλα εἴδη λαμβάνοντες βαμβακερὰ νήματα.

Οἱ Μεξικανοὶ κατεσκεύαζον δι' αὐτοῦ τὰ κυριώτερα αὐτῶν ἐνδύματα, ἐπειδὴ δὲν εἶχον μήτε ἔριον, μήτε κάνναβι, μήτε μέταξαν. Ὕφαινον πλατέα πανία βαμβακερὰ, λεπτότατα καὶ ὡραιότατα. Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ Φερνάνδου Κορτὲς, κατακτητοῦ τοῦ Μεξικοῦ, ἀποσταλέντων τῷ Καρόλῳ ΙΕ' δώρων παρετηροῦντο ἐπανωφόρια, μανδύαι, χειρόμακτρα καὶ ἄλλα ὑφάσματα βαμβακερὰ λεπτοτάτης καὶ ἐκλεκτῆς κατασκευῆς διαφόρων χρωμάτων. Οἱ Μεξικανοὶ κατεσκεύαζον ἐπίσης χάρτην ἐκ βάμβακος· προσέτι δὲ καὶ ἓν τῶν νομισμάτων αὐτῶν συνέκειτο ἐκ μικροῦ τεμαχίου βάμβακος κτλ.

Γένεσις καὶ πρόοδος τῆς βιομηχανίας τοῦ βάμβακος.

Ἡ ταχεῖα αὔξησις καὶ ἡ ἄπειρος σπουδαιότης τῆς κατασκευῆς διαφόρων ὑφασμάτων ἐκ βάμβακος ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ εἶναι ἀναντιρρήτως τὸ μᾶλλον ἔκτακτον φαινόμενον τῆς ἱστορίας τῆς βιομηχανίας. Ἐν πρώτοις αἱ ἀπαρχαὶ ὑπῆρξαν δυσχερεῖς, καὶ εἶχον ν' ἀντιπαλαίσωσι κατὰ μεγίστων προσκομμάτων, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν πρώτην ὕλην παρῆγον χῶραι λίαν ἀπομεμακρυσμέναι, ἀφ' ἑτέρου ἐν τῷ Ἰνδοστὰν ὡς καὶ ἐν Κίνᾳ οἱ κάτοικοι εἶχον τελειοποιηθῆ τοσοῦτον ἐν τῷ κλωστηρίῳ καὶ ἐν τῇ ὑφάνσει, ὥστε τὰ ὑφάσματα αὐτῶν τὰ λεπτότατα ἐφαίνοντο περιφρονοῦντα πάντα ἀνταγωνισμόν.

Τοσαύτη ἐν τούτοις ὑπῆρξεν ἡ ἐπιῤῥοὴ τῶν ἀνακαλύψεων καὶ θαυμασίων ἐφευρέσεων τῶν Ἄγγλων Χαρκράβ, Ἀρκράϊτ, Κρόμτων, Καρτράϊτ καὶ ἄλλων, ὥστε ἅπασαι αἱ δυσχέρειαι κατενικήθησαν, καὶ μήτε ἡ ὑπερβολικὴ εὐθηνία τῆς ἐργασίας, μήτε ἡ ἐπιδεξιότης τῶν Ἰνδῶν ἐργατῶν δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὸν ἀνταγωνισμὸν ἔθνους, ὅπερ ἠγόραζε τὸν βάμβακα αὐτῶν, τὸν μετέφερε πόῤῥω διὰ θαλάσσης καὶ ἐπανέφερεν αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ εἰς τὰ μέρη τῆς παραγωγῆς μεταβεβλημένον εἰς ὑφάσματα.

Ἡ βιομηχανία τοῦ βάμβακος, ἐν τῇ παιδικῇ αὐτῆς ἡλικίᾳ ἔτι πρὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐπασχολεῖ σήμερον αὐτὴ μόνη σχεδὸν τοσαῦτα κεφάλαια καὶ τοσούτους βραχίονας, ὅσον ἅπασαι αἱ λοιπαὶ βιομηχανίαι συνηνωμέναι. Οἱ Ἄγγλοι θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς μίαν τῶν πρωτίστων αἰτιῶν τῆς ἰσχύος, εἰς ἣν ἀνυψώθησαν.

Ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν εἰσήχθη ἡ βιομηχανία τοῦ βάμβακος ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστή. Εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀνέρχεται περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος. Πρώτη δὲ ἐπίσημος μνεία αὐτῆς γίνεται ἐν τῷ «Trasure of Traffic» (Ἐμπορικῷ Θησαυρῷ), συγγράμματι δημοσιευθέντι τῷ 1641, ἔνθα γίνεται λόγος περὶ ὑφασμάτων βαμβακερῶν, χρωματισμένων καὶ μὴ, κατεσκευασμένων ἐν Μαγκεστρίᾳ ἐκ βάμβακος προερχομένου ἐκ Κύπρου καὶ Σμύρνης, ὃν ἠγόραζον ἐν Λονδίνῳ.

Ἐκ τῶν ἐπισήμων τελωνιακῶν βιβλίων κατάδηλον γίνεται ὅτι ἡ ὁλικὴ ἐτησία εἰσαγωγὴ βάμβακος ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1701 μέχρι 1705 ἦτο κατὰ μέσον ὅρον 1,170,880 λίτραι, ἤτοι δέκα χιλιάδες στατήρων ὡς ἔγγιστα. Τῷ δὲ 1760 ἐπὶ τῆς ἀναβάσεως εἰς τὸν θρόνον τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ Γ' ἡ ὁλικὴ ποσότης τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ κατασκευαζομένων βαμβακερῶν ὑφασμάτων ἀνήρχετο κατ' ἔτος εἰς τὸ ποσὸν 200 χιλ. λιρῶν στερλινῶν. Ἡ διὰ τῆς χειρὸς ὕφανσις ἐξηφανίσθη σχεδὸν ἀπὸ τοῦ 1833 ἐνώπιον τῶν μηχανικῶν τεχνῶν. Ἰδίως δὲ ἀπὸ τοῦ 1820 τὰ ἀγγλικὰ κλωστήρια ἐργάζονται δι' ἀτμοκινήτων

Digitized by Google

μηχανῶν. Ἡ τοιαύτη πρόοδος ἐγενικοποιήθη ἐν Γαλλίᾳ μόνον μετὰ τὸ 1830.

Ἀπὸ 40 ὅμως ἐτῶν ἡ βιομηχανία τοῦ βάμβακος ἀνεπτύχθη θαυμασίως ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὑπελόγισαν ὅτι ἂν δὲν ἐγίνοντο αἱ τελειοποιήσεις τῶν μηχανῶν ἀπὸ τοῦ 1767 καὶ ἡ ἐργασία αὕτη ἐγίνετο ὡς πρότερον διὰ τῶν χειρῶν, ἤθελον χρειασθῆ διὰ μόνην τὴν παραγωγὴν τῆς Ἀγγλίας ὑπὲρ τὰ 100 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι κατ' ἔτος, δηλαδὴ ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῆς Γαλλίας, Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας. Μ**

Ο ΓΕΡΩΝ ΙΠΠΟΣ

Κατ' ἐμὲ δὲν ὑπάρχει οἰκτρότερον θέαμα τοῦ νὰ βλέπῃ τις γέροντα κατεσκληκότα ἵππον ἐν τῷ μέσῳ ἐρήμου πεδιάδος.

Πρὸ ἡμερῶν, ἔχων τὴν καρδίαν βεβαρυμένην ὡς ἐκ τοῦ μελαγχολικοῦ οὐρανοῦ, περιεπάτουν ἐπὶ τῶν ἐρήμων γηπέδων τοῦ Montrouge. Δὲν ὑπάρχει γωνία γῆς ἐν οἰκτροτέρᾳ ἀθλιότητι ἢ τὰ γήπεδα τὰ πρὸ τῶν πυλῶν τῶν Παρισίων ἐκτεινόμενα, ἅτινα σχηματίζουσι τὸ βορβορῶδες κατώφλιον τῆς βασιλίδος πόλεως. Ἐδῶ κ' ἐκεῖ χαίνει τὸ ἔδαφος δεικνύον ὡς ἀνοιγμένα ἔντερα τὰ ἀρχαῖα ἐγκαταλελειμμένα λατομεῖα βαθέα καὶ ἐρεβώδη. Οὔτε ἓν δένδρον, ἀλλ' ὁρίζων μόνον χθαμαλὸς καὶ κατηφὴς ἐξαπλοῦται.

Αἱ γαῖαι ἔχουν δὲν ἠξεύρω ὁποίαν ἀποτρόπαιον θέαν.

Προχωρῶν εἶδον εἴς τινα γωνίαν γέροντα ἵππον, προσδεδεμένον εἰς πάσσαλον, μὲ κεφαλὴν χαμηλωμένην καὶ ῥώθωνας φυσῶντας πρὸς τὴν γῆν· τὸ πτωχὸν ζῶον ἔτρεμε κατειλημμένον ὑπὸ διαρκοῦς ῥίγους. Ἦτο ἐκεῖ ὑπὸ μέλανα οὐρανὸν καὶ βροχὴν ἀδιακόπως τὰ μέλη του περιῤῥέουσαν.

Ὑπῆρχεν ἁρμονία μεταξὺ τοῦ ἵππου, τοῦ χειμερινοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ἀθλίου πεδίου. Τοιαύτη ἀθλιότης ἥρμοζε θαυμασίως εἰς τοιοῦτο τοπεῖον. Ἡ φύσις ἔκλαιεν ἐνταῦθα, τὸ βεβαιῶ, τὴν κατάστασίν της.

Ἠσθάνθην ἐνδομύχως ἀνέκφραστον οἶκτον.

Ἅμα ὡς ἐπλησίασα, ὁ ἵππος ἔτεινε τὸν λαιμὸν καὶ μὲ παρετήρει μὲ τοὺς τεθολωμένους ὀφθαλμοὺς κινῶν τὴν κεφαλήν.

Συνεκινήθην ἐκ τῆς θλιβερᾶς ἐπιπλήξεως, ἣν ἐφαίνετο ὅτι μοὶ ἀπέτεινε· ἀγνοῶ ἂν ὠνειρευόμην, ἀλλ ἰδοὺ οἱ λόγοι, οὓς μοὶ ἀπηύθυνεν ὁ γέρων ἵππος·

«Αὔριον ἀποθνήσκω, ὥστε σήμερον δύναμαι νὰ εὐχαριστήσω τὴν καρδίαν μου· ἀμφιβάλλω ἂν θὰ βελτιώσω τὴν τύχην τῶν ἀδελφῶν μου, ἀλλ' ἀδιάφορον· θὰ σοὶ ἀνακοινώσω ἀλήθειαν, ἥτις εἶνε καρπὸς ὁλοκλήρου ζωῆς φιλοσόφου ἵππου.

»Ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια αὕτη: Ἡ ἐργασία μας πλουτίζει τοὺς ἀνθρώπους, ἡ ἐργασία μας μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὸ σφαγεῖον. Τοῦτο εἶνε ἀδικία. Ὁ Θεὸς σᾶς ἔδωκε διάνοιαν πολὺ τῆς ἰδικῆς μας ἀνωτέραν, ἀλλὰ τὴν διάνοιαν ταύτην σᾶς ἔδωκεν, ὅπως καταστήσετε εὐτυχῆ τὰ πλάσματά του.

»Παρατηρήσατέ με: Οἱ ἀδελφοί σας κατεχράσθησαν τῶν δυνάμεών μου· ὅσον πλειότερον τοὺς ὑπηρέτουν, τόσῳ σκληρότεροι ἐγίνοντο. Σήμερον τὸ πτωχόν μου σαρκίον ζητεῖ ἐκδίκησιν.

»Εἶνε νόμος δίκαιος, καθ' ὃν καὶ ἡ ἐργασία ἔχει τὰ ὅριά της· καὶ ὁ τὰ ὅρια ὑπερβαίνων ἐργάτης ἀνταμείβεται. Ζητοῦμεν νὰ κρινώμεθα κατὰ τὸν νόμον τοῦτον καὶ νὰ κερδίζωμεν τὴν ἀνάπαυσιν, ἣν ἀπαιτοῦσι τὰ γηρατεῖά μας.

»Μὴ ἀρνεῖσθε ὅτι εἴμεθα καλὰ ζῶα προωρισμένα νὰ σᾶς ὑπηρετῶμεν καὶ νὰ σᾶς διασκεδάζωμεν. Εἴμεθα ἀδελφοί σας, ἀδελφοὶ *πτωχοὶ τῷ πνεύματι*, καὶ θὰ δώσητε ἡμέραν τινὰ λόγον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς διαγωγήν σας. Ἑκάστη ἀλγηδὼν ἡμῶν θὰ καταλογισθῇ καθ' ἡμῶν ὡς μία ἁμαρτία. Ἐνόσῳ εἴμεθα εὐπειθεῖς, ἐστὲ καλοί. Ἐνόσῳ συγκατανεύομεν νὰ σᾶς προσφέρωμεν ὁλόκληρον ὕπαρξιν, συγκατανεύετε καὶ ὑμεῖς νὰ μᾶς δίδητε γλυκύτερον θάνατον.

»Ἐὰν ἔχῃς τρυφερὰν καρδίαν σύ, ὁ διερχόμενος τὴν ὁδὸν ταύτην, ἐπανάλαβε εἰς τοὺς ἀδελφούς σου ὅ,τι σοὶ λέγω· δὲν θὰ σὲ ἀκούσουν, ἀλλὰ κ' ἐγὼ δὲν θὰ μεταφέρω μετ' ἐμοῦ τὴν ἀλήθειαν ταύτην.

«Ὦ ἄθλιον ζῶον ποῦ εἶμαι! ὢ ἀθλία γῆ, ἥτις θὰ μὲ δεχθῇς».

Ὁ γέρων ἵππος ἐσιώπησεν, ἢ μᾶλλον ἐξύπνησα.

Ἡ λεπτὴ βροχὴ ἐξηκολούθει, ἔῤῥιψα ἓν ἔτι βλέμμα ἐπὶ τῆς κατηφοῦς πεδιάδος, ἐπὶ τοῦ δυστυχοῦς ζώου καὶ ἐπὶ τοῦ βορβόρου· ἔπειτα εἰσηρχόμην εἰς Παρισίους, οἵτινες ἔλαμπον ἐκ ζωηρότητος περιγελῶντες τὸ ψῦχος καὶ τὴν ὁμίχλην.

Ἐξανέστην κατὰ τῆς ἀδιαφορίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ μας· καὶ ἤθελον ἐκ καρδίας νὰ εὐχαριστήσω τὰς τελευταίας εὐχὰς τοῦ γέροντος ἵππου, ὅστις ἐσκέφθη ὀρθῶς· ὅτι μία ἀλήθεια πρέπει πάντοτε νὰ λέγηται.

Οἰκτείρω τὴν πεδιάδα τοῦ Montrouge, ἀλλ' αὕτη μετ' οὐ πολὺ θὰ μεταμορφωθῇ εἰς δημοσίους κήπους καὶ ἀνάκτορα· ἀλλ' ἡ τύχη τοῦ γηραλέου ἵππου μοῦ ἐκίνησε τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ ζητῶ δι' αὐτὸν καλλίτερον τοῦ σφαγείου γηροκομεῖον.

— Μήπως θέλετε ἄσυλον τῶν ἐν τῇ ἐργασίᾳ γεγηρακότων ἵππων;

— Καὶ διατί ὄχι;

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ]. Δ. Κ. Μ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ταχυδρομείων τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐδημοσίευσεν ἐπ' ἐσχάτων τὴν ἐνιαύσιον ἔκθεσιν αὐτοῦ περὶ τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1879—1880 γενομένων ἐργασιῶν.

Ἐν τῷ Ἡνωμένῳ Βασιλείῳ ὑπάρχουσι σήμερον 14,212 ταχυδρομικὰ γραφεῖα· ἐξ αὐτῶν 6,060 μόνον δέχονται ἐπιταγὰς καὶ 6,016 ἔχουσι τα-

Digitized by Google

μιευτήρια διὰ τὸν λαόν· διὰ τὴν τηλεγραφικὴν ὑπηρεσίαν ὑπάρχουσι 3,924 γραφεῖα· τέλος δὲ τὰ γραμματοκιβώτια ἀνέρχονται εἰς 12,541. Ἐκ τοῦ συνόλου τούτου τὸ Λονδῖνον μόνον κέκτηται 2,012 γραφεῖα καὶ γραμματοκιβώτια.

Ἡ ἐν γένει κίνησις τῆς ἀλληλογραφίας ἔμεινεν ἡ αὐτὴ σχεδὸν καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Τὰ ἐξαγόμενα αὐτῆς ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Ἐπιστολαί.	1,127,997,500
Δελτάρια	114,458,400
Βιβλία κλπ.	213,963,000
Ἐφημερίδες.	130,518,400

Οἱ Ἄγγλοι ἐξακολουθοῦσι πάντοτε παραδίδοντες εἰς τὸ ταχυδρομεῖον πράγματα, μὴ ἀνήκοντα οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ, ὡς λ. χ. πτηνά, βατράχους, καὶ ζώσας σαύρας, κυνάρια ἢ γαλᾶς μικράς, κοπτερὰ ἐργαλεῖα, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐν ὅλῳ 4,500 τοιαῦτα ἀντικείμενα ἀπεῤῥίφθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο κριθέντα ἀπαράδεκτα.

Περίεργοι εἶνε αἱ πληροφορίαι αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τοὺς περικλείοντας κακῶς ἢ καὶ οὐδόλως ἐνίοτε τὰ ἀποστελλόμενα ἀντικείμενα, ἢ τοὺς ἀμελοῦντας νὰ θέσωσι διεύθυνσιν εἰς τὰς ἐπιστολάς των. Εἰς οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν 27,224 ἀντικειμένων διαφόρου εἴδους καὶ 72,000 γραμματοσήμων, πεσόντων ἐξ ἐπιστολῶν, ἀριθμοῦνται τὰ περισυλλεχθέντα ἐν τοῖς ταχυδρομικοῖς γραφείοις καὶ ἀποτεθέντα εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ τμῆμα τοῦ ταχυδρομείου. Εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο παρεδόθησαν καθ ὅλον τὸ ἔτος 10 ἑκατομ. διαφόρων ἀντικειμένων, ἐξ ὧν 21,261 ἄνευ οὐδεμιᾶς διευθύνσεως καὶ 1,141 ἐσωκλείοντα νομίσματα, τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ συναλλάγματα διὰ 4,624 λίρας. Αἱ ἐπιστολαί, αἱ φέρουσαι ἀνεπαρκῆ ἐπιγραφήν, ἀνῆλθον εἰς 5,343,678.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ταχυδρομικὰ ταμιευτήρια, τὸ ἐνεργητικὸν αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 32,102,134 λίρας, ἤτοι παρουσιάζουσιν αὔξησιν κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἔτους τούτου 1,600,570 λίρας. Τὸ ταχυδρομεῖον ἔχει ὡσαύτως τὰς penny-banks, ἤτοι ταμιευτήρια τοῦ λαοῦ, εἰς ἃ παρακατατίθενται ποσὰ κατώτερα τοῦ ἑνὸς σελινίου. Ὁ κλάδος οὗτος τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας ἀπέφερεν ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ κατὰ 7βριον τοῦ 1861 καθαρὰ κέρδη 1,131,008 λίρας.

Εἰς τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐργάζονται σήμερον 34,699 ἄνθρωποι, ἐξαιρέσει τῶν ὑπαλλήλων τῶν τηλεγραφικῶν καταστημάτων.

Ἡ ἐκ τῶν ταχυδρομείων πρόσοδος ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1879—1880 ἀνῆλθεν εἰς 6,558,445 λίρας, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 4,060,755, ἤτοι προέκυψε καθαρὸν κέρδος εἰς τὸ Κράτος κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ 1879—1880 λίραι 2,597,687.

N**

ΚΟΥΡΕΥΣ ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΗΣ

Ὁ Βίκτωρ Οὐγγὼ κατὰ τὸ 1848 ἦτο πελάτης κουρέως τινὸς καλουμένου Βρασσιέ.

Ἡμέραν τινὰ εἷς φίλος τοῦ Βρασσιὲ ἐρωτᾷ αὐτόν·

— Αἴ! πῶς πηγαίνει ἡ ἐργασία;

— Ὄχι καὶ καλλίτερα, φίλε μου. Δὲν 'ξέρω πῶς θὰ τὰ καταφέρουν τὰ παιδιὰ σήμερα. Τίποτ' ἄλλο ἀπὸ χοροὺς καὶ *σοαρέδες*. Ἔχομε τριάντα κυρίας νὰ κτενίσωμε. Νὰ καὶ τὰ ὀνόματα.

Μετά τινας ἡμέρας ὁ φίλος διέρχεται πάλιν διὰ τοῦ κουρείου τοῦ Βρασσιέ.

— Πῶς τὰ 'πῆγες 'προχθὲς μὲ τοὺς πελάτας σου;

— Ἄφησέ με, σὲ παρακαλῶ, μὴ μοῦ ὁμιλεῖς· μόλις ἐκτένισα ταῖς μισαίς. Ἔχασα δώδεκα δεκατέσσαρας κυρίας, κι' αὐτὸ ἐξ αἰτίας τοῦ Βίκτορος Οὐγγώ.

— Ἐξ αἰτίας τοῦ Βίκτορος Οὐγγώ! Τί σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ Βίκτορος Οὐγγὼ καὶ τῆς πελατείας σου;

— Ὑπάρχει καὶ πολλή. Ἂν δὲν μὲ πιστεύῃς, ἄκουσε καὶ θὰ μὲ πιστεύσῃς. Ὀλίγας στιγμὰς ἀφ' οὗ ἔφυγες ὁ Βίκτωρ Οὐγγὼ ἐμβῆκεν εἰς τὸ κατάστημα κ' ἐκάθησεν εἰς αὐτὴ τὴν πολυθρόνα. Τῷ ἔβαλα τὴν *πετσέτα* εἰς τὸν λαιμό, ἐπῆρα τὸ ψαλίδι καὶ τὸ ἐπλησίασα εἰς τὰ γένεια του, ἀλλ' αὐτὸς μὲ μία ἀπότομη χειρονομία ἐκαταίβασε τὸ χέρι μου.

— Περίμενε, μοῦ εἶπε.

Καὶ εὐθὺς βγάνει ἕνα μολυβδοκόνδυλο ἀπὸ τὴν σκέπη τοῦ *γελέκου του*, καὶ σκαλίζει ἀπ' ἐδῶ κ' ἀπ' ἐκεῖ νὰ εὕρῃ χαρτί· ἀλλὰ δὲν εὕρισκε. Τέλος πάντων παρατηρεῖ ἕνα φύλλο ἐπάνω 'ς αὐτὸ τὸ τραπέζι, τ' ἁρπάζει καὶ ἀρχίζει νὰ γράφῃ. Ἐγώ, μ' ὅλην τὴν βία ποῦ εἶχα, τὸν ἐπερίμενα. Ἀλλ' ἐκεῖνος χωρὶς νὰ συλλογίζεται πλέον ἂν ζῶ ἢ δὲν ζῶ εἰς τὸν κόσμον, *ἐμουντζούρωνε* ὅλονέν, καὶ κάπου κάπου ἐσταματοῦσε, καὶ ἐδάγκανε τὸ μολυβδοκόνδυλό του.

— Γράφε, γράφε, ἔλεγα μέσα μου, ἂν 'μπορέσῃς νὰ τὰ ξαναδιαβάσῃς, θἄχῃς τύχῃ. Τί ὀρνιθοσκαλίσματα ἦταν ἐκεῖνα! κ' ὕστερα λέγουν πῶς γράφει καλά!

— Εἶμαι 'ς τοὺς ὁρισμούς σας, τοῦ εἶπα.

— Ἐν δευτερόλεπτον κ' ἐτελείωσα, μοῦ ἀπεκρίθη.

Ἀλλὰ τὸ δευτερόλεπτον δὲν ἐτελείωνε κ' ἐγὼ ἔστεκα ἐκεῖ ὀρθός, μὲ τὸ ψαλίδι 'ς τὸ χέρι, καταϊδρωμένος ἀπὸ τὴν στενοχωρία μου. Αὐτὸς ὅμως τὴν δουλειά του, ἔγραφε, ἐσταματοῦσε, ἐσήκονε τὰ μάτια του 'ψηλά.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε τῷ εἶπα, σήμερα ἔχω βιαστικὴ ἐργασία.

— Ἆ! βιάζεσαι; μοῦ εἶπε, κ' ἐγὼ βιάζομαι. Καὶ ἄνοιξε τὴν *πόρτα* νὰ φύγῃ.

— Τὸ καπέλο σας, κύριε, τὸ καπέλο σας.

Digitized by Google

— Ἔχεις δίκαιον, μοῦ εἶπε μὲ χαμόγελο, δὲν τὸ ἐσκέφθηκα.

Καὶ ἔφυγε χωρὶς νὰ κόψῃ τὰ γένεια του.

— Παιδιά! λεπτὸ δὲν ἔχομε νὰ χάσωμε, φωνάζω τότε. Θὰ πᾶτε εἰς τὰ σπήτια ποῦ θὰ σᾶς στείλω. Κυττάξετε τὸν κατάλογον· ποῦ εἶνε ὁ κατάλογος; δὲν ἀκούετε; ποῦ τὸν ἐβάλατε τὸν κατάλογον;

— Κύριε, ἦτον ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι, μοῦ λέγει ἕνας ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας.

— Ἐπάνω 'ς τὸ τραπέζι; εἶσαι βέβαιος;

— Τὸν ἔβαλα μὲ τὰ χέρια μου.

— Ὦ! δυστυχία! αὐτὸ ἀκόμα μοῦ ἔλειπε. Ἐπάνω 'ς τὸν κατάλογό μου ἔγραφεν ὁ Οὐγγώ;.. Φίλε μου, τὸν κατάλογό μου μοῦ πῆρε μὲ ταῖς *μουντζούραις* του ἐπάνω. Καταλαβαίνεις τώρα πῶς μ' ἔκαμε νὰ χάσω τόσους πελάτας;

— Ἡσύχασε, καλέ μου Βρασσιέ, τῷ λέγει ὁ φίλος του, ὅστις ἦτο ἄνθρωπος μὲ παιδείαν καὶ θαυμαστὴς τοῦ Οὐγγώ, ἡσύχασε. Ἂν τὸ τεμάχιον ἐκεῖνο τοῦ χαρτίου δὲν εὑρίσκετο ἐκεῖ ὅπως δεχθῇ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ ποιητοῦ, ἡ γαλλικὴ ποίησις θὰ ἔχανε ἴσως ὡραιοτάτους στίχους, νὰ ἦσαι βέβαιος. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἔγινες ὁ συνεργάτης τοῦ Βίκτορος Οὐγγώ· τοῦτο δὲν εἶνε μικρὰ τιμή. *Κ.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ

Χημικός τις Ἄγγλος, ὁ διδάκτωρ Pepper, ἀνεκοίνωσε πρό τινων ἐτῶν ἔν τινι τῶν μαθημάτων αὐτοῦ, ὅτι εἶχε παρασκευάσει δύο καὶ ἡμίσειαν λίτρας σακχάρεως ἐκ παλαιῶν ὑποκαμίσων. Ἡ ἀγγελία αὕτη οὐδὲν ἄλλο προεκάλεσεν ἢ τὸ μειδίαμα τῶν ἀκροατῶν του· πάντες ἐνόμισαν, ὅτι ὁ καθηγητὴς ἐμεγάλυνεν ὑπὲρ τὸ δέον τὸ πρᾶγμα, καὶ ὅτι ἡ ἐξ ἀσπρορρούχων παρασκευὴ σακχάρεως ἦτο ἀστειότης. Τὸ ἀληθὲς δὲν φαίνεται πάντοτε ὡς τοιοῦτον. Ὁ κ. Pepper εἶχε πράγματι μεταβάλει εἰς σάκχαριν παλαιὰ ῥάκη, ἀλλὰ τὸ πείραμα ἔμεινεν ἐπὶ μακρὸν ἀνεφάρμοστον. Ἐν τούτοις σήμερον ἤρξατο ἐν Γερμανίᾳ ἡ ἐκ ῥακῶν παρασκευὴ σακχάρεως. Ἡ μέθοδος εἶνε κατ' ἀρχὴν ἁπλουστάτη.

Τὰ συλλεγέντα ῥάκη κατεργάζονται διὰ τοῦ θειϊκοῦ ὀξέος καὶ μεταβάλλονται οὕτω εἰς δεξτρίνην· αὕτη δὲ διὰ τοῦ γάλακτος τῆς τιτάνου ὑποβάλλεται μετὰ ταῦτα εἰς νέαν κατεργασίαν ἐντὸς θειϊκοῦ ὀξέος, τὸ ὁποῖον μεταβάλλει τὴν δεξτρίνην εἰς *γλυκίαν*.

Ἡ γλυκία (glycose), καίτοι μὴ οὖσα κρυσταλλώσιμον σάκχαρον, εἶνε λίαν ἐν χρήσει εἰς παρασκευὴν γλυκυσμάτων, πηκτῶν, τραγημάτων κτλ.

Ὅπως ἐννοηθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ Pepper ἐπινοηθεῖσα μέθοδος, ἀνάγκη νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι πλεῖσται οὐσίαι εἰσὶ δεκτικαὶ μεταβολῆς εἰς γλυκίαν.

Ἡ κυτταρίνη μάλιστα, ἐξ ἧς σύγκειται ὁ ἰνώδης τῶν ξύλων ἱστός, μεταβάλλεται εὐκολώτατα εἰς δεξτρίνην καὶ γλυκίαν διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ θειϊκοῦ ὀξέος. Εἰς τὴν βιομηχανίαν παρασκευάζουσι νῦν τὴν γλυκίαν ἐκ τοῦ ἀμύλου. Εὐνόητον εἶνε, ὅτι ἡ ἐκ τῆς κυτταρίνης τῶν ῥακῶν καὶ τῶν ξύλων παραγωγὴ αὐτῆς εἶνε οἰκονομικωτέρα. Ὅθεν φαίνεται, ὅτι θὰ ὑπάρχῃ οὐ μικρὸν ὄφελος εἰς τὴν παρασκευὴν τῆς σακχάρεως ἐκ τῶν ξύλων. Πρὸς τοῦτο θὰ δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν τὰ ῥάκη, τὸν ὀπὸν τῆς σημύδας, τῆς φηγοῦ, τῆς ζυγίας κτλ. Ἕκαστος τώρα δύναται νὰ φαντασθῇ ὁπόσα σεράπια καὶ γλυκύσματα θὰ δυνάμεθα νὰ παρασκευάσωμεν διὰ μιᾶς ὑλοτομίας!

Ἄλλο τῆς χημείας παράδοξον φαινόμενον εἶνε ἡ ἐκ φυτικῶν ἰνῶν, τοῦ ξύλου, κτλ. παραγωγὴ χάρτου. Ἀλλά, τοῦ ξύλου χρησιμεύοντος πρὸς παραγωγὴν σακχάρεως, ἀνάγκη νὰ ἀναζητήσωμεν ἀλλαχοῦ τὴν πρώτην πρὸς παρασκευὴν τοῦ χάρτου ὕλην. Οἱ κ. Denng καὶ Σχ, χημικοὶ ἐκ Βιέννης, προηγήθησαν εἰς τοῦτο τῶν ἄλλων. Παρασκευάζουσι δηλ. χάρτην, καὶ χάρτην λευκὸν καλῆς ποιότητος, ἐκ τῶν περιττωμάτων τῶν βοῶν, τῶν ἀγελάδων καὶ τῶν ἵππων, ζώων τρεφομένων διὰ τροφῆς φυτικῆς. Ἐξάγουσι δηλ. τὴν ἐν τῇ ὕλῃ ταύτῃ ἐνεχομένην κυτταρίνην λίαν καθαράν, καὶ ἄλλα κατώτερα προϊόντα, ἅτινα μεταχειρίζονται ὡς λιπάσματα ἢ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας. Ἡ μέθοδος εἶνε, λέγουσιν, οἰκονομικὴ καὶ ἤδη ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ἐν χρήσει.

[Journal des Débats]. *Π.

ΦΙΛΟΠΟΝΙΑ

Μακρὸν θ' ἀπετέλει κατάλογον, λέγει που τῶν κριτικῶν μελετῶν του ὁ Taine, ἡ ἀναγραφὴ τῶν ἀφανῶν ἀφοσιώσεων, δι' ὧν ὑφίσταται καὶ ἀναπτύσσεται ἡ κοινωνία, καὶ αἵτινες συντελοῦνται ἐν σιγῇ, δίχως ἐμφάσεως, ἐστιν ὅτε δ' ὑπὸ ἐπιφάνειαν εὐθυμίας ἀδιαφόρου καὶ φιλοκόσμου σκεπτικισμοῦ. Οὗτος μὲν ἀπώλεσε τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν του ἕνεκα τῆς ἐπιμόνου διὰ τοῦ μικροσκοπίου παρατηρήσεως ἀνατομικῶν προπαρασκευασμάτων· ἐκεῖνος ἐδαπάνησε μῆνας, ὅπως ἐξακριβώσῃ τὰς αἰτίας τῆς σήψεως, καὶ τοῦτο ἐν μέσῳ οὑτωσὶ πνιγηρᾶς δυσοσμίας, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ παραμείνῃ πλέον τοῦ λεπτοῦ συνεχῶς παρατηρῶν· ἄλλος διέρχεται δύο μῆνας ἀναδιφῶν εἰκοσακισχιλίους σελίδας παλαιῶν βιβλίων, ὅπως συλλέξῃ τέσσαρας παρατηρήσεις περὶ νόσου τινός. Γνωρίζω ἕνα, ὅστις κατακλινομένων τῶν τέκνων του καὶ τῆς συζύγου του, μετὰ τὸ πέρας τῆς δεκαώρου ἐπιουσίου αὐτοῦ ἐργασίας, ἐργάζεται τὸ ἥμισυ τῆς νυκτὸς πρὸς συγγραφὴν ὀχληρῶν ἀρθριδίων λεξικοῦ τινος τῆς Ἁγίας Γραφῆς· πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον κατὰ τὸ μεταξὺ τῶν ὡρῶν τοῦ γραφείου του διάστημα ἐξέμαθε τὴν ἑβραϊκὴν καὶ τὴν ἑλληνικήν. Σημειώσατε, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ ἐργαζόμενος ἔχει σύζυγον

Digitized by Google

ἀπαιτοῦσαν πίλους, θυγατέρα δεομένην προικὸς, υἱὸν ὃν πρέπει νὰ θέσῃ ὑπότροφον ἐν ἐκπαιδευτηρίῳ, οἰκογένειαν ὑπολαμβάνουσαν ἑαυτὴν ἀδικουμένην ὁσάκις δὲν ἐργάζεται ἐπικερδῶς καὶ δι' αὐτήν. Ἡ ἐργασία ἐν τούτοις συντελεῖται, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Παρισίοις, ἔνθα ὁ ἀνὴρ εἶνε μᾶλλον ἐπιβεβαρυμένος ἢ ἀλλαχοῦ, ἔνθα αἱ δαπάναι τῶν πρὸς τὸ ζῆν εἰσὶν ἁδρότεραι, ἔνθα ἡ πρὸς τὴν πολυτέλειαν ῥοπὴ εἶνε σφοδροτέρα, ἔνθα ἡ σύζυγος δὲν ἐγκαρτερεῖ ὡς ἡ τοῦ δεῖνος μεγάλου Γερμανοῦ ἀσιανολόγου, νὰ μαγειρεύῃ καὶ νὰ πλύνῃ διὰ τῶν ἰδίων της χειρῶν. Πῶς διορθοῦται τὸ πρᾶγμα; Τοῦτο δὲν ἐξηγεῖται ἄλλως εἰμὴ διὰ τῆς παντοδυναμίας τῆς ἰδέας· αὐτῆς ἐμπεφορημένος ὁ ἄνθρωπος χωρεῖ πρὸς τὰ πρόσω, μὴ προσέχων πρὸς τὰς πληγονούσας αὐτὸν βάττους. Ὅπου ἐπιστήμη, διαχείρησις, δημόσιον κατάστημα, εὑρίσκονται καὶ Λιττρὲ καὶ Βουρνοὺφ δευτέρας τάξεως, ἁπλοῖ ςρατιῶται, λοχίαι ἂν θέλετε, ἐν τῇ καρτερικῇ στρατιᾷ, ἧς οὗτοι εἰσὶν οἱ λοχαγοὶ, ἀλλ' οἵτινες, ὡς οἱ λοχαγοί των, διῆλθον τὸν βίον των, ὀλιγωροῦντες ἑαυτῶν. Ἡ μεγίστη αὐτῶν λύπη εἶνε ὅτι ὑπηρετοῦσι πολὺ ὀλίγον, ὅτι μένουσι μὲ τὸ ὅπλον εἰς τὴν χεῖρα ἀναμένοντες νὰ χρησιμοποιηθῶσι.

K *

Τὸ κατωτέρω χάριεν ποιημάτιον τοῦ Ταντναλίδου ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἔν τινι ἐφημερίδι ἐκδοθείσῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ 1875 ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀλήθεια». Ἐπειδὴ δὲ τῆς ἐφημερίδος ταύτης ὀλίγιστοι μόνον ἀριθμοὶ ἐξεδόθησαν καὶ εἰς ὀλίγα ἀντίτυπα, καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ ποίημα δύναται νὰ θεωρηθῇ σχεδὸν ἀνέκδοτον, ἀναδημοσιεύομεν αὐτὸ ἐνταῦθα, πεποιθότες ὅτι εὐχαρίστως θέλει ἀναγνωσθῇ ὑπὸ τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας».

Σ. τ. Δ.

Η ΜΑΝΟΥΛΑ

Θὰ χάσω τὰ μυαλά μου,
Ἀκόμη χθὲς, θαῤῥῶ,
Ἐδῶ 'ς τὰ γόνατά μου
Τὴν 'χόρευα μωρό.

Πότ' ἄρχισε νὰ τρέχῃ,
Πότ' ἄρθρωσε 'μιλιά!
Κ' ἐπρόφθασε νὰ ἔχῃ
Παιδὶ 'ς τὴν ἀγκαλιά!

Γιὰ δὲς ἐκεῖ, γιὰ δέ την!
Καμάρωσε κορμί.
Μητέρα, λέγει, 'πέ την,
Μητέρα; κι' ἂς νὰ μή!

Τῆς τὸ 'δωσαν κουκλάκι
Νὰ παίζῃ, νὰ περνᾷ·
Κ' ἐκείνη γιὰ παιδάκι
Τὸ 'πῆρε καὶ γυρνᾷ.

Μὰ νὰ κι' αὐτὸ τὰ στήθια
Τ' ἀφράτα της ζητεῖ.
Μὴν εἶνε, λὲς, ἀλήθεια,
Καὶ τὤκαμεν αὐτή;

Τί τρυφερὴ μανούλα!
Τί βρέφος θελκτικό!
Τί ἄνθος! τί δροσούλα!
Τί σύμπλεγμα γλυκό!

Τὰ χάνω ὅταν γυρίσω
Ἀντάμα νὰ τὰ δῶ.
Ποιὸ πρῶτα νὰ φιλήσω
Δὲν 'ξεύρ' ἀπὸ τὰ δυό.

Τῇ 21 Νοεμβρίου, 1869. Ηλιας Τανταλιδης.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Παρουσίαζέ τις προχθὲς εἰς τὸν βουλευτὴν Α* ἐφημερίδα μυρία ἐπισωρεύουσαν κατ' αὐτοῦ.

— Κύτταξε 'δῶ τί σοῦ γράφουν, φίλε μου· σὲ ἔχουν ἀφανίσει.

— Ὤ! ὀλίγον μὲ μέλει.

— Ναὶ, μὰ οἱ ἐκλογεῖς σου τί θὰ 'ποῦν δι' ὅλ' αὐτά.

— Καὶ μήπως 'ξεύρουν νὰ διαβάζουν;

*
* *

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐξερχομένου Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου τῶν ἀνακτόρων του, ἐπλησίασεν αὐτὸν στρατιώτης καὶ εἶπε·—Μεγαλειότατε, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς εἴπω ἕνα λόγον.—Ἕνα μόνον, ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς μετὰ σπουδῆς, διότι ἂν εἴπῃς δύο, σὲ κρεμῶ.

Ὁ στρατιώτης παρουσιάσας πρὸς αὐτὸν ἀναφορὰν, δι' ἧς ἐζητεῖτο τὸν προβιβασμόν του,

— Ὑπογράψατε, ἀνέκραξεν.

Ὁ βασιλεὺς θαυμάσας τὴν ἀγχίνοιαν αὐτοῦ παρεδέχθη ἀσμένως τὴν αἴτησίν του.

*
* *

Ὁ κ. *Λ, ὅστις δὲν διαλάμπει ἐπὶ εὐφυΐᾳ, ἔχει μικρὸν υἱὸν, ὅστις ἠσθένησεν ἀπὸ τυφοειδῆ πυρετόν. Ὁ ἐπισκεφθεὶς τὸν υἱὸν ἰατρὸς δὲν ἀπέκρυψεν ἀπὸ τὸν πατέρα, ὅτι ἡ ἀσθένεια τοῦ τέκνου του ἦτο πολὺ σοβαρά.

— Ναὶ, τὸ γνωρίζω, ἀπεκρίθη ὁ πατὴρ, τὸ γνωρίζω. Ὅτε ἤμην μικρὸς, ἠσθένησα καὶ ἐγὼ ἀπὸ τυφοειδῆ πυρετὸν, καὶ ὁ ἰατρὸς εἶπεν εἰς τοὺς γονεῖς μου· — «Ἡ ἀσθένεια αὕτη εἶνε πολὺ σοβαρὰ, διότι ὁ ἀσθενὴς ἢ θ' ἀποθάνῃ, ἢ θὰ μείνῃ ἐφ' ὅρου ζωῆς ἠλίθιος». Λοιπὸν, ἰατρέ μου, τὸ βλέπετε, δὲν ἀπέθανα.

*
* *

Σκέψεις τοῦ Saadi:

Οὐδέποτε πρέπει νὰ ταράττῃ τις τὴν πηγὴν ἐξ ἧς ἔπιεν, οὔτε νὰ κακολογῇ τὴν γυναῖκα, τὴν ὁποίαν ἠγάπησε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ φύσις ἀπαιτεῖ ὅπως οἱ νόμοι καὶ ἡ κυβέρνησις ἔθνους τινὸς ἁρμόζωνται πρὸς τὸν χαρακτῆ-

Digitized by Google

ρα αὐτοῦ, καθὼς καὶ τὸ ὕδωρ εὑρίσκει τὴν ἰδίαν ἰσοσταθμίαν. Οἱ μὲν εὐγενεῖς λαοὶ κυβερνῶνται πάντοτε εὐγενῶς, οἱ δὲ ἀμαθεῖς καὶ διεφθαρμένοι ἀγενῶς. Ἡ δὲ πεῖρα ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀξία καὶ ἡ ἰσχὺς κράτους τινὸς ἐξαρτῶνται μᾶλλον ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῶν πολιτῶν ἢ ἐκ τοῦ εἴδους τῶν νόμων. (Σμάϊλς).

*** Ἡ ἱκανότης ἄνευ τῆς φιλοδοξίας εἶνε πρᾶγμα τόσον σπάνιον, ὅσον σύνηθες εἶνε ἡ φιλοδοξία ἄνευ τῆς ἱκανότητος. Ὁ ἄνθρωπος ὅστις γεννᾶται μὲ πτέρυγας θέλει νὰ τὰς τανύσῃ μετὰ κρότου. Ἀλλὰ πλεῖστοι ὅσοι δοκιμάζουσι ν' ἀρθῶσιν εἰς τὸν αἰθέρα, ὅπως ὁ Ἴκαρος, μὲ πτερὰ κήρινα.

*** Αἱ ὡραιότεραι παραινέσεις ὑγιοῦς ἠθικῆς εἰσὶ πολλάκις ἧττον ἰσχυραὶ τῶν βελῶν τῆς σατύρας, καὶ οὐδὲν διορθοῖ τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον τῆς γραφικῆς παραστάσεως τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν. Τὰ ἐλαττώματα προσβάλλονται καιρίως ἐκτιθέμενα εἰς τὸν περίγελων ἁπάντων. Ὁ ἄνθρωπος εὐκόλως ὑποφέρει τὰς ἐπιτιμήσεις, ἀλλ' οὐδαμῶς τὸ σκῶμμα. Ἀνέχεται μὲν νὰ κατηγορῆται ὡς κακός, οὐχὶ ὅμως καὶ ὡς γελοῖος. (Μολιέρος).

*** Ὁ φιλάργυρος δὲν εἶνε κύριος τῶν χρημάτων του, ἀλλὰ τὰ χρήματα εἶνε κύρια αὐτοῦ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀρχαῖός τις ἀξιωματικὸς τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ κατοικῶν νῦν ἐν Λειψίᾳ, ἀφοῦ ἐνησχολήθη ἐπί τινα χρόνον περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐξευρέσεως δραστηρίου μέσου δυναμένου νὰ προστατεύσῃ τοὐλάχιστον τὸ στῆθος τοῦ στρατιώτου κατὰ τῶν ἐχθρικῶν σφαιρῶν, ἐξετέλεσεν ἀρτίως πειράματα ἑφελκύσαντα τὴν προσοχὴν τῶν στρατιωτικῶν κύκλων. Ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ μνησθέντος ἀξιωματικοῦ μηχανικός τις κατεσκεύασεν εἶδός τι πλακὸς πάχους 1 καὶ 1[2 ὑποχιλιομέτρου καὶ ζυγιζούσης 1075 γραμμάρια. Ἡ πλὰξ αὕτη ἐτέθη ὑπὸ δοκιμασίαν τὴν 22 Ἀπριλίου παρελθόντος. Ἐπὶ 8 βλημάτων διὰ καραβίνας *Μαρτίνι* ῥιφθέντων εἰς ἀπόστασιν 175 μέτρων καὶ ἐπιτυχόντων, δύο μόνον ἔβλαψαν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς. Ἐκ δύο δὲ ἄλλων, ἅτινα τὴν προσέβαλον εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, τὸ δεύτερον μόνον διεπέρασε διαμπὰξ τὴν πλάκα, τὰ δὲ λοιπὰ ἐλάχιστον μόνον ἴχνος ἐπαφῆκαν. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὑπεχρέωσε τοὺς ἐνδιαφερομένους νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν μελέτην τοῦ προκειμένου ζητήματος, νέα δὲ πειράματα θὰ λάβωσι χώραν λίαν προσεχῶς.

Ἀναγινώσκομεν εἰς τὴν *Σφαῖραν* τοῦ Λονδίνου τὰ ἑπόμενα ἱκανῶς περίεργα περὶ τῆς σχέσεως τοῦ οἴνου καὶ τῶν κηλίδων ἐν τῷ ἡλιακῷ δίσκῳ.

«Ὁ κ. Henri Waldner ἐμελέτησεν, ὡς λέγουσι, τὴν μεταξὺ τῶν κηλίδων τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς ποιότητος τῶν τρύγων ὑφισταμένην σχέσιν. Κατεσκεύασε πίνακας, κατέστρωσεν ὑπολογισμούς, οἵτινες, ἐὰν ὦσιν ἀκριβεῖς, ἐπιβεβαιοῦσι τὴν θεωρίαν τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὴν συνάφειαν τῶν δύο εἰδῶν τῶν φαινομένων, ἥτις ἔδωσεν ἤδη ἀφορμὴν εἰς ζωηρὰς συζητήσεις. Τὰ ἔτη, καθ' ἃ ὁ ἡλιακὸς δίσκος φέρει τὰς ἐλαχίστας κηλῖδας, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ εὔφορα ἔτη, τ' ἀνάπαλιν δὲ πρὸς τὰ ὑγρὰ καὶ ἀτυχῆ ἔτη, καθ' ἃ συνέβησαν πολλαὶ πλημμύραι καὶ κατέπεσε πολλὴ χάλαζα. Τοιουτοτρόπως τὰ ἔτη 1810, 1823, 1834, 1844, 1856, 1867 καὶ 1876, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ ἥλιος δὲν εἶχε σχεδὸν κηλῖδας, ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰ περιφημότερα ἔτη τοῦ αἰῶνος ἡμῶν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν τρύγων, ἤτοι τὸ 1811, 1822, 1846, 1857, 1868, καὶ 1875.

Ὁ κ. Waldner ὑπελόγισε, βασιζόμενος ἐπὶ διδομένων, ἅτινα δὲν δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ ἀναγράψωμεν, ὅτι τὸ προσεχὲς ἔτος, ὅπερ μέλλει νὰ παραγάγῃ ἐξαιρέτως καλὸν οἶνον, εἶνε τὸ ἔτος 1887 ἢ 1888. Ἐν τούτοις σμικρύνει ὀλίγον τὴν σπουδαιότητα τῆς προρρήσεως ταύτης προσθέτων ὅτι ἀδιάκοπον ψῦχος ἠδύνατο νὰ μηδενίσῃ τὰς βασιμωτέρας ἐλπίδας. Ὁ καθηγητὴς Ῥοδόλφος Οὔολφ, διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῆς Ζυρίχης, προσεκλήθη ὑπὸ τῶν Ἑλβετῶν ἀμπελουργῶν νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τῆς αἰσιοδόξου προρρήσεως τοῦ κ. Waldner τῆς ἀφορώσης τὰ ἔτη 1887 καὶ 1888.

Καθ' ἃ τὰ *Ἡμερήσια Νέα* τοῦ Λονδίνου ἀγγέλλουσιν, ἐν τῷ μεγάλῳ ταχυδρομείῳ ἐν Λονδίνῳ θέλουσι προβῇ εἰς δοκιμάς, ἃς τὸ κοινὸν θὰ παρακολουθήσῃ μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ συμπαθείας. Ὁ γενικὸς διευθυντὴς τῶν βρετανικῶν ταχυδρομείων ἀπεφάνθη ὅτι ἀριθμός τις κωφαλάλων δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἐν τῷ πρὸς διαχώρισιν τῶν ἐφημερίδων ταχυδρομικῷ τμήματι, τῆς δὲ γνώμης αὐτοῦ ταύτης πρόκειται νὰ γείνῃ προσεχῶς ἡ ἀπόπειρα.

Πρό τινος εἴχομεν ἀναφέρει ἐνταῦθα ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης θεάτρου τινὸς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ προσήνεγκε βραβεῖον ἐκ 10,000 δολλαρίων (φ. 50,000) εἰς τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἥτις ἤθελεν ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ ἀποφάσεως πραγματογνωμόνων ὡς ἀξία τοῦ βραβείου τῆς καλλονῆς καὶ ἐκτεθῇ εἰς θέαν τοῦ κοινοῦ ἐπὶ 2 μῆνας, 6 ὥρας καθ' ἑκάστην. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διαγωνισθεισῶν κυριῶν ἦτο ἄπειρος, ἀλλ' ἡ ἀναγορευθεῖσα ὡς ἡ ὡραιοτάτη γυνὴ τῆς μεγάλης Δημοκρατίας εἶνε ἡ ἠθοποιὸς Λουΐζα Μοντάνη. Ἔχει λαμπρὰν μέλαιναν κόμην καὶ ὡραιοτάτους γαλανοὺς ὀφθαλμούς. Ἡ ἐμφάνισίς της ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ θέλει ἴσως νὰ παραμυθήσει τοὺς στερηθέντας τὴν χονδροτέραν γυναῖκα τῆς Ἀμερικῆς, ἥτις ἔφερε τὸ ὄνομα *ἀερόστατον*, ἀπέθανε δὲ πρό τινος χρόνου. Ἡ γυνὴ αὕτη ἐζύγιζε 575 λίτρας· τὸ φέρετρόν της εἶχε μῆκος 7 ποδῶν καὶ πλάτος 3.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν καθ' ὅλην τὴν γῆν ὑπαρχόντων ἵππων ὑπολογίζεται εἰς 58 ἑκατομμύρια

Digitized by Google

περίπου. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἀνήκουσιν εἰς μὲν τὴν Αὐστροουγγαρίαν 3,486,000, εἰς τὴν Γαλλίαν 3,000,000, εἰς τὴν Ῥωσσίαν 21,470,000, εἰς τὴν Γερμανίαν 3,352,000, εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν 2,255,000, εἰς τὴν Τουρκίαν 1,000,000, εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας 9,504,000, εἰς τὴν Ἀργεντινὴν Δημοκρατίαν 4,000,000, καὶ εἰς τὸ Καναδᾶ 2,624,000.

Πλουσιώτατός τις Ἄγγλος, ὁ λόρδος Δ... ἐσχάτως ἀφιχθεὶς εἰς Παρισίους εἶνε τὸ ἀντικείμενον τῆς περιεργείας καὶ τέρψεως τῶν Παρισινῶν.

Ἀναβαίνει ἵππον, ὅστις ἔχει τὸ μὲν χρῶμα φαιὸν καὶ ποικιλόστικτον, τὸ δὲ βάδισμα εἰς ἄκρον καλπαστικόν.

Ἐν τῇ προμετωπίδι αὐτοῦ εἰσὶ προσκεκολλημέναι δύο παρωπίδες ὅμοιαι πρὸς τὰς τῶν ἐζευγμένων ἵππων καὶ ὑπ' αὐτὰς ἓν πελώριον ζεῦγος διόπτρων.

Ὁ φαιόστικτος ἵππος, ὁ εὐνοούμενος τοῦ Λόρδου Δ... ἐγένετο μύωψ συνεπείᾳ συμβεβηκότος ἐν κυνηγεσίῳ. Εὐφυὴς δέ τις κτηνίατρος τῇ βοηθείᾳ ἐμπείρου ὀφθαλμολόγου κατεσκεύασε τὸ ζεῦγος τῶν εἰρημένων διόπτρων, δυνάμει τῶν ὁποίων ὁ ἵππος ἀνέκτησε τὴν ὀξυδέρκειαν τῆς νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας.

Ὁ μέγας μουσουργὸς Auber, ἤδη προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, κατήρχετο τὴν κλίμακα τοῦ «Μεγάλου μελοδράματος» μετὰ φίλου τινὸς τῆς νεότητός του.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ δύο γέροντες ὑπεβαστάζοντο ἀμοιβαίως ἐν τῇ καταβάσει τῆς κλίμακος,

— Ἆ, ἄ, εἶπεν ὁ φίλος, κάμνομεν ὡς νὰ ἤμεθα γέροντες.

— Τί τὰ θέλεις, ὑπέλαβεν ὁ Auber, εἶνε ἀνάγκη, ἀφοῦ διὰ νὰ ζήσῃ τις μακρόβιος πρέπει νὰ γηράσῃ.

Ἐν Ῥουμανίᾳ εἰκοσιπέντε νεάνιδες δοῦσαι ἐξετάσεις τῆς τηλεγραφικῆς ἔλαβον θέσεις εἰς 25 διάφορα μέρη τοῦ Κράτους.

Ἡ θεσιθηρία δὲν εἶνε ἀσθένεια ἐπιπολάζουσα μόνον ἐν Ἑλλάδι. Ἀπὸ τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν ἀνόδου τοῦ νῦν προέδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς βροχὴ αἰτήσεων πρὸς διορισμὸν εἰς δημοσίας θέσεις κατέκλυσε τὸ προεδρικὸν μέγαρον. Ὁ γραμματεὺς τοῦ προέδρου ἔσχε τὴν ὑπομονὴν νὰ κατατάξῃ εἰς χωριστὰς κατηγορίας τοὺς λόγους, οὓς οἱ αἰτοῦντες ἐπικαλοῦνται ὅπως ἀγρεύσωσι τὸν ποθούμενον διορισμὸν ἕκαστος. Εὗρε λοιπὸν ὅτι 1900 πρόσωπα ζητοῦσι θέσεις ὡς ὑπάρξαντες συμμαθηταὶ τοῦ προέδρου· ὑπὲρ τοὺς 400 καυχῶνται ὅτι τὸν ἐχόρευσαν ἐπὶ τῶν γονάτων των· 430 ὅτι τοῦ ἔδωσαν καλὰς συμβουλάς· 742 τοῦ ἐδάνεισαν χρήματα· 13 ἰσχυρίζονται ὅτι τὸν ἐξήγαγον ἀπὸ τὰς φλόγας! 22 πλοίαρχοι ὅτι τὸν εἶχον ναύτην εἰς τὰ πλοῖά των· 932 ὅτι συνεταξείδευσαν μετ' αὐτοῦ καὶ τέλος 7,329 ὅτι προεῖπον ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ γείνῃ πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν!

Κατὰ τὸ ἔτος 1880 διημείφθησαν κατὰ τὸν «Αἰῶνα» ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ Κράτους τηλεγραφήματα ἰδιωτικὰ 293,865, ἀπεστάλησαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν 29,398, ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ 33,428 καὶ διῆλθον τῆς Ἑλλάδος διεθνῆ τηλεγραφήματα 40,581. Ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν τηλεγραφημάτων, ὑπολογιζομένων καὶ τῶν τελῶν τῶν ἐπισήμων, εἰσεπράχθησαν δρ. 432,525,40, ἐκ δὲ τῶν ἐξωτερικῶν δρ. 121,208,31, ἤτοι ἐν ὅλῳ δρ. 553,723,71. Αἱ δὲ δαπάναι, καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἀνῆλθον εἰς δρ. 553, 620. Ἡ ἔκτασις τῶν ἐναερίων γραμμῶν ἦν χιλιόμετρα 3573, ἡ δὲ τῶν συρμάτων 4580. Τὰ γραφεῖα ἠριθμοῦντο εἰς 88, ἐξ ὧν 6 διαρκοῦς ὑπηρεσίας, ἐργαζόμενα νυχθημερόν, 17 ὑπηρεσίας πλήρους ἡμέρας, καὶ 65 ὑπηρεσίας περιωρισμένης. Ἐν ἅπασι τοῖς γραφείοις τούτοις ἐγένετο χρῆσις 157 μηχανῶν τοῦ συστήματος Μόρς.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον στατιστικὴν τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν οἱ κατὰ τὸ 1800 ἀποβιβασθέντες εἰς Ἀμερικὴν μεταναστάται ἀνέρχονται εἰς 372,880. Εἷς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Αἱ ἐκ λίπους κηλῖδες ἀπαλείφονται προστριβόμεναι διὰ τῶν διαλυτικῶν τούτου μέσων· πρὸς τοῦτο τίθεται τὸ κηλιδωμένον ὕφασμα ἐπὶ ἀναποτικοῦ χάρτου (στυποχάρτου), καὶ χύνεται σταγδὴν ἐπὶ τῆς κηλῖδος βενζίνη ἢ αἰθὴρ ἢ καθαρὸν τερεβινθέλαιον (νέφτι), τρίβεται δ' ἐλαφρῶς τὸ ὕφασμα δι' ἰδίου ὑφάσματος μέχρις ἐντελοῦς ἐξαφανίσεως τῆς κηλῖδος· αἱ ἐκ κηροῦ ἢ στεαρίνης κηλῖδες ἀπαλείφονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀφοῦ ὅμως πρότερον τήξωμεν ταύτας δι' ὑποθέρμου σιδήρου, ἐπιταχυνομένης οὕτω τῆς ἀπαλείψεως· κηλῖδες ἐξ ἐλαιοχρώματος ἢ ῥητίνης, ἂν μὲν εἶνε πρόσφατοι, ἀπαλείφονται ταχέως προστριβόμεναι δι' ἰδίου ὑφάσματος ἐντὸς τερεβινθελαίου ἐμβαπτιζομένου, ἂν δὲ ξηραί, μαλακύνονται τὸ πρῶτον ἀλειφόμεναι ἐπί τινας ἡμέρας δι' ἐλαίου ἢ νωποῦ βουτύρου, εἶτα δὲ προστρίβονται τὸ πρῶτον διὰ τερεβινθελαίου, εἶτα διὰ βενζίνης μέχρις ἐντελοῦς ἀπαλείψεως· κηλῖδες ἐκ τείου ἢ ζύθου ἢ ἱδρῶτος ἀπαλείφονται δι' ἀμμωνιακοῦ ὕδατος προστριβόμεναι, κηλῖδες δὲ ἐξ ὕδατος καὶ κόνεως μόνον παραχθεῖσαι δι' οἰνοπνεύματος ἀπαλείφονται τάχιστα· κηλῖδες ἐκ σακχάρεως ἢ μέλιτος ἀπαλείφονται ταχέως τὸ πρῶτον διὰ θερμοῦ ὕδατος προστριβόμεναι, εἶτα δὲ δι' οἰνοπνεύματος· κηλῖδες δὲ τέλος ἐξ οἴνου ἐρυθροῦ, ὀπωρῶν ἢ καὶ μελάνης ἀπαλείφονται διὰ διαλύσεως ὀξαλικοῦ ἢ τρυγικοῦ ὀξέος προστριβόμεναι, ταχύτερον δὲ διὰ χλωριούχου ὕδατος ἢ καὶ μίγματος ἐξ ἠραιωμένου ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος καὶ χλωρικοῦ καλίου.

*

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 284 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 7 Ἰουνίου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ρουφφίνη. — Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 337.

Ἡ Λουκία, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἐξώστου ἠδύνατο νὰ βλέπῃ καὶ ν' ἀκούῃ τὰ κάτω γινόμενα, εἶχε παρακολουθήσει ὅλας τὰς περιπετείας τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ἐπεισοδίου μετ' ἐνδιαφέροντος πολὺ μείζονος ἢ ὅσον ἤθελεν αἰσθανθῇ ἀδιάφορός τις θεατής. Ὅτε δὲ ὁ Σὶρ Ἰωάννης προσεφώνησε τὸν Ἀντώνιον *φίλτατόν του ἰατρόν*, ἐρύθημα εὐχαριστήσεως ἐπορφύρανε τὰς παρειάς της τὰς ὠχράς, καὶ τὸ μειδίαμά της ἀπέβη ἔτι γλυκύτερον. Ὁπωσδήποτε φυσικὸν ἦτο δι' ἀγαθὴν καρδίαν, ὡς ἡ καρδία της, νὰ χαρῇ βλέπουσα αὐξανομένην τὴν μεταξὺ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἰατροῦ της ἀγαθὴν συνεννόησιν.

— Τί καλὸς ποῦ εἴσθε! εἶπεν ἡ Λουκία εἰς τὸν Ἀντώνιον, ὅτε ἀνέβη οὗτος νὰ τὴν ἴδῃ καὶ ἐκάθισε πλησίον της.

— Καλός! καὶ διατί; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός, οὗτινος ἀνωρθώθησαν αἱ ὀφρῦς ὡς κέντρα ἀκανθοχοίρου ἑτοιμαζομένου εἰς ἄμυναν.

— Διότι ἐσυλλογίσθητε αὐτὸ τὸ ἄλογον.

— Χά, χά, χά!

Καὶ ὁ ἰατρὸς διεῤῥάγη εἰς φαιδρὸν καὶ παιδικὸν αὐτόχρημα γέλωτα.

— Ἀλλ' ἂν σᾶς εἴπω ὅτι δὲν τὸ ἐσυλλογίσθην διόλου τί θὰ εἴπητε;

Ἡ Λουκία τὸν ἐθεώρησε δυσπίστως.

— Ὅτε πρό τινος καιροῦ μοῦ ἐξεφράσατε τὴν ἐπιθυμίαν ν' ἀποκτήσῃ ὁ κύριος πατήρ σας ἕνα ἵππον, ἀνέφερα τὸ πρᾶγμα εἰς μίαν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν εἶχα νὰ γράψω. Ἔπειτα φοβοῦμαι ὅτι τὸ ἐλησμόνησα ἐντελῶς. Βλέπετε λοιπόν, ὅτι εἰς τὴν τύχην μόνον ὀφείλετε εὐγνωμοσύνην.

— Καὶ ἡ τύχη λοιπὸν ἐπίσης ἐπρομήθευσεν αὐτὸ τὸ ἀνάκλιντρον καὶ αὐτὴν τὴν σκιάδα εἰς νέαν ἰδιότροπον καὶ τρελλήν, ἡ ὁποία ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην της δι' ἰδιοτροπίας μόνον καὶ ἀνυπομονησίας;

— Ἀκόμη! εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ἀνακλίνων τὴν κεφαλὴν ὡσεὶ στενοχωρούμενος· τότε λοιπὸν ἂν πταρνισθῶ καὶ μοῦ εἴπουν: Μὲ ταῖς ὑγείαις σας! εἶμαι ὑποχρεωμένος δι' ὅλην μου τὴν ζωήν.

Ἡ Λουκία δὲν κατώρθωσε νὰ καταστείλῃ τὸν γέλωτα ἐπὶ τῇ παραδόξῳ ἐκείνῃ παρομοιώσει.

— Ἠμπορῶ, ἐξηκολούθησε, χωρὶς νὰ σᾶς προσβάλω, νὰ ἐκφράσω τὸν θαυμασμόν μου διὰ τὴν ὡραίαν ἐργασίαν αὐτοῦ τοῦ καθίσματος καὶ τὸ εὔμορφον κίτρινον ξύλον ἐκ τοῦ ὁποίου εἶνε κατεσκευασμένον;

— Ὢ! βεβαίως, ἀπήντησε μειδιῶν ὁ Ἀντώνιος, μοῦ προξενεῖ πάντοτε εὐχαρίστησιν ν' ἀκούω ἐπαινούμενα τὰ πράγματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ τόπου μου· τὸ κάθισμα εἶνε ἀπὸ ξύλον ἐλαίας, καὶ κατεσκευάσθη παρ' ἑνὸς νέου λίαν ἐπιτηδείου. Ἂν ὑπάγωμεν ποτὲ μαζὺ εἰς τὴν Τάγιαν, θὰ σᾶς δείξω ἔπιπλα τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ξύλου, τὰ ὁποῖα, τολμῶ νὰ τὸ εἴπω, ἠδύναντο ἐπαξίως νὰ στολίσουν τὸ μέγαρόν σας εἰς Δάβεν.

— Τεχνίτης τόσον ἐπιτήδειος, εἶπεν ἡ Λουκία, ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Λονδῖνον. Θὰ ἦτο βέβαιος νὰ κάμῃ περιουσίαν.

— Τὸ πρᾶγμα εἶνε πιθανόν, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, ἀλλὰ δὲν φαίνεται αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην τοῦ πλούτου. Οἱ κάτοικοι τῆς Ῥιβιέρας εἶνε πολὺ ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐγεννήθησαν. Κολλοῦν εἰς τὰς ἑστίας των, καὶ δὲν ἀποσπῶνται ἀπὸ τὰς ἠρέμους των ἀσχολίας, οὐδὲ ἐκπατρίζονται χωρὶς ἀναπόδραστον ἀνάγκην. Ἔπειτα δὲ ὁ ξυλουργός μας δὲν εἶνε ἁπλῶς τεχνίτης ἐπιτήδειος, εἶνε καλλιτέχνης.

— Ἐννοῶ οἱοσδήποτε ἄνθρωπος νὰ διστάζῃ ν' ἀφήσῃ αὐτὸν τὸν τόπον, εἶπεν ἡ Λουκία· πολὺ δὲ περισσότερον ὅταν ἔχῃ ὀφθαλμοὺς καὶ ψυχὴν καλλιτέχνου. Ποῦ ἀλλοῦ θὰ εὕρισκε τοιαύτην φύσιν;

Καὶ τὸ βλέμμα της ἐφώτιζεν ἐνδόμυχος ἐνθουσιασμός. Ὁ Ἀντώνιος παρετήρει αὐτήν, καὶ ἀντὶ ν' ἀπαντήσῃ, ἠρκέσθη λέγων:

— Τὸ ὕπαιθρον σᾶς ὠφέλησε πολύ. Φαίνεσθε πολὺ πλέον. . . ζωηρὰ παρὰ τὸ πρωΐ.

— Ἀλήθεια; Πραγματικῶς αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτόν μου τόσον καλά, τόσον εὐτυχῆ! καὶ λέγουν, ἠξεύρετε, ὅτι ἡ εὐτυχία ὠφελεῖ φοβερὰ εἰς τὴν ὑγείαν.

Ὁ Ἀντώνιος προσήλωσε τοὺς μελανούς του ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τὰ γλαυκὰ ὄμματα τῆς Λουκίας, καὶ οὐδὲν εἶπε. Τὸ βλέμμα αὐτὸ καὶ ἡ σιωπὴ τοῦ ἰατροῦ ἐστενοχώρησαν τὴν νεάνιδα, καὶ χωρὶς ἀκριβῶς νὰ γνωρίζῃ διατί, ἐνόμισεν ὅτι ὤφειλε νὰ ἐξηγήσῃ τοὺς λόγους της, ἐνῷ ὁ Ἀντώνιος βεβαίως τὴν ἀπήλλασσε πάσης ἐξηγήσεως.

Digitized by Google

— Ὁ ἀδελφός μου εἶπε, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν πρὶν παρέλθουν τέσσαρες μῆνες· ὁ πατέρας λοιπὸν δὲν θὰ τυραννῆται πλέον διὰ τὴν ἀναγκαστικήν μας ἐδῶ διαμονήν· κ' ἔπειτα εἶμαι τόσον εὐχαριστημένη ὅτι ἀπέκτησεν ἄλογον, καὶ τόσον χαίρω ὅτι ἠμπορῶ νὰ κάθημαι ἐδῶ εἰς αὐτὸν τὸν ἐξώστην καὶ ν'ἀπολαμβάνω αὐτὴν τὴν ὡραίαν θέαν! Δὲν ἔχω λόγον νὰ εἶμαι εὐτυχής;

— Βεβαίως, βεβαίως! εἶπεν ὁ ἰατρός, σοβαρὸς γενόμενος καὶ θωπεύων τὸν πώγωνά του.

Τίνα λόγον εὐτυχίας ἐνόμισεν ἄρα γε ὅτι παρέλιπε ν' ἀναφέρῃ ἡ Λουκία;

Ἐπῆλθε βραχεῖά τις παῦσις, καθ' ἣν καὶ ἰατρὸς καὶ πελάτις εὑρέθησαν ἐπίσης ἀμήχανοι κ' ἐστενοχωρημένοι.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ὁ ἰταλὸς ἐγειρόμενος, δὲν εἶδα τὸ ἰχνογράφημά σας· ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ τὸ δείξετε;

— Εἶνε ἄθλιον, εἶπεν ἡ Λουκία, ἐρυθριῶσα ὀλίγον. Δὲν ἠμπορῶ νὰ κάμω τίποτε. Ἐντρέπομαι καὶ ἀπελπίσθην.

— Συμπεραίνω διατί, ὑπέλαβεν ὁ Ἀντώνιος· ἐλάβετε ὡς ἀντικείμενον ἔκτασιν μεγάλην. Βλέπετε ἐκεῖνον τὸν κρημνισμένον πύργον, τὸν ὁποῖον σκιάζουν φοίνικες, ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Βορδιγέρας; Δοκιμάσατε πρῶτον αὐτόν, ἤ, ἂν θέλετε, αὐτὸν ἐκεῖ τὸν τοῖχον, ὅστις εἶν' ἐνδυμένος μὲ κληματίτιδα, καὶ κάμνει τόσον ὡραῖαν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ βαθὺ κυανοῦν χρῶμα τῆς θαλάσσης. Μὴ ἀσχολεῖσθε εἰς πολλὰ συγχρόνως ἀντικείμενα, καὶ σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι πολὺ ταχέως θὰ κατορθώσετε νὰ σκιαγραφῆτε καὶ τὰ πλησιέστερα καὶ τὰ ἀπώτερα. Μὴν ἔχετε ὅμως μεγάλην φιλοδοξίαν.

— «Φιλοδοξίαν τολμηράν, ἥτις θέλει νὰ πετάξῃ πολὺ ὑψηλὰ καὶ πίπτει κατὰ γῆς», εἶπε γελῶσα ἡ Λουκία.

— Εἶνε τοῦ Σακεσπήρου αὐτὸ τὸ ῥητὸν, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Νομίζω, ὅτι ὅλοι οἱ Ἄγγλοι γνωρίζουν τὸν Σακεσπῆρόν των ἀπ' ἔξω. Δὲν ἀπήντησα συμπατριώτην σας, ὅστις, ὅσον ἀμαθὴς καὶ ἂν ἦτο, νὰ μὴν εἶχε πρόχειρον πάντοτε ἕνα στίχον τοῦ Σακεσπήρου. Τί ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἦτο αὐτός, ὅστις ἠδυνήθη διὰ τῆς μεγαλοφυΐας του νὰ δώσῃ σῶμα, «κατοικίαν καὶ ὄνομα εἰς τὰ αἰσθήματα ἔθνους ὁλοκλήρου!»

— Καὶ αὐτὸ τοῦ Σακεσπήρου εἶνε, ἐφώνησεν ἡ Λουκία. Σᾶς εἶνε, βλέπω, οἰκεῖος, ὡς καὶ οἱ ποιηταί σας.

— Ἀλλ' ὁ Σακεσπῆρος εἶνε ἀπὸ τοὺς ποιητάς μου, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Ὁ Σακεσπῆρος, βλέπετε, δὲν εἶνε ποιητὴς ἑνὸς αἰῶνος ἢ ἑνὸς μόνου τόπου· εἶνε ὁ ποιητὴς τῆς ἀνθρωπότητος. Ὡς ὁ ἥλιος, χύνει τὸ φῶς του καὶ τὴν θερμότητά του εἰς ὅλον τὸν κόσμον τῆς διανοίας. — Ἠξεύρετε νὰ ζωγραφίζετε πρόσωπα; ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἰατρὸς καὶ δεικνύων τὴν παραλίαν. Τί εὔμορφον ὅμιλον θ' ἀπετέλουν οἱ ἁλιεῖς ἐκεῖνοι μὲ τὴν γυναῖκα αὐτήν, ἥτις σταματᾷ τὸν ὄνον της, διὰ νὰ τοὺς ὁμιλήσῃ!

— Ναί, ἀλλὰ δυστυχῶς, δὲν ἠξεύρω διόλου νὰ ζωγραφίζω πρόσωπα, εἶπεν ἡ Λουκία ἀπηλπισμένη.

— Ἀδιάφορον, ἠμπορεῖτε νὰ μάθετε. Οἱ τύποι εἶνε τόσον γραφικοὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὥστε εἶνε σχεδὸν ὑποχρέωσις ἡ ἀπεικόνισίς των.

— Ναί, ἀλλὰ χρειάζεται δι' αὐτὸ ἰδιαιτέρα τέχνη. Ἐγὼ δὲν φαντάζομαι κἂν πόθεν πρέπει ν' ἀρχίσῃ τις, ἀπὸ τὸν πῖλον ἢ ἀπὸ τὰ ὑποδήματα. Ποῖος θὰ μοῦ διδάξῃ ἐδῶ αὐτὰ τὰ πράγματα.

— Ἂν πραγματικῶς ἐπιθυμεῖτε διδάσκαλον, ἐγὼ σᾶς εὑρίσκω.

— Ἀλήθεια; τὸ ἐπιθυμῶ πολύ.

— Αὔριον λοιπὸν σᾶς τὸν φέρω. Μοῦ εἴπατε πολλάκις, ὅτι θὰ εἴχετε ἐπιθυμίαν νὰ ἀναγνώσητε τὸν Δάντην μὲ ἄνθρωπον δυνάμενον νὰ σᾶς τὸν ἐξηγῇ καὶ νὰ τὸν σχολιάζῃ. Ἂν ἔχετε πάντοτε τὴν αὐτὴν διάθεσιν, γνωρίζω τινὰ ὅστις θὰ ἦτο καταλληλότατος.

— Σεῖς ἔχετε τὸ μυστήριον νὰ εὑρίσκετε πάντοτε ὅ,τι χρειάζομαι καὶ ὅ,τι ἐπιθυμῶ, εἶπεν ἡ Λουκία, στρέφουσα πρὸς αὐτὸν εὐγνώμονα τὰ βλέμματά της.

— Τόσον καρτερικῶς ὑπετάχθητε εἰς τὰς αὐστηράς μου διαταγάς, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, ὥστε αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν, τώρα ὅτε δύνασθε νὰ ἐγερθῆτε τῆς κλίνης, νὰ φορολογήσω διὰ σᾶς ὅλα τὰ περίχωρα. Σᾶς βεβαιῶ, ὅτι ἔχομεν καὶ ἡμεῖς πολὺ περισσότερα παρ' ὅσα δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ἐκ πρώτης ὄψεως. Εἰς ὅλας τὰς κλάσεις ὑπάρχει φυσική τις καλλαισθησία καὶ εὐμάθεια παράδοξος. Τοιουτοτρόπως, παραδείγματος χάριν, ἔχομεν σύλλογον μουσικῶν ἀρκετὰ ἱκανῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἵτινες ἔμαθον ὅλοι τὴν μουσικὴν μόνοι των, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ παίζων τὸ ἁρμόνιον τῆς ἐκκλησίας μας, ὅστις εἶνε ἀληθὴς καλλιτέχνης.

— Περίεργον, εἶπεν ἡ Λουκία. Εἶνε καὶ τὰ ἠθικὰ προτερήματα τόσον κοινὰ ὅσον τὰ καλλιτεχνικά;

— Δύναταί τις νὰ βεβαιώσῃ χωρὶς ὑπερβολήν, ὅτι οἱ χωρικοί μας ἔχουν πολλά· εἶνε ἐγκρατεῖς, ἀνεξάρτητοι, ἀφωσιωμένοι καὶ πρᾶοι. Ὁσάκις φιλονεικοῦν, σπανίως τελειώνουν εἰς ξυλοκοπήματα. Φαίνεσθε νὰ δυσπιστῆτε;

Ἡ Λουκία ἠρυθρίασε, διότι ᾐσθάνθη ὅτι τὰ παρὰ τοῦ Ἀντωνίου λεγόμενα περὶ τοῦ ἰταλικοῦ χαρακτῆρος ἦσαν ἀκριβῶς τὰ ἐναντία πρὸς ὅσα ἐκείνη εἶχεν ἀκούσει πάντοτε.

— Ἀφήσατε κατὰ μέρος τὰς προλήψεις, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, ἢ μᾶλλον ἐνθυμηθῆτέ τας ὅλας, καὶ παραβάλλετε τὰς μαρτυρίας τῶν

Digitized by Google

λεγομένων πρὸς τὰς ἰδίας ὑμῶν παρατηρήσεις. Τὰ πράγματα εἶνε ἀδυσώπητα, μὶς Δάβεν, καὶ ἡ παρατήρησις τῶν πραγμάτων θὰ σᾶς δείξῃ,ὅτι εἰς τὸν τόπον μας σπανίως εὑρίσκονται γυναῖκες ἢ νεάνιδες,φέρουσαι δείγματα τῆς κτηνωδίας τῶν συζύγων ἢ τῶν πατέρων των· ὅτι ἡ μέθη εἶνε σπανιωτάτη, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐπίσης· ὅτι ὑπάρχουσιν ἐπαρχίαι ὁλόκληροι, κ' ἐξ αὐτῶν μία εἶνε καὶ τὸ Σὰν-Ῥέμο, εἰς τὰς ὁποίας πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων δὲν διεπράχθη φόνος. Ἡ ἀκίνητος ἰδιοκτησία εἶνε τόσον διῃρημένη, ὥστε τὰ δύο ἄκρα, μέγιστος πλοῦτος καὶ μεγίστη πτωχεία, εἶνε σχεδὸν ἄγνωστα, ὅπως ἄγνωστοι εὐτυχῶς εἶνε καὶ αἱ συνέπειαί των, μεταξὺ ἄλλων καὶ ἡ ἐπαιτεία. Δὲν ὁμιλῶ, ἐννοεῖται, περὶ τῶν μεγάλων πόλεων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐξοχικῶν διαμερισμάτων, ὅπου ἕκαστος ἔχει τὸν ἀγρόν του καὶ τὸν καλλιεργεῖ ὅπως δύναται. Ὁ μικρὸς ἰδιοκτήτης, ὅστις ἔχει καιρὸν περισσεύοντα, μισθώνει τὴν ὑπηρεσίαν του εἰς τὸν πλούσιον γείτονά του, ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνος νομίζει ὅτι ταπεινοῦται διὰ τοῦτο, οὔτε αὐτὸς θεωρεῖ τὸν ἑαυτόν του ἀνώτερον ἐκείνου τὸν ὁποῖον πληρώνει.

— Ἀλλὰ σεῖς περιγράφετε σωστὸν παράδεισον, εἶπεν ἡ Λουκία.

— Εἴθε νὰ ἦτο ἀληθές, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος σείων τὴν κεφαλήν του· ἀλλ' ἡ εἰκὼν ἔχει καὶ τὰ σκοτεινά της μέρη. Ἡ ὀλεθρία ἐπίδρασις τοῦ δεσποτισμοῦ εἶν' ἐπαισθητὴ κ' ἐδῶ καθὼς καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν. Ἡ βαθεῖα ἀμάθεια τοῦ λαοῦ, ἡ λατρεία τοῦ νεκροῦ γράμματος, τὴν ὁποίαν διδάσκουν οἱ ἱερεῖς των, ἡ συνήθεια ν' ἀποσιωπῶνται τ' ἀδικήματα ὅσων δὲν ἐλπίζεται ἡ διόρθωσις, ὅλα ταῦτα δηλητηριάζουσι τὸν λαὸν καὶ ἐμποδίζουσι τὴν ἠθικήν του ἀνάπτυξιν. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν θὰ φάγουν κρέας τὴν παρασκευήν, οὐδὲ θὰ λείψουν τὴν ἑορτὴν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ δὲν θὰ αἰσθανθοῦν ὅμως τύψιν συνειδήσεως νὰ κλέψουν τοῦ αὐθέντου των μίαν καὶ δύο ὥρας ἐργασίας, ἢ νὰ εἴπουν ψεύματα, διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἐλάττωσιν τοῦ ἐνοικίου των.

— Αὐτὸ εἶνε κακόν, εἶπεν ἡ Λουκία. Καὶ τὰ γνωρίζουν ὅλ' αὐτὰ οἱ ἱερεῖς, χωρὶς νὰ προσπαθοῦν νὰ τὰ ἐμποδίσουν;

— Δὲν ἐξασκοῦν δυστυχῶς τὴν δύναμίν των ὅσον ἀπαιτεῖ τὸ κακόν. Φοβοῦνται μὴ χάσουν τὴν ἐπιῤῥοήν των, ἂν φανῶσιν αὐστηροὶ πρὸς τὸ ποίμνιόν των. Φαίνεται ὡς νὰ ὑπάρχῃ σιωπηλή τις συμφωνία μεταξὺ λαοῦ καὶ ἱερέων. Ἐκεῖνος ἐνδίδει ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν, καὶ αὐτοὶ ἐνδίδουν ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν. Τοιουτοτρόπως τὸ γράμμα φονεύει τὸ πνεῦμα. Ἀρκεῖ νὰ γεμίζουν αἱ ἐκκλησίαι, νὰ πολιορκῶνται τὰ ἐξομολογητήρια, νὰ συῤῥέουν τὰ ἐλέη καὶ αἱ προσφοραί, καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες μας εἶνε εὐχαριστημένοι· ἀδιάφορον εἶνε δι' αὐτοὺς ἂν ἡ ἠθικότης μένει στάσιμος, ἢ ὀπισθοδρομεῖ μάλιστα. Ὁ ἐφημέριός μας, ὅστις ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις εἶνε ὅ,τι ὁ ἰδικός σας vicar, κηρύττει τακτικῶς ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος, ὅτι τὸ ψεῦδος εἶνε ἁμαρτία, ὅτι ὁ ἐργάτης πρέπει νὰ ἐργάζεται ὅσον πληρώνεται· ἀλλ' ὁ λόγος του δὲν φέρει κανὲν ἀποτέλεσμα, διότι οἱ ἱερεῖς μας δὲν κάμνουσι δυστυχῶς ὅ,τι λέγουσι.

— Αὐτὰ εἶνε λυπηρὰ ἀληθῶς, εἶπε μετὰ στεναγμοῦ ἡ Λουκία. Καὶ σεῖς, πῶς τὰ ἔχετε μὲ τοὺς *ἁγίους πατέρας*, ὡς τοὺς ὀνομάζετε;

— Ὄχι περίφημα. Δὲν μὲ ἀγαποῦν ἰδιαζόντως, ἰδίως ὁ ἐφημέριός μου, ὅστις δὲν μοῦ συγχωρεῖ ὅτι ἀρνοῦμαι τακτικῶς κατ' ἔτος τὸ δελτίον, τὸ ὁποῖον μοῦ στέλλει τὸ Πάσχα.

— Τί δελτίον;

— Εἶνε ἓν εἶδος καταπιέσεως πολὺ δυσάρεστον. Τὸ Πάσχα συνειθίζουν οἱ ἐφημέριοι νὰ στέλλωσιν εἰς ὅλους των τοὺς ἐνορίτας ἓν μικρὸν δελτίον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζουν *ἄδειαν μεταλήψεως*, καὶ ἀπαιτοῦν νὰ τὸ ἀφίνουν ἔπειτα ὅσοι μεταλαμβάνουν εἰς τὸ ἱερόν, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἐξετέλεσαν τὸ μυστήριον. Ἡ δικτύπωσις αὕτη εἶνε, καθὼς βλέπετε, πολὺ ταπεινωτική· εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον τοιαύτη φαίνεται. Μολονότι καμμίαν δὲν ἔχω δυσκολίαν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν μου καθηκόντων, ἔχω ὅμως τὴν ἀξίωσιν νὰ τὸ πράττω ἐλευθέρως ὡς ἀνὴρ ἔχων κρίσιν καὶ ὄχι ὡς παιδίον. Δι' αὐτὸ ἐπιστρέφω πάντοτε εἰς τὸν ἐφημέριόν μου τὸ δελτίον του.

— Καὶ ὁ ἐφημέριος εἶνε θυμωμένος μαζύ σας; εἶπε μετά τινος σοβαρότητος ἡ Λουκία.

— Μάλιστα· ἀλλὰ τὸ κρύπτει. Καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σεβάσμιοί του συνάδελφοι μὲ νομίζουν ἀρκετὰ καλὸν ἰατρόν, καλλίτερον τοὐλάχιστον παρ' ὅ,τι δύνανται νὰ εὕρουν εἰς τὰ περίχωρα τῆς Βορδιγέρας. Ἐκτὸς δὲ τούτου τοὺς καθιστᾷ εὐγενεῖς πρὸς ἐμὲ ἡ κοινὴ γνώμη, ἥτις μοῦ εἶνε λίαν εὐνοϊκή. Ἔπειτα καὶ αὐτό μου τὸ γένειον ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Πασᾶς τοῦ Σὰν-Ῥέμο μ' εὐνοεῖ.

— Πῶς αὐτό;

— Παράδοξον θὰ σᾶς φανῇ, μὶς Δάβεν, ἀλλ' εἶνε ὅμως ἀληθές, ὅτι ἓν τῶν αὐστηροτάτων καθηκόντων καὶ μία συγχρόνως τῶν καλλιτέρων διασκεδάσεων τῶν διοικητῶν μας, εἶνε νὰ μὴ ὑποφέρωσιν πέριξ των ἀξύριστον γένειον. Ἐγὼ δὲ μόνος,ὡς βλέπετε,τὸ ἔσωσα εἰς ὅλην τὴν Ῥιβιέραν. Τὸ ἀληθὲς εἶνε, ὅτι, ὅταν ἦλθα εἰς τὸ Σὰν-Ῥέμο, εἶχα τόσην πολλὴν ἐργασίαν, ὥστε κατὰ γράμμα δὲν εἶχα καιρὸν νὰ ξυρισθῶ. Αὐτὸν μόνον τὸν λόγον ἔδωκα τῆς παρακοῆς μου εἰς τὸν διοικητήν μας, ὅστις τὸν ἐδέχθη, καὶ κατ' ὀλίγον, χάρις εἰς τὴν συνήθειαν, τὸ γένειόν μου κατήντησε ἀνεκτόν.

— Φαίνεται ν' ἀγαπᾶτε πολὺ τὰ γένειά σας, παρετήρησεν ἡ μὶς Δάβεν, μειδιῶσα πρὸς τὴν σοβαρότητα, μεθ' ἧς ἐλάλει περὶ τοῦ πράγματος ὁ Ἀντώνιος.

— Ὁμολογῶ ὅτι τὰ θέλω, ἀπήντησε μειδιῶν καὶ αὐτός. Ἐκτὸς ὅτι εἶνε οἰκονομία καιροῦ,

Digitized by Google

νομίζω ὅτι, ἀφοῦ ἡ φύσις, ἥτις δὲν κάμνει τίποτε ἀσκόπως, ἔδωκε τὰ γένεια εἰς τὸν ἄνδρα, ἐθεώρησεν ὅτι τὰ γένεια εἶνε στολισμός του ἢ τοὐλάχιστον χρήσιμον πρᾶγμα. Ἔπειτα μὲ φαίνεται ὅτι οἱ ἄνδρες ἐν γένει, καὶ ἰδίως οἱ μελαγχροινοὶ Ἰταλοί, φαίνονται καλλίτεροι μὲ γένεια παρὰ ξυρισμένοι. Γελᾶτε; Εἰπέτε ὅμως, σᾶς παρακαλῶ, τί προτιμᾶτε; μίαν τῶν γενειοφόρων κεφαλῶν τοῦ Βὰν Δὺκ ἢ τὴν σημερινὴν εἰκόνα ἀνδρὸς ξυρισμένου; Μὲ φαίνεται ὅτι δὲν ὑπάρχει σύγκρισις.

— Ἀληθῶς, εἶπεν ἡ Λουκία ἐρυθριῶσα καί πως διστάζουσα, διότι ἐνθυμήθη ὅ,τι εἶχε παρατηρήσει αὐτὴ ἡ ἰδία εἰς τὸν πατέρα της, ὅτε τὸ πρῶτον εἶδε τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον. Ἀληθῶς, ἀλλὰ πρέπει οἱ ζωντανοὶ ἄνδρες νὰ ὁμοιάζουν μὲ τὰς εἰκόνας τοῦ Βὰν-Δύκ.

— Μὴ ἐπιφυλάξεις! ἀνεφώνησεν ὁ ἰταλὸς, διότι θὰ ὑποθέσω ὅτι συμμερίζεσθε τὴν πρόληψιν, ἥτις ἐπικρατεῖ, ὡς λέγουν, ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τοῦ γενείου.

— Διόλου δὲν τὴν συμμερίζομαι· ἀλλ' ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄγγλοι μισοῦν τὰ γένεια.

— Τότε ἂς ξυρίζωνται, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος· περὶ ὀρέξεων δὲν εἶνε δυνατὴ συζήτησις.

— Μὲ ὑπεσχέθητε ἄλλοτε, νὰ μὲ εἴπῆτε τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον σᾶς εὐνοεῖ ὁ διοικητής. Εἰπέτε μου τόρα, σᾶς παρακαλῶ· ἡ διοίκησίς του ἐκτείνεται εἰς ὅλην τὴν Ῥιβιέραν;

— Διόλου. Ἑκάστη ἐπαρχία ἔχει κ' ἕνα ὅμοιον μαργαρίτην.

— Καὶ διατί σᾶς εὐνοεῖ αὐτὸς ὁ κύριος;

— Ἔχει μίαν ἰδέαν, καὶ ἀρκετὰ ἀνόητον. Σᾶς εἶπα πολλάκις, ὅτι ὅταν ἦλθα εἰς τὸ Σὰν-Ῥέμο, ἡ χολέρα ἔκαμνε θραῦσιν. Εὗρηκα τότε τὸν διοικητὴν περίφοβον, καὶ βασανιζόμενον ἀπὸ τὴν σαθερὰν ἰδέαν ὅτι ἤθελε προσβληθῆ. Ἐννόησα δὲ, ὅτι ἔπρεπε νὰ δώσω ἀντιπερισπασμὸν τινὰ εἰς τὴν φαντασίαν του· τοῦ ἔδωκα λοιπὸν μίαν μικρὰν φιάλην μὲ ξεῖδι καὶ ὀλίγην κάμφοραν, τοῦ παρήγγειλα νὰ τὴν μυρίζεται πολλάκις τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν ἐβεβαίωσα ὅτι ἦτον ἀλάνθαστον ἀντίδοτον τῆς χολέρας· τὸ πιστεύει καὶ σήμερον ἀκόμη, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρὸς γελῶν ἐκ μέσης καρδίας. Ἡ φιάλη εἶνε πλέον κενή, καὶ ἂν ἀναφανῇ ἡ χολέρα, εἰς ἐμὲ πάλιν εἶνε ἀναγκασμένος ν' ἀποταθῇ διὰ νὰ τὴν γεμίσω. Δι' αὐτὸ εἶνε τόσον εὐγενὴς καὶ πρὸς ἐμὲ, καὶ . . . πρὸς τὸ γένειόν μου.

Ἡ Λουκία ἐξεκαρδίσθη γελῶσα, καὶ ὁ ἰατρὸς ἐγέλασεν ἐπίσης μέχρι δακρύων.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΚΕΡΚΥΡΑ

[Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 341.

Παιδία καὶ γυναῖκες προέπεμψαν ἡμᾶς εἰς *Βενίτσες*. Ἡ λαμπρὰ ὁδὸς ἄγει βουστροφηδὸν διὰ ἐλαιώνων μέχρι τῆς κάτω ἀκτῆς, δάση μύρτων πυκνὰ, μαστίχη καὶ χαμαικέρασα περιστοιχίζουσιν αὐτήν· τοὺς ἐπικρεμαμένους τερπνοὺς κρημνοὺς τὸ ἔαρ ἐκάλυψε δι' ἐρυθρῶν ὀρχιδοειδῶν καὶ κιτρονοχρύσου χαμαιμήλου. Ποίμνια προβάτων ἔβοσκον τῇδε κἀκεῖσε. Εἶναι σκηνογραφία ἀνταξία τῶν εἰδυλλίων τοῦ Λόγγου καὶ τοῦ Θεοκρίτου. Τὸ βλέμμα περιβάλλει ἤδη ἔκτασιν εὐρεῖαν· ἀφικόμεθα εἰς τὴν παράλιον κώμην Βενίτσες, ἐν ἡδυτάτῃ ἀπομονώσει κειμένην, ἐν μέσῳ πορτοκαλλεώνων, ἀπέναντι τῆς ἠπειρωτικῆς Γουμενίτσας, ὅπου ποτὲ εἶχε συνέλθει ὁ στόλος τοῦ Δὸν Ζουὰν τῆς Αὐστρίας. Δύο ἢ τρεῖς λέμβοι παρὰ τὴν ἀκτήν· ἄνθρωποι ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῶν οἰκιῶν, σιωπηλοὶ πρὸς τὴν θάλασσαν ἀτενίζοντες. Ἐζητήσαμεν πανδοχεῖον· ἀνήρ τις κατελθὼν ἐτοποθέτησεν ἐν τῷ κήπῳ τράπεζαν, καὶ οὕτως ἐδειπνήσαμεν ὑπὸ τὰς πορτοκαλλέας παρὰ τὸν βόμβον τῶν μελισσῶν, ῥοφῶντες γλυκὺν αἴθοπα οἶνον καὶ τρώγοντες σὺν ἀρίστῳ ἄρτῳ βενιτσιωτικὰ πορτοκάλλια, τηλεκλυτὰ ὡς γνωστόν. Ἕνα μόνον μικρὸν κλάδον προσέφερεν ἡμῖν ὁ πανδοχεὺς, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ ἓξ τοιοῦτοι ὡραῖοι χρυσοῖ καρποὶ πυκνοὶ ἐκρέμαντο. Προχωρήσαντες ἀφικόμεθα εἰς ἅγ. Νικόλαον· ἐλαιόδενδρα εὕρομεν ἐνταῦθα μέχρις αὐτῆς τῆς θαλάσσης, ἧς τὰ κύματα λούουσι τοὺς πόδας αὐτῶν. Μετὰ ἡμισείας ὥρας τοιαύτην θυμοτερπῆ ὁδοιπορίαν, ἀπόκρημνος πέτρα ἀπέκρυψε τῆς θέας ἡμῶν τὴν ἀμμώδη παραλίαν. Προβάντες μεταξὺ ἀγρίων μύρτων καὶ μαστίχης ἀπεπλανήθημεν εἰς τοὺς ἀμπελῶνας, μέχρις οὗ ἀνελάβομεν πάλιν τὴν διὰ τοῦ δάσους ὁδὸν, ἥτις παραλλήλως τῇ θαλάσσῃ φέρει πρὸς τὰ κάτω· οὕτω κατήλθομεν εἰς ἅγ. Νικόλαον, ὅπως ἐνταῦθα ἀποπεραιωθῶμεν εἰς τὴν Μονὴν, ἣν ἐπεσκέφθημεν τὴν Μ. Παρασκευήν. Ἡ σήμερον ἦτο δευτέρα τοῦ Πάσχα, καθ' ἣν πανήγυρις ἤγετο ἐπὶ τοῦ Ποντικονησίου· διότι ἡ Παναγία *τοῦ Βηροῦ* εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὸ νησίδιον· πλήθη ἀνθρώπων ἐκάλυπτον αὐτὸ καὶ λέμβοι πολλαὶ περιέπλεον· ἡ Παναγία εἶχεν αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐπιβιβασθῆ εἰς τὸ ηὐτρεπισμένον πλοῖον, ἐν ᾧ ἵστατο ἀνὴρ λαβαροφόρος· ἕτερος ἔφερε τὴν εἰκόνα, κύκλῳ δὲ ἐκάθηντο ἱερεῖς. Πλοιάρια προέπεμπον αὐτήν. Οὕτω κωπηλατοῦντες ἔφθασαν εἰς ἅγ. Νικόλαον ἐν τῷ μέσῳ ἐκπυρσοκροτήσεων· ἐκεῖ ἡ λιτανεία ἐτέθη εἰς τάξιν, προὐχώρησε πανηγυρικῶς παραλλήλως τῇ ἀκτῇ, τῶν λαβάρων κυματιζομένων, καὶ οὕτως ἡ Παναγία ἐπανήχθη εἰς Βηρόν. Εἴδομεν τὸ λαμπρὸν τοῦτο θέαμα ἀπὸ τῆς μονῆς τῆς μοναχῆς Ἀναστασίας, ἥτις ἐπίσης ἐθεᾶτο εὐλαβῶς, εἰς ἑκάστην ἐκπυρσοκρότησιν σταυροκοπουμένη καὶ τύπτουσα τὸ στῆθος.

Τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς πόλεως Κερκύρας δὲν εἶναι τόσῳ πλούσιον περὶ τὴν ποικιλίαν τῶν σχημάτων τῶν ἀκτῶν, ὡς τὸ νοτιανατολικόν· κέκτηται ὅμως ἰδίας καλλονάς. Ἐκεῖ ὑπάρχει ἐν πρώτοις ὁ μέγας λιμὴν, οὗ δεσπόζει ἀπὸ τῆς ἀ-

κτῆς τὸ νέον φρούριον, ἀμβλεῖα βραχώδης ἄκρα, ἧς αἱ ἐπάλξεις τανῦν εἰσὶν ἄχρηστοι, κλείει δὲ αὐτὸν νῆσος ἐπίπεδος, ἐν τῇ ἀρχαιότητι Πτυχία, ἐπὶ δὲ τῶν Ἑνετῶν Βίδο κληθεῖσα, ἀπό τινος φεουδούχου κυρίου Guido Malipieri. Οἱ Γάλλοι κατέστρεψαν τοὺς ἐλαιῶνας αὐτῆς, ὅπως ἐγείρωσι φρούρια, ἅτινα πάλιν οἱ Ἄγγλοι κατηδάφισαν· τὰ ἔρημα ἐρείπια καλύπτουσιν ἔτι τὴν φαλακρὰν αὐτῆς ἐπιφάνειαν. Ὁ θαυμάσιος λιμὴν, εἷς τῶν ἀρίστων τῆς Ἀνατολῆς, ἀποκαραδοκεῖ νέαν ζωήν· τοῦτο δὲ συμβήσεται, ὅταν ἡ Ἑλλὰς ἀκμάσασα προσλάβῃ τὴν ἀντιπέραν Ἤπειρον καὶ τάμῃ τὸν κορινθιακὸν ἰσθμόν· τότε θὰ ἀνατείλῃ τῇ Κερκύρᾳ νέα ἐποχὴ, τότε ἀποβήσεται, ὡς ἡ Κόρκυρα, ἡ βασίλισσα τοῦ ἰονίου πελάγους. Ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ταύτης κεῖνται τὰ προάστεια ἁγ. Ῥόκου καὶ Μανδουκίου, πρὸς ἃ μεταβαίνει τις ἢ διὰ τῆς παραλλήλου τῇ ἀκτῇ ὁδοῦ ἢ διὰ τῆς Β. Πύλης, τῆς ἀγούσης εἰς τὸ ἐσώτερον τῆς χώρας. Ἡ Κέρκυρα εἶχέ ποτε τέσσαρας Πύλας, ἀντιστοιχούσας πρὸς τὰ τέσσαρα μέρη, εἰς ἃ διήρητο ὑπὸ τῶν Ἀνδηγαυῶν ἡ νῆσος. Μέσην μετὰ τῆς πρωτευούσης, Ῥῦρον μετὰ τοῦ Ἀγγελοκάστρου, Ὄρος μετὰ τῆς Κασσώπης καὶ Λευκίμνην. Αἱ πύλαι τῆς πόλεως κατέπεσον μετὰ τῶν τειχῶν καὶ τῶν ἐπάλξεων, διασωθείσης τῆς βασιλικῆς Πύλης, ἐφ' ἧς βλέπει τις εἰσέτι τὰ σήματα τῆς Ἑνετίας.

Παρὰ τὸν ἅγ. Ῥόκον ὑψηλὸν κωδωνοστάσιον διακρίνει τὴν μονὴν τῆς Πλατυτέρας, οἰκοδομὴν μικρὰν καὶ πολύτιμον κόσμον περικλείουσαν παραδόξως, τὸν τάφον τοῦ Καποδιστρίου. Πρὸ μικροῦ εὑρισκόμην ἐν Ναυπλίῳ πρὸ τῆς ἐκκλησίας, ὅπου ὁ δυστυχὴς πρῶτος τῆς Ἑλλάδος κυβερνήτης ἐδολοφονήθη· τώρα δὲ θεωρῶ μετὰ συγκινήσεως τὸ μνῆμα αὐτοῦ. Φαιὸς λίθος τὸν καλύπτει, καὶ οὐδεμίαν ἄλλην ἐπιγραφὴν φέρει ἢ «Ι. Καποδίστριας κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος». Ὁ τίτλος ἀρκεῖ νὰ τὸν ἀπαθανατίσῃ. Ἡ ὑπολειπομένη πλήρης κρίσις τῆς ἱστορίας περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου δὲν ὡρίμασεν ἔτι. Ἔχομεν ἐπαινετικὰ περὶ αὐτοῦ συγγράμματα τῶν ὀπαδῶν του καὶ τὴν μισητὴν εἰκόνα γερμανοῦ τινος. Μετὰ δικαίου ὁ Warsberg καταδικάζει τὴν ἀπάνθρωπον βιογραφίαν αὐτοῦ, τὴν γραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μένδελσον Βαρθόλδυ, εὐφυεστάτου υἱοῦ τοῦ ὀνομαστοῦ μουσικοῦ, καὶ δικαίως ἀντιτάσσει αὐτῇ τὰς κρίσεις τοῦ κόμητος Πρόκες. Ὁ Μένδελσον ἦτο ἀκόμη πολὺ νέος, ὅτε συνέταττε τὸ σύγγραμμά του· φέρει τὴν σφραγῖδα τῆς ἰταμῶς κρινούσης νεότητος, ἥτις πολλάκις φαίνεται ἰδιάζουσα λογίοις τισὶ γερμανοῖς ἤδη ἀπὸ τῶν πρωτολείων αὐτῶν τῶν φιλολογικῶν. Τίς δύναται νὰ φαντασθῇ, ὅτι ὁ Καποδίστριας, ἀνὴρ εὐφυὴς καὶ τὸν ἰδιωτικὸν βίον ἄμεμπτος, μέτριος, ἁπλοῦς, ἐν πόνοις ἀκάματος, ἀποκεχωρισμένος οἷος ἦτον, οὐδὲν ἄλλο εἶχε κατὰ νοῦν ἢ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν Ῥωσσίαν; Ἀπεπλανήθη καὶ ἀπέτυχεν ἐν τῷ προβλήματι, νὰ τακτοποιήσῃ τὸ χάος· τὴν πατρίδα του ὅμως βεβαίως ἠγάπησεν, ὡς ὁ Πασχάλης Paoli τὴν ἰδίαν. Δὲν εἶναι εὐάρεστον τὸ συναίσθημα, ὑφ' οὗ καταλαμβάνεταί τις παρὰ τὸν τάφον του· εἶναι δυσάρεστον. Ἡ δόξα αὐτοῦ ἠμαυρώθη ὑπὸ ἀμφιβολιῶν, τὸ δὲ ἔργον του ἐπικράνθη ὑπὸ τῆς κατάρας τῆς διπλωματίας. Πόσῳ εὐτυχέστερον ἀνεπτύχθη τὸ μικρὸν Βέλγιον ὑπὸ ξένην δυναστείαν! Πόσον ἐπίζηλος ἦτο ὁ Καβοὺρ καὶ ἡ Ἰταλία! Καὶ αὐτὸ τὸ πρόβλημα τῆς Ῥώμης, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἄλυτον, ἐπελύθη τῇ συναινέσει τῆς Εὐρώπης. Ὅ,τι ἦτο ἡ Ῥώμη τῇ Ἰταλίᾳ, τοῦτο εἶναι τὸ Βυζάντιον τῇ Ἑλλάδι. Ἡ φιλικὴ ἑταιρία συνησθάνθη ἐμφύτως, καὶ ὀρθῶς *ἐκεῖ* διεῖδε τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ τὸ βυζαντιακὸν πρόβλημα εἶναι φοβερὸν εὐρωπαϊκὸν καὶ σλαυϊκὸν πρόβλημα, δι' οὗ ἡ Ἑλλὰς καταστρέφεται. Ἡ φυσικὴ μητρόπολις μιᾶς Ἑλλάδος, ἱκανῆς νὰ βιώσῃ, εἶναι μόνη ἡ Κωνσταντινούπολις· αἱ Ἀθῆναι εἰσὶν *Ἱερὸν Ἴλιον* μόνον, ἀρχαιολογικὴ ἰδέα καὶ ἐθνικὴ πρόφασις ἐν τῇ ἀνάγκῃ.

Φαίνεται σχεδὸν εἰρωνεία, ἂν ἀμέσως μετὰ τὸν τάφον τοῦ Καποδιστρίου μεταβῶ εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῶν Ἰουδαίων· ἀλλὰ κεῖται πλησιέστατα ἐπὶ μεγάλου περιτετειχισμένου λόφου ὑπὸ τὸ φρούριον Ἀβραάμ. Ἐν κόλποις Ἀβραὰμ λοιπὸν ἀναπαύονται πράγματι ἐνταῦθα οἱ Ἰουδαῖοι. Καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν, οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου εἰσὶν εὐτυχέστεροι, ἢ ἐν Κερκύρᾳ. Κυπάρισσοι ὑψοῦνται ἐπὶ τοῦ λόφου· ὑψηλὸς χόρτος, ἀναμιζόμενος, καλύπτει αὐτὸν, οἱ δὲ λευκοὶ ἐπιτύμβιοι λίθοι εἰσὶν ἐπ' αὐτοῦ κατεσπαρμένοι. *Ἐν τόπῳ χλοερῷ*, ἐν μέσῳ ἀνθέων, φαίνεται ὅτι εὐχαριστοῦνται ν' ἀναπαύωνται οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραήλ· διότι καὶ ἐν τῷ Circus Maximus τῆς Ῥώμης τὸ νεκροταφεῖον αὐτῶν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον χόρτῳ πυκνῷ ἐπίσης καλύπτεται.

Ἤμεθα ἐν Μανδουκίῳ, μακρῷ παρὰ τὴν θάλασσαν προαστείῳ, κατοικουμένῳ ὑπὸ ναυτικῶν. Ἐνταῦθα ἔτυχον ἐγκαρδίου ξενίας οἱ τὴν Ἀλήπασαν φεύγοντες Πάργιοι. Εἴδομεν τὴν σειρὰν τῶν οἰκιῶν, αἵτινες ἐδόθησαν αὐτοῖς εἰς κατοίκησιν. Τὸ Μανδούκιον ἐκτείνεται μέχρι τοῦ λόφου Monte Oliveto, ὅπου εἰσὶν ὡραῖοι κῆποι καὶ ἐξοχικαὶ οἰκίαι. Ἐὰν προχωρήσωμεν, ἐκτυλίσσεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν εὐρεῖα καὶ περικαλλὴς ῥωπογραφία ξηρᾶς καὶ θαλάσσης· χθαμαλὴ πεδιὰς, ἣν διαβρέχει ὁ *Ποταμός*. Τὸ ὑψηλὸν ὄρος τοῦ Παντοκράτορος ἐπιχαρίτως καὶ θαυμασίως χρησιμεύει ὡς ὅριον· κλίνει πλαγίως ἐπὶ τῆς νήσου, χωρίζον τὸ βόρειον μέρος ἀπὸ τῶν λοιπῶν. Ὁ Παντοκράτωρ θεωρεῖται ὡς ἡ ἀρχαία Ἰστώνη, ἐφ' ἧς εἶχεν ὀχυρωθῇ ἡ ἐκδιωχθεῖσα ἀριστοκρατία τῆς Κερκύρας, ἧς τὸ τραγικὸν τέλος ἀφηγεῖται ὁ Θουκυδίδης· ἀλλὰ τὰ αὐτὰ δίκαια ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου ὄρους ἔχουσι καὶ οἱ ἅγ. Δέκα.

Digitized by Google

Ἐν Κερκύρᾳ οὐχ ἧττον ἐκπλήσσεταί τις βλέπων ποταμὸν, οὗ τὰ ὕδατα εἰσὶ δυσανάλογα πρὸς τὰς φυσικὰς ἀνάγκας τῆς νήσου. Ὁ *Ποταμὸς* εἶναι μετὰ τοῦ ἐν Μεσογγῆ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς νήσου, πλατὺς ὡς ὁ **Anio** παρὰ τὴν Ῥώμην, ἀλλ' ἧττον ὁρμητικός. Λιθίνη μονότοξος γέφυρα συνδέει τὰς ἀκτὰς, ἔργον τῶν Ἐνετῶν, ἔτει **1787** ἀνεγερθὲν ὑπὸ τοῦ Προνοητοῦ Ἑρρίκου **Erizzo**, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐπιγραφή. Ὁ ποταμὸς ῥέει διὰ μέσου θυμοτερπῶν πεδιάδων, ἀνωφερὴς μέχρι τῆς ὁμωνύμου κώμης *Ποταμοῦ*, οὗ τὸ μέγα τῆς ἐκκλησίας κωδωνοστάσιον δεσπόζει τοῦ ὅλου μέρους· ὀλίγα δὲ λεπτὰ ἀπωτέρω τῆς γεφύρας χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐνταῦθα εἶχον στρατοπεδεύσῃ οἱ Τοῦρκοι τῷ **1716**. Ἐνταῦθα καὶ ὁ «χῶρος ἄριστος κατὰ τὸ στόμα ποταμοῖο καλλιρόοιο».ἐν ᾧ ἐσώθη ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὑπὸ τὴν «δάσκιον ὕλην θάμνοις ἐν πυκνοῖσι καθεῦδε»· εἶτα *ἔγρετο* ἐκ τῆς σφαιροβολῆς τῶν *ἀμφιπόλων* καὶ ὡς «λέων ὀρεσίτροφος θάμνων ὑπεδύσσατο» καὶ προσηγόρευσε τὴν Ναυσικάαν. Οὐδὲν ἐν Κερκύρᾳ ἐγένετό μοι τηλικαύτης ἡδονῆς πρόξενον, ὅσον τὸ μέρος τοῦτο, ἐν ᾧ διαδραματίζεται ἡ γοητευτικωτάτη ποίησις πάντων τῶν αἰώνων, τὸ ἐπεισόδιον τῆς Ναυσικάας. Ὁ σύντροφος τῶν Ἀχαιῶν ἡρώων, ὁ τῆς Ἀθηνᾶς πεφιλημένος, ὁ *πτολίπορθος* ἥρως, μεταφέρεται διαμιᾶς ναυαγὸς, φοβερὸς, ἄγριος καὶ γυμνὸς μεταξὺ πλήθους εὐγενῶν παρθένων — ἀπογεγυμνωμένος παντὸς ἡρωϊκοῦ μεγαλείου· ἐν τῷ μόνῳ ἡρωϊσμῷ τῆς φύσεως ἑαυτοῦ καὶ τῆς ψυχῆς τῆς Ναυσικάας κεῖται ἡ λύσις τῆς φοβερᾶς εἱμαρμένης. Ἡ ὑψηλὴ ἁπλότης τῆς σκηνῆς ταύτης μετὰ τῶν ἀντιθέσεων αὐτῆς εἶναι τὸ κατακόρυφον σημεῖον τῆς ἀφελοῦς τῶν ἀρχαίων ποιήσεως· καὶ ὅμως ὑποφώσκουσιν ἤδη ἐν τῇ Ναυσικάᾳ τὰ ψυχικὰ αἰσθήματα τοῦ νεωτέρου κόσμου. Τρεῖς γυναικεῖαι παραστάσεις τῆς ἀρχαίας ποιήσεως ἵστανται ἐπὶ τῶν φυσιογνωμικῶν τούτων ὁρίων, ἡ Ναυσικάα, ἡ Ἀντιγόνη καὶ ἡ Ἰφιγένεια. Ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Ποταμοῦ ἐπείσθην πόσον ἀπαράδεκτος εἶναι ἡ βολφιανὴ θεωρία περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, τοὐλάχιστον τῆς Ὀδυσσείας. Ἡ ἑνότης τοῦ σχεδίου καὶ ἡ θαυμασία ἀνάπτυξις αὐτοῦ ἀπαιτοῦσι καὶ τὴν ἑνότητα τοῦ ποιητικοῦ πνεύματος· ἀλλ' ὁ μείζων ἀνθρωπισμὸς τῆς Ὀδυσσείας ἀναγκάζει ἡμᾶς ὅπως παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ ποιητὴς αὐτῆς εἶναι πολὺ πρεσβύτερος τοῦ ἀοιδοῦ τῆς Ἀχιλλείου Ἰλιάδος. Αἱ σκηναὶ τοῦ Ποταμοῦ ἀναλογοῦσιν ἀκριβῶς πρὸς τὸ ὁμηρικὸν δρᾶμα διὰ τοῦ ἡρωϊκοῦ αὐτῶν μεγαλείου· καλλίρρους ὁ ποταμὸς διὰ χλοερῶν πεδίων ῥέει πρὸς τὴν θάλασσαν· *δάσκιος ὕλη ἐπὶ τῆς κλιτύος* τοῦ ποταμοῦ καὶ παρὰ τὰ τέρματα τοῦ ὄρους. Οὐδὲν εἶναι ἐνταῦθα λυρικὸν ἢ ῥωμαντικὸν, ὡς ἐν τῇ λίμνῃ Χαλικιοπούλου, ἀλλὰ πάντα εἰσὶν εὐρέα, μεγάλα καὶ ἤρεμα, ἡρωϊκὸν ἔπος τῆς φύσεως. Τὴν θαλασσίαν ῥωπογραφίαν, τὴν ὡραιοτέραν πασῶν ὅσας εἶδον ἐν Κερκύρᾳ, ἤθελον νὰ ἴδω ἐζωγραφημένην παρὰ καλλιτέχνου μεγάλων αἰσθημάτων, ὡς ὁ **Claude** καὶ ὁ **Poussin**.

Ἑκκαίδεκα μίλια ἀπὸ τῆς γεφύρας καλὴ καὶ ἁμαξιτὸς ὁδὸς ἄγει διὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας εἰς Παλαιοκαστρίτσαν, διὰ μέσου πεδίων καὶ λόφων. Τὸ τὴν νῆσον ὅλην διῆκον σύμπλεγμα τῶν ὁδῶν εἶναι τὸ ἄριστον μνημεῖον, ὃ ἐν γνησίῳ ῥωμαϊκῷ πνεύματι ἐγκατέλιπον οἱ Ἄγγλοι· δυστυχῶς εἶδον ὁδούς τινας ἐν μέρει ἐφθαρμένας. Ἀντιπαρήλθομεν ἔπαυλίν τινα τῆς οἰκογενείας Καποδιστρίου, καὶ ἐκεῖ που πλησίον εἴδομεν πρὸς τὰ δεξιὰ τὸν ὡραῖον λιμένα τοῦ *Γουβίου*, ὅπου κατηρειπωμένα κεῖνται τὰ παλαιὰ ἐνετικὰ ναυπηγεῖα· διότι ἐκεῖ ἦτό ποτε ὁ ὅρμος τῶν πολεμικῶν τῆς Ἑνετίας γαλερῶν. Ἐπὶ τῶν πτυχῶν τοῦ Παντοκράτορος φαίνονται αἱ κῶμαι Ὕψος, Κορακιάνα, Σπαρτίλας καὶ Σκριπερό Μετ' οὐ πολὺ δάσος ἐλαιώνων εὔσκιον ὑποδέχεται ἡμᾶς· εἶναι ἀληθῶς δάσος Οὐδαμοῦ ὅρια χωρίζουσι τὴν ἰδιοκτησίαν ἑκάστου, πλὴν ἐξόχων τινῶν δένδρων, ἅτινα τῇδε κἀκεῖσε φέρουσι διακριτικόν τι σημεῖον. Πόσοι κληρονόμοι κατέσχον κατὰ σειρὰν τοιαῦτα σεβαστὰ δένδρα; τινὰ αὐτῶν ἀριθμοῦσι πλείονα Ἰουβιλαῖα ἢ τὰ κράτη καὶ αἱ δυναστεῖαι, ἄλλα παρὰ τὴν ἀκτὴν εἶδον ἀπαστραπτούσας τὰς λόγχας τῶν Βυζαντίνων καὶ Νορμανδῶν. Πρῶτον ἐν Κερκύρᾳ ἐγνώρισα τὴν φυσικὴν τῆς ἐλαίας καλλονήν· ἐνταῦθα αὐξάνει ἐν ὑπαίθρῳ ὅλως ἐλευθέρα μέχρις ὕψους 60 ποδῶν· ὁ κορμὸς διασχίζεται πάντοτε, ἀκόμη ὅτε αἱ ἐλαῖαι εἰσὶ δενδρύλλια, εἶτα προσλαμβάνει τὰ παραδοξότερα τῶν σχημάτων, αἱ ῥίζαι συμπλέκονται ὡς λαοκοόντειοι ὄφεις καὶ οὕτω τείνουσι πρὸς τὰ ἄνω· συσπείρωσις ὀφιοειδὴς, ὑπερμεγέθης πολύπους, περιβάλλων ὡς δράκων τοὺς κλάδους, πορώδης ὡς σπόγγος. Ὁ κορμὸς χωρίζεται εἰς βυζαντιακὰς καὶ γοτθικὰς θύρας καὶ θυρίδας, δι' ὧν ὁρᾶται ἡ κυανῆ θάλασσα· ἐνίοτε δὲ σχηματίζονται οἱονεὶ ἐξῶσται ἐκ τῶν φυλλωμάτων, στηριζόμενοι ἐπὶ στύλων, οἷοι οἱ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ ἁγ. Πέτρου ἐν Ῥώμῃ. Ἐλαῖαι καὶ κυπάρισσοι ἐξάρχουσιν ἐν τῷ φυτικῷ τῆς νήσου βασιλείῳ, ὡς ἐν Ἀττικῇ ἡ ἐλαία καὶ ἡ πεύκη. Πολλάκις εἶδον ἀγρίαν οἰκογένειαν κυπαρίσσων ἐν μονήρει τινὶ τόπῳ· παρὰ τὴν γηραιὰν βασιλικὴν μητέρα νεαρὰν ἀγρίαν κυπάρισσον· οὐδὲν προσφιλέστερον τοιούτου νυμφικῶς ἁβροῦ τέκνου κυπαρίσσου. Εὐνόητον τυγχάνει, ὅτι ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τούτων ἐπιζῇ ἔτι ἡ πίστις εἰς τὰς Δρυάδας. Ἡ τῶν ἐλαιῶν καλλιέργεια νῦν εἶναι μᾶλλον ἀνεπτυγμένη ἢ πρώην, διότι αἱ σχέσεις τῶν ἰδιοκτησιῶν τῶν χωρικῶν ἤδη ἐβελτιώθησαν. Τὰ δένδρα περισκάπτονται ὡς ἐν Ἀττικῇ, ὁ καρπὸς πίπτει ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ συλλέγεται ἀπὸ τοῦ δεκεμβρίου μέχρι τοῦ ἰουνίου.

(Ἔπεται συνέχεια)

Ἐπειδὴ πολὺς ἀπό τινος γίνεται λόγος περὶ τορπιλλῶν, εὔκαιρον ἐνομίσαμεν νὰ καταχωρίσωμεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» τὸ κατωτέρω ἀρθρίδιον περὶ τῆς τορπίλλης Whitehead, τῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ πολεμικῷ ναυτικῷ δεκτῆς γενομένης, ὅπερ ἀπέστειλεν ἡμῖν φίλος τῆς «Ἑστίας» καὶ τοῦ πράγματος εἰδήμων ἀνήρ. Σ. τ. Δ.

ΤΟΡΠΙΛΛΗ WHITEHEAD

Μία ἐκ τῶν εὐφυεστέρων καταστρεπτικῶν ἐφευρέσεων τοῦ παρόντος αἰῶνος εἶναι καὶ ἡ ἐσχάτως ἐπινοηθεῖσα καὶ ἐφαρμοσθεῖσα εἰς τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν τορπίλλη **Whitehead**, ἧς σύντομον περιγραφὴν ἐπιχειροῦμεν νὰ δώσωμεν ἐνταῦθα.

Τὰς βάσεις τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ νέου τούτου φοβεροῦ ὅπλου, ὅπερ οἱ Ἄγγλοι ἀπεκάλεσαν *θαυμάσιον μηχάνημα, παρεμφερὲς πρὸς θαλάσσιον κῆτος, ἢ Λεβιάθαν ὑποβρύχιον ἀνυπολογίστου δυνάμεως*, ἔθηκεν ἀξιωματικός τις τοῦ αὐστριακοῦ ναυτικοῦ, καλούμενος **Luppis**.

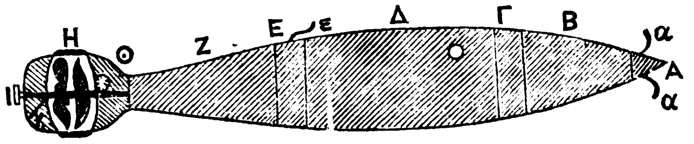

Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος ἀσχολούμενος περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐπιθετικῶν τορπιλλῶν, ἐπενόησε τὴν κατασκευὴν αὐτομάτου τορπίλλης, λαμβανούσης τὴν κίνησιν οἴκοθεν, δυνάμει πεπιεσμένου ἀέρος, μεταδιδομένου καὶ περικλειομένου ἀσφαλῶς, μέχρις ἐξαντλήσεως, ἐν αὐτῇ*.

Ἀκολούθως ἀνεκοίνωσε τὴν ἰδέαν ταύτην τῷ Ἄγγλῳ μηχανικῷ **Whitehead**, ὅστις, ἐπιλαβόμενος τοῦ ἔργου, προέβη εἰς διάφορα πειράματα, δι' ὧν ἐπήνεγκεν ἐπ' αὐτοῦ μεγάλας βελτιώσεις, κατασκευάσας πολλὰς τοιαύτας τορπίλλας ἐν τῷ ἐν Φιούμε ἐργοστασίῳ αὐτοῦ, ἐλάχιστα παρουσιαζούσας ἐλαττώματα.

Τῳόντι δὲ τὸ σύστημα τοῦτο ἀπεδείχθη τὸ κάλλιστον τῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον ἐπινοηθέντων ὑποβρυχίων μηχανημάτων, καὶ ἅπαντα σχεδὸν τὰ Κράτη παρεδέχθησαν αὐτό. Ἰδίως δὲ κατὰ τὸν τελευταῖον ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον ἐκρίθη ὡς τελεσφόρον ὅπλον ἐπιθέσεως καὶ ἀμύνης τῶν παραλίων. Μετὰ τὰς τελευταίας δὲ τελειοποιήσεις, ἃς εἰσήγαγεν ἀρτίως ὁ εἰρημένος ἐργοστασιάρχης, προσδιορίσας τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ἐν σημαντικῇ ἀποστάσει ἀπαρεγκλίτως σχεδόν, καὶ προνοήσας ὅπως ἐν ἀποτυχίᾳ μὴ περιπέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, ἡ σπουδαιότης καὶ χρησιμότης τοῦ ὅπλου τούτου ἐν καιρῷ πολέμου καθίσταται ἀδιαφιλονείκητος.

Ἡ τορπίλλη αὕτη εἶναι κατεσκευασμένη ἐκ χάλυβος τετορνευμένου, ἔχουσα μῆκος μὲν 14 μέχρι 15 ποδῶν, διάμετρον δὲ 40 σχεδὸν ἑκατοστομέτρων, καὶ ὁμοιάζει πρὸς νάρκην (τορπίλλην), ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα, ἢ πρὸς δελφῖνα (Σχῆμα 1).

Τὸ ὅλον αὐτῆς σύστημα διαιρεῖται εἰς 7 μέρη. Τὸ πρῶτον ἀπαρτίζεται ἐκ τοῦ πιστολίου **Α**, τὸ δεύτερον ἐκ τῆς βαμβακοπυριταποθήκης **Β**, τὸ τρίτον ἐκ τοῦ μυστικοῦ **Γ**, ἔνθα κανονίζεται τὸ βάθος τῆς πορείας· τὸ τέταρτον ἐκ τοῦ διαχωρίσματος **Δ**, ἔνθα εὑρίσκεται ὁ πεπιεσμένος ἀήρ· τὸ πέμπτον ἐκ τῆς ἀερομηχανῆς **Ε**, ἥτις τίθησιν εἰς κίνησιν τοὺς δύο ἕλικας· τὸ ἕκτον ἐκ τοῦ κενοῦ **Ζ**, ἔνθα ὑπάρχει μικρὸν μηχάνημα τοῦ πηδαλίου, καὶ τὸ ἕβδομον ἐκ τῶν τριῶν πηδαλίων **Η Ι** καὶ **Κ**, ἅτινα περικλείουσι τοὺς δύο ἕλικας.

Ἡ δὲ χρῆσις αὐτῆς γίνεται ὡς ἑξῆς:

Ἀφοῦ πρῶτον ἡ τορπίλλη πληρωθῇ πεπιεσμένου ἀέρος μέχρις 70 ἀτμοσφαιρῶν διὰ τῆς ἐν τῷ διαχωρίσματι **Δ** εὑρισκομένης ὀπῆς διὰ καταλλήλου ἀεραντλίας, τίθεται ἀκολούθως ἐντὸς ὁμαλοῦ σωλῆνος μεταλλικοῦ, ἀνοικτοῦ κατὰ τὰ δύο ἄκρα (Σχῆμα 2).

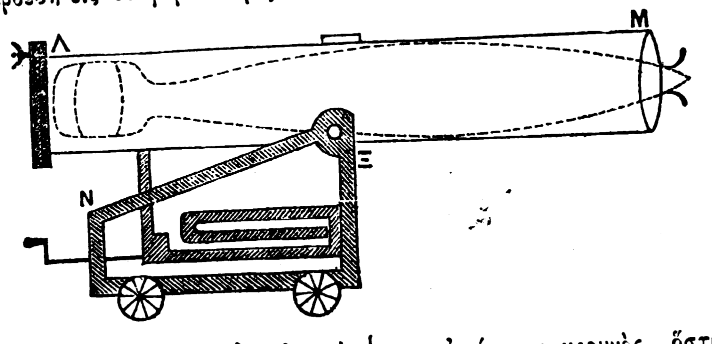

Διὰ καταλλήλου μηχανισμοῦ τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ σωλῆνος **Λ Μ** κλείεται ἑρμητικῶς, καὶ τότε ἀνοίγεται κρουνός, ὅστις συγκοινωνεῖ μετὰ πολλῶν σωλήνων **Ν Ξ** ἐπίσης, πεπληρωμένων πεπιεσμένου ἀέρος καὶ μετὰ τοῦ πυθμένος τοῦ ἀεροεκσφενδονιστικοῦ σωλῆνος, ὅστις παραυτα ἐξακοντίζει τὴν τορπίλλην μέτρα τινὰ ἐκτὸς αὐτοῦ, ὡς διὰ στόματος τηλεβόλου. Ἀλλά, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ τορπίλλη ἐκσφενδονίζεται τοῦ σωλῆνος, ὑπάρχει περὶ τὸ μέσον τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ μέρους ἐλατήριόν τι, ὅπερ ὠθεῖ πρὸς τὰ ἄνω σφύραν τινὰ ε, ἀσφάλειαν καλουμένην, ἥτις, συγκοινωνοῦσα μετὰ τῆς ἀποθήκης τοῦ ἀέρος **Δ**, ἀφίνει αὐτὸν νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῆς μηχανῆς, ἥτις τοῦ λοιποῦ κινεῖται αὐτομάτως ἐντὸς τῆς θαλάσσης διευθυνομένη κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀφοῦ προηγουμένως κανονισθῇ τὸ πηδάλιον τοῦ βάθους **Ι**

* Ἐν τούτοις ὁ Ἄγγλος μηχανικὸς Ericsson, δι' ἐπιστολῆς ἣν ἀπηύθυνεν πρὸς τὸν «Engineering» (Ναυτικὴ καὶ Ἀποικιακὴ Ἐπιθεώρησις, Μάϊος 1870) ἰσχυρίζεται ὅτι τὴν πρώτην ἰδέαν τῆς αὐτοκινήτου τορπίλλης συνέλαβεν αὐτὸς ὑποβαλὼν τὰ περὶ τούτου κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1854 εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ναπολέοντα.

Digitized by Google

καὶ τὸ ἐλατήριον τῆς σφύρας Θ. Τοιουτοτρόπως δὲ ἐκσφενδονιζομένη καὶ τρέχουσα ἡ τορπίλλη ἐπικρούει ἐπὶ τοῦ ἐχθρικοῦ πλοίου τὴν βελόνην τοῦ πιστολίου αὐτῆς Λ, καὶ ἀναφλέγει τὸ καψύλιον, ὅπερ μεταδίδει παραχρῆμα τὴν ἀνάφλεξιν ἐντὸς τῆς ἀποθήκης τῆς βαμβακοπυρίτιδος, καὶ ἐπιφέρει τὴν ἔκρηξιν τῆς τορπίλλης, ἥτις πάραυτα μεταβάλλει εἰς θρύμματα τὸ ἐχθρικὸν πλοῖον. Τὸ αὐτὸ δὲ συμβήσεται καὶ ἐὰν ἡ ἐπίκρουσις γείνῃ ἐπὶ τῶν ἀκίδων α α (Σχῆμα 1).

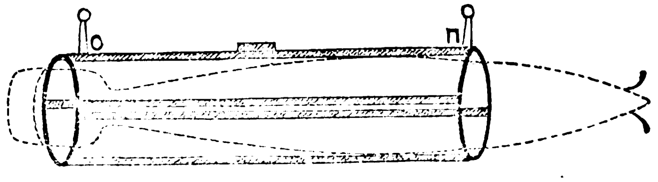

Ἡ ταχυντικὴ δύναμις τῆς τορπίλλης Whitehead ἀναλογεῖ πρὸς 20 ἕως 22 μίλια τὴν ὥραν καὶ διαρκεῖ πλέον τοῦ ἑνὸς τετάρτου, ἡ δὲ παρεκτροπὴ αὐτῆς εἰς ἀπόστασιν 500 μέτρων εἶναι μόνον 0μ, 50.

Τὸ σύστημα τοῦτο δύναται νὰ ἐκσφενδονίζεται καὶ ἐκ τοῦ πλοίου, τοποθετουμένου ἐπ' αὐτοῦ καταλλήλως τοῦ ἐκσφενδονιστικοῦ σωλῆνος, ἢ ἐκ τῶν σαθμῶν τῶν δεσποζόντων τῶν βυθιζομένων ἀμυντικῶν τορπιλλῶν. Ἐν τοῖς τορπιλλοφόροις μάλιστα εἴθισται νὰ αἰωρῶσιν ἔξωθεν εἰς τὰ πλευρὰ αὐτῶν τὴν τορπίλλην Whitehead ἐντὸς κανόνος ἢ σκελετώδους σωλῆνος Ο Π (Σχῆμα 3), ὃν καταβιβάζουσιν ἐν τῷ ὕδατι δίκην λέμβου, καὶ ἀπολύουσι τὴν τορπίλλην κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

* Ι

ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΙΚΕΝΣ

Γονιμώτατος καὶ δημοτικώτατος πάντων τῶν συγχρόνων Ἄγγλων μυθιστοριογράφων εἶνε ὁ Κάρολος Δίκενς. Ἐγεννήθη τῇ 7 Φεβρουαρίου 1812. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὑπάλληλος ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ναυτικῶν, διέμενε τότε ἐν Πορτσμούθῃ. Τὰ ἴχνη τῶν πρώτων ἐντυπώσεων τῆς παιδικῆς του ἡλικίας παρέμειναν ζωηρότατα παρὰ τῷ περιφανεῖ συγγραφεῖ. Ὅπως ὁ Οὐάλτερ Σκὼτ ἀνεμιμνήσκετο τῶν παραδόξων ἰατρικῶν, ἅπερ ἐπέθετον ἐπὶ τοῦ πάσχοντος αὐτοῦ ποδός, ὅτε ἦτο τριετής, καὶ πῶς τὸν ἐσπαργάνουν δι' ἀρνείου δέρματος θερμοῦ, οὕτω καὶ ὁ Κάρολος Δίκενς ὡμίλει μετ' εὐχαριστήσεως περὶ τοῦ κηπαρίου, ἔνθα τὸ πρῶτον ἐβημάτισεν, ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς τροφοῦ του, ἐπιβλεπούσης αὐτὸν διὰ μιᾶς θυρίδος τοῦ μαγειρείου, περὶ τῶν γευμάτων του μετὰ τῆς πρεσβυτέρας του ἀδελφῆς, περὶ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν εἶδε τὸ πρῶτον στρατιώτας γυμναζομένους, καὶ τῷ ἐνεποίησε τόσον παράδοξον ἐντύπωσιν τὸ θέαμα τοῦτο. Διηγεῖτο ἐπίσης πῶς τῷ 1814 ἀφίκετο εἰς Λονδῖνον μετὰ τῶν γονέων του ἐνῷ ἔπιπτε χιών. Ἐκ Λονδίνου ὁ πατὴρ τοῦ Δίκενς ἐστάλη εἰς τὸν ναύσταθμον τοῦ Τσάθαμ. «Ἐκεῖ, ἔλεγε βραδύτερον ὁ Κάρολος, *κάποιος*—πολλάκις ἠρώτησα ἐμαυτὸν ἀπορῶν *ποῖος* ἦτο καὶ ποίαν ὁδὸν ἐτράπη μετὰ τὸν θάνατόν του,—μοὶ ἔμελπεν ἠρέμα τὸν ὕμνον τῆς ἑσπέρας, καὶ ἔκλαιον ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, εἴτε ἐκ τύψεως συνειδότος ἐπὶ τῷ ὅτι ἐλάκτισα τὸν μέν, εἴτε ἐκ λύπης διότι μ' ἐπείραξεν ὁ δὲ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας.

Ἡ οἰκία, ἣν κατῴκουν οἱ Δίκενς ἦτο λευκή, δι' ἀσβέστου ἐπικεχρισμένη, εἶχε δὲ κηπάριον ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν· ἦτον ἁπλουστάτη· ἀλλ' εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν, ἐπὶ τῆς μεγάλης λεωφόρου, ἠγείρετο ἐν θελκτικῇ τοποθεσίᾳ, ὡραῖον οἴκημα, ὅπερ ὁ μικρὸς Κάρολος ὑπεσχέθη εἰς ἑαυτὸν ν' ἀγοράσῃ ὅταν θὰ ἐμεγάλωνε. Τὸ ὄνειρον τοῦτο, ὅπερ ἔμελλε νὰ πραγματωθῇ βραδύτερον, ἐνέπλησε τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν· κατόπιν ἔγραψε μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ πρωτοτυπίας μίαν ὀπτασίαν, ἣν ἐνεπνεύσθη ἐκ τῆς παιδικῆς ταύτης ἡλικίας τῆς παραδόξου καὶ μελετηρᾶς.

«Εὑρισκόμην εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ μεταξὺ Γκραβεζοὺρ καὶ Ῥότσεστερ δρόμου· ὁ ποταμὸς ηὐρύνετο ἐφ' ὅσον ἐξετείνετο τὸ βλέμμα του, ἔφερε δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν πλοῖα μὲ ἱστία λευκά, ἢ καταμέλανα ἐκ τοῦ καπνοῦ· αἴφνης διέκρινα εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ παράδοξον παιδίον:

«Αἴ! παιδί! τῷ ἐφώνησα, ἀπὸ ποῦ εἶσαι;

— Ἀπὸ τὸ Τσάθαμ, μοὶ ἀπήντησε.

— Καὶ τί κάμνεις ἐδῶ;

— Πηγαίνω εἰς τὸ σχολεῖον.

«Ἐπλησίασα πρὸς αὐτὸ καὶ ἐβαδίσαμεν ὁμοῦ. Μετ' ὀλίγον τὸ παιδίον ἐπανέλαβε:

«Ἐφθάσαμεν εἰς τὸν λόφον, ὅπου ὁ Φάλσταφ[1] ἦλθε νὰ ξεγυμνώσῃ τοὺς ταξειδιώτας ἐκείνους, 'ξεύρεις, κ' ἔπειτα ἔφυγε.

— Τὸν γνωρίζεις σὺ τὸν Φάλσταφ;

— Πολὺ καλὰ μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ μικρός. Ἐγὼ τώρα πλέον εἶμαι γέρων· εἶμαι ἐννέα χρόνων· ἀναγινώσκω πολλῶν εἰδῶν βιβλία· ἀλλά, σὲ παρακαλῶ, ἂς σταματήσωμεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου, καὶ παρατηρήσετε ἐκεῖ κάτω, ἐκεῖνο τὸ ὡραῖο 'σπῆτι.

— Σοὶ ἀρέσκει; ἠρώτησα.

— Ὤ! πάρα πολύ, κύριε. Ἀπὸ τότε, ποῦ

1. Ὁ Φάλσταφ εἶνε πρόσωπον τοῦ Σαίξπηρ «τέρας κατάφορτον πάχους, ἄνθρωπος ἐν σχήματι πίθου, παχὺς βοῦς μὲ παραγεμισμένην κοιλίαν» τοιαύτη εἶνε ἡ ἀπεικόνισίς του· ἠθικῶς εἶνε ἀνάλογος τῷ φυσικῷ «λαίμαργος, ὀκνηρός, ματαιόδοξος, ἅρπαξ». Ἡ παράδοσις βεβαιοῖ ὅτι ὁ Φάλσταφ οὗτος κατῴκησε πράγματι τὰς ἀκτὰς ἐκείνας.

Digitized by Google

δὲν εἶχα οὔτε τὴν μισὴ ἡλικία ποῦ ἔχω τώρα, ἡ μεγαλειτέρα μου χαρὰ ἦτο νὰ μὲ φέρουν ἐδῶ, ἀντίκρυ 'ς αὐτὸ τὸ 'σπῆτι. Καὶ τώρα ποῦ εἶμαι ἐννέα χρόνων, ἔρχομαι μόνος μου καὶ τὸ βλέπω· ὁ πατέρας ποῦ μὲ βλέπει ὅτι τὸ ἀγαπῶ τόσον πολύ, μοῦ λέγει ὁλοένα· «Ἂν ἔχῃς ἐπιμονὴ καὶ ἐργάζεσαι πολύ, μίαν ἡμέραν θὰ 'μπορέσῃς νἄλθῃς νὰ κατοικήσῃς 'ς αὐτὸ τὸ 'σπῆτι . . . μολονότι εἶνε ἀδύνατον, προσέθηκε τὸ παιδίον ἀποπνίγον ἕνα στεναγμόν, ἀλλ' ἀνοῖγον μεγαλειτέρους ὅσον τὸ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅπως καλλίτερον ἀπολαύσῃ τῆς θέας τῆς ἀγαπητῆς οἰκίας.

«Ἐξεπλάγην ἐξ ὅσων ἤκουσα νὰ μοὶ διηγῆται τὸ παράδοξον μικρὸν παιδίον, διότι ἡ οἰκία αὕτη εἶνε ἰδική μου, ἀλλ' ἔχω λόγους νὰ πιστεύω ὅτι καὶ τὸ παιδίον εἶπε τὴν ἀλήθειαν».

Τὸ παράδοξον μικρὸν παιδίον δὲν ἦτον ἄλλος εἰμὴ αὐτὸς οὗτος ὁ Δίκενς. Ἦτον ἰσχνότατος καὶ καχεκτικός, ὑπέκειτο δὲ εἰς σπασμοὺς ἀποκωλύοντας αὐτὸν πάσης βιαίας ἀσκήσεως. Οὐδέποτε διέπρεψεν εἰς τ' ἀπαιτοῦντα ῥώμην καὶ ἐπιτηδειότητα παιγνίδια, τὰ τοσοῦτον εἰς τοὺς συμπατριώτας του προσφιλῆ, ἀλλ' ηὐχαριστεῖτο πολὺ βλέπων τὰ ἄλλα παιδία διασκεδάζοντα οὕτω. Ἡ ἀσθενικὴ αὕτη κατάστασις ἀπέβη εἰς αὐτὸν ἀληθὲς εὐτύχημα, διότι εἰς αὐτὴν ὀφείλει τὴν περιπαθῆ πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν κλίσιν, τὴν μόνην του διασκέδασιν. Παρεδίδετο δ' εἰς αὐτὴν χωρὶς οὐδεὶς νὰ φροντίσῃ νὰ τὸν παρορμήσῃ, καθόσον οἱ γονεῖς του, ὑπὸ πολυμελοῦς καταβεβαρυμένοι οἰκογενείας, δὲν ηὐκαίρουν νὰ μεριμνῶσι περὶ αὐτοῦ. Ἐν τούτοις ἡ μήτηρ του ἐδίδαξεν αὐτὸν τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἀγγλικῆς καὶ λατινικῆς, τῷ παρέδιδε τακτικῶς ἓν μάθημα καθ' ἑκάστην. Ἔπειτα ἐφοίτησεν εἰς μικτόν τι σχολεῖον ἀῤῥένων καὶ θηλέων μετὰ τῆς ἀδελφῆς του Φανῆς. Γενόμενος ἀνὴρ ὁ Δίκενς ἠθέλησε νὰ ἐπανίδῃ τὸ σχολεῖον ἐκεῖνο, ἀλλά τῷ εἶπον ὅτι *ἀπὸ αἰώνων* ἦτο κρημνισμένον. Νέα ὁδὸς διήρχετο διὰ τῶν ἐρειπίων του. Οὐδὲν ἧττον ἐν τῇ φαντασίᾳ του ἐπανεῦρεν ὁ Κάρολος τὸ ἐργαστήριον τοῦ βαφέως, κείμενον ὑπεράνω τῆς κλίμακος, ἔνθεν τοσάκις εἶχε καταπέσει, καὶ τὸ παρὰ τὴν θύραν ξύστρον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐσκάλωνε συνήθως ὁ πούς του, ὅτε προσεπάθει νὰ καθαρίσῃ τὸ μικρόν του ὑπόδημα. «Ἡ διδασκάλισσα, λέγει, οὐδεμίαν κατέχει εἰς τὰς ἀναμνήσεις μου θέσιν, ἀλλὰ κυνάριόν τι φουσκωμένον ἐκ πάχους καὶ κατακεκλιμένον ἐπὶ τοῦ αἰωνίου ἀχυροστρώματος ἐν μακρῷ στενῷ διαδρόμῳ, διαμένει ἐναργῶς ἐν τῇ φαντασίᾳ μου. Ἡ ὑλακὴ τοῦ δυστρόπου τούτου ζώου, ὁ τρόπος του δι' οὗ προσέβαλλε τὰς ἀνυπερασπίστους μικρὰς κνήμας μου, τὸ φρικῶδες ῥύγχος αὐτοῦ, τὸ ἀείποτε βεβρεγμένον, καὶ ἐπὶ ὀδόντων λευκῶν διηνεῳγμένον, ἡ προπέτεια τῆς οὐρᾶς αὐτοῦ ἀγκιστροειδῶς συνεστραμμένης, πάντα ταῦτα ζῶσιν εἰσέτι δι' ἐμέ. Ἐξάπαντος θὰ ἦτο γαλλικῆς καταγωγῆς διότι τὸ ἀπεκάλουν «Fidèle», ἀνῆκε δὲ εἰς κυρίαν κατοικοῦσαν μικρὸν πρὸς τὰ ὄπισθεν δωμάτιον, μυστηριῶδες πρόσωπον, οὗτινος ἡ ὕπαρξις μᾶς ἐφαίνετο συγκεφαλαιουμένη εἰς τὰ ἑξῆς: χονδροφυσᾶ μὲ τὴν μύτην καὶ φορεῖ πῖλον ἐκ καστανοχρόου καστορίου».

Ὁ Κάρολος ἐνόησε βραδύτερον ὅτι ἡ μεγάλη τοῦ Ῥότσεστερ ὁδὸς ἦτον ἁπλοῦς δρομίσκος μόνον· ἀλλὰ τὴν ἐνόμιζε τότε, διὰ τῆς τάσεως ἐκείνης ἣν ἔχουσιν ὅλα τὰ παιδία νὰ μεγαλοποιῶσιν ὅσα βλέπουν, εὐρεῖαν ὡς πλατεῖαν πρωτευούσης. Ἐνόησε τότε ὅτι τὸ δημόσιον ὡρολόγιον, ὅπερ εἶχε νομίσει ὡς τὸ μεγαλείτερον τοῦ κόσμου, ἦτο σύνηθές τι καὶ παλαιὸν ὡρολόγιον, ἀσθενέστατα μάλιστα ἠχοῦν· ὅτι τὸ δημαρχεῖον, ὅπερ πάλαι ἐξελάμβανεν ὡς τὸ παλάτιον τοῦ Ἀλαδίνου, δὲν ἦτον εἰμὴ ἄθλιος σωρὸς πλίνθων καὶ ἀμμοκονίας. «Ἀλλοίμονον! ἀνακράζει, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην ἐπὶ τίνι δικαιώματι θὰ ἐμεμφόμην τὴν πόλιν ὅτι μετεβλήθη δι' ἐμὲ, ἀφ' οὗ ἐγὼ ἐπανακάμπτω εἰς αὐτὴν τοσοῦτον διάφορος ἐμαυτοῦ; Πᾶσαι οἱ πρῶταί μου ἀναγνώσεις, αἱ πρῶταί μου χίμαιραι ἀπὸ τοῦ τόπου τούτου χρονολογοῦνται· ἀνεχώρησα πιστεύων εἰς πάσας, καὶ ἐπαναφέρω ὀπίσω μόνον τὰ ἐρείπια αὐτῶν· ἴσως εἶνε σοφία τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν εἶμαι καὶ καλλίτερος».

Ὁ Κάρολος Δίκενς οὐδὲν οὐδέποτε ἔγραψεν ἂν μὴ ᾐσθάνθη ἢ εἶδεν αὐτὸ ἐκ τοῦ σύνεγγυς· μέγα μέρος τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ἀνευρίσκεται ἐν τῇ τοῦ Δαβὶδ Κόππερφιλδ. Ὅπως ὁ ἥρως τοῦ θελκτικοῦ τούτου διηγήματος, ὁ Κάρολος πάσας τῆς σχολῆς αὐτοῦ τὰς ὥρας ἀφιέρου εἰς ἀνάδιφησιν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ πατρός του, βιβλιοθήκης οὐχὶ μεγάλου λόγου ἀξίας, ἀλλ' ἐκλεκτῆς· διὰ τῆς συχνῆς ἀναγνώσεως συνῳκειοῦτο πρὸς τὸν *Ῥοβινσὸν*, τὸν *Τὸμ Τζὼν*, τὸν *Δὸν Κισώτον*, καὶ πρόσωπά τινα τῶν μύθων τῆς *Χαλιμᾶς*. Τὸ παράδειγμα τῶν ἡρώων τούτων παρεμύθει τὴν στενοχωρίαν του· προσεπάθει νὰ τοὺς μιμηθῇ, καὶ περιηγεῖτο μετ' αὐτῶν εἰς χώρας ἀγνώστους. Πολλάκις περιεπλανᾶτο ἀσκόπως, ὡπλισμένος διὰ παλαιοῦ καλοποδίου, μὲ τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποφασίσει νὰ πωλήσῃ ἀκριβὰ τὴν ζωήν του ἐν περιπτώσει ἐπιθέσεως τῶν ἀγρίων. Κατὰ τὰς θερινὰς ἑσπέρας, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι παῖδες ἔπαιζον ἔξω, ὁ Κάρολος ἀνεγίνωσκε καθήμενος ἐπὶ τῆς κλίνης του. Ἑκάστη σιταποθήκη τῆς γειτονίας, ἕκαστος λίθος τῆς ἐκκλησίας, ἕκαστος τάφος τοῦ νεκροταφείου, συνεδέετο ἐν τῷ πνεύματί του πρὸς ἐπεισόδιόν τι τῶν εὐνοουμένων του βιβλίων. Μετὰ τόσας ἀναγνώσεις ἔλαβεν ἐπὶ τέλους καὶ αὐτὸς τὴν γραφίδα. Μία τραγωδία ὑπὸ τὸν τίτλον *Μίσναρ, σουλτάνος τῶν Ἰνδιῶν*, ἐκ τῶν *Παραμυθίων τῶν πνευμάτων* ἐξαχθεῖσα, κατέστησεν αὐτὸν διάσημον ἐν τῷ παιδικῷ κύκλῳ, ὅστις ἐξετίμα ἤδη αὐτὸν διὰ τὰ πολλά του πλεονεκτήματα.

Digitized by Google

Οὐδεὶς διηγεῖτο ἱστορίας ὡς αὐτὸς, οὐδεὶς ἔψαλλε κάλλιον αὐτοῦ κωμικὸν ᾆσμα. Τὸν ἀνεβίβαζον ἐπὶ τραπέζης διὰ νὰ τὸν ἀκούουν. Ἡ φωνή του ἦτο τραχεῖα καὶ ὀξεῖα· κατόπιν δὲ κατειρωνεύετο ἑαυτοῦ καὶ ἐλυπεῖτο ὅτι ὑπέβαλεν εἰς τοιαύτην βάσανον τὰ ὦτα τοσούτων μεγάλων προσώπων τῆς γειτονείας του. Ἀπομεμακρυσμένος τις ἐξάδελφός του, πολλῷ μεγαλείτερος αὐτοῦ τὴν ἡλικίαν, καὶ ὅστις ἠγάπα παραφόρως τὸ θέατρον, τὸν παρώρμα κατὰ τὴν ἐποχὴν περὶ ἧς ὡμιλοῦμεν, νὰ παριστάνῃ. Ὁ ἐξάδελφος οὗτος Τζὰμς Λάμερτ καλούμενος, ἦτον υἱὸς στρατιωτικοῦ χειρουργοῦ, καὶ διέμενεν ἐν τῷ νοσοκομείῳ, ἔνθα δωμάτια κενὰ πρὸς παράστασιν δραμάτων ἢ κωμῳδιῶν δὲν ἔλειπον. Ὁ Δίκενς καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον ἠγάπα τὰς τοιαύτας παραστάσεις· γενόμενος δὲ πατὴρ παρώρμα τὰ τέκνα του νὰ παριστάνωσι μετὰ τῶν μικρῶν των φίλων φανταστικὰς παραστάσεις, ἐν αἷς αὐτὸς ἐλάμβανε πρόσωπον *δράκου* ἢ γίγαντος. Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν. Κατὰ τὰ δύω τελευταῖα ἔτη καθ' ἃ ὁ Κάρολος ἔζησεν ἐν Τσάθαμ, ἐφοίτα εἰς τὴν σχολὴν ἱερέως καλουμένου Οὐίλλιαμ Γκαῖδις, ὅστις ὑπέβαλεν ὑπὸ ἀναγκαῖον χαλινὸν τὰ διανοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, αἵτινες ἠδύναντο ν' ἀποπλανηθῶσιν ἐπὶ πολλὰ ἀντικείμενα συγχρόνως φερόμεναι. Ὁ κ. Γκαῖδις ἐνητμένιζε κηρύττων τὸν μαθητήν του ἔξυπνον παιδὶ, ἐθριάμβευσε δὲ ὅτε τὸ μέλλον ἐπῆλθε δικαιολογῆσαν τὰς προρρήσεις του. Ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ *Πίκουϊκ* τῷ ἔπεμψε μίαν ταμβακοθήκην, κινδυνεύσας οὕτω νὰ τῷ ἐμπνεύσῃ τὴν μόνην κακὴν ἕξιν, ἣν θ' ἀπέκτα εἰς τὸ σχολεῖον του, διότι ὁ Δίκενς ἐκ τῆς ἀλαζονείας ἣν ᾐσθάνθη διὰ τὴν κρίσιν τοῦ παλαιοῦ του διδασκάλου, ἤρξατο ποιούμενος χρῆσιν τῆς ταμβακοθήκης, οὐχὶ δ' ἄνευ κόπου ἀπέμαθεν εἶτα τὴν ἕξιν τοῦ ταμβάκου.

Ὁ Κάρολος ἦτον ἐννεάτης ὅτε ὁ πατήρ του ἐκλήθη εἰς Λονδῖνον. Ἐδέησε ν' ἀποχωρισθῇ τοῦ καλλίστου διδασκάλου του, καὶ τῆς μικρᾶς βιβλιοθήκης ἥτις περιεῖχε τοὺς καλλιτέρους του φίλους, τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἥλιον τῆς ἀσθενικῆς παιδικῆς ἡλικίας του. Τὸν ἀνεβίβασαν ἐπὶ τοῦ λεωφορείου, ἀνέκφραστον δ' ᾐσθάνθη θλῖψιν βλέπων φεύγοντα περὶ ἑαυτὸν, ἀπομακρυνόμενα αὐτοῦ τὰ δάση, τοὺς ἀγροὺς, τὰ μέγαρα, τὸν παλαιὸν καθεδρικὸν ναόν. Τὴν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἑσπέραν ὁ Γκαῖδις ἔτρεξε διὰ μέσου τῶν διεσκορπισμένων ἀποσκευῶν καὶ τῷ προσέφερε τὴν *Μέλισσαν* τοῦ Γόλσδμιθ ὡς ἐνθύμιον. Τοῦτο μόνον τὸ βιβλίον συμπαρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὅπως διασκεδάσῃ τὴν πλῆξίν του κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο ταξείδιον.

Ἡ βροχὴ κατέπιπτεν ἀδιακόπως καθ' ὅλον τῆς ὁδοιπορίας των τὸ διάστημα. Ὁ Κάρολος διέβλεπε τὴν μέλλουσάν του ὕπαρξιν ἐν τῇ ῥαγδαίᾳ ἐκείνῃ βροχῇ, καὶ κατὰ δυστυχίαν τὰ θλιβερὰ προαισθήματα ὑφ' ὧν κατεβιβρώσκετο δὲν διεψεύσθησαν. Ὁ πατήρ του διετέλει ἐν ἐσχάτῃ χρηματικῇ ἀνάγκῃ· τὸ ἐνόησεν ἅμα ὡς ἀφίκετο εἰς Λονδῖνον. Ἡ ὑπογραφὴ ἑνὸς ἐγγράφου, — ὁμολόγου πρὸς δανειστὰς — καὶ τὸ δυστυχὲς παιδίον ἐξέλαβεν αὐτὸ ὡς διαβολικὴν περγαμηνὴν, ἐπανήρχετο ἀκαταπαύστως περὶ ἑαυτὸν ἐν τῇ συνδιαλέξει. Ἀποτέλεσμα τῆς ὑπογραφῆς ἐκείνης ὑπῆρξε ῥιζικὴ μεταβολὴ ἐν τῷ τρόπῳ τοῦ ζῆν τῶν Δίκενς. Ἠναγκάσθησαν νὰ μετοικήσωσιν εἰς πενιχρόν τι οἴκημα τῶν προαστείων τοῦ Λονδίνου. Ἐκεῖ οὐδένα εἶχε φίλον ὁ Κάρολος, οὐδεμίαν ᾐσθάνετο εὐχαρίστησιν. Τὸ μικρὸν παιδίον δὲν ἐνόει τὸ αἴτιον οὔτε τῆς μονώσεώς του, οὔτε τῶν στερήσεων ἃς ἠναγκάζοντο νὰ ὑπομένωσι, ἀλλ' ἀναλογιζόμενον τί ἀπώλεσεν ἀπελθὸν τοῦ Τσάθαμ, ἓν μόνον ἐπεθύμει πρᾶγμα: νὰ σταλῇ ἀδιάφορον εἰς ποῖον σχολεῖον ὅπως μάθῃ ἀδιάφορον τί. Χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ, λέγει τῶν φίλων του καὶ βιογράφων τού τις, καὶ ὑπὸ τὸ ὑπόστεγον ἐκεῖνο οἴκημα, ἦτον εἰς τὸ σχολεῖον, τὸ ἀνώτερον παντὸς ἄλλου σχολεῖον τῆς δυστυχίας, ἐν' ᾧ ἐμορφώθη διὰ τὸ μέλλον οὐ μόνον ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ἡ διάνοιά του. — Εἰς τὸ βαθύτατον αἴσθημα ὅπερ ᾐσθάνθη ἐκ τῆς φρίκης τῆς ἐνδείας ἐν τῇ πτωχῇ ἐκείνῃ συνοικίᾳ τῆς μεγαλουπόλεως, ὀφείλει ὁ Κάρολος τὴν δημοτικότητα τῶν πρώτων του ἔργων, ἐν οἷς περιέγραψε πᾶν ὅ,τι ὑπέστη μετὰ φυσικότητος τοσοῦτον ὀδυνηρᾶς. Ὁ Κάρολος Δίκενς ἠγάπα περιπαθῶς τὸν πατέρα του καὶ ἐξεφράζετο ἀείποτε περὶ αὐτοῦ ὡς περὶ τοῦ καλλίστου τῶν ἀνθρώπων, ἐπαινῶν τὴν πρὸς τοὺς οἰκείους ἀφοσίωσιν αὐτοῦ, τὴν τρυφερότητα μεθ' ἧς ἐπεμελεῖτο αὐτοῦ κατὰ τὰς ἀσθενείας του· ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ἔνθεν μὲν ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως πόρων, ἑτέρωθεν δ' ἕνεκα ποιᾶς τινος ἠθικῆς ἀμεριμνησίας ὁ δυστυχὴς ἀνὴρ εἰθίσθη κατὰ μικρὸν εἰς τὸ νὰ βλέπῃ τὸν υἱόν του βοηθοῦντα εἰς τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας, στιλβόνοντα τὰ ὑποδήματα, ὀψωνίζοντα, ἐπαγρυπνοῦντα ἐπὶ τῶν μικρῶν του ἀδελφῶν (ἦσαν ἕξ, ἐξ ὧν δύω ἀπέθανον ἐν μικρᾷ ἡλικίᾳ) οὕτω δὲ ἐλησμόνησε τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ.

Ὁ νέος Λάμερτ περατώσας ἄρτι τὰς σπουδάς του, καὶ περιμένων θέσιν τινὰ ἐν τῷ στρατῷ, κατῴκει μετὰ τῆς οἰκογενείας Δίκενς. Οὗτος ἔπηξε μικρὸν θέατρον διὰ τὸν δυστυχῆ του ἐξάδελφον, οὗτινος ἡ ἐγκατάλειψις βαθεῖαν τῷ ἐνέπνεε λύπην. Τὸ θέατρον τοῦτο ἦτον ἡ μόνη διασκέδασις τοῦ Καρόλου, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι δὲν τὸν ἐπαρηγόρει ἐντελῶς. Ἰδὼν, ἐν τῷ μεταξὺ, τὴν ἀδελφήν του Φανῆν φοιτῶσαν εἰς τὴν βασιλικὴν Ἀκαδημείαν τῆς μουσικῆς, ᾐσθάνθη ὡς νὰ ἔπληττεν αὐτὸν κατάκαρδα ὀξὺ ἐγχειρίδιον· ἡ ὀδύνη αὐτοῦ ἡ βαθεῖα οὐδὲν εἶχε τὸ κοινὸν πρὸς τὴν ζηλοτυπίαν, ἀλλ' ἐπεμαρτύρει ἀκουσίαν περὶ ἑαυτοῦ μέριμναν. Τὰς ὥρας τῆς ἀργίας του διήρ-

Digitized by Google

χετο θλιβερῶς ὀνειροπολῶν, στρέφων τὸ βλέμμα,
διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ, ἐπὶ τοῦ θόλου τοῦ ναοῦ
τοῦ Ἁγίου Παύλου· ἄλλοτε δ' ἐπορεύετο εἰς τὰ
νοσοκομεῖα ἢ τὰ ἄλλα φιλανθρωπικὰ καταστή-
ματα, κ' ἐκεῖ ἔβλεπεν ἀνελισσομένας ἐνώπιόν του
τὰς φρικωδεστέρας σκηνὰς τῆς ἐνδείας καὶ τῆς
συμφορᾶς. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι αἱ συνε-
χεῖς ἀδιαθεσίαι, αἵτινες ἀπεκώλυον αὐτὸν καὶ σω-
ματικῶς ν' ἀναπτυχθῇ, συνετέλουν εἰς τὴν με-
λαγχολικὴν ταύτην δυσθυμίαν. Ἀλλὰ εὐκόλως
διελύετο τῆς δυσθυμίας του ἡ ὁμίχλη· εἷς περί-
πατος ἐν ταῖς ὡραίαις συνοικίαις τοῦ Λονδίνου
καθίστα αὐτὸν παράφορον ἐκ χαρᾶς.

Τὸν θεῖόν του μόνον καὶ τὸν ἀνάδοχόν του ἐ-
πεσκέπτετο· ὁ τελευταῖος οὗτος ἦτο κατασκευα-
στὴς ἱστῶν καὶ ἐξαρτυμάτων τῶν πλοίων, ἔζη δ'
ἐν εὐπορίᾳ καὶ προσεφέρετο πρὸς αὐτὸν μετὰ πολ-
λῆς τῆς ἀγαθότητος. Ὁ Κάρολος ὁσάκις μετέ-
βαινε νὰ τὸν ἴδῃ, ἐπλήρωνε τὸ ἀντίτιμον τῆς θερ-
μῆς, ἧς ἠξιοῦτο, φιλοξενίας, δι' ᾀσματίων ἅτινα
μίαν ἑσπέραν κατέθελξαν ἐπὶ τοσοῦτον ἔντιμον
ναυπηγόν τινα φιλοξενούμενον ὑπὸ τοῦ θείου του,
ὥστε τὸν ἀπεκάλεσε *θαῦμα*. Ὁσάκις μετέβαινε
νὰ γευματίσῃ ἐν τῇ πόλει ὁ Δίκενς κατελαμβά-
νετο ὑπ' ἐκστάσεως θεωρῶν τὰς φωταψίας τῶν
ὁδῶν, αἵτινες, καθ' ἅπαντα τὸν βίον του, παρέ-
μειναν δι' αὐτὸν τὸ ὡραιότερον τῶν θεαμάτων.
Ὁ ἀδελφὸς τῆς μητρός του κ. Βαρόου, κατῴκει
τὴν οἰκίαν βιβλιοπώλου ἄρτι ἀποθανόντος, οὗτι-
νος ἡ χήρα ᾐσθάνθη στοργὴν πρὸς τὸν μικρὸν Δί-
κενς, ὅστις μετέβαινε συχνὰ εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ θεί-
ου του κλινήρους διατελοῦντος ἐκ κατάγματος
τῆς κνήμης. Ἐδάνειζεν αὐτῇ βιβλία εἰς τὸ παι-
δίον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπεπειράθη νὰ
γράψῃ *εἰκόνας*, καὶ περιέγραψε γραῖάν τινα κω-
φήν, καὶ γέροντα κουρέα, ὅστις οὐδέποτε ἐκουρά-
ζετο ἀφηγούμενος τὸν τελευταῖον κατὰ τοῦ Να-
πολέοντος πόλεμον, διακηρύττων τὰ σφάλματα
τοῦ μεγάλου αὐτοκράτορος καὶ ἀνοικοδομῶν τὸν
βίον αὐτοῦ ἐπὶ σχεδίου ὅλως ἰδικοῦ του· ἀλλ' οὐ-
δέποτε θὰ ἐτόλμα νὰ παρουσιάσῃ τοιαῦτα δοκί-
μια. Πρὶν ἔτι τέλεον θεραπευθῇ ἡ κνήμη τοῦ κ.
Βαρρόου, νέα περίοδος πυρετοῦ κατέρριψε κλινήρη
τὸν Κάρολον. Ταὐτοχρόνως ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀμει-
λίκτως ὑπὸ τῶν δανειστῶν του καταθλιβόμενος,
διετέλει ἐν ἀπελπιστικῇ οἰκονομικῇ καταστάσει.
Ἡ κυρία Δίκενς προσεπάθησε νὰ προσέλθῃ αὐτῷ
ἀρωγός. Ὁ ἀνάδοχος, ὅστις εἶχε πολλὰς ἐν Ἰν-
δίαις γνωριμίας, παρατηρήσας ὅτι οἱ Ἄγγλοι
τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστελλον τὰ τέκνα των εἰς
τὴν μητέρα πατρίδα ὅπως ἀνατραφῶσι, συνέλαβε
τὴν ἰδέαν νὰ θέσῃ ἐπιγραφὴν ἐπὶ τῆς θύρας του
καὶ ν' ἀνοίξῃ οἰκοτροφεῖον. Ὁ Κάρολος ἐσκίρτα
ἐκ χαρᾶς. Πρὸ παντὸς ἄλλου διέβλεπε τὴν πιθα-
νότητα τοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ μαθήματά του,
καὶ συλλέξῃ ψυχία τινὰ μαθήσεως. Ἂς ἀφήσω-
μεν νὰ ὁμιλήσῃ ὁ ἴδιος:

»Διένεμον καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις προγράμ-
ματα ἐπικαλούμενα τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ
ἐπὶ τοῦ καταστήματός μας· ἀλλ' οὐδεὶς μα-
θητὴς ἐνεφανίσθη, καὶ δὲν εἶδον ἡ ἐλαχίστη
ποτὲ νὰ γίνηται παρασκευὴ πρὸς ὑποδοχὴν μα-
θητῶν. Γνωρίζω μόνον ὅτι τὰ πράγματα ἐδει-
νοῦντο ὁσημέραι μὲ τὸν ἀρτοποιὸν καὶ τὸν κρε-
οπώλην, ὅτι συνήθως δὲν εἴχομεν νὰ φάγωμεν,
καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους ἐφυλάκισαν τὸν πατέρα
μου».

Ὁ δυστυχὴς μικρὸς Δίκενς διήρχετο τοῦ λοι-
ποῦ ὅλον του τὸν χρόνον, μεταβιβάζων, μὲ ὀφ-
θαλμοὺς δακρυβρέκτους, ἔνθεν κἀκεῖθεν εἰδήσεις
ὑπὲρ τοῦ φυλακισμένου. Ὁ πατήρ του καθ' ἣν
στιγμὴν ἔμελλε νὰ φυλακισθῇ τῷ εἶπεν ὅτι ἐφ' ὅ-
ρου ζωῆς θὰ μείνῃ ἐν τῇ φυλακῇ. Τοῦτο κατε-
σπάραξε τὴν καρδίαν του. Ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ
κ. Δίκενς ἦτον ἐγκεκλεισμένος καὶ ἕτερος ὀφειλέ-
της, ὁσάκις δ' ἐπρόκειτο νὰ φάγωσιν ἐδανείζοντο
τὸ μαχαίριον καὶ τὸ περόνιον λοχαγοῦ τινὸς
ἄνωθι οἰκοῦντος. Ταῦτα πάντα ἀφηγήθη βραδύ-
τερον ἐν τῷ *Δαβὶδ Κόππερφιλδ*. Ὁ Κάρολος ἐ-
πέστρεφεν οἴκαδε ὅπως παραμυθῇ τὴν μητέρα
του, ἥτις ἐπώλει ἢ ἐνεχυρίαζεν ὀλίγον κατ' ὀλί-
γον πᾶν ὅ,τι ἐκέκτητο. Τὸ παιδίον εἶχεν ἐπιφορ-
τισθῇ νὰ ἐκτελῇ τὰς θλιβερὰς ταύτας πωλήσεις.
Τὰ ἐκ Τσάθαμ κομισθέντα βιβλία ἐξεποιήθησαν
πρῶτα. Ἐπηκολούθησαν πάντα τὰ λοιπά, ἄχρις
ὅτου μόνον αἱ κλῖναι, καθέκλαι τινὲς καὶ μία
τράπεζα τοῦ μαγειρείου ὑπελείφθησαν. Ἡ οἰκο-
γένεια ἐσκήνου, οὕτως εἰπεῖν, εἰς κενὰ δωμάτια·
ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἦσαν ἁπλοῦν προανάκρουσμα
μόνον μεγαλειτέρων δεινοπαθημάτων. Ἐν ἡλικίᾳ
δέκα ἐτῶν ὁ Κάρολος μεθ' ὅλην τὴν εὐαισθησίαν
τοῦ χαρακτῆρός του, μεθ' ὅλην τὴν ζωηρὰν αὐ-
τοῦ νοημοσύνην ἠναγκάσθη νὰ εἰσέλθῃ ὡς ἐργά-
της ἐν καταστήματι κατασκευάζοντι βαφὰς ὑ-
ποδημάτων, τοῦ γαμβροῦ τοῦ Τζάμς Λάμερτ, μὲ
ἑβδομαδιαίαν ἀπολαυὴν ἓξ σελληνίων. Τὸ κατ' εὐ-
φημισμὸν μόνον δυνάμενον νὰ κληθῇ κατάστημα
τοῦτο ἦτο παλαιὰ ῥυπαρὰ καὶ κατηρειπωμένη
οἰκία, κατὰ γράμμα ἠρημωμένη ὑπὸ τῶν ποντι-
κῶν· τὰ ὑπόγεια ἔβριθον αὐτῶν, ὁ δὲ ἀδιάκοπος
πάταγός των ἐπλήρου τὴν σκωληκόβρωτον κλί-
μακα. Τὸ κύριον μέρος τοῦ καταστήματος, ἐν ᾧ
ἐγίνετο ἡ πώλησις, ἦτον εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα,
ἐκεῖ δὲ εἰς γωνίαν τινὰ σκοτεινὴν εἰργάζετο ὁ μι-
κρὸς Κάρολος καλύπτων τὰ δοχεῖα τῆς βαφῆς
διὰ χαρτίων δι' ἐλαίου ἠλειμμένων, ἔπειτα διὰ
τεμαχίου κυανοῦ χαρτίου, ὅπερ προσέδενε διὰ
σπάγου καὶ περιέκοπτεν ἀκολούθως. Ἀφ' οὗ πα-
ρεσκεύαζεν οὕτω ἱκανὸν ἀριθμὸν δοχείων, ἔπρεπε
νὰ ἐπικολλήσῃ ἐφ' ἑκάστου ἓν σῆμα. Δύω ἢ τρία
ἄλλα παιδία εἰργάζοντο εἰς τὸ κατώτερον πά-
τωμα, τὸν αὐτὸν ἀπολαμβάνοντα μισθόν. Ἓν ἐξ
αὐτῶν ἀνέβη τὴν πρώτην ἡμέραν, ἐπικλινῆ ἔχον
ἐπὶ τοῦ ὠτός του τὸν χάρτινον σκοῦφόν του, ὅ-

Digitized by Google

πως διδάξῃ τὴν νεήλυδα νὰ δένῃ τὸν κόμβον τοῦ σπάγγου. Ὠνομάζετο Βὸβ Φάγγεν· τὸν ἀνευρίσκομεν δ' ἐν τῷ διηγήματι *Ὀλιβερ Τουϊστ*[1]. . . Ὁ Λάμβερτ εἶχε προτείνει εἰς τὸν γαμβρόν του νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς τὸν Κάρολον ν' ἀκούῃ μαθήματα ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ἄχρι τῆς μιᾶς· ἀλλὰ τοῦτο δὲν συνεβιβάζετο πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ καταστήματος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὁ μικρὸς Δίκενς ἠναγκάσθη νὰ μετενέγκῃ τὰ δοχεῖά του, τὰ φύλλα τοῦ κυανοῦ καὶ τοῦ δι' ἐλαίου ἠλειμμένου χαρτίου του καὶ τὰ σήματά του εἰς τὴν κοινὴν αἴθουσαν, ἔνθα εἰργάσθη παρὰ τὸν Βὸβ Φάγγεν καὶ ἕτερόν τινα ἀγυιόπαιδα, Γκρὴν καλούμενον. Ὁ Βὸβ Φάγγεν ἦτον ὀρφανὸς, καὶ κατῴκει παρὰ τῷ γαμβρῷ του λεμβούχῳ τοῦ Ταμέσεως· ὁ πατὴρ τοῦ Γκρὴν ἦτο πυροσβέστης, προσκεκολλημένος εἰς μικρόν τι θέατρον, ἐν ᾧ ἡ μικρὰ ἀδελφὴ τοῦ Γκρὴν ὑπεκρίνετο τοὺς διαβολίσκους εἰς τοὺς μίμους.

»Οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ ἐκφράσῃ, διηγήθη βραδύτερον ὁ Δίκενς τὴν μυχίαν ἀγωνίαν, ἥτις κατέλαβε τὴν ψυχήν μου, ὅτε ᾐσθάνθην ὅλας τὰς ἐλπίδας ὑφ' ὧν ἐλικνιζόμην νὰ γίνω σοφὸς καὶ διαπρεπὴς ἄνθρωπος, σβεννυμένας ἐν ἐμοὶ μίαν πρὸς μίαν. Τοσοῦτον βαθέως ἐνετυπώθη εἰς τὴν ψυχήν μου ἡ ὀδύνη καὶ τὸ αἶσχος, ὥστε σήμερον ἔτι, ἔνδοξος, ἀγαπώμενος, εὐτυχὴς, συμβαίνει νὰ λησμονῶ εἰς τὰς ὀνειροπολήσεις μου ὅτι ἔχω γυναῖκα καὶ τέκνα προσφιλῆ, καὶ ὅτι εἶμαι μάλιστα ἀνὴρ, καὶ φέρομαι ἄπελπις πρὸς ἐκείνην τοῦ βίου μου τὴν ἐποχήν.

»Ἡ μήτηρ μου, αἱ ἀδελφαί μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου διέμενον μακράν. Θὰ μοὶ ἦτο δὲ λίαν δυσχερὲς νὰ μεταβαίνω εἰς τὴν οἰκίαν ἣν κατῳκοῦμεν, καὶ νὰ ἐπιστρέφω κατὰ τὸ τεταγμένον χρονικὸν διάστημα τοῦ γεύματος. Ἔφερον λοιπὸν μετ' ἐμοῦ τὸ γεῦμά μου, ἄλλοτε δ' ἠγόραζον ἔκ τινος μαγαζείου τῆς γειτονείας ἄρτον δέκα λεπτῶν μὲ μικρὰν μερίδα βοείου κρέατος ἢ ὀλίγου τυρίου. Ἔπινον δὲ καὶ ἓν ποτήριον ζύθου εἰς ἓν ἄθλιον παλαιὸν καπηλεῖον εἰς τὴν ἑτέραν πλευρὰν τῆς ὁδοῦ κείμενον».

Ἦτο τόσον μικρόσωμος ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν του, καὶ ἐφαίνετο τοσοῦτον δυστυχὴς μὲ τὰ ἐφθαρμένα ἐκεῖνά του ἐνδύματα, ὥστε οἱ μὴ γνωρίζοντες αὐτὸν δὲν ἐφρόντιζον ποσῶς νὰ τῷ δώσωσι ζῦθον. Μίαν ἑσπέραν ἠθέλησε νὰ ἑορτάσῃ τὴν ἐπετηρίδα τῶν γενεθλίων του ἢ ἄλλην τινὰ ἀξιομνημόνευτον χρονολογίαν, ζητῶν ποτήριον ζύθου ale καὶ ἀπὸ τὴν καλλιτέραν ποιότητα. Ὁ κάπηλος τὸν παρετήρησεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μετὰ παραδόξου μειδιάματος· εἶτα δ' ἐκάλεσε τὴν γυναῖκά του.

»Ἀναπολῶ εἰσέτι, διηγεῖτο βραδύτερον ὁ Δίκενς, τὸν κάπηλον μὲ τὰς χειρίδας τοῦ ὑποκαμίσου του, τὴν γυναῖκά του μὲ τὸ ἐργόχειρον, καὶ ἐμὲ αὐτὸν λίαν τεταραγμένον ἐκ τῆς περιεργίας των, ἀποκρινόμενον ὅσον κάλλιον ἠδυνάμην εἰς τὰς ἐρωτήσεις των περὶ τοῦ ὀνόματός μου, τῆς ἡλικίας μου, τοῦ ἐπαγγέλματός μου, διὰ τρόπου ὥστε οὐδένα νὰ προσβάλλω. Μοὶ ἔδωκαν ζῦθον, ὅστις δὲν ἦτο νομίζω πολὺ δυνατὸς, καὶ ἡ κάπηλος κλίνασα μοὶ ἔδωκεν ἓν φίλημα, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἔκπληξις καὶ συμπάθεια, ἀλλὰ πρὸ πάντων πολλὴ ἀγαθότης γυναικεία. . .»

Ἕπεται τὸ τέλος

1. Τοῦ διηγήματος τούτου μετάφρασιν ἐδημοσίευσεν ἡ «Ἑστία».

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ H. Taine].

Οὐδεμία ἀνθρωπίνη ὕπαρξις ἐνοήθη ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Τὸ πολὺ πολὺ ἐκ συνηθείας, ὑπομονῆς, συμφέροντος, φιλίας, ἀνέχονται καὶ ὑποφέρουσιν ἀλλήλας.

—

Τὸ νὰ δώσῃ τις εἰς γυναῖκα συλλογισμὸν, ἰδέας, πνεῦμα, εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἔδιδε μαχαίριον εἰς χεῖρας παιδίου.

—

Ἡ αὐθεντία ἀνετράπη ἐν τῷ γάμῳ. Ἐξημερωθέντων τῶν χαρακτήρων, ὁ ἀνὴρ δὲν εἶνε πλέον ἀρκούντως ἰσχυρὸς ὅπως ὑποφέρῃ τὴν θλῖψιν τῆς γυναικός· ὑποχωρεῖ ἐξ οἴκτου. Ἐπαυξηθείσης τῆς ἐργασίας ὁ ἀνὴρ εἶνε τοσοῦτον καταπεπονημένος, ὥστε δὲν δύναται ν' ἀνθίσταται εἰς τὴν σκληρὰν θέλησιν τῆς γυναικός· ὑποχωρεῖ ἐκ κοπώσεως.

—

Ὅσαι φυλαὶ τόσοι καὶ ἔρωτες. Ὑψηλόσωμός τις Γερμανὸς, σοφὸς, ἐνάρετος, φλεγματικὸς ἔλεγε μιᾷ τῶν ἡμερῶν: Αἱ ψυχαί εἰσιν ἀδελφαὶ ἐξ οὐρανοῦ πεσοῦσαι, αἵτινες ἅμα ὡς ἀναγνωρισθῶσι τρέχουσι πρὸς ἀλλήλας. Μικρόσωμός τις Γάλλος, ξηρὸς, αἱματώδης, πνευματώδης, εὔστροφος, τῷ ἀπήντησε: «Ἔχετε δίκαιον, εὑρίσκομεν πάντοτε ὑπόδημα διὰ τὸν πόδα μας».

—

Ὅσαι φυλαὶ τόσαι καὶ φαντασίαι· ἴδετε τὸν ὁρισμὸν τοῦ εὐτυχοῦς ἀνθρώπου ἐν ταῖς παροιμίαις:

Ὁ Γάλλος λέγει: «Ἐγεννήθη κτενισμένος».— Καταφαίνεται ἡ μανία του πρὸς τὴν κόμμωσιν, τὴν κομψότητα, τὰς συναναστροφὰς καὶ τὰς διασκεδάσεις.

Ὁ Ἄγγλος λέγει: «Ἐγεννήθη μὲ ἀργυροῦν κοχλιάριον εἰς τὸ στόμα.» — Θετικὸς καὶ ἀδηφάγος· καταφαίνεται ἡ τάσις του πρὸς τὰ φαγητὰ, τὴν καλὴν πέψιν, τὴν ἄνεσιν, τὸ σεβάσμιον ἐξωτερικὸν καὶ τὰ σκοῦδα.

Ὁ Γερμανὸς λέγει: «Ἐγεννήθη ἐντὸς δέρματος εὐτυχίας». Ἀοριστολόγος, κυλιόμενος ἐν τῇ χυδαιότητι καὶ τῷ μαγειρείῳ. Ὁ ἀλλαντοπώλης ἰδεολόγος.

—

Ἡ γυνὴ καὶ τὸ ἔργον τῆς τέχνης εἰσὶ συγγενῆ πλάσματα· ἡ αὐτὴ κατάπτωσις καὶ ὡς πρὸς τὴν μίαν καὶ ὡς πρὸς τὸ ἕτερον· ἡ αὐτὴ ἀδυναμία πρὸς λατρείαν καὶ πρὸς παραγωγήν.

—

Ὅπως σχηματίσῃ τις ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ζωῆς πρέπει νὰ ἔχῃ προχωρήσει αὐτὸς οὗτος μέχρι τοῦ χείλους τῆς αὐτοκτονίας ἢ μέχρι τοῦ κατωφλίου τῆς παραφροσύνης, τοὐλάχιστον ἅπαξ.

—

Ὅταν διῆλθέ τις ἓν ἔτος μακρὰν τῆς κοινωνίας, μόνος μετά τινος ἐπιστήμης, τῆς ἀστρονομίας ἢ τῆς βοτανικῆς, εὑρίσκεται ἐν στενοχωρίᾳ, ὅταν πρόκηται νὰ ὁμιλήσῃ ἔν τινι αἰθούσῃ. Ὁμοιάζει πρὸς χορευτὴν ὅστις διακόψας τὰς καθημερινὰς χορευτικὰς ἀσκήσεις του, χορεύει σκαιῶς. Πράγματι ἡ κοινωνικὴ ζωὴ εἶνε στραγγαλισμὸς πάσης ἀληθείας. Ψεύδομαι ὅταν ἐρωτῶ μετ' ἐνδιαφέροντος περὶ τῆς ὑγείας σας καὶ τῶν ὑποθέσεών σας. Ψεύδεσθε ὅταν μοὶ λέγετε ὅτι θὰ εὐχαριστηθῆτε ἂν μ' ἐπισκεφθῆτε ἢ ἂν μὲ ἴδητε. Συμπτύσσω καὶ παραμορφῶ τὰ πράγματα ἂν θέλω ἡ διήγησίς μου νὰ ἦνε ἐπαγωγὸς καὶ κοσμία. Καλλωπίζω, μετριάζω, ἢ μεγαλοποιῶ τὴν γνώμην μου ὅπως τὴν καταστήσω ἀνεκτήν. Μεταχειρίζομαι τὰ μεγάλα ἐπίθετα ὅπως περιγράψω τὴν ἱκανότητά σας, καὶ τὰ μικρὰ ὅπως ὑποσημάνω τὴν ἰδικήν μου. Παρεισάγω, ὑπερφορτόνω ἢ ἐλαττῶ, παρεκκλίνω ἢ διαστρέφω. Ἡ ἀλήθεια δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειρῶν μου εἰμὴ ὡς γυνὴ ἐκ τοῦ κομμωτηρίου της, πεφυκιωμένη, ἐψιμυθιωμένη, στενευμένη ἀπὸ τὸ ἓν μέρος, πεπλατυσμένη ἀπὸ τὸ ἕτερον. Μετά τινα χρόνον δὲν ἐννοῶ πλέον τὰ ψεύδη μου, οὔτε ὑμεῖς τὰ ἰδικά σας, καὶ ἂν μαντεύωμεν οἱ μὲν τὴν μυχίαν σκέψιν τῶν δέ, κατορθοῦμεν τοῦτο διὰ μέσου καὶ ἐναντίον τῶν φράσεων, διὰ τῶν ὁποίων τὴν περικαλύπτομεν καὶ τὴν καλλωπίζομεν.

—

Ἄγονται τόρα αἱ νεάνιδες νεαρώταται εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ τὴν κοινωνίαν.

Ἀνατρέφονται ἐν ταῖς συναναστροφαῖς καὶ διὰ τὰς συναναστροφάς, ἐν ταῖς τέχναις καὶ διὰ τὰς τέχνας· ὥστε τὸ ψεῦδος καθίσταται δι' αὐτὰς ἕξις καὶ ἡ διέγερσις ἀνάγκη.

Καὶ ὅμως ὅστις ἔζησεν ἢ ἐσκέφθη γνωρίζει ὅτι ἡ ἱκανότης τοῦ νὰ καθυποβάλλῃ τις ἑαυτὸν εἰς τὴν ὀχληρὰν καὶ ἐπιούσιον ἐργασίαν, ἡ πρὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους φιλαλήθεια, εἰσὶ μόνα ἱκανὰ νὰ καταστήσωσιν ἀνθρωπίνην τινα ὕπαρξιν ἔντιμον εἰς τοὺς ἰδίους της ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνεκτὴν ἐν τῷ κοινῷ βίῳ.

—

Ὁ πατὴρ ἵσταται ὀρθὸς παρὰ τὴν θύραν καὶ περιμένει δίκην σκοποῦ· ἡ θυγάτηρ του χορεύει, δέχεται φιλοφρονήσεις, ἐπιδεικνύει τὴν ἐσθῆτά της. — Ὁ πατὴρ γράφει ταχέως ἐν τῷ γραφείῳ του καὶ τρέχει ἐπὶ δημοσίου ἁμαξίου εἰς τὰς ὑποθέσεις του, ἡ θυγάτηρ κοιμᾶται, παίζει κλειδοκύμβαλον, χρησιμεύει ὡς κόσμημα ἐν τῷ οἴκῳ. —Ὁ σύζυγος συντρίβεται ἐκ τῆς ἐργασίας, ἡ σύζυγος ἀνιᾷ μὴ ἔχουσα τί νὰ κάμῃ. Ὁ σύζυγος θέλει νὰ κοιμηθῇ, ἡ κυρία θέλει νὰ ἐξέλθῃ.

—

Χωρικὴ παροιμία: εἷς πατὴρ δύναται νὰ θρέψῃ δώδεκα τέκνα καὶ δώδεκα τέκνα δὲν δύνανται νὰ θρέψωσιν ἕνα πατέρα.

—

Τὸ παιδίον διοικεῖ τὴν μητέρα, ἥτις διοικεῖ τὸν ἄνδρα, ὅστις διοικεῖ τὰς ὑποθέσεις.

Μία σελὶς

ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΛΙΤΤΡΕ

Τὸν Λιττρέ, ὅστις ἦτον ἰσχυρότατον πνεῦμα, καὶ συγχρόνως ψυχὴ μεγάλη καὶ ἀγαθὴ καὶ κολοσσὸς σοφίας, εὐφυῶς ὥρισεν ἡ κυρία Πιερρεκλὼς ἡ ἀνεψιὰ τοῦ Λαμαρτίνου διὰ τὰς ἐλευθεριαζούσας αὐτοῦ θρησκευτικὰς δοξασίας ὡς ἑξῆς. «Εἶνε ἅγιος μὴ πιστεύων εἰς Θεόν».

Ὁ Λιττρὲ διῆγε βίον μονήρη. Ἐν Παρισίοις, ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του, οὐδὲν ὑπῆρχε κόσμημα εἰμὴ λίθος μόνον τῆς Βαστίλλης ἐνηρμοσμένος ἐν τῷ τοίχῳ. Ἐν τῇ ἐξοχῇ, ἡ οἰκία αὐτοῦ ἡ κατάμεστος βιβλίων, ἦτον οἰκία χωρικοῦ. Ἐπεμελεῖτο τοῦ κήπου του, ἐνεκέντριζε τὰς ῥοδωνιάς του. Ἡ τράπεζα ἐφ' ἧς εἰργάζετο ἦτο παρὰ τὴν κλίνην του, ὅπως δύναται νὰ ἀναπαύεται ἂν ἦτο κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ἐργασίας, διὰ νὰ ἀνακουφισθῇ δ' ἔκλινεν ἐπὶ ἀρχαίου τινὸς κειμένου, καὶ μετεγλώττιζε τὸν Δάντε εἰς στίχους ἢ εἰς παλαιὸν γαλλικὸν ἰδίωμα.

Ἔλεγεν ἐνίοτε ἄνευ κόμπου, ἁπλούστατα εἰς τὸν ἰατρόν του :

— Ἰατρέ, μετ' ὀλίγον θ' ἀναβήσω εἰς τὸν κόλπον τῆς μεγάλης φύσεως!

Τοιαύτη ἦτον ἡ φρασεολογία του. Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἤκουεν ἄνθρωπον τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος. Ὁ Λιττρὲ εἶχε πᾶσαν τὴν φυσικὴν γενναιότητα καὶ πᾶσαν τὴν πνευματικὴν ἰσχὺν τοῦ αἰῶνος ἐκείνου.

Ἰατρὸς αὐτοῦ ἦτο ὁ διδάκτωρ Ὠγκρὲς, ἀξιαγάπητος καὶ σοφὸς ἀνήρ, ὅττις ἐπορεύετο ἐφ' ἁμάξης καὶ τὸν ἔβλεπε, σταματῶν καθ' ὁδὸν πλειστάκις εἰς τὴν θύραν τῶν δυστυχῶν ἀσθενῶν.

Παρὰ τὸν ἰατρόν του ὁ Λιττρὲ εἶχε τὴν σύζυγόν του, γυναῖκα εὐσεβεστάτην, ἐπαγρυπνοῦσαν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἥτις ἐπανερχομένη ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῆς παρακειμένης τῷ οἰκήματί των, εὕρισκε τὸν σύζυγόν της, γράφοντα ἄρθρον τι διὰ τὴν «Revue Posit.viste». Εἰδυλλιακή τις ἀκτὶς δύοντος ἡλίου ἐφώτιζε τὸν σεβαστὸν τοῦτον ἔρωτα τῶν δύω γερόντων. Ὁ Λιττρὲ, τὸ ἐλευθεροφρονέστατον τῶν πνευμάτων, εὕρισκεν ὀρ-

θὸν ὅ,τι ἐπίστευεν ἡ σύζυγός του· ἡ κυρία Λιττρὲ δὲν ἀπεπειρᾶτο οὐδαμῶς νὰ καταπολεμήσῃ τὰς ἀμφιβολίας τοῦ συζύγου της. Μόνον, μίαν τῶν ἡμερῶν ὅτε, κατά τινα κρίσιν τῆς ἀσθενείας του, ὁ σοφὸς γέρων ἐλιποθύμησεν, ἡ κυρία Λιττρὲ ἠρέμα ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ στήθους της μικρὸν περίαπτον καὶ ἀνήρτησεν αὐτὸ περὶ τὸν τράχηλον τοῦ συζύγου της, σκεπτομένη ὅτι τοῦτο δύναται νὰ τὸν θεραπεύσῃ.

Ὁ Λιττρὲ συνελθὼν ἐκ τῆς λιποθυμίας του ἐμειδίασε κατ' ἀρχὰς πρὸς τὴν σύντροφόν του, εἶτα ἅμα ἡ χείρ του συνήντησε τὸ περὶ τὸν λαιμόν του ἀνηρτημένον περίαπτον δὲν εἶπε τίποτε. Οὐδὲ μίαν λέξιν, οὐδὲ μίαν μομφήν, οὐδὲ μίαν εἰρωνείαν.

Ἐξέβαλεν ἡσύχως ἐκ τοῦ στήθους του τὸ κρεμάμενον περίαπτον, τὸ ἔτεινε πρὸς τὴν κυρίαν Λιττρὲ, ἥτις τὸ ἔλαβε, καὶ κλίνας τὴν κεφαλήν του ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς συζύγου του ἐπέθηκεν ἡσύχως ἐπ' αὐτῆς τὰ χείλη του, οὐδὲ λέξιν ψιθυρίσας, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐκφράζων ἐν τῇ χειρονομίᾳ ἐκείνῃ τῇ ἀρνουμένῃ, καὶ τῷ φιλήματι ἐκείνῳ τῷ εὐγνωμονοῦντι. *Κ.

ΕΝΩΤΙΑ

Μέλος τι τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῆς Ἰατρικῆς καὶ ἰατρὸς τοῦ νοσοκομείου Lariboisière, ὁ κ. Κωνσταντῖνος Paul, ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἰατρικὴν Ἑταιρίαν τῶν νοσοκομείων σειρὰν παρατηρήσεων περὶ ἐνωτίων καὶ τῶν φερόντων ταῦτα ὤτων. Τὴν προσοχήν του πρὸς σπουδὴν τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἵλκυσε τὸ ἑπόμενον γεγονός·

Ἐκλήθη πρὸ δέκα ἓξ ἐτῶν νὰ διατρυπήσῃ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς νεάνιδος εὐεκτούσης, ἥτις συνεπείᾳ τῆς ἀσημάντου ταύτης ἐγχειρήσεως ἔπαθεν ἔκζεμα ἢ φυσαλιδῶδες τῶν ὤτων ἐξάνθημα. Τὸ ἔκζεμα τοῦτο ἐπανεφαίνετο ἀνὰ πᾶν ἔτος προσλαβὸν τὴν ἑρπητικὴν μορφήν. Ὁ κ. Paul σπουδάζων τότε τὴν ὑπάρχουσαν σχέσιν μεταξὺ τοῦ τραυματισμοῦ καὶ τῆς ἰδιοσυστασίας τῶν ἀρρώστων, παρετήρησεν ὅτι ἡ διάτρησις τῶν ὤτων προεκάλει ἐκζέματα εἰς τὰς χοιραδικὰς γυναῖκας. Τοσοῦτον δὲ εἶναι συχνὸν τὸ κακὸν, ὥστε ὁ ἐν λόγῳ συγγραφεὺς ἐν διαστήματι ἑνὸς ἔτους παρετήρησεν 114 περιπτώσεις

Ἀναπτύσσεται δὲ τὸ εἰρημένον νόσημα, ἐξελκουμένου τοῦ κατωτέρου μέρους τῆς διατρήσεως, τοῦ δὲ λοβοῦ τοῦ ὠτὸς σχιζομένου μᾶλλον ἢ ἧττον ταχέως, ἀναλόγως τοῦ βάρους τοῦ ἀνηρτημένου ἐνωτίου.

Συχνότατα ἡ πάθησις ἀναγεννᾶται καὶ εἰς τὴν νέαν νύξιν, ἥτις ἤθελε γείνει πλησίον τῆς πρώτης, πρὸς ἀνάρτησιν τῶν ἐνωτίων ἐκ νέου.

Ἐκ τούτων ὁ κ. Paul ἤχθη εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, πᾶσα γυνὴ, τῆς ὁποίας αἱ ἐκ τῆς διατρήσεως τῶν ὤτων παραχθεῖσαι οὐλαὶ δὲν φέρουσιν ἁπλῆν τινα ὀπὴν, ἀλλ' ἢ τοιαύτην μετά τινος περὶ αὐτὴν κύκλου, ἢ ἀντ' αὐτῆς ἐντομήν τινα, ἡ ἐν λόγῳ γυνὴ εἶναι χοιραδική.

Τὸ νέον τοῦτο σημεῖον τῆς χοιραδικῆς καταστάσεως δύναται νὰ ἀναφανῇ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων συμπτωμάτων, δηλοῦν τὴν ὕπαρξιν τῆς καθολικῆς παθήσεως τοῦ ἀτόμου. Βραδύτερον δὲ ὅταν ἄλλα συμπτώματα τῆς παθήσεως παρέρχονται χωρὶς νὰ ἀφήσωσιν ἴχνη, αἱ ἐπὶ τῶν λοβῶν τοῦ ὠτὸς μνημονευθεῖσαι οὐλαὶ μένουσιν ὡς μαρτύριον ἀναμφισβήτητον τῆς νόσου.

Οἱ νέοι λοιπὸν θὰ δύνανται τοῦ λοιποῦ πρὸ τῆς ἐκλογῆς τῆς μελλονύμφου των νὰ βεβαιῶνται περὶ τῆς ὑγείας αὐτῆς διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν ὤτων της. Εἰς τὸ εἰρημένον σύμπτωμα δὲν εἶχεν ἀποδοθῆ μέχρι τοῦδε ἡ δέουσα σημασία οὐδ' ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰατρῶν.

Ἐκ τῶν εἰρημένων παρατηρήσεων ἕπεται ἐπίσης ὅτι πρέπει νὰ ἀπέχωμεν τῆς διατρήσεως τῶν ὤτων εἰς ἄτομα προφανῶς χοιραδικά, διότι ἄλλως παράγεται ἐπὶ τῶν λοβῶν εἶδος ἕρπητος (lupus), ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐξελκοῦνται καὶ παραμορφοῦνται τὰ ὦτα, γεννῶνται δὲ δύσμορφοι οὐλαί.

Ἐν τούτοις καὶ ὁ κανὼν οὗτος ἔχει τὴν ἐξαίρεσίν του. Ὁ κ. Paul πλειστάκις παρετήρησεν ὅτι ἡ τῶν ὤτων ἐμπύησις εἶχεν ἐπίτηδες προκληθῆ ὡς παροχετευτικὸν μέσον πρὸς ἴασιν χοιραδικῆς τινος ὀφθαλμίας.

Πλεῖστα ἄτομα, ἄνδρες πρὸ πάντων, ἐβεβαίωσαν αὐτὸν ὅτι εἶχον ὑποστῆ διάτρησιν τῶν ὤτων πρὸς θεραπείαν ὀφθαλμιῶν, καὶ ὅτι ἡ τοιαύτη παροχέτευσις ἐπέτυχεν ἐξαίρετα.

Ἡ παλαιὰ συνήθεια τῆς διατρήσεως τῶν ὤτων τῶν παίδων ἀμφοτέρων τῶν φύλων πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμικῶν παθῶν δὲν εἶναι τόσον γελοία ὅσον φαίνεται σήμερον. Ἡ δημώδης γνώμη ἐστηρίζετο ἐπὶ παρατηρήσεως, ἥτις εἶναι ἀξία προσοχῆς τινος. Ἀντὶ τῆς ἐφαρμογῆς διασύρτου κατὰ τὸν αὐχένα, διετρύπων τοὺς λοβοὺς τῶν ὤτων καὶ ὁ ἐπιδιωκόμενος θεραπευτικὸς σκοπὸς συχνὰ ἐπετυγχάνετο· τὰ ὀφθαλμικὰ δηλ. πάθη ἐπρολαμβάνοντο ἢ ἐθεραπεύοντο διὰ τῆς διατρήσεως τῶν ὤτων. *

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἂν σᾶς ἀρέσῃ, ἔχετε καὶ ἁμαξηλάτην.

Προχθὲς ὁ κύριος Μ** καταβαίνει εἰς τὴν αὐλὴν καθ' ἣν στιγμὴν ἔφερον χόρτον εἰς τὸν στάβλον.

Ἀμέσως καλεῖ τὸν ἁμαξηλάτην του.

— Νικόλα !

— Ὁρίστε ἀφέντη.

— Τὸ χόρτο δὲν ἀξίζει τίποτε.

— Εἶνε τὸ ἴδιο, ἀφέντη.

— Εἱμπορεῖ νὰ εἶνε τὸ ἴδιο, ἀλλὰ τότε οὔτε τὸ πρῶτο δὲν ἄξιζε τίποτα.

— Ὅμως τὰ ἄλογα τὸ τρῶνε.

— Ἔ, καὶ τί ἂν τὸ τρῶνε ;

Digitized by Google

Ὁ Νικόλας ἀνασηκόνων τοὺς ὤμους μὲ ἀπορίαν·

— Ἀφοῦ ὁ ἀφέντης γνωρίζει τὸ χόρτο καλλίτερα ἀπὸ τ' ἄλογα, τί νὰ 'πῶ κ' ἐγώ!

*
* *

Πρό τινος ἡ Κυρία** ὡμίλει ἐνώπιον τῆς μικρᾶς της κόρης περὶ τῶν ὡραίων ὀδόντων τῆς Καϛ Ν*.

— Τί ὡραῖα 'δόντια! μαργαριτάρια νομίζεις πῶς εἶνε.

— Ὦ! ὄχι τόσον ὡραῖα 'σὰν τὰ 'δικά σου, μαμά, ἀποκρίνεται ἡ μικρά!

— Γιατί, παιδί μου;

— Γιατὶ τὰ δικάσου ἔχουν χρυσάφι γύρω γύρω.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ εὐθύτης τοῦ χαρακτῆρος συνδέεται πάντοτε μετὰ παρρησίας πράξεων ὡς καὶ λόγων· ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶνε ὅ,τι φαίνεται ἢ ὅ,τι προσπαθεῖ νὰ φαίνεται.

*** Οἱ τρόποι κοσμοῦσι τὰς πράξεις· ὑπάρχει δὲ τρόπος ὅπως ἐκφράσῃ τις ἀγαθὸν λόγον ἢ ἐκτελέσῃ καλὴν πρᾶξιν, δι' οὗ αὐξάνει ἡ ἀξία αὐτῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γαλλικὴ τις ἐφημερὶς διηγεῖται τὸ ἑπόμενον νόστιμον ἀνέκδοτον περὶ τοῦ πατρὸς τῆς νῦν αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας. Κατὰ τὸ 1873 ὁ πατὴρ τῆς αὐτοκρατείρας, πρίγκηψ τῆς Βαυαρίας, μετέβαινεν ἐκ Μονάχου εἰς Βιέννην ἐν κοινῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ. Εἰς τὴν ἅμαξαν αὐτὴν ἔλαβε θέσιν καί τις εὐτραφὴς καὶ χονδρὸς Βαυαρὸς, ὅστις ἤρχισεν ἀμέσως συνδιάλεξιν μετ' αὐτοῦ.

Ὁ πρίγκηψ, χωρὶς νὰ γνωρισθῇ, ἀπήντησεν εἰς τὰς ἀδιακρίτους ἐρωτήσεις τοῦ συνοδοιπόρου του ὅτι μετέβαινε νὰ ἴδῃ τὸν γαμβρόν του εἰς Βιέννην· ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν εὐχαριστήθη μὲ τόσον μόνον, καὶ ἐξηκολούθησε τὰς ἐρωτήσεις του.

— Καὶ κάμνει βέβαια ἐργασίας ὁ γαμβρός σας;

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ; . . . ναὶ καὶ ὄχι.

— Πῶς, ναὶ καὶ ὄχι; Τί περίεργον λοιπὸν ἐπάγγελμα ἔχει;

— Πράγματι πολὺ περίεργον.

— Καὶ γιατί λοιπὸν δὲν τὸ ἀφίνει νὰ πιάσῃ κανὲν ἄλλο;

— Νὰ σᾶς εἰπῶ, κι' ἐγὼ τοῦ τὸ εἶπα πολλάκις, καὶ τῆς ἰδίας γνώμης εἶνε καὶ ὁ ἴδιος. Ἀλλὰ ὑπάρχουσι, βλέπετε, θέσεις, τὰς ὁποίας δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ ἀφήσῃ· εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ μένῃ εἰς αὐτάς.

— Ὦ! αὐτὸ εἶνε ἀστεῖον. Ὁμολογήσατε κύριε, ὅτι ὁ γαμβρός σας εἶνε περίεργος ἄνθρωπος.

— Ἀληθινά, εἶνε μοναδικὸς εἰς τὸ εἶδός του εἰς ὅλην τὴν Αὐστρίαν.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐπαυξάνουσιν τὴν περιέργειαν τοῦ ἀγαθοῦ Βαυαροῦ, ὅστις διηγεῖται ὅτι αὐτὸς εἶνε κατασκευαστὴς διόπτρων, καὶ ὅτι ἔχει υἱὸν εἰς Βιέννην ἐξασκοῦντα τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα. Εἶτα δὲ κατερχόμενος τῆς ἁμάξης ἅμα ἔφθασαν, παρακαλεῖ τὸν συνοδοιπόρον του νὰ χαιρετήσῃ ἐκ μέρους του τὸν μυστηριώδη γαμβρόν του.

— Ἀλλά, ἀλήθεια, εἰπέτε μου λοιπὸν τί ἐπάγγελμα ἔχει;

— Ὄχι πολὺ σπουδαῖον, εἶπεν ὁ πρίγκηψ· εἶνε αὐτοκράτωρ.

Ἡ περίστασις, γνωστὴ γενομένη, προσέθεσεν εἰς τὴν πελατεῖαν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀγαθοῦ Βαυαροῦ ὅλην τὴν Αὐλὴν τῆς Βιέννης.

Πάντες ἐσμὲν δηλητηριώδεις, ἀλλ' ἡ κατάστασις αὕτη δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολύ.

Εἰς μίαν τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων ὁ κ. Pasteur ἐποιήσατο φοβερὰν ἀποκάλυψιν. Ὁ νῆστις ἄνθρωπος δέον νὰ καταταχθῇ μεταξὺ τῶν δηλητηριωδῶν ζώων.

Ὁ κ. Pasteur, ἀφοῦ ἐπήγαγε τὸν θάνατον εἰς κονίκλους, ἐγχύσας αὐτοῖς τὸ σίαλον λυσσῶντος παιδὸς, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἔγχυσιν σιάλου οἱουδήποτε παιδὸς, τὸ δὲ πείραμα αὐτοῦ ἐπέτυχεν ἐντελῶς, τουτέστιν οἱ κόνικλοι ἀπέθανον.

Κατὰ τὸν κ. Pasteur τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν παρουσίαν ἐν τῷ σιάλῳ τῶν παιδίων παρασίτου τινός, ὅπερ εἰσαγόμενον εἰς τὴν κυκλοφορίαν τινῶν ζώων ἐπιφέρει θανατηφόρους συνεπείας, τὸ παράσιτον τοῦτο ὑπάρχει ὡσαύτως ἐν τῷ σιάλῳ τοῦ νήστεως ἀνθρώπου . . .

Εὐτυχῶς τὸ παράσιτον τοῦτο ἐξαλείφεται ἐκ τοῦ στόματος, εὐθὺς ἅμα παύσῃ τις ὢν νῆστις. Παρασύρεται δὲ μετὰ τῆς τροφῆς ἐν τῷ στομάχῳ.

Ἡ ἀντιβασιλεία τῆς Τύνιδος, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχει γονιμώτατον ἔδαφος, ἐξάγει ἐκ τῶν παραλίων αὐτῆς μεγάλην ποσότητα κοραλλίου καὶ σπόγγων πεμπομένων εἰς Εὐρώπην. Τὸ κοράλλιον εὑρίσκεται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν τυνησίων ἀκτῶν, οἱ δὲ σπόγγοι ἀλιεύονται κυρίως ἐν τῷ κόλπῳ Γαβὴ τῶν νήσων Κερκινῶν ἀντικρὺ τοῦ λιμένος Σφάξ.

Ὁ πληθυσμὸς τῶν νήσων τούτων, ἃς ἀποχωρίζει τῆς ἠπείρου μικρὸν διάστημα θαλάσσης ἀβαθοῦς ἐχούσης μέσον πλάτος 40 χιλιόμετρα, ἀνέρχεται μόλις εἰς 3000 κατοίκους, εἰς ἐννέα διεσπαρμένους χωρία. Ὅσοι ἐκ τῶν κατοίκων δὲν εἶνε οὔτε γεωργοὶ οὔτε ποιμένες, ἐπιδίδουσιν εἰς τὴν ἁλιείαν. Οἱ ἰχθύες εἰσὶν ἄφθονοι πέριξ τῶν εἰρημένων νήσων, πανταχοῦ δὲ ὑπάρχουσι χωρισμένα πρὸς ἁλιείαν μέρη διὰ κλάδων ἐκ φοινίκων βεβυθισμένων ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ὁ ἰχθὺς ὠθεῖται ὑπὸ τοῦ ῥεύματος καὶ συλλαμβάνεται ὡς ἐν δικτύῳ.

Ἡ ἁλιεία τῶν σπόγγων ἐνεργεῖται εἰς τὰς Κερκίνας νήσους διὰ μακροῦ κάμακος ὡπλισμένου κατὰ τὸ ἄκρον διὰ σιδηρᾶς ἁρπάγης χρησιμευού-

Digitized by Google

σης ὅπως ἀποσπᾷ τὸ πορῶδες προϊὸν, ὅπερ εἶνε προσκεκολλημένον ἐπὶ τῶν βράχων.

Οἱ σπόγγοι ἐξαγόμενοι τοῦ ὕδατος,καλύπτονται ὑπὸ λεπτοῦ καὶ διαφανοῦς χνουδίου, περιέχοντος ζωϊκὰς οὐσίας, πρὸς καταστροφὴν τῶν ὁποίων τίθενται ἐπί τινα χρόνον ἐντὸς τῆς γῆς. Ἀκολούθως πατοῦσιν αὐτοὺς καὶ πλύνουσιν ἐντὸς γλυκέος ὕδατος κατ' ἀρχὰς μὲν ψυχροῦ, εἶτα δὲ θερμοῦ, τελευταῖον δὲ ἐνθέτουσιν ἐντὸς ὀξειδίου ὅπως λευκανθῶσιν, μεθ' ὃ τοὺς ξηραίνουσιν καὶ δένουσιν ὁμοῦ.

Οἱ σπόγγοι τῆς Τύνιδος,γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα σπόγγοι μελαγχροινοὶ τῆς Βαρβαρίας ἢ τῆς Μασσαλίας, εἰσὶ κατώτεροι τῶν τῆς Συρίας καὶ Ἑλλάδος, εἰσὶ δὲ κυρίως προωρισμένοι διὰ οἰκιακὰς χρήσεις, πλύσιμον κτλ.

Ἀμφότεραι αἱ νῆσοι Κερκίναι, αἵτινες εἰσὶ τὸ κέντρον τῆς ἁλιείας τῶν σπόγγων, καλύπτονται ἐπίσης ὑπὸ φοινίκων,ὧν ἐκκόπτουσι τὰς κορυφὰς, ὅπως ἐξαγάγωσι τὸν χυμὸν, ὅστις παράγει μεθυστικόν τι ποτὸν καλούμενον *λάγμι*, ὅπερ οἱ ἁλιεῖς καταναλίσκουσιν εἰς μεγάλας ποσότητας.

Εἰς τὴν μεγαλειτέραν τῶν νήσων τούτων, τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένην Κερκίναν, ὁ Ἀννίβας ἡττηθεὶς ἐν Ζάμα καὶ ἀναγκασθεὶς νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐζήτησε καταφύγιον, διαμείνας ἐπὶ μικρὸν ἐν αὐτῇ, πρὶν ἢ προσφύγῃ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Συρίας Ἀντίοχον. Καὶ ὁ Μάριος ἐκδιωχθεὶς τῆς Ἰταλίας εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Κερκίνης ἀπεβιβάσθη, ἐν αὐτῇ δὲ ἐξωρίσθη καὶ ὁ Σεμπρόνιος Γράκχος.

Τὴν σήμερον εἰς τὰς αὐτὰς νήσους ὁ Βέης τῆς Τύνιδος πέμπει τὰς ἐνόχους γυναῖκας, τὰς ἐκτεθείσας εἰς τὴν κοινὴν περιφρόνησιν.

∾ Καθ' ὅλον τὸν κόσμον ἐκδίδονται 23,291 ἐφημερίδες,ἐξ ὧν 13,625 ἐν Εὐρώπῃ, 387 ἐν Ἀσίᾳ, 50 ἐν Ἀφρικῇ, 9,129 ἐν Ἀμερικῇ, 100 ἐν Αὐστραλίᾳ.

Εἰς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὡμολογημένη τοῖς πᾶσιν εἶναι ἡ ὠφέλεια ἡ προερχομένη ἐκ τῆς χρήσεως τῶν θαλασσίων λουτρῶν. Μεθοδικὴ τῶν λουτρῶν χρῆσις ποιεῖ ζωηροτέραν τὴν ἐγκυκλοφόρησιν τοῦ αἵματος. Ὅτι ἡ θρέψις τοῦ σώματος ἐντείνεται, ἀποδεικνύει ἡ αὔξησις τοῦ βάρους αὐτοῦ καὶ ἡ μείζων εὔχροια καὶ ἡ ζωηρότης ἁπασῶν τῶν λειτουργιῶν,τὰ συμβαίνοντα μετὰ χρῆσιν θαλασσίων λουτρῶν.

Ἵνα ἐπενεχθῇ ἡ δέουσα ὠφέλεια ἐκ τῶν θαλασσίων λουτρῶν, ἡ ῥωστικὴ τῆς καθ' ὅλου οἰκονομίας, πρέπει νὰ τηρῶνται κατὰ τὴν χρῆσιν απαρεγκλίτως κανόνες τινές. Καὶ πρῶτον μηδεὶς, ἄρρωστος κἂν, παρατεινέτω τὸ λουτρὸν πλέον τῶν 4 — 5 λεπτῶν τῆς ὥρας· ἄλλως ποιῶν ψύχεται τοσοῦτον, ὥστε βραδύνει νὰ ἐπέλθῃ ἡ δέουσα ἀντίδρασις, ἡ σωτηριώδης· πρόσθες δὲ, ὅτι καὶ διὰ τὴν παρατεταμένην ψῦξιν συνίστανται ὑπεραιμίαι ἐν πνεύμοσι καὶ ἐγκεφάλῳ καταπονητικαὶ, ναρκοῦται δὲ καὶ αἱμωδιᾷ τὸ σῶμα, καὶ δὲν δύναται νὰ κινηθῇ ἐλευθέρως· οὕτω δὲ δυσχεραίνεται πάλιν ἡ ἀντίδρασις, ἡ συνήθης πάσῃ ψυχρολουσίᾳ, οὐδὲ διαχεῖται ἐν τῷ σώματι ἡ εὐάρεστος ἐκείνη θερμασία, ἡ τρέπουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς εὐθυμίαν καὶ κίνησιν, ἡ ἐκ τῆς ζωηρᾶς παλινδρομήσεως τοῦ αἵματος ἐκ τῶν κέντρων πρὸς τὴν περιφέρειαν τοῦ σώματος. Δεύτερον λουέσθω πᾶς τις νήστεως τοῦ στομάχου, καὶ ἄρα ἢ τὴν πρωΐαν, ὁπότε τὸ ὕδωρ καὶ δροσερώτερον, ἢ περὶ ἡλίου δυσμάς· διότι οὕτως ἀποφεύγει μάλιστα τὰς ἐγκεφαλικὰς συμφορήσεις καὶ τὰς τῆς πέψεως διαταραχάς. Ἀλλ' οἱ εὐπορώτεροι, ὅταν μάλιστα λούωνται ἐν σκιᾷ τοῦ ἡλίου, δύνανται καὶ 1½ — 1 ὥραν πρὸ τοῦ γεύματος νὰ λουσθῶσιν,ὅτε οὐ μόνον ζωηροτέρα γεννᾶται ἡ πεῖνα, ἀλλὰ καὶ ὁ μετὰ τὸ ἄριστον ὕπνος ἔρχεται ἡδύτερος καὶ ὡς οἷον τε ἀπηλλαγμένος τῶν πολλῶν θερινῶν ἱδρώτων, κἂν ἄλλως τε ἡ θερμότης τῆς ὥρας πολλή· μείζονα δὲ συναισθάνονται τότε οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀπὸ τῶν λουτρῶν εὐφορίαν, ἢ ἂν, λουσθέντες τὴν πρωΐαν, ἐπιδοθῶσιν ἀμέσως εἰς τὰ ἡμερήσια ἔργα, χωρὶς νὰ παράσχωσι τῷ σώματι καιρὸν ἀναπαύσεως τὸν χρειώδη.

Τρίτον ἐμβαπτιζέσθω καὶ ἡ κεφαλὴ εἰς τὸ λουτρὸν, ἡ δὲ κατάδυσις γινέσθω αἰφνιδία· ἐπειδὴ οὕτω μόνον ἀπαλλάσσεταί τις τῶν πολλῶν φρικίων καὶ τοῦ τῶν ὀδόντων βρυγμοῦ, τοῦ ἀπὸ τοῦ ψύχους.Ἐν δὲ τῇ θαλάσσῃ κινείσθω τὸ σῶμα μετρίως μὲν, διηνεκῶς δέ. Μετὰ δὲ τὴν ἔξοδον ἀποσπογγιζέσθω καλῶς ἡ κεφαλὴ, διότι πολὺν παραμένει ἐν τῇ κόμῃ χρόνον ἡ τῆς θαλάσσης ὑγρότης· δι' αὐτὸ δὴ τοῦτο αἱ γυναῖκες μάλιστα, ὅσαι ἔχουσι πολλὴν καὶ βαθεῖαν τὴν κόμην, καλῶς ποιοῦσι, περιτιθέμεναι κρήδεμνον ὑδατοστεγὲς, καὶ ἅμα τῷ εἰσβιβασθεῖναι εἰς τὴν θάλασσαν, διατάσσουσι νὰ χυθῇ κατὰ τῆς κεφαλῆς λάγηνος ὕδατος ψυχροῦ,ὅπως ἀποκρουσθῇ τὸ πολὺ αἷμα ἐκ τῆς κεφαλῆς, διατηρηθῇ δὲ ἡ κόμη στεγνή.

Γινέσθω δὲ τὸ λουτρὸν ἐν ἀκτῇ ἀναπεπταμένῃ καὶ εἰ δυνατὸν ἐν θαλάσσῃ μετρίως σαλευομένῃ.

Κρατίστη ὥρα παρ' ἡμῖν εἰς θαλάσσια λουτρὰ εἶναι ὁ Μάϊος καὶ ὁ Ἰούνιος, ἔπειτα δὲ ὁ Σεπτέμβριος μάλιστα. Ἐν Ἰουλίῳ καὶ Αὐγούστῳ ἡ θάλασσα ἐν ταῖς ἀκταῖς εἶναι λίαν χλιαρὰ, τὰ δὲ λουτρὰ ἀποβαίνουσιν ἧττον ῥωστικά. Ἀλλ' ὁ βουλόμενος καὶ δυνάμενος λουέσθω δι' ὅλων ἐξ μηνῶν, ἀπὸ Μαΐου μέχρι Νοεμβρίου, φυλαττόμενος μόνον τὰς ὑετώδεις ἡμέρας. Ἐξ ἰδίας πείρας βεβαιοῦμεν, ὅτι ῥωστικώτατα ἀποδεικνύονται τὰ λουτρὰ κατὰ Σεπτέμβριον[1].

1. Ἐρανισθ. ἐκ τῆς Φαρμακολογίας τοῦ καθηγητοῦ κ. Θ. Ἀφεντούλη.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΑΛΛΙΕΙΑ «ΣΜΟΛΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 285 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 14 Ἰουνίου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 353.

ΙΑ'

Ἡ δεκάτη πέμπτη Μαΐου 1840.

Δεκαπέντε ἡμέραι παρῆλθον.

Κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ ὑγεία τῆς Λουκίας ἀνέλαβε ταχέως, ὁ καιρὸς ὑπῆρξε λαμπρός, καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐξηκολούθησε καθ' ἑκάστην πρωΐαν τοὺς ἱππικούς του περιπάτους. Εἶνε κατενθουσιασμένος μὲ τὸν *Βούφην* — οὕτως ἐβάπτισεν ἡ Λουκία τὸν ἵππον του — οὗτινος βελτιοῦται καθ' ἑκάστην καὶ τὸ ἦθος καὶ τὸ βάδισμα, ὡς βεβαιοῖ ὁ βαρωνέτος καὶ ἐπιβεβαιοῖ ὁ κόμης, ὅστις ἐπισκέπτεται ἤδη καθ' ἑκάστην τὸν Σὶρ Ἰωάννην.

Κατὰ τίνα μυστηριώδη τρόπον τὰ δύο αὐτὰ πρόσωπα συνεννοοῦνται, οὐδεὶς κατορθοῖ νὰ μαντεύσῃ, οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πιθανῶς δύνανται νὰ ἐξηγήσωσι. Τὸ ἀμοιβαῖον πρὸς συνεννόησίν των ἐφόδιον περιορίζεται εἰς εἰκοσάδα γαλλικῶν λέξεων· οὐχ ἧττον συνεννοοῦνται, τὸ γεγονὸς εἶνε ἀναμφισβήτητον. Ἀπόδειξις τούτου εἶνε, ὅτι ὁ Σὶρ Ἰωάννης ὁμολογεῖ, ὅτι εἰς τὸν εὐγενῆ του φίλον ὀφείλει τὴν πρώτην ἰδέαν σχεδίου, ἀπορροφῶντος πᾶσαν αὐτοῦ σκέψιν, καὶ οὗτινος τὴν πραγματοποίησιν ἰσχυρῶς ὑποβοηθοῦσιν ὅ τε κόμης καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος· τὸ λαμπρὸν αὐτὸ σχέδιον εἶνε νὰ γείνῃ συλλογὴ νέων πορτοκαλλεῶν καὶ φοινίκων ἐκ τῶν περιχώρων, καὶ νὰ μεταφυτευθῇ αὕτη κατόπιν εἰς τὸ ἀρχοντικὸν κτῆμα τῶν Δάβεν.

— Μάλιστα λέγει ὁ Σὶρ Ἰωάννης· θὰ κτίσω πορτοκαλλεῶνα! καὶ αὐτὸ εἶνε τίποτε! φοινικῶνα θὰ κτίσω.

Καὶ τρίβει τὰς χεῖράς του κατενθουσιασμένος.

Ὁ Βαρωνέτος ἐπιδιώκει ἀκαμάτως τὸ σχέδιόν του. Ἀνταποκρίνεται πρὸς πάντας τοὺς ἐν Βορδιγέρᾳ ἰδιοκτήτας φοινίκων· καὶ ἀπὸ τῆς Βορδιγέρας, ὅπου ὑπάρχουσιν οἱ καλλίτεροι φοίνικες, καλπάζει πρὸς τὸ Σὰν-Ῥέμο, ὅπου αἱ πορτοκαλλέαι εἶνε, ὡς λέγουσιν, ἀπαράβλητοι. Γράφει ἐπὶ τούτῳ πλῆθος ἐπιστολῶν, γραμματευούσης τῆς Λουκίας, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ὁ Σὶρ Ἰωάννης διατελεῖ ἐν ἀνεκφράστῳ ἀγαλλιάσει, καὶ πάντες περὶ αὐτὸν εἶνε κατευχαριστημένοι.

Ἡ κατόπιν ἑορτῆς τέλεσις τῶν γενεθλίων τῆς Μὶς Δάβεν ὑπῆρξε τὸ μέγα γεγονὸς τῆς δεκαπενθημερίας. Τὸ πανδοχεῖον, οὗτινος ἀρχίζει νὰ λησμονῆται ἡ ἀσχημία, εἶνε θαυμάσιον, καὶ ὑπῆρξε τὸ θέατρον ἐκτάκτου καὶ ἀπιστεύτου δραστηριότητος. Γεῦμα παράδοξον — μετέχον ἰδιωτικῆς ἑορτῆς καὶ δημοσίας συνάμα πανηγύρεως — εἰς ὃ ὁ Σὶρ Ἰωάννης προσεκάλεσε δι' ἐντύπων προσκλητηρίων — ἐδόθη εἰς τὸν κόμητα καὶ εἰς ἄλλα ἐπίσημα πρόσωπα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ὁ δήμαρχος, πολλοὶ δημοτικοὶ σύμβουλοι καὶ ὁ εἰρηνοδίκης τῆς Βορδιγέρας. Δευτερεύουσαι δὲ καὶ ἄλλαι ἐπισημότητες, ὧν μία καὶ ὁ διδάσκαλος τῆς ἰχνογραφίας τῆς Λουκίας, εἶχον κληθῆ εἰς ἑσπερίδα.

Τὸ γεῦμα ἦτο πολυτελέστατον· ὁ ἀρχαῖος μάγειρος τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀλπέγκας εἶχεν ἀποδειχθῆ κρείττων ἑαυτοῦ. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ὑπεδέξατο τοὺς προσκεκλημένους κ' ἐπεριποιήθη αὐτοὺς μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης, τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἡ φιλοφροσύνη αὕτη δὲν ἀνεπτύσσετο ἐν ἐπισήμῳ περιστάσει ἀλλ' ἀγνώστως οὕτως εἰπεῖν καὶ ἀνεπισήμως, ὡς ὅταν οἱ ἡγεμόνες, ἀποτιθέμενοι τὸ στέμμα των, προσφέρονται ὡς ἁπλοῖ κόμητες ἢ μαρκήσιοι. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐθεώρει ἴσως ἑαυτὸν ἐν ὁμοίᾳ θέσει ὡς καὶ ὅτε προήδρευε τοῦ ἐτησίου γεύματος, ὅπερ ἔδιδεν εἰς τοὺς μισθωτὰς τῶν κτημάτων του.

Ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς καὶ πανταχοῦ, αἱ προπόσεις εἰσὶ συνηθέσταται, ἀλλὰ τὰς εὐγλώττους παροινίους δημηγορίας ἀντικαθιστῶσιν αἱ συγκρούσεις τῶν ποτηρίων. Ὁ κόμης προέπιεν εἰς ὑγείαν τοῦ διαπρεποῦς ἀμφιτρύονος καὶ τῆς λατρευτῆς του θυγατρός, τὴν πρόποσιν δὲ ταύτην ὑπεδέχθη γενικὸς καὶ ἀκατάσχετος ἐνθουσιασμός. Ὁ δήμαρχος μετὰ ταῦτα καὶ δύο τῶν δημοτικῶν συμβούλων καὶ ὁ εἰρηνοδίκης ἀνέπτυξαν ὅλην αὐτῶν τὴν εὐφυΐαν προτείνοντες τὴν αὐτὴν πρόποσιν ὑπό τινας παραλλαγάς. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐθεώρησεν ὡς ὑποχρέωσίν του νὰ εὐχαριστήσῃ ἐξ ἰδίου ὀνόματος καὶ ἐξ ὀνόματος τῆς θυγατρός του, ἔπραξε δὲ τοῦτο διὰ προσλαλιᾶς ἱκανῶς μακρᾶς ἣν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος μετέφρασεν εἰς τοὺς ἰταλοὺς προσκεκλημένους, καὶ εἰς ἣν ἀπήντησεν αὐτὸς μετὰ τοῦτο δι' ἀγγλικῶν τινων προσφόρων φράσεων, ἐκφραζουσῶν τὰ αἰσθήματα τῆς ὁμηγύρεως.

Κατὰ τὴν ἑσπερίδα ἡ Λουκία εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, κυλισθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου της. Περιττὸν δὲ νομίζομεν νὰ εἴπωμεν ὁποῖον παρή-

Digitized by Google

γαγεν ἀποτέλεσμα ἡ χάρις αὐτῆς καὶ καλλονὴ ἐπὶ τοῦ παροιμιωδῶς ἐνθουσιώδους πνεύματος τῶν Ἰταλῶν. Ὁ Ἀντώνιος ἔψαλέ τινα τῶν ζωηροτέρων σικελικῶν του ᾀσμάτων, ὧν μετὰ χειροκροτημάτων ἐζητήθη παταγωδῶς ἡ ἐπανάληψις, καὶ ὁ διδάσκαλος τῆς ἰχνογραφίας, ὅστις ἦτο καὶ ποιητής, ἀπήγγειλεν αὐτοσχεδίως *σονέττον* εἰς ὕμνον τῆς μὶς Δάβεν, δι' οὗ παρέβαλλεν αὐτὴν ἀλληλοδιαδόχως πρὸς κρῖνον, πρὸς φοίνικα, καὶ ἐπὶ τέλους πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν. Τὸ πλῆρες εὐαισθησίας ἐκεῖνο ποίημα ἐπεκροτήθη ὑπὸ πάντων τῶν παρισταμένων, ἐκτὸς τοῦ κόμητος — ὅστις ἦτο γνωστὸν ὅτι διετέλει ἐχθρικῶς διατεθειμένος πρὸς τὸν διδάσκαλον τῆς ἰχνογραφίας — δηλώσαντος δι' ἐκφραστικῶν τινων μορφασμῶν τὴν δυσπιστίαν αὐτοῦ πρὸς τὸ αὐτοσχέδιον τῆς ποιητικῆς δημιουργίας τοῦ ἰχνογράφου. Ἐκτὸς τοῦ ἀσημάντου αὐτοῦ ἐπεισοδίου, ὅπερ ὁ βαρωνέτος καὶ ἡ θυγάτηρ του οὐδὲ κἂν παρετήρησαν, καὶ τῆς προδήλου ψυχρότητος, μεθ' ἧς οἱ πλεῖστοι τῶν προσκεκλημένων ἀπεδέχθησαν τὸ τέϊον, ἀντικατασταθὲν ὅμως ταχέως, τῇ διαταγῇ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, διὰ νέων φιαλῶν μέλανος οἴνου — πάντα ἐγένοντο θαυμάσια καὶ πρὸς κοινὴν πάντων εὐχαρίστησιν. Οὕτω δὲ ὁ Ἀντώνιος, μετὰ μακρὸν διάλογον αὐτοῦ μετὰ τοῦ βαρωνέτου, ἐπὶ τοῦ ἐξώστου γενόμενον, εἰσελθὼν ἀνήγγειλεν ἀμέσως, ἐξ ὀνόματος τοῦ ἀμφιτρύονος, ὅτι, ἂν ὀλίγη μουσικὴ καὶ φιλικὴ συνομιλία ἠδύναντο νὰ παράσχωσιν εἰς τὸν Σὶρ Δάβεν τὴν εὐχαρίστησιν τῆς συναναστροφῆς τῶν παρισταμένων, ὁ Σὶρ Δάβεν θὰ τοὺς ἐδέχετο μετὰ μεγάλης αὐτοῦ εὐχαριστήσεως, πᾶσαν τετάρτην καὶ σάββατον, τὴν ὀγδόην ὥραν τῆς ἑσπέρας.

Πρὸς τὴν ἑορτὴν ταύτην συνδέεται γεγονὸς λίαν σπουδαῖον, ὅπερ δὲν πρέπει ν' ἀποσιωπηθῇ, ὅτι δηλ. ὁ Ἀντώνιος κατέκτησεν ἐντελῶς τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τὸν βαρωνέτον. Δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν, ἂν τὴν κατάκτησιν ταύτην συνετέλεσεν ὁ μέλας ἐπενδύτης καὶ ὁ λευκὸς λαιμοδέτης τοῦ ἰατροῦ, ἢ τὸ διακεκριμένον τῶν τρόπων του, ἢ ἡ ῥητορική του εὐφράδεια· τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε, ὅτι ἡ καρδία τοῦ βαρωνέτου ἡλώθη ἐντελῶς. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, καθ' ὅλον τὸ γεῦμα καὶ τὴν ἑσπερίδα προσηνέχθη μετὰ πολλῆς τιμῆς πρὸς τὸν ἰατρόν, ἀποκαλῶν αὐτὸν *ἔντιμόν* του *φίλον* καὶ ἐπὶ τὸ οἰκειότερον *φίλτατον φίλον* του· κατήντησε δ' ἐπὶ τέλους νὰ ἐκφρασθῇ ῥητῶς εἰς τὴν Λουκίαν, ὅτι «ἂν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐπείθετο νὰ ξυρισθῇ, θὰ ἠδύνατο νὰ καθίσῃ καὶ εἰς βασιλέως τράπεζαν».

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ἀντώνιος ἔσχε τὴν τιμὴν νὰ σφίγγῃ καθ' ἑκάστην τὴν χεῖρα τοῦ βαρωνέτου, ὁ δὲ Γιάννης, ἐναντίον ὅλων τῶν διαμαρτυρήσεων τοῦ ἰατροῦ, ἐστέλλετο πᾶσαν πρωΐαν εἰς τὴν οἰκίαν του, φέρων τὰ χαιρετίσματα τοῦ Σὶρ Ἰωάννου Δάβεν καὶ τὴν ἐφημερίδα τῆς προτεραίας.

Δύο ἤδη μουσικαὶ ἑσπερίδες, ὡς ἀποκαλεῖ τὰς συναναστροφὰς ταύτας ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἔλαβον χώραν ἐν τῷ πανδοχείῳ κατὰ τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα, ἡ δὲ τρίτη, ἥτις παρασκευάζεται, εἰς μεγάλην περιήγαγεν ἀναστάτωσιν ὅλα τὰ πέριχωρα. Περὶ οὐδενὸς ἄλλου γίνεται λόγος εἰς δέκα λευγῶν περίμετρον, ἢ περὶ τῶν συναυλιῶν τοῦ *Ἄγγλου μιλόρδου*. Ἐπισκέπτεται ἀπὸ τῆς Βιντιμίλιας καὶ τοῦ Σὰν-Ῥέμου ἔρχονται ν' ἀφήσωσι τὰ ἐπισκεπτήριά των εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην καὶ τὴν μὶς Δάβεν, πλῆθος δὲ ἀνθρώπων ἐπικαλοῦνται τὴν μεσιτείαν τοῦ κόμητος καὶ τοῦ ἰατροῦ, ἵνα προσκληθῶσι. Ἡ διεύθυνσις τῆς μουσικῆς εἶν' ἐντελῶς ἀνατεθειμένη εἰς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον, ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην δ' αὐτοῦ ἐποπτείαν ἐκτελοῦνται αἱ συναυλίαι. Οἱ μουσικοὶ — βαρύαυλος, βάρβιτος καὶ λύρα — εἶνε πάντες φιλόμουσοι ἐκ Βορδιγέρας· τέταρτος δὲ τάσσεται ὁ Ἀντώνιος, παίζων ἐξ ὑπαμοιβῆς κιθάραν καὶ αὐλόν. Τὸ μικρὸν δωμάτιον τῆς Χούτσινς μεταβάλλεται πᾶσαν τετάρτην καὶ σάββατον εἰς αἴθουσαν κυλικείου, ὅπου ἀναψύχονται οἱ προσκεκλημένοι. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶνε τὰς ἑσπέρας αὐτὰς κατενθουσιασμένος, καὶ τὸ ἦθος δ' αὐτοῦ καὶ ἡ φωνὴ καὶ τὸ βλέμμα φαίνονται λέγοντα: Ἐγὼ εἶμαι ὁ κύριος καὶ δεσπότης τῶν περὶ ἐμέ. Τὰς ἄλλας ἡμέρας τὴν συναναστροφὴν τοῦ βαρωνέτου ἀποτελοῦσιν ὁ κόμης καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος· πρὸς τοὺς προνομιούχους δὲ τούτους οἰκείους ἐκφράζεται ἐνίοτε ὁ Σὶρ Ἰωάννης — ἐνῷ πίνει τὸ τέϊόν του, — περὶ τῆς ἐν Λονδίνῳ ἀριστοκρατικῆς ζωῆς, ὑπαινισσόμενος που καί που τὰς λαμπρότητας τοῦ πύργου του καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς γενεᾶς του. Τὴν δεκάτην ἀκριβῶς ὥραν ἀρχίζει νὰ παίζῃ ζατρίκιον μετὰ τοῦ ἰατροῦ, τότε δὲ ἀποσύρεται ἡ Λουκία καὶ ὁ κόμης ἀποκοιμᾶται ὅσον δύναται συχνότερον. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης κερδαίνει πάντοτε τακτικῶς ἐκ τριῶν παιγνιδίων τὰ δύο, διότι ὁ Ἀντώνιος ἀνεκάλυψεν, ὅτι ὁ βαρωνέτος δὲν δύναται νὰ χάσῃ περισσότερον τοῦ ἑνὸς παιγνιδίου χωρὶς νὰ χάσῃ συγχρόνως καὶ τὴν ἀπάθειάν του καὶ νὰ καταστῇ ἀνυπόφορος.

Καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν δεκαπενθημερίαν ἡ Λουκία διήγαγε τὸν καιρὸν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, καὶ ἡ ὑγεία της ἐπαισθητῶς ἐβελτιώθη, ἀφ' ὅτου ἤρχισε διαμένουσα ἐν ὑπαίθρῳ. Αἱ μουσικαὶ ἑσπερίδες εὐχαριστοῦσιν αὐτὴν πολύ, καὶ διότι ἀγαπᾷ τὴν μουσικήν, καὶ διότι εὐαρεστεῖ αὐτὴν ἡ ἐντύπωσις, ἣν προξενεῖ εἰς τοὺς προσκεκλημένους ἡ θέα της. Παράδοξον ἀληθῶς! Ἡ Λουκία οὐδέποτε ἐφαίνετο ὑποπτευθεῖσα ὅτι ἦτον ὡραία, ἢ, ἂν τὸ εἶχεν ὑποπτευθῆ, σήμερον κἂν μόνον φαίνεται σπουδαίως περὶ τούτου ἐνδιαφερομένη. Πάντες οἱ περὶ αὐτήν, τὸ βλέπει καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία, εἶνε πρὸς αὐτὴν φιλόφρονες, πλήρεις σεβασμοῦ καὶ περιποιήσεων. Ἡ Λουκία εἶνε ἀληθῶς μικρά τις βασίλισσα ἐν μέσῳ τῆς μικρᾶς της αὐλῆς.

Digitized by Google

Προώδευσεν ἤδη μεγάλως εἰς τὴν ἰχνογραφίαν, καὶ ἰδίως τὴν προσωπογραφίαν. Τὸ εἶδος αὐτὸ τόσον τῆς ἤρεσεν, ὥστε ἐζωγράφησεν ἤδη εἰκοσάκις τὴν Σπεράντσαν, ἥτις ἐν ἀγγελικῇ ὑπομονῇ κάθηται πρὸς τοῦτο ἀπέναντί της ἀκίνητος, οὐχὶ πλέον ἄπελπις καὶ καταβεβλημένη, ἀλλὰ ζωογονουμένη ὑπὸ μυστηριώδους τινος προαισθήματος ὅτι ἐγγίζει τὸ αἴσιον πέρας τῶν δεινῶν της. Ἐκτὸς τούτου ἀπασχολοῦσι τὴν Λουκίαν ἡ σπουδὴ τῆς κιθάρας καὶ αἱ ἐπισκέψεις τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου, καὶ αἱ ὧραί της οὕτω παρέρχονται ἀνεπαισθήτως. Ὁ διδάσκαλος τῆς ἰχνογραφίας τὴν διασκεδάζει ἐπίσης πολύ. Εἶνε παράδοξός τις ἀνθρωπίσκος, βίαιος, παράφορος, ἀλλὰ καὶ ἀγαθὸς συγχρόνως καὶ ἀληθὴς καλλιτέχνης. Ὡς πρὸς τὸν Δάντην, ἡ Λουκία δηλοῖ εἰς τὸν ἰατρὸν ὅτι εἶνε ἄβυσσος δυσθεώρητος δι' αὐτήν, ἀλλ' ἐπιμένει οὐχ ἧττον κ' ἐννοεῖ ἐξ αὐτοῦ ὅσα δύναται νὰ ἐννοήσῃ. Ὁμολογεῖ εἰλικρινῶς, ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ ἐξώστου θέα τὴν εὐχαριστεῖ τόρα πολὺ περισσότερον τῶν πρώτων ἡμερῶν, καὶ τῇ φαίνεται, λέγει, ὅτι ὅλαι αἱ κατὰ μέρος διακεκριμέναι καλλοναὶ τῆς τοποθεσίας συνανεμίχθησαν καὶ ἀπετέλεσαν σύνολον μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβάλλον.

Ὁ ἰατρὸς δὲν φαίνεται ἐπαιρόμενος ἐπὶ τῇ ὑψηλῇ εὐνοίᾳ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ἣν ἀποδέχεται ἤρεμος ὡς ἄνθρωπος δικαιούμενος εἰς τοῦτο. Ἐπίσης δὲ καὶ ἡ ἐπιτυχία του ὡς μουσικοῦ καὶ διευθυντοῦ ὀρχήστρας δὲν τὸν καθιστᾷ ὑπερήφανον. Ὁ ἰατρὸς εἶνε πάντοτε καὶ ἀδιαπτώτως ὁ αὐτὸς ὡς καὶ πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ἥσυχος ἄνθρωπος, ὁ ἀνεπίπλαστος, φαιδρὸς καὶ πρόθυμος. Ἡ μόνη παρ' αὐτῷ μεταβολὴ εἶνε μικρά τις βελτίωσις τῆς ἐνδυμασίας του, ἀλλὰ τόσον μικρὰ καὶ ἀνεπαίσθητος, ὥστε μόνον βλέμμα γυναικεῖον δύναται πιθανῶς νὰ τὴν διακρίνῃ. Ὁ ἐπενδύτης του ἴσως εἶν' ἐπιμελέστερον τιναγμένος, ἡ κόμη του καὶ τὸ γένειον κάλλιον κτενισμένα, ὁ λαιμοδέτης του προσεκτικώτερον καὶ κομψότερον δεδεμένος. Ἡ τῆς ὀρχήστρας του διεύθυνσις δὲν τὸν ἀποσπᾷ τῆς θεραπείας τῆς μὶς Δάβεν. Ἡ περὶ αὐτῆς μέριμνά του εἶνε πάντοτε ἐπίσης ἐνδελεχής, καὶ ὁ Ἀντώνιος, καίτοι πολλὰς ἔχει ἄλλας ἀσχολίας, εὑρίσκει πάντοτε καιρὸν νὰ γίνεται χρήσιμος καὶ εὐχάριστος εἰς τοὺς ἐν τῷ πανδοχείῳ. Οὕτω παραδείγματος χάριν ἡμέραν τινά, ἀκούσας τὴν Λουκίαν παραπονουμένην κατὰ τῶν κωνώπων, ἐπελήφθη πάραυτα τοῦ ἔργου καὶ προσαρτήσας ῥάβδους εἰς τὴν κλίνην της, ὡς καὶ εἰς τὴν κλίνην τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ἀνήρτησεν ἀπ' αὐτῶν κωνωπεῖα. Ἄλλοτε πάλιν, ἵν' ἀπαλλάξῃ τὴν Λουκίαν τῶν μυιῶν — ἀληθοῦς μάστιγος τῆς Ἰταλίας — ἀνήρτησεν ἐπὶ τῶν δωματίων καὶ ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἔτι δέσμην κοινοῦ τινος ἰξώδους φυτοῦ, ὅπερ βρεχόμενον διὰ γάλακτος ἑλκύει καὶ κρατεῖ τὰς μυίας. Ἡ Λουκία ἐφρόνει εἰς τοὺς βαθυτάτους τῆς καρδίας αὐτῆς μυχούς, ὅτι ἀληθῶς δὲν εἶχεν ὑπάρξει ποτὲ ἄλλος ἄνθρωπος ὡς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον.

Τοιαύτη ἦτο ἐν συνόψει ἡ εὐάρεστος τῶν τε προσώπων καὶ πραγμάτων κατάστασις ἐν τῷ πανδοχείῳ *τῆς Κεράμου*, τὴν 15 Μαΐου τοῦ 1840.

Ἡ πρωΐα ἦτον ὡραία, ὡς αἱ πρωΐαι ἃς ψάλλουσιν οἱ ποιηταὶ καὶ τὰ πτηνά. Πρὸ μικροῦ εἶχε σημάνει ἡ δεκάτη ὥρα, ἡ δὲ Μὶς Δάβεν, ἐσθῆτα φέρουσα κυανῆν, ἐκάθητο εἰς τὸν ἐξώστην καὶ ἠσχολεῖτο ἰχνογραφοῦσα. Ἦτο ἄρα τυχαία ἡ ἐκλογὴ τοῦ κυανοῦ φορέματος, ἢ ὠφείλετο ὁπωσδήποτε πρὸς τὴν γενομένην χθὲς ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου παρατήρησιν, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν χρωμάτων προετίμα τὸ κυανοῦν; Ἀγνοοῦμεν. Ὁ ἰατρὸς ἐκάθητο ἐπίσης εἰς τὸν ἐξώστην, καὶ ἔτιλλε τὰς τρίχας τοῦ πώγωνός του, εἰς πρόδηλον ἔνδειξιν ταραχῆς. Ἡ Χούτσινς, εἰσελθοῦσα εἰς τὸ δωμάτιον, διέθετεν ἐντὸς ἀγγείου μεγάλου δέσμην ῥόδων, ἣν πρὸ μικροῦ ἔφερεν ὁ ἰατρός· ὁ Ἀντώνιος, ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, σπανίως ἤρχετο μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐπειδὴ ἐπέμενε πάντοτε ἀποστρεφόμενος τὰς εὐχαριστίας, ἡ Λουκία εἶχε συνειθίσει ν' ἀμείβῃ τὰ μικρά του δῶρα δι' ἁπλοῦ μειδιάματος. Παρὰ τὸ εἰωθός, οἱ δύο νέοι οὐδὲν εἶχον νὰ εἴπωσι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἡ συνομιλία των δὲν ἦτο ζωηρά. Ἴσως τὴν Λουκίαν ἀπησχόλει ἡ ἰχνογραφία της· ἀλλ' ὁ Ἀντώνιος ἐφαίνετο προδήλως ἐσκεμμένος, καὶ ἡ συνήθης του ἀπάθεια τὸν εἶχεν ἐγκαταλείψει. Ἀφ' ὅτου ἐγνωρίσαμεν αὐτόν, πρώτην φορὰν φαίνεται ἀναποφάσιστος. Λέξις τις ἢ φράσις φαίνεται πλανωμένη εἰς τὰ χείλη του ἣν φοβεῖται νὰ προφέρῃ. Ἀποπειρᾶται ἐπίσης νὰ ἐγερθῇ τῆς ἕδρας του, καὶ πάλιν κάθηται· τέλος, μετὰ ἡρωϊκὸν ἀγῶνα, ἐγείρεται αποτόμως καὶ λέγει ἀδιστάκτως:

— Μὶς Δάβεν, δὲν δοκιμάζετε νὰ περιπατήσετε;

Πρὸς τὴν αἰφνίδιον ταύτην πρόκλησιν, αἱ ὠχραὶ τῆς Λουκίας παρειαί, αἱ ἔτι μᾶλλον ὠχρότεραι τὴν πρωΐαν ἐκείνην, ἐχρωματίσθησαν αἴφνης. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μὶς Δάβεν εἶχε δηλώσει πρό τινος, ὅτι προετίμα ν' ἀποθάνῃ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου της ἢ νὰ μεταχειρισθῇ βακτηρίας, προσκαλεῖται ἡ Χούτσινς καὶ παραγγέλλεται νὰ στηρίξῃ ἐξ ἑνὸς μέρους τὴν νεκρὰν της κυρίαν, ἐνῷ ὁ Ἀντώνιος στηρίζει αὐτὴν ἐκ τοῦ ἑτέρου. Ἡ Λουκία ἐγείρεται, στηρίζεται ἐπὶ τῶν προσφερομένων αὐτῇ ἑκατέρωθεν δύο βραχιόνων καὶ βαδίζει. Ἡ καρδία τοῦ Ἀντωνίου κτυπᾷ ὡς ἔμβολον ἀτμομηχανῆς.

— Πονεῖτε διόλου; ἐρωτᾷ ὁ ἰατρὸς ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Διόλου, λέγει ἡ Λουκία· εἰς τὸν ἀστράγαλον μόνον αἰσθάνομαι ὀλίγην δυσκαμψίαν.

— Καὶ νομίζετε, ἐξακολουθεῖ ὁ ἰατρός, βραγχώδη παραδόξως ἔχων τὴν φωνήν, ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ περιπατήσετε μόνη;

— Ὑποθέτω, λέγει ἡ Λουκία, στρέφουσα πρὸς αὐτὸν τὸ ἐπίχαρι πρόσωπόν της

— Δοκιμάσατε λοιπόν.

Ὁ ἰατρὸς καὶ ἡ Χούτσινς ἀφίνουσιν ἠρέμα τὴν Λουκίαν. Ὁ Ἀντώνιος ἵσταται ἐνώπιόν της ἐκτεταμένους ἔχων τοὺς βραχίονας, κ' ἕτοιμος νὰ τὴν κρατήσῃ, ὡς μήτηρ ἐπιτηροῦσα τὰ πρῶτα βήματα τοῦ ἀγαπητοῦ της βρέφους. Ἡ Λουκία βαδίζει μόνη, — ἕν, δύο, τρία, τέσσαρα βήματα — μόνον τέσσαρα, ἀλλ' ἀρκετὰ εἰς τὸν ἠσκημένον ὀφθαλμὸν τοῦ χειρουργοῦ, ἵνα πείσωσιν αὐτὸν ὅτι δὲν ὑπάρχει φόβος χωλότητος.

— Νίκη! ἀνακράζει ὁ Ἀντώνιος, κροτῶν τὰς χεῖρας τοσοῦτον παταγωδῶς, ὥστε ἡ Λουκία καὶ ἡ Χούτσινς ἀνασκιρτῶσι συγχρόνως. Νίκη! ἀναφωνεῖ καὶ πάλιν.

Εἶτα καταστέλλει αἴφνης τὴν χαράν του, φοβούμενος μὴ ἀποκαλύψῃ αὐτὴ τοὺς προτέρους του φόβους καὶ ταράξῃ τὴν Λουκίαν. Ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί του εἰσὶ πλήρεις δακρύων, ὅτε βοηθούμενος ὑπὸ τῆς Χούτσινς, ἀναλαμβάνει τὸ πολύτιμόν του φορτίον. Διότι, λέγει πρὸς αὐτὴν, ἤρεμος μὲν κατ' ἐπιφάνειαν ἀλλὰ συγκεκινημένος πάντοτε, δὲν πρέπει νὰ κουρασθῇ, ἀλλὰ νὰ στηριχθῇ καλῶς εἰς τὸν βραχίονά του, καὶ νὰ ἐξαπλωθῇ κατόπιν εἰς τὸ ἀνάκλιντρόν της . . . τοιουτοτρόπως! Ἆ! τόρα εἶν' ὅλα ἐξαίρετα!

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἰατροῦ, ἀκτινοβόλος ἐκ τῆς χαρᾶς, καὶ ὑπὸ εὐγενοῦς φωτιζομένη συγκινήσεως, ἡ διαυγής του φωνή, ὁ ἄδολος αὐτοῦ γέλως ἤθελον κατακτήσει τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ αὐτὸν τὸν σκυθρωπότερον ἄνθρωπον τῆς γῆς. Ἡ Λουκία ἀκούει, ἀλλὰ σιωπᾷ. Βλέπει αὐτὸν ἐξερχόμενον εἰς τὸν ἐξώστην, πλησιάζοντα εἰς τὴν μικράν της τράπεζαν, ὑποστηρίζοντα ἕνα τῶν ποδῶν της διὰ τεμαχίου διπλωμένου χαρτίου, καὶ διατάσσοντα τὰ χρώματα καὶ τοὺς χρωστῆράς της, ἀλλ' οὐδὲν λέγει, οὐδὲ κἂν *εὐχαριστῶ*· διότι ἡ Λουκία αἰσθάνεται ὅτι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ εἴπῃ, χωρὶς νὰ εἴπῃ ὅ,τι δὲν θέλει. Δὲν τολμᾷ κἂν νὰ τείνῃ πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὡς ὑπαγορεύει αὐτῇ ἡ ὑπερεκχειλίζουσα καρδία της, φοβουμένη μὴ δὲν δυνηθῇ πλέον νὰ κρατήσῃ τὴν συγκίνησίν της· ἀλλ' οἱ ἐπ' αὐτοῦ προσηλωμένοι δύο γλυκεῖς καὶ φεγγοβόλοι ὀφθαλμοί της εἰσὶν εὐγλωττότεροι τόμων ὁλοκλήρων.

Μετ' ἀνάπαυσιν ἡμισείας ὥρας ἡ Λουκία ἐβάδισε πάλιν ἀπὸ τοῦ ἀνακλίντρου εἰς τὸν ἐξώστην· μετέβαινε δὲ τὸ τρίτον ἤδη ἀπὸ τοῦ ἐξώστου εἰς τὸ ἀνάκλιντρον, ὅτε εἰσῆλθεν αἴφνης ὁ Σὶρ Ἰωάννης. Ἀφίνομεν εἰς τὸν ἀναγνώστην ἡμῶν νὰ φαντασθῇ τὴν χαρὰν τοῦ βαρωνέτου. Λαβὼν οὗτος τὴν θέσιν τῆς Χούτσινς, ἔθηκε τὸν βραχίονα τῆς θυγατρός του ὑπὸ τὸν βραχίονά του, καὶ συμβαδίσας μετ' αὐτῆς ἐν ἀγαλλιάσει πέντε βήματα, ὡδήγησε τὴν Λουκίαν ἡσύχως πρὸς τὸ ἀνάκλιντρον. Οὐδέποτε — ἐγγυώμεθα περὶ τούτου — τὸ πανδοχεῖον εἶχεν ἴδει εὐτυχεστέρας μορφάς.

Ἀφοῦ ἐμετριάσθη ἡ ἐκ τοῦ γεγονότος ἐκείνου εὐχάριστος συγκίνησις, ὁ Σὶρ Ἰωάννης διηγήθη μετὰ πολλῆς φαιδρότητος τὴν πρωϊνήν του ἐκδρομήν. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχε μεταβῇ εἰς Σὰν-Ῥέμο, ἵνα ἐπισκεφθῇ κῆπόν τινα, ὃν εἶχε συστήσει εἰς αὐτὸν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ἐντὸς δὲ τοῦ κήπου αὐτοῦ εἶχεν εὕρει θησαυρὸν, ἀληθῆ θησαυρὸν — ὅπως ἐβεβαίου μετ' ἐμφάσεως, — ἤτοι πορτοκαλλέαν ἐκ τοῦ εἴδους τῶν περγαμίων, ἔχουσαν ἄνθη μεγάλα ὡς ῥόδα, καὶ ἄρωμα, ἄρωμα! . . — Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο τόσον εὐτυχὴς ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει ταύτῃ, ὡς ἂν εἶχεν εὕρει αὐτὸς τὰ περγάμια. Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ κήπου εἶχε ξεναγήσει αὐτὸν ὁ ἴδιος, καὶ ἔθηκεν ὅλα του τὰ δένδρα εἰς τὴν διάθεσίν του.

— Πολὺ διακεκριμένος ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ ἰδιοκτήτης, ἐβεβαίου ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἄνθρωπος εντελῶς καθὼς πρέπει, τὸν ὁποῖον ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, προσεκάλεσα εἰς τὴν αὐρινὴν μουσικὴν ἑσπερίδα.

Ἀφοῦ ἐξεδήλωσεν οὕτω τὸν ἐνθουσιασμόν του καὶ ἠσπάσθη τρυφερῶς τὴν Λουκίαν, καὶ παρετήρησεν εἰς τὸν ἰατρὸν πόσον ἀνθηρὸν ἦτο τὸ χρῶμά της, — χωρὶς ἐκεῖνος, ἐννοεῖται, νὰ ἀντείπῃ — ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐτράπη εἰς τὰς ἐπιστολὰς καὶ τὰς ἐφημερίδας του. Ὁ Ἀντώνιος ἠγέρθη τότε, ἀπεχαιρέτισε, καὶ εἶχεν ἤδη προχωρήσει μέχρι τῆς ὑελοφράκτου θύρας, ὅτε αἰφνίδιον ἐμπόδιον ἔφραξε τὴν ὁδόν του· ἦτο ἡ Σπεράντσα, καὶ κατόπιν ἀμέσως ἡ μήτηρ της, αἵτινες εἰσώρμησαν εἰς τὴν αἴθουσαν ὡς καταιγίς, καὶ σχεδὸν τὸν ἀνέτρεπον.

Αἱ δύο γυναῖκες κλαίουσι καὶ ὀλολύζουσιν ἀλλὰ δὲν φαίνονται τεθλιμμέναι. Ἡ Σπεράντσα γονυπετεῖ παρὰ τὸ ἀνάκλιντρον, προσκολλᾶται περιπαθῶς εἰς τὴν ἐσθῆτα τῆς Λουκίας, καὶ καλύπτει διὰ δακρύων καὶ φιλημάτων τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ τοὺς πόδας. Ἡ Ῥόζα, ὀλιγώτερον τεταραγμένη, ἵσταται ἀκίνητος ἐν μέσῳ τοῦ δωματίου, καὶ συμπλέκουσα τὰς χεῖράς της, ἀναφωνεῖ:

— Παναγία μου! τί εὐτυχία ποῦ ἔζησα νὰ ἰδῶ αὐτὴν τὴν ἡμέρα!

Εἶτα καταφιλοῦνται ἐπίσης καὶ βρέχονται διὰ δακρύων αἱ χεῖρες τοῦ Ἀντωνίου, μόλις δ' ἐτελείωσε δι' αὐτὸν ἡ σκηνὴ καὶ ἀρχίζει πάλιν διὰ τὸν Σὶρ Ἰωάννην.

— Αὐτὴ ἡ κόρη εἶνε τρελλή! ἀνακράζει ὁ βαρωνέτος ἐνεὸς καὶ κατάπληκτος, περιπόρφυρος γινόμενος καὶ μόλις κατορθῶν ν' ἀποσύρῃ τὴν χεῖρά του.

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος, τρελλὴ ἀπὸ τὴν χαράν της.— Ὁ Βαττίστας ἔφθασεν, αἴ; ἀνόητη!

Ἡ ἀνόητος ἀποκρίνεται διὰ καταφατικοῦ μειδιάματος καὶ νέων δακρύων, δράττεται δὲ συνάμα τῆς χειρὸς τοῦ Ἀντωνίου καὶ σύρει ἠρέμα τὸν

Digitized by Google

ἰατρὸν εἰς τὸν ἐξώστην, ὅπου παρακολουθεῖ αὐτοὺς ἡ Ῥόζα. Εἶτα γίνονται ἄφαντοι καὶ οἱ τρεῖς.

— Τί ἀνόητοι κ' ἐπιδεικτικοὶ ἄνθρωποι, αὐτοὶ οἱ Ἰταλοί! ἀνέκραξεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης ὠργισμένος σχεδόν, καὶ οἱονεὶ θέλων νὰ διαμαρτυρηθῇ οὕτω κατὰ τῆς στιγμιαίας αὐτοῦ συγκινήσεως.

— Εἶνε φυσικόν των νὰ αἰσθάνωνται βιαίως καὶ νὰ ἐκφράζωσιν ἐπίσης τὰ αἰσθήματά των, ἀπήντησεν ἡ Λουκία.

— Τὸ τελευταῖον ἰδίως εἶνε ἀληθές, καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ δυστύχημα, ἀγαπητή μου κόρη, εἶπεν ὁ πατήρ.

— Διατί, πατέρα;

— Διότι, ἀπήντησε ξηρῶς ὁ Σὶρ Ἰωάννης, πᾶσα τοιαύτη ἐπίδειξις εὐαισθησίας εἶνε εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν ἐξευτελιστικὴ τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας καὶ δεικνύει ἐλαφρότητα. Ἤκουσα πάντοτε, Λουκία, νὰ λέγουν, ὅτι τὰ βαθέα αἰσθήματα, καθὼς καὶ οἱ βαθεῖς ποταμοί, δὲν κάμνουν θόρυβον.

— Ἀλλά, τόρα, πατέρα, δὲν ἠμπορεῖ κἀνεὶς ν' ἀμφιβάλῃ διὰ τὰ αἰσθήματα τῆς πτωχῆς Σπεράντσας, καὶ σεῖς ὁ ἴδιος θὰ τὸ παρετηρήσατε, ἀφοῦ σᾶς εἶδα νὰ δακρύσετε.

— Ἐγὼ νὰ δακρύσω! ἐπανέλαβεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης μετὰ περιφρονήσεως. Ἀνοησία!

Καὶ λαβὼν τοὺς *Καιρούς*, ἤγειρεν αὐτοὺς ὡς φραγμὸν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐταστικοῦ βλέμματος τῆς Λουκίας.

Ὁ Ἀντώνιος ἐπανῆλθε μετά τινας στιγμὰς καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ Βαττίστας παρεκάλει,—ὡς ἦτο καὶ τὸ χρέος του — νὰ τοῦ συγχωρηθῇ νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ εὐεργέτου καὶ τῆς εὐεργέτιδός του.

— Βέβαια, βέβαια! ἀνέκραξε ζωηρῶς ἡ Λουκία, ἂς ἔλθῃ, ἂς ἔλθῃ!

Αἱ εἰκοσαετεῖς νεάνιδες, εἰς οἱανδήποτε ἂν ἀνήκωσι κοινωνικὴν κλάσιν, ἔχουσι πάντοτε περιέργειαν νὰ γνωρίσωσι τὸν ἥρωα ἐρωτικῆς ἱστορίας, εἴτε μανδύαν δουκὸς φορεῖ, εἴτε κολόβιον ναύτου.

— Ναί, ναί, ἂς τελειώνωμεν ἀμέσως, προσέθηκεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἀλλὰ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μᾶς λείψουν τὰ δάκρυα καὶ τὰ χειροφιλήματα.

— Δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ φόβος, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Αἱ γυναῖκες ἡσύχασαν τόρα, καί, καθ' ὅσον ἠμπορῶ νὰ κρίνω, ὁ Βαττίστας δὲν μοῦ φαίνεται εὔκολος εἰς τοιούτου εἴδους συγκινήσεις.

— Τόσον τὸ καλλίτερον καὶ δι' αὐτὸν καὶ δι' ἡμᾶς, εἶπε μετά τινος θυμοῦ ὁ Σὶρ Ἰωάννης. Μοῦ φθάνουν πλέον αὐταὶ αἱ ἀηδίαι.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ ἥρως τῆς ἡμέρας, εὔμορφος νεανίας, εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν, ῥωμαλέος, μέσου ἀναστήματος καὶ μελαψὸς τὴν χροιάν, ὁδηγούμενος ὑπὸ τῆς Σπεράντσας καὶ ὠθούμενος ὑπὸ τῆς Ῥόζας, εἰσέρχεται δειλιῶν εἰς τὴν αἴθουσαν, διστάζων καὶ βραδυπατῶν, καὶ πλησιάζει εἰς τὸ ἀνάκλιντρον, ὅπου ἀναπαύεται ἡ νεαρὰ ἀγγλίς. Ἡ Λουκία, ἐννοοῦσα τὴν ἐντροπὴν τοῦ πτωχοῦ ναύτου, ὑποδέχεται αὐτὸν μετ' ἀγαθότητος καὶ τῷ ἀποτείνει λέξεις τινὰς φιλόφρονας. Ὁ Βαττίστας ἀνυψοῖ τὸ βλέμμα, βάλλει κραυγὴν καὶ ἀπομένει κατάπληκτος, μὴ τολμῶν πλέον νὰ προσίδῃ. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤθελε τραπῇ εἰς φυγήν, ἂν δὲν ἦσαν ἡ Ῥόζα καὶ ἡ Σπεράντσα νὰ τὸν ἐμποδίσωσι. Φαίνεται τότε ζητῶν κάτι δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, βυθίζει τὸ βλέμμα του εἰς τὸ βάθος τοῦ ἐρυθροῦ του σκούφου, ὃν στρέφει καὶ ἀναστρέφει διὰ τῶν τρεμουσῶν του χειρῶν, καὶ θεωρεῖ πάντα πλὴν τῆς Λουκίας. Τῇ ἀληθείᾳ ὁ Βαττίστας εὐκολώτερον ἤθελεν ἀψηφήσει θάλασσαν ἐξηγριωμένην ἢ τοὺς γαλανοὺς ἐκείνους ὀφθαλμούς.

— Τί τὰ ἔχασες; λέγει ὁ Ἀντώνιος ἐν μεγίστῃ ἀμηχανίᾳ. Ἔλα, παιδί μου, εὐχαρίστησε τὴν κυρίαν, ἡ ὁποία ἐφρόντισε τόσον διὰ σέ.

Ὁ Βαττίστας καταβάλλει ὑπεράνθρωπον ἀγῶνα, ἵνα ὁμιλήσῃ. Τέλος δέ, ἐν μέσῳ ἤχων ἀνάρθρων, διακρίνονται αὐταὶ μόνον αἱ λέξεις του, λεγόμεναι ταπεινῇ τῇ φωνῇ:

— Εἶνε ἡ Παναγία!

Καὶ γονυπετεῖ ἀμέσως ὁ Βαττίστας καὶ σταυροκοπεῖται ἐν βαθυτάτῃ κατανύξει.

Ἂς σκεφθῇ καὶ ἂς εἴπῃ ὅ,τι θέλει ὁ Σὶρ Ἰωάννης· τὸ καθ' ἡμᾶς ἀμφιβάλλομεν ἂν προσηνέχθη ποτὲ ἐνθερμοτέρα λατρεία εἰς τὴν γηΐνην ἁγνότητα καὶ καλλονήν. Ὁ Ἀντώνιος κατενόησεν ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ λήξῃ σκηνή, ἥτις ἕνεκα τῆς εἰλικρινείας ἀκριβῶς τῶν αἰσθημάτων τοῦ πτωχοῦ νέου, ἐνέβαλεν εἰς ἀμηχανίαν πάντας τοὺς παρισταμένους. Ἐπλησίασεν ἑπομένως εἰς τὸν Βαττίσταν, ἀνήγειρεν αὐτὸν καὶ τῷ εἶπε:

— Καλά, παιδί μου, ἀρκεῖ! Ἡ κυρία ἐννοεῖ τί θέλεις νὰ τῆς εἰπῇς. Τόρα πηγαίνωμεν, καὶ ἄλλην ἡμέραν λέγεις τὰς εὐχαριστήσεις σου.

Κτυπῶν δὲ φιλικῶς τὸν ὦμόν του, ὁ ἰατρὸς ἔσυρεν ἐκτὸς τοῦ δωματίου τὸν κατάπληκτον νεανίαν καὶ τὰς τεθορυβημένας δύο γυναῖκας.

Παρακαλοῦμεν τὸν ἀναγνώστην νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὰ ἀνωτέρω δὲν εἶνε φαντασίας ἐπίνοια, ἀλλ' ἀντιγραφὴ πραγματικῆς καὶ ἀληθοῦς σκηνῆς. Ἂν δὲν τὴν εἴχομεν ἰδεῖ, οὐδέποτε θὰ ἐφανταζόμεθα νὰ τὴν γράψωμεν. Ἄλλως δὲ φαίνεται ἡμῖν καὶ φυσικὴ κ' εὐεξήγητος ἡ φαντασίωσις αὕτη νέου ἀμαθοῦς κ' εὐφαντάστου, δι' ὃν πᾶσα ἰδέα τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ εὐμόρφου ἐτελειοῦτο ἐν τῇ μορφῇ τῆς Θεομήτορος.

Ἡ ὀπτασία ἐκείνη τοῦ Βαττίστα διήρκεσεν ἔτι ἐπί τινας στιγμάς, παρὰ πάσας τὰς ἐξηγήσεις τοῦ ἰατροῦ καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις τῆς Σπεράντσας, ἥτις ἐντρέπετο βλέπουσα αὐτὸν κινδυνεύοντα νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἠλίθιος. Ὁ Βαττίστας ἓν μόνον ἀντέτασσε πρὸς πᾶσαν ἔνστασιν ἐπιχείρημα: τὴν εἶχεν ἰδεῖ, ἔλεγε, τὴν εἶχεν ἰδεῖ, τοῦ ὡμίλησε καὶ

Digitized by Google

τοῦ εἶπεν ὅτι ἦτο ἡ Παναγία. Μίαν φοβερὰν νύκτα, διηγεῖτο ὁ Βαττίστας, εἶχε πέσει κατάκοπος καὶ ἀπεκοιμήθη ἐπὶ ὁρμαθοῦ σχοινίων. Τότε τῷ ἐπεφάνη ἡ παναγία, ἐνῷ ἐκοιμᾶτο, καὶ τῷ εἶπε μὲ λάμποντας ὀφθαλμούς :

— Αὐτὴ εἶνε ἡ εὐλάβειά σου πρὸς τὴν παναγίαν, νὰ κοιμᾶσαι, χωρὶς νὰ κάμῃς τὴν προσευχήν σου ;

Τότε ἐξύπνησεν ὁ Βαττίστας, ἠγέρθη, προσηυχήθη, εἶπε τὸ *Χαῖρε Μαρία κεχαριτωμένη*, καὶ πάλιν ἀπεκοιμήθη. Ἀλλὰ καὶ πάλιν τῷ ἐπεφάνη ἡ Παναγία, καὶ τοῦ εἶπε μὲ πολλὴν γλυκύτητα.

— Βαττίστα, εἶσαι καλὸς νέος. Ὅσον ἔχεις πεποίθησιν εἰς ἐμὲ, δὲν θὰ σοῦ συμβῇ κακόν. Ἔχε θάρρος. Θὰ ἴδῃς καὶ πάλιν τὴν Βορδιγέραν.

Τόρα δὲ. — ἐβεβαίου ὁ Βαττίστας, καὶ ἀδιάφορον ἦτο ἂν τὸν ἐπίστευον ἢ ὄχι, — ἡ Παναγία ἦτον ἀπαράλλακτος μὲ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον εἶδεν εἰς τὸ πανδοχεῖον τὴν διάσημον ἐκείνην πρωΐαν τῆς 15 Μαΐου. Καὶ αὐτὸ τὸ φόρεμά της τὸ κυανοῦν ἦτο τὸ ἴδιον.

— Πρέπει νὰ κάμωμεν νὰ νυμφευθοῦν, εἶπεν ἡ Λουκία τὴν μεταμεσημβρίαν, ὅτε ἔμεινε μόνη μετὰ τοῦ ἰατροῦ.

— Πρέπει ; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς φαιδρῶς γελῶν. Ἐνόμιζα ὅτι τὸ πρᾶγμα θὰ ἐγίνετο καὶ μόνον του ἀρκετὰ γρήγορα, χωρὶς νὰ πολυφροντίσωμεν ἡμεῖς.

— Μ' ἔρχεται ὄρεξις νὰ σᾶς ὀνομάσω τὸν βραδύτερον ἰατρὸν τοῦ κόσμου, καθὼς ἔλεγε προχθὲς ὁ πατήρ μου, ὑπέλαβεν ἡ Λουκία μετά τινος μορφασμοῦ ἀνυπομονησίας. Ἠξεύρετε πολὺ καλὰ τί ἐννοῶ. Δὲν μὲ εἴπατε μόνος σας ὅτι τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ῥόζας δὲν εἶνε εἰς καλὴν κατάστασιν ; καὶ δὲν εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ Βαττίστας ἔχασεν ὅ,τι εἶχεν ; Ἑπομένως δὲν εἶνε *ἁπλούστατον* νὰ συλλογισθῶμεν, ὅτι ἔχουν ἀνάγκην τῆς βοηθείας μας διὰ νὰ νυμφευθοῦν ;

— Μὴ λέγετε τῆς βοηθείας *μας*, διότι τὸ κατ' ἐμὲ μόνον εὐχὰς δύναμαι νὰ τοὺς δώσω.

— Διόλου, ὑπέλαβε ζωηρῶς ἡ Λουκία· πρέπει νὰ τοὺς δώσετε καὶ κάτι περισσότερον· καιρὸν, κόπους, καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα. Πρέπει νὰ μάθετε τὸ ποσὸν τῶν χρεῶν των καὶ νὰ ὑπολογίσετε τί χρειάζονται διὰ νὰ κάμουν τὸ οἰκοκυριόν των.

— Πολλὰ χρήματα, ἀπήντησε σοβαρῶς ὁ Ἀντώνιος, πολλὰ χρήματα.

— Ἀδιάφορον· ὁ πατέρας θὰ τὰ δώσῃ, ὅσα καὶ ἂν ἦνε, διὰ νὰ μοῦ κάμῃ εὐχαρίστησιν· πρέπει νὰ τὰ δώσῃ. Θὰ τοῦ εἰπῶ, ὅτι καλλίτερα θὰ ἦτον ν' ἀφήσωμεν τὸν Βαττίσταν εἰς τὸ πλοῖόν του, ἂν δὲν κάμωμεν τίποτε δι' αὐτὸν καὶ τὴν Σπεράντσαν.

Ὁ Ἀντώνιος ἀπήντησε δι' ἑνὸς μειδιάματος μόνον· ἀλλ' ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας του ηὐλόγει σιωπηλῶς τὴν Λουκίαν.

Ἡ ὡραία αὐτὴ ἡμέρα, ἡ τοσοῦτον εὐτυχὴς διὰ τὰ πρόσωπα τῆς ἱστορίας μας καὶ τοσοῦτον γόνιμος εὐχαρίστων συγκινήσεων, ἔληξεν ὅπως εἶχεν ἀρχίσει. Περὶ τὸ μεσονύκτιον μουσικὴ γλυκυτάτη ἐτάραξε τὰς ἠχοὺς τοῦ κήπου. Ἦσαν οἱ μουσόφιλοι τῆς Βορδιγέρας, οἵτινες — μαντεύει βεβαίως ὁ ἀναγνώστης ὑπό τινος ἐμπνευσιν — εἶχον συναχθῆ ὑπὸ τὸν ἐξώστην, ὅπως ἐκτελέσωσι συναυλίαν εἰς τιμὴν τῆς μὶς Δάβεν. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὅστις δὲν εἶχεν ἔτι κατακλιθῆ, κατέβη εἰς τὸν κῆπον, ἵνα εὐχαριστήσῃ ἐπὶ τῇ φιλοφροσύνῃ καὶ ἐγένετο δεκτὸς διὰ ζωηροτάτων ζητωκραυγῶν. Δίσκοι πλήρεις φιαλῶν καὶ ποτηρίων ἐκυκλοφόρησαν μετ' ὀλίγον μεταξὺ τοῦ ὁμίλου τῶν μουσικῶν καὶ τῶν ἄλλων περιέργων θεατῶν, οἵτινες ἐπλήρουν τὸν κῆπον.

Ὄπισθεν τῶν δικτυωμάτων τοῦ παραθύρου της ἠκροάσθη ἡ Λουκία μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως τὴν συναυλίαν. Ἡ μουσικὴ ἦτο ἀληθῶς πολὺ καλή· ἀλλ' ὅ,τι συνεκίνησεν ἰδίως καὶ εὐχαρίστησε τὴν Μὶς Δάβεν, πολὺ πλέον τῆς συμφωνίας τῆς *Σεμιράμιδος* ἦτο χωρικόν τι ᾆσμα ψαλλόμενον ὑπὸ τριῶν φωνῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἀνεγνώρισε τὸ οὖς καὶ ἡ καρδία της γλυκεῖαν καὶ ἠχηροτάτην φωνὴν βαθυφώνου. Πρὸς τὸ ᾆσμα αὐτὸ δὲν κατώρθωσεν ἡ Λουκία νὰ πνίξῃ τὸ αἴσθημά της ὡς τὴν πρωΐαν, καὶ ἀνελύθη εἰς δάκρυα. Κατεκλίθη κλαίουσα, ἀλλὰ δὲν ἐταράχθη ἐκ τούτου ὁ ὕπνος της, ὅστις ὑπῆρξε τοὐναντίον βαθὺς καὶ ἠρεμώτατος.

[Ἕπεται συνέχεια].

ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΙΚΕΝΣ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἰδὲ σελ. 360.

«Ἄλλην τινὰ εὐτυχίας ἡμέραν ἐτόλμησα νὰ εἰσέλθω εἰς μέγα ξενοδοχεῖον καὶ νὰ ζητήσω φαγητόν τι ἀρέσκον μοι πολὺ, ὅπως τὸ φάγω μὲ τὸ τεμάχιον τοῦ ἄρτου, ὅπερ ἔφερον περικεκαλυμμένον διὰ χαρτίου ὡς βιβλίον. Τί ἐσκέφθη ὁ θεράπων τοῦ ξενοδοχείου ἰδών με οὕτως ἐμφανισθέντα τὸ ἀγνοῶ, ἀλλὰ τὸν βλέπω εἰσέτι ἀτενῶς προσβλέποντά με ἐν ᾧ ἔτρωγον... Τῷ ἔδωκα πέντε *πέννας* καὶ ἤθελον νὰ μὴ τὰς ἐλάμβανε».

Μεγίστη ἑορτὴ τοῦ Καρόλου ἦτον ἡ ἑσπέρα τοῦ Σαββάτου· ἐπέστρεφε παρὰ τῇ μητρί του ἔχων τὰ ἓξ σελήνια εἰς τὸ θυλάκιόν του, σταματῶν ἐνώπιον ὅλων τῶν καταστημάτων, ὅπως ὑπολογίσῃ τί ἠδύνατο ν' ἀγοράσῃ μὲ τόσῳ μέγα ποσόν. Ὑπὸ τὸ ὄνομα *Χαρτοφυλάκιον* ἐξεδίδοτο τότε περιοδικῶς συλλογὴ ἐκλεκτῶν ἔργων, ἥτις τὸν κατέθελγε. Ἐνίοτε εἰσήρχετο εἰς παράπηγμά τι ὅπως θαυμάσῃ κύνα γεγυμνασμένον ἢ ἀγριάνθρωπον, ἢ νάνον τινά. Ἐν τούτοις δεινωθεισῶν τῶν ὑποθέσεων των, ἡ οἰκογένεια Δίκενς ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ παρὰ τῷ πατρὶ ἐν αὐτῇ τῇ φυλακῇ. Τὸν Κάρολον ἐνεπιστεύθησαν εἰς πτωχὴν γραῖαν ἄρτι ἀνοίξασαν οἰκοτροφεῖον παιδίων. Εἶ-

Digitized by Google

χεν ἤδη τρία παιδία. Ὁ Κάρολος ἐπρομηθεύετο μόνος του τὸ δεκάλεπτον γάλα του διὰ τὸ πρόγευμά του· ἐπὶ σανίδος δὲ διὰ τὸ δεῖπνόν του εἶχε μικρὸν ἄρτον καὶ τεμάχιον τυρίου. Ἡ μεσημβρινὴ καὶ ἑσπερινὴ τροφή του ἠλάφρυνον πολὺ τὸ βαλάντιόν του· ἔπρεπεν ἐν τούτοις νὰ ζήσῃ ὅλην τὴν ἑβδομάδα μὲ τὰ ἑπτὰ σελήνια· μέχρι τῆς ποσότητος ταύτης ηὐξήθη ὁ μισθός του. Τὸν διένεμεν εἰς ἑπτὰ μέρη, ἅτινα περιετύλισσε διὰ χαρτίου, ἐφ' ἑκάστου δ' ἐπέγραφε τὸ ὄνομα μιᾶς τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος. Ὁ πατήρ του βεβαίως ἐπλήρωνε τὸ ἐνοίκιόν του· ἀλλ' ὁ Κάρολος οὐδεμίαν ἄλλην ἐλάμβανε βοήθειαν ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς Δευτέρας μέχρι τῆς ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου, οὔτε συμβουλήν, οὔτε παρηγορίαν, οὔτε ἐνθάρρυνσιν παρ' οὐδενὸς ἐπὶ τοῦ κόσμου. Πρὸς ἐπίμετρον δὲ ὑπό τινας ἐπόψεις ἦτο πολὺ παιδίον, καὶ συχνάκις ἐδαπάνα εἰς γλυκίσματα τὰ διὰ τὸ γεῦμά του χρήματα. Ἔτρωγεν, ἀντὶ γεύματος, *πουδδίγκαν*, μεταβαίνων, κατὰ τὴν κατάστασιν τῶν οἰκονομικῶν του, εἴτε εἰς ὡραῖον κατάστημα, ἔνθα ἡ *πουδδίγκα* ἠρτύετο διὰ κορινθιακῶν σταφίδων, εἴτε εἰς τὸ μαγαζεῖον ἀγροίκου τινὸς πωλητοῦ κατασκευάζοντος βαρύ τι καὶ σπογγῶδες γλύκισμα, δυνάμενον καλλίτερα νὰ γεμίσῃ τὴν κοιλίαν του. Τὴν ὥραν δὲ τοῦ δειλινοῦ, σχεδὸν καθ' ἡμέραν, *ἐγέλα τὴν πεῖνάν του*, περιπατῶν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀποθαυμάζων τὰ τρόφιμα.

Τὰς κυριακάς του διήρχετο ἐν τῇ φυλακῇ, ἀφ' οὗ μετέβαινεν ἀπὸ τῆς ἐννάτης πρὸ μεσημβρίας καὶ παρελάμβανε τὴν ἀδελφήν του Φανῆν ἀπὸ τὸ Ὠδεῖον, εἰς ὃ τὴν ἐπανῆγε τὸ ἑσπέρας. Θλιβερὰ ὕπαρξις καὶ ἔμπλεως κινδύνων! «Ἄνευ τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ, ἔλεγε συχνὰ ὁ Δίκενς, ὅπως ἤμην ἐγκαταλελειμμένος, θὰ ἐγενόμην εὐκόλως τότε κλέπτης ἢ τυχοδιώκτης». Ὁ Θεὸς τὸν ἐπροστάτευσεν ἀναμφιβόλως, ἀλλὰ πρὸ πάντων αὐτὸς οὗτος ὑπερήσπισεν ἑαυτὸν κατὰ τῶν κακῶν παραδειγμάτων. Καίτοι οὐδέποτε, οὐδὲ διὰ μιᾶς ἔτι λέξεως ὑπεσήμανεν εἰς τοὺς ἑταίρους του, ὅτι ἐγεννήθη εἰς κοινωνικὴν τάξιν ἀνωτέραν τῆς ἰδικῆς των, οὐδὲν ἧττον μέχρι τοιούτου βαθμοῦ διεκρίνετο διὰ τὴν διαγωγήν του καὶ τοὺς τρόπους του, ὥστε οἱ ἀγροῖκοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι τῷ ἐπεδείκνυον ἀκούσιόν τινα σεβασμόν, καλοῦντες αὐτὸν *μικρὸν κύριον*. Ἀρχιεργάτης δέ τις, Θωμᾶς τὸ ὄνομα, ὅστις ὑπῆρξε στρατιώτης, καὶ ἁμαξηλάτης τις Χάρρυ, ἐτόλμων μόνοι νὰ ὀνομάζωσιν αὐτὸν Κάρολον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μόνον κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς διαχύσεως, ὅτε κατέθελγεν αὐτοὺς κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐργασίας των διὰ τῶν ἀναμνήσεων τῶν παλαιῶν του ἀναγνώσεων. Ὁ Γκρὴν ἠθέλησε μίαν ἡμέραν νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ τίτλου *ὁ μικρὸς κύριος*, ἀλλ' ὁ Βὸβ Φάγγεν, ὑψηλὸς καὶ δυνατὸς παλληκαρᾶς, τὸν ἠνάγκασε νὰ *μαζέψῃ τὰ λόγια του*. Ἂν ἐφαίνετο φυγοπονῶν ἢ περιφρονῶν τὴν ἀνατιθεμένην αὐτῷ ἐργασίαν, ὁ Κάρολος τοὺς χλευασμοὺς μόνον τῶν συνεργατῶν του θὰ ἐπεσπᾶτο· ἀλλ' αὐτὸς ἐφρόντισε τοὐναντίον νὰ ἐφελκύσῃ τὴν ὑπόληψίν των ἐκτελῶν τὸ ἔργον του κάλλιον παντὸς ἄλλου. Ἅμιλλα δεξιότητος καὶ ἐπιτηδειότητος ἠγείρετο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Βὸβ Φάγγεν περὶ τοῦ πότερος θὰ περιεκάλυπτε περισσότερα δοχεῖα βαφῆς ἐντὸς πέντε λεπτῶν. Ἡ ταπείνωσίς του ἐν τούτοις τῷ ἦτο ὀδυνηροτάτη, καθόσον μάλιστα καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν ἐλπίδα τῆς ἀπ' αὐτῆς ἀπαλλαγῆς εἶχεν ἀπολέσει, ἀλλ' οὐδέποτε ἡ οἰκογένειά του ἤκουσεν αὐτὸν μεμψιμοιροῦντα. Ἅπαξ μόνον περιέγραψε εἰς τὸν πατέρα του οἵα θλῖψις περιέσφιγγε τὴν καρδίαν του, ὅτε ἐπιστρέφων ἀπὸ τῆς ἡμερησίας του ἐργασίας εὑρίσκετο ἐν μέσῳ ξένων, τοσοῦτον δὲ θλιβερῶς, τοσοῦτον συγκινητικῶς περιέγραψεν τὴν κατάστασίν του, ὥστε ὁ δυστυχὴς Δίκενς πατὴρ ἐνόησε πόσον ἄξιον οἴκτου ἦτο τὸ παιδίον, τοῦθ' ὅπερ οὐδέποτε τέως εἶχε νοήσει. Προέτεινε λοιπὸν εἰς αὐτὸν νὰ κατοικήσῃ ὑπόστεγόν τι δῶμα, παράρτημα τῆς φυλακῆς. Τὸ δῶμα τοῦτο τὸ ὑπόστεγον ὡς μόνον ἔπιπλόν του εἶχεν ἓν *παλληοκρέββατον*, ἔβλεπε δὲ πρὸς ἀποθήκην οἰκοδομησίμου ξυλείας· ἀλλὰ διὰ τὸν Κάρολον τὸ δῶμα τοῦτο τὸ ἐπαναφέρον αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του ἦτο ὁ παράδεισος. Ἔκτοτε ἔτρωγε μετὰ τῶν γονέων του, δηλαδὴ ἐντὸς τῆς φυλακῆς. Τὸ μόνον εἰς τὸν πατέρα του ὑπολειφθὲν εἰσόδημα ἤρκει πρὸς διατροφήν των, καί, ἐλεύθεροι σχεδόν, διῆγον πολλῷ κάλλιον ἐν τῇ φυλακῇ ἢ ἐν τῷ ἀθλίῳ ἐκείνῳ οἰκήματι, οὗτινος ἠναγκάσθησαν νὰ πωλήσωσι τὰ ἔπιπλα.

Ὁ Κάρολος ἐν τούτοις κατὰ διαλείμματα ὑπέφερεν ἐκ τοῦ πάθους του· κατελήφθη ποτὲ ὑπὸ σπασμῶν ἐν τῷ ἐργοστασίῳ· τὸ ταλαίπωρον παιδίον μαρτύριον ἀληθὲς ὑφίστατο ἀγωνιωδῶς σφαδάζον ἐπὶ ἀχυρίνης κλίνης, ἣν προχείρως τῷ παρεσκεύασαν. Ὁ Βὸβ Φάγγεν ἐπεδαψίλευσε προθυμοτάτας περιποιήσεις εἰς τὸν φίλον του· ἐπλήρου θερμοῦ ὕδατος φιάλας, ἃς ἐπέθετεν εἰς τὰ πλευρά του, ἀντέστη σφοδρῶς εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ Δίκενς θέλοντος νὰ μείνῃ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εἰς τὸ ἐργοστάσιον τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκίαν του, πρὸς περισσοτέραν δ' ἀσφάλειαν ἀπεφάσισε νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τῆς θύρας της. Τοῦτο ἐνέβαλεν εἰς σκληρὰν ἀμηχανίαν τὸν δυστυχῆ Κάρολον. Ἡ εὐγενὴς ὑπερηφάνειά του δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ πατήρ του καὶ ἡ οἰκογένειά του κατῴκουν ἐντὸς φυλακῆς. Ἀφ' οὗ δὲ πᾶσαι αἱ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ ἀμειλίκτου προστάτου του προσπάθειαι ἀπέτυχον, τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ τὸν ἀποχαιρετίσῃ πρὸ τῆς πρώτης τυχούσης θύρας, ὡσεὶ ἡ οἰκία αὐτὴ ἦτον ἰδική των. Φοβούμενος δὲ μήπως ὁ Βὸβ στραφῇ καὶ τὸν ἴδῃ, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ψεύδους του, ἔκρουσε καὶ

Digitized by Google

τὴν θύραν τῆς οἰκίας, καὶ ἠρώτησεν ἂν κατῴκει ἐν αὐτῇ κάποιος κύριος Φάγγεν.

Ἐν ᾧ οὕτω θλιβεραὶ καὶ μελαγχολικαὶ διήρχοντο αἱ ἡμέραι του ὁτὲ μὲν ἐντὸς τῆς φυλακῆς, ὁτὲ δ' ἐντὸς τοῦ μέλανος καὶ δυσώδους ἐργοστασίου τῶν βαφῶν τῶν ὑποδημάτων, ἡ Φανὴ ἠξιώθη ἑνὸς τῶν εἰς τὰς μαθητρίας τοῦ βασιλικοῦ Ὠδείου ἀπονεμομένων βραβείων. Ὁ Κάρολος ἠγάπα τρυφερῶς τὴν ἀδελφήν του, ἀλλά, καίπερ λίαν εὐχαριστηθεὶς διὰ τὴν λαμπρὰν αὐτῆς ἐπιτυχίαν, ἠναγκάσθη ἐν τούτοις νὰ ὁμολογήσῃ πρὸς ἑαυτὸν μετὰ πολλῆς πικρίας, ὅτι αὐτὸς οὐδέποτε θὰ ἠξιοῦτο τοιούτου βραβείου. Τὸ ἑσπέρας γονυκλιτὴς ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων ν' ἀπελευθερώσῃ αὐτὸν διὰ θαύματος τινὸς ἀπὸ βίου ταπεινώσεως καὶ ἀμαθείας πλήρους. Ὡσεὶ δὲ εἰσήκουσε τῆς δεήσεως αὐτοῦ ὁ Θεός, αὐτόχρημα θαῦμά τι συνετελέσθη. Ὁ κ. Δίκενς ἐγένετο αἴφνης κληρονόμος ἀρκούντως σπουδαίας ποσότητος, ἐπλήρωσε τὰ χρέη του καὶ ἐξῆλθε τῆς φυλακῆς, ὁ δὲ Κάρολος λαβὼν κάλλιστον πιστοποιητικὸν ἀπῆλθε καὶ αὐτὸς τοῦ ἐργοστασίου τῶν βαφῶν τῶν ὑποδημάτων. Μόλις εἶχεν ὑπερβῇ τότε τὸ δωδέκατον αὐτοῦ ἔτος, ἦτον εἰσέτι ἐκτάκτως μικρὸς τὸ ἀνάστημα, ἀλλ' ὥριμος ἤδη τὸν νοῦν. Πανθ' ὅσα ὑπέστη ἐνέπνευσαν εἰς αὐτὸν εἶδος δυσπιστίας πρὸς τὰς δοκιμασίας, ἃς ἦτο δυνατὸν νὰ τῷ ἐπιφυλάττῃ ἡ τύχη· τὸ αἴσθημα τοῦτο, σπάνιον εἰς παιδίον, συνωδεύετο ἄλλως τε ὑπὸ τοσαύτης ἐπιμονῆς καὶ θελήσεως, ὥστε ἠδύνατο νὰ λογισθῇ ὡς ἀρετή. Ὁ Δίκενς οὐδέποτε ἤλπισεν ἐπὶ τὰς περιστάσεις, ἡ ἰδέα αὐτοῦ ἡ σταθερὰ ἦτο νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα, καὶ μεθ' ὅλην ἔτι τῶν περιστάσεων τὴν ἐναντιότητα. Ἐν τῷ ἀδιακόπῳ τούτῳ ἀγῶνι ἐπεδείκνυτο δραστηριότητα ὁμοιάζουσαν πολλάκις πρὸς τραχύτητα· ἡ ἀδιάσειστος πεποίθησις ὅτι τὰ πάντα εἶνε κατορθωτὰ παρὰ τῶν ἐχόντων σταθερὰν θέλησιν, παρώρμα αὐτὸν ἄχρι τέλους τοῦ βίου του ν' ἀναλαμβάνῃ ἀδιστάκτως καὶ ν' ἄγῃ εἰς πέρας τὰς βαρυτέρας ἐργασίας.

Οἱ γονεῖς τοῦ Καρόλου ἔστειλαν αὐτὸν ὡς ἐξωτερικὸν εἰς τὸ λύκειον Βέλιγκτων τινός, ἔνθα φαίνεται ὅτι ἡ διδασκαλία δὲν ἐγίνετο μετὰ μεγάλης σπουδαιότητος. Ἐν τοῖς ἔργοις του ἀναμιμνήσκεται τῆς μαθητικῆς του ταύτης περιόδου, καὶ σκιαγραφεῖ καὶ τοὺς καθηγητάς, ἰδίως δὲ τοὺς μαθητάς, οἵτινες ἀντὶ νὰ γράφωσι καὶ νὰ μελετῶσι, ἐφρόντιζον περισσότερον περὶ τῶν πτηνῶν, τῶν μυιῶν καὶ τῶν ποντικῶν. Ἐκ τούτου εἵπετο ὅτι οἱ ποντικοὶ καὶ οἱ σπουργῖται ἦσαν πολλῷ σοφώτεροι αὐτῶν. Ὁ Κάρολος συμμετεῖχε τῶν ζωηρῶν τούτων παιγνίων· ἴσως δὲ μάλιστα ἐπηύξανε τὴν ἀταξίαν ἐν τῷ λυκείῳ διὰ τῶν μικρῶν ἱστοριῶν του, ἃς ἠρέσκετο συντάττων, καὶ αἵτινες ἐκυκλοφόρουν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ὡς καὶ διὰ τῆς παραστάσεως τῶν ἀγαπητῶν του κωμῳδιῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Δίκενς ἦτο καλοκτενισμένον καὶ καλοενδεδυμένον μειράκιον, εὐθυμότατον καὶ ἀξιαγάπητον, πάντοτε καθάριον καὶ κομψότατον. Ἡ ὑγεία αὐτοῦ εἶχε βελτιωθῆ· ἦτον εὐδαίμων ζῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῶν γραμμάτων. Ἂν δὲ δὲν διεκρίθη ὡς κάλλιστος μαθητής, αἰτία τούτου εἶνε ὅτι δὲν τῷ ἀφῆκαν καιρὸν νὰ γείνῃ τοιοῦτος. Μετὰ δύω ἔτη οἱ γονεῖς αὐτοῦ, καταβεβαρυμένοι ὑπὸ τῆς πολυμελοῦς των οἰκογενείας, ἀπεφάσισαν νὰ ἐξασφαλίσωσιν εἰς ἕκαστον τῶν τέκνων των πόρον τινὰ ζωῆς, ἔθηκαν δὲ καὶ τὸν Δίκενς παρά τινι δικολάβῳ ὡς γραφέα. Ἂν ὁ Κάρολος Δίκενς δὲν ἐκοπίαζε πολύ, ἂν δὲν εἰργάζετο μετὰ ζήλου ἀκαταπονήτου, οὐδὲ μίαν τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν θὰ ἐξεμάνθανε, δὲν θὰ ἠπίστατο δὲ οὐδ' αὐτὴν τὴν μητρικήν του γλῶσσαν, ἣν μετὰ τοσαύτης τελειότητος ἔγραψε. Ἐρωτήσαντος τινὸς τὸν πατέρα του ποῦ ἐξεπαιδεύθη ὁ Κάρολος, ἀπεκρίνατο οὗτος λίαν δικαίως: «Αἴ! ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ εἰπῇ ὅτι μόνος του ἐξεπαιδεύθη!»

Ὁ Δίκενς κατώρθωσε καὶ ἐξ αὐτῶν ἔτι τῶν μεταβολῶν τοῦ βίου του νὰ ἐπωφεληθῇ, καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ δικολάβου ὑπηρεσίας του ἐπωφελήθη, διότι μετ' ἀπαραμίλλου εὐφυΐας περιέγραψε βραδύτερον τοὺς διαφόρους σταθμοὺς τοῦ βίου τοῦ γραφέως. Τὸ ἐπάγγελμα ὅμως τοῦτο δὲν συνεβιβάζετο πρὸς τὰς τάσεις αὐτοῦ, δι' ἔλλειψιν δὲ καλλιτέρου, ἀπεφάσισε νὰ μιμηθῇ τὸ παράδειγμα τοῦ πατρός του ὅστις, ὅπως κάλλιον ἐπαρκῇ εἰς τὰς οἰκογενειακάς του δαπάνας, ἐστενογράφει ἀπό τινος κοινοβουλευτικοὺς λόγους διὰ τὰς ἐφημερίδας. Ἐσπούδασε λοιπὸν στενογραφίαν, καὶ ἐπελάβετο ταὐτοχρόνως ν' ἀναπληρώσῃ διὰ συντόνου μελέτης τὰς ἐλλείψεις τῆς ἐκπαιδεύσεώς του. Ἐπὶ μακρὸν ἡ στενογραφική του δεξιότης ἐν τοῖς δικαστηρίοις μόνον ἐχρησιμοποιήθη· ἀλλ' ἐπὶ τέλους κατώρθωσε νὰ γείνῃ δεκτὸς ὡς στενογράφος τοῦ κοινοβουλίου, ταὐτοχρόνως δὲ ἠνεῴχθη αὐτῷ καὶ ἡ θύρα τῆς ἐφημεριδογραφίας, ἥτις ἔμελλε νὰ ὑψώσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ὑψίστην τῆς φιλολογίας σφαῖραν. Ἡ γραφὶς ἐκείνη, ἥτις τοσοῦτον δεξιῶς ἀντέγραφε τοὺς πολιτικοὺς λόγους, ἐχάραττεν ἤδη τὰ πρῶτα δοκίμιά της ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Bog, ὡς προανακρούσματα τοῦ περιφήμου μυθιστορήματος *Πικουΐκ*.

Ὁ βίος τοῦ Δίκενς ὑπῆρξεν ἔκτοτε μακρὰ σειρὰ θριάμβων, δι' ἀδιαλείπτου ἐργασίας ἐπιτευχθέντων. Οὐδεὶς μυθιστοριογράφος ἐγένετο γονιμώτερος καὶ δημοτικώτερος αὐτοῦ. Δύω εἰς τὸν Νέον Κόσμον ταξείδια ἀπέδειξαν εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ φήμη του δὲν περιωρίσθη ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἰδίας του χώρας μόνον. Αἱ διάφοροι τῆς Ἀμερικῆς πόλεις τὸν ὑπεδέχθησαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ· μόλις ἐξήρχετο καὶ αἱ ὁδοὶ κατεκλύζοντο ὑπὸ τοῦ πλήθους· χοροί, συμπόσια, ἑορταὶ ἐτελοῦντο πρὸς τιμήν του· τὰ πανεπιστήμια, τὸ Κοινοβούλιον, ἡ γερου

Digitized by Google

σία, πάντα τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ σωματεῖα καὶ αὐτοὶ οἱ καλλιεργηταὶ ἀπομεμακρυσμένων ἐπαρχιῶν ἔπεμψαν αὐτῷ πρεσβείας· αἱ ἐφημερίδες ἐπληροῦντο ποιημάτων καὶ ἄρθρων ἐπαινετικῶν. Καταβληθεὶς ὑπὸ τοσούτων τιμῶν ὁ Δίκενς ἐπέστρεψε μετά τινος ἀνακουφίσεως εἰς τὴν ἠρεμίαν τῆς συνήθους αὐτοῦ διαίτης. Ἦτον ἁπλούστατος τὰς ὀρέξεις· ἠγάπα τὴν ἐξοχὴν διὰ τὸν περίπατον καὶ τὴν ἱππασίαν, πρὸς δὲ καὶ ὅπως ἐπιμελῆται τῶν κυνῶν του. Ἠγόρασε τὴν οἰκίαν ἐκείνην, ἣν τοσοῦτον ὠνειροπόλησε κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, ἐντὸς δὲ τοῦ ἄλσους αὐτῆς ἐτοποθέτησε σκιάδα, ἐκ Παρισίων μετενεχθεῖσαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰργάζετο. Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ βλέπῃ τὰς ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου, ἃς τοσοῦτον ἠγάπησε, ἐπανέφερεν αὐτὸν συχνὰ εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἐκείνην· ἡ ἀγαθοεργὸς αὐτοῦ εὐσπλαγχνία ἐξετείνετο ἐπὶ τῶν πτωχῶν, τῶν ἐγκαταλελειμμένων, τῶν ἀσθενῶν παιδίων, καὶ αἱ ὡραιόταται τῶν δημοσίων συνδιαλέξεων αὐτοῦ ἦσαν αἱ ὑπὲρ τῆς ἀνιδρύσεως νοσοκομείου παίδων γενόμεναι.

Πρός τινα, ἐρωτήσαντά ποτε αὐτὸν πῶς ἔγινε τοσοῦτον μέγας, ὁ διάσημος συγγραφεὺς ἀπεκρίνατο: «Οὐδέποτε ἐπεχείρησά τι χωρὶς ν' ἀφοσιωθῶ εἰς αὐτὸ ψυχῇ τε καὶ σώματι, οὐδεμίαν ἐργασίαν περιεφρόνησα ὑφ' οἱανδήποτε ἔποψιν καὶ ἂν μοὶ παρουσιάζετο, ἰδοὺ οἱ δύω θεμελιώδεις κανόνες τοῦ βίου μου».

Ὑπὸ θαυμασμοῦ καὶ σεβασμοῦ περικυκλούμενος πανταχοῦ ὁ Δίκενς ἐπεσκέψατο τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Γαλλίαν, ἀπέθανε δ' ἐν τῇ προσφιλεῖ του οἰκίᾳ τῷ 1870 ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα ἐτῶν γενόμενος. Μεθ' ὅλας τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ τὰς κρίσεις, καὶ πάλιν ἐπαναληφθείσας, εἰργάζετο συντόνως· ἔγραφε δὲ μέχρι σχεδὸν τῆς ὥρας τοῦ γεύματος, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ θάνατος ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ κεραυνοβόλος. Τὸ οὕτως ἀπροσδόκητον αὐτοῦ τέλος ἐγένετο ἀφορμὴ γενικοῦ πένθους. Ἡ βασίλισσα ἐτηλεγράφησε πρὸς τὴν οἰκογένειαν Δίκενς τὰ ἐγκάρδια συλλυπητήριά της, πλῆθος δὲ θρηνοῦν περιεκύκλωσε τὸν τάφον, ὅστις ἀνηγέρθη εἰς τὸν ἔξοχον μυθιστοριογράφον ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου τοῦ Οὐεστμίνστερ, παρὰ τὰ μεγάλα τῆς πατρίδος του πνεύματα, τὸν Σαίκσπηρ καὶ τὸν Δρύδεν.

Α. Κ.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Συνέχεια καὶ τέλος.

Ἁπλοῖ στρατιῶται

Ὁ Ἀραγὼ εἶπε ποτὲ περὶ τοῦ Φιλίππου de Girard ὁμιλῶν· «Εἶναι στρατάρχης τῆς βιομηχανίας, ὅστις ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ τείχους μαχόμενος».

Τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἀλλ' οἱ στρατάρχαι δὲν δύνανται νὰ νικήσωσιν ἄνευ στρατιωτῶν.

Οἱ ἁπλοῖ τῆς ἐπιστήμης στρατιῶται εὑρίσκονται εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἀπειραρίθμου στρατοῦ τῶν ἐργατῶν, οἵτινες κινοῦσι τὰς μηχανὰς ἐν τοῖς τεχνουργείοις, καὶ θερμαίνουσι τὰς καμίνους καὶ μιγνύουσι καὶ συνδυάζουσι τὰ προϊόντα ἐν τοῖς ἐργοστασίοις, καὶ ἐξάγουσι τὰ μέταλλα καὶ τοὺς ἄνθρακας ἐκ τῶν σπλάγχνων τῆς γῆς. Οἱ ἄσημοι οὗτοι ἐργάται συντελοῦσιν εἰς τὴν πρόοδον καὶ εἰς τὸν πολιτισμόν. Καὶ δὲν ἐπιτελοῦσι μὲν ἐφευρέσεις, ἀλλὰ πολλάκις συνάγουσι τὰ στοιχεῖα αὐτῶν καὶ ἀποθνήσκουσι καὶ αὐτοὶ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἀνυψοῦνται διὰ τῆς θυσίας καὶ ἀναδεικνύονται διὰ τοῦ μαρτυρίου.

Μόνη ἡ ἱστορία τῶν μεταλλευτῶν παρέχει ἡμῖν ἀνεξάντλητα παραδείγματα θάρρους καὶ αὐταπαρνήσεως. Αἱ μᾶλλον πρόσφατοι καταστροφαὶ παρουσιάζουσιν ἀναρίθμητα θύματα. Ἐκλέξωμεν τυχαίως μεταξὺ τῶν τρομερῶν δραμάτων τῶν ἀνθρακωρυχείων.

Τὴν 11 Ἀπριλίου 1877 ἔγινεν εἰς τὸ φρέαρ Tynewidd ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Γλαμοργάν, ἑνὸς τῶν πλουσιωτέρων σιδηροφόρων καὶ ἀνθρακοφόρων διαμερισμάτων τῆς Οὐαλλίας, μία τῶν καταστροφῶν ἐκείνων, αἵτινες συχνότατα συμβαίνουσιν ἐν τοῖς μεταλλείοις. Οἱ ἐργάται ἡτοιμάζοντο ν' ἀνέλθωσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ὅτε ἠκούσθη φοβερὸς κρότος. Συνεπείᾳ ἐνσταλάξεων τὰ ὕδατα τοῦ πλησίον ῥέοντος ποταμοῦ Ῥόνδου εἰσέρρευσαν εἰς τὰς σύριγγας τοῦ ἀνθρακωρυχείου, καὶ ἐπλήρωσαν αὐτὰς μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Οἱ μεταλλευταὶ ἔτρεξαν ἐν σπουδῇ εἰς τὰς κοφίνους, ἀλλὰ μετρήσαντες ἑαυτούς, εἶδον ὅτι δεκατέσσαρες ἐξ αὐτῶν ἔλειπον. Ἄνεμος σφοδρὸς ἐξήρχετο τοῦ ἀνθρακωρυχείου, τὰ δ' ὑπόγεια φοβερῶς ἀντήχουν. Οὐδεμία ὑπῆρχε κατὰ τὸ φαινόμενον ἐλπὶς νὰ σωθῶσιν οἱ δεκατέσσαρες δυστυχεῖς, οὓς τὰ ὕδατα βεβαίως εἶχον πνίξει εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς. Ἐν τούτοις ἐργάται τινὲς ἠθέλησαν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ σώσωσι τὰ πτώματα, καθῆκον ἱερόν, τὸ ὁποῖον οἱ μεταλλευταὶ οὐδέποτε παραμελοῦσιν ἔστω καὶ μετὰ κινδύνου τῆς ζωῆς των.

Ἐνῷ ἐσκέπτοντο περὶ τῶν ληπτέων μέτρων ὅπως εἰσδύσωσιν εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, ἤκουσαν ὑπὸ τὸ ἔδαφος κτυπήματα ἐπανειλημμένα, καὶ ταχέως ἀνεγνώρισαν ὅτι τινὲς τῶν μεταλλευτῶν ἦσαν κεκλεισμένοι ὑποκάτω διαστρώσεως ἄνθρακος δέκα περίπου μέτρων πάχους. Ὁ ἀὴρ πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ ὕδατος εἶχε σχηματίσει στρῶμα, οἱ δὲ δυστυχεῖς εὑρέθησαν οὕτω ἐντὸς εἴδους καταδύτου (cloche à plonger).

Ἵνα καθησυχάσωσι τοὺς ἀτυχεῖς συντρόφους των, οἱ σῶσται ἀποκρίνονται πρῶτον αὐτοῖς κτυποῦντες σφοδρῶς τὸ ἔδαφος, ἔπειτα ἐπιχειροῦσι νὰ ὀρύξωσι σύριγγα προσκλινῆ ὅπως δώσωσιν αὐτοῖς ἀέρα καὶ φῶς. Μετὰ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἐργασίαν μικρὸν μόνον ὑπολείπεται στρῶμα ἄνθρακος. Μεταξὺ τῶν ἐργαζομένων ὁ μεταλλευτὴς Οὐΐλλιαμ

Digitized by Google

Μόργαν διακρίνεται, σκάπτει δὲ τοσούτῳ θαῤῥαλεώτερον καθόσον προχωροῦσι πρὸς τὸ τέρμα. Διὰ τελευταίου κτυπήματος καταῤῥίπτει τὸ διάφραγμα τοῦ γαιάνθρακος, ὅπερ ἐχώριζεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν κεκλεισμένων συντρόφων του, ἀλλ' ὁ πεπιεσμένος ἀὴρ διαστέλλεται καὶ προξενεῖ ἔκρηξιν, ἥτις ῥίπτει χαμαὶ νεκρὸν τὸν γενναῖον ἐργάτην, καθ' ἣν στιγμὴν ἔσωζε τοὺς ἄλλους. Ἐντὸς μικροῦ ἄλλα κτυπήματα ἀκούονται, ἄλλοι μεταλλευταὶ εἶναι κεκλεισμένοι εἰς μέρος τοῦ ἀνθρακωρυχείου ἀπώτερον.

Ἵνα σώσωσι καὶ τούτους δέον νὰ σκάψωσιν ἐκ νέου. Ὁ θάνατος τοῦ Οὐΐλλιαμ Μόργαν δὲν ἀναχαιτίζει τοὺς ἄλλους, ἐργάζονται δὲ ἄνευ ἀναπαύλης. Αἱ ἡμέραι παρέρχονται, ἡ δ' ἐργασία βραδέως προχωρεῖ. Δύο ἥρωες, ὁ Ἰσαὰκ Pride καὶ ὁ Happy Dodd, ἐξακολουθοῦσιν ἐργαζόμενοι μετὰ μεγίστης καρτερίας, μετὰ ἐννέα δὲ ἡμερῶν ἐργασίαν ἀνοίγουσιν ἐν τῷ βράχῳ τρύπαν, διὰ τῆς ὁποίας κατορθοῦσι νὰ σώσωσιν ἐν μέσῳ φοβεροῦ σίφωνος ὕδατος πέντε μεταλλευτάς, οἵτινες ἔζων εἰσέτι.

Οἱ πέντε οὗτοι ἄνδρες σωθέντες ἀπὸ τοῦ θανάτου διὰ τῆς θαυμασίας ἀφοσιώσεως τῶν δύο συνεργατῶν των, εἶχον ζήσει ἐννέα ἡμέρας ἐν τῷ ὕδατι ἱστάμενοι μέχρι τῆς ὀσφύος, καὶ ἀναπνέοντες ἀέρα πεπιεσμένον καὶ οὐδεμίαν ἔχοντες τροφήν. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ παιδίον· καίτοι ἐξησθενημένοι ὄντες, δὲν ἔπαυσαν κρατοῦντες αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας, ἵνα μὴ πνιγῇ ἐν τῷ ἀδιαλείπτως ὑψουμένῳ ὕδατι.

Ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας θέλουσα νὰ τιμήσῃ τὴν γενναιότητα τοῦ Ἰσαὰκ Pride καὶ τοῦ Happy Dodd, ἀπένειμεν εἰς τοὺς δύο τούτους ἐργάτας τὸ μετάλλιον τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου.

Εἰς τὴν πλημμύραν καὶ εἰς τὴν κατάπτωσιν τῶν χωμάτων, δέον νὰ προσθέσωμεν τὴν ἔκρηξιν τῆς ἀτμίδος (feu grisou), ἵνα συμπληρώσωμεν τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν φοβερῶν αἰτιῶν τοσούτων δυστυχημάτων. Ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ κρίνῃ περὶ τῆς μάστιγος ταύτης ἐκ τῆς ἑξῆς ἀφηγήσεως, ἣν ἀρυόμεθα ἐκ τῆς ἐκθέσεως μιᾶς τῶν τελευταίων καταστροφῶν·

«Τὴν πέμπτην, 17 Ἀπριλίου 1879, περὶ τὰς 7 1]2 τῆς πρωΐας, ἔκρηξις ἀτμίδος συνέβη εἰς τὸ φρέαρ ἀρ. 2 τῆς Ἀγράππης, παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τῶν Frameries ἐν Βελγίῳ.

Τοῦ φρέατος τούτου χρησιμεύοντος πρὸς ἐκμετάλλευσιν ἀτμιδούχων στρωμάτων, πᾶσαι αἱ συνήθεις προφυλάξεις εἶχον ληφθῆ. Τὸ πρωῒ πλέον τῶν 200 ἐργατῶν κατέβησαν. Περὶ τὴν ἑβδόμην καὶ ἡμίσειαν παρετηρήθη ὅτι τὸ φρέαρ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἀνθράκων ἀνέδιδε ῥεῦμα ἀέρος δυσώδους· παραυτὰ ἐστάλη πρὸς τὸν μηχανικὸν τοῦ φρέατος ἄνθρωπος, ὅπως τῷ ἀναγγείλῃ τὸ ἀσύνηθες τοῦτο γεγονός, καθότι τὸ φρέαρ ἔπρεπε νὰ *καταπίνῃ*, δηλαδὴ νὰ χρησιμεύῃ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἀέρος. Πρὶν ἢ λάβωσι καιρὸν νὰ ἐξακριβώσωσι τὸ πρᾶγμα, τὸ δωμάτιον τοῦ καθαρισμοῦ (clichage) καὶ τὸ τοῦ μηχανικοῦ ἐπληρώθησαν ἀτμίδος, τὸ μῖγμα ἔγινεν ἐκρήξιμον καὶ ἀνεφλέχθη εἰς τὴν θερμάστραν τοῦ μηχανικοῦ προξενήσαν ἐκπυρσοκρότησιν σφοδράν. Ὁ μηχανικὸς ἐφονεύθη, ὀκτὼ ἄνδρες ἐκάησαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ὡς καὶ δύο γυναῖκες ἐκ τῶν τοὺς λύχνους ἐπιμελουμένων. Ἅμα δὲ, μεγάλη φλὸξ ἀνέδραμεν διὰ τοῦ φρέατος μέχρι τοῦ ξυλώματος, τὸ ὁποῖον ἀνεφλέχθη, ὁ δὲ μέγιστος οὗτος λαμπτὴρ ἔχων 3, 60 μέτρων διάμετρον, ἐξηκολούθησε καίων ἐπὶ δύο ὥρας, χωρὶς νὰ διαδοθῇ τὸ πῦρ εἰς τὰς σύριγγας, ὅπου οὐδεμία εἶχε συμβῆ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἔκρηξις. Περὶ τὰς 9 1]2 τὸ πῦρ κατέβη, καὶ ἠκούσθη ὑπόγειος ἐκπυρσοκρότησις ἐπαναληφθεῖσα κατὰ διαλείμματα ἑνὸς τετάρτου μέχρι τῆς 11 1]2, ὅτε συνέβη ἡ τελευταία καὶ σφοδροτέρα πασῶν. Τί δὲ εἶχε συμβῆ εἰς τὰ μέρη ὅπου εἰργάζοντο; ἦσαν ἀπρόσιτα, ἡ καιομένη ξυλία κατέπιπτεν ἐπὶ τοῦ φρέατος τοῦ ἀερισμοῦ, οὗ ἡ ἀνέμη (ventilateur) εἶχε παύσει κινουμένη καὶ ἐπὶ τοῦ φρέατος τῆς ἐξαγωγῆς. Πᾶσα καταβληθεῖσα προσπάθεια εἰς τὸ φρέαρ τοῦ ἀερισμοῦ, ὅπου ἦσαν αἱ κλίμακες, ἵνα σώσωσι τὸ προσωπικόν, ἀλλὰ κατὰ τὰς 3 1]2 μόνον ἔγινε προσιτόν· 87 ἐργάται ἐσώθησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι νομίσαντες ὅτι τὸ ῥεῦμα τοῦ ἀέρος εἶχεν ἀνατραπῆ, καὶ φοβηθέντες μήπως τεθῇ πάλιν εἰς κίνησιν ἡ ἀνέμη, ὅπερ ἤθελεν ἐπαναφέρει ὅλα τὰ δηλητηριώδη ἀέρια εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, κατέβησαν εἰς τὰ κατώτερα στρώματα καὶ πιθανῶς ἀπέθανον ὅλοι ἕνεκα τῶν γενομένων ἀλλεπαλλήλων ἐκρήξεων. Τὴν 4 Μαΐου ἐπίσημος τελετὴ ἐγένετο ἐν Frameries, καθ' ἣν ἐδόθη εἰς 11 ἄνδρας τὸ παράσημον τοῦ Λεοπόλδου πρὸς ἀμοιβὴν τῆς αὐταπαρνήσεως αὐτῶν κατὰ τὴν ἀνάσωσιν».

Πανταχοῦ εὑρίσκομεν τοιούτους μάρτυρας τοῦ καθήκοντος. Ἡ κατασκευὴ τῶν χημικῶν προϊόντων πολλάκις ἐπικινδύνων, ἡ ἔκρηξις τῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, δεκατίζουσιν ἐπίσης τοὺς ἁπλοῦς τούτους τῆς ἐπιστήμης ἐργάτας. Περατοῦντες ἄρα τὸ παρὸν βιβλίον, καλὸν νομίζομεν νὰ τιμήσωμεν τὴν μνήμην ἐκείνων, οἵτινες καίτοι ταπεινοί, πίπτουσιν ὑπερηφάνως ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς τιμῆς.

Καὶ δὲν συγκαταριθμοῦνται μὲν μετὰ τῶν ἐπὶ μεγαλοφυΐᾳ διακριθέντων ἀνδρῶν, ἀλλ' ἐξισοῦνται πολλάκις αὐτοῖς διὰ τῆς φιλοπονίας αὐτῶν καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως. Ταύτας δυνάμεθα νὰ μιμηθῶμεν πάντες ἡμεῖς οἱ ἄσημοι καὶ ταπεινοὶ ἐργάται.

Ἐὰν ἡ ἡμετέρα ἀφήγησις συνεκίνησεν ἐνίοτε τὸν ἀναγνώστην καὶ ἐνέπνευσεν αὐτῷ αἴσθημά τι γενναῖον, ἐὰν ἔπεισεν αὐτὸν ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος καὶ ἡ ἐργασία ἐπιφέρουσιν ἀποτελέσματα μεγάλα ὑπερισχύουσαι καὶ αὐτῶν τῶν

Digitized by Google

μεγίστων προσκομμάτων, θέλομεν πεισθῆ ὅτι δὲν ἐπεχειρήσαμεν ἔργον ἀνωφελές.

« Εργασία καὶ ἐπιμονὴ» ἐλέγομεν ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου τούτου, τοιοῦτον τὸ σύνθημα τῶν μεγάλων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς σκέψεως ἐργατῶν.

Ὁ Carnot, προσθέτομεν εἰς τὸ τέλος, συνεπλήρωσε τὸ ὡραῖον τοῦτο σύνθημα εἰπὼν ὅτι «Ἀνάξιος εἶναι ὁ ἐν ἐκουσίᾳ διατελῶν ἀργίᾳ».

Ελιζα Σ. Σουτσου

ΠΩΣ ΕΙΡΓΑΖΕΤΟ Ο ΛΙΤΤΡΕ

Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων τοῦ Λιττρὲ τὸ περίφημον αὐτοῦ *Λεξικὸν τῆς γαλλικῆς γλώσσης* θέλει ἐσαεὶ διαμείνει θαυμαστὸν μαρτύριον τῆς φιλοπονίας, εὐρυμαθείας καὶ ἐμβριθείας τοῦ μεγάλου φιλοσόφου, ὡς ὑπῆρξε καὶ τὸ ἀναδεῖξαν αὐτὸν ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα ἔνδοξον. Τὴν μέθοδον, δι' ἧς κατώρθωσε νὰ ἀγάγῃ εἰς πέρας τὸ ὄντως μέγα ἐκεῖνο ἔργον ὁ Λιττρὲ, διηγεῖταί που τῶν ἔργων του αὐτὸς οὗτος ὁμολογῶν πῶς εἶχε διαγράψει ἑαυτῷ πρόγραμμα ἐργασίας ὡρισμένον, καὶ πῶς διῄρει τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας.

Τὴν ἀφήγησιν ταύτην, λίαν διδακτικὴν καὶ ἐνδιαφέρουσαν οὖσαν, παραθέτομεν ἐνταῦθα αὐτολεξεί·

«Τὸ πρόγραμμα τοῦτο, λέγει, περιελάμβανε τὰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας τῆς ἡμέρας, ἐξ ὧν οὐσιώδες ἦτο νὰ ἀφιεροῦνται ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτεραι εἰς τὰς καθ' ἡμέραν βιωτικὰς ἀνάγκας. Εἶχον κατορθώσει, περικόψας πᾶσαν περιττὴν δαπάνην, νὰ ἀποκτήσω τὴν πολυτέλειαν δύο οἰκημάτων, ἑνὸς μὲν ἐν τῇ ἐξοχῇ, τοῦ ἄλλου δ' ἐν τῇ πόλει. Ἡ ἀγροτική μου κατοικία ἔκειτο ἐν Mesnil-le-Roi, ἦτο δὲ μικρὰ καὶ παλαιὰ οἰκία μετὰ μικροῦ κήπου εὐθαλοῦς, ἔχοντος ὀπωροφόρα δένδρα καὶ λαχανικά. Ἐνταῦθα, ἐν παντελεῖ σχεδὸν μονώσει, διότι τὸ χωρίον κεῖται μακρὰν τῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα κατακλύζουσι καθ' ἑκάστην Κυριακὴν οἱ Παρισινοί, εὔκολον μοὶ ἦτο νὰ διαθέσω κατ' ἀρέσκειαν τὰς ὥρας. Ἠγειρόμην τὴν ὀγδόην τῆς πρωΐας πολὺ ἀργά, θὰ εἴπῃ τις, δι' ἄνθρωπον τοσαύτας ἔχοντα ἐργασίας. Ἀναμείνατε. Ἐνῷ διηυθέτιζον τὸν κοιτῶνά μου, ὅστις ἦτο ἅμα καὶ τὸ σπουδαστήριόν μου, (εἶπα ἤδη ὅτι ἡ οἰκία ἦτο μικρὰ καὶ παλαιά), κατέβαινον εἰς τὸ ἰσόγειον φέρων μετ' ἐμοῦ καὶ ἐργασίαν τινά· κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον συνέταξα πλὴν ἄλλων τὸν πρόλογον τοῦ Λεξικοῦ μου. Ὁ σφραγιδοφύλαξ Δαγεσσὼ μοὶ εἶχε δώσει τὸ παράδειγμα νὰ μὴ παραβλέπω τὰς στιγμάς, αἵτινες φαίνονται ἄχρηστοι, αὐτὸς ὃν ἡ ἄτακτος σύζυγός του ἔκαμνε πάντοτε νὰ περιμένῃ διὰ τὸ γεῦμα, καὶ ὅστις παρουσιάσας αὐτῇ μίαν ἡμέραν βιβλίον τι, εἶπεν· «Ἰδοὺ τὸ ἔργον τῶν πρὸ τοῦ γεύματος στιγμῶν».

»Τὴν ἐννάτην ἀνέβαινον καὶ διώρθονον τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια, ὅσα μοὶ ἐστέλλοντο μέχρι τῆς ὥρας τοῦ προγεύματος. Τὴν μίαν μετὰ μεσημβρίαν ἐκαθήμην πάλιν εἰς τὸ γραφεῖόν μου, καὶ μέχρι τῆς τρίτης ὥρας εἰργαζόμην διὰ τὸ «Journal des Savants», ὅπερ εἶχε ζητήσει τὴν συνεργασίαν μου τῷ 1855, καὶ εἰς ὃ περὶ πολλοῦ ἐποιούμην νὰ παρέχω τακτικῶς τὴν συμβολήν μου. Ἀπὸ τῆς τρίτης μέχρι τῆς ἕκτης ἠσχολούμην εἰς τὸ λεξικόν. Τὴν ἕκτην κατέβαινον εἰς τὸ γεῦμα, ὅπερ εὕρισκον πάντοτε ἕτοιμον, διότι ἡ σύζυγός μου δὲν ἦτο ὡς ἡ κυρία Δαγεσσώ. Πρὸς τοῦτο ἦτο ἀρκετὴ μία ὥρα περίπου. Ὡς ὑγιεινὸν παράγγελμα συνιστᾶται νὰ μὴ ἀρχίζῃ τις ἐργασίαν πνευματικὴν ἀ[μ]έσως μετὰ τὸ γεῦμα. Ἐγὼ διαρκῶς παρέβην τὸ παράγγελμα τοῦτο, ἀφοῦ ἔλαβον πεῖραν ὅτι οὐδαμῶς μὲ ἔβλαπτεν ἡ παράβασις. Κέρδος ἐθεώρουν ὅσον ἠδυνάμην νὰ ἀφαιρέσω ἀπὸ τὰς σωματικὰς ἀνάγκας. Ἀναβαίνων λοιπὸν τὴν ἑβδόμην ἑσπερινὴν ὥραν ἐπανελάμβανον τὴν ἐργασίαν τοῦ λεξικοῦ καὶ δὲν τὴν ἄφινον πλέον. Πρῶτον σταθμὸν ἔκαμνον κατὰ τὸ μεσονύκτιον, καθ' ὃ οἱ ἄλλοι κατεκλίνοντο· εἶτα ἐξηκολούθουν μέχρι τῆς τρίτης μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Τὴν ὥραν ταύτην ἔληγε συνήθως τὸ ἡμερήσιον ἔργον μου· ἐὰν δὲν συνεπληροῦτο, παρέτεινον τὴν ἐργασίαν, οὐχὶ σπανίως δὲ, κατὰ τὰς μακρὰς ἡμέρας, σβύνων τὸν λύχνον μου ἐξηκολούθουν τὴν ἐργασίαν εἰς τὸ φῶς τῆς ὑποφωσκούσης ἠοῦς.

»Τοῦτο ὅμως ἦτο ἐξαίρεσις. Τὸ συνηθέστερον, ἡ διακοπὴ ἐγίνετο τὴν τρίτην ὥραν, καθ' ἣν ἀφινον κάλαμον καὶ χάρτην, καὶ ἐτακτοποίουν τὸ γραφεῖον, οὐχὶ διὰ τὴν αὔριον, διότι ἡ αὔριον εἶχεν ἤδη ἔλθει, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἐργασίας. Ἡ κλίνη μου ἤγγιζε σχεδὸν εἰς τὸ γραφεῖον, καὶ εἰς ὀλίγας στιγμὰς κατεκλινόμην. Ἡ ἕξις καὶ ἡ ἀπαράβατος τάξις (καὶ εἶνε οὐχὶ ἄνευ ἐνδιαφέροντος ἡ φυσιολογικὴ αὕτη παρατήρησις) εἶχον κατασβύσει τὸν ἐκ τῆς ἐργασίας προερχόμενον νευρικὸν ἐρεθισμόν, καὶ ἀπεκοιμώμην μεθ' ὅσης εὐκολίας καὶ ὁ μένων ἄεργος, οὕτω δὲ ἠγειρόμην πάλιν τὴν ὀγδόην ὥραν, ὥραν πολλῶν ὀκνηρῶν. Αἱ ἀγρυπνίαι μου δὲ αὗται δὲν ἔμενον καὶ ὅλως ἄνευ ἀποζημιώσεως· εὔλαλος ἀηδὼν εἶχεν ἱδρύσει κατοικίαν ἐν μικρᾷ φιλλυρῶν δενδροστοιχίᾳ, διατεμνούσῃ ἐγκαρσίως τὸν κῆπον, καὶ εἰς τὴν σιγὴν τῆς νυκτὸς ἐπλήρου τὰ πέριξ διὰ τῆς καθαρᾶς καὶ ἠχηρᾶς φωνῆς της. Ὦ! Βιργίλιε, πῶς ἠδυνήθης σύ, ὁ ποιητὴς τῶν *Γεωργικῶν*, νὰ κάμῃς πένθιμον ᾆσμα, miserabile carmen, ἐκ τῶν τόσων ἱλαρῶν ἐκείνων φθόγγων;

»Ἐν τῇ πόλει ὁ κανονισμὸς τοῦ χρόνου ἐτηρεῖτο ὀλιγώτερον. Ἡ ἡμέρα εἶχε τὰς ἐπισκέψεις της καὶ διαταράξεις ἀπροόπτους. Ἀλλὰ τὴν ἑσπέραν ἀνέκτων πλήρη ἐμαυτοῦ κυριότητα, ἡ νὺξ ἦτο ὅλη ἰδική μου, καὶ μετεχειριζόμην αὐτὴν ἀκριβῶς ὡς ἐν Mesnil le-Roi· νύκτες χειμεριναί, καθ' ἃς ἔλειπον καὶ ἡ φίλη ἀηδών, καὶ τῶν ἀγρῶν ἡ θέα

καὶ ὁ εὐρὺς ὁρίζων, ἀλλ' αἵτινες ὅμως ἦσαν ἥσυχοι καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Παρισίοις, ὅτε κατὰ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὰ πάντα ἐσίγων, καὶ διηρχόμην αὐτάς, τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, δεδομένος ὅλος εἰς τὴν ἐργασίαν».

Ἐνταῦθα ὁ Λιττρὲ προσθέτει·

«Ὁ φίλος μου κ. Βαρθελεμὴ Σαιντιλαὶρ[1], οὗτινος ἡ ἔφεσις πρὸς τὴν ἐργασίαν δὲν εἶνε μικροτέρα τῆς ἐμῆς, ἐργάζεται καθ' ὅλως διάφορον τρόπον. Χειμῶνα καὶ θέρος ἐγείρεται λίαν πρωΐ, κατακλίνεται δὲ ἐνωρίς. Καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις εἶπον ἀστειζόμενος ὅτι, ἐὰν ἐκατοικοῦμεν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, θὰ συνηντώμεθα εἰς τὴν κλίμακα, ἐκεῖνος μὲν ἐξεγειρόμενος καὶ μεταβαίνων εἰς τὸ ἔργον του, ἐγὼ δὲ ἀφίνων τὸ ἰδικόν μου καὶ μεταβαίνων νὰ κατακλιθῶ. Εὐτυχέστερος ἐμοῦ ἀπολαύει ἀκμαίου καὶ θαλεροῦ γήρατος, μὴ μεταβαλὼν τὸ παράπαν τὰς ἐργασίμους αὐτοῦ ὥρας, ὅπερ θέλει τῷ ἐπιτρέψει νὰ ἀγάγῃ εἰς πέρας αἴσιον τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀλλ' ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι εἶνε κατὰ τέσσαρα καὶ ἥμισυ ἔτη νεώτερος ἐμοῦ, πρὸ δὲ τεσσάρων καὶ ἡμίσεος ἐτῶν εἶχον καὶ ἐγὼ ἀρκοῦσαν ῥώμην, ἂν καὶ ὀλιγωτέραν αὐτοῦ. Καὶ ἐλπίζω ὅτι τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα οὐδεμίαν θὰ ἐπιφέρῃ βλάβην εἰς τὴν εὐεξίαν αὐτοῦ,καὶ ὅτι θὰ διαμείνῃ εἷς τῶν προνομιούχων τοῦ γήρατος. Ὁμολογῶ ὅτι τοῦ φθονῶ τὴν τοιαύτην ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ εὐεξίαν· ἀλλὰ θὰ ἐλυπούμην πολύ, ἐὰν ἐκ δυσαρέστου τῆς φύσεως τροπῆς ἔπαυε τοῦ νὰ εἶνε ἄξιος τοῦ φθόνου, ὃν πρὸς αὐτὸν αἰσθάνομαι».

Τὸ πλεῖστον τοῦ βίου τοῦ Λιττρὲ ἀπερρόφησε τὸ λεξικὸν αὐτοῦ, ὅπερ εἶνε οὐ μόνον φιλολογικὸν μνημεῖον μέγα, ἀλλά, ὡς ὀρθῶς εἶπέ τις,καὶ ὑψηλὸν παράδειγμα ἠθικοῦ ἡρωϊσμοῦ. Εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐβοηθεῖτο ἐν τούτοις εἴτε ὑπὸ τῆς θυγατρός του,εἴτε ὑπὸ ἄλλων λογίων ἀνδρῶν,τῶν κυρίων Beaujean Sommer καὶ τοῦ λοχαγοῦ André.

Ἤρξατο δὲ ἡ ἐκτύπωσις αὐτοῦ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1859 καὶ ἐπερατώθη (πλὴν τοῦ *Παραρτήματος*) τὸν Νοέμβριον τοῦ 1872, ἤτοι διήρκεσεν ἐπὶ 13 ἔτη καὶ 2 περίπου μῆνας. Τινὲς περίεργοι ὑπελόγισαν ὅτι, ἐὰν τὸ λεξικὸν τοῦτο (ἄνευ τοῦ παραρτήματος) ἐτυποῦτο εἰς μίαν μόνην στήλην, ἡ στήλη αὕτη θὰ εἶχε μῆκος 37,525 μέτρων καὶ 28 ἑκατοστῶν.

Πρὸ διετίας περίπου εἶχε διαδοθῇ ἐν Παρισίοις φήμη περὶ θανάτου τοῦ Λιττρέ. Ἦτο ἐν ἐποχῇ θέρους. Πολλοὶ δὲ ἐφημερίδων ἀφηγηταὶ προσέδραμον εἰς τὴν πενιχρὰν αὐτοῦ ἀγροτικὴν κατοικίαν ἐν Mesnil-le-Roi. Ἀλλ' ἐξεπλάγησαν πάντες εὑρόντες τὸν πολιὸν πρεσβύτην ὄρθιον ἐν τῷ κηπαρίῳ του μὲ λίσγον εἰς τὴν χεῖρα.

Ἀλλ' ὅμως, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη, ἔβλεπε τὸν θάνατον ἐρχόμενον.

— Ἰατρέ, ἔλεγε πρὸς τὸν ἐξαίρετον ἰατρόν του Augros, αἰσθάνομαι ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ὑπάγω νὰ ἀναπαυθῶ εἰς τοὺς κόλπους τῆς φύσεως!

Ἐὰν εἰς τὸ θρησκευτικὸν ζήτημα ὁ Λιττρὲ ἦτο ἐλευθερόφρων, ἐπίστευεν ὅμως εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ καλῶς ὑπηρέτησεν αὐτήν.

Λέγεται ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους πρὸ τοῦ θανάτου του μῆνας ὁ φιλόσοφος ἠσχολεῖτο ἢ ἐσχεδίαζε νὰ συγγράψῃ φιλοσοφικόν τι σύγγραμμα, εἶδος *οὐτοπίας* ἢ ὀνείρου, ὅπερ ἤθελε νὰ ὀνομάσῃ *Ὁ τελευταῖος ἄνθρωπος*. Τὸ πνεῦμά του,ἀδιαλείπτως ἐργαζόμενον, ἦτο ἄπληστον νέων πραγμάτων μετὰ τὴν ἀπέραντον τοῦ λεξικοῦ ἐργασίαν. «Ἀκόμη ἔχω πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, λέγει ὁ γράφων περὶ αὐτοῦ τὰ ὀλίγα ταῦτα, τὴν μορφὴν τοῦ πολιοῦ ἐπιστήμονος, τοῦ εὐγενοῦς ἐκείνου πνεύματος, ἔν τινι συνεδριάσει τῆς *μασσονικῆς* Λέσχης ἡ «Ἐπιεικὴς Φιλία», εἰς ἣν ἐγένετο δεκτὸς ταὐτοχρόνως μετὰ τοῦ Ἰουλίου Φερρύ. Ἐκάθητο ἐκεῖ σύννους, μετ' ὀλίγον δὲ ἀνέγνωσεν εἰς τὴν συνέλευσιν θαυμάσιον φιλοσοφικὸν τεμάχιον, ἐν ᾧ παρέβαλλεν ἑαυτὸν πρὸς τοὺς γέροντας ἐκείνους τῆς Ἰλιάδος τοὺς καθημένους εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως ὡς εἰς τὰς πύλας τοῦ τάφου.

»Ἡ φωνή του,ἀσθενὴς ὅλως, σχεδὸν δὲν ἠκούετο· ἀλλ' ἡ προσοχὴ πάντων, ἀτενῶς πρὸς αὐτὸν ἐστραμμένη, κατώρθου νὰ συναρπάζῃ μέρη τινὰ θαυμάσια, ἰδέας φωτὸς πλήρεις.

»Ὁ Γαμβέττας ἦτο ἐκεῖ καὶ ἠκροᾶτο.

»Ἔλαβε τὸν λόγον μετὰ τὸν Λιττρέ, μετὰ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ὅστις τῷ 1825 μετὰ τοῦ Βαρθελεμὴ Σαιντιλαὶρ παιδιᾶς χάριν ἀνήγειρε διὰ τεταμένου βραχίονος ὁλόκληρον τράπεζαν, καὶ ὅστις νῦν εἶχε καταντήσει πρεσβύτης κεκυρτωμένος ὑπὸ τῆς ἐργασίας. Ἔλαβε τὸν λόγον, καὶ διὰ τῆς ἠχηρᾶς αὐτοῦ φωνῆς·

»— Κύριοι, εἶπεν, ἂς τιμήσωμεν τὸν Λιττρέ, ἂς τιμήσωμεν αὐτὸν πάντες προσαγορεύοντες *τὸν μέγιστον ἐργάτην τοῦ αἰῶνος*.

»Καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ὄνομα, ὅπερ θὰ παραμείνῃ εἰς τὸν ἄνδρα, οὗτινος ὁ βίος ὅλος ὑπῆρξεν ὑψηλὸν παράδειγμα ἀρετῆς, εἰς τὸν ἔνδοξον ἐπιστήμονα, ὅστις ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας μέχρι τοῦ ὀγδοηκοστοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἄνευ διαλείμματος, εἰργάσθη, ἐσκέφθη, ἠρεύνησε καὶ ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ἀληθείας».

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ

Ἡ καθημερινὴ πεῖρα ἀποδεικνύει ὅτι ὁ βίος, αἱ πράξεις, τὸ παράδειγμα, ἐπιδρῶντα ἐπὶ τὴν κοινωνίαν, ἀποτελοῦσι τὴν ἀρίστην πρακτικὴν ἀνατροφήν, πολὺ ἀνωτέραν καὶ πολὺ προτιμοτέραν τῆς ἐν τοῖς σχολείοις, τοῖς πανεπιστημίοις καὶ τοῖς γυμνασίοις διδασκαλίας· διότι ταῦτα ἁπλουστάτας μόνον ἀρχὰς διανοητικῆς καλλιεργείας διδάσκουσι. Διὸ πολὺ ὑπερέχει ἡ ζῶσα ἀνατροφή, ἡ καθ' ἑκάστην γινομένη κατ' οἶκον καὶ καθ' ὁ-

1. Ὁ νῦν ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας.

Digitized by Google

δόν, μεταξὺ τῶν τεχνιτῶν καὶ εἰς τὸ ἐργαστήριον, πλησίον τῆς μηχανῆς καὶ παρὰ τὸ ἄροτρον, παρὰ τῷ ἐμπόρῳ καὶ τῷ ἐργοστασιάρχῃ, καὶ πανταχοῦ ὅπου δραστηρίως ἀσχολοῦνται οἱ ἄνθρωποι. Αὕτη εἶνε ἡ τελεία παίδευσις, ἥτις πρέπει νὰ δοθῇ εἰς πᾶν μέλος τῆς κοινωνίας, καὶ ἣν ὠνόμαζεν ὁ Σχίλλερ «ἀνατροφὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους». Περιέχονται δ' ἐν αὐτῇ ἡ ἐνέργεια, ἡ διαγωγή, τὸ αὐτοδίδακτον καὶ πᾶν ὅ,τι φέρει ἀληθῶς τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν τακτικὴν διάταξιν τῶν ἰδίων δυνάμεων, καὶ προετοιμάζει πρὸς τὴν προσήκουσαν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων καὶ τῶν ἀσχολιῶν τοῦ βίου, πρὸς διδασκαλίαν δηλαδή, ἣν ἀδύνατον νὰ εὕρωμεν ἐν τοῖς βιβλίοις, ἢ ἀπολαύσωμεν καὶ δι' αὐτῶν τῶν σπουδαιοτάτων φιλολογικῶν μελετῶν. Ὁ Βάκων λέγει μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ βαθυνοίας, ὅτι «αἱ σπουδαὶ δὲν διδάσκουσι τὸν τρόπον τῆς χρήσεως αὐτῶν, ἀλλ' ἑτέρα τις σοφία ἐκτὸς αὐτῶν καὶ ὑπεράνω αὐτῶν οὖσα, ἣν ἀποκτᾷ τις διὰ μόνης τῆς παρατηρήσεως». Ἡ σκέψις αὕτη ἐφαρμόζεται ἐπίσης ἀληθῶς εἰς τὸν πραγματικὸν βίον ὡς καὶ εἰς τὴν διανοητικὴν μόρφωσιν. Διότι ἡ πεῖρα καθ' ἑκάστην ἐνισχύει τὸ λεγόμενον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τελειοποιεῖται μᾶλλον διὰ τῆς ἐργασίας ἢ διὰ τῆς φιλολογίας, ὅτι ἡ ζωὴ μᾶλλον ἢ ἡ φιλολογία, ἡ ἐνέργεια μᾶλλον ἢ ἡ σπουδή, καὶ ὁ χαρακτὴρ μᾶλλον ἢ ἡ βιογραφία, αἰωνίως τείνουσι πρὸς τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἀνθρωπότητος.

Αἱ βιογραφίαι ὅμως τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, καὶ μάλιστα αἱ τῶν ἀγαθῶν, εἶνε διδακτικώταται ὡς βοηθοί, ὁδηγοὶ καὶ παραδείγματα πρὸς τοὺς ἄλλους. Τινὲς τῶν καλλιτέρων ἰσοδυναμοῦσι σχεδὸν πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον, διότι διδάσκουσιν ἐνάρετον βίον, ὑψηλὰς σκέψεις καὶ λαμπρὰς πράξεις πρὸς ὠφέλειαν τοῦ κόσμου καὶ τῶν πραττόντων αὐτάς. Τὰ πολύτιμα παραδείγματα περὶ τῆς δυνάμεως τῆς προσωπικῆς ἐνεργείας, τῆς ἐπιμονῆς πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, τῆς θαρραλέας ἐργασίας καὶ σταθερᾶς τιμιότητος, ἅτινα ἀποτελοῦσιν ἀληθῶς εὐγενῆ καὶ ἀνδρικὸν χαρακτῆρα, ἀποδεικνύουσιν ἀναντιρρήτως πᾶν ὅ,τι δύναται ἕκαστος νὰ πράττῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ εὐγλώττως παριστάνουσι τὴν ἰσχὺν τῆς εἰς ἑαυτὸν πίστεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ, διότι δι' αὐτῶν δύναται καὶ ὁ ἐλάχιστος ν' ἀποκτήσῃ περιουσίαν καὶ τιμήν.

Διακεκριμένοι ἐπιστήμονες, φιλόλογοι καὶ τεχνῖται, ἀπόστολοι μεγάλων ἰδεῶν καὶ κάτοχοι γενναίων αἰσθημάτων, δὲν ἀνήκουσιν εἰς ἐξαιρετικήν τινα ἐν τῷ κόσμῳ τάξιν ἢ θέσιν. Προῆλθον καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν σχολείων, τῶν ἐργαστηρίων, τῶν χωρίων, τῶν καλυβῶν ἢ τῶν μεγαλοπρεπῶν οἰκιῶν. Τινὲς ἐκ τῶν μεγαλειτέρων ἀποστόλων προῆλθον ἐκ τοῦ πλήθους, καὶ οἱ πτωχότεροι πολλάκις ἔλαβον ἀνωτάτας θέσεις, καὶ αἱ μᾶλλον ἀνυπέρβλητοι κατὰ τὸ φαινόμενον δυσκολίαι κατ' οὐδὲν ἐκώλυσαν τὴν πρόοδον αὐτῶν. Καὶ αὗται αἱ δυσκολίαι κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἐφάνησαν οἱ κάλλιστοι αὐτῶν βοηθοί, διότι παρώτρυνον τὰς δυνάμεις πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν καρτερίαν, καὶ ἐγέννησαν προτερήματα, ἅτινα ἄλλως ἤθελον μένει ὑπνώττοντα καὶ ἄγνωστα. Ὑπάρχουσι τόσα παραδείγματα κωλυμάτων οὕτω καταβληθέντων καὶ θριάμβων οὕτω ἀποκτηθέντων, ὥστε πληροῦται τὸ ῥηθὲν ὅτι, «τὸ πᾶν κατορθοῦται διὰ τῆς θελήσεως».

Οὐδεὶς γνωρίζει ἀκριβῶς τί ἦτο ὁ Σαικσπῆρος, ἀλλ' οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι κατήγετο ἐξ εὐτελοῦς τάξεως. Ὁ πατήρ του ἦτο κρεωπώλης καὶ συγχρόνως λαχανοπώλης, ὁ δὲ Σαικσπῆρος φαίνεται ὅτι ἦτο ἐν τῇ νεαρᾷ ἡλικίᾳ ἐριουργός· τινὲς διαβεβαιοῦσιν ὅτι ἦτο κλητὴρ σχολείου καὶ μετὰ ταῦτα γραμματεὺς συμβολαιογράφου. Ἀληθῶς δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἦτο ἐπιτομὴ οὐχὶ μιᾶς ἀλλ' ἁπασῶν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων. Διότι ἡ ἀκρίβεια τῶν ναυτικῶν ἐκφράσεών του εἶνε τοιαύτη, ὥστε ναυτικός τις συγγραφεὺς διαβεβαιοῖ ὅτι ἐξ ἅπαντος ἐγίνωσκε τὴν τέχνην, ἐν ᾧ κληρικός τις συμπεραίνει ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ὅτι διέτρεξε τὸ κληρικὸν στάδιον, καὶ ἕτερός τις καταγινόμενος περὶ τὰ τῶν ἵππων διϊσχυρίζεται ὅτι ὁ Σαικσπῆρος ἦτο ἱππέμπορος. ἐχρημάτισεν ἀναμφιβόλως ὑποκριτής, καὶ ἐπὶ ζωῆς του *πολλὰ πρόσωπα παρέστησε*, συλλέγων ταὐτοχρόνως τὰς θαυμαστὰς ἐκείνας γνώσεις ἐν τῷ ἐκτεταμένῳ σταδίῳ τῆς πείρας καὶ τῆς παρατηρήσεως. Ὁπωσδήποτε ἐπιμελῶς ἐσπούδασε καὶ δραστηρίως εἰργάσθη, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν ἐπιδρῶσιν ἰσχυρῶς εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἀγγλικοῦ χαρακτῆρος.

**

ΥΠΗΡΕΤΑΙ

τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων.

Οἱ αὐλικοί, οἱ ὑπηρετοῦντες ἐντὸς τοῦ Παλατίου τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου καὶ περὶ τὴν θεραπείαν ἰδίως τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν βασιλίδων ἀσχολούμενοι, (θαλαμηπόλοι καὶ *κοιτωνῖται*) ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εὐνοῦχοι, καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν καταντᾷ ἀπίστευτον. Διότι, ἂν δὲν ἦνε ὑπερβολαὶ τὰ τοῦ Λιβανίου, ἡ ὑπηρεσία τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ἀπησχόλει «μαγείρους μὲν χιλίους, κουρέας δ' οὐκ ἐλάττους, οἰνοχόους δὲ πλείους, σμήνη τραπεζοποιῶν, εὐνούχους δ' ὑπὲρ τὰς μυίας παρὰ τοῖς ποιμέσιν ἐν ἦρι». Ὁ Ἰουλιανὸς περιέστειλε τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπηρετῶν του. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν μετ' αὐτῶν αὐτοκρατόρων, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέβη εἰς . . . μυρίους!! Ὁ Ζώσιμος λέγει ὅτι ὁ Θεοδόσιος τοσαύτην ἐπεισήγαγε τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ δαπάνην, ὥστε «διὰ πλῆθος τῶν ἐδεσμάτων καὶ τῆς περὶ ταῦτα πολυτελείας, τάγματα πολυάνθρωπα καταστῆναι μαγείρων τε καὶ οἰνοχόων καὶ τῶν ἄλλων, οὓς εἴ τις ἐξαριθμήσασθαι βουληθείη, συγγραφῆς αὐτῷ πολυστίχου δεήσει». Οἱ υἱοὶ τοῦ

Digitized by Google

Θεοδοσίου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἐπεχείρησαν νὰ μεταῤῥυθμίσωσι δῆθεν ἐπὶ τὸ οἰκονομικώτερον τὰ περὶ τὴν ἑαυτῶν Αὐλήν· καὶ ὁ μὲν Ἀρκάδιος ἐκράτησε 280 μόνον τακτικοὺς καὶ 610 ὑπεραρίθμους ὑπαλλήλους εἰς τὰ γραφεῖά του· ὁ δὲ Ὁνώριος ἐνόμισε κατόρθωμα ὅτι περιέστειλε τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ μὲν Γενικοῦ Ταμείου εἰς ἑξακοσίους τεσσαράκοντα ἕξ, τοῦ δὲ Εἰδικοῦ εἰς τριακοσίους, χωρὶς τῶν ὑπεραρίθμων!

Ο ΥΠΕΝΔΥΤΗΣ

Ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ ἱματισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὑπενδύτης, τὸ *γιλέκον*, ἁπλούστατον σήμερον, ἅτε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ ἐπενδύτου, ὑπῆρξε κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἀντικείμενον μυθώδους πολυτελείας. Ὁ καλλωπιστής, ὁ σεβόμενος ἑαυτόν, ἠρίθμει τοὺς ὑπενδύτας του κατὰ δωδεκάδας ἢ καὶ ἑκατοντάδας· ἐν Γερμανίᾳ λ. χ. ἔνθα ἡ περὶ τὸν ἱματισμὸν πολυτέλεια εἶχεν ὑπερβῆ πᾶν ὅριον, ὑπουργός τις Σάξων ἐκέκτητο 300 ὑπενδύτας καὶ ἄλλας τόσας φενάκας!— Τόσον πολλαῖς *περρούκαις*, ἔλεγεν ὁ μέγας Φρειδερῖκος περὶ τοῦ κόμητος **Bruhl**, διὰ τόσον μικρὰν κεφαλήν!

Ὁλόκληρον λοιπὸν μουσεῖον ὑπενδυτῶν ὤφειλε νὰ ἔχῃ τις κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα, ἐὰν ἤθελε νὰ συναριθμῆται μετὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ καλοῦ κόσμου. Κατεσκευάζετο δὲ τὸ ἔνδυμα τοῦτο ἐξ ἐριούχου, μετάξης, βελούδου ἢ ἐξ ὑφάσματος τριχίνου διὰ χρυσοῦ πεποικιλμένου, καὶ σχεδὸν ἐθεωρεῖτο ὥς τι ἔργον καλλιτεχνικόν, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ διακοσμηθῇ μετὰ πάσης δυνατῆς πολυτελείας. Καθ᾽ ὅλην τὴν ἔμπροσθεν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ ἦτο κατακέντητον διὰ κοσμημάτων παριστανόντων διάφορα πρόσωπα, ἢ σκηνὰς κωμικὰς καὶ βουκολικάς, κυνηγέσια, ὑποθέσεις μύθων τοῦ Λαφονταίνου κ.τ.τ. Ἐπὶ τοῦ ὑπενδύτου τοῦ δεῖνα οἰκονομολόγου, ἢ τοῦ γενικοῦ ἐπιμελητοῦ, ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ παριστανομένους τοὺς ἔρωτας τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης· ἐπ᾽ ἐκείνου δὲ στρατάρχου τινὸς ἐν διαθεσιμότητι ἐπιθεώρησιν ὁλοκλήρου ἱππικοῦ σώματος. Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ΙΕ' Λουδοβίκου πολὺς ἐγίνετο λόγος περὶ τοῦ ὑπενδύτου μικροῦ τινος μεγιστᾶνος, ἐφ᾽ οὗ ἀπεικονίζοντο αἱ κυριώτεραι σκηναὶ τῶν μᾶλλον φημιζομένων μελοδραμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐξηκολούθησε δὲ ὁ συρμὸς τῶν τοιούτων ὑπενδυτῶν μέχρι τέλους τῆς βασιλείας τοῦ ΙΣΤ' Λουδοβίκου.

Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις περὶ τῶν κομβίων, τὰ ὁποῖα προσεῤῥάπτοντο εἰς τοὺς ὑπενδύτας τούτους; Κατὰ τὸ μέγεθος εἶχον περιφέρειαν ταλλήρου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπερ ἦτο μεγαλείτερον τῶν σημερινῶν, κατεσκευάζοντο δὲ ἐκ χάλυβος εἰργασμένου, ἐκ λίθου πυρίτου, λίθων πολυτίμων ἢ καὶ ἀδαμάντων.

Ὁ κόμης Ἀρτουά, ὁ κατόπιν Κάρολος Ι', εἶχε τὰ κομβία τοῦ ὑπενδύτου του ἐκ λίθων πολυτίμων, ἐφ᾽ ὧν ὑπῆρχον μικρογραφίαι ἀπεικονίζουσαι εἴτε μορφὰς ἐπὶ καλλονῇ διαπρεπεῖς, προτομὰς ἀρχαίων, ἢ θεῶν μεταμορφώσεις. Οἱ δὲ ἔργον ἔχοντες νὰ τρέχωσιν εἰς τὰς ὁδοὺς πρὸς ἐρωτικὰς κατακτήσεις ἔφερον ἐπὶ τῶν κομβίων των τὰς εἰκόνας τῶν ὡραίων, ἃς εἶχον κατακτήσει, καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

Ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως τὰ ἀντικείμενα τῆς διακοσμήσεως μετεβλήθησαν μετὰ τοῦ σχήματος τοῦ ὑπενδύτου, ὅστις ἐγένετο βραχύτερος. Τὰ κομβία ἔφερον τότε σκηνὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἢ εἰκόνας τῶν ἐπισημοτέρων τῆς ἐποχῆς ἀνδρῶν: τοῦ Ῥοβεσπιέῤῥου, τοῦ **Henriot**, τοῦ **Saint-Just**, τοῦ **Jourdan**, τοῦ Μαρά.

Ἐπὶ τοῦ ὑπενδύτου τῶν ἀδιαλλάκτων ἔβλεπέ τις ἀπεικονιζομένας ὡραίας μικρὰς λαιμητόμους ὑπὸ κυρτὰς ὑέλους ὡς τὰς τοῦ ὡρολογίου. Τέλος δὲ οἱ τῶν θεάτρων καὶ τῶν Ὠδείων φοιτηταὶ ἔφερον κομβία, ἐφ᾽ ὧν ἀπεικονίζοντο αἱ εὐνοούμεναι αὐτῶν ἀοιδοὶ ἢ χορεύτριαι, ἢ αἱ ὡραῖαι ἠθοποιοί, αἱ μᾶλλον εὐδοκιμοῦσαι καὶ διαφημιζόμεναι.

Σ. . .

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΙΣ

Τὸ ζήτημα τῆς χειραφετήσεως τῶν γυναικῶν ἐποιήσατο μέγα βῆμα ἐν Κροατίᾳ. Ἐξ Ἄγραμ ἐπιστέλλουσιν εἰς τὴν βιενναίαν *Πολιτικὴν Ἀνταπόκρισιν*, ὅτι δυνάμει τοῦ νέου κροατικοῦ ἐκλογικοῦ νόμου αἱ γυναῖκες μέλλουσι τὸ πρῶτον ἤδη νὰ κληθῶσιν, ὅπως συμμετάσχωσιν ὡς ἐκλογεῖς τῶν προσεχῶν γενικῶν ἐκλογῶν τῶν δημοτικῶν συμβουλίων τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Κατὰ τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τῆς Ἄγραμ, μητροπόλεως τῆς Κροατίας, τοὺς δημοσιευθέντας ἐσχάτως, ἡ πόλις αὕτη ἀριθμεῖ 3,200 ἐκλογεῖς, ὧν 805 εἰσὶ γυναῖκες.

Κα Τ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ Μ. . . ἐνυμφεύθη ἐσχάτως γυναῖκα λίαν ἄσχημον.

— Καὶ μόνον νὰ νυμφευθῇ τις σήμερον εἶνε σφάλμα βαρύτατον, ἔλεγέ τις τῶν φίλων του. Ἀλλὰ τὸ νὰ πάρῃ γυναῖκα ἄσχημον, κάμνει ὡς ὁ κατηγορούμενος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει νὰ ἐπικαλεσθῇ εἰς ὑπεράσπισίν του ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις.

* * *

Ὁ Β. μὲ τὴν εὐτραφῆ ὄψιν καὶ τὴν προέχουσαν γαστέρα ἀπέκτησε σημαντικὴν περιουσίαν εἰς κερδοσκοπίας ὀλίγον ὑπόπτους.

Νῦν ἐπιδεικνύει τὴν φορτικωτέραν πολυτέλειαν ἀγροίκου νεοπλούτου.

— Ἡ στολὴ τοῦ ὑπηρέτου του εἶνε τόσον ὡραία, ἔλεγέ τις προχθὲς βλέπων διαβαίνοντα τὸν Β . . . ἐν ἁμάξῃ, ὥστε θαυμάζει κανεὶς πῶς δὲν τὴν φορεῖ ὁ ἴδιος.

Digitized by Google

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ παρηγορία, ἡ μᾶλλον ἀποτελεσματικὴ εἰς πᾶσαν δυστυχίαν καὶ πάντα πόνον, εἶνε νὰ στρέφῃ τις τὰ ὄμματά του εἰς τοὺς δυστυχεστέρους· τοῦτο τὸ φάρμακον πᾶς τις δύναται νὰ μεταχειρισθῇ. Τί συμβαίνει ὅμως εἰς τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων;

Ὁμοιάζομεν πάντες πρὸς ποίμνιον προβάτων εὐθύμως νεμομένων ἐν λειμῶνι, ἐνῷ συγχρόνως ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ σφαγεὺς διὰ τοῦ βλέμματός του ποιεῖται τὴν ἐκλογήν. Ἀγνοοῦμεν ἐν τῇ εὐτυχίᾳ ὁποίαν καταστροφὴν παρασκευάζει ἡμῖν τὸ πεπρωμένον, ἀσθενείας, καταδιώξεις, συμφοράς, ἀκρωτηριάσεις, τυφλότητα, μανίαν κτλ.

Πᾶν ὅ,τι ζητοῦμεν νὰ δράξωμεν ἀνθίσταται· τὸ πᾶν ἔχει τὴν ἐχθρικὴν αὐτοῦ θέλησιν, ἣν πρέπει νὰ κατανικήσωμεν. Ἡ ἱστορία δεικνύει ἡμῖν πολέμους καὶ πανουργίας. Τὰ ἔτη τῆς εἰρήνης εἶνε μικραὶ ἀνακωχαί, ἅπαξ κατὰ τύχην συμβαίνουσαι. Οὕτω καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε διαρκὴς μάχη, οὐχὶ μόνον κατὰ κακῶν ἀφηρημένων, οἷα τὰ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀνίας, ἀλλὰ μάχη κατ' ἄλλων ἀνθρώπων. Παντοῦ συναντᾷ τις ἀντίπαλον. Ὁ βίος ἐστὶ πόλεμος ἄνευ ἀνακωχῆς, καὶ ἀποθνήσκομεν ἔχοντες τὰ ὅπλα ἀνὰ χεῖρας. (Schopenhauer.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρό τινος συνεκροτήθη ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ τῆς Σορβόννης ἐν Παρισίοις γενικὴ συνεδρίασις τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ. Τῆς συνεδριάσεως ταύτης προήδρευεν ὁ Bouley, μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἡ Ἑταιρία αὕτη, ἱδρυθεῖσα παρά τινος ἀρχαίου στρατιωτικοῦ ἰατροῦ, τοῦ Decroix, ἀριθμεῖ ἤδη ὑπὲρ τοὺς χιλίους Ἑταίρους, οὐκ ὀλίγους δὲ προσηλύτους κατώρθωσε, καὶ μικρὰ δὲν εἶνε τὰ παρ' αὐτῆς μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα. Ἔχει προσέτι ἰδίαν ἐφημερίδα, κατὰ μῆνα ἐκδιδομένην, ἐν ᾗ καταχωρίζονται ἄρθρα καὶ ἐκθέσεις ἀποκαλύπτουσαι καὶ βεβαιοῦσαι τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ. Ἀλλ' ὡς ἐν παντί, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἄλλως ἀγαθῇ προθέσει τῆς Ἑταιρίας, ἡ ὑπερβολὴ παρεισέφρησεν.

Ἡ ἀντικαπνιστικὴ ἐφημερὶς κατεχώρισεν ἄρθρον ἔν τινι τῶν τελευταίων ἀριθμῶν αὐτῆς, δι' οὗ ζητεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι οἱ καπνίζοντες ἀποδεικνύουσιν ὅτι «ἀνήκουσιν εἰς τὴν κλάσιν τῶν »ἐκφυλισθέντων ἀνθρώπων, ἀφ' ἧς ἐξέρχονται οἱ »τυχοδιῶκται, οἱ κλέπται, οἱ λωποδύται, οἱ »παραχαράκται, οἱ κιβδηλοποιοί, οἱ φονεῖς, οἵτι»νες ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν τόσῳ ἐξογκοῦσι τὸ »κῦμα τῆς ἐγκληματικότητος καὶ ἐμποιοῦσι τὴν »φρίκην διὰ τῆς ἀφηγήσεως τῶν κακουργημάτων αὐτῶν». Μία τῶν συνεταίρων δέ, ἡ κ. Sallez, ἔγραψε καὶ ποίημα μακρόν, ἐν ᾧ παρίσταται κόρη παραπονουμένη ὅτι ἐν χορῷ κατέλιπεν αὐτὴν μόνην ὁ μνηστὴρ αὐτῆς, ὅπως μεταβῇ εἰς ἄλλο δωμάτιον ἵνα καπνίσῃ. Βεβαίως ὑπερβολαὶ εἶνε αἱ τοιαῦται κατηγορίαι κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ· ἀλλ' οὐχ ἧττον εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ μακρὰ καὶ πρὸ πάντων ἡ μεγάλη χρῆσις αὐτοῦ φέρει ὀδυνηρὰ ἀποτελέσματα κατὰ τῆς ὑγείας ἐν γένει τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, εἰς οὗ τὴν ἐξασθένησιν οὐκ ὀλίγον συντελεῖ.

Ἐδημοσιεύθη πρό τινος ἐν Λονδίνῳ ἔκθεσις περὶ τῶν ὑπὸ τῆς πείνης ἀποθανόντων ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸ ἔτος 1880. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δυστυχῶν, ὧν τὸν θάνατον προὐξένησαν αἱ στερήσεις, ἀνέρχεται ἐν συνόλῳ εἰς 101 πρόσωπα, ἐξ ὧν τὰ 55 μὲν εἰσὶν ἄνδρες, τὰ δὲ 46 γυναῖκες.

Ὁ ἰατρὸς Τάννερ, ὁ εἰς τὴν τεσσαρακονθήμερον νηστείαν ὑποβληθείς, εὑρίσκει μιμητάς. Εἴδησίς τις ἐκ Σικάγου ἀγγέλλει ὅτι καὶ ἄλλος τις, ὁ κ. John Griscom, ἤρχισεν ἀπό τινων ἡμερῶν νηστείαν, ἣν προτίθεται νὰ παρατείνῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα πέντε ἡμέρας. Περιφρουρεῖται δὲ ὑπὸ ἰατρῶν, καὶ διακηρύττει ὅτι τὴν νηστείαν ἀνέλαβεν ἐπὶ ἐπιστημονικῷ σκοπῷ.

Ἐν Εὐρώπῃ ἡ μανία τῆς στατιστικῆς ἔφθασε νὰ ἐπεκταθῇ καὶ μέχρι τῶν φωσφόρων, ἐξ ὧν ὑπελογίσθη ὅτι δαπανῶνται καθ' ἑκάστην περὶ τὰ 2 δισεκατομμύρια. Πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν ἀπαιτοῦνται 400,000 κυβ. μέτρα ξύλου καὶ 210,000 χιλιογ. φωσφορικῆς ὕλης. Ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι εἰς προστριβὴν ἑνὸς φωσφόρου ὅπως ἀνάψῃ ἀπαιτεῖται ἓν δευτερόλεπτον τῆς ὥρας, (καὶ ὑπάρχουσι πολλὰ τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦσι πολὺ πλειότερον καὶ οὔτε κἂν ἀνάπτουσιν), ὁ χρόνος τὸν ὁποῖον οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης δαπανῶσιν εἰς προστριβὴν φωσφόρων, θέλει συμποσωθῇ εἰς 550,000 ὥρας καθ' ἑκάστην, ἤ, ἄλλως, εἰς αὐτῆς κάτοικος ὅπως ἀνάψῃ ὅσα φωσφόρα καταναλίσκει ἐπὶ μίαν ἡμέραν ὅλη ἡ Εὐρώπη, θὰ χρειασθῇ 550,000 ὥρας, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 22,916 ἡμέρας, ἢ 63 ἔτη.

Τὴν ἀκόλουθον συγκινητικὴν πρᾶξιν μαρτυροῦσαν περὶ τῆς νοημοσύνης καὶ ἀγαθότητος τοῦ κυνός, εὑρίσκομεν ἔν τινι γαλλικῇ ἐφημερίδι. Ἁμαξηγός τις ἱστάμενος ὀρθὸς ἐντὸς τοῦ ἁμαξίου αὐτοῦ, συρομένου ὑφ' ἑνὸς ἵππου καὶ ἀκολουθουμένου ὑφ' ἑτέρου τυφλοῦ, διήρχετο τὴν γέφυραν τῆς Ῥοτόνδης. Εὑρεθεὶς δὲ πλησίον σωροῦ ἄμμου καὶ θελήσας νὰ στρέψῃ τὸ ἁμάξιον χωρὶς νὰ καταβῇ, ἀνέτρεψεν αὐτὸ διὰ τῆς ἀπερισκέπτου ταύτης κινήσεως καὶ ἐξώθησεν εἰς τὸν ποταμόν, ἔνθα ἵπποι καὶ ἅμαξα κατεποντίσθησαν. Ὁ ἁμαξηγὸς ἐν τούτοις κατώρθωσε νὰ πηδήσῃ ἐπὶ τῆς γεφύρας.

Ὁ τυφλὸς ἵππος ἀνεφάνη μετ' ὀλίγον, κοπέντων τῶν συνδεόντων αὐτὸν μετὰ τοῦ ἁμαξίου λωρίων, πλὴν τὸ δύσμοιρον ζῶον, μὴ δυνάμενον νὰ διευθύνῃ ἑαυτό, περιεδινεῖτο ἐντὸς τοῦ ποτα-

Digitized by Google

μοῦ κατὰ τὴν φορὰν τοῦ ὕδατος. Εὑρίσκετο ἤδη ὑπὸ τὴν γέφυραν λαμβάνον ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ τὸ μέγα ῥεῦμα τοῦ ῥείθρου, ὅτε ῥιφθεὶς εἰς βοήθειάν του ὁ κύων τοῦ ἁμαξηγοῦ ἁρπάζει τὸν ἵππον ἐκ τοῦ στόματος καὶ ἐκ τοῦ περιλαιμίου καὶ τὸν ὁδηγεῖ πρὸς τὴν προκυμαίαν, ὅπου κατώρθωσαν νὰ τὸν ἀνασύρωσιν. Ἀκολούθως τὸ νοήμον ζῶον ἤρξατο διατρέχον τὴν προκυμαίαν, δεικνύον σημεῖα ἀνησυχίας διὰ τὸν ἄλλον ἵππον, ὅστις κατεποντίσθη μετὰ τοῦ ἁμαξίου, χωρὶς οὐδὲν ἴχνος αὐτῶν νὰ ἀνευρεθῇ.

*** Οἱ Ἄγγλοι καὶ εἰς τὸν ἔρωτα ἀκόμη δὲν ἐννοοῦν νὰ παραιτηθοῦν τοῦ πρακτικοῦ πνεύματός των. Ἰδοὺ περικοπὴ ἐπιστολῆς νέου Ἄγγλου πρὸς τὴν μνηστήν του·« Ἐπιθυμῶ, φιλτάτη, νὰ μὴ μοῦ γράφῃς πλέον τόσον μακρὰς ἐπιστολάς. Συλλογίσου λοιπὸν τί θὰ συμβῇ ἐάν ποτε ἤθελε; εὑρεθῆ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κινήσῃς κατ' ἐμοῦ δίκην, ὡς διαλύσαντος τοὺς ἀρραβῶνας· θὰ γείνῃ χρεία νὰ ἀντιγραφῇ ἡ ἀλληλογραφία μας, καὶ τὸ δικαστήριον θὰ ἀπαιτήσῃ τέσσαρα φράγκα δι' ἕκαστον φύλλον ἑβδομήντα δύο γραμμῶν. Ὅσῳ συντομώτεραι εἶνε αἱ ἐπιστολαί, τόσῳ εὐθηνότερα θὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν δικαστῶν!»

*** Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατασκευάζονται ἀπό τινος χρόνου οἰκίαι τοιούτων διαστάσεων, οἷαι δὲν ἀπαντῶνται ἐν Εὐρώπῃ. Τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνηγέρθησαν ἐν τῇ μεγάλῃ ἀμερικανικῇ πόλει οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν 2,200 κτιρίων στοιχίσαντα ὑπὲρ τὰ 115 ἑκατομμύρια φράγκα. Τοσοῦτον ἀκριβὰ κατήντησαν τὰ οἰκόπεδα, ὥστε εἴς τινα μέρη ἀναγκάζονται νὰ κατασκευάζωσιν οἰκίας φοβεροῦ ὕψους· ὑπάρχουσι τοιαῦται ἔχουσαι ἕως δεκατέσσαρα πατώματα, πρὸς εὐκολίαν δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς κατοικούντων μεταχειρίζονται ἀντὶ κλιμάκων ἀνάβαθρα κρεμαστά, δι' ὧν ἀναβοκαταβαίνουσιν καὶ κυκλοφοροῦσιν οἱ κάτοικοι, ὡς τὸ πλῆθος ἐν ταῖς ὁδοῖς.

*** Κατὰ τὴν «Σφαῖραν» τοῦ Λονδίνου, ἰατρός τις τοῦ Manchester παρετήρησεν ὅτι τὰ ἀνθρώπινα κρανία ἀποβαίνουσιν ὁλονὲν μικρότερα εἰς τὰς Βρετανικὰς νήσους. Ὁ ἰατρὸς οὗτος στηρίζει τὴν γνώμην του εἰς ὅ,τι εἶπον αὐτῷ πολλοὶ πιλοποιοὶ τοῦ Manchester, οἵτινες ἅπαντες παρετήρησαν ὅτι ἐζητοῦντο συχνότερον ἢ ἄλλοτε πῖλοι στενότεροι. Πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἤρκει εἰς τοὺς πιλοποιοὺς νὰ ἔχωσιν ἐπὶ ἑκάστης δωδεκάδος ἕνα πῖλον τοῦ μικροτέρου πλάτους, ἤδη δὲ ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχωσι τρεῖς ἢ τέσσαρες τοιοῦτοι ἐπὶ δώδεκα, ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι τὸ μέγεθος τῆς κεφαλῆς τῶν ἐφήβων κατοίκων τοῦ Manchester ὑπέστη σμίκρυνσιν. Ὁ δημοσιεύων τὰς πληροφορίας ταύτας ἰατρὸς φρονεῖ ὅτι ἡ σμίκρυνσις αὕτη προέρχεται ἐκ τῶν ὑπερβολικῶν ἔργων, εἰς ἃ ὑποβάλλουσι τὰ παιδία ἐν τοῖς σχολείοις.

*** Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ ἐπὶ τῆς μεταναστεύσεως τμήματος ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς Ἀμερικὴν ἐρχομένων μεταναστῶν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος θέλει ἀνέλθει εἰς ἥμισυ περίπου ἑκατομμύριον ψυχῶν. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστατῶν συνεποσώθη εἰς 327,000 ἀνθρώπων, ὧν ὑπὲρ τὰς 104,000 ἦσαν Γερμανοί, ὑπὲρ τὰς 66,000 Ἰρλανδοί, περὶ τὰς 34,000 Ἄγγλοι καὶ 35,000 Σουηδοί. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐξαγόμενα τοῦ τρέχοντος ἔτους δεικνύουσιν ὅτι ἐπῆλθεν ἐλάττωσις μὲν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἰρλανδῶν, αὔξησις δὲ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Γερμανῶν κατὰ τοὺς 4 πρώτους μῆνας τοῦ ἔτους. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκ τῶν ἀφικομένων 80,000 ἀνθρώπων μέχρι Μαΐου ἦσαν 23,000 Γερμανοί, 17,000 Ἰρλανδοί, 11,000 Ἄγγλοι, 9,000 Σουηδοί. Εἰς τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα τοῦ ἔτους τούτου ἀφίκοντο εἰς Ἀμερικὴν 53,000 Γερμανοί, 11,000 Ἰρλανδοί, 10,000 Ἄγγλοι καὶ 4,000 Σουηδοὶ ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μεταναστῶν, οἵτινες συνεποσώθησαν εἰς 109,000.

Εἷς Ἀναγνώστης

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὅπως διακρίνωμεν τὰ πρόσφατα ὠὰ ἀπὸ τῶν μὴ τοιούτων μεταχειριζόμεθα συνήθως τὸ γνωστὸν μέσον τοῦ νὰ παρουσιάζωμεν αὐτὰ ἀπέναντι τοῦ φωτός· καὶ ἂν μὲν τὸ ᾠὸν φαίνεται καθαρὸν καὶ διαφανές, ἀπόδειξις ὅτι εἶνε νωπόν· τἀνάπαλιν δὲ τόσον εἶνε παλαιότερον, ὅσον φαίνεται σκοτεινότερον.

Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλο μέσον οὐχ ἧττον ἀσφαλὲς πρὸς διάκρισιν τῶν νωπῶν ᾠῶν, ὅπερ βασίζεται ἐπὶ τῆς βαθμιαίας ἐλαττώσεως τοῦ βάρους αὐτῶν καθ' ὅσον παλαιόνουν. Ἡ ἐλάττωσις αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ὑγρὸν τοῦ ᾠοῦ ἐξατμίζεται κατὰ μικρὸν διὰ τῶν πόρων τοῦ κελύφους, καὶ ἀντικαθιστᾶται δι' ἴσης ποσότητος ἀέρος εἰσερχομένου διὰ τῶν αὐτῶν πόρων. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μέσον εἶνε τὸ ἑπόμενον·

Ἐντὸς ἀγγείου ἔχοντος ἱκανὸν βάθος διαλύομεν 150 γραμμάρια κοινοῦ ἅλατος εἰς μίαν λίτραν ὕδατος συνήθους θερμοκρασίας. Εἰς τὴν διάλυσιν ταύτην ἐὰν ἐμβάλωμεν τὸ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν τεχθὲν ᾠόν, θὰ ἴδωμεν αὐτὸ νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ δοχείου. Τὸ τεχθὲν τὴν προτεραίαν δὲν κατέρχεται ἀκριβῶς μέχρι τοῦ πυθμένος, ἀλλὰ μένει μετέωρον ἐν τῷ ὑγρῷ εἰς τὰ κατώτερα στρώματα. Ἐὰν τὸ ᾠὸν εἶνε τριῶν ἡμερῶν, μένει εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα τοῦ δοχείου, πάντοτε ὅμως ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὑγροῦ, ἤτοι ὅλον ἐν τῷ ὕδατι. Ἂν δὲ τὸ ᾠὸν ἔχῃ ἡλικίαν ἀνωτέραν τριῶν ἡμερῶν, μένει ἐπιπλέον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, τεῖνον νὰ ἀνυψωθῇ τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ πλειότεραι ἡμέραι παρῆλθον ἀφ' ὅτου ἐτέχθη.

Τὸ μέσον τοῦτο εἶνε καὶ ἀσφαλὲς καὶ εὔκολον νὰ ἐκτελεσθῇ.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 286 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία : 'Εν 'Αθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 **21 'Ιουνίου 1881**

ΔΕΝ ΠΕΙΡΑΖΕΙ

— Ἡ ἀληθὴς πληγὴ τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸ *δὲν πειράζει*, μοὶ ἔλεγε μίαν ἑσπέραν ὁ μακαρίτης Παλάσκας.

Ποσάκις, κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Παρισίοις διαμονήν του, διήλθομεν ὥρας ὁλοκλήρους συνομιλοῦντες περὶ τῶν τῆς Ἑλλάδος! Καὶ εἰς τί ἄλλο περιστρέφεται συνήθως ἡ ὁμιλία τῶν εἰς τὰ ξένα συναντωμένων Ἑλλήνων; Τὸν ἤκουον δὲ μετὰ νέας πάντοτε τέρψεως. Ἡ ἀγνότης τοῦ πατριωτισμοῦ, ἡ ὀρθότης τῶν σκέψεων, ἡ μακρά του πεῖρα τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων, τὰ ἀνέκδοτα διὰ τῶν ὁποίων ἐποίκιλε τὴν ὁμιλίαν, ἡ χάρις τῆς ἐκφράσεως, μοὶ ἀπετέλουν τερπνοτάτην ἅμα καὶ διδακτικὴν τὴν συναναστροφὴν τοῦ ἀληθῶς χρηστοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου.

Δὲν ἤμεθα πάντοτε καὶ κατὰ πάντα σύμφωνοι εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν καθ' ἡμᾶς. Ἴσως δὲ ἡ ἐκ μέρους μου ἀσυμφωνία ἐπήγαζε μᾶλλον ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ τῷ δίδω ἀφορμὴν ὁμιλίας ἢ ἐκ πεποιθήσεως ἐναντίας. Ὁ Παλάσκας τὴν ἀπέδιδεν εἰς τὴν ὑπερβολὴν τῆς αἰσιοδοξίας, τὴν ὁποίαν μοὶ προσέτριβεν. Ἐγὼ δὲ, παίζων, ἐξήγουν τὰς πρὸς τὸ ἀπαισιόδοξον τάσεις του διὰ τῆς διαφορᾶς τῆς ἡλικίας, καὶ τῷ ἔλεγον, — ὅπερ ἄλλως τε ἀληθὲς, — ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὅπου λευκαὶ τρίχες ἐκεῖ καὶ μεμψιμοιρία, ὅσῳ δὲ λευκότεραι, τόσῳ μεγαλειτέρα ἡ μεμψιμοιρία.

Τοῦτο ἐφαρμόζεται ἁπανταχοῦ τῆς γῆς. Αἱ ἐντυπώσεις τὰς ὁποίας ἐλάβομεν ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς νεότητος διατηροῦσιν ἰδιάζουσαν μέχρι τέλους χάριν ἐντὸς τῆς μνήμης τοῦ ἀνθρώπου· ἐνίοτε δὲ γηράσκοντες ἀποδίδομεν εἰς τὰ πρὸ ἡμῶν ἀντικείμενα ἐλλείψεις, ἐνῷ μόνοι πταίουσιν οἱ μεταβληθέντες ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. Ἴσως ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι πρόσθετοι ἀφορμαὶ δικαιοῦσαι καὶ ἄλλως τὸ πρᾶγμα. Ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ τὸ *ἴσως* μου τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι κατατάσσομαι ἤδη κ' ἐγὼ εἰς τὴν σειρὰν τῶν δικαιώματι ἡλικίας μεμψιμοιρούντων.

Ὅπως δήποτε, ὁ Παλάσκας παρεδέχετο ἐν μέρει τὴν ἔνστασίν μου ταύτην. Παρεδέχετο καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν ἱστορικῶν λόγων δι' ὧν, ἐξηγῶν τὰ κακῶς ἔχοντα παρ' ἡμῖν, ἀπεπειρώμην νὰ ἀναδείξω τὸ ἐφήμερον αὐτῶν. Πρὸ πάντων δὲ ἐσυμφωνοῦμεν εἰς τὰς περὶ μέλλοντος ἐλπίδας. Ὤ! ὡς πρὸς τοῦτο ἡ πεποίθησίς του ἦτο πλήρης καὶ ἀκράδαντος. Ἀλλὰ δὲν τὸν ἐμπόδιζεν αὕτη ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπῃ καὶ νὰ λέγῃ τὰς ἀσχημίας τοῦ παρόντος, τὰς ὁποίας κατὰ μέγιστον μέρος ἀπέδιδεν, ὡς ἔλεγεν, εἰς τὸ *δὲν πειράζει*.

— Βλέπεις τὰ πράγματα ἐκ τοῦ πλησίον, τῷ ἔλεγον, καὶ διὰ τοῦτο μεγαλοποιεῖς τὸ κακόν. Ἂν ἐξετάσῃς τῆς ὡραιοτέρας χειρὸς τὸ δέρμα διὰ τοῦ μικροσκοπίου, θὰ ἀνακαλύψῃς ἐπ' αὐτῆς ἀηδίας, τὰς ὁποίας ὁ ὀφθαλμὸς δὲν ὑποπτεύεται. Μὴ διὰ τοῦτο ἐλαττοῦται ἡ ὡραιότης τῆς χειρὸς, τὴν ὁποίαν θαυμάζει ὁ γυμνὸς ὀφθαλμός σου; Διὰ νὰ κρίνῃς ἀσφαλῶς βλέπε ἐξ ἀποστάσεως τὰ πράγματα, ἐξ ἀποστάσεως ἱκανῆς ὅπως συγκρίνῃς τὰ ἐν Ἑλλάδι μὲ τὰ ἀλλαχοῦ συμβαίνοντα. Διότι, ἐπὶ τέλους, μὴ δὲν εἶναι ἀνθρώπινα τὰ καθ' ἡμᾶς; Μὴ ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ὁ αὐτὸς περίπου πανταχοῦ καὶ πάντοτε;

— Ναὶ, ἀπεκρίνετο μειδιῶν ὁ Παλάσκας, ἀλλ' ὁ Ἕλλην εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωπος, ὥστε τὰ προτερήματα καὶ τὰ ἐλαττώματά του προσλαμβάνουσι τύπον δυνατώτερον ἢ ἀλλαχοῦ τῆς γῆς.

Ναὶ, ἐπανελάμβανε σπουδαιότερον· ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁ αὐτὸς πανταχοῦ. Οἱ αὐτοὶ λόγοι προκαλοῦν καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν κακιῶν καὶ τὴν διόρθωσίν των. Πανταχοῦ ὑπάρχει καὶ χρηστότης καὶ κακοήθεια. Βεβαίως δὲ, παρ' ἡμῖν ἡ ἀναλογία τῆς μὲν πρὸς τὴν δὲ δὲν εἶναι πρὸς ζημίαν τῆς Ἑλλάδος. Ὄχι, δόξα τῷ Θεῷ! Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἀλλαχοῦ ἡ διαφθορὰ στηλιτεύεται εὐκολώτερον ἢ παρ' ἡμῖν. Ἐν Ἑλλάδι τὴν προστατεύει τὸ αἰώνιον *δὲν πειράζει*. Δὲν πειράζει τοῦτο, δὲν πειράζει ἐκεῖνο! Ἡ ἀνοχὴ τοῦ Ἕλληνος εἶναι ἀπεριόριστος! Ἀνθρώπινον θὰ μοῦ εἴπῃς καὶ τοῦτο; Ἢ θὰ μοῦ φέρῃς τοὺς ἱστορικοὺς σου καὶ πάλιν λόγους πρὸς ἐξήγησίν του;

— Ἴσως, ὑπέλαβον, ἡ ὑπερβολικὴ αὕτη ἀνοχὴ εἶναι ἡ φυσικὴ καὶ ἀναγκαία ἀντίδρασις τῆς ὑπερβολικῆς πρὸς τὸ ψέγειν τάσεως τοῦ Ἕλληνος. Εἴμεθα τοσοῦτον φιλόψογοι, ἀνακαλύπτομεν μετὰ τοσαύτης εὐκολίας τὰ ἐπιλήψιμα καὶ ὅπου συχνάκις δὲν ὑπάρχουσιν, ὥστε συναισθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξουδετερώσωμεν κάπως τὴν κακολογίαν καὶ νὰ παρηγορήσωμεν ἴσως ἑαυτοὺς διὰ τῆς παραβλέψεως, διὰ τοῦ *δὲν πειράζει*.

Ἡ παρένθεσίς μου αὕτη ἦτο ἀντίφασις πρὸς τὴν θεωρίαν μου, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι πανταχοῦ

Digitized by Google

ὁ αὐτός, τὰ δὲ καθ' ἡμᾶς ἁπλῶς ἀνθρώπινα· διότι παρεδεχόμην ὅτι, ὡς πρὸς τὸ φιλόψογον τοὐλάχιστον, ἐξέχει ὁ Ἕλλην. Ἀλλ' ὁ Παλάσκας δὲν ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας ὅπως μοὶ προσάψῃ τὸ ἀνακόλουθον τῶν παρατηρήσεών μου. Ἐγερθεὶς ἐπεριπάτει κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐντὸς τοῦ δωματίου, ψιθυρίζων κατ' ἀρχὰς μετὰ πικρᾶς εἰρωνείας: *δὲν πειράζει, δὲν πειράζει!* Ἔπειτα ἐσιώπησε καὶ ἐφαίνετο ἀναπολῶν παρελθόντα πράγματα.

Ἐγὼ δ' ἐσκεπτόμην κατ' ἐμαυτὸν ὅτι δύναται ἴσως καὶ ἄλλως νὰ ἐξηγηθῇ ἡ Ἑλληνικὴ ἀνοχή: Διὰ τοῦ ὑπερβάλλοντος πατριωτισμοῦ. Ποσάκις ἤκουσα ὅτι δέον νὰ συγκαλύπτωμεν τὰς ἀσχημίας ἡμῶν διὰ νὰ μὴ τὰς ἴδωσι δῆθεν οἱ ξένοι. Ὡσεὶ ἐπερίμενον οἱ ξένοι νὰ τὰς ἀποκαλύψωμεν ἡμεῖς διὰ νὰ τὰς ἴδωσι! Λησμονοῦσιν οἱ οὕτω σκεπτόμενοι, ὅτι ἡ συγκάλυψις εἶναι μᾶλλον ἀξιόμεμπτος ἢ ἡ ἀσχημία αὐτή. Ἐμφοροῦνται ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τοῦ διατυπουμένου ἐν τῷ γαλλικῷ ῥητῷ, ὅτι πρέπει νὰ πλύνωμεν κατ' ἰδίαν τὰ ἄπλυτά μας. Ἀλλ' ἡ παροιμία δὲν λέγει ὅτι πρέπει καὶ νὰ μένωσιν ἄπλυτα.

Αἴφνης ὁ Παλάσκας διακόψας τὸν περίπατόν του ἐστάθη ἐνώπιόν μου.

— Ἠξεύρεις τί μοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν;

— Λέγε, ἀπεκρίθην.

— Πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ὅτε τὸ Καφενεῖον τῆς Ὡραίας Ἑλλάδος ἦτο εἰς τὴν ἀκμήν του καὶ ἐχρησίμευεν ὡς γενικὸν τῶν Ἀθηναίων συνεντευκτήριον, ἐπλήρονα θερινήν τινα ἑσπέραν τὸν καφέν μου καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ ἀναχωρήσω, ὅτε ἔμπροσθεν τοῦ καφενείου διῆλθεν ἄνθρωπος μεσόκοπος, ταξειδιώτης μόλις ἀφιχθεὶς κατὰ τὸ φαινόμενον. Ἐφόρει κασκέτον πεπαλαιωμένον μᾶλλον, τὸν ἠκολούθει δὲ Μελιταῖος ἀχθοφόρος βαστάζων τὰ ὀλίγα πράγματά του. Ἐπέσυρεν ὁ ἄνθρωπος τὴν προσοχήν μου, διότι δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν πρὸ τοῦ καφενείου καθημένων ἠγέρθησαν μετὰ σπουδῆς ἅμα τὸν εἶδον διὰ νὰ τὸν χαιρετίσωσι διὰ τοῦ φιλικωτέρου *Καλῶς ὥρισες*. Ἐξηκολούθησεν ἐκεῖνος τὸν δρόμον του ἀναβαίνων τὴν ὁδὸν Αἰόλου, μὲ τὸν ἀχθοφόρον κατόπιν του. Ἐγὼ δὲ ἐγερθεὶς ἠκολούθουν εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν τὴν αὐτὴν ὁδόν, χωρὶς νὰ βιάζωμαι, διότι ἦτο θερμὴ ἡ ἑσπέρα. Ἐν τούτοις οἱ πλεῖστοι τῶν πρὸς ἡμᾶς ἐρχομένων ἐδεξιοῦντο τὸν προπορευόμενόν μου ξένον· τινὲς τὸν ἠσπάζοντο, ἄλλοι ἔσφιγγον τὴν χεῖρά του. Ἡ ὑποδεξίωσις ἦτο γενικὴ καὶ ἐγκάρδιος καὶ ἐμαρτύρει ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἦτο ἄγνωστος, οὐδὲ ὁ τυχών. Ἡ περιέργειά μου ἠρεθίσθη. Τίς εἶναι ἆρά γε; Πῶς νὰ μὴ τὸν γνωρίζω;

Ἐκεῖ, βλέπω μακρόθεν ἐρχόμενον τόν. . . Δὲν σοὶ λέγω τὸ ὄνομά του. Τὸν γνωρίζεις καὶ τὸν τιμᾷς, καθὼς κ' ἐγὼ τὸν ἐκτιμῶ ὡς ἕνα τῶν ἐντιμοτέρων συμπολιτῶν μας, κατέχοντα θέσιν ὑψηλὴν καὶ ἀνεξάρτητον, καὶ ἐπαξίως ἀπολαύοντα τῆς γενικῆς ὑπολήψεως. Ἅμα ἐπλησίασε καὶ ἀνεγνώρισε τὸν κασκετοφόρον μου ξένον, τὸν προϋπήντησε καὶ αὐτὸς μὲ ἓν ἐγκάρδιον *Καλῶς ὥρισες*, καὶ σταθεὶς τὸν ἠσπάσθη καὶ ἐπὶ τῆς μιᾶς καὶ ἐπὶ τῆς ἄλλης παρειᾶς. Ἐστάθην καὶ ἐπερίμεινα τὸν φίλον. Ἐπὶ τέλους θὰ ἱκανοποιήσω τὴν κορυφωθεῖσαν ἤδη περιέργειάν μου.— Δὲν μοῦ λέγεις τὸν ἠρώτησα, ἅμα ἐπλησίασε, ποῖος εἶναι τοῦ λόγου του;

— Οὐφ, ἀδελφέ! ἐψιθύρισε μετὰ προφανοῦς ἀηδίας, φυσῶν διὰ τῶν χειλέων καὶ σείων βιαίως τὰ δάκτυλα τῆς δεξιᾶς του, ὡσεὶ προσεπάθει νὰ ἀποπτύσῃ τὸν δοθέντα διπλοῦν ἀσπασμὸν καὶ νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ῥύπον τῆς χειραψίας ἐκείνης.

Ἠπόρησα καὶ ἐπανέλαβον τὴν ἐρώτησίν μου. Μοὶ εἶπε τὸ ὄνομα. Δὲν ἐγνώριζα τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ μοὶ ἦτο γνωστὸν τὸ ὄνομά του καὶ τὸ ἐνθυμήθην ἀμέσως, διότι εἶχεν ἀντηχήσει πρό τινων ἐτῶν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ὅτε ἐδικάζετο ἐπὶ πλαστογραφίᾳ! Ἦτο δημόσιος ὑπάλληλος, κατεδικάσθη δὲ εἰς πολυετῆ δεσμά. Ἡ ποινή του ἔληξεν καὶ ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς εἰς τὸ φρούριον τοῦ Παλαμηδίου διαμονῆς του. Καὶ ἰδοὺ πῶς τὸν ὑπεδέχοντο οἱ ἀνεκτικοὶ συμπολῖταί του, καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις ὁ ἀκέραιος ἀνώνυμός μου. Διότι εἶναι βαθεῖαι αἱ ῥίζαι τοῦ *δὲν πειράζει* εἰς τὴν κοινωνίαν μας.

— Τί ἀπέγεινεν ὁ πλαστογράφος; ἠρώτησα.

— Ἀγνοῶ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ κατέχῃ θέσιν καλὴν ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπαλληλίᾳ. Τὸ παρελθόν του δὲν εἶναι σύστασις δι' αὐτόν, ἀλλὰ *δὲν πειράζει*. Ἐὰν τὸν ὑποστηρίζῃ ὁ βουλευτὴς τῆς ἐπαρχίας του, πῶς ὁ ὑπουργὸς νὰ τῷ ἀρνηθῇ τὸν διορισμόν του; Ἐπὶ τίνι λόγῳ; Ἐὰν ὁ ὑπουργὸς αὐτὸς δὲν λέγῃ τὸ *δὲν πειράζει*, τὸ ἐπαναλαμβάνουσι κατὰ κόρον οἱ περὶ αὐτόν. *Δὲν πειράζει!*

Ἀναμφιβόλως, ἐξηκολούθησε λέγων μετά τινα σιωπήν, ἡ κοινωνία ἀναγνωρίζει καὶ τιμᾷ τὸν ἔντιμον, διακρίνει δὲ κάλλιστα τὸν ἄξιον ἀπὸ τοῦ μὴ ἀξίου ὑπολήψεως. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ. Πρέπει ἡ διάκρισις αὕτη νὰ μὴ ἐκφράζηται ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ ἐν παραβύστῳ. Πρέπει τὸ κακόν, ὅπου καὶ ἂν εὑρεθῇ νὰ στηλιτεύηται καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης, πρὸ πάντων τῆς κοινῆς γνώμης. Πρέπει νὰ ἐκλείψῃ τὸ *δὲν πειράζει*. Ὅταν αἱ ἀπαίσιοι αὗται λέξεις παύσωσι νὰ ἀντηχῶσιν αἰωνίως εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ὦτα, τότε δύνασαι, σὺ ὁ αἰσιόδοξος, νὰ πιστεύσῃς ὅτι ἤγγισεν ἀληθῶς ἡ διόρθωσις τῶν κακῶν ἐχόντων.

— Ἀλλ' ἴσως, ὑπέλαβον μετά τινος δειλίας, ἴσως τὸ κακὸν ἠλαττώθη ἤδη ἀπὸ τῆς θριαμβευτικῆς ἐν Ἀθήναις εἰσόδου τοῦ πλαστογράφου ἐκείνου. Ἴσως ὁ ἀνώνυμος φίλος σου δὲν θα τὸν ἠσπάζετο σήμερον ἐπιστρέφοντα ἐκ τοῦ Παλαμηδίου.

Digitized by Google

— Εἴθε, ἀπήντησεν ὁ Παλάσκας. Καὶ ἠλλάξαμεν ὁμιλίαν. Δ. Βικέλας.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 366.

ΙΒ'.

Ἐν τῷ κήπῳ.

— Κυττάζετε τί ὡραῖον τάπητα ἥπλωσεν ἐπίτηδες ἡ φύσις ὑπὸ τοὺς πόδας σας! ἔλεγεν ὁ Ἀντώνιος μετ' ὀλίγας ἡμέρας, περιάγων τὴς μὶς Δάβεν ἐν τῷ κήπῳ.

Ὁ ἄνεμος εἶχε παύσει τὴν νύκτα, καὶ τὸ ἔδαφος ἐκάλυπτε παχὺ στρῶμα ἀνθέων λεμονέας καὶ πορτοκαλλέας, τάπης χιονώδης, ὃν διέσχιζον ἄφθονοι μήκωνες.

— Θὰ ἔχετε νὰ μοῦ προσφέρετε ὅμοιον τάπητα, ὅταν ἔλθω εἰς Δάβεν;

— Ὁ ἰδικός μου δὲν θὰ ἦνε τόσον πλούσιος καὶ λαμπρὸς, ἀπήντησεν ἡ Λουκία. Θὰ εὕρετε ὅμως εἰς Δάβεν, ἐξηκολούθησε λέγουσα μετά τινος ὑπερηφανείας, εἰς πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους, ὅ,τι δὲν εὑρίσκετε εἰμὴ μόνον εἰς τὴν πατρίδα μου, ἀληθινὴν ἀγγλικὴν χλόην, μαλακὴν ὡς βελοῦδον καὶ ἀμιμήτου πρασίνου χρώματος.

— Θὰ τὴν θαυμάσω ἐξ ὅλης καρδίας, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, κ' αἰσθάνομαι μάλιστα ἐκ προοιμίων διάθεσιν νὰ θαυμάσω πᾶν ὅ,τι ἀγγλικόν.

— Ἀλήθεια; ἐφώνησε χαρμοσύνως καὶ θριαμβικῶς ἡ Λουκία. Ὦ! τότε ἔλατε γρήγορα εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ἐγὼ θὰ γείνω ὁδηγός σας.

— Τότε πρέπει ν' ἀργήσω πολὺ ἀκόμη, εἶπεν ἀστειευόμενος ὁ ἰταλός. Ἐλησμονήσατε ὅτι πρόκειται νὰ μείνετε ἐδῶ καὶ νὰ κτίσετε μάλιστα καὶ ἐξοχικὴν οἰκίαν, δὲν ἠξεύρω διὰ ποῖον;

— Πῶς τὸ ἤθελα! Θ' ἀπεφάσιζα εὐχαρίστως νὰ ζήσω ἐδῶ ὅλην μου τὴν ζωὴν, ἀπήντησεν ἡ Λουκία ἐν ἁπλότητι.

— Ἀληθῶς θὰ τὸ ἀπεφασίζατε; ἀνέκραξεν ὁ Ἀντώνιος συγκεκινημένος καὶ περιπόρφυρος.

Ἡ Λουκία τὸν ἐθεώρησε.

— Ἀλλὰ δὲν σᾶς εἶνε δυνατὸν, προσέθηκε σοβαρῶς καὶ μετά τινος ἀποθαρρύνσεως. Γνωρίζετε ὅτι δὲν σᾶς εἶνε δυνατόν· τί θὰ ἔλεγεν ὁ κόσμος, προσέθηκεν, ἀποπειρώμενος νὰ γελάσῃ, ἂν ἡ θυγάτηρ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου Δάβεν ἄφινε τὴν κοινωνικήν της θέσιν καὶ ἤρχετο νὰ ταφῇ εἰς ἄσημον ἰταλικὸν χωρίον!

Διεκόπη μικρὸν, οἱονεὶ ἀναμένων ἀπάντησιν, εἶτα δ' ἐξηκολούθησε.

— Ἡ κοινωνικὴ τάξις καὶ ὁ πλοῦτος εἶνε ἁλύσεις χρυσαῖ, ἀλλ' ἁλύσεις πάντοτε. Δὲν εἶπεν ὁ Σενέκας ὅτι μεγάλη περιουσία εἶνε μεγάλη δουλεία;

— Καὶ εἶπεν ἀλήθειαν, φοβοῦμαι, ἀπήντησεν ἡ Λουκία μετὰ στεναγμοῦ, ὃν δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ.

Οἱ δύο νέοι ἐξηκολούθησαν τὸν περίπατον αὐτῶν σιωπηλοί. Ἦσαν δ' εὐχάριστον ἀληθῶς θέαμα, βαδίζοντες ἐγγὺς ἀλλήλων. Ὁ μὲν Ἀντώνιος μετριάζων τὸ βῆμά του πρὸς τὸ βῆμα τῆς Λουκίας καὶ ὑποστηρίζων αὐτὴν μετὰ τρυφερᾶς μερίμνης· ἡ δὲ Λουκία στηριζομένη ἐπ' αὐτοῦ πλήρης πεποιθήσεως κ' εὐτυχίας· ἀμφότεροι νέοι, κομψοὶ, ὡραῖοι, φέροντες τὸν τύπον φύσεως εὐγενοῦς, καὶ τοσοῦτον ἐν τούτοις διαφέροντες ἀλλήλων· ἡ μὲν Λουκία ξανθὴ καὶ ἱλαρὰν ἔχουσα τὴν μορφὴν, ὁ δὲ Ἀντώνιος μελάγχρους καὶ πλήρης ἐνεργητικότητος· ἡ νεαρὰ ἀγγλὶς κλίνουσα ἐπιχαρίτως τὴν ἀγγελικήν της κεφαλὴν, ὡς ἄνθος ζητοῦν στήριγμα, ὁ δὲ ἰταλὸς ἀνατείνων τὴν κεφαλήν του, ὀρθίαν καὶ ὑπερήφανον· τὸ βάδισμα τῆς πρώην ἀρρώστου ἐλαφρὸν καὶ οὕτως εἰπεῖν παιδικὸν, τὸ δὲ τοῦ ἰατροῦ ἀσφαλὲς καὶ σταθερὸν, ὡσανεὶ κατέκτα βαθμηδὸν τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ ἐπάτει. Ἀντίθεσις καὶ ἁρμονία συγχρόνως! σύνδεσμος τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἀδυναμίας! Ἑκάστος χαρακτὴρ τοῦ ἑνὸς ἀνεδείκνυε τοὺς χαρακτῆρας τοῦ ἄλλου.

Ἐνῷ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος καὶ ἡ μὶς Δάβεν, παρὰ πάντας αὐτῶν τοὺς στεναγμοὺς καὶ τὰ λυπηρὰ προαισθήματα, ἀπήλαυον ἀμφότεροι τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ πρώτου ἐκείνου πρωϊνοῦ περιπάτου, περιῆγον ἀκουσίως εἰς σκληρὰν ἀμηχανίαν ἀπροσδόκητόν τινα μάρτυρα τῆς συνεντεύξεώς των. Ὁ Βαττίστας ἦτο φυσικῶς καθ' ἑκάστην ἐν τῷ πανδοχείῳ, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τῷ κήπῳ, ὅπου ἐκάπνιζε τὴν πίπαν του, καὶ παρετήρει κρυφίως τὴν μὶς Δάβεν, ἴσως ἵνα διαλύσῃ τοὺς δισταγμούς. οὓς εἶχεν ἔτι περὶ αὐτῆς· ἀλλ' ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχε παραπονεθῇ κατὰ τῆς δυσαρέστου ὀσμῆς τοῦ καπνοῦ, ἥτις ἐπλήρου τὰ δώματά του, καὶ ὁ Βαττίστας ἑπομένως εἶχε παραιτήσει τὸ κάπνισμα, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ παραιτηθῇ τῶν παρατηρήσεών του, ἃς ἐξηκολούθει πάντοτε, μασῶν τὸν καπνόν του πρὸς παρηγορίαν του.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Λουκία δὲν εἶχέ ποτε ἐξέλθει τῆς οἰκίας, ὁ ἐραστὴς τῆς Σπεράντσας δὲν ὑπέθετεν αὐτὴν τοσοῦτον πλησίον τῆς σκοπιᾶς του. Θορυβηθεὶς, ἔφυγε καὶ ἐκρύβη μακρὰν τῶν δύο περιπατητῶν, ἐλπίζων νὰ κατορθώσῃ νὰ φύγῃ, ἅμα ὡς ἐκεῖνοι ἤθελον ἐπιστραφῇ.

Ἀλλὰ πρὸς μεγάλην του ἀμηχανίαν, ἀντὶ νὰ ἐπιστραφῶσιν οἱ δύο νέοι, ἐξηκολούθησαν τὸν περίπατον αὐτῶν κατ' εὐθεῖαν, καὶ τοῦ ἀπέκοψαν τὴν πρὸς τὴν θύραν τοῦ κήπου ἔξοδον· οὕτω δὲν ὑπελείφθη εἰς τὸν ταλαίπωρον Βαττίσταν εἰμὴ ἓν τῶν δύο: νὰ ἀψηφήσῃ τὴν συνάντησίν των, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἤθελε, ἢ νὰ κρυβῇ ἐπαισχύντως ὄπισθεν κορμοῦ τινος δένδρου. Τοῦτο καὶ ἔπραξε· ἀλλὰ τὸ διορατικὸν βλέμμα τοῦ ἰατροῦ ἀνεκάλυψε ταχέως τὸν φυγάδα.

— Ἰδέτε τὸν δοῦλόν σας, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Ἰδέτε πῶς κρύπτεται ὄπισθεν τῶν δένδρων, ἵν' ἀ-

Digitized by Google

ποφύγῃ τὴν παρουσίαν σας. Πηγαίνωμεν κατ' εὐθεῖαν ἐπάνω του. Ἄς τὸν στενοχωρήσωμεν μέχρι τῶν τελευταίων του ὀχυρωμάτων.

— Ὄχι, ἀπεκρίθη περιεσκεμμένη ἡ Λουκία.

— Μήπως εἶσθε κουρασμένη; Θέλετε νὰ καθίσετε; ἠρώτησεν ὁ Ἀντώνιος.

— Ὄχι ἀκόμη, εὐχαριστῶ· προτιμῶ νὰ περιπατήσω ὀλίγον.

Καὶ ἐξηκολούθησαν περιπατοῦντες. Ἡ Λουκία ἦτο πάντοτε περίφροντις.

— Ὑποθέσατε, εἶπεν αἴφνης, ὅτι πηγαίνετε εἰς Λονδῖνον, καὶ ἐγκαθίστασθε ἐκεῖ.

Ὁ Ἀντώνιος ἐθεώρησεν αὐτὴν μετὰ προφανοῦς ἐκπλήξεως.

— Ἄς τὸ ὑποθέσωμεν, ἀπεκρίθη· τί ὄφελος θὰ εἶχα;

— Ἀλλά, εἶπεν ἡ Λουκία, μὲ τὰς γνώσεις σας, μὲ τὴν ἐπιστημονικήν σας ἱκανότητα, καὶ μὲ τὴν συμπάθειαν τὴν ὁποίαν σᾶς ἔχει ὁ πατήρ μου, θ' ἀποκτήσετε ταχέως μεγάλην πελατείαν καὶ περιουσίαν.

— Δὲν ἐσυμφωνήσαμεν, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος μειδιῶν, ὅτι ἡ περιουσία δύναται νὰ ἦνε ἐμπόδιον μᾶλλον;

— Ἀληθῶς, ἀπήντησεν ἡ Λουκία, ταραχθεῖσα κάπως. Ἐν τούτοις εἶνε τόσον φυσικὸν νὰ προσπαθῇ τις νὰ βελτιώσῃ τὴν θέσιν του.

— Συμφωνῶ· ἀλλ' ἡ περιουσία ἤθελε τάχα βελτιώσει τὴν θέσιν μου; εἶπεν ὁ Ἀντώνιος ἀμφιβάλλων. Ἰδοὺ τὸ ζήτημα. Ἄς ὑποθέτωμεν ὅτι τὸ σχέδιόν σας δὲν ἔχει πρακτικὰς δυσκολίας, ἄς ὑποθέσωμεν μάλιστα ὅτι ἀποκτῶ περιουσίαν, καὶ γίνομαι πλούσιος. Πρὸς τίνα σκοπόν; καὶ πλὴν τούτου, ἀντὶ ποίας θυσίας; θὰ ἐκπατρισθῶ, θὰ ἐγκαταλείψω ὅ,τι μοῦ ἀρέσκει, ὅ,τι εἶχα συνειθίσει, ὅ,τι μοῦ τέρπει τὴν καρδίαν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν μητρικήν μου γλῶσσαν, τὸν ἀγαπητόν μου ἥλιον, τὴν κυανῆν αὐτὴν θάλασσαν, τοὺς πορτοκαλλεῶνας αὐτοὺς οἵτινες μοῦ φέρουν τὴν εὐώδη ἀνάμνησιν τῆς προσφιλοῦς μου Σικελίας. Ἡ ἀπώλεια ὅλων αὐτῶν, ἥτις διὰ πολλοὺς θὰ ἦτο ἴσως ἀδιάφορος, θὰ ἦτο σκληρὰ δι' ἐμέ, ἀλλ' ἀνεκτὴ ἐπὶ τέλους, ἂν ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς ἦτο ἄξιος τῆς θυσίας. Ἀλλ' ἀκριβῶς τοιοῦτος σκοπὸς δὲν ὑπάρχει δι' ἐμέ. Ἡ μήτηρ μου, δόξα τῷ Θεῷ, ἔχει ὅσα χρειάζεται· οἱ ἄλλοι μου συγγενεῖς εἶνε πλούσιοι. Ὡς πρὸς ἐμέ, δὲν δύναμαι ἀληθῶς νὰ ἐννοήσω κατὰ τί ἡ περιουσία ἤθελεν αὐξήσει τὰς ἀνέσεις μου.

Ὁ Ἀντώνιος διεκόπη, ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς ὠχρότητος, ἥτις ἀντικατέστησε τὴν ζωηρὰν χροιὰν τῶν παρειῶν τῆς Λουκίας.

— Ἐκουράσθητε, εἶπεν· ἄς ἐπιστρέψωμεν.

Ὅσα εἶπε καὶ ὅσα ἀπεσιώπησεν ὁ ἰατρὸς ἐτάραξαν ἰσχυρῶς τὴν ἔμφυτον αἴσθησιν τῆς Λουκίας. Ἡ φαινομένη ἀδιαφορία, μεθ' ἧς ἐδέχθη καὶ συνεζήτησεν οὗτος τὴν πρότασίν της, χωρὶς νὰ ὑπαινιχθῇ κἂν τὸν κύριον κατὰ βάθος λόγον, ὅςτις εἶχεν ὑπαγορεύσει τὴν εὐχὴν τῆς νεάνιδος, τουτέστι νὰ ζήσῃ καὶ αὐτὸς ὅπου ἐκείνη, παρήγαγεν ὀδυνηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τὴν Λουκίαν.

— Ἄς ἦνε ὅπως λέγετε, ἐπανέλαβε μετὰ μικρόν· πρέπει ὅμως νὰ παραδεχθῆτε ὁπωσδήποτε, ὅτι ἐν Λονδίνῳ ἡ ἱκανότης καὶ αἱ γνώσεις σας θέλουσιν ἐκτιμηθῇ περισσότερον ἢ ἐδῶ, καὶ ὅτι εἶνε εὐχάριστον τέλος πάντων νὰ ἐκτιμᾶταί τις κατ' ἀξίαν. Δὲν εἶσθε, ὑποθέτω, ἐνάντιος εἰς τὴν φήμην.

— Τὴν φήμην! ἐπανέλαβεν ὁ Ἀντώνιος μειδιῶν. Ἐλησμονήσατε πῶς ὁρίζει τὴν δόξαν ὁ Δάντης;

Non è il romor mondan altro che un fiato
di vento, ch' or va quindi ed or va quinci*

— Δὲν εἶνε φυσικόν, εἶπεν ἡ Λουκία, εἶνε λυπηρὸν μάλιστα ν' ἀκούῃ τις νέον ἄνθρωπον νὰ ὁμιλῇ ὡς νὰ μὴν ἔχῃ πλέον σπινθῆρα φιλοδοξίας ἐντός του.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ ἰταλός, ἔχω φιλοδοξίαν, φιλοδοξίαν μεγάλην, νὰ ὑπηρετήσω τὸν τόπον μου, καὶ νὰ κάμω ὅ,τι δυνατὸν ὑπὲρ αὐτοῦ.

— Καὶ τί ἐλπίδα ἔχετε νὰ ἐργασθῆτε ὑπὲρ αὐτοῦ καλλίτερα ἐδῶ παρὰ εἰς τὸ Λονδῖνον.

— Πολὺ ἀσθενῆ, βεβαίως· οὐχ ἧττον ἂν συμβῇ τίποτε εἰς τὴν Σικελίαν ἢ εἰς ἄλλο μέρος τῆς χερσονήσου, πολὺ εὐκολώτερα καὶ ταχύτερα δύναμαι νὰ συμμετάσχω ἀπ' ἐδῶ παρὰ ἀπὸ τὸ Λονδῖνον.

— Ἔχετε βαθεῖαν ἀφοσίωσιν εἰς τὸν τόπον σας! εἶπεν ἡ Λουκία.

— Ποῖος δὲν ἔχει; ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος.

— Εἶσθε βέβαιος, ὅτι ὁ ἀγὼν τὸν ὁποῖον ἀγωνίζεσθε εἶνε ὁ δίκαιος ἀγών;

— Τόσον βέβαιος ὅσον πιστεύω εἰς τὸν Θεόν, ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς ἐπισήμως. Διατί αὐτὴ ἡ ἐρώτησις;

— Πρέπει νὰ μοῦ συγχωρήσετε τὰς . . . προλήψεις μου εἶπεν ἡ Λουκία. Ἤκουσα τόσας κατακρίσεις τοῦ ἰταλικοῦ χαρακτῆρος, ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν πατέρα μου ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους τῶν συμπατριωτῶν μου, καὶ ἤκουσα τόσον νὰ κατηγορῆται ἡ φιλελεύθερος μερὶς τῆς Ἰταλίας, ἰδίως ὅτε ἤμην εἰς Ῥώμην ὥστε . . .

Ἡ Λουκία ἐδίστασε.

— Ὥστε ἐκλίνατε νὰ πιστεύσετε, ὅτι ἔχομεν ἄδικον, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος περαίνων τὴν φράσιν της. Δὲν μ' ἐκπλήττει τοῦτο, οὐδὲ ὅτι τοιαύτη εἶνε ἡ γνώμη τῶν ἄγγλων. Αἱ συμπάθειαι τῶν ἰσχυρῶν εἶνε σπανίως ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων καὶ τῶν δυναστευομένων. Ἐνθυμεῖσθε πόσον οἱ φίλοι τοῦ Ἰὼβ κατεγίνοντο νὰ τὸν πείσωσιν, ὅτι αὐτὸς ἔπταιε διότι κατέκειτο πλήρης πληγῶν ἐπὶ κο-

* Οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἡ φήμη ἢ ἀνέμου πνοή, ἀλλοία σήμερον καὶ ἀλλοία αὔριον. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

πρίας; Τοιαύτη εἶνε ἡ κοινὴ τάσις τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγωϊσμοῦ ἐνώπιον τῶν πασχόντων· ν'ἀπαλλαγῇ τῆς πρὸς συμπάθειαν ὑποχρεώσεως. Ὁμολογῶ, ὅτι ὁ ἐθνικός μας χαρακτὴρ ἔχει ἐλαττώματα — καὶ τίνος λαοῦ δὲν ἔχει; — καὶ ὅτι μεταξὺ τῶν πατριωτῶν ἰταλῶν ὑπάρχουσι καὶ ἄνθρωποι ταραξίαι καὶ κακῶν διαθέσεων. Ἀλλὰ ποῦ δὲν ὑπάρχουσι; Δὲν ἔχω βεβαίως τὴν ἀξίωσιν νὰ παραστήσω τὸν τόπον μου ὡς πρότυπον τελειότητος. Οἱ ἰταλοὶ εἶνε ἄνθρωποι ὡς καὶ οἱ ἄλλοι· ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὰς ἀρετάς των καὶ τὰς ἀδυναμίας των. Ἰδέτε τὸν κόσμον, σπουδάσατε τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· τί συμπέρασμα θέλετε συναγάγει; Δὲν ἐπικρατεῖ παντοῦ καὶ πάντοτε ἀμοιβαία τις ἀνοχὴ καὶ ἐπιείκεια; Ἀλλὰ — ἐξηκολούθησε λέγων μετ' αὐξούσης ζωηρότητος — πιστεύσατέ με, μὶς Δάβεν, ὅταν σᾶς λέγω, ὅτι εἶμαι ἕτοιμος νὰ κηρύξω, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ σφραγίσω διὰ τοῦ αἵματός μου,ὅτι ἡ Ἰταλία εἶνε χώρα εὐγενής, σκληρῶς παραγνωριζομένη, καὶ ὅτι ὁ ἀγὼν αὐτῆς εἶνε ἀγὼν ὑπὲρ ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης. Συγχωρήσατε τὴν ζωηρότητά μου, προσέθηκεν ἠρεμώτερος γινόμενος· ἀλλ' ἂν ἐγνωρίζετε τὸ ἑκατοστὸν τῶν θυσιῶν, αἵτινες ἐγένοντο ὑπὲρ τοῦ ἀτυχοῦς τούτου τόπου, χωρὶς τινος ἄλλης ἀνταμοιβῆς ἐκ μέρους τοῦ κόσμου, ἢ ψυχρᾶς μόνον ἀδιαφορίας, ἠθέλατε συμμερισθῆ, εἶμαι βέβαιος, τὰ αἰσθήματά μου.

Δάκρυα ἐθόλωσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Λουκίας, ὅτε ἀπεκρίθη:

— Ἀλλὰ συμμερίζομαι τὰ αἰσθήματά σας. Ἤθελα τόσον πολὺ νὰ σᾶς ἀκούσω διηγούμενον περὶ τῶν ἀφορώντων τὴν πατρίδα σας.

— Θὰ σᾶς τὰ εἴπω καμμίαν ἡμέραν, τοὐλάχιστον τὰ περὶ τῆς Σικελίας, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος· ἀλλὰ τώρα ἔχετε τῇ ἀληθείᾳ ἀνάγκην ἀναπαύσεως, καὶ ἐκτὸς τούτου, ἰδέτε, ἔρχεται ὁ διδάσκαλος τῆς ζωγραφικῆς σας.

Ὁ διδάσκαλος προὐχώρει ἀληθῶς διὰ τοῦ κήπου, βαδίζων πλησίον τοῦ Σὶρ Ἰωάννου καὶ λαλῶν ἀδιακόπως διὰ βροντώδους φωνῆς καὶ μετὰ χειρονομιῶν ἐξάλλων· ἂν ἦτο μόνος ὁ χονδροκέφαλος ἐκεῖνος ἀνθρωπίσκος,ἤθελε παρέλθει, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τὴν Λουκίαν καὶ τὸν ἰατρὸν, ὅσῳ καὶ ἂν προσεπάθησαν ἐκεῖνοι νὰ ἑλκύσωσι τὴν προσοχήν του.

— Δι' ὄνομα Θεοῦ! τί συνέβη; ἠρώτησεν ὁ Ἀντώνιος.

— Δεῖγμα ἀναιδείας ἀκατονόμαστον, ἀνέκραξεν ὁ διδάσκαλος τῆς ἰχνογραφίας, ἱστάμενος αἴφνης καὶ κτυπῶν κατὰ γῆς τὸν πῖλόν του. Πράγματα ἀπίστευτα, φοβερά, τερατώδη. Ἠμπορεῖτε νὰ πιστεύσετε, ὅτι σήμερον ἦλθεν ὁ ὀργανοποιὸς ἀπὸ τὴν Νίκαιαν διὰ νὰ χορδίσῃ τὸ ἁρμόνιον,καὶ ὅτι ὁ κόμης, μ' ὅλας του τὰς ὑποσχέσεις, ἀρνεῖται νὰ τὸν δεχθῇ καὶ ἰσχυρίζεται ἀναξιοπρεπῶς ὅτι ποτὲ δὲν ὑπεχρεώθη νὰ τοῦ δώσῃ δωμάτιον εἰς τὸ palazzo του; Ἀρνεῖται, κύριε, ἀρνεῖται, ἐνῷ ἔχει ἐμπρός του τὸ πρωτόγραφον τοῦ πρακτικοῦ τῆς συνεδριάσεώς μας τῆς 19 Νοεμβρίου 1839, τοῦ ὁποίου ἐγὼ ὁ ἴδιος ἔχω γράψει ἰδιοχείρως κάθε συλλαβὴν, ... ὁ ἄθλιος! Θὰ κάμω δέκα χιλιάδας ἀντίγραφα αὐτοῦ τοῦ πρακτικοῦ καὶ τοῦ πρακτικοῦ τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως, καὶ θὰ γράψω ἐπὶ κεφαλῆς μ' ἐρυθρὰν μελάνην τοὺς στίχους αὐτοὺς τοῦ Βερχέτ.

Καὶ ἀπήγγειλε μετ' ἐμφάσεως μεγάλης τοὺς ἑπομένους τέσσαρας στίχους:

> Vile, un manto d'infamia hai tessuto,
> L'hai voluto, sul dosso ti sta;
> Ne per piangere, o vil che farai
> Nessun mai dal tuo dosso il torra*.

— Μάλιστα, ... θὰ διαδώσω, θὰ διασπείρω αὐτὰ τ' ἀντίγραφα εἰς ὅλην τὴν Ῥιβιέραν, θὰ κάμω νὰ συρίξουν αὐτὸν τὸν εὐγενῆ κόμητα εἰς ὅλους τοὺς δρόμους καὶ τὰς τριόδους, θὰ τὸν καταγγείλω εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ὡς ἀναιδῆ ἀπατεῶνα.

Μετὰ τὴν τρομερὰν αὐτὴν ἀποστροφὴν, ὁ ἀνθρωπίσκος ἐσταμάτησεν ἵνα ἀναπνεύσῃ, ἀνέλαβε τὸν πῖλόν του, καὶ μεταβαλὼν αἴφνης φυσιογνωμίαν καὶ ἦθος, εἶπε φιλοφρονέστατα εἰς τὴν μὶς Δάβεν.

— Ἐλπίζω ὅτι ἡ γνωστὴ ἀγαθότης τῆς δεσποινίδος θὰ μὲ συγχωρήσῃ νὰ μὴ τῆς κάμω μάθημα σήμερον. Δὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν, καὶ ἐκτὸς τούτου, πρέπει νὰ κάμω διὰ τὴν δυσάρεστον αὐτὴν ὑπόθεσιν μερικὰς ἐνεργείας, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν τὴν παρουσίαν μου εἰς τὴν Βορδιγέραν.

Στρεφόμενος εἶτα πρὸς τὸν Ἀντώνιον, προσέθηκε μετ' ἐπισημότητος αὐτόχρημα κωμικῆς:

— Ἔσο πεπεισμένος, φίλε μου, ὅτι ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἐρυθρῶν θὰ μείνῃ νικητὴς εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ἔστω καὶ ἂν πρόκειται νὰ θυσιάσω ὅ,τι ἔχω.

Ταῦτα δὲ εἰπὼν, ἐφόρεσε πάλιν τοσοῦτον βιαίως τὸν πῖλόν του, ὥστε κατεβίβασεν αὐτὸν μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ ἐτράπη πρὸς τὴν θύραν τοῦ κήπου.

— Θὰ ἐκάμνετε ἴσως καλὰ νὰ τὸν ἀκολουθήσετε, εἶπεν ἡ Λουκία πρὸς τὸν ἰατρόν. Ἂν τυχὸν ἀπαντήσῃ τὸν κόμητα, ἐρεθισμένος καθὼς εἶνε, φοβοῦμαι μὴ συμβῇ κανὲν δυστύχημα.

— Μὴν ἀνησυχεῖτε, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος μειδιῶν. Μ' ὅλην του τὴν μανίαν, ὁ μικρός μας φίλος εἶνε τὸ εἰρηνικώτερον πλάσμα τῆς γῆς. Ἂν τοῦ τύχῃ ν' ἀπαντήσῃ αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὸν κόμητα θὰ τοῦ ἐκφράσῃ πιθανῶς ὅλην του τὴν ἀγανάκτησιν διὰ βαθυτάτου χαιρετισμοῦ, ἢ τὸ πολὺ δι' ἐνδομύχου ἀπαγγελίας μερικῶν ἀνωδύνων στίχων.

*. Σὺ αὐτὸς, ἄθλιε, ὕφανες πέπλον ἀτιμίας, σὺ τὸ ἠθέλησες, καὶ τώρα τὸν φορεῖς. Ὅσον καὶ ἂν θρηνήσῃς, ἄθλιε, οὐδεὶς δύναται νὰ τὸν ἀποσπάσῃ τῆς ῥάχεώς σου. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

— Ἀλλὰ διατί ὅλη αὐτὴ ἡ μανία; εἶπεν ἡ Λουκία. Δὲν ἐννόησα τίποτε.

— Πρέπει νὰ σᾶς εἴπω ἐν πρώτοις, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, ὅτι ὁ κόμης εἶνε πρόεδρος καὶ ὁ διδάσκαλός σας ἀντιπρόεδρος τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἐρυθρῶν. Τοιοῦτοι σύνδεσμοι εἶνε Ἐρυθροί, Λευκοὶ καὶ Μέλανες, ἀναλόγως τοῦ σκούφου τὸν ὁποῖον φοροῦν τὰ μέλη των, καὶ ἀσχολία των εἶνε νὰ ἔχῃ ἕκαστος ἰδίαν ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐκκλησιάζεται, καὶ ἀξιώματα διάφορα τὰ ὁποῖα νὰ ἱκανοποιοῦν τὴν φιλοτιμίαν μελῶν του. Ἀφοῦ τὰ πλήθη δὲν δύναται τῶν ἄλλως νὰ συμμετέχουν τῆς διοικήσεως τῶν πραγμάτων τοῦ δήμου των, εὗρῆκαν αὐτὴν τὴν διέξοδον, διὰ νὰ ἔχουν εἴς τι νὰ καταγίνωνται καὶ νὰ εὐχαριστοῦν τὴν ἀτομικήν των φιλοδοξίαν.

— Καὶ πῶς, ἰατρέ, διέκοψεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, δὲν ἐκλέγουν οἱ δημόται τοὺς δημοτικούς των συμβούλους, τὸν δήμαρχόν των;

— Νὰ ἐκλέξουν δημοτικοὺς συμβούλους; οὐδὲ εἰς τὸ ὄνειρόν των! ἀνεφώνησεν ὁ ἰατρός. Αἱ κυβερνήσεις μας ἔχουν φοβερὰν ἀποστροφὴν πρὸς τὸ ἐκλογικὸν σύστημα. Θέλετε νὰ μάθετε ποῖος ἐκλέγει τὸν δήμαρχον καὶ τοὺς δημοτικοὺς συμβούλους; Ὁ πρώην δήμαρχος, ὁ ἐφημέριος καὶ ὁ λοχαγὸς τῶν καραβινοφόρων κάμνουν κατάλογον τὸν ὁποῖον στέλλουν εἰς τὸν διοικητὴν πρὸς ἔγκρισιν. Ὁ διοικητὴς τὸν στέλλει εἰς τὸν γενικὸν ἔφορον τῆς ἐπαρχίας, αὐτὸς τὸν στέλλει εἰς τὸ Τουρῖνον, καὶ ἐκεῖ ἐγκρίνεται ὁριστικῶς. — Ὡς πρὸς τὸ σημερινὸν ζήτημα, προσέθηκε μετὰ μικρὰν παῦσιν ὁ ἰατρός, ἰδοὺ τί συμβαίνει. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἐπίτροποι τῶν ἐρυθρῶν, προεδρευόμενοι ἀπὸ τὸν κόμητα, ὡς συνήθως, ἐψήφισαν πρό τινος χρόνου χρηματικόν τι ποσόν, πρὸς ἀγορὰν ἁρμονίου διὰ τὴν μικρὰν ἐκκλησίαν τοῦ Συνδέσμου. Ἀφοῦ κατεσκευάσθη τὸ ἁρμόνιον, οἱ ἐπίτροποι συνῆλθον ἐκ νέου, διὰ νὰ προβλέψουν περὶ τῶν ἀναγκαίων ὁδοιπορικῶν ἐξόδων τοῦ χορδιστοῦ καὶ τῶν ἐξόδων τῆς ἐδῶ διαμονῆς του. Κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ἐδήλωσεν ὁ κόμης, ὅτι αὐτὸς ἀνελάμβανεν αὐτὰς τὰς δαπάνας, καὶ ὅτι ἤθελε παρέχει κατοικίαν εἰς τὸν ὀργανοποιὸν ἐντὸς τοῦ μεγάρου του. Ἡ προσφορά του ἔγεινε δεκτὴ δι' ὁμοφώνου εὐχαριστηρίου, καὶ τοῦτο συνέβη κατὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον συνεδρίασιν τῆς 19 Νοεμβρίου 1839, περὶ ἧς ἔλεγε πρὸ μικροῦ ὁ διδάσκαλος τῆς ἰχνογραφίας. Φαίνεται τώρα ὅτι ὁ κόμης, ὅστις φημίζεται ὡς πολὺ φιλάργυρος, ἀρνεῖται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἐκ τούτου ἡ ὀργὴ τοῦ διδασκάλου σας.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ὠργίσθη μεγάλως, ἀκούσας τὴν ἐξήγησιν ταύτην, καὶ διεμαρτυρήθη λέγων, ὅτι θὰ ἐπλανᾶτο βεβαίως ὁ διδάσκαλος τῆς ἰχνογραφίας. Ὁ κόμης φιλάργυρος; Ἀνοησία! Εἰκοσάκις εἶχε προσφέρει τὸ μέγαρόν του εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην. Ἄνθρωπος εὐγενοῦς καταγωγῆς ὡς ὁ κόμης δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποπέσῃ εἰς τοιαύτας μικρότητας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ὑπεσχέθη νὰ ἴδῃ τὸν κόμητα καὶ νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις περὶ τῶν διατρεχόντων. Ἐξεπλήρωσε δὲ τὴν ὑπόσχεσίν του, καὶ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ὡμίλησε διὰ μακρῶν περὶ τοῦ πράγματος πρὸς τὸν κόμητα. Ἀποτέλεσμα τῆς συνδιαλέξεως ταύτης ὑπῆρξεν ὅτι τὴν ἐπαύριον εὐθὺς ὁ ὀργανοποιὸς ἐγκατεστάθη εἰς τὸ μέγαρον τοῦ κόμητος, πρὸς ἄπειρον εὐχαρίστησιν πάσης μερίδος.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Βίκτωρος Τισσώ].

Α'

Ἡ ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Ἀστέρος φυλακή.—Τὰ παιδία.—Δολοφόνος.—Οἰκογένεια ἀθλίων.—Ἡ ἀγαθοεργία ἐν Βιέννῃ.—Γυνὴ ἐν κλωβίῳ.—Τὸ λεύκωμα τῆς φυλακῆς.—Ἡ δημοτικὴ φυλακή.—Ἡ ἄφιξις.—Τέκνον τῶν Καρπαθίων.

Διερχόμενοι μίαν τῶν λαμπροτέρων καὶ εὐρυτέρων πλατειῶν τῆς Βιέννης καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν ὁδὸν τῶν Ἰουδαίων, εὑρίσκομεν πρὸς ἀριστερὰν μικράν τινα στενὴν καὶ ῥυπαρὰν ὁδόν, διακοπτομένην τῇδε κἀκεῖσε ὑπὸ δυσωδῶν τελμάτων, καὶ μετ' οὐ πολὺ φθάνομεν ἐνώπιον οἰκοδομήματος παλαιοῦ, ἀπαισίου τὴν ὄψιν καὶ ἐρημωμένου, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸ βάθος ἀδιεξόδου τινὸς στενωποῦ. Παράθυρα στενὰ μετὰ πυκνῶν σιδηρῶν κιγκλίδων βλέπουσι τὰς στέγας τῶν παρακειμένων οἰκιῶν. Μεγάλη δὲ στερεὰ πύλη, βεβαμμένη διὰ μαύρων καὶ λευκῶν ταινιῶν, εἶνε προσηρμοσμένη εἰς τείχη τριῶν ποδῶν πάχος ἔχοντα. Ἡ πένθιμος γυμνότης τῆς προσόψεως τοῦ οἰκοδομήματος, ἡ ψυχρὰ σιωπή, ἥτις τὸ περιβάλλει, καὶ ἡ μεγάλη σκιά, ἣν ἐξαπλόνει εἰς τὴν ὁδόν, ἡ ἀκουσία κίνησις ἣν ἐξ ἀηδίας αἰσθάνεται ὁ θεατής, ταῦτα πάντα καταδεικνύουσιν ἐκ τῶν προτέρων ὅτι τὸ οἰκοδόμημα εἶνε δοχεῖον ἐγκλημάτων καὶ ἀθλιότητος, ὀχετὸς τῶν θολῶν ὑδάτων τῆς μεγάλης πόλεως. Καὶ ὄντως εἶνε φυλακή.

Ἅμα τῆς σιδηροφράκτου πύλης στρεφομένης ἐπὶ τῶν ἐφθαρμένων στροφίγγων αὐτῆς, ὁ εἰσερχόμενος εὑρίσκεται μεταξὺ φρουρᾶς κλητήρων, οἵτινες περιτετυλιγμένοι ἐν τῷ μακρῷ μανδύα των συνδιαλέγονται καὶ καπνίζουσιν ὀρθοὶ ἢ καθήμενοι ἐπὶ ξυλίνου θρανίου.

— Ὁ ἐπιστάτης τῆς φυλακῆς; ἠρώτησά τινα τῶν φυλάκων.

— Ἀριστερά, εἰς τὸ πρῶτον· θὰ σημάνετε.

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἡ πύλη τῆς φυλακῆς ἀνοίγεται, ὠθουμένη δειλῶς ὑπὸ γυναικὸς ἰσχνῆς καὶ καταβεβλημένης. Εἶχε τὰς χεῖρας μελανὰς ὑπὸ τῶν χειμέθλων, καὶ ἐκράτει ὑπὸ μάλης μικρὸν δέμα· ἐφόρει δὲ φόρεμα ἐκ λεπτοτάτου καὶ προστύχου ὑφάσματος, ἦτο ἄνευ περιποδίων, καί τοι ἦτο Φεβρουάριος καὶ χιὼν ἐκάλυπτε τὴν γῆν.

— Τί θέλεις; τὴν ἠρώτησεν ὁ ἀρχιφύλαξ.

Digitized by Google

— Τὰ παιδιά μου ἀπέθανον ἀπὸ τὴν δυστυχίαν, ἀπεκρίθη κατηφὴς καὶ σπογγίζουσα δάκρυ ἐκ τοῦ κανθοῦ τῶν ἐρυθρῶν βλεφάρων της. Ὁ σύζυγός μου ἔφυγε καὶ μ' ἄφησεν εἰς τοὺς πέντε δρόμους, ὁ σπιτονοικοκύρης μου μ' ἐπέταξε 'ς τὸ δρόμο καὶ δὲν εὑρίσκω καὶ ἐργασίαν. Δύο ἡμέρας τώρα γυρίζω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ χωρὶς νὰ ἔχω ποῦ νὰ κλίνω τὴν κεφαλήν μου. Χθὲς ἐξενύκτησα ἐπάνω εἰς σωρὸν κοπρίας, εἰς μίαν αὐλήν. Πεινῶ καὶ δὲν θέλω νὰ κλέψω· δεχθῆτέ με, σᾶς παρακαλῶ.

— Καλά, ἔμβα, εἶπεν ὁ χωροφύλαξ.

Ἡ φυλακὴ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἀστέρος εἶνε τὸ Κρατητήριον τῆς ἀστυνομίας, εἰς τὸ ὁποῖον οὐ μόνον ἀπάγονται οἱ εἰς τὰς ὁδοὺς συλλαμβανόμενοι ἀλῆται, οἱ κλέπται, οἱ λωποδύται, οἱ φονεῖς, οἵτινες μετὰ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν κράτησιν παραπέμπονται εἰς τὴν καθ' αὐτὸ φυλακήν, ἀλλὰ καὶ εὑρίσκουσιν ἄσυλον οἱ προσωρινῶς ἀνέστιοι καὶ ἄστεγοι. Ὡσαύτως δὲ ἐνταῦθα ἀποτίνουσι τὴν ποινήν των οἱ καταδικαζόμενοι εἰς ἓξ ὡρῶν μέχρι δεκαπέντε ὡρῶν κράτησιν. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ μικρὰ αὐλή, ἐν ᾗ τώρα εὑρισκόμεθα, εἶνε εἰς ἀέναον κίνησιν· δὶς τῆς ἡμέρας, τὴν δεκάτην καὶ ἡμίσειαν πρὸ μεσημβρίας καὶ τὴν τρίτην καὶ ἡμίσειαν μετὰ μεσημβρίαν, αἱ τῆς ὑπηρεσίας ἅμαξαι φέρουσι καὶ παραλαμβάνουσι φυλακισμένους.

Ὁ ἐπιστάτης τῆς φυλακῆς μὲ ὑπεδέξατο μετὰ πολλῆς χάριτος. Ἐπὶ τῇ αἰτήσει μου, ἵνα ἐπισκεφθῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ διευθυνόμενον κατάστημα, ἐφόρεσεν εὐθὺς τὸ *κασκέττον* του, καὶ λαβὼν τὸν ὁρμαθὸν τῶν κλειδίων του μὲ ὡδήγησε πρῶτον εἰς τὸ τμῆμα τῶν ἀνδρῶν, ἐν τῷ ἰσογαίῳ. Οἱ μακροὶ θολωτοὶ διάδρομοι κατὰ τὸ πλεῖστον σκοτεινοί, ὑγροὶ δὲ καὶ σιωπηλοί, ἐν οἷς τὰ βήματα ἀντηχοῦσιν ὡς ἐπὶ πλακῶν νεκρικῶν, καὶ οἵτινες εἶνε ἀπέραντοι ἐξαφανιζόμενοι εἰς πυκνὸν σκότος, ἐνθυμίζουσι τὸν πρῶτον προορισμὸν τοῦ σκυθρωποῦ τούτου καὶ δυσπροσήτου οἰκοδομήματος· ἦτο μοναστήριον, καὶ μόλις τῷ 1783 μετεβλήθη εἰς φυλακὴν ἀνθρώπων, ἡ φυλακὴ αὕτη τοῦ Θεοῦ.

Φῶς ἀμυδρὸν εἰσδύει διὰ τῶν κιγκλιδωτῶν ὀπῶν καὶ μόλις φωτίζει τοὺς ὑποπρασίνους τοίχους, ὑπὸ τῆς εὐρωτιάσεως πεποικιλμένους, ὥστε νομίζεις ὅτι εἶσαι ἐν ταῖς κατακόμβαις.

Ἕνεκα ἐλλείψεως χώρου δὲν ὑπάρχει τὸ σύστημα τῆς ἀπομονώσεως· ἀλλὰ δύο, τρεῖς καὶ τέσσαρες ἐγκλείονται ἐν ἑκάστῳ κελλίῳ τῶν πάλαι ποτὲ οἰκούντων ἐνταῦθα μοναχῶν. Ἐν δὲ ταῖς αἰθούσαις συναγελάζονται ὡς πρόβατα εἴκοσι, τριάκοντα καὶ τεσσαράκοντα ὁμοῦ ψυχαί.

Ὅταν ἡ θύρα ἀνοιγῇ, καὶ φῶς ὠχρὸν ἐπιχυθῇ ἐπὶ τοῦ τεφρόχρου καὶ ὄζοντος ἐκείνου ῥακώδους ὄγκου τῶν ναυαγίων, ἅτινα σωρηδὸν ἐκβράζονται ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς δυστυχίας καὶ τοῦ ἐγκλήματος, ἀκούεται ἐλαφρός τις θόρυβος, δεικνύων ὅτι ὑπάρχει ἐνταῦθα ζωή, καὶ παρατηρεῖται κίνησίς τις ὡς μυρμηκιᾶς ἐξεγειρομένης τοῦ ὕπνου, εὐθὺς ὡς φανῇ ὀλίγον φῶς τῆς ἡμέρας· τότε δὲ δύνασαι νὰ διακρίνῃς ὄμματα στραβίζοντα, μέτωπα χυδαῖα καὶ δυσπειθῆ, πρόσωπα θηριώδη ἢ ἀπεκτηνωμένα, σκυθρωπὰ καὶ στρυφνὰ ὡς τὰ τῶν ὑποδίκων τῶν καθημένων ἐνώπιον τοῦ κακουργιοδικείου. Εἶνε δὲ οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κλέπται, βαλαντιοτόμοι, ἀλῆται παντοῖοι, ἐπανειλημμένως ὑποπεσόντες εἰς τὰ ἔργα τῆς κακίας· ἀλλὰ μεταξὺ τῶν λύκων τούτων βλέπεις καὶ πρόβατά τινα ἀποπλανηθέντα, ἐργάτην φοροῦντα ἔτι τὴν ποδιὰν τῆς ἐργασίας του, ὃν ἐκόμισαν ἐνταῦθα ἀνευρόντες ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου ἐξηπλωμένον ἔξωθεν ζυθοπωλείου, ξένον τινά, ὅστις δὲν ἐννοεῖ τὴν γερμανικήν, καὶ ὅστις μετ' οὐ πολὺ θὰ ἀνακριθῇ διὰ διερμηνέως, ἁμαξηλάτην ὑβρίσαντα τοὺς κλητῆρας ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ θυμοῦ του, ἄλλον τινὰ φοροῦντα μόνον τὸ ὑποκάμισον, ὅστις εὑρέθη οὕτω κοιμώμενος ἐπὶ σωροῦ ἀκαθαρσιῶν, ἐν ᾧ δὲ ἔρρεγχε τὸν εἶχον κλέψει τὰ ἐνδύματά του, ἅτινα εἶχεν ἐκβάλει πρὶν ἢ κατακλιθῇ ἐπὶ τῆς προχείρου ἐκείνης κλίνης.

Αἴθουσαι ὅλαι εἶνε μεσταὶ παιδίων δώδεκα μέχρι δεκαεπτὰ ἐτῶν· εἶνε δὲ αἱ *μάγκαι* αὗται ῥακένδυτοι, αναιδεῖς τὴν στάσιν καὶ θρασεῖς τὴν ὄψιν, ἡ φωνή των εἶνε βραγχώδης, τὸ πρόσωπον χαῦνον καὶ ὠχρὸν, φέρον τὰ στίγματα τῆς κακίας καὶ τῆς παραλυσίας. Εἶνε δὲ οὗτοι οἱ στρατεύσιμοι, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ μεγάλου στρατεύματος τῶν ἐγκληματιῶν, ὅπερ στρατῶνα ἔχει τὰς εἱρκτὰς καὶ τὰς φυλακάς. Οἱ νομομαθεῖς ἔντρομοι βλέπουσιν ὁσημέραι αὐξανομένην τεραστίως τὴν πληθὺν τῶν νεοσυλλέκτων τούτων, οὓς αἱ μεγάλαι πόλεις παρέχουσι κατ' ἔτος εἰς τὸν πλανητικὸν βίον καὶ τὴν κλοπήν. Ἐν Παρισίοις π. χ. οἱ συλλαμβανόμενοι τοιοῦτοι παῖδες, ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν δύνανται νἀποτελέσωσιν ἀληθὲς οἰκοτροφεῖον. Καὶ εἶνε ὄντως σπαραξικάρδιον τὸ νὰ βλέπῃ τις παιδία ὀκτὼ μέχρι δέκα ἐτῶν, ἄστεγα καὶ ὀρφανά, παίζοντα ἀμέριμνα ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας των, ἐν ῥυπαρᾷ αἰθούσῃ κακῶς φωτιζομένῃ ὑπὸ ἑνὸς φωτὸς φωταερίου, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἐξ ἀσφάλτου μαῦρον ἔδαφος εἶνε εἰσέτι ὑγρόν, ἐν ᾧ ἐπλύθη τὴν πρωΐαν! Πέριξ δὲ τῆς αἰθούσης ὑπάρχει θέσις ἐξέχουσα, ἐφ' ἧς περιφέρονται οἱ φύλακες.

Ἐπεσκέφθημεν ἔπειτα τὸ ὑπόγειον λεπτουργεῖον, ἐν ᾧ εἰργάζοντο δέκα περίπου ἄνθρωποι. Ἐκεῖθεν δὲ ἀνέβημεν εἰς τὴν δευτέραν ὀροφήν.

— Ἰδού, εἶπεν ὁ ἐπιστάτης εἰσάγων με εἰς δωμάτιον μικρόν, ἰδοὺ μία οἰκογένεια ὁλόκληρος δυστυχῶν ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ἡ κακὴ κατάστασις τῶν οἰκονομικῶν των κατήντησεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀθλιότητα εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς βλέπετε· τοὺς ἔχομεν ἐδῶ διὰ νὰ μὴ ἀποθάνουν τῆς πείνης εἰς τοὺς πέντε δρόμους.

Ἦσαν δὲ ὀκτώ, ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, σκελετοὶ ζωντανοί, κοίλους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ μῆλα τῶν παρειῶν ἐξέχοντα, καὶ ἓξ παιδία,

Digitized by Google

ὧν τὸ νεώτατον ἑπταετὲς, ἡμίγυμνα, κατὰ γῆς ἐπί τινος ψάθης ἕρποντα, πολὺ ἀθλιώτερα τῶν μικρῶν ζώων μόλις γεννηθῶσι.

— Δυστυχῆ, εἶπον πρὸς τὸν πατέρα, ὅστις ἔβλεπε τὰ τέκνα του κατηφὴς καὶ ἐξηγριωμένος, πῶς δὲν σ' ἐβοήθησε κανείς;

— Καὶ μήπως εἴμεθα μόνοι ἡμεῖς; Ὑπάρχουσιν ὡς ἡμεῖς πλῆθος ἄνθρωποι! Ἐργασία δὲν ὑπάρχει... Ὢ! ἐὰν δὲν μοῦ ἐφαρμάκοναν τὸν σκύλον μου, προσέθηκε συσπῶν τὰς πυγμὰς αὐτοῦ· ἄχ, Θεέ μου! δὲν θὰ εἴμεθα εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν.

— Τὸν σκύλον σου; εἶπον μετ' ἐκπλήξεως, ἐπιθυμῶν νὰ μάθω τί συνέβη.

— Μάλιστα, κύριε, τὸν πιστόν μου σκύλον, ποῦ μ' ἐβοήθει νὰ σύρω τὸ ἀμαξάκι μου μὲ τὰ γεώμηλα· διότι πρέπει νὰ εἰξεύρετε, κύριε, ὅτι εἶμαι μεταπράτης. Δὲν εἶνε ἐπικερδὲς τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο· ἀλλὰ 'ψηλὰ χαμηλὰ ζῇ κανεὶς τὴν οἰκογένειάν του. Καὶ ἔπειτα ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἄνθρωποι δύσκολοι, ὀλίγα γεώμηλα καὶ ἓν ποτήριον ζύθου μᾶς ἀρκεῖ. Ἀλλὰ τί νὰ σᾶς κάμω, ποὺ μοῦ ἐσκότωσαν τὸν σκύλον μου· καὶ τὸ ἔκαμαν ἀπὸ ζήλεια χωρὶς ἄλλο, ἐγὼ τοὐλάχιστον αὐτὴ εἶνε ἡ ἰδέα μου· τοῦ λόγου της ἀπὸ 'δῶ ἡ γυναῖκά μου λέγει ὄχι· ἀλλ' ὅμως ἐγὼ εἰξεύρω καλλίτερα ἀπ' αὐτὴν τὸν γυναικάδελφόν μου. Μίαν ἡμέραν τὰ ἐτσιγκρίσαμε λιγάκι, διότι ἐγὼ ἐπέρασα μὲ τὸ ἀμαξάκι μου ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμον... Ἂν λείψῃ ὁ πιστός μου ἀπὸ τὴ μέση ἐτελείοναν ὅλα! Εἶχα τὴ γυναῖκά μου λεχώνα, καὶ πῶς νὰ ἀγοράσω ἄλλο σκύλο, ποῖος σοῦ δανείζει τὴν σήμερον; ὁ κόσμος δὲν κυττάζει τιμιότητα, ἂν δὲν φορῇς 'ψηλὸ καπέλλο, δὲν σ' ἐκτιμοῦν! Τί νὰ κάμω λοιπὸν, ζεύγομαι καὶ ἐγὼ μόνος μου εἰς τὸ ἀμαξάκι, καὶ ἂν ἠμποροῦσα ἂς ἔκαμνα καὶ ἀλλοιῶς· ἐβαστοῦσεν ἡ καρδιά μου νὰ βλέπω τὰ σπλάγχνα μου νὰ σοῦ φωνάζουν ψωμί, καὶ τὴν ἀφεντειά της νὰ κοίτεται 'ς τὸ στρῶμα μὲ τὴν ψυχὴ 'ς τὸ στόμα! Τέλος πάντων, νὰ μὴ τα πολυλογῶ, ἔπεσα μίαν ἡμέραν κάτω, καὶ ἂς εἶνε καλὰ οἱ γείτονες, μᾶς ἐλυπήθηκαν καὶ μᾶς ἐβοήθησαν, ἄλλος ψωμὶ, ἄλλος γάλα. Ὅλα καλὰ, ἀλλὰ ὁ σπιτονοικοκύρης ἤθελε τὸ 'νοίκι. Καὶ πόσον τὸν ἐπαρακαλέσαμεν!... «Δὲν τὸ ἔκαμα τὸ σπίτι μου ἐγὼ πτωχοκομεῖον», μᾶς εἶπε· αὔριον χωρὶς ἄλλο νὰ μ' ἀδειάστε τὴ γωνιά!» Νὰ 'ποῦμε καὶ τοῦ στραβοῦ τὸ δίκηο, δὲν εἶχεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἄδικο. Μᾶς ἐπέταξε λοιπὸν 'ς τὸ δρόμο. Τί κάνω καὶ ἐγώ; βάζω 'ς τὸ ἀμαξάκι τὰ μικρὰ, καὶ ὅπως ὅπως τὰ φέρνω ἐδῶ. Ἔπειτα ἔστειλαν ἀπ' ἐδῶ ἕνα φορεῖο καὶ ἐπῆραν καὶ τὴν μητέρα... Αὐτὴ εἶνε, κύριε, ἡ ἱστορία μας, καὶ δὲν εἰμποροῦμεν καὶ νὰ παραπονεθοῦμεν, διότι ὡσὰν καὶ ἡμᾶς εἶνε χιλιάδες ἄνθρωποι..»

Τοιαῦτα δεινὰ δὲν θεραπεύονται διὰ λόγων. Ἔδωκα λοιπὸν φλωρίνιά τινα εἰς τὰ μικρὰ, καὶ ἐξηκολουθήσαμεν τὴν λυπηρὰν ἡμῶν ἐπίσκεψιν

— Ὅλαι αὐταὶ κατὰ σειρὰν αἱ αἴθουσαι, εἶπεν ὁ ἐπιστάτης, εἶνε γεμάται ἀπὸ οἰκογενείας τῆς αὐτῆς καταστάσεως.

Δὲν ἔσχον τὴν γενναιότητα νὰ ζητήσω νὰ ἰδῶ καὶ ἄλλας τοιαύτας οἰκογενείας.

Ἀλλ' ἡ εὐποιΐα εἶνε ὅμως ἄριστα ὠργανωμένη ἐν Βιέννῃ. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄσυλα ὡς τὰ ἐν Βερολίνῳ, ἐν οἷς περιθάλπεται καὶ διατρέφεται ἐπὶ μίαν ἡμέραν πᾶς ὅστις προσέρχεται. Ἐν ἑκάστῳ προαστείῳ ὑπάρχει καὶ πτωχοκομεῖον καὶ ἑστιατόρια οἰκονομικὰ, ἔνθα ὁ ἐργάτης εὑρίσκει βραστὸν βόειον καὶ ζωμὸν ἀντὶ ἐλαχίστης τιμῆς. Ὑπάρχουσι δὲ προσέτι νηπιακὰ ἄσυλα, ὀρφανοτροφεῖα καὶ νοσοκομεῖα ἀναντιρρήτως τὰ πρῶτα ἐν τῇ οἰκουμένῃ. Ἐν τῷ προαστείῳ Λεοπόλδου οἱ Ἀδελφοὶ τοῦ Ἐλέου συντηροῦσιν εὐεργετικόν τι κατάστημα ἱδρυθὲν ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν· εἶνε δὲ οἱ Ἀδελφοὶ οὗτοι, μέλαν ἔνδυμα μοναχοῦ φοροῦντες, ἰατροὶ, χειρουργοὶ, φαρμακοποιοὶ, θεραπεύοντες δωρεὰν πάντα ἄπορον οἵας δήποτε ἐθνικότητος. Πλεῖστα δὲ ὅσα ἄλλα ἀγαθοεργὰ καταστήματα διεσπαρμένα ἐν τῇ ἀπεράντῳ πρωτευούσῃ καταδεικνύουσιν ὅτι ὁ ἔλεος καὶ ἡ γενναιοκαρδία δὲν εἶνε ἀρεταὶ ἄγνωστοι τοῖς Βιενναίοις. Καὶ ὁ κλῆρος δὲ ὅστις εἶνε πλουσιώτατος δανείζει εἰς τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, τοὺς πτωχοὺς, ἱδρύσας καὶ συντηρῶν πλεῖστα εὐεργετικὰ καταστήματα καὶ ἄσυλα, ὧν τὸ μάλιστα μνείας ἄξιον εἶνε τὸ γηροκομεῖον.

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν φυλακήν μας καὶ τοὺς φυλακισμένους. Ἀπὸ τοῦ τμήματος τῶν ἀνδρῶν μετέβημεν εἰς τὸ τῶν γυναικῶν. Καὶ αἱ μὲν ἐλαφρόποινοι λεγόμεναι ἐργάζονται ἀνὰ εἴκοσι χωριστὰ ῥάπτουσαι, ἕτεραι δὲ κεκλεισμέναι ἐν δωματίοις ζοφεροῖς περιμένουσιν ἀνυπομόνως καὶ μετ' ἀγωνίας νὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν θὰ προσαχθῶσιν εἰς τὴν ἀνάκρισιν.

Ἐν ᾧ διηρχόμεθα στενόν τινα καὶ χαμηλὸν διάδρομον, ἐστάθην ἔμπροσθεν ξυλίνου τινὸς, οὕτως εἰπεῖν, κλωβίου μετὰ ἐσχαροειδοῦς σανιδώματος ὑψηλοῦ δύο ἢ τρεῖς πόδας. Κατὰ πρῶτον δὲν διέκρινα ἄλλο τι ἢ σωρὸν εὐρωτιώντων ῥακίων· ἀλλὰ παρατηρήσας μετὰ πλείονος προσοχῆς εἶδον τὸ παράξενον σχῆμα γραίας γυναικὸς ἀνακαθημένης ἐν τῷ κλωβίῳ ὡς πίθηκος ἀσθενὴς, καὶ ἐχούσης κεκλιμένην τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου.

— Τί πρᾶγμα εἶνε τοῦτο; ἠρώτησα τὸν ἐπιστάτην.

— Εἶνε τὸ δωμάτιον τῆς καθάρσεως· ὅσαι γυναῖκες εἶνε ἀκάθαρτοι ἢ ἔχουσι φθεῖρας, τὰς κλείομεν ἐδῶ, διὰ νὰ μὴ συγκοινωνοῦν μὲ τὰς καθαρὰς, καὶ τοῦτο διότι ὑπάρχει μεγάλη στενοχωρία, δὲν ἔχομεν τόπον.

— Ἀλλὰ τὸ κλωβίον τοῦτο εἶνε φρικαλέον, εἶνε μᾶλλον βασανιστήριον παρὰ φυλακή.

Digitized by Google

— Τί νὰ κάμωμεν; Ὅταν ἀποκτήσωμεν εὐρύχωρον κατάστημα, τότε θὰ ἔχωμεν ἰδιαίτερον ἐπίτηδες λουτρόν.

Εἴμεθα ἤδη πλησίον τῆς πύλης τῆς αὐλῆς, ἥτις εἶνε περικεκλεισμένη διὰ ὑψηλῶν τειχῶν, βορβορώδης μέν, ἀλλ' ὅπως δήποτε ἔχουσα ἄνωθεν αὐτῆς τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν τῇ ὀπῇ ταύτῃ τὰς ἡλιακὰς ἡμέρας βλέπει τις τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου κατερχομένας φαιδρὰς καὶ ζωογονούσας τὸ νεκρὸν ἐκεῖνο μέγαρον. Ἀλλὰ τὸν χειμῶνα τὰ γυμνὰ δένδρα φαίνονται ὡς ἀπαίσια ξύλα ἀγχόνης, καὶ οἱ φυλακισμένοι περιπατοῦντες εἰς τὴν αὐλὴν χώνονται ἐν τῇ χιόνι μέχρι γονάτων. Ἔν τινι γωνίᾳ τῆς αὐλῆς ὑπάρχει σκιὰς χρησιμεύουσα ὡς φωτογραφεῖον, ἐν ᾧ φωτογραφοῦνται οἱ κρατούμενοι καὶ οἱ προσπαθοῦντες νὰ ἀποκρύψωσι τὴν ταυτότητά των. Περιεργότατον ἀληθῶς εἶνε τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης κείμενον λεύκωμα. Νομίζεις ὅτι εἶνε τὸ κατάστιχον τῆς δευτέρας παρουσίας καὶ ἰδίως ἡ μερὶς τῶν κολασμένων. Ὁποία συλλογὴ τύπων παντοίων λωποδυτῶν καὶ βαλαντιοτόμων! Ὁποῖον θηριοτροφεῖον ἀγριανθρώπων ἐχόντων τὰς κλίσεις καὶ τὰς ὁρμὰς τῶν τίγρεων καὶ ὑαινῶν, θεωρούντων τὴν ἀνθρωπότητα ὡς δάσος, ἐν ᾧ ἐπικρατεῖ ὁ νόμος τοῦ ἀγριωτέρου καὶ τοῦ ἰσχυροτέρου! Ἰδοὺ δολοφόνοι, πατροκτόνοι, ἰδοὺ παραχαράκται, βαλαντιοτόμοι, ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλοι τινὲς νέοι μετημφιεσμένοι εἰς γυναῖκας. Τρεῖς εἶνε οὗτοι, καὶ ὄντως θὰ τοὺς ἐκλάβῃς ὡς νεάνιδας βλέπων τὸ ἄτριχον καὶ γλαφυρὸν πωγώνιόν των, τὰς ἐψιμμυθιωμένας παρειάς, τὴν βοστρυχώδη αὐτῶν κόμην πίπτουσαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των καὶ τὰς λεπτοφυεῖς καὶ διαφανεῖς, οὕτως εἰπεῖν, χεῖράς των. Εἶνε πρόστιχοι *ἠθοποιοὶ* βερολιναῖοι διετίαν ὅλην διαπράξαντες ἐν Βιέννῃ ἐγκλήματα, ἅτινα δικάζονται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. Ἐν ταῖς σελίσι τοῦ λευκώματος ἐκείνου ἐφαίνετο παρελαύνουσα μακρὰ συνοδία ἀρχομένη ἀπὸ τῆς προφυλακίσεως καὶ τελευτῶσα εἰς τὸ κάτεργον ἢ εἰς τὴν λαιμητόμον! Ὁποία ἄφθονος πηγή, ἐξ ἧς τοσαῦτα διδάγματα δύναται νὰ ἀντλήσῃ ὁ ἠθικολόγος, ὁ παρατηρητής, ὁ φυσιογνώστης· ἐν τῇ πινακοθήκῃ ἐκείνῃ εἶνε φωτογραφημένος ὁ ἠθικὸς βίος ἑνὸς ὅλου αἰῶνος!

Ἡ δημοτικὴ φυλακὴ κεῖται ἀπέναντι τῆς φυλακῆς, ἣν ἤδη ἐπεσκέφθημεν. Εἰσῆλθον εἰς τὴν φυλακὴν ταύτην τὸ πρωΐ, καθ' ἣν ὥραν αἱ ἅμαξαι ἐκόμισαν τὴν νυκτερινὴν αὐτῶν ἄγραν. Οἱ συλληφθέντες ὁδηγοῦνται ἀθρόοι ἐν στενῷ καὶ ῥυπαρῷ δωματίῳ βλέποντι πρὸς τὴν ὁδόν, ὡς ἐμπορικὸν κατάστημα, καὶ ἐπὶ τῆς μιᾶς μὲν πλευρᾶς κάθηνται κατὰ σειρὰν αἱ γυναῖκες, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας οἱ ἄνδρες. Καὶ πρῶτον μὲν ἐγγράφουσι τὰ ὀνόματά των, ἔπειτα δὲ ποιοῦσιν ἐρεύνας ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτῶν. Ἐν Παρισίοις ὑπάρχει ἐπίτηδες αἴθουσα, ἐν ᾗ οἱ συλλαμβανόμενοι ἐκδύονται τὰ ἐνδύματά των καὶ μένουσιν ὁλόγυμνοι· ἀλλ' ἐν Βιέννῃ ἀρκοῦνται μόνον ἀναστρέφοντες τὰ θυλάκιά των. Πᾶν δ' ὅ,τι εὑρεθῇ ἐπ' αὐτῶν, χρήματα, κοσμήματα, μαχαίριον καὶ εἴ τι ἄλλο, περιτυλίσσεται ἐν χαρτίῳ καὶ ἐπὶ τοῦ δέματος τούτου γράφεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐφ' οὗ εὑρέθησαν, καὶ ἀριθμός τις.

Ὅτε εἰσήχθην εἰς τὸ δωμάτιον τοῦτο, εἶδον τριακοστὺν ἀνθρώπων ἐν ἡμικυκλίῳ ἱσταμένων. Τούτων τινὲς μὲν ἦσαν ῥακένδυτοι, τινὲς δὲ καθαρῶς ἐνδεδυμένοι· καί τινες μὲν ἔχοντες τὰ βλέφαρα ἐρυθρὰ καὶ ἐξωγκωμένα, ἐκοιμῶντο ὀρθοὶ καταβεβλημένοι ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ τῶν στερήσεων, τινὲς δὲ φοροῦντες ψιάθινα σκιάδια κατεσχισμένα καὶ σανδάλια, ἀφ' ὧν ἐξήρχετο ὁ μέγας τοῦ ποδὸς δάκτυλος, καὶ περιβλέποντες διὰ βλέμματος μεστοῦ ὑποψίας καὶ ἀγωνίας ὡς ἄγρια θηρία ἐντὸς κλωβοῦ περιωρισμένα. Τινῶν ἐξ αὐτῶν οἱ ὀδόντες συνεκρούοντο ὑπὸ τοῦ ψύχους, καὶ ὁ μέχρι τοῦ τραχήλου κομβωμένος ἐπενδύτης ἀνεπλήρου τὸ ἔλλειπον ὑποκάμισον. Μικρόσωμός τις γέρων περιτετυλιγμένος ἐν ῥακώδει καλύμματι, μακρὸν καὶ λευκὸν ἔχων τὸν πώγωνα, ἐτραύλιζεν ἀσυναρτήτους λέξεις, ἐν ᾧ ὠχροὶ μοσχομάγκαι ἐγέλων ὠθοῦντες τοὺς ἀγκῶνας ἀλλήλων, καὶ δεικνύοντες οὕτω γυναῖκά τινα ἔγγυον, ἧς ἡ στρογγυλουμένη γαστὴρ ἀνεβίβαζεν ἔμπροσθεν τὸ φόρεμα μέχρι τοῦ ἡμίσεος τῶν κνημῶν. Νεᾶνίς τις προσεκολλᾶτο ὅσον ἠδύνατο πλειότερον εἰς τὸν τοῖχον ὡς αἰσχυνομένη, διότι εὑρίσκετο μετὰ τοιούτων συντρόφων, καὶ φοβουμένη τὴν ἐπαφὴν τοιούτων αἰσχρῶν ἀγγείων, γυναίων ἐψιμμυθιωμένων, προκλητικὸν ἐχόντων τὸ βλέμμα, καὶ τῶν ὁποίων τὰ τρίχαπτα τῶν περιχειρίδων των ἦσαν κατεξεσχισμένα καὶ τὰ φορέματα ἐκαλύπτοντο ὑπὸ κηλίδων ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτῶν χυθέντος οἴνου. Τινῶν ἐξ αὐτῶν ὁ στηθόδεσμος ἦτο ἔτι ἀνοικτός, καὶ ἐφαίνετο τὸ γυμνὸν αὐτῶν στῆθος ἔχον μελανὰ σημεῖα ἐκ κτυπημάτων κτλ. Μεταξὺ δὲ τῶν γυναικῶν τούτων ἦτο καί τις βλὰξ καθημένη ἐπὶ χαμηλοῦ σκίμποδος καὶ ἀκαταπαύστως κινουμένη ὡς πίθηκος, ἀνοίγουσα τὸ στόμα της καὶ δεικνύουσα τὰ οὖλα αὐτῆς, ἅτινα ἀντὶ ὀδόντων οὐδὲν ἄλλο εἶχον ἢ δύο ἄγκιστρα ὡς τὰ τρωκτικὰ ζῷα. Οἱ κλητῆρες καθήμενοι πέριξ θερμάστρας ἐρυθρᾶς ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐθερμαίνοντο πατοῦντες ἐπὶ τοῦ ὑπὸ χιόνος καὶ βορβόρου ἐστρωμένου σανιδώματος. Ὁ δὲ ἁρμόδιος ὑπάλληλος καθήμενος ἐν διαμερίσματι τοῦ δωματίου περικεκλεισμένῳ διὰ ὑαλοφράγματος, ἔγραφε περιεστοιχισμένος ὑπὸ παντοίων πειστηρίων, οἷον μαχαιρῶν, δακτυλίων, ῥοπάλων καθημαγμένων, ἀργυρῶν κοχλιαρίων, χαρτοφυλακίων, ἀντικλειδίων κλπ. κλπ.

Ἀνέβημεν τὴν μικρὰν καὶ ὄζουσαν σκοτεινὴν κλίμακα, δι' ἧς εἴχομεν καταβῇ ἵνα ἐπισκεφθῶμεν τὰς φυλακάς. Δύσκολος θὰ ἦτο ἡ περιγραφὴ τῆς ῥυπαρότητος τῶν κελλίων τούτων καὶ τῶν

Digitized by Google

αἰθουσῶν, μεστῶν ἀκαθάρτου ἀέρος, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶνε συμπεπιεσμένοι οἱ ἄνθρωποι. Πανταχοῦ ῥυπαρότης, καὶ ὕδωρ πουθενά, ὥστε οἱ φυλακισμένοι οὔτε νὰ νιφθῶσιν ἔχουσιν, οὔτε νὰ πλύνωσι τὰ ἐνδύματά των, καὶ οὐχὶ σπανίως τὸ μονάκριβον ὑποκάμισόν των σήπεται ἐπὶ τοῦ ῥυπαροῦ αὐτῶν σώματος. Ὀρθῶς λοιπὸν ἐπωνόμασαν τὴν φυλακὴν ταύτην «ἀθλιοκομεῖον».

Ἐν τῷ δευτέρῳ ὀρόφῳ κρατοῦνται οἱ κατηγορούμενοι διὰ ἀστυνομικὰς παραβάσεις. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ οἱ ἀλῆται, οἱ ἀνέστιοι, οἱ ἄγνωστοι, οἱ ἀπάτριδες. Καθ' ἑκάστην ἀποπέμπουσιν εἰς τοὺς δήμους των ἢ συνοδεύουσι μέχρι τῶν ὁρίων 150—200. Τῷ 1876 ἀπεδιώχθησαν ἀπὸ τῆς πρωτευούσης ἓξ χιλιάδες καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα τρεῖς τοιοῦτοι. Τοὺς δὲ βιενναίους ἀλήτας συλλαμβάνοντες ἀπολύουσι μετ' οὐ πολύ, δίδοντες εἰς αὐτοὺς ἐνίοτε ἓν φλωρίνιον. Ἀλλὰ δὲν θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ τοὺς ἐνδύωσι, διότι ὡς εἶνε ῥακένδυτοι τίς θὰ ἀποφασίσῃ ποτὲ νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς ἐργασίαν; Εἶδον πολλοὺς τοιούτους ἀπολυθέντας, οὓς ἠδύνατο κάλλιστα ἡ ἀστυνομία νὰ συλλάβῃ ὡς προσβάλλοντας τὰ δημόσια ἤθη διὰ τῆς ἀνεπαρκοῦς ἐνδυμασίας των.

Ἂς ἀναβῶμεν ὑψηλότερα. Ἤδη εὑρισκόμεθα ἐν τῇ καθ' αὐτὸ χώρᾳ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀθλιότητος. Πνιγηρὰ ὀσμὴ δάκνει τὸν λαιμόν σου, καὶ ὄπισθεν τῶν κεκλεισμένων θυρῶν ἀκούονται παράπονα καὶ στεναγμοί. Ἡ φυλακὴ αὕτη εἶνε τῶν Ἀθιγγάνων, τοὺς ὁποίους τὸν μὲν χειμῶνα ἐγκλείουσιν ἐνταῦθα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, τὸ δὲ θέρος ἀφίνουσι νὰ κατασκηνόνωσιν ἐν τῇ αὐλῇ μετὰ τῶν ἁμαξίων καὶ τῶν ἄρκτων των.

Ἅμ' ἀνοίξαντος τοῦ κλειδούχου αἴθουσάν τινα περιέχουσαν ἑκατοστὺν προωρισμένων ν' ἀποσταλῶσιν εἰς τὰς πατρίδας των, νέος τις ἦλθε μεθ' ὁρμῆς πρός με, καὶ μετὰ φωνῆς ἱκετευτικῆς καὶ δακρύων μοὶ εἶπε· «Ἐξοχώτατε, σᾶς παρακαλῶ νὰ μή με συνοδεύσουν εἰς τὸ χωρίον μου χωροφύλακες. Ἔχω γέροντα πατέρα, ὁ ὁποῖος θὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπην του καὶ ἐντροπήν του· τόσον εἶνε φιλότιμος. Καὶ ἔπειτα ἔχω καὶ τὴν ἀῤῥαβωνιστικήν μου ἐκεῖ, προσέθηκε μετὰ λυγμῶν ὁ νέος.

— Πόθεν εἶσαι; ἠρώτησεν ὁ δεσμοφύλαξ.

— Ἀπὸ τὸ Ἀλτσαμπόρ, ἐξοχώτατε.

— Δὲν εἶνε χωρίον τῶν Καρπαθίων;

— Μάλιστα, ἐξοχώτατε, ἀπεκρίθη ζωηρῶς ὁ νέος. Εἶνε μικρὸν χωρίον ὅπου ὅλοι εἶνε πτωχοί, ἀλλὰ τίμιοι ἄνθρωποι. Τί χαρὰν ἔχω ὅπου θὰ ἰδῶ πάλιν τὸ χωρίον μου καὶ τὴν κατοικίαν τῆς μητρὸς τῆς Ἰβάτσχας· εἶνε τὸ ὄνομα τῆς ἀῤῥαβωνιστικῆς μου. Εἶνε ὑψηλή, λεπτοκαμωμένη, μαυρομμάτα καὶ στόμα τριαντάφυλλο. Καὶ ὅταν τὸ πρωῒ τὰ χαράγματα ἐπερνοῦσα ἀπὸ τὸ παράθυρό της, τὴν ἔβλεπα τὴ σιταρήθρα μου ὀρθὴ καὶ ἐκτένιζε 'μπροστὰ 'ς ἕνα κομμάτι καθρέπτη τὰ μακρυὰ μαλλιά της, καὶ τὴν ἐκαλημέριζα καὶ ἐκείνη μοῦ ἔστελλεν ἕνα φιλί. Δι' αὐτὴν ἦλθα εἰς τὴν Βιένναν. Μοῦ ἔλεγαν ὅτι φθάνει νὰ σκύψῃ κανεὶς ἐδῶ καὶ θὰ πιάσῃ χρήματα, καὶ ἐγὼ ἤθελα νὰ ἔχω μερικὰ τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου μας, νὰ τῆς ἀγοράσω εὔμορφα φορέματα καὶ νὰ ἑτοιμάσω μίαν φωλεὰν διὰ τὴν περιστέρα μου ποὺ νὰ τὴν ἀξίζῃ. Ἀλλὰ ἐδῶ πέτραις ὅσαις θέλεις, καὶ ὅταν πεινάσῃς δὲν ἔχεις τὸ καταφύγιον νὰ πάρῃς τὸ δίκαννό σου καὶ νὰ ζητήσῃς τὴν τροφήν σου εἰς τὰ χαμόκλαδα. Ὦ πατρίς μου, θὰ σὲ ἰδῶ τέλος πάντων. Ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ, κύριε, νὰ μή με συνοδεύσουν χωροφύλακες εἰς τὸ χωρίο μου, καὶ σᾶς ὑπόσχομαι νὰ μὴ γυρίσω πλέον ἐδῶ, ἀφ' οὗ τὸ ὄνειρό μου δὲν ἀλήθευσε. Καὶ ὅμως εἶχα καὶ θάρρος καὶ καλὴν θέλησιν. Πρῶτα ἐπῆγα εἰς ἓν ἐργαστήριον· μὲ ἠρώτησαν πόθεν εἶμαι· τοὺς εἶπα, καὶ ἐκεῖνοι μὲ σκληρότητα μ' ἀπεκρίθησαν, μόνον Γερμανοὺς δεχόμεθα. Ἐζήτησα νὰ κουβαλῶ λάσπη 'ς τὰ κτίρια, ἀλλὰ μ' ἐδίωξαν, διότι, εἶπαν, αὐτὴν τὴν ἐργασίαν τὴν κάμνουν γυναῖκες πολὺ εὐθηνότερα ἀπὸ τοὺς ἄνδρας. Τέλος πάντων ἠθέλησα νὰ κουβαλήσω 'ς τὸν ὦμόν μου τοὺς σάκκους τοῦ σιταριοῦ ποῦ καθ' ἡμέραν ξεφορτόνουν ἀπ' τὸν Δούναβιν· ἀλλὰ οἱ συντεχνῖταί μου μ' ἐφοβέρισαν πῶς θὰ μὲ πετάξουν 'ς τὸν ποταμό, ἂν δὲν φύγω. Δέκα πέντε ἡμέραις ἔτρεχα ζητῶν ἐργασίαν καὶ κυττάξετε τί χέρια δυνατὰ ὅπου ἔχω· ἀλλὰ παντοῦ μ' ἐδίωξαν ἢ μ' ἐγέλασαν. Τί νὰ κάμω καὶ ἐγὼ τότε; θέλων καὶ μὴ θέλων ἀναγκάσθηκα νὰ διακονεύσω καὶ μὲ συνέλαβεν ἡ ἀστυνομία.

Ἐλάλει δὲ μετὰ γοργότητος καὶ εὐκρινῶς, καὶ οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοί του ἔλαμπον, ἐν ᾧ μᾶς παρεκάλει νὰ τὸν οἰκτείρωμεν.

Ὁ δεσμοφύλαξ ὑπεσχέθη νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸν προϊστάμενον, καὶ ἀφ' οὗ ἐκλείσθη ἡ θύρα τῆς αἰθούσης, τὸν παρεκάλεσα καὶ ἐγὼ νὰ μεσολαβήσῃ ὑπὲρ τοῦ ἀτυχοῦς τέκνου τῶν Καρπαθίων τοῦ ἀποπλανηθέντος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἡμετέρου πολιτισμοῦ, ὅστις πολλάκις εἶνε βαρβαρότερος τοῦ ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ τῶν δασῶν ἀγρίου βίου.

Ἀνέβην εἰς τὴν ἔξω τῆς θύρας περιμένουσάν με ἅμαξαν καὶ ἐφώνησα πρὸς τὸν ἁμαξηλάτην·

— Εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ προαστείου τοῦ Ἄλσερ!

[Ἐπιστ. συνέχεια]. Π. Ι. Φ.

Κατὰ τὴν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις διατριβὴν αὐτῆς ἡ διάσημος ἠθοποιὸς Σάρα Βερνὰρ ἔδωκεν ἑκατὸν ἑξήντα δύο παραστάσεις, ἀπενεγκούσας καθαρὰν εἴσπραξιν 470,278 δολλαρίων (περὶ τὰ 2,400,000 φρ.), ἐξ ὧν ἡ ἠθοποιὸς ἔλαβεν 181,430 δολλάρια, ἤτοι περὶ τὸ 1,000,000 φράγκα. Ἡ Σάρα Βερνὰρ παρέστησεν ἐν δεκαεννέα πολιτείαις τῆς μεγάλης Ὁμοσπονδίας καὶ ἐν Καναδᾶ, διέτρεξε δὲ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς περιοδείας της, ἀπὸ τῆς ἐκ Γαλλίας ἀναχωρήσεώς της, 18,821 μιλίων δρόμον.

Digitized by Google

Ὑπὸ τὸν τίτλον Mediterranea ἐξεδόθη ἐπ' ἐσχάτων ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Ῥουδόλφου Kleinpaul χάριεν συγγραμμάτιον, περιέχον εἰκόνας περιγραφικὰς τοῦ βίου καὶ τῶν τόπων κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου. Ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἑλλὰς σταματῶσιν ἰδίως τὰ βλέμματα καὶ τὸν κάλαμον τοῦ περιηγητοῦ, ὅστις περιγράφει πολλὰ πράγματα, περὶ ὧν ἄλλως ἀδιαφοροῦσιν οἱ περιηγηταί, μετὰ πολλῆς παρατηρητικότητος καὶ χάριτος λόγου. Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου, ἐξ οὗ ἄλλοτε καὶ ἄλλα κεφάλαια θὰ δημοσιεύσωμεν, ἀποσπῶμεν σήμερον τὴν περιγραφὴν τοῦ Φρενοκομείου τῆς Κερκύρας.
Σ. τ. Δ.

ΤΟ ΦΡΕΝΟΚΟΜΕΙΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τὴν Κέρκυραν ἐξέλεγον ὡς τόπον διαμονῆς ὅσοι, ὡς ἡ Ἀγριππίνα, ἤθελον νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν εἰρήνην εἰς τὴν ὑπὸ ἀμυθήτου ταραχῆς διασαλευομένην καρδίαν. Ὁ Ἀριστοτέλης αὐτόθι ἀπέτισεν ἐξόριστος τὰς παραπλανήσεις πάθους, ὅπερ δὲν ἰσχύει πάντοτε νὰ καταπαλαίσῃ ἡ φιλοσοφία. Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἐπεσκέψατο τὴν νῆσον κατὰ τὰ νεαρὰ αὐτοῦ ἔτη, ὅτε εἶχεν ἐκδιωχθῆ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. Οἱ Κερκυραῖοι δὲ ἦσαν οἱ πρῶτοι ἰδόντες τὸν ἔνοπλον περιηγητήν, ὅστις ἔμελλέ ποτε νὰ ἐπιχειρήσῃ στρατιωτικὸν περίπατον τοῦ κόσμου. Ὁ Κάτων ἐν Κερκύρᾳ ἠντάμωσε μετὰ τὴν ἐν Φαρσάλῳ μάχην τὸν Κικέρωνα. Ὁποῖον ὡραῖον θέμα διὰ πίνακα ζωγραφίζοντα τὴν συνάντησιν τῶν δύο τούτων Ῥωμαίων! Οἷοι ἄνδρες! Οἷοι παλμοί! Οἵα θλῖψις περὶ πατρίδος! Πῶς ὁ Κάτων θέλει νὰ ἐκχωρήσῃ εἰς τὸν Κικέρωνα τὴν ἀρχηγίαν τῶν λειψάνων τῶν δημοκρατικῶν λεγεώνων, ἐπειδὴ ὁ Κικέρων ὑπῆρξεν ὕπατος· πῶς χωρίζονται ἔπειτα, τοῦ μὲν ἀπερχομένου εἰς Ἰτύκην, ἔνθα ἔμελλε νὰ ἐξαγάγῃ ἀπὸ τοῦ σώματος τὰ ἴδια σπλάγχνα, τοῦ δὲ Κικέρωνος παραδιδόντος τὴν κεφαλὴν εἰς τοὺς τριάρχους.

Μετὰ βραχὺν δὲ χρόνον ὁ Ἀντώνιος καὶ ἡ Ὀκταβία τελοῦσιν ἐν τῇ νήσῳ τοὺς γάμους αὐτῶν· ἀλλ' ὑπῆρξε γάμος θλιβερᾶς ὡς ἐν ὀνείρῳ προμαντείας, γάμος προμηνύων ὡς ἐν εἰκόνι εἰς τὴν ἀνθρωπότητα θάνατον καὶ κηδείαν.

Κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους πορεύονται εἰς Κέρκυραν οἱ ἀσθενεῖς, ἡ δ' Ἑλλὰς στέλλει αὐτόσε τοὺς φρενοβλαβεῖς αὐτῆς. Δι' ἐκείνους, οἵτινες ἐκ δυστυχιῶν ἀπώλεσαν τὰς φρένας, διὰ πάντας τοὺς γενομένους παράφρονας ἐξ ἔρωτος, φιλοδοξίας καὶ ἄλλων καρδιακῶν πόνων ἱδρύθη ἄσυλον ἐν Κερκύρᾳ πρὸ τῆς Βασιλικῆς Πύλης, ὡσεὶ αὐτόθι ὑπῆρχεν ἡ γενικὴ πατρὶς τῶν δυστυχῶν. Ἐν τῷ δημοσίῳ τούτῳ, ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Κεφαλᾶ διευθυνομένῳ, τρελοκομείῳ νοσηλεύονται καὶ φυλάσσονται ἄνδρες περὶ τοὺς ἑκατὸν καὶ γυναῖκες περὶ τὰς εἴκοσιν. Ἐπισκεπτόμεθα τὸ κατάστημα τοῦτο περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν. Οἱ ἀσθενεῖς παρακάθηνται ἤδη εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν καὶ *τρώγουσι ψωμί*, ὡς λέγουσιν οἱ Ἕλληνες. Μόνοι δὲ οἱ μανιώδεις τρώγουσι μόνοι ἐν τοῖς δωματίοις αὐτῶν. Διὰ τῆς τετραγώνου μικρᾶς θυρίδος παρατηροῦμεν ἓν τούτων τῶν δωματίων. Ἀνὴρ ἐσχατόγηρως, ὀλόγυμνος ἕνεκα τῆς μεγάλης ζέστης, ἀποπειρᾶται ἐν προσβολῇ μωρᾶς μανίας νὰ θραύσῃ τὴν κεφαλὴν κατὰ τοῦ τοίχου. Προχωροῦμεν πρὸς ἄλλην τινὰ θύραν· προβαίνει δὲ πρὸ ἡμῶν παπᾶς τις, ὅστις, φλύαρος ὡς Ἡρόδοτος, κατάρχεται εὐθὺς ἀμέσως τῆς ἐξιστορήσεως τῶν δεινῶν του, πῶς εἶχεν ἁμαρτήσει περί τινα νεαρὰν κόρην, καὶ πῶς νῦν εἶνε ἠναγκασμένος νὰ πάσχῃ τὰ ἀντίποινα τῆς φιληδονίας του ἐν ἐκείνῃ τῇ φυλακῇ. Ὁρκίζεται ἡμῖν αἰωνίαν φιλίαν, λέγει ἡμῖν ὁποίαν ἡλικίαν εἶχεν ἡ κόρη, ὁποίαν ἡλικίαν ἔχει αὐτός, ὁποίαν ἡλικίαν ἔχει ὁ ἵππος του, ὁπόσα πρόβατα καὶ τέκνα ἔχει, ἀναμιγνύει τὰ πάντα, συγχέει τὰ πάντα, ὁμιλεῖ συγχρόνως περὶ πάντων.

— «Καὶ σύ, ἐξακολουθεῖ, πόσων χρόνων εἶσαι; Πολὺ νέος ἐβγῆκες εἰς τὸν κόσμον! Πόσων χρόνων εἶνε οἱ φίλοι σου; Εἶσαι νυμφευμένος; Ὁμιλεῖ καὶ ἡ κυρία ἑλληνικά; Διὰ τί δὲν ὁμιλεῖ ἑλληνικά; Πιστεύω δὲν τὸ κάμνει ἀπὸ ἀκαταδεξίαν. Εἴσθε πλούσιοι; Οἱ γονεῖς σας εἶνε ἔμποροι ἢ στρατιῶται; Ἔχετε ἀδέλφια; Ἀπὸ ποῖον τόπον εἴσθε; Γερμανοί! Ἆ μὰ τὴν πίστιν μου! Ἐγὼ ἤκουσα δι' αὐτὸ τὸ ἔθνος. Ἀλλὰ εἰπέ μοι, ὁ τόπος σας εἶνε παραθαλάσσιος; Εἶνε μεγάλος; Ἔχετε ποταμοὺς ὡσὰν ἡμεῖς; Κάμνετε μεταξοσκώληκας; Ἔχετε πρόβατα; Κάμνετε ἐργασίαν; . . .»

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ λοιποὶ ἀσθενεῖς συνήχθησαν περὶ ἡμᾶς μετὰ τῆς αὐτῆς περιεργίας καὶ φλυαρίας· κατηγόρουν δὲ τοῦ παπᾶ ὅτι ἐκούραζεν ἡμᾶς καὶ ἠνώχλει· ὁ δὲ δυστυχὴς παπᾶς ἐπικαλεῖται ἡμᾶς, ἐρωτῶν ἂν μας ἠνώχλησε. Σχεδὸν ἅπαντες ζητοῦσι χρήματα ἵν' ἀγοράσωσι καπνόν, καὶ συγχρόνως ἐκθέτουσιν ἡμῖν ἐν ἑλληνικῇ ζωηρότητι τὰς μονομανίας των. Παρατηροῦμεν δὲ μετ' ἐκπλήξεως ἐκτάκτου, ὅτι αἱ μονομανίαι αὗται εἶνε αἱ αὐταὶ ὡς ἁπανταχοῦ ἀλλαχοῦ τῆς γῆς, καὶ μόνον δὲν ἀμοιροῦσιν ἀναλογίας πρὸς τὸ κατάστημα. Ὁ Kaulbach εὑρίσκει ἁπανταχοῦ ἐνοικιστὰς διὰ τὸ φρενοκομεῖόν του, τὴν γνωστὴν ζωγραφίαν, εἴτε εἰς Düsseldorf εἴτε εἰς Κέρκυραν μεταφέρῃ τὴν σκηνήν. Εὑρίσκομεν καὶ ἐνταῦθα τὸν τρελὸν τὸν φέροντα τὸ ἐκ χάρτου στέμμα, ὅστις, καίπερ μόνον κάλυμμα ἔχων τὴν κλινοσκεπήν, ἐκλαμβάνει ἑαυτὸν ὡς τὸν εὐνοούμενον τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης Ὄλγας, μεθ' ἧς ἀνταλλάσσει ἐπιστολὰς ἐρωτικάς. Περιφέρεται καὶ ἐνταῦθα ὁ κατὰ φαντασίαν Ἅγιος, ὅστις ἐν εὐλαβεῖ δοξομανίᾳ ἀποκαλεῖ ἑαυτὸν ἅγιον Σπυρίδωνα, τὸν πάτρωνα τῆς νήσου, καὶ ἔχει ἀγαθὰς σχέσεις μετὰ τοῦ γέροντος Θεοῦ. Γόνος τις τοῦ Σουνίου προσβλέπει ἡμᾶς ὑπόπτως, πιστεύων ὅτι ἤλθομεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἵνα λαφυραγωγήσωμεν τὰ μεταλλεῖα, ἐν ᾧ αὐτὸς ἔχει ἐκεῖ ἀμετρήτους θησαυρούς. Ἀθηναῖός τις ἐκφωνεῖ πατριωτικὸν λόγον· παρακινεῖ ἐνθουσιωδῶς τοὺς ἀκροατάς του νἀποτινάξωσι *τὸν τουρκικὸν ζυγόν*,

Digitized by Google

καλεῖ ὡς ἄλλος Τυρταῖος εἰς τὰ ὅπλα τοὺς Ἕλληνας, ἀνακραυγάζων *ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς πρέπει νὰ ὁπλισθῇ*, ζητεῖ νὰ προσαρτηθῶσι διὰ μιᾶς Ἤπειρος, Θεσσαλία, Μακεδονία καὶ Κρήτη *εἰς τὸ μέγα ἑλληνικὸν βασίλειον*. Ὁμοιόταται φράσεις ἠκούοντο ἄλλως τὴν ὑστεραίαν ἔν τινι συλλαλητηρίῳ κατὰ τὸ κερκυραϊκὸν εὐρύπεδον, τὴν Σπιανάδα. Κεφαλλήν τις διακηρύττει ὅτι εἶδε τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν, ὅτι *πολλῶν ἀνθρώπων εἶδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω*, καὶ ὅτι δύναται νὰ παρομοιωθῇ πρὸς τὸν Ὀδυσσέα, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι εἶνε μεγαλείτερος τοῦ Ὀδυσσέως. Εἶνε δῆλα δὴ ὁ πρῶτος ὑψίφωνος τοῦ κόσμου. Ὡς τοιοῦτος δὲ θέλει νὰ γνωρίσῃ ἡμῖν ἑαυτὸν καὶ ἄρχεται διὰ φωνῆς φοβερᾶς, ἀλλὰ σοβαρώτατα ᾄδων τὴν γνωστὴν μονῳδίαν τοῦ Ῥιγολέττου

La donna e mobile
qual pium' al vento.

Ὢ τρελοί, τρελοί! Καὶ ὅμως βελτίονές πως ἡμῶν, ἐπειδὴ ἐπιεικής τις μωρία εἶνε πολλάκις ἀξιόζηλον δῶρον! Τί εὔχεται ὁ Ἀθανάσιος Χριστόπουλος ἔν τινι ποιηματίῳ αὐτοῦ, ἀξίῳ τοῦ καλάμου τοῦ ἡμετέρου Scheffel;

Τρέλαις καὶ κρότον. **Σ.

ΤΑ ΟΨΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς σήμερον, μεγάλη περὶ τὴν τροφὴν ἐπεκράτει ποικιλία. Ἐκ τῶν διαφόρων δὲ εἰδῶν αὐτῆς ἀναφέρω ἐνταῦθα μόνον τὰ συνηθέστερα.

Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους του βίου τῆς Ἑλλάδος, καθ' ἃ ἐξάγεται ἐκ τῶν ὁμηρικῶν ποιημάτων, ὁ ἄρτος καὶ τὸ κρέας ἀπετέλουν τὴν οὐσιώδη τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄρτος κατεσκευάζετο ἐξ ἀλεύρου, ἐκ σίτου ἢ ἐξ ἀλφίτων, τ. ἔ. ἐκ κριθῆς· τὰ ἄλφιτα ἐχρησίμευον ἰδίως εἰς πασπάλισμα τῶν εἰς θυσίαν καιομένων ἢ πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων ψηνομένων κρεάτων· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἐτρώγοντο καὶ ὡς ἄρτος, μολονότι ῥητῶς οὐδαμοῦ παρ' Ὁμήρῳ μνημονεύεται τοῦτο, ἢ τοὐλάχιστον ὡς μᾶζα ἢ χυλός, καθὼς παρὰ τοῖς μετέπειτα Ἕλλησιν ἡ πεμφημος μᾶζα καὶ παρὰ τοῖς νῦν ὁ λεγόμενος «ταρχανᾶς» ἢ ἡ ἀραβοσίτινος «μπομπότα»· ὅτι δὲ ἐνομίζοντο θρεπτικὰ ὑποδεικνύει ὁ προσδιορισμὸς «μυελὸς ἀνδρῶν», δι' οὗ χαρακτηρίζονται. Τὰ ἄλφιτα ἀπετέλουν προσέτι μέρος τοῦ πολυσυνθέτου ποτοῦ «κυκεῶνος», περὶ οὗ κατωτέρω θέλει γείνῃ λόγος. Συνήθη κρέατα ἀναφέρονται τὰ τῶν χοίρων, προβάτων, ἀγρίων αἰγῶν, ἐλάφων καὶ βοῶν. Ὁ μόνος τρόπος τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, δι' ὃν δὲν ἀπαιτοῦνται πολλαὶ γνώσεις τῆς μαγειρικῆς τέχνης, εἶνε ἡ διὰ τοῦ ὀβελοῦ ὄπτησις. Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ, ὡς γνωστόν, τὴν σήμερον πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἔνθα τὸ «ψητὸ τῆς σούβλας» δικαίως κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν φαγητῶν.

Πρὶν ἢ ψηθῇ ἐκόπτετο τὸ κρέας εἰς μικρὰ τεμάχια, ἐν περιπτώσει, ἐννοεῖται, καθ' ἣν δὲν ὠπτᾶτο ὁλόκληρον τὸ σφακτόν, καὶ ταῦτα διεπερῶντο εἰς τὸν ὀβελὸν μὲ ἅλας καὶ ἄλφιτα ἐπιπασσόμενα. Ἡ ὠμοπλάτη τῶν σφακτῶν, ἰδίως ἡ τοῦ βοός, ἐθεωρεῖτο ὡς ἐξαίρετος μερίς, διὸ τοῖς προέχουσι τῶν συνδαιτυμόνων παρετίθετο. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶχον καὶ οἱ βασιλεῖς τῶν Σπαρτιατῶν τὸ προνόμιον νὰ λάβωσι τὴν ὠμοπλάτην τῶν πρὸ τῆς ἐκστρατείας θυσιαζομένων ζῴων, καὶ νὰ τιμῶνται κατὰ τὸ δεῖπνον πρῶτοι μὲ διπλασίαν μερίδα. Τὸ καλὸν τοῦτο ἔθιμον, δι' οὗ δηλοῦται τὸ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἀπαιτούμενον σέβας, φυλάττεται καὶ μέχρι τῆς σήμερον παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ.

Ὅτι καὶ βραστὸν κρέας ἐτρώγετο ἐπὶ Ὁμήρου ἀναφέρει ὁ Ἀθήναιος, συμπεραίνων ἔκ τινων χωρίων τῶν ποιημάτων αὐτοῦ· διότι οὐδαμοῦ μνημονεύεται τοῦτο ῥητῶς, καὶ ἡ λέξις «ἑφθὸς» δὲν ἀπαντᾷ παρ' Ὁμήρῳ. Ἐὰν τὸ κρέας τῶν πτηνῶν καὶ οἱ ἰχθῦς ἐχρησίμευον ἐπίσης ὡς τροφή, δὲν δύναταί τις νὰ ἀποφανθῇ μετὰ θετικότητος. Ἀετοί, γέρανοι, χῆνες μνημονεύονται πολλαχοῦ τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσείας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ ὅπως παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ πτηνὰ ταῦτα ἐτρώγοντο. Ὁ Friedreich ἐκφράζεται ἄνευ δισταγμοῦ τινος καταφατικῶς περὶ ὅλων τῶν πτηνῶν, βασιζόμενος εἰς τοὺς λόγους τῆς Πηνελόπης, ἥτις διηγουμένη ὄνειρόν τι τῷ Ὀδυσσεῖ, λέγει ὅτι μέγας ἀετὸς κατελθὼν ἐκ τῶν ὀρέων ἀπέκτεινε τοὺς εἴκοσιν αὐτῆς χῆνας, οὓς ἔτρεφεν ἐν τῇ οἰκίᾳ της. Εὐνόητον εἶνε ὅτι τόσαι χῆνες δὲν διετηροῦντο μόνον πρὸς ᾠοτοκίαν· ἀλλ' ἐκ τῆς ἁπλῆς ταύτης διηγήσεως νὰ φθάσῃ τις εἰς γενικὸν συμπέρασμα, ὅτι τὰ πτηνὰ παρεῖχον τροφὴν ὡς καὶ τὰ ζῷα, θεωρῶ λίαν τολμηρόν. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς ἰχθῦς, πολλοὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ὡς περίεργον ἱστοροῦσιν ὅτι ὁ Ὅμηρος δὲν ἑστιᾷ τοὺς ἥρωάς του μὲ ἰχθῦς, ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνες ἐν Ἑλλησπόντῳ διέτριβον, καὶ τοῦτον πολλαχοῦ «ἰχθυόεντα» καλεῖ. Μόνον ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ, ὅτε ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ οἱ συμπλωτῆρές του κατετρύχοντο ὑπὸ δεινῆς πείνης, κατέφυγον εἰς τὴν θήραν τῶν ἰχθύων καὶ ὀρνίθων. Ὁ Εὐστάθιος, καίτοι παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἄγρα αὕτη ἐγένετο ἐν ἀνάγκῃ, ὅμως συμφωνεῖ μὲ τὸν Ἀθήναιον καὶ παραδέχεται ὅτι ἐν μέρει οἱ ὁμηρικοὶ ἥρωες ἦσαν *ἰχθυοφάγοι*, ὄχι μόνον *κρεοφάγοι*. Ἀφ' οὗ ἡ θήρα τῶν ἰχθύων γίνεται διὰ δικτύων καὶ ἀγκίστρων, καὶ παραβολαὶ μὲ ἁλιεῖς μνημονεύονται, δὲν εἶνε ἀπίθανον ὅτι οἱ ἰχθῦς καὶ τὰ ὄστρεα ἐπίσης ἐτρώγοντο ἐπὶ τῆς ὁμηρικῆς ἐποχῆς. Ὅτι δὲ τοῦτο δὲν λέγεται ῥητῶς, νομίζω ὅτι εἶνε ὀρθὸν νὰ παραδεχθῇ τις μετὰ τοῦ Πλάτωνος, ὅτι ὁ Ὅμηρος περιγράφων τὸν βίον τῶν ἡρώων ἐκθέτει τοῦτον ὡς ἐπὶ στρατείας, καὶ προσπαθεῖ πολλαχῶς νὰ τὸν παραστήσῃ ἁπλοῦν καὶ αὐτάρκη πρὸς τὰς ἀ-

Digitized by Google

πολύτους ἀνάγκας τοῦ στρατιώτου ἀνταποκρινόμενον. Ἀλλὰ μετὰ λόγου δύναταί τις νὰ ἐρωτήσῃ, ἐὰν οὕτως ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, διατί δὲν ἀναφέρονται ἰχθῦς εἰς τὰς πολυτελεῖς τραπέζας τῶν Φαιάκων καὶ τῶν ἀσώτων μνηστήρων, ἀμφοτέρων ὄντων νησιωτῶν; —Ἀγνοῶ. Ὁ Πλούταρχος φρονεῖ ὅτι ἡ ἀποχὴ ἰχθύων παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς καὶ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ Σύροις, προῆλθεν ἐξ ἀγνοίας ἢ ἐξ αἰσθήματος εὐσπλαγχνίας πρὸς τὰ μὴ βλαβερὰ τῶν ζῴων.

Ἐπὶ τέλους ἀναφέρω εἰς συμπλήρωσιν τοῦ καταλόγου τῶν φαγητῶν τῶν ὁμηρικῶν ἡρώων τὰς *γαστέρας*, αἵτινες οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ κοιλίαι πλήρεις κοπανιστοῦ κρέατος καὶ αἵματος, ὁμοιάζουσαι μὲ τοὺς ἀλλᾶντας τῶν μετὰ ταῦτα χρόνων, ἢ μὲ τὰ σημερινὰ *λουκάνικα*. Τοιαῦται γαστέρες παρατίθενται ὑπὸ τοῦ Ἀντινόου τοῖς μνηστῆρσιν ὡς βραβεῖον γενναιότητος. Ἐκ τῶν ὀπωρικῶν γνωστὰ εἶνε παρ' Ὁμήρῳ ἀπίδια (ὄγχναι), μῆλα, σῦκα. Ἐκ δὲ τῶν ὀσπρίων τέλος ἀναφέρονται ἅπαξ ἔν τινι παρομοιώσει οἱ κύαμοι (κουκκιά) καὶ οἱ ἐρέβινθοι (ρεβίθια), ἐξ ἧς συμπεραίνεται ὅτι ταῦτα ἐκαθαρίζοντο ἐν ἀλωνίῳ.

Κατὰ τοὺς μεθ' Ὅμηρον χρόνους τὰ τῆς τροφῆς ὑπέστησαν πολλὴν ποικιλίαν. Κοινοτάτη καὶ ἐθνική, οὕτως εἰπεῖν, τροφὴ κατέστη ἡ πολυθρύλητος *μᾶζα*, οὐ μόνον ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Σπάρτῃ, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ὅτι ἡ ἀρχαία δίαιτα πολὺ μετεβλήθη, φαίνεται πρὸ πάντων ἐκ τοῦ σωζομένου ἀποσπάσματος τοῦ ποιητοῦ τῆς ἀρχαίας λεγομένης κωμῳδίας Χιωνίδου. Οὗτος παραδίδει ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι, προσφέροντες ἐν πρυτανείῳ ἄριστον τοῖς Διοσκούροις, παραθέτουσιν ἐπὶ τῶν τραπεζῶν τυρόν, μᾶζαν, ἐλαίας καὶ πράσα «ὑπόμνησιν τῆς ἀρχαίας ἀγωγῆς ποιούμενοι». Καὶ ὁ Σόλων κατὰ τὸν Ἀθήναιον εἶχεν ὁρίσει ὅπως οἱ ἐν πρυτανείῳ ἑστιώμενοι γεύωνται τῆς μάζης, κατὰ δὲ τὰς ἑορτὰς προσέτι καὶ ἄρτου, μιμούμενος τὸν Ὅμηρον. Ἐκ τῆς διακρίσεως ταύτης φαίνεται ὅτι ὁ ἄρτος, ἰδίως ὁ ἐκ καθαροῦ σίτου κατασκευαζόμενος, ἐθεωρεῖτο ὡς πολυτιμοτέρα, ἐν ᾧ ἡ μᾶζα ἦτο δημοτικὴ καὶ κοινὴ τροφή. Ὅτι αὕτη ἐνομίζετο ὑγιεινὴ καὶ θρεπτικὴ καὶ ἦτο λίαν ἀγαπητὴ παρὰ τῷ λαῷ, καταφαίνεται ἐκ τῆς ὀνομασίας εἴδους τινὸς αὐτῆς, ὅπερ κατὰ τὸν Πολυδεύκην *ὑγίεια* ἐκαλεῖτο. Μᾶζα κυρίως σημαίνει πᾶν φύραμα καὶ ἰδίως τὴν ἀπὸ γάλακτος καὶ σίτου τροφήν· ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι πολλάκις ἀντὶ γάλακτος ἐλαμβάνετο οἶνος, ἢ καὶ ἁπλοῦν ὕδωρ, καθὼς ἀφ' ἑτέρου τὸν σῖτον ἠδύνατο νὰ ἀντικαταστήσῃ ἀναλόγως τῶν χρηματικῶν μέσων τοῦ μαζοφάγου καὶ κριθή, ἢ σῖτος κατωτέρας ποιότητος. Ἐκ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς ὀνομάζεται ἡ μᾶζα *ἄτριπτος*, τ. ἔ. ἢ ὀλίγον τετριμμένη, ἢ μὴ καλῶς ζυμωμένη, καὶ τοὐναντίον *τριπτή*, ἔπειτα *ῥαντή*, ἡ ἐρραντισμένη, καὶ *προφυρητή*, ἡ κοινῶς λεγομένη ἀναιβατὴ (ἀνεβατὸ ψωμί), διενέμετο δὲ ἐπὶ μεγάλων κοίλων πινάκων ξυλίνων ἢ χαλκῶν, οἵτινες ἐκαλοῦντο μαζονόμοι ἢ μαζονόμια. Εἶδος μάζης πρέπει νὰ θεωρηθῇ καὶ ὁ ὑπ' Ἀριστοφάνους μνημονευόμενος *ἄμης*.

Μεγαλειτέρα ποικιλία παρατηρεῖται εἰς τὰ λαχανικὰ καὶ ὄσπρια. Ἐκ τῶν πρώτων ὀνομαστότερα εἶνε τὰ κρόμμυα, τὰ πράσα, τὰ σκόροδα, ὁ θρίδαξ, ἡ μαλάχη ἢ μολόχη, ἡ κράμβη ἢ ῥάφανος, τὸ σέλινον, ἡ κυνάρα (ἢ κινάρα, τὴν σήμερον ἀγκινάρα), τὸ γογγύλιον κτλ., ὅσα δηλαδὴ καὶ τὴν σήμερον εἶνε συνήθη ἐν Ἑλλάδι. Ταῦτα ἐτρώγοντο ἢ ὠμὰ μὲ ἔλαιον καὶ ὄξος ἀναμεμιγμένα ἢ βεβρασμένα. Ἡ κολοκύνθη ἦτον ἐπίσης ἀγαπητὴ καὶ *ἰνδικὴ* λεγομένη «διὰ τὸ κεκομίσθαι τὸ σπέρμα ἐκ τῆς Ἰνδικῆς». Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι ἡ κολοκύνθη ἐλέγετο τὸ πάλαι μεταφορικῶς ἐπὶ νωθρᾶς κεφαλῆς, ὅπως καὶ μέχρι τῆς σήμερον. Οὕτω λέγει ὁ ποιητὴς τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας Ἕρμιππος· «τὴν κεφαλὴν ἔχει ὅσην κολοκύντην», ὅπερ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ σημερινὸν «ἔχει κολοκυθένιο κεφάλι».

Περὶ τῶν διαφόρων ὀσπρίων κρίνω περιττὸν νὰ κάμω λόγον, καθότι ταῦτα καθὼς καὶ τὰ λάχανα περιγράφονται ἐν ἐκτάσει ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου ἐν τῷ Β. βιβλίῳ, καὶ ἔπειτα τὰ πλεῖστα εἶνε τὰ τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρω ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἦτο προσφιλὴς τροφὴ ὁ χυλὸς πολλῶν ὀσπρίων βεβρασμένων, ἰδίως δὲ ὁ τῶν φακῶν *φακῆ* καὶ ὁ τῶν φασουλίων *ἔτνος* λεγόμενος. Ταῦτα πάντα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὄψα, κατὰ τὸν Εὐστάθιον «τὰ τοῦ σίτου ἡδύσματα»· ἀλλὰ κυρίως ὄψον εἶνε κατὰ τὸν Ἀθήναιον «πᾶν τὸ πυρὶ κατασκευαζόμενον εἰς ἐδωδήν»· κατὰ ταῦτα λοιπὸν ὄψον καὶ τὸ κρέας τῶν ζώων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην γίνεται πολλὴ χρῆσις τοῦ κρέατος, ἰδίως δὲ τῶν ἀγρίων ζώων καὶ τῶν πτηνῶν. Ὁ λαγὼς εἶνε περισπούδαστος ἐν Ἀττικῇ· ἐντεῦθεν ἡ παροιμία «ἐν πᾶσι λαγῴοις ζῆν»· ἀλλὰ καὶ τὰ ὀρνίθεια κρέατα δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον περιζήτητα καὶ ἰδίως τὰ ἐκ Βοιωτίας προερχόμενα, ἥτις ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ ὡς *ὀρνιθοτρόφος* παρίσταται. Ἐκ πάντων ὅμως τῶν ζῴων ὁ ἰχθὺς κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας τραπέζης, διὸ κατ' ἐξοχὴν *ὄψον* προσαγορεύεται. Ὁ Πλούταρχος λέγει τὰ ἑξῆς· «Ὡς γάρ, πολλῶν ὄντων ποιητῶν, ἕνα τὸν κράτιστον ἐξαιρέτως ποιητὴν καλοῦμεν, οὕτω πολλῶν ὄντων ὄψων, ἐκνενίκηκεν ὁ ἰχθὺς μόνον ἢ μάλιστά γε ὄψον καλεῖσθαι, διὰ τὸ πολὺ πάντων ἀρετῇ κρατεῖν· καὶ γὰρ ὀψοφάγους καὶ φιλόψους λέγομεν, οὐχὶ τοὺς βοείοις χαίροντας, ὥσπερ Ἡρακλῆς, ὃς τοῖς κρέασι χλωρὰ σῦκα ἔχων ἤσθιεν, οὐδὲ τὸν φιλόσυκον, οἷος ἦν ὁ Πλάτων· οὐ φιλόβοτρυν, οἷος Ἀρκεσίλαος· ἀλλὰ τοὺς περὶ ἰχθυοπωλίαν ἀναδιδόντας ἑκάστοτε, καὶ τοῦ κώδωνος ὀξέως ἀκούοντας». Ἐκ τούτου φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν ἰχθύων, ἥτις ἐπίσης *ἰχθῦς* ἐκα-

Digitized by Google

λεῖτο, ἀνηγγέλλετο ἡ ὥρα τῆς πωλήσεως αὐτῶν διὰ τοῦ ἤχου τοῦ κώδωνος.

Τὰ διάφορα εἴδη τῶν ἰχθύων περιγράφει ὁ Ἀθήναιος ἐν ἐκτάσει ἐν τῷ Ζ. βιβλίῳ. Πολλοῦ ἐτιμῶντο πρὸ πάντων αἱ ἐγχέλεις τῆς Κωπαΐδος λίμνης, ὡς πάντων τῶν ἰχθύων εὐχυλότεραι καὶ πολύτροφοι· διὸ δὲν ἦσαν τοῖς πᾶσι προσιταί. Λίαν ἐπιτυχῶς ἐκάλεσέ τις λοιπὸν τὴν ἔγχελυν «τῶν δείπνων Ἑλένην», καθὰ διηγεῖται ὁ Ἀθήναιος. Αἱ τῆς Κωπαΐδος λίμνης ἐγχέλεις ἦσαν τοσοῦτον ὑπερμεγέθεις, ὥστε οἱ Βοιωτοὶ συνείθιζον νὰ στεφανώνωσιν αὐτὰς δίκην ἱερείων καὶ νὰ προσφέρωσι τοῖς θεοῖς θυσίας. Περίφημοι ἦσαν καὶ αἱ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, μολονότι οἱ ποτάμιοι ἰχθῦς ἐν γένει δὲν εἶχον πολλὴν ἀξίαν. Ὀνομαστοὶ ἦσαν προσέτι καὶ οἱ λεγόμενοι γόγγροι ἢ γρύλλοι, μεγάλοι θαλάσσιοι ἰχθῦς, κατ' ἐξοχὴν οἱ τῆς Σικυῶνος, ἔνθα καὶ ἁμαξιαῖοι ἡλίσκοντο. Ὅτι ὁ γόγγρος (τὴν σήμερον μουγγρί) λίαν ἐξετιμᾶτο φαίνεται ἔκ τινος ἀποσπάσματος τοῦ ποιητοῦ τῆς νέας κωμῳδίας Φιλήμονος, ἔνθα ἱστορεῖται ὅτι ὁ Ποσειδῶν προτιμᾷ πάντων τοῦτον τὸν ἰχθῦν νὰ προσφέρῃ τοῖς θεοῖς δῶρον εἰς τὸν οὐρανόν, μάγειρος δέ τις σεμνυνόμενος ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ τέχνῃ λέγει ὅτι, πάντες οἱ τοῦ γόγγρου γευόμενοι γίνονται θεοί, καὶ αὐτοὶ οἱ νεκροὶ μάλιστα ὀσφραινόμενοι ἀναλαμβάνουσι ζωήν. Ἐννοεῖται ὅμως οἴκοθεν ὅτι τοιοῦτοι ἰχθῦς ἦσαν προνόμιον μόνον τῶν εὐπόρων ἐκ τῶν πολιτῶν, ἐν ᾧ οἱ μὴ ἔχοντες ἱκανὰ μέσα ηὐχαριστοῦντο μὲ τοὺς τεταριχευμένους ἰχθῦς, ὡς ἡ ἀφύη, ὁ σαπέρδης (τημ. ἀρίγγα) κτλ. Ὅτι αἱ τιμαὶ τῶν ταρίχων ἦσαν εὐτελεῖς φαίνεται οὐ μόνον ἐκ τῆς συνήθους παροιμίας «ἂν μὴ παρῇ κρέας τάριχος στερκτέον», ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς μετωνυμικῆς χρήσεως τῆς λέξεως τάριχος ἐπὶ οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχοντος ἀνθρώπου. Ἀλλ' οὐχ ἧττον οἱ Ἀθηναῖοι τοσαύτην ἐποιοῦντο σπουδὴν περὶ τὰ ταρίχη, ὥστε καὶ πολίτας ἀνέγραψαν τοὺς υἱοὺς τοῦ ταριχοπώλου Χαιρεφίλου. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ μαγείρευμα τῶν ἰχθύων, ἐκτὸς τῶν ἐφθῶν, ὀπτῶν καὶ τηγανιστῶν, ἐγνώριζον οἱ παλαιοὶ καὶ τὴν ἐν λοπάδι λεγομένην σκευασίαν αὐτῶν, ἥτις ἐγίνετο διὰ παντοίων ἡδυσμάτων ἢ ἀρτυμάτων· οὕτω π. χ. παρεσκευάζετο ἡ καλουμένη «τευθὶς σακτὴ ἢ ὠνθυλευμένη», ἥτις ἐγεμίζετο μὲ ἡδύσματα ἀπαραλλάκτως ὅπως τὴν σήμερον τὸ «παραγεμιστὸν καλαμάρι», ἢ ὁ σωλὴν εἶδος θαλασσίου ὀστρακοδέρμου (νῦν σουλῆνα)· ὡς ἡδύσματα ἐχρησίμευον ὁ ἀρωματικὸς σπόρος τοῦ κοριάννου, τὸ κρόμμυον καὶ ὁ ὀπὸς (καθὼς καὶ ὁ καυλὸς καὶ ἡ ῥίζα τοῦ περιφήμου Κυρηναϊκοῦ σιλφίου) ἐννοεῖται δὲ ὅτι ταῦτα μεταξὺ ἄλλων ἦσαν καὶ τῶν κρεάτων ἀρτύματα. Ἐν τέλει ἀναφέρω ὅτι καὶ αἱ ὁμηρικαὶ γαστέρες ἐγένοντο κοινὸν ἐπὶ τῶν κλασσικῶν χρόνων καὶ σύνηθες φαγητόν, ἀλλᾶντες ἢ χορδαὶ ἔτι καλούμεναι, ὠπτῶντο δὲ πεπληρωμένοι λίπους ἢ κοπανισοῦ κρέατος.

Ἡ τοσαύτη περὶ τὴν τροφὴν ἐπελθοῦσα ποικιλία συνετέλεσε φυσικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μαγειρικῆς τέχνης καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ γένους τῶν μαγείρων, οἵτινες ἰδίως ἐπὶ τῶν μακεδονικῶν χρόνων σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῇ νέᾳ κωμῳδίᾳ ἀποτελοῦσι· διότι πρὸ τούτων δοῦλοι τοὐλάχιστον ἐκτελοῦντες ἔργα μαγείρου σχεδὸν δὲν μνημονεύονται. Ἡ Ἑλληνὶς τῶν παλαιῶν χρόνων, ἥτις ἐθεώρει καθῆκον ἱερὸν τὴν διοίκησιν τῆς οἰκίας ἐν γένει, εἶχε καὶ τὴν φροντίδα τοῦ μαγειρεύειν ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως· ἠδύνατο νὰ ἐπιστατήσῃ οὐχὶ εὐαρίθμων ὑπηρετριῶν, οὐχ ἧττον ὅμως ἐθεωρεῖτο τιμὴ καὶ φρόνιμον ἔργον ἡ παρασκευὴ τῶν φαγητῶν ὑπ' αὐτῆς τῆς *οἰκοκυρᾶς*, ἵνα μεταχειρισθῶ τὴν λέξιν τοῦ λαοῦ· οὕτως ἀφ' ἑτέρου ὁ ἀνὴρ ἐπρομηθεύετο ἐν τῇ ἀγορᾷ τὰ τρόφιμα ἔστω καὶ πλούσιος.

Τὸ γένος τῶν μαγείρων δύναταί τις νὰ ὑποδιαιρέσῃ εἰς δύο τάξεις, εἰς τὴν τῶν κρεωπωλῶν, οἵτινες κατέκοπτον καὶ παρέθετον ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐπὶ τῆς κρεωπωλικῆς τραπέζης μαγειρευμένα κρέατα εἰς πώλησιν, καὶ δεύτερον τὴν τῶν οἰκιακῶν μαγείρων· ὁ χαρακτὴρ αὐτῶν παρίσταται ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἰδίως τῆς νέας κωμῳδίας ὡς πονηρὸς καὶ ἀλαζονικός· διὸ ὀρθῶς ἀποφαίνεται ὁ Ἀθήναιος διὰ τῶν ἑξῆς λίαν ἐκφραστικῶν λέξεων· «ἀλαζονικὸν δ' ἐστὶ πᾶν τὸ τῶν μαγείρων φῦλον». Ἐν Λακεδαίμονι ὤφελον οἱ μάγειροι νὰ γνωρίζωσιν μόνον τὴν τέχνην τοῦ μαγειρεύειν κρέας καὶ ὄχι περισσότερον· ἄλλως ἐξωρίζοντο ἐκ Σπάρτης. Ἄλλως ὅμως εἶχε τὸ πρᾶγμα ἐν Ἀθήναις, ἔνθα προσήρχοντο μάγειροι σεμνυνόμενοι ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν τέχνῃ πολλαχόθεν· κατ' ἐξοχὴν περίφημοι ἦσαν καὶ περιζήτητοι οἱ ἐκ Σικελίας, Συβάριδος καὶ ἐσχάτως οἱ ἐκ Χίου προερχόμενοι. Οὗτοι ἐμισθοῦντο ἔν τινι ἰδιαιτέρῳ μέρει τῆς πόλεως, ὅπερ κατὰ τὸν Πολυδεύκην ἐκαλεῖτο μαγειρεῖον. Ὅτι δὲ ἡ τέχνη αὐτῶν ἦτο περισπούδαστος δηλοῦσι τὰ διάφορα συγγράμματα τῶν ἀρχαίων, ὧν μόνον τὰ ὀνόματα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Πρὶν ἢ περάνω τὸν περὶ μαγείρων λόγον, προσθέτω ὅτι τὸ βούτυρον ἦτον ἄγνωστον ἐντελῶς, μόνον δὲ δι' ἐλαίου ἐμαγειρεύοντο καὶ οἱ ἰχθῦς καὶ τὰ λοιπὰ κρέατα[1].

ΠΩΣ ΧΑΙΡΕΤΙΖΟΥΣΙΝ ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΑΟΙ

Πῶς χαιρετίζουσιν εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη; Ποίας λέξεις μεταχειρίζονται, ποίας φράσεις προσηγορίας ἔχουσιν ἐν χρήσει οἱ διάφοροι λαοὶ τῆς Εὐρώπης;

Ἐν τῇ Ἀνατολῇ οἱ τύποι τοῦ χαιρετισμοῦ ἔχουσι τὸ ἄρωμα της ἀρχικῆς ἁπλότητος. Ὁ Ἄραψ λέγει· «Εἴθε ἡ πρωΐα νὰ εἶνε καλή».—«Ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἔχῃ ὑπὸ τὴν εὔνοιάν του», λέγει ὁ Ὀθωμανός. Ὁ Πέρσης προφέρει χαιρετισμὸν κατὰ

1. Ἐρανι. ἐκ τῆς «Περὶ τῶν συμποσίων τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων» διατριβῆς τοῦ κ. Α. Μάλτου.

Digitized by Google

τὸν ἑπόμενον τύπον· «Εἴθε ἡ σκιά σου νὰ μὴ ἐλαττωθῇ ποτε». Τύπος ληφθεὶς ἐκ τῶν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ εἰδικῶν περιστάσεων, καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος ζῇ ὑπὸ καυστικὸν ἥλιον.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἔχουσιν ὡσαύτως χαιρετισμὸν σχετικὸν πρὸς τὸ διακεκαυμένον αὐτῶν κλίμα· «Πῶς ἔχει ἡ ἐφίδρωσις;» — «Ἡ ἐφίδρωσις σᾶς φέρει ὑγείαν;» Οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ τὰ περὶ τῆς ὑγιεινῆς καλῶς γινώσκοντες, λέγουσιν ὅτι ἡ ἐφίδρωσις σώζει τὸν ἄνθρωπον ἐκ πολλῶν ἀσθενειῶν.

Οἱ τῆς γαστρὸς θεράποντες Κινέζοι ἀπευθύνουσι τὰς ἑπομένας λέξεις εἰς ὅντινα συναντῶσι τὴν πρωΐαν· «Ἐφάγατε τὸ ῥύζι σας;»—«Ὁ στόμαχός σας χωνεύει καλῶς;» «Εἶνε εἰς καλὴν κατάστασιν;

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἱ ἱλαρὸν ἔχοντες τὸ ἦθος, ἔλεγον «Χαῖρε». Οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, καταστάθέντες ἄνθρωποι θετικοὶ καὶ ἔμποροι πρὸ πάντων, χαιρετίζουσι λέγοντες «Τί κάμνετε;» δηλαδὴ «Πῶς βαίνουσιν αἱ ὑποθέσεις; Τὸ ἔλαιον πωλεῖται; τὰ σταφύλια, τὰ σῦκα καὶ τὸ μέλι εἶνε ἄφθονα;»[1]

Οἱ πρῶτοι Ῥωμαῖοι, αὐτὸς ὁ ἀνδρεῖος λαός, ὁ ἐγκρατής, ὁ ἀδιαλείπτως ἐξασκῶν τὸ σῶμα, ἔλεγον χαιρετίζοντες «Salve», «Vale», δηλαδὴ «ἔσο ὑγιής»· «ἔσο ἐν εὐεξίᾳ»· ἢ «Quid agis», «εἰς τί δαπανᾷς τὴν ἱκανότητά σου;» Οἱ Ῥωμαῖοι δὲ τῆς παρακμῆς ἐχαιρέτιζον διὰ τρόπου θηλυπρεποῦς: «Dulcissime rerum», «Ὦ τὸ γλυκύτατον τῶν πραγμάτων».

Οἱ βόρειοι Ἰταλοὶ ἔλεγον ποτὲ «Sanità e guadagno», «Ὑγεία καὶ κέρδος». Ἔλεγόν ποτε ἐν Νεαπόλει «Crescite in santitate» «Αὐξάνεσθε ἐν ἁγιωσύνῃ». Σήμερον λέγουσιν ἐν Ἰταλίᾳ «Come sta?» «Πῶς ἔχετε;» Εἶνε δὲ τοῦτο ὁ τετριμμένος χαιρετισμὸς ὅλων τῶν λατινικῶν λαῶν μετὰ μικρῶν τινων παραλλαγῶν.

Οἱ Ἱσπανοὶ ἔχουσι καί τινας ἄλλους τύπους ἐκ τῆς θρησκείας, ὡς «Πορεύεσθε μετὰ τοῦ Θεοῦ».

Ὁ συνήθης τῶν Γερμανῶν χαιρετισμὸς προφέρεται τριτοπροσώπως «Πῶς πηγαίνει;» ἢ «πῶς πηγαίνετε;»

Οἱ Ὁλλανδοί, λαὸς ἐξόχως ἐμπορικὸς καὶ ναυτικὸς χαιρετίζει «Πῶς ταξιδεύετε;» Ὁ Σουηδὸς «Πῶς δύνασθε;» δηλαδὴ εἶσθε ὑγιής, δυνατός;

«Πῶς ζῆτε παρ' ὑμῖν»; λέγει ὁ φιλόξενος Σκῶτος. Ὁ Ῥῶσσος λακωνικῶς λέγει, «Ἔσο καλά». Τέλος ὁ Ἄγγλος ἀπευθύνει τὸ How do you do; «Πῶς κάμνετε;» ἢ ἁπλῶς «πῶς εἶσθε;» *Λ

1. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι σφάλλει ὁ γράψας τὰ ἀνωτέρω, ἐξ οὗ παρελάβομεν μεταφράσαντες τοὺς χαιρετισμούς, εἰς τὰ περὶ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Ὁ γνήσιος ἑλληνικὸς χαιρετισμὸς εἶνε τὸ «Γειά σου», «Ἔχε 'γειά», «Ὥρα καλή». Ἄλλως δὲ καὶ τὸ «Τί κάμνεις» δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν ἐπὶ χαιρετισμοῦ λεγόμενον τοῦ τί ἐργάζεσαι, ἀλλὰ «πῶς ἔχει ἡ ὑγεία».

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Κατὰ τὸ 1871 τὸ Λονδῖνον κατῳκεῖτο ὑπὸ 3,254,280 κατοίκων. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνῆλθε σήμερον εἰς 3,814,571, δηλαδὴ παρουσιάζει αὔξησιν 560,311 ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν.

Τὸ 1801 τὸ Λονδῖνον ἠρίθμει μόνον 958,863 κατοίκους. Ἀπὸ τοῦ 1871 λοιπὸν ἄχρι τοῦ 1881 ἡ αὔξησις ἐγένετο κατ' ἀναλογίαν 17 $^0[_0$, κατὰ δὲ τὰς προηγουμένας δεκαετεῖς περιόδους μόνον 15 $^0[_0$ καὶ 16 $^0[_0$. Ἂν ἐξακολουθήσῃ ἡ αὐτὴ ἀναλογία, τὸ Λονδῖνον κατὰ τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος θ' ἀριθμῇ 5 ἑκατομμύρια κατοίκων.

Ἐκ τῶν 3,814,571 κατοίκων τοῦ Λονδίνου 2,280,568 μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὰ βόρεια τμήματα τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης, 1,260,578 δὲ εἰς τὰ νότια τμήματα. Ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις ἡ αὔξησις εἶνε μᾶλλον ἐπαισθητή.

Ἀκριβῶς ὅμως τοὐναντίον συμβαίνει εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ Λονδίνου, τὸ καλούμενον *Ἄστυ*. Τῷ 1801 τὸ Ἄστυ ἠρίθμει 56,859 κατοίκους· σήμερον δὲ κατοικεῖται ὑπὸ μόνον 52,889. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε λίαν εὐεξήγητον. Οἱ ἄνθρωποι τῶν ὑποθέσεων, οἵτινες τὴν ἡμέραν πλημμυροῦσιν ὡς κύματα τὰς ὁδοὺς τοῦ Ἄστεως, τὴν ἑσπέραν ἀποσύρονται. Ἅμα τῇ νυκτὶ διευθυνταὶ καὶ ὑπάλληλοι μεταναστεύουσι σωρηδὸν πρὸς τὰ ἐν τῇ ἐξοχῇ ἢ τοῖς προαστείοις διαιτήματα αὐτῶν, ἀφίνοντες ἐρήμους τὰς εὐρυτάτας ἐκείνας ὁδούς, ἐν αἷς πρό τινων ὡρῶν τοσαύτη ζωὴ ἐκυκλοφόρει. Τὴν νύκτα δὲ τὸ Ἄστυ ἐγκαταλελειμμένον εἰς χιλιάδας τινὰς ἐνδεῶν, θυρωρῶν καὶ νυκτοφυλάκων, ὁμοιάζει πρὸς ἐρημωθεῖσαν πόλιν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία Ν*, ταχέως παρηγορηθεῖσα διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της, συνῆψε δεύτερον γάμον. Κυριακήν τινα προσκαλεῖ τὸν νέον σύζυγον νὰ τὴν συνοδεύσῃ εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ὅπου ἀναπαύεται ὁ προκάτοχός του.

Ὁ σύζυγος συναινεῖ.

Ἀφοῦ ἐπεσκέφθησαν τὸν τάφον τοῦ μακαρίτου, ἡ κυρία, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσωσι, λαμβάνει μεθ' ἑαυτῆς τὸν μεγαλοπρεπῆ στέφανον, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀποθέσει ἐπὶ τοῦ τάφου κατόπιν τοῦ θανάτου τοῦ πρώτου συζύγου.

— Ἀλλά, λέγει ὁ νέος, ἠμπορεῖς νὰ τὸν ἀφήσῃς· αὐτὸ δὲν μὲ πειράζει καθόλου.

— Ὦ! λέγει ἀφελῶς ἡ κυρία, καλλίτερα νὰ τὸν 'πάρω. Εἰμπορεῖ νὰ μοῦ χρησιμεύσῃ καμμιὰ ἄλλη φορὰ πάλι.

*
* *

Αἱ τιμαί, ἡ φήμη, ὁ πλοῦτος, ὅταν μᾶς ἔρχωνται ἀργά, εἶνε ὡς οἱ ἀδάμαντες εἰς τὴν γραῖαν γυναῖκα· κοσμοῦσιν, ἀλλὰ δὲν ὡραΐζουσιν ἡμᾶς.

*
* *

Digitized by Google

Ἐρωτηθείς ποτε ὁ Διογένης διατί τὸ χρυσίον εἶνε ὠχρόν·

— Διότι, εἶπε, πολλοὶ τὸ ἐπιβουλεύονται.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Οἱ Ἕλληνες δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν τὸ βαθὺ ἐκεῖνο φιλοσοφικὸν ῥῆμα, ὅτι τὸ παρὸν κυοφορεῖ τὸ μέλλον, ὅτι ἐκεῖνο μόνον φύεται τὸ ἔαρ ὅ,τι σπαρῇ τὸν χειμῶνα, καὶ ὅτι, ἐὰν διὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὰ οὔτε σπείροντα οὔτε θερίζοντα, φύουσι χόρτον ἄσπαρτον οἱ ἀγροί, οἱ λαοὶ ὅμως καὶ τὰ ἔθνη θερίζουσι μόνον ὅ,τι ἔσπειραν, καὶ δρέπουσιν ὅ,τι ἐφύτευσαν. Ἐὰν δὲν ἔσπειρεν ὁ Καβοὺρ, δὲν ἐθέριζεν ἡ Ἰταλία· ἐὰν δὲν ἐφύτευεν ὁ Βίσμαρκ ἀπὸ τοῦ 1861, δὲν ἔδρεπον οἱ Πρῶσσοι μετὰ δεκαετίαν· ἐὰν οἱ πατέρες τῶν πατέρων ἡμῶν δὲν ἐκαλλιέργουν ἐπὶ πολλὰς ἐτῶν δεκάδας τὸν σπόρον τῆς ἐλευθερίας, δὲν ἐκαρποῦντο αὐτὸν οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ 1821· ἂν ὁ Λουδοβίκος Ναπολέων — ἵνα καὶ σκιὰν θέσω παρὰ τὰ φῶτα — δὲν ἔσπειρεν ἐπὶ εἰκοσαετίαν τὴν ἐκθήλυνσιν καὶ τὸν ἐκφαυλισμὸν ἐν Γαλλίᾳ, δὲν ἐθέριζεν, αὐτὸς μὲν τὴν ἐπαίσχυντον πτῶσίν του, ἡ δὲ Γαλλία τὰς φοβερὰς τῶν τέκνων αὐτῆς ἑκατόμβας. Ἀτενίζωμεν λοιπὸν μετὰ παρηγόρου προσδοκίας εἰς τὸ μέλλον ἡμῶν· μὴ ἀρκώμεθα ὅμως εἰς εὐχὰς μόνον καὶ εἰς ἐλπίδας. Μὴ γοητευώμεθα ἐκ τοῦ ὡραίου ἀντικατοπτρίσματος, ὅπερ προτρέχων ὁ πόθος εἰκονίζει πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν. Ἐργαζώμεθα! **Laboremus**! Ἀποσείσωμεν τὴν νάρκην, ἥτις μᾶς κατέλαβεν! Ἀποπνίξωμεν ἕκαστος τὸν ἀτομικὸν αὐτοῦ ἐγωϊσμὸν, τὸν γεννήσαντα τὴν φοβερὰν ἡμῶν πρὸς τὰ κοινὰ ἀδιαφορίαν, καὶ ἐννοήσωμεν τέλος, ὅτι μόνον εὐπραγοῦντος τοῦ ὅλου εὐπραγοῦσι τὰ ἄτομα. Μὴ ἀπελπιζώμεθα δὲ ἐκ τῆς σημερινῆς ἡμῶν καταστάσεως. Ἡ ἄνω καὶ κάτω καὶ πρὸς οὐδένα σκοπὸν φερομένη πολιτικὴ ἡμῶν ἐνέργεια, ὁ ἀνερμάτιστος κοινωνικὸς ἡμῶν βίος, ἡ διανοητικὴ ἡμῶν ζύμωσις, ἐξ ἧς πολὺς μὲν ὁ τάραχος, μέχρι δὲ μέχρι τοῦδε ἡ παραγωγή, εἰσὶ φαινόμενα φυσικὰ καὶ ἀναγκαίως παρεπόμενα τοῖς σήμερον καιροῖς. Διαβιοῦμεν περίοδον μεταβατικὴν, διερχόμεθα ἐποχὴν παρασκευῆς καὶ δοκιμασίας. Μὴ ἀξιῶμεν νὰ δρέψωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ τὸν καρπὸν τῶν κόπων ἡμῶν, μηδὲ δυσφορῶμεν ἀναλογιζόμενοι, ὅτι μετὰ μακρὰς ἐνιαυτῶν περιόδους θέλει βλαστήσει ὁ σήμερον ῥιφθησόμενος σπόρος. Ἂν ἡμεῖς ἐθερίσαμεν ὅ,τι ἄλλοι ἔσπειραν, πρέπει καὶ ἄλλοι νὰ θερίσωσιν ὅ,τι σπείρομεν ἡμεῖς. Ἡμᾶς ἔταξε σήμερον ὁ δάκτυλος τοῦ Θεοῦ σκαπανεῖς τῆς μελλούσης γενεᾶς· —ἂς προλειάνωμεν αὐτῇ τὴν ὁδὸν τῆς δόξης καὶ τῆς εὐημερίας· ἡμᾶς ἔθηκε σήμερον ἡ Πρόνοια πρώτην βαθμίδα, ἐφ' ἣν θὰ πατήσωσιν ἀναγκαίως οἱ μεθ' ἡμᾶς, ὅπως ἀναβῶσιν ὅπου προώρισται νὰ ἀναβῇ ποτε ἡ Ἑλλάς·—ἂς παρασκευάσωμεν τὴν κρηπῖδα ταύτην ἀσφαλῆ. Ἂς ἐργασθῶμεν λοιπὸν οὐχὶ διὰ τὸ παρὸν ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον. (Ἄγγελος Βλάχος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον τοῦ φιλολογικοῦ βίου τοῦ Βαλζὰκ εὑρίσκομεν εἰς τὴν παρισινὴν ἐφημερίδα «Voltaire».

Ἑσπέραν τινὰ ὁ Βαλζὰκ ἐδείπνει μετ' ἄλλων τινῶν λογίων καί τινος εὐφυοῦς συμβολαιογράφου. Ὁ διάσημος μυθιστοριογράφος ἦτο λίαν περίφροντις καὶ σχεδὸν ἐφαίνετο ξένος τῆς διασκεδάσεως. Ἡ μελαγχολία του ἀπετέλει τοιαύτην ἀντίθεσιν πρὸς τὴν γενικὴν εὐθυμίαν, ὥστε ὁ συμβολαιογράφος τοῦ ἔκαμε παρατήρησιν περὶ τούτου.

— Ἐὰν νομίζετε ὅτι εἰμπορεῖ τις νὰ γελᾷ, ἀπεκρίθη ὁ Βαλζὰκ ὠργισμένος, ὅταν τὸ πρωῒ ὀφείλει νὰ πληρώσῃ χίλια φράγκα καὶ δὲν ἔχῃ λεπτὸν εἰς τὴν *τσέπη*!

— Αὐτὸ μόνον εἶνε; εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος μειδιῶν.

Καὶ ἐξάγων τὸ χαρτοφυλάκιόν του·

— Ἰδού, προσέθηκε, λάβε τὰ χίλιά σου φράγκα· θὰ μοὶ τὰ ἐπιστρέψῃς ἐκ τοῦ προϊόντος τοῦ πρώτου βιβλίου σου.

— Τοῦ *καλλιτέρου* βιβλίου μου, ἀπήντησεν ὁ Βαλζὰκ τονίζων τὴν λέξιν.

Καὶ προσκαλέσας τὸν ὑπηρέτην ἐζήτησε γραφίδα καὶ χάρτην, καὶ καλλιγραφικῶς ἔγραψε·

«Ὁ ὑποφαινόμενος ὑπόσχομαι νὰ ἀποδώσω εἰς τὸν κ. Χ* συμβολαιογράφον, ἐκ τοῦ προϊόντος τοῦ καλλιτέρου βιβλίου μου, τὸ ποσὸν φράγκων χιλίων, τὰ ὁποῖα ἐλευθερίως μοὶ ἐδάνεισε· — Βαλζάκ».

Ὁ συμβολαιογράφος ἐφύλαξε τὸ πολύτιμον αὐτόγραφον.

Παρῆλθον τρία ἔτη. Ὁ Βαλζὰκ εἶχε λησμονήσει ἐντελῶς τὸ πρᾶγμα, ὅτε ἡμέραν τινὰ ἔλαβε τὸ ἀκόλουθον ἐπιστόλιον·

«Φίλτατε, πρὸ μικροῦ ἀνέγνωσα τὴν *Εὐγενίαν Γρανδέ*. Ὁποῖον ἀριστούργημα! Εἶνε κατὰ τὴν γνώμην μου τὸ *καλλίτερον* βιβλίον σου.—Χ*».

Ὁ ὀφειλέτης ἐνόησε τί ἐσήμαινεν ἡ ἐπιστολή, ἀλλὰ μὴ ὢν εἰς θέσιν νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὸ συμπέρασμά της, ἀπήντησε:

«Ὑπομονή! Ἡ *Εὐγενεία Γρανδὲ* εἶνε ἐκ τῶν καλῶν ἔργων τοῦ Βαλζάκ, ἀλλ' ὄχι τὸ *καλλίτερόν του*. — Βαλζάκ».

Δέκα ἔτη παρῆλθον ἀκόμη, ἡ δὲ ἔκδοσις τῶν *Πτωχῶν γονέων* ἐκίνησε τὸν συμβολαιογράφον εἰς νέαν ὑπόμνησιν πρὸς τὸν ὀφειλέτην του.

«Δὲν εἶσθε καθόλου ἐνθαρρυντικός, ἀπεκρίθη ὁ Βαλζάκ· σᾶς βεβαιῶ ὅτι εἰμπορῶ νὰ γράψω πολὺ *καλλίτερα ἀκόμη*».

Εἷς Ἀναγνώστης

Ἀεὶ τοῖς μικροῖς μικρὰ διδοῦσι θεοί.

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 287 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Αθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 **28 'Ιουνίου 1881**

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΣΟΥΛΙΩΤΙΚΗ

"Οτε ἐν ἔτει 1800 ὁ 'Αλῆ πασᾶς ἐπολέμει πεισματωδῶς τὸ Σούλιον, ἀπελπισθεὶς τοῦ νὰ καθυποτάξῃ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἐχθρούς του διὰ τῶν ὅπλων, προσέφυγε κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῷ εἰς τὴν πανουργίαν, ἀποπειραθεὶς, ἀλλὰ μάτην, δωροδοκίαν πρός τινας τῶν ἐξοχωτέρων ὁπλαρχηγῶν. 'Ο Τσῆμας Ζέρβας, εἰς ὃν προσήνεγκεν ὀκτακόσια πουγγία καὶ τὰς ὑψίστας ἐν 'Ιωαννίνοις τιμὰς ἀντὶ τῆς προδοσίας τῶν πατριωτῶν αὐτοῦ, ἐπέστειλεν αὐτῷ τὰ ἑξῆς·

»*Βεζύρη 'Αλῆ Πασᾶ*,

«Σ' εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν ἀγάπην ποῦ ἔχεις γιατ' ἐμένα· μόν' τὰ πουγκιά σου ποῦ μοῦ γράφεις μὲ τὸ Μπέτσο νὰ μοῦ τὰ στείλῃς, νὰ μὴ μοῦ τὰ στείλῃς, γιατὶ δὲν ξέρω νὰ τὰ μετρήσω καὶ δὲν ξέρω τί νὰ τὰ κάνω· μόν' καὶ ἂν ἤξερα, πάλι δὲν ἤμουν εὐχαριστημένος νὰ σοῦ δίνω οὔτε ἕνα λιθάρι ἀπὸ τοὺς βράχους τῆς πατρίδος μου, καὶ ὄχι νὰ φύγω ἀπὸ τὸ Σοῦλι διὰ τὰ πουγκιά σου, καθὼς ὁποῦ φαντάζεσαι. Τιμαὶς καὶ δόξαις ποῦ μοῦ ὑπόσχεσαι νὰ μοῦ δίνῃς δὲν μοῦ χρειάζονται, γιατὶ εἰς ἐμένα πλοῦτος, δόξαις καὶ τιμαὶς εἶνε τὰ ἄρματά μου, ὅπου μὲ ἐκεῖνα φυλάω τὴν πατρίδα μου, τὴν ἐλευθερίαν μου καὶ τὰ παιδιά μου, καὶ τιμῶ καὶ τ' ὄνομα τοῦ Σουλιώτου καὶ ἀποθανατίζω καὶ τὸ ἰδικόν μου ὄνομα.

ΤΣΗΜΑΣ ΖΕΡΒΑΣ».

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. 'Ρουφφίνη.—Μετάφρ. 'Αγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 387.

ΙΓ'

'Επὶ τῆς λέμβου.

Μετὰ μεσημβρίαν τινὰ περιεπάτει ἡ Λουκία ὡς συνήθως ἐν τῷ κήπῳ, στηρίζουσα τὸν βραχίονα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ πατρός της. 'Ο 'Αντώνιος, ὅστις προηγεῖτο αὐτῶν ὀλίγα βήματα, ἔσυρε τὸν μάνδαλον τῆς μικρᾶς θύρας, ἥτις ἔφερεν εἰς τὴν ἀκτὴν, καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς διὰ μικρᾶς κατωφερείας μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ. 'Η ἀτραπὸς, ὁμαλὴ καὶ ἐπιμελῶς καθαρισμένη ὡς κήπου δενδροστοιχία (ὁ Βαττίστας φαίνεται εἶχέ πως συντελέσει εἰς τοῦτο), ἐφράσσετο ἑκατέρωθεν δι' ἀπείρων κιτρίνων, λευκῶν καὶ ῥοδινῶν ἀνθέων, ἅτινα ἐφύοντο ἀπὸ τῆς αὐχμηρᾶς ἄμμου ζωηρὰ καὶ δροσώδη, ὡς ἂν εἶχον φυτευθῆ ἐπὶ τοῦ λιπαρωτέρου ἐδάφους.

'Η Λουκία τοσοῦτον ἀπλήστως ἐθεώρει, ἐθαύμαζε καὶ ἔδρεπεν αὐτὰ, προσέχουσα συνάμα εἰς τὰς ἐξηγήσεις τοῦ 'Αντωνίου περὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ἐκείνου εἴδους τῶν θαλασσίων φυτῶν, ὥστε δὲν παρετήρησε τὸν Βαττίσταν, ὅστις, μετά τινος ἄλλου ἵστατο πλησίον λέμβου, σκεπομένης ὑπὸ ποικιλοχρόου σκηνώματος. 'Η νεαρὰ κόρη δὲν εἶδε τὸ ἀκάτιον, οὗτινος ἡ πρῷρα ἐβυθίζετο ἤδη ἐντὸς τῶν ὑδάτων, οὐδὲ τοὺς παρ' αὐτῇ ἱσταμένους, εἰμὴ ὅτε προσήγγισεν.

—"Ω! τί ὡραία λέμβος! ἀνεφώνησε.

— Καὶ αὐτὴ καὶ τὸ πλήρωμα εἶνε εἰς τὰς διαταγάς σας, τῇ εἶπεν ὁ 'Αντώνιος, ἂν ἔχετε διάθεσιν νὰ τὰ μεταχειρισθῆτε.

— Εὐχαρίστως, ἀπήντησε περιχαρὴς ἡ Λουκία. Θὰ εὐχαριστηθῶ πολὺ νὰ κάμω ἕνα μικρὸν περίπατον ἐπὶ τῆς ὡραίας αὐτῆς καὶ μαγευτικῆς θαλάσσης! Συμφωνεῖς, πατέρα, αἴ; — 'Αλλὰ, προσέθηκε μετά τινος δειλίας, εἶνε φρόνιμον νὰ τὸ κάμῃ κανεὶς μὲ δύο μόνον ναύτας;

— Θὰ ἦσθε τόσον ἀσφαλὴς, ὅσον καὶ εἰς τὸν ἐξώστην σας, ἀπεκρίθη ὁ 'Αντώνιος. 'Ο Βαττίστας εἶνε λεμβοῦχος ἐπιτηδειότατος, γνωρίζει νὰ διαχειρίζεται λαμπρὰ καὶ τὸ ἱστίον καὶ τὰ κωπία. Οἱ συμπατριῶται τοῦ Κολόμβου ἀναγνωρίζονται ὡς τέλειοι ναυτικοὶ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἄγγλων. Νοήμων κυβέρνησις, ἐξηκολούθησεν ὁ 'Αντώνιος, δίδων τὴν χεῖρά του εἰς τὴν Λουκίαν, ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὴν λέμβον, θὰ ἔκαμνε θαύματα μὲ τοιαῦτα στοιχεῖα, ἀλλά . . .

Καὶ συνεπλήρωσε τὴν φράσιν του στενάζων καὶ ὑψῶν τοὺς ὤμους.

— 'Ελάτε, εἶπεν ἡ Λουκία, θεωροῦσα τὸν ἰατρὸν, δὲν ἤλθαμεν ἐδῶ διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ κυβερνήσεων καὶ πολιτικῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ διασκεδάσωμεν.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐνέκλειον τοσαύτην συγχρόνως γυναικείαν ἀγαθότητα καὶ παιδικὴν χαρὰν, ὥστε ὁ ἰταλὸς δὲν ἐπειράχθη ὑπὸ τῆς γενομένης αὐτῷ παρατηρήσεως. 'Η Λουκία δὲν ἤθελε ν' ἀκούῃ ὁμιλοῦντα τὸν 'Αντώνιον κατὰ τῆς κυβερνήσεως τοῦ τόπου του εἰμὴ μόνον ὅτε δὲν παρίστατο ὁ Σὶρ 'Ιωάννης.

'Η θάλασσα οὐδεμίαν εἶχε ῥυτίδα. Εὑρεῖαι δὲ μόνον γαλακτώδεις ζῶναι, ἄλλαι κατ' εὐθεῖαν

Digitized by Google

ἀναπτυσσόμεναι καὶ ἄλλαι καμπυλούμεναι ἐπιχαρίτως διέκοπτον ἐκ διαλειμμάτων τὴν διαφάνειαν τοῦ κυανοῦ της χρώματος. Ὁ Βαττίστας καὶ ὁ σύντροφός του ἀνέπτυξαν εὐθὺς τὴν ῥώμην τῶν μυωδῶν των βραχιόνων, ὁ δὲ πρῶτος ἐξ αὐτῶν ἀπέφευγε διαρκῶς νὰ βλέπῃ τὴν μὶς Δάβεν, ἥτις καθημένη εἰς τὴν πρύμναν ἐπὶ προσκεφαλαίου ἐπίτηδες τεθειμένου, ἔσχιζεν ἠρέμα τὸ κῦμα διὰ τῶν λεπτοφυῶν της δακτύλων, παραδιδομένη ἐντελῶς εἰς τὰ εὐάρεστα αἰσθήματα ὅσα ἐμαρτύρει τὸ ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτῆς ἐπανθοῦν μειδίαμα. Ἔπλευσαν οὕτω ταχέως πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Βορδιγέρας, καὶ τότε νέον αἴφνης καὶ λαμπρὸν πανόραμα ἀνεπτύχθη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των.

Λόφων σειρὰ μεγαλοπρεπής, ἐρειδομένων ἐπὶ ζυγοῦ ὑψηλῶν ὀρέων, ἀνεπτύσσετο κυκλοτερῶς ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, διακοπτομένη καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος ὑπὸ ἀκρωτηρίων καὶ ὅρμων, καὶ ποικιλλομένη ὑπὸ γραφικωτάτων πόλεων καὶ χωρίων.

Οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ ψυχὴ τῆς Λουκίας ἀπήλαυον ἐν σιγῇ τὸ θέλγητρον τῆς σκηνῆς ἐκείνης, ἣν ἡ πορφυρᾶ ἀνταύγεια τοῦ δύοντος ἡλίου περιέβαλλε μαγευτικὴν καὶ ἀνέκφραστον λαμπρότητα. Ἐφ' ὅσον ηὔξανεν ἐν αὐτῇ τὸ αἴσθημα τῶν καλλονῶν, αἵτινες τὴν περιεκύκλουν, ἐπὶ τοσοῦτον κατενόει πόσον κεναὶ καὶ ἀσθενεῖς ἦσαν αἱ θαυμασιαὶ φράσεις, δι' ὧν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐδήλου τὸν θαυμασμόν της. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης τοὐναντίον καίτοι ἀπὸ μακροῦ οἰκεῖος πρὸς τὸ θέαμα, ἐξέφραζε δι' ἐπιφωνημάτων τὸν ἐνθουσιασμόν του, καὶ συνεπέραινε λυπούμενος, ὅτι τὸ πανδοχεῖον δὲν ἔκειτο πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Βορδιγέρας.

Ἀλλ' ὁ κόλπος τοῦ Σπεδαλέττι, καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς τρία γνωστὰ του ἀκρωτήρια προὐκάλουν ἰδίως τὸν πανηγυρισμὸν τῆς Λουκίας. Παρεδέχετο ὅτι πρὸς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας ἦτο ἡ θέα ποικιλωτέρα καὶ μᾶλλον ἐκτεταμένη· ἀλλά, κατὰ τὴν γνώμην της, ἡ θέα ἐκείνη δὲν εἶχε τὴν ἁρμονικὴν ἑνότητα καὶ τὸ ἐπιβάλλον μεγαλεῖον, ἅτινα ἐχαρακτήριζον τὸ πρὸ τοῦ πανδοχείου ἐκτυλισσόμενον τοπεῖον.

— Ζωγράφος, ἔλεγεν ἡ Λουκία, θὰ προετίμα ἴσως τὴν πρώτην εἰκόνα· ἀλλ' εἰς ποιητήν, εἶμαι βεβαία, θὰ ἐνέπνεεν ἡ δευτέρα πολὺ πλείονας ἰδέας ἐξ ἐκείνων, αἵτινες θίγουσι τὴν καρδίαν.

— Ἀλήθεια; εἶπε φαιδρῶς ὁ Σὶρ Ἰωάννης· μήπως ἔγεινεν ἡ κόρη μου ποιητής;

— Τίς οἶδε; ἀπήντησε μειδιῶσα καὶ ἐρυθριῶσα συνάμα ἡ καλὴ κόρη. Ἡ Λουκία ᾐσθάνετο ἀληθῶς εἶδός τι ποιητικῆς ἐμπνεύσεως ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς της.

Μεταξὺ δύο συμφύτων λόφων, κειμένων ὀλίγον πρὸς δυσμὰς τῆς Βορδιγέρας, ἐφάνη αἴφνης τὸ λευκὸν palazzino τοῦ κόμητος, περιβαλλόμενον τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ πορφυρᾶς ἀτμοσφαίρας.

— Ἰδού, ἀνεφώνησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, δακτυλοδεικτῶν εἰς τὴν θυγατέρα του τὸ ὡραῖον μικρὸν μέγαρον, εὔμορφον ἀντικείμενον διὰ τὴν γραφίδα σου.

— Ὁ κόμης, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ἔχει πολλὴν καλλαισθησίαν. Ἐξέλεξε μόνος του τὴν θέσιν καὶ ἔδωκε τὸ σχέδιον τῆς οἰκίας του.

— Τότε λοιπόν, παρετήρησεν ὁ βαρωνέτος, εἶνε ἐπιτηδειότερος παρ' ὅ,τι ἐνόμιζον. Αὐτὴ ἀκριβῶς εἶνε ἡ μόνη θέσις ἁρμόζουσα εἰς αὐτὸ τὸ οἰκοδόμημα.

— Ἀληθῶς ὑπέλαβεν ὁ ἰατρός. Ὅπου καὶ ἂν τὸ μεταθέσῃ τις, θὰ χάσῃ.

— Ὅ,τι λέγετε διὰ τὴν οἰκίαν τοῦ κόμητος, εἶπεν ἡ Λουκία, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ τὰ πολυάριθμα χωρία, τὰ ὁποῖα βλέπομεν ἀπ' ἐδῶ. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐσχάτη καλύβη των φαίνεται τοποθετημένη ἐκεῖ ὅπου ἔπρεπε νὰ ἦνε. Δὲν νομίζετε, ἰατρέ;

— Ὁ ἀπερόληπτος θαυμασμός σας, ἀπήντησεν ἐκεῖνος μειδιῶν, μ' ἐνθαρρύνει νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι ἡ φυλὴ ἥτις κατοικεῖ αὐτὴν τὴν χώραν εἶνε φυλὴ καλλιτεχνῶν, οἵτινες δὲν γνωρίζουν κἂν ὅτι εἶνε καλλιτέχναι· τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ εἶν' ἐδῶ ἔμφυτον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅσον ἀκαλλιέργητον καὶ ἂν ἦνε, ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἐκλογῆς τῆς θέσεως μιᾶς οἰκίας, διὰ τῆς κατασκευῆς μιᾶς πόλεως ἢ ἑνὸς χωρίου, διὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν εἶνε τεθειμένον ἓν ἄνθος εἰς τὴν κόμην μιᾶς γυναικός. Ἴσως ἀπεφάσισεν οὕτως ἡ φύσις διὰ νὰ συμφωνῶσι τὰ ἔργα της πρὸς τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὴν προνομιοῦχον αὐτὴν γῆν. Ἂν παρατηρήσητε τὴν στάσιν καὶ τὰς χειρονομίας τῶν ἀνθρώπων, τὸν τρόπον καθ' ὃν προσαρμόζουν τὰ χρώματα, τὴν χάριν μὲ τὴν ὁποίαν φοροῦν τὴν ἁπλῆν των ἐνδυμασίαν, θ' ἀνακαλύψετε πάραυτα φυσικήν τινα καλλαισθησίαν, τὴν ὁποίαν ὀφείλουν εἰς τὴν περιστοιχοῦσαν αὐτοὺς φύσιν. Λάβετε, ἐν παραδείγματι, τὸ ἀνδρικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ἄλλο τίποτε ἢ ἁπλοῦς κόκκινος σκοῦφος μὲ μελανὰς σειράς, ἢ τὸ ἁπλοῦν χρωματιστὸν μανδήλιον, μὲ τὸ ὁποῖον δένουν αἱ γυναῖκες τὴν κεφαλήν των. Τί ἁπλούστερον; καὶ ὅμως παρατηρήσατε κατὰ πόσους διαφόρους γραφικωτάτους τρόπους φορεῖται καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο. Ἡ νέα χωρική, ἡ ὁποία φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της ἢ ὑπὸ τὸν βραχίονά της ἓν δεμάτιον χόρτου διὰ τὴν ἀγελάδα της, δὲν λησμονεῖ ποτὲ νὰ δέσῃ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δεματίου ὀλίγους μήκωνας, ἢ κυάνους ἢ ἄλλα ἄνθη τῆς ἐποχῆς.

— Εἶνε ἐν γένει ὡραῖαι αἱ γυναῖκες; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ναί· ἔχουσι δηλαδὴ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ ὡραίας φυλῆς, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, μεγάλους σχιστοὺς ὀφθαλμούς, κόμην ἄφθονον, ὡραῖον λαιμόν, μικροὺς πόδας. Ἀλλὰ τὰ περισσότερα, καὶ ἰδίως τὴν κόμην των, καταστρέφει ἡ ὑπερβολικὴ ἐργασία. Ἡ Σπεράντσα εἶνε ὡ-

Digitized by Google

ραῖον δεῖγμα τῆς καλλονῆς τῶν γυναικῶν μας.

— Ὦ, εἶνε ὡραία ἀληθῶς, ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία τοσοῦτον ἐνθουσιωδῶς, ὥστε ὁ Σὶρ Ἰωάννης ὕψωσεν εὐθὺς τοὺς ὀφθαλμούς του κ' ἐθεώρησε τὴν θυγατέρα του.

— Ἀλήθεια! εἶπε· καὶ ὅμως παράδοξον, ποτὲ δὲν τὸ εἶχα παρατηρήσει.

— Διότι δὲν τὴν ἐκύτταξες ποτέ, πατέρα, ἀπήντησε γελῶσα ἡ Λουκία. Ἂν εἶχες δοκιμάσει εἰκοσάκις, καθὼς ἐγώ, νὰ κάμῃς τὴν εἰκόνα της, ἤθελες παρατηρήσει τὴν κομψότητα καὶ τὴν χάριν ὅλων της τῶν χαρακτηριστικῶν.

— Ἐξαίρετα, μίς, ἐξαίρετα! ἀλλὰ ποῦ ἀπεκτήσατε, παρακαλῶ, ὅλην αὐτὴν τὴν καλλιτεχνικὴν φρασεολογίαν, ὑπέλαβεν ὁ πατὴρ μετά τινος ἐκπλήξεως. Φαίνεται, ἰατρέ, ὅτι αἱ ὁμιλίαι σας ἐπηρέασαν τὴν μικρὰν ἀγγλίδα μας.

— Πιθανόν, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρὸς ἠρέμα μειδιῶν. Ὁπωσδήποτε, εἶμαι τῆς γνώμης τῆς μὶς Δάβεν. Ἡ Σπεράντσα εἶνε καλλονή, καὶ ὁσάκις τὴν εἶδα νὰ πλύνῃ εἰς τὴν πηγήν, ἐνθυμήθην πάντοτε τὴν Ναυσικᾶν τοῦ Ὁμήρου. Ἂν ὅλον της τὸ σῶμα ἦτο ἀνάλογον πρὸς τὴν μορφὴν καὶ τὸν θώρακά της, ἡ κόρη τῆς Ῥόζας ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον τῆς Ἥβης.

— Πρέπει νὰ παρατηρήσω προσεκτικῶς αὐτὴν τὴν καλλονήν, ὅταν ἐπιστρέψωμεν, προσέθηκεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

Τὸ ἀκάτιον ἐπέστρεφεν ἤδη πρὸς τὴν Βορδιγέραν, καὶ μετὰ μικρὸν ἡ πρῶρα του ἐβυθίζετο εἰς τὴν ἄμμον τοῦ αἰγιαλοῦ. Ὁ Ἀντώνιος ἐπήδησεν ἀμέσως ἔξω καὶ προσέφερε τὴν χεῖρά του εἰς τὴν Λουκίαν· ἀλλ' ἡ νεαρὰ ἀγγλὶς ἀπεμάκρυνεν αὐτὴν φαιδρῶς καὶ ἐπήδησεν εἰς τὴν ἀκτὴν χωρίς τινος βοηθείας. Ὁ Ἀντώνιος ἔβαλε κραυγὴν τρόμου.

— Εὖγε, Λουκία! ἐφώνησεν ὁ βαρωνέτος, ὅστις εἶχε παρατηρήσει τὸ μικρὸν ἐπεισόδιον. Ἰδοὺ ἀσθενὴς διεκδικοῦσα τὴν ἐλευθερίαν της καὶ σπεύδουσα ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ ἰατροῦ της.

Διατί οἱ λόγοι οὗτοι, οἵτινες ἐρρέθησαν χωρίς τινος ὑποκεκρυμμένης κακίας, ἀλλ' ἀφελῶς τοὐναντίον καὶ μετὰ πολλῆς φαιδρότητος, ἐσκίασαν αἴφνης τὸ μέτωπον τοῦ Ἀντωνίου; Ὁ ἰατρὸς ἀπέδωκε προφανῶς εἰς αὐτοὺς σημασίαν ἣν δὲν εἶχον. Πᾶς ἄνθρωπος ἔχει στιγμάς τινας ὑπεραισθησίας, καὶ εἰς τοιαύτην τινα διετέλει, φαίνεται, ὁ ἰατρός. Οὐδὲν ἀπήντησε πρὸς τοὺς εὐθύμους λόγους τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, κ' ἐπροπορεύθη μόνος τοῦ πατρὸς καὶ τῆς κόρης. Ἡ Λουκία, ἧς τὴν ἀντίληψιν καθίστα ὀξυτέραν ἡ συμπάθεια, ἐνόησε τὴν σιωπήν του καὶ πλησιάσασα εἰς αὐτόν, παρεπονέθη ὅτι ἦτο κουρασμένη. Ὁ Ἀντώνιος τῇ προσέφερεν ἀμέσως τὸν βραχίονά του, κ' ἐπέστρεψαν οὕτω οἱ τρεῖς εἰς τὸ πανδοχεῖον, χωρὶς ν' ἀνταλλάξωσι λέξιν. Ὁ Ἀντώνιος ἀπεχαιρέτισε τότε τοὺς φίλους του, κ' ἐτράπη ν' ἀναχωρήσῃ· εἶτα δέ, ἐπιστρεφόμενος αἴφνης, εἶπε μετὰ προσποιητῆς ἀδιαφορίας:

— Ἀλήθεια, Σὶρ Ἰωάννη, εἶνε σήμερον, νομίζω, ἡ τεσσαρακοστὴ ἡμέρα τῆς αἰχμαλωσίας σας.

Αἱ παρειαὶ τῆς Λουκίας ὠχρίασαν.

— Ἆ! εἶπεν, ἐκπλαγεὶς κάπως ὁ βαρωνέτος.

— Μάλιστα, καὶ ἡμέρα ἑπομένως τῆς ἀπελευθερώσεώς σας, ἐξηκολούθησε λέγων μετά τινος ζωηρότητος ὁ Ἀντώνιος. Εἶνε καθῆκον εὐχάριστον δι' ἐμὲ νὰ σᾶς ἀναγγείλω, ὅτι ἡ μὶς Δάβεν εἶν' ἐντελῶς εἰς κατάστασιν νὰ ὑποστῇ ἀκινδύνως τοὺς κόπους τῆς ὁδοιπορίας.

Θαῦμα θαυμάτων! Ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἀνεσκίρτησεν ἐξ ἀγαλλιάσεως πρὸς τὴν εἴδησιν ταύτην· δὲν ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ἐλευθερωτοῦ του ἐν παραφορᾷ εὐγνωμοσύνης, οὐδ' ἔσφιγξε κἂν ἐν διαχύσει τὴν χεῖρά του. Τοὐναντίον τὸν ἀφῆκε ν' ἀναχωρήσῃ, ὀλίγας μόνον λέξεις ψιθυρίσας ἐν ἀμηχανίᾳ.

— Ἆ, ἀληθῶς. . . πολὺ καλά. . . εὐχαριστῶ!

Καὶ παρηκολούθησε τὴν Λουκίαν χωρὶς νὰ εἴπῃ τι ἄλλο. Διατί ἆρά γε ἀποδέχεται τοσοῦτον ψυχρῶς ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀγγελίαν τοσοῦτον ἀνυπομόνως προσδοκωμένην;

Δὲν εἶνε λοιπὸν πλέον ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅστις πρό τινων μόλις ἑβδομάδων θὰ ἐπλήρωνε διὰ τοῦ ἡμίσεος εἰσοδήματός του τὴν ἐκ τοῦ πενιχροῦ πανδοχείου ἀναχώρησίν του; Ὄχι· ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν εἶνε πλέον ὁ ἴδιος· μετεβλήθη, ἤλλαξεν, ἔγεινεν ἀπαθής· δὲν ἔχει πλέον δύναμιν ν' ἀποφασίσῃ, δὲν ἔχει τὸ θάρρος νὰ εἴπῃ: Αὔριον, μεθαύριον, μετὰ μίαν ἑβδομάδα. Ὁ γηραιὸς εὐπατρίδης ὑπέστη βαθμηδὸν καὶ ἀνεπαισθήτως τὴν ἐπίδρασιν τῆς κυκλούσης φύσεως· ὁ οὐρανός, ἡ θάλασσα, ὁ γλυκὺς καὶ μυροβόλος ἀὴρ τὸν μετέβαλον. Ὁ Ἀννίβας εὗρε τὴν Καπύην του.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐκάθισε, δύσθυμος καὶ σιωπηλός, τῆς δὲ Λουκίας τὸ βλέμμα προσεπάθει ν' ἀναγνώσῃ εἰς τὰ βάθη τῶν ἐνδομύχων του διαλογισμῶν. Ἐναγωνίως ἀνέμενεν αὐτὴ τὴν ἔκβασιν τῶν μελαγχολικῶν του σκέψεων, ὁ δὲ βαρωνέτος συνέσπα τὰς ὀφρῦς, ὡς ἄνθρωπος μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ ἀκριβῶς καὶ ἐξηγήσῃ τοὺς ἰδίους του στοχασμοὺς καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ αἰσθήματα. Τέλος ἤρχισε βλέπων σαφέστερον τὰ πράγματα, καὶ κατενόησε πόσα ἄτοπα ἤθελεν ἔχει ταχεῖα ἀναχώρησίς του ἐκ Βορδιγέρας. Ἡ φυτολογικὴ συλλογή, ἣν παρεσκεύαζε διὰ τὸ Δάβεν, δὲν εἶχεν ἔτι συμπληρωθῆ, ἡ δὲ τῆς Λουκίας ὑγεία εἶχε τοσοῦτον βελτιωθῆ ἀληθῶς, ὥστε κρῖμα θὰ ἦτο νὰ φύγωσι χωρὶς κατεπειγούσης ἀνάγκης. Τέλος δέ, ἀφοῦ ὁ Ὠβραὶ δὲν ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ ἐν Λονδίνῳ πρὸ τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ Αὐγούστου, καλὸν ὁπωσδήποτε θὰ ἦτο νὰ μείνῃ ἡ Λουκία ὅπου εὑρίσκετο, ἵν' ἀπολαύσῃ τὸν ἀέρα ἐκεῖνον, ὅστις τοσοῦτον τῇ ἦτο ὠφέλιμος.

Ὅτε κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ὁ

Digitized by Google

Σὶρ Ἰωάννης, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἠθρίασεν ὡς ἡ μορφὴ ἀνθρώπου μαντεύσαντος αἴνιγμα.

— Τὸ εὐχάριστον εἶνε, εἶπεν ἐγειρόμενος, νὰ ἠξεύρωμεν ὅτι ἠμποροῦμεν νὰ ἀναχωρήσωμεν ὅταν θέλωμεν. Δὲν βλέπω ὅμως τὸν λόγον νὰ ἀναχωρήσωμεν εὐθύς, ὡς προτείνει ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ἐκτὸς ἂν τὸ θέλῃ ἡ ἀγαπητή μου κόρη.

— Ὤ, ὄχι, πατέρα, σὲ παρακαλῶ· ἂς μείνωμεν ἀκόμη ὀλίγον καιρόν, ἀπήντησε ζωηρῶς ἡ Λουκία· εἴμεθα τόσον καλὰ ἐδῶ.

— Αἴ, τόσον καλά! ἐψιθύρισεν ὁ βαρωνέτος μετὰ κωμικοῦ τινὸς μίγματος εὐχαριστήσεως καὶ δυσαρεσκείας· τὸ κατ' ἐμέ, ὁμολογῶ ὅτι δὲν βλέπω τί καλὸν θὰ ἔχωμεν, εἰμὴ μόνον τὴν πιθανότητα νὰ ψηθῶμεν ἐπὶ τέλους εἰς αὐτὸν τὸν φοῦρνον. Ἂν αὐτὸ σοῦ εἶνε ἀδιάφορον . . . Ἀλλ' εὐτυχῶς πρὶν ἀρχίσῃ ἡ ζέστη, θὰ ἔχωμεν φύγει.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐστέναξεν ἀκουσίως. Συμβιβασθεὶς δ' ἐντελῶς πρὸς ἑαυτόν, κατόπιν τῆς μικρᾶς του ἐκείνης δημηγορίας, κατέλιπε τὸ δωμάτιον, οὐδόλως ὑποπτευόμενος, ὅτι καὶ ἡ θυγάτηρ του ἤθελεν ἐπίσης στενάξει ἐκ βάθους τῆς ἀθώας της καρδίας, ἂν ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ πανδοχείου. Πάντες οἱ πατέρες καὶ πᾶσαι αἱ μητέρες ἔχουσι παράδοξόν τι εἶδος ὁράσεως. Βλέπουσι καθαρώτατα τὰ μακρὰν κείμενα, καὶ χρειάζονται δίοπτρα διὰ νὰ ἴδωσι τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των· τοιαύτη ἦτο καὶ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἡ ὅρασις.

Μετὰ δύο ὥρας, ἐνῷ ἐτοποθέτει τὰ κομμάτια τοῦ ζατρικίου (ἡ Λουκία εἶχεν ἤδη μεταβῆ εἰς τὸ δωμάτιόν της), ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶπεν εἰς τὸν σιωπηλὸν πάντοτε ἰατρόν·

— Λοιπὸν φρονεῖτε πραγματικῶς ἰατρέ, ὅτι τὸ κλίμα ἐδῶ τοῦ τόπου ὠφελεῖ ἰδιαζόντως τὴν κόρην μου ;

Ὁ Ἀντώνιος ἐθεώρησε μετά τινος ἐκπλήξεως τὸν ὁμιλοῦντα πρὸς αὐτόν, καὶ ἀπήντησε μετά τινας στιγμάς.

— Ἀρκεῖ, εἶπε, νὰ παραβάλετε τὴν Μὶς Δάβεν τῆς σήμερον μὲ τὴν πρό τινων ἑβδομάδων, καὶ δύνασθε νὰ ἀπαντήσετε μόνος σας εἰς τὴν ἐρώτησιν. Δὲν βήχει πλέον, τὸ χρῶμα της μετεβλήθη, κοιμᾶται καὶ τρώγει ἐξαίρετα.

— Τότε λοιπὸν ἡ γνώμη σας εἶνε, προσέθηκεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὅτι μακροτέρα ἐδῶ διαμονὴ θέλει συντελέσει πολὺ εἰς ἐνδυνάμωσίν της ;

Ὁ Ἀντώνιος ᾐσθάνθη ἀκατάσχετον διάθεσιν νὰ ἀνατρέψῃ καὶ τράπεζαν καὶ ἀβάκιον, ἵνα περιπτυχθῇ τὸν Ἄγγλον ὅστις βεβαίως οὐδὲ κἂν τὸ ἐσυλλογίζετο. Ὅσοι γονεῖς ἔχουσιν ἐρασμίας θυγατέρας δὲν ὑποπτεύουν πόσους διατρέχουσιν κινδύνους. Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς κατώρθωσε ν' ἀνακτήσῃ τὴν ἀπάθειάν του, καὶ ἀπήντησε μεθ' ὅλης τῆς ἰατρικῆς του βαρύτητος:

— Δὲν διστάζω ν' ἀποφανθῶ κατηγορηματικῶς. Δὲν ὑπάρχει κλίμα ὑγιεινότερον. Ἐκτὸς δὲ τούτου βίος τακτικὸς καὶ ἤρεμος καὶ ἔλλειψις βιαίων συγκινήσεων εἶνε ἀληθὴς πανάκεια διὰ νεάνιδας ἀδυνάτους ὡς ἡ Μὶς Δάβεν. Ἐκτὸς τούτου εἶμαι βέβαιος, ὅτι θαλάσσια λουτρὰ κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ καύσωνος ἤθελον πολὺ τὴν ὠφελήσει.

— Τότε, ἀπήντησεν ὁ βαρωνέτος, θὰ συμβιβάσωμεν, ὑποθέτω, τὰ πράγματα, ὥστε νὰ μείνωμεν ἐδῶ κάτι περισσότερον. — Ἂς παίξωμεν τώρα· σεῖς ἀρχίζετε.

Ἔπαιξαν τρία παιγνίδια τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Ὁ δὲ Σὶρ Ἰωάννης ἔσχε τὴν ἁπλότητα νὰ ἐκπλαγῇ μεγάλως ὅτι ἐκέρδησε καὶ τὰ τρία.

Ὁ Ἀντώνιος, ἐπιστρέφων οἴκαδε εἰς Βορδιγέραν, ἔψαλλε καθ' ὁδόν: **O bell'alma inamorata,** τοσοῦτον περιπαθῶς καὶ μεγαλοφώνως, ὥστε τὸ ᾆσμά του ἐτίμα οὐ μόνον τῶν πνευμόνων του τὴν δύναμιν ἀλλὰ καὶ τὸ μουσικὸν αὐτοῦ αἴσθημα.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΚΕΡΚΥΡΑ

[Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 3[illegible].

Ἐπὶ μίαν ὥραν διετρέχομεν ἐρήμους πεδιάδας καὶ παρήλθομεν μικρὰν θαλασσίαν σκηνογραφίαν — τὰ πάντα εἰσὶν ἤρεμα καὶ ἀκίνητα ὅσῳ τις προβαίνει ἀνερχόμενος τὰ ὄρη· σπανίως βλέπεις ἀνθρώπους ἐπὶ τῶν πεδιάδων, ἔστιν ὅτε χωρικούς, οἵτινες, πλαγίως ἐπὶ τῶν ὄνων καθήμενοι, κατέρχονται τὴν ὁδόν, ἐνδεδυμένοι τὴν χωρικὴν στολήν, κυανᾶς πλατείας ἀναξυρίδας, ζώνην ἐρυθράν, σκιάδιον ψιάθινον ἢ φέσιον. Ἐν ταῖς σχισμαῖς τῶν ὀρέων κρύπτεται ὁ θώς, καὶ μόνην τὴν νύκτα τολμᾷ τὸ φοβερὸν ζῶον νὰ ἐξέλθῃ τῆς φωλεᾶς του. Ὑψηλά, ἐπὶ τῶν φαιῶν πτυχῶν ὄρους κεῖνται οἱ *Λάκωνες* καὶ περαιτέρω οἱ *Μακράδες*. Αἱ κῶμαι τῆς Κερκύρας συνῳκίσθησαν ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς πειρατείας τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῶν βουνῶν.

Ἤδη ἄνωθεν καθορᾶται κάτω ἡ Ἰόνιος θάλασσα· φεγγοβολεῖ ἐν ποικίλαις σκηναῖς, ἐκ τῶν κόλπων προβάλλουσα εἰς σχήματα ἄγρια συνήθως· στεναὶ καὶ χιονόλευκοι εἰσὶν αἱ ἀμμώδεις ἀκταὶ περὶ τοὺς ἐρήμους ὑπερύθρους σκοπέλους· σειραὶ ἀκρωτηρίων ἐξέχουσιν ἐπὶ τῶν κυμάτων, τῶν περιβρεχόντων ἑτέραν σειρὰν ὑφάλων καὶ σκοπέλων. Οὐδεμία ἀνθρωπίνη μορφὴ ζῇ ἐπὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης ἐρήμου παραλίας· τὴν σιγὴν διακόπτουσι μόναι αἱ τοὺς τόνους ἅρπας ὁμοιάζουσαι κραυγαὶ τῶν ἀγρίων λάρων, οἵτινες ἀκούραστοι πτερυγίζουσιν ἐπὶ τῶν κυανῶν κυμάτων· ὁμηρικὴ ναυαγὸς ἀπομόνωσις εἶναι ἐνταῦθα.

Ὅλη ἡ πρὸς τὸ Ἰόνιον πέλαγος κερκυραϊκὴ παραλία στερεῖται λιμένος μέχρι τῆς ἀκτῆς *Τιμόνι*. Ἀφικόμεθα εἰς τοὺς πρόποδας ὄρους· ἐκεῖ ἐν μέσῳ τῶν κυμάτων ἐξέχει τὸ ἀρχαῖον Φαλακρὸν ἀκρωτήριον, τὸν μεσαιῶνα ἄγ. Ἄγγελος κληθέν· ἐκεῖ δὲ πλησίον διεσχισμένα καὶ ἐφθαρμένα καὶ φαιὰ ὄρη, ἐπὶ τῶν ὑψίστων ἄκρων τῶν ὁποίων ἵσταν-

Digitized by Google

ται κατηρειπωμένα τείχη παλαιῶν πύργων, ἑτέραν δὲ ἧττον κρημνώδη ἄκραν στεφανοῖ ἓν μοναστήριον. Ἤμεθα ἐν *Παλαιοκαστρίτσᾳ*. Ἡ ἅμαξα δὲν προχωρεῖ πέραν τοῦ κόλπου τοῦ βράχου, ἡμεῖς δὲ ἀναβαίνομεν εἰς τὸ μοναστήριον. Κυπάρισσοι, ἐλαῖαι, ἄρβυτος καὶ ἐρύκη, ὑψηλαὶ εὐφορβοι, λεπτίσκοι, μύρτοι καὶ τὰ μεγάλα κίτρινα ἄνθη τῆς φασκομηλέας θάλλουσιν ἀγρίως ἐπὶ τῶν εἰς ἐξώστας σχηματιζομένων βράχων· μεγαλοπρεπὴς θέα ἀνοίγεται ἐπὶ τῶν σκοπελογεμῶν κόλπων καὶ τὴν εὐρύχωρον θάλασσαν, ἐφ' ἧς οὐδὲν ἱστίον διακρίνεται· εἰκών, ὁμοία πρὸς τὸ ἀπώτατον ἀκρωτήριον τῆς Κίρκης ἐν Λατίῳ. Πρὸ τοῦ πυλῶνος τῆς μονῆς, ἧς ὑπέρκειται εἰκὼν μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Ἡ Κυρία ἡ Πορταΐτισσα» κάθηνται ὁ ἡγούμενος καὶ πλῆθος μελανειμένων μοναχῶν, ἀτενιζόντων ἡμᾶς μετὰ ἀνατολικῆς ἀδιαφορίας καὶ οὕτως ἐπίσης ὑποδεξαμένων ἡμᾶς. Εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἥτις φαίνεται κενὴ καὶ πτωχή· αἱ λαμπάδες ἔχουσιν ὕψος στηλῶν. Κελλία λαβυρινθοειδῆ ἐπὶ ἐξωστῶν μεταξὺ καρποφόρων δένδρων χρησιμεύουσιν εἰς κατοικίαν τῶν μοναχῶν. Οὐδέν, πλὴν τῆς Παλαιοκαστρίτσας, εἶδον ἀγριώτερον ἐν Κερκύρᾳ· εἶναι χώρα κατάλληλος μᾶλλον τῷ Ἀλάστορι τοῦ Shelley, τῷ πνεύματι τῆς ἐρημίας. Ἡ μεγαλοπρεπὴς αὕτη φύσις ἐπιδρᾷ ἴσως καὶ ἐπὶ τοῦ συναισθήματος τῶν μοναχῶν· ἐφάνησαν ἡμῖν ἄναυδοι μοναχοί· ἠπόρησα, πῶς δὲν ἐπιτάσσουσι τὴν ἀηδόνα, ἧς τὸ ᾆσμα ἐκ τοῦ μέσου τῶν μυρσινῶν κάτωθεν ἀντηχεῖ, νὰ σιωπήσῃ. Ἡ μονὴ αὕτη εἶναι μία τῶν ὀλίγων, ἃς οἱ Ἄγγλοι δὲν προήγαγον· ἡ μεγίστη ἐν ταῖς ἰονίοις νήσοις εἶναι ἡ τοῦ ἁγ. Γερασίμου ἐν Κεφαλληνίᾳ.

Ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ ἁγ. Ἀγγέλου διακρίνομεν τὰ ἐρείπια τοῦ ποτε ὀχυροῦ Ἀγγελοκάστρου. Τὸ φρούριον τοῦτο, ὃ ὁ Μαρμορᾶς τῷ αὐτοκράτορι Μιχαὴλ Κομνηνῷ, ἄλλοι τῷ Δεσπότῃ τῆς Ἠπείρου Μιχ. Ἀγγέλῳ ἀποδίδουσιν, ἐδέσποζεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τοῦ διαμερίσματος Γήρου. Οἱ Σαρακηνοὶ κατέστρεψαν τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὸ φρούριον ἐπέζησεν. Ἐπὶ ὁλόκληρον ἔτος ἐπολιόρκει αὐτὸ ἡ Ἑνετία, ἀφοῦ ἐκυρίευσε τὴν Κέρκυραν. Κατέπεσεν ἐν ἀγνώστῳ ἐποχῇ. Ἡ θέα τοῦ φρουρίου τούτου ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τοὺς χρόνους τοῦ λατινικοῦ φεουδαλισμοῦ. Ἐν Ἑλλάδι οἱ Τοῦρκοι ἄρδην ἐξήλειψαν αὐτόν· οὐδεμία πλέον ἀριστοκρατία ὑπάρχει ἐκεῖ· ἡ Ἑνετία ὅμως εὗρε τὴν Κέρκυραν ἤδη ἀπὸ τῶν Ἀνδηγαυῶν διῃρημένην εἰς βαρωνίας, καὶ παλαιὰν ἀριστοκρατίαν ἐγκατεστημένην, ὧν οἱ διασημότεροι ἀρχηγοὶ ἦσαν οἱ Γότσοι, οἱ Ἀλλαμάνοι, οἱ Καβάσιλαι· εἰσεχώρησαν σὺν τῷ χρόνῳ ἑνετικοὶ οἶκοι, Θρόνοι, Duado, Βάρβαρο, Μαλιπιέρη, Κορνάρο, καὶ ἀπεδίωξαν ἐκείνους. Τὸν ΙΖ' αἰῶνα διῄρητο ἡ νῆσος εἰς 14 τιμάρια. Βαρὺ ἐπεκάθισε τὸ τάγμα τῆς ἑνετικῆς ἀριστοκρατίας ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῶν χωρικῶν, ἀλλ' οὐδέποτε οὕτω βαρύ, ὡς ἐν Κρήτῃ· πλὴν τούτου, ἡ τύχη, ἣν οἱ Τοῦρκοι παρεσκεύασαν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις, ἐφείσθη τῆς Κερκύρας ὑπὸ τὴν ἑνετικὴν προστασίαν, καὶ διὰ τοῦτο θάλλουσιν ἔτι ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς κῆποι εὔκαρποι· ἡ ἑνετικὴ ἀρχὴ ἦν φειδωλὴ καὶ συνετή· καὶ πρώτη ἡ ἀδυναμία τῆς γηραζούσης δημοκρατίας διέφθειρεν ἐνταῦθα τὴν δικαιοσύνην καὶ τὰς λοιπὰς κοινωνικὰς σχέσεις. Ἔπειτα ἐπεξετάθη καὶ μέχρι Κερκύρας ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις διασπείρουσα ἐκ τοῦ τριπτολεμείου ἅρματος αὐτῆς τὸν σπόρον νέων ἰδεῶν. Τὸ τιμαριωτικὸν σύστημα κατέπεσε, καὶ διὰ τῆς ἀποτινάξεως τοῦ φεουδαλικοῦ ζυγοῦ ἐνεκαινίσθη ἡ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν χωρικῶν κατάστασις.

Ἐπιστρέφοντες οἴκαδε ἐπεσκέφθημεν τὸν *Ποταμόν*, κείμενον, ὡς οἱ πλησίον *Ἐβροπουλοι*, ἐν ὑψηλῇ καὶ περικαλλεῖ τοποθεσίᾳ καὶ τεθαμμένον μεταξὺ κήπων. Αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν ἔχουσι στοάς, ὑποβασταζομένας ὑπὸ λευκῶν μαρμαρίνων ἢ κτιστῶν στύλων ἰταλιωτικοῦ ῥυθμοῦ. Ἰδίαν ἐντύπωσιν ἐπροξένησέ μοι ἡ τῆς κώμης καθαριότης· ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι, ὧν οἱ κάτοικοι ἐργάζονται τοὺς ἀγροὺς καὶ οὐδεμίαν ἄλλην κτηνοτροφίαν ἔχουσι, πλὴν τῶν ἐρίφων καὶ αἰγῶν, εἶσιν ἐπίσης καθαραί. Ὁ ποταμὸς διέκειτο ὑπὸ τὸ κράτος τῆς τοῦ Πάσχα ἀνίας· ἦτο πανηγυρικῶς ἔρημος. Ὀλίγα παιδία ἐσφαιροβόλουν ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν ἐλαιῶν· ἐν τοῖς καφεπωλείοις ἐκάθηντο ἄνδρες σιωπηλοὶ καὶ ἀκίνητοι. Γέρων τις εἰσῆλθεν, ἐκάθισε σιωπηλὸς καὶ οὐδὲν ἐζήτησεν. Ἠρώτησα χαμηλοφώνως τὸν πανδοχέα, ἂν ἠδυνάμην νὰ προσφέρω ἀναψυκτικόν τι τῷ, καθ' ἃ ἐφαίνετο, πτωχῷ, ἐπὶ δὲ τῇ καταφατικῇ ἀπαντήσει τῷ προσέφερον καφέν. Ὁ γέρων ἠγέρθη, χαίρων ἐπὶ τῇ εὐνοίᾳ ταύτῃ, καὶ προσελθὼν ηὐχαρίστησεν ἡμᾶς ἐπὶ τῷ μικρῷ δώρῳ μὲ ἔκφρασιν πλήρη σεβασμοῦ. Εὐδαιμονέστεραι Ἀνατολὴ καὶ Μεσημβρία, ἐν αἷς ἡ φύσις καὶ τοὺς πενεστάτους τῶν ἀνθρώπων ἐξευγενίζει! Τινὲς εὐγενεῖς καὶ ἄριστοι παρ' ἡμῖν εἰσὶ φύσει ἧττον εὐγενεῖς τοῦ παρ' Ὁμήρῳ συβότου Εὐμαίου· πάντα ὀφείλει ὁ βόρειος μετὰ πόνου νὰ μάθῃ καὶ προσκτήσηται· τὸ ὕψιστον, πρὸς ὃ τείνει, ἡ *φύσις*, εἶναι προϊὸν τῆς σχολῆς τῆς σκέψεως. Θεωρῶν τὸ ἦθος τοῦ εὐγενοῦς τούτου πτωχοῦ ἐσκέφθην, ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Ὅμηρος εἶναι τὸ ἐθνικὸν τῶν Ἑλλήνων ποίημα, διότι ἀποδίδει αὐτοῖς πιστῶς τὴν φύσιν των, τὰ θεῖα χαρίσματα, τὴν ἐγγενῆ εὐγένειαν, τὴν χάριν, τὴν εὐπρέπειαν, τὴν δημοκρατικὴν κοινωνικὴν ἰσότητα τῶν Ἑλλήνων. Διὰ τοῦτο εὑρίσκει τις παρ' Ὁμήρῳ τὴν ἀρίστην τῶν ἀναστροφῶν, διὰ τοῦτο ἀποδίδει τοῖς πᾶσι τὰ εὐγενέστατα ἐπίθετα, *ἠϋγενής*, *δαιμόνιος*, *δῖος*, *μέγας*, *μεγαλήτωρ*, *τηλεκλυτός*, *θεοειδής*.

Πόσῳ θυμηδὴς ἦτο ἡ παραλλήλως τῇ ἄκρᾳ τῆς φυλλώδους κοιλάδος ὁδοιπορία πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ποταμοῦ καὶ τῶν Ἐβροπούλων! μοὶ ἀ-

Digitized by Google

νέμνησε ζωηρῶς τὸ Vescovato τῆς Κορσικῆς· ἐκεῖνο μὲν καλύπτεται ὑπὸ καστανεῶν, αὕτη δὲ ὑπὸ ἐλαιῶν. Ὁ Χέκελ, ἔν τινι περὶ Κερκύρας ἀξιαναγνώστῳ πραγματείᾳ, ἐκφράζει τὸν θαυμασμὸν αὐτοῦ, διότι τόσῳ ὀλίγοι ζωγράφοι μεταβαίνουσιν εἰς Κέρκυραν καὶ Κορσικήν. Κρῖμα! Ἀλλὰ τῶν ταξειδίων αἱ δαπάναι εἶναι οὐ σμικραί, ἀμφότεραι δ' αἱ νῆσοι κεῖνται ἀπομεμακρυσμέναι τῆς ὁδοῦ τῶν ἀγοραςῶν τῶν εἰκόνων καὶ τοῦ συρμοῦ. Ἡ Κορσικὴ ἀνταμείβει πανταχοῦ τοὺς πόνους τοῦ καλλιτέχνου· εἶναι μεγαλοπρεπεςέρα, πλουσιωτέρα περὶ τὰς φυσικὰς καλλονὰς ἢ ἡ Κέρκυρα· πλὴν τούτου ἡ Κέρκυρα δὲν δύναται ν' ἀντιμετρηθῇ πρὸς τὸ ἐγκαλλώπισμα πάσης πλαςικῆς τέχνης, τὸ Κάπρι. Ἐρευνῶν τὴν μακαρίαν νῆσον τῶν Φαιάκων ὑπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν ἔποψιν, κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αὕτη εἶναι ἁρμοδιωτέρα τῇ φαντασίᾳ τοῦ ποιητοῦ παρὰ τῇ τοῦ ζωγράφου. Ἡ φυτεία εἶναι παραπολὺ πολυτελής· δάση ἐλαιώνων περιβάλλουσι τὸ πλαστικὸν σῶμα τῆς νήσου ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς· ἐλλείπει ὅμως ἡ γραφικῶς ὑπερέχουσα πεύκη, ἐλλείπουσι τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ μεσαιῶνος, ἅτινα τόσῳ μαγευτικὴν καὶ ἐπιδρῶσαν ἱστορικὴν ζωὴν χαρίζονται ταῖς ἐξοχαῖς τῆς Ἰταλίας. Καὶ ὅμως, τί δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ ἐνταῦθα καλλιτέχνης μεγαλοφυής, ζωγραφῶν τὰς θαλάσσας καὶ τοὺς κόλπους, τὰς ζωηρὰς ἀκτὰς καὶ τ' ἀκρωτήρια, τοὺς ἐκβακχεύοντας λόφους καὶ τὰς εἰδυλλιακὰς πεδιάδας καὶ τὴν μόνην μεγάλην ἡρωϊκὴν σκηνὴν τῆς Ἠπείρου! Οὐχὶ ἡ πλαστικὴ τῶν σχημάτων εἶναι τοῦθ' ὅπερ ἤθελεν ἀναδείξῃ τὴν τέχνην αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ πανταχοῦ ἀποπνέων ἀμβρόσιος αἰθὴρ καὶ ἡ τῶν χρωμάτων ἁρμονία. Ὁ μὴ ἔχων καλλιτεχνικὴν συναίσθησιν τοῦ ἰονίου αἰθέρος, δὲν πρέπει ἐνταῦθα οὐδὲ γραμμὴν ν' ἀγάγῃ. Τὸ θεσπέσιον φῶς τῆς μακαρίας ταύτης φύσεως εἶναι αὐτὴ ἡ γοητευτικὴ αἴγλη ὑφ' ἧς παρίστανται ἡμῖν περιβεβλημένοι οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ καὶ ἄνθρωποι· πάντες περιβάλλονται αἴγλῃ φωτεινῇ.

Πολλάκις ἠλάσαμεν ἐφ' ἁμάξης διὰ τῆς νήσου πρὸς τὰς ἰονικὰς ἀκτάς. Ὡραῖος κεῖται ἐκεῖ ὁ Πέλεκας, πρὸς ὃν ἀφικνεῖταί τις ἀνερχόμενος θαλεροῦ λόφου, ἐφ' οὗ κεῖνται καὶ αἱ κῶμαι Βαρυπατάδες, Βηρὸ καὶ Καστελλάνοι. Ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ βράχου κεῖται ὁ Πέλεκας· αἱ ὁδοὶ εἰσὶ κεκλασμέναι ἐπὶ τῆς φαλακρᾶς πέτρας· αὐτὴ ἡ κώμη οὐδὲν θὰ εἶχε τὸ ἐνδιαφέρον, εἰμὴ κατεῖχε θαυμασίαν θέσιν. Αἱ κερκυραϊκαὶ κῶμαι, ἐν αἷς οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ μνημεῖόν τι, οὐδὲν ἔχουσι τῆς οἰκοδομικῆς τέχνης τοῦ ἰταλικοῦ μεσαιῶνος, ἥτις τὴν φαντασίαν ἀναπτεροῖ. Οἱ πύργοι τῶν βαρώνων καταρρέουσι, καὶ αὐταὶ αἱ ἐκκλησίαι δὲν εἶναι ἄξιαι λόγου, πολλάκις ἐκ μόνου τοῦ κωδωνοστασίου διακρινόμεναι τῶν οἰκιῶν. Παιδία χορεύουσι περὶ ἡμᾶς, ἄνθη προσφέροντα, οὐχὶ ἐπαιτοῦντα ἀλλὰ ἀστεϊζόμενα. Ἀντὶ τοῦ *Κύριε*, προσφωνοῦσιν ἡμᾶς τουρκιστὶ (;) *ἀφέντη*, ὅπερ ἐδιδάχθησαν βεβαίως ἀπὸ τῶν ἀλβανῶν (;) Ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς ταύτης ἐπιβλέπει τις ὅλα τὰ νῶτα τῆς νήσου ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς ἑτέρας. Ἡ πόλις καὶ τὰ προάστεια φαίνονται ὑψούμενα ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ περαιτέρω φεγγοβολεῖ ὁ θαλάσσιος ὀχετός, ὃν σχηματίζουσι τὰ ὄρη τῆς Χιμάρρας καὶ τοῦ Πίνδου. Καὶ ὁ ἀπαστράπτων τῆς Ἀρτέμιδος καθρέπτης, ἡ λίμνη Χαλικιοπούλου, μετὰ τῶν ἀκτῶν αὐτῆς καθορῶνται ἐκεῖθεν. Πρὸς βορρᾶν ὄρη περιβάλλουσι μεγάλην πεδιάδα, τὸ *Λιβάδι τοῦ Ῥόπα*, πράσινον ἐκ τῶν σπαρτῶν· ὁδοὶ λευκάζουσαι ἐν τοῖς πέρασιν αὐτοῦ ἄγουσιν εἰς τὰς διαφόρους κώμας, ἔστιν ὅτε δὲ τὸ φῶς τῆς ἑσπέρας μαρμαίρει ἐπί τινος τέλματος, ὡς ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Μαραθῶνος. Ὑπεράνωθεν ὁ Παντοκράτωρ ἀναπτύσσει πᾶσαν τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτοῦ, ἑτέρωθεν δ' ἐκτείνεται τὸ ἰόνιον πέλαγος, ἐξ οὗ ἀναδύουσι τολμηρῶς προβάλλοντα ἀκρωτήρια.

[Ἕπεται τὸ τέλος].

Περὶ ὀλίγων κατεστραμμένων σελίδων

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Πολὺς γίνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ λόγος περὶ τῶν ζημιῶν ἃς ὑπέστη ἡ ἀρχαία τέχνη καὶ φιλολογία ἕνεκα τοῦ φανατισμοῦ τῶν μοναχῶν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθεῖς αὗται αἱ μομφαί, ἀλλὰ δὲν στεροῦνται ὑπερβολῆς τινος. Συστηματικὴ καταστροφή, ἐθελούσιος ἀφανισμὸς τῶν ἀρχαίων κτιρίων καὶ τῶν κλασικῶν συγγραφῶν σπανίως μόνον συνέβη· αἱ δ' ἐπελθοῦσαι βλάβαι ἀναφέρονται κυρίως εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ὑλικοῦ τῶν μνημείων πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς νέας θρησκείας καὶ τῆς νέας φιλολογίας. Ναοί τινες ἀρχαίων θεοτήτων μετεποιοῦντο εἰς ἐκκλησίας χριστιανικῶν ἁγίων, πολλαὶ δὲ τῶν μεσαιωνικῶν ἐκκλησιῶν οὐ μόνον τὴν θέσιν ἀρχαίων ναῶν δεικνύουσιν, ἀλλὰ καὶ διασώζουσιν ἐκείνων λίθους, στύλους, ἀνάγλυφα, ἐπιγραφάς. Οἱ *παλίγκτιστοι* οὗτοι ναοὶ ἐπέχουσιν ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῶν *παλιμψήστων* χειρογράφων. Ὡς ἐπὶ τῶν θεμελίων ναοῦ τινος τοῦ Ποσειδῶνος ἀνῳκοδομήθη ἐκκλησία τις τοῦ ἁγίου Νικολάου, οὕτως ἐπὶ περγαμηνοῦ κώδικος τοῦ Στράβωνος ἐπεγράφοντο μετὰ τὴν ἔκπλυσιν ᾠδαὶ τοῦ Ψαλτῆρος. Πολλάκις δ' ἔχομεν διπλοῦν χριστιανικὸν μνημεῖον ἐπὶ ἀρχαίων θεμελίων καὶ διπλῆν νεωτέραν γραφὴν ἐπὶ παλαιᾶς περγαμηνῆς. Ὡς δ' ὁ ἄγγλος Mullooly κατώρθωσε νὰ μελετήσῃ καὶ χωρίσῃ ἀπ' ἀλλήλων τὰ ἐπάλληλα οἰκοδομικὰ στρώματα τῆς ἐν Ῥώμῃ περιέργου ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Κλήμεντος, οὕτως ὁ κλεινὸς Mommsen ἠδυνήθη ν' ἀναγνώσῃ τὰς ἀλλήλαις ἐπικειμένας γραφὰς τοῦ παλιμψήστου κώδικος τοῦ Ῥωμαίου νομοδιδασκάλου Γαΐου. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι ἡ νέα αὕτη κτίσις τῶν οἰκοδομημάτων καὶ ἡ νέα διάξεσις τῶν χειρογράφων ἐγίνετο πάντοτε ἐκ φανατισμοῦ

Digitized by Google

κατὰ τοῦ ἀρχαίου κόσμου, τῆς θρησκείας, τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων αὐτοῦ. Οὐ σπανίως εὑρίσκομεν κλασικὰς συγγραφὰς γεγραμμένας ἐπὶ διεξεσμένων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων. Πρὸς τὴν μεταποίησιν ἢ μᾶλλον ἀνανέωσιν ἦγε πολλάκις ἁπλῶς καὶ μόνον ἡ σπάνις τοῦ ὑλικοῦ, ὅπερ εὑρίσκοντες πρὸς τὰς νέας ἀνάγκας ἕτοιμον παρελάμβανον οἱ Χριστιανοὶ Ἕλληνες.

Ὑπῆρξαν ὅμως καὶ τὰ φανατικὰ πνεύματα, οἱ μισόκαλοι καλόγηροι, οἱ ἀποκλειστικοὶ λάτραι τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ἢ μᾶλλον οἱ τυφλοὶ καὶ ἀβέλτεροι ὀπαδοὶ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῆς τύπων, ἐξ ὧν προῆλθε βλάβη δεινὴ εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐξωτερικὴν καὶ θύραθεν θεωρηθεῖσαν γραμματείαν, τήν τε τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὴν κοσμικὴν τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐν τῇ ἐν Σέρραις μονῇ τοῦ Προδρόμου ἥτις διεφύλασσε σὺν τοῖς ἄλλοις τὴν βιβλιοθήκην τοῦ πολλοῦ Πατριάρχου Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου οἱ μοναχοὶ διηγοῦντο τῷ παρ' ἡμῖν καθηγητῇ κ. Πανταζίδῃ ὅτι πρό τινων δεκαετηρίδων μόλις κατὰ τὴν αὐτόθι σωζομένην παράδοσιν ἕνεκα ἐλλείψεως χώρου ἐχωρίσθησαν ἐκ τῶν χειρογράφων τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀπὸ τῶν κοσμικῶν καὶ ἐκεῖνα μὲν διεφυλάχθησαν, ταῦτα δ' ἐκάησαν. Καὶ ἐδεικνύετο εἰς τὸν ἐκπεπληγμένον θεατὴν ὁ τόπος τῆς αὐλῆς ἔνθα ἐλέγετο ἀναφθεῖσα ἡ μοιραία πυρά.

Ἄλλο παράδειγμα ἐπ' αὐτοφώρῳ, οἱονεὶ εἰπεῖν, συλληφθὲν καὶ ἀναισχύντως ἐξομολογούμενον θέλω νἀναφέρω σήμερον ἐνταῦθα δι' ὀλίγων, μαρτυροῦν τὴν ἐς ἀεὶ ἀπώλειαν ὀλίγων, πάντως πολυτίμων, σελίδων τῆς πατρίου ἱστορίας. Τὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα τῶν παρελθόντων αἰώνων σπανίως ποτὲ περιέχουσι πίνακα τῶν περιεχομένων καὶ ἂν δ' ἐμπεριέχουσιν εἶνε οὗτος ἀτελὴς καὶ ἀνάξιος πίστεως. Εἰς τὸν ἐρευνητὴν ἐπιβάλλεται πάντοτε ἡ ὑποχρέωσις νὰ ἐξετάσῃ τὰ χειρόγραφα φύλλον πρὸς φύλλον. Μία τῶν σπανίων ἐξαιρέσεων χειρογράφου περιέχοντος πίνακα εἶνε ὁ ὑπ' ἀριθ. 493* κῶδιξ τῆς ἁγιορειτικῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων. Εἶνε δὲ τοῦτο χειρόγραφον ἐπὶ χάρτου, σχήματος τετάρτου, συνιστάμενον ἐκ φύλλων 218, καὶ περιέχει λόγους καὶ συγγραφὰς πατέρων, ὧν ἡ ἀπαρίθμησις δὲν ἐνδιαφέρει τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας. Μετὰ χαρᾶς καὶ ἀνυπομονησίας εὗρον, μόλις ἀνοίξας τὸν κώδικα, σημειούμενα ἐν τῷ προτασσομένῳ πίνακι καὶ τὰ ἑξῆς ὡς περιεχόμενα ἐν αὐτῷ· «Θάνατος Σουλτὰν Ἰμπραΐμ, βασιλεία Σουλτὰν Μεχμέτ. Πόλεμος τοῦ Μωρέως.» Ἀνυπομόνως ἔστρεψα τὰ φύλλα ἵνα εὕρω καὶ ἀναγνώσω, πρὶν γείνῃ ἡ τακτικὴ τοῦ κώδικος περιγραφή, τὴν διήγησιν ταύτην περὶ τῆς ἁλώσεως τοῦ Μωρέως ὑπὸ τῶν Βενετῶν. Ἀλλ' ἐν τῇ ὡρισμένῃ θέσει τοῦ βιβλίου ἔνθα ἔμελλε νὰ περιέχηται αὕτη τί εὗρον ἀντὶ τῶν ἀναμενομένων ἀγνώστων ἴσως καὶ νέων ἱστορικῶν εἰδήσεων; Τῶν φύλλων ἐσώζετο μόνη ἡ πρὸς τῇ ῥάχει τοῦ χειρογράφου ἐνίων ᾤα, ἦσαν δ' ἐπιμελῶς διὰ κοπίδος ἐξῃρημένα καὶ μόνον ἐσώζετο μικρὸν μέρος ἐκ τοῦ τέλους τῆς ἱστορικῆς διηγήσεως, κάτωθεν τοῦ ὁποίου ἤρχιζε νέον κεφάλαιον, ἐκκλησιαστικός τις λόγος ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐπλήρουν τὸ χειρόγραφον. Ἡ πρώτη σκέψις μου ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς βαρβάρου ἐκείνης κολοβώσεως ὑπῆρξεν, ὅτι ἐσυλήθησαν ἴσως τὰ φύλλα ἐκεῖνα ὑπό τινος τῶν πολλῶν ἐπιδρομέων τῶν ἁγιορειτικῶν βιβλιοθηκῶν, οἵτινες πολλάκις εἶχον ἐν χερσὶ μᾶλλον ἑτοίμην τὴν κοπίδα ἢ πρόχειρον τὴν γραφίδα. Ἀλλ' ὄχι. Ἐν τῷ περιθωρίῳ ἐφρόντισεν ὁ δράστης νὰ δηλώσῃ ἑαυτὸν καὶ μονονοῦ ἠθέλησε νἀποσπάσῃ τὰ ἐπιφωνήματα φιλευλαβοῦς θαυμασμοῦ διὰ τὴν ὡραίαν του πρᾶξιν. Ἀνέγνωσα δ' ἐκεῖ ἀνορθόγραφα τὰ ἑξῆς· «εἰς τὸ παρὸν βιβλίον εὑρέθησαν καὶ εἰ»δήσεις τῶν βασιλέων καὶ πολέμων καὶ διὰ τοῦτο »θείῳ ζήλῳ κινούμενος ἔκοψα αὐτοὺς τοὺς λό»γους καὶ τοὺς ἔκαψα. Ἀπορῶ εἰς τὴν ἀγνωσίαν »τοῦ καλλιγράφου πῶς ἕνωσεν μὲ τὰ θεῖα λόγια »τὰ ἐξωτερικά.» Θεῖος ζῆλος ἦτο λοιπὸν ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐκκοπῆς. Ἀλλὰ δὲν ἐφρόνησα ταῦτα οὔτ' ἐγὼ οὐδὲ ὁ ἀναγνώστης βεβαίως. Ἱκανὸν δὲ χρόνον πρὸ ἡμῶν χεὶρ ἀγνώστου φιλοκάλου ἐρευνητοῦ τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος ἐξέφρασε κάτωθεν τῆς ἀνωτέρω παρατεθείσης ὁμολογίας τοῦ ἐνζήλου καλογήρου τὴν προσήκουσαν ἀγανάκτησιν δι' ἐκφράσεως ἁρμοδίας ἣν τὸ κατ' ἐμὲ ὑπογράφω μὲ ὅλα τὰ σωστά μου «Τὸν ψυχρόν σου τὸν καιρὸν »ἀσεβέστατε τῶν ἀνθρώπων.»

Ἐν δὲ τῷ περισωθέντι στενῷ περιθωρίῳ ἑνὸς τῶν ἀποκοπέντων φύλλων προσέθηκε πιθανῶς ὁ αὐτὸς «κατηραμένη ἡ χεὶρ ἡ κόψασα ταῦτα τὰ »φύλλα. Ὢ τῆς ἀνοίας καὶ ἀμαθείας τοῦ τρισα»θλίου».

Οὕτως ἕνεκα ὑπερβάλλοντος θείου ζήλου κατεστράφησαν ὀλίγαι σελίδες τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, ἃς καὶ ἀγνοῶν δύναμαι νὰ καλέσω πολυτίμους ἕνεκα τῆς σπάνιος τῶν παρ' ἡμῖν τοιούτων χρονικῶν. Καὶ τίς μὲν ὁ συντάξας τοῦτο ἀγνοοῦμεν, ὡς εἰκός, ὡς καὶ τίνας λεπτομερείας περιεῖχον τὰ ἀπολεσθέντα φύλλα, τοῦτο δὲ μόνον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι, κρίνοντες ἐκ τοῦ ῥυθμοῦ τῆς γραφῆς, εἰκάζομεν ὅτι τὸ χειρόγραφον ἀντεγράφη ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Ἰωσὴφ τοῦ ἐκ Σινώπης, ὅστις καὶ ἄλλους πολλοὺς κώδικας τῆς ἰβηριτικῆς βιβλιοθήκης ἔγραψε. Καὶ ἡ μὲν ἱστορικὴ ἐκείνη διήγησις ἀπώλετο ἀνεπιστρεπτεί, ἀφ' οὗ ὁ εὐλογημένος ἐκκοπεὺς ἐφρόντισε καὶ νὰ καύσῃ τὰ φύλλα κατὰ τὴν ῥητήν του ὁμολογίαν, ὥστε ἡμεῖς ἐπάθομεν σχεδὸν τὸ πάθημα τοῦ ἥρωος τοῦ *Ἀπολωλότος χειρογράφου* τοῦ Freytay, ὅστις ἀφ' οὗ πολὺ ἐμόχθησε καὶ πολλὰ εἶδε καὶ ἔπαθε βαίνων ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ κώδικος τοῦ

* Τοῦ λόγου ὄντος περὶ ἀθωνικῶν χειρογράφων ὁ ἀριθμὸς ἐννοεῖται τεθεὶς ὑπ' ἐμοῦ κατὰ τὴν τὸ παρελθὸν θέρος γενομένην κατάταξιν.

περιέχοντος τἀπολωλότα βιβλία τῶν Ἱστοριῶν τοῦ Τακίτου κατέληξεν εἰς τὸ νὰ εὕρῃ . . . τὰ ξύλινα ἐξώφυλλα αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν πλὴν τῶν ἐξωφύλλων τοῦ σταχωτοῦ συνήντησεν ἐν ᾧ ἐζήτει τὸ χειρόγραφον τὴν ὡραίαν μεθ' ἧς ἔμελλε νὰ συνδεθῇ διὰ τῶν δεσμῶν τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ γάμου, ἡμεῖς δ' ἀντὶ τούτου εὕρομεν . . . μόνον τὸν *θεῖον ζῆλον* τοῦ καταστροφέως καὶ τὸ ἑξῆς μικρὸν ἀπόσπασμα δι' οὗ ἐπερατοῦτο τὸ χρονικόν, διασωθὲν χάριν τοῦ αὐτοῦ θείου ζήλου, ἵνα μὴ ἀφανιζομένου καὶ τούτου συναφανισθῇ κανεὶς ἀσκητικὸς λόγος Ἰωσὴφ τοῦ Βρυεννίου. Τὸ ἐσώσαμεν ὡς διδακτικὸν ἐπισφράγισμα τῆς ἄνω ἐκτεθείσης μικρᾶς ἱστορίας· «[ἀρχιστρα]τήγου, »τὸν ἐξοχώτατον Δομένικον Μοτζενίγον, ἄνδρα »ἐμπειρότατον τοῦ πολέμου, ἐλπίζοντας ἀπὸ τὴν »μεγάλην του θαυμαστὴν φρόνησιν ὅτι θέλει κά- »μει πολλὰ καὶ μεγάλα ἀνδραγαθήματα εἰς τι- »μὴν τῆς πατρίδος του καὶ παντελῆ ἀφανισμὸν »τῶν ἀπίστων Ἀγαρηνῶν, καὶ διατὶ εὑρίσκεται »εἰς αὐτὸν μία θαυμασιωτάτη ἐμπειρία εἰς τὰ τοῦ »πολέμου καὶ διατὶ θέλει πολεμήσει κρατῶντας »τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας ἕνας τοσοῦτον εὐτυ- »χέστατος πρίγγηψ, ὁ Μουρεζίνης».

Σπυρ. Π. Λάμπρος.

ΟΙ ΑΝΤΙΠΟΔΕΣ

[Εἰκών].

I

Ἡ Κλυταιμνήστρα ἐθεωρεῖτο κοινῶς ὡς κόρη, κατὰ 17 μόλις Μαΐους *δρέψασα ναρκίσσους* ἐκ τοῦ προγονικοῦ της *περιβολίου* κειμένου ἐν Ἀμπελοκήποις.

Ἡ Τρισεύγενη, ἥτις συνήθως προσηγορεύετο Κ ρα-Κώσταινα, ἐφαίνετο ὡς γραῦς, κατὰ 71 σχεδὸν Φεβρουαρίους συλλέξασα *βρούβας* ἐν συνδυασμῷ μετὰ *καυκαληθρῶν* καὶ *ραδικίων* ἐκ τῶν διαφόρων ἀγρῶν, οὓς ὁ μακαρίτης σύζυγός της Κυρ-Κώστας, ἀποθανὼν ἐν καιρῷ τῆς χολέρας, κατέλιπεν εἰς τὴν ἀπορφανισθεῖσαν οἰκογένειάν του, ἥτις συνέκειτο ἐκ τῆς γνωστῆς ἤδη ξυνωρίδος δηλ. τῆς Κυρα-Τρισεύγενης καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας μονογενοῦς θυγατρός των.

Ἐν τούτοις ἂν ἠρωτῶντο τὰ ἀνύπαρκτα ληξιαρχικὰ βιβλία, θὰ ἀπεκρίνοντο, ὅτι ἡ μὲν Τρισεύγενη Κώστα Μπατζακιώτη τὸ *γένος* Μπούρδη ἦτο μόλις 55 ἐτῶν, ἡ δὲ δεσποινὶς Κλυταιμνήστρα Βαζαγιώτου 29, ἤτοι παρὰ ἓν τριάκοντα . .

Ἡ ὀπτικὴ αὕτη ἀπάτη προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι, ἡ μὲν μήτηρ μὴ οὖσα πως εὐχαριστημένη ἐκ τῆς ἐν χηρείᾳ ζωῆς της, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀνεστέναζεν ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τοῦ μακαρίτου, ἐκάθητο δὲ εἰς γωνίαν τινὰ κεκυφυῖα καὶ ἔχουσα τὴν ῥίνα οἱονεὶ προσηλωμένην ἐπὶ εὐρυτάτου *τσουραπίου*, ὅπερ διαρκῶς ἔπλεκε· τότε δὲ μόνον διέκοπτε τὸ καλλιτέχνημά της ὁσάκις θρηνώδης φωνὴ ἐκ τοῦ μαγειρίου ἀφικνουμένη ἐδήλου, ὅτι τὸ μαγειρευόμενον κρέας ἐζήτει ὕδωρ, ὅπως μὴ γίνῃ παρανάλωμα τοῦ πυρός.

Ἡ θυγάτηρ ὅμως πρὸ τοῦ καθρέπτου διημερεύουσα σχεδόν, ἐφήρμοζε τοὺς νεωτέρους θριάμβους τῆς κομμωτικῆς τέχνης ἥτις κατώρθωσε νὰ ἐξευτελίσῃ τὸν πανδαμάτορα χρόνον καλύπτουσα τὰς ῥυτίδας· ὅταν δὲ ηὐχαριστεῖτο ἐντελῶς ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ της ἔῤῥιπτεν ἐπὶ τοῦ κατόπτρου τὸ ὕστατον βλέμμα συνοδευόμενον ὑπὸ παρατεταμένου μειδιάματος, καὶ καθημένη νωχελῶς ἐπὶ μαλθακῆς ἕδρας ἀνελάμβανε τὸ **roman** . . .

II

Πρὸ δεκαετίας ἡ Κλυταιμνήστρα εἶχεν ἀποπερατώσει λίαν εὐδοκίμως τὰς σπουδάς της, ὀλίγους δὲ μῆνας μετὰ τὴν ὁριστικὴν ἐν τῇ πατρικῇ της οἰκίᾳ ἐγκαθίδρυσιν ἤρχισε νὰ ὑπεισέρχηται εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ οἴκου, τοσούτῳ δὲ τεχνηέντως ἀφῄρει ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς μητρός της τὰς ἀοράτους ἡνίας, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου τὰ πάντα ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν της· καὶ ἐνόησε μὲν ἡ μήτηρ τὴν βυσσοδομουμένην μεταπολίτευσιν, ἀργὰ ὅμως καὶ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἐξουσία εὑρίσκετο πρὸ πολλοῦ ἀκλόνητος εἰς τὰς ἁβρὰς χεῖρας τῆς θυγατρός της, προβαινούσης πλέον εἰς ῥιζικὰς μεταῤῥυθμίσεις· τότε δὲ μὴ ἔχουσα τί ἄλλο νὰ πράξῃ ἡ Κυρα-Κώσταινα, ἐγεύετο ἀγογγύστως τὸν ἄρτον τῆς δουλείας καὶ περιωρίζετο μόνον εἰς τὸ νὰ συνοδεύῃ ἕκαστον τοῦ κατακτητοῦ νεωτερισμὸν διὰ βαθέος ἀναστεναγμοῦ, ὃν πολλάκις ἀπέπνιγεν ἐν τῇ γενέσει του τὸ αὐστηρὸν τῆς Κλυταιμνήστρας βλέμμα . . . **Sic transit** κτλ. ἡ Σύγκλητος ἐπεσκιάσθη ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατορίας. Ὀφείλομεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν χάριν ἱστορικῆς ἀκριβείας, ὅτι τὰ πρῶτα βήματά της δὲν ἔστεψεν ἐπιτυχία· διότι, θελήσασα νὰ ἐξαγάγῃ τὸ φέσιον ἐκ τῆς μητρικῆς κορυφῆς καὶ νὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ δι' εὐρωπαϊκοῦ πίλου, ἀπήντησε ζωηρὰν ἀντίστασιν, διακηρυξάσης τῆς Κυρα-Κώσταινας, ὅτι τὸ φέσιον θὰ τὸ ἀποθέσῃ ἐν τῷ τάφῳ μετὰ τῆς κεφαλῆς της, τὴν ἠπείλησε δὲ καὶ δι' ἀπεργίας ἰδίως εἰς τὸ περὶ μαγειρικῆς κεφάλαιον, ὅπερ ἀπήλπισε τὴν Κλυταιμνήστραν, καὶ τὴν ἠνάγκασε νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀξιώσεώς της καὶ νὰ ὑποχωρήσῃ, ἐπειδὴ ἦτο πολὺ *συχασιάρα*, καὶ δὲν ἐνόει νὰ φάγῃ ἐξ ἄλλης χειρὸς εἰμὴ μόνον ἐκ τῆς μητρικῆς.

Ἐν τούτοις ἡ πρώτη αὕτη ἀποτυχία δὲν ἀπεθάῤῥυνε τὸν ἀτρόμητον νεωτεριστήν μας, ὅστις ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος τῶν Γράκχων διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν δὲν εἶχον χρήματα, ἐνῷ ἡ ἡρωΐς ἡμῶν εἶχεν εἰς τὰς χεῖράς της ἱκανὰς *ντοίπιας* εὑρεθείσας ἐντὸς λαγήνου κεκρυμμένης ἐν τῇ κόπρῳ τοῦ σταύλου. . . Ὦ σταῦλε, σταῦλε! σύ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἄλλοτε ἀντήχει ἡ μελῳδικὴ τοῦ ὄνου φωνή, τοῦ χαριεστάτου, λέγω, Κουτσάφτη, ὀφείλοντος τὴν ἐπωνυμίαν του εἰς

Digitized by Google

ἀτυχῆ τινα ἔριδα μετὰ φιλελευθέρου συναδέλφου
του, καθ ἣν, ἂν καὶ δὲν εἶχε περιχαραχθῆ ὁ γνω-
στὸς ἱπποτικὸς κύκλος, ὁ ἥρως μας ἀπώλεσεν οὐ
μόνον τὴν τιμὴν ἀλλὰ καὶ τὸ *αὐτί του*. . . ὁπό-
σον ἤκμαζες ἄλλοτε!! ἀλλ' ἤδη φεῦ! ὦ προγονικὲ
σταῦλε, μάτην ὁ ἀρχαιολόγος θὰ προσπαθήσῃ
νὰ σὲ ἀναγνωρίσῃ μεταβληθέντα εἰς δωμάτιον, ἐν
τῷ ὁποίῳ ἡ δεσποινὶς *ἔπαιρνε* bains aromati-
ques. . . .

Τοιαύτας ἀλλοιώσεις ὑπέστησαν καὶ ἄλλα δια-
μερίσματα τοῦ πατρικοῦ οἴκου. Τὸ εὐάερον λ. χ.
πατητήριον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θέτον σανίδας[1] ἐκοι-
μᾶτο κατὰ τὰς αὐχμηρὰς τοῦ θέρους μεσημβρίας
τὸ εὔδαιμον ζεῦγος, τοσοῦτον μετεβλήθη, ὥστε
ἂν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζωὴν θὰ ἠδυνάτει νὰ ἀ-
ναγνωρίσῃ ἑαυτό· καὶ δικαίως, διότι μετεσκευά-
ζετο ὅπως γίνῃ galerie de peintures. Οὐδέποτε
ὅμως, καθὼς λέγουσι, συνετελέσθησαν αἱ προπα-
ρασκευαί,ὁμοιάζουσαι κατὰ τοῦτο τὰς Ἐθνικάς . .

Περιττὸν κρίνομεν ν' ἀναφέρωμεν τὰς λοιπὰς
μεταρρυθμίσεις, ἃς ἐπήνεγκεν ὁ ἀτρόμητος ἀνα-
καινιστής, ἐμπιστευόμενοι τοῦτο εἰς τὴν φαντα-
σίαν τοῦ ἀναγνώστου· ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα
ν' ἀποσιωπήσωμεν μικράν τινα μεταβολὴν καὶ
διὰ πολλοὺς μὲν ἴσως ἄλλους λόγους, ἰδίως ὅμως
διότι κατελύπησε τὴν Κυρα-Κώσταινα . . . τὸ
κλασικὸν δηλαδὴ τοῦ συζύγου της *μπουζούκιον*,
ὅπερ τιμητικὴν ἄλλοτε κατεῖχεν ἐν τῇ αἰθούσῃ
θέσιν, ἐξωρίσθη ἤδη εἰς ἀπομεμακρυσμένον καὶ
μονῆρες δωμάτιον. Μεθ' ὁπόσης χάριτος ἔπαιζεν
αὐτὸ ὁ μακαρίτης! συνοδεύων δι' αὐτοῦ τὸ ᾆ-
σμα ὅπερ κατ' ἐξοχὴν ἠγάπα ἡ σύζυγός του . .

«Γιὰ ἰδὲς ἐκεῖνο τὸ βουνὸ πῶς ἄναψε καὶ καίει!
κάποιος ἀγάπη ἔχασε καὶ κάθεται καὶ κλαίει.»

καὶ προπάντων ὅτε ἐν τῇ παραφορᾷ του ὁ ἀοιδὸς
ἐπεδαψίλευεν ἀφειδῶς διὰ τῶν δακτύλων του ἐπὶ
τοῦ ξυλίνου σώματος τοῦ ὀργάνου ἠχηροτάτους
σκινθάρους (ἤγουν *μυτιές*)! . . . τότε δὴ τότε,
ἡ Τρισεύγενη ἡμιέκλειε τοὺς ὀφθαλμοὺς θεσπεσί-
ως, ὁ Κὺρ Κώστας ἔστριβε τὸν μύστακα ξηρο-
βήχων, καὶ οἱ Ἐρωτιδεῖς ἀοράτως περιϊπτάμενοι
ἔτυπτον ἐλαφρῶς τὰς παρειάς των διὰ τῶν μικ-
κύλων πτερυγίων των . . .

Οἴμοι! ἀντὶ τοῦ μπουζουκίου ἤχει ἤδη κλειδο-
κύμβαλον ἐκ τοῦ ἐργοστασίου Bösendorfer, ὁ ἦχος
τοῦ ὁποίου ἐκράτει εἰς διηνεκῆ σκοτοδίνην τὴν
ἀτυχῆ Κυρα-Κώσταινα· ὅπως δὲ παρηγορηθῇ με-
τέβαινεν εἰς τὸ ἀπόκεντρον δωμάτιον καὶ ἐπε-
σκέπτετο τὸ μπουζούκιον, ὅπερ ἐκρέματο εἰς
τὸν τοῖχον ἐκ μεγάλου καρφίου, ὡς κατάδικος,
καὶ ἔφερεν ἐπὶ τοῦ σώματός του ἀντὶ τοῦ χάρτου
τῆς καταδίκης ὑπερμεγέθη *μπόλιαν* ἥτις τὸ κα-
θίστα ἀφανές . . . μεγάλη αὕτη παραχώρησις τῆς
θυγατρὸς ὅπως μὴ ἐξορισθῇ ὅλως τῆς οἰκίας, ἀλ-
λὰ μείνῃ ἐκεῖ πέραν ὡς ὁμοίωμα Γενιτσάρου δει-
κνύον τοῖς περιηγηταῖς τὴν ἐκλιποῦσαν βαρβα-
ρότητα . . .

«Ἀλλ' ἔστι δίκης ὀφθαλμὸς ὅς τὰ πάνθ' ὁρᾷ».

Ἡμέραν τινὰ τοῦ ἔαρος ὁ ἀδελφὸς παιδικῆς
φίλης τῆς Κλυταιμνήστρας, ὁ γλυκὺς Λό-
λος δηλαδὴ Ἀγησίλαος, νέος ἐξ Ἀραχώβης δια-
μείνας καὶ ἐπὶ ἓξ μῆνας ἐν Παρισίοις, ἐζήτησε νὰ
μεταβῶσιν ὅπως ἴδωσι κατὰ πόσον μετεβλήθη
κάλυξ ῥόδου ἐκτάκτου σχήματος καὶ χρωματι-
σμοῦ ἀπὸ τῆς χθὲς, ὅτε τὸ εἶχον ἀπὸ κοινοῦ θαυ-
μάσει . . . καίτοι δὲ ἡ Κλυταιμνήστρα διεμαρ-
τυρήθη διότι τὴν γάστραν εἶχον θέσει εἰς ἀπομε-
μακρυσμένον βορεινὸν παράθυρον, καὶ ἐπρότεινε
νὰ μεταβῇ διὰ νὰ τὴν μεταφέρῃ μόνη, ὁ σκλη-
ροτράχηλος Λόλος ἐπέμενε νὰ τὴν ἐπισκεφθῶσιν
ἐπιτοπίως ὅπερ καὶ ἐγένετο . . . Ἀλλ' οἴμοι! οἱ
ἐπισκέπται κατ' ἀνάγκην διῆλθον διὰ τοῦ δω-
ματίου τοῦ μπουζουκίου!

Τὸ δωμάτιον τοῦτο ἦτο τὸ μόνον ὅπερ ἀνθεῖ-
ξεν εἰς τὰς ἐπιδρομὰς καὶ εἶχε διατηρήσει τὴν
ἀρχαίαν διασκευὴν κατ' ἀπαίτησιν τῆς μητρὸς
καὶ κατὰ παραχώρησιν τῆς θυγατρός. Ἐν αὐτῷ
ὑπῆρχον *ἐργαλειός*, *χερόμυλος*, *σοφρᾶς*, *ἀνέμη*,
ἀγκάλιστρος, *σαΐτα* καὶ Σα . . .

Μέχρι τοῦ σημείου τούτου οὐδὲν τὸ τραγικόν,
διότι προέλαβεν ἡ Κλυταιμνήστρα καὶ εἶπε μετ'
ἐλαφρᾶς εἰρωνείας·

— Ἰδοὺ καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Μαμᾶς! τοσά-
κις τῆς εἶπα νὰ τὰ χαρίσῃ, διότι τόρα δὲν δύ-
ναταί τις πλέον νὰ εὕρῃ ὑπηρέτας διὰ τοιαύτας
ἀσχολίας, αἱ ὁποῖαι ἄλλως τε φρονῶ ὅτι, δὲν εἶναι
ἔγκλημα καὶ ἂν λείψουν, ἀλλ' αὕτη ἐπιμένει . .

Φεῦ! ἐνῷ ἡ κόρη ἐμονολόγει, ὁ περίεργος Λό-
λος ἀνήγειρε διὰ τῆς *σαΐτας* τὸ περικάλυμμα
τοῦ καταδίκου καὶ οὕτω ἐπεφάνη τὸ *ἐμβουζού-
κιον* πλησίστιον καὶ ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ μεγαλοπρε-
πείᾳ!!

— Tiens! ἓν μουσικὸν ὄργανον! πῶς ὀνομά-
ζεται, Δεσποινίς; ἀνεφώνησεν ἐν προσπεποιημένῃ
ἐκπλήξει ὁ Λόλος συνοδεύων τὴν ἔκφρασίν του
διὰ παρατεταμένου μειδιάματος.

Ὦ ἀνεμῶναι καὶ μήκωνες, καὶ σεῖς δημοκρα-
τικαὶ τομάται, ἐὰν τολμᾶτε, παραβάλετε τὴν
ἐρυθρότητά σας πρὸς τὰς παρειὰς τῆς μελαγχροι-
νῆς Κλυταιμνήστρας!

Ἀλλ' αἴφνης ἐγένετο κυρία ἑαυτῆς.

— Ἆ! εἶναι τοῦ ὑπηρέτου μας . . . ὁ ἀνόη-
τος, τοσάκις τοῦ ἔκαμα τὴν παρατήρησιν . . .
Θὰ τὸν διώξω!

Ἔκτοτε τὸ μπουζούκιον ἐξωρίσθη, δωρηθὲν
πράγματι εἰς τὸν ὑπηρέτην ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅμως
ὅρον οὐδέποτε καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ οὐδ' ἐλαχίστη
φάσις αὐτοῦ νὰ ἀνατείλῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ . . . Δια-

1. Αἱ αὐταὶ σανίδες, παρακολούθημα οὖσαι τοῦ κάρρου, ἐτί-
θεντο εἰς τὰς πλευρὰς, ὅταν δὲ μετεκόμιζε τοὺς κυρίους του
εἰς Τρεῖς Πύργους (Φάληρον) ἢ εἰς τὸν Δράκον (Πειραιᾶ),
ὅπως λουσθῶσιν εἰς τὰ θαλάσσια νάματα, ἐτίθεντο ὁριζον-
τίως καὶ παραλλήλως μετεμφιεζόμεναι εἰς καθίσματα, μὴ
στερούμενα, ὡς διϊσχυρίζοντο οἱ ἐπικαθήμενοι, οὔτε ἐλα-
στικότητος.

Digitized by Google

δίδεται όμως μετ' επιτάσεως, ότι ή μήτηρ της τὸ ἐξηγόρασε καὶ τὸ ἐναπέθηκε παρά τινι κουμπάρῳ, ὅπου ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ ἐπισκέπτεται μυστηριωδῶς καὶ ἐναγκαλιζομένη αὐτὸ τῷ ἀποτείνει τρυφερὰς λέξεις, αἵτινες θὰ ἦσαν φεῦ! προωρισμέναι διὰ τὰ εὐτραφέστατα ὦτα τοῦ μακαρίτου, ἐὰν ἔζη.

Ἐν τούτοις ἐπειδὴ τὰ τελευταῖα ταῦτα δὲν ἐβεβαιώθησαν εἰσέτι ἀποχρώντως, παρακαλῶ τοὺς ἀναγνώστας μας νὰ μὴ τὰ δεχθῶσιν ὡς ἀπολύτως ἀληθῆ.

III

Μία μόνη καὶ τελευταία ἐλπὶς ἔμενεν εἰς τὴν Κυρα-Κώσταινα· ἤλπιζεν ὅτι ὑπανδρευομένη ἡ θυγάτηρ της θὰ μετεβάλλετο, μετὰ πόνου δὲ κατὰ ῥητὴν παραγγελίαν τῆς θυγατρός της ἔδιδεν ἑκάστοτε εἰς διαφόρους προξενητρίας τὰς στερεοτύπους ἐκείνας ἀρνητικὰς ἀπαντήσεις, αἵτινες λαμπρύνουσι τὸ διπλωματικὸν τοῦ λαοῦ λεξικὸν δηλ. «καλὸς καὶ ἄξιος,ἀλλὰ δὲν ἔχομε καιρό..» «τιμή μας εἶναι, δὲν λέω ὄχι... ἀλλά... πάλι βλέπομε, ἂν ἦναι καὶ τῆς τύχης κτλ.» Οὕτως ἀπεπέμφθησαν εὐσχήμως ἱκανοὶ ἀντιπρόσωποι διαφόρων συντεχνιῶν τῆς συνοικίας, ὁ ὑποδηματοποιός, ὁ κουρεύς, ὁ παντοπώλης, ὁ ῥάπτης, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ φαρμακοποιός!...

Τὴν τοιαύτην τῆς θυγατρός της διαγωγὴν ἡ δυστυχὴς Τρισεύγενη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ ἄλλως εἰμὴ ὑποθέτουσα ὅτι ἀφεύκτως αὕτη ἦτο ἐρωτευμένη. Πρωΐαν τινὰ ἡ Κλυταιμνήστρα ἐφαίνετο ὑπὲρ τὸ σύνηθες μελαγχολική· ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας της μηχανικῶς κέντημά τι... ἦτο ἐξηπλωμένη νωχελῶς ἐπὶ τῆς ἀγαπητῆς ἕδρας της καὶ ἐστέναζεν ἐκ διαλειμμάτων... ἡ μήτηρ της εἰσῆλθε φέρουσα σοκολάταν, οὖσα δὲ πάντοτε μήτηρ ἠτένισεν αὐτὴν θλιβερῶς καὶ εἶπε·

— Τί ἔχεις, κόρη μου· μὴ μοῦ κρύβῃς τίποτε· ἂν δὲν τὸ 'πῇς σὲ 'μένα, σὲ ποιὸν θὰ τὸ πῇς; ἐγὼ σὲ 'γέννησα, σὲ 'μεγάλωσα, ἐγὼ 'μαι ἡ μάνα σου...

— Ἡ μαμά μου...

— Ἂς ἦναι ντὲ καὶ ἡ μαμά σου... τί ἔχεις καὶ μοῦ ἀναστενάζεις; ἂν σ' ἀρέσῃ, ξέρω 'γώ.. 'πές το... τὸ 'δικό μας τὤχομε.. μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ... καὶ 'γὼ μιὰ φορὰ κορίτσι ἤμουνα...

— Οὔφ! ἀρκεῖ πλέον... ἂν ἐπιμένῃς ἐπὶ τέλους σοῦ λέγω, ἂν καὶ δὲν θὰ δυνηθῇς βεβαίως νὰ ἐννοήσῃς τὸ κακὸν κατὰ βάθος· ἰδού.. τὸ ἐργόχειρόν μου πλησιάζει νὰ τελειώσῃ.. καὶ νὰ μὴ δύναμαι νὰ κεντήσω ἐπ' αὐτοῦ ἓν οἰκόσημον! εἶναι ἀπελπιστικόν!!

— Οἰκόσημο!; καὶ τί πάει νὰ 'πῇ αὐτὸ πάλι;

— Ἄχ! πάντοτε ἡ αὐτή, αἰωνίως stupide!. Οἰκόσημον εἶναι σύμβολον εὐγενείας δηλ. ἄνθος τι ἢ ζῶον ἢ ἄλλο τι ὅπερ τίθεται εἰς τὴν ἔξω θύραν καὶ ἐπὶ ὅλων τῶν ἐπίπλων, ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων, τῆς ἁμάξης, τῶν ἐφιππίων...

— Γιὰ τ' ἄλλα οὔτε καταλαβαίνω οὔτε ἀνακατόνομαι.. ὅσῳ γιὰ τὴν ἐξώπορτα ὅμως... ἔννοιά σου σύ, κόρη μου, καὶ λέω 'γὼ τοῦ κουμπάρου Σπύρου καὶ φέρνει τὸ ζῶ του καὶ τὸ δένει ὅλη 'μέρα ἀπ' ὄξω...

— Ἄχ! σιώπα, ἄφες με ἥσυχον... δὲν ἐννοεῖς τίποτε.. πρόκειται περὶ εἰκόνος.. περὶ τίτλου π. χ. βαρωνέσσης, κομήσσης, μαρκησίας, πριγκηπέσσης...

— Μά!..νὰ σοῦ 'πῶ καὶ τ' ἄλλο κόρη μου.· ὁ πατέρας σου οὔτε πρίντζηπας ἤτανε, οὔτε μιλόρδος... νοικοκύρης ἄνθρωπος ἤτανε.. μὲ τὰ χωράφια του, μὲ τὰ ζωντανά του.. μὲ τιμὴ καὶ μὲ ὑπόληψι... ἀπ' ὅλα εἶχε τῆς χρονιᾶς του· τὸ ῥίζι του, τὸ βούτυρό του...

— Tais-toi... ἄχ! πόσον εἶσαι βλάξ! μόνον οἱ ποιηταὶ γεννῶνται, οἱ μεγιστᾶνες καὶ γεννῶνται καὶ γίνονται.. ἀλλὰ τί πταίω ἐγὼ ἂν δὲν ἀντιλαμβάνεσαι; πόσαι ἐγεννήθησαν ἄσημοι κόραι καὶ ἀπέθανον αὐτοκρατόρισσαι..;

— Αἴ! σὲ τοῦτο δὲν ἀνακατεύομαι! γίνου μακάρι καὶ Βεζύρης...

Καὶ ἀπῆλθε πλήρης ὀργῆς καὶ ἀπελπισίας!..

Ἄλλοτε ἐνῷ ἐπίσημος καὶ χαρίεις ἐπισκέπτης ἐχαριεντίζετο μετὰ τῆς δεσποινίδος,ἡ μήτηρ της προσέφερε μόνη τὸν καφέ, ἀφοῦ δ' ἀνεχώρησεν, ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει τοῦ ξένου ἂν ἦναι ἀρχαία τῆς οἰκογενείας ὑπηρέτρια, ἡ Κλυταιμνήστρα ἀπήντησε *ναί*!.. Καὶ δὲν ἦτο μὲν ἡ Κυρα-Κώσταινα παροῦσα, ἀλλὰ τὸ ἤκουσε διότι ἦτο τοποθετημένη παρὰ τὸ κλεῖθρον παρακειμένου δωματίου καὶ ἐπέβλεπε τὰς συνδιαλέξεις των...

Τοῦτο καιρίως ἐπλήγωσε τὴν Κυρα-Κώσταινα ἀσθενήσασαν ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα...

Οὕτω διέρρεεν ἡ ζωή των...

IV

Λέγουσιν ὅτι τὰ ἀντίθετα ἀποτελοῦσιν ἁρμονίαν, ἀλλὰ βεβαίως τοῦτο ἀφορᾷ μόνον εἰς τὴν μουσικήν... ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἁρμονία μεταξὺ δύο ἐξ ὧν ἡ μὲν λατρεύει τὴν *μαντζουράναν* καὶ τὸ *δυοσμαρίνη*, ἡ δὲ λατρεύει ἢ τοὐλάχιστον φαίνεται ὅτι λατρεύει τὸ λευκάνθεμον καὶ τὸ «μή με λησμόνει»· ὅταν ἡ μὲν συγκινεῖται εἰς τὸν ἦχον μπουζουκίου ἡ δέ, ὡς διϊσχυρίζεται, εἰς τὸν ἦχον κλειδοκυμβάλου.. ὅταν ἡ μὲν περιφρονεῖται ἡ δὲ περιφρονεῖ... πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ συνευτυχῶσιν, ἓν γνήσιον τῆς φύσεως τέκνον καὶ ἓν ἐπίπλαστον τῆς τέχνης δημιούργημα; Πῶς νὰ συνυπάρξωσιν οἱ *ἀντίποδες*;...

Ἀλλὰ μετὰ πάντα ταῦτα γνωρίζετε τί σκέπτομαι; νὰ τελειώσω ἐνταῦθα.. φρονῶ δέ, καὶ πολὺ δικαίως, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσθέσω ἄλλο τι· διότι ἂν μὲν σᾶς εἴπω ὅτι ἡ Κλυταιμνήστρα ὑπανδρεύθη ἐπὶ τέλους καὶ ταξιδεύει,

Digitized by Google

ἡ δὲ μήτηρ της εὗρε τὴν ἡσυχίαν της ἐπαναλαβοῦσα τὰς διακοπείσας γειτονικὰς σχέσεις, καὶ σκέπτεται οὕτω νὰ περάνῃ τὸν βίον της . . . τότε σχεδιάζω κωμῳδίαν· ἂν σᾶς εἴπω ὅτι ἡ μὲν γραῦς μὴ ἀνθέξασα εἰς τὴν τοιαύτην ζωὴν ἀπέθανεν, ἡ δὲ Κλυταιμνήστρα μετὰ τὴν ἐντελῆ πάροδον τῆς νεότητος ἐκλείσθη εἰς μοναστήριον . . τότε σχεδιάζω τραγῳδίαν . . . ἐνῷ ἐγὼ μόνον *εἰκόνα* ἀνήγγειλα ὅτι θὰ γράψω.

Δ. Γρ. Κ.

Ἐκ μικροῦ βιβλιαρίου, φέροντος τὸν τίτλον «Ῥητὰ τοῦ γέρου Κολοκοτρώνη» καὶ λίαν δυσευρέτου καταστάντος σήμερον, ἀποσπῶμεν τὸ ἑπόμενα ἀνέκδοτα. Σ. τ. Δ.

Ἀνέκδοτα

ΤΟΥ ΓΕΡΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Εἰς τὴν Τριπολιτσᾶ εἶχον γράψει σάτυραν ἐναντίον τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τὴν ἐτοιχοκόλλησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἦτο Κυριακὴ καὶ ἐσυνάχθη κόσμος καὶ ἐδιάβαζεν. Ὁ Γέρο Κολοκοτρώνης ἐπήγαινεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ λειτουργηθῇ, καὶ ὅταν εἶδε τὸν κόσμον συμμαζωμένον, ἔστειλε τὸν γραμματικόν του νὰ ἰδῇ τί τρέχει. Ὁ γραμματικὸς ἐπέστρεψε καὶ ἐμούδιαζε νὰ τοῦ εἰπῇ. Ἔμαθε τέλος πάντων τί εἶναι. Τότε ἐπῆγε, τὴν ἐξεκόλλησε καὶ τὴν ἐπῆρε στὸ χέρι καὶ ὅταν ἀπόλυσεν ἡ ἐκκλησία, τὴν ἔδωκε τοῦ παπᾶ καὶ τὸν ὑποχρέωσε νὰ τὴν διαβάσῃ μεγαλοφώνως εἰς τὸν λαόν. Ἔπειτα, εἶπε, κρίνετε ἂν μὲ βρίζουν δίκαια· καὶ τινὲς λέγουν, ἐπρόσθεσεν, «ὁ κάλπικος παρᾶς μένει στὸ νοικοκύρη του».

*

Ὅσαις φοραῖς καὶ ἂν ἐγράφθη εἰς ξένην στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, δὲν ἐκρέμασε ποτὲ φούντα εἰς τὸ σπαθί του, ἐξηγῶν κατὰ γράμμα τοὺς στίχους τοῦ πολεμιστηρίου ᾄσματος τοῦ Ῥήγα:

Κάλλιο γιὰ τὴν πατρίδα κανένας νὰ χαθῇ,
Ἢ νὰ κρεμάσῃ φούντα γιὰ ξένον στὸ σπαθί.

*

Προγνώστης τοῦ θανάτου του καὶ χριστιανικὴ ψυχὴ ἐσυγχωριώτανε μὲ ὅσους εἶχε πειραχθῆ ἢ ἐχθρευθῆ εἰς τὴν ζωήν του· ὅθεν καὶ ἐταξείδευσεν ἐπίτηδες εἰς τὴν Ὕδραν τὸ ἔτος 1839, διὰ νὰ ἀνταμώσῃ τὸν γέροντα, ὡς αὐτόν, Λάζαρον Κουντουριώτην· οὕτως ἔπραξε καὶ μὲ ἄλλους ἐχθρούς του.

*

Εἰς τὸ 1821 Ἰουλίου 20 συνέτρωγαν ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης καὶ ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τοὺς ἴσκιους τῶν δένδρων τοῦ Ἄστρους τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὅπου ὁ Ὑψηλάντης εἶχε φθάσει. Γίδα ψητὴ στρωμμένη εἰς φύλλα, ἀσκὶ μὲ ρετσινόκρασο, μισὸ φλασκὶ διὰ ποτῆρι καὶ μαῦρο ψωμὶ ἦτον ἡ ἑτοιμασία τοῦ γεύματος. Ὅταν ἐκάθισαν, κόβοντας ὁ Κολοκοτρώνης τὸ ψητὸ μὲ τὰ χέριά του, εἶπεν εἰς τὸν Ὑψηλάντην· «Αὐτὰ εἶναι τὰ χρυσᾶ πηρούνια καὶ τὰ χρυσᾶ μαχαίρια τῆς Ἑλλάδος, καὶ αὐτὸ τὸ ρετσινόκρασο τὰ πολύτιμα κρασιά της». Ἄρεσεν εἰς τὸν φιλόπατριν Ὑψηλάντην τὸ γεῦμα τοῦ Κολοκοτρώνη, ἐπειδὴ ἐννόησε τὸ πνεῦμά του. Ἤθελε νὰ τὸν προλάβῃ ὁ Κολοκοτρώνης μὲ μάθημα, αὐτὸν ἀναθρεμμένον μὲ ὅλην τὴν πολυτέλειαν τῆς εὐζωΐας, καὶ νὰ τοῦ εἰκονίσῃ τὰς δεινοπαθείας τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.

*

Εἶπε μιὰν φορὰν εἰς τὸν Κυβερνήτην.-Μοῦ 'χάλασες τὴν Ἑλλάδα. — Γιατί ; τοῦ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος.—Γιατὶ ἔπρεπε νὰ τὸ κάμῃς πέντε φράγκικο καὶ 15 νὰ τὸ ἀφήσῃς Τούρκικο, μετὰ 20 χρόνους νὰ τὸ κάμῃς 10 φράγκικο καὶ νὰ τὸ ἀφήσῃς 10 Τούρκικο, καὶ πάλιν μετὰ 20 νὰ τὸ κάμῃς 15 φράγκικο καὶ νὰ τὸ ἀφήσῃς 5 Τούρκικο, ὥστε μετὰ 20 ἄλλους τόσους χρόνους νὰ γένῃ ὅλο φράγκικο.

*

Γέλωτα ἄσβεστον τοῦ ἐπροξενοῦσεν ἡ ἐνθύμησις τῆς ἐπιστολῆς φίλου τινός, ὅστις τοῦ ἔγραφεν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, «ἢ νὰ ἐλευθερωθοῦμεν, ἢ νὰ χαθῆτε».

*

Ὁ γέρο-Κολοκοτρώνης διηγεῖτο τὸν ἑπόμενον μῦθον· Ἕνας Σουλτάνος μίαν φορὰν ἠθέλησε νὰ περιηγηθῇ τὸ βασίλειόν του, νὰ μάθῃ τὰ διάφορα ἤθη τῶν ὑπηκόων του, καὶ νὰ τοὺς διοικῇ ὅπως πρέπει. Οἱ αὐλικοί του ἐναντιόνοντο εἰς αὐτὴν του τὴν ἀπόφασι παρασταίνοντές του ὅτι εἶναι ἄμαθος εἰς ταῖς κακοπάθειαις καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ ταξειδίου. Ὁ Σουλτάνος ἐπέμενε. Τότε ἕνας γέρος Τοῦρκος, μὲ μεγάλην ὑπόληψιν, εἶπε τοῦ Σουλτάνου· Εἶναι τρόπος νὰ περιηγηθῇς καὶ νὰ μάθῃς τὰ ἤθη τῶν ὑπηκόων σου χωρὶς νὰ ταξειδεύσῃς· κάμε νὰ σοῦ φτιάσουν τσατήρια ὅπου ὅλα, ἀπὸ τὸ χῶμα ἕως τὰ ξύλα ὁποῦ ἔχουν νὰ τὰ σκεπάσουν, νὰ ἦναι ἀπὸ τὸν τόπον ὁποῦ ἐπιθυμεῖς νὰ μάθῃς· κοιμᾶσαι ἔπειτα εἰς καθένα ἀπὸ αὐτὰ μίαν νύκτα καὶ εἰς τὸν ὕπνον σου θὰ σοῦ παρουσιασθῇ ὁ τόπος ἀπ' ὅπου εἶναι τὸ τσατῆρι μὲ τοὺς κατοίκους του καὶ μὲ τὰ ἔργα ὁποῦ συνειθίζουν, καὶ ἔτσι ἠμπορεῖς νὰ μάθῃς ὅ,τι ἐπιθυμεῖς, χωρὶς νὰ κακοπάθῃς ταξειδεύοντας. Ὁ Σουλτάνος ἐκαταπείσθη εἰς τοὺς λόγους τοῦ γέρου, καὶ ἔκαμε καὶ τοῦ ἔφτιασαν τσατήρια ὅπως ὁ γέρος τοῦ εἶχε παραστήσει. Τοῦ ἔφτιασαν τσατήρια ἀπὸ κερεστὲ τῆς Ῥούμελης, ἄλλο ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς, ἄλλο ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἄλλο ἀπὸ τοῦ Μωρέως, καὶ εἰς καθένα ἀπὸ αὐτὰ ἐκοιμήθη μίαν νύκτα. Κοιμώμενος εἰς τὸ τσατῆρι τῆς Ῥούμελης εἶδε πολέμους, ἄτια νὰ χλιμιντροῦνε. Ἐκοιμήθη εἰς τὸ τσατῆρι τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐκοιμήθη γλυκὰ ὡσὰν νὰ πίῃ ἀφιόνι. Ἐκοιμήθη εἰς ἐκεῖνο τῆς Αἰγύπτου καὶ εἶδε τὸ Νεῖλο νὰ χύνῃ πλημμύρα θησαυροῦ, ἀλλὰ πλούτη τυφλά. Ἐκοιμήθη καὶ εἰς τὸ τσατῆρι τοῦ Μωρέως, καὶ εἶδε

Digitized by Google

τρεῖς χιλιάδες διαβόλους μὲ δαυλοὺς ἀναμμένους στὸ χέρι νὰ τρέχουν καὶ νὰ κάνουν ταραχὴ ἀνυπόφορη.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ κ. Κ. . . ταξειδεύει.

Θέλει ν' ἀνοίξῃ τὸ κιβώτιόν του ἐντὸς τοῦ ἀτμοπλοίου, ἀλλὰ κατέχεται ὑπὸ μεγάλης ἀμηχανίας.

— Τώρα τί νὰ κάμω; ἀναφωνεῖ· ἔχασα τὸ κλειδί!

— Πράγματι εἶνε πολὺ δυσάρεστον, τῷ λέγει εἷς συνταξειδιώτης.

— Πολύ, πάρα πολὺ δυσάρεστον.

Αἴφνης ὁ Κ. . . πλήττει τὸ μέτωπόν του.

— Τί ζῶον ποῦ εἶμαι . . . θὰ τὸ ἔκλεισα εἰς τὸ κιβώτιόν μου!

* * *

Μεταξὺ δύο ἀγυιοπαίδων:

— Ἔχεις καὶ 'ρωλόγι αἴ;

— Καὶ βέβαια.

— Καὶ πόσο σοῦ κόστισε;

— Δὲν 'ρώτησα τὴν τιμή· δὲν ἦταν κανεὶς 'ς τὸ κατάστημα.

* * *

Μεταξὺ δύο φίλων.

— Ἀλήθεια, αὔριον ἀναχωρῶ.

— Καὶ γιὰ ποῦ;

— Πηγαίνω εἰς τὴν Ἰταλίαν.

— Διὰ ὑποθέσεις;

— Ὄχι, χάριν διασκεδάσεως, ὡς περιηγητής.

— Παίρνεις καὶ τὴν γυναῖκά σου;

— Δὲν ἤκουσες τί σοῦ εἶπα; πηγαίνω χάριν διασκεδάσεως!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Τὸ βάρος τῶν ἀηδιῶν, ὅσας μᾶς ἐπιβάλλει ὁ κόσμος, θὰ ἦτο κατὰ τὸ ἥμισυ ὀλιγώτερον, ἐὰν τὰς ἀηδίας ταύτας ὁ κόσμος δὲν μᾶς ἠνάγκαζε νὰ ὀνομάζωμεν ἡδονάς, καὶ νὰ τὰς παραδεχώμεθα ὡς τοιαύτας.

*** Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐζωΐα δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖα, ἵνα μορφωθῇ κάλλιστα ὁ ἄνθρωπος, διότι τὰς πλείστας καὶ τὰς σπουδαιοτέρας πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ὑπηρεσίας ὀφείλομεν εἰς ἀγενεῖς ἀνθρώπους. Ἡ εὐζωΐα δὲν συνειθίζει τοὺς ἀνθρώπους νὰ παλαίωσι πρὸς τὰ προσκόμματα, οὐδ' ἐξεγείρει τὴν αἴσθησιν τῆς δυνάμεως, ἥτις εἶνε τοσοῦτον ἀναγκαία πρὸς ἐνεργητικὰς καὶ ὠφελίμους πράξεις. Ἡ πενία οὐδόλως προϋποτίθησι τὴν δυστυχίαν· δύναται μάλιστα δι' ἰσχυρᾶς προσωπικῆς ἐνεργείας νὰ μεταβληθῇ εἰς εὐλογίαν, διότι ἡ πενία ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀγωνίζεται κατὰ δυσχερειῶν τοῦ βίου, καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον εὑρίσκουσιν οἱ μεγάθυμοι δύναμιν, πεποίθησιν καὶ ἐπὶ τέλους θρίαμβον, ἐνῷ οἱ νωθροὶ ἐπιτυγχάνουσι μὲν πολλάκις τῆς εὐζωΐας, ἀλλὰ μόνον διὰ τοῦ ἐξευτελισμοῦ. (Σμάϊλς).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

*** Λέγεται ὅτι μέγα μέρος τῆς περιουσίας τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ ἐκληροδοτήθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ χήρας τινὸς θαυμαζούσης τὴν ῥητορικὴν αὐτοῦ δεινότητα.

Τῷ 1851 ἄγνωστός τις τῷ Δισραέλῃ κυρία ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐπανειλημμένως αἰτουμένη συνέντευξιν. Ὁ Δισραέλης οὐδεμιᾶς ἠξίωσε προσοχῆς τὴν αἴτησιν ταύτην· τότε δ' ἡ ἐπιστέλλουσα ἀπηυθύνθη πρὸς τὴν σύζυγόν του, προστιθεῖσα ὅτι ἦτον ἑξηκονταέτις καὶ περὶ τὸ τέρμα σχεδὸν τοῦ βίου της. Ἡ κ. Δισραέλη συγκατετέθη νὰ δεχθῇ τὴν ἐπίμονον ταύτην κυρίαν, ἥτις ἐξήγησεν εἰς αὐτὴν ὅτι ἦτο χήρα ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ ἐν Ἰνδίαις στρατοῦ, ὅτι ἐθαύμαζε θερμῶς τὴν φιλολογικὴν καὶ πολιτικὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Δισραέλη, καὶ ὅτι ἐπεθύμει νὰ τὸν ἀνακηρύξῃ κληρονόμον της.

Ἡ κ. Δισραέλη ἐγνωστοποίησε ταῦτα πάντα εἰς τὸν σύζυγόν της, ὅστις ἐκλαβὼν τὸ πρᾶγμα ὡς ἀστειότητα ἔγραψε *διασκεδάσεως χάριν* εἰς τὴν ἐνθουσιωδῶς θαυμάζουσαν αὐτὸν κυρίαν ἐκείνην, ὅτι οὐδεμίαν θὰ ἐπέφερεν ἔνστασιν, ἂν ἤθελε νὰ τὸν καταστήσῃ κληρονόμον της. Μετὰ δύω ἡμέρας ὁ Δισραέλης ἔλαβε μίαν ἐπιστολήν, ἣν ἔθηκε, χωρὶς νὰ τὴν ἀποσφραγίσῃ, ἐντὸς τοῦ θυλακίου του, ὅπου καὶ τὴν ἐλησμόνησε. Ἡ ἐπιστολὴ ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας ἔμεινεν ἐντὸς τοῦ θυλακίου, τέλος δὲ ὁ θαλαμηπόλος του ἐκπλαγεὶς ὅτι εὗρεν κλειστὴν εἰσέτι τὴν ἐπιστολὴν μετὰ τοσαύτας ἀπὸ τῆς παραλαβῆς της ἡμέρας, ἔφερεν αὐτὴν πρὸς τὸν κύριόν του. Ὁ Δισραέλης τὴν ἤνοιξε· ἦτον ἡ γραφὴ τῆς φίλης του, ἥτις τῷ ἔγραφεν ὅτι ἐλυπεῖτο μὲν πολὺ διότι δὲν συγκατετίθετο νὰ ἔλθῃ εἰς συνέντευξιν μετ' αὐτῆς, ἀλλ' ὅτι ὅπως τῷ τεκμηριώσῃ τὴν θερμότητα τῆς συμπαθείας της ἐνέκλειεν ἐντὸς τῆς ἐπιστολῆς της γραμμάτιον χιλίων λιρῶν στερλινῶν διὰ τὰς δαπάνας τῶν προσεχῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν.

Ὁ κ. Δισραέλης ἐπεσκέψατο τότε τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκείνην κυρίαν, ἥτις τῷ ἔδειξε διαθήκην, δι' ἧς καθίστα αὐτὸν μοναδικὸν κληρονόμον πάσης τῆς περιουσίας της ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ ἐπισκέπτωνται αὐτὴν ὁ Δισραέλης καὶ ἡ κυρία του δὶς τοῦ ἔτους εἰς τὴν ἐν Τόρκαϊ οἰκίαν της.

Μετὰ πέντε ἔτη ἡ γενναία χήρα ἀπέθανε, καὶ ὁ Δισραέλης ἐγένετο κύριος πεντήκοντα χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν, ἀργυρῶν ἐπιτραπεζίων σκευῶν, κοσμημάτων, ὡραίας βιβλιοθήκης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης οἰκίας.

Εἱς Αναγνωστης

Τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς φιλαργυρίας:

Ἀποθνήσκων τις νὰ γράψῃ ἑαυτὸν κληρονόμον τῆς περιουσίας του.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 184-209 belong to previous vol.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 184. — 6 ΙΟΥΛΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΤΗΣΙΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις............ φρ. 10—

» ταῖς ἐπαρχίαις........ » 12—

» τῇ ἀλλοδαπῇ......... » 20—

Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

Αἱ ὑπὲρ ἀνεγέρσεως μνημείου εἰς τὸν ἀποβιώσαντα φιλέλληνα καὶ διάσημον ἑλληνιστὴν Courtaud-Diverneresse προσφοραὶ ἀπευθύνονται πρὸς τὸν κ. Delabrousse, 39, rue Descartes, à Paris.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου ὁ κ. Εὐάγγελος Ἀχαλλόπουλος προσήνεγκε φρ. 4,000.

Ἡ κυρία Ῥακτιβὰν προσήνεγκε πρὸς ἐπέκτασιν τοῦ ναοῦ τοῦ ἐνταῦθα Ὀρφανοτροφείου δραχ. 1,000.

Συνεισέφερον ὑπὲρ τῶν προσφύγων οἱ ἐν Μερσίνῃ τῆς Συρίας Ἕλληνες δραχ. 976.

Εἰς τὸν ἐνταῦθα σύλλογον τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» προσήνεγκον οἱ ἐν Ῥωμανίᾳ κκ. Σπ. Τυπάλδος Φορέστης καὶ Μ. Α. Σολομὸς 81 κλίνας νοσηλευτικάς.

Ὑπὲρ τῶν προσφύγων διάφοροι Μοναὶ τοῦ Κράτους συνεισέφερον δραχ. 148.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2164. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 6 Ἰουλίου 1880. Ἀριθ. 236 (184). Λεπτὰ **20**. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς Δημογεροντίας Κωντεικῶν ἐπὶ ἐπαναστάσεως.— Μία ἔξοδος ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1827 πολιορκίαν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Γ. Καρατζᾶ. — Κουρτὼ Διβερνερὲς ὑπὸ Α. Μηλιαράκη. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σκ. Σούτσου).— Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα.— Ἐντυπώσεις. —Ἀλήθειαι.—Σημειώσεις.—Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2165. Πολιτικὸν κάτοπτρον τῶν πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν ἐν ἔτει **1877** Ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον κλπ. Ὑπὸ Ἀντ. Γεωργίου. Ἐν Ἀθήναις, 1880, δρ. ν. 6.

2166. **Μνημεῖα ἑλληνικῆς ἱστορίας.** Documents inédits relatifs à l'histoire de la Grèce au moyen âge, publiés sous les auspices de la Chambre des députés de Grèce par C. N. Sathas. Première série. Documents tirés des archives de Venise (1400-1500) Tome I. (Τῇ Βουλῇ τῶν Ἑλλήνων). Paris, Maisonneuve et Cie, MDCCCLXXX, 8°, p. XXXIX et 344. [Les Monumenta historiæ Hellenicæ (Μνημεῖα ἑλληνικῆς ἱστορίας) se composeront de dix volumes partagés en deux series: Première Série. Documents inédits tirés de trois sections des archives vénitiennes: Cancellaria Secreta, Senato Misti et Senato Mar (1400-1500), accompagnés de grandes cartes inédites en polychromie et de descriptions géographiques de la Grèce. Seconde série. Collection de Documents en langue grecque inédits ou peu connus de l'histoire hellénique, depuis l'introduction du christianisme jusqu' à la IV Croisade.—Prix de chaque volume: 20 francs.

Τὴν ἑπομένην ἐπιστολὴν ἀπέστειλεν ὁ διάσημος φυσιοδίφης Δάρβιν πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ καὶ παρ' ἡμῖν διακεκριμένον ἐπιστήμονα κ. Χελδράϊχ:

Ἐν Down.

Ἀγαπητὲ Κύριε,

Σᾶς εἶμαι λίαν εὐγνώμων διὰ τὴν καλωσύνην, ἣν εἴχετε, νὰ μοὶ ἀποστείλητε τὴν διατριβὴν καὶ τὸ μετὰ σημειώσεων ποίημά σας. Σᾶς παρακαλῶ ἐπίσης ν' ἀποδώσητε τὰς καλλιτέρας μου εὐχαριστήσεις πρὸς τὸν διδάκτορα κ. Σπ. Μηλιαράκην διὰ τὴν τιμήν, ἣν μοὶ ἀπέδωσε, μεταφράσας εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὴν βιογραφίαν μου καὶ τὰ συγγράμματά μου.

Διατελῶ ὅλως ὑμέτερος

1 Ἰουλίου, 1880.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΑΡΒΙΝ.

— Συνεπείᾳ τοῦ τελευταίου νόμου ἐκλείσθησαν ἐν Γαλλίᾳ τὰ σχολεῖα τῶν Ἰησουϊτῶν, ἡ δὲ γαλλικὴ ἐκπαίδευσις ἐσώθη ἀπὸ τῶν χειρῶν των. Οἱ Ἰησουΐται ἐξώσθησαν, ἡ δὲ ἱσπανικὴ κυβέρνησις ἐδήλωσεν ὅτι δὲν δέχεται αὐτοὺς εἰς τὴν Ἱσπανίαν. Ἡ Πρωσσία ἀπὸ τοῦ 1872 δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς Ἰησουΐτας τὴν ἐν τῷ κράτει αὐτῆς ἐνέργειαν.

— Ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλολογικοῦ συλλόγου ὑπῆρχε ποὺς μαρμάρινος ἀπεσπασμένος ἀρχαίου ἀγάλματος. Γερμανὸς περιηγητής, ἐπισκεφθεὶς κατὰ τύχην τὸ ἐν λόγῳ μουσεῖον, ἀνεκάλυψεν ὅτι ὁ ποὺς οὗτος ἀνῆκεν εἰς ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, εὑρισκόμενον εἰς τὸ ἐν Βερολίνῳ μουσεῖον. Ὁ Γερμανὸς περιηγητὴς προσέφερε σπουδαῖον χρηματικὸν ποσὸν πρὸς ἀγορὰν τοῦ ποδὸς τούτου, ἀλλ' ὁ σύλλογος ἀρνεῖται νὰ παραχωρήσῃ αὐτόν.

— Ὡς ἀνηγγείλαμεν, ἐσχάτως ἀπεβίωσεν ἐν Γερμανίᾳ ὁ καθηγητὴς Φραγκῖσκος Στράκ, ὁ ἀνακαλύψας ἐν ἔτει 1862 τὸ ἐν Ἀθήναις Διονυσιακὸν θέατρον. Ὁ Παρνασσὸς ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ἀρτίως ἐκδοθέντι ς' τεύχει αὐτοῦ τὴν ἑπομένην βιογραφικὴν σημείωσιν τοῦ διασήμου ἀρχαιολόγου: «Γεννηθεὶς τὴν 17 ἰανουαρίου 1818 ἐν Krumau τῆς Βοεμίας ἐσπούδασεν ἐν Βιέννῃ, καὶ ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον διέμεινεν ὡς παιδαγωγὸς παρά τινι τῶν ἀριστοκρατικῶν τῆς αὐστριακῆς πρωτευούσης οἰκογενειῶν. Κατόπιν ἐξελέχθη βουλευτὴς ἐν τῇ Βουλῇ τῆς Φραγκφούρτ, μετὰ δὲ τὴν διάλυσιν αὐτῆς ἐπεδόθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς φιλολογικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς μελέτας, δημοσιεύσας ἔργα μεγίστης σπουδαιότητος καὶ ἀξίας. Κατέγινε δ' ἰδίᾳ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, καὶ τῷ 1862, ὅτε ὁ Γερμανὸς ἀρχαιολόγος Βέττιχερ ἐστάλη εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τῆς Ἀκαδημείας τοῦ Βερολίνου πρὸς σπουδὴν τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ παρηκολούθουν αὐτῷ ὁ Κούρτιος, τότε καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου Γοτίγγης, καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Βασιλείᾳ πανεπιστημίου Φίσερ, συμπαρηκολούθησε καὶ ὁ Στρὰκ μόνον καὶ μόνον ἵνα καταμετρήσῃ τὸν τόπον, ὅπου πάλαι ἔκειτο τὸ Διονυσιακὸν θέατρον καὶ νὰ ἀποπειραθῇ τὴν ἀνεύρεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἐνθυμοῦνται πολλοὶ ἔτι αὐτὸν ἰσχνὸν ἀλλ' ἀκμαῖον διὰ τῆς βακτηρίας του ἀκαμάτως πάντα λίθον καταμετροῦντα, καὶ θλιβόμενον ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τοῦ λαμπροτάτου τῆς ἀρχαιότητος μνημείου. Ἡ δὲ ἀνακάλυψις τοῦ θεάτρου τοιαύτη τις ἐγένετο. ὡς ἐν τῇ «Χρυσαλλίδι» τοῦ καιροῦ ἐκείνου διηγεῖται ὁ κ. Π. Περβάνογλους: «Ἦτον ἡ εἰκοστὴ τρίτη τοῦ φεβρουαρίου μηνός, ἑορτὴ τοῦ Φρειδερίκου βασιλέως τῆς Πρωσσίας, ὡς εἶπεν ἡμῖν ὁ Στράκ. Πρὸ τεσσάρων ἤδη ἡμερῶν εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἀνόρυξις λάκκου ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν ἐκτεινομένου εἰς τὸ κέντρον περίπου τῆς θέσεως ταύτης. Ὡς καθ' ἑκάστην ἔπραττον, οὕτω καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπεσκέφθην περὶ τὰς τέσσαρας μετὰ μεσημβρίαν τὸν τῆς ἀνασκαφῆς τόπον. Εὗρον δὲ τὸν Στρὰκ κατηφῆ, ἐπιστατοῦντα τὴν ἀνασκαφήν. Τὸν ἠρώτησα περὶ τοῦ αἰτίου τῆς ἀθυμίας του, καὶ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ ὅτι ὀλίγας σχεδὸν ἐλπίδας ἔτρεφε περὶ ἀνευρέσεως λειψάνων τοῦ ἀρχαίου Διονυσιακοῦ θεάτρου, διότι κατὰ τὰς καταμετρήσεις αὐτοῦ εἰς τὸ βάθος περίπου δύο μέτρων ἔπρεπε νὰ ἀναφανῶσι τὰ ἑδώλια τοῦ θεάτρου, καὶ ἐν ᾧ ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ λάκκου εἶχεν ἤδη προχωρήσει εἰς βάθος περίπου δύο μέτρων, οὐδὲν εἰσέτι ἴχνος εἶχε φανῆ. Τούτου ἕνεκα ἐσκέπτετο ὁ Στρὰκ ἐντὸς ὀλίγου νὰ διατάξῃ τὴν διακοπὴν τῆς ἀνασκαφῆς, ὡς μάτην κοπιάζων καὶ ἀδίκως δαπανῶν. Ἐνῷ δὲ τοιαῦτα πρὸς ἐμὲ ἔλεγε, προσεκλήθη ὑπὸ ἐργάτου νὰ καταβῇ ἐντὸς τοῦ λάκκου, ἵνα ἴδῃ μέγαν τινὰ λίθον ὃν εἶχεν ἀνεύρει. Κατέβημεν ἀμφότεροι ἐντὸς τοῦ λάκκου καὶ καθαρίσαντες τῶν χωμάτων τὸν λίθον, ἐπείσθημεν εὐθὺς ὅτι ὁ λίθος οὗτος τῶν πωρίνων εἰς Πειραιᾶ ἀνορυττομένων

Digitized by Google

ἀπετέλει μέρος τῶν ἑδωλίων τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, καὶ ὅτι εἶχε διασωθῇ εἰς τὴν ἀρχικήν του θέσιν. Περιττὸν νομίζω νὰ περιγράψω ἐνταῦθα τὴν ἀγαλλίασιν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ ἀγαθοῦ γέροντος, ὡς καὶ τὸν ἐμόν, τοσοῦτον μόνον λέγω ὅτι καθήσας ὁ Στρὰκ ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου μετὰ συγκεκινημένης φωνῆς εἶπεν· — Ἰδοὺ εἴκοσι παρῆλθον περίπου ἑκατονταετηρίδες, ἀφ' ὅτου οὐδεὶς θνητὸς ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου τούτου, ἐφ' οὗ τὸ πάλαι βεβαίως εἷς τῶν ἐνδόξων τῶν Ἀθηνῶν κατοίκων καθήμενος ἐθαύμαζε καὶ ἐπεκρότει τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου».

— Νέον σπουδαῖον ὄργανον ἀπέκτησεν ἡ ἑλληνικὴ δημοσιογραφία. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης τετάρτης ἐπανελήφθη ἡ ἔκδοσις τοῦ «Αἰῶνος» ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην διεύθυνσιν τοῦ κ. Τιμολ. Φιλήμονος. Ὁ «Αἰών», ἐκδοθεὶς κατὰ τὸ 1839, συνέδεσε τὸ ὄνομά του μετὰ τῆς νεωτέρας ἡμῶν ἱστορίας καὶ πολλαχῶς ὑπηρέτησε τὸν τόπον. Κατὰ τὴν τρίτην αὐτοῦ περίοδον «ὁ Αἰὼν» ἐκδίδεται καθ' ἑκάστην, πλὴν τῆς κυριακῆς, κατὰ τὴν 5ην μ. μ. Ἡ ἐτησία συνδρομὴ εἶνε διὰ μὲν τὴν Ἑλλάδα φρ. 30, διὰ δὲ τὴν ἀλλοδαπὴν φρ. 45. Ἕκαστον φύλλον πωλούμενον εἰς τὰς ὁδοὺς τιμᾶται λεπτ. 10.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Θεατρικὴ βιβλιοθήκη» ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑβδομαδιαῖον περιοδικόν, περιέχον τραγῳδίας, δράματα καὶ κωμῳδίας πρωτοτύπους καὶ μεταπεφρασμένας. Τὸ α' τεῦχος, ἐκ δύο τυπογραφικῶν φύλλων, περιέχει μέρος τοῦ γνωστοῦ δράματος τῶν Α. Bourgeois καὶ Μ. Massos «Ἡ ἐπαίτις». Ἡ μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κ. Φ. Α. Βουτσινᾶ.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων:

α' — Μετάφρασις τῆς Δογματικῆς θεολογίας τοῦ Ῥώσσου θεολόγου Φιλαρέτου ὑπὸ Θ. Βαφείδου, καθηγητοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει. [Εἶνε γνωστὸν ὅτι στερούμεθα δογματικῆς θεολογίας. Ἡ μόνη παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει εἶνε ἡ συντομωτάτη ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ μεταφρασθεῖσα τοῦ Ἀντωνίου. Τῆς δὲ τοῦ Μακαρίου μόνον μέρη τινὰ μέχρι τοῦδε μετεφράσθησαν].

β' — Μετάφρασις ὑπὸ Ἐμμαν. Γαλάνη τοῦ πρὸ μικροῦ ἐκδοθέντος συγγραμματίου τοῦ Jules Simon: «Le livre du petit citoyen».

γ' — «Τὰ ἀπόκρυφα τῆς Αἰγύπτου». Μυθιστορία, ἐκδοθησομένη εἰς τεύχη ὑπὸ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Κας Μαρίας Π. Μηχανίδου.

δ' — Μετάφρασις ὑπὸ Στεφ. Π. Παρασκευοπούλου τῆς ἀρτίως ἐκδοθείσης πραγματείας τοῦ Ἀμερικανοῦ Ζόχνσων «The political comedy of Europe».

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1858.

89 κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 Ἰουλίου (ἑ. ν.) 1880.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς 8 σειραί:

522 748 3172 3220 3866 3870 3899 3973

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
522	5	400	748	63	400	3866	4	400
	14	400		76	400		16	1000
	15	400		98	400		20	400
	16	1000	3172	25	400		49	400
	21	400		44	400		51	5000
	33	400		47	400	3870	1	400
	42	1000		64	400		12	1500
	46	200000		74	400		39	400
	73	20000	3220	9	1000		50	3000
	95	400		10	400		66	400
	96	1500		40	1000	3899	36	3000
748	9	400		64	400		59	400
	17	40000		70	1500	3973	9	400
	35	400		84	400		22	400
	45	400		90	3000		32	400
	49	400		91	1000		54	1000
	61	1000		100	400			

Οἱ ὑπολειπόμενοι 750 ἀριθμοὶ ἐκληρώθησαν πρὸς Φ. Χ. 200.—Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθέντων ἀριθμῶν ἐνεργεῖται τῇ 2 Ἰανουαρίου 1881.—Ἡ ἑπομένη κλήρωσις γενήσεται τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1880.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[3 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1880.]

Παρὰ τῶν ἐν Ἀθήναις πρεσβευτῶν τῶν μεσολαβουσῶν Δυνάμεων θὰ ἐπιδοθῇ σήμερον πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν κοινὴ διακοίνωσις περὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐν Βερολίνῳ συνδιασκέψεως τῆς κανονιζούσης τὸ ἑλληνοτουρ. σύνορον.—Ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν στρατιωτικῶν ἐγένοντο ἤδη αἱ προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι διὰ τὴν ὑπὸ τὰ ὅπλα πρόσκλησιν τῶν τακτικῶν ἐφέδρων, ἐξεδόθη δὲ καὶ τὸ Βασ. διάταγμα, δι' οὗ ὁρίζονται τὰ τῆς προσκλήσεως. Αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ τοῦ Κράτους ἔλαβον πάντα τὰ μέτρα, ὅπως ὅσον οἷόν τε ταχύτερον καὶ ἐπιτυχέστερον λειτουργήσωσιν αἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ νόμου.—Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων συνελθὸν εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν τὴν 1 ἰουλίου, προτάσει τοῦ δημάρχου, ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἐθνικῇ τῶν Γάλλων ἑορτῇ τῆς 2 ἰουλίου, ἐξέδοτο ψήφισμα, δι' οὗ πρῶτον ἐξέφρασε τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους καὶ τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, εἶτα δὲ ἐνετείλατο τῷ δημάρχῳ νὰ φωταγωγήσῃ τὸ δημαρχεῖον, τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὰ ἐπιφανέστατα τῆς πόλεως μέρη, καὶ διαβιβάσῃ τηλεγραφικῶς τὸ κείμενον τοῦ ψηφίσματος εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἀνεκοίνωσαν εἰς τὸν ἐνταῦθα ἐπιτετραμμένον τῆς Γαλλίας κ. Τερνώ, μεταβάντες αὐτοπροσώπως ὁ δήμαρχος καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, αὐθημερὸν δὲ διεβιβάσθη τηλεγραφικῶς εἰς Παρισίους πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας τὸ κείμενον τοῦ ψηφίσματος. Καὶ ὁ δῆμος δὲ Πειραιέων ἐξέδοτο ὅμοιον ψήφισμα, καθ' ὃ ἐγένετο μεγάλη φωταψία ἐν Φαλήρῳ καὶ Πειραιεῖ ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἑορτῇ.—Τινὲς ἐκ τῶν μεγάλων κτηματιῶν Φθιώτιδος, ἀποβλέποντες εἰς τὰς ἐκτάκτους τῆς πατρίδος ἀνάγκας προσέφερον εἰς τὸν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργὸν τὴν δωρεὰν χρῆσιν σταύλων διὰ τοὺς ἵππους καὶ διαφόρων οἰκημάτων εἴτε δι' ἀποθήκας εἴτε δι' ἄλλας ἀνάγκας.—Τὸ διανεμητέον μέρισμα ἐφ' ἑκάστην μετοχὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, τῆς ληξάσης πρώτης ἑξαμηνίας 1880, ὡρίσθη εἰς δρ. 124. Τὸ μέρισμα τοῦτο ἀναλογεῖ πρὸς 25 περίπου τοῖς % ἐτησίως ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς ἀξίας τῆς μετοχῆς (τῶν δρ. 1,000) καὶ πρὸς 7 τοῖς % ἐπὶ τῆς τρεχούσης ἀξίας (τῶν δρ. 3. 540).—Ἀπὸ σήμερον ἄρχεται ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν ἀποδείξεων τοῦ δανείου αὐτῆς, τῶν 60,000,000 φρ. διὰ τῶν οἰκείων προσωρινῶν τίτλων. Ἡ πρώτη κλήρωσις τοῦ δανείου τούτου γενήσεται τῇ 20 ἱσταμένου μηνός.—Παρὰ τὸν Καφηρέα ἐγένετο τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα τὸ ἑπόμενον κακούργημα: Ὁ ἐξ Ὕδρας πλοίαρχος Ν. Μερκούρης Εὐλογημένος, ἐπανερχόμενος ἐκ Βώλου διὰ τοῦ τρεχαντηρίου του ἔχοντος δύο ναύτας, ἀπεβίβασε τὸν ἕτερον τούτων εἰς Χαλκίδα, προσλαβὼν τὸν ἐκ Ξηροχωρίου Γεώργιον Κόκαν, ἐκεῖθεν δὲ ἀνεχώρησεν εἰς Πειραιᾶ. Ὁ τελευταῖος οὗτος παρὰ τὸν Καφηρέα ἐφόνευσε δι' ἐγχειριδίου τὸν πλοίαρχον, ἠπείλησε τὸν ἕτερον γέροντα ναύτην Ι. Σταμαθιώτην, καὶ ἀφαιρέσας δισχιλίας δραχμάς, ἔρριψε τὸ πτῶμα τοῦ πλοιάρχου εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐβύθισε τὸ πλοῖον ἐπιβὰς αὐτὸς μετὰ τοῦ ἑτέρου ναύτου ἐπὶ τῆς λέμβου, δι' ἧς ἐξῆλθον εἰς ἅγιον Κοσμᾶν. Ἐκεῖθεν τὸ Σάββατον διῆλθον εἰς παλαιὸν Φάληρον, καὶ κατόπιν εἰς Πειραιᾶ, ἔνθα συνελήφθησαν ὑπὸ τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς.—Σήμερον ἀφίκετο ἐν Ἀθήναις ὁ πρεσβευτὴς κ. Π. Βραΐλας μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τῆς εἰς Βερολῖνον εἰδικῆς τῆς Ἑλλάδος ἀποστολῆς.—Μετὰ πολλῆς δραστηριότητος ἐργάζονται ἐν Ναυπλίῳ ἐν τῇ κεντρικῇ ἀποθήκῃ τοῦ ἱματισμοῦ πρὸς κατασκευὴν ἐνδυμάτων διὰ τὸν στρατόν.—Ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου «Ἀπόλλωνος» ἐδιδάχθη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα δὶς τὸ πατριωτικώτατον καὶ κάλλιστον δρᾶμα τοῦ κ. Βερναρδάκη ἡ «Κυρὰ Φροσύνη». Ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους ἦτο μεγάλη. Κατὰ τὴν παράστασιν τῆς Κυριακῆς, μετὰ τὸ δρᾶμα ὅλος ὁ θίασος ἐν ἑλληνικῇ στολῇ ἔψαλε τὸ ἐθνικὸν ᾆσμα «Ἠπειροθεσσαλία», ἐθνικὰ δ' ᾄσματα ἐπαιάνιζε καὶ ἡ μουσικὴ κατὰ τὰ διαλείμματα.—Διὰ τοῦ αὐστριακοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἀφίκοντο εἰς Σύρον ἱκανοὶ ἄνδρες, σκοποῦντες νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ ὡς ἐθελονταί.—Ἔν τινι χωρίῳ τῆς Φθιώτιδος συνέβη λῃστεία.—Διάφοροι ἐν Ἀθήναις σύλλογοι ἀπέστειλαν τὰ συγχαρητήρια αὐτῶν πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας καὶ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς ἐπὶ τῇ χθεσινῇ ἑορτῇ τοῦ γαλ. ἔθνους.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

3 Ἰουλίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 3 Ἰουλίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτησ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. φράγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 295
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ-	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 303
26 » »	ξωτερικῷ.	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 434
4 » »	κληρ. ἐν	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 290
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 111
10 » φράγ. . . .	νον.	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 220
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 440

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,550
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	183 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 122 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 70
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	2,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 102

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.50-29.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.14.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.60
Λίρα Στερλίνα	,,	28.40
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	25.60
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	18.30
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπερτ. φρ. 5 1/4.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (2 Ἰουλίου) Ἐμ. 28.85-29.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (1 ») ,, 29.15.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (9 Ἰουλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	88
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	271
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	260
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	100
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 - 110 17/40.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22 92 1/2 - 23.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 10/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 36/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 8 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.65
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.52
Εἰκοσάφραγκον ,,
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 9 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.65
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.45
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (9 Ἰουλίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.29 1/2 - 25.34 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 - 5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 120 - 115. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Π. Θ. Κ. Λονδῖνον, Διευθυντὴν τοῦ Ὑποκατ. τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης Λαμίαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.— Ἀρχιμ. Γ. Σ. Νεάπολιν. Ἀπεστάλησαν διὰ τοῦ ἐπισκεφθέντος τὴν πόλιν σας καθηγητοῦ κ. Ι. Π.— κ. Λ. Ν. Σ. Κέρκυραν. Τῇ 28 Ἰουνίου παρεδόθησαν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον τὰ ἀπὸ 210-232 φυλλάδια. — *** Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν.— κ. Κ. Ν. Π. Ἰθάκην. Τὸ ἐν Παρισίοις πρὸ πολλοῦ ἔπαυσεν ἐκδιδόμενον. «Παρνασσός».— κ. * Ν. Περιφρονεῖ τις τὰς ἐπιδοκιμασίας.... ὅσας δὲν ἔλαβε.— κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν ἀμφότερα τὰ τηλεγραφήματα. Ζητήσατέ τα παρὰ τοῦ αὐτόσε ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. — Συνδρομητῇ. Σῦρον. Τὸ τελευταῖον μυθιστόρημα τοῦ Ἰουλίου Βὲρν εἶνε Une Maison à vapeur· δημοσιεύεται δὲ ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι Magasin illustré d'Education et de Récréation. — Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Πειραιᾶ. Εἰς τὴν ἐρώτησίν σας, ἐὰν κυρία τις πρέπει νὰ ἐγείρεται, ὅπως χαιρετίσῃ κύριον ἐξερχόμενον τῆς αἰθούσης της, ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις: Βεβαίως δὲν πρέπει νὰ ἐγερθῇ, ἐὰν ὁ ἀποχωρῶν κύριος ἀνήκῃ εἰς τὴν τάξιν της· ἀλλ' ἡμεῖς εἴδομέν ποτε τὴν Καν * Μ, ἥτις, εἰ καὶ ἡλικιωμένη καὶ φέρουσα ἔνδοξον ὄνομα, ἠγέρθη καὶ συμπροέπεμψε μέχρι τῆς θύρας τῆς αἰθούσης της ταπεινόν τινα ὑπαλληλίσκον ἀποχωροῦντα. Ὁ ὑπάλληλος οὗτος ἀγνοῶν τὴν ἐθιμοταξίαν, ἥτις ἐπιβάλλει εἰς πᾶσαν κυρίαν τῆς ἀνωτέρας τάξεως νὰ μένῃ εἰς τὴν θέσιν της, ἤθελε παρεξηγήσει τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐκλάβει ὡς ἔλλειψιν ἀνατροφῆς ἢ ἄλλως πως τὸν τρόπον τῆς Κας * Μ μὴ ἐγειρομένης. Τοῦτο δὲ καὶ ἐξήγησεν ἀκολούθως ἡ κυρία αὕτη εἰς τὰς ἐν τῇ αἰθούσῃ παρευρισκομένας ἐγγόνας αὐτῆς, λέγουσα ὅτι εἰς πολλὰς περιστάσεις πρέπει νὰ φέρεταί τις πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὄχι κατὰ τὰς ἰδέας του, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδικάς των συνηθείας. — Wist club καὶ κ. Ν. Κ. Κέρκυραν. κ. Ν. Φ. Πειραιᾶ. Ἐλήφθησαν. — κ. Μ. Α. Λ. Βερδιάνσκ. Ἐπληρώθη παρὰ τοῦ κ. Ε. Κ. Α.— Καν Μ. Σ. Λ. Φιλιατρὰ καὶ κ. Π. Π. Σπάρτην. Τῇ 3 Ἰουλίου παρεδόθησαν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον τὰ προηγούμενα (210-235).— κ. Α** Δὲν ἀρκεῖ ἰδέα τις νὰ ἦνε σαφής δι' ἡμᾶς· πρέπει νὰ ἦνε διαυγὴς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. — κ. Ν. Α. Τρίπολιν. Ἡ συνδρομή, ἥτις εἶνε μόνον ἐτησία, ἀνέρχεται εἰς φρ. 12. Εἰς τὸν ἐνεργοῦντα τὴν πληρωμὴν δίδονται καὶ τὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκδοθέντα φύλλα, ὧν τὴν ἀποστολὴν δὲν ἀναδέχεται ἡ διεύθυνσις. Τὸ Δελτίον δωρεῖται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πραγματοποιήσεως τῆς πληρωμῆς τῆς συνδρομῆς. κ. Χ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ μετάφρασις τοῦ Amici θὰ δημοσιευθῇ μετὰ δύο ἢ τρεῖς μῆνας, ἐλπίζομεν δὲ νὰ τὴν ἐκδώσωμεν καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1174.

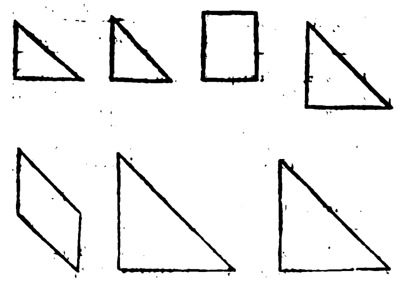

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων νὰ σχηματισθῇ τὸ ἑπόμενον σχῆμα:

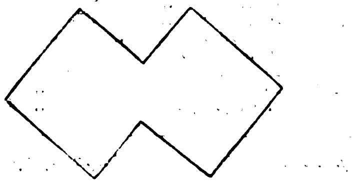

1175.

Εὑρὲ ἀριθμὸν ἀνώτερον τοῦ 100, οὗ τινος τὰ ψηφία τοῦ τετραγώνου του, ἀνεστραμμένα, σχηματίζουσι δεύτερον ἀριθμόν, τοῦ ὁποίου τὰ ψηφία τοῦ τετραγώνου ἀνεστραμμένα ἐπίσης, σύγκεινται ἐκ τῶν ψηφίων τοῦ τετραγώνου τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ.

Παράδειγμα: αβ² = γδε. βα² = εδγ.

Τὸ πρόβλημα τοῦτο ἔχει δύω λύσεις.

Ἐν Πειραιεῖ, τῇ 1 Ἰουλίου 1880. ?

1176.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς θέσον οὕτως ὥστε, ἐὰν ἀθροίσῃ τις αὐτοὺς καθέτως, ὁριζοντείως καὶ διαγωνίως, νὰ σχηματίζεται ἄθροισμα ὁ ἀριθμὸς 505.

1177.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Σχημάτισον κυβόλεξον, ἐν ᾧ νὰ ἀναγινώσκηται τὸ ὄνομα «Μήων» (Μήων=Τρώς τις, Ἰλ. καὶ βασιλεὺς τῆς Φρυγίας καὶ Λυδίας, Διοδ.) **

1178.

Διὰ τῶν λέξεων Ais - phare - ton σχημάτισον τὸ ὄνομα μεγάλου ποιητοῦ.

1179.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.]

Ο† Μ†† Δ††††††Σ Τ†† Σ††††††Ν
Μ††††††††Ν Ο† Δ† Λ††††††††††Σ Τ† Σ††††Σ.

1180.

Rébus.

L	L	L	L	L	L
L L	L L	L L	L L	L L	L L
L L L	L L L	L L L	L L L	L L L	L L L

1181.

Mot carré.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις]

Je fus pendant longtemps souveraine du monde,
Et je conquis mon sceptre et sur terre et sur l'onde,
En maint combat livré dans des siècles païens;
Je le conserve encore sur les peuples chrétiens.—
Je suis une cité sur le sol d'Algérie
Et j'ai donné mon nom à toute la partie
Du pays qui m'entoure.—On me voit très souvent
Dans la cour d'une ferme ouverte à chaque vent.—
Moi, je suis le héros chanté dans l'Italie,
Et je sauvai mon père aux rives d'Ionie.

1182.

C'est pendant la grande chaleur,
Qu'on vient me voir avec bonheur.—
De moi le medecin s'honore.—
Un dieu que le commerce implore.

1183.

Métagramme.

Mon premier est un jeu d'enfant.—
Mon second, local où l'on vend.—
Mon troisième, une dure pierre.—
Dans mon suivant on apprend
A tenir épée ou rapière.—
Au voyageur mon dernier rend
Plus d'un service en sa carrière.

1184.

Ὅταν ἔχω νερό, πίνω κρασί·
Κι' ὅταν δὲν ἔχω νερό, πίνω νερό.

1185.

Μὲ λαμβάνεις εἰς τὴν μάχην καὶ μὲ ἔχεις καύχημά σου·
Εἰς τὸ ἥμισύ μου μένουν κεκρυμμένα τὰ ὀστᾶ σου.

1186.

Ἁπλοῦς ποιμὴν κατήντησα κριτὴς θεῶν νὰ γείνω·
Κριτὴς ἀνθέων γίνομαι ὁ ἥμισυς ἂν μείνω.

ΛΥΣΕΙΣ

1165.

Ὑπάρχουσι τρεῖς λύσεις:

α'— 44 τόμοι πρὸς φρ. 3. 25 = 143. —
12 » » » 4. 75 = 57. —
φρ. 200. —

β'— 25 τόμοι πρὸς φρ. 3. 25 = 81. 25
25 » » » 4. 75 = 118. 75
φρ. 200. —

γ'— 6 τόμοι πρὸς φρ. 3. 25 = 19. 50
36 » » » 4. 75 = 180. 50
φρ. 200. —

1166.

Ρ Ι Σ
Ι Δ Η
Σ Η Σ

1167.

Individualisation.

1168.

Θέρος - Θεός.

1169.

Κρέας - Ῥέα - κέρας.

1170.

Ὅ - μηρος.

1171.

N O E L
O G R E
E R G O
L E O N

1172.

TOUT commence par un T.
FINIT commence par un F.
METTRE n'a qu'un M.
CHANGER n'a qu'un C.

1173.

Coran, Oran.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 185. — 13 ΙΟΥΛΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΤΗΣΙΑ
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις.............. φρ. 10—
» ταῖς ἐπαρχίαις.......... » 12—
» τῇ ἀλλοδαπῇ........... » 20—

Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

Αἱ ὑπὲρ ἀνεγέρσεως μνημείου εἰς τὸν ἀποβιώσαντα φιλέλληνα καὶ διάσημον ἑλληνιστὴν Courtaud-Diverneresse προσφοραὶ ἀπευθύνονται πρὸς τὸν κ. Delabrousse, 39, rue Descartes, à Paris.

Ὑπὸ τῆς γνωστῆς βιενναίας οἰκονομολογικῆς ἐφημερίδος «Moniteur de la Chance Universelle» (Μηνύτωρ τῆς Παγκοσμίου Τύχης) ἐξεδόθη ἀρτίως βιβλίον περιέχον πλείστας πληροφορίας ἀναγομένας εἰς πάντα τὰ μετὰ λαχείων εὐρωπαϊκὰ δάνεια (αὐστριακά, βελγικά, γαλλικά, γερμανικά, ἑλβετικά, ἰταλικά, ὀλλανδικά, ῥωμουνικά, ῥωσσικὰ καὶ τουρκικά), ὡς καὶ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ὁμολογιῶν αὐτῶν, τῶν κληρωθεισῶν ἀπὸ τῆς πρώτης κληρώσεως τῶν ἐν λόγῳ δανείων μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1879.

Τὸ ἀνωτέρω βιβλίον εὑρίσκεται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», καὶ δύνανται οἱ συνδρομηταὶ αὐτῆς, ὅσοι εἶνε κάτοχοι ὁμολογιῶν τῶν ἀνωτέρω δανείων, νὰ συμβουλευθῶσιν αὐτό.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλεῖται ὁ Θ′ τόμος αὐτῆς, περιέχων τὰ φυλλάδια τῆς Α′ ἑξαμηνίας (Ἰανουαρίου - Ἰουνίου) τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους. Τιμὴ αὐτοῦ φρ. 5· διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τὴν ἀλλοδαπὴν φρ. 6.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Γ. Χατζῆ Κωνσταντινίδης ἀπέστειλε φράγκα 10,000 εἰς τὸ ἐνταῦθα κατάστημα πρὸς μόρφωσιν νοσοκόμων γυναικῶν.

Ὑπὲρ τοῦ συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ὁ ἐν Βραΐλᾳ κ. Κυριάκος Σούκας προσήνεγκε δραχ. 2,000, εἰς τὴν πρὸς μόρφωσιν νοσοκόμων ἐπιτροπὴν δραχ. 2,500, καὶ 6 ὀθωμ. λίρας εἰς τὸν σύλλογον «Ἅγ. Πέτρος».

Ὁ ἐν Καΐρῳ κ. Ν. Γεωργιάδης προσήνεγκεν ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης 5 ὁμολογίας τοῦ ἐθνικοῦ δανείου τῶν 10 ἑκατομμυρίων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2167. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε′. Τόμος Ι′, 13 Ἰουλίου 1880. Ἀριθ. 237 (185). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς Κοινότητος Ἀθηναίων ἐπὶ ἐπαναστάσεως.—Ἐξηγητικὴ περὶ αὐτῆς σημείωσις.—Ἄνευ οἰκογενείας (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ). — Ὀρυχὴ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ ὑπὸ Ἀντ. Μηλιαράκη. — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σκ. Σούτσου). — Τὸ τηλέφωνον καὶ ἡ ἐπιστολογραφία.—Σημειώσεις περὶ περιθάλψεως τῶν φρενοβλαβῶν. — Ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Βεσουβίου. — Συγγνώμην! — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. —Ἀλήθειαι.—Σημειώσεις.—Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2168. **Ἐπαμ. Δεληγεώργη Λόγοι πολιτικοί. 1863-1873. Μέρος πρῶτον.** Ἀθήνησι, βιβλιοπωλεῖα Α. Κορομηλᾶ καὶ Ν. Νάκη. 1880, 8ον, τιμ. δραχ. ν. 5 (Τὸ περίσσευμα διατίθεται πρὸς ἀνέγερσιν μνημείου τῷ ἀειμνήστῳ). [Οἱ ἐκδόται τῆς συλλογῆς ταύτης, κκ. Γ. Χ. Δροσίνης καὶ Α. Ε. Ἠλιόπουλος, οἵτινες ἐκόσμησαν τὸ ὡραῖον αὐτῶν ἔργον καὶ διὰ τῆς φωτογραφικῆς εἰκόνος τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός, δημοσιεύουσι τὸν ἑξῆς πρόλογον: Συνελέξαμεν τοὺς πολιτικοὺς τοῦ Ἐπαμεινώνδα Δεληγεώργη λόγους, καὶ παραδίδομεν αὐτοὺς ἐν βιβλίῳ εἰς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τὴν μελέτην. Ἐν αὐτοῖς ἐκτυλίσσεται ἡ πολιτικὴ ζωὴ τοῦ ἀνδρός, περὶ τὸν νεκρὸν τοῦ ὁποίου τοσοῦτον ἐθρήνησεν. Ἐν ταῖς ἐφημερίσι τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς Βουλῆς τῇδε κἀκεῖσε διεσπαρμένοι εἰς ὀλίγους ἦσαν προσιτοί. Δὶς δὲ μεγάλη ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἀπώλεια, ἄν, ἀπολέσαντες τὸ μέλλον Ἐκείνου, ἠδυνατοῦμεν νὰ διδαχθῶμεν ἐκ τοῦ παρελθόντος του]. (Προσεχῶς ἐκδίδοται τὸ δεύτερον μέρος ἐκ 15 περίπου τυπογραφικῶν φύλλων, περιέχον τοὺς λοιποὺς λόγους, εὐρεῖαν μελέτην ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου τοῦ Ε. Δεληγεώργη, ἀλφαβητικὸν πίνακα παραπομπῆς κ.τ.λ. Τιμὴ αὐτοῦ δρ. ν. 2.).

2169. **Μελέτη περὶ καταιγίδων καὶ ὁδηγίαι πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῶν** ὑπὸ Σπυρίδωνος Ε. Στάη, φοιτητοῦ τῶν μαθηματικῶν. Ἐν Πειραιεῖ, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Σφαίρας», 1880, 8ον, σ. 15.

2170. **Παιδαγωγικὴ ἡμιοργανικὴ γυμναστικὴ μετὰ εἰκονογραφιῶν** ὑπὸ Νικολάου Πύργου. [Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ἀριθ. 46.]. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θ. Παπαλεξάνδρη, 1880, 12ον, σ. ις′ καὶ 126, δρ. 2. (Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε συνέχεια καὶ συμπλήρωμα τοῦ πρὸ δύο ἐτῶν ἐγκρίσει καὶ δαπάνῃ τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐκδοθέντος ἐγχειριδίου τοῦ κ. Πύργου «Παιδαγωγικὴ ἀνόργανος γυμναστική»).

2171. **Archiv für mittel- und neugriechische Philologie,** herausgegeben von Dr Michael Deffner, Bibliothekar und Dozenter der Linguistik zu Athen. Buchhandlung von André Coromilas. Εἰς 8ον. (Τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Δέφνερ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν τοῦτο σύγγραμμα εἶνε προωρισμένον εἰς δημοσίευσιν εἰδικῶν μελετῶν, ἀναγομένων εἰς τὴν σπουδὴν καὶ ἔρευναν τῆς μέσης καὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας. Ἐκδίδοται ἀορίστως, ἑκάστου τόμου περιέχοντος 32 φύλλα τυπογραφικά. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα τεύχη (ἐκ φύλλων τυπογραφικῶν 10 ἀπαρτιζόμενα) περιέχουσι τρεῖς ἀξιολόγους γλωσσολογικὰς πραγματείας περὶ τῆς τσακωνικῆς διαλέκτου, εἰς ἧς τὴν μελέτην μετὰ πολλοῦ ζήλου καταγίνεται ἀπό τινων ἐτῶν ὁ κ. Δέφνερ· α′) Ἡ τσακωνικὴ ὡς ἐξακολούθησις τῆς λακωνικῆς διαλέκτου. β′) Βραχέα τινὰ περὶ τῶν ἑλληνικῶν πτώσεων, ἰδίως ἐν τῇ τσακωνικῇ. γ′) Περὶ τοῦ ῥήματος καὶ τῶν σχηματισμῶν αὐτοῦ ἐν τῇ τσακωνικῇ). Τὴν Μουσινέτσαν (εἰδύλλιον ἐκ τοῦ Κόρακος, μετὰ τοπογραφικῶν, φιλολογικῶν καὶ βοτανικῶν παρατηρήσεων), ὑπὸ Θεοδώρου Χελδράϊχ. Πραγματείαν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου κ. Ἰουλίου Schmidt, περὶ ἐκρήξεων ἡφαιστείων καὶ σεισμῶν ἐν Ἀνατολῇ. Ἀνέκδοτον θρῆνον Παρθενίου ἱερομονάχου, ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Ὀξωνίῳ βιβλιοθήκης, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Σπ. Π. Λάμπρου. Τρία θηραϊκὰ ᾄσματα συλλεγέντα ὑπὸ τοῦ κ. Νικ. Πεταλᾶ. Ἀνέκδοτα δημοτικὰ ᾄσματα ἐκ τῆς συλλογῆς πρὸ πάντων τοῦ κ. Δελένδου κλπ.).

2172. **Γενικὴ παιδαγωγικὴ καὶ διδακτική,** συγγραφεῖσα μὲν γερμανιστὶ πρὸς χρῆσιν τῶν διδασκαλείων ἑκατέρων τῶν φύλων ὑπὸ Γ. Α. Λινδνέρου, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Κουττεμβέργῃ διδασκαλείου, ἐγκρίσει τῆς αὐστριακῆς κυ-

Digitized by Google

βερνήσεως, ἐξελληνισθεῖσα δὲ ὑπὸ Χρήστου Δ. Παπαδοπούλου, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις διδασκαλείου καὶ ὑφηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ, ἐγκρίσει τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον ἀδελφῶν Βαρβαρρήγου, 1880, 8ον, σελ. 268.

2173. Ἀντωνίου Ι. Ἀντωνιάδου, γυμνασιάρχου, οἱ τυραννοκτόνοι, Δημήτριος ὁ Μακεδὼν καὶ ὁ Γενίτσαρος, τραγῳδίαι. Ἔτι δὲ καὶ ἡ Χαϊδεμμένη, κωμῳδία. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Κ. Ἀντωνιάδου, 1880, σελ. 384, δρ. ν. 4.

2174. Ἐγχειρίδιον ἐμπειρικῆς ψυχολογίας κατὰ τὴν μέθοδον τῆς ἐπαγωγῆς ὑπὸ Γ. Α. Λίνδνερ, ἐξελληνισθὲν ἐκ τῆς ε' γερμανικῆς ἐκδόσεως πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων καὶ διδασκαλείων ὑπὸ Δημητρίου Ἰωαννίδου Ὀλυμπίου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου, 1880, 16ον, σ. 198.

2175. Ἓν ἄνθος ἐπιστημονικὸν, ἤτοι μετεωρολογία, συγγραφεῖσα μὲν ὑπὸ Φ. Ζοῦργερ, μεταφρασθεῖσα δὲ ἐκ γ' γαλλικῆς ἐκδόσεως καὶ ἐπαυξηθεῖσα τῇ προσθήκῃ τῶν ἀναγκαίων φυσικῶν, χημικῶν, ἀστρονομικῶν καὶ ἄλλων τινῶν σημειώσεων πρὸς πλείονα τοῦ κειμένου κατάληψιν ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν ὑπὸ Ν. Κ. Μακάρου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις «Γραφικοῦ Κόσμου», 1880, 16ον, σελ. 239.

2176. Αἱ δύο ὀρφαναὶ, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε καὶ μέρη ὀκτὼ ὑπὸ τῶν Γάλλων Α. δ' Ἐννερὺ καὶ Κορμὸν, μεταφρασθὲν ὑπὸ Στεφ. Ι. Παπαμιχάλη. Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐν Σμύρνῃ, τύποις Ν. Α. Δαμιανοῦ, 1880, 8ον, σελ. 148.

Προσεχῶς δημοσιευθήσεται ἐν τῇ Ἑστίᾳ ὑπὸ διακεκριμένου λογίου μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» τοῦ Edmondo de Amicis. Τὸ νεώτατον τοῦτο ἔργον θεωρεῖται ἓν τῶν ἀρίστων τοῦ διασήμου Ἰταλοῦ συγγραφέως.

— Ἡ ῥωσσικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικὴν σχολὴν, παρομοίαν πρὸς τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν γερμανικήν. Ἀνεχώρησαν δ' ἤδη δι' Ἀθήνας πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ καθηγηταὶ Σοκολὼϊβ, Αἴρνστετ καὶ Λατυσέβ. Προορισμὸς τῆς ἐν Ἀθήναις ῥωσσικῆς σχολῆς θὰ ἦνε κυρίως ἡ ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐκμάθησις τῆς καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ νέων Ῥώσσων, προωρισμένων ἵνα διδάσκωσι τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐν τοῖς ῥωσσικοῖς πανεπιστημίοις. Ἡ ῥωσσικὴ κυβέρνησις ἔχει ἀπόφασιν νὰ μὴ φεισθῇ μηδεμιᾶς δαπάνης ὅπως ἀποδείξῃ τὴν ἐν Ἀθήναις σχολὴν ἐφάμιλλον πρὸς τὴν τῆς Γερμανίας καὶ Γαλλίας.

— Ἐσχάτως ἐγένετο ἐν Κοπεγχάγῃ ἡ ἐπίσημος τελετὴ τῆς ἀποκαλύψεως ὀρειχαλκίνου ἀγάλματος, στηθέντος ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ποιητοῦ καὶ μυθιστοριογράφου τῆς Δανίας Ἄνδερσεν, ἀποβιώσαντος τῷ 1875 ἐν ἡλικίᾳ ἑβδομήκοντα ἐτῶν. Μακρὰν βιογραφίαν τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἐδημοσίευσεν ἡ Ἑστία ἐν τῷ 6' τόμῳ αὐτῆς, σελ. 517.

— Ἐξεδόθησαν ἐσχάτως τὰ ἑξῆς περιοδικά:

α' — «Λύρα» (μηνιαῖον ἐκ τεσσάρων μικρῶν σελίδων) ἐν Πάτραις.

6' — «Ἀνατολή» (τοῦ ἐν Σμύρνῃ ὁμωνύμου Συλλόγου).

γ' — «Ἡ Ῥοδοδάκτυλος Ἠώς» ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Κοντοπούλου (μηνιαῖον).

— Ἐν Πάτραις ἐξεδόθη νέα ἑβδομαδιαία ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Κῆρυξ».

— Ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ἐξεδόθη ἡ ἔκθεσις τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Ζαππείου διαγωνίσματος περὶ καλλιεργείας τῆς ἐλαίας καὶ παραγωγῆς ἐλαίου. [Συντάκτης τῆς διδακτικωτάτης ταύτης ἐκθέσεως, ἐκ σελίδων 20 (8ον), εἶναι ὁ κ. Α. Γ. Δουρούτης].

— Ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης, ὁ γνωστὸς τοῖς πᾶσι διὰ τὰς ἀξιολόγους αὐτοῦ μελέτας περὶ τοῦ βίου τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων, ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τοῦ ἐν Ἐρλάγγεν πανεπιστημίου, πρὸ μικροῦ δ' ἀφίκετο ἐν Ἀθήναις.

— Ὁ ἐν Ἀμφίσσῃ κ. Θ. Γ. Κλαδᾶς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν συγγράμματός του ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ προσεχὲς μέλλον τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ λαῶν».

— Ἀμφότεραι αἱ βιβλιοθῆκαι τῶν Ἀθηνῶν, ἥ τε Ἐθνικὴ καὶ ἡ τῆς Βουλῆς, θέλουσι μείνει κεκλεισμέναι ἐπί τινα καιρὸν πρὸς τακτοποίησιν τῶν ἐν αὐταῖς βιβλίων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[10 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1880.]

Τὴν Παρασκευὴν, 4 Ἰουλίου, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας κ. Κόρβεττ, ὡς προϊστάμενος τοῦ ἐν Ἀθήναις διπλωματικοῦ σώματος, ἐπέδωκεν εἰς τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν κ. Τρικούπην τὴν κοινὴν διακοίνωσιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπων τῶν μεγάλων Δυνάμεων περὶ τῆς νέας ἑλληνοτουρκικῆς ὁροθεσίας. Εὐθὺς ὡς ἐγένετο γνωστὴ ἡ ἐπίδοσις τῆς διακοινώσεως τῶν Δυνάμεων, τὰ ἐμπορικὰ καὶ ἄλλα καταστήματα ἐσημαιοστολήθησαν, οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν ἐκρούοντο, γενικὴ δ' ἐξεδηλοῦτο χαρά. Τὴν ἑσπέραν ἐφωταγωγήθησαν τὸ δημοτικὸν κατάστημα καὶ ἅπαντα τὰ ἰδιωτικὰ καταστήματα. Πρὸ τοῦ δημαρχείου συνῆλθον πολλαὶ χιλιάδες λαοῦ, ὅστις ἐκεῖθεν, προπορευομένης τῆς μουσικῆς τοῦ ὀρφανοτροφείου, τοῦ δημάρχου καὶ τῶν μελῶν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἐπορεύθη ζητωκραυγάζων εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἔνθα ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς ἱερᾶς συνόδου δοξολογία, μεθ' ἣν ὁ λαὸς διὰ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ, τῆς πλατείας τοῦ συντάγματος, τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δημαρχεῖον, ἐκεῖ δὲ ἐκάησαν πολλὰ πυροτεχνήματα. Ἡ μουσικὴ παιανίζουσα τὸν ἀγγλικὸν ὕμνον διῆλθεν ὑπὸ τὸ ἀγγλικὸν πρεσβεῖον, παρακολουθοῦντος πολλοῦ πλήθους, ζητωκραυγάζοντος ὑπὲρ τῶν Δυνάμεων, τοῦ κ. Γλάδστωνος, τοῦ κ. Γαμβέττα καὶ ἁπάντων τῶν ὑπερασπισάντων τὴν ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν. Ὁ πρεσβευτὴς κ. Κόρβεττ ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἐξώστην καὶ ηὐχαρίστησε τὸ πλῆθος. Τὴν ἐπιοῦσαν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον συνελθὸν εἰς συνεδρίασιν, τῇ προτάσει τοῦ δημάρχου ἐξέδοτο ψήφισμα, δι' οὗ «ἐκφράζει τὴν αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην τῶν δημοτῶν τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ ἑαυτοῦ πρὸς τὰς μεγάλας Δυνάμεις Ἀγγλίαν, Αὐστρίαν, Γαλλίαν, Γερμανίαν, Ἰταλίαν καὶ Ῥωσσίαν, δι' ὅσα ἐν Βερολίνῳ ἐψηφίσαντο ὑπὲρ τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, εὔχεται δὲ ἵνα ὁ Ὕψιστος κρατύνῃ ταύτας καὶ εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου ἔργου τῆς ἑνότητος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως παντὸς ὑποδούλου λαοῦ». Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἵνα ἀνακοινωθῇ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἓξ Δυνάμεων παρὰ τοῦ δημάρχου καὶ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ὁλοκλήρου, ὅπερ ταυτοχρόνως ἀνέθηκεν εἰς τὸν δήμαρχον καὶ τὸ προεδρεῖον αὐτοῦ ἵνα διοργανώσωσι μεγάλην ἑορτὴν ἐπὶ τῷ ἐθνικῷ εὐτυχήματι. Τὴν ἐπιοῦσαν Κυριακὴν ἐπιμελείᾳ τῆς δημαρχίας ἐγένετο μεγάλη δημοσία φωταψία, φωταγωγηθέντων λαμπρῶς τοῦ Δημαρχείου, τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν, τῆς Πνυκὸς, τοῦ Μουσαίου, τοῦ Λυκαβηττοῦ καὶ ἄλλων δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν καταστημάτων. Κατὰ τὴν 8ην ὥραν τῆς ἑσπέρας ὁ λαὸς συνελθὼν εἰς τὸ δημαρχεῖον καὶ λαβὼν τὴν σημαίαν αὐτοῦ, ἐποιήσατο χαρμόσυνον διαδήλωσιν, προπορευομένης μουσικῆς, διὰ τῶν κεντρικῶν ὁδῶν τῆς πόλεως, αἵτινες ἦσαν κατάφωτοι. Καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, κατὰ τὰς ἐκεῖθεν τηλεγραφικὰς ἀγγελίας, τὴν εἴδησιν περὶ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως τῶν Δυνάμεων ἁπανταχοῦ ὁ λαὸς ὑπεδέχθη μετὰ ζωηρῶν ἐκδηλώσεων χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ, ἐν ἁπάσαις ταῖς πόλεσι τῆς Ἑλλάδος ἐτελέσθησαν δοξολογίαι καὶ γενικὴ ἐγένετο φωταψία· τὰ δημοτικὰ συμβούλια ἐκτάκτως συνερχόμενα ἐξέφρασαν τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν συνδημοτῶν των καὶ ὥρισαν τριήμερον ἑορτὴν, διαδηλώσεις δὲ πολυπληθεῖς ἐγένοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς.

— Δι' ἐγκυκλίου διαταγῆς τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου καλοῦνται εἰς τὰ ὅπλα ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν ἐσχάτως ἐνεργηθεῖσαν ἀπογραφὴν ἄγοντες τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν, ἀνερχόμενοι εἰς 12,500 ἄνδρας, ὧν οἱ μὲν 1,500 θ' ἀναλάβωσιν ὁλόκληρον τακτικὴν θητείαν, οἱ δὲ λοιποὶ 11,000 καταταγθήσονται μόνον πρὸς ἑξάμηνον ἄσκησιν, συμφώνως πρὸς τὸν νέον στρατολογικὸν νόμον, ἀναλαμβανούσης τῆς κυβερνήσεως τὴν εὐθύνην διὰ τὴν δαπάνην τῆς ἐπὶ ἑξάμηνον διατηρήσεως ἐν ὅπλοις τῶν ἑνδεκακισχιλίων τούτων ἀνδρῶν, δι' οὓς δὲν ἔχει ληφθῆ ἡ ἀναγκαία πίστωσις. — Ἀθρόοι προσέρχονται μετὰ προθυμίας ἐθελονταὶ εἰς τὸν στρατὸν, ἐν τῇ πόλει δὲ Κερκύρας πολλοὶ Ὀθωμανοὶ ἐζήτησαν τὴν εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν κατάταξίν των. — Ἀντιπρόσωπος βελγικῆς ἑταιρίας, ἐλθὼν ἐνταῦθα, διαπραγματεύεται μετὰ τῆς κυβερνήσεως τὴν παροχὴν προνομίου πρὸς κατασκευὴν ἱπποσιδηροδρόμων, ὧν κέντρον ἔσονται αἱ Ἀθῆναι, ἃς διάφοροι γραμμαὶ θέλουσιν ἑνώσει μετὰ τῶν πέριξ ἐξοχῶν.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

10 Ἰουλίου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 10 Ἰουλίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 293
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 303
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 487
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 289
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	,, 110
10 » φράγ.	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 218
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	602 1/2	500	φρ. 440 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,555
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	190
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,910	20 ,, 20 ,,	φρ. 4.75	100	φ. 123
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 70
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,100,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 101 3/4

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.50 - 70.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.13.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.70
Λίρα Στερλίνα	,,	28.30
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	25.70
Αὐστριακὸν Φλώριον	,,	13.30
Ἀργυροῦν δίφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τὰ 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,, ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπερτ. φρ. 4 1/2.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (9 Ἰουλίου) Ἐμ. 28 25-70.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (8 ») ,, 29.10.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (21 Ἰουλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	82
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	270
,, ,, 8 0]0.	,,	260
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	98
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/4 - 110 5/8
Παρισίων 3 ,,	γρ.	
Λίρα Ἀγγλικὴ	,,	110 8/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	88 3/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 15 Ἰουλίου.

Λονδ. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φλ.	117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 16 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φλ.	117.90
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.45
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (13 Ἰουλίου.)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.29 1/2 - 25.34 1/4.
Χρυσος. 1000/1000 τὸ χ. 3.437. 4 - 5 ὑπερτίμησις 0/00.
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 120 - 115. 0/00.

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστελόδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Κ. Π. Λονδῖνον καὶ Α. Β. Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.— Καν Κ*. Ἀθήνας. Προτιμῶμεν τὸν πηλὸν παρὰ τὸν κονιορτόν. Ὁ πηλὸς μένει ταπεινὸς κατὰ γῆς, ὅπως ὁ αἰσχυνόμενος πτωχός· ἐνῷ ὁ κονιορτός, ῥαδιοῦργος καὶ φιλόδοξος, χώνεται ἐδῶ, ἐπιτίθεται ἐκεῖ, καταδιώκει παρέκει, ὁρμᾷ καὶ τρυπώνει παντοῦ. Εἶνε ὁ ὀχληρός, ὃν βδελύττεται ὅλος ὁ κόσμος, καὶ ὅστις ἐπιβάλλεται εἰς ὅλον τὸν κόσμον.— κ. Α. Η. Ὕδραν. Τῇ 4 ἀπηυθύνθημεν ἐπιστολήν. —Ὑποκατ. Τραπέζης. Κόρινθον. Ἐγκαίρως μᾶς ἐπληρώθησαν.— κ. Μ. Π. Κωνσταντινούπολιν Μεγαλητέραν ἀλήθειαν εἶπεν ἐν τοῖς ἑξῆς ὁ εὐφυὴς ἐκδότης τοῦ «Ἀττικοῦ Ἡμερολογίου»: "Ἄλλοτε, λέγει, ἐπὶ τῶν ἡρωϊκῶν ἡμῶν πατέρων, καὶ αὐτὸς ὁ ἄχρηστος χάρτης μετεῖχε τῆς δόξης τοῦ πολέμου, εἰς φυσίγγιον μεταποιούμενος· Ἐλλείψει δὲ χάρτου προσέτρεχον εἰς τὰ βιβλία, ὥστε πολλάκις βεβαίως συνέβη σελίς τις, ἀλάθητον περιέχουσα συνταγὴν μακροβιότητος, ἵνα μὴ εἴπω ἀθανασίας, νὰ θανατώσῃ καλόν τινα Μουσουλμάνον, εἰς φονικὸν φυσίγγιον μετεμψυχουμένη. Σήμερον ὅμως τὰ πράγματα ἤλλαξαν ἐντελῶς· τὰ φυσίγγια ἔρχονται ἕτοιμα ἐξ Εὐρώπης, οὕτω δὲ τὰ βιβλία οὔτε κἂν διὰ καύσιμον εἶνε πλέον καλά. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσι πάντοτε ἀγαθοί τινες ἄνθρωποι, μήπω συνετισθέντες, ἐκδίδοντες τοιαῦτα! Αἱ εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις πλεῖστα ὅσα δαπανῶσι κατ' ἔτος πρὸς διατήρησιν ἐν θηριοτροφείοις ζῴων, μόνον καὶ μόνον διότι τυγχάνουσι ταῦτα περίεργα, ἀλλ' ἐν τῇ προτύπῳ ἡμῶν χώρᾳ οἱ ἐκδόται καὶ συγγραφεῖς βιβλίων εἰσὶν ἐν χείρονι μοίρᾳ ἢ ἐν Εὐρώπῃ οἱ αἴλουροι καὶ οἱ πίθηκοι, διότι οὐδὲ κἂν φέροντα ἀλλόκοτα καὶ περίεργα ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιβάλωσιν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἀνατολικὴν τοῦ ἀναγνώστου ἀπάθειαν." — Σ. Μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως. Φιλιππούπολιν, Καν Ε. Ζ. Μασσαλίαν, καὶ κκ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν, Ν. Δ. Κέρκυραν, Ι. Α. Κ. καὶ Ε. Λ. Ἀθήνας. Ἐλήφθησαν.— κ. Χ. Π. Μεσολόγγιον. Ἅπαντα παρεδόθησαν πρὸς τὸν κ. Θ. Κ.— κ. Ἀδελφ. Β. Β. Κέρκυραν. Ἡ ἀποστολὴ ἐνεργεῖται ἐν τῷ γραφείῳ μας μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ τάξεως.— Μιᾷ κυρίᾳ. Πειραιᾶ. Τὸ νεώτατον βάλς τοῦ Johann Strauss ἐπιγράφεται In's Centrum καὶ συνοδεύεται παιζόμενον ὑπὸ... πυροβολισμῶν!— *** Ἰδοὺ καὶ ἑτέρα ὡραία πρᾶξις: Ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ἐν Παρισίοις ὁ διάσημος σχεδιαστὴς Δυρανδώ, ὅστις ἀπὸ δύο ἤδη ἐτῶν πάσχων ἐκ παραλυσίας ἔκειτο κλινήρης, κατατρυχόμενος ὑπὸ δεινῆς ἀνεχείας, μὴ ἔχων δὲ νὰ πληρώσῃ μηδ' αὐτὸ τὸ ἐνοίκιόν του. Κατ' εὐτυχίαν του ὅμως, ὁσάκις ἐπλησίαζεν ἡ προθεσμία ἀποτίσεως ὀφειλῆς του τινός, κυρία τις ἤρχετο νὰ τὸν ἴδῃ καὶ τὸν ἐζήτει τὴν χάριν νὰ ἀγοράσῃ, καὶ πολὺ ἀκριβά, εὐτελῆ τινα σχεδιάσματά του, ἅτινα οὐδεμία ἐφημερὶς ἐδέχετο. Ὁσάκις πρόκειται περὶ ἀγαθοεργίας, ἐπιλέγει ἡ ἀναφέρουσα ταῦτα γαλλικὴ ἐφημερίς, τότε μάλιστα ἡ ἀδιακρισία εἶνε πρᾶγμα συγγνωστὸν· ὅθεν καὶ ἄνευ τινὸς ἐλέγχου συνειδήσεως αἴρομεν τὸ ἀνώνυμον καὶ ἀποκαλύπτομεν τὸ ἀγαθοεργὸν πρόσωπον, ὅπερ ἔσωσεν ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ πτωχοῦ καλλιτέχνου. Εἶνε ἡ δεσποινὶς Ἑλλουΐνι.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ρωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

βερνήσεως, ἐξελληνισθεῖσα δὲ ὑπὸ Χρήστου Δ. Παπαδοπούλου, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις διδασκαλείου καὶ ὑφηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ, ἐγκρίσει τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον ἀδελφῶν Βαρβαρρήγου, 1880, $8^{ον}$, σελ. 268.

2173. Ἀντωνίου Ι. Ἀντωνιάδου, γυμνασιάρχου, οἱ τυραννοκτόνοι, Δημήτριος ὁ Μακεδὼν καὶ ὁ Γενίτσαρος, τραγῳδίαι. Ἔτι δὲ καὶ ἡ Χαϊδεμμένη, κωμῳδία. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον Κ. Ἀντωνιάδου, 1880, σελ. 384, δρ. ν. 4.

2174. Ἐγχειρίδιον ἐμπειρικῆς ψυχολογίας κατὰ τὴν μέθοδον τῆς ἐπαγωγῆς ὑπὸ Γ. Α. Λίνδνερ, ἐξελληνισθὲν ἐκ τῆς ε΄ γερμανικῆς ἐκδόσεως πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων καὶ διδασκαλείων ὑπὸ Δημητρίου Ἰωαννίδου Ὀλυμπίου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου, 1880, $16^{ον}$, σ. 198.

2175. Ἓν ἄνθος ἐπιστημονικόν, ἤτοι μετεωρολογία, συγγραφεῖσα μὲν ὑπὸ Φ. Ζοῦργερ, μεταφρασθεῖσα δὲ ἐκ γ΄ γαλλικῆς ἐκδόσεως καὶ ἐπαυξηθεῖσα τῇ προσθήκῃ τῶν ἀναγκαίων φυσικῶν, χημικῶν, ἀστρονομικῶν καὶ ἄλλων τινῶν σημειώσεων πρὸς πλείονα τοῦ κειμένου κατάληψιν ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν ὑπὸ Ν. Κ. Μακάρου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις «Γραφικοῦ Κόσμου», 1880, $16^{ον}$, σελ. 239.

2176. Αἱ δύο ὀρφαναί, δρᾶμα εἰς πράξεις πέντε καὶ μέρη ὀκτὼ ὑπὸ τῶν Γάλλων Α. δ' Ἐννερὺ καὶ Κορμόν, μεταφρασθὲν ὑπὸ Στεφ. Ι. Παπαμιχάλη. Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐν Σμύρνῃ, τύποις Ν. Α. Δαμιανοῦ, 1880, $8^{ον}$, σελ. 148.

Προσεχῶς δημοσιευθήσεται ἐν τῇ Ἑστίᾳ ὑπὸ διακεκριμένου λογίου μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» τοῦ Edmondo de Amicis. Τὸ νεώτατον τοῦτο ἔργον θεωρεῖται ἓν τῶν ἀρίστων τοῦ διασήμου Ἰταλοῦ συγγραφέως.

— Ἡ ῥωσσικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικὴν σχολήν, παρομοίαν πρὸς τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν γερμανικήν. Ἀνεχώρησαν δ' ἤδη δι' Ἀθήνας πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ καθηγηταὶ Σοκολώβ, Αἴρνστετ καὶ Λατυσέβ. Προορισμὸς τῆς ἐν Ἀθήναις ῥωσσικῆς σχολῆς θὰ ἦνε κυρίως ἡ ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐκμάθησις τῆς καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ νέων Ῥώσσων, προωρισμένων ἵνα διδάσκωσι τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐν τοῖς ῥωσσικοῖς πανεπιστημίοις. Ἡ ῥωσσικὴ κυβέρνησις ἔχει ἀπόφασιν νὰ μὴ φεισθῇ μηδεμιᾶς δαπάνης ὅπως ἀποδείξῃ τὴν ἐν Ἀθήναις σχολὴν ἐφάμιλλον πρὸς τὴν τῆς Γερμανίας καὶ Γαλλίας.

— Ἐσχάτως ἐγένετο ἐν Κοπεγχάγῃ ἡ ἐπίσημος τελετὴ τῆς ἀποκαλύψεως ὀρειχαλκίνου ἀγάλματος, στηθέντος ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ποιητοῦ καὶ μυθιστοριογράφου τῆς Δανίας Ἄνδερσεν, ἀποβιώσαντος τῷ 1875 ἐν ἡλικίᾳ ἑβδομήκοντα ἐτῶν. Μακρὰν βιογραφίαν τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἐδημοσίευσεν ἡ Ἑστία ἐν τῷ 6' τόμῳ αὐτῆς, σελ. 517.

— Ἐξεδόθησαν ἐσχάτως τὰ ἑξῆς περιοδικά:

α΄ — «Λύρα» (μηνιαῖον ἐκ τεσσάρων μικρῶν σελίδων) ἐν Πάτραις.

β΄ — «Ἀνατολή» (τοῦ ἐν Σμύρνῃ ὁμωνύμου Συλλόγου).

γ΄ — «Ἡ Ῥοδοδάκτυλος Ἠώς» ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Κοντοπούλου (μηνιαῖον).

— Ἐν Πάτραις ἐξεδόθη νέα ἑβδομαδιαία ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Κῆρυξ».

— Ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ἐξεδόθη ἡ ἔκθεσις τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Ζαππείου διαγωνίσματος περὶ καλλιεργείας τῆς ἐλαίας καὶ παραγωγῆς ἐλαίου. [Συντάκτης τῆς διδακτικωτάτης ταύτης ἐκθέσεως, ἐκ σελίδων 20 ($8^{ον}$), εἶναι ὁ κ. Α. Γ. Δουρούτης].

— Ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης, ὁ γνωστὸς τοῖς πᾶσι διὰ τὰς ἀξιολόγους αὐτοῦ μελέτας περὶ τοῦ βίου τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων, ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τοῦ ἐν Ἐρλάγγεν πανεπιστημίου, πρὸ μικροῦ δ' ἀφίκετο ἐν Ἀθήναις.

— Ὁ ἐν Ἀμφίσσῃ κ. Θ. Γ. Κλαδᾶς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν συγγράμματός του ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ προσεχὲς μέλλον τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ λαῶν».

— Ἀμφότεραι αἱ βιβλιοθῆκαι τῶν Ἀθηνῶν, ἥ τε Ἐθνικὴ καὶ ἡ τῆς Βουλῆς, θέλουσι μείνει κεκλεισμέναι ἐπί τινα καιρὸν πρὸς τακτοποίησιν τῶν ἐν αὐταῖς βιβλίων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[10 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1880.]

Τὴν Παρασκευήν, 4 Ἰουλίου, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας κ. Κόρβεττ, ὡς προϊστάμενος τοῦ ἐν Ἀθήναις διπλωματικοῦ σώματος, ἐπέδωκεν εἰς τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν κ. Τρικούπην τὴν κοινὴν διακοίνωσιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπων τῶν μεγάλων Δυνάμεων περὶ τῆς νέας ἑλληνοτουρκικῆς ὁροθεσίας. Εὐθὺς ὡς ἐγένετο γνωστὴ ἡ ἐπίδοσις τῆς διακοινώσεως τῶν Δυνάμεων, τὰ ἐμπορικὰ καὶ ἄλλα καταστήματα ἐσημαιοστολήθησαν, οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν ἐκρούοντο, γενικὴ δ' ἐξεδηλοῦτο χαρά. Τὴν ἑσπέραν ἐφωταγωγήθησαν τὸ δημοτικὸν κατάστημα καὶ ἅπαντα τὰ ἰδιωτικὰ καταστήματα. Πρὸ τοῦ δημαρχείου συνῆλθον πολλαὶ χιλιάδες λαοῦ, ὅστις ἐκεῖθεν, προπορευομένης τῆς μουσικῆς τοῦ ὀρφανοτροφείου, τοῦ δημάρχου καὶ τῶν μελῶν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἐπορεύθη ζητωκραυγάζων εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἔνθα ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς ἱερᾶς συνόδου δοξολογία, μεθ' ἣν ὁ λαὸς διὰ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ, τῆς πλατείας τοῦ συντάγματος, τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δημαρχεῖον, ἐκεῖ δὲ ἐκάησαν πολλὰ πυροτεχνήματα. Ἡ μουσικὴ παιανίζουσα τὸν ἀγγλικὸν ὕμνον διῆλθεν ὑπὸ τὸ ἀγγλικὸν πρεσβεῖον, παρακολουθοῦντος πολλοῦ πλήθους, ζητωκραυγάζοντος ὑπὲρ τῶν Δυνάμεων, τοῦ κ. Γλάδστωνος, τοῦ κ. Γαμβέττα καὶ ἁπάντων τῶν ὑπερασπισάντων τὴν ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν. Ὁ πρεσβευτὴς κ. Κόρβεττ ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἐξώστην καὶ ηὐχαρίστησε τὸ πλῆθος. Τὴν ἐπιοῦσαν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον συνελθὸν εἰς συνεδρίασιν, τῇ προτάσει τοῦ δημάρχου ἐξέδοτο ψήφισμα, δι' οὗ «ἐκφράζει τὴν αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην τῶν δημοτῶν τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ ἑαυτοῦ πρὸς τὰς μεγάλας Δυνάμεις Ἀγγλίαν, Αὐστρίαν, Γαλλίαν, Γερμανίαν, Ἰταλίαν καὶ Ῥωσσίαν, δι' ὅσα ἐν Βερολίνῳ ἐψηφίσαντο ὑπὲρ τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, εὔχεται δὲ ἵνα ὁ Ὕψιστος κρατύνῃ ταύτας καὶ εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου ἔργου τῆς ἑνότητος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως παντὸς ὑποδούλου λαοῦ». Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἵνα ἀνακοινωθῇ εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἓξ Δυνάμεων παρὰ τοῦ δημάρχου καὶ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ὁλοκλήρου, ὅπερ ταυτοχρόνως ἀνέθηκεν εἰς τὸν δήμαρχον καὶ τὸ προεδρεῖον αὐτοῦ ἵνα διοργανώσωσι μεγάλην ἑορτὴν ἐπὶ τῷ ἐθνικῷ εὐτυχήματι. Τὴν ἐπιοῦσαν Κυριακὴν ἐπιμελείᾳ τῆς δημαρχίας ἐγένετο μεγάλη δημοσία φωταψία, φωταγωγηθέντων λαμπρῶς τοῦ Δημαρχείου, τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν, τῆς Πνυκός, τοῦ Μουσαίου, τοῦ Λυκαβηττοῦ καὶ ἄλλων δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν καταστημάτων. Κατὰ τὴν $8^{ην}$ ὥραν τῆς ἑσπέρας ὁ λαὸς συνελθὼν εἰς τὸ δημαρχεῖον καὶ λαβὼν τὴν σημαίαν αὐτοῦ, ἐποιήσατο χαρμόσυνον διαδήλωσιν, προπορευομένης μουσικῆς, διὰ τῶν κεντρικῶν ὁδῶν τῆς πόλεως, αἵτινες ἦσαν κατάφωτοι. Καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, κατὰ τὰς ἐκεῖθεν τηλεγραφικὰς ἀγγελίας, τὴν εἴδησιν περὶ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως τῶν Δυνάμεων ἁπανταχοῦ ὁ λαὸς ὑπεδέχθη μετὰ ζωηρῶν ἐκδηλώσεων χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ· ἐν ἁπάσαις ταῖς πόλεσι τῆς Ἑλλάδος ἐτελέσθησαν δοξολογίαι καὶ γενικὴ ἐγένετο φωταψία· τὰ δημοτικὰ συμβούλια ἐκτάκτως συνερχόμενα ἐξέφρασαν τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν συνδημοτῶν των καὶ ὥρισαν τριήμερον ἑορτήν, διαδηλώσεις δὲ πολυπληθεῖς ἐγένοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς.

— Δι' ἐγκυκλίου διαταγῆς τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου καλοῦνται εἰς τὰ ὅπλα ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν ἐσχάτως ἐνεργηθεῖσαν ἀπογραφὴν ἄγοντες τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν, ἀνερχόμενοι εἰς 12,500 ἄνδρας, ὧν οἱ μὲν 1,500 θ' ἀναλάβωσιν ὁλόκληρον τακτικὴν θητείαν, οἱ δὲ λοιποὶ 11,000 καταταγθήσονται μόνον πρὸς ἑξάμηνον ἄσκησιν, συμφώνως πρὸς τὸν νέον στρατολογικὸν νόμον, ἀναλαμβανούσης τῆς κυβερνήσεως τὴν εὐθύνην διὰ τὴν δαπάνην τῆς ἐπὶ ἑξάμηνον διατηρήσεως ἐν ὅπλοις τῶν ἑνδεκακισχιλίων τούτων ἀνδρῶν, δι' οὓς δὲν ἔχει ληφθῆ ἡ ἀναγκαία πίστωσις. — Ἀθρόοι προσέρχονται μετὰ προθυμίας ἐθελονταὶ εἰς τὸν στρατόν, ἐν τῇ πόλει δὲ Κερκύρας πολλοὶ Ὀθωμανοὶ ἐζήτησαν τὴν εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν κατάταξίν των. — Ἀντιπρόσωπος βελγικῆς ἑταιρίας, ἐλθὼν ἐνταῦθα, διαπραγματεύεται μετὰ τῆς κυβερνήσεως τὴν παροχὴν προνομίου πρὸς κατασκευὴν ἱπποσιδηροδρόμων, ὧν κέντρον ἔσονται αἱ Ἀθῆναι, ἃς διάφοροι γραμμαὶ θέλουσιν ἑνώνει μετὰ τῶν πέριξ ἐξοχῶν.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10 Ἰουλίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ κληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσότ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 293
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 303
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	458 60	560	φρ. 487
4 » »		16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 289
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	,, 110
10 » φράγ.		29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 218
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	80.—	302 1/2	500	φρ. 410 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ κληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγματ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,030,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,555
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	11,000,000	9,800,000	117,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	190
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,910	20 ,, 20 ,,	φρ. 4.75	100	φ. 128
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 70
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,291	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 101 3/4

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.50 - 70.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.13.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.70
Λίρα Στερλίνα	,,	28.30
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.70
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.80
Ἀργυροῦν δίφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ. ,, 60,800—100,000 ,, 9 ,, ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑποτ. φρ. 4 1/2.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν – Λονδ. 3μ. (9 Ἰουλίου) Ἐμ. 28 25-70.

Κερκ. – Λονδ. 3μην. (8 ») ,, 29.10.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (21 Ἰουλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	32
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	270
,, ,, 8 0]0.	,,	260
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	98
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/4 - 110 5/8
Παρισίων 3 ,,	γρ.	
Λίρα Ἀγγλική	,,	110 8/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	88 3/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 15 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 16 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φια.	117.90
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.45
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (13 Ἰουλίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.29 1/2 – 25.34 1/2. Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 - 5 ὑπερτίμησις 0/00. Ἄργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 120 - 115. 0/00.

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστέρδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Κ. Π. Λονδῖνον καὶ Δ. Β. Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.— Καν Κ*. Ἀθήνας. Προτιμῶμεν τὸν πηλὸν παρὰ τὸν κονιορτόν. Ὁ πηλὸς μένει ταπεινὸς κατὰ γῆς, ὅπως ὁ αἰσχυνόμενος πτωχός· ἐνῷ ὁ κονιορτός, ῥαδιοῦργος καὶ φιλόδοξος, χώνεται ἐδῶ, ἐπιτίθεται ἐκεῖ, καταδιώκει παρέχει, ὁρμᾷ καὶ τρυπώνει παντοῦ. Εἶνε ὁ ὀχληρός, ὃν βδελύττεται ὅλος ὁ κόσμος, καὶ ὅστις ἐπιβάλλεται εἰς ὅλον τὸν κόσμον.— κ. Α. Η. Βόλον. Τῇ 4 ἀπηντήσαμεν ἐξ ἀφετέρως. —Ὑποκατ. Τραπέζης. Κόρινθον. Ἐγκαίρως μᾶς ἐπληρώθησαν.— κ. Μ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Μεγαλητέραν ἀλήθειαν εἶπεν ἐν τοῖς ἑξῆς ὁ εὐφυὴς ἐκδότης τοῦ «Ἀττικοῦ Ἡμερολογίου»: «Ἄλλοτε, λέγει, ἐπὶ τῶν ἡρωϊκῶν ἡμῶν πατέρων, καὶ αὐτὸς ὁ ἄχρηστος χάρτης μετεῖχε τῆς δόξης τοῦ πολέμου, εἰς φυσίγγιον μεταποιούμενος. Ἐλλείψει δὲ χάρτου προσέτρεχον εἰς τὰ βιβλία, ὥστε πολλάκις βεβαίως συνέβη σελίς τις, ἀλάθητον περιέχουσα συνταγὴν μακροβιότητος, ἵνα μὴ εἴπω ἀθανασίας, νὰ θανατώσῃ καλόν τινα Μουσουλμάνον, εἰς φονικὸν φυσίγγιον μετεμψυχουμένη. Σήμερον ὅμως τὰ πράγματα ἤλλαξαν ἐντελῶς· τὰ φυσίγγια ἔρχονται ἕτοιμα ἐξ Εὐρώπης, οὐδέποτε δὲ τὰ βιβλία οὔτε κἂν διὰ καύσιμον εἶνε πλέον καλά. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσι πάντοτε ἀγαθοί τινες ἄνθρωποι, μήπω συνετισθέντες, ἐκδίδοντες τοιαῦτα! Αἱ εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις πλεῖστα ὅσα δαπανῶσι κατ' ἔτος πρὸς διατήρησιν ἐν θηριοτροφείοις ζῴων, μόνον καὶ μόνον διότι τυγχάνουσι ταῦτα περίεργα, ἀλλ' ἐν τῇ προτύπῳ ἡμῶν χώρᾳ οἱ ἐκδόται καὶ συγγραφεῖς βιβλίων εἰσὶν ἐν χείρονι μοίρᾳ. ἢ ἐν Εὐρώπῃ οἱ αἴλουροι καὶ οἱ πίθηκοι, διότι οὐδὲ κἂν φέροντα ἀλλόκοτα καὶ περίεργα ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιβάλωσιν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἀνατολικὴν τοῦ ἀναγνώστου ἀπάθειαν.»—Σ. Μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως. Φιλιππούπολιν, Καν Ε. Ζ. Μασσαλίαν, καὶ κκ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν, Ν. Δ. Κέρκυραν, Ι. Α. Κ καὶ Ε. Λ. Ἀθήνας. Ἐλήφθησαν.— κ. Χ. Π. Μεσολόγγιον. Ἅπαντα παρεδόθησαν πρὸς τὸν κ. Θ. Κ.— κ. Ἀδελφ. Β. Β. Κέρκυραν. Ἡ ἀποστολὴ ἐνεργεῖται ἐν τῷ γραφείῳ μας μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ τάξεως.— Μιᾷ κυρίᾳ. Πειραιᾶ. Τὸ νεώτατον βὰλς τοῦ Johann Strauss ἐπιγράφεται In's Centrum καὶ συνοδεύεται παιζόμενον ὑπὸ... πυροβολισμῶν!— *** Ἰδοὺ καὶ ἑτέρα ὡραία πρᾶξις: Ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ἐν Παρισίοις ὁ διάσημος σχεδιαστὴς Δυρανδῶ, ὅστις ἀπὸ δύο ἤδη ἐτῶν πάσχων ἐκ παραλυσίας ἔκειτο κλινήρης, κατατρυχόμενος ὑπὸ δεινῆς ἀνεχείας. μὴ ἔχων δὲ νὰ πληρώσῃ μηδὲ αὐτὸ τὸ ἐνοίκιόν του. Κατ' εὐτυχίαν του ὅμως, ὁσάκις ἐπλησίαζεν ἡ προθεσμία ἀποτίσεως ὀφειλῆς του τινός, κυρία τις ἤρχετο νὰ τὸν ἴδῃ καὶ τὸν ἐζήτει τὴν χάριν νὰ ἀγοράσῃ. καὶ πολὺ ἀκριβά, εὐτελῆ τινα σχεδιάσματά του, ἅτινα οὐδεμία ἐφημερὶς ἐδέχετο. Ὁσάκις πρόκειται περὶ ἀγαθοεργίας, ἐπιλέγει ἡ ἀναφέρουσα ταῦτα γαλλικὴ ἐφημερίς, τότε μάλιστα ἡ ἀδιακρισία εἶνε πρᾶγμα συγκεχωρημένον· ὅθεν καὶ ἄνευ τινὸς ἐλέγχου συνειδήσεως αἴρομεν τὸ ἀνώνυμον καὶ ἀποκαλύπτομεν τὸ ἀγαθοεργὸν πρόσωπον, ὅπερ ἔσωσεν ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ πτωχοῦ καλλιτέχνου. Εἶνε ἡ δεσποινὶς Ἐλλουΐνι.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωσσικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Πῶς εὑρίσκομεν πολλοὺς ἀριθμούς, κατωτέρους τοῦ 9, οὓς διενοήθη ἄλλος τις.

Ζητοῦμεν νὰ διπλασιασθῇ ὁ πρῶτος τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν, εἰς δὲ τὸν οὕτω παραγόμενον νὰ προστεθῇ 1, καὶ νὰ πολλαπλασιασθῇ ὁ νέος οὗτος ἀριθμὸς ἐπὶ 5. Εἰς τὸ γινόμενον τοῦτο ζητοῦμεν εἶτα νὰ προστεθῇ ὁ δεύτερος τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν. Ἐὰν ὑπάρχῃ καὶ τρίτος ἀριθμός, τὸ οὕτω ἀποτελούμενον ἄθροισμα ζητοῦμεν νὰ διπλασιασθῇ πάλιν, εἰς δὲ τὸ διπλάσιον τοῦτο νὰ προστεθῇ 1, τὸ νέον τοῦτο ποσὸν νὰ πολλαπλασιασθῇ πάλιν ἐπὶ 5, καὶ εἰς τὸ γινόμενον νὰ προστεθῇ ὁ τρίτος τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν. Αἱ αὐταὶ πράξεις ἐπαναλαμβάνονται, ἐὰν ὑπάρχῃ καὶ τέταρτος ἀριθμός, δηλ. διπλασιάζεται πάλιν τὸ ἐν τέλει ἀποτελεσθὲν ποσόν, προστίθεται εἰς αὐτὸ 1, τὸ ἐντεῦθεν ἄθροισμα πολλαπλασιάζεται ἐπὶ 5, εἰς δὲ τὸ γινόμενον προστίθεται πάλιν ὁ κατόπιν ἐρχόμενος τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν, καὶ οὕτως ἐφεξῆς. Τῶν πράξεων τούτων γενομένων, ζητοῦμεν νὰ λεχθῇ ἡμῖν ὁ δι' αὐτῶν ἀποτελεσθεὶς ἀριθμός. Ἐὰν ὁ ἀριθμὸς οὗτος σύγκηται ἐκ δύο ψηφίων, ἀφαιροῦμεν ἐξ αὐτοῦ 5· ἐὰν σύγκηται ἐκ τριῶν ψηφίων, ἀφαιροῦμεν 55, ἐὰν ἐκ τεσσάρων, ἀφαιροῦμεν 555, καὶ οὕτως ἐφεξῆς. Ὁ ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως προκύπτων ἀριθμὸς θὰ περιέχῃ κατὰ σειρὰν πάντας τοὺς ἀρχῆθεν κατὰ νοῦν ληφθέντας ἀριθμούς.

Ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ κατὰ νοῦν ληφθέντες ἀριθμοὶ εἶνε τρεῖς, οἱ 3, 4, 6. Διπλασιάζοντες τὸν πρῶτον ἔχομεν 6, προσθέτοντες εἰς αὐτὸ 1 ἔχομεν 7, τοῦτο δὲ πολλαπλασιάζοντες ἐπὶ 5 ἔχομεν 35, εἰς ὃ προσθέτοντες τὸν δεύτερον τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν 4 ἔχομεν 39. — Πάλιν διπλασιάζοντες τὸ 39 ἔχομεν 78 καὶ προσθέτοντες 1 εἰς τοῦτο ἔχομεν 79, ὅπερ πολλαπλασιαζόμενον πάλιν ἐπὶ 5 παράγει 395, εἰς ὃ προστιθεμένου νῦν τοῦ τρίτου τῶν κατὰ νοῦν ληφθέντων ἀριθμῶν, ἤτοι τοῦ 6, γίνεται ἄθροισμα 401. Ἤδη ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ὄντος τριψηφίου, πρέπει ν' ἀφαιρεθῇ, ὡς ἄνω εἴπομεν, ὁ 55, ἡ δὲ διαφορά, ἥτις εἶνε 346, θὰ περιέχῃ κατὰ σειρὰν τοὺς κατὰ νοῦν ληφθέντας ἀριθμούς, ἤτοι τοὺς 3, 4, 6.

Εὐνόητον ὅτι, ἐὰν οἱ κατὰ νοῦν ληφθέντες ἀριθμοὶ ἦσαν μόνον δύο, ἡ ἐργασία ἡμῶν θὰ περιωρίζετο μέχρις οὗ διὰ τῆς προσθήκης τοῦ δευτέρου ἀριθμοῦ ἀπετελέσθη ὁ 39, ἐξ οὗ, διψηφίου ὄντος, θὰ ἔπρεπε ν' ἀφαιρέσωμεν μόνον 5, ἵνα ἐν τῇ ἐντεῦθεν προκυπτούσῃ διαφορᾷ 34 εὕρωμεν τοὺς κατὰ νοῦν ληφθέντας ἀριθμούς, οἵτινες θὰ ἦσαν 3 καὶ 4.

1187.

Τί σημαίνει ἡ φράσις «Θέτω ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ Προκρούστου;»

1188.

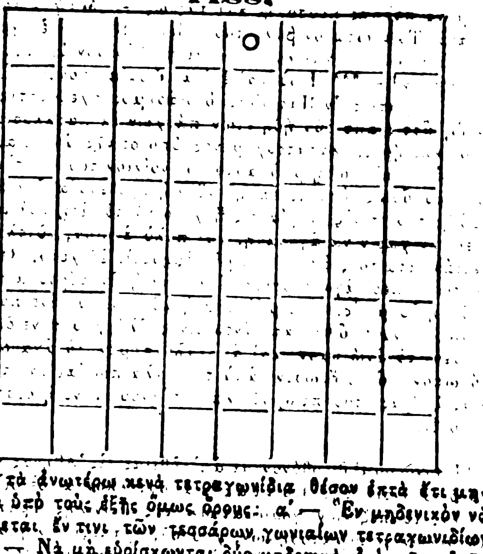

Εἰς τὰ ἀνωτέρω κενὰ τετραγωνίδια θέσον ἑπτὰ ἔτι μηδενικὰ ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὅμως ὅρους: α' — Ἓν μηδενικὸν νὰ εὑρίσκεται ἐν τινι τῶν τεσσάρων γωνιαίων τετραγωνιδίων καὶ β' — Νὰ μὴ εὑρίσκωνται δύο μηδενικὰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς σειρᾶς τετραγωνιδίων (καθέτως, ὁριζοντίως, διαγωνίως ἢ παραπλεύρως).

Τὸ πρόβλημα τοῦτο νομίζομεν ὅτι μίαν μόνον λύσιν ἐπιδέχεται.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 3 Ἰουλίου 1880. ἡ Ε. Π.

1189.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις]

Métagramme.

Ayant pris une XXXXXX
Chose qui fort me id.
Je me mis sur ma id.
Et je vis d'un oeil id.
Sur mon nez, sur ma id.
Se poser une id.
Les X représentent les mots à chercher.

ΛΥΣΕΙΣ

1174.

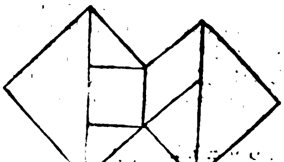

1175.

$12^2 = 144$ $441 = 21^2$

$13^2 = 169$ $961 = 31^2$

1176.

100	92	8	7	95	6	4	3	99
11	89	83	84	15	16	17	88	82
71	29	78	74	26	25	77	73	22
40	32	38	67	65	66	64	33	69
41	42	53	47	56	55	44	58	49
51	59	43	54	46	45	57	48	52
70	62	68	37	35	36	34	63	39
21	79	28	24	76	75	27	23	72
90	19	13	14	86	85	87	18	12
10	2	93	97	5	96	94	98	9

1177.

Ο	Μ	Μ	Α
Μ	Η	Ω	Ν
Μ	Ω	Ξ	Α
Α	Ν	Α	Ξ

1178.

Aristophane.

1179.

Οἱ μὲν διδόντες θηρεύουσι τὴν σταθερὰν μεσημβρίαν, οἱ δὲ λαμβάνοντες τὸ σκότος.

1180.

Citadelle (Cit tas d' L).

1181.

R	O	M	E
O	R	A	N
M	A	R	B
E	N	B	E

1182.

Mer - cure.

1183.

Balle - Halle - Dalle - Salle - Malle.

1184.

Μυλωθρός.

1185.

Πληγή - γῆ.

1186.

Πάρις - Ρίς.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 186. — 20 ΙΟΥΛΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΤΗΣΙΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις	φρ.	10
» ταῖς ἐπαρχίαις	»	12
» τῇ ἀλλοδαπῇ	»	20

Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

Ὑπὸ τῆς γνωστῆς βιενναίας οἰκονομολογικῆς ἐφημερίδος «Moniteur de la Chance Universelle» (Μηνύτωρ τῆς Παγκοσμίου Τύχης) ἐξεδόθη ἀρτίως βιβλίον περιέχον πλείστας πληροφορίας ἀναγομένας εἰς πάντα τὰ μετὰ λαχείων εὐρωπαϊκὰ δάνεια (αὐστριακά, βελγικά, γαλλικά, γερμανικά, ἑλβετικά, ἰταλικά, ὁλλανδικά, ῥωμουνικά, ῥωσσικὰ καὶ τουρκικά), ὡς καὶ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ὁμολογιῶν αὐτῶν, τῶν κληρωθεισῶν ἀπὸ τῆς πρώτης κληρώσεως τῶν ἐν λόγῳ δανείων μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1879.

Τὸ ἀνωτέρω βιβλίον εὑρίσκεται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», καὶ δύνανται οἱ συνδρομηταὶ αὐτῆς, ὅσοι εἶνε κάτοχοι ὁμολογιῶν τῶν ἀνωτέρω δανείων, νὰ συμβουλευθῶσιν αὐτό.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τῶν προσφύγων προσήνεγκον διάφοροι ἐν Ἄθωνι Μοναὶ δρ. 1,481, ἡ δὲ ἐν Φθιώτιδι Μονὴ τοῦ Ἀγάθωνος δρ. 100.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Ι. Κρικότσος προσήνεγκεν εἰς τὸ Ὠδεῖον πλουσίαν συλλογὴν μουσικῆς.

ΖΗΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ἐτελεύτησε μετὰ μακρὰν νόσον προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν ὁ ἐκ Σερβίων τῆς Μακεδονίας Ζήσης Σωτηρίου, ὁ γνωστὸς ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἕλλην τοῦ Ὀλύμπου φιλόπατρις ἀνήρ. Ὁ Ζήσης Σωτηρίου ἦν ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων χαρακτήρων, οὓς οὐδαμῶς ἴσχυσαν νὰ μεταβάλωσι τὰ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους ἐπακολουθήσαντα γεγονότα, τὰ σπουδαιοτάτας ἐπενεγκόντα ἀλλοιώσεις εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς κοινωνίαν. Ὁλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ ἓν ἐπλήρου αἴσθημα, ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, καὶ ἓν διαρκῶς ἔτρεφεν ὄνειρον, τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος, τὴν πραγμάτωσιν τῆς μεγάλης ἰδέας. Ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας, ἐμπορευόμενος ἐν Πέστῃ τῆς Οὐγγαρίας, ἐπελαμβάνετο πάσης εὐκαιρίας ὅπως ἐκδηλοῖ τὴν πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς αὐτοῦ ἀγάπην, συντρέχων ὡς ἠδύνατο τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ παρεπιδημοῦντας Ἕλληνας καὶ παντοιοτρόπως ἀποδεικνύμενος αὐτοῖς χρήσιμος. Κατελθὼν ἐν ἔτει 1827 εἰς Ἑλλάδα, ἀφ' οὗ ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος προσήνεγκεν ἅπασαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν, κατετάχθη εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου ἱδρυθὲν «Στρατιωτικὸν σχολεῖον τῶν ἀκολούθων», ἐν ᾧ ἐμαθήτευον τότε πολλοὶ νέοι, προωρισμένοι ὄντες νὰ ὑπηρετήσωσι διὰ τῶν ὅπλων τὴν πατρίδα, οἷς συγκατηριθμοῦντο καὶ οἱ ἐπιζῶντες ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ κκ. Μολᾶς καὶ Κ. Πάλλης. Κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς βασιλείας ἐν Ἑλλάδι, ἀπολυθεὶς τοῦ στρατιωτικοῦ σχολείου, ἔφερε τὸν βαθμὸν ἀνθυπολοχαγοῦ, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ παραιτηθεὶς ἔζη ἰδιωτεύων. Λαβὼν μέρος ἐνεργὸν καὶ κατὰ τὴν μεταβολὴν τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843, εὐθὺς ὡς ἐξερράγη τῷ 1854 ἡ ἐπανάστασις ἐν Ἠπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ, καταλιπὼν τὸ ἐμπόριον καὶ ἅπαντα τὰ κτήματα αὐτοῦ πωλήσας, ἔσπευσε νὰ μετάσχῃ τοῦ ἀγῶνος μετὰ σώματος ἐθελοντῶν, ὅπερ ἐξ ἰδίων συνετήρει. Τῷ 1859 ἀγωνιζομένης τῆς Ἰταλίας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἑνότητος αὐτῆς, ὁ Ζήσης Σωτηρίου μετέβη εἷς ἐκ τῶν πρώτων μετ' ἄλλων Ἑλλήνων ἐθελοντῶν εἰς τὴν ὁμοιοπαθῆ χώραν, καὶ ἐξεστράτευσεν εἰς Σικελίαν μετὰ τῶν χιλίων ὑπὸ τὸν Γαριβάλδην, τιμηθεὶς διὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως διὰ βαθμῶν καὶ παρασήμων· ἀλλ' ὁ Ζήσης Σωτηρίου ὡς μόνην ἀμοιβὴν τῶν θυσιῶν του ἐζήτει παρὰ τῶν Ἰταλῶν ν' ἀνταποδώσωσι τῇ Ἑλλάδι τὰ ἴσα, προσερχόμενοι καὶ οὗτοι ἐθελονταὶ ἐν ἐνδεχομένῳ ὁμοίῳ ἀγῶνι τῶν Ἑλλήνων· διὰ τοῦτο καὶ γενναιοφρόνως ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὸ ἐσχάτως ὑπὸ τῶν ἰταλικῶν βουλῶν ψηφισθὲν χρηματικὸν ποσόν, ὅπως ἀπονεμηθῇ ἑκάστῳ στρατιώτῃ τοῦ τάγματος τῶν χιλίων. — Μετὰ τὴν αἰσίαν ἔκβασιν τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ πολέμου ἐπανῆλθεν εἰς Ἑλλάδα, ἔνθα μικρῷ πρότερον ψευδὴς ἀγγελία περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐν μάχῃ εἶχε πάντας συνταράξει, παρασχοῦσα τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκδηλωθῇ τρανῶς ἡ πρὸς αὐτὸν εἰλικρινὴς καὶ ἔνθερμος ἀγάπη τῶν συμπατριωτῶν του. Διορισθεὶς δὲ φύλαξ τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν τῇ ἀκροπόλει, οὐ μόνον διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως ἐδωρήσατο τὸ τρίτον τοῦ γλίσχρου μισθοῦ του εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην κατετίθη ἓν δεκάλεπτον, ὡς βάσιν πρὸς σχηματισμὸν πολεμικοῦ ταμείου τῆς πατρίδος· ἀνὰ πᾶσαν δὲ 25 Μαρτίου ἐδημοσίευε τακτικῶς ἀπολογισμὸν τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου ἐκείνου. — Ἀφ' ἧς ἐν ἔτει 1871 ἐπανηγυρίσθη μεγαλοπρεπῶς ἡ πεντηκονταετηρὶς τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, καὶ σύλλογοι καὶ ἰδιῶται ἁμιλλῶνται νὰ τελέσωσιν ἐπαξίως τὴν μνήμην τῆς ἐνδόξου ἡμέρας. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὅμως, ἐκτὸς τῆς τυπικῆς ἐπισήμου τελετῆς, μόνος ὁ Ζήσης Σωτηρίου ἐνεθυμεῖτο νὰ ἑορτάζῃ τὴν εἰκοστὴν πέμπτην Μαρτίου. Κοσμῶν ἑορτασίμως τὴν κατοικίαν του, ἔνθους καὶ πλήρης φαιδρῶν ἐλπίδων, ἐμοίραζεν εἰς τὰ ἐπισκεπτόμενα αὐτὸν παλληκάρια μπομπόταν, φύλλα δάφνης καὶ νερὸν τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἐπεδίδεν ἑκάστῳ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀφελῶς συντασσόμενον φυλλάδιον τῆς 25 Μαρτίου. Τὰ φυλλάδια ἐκεῖνα, τακτικῶς ἐκδιδόμενα τὴν παραμονὴν τῆς ἐπισήμου ἡμέρας, περιεῖχον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀλληλογραφίαν τοῦ Ἕλληνος τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Παπποῦ τοῦ Ὀλύμπου, περιληπτικοῦ ὀνόματος τῶν κατὰ τῆς τυραννίας ἡρωϊκῶς ἀγωνιζομένων κλεφτῶν. Ἡ πρόθεσις τοῦ ἀκραιφνοῦς πατριώτου ἦν νὰ παρουσιάζῃ διὰ τῶν δημοσιευμάτων ἐκείνων ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ὑπόδουλον Ἑλλάδα διαμαρτυρομένην κατὰ τοῦ βαρύνοντος αὐτὴν ζυγοῦ, ὃν παρίστατο ἑτοίμη ν' ἀποσείσῃ ἅμα τῇ πρώτῃ εὐκαιρίᾳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐλευθέραν πρόθυμον νὰ τείνῃ αὐτῇ χεῖρα ἀρωγόν. Οὕτως ἁπλοϊκῶς καὶ ἰδιορρύθμως ὁ Ἕλλην τοῦ Ὀλύμπου ἐξηκολούθει ἑορτάζων τὴν εἰκοστὴν πέμπτην Μαρτίου μέχρι τοῦ παρόντος ἔτους.

Τοιοῦτος ἐν συντομίᾳ ὁ βίος τοῦ ἀνδρός, βίος ἐθελοθυσίας καὶ αὐταπαρνήσεως. Τύπος ἀρχαίου Ἕλληνος πολίτου, προθύμου τὰ πάντα νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος, ἐλάχιστα μὲν περὶ ἑαυτοῦ μεριμνῶντος, τὰ πάντα δὲ ποιοῦντος χάριν τῆς πολιτείας, ἦν δύναταί τις εἰπεῖν χαρακτὴρ μοναδικὸς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ, ἐν ᾗ ὅλως διάφοροι ἰσχύουσιν ἀρχαί. Ἐκ δὲ τοῦ βίου αὐτοῦ ὠφελιμώτατα ἠδυνάμεθα ν' ἀντλήσωμεν διδάγματα, διότι παρέχει ἡμῖν τὸ μέτρον τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ τί θὰ ἐγίνετο ἡ πατρίς, ἂν οἱ πολῖται πάντες ἠκολούθουν τὸ παράδειγμα αὐτοῦ. Ὡς προσφυῶς λίαν ἐπεφώνησεν ὁ σεβαστὸς γραμματεὺς τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας καθηγητὴς κ. Στέφανος Κουμανούδης

Ἂν ὅλοι ἐμιμούμεθα τὸν Ζήση Σωτηρίου,
Χρείαν δὲν εἶχεν ἡ Ἑλλὰς Εὐρώπης Συνεδρίου!

N.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2177. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 20 Ἰουλίου 1880. Ἀριθ. 238 (186). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4°, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ ἐπ. εἰρηνοδικείου Σαντορίνης ἐπὶ Καποδιστρίου.—Ἐπιστολιμαῖα ἱστορήματα ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου. —Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ).—Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σκ. Σούτσου). —Μία ἐπίσκεψις εἰς τὸν βασιλέα Θιβώ.—Μέγας λαχνός.—Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. Ἀλήθειαι.— Σημειώσεις.— Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2178. **Καταστατικὸν τοῦ ἐν Ἑρμουπόλει Συλλόγου τῶν Ἀνδρίων.** Ἐν Ἑρμουπόλει. Τύποις Ρ. Πρίντεζη. 1880. Σελ. 16 [Ἄρθ. 1. Σκοπὸς τοῦ ἐν Ἑρμουπόλει Συλλόγου τῶν Ἀνδρίων εἶνε ὁ μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτοῦ στενώτερος σύνδεσμος πρὸς εὐποιΐαν καὶ ἡ ἀπὸ κοινοῦ τῶν μελῶν ἐνέργεια καὶ σύμπραξις πρὸς ἐπίλυσιν ζητημάτων ἀφορώντων τὴν εὐημερίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς πατρίδος.]

2179. **Ἀνακρέοντος ᾠδαί.** Μετάφρ. ὑπὸ Δ. Σ. Ἀραβαντινοῦ. Ἔκδοσις β', ἐπιμελῶς διορθωθεῖσα. Ἐν Ζακύνθῳ, 1880, 8ον, σ. 16, τιμᾶται δραχμῆς.

2180. **Κανονισμὸς τῆς ἐν Σμύρνῃ ἑταιρίας πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ.** Ἐν Σμύρνῃ, τύποις Ν. Δαμιανοῦ, 1880, 8ον, σ. 15.

Ὑπὸ τὸν τίτλον Questions Universitaires ὁ κ. Ε. Egger δημοσιεύει ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» σειρὰν ἐμβριθῶν ἄρθρων. Ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 7 Ἰουλίου τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος πραγματεύεται τὸ ζήτημα: Le grec est-il mort? est-il mourant?

— Ἄνδρες ἐξέχοντες ἐν τοῖς γράμμασιν, ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις (Victor Hugo, Littre, Meissonier, Gérome, Charles Blanc, δοὺξ de Broglie, Laboulaye, Dumas καὶ πλεῖστοι ἄλλοι) συνέστησαν ἐν Παρισίοις ἑταιρίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Société Arti et Amicitiæ, ἧς σκοπὸς εἶνε ἡ οἰκοδόμησις ἐπαύλεως ὑγιεινῆς καὶ ἀναχωρητηρίου τῶν ἀφιερωθέντων εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἐλευθέρων τεχνῶν καὶ μὴ πλουτησάντων.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις εἷς τῶν διαπρεπεστέρων ἐπιστημόνων τῆς Γαλλίας, ὁ Paul Broca, καθηγητὴς τῆς ἐν Παρισίοις ἰατρικῆς σχολῆς.

— Ἡ διάσημος ἠθοποιὸς Sarah Bernhard συνεφώνησε νὰ δώσῃ ἑκατὸν παραστάσεις ἐν Ἀμερικῇ ἀντὶ χιλίων δολλαρίων (ἓξ χιλιάδων δραχμῶν) ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν.

— Ἀνεχώρησεν εἰς Ἅγιον Ὄρος πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἐκεῖ βιβλιοθηκῶν ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Νικηφόρος Καλογερᾶς, καθηγητὴς τῆς θεολογίας.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων:

α'—Ἱερὰ ἱστορία (μετὰ εἰκόνων, χάριν κυρίως τοῦ προτύπου δημοτικοῦ σχολείου τοῦ Διδασκαλείου, συμφώνως πρὸς τὴν νεωστὶ εἰσαχθεῖσαν μέθοδον τῆς διδασκαλίας) ὑπὸ Ἰγνατίου Μοσχάκη.

β'— Μετάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τῆς «περὶ ἑλληνικῆς ποιητικῆς καὶ διαλεκτικῆς συντάξεως» πραγματείας τοῦ Κρυγέρου ὑπὸ Ν. Φαραντάτου.

γ'— «Ποικίλη στοὰ— ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1881» ὑπὸ Ι. Δ. Ἀρσένη.

— Νέα ἐφημερὶς καθημερινὴ ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὸν τίτλον «Αὐγή». Ἐκδότης καὶ συντάκτης αὐτῆς εἶνε ὁ λόγιος ὁμογενὴς κ. Γ. Κατσελίδης.

— Ἐν Σάμῳ ἐξεδόθησαν δύο νέαι ἐφημερίδες, ἡ «Ἀλήθεια» καὶ ἡ «Ἐλευθερία». Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐκδίδοται καὶ ἐπίσημος κυβερνητικὴ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Σάμος».

— Ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Φ. Κανελλοπούλου ἐξεδόθη συλλογὴ τῶν περὶ χαρτοσήμου νόμων καὶ διαταγμάτων καὶ ὁδηγιῶν, περιέχουσα συγχρόνως σημειώσεις καὶ παραπομπάς, δι' ὧν εὐκολύνεται οὐσιωδῶς ἡ γνῶσις τοῦ κειμένου. Τιμ. δρ. ν. 2.

— Ὁ ἐν Ζακύνθῳ δικηγόρος κ. Δ. Μαρτελάος ἐδημοσίευσε «Μελέτην ἐπί τινων ἄρθρων τῆς πολιτικῆς δικονομίας καὶ τοῦ ΣΞΘ' νόμου».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[17 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1880.]

Ἡ ἀπάντησις τῆς Πύλης εἰς τὴν κοινὴν διακοίνωσιν τῶν πρεσβευτῶν τῶν μεγάλων Δυνάμεων ἐπεδόθη τὴν παρελθοῦσαν τρίτην, εἶνε δὲ ὁποία προηγγέλθη, ἤτοι ἀποκρούει τὴν παραχώρησιν Ἰωαννίνων, Μετσόβου, Λαρίσσης καὶ ἄλλων τινων διαμερισμάτων.—Σήμερον, κατὰ τὴν 10 π. μ., ἐνεργεῖται δημοσίως ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἡ πρώτη κλήρωσις τοῦ δανείου τῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 φράγκων. Θὰ κληρωθῶσιν ἐννέα ἀριθμοί, ὧν εἷς θὰ κερδήσῃ φρ. 100,000, εἷς 10,000, δύο ἀνὰ 2,500 καὶ πέντε ἀνὰ 1,000. Ἡ κληρωτίς, ἐν εἴδει τροχοῦ (ἐκ μετάλλου καὶ χονδρῆς ὑέλου) κατεσκευάσθη παρὰ τοῦ ἐν Παρισίοις μηχανικοῦ τοῦ γνωστοῦ καταστήματος Crédit Foncier, ἐκόστισε δὲ φρ. 9,000.— Ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἀπεβίωσεν ὁ Κωνσταντῖνος Νέγρης, εἷς τῶν πρώτων οἰκιστῶν τῶν Ἀθηνῶν καὶ διακεκριμένον μέλος τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἀνήκων εἰς μίαν τῶν καλλιτέρων οἰκογενειῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέφυγε μετὰ τὰς ἐκεῖ γενομένας ἐν ἔτει 1821 σφαγὰς εἰς Ἑλλάδα νεώτατος ὤν. Ἐπὶ Καποδιστρίου ἐστάλη εἰς Γαλλίαν, ὑπὸ τοῦ ἐν Μασαλίᾳ φιλελληνικοῦ κομιτάτου ἵνα σπουδάσῃ τὰ μαθηματικά. Μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του ἐπέστρεψεν εἰς Ἑλλάδα, διορισθεὶς καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Μετὰ εὐδόκιμον διδασκαλίαν ἀπεσύρθη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Διὰ τῆς διαθήκης του ὑποχρεοῦνται τὰ τέκνα του νὰ παρέχωσιν ἐτησίαν συνδρομὴν δρ. 300 εἰς τὸ πτωχοκομεῖον Ἀθηνῶν. — Ὁ τέως πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Πετρουπόλει κ. Π. Βράϊλας μετετέθη ὡς τοιοῦτος εἰς Παρισίους.—Ὁ κ. Γ. Α. Μαυροκορδάτος διωρίσθη πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Ῥώμῃ —Χθὲς ἀφίκετο ἐκ Παρισίων ὁ κ. Ἀλέξανδρος Κουμουνδοῦρος, εἰς προϋπάντησιν τοῦ ὁποίου κατῆλθον εἰς Πειραιᾶ πολλοὶ τῶν φίλων του.—Χθὲς ἐκομίσθη ὁ νεκρὸς τοῦ Γεωργίου Περρωτοῦ, πενθεροῦ τοῦ κ. Ἀλεξ. Κουμουνδούρου καὶ ἐτάφη ἐκ τοῦ ἀπέναντι τοῦ Φαλήρου λόφου. Λόγον ἐπιτάφιον ἐξεφώνησεν ὁ καθηγητὴς κ. Μιστριώτης.—Ὁ Δῆμος Ἀθηναίων προεκήρυξε διαγωνισμὸν διὰ τὴν ἀποστολὴν εἰς Γαλλίαν νέου, μέλλοντος νὰ σπουδάσῃ εἰδικῶς τὴν ὑδραυλικήν.—Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις συνωμολόγησε μετὰ τοῦ ἐν Παρισίοις πιστωτικοῦ καταστήματος Comptoir d'Escompte δάνειον ἐκ 15 ἑκατομμ. φράγκων ἐπὶ ἐτησίῳ τόκῳ 7 τοῖς % ἄνευ ἐγγυήσεως, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ συμπεριληφθῇ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς ἕτερον δάνειον συνομολογηθησόμενον βραδύτερον.—Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ ὑπασπιστὴς τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ἡμῶν βαρῶν Guldencrone. Ὁ Guldencrone, ὅστις καταλείπει ἀρίστας ἀναμνήσεις παρὰ τῇ κοινωνίᾳ τῶν Ἀθηνῶν, ἦτον εἷς ἐκ τῶν τεσσάρων δανῶν, οἵτινες πρὸ ἐτῶν δέκα καὶ ἑπτὰ συνώδευσαν τὸν βασιλέα Γεώργιον κατὰ τὴν ἐκ Κοπεγχάγης ἀναχώρησίν του. Ὑπῆρξε δὲ καὶ ὁ τελευταῖος ἐπιζήσας. Πρῶτος ἀπεβίωσεν ὁ Λὲτ, δεύτερος ὁ Κέπεν, τρίτος ὁ Φούγκ.—Κατηρτίσθη ἐν Ἀθήναις ἑταιρία, ὅπως ζητήσῃ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν κατασκευὴν ἱπποσιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς τὰ πέριξ.—Δεύτερον ἀτμόπλοιον τῆς ἑταιρίας Γουδῆ, προωρισμένον νὰ ἐκτελῇ τὸν περίπλουν τῆς Πελοποννήσου, καταπλέει προσεχῶς εἰς Πειραιᾶ.—Χθὲς ἐγένετο διαδήλωσις ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως. Τῇ ὀγδόῃ ἑσπερινῇ ὥρᾳ πολὺ πλῆθος διῆλθεν ὑπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ κ. προέδρου τῆς κυβερνήσεως, ζητωκραυγάζον ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως. Τοῦ πλήθους ἐπροπορεύετο μουσική.—Ὡς πιθανώτερον, ἡμέρα τῆς συγκλήσεως τῆς Βουλῆς ὡρίσθη ἡ 8 Σεπτεμβρίου.—Κατὰ τηλεγραφήματα ἐκ τῶν μεθορίων, σήμερον διαβιβασθέντα, σφαγαὶ τῶν χριστιανῶν ἐγένοντο ἐν τῷ ὄρει Πηλίῳ. Εἰσέτι ἡ λυπηρὰ εἴδησις δὲν ἐπεβεβαιώθη. Τὰ τηλεγραφήματα εἶναι ἰδιωτικά, οὐχὶ αὐθεντικά.—Προσεχῶς καθίσταται τηλεγραφικὴ συγκοινωνία μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Φανερωμένης.—Λαβὼν δηλητήριον ἀπέθανε χθὲς ὁ ἐν Ἀθήναις ὑποδηματοποιὸς Ν. Ψαράκης.—Σφοδρὰ χάλαζα κατέπεσεν ἐσχάτως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ναυπάκτου, ἐπενεγκοῦσα διακοσίων καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων δρ. ζημίαν.— Λέγεται ὅτι ὁ στρατηγὸς Τομασσὲν μετὰ 60 γάλλων ἀξιωματικῶν ἀπέρχεται εἰς Ἑλλάδα πρὸς ὀργάνωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ.—Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Μεσολογγίου ἐψηφίσατο τὴν τέλεσιν δημοτελοῦς ἑορτῆς ἐπὶ τοῖς ἀποκαλυπτηρίοις τοῦ ἀνδριάντος τοῦ λόρδου Βύρωνος.—Τὸ μέρισμα τῆς α' ἑξαμηνίας ἐνεστῶτος ἔτους τῆς Βιομηχανικῆς Τραπέζης ὡρίσθη εἰς φρ. 5.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

17 Ἰουλίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 17 Ἰουλίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 293
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 304
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 431
4 » » πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 291
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 110
10 » φράγ. . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 215
60 » » . . . . —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 436

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματῆθεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,440
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	183 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 116
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 71
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα», .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 98

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.60-80.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.13.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.70
Λίρα Στερλίνα	,,	28.30
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	25.70
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπερτ. φρ. 5. 50.

ΠΑΤΡΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (16 Ἰουλίου) Ἐμ. 28.40.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (15 ») ,, 28.60-70.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (23 Ἰουλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	30 50
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0|0.	,,	268
,, ,, ,, 8 0|0.	,,	258
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	99 25
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/2 - 110 5/8.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 82 1/2-87 1/2.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 8/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	88 2/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 15 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 23 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.65
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.35
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.34
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (23 Ἰουλίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.30 1/2 - 25.35 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 - 5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 120 - 115. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 6 0/0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Σ. Ζ. Λιβόρνον. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. — κ. Κ. Γ. Π. Ὀδησσόν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Προσεχῶς θ' ἀποσταλῶσιν ἅπαντες διὰ τοῦ Lloyd, διότι δύσκολος ἀποβαίνει ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν διὰ τοῦ ταχυδρομείου. — κκ. Δ. Κ καὶ Ι. Ε. Ι. Βραΐλαν. Τὰ προηγούμενα θὰ τὰ λάβετε παρὰ τοῦ καλλίστου φίλου τῆς Ἑστίας κ. Δ. Ν. Κ. — Συνδρομητῇ. Ἀληθεῖς κεράτσες. Ὁ χαλεπώτερος σκόπελος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ προσέχωσιν αἱ Ἑλληνίδες, λέγει ὁ μακαρίτης Σκαρλ. Βυζάντιος, εἶνε ὁ τοῦ πιθηκισμοῦ τῶν ξένων ἠθῶν, ἡ ἀπειρόκαλος ἐκείνη φιλαρέσκεια, ἡ ἀσχημίζουσα καὶ τὴν περικαλλεστάτην παρθένον, τὸ περὶ τὴν φωνὴν καὶ τὸ βάδισμα καὶ τὰ κινήματα πάντα ἐπιτετηδευμένον, ὁ τῆς κεράτσας τέλος πάντων, (ἂς ἐκστομίσωμεν τὴν λέξιν), χαρακτήρ. Καὶ δὲν ἐννοῶ ἐδῶ τὴν Κεράτσαν, τὴν ὁποίαν τόσον τομῶς ἅμα καὶ ἐπιχαρίτως ἐσατύρισεν ὁ ἀγαπητὸς Ταντταλίδης, ἡ ὁποία, εὐτυχὴς ἐν τῇ ἀμαθείᾳ της, οὔτε γνωρίζει, μασσῶσα ἐν ἀφελείᾳ τὴν μαστίχην της, ὅτι παρέσχεν ὕλην εἰς κωμῳδίαν· ἀλλὰ τὴν κεράτσαν τοῦ λεγομένου καλοῦ ἢ μεγάλου κόσμου, τὴν κεράτσαν τοῦ σαλονίου, ἡ ὁποία ἔχει ἀξιώσεις ἐπιμεμελημένης δῆθεν ἀνατροφῆς! Πόσας τοιαύτας εἶδα, αἱ ὁποῖαι, μυκτηρίζουσαι ἐν συναναστροφῇ τὰς ὁμοίας των, οὔτε ᾐσθάνοντο ἐν μέσῳ τῆς βομβούσης περὶ αὐτὰς κολακείας, ὅτι ἐγίνοντο αὐταὶ πολὺ μᾶλλον καταγέλαστοι. — κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Τῇ 15 παρεδόθησαν εἰς τὸ πρακτορεῖον τοῦ Lloyd. — κ. Π. Δ. Ι. Δυρράχιον. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συνδρομητῶν μας δὲν εὕρομεν τὸ ὑμέτερον ὄνομα, εἰκάζομεν δὲ ὅτι ὁ ἐπιφορτισθεὶς νὰ σᾶς ἐγγράψῃ συνδρομητὴν ἀγοράζει καὶ σᾶς ἀποστέλλει καθ' ἑβδομάδα τὸ φύλλον. Μόνον ἑλληνικὰ καὶ γαλλικὰ γραμματόσημα εἰσὶ δεκτά. — κκ. Δ. Μ. Κωνσταντινούπολιν, Α. Π. Ὀδησσόν, Ν. Α. Π. Σηλυβρίαν, Ἀρχιμ. Γ. Σ. Νεάπολιν, Δ. Σ. Α. Ζάκυνθον, Ι. Κ. Τ. Ὕδραν, Ἄκανθαν. Πάτρας, Θ. Γ. Κ. Ἄμφισσαν, Κ. Ρ. Πειραιᾶ, Καν Φ. Ε. Ὀστάνδην, Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν. — κ. Χ. Γ. Σ. Μεσολόγγιον. Ἐδημοσιεύθη εἰς ὅλας τὰς ἐκδόσεις τῶν ἔργων του. — κ. Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον καὶ ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης Θήραν. Τῇ 12 σᾶς ἐγράψαμεν. — κκ. Σ. Π. Μ. Ζάκυνθον, Κ. Κ. Τρίπολιν. Ἐγκαίρως ἐστάλη, πωλεῖται δὲ ἐν τῷ γραφείῳ μας ἀντὶ λεπτῶν 50, μετὰ τοῦ δελτίου δὲ λεπτὰ 60. — κ. Γ. Π. Πειραιᾶ. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ σήμερον. — κ. Π. Π. Σπάρτην. Ἀπεστάλη τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν. — Λέσχην «Πηνελόπη» Ἰθάκην. Ἀπεστάλησαν ἅπαντα τὴν τετάρτην. — κ. Ι. Ε. Α. Λονδῖνον. Ἡ συνδρομὴ εἰσεπράχθη παρὰ τῶν ἐνταῦθα κκ. Ἀδελ. Μ. — κ. Νν Μικρὰν μόνον προσθήκην ἐποιήσαμεν εἰς τὸν τίτλον της: «Περὶ λύσσης..... οὐχὶ ὅμως τῆς πολιτικῆς».

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1190.

Πόθεν μετεδιδάσθη παρ' ἡμῖν ἡ λέξις Ἀρχεῖον;

1191.

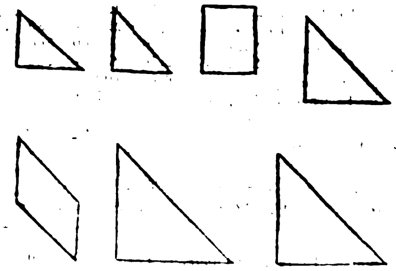

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ τὸ ἑπόμενον σχῆμα.

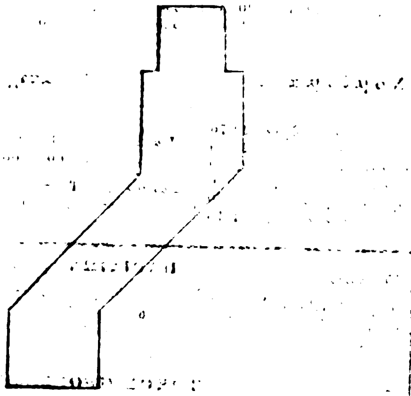

1192.

Au secours! — Ton nom? — La souffrance.
— J'accours. — Ton nom à toi? — La France.

Ζητεῖται νὰ διατυπωθῇ διὰ δύο ἑλληνικῶν στίχων ὁμοιοκαταλήκτων ἡ ἐν τῷ ἀνωτέρω γαλλικῷ διστίχῳ περιεχομένη ἔννοια. Ἐκ τῶν ἀποσταλησομένων ἡμῖν διστίχων θὰ δημοσιεύσωμεν τὰ μᾶλλον ἐπιτυχέστερα.

1193.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται βιβλίον τι.]

[illegible]	ἐπιδαψιλεύσῃ	Εἶναι	ὕπνον	πρὸς
Οὐδεὶς	πρᾶγμα	ποτὲ	τὴν	ἢ
ἀλήθεια	ἐστερήθη	μεγίστην	μοναδικὸν	καὶ
τῶν	διὰ	εἰς	ἀναγνώστας	τῇ
συγγραφεῖς	αὐτῶν	[illegible]	ἀγνωμοσύνη	ἀναψυχὴν τῶν
ὅστις	τὸν	να	τὸν	ηὐδάνθη
[illegible]	φύσις	ταῦς	του	

1194.

Διὰ τῶν 28 κοκκάλων τοῦ δομινὸ σχημάτισον κανονικὸν τετράγωνον, περιέχον κενὸν ἴσον τῇ ἐπιφανείᾳ 4 κοκκάλων καὶ ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὅρους·

α'. — Ἐν τῇ ἄνω καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ γωνίᾳ νὰ εὑρίσκεται, καθ' ὁριζοντείαν διεύθυνσιν, τὸ Διπλοῦν - Δύο, ἐν τῇ ἄνω καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ γωνίᾳ τὸ Τρία - Ἕνα, ἐν τῇ κάτω καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ Δύο - Ἕνα, καὶ ἐν τῇ κάτω πρὸς τὰ δεξιὰ τὸ Πέντε - Τρία καθ' ὁριζοντείαν ἐπίσης διεύθυνσιν.

β'. — Αἱ 8 ὁριζόντειοι, αἱ 8 κάθετοι καὶ αἱ 2 διαγώνιοι ἀθροίσεις τοῦ τετραγώνου νὰ ὦσιν αἱ αὐταί.

Ἐν Πάτραις, τῇ 10 Ἰουλίου 1880. Π.

1195.

Ἔν τινι κήπῳ ὑπάρχουσι μηλέαι ὧν ἑκάστη ἔχει 7 μῆλα, ἀπιδέαι ὧν ἑκάστη ἔχει 11 ἀπίδια, ῥοδακινέαι ὧν ἑκάστη ἔχει 5 ῥοδάκινα, καὶ βερυκοκκέαι ὧν ἑκάστη ἔχει 13 βερύκοκκα. Ζητεῖται ὁ ἀριθμὸς τῶν μήλων, ἀπιδίων, ῥοδακίνων καὶ βερυκόκκων, γνωστοῦ ὄντος, ὅτι ὑπάρχει ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς ἀπιδίων καὶ μήλων καὶ ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς ῥοδακίνων καὶ βερυκόκκων, καὶ ὅτι ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν ὀπωρικῶν τούτων ἀνέρχεται εἰς 12,424.

Ἐν Σύρῳ, Ἰούλιος τοῦ 1880. Ἀριθ. 347.

ΛΥΣΕΙΣ

1187.

Θέτω ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ Προκρούστου σημαίνει σμικρύνω ἀτόπως πρᾶγμά τι διὰ νὰ περιστείλω αὐτὸ εἰς τὰς διαστάσεις ἑτέρου τινὸς πράγματος, πρὸς ὃ θέλω νὰ τὸ προσαρμόσω. «Ἐάν, λέγει ὁ κ. Νωδιέρ, ἡ ὡραία καὶ ὑπερήφανος φύσις τοῦ Κορνηλίου δὲν περιεστέλλετο ὑποτασσομένη ὡς διὰ θαύματος εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀκαδημίας τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ἥτις ἐξέτεινεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ Προκρούστου, ἐφ' ἧς ἔμελλον νὰ ἐπιτεθῶσι καὶ βασανισθῶσιν ἀλληλοδιαδόχως ὅλα τὰ μεγάλα πνεύματα τῆς Γαλλίας, ἤθελε μᾶς ἀφήσῃ πολὺ πλειοτέρους τύπους παρ' ὅσους πράγματι μᾶς ἀφῆκε, διότι εἶχεν ἐκ φύσεως εἰς ὕπατον βαθμὸν τὸ δῶρον τῆς ἐπινοίας».

Ὁ Προκρούστης, οὗ τινος τὸ ὄνομα παρέμεινεν ἐν τῇ παροιμιώδει ταύτῃ φράσει, ἀνάγεται εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους. Ἦτο λῃστὴς τῆς Ἀττικῆς, ὅστις μὴ ἀρκούμενος εἰς τὸ νὰ λῃστεύῃ τοὺς ὁδοιπόρους, ὑπέβαλλεν ἅμα αὐτοὺς καὶ εἰς σκληρὰς βασάνους. Ἐξέτεινεν αὐτοὺς ἐπὶ κλίνης, καὶ ἂν μὲν οἱ πόδες αὐτῶν ἐξεῖχον τῆς κλίνης ταύτης, ἀπεκόπτοντο ὡς μακρότεροι, ἐὰν δὲ ἦσαν βραχύτεροι, τοὺς ἔσυρε βιαίως μὲ σχοινία διὰ νὰ μακρύνωσιν. Ὁ Θησεὺς συλλαβὼν ἐθανάτωσεν αὐτὸν μὲ τὸν ἴδιον τρόπον, ἀλλ' εἶνε ἄγνωστον ἂν τὰ μέλη του εὑρέθησαν μακρότερα καὶ ἀπεκόπησαν, ἢ βραχύτερα καὶ ἐξετάθησαν βιαίως.

Μεταφορικῶς ἡ κλίνη τοῦ Προκρούστου ἀναφέρεται ἐπὶ πραγμάτων περιεσταλμένων, συντετμημένων. Δὲν γίνεται ὅμως χρῆσις καὶ ἐπὶ πραγμάτων ἀλόγως καὶ ἀνωφελῶς ἐκτεινομένων καὶ μηκυνομένων, ὅπως ἤθελεν ὑποθέσῃ τις ὡς ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος λῃστοῦ. Δὲν δυνάμεθα παραδείγματος χάριν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐτέθη ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ Προκρούστου μυθιστόρημά τι, ὅπερ ἐκτείνει ὑπερμέτρως ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ, ὅπως πληρώσῃ ὅτι πλείστας ἐπιφυλλίδας τῆς ἐφημερίδος, ἐν ᾗ καταχωρίζεται.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Ἰουλίου 1880. Κ.

1188.

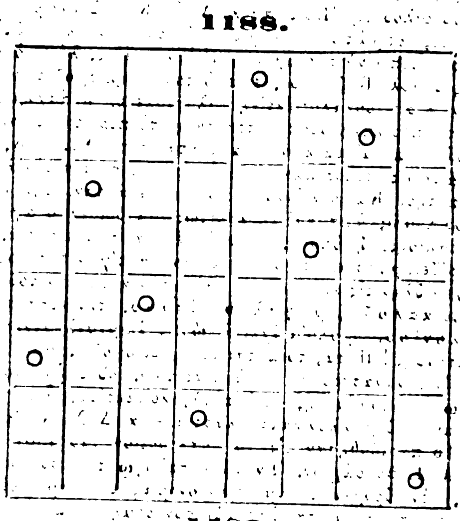

1189.

Douche, Touche, Couche, Louche, Bouche, Mouche.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 187. — 27 ΙΟΥΛΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΤΗΣΙΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

'Εν 'Αθήναις............ φρ. 10—
» ταῖς ἐπαρχίαις......... » 12—
» τῇ ἀλλοδαπῇ......... » 20—

Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

Ὑπὸ τῆς γνωστῆς βιενναίας οἰκονομολογικῆς ἐφημερίδος «Moniteur de la Chance Universelle» (Μηνύτωρ τῆς Παγκοσμίου Τύχης) ἐξεδόθη ἀρτίως βιβλίον περιέχον πλείστας πληροφορίας ἀναγομένας εἰς πάντα τὰ μετὰ λαχείων εὐρωπαϊκὰ δάνεια (αὐστριακά, βελγικά, γαλλικά, γερμανικά, ἑλβετικά, ἰταλικά, ὀλλανδικά, ῥωμουνικά, ῥωσσικὰ καὶ τουρκικά), ὡς καὶ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ὁμολογιῶν αὐτῶν, τῶν κληρωθεισῶν ἀπὸ τῆς πρώτης κληρώσεως τῶν ἐν λόγῳ δανείων μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1879.

Τὸ ἀνωτέρω βιβλίον εὑρίσκεται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», καὶ δύνανται οἱ συνδρομηταὶ αὐτῆς, ὅσοι εἶνε κάτοχοι ὁμολογιῶν τῶν ἀνωτέρω δανείων, νὰ συμβουλευθῶσιν αὐτό.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τῶν προσφύγων οἱ ἐν Βηρυττῷ Ἕλληνες συνεισέφερον δρ. 896.

Ὁ κερδήσας τὸν πρῶτον λαχνὸν τοῦ δανείου τῆς Ἐθνικ. Τραπέζης κ. Ἕκτωρ Ψύχας ἐδώρησε φρ. 500 εἰς τὸ μικρὸν κοράσιον τοῦ Ὀρφανοτροφείου, Πραξιθέαν Καρατζᾶ, τὸ ὁποῖον ἐξήγαγεν ἐκ τῆς κληρωτίδος τοὺς λαχνούς.

Ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου ἡ ἐν Σμύρνῃ ἄρτι ἀποβιώσασα Μαρία Βιτάλη ἐκληροδότησε 5 ὀθωμ. λίρας.

Ὁ κ. Βασίλ. Γελαδάκης ἐδωρήσατο εἰς τὸ ἐνταῦθα δημοτικὸν νοσοκομεῖον ἑκατὸν τόπια πανίου πρὸς χρῆσιν τῶν ἀσθενῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2181. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 27 Ἰουλίου 1880. Ἀριθ. 239 (187). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ λιμεναρχείου Σκοπέλου ἐπὶ ἐπαναστάσεως. —Αἱ ἀναμνήσεις τοῦ Σεπτεμβρίνη ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἑλίζης Σκ. Σούτσου) — Δηλητηρίασις γυναικὸς ἐξ ἐνδύματος. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-Ῥοσφουκώ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2182. **Ὁ μικρὸς Δημήτριος Ἀρχέτης.** Διήγημα μετὰ εἰκονογραφιῶν. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 12ον, σ. 88, χαρτοδ. τιμ. δραχμῆς. [Οἱ ζητοῦντες ὑγιᾶ καὶ τερπνὰ ἀναγνώσματα διὰ τοὺς παῖδάς των δύνανται νὰ εὕρωσιν ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Βλαστοῦ ὁλόκληρον παιδικὴν βιβλιοθήκην, ἀξίαν πάσης συστάσεως. Ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τούτῳ πωλοῦνται τὰ ἑπόμενα διδακτικὰ καὶ τερπνὰ βιβλία, ἅτινα καὶ κομψῶς εἰσὶ τετυπωμένα καὶ μετ' εἰκόνων κοσμοῦνται: Ὁ Γεροστάθης, Ὁ Χριστοφόρος, Ἡ μικρὰ καλύβη τοῦ δάσους, Ὁ μαργαριταρένιος σταυρός, Ἡ μικρὰ ἀλώπηξ, Ὁ Αἰμίλιος, Τὰ τρία διηγήματα, Τὸ παιδίον τῶν δασῶν, Ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ἱστορουμένη εἰς τὰ παιδία (κατὰ γλαφυρὰν μετάφρασιν τοῦ μακαρίτου Ε. Σίμου)].

2183. **Μαθήματα ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας** ὑπὸ Σ. Μηλιαράκη, διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς. Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 12ον, σ. 208, δρ. ν. 2.

2184. **Ἐπιτομὴ τῶν παραλλήλων βίων τοῦ Πλουτάρχου.** Διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα πρὸς ἀνάγνωσιν. Ὑπὸ Ἀντωνίου Βλάση. Ἔκδοσις τρίτη μετὰ εἰκονογραφιῶν. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 12ον, σ. 184, δρ. 1. 50.

2185. **Λόγος περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.** Ἐκφωνηθεὶς τῇ 24 Ἰουνίου 1880, ἡμέρᾳ τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Ἑρμουπόλει ἱερατικῆς σχολῆς ὑπὸ τοῦ Μεθοδίου Παπαναστασοπούλου, διευθυντοῦ αὐτῆς. Ἐν Ἑρμουπόλει, τύποις «Προόδου», 1880, 8ον, σ. 28.

2186. **Histoire Grecque par Ernest Curtius,** traduite de l'allemand sur la cinquième édition par A. Bouché-Leclercq, Professeur suppléant à la Faculté des lettres de Paris. Tome Premier. Paris, Ernest Leroux, éditeur. 1880. Fascicule N° 2.

2187. **Del contrabbando di guerra.** Tesi di laurea del Dott. Spiridione Vlandi, approvata dalla Facoltà di giurisprudenza della R. Università di Pisa à pieni voti legali. In Pisa, 1880, 12°, p. 41.

2188. **Θεατρικὴ βιβλιοθήκη,** ἤτοι συλλογὴ τῶν ἐκλεκτοτέρων τραγῳδιῶν, δραμάτων καὶ κωμῳδιῶν πρωτοτύπων τε καὶ ἐκ μεταφράσεων, ἐκδιδομένη κατὰ τριμηνίαν ὑπὸ Στεφάνου Ν. Μ, Α. Μπαλάνου καὶ Ι. Χατζηπέτρου. Ἀδείᾳ καὶ ἐγκρίσει τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ἔτος πρῶτον, τόμος α'. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Ε. Καγιόλ, 1880, 8ον. [Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν 8 τυπογρ. φύλλα περιέχοντα: Τὴν Ἐπαῖτιδα τῶν A. Bourgeois καὶ M. Masson (κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Φ. Α. Βουτσινᾶ) καὶ τὸ δρᾶμα τῶν κκ. E. Grange καὶ L. Thiboust (κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Στεφάνου Ν. Μ). Ἡ «Θεατρικὴ βιβλιοθήκη» τιμᾶται ἐτησίως φρ. 24].

2189. **Dictionnaire des antiquités Grecques et Romaines** d'après les textes et les monuments. [Septième fascicule: lettres cas-cho]. Contenant l'explication des termes qui se rapportent aux mœurs, aux institutions, à la religion, aux arts, aux sciences, au costume, au mobilier, à la guerre, à la marine, aux metiers, aux monnaies, poids et mesures, etc, et en général à la vie publique et privée des anciens. Rédigé par une société d'écrivains spéciaux, d'archéologues, de professeurs et de jurisconsultes sous la direction de MM. Ch. Daremberg et Ed. Saglio. Ouvrage illustré de 3,000. Prix de chaque fascicule, broché = 5 francs. Paris, Hachette et Cie, 1880.

2190. **La Marine des anciens,** t. II. La Revanche des Perses, les Tyrans de Syracuse, par M. le vice-amiral Jurien de la Gravière, membre de l'Institut, 1 vol. in-18; Paris, Plon, 1880.

2191. **Ὁ ἄωρος θάνατος Ι. Συνέλη.** Ἐν Σμύρνῃ, 1880, 8ον, σ. 27.

Ὁ κ. F. A. Paley, ἐν φυλλαδίῳ ἐκδοθέντι παρ' αὐτοῦ ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «On post epic or imitative words in Homer», πειρᾶται ν' ἀποδείξῃ διὰ τῆς ἐπόψεως τῆς γλώσσης ὅτι ὁ Ὅμηρος, ὃν νῦν ἔχομεν, δὲν εἶνε ὁ Ὅμηρος τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους καὶ ἔτι ὀλιγώτερον ὁ Ὅμηρος τῶν χρόνων τοῦ Πεισιστράτου, ἀλλὰ μῖγμα ἀρχαϊσμῶν καὶ τύπων νεωτερικῶν, οἵτινες δὲν εἶνε ἀρχαιότεροι τῶν χρόνων τοῦ Θεοφράστου.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2177. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 20 Ἰουλίου 1880. Ἀριθ. 238 (186). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ ἐπ. εἰρηνοδικείου Σαντορίνης ἐπὶ Καποδιστρίου.— Ἐπιστολιμαῖα ἱστορήματα ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου. —Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ).—Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἑλίζης Σκ. Σούτσου). —Μία ἐπίσκεψις εἰς τὸν βασιλέα Θιβώ.—Μέγας λαχνός.—Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. Ἀλήθειαι.— Σημειώσεις.— Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2178. Καταστατικὸν τοῦ ἐν Ἑρμουπόλει Συλλόγου τῶν Ἀνδρίων. Ἐν Ἑρμουπόλει. Τύποις Ρ. Πρίντεζη. 1880. Σελ. 16 [Ἄρθ. 1. Σκοπὸς τοῦ ἐν Ἑρμουπόλει Συλλόγου τῶν Ἀνδρίων εἶνε ὁ μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτοῦ στενώτερος σύνδεσμος πρὸς εὐποιΐαν καὶ ἡ ἀπὸ κοινοῦ τῶν μελῶν ἐνέργεια καὶ σύμπραξις πρὸς ἐπίλυσιν ζητημάτων ἀφορώντων τὴν εὐημερίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς πατρίδος.]

2179. Ἀνακρέοντος ᾠδαί. Μετάφρ. ὑπὸ Δ. Σ. Ἀραβαντινοῦ. Ἔκδοσις β', ἐπιμελῶς διορθωθεῖσα. Ἐν Ζακύνθῳ, 1880, 8ον, σ. 16, τιμᾶται δραχμῆς.

2180. Κανονισμὸς τῆς ἐν Σμύρνῃ ἑταιρίας πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ἐν Σμύρνῃ, τύποις Ν. Δαμιανοῦ, 1880, 8ον, σ. 15.

Ὑπὸ τὸν τίτλον Questions Universitaires ὁ κ. Ε. Egger δημοσιεύει ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» σειρὰν ἐμβριθῶν ἄρθρων. Ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 7 Ἰουλίου τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος πραγματεύεται τὸ ζήτημα: Le grec est-il mort? est-il mourant?

— Ἄνδρες ἐξέχοντες ἐν τοῖς γράμμασιν, ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις (Victor Hugo, Littre, Meissonier, Gérome, Charles Blanc, δοὺξ de Broglie, Laboulaye, Dumas καὶ πλεῖστοι ἄλλοι) συνέστησαν ἐν Παρισίοις ἑταιρίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Société Arti et Amicitiæ, ἧς σκοπὸς εἶνε ἡ οἰκοδόμησις ἐπαύλεως ὑγιεινῆς καὶ ἀναχωρητηρίου τῶν ἀφιερωθέντων εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἐλευθέρων τεχνῶν καὶ μὴ πλουτησάντων.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις εἷς τῶν διαπρεπεστέρων ἐπιστημόνων τῆς Γαλλίας, ὁ Paul Broca, καθηγητὴς τῆς ἐν Παρισίοις ἰατρικῆς σχολῆς.

— Ἡ διάσημος ἠθοποιὸς Sarah Bernhardt συνεφώνησε νὰ δώσῃ ἑκατὸν παραστάσεις ἐν Ἀμερικῇ ἀντὶ χιλίων δολλαρίων (ἓξ χιλιάδων δραχμῶν) ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν.

— Ἀνεχώρησεν εἰς Ἅγιον Ὄρος πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἐκεῖ βιβλιοθηκῶν ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Νικηφόρος Καλογερᾶς, καθηγητὴς τῆς θεολογίας.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων:

α'—Ἱερὰ ἱστορία (μετὰ εἰκόνων, χάριν κυρίως τοῦ προτύπου δημοτικοῦ σχολείου τοῦ Διδασκαλείου, συμφώνως πρὸς τὴν νεωστὶ εἰσαχθεῖσαν μέθοδον τῆς διδασκαλίας) ὑπὸ Ἰγνατίου Μοσχάκη.

β'— Μετάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τῆς «περὶ ἑλληνικῆς ποιητικῆς καὶ διαλεκτικῆς συντάξεως» πραγματείας τοῦ Κρυγέρου ὑπὸ Ν. Φαραντάτου.

γ'— «Ποικίλη στοά—ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1881» ὑπὸ Ι. Δ. Ἀρσένη.

— Νέα ἐφημερὶς καθημερινὴ ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὸν τίτλον «Αὐγή». Ἐκδότης καὶ συντάκτης αὐτῆς εἶνε ὁ λόγιος ὁμογενὴς κ. Γ. Κατσελίδης.

— Ἐν Σάμῳ ἐξεδόθησαν δύο νέαι ἐφημερίδες, ἡ «Ἀλήθεια» καὶ ἡ «Ἐλευθερία». Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐκδίδοται καὶ ἐπίσημος κυβερνητικὴ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Σάμος».

— Ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Φ. Κανελλοπούλου ἐξεδόθη συλλογὴ τῶν περὶ χαρτοσήμου νόμων καὶ διαταγμάτων καὶ ὁδηγιῶν, περιέχουσα συγχρόνως σημειώσεις καὶ παραπομπάς, δι' ὧν εὐκολύνεται οὐσιωδῶς ἡ γνῶσις τοῦ κειμένου. Τιμ. δρ. ν. 2.

— Ὁ ἐν Ζακύνθῳ δικηγόρος κ. Δ. Μαρτελάος ἐδημοσίευσε «Μελέτην ἐπί τινων ἄρθρων τῆς πολιτικῆς δικονομίας καὶ τοῦ ΣΞΘ' νόμου».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[17 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1880.]

Ἡ ἀπάντησις τῆς Πύλης εἰς τὴν κοινὴν διακοίνωσιν τῶν πρεσβευτῶν τῶν μεγάλων Δυνάμεων ἐπεδόθη τὴν παρελθοῦσαν τρίτην, εἶνε δὲ ὁποία προηγγέλθη, ἤτοι ἀποκρούει τὴν παραχώρησιν Ἰωαννίνων, Μετσόβου, Λαρίσσης καὶ ἄλλων τινων διαμερισμάτων.—Σήμερον, κατὰ τὴν 10 π. μ., ἐνεργεῖται δημοσίως ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἡ πρώτη κλήρωσις τοῦ δανείου τῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 φράγκων. Θὰ κληρωθῶσιν ἐννέα ἀριθμοί, ὧν εἷς θὰ κερδήσῃ φρ. 100,000, εἷς 10,000, δύο ἀνὰ 2,500 καὶ πέντε ἀνὰ 1,000. Ἡ κληρωτίς, ἐν εἴδει τροχοῦ (ἐκ μετάλλου καὶ χονδρῆς ὑέλου) κατεσκευάσθη παρὰ τοῦ ἐν Παρισίοις μηχανικοῦ τοῦ γνωστοῦ καταστήματος Crédit Foncier, ἐκόστισε δὲ φρ. 9,000. — Ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἀπεβίωσεν ὁ Κωνσταντῖνος Νέγρης, εἷς τῶν πρώτων οἰκιστῶν τῶν Ἀθηνῶν καὶ διακεκριμένον μέλος τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἀνήκων εἰς μίαν τῶν καλλιτέρων οἰκογενειῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέφυγε μετὰ τὰς ἐκεῖ γενομένας ἐν ἔτει 1821 σφαγὰς εἰς Ἑλλάδα νεώτατος ὤν. Ἐπὶ Καποδιστρίου ἐστάλη εἰς Γαλλίαν, ὑπὸ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ φιλελληνικοῦ κομιτάτου ἵνα σπουδάσῃ τὰ μαθηματικά. Μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του ἐπέστρεψεν εἰς Ἑλλάδα, διορισθεὶς καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Μετὰ εὐδόκιμον διδασκαλίαν ἀπεσύρθη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Διὰ τῆς διαθήκης του ὑποχρεοῦνται τὰ τέκνα του νὰ παρέχωσιν ἐτησίαν συνδρομὴν δρ. 300 εἰς τὸ πτωχοκομεῖον Ἀθηνῶν. — Ὁ τέως πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Πετρουπόλει κ. Π. Βραΐλας μετετέθη ὡς τοιοῦτος εἰς Παρισίους.—Ὁ κ. Γ. Α. Μαυροκορδάτος διωρίσθη πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Ῥώμῃ.—Χθὲς ἀφίκετο ἐκ Παρισίων ὁ κ. Ἀλέξανδρος Κουμουνδοῦρος, εἰς προϋπάντησιν τοῦ ὁποίου κατῆλθον εἰς Πειραιᾶ πολλοὶ τῶν φίλων του.—Χθὲς ἐκομίσθη ὁ νεκρὸς τοῦ Γεωργίου Περρωτοῦ, κηδεστοῦ τοῦ κ. Ἀλεξ. Κουμουνδούρου καὶ ἐτάφη ἐκ τοῦ ἀπέναντι τοῦ Φαλήρου λόφου. Λόγον ἐπιτάφιον ἐξεφώνησεν ὁ καθηγητὴς κ. Μιστριώτης.—Ὁ Δῆμος Ἀθηναίων προεκήρυξε διαγωνισμὸν διὰ τὴν ἀποστολὴν εἰς Γαλλίαν νέου, μέλλοντος νὰ σπουδάσῃ εἰδικῶς τὴν ὑδραυλικήν.—Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις συνωμολόγησε μετὰ τοῦ ἐν Παρισίοις πιστωτικοῦ καταστήματος Comptoir d'Escompte δάνειον ἐκ 15 ἑκατομμ. φράγκων ἐπὶ ἐτησίῳ τόκῳ 7 τοῖς % ἄνευ ἐγγυήσεως, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ συμπεριληφθῇ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς ἕτερον δάνειον συνομολογηθησόμενον βραδύτερον.—Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ ὑπασπιστὴς τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ἡμῶν βαρὼν Guldencrone. Ὁ Guldencrone, ὅστις καταλείπει ἀρίστας ἀναμνήσεις παρὰ τῇ κοινωνίᾳ τῶν Ἀθηνῶν, ἦτον εἷς ἐκ τῶν τεσσάρων Δανῶν, οἵτινες πρὸ ἐτῶν δέκα καὶ ἑπτὰ συνώδευσαν τὸν βασιλέα Γεώργιον κατὰ τὴν ἐκ Κοπεγχάγης ἀναχώρησίν του. Ὑπῆρξε δὲ καὶ ὁ τελευταῖος ἐπιζήσας. Πρῶτος ἀπεβίωσεν ὁ Λὲτ, δεύτερος ὁ Κέπεν, τρίτος ὁ Φούγκ.—Κατηρτίσθη ἐν Ἀθήναις ἑταιρία, ὅπως ζητήσῃ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν κατασκευὴν ἱπποσιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς τὰ πέριξ.—Δεύτερον ἀτμόπλοιον τῆς ἑταιρίας Γουδῆ, προωρισμένον νὰ ἐκτελῇ τὸν περίπλουν τῆς Πελοποννήσου, καταπλέει προσεχῶς εἰς Πειραιᾶ.—Χθὲς ἐγένετο διαδήλωσις ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως. Τῇ ὀγδόῃ ἑσπερινῇ ὥρᾳ πολὺ πλῆθος διῆλθεν ὑπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ κ. προέδρου τῆς κυβερνήσεως, ζητωκραυγάζον ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως. Τοῦ πλήθους ἐπροπορεύετο μουσική. —Ὡς πιθανώτερον, ἡμέρα τῆς συγκλήσεως τῆς Βουλῆς ὡρίσθη ἡ 8 Σεπτεμβρίου.—Κατὰ τηλεγραφήματα ἐκ τῶν μεθορίων, σήμερον διαβιβασθέντα, σφαγαὶ τῶν χριστιανῶν ἐγένοντο ἐν τῷ ὄρει Πηλίῳ. Εἰσέτι ἡ λυπηρὰ εἴδησις δὲν ἐπεβεβαιώθη. Τὰ τηλεγραφήματα εἶναι ἰδιωτικά, οὐχὶ αὐθεντικά.—Προσεχῶς καθίσταται τηλεγραφικὴ συγκοινωνία μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Φανερωμένης.—Λαβὼν δηλητήριον ἀπέθανε χθὲς ὁ ἐν Ἀθήναις ὑποδηματοποιὸς Ν. Ψαράκης. —Σφοδρὰ χάλαζα κατέπεσεν ἐσχάτως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ναυπάκτου, ἐπενεγκοῦσα διακοσίων καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων δρ. ζημίαν.— Λέγεται ὅτι ὁ στρατηγὸς Τομασσὲν μετὰ 60 γάλλων ἀξιωματικῶν ἀπέρχεται εἰς Ἑλλάδα πρὸς ὀργάνωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ.—Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Μεσολογγίου ἐψηφίσατο τὴν τέλεσιν δημοτελοῦς ἑορτῆς ἐπὶ τοῖς ἀποκαλυπτηρίοις τοῦ ἀνδριάντος τοῦ λόρδου Βύρωνος. —Τὸ μέρισμα τῆς α' ἑξαμηνίας ἐνεστῶτος ἔτους τῆς Βιομηχανικῆς Τραπέζης ὡρίσθη εἰς φρ. 5.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

17 Ἰουλίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 17 Ἰουλίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 293
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 304
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 431
4 » » πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 291
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 110
10 » φράγ. . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 215
60 » » . . . . —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 436

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,440
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	183 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 116
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 71
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,840	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 98

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.60-80.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.13.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.70
Λίρα Στερλίνα	,,	28.30
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.70
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυρὸν δφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπερτ. φρ. 5. 50.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (16 Ἰουλίου) Ἐμ. 28.40.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (15 ») ,, 28.60-70.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (23 Ἰουλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	30 30
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	268
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	258
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	99 25
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/2 - 110 5/8.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 82 1/2-87 1/2.
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 8/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	88 2/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 15 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 23 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.65
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.35
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.34
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (23 Ἰουλίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.30 1/2 - 25.35 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 - 5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 120 - 115. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Σ. Ζ. Λιβόρνον. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. — κ. Κ. Γ. Π. Ὀδησσόν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Προσεχῶς θ' ἀποσταλῶσιν ἅπαντες διὰ τοῦ Lloyd, διότι δύσκολος ἀποβαίνει ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν διὰ τοῦ ταχυδρομείου. — κκ. Δ. Κ καὶ Ι. Ε. Ι. Βραΐλαν. Τὰ προηγούμενα θὰ τὰ λάβετε παρὰ τοῦ καλλίστου φίλου τῆς Ἑστίας κ. Δ. Ν. Κ. — Συνδρομητῇ. Ἀληθεῖς κεράτσες. Ὁ χαλεπώτερος σκόπελος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ προσέχωσιν αἱ Ἑλληνίδες, λέγει ὁ μακαρίτης Σκαρλ. Βυζάντιος, εἶνε ὁ τοῦ πιθηκισμοῦ τῶν ξένων ἠθῶν, ἡ ἀπειρόκαλος ἐκείνη φιλαρέσκεια, ἡ ἀσχημίζουσα καὶ τὴν περικαλλεστάτην παρθένον, τὸ περὶ τὴν φωνὴν καὶ τὸ βάδισμα καὶ τὰ κινήματα πάντα ἐπιτετηδευμένον, ὁ τῆς κεράτσας τέλος πάντων, (ἂς ἐκστομίσωμεν τὴν λέξιν), χαρακτήρ. Καὶ δὲν ἐννοῶ ἐδῶ τὴν Κεράτσαν, τὴν ὁποίαν τόσον τομῶς ἅμα καὶ ἐπιχαρίτως ἐσατύρισεν ὁ ἀγαπητὸς Ταντᾰλίδης, ἡ ὁποία, εὐτυχὴς ἐν τῇ ἀμαθείᾳ της, οὔτε γνωρίζει, μασσῶσα ἐν ἀφελείᾳ τὴν μαστίχην της, ὅτι παρέσχεν ὕλην εἰς κωμῳδίαν· ἀλλὰ τὴν κεράτσαν τοῦ λεγομένου καλοῦ ἢ μεγάλου κόσμου, τὴν κεράτσαν τοῦ σαλονίου, ἡ ὁποία ἔχει ἀξιώσεις ἐπιμεμελημένης δῆθεν ἀνατροφῆς! Πόσας τοιαύτας εἶδα, αἱ ὁποῖαι, μυκτηρίζουσαι ἐν συναναστροφῇ τὰς ὁμοίας των, οὔτε ᾐσθάνοντο ἐν μέσῳ τῆς βομβούσης περὶ αὐτὰς κολακείας, ὅτι ἐγίνοντο αὐταὶ πολὺ μᾶλλον καταγέλαστοι. — κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Τῇ 15 παρεδόθησαν εἰς τὸ πρακτορεῖον τοῦ Lloyd. — κ. Π. Δ. Ι. Δυρράχιον. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συνδρομητῶν μας δὲν εὕρομεν τὸ ὑμέτερον ὄνομα, εἰκάζομεν δὲ ὅτι ὁ ἐπιφορτισθεὶς νὰ σᾶς ἐγγράψῃ συνδρομητὴν ἀγοράζει καὶ σᾶς ἀποστέλλει καθ' ἑβδομάδα τὸ φύλλον. Μόνον ἑλληνικὰ καὶ γαλλικὰ γραμματόσημα εἰσὶ δεκτά. — κκ. Δ. Μ. Κωνσταντινούπολιν, Α. Π. Ὀδησσόν, Ν. Α. Π. Σηλυβρίαν, Ἀρχιμ. Γ. Σ. Νεάπολιν, Δ. Σ. Α. Ζάκυνθον, Ι. Κ. Τ. Ὕδραν, Ἄκανθαν. Πάτρας, Θ. Γ. Κ. Ἄμφισσαν, Κ. Ρ. Πειραιᾶ, Καν Φ. Ε. Ὀστάνδην, Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν. — κ. Χ. Γ. Σ. Μεσολόγγιον. Ἐδημοσιεύθη εἰς ὅλας τὰς ἐκδόσεις τῶν ἔργων του. — κ. Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον καὶ ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης Θήραν. Τῇ 12 σᾶς ἐγράψαμεν. — κκ. Σ. Π. Μ. Ζάκυνθον, Κ. Κ. Τρίπολιν. Ἐγκαίρως ἐστάλη, πωλεῖται δὲ ἐν τῷ γραφείῳ μας ἀντὶ λεπτῶν 50, μετὰ τοῦ δελτίου δὲ λεπτὰ 60. — κ. Γ. Π. Πειραιᾶ. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ σήμερον. — κ. Π. Π. Σπάρτην. Ἀπεστάλη τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν. — Λέσχην «Πηνελόπη» Ἰθάκην. Ἀπεστάλησαν ἅπαντα τὴν τετάρτην. — κ. Ι. Ε. Δ. Λονδῖνον. Ἡ συνδρομὴ εἰσεπράχθη παρὰ τῶν ἐνταῦθα κκ. Ἀδελ. Μ. — κ. Ν* Μικρὰν μόνον προσθήκην ἐποιήσαμεν εἰς τὸν τίτλον της: «Περὶ λύσσης..... οὐχὶ ὅμως τῆς πολιτικῆς».

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

μὲν εἶνε ἐπιλύσιμοι, δηλ. φέρουσιν εἰς λύσιν, ἄλλοι δὲ εἶνε ὅλως ἀδιάλυτοι· ἀναμιγνύετε π. χ. τοὺς κύβους καὶ θέτετε αὐτοὺς ἐν τῷ κουτίῳ, ὡς εἴπομεν ἐν ἀριθ. 181· ἐὰν ὁ συνδυασμὸς ὃν οὕτω κατηρτίσατε εἶνε ἀδιάλυτος, ὁσασδήποτε καὶ ἂν κάμετε κινήσεις τῶν κύβων (χωρίς, ἐννοεῖται, νὰ ἐξαγάγητε τινὰ τοῦ κουτίου), εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχητε τὴν λύσιν· ὁ ἀδιάλυτος συνδυασμὸς μένει πάντοτε τοιοῦτος, ὅπως καὶ τοὐναντίον, συνδυασμὸς ἐπιλύσιμος καταλήγει πάντοτε εἰς λύσιν τοῦ παιγνίου. Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι εἷς τις συνδυασμὸς τῶν κύβων δύναται νὰ παραγάγῃ ἀπείρους ἄλλους τῆς αὐτῆς φύσεως διὰ μετακινήσεως τῶν κύβων.

Ἐκ τῶν εἰρημένων συνάγεται ὅτι διὰ τὸν παίζοντα θὰ ἦτο λίαν ἐνδιαφέρον, ἐάν, δοθέντος ἑνὸς συνδυασμοῦ τῶν κύβων, ἠδύνατο νὰ ὁρίσῃ ἐκ τῶν προτέρων ἐὰν ὁ συνδυασμὸς οὗτος εἶνε ἐπιλύσιμος ἢ ὄχι. Δύο τρόποι ὑπάρχουσιν, οἵτινες δύνανται νὰ πληροφορήσωσιν αὐτὸν περὶ τούτου, οὗτοι δὲ εἶνε οἱ ἑπόμενοι·

Α) Ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ 15 κύβοι ἀναμιχθέντες εὑρέθησαν κατέχοντες τὰς θέσεις, οἵας δεικνύει ὁ ἑπόμενος πίναξ·

10	5	14	9
12	8	15	1
3	6	2	11
4	7	13	

Ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ 10 παρατηροῦμεν ὅτι δὲν ἔχει πρὸ αὐτοῦ ἀριθμὸν ἄλλον μεγαλίτερον·

Σημειοῦμεν λοιπὸν 0
Ὁ 5 ἔχει πρὸ αὐτοῦ μεγαλίτερον ἀριθμὸν ἕνα, τὸν 10, σημειοῦμεν.......................... 1
Ὁ 14 δὲν ἔχει πρὸ αὐτοῦ μεγαλίτερον ἀριθμόν, σημειοῦμεν πάλιν.......................... 0
Ὁ 9 ἔχει πρὸ αὐτοῦ δύο μεγαλιτέρους ἀριθμούς, τὸν 10 καὶ 14, ὅθεν σημειοῦμεν............. 2
Καὶ οὕτως ἐφεξῆς καθ' ὅμοιον τρόπον· ὁ 12 ἔχει πρὸ αὐτοῦ ἕνα μεγαλίτερον.................. 1
Ὁ 8 ἔχει τέσσαρας, τοὺς 10, 14, 9 καὶ 12 4
Ὁ 15 δὲν ἔχει κανένα........................ 0
Ὁ 1 ἔχει ἑπτὰ μεγαλιτέρους πρὸ αὐτοῦ............ 7
Ὁ 3 ἐπίσης ἑπτά.............................. 7
Ὁ 6 ἔχει ἕξ. 6
Ὁ 2 ἐννέα.................................. 9
Ὁ 11 τρεῖς.................................. 3
Ὁ 4 ἐννέα.................................. 9
Ὁ 7 ἔχει ἑπτὰ 7
καὶ ὁ 13 δύο.................................. 2

ἅτινα πάντα προστιθέμενα δίδουν ἄθροισμα 58

Τοῦ οὕτω εὑρεθέντος ἀθροίσματος ὄντος ἀριθμοῦ ἀρτίου, ὁ ἀνωτέρω συνδυασμὸς εἶνε ἐπιλύσιμος· ἐὰν τὸ ἄθροισμα ἦτο ἀριθμὸς περιττός, ὁ συνδυασμὸς θὰ ἦτο ἀδιάλυτος.

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς δοκιμῆς εἶνε ἀσφαλής, τοῦτο δὲ καταφαίνεται ἐὰν λάβωμεν τὸν συνδυασμὸν τῶν ἀριθμῶν ἐν τῇ τακτικῇ αὐτῶν σειρᾷ ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 15, ἤτοι συνδυασμὸν λελυμένον. Ἐὰν ἐν τοιούτῳ συνδυασμῷ ἠθέλομεν ἐφαρμόσει τὴν ἀνωτέρω μέθοδον τῆς προσθέσεως, ἠθέλομεν λάβει ἄθροισμα 0, ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς ἀριθμὸν ἄρτιον. Ἐὰν τώρα πρὸς στιγμὴν ἠθέλομεν μεταθέσει ἐναλλὰξ δύο ἀλλεπαλλήλους ἀριθμούς, τὸν 14 καὶ 15 π. χ., τὸ ἀποτέλεσμα ἤθελεν ἀλλοιωθῆ ἀμέσως, διότι τὸ ἄθροισμα ἀποβαίνει ἀριθμὸς περιττός, 1, καὶ ὁ συνδυασμὸς ἀδιάλυτος, ἐν ᾧ ἅμα πάλιν ἠθέλομεν ἐναλλάξει τὴν θέσιν τοῦ 13 καὶ 14, τὸ ἄθροισμα γίνεται ἄρτιον, 2, καὶ ὁ συνδυασμὸς ἐπιλύσιμος.

Β) Ὁ δεύτερος τρόπος δοκιμῆς ἐὰν συνδυασμός τις εἶνε ἐπιλύσιμος γίνεται ὡς ἕπεται·

Ὑποθέσωμεν πάλιν ὅτι οἱ κύβοι ἀναμιχθέντες εὑρέθησαν κατέχοντες τὰς θέσεις, ἃς καὶ ἐν τῷ ἀνωτέρω συνδυασμῷ. Λαμβάνομεν ὑποθετικῶς τὸν 10 καὶ φέρομεν αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του, ἣν κατέχει ὁ 6. Λαμβάνομεν πάλιν τὸν 6 καὶ φέρομεν αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του, ἣν κατέχει ὁ 8· τοῦτον φέρομεν πάλιν εἰς τὴν θέσιν του, ἐν ᾗ ὑπάρχει ὁ 1, ὃν λαμβάνοντες φέρομεν εἰς τὴν θέσιν του, ἣν τέως κατεῖχεν ὁ 10, ὅστις ἐξήχθη ἐκεῖθεν. Οὕτως ἀπετελέσθη μία σειρὰ μετακινήσεων. Ἐξακολουθοῦντες τὴν ἐργασίαν καθ' ὅμοιον τρόπον, λαμβάνομεν νῦν τὸν 5 καὶ φέρομεν εἰς τὴν θέσιν του, ἣν κατέχει ὁ 12, τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του, ἐν ᾗ ὁ 11, τὸν 11 πάλιν εἰς τὴν ἰδικήν του ἐν ᾗ ὁ 2, καὶ τοῦτον εἰς τὴν θέσιν ἣν κατεῖχε τέως ὁ 5. Οὕτως ἀπετελέσθη δευτέρα σειρὰ μετακινήσεων. Ἤδη ἐξακολουθοῦντες ἀρχίζομεν ἀπὸ τοῦ 14, ὅστις λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ 7, οὗτος τοῦ 15, ὁ 15 τοῦ 13, ὁ 13 τὴν θέσιν τοῦ 4, ὁ 4 τοῦ 9, καὶ τέλος ὁ 9 τὴν τοῦ 3, εἰς τρόπον ὥστε ὅλοι οἱ ἀριθμοὶ τοῦ παιγνίου κατέλαβον ὑποθετικῶς τὰς τακτικὰς θέσεις των. Εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐφθάσαμεν ἐνεργήσαντες τρεῖς σειρὰς ὑποθετικῶν μετακινήσεων, ἤτοι περιττὸν ἀριθμόν. Τοῦτο δεικνύει ἀσφαλῶς ὅτι ὁ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν συνδυασμὸς εἶνε ἐπιλύσιμος· τοὐναντίον δὲ πρέπει νὰ ἐξάγωμεν, ἐὰν αἱ σειραὶ τῶν μετακινήσεων εἶνε ἀριθμοῦ ἀρτίου.

Ἀλλὰ καὶ αἱ δύο προεκτεθεῖσαι δοκιμαὶ τοῦτο ἔχουσι τὸ ἐλάττωμα ὅτι εἶνε ἱκανῶς περίπλοκοι, καὶ ἑπομένως δυσεκτέλεστοι ἀπὸ μνήμης. Ἕπεται ἐντεῦθεν ὅτι προτιμότερον θὰ ἦτο, δοθέντος συνδυασμοῦ τινος, νὰ χωρήσῃ τις κατ' εὐθεῖαν εἰς λύσιν αὐτοῦ, ἢ νὰ μεταχειρίζεται τὰς δοκιμὰς ὅπως μάθῃ ἐὰν ὁ συνδυασμὸς εἶνε ἐπιλύσιμος ἢ ὄχι.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον δὲ τῆς ἐπιλύσεως, παρατηροῦμεν ὅτι, οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ τάξις καθ' ἣν ἤθελον εὑρεθῆ οἱ κύβοι, πρέπει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ προσπαθήσωμεν ὅπως φέρωμεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀκόλουθον τάξιν:

1	2	3	4
12	15		5
11	14	13	6
10	9	8	7

Ἀπαραίτητον προσέτι εἶνε ἵνα ὁ κύβος 14 κατέχῃ τὴν θέσιν, ἐν ᾗ εὑρίσκεται ἐν τῷ πίνακι, ὅπερ ἄλλως τε δὲν εἶνε δύσκολον.

Ἵνα ἐπιτύχωμεν τὸν ἄνω συνδυασμόν, μετακινοῦμεν πρῶτον τὸν κύβον 1 μέχρις οὗ φέρομεν αὐτὸν εἰς ἣν κατέχει θέσιν, τοὺς δὲ ἄλλους κύβους μετακινοῦμεν μέχρις οὗ ἔλθωσιν εἰς τὴν σειράν, ἐν ᾗ κυκλοειδῶς εὑρίσκονται, προσέχοντες νὰ εἰσάγωμεν εἰς τὸ τετράγωνον, ὅπερ νῦν κατέχουσιν οἱ κύβοι 15, 14 καὶ 13, πάντα κύβον, ὅστις πρόκειται νὰ καταλάβῃ τὴν τακτικήν του θέσιν, μὴ μετακινοῦντες δὲ ἢ τὰς τέσσαρας μόνον ἐξωτερικὰς σειράς.

Ὅταν κατορθώσωμεν νὰ φέρωμεν τοὺς κύβους εἰς ἣν τάξιν δεικνύει ὁ ἀνωτέρω πίναξ, τότε κινοῦμεν τὸν 5 εἰς τὴν κενὴν θέσιν, κατόπιν αὐτοῦ τὸν 6, τὸν 7 καὶ οὕτως ἐφεξῆς ὅλους τοὺς κύβους τῶν τριῶν κατωτέρων ὁριζοντείων γραμμῶν, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ἐγγίξωμεν τοὺς κύβους τῆς πρώτης γραμμῆς.

Ὅταν, διὰ τῆς μετακινήσεως ταύτης τῶν κύβων τῆς δευτέρας καὶ τετάρτης ὁριζοντείου γραμμῆς καὶ τῶν δύο καθέτων ἐξωτερικῶν, φέρωμεν τοὺς κύβους εἰς τὴν ἀκόλουθον τάξιν:

1	2	3	4
5	6	7	8
14	13		9
15	12	11	10

τότε πρὸς τελικὴν τοῦ παιγνίου ἐπίλυσιν δὲν ἀπαιτεῖται ἢ νὰ μετακινήσωμεν, κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε διεύθυνσιν, τὰς δύο τελευταίας ὁριζοντείους γραμμάς.

Ὅταν ὀλίγον γυμνασθῇ τις κατὰ τὸν ἄνω ὑποδειχθέντα τρόπον, ἡ λύσις τοῦ παιγνίου εἶνε πλέον ἐργασία ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὥρας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 18 Ἰουλίου 18[illegible]0. **

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 187. — 27 ΙΟΥΛΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΤΗΣΙΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

'Εν 'Αθήναις............ φρ. 10—
» ταῖς ἐπαρχίαις........ » 12—
» τῇ ἀλλοδαπῇ......... » 20—

'Η συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 'Ιανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

'Υπὸ τῆς γνωστῆς βιενναίας οἰκονομολογικῆς ἐφημερίδος «Moniteur de la Chance Universelle» (Μηνύτωρ τῆς Παγκοσμίου Τύχης) ἐξεδόθη ἀρτίως βιβλίον περιέχον πλείστας πληροφορίας ἀναγομένας εἰς πάντα τὰ μετὰ λαχείων εὐρωπαϊκὰ δάνεια (αὐστριακά, βελγικά, γαλλικά, γερμανικά, ἑλβετικά, ἰταλικά, ὁλλανδικά, ρωμουνικά, ρωσσικὰ καὶ τουρκικά), ὡς καὶ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ὁμολογιῶν αὐτῶν, τῶν κληρωθεισῶν ἀπὸ τῆς πρώτης κληρώσεως τῶν ἐν λόγῳ δανείων μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1879.

Τὸ ἀνωτέρω βιβλίον εὑρίσκεται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «'Εστίας», καὶ δύνανται οἱ συνδρομηταὶ αὐτῆς, ὅσοι εἶνε κάτοχοι ὁμολογιῶν τῶν ἀνωτέρω δανείων, νὰ συμβουλευθῶσιν αὐτό.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

'Υπὲρ τῶν προσφύγων οἱ ἐν Βηρυττῷ Ἕλληνες συνεισέφερον δρ. 896.

'Ο κερδήσας τὸν πρῶτον λαχνὸν τοῦ δανείου τῆς 'Εθνικ. Τραπέζης κ. Ἕκτωρ Ψύχας ἐδώρησε φρ. 500 εἰς τὸ μικρὸν κοράσιον τοῦ 'Ορφανοτροφείου, Πραξιθέαν Καρατζᾶ, τὸ ὁποῖον ἐξήγαγεν ἐκ τῆς κληρωτίδος τοὺς λαχνούς.

'Υπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου ἡ ἐν Σμύρνῃ ἄρτι ἀποβιώσασα Μαρία Βιτάλη ἐκληροδότησε 5 ὀθωμ. λίρας.

'Ο κ. Βασίλ. Γελαδάκης ἐδωρήσατο εἰς τὸ ἐνταῦθα δημοτικὸν νοσοκομεῖον ἑκατὸν τόπια πανίου πρὸς χρῆσιν τῶν ἀσθενῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2181. **'Εστία.** 'Εκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 27 'Ιουλίου 1880. 'Αριθ. 239 (187). Λεπτὰ 20. 'Αθήνησι, γραφεῖον τῆς «'Εστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ λιμεναρχείου Σκοπέλου ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Αἱ ἀναμνήσεις τοῦ Σεπτεμβρίνη ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς 'Ακαδημίας. Μετάφρασ. Α. Ρ. 'Ραγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. ('Εκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. 'Ελίζης Σκ. Σούτσου) — Δηλητηρίασις γυναικὸς ἐξ ἐνδύματος. — Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς Δε-λα-'Ροσφουκῶ. (Μετάφρ. Γ. Ζωχιοῦ). — Δάνειον πνεῦμα. — 'Εντυπώσεις. 'Αλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2182. **'Ο μικρὸς Δημήτριος 'Αρχέτης.** Διήγημα μετὰ εἰκονογραφιῶν. 'Εν 'Αθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 12ον, σ. 88, χαρτοδ. τιμ. δραχμῆς. [Οἱ ζητοῦντες ὑγιᾶ καὶ τερπνὰ ἀναγνώσματα διὰ τοὺς παῖδάς των δύνανται νὰ εὕρωσιν ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Βλαστοῦ ὁλόκληρον παιδικὴν βιβλιοθήκην, ἀξίαν πάσης συστάσεως. 'Εν τῷ βιβλιοπωλείῳ τούτῳ πωλοῦνται τὰ ἑπόμενα διδακτικὰ καὶ τερπνὰ βιβλία, ἅτινα καὶ κομψῶς εἰσὶ τετυπωμένα καὶ μετ' εἰκόνων κοσμοῦνται: 'Ο Γεροστάθης. 'Ο Χριστοφόρος. 'Η μικρὰ καλύβη τοῦ δάσους, 'Ο μαργαριταρένιος σταυρός, 'Η μικρὰ ἀλώπηξ, 'Ο Αἰμίλιος, Τὰ τρία διηγήματα, Τὸ παιδίον τῶν δασῶν, 'Η ἀρχαία 'Ελλὰς ἱστορουμένη εἰς τὰ παιδία (κατὰ γλαφυρὰν μετάφρασιν τοῦ μακαρίτου Ε. Σίμου)].

2183. **Μαθήματα ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας** ὑπὸ Σ. Μηλιαράκη, διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς. Ἔκδοσις δευτέρα. 'Εν 'Αθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 12ον, σ. 208, δρ. ν. 2.

2184. **'Επιτομὴ τῶν παραλλήλων βίων τοῦ Πλουτάρχου.** Διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα πρὸς ἀνάγνωσιν. 'Υπὸ 'Αντωνίου Βλάση. Ἔκδοσις τρίτη μετὰ εἰκονογραφιῶν. 'Εν 'Αθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, 12ον, σ. 184, δρ. 1. 50.

2185. **Λόγος περὶ τοῦ 'Αποστόλου Παύλου.** 'Εκφωνηθεὶς τῇ 24 'Ιουνίου 1880, ἡμέρᾳ τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν 'Ερμουπόλει ἱερατικῆς σχολῆς ὑπὸ τοῦ Μεθοδίου Παπαναστασοπούλου, διευθυντοῦ αὐτῆς. 'Εν 'Ερμουπόλει, τύποις «Προόδου», 1880, 8ον, σ. 28.

2186. **Histoire Grecque par Ernest Curtius,** traduite de l'allemand sur la cinquième édition par A. Bouché-Leclercq, Professeur suppléant à la Faculté des lettres de Paris. Tome Premier. Paris, Ernest Leroux, éditeur. 1880. Fascicule N° 2.

2187. **Del contrabbando di guerra.** Tesi di laurea del Dott. Spiridione Vlandi, approvata dalla Facoltà di giurisprudenza della R. Università di Pisa à pieni voti legali. In Pisa, 1880, 12°, p. 41.

2188. **Θεατρικὴ βιβλιοθήκη,** ἤτοι συλλογὴ τῶν ἐκλεκτοτέρων τραγῳδιῶν, δραμάτων καὶ κωμῳδιῶν πρωτοτύπων τε καὶ ἐκ μεταφράσεων, ἐκδιδομένη κατὰ τριμηνίαν ὑπὸ Στεφάνου Ν. Μ, Α. Μπαλάνου καὶ Ι. Χατζηπέτρου. 'Αδείᾳ καὶ ἐγκρίσει τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ἔτος πρῶτον, τόμος α'. 'Εν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Ε. Καγιόλ, 1880, 8ον. [Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν 8 τυπογρ. φύλλα περιέχοντα: Τὴν 'Επαῖτιδα τῶν A. Bourgeois καὶ M. Masson (κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Φ. Α. Βουτσινᾶ) καὶ τὸ δρᾶμα τῶν κκ. E. Grange καὶ L. Thiboust (κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Στεφάνου Ν. Μ). 'Η «Θεατρικὴ βιβλιοθήκη» τιμᾶται ἐτησίως φρ. 24].

2189. **Dictionnaire des antiquités Grecques et Romaines** d'après les textes et les monuments. [Septième fascicule: lettres cas-cho]. Contenant l'explication des termes qui se rapportent aux mœurs, aux institutions, à la religion, aux arts, aux sciences, au costume, au mobilier, à la guerre, à la marine, aux metiers, aux monnaies, poids et mesures, etc, et en général à la vie publique et privée des anciens. Rédigé par une société d'écrivains spéciaux, d'archéologues, de professeurs et de jurisconsultes sous la direction de MM. Ch. Daremberg et Ed. Saglio. Ouvrage illustré de 3,000. Prix de chaque fascicule, broché = 5 francs. Paris, Hachette et Cie, 1880.

2190. **La Marine des anciens,** t. II. La Revanche des Perses, les Tyrans de Syracuse, par M. le vice-amiral Jurien de la Gravière, membre de l'Institut, 1 vol. in-18; Paris, Plon, 1880.

2191. **'Ο ἄωρος θάνατος Ι. Συνέλη.** 'Εν Σμύρνῃ, 1880, 8ον, σ. 27.

'Ο κ. F. A. Paley, ἐν φυλλαδίῳ ἐκδοθέντι παρ' αὐτοῦ ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «On post epic or imitative words in Homer», πειρᾶται ν' ἀποδείξῃ διὰ τῆς ἐπόψεως τῆς γλώσσης ὅτι ὁ Ὅμηρος, ὃν νῦν ἔχομεν, δὲν εἶνε ὁ Ὅμηρος τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους καὶ ἔτι ὀλιγώτερον ὁ Ὅμηρος τῶν χρόνων τοῦ Πεισιστράτου, ἀλλὰ μῖγμα ἀρχαϊσμῶν καὶ τύπων νεωτερικῶν, οἵτινες δὲν εἶνε ἀρχαιότεροι τῶν χρόνων τοῦ Θεοφράστου.

Digitized by Google

— Ἀποφάσει τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως τοῦ λοιποῦ θὰ διδάσκηται ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐν τοῖς γαλλικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἀπὸ τῶν κατωτέρων μέχρι τῶν ἀνωτέρων τάξεων· μέχρι τοῦδε ἐδιδάσκετο μόνον ἐν ταῖς ἀνωτέραις

— Τῇ 19 Ἰουλίου (ἔ. ν.) ἐτελέσθησαν τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἐν τῷ Νέῳ Μουσείῳ τοῦ Βερολίνου σταθέντος ἀνδριάντος εἰς μνήμην τοῦ περικλεοῦς ἀρχαιολόγου Καρόλου Ὀδοφρέδου Μυλλέρου, τοῦ πρὸ 40 ὡς ἔγγιστα ἐτῶν ἀποθανόντος ἐν Ἑλλάδι καὶ ταφέντος παρὰ τῷ Κολωνῷ. Τὸν πανηγυρικὸν λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Ἐρνέστος Κούρτιος, μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ μακαρίτου Μυλλέρου.

— Προσεχῶς ἐγείρεται ἀνδριὰς τοῦ ποιητοῦ τῆς «Μασσαλιώτιδος» Rouget de l'Isle ἐν τῇ γενεθλίῳ αὐτοῦ πόλει Choisy-le-Roi (ἐν Γαλλίᾳ).

— Ὁ μακαρίτης Ζήσης Σωτηρίου, πλὴν τῶν φυλλαδίων ἅτινα ἐξέδιδε τὴν παραμονὴν ἑκάστης 25 Μαρτίου, ἐδημοσίευσεν, ἐν ἔτει 1829, τὰ ἑπόμενα δύο συγγράμματα:

α'— Περιγραφὴ τῆς ἐν Ναυαρίνῳ ναυμαχίας καὶ τῶν ἀμέσως προηγησαμένων Περιστάσεων, μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς γερμανικῆς γλώσσης, καὶ ἐκδοθεῖσα δαπάνῃ τοῦ κ. Ζήση Σωτηρίου τοῦ Ἕλληνος, ἔρωτι πρὸς τὸ Γένος. Ἐν Πέστῃ, 1829. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράττνερ τῷ ἐκ Πετρόζας.

β'— Νέον Ἀλφαβητάριον καὶ Ἀναγνώσεως Προπαιδεία εἰς χρῆσιν τῶν κοινῶν τῆς Ἑλλάδος σχολείων διὰ τέκνα ἀπὸ 5 ἕως 10 ἐτῶν, συντεθὲν καὶ τύποις τὸ πρῶτον ἐκδοθὲν ὑπὸ Γεωργίου τοῦ Ῥουσιάδου. Δαπάνῃ τοῦ φιλογενεστάτου κ. Ζήση Σ. τοῦ Ἕλληνος. Ἐν Πέστῃ τῆς Οὐγγαρίας, 1829. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ι. Μ. Τράττνερ καὶ Στεφάνῳ ἀπὸ Καρόλυ.

Τὰ ἀνωτέρω βιβλία, σπάνια καταστάντα σήμερον, εὑρίσκονται ἐν τῇ πλουσίᾳ βιβλιοθήκῃ τοῦ κ. Σταματ. Κρίνου.

— Ἐκ βιογραφίας τοῦ μακαρίτου Κωνστ. Νέγρη, δημοσιευθείσης ἐν τῷ «Αἰῶνι», ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα: Κατὰ τὰ ἔτη 1829 μέχρι 1831, ὅτε ὁ Κ. Νέγρης ἐσπούδαζεν ἐν Παρισίοις τὰ μαθηματικά, κατεχώρισε πλεῖστα ἄρθρα ἐν τῷ Constitutionnel, ὧν πολλὰ ἐθαυμάσθησαν διὰ τὸ εὐφυὲς τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ διὰ τὸ πατριωτικὸν φρόνημά των. Ἔγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν Λεοπόλδον, ὑποψήφιον τότε τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, μακρὰν ἔκθεσιν, δι' ἧς, ἀναπτύσσων σειρὰν ἐπιχειρημάτων σπουδαίων, προσεπάθει νὰ πείσῃ αὐτὸν νὰ μὴ ἀποποιηθῇ τὸ προσφερόμενον αὐτῷ στέμμα. Ὁ Λεοπόλδος, ὅστις δι' ὑπασπιστοῦ του ἐγνώρισεν ἔκτοτε τὰ κατὰ τὸν πρὸς αὐτὸν γράψαντα νέον Ἕλληνα, γενόμενος βασιλεὺς τῶν Βέλγων, ἐνθυμήθη τὸν Κ. Νέγρην, καὶ τῷ ἀπέστειλε πεντακισχίλια φράγκα, ὡς δῶρον. — Ὁ διάσημος καὶ φιλελληνικώτατος στρατηγὸς Λαφαγέτ, ὅστις ὡς ἴδια τέκνα περιεποιεῖτο πάντας τοὺς ἐν Παρισίοις ἐκπαιδευομένους νεανίας Ἕλληνας, τόσῳ ἐθαύμασε τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ νέου Νέγρη, ὥστε κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν ἐκάλει αὐτὸν εἰς τὸ δεῖπνόν του. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Λουδοβῖκος Φίλιππος, δοὺξ τῆς Αὐρηλίας ὢν τότε, προσεκάλεσε τὸν νεαρὸν Νέγρην μετὰ τῶν ἄλλων ἑλληνοπαίδων εἰς τὴν τράπεζάν του, ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτοῦ τοῦ Neuilly, δοὺς αὐτῷ θέσιν ἐν μέσῳ αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ του· διότι ὁ Νέγρης κρεῖττον πάντων τῶν ἄλλων ἑλληνοπαίδων ὡμίλει τὴν γαλλικήν.

— Ἐπανελήφθη ἡ ἔκδοσις τοῦ «Σωκράτους», περιοδικοῦ τοῦ ὁμωνύμου ἐν Ἀθήναις Συλλόγου.

— Ὁ ἐν Κεφαλληνίᾳ καθηγητὴς κ. Φίλιππος Οἰκονομίδης ἐδημοσίευσεν ἐλεγεῖον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ θείου του καὶ ἀοιδίμου διδασκάλου τοῦ ἔθνους Φιλίππου Ἰωάννου.

— Ὁ διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς κ. Ἰωάννης Σ. Σκοῦφος ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν μεταφράσεώς του τῆς περὶ Δαρβίνου πραγματείας τοῦ κ. Αἰμιλίου Φερριέ.

— Τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἔχομεν ν' ἀναγγείλωμεν τὴν ἔκδοσιν τεσσάρων (!) νέων ἑλληνικῶν ἐφημερίδων: Τῆς «Ἀληθείας» (ἑβδομαδιαίας ἐν Σάμῳ), τῆς «Ἀλεξανδρείας» (καθημερινῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ), τῶν «Ὀλυμπίων» (ἑβδομαδιαίας ἐν Ἀνδριτσαίνῃ) καὶ τοῦ «Ὄφεως» (ἑβδομαδιαίας ἐν Ζακύνθῳ).

— Προσεχῶς ἐκδίδοται ἐν Παρισίοις «Πίναξ τῶν περιεχομένων ἐν τῇ Revue Britannique ἀπὸ τοῦ ἔτους 1825-1880». Ὁ Πίναξ οὗτος συνταχθήσεται καθ' ὕλην, θὰ περιέχῃ 700 σελίδας καὶ θὰ τιμᾶται 20 φράγκων. Πλήρης συλλογὴ τοῦ σπουδαίου τούτου περιοδικοῦ εὑρίσκεται ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

(24 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1880.)

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐπὶ τοῖς γενεθλίοις τοῦ διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντίνου ἐτελέσθη δοξολογία ἐν τῷ ἀνακτορικῷ ναῷ, τὰ δὲ ἐν Πειραιεῖ πολεμικὰ πλοῖα ἐσημαιοστολίσθησαν. Ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος, γεννηθεὶς τῇ 21 Ἰουλίου 1868, εἰσῆλθεν ἤδη εἰς τὸ δέκατον καὶ τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. — Μετ' εὐχαριστήσεως ἄκρας ἀναγράφομεν, γράφει ὁ «Αἰών», ὅτι ἡ προθυμία τῶν κατοίκων πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ τῆς στρατείας καθήκοντος ἀναπτύσσεται ὁσημέραι. Οὐ μόνον πάντες οἱ κληροῦχοι προθύμως προσέρχονται αὐτοὶ μόνοι εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐθελονταὶ καταγράφονται πλεῖστοι ὅσοι. Τὸ φαινόμενον εἶνε ἀσύνηθες παρ' ἡμῖν· ἀλλὰ καὶ ὁμολογητέον σπανίως παρουσιάσθησαν περιστάσεις, τόσῳ κρίσιμοι ὅσῳ κρίσιμοι ἀποδεικνύνται αἱ ἐνεστῶσαι. Οἱ ἐλεύθεροι Ἕλληνες κατενόησαν τὸ μέγεθος τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς καθηκόντων, πεποίθαμεν δέ, ὅτι ὁ στρατός, ὅστις θὰ κληθῇ, ὅπως στήσῃ τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν εἰς τὰς χώρας, αἵτινες, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Εὐρώπης, ἀποτελοῦσιν ἤδη μέρος ὁλοκληρωτικὸν τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, θ' ἀναδειχθῇ ἀντάξιος τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ. — Ἀνεβλήθη ἡ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετάβασις τοῦ στρατηγοῦ Τομασσὲν καὶ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν Γάλλων, τῶν προωρισμένων διὰ τὴν διοργάνωσιν τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ. — Διωρίσθη πρεσβευτὴς τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας ἐν Ἀθήναις ὁ βαρῶνος des Michels, τέως πρόσεδρος ὑπουργὸς παρὰ τῷ ἡγεμόνι τῆς Σερβίας. — Τῇ 20 Ἰουλίου ἐνηργήθη παρὰ τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, δημοσίᾳ συνεδριάζοντος, ἡ α' κλήρωσις τοῦ δανείου τῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 φρ., ἐξῆλθον δὲ οἱ ἑπόμενοι κατὰ τάξιν ἀριθμοί: 125150, 170826, 52667, 169298, 150069, 112804, 57786, 173276 καὶ 78895. Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων, ὁ μὲν πρῶτος ἐκέρδησε φρ. 100000, ὁ δεύτερος φρ 10000, οἱ δύο ἑπόμενοι ἀνὰ φρ. 2,500 καὶ οἱ πέντε τελευταῖοι ἀνὰ φρ. 1000. Τὸ ποσὸν τῶν φρ. 100000 ἐκέρδησεν ὁ ἐν Ἀθήναις κ. Ἕκτωρ Ψύχας. Εἰς τὴν κλήρωσιν ταύτην παρῆσαν ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὁ νομάρχης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας καὶ ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας, τοὺς δὲ λαχνοὺς ἐξήγαγεν ἐκ τῆς κληρωτίδος μικρὸν κοράσιον τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου. — Κατὰ τὸν γενικὸν ἰσολογισμὸν τῆς Ἑταιρίας τῶν μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου τῆς πρώτης ἑξαμηνίας 1880 τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν αὐτῆς ἀνήρχετο εἰς δρ. 28,983,868, ὁ παραχθεὶς κατὰ τὴν ἑξαμηνίαν μόλυβδος ἀνέρχεται εἰς 8,977,650 χιλιόγραμμα, τὸ καθαρὸν προϊὸν τοῦ μολύβδου ἀνῆλθεν εἰς δραχμὰς 578,699, τὰ δὲ καθαρὰ κέρδη εἰς δραχμὰς 448,751. — Ἡ ἐνταῦθα Σχολὴ τῶν Ἀδελφῶν τοῦ Ἐλέους ἐπετεύχθη ὡς τεχνικὴ μόνον πρὸς διδασκαλίαν τῆς γαλλικῆς γλώσσης. — Κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ δεύτερον ἀτμόπλοιον τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας Γιαλούση καὶ Σας, ὀνομαζόμενον Ἤπειρος. — Πρὸ ἡμερῶν ἀνεκαλύφθη εἰς ἓν τῶν δωματίων τῶν ἐν Παλαμηδίῳ ποινικῶν φυλακῶν ὀπὴ ἀρκετὰ μεγάλη, διευθυνομένη πρὸς τὰ ἔξω τοῦ φρουρίου, δι' ἧς ἤθελον δραπετεύσει οἱ φυλακισμέναι. — Ἐν Καλάμαις ἤρξατο ἤδη ἡ ἐξαγωγὴ σταφίδος ἐκ τῆς ἐφετεινῆς ἐσοδείας. — Πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐν Σκύρῳ κατέστρεψε μέγα δάσος μεγάλης ἐκτάσεως. — Ἐν τῷ σημερινῷ φύλλῳ τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» ἐδημοσιεύθη Β. διάταγμα περὶ συγκλήσεως τῆς Βουλῆς τὴν 8 Σεπτεμβρίου. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐφημερίδι ἐδημοσιεύθη Βασ. διάταγμα περὶ ἐπιστρατείας· κατὰ τὸ α' ἄρθρον τοῦ διατάγματος τούτου «Ὁ ἐνεργὸς στρατὸς τίθεται εἰς ἐπιστράτευσιν Κατὰ τὴν διάρκειαν δ' αὐτῆς ἐπιτρέπεται ν' αὐξηθῶσιν αἱ ὑπὸ τὰ ὅπλα δυνάμεις μέχρις ἑξήκοντα χιλιάδων ἀνδρῶν». — Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ὁ Παναγῆς Καμπᾶς, ἀρχαῖος οἰκήτωρ τῶν Ἀθηνῶν καὶ σεβαστὸς πολίτης. — Ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἑσπερίαν ὁ διοικητὴς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης κ. Μ. Ῥενιέρης. — Πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἔν τινι μικρῷ δάσει τῆς ἐπαρχίας Μεγαρίδος κατέστρεψε μέρος αὐτοῦ. — Τὸ ποσὸν τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀττικῆς καταναλισκομένου κατ' ἔτος ἅλατος ἀνέρχεται εἰς 537,500 ὀκάδας. — Περὶ τῆς ἐφετεινῆς συγκομιδῆς τῆς σταφίδος ὁ «Φορολογούμενος» Πατρῶν γράφει τὰ ἑπόμενα: «Ὁ καιρὸς ἐξακολουθεῖ πολὺ θερμὸς καὶ οἱ ἐπικρατοῦντες ἄνεμοι εἰσὶν ὁ βόρειος καὶ ὁ δυτικός, τούτου ἕνεκεν ὁ τρυγητὸς λίαν ἐπεσπεύσθη καὶ ἤρξατο ἀπὸ τῆς 14 εἰς Τριφυλίαν καὶ εἰς τὴν Μεσσηνίαν. Ἐν Πάτραις σποραδικῶς ἐγένετο ἤδη ἔναρξις τοῦ τρυγητοῦ».

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

24 Ἰουλίου 1886 **ΑΘΗΝΩΝ** 24 Ἰουλίου 1886

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμὴ
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 293
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 303
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 485
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 291
6 » δραχ.(μετ' ἀμ.)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 111
10 » φράγ.	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 218
60 » » . . . . —		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 438

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ.μετ.	Τρέχουσα τιμὴ
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	121.—	1,000	3,505
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	193
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 117 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 72 1/2
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 103 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.60-80.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 1/4-114.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.70
Λίρα Στερλίνα	,,	28.40
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.70
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπερτ. φρ. 5. 50.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (23 Ἰουλίου) Ἐμ. 28.30-28.50
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (22 ») ,, 28.30-28.50

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (30 Ἰουλίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	29 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 9 0]0.	,,	265
,, ,, ,, 8 0]0.	,,	255
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	102 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 5/8 - 110 3/4.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 82 1/2-22.85.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 15/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 35/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 29 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.05
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 30 Ἰουλίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.75
Παρισ τὰ 100 φρ. ,, 46.40
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (23 Ἰουλίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.80 1/2 - 25.35 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 - 5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 120 - 115. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Κ. Π. Βερολῖνον. Ἀπηντήσαμεν τηλεγραφικῶς. — κ. Ι. Τ. Ἀλέπ. Ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν τρίτην. — Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Αἱ τῶν Παρισίων Τὸ Λονδῖνον ἔχει τὴν «Βασιλικὴν ὁδὸν (Regent street),» ἡ Μαδρίτη τὴν «Πύλην Σὸλ (Puerta del Sol) καὶ τὸ Πράδο (Prado),» ἡ Ῥώμη τὸ «Κόρσον (Corso)» καὶ τὴν «Πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Πέτρου,» ἡ Πετρούπολις τὴν θαυμασίαν «Ἄποψιν,» ἡ Βιέννη τὸ λαμπρὸν «Πράτερ (Prater),» τὸ Τουρῖνον τὴν «Ὁδὸν Πάδου,» κτλ. κτλ· ἀλλὰ πάντα ταῦτα τὰ κέντρα ὅπου συνέρχεται πολὺς κόσμος, δὲν εἶνε ἄλλο τι παρὰ ἐπιτομὴ μόνον τοῦ εὐρέος ἐκείνου περιπατηρίου τῆς Παρισινῆς κοινωνίας. Ὑπάρχει δὲ τοῦτο τὸ ἴδιον εἰς τὴν πρωτεύουσαν ταύτην, ὅτι ὁσάκις ὁ καιρὸς εἶνε καλός, 100,000 περίεργοι ἢ περιπλανώμενοι συνθλίβονται μεταξὺ τῆς Βασιλικῆς ὁδοῦ καὶ τῆς Πύλης Ἁγίου Διονυσίου· 100,000 πολιορκοῦσι τὰ Ἠλύσια πεδία καὶ τὰ ἐν ὑπαίθρῳ θεάματά της· 100,000 ἐλαύνουσιν ἐφ' ἁμάξης ἢ ἔφιπποι εἰς τὰ δάση· 100,000 συσσωρεύονται εἰς τὰ καφενεῖα· 100,000 εἰς τὰ θέατρα 100,000 εἰς τοὺς δημοσίους χορούς! — κ. Ἀδελφ. Β. Β. Κέρκυραν. Ἡ σειρὰ 1681 ἐξῆλθε. Λεπτομερείας ζητήσατε ἐκ Βιέννης ἢ Τεργέστης. — κκ. Σ. Β Πίζαν, Χ. Β. Κωνσταντινούπολιν, Ε. Λ. Παρισίους, Μ. Π. Σύρον, κ. Δρ. Μ. Δ. Ἀθήνας, κ. Κ. Ρ. καὶ Καν Α. Δ. Πειραιᾶ Ἐλήφθησαν — κ. Χ. Π Μεσολόγγιον. Παρεδόθησαν τῷ κ. Θ. Κ — Ἀγαθοεργὸν ἀδελφότητα τῶν ξένων. Ξάνθην. Οἱ κ. Κ. καὶ Σ. ἠρνήθησαν νὰ πληρώσωσι. — κ. Ν. Γ. Π. Ὀδησσόν. Τῇ 19 σᾶς ἐγράψαμεν. — ** Εὐτράπελός τις συγγραφεὺς εἶπεν, ὅτι ἐὰν ἦτο δυνατὸν ν' ἀναλάβῃ ἐκ νέου τὸν βίον, καὶ νὰ ἐκλέξῃ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τοῦ βίου, θὰ ἐγίνετο γυνὴ ὡραία μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας, στρατηγὸς νικηφόρος ἀπὸ τοῦ τριακοστοῦ μέχρι τοῦ πεντηκοστοῦ, καὶ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ γῆράς του. — κ. Δ. Σ. Χίον. Τὰ χρήματα ἐπληρώθησαν ἡμῖν παρὰ τῆς Κας Λ. Λ. ἅπαντα δὲ τὰ φύλλα ἐστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν τρίτην. — Διεύθυνσιν ἐφημ. «Αὐγὴ» Κωνσταντινούπολιν. — Ἐστάλησαν τρίτην. — Ἀριθ. 1880 Κατὰ τὰ τέλη Νοεμβρίου. — κ. Ἀδελφ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ 10 φρ. ἐπεστράφησαν πρὸς τὸν βιβλιοπώλην κ. Σ. Κ. — κ. Μ. Κ. Ναύπλιον. Παρεδόθη πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν κ. Ν. Κ. — κ. Δ. Θ. Ρ. Λίβερπουλ. Ἀναμένομεν ἐπιστολήν σας. — Μιᾷ κυρίᾳ. Πειραιᾶ. Αἱ σαῦραι, οἱ ὄφεις καὶ τὰ βουλδὸκ δὲν εἶνε πλέον τοῦ συρμοῦ! Ἐν τῇ ζωολογίᾳ τοῦ συρμοῦ τὰ πρωτεῖα ἔχουν σήμερον τὰ χοιρίδια! Ἅπαντα τὰ μπιζοὺ σήμερον, κυριῶν καὶ ἀνδρῶν, παριστῶσι χοιρίδια!

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Ἐν ἀριθμῷ 181 τοῦ Δελτίου ἐδημοσιεύθη τὸ περίεργον παίγνιον τῶν 15 κύβων, οὗ τινος ἡ ἐπίλυσις ἀπασχολεῖ ἔτι ζωηρῶς τοὺς φιλοπαίγμονας γινομένη ἐν Γαλλίᾳ ἀντικείμενον μακρῶν λόγων. Χάριν ἐκείνων τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν, ὧν τὴν προσοχὴν ἐφείλκυσε τὸ παίγνιον τοῦτο, παραθέτομεν ἐνταῦθα παρατηρήσεις τινάς, αἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς ὁδηγίαι πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ περιέργου παιγνίου.

Τὸ ἰδιάζον τοῦ παιγνίου τούτου εἶνε ὅτι ἐκ τῶν ἀπείρων συνδυασμῶν τῶν κύβων, οὓς δύναται νὰ παρουσιάσῃ, οἱ

Digitized by Google

μὲν εἶνε ἐπιλύσιμοι, δηλ. φέρουσιν εἰς λύσιν, ἄλλοι δὲ εἶνε ὅλως ἀδιάλυτοι· ἀναμιγνύετε π. χ. τοὺς κύβους καὶ θέτετε αὐτοὺς ἐν τῷ κουτίῳ, ὡς εἴπομεν ἐν ἀριθ. 181· ἐὰν ὁ συνδυασμὸς ὃν οὕτω κατηρτίσατε εἶνε ἀδιάλυτος, ὁσασδήποτε καὶ ἂν κάμετε κινήσεις τῶν κύβων (χωρίς, ἐννοεῖται, νὰ ἐξαγάγητε τινὰ τοῦ κουτίου), εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχητε τὴν λύσιν· ὁ ἀδιάλυτος συνδυασμὸς μένει πάντοτε τοιοῦτος, ὅπως καὶ τοὐναντίον, συνδυασμὸς ἐπιλύσιμος καταλήγει πάντοτε εἰς λύσιν τοῦ παιγνίου. Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι εἷς τις συνδυασμὸς τῶν κύβων δύναται νὰ παραγάγῃ ἀπείρους ἄλλους τῆς αὐτῆς φύσεως διὰ μετακινήσεως τῶν κύβων.

Ἐκ τῶν εἰρημένων συνάγεται ὅτι διὰ τὸν παίζοντα θὰ ἦτο λίαν ἐνδιαφέρον, ἐάν, δοθέντος ἑνὸς συνδυασμοῦ τῶν κύβων, ἠδύνατο νὰ ὁρίσῃ ἐκ τῶν προτέρων ἐὰν ὁ συνδυασμὸς οὗτος εἶνε ἐπιλύσιμος ἢ ὄχι. Δύο τρόποι ὑπάρχουσιν, οἵτινες δύνανται νὰ πληροφορήσωσιν αὐτὸν περὶ τούτου, οὗτοι δὲ εἶνε οἱ ἑπόμενοι·

Α) Ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ 15 κῦβοι ἀναμιχθέντες εὑρέθησαν κατέχοντες τὰς θέσεις, οἵας δεικνύει ὁ ἑπόμενος πίναξ·

10	5	14	9
12	8	15	1
3	6	2	11
4	7	13	

Ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ 10 παρατηροῦμεν ὅτι δὲν ἔχει πρὸ αὐτοῦ ἀριθμὸν ἄλλον μεγαλίτερον·

Σημειοῦμεν λοιπὸν 0
Ὁ 5 ἔχει πρὸ αὐτοῦ μεγαλίτερον ἀριθμὸν ἕνα, τὸν 10, σημειοῦμεν.......................... 1
Ὁ 14 δὲν ἔχει πρὸ αὐτοῦ μεγαλίτερον ἀριθμόν, σημειοῦμεν πάλιν 0
Ὁ 9 ἔχει πρὸ αὐτοῦ δύο μεγαλιτέρους ἀριθμούς, τὸν 10 καὶ 14, ὅθεν σημειοῦμεν............ 2
Καὶ οὕτως ἐφεξῆς καθ' ὅμοιον τρόπον· ὁ 12 ἔχει πρὸ αὐτοῦ ἕνα μεγαλίτερον 1
Ὁ 8 ἔχει τέσσαρας, τοὺς 10, 14, 9 καὶ 12 4
Ὁ 15 δὲν ἔχει κανένα 0
Ὁ 1 ἔχει ἑπτὰ μεγαλιτέρους πρὸ αὐτοῦ........... 7
Ὁ 3 ἐπίσης ἑπτά.............................. 7
Ὁ 6 ἔχει ἕξ. 6
Ὁ 2 ἐννέα.................................... 9
Ὁ 11 τρεῖς 3
Ὁ 4 ἐννέα.................................... 9
Ὁ 7 ἔχει ἑπτὰ 7
καὶ ὁ 13 δύο................................. 2

ἅτινα πάντα προστιθέμενα δίδουν ἄθροισμα 58

Τοῦ οὕτω εὑρεθέντος ἀθροίσματος ὄντος ἀριθμοῦ ἀρτίου, ὁ ἀνωτέρω συνδυασμὸς εἶνε ἐπιλύσιμος· ἐὰν τὸ ἄθροισμα ἦτο ἀριθμὸς περιττός, ὁ συνδυασμὸς θὰ ἦτο ἀδιάλυτος.

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς δοκιμῆς εἶνε ἀσφαλής, τοῦτο δὲ καταφαίνεται ἐὰν λάβωμεν τὸν συνδυασμὸν τῶν ἀριθμῶν ἐν τῇ τακτικῇ αὐτῶν σειρᾷ ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 15, ἤτοι συνδυασμὸν λελυμένον. Ἐὰν ἐν τοιούτῳ συνδυασμῷ ἠθέλομεν ἐφαρμόσει τὴν ἀνωτέρω μέθοδον τῆς προσθέσεως, ἠθέλομεν λάβει ἄθροισμα 0, ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς ἀριθμὸν ἄρτιον. Ἐὰν τώρα πρὸς στιγμὴν ἠθέλομεν μεταθέσει ἐναλλὰξ δύο ἀλλεπαλλήλους ἀριθμούς, τὸν 14 καὶ 15 π. χ., τὸ ἀποτέλεσμα ἤθελεν ἀλλοιωθῇ ἀμέσως, διότι τὸ ἄθροισμα ἀποβαίνει ἀριθμὸς περιττός, 1, καὶ ὁ συνδυασμὸς ἀδιάλυτος, ἐν ᾧ ἅμα πάλιν ἠθέλομεν ἐναλλάξει τὴν θέσιν τοῦ 13 καὶ 14, τὸ ἄθροισμα γίνεται ἄρτιον, 2, καὶ ὁ συνδυασμὸς ἐπιλύσιμος.

Β) Ὁ δεύτερος τρόπος δοκιμῆς ἐὰν συνδυασμός τις εἶνε ἐπιλύσιμος γίνεται ὡς ἕπεται·

Ὑποθέσωμεν πάλιν ὅτι οἱ κῦβοι ἀναμιχθέντες εὑρέθησαν κατέχοντες τὰς θέσεις, ἃς καὶ ἐν τῷ ἀνωτέρω συνδυασμῷ. Λαμβάνομεν ὑποθετικῶς τὸν 10 καὶ φέρομεν αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του, ἣν κατέχει ὁ 6. Λαμβάνομεν πάλιν τὸν 6 καὶ φέρομεν αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του, ἣν κατέχει ὁ 8· τοῦτον φέρομεν πάλιν εἰς τὴν θέσιν του, ἐν ᾗ ὑπάρχει ὁ 1, ὃν λαμβάνοντες φέρομεν εἰς τὴν θέσιν του, ἣν τέως κατεῖχεν ὁ 10, ὅστις ἐξήχθη ἐκεῖθεν. Οὕτως ἀπετελέσθη μία σειρὰ μετακινήσεων. Ἐξακολουθοῦντες τὴν ἐργασίαν καθ' ὅμοιον τρόπον, λαμβάνομεν νῦν τὸν 5 καὶ φέρομεν εἰς τὴν θέσιν του, ἣν κατέχει ὁ 12, τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του, ἐν ᾗ ὁ 11, τὸν 11 πάλιν εἰς τὴν ἰδικήν του ἐν ᾗ ὁ 2, καὶ τοῦτον εἰς τὴν θέσιν ἣν κατεῖχε τέως ὁ 5. Οὕτως ἀπετελέσθη δευτέρα σειρὰ μετακινήσεων. Ἤδη ἐξακολουθοῦντες ἀρχίζομεν ἀπὸ τοῦ 14, ὅστις λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ 7, οὗτος τοῦ 15, ὁ 15 τοῦ 13, ὁ 13 τὴν θέσιν τοῦ 4, ὁ 4 τοῦ 9, καὶ τέλος ὁ 9 τὴν τοῦ 3, εἰς τρόπον ὥστε ὅλοι οἱ ἀριθμοὶ τοῦ παιγνίου κατέλαβον ὑποθετικῶς τὰς τακτικὰς θέσεις των. Εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐφθάσαμεν ἐνεργήσαντες τρεῖς σειρὰς ὑποθετικῶν μετακινήσεων, ἤτοι περιττὸν ἀριθμόν. Τοῦτο δεικνύει ἀσφαλῶς ὅτι ὁ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν συνδυασμὸς εἶνε ἐπιλύσιμος· τοὐναντίον δὲ πρέπει νὰ ἐξάγωμεν, ἐὰν αἱ σειραὶ τῶν μετακινήσεων εἶνε ἀριθμοῦ ἀρτίου.

Ἀλλὰ καὶ αἱ δύο προεκτεθεῖσαι δοκιμαὶ τοῦτο ἔχουσι τὸ ἐλάττωμα ὅτι εἶνε ἱκανῶς περίπλοκοι, καὶ ἑπομένως δυσεκτέλεστοι ἀπὸ μνήμης. Ἕπεται ἐντεῦθεν ὅτι προτιμότερον θὰ ἦτο, δοθέντος συνδυασμοῦ τινος, νὰ χωρήσῃ τις κατ' εὐθεῖαν εἰς λύσιν αὐτοῦ, ἢ νὰ μεταχειρίζεται τὰς δοκιμὰς ὅπως μάθῃ ἐὰν ὁ συνδυασμὸς εἶνε ἐπιλύσιμος ἢ ὄχι.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον δὲ τῆς ἐπιλύσεως, παρατηροῦμεν ὅτι, οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ τάξις καθ' ἣν ἤθελον εὑρεθῇ οἱ κῦβοι, πρέπει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ προσπαθήσωμεν ὅπως φέρωμεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀκόλουθον τάξιν:

1	2	3	4
12	15		5
11	14	13	6
10	9	8	7

Ἀπαραίτητον προσέτι εἶνε ἵνα ὁ κῦβος 14 κατέχῃ τὴν θέσιν, ἐν ᾗ εὑρίσκεται ἐν τῷ πίνακι, ὅπερ ἄλλως τε δὲν εἶνε δύσκολον.

Ἵνα ἐπιτύχωμεν τὸν ἄνω συνδυασμόν, μετακινοῦμεν πρῶτον τὸν κῦβον 1 μέχρις οὗ φέρομεν αὐτὸν εἰς ἣν κατέχει θέσιν, τοὺς δὲ ἄλλους κύβους μετακινοῦμεν μέχρις οὗ ἔλθωσιν εἰς τὴν σειράν, ἐν ᾗ κυκλοειδῶς εὑρίσκονται, προσέχοντες νὰ εἰσάγωμεν εἰς τὸ τετράγωνον, ὅπερ νῦν κατέχουσιν οἱ κῦβοι 15, 14 καὶ 13, πάντα κῦβον, ὅστις πρόκειται νὰ καταλάβῃ τὴν τακτικήν του θέσιν, μὴ μετακινοῦντες δὲ ἢ τὰς τέσσαρας μόνον ἐξωτερικὰς σειράς.

Ὅταν κατορθώσωμεν νὰ φέρωμεν τοὺς κύβους εἰς ἣν τάξιν δεικνύει ὁ ἀνωτέρω πίναξ, τότε κινοῦμεν τὸν 5 εἰς τὴν κενὴν θέσιν, κατόπιν αὐτοῦ τὸν 6, τὸν 7 καὶ οὕτως ἐφεξῆς ὅλους τοὺς κύβους τῶν τριῶν κατωτέρων ὁριζοντείων γραμμῶν, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ἐγγίζωμεν τοὺς κύβους τῆς πρώτης γραμμῆς.

Ὅταν, διὰ τῆς μετακινήσεως ταύτης τῶν κύβων τῆς δευτέρας καὶ τετάρτης ὁριζοντείου γραμμῆς καὶ τῶν δύο καθέτων ἐξωτερικῶν, φέρωμεν τοὺς κύβους εἰς τὴν ἀκόλουθον τάξιν:

1	2	3	4
5	6	7	8
14	13		9
15	12	11	10

τότε πρὸς τελικὴν τοῦ παιγνίου ἐπίλυσιν δὲν ἀπαιτεῖται ἢ νὰ μετακινήσωμεν, κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε διεύθυνσιν, τὰς δύο τελευταίας ὁριζοντείους γραμμάς.

Ὅταν ὀλίγον γυμνασθῇ τις κατὰ τὸν ἄνω ὑποδειχθέντα τρόπον, ἡ λύσις τοῦ παιγνίου εἶνε πλέον ἐργασία ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὥρας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 18 Ἰου[illegible] 18[illegible]0. **

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 188.—3 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1880.—ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΤΗΣΙΑ
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

'Εν 'Αθήναις.............. φρ. 10—
» ταῖς ἐπαρχίαις........ » 12—
» τῇ ἀλλοδαπῇ.......... » 20—

Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

Ὑπὸ τῆς γνωστῆς βιενναίας οἰκονομολογικῆς ἐφημερίδος «Moniteur de la Chance Universelle» (Μηνύτωρ τῆς Παγκοσμίου Τύχης) ἐξεδόθη ἀρτίως βιβλίον περιέχον πλείστας πληροφορίας ἀναγομένας εἰς πάντα τὰ μετὰ λαχείων εὐρωπαϊκὰ δάνεια (αὐστριακά, βελγικά, γαλλικά, γερμανικά, ἑλβετικά, ἰταλικά, ὁλλανδικά, ῥωμουνικά, ῥωσσικὰ καὶ τουρκικά), ὡς καὶ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ὁμολογιῶν αὐτῶν, τῶν κληρωθεισῶν ἀπὸ τῆς πρώτης κληρώσεως τῶν ἐν λόγῳ δανείων μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1879.

Τὸ ἀνωτέρω βιβλίον εὑρίσκεται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», καὶ δύνανται οἱ συνδρομηταὶ αὐτῆς, ὅσοι εἶνε κάτοχοι ὁμολογιῶν τῶν ἀνωτέρω δανείων, νὰ συμβουλευθῶσιν αὐτό.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ κ. 'Αλέξ. Κ. Νέγρης δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς του προσήνεγκεν εἰς τὸν φιλολογικὸν σύλλογον «Παρνασσὸν» εἰς μνήμην τοῦ ἄρτι ἀποβιώσαντος πατρός των Κωνσταντίνου Νέγρη δρ. 1,000.

Ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας πρὸς ἵδρυσιν φυλακῶν ἐψήφισαν ἐτησίας εἰσφορὰς διάφοροι δῆμοι τοῦ Κράτους ἀναλόγως τῶν πόρων αὐτῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2192. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 3 Αὐγούστου 1880. 'Αριθ. 240 (188). Λεπτὰ 20. 'Αθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀριθ. 6, 4ον, σ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ πρωτοκλήτου δικαστηρίου τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων ἐπὶ Καποδιστρίου. — Αἱ ἀναμνήσεις τοῦ Σεπτεμβρίνη ὑπὸ Δ. Βικέλα.—Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ).—Βροχόδενδρον.—Δάνειον Πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2193. **D. Bikelas, Luki Laras.** Tradotto dal greco da A. N. T. Venezia, tipog. del giornale «Il Tempo», 1880, in 12°, p. 206. Lire it. 1, 50. [Τοῦ διηγήματος τούτου, δημοσιευθέντος τὸ πρῶτον ἐν τῷ Ζ' τόμῳ τῆς «Ἑστίας» (α' ἑξάμην. 1879), ἐγένοντο αἱ ἑπόμεναι μεταφράσεις: Εἰς τὴν γαλλικὴν ὑπὸ τοῦ Μαρκησίου de Queux de Saint-Hilaire, εἰς τὴν γερμανικὴν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου W. Wagner καὶ εἰς τὴν δανικὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Πίου].

2194. **L'Albanie et les Albanais** par le colonel Becker. Paris. [Brochure grand in-8. p. 2]

2195. **La Guerre d'Orient en 1877-1878.** Étude stratégique et tactique des opérations des armées russe et turque, ouvrage rédigé sur les documents officiels, 4e fascicule; Dumaine. Paris, 1880.

Γνωστὸν ὅτι εἰς πολλὰ πανεπιστήμια γίνονται δεκταὶ γυναῖκες ἵνα σπουδάζωσι τὴν ἰατρικὴν καὶ λαμβάνωσι διδακτορικὰ διπλώματα. Ἐκ τῶν γυναικῶν τούτων αἱ πλειότεραι εἰσὶ νεάνιδες Ῥωσσίδες, εἰς ἃς ἐν τούτοις μέχρι πρό τινος δὲν ἐπετρέπετο ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι νὰ ἐπιχειρῶσι τὴν θεραπείαν ἀσθενῶν, ὡς οἱ τοῦ ἰσχυροῦ φύλου συνάδελφοι αὐτῶν. Ὁ κόμης Τολστόϊ, πρώην ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπουργός, ἦτο ὁ ἀσπονδότερος πολέμιος τῶν γυναικῶν ἰατρῶν, αἵτινες οὐδὲν κατώρθωσαν νὰ ἐπιτύχωσιν, αὐτοῦ ὑπουργοῦντος.

Τελευταῖον ὅμως ἀγγέλλεται ὅτι αὐτοκρατορικὸν οὐκάζιον ἐδημοσιεύθη, δι' οὗ παραχωροῦνται εἰς τὰς γυναῖκας ἰατροὺς τὰ αὐτὰ προνόμια, ὧν ἀπολαύουσιν οἱ ἄνδρες, ὡς καὶ τὸ δικαίωμα νὰ φέρωσι τὰ σήματα, ἅτινα καὶ ἐκεῖνοι φέρουσιν.

— Ὡς γνωστόν, γράφει ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτῆς φύλλῳ ἡ Revue politique et littéraire, τῇ συστάσει τοῦ κ. Legouvé εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τῆς Γαλλίας ἔχει εἰσαχθῆ τὸ μάθημα τῆς γεγονυίᾳ τῇ φωνῇ ἀναγνώσεως. Τελευταῖον ἐγένετο διαγωνισμὸς εἰς τὸ μάθημα τοῦτο μεταξὺ τῶν δέκα καλλιτέρων μαθητῶν. Τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς προήδρευεν αὐτὸς ὁ Legouvé, μέλη δ' αὐτῆς ἦσαν ὁ δήμαρχος τοῦ γ' διαμερίσματος, εἷς ἀνώτατος ἐπιθεωρητὴς καὶ τρεῖς καθηγηταί. Ἀπεδείχθησαν δ' ἐν τῷ διαγωνισμῷ οἱ ἐξαίρετοι καρποί, οὓς παρήγαγεν ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ μαθήματος τούτου. Ἡ σφαλερὰ ἀπαγγελία, ὁποία γίνεται εἰς τὰ λύκεια καὶ τὰ γυμνάσια, ἐξέλιπεν ὅλως· ἡ δὲ νῦν διδασκομένη οὐδὲν ἔχει τὸ ἐπιτετηδευμένον καὶ θεατρικόν, ἀλλ' εἶνε ἁπλῆ καὶ φυσική, οἵαν ἀπαιτεῖ τὸ ἀναγινωσκόμενον εἶδος τοῦ λόγου.

— Δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς διὰ μόνης τῆς χρήσεως τοῦ ὕδατος; Τοιοῦτο εἶνε τὸ πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἐσπούδασε κατ' αὐτὰς ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ σώματι Ἀμερικανός τις ἰατρός. Ὁ ἰατρὸς Tanner, ὁ ἥρως τοῦ πειράματος τούτου, τὸ ὁποῖον παρηκολούθησε μετὰ πολλῆς περιεργείας ἅπασα ἡ Ἀμερική, κατοικεῖ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, διεκήρυξε δὲ ὅτι αἱ ἰατρικαὶ θεωρίαι περὶ θανάτου ἐξ ἀσιτίας εἶσιν ἀνυπόστατοι, καὶ ὅτι αὐτὸς ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἀπέχων ἐντελῶς πάσης τροφῆς ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Τὸ πείραμα τοῦτο ἤρξατο τῇ 28 Ἰουνίου (ἐ. ν.), τηλεγράφημα δὲ τοῦ πρακτορείου Reuter, ἀφιχθὲν τὴν ἑβδομάδα ταύτην, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 8 Αὐγούστου (ἐ. ν.) ἀγγέλλει ὅτι «ὁ ἰατρὸς Tanner συνεπλήρωσε τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας τῆς νηστείας, ἣν εἶχεν ἀναλάβει νὰ ἐκτελέσῃ». Ὅτε ἀνέλαβε τὸ πείραμα ἐκλείσθη ἐντὸς μεγάλης αἰθούσης, ἡ δὲ κλίνη του ἐτέθη ἐπὶ μεγάλης τραπέζης ὅπως μὴ δυνηθῇ νὰ διαφύγῃ τὸ ὄμμα τῶν ἐπιτηρούντων αὐτὸν ἰατρῶν. Ἐπὶ δεκατέσσαρας ἡμέρας οὔτε ὕδωρ κἂν ἔλαβεν, ὅτε δὲ ἐζυγίσθη προέκυψεν ὅτι ἀπώλεσεν 25 λίτρας βάρους. Ἀπὸ τῆς δεκάτης πέμπτης ἡμέρας ἤρχισε νὰ πίνῃ ὕδωρ καὶ νὰ λούεται συχνάκις. Κατὰ τὰς ἐφημερίδας τῆς Νέας Ὑόρκης, ὁ ἰατρὸς Tanner ὁμοιάζει νῦν πρὸς γέροντα ἐντελῶς ἐξηντλημένον. Τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ εἶνε μαρασμώδη καὶ ἐκφράζουσιν ἀγωνίαν· οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας του εἶνε ἄτακτοι, τὸ δὲ ἀνάστημά του ἠλαττώθη ἐπέκεινα τῶν δύο δακτύλων. Ἄγγλος ἰατρὸς δηλοῖ, ἐν ἐπιστολῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τῇ Σημαίᾳ, ὅτι ὑποπτεύει δόλον τινά· δὲν πιστεύει δὲ ὅτι ὁ κ. Tanner ἐλάμβανε μόνον ὕδωρ, ἀλλ' ὅτι ἐποίει χρῆσιν καὶ ἀφεψήματος καφὲ ἢ τεΐου. Ἰατρική τις ἐφημερὶς ἀναφέρει περιστάσεις, καθ' ἃς ἄνθρωποι ἔζησαν ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας ἐντελῶς ἄσιτοι. — Ἡ Illustration, ἐν τῷ φύλλῳ αὐτῆς τῆς 31 Ἰουλίου, δημοσιεύει τὴν εἰκόνα τοῦ ἰατροῦ Tanner.

— Οἱ Ἰαπωνοί, γράφει ὁ Αἰών, ἔχουσιν ἔκτακτον πρὸς τὸ ἐκπαιδεύεσθαι τάσιν καὶ εὐκολίαν εἰς τὸ μανθάνειν, ἀπό τινων δ' ἐτῶν ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις αὐτῶν ἐβάδισε ταχύτατα. Ἐν Τοκίῳ ὑπάρχουσι πλεῖστοι βιβλιοπῶλαι, ἐφ' ἅπασαν δὲ τὴν Ἰαπωνίαν πρὸ πολλοῦ εἰσὶν ἱδρυμέναι βιβλιοθῆκαι δημόσιαι. Ἐν ἔτει 1872 ἱδρύθη ἐν τῇ πρωτευού-

Digitized by Google

ση τῆς Ἰαπωνίας μεγάλη βιβλιοθήκη, περιβληθεῖσα τὸν τύπον ἐθνικοῦ ἱδρύματος. Τὸ κατ' ἀρχὰς περιεῖχεν αὕτη συγγράμματα μόνον ἰαπωνικὰ ἢ σινικά, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1879 εὑρίσκεται ἐν αὐτῇ σπουδαιοτάτη συλλογὴ βιβλίων καὶ ἐφημερίδων πάσης γλώσσης. Ἡ τυπογραφικὴ τέχνη ἀσκεῖται ἐν τῇ Ἰαπωνίᾳ ἀπὸ ἐποχὰς ἀπωτάτας. Κατ' ἀρχὰς ἐξετυποῦντο τὰ βιβλία ἐπὶ ξύλου διὰ στοιχείων ἀμετακινήτων. Τὰ κινητὰ στοίχεια εἰσήχθησαν κατὰ τὸν ις'. αἰῶνα, ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτῶν ὀλίγον ἐξετάθη ἕνεκα τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν σημείων, τῶν ἐν τῇ ἰαπωνικῇ γλώσσῃ χρησίμων. Αἱ ἐφημερίδες σήμερον ἐκτυποῦνται διὰ κινητῶν χαρακτήρων. Ἡ ἀρχαία ἰαπωνικὴ φιλολογία περιλαμβάνει κυρίως ἔργα ἱστορικὰ καὶ φιλοσοφικά, ποιήσεις καὶ μυθιστορίας. Ἀφ' ἧς ἡ Ἰαπωνία ἠνεῴχθη εἰς τοὺς ξένους, οἱ Ἰαπωνοὶ μετὰ ζήλου ἄκρου ἐπεδόθησαν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς νομοθεσίας καὶ τῶν ἠθῶν τῶν ξένων ἐθνῶν, καθ' ἑκατοντάδας δὲ ἀριθμοῦνται τὰ ἐκδιδόμενα καθ' ἑκάστην τεχνικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ βιβλία, ἐγχειρίδια, λεξικά, κτλ. Ἀπ' αἰώνων ἰσχύουσι νόμοι ἐκεῖ προστατευτικοὶ τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας καὶ ἡ λογοκρισία. Μόλις πρὸ δώδεκα ἐτῶν ἐξεδόθησαν ἐφημερίδες ἐν τῇ Ἰαπωνίᾳ, ἀλλ' ὁ περιοδικὸς Τύπος δὲν ἤργησε ν' ἀναπτυχθῇ δι' ἐκπληκτικῆς ταχύτητος. Ἐν τῇ ἰαπωνικῇ πρωτευούσῃ ἐκδίδονται, καὶ εἰς πολυάριθμα φύλλα, δώδεκα ἐφημερίδες, αἱ μὲν πολιτικαί, αἱ δὲ σατυρικαί, πᾶσαι δὲ συντασσόμεναι μετ' εὐφυΐας· δημοσιεύονται δὲ παρὰ ταύτας καὶ πολλαὶ ἐφημερίδες εἰς ξένας γλώσσας. Ἐντὸς ἑνὸς καὶ μόνου ἔτους ἐξῆλθον τῶν ἰαπωνικῶν τυπογραφείων πλείονα τῶν πεντακισχιλίων νέων συγγραμμάτων.

— Τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Στρασβούργου προεκήρυξε διαγώνισμα, ἐπὶ ἄθλῳ τρισχιλίων φράγκων, περὶ τῆς «ἱστορίας τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν πόλεων παρὰ τοῖς Ἕλλησι». Τὰ χειρόγραφα δέον νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν ἁρμοδίαν Ἐπιτροπὴν πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1884, τὸ δὲ βραβεῖον θέλει ἀπονεμηθῇ τὴν 1 Μαΐου 1885. Εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦτον εἰσὶ δεκτοὶ πάντες ἄνευ διακρίσεως ἐθνικότητος, δύνανται δὲ νὰ γράψωσι τὴν πραγματείαν αὐτῶν γαλλιστί, γερμανιστὶ καὶ λατινιστί.

— Ἀξιοσημείωτον γεγονός, γράφει ἡ Ὥρα, βεβαιοῦσιν αἱ ἰατρικαὶ ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ, τὴν ἐπιβλαβῆ ἐπιῤῥοήν, ἣν ἐξήσκησαν αἱ αὐτόθι ἐνεργηθεῖσαι τελευταῖαι βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ἐπὶ τῆς ὑγείας τῶν ἐκ καρδιακῶν νοσημάτων πασχόντων ἐκλογέων. Γνωστὸν πόσον τὰ ἀγγλικὰ meetings εἶνε θορυβώδη. Παρετηρήθη δὲ καὶ κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογὰς περὶ τῶν λαβόντων εἰς τὰς συναθροίσεις ταύτας μέρος, ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀποθνήσκουσιν ὀλίγον χρόνον κατόπιν ἐξ αἰφνιδίου θανάτου. Αἱ νεκροψίαι τούτων κατέδειξαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ἔναρξιν προηγουμένων καρδιακῶν ἀλλοιώσεων. Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὁ θάνατος ἐπέρχεται ἐκ τῆς ἐκτάσεως, τὴν ὁποίαν λαμβάνει ἡ χρονία πάθησις συνεπείᾳ τῶν φωνῶν, τῶν ὠθήσεων, τῆς εἰς κεκλεισμένα μέρη στενοχωρίας, τῶν συγκινήσεων, τῶν νευρικῶν διαταράξεων ἐν γένει κτλ.

— Ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις κ. Ἰουλίου Μὼλ ἐξεδόθη δίτομον σύγγραμμα, ἐν ᾧ ἀπαριθμοῦνται αἱ περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῶν ἀσιατικῶν ἐθνῶν δημοσιευθεῖσαι ἀπὸ τοῦ 1840-1867 μελέται διαφόρων λογίων ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς Ἀσιατικῆς Ἑταιρίας.

— Ἐσχάτως ἐγένετο ἐν Λονδίνῳ ἡ τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ λόρδου Βύρωνος.

— Ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν ἀρίστου λιθογράφου κ. Γ. Κόλμαν ἐδημοσιεύθη κατ' αὐτὰς γαλλιστὶ «Χάρτης γλωσσολογικὸς τῆς Ἠπείρου, συντεθεὶς ἐπὶ τῇ βάσει ὀκταετῶν σπουδῶν, παρά τινος Ἠπειρώτου καὶ τοῦ Ν. Φουντούλη (γραμματέως τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις ἑλληνικοῦ Προξενείου), ἐν ἔτει 1880» [Carte glottographique de l'Épire, composée d'après les études de 8 ans par un Epirote et N. Foundoulis, en 1880]. (Ὁ κάλλιστος οὗτος χάρτης δεικνύει ἀκριβῶς εἰς τίνα μέρη ὁμιλεῖται ἀποκλειστικῶς ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, εἰς τίνα ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ ἀλβανικὴ ἀναμίξ, εἰς τίνα ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ κουτσοβλαχική, εἰς τίνα ἡ ἀλβανικὴ μόνον, καὶ εἰς τίνα ἡ ἀλβανικὴ καὶ ἡ κουτσοβλαχική).

— Ὑπὸ τοῦ ἠθοποιοῦ κ. Γ. Νικηφόρου ἐξεδόθησαν ἐν Ἀθήναις δύο κωμῳδίαι, ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ μεταφρασθεῖσαι, οἱ «Πετεινόμυαλοι» καὶ «Ἔχασα τὸ σπίτι μου».

— Ἐξεδόθη καὶ τὸ 8ον φυλλάδιον τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι δημοσιευομένου περιοδικοῦ «Ὁ Εὔξεινος Πόντος.»

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[31 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1880.]

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐδημοσιεύθησαν τὰ δύο Βασ. διατάγματα περὶ συγκλήσεως τῆς Βουλῆς καὶ περὶ ἐπιστρατείας. Κατὰ τὸ πρῶτον τῶν διαταγμάτων τούτων ἡ Βουλὴ συγκαλεῖται ἐν Ἀθήναις τὴν 8 Σεπτεμβρίου ἐνεστ. ἔτους· κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ὁ ἐνεργὸς στρατὸς τίθεται εἰς ἐπιστράτευσιν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἐπιτρέπεται νὰ αὐξηθῶσιν αἱ ὑπὸ τὰ ὅπλα δυνάμεις καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ διάταγμα καὶ ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπηρεσίας μέχρις 60,000 ἀνδρῶν. Κατ' ἄλλο δὲ Βασιλ. διάταγμα περὶ προσκλήσεως ὑπὸ τὰ ὅπλα διαθεσίμων καὶ ἐφέδρων καλοῦνται ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὸ τὰς σημαίας οἱ ἄγοντες ἤδη ἡλικίαν ἐτῶν 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 καὶ 30. — Ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους ἀγγέλλεται ὅτι προθύμως προσέρχονται εἰς κατάταξιν ἐν τῷ στρατῷ καὶ οἱ κληρωτοὶ τοῦ τρέχοντος ἔτους καὶ πλεῖστοι ἐθελονταί. Οἱ καταταχθέντες ἐθελονταὶ καὶ κληρωτοὶ μέχρι τῆς 28 λήγοντος ἀνέρχονται εἰς 5,340 ἄνδρας. Οὕτω ἡ σημερινὴ δύναμις τοῦ στρατοῦ ἀποτελεῖται ἐκ 18,140 ἀνδρῶν. — Κατὰ τὴν «Εὐνομίαν» εἰς πλείονας τῶν 460 ἀνέρχονται μέχρι σήμερον οἱ προσελθόντες καὶ καταταχθέντες εἰς τὰ ἐν Λαμίᾳ σώματα κληρωτοὶ καὶ ἐθελονταί. Καθ' ἃς δὲ ἡ αὐτὴ ἐφημερὶς ἔχει πληροφορίας καὶ ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν, ἡ προσέλευσις αὐτῶν εἶνε ἀληθῶς καταπληκτική· οὕτω τὸ 3 τῶν εὐζώνων τάγμα τὸ ἑδρεῦον, ὡς γνωστόν, ἐν Γαρδικίῳ, ἀριθμεῖ περὶ τοὺς 400 ἐθελοντὰς ἐκ Θεσσαλίας προσελθόντας. Καὶ εἰς τὰ ἄλλα σώματα καὶ μεθορίους λόχους προσῆλθεν ἱκανὸς ἀριθμὸς ἐθελοντῶν καὶ κληρωτῶν. — Καλοῦνται ὡσαύτως εἰς ὑπηρεσίαν καὶ πάντες οἱ πρὸ μικροῦ ἀπολυθέντες ναῦται· πρὸς τοῦτο τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν διέταξε τὰς λιμενικὰς ἀρχὰς τοῦ Κράτους νὰ προσκαλέσωσι τοὺς κατὰ τὴν περιφέρειαν αὐτῶν ναύτας. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν προτίθεται νὰ ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοὺς μηχανικούς, τοὺς ὁποίους πρό τινος καιροῦ εἶχε θέσει εἰς ἀπεριόριστον ἄδειαν. — Αὐστηραὶ διαταγαὶ ἐδόθησαν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς τὰς νομαρχίας, ὅπως μὴ ἐκδίδωσιν ἐξωτερικὰ διαβατήρια εἰς τοὺς ὑπαγομένους εἰς τὸ περὶ ἐπιστρατεύσεως διάταγμα. Ὅμοιαι διαταγαὶ ἐξεδόθησαν πρὸς τὰ πρακτορεῖα τῶν διαφόρων ἑταιριῶν, ὅπως μὴ χορηγῶσιν εἰσιτήρια ἄνευ διαβατηρίων. — Διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως αἱ εἰς διαφόρους πόλεις πυριτιδαποθῆκαι τοῦ Κράτους θὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς μίαν μόνην. — Ἡ Κυβέρνησις ἐξακολουθεῖ διαπραγματευομένη μετὰ ξένων πιστωτικῶν καταστημάτων καὶ ἄλλων κεφαλαιούχων τὴν συνομολόγησιν μεγάλου δανείου διὰ τὰς ἐκτάκτους δαπάνας, εἰς ἃς ὑποβληθήσεται τὸ Κράτος ἕνεκα τῆς αὐξήσεως τοῦ στρατοῦ. — Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων ἀπεφάσισε νὰ συνομολογήσῃ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν δάνειον ἐκ 300,000 δραχμῶν πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς οἰκοδομῆς τῆς πρὸ τοῦ Βαρβακείου ἀρξαμένης ἤδη δημοτικῆς ἀγορᾶς. Ἡ πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς ἀγορᾶς ἐργασία ἄρχεται ἐντὸς ὀλίγου, οὕτω δὲ ἐντὸς ἔτους αἱ Ἀθῆναι θέλουσιν ἀποκτήσει ἀγορὰν εὐρωπαϊκήν, θέλουσι δὲ ἀποκαλυφθῆ καὶ ἀποδοθῆ εἰς τὴν ἐπιστήμην αἱ μέχρι τοῦδε καλυπτόμεναι πολύτιμοι ἀρχαιότητες ἐν ᾧ τόπῳ τανῦν εὑρίσκεται ἡ ἀγορά. — Ἡ παρὰ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ δήμου Ἀθηναίων ἐκλεχθεῖσα ἐπιτροπὴ ὅπως μελετήσῃ τοὺς ὅρους τῆς συμβάσεως περὶ ἱπποσιδηροδρόμων ἐν Ἀθήναις καὶ τοῖς πέριξ μετὰ τῆς βελγικῆς ἑταιρίας ὑπέβαλεν εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἐφ' οὗ τελεία ἐπῆλθε συνεννόησις μετὰ τῆς βελγικῆς ἑταιρίας. — Ἤρξατο ὁ τρυγητὸς τῆς σταφίδος εἰς Αἴγιον, Πάτρας, Πύργον κτλ. ἀλλὰ τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν καταπεσοῦσα βροχὴ εἰς μὲν τὸν Πύργον δὲν ἐπέφερε σπουδαίας ζημίας, εἰς τὸ Αἴγιον ὅμως ἔβλαψε τὸν ἐν τοῖς ἁλωνίοις σταφιδόκαρπον. Ἀλλὰ σπουδαίας ζημίας ἡ βροχὴ αὕτη ἐπήνεγκεν εἰς Πάτρας καὶ εἰς Κεφαλληνίαν. Ἐν Τριφυλλίᾳ ἡ ἐσοδεία τοῦ σταφιδοκάρπου θεωρεῖται ἐξησφαλισμένη πλέον καὶ οἱ ἀγορασταὶ προσέφερον τάλληρα 30 κατὰ χιλιάδα. — Σεισμὸς συνέβη ἐν Ἀθήναις τὴν 25 λήγοντος περὶ ὥραν 11 καὶ ἡμίσειαν μ. μ., διαρκέσας 3-4 δευτερόλεπτα. — Ἐν Σύρῳ θὰ ἱδρυθῇ προσεχῶς πρακτορεῖον μεγάλης ῥωσικῆς ἀτμοπλοΐκῆς ἑταιρίας. — Διὰ τοῦ αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου ἐκομίσθησαν ἐκ Τεργέστης διακόσιοι περίπου ἵπποι, προωρισμένοι εἰς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

31 Ἰουλίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 31 Ἰουλίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 294
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 304
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 432
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 290
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 109
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 215
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 435 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,490
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	189 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 117 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 71
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	135
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Εταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	,, 4.50	,, 140	,, 103

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.70-29.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 1/2— Ἐμπ. 3μ. δρ. 114-115.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.85
Λίρα Στερλίνα	,,	28.50
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.85
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων ὑπερτ. φρ. 5. 50.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (30 Ἰουλίου)	Ἐμ.	28.80-28.90
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (29 »)	,,	28.40-28.50

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (6 Αὐγούστου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	29 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0.	,,	255
,, ,, ,, 9 0/0.	,,	264
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	101 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/2 - 110 3/4.
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 80.-22.85.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 38/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 5 Αὐγούστου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.55
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.40
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.34
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 6 Αὐγούστου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.40
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.25
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.34
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (6 Αὐγούστου.)

Λονδίνου διατρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.30 1/2 - 25.35 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 - 5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 120 - 115, 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 6 0/0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 60/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Ἡ διεκπεραίωσις τῆς «Ἑστίας» οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῆς ἀπευθυνθείσης πρὸς αὐτὴν ἐπιστολῆς ἑνὸς τῶν ἐν Ἀργοστολίῳ συνδρομητῶν, διότι αὕτη ἦν ἀνυπόγραφος.—κ. Δ. Μ. Σύρον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ φύλλα ἐστάλησαν τὴν τρίτην διὰ τοῦ ταχυδρομείου, οἱ δὲ 9 τόμοι σταλήσονται διὰ φορτωτικῆς. — κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Ὁ κ. Ι. Ν. Μ. ἐπλήρωσεν ἡμῖν φρ. 60 διὰ συνδρομὴν τῶν κκ. Ι. Ε. Ι καὶ Δ. Κ καὶ διὰ τίμημα 38 φύλλων. — ** Ἰδοὺ ἡ γενεαλογία των: Ἐπὶ Φραγκίσκου Ι ἐκαλοῦντο muguets· ἐπὶ Καρόλου ΙΧ καὶ Ἑρρίκου ΙΙΙ mignons· ἐπὶ Λουδοβίκου XV roués· ἐπὶ Λουδοβίκου XVI beaux· ἐπὶ Διευθυντηρίου incroyables· ἐπὶ τῆς Ὑπατείας petits-maîtres καὶ κατόπιν merveilleux καὶ élégants· ἐπὶ Καρόλου Χ dandys. Ἡ ἐπωνυμία lions χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1840, οἱ gandins ἀπὸ τοῦ 1850, οἱ cocodès ἀπὸ τοῦ 1852. Ἀργότερον ἐκλήθησαν crevés, σήμερον δὲ gommeux. Γελοιογραφίας τούτων δύναταί τις νὰ ἴδῃ καὶ παρ' ἡμῖν, ἐὰν ῥίψῃ ἓν βλέμμα εἰς τὰς πλατείας τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς φαληρικῆς ἀκτῆς. — κ. Β. Β. Ἀθήνας. α') (!!!), β') La Belle Hélène, γ') La fille de Mme Angot, δ') Mon voisin Raymont. — Ἀριθ. 746. Πειραιᾶ. Κατὰ τὸν ἑπόμενον ἁπλούστατον τρόπον: Ἐν τῷ δελτίῳ τοῦ Χρηματιστηρίου τῆς Βιέννης τῆς 29 Ἰουλίου αἱ 10 ἀγγλικαὶ λίραι (3 μην.) ἰσοδ. μὲ 118. 05 φιορίνια, ἄρα ἡ μία λίρα=μὲ 11. 80 φιορίνια. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τρέχουσα τιμὴ τῆς λίρας εἰς δραχμὰς (3 μην.) εἶνε 28. 60, ἂν διαιρεθῇ ἡ ποσότης αὕτη διὰ τῶν 11. 80 τὸ εὑρεθησόμενον πηλίκον ἔσεται ἡ εἰς δραχμὰς τιμὴ ἑκάστου φιορινίου, ἤτοι 1 φ= δρ. 2. 42 1/2 περίπου. — κκ. Ο. R. Νανσύ, Α. Ν. Τ. Βενετίαν, Χ. Α. Ρ. Πάτρας, Π. Μ. Σύρον, Π. Γ. Ὕδραν, Κ. Ρ. Πειραιᾶ, Ι. Λ. Πύλον. Ἐλήφθησαν.—Μιᾷ κυρίᾳ. Saynètes et Monologues (Tresse, éditeur). Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν 6 τόμοι, ὧν ἕκαστος τιμᾶται φρ. 3. 50.—Συνδρομητῇ. Σύρον. Ἐὰν ἀπευθύνεσαι πρὸς γυναῖκα ἐκ γενετῆς πλουσίαν, εἰπὲ εἰς αὐτήν, ἐὰν καὶ καλὰ τὸ θέλῃς, μίαν λέξιν περὶ τῆς πολυτελείας τοῦ οἴκου της· πρὸ πάντων ὅμως λάλησον αὐτῇ περὶ τῆς χάριτός της, τῆς εὐφυΐας της, ἐν ἑνὶ λόγῳ περὶ παντὸς ὅ,τι ἀνήκει εἰς αὐτὴν καὶ ὄχι εἰς τὰ πλούτη της. Ἐὰν ἐξ ἐναντίας ἀπευθύνεσαι πρὸς γυναῖκα ὀψίπλουτον, λάλησον αὐτῇ περὶ τῶν ἐπιχρύσων ἐπίπλων της, περὶ τῶν ἀδαμάντων της, περὶ τῶν ἵππων τοῦ ὀχήματός της, ἐν ἑνὶ λόγῳ περὶ παντὸς ὅ,τι ἔχει, καὶ οὕτως εἶσαι ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τοῦ νὰ τῆς εἴπῃς τί εἶνε. — κ. Μ. Ρ. Aix-Les-Bains. Ἐστάλησαν τῇ 26. — κ. Μ. Μ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ι. Γ. Κ. Ζάκυνθον. Τῇ 26 σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Φ. καὶ Σ[αν] Πάτρας. Ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ αὐτόθι Ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. — Συνδρομητῇ. Μανσούραν. Μ' ὅλας τὰς προσπαθείας μας οὐδὲν ἠδυνήθημεν νὰ μάθωμεν. —Κ[αν] Α. Λ. Β. Κόρθιον. Ἀναμένομεν τὰ χρήματα. — κ. Ν. Γ. Π. Κεφαλληνίαν. Ἐπληρώθησαν ἡμῖν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1196.

Ἡ διάμετρος τῶν πεντοφράγκων εἶνε 37 χιλιοστὰ τοῦ μέτρου, ἡ δὲ τῶν μονοφράγκων 23 χιλιοστά.

Πόσα πεντόφραγκα καὶ πόσα μονόφραγκα δύνανται ν' ἀποτελέσωσιν ἓν μέτρον;

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Ἰουλίου 1880. * Γ.

1197.

Μὴ ἀπορῇς. Τετράμελον σῶμα παρουσιάζω.
Εἶμαι τὸ αἴτιον ἐξ οὗ ὁ γέλως παρορμᾶται,
Ἐμὲ δ' ἂν μεταχειρισθῇς τὰς λύπας θυσιάζω,
Κι' ἂν τάμῃς μου τὴν κεφαλὴν πρὸ ὀφθαλμῶν ὁρᾶται
Ὁ γόνος τῆς παρακοῆς τῆς πρωτοκλάστου 'κείνης,
Ὁ γόνος ὅστις πάντοτε κοσμεῖτ' ὑπὸ ὀδύνης. Ε. Κ.

ΛΥΣΕΙΣ

1190.

Ἀρχεῖον ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς Ἕλλησι τὸ μέγαρον, ἔνθα ᾤκουν οἱ τῆς πόλεως ἄρχοντες καὶ οἱ προϊστάμενοι δημοτικῆς τινος διαχειρίσεως· ἐπειδὴ δὲ ἐνταῦθα ἐφυλάσσοντο παντοῖα γράμματα δημόσια, ἐσήμαινε κατόπιν καὶ τὸ κοινῶς λεγόμενον χαρτοφυλάκιον· ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἐννοίᾳ, διὰ τῆς λατινικῆς μεταφράσεως archivium, μετεβιβάσθη ἡ λέξις εἰς πλείστας γλώσσας εὐρωπαϊκὰς archive. Ἀλλ' ἐὰν ἔμεινεν ὁ αὐτὸς σχεδὸν ὁ λεκτικὸς ὅρος, τὸ πρᾶγμα ἠλλοιώθη οὐσιωδῶς. Τὰ παρ' ἡμῖν ἀρχεῖα εἶνε πράξεις ἔγγραφοι ἢ ἔντυποι ἐπὶ χάρτου ἢ περγαμηνῆς, κατατεταγμέναι ἐντὸς φακέλων ἢ ξυλίνων θηκῶν, δι' ὧν ἀπαρτίζεται ὁλόκληρος βιβλιοθήκη. Ἄλλως εἶχε τὸ πρᾶγμα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νέρωνος συνέβησαν ἐν Ῥώμῃ στάσεις, φόνοι καὶ δεινόταται πυρκαϊαί, ἀποτεφρώσασαι πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸ Καπιτώλιον, τὴν ἱερὰν ἐκείνην ἑστίαν τοῦ θρησκεύματος τοῦ κυριάρχου λαοῦ, ἔνθα ἀπέκειντο νόμοι, ψηφίσματα, συνθῆκαι, ἀπολογισμοὶ κ. λ. Μετὰ πολλὰς καὶ κοπώδεις ζητήσεις, ἃς ὁ νέος αὐτοκράτωρ Οὐεσπασιανὸς διενήργησεν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ταῖς κώμαις τῆς Ἰταλίας καὶ ἐν ταῖς ἐκτὸς ἐπαρχίαις, ἀντεγράφησαν ἐκ' ὀρειχαλκίνων πινάκων περὶ τὰ τρισχίλια δημόσια γράμματα, οἷα ἦσαν καὶ τὰ πράτυπα (tabulae), οὕτω δὲ συνέστη τὸ γραμματοφυλάκιον (tabularium), τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ Συετωνίου καλλίστη πηγὴ τῆς κυβερνητικῆς καὶ διαχειριστικῆς ἱστορίας τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ἀληθεύει ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι εἰς ἄλλας παντοειδεῖς χρείας ἐχρῶντο περγαμηναῖς διφθέραις ἢ χάρταις· τοὺς νόμους ὅμως καὶ ἄλλας ἐπισήμους πράξεις ἐχάρασσον ἐπὶ μεταλλίνων πινακίδων. Τὴν αὐτὴν μέθοδον μετήρχοντο οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ κατὰ τὴν δυτικὴν Ἀσίαν ἰσχυροὶ αὐτῶν γείτονες, σὺν ταύτῃ τῇ διαφορᾷ, ὅτι οἱ ἐν Συρακούσαις, Τάραντι καὶ Ἀθήναις ἐχρῶντο ὕλῃ τινὶ μονιμωτέρᾳ ἅμα καὶ εὐωνοτέρᾳ, ταῖς ἐκ μαρμάρου στήλαις. Τὸ μάρμαρον ἀνθίστατο πρὸς πᾶσαν ἐπήρειαν τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας· ὁ ὀρείχαλκος τοὐναντίον ὠξειδοῦτο μὲν καὶ ἐπὶ ὑγροῦ ἐδάφους ἱστάμενος, ἐτήκετο δὲ πολλάκις εἰς ἀπεργασίαν ἀγγείων, σκευῶν, νομισμάτων καὶ δὴ καὶ ὅπλων· τούτου ἕνεκα μυριάδες ἱστορικῶν σελίδων ἐν Ἑλλάδι ἐσώθησαν ἐπὶ μαρμαρίνων στηλῶν, μόλις δὲ ἑκατοντάδες τινὲς ἐπὶ μετάλλου. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ἀπέκειντο ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πλεῖσται ἄδειαι στρατιωτικαί, χορηγοῦσαι τὴν ἰθαγένειαν εἰς ἀλλοδαποὺς στρατιώτας, οἵτινες ἀπελάμβανον παρὰ τῆς ἀρχῆς πλείονα ἢ ὀλιγώτερα προνόμια εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν των. Τὰ γραμματοφυλάκια λοιπὸν ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ πολλῷ διέφερον τῶν καθ' ἡμᾶς ἐν Λονδίνῳ καὶ Παρισίοις. Αἱ αἴθουσαί των ὡμοίαζον τοῖς παρ' ἡμῖν ἐπιγραφικοῖς μουσείοις, ἔνθα αἱ ἐπιγραφαὶ εἶναι ἐγκεκολλημέναι ἐν τοῖς τοίχοις, ἢ προσηρτημέναι εἰς τούτους, ἢ κρέμανται οὕτως, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ δυνατὴ ἡ ἑκατέρωθεν ἀνάγνωσις. Περίεργον εἶδος δημοσίων γραμμάτων ἐν Ἀσσυρίᾳ ἦσαν κύλινδροι ἐξ ὀπτῆς γῆς, οἵτινες ἐνεχαράσσοντο γράμμασι πρὶν ὀπτηθῶσιν, εἶτα δὲ τιθέμενοι εἰς κλίβανον ἐλάμβανον τοιαύτην στερεότητα ὥστε ἔμενον ἀλώβητοι ὅλας χιλιετηρίδας. Ἔτι περιεργότερον δέ, ὅπου ὁ χάρτης ἦτο σπανιώτατος, φαίνεται τὸ ἔθιμον τοῦ γράφειν διὰ καλάμου καὶ μελάνης λογοδοσίας καὶ δὴ οἰκειακὰς ἐπιστολὰς ἐπὶ κλασμάτων ἀγγείων ἐκ πλίνθου. Ἐπὶ τῶν κλασμάτων τούτων, ὧν πολυάριθμα σῴζονται ἐν Παρισίοις, ἔγραφον τὰς παραλαβὰς οἱ Ῥωμαῖοι ἐπίτροποι ἐν τῇ ἄνω Αἰγύπτῳ, παραδίδοντες τὸν μισθὸν τοῖς στρατιώταις κατὰ τὴν α' καὶ β' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα.

Τὸ κατ' ἐξοχὴν ταμιευτήριον παντοειδῶν γραμμάτων δημοσίων εἶνε ἡ Αἴγυπτος. Ἐν ναοῖς, ἐν μεγάροις καὶ στήλαις ἐτηρήθησαν ἀρχαιότατα αὐθεντικὰ μνημεῖα, ὧν προεξάρχει ἡ συνθήκη τοῦ Ῥαμψῆ Μαϊμοὺν προγενεστέρα τοῦ Μωϋσέως. Τὰ ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς κατακτήσεως δίγλωσσα μνημεῖα συνεβάλοντο πλεῖστον εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἱερογλυφικῶν. Οὔτε Ἀσσυρία, οὔτε Ἑλλάς, οὔτε Ἰταλία ἀθρόαι παρέσχον ὅσας ἡ Αἴγυπτος μετέδωκεν ἡμῖν μυριάδας ἐνειλημάτων παπύρου μετὰ διαφόρων ζωγραφιῶν θρησκευτικῶν τε καὶ ἱστορικῶν. Τὸ πρῶτον ἐνείλημα ἐκόμισεν εἰς Ἰταλίαν τῷ 1780 περιηγητής, ἀγοράσας αὐτὸ παρὰ φελλάχων, οἵτινες εἶχον ἀνακαλύψει κιβώτιον ἀπὸ ξύλου συκομορέας μετὰ 40 τοιούτων τιμαλφῶν κειμηλίων. Ὁ περιηγητής, πτωχὸς ὤν, δὲν εἶχε νὰ ἀγοράσῃ πλείονα τοῦ ἑνός· οἱ δὲ φελλάχοι, δελεαζόμενοι ὑπὸ τῆς εὐωδίας τοῦ καιομένου παπύρου, ἐπλήρωσαν αὐτοῦ τὰς καπνοσύριγγάς των! Τί δὲ περιεῖχε τὸ πρῶτον ἐκεῖνο ἐνείλημα; Κατάλογον ἐργατῶν, ἀσχοληθέντων εἰς τὴν διάτρησιν τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ! [Ἐξ ἀναγνώσματος τοῦ φιλέλληνος καθηγητοῦ κ. Egger].

1191.

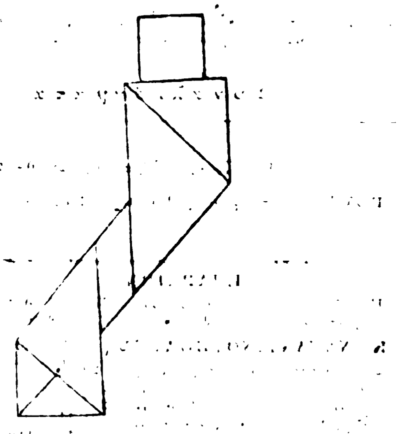

1192.

Βοήθειαν! — Τίς μὲ καλεῖ; — Ἐγώ.... ἡ δυστυχία.
— Ἔφθασα. — Σύ, πῶς λέγεσαι; — Ἐγώ εἶμ' ἡ Γαλλία.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Ἰουλίου 1880. **Κ.

Βοήθεια! — Πῶς λέγεσαι; — Δεινὴ Ταλαιπωρία!
— Ἔφθασα, ἔφθασα. — Καὶ σὺ πῶς λέγεσαι; — Γαλλία.

Ἐν Ἀθήναις, Ἰούλιος 1880. **Φ.

1193.

Εἶνε τῇ ἀληθείᾳ μοναδικὸν πρᾶγμα ἡ ἀγνωμοσύνη τῶν ἀναγνωστῶν. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ᾐσθάνθη ποτὲ καὶ τὴν ἐλαχίστην εὐγνωμοσύνην πρὸς συγγραφέα, ὅστις ἐστερήθη αὐτὸς τὸν ὕπνον, διὰ νὰ τὸν ἐπιδαψιλεύσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας του.

1194.

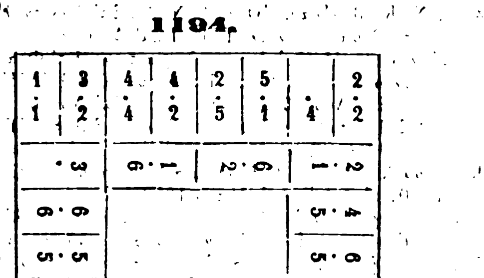

1195.

451	μηλέαι	αἵτινες	ἔχουσι	3157	μῆλα
287	ἀπιδέαι	»	»	3157	ἀπίδια
611	ῥοδακινέαι	»	»	3055	ῥοδάκινα.
235	βερυκοκκέαι	»	»	3055	βερύκοκκα.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 189. — 10 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

2196. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε΄. Τόμος Ι΄, 10 Αὐγούστου 1880. Ἀριθ. 241 (189). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς γενικῆς ἀστυνομίας Νάξου. — Φραγκῖσκος Huber. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Ζήσης Σωτηρίου. — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σ. Σούτσου). — Ἑορτὴ οἰκογενειακή. — Κηδεία ἐν Ἰαπωνίᾳ. — Οἰκίαι ἐκ βάμβακος. — Ὁ ἥλιος ἐν μέσῃ νυκτί. — Τὰ πεπόνια τοῦ σουλτάνου Ἀμουράτ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

Αἱ ἐν Τροίᾳ ἀνασκαφαὶ τοῦ κ. Σχλῖεμαν.

Τὴν 24 λήξαντος μηνὸς ἐγένετο ἐν Βερολίνῳ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς «Ἑταιρίας τῶν Γερμανῶν ἀνθρωπολόγων», συνερχομένης ἐφέτο: εἰς ἑνδέκατον Συνέδριον, ἵνα συζητήσῃ καὶ ἀποφανθῇ ἐπὶ παντοίων ζητημάτων ἀναγομένων εἰς τὴν ἔρευναν τῆς προϊστορικῆς τῆς γῆς καταστάσεως. Διὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς Ἑταιρίας ταύτης ἡ Κυβέρνησις εἶχε παραχωρήσει τὴν αἴθουσαν τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων· κατὰ δὲ τὴν πρώτην συνεδρίασιν ὁ κ. Σχλῖεμαν, μέλος ἐπίτιμον τῆς Ἑταιρίας, ἀνέγνω ἐνώπιον πυκνοτάτου καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, ἐν ᾧ διεκρίνετο ὁ πρίγκηψ διάδοχος τοῦ γερμανικοῦ θρόνου μετὰ τῆς πριγκηπέσσης συζύγου του καὶ ὁ δοὺξ διάδοχος τοῦ Μεΐνιγγεν μετὰ τῆς ἀκολουθίας των, μακρὰν ἔκθεσιν περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων ἐν Τροίᾳ ἀνασκαφῶν, ὧν τὰ ἀποτελέσμασα τοσοῦτον ζωηρὸν διήγειραν ἐνδιαφέρον ἁπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ὑπῆρχον ἀνηρτημένα λαμπρὰ σχεδιογραφήματα καὶ πίνακες, εἰκονίζοντες τὰ τρωϊκὰ εὑρήματα καὶ τὰς ἀνακαλύψεις, ὧν μνεία ἐγίνετο ἐν τῇ ἐκθέσει.

Μετὰ τὰς συνήθεις διατυπώσεις διὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ τὴν ἄφιξιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διαδόχου, ὁ προεδρεύων ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Σχλῖεμαν. «Γενικὴ τότε ἐπεκράτησε σιγὴ ἐν τῇ αἰθούσῃ, λέγει ἡ γερμανικὴ ἐφημερίς, ἐξ ἧς ἀρυόμεθα τὴν ἀφήγησιν ταύτην, πάντων δὲ τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὸν ῥήτορα. Ὁ κ. Σχλῖεμαν ἔχει ὄψιν ἀληθοῦς πεπαιδευμένου. Ἡ ἐξυρισμένη καὶ ἡλιόκαυστος μορφή του δεικνύει ἀγαθότητα μᾶλλον ἢ χαρακτῆρος ἰσχύν, ἐνῷ δ' ἐκ πρώτης ὄψεως διαβλέπει τις ἐν αὐτῇ τὴν ἀνένδοτον ἐπιμέλειαν, εἰς ἣν ὀφείλεται ἡ ἔκτακτος τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἐπιτυχία, δὲν ἀνευρίσκει ὅμως τὸ ἄπτωτον θάῤῥος καὶ τὴν καρτερίαν ἐκείνην, δι' ἧς κατίσχυσε τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων πολεμίων καὶ κωλυμάτων, ἅτινα παρουσιάζοντο αὐτῷ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐν τῇ προεδρικῇ τραπέζῃ παρ' αὐτὸν ἐκάθητο ἐκείνη, ἥτις τοσοῦτον δραστηρίως μετέσχε τῶν ἐργασιῶν του, ἥτις ἐνεψύχου καὶ ὑπεξέκαιε τὸν ζῆλόν του, ὁσάκις ἐν ταῖς δυσχερείαις τοῦ ἔργου κατεβάλλετο: ἡ σύζυγός του. Τίς, προσβλέπων τὴν ἀπέριττον ἀλλ' ὡραίαν ἔτι ταύτην γυναῖκα, τὴν φέρουσαν καλαισθήτως λευκὴν περιβολήν, ἤθελεν ὑποθέσει ὅτι αὐτὴ κατῴκησεν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Πριάμου, ὅτι ἔφερεν ἐφ' ἑαυτῆς τὰ κοσμήματα τῆς ἁρπαγείσης Ἑλένης ἢ τῶν δεσποινῶν τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰλίου, ὅτι ἐκέκτητο τὸν θησαυρὸν τοῦ Πριάμου; Ἀλλ' ἐὰν ἐπ' ὀλίγον ἤθελε παρατηρήσει τὸ ἰσχυρὸν καὶ ἀσφαλὲς αὐτῆς βλέμμα, τὸ ὑπερήφανον, εὐσταθές, σχεδὸν ἀνδρικὸν αὐτῆς ἦθος, εὐκολώτερον ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ αὐτὴν ἐν μέσῳ τῶν τρωϊκῶν ἐρειπίων περιφερομένην, διατάσσουσαν καὶ διευθύνουσαν τὰς ἐργασίας ἢ ἐν τῷ μαγειρείῳ ἐργαζομένην. Τὰ βλέμματα τῆς ὁμηγύρεως πάσης ἐστράφησαν τὸ πρῶτον πρὸς τὴν κυρίαν Σχλῖεμαν, ὅτε ἐν τῇ ἐκθέσει ἐμνήσθη αὐτῆς ὁ σύζυγός της καὶ ἀνέφερε τὸν ἐνθουσιασμόν, μεθ' οὗ ἀφιερώθη εἰς τὴν ἐπιχείρησίν του».

Τῆς ἐκθέσεως ταύτης περίληψιν ἀκριβῆ παραθέτει ἡ γερμανικὴ ἐφημερίς, μεταφέρομεν δ' αὐτὴν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν. Ὁ κ. Σχλῖεμαν ἤρξατο τῆς πραγματείας αὐτοῦ διὰ περιγραφῆς τῆς κοιλάδος τῆς Τροίας καὶ τοῦ λόφου Ἰσσαρλίκ, μνημονεύσας δὲ τὰς ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἰσχυσάσας δοξασίας περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς ὁμηρικῆς Τροίας, ἥψατο εἶτα διὰ βραχέων τῶν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις γενομένων ἐρευνῶν περὶ τῆς θέσεως τῆς περιωνύμου πόλεως, καὶ ἀνέφερε τὴν ἐπὶ 90 ἔτη ἐπικρατήσασαν ἐσφαλμένην θεωρίαν τοῦ Le Chevalier, ὅστις ἔθεσε τὴν Τροίαν παρὰ τὸ νῦν Μπουνάρβασι, θεωρίαν, ἧς τὸ ὅλως σαθρὸν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1868 κατεῖδεν ὁ κ. Σχλῖεμαν καὶ δι' ἀνασκαφῶν κατέδειξε. «Τότε, ἐξακολουθεῖ ὁ ῥήτωρ, ἔστρεψα τὴν προσοχήν μου πρὸς τὴν θέσιν τοῦ Ἰλίου τῆς αἰολικῆς ἀποικίας, ἣν ἔκτοτε ἤδη νεώτεροί τινες ἐπιστήμονες, οἷοι ὁ Maclaren, ὁ Eckenbrechen, ὁ Γεώργιος Γρότε, ὁ Ἰούλιος Βράουν καὶ ὁ Frank Calvert ὑπέδειξαν ὡς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Τροίας. Ἐνταῦθα παρετήρησα ἀμέσως ὅτι ὁ λόφος Ἰσσαρλὶκ συνίστατο κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ συγχώσεων μεταγενεστέρων, ἡ δὲ ὑπόθεσίς μου αὕτη ἐπεκυρώθη πληρέστατα διὰ δοκιμαστικῆς ἀνασκαφῆς, ἣν ἐνήργησα κατὰ Μάρτιον τοῦ 1870. Τούτου ἕνεκα ἀπεφάσισα νὰ διερευνήσω τὸν λόφον τοῦτον, ἐπειδὴ ὅμως πρὸς τοῦτο εἶχον ἀνάγκην φιρμανίου, μόλις ἐν ἔτει 1871 ἠδυνήθην, σύντροφον ἔχων τὴν ὑπὲρ τοῦ Ὁμήρου ἐνθουσιῶσαν σύζυγόν μου, νὰ ἀρχίσω συστηματικὰς ἀνασκαφάς, ἃς, διακόπτων ἐνίοτε, ἐξηκολούθησα μέχρις Ἰουνίου τοῦ 1879. Ἡ ἔκβασις τῶν ἀνασκαφῶν τούτων ὑπερέβη πᾶσάν μου προσδοκίαν, διότι, ὅπως φθάσω μέχρι τοῦ ἀρχικοῦ ἐδάφους, εἰς βάθος 16 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας, συνήντησα τὰ γιγάντεια πολλάκις ἐρείπια ἑπτὰ πόλεων. Οὐδέποτε μέχρι τοῦ νῦν καὶ οὐδαμοῦ ἀπήντησέ τις τοιαύτην γιγαντείων ἐρειπίων ἐπισώρευσιν, καὶ ὅμως ἡ ἐν Ἰσσαρλὶκ παρουσία αὐτῶν οὐδαμῶς ἔπρεπε νὰ ἐκπλήξῃ, διότι, καὶ μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἱστορικῆς ἀξιώσεως περὶ ὑπάρξεως ἐνταῦθα τοῦ ὁμηρικοῦ Ἰλίου, ὁ τόπος οὗτος κεῖται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν παναρχαίων μετοικίσεων τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς φυλῆς, ἥτις κατῆλθεν ἐκ τῆς πρώτης αὐτῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ κοιτίδος πρὸς τὴν Δύσιν».

Ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ κάμνει βραχεῖαν περιγραφὴν τῶν 7 ἐπ' ἀλλήλας κειμένων πόλεων ἐν Ἰσσαρλίκ. Ὑπεράνω πασῶν ἔκειτο τὸ αἰολικὸν Ἴλιον, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἔρχεται λυδικόν τι ἵδρυμα, εἶτα προϊστορική τις ξυλίνη πόλις, ἧς τὰ ἐρείπια ἔχουσι βάθος δύο περίπου μέτρων, ὑπὸ δὲ ταύτην ἄλλη ἀρχαιοτέρα προϊστορικὴ πόλις, περιλαμβανομένη εἰς ἐρειπίων στρῶμα 3 περίπου μέτρων ἔχον βάθος. Ὑπὸ τὴν πόλιν ταύτην ὁ κ. Σχλῖεμαν εὗρε τὰ ἐρείπια, 3 περίπου μέτρων βάθους, πόλεως κατὰ τὸ πλεῖστον πλινθοκτίστου, ἥτις φαίνεται ἐξοντωθεῖσα διὰ φοβερᾶς καταστροφῆς ὑπὸ πολεμίας χειρός. «Ὡς ὁ ἔντιμος συνεργάτης μου Βίρχωβ ἐπείσθη, ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀθίκτου μεινάσης νοτιοανατολικῆς γωνίας τῆς πόλεως, οὐδεὶς σχεδὸν ὑπάρχει λίθος ἐν ὅλῃ τῇ πόλει, μὴ παρέχων διὰ τῆς κεκαυμένης αὐτοῦ ὄψεως μαρτύρια καταφανῆ τοῦ φοβεροῦ πυρός, οὗτινος βορὰ ἐγένετο. Ὅτι δὲ ἡ πόλις ὑπέστη αἰφνιδίαν ὑπὸ ἐχθροῦ καταστροφήν, περὶ τούτου μαρτυροῦσιν οἱ σκελετοὶ τῶν κορυθοφόρων ἀνδρῶν, παρ' ἑνὶ τῶν ὁποίων εὗρον λόγχην, καὶ 10 θησαυροὺς χρυσῶν κοσμημάτων, οὓς ἀνεῦρον εἰς διαφόρους θέσεις, ἰδίως δὲ δύο αὐτῶν οἱ τελευταῖοι οἱ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Βίρχωβ εὑρεθέντες, ὅστις μέγα αὐτῶν μέρος ἔσωσεν ἀπὸ βεβαίας καταστροφῆς». Ἐννέα τῶν θησαυρῶν τούτων εὑρέθησαν ἐν τῇ μεγίστῃ οἰκίᾳ τῆς πόλεως ταύτης, τὴν οἰκίαν δὲ ταύτην ὁ κ. Σχλῖεμαν θεωρεῖ πιθανώτατα ὡς τὴν κατοικίαν τοῦ ἡγεμόνος ἢ βασιλέως. Τὴν περίστασιν, ὅτι τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου καθ' Ὅμηρον ἔπρεπε νὰ εἶχον 50 δωμάτια διὰ τοὺς υἱούς του καὶ 12 διὰ τὰς θυγατέρας του, ὁ κ. Σχλῖεμαν ἐξηγεῖ λέγων ὅτι ὁ Ὅμηρος διηγεῖται ἡμῖν τὸν περὶ Τροίας ἀρχαῖον μῦθον κατὰ τὰ ἐπὶ τῶν χρόνων του ἐπικρατοῦντα ἔθη, ὡς δὲ πράγματι ὑπάρχει ὁ βασιλικὸς οἶκος φαίνεται ἐν τῇ εἰκόνι, ἣν ὁ κ. Σχλῖεμαν παρουσιάζει εἰς τὴν ὁμήγυριν.

Ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς πυρποληθείσης ταύτης πόλεως ὑπάρχει πάλιν μεγάλη ξένης γῆς ἐπισώρευσις 7 μέτρων βάθους, καλύπτουσα τὰ ἐρείπια δύο ἀρχαιοτέρων ἔτι πόλεων, ἱδρυθεισῶν ἐνταῦθα τῆς μιᾶς ἐπὶ τὴν ἄλλην ἐν τῇ παρόδῳ τῶν αἰώνων. Εἰς ἁπάσας σχεδὸν τὰς πόλεις ταύτας ὁ κ. Σχλῖεμαν εὗρε 13 πελέκεις ἐκ νεφρίτου λίθου, οἵτινες κατὰ τὴν γνώμην Ἄγγλων ὀρυκτολόγων, ἐπειδὴ ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ τῇ δυτικῇ Ἀσίᾳ ὁ νεφρίτης οὐδαμοῦ εὑρίσκεται ἐν φυσικῇ καταστάσει, ἀναγκαίως προέρχονται ἐκ τῶν ὀρέων Kuenlun, καὶ δι' ἀνταλλαγῆς τῶν ἀρχεγόνων κατοίκων μετηνέ-

Digitized by Google

χθησαν ἐνταῦθα. Ἡ κεκαυμένη πόλις, ἣν ὁ Σχλίεμαν μετὰ τοῦ Βίρχωβ, Βουρνοὺφ, Calvert καὶ πάντων τῶν μέχρι τοῦδε ἰδόντων αὐτὴν ἐπιστημόνων ἐκλαμβάνει ὡς τὴν ὁμηρικὴν Τροίαν, εἶνε ἡ τρίτη ἐν τῇ σειρᾷ ἐκ τῶν κάτω. Εὔκταῖον θὰ ἦτο κατὰ τὸν ῥήτορα νὰ ἀπεδεικνύετο ὅτι ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξεν αὐτόπτης τοῦ τρωϊκοῦ πολέμου. Τοῦτο ὅμως δυστυχῶς δὲν κατωρθώθη νὰ ἀποδειχθῇ. Ἐν τοῖς χρόνοις, καθ᾽ οὓς ὁ Ὅμηρος ἔζη, τὰ ξίφη ἦσαν ἐν κοινῇ χρήσει, ὅπερ δεικνύει ὅτι ὁ σίδηρος ἦτο ἤδη γνωστὸς, ἐνῷ ἐν Τροίᾳ τὰ ξίφη ἦσαν ὅλως ἄγνωστα, οὐδεμία δ᾽ ὑπῆρχε περὶ σιδήρου ἰδέα. Πλὴν δὲ τούτου ὁ πολιτισμὸς, ὃν ὁ Ὅμηρος περιγράφει, εἶνε κατὰ αἰῶνας βραδύτερος ἐκείνου, ὃν ἔφερον εἰς φῶς αἱ ἀνασκαφαὶ τοῦ κ. Σχλίεμαν. Ταῦτα ὅμως συμβαίνουσι, διότι ὁ Ὅμηρος παραδίδει ἡμῖν τὴν τραγικὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰλίου ὡς αὕτη περιῆλθεν εἰς αὐτὸν ὑπὸ μεταγενεστέρων ἀοιδῶν, καὶ πρὸς τούτοις περιβάλλει τὰ συμβάντα τοῦ πολέμου καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως διὰ περιβολῆς ἐκ τῶν ἐθῶν τῆς ἐποχῆς του ληφθείσης.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Σχλίεμαν ἐκτίθησι τὰ περὶ τῶν σφαιροειδῶν τύμβων, τῶν ἄλλως τάφων τῶν τρωϊκῶν ἡρώων λεγομένων, ὧν οἱ πλεῖστοι εἰσὶν ἱδρυμένοι ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἀποτόμου ἀκτῆς, ὅθεν ἡ θέα αὐτῶν διεγείρει ἱερὰς εἰς τὸν παραπλέοντα συγκινήσεις. Πλὴν τῶν δύο ἐκείνων τύμβων ὁ κ. Σχλίεμαν ἀναφέρει καὶ τοὺς ἄλλους αὐτόθι ὑπάρχοντας, πρῶτον τὸν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Σιγείου κείμενον κωνοειδῆ λόφον, ὅστις ἀποδίδεται τῷ Πατρόκλῳ, εἶτα τὸν μεσημβρινώτερα ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ Σιγείου, τὸν νῦν καλούμενον «Τεπὲ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου», περαιτέρω τὸν παρὰ τὸν ὅρμον τῶν Βεσικίων κείμενον, ὅστις ἀποδίδεται εἰς τὸν Πηνέλεων, καὶ τέλος τὸν ἐπὶ τῆς ἄκρας, εἰς ἀπόστασιν ἑπτὰ χιλιομέτρων πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ὅρμου τῶν Βεσικίων κείμενον, τὸν «Οὐγὲκ τεπὲ» νῦν καλούμενον. Ἐκ τούτων τοὺς δύο τελευταίους ὁ ῥήτωρ διηρεύνησε καθ᾽ ὁλοκληρίαν· τοῦ τελευταίου δὲ τοῦ Οὐγὲκ τεπὲ, ὅστις ὑποτίθεται ὡς ὁ τάφος τοῦ Αἰσυήτου, παρουσιάζει εἰς τοὺς ἀκροατὰς ἀπεικόνισιν. Αἱ ἀνασκαφαὶ, ἃς αὐτόθι ἐνήργησεν ὁ κ. Σχλίεμαν, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ τύμβος ἔχει βάθος 46 ποδῶν καὶ 4 δακτύλων, καὶ ἐγείρεται ἐπὶ φυσικοῦ λόφου 37 ποδῶν ὕψος ἔχοντος. Εἰς 2 ποδῶν καὶ 8 δακτύλων βάθος ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἀπήντησε πύργον 15 ποδῶν μῆκος καὶ πλάτος ἔχοντα, καθήκοντα δὲ εἰς βάθος 42 ποδῶν, ἐπομένως ἱδρυμένον 4 πόδας καὶ 4 δακτύλους ἄνω τοῦ ἀρχικοῦ ἐδάφους. Δι᾽ ὑπονόμου σκαφείσης ὑπὸ τὸν πύργον εὗρεν ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ κοίλωμα, αἱ δὲ ἐξακολουθήσασαι ἐργασίαι ἔδειξαν ὅτι ὁ μέγας τετράγωνος πύργος ἦτο ἐκτισμένος ἐπὶ στρογγύλου κρηπιδώματος διαμέτρου 34 ποδῶν ἐκ πολυγώνων ὀγκολίθων, οἵτινες τοσοῦτον θαυμασίως ἦσαν συνηρμοσμένοι, ὥστε τὸ ὅλον κρηπίδωμα ἐφαίνετο ὡς εἰ ἐξ ἑνὸς λίθου συνιστάμενον. Βορειοδυτικῶς τοῦ κρηπιδώματος τούτου ἐκτείνεται ἄλλο κρηπίδωμα μεγαλειτέρας περιφερείας ἐκ τετραγώνων εὐξέστων ὀγκολίθων. Ἐπειδὴ πιθανῶς ἀμφοτέρων τῶν κρηπιδωμάτων οἱ λίθοι ἐξέσθησαν δι᾽ ἐργαλείων σιδηρῶν, ὁ κ. Σχλίεμαν ὡς χρόνον τῆς ἀνεγέρσεως αὐτῶν παραδέχεται ἐποχὴν οὐχὶ ἀρχαιοτέραν τῆς μακεδονικῆς, ἢ τὸ πολὺ τὴν 5ην πρὸ Χρ. ἑκατονταετηρίδα· ἀλλ᾽ ὁ πύργος, ἐὰν κρίνῃ τις ἐκ τῆς ἀτέχνου αὐτοῦ οἰκοδομήσεως, ἀνάγεται βεβαίως εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἐποχὴν, τοῦτο δ᾽ ὁ ῥήτωρ εὑρίσκει ἐπικυρούμενον καὶ ἐκ τῶν εὑρεθέντων ὑπ᾽ αὐτοῦ ὑπὸ τὸν πύργον σιδηρῶν μαχαιρίων καὶ τῶν πολλῶν τεμαχίων ἀγγείων τῆς νεωτέρας ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς.

Ταῦτα ἀναφέρων ὁ κ. Σχλίεμαν καὶ ὑπομιμνήσκων ὅτι ἡ ἱστορία ἑνὸς μόνον ἐνταῦθα ἱδρυθέντος τύμβου μνείαν ποιεῖται, οὐδαμῶς διστάζει νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ πύργος ἐκεῖνος εἶνε τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἱστορικὸν μνημεῖον. Ὅτε δηλ. ἐν ἔτει 214 μ. Χ. ὁ αὐτοκράτωρ Καρακάλλας ἐπισκεφθεὶς τὴν κοιλάδα τῆς Τροίας, ἔθυσεν ἐν μὲν τῷ Ἰλίῳ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, ἐπὶ δὲ τοῦ τάφου τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὸν ἥρωα τοῦτον, ἠθέλησε, καθὰ διηγεῖται ὁ Ἡρωδιανὸς, νὰ ἐκδηλώσῃ τὸν πρὸς τὸν Ὅμηρον καὶ τοὺς ἥρωας αὐτοῦ θαυμασμόν του διὰ τρόπου ὅλως παραδόξου. Ἐδηλητηρίασε δηλαδὴ τὸν προσφιλέστατον καὶ πιστότατον αὐτοῦ φίλον Φέστον, τὸν προϊστάμενον τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀρχείων, ἵνα ὡς ἄλλος Ἀχιλλεὺς αὐτὸς ἔχῃ τὸν Πάτροκλόν του νεκρὸν, καὶ δυνηθῇ νὰ μιμηθῇ τὴν κηδείαν, ἣν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐποίησεν εἰς τὸν φίλον αὐτοῦ, καὶ ἣν ὁ Ὅμηρος τοσοῦτον θεσπέσια περιγράφει λεπτομερῶς ἐν τῷ Ψ τῆς Ἰλιάδος. Ἀλλὰ καίτοι τοῦ Πατρόκλου ἡ κόνις ἐνεκλείσθη ἐν χρυσῇ κάλπῃ, ἐκ τοῦ Ὁμήρου ὅμως γινώσκομεν, ῥητῶς ἀποφαινομένου, ὅτι ἡ κάλπη ἐκομίσθη εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ὅτι ὁ τύμβος ἐχώσθη ἄνευ τῆς κόνεως. Οὕτω ὁ τύμβος τοῦ Πατρόκλου ἔμεινεν ἁπλοῦν κενοτάφιον, ὁ δὲ Καρακάλλας, ὁ τοσοῦτον ἀκριβῶς πιθηκίζων τὸν Ἀχιλλέα, δὲν ἠδύνατο νὰ παρίδῃ τοῦτο, διὰ τοῦτο δὲ βεβαίως καὶ ὁ τύμβος τοῦ Φέστου ἔμεινεν ἁπλοῦν κενοτάφιον. Ὅτι δὲ ὁ τύμβος τοῦ πύργου, περὶ οὗ ἀνωτέρω ὁ λόγος, εἶνε αὐτὸς τοῦ Φέστου ὁ τύμβος, ὁ ῥήτωρ θεωρεῖ ἐπικυρούμενον καὶ ὑπὸ τοῦ γιγαντείου αὐτοῦ μεγέθους· διότι ἄνθρωπος μωρὸς μαινόμενος ὡς ὁ Καρακάλλας, ὅστις ἐπιθήκιζε τὸν Ἀλέξανδρον τὸν μέγαν, καὶ τὸν πιστότατον αὐτοῦ φίλον ἀταράχως ἐφόνευεν, μόνον τύμβον ἠδύνατο νὰ ἐγείρῃ τῶν ἄλλων πάντων ὑπερέχοντα. Κατέλιπε δὲ ὁ κ. Σχλίεμαν πάσας αὐτοῦ τὰς ἐργασίας, σύριγγας, ὑπονόμους κτλ. ἐκκεκαλυμμένας, ἵνα δύνανται νὰ ἀπολαύωσι τῆς θέας τῶν τόπων οἱ ἐπισκεπτόμενοι αὐτοὺς ἐκ τῶν συγχρόνων καὶ τῶν μεταγενεστέρων.

Ἐν τῷ τύμβῳ τῷ καλουμένῳ «Τεπὲ τῶν Βεσικίων», ὅστις ἀποδίδεται τῷ Πηνελέῳ καὶ ἔχει ὕψος 48 ποδῶν, ὁ ῥήτωρ ἔσκαψε μόνον ἐκ τῶν ἄνω σύριγγα 6 $^1/_2$ ποδῶν πλάτους καὶ μήκους. Τὸ ἔδαφος ἐνταῦθα ἦτο λεπτόγεων ὡς ἐξ ἄμμου καὶ ἀνάμικτον μετὰ μεγάλων ὀγκολίθων, εἰς βάθος δὲ 44 ποδῶν εὑρέθη ὁ βράχος, ἐφ᾽ οὗ ὁ τύμβος κεῖται. Ἐντεῦθεν ἔσκαψε κατὰ μῆκος τοῦ βράχου τέσσαρας ὑπονόμους, ἑκάστην μακρὰν 18 ποδῶν καὶ 4 δακτύλων, ἀλλ᾽ ἴχνος καύσεως οὐδὲν εὑρέθη ἐνταῦθα· εὑρέθη ὅμως ἱκανὸν πλῆθος τεμαχίων παναρχαίων χειροποιήτων χυτρῶν μεγάλης σπουδαιότητος, ἅτινα πρὸς μὲν τὰ ἐν Ἱσσαρλὶκ εὑρεθέντα οὐδεμίαν ἔχουσιν ὁμοιότητα, πολλὴν δὲ πρὸς ἐν Μελίτῃ ἀνακαλυφθέντα. Ἔτι ὀλιγώτερον εὐνοϊκὰ ὑπῆρξαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς διερευνήσεως μικροῦ τινος τύμβου παρὰ τὸ Ἴλιον, ὡς καὶ ἄλλων δύο, ὧν ὁ ἕτερος παρὰ τῷ Κουμκιοΐ θεωρεῖται ὡς ὁ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου τῷ Ἴλῳ ἀποδιδόμενος, ὁ δὲ ἄλλος, ὑπὸ τὸ Ῥοίτειον παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Ἑλλησπόντου κείμενος, θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ὡς ὁ ὑπὸ τῆς θαλάσσης καταστραφεὶς τάφος τοῦ Αἴαντος, ἐπὶ τῶν λειψάνων τοῦ ὁποίου εἰς τινα προεξοχὴν τοῦ Ῥοιτείου ὁ Ἀδριανὸς ἀνήγειρε τύμβον καὶ μικρόν τινα ναόν.

Ἡ κυρία Σχλίεμαν, ἥτις ὡς γνωστὸν εἶνε γνησία Ἀθηναία καὶ ὑπῆρξεν ἀχώριστος τοῦ συζύγου αὐτῆς σύντροφος κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς, ἀνέσκαψεν ἐν ἔτει 1873 τὸν μέγαν τύμβον τὸν λεγόμενον «Πασᾶ Τεπὲ», ὅστις κατὰ τὴν ὁμηρικὴν μαρτυρίαν συμπίπτει ἀκριβῶς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ τάφου, ὅστις ἀποδίδεται ἐκ τῶν θεῶν μὲν εἰς τὴν Ἀμαζόνα Μύριναν, ἐκ δὲ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν βασίλισσαν Βάτειαν. Καὶ ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν εὑρέθη ἴχνος ὀστῶν ἢ καύσεως, ὡς καὶ εἰς δύο ἄλλους ὑπὸ τοῦ κυρίου Calvert ἐρευνηθέντας τύμβους. Ἐπειδὴ δὲ ἐκτὸς τούτων 8 ἄλλοι τῶν κωνοειδῶν τύμβων εὑρέθησαν ὄντες κενοτάφια, ὁ κ. Σχλίεμαν νομίζει ὅτι δύναται νὰ δεχθῇ ὅτι τοιοῦτοι εἶνε καὶ πάντες οἱ λοιποὶ ἀδιερεύνητοι ἔτι τύμβοι τῆς κοιλάδος τῆς Τροίας.

Περαίνων τὸ ἀνάγνωσμα αὐτοῦ ὁ κ. Σχλίεμαν ἀνακοινοῖ ὅτι ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ ἐνεργήσῃ ἀνασκαφὰς ἐν Ὀρχομενῷ, τὸ δ᾽ ἔργον τοῦτο θέλει ἐπιχειρήσει ἅμα ἐπανακάμψας εἰς Ἀθήνας (πιθανῶς τὸ φθινόπωρον τοῦ τρέχοντος ἔτους). Τέλος δὲ ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ κριτικὴ τῆς σκαπάνης καὶ τοῦ λίσγου θέλει ἐξακολουθεῖ προαγομένη ὁσημέραι καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἐξαγάγει εἰς φῶς τὴν σκοτεινὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς φυλῆς. «Εἴθε, ἀναφωνεῖ ἐν τέλει ὁ ῥήτωρ, εἴθε νὰ ἀποδείξῃ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὅτι τὰ ἐν τοῖς θεσπεσίοις ὁμηρικοῖς ποιήμασι ἀναγραφόμενα δὲν εἶνε μυθικαὶ ἀφηγήσεις, ἀλλὰ γεγονότα πραγματικά· εἴθε δὲ, ἀποδεικνύουσα τοῦτο, νὰ ἐξεγείρῃ ἐν ταῖς ψυχαῖς πάντων τὸν εὐγενῆ ἔρωτα εἰς μελέτην τῶν ἐξόχων Ἑλλήνων κλασσικῶν, καὶ πρὸ πάντων τοῦ Ὁμήρου, τοῦ ἡλίου τούτου πάσης φιλολογίας. Ὑποβάλλων δὲ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς πεφωτισμένης ταύτης ὁμηγύρεως τὴν βραχεῖαν ταύτην ἔκθεσιν τῶν ἐν Τροίᾳ φιλοκερδῶν ἐργασιῶν μου, ἤθελον θεωρήσει ὡς ὑψίστην ἀμοιβὴν, πρὸς ἣν ἀποβλέπει ἡ φιλοδοξία μου, ἐὰν γενικῶς ἀνεγνωρίζετο ὅτι οὐσιωδῶς συνετέλεσα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ὑψηλοῦ τούτου σκοποῦ, εἰς ὃν ἀφιέρωσα τὸν βίον μου». Παρατεταμέναι καὶ ζωηραὶ εὐφημίαι ἐπηκολούθησαν τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ κ. Σχλίεμαν, οὗτινος τὸ ἀνάγνωσμα μετὰ συντόνου προσοχῆς ἠκροάσθη ὁλόκληρος ἡ ὁμήγυρις.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 8 Αὐγούστου 1880. ΦΚ.

7 Αὐγούστου 1880 — ΑΘΗΝΩΝ — 8 Αὐγούστου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτησ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ.	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 294
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	„ 301
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 430
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον.	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 284
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	„ 110
10 » φράγ.		22,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 214
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 435

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,500
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 „ 15 „	8.—	175	189 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 „ 20 „	φ. 4.75	100	φ. 117 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	„ 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	„ 9.80	φρ. 100	„ 71
„ „ ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	156
„ „ ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 „	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν»	„ 2,000,000	„ 527,200	42,294	20 Ἀπριλίου	„ 16.66	200	180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	„ 20,000,000	„ 14,000,000	—	1 Φεβρουαρίου	„ 4.50	140	„ 105 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 8μηνὶ 3μην. 28.50 - 70.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 1/2 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 3/4-114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.80
Λίρα Στερλίνα	„	28.50
Λίρα Ὀθωμανική	„	25.80
Αὐστριακὸν Φλωρίον	„	13.80
Ἀργυροῦν δεκάγκον	„	4.60
„ φράγκον	„	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
„ 59,800—100,000 „ 9 „

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 88.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (6 Αὐγούστου) Ἐμ. 28.40-28.75
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (6 ») „ 28.70-28.80

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (13 Αὐγούστου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας φρ. 29 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0. „ 253
„ „ „ 9 0]0. „ 262
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. „ 101
Λονδίνου 3 μηνῶν γρ. 110 3/8 - 110 1/2
Πέρυσιν 8 γρ. 22.87 1/2 - 22.90
Λίρα Ἀγγλικὴ γρ. 110 32/40
Εἰκοσάφραγκον 88

ΒΙΕΝΝΗΣ 12 Αὐγούστου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.75
Παρισ. τὰ 100 φρ. „ 46.47
Εἰκοσάφραγκον „ 9.34
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 13 Αὐγούστου.

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 117.55
Παρισ τὰ 100 φρ. „ 46.35
Εἰκοσάφραγκον „ 9.34
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (13 Αὐγούστου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.80 1/2 - 25.35 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437 4-5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 114 - 119. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2 0]0.
Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς «Ἑστίας»

κ. J. F. S. Ἀθήνας. Μετ' εὐγνωμοσύνης θὰ τὴν ἐδημοσιεύσωμεν. — κ. Μ. Δ. Π. Πάτρας. Ἐλάβομεν καὶ τὰ τρεῖς, σᾶς εὐχαριστοῦμεν δὲ διὰ τὰς ἀδιαλείπτους καὶ ἀφιλοκερδεῖς ὑμῶν προσπαθείας πρὸς διάδοσιν τοῦ φύλλου μας. — κ. Μ. Π. Λισσαβῶνα. Ἀπὸ τῆς 5 Αὐγούστου τὸ φύλλον ἀποστέλλεται εἰς Φάληρον. — Κα Σ. Σ. Λειψίαν. Εὐχαρίστως θὰ τὴν δημοσιεύσωμεν. — κ. Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον. Ἀναμένομεν τὴν συνέχειαν. — Σ. Ἀρχιμανδ. Γ. Σ. Νεάπολιν. Τὰ 40 φρ. ἐλήφθησαν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. — Ἀναγνώστη τῆς «Ἑστίας». Ἀθήνας. Διὰ τοὺς μειδιῶντας διὰ τῶν κυπαρίσσων ἀγγέλους . . . . . καὶ τὰ λοιπὰ κουρόρεξαλα. — κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Θὰ σταλῶσι μεθαύριον διὰ τοῦ Αὐστριακοῦ. — κ. Ν. Ἀπὸ τὰς 4-5 μ. μ. — Σύρον. Διότι ἐν Παρισίοις οὐδὲν ἀπόλλυται. Ἰδοὺ καὶ νέα τις βιομηχανία, ἐσχάτως εἰσαχθεῖσα. Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ ἄνθρωποι, οἵτινες συλλέγουσιν ὅλα τὰ ἄχρηστα καταπλάσματα τῶν νοσοκομείων, τὰ ὁποῖα ἀκολούθως λειοτριβοῦνται ὡς ἑξῆς: Τὰ μὲν καταπλάσματα, ἀποχωρισθέντα ἐκ τοῦ λινοῦ ὑφάσματος, ῥίπτονται ἐντὸς κάδου, ὅπου δι' ἰσχυρᾶς ἐκπιέσεως ἀτμοκινήτου ἀποβάλλουσιν ὅλον αὐτῶν τὸ ἔλαιον. Ἐπειδὴ δὲ τὸ λινέλαιον χρησιμεύει μεγάλως εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν βερνικίων, πωλεῖται εἰς τοὺς κατασκευαστὰς τῶν ζωγραφικῶν χρωμάτων. Τὰ δὲ παλαιόπανα, ἐφ' ὧν ἦσαν ἐπικεχρισμένα τὰ καταπλάσματα, λευκαίνονται μόνον καὶ μετὰ ταῦτα πωλοῦνται εἰς τοὺς χαρτοποιούς. — κ. Φ. καὶ Σ. Ἡ ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὰς ἐπαρχίας ἀνέρχεται εἰς φρ. 12, τὰ δὲ ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς τῶν ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἐκδοθέντων φύλλων εἰς φρ. 1. — κκ. Α. Π. Ὀδησσόν, Σ. Π. Ὑπάτην, Μ. Π. Κ. Σμύρνην, Α. Ι. Κ. Λεωνίδιον, Ν. Τ. Π. Κεφαλληνίαν, Ι. Γ. Κ. καὶ Καν Α. Σ. Ρ. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν. — κ. Δ. Μ. Σύρον. Οἱ 9 τόμοι παρεδόθησαν τῇ 31 Ἰουλίου εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις πρακτορεῖον τῆς ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐας, ὅπως ἀποσταλῶσι διὰ τοῦ κατὰ τὴν 1 Αὐγούστου ἀπερχομένου διὰ τὴν πόλιν σας ἀτμοπλοίου. — κ. Χ. Θ. Μεσολόγγιον. Παρεδόθησαν τῷ κ. Θ. Κ. — κ. Δ. Β. Λαμίαν. Τὴν 4 σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Π. Π. Ὑπάτην. Τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς (φρ. 12) δύνασθε νὰ πληρώσητε πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐν Λαμίᾳ Ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. — Μίᾳ συνδρομητρίᾳ Πάτρας. L'art de la mode. Revue mensuelle de l'élégance (18, boulevard-Montmartre, Paris). Ἡ ἐτησία συνδρομὴ εἶνε φρ. 100. Τὸ α' φυλλάδιον ἐξεδόθη τῇ 1 Αὐγούστου (ἐ. ν.) 1880. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο μετὰ μεγάλης πολυτελείας καὶ φιλοκαλίας τετυπωμένον κοσμεῖται ὑπὸ πολλῶν εἰκόνων, διασήμων συγγραφέων καλλιτεχνῶν καὶ εἶνε ἀληθὲς ἔργον τέχνης. Τὸ α' φυλλάδιον, ὃ ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, περιέχει 32 σελίδας κειμένου (μεγάλου τετάρτου), 20 χαλκογραφίας καὶ λιθογραφίας καὶ πολλὰς χρωματιστὰς εἰκόνας, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται αἱ τοῦ γνωστοῦ καλλιτέχνου Grévin. — κ. Δ. Ν. Γαλάξιον. Ἡ συνδρομὴ εἶνε προπληρωτέα καὶ ἀποστέλλεται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας» ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[7 Αὐγούστου (Πέμπτη) 1880.]

Κατὰ τὰς ἐφημερίδας αἱ ΑΑ. ΜΜ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων ἐπανέρχονται εἰς Ἀθήνας περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς τούτου.— Ὑπεγράφη ἐν Παρισίοις σύμβασις τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως μετὰ τῆς γαλλοαιγυπτιακῆς Τραπέζης περὶ δανείου 15,000,000 φράγκων, καταβλητέων εἰς δύο ἴσας δόσεις, τὴν 8 καὶ 24 Αὐγούστου, καὶ ἀποδοτέων μετὰ 2 μῆνας ἀπὸ τῆς καταβολῆς.— Μεγάλη ἀγγέλλεται ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους ἡ προθυμία, μεθ' ἧς προσέρχονται οἱ ὑπόχρεοι τοῦ 1880 εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ. Ἐκ τῶν δήμων τῆς Ἀττικῆς πλεῖστοι προσῆλθον εἰς Ἀθήνας, ὅπως καταταχθῶσι. Ἀπὸ τῆς 2 τρέχ. μηνὸς ἤρξατο ἡ εἰς τὸν στρατὸν κατάταξις τῶν ἀγόντων τὸ 23 καὶ 24 ἔτος τῆς ἡλικίας.— Κατὰ τὴν «Πρωΐαν» ἡ Κυβέρνησις ἐπλήρωσε τὸ ἀντίτιμον 21 τηλεβόλων διαφόρου ὁλκῆς, τὰ ὁποῖα ἡ παρελθοῦσα Κυβέρνησις εἶχε παραγγείλει εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Κρούπ.— Ἡ Κυβέρνησις παρήγγειλεν ἱκανὸν ἀριθμὸν πτύων ἐν Εὐρώπῃ διὰ τὸν στρατόν· διότι ἕκαστος στρατιώτης πλὴν τοῦ ὁπλισμοῦ του θὰ φέρῃ καὶ ἓν πτύον μὲ ἀξίνην ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους ἢ μὲ πέλεκυν ἢ μὲ πρίονα.— Παρὰ τὸ Θησεῖον ἄνωθεν τοῦ λόφου τοῦ σιδηροδρόμου ἐστήθησαν περὶ τὰς 25 στρατιωτικὰς σκηνάς, ἐν αἷς διαμένει ὁλόκληρον τάγμα.— Εἷς λόχος νοσοκόμων καλῶς κατηρτισμένος ἀπέρχεται ἐντὸς ὀλίγου πρὸς τὴν μεθόριον γραμμήν.— Ὡρίσθη ἡ σύστασις δύο στρατιωτικῶν θεραπευτηρίων τοῦ μὲν ἐν Λευκάδι, τοῦ δ' ἐν Καρπενησίῳ. — Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος ἐχορηγήθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν ἔκτακτος πίστωσις 200 χιλιάδων δραχμῶν πρὸς προμήθειαν χειρουργείων καὶ χειρουργικῶν ἐργαλείων.—Ὡς πληροφορούμεθα, γράφει ἡ «Παλιγγενεσία», τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐν Πειραιεῖ φιλοπάτριδος ἰατροῦ κ. Θ. Ἀφεντούλη πρόκειται νὰ διοργανωθῇ διὰ συνεισφορῶν νοσοκομεῖον στρατιωτικὸν μὲ ἑκατὸν κλίνας, ὅπως χρησιμεύσῃ ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο ξύλινον ὂν θὰ ἱδρυθῇ πλησίον τῶν συνόρων ἐν Σούρπῃ ἢ ἐν Γαρδικίῳ ἢ ἐν Νέᾳ Μιζέλῃ. Ἰατροὶ δ' ἐν αὐτῷ θὰ ἦνε ὁ διευθυντὴς τοῦ νοσοκομείου Πειραιῶς κ. Θεόδ. Ἀφεντούλης μεθ' ἅπαντος τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν ἄλλων ἐν Πειραιεῖ ἰατρῶν θελήσωσι νὰ προσέλθωσι. Πιστεύεται ὅτι τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο τῇ προθυμίᾳ τῶν ἰατρῶν Πειραιῶς, τοῦ δήμου καὶ τῶν ἄλλων Πειραιέων θὰ καταρτισθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν τέλειον, δυνάμενον νὰ ἐκπληρώσῃ ἀνέτως τὸν προορισμόν του. — Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην, περὶ ὥραν 6 ½ ἀνεμοστρόβιλος ἐκ τῶν σπανίων ἐνσκήψας εἰς Ἀθήνας κατεκάλυψε τὴν πόλιν ἐπὶ δέκα ὅλα λεπτὰ τῆς ὥρας διὰ πυκνῶν νεφῶν κονιορτοῦ.—Ὁ δήμαρχος Ἑρμουπόλεως ἐξέδωκε πατριωτικωτάτην προκήρυξιν, δι' ἧς προσκαλεῖ τοὺς συμπολίτας του εἰς τὴν ὑπερτάτην τιμὴν τῆς ὑπερασπίσεως τῆς πατρίδος.—Ἀποβιώσας ἐκηδεύθη τὸ παρελθὸν σάββατον ὁ Γεώργιος Καλὸς συνταγματάρχης καὶ ἀγωνιστὴς τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος.—Κόρη δεκαεπταετής, τελειόφοιτος τοῦ Ἀρσακείου, ἀπεβίωσε λαβοῦσα δηλητήριον ἕνεκα ἐρωτικῶν λόγων.—Κρούσματα εὐλογίας συνέβησαν ἐν Ἀθήναις τελευταῖον.—Τηλεγραφικῶς ἠγγέλθη ἐκ Χαλκίδος ὅτι πυρκαϊὰ ἐξεῤῥάγη εἰς τὸ δάσος τοῦ δήμου Κηρέων τῆς ἐπαρχίας. Καὶ ἄλλαι δασῶν πυρκαϊαὶ ἠγγέλθησαν συμβᾶσαι ἐν Δεκελείᾳ καὶ Μεγαρίδι.—Κατὰ τὰς ἐκ τῶν σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν ληφθείσας εἰδήσεις ἐπῆλθε ῥαγδαία βροχὴ ἐν τῷ δήμῳ Εὔας, ἥτις διαρκέσασα δύο ὥρας ἐπήνεγκεν εἰς τὸν σταφιδόκαρπον σημαντικὴν ζημίαν. Ἐν Πάτραις ἐπίσης κατέπεσε βροχή, ἠγνοεῖτο δὲ ἡ ἐπελθοῦσα ζημία. Σπουδαίαν ζημίαν προὐξένησεν ἐπὶ τοῦ σταφιδοκάρπου τῆς νήσου Κεφαλληνίας ἡ καταπεσοῦσα βροχή, καθόσον ὑπῆρχον τὰ ⅔ τούτου ἐπὶ τῶν ἀλωνίων. Ἀνυπολογίστους ὡσαύτως προὐξένησεν ἡ βροχὴ ζημίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἠλείας, ἔνθα ἐξηκολούθησε πίπτουσα ἐπὶ ὁλόκληρον νύκτα. Ὁ μέσος ὅρος τῆς ἐπιγενομένης αὐτόθι ζημίας ὑπολογίζεται εἰς 10 %, ἤτοι δύο καὶ ἥμισυ ἢ τρία ἑκατομμύρια ἑνετικῶν λιτρῶν. Ἐν δὲ τῇ Πυλίᾳ ἡ βροχὴ προὐξένησε μικρᾶς ζημίας. — Ἤρξαντο ἐν Πάτραις αἱ ἀγοραὶ σταφίδος τῆς νέας ἐσοδείας, καὶ ἐπληρώθη ἡ τῆς Κυπαρισσίας καὶ Γαργαλιάνων πρὸς τάλληρα 35-36 τὴν χιλιάδα ἑνετικῶν λιτρῶν.—Κατὰ τὰς ἐκ Καλαμῶν εἰδήσεις ἡ ἐσοδεία τῶν σύκων ἐφέτος προμηνύεται λίαν μετρία. — Δέκα καὶ τρία ἀγγλικὰ ἐμπορικὰ ἀτμόπλοια ὁρμοῦσιν ἐν τῷ λιμένι τῶν Πατρῶν πρὸς φόρτωσιν σταφιδοκάρπου.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1198.

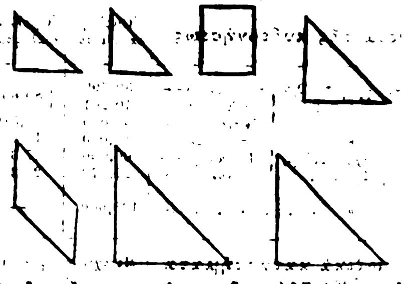

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ τὸ ἑπόμενον σχῆμα.

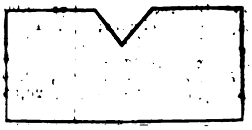

1199.

Ποία εἶνε ἡ ἀρχὴ τοῦ γνωστοῦ λογίου: «Τὰ πάντα ἐχάθησαν πλὴν τῆς τιμῆς»;

1200.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται βιβλίον π.]

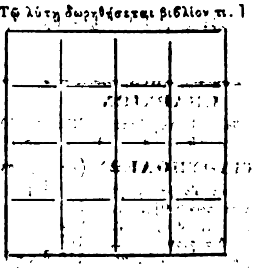

Εἰς τὰ ἀνωτέρω 16 τετραγωνίδια θέσον τοὺς ἀπὸ 1-16 ἀριθμοὺς οὕτως ὥστε, ἐὰν ἀθροίσῃ τις αὐτοὺς καθέτως, ὁριζοντείως καὶ διαγωνίως, αἱ δέκα διάφοροι ἀθροίσεις νὰ ἀποτελῶσι τὸν ἀριθμὸν 34.

1201.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν σχηματιζόντων τὰς λέξεις il est fou pur σχηματίσατε μίαν λέξιν ἐξ ἕνδεκα γραμμάτων.

1202.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις]

Bon appétit à ceux qu'attendent le premier.
En France on l a i c i s e aujourd'hui le deuxième.
Au suivant une ville. Outil au quatrième.
Le nom du grand Condé rappelle le dernier.

1203.

Mon u n est ce que fait parfois un élément.
Mon d e u x est le nom d'un deuxième,
Et c'est de ce deuxième même
Que provient mon e n t i e r assez abondamment.

1204.

Τὴν νίκην τρέχω καὶ ζητῶ ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου.
Ἂν τράχηλος καὶ κεφαλὴ
Μοῦ λείψῃ, τί μεταβολή!
Μὲ βλέπεις; Πρῶται σ' ἔπιασαν αἱ χεῖρες αἱ δικαί μου.

1205.

C'est par moi que la faim commence et que la soif finit.

ΛΥΣΕΙΣ

1196.

9 πεντόφραγκα καὶ 29 φράγκα.

1197.

Χαρὰ - Ἀρά.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

ΑΡΙΘ. 190. — 17 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

L'ART DE LA MODE

Revue mensuelle de l'élégance.

18, Boulev: Montmartre, Paris.

Τὸ περιοδικὸν τοῦτο, τοῦ ὁποίου ὁ α' ἀριθμὸς ἐδημοσιεύθη τῇ α' Αὐγούστου ἐνεστῶτος ἔτους, εἶνε μετὰ μεγάλης πολυτελείας καὶ φιλοκαλίας τυπωμένον καὶ κοσμεῖται ὑπὸ πολλῶν εἰκόνων τῶν διασημοτέρων συγχρόνων Γάλλων καλλιτεχνῶν. Ἐκδίδοται κατὰ μῆνα καὶ τιμᾶται ἐτησίως φρ. 100. Τὸ πρῶτον φυλλάδιον περιέχει: La mode — Les Parisiennes — La dame — Chantilly — Le grand prix — Le mois mondain — Courrier des théâtres — Art et chiffons — Les livres. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει 32 σελίδας (μεγάλου τετάρτου), 20 χαλκογραφίας καὶ λιθογραφίας καὶ πολλὰς χρωματιστὰς εἰκόνας. Αἱ εἰκόνες εἰσὶ τετυπωμέναι ἐπὶ ἰδιαιτέρου χάρτου.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἐκ τῶν ἐν Καΐρῳ ὁμογενῶν ἀπεστάλησαν πρὸς τὸν σύλλογον πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων φρ. 8,000.

Ὑπὲρ τοῦ πτωχοκομείου ὁ κ. Γ. Μαυροκορδάτος προσήνεγκε φράγ. 800, ἐπίσης φρ. 400 ὑπὲρ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας, φρ. 300 εἰς τὸν σύλλογον τῶν κυριῶν καὶ φρ. 200 ὑπὲρ τῆς ἐνταῦθα σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων.

Ὁ κ. Γεώργιος Παρίσης ἐδωρήσατο τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς συλλογὴν ἐκ 2,500 τόμων καὶ φυλλαδίων παντοίας ὕλης, ἐν οἷς ὑπάρχουσι πολλὰ σπάνια.

Ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν διάφοροι δῆμοι τοῦ Κράτους ἐψήφισαν συνδρομὰς ἀναλόγους τῶν πόρων αὐτῶν. Διάφοροι μοναί τῆς Ἐπισκοπῆς Θηβῶν ἀπέστειλαν τὴν συνδρομὴν αὐτῶν τοῦ τρέχοντος ἔτους εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ἐθνικοῦ στόλου.

Περὶ μεγάλων ἐν Ἀττικῇ ὑετῶν.

Ἡ προχθεσινὴ ὅλως ἀσυνήθης καταιγὶς παρέχει κατάλληλον ἀφορμὴν εἰς τὴν ἑπομένην ἀνακοίνωσιν.

Ὅπως δυνηθῇ τις νὰ ἀποφανθῇ ὡρισμένως περὶ τοῦ ποσοῦ καταπεσόντος ὑετοῦ, ἀνάγκη νὰ ὑπάρχωσι δεδομένα οὐ μόνον μέτρου τε ἀκριβῶς ὡρισμένου χρησιμεῦον ὡς βάσις πρὸς καταμέτρησιν, ἀλλὰ καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα, ἐν ᾧ παρήχθη μία τις ποσότης ὕδατος, τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο μάλιστα ὅταν θέλῃ τις νὰ ἀντιπαραβάλῃ διαφόρους ὑετοὺς πρὸς ἀλλήλους.

Εἰς μέτρησιν τοῦ ὕψους πεσούσης βροχῆς λαμβάνεται ἡ ἐπιφάνεια ἑνὸς γαλλικοῦ τετραγωνικοῦ ποδός, τὸ δὲ μετρηθὲν ὕψος ἐκφράζεται συνήθως εἰς γαλλικὰς γραμμάς, ὧν ἑκάστη ἀναλογεῖ πρὸς 2 ¼ ὑποχιλιόμετρα· κατὰ ταῦτα 10 γραμμαὶ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς 22 ½ ὑποχιλιόμετρα.

Συνέβη ποτὲ ἐν Ἀθήναις (Νοέμβρ. 1864) νὰ πέσῃ ἐν 24 ὥραις βροχὴ 48 ½ γραμμῶν, ἤτοι 1 ¾ γραμμῆς καθ' ὥραν. Ὡς ποσότης μιᾶς μόνης ἡμέρας εἶνε αὕτη ἡ μεγίστη τῶν ἐν διαστήματι 21 ἐτῶν παρατηρηθεισῶν. Ἀλλ' ἐν Ἀθήναις γνωρίζομεν ὑετούς, οἵτινες ἐντὸς 10, 15, 20 ἢ 30 λεπτῶν παρήγαγον ὅλως ἀσυνήθη ὕδατος ποσότητα. Αἱ βραχείας διαρκείας δ' αὗται καταιγίδες εἶνε αἱ μόναι, αἵτινες διά τε τὴν σφοδρότητα αὐτῶν καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν συνήθως προερχομένους κινδύνους ἀξιοῦνται τῆς ἰδιαιτέρας ἡμῶν προσοχῆς.

Ἐὰν καταιγίδες, οἷαι αἱ κατὰ τὴν 3 Ὀκτωβρίου 1877 καὶ 19 Αὐγ. (7 Αὐγ.) 1880 συμβᾶσαι, ἀντὶ νὰ διαρκέσωσιν ¼ ἢ 1 ½ ὥραν, ἤθελον ἐξακολουθήσει μετὰ τῆς αὐτῆς σφοδρότητος ἐπὶ 4 ἢ 6 ὥρας, φοβεραὶ καὶ ἀνυπολόγιστοι ἤθελον ἐπέλθει καταστροφαὶ καὶ ἀπώλειαι ἔν τε τῇ πόλει καὶ τοῖς ἀγροῖς.

Ἀνάγκη λοιπὸν ὁ θέλων νὰ ἀντιπαραβάλῃ διαφόρους ὑετοὺς πρὸς ἀλλήλους νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τήν τε διάρκειαν καὶ τὴν ποσότητα αὐτῶν. Παραλείποντες ἐνταῦθα τοὺς ἐπὶ μακρότερον τῶν 2 ὡρῶν διαρκέσαντας ὑετούς, ἂς θεωρήσωμεν ἐν πρώτοις τοὺς ἐπὶ 1—2 ὥρας μόνον διαρκέσαντας (ἀπὸ 1858), σημειοῦντες κάτωθι ἐν τῇ τελευταίᾳ στήλῃ διὰ γραμμῶν (‴) τὸ καθ' ὥραν ἀναλογοῦν ὕψος ὕδατος.

				ὡρ. λ.					ὡρ.	
1861	Μαΐου	26	εἰς	1,30	ἔπεσε	18‴,80	ἀναλ.	εἰς	1	12‴,53
1865	Φεβρ.	11	»	1,30	»	9,41	»	»	1	6,27
1865	Ἰουλ.	20	»	1, 0	»	22,68	»	»	1	11,34
1870	Αὐγ.	28	»	1, 0	»	8,70	»	»	1	8,70
1871	Νοεμβ.	12	»	1,12	»	15,31	»	»	1	12,66
1879	Ἰαν.	14	»	1,12	»	9,52	»	»	1	7,93
1880	Ἀπρ.	12	»	1, 0	»	9,01	»	»	1	9,01
1880	Αὐγ.	19	»	1,24	»	27,06	»	»	1	19,31

Ἐκ τούτων φαίνεται, ὅτι ὁ τῆς 19 (7) Αὐγούστου 1880 ὑετὸς ἦτο ὁ μέγιστος τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα 21 ἔτη συμβάντων, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν ἐκείνων μόνον, ὅσοι διήρκεσαν ἐπὶ 1—2 ὥρας. Ἀλλ' ἡ πεῖρα διδάσκει ὅτι τὴν μεγίστην σφοδρότητα, ἐξ ἧς καὶ αἱ μέγισται προέρχονται ζημίαι, ζητητέον μόνον εἰς τὰς καταιγίδας μικρᾶς διαρκείας, ἤτοι τὰς διαρκούσας μόνον ἐπὶ 10, 15, 20 ἢ 30 λεπτά. Θεωροῦντες νῦν τὰς ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων παρατηρήσεις, καὶ ὑπολογίζοντες τὸ ὕψος αὐτῶν οὐχὶ ὡς ἀνωτέρω καθ' ὥραν, ἀλλὰ κατὰ ἡμίσειαν ὥραν ἢ 30 λεπτά, εὑρίσκομεν τὰ ἑπόμενα.

				λεπτ.						ὥρ.
1862	Ἰουν.	27	εἰς	20	ἔπεσε βρ.	12‴,32	ἀναλ.	εἰς	½	12‴,32
1864	Ὀκτ.	12	»	9	»	2,84	»	»	»	9,48
1869	Ἀπρ.	27	»	24	»	8,61	»	»	»	10,76
1870	Ἀπρ.	27	»	30	»	5,22	»	»	»	5,22
1872	Αὐγ.	20	»	10	»	2,80	»	»	»	8,40
1873	Ὀκτ.	25	»	36	»	3,72	»	»	»	3,10
1874	Σεπτ.	18	»	10	»	2,06	»	»	»	6,18
1874	Νοεμβ.	26	»	48	»	8,08	»	»	»	5,05
1875	Νοεμβ.	2	»	30	»	4,59	»	»	»	4,59
1877	Μαΐου	27	»	15	»	5,40	»	»	»	10,80
1877	Ἰουν.	27	»	30	»	6,30	»	»	»	6,30
1877	Ὀκτ.	3	»	15	»	7,60	»	»	»	15,20
1879	Ἰουλ.	17	»	30	»	5,87	»	»	»	5,87
1878	Νοεμβ.	9	»	15	»	5,29	»	»	»	10,58

Ἐντεῦθεν φαίνεται ὅτι ἐκ τῶν μικρᾶς διαρκείας ὑετῶν μέγιστος ὑπῆρξεν ὁ τῆς 3 Ὀκτωβρίου 1877, ὅστις συνωδεύετο ὑπὸ θυελλώδους ἀνεμοστροβίλου· διότι ἐν διαρκείᾳ ¼ μόνον ὥρας παρήγαγεν ὕψος ὕδατος ἀναλογοῦν πρὸς 15, 2 γραμμὰς εἰς ἡμίσειαν ὥραν, ἤτοι 30,4 καθ' ὥραν.

Θεωροῦντες ἐν τέλει τοὺς ἀπὸ τοῦ 1858 μεγάλους ὑετοὺς κατὰ τὸν μέσον ὅρον τῆς διαρκείας αὐτῶν καὶ τοῦ ὕψους τοῦ παραχθέντος ὕδατος, ἔχομεν τὸ ἑπόμενον ἐξαγόμενον·

Μέση διάρκεια	Μέσ. ὕψος	Ἀριθ. δεδομένων
1 ὥρ. 21 λεπ.	5,48 γραμ.	8
0 » 33 »	6,09 »	7
0 » 14 »	10,20 »	7

Ἐκ τῶν εἰρημένων προδήλως φαίνεται ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν αἰφνιδίων καταιγίδων διαρκοῦσιν ἐπὶ βραχὺ χρόνου διάστημα.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 9/21 Αὐγούστου 1880.

Dr J. F. Julius Schmidt,

Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου.

[Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ]

Πτῶσις κεραυνοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Ἀθήναις βροχήν.

Τὰ ἠλεκτρικὰ φαινόμενα τῆς ἀτμοσφαίρας, πλὴν τῆς ἀστραπῆς, δὲν εἶνε τόσῳ συχνά, διὸ καὶ δὲν ἐσπουδάσθησαν ἱκανῶς μέχρι τοῦδε. Ἐνταῦθα ἀναφέρω φαινόμενόν τι, συμβὰν κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Ἀθήναις βροχὴν τῆς 7ης Αὐγούστου, φαινόμενον οὐχὶ μὲν μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του, ἀλλ' ἐστερημένον ὅλως τοῦ πλαστοῦ καὶ μυθώδους, ἅτινα περιβάλλουσι συνήθως τὰς περὶ ἠλεκτρικῶν φαινομένων τυχαίας διηγήσεις.

Κατὰ [illegible], γενομένης μικρᾶς διακοπῆς τῆς βροχῆς περὶ ὥραν ἑσπερινὴν ἑβδόμην καὶ ἡμίσειαν, ἐβά-

Digitized by Google

διζον ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ πλακοστρώτου πεζοδρομίου τοῦ Ὀφθαλμιατρείου δύο νέοι κύριοι, ὧν ὁ εἷς, ὁ καὶ διηγηθείς μοι τὴν ἱστορίαν, ὠνομάζετο Ἐμμανουὴλ Ἰωαννίδης. Ἐνῷ δὲ οἱ κύριοι οὗτοι ἐβάδιζον ἐσπευσμένως, αἴφνης καὶ ταὐτοχρόνως ἀκούουσιν ἐκραγέντα ἐγγυτάτω αὐτῶν μέγιστον κρότον δίκην πυροβόλου Κρούπ, καὶ μετεωρισθέντες ἀπὸ τοῦ ἐδάφους εἰς ὕψος σπιθαμῆς ἀμφότεροι, ἥψαντο ἐν πρώτοις ἐλαφρῶς ἀλλήλων διὰ τοῦ ἀγκῶνος, εἶτα δὲ ταὐτοχρόνως ἐτινάχθησαν ὁ εἷς ἀπὸ τοῦ ἄλλου εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν, ὁ δὲ εἷς καὶ κατέπεσεν ἐγγὺς τοῦ τοίχου τοῦ καταστήματος. Οὕτως ὁ μὲν εἷς ἡπλωμένος κατὰ τοῦ ἐδάφους ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος, ὁ δὲ ὄρθιος ἔμειναν ἐπὶ 2-3 λεπτὰ ἀναίσθητοι καὶ οὐδὲν ἐννοοῦντες. Ἐνθυμοῦνται ὅμως ἀμφότεροι, ὅτι συγχρόνως μετὰ τοῦ κρότου καὶ τῆς ἀπωθήσεως, τὰ σώματα αὐτῶν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἦσαν κατάφωτα, καὶ ὅτι ὁ εἷς μόλις ἐπρόφθασε νὰ καλύψῃ τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν, αἰσθανθεὶς ἐλαφρὰν θερμότητα. Τόσῳ δὲ ἔλαμπον τὰ σώματα αὐτῶν κατὰ τὴν ἱκανῶς σκοτεινὴν ἐκείνην ἑσπέραν, ὥστε οἱ πέριξ ταχύνοντες τὸ βῆμα ὁδοιπόροι ἔδραμον πρὸς αὐτούς, νομίζοντες ὅτι ὄντως ἐφλέγοντο. Τέλος ἀφοῦ συνῆλθον μετ' ὀλίγον ἀπεμακρύνθησαν ἐσπευσμένως, οὐδὲν παθόντες.

Τὸ περιστατικὸν τοῦτο φαίνεται ἡμῖν κατὰ τοῦτο περίεργον, καθόσον, ἐὰν δὲν ἐνέσκηψεν ἐκεῖ που πλησίον ἕτερος κεραυνός, μένει δυσνόητον πῶς ἐν μέσῳ τῆς πληθύος τῶν κεραυναγωγῶν ἀπὸ Πανεπιστημίου καὶ Νοσοκομείου μέχρις Ἀνακτόρων, πῶς, λέγομεν, δὲν ἐξεχύθη ὁλόκληρον τὸ ἠλεκτρικὸν ῥευστὸν τοῦ τμήματος ἐκείνου τῆς γῆς διὰ τῶν τόσων ἐκκενωτικῶν στομάτων, καὶ διατί ἡ ἐκδήλωσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ νὰ περιορισθῇ εἰς τόσον ἀσθενῆ φωτεινὰ φαινόμενα μόνον ἐπὶ τῶν δύο κυρίων ἄνευ οὐδεμιᾶς, αὐτῶν, εὐτυχῶς, βλάβης.

Ἀθῆναι, 9 Αὐγούστου 1880. ΣΠ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2197. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 17 Αὐγούστου 1880. Ἀριθ. 242 (190). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς Δημογεροντίας Σαλαμῖνος ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Καταπληκτικὴ πρόοδος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὑπὸ Δ. Ν. Μπότασση, γενικοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλ. Ἀκαδημίας. Μετάφ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σ. Σούτσου). — Ἰχθὺς ἀναῤῥιχώμενος. — Ἱστορία μικρᾶς βιολιστρίας. — Ἓν ἀνέκδοτον τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας. — Ὑπηρέτριαι βραβευθεῖσαι ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ἀρετῆς. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2198. Περὶ τῆς σημασίας καὶ συντάξεως τῶν μορίων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, οἷς παρενετέθησαν καὶ τὰ τούτοις ἀντίστοιχα τῆς λατινικῆς, πρὸς ἀπαραίτητον χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν Γυμνασίων κτλ., ὑπὸ Β. Π. Βοζίκη Μεγαλοπολίτου, γυμνασιάρχου. Ἐν Τριπόλει, τυπογραφεῖον καὶ βιβλιοπωλεῖον Ἰωάννου Α. Ἀσημακοπούλου καὶ Ἰω. Π. Σαλαπατᾶ, 1880, 8ον, σ. 75, δρ. 1 ½.

2199. Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἀπὸ Ἰανουαρίου 1879 μέχρι Ἰανουαρίου 1880. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ἰω. Ἀγγελοπούλου. 1880, 8ον, σ. 44 (μετὰ πίνακος λιθογραφικοῦ τῶν πρὸς μεσημβρίαν καὶ δυσμὰς τοῦ Διπύλου ἀνασκαφέντων).

LA MODE FRANÇAISE

Διεύθυνσις: 37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα — Α' ἐκδ. φρ. 15. Β' ἐκδ. φρ. 20. Γ' ἐκδ. φρ. 28.

Sommaire du № 13 (Samedi 3 Avril 1880)

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[14 Αὐγούστου (Πέμπτη) 1880]

Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» οἱ βασιλόπαιδες ἀφικνοῦνται εἰς Ἀθήνας πρὸ τοῦ βασιλέως, ἵνα ὦσιν ἐνταῦθα πρὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου πρὸς ἐπανάληψιν τῶν μαθημάτων αὐτῶν. Ἐν Τεργέστῃ θέλουσιν ἐπιβῇ τοῦ τακτικοῦ αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου, εἰς Ζάκυνθον δὲ ἑλληνικοῦ πολεμικοῦ, ἐκ τῶν μικροτέρων, ὅπερ θέλει ἐκπλεύσει ἐκεῖ, ἐκ Καλαμακίου δὲ θέλουσι καταπλεύσει εἰς Πειραιᾶ ἐπὶ τῆς «Ἀμφιτρίτης». Ὡς ἠκούσαμεν, ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλίσσης ἀναχωροῦσιν ἐκ Πετρουπόλεως τὴν 17ην Αὐγούστου. Οὕτω δύνανται νὰ ὦσιν ἐν Ἀθήναις πρὸ τῆς 2ας ἢ 3ης Σεπτεμβρίου, καθόσον δὲν θέλουσι διατρίψει ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐν Βιέννῃ πλειότερον τῶν τεσσάρων ἡμερῶν. — Λέγεται ὅτι ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Κυβερνήσεως ἠγοράσθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ τρεῖς ἰσχυραὶ πολεμικαὶ κανονιοφόροι, αἵτινες εἶχον ναυπηγηθῆ διὰ λογαριασμὸν τῆς ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. — Ὁ Ῥῶσος ὑποναύαρχος de Kroemer παρηγγέλθη τηλεγραφικῶς ἐκ Πετρουπόλεως ν' ἀπέλθῃ παραυτὰ εἰς τὴν Ἀδριατικήν, εἰς τὸν λιμένα Bouches di Cattaro. Ὁ κ. de Kroemer φέρει τὴν σημαίαν του ἐπὶ τῆς ἀφιχθείσης σήμερον ἐκ Νεαπόλεως φρεγάτας «Σβετλάνδας», παραλαμβάνει δὲ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ ἐν Μουνυχίᾳ σταθμεῦον ἀτμόπλοιον «Elborous». — Ἤρξατο πρὸ ἡμερῶν ὁ σχηματισμὸς δύο στρατοπέδων, τοῦ μὲν ἐν Χαλκίδι τοῦ δὲ ἐν Κορίνθῳ. Ἐν Ἄργει δὲ πρόκειται νὰ συγκεντρωθῇ τὸ ἥμισυ τοῦ ἱππικοῦ, ὅπου μέγιστος στρατὼν δύναται νὰ περιλάβῃ 1,000 ἱππεῖς. — Ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ἀγγέλλεται ὅτι μετὰ προθυμίας καὶ ἐνθουσιασμοῦ προσέρχονται εἰς κατάταξιν οἱ ὑπὸ τὰς σημαίας κληθέντες ἄνδρες. — Τὰ πλεῖστα τῶν πεζικῶν ταγμάτων συμπληροῦσιν ἐντὸς ὀλίγου τὴν δύναμιν, ἣν ὁρίζει ὁ περὶ στρατοῦ νόμος ἐν ὥρᾳ ἐπιστρατείας. Μέχρι τοῦδε δὲ οὐ μόνον συνεπλήρωσαν ἀλλὰ καὶ ἀριθμοῦσι πλεονάζουσαν δύναμιν τὰ ἐν Καλάμαις, Ναυπλίῳ, Καρπενησίῳ καὶ Κραβασαρᾷ πεζικὰ τάγματα. — Τὸ κατάστημα τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων προσηνέχθη εἰς τὴν κυβέρνησιν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, ἵνα χρησιμεύσῃ προσωρινῶς ὡς στρατών. — Διὰ τὰς ἤδη κατασκευαζομένας ὁδοὺς καὶ γεφύρας καθ' ἅπαν τὸ Κράτος θέλουσιν ἐν ὅλῳ δαπανηθῆ περὶ τὰ δύο ἑκατομμύρια δραχμῶν. — Ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα στρατολογικῆς ἐπιτροπῆς ἐκδίδονται τὰ φύλλα πορείας καὶ διὰ τοὺς ἄγοντας ἡλικίαν 28 ἐτῶν. — Λέγεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις, πρὸς ἐκγύμνασιν τῶν πληρωμάτων τῶν πολεμικῶν ἡμῶν πλοίων περὶ τὸν χειρισμὸν τῶν τηλεβόλων Κρούπ, ἐζήτησε τοὺς καταλλήλους ἀξιωματικοὺς ἀπὸ τῆς γερμανικῆς Κυβερνήσεως. — Ἐπιτροπὴ ἐξ ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ ἀπεφάνθη ὅτι δι' ἕκαστον τηλεβόλον Κρούπ, τοποθετηθησόμενον ἐπὶ τῶν πολεμικῶν ἡμῶν πλοίων, δέον νὰ παραγγελθῶσι 230 βολαί, ὧν αἱ ἡμίσεις θέλουσι παραδοθῆ εἰς τὰ πλοῖα, αἱ δὲ λοιπαὶ θέλουσιν ἀποταμιευθῆ ἐν ταῖς ἀποθήκαις. — Ἐξακολουθεῖ ἡ εἰς Πειραιᾶ μεταφορὰ ἐκ Τεργέστης τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀγορασθέντων ἵππων, ἐντὸς 2 δὲ ἢ τὸ πολὺ 2 ½ μηνῶν θὰ εἶνε ἅπαντες μετενηνεγμένοι εἰς Πειραιᾶ. Πρὸς ἀγορὰν τῶν 1,400 ἵππων ἐδαπανήθησαν ὑπὲρ τὰς 800,000 δραχμῶν (ἑκάστου ἵππου τιμωμένου 580 φράγκα)· εἰς τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο προσθετέον καὶ τὸ ἔξοδον μεταφορᾶς 88 φράγκα ἀνὰ ἕκαστον ἵππον, ἤτοι ἐν ὅλῳ 1,232,000 φρ. — Ὁ δῆμος Πειραιῶς ἀνέλαβε νὰ ἀνεύρῃ κατάλληλα οἰκήματα διὰ στρατωνισμὸν ἑνὸς τάγματος, ἵνα ἐκγυμνασθῶσιν αὐτόθι οἱ ἐκ Πειραιῶς στρατεύσιμοι. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν διενεργεῖ τὴν ἀγορὰν 3,000 ἡμιόνων. — Ἡ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία ἐξέδωκε πρὸ μικροῦ τὰ γραμμάτια τοῦ λαχείου αὐτῆς ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων διὰ τὴν πέμπτην περίοδον. — Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀπεβίωσεν ὁ Νικόλαος Μαρῖνος, εἷς τῶν ἀρχαίων καὶ ἱκανωτάτων διοικητικῶν ὑπαλλήλων, πρό τινος δὲ νομάρχης Κερκύρας διατελέσας. Κατὰ ῥητὴν ἐντολήν του δὲν ἀπεδόθησαν εἰς τὸν νεκρὸν αὐτοῦ αἱ στρατιωτικαὶ τιμαὶ τοῦ παρασήμου τοῦ χρυσοῦ σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος, ὃν ἔφερε. — Ὀθωμανός τις λοχαγός, λιποτακτήσας ἐκ τοῦ ἐν Ἄρτῃ σταθμεύοντος τουρκικοῦ στρατοῦ, προσῆλθεν εἰς τὸν ἐν Κραβασαρᾷ διοικητὴν τοῦ τάγματος Πετροπουλάκην. — Ἀπεβίωσε τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐν Δελφοῖς ὁ Παππαϊωάννου Δῆμου ἐν ἡλικίᾳ 107 ἐτῶν, ἐφημέριος μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν του ἱερουργῶν ἐν τῷ ναῷ, καὶ διατηρῶν τὰς σωματικὰς καὶ διανοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

13 Αὐγούστου 1880 — ΑΘΗΝΩΝ — 13 Αὐγούστου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 288
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ-	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	» 302
26 » »	ξωτερικῷ	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453.60	560	φρ. 429
4 » »	κληρ. ἐν	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 284
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	» 109
10 » φράγ.	νον.	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 218 1/2
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 430 1/4

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	8,500
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 „ 15 „	8.—	175	188 1/4
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 „ 20 „	φ. 4.75	100	φ. 119 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	„ 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	„ 9.80	φρ. 100	„ 71
„ „ ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
„ „ ἡ «Ἀγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 „	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	„ 2,000,000	„ 527,200	„ 42,294	20 Ἀπριλίου	„ 16.66	„ 200	„ 180
Εταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	„ 20,000,000	„ 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	„ 4.50	„ 140	„ 110

Συνάλλαγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.40—65.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.75
Λίρα Στερλίνα	„	28.40
Λίρα Ὀθωμανική	„	25.80
Αὐστριακὸν Φλωρίον	„	13.30
Ἀργυροῦν 5φραγκον	„	5.60
„ φράγκον	„	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
„ 59,800—100,000 „ 9 „

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ., 60 ἑκατομμυρίων 68.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (6 Αὐγούστου) Ἐμ. 28.40-28.75
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (5 ») „ 28.70-28.80

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (20 Αὐγούστου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	30
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0	„	253
„ „ 9 0]0	„	262
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	„	103
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/4 - 110 1/2
Παρισίων 3 „	φρ	22 87 1/2 - 22.95
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 16/40
Εἰκοσάφραγκον	„	88 6/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 19 Αὐγούστου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.75
Παρισ. τὰ 100 φρ. „ 46.47
Εἰκοσάφραγκον „ 9.35
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 20 Αὐγούστου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.60
Παρισ. τὰ 100 φρ. „ 46.35
Εἰκοσάφραγκον „ 9.34
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (17 Αὐγούστου.)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.31—25.36
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437.44 — δ. ὑπερτίμησις 0/00
Ἀργυρ. „ τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 114 - 119. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0]0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2.
Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0.
Ρώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος, Ὀδησσόν, κ. Μ. Ρ. Aix-Les-Bains, κκ. J. F. S, Γ. Κ. Τ καὶ Π. J. Φ. Ἀθήνας, Ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, Λαμίαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Καν Σ. Σ. Λειψίαν. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ κ. Περ. Δ. — Συνδρομητῇ, Βεβαίως. Παράδοξον ὅμως γνώμην ἔχει ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἷς τῶν συνεργατῶν μας. Γαστρίμαργος ὤν, ἀλλ' ἀποστρεφόμενος τὰς λεγομένας ἐπισκέψεις τῆς χωνεύσεως, ἔλεγεν ἡμῖν: «Δὲν πρέπει νὰ ἐπισκέπτεσαι ὁ προσκεκλημένος σὺ τὸν ξενίσαντά σε, ἀλλὰ τοὐναντίον ὁ ξενίσας πρέπει νὰ ἐπισκέπτηται τὴν ἐπαύριον σέ, διὰ νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς ὑγείας σου». — κ. Ε. Κ. Α. Ἀθήνας. Τὰ ἐλάβατε; — κ. Κ. Λ. Φαλτζί. Τὸ χρηματόδεμα ἐλήφθη καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὸ παρελθὸν σάββατον ἀπεστάλησαν τὰ φύλλα εἰς Hourjest, Carpineni καὶ Minjiri, συστηθέντα πρὸς τὸν κ. Ι. Μ. εἰς Λεόβαν. — Ἀριθ. 842. Σύρον. Ὁ Σεττεμβρίνης ἀπεβίωσε τῷ 1876· βιογραφίαν αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν ἡ Ἑστία ἐν τῷ 74 ἀριθμῷ αὐτῆς. — κ. Μ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ τοῦ δελτίου τιμᾶται λεπτὰ 30. — Μιᾷ ἀναγνωστρίᾳ. Σμύρνην. Εἶνε ψευδώνυμον. Ἡ λογία αὕτη γυνὴ κατάγεται ἐξ ἀρχαιοτάτης εὐγενοῦς οἰκογενείας τῆς Γαλλίας· συζευχθεῖσα τὸν μαρκήσιον Saint-Mars (ὅστις ἀπεβίωσε φέρων βαθμὸν στρατηγοῦ τοῦ ἱππικοῦ), προωρίζετο νὰ διέλθῃ τὸν βίον αὐτῆς μεταξὺ τοῦ καλουμένου μεγάλου κόσμου, τοῦ κόσμου τοῦ ἀριστοκρατικοῦ, βαρεῖαι ὅμως τῆς τύχης προσβολαὶ τὴν ἠνάγκασαν, νεωτάτην οὖσαν, νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν κάλαμόν της, διὰ νὰ πορισθῇ ἐξ αὐτοῦ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Κατὰ τὰς παρὰ τῇ ἀριστοκρατίᾳ ἐπικρατούσας ἰδέας ἡ οἰκογένεια αὐτῆς ἀντέστη κατ' ἀρχὰς διαρρήδην εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς νεαρᾶς γυναικός, ἐπὶ τέλους ὅμως συνήνεσεν, ἀλλ' ἀπῄτησε νὰ λάβῃ ἓν ψευδώνυμον. Ἀφοῦ εὑρέθησαν πολλὰ τοιαῦτα, ὧν ὅμως οὐδὲν ἐπεδοκιμάζετο ὑπὸ τῶν φίλων της, ἡ μαρκησία διεκήρυξεν ἑσπέραν τινά, καθ' ἣν εὑρίσκετο ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς πριγκηπίσσης Mestchersky, ὅτι θὰ ἐλάμβανεν ὅ,τι ἔμελλον νὰ τῇ ἐκλέξωσιν οἱ φίλοι της, καὶ ὅτι ἡ ἀπόφασίς της θὰ ἦτο πλέον ἀμετάκλητος. Ἡ πριγκήπισσα εἶχε κυνάριον, τὸ ὁποῖον ἡ μαρκησία ἠγάπα πολύ, καλούμενον Dash. Καθ' ἣν στιγμὴν εὑρίσκετο ὑπὸ συζήτησιν τὸ σπουδαῖον περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ψευδωνύμου ζήτημα, προσῆλθε σκιρτῶν καὶ χαρωπὸς ὁ Dash, καὶ ἐθώπευε τὴν νεαρὰν γυναῖκα. «Μαρκησία, ἀνεφώνησε τότε αἴφνης ἡ Κα de Mestchersky, ἂς γείνῃ ἀνάδοχός σας ὁ Dash, θὰ σᾶς φέρῃ εὐτυχίαν: γίνετε κόμησσα Dash!» Ἔκτοτε δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐγένετο γνωστὴ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον ἡ μαρκησία Saint-Mars. — κ. Κ. Π. Ὀδησσόν. Τῇ 7 ἐπληρώθησαν πρὸς τὴν «Ἐφημερίδα» τὰ 60 φράγκα. — κ. Π. Α. Ι. Δυρράχιον. Ἅμα ληφθῶσι τὰ χρήματα. — κ. *Ν. Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν δημοσιεύσωμεν. — *** Φ. Κατὰ τὸν κόμητα Ῥοστόπτιν, λέγοντα: «Δὲν ἐσύστησα ποτὲ οὔτε μάγειρον, οὔτε ἰατρόν, ὅθεν καὶ οὐδενὸς τὴν ζωὴν ἐπεβουλεύθην», ὄχι. — κ. Κ. Δ. Λ. Ζάκυνθον. Τὰ προηγούμενα ἀπεστάλησαν εἰς Κεφαλληνίαν, διότι ἡ ἐκεῖθεν ληφθεῖσα ἐπιστολὴ ἦν ἀνυπόγραφος. — κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Ἡ πρότασις αὕτη εἶνε λίαν ἀσύμφορος εἰς τὴν Ἑστίαν. — κ. Π. Κ. Ἰθάκην. Ἐκάμαμεν τὰς δεούσας παραστάσεις πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν ταχυδρομείων. — κ. Δ. Β. Παρισίους. Τὴν παρελθοῦσαν πέμπτην ἐστάλησαν 10. — κ. Ε. Ι. Μ. Πειραιᾶ. Ἡ ἀπόδειξις θὰ σᾶς σταλῇ παρὰ τοῦ αὐτόσε Ὑποκ. τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. — κ. Φ. καὶ Σαν Κέρκυραν. Ἀπεστάλησαν τῇ 9. — κκ. Α. Β. Bonn, Χ. Β. Παρισίους, Α. Ι. Χ. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Π. Ῥέθυμνον. Ἐλήφθησαν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1206.

Πόθεν ἔχουν τὴν ἀρχήν των αἱ παροιμιακαὶ φράσεις: «Οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις». — «Οἱ χῆνες τοῦ Καπιτωλίου»;

1207.

Ὁλόκληρον, νῆσος μικρά, ἐν τῷ Αἰγαίῳ κεῖμαι,
ἐνδόξου ποιητοῦ πατρίς.
Τὸν τράχηλόν μου ἀφαιρεῖς;
Τὸ ὄνομά μου ἤλλαξες, πλὴν πάλιν νῆσος εἶμαι.

1208.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῆς φράσεως: Huile de roses σχημάτισον τὸ ὄνομα Γάλλου ποιητοῦ.

ΛΥΣΕΙΣ

1198.

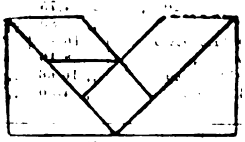

1199.

Τὸ περιώνυμον λόγιον «Tout est perdu fors l'honneur» ἔχει τὴν ἑξῆς ἀρχήν. Ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος ὁ Α' πολεμῶν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας Κάρολον τὸν Ε' ἡττήθη κατὰ κράτος ἐν τῇ μάχῃ τῆς Παυΐας ἐν Ἰταλίᾳ καὶ συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν, ἔγραψε πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἐπιστολήν, ἐν ᾗ περιείχετο καὶ ἡ ἑξῆς φράσις: «Ἵνα δὲ σᾶς καταστήσω γνωστὸν τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς μου, σᾶς λέγω ὅτι δὲν μοὶ ἀπέμεινεν οὐδὲν ἄλλο πλὴν τῆς τιμῆς καὶ τῆς ζωῆς». Ἐκ τῆς φράσεως ταύτης ἐπλάσθη ἐπὶ τὸ συντομώτερον ἡ πολυθρύλητος φράσις, ἣν ἀπεδέχθησαν πάντες σχεδὸν οἱ ἱστορικοί.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 12 Αὐγούστου 1880. **Π.

Σημ. τῆς Ἑστίας. Ἡ διεύθυνσις τῆς Ἑστίας ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου καὶ ἄλλην σημείωσιν, παρέχουσαν τὴν αὐτὴν ἐξήγησιν, «ἑνὸς τῶν ἀναγνωστῶν της ἐπὶ τῆς Λεωφόρου Ἀμαλίας», πρὸς ὃν ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας της.

1200.

				34
1	15	14	4	34
12	6	7	9	34
8	10	11	5	34
13	3	2	16	34
34	34	34	34	34

Πρῶτος ἀπέστειλε τὴν ἀνωτέρω λύσιν ὁ μαθητὴς τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων κ. Δημ. Θ. Ἠπίτης, συνοδευμένην μετὰ τῆς ἑξῆς σημειώσεως: «Κανών. Ἀφ' οὗ θέσῃς τοὺς ἀριθμοὺς κατὰ τὴν φυσικὴν σειρὰν αὐτῶν, μετάθεσον ἐναλλὰξ τῶν τεσσάρων ἐξωτερικῶν πλευρῶν τοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἀριθμοὺς ἀνὰ δύο συμμετρικῶς καὶ διαγωνίως». Π. χ.

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

Ἐν τῷ ἀνωτέρω πίνακι οἱ ἐν τῇ πρώτῃ ὁριζοντείῳ πλευρᾷ ἀριθμοὶ 2 καὶ 3 θὰ ἀνταλλάξωσι τὰς θέσεις αὐτῶν πρὸς τὰς τῶν 14 καὶ 15 διαγωνίως, ὡς φαίνεται ἐν τῷ πρώτῳ πίνακι. Ἡ αὐτὴ μετάθεσις πρέπει νὰ γείνῃ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους δύο μέσους ἀριθμοὺς τῶν δύο καθέτων ἐξωτερικῶν πλευρῶν.

1201.

Superflute.

1202.

R E P A S
E C O L E
P O S E N
A L E N E
S E N E F

1203.

Fume-terre.

1204.

Σημαία-μαία.

1205.

La lettre f.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ.

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας».

Περὶ τοῦ περιέργου παιγνιδίου τῶν 15, ὅπερ ἐδημοσιεύσατε τὸ πρῶτον ἐν ἀριθ. 181 τοῦ Δελτίου, εὑρίσκω ἔν τινι ἄρθρῳ, ὅπερ δημοσιεύει τὸ ἀξιόλογον γαλλικὸν περιοδικὸν «La Nature», γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καλάμου τοῦ ἀρχισυντάκτου αὐτοῦ κ. Gaston Tissandier, πληροφορίας τινάς, ἱστορικὸν μᾶλλον χαρακτῆρα ἐχούσας, ἃς ἀνακοινῶ ὑμῖν, ὅπως, ἐὰν θέλητε, τὰς μεταδώσητε εἰς τοὺς ἀναγνώστας σας.

Εἰς τὸ εἰρημένον φύλλον τοῦ Δελτίου τὸ περὶ οὗ πρόκειται παιγνίδιον ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὴν μίαν μόνον φάσιν αὐτοῦ, καθ' ἣν τοὺς ἀναμὶξ τεθειμένους 15 κύβους πρόκειται διὰ μετακινήσεως νὰ φέρῃ τις εἰς τὴν τακτικὴν αὐτῶν σειράν. Ἀλλὰ τὸ παιγνίδιον παρίσταται καὶ ὑπὸ ἄλλην φάσιν, ὅταν συμπληρωθῇ διὰ τοῦ 16ου κύβου καὶ ἡ ὑπολειπομένη κενὴ θέσις. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ παιγνίδιον συνίσταται εἰς τὸ νὰ τοποθετήσῃ τις τοὺς κύβους τοιουτοτρόπως, ὥστε προστιθέμενοι ὁριζοντείως, καθέτως ἢ καὶ διαγωνίως νὰ παρέχωσιν ἄθροισμα 34. Οὕτω θεωρούμενον τὸ παιγνίδιον εἶνε ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων, ἀνάγον τὴν ἀρχήν του μέχρι τῶν χρόνων τῶν πρώτων Αἰγυπτίων· ἀνήκει δὲ εἰς τὰ λεγόμενα μαγικὰ τετράγωνα, περὶ ὧν οὐκ ὀλίγοι ἠσχολήθησαν κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας. Ὠνομάζοντο δὲ τὰ τετράγωνα ταῦτα μαγικά, διότι κατὰ τὸν Ozanam, ὅστις ἔγραψε περὶ αὐτῶν κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα, ἠξιοῦντο μεγάλης ὑπολήψεως παρὰ τῶν Πυθαγορείων. Εἶνε δὲ τὰ μαγικὰ τετράγωνα δύο εἰδῶν, ἤτοι τὰ συνιστάμενα ἐξ ἀριθμητικῆς προόδου καὶ τὰ ἐκ γεωμετρικῆς. Τὸ τῶν 16 ἀριθμῶν εἶνε εἷς τῶν τύπων τῶν κατ' ἀριθμητικὴν πρόοδον, εὐκόλως δ' ἐννοεῖται ὅτι τὸ παιγνίδιον δύναται νὰ ἐπεκταθῇ ἐπ' ἄπειρον, λαμβανομένης μεγαλειτέρας ἀριθμητικῆς προόδου. Κατὰ γεωμετρικὴν πρόοδον θεωρούμενον τὸ πρόβλημα συνίσταται εἰς τὸ νὰ θέσῃ τις τοὺς ἀριθμοὺς ἐν τοῖς τετραγωνιδίοις οὕτως, ὥστε πολλαπλασιαζόμενοι ἐπ' ἀλλήλους καθέτως, ὁριζοντείως ἢ διαγωνίως νὰ παρέχωσι πάντοτε τὸ αὐτὸ γινόμενον.

Ἐν Παρισίοις, 3|15 Αὐγούστου 1880. Εἷς συνδρομητής.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἐλάβομεν καὶ παρ' ἑτέρου ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» τὴν ἑπομένην σημείωσιν.

«Τὸ παιγνίδιον τῶν 15, τὸ ἀπό τινος ἐξ Ἀμερικῆς εἰσαχθέν, ἦν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα γνωστὸν ἐν Γερμανίᾳ πρὸ τριῶν περίπου αἰώνων. Ἔν τινι ἰχνογραφήματι τοῦ διασήμου ἐκ Νυρεμβέργης καλλιτέχνου Ἀλβέρτου Δύρερ, παριστῶντι προσωποποίησιν τῆς Μελαγχολίας, ἀπεικονίζεται μεταξὺ τῶν παιγνίων, ὧν ποιεῖται χρῆσιν πρὸς διασκέδασιν ὁ μελαγχολῶν, καὶ ἄβαξ εἰς ἠριθμημένα τετραγωνίδια διῃρημένος. Διὰ τοῦ ἀμερικανικοῦ παιγνίου ἐξηγεῖται ἡ μέχρι τοῦδε ἀκατανόητος παράστασις αὕτη».

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 191.—24 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1880.—ΛΕΠΤΑ 10

ΕΤΗΣΙΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις............	φρ.	10—
» ταῖς ἐπαρχίαις........	»	12—
» τῇ ἀλλοδαπῇ..........	»	20—

Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων ἐδωρήσατο μέγα γήπεδον τοῦ Δήμου ἐν Ἀμπελοκήποις, ὅπως χρησιμεύσῃ πρὸς ἀνέγερσιν Φρενοκομείου δαπάναις τοῦ ἐκ Χίου κ. Ζ. Δρομοκαΐτη, ὅστις, ὡς γνωστόν, πρὸ καιροῦ ἤδη διέθεσε 300,000 φράγκων πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοιούτου καταστήματος, καὶ ἑτέρας 300,000, ὅπως ἐκ τῶν τόκων αὐτῶν συντηρῆται τὸ κατάστημα.

Ὑπὲρ τῆς ἑταιρίας τῶν φυλακῶν ἡ ἐν Λακωνίᾳ μονὴ Ζερμπίτσης ἐψηφίσατο συνδρομὴν δραχ. 100.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2200. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 24 Αὐγούστου 1880. Ἀριθ. 243 (191). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς ὑγειονομείου Ὕδρας — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλ. Ἀκαδημίας. Μετάφ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἑλένης Σκ. Σούτσου). — Οἱ θησαυροὶ τῶν Παρισίων. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντοπώδεις — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2201. **Κριτικαὶ διορθώσεις εἰς Στράβωνα καὶ τὰ ἀποσπάσματα αὐτοῦ** ὑπὸ Μαργαρίτου Γ. Δήμιτσα, διευθυντοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτηρίου καὶ καθηγητοῦ τῆς Γεωγραφίας ἐν τῷ Ἀρσακείῳ. (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ Η' καὶ Θ' τόμου τοῦ «Ἀθηναίου»). Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἑρμοῦ: 1880, 8ον, σ. 39.

2202. **Les Deux Masques** (tragédie-comédie) par Paul de Saint-Victor. Première Série: les Antiques. Tome 1er, Eschyle. Un vol. in 8°. Calmann Lévy. [«Ἂν ἡ καλὴ ὑποδοχή, ἣν νεοφανές τι βιβλίον εὑρίσκει παρὰ τῇ δημοσιογραφίᾳ, ἦνε πάντοτε τεκμήριον τῆς ἀξίας τοῦ βιβλίου, καὶ χωρὶς νὰ φυλλομετρήσωμεν τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Saint-Victor, δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν ὅτι εἶνε βιβλίον ἄριστον, τόσος εἶνε ὁ δημοσιογραφικὸς πάταγος, ὃν διήγειρεν ἡ ἐμφάνισίς του. Τῷ ὄντι δὲ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον, ἂν δὲν ἔχῃ τὸ βάθος ἐκεῖνο τὸ ἐπιστημονικόν, τὸ ὁποῖον οἱ γίγαντες τῆς ἐπιστήμης ἐγχαράττουσιν εἰς τὰ βιβλία τὰ προωρισμένα δι' ἀνθρώπους εἰδικῶς περὶ τὴν κλασικὴν φιλολογίαν ἀσχολουμένους, εἶνε ὅμως μετὰ τόσης οὕτως εἰπεῖν κοσμογνωσίας καὶ χάριτος λόγου γεγραμμένον, ὥστε παρὰ πάντων ἀνομολογεῖται ὡς τι τερπνὸν καὶ πάγκαλον χρῆμα καὶ μονονουχὶ συγγραφικὸν καλλιτέχνημα. Ἐκ τῶν πολλῶν κρίσεων, ὅσαι περὶ τοῦ βιβλίου ἐδημοσιεύθησαν, ἄριστα γεγραμμένη εἶνε ἡ δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ Journal des Débats (τῆς 25 Ἰουλίου 1880)· ἡ κρίσις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸν γλαφυρὸν καὶ ἐγνωσμένον τοῦ κ. Arsène Houssaye κάλαμον, ὃν νομίζεις ἐνίοτε τῷ ὄντι ἐμβεβαμμένον εἰς ἀρχαιοπρεπὲς ἅμα κάλλος καὶ εἰς σωφροσύνην κλασικήν.

«Ὅταν, λέγει ὁ κ. Houssaye, εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις θέατρον τοῦ Διονύσου ἐδιδάσκοντο αἱ Ἱκέτιδες τοῦ Αἰσχύλου ἢ ὁ Αἴας τοῦ Σοφοκλέους, οἱ θεαταὶ καθήμενοι κλιμακηδὸν ἐπὶ τῶν ἑδωλίων ἔβλεπον ὡς σκηνογράφημα εἰς τὸ βάθος τοῦ προσκηνίου ἢ ἀνάκτορον ἢ σκηνὴν στρατηγοῦ, ἀλλὰ διά τινων πλατέων ἀνοιγμάτων ἐν τοῖς τείχοις, οἵτινες ἔκλειον ὄπισθεν τῆς σκηνῆς τὸ θέατρον, διέκρινον συνάμα τὴν πεδιάδα τῆς Ἀττικῆς, καὶ πέραν, εἰς τὸν ὁρίζοντα, τὴν φαληρικὴν ἀκτήν. Καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο τοπεῖον ἀπετέλει μέρος τοῦ σκηνογραφήματος καὶ οἱονεὶ συνεπλήρωνεν αὐτό. Οὕτω καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ κ. de Saint-Victor, ἔμπροσ μὲν παρὰ τὴν θυμέλην βλέπει τις τὸν γηραιὸν Αἰσχύλον περικυκλωμένον ὑπὸ τῶν γιγαντωδῶν ἐκείνων σκιῶν, εἰς ἃς ἡ ποιητική του μεγαλοφυΐα ἔδωκε νέαν μορφήν, ὑπὸ τοῦ Προμηθέως, τοῦ Ἐτεοκλέους, τῆς Ἀντιγόνης, τοῦ Ἀγαμέμνονος, τοῦ Ὀρέστου, τοῦ Δαναοῦ, ἀλλ' ὄπισθεν τῶν προσώπων τούτων ὥς τι μεγαλοπρεπὲς πανόραμα ἐκτείνεται ἐνώπιον τῆς φαντασίας τοῦ θεατοῦ ἢ τοῦ ἀναγνώστου αὐτὸς ὁ βίος ὁλόκληρος τῆς ἡρωϊκῆς Ἑλλάδος.....».

«Ἡ συνήθεια, λέγει που ἐν τῷ βιβλίῳ του αὐτὸς ὁ συγγραφεύς, ἀπήμβλυνεν ἡμᾶς, ὥστε δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ νοήσωμεν τὰς προσπαθείας ἐκείνας τοῦ πνεύματος, ἃς ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ καταβάλωσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτε τὸ κατ' ἀρχὰς ἐγένοντο θεαταὶ δραματικῆς παραστάσεως. Ἡμεῖς νῦν στερεῷ οὕτως εἰπεῖν τῷ ποδὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὸν κύκλον τὸν μαγικόν, ὅπου ἀπὸ τοσούτων αἰώνων κάμνει τὰς ἐπικλήσεις του τὸ θέατρον, χωρὶς νὰ ἐξετάζωμεν τίς ἐχάραξε τὸν θαυμαστὸν κύκλον ἢ τίς ἔδωκεν αὐτῷ τὴν μαγικὴν δύναμιν. Καὶ ὅμως ὑπῆρξε τολμηροτάτη καὶ ἀξιοθαύμαστος ἐπίνοια ἡ τοῦ ἐπινοήσαντος τὸ θέατρον! Τὸ παρελθὸν διὰ τοῦ θεάτρου γίνεται πάλιν παρόν, σωματοῦνται τὰ φαντάσματα, καὶ ἔρχονται εἰς τῆς ζωῆς τὴν ἐπιφάνειαν ἀπὸ τοῦ βάθους τῶν αἰώνων μῦθοι λησμονημένοι. Ἄνθρωποι τυχαῖοι, γνωστοί, πρὸς οὓς ὁμιλοῦμεν ὀλίγον πρὸ τῆς παραστάσεως, μεταμορφοῦνται διὰ τῆς μεταμφιέσεως ἢ τοῦ κοθόρνου εἰς ὁρατοὺς θεούς, εἰς ἥρωας ἀναστηθέντας καὶ ψηλαφητούς, καὶ ἡ μεταμόρφωσίς των καθίσταται πιστευτὴ οὐ μόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διάνοιαν. Ὅ,τι συνήθως ᾖδεν ὁ Ὁμηρίδης διὰ φωνῆς ἀπομεμακρυσμένης ὡς τινα ἠχὼ τοῦ παρελθόντος, τοῦτο ἐνσαρκώνει καὶ ἐπιδεικνύει ὁ δραματικὸς ποιητής, δίδει τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς εἰς τὸ γεγονὸς τὸ λησμονημένον, ἀνεγείρει πάλιν ὀρθίαν καὶ ἀπειλητικὴν τὴν καταπεσοῦσαν καὶ ἀφανισθεῖσάν ποτε καταστροφήν. Ὁ Προμηθεὺς ἀναβαίνει καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ Καυκασείου βράχου καὶ ἀνοίγει καὶ πάλιν εἰς τὸν γῦπα τὴν ἐπουλωθεῖσαν πληγήν του, ὁ Ἀγαμέμνων ἀνίσταται ἀπὸ τοῦ ἐν Ἄργει τάφου του ἵνα καὶ πάλιν πέσῃ ὑπὸ τὸν πέλεκυν τῆς Κλυταιμνήστρας, ὁ Οἰδίπους ἐπανέρχεται εἰς τὸ φῶς ἵνα τὸ δεύτερον πληρώσῃ γόων τὸ ἀνάκτορον τῶν Θηβῶν καὶ τὸ δεύτερον ἀποθάνῃ ἐπὶ τοῦ Κιθαιρῶνος».

Λυπούμεθα ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παράσχωμεν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «Ἑστίας» πλείονα τεμάχια ἐκ τῆς ὡραίας συγγραφῆς τοῦ κ. Παύλου de Saint-Victor, οὔτε τοὐλάχιστόν τινα ἐκ τῆς ἀνταξίας βιβλιοκρισίας τοῦ κ. Ἀρσενίου Houssaye, συνιστῶμεν ὅμως ἀμφότερα εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἀρέσκονται εἰς τὸ καλόν, καὶ ὧν ἡ καρδία καὶ τὸ πνεῦμα δὲν εἶνε ἀναίσθητα εἰς τὰς χάριτας τοῦ λόγου. — Σ.]

Θλιβερὰν ἀπώλειαν ὑπέστη τελευταῖον ἡ τυπογραφικὴ τέχνη ἐν Γαλλίᾳ. Ὁ Ὑάκινθος Φιρμῖνος Διδότος, διευθυντὴς τῶν γνωστῶν ἀρχαίων τυπογραφικῶν καταστημάτων τῶν Διδότων, ἀπεβίωσεν ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 86 ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτοῦ Chandai (Orne). Ὁ Ὑάκινθος Διδότος ἐγεννήθη τῷ 1794, ἐκπαιδευθεὶς δὲ ἐμβριθῶς διεδέχθη τῷ 1827 τὸν πατέρα του ὡς βουλευτὴς τοῦ Eure et Loire, καὶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀμβροσίου, τοῦ πρὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν ἀποθανόντος, ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν μεγάλων καταστημάτων, τυπογραφείων, βιβλιοπωλείων καὶ χαρτοποιείων, τῶν ὑπὸ τῶν προπατόρων αὐτῶν ἱδρυθέντων. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν τὰ καταστήματα ταῦτα προήχθησαν εἰς μεγάλην ἀκμήν. Κατὰ τὸ 1834 ἵδρυσαν εἰς Μενσίλην τὸ πρῶτον τυπογραφικὸν σχολεῖον τῶν συνθετριῶν γυναικῶν, εἰς ὃ τελευταῖον προσέθεσαν ἕτερον ὅμοιον διὰ τὰς κωφαλάλους. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὑακίνθου τὴν διεύθυνσιν τοῦ καταστήματος ἀνέλαβον οἱ δύο αὐτοῦ ἀνεψιοί, οἱ καὶ ζῶντος ἔτι αὐτοῦ διευθύνοντες τὰς ἐργασίας.

— Ὁ Ἰταλὸς καθηγητὴς Πικολόμινης ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως πολύτιμον πόνημα, περιέχον «ἀνέκδοτα ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἐν τῇ Λαυρεντιανῇ Βιβλιοθήκῃ ἑλληνικῶν κωδίκων»,

Digitized by Google

ἐν οἷς σχόλια εἰς τὰς ὁμιλίας Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, ἐπιστολὰς Μαξίμου τοῦ Πλανούδου, παροιμίας συνειλεγμένας ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πλανούδου καὶ ἄλλα.

— Πολὺς λόγος γίνεται εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον τῆς Εὐρώπης περὶ ἀνακαλύψεως τινὸς τοῦ Ἕλληνος ἰατροῦ κ. Γερασιμίδου, ἐπινοήσαντος ἐργαλεῖον, δι' οὗ ἐθεράπευσεν ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης τὴν ὀχληροτάτην καὶ βδελυρὰν νόσον «fistule vésico-vaginale». Πραγματεία τις περὶ τούτου τοῦ ὁμογενοῦς ἰατροῦ ἐδημοσιεύθη εἰς τὰ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενα «Ἀρχεῖα τῆς Τοκολογίας», οἱ περιφημότατοι δὲ χειροῦργοι τῶν εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων υἱοθέτησαν ἤδη τὸ ἐργαλεῖον τοῦ κ. Γερασιμίδου.

— Ἐν Ἰταλίᾳ ἤρξατο ἀπὸ τοῦδε ζωηρῶς ἀνακινούμενον τὸ ζήτημα περὶ παρασκευῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως ἐν Ῥώμῃ κατὰ τὸ 1885-1886. Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ σκοποῦ τούτου ἤρχισεν ἐκδιδόμενον ἐσχάτως ἴδιον περιοδικὸν σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Roma. L'esposizione mondiale 1885-1886».

— Ἐν τῷ γερμανικῷ περιοδικῷ «Magazin für die Literatur des Auslandes» (Ἀποθήκη τῆς ἀλλοδαπῆς φιλολογίας) ὁ ἐν Βόννῃ καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Βόλτζ ἐδημοσίευσεν ἐπίκρισιν τῆς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Θ. Ἀφεντούλη ἐκδοθείσης μεταφράσεως «Νάθαν τοῦ σοφοῦ» τοῦ Λέσσιγγ.

— Ἐν ταῖς ἐν Δήλῳ ἀνασκαφαῖς, γράφει ἡ «Παλιγγενεσία», εὑρέθησαν ἐσχάτως τρία μαρμάρινα ἀγάλματα, ὧν τὸ ἕν, τὸ μεγαλήτερον, εἶνε κατὰ τὸν κ. Καββαδίαν Μοῦσά τις. Τὰ δύο ἕτερα εἶνε Ἀφροδῖται, ὧν ἡ μὲν φέρει ἱμάτιον, καλύπτον τὸ κάτω ἥμισυ τοῦ σώματος, καὶ στηρίζει τὸν ἀριστερὸν πόδα ἐπὶ χελώνης, ἡ δὲ εἶνε ὅλως γυμνή, παρισταμένη καθ' ἣν στιγμήν, ῥίψασα τὸ ἱμάτιον ἐπὶ πλησίον ἱσταμένου ἀγγείου, ἑτοιμάζεται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν θάλασσαν, ἵνα λουσθῇ. Ἔχει ἐν ἄλλαις λέξεσι παραπλήσιον τύπον τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης τοῦ Πραξιτέλους. Ὀλίγας δ' ἡμέρας πρότερον ἀνεκαλύφθη κολοσσιαῖος ῥωμαϊκὸς ἀνδριὰς καλλίστης ἐργασίας, ὃν ἐποίησαν οἱ Ἀθηναῖοι Διονύσιος Τιμαρχίδου καὶ Τιμαρχίδης Πολυκλέους, καθ' ἃ μνημονεύει ἐπιγραφὴ ἐπὶ τῆς βάσεως.

— Ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ δαπάναις τοῦ Γερμανοῦ καθηγητοῦ Reuleaux, φίλου στενοῦ τοῦ ἀποβιώσαντος Φραγκίσκου Στράκ, θέλει ἀνατεθῇ ἡ ἑξῆς ἐκ μαρμάρου ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή· «Τῷ εὑρέτῃ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, τῷ διαδόσαντι τὴν ἑλληνικὴν τέχνην ἐν Γερμανίᾳ, τῷ καθηγητῇ Φραγκίσκῳ Στρὰκ ἀποβιώσαντι κατ' Ἰούνιον τοῦ 1880 ἐν Βερολίνῳ, τὸν λίθον τοῦτον εἷς τῶν φίλων ἀνέθηκεν».

— Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἐπανελήφθη ἡ ἔκδοσις τῆς ἀξιολόγου σατυρικῆς ἐφημερίδος ὁ «Ἀσμοδαῖος».

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς βιβλίων:

α' — «Παντοτεινοῦ ἡμερολογίου» ὑπὸ Α. Πεταλᾶ. (Ἐν Ἀθήναις).

β' — Μετάφρασις τοῦ ἐσχάτως δημοσιευθέντος συγγράμματος τῶν κκ. Τισσῶ καὶ Ἀμερὺ «Ἡ ἐρυθρὰ Ῥωσσία», ὑπὸ Ν. καὶ Π. Ῥομπότη. (Ἐν Κωνσταντινουπόλει).

γ' — «Ἐμπορικὴ ἀριθμητική» ὑπὸ Θ. Τάγη. (Ἐν Κωνσταντινουπόλει).

δ' — «Χημεία ἐφηρμοσμένη εἰς τὰς τέχνας, τὴν ὑγιεινὴν καὶ τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν» ὑπὸ Σ. Στάη. (Ἐν Σμύρνῃ).

ε' — «Ἐμπορικὴ φρασεολογία εἰς τρεῖς γλώσσας, ἑλληνικήν, γαλλικὴν καὶ ἀγγλικήν», ὑπὸ Ἐμμ. Γιαννακοπούλου. (Ἐν Σμύρνῃ).

ς' — Ἔμμετρος μετάφρασις τοῦ συγγράμματος τοῦ Βίκτωρος Οὐγῶ «Θρησκεία καὶ θρησκεῖαι», ὑπὸ Σ. Σολομωνίδου. (Ἐν Σμύρνῃ).

ζ' — Μετάφρασις τοῦ «Ὑπερτάτου ἐλέους» τοῦ Βίκτωρος Οὐγῶ, ὑπὸ Λουκᾶ Νικολαΐδου. (Ἐν Σμύρνῃ).

— Τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν οἰκονομικῶν γραμματέως κ. Δημ. Πλατύκα κατηρτίσθη τεῦχος μεθοδικῶς συντεταγμένον καὶ περιέχον πάντας τοὺς κατὰ τὴν τελευταίαν σύνοδον τῆς βουλῆς ψηφισθέντας νόμους περὶ χαρτοσήμου, κληρονομικῶν τελῶν, φόρου ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων τῶν θεάτρων, σημάνσεως παιγνιοχάρτων, φόρου ἐπὶ τῶν καθαρῶν κερδῶν τῶν ἀνωνύμων μετοχικῶν ἑταιριῶν κτλ., τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν νόμων τούτων ἐκδοθέντα βασ. διατάγματα καὶ ἁπάσας τὰς διὰ τὴν ἐφαρμογὴν των ἐκδοθείσας ὑπὸ τοῦ γενικοῦ λογιστηρίου ὁδηγίας. Τὸ τεῦχος τοῦτο ἐξετυπώθη ἤδη ἐν τῷ Ἐθνικῷ τυπογραφείῳ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[21 Αὐγούστου (Πέμπτη) 1880]

Οἱ βασιλόπαιδες ἀνεχώρησαν ἐκ Κοπεγχάγης ἐπανερχόμενοι εἰς Ἀθήνας. Τὸ δ' ἐν Κερκύρᾳ ὁρμοῦν εὔδρομον «Ναύαρχος Μιαούλης» ἀπέπλευσεν ἐκεῖθεν εἰς Βρεντήσιον, ὅθεν παραλαβὸν τοὺς βασιλόπαιδας μετέφερεν εἰς Κόρινθον. Ἐκ Καλαμακίου οἱ βασιλόπαιδες θέλουσι καταπλεύσει εἰς Πειραιᾶ ἐπιβαίνοντες τῆς θαλαμηγοῦ «Ἀμφιτρίτης». — Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἔσονται ἐν Βερολίνῳ τὴν 28 Αὐγούστου, ὅπου θὰ διαμείνωσι τρεῖς ἡμέρας. Ὁ βασιλεὺς παρασταθήσεται εἴς τινα γυμνάσια τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ, τελούμενα ἐν Βερολίνῳ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην· προσεκλήθη δ' εἰς ταῦτα παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος. Τὴν 31 Αὐγούστου ὁ βασιλεὺς ἀναχωρεῖ εἰς Βιέννην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βενετίαν, ὅθεν κατευθυνθήσεται ὁριστικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα. — Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἔθηκεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τοὺς παρὰ ταύτης ζητηθέντας μηχανικοὺς τῶν δημοσίων ἔργων, οἵτινες καὶ ἀφικνοῦνται ἐνταῦθα προσεχῶς. — Καθ' ἃς ἔχομεν πληροφορίας, γράφει ἡ «Παλιγγενεσία», ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς συμποσοῦται σήμερον εἰς 25,000 ἀνδρῶν. Καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν προσέρχονται εἰς τὰς τάξεις στρατεύσιμοι ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι περὶ τοὺς ἑξακοσίους κατὰ μέσον ὅρον, ὥστε ὑπολογίζεται ὅτι ἐντὸς τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου θέλει ἀνέλθει ὁ στρατὸς εἰς 45 χιλιάδας ἀνδρῶν, ἄνευ τῶν καθ' αὐτὸ ἐφέδρων, οἵτινες ἐξησκήθησαν εἰς τὰ ὅπλα κατὰ διαφόρους ἐποχάς, καὶ οἱ ὁποῖοι ὑπολογίζονται κατ' ἐλάχιστον ὅρον εἰς 15,000. Τοιουτοτρόπως ὁ ἀριθμὸς τῶν 60,000 στρατοῦ, ὃν ὥρισε τὸ διάταγμα τῆς ἐπιστρατείας, θέλει συμπληρωθῇ ἀκριβῶς ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου. — Ἕνεκα τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ ἐπιστρατεύσεως διατάγματος ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔπαυσε νὰ ἐγκρίνῃ χειροτονίας διακόνων καὶ ἱερέων ἢ κουρὰς μοναχῶν, μὴ συμπληρωσάντων τὸ 40 ἔτος, ἐφ' ὅσον διαρκοῦσι μόνον αἱ ἔκτακτοι αὗται περιστάσεις. — Πολλοὶ νέοι ἐκ τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τῆς Κερκύρας ἀπῆλθον εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὅπως ἀποφύγωσι τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐπιστρατεύσεως. — Χθές, κατὰ τὴν 10 π. μ. ὥραν, ἐνηργήθη ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ὑπὸ τοῦ γενικοῦ συμβουλίου αὐτῆς, δημοσίᾳ συνεδριάζοντος ἡ β' κλήρωσις τοῦ δανείου τῆς Τραπέζης τῶν φρ. 60,000,000. Ἐκέρδησαν οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί: 56,880 φράγ. 100,000, 57,167 φρ. 10,000, 159,558 καὶ 30,961 ἀνὰ φρ. 2,500, 36,374, 164,382, 6,157, 94,461 καὶ 94,656 ἀνὰ φρ. 1,000. Ὁ α' καὶ β' ἀριθμὸς (ἤτοι οἱ κερδήσαντες τὰ ποσὰ τῶν φρ. 100,000 καὶ 10,000) ἀνήκουν εἰς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγγραφέντας εἰς τὸ προκείμενον δάνειον. — Περὶ τὰς τρεῖς ἕως τέσσαρας χιλιάδας προσκυνητῶν μετέβησαν χάριν εὐλαβείας εἰς τὴν πανήγυριν τῆς Τήνου τῆς 15 Αὐγούστου ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ ἀσιατικῆς Τουρκίας. — Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ Παντελῆς Κουντουριώτης, υἱὸς τοῦ ἀειμνήστου Λαζάρου Κουντουριώτου. — Ἐν Πειραιεῖ δὲ ἀπεβίωσεν ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ ὁ ἀρχίατρος τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ Κάρολος Ῥεϊνόλδος. Βιογραφίαν τοῦ διακεκριμένου τούτου ἐπιστήμονος καὶ εἰς ἄκρον φιλέλληνος ἀνδρὸς θέλει δημοσιεύσει προσεχῶς ἡ «Ἑστία». — Κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ καὶ ἄλλο ἀτμοκίνητον τῆς ἑταιρίας Δ. Π. Γουδῆ «ἡ Ἑλλάς». — Τὴν νύκτα τῆς 17, γράφει ἡ «Παλιγγενεσία», κραυγαὶ ἔκ τινος ἐν τῇ συνοικίᾳ Ψυρρῆ οἰκίας προσεκάλουν βοήθειαν. Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι οὔτε πυρκαϊά, οὔτε φόνος, οὔτε ἄλλο τι συνέβαινεν, ἀλλὰ καταναγκαστικὸς γάμος. Ὁ γαμβρὸς συλληφθείς, φαίνεται, ὑπὸ τῶν συγγενῶν τῆς νύμφης, μεθ' ἧς διετέλει εἰς τρυφερὰς σχέσεις, ἐβιάζετο δι' ἀπειλῶν νὰ τὴν στεφανωθῇ. Ὁ ἱερεὺς ἦν ἕτοιμος, ἡ ἄδεια καθ' ὅλους τοὺς τύπους ἐκδεδομένη, καὶ ὁ δυστυχὴς γαμβρὸς τρέμων παρεδίδετο ὅσον οὔπω εἰς τὸ μαρτύριον, ὅτε διαλαθὼν τὴν προσοχὴν τῶν φυλάκων του, ὥρμησεν εἴς τι παράθυρον, καὶ ἐκεῖθεν ἐρρήγνυε κραυγὰς ἀπεγνωσμένας. Ἀστυνομικός τις κλητὴρ προσέδραμεν εἰς τὰς φωνάς του, καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἀλλ' ἀπειληθεὶς ὑπὸ τῶν ἐνόπλων ἀδελφῶν τῆς νύμφης ὑπεχώρησε. Κατόπιν ὅμως προσελθοῦσα ἡ στρατιωτικὴ περίπολος ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ἀπηλευθέρωσε δὲ τὸν παρ' ὀλίγον γαμβρὸν καὶ ἀφῆκε τὴν νύμφην....

— Κατὰ τὸν «Νέδωνα» Καλαμῶν τὰ ἐγκλήματα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ὑπερεπλεόνασαν.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ [illegible]

21 Αὐγούστου 1880 — ΑΘΗΝΩΝ — 21 Αὐγούστου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 287
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 289
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	458 60	560	φρ.
4 » »	κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 284
6 » δραχ.(μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 109
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 219
60 » » . . . . —		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 421

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ.	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	2,505
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	2,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	156
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 120
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 71
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,310	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών». . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 105

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην 28.40-70.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.75
Λίρα Στερλίνα	,,	28.40
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.80
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυροῦν δεράγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 64 1/2.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (16 Αὐγούστου) Ἐμ. 28.30-28.55
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (19 ») ,, 28.50-28.70

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (26 Αὐγούστου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	29 30
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0.	,,	253
,, ,, ,, 9 0/0.	,,	262
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	107
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/8-110 12/40
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 87 1/2 - 23.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 16/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	88

ΒΙΕΝΝΗΣ 26 Αὐγούστου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		118.
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.36
Ἀργυρᾶ φιορ.		100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 27 Αὐγούστου.

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο.		117.70
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.45
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.36
Ἀργυρᾶ φιορ.		100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (26 Αὐγούστου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (π. 2 1/2) φρ. 25.33-25.38
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4-5 ὑπερτίμησις 0/00
Ἄργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 114-119. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 3 0/0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Τῇ 13 ἐπληρώθησαν πρὸς τοὺς κκ. Μ. Κ καὶ Σ^ν. — κ. Κ. Κ. Τρίπολιν. Ἐστάλη τῇ 18. — κ. Ν. Ι. Π Κωνσταντινούπολιν. Καὶ τὰ τρία ἀπεστάλησαν ἅμα τῇ λήψει τῆς ἐπιστολῆς σας. — Συνδρομητῇ. Ἡ κατάρτισις μιᾶς ἐφημερίδος πενταλέπτου, ὅπως ἐννοεῖτε αὐτὴν (π. χ. Le petit jonrual. La petite presse ἢ Le petit Marseillais) ἀπαιτεῖ 80,000 στοιχείων! Ἐὰν θελήσῃ δέ τις νὰ συλλογισθῇ διὰ ποίας καὶ πόσης σειρᾶς ἐργασιῶν κατορθοῦται νὰ φθάσῃ ἡ ἰδέα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ συντάκτου πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀναγνώστου, πρέπει νὰ θαυμάσῃ εἰς ἄκρον τὸ κατόρθωμα, καὶ μάλιστα ὅταν ἀναλογισθῇ τὸ εὐωνότατον τοιαύτης ἐφημερίδος, ἥτις ἐκτυπουμένη εἰς ἓν μόνον ἀντίτυπον ἤθελε τιμηθῇ πλέον τῶν 500 φράγκων Ἐφημερὶς τοιαύτη, ἐκτυπουμένη εἰς 30,000 ἀντιτύπων καὶ στερουμένη τῶν εἰσοδημάτων τῶν εἰδοποιήσεων καὶ ἀγγελιῶν, μόλις ἤθελεν ἐπαρκέσει ἐκ τῆς πωλήσεώς της εἰς τὰς γενικὰς καθημερινάς της δαπάνας. — κ. Α. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Παρακαλεῖσθε νὰ ἐπιγράφητε τὰς ἐπιστολάς σας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας» καὶ οὐχὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ διευθυντοῦ αὐτῆς. — κ. **Μ. Ἀφοῦ καὶ καλὰ ἐπιζητεῖτε τὰς «κομψὰς κακοηθείας» γενῆτε συνδρομητὴς εἰς τὸν Gil Blas, καθημερινὴν ἐφημερίδα τῶν Παρισίων, ἧς ὁ ἰδιοκτήτης δικάζεται ἤδη ἐν Παρισίοις ἐπὶ προσβολῇ τῶν δημοσίων ἠθῶν. — κ. Δ Κ. Γαλάζιον. Διὰ μικρᾶς συναλλαγματικῆς ἐπ' Ἀθηνῶν ἢ ἐπὶ Πειραιῶς. — Ἀρχιμανδρ Γ. Σ. Νεάπολιν. Ἐστάλη τῇ 14/26. — Πατριώτῃ. Σμύρνην. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν. — κ. Ι. Λ. Πύλον. Ἡ ἀποστολὴ θ' ἀρχίσῃ ἀπ' αὔριον. — Κ^ν Σ. Σ. Λειψίαν. Παρεδόθησαν 15 τῷ κ. Περ. Δ. — κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Τῇ 18 σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Ν** Ἀθήνας.

Sur cet album, enfant, quoi! tu veux que ce soir
J'écrive quelques vers?... Non; ton âme oublieuse
Ne s'en souviendrait plus quand j'aurais dit: Bonsoir!
Enfant, je n'écrirai que deux mots: «Sois heureuse!»

— κ. Α. Α. Ρ. Βερολῖνον. Τῇ 9/21 σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Α. Ε. Σιέναν. Τοῦ λοιποῦ θὰ τὸ λαμβάνετε αὐτόσε. — κ. Ι. Ε. Ρ. Λονδῖνον. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ τῆς 14/26. — Ἀριθμὸν 842. Σύρον. Ἐκ τῶν μυθιστορημάτων του (τοῦ Octave Feuillet) ὁ κύριος de Camors (ὅστις μετεφράσθη καὶ ἑλληνιστί), ἐκ τῶν δραμάτων του δὲ ἡ «Ἀπολύτρωσις». Ἡ πρᾶξις τῆς ἐκκλησίας, ἐν τῷ δράματι τούτῳ, ῥεμβώδης καὶ μελαγχολική, ἡ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ πρᾶξις, ἡ διήγησις τοῦ ἐκθέτου παιδίου, ἡ σκηνὴ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἀπολυτρώσεως μεταξὺ τοῦ Μαυρικίου καὶ τῆς Μαγδαληνῆς, εἶναι δραματικαὶ σελίδες μεγάλαι, πολὺ μεγάλαι, αἱ μεγαλήτεραι ἴσως ὅσων ἐγράφησαν ἐν Γαλλίᾳ πρὸ ἐτῶν πολλῶν. — κ. Π. Π. Ὑπάτην. Τὰ χρήματα ἐστάλησαν παρὰ τοῦ ἐν Λαμίᾳ ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, τὰ δὲ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι σήμερον ἐκδοθέντα φύλλα παρεδόθησαν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον τῇ 18, ὅπως σᾶς ἀποσταλῶσι. — κ. Α. Μ. Κ. Σύρον. Εὐχαρίστως θὰ τὴν δημοσιεύσωμεν. — κ. Π. Ζ. Τένεδον, Ι. Ν. Χ. Πάτρας, Μ. Π. Η. Ὕδραν καὶ Κ^ν Α. Π. Μ. Κεφαλληνίαν. Ἐλήφθησαν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1209.

Κερδοσκόπος διαθέτει εἰς ἐπιχείρησιν τινὰ ποσὸν 100,000 φράγκων. Βλέπων δὲ ἐν τέλει τοῦ πρώτου ἔτους ὅτι ἡ ἐπιχείρησις εὐδοκιμεῖ, προσθέτει εἰς τὸ ἀρχικὸν κεφάλαιον ἄλλας 30,000 φράγκων, τὴν αὐτὴν δὲ ποσότητα προσθέτει καὶ ἐν ἀρχῇ ἑκάστου τῶν δύο ἑπομένων ἐτῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα τὸ μέρισμα διατηρεῖται τὸ αὐτό. Εἰς τὸ τέλος τῶν τεσσάρων ἐτῶν ὁ κερδοσκόπος ἀποσύρεται τῆς ἐπιχειρήσεως λαβὼν ἐκ τῶν ἐργασιῶν, ἃς ἐνήργησεν, ἐν συνόλῳ ποσὸν 270,731 φράγκων, (ἐν ᾧ, ἐννοεῖται, περιλαμβάνονται οἱ σύνθετοι τόκοι τῶν ἀλλεπαλλήλων καταβολῶν του).

Ζητεῖται πρὸς πόσον τοῖς ἑκατὸν ἐτοκίσθησαν τὰ χρήματά του;

1210.

Νὰ διαιρεθῇ τὸ κατωτέρω οἰκόπεδον εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη τοιουτοτρόπως, ὥστε ἕκαστος κλῆρος νὰ περιλαμβάνῃ ἀνὰ τρία δένδρα ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων.

Τὰ δένδρα σημειοῦνται διὰ O

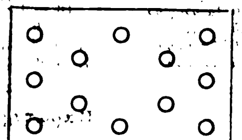

1211.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Νὰ σχηματισθῇ τρίγωνον περιλαμβάνον τοὺς 18 πρώτους ἀριθμούς, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι 18, διατεθειμένους κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ λαμβάνωμεν τὸ αὐτὸ ἄθροισμα ἐὰν ἐνεργήσωμεν τὰς ἑπομένας προσθέσεις αὐτῶν, παριστανομένων ἐνταῦθα διὰ γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου· ἤτοι ΑΒΓ, ΓΔΕ, ΕΖΑ, ΗΘΙ, ΙΚΛ, ΛΜΗ, ΝΞΟ, ΟΠΡ, ΡΣΝ.

Α
Η
Ν
Θ Μ
Β Ξ Σ Ζ
Ο Π Ρ
Ι Κ Λ
Γ Δ Ε

1212.

Δι' ἐμοῦ τὰ πλεῖστα μέρη καὶ τ' ἀπομεμακρυσμένα
γίνονται γνωστὰ εἴτ' εἶναι ἔρημ' ἢ κατῳκημένα.
Πολλοὶ μ' ἀγαποῦν κι' ἐν τούτοις ὀττῶς, φίλε, ἐνεργῶ·
ἄλλοτε διασκεδάζω κι' ἄλλοτε στενοχωρῶ.
Κεφαλὴν καὶ τράχηλόν μου ἂν θελήσῃς ν' ἀποβάλῃς,
καταστρέφεις τὸν σκοπόν μου κι' εἰς τὴν κεφαλὴν μὲ βάλλεις.
Καταλλήλως δ' ἂν θελήσῃς νὰ μὲ ἀναγραμματίσῃς,
πόλιν ἔνδοξον ἀμέσως κατὰ τύχην θ' ἀπαντήσῃς.
Ἂν μὲ λύσῃς, ἀναγνῶστα, εἰς τὸ τέλος θὲς τὸ ι ο ς,
καὶ σοὶ εὔχομαι νὰ γίνῃς καὶ νὰ μένῃς αἰωνίως.

Κεφαλληνία, τῇ 12 Αὐγούστου 1880. Κα Α. Π. Μ.

1213.

Si je n'existais pas, que deviendraient les roses?
Que deviendraient sans moi, les arbres et les fleurs?
Ma mort emporterait avec les airs moroses,
Et le matin sourire et la rage et les pleurs!

1214.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται βιβλίον τι.]

Disposer des mots de six lettres en carré, avec les lettres suivantes comprenant diverses consonnes, et uniquement la voyelle E.

R	E	T	E	M	R
R	E	T	E	M	R
R	E	T	E	M	R
C	E	T	E	M	R
C	E	T	E	S	D
C	E	T	E	C	E

1215.

Rébus.

H pigeon vert O fusée statue M flèche porcelaine M barque cristal E

ΛΥΣΕΙΣ

1206.

Περίφημος ἐν τῇ ἱστορίᾳ εἶνε ἡ Ἀλλιάς, ἡ ἀποφράς δηλονότι ἡμέρα ἐκείνη, καθ' ἣν οἱ Ῥωμαῖοι ἡττήθησαν κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν Γάλλων παρὰ τὸν Ἀλίαν ποταμόν. Οἱ νικηταὶ εἰσήλασαν εἰς τὴν ἐγκαταλελειμμένην Ῥώμην, ἣν διήρπασαν, κατασφάξαντες τοὺς ἐν αὐτῇ ἄνευ διακρίσεως γένους καὶ ἡλικίας, ἀντίστασιν δ' ἄλλην δὲν εὗρον εἰμὴ ἐνώπιον τοῦ Καπιτωλίου, ὅπου οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ὀχυρωθῆ. Οἱ Γαλάται ἐπολιόρκησαν τὸ Καπιτώλιον, ἀλλ' ἡ πολιορκία παρετάθη ἀνωφελῶς ἐπὶ ἓξ μῆνας, ἅμα δ' εἶχεν ἐνσκήψει καὶ ἐπιδημία λοιμώδης εἰς τὸ στρατόπεδόν των. Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ὅμως ἤρχισαν ν' ἀπελπίζωνται ὁσημέραι, πιεζόμενοι ὑπὸ τῆς πείνης. Διαπραγματεύσεις ἤρχισαν, καὶ ὁ Σουλπίκιος συνενοήθη μὲ τὸν στρατηγὸν τῶν Γάλλων Βρέννον. Οἱ Γάλλοι ἐσυμφώνησαν νὰ λάβωσι χιλίας λίτρας χρυσοῦ καὶ ν' ἀναχωρήσωσιν ἐκ Ῥώμης. Ἀλλ' οἱ Γάλλοι μετεχειρίσθησαν ὅλα τὰ μέσα ὅπως ἐξαπατήσωσι τοὺς ἐχθρούς των. Μετεχειρίσθησαν ψευδῆ βάρη, παρέκρουον ἀναφανδὸν τὴν τρυτάνην, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ Βρέννος ἔρριψεν εἰς τὴν πλάστιγγα τὸ ξίφος του.—Τί σημαίνει τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Σουλπίκιος.— Καὶ τί ἄλλο, ἀπεκρίθη ὁ Γάλλος στρατηγός, παρὰ οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις! (vœ victis!) Τότε ἐπῆλθεν ὁ δικτάτωρ Κάμιλλος, ἔλαβεν ὀπίσω τὸν χρυσόν, καὶ διέταξε τοὺς Γάλλους ν' ἀναχωρήσωσιν, εἰπὼν εἰς αὐτούς, ὅτι ἔθος ἔχουσιν οἱ Ῥωμαῖοι νὰ ἐξαγοράζωσι τὴν πόλιν των διὰ τοῦ σιδήρου, καὶ ὄχι διὰ τοῦ χρυσοῦ.

Τότε συνέβη καὶ ἄλλο τι περιστατικόν, τὸ ἑξῆς· Ὁ Κάμιλλος ἐκλεχθεὶς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων δικτάτωρ, δὲν ἐδέχθη τὴν ἔκτακτον ταύτην ἀρχήν, εἰμὴ ἐπὶ τῷ ὅρῳ, ὅτι καὶ οἱ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πολιορκούμενοι Ῥωμαῖοι θέλουσι παραδεχθῆ τὴν ἐκλογήν του. Ἀλλὰ πῶς ν' ἀνέλθῃ τις εἰς τὸ Καπιτώλιον, ἐνῷ οἱ Γάλλοι κατεῖχον τὴν πόλιν; Ὁ νέος Πόντιος Κομίνιος ἀνέλαβε τὴν κινδυνώδη ταύτην ἀποστολήν, καὶ κατώρθωσε λαθὼν τοὺς ἐχθροὺς ν' ἀνέλθῃ πρὸς τοὺς πολιορκουμένους, νὰ λάβῃ τὴν ψῆφόν των, καὶ νὰ φέρῃ τὴν συγκατάθεσίν των πρὸς τὸν δικτάτορα. Ἀλλὰ τὰ ἴχνη τῆς ἀναβάσεως τοῦ Κομινίου ἦσαν προφανῆ. Τὰ χόρτα ἐφαίνοντο καταπατημένα, τὰ χώματα ἀνακατωμένα, τοῦτο δὲ παρατηρήσαντες οἱ Γάλλοι ἀνεκάλυψαν, ὅτι τὸ Καπιτώλιον δὲν ἦτο ἀπρόσιτον. Περὶ μέσας νύκτας οἱ πολιορκηταί, ὠφελούμενοι ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψίν των, ἀνήρχοντο, καὶ ἔμελλον ἤδη νὰ καταλάβωσι τὰ πρῶτα ὀχυρώματα, διότι οὐδεὶς εἶχεν αἰσθανθῆ τὸ κίνημά των, ὅτε οἱ ἱεροὶ χῆνες, οἵτινες ἐτρέφοντο ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου εἰς τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ τῆς Ἥρας, ἐπέδραμον ἰσχυρῶς κράζοντες ἐναντίον τῶν Γάλλων, καὶ παραχρῆμα οἱ πολιορκούμενοι ἐξύπνησαν.—Ὁ Πλούταρχος παρατηρεῖ, ὅτι οἱ χῆνες ἔχουσιν ὀξυτάτην ἀκοήν, καὶ ὅτι τοῦ Καπιτωλίου οἱ χῆνες κάκιστα πρὸ πολλοῦ τρεφόμενοι ἕνεκα τῆς πολιορκίας, δὲν εἶχον βαθὺν τὸν ὕπνον διὰ τὴν πεῖναν, καὶ ἦσαν ἄρα ἔτι μᾶλλον εὐεξέγερτοι. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἀξιοσημειώτου τούτου γεγονότος οἱ χῆνες περιεφέροντο ἐν θριάμβῳ κατὰ πᾶν ἔτος εἰς τὴν πόλιν τῆς Ῥώμης.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 19 Αὐγούστου 1880. **Ν.

1207.

Κέως - Κῶς.

1208.

Deshoulières.

Ἡ διεύθυνσις τῆς Ἑστίας εὐχαριστεῖ τὸν ἀποστείλαντα αὐτῇ ἀνωνύμως τὰ τέσσαρα προβλήματα.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 192. — 31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΤΗΣΙΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

'Εν 'Αθήναις............. φρ. 10—
» ταῖς ἐπαρχίαις........ » 12—
» τῇ ἀλλοδαπῇ........ » 20—

Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ ἐν Πειραιεῖ Ὀρφανοτροφείου Ἑλένης Τζάνη κύριός τις προσήνεγκεν ἀνωνύμως φράγκα χρυσᾶ 15,000.

Διάφοροι ἐν Σύρῳ ἔμποροι συνεισέφερον δραχμὰς 1492 ὑπὲρ συντελέσεως τοῦ μνημείου τοῦ λόρδου Βύρωνος, τοῦ ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου συλλόγου ἀνεγειρομένου.

Οἱ ἐν Λονδίνῳ ὁμογενεῖς κκ. Α. Δ. Ῥάλλης καὶ Ν. Α. Μαυροκορδάτος ἀπέστειλαν συνδρομὴν εἰς τὸ ἐργαστήριον τῶν ἀπόρων γυναικῶν ἀνὰ δραχ. 126 ἑκάτερος.

Τὰ δημοτικὰ συμβούλια Μεθώνης καὶ Χαλκίδος ἐψηφίσαντο συνδρομὴν ὑπὲρ τῆς ἑταιρίας τῶν φυλακῶν, τὸ μὲν πρῶτον δραχ. 120, τὸ δὲ δραχ. 100.

Ὁ ἄρτι ἐν Πειραιεῖ ἀποβιώσας ἰατρὸς Ῥέϊγγολδ ἐκληροδότησεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον Ν. Τζάνη τὰ ἐργαλεῖα τῆς ἰατρικῆς καὶ τὰ ἰατρικὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης του.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Ἂν ἡ εὔνοια τῶν φιλομούσων μᾶς χαρίσῃ τὴν ἀρκοῦσαν συνδρομήν της, θὰ ἐκδώσωμεν μεταφράσαντες τὸ «Ἐγχειρίδιον τῆς κλασικῆς φιλολογίας» τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Salomon Reinach συγγραφὲν κατὰ τὸ Triennium philologicum τοῦ Γερμανοῦ κ. W. Freund καὶ τὰς νεωτάτας ἐρεύνας ἐν τῇ φιλολογίᾳ. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐξετιμήθη πολὺ ὑπὸ τῶν λογίων τῆς Εὐρώπης καὶ θὰ ἦναι θησαυρὸς διὰ τοὺς Ἕλληνας φιλομαθεῖς. Ἵνα δὲ λάβωσιν οἱ βουλόμενοι γνῶσιν ὁπωσοῦν ἀκριβῆ περὶ τῆς ὕλης, ἣν πραγματεύεται τὸ βιβλίον, ἐπισυνάπτομεν τὸν πίνακα τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων.

Πρὸς εὐκολίαν δὲ τῶν συνδρομητῶν καὶ τῆς ἐκτυπώσεως διαιροῦμεν τὸ βιβλίον εἰς τρία τεύχη ἐκ δέκα φύλλων ἕκαστον τιμώμενον δραχμῶν ν. 3.

Ὅσοι ἐγγραφῶσιν ἐν τῇ παρούσῃ ἀγγελίᾳ συνδρομηταὶ εἶσὶν ὑπόχρεοι δι' ὅλον τὸ βιβλίον.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 8 Αὐγούστου 1880.

Οἱ ἐκδόται καὶ μεταφρασταὶ
Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ,
Δ. Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ,
Καθηγηταὶ τοῦ Γ' ἐν Ἀθήναις γυμνασίου.

Πίναξ συνοπτικὸς τῶν περιεχομένων.

Βιβλίον Α'. Ἔργον καὶ ἱστορία τῆς φιλολογίας. Θέσις τῆς φιλολογίας ἐν ταῖς ἐπιστήμαις. — Κλασικὴ φιλολογία. — Διαίρεσις τῆς φιλολογίας. — Ἱστορία τῆς φιλολογίας. — Ἡ φιλολογία ἐν τῇ ἀρχαιότητι. — Ἡ φιλολογία κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους καὶ αἱ τέσσαρες αὐτῆς περίοδοι. — Ἰταλικὴ περίοδος. — Γαλλικὴ περίοδος. — Ἀγγλο-ολλανδικὴ περίοδος. — Γερμανικὴ περίοδος. — Οἱ λόγιοι τῶν διαφόρων ἐθνῶν. — **Βιβλίον Β'.** Βιβλιογραφία. Δημόσιαι βιβλιοθῆκαι. — Μουσεῖα. — Εὑρετήρια, Ἐγχειρίδια, Ἐγκυκλοπαιδεῖαι. — Εὑρετήρια βιβλιογραφικά, Περιοδικά, συλλογαὶ κειμένων καὶ μεταφράσεων. — **Βιβλίον Γ'.** Ἐπιγραφική, Παλαιογραφία, Κριτικὴ τῶν κειμένων. Ἀνάπτυξις τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. — Ἑλληνικὴ ἐπιγραφική. — Λατινικὴ ἐπιγραφική. — Παλαιογραφία. — Ἱστορία τῆς κριτικῆς τῶν κειμένων. — Κριτικὴ καὶ παράδοσις. — Ὑπερκριτική. — **Βιβλίον Δ'.** Ἡ ἀρχαία τέχνη καὶ ἡ ἱστορία αὐτῆς. Στοιχεῖα τῆς τέχνης. — Ἱστορία τῆς ἀρχαίας τέχνης. — Ἀρχιτεκτονική. — Πλαστική. — Ζωγραφική. — Κεραμευτική. — Γλυπτικὴ καὶ τορευτική. — **Βιβλίον Ε'.** Νομισματολογία. — **Βιβλίον Ϛ'.** Συγκριτικὴ γραμματικὴ τῆς Σανσκριτικῆς, Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς γλώσσης. Ἔργον τῆς γλωσσολογίας. — Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς γραμματικῆς. — Ἱστορία τῆς συγκριτικῆς γραμματικῆς. — Ταξινόμησις τῶν γλωσσῶν. — Ἐπιτομὴ τῆς Σανσκριτικῆς γραμματικῆς. — Διάλεκτοι Ἑλληνικαί. — Διάλεκτοι Ἰταλικαί. — Τόνος. — Φθογγολογία ἰνδοευρωπαϊκή. — Συγκριτικὴ γραμματική. — **Βιβλίον Ζ'.** Ἱστορία πολιτικὴ καὶ γραμματολογία, φιλοσοφία καὶ ἐπιστῆμαι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. (Βιβλιογραφία). Ἱστορίαι τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ῥώμης καὶ τοῦ Βυζαντίου. — Ἱστορίαι τῶν γραμμάτων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ῥώμης. — Ἱστορία τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας. — Περὶ τῆς ἱστορίας τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. — **Βιβλίον Η'.** Μουσικὴ καὶ ὀρχηστικὴ τῶν ἀρχαίων. — **Βιβλίον Θ'.** Μετρικὴ τῶν ἀρχαίων. — **Βιβλίον Ι'.** Ἀρχαιολογία Ἑλληνική. Ἡ ἀρχαία πολιτεία. — Χρονολογία. — Ἡ Ὁμηρικὴ Ἑλλάς. — Αἱ δωρικαὶ πολιτεῖαι. — Σύνταξις τῆς Σπάρτης. — Σύνταξις τῆς Κρήτης. — Σύνταξις τῶν Ἀθηνῶν. — Συνέδρια Ἑλληνικά. — Ἀστυκὸν καὶ ποινικὸν δίκαιον τῶν Ἀθηνῶν. — Ἡ οἰκία, τὰ ἔπιπλα, τὰ ἐνδύματα. — Συμπόσια, παιδιαί, περιηγήσεις. — Βιομηχανία καὶ ἐμπορία. — Τόποι λατρείας. — Τελεταί, μυστήρια, ἑορταί. — Οἱ ἱερεῖς, τὰ μαντεῖα, ἡ μαγεία. — **Βιβλίον ΙΑ'.** Ἀρχαιολογία Ῥωμαϊκή. Μέτρον τοῦ χρόνου. — Ἡμερολόγιον. — Πολιτικαὶ ἀρχαιότητες τῆς Ῥώμης. — Ἡ Ἰταλία καὶ αἱ ἐπαρχίαι. — Κατάστασις τῶν ἀνθρώπων. — Ἱστορία τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου. — Τὰ οἰκονομικὰ τῶν Ῥωμαίων. — Ὁ Ῥωμαϊκὸς στρατός. — Ἡ οἰκογένεια καὶ ὁ ἰδιωτικὸς βίος. — Θρησκευτικαὶ ἀρχαιότητες τῶν Ῥωμαίων. — **Βιβλίον ΙΒ'.** Μυθολογία. Ἔργον τῆς συγκριτικῆς μυθολογίας. — Συστήματα ἑρμηνείας. — Πάνθεον Ἰνδοευρωπαϊκόν. — Γενικοὶ χαρακτῆρες τοῦ πολυθεϊσμοῦ τῶν Ἑλλήνων. — Μυθολογία καὶ θρησκεία τῶν Ῥωμαίων. — Ὁ Χριστιανισμός. — Οἱ διωγμοί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2203. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 31 Αὐγούστου 1880. Ἀριθ. 244 (192). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ δήμου Γεληνίων. — Αἱ τρεῖς ἡλικίαι ὑπὸ Λέοντος Μελᾶ. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἀλ. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σκ. Σούτσου). — Τὰ βιογραφικὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ κόμητος Ῥοστόπτσιν.. — Ἡ γλαὺξ ἐν τῇ Βουλῇ τῶν λόρδων. — Ὁ στρατηγὸς Σοῦτερ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2204. **Πρῶτον ἐγκόλπιον ἐγκυκλοπαιδικῆς ἀναγνώσεως** ὑπὸ Κωνσταντίνου Ἰω. Μαρουδῆ, πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων τοῦ Κράτους. Μέρος δεύτερον τῆς νέας μεθόδου τῆς ἀναγνώσεως μετὰ εἰκονογραφιῶν. Ἐν Ἀθήναις. Ἐκδότης Μ. Ζ. Πρακτικίδης, βιβλιοπώλης. 1880, 8ον, σελ. γ' καὶ 106. Δραχ. 1, 50.

Ἐν τῷ προσεχεῖ Δελτίῳ δημοσιευθήσεται ὑπὸ τοῦ κ. Θ. δὲ Χελδράϊχ ἐκτενὴς βιογραφία τοῦ ἄρτι ἀποβιώσαντος ἐν Πειραιεῖ σοφοῦ ἰατροῦ καὶ διακεκριμένου φιλέλληνος Ῥέϊγγολδ.

— Ὡς πρό τινων μηνῶν εἴχομεν ἀναγγείλει, ὁ ἐν Μαρβούργῳ τῆς Γερμανίας καθηγητὴς κ. Λουδοβίκος Σύβελ (Ludwig von Sybel), διατρίψας κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα ἐν Ἀθήναις πρὸς ἀρχαιολογικὰς σπουδάς, προὐτίθετο νὰ ἐκδώσῃ κατάλογον πλήρη πάντων τῶν ἀρχαίων ἔργων τῆς γλυπτικῆς, ὅσα ἀπόκεινται ἐν τοῖς διαφόροις ἐν Ἀθήναις μουσείοις. Ἤδη εὐχαρίστως πληροφορούμεθα, ὅτι ὁ κ. Σύβελ, περατώσας τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἐκδίδει αὐτὸ μετά τινας ἑβδομάδας ἐν Μαρβούργῳ. Ὁ «Κατάλογος» οὗτος τοῦ κυρίου Σύβελ (Katalog der Sculpturen in Athen) θέλει περιέχει ἀκριβῆ περιγραφὴν καὶ ἑρμηνείαν

Digitized by Google

ἁπάντων τῶν ἐν ταῖς δημοσίαις συλλογαῖς τῶν Ἀθηνῶν εὑρισκομένων ἀρχαίων μνημείων τῆς γλυπτικῆς, ἤτοι τῶν ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ καὶ τοῖς παραρτήμασιν αὐτοῦ, τῶν ἐν τῷ Βαρβακείῳ, Θησείῳ, Ἁγίᾳ Τριάδι, Στοᾷ τοῦ Ἀδριανοῦ, Πύργῳ τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ εἴ που ἀλλαχοῦ· πλὴν δὲ τούτων, ὁ «Κατάλογος» θέλει περιέχει καὶ συστηματικὴν μελέτην τῶν ἀναγραφομένων μνημείων ὑπὸ ἔποψιν μυθολογικὴν, ἀρχαιολογικὴν καὶ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης, οὕτω δὲ τὸ ἔργον θέλει κατασταθῇ οὐ μόνον εἰς τοὺς ἰδίως ἀρχαιολόγους λίαν χρήσιμον, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα λόγιον καὶ φιλάρχαιον ἀπαραίτητον βοήθημα.

— Τὴν 30 προσεχοῦς Σεπτεμβρίου θέλει συγκροτηθῇ ἐν Λισσαβῶνι τῆς Πορτογαλίας διεθνὲς φιλολογικὸν Συνέδριον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως δὸν Φερνάνδου, προέδρου τῆς βασιλικῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ πορτογαλικὴ κυβέρνησις ὥρισεν ἰδιαίτερον ἀτμόπλοιον ἵνα μεταφέρῃ εἰς Λισσαβῶνα τοὺς μέλλοντας νὰ μετάσχωσι τοῦ Συνεδρίου.

Ἔργον τοῦ Συνεδρίου ἔσται ἡ ἔρευνα τοῦ ζητήματος τῆς μεταφράσεως ὑπὸ ἔποψιν ἱστορικὴν, στατιστικὴν καὶ βιβλιογραφικὴν, ὡς καὶ ὑπὸ τὴν πρακτικὴν ἔποψιν τῆς περὶ αὐτοῦ νομοθεσίας τῶν διαφόρων ἐθνῶν, τῶν διπλωματικῶν συμβάσεων καὶ τῶν μέσων, δι' ὧν ἔσται δυνατὸν νὰ ἀσφαλισθῇ εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῶν πρωτοτύπων ἔργων μία τις δικαία ἀμοιβὴ παρὰ τῶν ἐκδοτῶν τῆς μεταφράσεως.

— Ὡσαύτως τὸν προσεχῆ μῆνα θέλει συγκροτηθῇ ἐν Παρισίοις ἡ τετάρτη Σύνοδος (ἡ τρίτη συνεκροτήθη πέρυσιν ἐν Λισσαβῶνι) τῆς διεθνοῦς φιλολογικῆς ἑταιρίας, ἧς σκοπὸς εἶνε ἡ περιφρούρησις τῶν δικαιωμάτων τῶν συγγραφέων ἐν πάσῃ χώρᾳ τῆς Εὐρώπης. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, τὸ πρῶτον νῦν, θέλει καταρτισθῇ κατάλογος, ἐνῷ θὰ ἀναγράφωνται πᾶσαι αἱ μεταφράσεις ξένων συγγραμμάτων αἱ ἐν Γαλλίᾳ γενόμεναι ἀπὸ τοῦ 1470, ἤτοι ἀπὸ τῆς εὑρέσεως τῆς τυπογραφίας. Πρὸς σύνταξιν τοῦ καταλόγου τούτου προσεκλήθησαν νὰ συμπράξωσι πάντα τὰ ἐν Γαλλίᾳ τυπογραφικὰ καταστήματα.

— Καὶ ἐν Τουρίνῳ δὲ τῆς Ἰταλίας συνέρχεται κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα διεθνὲς δικαστικὸν Συνέδριον ἐκ τῶν διασημοτέρων τῆς Εὐρώπης νομοδιδασκάλων. Θέμα αὐτοῦ ἔσται ἡ καθιέρωσις διεθνοῦς νόμου ἐπὶ τῶν πτωχεύσεων. Τὴν Ἑλλάδα θέλει ἀντιπροσωπεύσει ἐν αὐτῷ ὁ κ. Γ. Ῥάλλης, καθηγητὴς τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου ἐν τῷ ἡμετέρῳ πανεπιστημίῳ.

— Περιεργότατον τηλεφωνικὸν πείραμα ἐγένετο τελευταῖον ἐν Ἑλβετίᾳ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μουσικῆς ἑορτῆς, ἣν ἐτέλουν ἐν Ζυρίχῃ οἱ μελῳδοὶ τῆς Ὁμοσπονδίας.

Τηλέφωνον, τεθὲν ἔν τινι μεγάλῃ αἰθούσῃ ἐν Ζυρίχῃ, συνεκοινώνει διὰ δύο συρμάτων μετὰ τοῦ ἐν Βασιλείᾳ τηλεγραφείου, ἔνθα εἶχε συνέλθει πυκνὸν ἀκροατήριον. Ἡ ἐκ Βασιλείας εἰς Ζυρίχην ἀπόστασις εἶνε 80 περίπου χιλιομέτρων.

Ἐκτελουμένης τῆς συναυλίας ἐν Ζυρίχῃ οἱ ἐν τῷ τηλεγραφείῳ τῆς Βασιλείας ἤκουον τὴν μουσικὴν ὡσεὶ παρίσταντο ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτῇ τῆς συναυλίας. Ὅπως δὲ ἀνταποδώσωσι τὴν φιλοφροσύνην εἰς τοὺς μελῳδοὺς, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου τὰς ἐνθουσιώδεις αὐτῶν ἐπευφημίας, ἃς τὸ ἐξαίσιον τοῦ Ἐδισῶνος ὄργανον διεβίβασε ζωηρότατα καὶ πιστότατα.

— Ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ δημοσιεύσῃ τὰ ἀρχεῖα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν. Ἡ συλλογὴ θ' ἀποτελέσῃ 4,000 τόμους εἰς φύλλον. Εἰς τὸν ἐκδότην θὰ δοθῇ ἐπιχορήγησις 2,000 φράγκων ἀνὰ τόμον, ἤτοι ἐν συνόλῳ 8,000,000 φράγκων.

— Αἱ ἐν Δήλῳ ἀνασκαφαὶ, γράφει ἡ «Παλιγγενεσία», ἔληξαν τῇ 14 ἱσταμένου. Τώρα δὲ γίνεται φροντὶς ἐν τῷ ὑπουργείῳ περὶ τῆς μετακομίσεως καὶ κατατάξεως τῶν εὑρεθέντων ἔργων ἐν Μυκόνῳ. Ἀνεκαλύφθη δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Καββαδία, ἰδιωτικὴ ἑλληνικὴ οἰκία, ἥτις καὶ ἐκαθαρίσθη κατὰ μέγα μέρος. Κατεδείχθη δὲ ὅτι ἡ οἰκία αὕτη ὁμοιάζει ἀκριβῶς ταῖς ἐν Πομπηΐᾳ κατά τε τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν διαίρεσιν, ἦτο δὲ κεκαλυμμένον τὸ ἔδαφος ὑπὸ μωσαϊκοῦ, ὅπερ ἀφῃρέθη ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις. Ἂν περὶ τὴν οἰκίαν ταύτην γίνωσιν ἀνασκαφαὶ, θέλει ἀποκαλυφθῇ μέγα μέρος τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς Δήλου, αἱ οἰκίαι, αἱ ὁδοὶ καὶ αἱ πλατεῖαι αὐτῆς, οὕτως, ὥστε θὰ ἔχωμεν καὶ ἐν Ἑλλάδι ἑτέραν Πομπηΐαν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[28 Αὐγούστου (Πέμπτη) 1880]

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐδημοσιεύθη Β. διάταγμα, ἀναβάλλον τὴν ἔναρξιν τῆς βουλευτικῆς συνόδου εἰς τὴν 9 προσεχοῦς Ὀκτωβρίου. Ἡ ἀναβολὴ αὕτη τῆς συνόδου ἐπῆλθε, διότι ἕνεκα λόγων ἀναποδράστου ἀνάγκης ἡ ἐπάνοδος τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως εἰς Ἀθήνας θέλει βραδύνει ἔτι. — Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν κατέπλευσαν εἰς Πειραιᾶ ἐπιβαίνοντες τῆς «Ἀμφιτρίτης» οἱ βασιλόπαιδες Κωνσταντῖνος, Γεώργιος καὶ Νικόλαος, οἵτινες ἀνελθόντες εἰς Ἀθήνας μετέβησαν εἰς Δεκέλειαν, ὅπου θὰ διαμείνωσι. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν, κατὰ γνωμοδότησιν ἐπιτροπείας προεδρευομένης παρὰ τοῦ ἀντιπλοιάρχου κ. Γ. Σταματέλου, παρήγγειλε 10 τηλεβόλα Κροὺπ ἐπιλέμβια μετὰ τῶν ἀναλόγων γομώσεων, 1,000 πολύκροτα (ρεβόλβερ), γομώσεις διὰ τὰ ὅσον οὔπω καταφθάνοντα 21 τηλεβόλα Κροὺπ διὰ τὰ πολεμικὰ ἡμῶν πλοῖα, καὶ ἄλλα ὑλικὰ, ὧν ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς 800,000 δραχμάς. — Πίστωσις 13,000 δραχμῶν ἐχορηγήθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν δι' ἀγορὰν χειρουργικῶν ἐργαλείων, φαρμάκων καὶ χειρουργείων. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν προβαίνει ἤδη εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ 13 πεζικοῦ τάγματος. — Τὰ γυμνάσια τῶν νεοσυλλέκτων ἐξακολουθοῦσι καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐν σπουδῇ καὶ ἐπιτυχῇ. Οἱ νέοι στρατιῶται εἰσὶ τελείως ἐνδεδυμένοι, ἀρίστην ἔχουσι τὴν ὑπόδησιν καὶ ὅ,τι δυνατὸν ἐγένετο, ὅπως ὁ στρατωνισμὸς αὐτῶν ὑπάρξῃ ἄνετος καὶ ἀσφαλής. Ἐξακολουθεῖ δὲ ἡ αὐτὴ προθυμία εἰς τὴν προσέλευσιν τῶν κληρούχων. — Ἀπόσπασμα νοσοκόμων ἀνεχώρησε τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν εἰς Κέρκυραν ἵνα τοποθετηθῇ ἐν τῷ αὐτόθι στρατιωτικῷ νοσοκομείῳ. — Καὶ ἄλλοι 280 ἵπποι ἐκ τῶν ἀγορασθέντων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐκομίσθησαν πρὸ ἡμερῶν εἰς Πειραιᾶ διὰ τοῦ αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου «Κάστορος», ὅπερ ἀπέπλευσε πάλιν εἰς Τεργέστην ἵνα μεταφέρῃ καὶ ἄλλους ἐκ τῶν ἵππων. — Διὰ Β. διατάγματος, ἐκδοθέντος τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ, ὡρίσθη ἕδρα τοῦ συστηθησομένου ἐν Πελοποννήσῳ νέου διδασκαλείου ἡ Τρίπολις. Διὰ μεταγενεστέρου δὲ διατάγματος κανονισθήσονται αἱ λεπτομέρειαι περὶ τοῦ νέου διδασκαλείου, καθὼς καὶ τὰ περὶ τοῦ εἰς αὐτὸ προσαρτηθησομένου προτύπου σχολείου. Τὸ νέον τοῦτο διδασκαλεῖον ἄρχεται ἐργαζόμενον ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1880. — Ὁ φιλολογικὸς σύλλογος «Παρνασσὸς» συνέστησεν ἐνταῦθα πρακτικὴν δημοτικὴν σχολὴν, σκοποῦσαν τὴν διάδοσιν ὠφελίμων γνώσεων εἰς τοὺς προσελευσομένους. Ἡ σχολὴ αὕτη θέλει περιλάβει ἐπὶ τοῦ παρόντος δύο τάξεις διδασκομένας ὑπὸ ἰδικοῦ διδασκάλου συμφώνως μὲ τὸ νεώτερον σύστημα τῆς παιδαγωγίας. — Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ Νικόλαος Κανάρης, πρωτότοκος υἱὸς τοῦ ἐνδόξου ναυάρχου, ἐκπαιδευθεὶς ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, διατελέσας σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας καὶ προξενικὸς ὑπάλληλος ἐκ τῶν ἱκανωτάτων. — Ἀπεβίωσεν ὡσαύτως ὁ Δημήτριος Κουτσογιαννόπουλος, συνταγματάρχης ἀπόστρατος τῆς χωροφυλακῆς, λείψανον τοῦ ἀγῶνος, ὑπηρετήσας εἰς τὸν ἐν Δραγατσανίῳ ἡρωϊκῶς ἀγωνισθέντα ἱερὸν λόχον. — Ἀπεβίωσεν ὡσαύτως τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ὁ Κωνσταντῖνος Προβελέγιος, ἀνὴρ ἐκ τῶν λογάδων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, διαπρεπὴς νομομαθὴς, διατελέσας πολλάκις ὑπουργὸς, βουλευτὴς, γερουσιαστὴς καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀνώτατος δικαστικὸς λειτουργός. — Κατὰ τὸν δημοσιευθέντα ἰσολογισμὸν τῆς χρηματικῆς διαχειρίσεως τοῦ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμείου διὰ τὸ ἔτος 1879, τὰ ἔσοδα αὐτοῦ ἀνῆλθον εἰς δραχ. 768,650, ἡ δὲ καθαρὰ τοῦ ταμείου τούτου περιουσία ἀνέβαινε κατὰ τὸ τέλος τῆς χρήσεως τοῦ 1879 εἰς δραχμὰς 5,430,754. — Κατὰ τὴν «Πρωΐαν» ἀφίκετο ἐνταῦθα ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν Ἀμερικῇ ἑταιρίας τῶν τηλεφώνων, ὅπως διαπραγματευθῇ μετὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγωγὴν τοῦ συστήματος τούτου τῆς ἀνταποκρίσεως. — Πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐντὸς τοῦ ἐκ Μασσαλίας εἰς Πειραιᾶ πλέοντος ἀτμοπλοίου τῆς ἑταιρίας «Φραισινὲ» κατέκαυσε μέρος τῶν ἐμπορευμάτων του· τὸ ἀτμόπλοιον σημαντικὴν ὑποστὰν βλάβην μόλις διεσώθη εἰς Πύλον. — Κατὰ τὸ δεύτερον δεκαήμερον τοῦ Αὐγούστου ἐξήχθησαν ἐξ ὅλου τοῦ Κράτους 18,287,901 λίτραι ἐνετικαὶ σταφιδοκάρπου. — Ἑπτὰ ἀγγλικὰ ἀτμόπλοια ὁρμοῦσιν ἐν Αἰγίῳ φορτώνοντα σταφιδόκαρπον.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

28 Αὐγούστου 1880 — ΑΘΗΝΩΝ — 28 Αὐγούστου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ. —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 285
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 299
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	28.60	453 60	560	φρ. 415
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον. —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 284
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 108
10 » φράγ.	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 207
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 418

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θέν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγματ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,515
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	2,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	184
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 118
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 71
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἑλλάς»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 106 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην 28.60 - 90.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 - 114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.75
Λίρα Στερλίνα	,,	28.50
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.75
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυρὸν δίφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 63.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (27 Αὐγούστου)	Ἐμ.	28.45-28.65
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (26 »)	,,	28.50-28.65

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (3 Σεπτεμβρίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	29
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	265
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	255
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	,,	103
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/2-110 3/4
Παρισίων 3 ,,	φρ.	22.85 - 22.90
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 15/40
Εἰκοσάφραγκον		88

ΒΙΕΝΝΗΣ 2 Σεπτεμβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.80
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.45
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.36
Ἀργυρᾶ φιορ.		100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 3 Σεπτεμβρίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.60
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.40
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.36
Ἀργυρᾶ φιορ		100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (3 Σεπτεμβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.31 1/2 - 25.36 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 - 5 ὑπερτίμησις 0,00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτιμ. 114 - 119. 0,00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστέρδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 0]0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Λ. Σ. Μάρβουργ, Α. Σ. Μ. Ἀθήνας καὶ Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ἐλάβετε; — Μιᾷ κυρίᾳ. Ἀθήνας. Ἡ Mlle Sara Bernhardt εὑρίσκετο πρὸ μικροῦ ἐν Κοπενάγῃ. Ἡ ἐν τῇ δανικῇ πρωτευούσῃ ὀλιγοήμερος διαμονὴ αὐτῆς ὑπῆρξε συνεχὴς θρίαμβος. Οἱ Δανοὶ ἐξεδήλωσαν τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει τῆς ἐξόχου καλλιτέχνιδος δι' ἐνθουσιασμοῦ πάντῃ διαφόρου ἢ οἷον θὰ ἀνέμενέ τις ἐν χώρᾳ ὑπερβορείῳ. Ἡ ἀγγελία τῆς ἀφίξεως αὐτῆς εἶχεν ἑλκύσει μέγα πλῆθος θαυμαστῶν καὶ περιέργων εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν· ἀφικομένην δὲ ἐδέχθησαν διὰ ζωηροτάτων, φρενητιωδῶν εὐφημιῶν. Καθ' ὅλην τὴν πρώτην ἡμέραν ἡ πλατεῖα, ἐν ᾗ ἔκειτο τὸ ξενοδοχεῖον ἔνθα κατέλυσεν ἡ ἠθοποιός, κατείχετο ὑπὸ πυκνοτάτου πλήθους, τὴν δ' ἑσπέραν μετὰ τὴν πρώτην αὐτῆς παράστασιν, ἐν ᾗ παρευρέθη καὶ τὸ βασιλικὸν ζεῦγος τῆς Ἑλλάδος, τὸ πλῆθος εἶχε συνέλθει τοσοῦτον πυκνὸν ὑπὸ τὸ οἴκημά της καὶ τοσοῦτον φρενητιωδῶς ἐπευφήμει, ὥστε ἡ παρισινὴ καλλιτέχνις ἠναγκάσθη νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν ἐξώστην ἵνα εὐχαριστήσῃ τοὺς θαυμαστάς αὐτῆς. Αἱ ἐφημερίδες πᾶσαι ἔψαλλον διθυράμβους ὑπὲρ αὐτῆς, τὴν προτεραίαν δὲ τῆς ἀναχωρήσεώς της οἱ δημοσιογράφοι, οἱ καλλιτέχναι καὶ οἱ ἠθοποιοὶ τῆς Κοπενάγης προσήνεγκον μέγα συμπόσιον εἰς τιμὴν αὐτῆς, ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Δανίας ἀπένειμεν εἰς αὐτὴν τιμητικὸν χρυσοῦν μετάλλιον.—κ. Δ. Π Σμύρνην. Διότι ἡ Ἑστία ἀναγγέλλει μόνον τὴν ἔκδοσιν τῶν βιβλίων, ὧν ἀντίτυπον ἀποστέλλεται εἰς τὸ γραφεῖον αὐτῆς. — κ. Λ. Ι. Χ Μαντσέστερ. Ἐπληρώθη παρὰ τοῦ κ. Σκ. — κ. Ν** Πειραιᾶ. Ὠνομάσθη κατὰ πρῶτον Bourse ἐν τῇ βελγικῇ πόλει Bruges· ἐν τῇ πόλει ταύτῃ οἱ ἔμποροι συνήρχοντο ὅπως ἐκτελέσωσι τὰς συναλλαγάς των ἔν τινι πλατείᾳ, εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ὁ ἐμπορικὸς οἶκος τοῦ Van der Bourse ἔχων ὡς ἔμβλημα ἐπὶ τῆς προσόψεως ἐζωγραφημένα τρία βαλάντια (bourses). Ἐκ τούτου ὠνομάσθη ἡ πλατεῖα ἐκείνη Bourse, ἔκτοτε δὲ ἐκλήθησαν οὕτω καὶ τὰ συνεντευκτήρια τῶν ἐμπόρων, ἤτοι τὰ Χρηματιστήρια. — κ. Κ. Ν. Π. Ἰθάκην. Ἐστάλη τῇ 27. — κ. Δ. Μ. Σῦρον. Ἐστάλη ἡμῖν παρὰ τοῦ αὐτόσε κ. Α. Μ. Κ. — κ. Ι Γ. Β. Ὀδησσόν. Ἐπληρώθησαν παρὰ τοῦ κ. Μ. Μ. — κ. Π. Π. Σπάρτην. Ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου τὸ φύλλον ἀποστέλλεται εἰς Καλάμας. — κ. Ι. Μ. Σῦρον. Ἡ συνδρομὴ διὰ τὰς ἐπαρχίας ἀνέρχεται εἰς φρ. 12. — Ὑποκατάστημα Ἐθνικῆς Τραπέζης. Λαμίαν, καὶ κ. Ε. Ν. Ξ. Πειραιᾶ. Ἀπηντήσαμεν τῇ 19. — κκ. Δ. Ρ. Ρ. Βερολῖνον, Κ. Σ. Παρισίους, Θ. Κ. Τρίπολιν, Σ. Ι. Πύργον (Λ. Ρ.). Ἐλήφθησαν. — Ἑλληνικὴν πρεσβείαν. Παρισίους. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ τῆς παρελθούσης πέμπτης. — ***Δύο πράγματα, λέγει διάσημός τις ἰατρός, προκαλοῦν τὸν ἱδρῶτα : ὁ καύσων καὶ οἱ μωροὶ λόγοι.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.— Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Πῶς δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν πόσα παιγνιόχαρτα ἔλαβέ τις ἐκ δέσμης τοιούτων, χωρὶς νὰ τὰ ἴδωμεν. — Ἔχοντες κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς λέγομεν εἰς ἕνα τῶν τῆς συναναστροφῆς νὰ λάβῃ ἐκ δέσμης παιγνιοχάρτων ἀριθμόν τινα τούτων· εἶτα ζητοῦμεν νὰ ἀφαιρέσῃ ἓν ἐκ τῶν ληφθέντων καὶ νὰ λάβῃ πάλιν τόσα ὅσα τοῦ ἔμειναν εἰς χεῖρας, ἔπειτα πάλιν νὰ ἀφαιρέσῃ ἓν καὶ νὰ λάβῃ ἐκ τῆς δέσμης ὅσα ἔλαβε καὶ τὴν πρώτην φοράν. Ζητοῦμεν τώρα νὰ μᾶς εἴπῃ τὸ ὅλον τῶν χαρτίων ὅσα ἔχει εἰς χεῖρας, καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον προσθέτομεν τρία. Τὸ τρίτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν παιγνιοχάρτων, ὅσα ἐν ἀρχῇ ἔλαβεν ἐκ τῆς δέσμης.

Παράδειγμα. Ὑποτεθήτω ὅτι τὰ ἐκ τῆς δέσμης ληφθέντα παιγνιόχαρτα εἶνε 10· ἀφαιροῦντες ἓν ἔχομεν 9, λαμβάνοντες δὲ ἄλλα τόσα ἔχομεν 18, ἐξ ὧν ἀφαιροῦντες πάλιν ἓν ἔχομεν 17· προσθέτοντες τώρα εἰς αὐτὰ ὅσα ἐλάβομεν καὶ τὴν πρώτην φοράν, ἤτοι 10, ἔχομεν τὸν ἀριθμὸν 27, ὅστις τῇ προσθήκῃ τελευταῖον τοῦ 3 γίνεται 30. Τούτου τὸ τρίτον, ἤτοι 10, εἶνε ὁ ζητούμενος ἀριθμός.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1880. Κ. Μ.

1216.

Qui casse les verres les paie (Ὅποιος σπάνει τὰ ὑαλιὰ τὰ πληρώνει). Τὴν παροιμιώδη ταύτην φράσιν ἀναφέρουσιν οἱ Γάλλοι, ὁσάκις θέλουσι νὰ εἴπωσιν, ὅτι ὅστις προξενεῖ ζημίαν εἰς τὸν ἄλλον ὀφείλει καὶ νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ. Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ τῆς φράσεως πόθεν;

1217.

Ἐκ τοῦ κατωτέρου πίνακος εὑρὲ γνωστοτάτην τινὰ παροιμίαν.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται βιβλίον τι.]

Σημείωσις. — Τὰ 24 τετραγωνίδια παριστῶσι τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, αἱ δὲ ἐν τοῖς τετραγωνιδίοις στιγμαὶ δεικνύουσι ποσάκις πρέπει νὰ ληφθῇ τὸ γράμμα, ὅπερ παριστᾷ τὸ τετραγωνίδιον, ἵνα σχηματισθῇ ἡ ζητουμένη παροιμία.

1218.

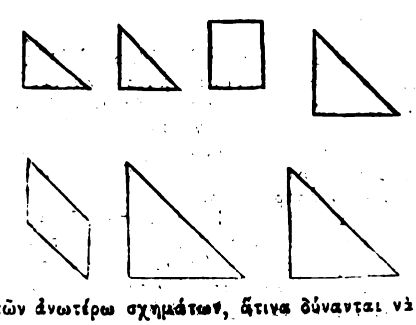

Διὰ τῶν ἀνωτέρω σχημάτων, ἅτινα δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ χάρτου, παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ τὸ ἑπόμενον σχῆμα:

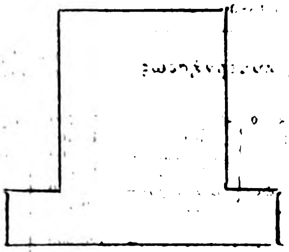

1219.

Ὡρολόγιόν τι ὑστερεῖ μίαν ὥραν καθ' ἑκάστην. Ὁ κάτοχός του κανονίζει αὐτὸ τὴν Δευτέραν, ὥστε νὰ δεικνύῃ ἀκριβῶς μεσημβρίαν. Ζητεῖται τί ὥρα θὰ εἶνε τὴν Πέμπτην τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος, ὅταν τὸ ὑστεροῦν ὡρολόγιον θὰ δεικνύῃ πάλιν μεσημβρίαν.

1220.

Ζητεῖς τί εἶμαι; πρόσεχε μὴν τύχῃ μ' ἐκστομίσῃς,
διότι μὲ ἠφάνισες εὐθὺς ὡς μ' ἐκφωνήσῃς.

1221.

Mon premier aime mon dernier,
Mais il préfère mon entier.

1222.

Mots carrés.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις]

En construire un d'après ce tableau:

T . . . .
. T . . .
. . T . .
. . . T .
. . . . T

ΛΥΣΕΙΣ

1209.

Πρὸς 12 τοῖς ἑκατόν.

1210.

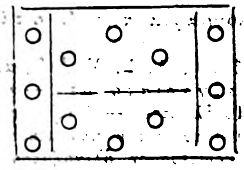

1211.

48
16
17
2 6
1 3 4 5
13 8 12
15 7 11
14 9 10

1212.

Πλοῦς - οὖς - Πύλος - πλούσιος.

1213.

La lettre r.

1214.

D	E	C	R	E	T
E	C	R	E	M	E
C	R	E	M	E	R
R	E	M	E	T	S
E	M	E	T	T	E
T	E	R	S	E	T

1215.

Tout ce qui sort de l'homme est rapide et fragile.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 193. — 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

CARL H. TH. REINHOLD.

Ὁ ἀνὴρ, περὶ τοῦ ὁποίου ἐκλήθην νὰ καταχωρίσω ὀλίγας βιογραφικὰς σημειώσεις, ἅτε γνωρίσας αὐτὸν ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ὁ Κάρολος Θ. Ῥέϊνχολδ ἐγεννήθη ἐν Osterode τοῦ ποτὲ βασιλείου τοῦ Ἀννοβέρου καὶ ἐτελείωσε τὰς ἰατρικοχειρουργικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν Γοττίγγῃ. Ἐν ἔτει 1835 ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔνθα ἐγένετο στρατιωτικὸς ἰατρός. Ὅταν δ' ἐγὼ ἐγνώρισα αὐτὸν ἐν ἔτει 1843 ἦτο οὗτος ἰατρὸς στρατιωτικὸς εἰς τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον τῶν Ἀθηνῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους μετετέθη ἀπὸ τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς εἰς τὸ βασιλικὸν ναυτικόν, ἐν ᾧ διετέλεσεν ἐργαζόμενος μέχρι τοῦ θανάτου του, ἀνελθὼν μέχρι τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ τοῦ ἀρχιάτρου τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1860 ἔζη διαρκῶς ἐν Πειραιεῖ.

Ὁ Δρ. Ῥέϊνχολδ ἦτο ἔξοχος ἰατρὸς ἐπιστήμων καὶ ἐπιδεξιώτατος χειρουργὸς, ἕνεκα τούτου δὲ ἦτο εὐτυχέστατος καὶ εἰς τὴν θεραπείαν αὐτοῦ. Ἀλλὰ δὲν ἦτο μόνον ἰατρὸς ὁ Ῥέϊνχολδ, ἀλλὰ καὶ πολυμαθὴς ἑλληνιστὴς, ἔχων γνώσεις ὅλων τῶν κλάδων τῆς φιλολογίας καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν, ἰδίως δὲ τῶν φυσικῶν. Ἕνεκα τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ εἰς τὸ ναυτικὸν, ἰδίως δὲ κατὰ τὴν διατριβὴν αὐτοῦ ἐν Πειραιεῖ, ἐπειδὴ ἐναπέμενεν αὐτῷ ἱκανὸς χρόνος καὶ ἐπειδὴ οὐδόλως ἐπεδίωκεν ἰδιωτικὴν πρᾶξιν, κατηνάλισκε τὰς ὥρας τῆς σχολῆς εἰς φυσικοϊστορικὰς ἐρεύνας καὶ ποικίλας ἄλλας ἐπιστημονικὰς σπουδάς. Ἰδίως δὲ εἵλκυεν αὐτὸν τὰ μέγιστα ἡ σπουδὴ τῆς βοτανικῆς, ἕνεκα τούτου δὲ κατὰ τὰς θαλασσίας περιοδείας τῶν πολεμικῶν πλοίων καὶ κατὰ τὰς διαμονὰς αὐτοῦ ἐν Πόρῳ, Σύρῳ ἢ ἀλλαχοῦ συνέλεγε φυτὰ, ἅτινα ἐσπούδαζεν, οὕτω δὲ συνεισήνεγκε σπουδαίας συμβολὰς πρὸς γνῶσιν τῆς ἑλληνικῆς χλωρίδος, ὡς βλέπομεν ἐκ τῆς «Flora orientalis» τοῦ Boissier, ἔνθα συχνὰ μνημονεύεται τὸ ὄνομά του[1]). Καὶ εἰς τὴν σπουδὴν δὲ τῶν ἰχθύων ἔκαμε βαθείας μελέτας, τὸ δὲ Μουσεῖον τῶν Ἀθηνῶν χρεωστεῖ μέγα τμῆμα τῆς ἰχθυολογικῆς αὐτοῦ συλλογῆς εἰς τὸν ἀκάματον ζῆλον τοῦ ἀνδρὸς τούτου[2]).

Ὁ Ῥέϊνχολδ ἕνεκα πολλῶν λίαν εὐνοϊκῶν περιστάσεων ὡρμήθη πρὸς ἀληθῆ σπουδὴν τῶν συγγραμμάτων ἀρχαίων ἰατρῶν, σπουδὴν, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ κυρία σχεδὸν αὐτοῦ ἐνασχόλησις. Διότι εἶνε πρᾶγμα ἀρκετὰ σπάνιον τόσῳ ἔξοχος πρακτικὸς ἰατρὸς καὶ χειρουργὸς, οἷος ὁ Ῥέϊνχολδ, νὰ εἶνε καὶ δεινὸς φιλολόγος, πρὸς δὲ νὰ ἔχῃ καὶ εὐρείας φυσικοϊστορικὰς γνώσεις καὶ πεῖραν πλουσίαν διὰ πολυετοῦς ἰατρικῆς πράξεως ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους, δι' ἧς ἐγνώρισε καλῶς καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἤθη τοῦ λαοῦ, πρᾶγμα, ὅπερ δὲν εἶνε εὐχερὲς εἰς πάντα ἀλλοδαπόν. Οὕτως ἐδυνήθη ὁ Ῥέϊνχολδ νὰ διαλευκάνῃ πολλὰ σκοτεινὰ χωρία ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ Ἱπποκράτους, Αἰγινήτου καὶ Ὀρειβασίου καὶ λύσῃ πολλὰ δύσκολα καὶ ἐκκρεμῆ ζητήματα, εἰς ἃ ματαίως εἶχον ἐξαντλήσει τὴν πολυμάθειαν αὐτῶν οἱ δεινότεροι φιλόλογοι καὶ ἑρμηνευταί. Ἡ ἔκδοσις αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους, ἡ ἐκδοθεῖσα ἐν ἔτει 1864-1866[3], ἐξετιμήθη ὡς ἡ καλλιτέρα πασῶν καὶ ἐβραβεύθη ἐν τῷ Συμβουλιδείῳ διαγωνίσματι ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις ἰατρικῆς ἑταιρίας. Ἡ ἔκδοσις αὐτη, ἡ περιέχουσα πληθὺν νέων καὶ ἁρμοδίων ἑρμηνειῶν διήγειρε τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ οὕτως, ὥστε ὁ σοφὸς Ὀλλανδὸς Ermerins ἐκδότης τῆς μεγάλης ἐκδόσεως τοῦ Ἱπποκράτους ἀφιέρωσε τῷ Ῥέϊνχολδ ἴδιον ἐπίμετρον. Μετὰ τοῦ πεπαιδευμένου τούτου ὁ Ῥέϊνχολδ εἶχε στενὴν ἀλληλογραφίαν, ὡς καὶ μετὰ τοῦ Littré καὶ Daremberg, εἰς τὰ ἔργα τῶν ὁποίων συνεισήνεγκε πολλὰς ἀξιολόγους συμβολὰς, ὅπως ὑπ' αὐτῶν τούτων ὁμολογεῖται ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Ἱπποκράτους καὶ Ὀρειβασίου. Τὸ ἐν Ἀθήναις περιοδικὸν «Ἰατρικὴ Μέλισσα» ἐπίσης ἐδημοσίευσε πολλάκις ἴδια σχόλια εἰς τὸν Αἰγινήτην καὶ Ὀρειβάσιον, ὡς καὶ ἄλλας ἰατρικὰς φιλολογικὰς διατριβάς.

Μεγίστην ἐπίσης ἀξίαν διὰ τὴν ἀρχαίαν φυσικὴν ἱστορίαν ἔχουσι τὰ πολυάριθμα νεοελληνικὰ καὶ ἀλβανικὰ κοινὰ ὀνόματα τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν, ἅτινα συνέλεγεν ὁ Ῥέϊνχολδ[1]).

Ἐπίσης σπουδαίας συμβολὰς παρέσχεν ὁ Ῥέϊνχολδ καὶ εἰς τὸ α'. τεῦχος τῶν Griechische Jahreszeiten τοῦ August Mommsen (1873) «Περὶ τῶν Ἑλληνικῶν παροιμιῶν».

Ἀνέφερον ἀνωτέρω ὅτι ὁ Ῥέϊνχολδ ἦτο βαθὺς ἑλληνιστὴς, ἔγραφε δὲ καὶ μετὰ τῆς μεγαλειτέρας εὐκολίας τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικήν. Ἀφ' ἧς ὅμως εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ναυτικοῦ τόσῳ ἀφιερώθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἀλβανικῆς διαλέκτου, ὥστε ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀποκλειστικῶς ἐνησχολεῖτο περὶ αὐτήν. Εἶχε δὲ ἐξαίρετον εὐκαιρίαν νὰ διδαχθῇ τὴν γλῶσσαν ταύτην κατὰ τὰς ναυτικὰς αὐτοῦ περιοδείας ἐν μέσῳ τῶν ἀλβανιστὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁμιλούντων ὑδραϊκῶν καὶ σπετσιωτικῶν πληρωμάτων· τούτου δὲ ἕνεκα τοσούτῳ εἰσέδυσεν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς διαλέκτου ταύτης ὥστε ὁ Ῥέϊνχολδ ἐγνώριζεν αὐτὴν πολλῷ κάλλιον τοῦ λογίου προξένου von Hahn. Ἐν ἔτει δὲ 1855 ἐξέδοτο γραμματικὴν τῆς γλώσσης ταύτης μετὰ λεξικοῦ, φέρουσαν τὸν τίτλον «Πελασγικά»[2]). Ὁ Ῥέϊνχολδ ἐθεώρει τοὺς Ἀλβανοὺς ὡς ἀπογόνους τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν, διὸ καὶ ἐκάλει τὴν γλῶσσαν αὐτῶν πελασγικήν. Ὅταν δὲ ἐξέμαθεν αὐτὴν ἐντελῶς, τοσοῦτον ἠγάπησεν αὐτὴν ὥστε ἠρέσκετο ἔκτοτε ὁμιλῶν ἀλβανιστὶ, οὐδεμιᾶς δὲ εὐκαιρίας ἠμέλει ὅπως ὁμιλήσῃ τὴν γλῶσσαν ταύτην[3]).

Οὕτως ἡ ἐνέργεια καὶ δραστηριότης τοῦ Ῥέϊνχολδ ἐξετείνετο ἐπὶ πολλῶν εἰδῶν γνώσεων καὶ μετὰ καρποφόρου ἐπιτυχίας οὐ μόνον ἐν γένει διὰ τὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀγαπητὴν καὶ θετὴν αὐτοῦ πατρίδα Ἑλλάδα.

Ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ πρὸς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα ὁ Ῥέϊνχολδ ἦτο ἀκάματος καὶ πρόθυμος εἰς πᾶσαν θυσίαν. Ἕνεκα τούτου δὲ καὶ ἐξετιμᾶτο ὑφ' ὅλων, ἰδίως δὲ ὑπὸ τῶν ναυτικῶν καὶ τοῦ λαοῦ καὶ ἠγαπᾶτο διὰ τὴν φιλανθρωπίαν αὐτοῦ καὶ τὰς πρὸς τοὺς πένητας εὐεργεσίας. Ἀλλὰ δὲν ἦτο μόνον φιλάνθρωπος ὁ Ῥέϊνχολδ, καθόσον ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἐξετείνετο καὶ μέχρι τῶν ζῴων. Παντοῦ, ἔνθα ἐτυραννοῦντο ζῷα ἀνελάμβανεν ὑπὲρ αὐτῶν ἐνδιαφέρον, ὁσάκις δὲ κατὰ τοὺς περιπάτους αὐτοῦ ἤκουεν ἐντὸς ξηρῶν δεξαμενῶν ἐῤῥιμένους ὑπὸ βαρβάρων καὶ ἀξέστων ἀνθρώπων κύνας ἢ γαλᾶς, ἐγκαταλελειμμένας εἰς τὴν πεῖναν καὶ τὸν θάνατον, κατέβαλλε πάντα κόπον νὰ ἐξαγάγῃ αὐτοὺς καὶ σώσῃ. Ἐκ τούτου ἡ κατοικία του ἦτο ἀληθὲς ἄσυλον διὰ τὰ ἀσθενῆ καὶ δυστυχῆ ζῷα, ἅτινα ἔτρεφε καὶ ἐθεράπευε καὶ ἅτινα πάντοτε ἐξ εὐγνωμοσύνης συνώδευον αὐτόν.

Ὁ Ῥέϊνχολδ ἦτο ἀνὴρ ἀκάμπτου τιμιότητος, καὶ ἠκολούθει τὰς αὐστηροτάτας ἠθικὰς ἀρχάς. Ἦτο πιστότατος καὶ βέβαιος φίλος καὶ κατὰ τὴν δίαιταν αὐτοῦ ἁπλοῦς καὶ ἐγκρατὴς, μετριόφρων δ' εἰς ἄκρον. Ἦτο ἐχθρὸς μέγιστος τῶν ἀνωφελῶν ἐπιδείξεων, λακωνικὸς καὶ ἀκριβὴς περὶ τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ καὶ τὸν γραπτὸν λόγον. Τὸ σῶμά του εἶχε συστηματικῶς ἀποσκληρύνει. Καὶ εἰς προκεχωρημένην δὲ ἡλικίαν ἐπορεύετο τὸ θέρος ἐν μέσῳ τῶν μεγίστων καυμάτων τὴν μεσημβρίαν ἐπὶ ὥρας, φέρων ἐν τῇ χειρὶ σιδηρᾶν βαρεῖαν ῥάβδον, δι' ὅλου δὲ τοῦ χειμῶνος ἐλούετο ὑπαίθριος ἐν τῇ θαλάσσῃ.

Ὅπως δὲ ἔζησεν οὕτω καὶ ἀπεχώρησε τοῦ βίου ἠρέμως τὴν πρωΐαν τῆς 19/31 Αὐγούστου ἐ. ἔτ., ἀφοῦ μετέβη ἤδη ἀφ' ἑσπέρας εἰς τὸ μακρὰν τῆς οἰκίας αὐτοῦ κείμενον νοσοκομεῖον, ὅπως ἐπιδέσῃ τινὰ βαρέως τραυματισθέντα. Ὡς ἔτος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ θεωρητέον τὸ 1810, ὡς ἐξάγεται

---

1) Πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἀπένειμα τὸ ὄνομά του εἰς φυτόν τι νέον τῆς ἑλληνικῆς χλωρίδος, ὑπαγόμενον εἰς τὸ γένος Σιληνός, ὀνομάσας αὐτὸ Σιληνὸν τὸν Ῥεϊνχόλδιον Heldr. (Sertulum Floræ Hellenicæ).

2) Ἴδε Λόγους Πρυτανείας 1860-1861. Πρβλ. καὶ Heldreich Faune de Grèce. Poissons, σ. 79.

3) Ἱπποκράτης. Κομιδῇ Caroli H. Th. Reinholdi. Τόμ. 2. Ἀθήνησι, 1865-1866. Τύποις Ἀντωνιάδου.

---

1) Ἐκ τῶν πολυαρίθμων κοινῶν ὀνομάτων τῶν φυτῶν, ἅτινα μοὶ ἀνεκοίνου ὁ Ῥέϊνχολδ μέρος, ἰδίως τὰ ἀλβανικά, ἐξέδωκα ἐν τῷ συγγράμματί μου «Die Nutzpflanzen Griechenlands, Athen, 1862».

2) Πελασγικά. Noctes Pelasgicae vel Symbolae ad cognoscendas dialectos Græciæ Pelasgicas collatæ cura Dr. C. H. Th. Reinhold. Athenis, typis S. Garpola, 1855. Cum Supplement. B. Γ. et Δ. 1856.

3) Ἕνεκα τούτου ἐκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐν Πειραιεῖ διὰ τῆς προσωνυμίας «ὁ γιατρὸς ὁ ἀρβανίτης».

Digitized by Google

ἐκ παρατηρήσεώς τινος τοῦ ἰδίου ἐν τῇ διαθήκῃ, ἣν κατέλιπε. Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ ἀείμνηστος φίλος μου Ῥεϊνχολδ, οὗτινος ἡ στέρησις καταλείπει βεβαίως κενὸν καὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν γνωρισάντων αὐτόν.

Θ. ΔΕ ΧΕΛΔΡΑΙΧ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 24 Αὐγούστου (5 Σεπτεμβρίου) 1880.

[Μετάφρασις Σπ. Μηλιαράκη]

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2205. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 7 Σεπτεμβρίου 1880. Ἀριθ. 245 (193). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ δήμου Καρυατῶν. — Αἱ τρεῖς ἡλικίαι ὑπὸ Λέοντος Μελᾶ. — Οἱ Σλάβοι ἐν Ἑλλάδι. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἀλ. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σ. Σούτσου). — Θρυαλλίδες ὑέλιναι. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2206. **Gabriel H. Amical** Ἀνθοδέσμη ἀλληλογραφίας τῶν καρδιῶν ἢ κρυπτογραφικὸς τηλέγραφος ἐραστῶν μὲ ὁδηγίας πρὸς χρῆσιν αὐτοῦ. Ἐκδίδοται ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν **. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἀθηναΐδος» (Ὁδὸς Βουλῆς, ἀριθ. 29), 1880. 16ον, σ. η' καὶ 154. Τιμᾶται φράγκων 2.

2207. Μαθήματα γεωγραφίας πρὸς χρῆσιν τῶν παίδων ὑπὸ Ἐλευθερίου Θωμᾶ. Ἀδείᾳ τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Κ. Πληθωνίδου. 1880, 12ον, σελ. 54. Τιμᾶται γρόσ. 2 ½.

Ὁ κ. Μιχαὴλ Χρυσοχόος ἀνήγγειλε τὴν ἔκδοσιν χάρτου Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, ἐξ ὀκτὼ φύλλων ἀποτελουμένου καὶ περιλαμβάνοντος τὴν Κέρκυραν μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς, τὰς βορείους Σποράδας νήσους καὶ τὴν Χαλκιδικήν. Ὁ χάρτης οὗτος διεχαράχθη ὑπὸ κλίμακα 1:200,000, ὥστε θ' ἀποτελῇ παράρτημα τοῦ ὑπάρχοντος χάρτου τῆς Ἑλλάδος τοῦ γαλλικοῦ ἐπιτελείου. Ἡ ἐκτύπωσις τοῦ χάρτου, γινομένη μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς τελειότητος, ἤρξατο πρὸ πολλοῦ.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1864.

76 κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ **1** Σεπτεμβρίου (ἐ. ν.) **1880.**

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς σειραί:

79 681 776 902 996 1014 1593 2344 2505 2569 2668 3252 3587 3691

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
79	18	500	996	10	200000	2668	75	400
	20	1000	1014	7	400		84	500
	39	2000		34	500	3252	10	400
	76	1000	1593	2	400		29	500
681	3	500		77	2000		49	500
	32	20000		81	500		54	2000
	33	400	2344	1	10000		66	400
	57	400		56	400		73	400
	60	400		78	5000	3587	24	500
776	8	500		92	500		31	400
	12	500	2505	48	400		38	500
	15	1000		62	400		64	400
	44	1000	2569	33	1000	3691	28	400
902	4	400		66	15000		51	400
	19	400		74	500		63	500
	63	5000	2668	15	500		100	400
	76	1000		17	400			

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1350) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ. Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν γίνεται τῇ 1 Δεκεμβρίου 1880, ὅτε ἐνεργηθήσεται καὶ ἡ 77 κλήρωσις.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[4 Σεπτεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Κατὰ τὰς νεωτέρας πληροφορίας αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἀφικνοῦνται εἰς Ἀθήνας τὴν 22 ἀρξαμένου μηνός. Ἤδη αἱ ΑΑ. ΜΜ. διατρίβουσιν ἐν Βερολίνῳ. — Διὰ Β. διατάγματος διετάχθη ὁ σχηματισμὸς τριῶν ταγμάτων πεζικοῦ, φερόντων ἀριθμοὺς 13, 14 καὶ 18. — Ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ἀγγέλλεται ἡ πρόθυμος προσέλευσις τῶν στρατευσίμων πρὸς κατάταξιν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρι σήμερον συγκροτούντων τὸν στρατὸν ὑπερβαίνει τὰς 30,000. Ἐπειδὴ δὲ ἤδη αἱ γεωργικαὶ ἐργασίαι βαίνουσιν εἰς τὸ τέρμα αὐτῶν καὶ ἡ πεντηκονταήμερος προθεσμία λήγει, αἱ προσελεύσεις εἰσὶ πυκνότεραι, ὥστε πιστεύεται ὅτι περὶ τὸ τέλος τοῦ ἤδη ἀρξαμένου μηνὸς θὰ εἶνε πλήρης καὶ συμπεπληρωμένος ὁ ἀριθμὸς τῶν 45,000 στρατιωτῶν. Ὁ στρατὸς οὗτος ἔσεται ἐφωδιασμένος δι' ὅλων τῶν ἀναγκαίων καὶ κατηρτισμένος ὅσον ἔνεστι τελείως. — Προχθὲς κατέπλευσε πάλιν εἰς Πειραιᾶ τὸ αὐστριακὸν ἀτμόπλοιον «Κάστωρ», κομίζον 280 ἵππους διὰ τὸ πυροβολικόν. Οἱ ἵπποι ἦσαν ἐξαίρετοι καθ' ὅλα. — Αἱ ποτὲ οἰκίαι τοῦ Γαρδικιώτου Γρίβα καὶ ἅπας ὁ πέριξ χῶρος ἀγοράζονται παρὰ τοῦ συντάγματος τοῦ πυροβολικοῦ, ἵνα ἐν αὐταῖς ἀνεγερθῇ στρατὼν πυροβολικοῦ καὶ πολύγωνον τοῦ πυροβολικοῦ, ὅπερ ἐκταθήσεται μέχρι τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Ὑμηττοῦ. Ἤδη ἤρξατο ἡ κατασκευὴ σταύλων διὰ 500 ἵππους. — Ἐξεδόθη Βασ. διάταγμα, δι' οὗ κανονίζονται τὰ τῆς ἐν Πειραιεῖ σχολῆς τῶν ναυκλάστρων. — Κατὰ τὴν «Πρωΐαν» ἡ ἑταιρία Γιαλούση καὶ Σα ὑπέβαλεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν σύμβασιν περὶ ἀποκλειστικῆς ἀτμοπλοϊκῆς συγκοινωνίας τοῦ Κράτους ἀντὶ 42,000 δραχμῶν κατὰ μῆνα. — Ἀφίκοντο ἐξ Ἰταλίας 200 περίπου ἐργάται Ἰταλοί, μεταβάντες ἀμέσως εἰς Λαύριον, ὅπως ἐργασθῶσιν ἐν τοῖς αὐτόθι μεταλλείοις, ἔχουσιν ἀνάγκην ἐργατῶν. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ Σταδίου συναντηθέντες ὁ ἰατρὸς κ. Σακελλαρόπουλος καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ κ. Παναγιωτόπουλος, ἕνεκα προηγουμένης μεταξὺ αὐτῶν διενέξεως ἐπετέθησαν ἀμέσως κατ' ἀλλήλων, ὁ μὲν διὰ τοῦ ξίφους, ὁ δὲ διὰ ῥεβόλβερ. Ἐπὶ πολλὴν ὥραν διήρκεσεν ἀγρία πάλη μεταξὺ αὐτῶν, μέχρις οὗ ὁ ἕτερος, ὁ ὑπολοχαγὸς Παναγιωτόπουλος, ἐτραυματίσθη ἀρκετὰ βαρέως ὑπὸ τεσσάρων βολῶν, ἐπὶ τοῦ μετώπου, κατὰ τὴν κοιλίαν, τὸ στῆθος καὶ τὸν τράχηλον. Τότε δὲ μόνον ἐπελθοῦσα ἡ δημοσία δύναμις ἀπήγαγεν ἀμφοτέρους, τὸν μὲν ἀξιωματικὸν εἰς παρακείμενον φαρμακεῖον πρὸς ἐπίδεσιν τῶν πληγῶν του, τὸν δὲ ἕτερον εἰς τὸ κατάστημα τῆς ἀστυνομίας. — Ἡ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς ζημία τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς ἑταιρίας Φραισινὲ «Εὐρώπη» ὑπολογίζεται περίπου εἰς 300,000 φράγκων. Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο ἀφίκετο ἤδη εἰς Πειραιᾶ, κομίσαν τοὺς ἐπιβάτας καὶ τὰ σωθέντα ἐμπορεύματα. — Κατὰ τὴν «Δυτικὴν Ἑλλάδα» Μεσολογγίου αἱ λιποταξίαι Τούρκων στρατιωτῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν χώραν, κατὰ τὰ δυτικὰ σύνορα τοῦ Κράτους, ἐξακολουθοῦσιν. Εἷς λοχαγός, φαρμακοποιὸς τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, καὶ πολλοὶ στρατιῶται, πρὸ πάντων Ἀνατολῖται, ἐλιποτάκτησαν καὶ ἐσχάτως. Οἱ στρατιῶται ἐπιζητοῦσι κυρίως τὴν κατάταξιν αὐτῶν ἐν τῷ ἑλληνικῷ στρατῷ. — Ἕνεκα ἐπισυμβάντος σεισμοῦ πολλαὶ οἰκίαι ἐῤῥάγησαν εἰς τὸν δῆμον Λευκασίων τῶν Καλαβρύτων, λίθοι δὲ μεγάλου μεγέθους ἐκ τῶν ὀρέων ἀπεκόπησαν· τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης Φενεαιοῦ καθ' ἑκάστην ἐλαττοῦται, ὁ ποταμὸς «Λάδων» ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἐστείρευσε καὶ οἱ ἐν αὐτῷ ἰχθῦς ἔμειναν εἰς τὴν ξηράν, ἤρξατο δὲ κατ' ὀλίγον ἀναλαμβάνων τὴν ῥοήν του, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ εἶνε εἰσέτι τεθολωμένον· ὁ δὲ τοῦ αὐτοῦ δήμου ποταμός, ὁ μεταξὺ Στρεζόβης καὶ Κοκόβης, ἐντελῶς ἀπεξηράνθη. — Κατὰ τὰς ἐφημερίδας τῆς Σύρου ἡ διεύθυνσις τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας Λόϋδ ἀναστέλλει τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς περὶ μεταθέσεως τῆς ἐν Σύρῳ ὑποδιευθύνσεως εἰς Πειραιᾶ, κανονίζει δὲ γραμμὴν μεταξὺ Κερκύρας καὶ Πειραιῶς ἀπ' εὐθείας, ὅπως ἡ ἐξωτερικὴ ἀλληλογραφία καὶ οἱ ἐπιβάται ἐκ Τεργέστης φθάνωσι ταχύτερον ἐνταῦθα. — Κεραυνὸς πεσὼν ἐν Σπέτζαις ἐφόνευσε μίαν γυναῖκα, ἐπλήγωσε δύο ἄλλας καὶ ἕνα ἄνδρα ἐλαφρῶς. — Εἰς ἓν τῶν ἐν Σύρῳ μεγάλων ἀρτοποιείων ἀνετέθη διὰ δημοπρασίας ἡ προμήθεια 4,000 στατήρων διπυρίτου διὰ τὸν στρατόν. Ἐξ αὐτοῦ ἐκομίσθησαν ἤδη εἰς Πειραιᾶ 100 σάκκοι, εἰς παραλαβὴν τοῦ Φρουραρχείου Ἀθηνῶν.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

5 Σεπτεμβρίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 5 Σεπτεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 284
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 299
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	60,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 412
4 » »	κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 283
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 107
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 204
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	590	φρ. 417 1/4

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,505
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	181 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.75	100	φ. 117 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 71
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 109 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.60-75.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113-114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.70
Λίρα Στερλίνα	,,	28.40
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	25.70
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυροῦν δίφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 63.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (3 Σεπτεμβρίου) Ἐμ. 28.40-28.60
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (2 ») ,, 28.70-28.90

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (10 Σεπτεμβρίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	29 7/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	250
,, ,, 9 0]0.	,,	260
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	105
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/2-110 3/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 85 - 22.95
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 1/2
Εἰκοσάφραγκον	,,	88

ΒΙΕΝΝΗΣ 9 Σεπτεμβρίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.05
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.38
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 10 Σεπτεμβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.41
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (10 Σεπτεμβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.32 1/2-25.37 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 1/2-5 1/2 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτίμ. 115 - 120. 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 1/2.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2.
Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 60]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Ρ. Ρ. Βερολῖνον. Ἐλάβομεν καὶ τὸ τέλος καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Καν Π. Ξ. Βιέννην. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης τρίτης τὸ φύλλον ἀποστέλλεται εἰς Βουκουρέστιον. — ** Τί τὰ θέλετε; Καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναγγέλλεται. Ὑπάρχουσι κώδωνες καὶ δι' αὐτόν. — κ. Δ. Ν. Κ. Βραΐλαν. Ὁ κ. Ι. Ν. Μ. ἐπλήρωσεν ἡμῖν φρ. 21. 40. — κ. Κ. Α. Λ. Ζάκυνθον. Ἐστάλησαν τῇ 29. — Μιᾷ κυρίᾳ. Μετ' οὐ πολὺ δημοσιεύεται τὸ νεώτατον ἔργον του (τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ, υἱοῦ), φέρον τὸν τίτλον: Les Femmes qui tuent et les Femmes qui votent. Εἰς τοῦτο δὲ ἐνεπνεύσθη ὁ συγγραφεὺς τῆς πολυκρότου μελέτης Tue-la! ἐκ τῶν τελευταίων συζητήσεων τῶν δικῶν τῆς Μαρίας Βριὲρ καὶ τῆς Κας Tilly. — κ. Ν. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ δάνειον τοῦτο ἔχει 181,791 ὁμολογίας, ὧν ἡ ἔκδοσις ὡρίσθη εἰς φρ. 362. 50. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα εἰσέπραξε φρ. 330, τῶν λοιπῶν 32. 50 ἀνηκόντων εἰς τὴν Γαλλο-Αἰγυπτιακὴν Τράπεζαν, τὴν ἀναλαβοῦσαν νὰ καλύψῃ τὸ δάνειον· 181,791$\times$330 φέρουν περίπου τὸ ποσὸν τῶν φρ. 60,000,000. Δι' ἑκάστην κληρουμένην ὁμολογίαν ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα θὰ πληρώσῃ φρ. 400, ἤτοι θὰ πληρώσῃ ἐπὶ πλέον 70 φράγ. δι' ἑκάστην ὁμολογίαν. 181,791$\times$70 εἶνε περίπου ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ πραγματικοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον εἰσέπραξεν ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, καὶ τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ πληρώσῃ (72,716,400). Τὸ ἐν ἔτει 1867 συνομολογηθὲν δάνειον τῶν 28,000,000 περιελάμβανε 100,000 ὁμολογίας, φερούσας τοὺς ἀριθμοὺς 1-100,000. Ἐκ τούτων ἐνεγράφησαν μόνον 59,799 ὁμολογίαι, ἡ δὲ Κυβέρνησις πρὸς ὁλοσχερῆ τοῦ δανείου πραγματοποίησιν ἠναγκάσθη ν' ἀναβιβάσῃ τὸν ἀρχικῶς ὁρισθέντα τόκον ἀπὸ 8 εἰς 9 0/0 ἐπὶ τῶν ὑπολειπομένων ὁμολογιῶν, τῶν φερουσῶν τοὺς ἀρ. 59,800 - 100,000. — κκ. Ι. Τ. Ἀλέπ, Ι. Μ. Βερολῖνον, Ν. Α. Π. Σηλυβρίαν, Ε. Θ. Κωνσταντινούπολιν, Ω. Κέρκυραν, Ε. Ν. Ξ. Πειραιᾶ, Π. Β. Ληξούριον, Γ. Δ. Κ. Ὕδραν, Η. Γ. Κ. Τρίπολιν καὶ Κυρίας Ε. Α. Β. Λευκάδα, Ε. Δ. Α. Αἴγιναν, Α. Δ. Β. Σύρον, Ε. Ι. Γ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. — κ. Ι. Μ. Σύρον. Τὸ ἑβδομαδιαῖον φύλλον ἀπεστάλη τῇ Κᾳ Κ. Ν. Σ. εἰς Μύκονον, τὰ προηγούμενα θ' ἀποσταλῶσιν ὑμῖν διὰ τῆς ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐας. — κ. Σ. Ι. Bourgas. Ἡ συνδρομὴ ἐπληρώθη παρὰ τοῦ ἐν Πειραιεῖ κ. Γ. Π. — κκ. Λ. Μ. Ἀλεξάνδρειαν καὶ Ἀδελφοὺς Ν. Μανσούραν. Ἅπαντες οἱ ζητηθέντες τόμοι παρεδόθησαν εἰς τὸν πληρώσαντα τὴν συνδρομὴν ὑμῶν. — Συνδρομητῇ. Σύρον. Τὸ πρῶτον μυθιστόρημα τοῦ Paul de Kock εἶνε «Τὸ τέκνον τῆς γυναικός μου». Συνέγραψε δὲ τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἐν ἡλικίᾳ 15 ἐτῶν, ὅτε εἰργάζετο ἐν τῷ τραπεζιτικῷ καταστήματι τῶν κκ. Scherer et Finguerlin. Ὁ τίτλος δὲ μόνος τοῦ μυθιστορήματος τούτου ἐξηγρίωσε τόσον τοὺς προϊσταμένους του, ὥστε ἀμέσως τῷ εἶπον νὰ ὑπάγῃ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς ἄλλο κατάστημα. Ἔργα τινὰ τοῦ συγγραφέως τούτου παρέχουσιν ἀληθὲς ἐνδιαφέρον· Ἀνδρέας ὁ Σαβαυδὸς λ. χ. ἡ Γεωργίσκη καὶ τὸ Ἄνευ λαιμοδέτου. Ἐν τούτοις δὲν εὑρίσκει τις οὔτε ὑπόγεια, οὔτε τάφους, οὔτε πτώματα, οὐδὲν τῶν παραδόξων ἐκείνων συμβαμάτων, τῶν ἀτελευτήτων ἐκείνων τρομερῶν πραγμάτων, εἰς ὅσα ἀγαπᾷ νὰ ἐνδιατρίβῃ ἡ νεωτέρα μυθιστοριογραφία. Θὰ εὕρῃ τις ὅμως ἐν αὐτοῖς τὴν λέξιν, ἥτις ἐξέρχεται ἀμέσως ἐκ τῆς καρδίας, δυστυχίαν τινά, ἥτις ἐλήφθη ἐκ τῶν ἁπλουστέρων περιπετειῶν τοῦ βίου, καὶ ἣν ἀφηγεῖται ὁ συγγραφεὺς μετὰ συγκινήσεως. Τὸ ἀληθῶς τρωτὸν μέρος τοῦ Paul de Kock εἶνε τὸ ὕφος.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1223.

Τρεῖς φίλοι παίζουσι πρὸς διασκέδασιν χαρτία.
Ὁ πρῶτος αὐτῶν ἔχει ἐν τῷ θυλακίῳ του 9 φράγκα.
Ὁ δεύτερος ἔχει ὅσα ὁ πρῶτος καὶ τὰ ἡμίση ὅσων ἔχει ὁ τρίτος.
Ὁ τρίτος ἔχει ὅσα καὶ οἱ δύο ἄλλοι ὁμοῦ.
Πόσα ἔχει ὁ δεύτερος, πόσα ὁ τρίτος, καὶ πόσα καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ;

Ἐν Πειραιεῖ, 27 Αὐγούστου 1880. X**

1224.

		17		
24				15
		3		

Θέσον εἰς τὰ κενὰ τετραγωνίδια τοὺς ὑπολειπομένους ἀπὸ τοῦ 1-25 ἀριθμοὺς οὕτως, ὥστε ἐὰν ἀθροίσῃ τις αὐτοὺς καθέτως, ὁριζοντείως καὶ διαγωνίως, τὸ ἄθροισμα τῶν διαφόρων προσθέσεων νὰ εἶνε τὸ αὐτό.

1225.

Τὴν ῥῖνα σου μὲ ὥρισεν ἡ φύσις νὰ ἡδύνω·
Ἀλλ' ἂν τυχὸν θελήσῃς
Ἓν γράμμα ἐκ τῶν ὅλων μου νὰ ἀντικαταστήσῃς,
Τότε διὰ τὴν γεῦσίν σου κατάλληλον θὰ γείνω.

1226.

Ἐλευθέρως εἰσχωρῶ
εἰς παλάτια, οἰκίας, ἀχυρῶνας, φυλακάς·
ἀψηφῶ τὰς διατάξεις τὰς ἀπαγορευτικάς,
οὔτ' ἀδείας χαρτερῶ.
Παρευρίσκομαι παντοῦ,
ὅσον τις κι' ἂν εἶνε μόνος, ἐγὼ εἶμαι μετ' αὐτοῦ.
Ἂν εἰς δύο μὲ χωρίσῃς,
τὸ ἓν ἥμισύ μου, φίλε, συμβουλεύω νὰ μυρίσῃς.

1227.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις]

Σχημάτισον κυβόλεξον, ἐν ᾧ ν' ἀναγινώσκηται ἡ λέξις Ἄρης.

1228.

Je me vois le dernier, quand on me met à bout,
Par moi tout commence, par moi finit tout.

1229.

J'ai quatre pieds en tout: je règne sur la terre,
Le caprice toujours sert de règle à mes lois;
Je fais, défais, refais: à moi tout on tolère,
L'humaine vanité me donne tous les droits.
— Le fait est surprenant, vous ne le croirez guère,
Mais il n'est pas moins vrai pourtant que chaque fois
Qu'on me coupe le chef, des héros, noble et fière,
Bien que la tète en moins, je chante les exploits.

1230.

Mots carrés.

L'un refuse, l'autre accorde
Et le troisième déborde.

ΛΥΣΕΙΣ

1216.

Ὁ πρῶτος μεταχειρισθεὶς τὴν παροιμιώδη φράσιν Qui casse les verres les paie (ὅποιος σπάνει τὰ ὑαλιὰ τὰ πληρώνει) εἶνε ἐργάτης τις, μέλος τῆς τῶν ἐν Παρισίοις ὑελοπωλῶν ἑταιρίας, τῆς συστηθείσης ἐν ἔτει 1475 δόγματι βασιλικῷ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ'. Τὸ ἀνέκδοτον εἶνε λίαν περίεργον καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς: Πρὸς ὑελοπώλην προσέκρουσε διαβάτης τις. Ὁ ὑελοπώλης ἔμελλε νὰ περάσῃ ὑέλους εἰς τὰ παράθυρα τοῦ κάτω πατώματος τοῦ μεγάρου πλουσίου τινὸς παντοπώλου, ὀνόματι Λαυρεντίου Ἑρβελό. Τὸ κοφίνιον τοῦ ὑελοπώλου ἀνετράπη, καὶ πολλαὶ ὕελοι ἐθραύσθησαν. «Νὰ πᾶς 'ς τ' ἀνάθεμα! ἀνέκραξεν ὁ ὑελοπώλης πρὸς τὸν διαβάτην· θὰ γείνῃς αἰτία νὰ μείνῃ ἄφρακτον τὸ οἴκημα, ὅπου θὰ ἔλθῃ νὰ καταλύσῃ αὔριον ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας. Τὰ παράθυρα θὰ μείνουν χωρὶς τζάμια».

Ὁ διαβάτης, ἐμβρόντητος ὅλος, προητοιμάζετο νὰ φύγῃ, ὅτε ὁ ὑελοπώλης, συλλαμβάνων αὐτὸν ἐκ τοῦ τραχήλου, «Στάσου, παλληκάρι μου, τῷ λέγει, μὴ φεύγῃς τόσον 'γρήγωρα, πρὶν ἀκόμη ξεκαθαρίσωμεν τὸν λογαριασμόν μας. Ὅποιος σπάνει τὰ γιαλιὰ τὰ πληρώνει».—«Καὶ πόσα;»—«15 σόλδια τὸ κομμάτι, καὶ εἶνε τέσσαρα». Ὁ διαβάτης ἐπλήρωσε τὰ χρήματα καὶ ἀπεχώρησεν.

Ἡ φράσις ἔγεινε κοινή. Οἱ κάπηλοι τὴν ἀπεστήθισαν, καὶ ἐπειδὴ εἰς τὰ καπηλεῖα γίνεται θραῦσις μεγάλη ὑέλων, ἀνήρτησαν εἰς τὰς θύρας τῶν καπηλείων τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν, χάριν τῶν μεθύσων: «Ὅποιος σπάνει τὰ ὑαλιὰ τὰ πληρώνει».

Ἡ ἑταιρία τῶν Παρισίων ὥρισεν ἔκτοτε εἰς 40 σόλδια τὴν τιμὴν πάσης ὑέλου θραυομένης ἐκ τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως παντὸς ἐργαστηρίου, οἱονδήποτε μέγεθος καὶ ἂν εἶχεν, ἐὰν ἡ θραῦσις ἐγίνετο κατὰ τύχην. Ἡ δὲ τιμὴ αὕτη διέμεινεν ἐπὶ μακρότατον χρόνον ἰσχύουσα. Τὴν σήμερον, ὅτε τὰ παρισινὰ ἐργαστήρια κοσμοῦνται μὲ κάτοπτρα πολύτιμα, ἡ τιμὴ αὕτη βέβαια δὲν ἔχει τὸν τόπον της.

Ἐν ἔτει 1475 Ἀλφόνσος ὁ Ε' βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας ἦλθεν εἰς Παρισίους ὅπως ἐπικαλεσθῇ βοήθειαν κατὰ Φερδινάνδου, υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀραγωνίας, ὅστις εἶχεν ἁρπάσει παρ' αὐτοῦ τὴν Καστιλίαν. Λουδοβίκος ὁ ΙΑ' διέταξε ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν ξένον του καθ' ἅπαν αὐτοῦ τὸ βασίλειον αἱ μεγαλήτεραι τιμαί. Καθὼς ἔφθασεν εἰς Παρισίους ὁ βασιλεὺς ἐπρομήθευσεν εἰς αὐτὸν πᾶσαν δυνατὴν διασκέδασιν, καὶ στοχαζόμενος ὅτι ἡ ἐν Βαστίλλῃ διατριβή, ὅπου διέμενεν ὁ βασιλεύς, δὲν θὰ εἶχέ τι τὸ εὐχάριστον διὰ τὸν Πορτογάλλον μονάρχην, προπαρεσκεύασε τὸ κατάλυμά του ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ παντοπώλου Λαυρεντίου Ἑρβελό.

1217.

Κάθ' ἐμπόδιο γιὰ καλό.

1218.

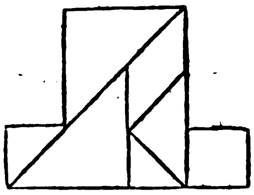

1219.

Ἀπὸ τῆς μεσημβρίας τῆς Δευτέρας μέχρι μεσημβρίας τῆς Πέμπτης παρέρχονται τρὶς 24 ἤτοι 72 ὧραι κατὰ τὸ ὑστεροῦν ὡρολόγιον. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ὑστερεῖ μίαν ὥραν καθ' ἑκάστην, τὸ ἡμερονύκτιον κατ' αὐτὸ θὰ ἔχῃ μόνον 23 ὥρας. Ὅθεν, ἐὰν 23 ὧραι τοῦ ὡρολογίου ἰσοδυναμοῦσι πρὸς 24 πραγματικὰς ὥρας, ἡ μία ὥρα αὐτοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς $^{24}/_{23}$, αἱ δὲ 72 ὧραι τοῦ αὐτοῦ ὡρολογίου ἰσοδυναμοῦσι πρὸς $^{24}\times{}^{72}/_{23}$, ἤτοι πρὸς 75 ὥρας, 7' καὶ 49". Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἀφαιροῦντες 72 ὥρας, εὑρίσκομεν ὅτι, καθ' ἣν στιγμὴν τὴν Πέμπτην τὸ ὑστεροῦν ὡρολόγιον θὰ δεικνύῃ μεσημβρίαν, ἡ ὥρα πράγματι θὰ εἶνε 3 ὥρ., 7' καὶ 49" μετὰ μεσημβρίαν.

1220.

Σιωπή.

1221.

Chèvre-feuille.

1222.

T	A	P	I	S
A	T	O	M	E
P	O	T	I	N
I	M	I	T	A
S	E	N	A	T

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 194. — 14 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ ἐν Πλοεστίῳ τῆς Ῥουμανίας κ. Νικ. Φ. Παΐκος ἔπεμψεν εἰς τὸν πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογον 2,570 περίπου δραχμάς, ἵνα οἱ τόκοι αὐτῶν χορηγῶνται ὑπὸ τοῦ Συλλόγου εἰς τὰ ἐν Ζατίτζη, πατρίδι τοῦ δωρητοῦ, ἑλληνικὰ σχολεῖα.

Ὁμογενὴς κυρία ἐκ Κυδωνιῶν ἀπέστειλεν ἀνωνύμως εἰς τὴν ἐπιτροπὴν πρὸς ἀνέγερσιν φυλακῶν λίρας ὀθωμανικὰς δεκατρεῖς.

Ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ἔργου τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ δήμου Ἀκραιφνίου τῶν Θηβῶν ἐψηφίσατο δραχμὰς 100 ἐτησίως.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2208. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε', Τόμος Ι', 14 Σεπτεμβρίου 1880. Ἀριθ. 246 (194). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Δ. Καλλέργη. Ψήφισμα τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1844 περὶ αὐτοῦ. Ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἀνακήρυξις τοῦ συντάγματος κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου 1843. — Αἱ τρεῖς ἡλικίαι ὑπὸ Λέοντος Μελᾶ. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἀλεξ. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Δουλκίνιον ὑπὸ Α. Μηλιαράκη. — Ἀλέξανδρος Πούσκιν. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2209. Ἡ τορπίλλη ὡς ὅπλον ἀμύνης καὶ ἐπιθέσεως διὰ τὴν κατὰ θάλασσαν παρασκευὴν τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ Γ. Μπούμπουλη, βουλευτοῦ Σύρου, πρώην ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν. Ἐν Ἑρμουπόλει, τύποις «Πατρίδος», 1880, 8ον, σελ. 30.

Ἡ πρυτανεία τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, συνεπείᾳ αἰτήσεως τῶν ἐν Τεργέστῃ ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης τοῦ ἀοιδίμου Δ. Α. Οἰκονόμου, κατὰ τίνα τρόπον ἠδύνατο ἐπωφελέστερον νὰ διατεθῇ τὸ εἰσόδημα 30,000 φλωρινίων, ὡρισμένον ὑπὸ τοῦ διαθέτου εἰς ἐθνωφελῆ διαγωνίσματα, μετὰ σύσκεψιν καὶ γνωμοδότησιν τῆς συγκλήτου προεκήρυξε τὸ ἑξῆς διαγώνισμα·

Α'. Τίθεται διαγώνισμα ἐπὶ συγγραφῇ πειραματικῆς φυσικῆς, ἥτις νὰ πραγματεύηται τὰ κεφαλαιωδέστερα τῆς ἐπιστήμης ταύτης, καὶ τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ κατανοῶνται ὑπὸ πάντων, καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν μαθητῶν τῶν κατωτέρων σχολείων, ἵνα διαδίδωνται δι' αὐτῆς εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἐκ τῆς ἐπιστήμης ταύτης γνώσεις ὠφέλιμοι καὶ πρακτικαί.

Β'. Ἡ συγγραφὴ νὰ ᾖ εὔληπτος οὐ μόνον διὰ γλώσσης εὐκόλου καὶ ἀπερίττου, ἀλλὰ καὶ διὰ σχημάτων ἐν τῷ κειμένῳ παρεντεταγμένων, ἔχοντος τοῦ συγγραφέως ὑπ' ὄψιν, ὅτι οἱ ἀναγνῶσται αὐτοῦ εἰσὶν ἄμοιροι ἑτέρων βοηθητικῶν γνώσεων.

Γ'. Γέρας τῷ νικήσαντι, κατὰ κρίσιν ὁρισθησομένων ὑπὸ τῆς πρυτανείας καὶ τῆς συγκλήτου ἁρμοδίων ἀγωνοδικῶν, ἔσται τὸ ποσὸν 1,500 φράγκων, ἐξ ὧν γενήσονται καὶ αἱ τῆς τυπώσεως δαπάναι.

Δ'. Ἡ ὅλη συγγραφὴ θέλει ἀποτελεῖσθαι ἐκ 10 περίπου τυπογραφικῶν φύλλων.

Ε'. Αἱ ὑποβληθησόμεναι εἰς διαγωνισμὸν συγγραφαὶ ἐπιγεγραμμέναι διὰ ῥητοῦ τινος καὶ γεγραμμέναι εὐαναγνώστως παραδοθήσονται εἰς τὴν πρυτανείαν τὸ βραδύτερον τὴν 15 Μαρτίου 1881. Ὁ κριθησόμενος νικητὴς θέλει ἀνακηρυχθῇ τῇ 15 Μαΐου 1881.

— Ὁ ἐν Ληξουρίῳ σχολάρχης κ. Π. Βεργωτῆς ἀναγγέλλει ὅτι, ἀνευρὼν πρό τινος εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ αὐτόθι κ. Χαραλ. Γεννατᾶ Τσιμαράτου παλαιὸν πολύτιμον χειρόγραφον δύο καὶ ἐπέκεινα αἰώνων, γραφὲν κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Βεργωτῆ πρὸ τοῦ 1669, ἐποχῆς τῆς ἁλώσεως τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν Τούρκων, προτίθεται νὰ δημοσιεύσῃ τὸ ἓν μέρος αὐτοῦ. «Τὸ χειρόγραφον, λέγει ἡ Ἀγγελία, σύγκειται ἐκ σελ. 230 καὶ εἶναι γραμμένον εἰς τὴν τότε δημοτικὴν νησιωτικὴν γλῶσσαν. Περιέχει δύο κωμῳδίας ἐμμέτρους εἰς δεκαπεντασυλλάβους στίχους. Ἡ μία ἐπιγράφεται Κομέδια πασττοράλ (ποιμενική), ἡ δὲ Κομέδια ῥεδικολόζα (κωμική). Καὶ αἱ δύο ἐρωτικὴν ἔχουν ὑπόθεσιν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ποιητὴς αὐτῶν εἶναι Κεφαλλὴν, ἐὰν δὲν ἦναι Κρής, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ προλόγου: «Πρόλογος καμωμένος εἰς ἔπαινο τῆς περήφυμου Νήσου Καφαλληνίας Πατρίδας μας καὶ τῶν Ἀρετῶν αὐτῆς καὶ τῆς τῶν Ἐνετῶν Ἀριστοκρατίας»...... Εἶνε δὲ ἄξιον πολλοῦ λόγου καὶ διὰ τὰς ποιητικὰς χάριτας, τῶν ὁποίων δὲν στερεῖται, καὶ διότι εἶνε πιστὴ καὶ ἀφελὴς ἀπεικόνισις τοῦ τρόπου τοῦ ζῆν, τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ τοῦ ὁμιλεῖν τῶν πατέρων μας.

«...... Τοιοῦτον ἀφοῦ εἶναι τὸ εὕρημα τοῦτο, σπεύδω νὰ δημοσιεύσω ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ ἓν μέρος αὐτοῦ, ἤτοι τὴν Κομέδια ῥεδικολόζα, ὡς ἔχει, μὲ πρόλογον περὶ τῆς γλώσσης καὶ τῶν συνθεμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μὲ ἐξηγητικάς, γλωσσικὰς καὶ κριτικὰς σημειώσεις, καὶ μὲ ἀλφαβητικὸν πίνακα τῶν εἰς αὐτὴν ἀπαντωμένων μὴ συνήθων λέξεων».

— Ὁ φοιτητὴς τῆς θεολογίας κ. Π. Ῥόκκος ἀγγέλλει ὅτι, ἀνευρὼν κατὰ τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει διατριβήν του ἔργα ἀνέκδοτα τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Φωτίου, ἐν οἷς τὰ πρακτικὰ τῆς α' καὶ β' ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδου, προτίθεται νὰ ἐκδώσῃ αὐτὰ εἰς φῶς, ἀναλαβόντος τὴν πρὸς τοῦτο δαπάνην τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἀθανασίου Ἰβηρίτου.

— Ὁ Γάλλος ἀρχαιολόγος κ. Heuzey δημοσιεύει προσεχῶς τὰ ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ Λούβρου κείμενα Ταναγρικὰ εἰδώλια ἐξ ὀπτῆς γῆς.

— Ὁ κ. Νιστινσκη, καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς ῥωσικῆς πόλεως Ἀνάπεβ, μετέφρασε κατ' αὐτὰς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἐν ἑξαμέτροις στίχοις τὸ ἀρχαῖον ἱστορικὸν ῥωσικὸν ἔπος, τὸ διηγούμενον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ βασιλέως τῆς Ῥωσίας Ἴγωρος ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: «Ἰγωρίας, ἢ Ἴγωρος στρατείας ἔπος, ἐν ἑξαμέτροις ἐξελληνισθεῖσα ὑπὸ Πέτρου Νιστινσκη». Εἰσέτι ὅμως ἡ μετάφρασις δὲν ἐξεδόθη διὰ τοῦ τύπου.

— Ἐν Ῥίγᾳ τῆς Ῥωσίας ἐδιδάχθη κατ' αὐτὰς ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου ὑπὸ μαθητῶν τοῦ αὐτόθι κλασσικοῦ γυμνασίου ἑλληνιστὶ ὁ «Οἰδίπους» τοῦ Σοφοκλέους. Σκηναὶ καὶ ἐνδυμασίαι παρηγγέλθησαν ἐπίτηδες διὰ τὴν παράστασιν ταύτην, διεκρίνοντο δὲ ἐπὶ πλούτῳ καὶ καλλονῇ. Ἡ διδασκαλία τοῦ ἀρχαίου δράματος ἐγένετο λίαν ἐπιτυχῶς, ἐφ' ᾧ οἱ θεαταὶ ἐχειροκρότησαν ἅπαντας τοὺς ὑποκριτάς, τὸν δὲ εἰσηγητὴν τῆς παραστάσεως, καθηγητὴν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς κ. Γιαντζεβέτζκη προσκαλέσαντες ἐπὶ σκηνῆς, ἀπένειμαν αὐτῷ στέφανον.

— Ἐν Ῥωσίᾳ ὑπό τινων φιλολογικῶν συλλόγων ἐσχηματίσθη ἑταιρία, ἥτις προτίθεται νὰ μεταβῇ εἰς Βουλγαρίαν ὅπως ποιήσῃ ἀνασκαφάς, καὶ ἐν γένει ἐκμάθῃ τὴν χώραν ἐπισταμένως ὑπὸ ἀρχαιολογικήν, ἱστορικήν, ἐθνογραφικήν, κλιματολογικὴν κτλ. ἔποψιν. Κατὰ τὴν ἐσχάτως ἐν Πετρουπόλει διαμονὴν τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων παρουσιάσθησαν αὐτῷ τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν ἐν λόγῳ ἑταιρίαν πρόσωπα, ἤτοι ὁ Π. Σεμιόνοβ, ἀντιπρόεδρος τοῦ γεωγραφικοῦ συλλόγου, ὁ καθηγητὴς Μπεκέτοβ, ἄρτι πρόεδρος τοῦ ἐν Πετρουπόλει συγκροτηθέντος Συνεδρίου τῶν φυσικομαθηματικῶν, ὁ Ν. Μαΐκοβ, πρόεδρος τοῦ γεωγραφικοῦ συλλόγου καὶ ὁ γνωστὸς πανσλαυϊστὴς Μπογίσιτζ, ζητήσαντες παρὰ τοῦ ἡγεμόνος ἀρωγὴν ἐν τῇ πραγματοποιήσει τοῦ ἐν λόγῳ σχεδίου αὐτῶν. Ὁ ἡγεμὼν ὑπεσχέθη πᾶν μέσον νὰ καταβάλῃ ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου, προσθέσας ὅτι αὐθωρεὶ θέλει φροντίσει μετὰ τὰς πρώτας ἀνασκαφὰς νὰ ἱδρύσῃ Βουλγαρικὸν Ἐθνικὸν Μουσεῖον.

— Ἐν Καλαβρίᾳ ἀνεκαλύφθη ἄρτι τὸ ἥμισυ Εὐαγγελίου ἑλληνικοῦ γεγραμμένου δι' ἀργυρᾶς μελάνης ἐπὶ πορφυρᾶς περγαμηνῆς καὶ κοσμουμένου διὰ σειρᾶς μικρογραφιῶν, ἀπεικονιζουσῶν δεκαοκτὼ σκηνὰς ἐκ τῆς Νέας Διαθήκης, καὶ τεσσαράκοντα εἰκόνων προφητῶν. Τὸ εὑρεθὲν Εὐαγγέ-

Digitized by Google

λιον εἶνε τὸ ἀρχαιότερον τῶν μέχρι σήμερον γνωστῶν εἰκονογραφημένων Εὐαγγελίων, οἱ δ' ἀνακαλύψαντες αὐτὸ Γερμανοὶ σοφοὶ συμπεραίνουσιν ἐκ τοῦ εἴδους τῆς γραφῆς καὶ τῆς τέχνης τῶν εἰκόνων ὅτι τὸ ἱερὸν βιβλίον ἐγράφη περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' ἢ τὸ πολὺ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΣΤ' μ. Χρ. αἰῶνος.

— Πρὸ μικροῦ, γράφει ἡ «Θρησκευτικὴ Φωνή», ἐγένετο καὶ ἐδημοσιεύθη ἡ πρώτη ἰαπωνικὴ μετάφρασις τῆς ἁγίας Γραφῆς, ἐπιμελείᾳ τῶν ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐνεργούντων διαμαρτυρομένων ἱεραποστόλων. Ἐγένετο δὲ μεγάλη πανήγυρις ἔν τινι τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Τόκιο, ὅπως ἑορτασθῇ ἀξίως τὸ μέγα τοῦτο γεγονὸς οὐ μόνον ὑπὸ θρησκευτικήν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ φιλολογικὴν ἔποψιν. Ὁ ἰαπωνικὸς λαός, ὡς γνωστόν, εἶνε ὁ μᾶλλον ἐν τῷ πολιτισμῷ προηγμένος ἐκ τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας, ὁ μόνος ἔχων σύνταγμα, ὁ μόνος ἀναπτύξας ἐσχάτως νεωτέραν φιλολογίαν ἁμιλλωμένην ἐν πολλοῖς πρὸς τὴν εὐρωπαϊκήν. Τούτου ἕνεκα εἶνε οἱ Ἰαπωνοὶ ὁ μόνος λαὸς τῆς Ἀσίας, παρ' ᾧ ὁ χριστιανισμός, ὅστις προϋποθέτει ἀνάπτυξίν τινα καὶ πολιτισμόν, ἔρριψε καὶ θὰ ῥίψῃ βαθείας ῥίζας, ἐνῷ οἱ ἄλλοι βάρβαροι λαοὶ τῆς Ἀσίας δὲν ἐννοοῦσιν αὐτὸν καὶ προτιμῶσι παχυλωτέρας καὶ ταπεινοτέρας θρησκείας. Παρ' αὐτοῖς ἐργάζονται δραστηρίως καὶ διαμαρτυρόμενοι καὶ καθολικοὶ καὶ ὀρθόδοξοι ἱεραπόστολοι.

— Ἐν Παρισίοις ἐξεδόθη νέα ἔμμετρος μετάφρασις εἰς τὴν γαλλικὴν τοῦ «Ὕμνου εἰς τὴν ἐλευθερίαν» τοῦ Σολωμοῦ. Μεταφραστὴς εἶνε ὁ διευθύνων τὸ ἐν Πειραιεῖ γαλλικὸν ὑποπροξενεῖον κ. Γουσταῦος Λαφφών.

— Δύο νέων περιοδικῶν συγγραμμάτων ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τούτων τὸ μὲν φέρει τίτλον «ὁ Αἶμος» καὶ θὰ ἐκδίδεται κατὰ μῆνα ὑπὸ τοῦ κ. Θεοφ. Παράσχου, τὸ δέ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Βυζαντινὴ Μέλισσα», κατὰ δεκαπενθήμερον ὑπὸ τοῦ κ. Χρ. Ι. Γρηγοριάδου.

— Ἀγγέλλεται ὡσαύτως ἡ προσεχὴς ἔκδοσις ἐν Λεμησσῷ τῆς Κύπρου ἑλληνικῆς ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀλήθεια» ὑπὸ τοῦ κ. Α. Κ. Παλαιολόγου.

— Ἡ διεύθυνσις τῆς ἐνταῦθα ἐκδιδομένης «Θεατρικῆς Ἐπιθεωρήσεως» ἀγγέλλει ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης προσεχοῦς Ὀκτωβρίου ἡ ἐφημερὶς αὕτη θέλει συνεχίσει τὴν ἔκδοσίν της ὑπὸ τὸν τίτλον «Καλαὶ τέχναι», θὰ ἐκδίδεται δὲ κατὰ Κυριακὴν εἰς τὸ σχῆμα τῆς «Ἑστίας» ἐκ 12 σελίδων μετὰ Δελτίου.

— Ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα βιβλιοπώλου κ. Νάκη ἐξεδόθη ἀρτίως, μεταφρασθὲν ἑλληνιστί, τὸ σκανδαλῶδες ἔργον τοῦ Zola ἡ «Νάνα» μετὰ προλόγου.

— Ὁ ἐν Σμύρνῃ καθηγητὴς κ. Ἀντώνιος Καραγιάννης ἐξέδωκε πρό τινος τὸ Α' μέρος τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος μετὰ ὑποσημειώσεων.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων:

α') Λεξικὸν Γαλλοελληνικὸν τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Γεωργίου Δαύκα (ἐν Ἀθήναις).

β') Ἱστορία τῆς κατὰ τὸ 1821 ἐπαναστάσεως τῆς Μακεδονίας (μέρος Β') ὑπὸ Ν. Γ. Φιλιππίδου, διευθυντοῦ τοῦ Γυμνασίου Καβάλλας.

γ') Μετάφρασις τοῦ συγγράμματος τοῦ Φλαμαριὼν «Οἱ οὐρανοὶ ἢ δημώδης ἀστρονομία» ὑπὸ Γ. Ζαντινοπούλου (ἐν Σμύρνῃ).

δ') Μετάφρασις τοῦ γαλλικοῦ συγγράμματος «Τὰ ἀεροπόρα σφαιρώματα» ὑπὸ Γ. Δ. Διόμου (ἐν Ῥουμανίᾳ).

ε') Πρακτικὴ μηχανικὴ ὑπὸ Δημητρίου Σοτοδίκη (ἐν Ἀθήναις).

LA MODE FRANÇAISE

Διεύθυνσις: 37 - Rue de Lille, à Paris - 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα—Α' ἐκδ. φρ. 15. Β' ἐκδ. φρ. 20. Γ' ἐκδ. φρ. 28.

Sommaire du Nº 13 (Samedi 3 Avril 1880)

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα ἴον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[11 Σεπτεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Διετάχθη ἡ συμπλήρωσις τοῦ πληρώματος τῆς θαλαμηγοῦ «Ἀμφιτρίτης» καὶ πᾶσα ἄλλη ἀναγκαία ἑτοιμασία μέχρι τοῦ Σαββάτου, ὅτε πρόκειται νὰ ἀποπλεύσῃ εἰς Βενετίαν, ἵνα μεταφέρῃ τὰς ΑΑ. ΜΜ. τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν. — Πάντα σχεδὸν τὰ ὑπάρχοντα τάγματα τοῦ πεζικοῦ πλὴν τῶν ἄρτι σχηματισθέντων συνεπλήρωσαν τὴν ἐν πολέμῳ δύναμιν. Ἡ ὁλικὴ δύναμις τοῦ στρατοῦ συνεποσοῦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ τρέχοντος μηνὸς εἰς 32,000 ἀνδρῶν. — Μετὰ μεγάλης δραστηριότητος ἐνεργεῖται ἡ γύμνασις τῶν ἐπιστράτων εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ Κράτους. — Ἐκομίσθησαν ἐκ Γαλλίας ἠλεκτρικὰ ἐργαλεῖα διὰ τὴν σχολὴν τῶν ναυκλάστρων. — Ὡς γνωστόν, γράφει ὁ «Αἰών», εἰς Κύπρον ἀπεστάλη ὁ ταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ κ. Χατζῆ Ἰωάννου, ὅπως ἀγοράσῃ ἡμιόνους, τῆς νήσου ταύτης τρεφούσης ἐκ τῶν καλλίστων. Διὰ τηλεγραφήματος ἀνηγγέλθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι οἱ ἐν Κύπρῳ Ἕλληνες, ἐπιθυμοῦντες νὰ προσφέρωσιν εἰσφοράν τινα εἰς τὴν πατρίδα ἀναλαμβάνουσιν αὐτοὶ ν' ἀγοράσωσι καὶ νὰ δωρήσωσι τῇ Ἑλλάδι τοὺς χρησίμους εἰς τὸν στρατὸν αὐτῆς ἡμιόνους, καὶ νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς ἀποστολῆς των. Ἡ Κυβέρνησις, ὡς εἰκός, ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς πρὸς τοὺς ἐν Κύπρῳ πατριώτας, ἀπεδέξατο δὲ τὸ δῶρον. Οἱ Κύπριοι πρῶτον ἤδη δὲν διακρίνονται ἐπὶ πατριωτικαῖς πράξεσι. Πεποίθαμεν ὅτι τὸ ἑλληνικώτατον παράδειγμα αὐτῶν ἀπομιμηθήσονται πᾶσαι αἱ ἑλληνικαὶ κοινότητες. Ὁ ἑλληνισμὸς καὶ ἤδη θ' ἀποδείξῃ ὅτι εἶνε ἄξιος τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ. — Διετάχθη ἡ κατασκευὴ χειμερινῶν στολῶν τοῦ στρατοῦ. Ἐκ Γαλλίας δὲ περιμένονται περὶ τὰς 40,000 χειμεριναὶ ἐνδυμασίαι, πρὸ καιροῦ παραγγελθεῖσαι ἐκεῖσε· ὡσαύτως περιμένονται καὶ χίλια πολύκροτα, προωρισμένα διὰ τοὺς ἀξιωματικούς. — Ἀγγέλλεται ἐξ Ἀλεξανδρείας ὅτι πολλοὶ νέοι Ἕλληνες ἑτοιμάζονται νὰ ἔλθωσιν ἐκεῖθεν, ὅπως καταταχθῶσιν εἰς τὸν στρατόν. — Ὅσον οὔπω λήγει ἡ διδασκαλία νέου τμήματος νοσοκόμων, οἵτινες ἀποστέλλονται εἰς τὰ ἐν τῇ ὁροθετικῇ γραμμῇ θεραπευτήρια· καὶ ἄρχεται ἡ διδασκαλία νέας τάξεως τοιούτων. — Οἱ καθ' ὅλον τὸ Κράτος δηλωθέντες ἄρρενες μέχρι τῆς ἡλικίας 40 ἐτῶν ἀνέρχονται εἰς 617,554. — Συνέστη ἐπιτροπὴ ἐξ ἀξιωματικῶν τοῦ Βασ. ναυτικοῦ ἵνα ἐξετάσῃ ἐπακριβῶς τοὺς χάρτας τῶν παραλίων τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν, δι' ἐγκυκλίου του πρὸς τοὺς διαφόρους σωματάρχας, συνιστᾷ αὐτοῖς ὅπως οἱ ἐκγυμναζόμενοι νεοσύλλεκτοι μὴ χρονοτριβῶσιν εἰς ἐπαναληπτικοὺς βηματισμούς, ἀλλὰ νὰ προχωρῶσιν εἰς μεγαλείτερα γυμνάσια τῆς ἀραιᾶς καὶ πυκνῆς τάξεως, εἰς τὰ τῆς διμοιρίας, λόχου, τάγματος, καὶ εἶτα εἰς σκοποβολήν. — Κατ' ἐπισήμους εἰδήσεις ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐφετεινῆς ἐσοδείας τοῦ σταφιδοκάρπου μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου ἐξήχθησαν ἐκ τῶν διαφόρων τοῦ Κράτους λιμένων λίτραι 35,838,551 εἰς Ἀγγλίαν, 2,204,065 εἰς Γαλλίαν, 1,389,850 εἰς Γερμανίαν, 2,820,442 εἰς Ῥωσίαν, 1,155 εἰς Τουρκίαν, 1,211,804 εἰς Ἀμερικήν. — Κατὰ τὴν συνοπτικὴν κατάστασιν τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου ε. ε. τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν κεφάλαιον αὐτῆς ἀνήρχετο εἰς δραχ. 144,450,190, εἶχεν ἐν τοῖς ταμείοις αὐτῆς εἰς μεταλλικὸν δραχ. 24,602,844 καὶ ἦσαν εἰς κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμμάτια δραχ. 59,221,878. — Ἀγγέλλεται ἐκ Κερκύρας ὅτι οἱ χωρικοὶ ἐξερεθισθέντες κατὰ τῆς διαγωγῆς τοῦ βουλευτοῦ αὐτῶν Νικοκάβουρα, συγαδεύσαντος τὸν υἱόν του ἵνα ἀποφύγῃ τὴν ἐπιστρατείαν, ἠθέλησαν νὰ πυρπολήσωσι τὴν οἰκίαν του καὶ αὐτὸν νὰ λιθοβολήσωσιν. — Ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἀπεβίωσεν ἐν Ἄνδρῳ ὁ Μ. Α. Καΐρης, εἷς τῶν ἐγκριτωτάτων κατοίκων τῆς νήσου. Ὁ μακαρίτης, δεκαοκταετὴς διετέλεσε πρόεδρος εἰκοσαμελοῦς δημογεροντίας, ἣν ὁ ἴδιος ἐσχημάτισε, πρῶτος δ' ὕψωσεν ἐν Ἄνδρῳ τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας. Ἐπὶ Καποδιστρίου διετέλεσε δικαστής, ἀκολούθως βουλευτὴς ἐπὶ τρεῖς περιόδους, γερουσιαστὴς καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς καὶ Γερουσίας. Διὰ τὰς μακρὰς καὶ πατριωτικὰς ὑπηρεσίας του εἶχε τιμηθῆ διὰ τοῦ χρυσοῦ παρασήμου τοῦ Σωτῆρος. — Ἡ ὕψωσις τοῦ σταφιδοκάρπου ἔφθασεν ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὰ φρ. 50. Ἐν Πάτραις ἐξακολουθοῦν νὰ γίνωνται πράξεις μὲ πολλὴν ζωηρότητα. Τὸ ἄβραχον πρᾶγμα τῶν ἀποθηκῶν ἐπωλήθη πρὸς τάλληρα τριάκοντα ἕξ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

11 Σεπτεμβρίου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 11 Σεπτεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 285
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 299
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 410
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 281 1/2
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 106
10 » φράγ.	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 204
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 415

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,505
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	184 1/4
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ. 117 1/4
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 72
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 107 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.40-70.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113-114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.70
Λίρα Στερλίνα	,,	28.40
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.80
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυροῦν δφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 61 1/2.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (10 Σεπτεμβρ.) Ἐμ. 28.45-28.60
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (9 » ») ,, 28.65-28.80

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (17 Σεπτεμβρίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	29 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	252
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	260
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	,,	106 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/2-110 5/8
Παρισίων 3 ,,	φρ	22 92 1/2-23.
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 14/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 37/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 9 Σεπτεμβρίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.05
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.38
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 17 Σεπτεμβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.15
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.42
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (17 Σεπτεμβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2[) φρ. 25.33-25.38.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 1/2-5 1/2 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 117 1/2-122 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 1/2. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Θ. δὲ Χ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Γ. Α. Π. Κέρκυραν. Οἱ 8 δεμένοι τόμοι ἀπεστάλησαν διὰ τοῦ κ. Α. Μ. Ι. — κ. **Ν Ἀγνοοῦμεν· φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ λέξις ἦτο ἐν χρήσει καὶ ἐπὶ ἐπαναστάσεως, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἑπομένων, ἅτινα μεταφέρω ἐκ τῶν «Ἱστορικῶν ἀναμνήσεων» [τόμ. Β' σ. 283, ἐκδ. 1879] τοῦ μακαρίτου Νικ. Δραγούμη· «. . . Πόσα ζητεῖς, ἠρώτησά τινα κυβερνήτην τροχαντηρίου (ἐν ἔτει 1832), γράφει ὁ γλαφυρὸς συγγραφεύς, ἵνα με μεταφέρῃς εἰς τὸν βασιλέα; — Ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια, ἀπεκρίθη ἡμιαλβανιστὶ ὁ Σπετσιώτης. — Ἑτοιμάσθητι λοιπὸν καὶ ἀμέσως ἐπιστρέφω. — Καὶ ἐπιστρέφων φέρε καὶ τὰ γρόσια. — Θὰ σὲ πληρώσῃ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἡ κυβέρνησις. — Ἡ Ψωροκώσταινα! ἀνέκραξεν ὁ Σπετσιώτης καὶ μοὶ ἔδειξε τὴν ῥάχιν». Ἐπειδὴ δέ, δημόσιος ὢν λειτουργός, ἐθεώρησα ἐμαυτὸν προσβληθέντα, ἀπετάθην πρὸς δεύτερον· ἀλλὰ καὶ οὗτος καὶ ὁ τρίτος ὃν ἠθέλησα νὰ δοκιμάσω, μόλις ἀκούοντες ὅτι τὸν ναῦλον θ' ἀποτίσῃ ἡ κυβέρνησις, ἔστρεφον καγχάζοντες χλευαστικῶς τὰ νῶτα καὶ μὲ κατελίμπανον συσφίγγοντα τὴν ἐπιστολήν. Ἐπανελθὼν δὲ κατῃσχυμμένος εἰς τὸν προϊστάμενόν μου, — Πῶς! ἀκόμη ἐδῶ, ἤκουσα αὐτὸν ἀνακράζοντα ἀνυπομόνως. — Καὶ πῶς νὰ πληρώσω τὸν ναῦλον; — Τίς ἡ χρεία νὰ πληρωθῇ ἀπὸ τοῦδε; μετὰ τὴν ἐπιστροφήν σου πληρόνει ἡ κυβέρνησις. — Τὴν κυβέρνησιν, ἐπανέλαβον, ὀνομάζουσιν ὅλοι Ψωροκώσταιναν καὶ οὐδὲ λεπτὸν ἐμπιστεύονται εἰς αὐτήν». — κ. Ι. Μ. Βερολῖνον. Ἀπεβίωσε πέρυσιν. Ἡ ἐπιστολή σας ἀπεστάλη πρὸς τὸν υἱόν του. — κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Σᾶς ἐνεγράψαμεν συνδρομητὴν εἰς 2 σώματα. Βιβλίον οἷον ἐπιθυμεῖτε δὲν εὕρομεν ἐν Ἀθήναις· ἀποταθῆτε εἴς τινα βιβλιοπώλην τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — 1880. Κατὰ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου. — κκ. Θ. Β. Κ. Κέρκυραν, Ν. Κ. Ἄνδρον, Ν. Λ. Π. Γαύριον, Ε. Κ. Ἄστρος, Γ. Μ. Σύρον, Α. Β. Πειραιᾶ καὶ Ἀρχιμανδρίτην Γ. Σ. Νεάπολιν. Ἐλήφθησαν. — Ἀναγνώστῃ τῆς Ε. Πάντας κατὰ τοῦτο ὑπερβαίνουσιν οἱ Ἀμερικανοί. Ἰδοὺ δὲ περιστατικόν τι, ἐξ οὗ δύνασθε νὰ ἐννοήσητε μέχρι ποίου βαθμοῦ ὠθοῦσι τὸ παράδοξον οἱ κάτοικοι τοῦ νέου κόσμου εἰς τὰς γνωστοποιήσεις. Παριστάνετο ἐσχάτως ἐν μικρᾷ πόλει τῆς Ἀμερικῆς ἡ «Κυρία μὲ τὰς καμελίας» τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ, υἱοῦ. Μετὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως, ἐνῷ οἱ θεαταὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἀπέλθωσιν, αἴφνης ἀνασύρεται καὶ πάλιν ἡ αὐλαία, κύριός τις δὲ ἐν μελανῇ περιβολῇ προχωρεῖ σοβαρῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς. «Κυρίαι καὶ κύριοι, λέγει ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς θεατάς, ἴδετε τὸ θλιβερὸν τέλος τῆς δυστυχοῦς «Κυρίας μὲ τὰς καμελίας». Λοιπὸν μάθετε ὅτι ἡ Μαργαρίτα Γωτιὲ δὲν θὰ ἀπέθνησκεν, ἐὰν ἤθελε κάμει χρῆσιν τῶν στηθικῶν τροχίσκων (pastilles) τοῦ περιφήμου δόκτορος Johnson, τοῦ ὁποίου τὴν διεύθυνσιν λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωστοποιήσω». Ἔτι παραδοξότερος τρόπος γνωστοποιήσεως εἶνε ὁ ἑπόμενος· Ὑπάρχει ἐν ἀμερικανικῷ νεκροταφείῳ ἐπιτυμβία πλὰξ φέρουσα ταύτην τὴν ἐπιγραφήν: «Ἐνταῦθα κεῖται ἡ Ἰωάννα Χ...... σύζυγος τοῦ κ. Χ..... ἰδιοκτήτου τοῦ μεγάλου πιλοπωλείου ἐν ὁδῷ....... ἀριθ.....ἐν ᾧ πωλοῦνται οἱ στερεώτεροι καὶ κομψότεροι πῖλοι τοῦ συρμοῦ!!»

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Πῶς δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν τοὺς ἀριθμοὺς δύο κύβων, χωρὶς νὰ ἴδωμεν αὐτούς. — Ῥίπτει τις τοὺς κύβους κατὰ τὸν συνήθη τρόπον, καὶ προτείνει εἰς ἡμᾶς νὰ εὕρωμεν τίνα ἀριθμὸν φέρει ἑκάτερος τῶν κύβων, καίτοι ἀποκρύπτων αὐτοὺς ἀπὸ τὰς ὄψεις μας.

Ζητοῦμεν παρ' αὐτοῦ νὰ διπλασιάσῃ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἑνὸς τῶν κύβων καὶ εἰς τὸ διπλάσιον τοῦτο νὰ προσθέσῃ 5· τὸ οὕτω ἀποτελούμενον ποσὸν ζητοῦμεν νὰ πολλαπλασιάσῃ ἐπὶ 5, εἰς δὲ τὸ γινόμενον νὰ προσθέσῃ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἄλλου κύβου, καὶ νὰ εἴπῃ ἡμῖν τὸν οὕτω ἀποτελούμενον ἀριθμόν. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἀφαιροῦμεν 25, ὁ δὲ ὑπολειπόμενος ἀριθμὸς θὰ σύγκειται ἐκ 2 ψηφίων, ὧν ὁ μὲν πρὸς τ' ἀριστερὰ θὰ δεικνύῃ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πρώτου κύβου, ὁ δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ τὸν τοῦ δευτέρου.

Παράδειγμα. — Τεθήτω ὅτι ὁ μὲν πρῶτος κύβος φέρει ἀριθμὸν 2, ὁ δὲ δεύτερος 3· ὁ ἀριθμὸς 2 διπλασιαζόμενος παράγει 4, εἰς τὸν ὁποῖον προσθέτοντες 5 ἔχομεν 9· τοῦτο πολλαπλασιαζόμενον ἐπὶ 5 δίδει γινόμενον 45, εἰς ὃ προσθέτοντες τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἄλλου κύβου 3 ἔχομεν 48, ἐξ οὗ, ἐὰν ἀφαιρέσωμεν 25, ὑπολείπεται διαφορὰ 23, ἤτοι οἱ ἀριθμοὶ 2 καὶ 3, οἵτινες εἶνε οἱ ἀριθμοί, οὓς φέρουσιν οἱ δύο κύβοι.

Αὔγουστος, 1880.

1231.

Ποῖον κεφάλαιον ἤθελεν ἀποτελεσθῇ σήμερον ἐκ τῶν συνθέτων τόκων ἑνὸς πενταλέπτου; τοκιζομένου πρὸς 5 % κατὰ τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ;

1232.

Σκάκι. — Εἰς τὸ διὰ τοῦ ἀριθ. 1 σημειούμενον τετράγωνον εὑρίσκεται ἵππος, ὅστις ζητεῖται νὰ διατρέξῃ ἅπαντα τὰ τετράγωνα εἰς 63 πηδήματα, χωρὶς νὰ πατήσῃ δὶς εἰς τὸ αὐτὸ τετράγωνον.

				1			

Ἐν Πειραιεῖ. Α. Β.

1233.

Εἶμαι τέκνον τῶν Ἑβραίων, ἀλλ' ἐπολιτογραφήθην
Ἐς τοῦ Χριστοῦ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ παντοῦ υἱοθετήθην.
Ἂν μὲ ἀντιστρέψῃς ὅμως, 'ς τὰ ἐνδύματά σου μένω.
Ἂν δὲ μ' ἀποκεφαλίσῃς, μέτρον χρόνου ἀποβαίνω.

Ἐν Πειραιεῖ. Α. Β.

1234.

Ἐκ πέντ' ἐπλάσθην ἀδελφῶν κι' εἶμαι τοῦ ὅλου μέλος·
Ἂν κεφαλοτομήσῃς με καὶ τόνον μεταθέσῃς,
Καὶ κάμῃς, φίλε, χρῆσίν μου, ἔχθραν θὰ προκαλέσῃς.
Μ' ἐνόησες; εἶμ' αἴτιον ἔνθα ὀργᾷ τὸ βέλος.
Τὴν κεφαλήν μου δ' ἔτι δὶς ἐὰν ἀλλεπαλλήλως
Μοῦ ἀποκόψῃς, θὰ ἰδῇς πρῶτον ὅτι θὰ γείνω
Κριτὴς ἀνθέων, κι' ὕστερον 'ς τὸ σῶμά σου θὰ μείνω,
Πολύτιμον δι' ὅντινα τῆς ῥώμης εἶμαι φίλος.

Ἐν Ἄστρει, τῇ 21 Αὐγούστου 1880.

ΕΛ. ΚΕΦΑΛΟΠΟΥΛΟΣ.

1235.

Σχημάτισον κυβόλεξον, ἐν ᾧ ν' ἀναγινώσκηται ἡ λέξις Ἄνωθι.

Σημείωσις. — Ὁ ἀποστείλας ἡμῖν τὸ κυβόλεξον τοῦτο, (ὅπερ ὡς ἐκ πέντε λέξεων συγκείμενον εἶνε ἐκ τῶν δυσκολώτερον σχηματιζομένων), συναπέστειλε καὶ τὴν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδοθεῖσαν μυθιστορίαν ὁ «Σανσελλώρ» ἐκ 10 τευχῶν συγκειμένην, ὅπως δωρήσωμεν αὐτὴν εἰς τὸν πρῶτον, ὅστις ἤθελε πέμψει ἡμῖν ἐσχηματισμένον τὸ κυβόλεξον.

1236.

Διὰ μιᾶς μόνης ψαλιδιᾶς κόψον σταυρὸν ἀπὸ φύλλου χάρτου.

1237.

Hélas ! contre moi, madame,
Du sort voyez la rigueur :
Pour m'admettre dans la gamme,
Il faut m'arracher le cœur.

1238.

Sur mes cinq pieds, lecteurs, j'alimente la vie,
Dotez-moi d'une tête, elle nous est ravie.

1239.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις]

Mot carré syllabique.

En construire de trois syllabes, d'après ce tableau :

.	.	GE
.	une note de musique	.
GE	.	.

1240.

Mot carré à remplir.

.	.	.	.	.
.	.	L	.	.
.	.	.	.	.
E	.	.	.	.
.	.	.	.	.

ΛΥΣΕΙΣ

1223.

Ὁ δεύτερος ἔχει 27, ὁ τρίτος 36, ὅλοι δ' ὁμοῦ 72 φράγκα.

1224.

13	21	17	10	4
7	5	14	23	16
24	18	6	2	15
1	12	25	19	8
20	9	3	11	22

1225.

Ἄρωμα - βρῶμα.

1226.

Μυῖα - Ἴα.

1227.

Ο	Υ	Ρ	Α
Υ	Δ	Ω	Ρ
Ρ	Ω	Μ	Η
Α	Ρ	Η	Σ

1228.

La lettre t.

1229.

Mode-Ode.

1230.

N	O	N
O	U	I
N	I	L

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 198. — 21 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΤΗΣΙΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις............	φρ.	10—
» ταῖς ἐπαρχίαις.........	»	12—
» τῇ ἀλλοδαπῇ.........	»	20—

Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ ἀποπερατώσεως τοῦ μνημείου τοῦ Βύρωνος, τοῦ ἀνεγειρομένου ἐπιμελείᾳ τοῦ ὁμωνύμου συλλόγου, ἡ ἐν Σύρῳ ἐπιτροπὴ αὐτοῦ εἰσέπραξεν ἔτι δραχμὰς 665.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2210. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 21 Σεπτεμβρίου 1880. Ἀριθ. 247 (195). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς κοινότητος Ἄνω Σύρου ἐν ἔτει 1771. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἀλ. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἐλίζης Σ. Σούτσου). — Ἓν φίλημα. — Σταφυλοθεραπεία. — Νοημοσύνη φώκης. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2211. **Ὁ Κρόνος,** ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1881. Ἐκδίδοται τῇ εὐμενεῖ συνεργασίᾳ ὁμογενῶν λογίων καὶ τῇ ἀδείᾳ τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργείου ὑπὸ Νικολάου καὶ Περικλέους Ῥομποτῶν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Σ. Ἰγνατιάδου, 1880. 12ον, σελ. 159.

2212. **Ἐμπορικὸς ὁδηγὸς** ὑπὸ Ι. Ἰακωβίδου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1880, ἐκ 35 τυπογραφικῶν φύλλων. Τιμᾶται ἡμισείας ὀθωμανικῆς λίρας.

2213. **Ἐπιτομὴ τῶν παραλλήλων βίων** τοῦ Πλουτάρχου διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα πρὸς ἀνάγνωσιν ὑπὸ Ἀντωνίου Βλάση. Ἔκδοσις τρίτη, μετὰ εἰκονογραφιῶν. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1880, δρ. 1.50.

2214. **Αἱ καταχρήσεις τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης** ὑπὸ τοῦ κ. Τ. de Sechelles. Μετάφρασις ἀνωνύμου φοιτητοῦ τῆς νομικῆς. 1880, φυλ. εἰς 12ον.

2215. **Λόγος ὠφέλιμος** τοῖς ἀκριβῶς εὐσεβεῖν προαιρουμένοις, ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Ἱερωνύμου Ἱερομονάχου, ἱεροκήρυκος. 1880, φυλ. εἰς 8ον.

2216. **Σύλλογος ἡ Ἀνατολή.** Κανονισμὸς τοῦ ἐν Σμύρνῃ ἑλληνικοῦ Συλλόγου ἡ Ἀνατολή. Ἐν Σμύρνῃ, τύποις Ν. Δαμιανοῦ, 1880. 8ον, σελ. 16.

2217. **Κανονισμὸς** τῶν ἐν ταῖς νομαρχίαις δημαρχιῶν, μεταφρασθεὶς ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ὑπὸ Θεμ. Κτενᾶ. Ἐκδίδοται δαπάνῃ Ι. Καπνισάκη. Ἐν Σμύρνῃ, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ι. Καπνισάκη. 1880, 8ον, σελ. 24.

2218. **Οἱ βασιλεῖς ἐν ἐξορίᾳ,** μυθιστορία Ἀλφόνσου Δωδέ, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Δ. Βάρλα. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Πάσσαρη. 1880, δρ. ν. 3.

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Α. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀπεφασίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ σύστασις ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἐκδιδομένου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀλήθεια». Ἔναρξις τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ γενήσεται τὴν 1 προσεχοῦς Ὀκτωβρίου. Ἔργον δὲ τοῦ περιοδικοῦ ἔσται τὸ δημοσιεύειν:

Εἰδήσεις περὶ τῶν διοικητικῶν πραγμάτων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῶν ἄλλων πατριαρχικῶν καὶ μητροπολιτικῶν θρόνων, ὡς καὶ τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν·

Ἐπίσημα καὶ ἄλλα ἔγγραφα, σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὰ πράγματα τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας·

Στατιστικὰς γνώσεις περὶ τῆς ἐν Τουρκίᾳ ἐκπαιδεύσεως, περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἐν τῷ Κράτει ὀρθοδόξων χριστιανῶν·

Εἰδήσεις περὶ τῶν διοικητικῶν πραγμάτων καὶ τῆς πορείας τῶν ἑτεροδόξων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν·

Πραγματείας διαφόρους, ἄρθρα κύρια περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ ἄλλην παντοίαν ὕλην σύμφωνον πρὸς τὸ πρόγραμμα καὶ τὸν σκοπόν, ὃν ἀνέλαβε νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ ἐν λόγῳ σύγγραμμα.

— Ἐξ ἐπιστολῆς ἐκ Λεβαδείας περὶ τῶν ὑπὸ τὸν λέοντα τῆς Χαιρωνείας εὑρεθέντων νεκρῶν, γράφει ἡ «Ὥρα», ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς·

«Μέχρι τοῦδε ἠρευνήθησαν νεκροὶ 220, ὑπολείπονται δὲ ἀνερεύνητοι περὶ τοὺς 40. Μεταξὺ τῶν ἐρευνηθέντων νεκρῶν κατά τε τὴν παρελθοῦσαν καὶ ἐνεστῶσαν ἑβδομάδα εὑρέθησαν δύο ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς λόγχας σιδηρᾶς ἐμπεπηγυίας· ὁ εἷς τούτων ἔφερε τὴν λόγχην ἐμπεπηγυῖαν, εἰς τὸ στῆθος διὰ τῆς δεξιᾶς κλειδὸς, ὁ δ' ἕτερος ἔφερε δύο λόγχας ἐμπεπηγυίας ἐντὸς τῆς λεκάνης, τὴν μὲν διελθοῦσαν διὰ τοῦ δεξιοῦ μηροῦ καὶ δεξιοῦ ἀνωνύμου ὀστοῦ καὶ καθήκουσαν μέχρι τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ, τὴν δὲ διὰ τῆς κοιλίας καὶ καθήκουσαν μέχρι τοῦ ἐξωτερικοῦ μέρους τῆς ἡβικῆς συμφύσεως. Ἓξ σκελετοὶ τῶν νεκρῶν, σῶοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καὶ περίεργοι διά τε τὰ κατάγματα τῶν ὀστῶν καὶ τὴν βιαίαν θέσιν, καθ' ἣν ἀπέπνευσαν ἕνεκα τῶν τραυμάτων, εἰσὶ προπαρεσκευασμένοι ἵνα ἐξαχθῶσι τῆς θέσεώς των διὰ γύψου καὶ μετακομισθῶσιν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Μουσεῖον, ἔνθα ἔσονται ἐκ τῶν περιεργοτέρων καὶ σεβαστοτέρων θεαμάτων αὐτοῦ».

— Τὴν 7 Σεπτεμβρίου (ν. ἔ.) ἐγένετο ἐν Τουρίνῳ ἡ ἐπίσημος ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τοῦ διεθνοῦς Συνεδρίου, οὗτινος σκοπὸς εἶνε ἡ ἔρευνα καὶ συζήτησις τῶν διαφόρων ζητημάτων τῆς Ὑγιεινῆς. Πρῶτον ἀντικείμενον εἰς ὃ ἐνησχολήθη τὸ Συνέδριον ὑπῆρξε τὸ περὶ ὑγιεινῆς τῶν σχολείων τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων.

— Ἡ ἐν Λονδίνῳ ὑφισταμένη ἑταιρία ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἑταιρία πρὸς διατήρησιν τῶν ἀρχαίων μνημείων» ἀπεφάσισε τὴν συγκρότησιν εἰδικῆς ἐπιτροπῆς διαρκοῦς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιτροπὴ τοῦ ἐν Βενετίᾳ ἁγίου Μάρκου», ἥτις σκοπὸν προτίθεται νὰ προστατεύσῃ τὴν διάσημον ἐκκλησίαν κατὰ πάσης ἀνακαινίσεως ἐλαττωματικῆς καὶ καραβλαπτούσης τὸ ἀρχικὸν σχέδιον. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, ἥτις ἔχει ἕδραν τὸ Λονδῖνον εἶνε διεθνής, καὶ πάντα τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη θὰ ἀντιπροσωπεύωνται ἐν αὐτῇ. Ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐν τῇ ἐπιτροπῇ ὡρίσθη ὁ ἀρχιτέκτων κ. Λύσανδρος Καυταντζόγλους.

— Γερμανός τις σοφὸς, ὁ ἐν Wiesbaden διδάκτωρ Victor, ἐκδίδει προσεχῶς περιοδικὸν, ἀποβλέπον ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μεταῤῥύθμισιν τῆς ὀρθογραφίας τῶν γλωσσῶν. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο, φέρον τίτλον «Zeitschrift für Ortographie», θὰ ἔχῃ χαρακτῆρα διεθνῆ καὶ θὰ συντάσσηται εἰς πολλὰς γλώσσας. Τὸ πρῶτον φύλλον θέλει περιέχει διατριβὴν τοῦ καθηγητοῦ Sayce ἐπιγραφομένην «Διατί ζητοῦμεν μεταῤῥύθμισιν τοῦ ἀλφαβήτου».

Ἕτερον δημοσίευμα εἰς τὸν αὐτὸν ἀποβλέπον σκοπὸν ἐξεδόθη πρό τινος ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Spelling Reformer».

JOSEF SARTORI

Καὶ αὖθις θρηνοῦμεν φίλον ἀγαπητὸν, ὅστις ἀπῆλθεν εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, ἐξ ἧς οὐδεὶς ἐπανέκαμψεν, οὐδὲ εἴδησιν ἀπέστειλεν ἡμῖν ποτέ.

Ὁ Ἰωσὴφ Σαρτώρης ἐγεννήθη ἐν Μονάχῳ τὴν 30 Ἰουνίου 1809 καὶ ἀπέθανεν αὐτόθι τὴν 3/15 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔτ. Διεκπεραιώσας μετὰ πλείστης ἐπιτυχίας τὰς φαρμακευτικὰς σπουδάς του, τὰς μὲν θεωρητικὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, τὰς δὲ πρακτικὰς ἐν τῷ Βασιλικῷ Φαρμακείῳ τοῦ Μονάχου, διωρίσθη αὐλικὸς φαρμακοποιὸς τοῦ νέου βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τοῦ ὁποίου ἦλθε τῷ 1833 εἰς Ναύπλιον. Ὅτε ἡ πρωτεύουσα μετεφέρθη τῷ 1835 εἰς Ἀθήνας, ἦλθε καὶ ὁ Σαρτώρης ἐνταῦθα, καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν αὐτὴν βασιλικὴν ὑπηρεσίαν μέχρι τοῦ 1862, ὅτε ἀνεχώρησεν, ὀλίγον μετὰ τὸν βασιλέα Ὄθωνα, οἰκογενειακῶς εἰς Μόναχον, ὅπου ἔμεινεν ἔκτοτε. Οἱ νῦν ἀρχαιότεροι φαρμακοποιοὶ

Digitized by Google

τῆς Ἑλλάδος πάντες, πολλοὶ δὲ τῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἐνθυμοῦνται μετ' εὐγνωμοσύνης τὸν διδάσκοντα αὐτοὺς Σαρτώρην, διότι τὸ Βασιλικὸν Φαρμακεῖον, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ ἀρχιφαρμακοποιοῦ κ. Λάνδερερ, ὑπῆρχε καὶ ἀνώτατον ἐκπαιδευτικὸν κατάστημα διὰ τὴν πρακτικὴν ἐκμάθησιν τῆς φαρμακοποιΐας. Ὁ Σαρτώρης συνειργάσθη ἐπιμελῶς καὶ εἰς τὴν σύνταξιν τῆς πρώτης «Ἑλληνικῆς Φαρμακοποιΐας», συγγράμματος ὠφελιμωτάτου καὶ εἰς χρῆσιν μέχρι τῆς σήμερον[1]. Ἀλλὰ ὁ Σαρτώρης δὲν ἦτο μόνον φαρμακοποιὸς ἐπιστήμων· ἦτο ἐν γένει ἀνὴρ πολυμαθής, ἰδίως δὲ φυτολόγος ἄριστος καὶ πολλὰ τῷ χρεωστεῖ ἡ Βοτανικὴ ὅσον ἀφορᾷ τὴν γνῶσιν τῆς ἑλληνικῆς Χλωρίδος. Ἀκάματος καὶ ἀγαπῶν τὴν Βοτανικὴν μέχρι πάθους, ὁ Σαρτώρης, ἀμέσως ἅμα ἔφθασεν εἰς Ἑλλάδα καὶ καθόσον ἡ ὑπηρεσία τὸ ἐπέτρεπεν, ἤρχισε ποιῶν βοτανικὰς ἐκδρομὰς ἐν Ἀργολίδι, καὶ συχνάκις δὲ καὶ πολυημέρους εἰς τὰ ὄρη τῆς Πελοποννήσου, εἰς τὴν Ἀττικήν, Εὔβοιαν κτλ. Τῷ 1834 συνώδευσε τοὺς διασήμους ἐκ Βερολίνου φυσιοδίφας Link καὶ Leop. von Buch εἰς τὴν Παρνασσίδα καὶ Ἀττικήν· ἀπὸ δὲ τοῦ 1840 εἶχε τὴν καλὴν τύχην νὰ συνοδεύσῃ συχνὰ τοὺς βασιλεῖς Ὄθωνα καὶ Ἀμαλίαν εἰς τὰς εἰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ Κράτους περιοδείας αὐτῶν. Οὕτως ἠδύνατο νὰ ἐπισκεφθῇ πολλὰ μέρη μεμακρυσμένα καὶ ἄλλως ἀπρόσιτα, καὶ νὰ συλλέξῃ σπάνια καὶ πολλάκις ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἄγνωστα ἔτι εἴδη φυτῶν. Ἀνταποκρινόμενος κατ' ἀρχὰς μετὰ τῶν διδασκάλων αὐτοῦ, τῶν ἐν Μονάχῳ διασήμων καθηγητῶν τῆς Βοτανικῆς Martius καὶ Zuccarini, ἔγεινεν ὁ Σαρτώρης μετὰ ταῦτα (ἀπὸ τοῦ 1844) τακτικὸς ἀνταποκριτὴς τοῦ κ. Boissier, τοῦ ἰδίως περὶ τὰ φυτὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς ἐνασχολουμένου καὶ τοῦ ἄριστα πάντων μεταξὺ τῶν σημερινῶν γνωρίζοντος αὐτὰ βοτανικοῦ. Ἀναγνωρίσας τὸν μέγαν ζῆλον τοῦ Σαρτώρη καὶ τὰς σπουδαίας ἃς παρέσχεν αὐτῷ συμβολὰς διὰ τὸ γιγαντιαῖόν του σύγγραμμα «Flora Orientalis» ὁ Boissier ἀφιέρωσεν ἰδίαν παράγραφον εἰς αὐτὸν ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ τοῦ ῥηθέντος συγγράμματος[2].

Ἀπὸ τοῦ 1844 ἐγνώρισα τὸν Σαρτώρην, ὅστις μέχρι τοῦ 1862 ἦτο ἀχώριστος συνεργάτης μου εἰς τὰς βοτανικὰς μελέτας, πιστὸς δὲ σύντροφος εἰς ἀπείρους ἐν Ἀττικῇ ἐκδρομάς. Ὅσα εἴδη φυτῶν ἀνεγνωρίσαμεν ὡς ἔτι ἄγνωστα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, περιεγράψαμεν ἀπὸ κοινοῦ, καὶ αἱ περιγραφαὶ κατεχωρίσθησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς συγγράμματα τοῦ Boissier[3]. Τὰ φυτὰ διαφόρων Κυκλάδων νήσων, ὡς τῆς Ἄνδρου, Τήνου, Μυκόνου καὶ Θήρας, ἔγειναν γνωστὰ σχεδὸν μόνον διὰ τῶν βοτανικῶν ἐρευνῶν, ἃς ἐποίησεν ὁ Σαρτώρης, ἐπισκεπτόμενος καὶ διαμένων κατὰ καιροὺς ἐν αὐταῖς.

Ἐν Μονάχῳ ὁ Σαρτώρης, μὴ δυνάμενος νὰ μένῃ ἄεργος καὶ ἐν τῇ πρεσβυτικῇ ἡλικίᾳ, κατεγίνετο εἰς σύνταξιν μεγάλου λεξικοῦ τῶν κοινῶν ὀνομασιῶν τῶν φυτῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἔργου ὠφελιμωτάτου, ὅπερ δυστυχῶς, εἰ καὶ σχεδὸν ἕτοιμον πρὸς δημοσίευσιν, δὲν ἠδυνήθη νὰ τελειώσῃ.

Τὸ ὄνομα τοῦ Σαρτώρη ἐδόθη πρὸς τιμήν του εἰς νέον γένος φυτῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ψυχανθῶν (Sartoria Boiss. et Heldr.), εὑρεθὲν ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὸ ὄρος Ταύρου τῷ 1845. Ἐκτὸς τούτου πολλὰ εἴδη φυτῶν τῆς ἑλληνικῆς Χλωρίδος φέρουσι τ' ὄνομά του.

Ὁ Σαρτώρης ἦτο ἀγαθὸς ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, εὐφυέστατος καὶ εὐθυμότατος τὸν χαρακτῆρα, καὶ λίαν εὐαίσθητος καὶ ὡς ἐκ τούτου τὰ μάλα φιλόμολπος. Ὑπερηγάπα τὴν Ἑλλάδα[4] καὶ τὴν ἐνθυμεῖτο πάντοτε ἐν Βαυαρίᾳ καὶ ὠνειρεύετο τὴν ποτὲ ἐπάνοδον εἰς αὐτήν, διότι τὴν ἐν Μονάχῳ διαμονήν του ὡς ἐξορίαν σχεδὸν ἐθεώρει, ἀφοῦ εἶχε διανύσει 30 ὁλόκληρα ἔτη εὐτυχῶς ἐν Ἑλλάδι.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14]26 Σεπτεμβρίου 1880.

Θ. ΔΕ ΧΕΛΔΡΑΙΧ.

1). Ἑλληνικὴ Φαρμακοποιΐα. Κατὰ βασιλικὴν διαταγὴν συνταχθεῖσα παρὰ Ἰω. Βούρου, Ξ. Λάνδερερ καὶ Ἰωσὴφ Σαρτωρίου. Ἐν Ἀθήναις. 1837 (Βασ. τυπογραφεῖον). Τῷ 1868 ἐξεδόθη δευτέρα ἔκδοσις, τύποις Ἀντωνιάδου.

2). Boissier, Flora Orientalis, vol. I, σελ. XIV ὑπὸ «Matériaux utilisés pour la Flore d'Orient. Grèce».

3) Ἰδίως εἰς Boissier, Diagnoses plantarum Orientalium novarum etc. Series II, Fasc. 1-6. 1854-1859.

4) Εἰς ἐπιστολήν του πρὸς ἐμὲ τῆς 7 Ἰανουαρίου 1880 ἔγραφε τάδε ἑλληνιστί: «Εἰς ἔτη πολλὰ καὶ χρόνους πολλούς! Ζήτω ἡ Ἑλλάς! Ἀλλὰ τοὺς Τούρκους—ἂς τοὺς πάρῃ ὁ διάβολος».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[18 Σεπτεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς ἀφικνοῦνται εἰς Ἀθήνας αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν διὰ τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν ἀνεκάλεσεν ἅπαντας τοὺς ἐν ἀπεριορίστῳ ἀδείᾳ διατελοῦντας ναύτας. — Ἐσχηματίσθη καὶ τὸ δέκατον ὄγδοον τάγμα· ἕδρα αὐτοῦ ὡρίσθη ἡ Χαλκίς. — Ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν στρατιωτικῶν ἤρξατο ἀπό τινων ἡμερῶν ἐργασία ἀφορῶσα τὴν πρόσκλησιν τῶν ἐφέδρων τοῦ στρατοῦ. Πρὸς τοῦτο συντάσσουσι καταλόγους, περιλαμβάνοντας πάντας τοὺς ὑπηρετήσαντας ἀπὸ τοῦ 1867 καὶ ἐντεῦθεν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὑπαξιωματικῶν, ἐκτὸς τῶν ὑπερβάντων τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των. Ἡ ἐργασία αὕτη μετὰ δραστηριότητος προβαίνουσα περατοῦται ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. — Ἡ κυβέρνησις ἐκτὸς τῶν παραγγελθεισῶν 40,000 χειμερινῶν στρατιωτικῶν ἐνδυμασιῶν παρήγγειλε τηλεγραφικῶς καὶ ἄλλας 20,000 τοιαύτας. — Πληροφορούμεθα, λέγει ἡ «Ὥρα», ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις διεμαρτυρήθη πρὸς τὰς μεγάλας Δυνάμεις κατὰ τῆς παρὰ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας ἐνεργουμένης ἐπὶ δημοπρασίᾳ πωλήσεως κτημάτων τοῦ Κράτους, ἐν οἷς καὶ κτήματα μὴ ἐπιδεκτικὰ ἰδιωτικῆς κτήσεως. Ἡ διαμαρτύρησις αὕτη ἀφορᾷ εἰς τὰ κτήματα τὰ κείμενα ἐν ταῖς παρὰ τῆς συνόδου τοῦ Βερολίνου τῇ Ἑλλάδι ἐπιδικασθείσαις χώραις, καὶ ἐπειδὴ τὸ ζήτημα τῆς ἀκινήτου ἰδιοκτησίας ἐν ταῖς ἐν λόγῳ χώραις πρόκειται νὰ ῥυθμισθῇ διὰ συμβάσεως μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος κατάληψιν αὐτῶν, ἡ κυβέρνησις ἐδήλωσε, ὅτι θεωρεῖ ἀκύρους τὰς ἐνεργουμένας ἀγοροπωλησίας τοιούτων κτημάτων. — Ἐξεδόθη Β. διάταγμα, δυνάμει τοῦ ὁποίου γίνονται δεκτοὶ μὲ τὸν βαθμὸν ὑφ' ὃν ὑπηρέτησαν οἱ θέλοντες νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸν στρατὸν πρώην ὑπαξιωματικοί. — Ὁ περιώνυμος κατασκευαστὴς τηλεβόλων Κροὺπ ἀπέστειλεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς πλήρη συλλογὴν τῶν ἐκ τῶν καταστημάτων αὐτοῦ δημοσιευθέντων ἔργων, καὶ ὑπὲρ τὰς διακοσίας εἰκόνας φωτογραφικὰς τῶν διαφόρων τηλεβόλων του. Πλὴν δὲ τούτων ἀπέστειλε δῶρον πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ δεῖγμά τι τῶν τηλεβόλων του, ὅπερ θέλει τεθῇ ἐν καταλλήλῳ μέρει τοῦ Βουλευτηρίου. — Ἐκ Ῥώμης ἀπεστάλησαν καὶ κατετέθησαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς, παρὰ τῶν διαφόρων ὑπουργείων τῆς Ἰταλίας δωρηθέντα, δημοσιεύματα αὐτῶν, ἀναφερόμενα εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ εἰς τὴν στατιστικήν. Εἰς ταῦτα προσετέθησαν καὶ τεύχη συμπληροῦντα προηγουμένας ἀποστολάς. Εἰσὶ δὲ ἐν ὅλῳ διακόσια πεντήκοντα τεύχη, ὧν πολλὰ πλήρη πινάκων. — Ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ κομίσαν εἰς παραλαβὴν τῆς Κυβερνήσεως 1200 τόνους γαιανθράκων. — Ἐκομίσθησαν χθὲς 260 ἵπποι τοῦ στρατοῦ ἐκ τῶν ἐν Ἀγλείᾳ ἀγορασθέντων. — Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπεβίωσεν ἐν Κορινθίᾳ ὁ Χρῆστος Σ. Ἀντωνόπουλος, ἀνὴρ χρηστὸς καὶ φιλόπατρις, διατελέσας ἀνώτερος λειτουργὸς τῆς Θέμιδος καὶ βουλευτής, τέως δὲ σύμβουλος παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ. Εἶχε σύζυγον τὴν πρωτότοκον θυγατέρα τοῦ κλεινοῦ ἥρωος Μάρκου Βότσαρη. — Ἐξαιρέτου τιμῆς ἔτυχεν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἐν τῇ διεθνεῖ συνόδῳ τῶν ὀφθαλμιολόγων, τῇ συγκροτηθείσῃ ἐσχάτως ἐν Μεδιολάνοις. Εἷς τῶν προεδρευσάντων τῆς συνόδου ἦν ὁ κ. Ἀνδρ. Ἀναγνωστάκης, καθηγητὴς τοῦ ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου. — Ἡ ἀτμοπλοϊκὴ ἑταιρία τοῦ κ. Π. Γουδῆ, θέλουσα νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς ἀκτοπλοΐας της παρήγγειλεν ἐν Ἀγγλίᾳ τρίτον ἀτμόπλουν, ὅπερ θέλει ἐκτελεῖ τοὺς πλόας τῆς Ἑπτανήσου, τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου μέχρι Ἀστρακίου. — Ἡ ἑταιρία τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηροδρόμου κατασκευάζει ἐν Φαλήρῳ νέον μέγα ξενοδοχεῖον. — Ἡ ἐν Φαλήρῳ ἀτμομηχανὴ τοῦ κ. Ν. Δαμασκηνοῦ ἐπισκευασθεῖσα ἐν τῷ καταστήματι τοῦ κ. Γ. Βασιλειάδου ἐνεργεῖ ἤδη καλῶς διοχετεύουσα εἰς τὰς δεξαμενὰς τῶν λουτρῶν κανονικῶς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ. — Τὸ πρόπλασμα τοῦ ἀειμνήστου Βαρβάκη, τὸ κολοσσαῖον τοῦτο νεώτερον ἔργον τοῦ κ. Δρόση, ἐχύθη ἤδη ἐκ γύψου καὶ εἶνε ἐκτεθειμένον εἰς τὸ ἑρμογλυφεῖόν του. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον, δι' ἧς καλοῦνται τὰ στρατολογικὰ γραφεῖα ἵνα προβῶσιν ἀπὸ τοῦδε μετὰ πάσης σπουδῆς εἰς τὴν σύνταξιν διαταγῶν πορείας διὰ τὴν ἐν τῷ στρατῷ κατάταξιν τῶν ὑπηρετησάντων ἐπὶ τρίμηνον ἢ πλειότερον χρόνον, ἀνηκόντων δὲ εἰς τὴν ἐφεδρείαν τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

18 Σεπτεμβρίου 1880 — 18 Σεπτεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐπήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 284
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 298
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453.60	560	φρ. 405
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 282
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 105
10 » φράγ.	—	29,772	29,268	15 Ἰουλ. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 198
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 408

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,510
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	180 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ. 116
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 8,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 71
,, ,, ὁ «Φοίνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 106 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.40 - 75.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.16 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 - 114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.75
Λίρα Στερλίνα	,,	28.40
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.90
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυροῦν δεκάφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 51

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (17 Σεπτεμβρ.) Ἐμ. 28.20-28.60
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (16 ») ,, 28.60-28.70

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (24 Σεπτεμβρίου).

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	28 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	250
,, ,, 9 0]0.	,,	260
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	,,	104 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	110 1/2-110 3/4
Παρισίων 3 ,,	φρ	22 90 - 22 95
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 15/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 32/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 23 Σεπτεμβρίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.35
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.60
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.43
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 24 Σεπτεμβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.35
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.60
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.44
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (24 Σεπτεμβρίου.)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.33-25.38.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 1/2-5 1/2 ὑπερτιμ. 0/00
Ἄργυρος ... τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 117 1/2-122 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0]0. — Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 1/2.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2.
Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 60]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Θ. δὲ Χ. Ἀθήνας. Εὐχαρίστως θὰ τὴν δημοσιεύσωμεν. Μιᾷ συνδρομητρίᾳ Τρίπολιν. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἐνεργούντων τὴν τελετήν, καὶ τῶν χρηματικῶν μέσων, ἅτινα πρὸς τοῦτο διαθέτουσιν. Ἐσχάτως π. χ. ἐτέλεσαν οἱ γονεῖς τοῦ διασήμου δραματικοῦ ποιητοῦ Victorien Sardou τοὺς χρυσοῦς αὐτῶν γάμους ὡς ἑξῆς· Ἡ τελετὴ ἐγένετο εἰς Marly, γραφικώτατον χωρίον πλησίον τῶν Παρισίων κείμενον, πολλοὶ δὲ ἦσαν οἱ προσκεκλημένοι ἐκ Παρισίων ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων ἀντιπροσώπων τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ θεάτρου. Τὴν μεσημβρίαν ἐτελέσθη τελετὴ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Marly, ἐντεῦθεν δὲ οἱ προσκεκλημένοι ἄθρόοι προσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Sardou, ἔνθα ἐγένοντο τὰ συγχαρητήρια πρός τε τοὺς γονεῖς του καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον. Κατόπιν γεῦμα παρετέθη εἰς τοὺς προσκεκλημένους, ἐπὶ τῶν τραπεζῶν δὲ ὑπῆρχον δελτία ἴόχροα, ἐφ' ὧν δι' ἐπιχρύσων γραμμάτων ἦσαν γεγραμμένα: «Χρυσοῖ γάμοι τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας Ἀντωνίου Sardou; 1830 — 6 Σεπτεμβρίου — 1880». Μετὰ τοῦτο οἱ προσκεκλημένοι ἐπεσκέφθησαν τὰ πέριξ τοῦ Marly, ἡ δὲ τελετὴ ἔληξε τὸ ἑσπέρας δι' ὡραίων πυροτεχνημάτων καὶ δύο κανονοβολισμῶν.— κ. Δ. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπεστάλησαν τὴν τρίτην διὰ τοῦ αὐστριακοῦ. — κκ. Ι. Γ. Β. Ὀδησσόν, Μ. Π. Κ. Σμύρνην, Ι. Δ. Τ. καὶ Ν. καὶ Π. Θ. Κωνσταντινούπολιν, Γ. Α. Π. Κέρκυραν, Ι. Γ. Π. Σπάρτην, Ε. Κ. Ἄστρος, Καν Ε. Π. Σ. Ἐλήφθησαν. — κ. Α. Μ. Κ. Σῦρον. Ἐπεστράφη μετὰ τῶν εὐχαριστιῶν μας τῇ 16. — κ. Δ. Ν. Μ. Νέαν Ὑόρκην. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο ἀπὸ τῆς παρελθούσης πέμπτης. — κκ. Α. Γ. Κ. καὶ Σαν Καβάλλαν. Αὐστριακὰ γραμματόσημα δὲν εἶνε δεκτά· ἀντ' αὐτῶν παρακαλεῖσθε ν' ἀποστείλητε γαλλικά. — κ. Ι. Τ. Βουδαπέσταν. Παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς σημειώσητε τὰ ἐλλείποντα φύλλα. *** Ἀληθῶς εἰς τὰς μεγάλας πόλεις δυσκόλως δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ὅσους ἀγαπῶμεν, ἀλλὰ διὰ τὴν δυσκολίαν ταύτην μᾶς ἀποζημιώνει ἡ εὐκολία, μεθ' ἧς ἀποφεύγομεν ὅσους δὲν ἀγαπῶμεν. — κ. Α. Σ. Ἀθήνας. Renne = Ῥένος!! — Ἀναγνωστῃ τῆς Ἑστίας. Πειραιᾶ. Ἐφημερίς τις εἶχε δημοσιεύσει τὰ ἑξῆς· «Ὁ κ. Léon Gozlan ἐχρημάτισε ναύτης. Ἐπὶ τοῦ πλοίου δέ, ὅπου ὑπηρέτει, ὑπεκίνησε στάσιν καὶ ἐφόνευσε τὸν πλοίαρχον». Ὁ εὐφυὴς μυθιστοριογράφος τότε ἔσπευσε καὶ ἔγραψε τὰ ἑξῆς πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος· «Κύριε. Λέγετε, ὅτι ἐχρημάτισα ναύτης, τοῦτο εἶνε ἀληθές. Ἔζησα τρία ἔτη ἐπὶ πλοίου μετὰ Κάφρων ὁλογύμνων, τοὺς ὁποίους μὲ πολὺν πόθον ἐνθυμοῦμαι, ὁσάκις εὑρίσκομαι ἀπέναντι τῶν φρακοφορούντων. Λέγετε, ὅτι ἐπὶ τοῦ πλοίου ὑπεκίνησα στάσιν καὶ ἐφόνευσα τὸν πλοίαρχον. Καὶ τοῦτο εἶνε ἀληθές. Ἀλλὰ λησμονεῖτε ἓν περιστατικὸν ἀξιοσημείωτον διὰ τὸ μέλλον: ἀφοῦ ἐφόνευσα τὸν πλοίαρχον, τὸν ἔφαγα. Δέχθητε, κτλ. Léon Gozlan». Ἀνάλογον ἀπάντησιν δύνασθε νὰ κάμητε εἰς τὴν ἐφημερίδα, περὶ ἧς μᾶς γράφετε.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1241.

Πατήρ τις ἀποθανὼν ἀφῆκε πολλὰ τέκνα καὶ περιουσίαν, ἣν ὥρισε νὰ διανείμωσιν ὡς ἑξῆς· Τὸ πρῶτον τῶν τέκνων νὰ λάβῃ 100 δραχμὰς καὶ τὸ δέκατον τοῦ ὑπολοίπου τῆς περιουσίας· τὸ δεύτερον νὰ λάβῃ 200 δραχμὰς καὶ τὸ δέκατον πάλιν τοῦ ὑπολοίπου· τὸ τρίτον 300 δραχμὰς καὶ τὸ δέκατον τοῦ ὑπολοίπου, καὶ οὕτως ἐφεξῆς κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε ἀναλογίαν. Γενομένης οὕτω τῆς διανομῆς, εὑρέθη ὅτι ὅλα τὰ τέκνα ἔλαβον ἴσας μερίδας ἐκ τῆς περιουσίας. Ζητεῖται πόση ἦτο ἡ περιουσία, πόσα τὰ τέκνα καὶ πόσα ἕκαστον αὐτῶν ἔλαβε;

1242.

Διὰ τῶν ξυλαρίων 24 φωσφόρων κατασκεύασον ἐννέα τετράγωνα ἐφαπτόμενα ἀλλήλων· εἶτα ἀφαίρεσον 8 ἐκ τῶν ξυλαρίων τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ μείνωσι δύο μόνον τέλεια τετράγωνα.

1243.

κάμη	κάμη	εἶνε	τὸ
παρὰ	καλὸν	κακὸν	μὴ
[illegible] ὁ	εὐκολώτερον	πλούσιος	νὰ
τὸ	νὰ	πτωχὸς	ὁ

Τὰς ἐν τοῖς ἄνω τετραγωνιδίοις λέξεις κατάταξον εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν σειρὰν ὥστε ν' ἀποτελεσθῇ γνώμη τις.

1244.

Mot carré syllabique.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις]

Sur mon second, comme dans mon premier,
L'ami des fleurs peut planter mon dernier.

1245.

Prouver que 1+1 = une bonne boisson.

ΛΥΣΕΙΣ

1231.

Γνωστὸν ὅτι πᾶν κεφάλαιον τοκιζόμενον ἐπὶ συνθέτοις τόκοις πρὸς 5 μόνον τοῖς % διπλασιάζεται ἐν διαστήματι 14 ἐτῶν καὶ 2 ½ μηνῶν.

Οὕτω, ἐὰν λάβωμεν ὡς τέρμα τοῦ τοκισμοῦ διὰ τὴν εὐκολίαν τοῦ ὑπολογισμοῦ τὸ ἔτος 1850, τὰ 5 λεπτὰ τοκισθέντα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ θὰ διπλασιασθῶσι μέχρι τοῦ 1850 τοσάκις, ὁσάκις περιέχονται ἐν τῷ ἀριθμῷ αὐτῷ τὰ 14 ἔτη καὶ 2 ½ μῆνες, ἤτοι 130 περίπου φοράς.

Θέλετε νῦν νὰ γνωρίσητε τί ποσὸν παράγουσιν ὡς ἔγγιστα τὰ 5 λεπτὰ διπλασιαζόμενα 130 φοράς; Ἰδοὺ τὸ γράφομεν ἐνταῦθα, καίτοι ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ φαντασία ἡμῶν δυσκολεύεται νὰ τὸ ἀντιληφθῇ ἐντελῶς.

68,000,000,000,000,000,000,000,000,000,000,000,000 λεπτά, ἅτινα διὰ νὰ μετατρέψωμεν εἰς δραχμὰς δὲν ἔχομεν ἢ νὰ ἀφαιρέσωμεν τὰ δύο τελευταῖα μηδενικά.

Ἵνα λάβητε ὁπωσοῦν ἰδέαν τινὰ πρὸς τί ἰσοδυναμεῖ τὸ τεράστιον τοῦτο ποσόν, ἀνάγκη νὰ φαντασθῆτε ὅτι ἡ ἀντίστοιχος αὐτοῦ ἀξία εἶνε ὑπὲρ τὸ ἓν δισεκατομμύριον ὄγκων χρυσοῦ ἰσομεγέθων πρὸς ὁλόκληρον τὴν γηΐνην σφαῖραν. Τοιοῦτοι ὑπολογισμοὶ ὑπερβαίνουσι σχεδὸν τὰ ὅρια τῆς φαντασίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν νῦν ἀναλογισθῶμεν ὅτι τὸ ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ μέχρι τοῦ 1850 χρονικὸν διάστημα δὲν περιλαμβάνει ἓν δισεκατομμύριον λεπτῶν τῆς ὥρας, θὰ μάθωμεν ὅτι ἐὰν ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἔπιπτεν ἐξ οὐρανοῦ κατὰ πᾶν λεπτὸν τῆς ὥρας ὄγκος χρυσοῦ ἰσομεγέθης πρὸς τὴν γηΐνην σφαῖραν, τὸ ὅλον ἄθροισμα αὐτῶν δὲν ἤθελεν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ποσόν, ὅπερ θὰ παρήγετο ἐξ ἑνὸς πενταλέπτου τοκιζομένου ἐπὶ συνθέτοις τόκοις κατὰ τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.

1232.

40	9	26	53	42	7	64	29
25	52	41	8	27	30	43	6
10	39	24	57	54	63	28	31
23	56	51	60	1	44	5	62
50	11	38	55	58	61	32	45
37	22	59	48	19	2	15	4
12	49	20	35	14	17	46	33
21	36	13	18	47	34	3	16

1233.

Ἀμήν - νῆμα - μήν.

1234.

Μερίς. (Ἔρις - ῥίς - ἴς).

1235.

Π Α Λ Α Ι
Α Δ Α Ν Α
Λ Α Γ Ω Σ
Α Ν Ω Θ Ι
Ι Α Σ Ι Σ

1236.

Λαμβάνομεν φύλλον χάρτου, οἷον παριστάνει τὸ σχῆμα αβδε. Τοῦ φύλλου τούτου διπλόνομεν ἐν πρώτοις τὸ δεξιὸν ἄκρον οὕτως, ὥστε ἡ ἄκρα β νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ σημείου ζ, ὡς δεικνύει τὸ σχῆμα 1· οὕτω δὲ διπλωμένον ἀναδιπλοῦμεν πάλιν αὐτό, ὡς φαίνεται εἰς τὸ σχῆμα 2.

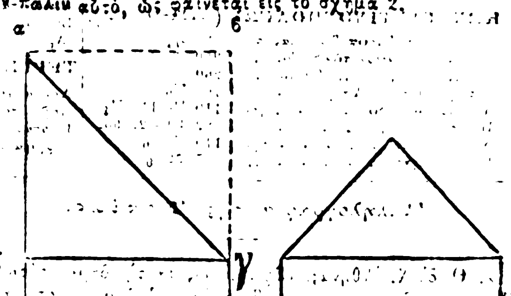

Σχ. 1. Σχ. 2.

Ἀκολούθως τὸ οὕτω σχηματισθὲν διπλόνομεν εἰς τὸ μέσον κατὰ μῆκος, καὶ τοῦτο τελευταῖον διπλόνομεν πάλιν κατὰ μῆκος. Ἐὰν τώρα τὸν οὕτω σχηματισθέντα χάρτην διχοτομήσωμεν κατὰ μῆκος διὰ μιᾶς ψαλίδας, θὰ χωρίσωμεν αὐτὸν εἰς πολλὰ τεμάχια, τῶν ὁποίων ἓν θὰ εἶνε τέλειος σταυρός.

1237.

Moi-mi.

1238.

Repas-trépas.

1239.

LAN GA GE
GA MI NE
GE NE RAL

1240.

E C H E C
C A I R E
H I V E R
E R E B E
C E R E S

Παρόραμα. — Εἰς τὸ ἐν τῷ προηγουμένῳ Δελτίῳ 1234 αἴνιγμα ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ ἀντὶ εἰμὶ ἀνάγν. εἶναι.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 196. — 28 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΕΤΗΣΙΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

'Εν 'Αθήναις............ φρ. 10—

» ταῖς ἐπαρχίαις........ » 12—

» τῇ ἀλλοδαπῇ.......... » 20—

'Η συνδρομὴ εἶναι ἐτησία καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1 'Ιανουαρίου ἑκάστου ἔτους.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

'Ο ἐν 'Αλεξανδρείᾳ ὁμογενὴς κ. Γ. 'Αβέρωφ προσήνεγκε φράγκα 12,000 εἰς κατασκευὴν τῶν σιδηρῶν πυλῶν τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου.

'Υπὲρ τῆς 'Εταιρίας τῶν φυλακῶν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Κρωπίας ἐψηφίσατο ἐτησίαν συνδρομὴν δραχ. 150 ἐπὶ δεκαπενταετίαν.

'Υπὲρ τῆς αὐτῆς 'Εταιρίας προσήνεγκον φρ. 50 οἱ ἐν Παλέρμῳ ἀδελφοὶ Μπαλτατζῆ, φρ. 25 ὁ ἐν Κατάνῃ προξενικὸς πράκτωρ τῆς 'Ελλάδος κ. Ι. Καρβελλᾶς, φρ. 22 ὁ κ. Δ. Βρεττὸς ἐν Μεσσήνῃ, καὶ ἀνὰ 20 φρ. οἱ ἐν 'Ακράγαντι, Συρακούσαις, Μυλάτσῃ καὶ Παλέρμῳ προξενικοὶ πράκτορες τῆς 'Ελλάδος.

Τὸ θέρος τοῦ 1880 ἐν 'Αθήναις.

"Οπως σχηματίσῃ τις γνώμην περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ καιροῦ ὥρας τινὸς τοῦ ἔτους, ἀνάγκη νὰ συμβουλευθῇ τὰ ἐξαγόμενα συνεχῶν παρατηρήσεων, ἅτινα μόνα εἰσὶν ἱκανὰ νὰ παράσχωσιν ὁριστικὴν τοῦ ζητήματος ἐξήγησιν. "Αλλως αἱ ἀποφάνσεις εἰσὶ γνῶμαι καὶ συμπεράσματα, στηριζόμενα ἐπὶ ἐλλιποῦς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μνήμης. Τοῦτο δὲ συμβαίνει ὡς πρὸς τὸ ἄρτι λῆξαν θέρος, ὅπερ ὑπό τινων ἐθεωρήθη ὡς ὑπερβαλλόντως θερμὸν καὶ ἀνώμαλον. "Οτι δὲ τὸ ἀντίθετον εἶνε ἀκριβές, θέλει πεισθῇ πᾶς τις, ἐὰν ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα ἁπλῶς ἐπὶ τῇ βάσει μετεωρολογικῶν παρατηρήσεων, ὅπερ ἐπιχειροῦμεν διὰ βραχέων ἐν τοῖς ἑπομένοις.

'Επειδὴ αἱ τελείως κατηρτισμέναι παρατηρήσεις ἡμῶν (ἀπὸ τοῦ 1863) εὑρίσκονται ἤδη εἰς Βερολῖνον, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνακοινώσωμεν ἐνταῦθα τὰς μέσας μηνιαίας θερμοκρασίας. 'Αντὶ τούτων δημοσιεύομεν, οἵας ἐκ τοῦ ἡμερολογίου ἐξάγομεν, τὰς ἐλαχίστας καὶ μεγίστας θερμοκρασίας ἐν σκιᾷ, ὧν ἐκεῖναι μὲν ὑπὸ τοῦ 'Αλεξ. Βουρλῆ, αὗται δὲ ὑφ' ἡμῶν παρετηρήθησαν. 'Η ἐκτίμησις τῆς τελευταίας δεκαετίας ἔσται ἀρκοῦσα εἰς τὸν σκοπὸν ἡμῶν.

	'Απολ. ἐλάχ. θερμ.		(Κατὰ Κέλσιον)	'Απολ. μέγ. θερμ.		
	'Ιούν.	'Ιούλ.	Αὔγους.	'Ιούν.	'Ιούλ.	Αὔγ.
1870	16^{0},5	20^{0},9	16^{0},6	33,^{0}7	36^{0},1	38^{0},0
1871	14, 4	18, 9	16, 4	33, 0	38, 1	38, 0
1872	16, 5	18, 9	19, 3	32, 5	36, 2	38, 0
1873	14, 0	17, 1	19, 2	32, 2	35, 5	36, 6
1874	18, 2	20, 6	18, 4	37, 9	36, 1	36, 5
1875	18, 1	18, 6	18, 6	34, 3	37, 4	34, 3
1876	15, 5	17, 3	18, 2	35, 5	34, 8	34, 5
1877	15, 1	17, 9	17, 6	33, 5	40, 0	36, 2
1878	15, 6	18, 0	19, 4	35, 6	38, 6	36, 9
1879	19, 5	19, 5	21, 0	36, 7	37, 1	37, 6
1880	17, 2	18, 3	17, 9	33, 4	37, 6	34, 8

'Εντεῦθεν φαίνεται ὅτι ἡ θερμότης τοῦ θέρους τοῦ 1880 ἦτο μετρία καὶ ἐκ τῶν συνήθων ὅλως.

Βροχαί, ὧν τὸ μετρηθὲν ὕψος σημειοῦται διὰ γαλ. γραμμῶν.

	'Ιούνιος	'Ιούλιος	Αὔγουστος
1870	0''',02	0''',00	12''',94
1871	1,36	0,00	0,02
1872	18,81	0,50	2,93
1873	2,71	0,75	1,87
1874	0,00	0,00	0,05
1875	3,54	2,12	0,00
1876	2,77	4,89	4,11
1877	8,69	2,03	15,88
1878	4,29	6,12	1,91
1879	0,00	0,00	0,00
1880	3,95	0,59	27,83

'Εκ τῶν ἄνω φαίνεται ὅτι μεγίστη ἀνομβρία ἐπεκράτησε κατὰ τὰ θέρη τοῦ 1874 καὶ 1879, πόσον δ' ἀτάκτως συμβαίνουσιν οἱ μεγάλοι ἐν καιρῷ θέρους ὑετοὶ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος. Διεκρίθη δὲ ἰδίως τὸ θέρος τοῦ 1880 διὰ τὴν κατὰ τὴν 7/19 Αὐγούστου συμβᾶσαν καταιγίδα, ἥτις, ὡς ἤδη ἀνεκοίνωσα, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν σφοδροτάτων καὶ μᾶλλον ἀξιοσημειώτων τῶν μέχρι τοῦδε ἐν 'Αθήναις παρατηρηθεισῶν. Αἱ ἀλλοιώσεις τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως, ἡ διανομὴ τῶν ῥευμάτων τοῦ ἀέρος, ἡ ἐμφάνισις τῶν ἐτησίων, αἱ συχναὶ κατὰ τὴν νύκτα ἀστραπαὶ ἐν τῷ ὁρίζοντι, πάντα ἐπῆλθον κατὰ τὸ σύνηθες, καὶ οὐδεμία ἀξία σημειώσεως ἐκτροπὴ τοῦ καιροῦ παρουσιάσθη κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1880.

'Εν 'Αθήναις, τῇ 16]28 Σεπτεμβρίου 1880.

Dr J. F. Julius Schmidt

Διευθυντὴς τοῦ ἐν 'Αθήναις 'Αστεροσκοπείου.

[Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ].

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2219. **'Εστία.** 'Εκδίδοται κατὰ κυριακήν. "Ετος Ε'. Τόμος Ι', 28 Σεπτεμβρίου 1880. 'Αριθ. 248 (196). Λεπτὰ 20. 'Αθήνησι, γραφεῖον τῆς «'Εστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ 'Αλεξάνδρου 'Υψηλάντου. — Χαρακτηρισμὸς τοῦ 'Αλεξάνδρου 'Υψηλάντου ὑπὸ Κ. Παπαῤῥηγοπούλου. — "Ανευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς 'Ακαδημίας. Μετάφρασις 'Αλ. Ρ. 'Ραγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. ('Εκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις 'Ελίζης Σκ. Σούτσου). — Τῇ Χαρικλείᾳ Σικελιανοῦ. Ποίημα 'Αριστοτέλους Βαλαωρίτου. — Δάνειον πνεῦμα. — 'Εντυπώσεις. — 'Αλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2220. **Κ. Προβελέγιος.** Συλλυπητήρια τῆς 'Εταιρίας τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου ἐπὶ τῷ θανάτῳ Κωνσταντίνου Προβελεγίου, προέδρου τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου αὐτῆς, καὶ λόγοι ἐκφωνηθέντες, ἐπικήδειος καὶ ἐπιτάφιος. 'Εν 'Αθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου 'Αδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου, 1880. 8ον, σελ. 16. [Δαπάναις τῆς 'Εταιρίας τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου εἰς ἀοίδιμον μνήμην τοῦ πρώτου προέδρου αὐτῆς]

2221. **Premières Lectures.** Classes élémentaires. A l'usage des écoles Grecques, par Eugène Brissaud. Contenant 1) Un syllabaire et des exercices sur les principales difficultés de la lecture. — 2) 400 propositions graduées, simples et composées, dont chacune exprime un fait ou une vérité, et dont l'ensemble forme un cours théorique et pratique d'analyse logique élémentaire. — 3) Fables et récits, en prose et en vers, tirés des meilleurs auteurs et accompagnés de questionnaires. Athènes, Librairie Karl Wilberg, Rue d'Hermès. Typographie de Perris Frères, 1880. 8º p. 103.

2222. **Γεωργίου Χ. Σουρῆ** — "Αλλ' ἀντ' ἄλλων, κωμῳδία μονόπρακτος. Διδαχθεῖσα τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐν 'Αθήναις σκηνῆς τοῦ θεάτρου «'Απόλλωνος» τῇ 3 'Ιουλίου 1880. 'Εν 'Αθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου 'Αδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1880, 16ον, σελ. 35.

'Εν μικρᾷ πόλει τῆς Βοημίας ἀνεκαλύφθη πρό τινος τὸ ἀντίτυπον τῆς ἁγίας Γραφῆς, ὅπερ μετεχειρίσθη ὁ Λούθηρος ἵνα μεταφράσῃ αὐτὴν εἰς τὴν γερμανικήν. Τὰ περιθώρια τοῦ βιβλίου καλύπτουσιν ἰδιόχειροι σημειώσεις τοῦ μεγάλου ἀναμορφωτοῦ. Κατά τινα βοημικὴν ἐφημερίδα ἡ Βίβλος αὕτη ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην τῆς Δρέσδης, ἐξ ἧς ἀποσπασθεῖσα περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ ποιη-

Digitized by Google

τοῦ Hvesdy, ὅστις πάλιν παρεχώρησεν αὐτὴν εἰς τὸν νῦν κάτοχον. Λέγεται ὅτι ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας καθηγητὴς Κούρτιος προσφέρει εἰς ἀγορὰν τοῦ πολυτίμου βιβλίου 15,000 μάρκων (18,750 φρ.).

— Ἀνεψιά τις τοῦ διασήμου Γερμανοῦ ποιητοῦ Ἐρρίκου Heine, ἡ πριγκήπισσα de la Rocca, προτίθεται νὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς ἰταλιστὶ βιβλίον ἐπιγραφόμενον· «Ricordi della vita intima dell'Arrigo Heine (Ἀναμνήσεις ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ Ἐρρίκου Heine).

— Τῇ 15 προσεχοῦς Ὀκτωβρίου (ν. ἔ.) δημοσιεύεται ἐν Παρισίοις νέον ποίημα τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ ὑπὸ τὸν τίτλον «L'Ame».

— Ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις νέον ἔργον τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ, υἱοῦ, φέρον τίτλον «Les femmes qui tuent et les femmes qui votent». Τοῦ ἔργου τούτου ἐντὸς ὀλίγων μόνον ἡμερῶν ἐγένοντο 15 ἐκδόσεις.

— Ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 10 Ὀκτωβρίου (ν. ἔ.) συγκροτεῖται ἐν Σαραγώσσῃ Συνέδριον, οὗτινος ἔργον ἔσται ἡ μελέτη τοῦ ζητήματος τῆς φυλλοξήρας, τοῦ καταστρεπτικοῦ τῶν ἀμπέλων ἐντόμου.

— Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ὑπεβλήθη ἐσχάτως ἔκθεσις περὶ τοῦ νέου μεγάλου ἔργου, οὗτινος τὴν ἐκτέλεσιν ἀνέλαβεν ὁ διάσημος Λεσσὲψ, τῆς διώρυχος τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἡ μελετωμένη διώρυξ θὰ ἔχῃ μῆκος 73 χιλιομέτρων, πλάτος ἐν τῷ πυθμένι 22 μέτρων, ὡς καὶ ἡ τοῦ Σουὲζ, ἔσται δὲ ὀλίγον βαθυτέρα ἐκείνης. Καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς διώρυγος θὰ σχηματισθῶσιν ἓξ εὐρυχωρότατοι ὅρμοι ἵνα διευκολύνωσι τὴν διασταύρωσιν τῶν πλοίων, καὶ καθίσταται οὕτω δυνατὸς ὁ διάπλους εἰς πολλὰ ταὐτοχρόνως πλοῖα.

Ὑπολογίζεται ὅτι πρὸς κατασκευὴν τῆς διώρυγος θὰ χρειασθῇ νὰ ἀνασκαφῶσιν 75 ἑκατομμύρια κυβικῶν μέτρων γῆς, ὧν 35 ἑκατομμύρια εἶνε ἔδαφος βραχῶδες. Ἡ δὲ δαπάνη τοῦ ὅλου ἔργου ὑπελογίσθη ὑπὸ τεχνικῆς ἐπιτροπῆς εἰς 843 ἑκατομμύρια φράγκων.

— Εἰς τὴν αὐτὴν Ἀκαδημίαν ὁ κ. Λεσσὲψ ἀνεκοίνωσεν ὑπόμνημα αὐτοῦ περὶ κατασκευῆς σιδηροδρόμου διὰ μέσου τῆς Σαχάρας καὶ ἐγκαθιδρύσεως δύο μεγάλων σταθμῶν ἐν ταῖς περὶ τὸν Ἰσημερινὸν χώραις χάριν τῶν περιηγητῶν. Τὴν ἵδρυσιν τῶν σταθμῶν τούτων, τοῦ μὲν εἰς τὰ ἀνατολικὰ, τοῦ δὲ εἰς τὰ δυτικὰ μέρη, θέλει ἀναλάβει ἡ γαλλικὴ ἐπιτροπὴ τῆς διεθνοῦς ἀφρικανικῆς Ἑταιρίας.

— Ἐν Παρισίοις ἐδημοσιεύθη τελευταῖον νέα ἔκδοσις τοῦ γνωστοῦ βιογραφικοῦ «Λεξικοῦ τῶν συγχρόνων» τοῦ Vapereau.

— Ἡ ἐν Λονδίνῳ ὑφισταμένη Ἑταιρία πρὸς προστασίαν τῶν κτηνῶν συνεκάλεσε τελευταῖον γενικὴν συνέλευσιν τῶν μελῶν αὐτῆς ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Saint-James-Hall. Παρίσταντο εἰς τὴν συνεδρίασιν ταύτην, πλὴν πολλῶν ἄλλων ἐπισήμων προσώπων, ὁ πρίγκηψ καὶ ἡ πριγκήπισσα τῆς Οὐαλλίας, ὁ πρίγκηψ Ἀλβέρτος Βίκτωρ, ὁ πρίγκηψ Γεώργιος καὶ ἡ λαίδη Burdett Coutts, πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν κυριῶν τῆς Ἑταιρίας. Κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην συνεδρίασιν ἐπρόκειτο νὰ ἀναγνωσθῇ ἡ ἔκθεσις ἐπὶ διαγωνίσματος, ὅπερ ἡ διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ εἶχεν ἱδρύσει, καὶ εἰς ὃ προσεκλήθησαν νὰ μετάσχωσι πάντες οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ νέοι διδάσκαλοι τοῦ Λονδίνου. Θέμα τοῦ διαγωνίσματος ἦτο· «Πῶς ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ προσφέρηται πρὸς τὰ κτήνη». Πρὸ τῆς ἀνακηρύξεως τῶν ὀνομάτων τῶν βραβευθέντων ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας ἀπηύθυνε βραχεῖαν προσλαλιὰν πρὸς τὴν συνέλευσιν, συνεχάρη δὲ θερμῶς τὸν λόρδον Aberdare, πρόεδρον τῆς Ἑταιρίας, καὶ τοὺς εἰσηγησαμένους τὸν διαγωνισμόν.

Ἐκ τῶν 2,500 σχολείων τῶν ὑπαρχόντων ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς μεγάλης Βρετανίας 500 μετέσχον τοῦ διαγωνισμοῦ πέμψαντα ἐν συνόλῳ 10,000 ὑπομνημάτων. Τὸ σπουδαῖον δὲ τοῦτο ἀποτέλεσμα ὁ πρίγκηψ ἀνωμολόγησε μετ' εὐχαριστήσεως, ἐπειπὼν ὅτι «εἶνε μαρτύριον ὅτι οἱ διδάσκαλοι δὲν ἀμελοῦσι νὰ ἐνσταλάξωσιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν παίδων ἀρχὰς πραότητος καὶ ἀγαθότητος οὐ μόνον πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ κτήνη, εἰς ἃ οὐκ ὀλίγον ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος τῆς εὐζωΐας του».

Γενομένης δὲ τῆς ἀνακηρύξεως τῶν βραβευθέντων, ἀνεγνώσθη εἶτα ἡ ἔκθεσις τῶν ἐργασιῶν τῆς ἑταιρίας, ἐξ ἧς ἐγνώσθη ὅτι ἡ Ἑταιρία συντηρεῖ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις 40 σταθμοὺς διὰ τὴν προστασίαν τῶν κτηνῶν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[25 Σεπτεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἀφικνοῦνται εἰς Πειραιᾶ τὴν προσεχῆ Δευτέραν. — Οἱ ὑπὸ τὰ ὅπλα ἄνδρες ὑπερβαίνουσιν ἤδη τὰς 37,000, ἐξακολουθοῦσι δὲ πανταχοῦ τοῦ Κράτους πλεῖστοι προσερχόμενοι καθ' ἑκάστην καὶ κατατασσόμενοι εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ. — Διετάχθη ὁ σχηματισμὸς δύο ἔτι πεζικῶν ταγμάτων, τοῦ 19 καὶ 20. Ὑπεβλήθησαν δὲ πρὸς ὑπογραφὴν τὰ διατάγματα πρὸς σχηματισμὸν καὶ δύο ἄλλων πεζικῶν ταγμάτων φερόντων τοὺς ἀριθμοὺς 21 καὶ 22. — Ἐξεδόθη διάταγμα περὶ συστάσεως δευτέρας τοπομαχικῆς πυροβολαρχίας, ἥτις μετὰ τῆς ὑπαρχούσης πρώτης θέλει ἀποτελέσει μίαν τοπομαχικὴν μοῖραν. — Ἤρξατο ὁ καταρτισμὸς τεσσάρων μεταγωγικῶν μοιρῶν ὑλικοῦ τοῦ πολέμου, προωρισμένων εἰς μεταφορὰν τῶν ἐφοδίων τοῦ πολέμου. Ἡ δύναμις ἑκάστης τῶν μοιρῶν τούτων θὰ συμποσωθῇ εἰς 513 ἄνδρας (ὧν 300 ἡμιονοδηγοί), 91 ἵππους ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν καὶ 604 ἡμιόνους. Ἄρα αἱ τέσσαρες μοῖραι θὰ ἔχωσιν ἐν ὅλῳ δύναμιν ἐκ 2,052 ἀνδρῶν, 364 ἵππων καὶ 2,416 ἡμιόνων. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν παρήγγειλεν εἰς τὰ ἐν Πειραιεῖ ὑφαντήρια τὴν κατασκευὴν 30,000 σκελεῶν καὶ ὑποδυτῶν. — Αἱ ἐκ Κύπρου μεταφερόμεναι ἡμίονοι πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ εἰσὶν 700, ἠγοράσθησαν δὲ ἀντὶ φρ. 300 ἑκάστη. Τούτων τὰς 150 προσφέρουσιν οἱ ἐν Κύπρῳ Ἕλληνες δωρεάν. — Παρὰ τῷ ἀρχηγῷ τοῦ ἐνταῦθα στρατοῦ προσεκλήθησαν πάντες οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοί, ἵνα σκεφθῶσι περὶ τροφοδοσίας τοῦ στρατοῦ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ. — Ἀνεχώρησε μεταβαίνων εἰς Παρισίους, κληθεὶς ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας κ. Des Michels. — Εἰς Σῦρον ἀφίκοντο ἐκ Γαλαζίου περὶ τοὺς 190 Ἕλληνες ἐθελονταί, ὅπως κατταχθῶσιν εἰς τὸν στρατόν. — Αἱ ἐφημερίδες τῶν ἐπαρχιῶν πᾶσαι βεβαιοῦσι περὶ τῆς ἐξαιρέτου ὑγιείας τοῦ στρατοῦ. — Πλὴν τοῦ ἐν Λαμίᾳ νοσοκομείου ἀπεφασίσθη νὰ καταρτισθῶσι τοιαῦτα καὶ ἐν Γαρδικίῳ, Γιαννιτζοῦ, καὶ Φουρνᾶ. — Ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ καὶ τοῦ πληρεξουσίου ξένης ἑταιρίας ὑπεγράφη σύμβασις περὶ κατασκευῆς ἱπποσιδηροδρόμων ἐν Ἀθήναις, ἐν Πειραιεῖ καὶ τοῖς πέριξ αὐτῶν. Οἱ κατὰ τὴν σύμβασιν κατασκευαστέοι σιδηρόδρομοι εἰσὶν οἱ ἑξῆς· Ὁ πρῶτος ἄρχεται ἀπὸ τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας, διατρέχει τὴν ὁδὸν Ἀκαδημίας, καταβαίνει διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν ἀνακτορικῶν σταύλων εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος, καὶ ἐκεῖθεν διὰ τῆς ὁδοῦ Φιλελλήνων ἀφικνεῖται εἰς τοὺς Ἰλισσίους κήπους. Ὁ δεύτερος ἀναχωρῶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς πλατείας διήκει τὴν ὁδὸν Πατησίων, καὶ διασχίζων τὸ ὁμώνυμον προάστειον ἀπολήγει εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Λουκᾶ. Ὁ τρίτος ἀναχωρεῖ ἐπίσης ἀπὸ τῆς πλατείας Ὁμονοίας, διατρέχει τὴν ὁδὸν Κολοκυθοῦς καὶ ἀπολήγει εἰς τὸ ὁμώνυμον προάστειον. Ὁ τέταρτος ἔχων τὴν ἀφετηρίαν του ἐκ τῆς αὐτῆς πλατείας παρελαύνει τὴν ὁδὸν Ἀθηνᾶς, καὶ θλώμενος κατ' ὀρθὰς, ἀφικνεῖται διὰ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου. Ὁ πέμπτος ἄρχεται ἀπὸ τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος, διέρχεται διὰ τοῦ χωρίου Ἀμαρουσίου καὶ ἀπολήγει εἰς Κηφισσίαν. Ὁ ἕκτος ἀρχόμενος ἐκ τῆς ἀγγλικῆς ἐκκλησίας ἀφικνεῖται μεταξὺ τῶν δύο Φαλήρων. Ὁ ἕβδομος ἀκολουθῶν τὴν ἀκτὴν συνδέει τὸ παλαιὸν Φάληρον μετὰ τοῦ νέου. Ὁ ὄγδοος ἀναχωρῶν ἐκ τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας διήκει τὴν ὁδὸν Πειραιῶς καὶ θλώμενος κατ' ὀρθὰς ἀντικρὺ τοῦ σιδηροδρόμου φθάνει παρὰ τὴν μικρὰν ἐκκλησίαν τῶν Ταξιαρχῶν. Αἱ ἐργασίαι ἄρξονται ἐντὸς ἐννέα μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου περὶ ἱπποσιδηροδρόμου, καὶ ἐντὸς τριῶν ἐτῶν πρέπει νὰ περατωθῶσι. — Κατ' ἐπισήμους πληροφορίας τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐξήχθη ἐκ τῶν λιμένων τοῦ Κράτους σταφιδόκαρπος εἰς τὸ ἐξωτερικὸν 22,440,855 λιτρῶν ἐνετικῶν. — Ἐν Σκιάθῳ ἱδρύθη ἐργοστάσιον ἀτμομύλου νεωτάτης κατασκευῆς. — Ἐν Κλειτορίᾳ καὶ Λευκασίᾳ ἐξακολουθοῦσιν ἐπαναλαμβανόμενοι οἱ σεισμοί, προαγγέλλονται δὲ ὑπὸ συγκεχυμένης τινὸς βοῆς. — Εἴς τι τῶν ἐν Φθιώτιδι ὑπηρετούντων σωμάτων κατετάχθη νεοσύλλεκτος, ἀγνοῶν τὸ ἐπώνυμόν του, τὸ ἔτος, τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν, ἄμοιρος πάσης ἄλλης γνώσεως, ἰδέας ἢ ἐννοίας, μὴ δυνάμενος οὐδὲ τοὺς ἁπλουστάτους ἀριθμοὺς νὰ προσθέσῃ, καὶ ἐν γένει περίεργον ἀνθρωπολογικὸν φαινόμενον ἀποτελῶν. Ὁ νεοσύλλεκτος οὗτος ἀντιλαμβάνεται εὐχερῶς τῶν γυμνασίων.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

25 Σεπτεμβρίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 25 Σεπτεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 285
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 296
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 400
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 282
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 106
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 198
60 » » . . . . —		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 407

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,525
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	180 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ. 115 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 71
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	8,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 104 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.60-90.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113-114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.75
Λίρα Στερλίνα	,,	28.45
Λίρα Ὀθωμανική	,,	25.90
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 61

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (24 Σεπτεμβρ.) Ἐμ. 28.55.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (28 ») ,, 28.60-28.70

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (1 Ὀκτωβρίου.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	27 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	240
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	250
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	103 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4-110 1/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 - 23 10.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 14/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 29/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 23 Σεπτεμβρίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.35
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.60
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.43
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 1 Ὀκτωβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.10
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.50
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (1 Ὀκτωβρίου.)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.35 1/2-25.40 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 1/2-5 1/2 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 117 1/2-122 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0|0. Βερολίνου 5 1/2. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ι. Φ. Σ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Ἀθήνας. Διότι ἄλλοτε ὁ βίος ἦτο καὶ ἁπλούστερος καὶ εὐκολώτερος παρὰ σήμερον. Οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἠρκοῦντο εἰς τὸ πολὺ ἢ ὀλίγον, ὅπου εἶχον. Ὁ κόσμος τότε δὲν ἐμεθύσκετο ἀπὸ τὰ παραδείγματα τοῦ αἰφνιδίου πλουτισμοῦ, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑποκρύπτει αἴσχη. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φίλων καὶ γνωρίμων ἦτο τότε πολὺ περιωρισμένος, ἀλλ' ὁ φίλος τότε εἶχε φιλίαν πρὸς τὸν φίλον, καὶ ὁ γνώριμος ἐγνώριζε τὸν γνώριμόν του. Οἱ ἄνθρωποι δὲν κατέτεμνον τότε τὸν βίον καὶ τὴν φιλίαν των εἰς μικρότατα χάλκινα νομίσματα, διὰ νὰ δίδουν ὀλίγα καὶ εἰς ὅλους, χωρὶς νὰ συνυπολογίσωμεν τὰ χαρτονομίσματα καὶ τὰ κίβδηλα. Τὰ ἀμοιβαίως ἀνταλλασσόμενα ἦσαν νομίσματα μεγάλα καὶ καλά. Ἐπειδὴ δὲ ἡ συμβίωσις ἦτο μεγαλητέρα, ὅλοι ἐγνώριζον τὰς ὑποθέσεις, τοὺς πόρους καὶ τὴν κατάστασιν ὅλων. Θὰ ἦτο δὲ ἀνωφελὲς καὶ ὅλως γελοῖον καὶ προσβλητικὸν καὶ τὸ νὰ δοκιμάσωσι μόνον ν' ἀπατήσωσιν ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι, ὑποκρινόμενοι τὸν πλούσιον. Ἐφρόντιζον δὲ νὰ κατοικῶσι πλησίον τῶν φίλων των οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὸ ὄχημα ἐθεωρεῖτο τότε ὡς ἔκτακτον ἀντικείμενον πολυτελείας, οὗτινος δὲν ἐγίνετο χρῆσις εἰμὴ εἰς ἐκτάκτους καὶ πανδήμους περιστάσεις. Οὐδ' ἐπεχειροῦμεν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ νὰ θαμβόνωμεν ἀλλήλους διὰ τῆς ἐπιδείξεως σκευῶν πολυτίμων καὶ ἐπίπλων πλουσίων. Τὴν σήμερον, ὁπότε οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τόσους «φίλους» καὶ τόσας γνωριμίας, διεσκορπισμένους ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς ὑπερμέτρως μεγαλυνθείσης πόλεως, δὲν βλέπουσιν ἀλλήλους εἰμὴ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ οὕτως εἰπεῖν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, χωρὶς νὰ παρεισχωρήσωσιν εἰς τὰ παρασκήνια ἀλλήλων· ὅθεν καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐλπὶς τοῦ ν' ἀπατήσωσιν ἀλλήλους δὲν εἶνε παράλογος, ἀποπειρῶνται νὰ πράξωσι τοῦτο. Ὁ βίος κατήντησε δύσκολος, ἐπίπονος καὶ πλήρης ψεύδους καὶ ἀπάτης, ἥτις ἐπὶ τέλους σοῦ προξενεῖ κάματον. Ἔχεις ἀπειραρίθμους φίλους, ἀλλὰ φιλίας ἴχνος οὐδαμοῦ. — κ. Ε. Τ. Ἀθήνας. Εὐχαρίστως θὰ τὴν δημοσιεύσωμεν. — κ. Ε. Ι. Μ. Πειραιᾶ. Ἐστάλησαν ἡμῖν παρὰ τοῦ αὐτόσε ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. — *** Διὰ τὴν πληκτικήν του λεπτομέρειαν. — κκ. Κ. Π. Σμύρνην, Α. Σ. Πάτρας, Π. Ι. Ζ. Τένεδον, Ν. Δ. Φαλτσί, Α. Β. Πειραιᾶ, Δ. Ν. Δ. καὶ Καν Ν. Κ. Κέρκυραν, «Φάρον τοῦ Βοσπόρου» Κωνσταντινούπολιν, ὑποκατάστημα Ἐθν. Τραπέζης, Σπάρτην. Ἐλήφθησαν. — κ. Γ. Α. Π. Κέρκυραν. Ἐκ προοιμίων σᾶς ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας μας. — Μιᾷ κυρίᾳ. «Si vous n'avez rien à me dire» (Paroles de Victor Hugo, musique de Mme la baronne Willie de Rothschild. —κ. Ν. Π. Σύρον. Θ' ἀποσταλῶσιν ἅμα ληφθῶσι τὰ χρήματα. — Τριαστέρῳ συνδρομητῇ. Διὰ νὰ μὴ πάθωμεν ὅ,τι συνέβη εἰς τὴν γυναῖκα, ἥτις ἐπειράθη προχείρως νὰ θρέψῃ κατ' οἶκον μεταξοσκώληκας. Κατ' ἀρχὰς ἐθυσίασεν εἰς αὐτοὺς ἓν δωμάτιον, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ τὸ ἄπλετον σμῆνος κατέλαβε καὶ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον, καὶ ἑσπέραν τινὰ ἡ οἰκοδέσποινα ἐκινδύνευσε νὰ κοιμηθῇ ἐν ὑπαίθρῳ.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1246.

Παίζουσι τρεῖς χαρτία. Κατὰ τὸ πρῶτον παιγνίδιον χάνει ὁ πρῶτος, κερδίζουσι δὲ οἱ ἄλλοι δύο τόσα, ὅσα ἑκάτερος εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ. Κατὰ τὸ δεύτερον παιγνίδιον χάνει ὁ δεύτερος, κερδίζουσι δὲ ὁ πρῶτος καὶ ὁ τρίτος παρ' αὐτοῦ ὅσα ἑκάτερος αὐτῶν εἶχε χρήματα. Κατὰ τὸ τρίτον τέλος παιγνίδιον κερδίζουσιν ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος παρὰ τοῦ τρίτου ἴσον πάλιν ποσὸν πρὸς ὅσα ἕκαστος αὐτῶν εἶχε, καὶ τότε παύει τὸ παιγνίδιον. Μετροῦσιν οἱ παίξαντες τὰ χρήματά των καὶ εὑρίσκουσιν ὅτι καὶ οἱ τρεῖς ἔχουσιν ἴσον ποσὸν, ἤτοι φρ. 24 ἕκαστος. Ζητεῖται πόσα χρήματα εἶχεν ἕκαστος ὅταν ἤρχισαν τὸ παιγνίδιον;

1247.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται ἀμοιβή τις]

Σκάκι. — Ἐὰν λάβῃς τὰς ἐν τοῖς κάτωθι τετραγωνιδίοις 64 συλλαβὰς καθ' ἣν τάξιν ἵππος διαδοχικῶς εἰς 64 πηδήματα τὰς πατεῖ, σχηματίζονται ὀκτὼ ὁμοιοκατάληκτοι στίχοι ὀκτασύλλαβοι.

Ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις τῶν στίχων τούτων.

τοῦ	τε	κό	να	προ	νὰ	θὰ	τὸ
εὐ	δύ	σκα	λεί	λως	ἂν	σο	μ'εὖ
κ̣ιοῦ	σις	ἔπ	κι	τον	α	σκά	μὲ
ἀ	πῶς	σεις	στή	που	εἶς	ρῃς	χὴν
γνῶ	πι	τὰς	τοῦ	νή	νὰ	λύ	κι
σῃς	εἶν'	φυ	ὲ	σῃς	ἀ	λιν	ἀλ
εὐ	α	ξεύ	νο	τεῖ	λὰ	δὲν	σῃς
ρῃς	μί	ται	ἴ	ῆ	μὴ	παι	πά

Ἐν Πειραιεῖ. A. B.

1248.

Τίς εἶνε ὁ μεγαλείτερος τῶν ἀχαρίστων;

1249.

Ἀπόδειξον μαθηματικῶς, ὅτι ἓν ποτήριον κενὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ ἓν ποτήριον πλῆρες.

1250.

Δύνασαι νὰ μὲ μαντεύσῃς
εἰς τὰ ζῷ' ἂν μὲ ζητήσῃς.
Μάτην πλὴν νὰ μὲ φονεύσῃς
προσπαθεῖς,
ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς.
Καὶ ἀκέφαλον ἀκόμα
ἔχ' ἀκέραιον τὸ σῶμα.
Εἴς τι ἄλλο ὅμως ζῷον παρευθὺς μὲ μεταβάλλεις,
ἂν τὴν κεφαλήν μου κόψῃς κι' ἀντ' αὐτῆς ἄλλην μοῦ βάλλῃς.

1251.

. . . . . Σ
. . . . Σ
. . . Σ
. . Σ
. Σ
Σ

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα ἄνωθι γράμματα, ὧν τὴν θέσιν ἐπέχουσιν αἱ στιγμαὶ, ὥστε νὰ σχηματισθῇ τριγωνικόν τι κυβόλεξον.

1252.

Τετραμελὲς τὸ ὄνομα, τετράπουν καὶ τὸ σῶμα,
ὅπερ τὸ ὅλον μου δηλοῖ.
Μικρὸν, στρογγύλον γίνομαι καὶ διφυὲς ἀκόμα,
ἂν μοῦ κοπῇ ἡ κεφαλή.

1253.

Rébus.

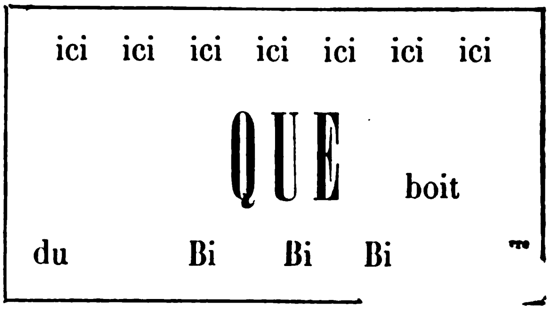

1254.

Mot carré.

Mon premier est ouvert et fermé tour à tour;
Fermé pendant la nuit, ouvert durant le jour.
D'un grand homme déchu mon second fut l'asile.
Deviner le suivant sera chose facile.
Tout oiseau qu'il était, mis au nombre des dieux,
L'Égypte lui rendit un hommage pieux.
Mon quatrième enfin, fer ou plomb, bois ou pierre,
Oblige à marcher droit, sans marcher sur la terre.

1255.

Pour mon premier
Vous avez toujours un dieu de la Fable.
A mon dernier
Le fils de Pélée était vulnérable.
Et mon entier
En toute saison est indispensable.

1256.

Devinette - calembour.

VILLE. Oter à ce mot une lettre et trouver un monument de Paris incendié pendant la Commune.

1257.

Que l'on mette
Bas ma tête,
Incontinent
De contenant
Me voici — singulière chose
Qu'une telle métamorphose —
Devenu
Contenu.

ΛΥΣΕΙΣ

1241.

Ἡ περιουσία ἦτο δραχ. 8,100, τὰ τέκνα ἦσαν 9, ἕκαστον δ' αὐτῶν ἔλαβεν 900 δραχμάς.

1242.

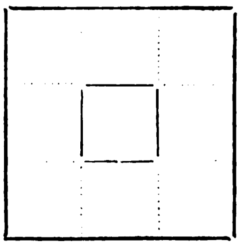

1243.

Εἶνε εὐκολώτερον νὰ κάμῃ τὸ καλὸν ὁ πλούσιος, παρὰ νὰ μὴ κάμῃ τὸ κακὸν ὁ πτωχός.

1244.

PAR	TER	RE
TER	RAS	SE
RE	SE	DA

1245.

1+1 = 20 sans 0 (Vin sans eau), puisque 1+1 = 2.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 197. — 8 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2223. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 5 Ὀκτωβρίου 1880. Ἀριθ. 249 (197). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Ὑγειοαστυνομείου τῆς νήσου Ἀστυπαλαίας ἐν ἔτει 1828 — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἀλ. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκ. Σούτσου). — Ἐπιστολαὶ ἐκ Παρισίων. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2224. Δύο ὁμιλίαι ἀπαγγελθεῖσαι ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις ἑλληνικῷ διδασκαλικῷ Συλλόγῳ ὑπὸ Νικολάου Ἀναστασίου. Ἐν Ἀθήναις, 1880. 8ον σελ. 17.

2225. **Μουσικὸς καὶ δραματικὸς Σύλλογος.** Ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1877 μέχρι 30 Ἰουνίου 1880. Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1880. 12ον σελ. 22.

2226. **Τὰ ἐν πολέμῳ διεθνῆ νόμιμα ἐν Εὐρώπῃ** πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ. Ἀνώνυμον. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1880. 8ον σελ. 32. Τιμᾶται ἡμίσεος φράγκου.

2227. **Γαλλικὸν ἀλφαβητάριον** ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Καρόλου Ploetz, μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Ἰουλίου Ἄξενφελδ. Athènes, Librairie Karl Wilberg, Rue d'Hermès, 1880. Typographie de Perris Frères. 8ον σελ. 128.

2228. **Petit cours pratique de grammaire française.** Classes élémentaires. A l'usage des écoles Grecques par Eugène Brissaud. Ouvrage destiné aux commençants et contenant de nombreux exercices sur les dix parties du discours; spécialement sur l'article, le pronoms et les adjectifs possessifs, les pronoms personnels et les verbes. Athènes, Librairie Karl Wilberg, Rue d'Hermès. Typographie de Perris Frères, 1880. 8º p. 120.

Ὁ Νόρδενσκιωλδ, ὁ τὴν νέαν διὰ τῆς βορείου θαλάσσης διανοίξας ὁδὸν πρὸς τὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν, μελετᾷ νὰ ἐκδώσῃ προσεχῶς ἀφήγησιν τοῦ περίπλου αὐτοῦ. Τὸ ἔργον, φέρον τίτλον «Ὁ περίπλους τῆς Βέγας», θὰ κοσμῆται καὶ δι' εἰκονογραφιῶν. Κατὰ τὸ «Academy» ὁ Νόρδενσκιωλδ ἐκέρδησεν ἆθλον 25,000 φλωρινίων, ἅτινα εἶχον ψηφίσει ἀπὸ τοῦ 1611 αἱ Βουλαὶ τῶν Κάτω Χωρῶν ἵνα δοθῶσιν ὡς γέρας εἰς τὸν θαλασσοπόρον, ὅστις θὰ ἀνεκάλυπτε τὴν διὰ τῆς βορειοανατολικῆς θαλάσσης δίοδον.

OFFENBACH

Ὁ τηλέγραφος ἀνήγγειλεν ἡμῖν τὸν θάνατον τοῦ Ὄφφεμπαχ, τοῦ ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν περιωνύμου ὄντος διὰ τὰ ἐλαφρὰ μουσικὰ αὐτοῦ ἔργα. Ὁ Ἰάκωβος Ὄφφεμπαχ ἐγεννήθη ἐν Κολωνίᾳ ἐν ἔτει 1819 ἐξ ἰσραηλιτικῆς οἰκογενείας, μεταβὰς δὲ εἰς Γαλλίαν διήκουσε μαθήματα ἐν τῷ Ὠδείῳ τῶν Παρισίων κατὰ τὰ ἔτη 1833 καὶ 1834, καὶ εἶτα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του. Κατὰ τὸ 1842 ἐλθὼν πάλιν εἰς Παρισίους παρουσιάσθη κατ' ἀρχὰς ὡς βαρβιτιστὴς ἐν ταῖς συναυλίαις· ὡς τοιοῦτος δὲ ἀπεκάλυψεν ἀμέσως τὸν ἰδιόρρυθμον αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ τὴν κλίσιν πρὸς τὰς παρῳδίας καὶ τὰς ἰδιοτρόπους συνθέσεις. Ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἔργου του ἐπεζήτει νὰ ἐκπλήξῃ τὸν ἀκροατὴν διὰ τοῦ ἐκτάκτου μᾶλλον ἢ διὰ τόνων ἁρμονικῶν καὶ ὡραίας μελῳδίας. Φύσει ὢν εὔθυμος καὶ εὐφυής, ὁ Ὄφφεμπαχ εὗρε ταχέως προστάτας μεταξὺ τῶν δημοσιογράφων καὶ τῶν καλλιτεχνῶν, καὶ δὲν ἤργησε νὰ ἀποκτήσῃ φήμην μουσικοῦ ἰδιορρύθμου, ὅπερ συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ. Οὕτως ἐν ἔτει 1847 τῇ προστασίᾳ τῆς κυρίας Augustine Brohan διωρίσθη διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας ἐν τῷ Théâtre Français.

Ἡ θέσις αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τοῦ σταδίου τοῦ Ὄφφεμπαχ. Ἀνανεώσας τὸ προσωπικὸν τῆς τέως παρημελημένης ὀρχήστρας, ἤρξατο συνθέτων μικρά τινα τεμάχια οἱονεὶ προαναχρούσματα διαθέτοντα τοὺς θεατὰς εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν παριστανομένων κωμῳδιῶν. Κατόπιν ἐπεχείρησε νὰ μελοποιήσῃ ἐν παρῳδίᾳ τινὰς τῶν χαριεστέρων μύθων τοῦ La Fontain, ὡς τὸν Τέττιγα καὶ Μύρμηκα, τὴν Ἀλώπεκα καὶ τὸν Κόρακα, καὶ ἄλλους, ἡ δ' ἐπιχείρησις αὐτοῦ αὕτη ἐπέτυχεν οὐκ ὀλίγον. Ἐν τούτοις ἡ ἐπιτυχία αὕτη δὲν ἐμπόδισε τὸν διάσημον κριτικὸν Scudo νὰ εἴπῃ περὶ αὐτοῦ ὅτι «il lit sur ses perles» (τοὺς μύθους τοῦ Λαφονταίνου)

Ce que les papillons hélas! font sur les roses.

Οὐχ ἧττον ὁ Ὄφφεμπαχ εἰργάσθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀνατεθειμένης αὐτῷ ὀρχήστρας, ἐφ' ᾧ καὶ ἠμείφθη δαψιλῶς, λαμβάνων πλὴν τοῦ τεταγμένου μισθοῦ καὶ τὸ προϊὸν μιᾶς κατ' ἔτος εὐεργετικῆς ὑπὲρ αὐτοῦ παραστάσεως. Ἀλλὰ l'appetit vient en composant. Μὴ εὐχαριστούμενος μὲ τὰς μουσικὰς συμφωνίας τῶν διαλειμμάτων, ὧν ἡ ἀξία ἐχάνετο ἐν τῷ θορύβῳ τῶν θεατῶν εἰσερχομένων ἵνα καταλάβωσι τὰς θέσεις των, ὁ Ὄφφεμπαχ ἐπεχείρησε νὰ συνθέσῃ μελοδραμάτια. Οἱ μελοποιοὶ ἐδέχθησαν λίαν εὐμενῶς τὸν νέον αὐτῶν συνάδελφον. Ἀλλ' ὅταν ἐζήτησε νὰ φέρῃ τὰ ἔργα του ἐπὶ τῆς σκηνῆς, οἱ διευθυνταὶ τῶν θεάτρων ἔστρεφον αὐτῷ πάντες τὰ νῶτα. Τότε ἀπεφάσισε νὰ γείνῃ αὐτὸς κύριος ἑνὸς θεάτρου, καὶ πράγματι τὸ κατώρθωσε. Τῷ 1855 ἱδρύθη τὸ θέατρον des Bouffes-Parisiens, οὗτινος ἔλαβε τὸ προνόμιον ὁ Ὄφφεμπαχ. Τότε ἔδωκεν ὅλον ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔργον του, ὁ δὲ παρισινὸς κόσμος εἶδε παριστανόμενα ἄνευ διακοπῆς τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο τὰ τοσοῦτον γνωστὰ ἔκτοτε γενόμενα αὐτοῦ ἔργα· les Deux aveugles, Bataclan, le Violonneux, Trombalcazar, le Financier et le Savetier, la Rose de Saint-Flour, Croque-fer, le Mariage aux lanternes, la Chatte métamorphosée en femme, le 66, Mesdames de la halle, la Chanson de Fortunio, Daphnis et Chloé, Orphée aux enfers, le Roman comique, les Bavards, M. et Mme Denis, la belle Hélène, etc.

Ὁλόκληρος ἡ πόλις τῶν Παρισίων προσέδραμεν ἵνα ἴδῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὰ νέα ταῦτα μελοδραμάτια, οὕτω δὲ πλήρης ἐπιτυχία ἐξησφαλίσθη τῷ Ὄφφεμπαχ· αἱ παραστάσεις τῶν ἔργων αὐτοῦ μετροῦνται καθ' ἑκατοντάδας.

Τυχὼν ἰσχυρῶν προστατῶν, ἰδίως δὲ τῆς πριγκηπίσσης Μέττερνιχ, ἠδυνήθη νὰ φέρῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῶν μεγάλων ἐν Παρισίοις θεάτρων. Ἔκτοτε ἡ φήμη τοῦ μελοποιοῦ ὁσημέραι ἐξετείνετο, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ ὑπερβάντα τὰ γαλλικὰ ὅρια διεδόθησαν εἰς ἅπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀμερικήν. Κατὰ τὸ 1873 ὁ Ὄφφεμπαχ διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ θεάτρου «Gaîté», τὸ ὁποῖον διηύθυνε μέχρι τοῦ 1875, καὶ ἐν ᾧ παρέστησε πολλὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ. Τῷ 1876, ἐν καιρῷ τῆς διεθνοῦς Ἐκθέσεως τῆς Φιλαδελφείας, μετέβη εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ ἀποδημία αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξεν ὅσον ἤλπιζεν ἐπικερδής, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τῆς ἀποδημίας ταύτης, ἣν ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον «Notes d'un musicien en voyage». Ἀπὸ τοῦ 1873 ὁ Ὄφφεμπαχ ἐξέδωκεν οὐκ ὀλίγα ἔργα, ὧν γνωστότερα εἶνε «Madame l'Archiduc, Bagatelle, la Créole, la Boulangère a des écus, Voyage dans la lune, la Boîte au lait, Pierrette et Jaquot, la Foire Saint-Laurent, le docteur Ox, Maître Peronilla, κ. ἄ.

Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ «Οἱ δύο τυφλοὶ» ἔσχον πρὸ πάντων ἐξαίρετον ἐπιτυχίαν, ἥτις, ὁμολογητέον, ὠφείλετο ἐν μέρει καὶ εἰς τὴν ἱκανότητα τῶν παραστησάντων αὐτὸ ὑποκριτῶν Berthelier καὶ Pradeau. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐδιδάχθη ἐν πρώτοις τῷ 1856, καὶ ὁ μῦθος δ' αὐτοῦ καὶ ἡ μουσική, ἐλαφρότατα ὅλως, δὲν δύνανται νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς οὐδεμίαν ἀνάλυσιν. Ἄλλως τε ὅλα τὰ ἔργα αὐτοῦ δὲν διαφέρουσι κατ' οὐσίαν τοῦ προηγουμένου· ἡ μεταξὺ αὐτῶν συγγένεια εἶνε προφανής· πάντα φέρουσι τὸν αὐτὸν παιγνιώδη φιλολογικὸν καὶ μουσικὸν χαρακτῆρα. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τίτλοι των δεικνύουσιν ἀρκούντως τὸ περιεχόμενον αὐτῶν. Ὁ «Ὀρφεὺς ἐν τῷ Ἅδῃ» παρεστάθη τὸ πρῶτον κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1858. Γνωστὴ εἶνε ἡ ἀγροῖκος αὕτη παρῳδία, ἡ μεταβάλλουσα τὸν Ὀρφέα εἰς διδάσκαλον βιολίου τρέχοντα κα-

Digitized by Google

τόπιν μαθημάτων, καὶ τελειόνουσα διὰ τοῦ μᾶλλον ἀσέμνου χοροῦ. Ἡ ἀμύθητος ἐπιτυχία τοῦ ἔργου τούτου, ἐπὶ πολλὰ ἤδη ἔτη διαρκοῦσα, καὶ πιθανῶς καὶ εἰς τὸ μέλλον ἔτι διαρκέσουσα, περιποιήσασα δὲ εἰς τὸν συγγραφέα μεγάλα ὠφελήματα, ὡς καὶ τὴν τιμητικὴν ἔτι εὔνοιαν τῆς κυβερνήσεως, ὑπῆρξεν οἱονεὶ τὸ σύνθημα εἰς παραγωγὴν παραπλησίων ἔργων, ἅτινα ἔκτοτε κατέκλυσαν πάντα τὰ θέατρα ἐπὶ βλάβῃ καιρίᾳ τῆς ἀληθοῦς καλαισθησίας, τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς τέχνης. Ὁ κόσμος δὲν ἐβράδυνε νὰ παρατηρήσῃ ὅτι εἰσῆλθεν εἰς ὁδὸν ἐπικίνδυνον, ἀλλ' ἡ ὤθησις ὑπῆρξε τοσοῦτον ἰσχυρά, ὥστε ἀδύνατον ὑπῆρξε νὰ ἀνασταλῇ κατόπιν. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἄνευ ἐξαιρέσεως παρῳδήσεως καὶ τῶν ἱερωτέρων ἀκόμη τοῦ ἀνθρώπου ἀντικατέστησε τὴν ἡδονὴν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀκοῆς, τὰς συγκινήσεις τῆς καρδίας, διὰ τῶν κακοηθεστέρων ἐξεγέρσεων τῶν αἰσθήσεων καὶ ἐντυπώσεων. Δὲν ἀρνεῖταί τις ὅτι πολλαὶ τῶν μελῳδιῶν τούτων ἔχουσι τινὰ χάριν καὶ πρωτοτυπίαν· καὶ εὐχαρίστως θ' ἀνεγνώριζεν ἐν αὐταῖς καλλιτεχνικήν τινα ἀξίαν, ἐὰν δὲν περιεῖχον τὰς μᾶλλον ἀλλοκότους καὶ ἀσέμνους σκηνάς.

Μετὰ τὸν «Ὀρφέα» ὁ Ὄφφεμπαχ ἐξέδωκε τὸ μονόπρακτον μελοδραμάτιον «Δάφνις καὶ Χλόη», παρῳδίαν τοῦ χαριεστάτου βουκολικοῦ μυθιστορήματος τοῦ Λόγγου. Τοῦ ἔργου τούτου μελῳδίαι τινὲς ἔχουσι πολλὴν χάριν, οἷον λ. χ. τὸ ᾆσμα τῆς εἰσόδου τῆς Χλόης, κ. ἄ. Ἄλλο ἔργον τοῦ μελοποιοῦ, δημῶδες καταστάν, εἶνε la Chanson de Fortunio, ὅπερ παρεστάθη καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Φαλήρου ἐφέτος, καὶ ἐν ᾧ ἔδρεψε δικαίας εὐφημίας ἡ κυρία Λασσάλ. Τοῦ ἔργου τούτου ἡ μουσικὴ ἔχει καὶ χάριν καὶ ἁβρότητα ὑπερβαίνουσαν πολὺ τὴν κοινὴν ὅλως ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου. «Le pont des soupirs», παρασταθὲν τὸ πρῶτον τῷ 1861, ἔχει τὴν ὑπόθεσιν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὸν πένθιμον αὐτοῦ τίτλον. Τῷ 1863 παρεστάθη ἐν Ἔμς, ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν λουτρῶν, «Il signor Fagotto», ὅπερ παρεστάθη ἀκολούθως καὶ εἰς Παρισίους εἰς τὸ θέατρον «Bouffes-Parisiens».

Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ τὸ μᾶλλον ἀποτυχὸν εἶνε τὸ φέρον τίτλον «Barkouf», ὅπερ ἐδόθη τῷ 1861 ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Opera-Comique. Ἀλλ' ἡ ἀποτυχία τοῦ ἔργου τούτου ἀποδοτέα ἴσως ἐν μέρει εἰς τὸν Scribe, ὅστις ἔσχε τὴν παράδοξον ἰδέαν νὰ ἐκλέξῃ ὡς ἥρωα τοῦ δράματος....... ἕνα σκύλον. Ὁ κριτικὸς Scudo ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν δύο κόσμων» ἐδείχθη αὐστηρότατος πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ ἀπεκάλεσε «σκυλῳδίαν τρίπρακτον» (une chiennerie en trois actes).

«La grande-duchesse de Gérolstein» προσείλκυσεν ἐπίσης μέγα πλῆθος ἀκροατῶν, καίτοι ἡ μουσικὴ αὐτῆς δὲν εἶνε ἐκ τῶν καλλιτέρων τοῦ μελοποιοῦ. Τὸ ἔργον τοῦτο τοσοῦτον διήγειρεν ἐνθουσιασμὸν παρὰ τῷ κοινῷ, ὥστε κατὰ τὴν Παγκόσμιον Ἔκθεσιν τοῦ 1867 ἐν Παρισίοις, ὅτε οἱ πλεῖστοι τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης ἐπεσκέφθησαν τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν, ἡ «Μεγάλη Δούκισσα τοῦ Γερολστάϊν» ἠξιώθη τῆς ἐπισκέψεως πολλῶν ἐξ αὐτῶν.

Μένει ἔτι νὰ εἴπωμεν τινὰ περὶ τῆς «Belle Hélène». Ἡ ἀλλόκοτος αὕτη παρῳδία, παρασταθεῖσα ἐν τῷ θεάτρῳ «Variété» ἀπὸ τοῦ 1864, ἔσχεν ἀμύθητον ἐπιτυχίαν, ἣν ὅμως δὲν δικαιολογεῖ ποσῶς ἡ ἀξία τοῦ ἔργου, καὶ ἥτις βεβαίως οὐδεμίαν περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὴν γαλλικὴν καλαισθησίαν τῆς σήμερον. Πλὴν τῆς εἰσαγωγῆς, ἥτις ἔχει μουσικήν τινα ἀξίαν, τὰ λοιπὰ μέρη οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ χοροὶ κωμικοὶ καὶ μουσικὴ ἀγροίκου ἀστειότητος· ἐν γένει δὲ ἡ μουσικὴ τοῦ ἔργου συμφωνεῖ τελείως πρὸς τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ. Αἰσθάνεταί τις οἱονεὶ αἰσχύνην παριστάμενος εἰς τὴν διδασκαλίαν τοιούτων ἔργων. Τινές, θέλοντες νὰ δικαιολογήσωσι τὸ ἔργον, ἀναφέρουσι δύο ἢ τρία χαρίεντα τεμάχια αὐτοῦ. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἐλαττόνουσι παντάπασι τὴν ἐκ τοῦ συνόλου ἐντύπωσιν.

Ἐν γένει περὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ὄφφεμπαχ ἐγκαινισθέντος εἴδους τῆς μουσικῆς δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅ,τι ποτὲ ὁ Boileau περὶ τῆς παρακμαζούσης φιλολογίας:

Au mépris du bon sens le burlesque effronté
Trompa les yeux d'abord, plût par sa nouveauté.
On ne vit plus en vers que pointes triviales;
Le Parnasse parla le langage des halles :
La licence à rimer alors n'eût plus de frein;
Apollon travesti devint un Tabarin.
Cette contagion infecta les provinces,
Du clerc et du bourgeois passa jusques aux Princes.

**

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[2 Ὀκτωβρίου (Πέμπτη) 1880]

Αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἐκπλεύσαντες ἐκ Βρεντησίου ἐπὶ τῆς «Ἀμφιτρίτης», συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ «Ναυάρχου Μιαούλη», ἀφίκοντο εἰς Κέρκυραν χθὲς (Τετάρτην), ἔνθα ἄμετρον πλῆθος πολιτῶν ἐχαιρέτισε τοὺς βασιλεῖς ἀποβάντας. Κατὰ τηλεγραφικὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως ἀναχωρεῖ σήμερον εἰς Καλαμάκιον, φέρων καὶ τοὺς βασιλόπαιδας ὁ ἀτμοδρόμων «Ἑλλάς», ὅπως παραλάβῃ ἐκεῖθεν τὰς Αὐτῶν Μεγαλειότητας. — Κατὰ τηλεγραφικὴν παραγγελίαν τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως οἱ βασιλόπαιδες κατῆλθον ἐκ Δεκελείας καὶ κατῴκησαν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἕνεκα τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων των. — Τὴν Κυριακὴν μετὰ μεσημβρίαν ἐγένετο ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν ἡ ἐπιθεώρησις τῶν ἤδη ἀπογεγυμνασμένων ἀνδρῶν τῶν ἐνταῦθα στρατιωτικῶν σωμάτων. Ἀπὸ τῆς 2 μ. μ. ὥρας ἔσπευδον πρὸς τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως χιλιάδες πολιτῶν καὶ μακραὶ σειραὶ ἁμαξῶν, ἀπὸ τῆς 3 δὲ ὥρας ἤρξαντο ἀφικνούμενα ἐκεῖσε τὰ στρατιωτικὰ σώματα, ἅτινα καὶ κατελάμβανον τὴν ὁρισθεῖσαν ἑκάστῳ θέσιν. Ἡ παράταξις τούτων ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ λόφου τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως ἔφθανε σχεδὸν μέχρι τῆς λεωφόρου τῶν Πατησίων, ἔχουσα τὸ μέτωπον πρὸς βορρᾶν. Τὸ θέαμα ἦν γραφικώτατον. Οἱ λόφοι καὶ ἡ βόρειος πλευρὰ τῆς πλατείας ἦσαν πλήρεις λαοῦ πάσης τάξεως καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἀναρίθμητοι δ' ἅμαξαι ἦσαν τεταγμέναι ἐν μακρᾷ σειρᾷ. Τὴν 3 καὶ ½ ὥραν ἀφίκετο ἔφιππος εἰς τὸ πεδίον ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν κ. Καραϊσκάκης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στρατοῦ τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ὑποστρατήγου κ. Πετμεζᾶ καὶ τοῦ ἐπιτελείου αὐτοῦ, ἁπάντων ἐφίππων. Ὁ ἔχων τὸ γενικὸν πρόσταγμα ἀντισυνταγματάρχης κ. Μπὸν, ἀφοῦ ἐτοποθέτησε τὰ σώματα παρουσιάσθη εἰς τὸν ὑπουργὸν καὶ ἀνέφερεν, ὅτι τὰ τάγματα εἶνε ἕτοιμα εἰς ἐπιθεώρησιν, ἤρξατο δ' αὕτη ἀμέσως ἀπὸ τῆς χωροφυλακῆς. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπιθεωρήσεως ὁ ὑπουργὸς ἔστη ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας μετὰ τοῦ στρατηγοῦ κ. Πετμεζᾶ καὶ τοῦ ἐπιτελείου, ἐν πλήρει δὲ τάξει καὶ κανονικότητι παρήλασαν πρὸ αὐτοῦ, παιανιζούσης τῆς μουσικῆς, ἅπαντα τὰ μετασχόντα τῆς ἐπιθεωρήσεως τάγματα, ἅτινα μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθον εἰς τὴν πόλιν. Μεταξὺ τῶν θεατῶν ἦσαν ὁ πρωθυπουργὸς καὶ οἱ ὑπουργοί, πολλὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, οἱ ἀνταποκριταὶ τῶν ξένων ἐφημερίδων, πολλοὶ τῶν ἐνταῦθα παρεπιδημούντων ξένων καὶ ἄλλοι. Οἱ μετασχόντες τῆς ἐπιθεωρήσεως συνεποσοῦντο εἰς 4,500 ἄνδρας.—Ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργὸς κ. Καραϊσκάκης, συνοδευόμενος ὑπὸ ἀξιωματικῶν τῶν ἐπιτελῶν, ἀνεχώρησε προχθὲς εἰς Θήβας πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν αὐτόθι στρατιωτικῶν δυνάμεων, ἃς εὗρεν ἐν καλλίστῃ καταστάσει. —Ἡ Κυβέρνησις εὑρίσκεται εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης περὶ χορηγήσεως δανείου πρὸς κάλυψιν τῶν ἐκτάκτων ἀναγκῶν τοῦ Κράτους. Βεβαιοῦται ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα θὰ χορηγήσῃ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἄνω τῶν πεντήκοντα ἑκατομμυρίων φράγκων, κατὰ μὲν τὸ ἥμισυ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια, κατὰ τὸ ἥμισυ δὲ εἰς μεταλλικόν, ἐπὶ ἐτησίῳ τόκῳ ἑνὸς τοῖς ἑκατόν, διατηρουμένης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ ἀνανεουμένου τοῦ προνομίου τῆς Τραπέζης. — Ἐξακολουθεῖ καθ' ὅλον τὸ Κράτος ἡ εἰς τὸν στρατὸν κατάταξις τῶν ὑποχρέων. Ὑπολογίζεται νῦν ὅτι οἱ ὑπὸ τὰς σημαίας ἄνδρες ὑπερβαίνουσι τὰς 43,000. — Ἀναμένεται εἰς Πειραιᾶ τὸ βελγικὸν ἀτμόπλοιον Adrien David, ὅπερ κομίζει τὰ παραγγελθέντα πυροβόλα διὰ τὸ πολεμικὸν ἡμῶν ναυτικὸν ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τοῦ Krupp, ὡς καὶ τὰ πολεμεφόδια αὐτῶν. Τὰ πυροβόλα ταῦτα, ἐν ὅλῳ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ καὶ δώδεκα τῆς ἀποβιβάσεως, τοποθετηθήσονται ἐντὸς τῶν πολεμικῶν πλοίων πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν πυροβόλων Ἄρμστρογκ, δι' ὧν ἦσαν τέως ἐξωπλισμένα. — Δι' ἀγγλικοῦ ἀτμοπλοίου ἀφίκοντο εἰς Πειραιᾶ ἐκ Γαλαζίου καὶ Σουλινᾶ 320 Ἕλληνες ἐθελονταὶ ἵνα καταταχθῶσιν εἰς τὸν στρατόν. —Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐκομίσθησαν εἰς Πειραιᾶ ἐπὶ τοῦ αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου «Κάστορος» καὶ οἱ τελευταῖοι, 156 τὸν ἀριθμόν, ἵπποι τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ ἀγορασθέντων. — Κατὰ δηλοποίησιν τοῦ προέδρου τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου τὸ κατὰ τὴν λήξασαν ἑξαμηνίαν καθαρὸν εἰσόδημα τοῦ χαρτοσήμου ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 2,342,437, αἵτινες κατετέθησαν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

2 Ὀκτωβρίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 2 Ὀκτωβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ. —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 286
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 296
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 414
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον. —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 285
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 107 1/2
10 » φράγ. . . .		29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 207
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 424

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,560
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	181
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ. 115
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 73
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 107

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 28.80-29.20.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 1/2 - 114.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	22.88
Λίρα Στερλίνα	,,	28.60
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.10
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυροῦν δίφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 60

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (29 Σεπτεμβρ.) Ἐμ. 28.65-28.80
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (30 ») ,, 28.90-29.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (8 Ὀκτωβρίου.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	28
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	240
,, ,, 9 0]0.	,,	248
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	102 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 1/4-109 3/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 05-23.15.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 29/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 7 Ὀκτωβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.25
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.67
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.43
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 8 Ὀκτωβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.65
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.75
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.45
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (8 Ὀκτωβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.34 1/2-25.39 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 4 1/2-5 1/2 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 117 1/2-122 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 1/2. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 2 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Κα Α. Π. Ἀχινόν, **κ. Ν. Μ. Κ.** Ἄνδρον. Τὴν συνδρομὴν ὑμῶν διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ἀπὸ τοῦδε, διότι εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας. — **κ. Ι. Φ. Σ.** Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — **Μιᾷ κυρίᾳ.** Ἀθήνας. Τὸ νέον σύγγραμμα τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ (υἱοῦ) «Les femmes qui tuent et les femmes qui votent» ἐξεδόθη πρὸ δύο ἑβδομάδων καὶ ἀριθμεῖ ἤδη πολλὰς ἐκδόσεις. Τινὰ κοινωνικὰ ζητήματα, ἅτινα φέρει εἰς φῶς ἡ δικαστικὴ ἔρευνα, εἶνε θέματα εἰς ἄκρον προσφιλῆ διὰ τὸν Δυμᾶν. Τοιαῦτα ζητήματα παρουσιάσθησαν ἐφέτος συχνὰ ἐν Παρισίοις, ἡ δὲ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἀνέλιξις ὑποθέσεων, οἷαι ἡ τῆς δεσποινίδος Bière, τῆς Dumaire καὶ τῆς κυρίας Tilly, παρέσχον ἀφορμὴν εἰς γένεσιν τοῦ νέου ἔργου τοῦ Δυμᾶ. Ἡ γυνὴ δὲν εὑρίσκει ἀρκοῦσαν προστασίαν εἰς τοὺς νόμους, συντασσομένους ὑπ' ἀνδρῶν. Ἀφοῦ ἡ κοινωνία μεταβάλλεται ὁσημέραι, νέοι χρειάζονται νόμοι συνᾴδοντες πρὸς τὴν βαθμιαίαν ταύτην μεταβολήν. Τοιοῦτος δὲ νόμος παρουσιάζεται ἐν πρώτοις ὁ περὶ διαζυγίου, προσκτώμενος ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ πλείονας θιασώτας· ἡ ἐξουσιοδότησις εἰς ἔρευναν τῆς πατρότητος εἶνε ἄλλος νόμος, ὅστις θὰ παρουσιασθῇ μετ' ἐκεῖνον εἰς τὴν μελέτην τοῦ νομοθέτου. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ αἱ γυναῖκες ἀμύνονται καὶ ἐκδικοῦνται διὰ παντὸς δυνατοῦ μέσου, διὰ τοῦ ἐγχειριδίου, τοῦ ρεβόλβερ ἢ τοῦ βιτριολίου. Καὶ τὰ δικαστήρια τὰς ἀθωώνουσι. Τὰς εὑρίσκουσιν ἀθώας; Βεβαίως, ὄχι· ἀλλὰ ὄπισθεν αὐτῶν ἀναγνωρίζουσι τοὺς ἀληθεῖς ἐνόχους, τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ ἡ χεὶρ τῆς δικαιοσύνης, ἐνώπιον δὲ τῆς τοιαύτης τοῦ νόμου ἀνεπαρκείας, ἥτις μικρὸν διαφέρει τῆς ἀδικίας, δὲν τολμῶσι νὰ ἐπιβάλωσι τιμωρίαν. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Δυμᾶ (διότι τὸ βιβλίον του εἶνε γεγραμμένον ὑπὸ τὸν τύπον ἐπιστολῆς), πραγματεύεται τὸ κοινωνικὸν τοῦτο ζήτημα, ὅπερ τόσον συχνὰ εὑρίσκει ἐν Γαλλίᾳ λύσιν αἱματηράν. Εἰς ἀποσόβησιν τοιαύτης λύσεως ὁ συγγραφεὺς ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν τοῦ νομοθέτου, ὅστις ἐν δεδομένῃ στιγμῇ καὶ ἐν οὐ πολὺ ἀφεστώσῃ ἐποχῇ θὰ κληθῇ νὰ ἐκφέρῃ τὴν ἀπόφασίν του. Ἀλλ' ὁποία θὰ ἦναι αὕτη, ἀφοῦ ὁ νομοθέτης θὰ ἦνε πάλιν ὁ ἀνήρ, καλούμενος νὰ νομοθετήσῃ πάλιν περὶ τῆς τύχης τῆς γυναικός; Τοῦτο δὲν μᾶς τὸ λέγει ὁ Δυμᾶς, ἀλλὰ μεταβαίνει εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ ἄλλου ζητήματος, τοῦ ζητήματος περὶ τῆς ψήφου τῆς γυναικός, ὅπερ ὅμως ὑποστηρίζει δι' οὐχὶ πολὺ ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων. Ἀφοῦ, λέγει ὁ συγγραφεὺς τοῦ Homme-femme, ἡ γενικὴ ψηφοφορία ὑπάρχει χάριν τῶν ἀνδρῶν, καὶ αὐτῶν τῶν ἐστερημένων πάσης ἀναπτύξεως, διατί νὰ μὴ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰς γυναῖκας; Μήπως δὲν ὑπάρχουσιν ἐξ αὐτῶν πολλαὶ ἀξιώτεραι πολλῶν ἀνδρῶν νὰ ἀσκήσωσι τὸ δικαίωμα τοῦτο; Τοῦτο οὐδεὶς ἀρνεῖται. Ἀλλ' ἆρά γε μὴ δὲν εἶνε ὑπεραρκοῦσα καὶ αὐτὴ ἡ χάριν τῶν ἀνδρῶν γενικὴ ψηφοφορία, οἵα φαίνεται ἐν τοῖς ἐσχάτοις τούτοις χρόνοις! — **«Ἀγαθοεργὸν ἀδελφότητα τῶν ξένων».** Ξάνθην. Ἅπαντα ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν τρίτην. — *** Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν. — **κ. Ν. Ι. Π.** Κωνσταντινούπολιν. Τῇ 30 σᾶς ἐγράψαμεν. — **Τούρκῳ.** Ἀληθές. — **κ. Δ*** Πειραιᾶ. Ἡ λογικὴ ὑμῶν μᾶς ὑπενθύμισε τὴν ἑπομένην σκηνήν, ἧς ἐγενόμεθα μάρτυρες ἐσχάτως. Δεκανεύς τις ἐγύμναζε νεοσυλλέκτους. «Τώρα, τοῖς ἔλεγε, θὰ κάμουμε στροφὴν πρὸς τἀριστερά. Ἡ στροφὴ πρὸς τἀριστερὰ γίνεται ἀπαράλλακτα ὅπως ἡ στροφὴ πρὸς τὰ δεξιά. Εἶνε τὸ ἴδιο πρᾶμα μὲ μόνη τὴ διαφορὰ πῶς εἶνε τὸ ἐναντίον. — **κκ. Δ. Β.** Παρισίους, **Χ. Π.** Ἀγρίνιον, **Α. Μ. Κ.** Σύρον, **Δ. Γ. Δ.** Καλάμας, **Χ. Α. Ρ.** Πάτρας, **Ι. Μ.** Βερολῖνον, **Ν. Α** καὶ **Ν. Ε. Π.** Ἀθήνας. Ἐλήφθησαν.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1258.

Πλοῖόν τι καταπλέει εἰς Πειραιᾶ· ὁ μέγας αὐτοῦ ἱστὸς ἔχει μῆκος ὅσον τὸ ἥμισυ τῆς τρόπιδος, τὸ δὲ πλάτος τοῦ σκάφους εἶνε τὸ τέταρτον τοῦ μήκους τοῦ μεγάλου ἱστοῦ. Γνωστοῦ ὄντος ὅτι τὸ σύνολον τῶν τριῶν διαστάσεων εἶνε 208 μέτρα, καὶ ὅτι ὁ πλοίαρχος ἔχει ἡλικίαν ἐτῶν ὅσον τὸ ἥμισυ τῶν μέτρων μήκους τοῦ μεγάλου ἱστοῦ, νὰ εὑρεθῇ ἡ ἡλικία τοῦ πλοιάρχου.

1259.

Ἐκ τοῦ κατωτέρω πίνακος εὑρὲ γνωστοτάτην τινὰ παροιμίαν.

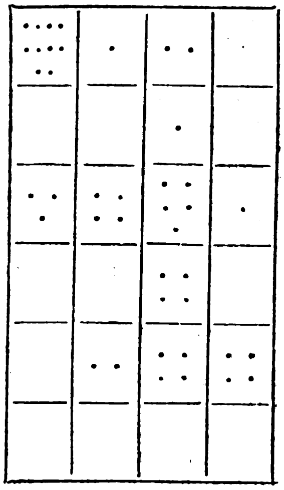

Σημείωσις. — Τὰ 24 τετραγωνίδια, ὁριζοντείως λαμβανόμενα, παριστῶσι τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, αἱ δὲ ἐν τοῖς τετραγωνιδίοις στιγμαὶ δεικνύουσι ποσάκις πρέπει νὰ ληφθῇ τὸ γράμμα, ὅπερ παριστᾷ τὸ τετραγωνίδιον, ἵνα σχηματισθῇ ἡ ζητουμένη παροιμία.

1260.

Κατάταξον τὰ 28 κόκκαλα τοῦ δομινὸ εἰς 4 ὁριζοντείους σειρὰς τοιουτοτρόπως, ὥστε πᾶσαι αἱ σειραὶ νὰ περιέχωσιν ἴσον ἀριθμὸν πόντων· ἐὰν δ' ἐξ ἑκάστης αὐτῶν ἀφαιρέσῃς τὸ τελευταῖον κόκκαλον, πάλιν τὰ ἀπομένοντα νὰ περιέχωσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν πόντων.

1261.

Εἰς τὰς ἑπτὰ ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος εὑρὲ ἕνα τῶν δώδεκα μηνῶν.

1262.

Ἀπὸ ποιητὰς ἐψάλην, ψάλλομαι καὶ θὰ ψαλῶ,
ὡς τριὰς ἐπιχρυσοῦσα τὰ νεανικά σας ἔτη.
Ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς, τὸν μὴ ἔχοντα δηλῶ
ὅ,τι μένει, ἕν μου γράμμα ἐὰν ἀφαιρέσῃς ἔτι.
Μὲ τὰ δύο δ' ὕστατά μου γράμματα ἀποτελῶ
τὸν ἱστόν, δι' οὗ τὸ σῶμα ὁ δημιουργὸς συνθέτει.

1263.

Εἰς τὰς ἀγκάλας μου ἀποκοιμᾶσαι·
Ἀλλ' ἂν ἀκέφαλον μὲ ἀφήσῃς, κεχηλημένος μὲ ἀκροᾶσαι.

1264.

.
M . .
M . . . .
. . . .
. . . . Σ
. . Σ
.

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα ἄνωθι γράμματα, ὧν τὴν θέσιν ἐπέχουσιν αἱ στιγμαί, ὥστε νὰ σχηματισθῇ ῥομβοειδές τι κυβόλεξον.

1265.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῆς λέξεως noces σχημάτισον τὸ ὄνομα γαλλικῆς τινος πόλεως.

1266.

Devinette.

G	a					
pour	2	(ne	ne	ne	ne	ne)

1267.

Trois voyelles sans consonne:
Lecteur, devine mon nom;
En depouillant ma personne
Tu l'écriras sans crayon.

1268.

Sur quatre pieds je suis ton père.
Donne-moi tête et queue et je deviens ta mère.

ΛΥΣΕΙΣ

1246.

Ὁ πρῶτος εἶχε φρ. 39, ὁ δεύτερος φρ. 21 καὶ ὁ τρίτος φρ. 12.

1247.

Ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ 14ου τετραγώνου· οἱ 8 στίχοι εἰσὶν οἱ ἑξῆς·

Ἂν τὸ σχάκι δὲν ἠξεύρῃς,
εἶν' ἀδύνατον νὰ μ' εὕρῃς·
ἀλλὰ πάλιν μὴ νομίσῃς
πῶς εὐκόλως θὰ μὲ λύσῃς.
Ἀπαιτεῖται εὐφυΐα,
γνῶσις τοῦ σκακιοῦ τελεία.
Προσοχὴν νὰ ἐπιστήσῃς
εἰς τοῦ ἵππου τὰς κινήσεις.

1248.

Ἡ ὄρεξις· διότι ὅσον περισσότερα τῆς δίδεις, τόσον ταχύτερον σὲ ἐγκαταλείπει.

1249.

Ἓν ποτήριον κατὰ τὸ ἥμισυ κενὸν ἰσοδυναμεῖ ἀναντιρρήτως μὲ ἓν ποτήριον κατὰ τὸ ἥμισυ πλῆρες. Ἔχομεν λοιπὸν τὴν ἑπομένην ἰσότητα:

$1/_2$ κενὸν = $1/_2$ πλῆρες.

Ἐντεῦθεν προκύπτει ἀναγκαίως:

1 κενὸν = 1 πλῆρες.

1250.

Σῦς-Μῦς.

1251.

Α	Ν	Ε	Μ	Ο	Σ
Ν	Η	Δ	Υ	Σ	
Ε	Δ	Ο	Σ		
Μ	Υ	Σ			
Ο	Σ				
Σ					

1252.

Ζῶον-ᾠόν.

1253.

C'est ici que l'on boit du bitter à trois sous le verre. (7 ici que long boit du Bi ter à 3 sous le verre).

1254.

O	E	I	L
E	L	B	E
I	B	I	S
L	E	S	T

1255.

Pan-talon.

1256.

HOTEL DE VILLE (Ote L de Ville).

1257.

Seau-eau.

Ἀθήνῃσι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 198. — 12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ κ. Βιολάντη Κ. Προβελεγίου ἀπέστειλεν εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον Ἀθηνῶν φράγκα 200.

Ἀνώνυμος Ἕλλην ἐν Σμύρνῃ ἐνεγράφη ἑταῖρος εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν φυλακῶν ἐπὶ ἐτησίᾳ συνδρομῇ δραχ. 100.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὁ ἐν Νουβίᾳ τῆς Ἀφρικῆς Ἕλλην κ. Μπικιαρέλλης ἀπέστειλε φρ. 100.

Τὰ τέκνα τοῦ πρό τινος ἀποβιώσαντος καθηγητοῦ Ἰω. Οἰκονομίδου ἐδωρήσαντο εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Πανεπιστημίου τὴν βιβλιοθήκην τοῦ μακαρίτου πατρός των, ἀπαρτιζομένην ἐκ 200 τόμων.

Τὰ δημοτικὰ συμβούλια Σκιάθου καὶ Αἰδηψοῦ καὶ ἡ ἐν Αἰγιαλείᾳ Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν ἐψηφίσαντο ἐτησίαν συνδρομὴν ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν δρ. 100· τὸ δὲ δημοτικὸν συμβούλιον Κορθίου ἐτησίαν συνδρομὴν δρ. 20.

Ὁ ἐν Τράπανι τῆς Σικελίας προξενικὸς πράκτωρ τῆς Ἑλλάδος κ. Μάρκος Σεραΐνο ἐνεγράφη συνδρομητὴς τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν ἐπὶ ἐτησίᾳ καταβολῇ φρ. 20.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2229. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 12 Ὀκτωβρίου 1880. Ἀριθ. 250 (198). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862. — Ἡ 10 Ὀκτωβρίου 1862 ἐν Ἀθήναις ὑπὸ Ν. Δραγούμη. — Περὶ ταξινομήσεως τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ὑπὸ Ἐμ. Δ. Ῥοΐδου. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἀλ. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἐλίζης Σκ. Σούτσου). — Ὁ μέγας λαγνός. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2230. **Συνοπτικὴ ἔκθεσις τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῶν μέχρι τοῦδε** ὑπὸ Β. Ξανθοπούλου. (Ἀδείᾳ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως). Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1880. Τύποις Βουτυρᾶ καὶ Σας, 12ον, σελ. η' καὶ 176. Τιμᾶται γροσίων ἀργυρῶν 10.

2231. **Οἱ ἀνατολικοὶ λαοὶ ὡς πρὸς τὸν ἑλληνισμόν,** ἤτοι οἱ Ἰσραηλῖται, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Μουσουλμάνοι ἐν τῷ Ἑλληνισμῷ. Συγγραφὴ ἱστορική, πολιτική, φιλοσοφικὴ μετὰ σημειώσεων, ἀπαγγελθεῖσα ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ τῶν Ἀθηνῶν «ὁ Βύρων» ὑπὸ Θ. Α. Πασχίδου, διδάκτορος, δημοσιογράφου καὶ μέλους διαφόρων συλλόγων πολιτικῶν καὶ διδακτικῶν ἐν Εὐρώπῃ. Ἐν πόλει τῆς Παλλάδος, τυπογραφεῖον «Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας», ἔτος ΑΩΠ', 8ον σελ. δ' καὶ 80. Τιμᾶται διδράχμου.

2232. **Précis grammatical et analytique** ou Manuel méthodique de la langue française pour les écoles des deux sexes. Prose et Poésie. Par Th. Ath. Paschides, ex-directeur de l'Institut Hellénique à Bucarest, publiciste-professeur. Athènes, chez les libraires MMrs N. B. Nakis, Anesti Constantinides et à leurs Commissionnaires. 1880, in 16, p. 96. Prix fixe une Drachme.

Τὴν τελευταίαν αὐτοῦ συγγραφὴν Ἀνέκδοτα νομίσματα καὶ μολυβδόβουλλα τῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας δυναστῶν τῆς Ἑλλάδος ὁ κ. Π. Λάμπρος ἀφιέρωσε τῷ Γάλλῳ ἀκαδημεικῷ F. de Saulcy. Ὁ σοφὸς Γαλάτης ἔπεμψε πρὸς τὸν κ. Λάμπρον εὐχαριστῶν τὴν ἑξῆς κολακευτικὴν ἐπιστολήν.

«Φίλε κύριε Λάμπρε,

«Οὐδὲν πρᾶγμα θὰ μὲ ἐκολάκευε τόσον καὶ θὰ μοὶ ἐπροξένει τόσην εὐχαρίστησιν ὅσον ἡ ἀφιέρωσις, ἣν εὐδοκήσατε νὰ μοὶ ἀπευθύνητε ἐν τῷ τελευταίῳ σας ὡραίῳ βιβλίῳ. Ἂν ἠργήσα νὰ σᾶς εὐχαριστήσω ἐπὶ τῇ λεπτῇ ταύτῃ πρός με εὐγενείᾳ σας, τοῦτο συνέβη διότι ἔλειπον ἐκ Παρισίων ἕνεκα τῶν λουτρῶν· σήμερον δ' ὅτε ἐπανῆλθον δὲν ἀφίνω νὰ παρέλθῃ οὔτε μία ἡμέρα, χωρὶς νὰ σπεύσω νὰ σᾶς ἐκφράσω τὰς ζωηρὰς μου εὐχαριστίας καὶ νὰ σᾶς ἀπευθύνω ἐγκάρδια συγχαρητήρια.

«Χάρις εἰς ὑμᾶς ἡ νομισματικὴ τῶν σταυροφόρων, ἧς ἐγὼ ἁπλοῦς ὑπῆρξα σκαπανεύς, ἐποιήσατο προόδους ἀνεκτιμήτους, καὶ φόβος εἶνε ὅτι νέαι ἀνακαλύψεις σπανίως εἰς τὸ μέλλον θέλουσι γείνει ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς ἐπιστήμης, ὅπερ ὑμεῖς τόσον καλῶς ἐξεμεταλλεύσατε».

— Πρὸ ἡμερῶν ἐπανῆλθεν ἐξ Ἁγίου Ὄρους ὁ ὑφηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ γραφογνωσίας κ. Σπυρίδων Π. Λάμπρος. Καθ' ἅπασαν τὴν ἐν Ἄθωνι τετράμηνον σχεδὸν διαμονήν του, γράφει ἡ «Ὥρα», συνωδεύθη ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τῆς ζωγραφικῆς τῶν βασιλοπαίδων κ. Emile Gillieron καὶ τριῶν φοιτητῶν ἠσκημένων εἰς γραφογνωστικὰς μελέτας. Ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ κατετάχθησαν εἴκοσι βιβλιοθηκῶν μοναστηριακῶν τὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα συμποσούμενα εἰς 5,500. Αἱ βιβλιοθῆκαι δ' ἦσαν αἱ πλεῖσται ἐν τελείᾳ ἀταξίᾳ, ἀναμὶξ δ' ἔκειντο τὰ χειρόγραφα μετὰ τῶν ἐντύπων. Ταῦτα διηρέθησαν καθ' ὕλην καὶ σχῆμα, ἐτέθησαν ἐπ' αὐτῶν δελτάρια μὲ ἀριθμούς, καθ' οὓς ἐγείνε λεπτομερὴς ἐπιστημονικὸς κατάλογος. Ἀλλὰ πλὴν τούτου ὁ κ. Λάμπρος ἀντέγραψε διάφορα ἀνέκδοτα χειρόγραφα, ὧν τὰ σπουδαιότατα εἶνε εἷς λόγος ἀνέκδοτος τοῦ μεγάλου πατρὸς τῆς ἐκκλησίας Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἐξ συλλογαὶ ἀνέκδοτοι ἀρχαίων παροιμιῶν, ἡ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐκλογὴ ἐκ τῶν ζωολογικῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος, πηγὴν ἔχουσα πλὴν τῶν ἔργων τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ Αἰλιανοῦ διαφόρους ἀπολεσθείσας κλασικὰς συγγραφάς. Πλὴν τούτων εὑρέθησαν δεκαπέντε δημοτικὰ ᾄσματα μετὰ τῆς μουσικῆς των ἐν χειρογράφῳ τοῦ ιζ'. αἰῶνος, ἅτινα ἀντεγράφησαν καὶ ἐφωτογραφήθησαν. Τὴν συλλογὴν τῶν Ἁγιορειτικῶν ἀνεκδότων συμπληροῖ πολλὴ ἄλλη ὕλη ἀναφερομένη εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν τοῦ ἔθνους. Ἐδόθη δ' ἐν Ἁγίῳ Ὄρει πολλὴ προσοχὴ ὑπὸ τοῦ κ. Λάμπρου εἰς ἀνόρθωσιν τῆς ὑπολήψεως τῆς βυζαντινῆς τέχνης δι' ἀντιγραφῶν καὶ φωτογραφιῶν ὑπὸ τοῦ καλλιτέχνου κ. Gillieron τῶν διασήμων τοιχογραφιῶν τοῦ Πανσελήνου, εἰκόνων ἐκ παλαιῶν χειρογράφων (miniatures), σκευῶν κτλ. Πάντα ταῦτα τ' ἀντίγραφα τῶν ἔργων τῆς τέχνης ἐκδοθήσονται ἐν Ἑσπερίᾳ, καὶ θ' ἀποτελέσωσι μεγαλοπρεπὲς λεύκωμα μετ' ἐπεξηγηματικοῦ κειμένου, οὗ καὶ τὰ ἀρχικὰ γράμματα καὶ τὰ κοσμήματα θὰ εἶνε εἰλημμένα ἐξ εἰκόνων παλαιῶν κωδίκων.

— Ὡς γνωστόν, ἡ μεγάλη αἴθουσα τῆς Σιναίας Ἀκαδημίας θέλει διακοσμηθῇ δι' ὀκτὼ κολοσσιαίων εἰκόνων παριστανουσῶν τὸν μῦθον τοῦ Προμηθέως, ὧν περιγραφὴν ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε ὁ κ. Ε. Ziller ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» (Τόμ. ς'. σελ. 686). Μία τῶν εἰκόνων τούτων, ἡ παριστῶσα τὴν τιτανομαχίαν, ἀνηρτήθη ἤδη, ὡς μανθάνομεν, πρὸ τριῶν ἑβδομάδων ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει. Ἡ ὑπόθεσις αὐτῆς ἔχει ὡς ἑξῆς·

Οἱ θεοὶ πάντες εἰσὶν ἠθροισμένοι περὶ τὸν Δία, οὗ τινος τὸ ἅρμα ὁδηγεῖ ὁ Προμηθεύς, ὅστις ἐκόμισεν αὐτῷ τοὺς ὑπὸ τῶν Κυκλώπων χαλκευθέντας κεραυνούς. Ὁ Ζεὺς σφενδονίζει ἀλλεπαλλήλως τοὺς Τιτᾶνας εἰς βάραθρον, ὅθεν ἁρπάζοντες αὐτοὺς οἱ Ἑκατόγχειρες ῥίπτουσιν εἰς τὸν Τάρταρον. Περίτρομον δὲ τὸ νεόπλαστον γένος τῶν ἀνθρώπων καραδοκεῖ ἔν τινι σπηλαίῳ τὴν ἔκβασιν τῆς φοβερᾶς πάλης.

— Ὁ γνωστὸς φιλέλλην Ἄγγλος Sir Charles Trevelyan, ἐπιθυμῶν νὰ κοσμήσῃ τὴν εἴσοδον τῆς οἰκίας του διὰ δύο γλαυκῶν μαρμαρίνων ὁμοίων πρὸς τὰς ἐπὶ τοῦ ἀετώματος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀκαδημίας ὑπαρχούσας, ἠρώτησε διὰ τοῦ γραμματέως τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικῆς πρεσβείας κ. Ι. Γενναδίου τὸν ἀρχιτέκτονα τῆς Ἀκαδημίας κ. Ε. Ziller περὶ τῆς τιμῆς αὐτῶν. Τοῦ κ. Ziller ἀπαντήσαντος ὅτι τὸ ἀντίτιμον τῶν γλαυκῶν εἶνε λίραι 35, ὁ Sir Trevelyan παρήγγειλεν ἀμέσως τὰς γλαῦκας, προσθέσας ἐν τῇ ἐπὶ τούτῳ ἐπιστολῇ του τὰ ἑπόμενα· «Εὐχαρίστως θὰ πληρώσω τὸ ποσὸν τῶν 35 λιρῶν διὰ τὸ προνόμιον τῆς τοποθετήσεως δύο ἀληθῶς πεπαιδευμένων γλαυκῶν ἐπὶ τῆς θύρας τῆς οἰ-

Digitized by Google

κίας μου, διότι τὰ βόρειά μας πτηνὰ δὲν ἐσπούδασαν ποτὲ εἰς Ἀκαδημίαν».

Αἱ γλαῦκες αὗται κατεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου γλύπτου κ. Δ. Δρόση καὶ ἀπεστάλησαν ἤδη εἰς Λονδῖνον.

— Ὁ φιλολογικὸς σύλλογος «Βύρων» καλεῖ τοὺς ἁπανταχοῦ λογίους ἵνα ἀποστείλωσι μέχρι τῆς 31 Νοεμβρίου ε. ε. ἐπιγράμματα, ὧν τὸ κριθησόμενον καταλληλότερον θέλει χαραχθῇ ὑπὸ τὸν ἀνδριάντα τοῦ ποιητοῦ Βύρωνος. Καὶ τὰ μὲν ἔμμετρα ἐπιγράμματα πρέπει νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τὰ δύο τετράστιχα, τὰ δὲ ἐν πεζῷ λόγῳ νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τοὺς 10 στίχους.

— Ὁ ἐν Μονάχῳ διαμένων διακεκριμένος Ἕλλην ζωγράφος κ. Νικόλαος Γκίζης ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς βασιλικῆς βαυαρικῆς Ἀκαδημίας τῶν καλῶν τεχνῶν μέλος αὐτῆς ἐπίτιμον.

— Οἱ ἐν τῷ διδασκαλείῳ Ἀθηνῶν καθηγηταὶ κκ. Μ. Βρατσάνος καὶ Θεμ. Ι. Μιχαλόπουλος ἀγγέλλουσι τὴν ἔκδοσιν μηνιαίου περιοδικοῦ φύλλου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐφημερὶς τῶν σχολείων». Τὸ πρῶτον φύλλον αὐτοῦ ἐκδοθήσεται κατὰ τὸν προσεχῆ Νοέμβριον.

— «Ἡ Τσακωνιὰ» περιγραφομένη ὑπὸ Μιχαὴλ Δέφνερ. Τὸ βιβλίον τοῦτο, κεκοσμημένον διὰ πλέον τῶν 125 ξυλογραφιῶν καὶ ἀποτελοῦν τόμον 350 σελίδων, ἐκδοθήσεται κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ ἑπομένου ἔτους.

— Ὁ κ. Ν. Ἰγγλέσης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «Παιδικῆς Βιβλιοθήκης», ἐν ᾗ μέλλει νὰ περιλάβῃ διάφορα ποιημάτια διὰ παιδία μετ' εἰκονογραφιῶν.

— Ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα «Ἀλήθεια», περὶ οὗ ἀνεφέραμεν ἤδη ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τοῦ Δελτίου.

— Ὁ ἐν Σμύρνῃ κ. Νικ. Γ. Οἰκονομίδης ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν βιβλίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Κυνηγετικά».

— Αἱ ἑπόμεναι νέαι ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν ἐσχάτως· «Σημαία», δημοσιευομένη δὶς τῆς ἑβδομάδος ἐν Ἀθήναις, «Ἕνωσις» ἑβδομαδιαία ἐν Κερκύρᾳ, «Ἔλεγχος» ἑβδομαδιαία ἐν Τριπόλει, καὶ «Μπαμπάκι» γελοιογραφικὴ ἐν Ζακύνθῳ.

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Κωνσταντῖνος Ζαχαριάδης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν Ἑλληνικῆς Μυθολογίας πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητευόντων.

— Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου, τὸ πέμπτον ἤδη ἀνασχηματισθέντος, γενναίᾳ δαπάνῃ τῶν κκ. Μιχ. Ζαρίφη καὶ Δημ. Σγούτα.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1858.

90 κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 Ὀκτωβρίου (ἑ. ν.) 1880.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς σειραί:

35 1396 1479 1840 2506 3669 3987 4023

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
35	4	400	1479	96	400	3669	67	3000
	11	400	1840	15	1000		73	400
	33	400		30	400		92	400
	65	200000		77	1500	3987	6	1000
	71	400		86	400		15	400
1396	5	400	2506	22	3000		19	40000
	35	400		40	400		41	400
	51	1500		52	5000		51	400
	60	400		53	400		61	400
	84	400		79	400		67	400
	97	400		89	5000		90	1000
1479	17	400		95	400		91	400
	27	400	3669	13	1000	4023	7	1000
	30	400		30	400		71	20000
	34	400		48	1000		86	400
	63	400		61	400		99	400
	68	400		63	1000			

Οἱ ὑπολειπόμενοι 750 ἀριθμοὶ ἐκληρώθησαν πρὸς Φ. Χ. 200.—Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθέντων ἀριθμῶν γίνεται ἀπὸ τῆς 1 Ἀπριλίου 1881. —Ἡ ἑπομένη κλήρωσις γενήσεται τῇ 3 Ἰανουαρίου 1881.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[9 Ὀκτωβρίου (Πέμπτη) 1880]

Τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἐπανῆλθον εἰς Ἀθήνας αἱ ΑΑ. ΜΜ. οἱ βασιλεῖς μετὰ τῶν ἡγεμονίδων τυχόντες λαμπρᾶς ὑποδοχῆς. Κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου τὰ ἐνταῦθα στρατιωτικὰ σώματα εἶχον παραταχθῇ ἐν δύο στίχοις καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς Ἑρμαϊκῆς ὁδοῦ ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου μέχρι τῶν ἀνακτόρων. Ἅπασαι αἱ οἰκίαι τῆς Ἑρμαϊκῆς ὁδοῦ ἦσαν σημαιοστόλιστοι, πλήρεις δὲ κυριῶν οἱ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐξῶσται καὶ τὰ παράθυρα, ἐνῷ πολλαὶ χιλιάδες πολιτῶν ἦσαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης καὶ τῶν εἰς ταύτην ἀγουσῶν παρόδων, ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ καὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ λόφοις. Τὴν 5 καὶ 1)2 ὁ ἀτμοδρόμων «Ἑλλὰς» φέρων τοὺς βασιλεῖς, τὰς ἡγεμονίδας καὶ τοὺς εἰς συνάντησιν αὐτῶν μεταβάντας βασιλόπαιδας εἰσήρχετο εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν κανονιοβολισμῶν τῶν αὐτόθι ὁρμούντων πολεμικῶν πλοίων, ἅτινα ἦσαν ἅπαντα σημαιοστόλιστα. Αἱ ΑΑ. ΜΜ. ἐξῆλθον μετ' ὀλίγον ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἀποβάθρας, ἔνθα ἤκουσαν προσφώνησιν τοῦ δημάρχου Πειραιῶς, μεθ' ὃ μετέβησαν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου καὶ διὰ ἰδιαιτέρας ἁμαξοστοιχίας ἀνῆλθον εἰς Ἀθήνας. Ἐν τῷ σταθμῷ παρῆσαν ὁ μητροπολίτης μετὰ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς ἱερᾶς συνόδου, οἱ ἐνταῦθα παρόντες βουλευταί, ὁ δήμαρχος, τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων, οἱ ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ πλῆθος πολιτῶν, οἵτινες διὰ ζητωκραυγῶν ὑπεδέχθησαν τοὺς βασιλεῖς. Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἐχαιρέτισαν τοὺς παρεστῶτας καὶ ἠσπάσθησαν τὴν δεξιὰν τοῦ μητροπολίτου, μεθ' ὃ ἀνῆλθον μετὰ τῶν βασιλοπαίδων ἐπὶ τῶν ἀναμενουσῶν βασιλικῶν ἁμαξῶν διὰ τῆς Ἑρμαϊκῆς ὁδοῦ, φωτιζομένης διὰ βεγγαλικῶν φώτων, εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐν μέσῳ τῶν εὐφημιῶν τοῦ λαοῦ. Μετ' ὀλίγον ἐξῆλθον ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων, ὑπεδέχθη δ' αὐτοὺς ὁ λαὸς διὰ ζητωκραυγῶν. Ὁ βασιλεὺς ἔνευσεν ὅτι θέλει νὰ ὁμιλήσῃ καὶ γενομένης σιγῆς εἶπε τὰ ἑξῆς· «Χαίρω μεγάλως ἐπανελθὼν ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν. Σᾶς εὐχαριστῶ ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας διὰ τὴν ἐγκάρδιον καὶ λαμπρὰν ὑποδοχὴν τὴν ὁποίαν μᾶς ἐκάματε σήμερον, θὰ μείνῃ δὲ πάντοτε ἐγκεχαραγμένη εἰς τὰς καρδίας μας ἡ σημερινὴ ἡμέρα καὶ ἡ ὡραία αὕτη ὑποδοχή. Ζήτω ἡ φιλτάτη πατρίς». Τοὺς λόγους τούτους τοῦ βασιλέως ἐπηκολούθησαν ζωηραὶ ζητωκραυγαί. Τὴν ἑσπέραν δὲ πάντα τὰ δημόσια καταστήματα καὶ οὐκ ὀλίγαι ἰδιωτικαὶ οἰκίαι, οἱ λόφοι τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Λυκαβητοῦ ἐφωταγωγήθησαν λαμπρῶς. — Σήμερον ἐκηρύχθη ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ἡ ἔναρξις τῆς Β' συνόδου μετὰ τῆς συνήθους ἐπισημότητος. Ὁλόκληρος ὁ βασιλικὸς λόγος περιστρέφεται εἰς τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰς στρατιωτικὰς παρασκευάς, ἃς ἐπιβάλλει εἰς τὸ ἔθνος τὸ ἐξωτερικὸν ζήτημα· τὸ δὲ περὶ τούτου μέρος τοῦ λόγου ἔχει ὡς ἕπεται· «Ἀνακοινῶν ὑμῖν, ὅτι αἱ πρὸς τὰς ξένας Δυνάμεις σχέσεις μου εἶνε φιλικαί, ὁμολογῶ συνάμα τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὰ κράτη, ἅτινα ἐπεσκέφθην ἄρτι καὶ ὧν ἡ διαιτητικὴ ἐν Συνόδῳ ἀπόφασις ἐπεδίκασε τῷ Βασιλείῳ νέαν ὁροθετικὴν γραμμὴν ἐνισχύουσαν αὐτὸ καὶ ἐπεκτείνουσαν τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἀποκατάστασιν εἰς μέλη τοῦ ἑλληνισμοῦ, μοχθήσαντα ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Κράτους. Εἰς τὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως ἐργάζονται ἤδη αἱ ὑπογράψασαι ταύτην Δυνάμεις· βεβαία δ' οὖσα ἡ ἐκτέλεσις ἐπιβάλλει καὶ εἰς ἡμᾶς ἐνεργείας, ὧν ὁ κανονισμὸς ἔσται τὸ κύριον ἀντικείμενον τῶν διασκέψεων καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς νέας βουλευτικῆς συνόδου». — Οἱ μέχρι τοῦδε παρόντες ἐν Ἀθήναις βουλευταὶ ὑπερβαίνουσι τοὺς 120, ὥστε ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς Βουλῆς ἔσονται ἐπαρκεῖς ἵνα ἀποτελέσωσι τὴν νόμιμον ἀπαρτίαν. — Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς ἐτοποθετήθη τὸ μικρὸν πεδινὸν τηλεβόλον, ὅπερ ὁ Krupp ἐδωρήσατο τῇ Βουλῇ. Τὸ τηλεβόλον τοῦτο εἶνε κομψότατον ἀριστούργημα ἐκ χάλυβος. Κατασκευασθήσεται κατάλληλος θέσις καὶ κάλυμμα ἐξ ὑέλου διὰ τὴν κρείττονα διατήρησιν τοῦ ἔργου τούτου. — Ὑπολογίζεται ὅτι ἡ ὅλη δύναμις τοῦ στρατοῦ σήμερον ἀνέρχεται εἰς 45,580 ἄνδρας — Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων ἐνέκρινε παμψηφεὶ τὸ σχέδιον τῆς νέας ἀγορᾶς, τῆς ἀνεγερθησομένης παρὰ τῇ πλατείᾳ τοῦ Βαρβακείου. Τὸ ὅλον οἰκοδόμημα ἔχει ἐμβαδὸν μέτρων 3166, εἶνε δὲ σχήματος ὀρθογωνίου. Ἐν τῷ μέσῳ ἔχει αὐλὴν σχήματος ὀρθογωνίου ὡσαύτως, ἐστεγασμένην διὰ σιδηρᾶς στέγης.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

9 Ὀκτωβρίου 1880 — 9 Ὀκτωβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 286
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 297
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 410
4 » »	πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 283
6 » δραχ.(μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 106
10 » φράγ.	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 205
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 415

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,660
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	8.—	175	180
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ. 115 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 74
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 103 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29.20 - 29.50.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 1.15 — Ἐμπ. 3μ. δρ. 115.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.20
Λίρα Στερλίνα	,,	29.—
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.50
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 60

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (8 Ὀκτωβρίου) Ἐμ. 29-29.30.
Κέρκ. - Λονδ. 3μην. (7 ») ,, 29.10

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (15 Ὀκτωβρίου.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	80
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	237
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	247
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	103 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 1/2-109 3/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 10-23.15.
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 15/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 22/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 7 Ὀκτωβρίου.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.25
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.67
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.43
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 15 Ὀκτωβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.10
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.40
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.40
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (15 Ὀκτωβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.30 - 25.35.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 - 6 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 120-122 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 0/0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2.
Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Τῇ κυρίᾳ Μ* Ἀθήνας. Ἡ μαγείρισσα, ἥτις εἶνε ὁ οὐσιώδης τροχὸς τῆς οἰκιακῆς οἰκ?ν μίας· αὕτη ἐπραγματοποίησε τὸ ἰδανικὸν τοῦ Θιέρς: βασιλεύει καὶ δὲν κυβερνᾷ. Λαμβάνει μὲν διαταγάς, ἀλλὰ τὰς ἐκτελεῖ ὅταν καὶ ὅπως εὐαρεστηθῇ. Ἀνεξάρτητος σχεδὸν εἰς τὰς ἐξωτερικάς της σχέσεις, ἐξασκεῖ ἐν τῷ ἀδύτῳ της ἐξουσίαν ἀπόλυτον, καθ' ἧς οὐδεμίαν ἐπανάστασιν διανοοῦνται νὰ ὑποκινήσωσιν οἵ τε ἄῤῥενες καὶ οἱ θήλεις συνάδελφοί της, διότι ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς ἀναμένουσι καὶ τὴν πόσιν καὶ τὴν βρῶσιν, οὐδ' εἶνε ἀναίσθητοι πρὸς τὴν ποιότητα τῶν ἐδεσμάτων. Ἡ δεσποτεία αὐτῆς εἶνε μεγάλη, ἡ δὲ πρὸς τὰς αὐθαδείας αὐτῆς συγκατάβασις ἀποβαίνει ἀνεξάντλητος. — «Ἡ Δεσποινιὰ μὲ κλέπτει πολὺ ἀχρεῖα, μοὶ ἔλεγε μία κυρία, ἀλλὰ σοῦ κάμνει ἕνα σαλμί!» Ἐν τῇ παραλυσίᾳ τῶν ὑπηρετῶν, ἥτις ἔσται τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς, ὁ τροχὸς οὗτος εἶνε φυσικῷ τῷ λόγῳ ὁ πάντων σαθρότατος. Ἐὰν χαλάσῃς τὸν κόσμον ἴσως εὕρῃς ἕνα ὑπηρέτην καὶ μίαν ὑπηρέτριαν φρονίμην καὶ διακριτικήν. Ἀλλὰ μαγείρισσα ἀπρόσιτος εἰς τοὺς πειρασμοὺς τοῦ καλαθίου τοῦ ὀψωνίσματος εἶνε ὂν μυθῶδες, ἡ φιλοσοφικὴ λίθος τῶν οἰκοδεσποτῶν. Ὄχι μόνον εἶνε κλέπτρια, τὴν ὁποίαν ἐν γνώσει καὶ ἑκουσίως εἰσάγεις εἰς τὸν οἶκόν σου, ἀλλὰ καὶ κλέπτρια ἔχουσα πεποίθησιν ἀδιάσειστον εἰς τὴν πλήρη νομιμότητα τῶν κλοπῶν της, ἑτοίμη καὶ πρόθυμος νὰ συζητήσῃ μαζύ σου μετὰ θάῤῥους τὸ πρᾶγμα, καὶ νὰ σοὶ ἀποδείξῃ ὅτι χρέος της εἶνε νὰ σὲ μαδίζῃ, ἀπαράλλακτα καθὼς μαδίζει καὶ τὸ ὀρνίθιον, ὅπου θὰ σοῦ κάμῃ φρικασέ. Ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον δὲ τοῦτο ὁ φανατισμός της εἶνε τόσος, ὥστε ὁ κακόμοιρος ὁ οἰκοδεσπότης δὲν τολμᾷ νὰ τῇ εἴπῃ κἂν ὅτι σκοπεύει καὶ αὐτὸς νὰ πηγαίνῃ ἐνίοτε εἰς τὴν ἀγοράν. Διὰ νὰ τηρήσῃ δὲ τὸ δικαίωμα τοῦ κλέπτειν ὅλως ἀκέραιον καὶ ἀκμαῖον καταντᾷ ἀληθὴς τύραννος. Διέταξες π. χ. κρέας· ἀντ' αὐτοῦ θὰ σοὶ παρατεθῇ ἐπὶ τῆς τραπέζης ὀψάριον, μόνον καὶ μόνον διότι εἰς τὴν ἀγορὰν ἔτυχε πλησμονὴ ὀψαριῶν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ ἡ κυρὰ Δεσποινιὰ δύναται νὰ σοῦ περάσῃ εὐλογοφανῶς διὰ τρία φράγκα τὸ ὀψάριον, ὅπου ἠγόρασε μόνον μὲ ἕν. Ὑπεραγαπᾷς τὸ καθαρὸν ἔλαιον, ὅθεν φροντίζεις καὶ σοῦ ἔρχεται ἀπὸ τὴν Κηφισσιάν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ κυρὰ Δεσποινιὰ, ἔχουσα τὸ μερίδιόν της εἰς ἕκαστον φράγκον, ἔχει λόγους οὐσιώδεις νὰ περνᾷ ἀπὸ τοὺς παντοπώλας της, τὸ κατ' εὐθεῖαν ἀποστελλόμενόν σοι ἔλαιον ταγκώνει μόλις τὸ ἴδῃ. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἐπαναφέρῃς εἰς τὴν δίαιτάν σου τὸ λάδι τοῦ μπακάλη καὶ νὰ μάθῃς νὰ τὸ νοστιμεύεσαι. Ἔχεις ἀδυναμίαν διὰ τὸν καφέν. Ἀλλὰ, ἐπειδὴ ἐρεθίζει σφόδρα τὸ νευρικὸν σύστημα τῆς ἁβροφυοῦς Δεσποινιᾶς, πρέπει νὰ συνοικειωθῇς μὲ τὸ ἄρωμα τῆς κριθῆς, μὲ τὸ ὁποῖον αὐτὴ διορθώνει τὰ ὑπερερεθιστικὰ στοιχεῖα τῆς μόκας. Ἀφίνω μικρά τινα ἐνοχλήματα, εὕρημα π. χ. καθ' ἑκάστην πυροσβέστου ἐν τῷ μαγειρείῳ ἢ ἐν τῷ πλυσταρείῳ, καὶ οὗτινος ἡ εἰς τὴν οἰκίαν σου παρείσφρησις δὲν εἶνε ὅλως ἀκίνδυνος. — κκ. Ν. Ζ. Παρισίους, Κ. Τ. Τούλτσαν, Κ. Ξ. Κωνσταντινούπολιν, Π. Π. Ὑπάτην, Π. Κ. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθησαν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1269.

Τίς ἡ ἀρχὴ τῆς ἀρχαίας παροιμίας «Προδίκου σοφώτερος»;

1270.

Διδάσκαλος τῆς ἀριθμητικῆς δίδει εἴς τινα τῶν μαθητῶν νὰ πολλαπλασιάσῃ δύο ἀριθμούς, ὧν ὁ εἷς ὑπερβαίνει τὸν ἕτερον κατὰ 75. Ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν πρᾶξιν, ζητεῖ παρ' αὐτοῦ νὰ κάμῃ τὴν δοκιμὴν διαιρῶν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ μικροτέρου τῶν παραγόντων. Ὁ μαθητὴς εὑρίσκει πηλίκον 227 καὶ ὑπόλοιπον 113. — Ἔκαμες λάθος, λέγει ὁ διδάσκαλος· ἰδὲ ποῦ εἶνε τὸ λάθος. — Ἐμέτρησα ἓν ὀλιγώτερον εἰς τὸ ἄθροισμα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, ἀποκρίνεται ὁ μαθητής. — Ὄχι ἕν, ἀλλὰ 1000 ὀλιγώτερον ἐμέτρησες εἰς τὸν πολλαπλασιασμόν.

Ποῖοι ἦσαν οἱ δύο πολλαπλασιαστέοι ἀριθμοί;

1271.

γηράσκοντες	ἄλλοι	ἄλλοι	καὶ
οἶναι	εἶνε	βελτιοῦνται	φίλοι
οἱ	χαλοῦσι	οἱ	ὡς

1272.

Τί πρᾶγμα εἶνε ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σοὶ ἀνήκει, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται ὅλοι οἱ ἄλλοι πλὴν σοῦ;

1273.

~~Ἐπὶ τῶν πάλαι χρόνων~~
εἰς τὴν χορείαν τῶν θεῶν κι' ἐγὼ κατεῖχον θρόνον.
Ἂν ἐκ τοῦ ὅλου κεφαλὴν καὶ τράχηλον χωρίσῃς,
τὸν ἕνα τῶν γονέων σου 'ς τὸ μένον θ' ἀπαντήσῃς.

1274.

. . . . .
. . Α . .
. Α . . .
. . . . Ω
. . . Ω .

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα γράμματα ὥστε νὰ σχηματισθῇ κυβόλεξον.

1275.

Rébus.

P/G E to l'N/A L D OOO

1276.

Mot carré syllabique.

Comptant jusqu'à dix mille on obtient mon premier;
Le bel-esprit se rend fort souvent mon deuxième.
Aigus, pointus les clous sont doués du troisième.
Adjectif mortifère est enfin mon dernier.

1277.

Lecteur, avec cinq pieds, par mes sons enchanteurs,
D'un monarque autrefois je calmais les fureurs.
Veux-tu les déplacer? Etrange destinée,
Je deviens sur la côte une lampe allumée.

ΛΥΣΕΙΣ

1258.

Ἐν τῷ προβλήματι τούτῳ ἐὰν τὸ πλάτος τοῦ σκάφους παρασταθῇ διὰ 1, ὁ μέγας ἱστὸς ἔχων μῆκος τετραπλάσιον τοῦ πλάτους θὰ παρασταθῇ διὰ 4, ἡ δὲ τρόπις διπλάσιον ἔχουσα μῆκος τοῦ μεγάλου ἱστοῦ διὰ 8, ἅτινα προστιθέμενα καὶ τὰ τρία δίδουσιν ἄθροισμα 13. Διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου διαιροῦντες τὸ 208 θὰ ἔχωμεν πηλίκον τὸ πλάτος τοῦ σκάφους· εἶνε δὲ τοῦτο 16. Ὅταν λοιπὸν τὸ πλάτος εἶνε 16 μέτρων, τὸ μῆκος τοῦ μεγάλου ἱστοῦ θὰ εἶνε 64 μέτρων, τὸ δὲ τῆς τρόπιδος 128 μέτρων. Ἡ δὲ ἡλικία τοῦ πλοιάρχου θὰ εἶνε ἐτῶν 32, τὸ ἥμισυ τοῦ μήκους τοῦ ἱστοῦ.

1259.

Ἄλλα τὰ μάτια τοῦ λαγοῦ κι' ἄλλα τῆς κουκουβάγιας.

1260.

Ἡ κατάταξις τῶν κοκκάλων γίνεται κατὰ τὸν ἑπόμενον τρόπον.

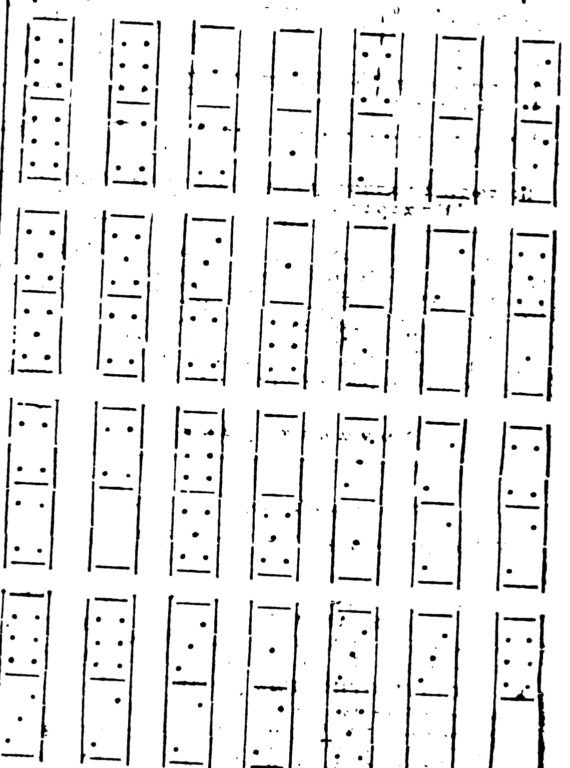

Ἑκάστη τῶν 4 ὁριζοντείων σειρῶν περιέχει 42 πόντους· ἐὰν δ' ἐξ ἑκάστης αὐτῶν ἀφαιρέσῃς τὸ τελευταῖον κόκκαλον, ἤτοι τὸ διπλοῦν τρία, τὸ πέντε ἕν, τὸ τέσσαρα δύο καὶ τὸ ἓξ λευκόν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπολειπομένων πόντων καὶ τῶν τεσσάρων σειρῶν θὰ εἶνε 36.

1261.

πέΜπτη, δευτέρΑ, τΡίτη, τετάρΤη, κυριακή, σάββατΟν, παραΣκευή· οὕτως ὁ Μάρτιος εἶνε ὁ μὴν ὁ εὑρισκόμενος εἰς τὰς 7 ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος.

1262.

Χάρις-ἄρις-ρὶς-ἴς.

1263.

Μορφεύς-Ὀρφεύς.

1264.

			Δ			
		Μ	Η	Ν		
	Μ	Ι	Μ	Ω	Σ	
Δ	Η	Μ	Η	Τ	Η	Ρ
	Ν	Ο	Τ	Ο	Σ	
		Σ	Η	Σ		
			Ρ			

1265.

Cosne.

1266.

J'ai grand appétit pour dîner. (G grand a petit pour 2 fois cinq né = dix né).

1267.

Oie.

1268.

Adam-Madame.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 199. — 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ χήρα τοῦ ἄρτι ἀποθανόντος συνταγματάρχου Δημ. Κουτζογιαννοπούλου προσήνεγκεν εἰς τὸ πτωχοκομεῖον δρ. 100.

Ἀνώνυμός τις ἐκ Σμύρνης προσήνεγκεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως μνημείου εἰς τὸν λόρδον Βύρωνα δρ. 50.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2233. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 19 Ὀκτωβρίου 1880. Ἀριθ. 251 (199). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Κίτζου Τζαβέλα. — Ἱστορία τοῦ βιβλίου ὑπὸ τοῦ Κου Egger ὑπὸ Δ. Βικέλα. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλό, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἀλεξ. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἑλίζης Σκ. Σούτσου). — Πόλις φρενοβλαβῶν. — Δίκη ἕνεκα φιλήματος ἐν καιρῷ ἐκλογῶν. — Ἐπιστολαὶ ἐκ Παρισίων. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2234. **Διδασκαλία τῶν νοσοκόμων τοῦ στρατοῦ.** (Ἐκ τοῦ ὑγειονομικοῦ τμήματος τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1880, 16ον, σελ. 328.

2235. **Καταστατικὸν τῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης ἐν Ἑπτανήσῳ** μετὰ τῶν σχετικῶν νόμων, τῆς ἀπὸ 31 Μαρτίου 1880 συμβάσεως κ.τ.λ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1880, 8ον, σελ. 48.

2236. **Κανονισμὸς** τῆς ἐν Βεῤῥοίᾳ ἀδελφότητος «Ἡ Ἀθηνᾶ». Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1880, 8ον, σελ. 8.

2237. **Ἡ νέα ἑλληνικὴ κωμῳδία. Ἀσωτεία καὶ μετάνοια,** κωμῳδία εἰς τρεῖς πράξεις ὑπὸ Φερενίκου Κωνωπίωνος. Ἐκδίδοται ὑπὸ Δημητρίου Εἰρηνίδου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἑρμοῦ» παρὰ τὴν ὁδὸν Μουσῶν, ἀριθ. 2. 1880. 12ον, σελ. δ' καὶ 59. Τιμᾶται μιᾶς νέας δραχμῆς.

2238. **Περὶ ἐπιδράσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν** ὑπὸ Ι. Π. Ῥάγκου, καθηγητοῦ τῆς γαλλικῆς γλώσσης. Τιμᾶται δραχμῆς καὶ πωλεῖται ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου.

2239. **Καμίλλου Φλαμμαρίωνος τὰ Οὐράνια θαύματα** μετὰ εἰκονογραφιῶν, μεταφρασθέντα ὑπὸ Α. Κωνσταντινίδου, εἰς τεύχη τρία. Ἐν Ἀθήναις, βιβλιοπωλεῖον καὶ τυπογραφεῖον ὁ «Κοραῆς», 1880. 16ον, σελ. δ' καὶ 458. Τιμᾶται φρ. 7.

2240. **Βοτανικῆς στοιχειώδεις γνώσεις** ὑπὸ Κ. Χ. Μεταξᾶ διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα. (Ἐγκρίσει τοῦ Ἑλλην. Φιλολογικοῦ Συλλόγου). Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1880. Τιμᾶται γρ. 5.

Ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ ἐν Μυκόνῳ ὁριστικὸν μουσεῖον τῶν ἐν Δήλῳ εὑρεθεισῶν ἀρχαιοτήτων. Πρὸς τοῦτο δ' ἐνοικιάσθη κατάλληλος οἰκία, καὶ ἤρξατο ἡ μεταφορὰ τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἡ κατάταξις αὐτῶν.

— Ὁ ἔφορος τοῦ ἐν Δημητσάνῃ μουσείου ἀρχιμανδρίτης Ἱερώνυμος Βογιατζῆς ἐπιστέλλει ὅτι, γενομένων πρό τινος ἀνασκαφῶν ἐν Θεισόᾳ, ἀνεκαλύφθη ναός, περὶ οὗ οὐδένα ποιεῖται λόγον ὁ Παυσανίας. Ὁ ναὸς οὗτος ἔχει μῆκος μὲν ἐσωτερικὸν μ. 9,50, πλάτος δὲ 4,20, τὴν δὲ εἴσοδον κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μῆκος. Τὸ ἀποκαλυφθὲν μέρος εἶναι ὁ σηκὸς τοῦ ναοῦ, καθ' ἃ φαίνεται ἐκ δύο ὀρθίων παραλληλογράμμων πλακῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι πάντως μέρος τοῦ τοίχου αὐτοῦ, καὶ δεικνύουσιν ὅτι οὗτος ἦτο ᾠκοδομημένος καθ' ὃν τρόπον τινὲς τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ναῶν. Ἡ ἔκθεσις τοῦ κ. Βογιατζῆ ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ «Παρνασσοῦ».

— Ἐν παλαιᾷ Κλειτορίᾳ ἀνευρέθη ἄγαλμα, εἰς ὃ ἀπεδόθη οὐ μικρὰ ἀξία ὑπὸ τῶν ἐπισκεφθέντων αὐτὸ ἀρχαιολόγων Γερμανῶν καὶ Γάλλων. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο εἶνε μεγάλου μεγέθους, παριστᾷ δὲ ἥρωα ἀγωνιζόμενον, ἴσως στρατηγόν, καὶ εἶνε ἀρχαιοτάτης τέχνης. Ἡ ἐν Ἀθήναις γερμανικὴ σχολὴ ἔπεμψεν ἰδίᾳ αὐτῆς δαπάνῃ καὶ ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως ἐργάτας, οἵτινες ἔλαβον τοῦ ἀναγλύφου τούτου δύο γύψινα ἐκμαγεῖα, ἐξ ὧν τὸ ἓν δοθήσεται εἰς τὸ ἀρχαιολογικὸν ἡμῶν μουσεῖον. Ἐν τῇ θέσει, ἐν ᾗ εὑρέθη τὸ ἀνάγλυφον, ὑπέκειτο τάφος ἐκ τεσσάρων πλακῶν, ἐξ ὧν ἡ μία ἦτο πεπληρωμένη γραμμάτων, ἅτινα καίτοι ὁ χρόνος εἶχε φθείρει ὑποδηλοῦσι θριαμβευτικήν τινα νίκην ἢ συνθήκην, εἰς ἥν, ὡς φαίνεται, πολλαὶ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων εἶχον λάβει μέρος.

— Πρό τινων ἑβδομάδων λατόμοι ἐργάται ἀνεκάλυψαν ἐν Λάρνακι ἀνάγλυφον 80 ἑκατοστομέτρων. Ἡ εὐγενὴς ἰδέα καὶ τέχνη τοῦ ἔργου τούτου δύναται νὰ κατατάξῃ τὸ ἀνάγλυφον μεταξὺ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς παλαιᾶς ἑλληνικῆς τέχνης.

Παρίστησι δὲ παρθένον ἐρειδομένην τῷ εὐωνύμῳ βραχίονι ἐπὶ τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης. Τὸ σῶμα τῆς παρθένου καλύπτεται τῷ διπλῷ χιτῶνι, καὶ ἡ θεὰ φορεῖ ἱμάτιον, φέρουσα καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸ φρυγικὸν στέμμα. Τὸ μάρμαρον εἶνε πεντελικόν, τὸ δὲ ἀνάγλυφον σώζεται ἀβλαβές, πλὴν τῶν χειρῶν, αἵτινες ἐλλείπουσιν.

— Ὁ ἐν Βερολίνῳ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆς ἐξέδοτο κατ' αὐτὰς γερμανιστὶ διατριβὴν περὶ προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

— Ἐν τῷ Magazin für die Literatur des Auslands ὁ γνωστὸς καθηγητὴς κ. Boltz, ὁ μετὰ προθυμίας ἑκάστοτε καὶ ἐπιεικείας ἐπικρίνων τὰ φιλολογικὰ ἔργα τῶν λογίων Ἑλλήνων, ἐπαινεῖ κατ' ἀξίαν τὰς ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Βικέλα μεταφράσεις δραμάτων τοῦ Σαικσπείρου.

— Ἐν τῷ ἰταλικῷ περιοδικῷ «Gazettino Letterario di Lecce» τῶν 15 καὶ 30 Σεπτεμβρίου ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Vita-Sogno» dal Greco di Paparigopulo μετάφρασις τῆς «Ἀγορᾶς» τοῦ μακαρίτου Δ. Παπαρρηγοπούλου ὑπὸ Vito D. Palumbo.

— Αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες ἀγγέλλουσι τὴν ἀνακάλυψιν ἔργων ἀνεκδότων δύο τῶν μεγίστων ποιητῶν τῆς Ἀγγλίας, τοῦ Βύρωνος καὶ τοῦ Robert Burns. Τοῦ μὲν Βύρωνος ἀνεκαλύφθη ᾠδή τις πολιτική, ἥτις δὲν ὑπάρχει ἐν οὐδεμιᾷ ἐκδόσει τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ τοῦ Childe Harold, θέλει δὲ δημοσιευθῇ μετά τινος ἐπιστολῆς τοῦ Βύρωνος, ἐν ᾗ ὑπάρχει ὑπαινιγμὸς περὶ τῆς ᾠδῆς ταύτης. Τοῦ δὲ Burns εὑρέθησαν διάφορα ᾄσματα ἐν χειρογράφῳ πεντήκοντα σελίδων, διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς αὐτοῦ γεγραμμένα, ἀφιερωμένα δὲ τῇ κυρίᾳ Stewart κατὰ τὸ 1787.

— Ἡ «Ἐπίσημος ἐφημερὶς» τῆς Ῥώμης δημοσιεύει τὸ πρόγραμμα διαγωνισμοῦ πρὸς ἀνίδρυσιν ἐν Ῥώμῃ μνημείου εἰς τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουήλ.

Εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦτον εἶνε δεκτοὶ οἱ καλλιτέχναι πάσης ἐθνικότητος, πλήρης δ' ἐλευθερία ἀφίεται αὐτοῖς οὐ μόνον εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ τὸν ῥυθμὸν τοῦ μνημείου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ τόπου πρὸς ἀνίδρυσιν αὐτοῦ. Ὡς ἀνώτατος ὅρος δαπάνης ὡρίσθη τὸ ποσὸν 9 ἑκατομμυρίων φράγκων, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ ὑπερβῇ ὁ προϋπολογισμὸς οὐδενὸς τῶν ὑποβληθησομένων σχεδιογραμμάτων. Εἰς τὰ τρία δὲ κάλλιτερα ἐξ αὐτῶν θέλουσιν ἀπονεμηθῆ τρία βραβεῖα

Digitized by Google

κατὰ λόγον τῆς ἀξίας των, τὸ μὲν ἐκ φρ. 50,000, τὸ δὲ ἐκ φρ. 30,000 καὶ τὸ τρίτον ἐκ φρ. 20,000.

— Τῇ συνδρομῇ τῆς ἰταλικῆς Κυβερνήσεως παρασκευάζεται ἐν Ἰταλίᾳ ἀποστολὴ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑποπλοιάρχου Bove καὶ τοῦ ἱππότου Negri πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν ἀνταρκτικῶν χωρῶν. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη θέλει προσπαθήσει νὰ εἰσχωρήσῃ ὅσον δυνατὸν βαθύτερον εἰς τὰς μεσημβρινὰς θαλάσσας, ἀφοῦ δὲ διαχειμάσῃ ἐν τῇ χώρᾳ Adélie, τῇ ἀνακαλυφθείσῃ τῷ 1840 ὑπὸ Dumont d'Urville, θέλει ἐπιχειρήσει κατόπιν νὰ εἰσδύσῃ ὅσον δυνηθῇ διὰ μέσου τῶν πάγων διευθυνομένη πρὸς δυσμὰς καὶ μεσημβρίαν. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη προτίθεται ν' ἀναχωρήσῃ ἐξ Ἰταλίας κατὰ τὰ τέλη Μαρτίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους, θέλει δὲ διαρκέσει οὐχὶ ὀλιγώτερον τριῶν ἐτῶν.

— Ἐν Βενετίᾳ θέλει συνέλθει τὸν Σεπτέμβριον τοῦ προσεχοῦς ἔτους τὸ τρίτον διεθνὲς γεωγραφικὸν Συνέδριον. Ἐπὶ τούτῳ ἡ ἰταλικὴ Κυβέρνησις ἔθηκεν ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἰταλικῆς γεωγραφικῆς Ἑταιρίας τὸ δουκικὸν παλάτιον τῆς Βενετίας, ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἔκθεσιν, ἥτις θέλει συνοδεύσει τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου. Ἔναρξις δ' αὐτοῦ γενήσεται τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ γεωλογικοῦ Συνεδρίου, ὅπερ θέλει συνέλθει ἐν Βολωνίᾳ.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα συνεκροτήθη ἐν Παρισίοις Συνέδριον ἐντομολόγων. Ὡς ἀξίαν σημειώσεως μεταφράζομεν ἐνταῦθα τὴν ἑπομένην πρότασιν, ἣν τὸ Συνέδριον, περαῖνον τὰς ἐργασίας αὐτοῦ, ὁμοψήφως ἀπεδέχθη.

«Τὸ συνέδριον θεωροῦν ὅτι αἱ ὑπὸ τῶν ἐντόμων προξενούμεναι βλάβαι ἐν Γαλλίᾳ εἰσὶν ἀξίας 1 δισεκατομμυρίου φράγκων ἐτησίως, ὡς δι' ἀριθμῶν ἀπεδείχθη εἰς δημοσίας συνεδριάσεις γενομένας ἐν τῇ Ἐκθέσει τῶν ἐντόμων, καὶ ὅτι αἱ βλάβαι αὗται δύνανται σημαντικῶς νὰ ἐλαττωθῶσι 1) διὰ τῆς προστασίας τῶν ἐντομοβόρων πτηνῶν· 2) διὰ συστάσεως συλλόγων ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ὑποχρεουμένων νὰ μὴ καταστρέφωσι τὰς νεοσσιὰς τῶν πτηνῶν, καὶ ἀναλαμβανόντων τὴν καταστροφὴν τῶν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων·

»Θεωροῦν ὅτι ἐν τῷ σπουδαίῳ τούτῳ ζητήματι τῆς καταστροφῆς τῶν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων συμφέρει ἵνα καὶ αὐτοὶ οἱ διδάσκαλοι γινώσκωσι τὰ ἔντομα τῆς περιφερείας, ἐν ᾗ ἐδρεύουσι·

»Τὸ Συνέδριον τῶν ἐντομολόγων συνιστᾷ θερμῶς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ἐφηρμοσμένης ἐντομολογίας ὡς μαθήματος ὑποχρεωτικοῦ εἰς τὰ διδασκαλεῖα».

— Πολυτελὴς ἔκδοσις τῶν Ἁπάντων τοῦ Οὐγκὼ ἤρξατο ἀπό τινος ἐν Παρισίοις, γινομένη ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν Hetzel et Quantin. Ἡ ἔκδοσις αὕτη θ' ἀποτελῆται ἐκ 40 τόμων καὶ θὰ συντελεσθῇ ἐντὸς 40 μηνῶν. Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν δύο τόμοι λυρικῶν ποιήσεων, δύο τόμοι δραμάτων καὶ δύο τόμοι μυθιστορημάτων τοῦ ἐνδόξου συγγραφέως.

— Προσεχῶς δημοσιεύεται δεκάτη τρίτη ἔκδοσις τοῦ γνωστοῦ ἐγκυκλοπαιδικοῦ λεξικοῦ τοῦ Brockhaus «Conservations Lexicon».

— Προσεχῶς ἐκδίδοται νέον μυθιστόρημα τοῦ γνωστοῦ μυθιστοριογράφου Alfonse Daudet. Τὸ ἔργον τοῦτο θέλει δημοσιευθῇ ταὐτοχρόνως γερμανιστὶ ἐν τῷ «Νέῳ Ἑλ. Τύπῳ» τῆς Βιέννης, ἀγγλιστὶ ἐν τῷ «Graphic» καὶ γαλλιστὶ ἐν τῇ «Illustration», καὶ θὰ φέρῃ τίτλον εἰς μὲν τὰς ἐκτὸς τῆς Γαλλίας ἐκδόσεις «Βορρᾶς καὶ Μεσημβρία», ἐν Παρισίοις δὲ «Numa Roumestan».

— Ἡ διάσημος ἠθοποιὸς Sarah Bernhardt συνῆψε συμβόλαιον ἵνα μεταβῇ εἰς Ἀμερικὴν καὶ δώσῃ ἔν τινι τῶν αὐτόθι θεάτρων 140 παραστάσεις. Ἀπὸ τοῦδε δὲ ἤρξατο ἐν Παρισίοις ἡ πώλησις τῶν εἰσιτηρίων τῆς θεατρικῆς ταύτης περιόδου, καὶ ἐπωλήθησαν ἐντὸς 2 $^{1}/_{2}$ ὡρῶν εἰσιτήρια 25 χιλιάδων δολλαρίων.

— Τὴν 21 Ὀκτωβρίου τὸ ἐν Παρισίοις θέατρον Comédie-Française ἑορτάζει τὴν διακοσιετηρίδα τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ. Ἐπὶ τούτῳ ὡρίσθη ἵνα αἱ ἀπὸ 21 μέχρι 28 Ὀκτωβρίου ἑσπέραι ἀφιερωθῶσιν ἀποκλειστικῶς εἰς παράστασιν τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Κορνηλίου, Ῥακίνα καὶ Μολιέρου.

— Πλησίον τῆς Μοδένης ἀνεκαλύφθησαν ἐσχάτως ἐν ἰδιωτικῷ κτήματι τὰ λείψανα εὐρυτάτης νεκροπόλεως προϊστορικῆς, ἐξ ἧς ἐξήγαγον ἤδη μεγάλας τεφροδόχους κάλπας, τὰς πλειοτέρας καλῶς διατηρουμένας, τινὰς δὲ καὶ φερούσας κοσμήματα ἐξ ὀρειχάλκου. Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ κτήματος ἀνέστειλε τὰς ἀνασκαφάς, ὅπως δυνηθῶσιν οἱ ἀρχαιολόγοι νὰ ἴδωσι τὴν περίεργον νεκρόπολιν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[18 Νοεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἤρξατο ἐπισκεπτόμενος τοὺς στρατῶνας, καὶ παρευρισκόμενος εἰς τὰ γυμνάσια τοῦ στρατοῦ. Οὕτω προχθὲς παρέστη εἰς τὰ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ὀλυμπιείου γυμνάσια τοῦ 11 τάγματος τοῦ πεζικοῦ, κατόπιν δὲ καὶ εἰς τὰ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Θησείου τοῦ 8 τάγματος. Τὸν στρατῶνα τοῦ πυροβολικοῦ ἐπεσκέψατο ὁ βασιλεύς, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν διάδοχον, ἀπεκομίσατο δὲ καλλίστας ἐντυπώσεις καὶ ἐξέφρασε τὴν εὐχαρίστησίν του ἐπὶ τῇ προόδῳ τῶν νεοσυλλέκτων. — Τὴν Παρασκευήν, 10 Ὀκτωβρίου, ἐγένετο ἐν τῇ Βουλῇ ἡ ἐκλογὴ τοῦ προέδρου αὐτῆς. Ἐξ 155 ψηφοφορησάντων βουλευτῶν ἔλαβεν ὁ μὲν ὑποψήφιος τῆς Κυβερνήσεως κ. Δημ. Καλλιφρονᾶς ψήφους 55, ὁ δὲ τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Ἀνδρ. Αὐγερινὸς 92, ὅστις καὶ ἀνεκηρύχθη πρόεδρος. Εὑρέθησαν δὲ καὶ 8 ψηφοδέλτια λευκά. Ἐπειδὴ ἡ ἐκλογὴ τοῦ προέδρου εἶχε χαρακτηρισθῇ ὡς ζήτημα ὑπουργικόν, τὸ ὑπουργεῖον μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Βουλῆς ὑπέβαλεν αὐθημερὸν εἰς τὸν βασιλέα τὴν παραίτησιν αὐτοῦ. Ἡ δὲ Α. Μ. ἀνέθηκε τὸν σχηματισμὸν νέας Κυβερνήσεως εἰς τὸν κ. Κουμουνδοῦρον, ὅστις κατήρτισε τὸ νέον ὑπουργεῖον ὡς ἑξῆς· Ἀλέξανδρος Κουμουνδοῦρος, πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν. Σωτήριος Σωτηρόπουλος, ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν καὶ προσωρινῶς ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἀντώνιος Μαυρομιχάλης, ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν. Γεώργιος Μπούμπουλης, ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ναυτικῶν καὶ Νικόλαος Παπαμιχαλόπουλος, ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ προσωρινῶς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν. Οὕτω καταρτισθὲν τὸ ὑπουργεῖον παρουσιάσθη εἰς τὴν Βουλὴν καὶ ἐξέθηκε τὸ πρόγραμμά του, μεθ' ὃ ἐζήτησε πενταήμερον προθεσμίαν, ὅπως παρασκευάσῃ ὅ,τι θεωρεῖ ἀναγκαῖον νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Βουλήν. Τὴν προθεσμίαν ταύτην παρεχώρησεν ἡ Βουλὴ εἰς τὸ ὑπουργεῖον. — Διωρίσθη νομάρχης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ὁ κ. Μανέτας ἀντὶ τοῦ τέως κ. Παπαηλιοπούλου ἀπολυθέντος, διευθυντὴς δὲ τῆς ἀστυνομίας διωρίσθη ὁ κ. Δούκας ἀντὶ τοῦ κ. Βαλέττα. — Ἡ δύναμις τῶν ἐν Ἀθήναις ἑδρευόντων σωμάτων τοῦ στρατοῦ ἀνέρχεται νῦν εἰς 12,505 ἄνδρας. — Τὸ Χειρουργεῖον πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ κατηρτίσθη τέλειον, προπαρασκευασθέντων ἁπάντων τῶν πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένων ὑλικῶν. — Εἰς τὸν ἐν Παρισίοις πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος κ. Π. Βραΐλαν ἀπενεμήθη τὸ παράσημον τῶν ἀνωτέρων Ταξιαρχῶν. — Ὁ τέως γραμματεὺς τῆς ἐν Παρισίοις ἑλληνικῆς πρεσβείας κ. Ν. Δηλιγιάννης διωρίσθη πρόσεδρος ὑπουργὸς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βελιγραδίῳ. — Ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα γαλλικῆς πρεσβείας κ. Raikes. — Τὴν προπαρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἡ ἐγκαθίδρυσις τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐν Τριπόλει διδασκαλείου, τὸ πρῶτον νῦν ἱδρυομένου ἐν Πελοποννήσῳ. — Διὰ Β. διατάγματος ἐνεκρίθη ἡ σύστασις δευτέρου γυμναστηρίου παρὰ τὸ Βαρβάκειον πρὸς ἐκγύμνασιν τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. — Διαταγῇ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἐπανέρχονται εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ μὲ τὸν βαθμὸν τῶν 183 πρώην ὑπαξιωματικοί, ὧν 100 μὲν εἰσὶ δεκανεῖς, 83 δὲ λοχίαι. — Κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως αὐτῶν αἱ τῶν κατωτέρων τάξεων τοῦ Ἀρσακείου μαθήτριαι καταγίνονται εἰς κατασκευὴν μοτοῦ. — Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 3,582,608, ἤτοι ὑπερτεροῦσι τὰς ἐν τῷ αὐτῷ διαστήματι γενομένας κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος κατὰ 772,212. — Δύο ἀξιωματικοὶ Τοῦρκοι μετὰ 5 στρατιωτῶν, λιποτακτήσαντες ἐκ τῆς φρουρᾶς Καρδίτσης, εἰσῆλθον εἰς τὸ ἑλληνικόν. Ὑπὸ τοῦ δημάρχου δὲ Μακρακώμης συνοδευόμενοι ἐνεφανίσθησαν πρὸς τὸν νομάρχην Φθιώτιδος, καὶ ἔκτοτε διαμένουσιν ἐν Λαμίᾳ. — Ἐν Πειραιεῖ κατηρτίσθη νέον ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ παρασκευάζεται ἡ κριθὴ διὰ τὸν ἐν Ἑλλάδι ζῦθον. — Ὁ ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐσοδείας μέχρι τῆς 11 ἱσταμένου ἐξαχθεὶς ἐκ τοῦ λιμένος Πατρῶν σταφιδόκαρπος ἀνέρχεται εἰς 50,088,854 ἑνετικὰς λίτρας. — Εἰς Σύρον ἀφίκοντο ἐκ Σμύρνης καὶ κατετάχθησαν εἰς τὸν ἐκεῖ λόχον 70 ἐθελονταί. Ἐκ Ῥωμουνίας δὲ διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀτμοπλοίου «Δύο φίλοι» ἀφίκοντο εἰς Πειραιᾶ περὶ τοὺς 250, οἵτινες θέλουσι καταταχθῇ εἰς τὰ ἐνταῦθα σώματα. — Πλησίον τῶν Ἀμπελοκήπων ἤρξατο ἡ ἀνέγερσις οἰκίσκων ὅπως χρησιμεύσωσιν εἰς κατοικίαν τριῶν ταγμάτων. Ἡ οἰκοδομὴ τούτων, δραστηρίως ἐνεργουμένη, περατοῦται ὅσονούπω.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

16 Ὀκτωβρίου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 16 Ὀκτωβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 284
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	„ 294
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 408
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 282
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	„ 101 1/2
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 203
60 » »	—	120,000		20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 408

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματωθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,560
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 „ 15 „	8.—	175	179 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 „ 20 „	φ. 5.—	100	φ. 115 1/2
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	„ 16,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	„ 9.80	φρ. 100	„ 71
„ „ ὁ «Φοίνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
„ „ ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 „	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	„ 2,000,000	„ 527,200	„ 42,294	20 Ἀπριλίου	„ 16.66	„ 200	„ 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	„ 20,000,000	14,000,000	—	14 Ἰουλίου	„ 4.50	„ 140	„ 103 1/2

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην 29.15–29.40.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 116 1/2. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 115.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.05
Λίρα Στερλίνα	„	29.—
Λίρα Ὀθωμανικὴ	„	26.30
Αὐστριακὸν Φλωρίον	„	13.30
Ἀργυροῦν 5φραγκον	„	5.60
„ φράγκον	„	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
„ 59,800—100,000 „ 9 „ „

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 60

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (15 Ὀκτωβρίου) Ἐμ. 29.30–29.40
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (14 ») „ 29.70–29.90

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (22 Ὀκτωβρίου.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	29 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0	„	237
„ „ „ 9 0/0	„	245
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	„	100
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/8–109 1/2
Παρισίων 3 „	φρ	23 15–23.20.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 12/40
Εἰκοσάφραγκον	„	87 5/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 21 Ὀκτωβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.85
Παρισ. τὰ 100 φρ. „ 46.40
Εἰκοσάφραγκον „ 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 22 Ὀκτωβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.65
Παρισ. τὰ 100 φρ. „ 46.85
Εἰκοσάφραγκον „ 9.39
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (22 Ὀκτωβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.30 1/2–25.35 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 - 6 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. „ τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 120–122 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 5 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 6 0/0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Δ. Β. Παρισίους, Α. Β. Bonn, Ν. Ι. Π Κωνσταντινούπολιν, Θ. Σ. Μεσολόγγιον, Π. Α. Ρ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Δ. Β. Μυτιλήνην. 70. — κ. Κ. Π. Εὐχαρίστως θὰ τὸ δημοσιεύσωμεν. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Manuel de Philologie Classique par Salomon Reinach, ὑπάρχει παρὰ τῷ Wilberg καὶ τιμᾶται δρ 10 Τὰ ἐνδεικτικὰ τῶν μαθητῶν μένουσιν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν σχολείων ἢ τῶν γυμνασίων καὶ δὲν ἐπιστρέφονται εἰς τοὺς μαθητάς. — Τῇ κυρίᾳ Μ* Ἀθήνας. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ὁσημέραι προβαίνουσα διαφθορὰ τῶν μαγειρισσῶν, ἡ ἐξαχρείωσίς των καὶ τὰ δελεάσματα κέρδους εὐκόλου συντελοῦσιν ὄχι ὀλίγον εἰς τὴν γυναικείαν ταύτην λῃστείαν· ἀλλ' ἐπίσης συνετέλεσεν εἰς τοῦτο ἡ οὐχ ἧττον ὁσημέραι προβαίνουσα ὀλιγωρία τῶν οἰκοδεσποινῶν περὶ τὴν κοινήν, τὴν πεζήν, ἀλλὰ σωτήριον ἐπίβλεψιν τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομίας τοῦ οἴκου. Τὸ μαγειρεῖον ἔχει τὰ καλά του, κυρία μου! — κ. Π. Γ. Π. Κέρκυραν. Ἀναμένομεν τὰ χρήματα — κ. Ι. Μ. Βερολῖνον. Εἶνε γνωστότατον, καθὰ δὲ πληροφορούμεθα διακεκριμένος λόγιος φιλοπονεῖ μετάφρασιν αὐτοῦ. — κ. Ι. Σ. Βερδιάνσκ. Ἐστάλη τῇ 11. — κ. Δ. Χ. Σύμην. Εὐχαρίστως θὰ δημοσιεύσωμεν αὐτήν. — κ. Χ. Π. Ἀγρίνιον. Δι' ἐπιβάτου. — κ. Α. Ε. Σίνας. Ἀπὸ τῆς 11 τὸ φύλλον ἀποστέλλεται εἰς Μόναχον (Hess strasse, 8). —*** Κωνσταντινούπολιν. Ἡ ἀξίωσίς σας ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τοῦ ἀστείου. — κκ. Α. Κ. Λονδῖνον, Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐστάλη τῇ 9. — κκ. Ε. Ρ. Βορδῶ, Ν. Δ. δ. φ. καὶ Κ. Β. Τ. Κέρκυραν, Κ. Ι. Λευκάδα, Δ. Β. Λαμίαν, Ν. Α. Ἀθήνας. Ἐλήφθησαν. — Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Prélude 15. Τὸ μικρὸν τοῦτο ἀριστούργημα, ὅπως τὰ πλεῖστα ἔργα τοῦ Chopin, ἔχει τὴν ἱστορίαν του. Ὅτε ὁ ἀτυχὴς καλλιτέχνης ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ χάριν τῆς παθούσης ὑγιείας του εἰς Μαγιόρκ, συνωδεύθη ὑπὸ τῆς κυρίας Γεωργίας Σάνδ. «Ἡμέραν τινά, γράφει ὁ Liszt, (F. Chopin par F. Liszt - Leipzig 1879) ἡ Κα Σάνδ ἀπῆλθεν εἰς ἐπίσκεψιν μέρους τινὸς ἐρήμου τῆς νήσου, ἐνῷ ὁ Chopin ἔμενεν ἔτι οἰκουρῶν. Αἴφνης θύελλα ἐκρήγνυται, μία τῶν μεσημβρινῶν ἐκείνων θυελλῶν, αἵτινες τὰ πάντα ἀνατρέπουσι καὶ φαίνονται συνταράσσουσαι ἐκθεμελίων αὐτὴν τὴν φύσιν. Ὁ Chopin, ὅστις ἐγνώριζε τὴν προσφιλῆ του σύντροφον ἐκτεθειμένην εἰς τοὺς κινδύνους ἀγρίων χειμάρρων, κατελήφθη ὑπὸ ζωηρᾶς ἀνησυχίας, ἀπολήξασης εἰς βιαιοτάτην νευρικὴν κρίσιν. Μετ' ὀλίγον, παρελθούσης τῆς θυέλλης, συμπαρῆλθε καὶ ἡ νευρικὴ ταραχή του, οὕτω δὲ ἠδυνήθη νὰ συνέλθῃ πρὸ τῆς ἐπανόδου τῆς ἀτρομήτου συντρόφου του. Τότε δὲ καθήσας εἰς τὸ κλειδοκύμβαλόν του ηὐτοσχεδίασε τὸ ἐξαίσιον ἐκεῖνο μέλος. Ὅτε δὲ εἶδεν ἐπανερχομένην τὴν ἀγαπωμένην γυναῖκα, κατέπεσε λιπόθυμος. — κ. Ι. Π. Ἀθήνας. Ἐλήφθησαν. —* Τὸ τοῦ Βαλαωρίτου.

Μάρεσει μές 'ς τὴν ἄβυσσο τοῦ μαύρου τοῦ ματιοῦ σου
Νὰ βλέπω τὸ κυμάτισμα, κυρά, τοῦ λογισμοῦ σου. κτλ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1278.

Τρεῖς ὀπωροπῶλαι ἔχουσιν ὁ εἷς 50 μῆλα, ὁ ἄλλος 30 καὶ ὁ τελευταῖος 10, τὰ ὁποῖα ὀφείλουσι νὰ πωλήσωσιν εἰς τὰς αὐτὰς τιμὰς, καὶ νὰ λάβωσιν ἐκ τῆς πωλήσεως τὸ αὐτὸ ποσὸν χρημάτων.

Πῶς θὰ κάμωσιν;

1279.

Ἔχομεν τὸν κατωτέρω πίνακα, ἐν ᾧ ἕκαστος ἀριθμὸς ἀπὸ 1-24 ἔχει ἀντίστοιχον ἓν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου·

Α	Β	Γ	Δ
1	2	3	4
Ε	Ζ	Η	Θ
5	6	7	8
Ι	Κ	Λ	Μ
9	10	11	12
Ν	Ξ	Ο	Π
13	14	15	16
Ρ	Σ	Τ	Υ
17	18	19	20
Φ	Χ	Ψ	Ω
21	22	23	24

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου εὑρὲ τοὺς ἀποτελοῦντας ἄθροισμά τι δεδομένον ἀριθμοὺς, ὧν ἕκαστος ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἓν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἐπίσημόν τι ὄνομα ὑποδεικνυόμενον τῷ ἀναγνώστῃ.

Ὅπως ἐννοηθῇ καλῶς τὸ πρόβλημα, παρατίθεμεν ἐνταῦθα ἓν παράδειγμα.

Εἰς τὸν ἀριθμὸν 84 (ἀναλυόμενον εἰς ἓξ ἀριθμοὺς) εὑρὲ τὸ ὄνομα μεγάλου φιλοσόφου τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τὸ ζητούμενον ὄνομα εἶνε Π λ ά τ ω ν, οὗτινος τὰ γράμματα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς ἀριθμοὺς τοῦ πίνακος ἀποτελοῦντας τὸ ἄθροισμα 84 ὡς ἕπεται·

16 + 11 + 1 + 19 + 24 + 13 = 84.
Π Λ Α Τ Ω Ν

Ἐπὶ τούτοις προτείνομεν εἰς τὸν ἀναγνώστην τὸ ἑξῆς ὅμοιον πρόβλημα·

Εὑρὲ εἰς τὸν ἀριθμὸν 76 (εἰς ἓξ μέρη χωριζόμενον) τὸ ὄνομα ἐπισήμου ἥρωος τῆς μυθολογίας.

1280.

Ἄνθρωπός τις βαδίζων διανύει πλειοτέραν ὁδὸν διὰ τῆς κεφαλῆς παρὰ διὰ τῶν ποδῶν. —Πῶς τοῦτο;

1281.

Ἀρνοῦμαι, ὄχι τὸν Χριστὸν, τὰ πάντα μὲ τὰ τρία.
Ἐὰν τὸ ἕν μου στερηθῶ,
ὡς θαῦμα θὰ παρασταθῶ·
Τὰ δύο μου θὰ γείνουν ἕν! Χριστὲ καὶ Παναγία!

1282.

Εἶν' εὔκαλος ἡ λύσις μου, δὲν ἀπαιτεῖ καιρόν·
Τὸ ἥμισύ μου εἶνε γῆ, τὸ ὅλον μου νερόν.

1283.

Οἰκία εἶμαι ἀσφαλὴς ἐν μέσῳ τῶν κυμάτων
τῶν οἰκιῶν τῶν κινητῶν.
Ἂν δὲ νομίζῃς περιττὸν
Τὸ κέντρον μου, εἶμαι κριτὴς ἐφ' ὅλων τῶν κτημάτων.

Ἐν Ἄστρει, 1880. ΕΛ. ΚΕΦΑΛΟΠΟΥΛΟΣ.

1284.

```
. . . . P . .
. . . P . .
. . P . .
. P . .
P . .
. .
.
```

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα γράμματα ὥστε νὰ σχηματισθῇ τριγωνικόν τι κυβόλεξον.

1285.

Rébus.

VENT - DES - BIEN - FAITS
PARLEZ

LANCE - LANCE - LANCE
LANCE - LANCE - LANCE
LES INJURES.

ΛΥΣΕΙΣ

1269.

Ἡ Κέως (Τζιά) ὑπῆρξε πατρὶς πολλῶν διασήμων ἀνδρῶν. Ὁ ποιητὴς Σιμωνίδης ἦν Κεῖος. Οὗτος ἐποίησε καὶ τὸ περιώνυμον ἐκεῖο ἐπικήδειον ἐπίγραμμα εἰς τοὺς ἐν Θερμοπύλαις πεσόντας

Ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι,

ἐν τῷ ὁποίῳ προτανεύει ἡ σκέψις τῆς πρὸς τοὺς νόμους ὑπακοῆς. Ἀλλὰ πλὴν τοῦ Σιμωνίδου, οὗτινος τὸ ὄνομα ἦτο γνωστὸν εἰς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, θεωρουμένου ὡς ἐθνικοῦ αὐτῆς ποιητοῦ, ἡ Κέως ἐγέννησε καὶ ἄλλον ποιητὴν τὸν Βακχυλίδην, ἀνεψιὸν τοῦ Σιμωνίδου, θεωρούμενον κατὰ τὸ ὕψος τῆς φαντασίας καὶ τοῦ λόγου ἴσον πρὸς τὸν θεῖον αὐτοῦ. Πλὴν δὲ τοῦ ποιητοῦ Σιμωνίδου ἀναφέρεται καὶ ἕτερος Σιμωνίδης Κεῖος, ὁ νεώτερος, ἀκμάσας πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, συγγράψας Εὑρήματα ἐν τρισὶ βιβλίοις καὶ Γενεαλογίας, ἐξ ὧν καὶ γενεαλόγος προσαγορεύεται.

Ἀλλὰ δὲν καταλήγει ἐνταῦθα ἡ σειρὰ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς Κέω· διότι Κεῖος ἦτο καὶ ὁ περιώνυμος φιλόσοφος καὶ ἠθικολόγος τῆς ἀρχαιότητος, ὁ σοφιστὴς Πρόδικος. Ὁ Πρόδικος ἐθεωρήθη εἷς τῶν σοφωτέρων ἀνδρῶν τῶν χρόνων, ἐν οἷς ἐβίωσεν· ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τοῦ Σωκράτους καὶ ὁ διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Θηραμένους τοῦ συμπολίτου αὐτοῦ, τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ Ἰσοκράτους καὶ ἄλλων, διδάξας τὴν περὶ τὰ ὀνόματα ἀκριβολογίαν. Ὁ Πλάτων συχνότατα μνημονεύει αὐτοῦ, ἀποκαλῶν βέλτιστον, δεινὸν, σοφώτατον. Καὶ παροιμία δὲ ἀρχαία ὑπῆρχεν ὑποσημαίνουσα τὴν σοφίαν τοῦ ἀνδρὸς «Π ρ ο δ ί κ ο υ σ ο φ ώ τ ε ρ ο ς». Κεῖοι ἦσαν ὁ φιλόσοφος Ἀρίστων, ὁ ῥήτωρ Θηραμένης καὶ ὁ περιώνυμος ἰατρὸς τῆς ἀρχαιότητος Ἐρασίστρατος.

[Ἐσταχυολογήθη ἐκ τῶν «Ὑπομνημάτων τῶν Κυκλάδων νήσων» τοῦ κ. Ἀντωνίου Μηλιαράκη].

1270.

159 καὶ 234.

1271.

Οἱ φίλοι εἶνε ὡς οἱ οἶνοι· ἄλλοι βελτιοῦνται γηράσκοντες καὶ ἄλλοι χαλοῦσι.

1272.

Τὸ ὄνομά σου.

1273.

Δημήτηρ-μήτηρ.

1274.

Ο	Ι	Κ	Ο	Ι
Ι	Λ	Α	Ρ	Α
Κ	Α	Ρ	Ι	Σ
Ο	Ρ	Ι	Ζ	Ω
Ι	Α	Σ	Ω	Ν

1275.

J'ai soupé et j'ai couché à Soulaines, hôtel des trois orangers.

(G sous P et g couché A sous l'N haut L D trois orangers). [Soulaines=ville de France].

1276.

MU	RI	A	DE
RI	DI	CU	LE
A	CU	I	TÉ
DE	LE	TÉ	RE

1277.

Harpe-Phare.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 200. — 26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

Βαρὺ πένθος ἐπέσκηψεν εἰς τὴν βασιλικὴν ἡμῶν οἰκογένειαν, τὸ ὁποῖον συμμερίζεται ὁλόκληρον τὸ Ἔθνος. Ἡ βασιλόπαις

ΟΛΓΑ

ἀπεβίωσε τῇ 20 Ὀκτωβρίου.

Ὁ βασιλεὺς ἀνήγγειλε τὴν ἀπαισίαν εἴδησιν πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν διὰ τῆς ἑπομένης πλήρους πατρικοῦ ἄλγους ἐπιστολῆς:

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 20 Ὀκτωβρίου 1880.

Κύριε πρωθυπουργέ.

Ἡ προσφιλὴς θυγάτηρ Μου Ὄλγα δὲν εἶνε πλέον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Σήμερον τὴν 4 μ. μ. ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν, ἀφήσασα ἄφατον θλῖψιν εἰς τοὺς Γονεῖς Αὐτῆς.

Ἐπιθυμῶ, κύριε πρωθυπουργέ, νὰ γνωστοποιήσητε τὴν θλιβερὰν ταύτην εἴδησιν εἴς τε τὸ ἐξωτερικὸν καὶ τὸ ἐσωτερικόν, βέβαιος ὤν, ὅτι πᾶσα ἑλληνικὴ καρδία θέλει συμμερισθῇ τὴν θλῖψιν Ἡμῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

2241. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 26 Ὀκτωβρίου 1880. Ἀριθ. 252 (200). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6. 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τῶν τακτικῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Ἄνευ οἰκογενείας. (Μυθιστορία Ε. Μαλὸ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Ἀλ. Ρ. Ῥαγκαβῆ). — Οἱ στρεβλωταὶ τῆς μουσικῆς (Κατὰ τὸ γαλλικόν). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἑλίζης Σκ. Σούτσου). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2242. Ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη ἐν ἔτει 1880 ὑπὸ Ε. Δ. Ῥοΐδου, ἐφόρου αὐτῆς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1880. 12ον, σελ. 69. [Ἡ ἔκθεσις αὕτη, γεγραμμένη μετὰ τῆς ἰδιαζούσης τῷ κ. Ῥοΐδῃ χάριτος καὶ δυνάμεως λόγου, καταδεικνύει τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν, εἰς ἣν ἀπὸ ἐτῶν εὑρίσκεται τὸ ἵδρυμα τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἀνερευνᾷ τὰ αἴτια, ἐξ ὧν ἡ κατάστασις αὕτη προῆλθε, καὶ προτείνει τὰ πρόσφορα πρὸς θεραπείαν αὐτῆς μέσα. Εἶνε δὲ τὸ βιβλίον τετυπωμένον ἐν τῷ τυπογραφείῳ Ἀνδρέου Κορομηλᾶ μετ' ἄκρας φιλοκαλίας, ἐμφαινούσης τὰς προόδους, ἃς ὁσημέραι ἐπιτελεῖ ἡ τυπογραφικὴ τέχνη ἐν Ἑλλάδι].

2243. Ἔκθεσις Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, Δ. φ. ὑφηγητοῦ, πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀποστολῆς αὐτοῦ κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1880. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τοῦ «Αἰῶνος», 1880. 12ον, σελ. 32.

Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς ἄρχεται δημοσιευομένη ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» ὑπὸ διακεκριμένου λογίου γλαφυρὰ μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» τοῦ Edmondo de Amicis. Τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ διασήμου συγγραφέως, πολλὰς μέχρι τοῦδε ἀριθμοῦν ἐκδόσεις ἐν Ἰταλίᾳ, μεταφρασθὲν δὲ καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας, εἶνε ἀνάγνωσμα τερπνότατον ἅμα καὶ διδακτικώτατον. Ἐν αὐτῷ ἀπετυπώθησαν ὅλαι αἱ ἔξοχοι ἀρεταὶ τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ, καὶ δὲν εἶνε ὑπερβολὴ ἴσως, ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι ἡ ἀρίστη πασῶν τῶν μέχρι τοῦδε περιγραφῶν τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης εἶνε ἡ παροῦσα. Ὑπάρχουσι πολλὰ ἄλλα συγγράμματα σοφώτερα καὶ ἐπιστημονικώτερα, εἰδικώτερον δὲ καὶ λεπτομερέστερον πραγματευόμενα τὸ θέμα τοῦτο, ἐν οἷς διακεκριμένην θέσιν κατέχει τὸ τοῦ ἡμετέρου Σκαρλάτου Βυζαντίου. Ἀλλ' ἡ Κωνσταντινούπολις τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως προέθετο ἄλλον, πολὺ διάφορον σκοπὸν, καὶ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπέτυχε παντὸς ἄλλου κάλλιον. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ δὲν εἶνε κυρίως νὰ περιγράψῃ τοπογραφικῶς, ἱστορικῶς ἢ ἀρχαιολογικῶς τὴν τουρκικὴν μητρόπολιν, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ συγκεντρώσῃ εἰς ἓν ὅλον καλλιτεχνικὸν τὰς ἐντυπώσεις, ὅσας προξενεῖ ἡ μεγαλόπολις αὕτη εἰς τὴν ψυχὴν ἀνθρώπου, ὅστις ἐν τῇ Δύσει γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφείς, οὐδέποτε δὲ ἰδὼν ἢ γνωρίσας τὴν Ἀνατολὴν ἄλλως ἢ ἐκ τῶν βιβλίων, ἔρχεται κατὰ πρῶτον ἐκεῖ. Οὐδεμία εἴδησις τοπογραφική, ἐθνογραφικὴ ἢ ἱστορική, καὶ ὁπωσοῦν ἀξία λόγου, διαφεύγει τὸν κάλαμόν του, ἀλλὰ καὶ εἰς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐμβαθύνει ἢ ἐνδιατρίβει ἀποκλειστικῶς. Περιγράφει τὰ πάντα, διδάσκει περὶ πάντων, ἀλλ' ὄχι ὅπως ἀπαιτοῦσιν οἱ σοφοὶ καὶ οἱ ὀλίγοι, ἀλλ' οἱ πολλοί, τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀναγινωσκόντων, οἵτινες ἀδιαφοροῦντες διὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ πολλάκις ἄσκοπον λεπτομέρειαν, θηρεύουσι μᾶλλον τὴν σύντομον, ἀλλ' οὐχ ἧττον διδακτικὴν περιγραφὴν ἢ ἔκθεσιν. Σήμερον μάλιστα, ὅτε τὰ βλέμματα τοῦ πολιτικοῦ κόσμου εἶνε ἐστραμμένα πρὸς τὴν μυστηριώδη βασίλισσαν τοῦ Βοσπόρου, ὁ μὴ γνωρίσας ἐκ τοῦ σύνεγγυς αὐτήν, ἂς μὴ ζητήσῃ ἄλλον καλλίτερον ὁδηγὸν πρὸς ἱστορίαν αὐτῆς ἢ περιήγησιν παρὰ τὸ ἔργον, οὗ τινος τὴν μετάφρασιν ἀναλαμβάνει νὰ δημοσιεύσῃ ἡ «Ἑστία».

Ἐπειδὴ δὲ εἶνε λίαν πιθανὸν νὰ διακόψῃ ἡ «Ἑστία» τὴν ἔκδοσίν της κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους, ἡ διεύθυνσις αὐτῆς θὰ προσπαθήσῃ νὰ καταχωρίσῃ εἰς τὰ ὑπολειπόμενα νὰ ἐκδοθῶσι μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου φύλλα ὅσον ἔνεστι πλειότερον μέρος τοῦ τερπνοτάτου ἀναγνώσματος τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Τῇ 24 Ὀκτωβρίου (ἔτ. ν.) ἑωρτάσθησαν ἐν Angers τῆς Γαλλίας τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ στηθέντος εἰς μνήμην τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου Πέτρου-Ἰωάννου Δαβίδ, τοῦ ἐπικαλουμένου Δαβὶδ d'Angers. Ἡ πόλις Angers ἔχει τὸ «Μουσεῖον Δαβίδ», ὅπως ἡ Κοπεγχάγη τὸ «Μουσεῖον Θορβάλτσεν», ἐν αὐτῷ δὲ σώζονται πολλὰ ἔργα τοῦ Γάλλου καλλιτέχνου. Ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς Jules Claretie, ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τοῦ στηθέντος ἀνδριάντος, δημοσιεύει ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τοῦ Temps πικρότατον ἄρθρον κατὰ τῆς Ἑλλάδος, πρὸς ἥν, ὡς γνωστόν, ὁ διάσημος καλλιτέχνης καὶ φιλέλλην ἐδωρήσατο τὸ μαυσωλεῖον τοῦ Βότσαρη· τὸ μικρὸν τοῦτο ἀριστούργημα τέχνης ἐστήθη, ὡς γνωστὸν, ἐν Μεσολογγίῳ παρὰ τὸν τάφον τοῦ ἥρωος Σουλιώτου, ἑλληνικαὶ δὲ χεῖρες ἠκρωτηρίασαν αὐτό. Μετάφρασιν τοῦ ἄρθρου τούτου, περιέχοντος ὁλόκληρον τὴν Ὀδύσσειαν τοῦ ἐν λόγῳ καλλιτεχνήματος, θὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς ἡ «Ἑστία».

— Ὑπὸ τὸν τίτλον L'égale de l'homme ὁ Émile de Girardin δημοσιεύει ἐν τῇ Nouvelle Revue τῆς 15 Ὀκτωβρίου τὸ πρῶτον μέρος διατριβῆς του εἰς ἀπάντησιν τοῦ πολυκρότου φυλλαδίου τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ «Les femmes qui tuent et les femmes qui votent». Ὁ ἐπιφανὴς δημοσιολόγος κηρύττεται πολέμιος τῶν θεωριῶν τοῦ Δυμᾶ, καὶ ἄλλοτε δὲ ἐδημοσίευσε κεραυνοβόλα ἄρθρα κατὰ τοῦ ἑτέρου ἔργου «L'homme-femme», τοῦ ἐν ἔτει 1872 ἐκδοθέντος καὶ ἐν μικρῷ χρόνῳ ἀριθμήσαντος 43 ἐκδόσεις.

— Ἐν τῇ «Ἐμπορικῇ λέσχῃ» τῶν Ἀθηνῶν ἐξετέθησαν τρία ἔργα τοῦ ἀπό τινος ἐν Ἑλλάδι διατρίβοντος κ. Βολωνάκη. Καὶ τὰ ἔργα ταῦτα τοῦ διακεκριμένου Ἕλληνος καλλιτέχνου παριστῶσι θαλασσίας σκηνάς.

— Ἤρξατο ἡ ἐκτύπωσις τοῦ Βυζαντινοῦ ἔπους «Βασίλειος Διγενὴς Ἀκρίτας» τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ εὑρεθέντος. Ἡ ἔκδοσις τοῦ χειρογράφου γίνεται ὑπὸ τοῦ φιλοπόνου λογίου κ. Α. Μηλιαράκη. Γνωστὸν ὅτι χειρόγραφον τοῦ μνημείου τούτου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἀνευρεθὲν ἐν Τραπεζοῦντι ἐξέδωκαν οἱ κκ. Ε. Legrand καὶ Κ. Σάθας. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο τῆς Τραπεζοῦντος εἶνε ἐλλιπὲς ἔν τε τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει, καὶ πολλαχοῦ ἐν τῷ μέσῳ περιέχει χάσματα σημαντικά· τὸ δὲ ὑπὸ

Digitized by Google

τοῦ κ. Μηλιαράκη νῦν ἐκδιδόμενον εἶνε σῶον καὶ ἀνελλιπὲς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

— Ἡ «Illustrirte Frauen-Zeitung» τοῦ Βερολίνου, ἐν τῷ φύλλῳ αὐτῆς τῆς 13 Σεπτεμβρίου ἐνεστῶτος ἔτους, δημοσιεύει ὡραίαν εἰκόνα τῆς κυρίας Σοφίας Σλεῖμαν μετὰ τῆς βιογραφίας αὐτῆς.

— Ἐν τῷ γαλλικῷ περιοδικῷ «Nouvelle Revue» ἡ κ. Juliette Lamber ἤρξατο δημοσιεύουσα σειρὰν ἄρθρων περὶ τῆς νέας ἑλληνικῆς ποιήσεως.

—Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις παρὰ τοῦ γνωστοῦ ἐκδότου Calmann Lévy τὸ νέον ποίημα τοῦ Βίκτωρος Οὐγγὼ «L'Ane». Εἶνε δὲ τοῦτο ἐκ τῶν ἔργων, ἐν οἷς ὁ διάσημος συγγραφεὺς πραγματεύεται φιλοσοφικὰ ζητήματα δι' ὕφους σατυρικοῦ καὶ σκωπτικοῦ, καὶ ἐν αὐτῷ ἐπιτίθεται κατὰ τῆς ψευδοῦς ἐπιστήμης, κατὰ τῶν σχολαστικῶν καὶ τῶν πεπλανημένας θεωρίας πρεσβευόντων σοφῶν. Πλὴν τοῦ ἔργου τούτου ὁ Βίκτωρ Οὐγγὼ ἔχει συντετελεσμένα καὶ ἄλλα ἔργα, οἷον δύο δράματα φέροντα τίτλους la Sorcière καὶ la Mère, ἓν ἄλλο le Torquemada καὶ τελευταῖον les Jumeaux, δραματικὸν ἔργον, οὗ τινος μόνη ἡ τελευταία πρᾶξις ὑπολείπεται νὰ διορθωθῇ.

—Αἱ ἐφημερίδες πρό τινος ἀνήγγειλαν τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ φωτοφώνου, ὀργάνου δυναμένου νὰ διαβιβάζῃ τὴν φωνὴν εἰς μεγάλην ἀπόστασιν διὰ τοῦ φωτός. Τελευταῖον ὁ ἐφευρετὴς τοῦ ὀργάνου τούτου παρουσίασεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, εἰς ἣν παρέσχε καὶ τὰς δεούσας περὶ αὐτοῦ ἐξηγήσεις δι' ἑρμηνέως. Ἀφοῦ ἐξέθηκε τίνι τρόπῳ ὡδηγήθη εἰς τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ, ἣν εἶπε βασιζομένην ἐπί τινος ἰδιότητος τοῦ sélénium, ὡμολόγησεν ὅτι ἀγνοεῖ ἔτι ἐὰν τὸ φῶς ἢ ἡ θερμότης εἶνε ἡ παράγουσα τὰ παρατηρηθέντα φαινόμενα. Οὐχ ἧττον ἀνέφερε παρατήρησίν τινα ἀξιοσημείωτον, ὅτι δηλ. φύλλον ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμιος ἡμίσεος ὑποχιλιομέτρου πάχους, τιθέμενον ἔμπροσθεν τῶν ἀκτίνων, δὲν ἐμποδίζει τὴν φωνὴν τοῦ νὰ διαδοθῇ.

L'ART DE LA MODE

Revue mensuelle de l'élégance

18, boulevard Montmartre, PARIS.

[Prix unique de l'abonnement pour la France et l'etranger: Un An: 100 Francs. Prix de la livraison 10 Francs].

Troisième livraison.—Sommaire: Littérature: Les femmes dans l'Inde, par Aurélien Scholl.—Le costume de l'homme et de la femme au XVIIIe siècle, par Edmond de Goncourt. Mes frisons, par Jacques Redelsperger. Les corsages à la vierge, par Ernest d'Hervilly. Les faux cheveux, par Georges Japy. Le mois mondain, par Bachaumont. Art et chiffons, par Étincelle. Courrier des théâtres par Rachel. Biarritz, par Réséda. Les livres, par Ernest Détré. Le livre d'or de l'élégance, par Spirite. Explication des toilettes, par de Rose. Art: Les femmes dans l'Inde, par Henri Pille. Le costume de l'homme et de la femme au XVIIIe siècle, par Rochegrosse. Mes frisons, par Madeleine Lemaire. Les corsages à la vierge par H. Vilin. Les faux cheveux, par Gustave Jundt et Edmond Morin. Le mois mondain, par H. Vilin et Saint-Elme Gautier. Art et Chiffons, par Norbert Goeneutte et Saint-Elme Gautier. Courrier des théâtres, par Edmond Morin et Paul Sedille. Biarritz, par Comba. Les livres, par Gustave Jundt. Planches hors texte. Octobre, par Norbert Goeneutte. Héliogravure Dujardin. Costumes de théâtre, par A. Grévin (Folies-Bergères et théâtre des Nouveautés). Six costumes et toilettes, par de Rose. Manteaux, Chapeaux, costumes de chasse, par de Rose.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[23 Ὀκτωβρίου (Πέμπτη) 1880]

Ἡ ἀποβιώσασα βασιλόπαις Ὄλγα ἦν ἡ νεωτάτη θυγάτηρ τοῦ βασιλέως, γεννηθεῖσα τὴν 26 Μαρτίου 1880. Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην κατὰ τὴν 11 π. μ. ὥραν ἐτελέσθη ἐν τῷ ἀνακτορικῷ ναῷ δέησις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῆς βασιλόπαιδος· ἐν τῷ ναῷ παρῆσαν τὰ μέλη τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ὁ πρόεδρος τῆς ἱερᾶς συνόδου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ὑποστράτηγος κ. Β. Πετμεζᾶς καὶ οἱ αὐλικοί. Μετὰ τὴν δέησιν ἅπαντες οἱ ἀνωτέρω εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν, ἔνθα ἔκειτο ἡ νεκρά, καὶ ἠσπάσθησαν αὐτήν, παρισταμένων τῶν ΑΑ. ΜΜ. Ἀπὸ τῆς 2 δὲ μέχρι τῆς 4 μ. μ., καθὼς καὶ τὴν τετάρτην ἀφέθη ἐλευθέρα ἡ εἴσοδος εἰς τοὺς προσερχομένους, πολλοὶ δὲ ἀνῆλθον εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἠσπάσθησαν τὴν νεκράν. Τὴν 3 μ. μ. τῆς χθὲς ἀνῆλθον εἰς τὰ ἀνάκτορα οἱ ὑπουργοί, τὸ διπλωματικὸν σῶμα, τὸ προεδρεῖον τῆς βουλῆς καὶ ἐν γένει αἱ ἀρχαί· τὴν 4 μ. μ. δὲ ὁ βασιλεὺς ἐσήκωσε τὸ φορεῖον τῆς προσφιλοῦς Αὐτῷ νεκρᾶς ὑπάρξεως καὶ μετὰ τοῦ Διαδόχου καὶ τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου ἔφερον αὐτὸ εἰς τὸν κάτω πρόδρομον τῶν ἀνακτόρων, ὅπου ἀνέμενεν ἰδιαιτέρα νεκροφόρος ἅμαξα, ἐν ᾗ ἀπέθετο τὸ φέρετρον. Ἐν τῇ αὐτῇ ἁμάξῃ ἐκάθησεν ἡ τροφὸς τῆς νεκρᾶς. Ἐν ἑτέρᾳ ἁμάξῃ ἀνοικτῇ ἠκολούθησαν ὁ βασιλεύς, ἡ βασίλισσα, φέρουσα λευκὴν ἐνδυμασίαν εἰς ἔνδειξιν πένθους καὶ ὁ διάδοχος· ἔπειτα ἐν ἄλλῃ ἁμάξῃ οἱ λοιποὶ βασιλόπαιδες μετὰ τῆς Μεγάλης Κυρίας, λευκὰ ἐπίσης ἐνδεδυμένοι καὶ ὁ ὑπασπιστὴς τῆς ὑπηρεσίας. Οὕτω ἡ συνοδεία διηυθύνθη οὕτω εἰς Δεκέλειαν, ὅπου θὰ γείνῃ ἡ ταφή. Κατ' ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως δὲν ἀπεδόθησαν μὲν αἱ κεκανονισμέναι ἐπικήδειοι τιμαὶ εἰς βασιλόπαιδα, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐπιβάλλοντα καὶ συγκινητικὸν χαρακτῆρα ἔσχον τὰ γενόμενα. Μετὰ 3,012 ἔτη γίνεται τὸ δεύτερον νῦν ἐν Ἀθήναις βασιλικὴ κηδεία. Τοιοῦτον εἶνε τὸ χρονικὸν διάστημα κατὰ τοὺς χρονολόγους ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ τελευταῖος τῶν Ἀθηνῶν βασιλεὺς Κόδρος ἐκηδεύετο ἐν Ἀθήναις. —Ἡ Βουλή, εἰς ἣν ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ βασιλέως, ἀγγέλλοντος τὸν θάνατον τῆς βασιλόπαιδος, εἰς ἔνδειξιν τοῦ πένθους της ἀπεφάσισεν, ὅπως διακοπῶσιν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας αἱ συνεδριάσεις αὐτῆς, μεγάλη δὲ πρεσβεία αὐτῆς παρουσιασθῇ ἐνώπιον τῶν ΑΑ. ΜΜ. καὶ ἐκφράσῃ τὴν θλίψιν τῆς Βουλῆς. — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τὸ προεδρεῖον τῆς Βουλῆς ἀνῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἀνήγγειλε τῇ Α. Μ. τὴν κατάρτισιν τοῦ νομοθετικοῦ σώματος. Ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Αὐγερινὸς προσεφώνησε τάδε· «Μεγαλειότατε. Τὸ προεδρεῖον τῆς Βουλῆς, χαῖρον μετὰ τοῦ ἔθνους ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐπανόδῳ τῆς Υ. Μεγαλειότητος καὶ πάσης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, σπεύδει νὰ καταθέσῃ ἐνώπιόν σου τὰ βαθύτατα σεβάσματά του. Βαθέως δὲ συναισθανόμενον, ὅτι ἡ κατὰ τὴν Εὐρώπην παρουσία τῆς Υ. Μ. εἴπερ τι καὶ ἄλλο συνετέλεσεν εἰς αἰσίαν εὐόδωσιν τῶν ἐθνικῶν πόθων, πέποιθεν ὅτι ἡ Βουλὴ ἀσμένως θέλει παράσχει πρὸς τοῦτο πᾶσαν τὴν συνδρομὴν αὐτῆς. Εἴθε ὁ Ὕψιστος σκέποι τὴν Υ. Μ. μετὰ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ ἐπιστέψῃ τὰς ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου ὑψηλὰς προσπαθείας σου». Ἡ δὲ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀντεφώνησε· «Χαίρω βλέπων ἐνώπιόν μου τὸ προεδρεῖον τῆς Βουλῆς τῆς νέας ταύτης συνόδου. Σᾶς εὐχαριστῶ, κύριοι, δι' ἃς ἐκφράζετε εὐχὰς ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας μου. Πέποιθα δὲ ἀδιστάκτως ὅτι ἡ Βουλή, συναισθανομένη τὴν σοβαρότητα τῶν περιστοιχουσῶν τὸ ἔθνος περιστάσεων, θέλει ἀφοσιωθῇ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἐπιψήφισιν μέτρων διὰ τὴν περαιτέρω εὐόδωσιν τοῦ ζητήματος τῶν συνόρων, ὅπερ τοσοῦτον βαθέως συγκινεῖ τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν». — Λέγεται, ὅτι κυριώταται ἀποφάσεις τοῦ νέου ὑπουργείου εἶνε ἡ αὔξησις τοῦ στρατοῦ μέχρις 60,000 ἐπὶ τοῦ παρόντος, καὶ ἡ συνομολόγησις μεγάλου δανείου 150 ἑκατομμυρίων. — Τῇ 20 Ὀκτωβρίου ἐγένετο ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ὑπὸ τοῦ γενικοῦ συμβουλίου αὐτῆς ἡ γ' κλήρωσις τοῦ δανείου τῆς Τραπέζης τῶν φρ. 60,000,000, ἐξήχθησαν δὲ οἱ ἑπόμενοι ἐννέα ἀριθμοί: 36,850 κερδήσας φράγκα 70,000, 124,245 φρ. 10,000, 107,280 καὶ 150,576 ἀνὰ φρ. 2,500, 171,663. 140,999. 87,670. 45,243. 67,297 ἀνὰ φρ. 1,000. — Τηλέφωνον ἐδοκιμάσθη ἐσχάτως ἐν τῷ τηλεγραφικῷ τμήματι τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν, συνδέον τοῦτο μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν. Ἡ ἐπιτυχία ὑπῆρξε πλήρης.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

23 Ὀκτωβρίου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 23 Ὀκτωβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 278
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 288
26 » »	—	52,000	59,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 280
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 103 1/2
10 » φράγ.	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 400

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,570
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	176
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ. 115
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 71
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	8,000,000	800,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,840	25 ,,	8.10	100	65
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 102

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29—29.30.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 116 1/2. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 114-115.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.05
Λίρα Στερλίνα	,,	29.—
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 60

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (15 Ὀκτωβρίου) Ἐμ. 29.30-29.40
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (14 ») ,, 29.70-29.90

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (29 Ὀκτωβρίου.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	30 3/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	233
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	242
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	,,	100
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 1/4-109 5/8
Παρισίων 3 ,,	φρ	23 1/2-23.30.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 3/40

ΒΙΕΝΝΗΣ 21 Ὀκτωβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.85
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.40
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 29 Ὀκτωβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.25
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.15
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (22 Ὀκτωβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.30 1/2-25.35 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5- 6 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 120-122 1/2 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2. Μαδρίτης 6 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Κ. Π. Σμύρνην. Παρεδόθησαν ἅπαντα εἰς τὸν πληρώσαντα τὴν συνδρομὴν ὑμῶν. —Τῇ κυρίᾳ Ε**. Ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου ἄλλοτε, ἀφ' ὅτου τὰ μυθιστορήματα ἤρχισαν ἐκδιδόμενα ἐν ἐπιφυλλίδι τῶν ἐφημερίδων, ἐπλούτισαν τοὺς συντάκτας των καὶ αὐτὰς τὰς ἐφημερίδας. Ὅπως λάβητε ἰδέαν τινὰ τῆς μανίας, ὑφ' ἧς κατελαμβάνοντο οἱ ἀναγνῶσται διὰ τὰς ἐρωτικὰς δολοπλοκίας, αἵτινες δίκην προγεύματος παρετίθεντο αὐτοῖς ἑκάστην πρωΐαν ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν κατὰ τὸν κ. Hatin, τὸν συγγραφέα τῆς «Ἱστορίας τῆς ἐφημερίδος», τὸ παράδειγμα ἑνὸς μυθιστορήματος ἐκ τῶν συντομωτέρων τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ, τοῦ «Capitaine Paul», ὅπερ ἐπρομήθευσεν εἰς τὸν «Αἰῶνα» πεντακισχιλίους συνδρομητὰς ἐντὸς τριῶν μόνων ἑβδομάδων. Εἰς τὰ περίχωρα τῶν Παρισίων ὁ κόσμος ἔτρεχεν ἀθρόος εἰς συνάντησιν τῶν πωλητῶν τοῦ «Αἰῶνος», ὅπως κορέσῃ τὴν καταβιβρώσκουσαν αὐτὸν περιέργειαν περὶ τῆς τύχης τῶν ἡρώων τῆς ἐπιφυλλίδος. Οὕτως ὁ Δυμᾶς ἐγένετο ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ «Αἰῶνος», ἡ σώτειρα τῶν ἐφημερίδων πρόνοια διὰ τῆς ἐπιφυλλίδος. «Ἀδιήγητον ἐντύπωσιν παρήγαγεν ἐν Παρισίοις, λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἱστορίας τῆς ἐφημερίδος», ἡ δημοσίευσις τῶν «Τριῶν σωματοφυλάκων» καὶ τοῦ «Μετὰ εἴκοσιν ἔτη». Ὁ δημόσιος βίος, ἡ περὶ τὰς ὑποθέσεις σπουδὴ καὶ αὐταὶ τοῦ οἴκου αἱ εὐφροσύναι καὶ αἱ θλίψεις ὑπεχώρησαν ἐνώπιον τῶν χιμαιρικῶν περιπετειῶν τῶν μυθιστορημάτων ἐκείνων. Ὁλόκληρον δὲ τόμον, ὀγκώδη ὅσον καὶ τὰ μυθιστορήματα ἐκεῖνα, θὰ ἀπετέλουν τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν ὅσαι σφοδρῶς ἠράσθησαν τῶν φαντασιωδῶν ἐκείνων ἡρώων. Τὴν τοιαύτην ὅμως ἐπιτυχίαν αἱ ἐφημερίδες ἠγόραζον διὰ πολλοῦ χρυσοῦ. Εἰς τοὺς καλοὺς ἐκείνους καιροὺς τῆς ἐπιφυλλίδος οἱ ἔχοντες διάσημον ὄνομα συγγραφεῖς ἐφορολόγουν τοὺς διευθυντὰς τῶν ἐφημερίδων, ὡς σήμερον οἱ ὀνομαστοὶ δραματογράφοι τοὺς διευθυντὰς τῶν θεάτρων. Οὕτω ὁ «Περιπλανώμενος Ἰουδαῖος» διεφιλονεικήθη ὑπὸ τριῶν συγχρόνως ἐφημερίδων, τοῦ «Τύπου», τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων» καὶ τῆς «Συνταγματικῆς», ἠγοράσθη δὲ ὑπὸ τῆς τελευταίας ταύτης ἀντὶ 100,000 φράγκων, ὁ δὲ ὑπὲρ τοῦ Σύη ἐνθουσιασμὸς ἦτο τοιοῦτος, ὥστε εἰκοσακισχίλιοι συνδρομηταὶ ἐνεγράφησαν εἰς τὴν ἐφημερίδα ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῆς πρώτης ἐπιφυλλίδος. Ἡ μικροτέρα ἐπιφυλλὶς ἐστοίχιζεν εἰς τὸν «Τύπον» τριακόσια φράγκα· μετὰ τῆς ἐφημερίδος δὲ ταύτης καὶ μετὰ τῆς «Συνταγματικῆς» ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς εἶχε συνάψει συμβόλαιον, καθ' ὃ ἐλάμβανεν ἐτησίως 64,000 φρ. Πρὸς τὸν «Αἰῶνα» εἶχεν ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παρέχῃ ἐτησίως 100,000 στίχους μυθιστορήματος ἐπ' ἀμοιβῇ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος φράγκου κατὰ στίχον. Ἡ δσημέραι αὐξάνουσα ἀδιαφορία τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν τότε κρατοῦσαν ἀδρανῆ πολιτικήν, πρὸς κοινοβουλευτικὰς συζητήσεις ἄνευ μηδεμιᾶς σπουδαιότητος, πρὸς ἀγῶνας εὐτελεῖς περὶ ὑπουργικῶν χαρτοφυλακίων ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς τοσοῦτον ἐκτάκτου ἐπιτυχίας τῶν ἐν ἐπιφυλλίδι δημοσιευομένων μυθιστορημάτων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Σήμερον ὅμως σημαντικῶς ἠλαττώθη τὸ πρὸς τὴν ἐπιφυλλίδα ἐνδιαφέρον. —κ. Β Δυστυχῶς ὄχι. — κκ. Ι. Π. Κοπεγχάγην, Δ. Β. Παρισίους, Γ. Α. Χ. Πάτρας, Σ. Κ. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθησαν. — Καν Λ. Ρ. Ρ. Μόναχον. Ἀπεστάλη τῇ 17. —κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως. — *** Διατί τότε νὰ μὴ δημοσιεύσωμεν καὶ μακρὸν ποίημα, ἐσχάτως ληφθὲν καὶ ἀρχόμενον διὰ τῶν ἑξῆς συγκινητικῶν στίχων:

Ὡραία ἡμέρα σήμερον χάνεις νὰ τὴν περάσῃ,
περιπατῶντας ἔφιππος ἐν γῇ τε καὶ θαλάσσῃ.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΑΙΓΝΙΑ

Πῶς δύναταί τις νὰ μαντεύσῃ τὴν ὥραν, καθ' ἣν προτίθεται νὰ ἐξυπνήσῃ ἄλλος τις. — Σχηματίζετε ἐπὶ χάρτου προχείρως τὸ σχῆμα ὡρολογίου, καὶ λέγετε εἰς ἐκεῖνον, ὅστις σᾶς προτείνει νὰ μαντεύσητε τὴν ὥραν ἣν διενοήθη, νὰ θέσῃ τὸν δάκτυλον εἰς οἱανδήποτε ὥραν θέλῃ τοῦ ὡρολογίου· εἰς τὸν ἀριθμὸν ὃν οὕτω δεικνύει προσθέτετε σεῖς τὸν ἀριθμὸν 12· οὕτω ἐὰν ἔθεσε τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῆς ὥρας 4 θὰ ἔχετε ἄθροισμα 16. Τότε ζητεῖτε νὰ ἀρχίσῃ μετρῶν κατὰ διάνοιαν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ ὃν διενοήθη ἀντιθέτως εἰς τὸ ὡρολόγιον, λαμβάνων ὡς ἀρχὴν τὸν ἀριθμόν, ἐφ' οὗ ἔθεσε πρὶν τὸν δάκτυλόντου, ἤτοι, ἐὰν διενοήθη τὴν ὥραν 8, νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τοῦ 8 μετρῶν 4, ὅτε θὰ μετρήσῃ τὸ 7 ὡς 5, τὸ 6 ὡς 6, τὸ 5 ὡς 7 καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρις οὗ μετρήσῃ 16, καὶ νὰ σᾶς εἴπῃ τὸν ἀριθμόν, ὅστις θὰ συμπέσῃ μὲ τὸν 16· ὁ ἀριθμὸς δὲ οὗτος εἶνε ὁ ζητούμενος. — Ἐννοεῖται ὅτι ἐὰν ἤθελε θέσει ἐν ἀρχῇ τὸν δάκτυλον οὐχὶ ἐπὶ τοῦ 4, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ 10 λ. χ., θὰ ἔπρεπε νὰ προσθέσητε 10+12, νὰ ἀρχίσῃ δὲ μετρῶν ὁ συμπαίκτωρ ὑμῶν τὸ 8 ὡς 10, τὸ 7 ὡς 11, τὸ 6 ὡς 12, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρις οὗ μετρήσῃ τὸ ἄθροισμα 22, ὅπερ θὰ συμπέσῃ μὲ τὴν ὥραν, ἣν διενοήθη.

1286.

Ἐκ τοῦ κατωτέρω πίνακος εὑρὲ λόγιόν τι.

3.3.4		5.6	2
3	4	4	
2.3		1.2.2.4	
	2.4 5.6	5	6
2	6	6	

Σημείωσις. Τὰ μὲν 24 τετραγωνίδια ὁριζοντείως λαμβανόμενα παριστάνουσι τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, οἱ δὲ ἐν αὐτοῖς ἀριθμοὶ τὴν τάξιν, ἣν κατέχει ἡ λέξις ἐν τῷ λογίῳ, οὗ ζητεῖται ἡ εὕρεσις.

1287.

Ἔχω εἰς χεῖρας τέσσαρα κόκκαλα τοῦ δομινό· ἐὰν πολλαπλασιάσω ἐπ' ἀλλήλους τοὺς μικροτέρους αὐτῶν ἀριθμούς, εὑρίσκω γινόμενον τὸν ἀριθμὸν ἑκάστου τῶν κοκκάλων, τὰ ὁποῖα κρατῶ.

Ποῖα εἶνε ταῦτα;

1288.

Ὡς φάσμα πάντοτε, θνητέ, παρίσταμ' ἔμπροστά σου·
Σκέπει τὴν ὄψιν μου πυκνὴ καὶ μελανὴ νεφέλη.
Ἐντός μου ὑποκρύπτεται κι' ἡ λύπη κι' ἡ χαρά σου,
Καὶ μετ' ἐλπίδος ἕκαστος νὰ μὲ μαντεύσῃ θέλει.
Ὅταν ὀδύνας καὶ δεινὰ εὑρίσκῃς εἰς τὸν βίον,
Παρηγορίαν εἰς ἐμὲ ἐπιζητεῖς δακρύων.

1289.

.
Α . .
Α . . . .
. . . . . .
. . . . Ν
. . Ν
.

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα ἄνωθι γράμματα ὥστε νὰ σχηματισθῇ ῥομβοειδὲς κυβόλεξον.

1290.

Γρῖφος.

Α +
Α

1291.

Je suis en liberté sans sortir de prison,
Je suis au desespoir sans quitter l'espérance;
Quoique dans le peril je suis en assurance;
Je parais à l'armée et suis en garnison.
Je préside à la rime ainsi qu'à la raison,
Et, dernière en faveur, je suis seconde en France.

1292.

Sur quatre pieds je suis une chimère,
Coupe ma tête et je serai ta mère.

ΛΥΣΕΙΣ

1278.

Θὰ χωρίσῃ ἕκαστος τὰ μῆλα αὐτοῦ ἀνὰ 7, καὶ θὰ πωλήσῃ ἑκάστην ἑπτάδα μήλων πρὸς 5 λεπτά, τὰ δὲ ὑπολειπόμενα ἐκ τοῦ ὅλου ποσοῦ ἑκάστου θὰ πωλήσουν πρὸς 15 λεπτὰ τὸ ἕν. Οὕτω θὰ λάβωσιν

Ὁ πρῶτος διὰ τὰ.....	49	μῆλα.....	35	λεπτά.
» » ».....	1	».....	15	»
	50	»	50	»
Ὁ δεύτερος διὰ τὰ.....	28	μῆλα.....	20	λεπτά.
» » ».....	2	».....	30	»
	30	»	50	»
Ὁ τρίτος διὰ τὰ.....	7	μῆλα.....	05	λεπτά.
» » ».....	3	».....	45	»
	10	»	50	»

1279.

8 + 7 + 18 + 5 + 20 + 18 = 76.
Θ Η Σ Ε Υ Σ

1280.

Ἐπειδὴ ἡ γῆ εἶνε σφαιροειδής, ὁ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς βαδίζων διαγράφει οὐχὶ εὐθεῖαν ἀλλὰ καμπύλην γραμμήν. Ἐὰν δ' ἤθελε περιοδεύσει τὴν γῆν, ἤθελε διαγράψει κύκλον.

Ἀλλὰ ἡ γεωμετρία μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ περιφέρεια κύκλου αὐξάνει ἐφ' ὅσον αὐξάνει καὶ ἡ ἀκτὶς τοῦ κύκλου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀκτὶς ἡ ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς μέχρι τῆς κεφαλῆς τοῦ βαδίζοντος ἀνθρώπου εἶναι μεγαλειτέρα ἢ ἡ ἀκτὶς ἡ ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς εἰς τοὺς πόδας τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου φθάνουσα, ἕπεται ὅτι ὁ κύκλος, ὃν διαγράφει ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ, εἶνε μεγαλείτερος τοῦ κύκλου ὃν διαγράφουσιν οἱ πόδες του.

1281.

Δὶν-ἐν.

1282.

Πηγή.

1283.

Ὅρμος-ὅρος.

1284.

Ζ Α Χ Α Ρ Ι Σ
Α Χ Α Ρ Ι Σ
Χ Α Ρ Ι Σ
Α Ρ Ι Σ
Ρ Ι Σ
Ι Σ
Σ

1285.

Parlez souvent des bienfaits
Silence sur les injures.

(Parlez sous Vent-des-Bien-faits,
Six Lauce sur les injures).

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 201. — 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

Τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἀπεβίωσεν αἰφνιδίως εἷς τῶν πρωτευόντων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ πολίτης ἐπιφανής, ὁ

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ ΖΑΪΜΗΣ.

Ὁ θάνατος τοῦ Ζαΐμη εἶνε συμφορὰ ἐθνική. Ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἡ Ἑλλὰς ἀπόλλυσιν ἓν τῶν χρηστοτάτων αὐτῆς τέκνων, ἄνδρα ὑπὸ μεγάλων κοσμούμενον ἀρετῶν, πολυτίμους δὲ προσενεγκόντα αὐτῇ ὑπηρεσίας. Σήμερον μάλιστα, ὅτε ἡ πατρὶς ἡμῶν εὑρίσκεται ἐν τῷ κρισιμωτέρῳ σταδίῳ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῆς βίου, καθ' ἣν ἐποχὴν δεῖται τῆς συνδρομῆς καὶ ἀντιλήψεως τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ μάλιστα τῶν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς τὰ δημόσια πράγματα ἀφοσιωθέντων καὶ κτησαμένων τὸ πολύτιμον κεφάλαιον τῶν γνώσεων καὶ τῆς πείρας, ὁ θάνατος τοῦ Θρασυβούλου Ζαΐμη εἶνε βαρυτάτη καὶ ἀναντικατάστατος ἐθνικὴ ζημία. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἑλλὰς ὅλη βαθέως τεθλιμμένη θρηνεῖ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ ἐπιφανοῦς αὐτῆς τέκνου, παρ' οὗ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πολυτίμους ἀπεξεδέχετο ὑπηρεσίας, πάντες δέ, φίλοι καὶ ἀντίπαλοι τοῦ τεθνεῶτος, ἔχυσαν εἰλικρινοῦς λύπης δάκρυα, συναισθανόμενοι τὸ μέγα καὶ δυσαναπλήρωτον κενόν, ὅπερ ἡ ἔλλειψις τοιούτου ἀνδρὸς καταλείπει ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἀνώνυμός τις προσήνεγκεν εἰς τὸ ἐνταῦθα Ἐργαστήριον τῶν ἀπόρων γυναικῶν περὶ τὰς 36,000 δραχμῶν.

Ὁ κ. Νικόλαος Ι. Νικόπουλος ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ἐθνικοῦ στόλου φρ. 3,034.

Ὁ δῆμος Τριπόλεως ἐψήφισεν ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας πρὸς ἀνέγερσιν φυλακῶν συνδρομὴν ἐτησίαν δραχ. 100.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ὁ ἐν Παρισίοις πρὸ μακρῶν χρόνων διατρίβων λόγιος ταγματάρχης τοῦ ἑλληνικοῦ μηχανικοῦ κ. Βασίλειος Νικολαΐδης συνέθεσεν ἐσχάτως γαλλιστὶ ἐθνικὸν ᾆσμα, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ θρίαμβος τῶν Ἑλλήνων» (Le triomphe des Hellènes). Ἐπιτυχῆ παράφρασιν τοῦ ὡραίου τούτου ᾄσματος ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Γ. Παράσχος ἐν τῷ «Αἰῶνι» τῆς 26 Ὀκτωβρίου.

— Κατὰ τὸ ἑβδομαδιαῖον ἀγγλικὸν φύλλον «Truth» ὁ λόρδος Βήκονσφηλδ ἀσχολεῖται νῦν εἰς τὴν συγγραφὴν νέου πολιτικοῦ μυθιστορήματος, φέροντος τίτλον «Ἐνδυμίων», καὶ προσέτι εἰς τὴν ἀναθεώρησιν τῶν Ἁπάντων αὐτοῦ, ὧν ἔκδοσις πολυτελὴς δημοσιευθήσεται τὸ προσεχὲς ἔτος.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Le Boyau du monstre» ἐκδίδεται προσεχῶς νέον μυθιστόρημα τοῦ Ζολᾶ. Καὶ τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς φυσιογραφικῆς σχολῆς εἶνε ἐξακολούθησις τῶν Rougeon-Macquart.

— Ἀπίστευτος εἶνε ὁ κατὰ τῆς ἠθικῆς ἐκτραχηλισμὸς τῶν παρισινῶν ἐκείνων ἐφημερίδων, αἵτινες ὑπὸ τοῦ σπουδαίου τύπου χαρακτηρίζονται διὰ τοῦ ὀνόματος πορνογραφικαί. Ἐν διαστήματι 3 μηνῶν ἑπτὰ τῶν ἐφημερίδων τούτων (L'Événement parisien, Le Boudoir, Le Boccace, La Grivoiserie parisienne, Le Piron, Le Gil Blas, καὶ Le Petit Républicain) κατεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἐπὶ προσβολῇ τῶν δημοσίων ἠθῶν, καὶ οἱ συντάκται αὐτῶν κατεδικάσθησαν εἰς φυλάκισιν καὶ εἰς βαρέα πρόστιμα.

— Ἀπεβίωσεν ἡ λογία Ἀγγλὶς Μαρία Λουΐζα Charlesworthe, γνωστὴ διὰ τὰ διδακτικὰ αὐτῆς συγγράμματα.

— Ἐν Βερολίνῳ ἀνεκαλύφθη πρὸ μικροῦ φιλολογικὸν εὕρημα πολύτιμον διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν κατὰ τὸ 1806 πολέμων Ναπολέοντος τοῦ Α'. Ἀναδιφῶν τις παλαιὰ ἔγγραφα ἐγκεκλεισμένα ἐντὸς κιβωτίου, ὅπερ οὐδεὶς εἶχε θίξει ἀπὸ ἑξηκονταετίας, ἀνεκάλυψεν ὅτι τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἀνῆκον εἰς τὸν στρατάρχην Berthier, καὶ ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχον καί τινα ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος γεγραμμένα. Μεταξὺ δ' αὐτῶν ὑπάρχει καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπευθυνθεῖσα προκήρυξις πρὸς τοὺς Σάξωνας κατὰ μῆνα Αὔγουστον τοῦ 1806. Τὰ ἀνακαλυφθέντα ἔγγραφα πιστεύεται ὅτι ταχέως θέλουσι δημοσιευθῇ.

— Νέα ἐπιστημονικὴ ἐκδρομὴ εἰς τὴν Ἀφρικὴν παρασκευάζεται ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἐν Βιέννῃ γεωγραφικῆς Ἑταιρίας. Ἡ ἐκδρομὴ αὕτη, διὰ δημοσίου ἐράνου ὀργανιζομένη, θὰ διευθύνεται ὑπὸ τοῦ κ. Emile Holub καὶ θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ τριετίαν. Οἱ ταύτην ἀποτελοῦντες θὰ διαπεράσωσι τὴν ἀφρικανικὴν ἤπειρον ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας, θὰ ἐπισκεφθῶσι τὰς περὶ τὸν Zambèse καὶ τὸν Congo ποταμὸν χώρας, τὰς λίμνας τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ διὰ τοῦ Δαρφοὺρ θὰ καταλήξωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Αἱ δαπάναι τῆς ἐκδρομῆς ὑπολογίζονται εἰς 125,000 φράγκων.

— Καὶ ἄλλη δὲ ἐκδρομὴ ἐπιστημονικὴ παρασκευάζεται, διεθνὴς αὕτη, εἰς τὰς πολικὰς χώρας, ἧς τινος σκοπὸς εἶνε νὰ ἱδρύσῃ εἰς πολλὰ τοῦ πόλου σημεῖα μετεωρολογικοὺς σταθμούς, καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ἐπὶ ὅλον ἔτος πλήρη σειρὰν μετεωρολογικῶν, μαγνητικῶν καὶ ἄλλων παρατηρήσεων. Ἤδη ἡ ῥωσσικὴ γεωγραφικὴ Ἑταιρία ἐξέλεξεν ἐπιτροπήν, ἥτις νὰ σκεφθῇ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν μελλόντων νὰ μετάσχωσι τῆς ἐκδρομῆς, ἀπὸ τοῦδε δὲ εἶνε γνωστὴ ἡ εἰς αὐτὴν συμμετοχὴ καὶ τῆς Σουηδίας, Νορβηγίας, Δανίας καὶ Αὐστρίας. Ἐλπίζεται νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ ἡ τῆς Γερμανίας καὶ Ὁλλανδίας, ἡ Ἰταλία ὑπέσχετο νὰ πέμψῃ ἴδιον ἀπόστολον (expédition) εἰς τὰς παγωμένας θαλάσσας, μόνον δὲ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας περιμένεται ἡ ἀπάντησις.

Ἡ ἐκδρομὴ αὕτη θέλει ἀναχωρήσει κατὰ τὸ 1882, ὅπως ἔχωσι καιρὸν νὰ παρασκευασθῶσι δεόντως οἱ μέλλοντες νὰ μετάσχωσι τοσοῦτον δυσχεροῦς καὶ κοπιώδους ἐπιχειρήσεως.

— Ἰατρική τις ἐφημερὶς ἐν Ῥωσσίᾳ δημοσιεύει πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν γυναικῶν, αἵτινες προσῆλθον εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς ἀπὸ τοῦ 1872, ὅτε τὸ πρῶτον ἐγένοντο δεκταὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἐπιστήμης ταύτης. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν αὐξάνων βαθμιαίως μέχρι τοῦ 1876, ἤρχισεν ἔκτοτε ἐλαττούμενος κατ' ἔτος· ἀπὸ 130, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ ἀνώτατος ὅρος, ὁ ἀριθμὸς τῶν σπουδαζουσῶν τὴν ἰατρικὴν κατῆλθε τῷ 1879 εἰς 77 μόνον, καὶ τούτων δ' αἱ πλεῖσται εἰσὶν ἐκ Πετρουπόλεως καὶ Μόσχας.

— Ἐν Λονδίνῳ ἀπεβίωσε τὴν 4 Ὀκτωβρίου (ν. ἔτ.) ὁ William Lassel, εἷς τῶν ἐπισημοτάτων Ἄγγλων ἀστρονόμων, εἰς ὃν ἡ ἀστρονομικὴ ἐπιστήμη χρεωστεῖ τὴν ἀνακάλυψιν δορυφόρων τοῦ Ποσειδῶνος, Κρόνου καὶ Οὐρανοῦ.

— Ἡ πόλις Tomsk τῆς Σιβηρίας θέλει προσεχῶς ἀποκτήσει πανεπιστήμιον, δαπάναις τῆς ῥωσσικῆς Κυβερνήσεως ἀνεγειρόμενον. Ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ ἱδρύματος κατετέθη ἤδη τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου.

— Ὁ ἐν τῷ ἡμετέρῳ πανεπιστημίῳ καθηγητὴς τῆς χημείας κ. Α. Χρηστομάνος ὑπέβαλεν εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐν Καλαβρύτοις πρό τινος συμβάντων σεισμῶν.

— Ὁ πλοίαρχος τοῦ ἀμερικανικοῦ ἀτμοπλοίου Alert ἀνήγγειλεν ὅτι ἀνεκάλυψεν ὑποβρύχιόν τι ὑφαίστειον οὐ μακρὰν τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου, μικρᾶς νήσου ἐν τῷ εἰρηνικῷ ὠκεανῷ.

— Πρώτην φορὰν ἐφέτος κατηρτίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔκθεσις ἔργων τῆς ζωγραφικῆς. Ἐγένετο δὲ αὕτη ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἐν Θεραπείοις ἑλληνικῆς σχολῆς τῶν κορασίων, καὶ ἀπετελεῖτο ἐξ ἔργων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καλλιτεχνῶν ἄνευ διακρίσεως ἔθνους ἢ θρησκεύματος. Ἐκ τῶν ἐκθετῶν δύο ἦσαν Μουσουλμάνοι, ὁ Χαμδῆ βέης, υἱὸς τοῦ ἄλλοτε μεγάλου βεζύρου Ἐτὲμ πασᾶ, ὅστις ἐξέθηκε «δύο μουσουργούσας ὀδαλίσκας», καὶ ἡ πριγκήπισσα Νασλῆ χανούμ, ἐκθεῖσα διάφορα ἀνθέων συμπλέγματα. Οἱ λοιποὶ ἐκθέται ἦσαν Ἀρμένιοι, Λεβαντῖνοι, ὁ τῆς Γαλλίας πρεσβευτὴς Τισσὼ καὶ ἡ Ἀγγλὶς κυρία Walker.

— Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς γνωστῆς ἐφημερίδος «Φιγαρώ», πρόκειται νὰ ἐγερθῇ προσεχῶς ἐν Παρισίοις ἀνδριὰς εἰς τὸν ἄρτι ἀποβιώσαντα μελοποιὸν Ὄφφεμπαχ.

Digitized by Google

— Τῇ 15 λήξαντος μηνὸς (ἔτ. ν.) ἑωρτάσθη ἐν Κολωνίᾳ μετὰ μεγάλης πομπῆς ἡ ἀποπεράτωσις τοῦ περιφήμου μητροπολιτικοῦ ναοῦ αὐτῆς. Καί τοι δὲ ἐτέθη καὶ ὁ τελευταῖος λίθος τῆς οἰκοδομῆς, ὑφ' ὃν ἐνετειχίσθη τὸ ἔγγραφον τὸ ἀναφέρον τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ναοῦ, οὐχ ἧττον ἀκόμη δὲν ἠρθησαν τὰ ἐπὶ τῶν πύργων τοῦ ναοῦ ἰκριώματα. Κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα τῆς Κολωνίας» πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ κτιρίου ἀπαιτεῖται ἔτι ἐργασία ὁλοκλήρου ἔτους. Πρὸς τούτοις ὑπολείπεται ἔτι ἡ κατασκευὴ τοῦ ὑελοφράγματος τῶν θυρίδων, καὶ τῶν ὀρειχαλκίνων θυρῶν, αἵτινες ἔσονται ἔργον καλλιτεχνικόν, δι' ὃ θὰ δαπανηθῇ οὐκ ὀλίγος ἀκόμη χρόνος. Ἡ ὅλη ποσότης ἡ δαπανηθεῖσα εἰς κατασκευὴν τοῦ ναοῦ ἀνέρχεται εἰς 26 ἑκατομμύρια μάρκων, ὧν τὰ 7 μόνον κατέβαλε τὸ Κράτος.

Εἶνε δὲ ὁ ναὸς αὐτὸς ἀριστούργημα γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ θαῦμα διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν λαμπρότητα αὐτοῦ. Τὰ θεμέλιά του φθάνουσιν εἰς βάθος 40 ποδῶν, ἔχει δὲ ὕψος μέχρι μὲν τοῦ ὀρόφου 61 μέτρων, μέχρι δὲ τῆς ὑψηλοτάτης ἄκρας τῶν πύργων 156 μέτρων, ὅπερ ὑπερβαίνει τὸ ὕψος καὶ τῶν ὑψηλοτάτων τῆς γῆς κτιρίων. Ὁ ναός, καλύπτων ἐπιφάνειαν 8,900 τετραγωνικῶν μέτρων, εἶνε ᾠκοδομημένος ἐν σχήματι σταυροῦ, καὶ ἔχει μῆκος μὲν 135 μέτρων, πλάτος δὲ 61.

— Ἡ ἐν Βιέννῃ Ἑταιρία τῶν φωτογράφων διοργανίζει ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς συστάσεως αὐτῆς διεθνῆ ἔκθεσιν φωτογραφίας, ἥτις γενήσεται τὸ προσεχὲς ἔτος μεταξὺ τῆς 20 Ἰανουαρίου καὶ 30 Μαρτίου ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου τῶν τεχνῶν καὶ τῆς βιομηχανίας ἐν Βιέννῃ.

— Ἐξεδόθη ἄρτι τὸ δέκατον φυλλάδιον τοῦ «Νεοελληνικοῦ Παρνασσοῦ», ἢ συλλογῆς τῶν καλλιτέρων ἔργων τῶν νεωτέρων ποιητῶν τῆς Ἑλλάδος μετὰ ἐμμέτρου εἰς τὸ γερμανικὸν μεταφράσεως τοῦ κ. Ἀντ. Μαναράκη.

— Ὑπὸ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ κ. Η. Σ. Ῥαφτάνη ἐγένετο τελευταῖον νέα ἔκδοσις τῶν ποιημάτων τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου.

— Ἐν Πάτραις ἐξεδόθη μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Σωκράτης», ἐν Σμύρνῃ δὲ νέα ἐφημερὶς «Ἁρμονία».

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς συγγραμμάτων·

Πραγματείας περὶ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τῆς ἀρχαιότητος ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Νεστορίδου.

Μεταφράσεως τῆς «Νέας Γαλλίας», πολιτικοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ συγγράμματος τοῦ Prevost-Paradol ὑπὸ τοῦ διδάκτορος τῆς νομικῆς κ. Ι. Σιγάλα.

Συλλογῆς λυρικῶν ποιημάτων τοῦ κ. Γεωργίου Δροσίνη ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἱστοὶ ἀράχνης».

Μεταφράσεως τοῦ ἀγγλικοῦ συγγράμματος «Ἐπιστήμων Ἀναγνώστης» ὑπὸ τοῦ κ. Ἰω. Δ. Πάνου.

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν κ. Ἀνδρ. Σπαθάρης ἐξέδωκε πρό τινος «Μελέτην περὶ Πασχαλίου».

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Δ. Μοστράτος ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν «Ἀπομνημονευμάτων Βαυαροῦ ἀξιωματικοῦ» κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἅτινα εὗρεν ἀνέκδοτα ἐν χειρογράφοις γερμανικοῖς.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΒΙΒΛΙΑ

2244. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 2 Νοεμβρίου 1880. Ἀριθ. 253 (201). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς γραφῆς τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου.—Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρ. ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). —Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἐλίζης Σκ. Σούτσου). —Νυκτερινὰ ἐν Βερολίνῳ ἄσυλα. — Διαγωνισμὸς ἀεροστάτων. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2245. **Τρίτον παράρτημα τῆς Πείρας,** περιέχον τὰς τοῦ Ἀρείου Πάγου πολιτικὰς ἀποφάσεις τοῦ 1877 μετὰ παραπομπῶν εἰς τὰ προηγούμενα τῆς νομολογίας καὶ μετὰ ἀλφαβητικοῦ πίνακος, ὑπὸ Ν. Ἰωαννίδου, ἀντιπροέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. Τυπογραφεῖον, ὁδὸς Νίκης, 14, Βιβλιοπωλεῖον, ὁδὸς Ἑρμοῦ 63. 1880. 8ον, σελ. 434. Τιμᾶται δραχ. ν. 5.

2246. Λόγος, ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ τὴν δεκάτην τετάρτην Ὀκτωβρίου 1879 ὑπὸ Νικολάου Μ. Δαμαλᾶ, τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς θεολογίας, παραδιδόντος τὴν πρυτανείαν τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ κ. Θεοδώρῳ Ἀρεταίῳ, τακτικῷ καθηγητῇ τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς καὶ χειρουργίας. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 63 ὁδὸς Ἑρμοῦ — ὁδὸς Νίκης 14. 1880. 8ον, σελ. 176.

2247. Ἀνάγνωσις ταχεῖα τῆς γαλλικῆς γλώσσης, βιβλίον ἐμπεριέχον τεμάχια εὔληπτα, συνδιαλέξεις, διαλόγους κτλ. κτλ. πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων, ὑπὸ Κ. Βαρβάτη, καθηγητοῦ. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. Τυπογραφεῖον, ὁδὸς Νίκης 14, Βιβλιοπωλεῖον ὁδὸς Ἑρμοῦ 63. 1880. 16ον, σελ. 164. Τιμᾶται δραχ. 1,50.

2248. **Στοιχειώδης πολιτικὴ γεωγραφία,** συνταχθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων γεωγραφιῶν τῆς Γερμανίας ὑπὸ Α. Ι. Ἀντωνιάδου, γυμνασιάρχου, πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων. Ἔκδοσις τρίτη, ἐπηυξημένη καὶ βελτιωμένη. Κατ' ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. Τυπογραφεῖον, ὁδὸς Νίκης 14, Βιβλιοπωλεῖον, ὁδὸς Ἑρμοῦ 63. 1880. 16ον, σελ. 184. Τιμᾶται δραχ. 1.50.

2249. **Ἀριθμητικὰ προβλήματα γραπτῆς λύσεως.** Πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν καὶ Ἀστικῶν σχολείων κατὰ τὴν ἐν τῷ Παιδαγωγείῳ μέθοδον τῆς διδασκαλίας τῆς ἀριθμητικῆς. Ὑπὸ Σπυρίδωνος Μωραΐτου, διευθυντοῦ τοῦ Παιδαγωγείου τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου. Μέρος Α'. Αἱ τέσσαρες κύριαι πράξεις τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν. Ἔκδοσις Δευτέρα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 63, ὁδὸς Ἑρμοῦ — ὁδὸς Νίκης 14. 1880. 16ον, σελ. 56. Τιμᾶται λεπτῶν 50.

2250. **Ἡ φιλόστοργος κόρη,** ἠθικὸν διήγημα πρὸς διάπλασιν τῶν παίδων. Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Ν. Ι. Δελένδα. Ἀθήνησιν, ἀναλώμασι καὶ τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1880. 16ον, σελ. 142. Τιμᾶται λεπ. 60.

2251. **Ἡ κλεὶς τῆς ἀναγνώσεως,** ἤτοι τὸ πρῶτον ἀναγνωστικὸν βιβλίον τῶν παίδων κατὰ τὴν ἀναλυτικοσυνθετικὴν μέθοδον συντεταγμένον ὑπὸ Δ. Ἀργυροῦ, τελειοφοίτου τοῦ ἐν Σέρραις τῆς Μακεδονίας Διδασκαλείου, διδάσκοντος ἐν τῇ προκαταρκτικῇ τάξει τῆς ἐν Γαλατᾷ δημοτικῆς τῶν ἀρρένων Σχολῆς. Βραβευθὲν ἐν τῷ Καραπανείῳ ἀγῶνι καὶ ἐγκριθὲν ὑπὸ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1880. 16ον, σελ. 128. Τιμᾶται λεπ. 65.

2252. **Ὁδηγὸς** πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν προκαταρκτικῇ τάξει δημοτικῆς Σχολῆς διδασκόντων ἀνάγνωσιν καὶ τὰ μετὰ ταύτης συνδεόμενα, γραφήν, ἐποπτικήν, διδασκαλίαν, ἰχνογραφίαν, ἀπομνημόνευσιν καὶ ᾠδικήν, ὑπὸ Δ. Ἀργυροῦ, τελειοφοίτου τοῦ ἐν Σέρραις τῆς Μακεδονίας Διδασκαλείου. Βραβευθεὶς μετὰ Κλειδὸς τῆς ἀναγνώσεως ἐν τῷ Καραπανείῳ πρὸς συγγραφὴν διδακτικῶν βιβλίων ἀγῶνι, καὶ ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς ἐγκριθείς. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, βιβλιοπωλεῖον Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1880. 16ον, σελ. 32.

LA MODE FRANÇAISE

Διεύθυνσις· 37 – Rue de Lille, à Paris – 37

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα—Α' ἐκδ. φρ. 15. Β' ἐκδ. φρ. 20. Γ' ἐκδ. φρ. 28.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ.

Εἰκονογραφημένη ἐφημερὶς ἐκδιδομένη κατὰ σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16. Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

30 Ὀκτωβρίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 30 Ὀκτωβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτησ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 280
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,901		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 288
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	23.60	458 60	560	φρ. 399
4 » »	κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 279
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 102
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.60	197.50	250	φρ. 199
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	$392^1/_2$	500	φρ. 399

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,600
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	$178^1/_2$
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ. 116
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 72
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	155
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	55
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,, 180
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, $103^3/_4$

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29–29.30.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. 116 ½, — Ἐμπ. 3μ. δρ. 114-115.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.10
Λίρα Στερλίνα	,,	29.20
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.50
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	13.30
Ἀργυροῦν δίφραγκον	,,	5.60
,, φράγκον	,,	1.15

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τοῦ 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 60

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (29 Ὀκτωβρίου) Ἐμ. 29.20-29.30
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (28 ») ,, 29.25

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (5 Νοεμβρίου.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	29 5/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	233
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	242
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	96
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 5/8-109 3/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 15-23.20.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 34/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 ½

ΒΙΕΝΝΗΣ (4 Νοεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.35
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.22
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 5 Νοεμβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.25
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.20
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (5 Νοεμβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 ½) φρ. 25.27 ½-25.32 ½.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5-6 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127-132 0/00.

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 ½.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 ½.
Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 ½. Πετρουπόλεως 6 0]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Α. Η. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. — κ. Δ. Ν. Σύρον. Εὐτυχῶς δὲν κρίνουν οὕτω καὶ οἱ ἀληθεῖς πεπαιδευμένοι. Ἡ «Ἑστία» καυχᾶται ἀριθμοῦσα μεταξὺ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς τὸν ἐπιφανῆ συγγραφέα καὶ μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου κ. E. Miller, ὅστις ἔγραφεν ἐσχάτως πρὸς τὸν διευθυντὴν αὐτῆς τὰ ἑξῆς: Je lis toujours votre recueil avec le plus grand plaisir et en même temps avec un profit réel. Je dirais même que vous me faites connaître des livres français que je ne lirais pas sans vous, parce que je n'en aurais pas le temps. Mes études sur la langue grecque moderne me rendent cette lecture attachante. C'est ainsi que je suis avec le plus vif intérêt le roman de M. Malo intitulé S a n s f a m i l l e. Je le trouve bien traduit et la langue dont se sert le traducteur me semble un excellent type. Je me sers très souvent de votre recueil dans mon cours et je l'ai recommandé κτλ.— κ. Π. Σ. καὶ υἱόν. Κέρκυραν. Ἅπαντα τὰ προηγούμενα παρεδόθησαν εἰς τὸν πληρώσαντα τὴν συνδρομήν σας κ. Ι. Μ. — Κυρίαν Π. Θ. Γ. Περατζάν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. —κ. Σ. Α. Πειραιᾶ. Περιγραφὴν τῆς Μυκόνου θέλει γράψει ὁ κ. Α. Μ. ὅταν ἐπισκεφθῇ ταύτην προηγουμένως, ὡς ἔπραξε καὶ περὶ τῶν νήσων Ἄνδρου καὶ Κέω. — κ. Ν*. Αἱ ἰδέαι, τὰς ὁποίας ἀποδέχεταί τις ἐξ εὐπειθείας, καὶ αἱ γυναῖκες, τὰς ὁποίας ἀγαπᾷ κατὰ χρέος, εἶνε ἰδέαι, τὰς ὁποίας δὲν ἀποδέχεται, καὶ γυναῖκες, τὰς ὁποίας δὲν ἀγαπᾷ. — Ἀριθ. 1,104. Πάτρας. Διότι παρ' ἡμῖν τὰ περιοδικὰ συγγράμματα θεωροῦνται, ὅπως εἴς τινα χωρία ὁ καφὲς καὶ τὸ ὀρύζιον, ἀντικείμενα πολυτελείας. — κ. Θ. Κ. Τρίπολιν. Εὐχαρίστως θὰ τὴν δημοσιεύσωμεν. —κ. Χ. Δ. Ρ. Πάτρας. Ἀπεστάλη τῇ 22.— κ. Ι. Α. Δ. Ἀθήνας. Παρεδόθη εἰς τὸν ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἐργαζόμενον κ. Π. Δ. — Σ. Ἀρχιμανδρ. Δ. Β. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κκ. Ε. Λ. Παρισίους, Ι. Μ. Βερολῖνον, Π. Π. Κέρκυραν. Ἐ λ ή φ θ η σ α ν — Μ ι ᾷ φ ί λ ῃ. Ὑπῆρξαν ἐν τούτοις καὶ μεγαλήτερα θαύματα. Ὁ διεκπεραιωτὴς περιοδικοῦ τινος ἐπέγραψε τὸ διὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφημερίδα Lévant Herald φύλλον: Monsieur Lévant Herald, ὁ δὲ διεκπεραιωτὴς πολιτικῆς τινος ἐφημερίδος: Monsieur le Cercle hellénique à Marseille. — *** Τῷ ὄντι εἶνε εὐφυέστατον καὶ μετὰ πολλῆς τέχνης γεγραμμένον. Δυστυχῶς μετάφρασιν αὐτοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν, διότι ὡς ἔργον μακρὸν θὰ καταλάβῃ πολλὰ φυλλάδια τῆς «Ἑστίας», αὕτη δὲ δὲν θὰ ἐκδώσῃ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἔτους, ὅτε παύει ὑπάρχουσα, εἰμὴ ὀκτὼ φυλλάδια. — κ. Ι*. Ἀπὸ τῆς 4-5 καθ' ἑκάστην. — Συνδρομητῇ. Δ υ σ τ υ χ ῶ ς ὄ χ ι.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑ σ τ ί α ς», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑ σ τ ί α ς ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[30 Ὀκτωβρίου (Πέμπτη) 1880]

Ἡ κηδεία τοῦ Θρασυβούλου Ζαΐμη ἐγένετο δημοτικωτάτη καὶ ἐπιβάλλουσα, ἀποδοθεισῶν εἰς τὸν νεκρὸν τιμῶν ἀντιστρατήγου. Ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις σωμάτων ἓξ χιλιάδες στρατοῦ συνώδευσαν τὴν ἐκφοράν, ὁλόκληρος δὲ καὶ ἡ πόλις ἐκήδευσε τὸν ἐπίσημον ἄνδρα. Κατὰ τὴν νεκρικὴν πομπὴν ἡγεῖτο ἡ στρατιωτικὴ μουσική, εἶτα τὰ ὀρφανὰ Χατζηκώστα, μετ' αὐτὰ αἱ μαθήτριαι τοῦ Ἀμαλιείου ὀρφανοτροφείου φέρουσαι πᾶσαι ἀνθοδέσμας εἰς τὰς χεῖρας, εἶτα ἠκολούθουν οἱ φέροντες τοὺς δέκα καὶ ὀκτὼ στεφάνους τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν, τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ συλλόγου Ἀθηνῶν, τῶν Ὑπαλλήλων τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, τῶν πολιτικῶν του φίλων, πλείστων σωματείων καί τινων οἰκογενειῶν. Μετ' αὐτοὺς ἤρχοντο οἱ ἀξιωματικοὶ φέροντες ἐπὶ προσκεφαλαίων τὰ παράσημα, ἐξ ὧν τρεῖς Μεγαλόσταυροι, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος. Εἶτα ἡ μουσικὴ τῶν ὀρφανῶν Χατζηκώστα καὶ μετὰ ταῦτα ἤρχετο ὁ κλῆρος μετὰ τοῦ Μητροπολίτου καί τινων ἀρχιερέων πρὸ τοῦ φερέτρου. Εὐθὺς μετὰ τὸ φέρετρον ἠκολούθει ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανά, ὁ πρωθυπουργός, οἱ ὑπουργοί, οἱ πρέσβεις, οἱ βουλευταί, τὰ ἐπιτελεῖα τῶν ἐν Πειραιεῖ πλοίων, πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ καὶ οἱ ὑπάλληλοι οἱ ὁριζόμενοι ὑπὸ τοῦ προγράμματος καὶ ἄπειροι πολῖται. Τὰς ταινίας τοῦ φερέτρου ἐκράτουν ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Αὐγερινὸς καὶ οἱ βουλευταὶ κ. κ. Βαλαωρίτης, Καλλιφρονᾶς καὶ Μαυρομιχάλης. Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα προσῆλθον ἐν τῷ ναῷ καὶ παρέμειναν καθ' ὅλην τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Λόγους ἐπιταφίους ἀπήγγειλαν ὁ πρωθυπουργὸς κ. Κουμουνδοῦρος, ὁ κ. Ἰω. Μεσσηνέζης, ὁ κ. Θ. Δηλιγιάννης, ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Σταματιάδης, ἐλεγεῖον δὲ ὁ κ. Γ. Παράσχος. Ὁ βίος τοῦ μεταστάντος ἐπιφανοῦς πολίτου συνδέεται στενῶς μετὰ τῆς νεωτέρας ἱστορίας καὶ τῶν ποικίλων περιπετειῶν, δι' ὧν ἡ πατρὶς ἡμῶν διῆλθε. Γεννηθεὶς ἐν Καλαβρύτοις τῷ 1823, ὁ Θρασύβουλος Ζαΐμης μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγαλόφρονος αὐτοῦ πατρός, τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη, μετέβη εἰς Παρισίους, καὶ ἐσπούδασε τὸ δίκαιον. Ἐπανελθὼν δὲ τῷ 1847 διωρίσθη τμηματάρχης ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν. Βουλευτὴς ἐξελέγη τῷ 1850, ὑπουργὸς δὲ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ἐγένετο τῷ 1859, τῆς δὲ θέσεως ταύτης παρῃτήθη διαφωνήσας ἐν πολλοῖς πρὸς τὴν τότε βασιλείαν. Τὸ 1860 ἐξελέχθη Πρόεδρος τῆς Βουλῆς ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἀντιπολιτεύσεως, ἡ δὲ ἐπιτυχία αὐτοῦ ἐπήνεγκε τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς ἐκείνης, καὶ ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐπελθούσης μετ' οὐ πολὺ Μεταπολιτεύσεως. Μετέσχε τῆς κυβερνήσεως ἐκείνης ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν. Παραιτηθείσης τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως εἰς Κοπεγχάγην μέλος τῆς προσενεγκούσης τῷ Βασιλεῖ Γεωργίῳ τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ἔκτακτος ἀπεσταλμένος πρὸς παραλαβὴν τῆς Ἑπτανήσου. Ὑφισταμένης ἔτι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῷ 1864 μετέσχε τοῦ ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ ναυάρχου Κανάρη σχηματισθέντος ὑπουργείου, τῷ δὲ 1865 τοῦ ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ ἀοιδίμου Δεληγεώργη ὑπουργείου. Τῷ δὲ 1869 ἐγένετο πρωθυπουργός, ἀποκαταστήσας τὴν λειτουργίαν τῶν Νόμων, τὴν τάξιν καὶ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν. Τῷ 1874 ἐγένετο αὖθις πρωθυπουργός, παραιτηθεὶς μετ' ὀλίγον. Ἐπὶ τῆς οἰκουμενικῆς ἐκλήθη ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης. Πολλάκις δὲ ἀνεδείχθη Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ὑπείκων εἰς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος. Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα ἀπέστειλαν πρὸς τὴν χήραν τοῦ ἀειμνήστου Ζαΐμη κ. Ἐλίζαν Ζαΐμη, τὸ ἑπόμενον συλλυπητήριον τηλεγράφημα· «Μανθάνομεν μετὰ μεγίστης » θλίψεως τὴν ἀνεπανόρθωτον καὶ τοσούτῳ ἀπροσδόκητον » ἀπώλειαν, ἥτις ἐπῆλθεν ὑμῖν. Εἴθε ὁ Κύριος νὰ σᾶς παρηγορήσῃ, καὶ νὰ ἐνισχύσῃ ὑμᾶς τε καὶ τέκνα ὑμῶν ἐν ταύτῃ » τῇ δοκιμασίᾳ. Γεώργιος, Ὄλγα. » Πρὸς τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἡ κυρία Ζαΐμη ἀπέστειλε τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν· «Πρὸς » τὰς ΑΑ. ΜΜ. τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Σεβ. Βασίλισσαν, εἰς » Τατόϊον. Μετὰ βαθείας εὐγνωμοσύνης ἐδέχθημεν ἐγώ τε » καὶ τὰ τέκνα μου τὰ συλλυπητήρια τῶν Ὑμετέρων Με» γαλειοτήτων ἐπὶ τῇ ἐπελθούσῃ εἰς ἡμᾶς ἀνηκέστῳ συμ» φορᾷ. Ἐλίζα Θ. Ζαΐμη». Ἡ Βουλὴ ἀπεφάσισε νὰ διακοπῶσιν ἐπὶ δύο ἡμέρας αἱ συνεδριάσεις αὐτῆς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Θρασ. Ζαΐμη, ἑνὸς τῶν ἐπιφανεστάτων αὐτῆς μελῶν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1293.

Σκούφους ἔχω περισσούς
μὲ πτερὰ καὶ μὲ χρυσσούς,
κατὰ τάξιν καὶ σειρὰν
τεταγμένους αὐστηρὰν,
καί τινας αὐτῶν ἂν βάλω,
γίνομαι ἐξ ἄλλου ἄλλο.
Νὰ ὁ τρίτος, τὸν φορῶ
καὶ θὰ ἔτρεχες, θαῤῥῶ,
ἂν σὲ ἔλεγα πατέρα,
πάππον, μάμμην ἢ μητέρα,
μὲ στοργὴν νὰ μ' ἀσπασθῇς,
ἤρκει μόνον νὰ πεισθῇς.
Τὸν δωδέκατον αὐτῶν
ἂν τυχὸν περιβληθῶ,
καὶ ἐν μέσῳ ἑκατὸν
μοναχὸς θὰ εὑρεθῶ.
Νὰ, ὁ ἐκκαιδέκατός μου
μὴ σ' ἐγγίξῃ δάκτυλός μου!
σὲ κατέστησα οἰκτρὸν,
θὰ ἐζήτεις ἰατρόν.
Μὲ τὸ εἰκοστόν μου πρῶτον
εἰμ' ἐχθρὸς τῶν καθεστώτων·
μὲ ζητοῦν οἱ ἀστυνόμοι
καὶ μὲ τιμωροῦν οἱ νόμοι.
Πρόληψίν τινα ἢ πάθος
κατ' ἐμοῦ ἂν κατὰ βάθος
συμμερίζεσαι καὶ σύ,
τοῦ δεκάτου μου ἐννάτου
νὰ γνωρίζῃς προφυλάττου
τὸ βαρὺ καὶ τὸ ὀξύ.
Νὰ τὸν βγάλω;.. Βεβαιώσου
τὰ ἐντὸς τοῦ σώματός σου
θὰ σεισθοῦν αἰσθαντικά·
θὰ σταθοῦν οἱ διαβάται
νὰ φωνάζουν: Δὲν γελᾶτε;
Ὠ γελῶ μὲ τὰ σωστά.

ΛΥΣΕΙΣ

1286.

Ὁ φθόνος εἶνε ἕλκος τῆς ψυχῆς.

1287.

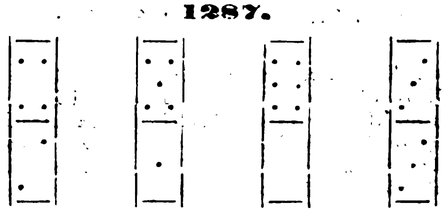

ὧν οἱ μικρότεροι ἀριθμοὶ 2, 1, 0, 3 πολλαπλασιαζόμενοι ἐπ' ἀλλήλους δίδουσι γινόμενον 6, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν ἑκάστου τῶν κοκκάλων.

1288.

Τὸ μέλλον.

1289.

		Α		
	Α	Ν	Ω	
	Α	Π	Ο	Ρ	Ω
Α	Ν	Ο	Σ	Ι	Ο	Σ
	Ω	Ρ	Ι	Ω	Ν
		Ω	Ο	Ν	
			Σ		

1290.

Ἀσυνέπεια [Α σὺν (τὸ σημεῖον τῆς προσθέσεως) ἐπὶ Α].

1291.

La lettre r.

1292.

Rêve-Eve.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Πεῤῥῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 202. — 9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ ἐν Μαγκεστρίᾳ ὁμογενὴς κ. Σωτ. Χατζόπουλος προσήνεγκεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ δραχ. δισχιλίας.

Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιτροπὴν Ἕλλην τις ἔπεμψεν ἀνωνύμως ἐκ Κωνσταντινουπόλεως δραχμὰς 1000, ἕτερος δ' Ἕλλην ἐκ Μασσαλίας ποσόν τι συμπεπυκνωμένου ζωμοῦ κρέατος καὶ γάλακτος πρὸς χρῆσιν τῶν τραυματιῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν. Ἄλλοι δὲ τῶν ἐν Μασσαλίᾳ Ἑλλήνων προσήνεγκον εἰς τὸν αὐτόθι ὁμογενῆ ἰατρὸν κ. Στ. Μεταξᾶν τὸ ἀναγκαιοῦν χρηματικὸν ποσὸν εἰς καταρτισμὸν πλήρους κινητοῦ νοσηλευτηρίου (ambulance), τεθησομένου εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐνταῦθα Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ μακαρίτου Λεωνίδα Παλάσκα εὑρέθη μακρὰ καὶ περίεργος διατριβὴ αὐτοῦ, ἐπιγραφομένη «Τὰ συμβάντα τοῦ Ὀκτωβρίου 1862 ἐπὶ τοῦ βασιλ. ἀτμοδρόμωνος Ἀμαλίας», καὶ περιγράφουσα πιστῶς καὶ μετὰ πολλῆς χάριτος τὰς τελευταίας ἐν Ἑλλάδι ἡμέρας τοῦ ἀτυχοῦς βασιλέως. Γνωστὸν ὅτι τὴν 1 Ὀκτωβρίου ὁ βασιλεὺς Ὄθων μετὰ τῆς βασιλίσσης ἀνεχώρησαν τῶν Ἀθηνῶν χάριν περιοδείας, ἥτις ἔμελλε νὰ εἶνε δι' αὐτοὺς ἡ τελευταία, ἐπέβησαν δὲ ἐπὶ τοῦ ἀτμοδρόμωνος «Ἀμαλίας», οὗ τινος κυβερνήτης ἦν ὁ λόγιος ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ Παλάσκας. Ἡ ἐπανάστασις ἐξερράγη ἐν Βονίτσῃ τὴν 4 Ὀκτωβρίου, ὁ δὲ βασιλεὺς ἔλαβε τὴν εἴδησιν ταύτην ἐν Καλάμαις τὴν 6 Ὀκτωβρίου. Τὴν 10 ἀνεχώρησαν οἱ βασιλεῖς ἐκ Καλαμῶν διὰ Πειραιᾶ, τὴν δὲ 11 ἀφίχθησαν εἰς Φάληρον, προσπλέοντες εἰς Πειραιᾶ. Ἀμέσως δὲ ὁ ἐν Πειραιεῖ ἐπὶ τῆς γαλλικῆς φρεγάτας «Ζηνοβίας» ὑποναύαρχος Τουσὰρ ἔσπευσε διὰ λέμβου αὐτοπροσώπως νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν βασιλέα περὶ τῶν συμβάντων ἐν Ἀθήναις, ὁ δὲ ἀτμοδρόμων ἠναγκάσθη ν' ἀνακωχήσῃ ἔξωθεν τοῦ Πειραιῶς. Τὴν 12 Ὀκτωβρίου οἱ βασιλεῖς μετέβησαν ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ πλοίου «Σκύλλας», δι' οὗ ἀπῆλθον εἰς Βενετίαν.

Ἡ ἐν λόγῳ διατριβὴ εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τῆς κληρονόμου τοῦ Παλάσκα, τῇ συγκαταθέσει τῆς ὁποίας ἐλπίζομεν νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτὴν προσεχῶς ἐν ταῖς στήλαις τῆς «Ἑστίας».

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ἀκριτικὸς Κύκλος ἐν τῇ βυζαντιακῇ καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς δημώδει ποιήσει» ὁ ἐν Κερκύρᾳ διδάκτωρ τῆς φιλολογίας κ. Νικόλαος Δόσιος ἀγγέλλει ὅτι ἐκδίδει προσεχῶς εἰς ἓν τὰ μέχρι τοῦδε ἐν Παρισίοις ἅπαξ ἐκδοθέντα χειρόγραφα ἔπη τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐν οἷς ἐξυμνοῦνται αἱ πράξεις καὶ τὰ κατορθώματα Βασιλείου Διγενῆ Ἀκρίτα, πρὸς δὲ καὶ ἅπαντα τὰ ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἐποποιΐας ταύτης ἀνήκοντα δημώδη ἡμῶν ᾄσματα, ὡς καί τινα ἐκ τῆς ἀνεκδότου αὐτοῦ Συλλογῆς. Τοῦ δημοσιεύματος προταχθήσεται ἐκτενὴς ἐπὶ τοῦ φιλολογικοῦ τούτου θέματος μελέτη τοῦ ἐκδότου.

— Ὁ ἐν Βιέννῃ καθηγητὴς κ. Ὄθων Benndorf ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Γενικῇ Ἐφημερίδι» τῆς Αὐγούστης ἄρθρον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Τὸ ζήτημα τοῦ ὀλυμπιακοῦ μουσείου», ἐν ᾧ μνημονεύων ἐν περιλήψει τῶν γενομένων ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν καὶ τῶν ἀνευρεθέντων θησαυρῶν, ἐρευνᾷ κατόπιν τὸ ζήτημα περὶ τῆς μελλούσης τύχης τῶν ἀνευρεθεισῶν ἀρχαιοτήτων. Ἐπὶ τούτου δὲ συνιστᾷ δύο τινά· πρῶτον νὰ τηρηθῇ ἀνέπαφος ὁ ἀνασκαφεὶς χῶρος ἀρχιτεκτονικῶς καὶ τοπογραφικῶς, διοριζομένων φυλάκων ὅπως προφυλάττωσι τὸν χῶρον ἀπὸ πάσης προσβολῆς, καὶ δεύτερον νὰ οἰκοδομηθῇ ἐν Ἀθήναις μουσεῖον, ἐν ᾧ ν' ἀποτεθῶσι πάντα τὰ ἀνακαλυφθέντα κειμήλια τέχνης, ὅπως καὶ ἡ ἐποπτεία αὐτῶν εἶνε εὐκολωτέρα, καὶ προσιτώτερα εἶνε ταῦτα εἰς πάντα ἀρχαιολόγον.

— Ὁ κ. Πέτρος Περβάνογλους ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν ἐν Λειψίᾳ ἑλληνικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ἕσπερος». Τὸ νέον τοῦτο περιοδικόν, οὗ τινος ἡ σύνταξις ἀνετέθη εἰς τὸν ἐν Λειψίᾳ κ. Ἰωάννην Περβάνογλουν, θέλει περιέχει ὕλην τερπνὴν καὶ ἐπιστημονικήν, καὶ θὰ κοσμῆται καὶ διὰ καταλλήλων εἰκόνων. Ὁ «Ἕσπερος» ἐκδοθήσεται ἐπὶ τοῦ παρόντος δὶς τοῦ μηνός, καὶ ἑκάστοτε ἐν τεύχεσιν ἐκ δύο τυπογραφικῶν φύλλων εἰς σχῆμα μεγάλου 4ου, ἕκαστον δὲ τεῦχος δὲν θέλει περιέχει ὀλιγωτέρας τῶν ἓξ εἰκονογραφιῶν. Ἡ τιμὴ τοῦ «Ἑσπέρου» ὁρίζεται εἰς φρ. 40 κατ' ἔτος, ὁ πρῶτος δ' αὐτοῦ ἀριθμὸς ἐκδοθήσεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρὸ τῆς λήξεως τοῦ τρέχοντος ἔτους.

— Ὁ ἐν Βόννῃ καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Boltz ἐξέδωκεν ἐσχάτως ῥωσσοελληνικὴν γραμματικὴν χάριν τῶν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἑλληνικῆς ἀσχολουμένων Ῥώσσων.

— Ἡ «Συνταγματικὴ» τῶν Παρισίων λαμβάνει ἀφορμήν, ἵνα ἐμπαίξῃ ἡμᾶς, τὴν κατάληξιν πουλος, ἥτις εἶνε συνήθης εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα. Κατὰ τὴν ἐνουσίως χαριτολογοῦσαν «Συνταγματικὴν» τὰ γαλλικὰ poulain, poulet, κτλ. παράγονται ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ πουλος.

«Τὸ πουλος τοῦτο, ἐπιφέρει, δι' οὗ σχηματίζονται τὰ παραδοξότερα πατρωνυμικὰ ὀνόματα, εἶνε ἄπτὸν μαρτύριον τῆς βαρβαρότητος, ἐν ᾗ διετέλεσεν ἡ Ἑλλάς. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ οὐδὲν τὸ κομψὸν καὶ χάριεν ὑπάρχει πλέον. Τὰ πάντα διεφθάρησαν, ἡ δὲ γραμματικὴ εἶνε πλήρης ὄνθου.

«Οἱ πρόγονοι τῶν Ἑλλήνων ἐκάλουν ἁρμονικῶς Ἀτρείδην τὸν υἱὸν τοῦ Ἀτρέως, Πηλείδην τὸν υἱὸν τοῦ Πηλέως, Πριαμίδην τὸν υἱὸν τοῦ Πριάμου. Φαντασθῆτε τώρα τὸν Ὅμηρον ἀντὶ τούτων μεταχειριζόμενον εἰς τὰ ἔπη αὐτοῦ τὰ ὀνόματα: Ἀτρεόπουλος, Πηλεόπουλος, Πριαμόπουλος! Καὶ τὴν θεσπεσίαν ταύτην γλῶσσαν, τὴν ἔχουσαν καλλονὰς ἀμιμήτους, τὴν γλῶσσαν τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Μενάνδρου, ἡ ἔκφυλος γενεὰ τῆς σήμερον τὴν κατέστρεψε καταστήσασα αὐτὴν γελοίαν! Ἀρκεῖ ν' ἀκούσῃ τις ἀπαγγελλόμενον τὸ ὄνομα πολιτευομένου τινὸς Ἕλληνος, ὅπως ἐκραγῇ εἰς γέλωτα. Καὶ τὸ παράδοξον, ὅτι τὸ δυσηχὲς αὐτὸ πουλος ὁσημέραι διαδίδεται πλειότερον. Ὅτε ἡ Ἑλλὰς ἠγωνίζετο τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα τοῦ 1821, ὁποῖα ὑπερήφανα καὶ ὡραῖα ὀνόματα! ὀνόματα ἐξαγγέλλοντα τοὺς φέροντας αὐτὰ ἥρωας! Κολοκοτρώνης, Μαυρομιχάλης, Βότσαρης, Κανάρης, Ὀδυσσεύς, Παλάσκας, Νικήτας! Φαντασθῆτε τώρα τί θὰ ἐγίνοντο ταῦτα, ἐὰν ἐκόλλα τις εἰς αὐτὰ τὴν γελοίαν οὐρὰν τοῦ πουλος».

— Ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς κυρίας Edmond Adam (Juliette Lamber) ἀνεγνώσθη ἐσχάτως ἐνώπιον πολλῶν ἐπισήμων προσώπων τῆς παρισινῆς κοινωνίας, ἐν οἷς καὶ ὁ κ. Βραΐλας, τὸ νέον βιβλικὸν δρᾶμα τοῦ κ. Paul Deroulède ἡ «Μωαβῖτις» (La Moabite). Τοῦ δράματος τούτου ἐντὸς δύο μόνον ἡμερῶν ἐξηντλήθησαν δώδεκα ὅλαι ἐκδόσεις, καὶ ἐπρόκειτο νὰ δημοσιευθῇ τὴν ἐπιοῦσαν ἡ δεκάτη τρίτη παρὰ τῷ Calmann Levy.

— Ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργὸς τῆς Γαλλίας στρατηγὸς Farre διέταξε νὰ συνταχθῇ ἐγχειρίδιον, ὅπερ εἰσαγόμενον εἰς πάντα τῆς Γαλλίας τὰ σχολεῖα νὰ χρησιμεύῃ ὡς βάσις τῆς στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν μαθητῶν. Τὸ ἐν λόγῳ ἐγχειρίδιον θὰ διαιρῆται εἰς δύο μέρη· τὸ μὲν τεχνικόν, τὸ δὲ θεωρητικὸν σκοποῦν νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς νέους τὸ αἴσθημα τοῦ στρατιωτικοῦ καθήκοντος καὶ νὰ καλλιεργήσῃ τὸ στρατιωτικὸν φρόνημα αὐτῶν.

— Προσεχῶς ἐκδίδεται βιβλίον φέρον τίτλον «Σημειώσεις καὶ Ἀπομνημονεύματα Ναπολέοντος Γ'». Ὡς ἐκδότης τοῦ βιβλίου τούτου ἀναφέρεται ἡ πρώην αὐτοκράτειρα Εὐγενεία, χήρα τοῦ Ναπολέοντος Γ'.

— Τὸ κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον ἐκδοθὲν τεῦχος τῶν «Ἁπάντων» τοῦ Οὐγκὼ περιέχει τὸ ποίημα αὐτοῦ «L'année terrible». Τὸ ποίημα τοῦτο νῦν πρῶτον ἐκδίδεται

Digitized by Google

πλῆρες, ἄνευ χασμάτων. Ἐν τῇ προκειμένῃ ἐκδόσει οὐ μόνον δημοσιεύονται οἱ κατὰ τὴν πρώτην ἔκδοσιν παραλειφθέντες στίχοι, ἕνεκα τοῦ τότε ἰσχύοντος στρατιωτικοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον κεφάλαιον ἀνέκδοτον, οὗ τινος ἡ δημοσίευσις εἶχε τότε ἀναβληθῆ, κατέλαβε τὴν οἰκείαν θέσιν ἐν τῷ νῦν ἐκδοθέντι τεύχει.

— Κατ' αὐτὰς ἐξεδόθη ἐν Πέστῃ ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ Ἰστόκζυ περίεργον περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀντισημιτικόν». Ἐν αὐτῷ ἐξετάζεται τὸ ζήτημα, ἐὰν ὁ ἰουδαϊσμὸς εἶνε ἐπιδεκτικὸς μεταρρυθμίσεων, τοῦθ' ὅπερ ἀρνεῖται ὁ κ. Ἰστόκζυ. Κατ' αὐτὸν ὁ Ἑβραῖος κἂν ἔτι ἀποπειραθῇ τις νὰ ἐκμαγυαρίσῃ αὐτόν, διαμενεῖ πάντοτε Ἑβραῖος, διότι πάντοτε ἕνα καὶ μόνον ἔχει σκοπόν: νὰ καταστήσῃ ὑπόδουλον τὸν Μαγυάρον. Αἱ ἐφημερίδες τῆς Πέστης ἐπικρίνουσι τὸ περιοδικὸν τοῦτο.

— Προσεχῶς ἄρχεται ἐν Παρισίοις ἡ δημοσίευσις νέου περιοδικοῦ συγγράμματος ἑβδομαδιαίου, φιλολογικοῦ, πολιτικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «La comédie humaine», οὗτινος ἀρχισυντάκται εἰσὶν ὁ Edmond de Goncourt καὶ ὁ περιώνυμος Ἐμίλιος Ζολᾶ. Πλὴν τούτων μετέχουσι τῆς συντάξεως καὶ ἄλλοι πολλοὶ γνωστοὶ ἐν τοῖς γράμμασι, τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ καλλιτεχνίᾳ ἄνδρες.

— Ἀρχαῖοι φίλοι καὶ θαυμασταὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ πατρός, ἐν οἷς ὁ Girardin, Legouvé, Sardou καὶ Albert Wolff, συνέστησαν ἐν Παρισίοις ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐγείρωσιν ἀνδριάντα εἰς τὸν περιώνυμον μυθιστοριογράφον. Ἡ νομαρχία τοῦ Σηκουάνα, πρὸς ἣν ἀπετάθη ἡ ἐν λόγῳ ἐπιτροπή, παρεχώρησε τὸν ἀναγκαῖον χῶρον πρὸς ἵδρυσιν τοῦ μνημείου ἐν τῇ πλατείᾳ Malesherbes, οὐ μακρὰν τῆς κατοικίας τοῦ Δυμᾶ υἱοῦ.

— Γνωστὸν ὅτι τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς ἐν Γαλλίᾳ ἀπονέμεται οὐ μόνον πρὸς ἄνδρας, ἀλλὰ καὶ πρὸς γυναῖκας, προσενεγκούσας ἀξίας λόγου ἐκδουλεύσεις πρὸς τὸ Κράτος. Αἱ φέρουσαι σήμερον τὸ παράσημον τοῦτο εἰσί, κατὰ τὴν ἐφημερίδα «Γαλλίαν», ὀκτὼ τὸν ἀριθμόν. Τούτων μία, ἡ δεσποινὶς Juliette Dodu, ἐτιμήθη δι' αὐτοῦ, διότι ἐν ἔτει 1870, διευθύνουσα τηλεγραφικόν τινα σταθμόν, παρεκώλυσεν ἐπὶ κινδύνῳ τῆς ζωῆς αὐτῆς τὴν διαβίβασιν τῶν τηλεγραφημάτων τοῦ ἐχθροῦ, ἐσώθη δὲ μόνον ἐπελθούσης διακοπῆς τῶν ἐχθροπραξιῶν. Ἄλλη, ἡ κυρία Abicot, σύζυγος τοῦ δημάρχου Oison, ἔλαβε τὸ παράσημον ὡς ὑπερασπίσασα τὸ δημαρχεῖον κατὰ πολλῶν ἐνόπλων ἀνδρῶν. Ἐκ τῶν ἄλλων ἓξ αἱ μὲν πέντε εἰσὶ καλογραῖαι, μία δέ, ἡ δεσποινὶς Rosa Bonheur, εἶνε διάσημος ζωγράφος.

— Ἐν Πετρουπόλει ἠνοίχθη τῇ 19 παρελθόντος Ὀκτωβρίου ἡ «Ἔκθεσις Πούσκιν», ἔκθεσις ἀναφερομένη εἰς τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ διασήμου Ῥώσσου ποιητοῦ. Ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ μεγάρου, λέγει ὁ «Νέος Χρόνος», ὑπάρχουσιν αἱ εἰκόνες τοῦ ποιητοῦ καὶ τῆς συζύγου του, ὡς καὶ προτομαὶ καὶ τὰ αὐτόγραφα αὐτῶν. Μετὰ τὰς εἰκόνας ἄρχεται μακρὰ σειρὰ σκηνογραφιῶν, ὧν αἱ ὑποθέσεις ἐλήφθησαν ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Πούσκιν, εἰκονογραφίαι τῶν συγγραμμάτων του, καὶ ἀπεικόνισμα τοῦ τάφου του, τῶν οἰκιῶν ἐν αἷς κατῴκησε, καὶ τῶν τόπων ἐν οἷς ἠρέσκετο διατρίβων. Μέγαν χῶρον κατέχουσι τὰ αὐτόγραφα. Μεταξὺ ἄλλων βλέπει τις ἱστορικὰς σημειώσεις ἰδίᾳ χειρὶ τοῦ Πούσκιν γεγραμμένας κατὰ τὴν ἐν Κισνοβίῳ τῷ 1822 διατριβήν του, διάφορα ἰχνογραφήματα αὐτοῦ, ἐκδόσεις πλήρεις τῶν ἔργων του καὶ μεταφράσεις αὐτῶν εἰς τὰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχει καὶ ἀξιόλογος συλλογὴ μουσικῶν συνθέσεων, ἐξηγμένων ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ.

Μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων, ἅτινα ἀνῆκον ποτὲ εἰς τὸν Πούσκιν, ὑπάρχει ὁ ὑπενδύτης ὃν ἔφερε τὴν ἡμέραν τῆς μονομαχίας του, ἡ ῥάβδος του, εἷς βόστρυχος τῆς κόμης του καὶ εἷς δακτύλιος.

Εἰς πάντα δὲ ταῦτα τὸ αὐτοκρατορικὸν λύκειον Ἀλεξάνδρου προσέθηκε πολλὰ ἀντικείμενα ἀναφερόμενα εἰς τοὺς χρόνους τῆς νεότητος τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ μαθητοῦ.

— Νέα ἐκδρομὴ εἰς τὸν Βόρειον Πόλον παρασκευάζεται τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἄγγλου πλοιάρχου κ. Cheyne, ὅστις προτίθεται νὰ ποιήσῃ ταύτην ἐπὶ τοῦ πλοίου «Βέγας», τοῦ ὑπὸ τοῦ Νόρδενσκιωλδ περιωνύμου καταστάντος, ὅπερ ἐλπίζεται ὅτι θὰ παραχωρηθῇ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἐν Λονδίνῳ κατεστάθη ἐπιτροπὴ πρὸς συλλογὴν τῶν ἀπαιτουμένων τριακονταχισχιλίων λιρῶν στερλινῶν, ἥτις συνέλεξε μέχρι τοῦδε ἱκανοὺς ἐράνους εἰς χρήματα καὶ εἰς εἴδη, κατὰ τὴν προσεχῆ δὲ σύνοδον τοῦ Κοινοβουλίου ὑποβληθήσεται ἀναφορὰ πρὸς ἐπίτευξιν κυβερνητικῆς ἐπιχορηγήσεως. Τὸ πλήρωμα τῆς «Βέγας» θ' ἀπαρτισθῇ ἐκ τεσσαράκοντα ἀνδρῶν, θὰ ἔχῃ δὲ τὰ ἀπαιτούμενα ἐφόδια διὰ πλοῦν τριετῆ. Γενήσεται προσέτι χρῆσις ἀεροστάτων πρὸς κατόπτευσιν ἐν αἰθρίᾳ τῶν μερῶν ἐκείνων, εἰς ἃ ἄλλως μόνον δι' ἐλκήθρων ἠδύναντο νὰ μεταβῶσι, θὰ ἔχωσι δὲ καὶ ἐν ἐπὶ τούτῳ ἀερόστατον, ὅπως χρείας τυχούσης μετακομίσωσι δι' αὐτοῦ ἄνθρακας ἐκ μέρους ἀπέχοντος ὀκτὼ χιλιόμετρα τοῦ ὅρμου τῆς Discovery, ἔνθα εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἀπόστασιν εὑρίσκονται γαιάνθρακες ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Τὸ ταξείδιον τοῦ Cheyne γενήσεται τῷ 1881, δηλονότι ἔσεται τὸ τέταρτον εἰς τὸν βόρειον πόλον ταξείδιον ἀπὸ τοῦ 1871. Τὸ τοῦ Polaris (Ἀμερικανοῦ) τῷ 1871 διήρκεσε τριάκοντα μῆνας καὶ ἀπῄτησε δαπάνην 10,413 λιρῶν στερλινῶν· διὰ τὸ τοῦ Alert καὶ τῆς Discovery ἐν ἔτει 1875, διαρκέσαν ἴσον χρόνον, ἀνηλώθησαν 11,250 λίραι στερλῖναι, καὶ διὰ τὸ τῆς «Βέγας» τῷ 1878, διαρκέσαν δύο ἔτη, 20,000 λιρῶν στερλινῶν.

— Πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν μέλη τοῦ ἐν Τουρίνῳ συνελθόντος διεθνοῦς συλλόγου ὑπὲρ τῆς ὑγιεινῆς προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ δημαρχείου Μεδιολάνων, ἵνα ποιήσωσι νέα πειράματα καύσεως νεκρῶν. Τὸ πρῶτον πείραμα ἐγένετο κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Βόρνα καὶ τοῦ Βερίνη, ἤτοι διὰ φωταερίου μετὰ προσλήψεως ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, τὸ δὲ ἕτερον κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Γορίνη, ἤτοι διὰ ξύλων καὶ ἀνθράκων. Διὰ μὲν τῆς πρώτης μεθόδου σάρκες καὶ ὀστᾶ ἀπετεφρώθησαν ἐντὸς μιᾶς ὥρας καὶ ἡμισείας, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας τὸ πτῶμα ἐκάη ἡμιτελῶς, εὑρεθέντων ἐν τῇ τέφρᾳ κομματίων ὀστῶν. Κατὰ τὰς ἐκθέσεις τῶν προεδρευόντων τοῦ ἐν Μεδιολάνῳ συλλόγου ἐκάησαν ἐν μιᾷ τετραετίᾳ δύο καὶ ὀγδοήκοντα λείψανα ἐκ διαφόρων πόλεων Ἰταλίας, Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας· σύγκειται δὲ νῦν ὁ σύλλογος ἐκ 210 ἑτέρων. Ἡ συνέλευσις ἐψήφισε κατόπιν ὁμοθυμαδὸν τὴν δε τὴν πρότασιν τοῦ ἰατροῦ Πίνη· «Ἡ τρίτη διεθνὴς συνέλευσις ὑπὲρ τῆς ὑγιεινῆς ἐκφράζει εὐχὴν α') ἵνα διὰ νόμων εἰδικῶν κυρώσωσιν αἱ κυβερνήσεις ὅσον τάχιον τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν, β') ὅσαι τῶν κυβερνήσεων ἐδέξαντο τὴν ἐν Γενεύῃ περὶ ὑγιεινῆς σύμβασιν, ἐπισυνάψωσιν αὐτῇ ῥητὸν ὅρον, νὰ συμπεριλαμβάνωνται ἐν τοῖς πολέμοις τὰ ἐμπρηστικὰ ὄργανα, δι' ὧν νὰ καίωνται παραχρῆμα οἱ νεκροὶ ἐν τοῖς πεδίοις τῆς μάχης.

— Περὶ τοῦ συστήματος τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν προκειμένου, σημειοῦμεν ἔτι ὅτι ἐν Παρισίοις συνέστη ἐσχάτως Ἑταιρία, ἧς σκοπὸς εἶνε ἡ διάδοσις τοῦ νέου τούτου τρόπου ἐνταφιασμοῦ, ὅστις καὶ ἤρχισεν ἤδη εἰσαγόμενος ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, καὶ ἀνιαχοῦ τῆς Εὐρώπης. Ἡ Ἑταιρία αὕτη, ἧς πρόεδρος εἶνε ὁ δήμαρχος τοῦ 8 διαμερίσματος τῶν Παρισίων, θέλει δημοσιεύει τακτικὸν δελτίον τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

ΒΙΒΛΙΑ

2253. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 9 Νοεμβρίου 1880. Ἀριθ. 254 (202). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ. — Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρ. ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Δαυὶδ d'Angers. — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρ. Ἑλίζης Σ. Σούτσου). — Ἐπιστολαὶ ἐκ Παρισίων. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2254. Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ Σχολῇ ὑπὸ Γερασίμου Ζωχιοῦ κατὰ τὸ μνημόσυνον τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Φιλίππου Ἰωάννου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1880, 8ον, σ. 14.

2255. Μικραὶ ἀληθεῖς ἱστορίαι διὰ παιδία τεσσάρων ἕως ὀκτὼ ἐτῶν, κατὰ τὴν Γαλλίδα Mme Z Carraud. Ὑπὸ Στυλιανῆς Σ. Μαλάκη, μετὰ εἰκονογραφιῶν. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως». 1880, 12ον, σ. 101. Τιμᾶται δραχμῆς νέας.

2256. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius. Traduite de l'allemand sur la cinquième édition par A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome premier. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, Rue Bonaparte. Fascicule N0 6. [**L'Histoire Grecque** formera 5 volumes et sera publiée en 30 fascicules à 1 fr. 25].

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

6 Νοεμβρίου 1880 **ΑΘΗΝΩΝ** 6 Νοεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 274
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 284
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 375
4 » »	κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 273
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	,, 100
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 188
60 » » . . . . —		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 380

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,530
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	165
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ.
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,, 71
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,,
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 99

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. Ἐμπ. 3μην. 29.40 - 29.60.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 115 1/2 - 116.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.40
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.75
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 60

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (1 Νοεμβρίου) Ἐμ. 29.10-29.40
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (4 ») ,, 29.20-29.30

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (12 Νοεμβρίου.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	29 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	232
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	242
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	98
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 17/40-109 5/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 12-23.20.
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 15/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 27/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (11 Νοεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.40
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.30
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 12 Νοεμβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.30
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.15
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (12 Νοεμβρίου.)

Λονδίνου διατρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.27 1/2 - 25.33 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 - 6 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.75 - 132.50 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 1/2. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Γ. Α. Μ. Ῥώμην, Γ. Υ. Βιέννην. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν. — κ. Δ. Β. Μυτιλήνην. Ἀναμένομεν τὴν ἐξακολούθησιν. — Μιᾷ κυρίᾳ. Ἡ πριγκήπισσα Μέττερνιχ, ἧς τὴν εἰς Παρισίους κατ' αὐτὰς ἐπάνοδον ἀγγέλλουσιν αἱ ἐφημερίδες, εἶνε αὐτὴ ἐκείνη ἡ χαρίεσσα, ζωηρὰ καὶ πνευματώδης σύζυγος τοῦ ἐπὶ τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας πρεσβευτοῦ τῆς Αὐστρίας. Ὅτε μετὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον ἀνέλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ Θιέρς, μετὰ λεπτότητος ὑπέδειξεν εἰς τὴν αὐστριακὴν Κυβέρνησιν ὅτι ἀναγκαία καθίστατο ἡ ἀντικατάστασις τοῦ πρίγκηπος Μέττερνιχ, ὅστις, ὡς γνωστόν, εἶχε διατελέσει εἰς στενοτάτας σχέσεις πρὸς τὴν αὐλὴν τοῦ Ναπολέοντος. Οὕτως ὁ πρίγκηψ καὶ ἡ πριγκήπισσα Μέττερνιχ ἠναγκάσθησαν νὰ καταλίπωσι τοὺς Παρισίους καὶ ἐπανέλθωσιν εἰς Βιέννην. Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν φίλος τις ἔλεγε τῷ Θιέρς: «Ἀφοῦ δὲν ἠθελήσατε νὰ διατηρήσητε τὸν κ. Μέττερνιχ εἰς Παρισίους, ἂς τὸν διορίζατε πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας ἐν Βιέννῃ.... Ἡ κ. Μέττερνιχ θὰ ἀντεπροσώπευε πολὺ κάλλιον τοὺς Παρισίους ἐν Βιέννῃ ἢ ὡς ἀντεπροσώπευσε τὴν Βιέννην ἐν Παρισίοις». Καὶ ἀληθῶς· ἡ ἐρασμία πριγκήπισσα εἶχε καταστῇ καὶ τῶν Παρισινῶν παρισινωτέρα. Ὡς ἐκ τοῦ γένους αὐτῆς καὶ τῆς ἐξαιρέτου εὐφυΐας, ἥτις τὴν διέκρινεν, εἶχε καταλάβει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῷ μικρῷ ἐκείνῳ ὁμίλῳ τῶν ἐπισήμων δεσποινῶν, αἵτινες τοσοῦτον διέλαμψαν κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας. — κ. Μ. Ξ. Ὕδραν. Ἀναμένομεν τὰ χρήματα. — Συνδρομητῇ. Ἀθήνας. Ἐπὶ λευκοτάτου. — κ. Δ. Χ. Σύμην. Ἥ τε σφραγὶς καὶ τὸ ἔγγραφον παρεδόθησαν πρὸς τὸν κ. Φ. Ζ. — Ἀριθ. 872. Σύρον. Ἡ οἰκονομία εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν γαλλικὴ ἀρετὴ καὶ ἡ κυρία πηγὴ τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου τῆς Γαλλίας. «Εἶνε περίεργον, γράφει συγγραφεύς τις Γάλλος, ὅτι οἱ ξένοι, οἵτινες πολλάκις ἀνομολογοῦσι τὰς οἰκονομικὰς ἀρετὰς τῆς γαλλικῆς φυλῆς, δὲν κατενόησαν, ὅτι ἡ τιμὴ αὕτη ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν Γαλλίδα, ἣν ἐπιμένουσι νὰ θεωρῶσιν ὡς τὸν τύπον καὶ ὑπογραμμὸν τῆς κουφότητος». — κκ. Α. Β. Bonn, Ι. Π. Κοπεγχάγην, Ι. Μ. Βερολῖνον, Ν. Δ. δ. φ. Κέρκυραν, Κ^{αν} Ε. Π. Ἀθήνας, ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθησαν. — ⁂ Ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Μαΐου τοῦ 1840. Ὅτε δὲ ὁ βασιλεὺς Ὄθων, διατρίβων τότε ἐν Κυπαρισσίᾳ, ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου πολίτου, ἐξέδωκε τὸ ἑξῆς Β. Διάταγμα: «Ὄθων κτλ. Μαθόντες μὲ ἄκραν τῆς ψυχῆς ἡμῶν λύπην διὰ τοῦ ἀπὸ 4 Μαΐου ἐγγράφου τοῦ ἡμετέρου ὑπουργικοῦ συμβουλίου τὸν θάνατον τοῦ ὑπὲρ πατρίδος τοσοῦτον ἀξίως ἀγωνισθέντος, τοῦ περινουστάτου καὶ εἰς τὸν θρόνον ἡμῶν πιστοτάτου ἀντιπροέδρου τοῦ ἡμετέρου Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας Α. Ζαΐμη, διατάττομεν νὰ πενθηφορήσωσιν ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας». — κ. Χ. Ν. Σύρον. Μᾶλλον θὰ διακοπῇ.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[6 Νοεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα τῆς Ἰταλίας ἀπέστειλαν πρὸς τοὺς ἡμετέρους βασιλεῖς τὰ συλλυπητήρια αὐτῶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς βασιλόπαιδος Ὄλγας. Ὅμοια συλλυπητήρια ἀπέστειλαν ὁ πρωθυπουργὸς κ. Καϊρόλης καὶ ὁ ὑπουργὸς κ. Δεπρέτης. — Ἀφίκετο ἐνταῦθα ἐπὶ πολεμικοῦ σουηδικοῦ πλοίου ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας πρίγκηψ Ὀσκὰρ-Κάρολος-Αὔγουστος, ὅστις θέλει διατρίψει ἐπί τινα χρόνον ἐνταῦθα, ξενιζόμενος ἐν τοῖς ἀνακτόροις ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως. — Ἐν τῇ βουλῇ ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἤρξαντο αἱ συζητήσεις ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον, ἐπερατώθησαν δὲ γενομένου δεκτοῦ τοῦ σχεδίου, οἷον ἐτροπολογήθη ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ κ. Ζαλλώνη, φίλου τῆς κυβερνήσεως, διὰ ψήφων 103 κατὰ 79, πέντε βουλευτῶν ἀρνηθέντων ψήφων. — Διετάχθη ὁ σχηματισμὸς ἐν Πόρῳ 23 πεζικοῦ τάγματος, ὅπερ καὶ ἤρξατο καταρτιζόμενον ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ λοχαγοῦ κυρίου Λεωνίδα Γκολφινοπούλου. — Ἐπίσης διετάχθη ὁ σχηματισμὸς Γ' μηχανικοῦ τάγματος, εἰς ὃ θέλουσι καταταχθῇ οἱ ὑπερβάλλοντες 500 περίπου ἄνδρες τοῦ ἐνταῦθα ἑδρεύοντος δευτέρου. — Διὰ διαταγῆς τοῦ ἐνταῦθα ἀρχηγείου τοῦ στρατοῦ παρηγγέλθησαν ὅπως ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πεζικοῦ συνέρχωνται ἐν τῇ στρατιωτικῇ λέσχῃ, ἔνθα θὰ διδάσκωνται θεωρίαν γυμνασίων ῥιπῆς καὶ ὀχυρωματικῆς παρὰ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν κκ. Μπὸν, Καμπάνη, Μακρῆ, Γ. Μαυρομιχάλη καὶ Τιμ. Βάσσου. — Κατὰ τὴν «Σφαῖραν» Πειραιῶς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν πρόκειται νὰ παραγγείλῃ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τορπίλλας τοῦ τελευταίου συστήματος. Ἅπασαι δ' αἱ μέχρι τοῦδε παραγγελίαι μόνον δι' ὑλικὰ τῆς σχολῆς τῶν ναυκλάστρων θ' ἀπαιτήσωσι δαπάνην πλέον τῶν 500,000 δρ. — Συνιστᾶται ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ναυτικῶν ἐπιτροπὴ διαρκής, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ὑποναυάρχου κ. Σαχίνη, ὅπως ἐξετάζῃ τὰ εἰς αὐτὴν ὑποβληθησόμενα μέτρα διὰ τὰς ἐκτάκτους ἀνάγκας τοῦ ναυτικοῦ. — Διαταγῇ τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργοῦ ἡ σχολὴ τῶν ναυκλάστρων ἐπαύσατο τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων καὶ ἤρξατο τῶν πειραματικῶν ἐργασιῶν ἔξωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος Πειραιῶς, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ τε διευθυντοῦ τῆς σχολῆς καὶ τῶν καθηγητῶν.—Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀφίκοντο πάλιν ἐκ Βραΐλας 250 ἐθελονταί, ὧν οἱ πλεῖστοι εἰσὶ ναυτικοί. — Ἐν Βραΐλᾳ σχηματίζεται φορτίον φασολίων διὰ τὸν ἑλληνικὸν στρατόν. — Μεταξὺ τῶν ἀφικομένων ἐκ Γαλαζίου ἐθελοντῶν, γράφει ἡ «Ἠχὼ» Πειραιῶς, συγκαταριθμεῖται καὶ γυνή τις ἐξ Ἀγράφων, τριάκοντα πέντε ἐτῶν ἡλικίας, ἥτις ἐπιθυμεῖ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα, κατατασσομένη εἰς τὰς νοσοκόμους. Ἡ γυνὴ αὕτη εἶνε χήρα Ἕλληνος στρατιωτικοῦ, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της ἠκολούθησεν ἐντιμοτάτην οἰκογένειαν, ἀναχωρήσασαν ἐντεῦθεν καὶ ἀποκατασταθεῖσαν εἰς Ῥουμανίαν, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἀνέλαβε τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων. Ἤδη μαθοῦσα, ὅτι ἡ πατρίς της παρασκευάζεται, ἵνα ὑπερασπίσῃ τὰ δίκαιά της, ἔσπευσεν, ὡς λέγει, νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν ἀώρως ἁρπαγέντα ὑπὸ τοῦ θανάτου σύζυγόν της. «Λυποῦμαι», ἔλεγε πρὸς τὸν ὑπαστυνόμον Πειραιῶς, «διότι δὲν δύναμαι νὰ ὑπηρετήσω τὴν πατρίδα, ὅπως ἡ καρδία μοὶ ὑπαγορεύει, κωλυομένη ὑπὸ τῶν νόμων· ἐνεργήσατε ὅμως, θερμῶς σᾶς παρακαλῶ, ἵνα τοποθετηθῶ εἰς οἱονδήποτε μέρος δύναμαι νὰ ὑπηρετήσω τὴν πατρίδα. Δὲν θέλω μισθόν. Δὲν θέλω τίποτε, ὑπηρεσίαν θέλω». Ὁ κ. ὑπαστυνόμος ἀπέστειλεν αὐτὴν χθὲς εἰς Ἀθήνας. — Εἰς τὸ χωρίον Γκούρα τῆς Κορινθίας συνέβη τὸ ἑξῆς τραγικὸν γεγονός· Νέος δεκαεπταετής, Μουσῆς ὀνομαζόμενος καὶ μαθητὴς τοῦ ἐν Ναυπλίῳ γυμνασίου, ἔχων ἐρωτικὰς σχέσεις μετά τινος κόρης, ἀπῄτησε παρὰ τῶν γονέων του, ἵνα τῷ δώσωσιν αὐτὴν ὡς σύζυγον. Οὗτοι ἀντέστησαν εἰς τοῦτο, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν νεαρὰν ἡλικίαν του καὶ τὴν οἰκογένειαν τῆς νέας, ἥτις ἦτο πτωχή. Ὁ νέος βλέπων ἀποτυγχάνοντα τὸν πόθον τῆς καρδίας του, συνέλαβε τὴν ἀπόφασιν τῆς αὐτοκτονίας, καὶ πράγματι, λαβὼν ὅπλον μετὰ δύο ἡμέρας ἐξεκένωσεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς καρδίας του καὶ ἔπεσεν ἄπνους. Ταῦτα μαθοῦσα ἡ νέα, ἥτις ἐπίσης ἠγάπα αὐτόν, συνέλαβε καὶ αὕτη τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου. Κατορθώσασα δὲ νὰ προμηθευθῇ μεγάλην χωρικὴν πιστόλαν καὶ πληρώσασα αὐτὴν πυρίτιδος καὶ σφαιρῶν ἐξεκένωσεν ἐπὶ τοῦ στήθους της καὶ ἔπεσε καὶ αὕτη νεκρά.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1294.

Ἄραψ τις ἀφίνει ἀποθανὼν εἰς τοὺς τρεῖς αὐτοῦ υἱοὺς 17 καμήλους ἵνα διανείμωσιν αὐτὰς κατὰ τὴν ἑξῆς ἀναλογίαν· Ὁ πρῶτος νὰ λάβῃ τὸ ἥμισυ τῶν καμήλων, ὁ δεύτερος τὸ τρίτον καὶ ὁ τρίτος τὸ ἔννατον. Οὗτοι ἀδυνατοῦντες νὰ ἐκτελέσωσι τὴν διανομὴν ἡτοιμάζοντο νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας, ὅτε ἐπελθὼν ὁ θεῖός των ἐπὶ καμήλου διένειμε τὰς καμήλους κατὰ τρόπον εὐχαριστήσαντα πάντας.

Πῶς ἐνήργησε τὴν διανομήν;

1295.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Εἰς τὴν κατωτέρω κρυπτογραφικὴν παράστασιν ἀνάγνωθι λόγιόν τι ἐκ τριῶν λέξεων, ὧν τὰ γράμματα παριστάνουσιν αἱ κάθετοι γραμμαί.

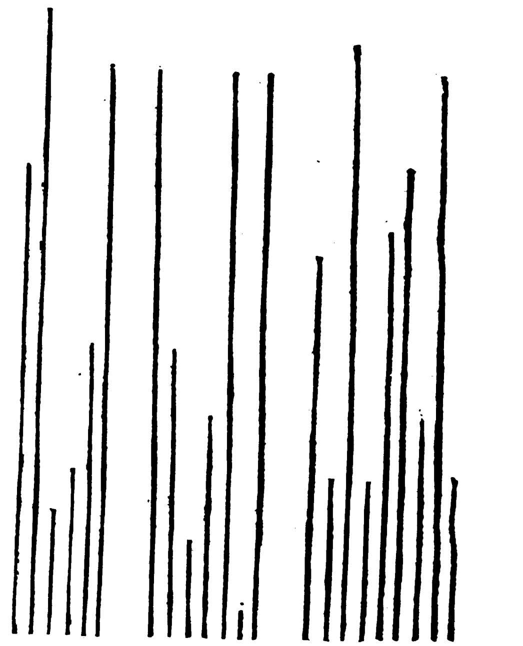

1296.

Μὲ προσφέρεις - μὲ λαμβάνεις - μὲ ὑψόνεις - μὲ καταβιβάζεις - μὲ θωπεύεις - μὲ κτυπᾷς - μὲ ἀσπάζεσαι - μὲ θλίβεις - μὲ νίπτεις - μὲ κλείεις - μὲ ἀνοίγεις - μὲ ἐπιθέτεις - μὲ ἀσκεῖς - καὶ ἐνίοτε μ' ἐνδύεις.

Τί εἶμαι;

1297.

Εἰς νερὰ πατῶ καὶ φέρω εἰς τοὺς ὤμους μου ἀνθρώπους.
Ἂν ἠξεύρῃς ν' ἀφαιρέσῃς τὸ μεσαῖόν μου στοιχεῖον,
Ἐ ὅλους δύνασαι νὰ μ' εὕρῃς τοὺς κατοικημένους τόπους,
Ἐπὶ γῆς νὰ παριστάνω τοῦ Θεοῦ τὸ μεγαλεῖον.

1298.

Bon ou mauvais avec ma tête
Méchant ou doux étant sans tête;
Souvent battu avec ma tête,
Je bats ma femme étant sans tête;
Parfois j'instruis avec ma tête,
Je balbutie étant sans tête;
Je déraisonne avec ma tête,
Je perds la tête étant sans tête;
On me prend avant ma tête,
On me fuit étant sans tête.

ΛΥΣΕΙΣ

1293.

Γόνος - μόνος - πόνος - φόνος - τόνας - ὄνος.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 203. — 16 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ὁ ἄρτι ἀφιχθεὶς εἰς Ἀθήνας πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας κόμης Κάρολος de Mouy, ὅστις, ὡς γνωστόν, διετέλεσε γραμματεὺς τοῦ τε ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῦ ἐν Βερολίνῳ διπλωματικοῦ συνεδρίου, εἶνε οὐ μόνον δεξιὸς διπλωμάτης, ἀλλὰ καὶ διακεκριμένος ἐργάτης τῶν γραμμάτων. Μετέσχε τῆς συντάξεως πολλῶν ἐγκρίτων φιλολογικῶν φύλλων (Revue Européenne, Revue de Paris, Magasin de librairie, Revue française, Revue des provinces κλπ.), ἀπὸ δὲ τοῦ 1862 μέχρι τοῦ 1865 συνέτασσε μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας τὸ φιλολογικὸν μέρος τῆς ἐφημερίδος «ὁ Τύπος». Πλὴν τῶν πολλῶν καὶ ἀξιολόγων αὐτοῦ ἄρθρων ὁ κ. de Mouy ἐδημοσίευσε διάφορα συγγράμματα, διακρινόμενα πρὸ πάντων διὰ τὸ ἀνθηρὸν τοῦ ὕφους καὶ τὸ ὀρθοεπὲς αὐτῶν. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τούτων μνημονεύομεν τὰ ἑξῆς· Raymond, Grands seigneurs et grandes dames du temps passé, Don Carlos et Philippe II (ἱστορικὴ μελέτη, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημείας), le Roman d'un homme sérieux, les Jeunes ombres κτλ. Τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ πεπαιδευμένου διπλωμάτου εἶνε τὸ ἐν ἔτει 1879 ἐκδοθὲν «Lettres de Bosphore», ἐνῷ δι' ὕφους καλλιεποῦς ἐκτίθησι τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ περὶ Βουκουρεστίου, Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀθηνῶν. Ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου θέλομεν δημοσιεύσει ἐν τῇ «Ἑστίᾳ», ἐὰν δὲν διακόψῃ αὕτη, ὅπως φοβούμεθα, τὴν ἔκδοσίν της, τὸ περὶ Ἀθηνῶν καὶ τῶν μνημείων αὐτῶν ὡραῖον κεφάλαιον.

— Ἀπεβίωσεν ὁ ἐν Μονάχῳ γηραιὸς καθηγητὴς Spengel, ἐκ τῶν κορυφαίων φιλολόγων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, γνωστὸς ἰδίως διὰ τὰς βαθείας αὐτοῦ μελέτας περὶ τοὺς ἀττικοὺς ῥήτορας καὶ τὸν Ἀριστοτέλην.

— Ἐν τῷ γαλλικῷ περιοδικῷ «Le contemporain» ἐδημοσιεύθη κατ' αὐτὰς ὁμιλία, ἣν ἀπήγγειλεν ὁ ἐν Μασσαλίᾳ καθηγητὴς κ. Ἰούλιος Βλαγκάρδ, περὶ τῆς σημερινῆς προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἣν διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων ὑποστηρίζει.

— Πρὸ μικροῦ ἐδημοσιεύθη ἡ ἀλληλογραφία τοῦ κόμητος Πρόκες - Ὄστεν μετὰ τοῦ Μέτερνιχ κατὰ τὰ ἔτη 1834—1848, δραστικώτατα εἰκονίζουσα τὰς ἐν Ἑλλάδι διαμάχας τῶν ξενικῶν κομμάτων καὶ τὴν ἐλεεινὴν θέσιν, εἰς ἣν περιῆγον τὸ βασίλειον καὶ τὸν βασιλέα. Αἱ ἐκθέσεις τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Αὐστρίας εἰσάγουσιν, οὕτως εἰπεῖν, ἡμᾶς εἰς τὰ παρασκήνια τῆς διπλωματίας, ἀποκαλύπτουσιν ἡμῖν ὅλας τὰς ῥαδιουργίας, ὅσαι διεδραματίζοντο ἐν τῇ τότε ἀθηναϊκῇ αὐλῇ, καὶ γεννῶσιν αἴσθημά τι οἴκτου καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸν δυστυχῆ βασιλέα Ὄθωνα. Μετάφρασιν ἀποσπασμάτων τινῶν τῶν σπουδαιοτάτων τούτων ἐγγράφων δημοσιεύουσιν ἡ «Κλειὼ» καὶ ἡ «Ἡμέρα».

— Ἐν τῇ γνωστῇ ἰταλικῇ ἐφημερίδι «Rivista Italiana» ἤρξατο δημοσιευομένη ἐν ἐπιφυλλίδι μετάφρασις τοῦ δράματος τοῦ κ. Δημητρίου Α. Κορομηλᾶ «Ἀκτὶς ἐν σκότει», τοῦ παρασταθέντος πέρυσιν ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἡ μετάφρασις ἐφιλοπονήθη ὑπὸ τοῦ λογίου κ. Παντολέοντος Α. Βάλβη, ὅστις ἀφιεροῖ αὐτὴν εἰς τὸν κ. Ι. Καμπούρογλουν, συντάκτην τῆς «Ἐφημερίδος».

— Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ F. de Saulcy, γνωστὸς ἀρχαιολόγος καὶ νομισματολόγος Γάλλος, μέλος δὲ τῆς Ἀκαδημείας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ γραμμάτων. Ὁ de Saulcy πολλὰ συνέγραψε νομισματικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ ἔργα, δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς Ἕλληνας πλείστην ἀξίαν ἔχει τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ περὶ τῆς νομισματικῆς τῶν Σταυροφόρων καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ Φράγκων κατακτητῶν, ἣν πρῶτος ἐσυστηματοποίησε καὶ κατέταξε μεθοδικῶς. Τὸ τελευταῖον αὐτοῦ σύγγραμμα ἦν ἡ «Νομισματικὴ τῆς Ἁγίας Γῆς».

— Ἔκ τινος ἐκθέσεως, ἣν ἡ νομαρχία τοῦ Σηκουάνα ὑπέβαλεν ἐσχάτως εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῶν Παρισίων περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς λειτουργίας τῶν ἐν Παρισίοις ὑπαρχουσῶν δημοτικῶν βιβλιοθηκῶν, ἐξάγομεν τὰς ἑπομένας πληροφορίας:

« Ἐν ἔτει 1878 πέντε μόνον δημοτικαὶ βιβλιοθῆκαι ἦσαν εἰς χρῆσιν τοῦ Κοινοῦ· εἰς αὐτὰς προσετέθησαν τὸ ἑπόμενον ἔτος ἓξ ἄλλαι, σήμερον δὲ ὑπάρχουσιν ἐν Παρισίοις δεκαεπτὰ βιβλιοθῆκαι εἰς χρῆσιν τοῦ Κοινοῦ. Ἐκ τῶν 20 διαμερισμάτων, εἰς ἃ, ὡς γνωστόν, διαιροῦνται οἱ Παρίσιοι, τρία μόνον στεροῦνται ἀκόμη τοιούτου ἱδρύματος, ἀλλὰ καὶ ταῦτα θὰ προικισθῶσι διὰ βιβλιοθηκῶν κατὰ τὸ 1881.

Περιεῖχον δὲ αἱ δημοτικαὶ αὗται βιβλιοθῆκαι τῶν Παρισίων κατ' ἀκριβῆ ὑπολογισμὸν τὴν 1 Ἰανουαρίου 1880 ὑπὲρ τοὺς 38,000 τόμους, καὶ ἐφοίτησαν εἰς αὐτὰς κατὰ τὸ 1879 58,000 ἀναγνῶσται. Ἰδιωτικαὶ δὲ προσφοραὶ καὶ κληροδοτήματα εἴτε εἰς χρήματα εἴτε εἰς βιβλία ἤρχισαν νὰ πλουτίζωσι τὰ κοινωφελῆ ταῦτα ἱδρύματα.

Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς Νομαρχίας νέαι βελτιώσεις θέλουσιν εἰσαχθῆ εἰς τὰς δημοτικὰς βιβλιοθήκας εὐθὺς ὡς ἀποκτήσωσιν ἐπαρκὲς κεφάλαιον σπουδαίων καὶ διδακτικῶν βιβλίων. Πλὴν τούτου αἱ βιβλιοθῆκαι θέλουσιν ἐγγραφῇ συνδρομηταὶ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ ἄλλων περιοδικῶν συγγραμμάτων, ἅτινα θὰ τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀναγνωστῶν. Προσέτι ἐν ἑκάστῃ θέλει καταρτισθῆ κατάλογος τῶν ἐν αὐταῖς συγγραμμάτων, ὅστις νὰ ἀναθεωρῆται καθ' ἑξαμηνίαν, ὅπως οὕτω γείνῃ δυνατὴ ἡ μεταξὺ τῶν βιβλιοθηκῶν ἀνταλλαγὴ τῶν διπλῶν ἀντιτύπων.

Τέλος ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ προτίθεται νὰ προσκαλέσῃ εἰδικοὺς ἄνδρας, οὓς νὰ συμβουλευθῇ περὶ τοῦ λυσιτελεστέρου τρόπου λειτουργίας τῶν βιβλιοθηκῶν τούτων διὰ τῆς ὑποδείξεως τῶν ὠφελιμωτέρων καὶ εὐμεθοδωτέρων ἀναγνωσμάτων ἐν ἑκάστῳ κλάδῳ».

— Ἐφημερίς τις τῆς Λειψίας ἀναφέρει ὅτι ἐσχάτως ἀνεκαλύφθη αὐτόθι σπουδαῖον φιλολογικὸν εὕρημα, ἤτοι τὸ πρῶτον σχεδίασμα τραγῳδίας τινὸς τοῦ Γκαῖτε. Περὶ τοῦ σχεδιάσματος τούτου οὐδεὶς τέως ἐγνώριζέ τι, ἡ δὲ γνησιότης τοῦ εὑρήματος ἐπιστοποιήθη μετὰ ἀκριβῆ ἔρευναν ὑπὸ ἐμπειροτάτου πραγματογνώστου, τοῦ διασήμου καθηγητοῦ Zarncke. Ἡ τιμὴ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ κειμηλίου ἀνήκει εἰς τὸν παρὰ τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας καθηγητὴν τῆς παλαιογραφίας κ. Arndt.

— Γνωστὸν ὅτι οἱ δύο μεγάλοι τῆς Γερμανίας ποιηταί, ὁ Γκαῖτε καὶ ὁ Σχίλλερ, δὲν ἀπέφυγον τὰς ἐπικρίσεις καὶ ἐπιθέσεις τῶν συγχρόνων των. Νῦν ὁ κ. Ἰούλιος Βράουν ἀσχολεῖται εἰς περισύναξιν καὶ χρονολογικὴν κατάταξιν πασῶν τῶν ἐν Γερμανίᾳ δημοσιευθεισῶν ἐπικρίσεων κατὰ τῶν δύο ποιητῶν ἀπὸ τοῦ 1770—1834. Ἡ συλλογὴ αὕτη ἔσται βεβαίως λίαν διδακτικὴ πρὸς πάντα θέλοντα νὰ κρίνῃ περὶ τῶν συγχρόνων αὐτῷ συγγραφέων.

— Αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες ἀναγγέλλουσι τὸν θάνατον τῆς ἐγγόνης τῆς Καρλόττας τοῦ Γκαῖτε, ἐκείνης ἣν ὁ ἔξοχος ποιητὴς ἀπηθανάτισε διὰ τοῦ πρώτου αὐτοῦ μυθιστορήματος τοῦ ἐν ἔτει 1774 δημοσιευθέντος ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ παθήματα τοῦ νέου Βερτέρου».

— Νέον τρίπρακτον δρᾶμα ἐπεράτωσεν ἐσχάτως ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς. Τὸ νέον τοῦτο ἔργον, φέρον τίτλον «Lionette», εἶναι λιτότατον τὴν διασκευήν, ἡ δὲ ἐπὶ σκηνῆς διδασκαλία αὐτοῦ θὰ γίνεται ἄνευ διαλειμμάτων. Ἐξ ἄρθρου τοῦ Ἰουλίου Claretie, δημοσιευθέντος ἐν τῷ παρισινῷ «Χρόνῳ», μανθάνομεν ὅτι ὁ Δυμᾶς συνέταξε τὸ δρᾶμα τοῦτο εἰς ἑπτὰ ἡμέρας, ἤτοι ἀπὸ τῆς 24 Σεπτεμβρίου μέχρι 1 Ὀκτωβρίου.

— Ἀπὸ τῆς 1 Νοεμβρίου (ν. ἔ.) ἤρξατο ἐν Παρισίοις ἡ ἔκδοσις νέου περιοδικοῦ συγγράμματος, ἐπιστημονικοῦ καὶ βιομηχανικοῦ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Le Genie civil», οὗτινος συντάκται εἶνε διάφοροι ὀνομαστοὶ ἐπιστήμονες, μέλη τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ ἄλλοι καθηγηταί.

— Ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς τάσεως τῶν πνευμάτων ἐν Γαλλίᾳ ἀναφέρομεν ὅτι ὁ γνωστὸς ῥιζοσπάστης Blanqui ἐκδίδει προσεχῶς ἐφημερίδα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ni Dieu, ni Maitre».

— Ὁ ἐν Παρισίοις διάσημος ζωγράφος Munkaszy ἑτοιμάζει διὰ τὴν προσεχῆ ἔκθεσιν τῆς ζωγραφικῆς κολοσσιαίαν εἰκόνα, ὀκτὼ μέτρων μήκους καὶ πέντε πλάτους, παριστῶσαν τὸν «Χριστὸν πρὸ τοῦ δικαστηρίου». Ἐν τῷ μέσῳ τῆς εἰκόνος φαίνεται ὁ Χριστὸς ἱστάμενος πρὸ τοῦ Πιλάτου λευχειμονῶν καὶ τὰς χεῖρας ἔχων ὄπισθεν δεδεμένας. Οἱ ἱερεῖς κατακλύζουσιν αὐτὸν διὰ μομφῶν καὶ αἰτιάσεων, ὄπισθεν δὲ φαίνονται κύματα λαοῦ ὑπὸ παντοίων ἐλαυνομένου αἰ-

Digitized by Google

σθημάτων. Λέγεται ὅτι ἡ εἰκὼν αὕτη ἠγοράσθη ἤδη ὑπό τινος Ἀμερικανοῦ ἀντὶ 100,000 φράγκων.

— Ἐσχάτως ἀνεκαλύφθη ἔργον τι τέως ἄγνωστον τοῦ περιφήμου Ἰταλοῦ ζωγράφου Τιτιανοῦ· εἶνε δὲ τοῦτο προσωπογραφία εἰς σχῆμα φυσικοῦ μεγέθους τῆς συζύγου τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ Ε'. Ὁ ἀνακαλύψας τὸ ἔργον τοῦτο δόκτωρ Ἴλγ ἔφερεν αὐτὸ εἰς Βιέννην, ἔνθα παρέσχε πειστικὰ τεκμήρια τῆς γνησιότητος αὐτοῦ.

— Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον θέλει ἐμφανισθῆ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐν Ἀμερικῇ ἡ πρώτη μαύρη ἀοιδὸς (primadona) ὀνομαζομένη Minnie Hauck.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

Ὑπὸ τοῦ κ. Μιχ. Δέφνερ ἐξεδόθησαν εἰς χωριστὰ φυλλάδια τρεῖς διατριβαί, περιέχουσαι ἡ μὲν ἀνασκευὴν τῶν περὶ Θεοδώρου Γρίβα δοξασιῶν τοῦ Γερμανοῦ ἱστοριογράφου Hertzberg, ἡ δὲ μετάφρασιν ἑλληνικὴν τοῦ 33 ᾄσματος τῆς «Κολάσεως» τοῦ Δάντου μετὰ προεισαγωγικῶν παρατηρήσεων ὑπὸ τοῦ κ. Ἐμ. Ἀντωνιάδου, καὶ ἡ τρίτη ἐτυμολογικὰ ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Δέφνερ, ἣν ἔχει καταρτίσει πρὸς σύνταξιν ἐτυμολογικοῦ λεξικοῦ (Etymologisch-Statistisches Wörterbuch) τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

— Αἱ ἑπόμεναι νέαι ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν ἀρτίως· «Αἱ Ἀθῆναι», τρὶς τῆς ἑβδομάδας δημοσιευομένη ἐνταῦθα, ὁ «Μῶμος», ἐφημερὶς σατυρική, καὶ ἐν Κερκύρᾳ ἡ «Σφίγξ» ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἐκδιδομένη.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Χ. Σ. Χιώτου ἀγγέλλεται νέα ἔκδοσις τῶν Ἁπάντων τοῦ Σολωμοῦ. Ἡ νέα αὕτη ἔκδοσις θὰ περιέχῃ ἅπαντα τὰ ἐκδεδομένα καὶ τὰ ἔτι ἀνέκδοτα μένοντα ἔργα τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ· πρὸς δὲ σκιαγραφίαν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Εἰρηναίου Ἀσωπίου καὶ τὴν εἰκόνα του χαραχθησομένην ἐν Παρισίοις.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐμπορικὸν Δελτίον».

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Τῇ 14 Νοεμβρίου (ἔ. ν.) μεγάλη φιλολογικὴ ἑσπερὶς ἐδίδετο πάλιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς κυρίας Edmond Adam (Juliette Lamber). Πρὸ μικροῦ, ὡς ἀνήγγειλεν ἡ Ἑστία, ὁ κ. Paul Deroulède εἶχεν ἀναγνώσει ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ τὸ δρᾶμα αὐτοῦ, τὴν «Μωαβίτιδα». Νῦν δὲ ἀνεγινώσκετο περίεργος πραγματεία περὶ Ἰαπωνίας ὑπὸ τοῦ κ. Berardi, ἑνὸς τῶν συντακτῶν τῆς «Βελγικῆς Ἀνεξαρτησίας». Ἡ αἴθουσα τῆς κ. Adam εἶνε εὐρεῖα, καλλαισθήτως εὐτρεπισμένη, πλήρης δὲ ὡραίων βιβλίων καὶ ἔργων τέχνης ἐξαιρέτων. Ὁ παριστάμενος ἐν αὐτῇ οὐδὲν εὑρίσκει τὸ χαρακτηρίζον αὐτὴν ὡς ἐνδιαίτημα κοσμικῆς δεσποίνης· τὸ ἐπικρατοῦν ἐν αὐτῇ εἶνε σοβαρά τις ἁπλότης. «Βλέπων τις ἐν τοιαύτῃ αἰθούσῃ τὴν ἐρασμίαν ταύτην γυναῖκα, γράφει ὁ χρονογράφος τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων», νομίζει ὅτι δὲν εἶνε εἰς τὸ στοιχεῖόν της. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι εἶνε πτηνὸν κεκλεισμένον ἐντὸς βιβλιοθήκης. Ἡ κυρία Adam ἔχει τὸ ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ χάριεν, τὸ πρόσωπον ὀλίγον λεπτὸν ἐμφαῖνον ὀξύνοιαν ἅμα καὶ σταθερότητα. Μόνον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἐλλείπει ἡ ζωηρότης, ὅπερ ἴσως προέρχεται ἐκ τοῦ καμάτου τῆς ἐργασίας, διότι ἡ κυρία Adam εἶνε λίαν διακεκριμένη φιλόλογος».

***

Ἡ πρό τινος ἀποβιώσασα αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσσίας ἐκέκτητο τὴν πολυτιμοτάτην ἐν τῷ κόσμῳ συλλογὴν κοσμημάτων. Οἱ πολύτιμοι αὐτῆς λίθοι ἐξετιμήθησαν ἀντὶ 25 ἑκατομμυρίων φράγκων.

***

Περίεργον παιγνίδιον σκακίου ἐπαίχθη ἐσχάτως μεταξὺ τῆς λέσχης τοῦ Λίβερπουλ καὶ τῆς λέσχης τῆς Καλκούττας. Δὲν εἶνε δὲ πρώτη φορά, καθ' ἣν Ἄγγλοι παῖκται συνάπτουσι τοιούτους ἀγῶνας πρὸς τοὺς ἐν Ἰνδικῇ ἐμπείρους αὐτῶν ἀντιπάλους, ἀλλὰ πρῶτον νῦν μεταχειρίζονται τὸ δαπανηρὸν μέσον τοῦ τηλεγράφου ὅπως σημειώνωσι τὰς κινήσεις τῶν πεσσῶν. Ἄλλως δὲ ὁ εἷς τῶν μαχητῶν, ὁ κ. Steel, πρόεδρος τῆς λέσχης τῆς Καλκούττας, ἐπενόησε συνδυασμόν τινα τῶν λέξεων, δι' οὗ κατορθοῖ διὰ μιᾶς μόνης λέξεως νὰ ἐκφράζῃ μίαν κίνησιν, τοῦθ' ὅπερ καταβιβάζει εἰς τὸ ἐλάχιστον τὴν τιμὴν ἑκάστου τηλεγραφήματος.

ΒΙΒΛΙΑ

2257. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Γ', 16 Νοεμβρίου 1880. Ἀριθ. 255 (203). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ ἀντεπάρχου Σύμης, Ἐπισκοπῆς καὶ Νισύρου. — Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρ. ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Αἱ τελευταῖαι ὧραι τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ. — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἑλίζης Σ. Σούτσου). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2558. Δημητρίου Ι. Κόκκου: Γέλωτες. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, 1880, 12ον, σ. ιε' καὶ 68. [Τὸ κομψότατον τοῦτο τομίδιον, ἀληθὲς καλλιτέχνημα τυπογραφικόν, περιέχει τὰ ἐκδοθέντα ἐν διαφόροις ἐφημερίσι καί τινα ἀνέκδοτα, πλήρη δὲ ζωῆς καὶ χάριτος ποιημάτια τοῦ νεαροῦ ποιητοῦ κ. Δ. Κόκκου. Τούτων προτάσσεται εὐφυὴς πρόλογος γεγραμμένος ὑπὸ τοῦ κ. Εἰρηναίου Ἀσωπίου. Ἐκ τῆς ὡραίας ταύτης συλλογῆς ἀποσπῶμεν τὸ ἑπόμενον χάριεν ποιημάτιον·

Νὰ ἤμουν γέρος.

Μιὰ μέρα ποῦ καθόμουνα σὲ κἄποιο ἀκρογιάλι
Κι' ἀνέπνεα τῆς θάλασσας τὸ μυρωμέν' ἀγέρι,
Εἶδα μιὰ νηὰ σὰ μάγισσα μπροστά μου νὰ προβάλῃ,
Καὶ νὰ βαστᾷ ἕνα γέροντα εἰς τὸ δεξί της χέρι.
Ἦταν νεράϊδα ἀληθινὴ ἡ κόρ' ἡ μαυρομμάτα
Καὶ κάναν νηὰ τὸν γέροντα τὰ τρυφερά της νειάτα.

Τὴν εἶδα καὶ μοῦ πάγωσε σταῖς φλέβαις μου τὸ αἷμα,
Ὅταν κι' ὁ γέρος μιὰ ματιὰ ἀγριωπὴ μοῦ δίνει·
Δὲν ξέρω τί ἐσήμαινε ἐκεῖνό του τὸ βλέμμα,
Ὅμως κ' ἐγὼ ἐψέλλισα εἰς τὴ στιγμὴ ἐκείνη,
Ὅτι κανένας εὔκολα τὰ νειάτα του χαρίζει,
Ἀχ! ὅταν τὰ γεράματα σὲ τέτοια νηὰ στηρίζῃ].

L'ART DE LA MODE

Revue mensuelle de l'élégance

18, boulevard Montmartre, PARIS.

[Prix unique de l'abonnement pour la France et l'etranger: Un An: 100 Francs. Prix de la livraison 10 Francs].

Quatrième livraison. —Sommaire: Littérature: La femme, par Jules Claretie. — Les gants, par Georges Japy. — La naissance des diamants et des perles, par Ph. Burty. — Jacques Offenbach (Souvenirs intimes), par Pierre Decourcelle. — Le mois mondain, par Bachaumont. — Art et Chiffons, par Étincelle. — Courrier des théâtres, par Rachel. — Le livre d'or de l'élégance, par Spirite. — Explication des toilettes, par de Rose. — Art: La femme, par Rochegrosse. — Les gants, lettre ornée, par Saint-Elme Gautier. — La naissance des diamants et des perles, par Edmond Morin. — Jacques Offenbach, par H. Pille. — Le mois mondain, par Comba et Rochegrosse. — Art et Chiffons, par Bertrand et Saint-Elme Gautier. — Courrier des théâtres, par H. Pille et Edmond Morin. — Le livre d'or de l'élégance, par G. Jundt. — Planches hors texte: Interieur, gravé par Desjardins d'après Madrazo. — Six costumes et Toilette, par de Rose. — Manteaux, Manchons et Chapeaux, par de Rose.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

13 Νοεμβρίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 13 Νοεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 — πληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ.
25 » » 9 0/0 — λάδι καὶ ἐ-	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,,
26 » » — ξωτερικῷ.	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » » — πληρ. ἐν	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) — Ἑλλάδι μό-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,,
10 » φράγ. — νον.	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » » —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	8,530
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	172 1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ. 116
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,,
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,,
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 104

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. — Ἐμπ. 3μην. 30.10 - 30.25.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 1.12 - 1.20.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	24.05
Λίρα Στερλίνα	,,	30.20
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	27.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν δῴραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 42 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (11 Νοεμβρίου) Ἐμ. 30-30.20.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (11 ») ,, 29.70-29.90

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (19 Νοεμβρίου.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	29 5/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	228
,, ,, 9 0]0.	,,	238
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου	,,	96
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 1/4-109 1/2
Παρισίων 3 ,,	φρ	23 15-23.25.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 27/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (18 Νοεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.50
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.32
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 19 Νοεμβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.30
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.15
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (19 Νοεμβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.26 1/2 - 25.31 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.75 - 132.50 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Κυρίαν Ε. Ν. Μ Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Θ. Κ. Βραΐλαν. Διότι ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῆς «Ἑστίας» ἐζημιώθη μέχρι τοῦδε ὁ ἱδρύσας αὐτὴν ὑπὲρ τὰς 30,000 φράγκων. — Κον Β*. Ὁ Κάρολος Δίκενς. Ὀλίγοι συγγραφεῖς ἐγένοντο ὅσον οὗτος δημοτικοὶ καὶ ἀπέκτησαν τοσαῦτα πλούτη διὰ τῶν συγγραμμάτων των. Πλὴν τῆς διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ τῶν πολυαρίθμων αὐτῶν ὑπὸ βιβλιοπωλῶν ἐκδόσεων, ἔτι μᾶλλον κατέστησεν αὐτὰ δημοτικὰ ἡ ἐν δημοσίοις τόποις ἀνάγνωσις ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐν Ἀγγλίᾳ τε καὶ Ἀμερικῇ, ἥτις προσεπόρισεν αὐτῷ μυθώδη κέρδη. Ὅτε, ἐν ἔτει 1859, γράφει τὸ Dictionnaire de litterature (ἐκδ. 1876), ὁ Δίκενς ἐποίησεν ἐν Ἀμερικῇ σειρὰν τακτικῶν δημοσίων ἀναγνωσμάτων, θεατρώνης τις προεξόφλησε τὸ προϊὸν τῶν μελλόντων θριάμβων τοῦ κλεινοῦ μυθιστοριογράφου διὰ ποσοῦ 100,000 λιρῶν στερλινῶν! — κ. Δ. Β. Παρισίους. Ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰδοποιήσατε, διευθύνεται rue de Las Cases, 23. — κ. Σ. Κ. Ἰθάκην. Ἐστάλη τὴν παρελθοῦσαν τετάρτην. — κ. Α**. Ἐπικρατέστερα μᾶλλον εἶνε τὰ εἰς πουλος. Πρόχειρον ἀπόδειξιν φέρομεν ὑμῖν τὸ ἐσχάτως ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» δημοσιευθὲν συγχαρητήριον ἐκ Πατρῶν πρὸς τὸν βουλευτὴν κ. Ῥεκάκην, τοῦ ὁποίου, ἐκ τῶν τριάκοντα ὑπογραφῶν ἃς περιέχει, αἱ εἰκοσιτέσσαρες λήγουσιν εἰς πουλος. — κκ. Ι. Π. Ὀδησσόν, Ι. Κ. Γ. Γαλάζιον, Δ. Ν. Μ. Νέαν Ὑόρκην, Ι. Μ. Βερολίνον, Γ. Χ. Πάτρας, Α. Δ. Κ. Ἡράκλειον, Θ. Σ. Μεσολόγγιον, Σ. Γ. Μ. Σαλαμῖνα, Κ. Δ. Ρ. Ἀθήνας, Ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, Τρίπολιν, Καν Σ. Ν. Κ. Λέρον. Ἐλήφθησαν. — κ. Α. Ι. Σ. Ἀθήνας. Θὰ δημοσιευθῶσιν ἅμα ἀποσταλῶσιν αἱ λύσεις. — κ. Π. Ι. Φ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Τὰ ἐλάβατε; — Καν Π. Θ. Γ. Περατιάν. Ἅπαντα παρεδόθησαν πρὸς τὸν κ. Δ. Σ. — κ. Χ. Ν. Σύρον. Καὶ τίς θὰ πληρώσῃ τὴν ζημίαν; — Συνδρομητρίᾳ. Σμύρνην. Ἰδοὺ ὡραιότερόν τι: Un jour, ou plutôt un soir, un voleur arrête Odry et lui met délicatement la main sur le collet de son habit en lui disant: «La bourse ou la vie». - «La Bourse, mon ami, répondit Odry, c'est rue Vivienne; l'avis (la vie) que j'ai à vous donner, c'est de vous en méfier». — κ. Μ. Ξ. Ὕδραν. Ἀναμένομεν ἐπιστολήν σας. — κ. Α. Ν. Κ. Πειραιᾶ. Τὰ χρήματα τῶν ζητηθέντων τόμων δὲν ἐλήφθησαν. —** Τὰ νοήματα εἶνε ἐνιαχοῦ, ὡς ἐν πᾶσι τοῖς τελευταίοις ἔργοις τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, ἀμέτρως συμπεπυκνωμένα καὶ σκοτεινά. Ἀλλὰ τὸ ὕφος εἶνε πάντοτε θαυμασίως γραφικὸν καὶ πολυχρωμάτιστον, ἡ δὲ στιχουργία ἔχει ἀπαράμιλλον δύναμιν. — Ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Ναύπλιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Γ** Λειψίαν:

Ποιὸς ἀπὸ σᾶς ἐμίσεψε, γιὰ πέτε μου, στὰ ξένα,
Καὶ δὲ θυμήθηκε πικρὰ τὴν εὔμορφη Ἀθήνα,
Τὰ τόσα οὐρητήρια ἐδῶ κ' ἐκεῖ σπαρμένα, κτλ.
(Ξενιτειά, ὑπὸ Δ. Κόκκου)

— κ. Ν. Π. Σύρον. Τοῦτο μόνον κατὰ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου θὰ γνωρίζωμεν.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[13 Νοεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Προχθὲς ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς παρέστη εἰς τὰ ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως τελούμενα γυμνάσια σκοποβολῆς τοῦ 8 τάγματος μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ. Ἡ Α. Μ. ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειάν του διὰ τὴν εὐθυβολίαν τῶν στρατιωτῶν. — Ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδια περὶ κυρώσεως καὶ χορηγίας διαφόρων πιστώσεων πρὸς συμπλήρωσιν τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν πολεμικῶν δυνάμεων Κατὰ ταῦτα ἡ ἀξία τοῦ ὑπὸ τῆς ἐνεστώσης κυβερνήσεως παραγγελθησομένου εἰσέτι ὑλικοῦ προϋπολογίζεται εἰς δραχ. 7,500,000. — Ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρι σήμερον προσελθόντων ἐπιστράτων ἀνέρχεται εἰς 42, 719 ἄνδρες. Εἰς τούτους δὲ προστιθεμένων τῶν παλαιῶν στρατιωτῶν, τῶν τὴν τακτικὴν δύναμιν ἀποτελούντων, ὁ ὅλος σήμερον ὑπὸ τὰ ὅπλα στρατὸς ἀνέρχεται εἰς 55,073 ἄνδρας, ἐξ ὧν 1262 ἀξιωματικοί, 6,532 ὑπαξιωματικοὶ καὶ 966 μουσικοί. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν διέταξε τὴν ἀγορὰν 1760 εἰσέτι ἵππων καὶ 500 ἡμιόνων πρὸς χρῆσιν τοῦ πυροβολικοῦ καὶ ἱππικοῦ, ἔτι δὲ παρήγγειλεν 6,000 σκαπάνας, 12,000 πτύα καὶ 9,000 πελέκεις. Πλὴν τούτων παρηγγέλθησαν ἔτι ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου 30 χιλιάδες ὅπλων Γκρὰ καὶ 9,000 πολυκρότων· ἐνετάλη δὲ ἡ ἀγορὰ ἔτι 137 ὀχημάτων, 26 τηλεσκοπίων, 26 πυξίδων, 3 ὀρειβατικῶν πυροβολαρχιῶν Κρούπ, ἐχούσης 800 βολὰς ἑκάστης, 4 πεδινῶν μετὰ 1108 βολῶν, 2 πυροβολαρχιῶν φρουρίου μετὰ 500 βολῶν, 1 ὁλμοστοιχίας 8 ὅλμων μετὰ 600 βολῶν καὶ 50,000,000 φυσιγγίων Γκρά. — Πλὴν τῶν ὑπὸ τῆς προκατόχου κυβερνήσεως παραγγελθεισῶν δύο κανονιοφόρων θωρηκτῶν, παρηγγέλθησαν ὑπὸ τῆς παρούσης καὶ ἕτεραι 4 μικραί, ὡς καὶ πλεῖσται φορτηγίδες δι' ἀποβάσεις. — Ἡ ὁπλιταγωγὸς «Μπουμπουλίνα» ἀποπλέει κατ' αὐτὰς εἰς Τεργέστην, ἵνα καθαρισθῇ· θέλει δὲ μετακομίσει ἐκεῖθεν ὑλικὸν πολέμου καὶ τὰ ὑπὸ τῆς προκατόχου κυβερνήσεως παραγγελθέντα 36,000 ὅπλα Γκρά. — Ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας κ. Ῥάδοβιτς, κατέλυσε δὲ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῆς «Μεγάλης Βρετανίας». Καθ' ἃ λέγεται, ὁ κ. Ῥάδοβιτς θέλει διαμείνει ἐν Ἀθήναις ἐπὶ δύο ἑβδομάδας, ἀπέρχεται δὲ ἀκολούθως εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ἀντικαταστήσῃ ὡς πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας παρὰ τῇ Πύλῃ τὸν εἰς Βερολῖνον ἀπερχόμενον καὶ ἀναλαμβάνοντα τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας κόμητα Χάτσφελδ. — Ἀφίκετο ἐκ Κύπρου ἡ πρὸς ἀγορὰν ἡμιόνων σταλεῖσα ἐκεῖ ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ ταγματάρχου τοῦ πεζικοῦ κ. Κ. Χατζηϊωάννου, τοῦ λοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ κ. Ἀθ. Πετμεζᾶ καί τινων ὑπαξιωματικῶν τοῦ πυροβολικοῦ. Ἐκομίσθησαν δ' ἐκεῖθεν 250 ἡμίονοι εὔρωστοι, ἐξ ὧν 107 ἀγορασθεῖσαι δι' ἐράνων τῶν Κυπρίων. Ἡ ἐπιτροπὴ κομίζει μεθ' ἑαυτῆς σημαίαν ἑλληνικὴν κεντηθεῖσαν ὑπὸ νεανίδων τῆς Κύπρου, φέρουσαν τὴν ἐπιγραφήν: «Ἡ Κύπρος μικρὸν δῶρον τῇ μητρὶ Ἑλλάδι», καὶ ἐπιστολὴν τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα. Οἱ Κύπριοι πάντες ἐνθουσιωδῶς συνώδευσαν ἀναχωροῦσαν τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἀξιωματικῶν. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀτμοπλοίου ἀφίκοντο ἐκ Κύπρου 100 ἐθελονταί, πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ· διπλάσιοι δὲ τούτων περιμένουσιν ἄλλην εὐκαιρίαν, ὅπως ἔλθωσι καὶ αὐτοὶ ἐνταῦθα. — Ὁ ἐν Λονδίνῳ ἐγκατεστημένος ὁμογενὴς κ. Ἰωάννης Κορωνιὸς ἀποστέλλει εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς κλίμακα κινητὴν πρὸς χρῆσιν αὐτῆς, κατεσκευασμένην κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἀγγλίας κλιμάκων, ἥτις εἶνε συνάμα καὶ κόσμημα. Ἡ κλίμαξ αὕτη ἐκομίσθη ἤδη εἰς Πειραιᾶ καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας τίθεται εἰς ἐνέργειαν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς. — Διὰ τοῦ γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου τῆς Μασσαλίας ἐκομίσθησαν διὰ τὸν στρατὸν 408 κιβώτια ἱματισμοῦ, ἕτερα δὲ 100 περιμένονται. — Τὸ σύνταγμα τοῦ πυροβολικοῦ διετάχθη ν' ἀρχίσῃ γυμνάσια σκοποβολῆς τῶν πυροβολαρχιῶν. — Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων, θέλον νὰ παράσχῃ τὴν ἀρωγὴν αὐτοῦ εἰς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους, ἀπεφάσισε τῇ προτάσει τοῦ δημάρχου νὰ παραχωρήσῃ τὸ κατάστημα τοῦ Δημαρχείου, ὅπως χρησιμεύσῃ διὰ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, ἐντειλάμενον συγχρόνως τῷ δημάρχῳ νὰ ἐνοικιάσῃ διὰ δημαρχεῖον κατάλληλον οἰκίαν εἰς βάρος τοῦ ταμείου τοῦ Δήμου. — Ὁ ἐκ τῶν διαφόρων λιμένων τοῦ Κράτους ἐξαχθεὶς ἄχρι τοῦδε σταφιδόκαρπος ἀνέρχεται εἰς 120,000 ἑν. λ.

ΓΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1299.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Εἰς τὰ κάτωθι 64 τετραγωνίδια κατάταξον τοὺς ἀπὸ τοῦ 1 μέχρις 64 ἀριθμοὺς τοιουτοτρόπως, ὥστε ἑκάστη τῶν 8 ὁριζοντείων καὶ 8 καθέτων σειρῶν νὰ παρέχῃ ἄθροισμα 260· τὸ αὐτὸ ἄθροισμα νὰ παρέχωσι καὶ αἱ διαγώνιοι σειραὶ ΦΧ καὶ ΨΩ.

Φ	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ψ
α	1	2	3	4	5	6	7	8	ι
β	9	10	11	12	13	14	15	16	κ
γ	17	18	19	20	21	22	23	24	λ
δ	25	26	27	28	29	30	31	32	μ
ε	33	34	35	36	37	38	39	40	ν
ζ	41	42	43	44	45	46	47	48	ξ
η	49	50	51	52	53	54	55	56	ο
θ	57	58	59	60	61	62	63	64	π
Ω	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Χ

Πρὸς τούτοις οἱ ἐν τοῖς γωνιαίοις τετραγωνιδίοις 1, 8, 57 καὶ 64 ἀριθμοὶ νὰ παρέχωσιν ἄθροισμα τὸ ἥμισυ τοῦ ἀριθμοῦ 260, ἤτοι 130. Τὸ αὐτὸ δὲ ἄθροισμα νὰ εὑρίσκεται καὶ ἐκ τῶν ἑπομένων προσθέσεων: α' — τῶν ἀριθμῶν τῶν περιεχομένων εἰς τὰ τετραγωνίδια ΔδΝν· β' — τῶν ἀριθμῶν τῶν τετραγωνιδίων ΕεΜμ· γ' — τῶν ἀριθμῶν τῶν τετραγωνιδίων δμεν· δ' — τῶν ἀριθμῶν τῶν τετραγωνιδίων ΔΜΕΝ καὶ ε' — τῶν ἀριθμῶν τῶν ἐν τοῖς κεντρικοῖς τετραγωνιδίοις 28, 29, 36 καὶ 37 περιεχομένων. Τέλος τὸ αὐτὸ ἄθροισμα 130 πρέπει νὰ ἀποτελῆται ἐκ τῆς προσθέσεως τῶν ἀριθμῶν τῶν περιεχομένων εἰς τὰ ἑπόμενα τετραγωνίδια· 1, 2, 9, 10 — 3, 4, 11, 12 — 5, 6, 13, 14 — 7, 8, 15, 16 — 17, 18, 25, 26 — 19, 20, 27, 28 — 21, 22, 29, 30 — 23, 24, 31, 32 — 33, 34, 41, 42 — 35, 36, 43, 44 — 37, 38, 45, 46 — 39, 40, 47, 48 — 49, 50, 57, 58 — 51, 52, 59, 60 — 53, 54, 61, 62 — 55, 56, 63, 64.

ΛΥΣΕΙΣ

1294.

Ὁ θεῖος προσέθηκε τὴν ἑαυτοῦ κάμηλον εἰς τὰς 17, αἵτινες ἔγειναν οὕτω 18. Τούτων τὸ ἥμισυ, ἤτοι 9, ἔδωκεν εἰς τὸν πρῶτον, τὸ τρίτον, ἤτοι 6, εἰς τὸν δεύτερον, καὶ τὸ ἔννατον, ἤτοι 2 καμήλους, εἰς τὸν τρίτον. Ἐπειδὴ δὲ οὕτω αἱ τρεῖς μερίδες, 9, 6 καὶ 2, ἀποτελοῦσι τὸν ἀριθμὸν 17, ἐκράτησε καὶ αὐτὸς τὴν ἰδικήν του.

1295.

Οὐδεὶς σιγήσας μετενόησε.

Σημείωσις. — Εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο ἑκάστη γραμμὴ παριστάνει ἓν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου ἀναλόγως τοῦ μήκους αὐτῆς. Οὕτως ἡ μικροτέρα πασῶν, ἡ δωδεκάτη κατὰ σειράν, παριστᾷ τὸ α, ἡ ἐννάτη τριπλασία ταύτης τὸ γ, ἡ τρίτη τετραπλασία τὸ δ καὶ οὕτω καθεξῆς.

1296.

Ἡ χείρ.

1297.

Νάξος-ναός.

1298.

Livre-ivre.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 204. — 23 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ ἐν Καΐρῳ ὁμογενὴς κ. Εὐάγ. Ἀχιλλόπουλος ἀπέστειλεν εἰς τὸν πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογον συνδρομὴν φρ. 4,000.

Εἰς τὸν αὐτὸν Σύλλογον προσήνεγκον καὶ οἱ ἐν Λιβερποὺλ ὁμογενεῖς λίρας ἀγγλικὰς 239.

Οἱ ἐν Καλαρασίῳ τῆς Ῥωμουνίας ὁμογενεῖς συνεισήνεγκον φρ 1350 ὑπὲρ τῶν σημερινῶν ἀναγκῶν τοῦ ἔθνους.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὁ κ. Λιβαδᾶς Χαριτάτος προσήνεγκε φρ. 1,000.

Ὑπὲρ ἀνεγέρσεως μνημείου τοῦ Βύρωνος οἱ ἐν Βομβάῃ ὁμογενεῖς ἀπέστειλαν εἰς τὸν ὁμώνυμον Σύλλογον δρ. 112.

Ὁ ἐν Λονδίνῳ κ. Βαλιέρης μετά τινων ὁμογενῶν ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν 72 οὐγγίας κινίνης.

Τὰ συμβούλια τῶν ἱερῶν μονῶν Ἀσωμάτων καὶ Πεντέλης ἐψήφισαν ἐτησίαν συνδρομὴν ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν ἐκ φρ. 50 ἑκάτερον.

Παρὰ τῆς κυρίας Σλίεμαν ἐλάβομεν ἐξ Ὀρχομενοῦ μακρὰν διατριβὴν περὶ τῆς ἐκεῖσε ἐκδρομῆς αὐτῆς καὶ τοῦ συζύγου της καὶ τῶν παρ' αὐτῶν ἐνεργουμένων ἀποπειρατηρίων ἀνασκαφῶν. Τὴν διατριβὴν ταύτην τῆς χαριέσσης ἡμῶν συνεργάτιδος δημοσιεύομεν κατωτέρω ἐπὶ τὸ περιληπτικώτερον, ἕνεκα τῶν στενῶν ὁρίων τοῦ φύλλου μας. Σ. τ. Δ.

Ἐκδρομὴ εἰς Ὀρχομενὸν καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ἀποπειρατήριοι ἀνασκαφαί.

Τὴν 7 πρωϊνὴν ὥραν διήλθομεν μετὰ τοῦ συζύγου μου ἐφ' ἁμάξης τὴν ὁδὸν Πειραιῶς, καὶ διὰ τοῦ ἐλαιῶνος, ἀκολουθοῦντες τὴν ἱερὰν πιθανῶς ὁδὸν, διηυθύνθημεν εἰς Δαφνί, τὸ στενὸν τοῦ ὄρους Αἰγάλεω, τὸ συνενοῦν τὴν ἀθηναϊκὴν καὶ ἐλευσίνιον πεδιάδα. Διὰ τῆς ὡραιοτάτης παραλίας ὁδοῦ διηυθύνθημεν εἰς Ἐλευσῖνα, πατρίδα τοῦ Αἰσχύλου, ὀνομαστὴν διὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος, ἐν ᾧ κατ' ἔτος ἐτελοῦντο τὰ ἐλευσίνια μυστήρια. Τοῦ ναοῦ τούτου μέρος ἀνεσκάφη ὑπὸ τοῦ κ. Le Normann δαπάνῃ τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἀπό τινος δὲ χρόνου ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἀγοράζει τὰς πέριξ οἰκίας, σκοποῦσα τὴν περαιτέρω ἀνασκαφήν. Οἱ μεταναστεύσαντες κάτοικοι ἔκτισαν τὰς οἰκίας των ἐπὶ τῆς παραλίας ἐπὶ οἰκοπέδων, ἅτινα ἡ Κυβέρνησις ἐδωρήσατο αὐτοῖς.

Ἐκεῖθεν διηυθύνθημεν εἰς Θήβας, ἔχοντες ἐνώπιόν μας τὸν Κιθαιρῶνα καὶ τὴν σειρὰν τοῦ Πάρνηθος. Φθάσαντες δὲ εἰς Θήβας ἐσπεύσαμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸ ἐκεῖ μουσεῖον. Αἱ Θῆβαι εἶνε ἐκτισμέναι ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Καδμείας. Ὡς καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις πόλεσι τῆς Ἑλλάδος, τὰ μνημεῖα τοῦ μεγάλου ποτὲ πολιτισμοῦ κατεστράφησαν, ἐν οὐδεμιᾷ ὅμως ἄλλῃ τοσοῦτον ὅσον ἐν Θήβαις. Οὐδὲν ἴχνος ἐρειπίων ἀρχαιοτέρας ἐποχῆς ὑπάρχει ἐν Θήβαις, ἐκτὸς ἑνὸς τουρκικοῦ πύργου, ὅστις εἶνε ἐκτισμένος διὰ τεμαχίων λίθων ἀρχαίου τινὸς ναοῦ, καὶ μιᾶς ἐκκλησίας, ἀμφοτέρων ἐπὶ τῆς Καδμείας ἐκτισμένων.

Τὴν ἑπομένην ἐξηκολουθήσαμεν τὴν ὁδὸν πρὸς Λεβαδείαν. Ἡ ἀρχαία πόλις Λεβαδεία ἔκειτο ἐπί τινος μεμονωμένου λόφου, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποίου ῥέει ὁ ποταμὸς Ἕρκυνα, ὅστις χύνεται ἐντὸς τῆς Κωπαΐδος λίμνης. Ὁ ποταμὸς οὗτος εἶνε μέγα εὐτύχημα διὰ τὴν Λεβαδείαν, ἥτις δι' αὐτοῦ ἀνακουφίζεται ἐκ τῆς κακῆς τοποθεσίας της. Ἡ πόλις Λεβαδεία, ἥτις πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, εἶνε ἐκτισμένη παραπλεύρως τῆς Ἑρκύνας.

Ὀλίγον ὑψηλότερα ἐπὶ τῆς πεδιάδος εἶνε ἡ τοποθεσία τοῦ Τροφωνίου μαντείου, οὗτινος τὸ ἐπισημότερον τῶν σωζομένων λειψάνων εἶνε βάσις τις, κοινῶς λεγομένη «τῆς Πυθίας τὸ λουτρόν». Λίαν δύσκολον εἶνε νὰ βεβαιώσῃ τις τὰς πηγὰς τῆς Λήθης καὶ Μνήμης. Ὁ Παυσανίας, ἐν Βιβλ. Θ', 790, λέγει περὶ αὐτῶν· «Αἱ δὲ ἐγγύταται εἰσὶν ἀλλήλων. Ἐνταῦθα δὴ χρὴ πιεῖν αὐτὸν Λήθης τε ὕδωρ καλούμενον, ἵνα λήθη γένηταί οἱ πάντων ἃ τέως ἐφρόντιζε, καὶ ἐπὶ τῷδε ἄλλο αὖθις ὕδωρ πίνει Μνημοσύνης, ἀπὸ τούτου τε μνημονεύει τὰ ὀφθέντα οἱ καταβάντι».

Ἐκ Λεβαδείας ἔφιπποι διηυθύνθημεν εἰς Ὀρχομενὸν (Σκριποῦ νῦν καλούμενον), ἐκτισμένον ἐν μέρει ἐπὶ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας πόλεως. Κατὰ τὸν Στράβωνα (§ 416) ὁ Ὀρχομενὸς τῆς ἐποχῆς του ἔκειτο εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀκοντίου ὄρους· ὁ αὐτὸς δὲ συγγραφεὺς ἀναφέρει, ὅτι ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τοῦ Ὀρχομενοῦ, ἡ πρὸ καὶ αὐτοῦ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ὑπάρχουσα, ἔκειτο ἐν τῇ κοιλάδι, ἕνεκα δὲ τῶν πλημμυρῶν τῆς Κωπαΐδος ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι νὰ μεταφέρωσι τὴν πόλιν των εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀκοντίου. Ἡ Μονὴ τῆς Παναγίας κατὰ τὰς δύο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εὑρισκομένας ἐπιγραφὰς ἐκτίσθη ἐν ἔτει 6382 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἤτοι ἐν ἔτει 874 μ. Χ. ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, κεῖται δὲ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ἱεροῦ τῶν Χαρίτων. Ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει καὶ νῦν ἡ βάσις τρίποδος, ἣν εὗρον κατὰ τὴν παράδοσιν ὅτε ἔκτιζον τὴν ἐκκλησίαν. Δύο τῶν ἐκεῖ εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν ὁ λόρδος Ἐλγῖνος μετέφερεν εἰς τὸ βρεταννικὸν μουσεῖον.

Ἅπασαι αἱ εὑρεθεῖσαι ἐνταῦθα ἐπιγραφαὶ εἶνε εἰς αἰολοβοιωτικὴν γλῶσσαν, ἐκτὸς μιᾶς, ἥτις μεταχειρίζεται τὸ δίγαμμα, καὶ ἑπομένως εἶνε σπουδαιόταται διὰ τὴν φιλολογίαν. Μία τῶν ἐπιγραφῶν εἶνε μεταγενεστέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦτο δ' ἀποδεικνύεται, διότι ἀναφέρει προξενικὸν βαθμὸν ἑνὸς Αἰολέως τῆς Ἀλεξανδρείας, ἡ ἰθαγενοῦς τῆς Ἀλεξανδρείας τῆς Τρῳάδος. Τὸ ἀρχικὸν τῆς πόλεως ἐκείνης ὄνομα Ἀντιγόνεια δὲν ἠλλάχθη εἰς Ἀλεξάνδρειαν μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου (Στράβων, 593). Ἐκ τούτου εἰκάζεται ὅτι εἶνε τοῦ τρίτου ἢ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος, διότι ἀμέσως μετὰ ταῦτα αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις ἐξέπεσαν ὑποβληθεῖσαι εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας.

Πρῶτον ἡμῶν ἔργον, ἅμα ἀφικομένων εἰς Ὀρχομενὸν, ἦτο λίαν πρωῒ νὰ ἐξετάσωμεν διά τινων ἐργατῶν τὴν ὑπόγαιον τοποθεσίαν τῆς πόλεως. Ὅθεν ἠρχίσαμεν σκάπτοντες φρέατα εἰς διάφορα μέρη τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἐν οἷς ὀλίγιστα μόνον τεμάχια ἀγγείων διαφόρων ἐποχῶν εὕρομεν.

Κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ μοναστηρίου πρό τινος καιροῦ ἐργάται, καλλιεργοῦντες τὰς ἐκεῖ γαίας, εὗρον λίθους καὶ ἀνθρώπινα ὀστᾶ εἰς ἡμίσεος μέτρου βάθος κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ νῦν ἡγουμένου. Ἐπὶ τῆς θέσεως δὲ ταύτης ἠνοίξαμεν καὶ ἡμεῖς πλατύτατον φρέαρ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὕρομεν μεγάλας πλάκας, τεθειμένας ἐπὶ δύο ἄλλων μικροτέρων καὶ σχηματιζουσῶν τάφον, ἐν ᾧ εὑρέθησαν πολλὰ ὀστᾶ καί τινα τεμάχια ἀγγείων μεταγενεστέρας ἐποχῆς. Ἀφαιρέσαντες τὰς πλάκας ταύτας ἐξηκολουθήσαμεν βαθύτερον τὴν ἀνασκαφήν, εἰς βάθος δὲ 2 ½ μέτρων ἐφάνη μέγας πίθος, φέρων δύο ζώνας καὶ ἡμικυκλιώδη στολίσματα· ὁ πίθος οὗτος ἕνεκα σχίσματος εἶνε συνδεδεμένος μὲ μόλυβδον, ἔργον δὲ καλῆς ῥωμαϊκῆς τέχνης, διὸ μετεκομίσθη εἰς τὸ μοναστήριον. Τὴν ἑπομένην σκάπτοντες βαθύτερον εὕρομεν ἄλλους τάφους τῆς ἰδίας κατασκευῆς πρὸς τοὺς προειρημένους, ἐντὸς δὲ αὐτῶν ἀνθρώπινα καὶ πάλιν ὀστᾶ. Ἐν βάθει δὲ 3 ½ μέτρων ἐντὸς ἐλαφροτάτης γῆς εὕρομεν τεμάχια ἀγγείων μελανῶν, μεγάλην ὁμοιότητα ἐχόντων πρὸς τὰ ἐν τοῖς τάφοις τῶν Μυκηνῶν εὑρεθέντα.

Ταῦτα τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντα.

Νῦν δὲ ἀσχολούμεθα ἀνασκάπτοντες τὸ ἐκ μαρμάρων θησαυροφυλάκιον τοῦ Μινύου, ὅπερ, κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ Παυσανίου, ἐπισκεφθέντος αὐτὸ ἐν ἔτει 170 περίπου μ. Χ., «λίθου μὲν εἴργασται, σχῆμα δὲ περιφερὲς ἐστὶν αὐτῷ, κορυφὴ δὲ οὐκ ἐς ἄγαν ὀξὺ ἀνηγμένη· τὸν δὲ ἀνώτατον τῶν λίθων φασὶν ἁρμονίαν παντὶ εἶνε τῷ οἰκοδομήματι».

Τὸ μάλιστα περίεργον τοῦ θησαυροφυλακίου τούτου εἶνε ἀναμφιβόλως οἱ ὀρειχάλκινοι ἧλοι, οὓς βλέπομεν καὶ νῦν

Digitized by Google

ἐν ταῖς πέτραις, ὧν ἑκάστη φέρει ἓξ αὐτῶν, καὶ ἐξ ὧν αἱ μεγάλαι πλάκες κατέχουσι περισσοτέρους, ὡς λ. χ. ἡ μεγίστη πλάξ, ἡ τὴν εἴσοδον καλύπτουσα, ἥτις ἔχει ἓξ ὀπάς, ἐν αἷς βλέπομεν τὰ λείψανα τῶν ἥλων· οἱ δὲ ἧλοι οὗτοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν ἄλλον σκοπὸν παρὰ νὰ στερεώσωσι τὰς χαλκίνας πλάκας, αἵτινες ἐκάλυπτον τὸ ἐσωτερικὸν τῶν τοίχων, τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ ἡμῖν τὰ ὑπ' Ὁμήρου ἀναφερόμενα χάλκινα μέγαρα, ὡς π. χ. τὸ χαλκοβατὲς δῶ τοῦ Διὸς ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου, καὶ τὰ χάλκινα μέγαρα τοῦ βασιλέως Ἀλκινόου ἐν Σχερίῃ καὶ τὸ χάλκινον ἐν Λακεδαίμονι μέγαρον τοῦ Μενελάου.

Ἐν Ὀρχομενῷ, 14 Νοεμβρίου 1880. ΣΟΦΙΑ ΣΛΙΕΜΑΝΝ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ὁ σύλλογος τῶν καθηγητῶν καὶ ἑταίρων τοῦ πανεπιστημίου τῆς Κανταβριγίας ἀπεφάσισε κατ' αὐτάς, διὰ ψήφων 185 ἐναντίον 145, νὰ θεωρῆται καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ὡς ὑποχρεωτικὴ ἐν ταῖς δημοσίαις ἐξετάσεσι, κατὰ προτίμησιν ἄλλων νεωτέρων γλωσσῶν καὶ μάλιστα τῆς γαλλικῆς.

— Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιγραφῶν καὶ γραμμάτων ἀπεστάλη διὰ τοῦ ἐν Ὀδησσῷ προξένου τῆς Γαλλίας ὑπόμνημά τι, ῥωσσιστὶ γεγραμμένον, τοῦ Ῥώσσου φιλολόγου κ. Georgewich, περιέχον τὸ κείμενον μεγάλης ἑλληνικῆς ἐπιγραφῆς, πλησίον τῆς Σεβαστοπόλεως ἄρτι ἀνακαλυφθείσης, εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς Χερρονήσου. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶνε ψήφισμα εἰς τιμὴν τοῦ Διοφάντου, ἑνὸς τῶν στρατηγῶν τῶν συνδραμόντων Μιθριδάτην τὸν Εὐπάτορα νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἑαυτοῦ ἀρχὴν ἐπὶ τῶν Σκυθῶν τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου καὶ τῆς γείτονος χώρας, δημοσιευθήσεται δὲ προσεχῶς ἐν τῷ Journal des Savans».

— Ἐσχάτως ἐν τῇ πρωσσικῇ πόλει Dantzig συνῆλθε συνέδριον φυσιολόγων καὶ ἰατρῶν γερμανῶν, ὅπως μελετήσῃ διάφορα ζητήματα, ἀναγόμενα εἰς τὰς ἐπιστήμας ταύτας. Μεταξὺ ἄλλων, ὁ ἐκ Βρεσλαυίας δόκτωρ Grützner ἐξετέλεσε περιεργότατον πείραμα ἐπὶ τοῦ ὑπνωτισμοῦ (hypnotisme) ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Γυμνασίου τῆς πόλεως καὶ ἐνώπιον τῶν συναδέλφων αὐτοῦ. Ἐκλέξας δεκατέσσαρας ἐκ τῶν μαθητῶν ἔδωκεν εἰς ἕκαστον αὐτῶν δακτύλιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο προσηρμοσμένον τεμάχιον κρυστάλλου· ἐπὶ τοῦ κρυστάλλου δὲ τούτου ἐκλήθησαν οἱ μαθηταὶ νὰ προσηλώσωσιν ἀτενεῖς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ πέντε λεπτὰ εἰς ὡρισμένην ἀπὸ τῆς ῥινὸς ἀπόστασιν. Ἐκ τῶν δεκατεσσάρων, εἷς μὲν ἀπώλεσεν οὐ μόνον τὴν αἴσθησιν ἀλλὰ καὶ τὴν συνείδησιν ὅλως ἑαυτοῦ. Δύο ἄλλοι ἔπεσαν εἰς εἶδος ἐκστάσεως, τρίτος δέ τις ἤρξατο χειρονομῶν ὡς μανιώδης· ἀλλὰ καὶ οὗτος ἔμεινεν ἐν τέλει ἀναίσθητος ὡσεὶ προσεβλήθη ὑπὸ τετάνου. Οἱ παριστάμενοι εἰς τὰ παράδοξα ταῦτα φαινόμενα ἰατροὶ δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἐκφράσωσι γνώμην περὶ τῆς αἰτίας αὐτῶν· ὡμολόγησαν ὅμως ὅτι ἐν αὐτοῖς διέβλεπον νέον στάδιον ἀνοιγόμενον εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν.

— Εἰς τὴν ἐν Βερολίνῳ Πολυτεχνικὴν Ἑταιρίαν (Polytechnische Gesellschaft) ὑπεβλήθη ἐσχάτως ὑπό τινος Ῥώσσου, τοῦ κ. Kordig, νέον εἶδος φωτιστικῆς ὕλης, ἧς ἡ δύναμις δύναται νὰ φθάσῃ τὴν τοῦ φωταερίου. Ἡ ὕλη αὕτη παράγεται ἐκ συνθέσεως νάφθα μετά τινος ἄλλης ὕλης, ἣν ὁ ἐφευρέτης τηρεῖ μυστικήν, ἥτις δὲ ἐνέχει ἔλαιον κανέλλας. Τὸ κύριον πλεονέκτημα τῆς ὕλης ταύτης συνίσταται εἰς τὸ ὅτι εἶνε ὅλως ἀκίνδυνος. Ἐπὶ τούτου δὲ ὁ κ. Kordig ἐξετέλεσεν ἐνώπιον τῆς Ἑταιρίας περιεργότατα πειράματα. Ῥαντίσας καλῶς τὸ ἔνδυμα ὃ ἐφόρει διὰ τῆς ὕλης, ἥναψεν εἶτα αὐτό, ὥστε ὡμοίαζε πρὸς ζῶσαν στήλην πυρός, χωρὶς ἐν τούτοις οὔτ' αὐτὸς οὔτε τὸ ἔνδυμά του τὴν ἐλαχίστην νὰ ὑποστῇ βλάβην. Ὁμοίως ἀβλαβῆ ἔμειναν καὶ τὰ μέλη τῆς Ἑταιρίας, ἅτινα ἐποίησαν ἐφ' ἑαυτῶν τὸ πείραμα. Κατόπιν ὁ κ. Kordig βρέξας τὸν πῖλόν του καὶ φορέσας αὐτὸν ἀνημμένον περιεπάτει διὰ τῆς αἰθούσης, μεθ' ὃ ἐστάθη ἐπί τινα ὥραν εἴς τι μέρος τοῦ δαπέδου ἐντὸς κύκλου φλογῶν παραγομένων ἐκ τῆς ὕλης αὐτοῦ καὶ ὑψουμένων εἰς πολλῶν ποδῶν ὕψος. Καὶ ἐν κεκλεισμένῳ δὲ ἀγγείῳ μετ' ἀέρος μεμιγμένη εἶνε ἡ ὕλη ὅλως ἀκίνδυνος, ὡς ἀπέδειξεν ὁ κ. Kordig ἀνάψας αὐτὴν ἐντὸς ἀγγείου κατὰ τὸ ἥμισυ πεπληρωμένου, εἴτε ἀνοικτοῦ εἴτε κεκλεισμένου, χωρὶς οὐδεμία νὰ συμβῇ ἔκρηξις. Καίεται δὲ ἡ ὕλη ἐν λυχνίαις ἁπλούστατα κατεσκευασμέναις, ὧν τὸ δοχεῖον πληροῦται ἐξ αὐτῆς, καὶ ἐκπέμπει τὸ φῶς αὐτῆς δι' ἁπλοῦ ἀγωγοῦ, ὅστις φέρει εἰς τὸ ἄκρον ἢ μικρὰν θρυαλλίδα ἢ μετάλλινον κάλυμμα ἔχον τριχοειδεῖς ὀπάς. Τὴν λυχνίαν δύναταί τις νὰ κρατῇ ὡς θέλῃ χωρὶς φόβου ἐκρήξεως, καὶ ἂν ἔτι δὲν εἶνε πλῆρες τὸ δοχεῖον αὐτῆς. Ἀνημμένη δὲ ἀνθίσταται εἰς τὸν ἄνεμον χωρὶς οὐδεμιᾶς σκέπης. Εἶνε δὲ τὸ ἐκ τῆς ὕλης ταύτης παραγόμενον φῶς ἐντελῶς λευκὸν καὶ καθαρόν, καὶ δύναται νὰ ποικίλλεται ἡ δύναμις αὐτοῦ διὰ τῆς κατασκευῆς τῶν λυχνιῶν· πρὸς τούτοις εἶνε ἀρκούντως εὔωνον, μία δὲ τῆς τοιαύτης φωτιστικῆς ὕλης λίτρα διαρκεῖ ἐπὶ ἐνενήκοντα ὥρας παράγουσα φῶς ὡς τὸ τῶν στεατίνων κηρίων.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Τὰ παρισινὰ φύλλα ἐξακολουθοῦσι νὰ δημοσιεύωσι πολλὰς περιέργους λεπτομερείας τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ πρὸ μικροῦ ἀποθανόντος Ὄφφεμπαχ. Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ περιώνυμος μελοποιὸς ἠγάπα νὰ ἐργάζηται ἐν τῷ θορύβῳ. «Ἑκάστην παρασκευήν, γράφει ἡ «Art de la mode», συνήρχοντο ἐν τῷ οἴκῳ του πλῆθος συγγενῶν καὶ φίλων, καλλιτέχναι, ἠθοποιοὶ καὶ συγγραφεῖς, οἵτινες μετὰ εὔθυμον γεῦμα ἤρχιζον θορυβώδη ὁμιλίαν, ἢ ἔπαιζον, ἐχόρευον κτλ. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ ὅλου τούτου τοῦ θορύβου τῆς φλυαρίας, τῶν φωνῶν καὶ καγχασμῶν, ὁ Ὄφφεμπαχ μὲ τὴν σκελετώδη ὡς νόταν μουσικῆς μορφήν του καθήμενος πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ ἔχων πρὸς τὰ δεξιὰ τὴν πλάκα του, εἰργάζετο ὡσεὶ μηδὲν συνέβαινεν, ἥσυχος καὶ εὐχαριστημένος, ὡς ὁ Βενεδικτῖνος ἐν τῷ σιωπηλῷ κελλίῳ του, τῇ μὲν δεξιᾷ παίζων, τῇ δὲ ἀριστερᾷ γράφων τὰ νέα μέλη, ἅτινα εὕρισκε, καὶ μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν στρεφόμενος ἵνα εἴπῃ εἰς τὴν ὁμήγυριν, ὅταν ἐσιώπα πέριξ του: «Μὰ ὁμιλεῖτε λοιπόν! ἔτσι μὲ ἐμποδίζετε νὰ ἐργάζωμαι!»

***

Ἡ πρώην αὐτοκράτειρα τῶν Γάλλων Εὐγενεία ἐπώλησεν ἀντὶ 3 ἑκατομμυρίων φράγκων τὴν ἐν Βιαρρίτζ περίφημον αὐτῆς ἔπαυλιν εἰς Ἑταιρίαν προτιθεμένην ν' ἀνεγείρῃ ἐκεῖ μέγα ξενοδοχεῖον καὶ πολλὰ ἐαρινὰ οἰκήματα.

***

Ἀνεφέραμεν ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» τὸν ἀξιοσημείωτον σφαιριστικὸν ἀγῶνα, τὸν συναφθέντα μεταξὺ τοῦ Γάλλου Vignaux καὶ τοῦ Ἀμερικανοῦ Slosson. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ἧττα, ἣν τότε ὑπέστη ὁ Ἀμερικανός, δὲν ἐσωφρόνισεν αὐτόν, διότι εἰς νέαν πάλιν μονομαχίαν . . . . σφαιριστικὴν προὐκάλεσε τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ, ἥτις καὶ μετ' ὀλίγον λαμβάνει χώραν ἐν Παρισίοις. Πρόκειται καὶ τώρα περὶ μεγάλης παρτίδας 4,000 βολῶν, ἣν ἑκάτερος τῶν σφαιριστῶν ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν. Καὶ δὲν εἶνε ἀμφιβολία ὅτι οἱ μαχηταὶ θὰ καταβάλωσι πᾶσαν προσοχὴν καὶ τέχνην, διότι πρόκειται περὶ ἄθλου οὐκ εὐκαταφρονήτου 25,000 φράγκων, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὰ ὑπὲρ ἑκατέρου στοιχήματα, ἅτινα εἶνε οὐχ ἧττον σημαντικά.

?

ΒΙΒΛΙΑ

2259. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 23 Νοεμβρίου 1880. Ἀριθ. 256 (204). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Πανομοιότυπον τῆς γραφῆς τοῦ Ν. Πικκόλου. — Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρ. ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Λίτζτ καὶ Σοπέν. — Τὰ τεχνητὰ μειδιάματα. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2260. Ἡ τύχη τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀτμοπλοΐας ἐνώπιον τῆς Βουλῆς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου, 1880. 8ον, σελ. 31.

2261. **Pierre Lestolle: Greece and the Times.** Rome, 1880, 8ο, p. 20. [Ἐν τῇ ἐν Ῥώμῃ ἀγγλιστὶ ἐκδιδομένῃ ὑπὸ τοῦ κ. Περικλέους Τσίχου μηνιαίᾳ ἐπιθεωρήσει «Minerva» κατεχωρίσθη ὑπὸ τοῦ κ. Πέτρου Λεστόϊλ εὔστοχος ἀπάντησις εἰς τὸ ὑπὸ τῶν «Καιρῶν» δημοσιευθὲν ἐσχάτως πικρὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἄρθρον. Τὸ ἄρθρον τοῦτο ὡς καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Λεστόϊλ περιέχονται ἐν τῷ ἀγγελλομένῳ φυλλαδίῳ].

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

20 Νοεμβρίου 1880 — ΑΘΗΝΩΝ — 20 Νοεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ.
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	..
26 » »	—	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	16 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	..
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 387 1/2

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματοποιηθέν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,530
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	2,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	174
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ.
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,,
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,,
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 104

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην.—Ἐμπ. 3μην. 29.80 - 30.15.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. —Ἐμπ. 3μ. δρ. 118 - 119.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον δραχ. 23.80
Λίρα Στερλίνα ,,
Λίρα Ὀθωμανικὴ ,,
Αὐστριακὸν Φλωρίον ,,
Ἀργυρὸν 5φραγκον ,,
,, φράγκον ,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (19 Νοεμβρίου) Ἐμ. 30
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (18 ») ,, 29.80-30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (26 Νοεμβρίου.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας φρ. 31 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0. ,, 232
,, ,, ,, 9 0]0. ,, 240
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. ,, 97
Λονδίνου 3 μηνῶν . . . . γρ. 109 3/8-109 3/4
Παρισίων 3 ,, ... φρ 23 15-23.25.
Λίρα Ἀγγλικὴ . . . . . γρ. 109 36/40
Εἰκοσάφραγκον 87 27/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (18 Νοεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.50
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.32
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 19 Νοεμβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.30
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.15
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (19 Νοεμβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.26 1/2 - 25.3 1/2.
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.75 - 132.50 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2.
Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Κυρίαν Ε. Μ. Σύρον. Ζητήσατε ἐκ τῆς διευθύνσεως τῆς ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐας φάκελλον ἐπ' ὀνόματί σας. —κ. Ν** Κωνσταντινούπολιν. Τὰ γραφόμενα ἡμῶν μᾶς ἠνάγκασαν ν' ἀναμνησθῶμεν καὶ πάλιν τὴν νοστιμωτάτην ἐκείνην πρότασιν, ἣν μᾶς ἀπηύθυνε πλούσιος ὁμογενής, «τοῦ ν' ἀναλάβῃ ἡ «Ἑστία» τὴν δημοσίευσιν μεταφράσεως τῆς ἱστορίας τοῦ Γρότε (δι' ἣν ἀπαιτεῖται δαπάνη φρ. 100,000) καὶ ὁ πόσχεται καὶ αὐτὸς νὰ γείνῃ συνδρομητής!— Κυρίῳ Ε. Ν. Πάτρας. Τὸ μυθιστόρημα Sans-famille, οὗ τινος μετάφρασιν ἐδημοσίευσεν ἡ «Ἑστία», κατεχωρίσθη τὸ πρῶτον ὡς ἐπιφυλλὶς τοῦ γαλλικοῦ «Αἰῶνος», κατόπιν δὲ ἐξεδόθη παρὰ τοῦ γνωστοῦ ἐκδότου Dentu εἰς δύο τομίδια καὶ ἔσχε πολλὰς ἐκδόσεις. Κατ' αὐτὰς ἐξεδόθη ὑπὸ τῶν κκ. Hetzel et C[ie] (Paris, r. Jacob, 18) καὶ εἰκονογραφημένη ἔκδοσις αὐτοῦ εἰς ἕνα τόμον, μεγάλου σχήματος, τιμώμενον φρ. 9, καὶ πολυτελῶς δεδεμένον φρ. 15. Ἐν τῇ ὡραίᾳ ταύτῃ ἐκδόσει συχνάκις θ' ἀπαντήσητε τὴν εἰκόνα τοῦ φιλτάτου σας Ῥεμιδίου καὶ τοῦ πτωχοῦ Καρδοῦλη.—κκ. Ν. Μ. Κ. Ἄνδρον, Ι. Κ. Τ. Ὕδραν, Α. Μ. Κ. Σύρον. Ἐλήφθησαν. — *** Οὐχὶ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ «Σήμερα, λέγει, θὰ κάμω βίζιταις καὶ θὰ ἀφήσω μπουλέτα».—κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Ἐλήφθη σημείωσις.—κ. Δ. Π. Γαλάζιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—Συνδρομητῇ. Πειραιᾶ. Εὐφυᾶ εἰκόνα του ἔγραψεν ὁ μακαρίτης ὁ Ῥίζος. Ἰδοὺ αὐτή:

Μὲ μάτια θειαφοκάπνιστα, μὲ φρύδια σὰν ἀγκάθια,
μ' αὐτιὰ ὡσὰν καλάθια,
Μὲ βαθυτάτους καὶ χωστοὺς, ἀλλὰ κενοὺς κροτάφους,
ὡσὰν Αἰγίνης τάφους,
Μὲ μάγουλα τηγανητὰ, μὲ χείλη βουφηγμένα
κρασινομαυρισμένα,
Μ' Οὐραγγουτάγκου μέτωπον, μ' ἀγκυλωτὸ πηγοῦνι,
μακρὺ ὡς τὸ Ζητοῦνι,
Μὲ μύτη μαντζανοειδῆ, μυιγῶν ἀπείρων χρείαν,
ἤχων κρυφῶν ἀξίαν,
Μ' ἐπιδερμίδα ἔχουσαν λακέρδας χρῶμα σάπιας
καὶ μὲ κεφάλι πάπιας,
Ὁ μέγας Ἐξαρχόπουλος, Αἰγαίου στενοδράκης
ἐμπνέεται συχνάκις
Ἀπὸ ταῖς τετραπόδαραις τῆς Ἀρκαδίας Μούσαις,
τὸν Μάϊον ψαλλούσας·
Ἰδού τον· τώρα βρύχεται δυσχωνευσίας στίχων
ὠτοσχιζόντων ἤχων·
Ἀκοῦστέ τον, ἀκοῦστέ τον, ταῖς μύταις πλὴν στουμπῶστε,
καὶ πέντε μουντζαις δόστε.

κ. Ν. Σ. Πάτρας. Σώματα τῆς «Ἑστίας», μετὰ τὴν διακοπὴν αὐτῆς, θὰ πωλῶνται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Βίλμπεργ. — Πελοπίδᾳ. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἶσιν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[20 Νοεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Χθὲς ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεύς, ἔφιππος καὶ ἐν στολῇ στρατηγοῦ τοῦ πεζικοῦ, ἐπεσκέψατο, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ του κ. Γρίβα, τὸ παρὰ τὴν Μονὴν τῶν Ἀσωμάτων ἐκγυμναζόμενον εἰκοστὸν τάγμα τοῦ πεζικοῦ, παραμείνας ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ὥρας καὶ παρακολουθήσας μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος τὰς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τελουμένας ἀσκήσεις. — Ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ὑπεγράφη καὶ ἀνεκοινώθη εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν βασιλικὸν διάταγμα περὶ ἐπιστρατεύσεως τῶν ναυτικῶν δυνάμεων. Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν ναυτικῶν ἐν ὥρᾳ ἐπιστρατείας ἢ πολέμου ν' αὐξήσῃ τὴν δύναμιν τοῦ ναυτικοῦ μέχρι 3,000· πρὸς συμπλήρωσιν τῆς δυνάμεως ταύτης καλοῦνται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ πλὴν τῶν καθυστερούντων κληρωτῶν τῶν προηγουμένων ἀπογραφῶν καὶ τῶν κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος λαχόντων ὑποχρεωτικὸν κλῆρον θαλάσσης ἐργατῶν, οἱ τὴν διαθεσιμότητα καὶ τὴν ἐφεδρείαν τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ συγκροτοῦντες. Ἡ πρόσκλησις δ' αὕτη γίνεται ἢ διὰ μιᾶς ἢ διαδοχικῶς ἀπὸ τῆς νεωτέρας ἡλικίας. — Ἐν τῇ Βουλῇ ἐξακολουθοῦσιν αἱ συζητήσεις ἐπὶ τῶν διαφόρων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὑποβαλλομένων νομοσχεδίων. — Αἱ ἀσκήσεις τοῦ στρατοῦ ἐξακολουθοῦσι καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, μετὰ τῆς αὐτῆς ὡς ἤρχισαν δραστηριότητος καὶ ἐπιμελείας, πανταχόθεν δὲ ἀναγγέλλονται σημαντικαὶ καὶ ὑπὲρ πᾶσαν προσδοκίαν αἱ πρόοδοι τῶν ἐκγυμναζομένων. — Ἡ πρὸς τὸν βασιλέα ἐπιστολὴ τοῦ Μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, δι' ἧς συνωδεύετο ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα προσφορὰ τῶν ἡμιόνων, ἃς ἐδώρησεν ὁ ἑλληνικὸς τῆς νήσου ἐκείνης λαός, ἔχει ὡς ἕπεται· «Τῷ Μεγαλειοτάτῳ βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ τῷ Α'. Ἐν Λευκωσίᾳ Κύπρου, τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1880. Μεγαλειότατε. Καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος προτίθεται νὰ διεκδικήσῃ τὰ ἀπαράγραπτα τοῦ Ἑλληνισμοῦ δικαιώματα, ἡ ἑλληνικὴ Κύπρος, συναισθανομένη τήν τε ἀλληλεγγύην καὶ τὸ καθῆκον αὐτῆς πρὸς τὴν μητέρα Ἑλλάδα, σπεύδει νὰ συντελέσῃ κατ' ἐλάχιστον εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἐθνικοῦ τούτου ἔργου. Πρὸς τοῦτο ὁ ἑλληνικὸς τῆς νήσου λαὸς ἐνετείλατό μοι ν' ἀποστείλω πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα διὰ τοῦ ταγματάρχου κ. Χατζῆ Ἰωάννου, τέκνου καὶ τούτου τῆς Κύπρου, ἑκατὸν ἑπτὰ ἡμιόνους. Δέξασθε ἐπιεικῶς, ἐν ὀνόματι τοῦ ἔθνους ἡμῶν, τὸ εὐτελὲς τοῦτο δῶρον τῆς πενομένης νῦν Κύπρου μετὰ τῶν διαπύρων εὐχῶν μου ὑπὲρ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πανελληνίων πόθων. Τῆς Ὑμ. Μεγ. ταπεινότατος πρὸς Θεὸν παρακλήτωρ † ὁ Κύπρου Σωφρόνιος». — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν διέταξε τὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τάγματα τῶν εὐζώνων καὶ τοῦ πεζικοῦ νὰ πληροφορήσωσιν ἐπειγόντως αὐτὸ πόσους ἵππους καὶ ἡμιόνους χρειάζονται διὰ τὰς διαφόρους αὐτῶν ὑπηρεσίας. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν διέταξεν ἅπαντας τοὺς ἐν Πειραιεῖ εὑρισκομένους ἀξιωματικοὺς τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰ πειράματα τοῦ χειρισμοῦ τῆς σχολῆς τῶν ναυκλάστρων, τὰ ἐν Κανθάρῳ γινόμενα. — Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ Τάτζης Μαγγίνας, εἷς τῶν τὰ μάλα ὑπηρετησάντων τὸν μέγαν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα. Μετὰ τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα ὡς πολίτης, προαχθεὶς εἰς τὰ ὕπατα ἀξιώματα καὶ χρηματίσας ὑπουργός, μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας καὶ γερουσιαστής. Ἦτο δὲ ὁ ἀποθανὼν τὸ μόνον ἐπιζῶν μέλος τῆς ἐπὶ Καποδιστρίου Γερουσίας, τῆς συστηθείσης τῷ 1829. — Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς ἀπεστάλησαν παρὰ τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως τὰ στενογραφικὰ πρακτικὰ τῆς Βουλῆς τῶν Ἀρχόντων (Herrenhaus), τῆς τῶν Ἀντιπροσώπων καὶ τοῦ Νομοθετικοῦ σώματος τῆς Αὐτοκρατορίας μετὰ τῶν προϋπολογισμῶν καὶ ἄλλων δημοσιευμάτων, ἐν ὅλῳ τόμοι 25 εἰς 4ον, ὧν οἱ πλεῖστοι δεδεμένοι. Ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς κέκτηται ἤδη πλήρη τὴν σειρὰν τῶν κοινοβουλευτικῶν δημοσιευμάτων τῆς γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τῶν νόμων αὐτῆς. — Τὸ ἀτμόπλοιον τῆς ἑταιρίας Φραισινὲ «Ἀφρινή», προσαράξαν εἴς τινα παρὰ τὴν Σκίαθον ὕφαλον, ἐβυθίσθη. Τὸ πλήρωμα καὶ οἱ ἐπιβάται πάντες ἐσώθησαν, διότι ἱκανὸς ἐμεσολάβησε χρόνος ἀπὸ τῆς προσαράξεως μέχρι τῆς βυθίσεως. — Ὑπὸ τοῦ δήμου Πειραιῶς συνωμολογήθη δάνειον ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου δρ. διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ λιμένος τῆς Ζέας.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1300.

Ὀκτὼ συμπόται κάθηνται πέριξ τραπέζης· ὁ εἷς δ' αὐτῶν προτείνει πρόποσιν, καὶ τὰ ποτήρια συγκρούονται. Πόσοι ἦχοι παράγονται ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν ποτηρίων;

1301.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἐν βιβλίον].

				2
			2	3
		4	4	4
	5	5	6	6
7	7	8	8	8

Διὰ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν σχηματίσατε, διατηροῦντες τὴν αὐτὴν διάταξιν αὐτῶν ἐν ὀρθογωνίῳ τριγώνῳ, πέντε ἄλλους ἀριθμούς, οἵτινες νὰ ἔχωσι τὸν αὐτὸν λόγον ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον διαδοχικῶς· ἤτοι ὁ 2ος νὰ εἶνε ὀκταπλάσιος τοῦ πρώτου, ὁ 3ος ὀκταπλάσιος τοῦ δευτέρου, ὁ 4ος ὀκταπλάσιος τοῦ τρίτου καὶ ὁ 5ος ὀκταπλάσιος τοῦ τετάρτου.

1302.

Ἂν τονίσητε τὴν πρώτην ἐκ τῶν συλλαβῶν μου, κεῖμαι
εἰς ἀκάτητον πεδίον·
Ἂν τὴν τελευταίαν ὅμως, εἰς τὸ στόμα τότε εἶμαι
ἑρπετῶν τινων θηρίων.

1303.

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα ἄνωθι γράμματα ὥστε νὰ σχηματισθῇ κυβόλεξον.

1304.

Sur trois pieds, au printemps, j'apparais chaque année,
Tout escorté de fleurs, escorte parfumée ;
En déplaçant ces pieds, hélas ! où me trouver ?
Bienheureux est celui qui peut me conserver !

1305.

Rébus.

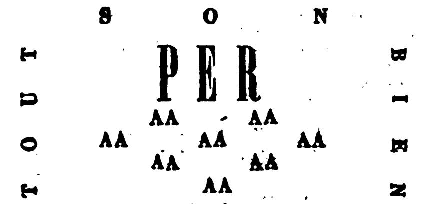

ΛΥΣΕΙΣ

1299.

	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	
Φ									Ψ
α	64	2	62	4	5	59	7	57	ι
β	9	55	11	58	52	14	50	16	κ
γ	48	18	46	20	21	43	23	41	λ
δ	25	39	27	37	36	30	34	32	μ
ε	33	31	35	29	28	38	26	40	ν
ζ	24	42	22	44	45	19	47	17	ξ
η	49	15	51	13	12	54	10	56	ο
θ	8	58	6	60	61	3	63	1	π
Ω	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Χ

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 203. — 30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ μέγας τοῦ Γένους εὐεργέτης κ. Κ. Ζάππας ἀνήγγειλεν ὅτι τίθησιν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως 350,000 φράγκων διὰ τὰς ἐνεστώσας ἀνάγκας τοῦ ἔθνους.

Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμογενὴς κ. Ἰωάννης Ἀντωνιάδης προσήνεγκε τῷ ἐν Μασσαλίᾳ ἰατρῷ κ. Σ. Μεταξᾷ 10,000 φράγκα πρὸς καταρτισμὸν κινητοῦ νοσηλευτηρίου, τεθησομένου εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἡμετέρου Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Οἱ ἐν Τάντᾳ τῆς Αἰγύπτου μεγαλέμποροι ἀδελφοὶ Νικολαΐδαι προσήνεγκον εἰς τὸν πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογον λίρας 100, ἐγγραφέντες συνάμα καὶ ἑταῖροι μὲ ἐτησίαν συνδρομὴν λιρῶν 50.

Ὁ δήμαρχος Ἀθηνῶν κ. Δ. Σοῦτσος προσήνεγκε δραχ. 2,000 ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Βρεφοκομείου.

Ὁ κ. Μαρῖνος Κοριαλένιος προσήνεγκεν ὑπὲρ τοῦ Ὀρφανοτροφείου τῶν κορασίων δραχ. 560.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Παρὰ τοῦ ἐν Λειψίᾳ γνωστοῦ ἐκδότου F. A. Brockhaus ἐξεδόθη ἄρτι τὸ περὶ τῆς Τροίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀνασκαφῶν σύγγραμμα τοῦ κ. Ε. Σλίεμαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἴλιος, ἡ πόλις καὶ χώρα τῶν Τρώων» (Ilios, Stadt und Land der Trojaner). Τὸ βιβλίον περιλαμβάνει 880 σελίδας, 180 δὲ εἰκονογραφίαι, χάρται καὶ σχεδιογραφήματα κοσμοῦσι τὴν καὶ ἄλλως λίαν πολυτελῆ ἔκδοσιν. Προτέτακται δ' αὐτοῦ μακρὰ αὐτοβιογραφία τοῦ κ. Σλίεμαν, ἐν ᾗ ἐξιστοροῦνται πᾶσαι αἱ λεπτομέρειαι τοῦ μέχρι τοῦδε βίου τοῦ διασήμου ἀρχαιοδίφου.

— Ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως ἐν Λειψίᾳ ὑπὸ τοῦ κ. Καρόλου Foy «Φθογγολογία τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς γλώσσης», περὶ ἧς μακρὰν κρίσιν δημοσιεύει ὁ ἐν Μονάχῳ καθηγητὴς κ. Κ. Krumbacher ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῶν «Blätter für das bayr. Gymn. - und Realschulwesen».

—Τὸ νέον μυθιστόρημα τοῦ λόρδου Βήκονσφηλδ, ὁ «Ἐνδυμίων», οὗ τινος τὴν ἔκδοσιν εἶχον ἤδη προαναγγείλει αἱ ἐφημερίδες, ἐξεδόθη ἄρτι ἐν Λονδίνῳ εἰς τρεῖς τόμους. Εἶνε δὲ καὶ τοῦτο, ὡς πάντα τὰ ἔργα τοῦ λόρδου Βήκονσφηλδ, μυθιστόρημα πολιτικόν, ἀλλά, ὡς γενικῶς κρίνεται, κατώτερον τὴν ἀξίαν τῶν προηγουμένων. Ἐν αὐτῷ φέρονται ἐπὶ σκηνῆς πάντα τὰ μεγάλα πρόσωπα τῆς ἀγγλικῆς ἱστορίας τοῦ αἰῶνος τούτου, ὁ Βέλλιγκτων, ὁ Κάννιγκ, ὁ Πάλμερστρων, ὁ Πὴλ, μεταξὺ δ' ὅλων διακρίνεται καὶ ἡ μορφὴ αὐτοῦ τοῦ λόρδου Βήκονσφηλδ, καθότι περιπέτειαι τινὲς τοῦ Ἐνδυμίωνος φαίνονται ὡς ἀντιγραφεῖσαι ἐκ τοῦ βίου τοῦ πρώην πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας. Μάτην ὅμως θὰ ἐζήτει τις νὰ ὁρίσῃ ἀκριβῶς πάντα τὰ διάφορα πρόσωπα τοῦ μυθιστορήματος, διότι ὁ μῦθος καὶ ἡ ἀλήθεια ἐναλλάσσονται καὶ συγχέονται ἐν αὐτῷ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν. Ἔχει δὲ ἡ ὑπόθεσις τοῦ μυθιστορήματος ἐν ὀλίγοις ὡς ἕπεται· Ὁ Ἐνδυμίων καὶ ἡ δίδυμος αὐτοῦ ἀδελφὴ Μύρα εἰσὶ πτωχότατοι ἀπόγονοι οἰκογενείας εὐγενοῦς καὶ ὀλβίας ἄλλοτε, ἀλλὰ κατόπιν καταστραφείσης. Τὰ δύο ταῦτα κύρια πρόσωπα ὁ λόρδος Βήκονσφηλδ κατὰ τὴν συνήθειάν του κατακοσμεῖ δι' ἐξόχων προτερημάτων, τὸν δὲ βίον αὐτῶν παριστᾷ ὡς σειρὰν ἀπαύστων εὐτυχημάτων. Ἡ Μύρα εἶνε πασῶν τῶν γυναικῶν ὡραιοτάτη, νυμφεύεται δὲ ἐν τέλει ἐξόριστον τινὰ βασιλέα, ὅστις κατόπιν ἀνακτᾷ τὸ στέμμα του. Ὁ δὲ Ἐνδυμίων ἀναδεικνύεται, ὑπερνικῶν μυρίας τῆς τύχης ἐναντιότητας, καταλαβὼν δὲ ὑψηλὴν πολιτικὴν θέσιν, ἀποκρούει προσενεχθεῖσαν αὐτῷ τὴν χεῖρα τῆς πλουσιωτάτης ἐν Ἀγγλίᾳ κληρονόμου, νυμφεύεται κόρην τινά, ἧς ἠράσθη, ὅτε δὲ ἐν τέλει τοῦ μυθιστορήματος συναντᾶται ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ μετὰ τῆς βασιλίσσης Μύρας (ὑπὸ τὸ πρόσωπον τοῦτο διακρίνει τις ἐνταῦθα τὴν εἰκόνα τῆς πρώην αὐτοκρατείρας Εὐγενείας) ἔχουσι φθάσει ἀμφότεροι εἰς τὸ ἀνώτατον τῆς εὐτυχίας σημεῖον. Τοιοῦτος γενικώτατα εἶνε ὁ μῦθος τοῦ διηγήματος, ἐν ᾧ ἐγκαταπλέκονται πλεῖστα ἐπεισόδια, νῦν μὲν σοβαρὰ ἄλλοτε δὲ ἱλαρά, καὶ περὶ οὗ δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι, ἐὰν ἀντανακλᾷ τὰς ἐλλείψεις τοῦ μυθιστοριογράφου Βήκονσφηλδ, παρέχει ὅμως ἀφ' ἑτέρου καὶ εἰκόνα τῶν λαμπρῶν πλεονεκτημάτων τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ὕφους του. Ὁ ἀγγλικὸς τύπος, ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ «Ἐνδυμίωνος», παραιτήσας ἐπὶ στιγμὴν τὰς πολιτικὰς συζητήσεις, ἀφιεροῖ στήλας ὁλοκλήρους εἰς ἀνάλυσιν καὶ ἐπίκρισιν τοῦ νέου ἔργου τοῦ πρώην πρωθυπουργοῦ. Τὰ «Ἡμερήσια Νέα» λέγουσιν ὅτι ὑπάρχουσι μὲν καὶ ἄλλοι μεγαλείτεροι τοῦ λόρδου Βήκονσφηλδ μυθιστοριογράφοι καὶ πολιτικοί, ἀλλ' ὅμως ἡ θέσις αὐτοῦ πρὸς οὐδένα ἐπιδέχεται σύγκρισιν. Διότι μόνος αὐτὸς συνενοῖ ἐν ἑαυτῷ ἀμφοτέρας τὰς ἰδιότητας εἰς βαθμὸν ἔξοχον.

Ὁ ἐκδοὺς τὸ μυθιστόρημα τυπογράφος Λόγμαν ἠγόρασεν αὐτὸ παρὰ τοῦ συγγραφέως ἀντὶ 10,000 λιρῶν στερλινῶν.

— Ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς κ. Λόδε ἐξέδωκεν ἐσχάτως δίτομον μυθιστόρημα, πραγματευόμενον «τοὺς χρόνους τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνος».

— Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1881 θέλει συνέλθει τὸ πρῶτον διεθνὲς Συνέδριον τῶν μεταῤῥυθμιστῶν τῆς ὀρθογραφίας. Μέχρι τότε δὲ ἡ ἀγγλικὴ Ἑταιρία τῆς ὀρθογραφίας ἐλπίζει νὰ δυνηθῇ νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τὸ Κοινὸν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν της καὶ νὰ ὑποβάλῃ σύστημά τι νέον ὀρθογραφίας. Τὸ ἐπιβραδῦνον τὰς ἐργασίας αὐτῆς εἶνε ἡ δυσκολία περὶ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν εἰς τὴν μελέτην αὐτῆς ὑποβαλλομένων σχεδίων.

— Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ Ἐδιμβούργου ἐψήφισε ποσὸν 1200 λιρῶν στερλινῶν πρὸς κατασκευὴν 30 ἀγαλματίων παριστανόντων τοὺς ἥρωας καὶ ἡρωΐδας τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Walter Scott. Τὰ ἀγαλμάτια ταῦτα θέλουσι τεθῇ εἰς ἐπίτηδες κατασκευασθείσας θέσεις ἐν τῷ μνημείῳ τῷ ἱδρυθέντι εἰς τιμὴν τοῦ ἐνδόξου μυθιστοριογράφου ἐν τῇ πόλει τοῦ Ἐδιμβούργου.

— Ἐν τῇ πόλει Madras τῶν Ἰνδιῶν ἐξεδόθη ἐσχάτως μετάφρασις τοῦ «Ἰουλίου Καίσαρος» τοῦ Σαιξπήρου εἰς τὴν ἰνδικὴν διάλεκτον telougou, ἥτις εἶνε ἀρχαιοτέρα καὶ τῆς σανσκριτικῆς. Ἐν Βομβάῃ δὲ ἐδιδάχθη λίαν ἐπιτυχῶς ὑπὸ θιάσου ἰθαγενῶν ὑποκριτῶν κωμῳδία τις τοῦ Σαιξπήρου ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ καλουμένῃ mahratte.

— Κατὰ τὰ τελευταῖα 11 ἔτη ὁ Ἔδισων, ὁ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς περιώνυμος ἐφευρέτης, ἔλαβε παρὰ τῆς κυβερνήσεως 230 προνόμια δι' ἀνακαλύψεις αὐτοῦ, ὧν 35 μὲν διὰ τὸν αὐτόματον τηλέγραφον, 8 διὰ τὸν διπλοῦν καὶ τετραπλοῦν τηλέγραφον, 38 διὰ τὰ τηλεγραφικὰ πιεστήρια, τὰ δὲ λοιπὰ διὰ τὸ ἠλεκτρικὸν ἐλατήριον, τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς καὶ ἄλλας ἀνακαλύψεις.

— Πρὸ καιροῦ ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀνέθηκεν εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἐπιτελεῖον νὰ συντάξῃ τὸν χάρτην τῆς Μεγάλης Βρετανίας εἰς μεγάλην κλίμακα. Ἡ ἐργασία αὕτη διαρκεῖ ἤδη τριάκοντα ἔτη, καὶ μόλις θὰ τελειώσῃ κατὰ τὸ 1898, ἕνεκα ἐλλείψεως εἰδικῶν ἀνδρῶν. Κατὰ τὴν «Revue d'Administration» ἡ συντέλεσις τοῦ χάρτου τούτου θέλει στοιχίσει εἰς τὴν Ἀγγλίαν πλέον τῶν 7,500 φράγκων καθ' ἑκάστην, ἤτοι 3 περίπου ἑκατομμύρια ἐτησίως ἢ 140 ἑκατομμύρια δι' ὅλην τὴν ἐργασίαν.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Ψωμὶ κι' ἁλάτι.

Οὕτως ἐκφραστικῶς λέγουσιν οἱ Ῥῶσσοι τὴν ἑστίασιν, ἣν προσφέρει τις εἰς τὸν ὑπ' αὐτοῦ ξενιζόμενον. Ἐσχάτως δὲ εἰς τὸν μέγαν δοῦκα Κωνσταντῖνον, τὸν πατέρα τῆς ἡμετέρας βασιλίσσης, διατρίβοντα ἐν Παρισίοις, προσέφερε ψωμὶ κι' ἁλάτι ὁ Ἐμίλιος Γιραρδῖνος, ὁ γνωστὸς ἐπιφανὴς δημοσιογράφος καὶ διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος «Γαλλίας». Τὰ τῆς ἑστιάσεως ταύτης τοῦ δημοκρατικοῦ δημοσιογράφου

Digitized by Google

πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας, ὡς μὴ στερούμενα ἐνδιαφέροντος, μεταφέρομεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας».

Δεκαέξ ἐν ὅλῳ δαιτυμόνες ἐκ τῆς ἐπισήμου παρισινῆς κοινωνίας εἶχον προσκληθῆ εἰς τὸ γεῦμα, εἶχον δὲ προσέλθει πάντες, ὅτε ἠκούσθη ὁ κρότος τῆς ἁμάξης τοῦ μεγάλου δουκὸς εἰσερχομένης εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας. Ἀμέσως κατὰ διαταγὴν τοῦ οἰκοδεσπότου ἡ μεγάλη θύρα τῆς οἰκίας ἀνεπετάσθη, αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ υἱοῦ του Ἀλεξάνδρου Γιραρδίνου καταβὰς ἐδέχθη μετὰ τῆς ὀφειλομένης τιμῆς τὸν αὐτοκρατορικὸν αὐτοῦ ξένον, καὶ ὡδήγησεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ἔνθα ἡ κυρία Ἀλεξάνδρου Γιραρδίνου, ἡ νύμφη του, ἀνέμενε τὸν μέγαν δοῦκα· οὗτος πλησιάσας ἀπέτεινε πρὸς αὐτὴν μετ' ἐξαιρέτου χάριτος λόγους φιλοφροσύνης. Ἀμέσως κατόπιν ἤρξατο κατὰ τὰ εἰθισμένα ἡ ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότου σύστασις τῶν κεκλημένων εἰς τὸν μέγαν δοῦκα, πρώτην δ' ὁ κ. Γιραρδῖνος παρουσίασε τὴν κυρίαν Edmond Adam, τὴν γνωστὴν διευθύντριαν τῆς «Νέας Ἐπιθεωρήσεως», φέρουσαν μετὰ πολλῆς χάριτος ἐνδυμασίαν κομψοτάτην ἅμα καὶ ἀπέριττον. Ὁ δοὺξ διελέχθη μετ' αὐτῆς ἐπὶ μικρόν, ὁμιλήσας λίαν φιλοφρόνως περὶ τῆς «Νέας Ἐπιθεωρήσεως» καὶ περὶ τῆς μεγάλης ὑπολήψεως, ἣν περιεποίησεν εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο περιοδικὸν ἐν Εὐρώπῃ ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ καλλαισθησία τῆς διευθυντρίας αὐτοῦ. Κατόπιν δὲ ἀπηύθυνε τὸν λόγον ῥωσσιστὶ πρὸς τὴν κυρίαν Νοβικὼφ, μίαν τῶν μᾶλλον διακεκριμένων ἐν Εὐρώπῃ δεσποινῶν, θερμὴν δὲ φίλην τοῦ Γλάδστωνος καὶ ἀδελφὴν τοῦ στρατηγοῦ Κιριέφ, ὑπασπιστοῦ τοῦ μεγάλου δουκός.

Ἀλλ' ἰδού, ὁ δοὺξ παρατηρεῖ τὴν κυρίαν Πάσκα, τὴν διακεκριμένην ἠθοποιόν, πλουσίως καὶ ἐπιχαρίτως ἐνδεδυμένην. Πλησιάσας δ' ἀμέσως ἀποτείνει αὐτῇ τὸν λόγον.

— Ἆ! κυρία, τῇ λέγει, πόσος καιρὸς παρῆλθεν ἀφ' ὅτου εἶχα τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς ἴδω καὶ σᾶς ἀκούσω!

Γνωστὸν εἶνε πόσον οἱ Ῥῶσσοι, καὶ πρὸ πάντων τὰ μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἀρέσκονται εἰς τὸ γαλλικὸν θέατρον. Καὶ νῦν ὁ μέγας δοὺξ ἀσμένως ἤρχισεν ἀναπολῶν τὸ παρελθόν, ἀναμιμνησκόμενος τὰ πρόσωπα, ἅτινα ὑπεκρίνετο ἡ κ. Πάσκα, καὶ τὰς συγκινήσεις, τὰς ὁποίας ἡ μεγάλη ἠθοποιὸς ἐπροξένει καθ' ἑσπέραν εἰς τὴν ἐκθύμως χειροκροτοῦσαν αὐτὴν Πετρούπολιν.

Εἰς τὸν κύριον Λεσσέψ, προσελθόντα κατόπιν, ὁ δοὺξ εὗρε ν' ἀποτείνῃ λέξεις τινὰς φιλόφρονας, ηὐχήθη δ' αὐτῷ διὰ τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ Παναμᾶ τὴν ἐπιτυχίαν, ἥτις ἐπέστεψε τὸ μέγα ἔργον τοῦ Σουέζ.

Πρὶν ἢ μεταβῶσιν εἰς τὸ ἑστιατόριον, εἰσέρχονται εἰς μικρὰν αἴθουσαν, ἣν ἠδύνατό τις νὰ καλέσῃ «αἴθουσαν τῆς Ῥαχήλ», διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ἀνηρτημένη ἐν τῇ καλλιτέρᾳ θέσει ἡ εἰκὼν τῆς περιωνύμου ἠθοποιοῦ, θνησκούσης. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ἐπὶ τραπέζης καλῶς ηὐτρεπισμένης ὑπάρχει τὸ χαβιάρι καὶ πάντα τὰ ὀρεκτικά, ἅτινα συνειθίζουσιν ἐν Ῥωσσίᾳ νὰ παραθέτωσι πρὸ τοῦ γεύματος. Ἡ κυρία Γιραρδίνου προσφέρει τὸ χαβιάρι εἰς τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα, ὅστις ἀπογεύεται μετ' ὀρέξεως ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ ἐκείνου προϊόντος.

Ἐνταῦθα θεράπων ἀναγγέλλει ὅτι τὸ γεῦμα τῆς Α. Ὑψ. εἶνε ἕτοιμον. Ὁ δοὺξ τότε προσφέρει τὸν βραχίονα εἰς τὴν κυρίαν Γιραρδίνου καὶ ὁδηγεῖ αὐτὴν εἰς τὸ ἑστιατόριον, ἔνθα λαμβάνει θέσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης, ἔχων δεξιᾷ μὲν τὴν κυρίαν Γιραρδίνου, ἀριστερᾷ δὲ τὴν κυρίαν Adam. Ἀντικρὺ αὐτοῦ κάθηται ὁ κ. Γιραρδῖνος, οὗτινος δεξιᾷ μὲν ἡ κ. Νοβικὼφ, ἀριστερᾷ δὲ ἡ κ. Πάσκα. Τὸ γεῦμα ἀρχίσαν οὕτω εἶνε ζωηρότατον, καὶ διέρχεται ἐν εὐθύμῳ συνομιλίᾳ, καθ' ἣν ὁ μέγας δοὺξ ὁμιλεῖ πολλὰ καὶ περὶ πολλῶν εἰς ἄπταιστον γαλλικὴν καὶ μὲ πνεῦμα παρισινώτατον. Ὁ κ. Αἰμίλιος Γιραρδῖνος ἐπανευρίσκει πᾶσαν τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν ὁρμὴν τῶν νεανικῶν του χρόνων, ἡ κυρία Γιραρδίνου εἶνε πλήρης ἀνθηρᾶς χάριτος καὶ εὐφυΐας, ἡ δὲ κυρία Edmond Adam, ἡ ἐμπειροτάτη τῆς «Ν. Ἐπιθεωρήσεως» διευθύντρια, ἐπιδαψιλεύει ἐπανειλημμένας φιλοφροσύνας εἰς τὸν κ. Γιραρδῖνον διὰ νὰ λάβῃ τὸ ὑποσχεθὲν αὐτῇ ἄρθρον εἰς ἀπάντησιν τῆς πραγματείας τοῦ Δυμᾶ «Les femmes qui votent et les femmes qui tuent». Ἡ κυρία Νοβικὼφ διηγεῖται πῶς ἡ δεσποινὶς Ἑλένη Γλάδστωνος ἠσπάσθη τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ὁ δὲ μέγας δοὺξ ὁμιλεῖ περὶ τῆς Ῥαχήλ, τῆς Sarah Bernhardt καὶ ἐν γένει περὶ τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης, ἣν ἀγαπᾷ μετὰ πάθους καὶ γνωρίζει ὅσον καὶ ὁ γνησιώτερος Παρισινός.

Ἐνῷ δὲ οὕτω συνδιαλέγονται, ἡ ὁμιλία στρέφεται εἰς τὴν δυσκολίαν περὶ τὴν προφορὰν γλωσσῶν τινων τῆς Εὐρώπης.

— Εἶνε περίεργον, λέγει ἡ κυρία Γιραρδίνου, ἐγὼ Ἰταλὶς νὰ μὴ κατορθώσω ποτὲ νὰ ὁμιλήσω τὴν ἱσπανικήν, ἥτις τόσον ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἰταλικήν.

— Ἀλλά, κυρία, ἀποκρίνεται ὁ μέγας δοὺξ, τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς παθαίνω καὶ ἐγώ. Ποτὲ δὲν κατώρθωσα νὰ μάθω τὴν πολωνικήν, καὶ τοῦτο διότι ὁμοιάζει παραπολὺ τὴν ῥωσσικήν.

Λεπτομέρειά τις τῶν τρόπων τοῦ μεγάλου δουκὸς ἐξέπληξεν οὐκ ὀλίγον τοὺς συνδαιτυμόνας: ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης καὶ ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ γεύματος ἐσφραγίσθη διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ.

Λήξαντος τοῦ γεύματος, ὁ μέγας δοὺξ ἠθέλησε νὰ ἴδῃ τὴν πινακοθήκην τοῦ ἀμφιτρύωνος αὐτοῦ, εἰς ἣν ὁδηγηθεὶς ἀπεθαύμασε τὰς λαμπρὰς εἰκόνας, αἵτινες τὴν ἀποτελοῦσιν.

— Ἀλλὰ τὴν μεγάλην εἰκόνα τῆς Ῥαχήλ, λέγει ὁ δοὺξ πρὸς τὸν Γιραρδῖνον, δὲν τὴν βλέπω πουθενά.

— Τὴν ἐδώρησα καὶ τὴν ἔστειλα ἤδη εἰς τὸ θέατρον τῆς γαλλικῆς κωμῳδίας, Ὑψηλότατε. Καὶ αὐτὴν δὲ ἐδῶ (καὶ ἔδειξε τὴν εἰκόνα τῆς Σάρας Bernhardt) τὴν ἐδώρησα εἰς τὸ αὐτὸ θέατρον, ἀλλὰ δὲν θὰ τὴν λάβῃ παρὰ ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον.

Τὴν στιγμὴν ταύτην φθάνουσι καὶ ἄλλοι τινὲς φίλοι ἐκ τῶν οἰκειοτέρων. Πάντες δὲ μετ' ὀλίγον περιστοιχίζουσι τὴν κ. Πάσκα, ἥτις μέλλει νὰ ἀπαγγείλῃ μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῇ θαυμασίας τέχνης μῦθόν τινα τοῦ Λαφονταίνου, ἐκλέγεται δὲ κατὰ πρότασιν τῆς κ. Γιραρδίνου ὁ τῶν «Δύο περιστερῶν», ὃν καὶ ἡ Ῥαχὴλ τοσοῦτον ἠρέσκετο ἀπαγγέλλουσα.

Κατόπιν ὁ λόγος ἔρχεται πάλιν εἰς τὸ περὶ θεάτρου θέμα.

— Ἀλλά, λέγει ὁ δοὺξ, καὶ ἐγὼ αὐτὸς ὑπεκρίθην πρόσωπα κωμῳδίας, πάντοτε δὲ ἀνέλαβον πρόσωπα γερόντων. Τὴν τελευταίαν φορὰν καθ' ἣν ὑπεκρίθην ἦτο εἰς παράστασιν τῶν Ἀρτοπωλῶν.

Τοῦτο προκαλεῖ γενικὴν ἔκπληξιν. Διότι ὁ δοὺξ ἔχει ἀνθηρότητα, ἣν θὰ ἐζήλευον καὶ νεανίαι ἔτι.

Οὕτω πλήρης ἀφελείας καὶ εἰλικρινοῦς εὐθυμίας διῆλθεν ἡ ἑσπερίς, καθ' ἣν, ὡς πάντοτε, κατεφάνη ἡ ἐξαίρετος τοῦ Γιραρδίνου λεπτότης καὶ τέχνη περὶ τὸ ἑστιᾷν, ἐν ᾗ οὐδένα, ὡς γνωστόν, ἔχει τὸν ἐφάμιλλον.

Ἀποχωρῶν δὲ ὁ μέγας δοὺξ Κωνσταντῖνος ηὐχαρίστησε τὸν κ. Γιραρδῖνον οὕτω·

— Σᾶς εὐχαριστῶ, κύριε, διὰ τὸ ψωμὶ καὶ τὸ ἁλάτι.

?

ΒΙΒΛΙΑ

2262. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 30 Νοεμβρίου 1880. Ἀριθ. 257 (205). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Γ. Ὑγειονομείου τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Πολυτέλεια καὶ ἔνδεια. — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἐλίζης Σ. Σούτσου). — Πεῖνα καὶ ὄρεξις. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2263. Δημώδεις μετεωρολογικοὶ μῦθοι ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου. (Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Παρνασσοῦ). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Παρνασσοῦ, διευθυνομένου ὑπὸ Σ. Π. Οἰκονόμου. 1880. 8ον, σελ. 49.

2264. Μελέτη περὶ τοῦ Πασχαλίου ὑπὸ Α. Σπαθάρη. (Ἀδείᾳ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως). Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1880. Τύποις Βουτυρᾶ καὶ Σας. 16ον, σελ. 119.

2265. Ἑβραϊκὴ γραμματική, συνταχθεῖσα ὑπὸ Γεωργίου Πανταζίδου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας. Τόμος πρῶτος. Ἐν Λειψίᾳ, 1880. 8ον, σελ. 201.

2266. **Lettres de Coray au Protopsalte de Smyrne Dimitrios Lotos sur les événements de la Révolution Française** (1782—1793). **Traduites du Grec pour la première fois et publiées par le Mis de Queux de Saint-Hilaire.** Paris. Librairie de Firmin-Didot et Cie, 1880, in 8°, p. XXI et 285.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

27 Νοεμβρίου 1880 — ΑΘΗΝΩΝ — 27 Νοεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ. * 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ.
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ-	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,,
26 » »	ξωτερικῷ.	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » »	κληρ. ἐν	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,,
10 » φράγ.	νον.	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.60	250	φρ.
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 390

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	194.—	1,000	3,525
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	177
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ.
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,,
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ»	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα»	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών»	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,,
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 105 1/4

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην.—Ἐμπ. 3μην. 29.60-30.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. —Ἐμπ. 3μ. δρ. 117-119.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.80
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανική	,,	
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν δίφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖςἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (19 Νοεμβρίου) Ἐμ. 30
Κερκ.—Λονδ. 3μην. (25 ») ,, 29.60-29.70

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (3 Δεκεμβρίου.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	42 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	233
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	243
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	97 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 1/2-109 3/4
Παρισίων 3 ,,	φρ	23 20-23.25.
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	109 32/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 25/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (18 Νοεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.50
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.32
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 3 Δεκεμβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.50
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.40
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (3 Δεκεμβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1]2) φρ. 25.24-25.29
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. ὁ ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.75-132.50 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1]2.
Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Φ. Δ. καὶ Σαν Παρισίους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ι. Ζ. Κωνσταντινούπολιν. Δυστυχῶς οὐδὲν ἐννοήσαμεν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας. — κ. Σ. Π. Σ. Ἀθήνας. Τὸ ἐλάβατε; —κ. Γ. Δ. Καρπενήσιον. Τῇ 14 Νοεμβρίου σᾶς ἐγράψαμεν, μέχρι τοῦδε δὲ δὲν ἐλάβομεν ἀπάντησιν. — κ. Ν. Κ. Πάτρας. Ἡ «Ἑστία» ἤρχισεν ἐκδιδομένη τῷ 1876. Ἕκαστον ἔτος περιλαμβάνει δύο τόμους, ἑπομένως μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν δέκα τόμοι — κκ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην, Α. Π. Κωνσταντινούπολιν, Β. Γ. Κ. Ναύπλιον, Α. Ι. Σ. Ἀθήνας. Ἐλήφθησαν. — ** Ὅ,τι συνέβη εἴς περίφημόν τινα ὑπαίθριον ῥήτορα, ὅστις, ἀναλαβὼν νὰ ἐξηγήσῃ τὸ πνεῦμα τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, κατήντησε νὰ ἑρμηνεύῃ τοὺς προφήτας. — Συνδρομητῇ. Σπέτσας. Δυστυχῶς ὄχι. —Κυρίαν Α** Διότι θὰ ἀνέγνωσε φαίνεται: «L'Art de ne jamais déjeuner chez soi et de dîner toujours chez les autres, enseigné en huit leçons; par le chevalier de Mangenville. Paris». — κ. Π. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Σώματα τῆς «Ἑστίας», μετὰ τὴν διακοπὴν αὐτῆς, θὰ εὑρίσκωνται πρὸς πώλησιν παρὰ τοῖς αὐτόσε βιβλιοπώλαις κ. Δεπάστα καὶ Σαν. — κ. *** Εἰς τοῦτο πταίομεν ἡμεῖς καὶ οὐχὶ αἱ ἐφημερίδες, διότι ὁ μὲν φλέγεται ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἀναγνώσῃ εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι «διεκρίθη εἰς ὅλα τὰ μαθήματα ὁ τετραετὴς υἱός του», ὁ δὲ ὅτι «ἑορτάζει τὰ γενέθλιά του ὁ εὐφυὴς διετὴς υἱός του» καὶ ἄλλος ὅτι «ἠρραβωνίσθη ἡ πολύφερνος καὶ διὰ πολλῶν προτερημάτων κεκοσμημένη Οὐρανία του». Τὰς ἐπιθυμίας δὲ ταύτας μεταδίδουσιν οἱ γονεῖς καὶ εἰς τὰ τέκνα, καὶ διὰ τοῦτο ἡ νεᾶνις ἡ μέλλουσα νὰ νυμφευθῇ δὲν ἀνησυχεῖ τόσον περὶ τοῦ τί φρονεῖ περὶ αὐτῆς ὁ μέλλων νὰ δώσῃ αὐτῇ τὸ ὄνομα καὶ τὴν τύχην του, ἀλλὰ τί θὰ εἴπῃ ὁ κόσμος καὶ αἱ ἐφημερίδες. Οὕτως, οὐχὶ σπανίως, κατὰ τὴν πρώτην πρωΐαν τοῦ μηνὸς τοῦ μέλιτος, ἡ πρώτη ἰδέα ἡ ἐκ τοῦ στόματος τῆς γυναικὸς μετὰ τοῦ πρώτου μειδιάματος ἐξερχομένη εἶνε αὕτη: «Ἤθελα νὰ ἴδω τί ἔγραψαν αἱ ἐφημερίδες διὰ τὸν γάμον μας». Καὶ κοντὰ εἰς τὰς τόσας ἄλλας ἀπογοητεύσεις, τὰς ὁποίας φέρει πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ γάμος, προστίθεται ἐνίοτε καὶ ἡ ἑπομένη, ἂν καὶ ὀλιγώτερον σημαντική: —«Κύτταξε! οὔτε τρεῖς φράδες δὲν ἔγραψαν». —κ. Μ. Κ. Τρίπολιν. Δι' ἐπιταγῆς τοῦ αὐτόσε ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. — Φίλῳ. Entêté! - endetté - embêté. — Ἀριθ. 927. Καλάμας. Μήπως δὲν εἶχον τὴν αὐτὴν τύχην ὁ «Εὐρωπαϊκὸς Ἐρανιστής», ἡ «Εὐτέρπη», ἡ «Πανδώρα», ὁ «Φιλίστωρ», ἡ «Χρυσαλλίς», τὰ «Μυρία ὅσα» κτλ.; — ⁂ Κύριός τις Γάλλος ἐδείκνυεν ὡραῖον ὡρολόγιον εἰς κύριον Νεαπολίτην, ὅστις τὸ εὕρηκεν ὑπερθαύμαστον. Ὁ Γάλλος προσφέρει εὐγενῶς αὐτὸ εἰς τὸν Νεαπολίτην, ὅστις καὶ τὸ δέχεται. «Πῶς, κύριε, λέγει τότε ὁ Γάλλος! Τί εὐγένεια εἶνε αὐτή; Ὅ,τι σᾶς προσφέρω τόσον εὐγενῶς, ὀφείλετε νὰ τὸ ἀποποιηθῆτε καὶ σεῖς ἐπίσης εὐγενῶς»! — Ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Ναύπλιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· δυστυχῶς εἶνε ἀργά!

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἶσιν ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[27 Νοεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεύς, δεχόμενος τὰ διαπιστευτήρια τοῦ νεωστὶ διορισθέντος πρεσβευτοῦ τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας κ. κόμητος de Mouy, ἀπήντησεν εἰς τὴν προσφώνησιν αὐτοῦ ὡς ἕπεται: «Βαθέως εἰμὶ συγκεκινημένος ἐκ τῶν διαβεβαιώσεων, ἃς μοὶ δίδετε, περὶ τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα πατροπαραδότου φιλίας τῆς Γαλλίας. Αἱ διαβεβαιώσεις αὗται ἀνταποκρίνονται καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς τὰ προσωπικὰ αἰσθήματά μου καὶ πρὸς τὰ αἰσθήματα, ἅτινα τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐσαεὶ ἐπεδείξατο πρὸς τὸ εὐγενὲς γαλλικὸν ἔθνος. Ἡ Ἑλλὰς συμμορφουμένη ταῖς συμβουλαῖς τῆς Εὐρώπης, καθ' ὅλας τὰς περιπετείας τοῦ παρελθόντος τόσῳ δυσκόλου, μετῆλθε πολιτικὴν κατευνάσεως καὶ μετριοπαθείας. Εὐγνωμονεῖ δὲ ταῖς μεγάλαις Δυνάμεσιν, αἵτινες, ἐν τῇ μερίμνῃ αὐτῶν ὑπὲρ τῆς παγιώσεως τῆς εἰρήνης ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐκανόνισαν διὰ τρόπου ὁριστικοῦ καὶ ἀνεκκλήτου, τὰ νέα ὅρια τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας. Ἡ ταχεῖα ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἔσται βεβαίως ὁ ἀσφαλέστατος τρόπος, ὅπως προληφθῶσιν οἱ κίνδυνοι νέων κατὰ τὴν Ἀνατολὴν περιπλοκῶν. Εὐελπιστῶ ἐντεῦθεν, ὅτι ἡ Γαλλία θέλει ἐξακολουθήσει ἐνασκοῦσα τὴν ἰσχυρὰν ἐπιῤῥοὴν αὐτῆς, ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ πραγματοποίησις τῶν νομίμων εὐχῶν (aspirations) τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἰδίᾳ χαίρω, ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας, ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ αὐτὴν ἐν Ἑλλάδι, ἐξελέξατο ὑμᾶς, οὗ γνωσταὶ τόσῳ αἱ πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος συμπάθειαι. Ἐστὲ δὲ βέβαιος, Κύριε Πρεσβευτά, ὅτι πάντοτε θέλετε εὕρει παρ' ἐμοί τε καὶ παρὰ τῇ Κυβερνήσει μου πρόθυμον ὑποδοχὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑμετέρας ἀποστολῆς. Εὐχαρίστως λαμβάνω ἀπὸ τῶν χειρῶν ὑμῶν τὰ γράμματα, δι' ὧν ὁ κύριος Πρόεδρος τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας διαπιστεύεται ὑμᾶς παρ' ἐμοὶ ὡς ἔκτακτον ἀπεσταλμένον καὶ πληρεξούσιον ὑπουργόν». — Ἐν τῇ Βουλῇ ἐψηφίσθησαν τὰ νομοσχέδια περὶ χορηγίας ἐκτάκτων καὶ ἀναπληρωματικῶν πιστώσεων τοῦ 1880 τοῦ μὲν ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἐκ δραχ. 43,651,000, τοῦ δὲ τῶν ναυτικῶν ἐκ δραχμῶν 9,250,649. — Ὡσαύτως ἐπεψηφίσθη εἰς τρίτην ἀνάγνωσιν τὸ μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης δάνειον, ὁ δὲ κ. πρωθυπουργὸς διεβεβαίωσεν ὅτι ἡ Τράπεζα ἐργάζεται μετὰ ἐξωτερικῶν κεφαλαιούχων καὶ Τραπεζῶν πρὸς συνομολόγησιν μεγάλου ἐξωτερικοῦ δανείου. — Ὁ ἐπὶ τῶν οἰκον. ὑπουργὸς ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους διὰ τὸ ἔτος 1881, καθ' ὃν τὰ μὲν ἔσοδα ὑπολογίζονται εἰς δραχμὰς 51,481,560, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δραχμὰς 113,852,722, ἐξ ὧν 61,500.000 διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν. — Ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν τὴν κατὰ τὸν παρελθόντα Μάϊον συνομολογηθεῖσαν σύμβασιν μεταξὺ τῆς κυβερνήσεως καί τινος βελγικῆς ἑταιρίας περὶ κατασκευῆς ἱπποσιδηροδρόμων ἐν Ἀθήναις. — Διὰ διαταγῆς τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργείου συνέστη σχολὴ νοσοκόμων τοῦ ἡμετέρου πολεμικοῦ ναυτικοῦ. — Ὁ πλωτάρχης κ. Κωνσταντῖνος Σαχτούρης, κυβερνήτης τοῦ «Ἄρεως», ἀποστέλλεται εἰς Ἀγγλίαν, ὅπως ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν παραγγελθεισῶν δύο θωρηκτῶν ἀτμοβαρίδων, αἵτινες ὠνομάσθησαν ἡ μὲν «Ἤπειρος», ἡ δὲ «Θεσσαλία». — Ἀφίκοντο ἐνταῦθα τέσσαρες ὑπαξιωματικοὶ τοῦ σερβικοῦ στρατοῦ, ὅπως καταταχθῶσιν ὡς ἐθελονταὶ εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατόν. Ἐν τῷ σώματι δὲ τοῦ ἱππικοῦ ὑπηρετοῦσιν ἀπό τινος ὡς στρατιῶται καὶ δύο νέοι ἀξιωματικοὶ τοῦ σερβικοῦ στρατοῦ. — Ἐπεδόθη ἀναφορὰ καὶ δεῖγμα ὅπλου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν παρὰ Μεσσηνίου τινός, ἰσχυριζομένου ὅτι διὰ τοῦ ὅπλου τούτου βάλλει 16-18 βολὰς ἐντὸς δευτερολέπτου — Ἡ «Ἐφημερὶς» ἀναφέρει ὅτι διαμένει ἐνταῦθα ἐλθὼν ἐξ Ἰταλίας φίλος τοῦ υἱοῦ τοῦ Γαριβάλδη, ἐντεταλμένος νὰ γνωστοποιήσῃ ὅτι 6-7,000 Γαριβαλδινῶν εἰσὶν ἕτοιμοι ὅπως ἀπέλθωσιν εἰς Ἑλλάδα, εἴποτε ὁ πόλεμος ἐκραγῇ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας καὶ μετάσχωσιν αὐτοῦ. — Πρὸ 3 ἡμερῶν ἤρξαντο ἐν Λαυρίῳ οἱ ὑπάλληλοι τῆς ὁμωνύμου ἑταιρίας τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ τηλεφώνου, ἐπικοινωνοῦντες δι' αὐτοῦ μεταξὺ Ἐργαστηρίων καὶ Καμάριζας. — Ἐν Πειραιεῖ συνέστη καὶ ἕτερον βιομηχανικὸν κατάστημα, φωσφοροποιεῖον, ὁ «Ἥφαιστος» ὀνομαζόμενον. — Ὁ νομάρχης Ἀκαρνανίας ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὅτι ἐπιζωοτία ἐνέσκηψεν εἰς τὸν δῆμον Ὠλενείας. — Ὁ ἐξ ὅλων τῶν λιμένων τοῦ Κράτους μέχρι τῆς 15 λήγοντος μηνὸς ἐξαχθεὶς σταφιδόκαρπος ἀνέρχεται εἰς 134 ἑκατομμύρια λιτρῶν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1306.

Πληροῖ τις ἓν ποτήριον οἴνου καὶ πίνει τὸ ἥμισυ. Ἀναπληροῖ τὸ πόθεν δι' ὕδατος καὶ πίνει τὸ τρίτον· τὸ γεμίζει πάλιν δι' ὕδατος καὶ πίνει τὰ τρία τέταρτα· τέλος πληροῖ πάλιν δι' ὕδατος τὸ ποτήριον καὶ πίνει τὸ ἥμισυ.

Πόσος οἶνος ὑπελείφθη ἐν τέλει εἰς τὸ ποτήριον;

1307.

Ἐκ τοῦ κατωτέρω πίνακος εὑρὲ συνήθη τινὰ παροιμίαν.

1.3.4.9		9.	
1			
4.5.9	1.3.4	3.9.	1
		2.3.6.8.9.	
5	7.	2.6.8	
	5		

Σημείωσις. — Τὰ μὲν 24 τετραγωνίδια ὁριζοντίως λαμβανόμενα παριστάνουσι τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, οἱ δὲ ἐν αὐτοῖς ἀριθμοὶ δεικνύουσιν εἰς ποίας λέξεις ἀνήκουσι τὰ γράμματα, ἐξ ὧν θὰ ἀποτελεσθῇ ἡ ζητουμένη παροιμία.

1308.

Je suis le plus petit de toute ma famille,
Et cependant cherchez : on me voit en tous lieux,
Dans l'humble cheminée, ou le fagot pétille,
Au cellier, au grenier et même dans les cieux.

1309.

Διὰ τῶν λέξεων Rhin, Aude, Tabac, σχημάτισον τὸ ὄνομα διασήμου Γάλλου συγγραφέως.

ΛΥΣΕΙΣ

1300.

Ἐπειδὴ ἕκαστος συμπότης συγκρούει τὸ ποτήριόν του μὲ τὸ ποτήριον ἑπτὰ ἄλλων, θὰ γείνωσιν ἐν ὅλῳ 56 συγκρούσεις ποτηρίων, ἐπειδὴ δὲ δύο συγκρούσεις παράγουσιν ἕνα ἦχον, ἐκ τῶν 56 συγκρούσεων θὰ παραχθῶσιν 28 ἦχοι ἐν ὅλῳ.

1301.

```
        7
      5 6
    4 4 8
  3 5 8 4
2 8 6 7 2
```

1302.

Ἴος-ἰός.

1303.

Μ Α Ι Α
Α Ρ Τ Ι
Ι Τ Ε Α
Α Ι Α Σ

1304.

Mai-Ami.

1305.

L'on perd ses amis en perdant tout son bien. (Long PER seize A mis en pair dans TOUT SON BIEN).

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 306. — 7 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ συνήχθησαν δι' ἐράνων τῶν ἐν Βραΐλᾳ ὁμογενῶν φράγκα 10,411.

Ὑπὲρ τῆς ἐνταῦθα Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων οἱ ἐν Νικολάϊεφ τῆς Ῥωσσίας ὁμογενεῖς ἀπέστειλαν φρ. 1,845.

Ὁ ἐν Χίῳ κ. Σ. Α. Καράβας ἀπέστειλεν εἰς τὸν Σύλλογον πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων τακτικὴν ἐτησίαν εἰσφορὰν φρ. 300.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Κερκύρας ἐψήφισε δραχ. 300 ὡς συνδρομὴν πρὸς ἀνέγερσιν τῶν φυλακῶν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Σεβαστὸς λόγιος ἀπέστειλεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν τὴν ἑπομένην φιλολογικὴν σημείωσιν: «Ὑπὸ τὸν τίτλον «Γερμανικαὶ γλωσσολογικαὶ ἐπιστολαὶ (Deutsche Sprachbriefe) ὁ ἐπισημότατος τῶν συγχρόνων τῆς Γερμανίας γραμματικῶν, Δανιὴλ Σάνδερς, οὗ τὸ μέγα Γερμανικὸν λεξικὸν καὶ αἱ περὶ Γερμανικῆς ὀρθογραφίας πραγματεῖαι θεωροῦνται ὡς ἔργα κλασικὰ ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του, ἐξέδωκεν ὀγκῶδες σύγγραμμα ἐκ μεγάλων καὶ πυκνῶν σελίδων 650, περὶ τῆς Γερμανικῆς ὀρθοεπείας πραγματευόμενον.

Ἡ Γερμανικὴ γλῶσσα ἐνδιαφέρει τοὺς πλείστους τῶν ἡμετέρων λογίων, οἵτινες συνήθως τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν συμπληροῦσιν εἰς τῆς Γερμανίας τὰ πανεπιστημεῖα. Ἀλλ' οὐδεὶς, ὁ ὁπωσοῦν ἐμβριθῶς εἰς αὐτὴν ἐγκύψας, καὶ μὴ γνωρίσας τὰς μεγάλας δυσχερείας τῆς ἀκριβοῦς αὐτῆς ἐκμαθήσεως, τόσῳ μείζονας καθ' ὅσον ἐν Γερμανίᾳ δὲν ὑπάρχει, ὡς ἐν Γαλλίᾳ, Ἀκαδημία τῆς γλώσσης, θεσπίζουσα τὰ περὶ αὐτῆς, ἀλλ' οἱ κανόνες αὐτῆς εἰσὶν οὕτως εἰπεῖν ἄγραφοι, καὶ μόνον ἐν τῇ πράξει τῶν δοκίμων συγγραφέων καθιερωμένοι, καὶ ἐκεῖ ἀπαντώμενοι.

Τούτους τοὺς κανόνας συνέλεξε καὶ συνῆψεν εἰς τὸ μέγα τοῦτο σύγγραμμα ὁ ὑπὲρ πάντα ἄλλον γινώσκων αὐτοὺς κ. Σάνδερς. Ἔδωκε δ' αὐτῷ τὸ σχῆμα εἴκοσιν ἐπιστολῶν, ἐν αἷς ἀναλύει κείμενα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπίτομα, συγγραφέων, καὶ προβαίνει ἐπ' αὐτῶν εἰς σοφὰς καὶ ποικίλας ἀναπτύξεις καὶ παρατηρήσεις, κατεχούσας ἑκατονταπλασίαν ἔκτασιν τῶν κειμένων. Συμπληροῖ δὲ τὸ σύγγραμμα μακρὰ πραγματεία περὶ τῆς Γερμανικῆς μετρικῆς καὶ στιχουργίας, καὶ ἄλλη, ἀποτελοῦσα αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν σύγγραμμα ἀξιόλογον, περὶ ἱστορίας τῆς Γερμανικῆς φιλολογίας μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Γαίτου.

Διὰ τὸν βουλόμενον νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν Γερμανικὴν καὶ νὰ γίνῃ αὐτῆς ἀληθῶς κάτοχος, αἱ ἐπιστολαὶ αὗται τοῦ Σάνδερς εἰσὶ βοήθημα ἀναπόφευκτον καὶ πολύτιμον.

Ἀνάλογόν τι αὐτῶν εἰσὶ παρ' ἡμῖν αἱ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογικαὶ παρατηρήσεις τοῦ καθηγητοῦ κ. Κόντου, αἵτινες εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτον ἂν συνεξεδίδοντο πᾶσαι ὁμοῦ, καὶ εἰς μεθοδικήν τινα ἑνότητα.

Περὶ τούτου δὲ προκειμένου, ὠφελοῦμαι τῆς περιστάσεως ἵνα ἐκφράσω εὐχὴν, ἧς τὴν πραγματοποίησιν θεωρῶ χρησιμωτάτην εἰς τὴν ἡμετέραν φιλολογίαν. Ἔστι δὲ αὕτη ὑπὲρ συστάσεως ἐφημερίδος γλωσσοκριτικῆς, διευθυνομένης ὑπὸ γλωσσομαθῶν καὶ ἄλλων τῆς φιλολογίας λειτουργῶν. Ἡ τοιαύτη ἐφημερὶς, ἂν ὡς σκοπὸν προτίθεται νὰ μὴ ἀφίνῃ οὐδὲν ὁπωσοῦν λόγου ἄξιον βιβλίον ἐκδιδόμενον, χωρὶς νὰ ἐλέγχῃ τὰ γλωσσικὰ αὐτοῦ ἁμαρτήματα καὶ τὰς παραδρομὰς, (δὲν λέγομεν καὶ οὐδεμίαν ἐφημερίδα, διότι τότε θὰ ἔπρεπε κατὰ μῆνα νὰ ἐκδίδῃ τόμον ἴσον τῷ τοῦ κ. Σάνδερς), θὰ εἶχε τροφὴν ἀφθονωτάτην, διότι νομίζομεν ὅτι δὲν σφάλλομεν διαβεβαιοῦντες, ὅτι σχεδὸν οὐδὲν βιβλίον θὰ ὑπεξέφευγεν αὐτῆς τὸν θρίνακα, καὶ θ' ἀνεπλήρου αὐτὴ, πρὸς κάθαρσιν καὶ κανονισμὸν τῆς γλώσσης, τὴν ἀγνοῶ διατί ἐλλείπουσαν ἔτι παρ' ἡμῖν Ἀκαδημίαν, ὡς ἀντικαθιστᾷ αὐτὴν κατὰ μέγα μέρος, καὶ κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, ἐν Γερμανίᾳ διὰ τῶν συγγραμμάτων του ὁ κ. Σάνδερς.

Ἐν Βερολίνῳ, τῇ 15 Νοεμβρίου 1880. Ρ.

— Τὴν 25 (ν) παρελθόντος ἐγένετο δεκτὸς ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημείᾳ ὁ νέος ἀκαδημειακὸς Εὐγένιος Labiche, ὁ γνωστὸς ποιητὴς κωμῳδιῶν. Ὁ Labiche κατέλαβε τὴν ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ ἕδραν τοῦ ἀποθανόντος αὐτῆς μέλους Σιλβέστρου δὲ Σασὺ, ὃν κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐνεκωμίασε διὰ τοῦ εἰσιτηρίου αὐτοῦ λόγου. Εἰς αὐτὸν ἀπεκρίνατο ὁ ἀκαδημειακὸς Τζὼν Λεμοὰν ἀναπτύξας τὰς κωμῳδίας καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

— Ἐν Παρισίοις ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ὁ Xavier Aubryet, συγγραφεὺς διακρινόμενος διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν πρωτοτυπίαν αὐτοῦ. Μεταξὺ τῶν ἔργων του γνωστότερα εἶνε τὰ «la Femme de vingt-cinq ans», «Jugements nouveaux», ἓν τῶν καλλιτέρων, καὶ «Idées justes et idées fausses», ἐν οἷς πᾶσι διαφαίνεται πνεῦμα παραδοξολόγον μὲν, ἀλλὰ λεπτὸν, κρίσις τολμηρὰ καὶ μεγάλη πρωτοτυπία.

— Ἐπίσημα ἐν Ἀγγλίᾳ πρόσωπα, ἐν οἷς ὁ πρόεδρος τῆς βασιλικῆς Ἀκαδημείας τῶν τεχνῶν σὶρ F. Leigthon, ὁ δοὺξ St Albans καὶ ἄλλοι, προέβησαν εἰς συλλογὴν ἐράνων, ὅπως παράσχωσι τὰ μέσα εἰς τὸν κ. Wood, τὸν ἀνασκάψαντα τὸν ἐν Ἐφέσῳ ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ. Ὁ Wood ἐλπίζει νὰ ἀνακαλύψῃ πολλὰ ἔτι ἄξια λόγου εὑρήματα εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ, ἅτινα ἀφῆκεν ἄθικτα κατὰ τὰς προτέρας ἀνασκαφάς.

— Πόσον εἶνε κολοσσιαῖοι οἱ πόροι, οὓς διαθέτει ἡ ἀγγλικὴ δημοσιογραφία μαρτυροῦσιν ἐπαρκῶς οἱ ἀκόλουθοι ἀριθμοί. Κατὰ πᾶν ἔτος ἡ εἰκονογραφικὴ ἐφημερὶς «The Graphic» δημοσιεύει εἰδικὸν φύλλον διὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων. Διὰ τὸ εἰδικὸν τοῦτο φύλλον, ὅπερ θέλει ἐκδοθῆ εἰς 400,000 ἀντιτύπων, ἀπασχολοῦνται ἐφέτος ἐπὶ ἓξ ἤδη μῆνας οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν 450 προσώπων. Θέλουσι δὲ πληρωθῆ εἰς ἀμοιβὴν μὲν τῶν συντακτῶν καὶ σχεδιαστῶν φράγκα 75,000, εἰς χάρτην 125,000 καὶ εἰς τυπωτικὰ τοῦ φύλλου καὶ ἐξεργασίαν τῶν εἰκόνων φρ. 150,000, ἤτοι φράγκα 350,000 διὰ τὸ ἓν καὶ μόνον τοῦτο φύλλον.

— Ὁ δόκτωρ Siemens ἐξέθηκεν ἐσχάτως ἐν τῇ βασιλικῇ Ἑταιρίᾳ τοῦ Λονδίνου περιεργότατα πειράματα ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς εἰς τὴν γεωπονίαν. Ὁ Ἄγγλος σοφὸς εἶπεν ὅτι τὰ πειράματα ταῦτα ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς ἀναπτύσσει διαρκούσης τῆς νυκτὸς τὸ φυτὸν, προάγει τὰς χρωματιστικὰς ἰδιότητας ἐν τοῖς φύλλοις, ἐξουδετερόνει τὰ ἀποτελέσματα τοῦ νυκτερινοῦ παγετοῦ, καὶ ἐπενεργεῖ εἰς τὴν ὡρίμανσιν καὶ αὔξησιν τῶν καρπῶν. Διὰ τῶν πειραμάτων τούτων ἀπεδείχθη καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ φυτὰ δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἀναπαύσεως, διαρκοῦντος τοῦ ἡμερονυκτίου, καὶ ὅτι ἂν εἰς τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ἀναπτύσσονται διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου, εἰς τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς ἠμποροῦν νὰ ἀναπτυχθῶσιν, ἂν ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός.

— Ὁ διάσημος Γερμανὸς μυθιστοριογράφος Γεώργιος Ἔβερς, ὁ συγγραφεὺς τῶν «Αἰγυπτίων ἀδελφῶν», ἐξέδωκεν ἐσχάτως νέον μυθιστόρημα ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ Αὐτοκράτωρ», οὗ τινος σκηνὴ εἶνε καὶ πάλιν ἡ Αἴγυπτος ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ὅστις καὶ εἶνε τὸ κύριον πρόσωπον, περὶ ὃ στρέφεται ἡ πολύπλοκος καὶ περίεργος διήγησις.

— Εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου τῆς Γαλλίας ἀνεκαλύφθησαν ἐσχάτως τὰ «Ἀπομνημονεύματα τοῦ Λουκιανοῦ Βοναπάρτου», ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ γεγραμμένα. Τὰ ἀπομνημονεύματα ταῦτα περιέχουσι πολλὰς ἀνεκδότους λεπτομερείας ἐπὶ τοῦ πραξικοπήματος τῆς 18 Ὁμιχλώδους (brumaire), δι' οὗ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Λουκιανοῦ κατέλαβε τὴν ἀρχὴν ἐν Γαλλίᾳ.

— Κατὰ τὴν ῥωσσικὴν ἐφημερίδα «la Molva» ἡ δημοσίευσις τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ μεγάλου Πέτρου περατοῦται ὅσον οὔπω. Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔργου τούτου θέλει σημειωθῆ ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ῥωσσικῆς φιλολογίας διά τε τὸν χαρακτῆρα καὶ διὰ τὴν τελειότητα καὶ κομψότητα αὐτοῦ. Ἐπλουτίσθη δὲ τὸ κείμενον διὰ σχολίων τοῦ ἀκαδημειακοῦ Bytchkoff καὶ ἄλλων Ῥώσσων φιλολόγων, ἡ δὲ τῆς ὕλης τακτοποίησις διήρκεσεν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη.

— Τὴν 15 Ὀκτωβρίου, γράφει ἡ «Ἰταλία», ὁ Πάπας ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν νεαρόν τινα αὐτοκράτορα καὶ δύο πρίγκιπας. Οἱ τὰ ὑψηλὰ ταῦτα ἀξιώματα φέροντες εἰσὶ τρεῖς

Digitized by Google

παῖδες, οἵτινες κατ' ἀρχαιότατον ἔθος λαμβάνουσι τοὺς τίτλους τούτους, καθὸ πρωτεύοντες ἐν διαγωνισμῷ τοῦ μαθήματος τῆς Κατηχήσεως. Εἰς τὸν λαμβάνοντα πάσας τὰς ψήφους τῶν διδασκάλων παῖδα ἀπονέμεται ὁ τίτλος τοῦ αὐτοκράτορος (imperatore). Γίνονται δὲ αὐτός τε καὶ οἱ δύο ἄλλοι πρίγκιπες δεκτοὶ μὲ τὴν εἰς τὸν βαθμὸν αὐτῶν ὀφειλομένην πομπήν, παρουσιαζόμενοι εἰς τὸν Πάπαν ὑπὸ τοῦ πρώτου αὐλάρχου. Ἐφέτος, ἀφοῦ ὁ Λέων ΙΓ' ἐδεξιώθη τοὺς προσελθόντας παῖδας, ἀπένειμεν αὐτοῖς τὴν εὐλογίαν του, καὶ τοῖς ἐδώρησε μετάλλια εἰς ἀνάμνησιν τῆς λαμπρᾶς ἐπιτυχίας των.

— Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις δημοσιευομένων ἐφημερίδων ἀνέρχεται εἰς 9,723.

— Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις πρόκειται νὰ γίνῃ κυρία τῆς «Αὐθεντικῆς Ἐφημερίδος» (Journal Officiel), ἀγοράζουσα αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἐνεστώτων κυρίων αὐτῆς. Πρὸς τοῦτο αἰτήσεται παρὰ τῶν Βουλῶν πίστωσιν 1,700,000 φράγκων.

— Ὁ ἐν Παρισίοις γνωστὸς ἑλληνιστὴς κ. Αἰμύλιος Λεγράνδιος, γράφει ἡ «Ἐφημερίς», προπαρασκευάζει ἔκδοσιν τῆς ἐποποιΐας τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα κατὰ χειρόγραφον γεγραμμένον εἰς ἰαμβικοὺς στίχους. Τὸ ποίημα τοῦτο, πολὺ ἀρχαιότερον τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἐποποιϊῶν, ἐγράφη κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος, τὸ δὲ χειρόγραφον, ἐφ' οὗ φέρεται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, γραφὲν κατὰ τὸν ΙΔ'. αἰῶνα, διατηρεῖται ἄριστα καὶ περιέχει καὶ ἄλλα πολλὰ τοῦ μεσαίωνος ποιήματα, ἄγνωστα μέχρι τοῦδε, ἀνήκοντα δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸν αὐτὸν ἀκριτικὸν κύκλον. Ἡ ἔκδοσις τοῦ χειρογράφου τούτου, ἀγορασθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐντολῇ τοῦ κ. Λεγρανδίου, θὰ ἀποτελέσῃ τόμον τῆς ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου τούτου λογίου ἐκδιδομένης «Ἑλληνικῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης».

— Ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Πειραιεῖ γυμνασίου κ. Ἰάκωβος Δραγάτσης ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν μεταφράσεως ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τῆς «Ῥωμαϊκῆς γραμματολογίας» τοῦ Paul Frank.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Ἐν Φλωρεντίᾳ ἐτελέσθη κατ' αὐτὰς μεγαλοπρεπέστατα ἡ ἐπίσημος κηδεία τοῦ ἐσχάτως ἀποθανόντος ἐξόχου πολιτικοῦ ἀνδρὸς Ῥικάζολη. Ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἀνηρτήθησαν διάφορα ἐπιγράμματα, δι' ὧν εὐστόχως εἰκονίζεται ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός, πρὸς ὃν τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα ὀφείλει ἡ Ἰταλία. Ἐκ τῶν ἐπιγραμμάτων τούτων σημειῶ τὰ ἑπόμενα: «Πρὶν ἢ δεσπόσῃ τῶν ἄλλων ἔγνω νὰ δεσπόσῃ ἑαυτοῦ· ἐξεπαιδεύθη ἐν τῷ αἰσθήματι τοῦ καθήκοντος καὶ ἐνέμεινεν ἐν αὐτῷ ἀκλόνητος μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς του». — «Ἤθελε τὸ σῶμα ὑπόδουλον τῷ πνεύματι, καὶ ἐσκλήρυνεν αὐτὸ ἐν τοῖς κόποις, ἀποστραφεὶς πᾶσαν χαυνότητα». — «Ἐν τῷ χαλαρῷ καὶ εὐμεταβλήτῳ τούτῳ αἰῶνι ἀπεδείχθη ὑπόδειγμα αὐστηρᾶς ἀρετῆς καὶ στερεῶν βουλευμάτων». — «Ἄνευ τιμιότητος ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑπάρξωσι χρηστὴ κυβέρνησις, λυσιτελὴς ἐλευθερία καὶ κόμματα ἄξια σεβασμοῦ». — «Μόνη αὐτοῦ φιλοδοξία ἦτο νὰ ἀποβῇ ὠφέλιμος εἰς τὴν πατρίδα». — «Ἔσχε πίστιν πρὸς τὴν Θείαν Πρόνοιαν, ἥτις σώζει τὰ ἔθνη τὰ ἄξια σωτηρίας, παραδίδει δὲ εἰς ξένον ζυγὸν τοὺς διεφθαρμένους λαούς». — «Καθωσιωμένος πρὸς τὸν βασιλέα, ὃν ὑπέλαβεν ἑκάστοτε ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς ἑνότητος τῆς πατρίδος, ὑπηρέτησεν αὐτὸν μετὰ τιμιότητος εὐπατρίδου καὶ ἀξιοπρεπείας πολίτου». — «Ὑπεράνω τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος του Τοσκάνης ἔθηκε τὰ συμφέροντα τῆς μεγάλης πατρίδος του Ἰταλίας». — «Τὴν ἑνότητα τῆς Ἰταλίας προεβίβασε μετὰ τόλμης, διεξήγαγε δὲ εἰς αἴσιον πέρας μετὰ γενναιότητος ἰσχυροτέρας τῶν κωλυμάτων καὶ τῶν γεγονότων». — «Ἀποθέμενος τὴν ἀρχὴν εὗρεν ἐν τῇ ἀξιοπρεπείᾳ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου καὶ ἐν τῷ δημοσίῳ σεβασμῷ ἀμοιβὴν ἀνταξίαν τῆς ψυχῆς του». — «Μετῆλθε τὴν ἐλευθερίαν ὡς μέσον πρὸς ἐπιτέλεσιν ἐναρέτων ἔργων, καὶ οὐχὶ ὡς ὄργανον πρὸς ἀποπλάνησιν καὶ διαφθορὰν τῶν λαῶν». — «Ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν οὐχὶ διὰ φατριαστικῶν σκευωριῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ βίου καὶ τῆς δεδοκιμασμένης φιλοπατρίας».

***

Ἐν τῷ Voltaire δημοσιεύονται ἀπό τινων ἡμερῶν ἐν ἐπιφυλλίδι Les cocodettes, μυθιστόρημα περιγράφον σκηνὰς τῆς αὐλῆς Ναπολέοντος τοῦ Γ', καὶ ἐν γένει ζωηρῶς ἀπεικονίζον τὸν βίον τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἐπὶ τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας. Ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ περιγράφεται χορὸς μετημφιεσμένων ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς πριγκιπίσσης Μέττερνιχ, συζύγου τοῦ εἰς Παρισίοις τότε πρεσβευτοῦ τῆς Αὐστρίας. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ μυθιστορήματος τούτου, οὗ τὴν μετὰ κρότου ἀγγελθεῖσαν ἔκδοσιν ἀνυπομόνως ἀνέμενον οἱ Παρισινοί, ὑπογράφεται ψευδωνύμως Brummel.

***

Τὴν 12 παρελθόντος Νοεμβρίου ἐγένετο ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τῆς Ἀμερικῆς ἡ πρώτη ὑπὸ γυναικῶν ψηφοφορία ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκλογῆς τῶν διευθυντῶν καὶ ἐπιθεωρητῶν τῶν δημοσίων σχολείων.

Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν ἀπέκτησαν αἱ γυναῖκες ἐν ὅλῃ τῇ πολιτείᾳ τῆς Νέας Ὑόρκης διὰ νόμου τοῦ 1880. Ἀλλὰ τὴν παραχώρησιν ταύτην ὑπερηκόντισε τὸ νομοθετικὸν σῶμα τῆς Wisconsin, ἀπονεῖμαν διὰ νόμου εἰς τὰς ἐγγάμους γυναῖκας τὸ δικαίωμα οὐ μόνον τοῦ ἐκλέγειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐκλέγεσθαι εἰς πάντα τὰ δημόσια ἀξιώματα. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν δὲ τοῦ Wyoming αἱ γυναῖκες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν ἀπὸ τοῦ 1828 ἔτι, καὶ ἐνασκοῦσιν αὐτὸ μετὰ πολλῆς κρίσεως καὶ ὀρθοφροσύνης. Ἡ ἐκλογικὴ ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἀνδρῶν καὶ τριῶν γυναικῶν· αἱ κάλπαι καλύπτονται ὑπ' ἀνθέων, ἐν δὲ τῷ τόπῳ τῆς ἐκλογῆς οὔτε ὕβρεις οὔτε βάναυσοι λόγοι ἀκούονται ποτέ. Καὶ βλέπει τις νεαρὰς μητέρας, φερούσας τὰ τέκνα ἢ τὰ βρέφη αὐτῶν τετυλιγμένα εἰς θερμὰ σπάργανα, νὰ εἰσέρχωνται ἀφελέστατα εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν καλπῶν καὶ ἀποθέτωσι τὴν ψῆφον αὐτῶν, ὡς εἰ ἔπραττον τὴν συνηθεστάτην τοῦ βίου των πρᾶξιν.

?

ΒΙΒΛΙΑ

2267. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 7 Δεκεμβρίου 1880. Ἀριθ. 258 (206). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, $4^{ον}$, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τῆς ἐπαρχίας Τήνου ἐπὶ ἐπαναστάσεως. — Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Μακροβιότης. — Αἱ ἀγγελίαι τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2268. **Διάφοροι γραφαὶ εἰς τὸ κείμενον τοῦ Γοργίου τοῦ Πλάτωνος**, συλλεγεῖσαι ἐκ περγαμηνοῦ κώδικος τοῦ ιγ' αἰῶνος ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως. Ἐν Σμύρνῃ, τύποις Ν. Α. Δαμιανοῦ, 1880. $8^{ον}$, σελ. 15. [Κατὰ τὸν πρόλογον τοῦ κ. Παπαδοπούλου ὁ κῶδιξ οὗτος διατηρεῖται ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, περιέχει δὲ ὅλον τὸν Γοργίαν καὶ σύγκειται ἐκ φύλλων ἐννενήκοντα καὶ ἑπτά].

2269. **Ἀνεκδότων Συμμαϊκῶν τεῦχος πρῶτον**, περιέχον ἐπιστολὴν πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Παϊσίου Α' πρὸς Νίκωνα πατριάρχην Ῥωσσίας 1652-1653, — Ἐπιστολὴν Μακαρίου τοῦ Πατμίου πρὸς Σέρμαν. — Γ. Ἰαννούλη, Κανόνα ἰαμβικὸν εἰς τὴν Ὑπαπαντήν. Νῦν πρῶτον ἐκδίδονται ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως. Ἐν Σμύρνῃ, τυπογραφεῖον Α. Ι. Στυλιανοπούλου, 1880. $8^{ον}$, σελ. δ' καὶ 27.

2270. **Ἔμμετρα ὑπὸ Γ. Κ. Ὑπερίδου.** Λείρια. — Μοῦσα μαινάς. Ἐν Σμύρνῃ, τυπογραφεῖον ὁ «Τύπος». 1880, $12^{ον}$, σελ. 160. Τιμᾶται φράγκων τριῶν.

2271. **Κλέων-Λέων, οὐτοπία ὑπὸ Γ. Κ. Ὑπερίδου.** Μέρος πρῶτον. Ἐν Σμύρνῃ, τυπογραφεῖον Ν. Α. Δαμιανοῦ. 1879. $16^{ον}$, σελ. 73.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

4 Δεκεμβρίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 4 Δεκεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		'Ομολογ. ἐκδοθεῖσαι	'Ομολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	'Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	'Εποχαὶ κληρώσεως	'Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,799	80,654	15 'Απρ. 15 'Οκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ.
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,,
26 » »	—	52,000	50,510	15 'Ιουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 'Απρ. 15 'Οκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ.(μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 'Οκτωβρίου	6.—	100.—	100	,,
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 'Ιουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » »	—	120,000	—	20 'Ιαν. 20 'Απριλ. / 20 'Ιουλ. 20 'Οκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 'Ιουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 394

Πιστωτικὰ καταστήματα 'Εταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματῶν	'Αποθεματικὸν κεφάλαιον	'Εποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος . . .	18,000,000	'Ολόκληρον	12,630,000	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	124.—	1,000	3,560
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	176
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως . . .	φρ. 5,000,000	'Ολόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ.
'Ασφαλιστικὴ 'Εταιρία ὁ «'Αρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,,
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 'Ιανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «'Αγκυρα» . .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «'Αλκυὼν» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 'Απριλίου	,, 16.66	,, 200	,,
Εταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 'Ιουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 107

Συναλλάγματα

Λονδίνου 'Εθν. Τραπέζης 3μην.—'Εμπ. 3μην. 29.30-29.70.

Γαλλ. 'Εθ. Τραπ. ὄψεως δρ. —'Εμπ. 3μ. δρ. 116-117.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.70
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα 'Οθωμανική	,,	
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
'Αργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον 'Εθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 46 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (19 Νοεμβρίου) 'Εμ. 30

Κερκ.-Λονδ. 3μην. (2 Δεκεμβρίου) ,, 28.80-29.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (10 Δεκέμβρ. ἰ. ν.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	40 1/2
'Ελληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0.	,,	236
,, ,, ,, 9 0/0.	,,	246
'Εταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	101
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/8-109 5/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 15-23.25.
Λίρα 'Αγγλικὴ	γρ.	109 36/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 33/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Δεκεμβρίου).

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.90

Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.67

Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39

'Αργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 10 Δεκεμβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.80

Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.50

Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39

'Αργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (10 Δεκεμβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3) φρ. 25.28 1/2-25.33 1/2

Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 8,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00

'Αργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.75-132.50 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

'Αμστερδὰμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. 'Ελλάδος ('Εθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 3. Μαδρίτης 4 0/0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60/0. 'Ρώμης 4 0/0.

'Αλληλογραφία τῆς 'Εστίας.

κ. Α. Π. Κωνσταντινούπολιν. Δυστυχῶς οἱ ξένοι συνδρομηταί. 'Εκ τῶν διαφόρων ἐπιστολῶν, ἃς ὁ διευθυντὴς τῆς «'Εστίας» ἔλαβεν ἐσχάτως, δημοσιεύομεν τὴν ἑπομένην τοῦ διακεκριμένου λογίου καὶ εἰλικρινοῦς τῆς 'Ελλάδος φίλου κ. μαρκησίου de Q. de Saint-Hilaire· «....Je lis toujours avec le plus vif intérêt votre belle publication de l'Ἑστία; jugez donc de mon désappointement et de mon chagrin, lorsque j'ai lu, il y a quelques jours, la note par laquelle vous annoncez que cette intéressante et utile publication pourrait être suspendue dès l'année prochaine. Ce serait, je vous l'assure, une bien grande lacune dans la presse périodique de votre pays, et même en toute la partie de l'Europe, qui s'occupe avec tant d'intérêt des choses grecques, et pour laquelle votre journal était devenu une sorte de répertoire indispensable. Je vous réitère l'assurance que ce ne serait pas sans un très vif chagrin, et sans de légitimes regrets que je verrai disparaître un des journaux periodiques, que je lis toujours avec la plus grande attention et qui est le seul à me tenir au courant de ce qui se passe en Grèce; et soyez bien assuré que tous vos lecteurs, (et ils sont en fort grand nombre) partagent mon sentiment à cet egard. Non seulement je lis attentivement et exactement l'Ἑστία, mais j'en fais collection; je garde précieusement chaque numéro, et je fais relier soigneusement chaque année κτλ. — κ. Π. Α. Α. Γίζεχ. 'Εγκαίρως θ' ἀποσταλῶσιν.—'Αριθ. 926. Σύρον. Ταῦτα δὲν διδάσκουσι τὰ βιβλία, ἀλλ' ἡ παρατήρησις καὶ ἡ κρίσις· ὅταν δέ τις ζῇ ἐν κοινωνίᾳ κἄπως ἀνεπτυγμένῃ, οὔτε τὰ μαθήματα ἐλλείπουσιν οὔτε ἡ ματαιότης βραδύνει νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου. — Συνδρομητῇ. 'Αλεξάνδρειαν. Εἰς τὰς τρικυμίας, ὅταν ὁ πλοίαρχος ἀποδεικνύεται ἀνίκανος ἢ δίδῃ σημεῖα ἰλιγγιάσεως, δὲν πρέπει νὰ χάνῃ τις τὸν καιρὸν εἰς τὸ νὰ τοῦ δίδῃ συμβουλάς, ἀλλὰ νὰ πηδήσῃ εἰς τὴν λέμβον καὶ νὰ βάλῃ τὰς χεῖρας εἰς τὰ κωπία.—κ. Ν** 'Αθήνας. 'Η σημείωσις ὑμῶν εἶνε τῷ ὄντι περιεργοτάτη, ἀλλ' οὐχὶ κατάλληλος πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῇ «'Εστίᾳ». Προσθέσατε εἰς αὐτὴν, ἐὰν ἐγκρίνητε, καὶ τὰ ἑπόμενα, ληφθέντα ἐκ τῆς 'Ιστορίας τῶν 'Αθηνῶν τοῦ μακαρίτου Σουρμελῆ: «'Ο Γκούρας ἀνάγει ἐν ἔτει 1823 εἰς τὸ φρούριον (τὴν ἀκρόπολιν τῶν 'Αθηνῶν) τὴν γυναῖκά του, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀποδίδονται ὅλαι αἱ ἀνήκουσαι τιμαὶ ὡς πρὸς σύζυγον τοῦ φρουράρχου καὶ ἄρχοντος 'Αθηνῶν. 'Ο 'Οδυσσεὺς περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ ἔτους φέρει καὶ αὐτὸς τὴν γυναῖκά του καὶ τὴν μητέρα του ἐνταῦθα, καὶ τὰς οἰκίζει εἰς τὸ φρούριον· ἐκ τούτου γεννᾶται ἀντιζηλία μεταξὺ τῶν γυναικῶν, καὶ ἑκάστη τῶν καπιτανίσσων θέλει τὰ πρωτεῖα. 'Η μήτηρ τοῦ 'Οδυσσέως καταφρονεῖ τὴν Γκούραιναν, αὕτη δὲ δὲν ὑποφέρει τὴν καταφρόνησιν. 'Η ἔχθρα τῶν γυναικῶν κάμνει νὰ γεννηθῇ ἡ ἔχθρα τῶν ἀνδρῶν, ἥτις πολλὰ κακὰ ἐπέφερεν εἰς τὸν τόπον».

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς 'Αθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «'Εστίας»», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς 'Ιονικῆς Τραπέζης καὶ 'Ρωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἶναι ἀπαράδεκτα.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς 'Εστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[4 Δεκεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἔφιππος καὶ ἐν στολῇ στρατηγοῦ τοῦ πεζικοῦ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ κ. Βότσαρη ἐπεσκέψατο τὸ παρὰ τὴν Μονὴν τῶν Ἀσωμάτων ἐκγυμναζόμενον 20 τάγμα. Ἐπὶ τρεῖς περίπου ὥρας παραμείνας καὶ παρακολουθήσας μετὰ προσοχῆς τὰ ὑφ' ἑκάστης κλάσεως μετ' ἐπιτυχίας τελούμενα γυμνάσια, ἀπῆλθεν ἐκφράσας τῷ διοικητῇ τοῦ τάγματος κ. Τιμ. Βάσσῳ καὶ τοῖς ἀξιωματικοῖς πᾶσι τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ζήλῳ, ὃν κατέβαλον πρὸς πλήρη ἐκγύμνασιν τῶν νεαρῶν ὁπλιτῶν. — Ἡ πρὸς τὸν βασιλέα προσφώνησις τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας κ. κόμητος de Mouy κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν διαπιστευτηρίων του ἔχει ὡς ἑξῆς: «Βασιλεῦ. Ἀναθεῖσά μοι τὴν ἀποστολήν, ἣν ἔρχομαι νὰ ἐπιτελέσω παρὰ ἡγεμόνι, οὗ ἡ Γαλλία εἰς ὕψιστον βαθμὸν ἐκτιμᾷ τά τε ὑψηλόφρονα αἰσθήματα καὶ τὴν ἔξοχον φρόνησιν, ἡ κυβέρνησις τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἐνετείλατό μοι ν' ἀντιπροσωπεύσω ἐνταῦθα τὴν πατροπαράδοτον καὶ διαρκῆ φιλίαν τῆς πατρίδος μου πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἐκ μέρους δ' αὐτῆς ἀνανεῶ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα τὴν σταθερὰν διαβεβαίωσιν περὶ τῶν αἰσθημάτων τούτων. Ἡ κυβέρνησίς μου, βασιλεῦ, πεποιθυῖα εἰς τὸ τελεσφόρον τῶν εἰρηνικῶν τρόπων, εἶνε πεπεισμένη ὅτι οἱ νόμιμοι πόθοι τῆς Ἑλλάδος πραγματοποιηθήσονται διὰ πολιτικῆς σώφρονος ἐν μέλλοντι βραχεῖ καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἀποφάσεις, αἵτινες ἐχρησίμευσαν ὡς βάσις εἰς τὴν μεσολάβησιν τῆς Εὐρώπης. Ἡ Γαλλία δὲ θέλει ἐνασκήσει τὴν ἐπιρροὴν αὐτῆς πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐπιτυχίας ταύτης, πιστὴ ἐμμένουσα εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς μετριότητος, αἵτινες ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὡς καὶ πανταχοῦ, δὲν παύονται ὁδηγοῦσαι τὴν πολιτείαν αὐτῆς. Ἐὰν μοὶ ἐπιτρέπηται νὰ ἐκφράσω ἐνταῦθα τὸ προσωπικόν μου αἴσθημα, θὰ προσθέσω, βασιλεῦ, ὅτι εὐτυχὴς λογίζομαι, παρὰ τῷ εὐγενεῖ ἑλληνικῷ ἔθνει καὶ παρὰ τῷ σεβαστῷ ἡγεμόνι αὐτοῦ γινόμενος ὁ διερμηνεὺς τῶν συμπαθειῶν τῆς Γαλλίας, τολμῶ δὲ νὰ ἐλπίσω ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης, κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς, ἣν ἐκλήθην νὰ ἐκτελέσω παρ' Αὐτῇ, θέλει ἀξιώσει νὰ μοὶ παράσχῃ τὴν ὑψηλὴν εὐμένειαν Αὐτῆς. — Ὁ κ. ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργὸς ὑπέγραψε μετὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ναυπηγείου Forges et Chantiers κ. Jehenne τὸ ὁριστικὸν συμβόλαιον περὶ κατασκευῆς τεσσάρων κανονιοφόρων, ἱκανῶν τορπιλλοφόρων ἀτμακάτων, τορπιλλοθετικῶν ἀτμακάτων καὶ φορτηγίδων δι' ἀποβάσεις, συμφώνως μὲ τοὺς ὑποβληθέντας εἰς τὴν Βουλὴν αἰτιολογικοὺς πίνακας τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν τῶν αἰτηθεισῶν καὶ ψηφισθεισῶν ἤδη πιστώσεων. — Ἀναχωροῦσιν εἰς Οὐγγαρίαν ὁ συνταγματάρχης κ. Εὐστρ. Ῥάλλης καὶ ὁ μοίραρχος τοῦ ἱππικοῦ κ. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος πρὸς ἀγορὰν ἵππων διὰ τὸν στρατόν. —Συνέστη σωματεῖον ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἐθνικὸς δεσμός», ἀπαρτιζόμενον ἐκ πολιτῶν, ἀνηκόντων εἰς διαφόρους καλὰς τάξεις τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, σκοπὸν δ' ἔχον γενικὸν μὲν καὶ ἀπώτερον τὴν «διὰ τῆς ἐπιρρώσεως τοῦ δημοσίου φρονήματος ἐπὶ τῶν αἰωνίων ἀρχῶν τοῦ δικαίου καὶ ἀγαθοῦ ἐπιδίωξιν τῆς ἑνότητος τοῦ ἑλληνικοῦ γένους», ὡς εἰδικὸν δὲ καὶ ἐγγύτερον τὴν «διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου ἐπιδίωξιν τῆς ἀμέσου τοῦ ἔθνους ἐνεργείας πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν». Προχθὲς δὲ συνελθόντα ἐν τῇ ἐμπορικῇ λέσχῃ περὶ τὰ ἑκατὸν εἴκοσι μέλη ἐξελέξαντο δύο ἑνδεκαμελεῖς ἐπιτροπὰς πρὸς διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ σωματείου. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐτελέσθη ἐπισήμως ἡ ἐγκαθίδρυσις τῶν νέων πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν, παρόντων τινῶν τῶν καθηγητῶν καὶ ὑφηγητῶν καὶ πολλῶν φοιτητῶν. Ὁ πρῴην πρύτανις κ. Ἀρεταῖος, ἀνελθὼν εἰς τὸ βῆμα ἀνέγνω τὴν περὶ τῶν πεπραγμένων ἐπὶ τῆς πρυτανείας του ἔκθεσιν. Κατ' αὐτὴν ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν εἶνε ὀλιγώτερος τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους, οἱ δ' ὑφηγηταὶ ἐν ὅλῳ 37, ὧν τινες οὐδὲ διαμένουσιν ἐν Ἀθήναις, ἡ δὲ περιουσία τοῦ πανεπιστημίου ἀνέρχεται εἰς 5 καὶ πλέον ἑκατομμύρια. Ὁ κ. ἀντιπρύτανις ἐξέφρασε καὶ γνώμην περὶ ἀποτίσεως διδάκτρων ὑπὸ τῶν φοιτητῶν, ὁριζομένων τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν διδαχθησομένων μαθημάτων, καὶ περὶ ἀνεγέρσεως οἰκοδομήματος διὰ τὴν βιβλιοθήκην, παραχωρουμένου πρὸς τοῦτο γηπέδου ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου.—Διωρίσθη πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βουκουρεστίῳ ὁ κ. Ῥαζῆς, τέως γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν· τοιοῦτος δὲ προβιβάζεται ὁ κ. Ἄγγελος Βλάχος, τέως τμηματάρχης.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1310.

Στρατιώτης τις, βλέπων διαβαίνοντα ἐνώπιόν του οὐλαμὸν ἄλλων στρατιωτῶν, ἠρώτησεν ἕνα τῶν στρατιωτῶν τούτων πόσοι ἦσαν. Οὗτος δὲ ἀπεκρίθη ὡς ἑξῆς· Ἐὰν ἤμεθα ἄλλοι τόσοι, καὶ εἰς τούτους προσετίθεντο ἄλλοι ἡμίσεις τῶν ὅσοι εἴμεθα, καὶ τὸ τέταρτον ἔτι αὐτῶν, καὶ σύ, συστρατιῶτα, θὰ ἐγινόμεθα ἑκατόν.

Πόσοι ἦσαν οἱ στρατιῶται τοῦ οὐλαμοῦ; 36.

1311.

—[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἐν βιβλίον].

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	32	33	34	35	36
37	38	39	40	41	42	43	44	45
46	47	48	49	50	51	52	53	54
55	56	57	58	59	60	61	62	63
64	65	66	67	68	69	70	71	72
73	74	75	76	77	78	79	80	81

Μετάθεσον τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς τοιουτοτρόπως, ὥστε ἐκ τῆς προσθέσεως τῶν ἀριθμῶν ἑκάστης τῶν 9 ὁριζοντείων, 9 καθέτων καὶ 2 διαγωνίων σειρῶν νὰ εὑρίσκῃς ἄθροισμα 369.

1312.

Εἶμαι: μικρά, μεγάλη, χαμηλή, ὑψηλή, ὡραία, ξανθή, ἄσχημος, μελαγχροινή, μαύρη, καστανόχρους, φιλή, κεκαλυμμένη, μωρά, σκληρά, τερατώδης, ἰσχυρά, κενή, παραπαίουσα, νοήμων, ποταπή, ὑπεροπτική, ἀσθενής, πονηρά, πολυμήχανος, γυμνή, ᾠοειδὴς καὶ ἐνίοτε 'σπασμένη.

Τί εἶμαι;

1313.

.
. . P
. . P . .
P . .
.

1314.

Mon premier est sur terre,
Mon second est aux cieux;
Je le dis sans mystère,
Mon tout est precieux.

1315.

Un peu de mon second efface mon premier,
Et mon entier parfois est bien lourd à porter.

ΛΥΣΕΙΣ

1306.

Ὑπελείφθη τὸ εἰκοστὸν τέταρτον μέρος ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ποσοῦ τοῦ οἴνου.

1307.

Κάμε τὸ καλὸ καὶ ῥίχ' το 'ς τὸ γιαλό.

1308.

La lettre I.

1309.

Chateaubriand.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 207. — 14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Εἰς τὸν ἐνταῦθα Ἐρυθρὸν Σταυρὸν οἱ ἐν Λίβερπουλ ὁμογενεῖς προσήνεγκον περὶ τὰς 1,000 λίρας στερλίνας.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Α. Κουντουριώτης προσήνεγκεν εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν μέχρι τοῦ Αὐγούστου τὴν κατὰ τὴν πλατεῖαν τῆς «Ὁμονοίας» οἰκίαν του, ὅπως χρησιμοποιήσῃ αὐτὴν δι' οἱανδήποτε ἀνάγκην του.

Ὡσαύτως εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν προσήνεγκον δύο τῶν Ἑλληνίδων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνὰ 1,000 φράγκα ἑκατέρα.

Ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως φυλακῶν προσήνεγκον συνδρομὰς ἡ ἐν Ἀττικῇ Μονὴ τῆς Φανερωμένης δρ 30 ἐτησίως, ἡ τῆς Αἰγίνης δρ. 50 ἐτησίως, ἡ τοῦ Ὁσίου Μελετίου δρ 30 ἐτησίως καὶ ἡ τῶν Κλειστῶν ἐφ' ἅπαξ δρ. 30.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

Ἡ λογία διευθύντρια τοῦ ἀρίστου παρ' ἡμῖν παρθεναγωγείου κυρία Α. Λ. Δασκαρίδου ἀπέστειλεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν μακρὰν καὶ ἀξιόλογον πραγματείαν περὶ τοῦ Φροβελιανοῦ παιδαγωγικοῦ συστήματος. Ἐκ τῆς πραγματείας ταύτης, ἣν μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν ἐν ταῖς στήλαις τῆς «Ἑστίας», διότι ὁ χῶρος τῶν ὑπολειπομένων νὰ ἐκδοθῶσι φύλλων δὲν ἐπιτρέπει τοῦτο, ἀποσπῶμεν τὴν ἑπομένην εἰσαγωγήν, εὐχόμενοι ὅπως ταχέως ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος τὸ ὡραῖον τοῦτο ἔργον τῆς πεπαιδευμένης Ἑλληνίδος, εἴτε ἐν ἄλλῳ περιοδικῷ φύλλῳ, εἴτε ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ. Σ. τ. Δ.

Περὶ Φροβελιανῶν νηπιακῶν κήπων.

Μεγάλη εἶνε ἡ πρόοδος, ἣν κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ἐμφαίνουσι τὰ ἐν Γερμανίᾳ σχολεῖα· ἀπλήστως δ' ἀποβλέπει εἰς τὰ ἐν αὐτοῖς ἀγαθὰ ὁ εἰς ταῦτα προσερχόμενος ἐκ χωρῶν ἰδίως, ἐν αἷς πολλὴ μὲν ὑπάρχει ἡ πρὸς τὴν μάθησιν ῥοπή, ὀλίγη δ' εἰσέτι ἡ ἀληθὴς ταύτης ἐκτίμησις καὶ ἐμψύχωσις. Πολλὰ πολλαχοῦ ὑπάρχουσιν ἄριστα ἱδρύματα κατωτέρας καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἐν οἷς ἐν Δρέσδῃ μὲν διακρίνεται τὸ ὑπὸ τοῦ κυρίου Moritz Heger ἐπαξίως διευθυνόμενον Α'. δημοτικὸν σχολεῖον ἀρρένων καὶ κορασίων, καὶ τὸ διδασκαλεῖον (Lehrerseminar, Friedrichsstadt), ὅπερ ἄριστα διευθύνει ὁ καθηγητὴς Emil Pohle. Ἐν Βερολίνῳ δὲ μεταξὺ πολλῶν διακρίνεται ἡ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Otto Schönermark δραστηρίως καὶ ἐπιτυχῶς διευθυνομένη βασιλικὴ δημοτικὴ σχολὴ ἀρρένων καὶ κορασίων (Elisabethschule).

Τάξις, καθαριότης, ἀκρίβεια, πειθαρχία, ἐντέλεια κατὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νεωτάτων ἀρίστων μεθόδων τῆς τε διδασκαλίας καὶ τῆς παιδαγωγικῆς, ταῦτα πάντα καθιστῶσι τὰ ἱδρύματα ταῦτα ἄριστα πρότυπα, ἀποφέροντα πληρέστατα τὰ ποθούμενα καὶ εὐεργετικὰ διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς φοιτῶσαν νεολαίαν ἀποτελέσματα.

Βεβαίως ὅμως καὶ ἐν αὐτοῖς, ὡς καὶ ἁπανταχοῦ, δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι ἡ ἐπίτευξις τῶν καλῶν τούτων ἀποτελεσμάτων ἐξαρτᾶται οὐσιωδῶς ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἱκανότητος τοῦ τε διευθύνοντος καὶ τῶν διδασκόντων. Διότι καὶ τὰ τελειότατα μέσα καὶ ἡ ἀρίστη μέθοδος εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσιν, ὅταν δὲν τύχωσι καλοῦ παιδαγωγοῦ. Καὶ ἀληθῶς νῦν μὲ τὰς νέας μεθόδους ὁσημέραι ἐπαισθητοτέρα καθίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς ταυτίσεως τῆς διδασκαλίας μετὰ τῆς ἰδίως παιδαγωγικῆς· ὅλως δὲ νεκρὰ καὶ ἐπιβλαβὴς μᾶλλον καθίσταται ἡ διδασκαλία, ὅταν ὁ διδάσκαλος δὲν εἶναι συνάμα καὶ καλὸς παιδαγωγός, δηλαδὴ ὅταν δὲν βασίζῃ τὴν ἐπὶ τῶν μαθητῶν ἐνέργειάν του ἐπὶ τῶν ἀληθῶν ἀρχῶν τῆς παιδαγωγίας. Ἐν ᾧ τἀνάπαλιν θαυμάσια καὶ ὄντως εὐχάριστα εἶναι τ' ἀποτελέσματα τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀληθοῦς παιδαγωγοῦ.

Ἀναντίρρητον ἐν τούτοις εἶναι ὅτι ὁ ὑπὸ ἀνωτέραν παιδαγωγικὴν ἔποψιν τὴν ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις διανοητικὴν δρᾶσιν παρακολουθῶν μετὰ συγκινήσεως παρατηρεῖ, ὅτι ἡ σπουδαιοτάτη μεταρρύθμισις πάσης ἐκπαιδεύσεως καὶ διδασκαλίας προετοιμάζεται νῦν διὰ τῶν Φροβελιανῶν νηπιακῶν κήπων, δι' ὧν ὁ παῖς ἀπὸ τῆς νηπιότητός του, διὰ τῆς ἐλευθέρας ἀσκήσεως ὅλων τῶν δυνάμεων καὶ προσόντων αὐτοῦ, παρασκευάζεται πρὸς τὴν ἐπὶ ἀληθῶν βάσεων θρησκείας καὶ ἀρετῆς περαιτέρω ἐκπαίδευσιν καὶ τελειοποίησίν του, ἵνα διὰ ταύτης εἰσάγηται εἰς τὴν πραγματικὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ του. Πᾶς ὁ βαθύτερον κατανοήσας τὴν παιδαγωγικὴν ἰδέαν τοῦ Φρόεβελ γνωρίζει ὅτι αὕτη ὁλόκληρον τὸ παιδαγωγικὸν σύστημα περιλαμβάνει, καὶ ὅτι ὁ θάνατος μόνος παρεκώλυσεν αὐτὸν τοῦ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ σύστημά του, πλὴν τῶν νηπιακῶν κήπων, καὶ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς κατωτέρας καὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως.

Δυστυχῶς ὅμως καὶ τὸ Φροβελιανὸν σύστημα, ὡς καὶ πᾶν νέον σύστημα, διήγειρεν ἐν Γερμανίᾳ πολυειδεῖς ἀντιζηλίας καὶ ἀντιπράξεις· εἰσήχθησαν δέ τινες τῶν Φροβελιανῶν ἀσκήσεων καὶ ἐργασιῶν, ἀτελέστατα ἐκτελούμεναι, εἴς τινα αὐτόθι νηπιαγωγεῖα, ἅτινα ὠνομάσθησαν μὲν νηπιακοὶ κῆποι, ἀλλ' εἰς οὐδὲν μέχρι τοῦδε συνετέλεσαν, εἰ μὴ εἰς τὴν στρέβλωσιν τῆς ἀγωγῆς τῶν εἰς αὐτὰ προσερχομένων νηπίων καὶ εἰς μεγαλητέραν ἔτι βλάβην τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος· διότι εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας τὰ τῆς ἀπάτης ταύτης ἐμποιοῦσι κακίστην ἐντύπωσιν καὶ διεγείρουσι δικαίαν ἀποδοκιμασίαν, ἣν πολλοὶ τούτων, ἄνευ πλειοτέρας ἐξακριβώσεως, ἐπεκτείνουσι καὶ ἐφ' ὁλόκληρον τὸ Φροβελιανὸν σύστημα.

Ἐν τούτοις, ὡς πᾶσα ἀλήθεια καὶ πᾶν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὠφέλιμον, καὶ αὐτὴ ἡ ἐν τῷ Φροβελιανῷ συστήματι ἀλήθεια θέλει θριαμβεύσει· ἤδη δ' ἐπῆλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου καὶ κατέστη ἐπαισθητὴ ἡ ἀνάγκη τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν παιδαγωγικῶν συστημάτων. Ἀλλ' ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Φρόεβελ ἤρχισε τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ συστήματός του ἀπὸ τῶν νηπιακῶν κήπων, προτιθέμενος βραδύτερον νὰ ἐπεκτείνῃ τοῦτο καὶ εἰς τὰ λοιπὰ σχολεῖα, οὕτω καὶ κατὰ τὴν παραδοχὴν καὶ διάδοσιν τοῦ συστήματος αὐτοῦ πρώτη παρίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς μετατροπῆς τῶν νηπιαγωγείων εἰς νηπιακοὺς κήπους, οἵτινες ἀφθόνως καὶ μετὰ προδήλου ἐπιτυχίας ἐξηπλώθησαν ἤδη καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν, καὶ εἰσήχθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη εἰς τὸ Βέλγιον, τὴν Αὐστρίαν, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τελευταῖον δὲ καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐν Αὐστρίᾳ δέ, ὅπου ἡ ἐκπαίδευσις νῦν γιγαντιαίως προβαίνει, προέβησαν ἤδη εἰς τὴν ἐπέκτασιν τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα διὰ τῆς εἰς ταῦτα προσαρτήσεως ἐργαστηρίων βιοτεχνικῶν, κήπων πρὸς καλλιέργειαν, ἀγρῶν κ.τ.λ., περὶ ὧν ἔγραψε κάλλιστα καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Βιέννῃ Γυμνασίου καθηγητὴς Erasmus Schwab (Der Schul-garten 1876).

Ἐκ πάντων τούτων ὁρμωμένη καὶ ζωηρῶς ποθοῦσα νὰ συντελέσω τὸ κατ' ἐμὲ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῶν δυναμένων νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἀσφαλεστάτην ἀναγέννησιν τοῦ παρ' ἡμῖν ἐν πολλοῖς ἔτι καθυστεροῦντος παιδαγωγικοῦ καὶ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ἐφωδιάσθην κατὰ τὴν ἐν Δρέσδῃ διαμονήν μου (τῷ 1878-1879) διά τε τῶν γνώσεων καὶ τῆς πείρας, τῶν μελλόντων νὰ μοὶ χρησιμεύσωσιν εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τούτου. Εὐτυχεστάτην βεβαίως ἐθεώρησα ἐμαυτήν, ὅταν ἐγνώρισα αὐτόθι τὴν παντὸς θαυμασμοῦ καὶ ἐπαίνου ὑπερτέραν μαθήτριαν τοῦ Φρόεβελ, τὴν σεβασμίαν ἑβδομηκοντούτιδα κόμησσαν Berta v. Marenholtz-Bülow, ἥτις ὡς γενναῖος ὑπέρμαχος τῶν ἰδεῶν τοῦ διδασκάλου της οὐ μόνον διὰ τῶν σπουδαίων καὶ ἀξιολόγων συγγραμμάτων της [1] συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ διευκρινήσῃ αὐτὸ τὸ Φροβε-

---

(1) Τὰ συγγράμματα τῆς κομήσσης Marenholtz εἶνε· «Ὁ νηπιακὸς κῆπος ὡς πρῶτον ἐργαστήριον τοῦ παιδίου».— «Ἡ ἐργασία καὶ ἡ νέα κατὰ Φρόεβελ παι-

Digitized by Google

λιανὸν σύστημα, ἀλλὰ καὶ διὰ θυσιῶν παντὸς εἴδους ἵδρυσε τὸν ἐν Δρέσδῃ Φροβελιανὸν σύλλογον, οὗ καὶ προεδρεύει, καὶ ἐκ τοῦ διδασκαλείου τοῦ ὁποίου κατ' ἔτος ἱκανὰς δραστηριωτάτας καὶ ἄριστα παρεσκευασμένας νηπιαγωγούς, τὰς λεγομένας «κηπουροὺς τῶν νηπίων» (Kindergärtnerinnen), ἁπανταχοῦ πρὸς διάδοσιν τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος ἀποστέλλει. Ἐν τῷ διδασκαλείῳ τούτῳ ἐξακολουθεῖ νὰ διδάσκῃ ἡ ἰδία τὴν τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος θεωρίαν μετὰ δυνάμεως καὶ ζωηρότητος, δι' ὧν ἐμπράκτως ἀποδεικνύει τοῖς ἀκροαταῖς αὐτῆς, ὅτι ὄντως δὲν γηράσκει ἡ πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ ἀναπτυχθεῖσα καὶ καταβιώσασα ψυχή.

Τοιαύτη εἶνε ἡ κόμησσα Marenholtz, ἡ πολλὰ ἔτη τῆς ζωῆς της δαπανήσασα εἰς περιοδείας καὶ πολυειδεῖς θυσίας πρὸς διάδοσιν τῶν Φροβελιανῶν ἰδεῶν εἴς τε τὴν Γερμανίαν, τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ἰταλίαν, ὅπου ἡ ἰδία ἵδρυσε τοὺς πρώτους νηπιακοὺς κήπους. Φυσικώτατον λοιπὸν ἦτο νὰ κατασταθῇ ἔνθους ἐκ χαρᾶς, ὅταν ἤκουσεν ὅτι ἐπεθύμουν νὰ διδαχθῶ τὰ τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος, ὅπως διαδώσω αὐτό, εἰ δυνατόν, ἐν Ἑλλάδι· ἐλυπεῖτο δὲ μόνον ὅτι τὸ γῆράς της δὲν τῇ ἐπέτρεπε νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ συνδράμῃ εἰς τὸ ἔργον μου. Πρὸς ἀναπλήρωσιν δὲ τούτου ἐθυσίασε πολλὰς ἐκ τῶν πολυτίμων ὡρῶν της, ὅπως μοὶ μεταδώσῃ ὅ,τι ἐθεώρει ἄφευκτον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ μου. Ὅθεν καὶ μετὰ θερμοῦ αἰσθήματος εὐγνωμοσύνης, ἅμα δὲ καὶ ἀληθοῦς θλίψεως, ἀπεχωρίσθην τῆς εὐγενοῦς ταύτης καὶ ἐναρέτου γυναικός, ἥτις ἐνίσχυσε σπουδαίως καὶ τὰς περὶ ἀληθοῦς ἀνυψώσεως τῆς γυναικὸς ἰδέας μου. — Ἐφοδιασθεῖσα λοιπὸν διὰ τῶν θησαυρῶν τούτων, καὶ λαβοῦσα μετ' ἐμοῦ, πρὸς τ' ἀπαιτούμενα Φροβελιανὰ ὑλικά, καὶ μίαν ἐκ τῶν ἱκανῶν τοῦ συλλόγου νηπιαγωγῶν, ἔφθασα ἐνταῦθα μετὰ δεκατετράμηνον ἀπουσίαν πλήρης ἐλπίδων, ἀλλὰ καὶ μεθ' ἱκανῆς ὑπομονῆς, διότι πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοπουμένου, καὶ ἐν γνώσει τῶν πολυειδῶν δυσχερειῶν, ἃς βεβαίως ἤθελα ἀπαντήσει, ἀρχῆθεν ὑπελόγισα ὅτι ἀπῃτεῖτο τριετὲς διάστημα πρὸς πλήρη εἰσαγωγὴν τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος, ὅπερ προετιθέμην νὰ εἰσάξω εἰς τὸ νηπιαγωγεῖον τοῦ Παρθεναγωγείου μου, ὡς καὶ βαθμηδὸν εἰς ἅπαντα τὰ τμήματα τοῦ προκαταρκτικοῦ καὶ ἁπάσας τὰς τάξεις τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου.

Ἤδη παρῆλθε τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐργασίας ἡμῶν. Τὸ μηχανικὸν μέρος τοῦ συστήματος λειτουργεῖ ἤδη ἐν πλήρει ἐφαρμογῇ, χάρις εἰς τὴν πρόθυμον καὶ νοήμονα συνδρομὴν τῶν περὶ ἐμὲ ἱκανῶν βοηθῶν μου, ὧν τινες μάλιστα κατενόησαν ἐν βραχυτάτῳ χρονικῷ διαστήματι τὸ πνεῦμα τῆς μεθόδου. Ἀλλὰ βεβαίως καὶ χάρις εἰς τὴν πρόθυμον ἀρωγὴν τοῦ κυρίου Ἀλ. Κατακουζηνοῦ, ὅστις λίαν ἐπιτυχῶς ἐξελλήνισε τὰ εἰς τὰς Φροβελιανὰς ἀσκήσεις καὶ τὰ παίγνια ἄφευκτα ᾄσματα. Νῦν κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος προσέλαβον καὶ ἄλλας ἱκανὰς βοηθούς, ἐλπίζω δ' ὅτι θέλομεν προβῇ ἐπὶ μᾶλλον, τείνουσαι βαθμηδὸν εἰς τὸ νὰ ἐμψυχώσωμεν τὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς ἐργασίας τῶν τέκνων δι' αὐτῆς τῆς αὐτοθύμου ἀναπτύξεως τῶν δυνάμεων αὐτῶν εἰς ἐξέγερσιν τῆς ἀτομικότητός των, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Φροβελιανῆς ἰδέας. Εἰ καὶ πρὸς πλήρη ἐφαρμογὴν ταύτης ὑπολείπεται νὰ ἐξελληνισθῶσιν, ἐὰν ὄχι ἀκόμη τὰ συγγράμματα τοῦ Φρόεβελ, τοὐλάχιστον τὰ εὐληπτότερα τούτων τῆς κομήσσης Marenholtz - Bülow, ὡς καὶ ὁ ὁδηγὸς τῆς Φροβελιανῆς μεθόδου χάριν πληρεστέρας ὁδηγίας τῶν διδασκαλισσῶν. Τοῦ τελευταίου τούτου ἔργου ἐπεχείρησα ἤδη τὴν μετάφρασιν μετὰ τῆς βιογραφίας τοῦ Φρόεβελ καὶ τῆς εἰς τὸν ὁδηγὸν τοῦτον ὑπὸ τῆς κομήσσης Marenholtz τῷ 1874 ἐν Βρυξέλλαις γραφείσης εἰσαγωγῆς. Διὰ τῆς δημοσιεύσεως τούτων ἀποβλέπω εἰς τὴν διάδοσιν εἰδήσεών τινων περὶ αὐτοῦ τοῦ Φρόεβελ, περὶ τοῦ ὁποίου ἱκανὸς ἤδη ἁπανταχοῦ γίνεται λόγος, ἕνεκα τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ συστήματός του. Πρὸς τούτοις δ' ἐλπίζω νὰ συντελέσω δι' αὐτῶν καὶ εἰς πληρεστέραν κατανόησιν τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος.

δαγωγική». — «Ἀναμνήσεις περὶ Φριδερίκου Φρόεβελ». — «Ὁ παῖς καὶ ἡ φύσις αὐτοῦ, εἰς συμπλήρωσιν τῆς Φροβελιανῆς παιδαγωγικῆς». — «Ἀνάλεκτα πρὸς κατάληψιν τῆς Φροβελιανῆς ἰδέας.» — «Der Kindergarten des Kindes erste Werkstætte». — Dresden, 1878.» Die Arbeit und die neue Erziehung nach Froebels Methode». Kassel und Gœttingen, 1875. «Erinnerungen an Friedrich Frœbel», Kassel, 1876. — «Das Kind und sein Wesen, zum Verstændniss der Froebelschen Erziehungslehre», Kassel, 1878. Gesammelte Beitræge zum Verstændniss der Frœbelschen Erziehungsideen», Kassel, 1877.

Εἴθε μετ' οὐ πολὺ αἱ νηπιαγωγοί μας διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς Φροβελιανῆς μεθόδου εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς παιδαγωγήσεως τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ, εἰς ἃ τὰ πλεονεκτήματα τῆς Φροβελιανῆς μεθόδου εἶνε ἀφευκτότατα.

Εἴθε τέλος νὰ μὴ βραδύνῃ ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ἡ ἁπανταχοῦ τῆς τότε μείζονος Ἑλλάδος διάδοσις τῆς Φροβελιανῆς μεθόδου θέλει συντελέσει εἰς τὸ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ ἔθνος μας εἰς τὴν τῶν πατέρων ἡμῶν ἀνδρείαν καὶ φιλοπατρίαν καὶ τὴν τῶν προγόνων ἡμῶν εὔκλειαν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ α' Δεκεμβρίου 1880. ΑΙ. Λ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Διὰ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐνεργουμένων ἀνασκαφῶν ἀνεκαλύφθησαν μέχρι τοῦδε λίαν ἐνδιαφέροντα ἀντικείμενα, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ διακόσμου τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός· ἀνεκαλύφθη ὁμοίως τεμάχιον ἀγάλματος τοῦ Θησέως ἀνῆκον εἰς τὴν δυτικὴν μετόπην.

— Ἀνασκαφαὶ γίνονται ἀπό τινων μηνῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Συβαρίδι, ὧν τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν κατὰ καιροὺς πλουσιώτατα. Ἀγγέλλεται νῦν ἐκ νέου ὅτι εὑρέθησαν αὐτόθι τρεῖς πινακίδες ἐκ χρυσοῦ διαφόρων διαστάσεων μετ' ἐπιγραφῶν ἑλληνικῶν. Κατατεθεῖσαι ἐν τῷ ἐθνικῷ μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως ἐξητάσθησαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κομπαρέττη, ὅστις ὑποθέτει ὅτι εἰσὶν ὕμνοι σχέσιν ἔχοντες πρὸς τὴν μετὰ θάνατον κατάστασιν τῆς ψυχῆς. Ὑπόθεσιν ἔχουσι τὸ δόγμα τῶν Ὀρφικῶν μυστηρίων, φαίνεται δ' ὅτι ἀπετέλουν μέρος τῆς ἱερᾶς βίβλου τῶν μεμυημένων εἰς τὰ μυστήρια ταῦτα, ἅτινα, ἐν μεγάλῃ ὑπολήψει ὄντα ἐν Ἀθήναις κατὰ τοὺς τελευταίους τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς χρόνους, τάχιστα διεδόθησαν κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, εἶτα εἰς Ἐτρουρίαν, καὶ τέλος εἰς Ῥώμην, ἐν ᾗ δραστηρίως καὶ αὐστηρῶς κατεπολεμήθησαν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως.

ΒΙΒΛΙΑ

2272. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 14 Δεκεμβρίου 1880. Ἀριθ. 259 (207). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Σφραγὶς τοῦ Θρασυβούλου Ζαΐμη ὡς «ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὰς Ἰονίους νήσους». — Αἱ τελευταῖαι ἐντολαὶ τοῦ Θρ. Ζαΐμη. — Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἑλίζης Σ. Σούτσου). — Ἓν ἀπόγευμα εἰς τὴν Βισέτρην. — Σκέψεις. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ καθ' ἑβδομάδα.

2273. **Περὶ χημικῆς συνθέσεως καὶ τῆς τεχνητῆς τῶν ἀλκαλοειδῶν παρασκευῆς.** Πραγματεία ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ τῆς φαρμακευτικῆς χημείας ὑπὸ Ἀναστασίου Κ. Δαμβέργη, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ πτυχιούχου τῆς φαρμακευτικῆς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1880. 8ον, σελ. 69.

2274. **Νικολάου Ἰγγλέση — Παιδικὴ Βιβλιοθήκη.** Τεῦχος πρῶτον—στιχουργήματα. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Κορίννης», πλατεῖα Ὁμονοίας, 1880. 8ον, σελ. 32. Τιμᾶται λεπ. 75.

2275. **Καταστατικὸν τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος** μετὰ τῶν γενομένων τροποποιήσεων διὰ τῶν ἀπὸ 23 Φεβρουαρίου 1874, 19 Φεβρουαρίου 1876, 5 Ἀπριλίου 1877, 30 Ἀπριλίου 1878 καὶ 25 Σεπτεμβρίου 1880 βασιλικῶν διαταγμάτων κτλ. Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου, 1880. 8ον, σελ. 52.

2276. **Διδασκαλία περὶ τῆς ὑπηρετήσεως καὶ συντηρήσεως τῶν πυροβόλων.** Ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1880. 16ον, σελ. 82.

2277. **Κανονισμὸς περὶ τῆς βολῆς τοῦ πεδινοῦ πυροβολικοῦ.** Ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1880. 16ον, σελ. 22.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

11 Δεκεμβρίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 11 Δεκεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμὴ
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 πληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ. 275
25 » » 9 0/0 λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,,
26 » » ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » » πληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ) Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,,
10 » φράγ. . . . νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » » . . . . —	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμη πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμὴ
Ἐθνικη Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,080,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	3,560
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	φ.
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 8,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	,,
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	8,000,000	800,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	,,
Εταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	,, 110

Συναλλάγματα	Νομίσματα	Παρατηρήσεις
Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην. — Ἐμπ. 3μην 29.30 - 29.70.	Εἰκοσάφραγκον δραχ. 23.60 Λίρα Στερλίνα ,, Λίρα Ὀθωμανικὴ ,, Αὐστριακὸν Φλωρίον ,, Ἀργυρὸν 5φραγκον ,, ,, φράγκον ,,	* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ. ,, 59,800—100,000 ,, 9 ,, Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 82
Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 116 - 117.		

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (19 Νοεμβρίου) Ἐμ. 30
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (9 Δεκεμβρίου) ,, 29.35.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (10 Δεκεμβρ. ἔ. ν.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας φρ. 40 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0. ,, 236
,, ,, ,, 9 0/0. ,, 246
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . ,, 101
Λονδίνου 3 μηνῶν . . . . γρ. 109 3/8 - 109 5/8
Παρισίων 3 ,, ... φρ 23 15 - 23.25.
Λίρα Ἀγγλικὴ . . . . . γρ. 109 36/40
Εἰκοσάφραγκον . . . . . . ,, 87 33/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Δεκεμβρίου).

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.90
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 17 Δεκεμβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.60
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.35
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (17 Δεκεμβρίου.)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 3) φρ. 25.27 1/2 - 25.32 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.75 - 132.50 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 3. Μαδρίτης 4 0/0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν**. Ἀθήνας. Διότι ἐθεωρήσαμεν ὅλως περιττὸν νὰ ἐκθέσωμεν τοὺς λόγους τῆς διακοπῆς τῆς ἐκδόσεως, ἀφοῦ εἰς πάντας εἰσὶν οὗτοι εὐνόητοι. Ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ ἐκδιδομένη ἀξιόλογος ἐφημερὶς «Σύλλογοι» ἰδοὺ τί ἐπὶ τοῦ προκειμένου γράφει: «Τὴν Ἑστίαν ἀναγινώσκομεν νῦν μετὰ τῆς μυχίας ἐκείνης θλίψεως, ἣν αἰσθάνεταί τις βλέπων ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ στερηθῇ προσφιλοῦς ὑπάρξεως. Τὸ τερπνὸν καὶ σπουδαῖον ἅμα τοῦτο ἑβδομαδιαῖον σύγγραμμα, μοναδικὸν ἐν Ἑλλάδι εἰς τὸ εἶδός του, διακρινόμενον ἐπὶ φιλοκαλίᾳ τυπογραφικῇ καὶ ἐκλογῇ ὕλης, χρησιμώτατον διὰ τὴν οἰκογένειαν καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς κοινωνίαν ἐν γένει, μετὰ πενταετῆ ὕπαρξιν ἀγγέλλει τὴν λῆξίν του. Τὸ αἴτιον βεβαίως εἶνε, εἰ καὶ ἡ ἀβρόφρων αὐτῆς Σύνταξις ἀπέφυγε νὰ εἴπῃ, ἡ ἔλλειψις τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως παρ' ἡμῖν πρὸς ὑποστήριξιν τοιούτων ἔργων, ἅτινα ἐννοοῦσι σὺν τῷ χρόνῳ νὰ βελτιῶνται ἐφαμίλλως πρὸς τὰ ὁμοιοειδῆ αὐτοῖς ἐν Εὐρώπῃ συγγράμματα, οὐχὶ δὲ καχεκτικὸν βίον νὰ διάγωσιν. Ἀντὶ τοσούτων ἐφημερίδων κτλ.» — κυρίαν Mme B. de S. Παρισίους, κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην, κ. Π. Ν. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. — κ. Α. Κ. Θεσσαλονίκην. Δυστυχῶς οὔτε καιρὸν ἔχομεν πρὸς τοῦτο, οὔτε χῶρον ἐν τῇ Ἑστίᾳ, ἀφοῦ μετὰ δύο φυλλάδια θὰ διακόψῃ αὕτη τὴν ἔκδοσίν της. Ἐκ τῆς καταχωρισθείσης ὅμως ἐν τοῖς «Πρακτικοῖς τῆς πρώτης συνόδου τοῦ Συνεδρίου τῶν ἑλληνικῶν Συλλόγων τοῦ ἔτους 1879» ἐκθέσεως τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ὑπὲρ τῆς γυναικείας παιδεύσεως Συλλόγου τῶν κυριῶν κ. Α. Κ. Οἰκονόμου σημειοῦμεν ὑμῖν τὴν ἑπομένην φοβερὰν εἰκόνα τῶν ἐν Ἑλλάδι γυναικείων φυλακῶν: «Ἡ ἐνεστῶσα κατάστασις τῶν γυναικείων ἐν Ἑλλάδι φυλακῶν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἐκ τοῦ ὑποδείγματος, ὅπερ κέκτηνται αἱ Ἀθῆναι. Τὸ κατάστημα τῶν γυναικείων τῆς πρωτευούσης φυλακῶν εἶνε ἰδιωτικὸν οἴκημα, χαμόγειον, χρησιμεῦσαν ἄλλοτε ὡς σταῦλος· ἡ εἴσοδός του, καί τοι ὕπαιθρος, διώκει τὸν προσερχόμενον ἐκ μακρᾶς ἀποστάσεως· τόσον μεγάλη εἶνε ἡ ἀποφορὰ τῶν παρ' αὐτῷ ἀποπάτων τῆς γειτονικῆς διὰ χρέη φυλακῆς. Ὑποδέχεται τὸν ξένον ἐπιστάτρια, τῆς ὁποίας ἡ φυσιογνωμία φέρει κατὰ νοῦν μυθιστορικὰ μᾶλλον καταγώγια ἢ ἁμαρτωλῶν ψυχῶν νοσοκομεῖα. Προχωρῶν ὁ ξένος εἰσέρχεται εἰς δύο ταπεινὰ ἄνευ ἡλίου καὶ ἄνευ ἀέρος δωμάτια, τὰ ὁποῖα ἡ μετριωτέρα βροχὴ καταπλημμυρεῖ· ἐν τῷ βαθυτέρῳ εἶνε συσσωρευμέναι κατάδικοι καὶ ὑπόδικοι ὁμοῦ, περιβεβλημέναι ῥάκη, ἐξηντλημέναι τὸ σῶμα καὶ ἐν πάσῃ ἀθλιότητι· ἡ θέα των ἔχει τι ἀποκρουστικὸν καὶ ὁ τόπος ἐν γένει τι πένθιμον· ἐν τῷ ἑτέρῳ δωματίῳ κατοικεῖ ἡ ἐπιστάτρια, μοιράζουσα τὸ ἔδαφός του μετὰ τῶν εὐνοουμένων αὐτῆς. Ὀλίγος ξηρὸς καὶ κακὸς ἄρτος, ἰδοὺ ἡ μοναδικὴ τροφὴ τῶν γυναικῶν τούτων· στέρησις πάσης θρησκευτικῆς παραμυθίας καὶ ἐντελὴς ἀπουσία τῆς στοιχειωδεστέρας πρὸς διόρθωσιν ἐλπίδος, ἰδοὺ ὁ κλῆρος τῶν ἐλεεινῶν αὐτῶν πλασμάτων. Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔζησεν ἐν μέσῳ αὐτῶν κατάδικος παραλυτική, τῆς ὁποίας αἱ γοεραὶ φωναὶ συνέτριβον λίθους· οὐδεμία ἀσφάλεια τιμῆς, ὑγιείας ἢ ζωῆς ἐν τῷ χαρακτηριστικῷ τούτῳ καθιδρύματι τῆς ἡμετέρας πολιτείας». — Ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης Καρπενήσιον. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 9 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[11 Δεκεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ἐτελέσθη ἐν τῷ ἀνακτορικῷ ναῷ δοξολογία, μεθ' ἣν παρέστησαν εἰς τὴν Α. Μ. οἱ ὑπουργοί, τὸ διπλωματικὸν σῶμα, οἱ βουλευταὶ καὶ αἱ ἀνώτεραι πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαί, ὅπως προσφωνήσωσι κατὰ τὸ εἰωθός. — Ἀφίκετο χάριν τῆς πασχούσης ὑγείας της ἡ μεγάλη δούκισσα Ἀλεξάνδρα Πετρόβνα, σύζυγος τοῦ μεγάλου δουκὸς Νικολάου, ἀδελφοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας, μετὰ δύο ἀρρένων αὐτῆς τέκνων. — Ὁ βασιλεύς, φέρων στολὴν στρατηγοῦ, παρέστη τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην εἰς τὰ κατὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἄρεως γενόμενα μεγάλα γυμνάσια ἱππαρχίας. Τρεῖς Ἶλαι μετέσχον τῶν γυμνασίων ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν διεύθυνσιν τοῦ ὑποδιοικητοῦ τοῦ ἱππικοῦ κ. Σούτσου, μετ' εὐχαριστήσεως δὲ παρετηρήθη ὅτι οἱ ἑλιγμοί, αἱ προσβολαὶ καὶ αἱ ἄλλαι κινήσεις ἐγένοντο κανονικώτατα, καίτοι οἱ ἄνδρες ἦσαν νεοσύλλεκτοι καὶ οἱ ἵπποι οὐχὶ καλῶς ἔτι γεγυμνασμένοι. Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀναχωρῶν ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ εἰς τὸν διοικητὴν τοῦ τάγματος κ. Μαυρομιχάλην καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς δι' ἣν καταβάλλουσιν ἐπιμέλειαν καὶ ζῆλον εἰς ἐκγύμνασιν τῶν ἀνδρῶν — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν ἐξέδωκε προκήρυξιν, δι' ἧς ἀγγέλλει ὅτι ἐκτίθησιν εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν τὴν προμήθειαν τῆς διατροφῆς 80,000 ἀνδρῶν κατὰ τὴν μεθόριον γραμμὴν ἀπὸ Ἀμαλιαπόλεως μέχρις Ἀνίνου. — Διαταγῇ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν ἐπιτροπεία ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ καὶ μηχανικοῦ μελετᾷ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς καταλλήλου ὀχυρώσεως τῆς Ψυτταλείας καὶ τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς τῆς Σαλαμῖνος. Τὰ ὀχυρωματικὰ ἔργα θέλουσι διευθύνει οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ μηχανικοῦ κκ. Ἠπίτης καὶ Θεοφιλᾶς. Ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων τούτων θέλουσι τεθῇ τηλεβόλα μεγάλης ὁλκῆς. Ὡσαύτως ὀχυρωθήσεται καὶ ὁ πρὸς τὰ Μέγαρα πορθμὸς τῆς Σαλαμῖνος, ἵνα οὕτω μηδεμία προσβολὴ κατὰ τοῦ ναυστάθμου εἶνε δυνατή. — Ὁ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ὑπέβαλε προχθὲς εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον, ἔχον ἐν περιλήψει ὡς ἑξῆς: Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ συνομολογήσῃ δάνειον ἐκ νέων δραχμῶν 120 ἑκατομμυρίων ἐπὶ ἐτησίῳ τόκῳ μὴ ὑπερβαίνοντι τὰ 5 τοῖς % ἐπὶ τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου καὶ ἐπὶ ὅρῳ τιμῆς τῶν ὁμολογιῶν αὐτοῦ μὴ κατωτέρῳ τῶν 68 ἐπὶ τοῖς %. Τὸ δάνειον τοῦτο θέλει διαιρεθῇ εἰς 240,000 ἀνωνύμους ὁμολογίας, ὧν ἑκάστη θὰ ἀντιπροσωπεύῃ 500 φράγκα, θέλει δὲ ἀποσβεσθῇ ἐντὸς 40 ἐτῶν δι' ἑξαμηνιαίων κληρώσεων τῶν ὁμολογιῶν αὐτῶν. — Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐκομίσθησαν εἰς παραλαβὴν τῆς Κυβερνήσεως 60 κιβώτια ὅπλων Γκρᾶ καὶ 250 κιβώτια κάλυκες Γκρᾶ, ἅτινα παρέλαβεν ἡ ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπή. — Ἀγγλικὸν ἐμπορικὸν ἀτμόπλοιον κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ κομίζον τὸ ἐν τοῖς καταστήμασι Κροὺπ παραγγελθὲν ὑλικὸν πολέμου ὑπὸ τῶν ὑπουργείων τῶν ναυτικῶν καὶ στρατιωτικῶν. — Ἀναμένεται προσεχῶς ἐκ Δανίας ἀνώτερος ἀξιωματικός, μετακληθεὶς ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποβιώσαντος διευθυντοῦ τῆς σχολῆς τῶν τορπιλλῶν Γυλδεγκρών. — Ἐδημοσιεύθη Βασ. Διάταγμα, δι' οὗ προβιβάζονται εἰς ταγματάρχας μὲν 14 λοχαγοὶ τῶν διαφόρων σωμάτων τοῦ στρατοῦ, εἰς λοχαγοὺς 57 ὑπολοχαγοί, εἰς ὑπολοχαγοὺς 66 ἀνθυπολοχαγοί, εἰς ἀνθυπολοχαγοὺς ἅπαντες οἱ ἀνθυπασπισταί, καὶ εἰς ἀνθυπασπιστὰς 133 ὑπαξιωματικοί. — Ὁ κ. Φ. Παρασκευαΐδης ἐδωρήσατο εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς τόμους 23, ἀποσταλέντας αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Ἀμερικῆς. Οἱ τόμοι οὗτοι εἶνε ἐκ τῶν ἐπισήμων δημοσιευμάτων τῆς Κυβερνήσεως, τῶν πραγματευομένων τὰ περὶ φυλακῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων. — Ὁ ταγματάρχης τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ Ἐμὶν Κορτζᾶς ἐγένετο δεκτὸς μὲ τὸν βαθμόν του εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν διὰ νομοσχεδίου, ἐπιψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Ὁ Ἀλβανὸς οὗτος ταγματάρχης ὑπηρετεῖ ἤδη ἐν τῷ στρατῷ τῆς Κερκύρας, κάτοχος ὢν τῆς ἑλληνικῆς, ὡς σπουδάσας ἐν τῷ τῶν Ἰωαννίνων γυμνασίῳ, ἡ δὲ σύζυγος καὶ τὰ τρία τέκνα αὐτοῦ ἠσπάσθησαν πρὸ δύο ἐτῶν τὸν χριστιανισμόν, ἐν Καλάμαις βαπτισθέντες. Λέγεται δὲ ὅτι ἀνατεθήσεται αὐτῷ ἡ διεύθυνσις ἑνὸς τῶν σχηματιζομένων νέων ταγμάτων πεζικοῦ. — Ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ Θεοδόσιος Λαμπαδάριος ἐξ Ἰωαννίνων, ἀνὴρ ἐνάρετος καὶ ἰατρὸς ἐκ τῶν ἀρχαίων.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1316.

Ὡς γνωστόν, ὡς ἐφευρέτης τοῦ σκακίου ἀναφέρεται σοφός τις Πέρσης. Ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας, χάριν τοῦ ὁποίου ὁ σοφὸς ἀνεκάλυψε τὸ παίγνιον, εὐχαριστηθεὶς εἰς ἄκρον ἐκ τῆς διασκεδάσεως, ἣν εὕρισκεν ἐν αὐτῷ, ἠθέλησε νὰ ἀνταμείψῃ τὸν ἀπαλλάξαντα ἀπὸ τῆς κατατρυχούσης αὐτὸν πρότερον ἀνίας, καὶ προέτεινεν εἰς τὸν φιλόσοφον νὰ ζητήσῃ δῶρόν τι. Οὗτος τότε ἐζήτησε νὰ δοθῇ αὐτῷ τίποτε πλειότερον ἢ τὸ ποσὸν σίτου, τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἀποτελεσθῇ ἐὰν ἐτίθετο εἷς κόκκος ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ πρῶτον τετραγωνίδιον τοῦ σκακίου, δύο εἰς τὸ δεύτερον, διπλάσιον τούτου, ἤτοι 4, εἰς τὸ τρίτον, τούτου πάλιν διπλάσιον, ἤτοι 8, εἰς τὸ τέταρτον, καὶ οὕτως ἐφεξῆς μέχρι τοῦ 64 τετραγωνιδίου, διπλασιαζομένου πάντοτε τοῦ ποσοῦ.

Ζητεῖται πόσον εἶνε τὸ οὕτως ἀποτελούμενον ποσὸν σίτου;

1317.

Εἶμαι τοῦ Θεοῦ καθέδρα. Μὴ πλειότερον ἐρώτα·
Ἐς τὰ ὀπίσθια τῶν ζώων ἔθεσα τὰ δύο πρῶτα.

1318.

. . . Α
. . Ρ .
. Ρ . .
Α . . .

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα γράμματα ὥστε νὰ σχηματισθῇ κυβόλεξον.

1319.

Quatre membres font tout mon bien;
Mon dernier vaut mon tout, et mon tout ne vaut rien.

ΛΥΣΕΙΣ

1310.

36. Διότι 36 + 36 + 18 + 9 + 1 = 100.

1311.

37	78	29	70	21	62	13	54	5
6	38	79	30	71	22	63	14	46
47	7	39	80	31	72	23	55	15
16	48	8	40	81	32	64	24	56
57	17	49	9	41	73	33	65	25
26	58	18	50	1	42	74	34	66
67	27	59	10	51	2	43	75	35
36	68	19	60	11	52	3	44	76
77	28	69	20	61	12	53	4	45

1312.

Ἡ κεφαλή.

1313.

Χ
Κ Α Ρ
Χ Α Ρ Ι Σ
Ρ Ι Σ
Σ

1314.

Pré-cieux.

1315.

Fard-eau.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 208. — 21 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ ἐν Σμύρνῃ ἰατρὸς κ. Μ. Π. Κοσσονῆς ἀνήγγειλεν εἰς τὸν ἐνταῦθα Ἐρυθρὸν Σταυρὸν ὅτι θέλει πληρώνει κατὰ μῆνα εἰς τὸ σωματεῖον τοῦτο, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ἱσταμένου μηνὸς μέχρι τῆς λύσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος, δρ. 200.

Οἱ ἐν Βουκουρεστίῳ κκ. Κ. Δ. Σαντώρης καὶ Δ. Κ. Καραμῆτρος ἔπεμψαν εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν ὁ μὲν πρῶτος φρ. 300, ὁ δὲ δεύτερος φρ. 200.

Αἱ ἐν Μασσαλίᾳ κυρίαι Μαρία Π. Σκυλίτση, Ἰουλία Α. Ῥάλλη καὶ Μαρία Βούρου προσήνεγκον αἱ μὲν δύο πρῶται ἀνὰ φρ. 200, ἡ δὲ κ. Βούρου φρ. 100 ὑπὲρ τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀρφανοτροφείου τῶν κορασίων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Βερολίνου «Deutsch - Montagsblatt» ἐδημοσίευσε πρό τινος ἐπιστολήν τινα ἀνέκδοτον τοῦ Ἑρρίκου Heine, ἣν οὗτος ἔγραψεν ἐκ τῆς κλίνης ἐν ᾗ κατέκειτο πάσχων, καὶ ἥτις δεικνύει ὑπό τινα νέαν ὄψιν τὴν κατάστασιν τοῦ πνεύματος τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, χρονολογουμένη ἀπὸ 21 Αὐγούστου 1851, ἀπευθύνεται πρὸς τὸν δόκτορα Gustave Kolb, τότε ἀρχισυντάκτην τῆς «Αὐγουσταίας Ἐφημερίδος», ἧς, ὡς γνωστὸν, ἀνταποκριτὴς διετέλεσεν ὁ Heine, δημοσιεύσας ἐν ταῖς στήλαις αὐτῆς τὰς θαυμασίας αὐτοῦ κρίσεις περὶ Παρισίων καὶ Γαλλίας.

Ἀμέσως ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς δὲν δύναταί τις νὰ μὴ μειδιάσῃ ἀκούων τὸν Heine συμβουλεύοντα τὸν φίλον του νὰ «μεταχειρισθῇ τὸν σιδηρόδρομον» διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους. Ταῦτα ἐγράφοντο πρὸ τριάκοντα μόλις ἐτῶν, καὶ τὸ διὰ σιδηροδρόμου μακρινὸν ταξείδιον ἐθεωρεῖτο τότε ὥς τι καινότατον καὶ ἀσύνηθες πρᾶγμα.

Αἱ ὀδύναι καὶ οἱ πόνοι, οὓς ὑφίστατο, φαίνεται ὅτι ἐτροποποίησαν παραδόξως τὸ φιλοσκῶμμον καὶ δύσπιστον πνεῦμα τοῦ ποιητοῦ.

«Εἶμαι πάντοτε κλινήρης, γράφει, συνεχόμενος ἀπὸ τοσοῦτον φοβεροὺς πόνους, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ μετακινηθῶ. Τὰ περὶ τῆς ἀσθενείας μου δημοσίως λεγόμενα εἶνε μηδὲν ἀπέναντι τῶν ὅσα πράγματι ὑφίσταμαι. Καὶ ὅμως πάντα ταῦτα ὑποφέρω μετὰ θρησκευτικῆς ὑπομονῆς. Λέγω «θρησκευτικῆς», διότι δὲν δύναμαι νὰ ἀρνηθῶ ἐντελῶς ὅσα διηγοῦνται περὶ τῆς ἐπιστροφῆς μου εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ὅμως ὀφείλω νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι μεγαλοποιοῦσι πολὺ τὸ πρᾶγμα, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ μὲ κατατάξητε, πολλοῦ γε δεῖ, μεταξὺ τῶν φιλοθρήσκων ψυχῶν. Τὸ ἀληθὲς ἐν πᾶσι τούτοις εἶνε ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ᾐσθανόμην ἀποστροφὴν πρὸς τὴν γερμανικὴν ἀθεΐαν, ὅτι ἀπὸ πολλοῦ κατειχόμην ὑπὸ ἰδεῶν καλιτέρων ὡς πρὸς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι θὰ ἐβράδυνα ἀκόμη νὰ τὰς ἐκδηλώσω, ἴσως διὰ νὰ ἐκπλήξω τὸν πανάγαθον Θεόν. Ἀλλά τινες μωρόπιστοι, συναρπάσαντες ἐκφράσεις τινὰς ἐκφυγούσας με, ἔσπευσαν χωρὶς τῆς ἀδείας μου νὰ μοὶ ἀποδώσωσιν ἰδέας μωρὰς, ἃς οὐδέποτε ἐπρέσβευσα».

Ὁ Heine παραπονεῖται ἀκολούθως εἰς τὸν ἀρχισυντάκτην τῆς «Αὐγουσταίας» ὅτι πολλάκις διώρθωσαν καὶ περιέκοψαν τὰς ἐπιστολάς του, θεωροῦντες τὰς κρίσεις αὐτοῦ ὡς λίαν τολμηρὰς, ἃς ἐν τούτοις τὰ ἐπελθόντα γεγονότα ἐκύρωσαν.

«Τί κρίμα, ἐξακολουθεῖ, ὅτι αἱ ἀκριβεῖς καὶ ἐπανειλημμέναι προῤῥήσεις μου περὶ τοῦ κοινωνισμοῦ, εἰς ὃν οὐδεὶς τότε προσεῖχε, ἀπεκρούσθησαν πολλάκις, θεωρηθεῖσαι ὡς χίμαιραι ἢ ὡς ἔμμεσος τρόπος διαδόσεως τῶν κοινωνιστικῶν ἰδεῶν. Νῦν πᾶς τις θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἤμην ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων, οἵτινες ἔκρινον καλῶς τὸ μέλλον. Διὰ τοῦτο σήμερον οὐδόλως μὲ ἐκπλήττουν τὰ συμβαίνοντα».

Περαίνει δὲ τὴν ἐπιστολήν του λέγων ὅτι πολλοὶ ἐπισκέπτονται αὐτὸν καθ' ἑκάστην, «ἀλλά, χάρις τῷ Θεῷ, σχεδὸν κἀνεὶς Γερμανός».

— Ἐν Ἄγῃ, τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ὁλλανδίας, ἑωρτάσθησαν ἐσχάτως μεγαλοπρεπῶς τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Σπινόζα, τοῦ διασήμου φιλοσόφου τῆς 17 ἑκατονταετηρίδος. Ἐν ἔτει 1876, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς τῆς διακοσιετηρίδος τοῦ Σπινόζα, ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ διὰ δημοσίων ἐράνων, ἔκτοτε δὲ συνήχθη ποσὸν ἀρκούντως σημαντικόν, δι' οὗ ἡ πρὸς τοῦτο κατασταθεῖσα ἐπιτροπὴ ἠδυνήθη νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ ἔργον. Εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ μεγάλου φιλοσόφου παρίσταντο πλῆθος διαπρεπῶν ἐπιστημόνων, ἀντιπροσωπευόντων τὸν ἐν Εὐρώπῃ ἐπιστημονικὸν κόσμον.

— Ἡ ἐν Μαδρίτῃ Ἑταιρία τῶν φιλολόγων ἀπεφάσισε νὰ ὀργανώσῃ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ δραματικοῦ ποιητοῦ Calderon de la Barca μεγάλην ἑορτὴν μετὰ ταυρομαχιῶν καὶ ἱπποδρομιῶν καὶ ἄλλων δημοσίων πανηγύρεων. Εἰς τὰς ἑορτὰς ταύτας θέλουσι προσκληθῇ καὶ ἀντιπρόσωποι ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

— Τὸ τηλέφωνον, οὗ τινος ἡ χρῆσις τοσοῦτον ταχέως διεδόθη ἐν ταῖς Ἡνωμέναις πολιτείαις καὶ τῇ Εὐρώπῃ, εἰσήχθη τελευταῖον καὶ εἰς Μαρόκον. Ἓν τοιοῦτον ὄργανον πλουσιώτατα κεκοσμημένον ἀπέστειλεν ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸν σουλτάνον τοῦ Μαρόκου Μούλεϋ-Χασσάν, ἵνα τοποθετήσῃ αὐτὸ ἔν τινι τῶν ἀνακτόρων του.

— Ἐκ Περγάμου ἀνηγγέλθη πρό τινος εἰς τὴν «Ἐφημ. τῆς Κολωνίας» ὅτι ὁ δόκτωρ Χοῦμαν ἀνεῦρεν αὐτόθι μαρμάρινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, οὗτινος ἐλλείπει μὲν δυστυχῶς ἡ κεφαλή, ἀλλὰ διατηροῦνται ἀβλαβεῖς ἀμφότεροι οἱ βραχίονες. Ὑποτίθεται ὅτι τὸ ἀνακαλυφθὲν ἄγαλμα ἀνήκει εἰς τοὺς καλοὺς χρόνους τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, διότι ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς, ἐν ᾧ εὑρέθη, ἀνάγεται εἰς τοὺς πρὸ τῶν Διαδόχων χρόνους.

— Ἡ πρὸ πολλοῦ κατασταθεῖσα Ἑταιρία ὅπως μελετήσῃ τὸ ζήτημα καὶ ποιήσῃ προκαταρκτικὰς ἐρεύνας, ἐὰν εἶνε δυνατὴ ἡ διορυχὴ ὑποβρυχίου σύριγγος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, κατώρθωσε τέλος νὰ σκάψῃ ὑπόνομον μέχρι τοῦ βάθους, καθ' ὃ θέλει ὀρυχθῇ ἡ σύριγξ, ἐὰν ἀποδειχθῇ κατορθωτὴ ἡ κατασκευὴ αὐτῆς. Καίτοι εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα εὑρέθη ἱκανὴ ποσότης ὕδατος, ἐν τούτοις πιστεύεται ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦτο δὲν θέλει διεισδύει εἰς τὴν ὑποβρύχιον στοάν, ἥτις θέλει ὀρυχθῇ ἐντὸς στερεοῦ βράχου. Ἤδη ἀσχολοῦνται εἰς τὴν διόρυξιν δευτέρας ὑπονόμου, ἡ δὲ Διεύθυνσις τῆς Ἑταιρίας διακηρύττει ὅτι, ἐὰν μὴ παρουσιασθῇ ἀπρόοπτόν τι κώλυμα, ἡ ὑποβρύχιος σύριγξ, ἡ συνδέουσα τὸ Καλαὶ καὶ τὸ Δοῦβρον, δύναται νὰ εἶνε ἕτοιμος ἐντὸς τετραετίας.

Ἐν τούτοις, καθ' ὃν χρόνον γίνονται αἱ ἐργασίαι διὰ τὴν ὑποβρυχίαν σύριγγα, ἄλλοι καταγίνονται εἰς τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος τῆς διὰ κολοσσιαίας γεφύρας συνδέσεως τοῦ Καλαὶ καὶ τοῦ Δούβρου, τὸ δὲ σχέδιον τοῦτο λέγεται ὅτι μετ' οὐ πολὺ θέλει τεθῇ εἰς ἐνέργειαν.

— Τῷ 1882 ἡ Ῥωσσία θέλει ἑορτάσει τὴν τριακοσιετηρίδα τῆς ὑπ' αὐτῆς κατακτήσεως τῆς Σιβηρίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, λέγει ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Μόσχας», ὁ κ. Jost, μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς παλαιογραφίας, προτίθεται νὰ δημοσιεύσῃ χειρόγραφά τινα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν Σιβηρίαν· πρὸς τοῦτο δ' ἐζήτησε καὶ παρὰ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν τὴν ἄδειαν νὰ ἐκδώσῃ φωτογραφικὰ ἀντίτυπα χειρογράφου τινὸς εἰκονογραφημένου, ἀναγομένου εἰς τὸν χρόνον τῆς κατακτήσεως καὶ κομισθέντος ἐκ Σιβηρίας τῷ 1774 ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Müller.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Ἐν τῷ παρισινῷ θεάτρῳ Châtelet ἐδόθη τῇ 17 παρελθόντος ἡ πρώτη παράστασις τοῦ δράματος «Μιχαὴλ Στρογώφ», ὅπερ

Digitized by Google

ὁ Ed. d'Ennery ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ γνωστοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος τοῦ Ἰουλίου Βέρν. Ἡ λαμπρότης τῆς παραστάσεως ταύτης ὑπερέβη πᾶσαν προσδοκίαν. Οἱ ἀλλόκοτοι χοροί, αἱ παρελάσεις τῶν Ταρτάρων καὶ Ἀτσιγγάνων διὰ μέσου Σιβηρίας καταλαμπομένης ὑπὸ μεσημβρινοῦ ἡλίου, εἶχον μεγαλοπρέπειαν ἀναμιμνήσκουσαν τὰς παραδοξοτέρας τῶν περιηγητῶν διηγήσεις. Κατὰ τὴν πρώτην πρᾶξιν παριστάνεται διάβασίς τις δᾳδοφορούντων ἐπὶ τοῦ Νέβα, ἥτις εἶνε ὅ,τι γοητευτικώτατον. Στρατιῶται πεζοί, ἡγουμένων σαλπίγγων καὶ τυμπάνων, παρέρχονται φέροντες δᾷδας· κατόπιν δ' ἔρχονται ἄλλοι κολοσσοὶ λευκὰ ἐνδεδυμένοι καὶ ἐπὶ γιγαντείων ἵππων καθήμενοι, σωματοφύλακες ἔφιπποι, φέροντες ἀντὶ λοφίου τὸν ῥωσσικὸν ἀετὸν ἐπὶ τοῦ κράνους. Ὅλην δὲ τὴν παρέλασιν συνοδεύουσιν ἦχοι σαλπίγγων, μεθ' ὃ φαίνονται χωρικοὶ χορεύοντες ἐπὶ τοῦ Νέβα πεπηγότος. Ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει μεγάλην ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ ὁ βομβαρδισμὸς τηλεγραφικοῦ τινος σταθμοῦ καὶ ἡ θέα τοῦ πεδίου τῆς μάχης, κεκαλυμμένου ὑπὸ νεκρῶν. Αἱ ἑορταὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Ἐμίρου μὲ τὰς τοσοῦτον ποικιλοχρόους καὶ ζωγραφικὰς ἐνδυμασίας, τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον, τὴν λαμπρότητα τῶν ὅπλων, τοὺς θώρακας καὶ τὰ ἄλλα κοσμήματα ἦσάν τι ἐξαίσιον. Πάντα δὲ ταῦτα ἦσαν πολυτελέστατα, καὶ μόνον τοῦ Ἐμίρου ἡ στολὴ ἐστοίχισε 10,000 φράγκα. Καταπληκτικὸν ὡσαύτως ἦτο τὸ θέαμα τοῦ ποταμοῦ, ὅστις ἐφαίνετο ὡσεὶ φλεγόμενος, καὶ τῆς Ἰρκούτσκης κανονοβολουμένης καὶ πυρπολουμένης. Ἐν τέλει ἀκούονται πάλιν αἱ σάλπιγγες σημαίνουσαι τὸ ἀνακλητήριον, τὸ δὲ δρᾶμα τελειώνει δι' ἐπιθεωρήσεως τῶν ῥωσσικῶν ταγμάτων, γινομένης ὑπὸ τοῦ μεγάλου δουκός.

***

Προσεχῶς ἐκδίδοται νέον μυθιστόρημα τοῦ Ἕκτορος Malot ὑπὸ τὸν τίτλον Pompon. Ὁ «Χρόνος» τῶν Παρισίων, ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι τοῦ ὁποίου θέλει δημοσιευθῇ τὸ νέον ἔργον τοῦ συγγραφέως τοῦ «Ἄνευ οἰκογενείας», δημοσιεύει περιέργους λεπτομερείας περὶ τοῦ βίου τοῦ συμπαθοῦς μυθιστοριογράφου, ἐξ ὧν ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα· «Ὅτε τὸ πρῶτον, ἐν ἔτει 1856, ὁ κ. Ε. Malot, ἀφανὴς καὶ πτωχός, ἀφίκετο εἰς Παρισίους, ἤρξατο δημοσιεύων διάφορα μικρὰ ἄρθρα, ἱστορικὰ καὶ βιογραφικά, ἐν τῷ «Journal pour tous», ὅπως ὁ Sardou ἤρχισε τὸ φιλολογικόν του στάδιον διὰ τῆς δημοσιεύσεως βιογραφιῶν εἰς τὸ «Βιογραφικὸν λεξικὸν» τοῦ Didot. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τῆς φιλολογικῆς ταύτης ἐργασίας δὲν ἠδύνατο νὰ πορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἔλαβε θέσιν παρά τινι γερουσιαστῇ ὡς γραμματεύς. Ὁ γερουσιαστὴς τοῦ Malot ἔλεγε συχνὰ πρὸς τὸν μέλλοντα μυθιστοριογράφον·

— Ἔχω νὰ ἀπαγγείλω λόγον τινὰ εἰς τὴν Γερουσίαν περὶ τοῦ τάδε ἀντικειμένου. Ἰδοὺ τὸ σχέδιον αὐτοῦ. Ἐπιθεώρησέ το, σὲ παρακαλῶ.

Ὁ Malot ἐλάμβανε τὸ σχέδιον. Ἀλλὰ μάτην προσεπάθει νὰ ἀναγνώσῃ λέξιν τινὰ ἢ περίοδον τοῦ λόγου. Ἐπὶ τοῦ χάρτου οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπεν ἢ σημεῖα τινὰ διὰ μελάνης γεγραμμένα, παρεμφερῆ πρὸς ἱερογλυφικά, ὧν ἡ ἀνάγνωσις ἦτο ὅλως ἀδύνατος.

— Δὲν ἠξεύρω ἐὰν εἰμπορεῖτε νὰ ἐννοήσητε, προσέθετεν ὁ ἀξιότιμος γερουσιαστής. Ἔχω τόσον ἄθλιον γραφικὸν χαρακτῆρα.

Ἀλλ' ὁ Malot ἐνόει ἐξαίρετα. Ὁ γερουσιαστὴς ἔγραφεν ἀθλίως, ἢ μᾶλλον οὐδὲν ἔγραφεν, ὅπως ἀναγκάζεται ὁ γραμματεὺς αὐτοῦ νὰ γράφῃ ὁλόκληρον τὸν λόγον. Τοῦτο δὲ καὶ ἔπραττεν ὁ Malot, συντάξας οὕτω ἀκουσίως πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν «Θυμάτων τοῦ ἔρωτος» (τοῦ πρώτου ἔργου του) ἱκανὸν ἀριθμὸν διοικητικῶν καὶ πολιτικῶν πραγματειῶν. Ἔκτοτε ὁ Ἕκτωρ Malot ἐβάδισεν ἀσφαλῶς πρὸς τὴν φήμην καὶ τὴν ἐπιτυχίαν, καὶ σήμερον εἶνε εἷς τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Γαλλίας μυθιστοριογράφων. Εἶνε δὲ ἀκαταπόνητος ἐν τῇ ἐργασίᾳ. Ἐν Fontenay-sous Bois (μικρῷ χωρίῳ πλησίον τῶν Παρισίων), ἔνθα κατοικεῖ, ὁ κ. Malot ἐξυπνᾷ ἀργά, ἀμέσως δὲ ἀρχίζει τὴν ἐργασίαν, μηδεμίαν ἀφίνων ἡμέραν νὰ παρέλθῃ ἄνευ ἐργασίας. Ἔχει δέ, πρᾶγμα περίεργον, προπαρεσκευασμένας περιγραφὰς διαφόρων τοπείων, εἰλημμένας ἐκ τῆς φύσεως καθ' ἣν ἐνεποίησαν αὐτῷ ἐντύπωσιν, περιγραφὰς τῶν διαφόρων φάσεων τοῦ καιροῦ, οἷον τρικυμίας, εὐδίας, νιφετῶν, χειμερινῶν θυελλῶν, ἢ ὡραίων ἐαρινῶν ἡμερῶν, καὶ σκηνογραφίας παντὸς εἴδους, ἅτινα πάντα φυλάττει ἐν τῷ χαρτοφυλακείῳ αὐτοῦ, ὡς ὁ ζωγράφος τὰ δοκίμιά του. Ἅμα δὲ ἐν τῇ συγγραφῇ ἔργου τινος λάβῃ ἀνάγκην μιᾶς οἱασδήποτε περιγραφῆς, δὲν ἔχει ἢ νὰ λάβῃ αὐτὴν ἕτοιμον ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου του καὶ τὴν παρεμβάλῃ εἰς τὸ μυθιστόρημα. Τὸ αὐτὸ διηγοῦνται ὅτι ἔπραττε καὶ ὁ Βολταῖρος κατὰ τὴν συγγραφὴν τῶν τραγῳδιῶν του, δι' ἃς εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων ἑτοίμους διαφόρους περικοπὰς καὶ μονολόγους.

***

Ἡ διάσημος χορεύτρια Taglioni, ἥτις, ἀπὸ πολλοῦ ἐγκατεστημένη ἐν Λονδίνῳ, καίτοι ὑπερεβδομηκοντούτης, ἐξηκολούθει νὰ δίδῃ μαθήματα χοροῦ εἰς τὴν ὑψηλὴν τοῦ Λονδίνου ἀριστοκρατίαν, ἀπεφάσισε νὰ ἀφήσῃ διὰ παντὸς τὸ ἐπάγγελμα καὶ νὰ καταλίπῃ τὴν Ἀγγλίαν. Πρὶν ἢ δὲ ἀναχωρήσῃ, ἔλαβε μεγαλοπρεπὲς δῶρον παρὰ τῆς πριγκιπίσσης τῆς Οὐαλλίας, ἧς τῶν θυγατέρων ὑπῆρξεν ἐπὶ πολὺ διδάσκαλος τοῦ χοροῦ. Τ

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν διακοπῇ ὁριστικῶς ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας, ἡ διεύθυνσις αὐτῆς θὰ δημοσιεύσῃ ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει τὸ ὑπολειπόμενον νὰ ἐκδοθῇ μέρος τῆς μεταφράσεως τῆς «Κωνσταντινουπόλεως», φροντίζουσα νὰ γνωστοποιηθῇ τοῦτο διὰ τοῦ τύπου.

ΒΙΒΛΙΑ

2278. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 21 Δεκεμβρίου 1880. Ἀριθ. 260 (208). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***). — Οἱ μάρτυρες τῆς ἐπιστήμης. (Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier. Μετάφρασις Ἑλίζης Σ. Σούτσου). — Μία ἐπιστολὴ τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἐντυπώσεις. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις.

2279. Ἰωνᾶ Κινγ — Ὁμιλίαι, ἐκφωνηθεῖσαι κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐν Ἀθήναις. Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου, 1880. 8ον, σελ. 515. Τιμᾶται δραχ. 4.

2280. **Ilios** Stadt und Land der Trojaner. Forschungen und Entdeckungen in der Troas, und besonders auf der Baustelle von Troja. Von **Dr Heinrich Schliemann.** Mit einer Selbstbiographie des Verfassers, einer Vorrede von Rudolf Wirchow und Beiträgen von P. Ascherson, H. Brugsch-bey, E. Burnouf, Franc Calvert, A. J. Duffield, J. P. Mahaffy, Max Müller, A. Postolaccas, A. H. Sayce und R. Wirchow. Mit circa 1800 Abbildungen, Karten und Plänen in Holzschnitt und Lithographie. Leipzig. F. A. Brockhaus, 1881. s. XXIV—880. dr. 75.

2281. **Ueber den Aristeasbrief.** Von Dr Sp. C. Papageorgios, aus Griechenland. München, 1880. Kgl. Hof. und Universitätsbuchdruckerei von Dr C. Wolf und Sohn. 8°, s. 48.

2282. **A l'armée grecque.** Par Mme la Mse Blanche de Saffray. Paris, Librairie des Bibliophiles, Rue Saint-Honoré, 338. 1880, 8°, p. 15.

2283. **L'Hymne à la liberté et les deux chansons «L'empoisonnée» et «La bergerette»** du comte Denis Solomos. Traduits en vers français par l'avocat Pierre Mélissinos, ancien élève du college de Ste Barbe et de l'École du Droit de Paris. — Zante, imprimerie «Le Zante», 1880. 8°, p. 20. Prix 2 fr.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

18 Δεκεμβρίου 1880 — ΑΘΗΝΩΝ — 18 Δεκεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ —	59,729	90,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	29.40	221.—	280	δρ.
25 » » 9 0/0	—	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	26.20	224.—	280	,,
26 » »	—	62,000	60,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	—	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,,
10 » φράγ. . . .	—	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	80.—	892 1/2	500	φρ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,840	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην.— Ἐμπ. 3μην 29.30 - 29.70.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 116 - 117.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ. 23.60
Λίρα Στερλίνα	,,
Λίρα Ὀθωμανική	,,
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,
Ἀργυρὸν δίφραγκον	,,
,, φράγκον	,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 82

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (19 Νοεμβρίου) Ἐμ. 30
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (16 Δεκεμβρίου) ,, 29.30.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (24 Δεκεμβρ. ἐ. ν.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	87 5/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	288
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	248
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	106
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4-110 1/2
Παρισίων 3 ,, ...	,,	22 97 1/2-23.15.
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	110 10/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 24/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Δεκεμβρίου).

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.90
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 24 Δεκεμβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.60
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.40
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (17 Δεκεμβρίου.)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 3) φρ. 25.27 1/2 - 25.32 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἄργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.75 - 132.50 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 3. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[18 Δεκεμβρίου (Πέμπτη) 1880]

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ ἀντιστράτηγος Σπυρο-Μήλιος, εἷς τῶν ἐνδόξων ἀγωνιστῶν τοῦ μεγάλου ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ὁποίου ἔλαβε λίαν ἐνεργὸν μέρος, μετασχὼν πλείστων μαχῶν καὶ αὐτῆς τῆς ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ὁ Σπυρο-Μήλιος διακρινόμενος ἐπὶ παιδείᾳ μεταξὺ τῶν τότε ἀξιωματικῶν ἀνῆλθεν εἰς τοὺς ἀνωτέρους τῆς στρατιωτικῆς ἱεραρχίας βαθμούς· ἐγένετο δὲ ἐπανειλημμένως ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, ἀντιπροσωπεύσας καὶ τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν ἐν τῇ Βουλῇ καὶ ἐκλεχθεὶς πρόεδρος αὐτῆς. Ὁ βασιλεὺς ἀπένειμεν εἰς τὸν ἀντιστράτηγον Σπυρο-Μήλιον ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ Σωτῆρος, ἀπὸ τῆς πρωΐας δὲ τῆς Κυριακῆς ἐξεδόθη ἐπίσημον πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου, κανονίζον τὰ τῆς κηδείας τοῦ ἀντιστρατήγου καὶ μεγαλοσταύρου Σπυρο-Μήλιου. Ἀπὸ τῆς 1 ὥρας παρετάχθησαν πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ νεκροῦ τὸ 2 τάγμα τῶν σκαπανέων, δύο τάγματα πεζικοῦ καὶ πολλαὶ πυροβολαρχίαι. Ἡ νεκροπομπὴ ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ νεκροῦ μετέβη εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν διὰ τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας καὶ τῶν ὁδῶν Αἰόλου καὶ Ἑρμοῦ, κρατούντων τὸ φέρετρον ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῶν διαφόρων ὅπλων καὶ παρακολουθούντων τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ τῶν ὑπουργῶν, τοῦ προεδρείου τῆς Βουλῆς, τῶν βουλευτῶν, τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ βασιλέως, ἁπασῶν τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ ἄλλου πλήθους. Ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἔψαλεν ἐν τῇ Μητροπόλει τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, εἶτα δὲ ὁ νεκρὸς μετηνέχθη καὶ ἐτάφη εἰς τὸ Α' νεκροταφεῖον. Ὁ ταγματάρχης κ. Β. Βασιλειάδης καταθέσας ἐκ μέρους τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ εἰς τὸν νεκρὸν στέφανον, ἐξεφώνησεν εὔγλωττον ἐπικήδειον λόγον, ὁ δὲ βουλευτὴς Ἀττικῆς κ. Φιλήμων ἐπιτάφιον. — Καὶ ἕτερον ἐπιφανὲς λείψανον τοῦ μεγάλου ἀγῶνος, ὁ ἀντιστράτηγος Γεώργιος Δυοβουνιώτης ἀπεβίωσε τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν. Εἶνε οὗτος ὁ τελευταῖος ἐπιζήσας ἐκ τῶν στρατηγῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἤτοι τῶν τιμηθέντων διὰ τοῦ ἀξιώματος τούτου κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, ὑπῆρξε δὲ καὶ αὐτός, ὡς ὁ Σπυρομήλιος, ἐκ τῶν γενναίων καὶ διαρκῶν στρατιωτῶν τῆς πατρίδος, εἰς τὰς πλείστας παρασταθεὶς τῶν μαχῶν καὶ διαπρέψας ἐν αὐταῖς. Ὁ Δυοβουνιώτης διετέλεσε συνάμα μέλος διαφόρων Συνελεύσεων, βουλευτὴς καὶ γερουσιαστής, διακριθεὶς ἐπὶ φρονήσει καὶ μετριοπαθείᾳ. Ἡ Βουλή, ἅμα μαθοῦσα τὸν θάνατον τοῦ στρατηγοῦ Δυοβουνιώτου, εἰς δεῖγμα τῆς εὐλαβείας αὐτῆς πρὸς τὴν μνήμην του, ἀπεφάσισε νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν κηδείαν του. — Κατὰ παραγγελίαν τῆς Κυβερνήσεως ἀνεχώρησαν εἰς Οὐγγαρίαν ὁ συνταγματάρχης κ. Εὐστρ. Ῥάλλης, ὁ μοίραρχος κ. Ἀλέξ. Σοῦτσος καὶ ὁ ταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ κ. Μαστραπᾶς πρὸς προμήθειαν νέων ἵππων διὰ τὸν στρατόν. — Ἀφίκετο ἐκ Ῥουμανίας ὁ κ. Θεοδ. Παλαιολόγος, ἐκ Καλαμῶν καταγόμενος, ταγματάρχης τοῦ Ῥουμουνικοῦ στρατοῦ, ὅπως προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν πατρίδα. — Ἐν Πειραιεῖ συνεστήθη καὶ ἕτερον βιομηχανικὸν κατάστημα, ἤτοι χημικὸν Ἐλαιουργεῖον πρὸς κατασκευὴν ἐλαίων ἐξ ἐλαιοπυρήνων καὶ μεταποίησιν αὐτῶν εἰς σάπωνας πρασίνους, ὡς καὶ ἐξαγωγὴν ἐλαίου ἐξ ἐλαιοσπόρων παντὸς εἴδους. — Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου (ε. ν.) πάντα τὰ αὐστριακὰ ἀτμόπλοια τοῦ Λόϋδ θὰ προσεγγίζωσι κατ' εὐθεῖαν εἰς Πειραιᾶ. — Ὁ μέχρι σήμερον ἐξαχθεὶς σταφιδόκαρπος ἐξ ὅλων τῶν λιμένων τοῦ Κράτους ἀνέρχεται εἰς 153 ἑκατομμύρια, ὁ δὲ μένων εἰς τὰ διάφορα μέρη δι' ἐξαγωγὴν εἰς 32 ἑκατομμύρια, ὥστε τὸ σύνολον τῆς ἐσοδείας θὰ ἀνέλθῃ εἰς 185 ἑκατομμύρια. — Ἀνασκαπτομένης προχθὲς πρὸς ἰσοπέδωσιν τῆς βορειοδυτικῆς ὁδοῦ τοῦ Βαρβακείου, ἀνευρέθη ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ἀρίστης τέχνης. Ἡ θεὰ ἵσταται ἐπὶ βάθρου, θίγουσα διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κυκλοτερῆ ἀσπίδα, ἧς τὴν λαβὴν ἀποτελεῖ ὄφις, μόλις προκύπτων, διὰ τῆς δεξιᾶς δέ, ἥτις στηρίζεται ἐπὶ στήλης, τὴν ἄπτερον νίκην· φέρει δὲ κόρυθα μετὰ γοργόνος, ἧς μόνον ἐλλείπει ἡ κεφαλή. Ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς διακρίνεται μετὰ τῆς κόρης, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ ἐλλείπει· φέρει ἔτι βοστρύχους καὶ κοσμήματα ποικίλα ἐπὶ τοῦ στήθους. Τὸ ὅλον ἄγαλμα ἔχει ὕψος 75-80 ἑκατοστῶν τοῦ γαλλικοῦ μέτρου. Μόνη ἡ δεξιὰ χεὶρ μετὰ τῆς ἀπτέρου νίκης εἰσὶν ἀποκεκομμέναι καὶ ἡ στήλη, ἐφ' ἧς αὕτη ἐρείδεται.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1320.

Ἐκ δοχείου περιέχοντος ὀκτὼ ὀκάδας οἴνου ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἐξαγάγωμεν τὰς τέσσαρας ὀκάδας. Ἀλλ' ὅπως ἐκτελέσωμεν τοῦτο δὲν ἔχομεν ἢ δύο μόνον μέτρα, ὧν τὸ μὲν χωρεῖ 5 ὀκάδας, τὸ δὲ 3 ὀκάδας. Πῶς θὰ κάμωμεν ἵνα λάβωμεν τὰς τέσσαρας ὀκάδας;

1321.

Ὅ,τι καίω καὶ φλογίζω μὲ τὸ πρῶτόν μου δεικνύω·
Τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας μὲ τὰ ἄλλα μου τὰ δύω.
Ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμά μου δύνασαι νὰ μὲ μαντεύσῃς·
Τὸ ἐπάγγελμά μου εἶνε νὰ σὲ κάμω νὰ χορεύσῃς.

1322.

Εἶμαι μία· πάλιν μία μένω ἄνευ τοῦ λαιμοῦ.
Ῥίψε δύο· μένουν δύο, ἔκφρασις πολλῶν ὁμοῦ.

1323.

```
         .
      M  .  .
   M  .  Λ  .  .
.  .  Λ  .  K  .  .
   .  .  K  .  .
      .  .  .
         .
```

Συμπλήρωσον τὰ ἐλλείποντα γράμματα ἄνωθι ὥστε νὰ σχηματισθῇ ῥομβοειδὲς κυβόλεξον.

1324.

Mon premier se construit,
Mon dernier est un fruit,
Et mon tout est un bruit.

ΛΥΣΕΙΣ

1316.

Ἐκτελοῦντες τοὺς ἀλληλοδιαδόχους διπλασιασμοὺς εὑρίσκομεν ὅτι τὸ ὅλον ποσὸν τῶν ζητουμένων κόκκων σίτου εἶνε 18,446,744,265,709,551,615. Ἐὰν λάβωμεν ὅτι ἕκαστος κόκκος ἔχει ὄγκον 30 ὑποχιλιομέτρων κυβικῶν, ὁ ἀριθμὸς οὗτος θὰ κατελάμβανε χῶρον 553,402,327,971, 286,548,450 κυβικῶν ὑποχιλιομέτρων, ἤτοι ἐν ἀριθμῷ στρογγύλῳ 553,402,327,971 κυβικῶν μέτρων.

Ὅπως λάβωμεν ἰδέαν τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ἂς μετρήσωμεν αὐτὸν κατ' ἄλλον τρόπον. Ἂς θέσωμεν ὅλον τὸν σῖτον εἰς σάκκους 1 μ. 05 ὕψους καὶ 0, μ. 40 πλάτους· ἕκαστος τοιοῦτος σάκκος θὰ περιλάβῃ 132 κυβικὰ δεκάμετρα. Ἑπομένως ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τοῦ σίτου θὰ πληρώσῃ σάκκους 4,192,441,878,570.

Ἐὰν τώρα θελήσωμεν νὰ θέσωμεν τοὺς σάκκους εἰς σιδηροδρομικὰς ἁμάξας, ὧν ἑκάστη νὰ περιλαμβάνῃ 200 σάκκους, θὰ χρειασθῶμεν δι' ὅλους τοὺς σάκκους 20,962,209, 393 ἁμάξας. Σχηματίζοντες δὲ τὰς ἁμάξας ταύτας εἰς ἁμαξοστοιχίας ἐξ 80 ἁμαξῶν ἑκάστην, θὰ ἔχωμεν 262,027,617 ἁμαξοστοιχίας.

Ὑποθέτοντες τώρα ὅτι ἑκάστη ἅμαξα ἔχει μῆκος 6 μ. 50, καὶ αἱ δύο ἀτμάμαξαι αἱ σύρουσαι ἑκάστην ἁμαξοστοιχίαν μῆκος 22 μ., προσθέτοντες δὲ εἰς ἑκάστην ἁμαξοστοιχίαν καὶ 2 ἐπιβατικὰς 8 μέτρων μήκους ἑκάστην, εὑρίσκομεν ὅτι ἑκάστη μὲν ἁμαξοστοιχία θὰ ἔχῃ μῆκος 568 μέτρων, ὅλαι δὲ ὁμοῦ 148,831,686,456 μέτρων, ἤτοι 3,721 φορὰς τὸν κύκλον τῆς γῆς!

1317.

Οὐρανός-οὐρά.

1318.

Ε	Π	Τ	Α
Π	Ε	Ρ	Ι
Τ	Ρ	Ω	Σ
Α	Ι	Σ	Α

1319.

Zéro.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 209. — 28 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1880. — ΛΕΠΤΑ 10.

Γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας ὅτι ἡ ἔκδοσις αὐτῆς μετεβιβάσθη εἰς ἄλλα πρόσωπα, ἅτινα ἀνέλαβον τὴν ἐξακολούθησιν αὐτῆς ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1881, ἡ δὲ Σύνταξις αὐτῆς θέλει ἐξακολουθήσει καὶ ἐν τῷ μέλλοντι οὖσα ἡ αὐτή, οἷα μέχρι τοῦδε.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λαμβάνωσι τὴν Ἑστίαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1881 παρακαλοῦνται νὰ φροντίσωσι ν' ἀποστείλωσιν ἐγκαίρως τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν αὐτῶν, ἥτις ἔσται ἡ αὐτὴ ὡς μέχρι τοῦδε, ἤτοι ἐν Ἀθήναις φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 20.

Digitized by Google

Τῇ 1 Ἰανουαρίου 1881 δοθήσεται δῶρον πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας εἰκὼν τοῦ Βίκτωρος Οὑγκώ, ἐν Παρισίοις τυπωθεῖσα.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κατὰ τὴν β´ ἑξαμηνίαν τοῦ 1880.

Δ. Βερναρδάκης, Δ. Βικέλας, Ἄγγελος Βλάχος, Π. Βράϊλας, Ἀναστ. Βυζάντιος, Σ. Ζαμπέλιος, Γ. Ζωχιός, Κ. Καρατζᾶς, Σ. Α. Κουμανούδης, Σ. Π. Λάμπρος, Α. Ζ. Μάμουκας, Α. Μηλιαράκης, Σ. Μηλιαράκης, Κ. Παπαρρηγόπουλος, Ν. Γ. Πολίτης, Α. Ρ. Ῥαγκαβῆς, Μ. Ῥενιέρης, Ε. Δ. Ῥοΐδης, Κ. Σάθας, Σ. Κ. Σακελλαρόπουλος, Ι. Φ. Σμὶθ, Ι. Α. Σοῦτσος, Ε. Τσίλλερ, Γ. Κ. Τυπάλδος, Π. Φέρμπος, Θ. Δὲ Χελδράϊχ.

Αἱ Κυρίαι: Αἰκ. Λασκαρίδου, Ἑλένη Ν. Μαυροκορδάτου, Σοφία Σλίεμαν, Ἐλίζα Σ. Σούτσου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Πρὸ μικροῦ ἐδιδάχθη ἐν τῷ ἐν Παρισίοις θεάτρῳ τῶν Ἐθνῶν (Théâtre des Nations) ἡ «Γαλάτεια» τοῦ μακαρίτου Σπυρ. Βασιλειάδου, διασκευασθεῖσα διὰ τὴν σκηνὴν ὑπὸ τῆς Κας Ἰουλιέττας Λαμπὲρ, κατὰ τὴν εἰς τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ βαρώνου κ. d'Estournelles de Constant. Κατὰ τὴν παράστασιν ταύτην ἔλαβε μέρος καὶ ὁ γνωστὸς ἠθοποιὸς τοῦ «Γαλλικοῦ θεάτρου» Mounet-Sully. Ὁ «Χρόνος» τῶν Παρισίων, ἐν τῷ φύλλῳ αὐτοῦ τῆς 26 Δεκεμβρίου, δημοσιεύει μακρὰν καὶ ἐπαινετικὴν κρίσιν περὶ τοῦ Ἕλληνος ποιητοῦ καὶ τοῦ ὡραίου του ἔργου.

— Κατ' αὐτὰς ἐδιδάχθη ἐν Λονδίνῳ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ὁ «Ἀγαμέμνων» τοῦ Αἰσχύλου ὑπὸ φοιτητῶν τοῦ ἐν Ὀξφὸρτ Πανεπιστημίου.

— Αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες ἀγγέλλουσιν ὅτι ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Zerbst Γυμνασίου ἀνεκαλύφθη σπουδαῖον χειρόγραφον, περιέχον λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ δευτέρου εἰς τὰς Ἰνδίας πλοῦ τοῦ διασήμου θαλασσοπόρου Βάσκο δὲ Γάμα, ὃν ἐπεχείρησεν ἐν ἔτει 1502-1503, καὶ περὶ οὗ οὐδεμία σχεδὸν ὑπῆρχεν ἀκριβὴς εἴδησις. Ἡ περιγραφὴ αὕτη εἶνε ἔργον ἑνὸς τῶν συμπλωτήρων τοῦ Βάσκο δὲ Γάμα, καὶ εἶνε γεγραμμένη εἰς γλῶσσαν ὁλλανδικήν.

— Ὁ ἀκάματος Ἔδισων ἐπέτυχεν ἐσχάτως νέαν πάλιν ἐφεύρεσιν. Καθ' ἃ ὁ ἴδιος τηλεγραφεῖ εἴς τινα ἐν Παρισίοις φίλον του εὗρε τρόπον, δι' οὗ τίθησιν εἰς κίνησιν διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἰδιωτικὰς ἁμάξας, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἐλαχίστῃ δαπάνῃ. Αὐτὸς δ' οὗτος κατεσκεύασε δι' ἰδίαν χρῆσιν τοιαύτην τινὰ μικρὰν ἅμαξαν, ἔχουσαν σχῆμα ἑλκήθρου τροχοφόρου, ἥτις καὶ ἐτέθη ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Τὴν νύκτα, εἰς τὰς ὁδοὺς δι' ὧν διέρχεται, ἀφίνει ὄπισθέν της ἴχνη φωτεινὰ φωτίζοντα λαμπρῶς τὰ πέριξ ἀντικείμενα.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Παρὰ τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ Βαρβακείου Λυκείου, ἀνασκαπτομένης πρὸς ἰσοπέδωσιν τῆς ὁδοῦ, ἀνεκαλύφθη ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ἀρίστης τέχνης. Τοῦτο ἔκειτο εἰς βάθος ὑπὸ τὴν γῆν μόλις μιᾶς σπιθαμῆς, ἡ δίκελλα δὲ τοῦ ἐργάτου, ἐν τῇ ἀνασκαφῇ προσκρούσασα, συνέτριψε τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ ἀγάλματος. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶνε ἀπομίμησις ὅσον οἷόν τε ἀκριβὴς τοῦ ἐν τῷ Παρθενῶνι τῆς Ἀκροπόλεως τὸ πάλαι ὑπάρχοντος ἀριστοτεχνήματος τῆς χρυσελεφαντίνης Παρθένου Ἀθηνᾶς τοῦ Φειδίου. Τὸ ὕψος αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τῆς βάσεως εἶνε σχεδὸν ἑνὸς μέτρου· παρίστησι δὲ τὴν θεὰν ὀρθίαν, ποδήρη χιτῶνα φέρουσαν δωρικόν, οὗ αἱ πτυχαὶ, βαθέως ἐγγεγλυμέναι, εἰσὶν ἁπλαῖ μὲν, ἀλλὰ τεχνηέντως ἐξειργασμέναι. Ἡ θεὰ παρίσταται βλέπουσα εὐθὺ πρὸς τὸν θεατήν, τοιαύτη δὲ εἶνε ἡ στιλπνότης τοῦ προσώπου, ὥστε νομίζει τις αὐτὸ ὡς ἐξ ἀλαβάστρου ἄρτι ἐξειργασθέν. Ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ ἔχει ἔκφρασιν ἀρρενωπὴν ἅμα καὶ σεμνήν. Τὴν κεφαλὴν καλύπτει κράνος χαμηλὸν, ἔχον εὐθὺς ἄνω τοῦ μετώπου στεφάνην, ἐφ' ἧς διατηροῦνται ἴχνη ἐρυθροῦ χρώματος, λείψανα ἐπιχρυσώσεως. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐπικάθηται Σφίγξ, ἧς τὸ ἄνω μέρος ἀτυχῶς εἶνε τεθραυσμένον. Ἐπὶ τῶν νώτων καὶ τῶν ὤμων καταπίπτουσι πλούσιοι πλόκαμοι. Ἡ θεὰ παρίσταται ἀνεζωσμένην ἔχουσα αἰγίδα, φέρουσα κατὰ τὸ στέρνον Γοργόνειον. Τὴν αἰγίδα κοσμοῦσιν ὄφεις ἐν γραφικωτάτοις συμπλέγμασιν· ἡ ζώνη ἐμπορποῦται εἰς δεσμὸν δύο ὄφεων. Τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, ἣν κοσμεῖ ψέλλιον ὀφείδιον, ἀναπαύει ἐπὶ ἀσπίδος, ἧς τὸ ἔξωθεν μέρος κοσμεῖ βλοσυρῶπις Γοργώ. Ἡ δεξιὰ ἀποκοπεῖσα χεὶρ φέρει ψέλλιον περικάρπιον ὀφείδιον καὶ κρατεῖ μικρὰν πτερωτὴν Νίκην, ἧς ἡ κεφαλὴ ἐλλείπει, ποδήρη ἐπίσης φέρουσαν χιτῶνα. Πρὸς τὸν ἀριστερὸν πόδα τῆς θεᾶς, ὑπὸ τῆς ἀσπίδος σκεπόμενος, κεῖται ἐσπειρωμένος δράκων, ὁ οἰκουρὸς ὄφις τῆς Ἀκροπόλεως.

Ἐν γένει τὸ ὅλον ἀγαλμάτιον εἶνε σχεδὸν ἀλώβητον καὶ θαυμασίας τέχνης, θεωρεῖται δὲ ὡς τὸ γνησιώτερον ἀπεικόνισμα τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς τοῦ Φειδίου.

Προσωρινῶς ὁ πολύτιμος οὗτος τῆς ἀρχαιότητος θησαυρὸς κατετέθη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Δημάρχου Ἀθηναίων, ὅπου ἄπειρον πλῆθος προσέρχεται, ἵνα θαυμάσῃ τὸ μικρὸν ἀριστοτέχνημα.

Κύριε συντάκτα τῆς Ἑστίας

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 233 φυλλαδίῳ τῆς Ἑστίας (15 Ἰουνίου ἐ. ἔ.), ἔνθα ἐδημοσίευσα βιογραφίαν τῆς Εὐανθίας Καΐρη, παρέλιπον νὰ σημειώσω καὶ τὴν εἴδησιν, ἐν ἀγνοίᾳ τότε διατελῶν, ὅτι ἡ λογία αὕτη Ἑλληνὶς πλὴν τῶν μεταφράσεων, ἃς κατέγραψα, ἐδημοσίευσε προσέτι καὶ τραγῳδίαν τὸν Νικήρατον ἐν πεζῷ λόγῳ, ἔνθα ἐκτραγῳδεῖ διὰ παθητικῶν εἰκόνων τὴν καταστροφὴν τοῦ Μεσολογγίου. Τὴν εἴδησιν ταύτην εὗρον ἐν ταῖς σημειώσεσι φυλλαδίου τοῦ 1833, δημοσιευθέντος ἐν Ναυπλίῳ ἐν τῷ βασιλικῷ τυπογραφείῳ καὶ φέροντος τὸν τίτλον «Ποιήσεις νέαι τῶν ἀδελφῶν Ἀλεξάνδρου καὶ Παναγιώτου Σούτσων». Δὲν εὗρον δὲ δυστυχῶς ἐν οὐδεμιᾷ τῶν ἐν Ἀθήναις βιβλιοθηκῶν τὴν τραγῳδίαν ταύτην, ὅπως γράψω τι πλειότερον.

Παρακαλῶ λοιπὸν ὑμᾶς πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὑπ' ἐμοῦ πρὸ μηνῶν γραφέντων νὰ δημοσιεύσητε καὶ τὴν μικρὰν ταύτην βιβλιογραφικὴν εἴδησιν εἰς τὰς στήλας τοῦ προσεχοῦς Δελτίου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 22 Δεκεμβρίου 1880. Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΒΙΒΛΙΑ

2284. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος Ε'. Τόμος Ι', 28 Δεκεμβρίου 1880. Ἀριθ. 261 (209). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Κωνσταντινούπολις. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***).

L'UNIVERS ILLUSTRÉ

Ἡ ἐτησία συνδρομὴ εἰς τὸ κάλλιστον τοῦτο περιοδικὸν φύλλον εἶνε διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23. Ἐκδίδοται δὲ καθ' ἑβδομάδα ἐκ 16 σελίδων μεγάλου τετάρτου, καὶ κοσμεῖται ὑπὸ πολλῶν εἰκόνων, μετὰ πολλῆς τέχνης εἰργασμένων. Εἰς τοὺς ἐγγραφομένους δι' ἓν ἔτος συνδρομητὰς ἢ ἀνανεοῦντας τὴν συνδρομὴν αὐτῶν δίδοται ΔΩΡΟΝ

LA MASCARADE HUMAINE

PAR GAVARNI

Χρυσόδετον λεύκωμα ἐκ 216 σελίδων μεγάλου τετάρτου, περιέχον **100** συνθέσεις τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου **GAVARNI.** Τὸ λεύκωμα τοῦτο πωλεῖται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις ἀντὶ φρ. **20.** Οἱ ἐν Ἑλλάδι συνδρομηταὶ τοῦ Univers Illustré, οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι δωρεὰν τὸ ἐν λόγῳ λεύκωμα ὀφείλουσι ν' ἀποστείλωσιν εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ τιμὴν τῆς συνδρομῆς αὐτῶν καὶ 2 φράγκα δι' ἔξοδα ἀποστολῆς.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

18 Δεκεμβρίου 1880 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 18 Δεκεμβρίου 1880

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ- —	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	224.—	280	δρ.
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ- —	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,,
26 » »	ξωτερικῷ. —	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ.
4 » »	κληρ. ἐν —	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	Ἑλλάδι μό- —	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,,
10 » φράγ. . . .	νον. —	29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » »	—	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	292 1/2	500	φρ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματῆθεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	124.—	1,000	
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	14,000,000	9,800,000	417,000	15 ,, 15 ,,	5.25	175	
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	Ὁλόκληρον	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 5.—	100	
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.80	φρ. 100	
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	14 Ἰουλίου	,, 4.50	,, 140	

Συναλλάγματα

Λονδίνου Ἐθν. Τραπέζης 3μην.— Ἐμπ. 3μην 29.80 - 29.70.

Γαλλ. Ἐθ. Τραπ. ὄψεως δρ. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 116 - 117.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ. 23.60	
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 82

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (19 Νοεμβρίου) Ἐμ. 30
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (16 Δεκεμβρίου) ,, 29.80.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (24 Δεκεμβρ. ἐ. ν.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	37 5/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0.	,,	238
,, ,, ,, 9 0/0.	,,	248
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	106
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 3/4-110 1/2
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22 97 1/2-23.15.
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	110 10/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 24/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Δεκεμβρίου).

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.90
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 24 Δεκεμβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιρ. 117.60
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.40
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (17 Δεκεμβρίου.)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 3) φρ. 25.27 1/2 - 25.32 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 5 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.75 - 132.50 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 3. Μαδρίτης 4 0/0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 60/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Πρὸς τοὺς κκ. Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ξ, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, Υ, Φ, Χ, Ψ, Ω. Ὡς παρατηρεῖτε ἐκ τῆς ἔμπροσθεν δημοσιευομένης γνωστοποιήσεως, ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον. Γίνεται δὲ γνωστὸν ὑμῖν ὅτι εἰς οὐδένα θὰ σταλῇ τὸ φύλλον, ἐὰν μὴ προπληρωθῇ ἡ ἐτησία αὐτοῦ συνδρομή.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[24 Δεκεμβρίου (Τετάρτη) 1880]

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐπεσκέφατο τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν τὸ ἐν θέσει Ῥοὺφ ἑδρεῦον 6ʹ τάγμα τοῦ μηχανικοῦ, διὰ μακρῶν ἐξετάσας τὰς ὀχυρωματικὰς ἐργασίας, εἰς ἃς ἀπό τινος ἐξασκεῖται. Παρατηρήσας δὲ τὴν μεγάλην πρόοδον καὶ τὰ ἐξαίρετα ἀποτελέσματα, ἅτινα ἐπετεύχθησαν ἐν βραχεῖ διαστήματι, ἐξέφρασε τὴν ἄκραν αὐτοῦ εὐαρέσκειαν πρός τε τὸν διοικητὴν τοῦ τάγματος κ. Νικ. Σοῦτσον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀξιωματικοὺς δι' ἣν ἐπιδεικνύουσιν ἐπιμέλειαν καὶ ζῆλον εἰς μόρφωσιν τοῦ σώματος τούτου. —Τὰ γυμνάσια τοῦ στρατοῦ ἡμῶν εἰς τὰ πυρὰ ἐξακολουθοῦσι καθ' ἑκάστην, αἱ δὲ πρόοδοι τῶν στρατιωτῶν ὑπερβαίνουσι πᾶσαν προσδοκίαν ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ. Προχθὲς μ. μ. δύο τάγματα τοῦ πεζικοῦ, τὸ 8 καὶ τὸ 11, ἠσκήθησαν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως εἰς πυρά. Ὁ βασιλεὺς ἔφιππος, φέρων στολὴν στρατηγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ καὶ συνοδευόμενος παρὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ του κ. Δ. Νοταρᾶ παρέστη ἐπὶ πολλὴν ὥραν, διὰ τῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ, διὰ τῶν λόγων καὶ τῆς παρουσίας του ἐνθαρρύνων τούς τε γυμναζομένους καὶ τοὺς γυμνάζοντας. — Κατὰ τὸν « Αἰῶνα », τὴν 2 Ἰανουαρίου πιθανώτατα θέλει γίνει γενικὴ ἐπιθεώρησις τοῦ ἐν Ἀθήναις στρατοῦ παρὰ τοῦ βασιλέως. —Κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα» διὰ διατάγματος, ὑποβληθέντος ἤδη, συγκαλεῖται καὶ ἡ τακτικὴ καὶ ἔκτακτος ἐφεδρεία, συμποσούμεναι εἰς 32,000 ἀνδρῶν. Διετάχθησαν δὲ οἱ δήμαρχοι νὰ ἔχωσιν ἑτοίμους καὶ τοὺς καταλόγους τῶν τῆς ἐθνοφρουρᾶς, ἤτοι τῶν τῆς ἡλικίας 30-40 ἐτῶν. — Εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀβυσσινίας Ἰωάννην ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ὁ μεγαλόσταυρος τοῦ Σωτῆρος. Τὸ παράσημον μετ' ἐπιστολῆς τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων θέλει κομίσει καὶ παραδόσει τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ ὁ ἐν Σουὲζ πρόξενος ἡμῶν κ. Δημοσθένης Μητσάκης, ὅστις ἐπισκεφθεὶς πρό τινος τὴν Ἀβυσσινίαν ἀπέκτησε τὴν εὔνοιαν τοῦ βασιλέως. — Ὡσαύτως ἀπενεμήθη ὁ μεγαλόσταυρος τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν Κεδίβην τῆς Αἰγύπτου. — Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἡ Βουλὴ ἐπεψήφισεν εἰς τρίτην καὶ τελευταίαν συζήτησιν τὸ περὶ κυρώσεως τῆς συμβάσεως τοῦ δανείου τῶν 120,000,000 νομοσχέδιον καὶ τὴν σύμβασιν αὐτήν· μεθ' ὃ ἡ Βουλὴ διέκοψε τὰς ἐργασίας της χάριν τῶν ἑορτῶν. — Διαταγῇ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν ἡτοιμάσθη τὸ ἀναγκαιοῦν πλήρωμα τῆς μιᾶς τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ναυπηγουμένων κανονιοφόρων, μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἀναχωρεῖ εἰς Ἀγγλίαν πρὸς παραλαβὴν αὐτῆς. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν διώρισεν Ἐπιτροπὴν ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν, ὅπως ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἱκανότητος τῶν ἀποστράτων ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ καὶ τῆς χρησιμοποιήσεως αὐτῶν, καὶ τοῦ διορισμοῦ ἐπικτάτων ἀξιωματικῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐμποροπλοιάρχων ἐν καιρῷ πολέμου. — Προσεχῶς κατέρχεται ἐξ Ἔσσεν ὁ ἐκ τῶν ἐργοστασίων Κροὺπ ἐμπειροτέχνης κ. Ἔλμαν, ὅπως ἐπιστατῇ εἰς τὸν χειρισμὸν καὶ τὴν διατήρησιν τῶν νέων πυροβόλων Κρούπ. — Κατὰ τὴν γενομένην ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ κλήρωσιν τοῦ μετὰ λαχείου δανείου αὐτῆς τῶν 60,000,000 ἐκέρδησαν οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί· ὁ ἀριθμὸς 148,583 φράγκα 100,000, ὁ ἀριθμὸς 115,909 φράγκα 10,000, οἱ ἀριθμοὶ 69,031 καὶ 147,479 ἀνὰ φράγκα 2,500, καὶ οἱ ἀριθμοὶ 156,792, 98,179, 101,627, 47,024 καὶ 140,747 ἀνὰ φράγκα 1,000. — Σκηνὴ νοσηλευτικὴ (tente d'ambulence) ἑξήκοντα κλινῶν ἀφικνεῖται ὅσον οὔπω ἐκ Μασσαλίας πρὸς τὸν ἐνταῦθα Ἐρυθρὸν Σταυρόν, μεθ' ἣν θέλουσιν ἀποσταλῇ καὶ ἄλλαι τοιαῦται σκηναὶ τῆς αὐτῆς χωρητικότητος. Αἱ σκηναὶ αὗται ἀποστέλλονται δαπάνῃ τῶν ἐν Μασσαλίᾳ φιλοπατρίδων ὁμογενῶν. — Ὁ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργὸς κ. Μπούμπουλης ἐργάζεται ἤδη μεθ' ἑνὸς ὑπαλλήλου του ἐπὶ τοῦ «Ἄρεως», φέροντος τὴν σημαίαν τοῦ ὑπουργοῦ, ἀφ' ὅπου ἐποπτεύει πᾶν τελούμενον ἐν Πειραιεῖ ναυτικὸν ἔργον. — Σχηματίζεται καὶ τρίτη ἱππαρχία ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ταγματάρχου κ. Σούτσου. — Ὁ δημοτικὸς φόρος Ἀθηναίων κατεκυρώθη διὰ τὸ ἔτος 1881 ὁριστικῶς ἀντὶ δραχμῶν 850,112. — Προχθὲς ἔν τινι καφενείῳ ἐγερθείσης φιλονεικίας μεταξὺ δύο χαρτοπαικτούντων, ὁ εἷς τούτων ἐπυροβόλησε κατὰ τοῦ ἄλλου, ὅστις καὶ πάραυτα ἐξέπνευσεν. Ἱππεύς τις θελήσας νὰ καταδιώξῃ τὸν πυροβολήσαντα, ἐδέχθη ὑπὸ τούτου πληγὴν διὰ μαχαίρας κατὰ τὸν μηρόν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1325.

Συναινεῖ τις νὰ δανείσῃ εἰς ἄλλον 100 φράγκα, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ τῷ ἀποδοθῇ εἰς 100 νομίσματα τριῶν εἰδῶν, δηλαδὴ πεντάφραγκα, φράγκα καὶ πεντάλεπτα.

Πόσα χρειάζονται ἐξ ἑκάστου εἴδους ἵνα σχηματισθῇ τὸ ῥηθὲν ποσόν;

1326.

Ἀνήρ τις ἦτο—ἀνὴρ δὲν ἦτο·
Εἶδε — δὲν εἶδεν ὅτ' ἐκινεῖτο
Πτηνόν τι ἄνω— ὅμως πτηνὸν
Αὐτὸ δὲν ἦτο ἀληθινόν.
Ἀλλὰ ὁ φίλος ἔλαβε λίθον,
Ἐχθρὸς διότι ἦν τῶν ὀρνίθων,
Πλὴν καὶ ὁ λίθος δὲν ἦτο λίθος,
Διὸ δὲν ἔβαλεν ὡς συνήθως
Τὸ ἐφιπτάμενον ἄνωθέν του,
Καὶ δὲν τὸ ἔρριψεν ἔμπροσθέν του!
Ἂν θέλῃς, λύτα, νῦν νὰ μὲ λύσῃς
Τέσσαρας δός μοι διασαφήσεις.

Α. Ι. Σ.

1327.

Vous tondez mon premier
Vous rasez mon dernier,
Vous lisez mon entier.

1328.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἐν βιβλίον].

Mot carré a remplir.

. . . . . R
. . . . R .
. . . R . .
. . R . . .
. R . . . .
R . . . . .

ΛΥΣΕΙΣ

1320.

	Α	Β	Γ
Ἔχομεν τὰ τρία ἀγγεῖα.........	Α	Β	Γ
Ἐκ τοῦ Α, τοῦ περιέχοντος ὀκάδας......	8		
πληροῦμεν τὸ Β ἀγγεῖον..................	5	5	—
Μένουσιν οὕτω..........	3	5	
Ἐκ τοῦ δοχείου Β, τοῦ περιέχοντος νῦν τὰς 5 ὀκάδας πληροῦμεν τὸ δοχεῖον Γ.........		3	3
Μένουσι	3	2	3
Χύνομεν τὸ περιεχόμενον τοῦ Γ εἰς τὸ Α..	3	0	3
καὶ οὕτω ἔχομεν........	6	2	0
Χύνομεν τὸ τοῦ Β εἰς τὸ Γ	0	2	2
Ἔχομεν...............	6	0	2
Πληροῦμεν τὸ Β ἀπὸ τὸ τοῦ Α..........	5	5	0
Ἔχομεν	1	5	2
Ἀπογεμίζομεν τὸ Γ ἀπὸ τὸ Β............		1	1
Ἔχομεν................	1	4	3

Οὕτω τὸ δοχεῖον Β θὰ περιέχῃ τὰς 4 ὀκάδας, ὧν ἔχομεν ἀνάγκην.

1321.

Πυρ-ετός.

1322.

Μυῖα-μία-ἴα.

1323.

Π
Μ Ε Ν
Μ Ε Λ Λ Σ
Π Ε Λ Ε Κ Υ Σ
Ν Α Κ Ο Σ
Σ Υ Σ
Σ

1324.

Mur-mure.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟΣ

1881

[ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6. — ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1881

Digitized by Google

KG 10047
PGr 208.14 [12]

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
1953

Dexter Fd

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀνατροφή, Ἐκπαίδευσις.

Ἐκπαίδευσις (Ἡ δημοτική) παρὰ τοῖς Κινέζοις 647. Ἐκπαίδευσις (Ἡ) ἐν Ἀγγλίᾳ 523. Παιδείας (Γνώμη Καποδιστρίου περὶ) 422.

Ἱστορικά.

Ἁγίου Σπυρίδωνος (Τὸ λείψανον τοῦ) ἐν Κερκύρᾳ 794. Ἀθηναϊκὰ 585, 648. Ἑορτὴ (Ἡ) τῆς ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ 586.

Βιογραφίαι.

Ἄϊνε (Ἀναμνήσεις τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ) 621, 637. Βασιγκτῶνος (Ἡ μήτηρ τοῦ) 797. Βύρων 609. Βύρων (Ὁ) ἐν Μεσολογγίῳ 669. Ἔδισων 814. Ἕλληνος (Τυχοδιωκτικὸς βίος) ἐν Πράγῃ 502, 509. Μανουσογιαννάκης (Ἀναγνώστης) 795. Μετσοφάντης (Ἰωσήφ) 777.

Γεωργικά, βιομηχανικά, ἐμπορικά, δημόσια ἔργα.

Ἀμπέλου (Ἀνακάλυψις ἀγρίας) 683. Ἀρεγγῶν (Ἁλιεία) 667. Γραφεῖα (Τὰ) τοῦ «Κήρυκος» τῆς Νέας Ὑόρκης 731. Ἑρμούπολις (Ἡ) ὑπὸ ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἔποψιν 419. Καναρίων πτηνῶν (Ἐμπόριον τῶν) 539. Φαλαινῶν (Ἄγρα) 473. Ὡρολογοποιΐα (Ἡ) 571.

Ζῳολογία.

Ἀράχνης (Νοημοσύνη) 746. Ἰχθύων φωλεαὶ 810. Κόβρας (Ὁ ὄφις) τῶν Ἰνδιῶν 680. Κύνες (Οἱ) τῆς Εὐέλπιδος ἄκρας 571. Κυνὸς (Νοημοσύνη) 426. Μυρμήκων (Ὁ πολιτισμὸς τῶν) 811. Μυρμήκων (Τὰ αἰσθητήρια τῶν) 745.

Γεωγραφία καὶ περιηγήσεις.

Βόλος — Πορταριὰ — Μακρυνίτσα 701. Θεσσαλία 493. Θεσσαλία (Ἡ) ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν 530. Ἰνδιῶν (Αἱ ἄγριαι φυλαὶ τῶν) 653. Κέρκυρα 442. Λάρισσα 541. Μορμόνων (Ἡ πόλις τῶν) 627. Ὀάσεις (Αἱ) τῆς Σαχάρας 678. Ὀλλανδικὸν (Ἓν) χωρίον 725. Ὄλυμπος 580. Παγωμένας θαλάσσας (Ἐκδρομὴ εἰς τὰς) κατὰ τὸν ις' αἰῶνα 772. Πετρούπολις (Ἡ) κατὰ τὸ 1762. Συρράκον καὶ Καλαρρύται 440.

Ἐπιστημονικά.

Ἄνθρακος (Μέσον προφυλακτικὸν κατὰ τοῦ) ἐν τοῖς ζῴοις 457. Ἀστρονομία (Ἰνδική) 713. Ἀτμόπλοιον (Τὸ πρῶτον) 489. Ἠλεκτρισμὸς (Ὁ) ὡς θεραπευτικὸν μέσον 699. Ἠλεκτρισμοῦ (Τὰ θαυμάσια τοῦ) 746. Ἥλιος (Ὁ) τοῦ μεσονυκτίου 536. Κάνθαρος (Ὁ) τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ 770. Καπνοῦ (Περὶ τοῦ) 515. Κομήτης (Ὁ) 429. Λειχὴν (Ὁ χρωστικὸς) τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχιπελάγους 771. Λέμβος (Ἡλεκτρική) 442. Λουτρὰ (Κύθνου θερμὰ) 450. Περίπατος (Ἐπιστημονικὸς περὶ τὴν γῆν) 761. Πλάσματα (Μικροσκοπικὰ) 674. Ποὺς καὶ χεὶρ 519. Ὑδάτων (Ἡ ὕψωσις τῶν) τοῦ Νείλου 464. Ὠοῦ (Τί εὑρίσκεται ἐντὸς ἑνὸς) βραστοῦ 426.

Ἤθη καὶ ἔθιμα.

Ἀετοὶ (Χάρτινοι) ἐν Κίνᾳ 763. Ἀθηναϊκὰ 522. Ἀλεκτρυονομαχίαι ἐν Μαδρίτῃ 630. Ἀττικῆς (Ἔθιμα χωρικῶν τῆς) 601. Ἑλληνικὰ ἔθιμα 506. Ἤθη δικαστικὰ ἐν Ἀμερικῇ 588. Κινεζικὰ ἔθιμα 474. Ὀλλανδῶν (Ἔθιμα) 791. Ταυρομαχίαι (Αἱ) ἐν Μαδρίτῃ 547, 562. Τελεταὶ (Ἐπικήδειοι) ἐν Καλκούττᾳ 778.

Καλλιτεχνία.

Αὐτοσχεδίασμα (Ἓν) τοῦ Βετόβεν 634.

Κοινωνικά, πολιτειακά, στατιστική.

Ἀθηνῶν (Ἀπογραφὴ τῆς πόλεως) 720. Ἀστυνομία (Ἡ ἐν Βιέννῃ) 553. Ἄσυλον (Τὸ ἐν Earlswood τῆς Ἀγγλίας) τῶν βλακῶν 710. Bicêtre (Σημειώσεις περὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ νοσοκομείου) 710. Γυναῖκες πυροσβέστιδες 538. Γυναῖκες ὑπάλληλοι 459, 460. Δάνεια (Τὰ ἐπὶ ἐνεχύρῳ) ἐν Κίνᾳ 472. Δελτάρια ταχυδρομικὰ 524. Ἐλβετίας (Πληθυσμὸς τῆς) 457. Ἕλληνες (Οἱ) ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ 636. Ἑλληνικοῦ ἔθνους (Ἡ ἐν τῷ μέλλοντι πολιτεία τοῦ) 703. Ἐφημερὶς (Ἡ) ἐν Παρισίοις 452. Figaro (Ἡ ἐφημερὶς) 742. Θέατρον (Τὸ) ἐν Περσίᾳ 649. Μεγάλης Βρετανίας (Πληθυσμὸς τῆς) 460. Νεαπόλεως (Ἀναμνήσεις) 483. Oneida (Ἡ αἵρεσις τῆς) 472. Ὀρφανῶν (Ἄστυ τῶν) 491. Πληθυσμὸς τῆς γῆς 636. Πρόεδροι Ἡνωμένων Πολιτειῶν 635. Συναυλία (Μουσικὴ) ἐν Βισέτρῃ 456. Ταμιευτήρια (Ταχυδρομικὰ) 779. Ὕδατος καταναλωσις 634. Φυλακαὶ (Αἱ) ἐν Βιέννῃ 436, 454. Φυλακαὶ (Αἱ) τοῦ Βερολίνου 681.

Πρακτικαὶ γνώσεις.

Καθαρισμὸν (Μέσα πρὸς) μεταλλίνων σκευῶν 716. Μέσον πρὸς καταστροφὴν τῶν κωνώπων 492. Ὀπωρῶν (Προφύλαξις τῶν) ἀπὸ τῶν ἐντόμων 524. Πάγου (Διατήρησις τοῦ) 476. Σβήνωμεν (Πῶς πρέπει νὰ) τοὺς λύχνους τοῦ πετρελαίου 780.

Ὑγιεινή.

Ἀπολυμαντικῶν μέσων (Σημείωσις περί τινων) 633. Βλάβη ἐκ τοῦ ἐναύσματος τῆς πίπας τοῦ καπνίσματος 684. Καθαρισμὸς τῆς ἀτμοσφαίρας δωματίων 588. Ποτὰ (Τὰ αεριοῦχα) 428. Ποτὰ (Τὰ παγετώδη) 444. Συμβουλαὶ πρὸς παράτασιν τοῦ βίου 540. Τροφοῦ (Ἐκλογὴ) 668. Ὑγιεινῆς (Κανόνες) 748.

Οἰκιακὴ οἰκονομία.

Βασιλόπηττα (Ἡ) τοῦ νέου ἔτους 812.

Φιλολογία, ἠθολογία, φιλοσοφία.

Ἀγάπη (Ἡ) τῶν βιβλίων 583. Adieu (Ὑγίαινε, χαῖρε!) 425. Ἀθηναϊκὰ 538, 552. Αἰσθημάτων (Εἰλικρίνεια) 507. Ἀλήθειαι 427, 443, 459, 474, 491, 508, 524, 538, 555, 572, 586, 604, 635, 650, 665, 683, 699, 714, 732, 745,

Digitized by Google

763, 779, 795, 812,824 Βάλτερ Σκώτ (Μία συμβουλή του) 572. Βασίλισσα (Ἡ) τῆς Ρωμουνίας 682. Βραβεῖα τῇ ἀρετῇ 535. Γάμος (Ὁ) ἐν Ἰαπωνίᾳ 603. Γκάρφιλδ (Ἡ κυρία) 761. Δυφὼρ (Μία συμβουλή του) 460. Ἐπιμέλεια καὶ ἐπιμονὴ 642 Ἐπίσκοπος (Ὁ) τοῦ Βαδαγὸζ 807. Καλακαούας (Ὁ βασιλεὺς) 521. Κανάρη (Δέσποινα) 666. Καστελὰρ (Ὁ) εἰς τὸ βῆμα 677. Κορχὴ (Αἱ τελευταῖαι λέξεις του) 712. Κορχὴ (Μετριοφροσύνη του) 775. Λέξεις (Αἱ τελευταῖαι) ἐπισήμων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν 794 Λουδοβῖκος Φίλιππος (Ὁ) καὶ οἱ καλλιτέχναι 723. Μεγάλου Πέτρου (Ἡ ἐν Ὀλλανδίᾳ κατοικία του) 759. Πατρὶς (Ἡ) 733. Πρώτη (Ἡ) τοῦ νέου ἔτους 820. Σουλτάνου (Ὁ ἀλέκτωρ του) 472. Στέφενσων (Ἑκατονταετηρὶς τῆς γεννήσεως του) 427. Στρατάρχαι (Ἐκ στρατιωτῶν) 425. Συγγραφεῖς (Γάλλοι) 692. Τρελώνης (Ἐδουάρδος) 556. Ὑπουργοῦ (Ἡ ἡμέρα ἑνὸς) 696. Φρειδερίκου (Ἡ τράπεζα) τοῦ Μεγάλου 508. Χαρακτῆρος (Εὐγένεια) 590.

Ἀνέκδοτα.

Βύρωνος (Ἀνέκδοτα περὶ) 620. Ἔδισων (Ἀνέκδοτον περὶ) 652. Πέτρου τοῦ Μεγάλου (Ἀνέκδοτον) 652. Ρότσχιλδ (Ἀνέκδοτον) 666.

Δάνειον Πνεῦμα.

427, 442, 458, 473, 490, 508, 523, 538, 555, 572, 586, 604, 635, 650, 665, 682, 698, 714, 731, 745, 762, 779, 795, 811, 824.

Διηγήματα καὶ μυθιστορίαι.

Ἀντώνιος (Ὁ ἰατρὸς) 413, 431, 445, 461, 477, 496, 511, 525, 544. Γάμος μετανάστου 685. Ἐλαττώματα (Τὰ) τοῦ λοχαγοῦ 659. Ἡμέρα (Ἡ) ἐκείνη 705. Κατάδικος (Ὁ ἀπολυθεὶς) 467, 486. Λασεγλιὲρ (Ἡ δεσποινὶς) 717, 738, 754, 765, 785, 801, 817. Μητρυιὰ (Ἡ) τοῦ Ἐδμόνδου 573, 595. Ποντικὸς (Εἷς) 749. Stabat Mater (Τὸ) 781. Ὑποδήματα (Τὰ πρῶτα) 557.

Ποίησις.

Ἀπεικόνισις τῆς δούλης Ἑλλάδος 607. Βύρωνα (Εἰς) 618. Βύρωνα (Εἰς τὸν) 606. Δεκέμβριος 778. «Δὸν Ζουὰν» (Ἐκ τοῦ) 608. Δύο φτωχοὶ (Οἱ) 731. Ἑλένη 714. Ἕνωσιν (Διὰ τὴν) μὲ τὴν Ἑλλάδα τῶν νέων ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν τὸ ἔτος 1881. Ἐπάνοδος (Ἡ εἰς τὸ χωρίον) 663. Θυσία (Ἡ) 554. Κάκια (Ἡ) 762, Μπάϋρων (Εἰς τὸν θάνατον του) 617. Μῶκος (Ὁ) 426. Ποτάμι (Τὸ) 473. Χρῆσις τοῦ καιροῦ (Ἡ καλὴ) 824. Ψέμα (Τὸ) κι' ἡ Ἀλήθεια 458.

Ποικίλα.

428, 443, 459, 475, 539, 540, 556, 572. 587, 604, 636, 650, 667, 683, 700, 715, 732. 747, 763, 779, 796, 812.

Εἰκονογραφίαι.

Βύρων 605. Ἔδισων 843.

Digitized by Google

'Αριθ. 288 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 | 5 Ἰουλίου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 401.

ΙΔ'

Ἐκδρομὴ εἰς Λαμπεδοῦσαν[1]

Πᾶσα δυσκολία τῆς νυμφεύσεως τοῦ Βαττίστα καὶ τῆς Σπεράντσας εἶχεν ἤδη ἀρθῆ, χάρις εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς μεγαλοδωρίαν τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἐκ διακοσίων λιρῶν στερλινῶν. Τὰ τρία πέμπτα τῆς ποσότητος ταύτης ἤρκουν εἰς πληρωμὴν ὅλων τῶν χρεῶν τῆς οἰκογενείας, αἱ δὲ ὑπολειπόμεναι ὀγδοήκοντα λίραι ὑπερήρκουν ὅπως κατασταθῇ τὸ πανδοχεῖον ἐπωφελὴς καὶ λαμπρὰ μάλιστα ἐπιχείρησις. Συνεφωνήθη λοιπὸν νὰ νυμφευθῶσιν οἱ δύο νέοι τὴν 25 Ἰουνίου, ἐπέτειον τῶν γενεθλίων τῆς Σπεράντσας.

Πανταχοῦ καὶ πάντοτε τὰς γεννήσεις, τοὺς γάμους καὶ τοὺς θανάτους συνοδεύουσι προκαταρκτικαί τινες τελεταί, τοιούτου ἢ τοιούτου εἴδους. Κατὰ τὴν προκειμένην περίστασιν προσκύνησίς τις τοῦ ἱεροῦ τῆς Λαμπεδούσης ἐκρίθη εἰδικῶς ἀναγκαία, ὅπως προσέλθωσιν οἱ μελλόνυμφοι καὶ προσφέρωσιν-ἐν εἴδει ἀναθήματος-τὴν εὐγνωμοσύνην των εἰς τὴν ὁμώνυμον Παναγίαν, ἧς ἡ προστασία εἶχεν ἐπιφέρει τοσούτῳ λαμπρὰν μεταβολὴν τῆς τύχης των. Φυσικῷ τῷ λόγῳ ἡ Ῥόζα, ἡ Σπεράντσα, ὁ Βαττίστας καὶ πάντες τῆς Βορδιγέρας οἱ ἐνορῖται ἐπίστευον ἀδιστάκτως, ὅτι ἡ Παναγία ἐν γένει, ἰδίως δὲ ἡ Παναγία τῆς Λαμπεδούσης, εἶχον φέρει εἰς τὸ Πανδοχεῖον τὴν Λουκίαν καὶ πάσας τὰς μετ' αὐτῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ, ἀποδίδοντες οὕτω, ἀνεπιγνώστως, εἰς τὴν Παναγίαν καὶ τὴν ἀτυχῆ ἀνατροπὴν τῆς ἁμάξης τοῦ βαρωνέτου. Ἡ προσκύνησις αὕτη ἐξήγειρε τὰ μάλιστα τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν περιέργειαν τῆς Λουκίας· συνεφωνήθη δὲ νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς εὐκαιρίας ὁ Σὶρ Ἰωάννης καὶ ἡ θυγάτηρ του ὅπως ἐπισκεφθῶσι τὸ διάσημον παρεκκλήσιον καὶ ἀναπνεύσωσιν ἐπί τινας ἡμέρας τὸν δροσερὸν ἀέρα τοῦ βουνοῦ. Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἔμελλεν, ἐννοεῖται, νὰ συμμετάσχῃ τῆς ἐκδρομῆς, καὶ εἰς αὐτὸν ἀνετέθη πᾶσα ἡ φροντὶς περὶ τῶν ἀναγκαίων προετοιμασιῶν διά τε τὴν ἐκδρομὴν καὶ τὴν διαμονὴν ἐν Λαμπεδούσῃ.

Τὴν 20 Ἰουνίου ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἡ θυγάτηρ του καὶ ὁ Ἀντώνιος (οἱ μελλόνυμφοι ἔμελλον νὰ μεταβῶσι τὴν ἐπαύριον πρωΐαν) κατέλιπον τὸ πανδοχεῖον ἐντὸς κομψοῦ ἀκατίου, κοσμουμένου διὰ σκηνώματος μ' ἐρυθρὰς καὶ λευκὰς σειράς, καὶ κυβερνωμένου ὑπὸ τοῦ Βαττίστα, ὅστις ἐπὶ ἑβδομάδας ὁλοκλήρους εἶχεν ἀσχοληθῆ βάπτων αὐτὸ καὶ καθαρίζων ἵνα τὸ καταστήσῃ ἄξιον τοῦ προορισμοῦ του. Τῇ κοινῇ δὲ βοηθείᾳ τῆς αὔρας καὶ ἓξ ῥωμαλέων κωπῶν, ἡ λέμβος παρέκαμψε ταχέως τὸ δεύτερον ἀκρωτήριον, καὶ τὸ χλοερὸν Σὰν-Ῥέμο ἐπεφάνη, τριγωνοειδῶς ὑψούμενον, εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ὁδοιπόρων.

— Εἶν' ἐδῶ αὐτοφυεῖς οἱ φοίνικες; ἠρώτησεν ἡ Λουκία, δεικνύουσα τοὺς καλύπτοντας τὸν αἰγιαλὸν φοινικῶνας, ἢ τοὺς καλλιεργοῦν ἐπίτηδες διὰ τὴν ὡραιότητά των μόνον;

— Ἡ ὡραιότης των δὲν ἔχει, νομίζω, μεγάλην σημασίαν διὰ τοὺς ἰδιοκτήτας των, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος. Τὰ βάϊα, τὸ ἀγνοεῖτε ἴσως, εἶνε προϊὸν λίαν ἐπικερδές, καὶ διὰ τοῦτο τὰ καλλιεργοῦν. Κατ' ἔτος ἀποστέλλουν φορτία ὁλόκληρα εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ὁλλανδίαν. Εἰς ὅλους τοὺς καθολικοὺς τόπους ἐξοδεύεται σημαντικὴ ποσότης βαΐων τὴν μεγάλην ἑβδομάδα· ἀλλ' ἡ ἐξόδευσίς των εἶνε ἰδίως καταπληκτικὴ εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν Ῥώμην. Ὑπάρχει εἰς τὸ Σὰν-Ῥέμο οἰκογένεια, ἥτις εἶχεν ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους καὶ ἔχει ἀκόμη καὶ τώρα τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον νὰ προμηθεύῃ βάϊα εἰς τὸ παπικὸν ἀνάκτορον.

— Τὸ ἠγόρασεν αὐτὸ τὸ προνόμιον; ἠρώτησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης. Ἀλλ' εἶνε, νομίζω, περιττὴ ἡ ἐρώτησίς μου διότι μὲ εἶπαν ὅτι εἰς τὴν Ῥώμην ὅλα ἀγοράζονται καὶ ἠγοράζοντο καὶ θ' ἀγοράζωνται πάντοτε.

— Ἐναντίον τοῦ κανόνος, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός, τὸ προνόμιον αὐτὸ ἐδόθη εἰς ἀμοιβὴν καλῆς ὑπηρεσίας. Ἡ περὶ τούτου ἱστορία δύναται νὰ σᾶς

1. Παρατρέχομεν ἐνταῦθα ἓν κεφάλαιον τοῦ πρωτοτύπου, ἐπιγραφόμενον Ἡ Σικελία, καὶ περιλαμβάνον σύντομον ἱστορίαν τῆς νήσου. Τὸ κεφάλαιον αὐτὸ οὐδεμίαν ἄλλως ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν πλοκὴν ἢ τὰ πρόσωπα τοῦ μυθιστορήματος, αὐτὸς δ' ὁ συγγραφεὺς σημειοῖ περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: «Ὅσοι τῶν ἀναγνωστῶν δὲν ἀνέχονται τὴν ἀνάμιξιν τῆς ἱστορίας ἐν τῷ μυθιστορήματι, ἂς μεταβῶσιν εἰς τὸ ἑπόμενον κεφάλαιον!» — Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ σημειοῦμεν ἐπίσης, ὅτι καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ προκειμένου ἔργου περιεκόψαμεν πολιτικάς τινας ἢ ἱστορικὰς παρεκβολάς, ἀσχέτους ὅλως πρὸς τὴν μυθιστορίαν καὶ μειούσας ἴσως τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

διασκεδάση μέχρις οὗ ἀποβιβασθῶμεν. Εἴδετε, ὑποθέτω, καὶ ἐθαυμάσατε εἰς τὴν Ῥώμην τὸν ὀβελίσκον, ὅστις ὑψοῦται ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἢ τοῦ Βατικανοῦ, καὶ ὀνομάζεται ὀβελίσκος τοῦ Βατικανοῦ. Κατὰ τὸ ἔτος 1584, τουτέστι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς παπωσύνης Σήξτου τοῦ Ε΄, ὁ ὀβελίσκος αὐτὸς ἔκειτο ἔτι χωσμένος κατὰ τὸ ἥμισυ ἐντὸς τῆς γῆς, ὄχι μακρὰν τοῦ παλαιοῦ ἱεροῦ τοῦ ἁγίου Πέτρου. Πολλοὶ πάπαι πρὸ τοῦ Σήξτου εἶχον συλλάβει τὸ σχέδιον νὰ τὸν ἐκχώσωσι καὶ μεταφέρωσιν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἀλλ' ἀπετράπησαν πάντοτε ὑπὸ τῶν μεγάλων δυσχερειῶν καὶ τῶν δαπανῶν τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀλλ' ὁ πάπας Σῆξτος ὁ Ε΄, πνεῦμα φιλόδοξον καὶ τολμηρὸν ὡς γνωστόν, ἀπεφάσισε νὰ πραγματοποιήσῃ ὅ,τι εἶχον σχεδιάσει οἱ προκάτοχοί του. Ἐνεπιστεύθη δὲ τὸ δύσκολον αὐτὸ ἔργον εἰς τὸν Δομένικον Φοντάναν, ἀρχιτέκτονα ὀνομαστόν, καὶ τῷ παρεχώρησεν ὅλα τὰ πρὸς ἐπιτυχίαν ἀναγκαῖα μέσα. Ἡ μηχανικὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο πολὺ ὀπίσω τῆς σημερινῆς, καὶ δὲν ἦτο ἑπομένως εὔκολον νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τοῦ μέρους ὅπου εὑρίσκετο καὶ νὰ μεταφερθῇ ἀβλαβής, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ στηθῇ, μονόλιθος κολοσσιαίου μεγέθους. Οὐχ ἧττον ἐξετελέσθησαν ἐντὸς ἑνὸς ἔτους αἱ προκαταρκτικαὶ αὗται ἐργασίαι. Ἀλλ' ὑπελείπετο ἀκόμη τὸ τελευταῖον καὶ δυσχερέστατον ὅλων, ἡ ἀνασήλωσις τοῦ κολοσσοῦ. Ἀφοῦ ἐλήφθησαν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, ὁ Φοντάνας μετέβη πρὸς τὸν πάπαν καὶ τοῦ ἐζήτησε νὰ ὁρίσῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἀνιδρύσεως. Ὁ πάπας τὸ ἔκαμε καὶ ὑπεσχέθη νὰ τιμήσῃ διὰ τῆς παρουσίας του τελετήν, ἥτις ἔμελλε βεβαίως νὰ συναγείρῃ ἄπειρον πλῆθος.

— Ἓν μόνον φοβοῦμαι, εἶπεν ὁ ἀρχιτέκτων, μήπως ὁ θόρυβος τοῦ πλήθους ταράξῃ τοὺς ἐργάτας καὶ τοὺς ἐμποδίσῃ ν' ἀκολουθήσουν τὰς παραγγελίας μου, καὶ αὐτὰς τὰς ἐλαχίστας· διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἐγγυῶμαι τίποτε.

— Μὴ φοβῆσαι, ἀπήντησεν ὁ πάπας. Θὰ φροντίσω.

Ἐξέδωκε δὲ παρευθὺς προκήρυξιν, ἥτις φέρουσα τὴν φοβερὰν σφραγῖδα τοῦ πάπα ἐτοιχοκολλήθη εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ῥώμης, καὶ δι' αὐτῆς ἀπηγγέλλετο ποινὴ θανάτου κατὰ παντὸς ὅστις ἤθελεν ὁπωσδήποτε θορυβήσει διαρκούσης τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ὀβελίσκου.

Τὴν ὡρισμένην ἡμέραν ὁ Φοντάνας, ἀφοῦ ἐξωμολογήθη καὶ μετέλαβε, καὶ ηὐλογήθη ὑπὸ τοῦ πάπα, ἀνέβη εἰς τὸ ὑψηλὸν ἰκρίωμα, ὅθεν ἔμελλε νὰ διευθύνῃ τὰς ἐργασίας. Αἱ διαταγαί του ἔμελλον νὰ μεταδίδωνται διὰ μέσου κωδώνων καὶ σημαιῶν διαφόρων χρωμάτων, οὕτως ὥστε καὶ οἱ μακρὰν ἱστάμενοι ἐργάται νὰ τὰς ἀκούωσι. Ἡ πλατεῖα τοῦ Βατικανοῦ, πλήρης πλήθους πυκνοῦ, ἐφαίνετο στρωμένη μὲ κεφαλάς. Θὰ ἦτο δὲ βεβαίως μέγα καὶ ἐπιβάλλον τὸ θέαμα τῆς ἀπειροπληθοῦς ἐκείνης ὁμηγύρεως, ἥτις, ὑπὸ τὴν θέλησιν ἑνὸς μόνου διετέλει ἀκίνητος καὶ σιωπηλή, ὡς ἂν ἦτο ὁμήγυρις ἀγαλμάτων. Ὁ πάπας ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ του θρονίου ἐθεώρει κάτω τὸν συμπαγῆ ἐκεῖνον καὶ ἄφωνον ὅμιλον.

Τέλος δίδεται τὸ σημεῖον, ἀρχίζουν νὰ ἐνεργῶσιν οἱ ἐργατοκύλινδροι, νὰ στρέφωνται αἱ τροχιλέαι, νὰ ἐντείνωνται καὶ νὰ τρίζωσι τὰ σχοινία. Ὁ γρανιτικὸς ὄγκος ἀνεγείρεται βραδέως, ὁ Φοντάνας σείει τὰς σημαίας του, ὁ πάπας κύπτει περιέργως, καὶ μυριάδες ἀνθρώπων κρατοῦσι τὴν ἀναπνοήν των. Ἓν ἔτι λεπτὸν τῆς ὥρας καὶ ὁ μονόλιθος θὰ ἵσταται ὄρθιος. Αἴφνης τριγμὸς ἀπαίσιος ἀκούεται, ὁ ὀβελίσκος μένει ἀκίνητος ἐπὶ ἓν δευτερόλεπτον, καὶ μετὰ ταῦτα καταβαίνει ὀλίγους δακτύλους· τὰ σχοινία χαλαρωθέντα ὑπὸ τῆς ἕλξεως δὲν τὸν σύρουσι πλέον. Ὁ πάπας συνοφρυοῦται, ἡ Ῥώμη ὁλόκληρος ὠχριᾷ, ὁ Φοντάνας μένει ἀμηχανῶν.

— Νερόν, νερόν! ἀκούεται αἴφνης μία φωνή· βρέξατε τὰ σχοινία.

Ὁ Φοντάνας ὑπακούει εἰς τὴν εὐτυχῆ αὐτὴν ἔμπνευσιν· χύνουν νερὸν ἐπὶ τῶν σχοινίων, ἅτινα συστέλλονται πάλιν εὐθύς, καὶ οἱ ἐργάται ἀρχίζουν ἐκ νέου καρτερικῶς τὴν ἐργασίαν των. Ἡ μεγαλοπρεπὴς στήλη ἀνεγείρεται καὶ ἵσταται ὀρθία ἐνώπιον τοῦ καταπλήκτου καὶ θαυμάζοντος πλήθους, ὡς νέα τις καὶ ἔνδοξος ἀπόδειξις τῆς τόλμης καὶ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐκεῖνος, οὗτινος ἡ ἐπίκαιρος παρέμβασις ἐπέφερε τὸ ἀποτέλεσμα, ἦτο πλοίαρχος ἐμπορικοῦ πλοίου, ὀνομαζόμενος Βρέσκας καὶ καταγόμενος ἀπὸ τὸ Σὰν-Ῥέμο. Εἶχε δὲ πιθανῶς παρατηρήσει κατὰ τὴν ναυτικήν του ζωὴν τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ὕδατος ἐπὶ τῶν χαλαρουμένων σχοινίων. Ὅπως δήποτε, μ' ὅλην τὴν μεγάλην ἐκδούλευσιν τὴν ὁποίαν εἶχε προσφέρει, οἱ Ἑλβετοὶ φρουροί, πειθόμενοι εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ κυρίου των, συνέλαβον τὸν Βρέσκαν καὶ τὸν ἔφεραν ἐνώπιον τοῦ πάπα. Ἡ ζωὴ τοῦ πλοιάρχου ἐκινδύνευε, διότι ἡ αὐστηρότης τοῦ Σήξτου, ἥτις ἔφθανε πολλάκις μέχρις ἀδικαιολογήτου ἀπανθρωπίας, ἦτο γνωστή.

Εὐτυχῶς ἡ ἐπιτυχία ἐπιχειρήσεως, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον ἐπόθει, κατέστησε τὸν πάπαν ἐπιεικῆ, δηλαδὴ δίκαιον, πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον κυρίως ὠφείλετο τὸ κατόρθωμα. Οὕτω δὲ ἡ Ἁγιότης του, ἐναντίον τῆς γενικῆς προσδοκίας, ἐδέχθη φιλοφρόνως τὸν Βρέσκαν, καὶ ὑπεσχέθη νὰ ἐκπληρώσῃ οἱονδήποτε αἴτημά του. Ὁ ἀγαθὸς πλοίαρχος ἐζήτησεν, ἐννοεῖται, πρῶτον τὴν εὐλογίαν τοῦ πάπα, καὶ δεύτερον τὸ προνόμιον, δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀπογόνους του, νὰ προμηθεύωσι κατ' ἔτος τὰ βαΐα εἰς τὰ παπικὰ ἀνάκτορα. Διάταγμα τοῦ πάπα παρεχώρησεν ἀμέσως τὸ ζητούμενον, καὶ ἀπένειμε προσέτι εἰς τὸν Βρέσκαν τὸν τίτλον καὶ τὸν βαθμὸν λοχαγοῦ τοῦ παπικοῦ στρατοῦ, μὲ τὸ δικαίωμα νὰ

φέρη τὴν στολὴν καὶ νὰ ὑψώνῃ τὴν παπικὴν σημαίαν εἰς τὸ πλοῖόν του. Τὸ διάταγμα αὐτὸ διατηρεῖται ἀκόμη εἰς τὴν οἰκογένειαν, καὶ τὸ μονοπώλιον ὑπάρχει πάντοτε.

Μετὰ δύο λεπτῶν πορεῖαν ἔφθασαν οἱ ὁδοιπόροι μας εἰς τὴν διασταύρωσιν τῆς ὁδοῦ τῆς Τάγιας, πρὸς τὴν λεωφόρον τῆς Νικαίας. Ἐκεῖ ἀνέμενεν αὐτοὺς ἀνοικτὴ ἅμαξα, ἡ δὲ ὁδὸς, ἣν ἔλαβον, διήρχετο ἐν μέσῳ ἐλαιώνων πυκνοφύτων, οἵτινες ἀπετέλουν χλοερὸν σκήνωμα ὑπὲρ τὰς κεφαλάς των.

— Τί ὡραῖα θέματα θὰ παρεῖχον εἰς ζωγράφον τὰ ὀζώδη αὐτὰ στελέχη! ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία. Ποτέ μου δὲν εἶδα γραφικωτέραν συλλογὴν γηραιῶν δένδρων.

— Μολονότι, παρετήρησεν ὁ Ἀντώνιος, λέγεται συνήθως μονότονον τὸ θέαμα τῶν συμφύτων ἐλαιῶν, ἔχουν ὅμως τὰ δένδρα αὐτὰ, μεμονωμένα, πολλὴν ποικιλίαν καὶ πρωτοτυπίαν.

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ἡ Λουκία. Τὸ κατ' ἐμὲ, ὁμολογῶ ὅτι ἔχω ἀδυναμίαν εἰς τὰς ἐλαίας. Ὁμιλοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν καὶ εἰς τὴν φαντασίαν μου. Μοῦ ἐνθυμίζουν τὸν κλάδον τῆς ἐλαίας, τὸν ὁποῖον ἔφερεν ἡ περιστερὰ εἰς τὸν Νῶε, ὡς σύμβολον εἰρήνης, τὸ κινητὸν δάσος ἐλαιῶν, ὅπερ ὑπεδέχθη τὸν Σωτῆρα, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν κῆπον ὅπου προσηυχήθη πρὸ τῶν παθῶν του.

Ἡ Λουκία, ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν ἱερῶν αὐτῶν ἰδεῶν, ὡμοίαζε πρὸς τὰς εἰκόνας ἐκείνας τῆς Θεομήτορος, ἃς κατέλιπεν ἡμῖν ὁ Γουΐδο. Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἠπόρησε πλέον, ὅτι ὁ Βαττίστας ὑπέλαβεν αὐτὴν ὡς Παναγίαν.

— Ἰατρὲ, εἶπε μετά τινα παῦσιν, ἤθελα ἕνα μικρὸν κλάδον ἀπ' αὐτοὺς, οἵτινες κρέμανται ὑπὲρ τὰς κεφαλάς μας.

Ὅτε ὁ Ἀντώνιος τῆς ἔδωκεν ἕνα, παρετήρησεν ἐκείνη τὰ φύλλα του, πράσινα βαθέα ἐξ ἑνὸς καὶ ἀργυρόχροα ἐξ ἑτέρου, καὶ εἶπε·

— Αὗται αἱ λευκαὶ σφαῖραι, αἵτινες κρέμανται τόσον πυκναὶ, εἶνε οἱ καρποί;

— Ναὶ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος, καὶ ἂν γείνῃ καλὸς καιρὸς, θὰ μεταβληθοῦν τὸν Ἰανουάριον εἰς βώλους μελανοὺς καὶ στιλπνούς.

Μετά τινα λεπτὰ οἱ ὁδοιπόροι εἰσῆλθον εἰς τὴν Τάγιαν. Παράδοξος καὶ μεσαιωνικὴ τὴν θέαν ἡ πόλις αὕτη, ἧς τὰς ὁδοὺς φράσσουσιν ἑκατέρωθεν σκοτεινοὶ θόλοι καὶ μυστηριώδεις ἀψῖδες, διακόπτουσι δὲ ποῦ καὶ ποῦ ἐξαίθραι χλοεραὶ, ἀναπαύουσαι τὸ βλέμμα. Ἡ Μὶς Λουκία ἐξεπλήττετο πρὸς τὰς πολυαρίθμους λιθίνας γεφύρας, αἵτινες ἐκρέμαντο ὑπὲρ τὰς κεφαλάς των, συνδέουσαι τὰς ἀντιμετώπους οἰκίας, καὶ προορισμὸν ἔχουσαι, ὡς ἐξήγει ὁ ὁδηγός των, νὰ προστατεύωσι τοὺς κατοίκους κατὰ τῶν σεισμῶν. Ἠπόρει ἐπίσης ἡ νεαρὰ ἀγγλὶς ἀπαντῶσα ἐνίοτε ἐπὶ τῶν πρὸ τῶν θυρῶν βαθμίδων πινάκια πλήρη πορτοκαλλίων, λεμονίων καὶ λαχάνων χωρίς τινος φύλακος. Ἐξεπλάγη δὲ μεγάλως ὅτε ἔμαθεν, ὅτι οἱ καρποὶ καὶ τὰ χόρτα ἐκεῖνα ἦσαν ἐκτεθειμένα πρὸς πώλησιν. Ὁ θέλων ὅ,τιδήποτε τὸ ἐλάμβανεν ἐκ τοῦ πινακίου καὶ ἄφινεν ἀντ' αὐτοῦ τὴν τιμήν του, χωρίς τινος ἄλλης διατυπώσεως.

Τὸ νέον αὐτὸ εἶδος ἐμπορίας διεσκέδασε μεγάλως τὸν βαρωνέτον· παρετήρησε δὲ, ὅτι, καίτοι εὐφυὲς καὶ οἰκονομικὸν, δὲν ἠδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς πολλὰς χώρας.

Οἱ τρεῖς ὁδοιπόροι μας ἔφθασαν εἰς ὁδόν τινα εὐρυτέραν τῶν ἄλλων, ὅπου πολυάριθμοι ὅμιλοι πάσης τάξεως ἀνθρώπων περιεφέροντο ὑπὸ τὰς ἑκατέρωθεν ἀψῖδας.

— Ἐδῶ εἶνε τὸ Pantano, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ἡ κυρία ὁδὸς καὶ τὸ χρηματιστήριον τῶν ἀγαθῶν κατοίκων τῆς Τάγιας. Ἐδῶ διεξάγονται ὅλαι αἱ ὑποθέσεις, ἐδῶ ἔρχονται νὰ ἐπιδείξουν τὴν ἐνδυμασίαν των καὶ τὸ μεγαλεῖόν των οἱ κομψοὶ καὶ οἱ σπουδαῖοι.

Πάντες ἐχαιρέτιζον παρερχομένους τοὺς τρεῖς ἡμῶν ὁδοιπόρους, ἄλλος μὲν ἀποκαλυπτόμενος, ἄλλος δὲ φιλοφρόνως νεύων ἢ τὴν χεῖρα κινῶν φιλικῶς πρὸς τὸν ἰατρόν. Ὁ Ἀντώνιος ἔνευσε πρὸς ὑψηλόν τινα, ἰσχνὸν καὶ ξανθὸν νέον «τὸν τεχνίτην, ὅστις κατεσκεύασε τὸ ἀνάκλιντρον τῆς μὶς Δάβεν», ἐκεῖνος δὲ προσελθὼν ἐχαιρέτισε τὴν Λουκίαν καὶ τὸν πατέρα της καὶ ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ ἰατροῦ. Πρὸς τὴν οἰκειότητα ταύτην, ἥμισυς μορφασμὸς, ἐκ τῶν συνήθων αὐτῷ, ἐφάνη διαστέλλων τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Σὶρ Ἰωάννου· τὸν ἄλλον ἥμισυν ἀπέκοψεν ὁ βαρωνέτος διὰ καρτερικοῦ ἀγῶνος. Ἀλλὰ τὴν δυσάρεστον αὐτὴν πρώτην ἐντύπωσιν ἐξήλειψε ταχέως τὸ ἀνεπιτήδευτον καὶ εὐλαβὲς ἦθος, δι' οὗ ὁ νεκρὸς ξυλουργὸς εἰσήγαγε μετ' ὀλίγον τοὺς ξένους εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, εὗρεν αἴθουσαν μὲ γυμνοὺς τοὺς τοίχους, ὅπου εὗρον παῖδά τινα καταγινόμενον εἰς πρόπλασιν κεφαλῆς ἐκ πηλοῦ.

— Ὁ νέος αὐτὸς, εἶπεν ὁ ἰατρὸς, ἔχει μεγάλην κλίσιν εἰς τὴν γλυπτικήν· χωρὶς νὰ διδαχθῇ κατεσκεύασεν ἤδη προπλάσματα κεφαλῶν καὶ ὁλοκλήρων ἀνθρώπων. Εἶνε δὲ ἕτοιμος νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου πλουσία καὶ γενναία οἰκογένεια θὰ καταβάλῃ τὰ ἔξοδά του, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι θ' ἀποκτήσῃ ὄνομα. Καὶ αὐτὸς ὁ νέος, προσέθηκεν ὁ ἰατρὸς γελῶν καὶ δεικνύων τὸν ξυλουργὸν, ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ καὶ ὄνομα καὶ περιουσίαν, ἂν ἤθελε νὰ ξεκολλήσῃ ὀλίγον ἀπὸ τὸ Pantano του. Ἔλα τώρα, κύριε, δεῖξέ μας τ' ἀριστουργήματά σου.

Τὰ καλλιτεχνήματα δὲν ἦσαν πολλά· ἦσαν ἱκανὰ ὅμως νὰ δείξωσι τὴν ἔκτακτον δεξιότητα καὶ τὴν καλλαισθησίαν τοῦ τεχνίτου. Περιωρίζοντο εἰς ὀλίγα ξύλινα μαχαίρια, εἰς χαρτοφυλάκιά τινα περίγλυφα, καὶ εἰς τρεῖς τραπέζας λεπτότατα ἐξειργασμένας. Ἐπὶ μιᾶς ἐξ αὐτῶν πα-

Digitized by Google

ριστᾶτο σειρὰ ὁλόκληρος προσώπων φερόντων τὰς διαφόρους ἐνδυμασίας τῆς Ῥιβιέρας, τοσοῦτον λεπτῶς τετεχνημένας, ὥστε ἡ Λουκία ἀνεφώνησε:

— Αὐτὰ δὲν εἶνε ἔργα ξυλουργοῦ· εἶνε ἔργα καλλιτέχνου, ὅστις ὄχι μόνον σχεδιάζει θαυμάσια ἀλλὰ καὶ χρωματίζει λαμπρά.

— Ἔργον τοῦ φίλου μου, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, εἶνε ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ διάταξις τῶν προσώπων. Ὡς πρὸς τὰ χρώματα, εἶνε φυσικὰ χρώματα τῶν διαφόρων ξύλων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὴν σύνθεσιν.

Ἡ Λουκία δὲν ἤξευρεν ἀληθῶς τί νὰ πιστεύσῃ, ὁ δὲ Σὶρ Ἰωάννης ἐχρειάσθη νὰ προσθέσῃ τὴν μαρτυρίαν τῶν διόπτρων του εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν ὀφθαλμῶν του, ἵνα παραδεχθῇ τὰ λεγόμενα. Προέτεινε δὲ πάραυτα ν' ἀγοράσῃ πάντα ὅσα εἶχον ἐπιδειχθῇ εἰς αὐτὸν, λυπούμενος, ὡς εἶπε πρὸς τὸν ἰατρὸν, ὅτι δὲν εἶχε καὶ ἄλλα ἔργα ἕτοιμα ὁ ξυλουργός.

Μετ' ἐγκάρδιον ἀνταλλαγὴν εὐχῶν καὶ εὐχαριστήσεων, ὁ Ἀντώνιος καὶ οἱ φίλοι του ἀπεχαιρέτισαν τὸν γλύπτην. Ἠκολούθησαν δ' ἐπ' ὀλίγον ὁδούς τινας, ὧν αἱ ἀνδηροστεγεῖς οἰκίαι εἶχον κατάφυτον καὶ χλοερὰν τὴν κορυφὴν, κατάσκιον δὲ τὴν βάσιν, καὶ ἔφθασαν μετὰ μικρὸν εἰς γέφυραν ζευγνύουσαν τὴν μικρὰν κοιλάδα.

Ἀπέναντι, ἐπὶ κορυφῆς ὑψηλῆς, ἔκειτο τὸ Καστελλάρον, χρυσούμενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου.

— Τί λαμπρόν! τί ὡραῖον! ἐφώνησεν ἡ Λουκία· εἶνε τὸ φαιδρότερον χωρίον τοῦ κόσμου. Φαίνεται ὡς νὰ ἐκτιμᾷ ἀληθῶς τὴν εὐτυχίαν ὅ,τι ζῇ.

— Καὶ ὡς νὰ ἦνε ἕτοιμον, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, νὰ πέσῃ ἀπὸ τὴν χαράν του εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς τῆς κοιλάδος.

— Ἀληθῶς ! εἶπε γελῶν ὁ βαρωνέτος. Οἱ κάτοικοι τῶν ἐμπροσθινῶν οἰκιῶν πρέπει νὰ ἔχουν πολὺ στερεὰν τὴν κεφαλήν· ἐγὼ τὸ συλλογίζομαι μόνον καὶ μ' ἔρχεται ζάλη.

Περὶ τὰ μέσα τῆς γεφύρας ἔφθασαν εἰς μαρμαρίνην στήλην φέρουσαν ὁμοίωμα Παναγίας καὶ λατινικὴν ἐπιγραφήν.

— Ἰδοὺ καὶ ἄλλη ἀνάμνησις σεισμοῦ, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, δεικνύων τὴν ἐπιγραφήν. Λέγουν ἐδῶ, ὅτι τὸν Ἰούνιον τοῦ 1831 ὁ σεισμὸς κατέστρεψε δύο ἁψῖδας τῆς γεφύρας, τὴν τρίτην καὶ αὐτὴν ὅπου τώρα ἱστάμεθα. Δύο παιδία, ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ, διέβαινον τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν γέφυραν, κ' ἐκρημνίσθησαν κάτω χωρὶς νὰ πάθωσι τίποτε. Ὁ πατὴρ των εὐγνωμονῶν πρὸς τὸ θαῦμα, ἤγειρεν αὐτὴν τὴν στήλην καὶ ἀνέγραψεν ἐπ' αὐτῆς τὸ γεγονός.

Εἰς τοὺς πρόποδας κατωφεροῦς καὶ στενῆς ἀτραποῦ, ὀλίγον ἐκεῖθεν τῆς γεφύρας, οἱ ὁδοιπόροι ἡμῶν εὗρον δύο ἀνθρώπους ἀναμένοντας μετὰ δύο ἡμιόνων. Ὁ ἰατρὸς ἐπροτίμα, εἶπε, νὰ βαδίσῃ. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἅμα ἱππεύσας, ἤνοιξε τὸ ἀλεξήλιόν του καὶ διέβη πρῶτος, ἀκολουθούμενος ἀμέσως ὑπὸ τῆς Λουκίας, ἕκαστος δὲ ἡμιονηλάτης ἐβάδιζε παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου του.

— Δὲν εἶδα ποτέ μου δρόμον τόσον ἐλεεινόν ! ἐφώνησεν ὁ βαρωνέτος μετά τινας στιγμάς· βεβαίως ἡ κοινότης δὲν σπαταλᾷ πρὸς συντήρησιν τῶν ὁδῶν της.

— Ὁ δρόμος θὰ γείνῃ καλλίτερος ἅμα φθάσωμεν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Καστελλάρου, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος· τὸ Καστελλάρον παρέστησε πολλάκις εἰς τὴν Τάγιαν τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπισκευάσῃ τὸ ἀνῆκον εἰς αὐτὴν μέρος τῆς ὁδοῦ· ἀδύνατον δὲ νὰ μαντεύσετε τί ἀπάντησιν ἔλαβε.«Ἡ Τάγια, ἀπήντησαν οἱ λαμπροὶ ἄνθρωποι, δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Καστελλάρον· τὸ Καστελλάρον ἔχει ἀνάγκην νὰ ἔρχεται εἰς τὴν Τάγιαν· αὐτὸ ἐπομένως ἂς ἐπισκευάσῃ, ἂν ἔχῃ ὄρεξιν, τὸν δρόμον δι' ἐξόδων του». Τοιουτοτρόπως ἐννοοῦν ἐδῶ αὐτὰ τὰ πράγματα.

Ὁ ὀξὺς ἀὴρ τοῦ βουνοῦ, πλήρης ἀρωμάτων λιβανωτίδος καὶ θύμου, ἤρχισε νὰ ἐπενεργῇ ἐπὶ τῶν ὁδοιπόρων, καὶ ἡ ζωηρότης αὐτῶν ηὔξανε κατὰ πᾶν βῆμα. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ποιητικὸς γενόμενος, ἤρξατο παραβάλλων τοὺς ὑπερμεγέθεις κιτρίνους βότρυς τῶν ἀκανθοφόρων σπάρτων ὧν ἔβριθεν ὁ λόφος, πρὸς μειδιάματα φαιδρύνοντα γηραιὸν ῥικνὸν πρόσωπον. Ἡ Λουκία, φαιδρὰ ὡς παιδίον, ἔρριπτε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἀντωνίου ὅσα οὗτος τῇ ἔφερεν ἄνθη· τὸ εὐτυχὲς θῦμα διεμαρτύρετο κατὰ τῆς προδοσίας, καὶ φοβερὸν προσποιούμενος τρόμον, ἐτρέπετο δρομαῖος εἰς φυγὴν, ἐκρύπτετο ὄπισθεν τῶν βράχων καὶ τῶν δένδρων, καὶ ἐξετρέπετο εἰς μυρίας παιδαριότητας, ἃς δὲν τολμῶμεν ἡμεῖς, ὁ βιογράφος του, νὰ ἀναφέρωμεν. Οὐδὲν εὐθυμότερον τῶν φαιδρῶν γελώτων δι' ὧν ἀπεκρίνετο ἡ Λουκία εἰς τὰς ἀστειότητας τοῦ Ἀντωνίου, οὐδὲ κωμικώτερον τῆς σοβαρότητος, μεθ' ἧς παρεκάλει ὁ ἰατρὸς τὴν Λουκίαν νὰ μὴ στραφῇ, ἵνα μὴ ἴδῃ τί τῆς ἔφερε. Μετ' ὀλίγον ἐξῆλθε μιᾶς τῶν κρυπτῶν του, σείων κολοσσιαίαν δέσμην ἀνθέων τοσοῦτον κομψῶν καὶ χαριέντων, ὥστε ἀδύνατον ἦτο, ἔλεγε, νὰ τὰ εὕρῃ τις ἀλλαχοῦ, ἢ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ ὡραιοτέρου χωρίου τοῦ κόσμου. Ἐκ μέσου ἑκάστου τῶν μεγάλων ἐκείνων λευκῶν ἀνθέων, ἅτινα ἐκράτει ὁ ἰατρὸς, προέκυπτε κομψοτάτη στεφάνη στημόνων ἰανθίνων. Ἡ θαυμαστὴ λεπτοφυΐα τοῦ ὅλου ἄνθους καθίστα αὐτὸ παρεμφερὲς πρὸς τὴν οὐρὰν λευκοῦ ταῶνος.

— Τί νὰ εἶνε αὐτό ; εἶπεν ἡ Λουκία.

— Εἶνε ἡ capparis spinosa, ἡ κοινὴ ἐκείνη κάππαρις, τῆς ὁποίας τρώγετε τοὺς καρποὺς μαγειρευμένους.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη οὐδόλως ἐψύχρανε τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς μὶς Δάβεν, ἥτις ἐξωμολογήθη μάλιστα κατ' ἐκείνην τὴν περίστασιν, ὅτι ἠγάπα

Digitized by Google

ὑπερβολικὰ τὸ ἔμβαμμα μὲ τὴν κάππαριν. Βλέπουσα τὸν Ἀντώνιον προσαρτῶντα εἰς τὸν κωνικόν του πῖλον ἄνθη τινὰ ἐξ ἐκείνων, ἠθέλησε νὰ προσαρτήσῃ καὶ ἡ Λουκία εἰς τὸν πῖλόν της. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, οὗτινος ἡ εὐθυμία ἐφαίνετο ἀδιάπτωτος, ἐπέτρεψεν νὰ τὸν στολίσωσιν ἐπίσης· οἱ δύο ὁδηγοὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ μέρος τῆς ἀνθοδέσμης, καὶ ἀνθοστεφὴς οὕτω ἡ μικρὰ συνοδία διέβη τὸ μικρὸν χωρίον τοῦ Καστελλάρου, ἑλκύουσα μὲν κάπως τὰ βλέμματα, ἀλλὰ γινομένη πανταχοῦ δεκτὴ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐκείνης συμπαθείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ, ὅστις εἶχε συνοδεύσει τοὺς ὁδοιπόρους καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἐνίοτε χωρικός τις προσήρχετο εἰς τὸν Ἀντώνιον, καὶ παρεκάλει αὐτὸν νὰ ἐπισκεφθῇ ἀσθενῆ· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο κατεπεῖγον, ὁ ἰατρὸς ἀπήντα δι' ἐγκαρδίου μειδιάματος, καὶ παρέπεμπε τὸν πελάτην του εἰς τὴν ἐπαύριον.

Ὁδὸς ὡραία καὶ ὁμαλή, κάλλιστα συντηρουμένη — ὁδὸς χριστιανική, ὡς ἀπεκάλει αὐτὴν ὁ Σὶρ Ἰωάννης — ἠνοίγετο πρὸς βορρᾶν ἀμέσως πρὸ τοῦ χωρίου, καὶ ἀναπτυσσομένη δι' ἰδιοτρόπων ἑλιγμῶν ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους, ὁτὲ μὲν ἔκρυπτεν ὁτὲ δὲ ἀπεκάλυπτε τὴν πρόσοψιν τοῦ προσκυνήματος, ὅπερ ἐσκίαζον δύο κολοσσιαῖαι θαλλεραὶ δρῦς.

— Οἱ κάτοικοι τοῦ Καστελλάρου, εἶπεν ὁ ἰατρός, οἵτινες κατεσκεύασαν τὴν ὁδὸν αὐτὴν ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου των, τὴν ἐπιδεικνύουσι μεθ' ὑπερηφανείας, καὶ βεβαίως ἔχουσι δίκαιον. Σᾶς διηγοῦνται πῶς πᾶσα πέτρα τοῦ λιθοσρώματός της μετεφέρθη ἀπὸ τὸ παράλιον ὑπὸ τῶν κατοίκων, τῶν ὁποίων οἱ μὲν πλουσιώτεροι τὰς ἐφόρτωνον ἐπὶ τῶν ἡμιόνων των οἱ δὲ πτωχοὶ ἐπὶ τῶν ὤμων των· σᾶς λέγουν, πῶς ὅλοι των, νέοι καὶ γέροντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εἰργάσθησαν ἡμέραν καὶ νύκτα, ἐμψυχούμενοι μόνον ἀπὸ τὴν ἀγάπην των πρὸς τὴν Παναγίαν. Ἡ Παναγία τῆς Λαμπεδούσης εἶνε ἡ πίστις των, ἡ εὐλογία των, ἡ ὑπερηφάνειά των. ἡ *πετριά* των τέλος πάντων.

— Παράδοξος τρέλλα! εἶπεν ἡ Λουκία. Εἶμαι περίεργος νὰ μάθω ἂν ὑπάρχει, καὶ θὰ ὑπάρχῃ βέβαια, τοπική τις παράδοσις περὶ τῆς Παναγίας αὐτῆς.

— Ἡ ἱστορία τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνος, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, καθὼς καὶ ἡ ἐποχὴ καὶ αἱ περιστάσεις τῆς μεταφορᾶς της εἰς τὸ Καστελλάρον, περιέχονται διὰ μακρῶν εἰς δύο ἐπιγραφάς, αἵτινες φαίνονται ἐντὸς τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ προσκυνήματος. Ὁ Ἀνδρέας Ἀνφόσος, ἐκ Καστελλάρου καταγόμενος, καὶ κυβερνήτης πλοίου καταδρομικοῦ, προσεβλήθη ἡμέραν τινὰ ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἵτινες τὸν συνέλαβον καὶ τὸν μετέφεραν εἰς τὴν νῆσον τῆς Λαμπεδούσης. Ἐκεῖ κατώρθωσε νὰ φύγῃ καὶ νὰ κρυφθῇ, μέχρις οὗ ἀπέπλευσε τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον τὸν εἶχεν αἰχμαλωτίσει. Ὁ Ἀνφόσος, ἄνθρωπος εὐφυὴς καὶ ἐπιχειρηματικός, κατώρθωσε νὰ κατασκευάσῃ μικρὸν πλοιάριον, καὶ μὴ εὑρίσκων ἱστίον ἐτόλμησε νὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τῆς νήσου μίαν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ νὰ τὴν μεταποιήσῃ εἰς ἱστίον. Ἡ ἰδέα του ἐπέτυχε θαυμάσια, τὸ παράδοξον ἱστίον ἀπεδείχθη καλλίτερον παντὸς ἄλλου, καὶ ὅτε ὁ Ἀνφόσος ἐπέστρεψε πάλιν, μετὰ πολλὰ του ταξείδια εἰς τὴν νῆσον, προσέφερε τὸ ἅγιον ἱστίον εἰς τὴν λατρείαν τῶν συμπατριωτῶν του. Ἀλλὰ τὸ θαυμάσιον δὲν εἶνε τοῦτο μόνον. Ἐξελέχθη θέσις, ὀλίγον μακρὰν τοῦ σημερινοῦ προσκυνήματος, ἱδρύθη ἐκεῖ ἐκκλησία καὶ κατετέθη ἐντὸς αὐτῆς, μεθ' ὅλων τῶν τιμῶν, τὸ ἀνάθημα τοῦ πλοιάρχου. Ἀλλ' ἡ Παναγία, φαίνεται, εἶχεν ἀντιπάθειαν πρὸς τὴν ἐκλεχθεῖσαν θέσιν, διότι πᾶσαν πρωΐαν ἡ εἰκών της εὑρίσκετο ἐκεῖ ὅπου κεῖται σήμερον ἡ ἐκκλησία. Ἐτέθησαν φρουροὶ εἰς τὴν θύραν, τὸ χωρίον ὁλόκληρον ἔμεινεν ἄναστατον ἐπὶ νύκτας πολλάς, ἀλλ' ἡ εἰκών, θαυματουργὸς πάντοτε, μετέβαινεν ἀόρατος εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐκλογῆς της. Οἱ κάτοικοι τοῦ Καστελλάρου ἐννόησαν τέλος πάντων τὴν θέλησιν τῆς Παναγίας, καὶ μολονότι τὸ μέρος ἦτο ἀπόκρημνον καὶ δύσβατον, ἐπεχείρησαν τὸ ἔργον μὲ ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην, ἤγειραν ἁψῖδας, διὰ νὰ θεμελιώσουν στερεῶς τὸ προσκύνημά των, καὶ κατεσκεύασαν τὴν ἐκκλησίαν αὐτήν, τῆς ὁποίας ἡ φήμη εἶνε μοναδικὴ εἰς τὰ πέριχωρα. Βαθμηδὸν τὸ οἰκοδόμημα ηὐξήθη, προσετέθησαν δωμάτια, χάριν τῶν προσκυνητῶν καὶ τῶν ὁδοιπόρων, καὶ σήμερον ἀκόμη σχεδιάζουσιν οἱ κάτοικοι νέας προσθήκας καὶ βελτιώσεις, αἵτινες θὰ πραγματοποιηθῶσι βέβαια μίαν ἡμέραν.

Ὅτε ὁ Ἀντώνιος ἔπαυσε διηγούμενος, ὁ Γιάννης καὶ ἡ Μὶς Χούτσινς, οὓς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐλησμονήσαμεν, ἐπλησίασαν ἵνα βοηθήσωσι τὴν κυρίαν των ν' ἀφιππεύσῃ. Ἡ Λουκία ἠρώτησε τότε γελῶσα τὸν ἰατρόν, ἂν ἡ ἀπαγόρευσις εἶχε τελειώσει, καὶ ἂν ἑπομένως τῇ ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλήν.

— Δὲν ἠξεύρω τί ἄλλο κάμνετε πρὸ μιᾶς ὥρας! εἶπεν ὁ Ἀντώνιος

Ἡ Λουκία ἐπεστράφη καὶ περιέλαβε δι' ἑνὸς βλέμματος τὸ θαυμάσιον τοπεῖον, ὅπερ ἀνεπτύσσετο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της.

Πρὸς βορρᾶν μελαναὶ καὶ συνεχόμεναι βαθεῖαι χαράδραι, ἀποτόμως ἀπόκρημνοι, φρασσόμεναι εἰς τὰ βάθη τοῦ ὁρίζοντος ὑπὸ κολοσσιαίου παραπετάσματος χιονοσκεπῶν κορυφῶν· πρὸς μεσημβρίαν ἡ μεγαλοπρεπὴς ἔκτασις τῆς Μεσογείου· πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμάς, σειραὶ λόφων ἐπαλλήλων, ταπεινουμένων ἠρέμα πρὸς τὴν θάλασσαν. Εἶτα, ἐντὸς τῆς κάτω ἐκτεινομένης πεδιάδος, ἡ δροσώδης κοιλὰς τῆς Τάγιας, μὲ τὸν ἀπαστράπτοντα ὑπὸ τὸν ἥλιον ῥύακά της καὶ τὴν θαλερὰν ἐκ κήπων ζώνην της, εὐρὺ μωσαϊκόν, κατάστικτον δι' ἀργυρῶν ἀνθεμίων ἐν μέσῳ πάσης πρασίνης ἀπο-

Digitized by Google

χρώσεως. Πού καί που, ῥοιά της, ὀψίμως ἀνθοῦσα, ἐπεδείκνυεν ὑπερηφάνως τὸ πορφυροῦν της στέμμα. Ἀντικρὺ δὲ ὑψοῦτο ἀμφιθεατροειδῶς ἡ σκοτεινὴ Τάγια, σοβαρὰ ὑπὸ τοὺς προμαχῶνας καὶ τοὺς μεσαιωνικούς της πύργους, ὡς δαιτυμών τις δυσηρεστημένος εἰς συμπόσιον μεγαλοπρεπές. Ὀλίγον μακρότερον, πρὸς δυσμάς, διέκρινε τὸ βλέμμα τὸ κωδωνοστάσιον τῆς ἐκκλησίας τῶν Δομινικανῶν, προκύπτον ἐκ μέσου συστάδος ὑψηλῶν κυπαρίσσων, ἔτι δὲ μακρότερον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἐσχάτου σκοπέλου, τὸ προσκύνημα τῆς Παναγίας τῆς Φρουροῦ, οὗτινος ἡ λευκὴ καταγραφὴ προεφαίνετο ἐπὶ τοῦ βαθυκυάνου βάθους τοῦ οὐρανοῦ.

— Τόρα, ἀγαπητή μου κόρη, εἶπεν ὁ βαρωνέτος, ἄφησε, ἂν θέλῃς, τὸν ἐνθουσιασμόν σου δι' ἀργότερα, μετὰ τὸ γεῦμα, παραδείγματος χάριν.

Οἱ λόγοι οὗτοι, ῥηθέντες μετά τινος δυσθυμίας συνάμα καὶ ἱκεσίας, διέκοψαν τὴν σιωπηλὴν ἀλλὰ καὶ μαγευτικὴν ἔκστασιν τῆς μὶς Δάβεν, καὶ ἐπανήγαγον αὐτὴν πάραυτα ἐγγὺς τοῦ πατρός της. Παρετέθη δ' αὐτοῖς ἐξαίρετον γεῦμα, οὗτινος μετέσχεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης μετὰ προθυμίας καὶ ὀρέξεως τιμώσης τὰς ὑγιεινὰς ἰδιότητας τοῦ ἀέρος τοῦ βουνοῦ. Μετὰ τὸ γεῦμα ἡ Λουκία προέτεινε νὰ πίωσι τὸν καφὲν ἐπὶ τοῦ ἀνδήρου, καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς συνήνεσε. Μετέβησαν δ' ἀμέσως ἐκεῖ, καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἀφοῦ ἐῤῥόφησε τὴν *μόκαν* του καὶ προσήνεγκεν ἄφθονον τὸν φόρον τοῦ θαυμασμοῦ του πρὸς τὸ γοητευτικὸν κάλλος τῆς τοποθεσίας, ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου του τοὺς *Καιροὺς* καὶ ἀπεπλανήθη εἰς τὰς φοβερὰς στήλας τῆς ἀξιοτίμου ἐφημερίδος. Ἡ Λουκία καὶ ὁ Ἀντώνιος, μείναντες μόνοι, ἐκάθισαν καὶ παρεδόθησαν εἰς σιωπηλὴν θεωρίαν τῶν θαυμασίων τῆς ἑσπέρας.

Τὸ στερέωμα ἦτο διαυγὲς καὶ ἀπαστράπτον ὡς ἐστιλβωμένος χάλυψ. Τρία δὲ μικρὰ νεφύδρια ὅμοια πρὸς κυματιζούσας πτυχὰς ῥοδόχρου γάζης, αἰωροῦντο μόνα πρὸς δυσμὰς τοῦ ὁρίζοντος. Ὁ ἥλιος, ἡμικεκρυμμένος ὄπισθεν τῶν κορυφῶν τῶν δυτικῶν ὀρέων, ἠκόντιζε πρὸς τὴν κοιλάδα, διὰ τῶν ῥαγάδων ἃς παρεῖχον τὰ ὑψηλότερα ὄρη, ἀκτῖνας πλαγίας, ὁμοίας πρὸς στήλας πυρός. Καθ' ὅσον δὲ ὁ ἀκτινοβόλος δίσκος κατέβαινεν, ἐμεγεθύνετο ἡ σκιὰ ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι βουνοῦ, καὶ ὡς πλημμυρίς τις σκοτεινή, ἀναβαίνουσα καὶ διώκουσα ἐνώπιόν της τὰ μακρὰ φωτεινὰ κύματα, ἔπνιξεν αὐτὰ βαθμηδὸν τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο καὶ τὰ περιώριστε τέλος εἰς ἁπλῆν πορφυρᾶν γραμμήν, ἥτις ἐσταμάτησε πρὸς μικρὸν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων, οἱονεὶ πρὸς ἔσχατον ἀποχαιρετισμόν των. Τότε ἡ πρώτη τῶν βουνῶν σειρὰ διεγράφη πάλιν ἀποτόμως εἰς τὰ βάθη τοῦ ὁρίζοντος, ἐνῷ αἱ ἀπώτεραι κορυφαί, ὄπισθεν τῶν ὁποίων εἶχε δύσει ὁ ἥλιος, ἐκυμαίνοντο ἐντὸς διαφανοῦς ὁμίχλης, ὅπου συνεκιρνᾶτο τὸ γαλανὸν καὶ ῥόδινον χρῶμα. Ὁ οὐρανὸς πρὸς δυσμὰς οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ μεγάλη φλεγομένη κάμινος, ἧς αἱ θερμαὶ ἀντανακλάσεις ἔβαπτον ἰανθίνην τὴν μακρυνὴν τῶν Ἄλπεων χιόνα κ' ἐφώτιζον τὸν θαλάσσιον ὁρίζοντα. Μετά τινας στιγμὰς τὸ ἐρυθρωπὸν φέγγος ἐξησθένησε καὶ ἐσβέσθη· ἡ σκιὰ ἐπυκνώθη ἐπὶ τῆς κοιλάδος, καὶ αἱ πρὸς βοῤῥᾶν δειράδες τῶν ὀρέων ἐσκοτίσθησαν ταχέως. Τα πύρινα χρώματα τῆς δύσεως εἶχον ἀραιωθῆ εἰς ῥοδίνας ἀποχρώσεις· αὗται δὲ πάλιν ἐξηλείφθησαν βαθμηδὸν ὑπὸ πρασινωπήν τινα μαρμαρυγήν, ἥτις μετέπεσεν ἀπὸ τοῦ τεφρόχρου εἰς τὸ κυανοῦν, μέχρις οὗ ἀνατολὴ καὶ δύσις ἐνεδύθησαν πέπλον βαθυκύανον, στιζόμενον πού καί που ὑπὸ τρέμοντος ἀστέρος.

— Καὶ τὰ ὡραῖά μας σύννεφα ; εἶπεν ἡ Λουκία.

— Ἔφυγαν ! ἀπήντησε περίλυπος ὁ Ἀντώνιος· διελύθησαν ὡς διαλύονται πολλάκις αἱ ἐλπίδες.

— Ἀλλὰ θὰ ἐπανέλθουν αὔριον, εἶπεν ἀφελῶς ἡ Λουκία.

Ἐπειδὴ δέ, ταῦτα λέγουσα, ἔκλινεν ὀλίγον τὴν κεφαλήν της πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ἡ ἑσπερινὴ αὔρα ἔφερε πρὸς τὰ χείλη τοῦ ἰταλοῦ τοὺς χρυσοῦς βοστρύχους τῆς νεαρᾶς κόρης, ὡσανεὶ προσέφερεν αὐτοὺς εἰς ἀσπασμόν του.

— Τίς οἶδεν, εἶπεν, ἂν αὔριον νέφη σκοτεινά, ἐγκλείοντα τὸν κεραυνὸν δὲν θὰ περιβάλλουν αὐτὰς τὰς κορυφάς.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχε παραδοθῆ εἰς ὕπνον βαθύν, οἱ δὲ δύο νέοι ἐλάλουν σιγά, καὶ ὁμιλοῦντες οὕτω ἔκλιναν ἐνίοτε ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον.

Τὴν ἐπίσημον γαλήνην τῆς ἑσπέρας διέκοψαν αἴφνης οἱ κώδωνες ἐξ ἐκκλησιῶν τοῦ Καστελλάρου, σημαίνοντες τὸν ἑσπερινόν, εἰς οὓς ἀνταπεκρίθησαν ἀμέσως αἱ πολὺ πλειότεραι ἐκκλησίαι τῆς Τάγιας καὶ τὰ ἀπώτερα μοναστήρια τῶν Καπουκίνων καὶ τῶν Δομινικανῶν. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἤλλαξε θέσιν, χωρὶς νὰ ἐξυπνήσῃ, ὁ δὲ ἰατρὸς εἶπε σιγὰ πρὸς τὴν Λουκίαν :

— Ἐνῷ ὁμιλοῦμεν, ἡ νὺξ ἦλθε μὲ τὰ σωστά της, καὶ αἱ λαμπυρίδες ἀρχίζουν ν' ἀνάπτουν τοὺς φανούς των. Αὐτὸ μοῦ ἐνθυμίζει ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν οἰκίαν μου.

— Εἰς τὴν οἰκίαν σας ; ἐπανέλαβεν ἡ Λουκία ἐκπεπληγμένη. Δὲν θὰ ἐπιστρέψετε βέβαια ἀπόψε εἰς τὴν Βορδιγέραν ;

— Διόλου ! εἶπεν ὁ Ἀντώνιος· δὲν εἶμαι τόσον ἄστατος ἱππότης. Βλέπετε αὐτὴν τὴν λευκὴν οἰκίαν ἐκεῖ κάτω, δεξιᾷ τῆς Τάγιας, ὅπου φαίνονται ὀλίγα φῶτα ;

— Τὴν εἶχα ἤδη παρατηρήσει, ἀπήντησεν ἡ Λουκία· ἔχει κἄτι μυστηριῶδες.

— Αὐτὸ ὀνομάζω οἰκίαν μου, ὅταν ἔρχομαι εἰς τὴν Τάγιαν.

— Εἶνε πολὺ μακράν, εἶπεν ἡ Λουκία. Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μείνετε ἐδῶ ;

Digitized by Google

— Δὲν ἔχει δωμάτιον.

— Δὲν ἔχετε φίλους εἰς τὸ Καστελλάρον;

— Δὲν ἔχω κανένα τόσον προσφιλῆ ὡς ἐκεῖνον ὅστις μὲ περιμένει εἰς τὴν Τάγιαν.

— Τὸν ἀγαπᾶτε λοιπὸν πολὺ αὐτὸν τὸν φίλον;

— Ἀγαπῶ καὶ σέβομαι αὐτὴν τὴν γυναῖκα, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, ἐξ ὅλης μου ψυχῆς.

Ἡ Λουκία ἔμεινε σιωπηλή.

— Ἐνθυμεῖσθε, ὅτι σᾶς εἶπα καὶ ἄλλοτε, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, ὅτι ἐξ ὅλων μου τῶν φίλων ὁ κατέχων τὴν καρδίαν μου εἶνε ὁμόφυλός σας. Εἰς αὐτὴν τὴν κυρίαν πηγαίνω τώρα. Χαίρετε λοιπὸν ἕως αὔριον, καὶ σᾶς εὔχομαι ὡραῖα ὄνειρα.

— Θεέ μου, τί κρύα εἶνε τὰ χέρια σας! Καλλίτερα νὰ ἐμβῆτε. Μολονότι ὁ ἀὴρ εἶνε χλιαρός, πηγαίνετε εἰς τὸ δωμάτιόν σας, καὶ πάρετε, σᾶς παρακαλῶ, ἕνα φλυζάνι τσάϊ ζεστόν. Πηγαίνετε, πηγαίνετε! Καλὴν νύκτα σας. Δὲν ἠμπορῶ νὰ μείνω περισσότερον.

Καίτοι ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὅστις εἶχεν ἐξυπνήσει, προέτρεψεν ἐπανειλημμένως τὴν κόρην του νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ἔμεινεν αὕτη ἐπὶ τοῦ ἀνδήρου, μέχρις οὗ εἶδε μεγάλην μελανὴν σκιὰν διερχομένην τὴν γέφυραν, ἐν μέσῳ σμήνους λαμπυρίδων, αἵτινες παρωμοίαζον τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν κοιλάδα πρὸς θάλασσαν περιδινουμένων ἀστέρων· τότε, τότε μόνον ἠγέρθη καὶ μετέβη πρὸς τὸν πατέρα της, ὅστις εἶχεν εἰσέλθει ἵνα διατάξῃ τὸ τέϊον.

Μετὰ δύο ὥρας ἡ αὐτὴ ἐκείνη μεγάλη μορφή, ἥτις εἶχε διαβῆ τὴν γέφυραν ἦτο εἰς ἓν τῶν παραθύρων τῆς μυστηριώδους οἰκίας, διαγραφομένη ἐπὶ τοῦ φωτεινοῦ βάθους τοῦ δωματίου· ἂν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐψιθύριζέ τις εἰς τὸ οὖς τῆς ἀνθρωπίνης ἐκείνης μορφῆς: «Ὑπάρχει που ἐδῶ πλησίον γυνή τις, ἥτις δὲν κοιμᾶται ἕνεκα σοῦ», ποία χαρὰ ἤθελε πλημμυρίσει τὴν καρδίαν του!

Ἡ μορφὴ ἠφανίσθη τέλος καὶ ἔκλειστε τὸ παράθυρον στενάζουσα καὶ ψιθυρίζουσα τοὺς λόγους τούτους ἐκ βάθους ψυχῆς:

— Ὁ Θεὸς ἂς τὴν εὐλογήσῃ.

[Ἕπεται συνέχεια]

Η ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΣ

ὑπὸ ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἔποψιν.

Ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ αἱματηροῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος κυοφορηθεῖσα, καὶ πρὶν ἔτι παγιωθῇ ἡ ἔννομος τάξις ἐν τῷ ἀρτισυστάτῳ ἑλληνικῷ Κράτει συνοικισθεῖσα ἐπὶ τῶν ἀποῤῥώγων τῆς Σύρου βράχων, ἡ Ἑρμούπολις ταχέως ἀνῆλθεν εἰς ἀνάπτυξιν καὶ ἀκμὴν μεγάλην, καταλαβοῦσα θέσιν περίβλεπτον μεταξὺ τῶν πόλεων οὐ μόνον τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν καθ' ἅπασαν τὴν Μεσόγειον εὐρωπαϊκῶν, διά τε τὴν ναυτιλίαν, τὴν βιομηχανίαν καὶ ἐν γένει τὸ ἐμπόριον. Δικαίως δὲ παρετηρήθη ὑπό τινος ὅτι ἡ πόλις αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἐν σμικρῷ ἀντιπρόσωπος σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, διότι δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ἑλληνικὴ ἐπαρχία τῆς τε ἐλευθέρας καὶ τῆς δούλης Ἑλλάδος, ἥτις νὰ μὴ συνεισήνεγκε τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς καταρτισμὸν τοῦ νοήμονος καὶ δραστηρίου πληθυσμοῦ τοῦ σημαντικωτάτου τούτου ἐμπορείου τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἡ Ἑρμούπολις χρησιμεύει ὡς κεντρική, οὕτως εἰπεῖν, καὶ γενικὴ δεξαμενή, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰσρέουσι καὶ δι' ἧς μεταγγίζονται εἰς τὰς περὶ αὐτὴν πόλεις καὶ λαοὺς τὰ προϊόντα τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης πάσης χώρας, ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς μέχρι τῆς ἐσχάτης Ἀσίας. Μέχρι πρὸ μικροῦ ἡ ἐτησία κίνησις τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων εἰδῶν ὑπελογίζετο εἰς 100 καὶ ἐπέκεινα ἑκατομμύρια, συμπεριλαμβανομένου τοῦ συναλλαγματικοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν ποσοτήτων. Ἡ ἀξία τῶν εἰδῶν τῆς ἐτησίας κινήσεως μόνης τῆς βιομηχανίας τῆς Ἑρμουπόλεως, ἐν συνόλῳ λαμβανομένης, ἀνῆλθε πολλάκις εἰς 50 ἑκατομμύρια. Αἱ ἐν τῷ τελωνείῳ Σύρου πραγματοποιηθεῖσαι διάφοροι ἐτήσιαι τελωνειακαὶ εἰσπράξεις ὑπερέβησαν οὐχὶ σπανίως τὰ 2 1[2 καὶ 3 ἑκατομμύρια δραχμῶν[1].

Τὸ ἐμπόριον τῆς Ἑρμουπόλεως καθόλου δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς εἰσαγωγικόν, ἐξαγωγικόν, διαμετακομιστικόν, μεταγωγικὸν καὶ συναλλαγματικόν. Καὶ τὸ μὲν *εἰσαγωγικὸν* τῆς νήσου ἐμπόριον ἀποτελεῖται ἐξ ὅλων τῶν εἰδῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ ἐν μέρει τῆς τουρκικῆς καὶ ἄλλης τέχνης, ἐκ τῶν τροφίμων, τῶν οἰκοδομησίμων, ναυπηγησίμων, βυρσοδεψικῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων καὶ χρησίμων ὑλῶν· τὸ δὲ *ἐξαγωγικὸν* ἐκ τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας τοῦ τόπου· τὸ *διαμετακομιστικὸν* ἐκ τῶν διὰ τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὴν Τουρκίαν ἰδίως εἰδῶν· τὸ *μεταγωγικὸν* ἐκ τῶν ἐξ Ἑλλάδος εἰδῶν, μεταφερομένων εἰς Σύρον, πρὸς ἀποστολὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικόν, καὶ τὸ *συναλλαγματικὸν* ἐκ τῶν τραπεζιτικῶν καὶ χρηματιστικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, κλπ.

Ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν *Ναυτιλίαν*. Τρισχίλια περίπου πλοῖα Α' καὶ Β' τάξεως ἐναυπηγήθησαν ἐν Ἑρμουπόλει ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι σήμερον. Τὰ ἐν τοῖς νηολογίοις ὅμως Σύρου σημειούμενα πλοῖα Α' καὶ Β' τάξεως ἀνέρχονται

1. Κατὰ τὰ ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» δημοσιευθέντα ἐπ' ἐσχάτων ἐξαγόμενα τοῦ σχετικοῦ κλάδου τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1879 αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις ὑπελογίζοντο εἰς 19,458,442 δραχ., κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1880 ἀνεβιβάσθησαν εἰς 19,657,634, τουτέστιν ἐγένετο αὔξησις ἐν ἔτει 1880 εἰσπράξεων δραχ. 199,192. Μόνης τῆς Σύρου αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις κατὰ τὸ 1880 ἔχουσιν οὕτω· Εἰσαγωγὴ 1,994,623, ἐξαγωγὴ 1,567, διαμετακόμισις 74,610, λαθρεμπόριον κλπ. 10,706 ἔγγειοι φόροι 39,730, δικαιώματα 34,773, ἤτοι ἐν ὅλῳ δραχ. 2,156,009· ὁ πίναξ οὗτος ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὸν τοῦ 1879 παρουσιάζει τὰς τελωνειακὰς εἰσπράξεις Σύρου ἠλαττωμένας κατὰ 272,724 δραχμάς.

Digitized by Google

εἰς 5,000, διότι εἰ καὶ ἐναυπηγήθησαν ἀλλαχοῦ, ἐπεσκευάσθησαν, ὡς φαίνεται, ἢ ἐνεγράφησαν εἰς τὸ νηολόγιον Σύρου ἕνεκα τῶν πολλῶν εὐκολιῶν, ἅς οἱ ναυτιλλόμενοι εὕρισκον ἐν τῇ καθ' ὅλα πρὸ μικροῦ ἀκμαζούσῃ ταύτῃ πόλει.

Οὐδὲν λέγομεν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ νῦν ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἑρμουπόλεως, καθόσον τὸ μὲν ἀληθῶς εἶνε δυσυπολόγιστος, τὸ δὲ ἄσκοπος ἀποβαίνει πᾶσα ἐκτίμησις, εἰς ἣν ἀπελπιστικὴν κατάστασιν διατελεῖ ἀπό τινος ἐν γένει ἡ ἱστιοφόρος ναυτιλία[1]· οὐχ ἧττον δὲν σφαλλόμεθα, νομίζομεν, ὑπολογίζοντες αὐτὴν κατὰ προσέγγισιν εἰς 25—30 ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Πρὸ μικροῦ εἰσέτι ἐν τῷ ναυπηγείῳ Σύρου εἰργάζοντο 2,000 περίπου ἐργάται.

Ἡ ἐσωτερικὴ τοῦ Κράτους συγκοινωνία εἶνε, ὡς γνωστόν, ἀνατεθειμένη εἰς τὴν ἐν Ἑρμουπόλει κατὰ τὸ 1857 συστᾶσαν Ἀτμοπλοϊκὴν Ἑταιρίαν, ἧς ὅμως δυστυχῶς ἡ πρόοδος δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς προσδοκίας τῶν μετόχων αὐτῆς καὶ τοῦ κοινοῦ διὰ πολλοὺς λόγους. Οὐδὲν ἧττον ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι πολλῶν ὠφελειῶν ἐγένετο καὶ γίνεται πρόξενος τῇ Ἑρμουπόλει ἡ Ἑταιρία αὕτη· ἐλπίσωμεν δὲ ὅτι ἡ συγκρότησις μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρίας, ἐχούσης κεφάλαια 40—50 ἑκατομμύρια καὶ περιλαμβανούσης τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν, θέλει συντελέσει μεγάλως εἰς τὴν ἀνόρθωσιν καὶ ἀναγέννησιν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς πόλεως ἐμπορικῶς καὶ βιομηχανικῶς, πολλὰ ζημιωθείσης ἀφ' ἧς ἀλλεπαλλήλως ἥ τε αἰγυπτιακή, ἡ ῥωσσική, ἡ ἰταλική, ἡ γαλλικὴ καὶ τελευταῖον ἡ αὐστροουγγρικὴ ἑταιρία τοῦ Λόϋδ μετέφερον τὰ κεντρικὰ αὐτῶν πρακτορεῖα εἰς Πειραιᾶ, πολλῶν δεκάδων χιλιάδων δραχμῶν στερήσασαι τὸ ἐμπόριον τῆς Σύρου.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τῆς ναυτιλίας, μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ τοῦ ἑτέρου οὐχ ἧττον σπουδαίου κλάδου τῆς ἐμπορίας τῆς πόλεως, τῆς βιομηχανίας αὐτῆς. Δύναται δὲ αὕτη νὰ καταμερισθῇ εἰς τὴν *ἀλευροποιΐαν*, τὴν *βυρσοδεψίαν*, τὴν *σιδηρουργίαν*, τὴν *ὑελουργίαν*, τὴν *βαμβακουργίαν* καὶ *νηματοκλωστικὴν* βιομηχανίαν κλ. κλ.

Α'. **Ἀλευροποιΐα.** Πέντε τοιαῦτα ἀτμομηχανικὰ ἐργοστάσια ὑπάρχουσιν ἐν Ἑρμουπόλει, τὸ ἀρχαιότερον τῶν ὁποίων ἱδρύθη ἐν ἔτει 1861. Τὰ ἐργοστάσια ταῦτα ἀλέθουσιν ἄλευρα, κατασκευάζουσιν ἄρτον καὶ παντὸς εἴδους ζυμαρικά. Κατανάλωσις τῶν παραγομένων εἰδῶν εἴς τε τὸ ἐσωτερικὸν καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν. Ἡ ἐτησία αὐτῶν κίνησις ὑπερβαίνει τὰ 10—15 ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Ἐκτὸς τῶν πέντε τούτων μεγάλων ἐργοστασίων ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἄλλα μικρότερα.

Περιττὸν κρίνομεν, γράφοντες τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τῆς ἀλευροποιΐας Ἑρμουπόλεως, νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὅπως τοῦ ἐμπορίου ἐν γένει, οὕτω καὶ τῆς ἀλευροποιΐας ἡ θέσις εἶνε σήμερον οἰκτρά.

Ἐρχόμεθα νῦν εἰς τὸν σπουδαιότερον τῆς βιομηχανίας κλάδον τῆς Ἑρμουπόλεως, τὴν *βυρσοδεψίαν*, ἧς παραδόξως ἡ θέσις, μ' ὅλην τὴν καχεξίαν τῆς ἀγορᾶς, διατελεῖ ἐν καλῇ ὁπωσοῦν καταστάσει.

Β'. **Βυρσοδεψία.** Πολλὰ καταστήματα βυρσοδεψικῆς ἔχει ἡ Σύρος, ὧν ἡ ἐτησία κίνησις τῆς ἀξίας τῶν εἰδῶν ποικίλλει μεταξὺ 15—20 ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

Ἐκ τούτων 6—8 κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν ἐργαζόμενα δι' ἀτμοῦ. Ἐτησία κατεργασία δερμάτων καὶ *τελατινίων* 250,000—300,000. Ἐργάται ἀναλόγως τῆς ἐργασίας 1000—1500.

Γ'. **Σιδηρουργία.** Σπουδαῖον σιδηρουργικὸν ἐργοστάσιον κέκτηται ἡ Ἀτμοπλοϊκὴ Ἑταιρία, ἱδρυθὲν ἐν ἔτει 1861. Πρωτεύει μεταξὺ πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐργοστασίων· ἐν αὐτῷ κατασκευάζονται μηχαναί, λέβητες καὶ παντοειδῆ ἐργαλεῖα. Περιέχει χωνευτήριον, σιδηρουργεῖον, κλπ. ἔχει ἀξιόλογον νεώριον, ἐν ᾧ ἐκτὸς τῶν ἀτμοπλοίων τῆς Ἑταιρίας καὶ ξένα πολλάκις ἀτμόπλοια, καὶ πολεμικά, καθαρίζονται.

Ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τούτῳ πολλοὶ ἐξεπαιδεύθησαν ἄχρι τοῦδε μηχανικοὶ Ἕλληνες καὶ λεβητοποιοί, ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι ὑπηρετοῦσιν ἐν τοῖς ἀτμοπλοίοις τῆς Ἑταιρίας.

Πολλὰ ἄξια λόγου ἔργα ἔχει πρὸς τούτοις νὰ ἐπιδείξῃ τὸ ἐν λόγῳ ἐργοστάσιον, λ. χ. λέβητας διὰ τὰ ἐν Σύρῳ βιομηχανικὰ ἐργοστάσια, ἀτμομηχανὰς ὑδραυλικάς, ἐλαιοπιεστικάς, σαπωνοποιΐας, κλπ. πυροβόλα ῥαβδωτά, σφαίρας, καπνοδόχους καὶ ἄλλα παντοίας χρήσεως μηχανήματα· πρὸς δὲ καὶ μικρὸν ῥυμουλκὸν ἀτμόπλοιον.

Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχουσι περὶ τὰ 10 ἄλλα σιδηρουργεῖα, κατασκευάζοντα παντοειδῆ ἐργαλεῖα καὶ μηχανάς, τινὰ δ' ἐξ αὐτῶν ἔχουσι καὶ ἴδια χυτήρια, ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ναυπηγείου καὶ τῆς πόλεως.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν εἰρημένων, τῶν γενικόν, δυ-

1. Πρό τινων ἐτῶν, ἀκμαζούσης ἔτι τῆς ἐμπορικῆς ἡμῶν ναυτιλίας, ἐσχηματίσθησαν ἐν Ἑρμουπόλει Συνεταιρισμοί, ἀποτελούμενοι ἐκ γνωστῶν κεφαλαιούχων καὶ ἐμπόρων τῆς Ἑρμουπόλεως, πολλὰ συνεισενεγκόντων κεφάλαια, καὶ ἐμποροπλοιάρχων, εἰς οὓς ἀνετέθη ἡ ἐν γένει διοίκησις τῶν πλοίων. Ἐπ' αἰσίοις δ' ἤρξατο ἡ κατασκευὴ ἐν τῷ ναυπηγείῳ Σύρου πολλῶν καὶ μεγάλων ἱστιοφόρων πλοίων, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν ἐνταῦθα μόνα τὴν Ἀ σ χ ώ, τὸ μέγιστον τῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (1873) ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ κατασκευασθέντων πλοίων, τὸν Ἰ ά σ ο ν α, ἐπίσης μεγάλης χωρητικότητος καὶ τὴν Θ ε σ σ α λ ί α ν, εἰς ἕνα ἐκ τῶν ἐν λόγῳ συνεταιρισμῶν, τὸν καὶ σπουδαιότερον πάντων, ἀνήκοντα. Καὶ ἄλλα δὲ πλοῖα τῆς αὐτῆς χωρητικότητος ἐσκόπει ἡ εἰρημένη Ἑταιρία νὰ κατασκευάσῃ, ὅτε ὁ ἐπελθὼν ῥωσσοτουρκικὸς πόλεμος, ἡ κατάκλυσις τῆς Μεσογείου καὶ πάσης θαλάσσης ὑπὸ τοῦ ἀτμοῦ, καὶ ἄλλα περὶ τὴν διαχείρισιν, διεύθυνσιν καὶ διοίκησιν τῶν πλοίων ἀ τ υ χ ή μ α τ α ἐπέφερον τὴν ἀποσύνθεσιν καὶ διάλυσιν τῆς πολλὰ τὰ ἀγαθὰ ὑποσχομένης τῷ τόπῳ καὶ τῇ ναυτιλίᾳ Ἑταιρίας ταύτης, διανεμηθέντων τῶν πλοίων μεταξὺ τοῦ διοικητοῦ καὶ τοῦ τὰ πλεῖστα κεφάλαια εἰς ναυπήγησιν αὐτῶν συνεισενεγκόντος κεφαλαιούχου *.

Digitized by Google

νατὸν εἰπεῖν, ἐχόντων προορισμόν, ὑπάρχουσι καὶ περὶ τὰ 10—15 ἄλλα εἰδικά, οἷον, ἀγκυροποιεῖα, ἡλοποιεῖα, κλινοποιεῖα κλ.

Δ'. Ὑελουργία. Τὸ ἐν Ἑρμουπόλει ἀτμομηχανικὸν ἐργοστάσιον ὑελουργικῆς ἀνιδρύθη ἐν ἔτει 1870. Ἐν αὐτῷ κατασκευάζονται κάλλιστα ὑελουργικὰ εἴδη, ἐξοδευόμενα εὐκόλως διὰ τὴν μετρίαν σχετικῶς πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ τιμὴν αὐτῶν ἔν τε τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ.

Τὸ πρῶτον τοῦτο ἐν Σύρῳ ὑελουργικὸν ἐργοστάσιον ἐπηκολούθησε μετὰ μικρὸν ἕτερον ἐπίσης καλῶς κατηρτισμένον, ὅπερ ὅμως δυστυχῶς μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν του ἐναυάγησε.

Ε'. Βαμβακουργία. Ὡσαύτως κατὰ τὸ ἔτος 1870 γόνιμον, ὡς φαίνεται, εἰς τοιαῦτα ἔργα, ἀνηγέρθη διὰ μετοχῶν τέλειον ἀτμῆρες ἐργοστάσιον βαμβακουργικῆς καὶ νηματοκλωστικῆς, περιέχον 3,000 ἀδράκτους μετὰ ἐκκοκιστικῶν μηχανῶν, κλωστήριον, ὑφαντήριον, πλεκτήριον, κλπ. Ἐν αὐτῷ εἰργάζοντο[1] ἄνδρες καὶ γυναῖκες ὑπὲρ τοὺς 100. Ἡ παραγωγὴ τοῦ νήματος ἀνήρχετο εἰς 35,000 δέματα (πάκα) ἐτησίως ἀξίας 350,000—400,000 δραχμῶν.

Ὑπάρχουσιν ἐπίσης ἐν Ἑρμουπόλει λαμπρὸν *σχοινοπλοκεῖον, ἀτμομηχανικὸν ἐλαιοχρωματοτριβεῖον*, πρὸ πολλῶν ἐτῶν συστηθὲν καὶ όσημέραι βελτιούμενον, πρὸς δὲ μικρότερα ἄλλα παντοίας τέχνης καταστήματα, ὡς φερ' εἰπεῖν *καθεκλοποιεῖα. καλαποδοποιεῖα, τυποβαφεῖα*, καταστήματα *πηλοπλαστικῆς καὶ ξοανοποιητικῆς*, ἐφοδιάζοντα τὰ ἐν τῷ ναυπηγείῳ τῆς Σύρου κατασκευαζόμενα πλοῖα διὰ *ξοάνων* τεχνηέντως εἰργασμένων, ἐν μικρὸν *πιλοποιεῖον*, κ. ἄ.

Παγκοσμίου ἀπολαύουσι φήμης τὰ *λουκουμοποιεῖα* Σύρου, ὧν δύο τυχόντα τῶν πρώτων βραβείων εἰς διαφόρους ἐκθέσεις, διαπρεπῆ κατέχουσι θέσιν, καταναλίσκοντα εἰς πολλὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης μεγάλην ποσότητα λουκουμίων.

Εἰς τὰ διάφορα εἴδη τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑρμουπόλεως πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ κηπουρικὰ προϊόντα τῆς νήσου.

1. Ἀτυχῶς τὸ εὐρωπαϊκῶς κατηρτισμένον ἐργοστάσιον τοῦτο δὲν ἠδυνήθη νὰ εὐδοκιμήσῃ διὰ λόγους ἀσχέτους ὅλως πρὸς τὴν παραγωγὴν καὶ κατανάλωσιν τῶν ἐν αὐτῷ κατασκευαζομένων εἰδῶν, τελείων ἄλλως εἰς τὸ εἶδός των καὶ δυναμένων εὐκόλως νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς τὰ εὐρωπαϊκά. Ἀσφαλῆ καθ' ἡμᾶς ὑπόσχεται κέρδη ἡ ἐπιχείρησις αὕτη, ἂν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ τεχνικὴ διεύθυνσις τοῦ Ἐργοστασίου ἀνατεθῇ εἰς εἰδικὸν ἐπὶ τούτῳ ἄνδρα, δυνάμενον ἀποκλειστικῶς περὶ τὴν κατασκευὴν καὶ παραγωγὴν τῶν διαφόρων εἰδῶν ν' ἀσχολῆται, ἐπαφίνων εἰς ἄλλους τὴν φροντίδα περὶ τῆς συντηρήσεως τοῦ καταστήματος καθόλου, καὶ τῆς καταναλώσεως τῶν ἐν αὐτῷ παραγομένων.
Οὕτω μόνον, κατὰ τὸ πρόσθεν πρόχειρον παράδειγμα, καταμεριζομένης πάσης ἐν τῷ Ἐργοστασίῳ ἐργασίας καὶ ὑπηρεσίας καὶ ἐπαρκῶν κεφαλαίων πρὸς ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ καταβαλλομένων, ἡ σπουδαία αὕτη ἐπιχείρησις θέλει ἀποφέρει ἐπαξίους καρποὺς πρὸς μέγιστον ὄφελος ἀφ' ἑνὸς τῶν ἑταίρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ τῆς πόλεως, ἀποκτώσης διὰ τοιούτων ἐργοστασίων φήμην ἀληθῶς εὐρωπαϊκήν.

Τὸ ἔδαφος τῆς Σύρου, παρὰ τὸ πετρῶδες καὶ λείψυδρον αὐτοῦ, ἱστορεῖται παραδόξως ἀπ' αὐτῆς ἔτι τῆς ὁμηρικῆς ἐποχῆς γονιμώτατον εἰς ποικίλα προϊόντα. Μόνον κατὰ τὸν μεσαίωνα, ἕνεκα τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐπιδρομῶν καὶ δηώσεων ἃς ὑπέστη ἡ νῆσος ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν τὸ πρῶτον καὶ εἶτα τῶν Τούρκων, παρίσταται ὑπό τινων ὡς ἄγονον ἐντελῶς καὶ στεῖρον· τοῦτο ὅμως ἀποδοτέον οὐχὶ εἰς πραγματικὴν τοῦ ἐδάφους ἀγονίαν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκ τῶν ἐνετο-τουρκικῶν δεινοπαθημάτων ἐπελθοῦσαν ἀσημότητα τῆς Σύρου καὶ τὴν ἐξαφάνισιν τῶν περὶ τὴν γεωργίαν καὶ κηπουρίαν ἀσχολουμένων χειρῶν.

Οὕτω καὶ νῦν ἐν Σύρῳ, ὡς ἐν τῇ ἀρχαιότητι, καλλιεργοῦνται εἰς μεγάλας ἐκτάσεις ὄσπρια καὶ λαχανικὰ παντὸς εἴδους, περιζήτητα ἔν τε τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ διὰ τὸ πρώϊμον τῆς παραγωγῆς αὐτῶν. Κατὰ χιλιάδας κοφίνων ἀποστέλλονται τοὺς τελευταίους τούτους μῆνας τὰ ἐν λόγῳ προϊόντα εἰς Πειραιᾶ, Σμύρνην, Κωνσταντινούπολιν, Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἄλλας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς πόλεις.

Ἡ ἐτησία κίνησις τῶν φυσικῶν προϊόντων ἐν γένει τῆς νήσου ἀνέρχεται εἰς 2—3 περίπου ἑκατομμύρια δραχμῶν. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι μόνον τὸ ἐκ τῶν *κηπευτῶν λαχάνων* ἐτήσιον εἰσόδημα τῆς Ἑρμουπόλεως θὰ ὑπερέβαινεν ἴσως κατὰ τὸ διπλάσιον τὸν ἀνωτέρω παρατεθέντα ἀριθμόν, ἂν ὀλίγιστα πηγαῖα ὕδατα ὑπῆρχον ἐν τῷ τόπῳ πρὸς διατήρησιν αὐτῶν, ἔστω καὶ βραχυχρόνιον. Δυστυχῶς ὅμως τοὐναντίον συμβαίνει· διὸ οἱ ἀτυχεῖς κηπουροὶ εἰσὶν ἠναγκασμένοι νὰ προπωλῶσιν εἰς εὐτελεστάτας τιμὰς τὰ προϊόντα τῶν ἐνιαυσίων αὐτῶν μόχθων καὶ ἱδρώτων εἰς *μεταπράτας* σπουδαῖα ποσὰ ἐκ τῆς *δωρεὰν*, δυνατὸν εἰπεῖν, πωλήσεως ταύτης ὠφελουμένους, καθόσον μικρὸν ἂν κρατήσωσιν αὐτὰ πρὸς εὕρεσιν συμφερωτέρας τιμῆς ἀπειλοῦνται καταστροφὴν ῥιζικὴν καὶ τελείαν ὡς ἐκ τῆς ἐπερχομένης, ἀπὸ τοῦ παρόντος ἰδίως μηνὸς (Ἰουνίου), λειψυδρίας καὶ ξηρασίας.

Ἡ Σύρος παράγει πρὸς τοῖς ἄλλοις ἄφθονα καὶ ἐκλεκτὰ *σῦκα* καὶ *σταφυλάς*.

Περὶ τῶν σταφυλῶν μάλιστα ὑπάρχει καὶ δημῶδες δίστιχον δηλοῦν, ὅτι τὰς καλλιτέρας σταφυλὰς παράγουσι τὰ *Χροῦσα*, μία ἐκ τῶν τανῦν πρωτευουσῶν ἐξοχῶν τῆς Ἑρμουπόλεως.

Τὸ ἐν λόγῳ δίστιχον ἔχει ὡς ἑξῆς:

Νά'χα νερὸ τοῦ Σύριγγα, σταφύλ' ἀπὸ τὰ Χροῦσα,
Κ' ἕνα κλωνὶ βασιλικὸ ἀπὸ τὴν Κυπεροῦσα.

Περαίνων τὴν μικρὰν καὶ ἀτελῆ ταύτην σκιαγραφίαν τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς καταστάσεως τῆς ἰδιαιτέρας μου πατρίδος Ἑρμουπόλεως, μνημονεύω ἐνταῦθα καὶ ἑνὸς ἐν Σύρῳ ὑπάρχοντος καλλιτεχνικοῦ ἐργοστασίου, ἀξιόλογα παραγαγόντος ἔργα, ἐν ᾧ ὡς γνωστὸν ἐκαλλιτεχνή-

θη καὶ ὁ ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου *Βύρωνος* προταθέντι διαγωνισμῷ διακριθεὶς ἀνδριὰς τοῦ λόρδου Βύρωνος.

Ἐν Ἑρμουπόλει, κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1881.

Ν. Γ. Ζ[illegible]

ΓΝΩΜΗ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, διηγεῖται ὁ ἀοίδιμος Ν. Δραγούμης[1], ἐγχειρίσας μοι ὁ Κυβερνήτης ἰδιωτικὴν ἐπιστολὴν — Ἀνάγνωθι, εἶπε μεγαλοφώνως. Ἀναγνοὺς δὲ εἶδον ὅτι ὁ ὑπογεγραμμένος Ἀρ. Μωραϊτίνης, γράφων ἐξ Ἀγκῶνος, ἔλεγεν ὅτι μετ' ὀλίγον ἔρχεται εἰς Αἴγιναν.

— Ἐννοεῖς, ἠρώτησέ με μετὰ τὸ τέλος, διατί ἀπήτησα ν' ἀναγνώσῃς τὴν ἐπιστολήν; διότι ὁ γράφων εἶναι πεπαιδευμένος ἅμα δὲ καὶ χρηστοήθης νέος.

Προσηλώσας δ' ἐπ' ἐμὲ τοὺς ἀείποτε διαυγεῖς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· — Ναί, ἐξηκολούθησεν, εἶναι χρηστοήθης· καὶ διὰ τοῦτο τὸν παρεκάλεσα ὅτε διέβην διὰ τῆς Ἰταλίας νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σὺ δὲ τί προτιμᾷς, γράμματα ἄνευ χρηστῶν ἠθῶν, ἢ χρηστὰ ἤθη ἄνευ γραμμάτων;

Καὶ ἐπειδὴ νεύσας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐσιώπησα, αὐτὸς ἐπαναλαβὼν τὸν λόγον·

— Δὲν ἀποκρίνεσαι; προσέθετο. Διέστρεψε λοιπὸν καὶ σέ, τόσῳ νέον, ἡ ἑλληνικὴ οἴησις; Πολλοὶ λογιώτατοι Ἕλληνες, τοὺς ὁποίους ἐγνώρισα εἰς τὴν Βιένναν καὶ ἀλλαχοῦ, ἐνόμιζον ἑαυτοὺς σοφωτάτους, διότι ἔμαθον ὀλίγα γράμματα. Ἐάν, ὡς καυχᾶσθε, εἶσθε ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων, ἔπρεπε καὶ νὰ μὴ λησμονῆτε ὅτι σοφίαν ἐκεῖνοι οὔτε ἐνόμιζον οὔτε ὠνόμαζον μόνην τὴν ἄσκησιν τοῦ νοός, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς τὴν καλλιέργειαν. Ὁ μόνον γράμματα γινώσκων, στερούμενος δὲ ψυχικῆς ἀγωγῆς, εἶναι καὶ τοῦ χειροτέρου κακούργου χειρότερος, ὡς μαθὼν νὰ κακουργῇ ἐπιτηδειότερον. Γνωρίζεις τὸν Σ;...

— Μάλιστα, ἐξοχώτατε.

— Αὐτός, ὡς ἀκούω, εἶναι ἐκ τῶν πλέον πεπαιδευμένων μεταξὺ ὑμῶν, εἶναι ὅμως καὶ ἐκ τῶν κακοηθεστέρων. Ὅτε ἦτο εἰς Π... ἔκλεπτε· περὶ δὲ τῶν ἄλλων αὐτοῦ ἀρετῶν οὐδὲν λέγω.

Μετὰ τοσαύτης δὲ εὐγλωττίας, καίπερ μὴ ὁμιλῶν εὐχερῶς τὴν ἑλληνικήν, ἀνέπτυξε τὸ θέμα τοῦτο, καὶ τοσαῦτα περὶ ἀγωγῆς ἀνέφερεν ἐκ τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἰσοκράτους, τοῦ Ξενοφῶντος, τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἄλλων ἀρχαίων, ὥς τε καταστείλας τὴν πνοήν μου ἐκρεμάσθην ἀπὸ τῶν χειλέων αὐτοῦ. Ἀφοῦ δ' ἐτελείωσε·

— Μήπως, ἠρώτησε γελῶν, ἐξέλαβες καὶ ἐμὲ λογιώτατον; Τὸ κακὸν ὑμῶν εἶναι ὅτι μόλις μάθετε μερικοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς, ἔστω καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ μόλις ἴδῆτε μερικὰ βουνὰ τῆς Εὐρώπης, χειροτονεῖσθε μόνοι διορθωταὶ τῆς κοινωνίας καὶ νομοθέται τῆς πολιτείας. Πλήν, κύριε, ἄλλο γραμματική, ἄλλο κοινωνία, καὶ ἄλλο πολιτεία. Τόσῳ πολὺς καπνὸς γεμίζει τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, ὥστε δὲν ἐννοεῖτε ὁποῖον καὶ ὁπόσον χάσμα διαχωρίζει τὰς δύο τελευταίας ἀπὸ τῆς πρώτης. Οἱ παλαιοὶ σοφισταὶ ἐγίνωσκον πλείονα γράμματα, καὶ ὅμως αὐτοὶ ἦσαν οἱ λυμεῶνες τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐμοῦ δὲ ἐπηύξανεν ὁ θαυμασμὸς οὐ μόνον διὰ τὴν χάριν καὶ τὴν σαφήνειαν, δι' ὧν ἡρμήνευε τὴν διάνοιαν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἀνακάλυψιν ὅτι οἰκεῖοι ἦσαν αὐτῷ οἱ ἀρχαῖοι.

— Ἐν τοσούτῳ δὲν ἀπεκρίθης, ἐπέφερε μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας, τί προτιμᾷς, τὰ γράμματα ἄνευ χρηστῶν ἠθῶν ἢ τὰ χρηστὰ ἤθη ἄνευ γραμμάτων;

— Καὶ ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ προτιμῶ τὸ πρῶτον, μεθ' ὅσα ἤκουσα παρὰ τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, θὰ ἔδιδον τὴν προτίμησίν μου εἰς τὸ δεύτερον.

Ἐκεῖνος δὲ μειδιάσας ὑπέλαβε·

— Πιθανὸν νὰ νομίζῃς καὶ σὺ μετὰ τῶν κατηγόρων μου ὅτι εἶμαι φωτοσβέστης. Τί θέλετε; νὰ συστήσω ἀκαδημίαν ὡς τοῦ Γκυλφόρδ; ἀλλὰ πρὶν ἢ πατήσῃ τις τὸ κατώφλιον αὐτῆς πρέπει νὰ πατήσῃ τὸ τοῦ ἀλληλοδιδακτικοῦ σχολείου.

1. Ἱστορ. Ἀναμνήσεις

ΚΕΡΚΥΡΑ

[Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου].

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 404.

Ἐπιστρέφοντες ἀπαντῶμεν πολλοὺς χωρικούς, ἐλαύνοντας τοὺς ὄνους αὐτῶν ἄρτοις πεφορτισμένους· πάντες ἐφαίνοντο καθαροὶ καὶ πεπολιτισμένοι. Μεγαλόσωμός τις ἀνὴρ εἶχε πρὸ αὐτοῦ ἔφιππον γυναῖκα, ἣν πέπλος περιέβαλλεν ὡς Ὀθωμανίδα. Νεάνιδες καθ' ὁδὸν κατεβίβαζον μετ' αἰδοῦς τὰ βλέμματα πρὸς τὴν γῆν, καὶ οὐδέποτε ἤγειρον αὐτὰ ὅτε ξένοι διέβαινον. Ἡ ἐνδυμασία ἐνταῦθα συνήθως εἶναι κυανῆ· πλατέα κίτρινα μανδύλια περιβάλλουσι μυστηριωδῶς τὴν κεφαλὴν καί, ἐπὶ τὸ τουρκικώτερον, καὶ αὐτὸ τὸ στόμα. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς δυτικῆς ἀκτῆς ἀξιοθέατος εἶναι καὶ ὁ Ἅγ. Θεόδωρος, εἰς ὃν εὐηρεστήθησαν νὰ ὁδηγήσωσιν ἡμᾶς ὁ γερμανὸς πρόξενος μετὰ τῆς κυρίας. Ὁ κ. Φὲλς εἶναι πρὸ πολλοῦ ἐγκατεστημένος ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἀρχηγὸς σπουδαιοτάτου ἐμπορικοῦ οἴκου. Ἐγεννήθη ἐν Λίνδαου· τὸ θερμὸν θέρος διέρχεται οὐχὶ ἐν τῇ ὡραίᾳ αὐτοῦ οἰκίᾳ παρὰ τὸ ἀνάκτορον Καποδιστρίου, ἀλλ' ἐν τῇ απομεμακρυσμένῃ ἐπαύλει του, ἐν τῇ ξανθῇ θαλάσσῃ τοῦ Σβάβεν. Κατὰ εὐάρεστον σύμπτωσιν μίαν ἑβδομάδα κατόπιν ἐπέβημεν πλοίου ἐν Κερκύρᾳ μετὰ τῶν ἀξιεράστων τούτων συμπατριωτῶν μεταβαίνοντες οἴκαδε. Παρήλθομεν πρῶτον μέγα οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ οἱ Ἄγγλοι εἶχον συστήσῃ σχολὴν ἀγροτικήν· κακὸς οἰωνὸς ὅτι αὕτη κατεστράφη, ὡς ἡ ἀγροτικὴ σχολὴ τοῦ κόμητος Καποδιστρίου ἐν Τύρινθι. Εἴδομεν καθ' ὁδὸν τὴν

Digitized by Google

παλαιὰν *Χρυσίδα*, καί τινας ὡραίας κώμας ἐπὶ τῶν λόφων, ὡς τὴν Καμάραν, τοὺς Καλαφατιῶνες, Συναράδες, Κουραμάδες καὶ τοὺς δύο Γαρούνας ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τῶν Ἁγ. Δέκα. Ὁ Ἅγ. Θεόδωρος συνίσταται ἐξ ὀλιγίστων οἰκιῶν καὶ μιᾶς ἐκκλησίας ἐπὶ εὐαέρου ὑψώματος, ἀφ' οὗ εὐρεῖαν ἔκτασιν περιβάλλει τὸ βλέμμα. Γέρων κερκυραῖος, ὅλως ἀγγλικοῦ ἐξωτερικοῦ, ὑπεδέξατο ἡμᾶς ἐν τῇ ἁπλοϊκῇ ἐπαύλει του καὶ ὡδήγησεν εἴς τινα τοποθεσίαν, ἀφ' ἧς ἀμφότεραι αἱ θάλασσαι καθορῶνται καὶ τὸ πανόραμα τοῦ Πέλεκα ἐπαναλαμβάνεται. Ὁ ἀνὴρ πρὸ μικροῦ εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν ἔπαυλιν, ἐφ' ἧς μεγάλοις γράμμασιν ἐπιγέγραπται· «Villa Psorula», καὶ ἠνάγκασεν ἡμᾶς φιλοξένως νὰ εἰσέλθωμεν. Ἡ Κυρία, Ἑλληνὶς Λευκαδία, ηὐτρέπιζε τὰ δωμάτια· ἐπὶ τῶν τοίχων ἦσαν ἀνηρτημέναι εἰκόνες γάλλων στρατηγῶν τοῦ ἰταλικοῦ πολέμου τοῦ 1859 καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Καβοὺρ, λίαν φωτεινὰ χρώματα δὲ διέκρινον ἄλλην εἰκόνα, τὴν τοῦ λὸρδ ἁρμοστοῦ Φρ. Ἄδαμ, ἔχοντος ὑπέρυθρον πρόσωπον καὶ πολλὰ παράσημα ἐπὶ τοῦ γενναίου στήθους. Ὁ Ψωρούλας ἔχει ἐν ταῖς ὑπωρείαις καὶ δευτέραν ἔπαυλιν, ἐν ᾗ τοῦ θέρους διατρίβει ὁ αὐστριακὸς πρόξενος, καὶ ὡραίαν οἰκίαν ἐν Γαρίτσῃ, ἐπίσης ἐρυθρὰν ὡς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἄδαμ . . . Οὐχὶ αἰσθηματικὴ γενναιότης, ἀλλὰ ἡ ὁμόφωνος πατριωτικὴ ἀπαίτησις τοῦ Ἰονίου κοινοβουλίου τῆς 5 ὀκτωβρίου 1863 καὶ ὁ φόβος τῆς κατακρίσεως τῆς Εὐρώπης ἠνάγκασαν τὴν Ἀγγλίαν νὰ παραδόσῃ τῇ Ἑλλάδι τὰς κλεῖς (;) τῆς Ἀνατολῆς. Θὰ ἔπραττε τοῦτο, ἐὰν προησθάνετο τὴν ἐγγίζουσαν ἔκρηξιν τῆς τύχης ἐν Ἀνατολῇ; Ὁποῖος ἀμέτρως σπουδαῖος καὶ ὀχυρὸς σταθμὸς δὲν ἤθελεν εἶναι σήμερον ἡ Κέρκυρα ἐν τῇ κατοχῇ μεγάλης δυνάμεως, οἵα ἡ Ἀγγλία; Τιμὴν περιποιεῖ τοῖς Ἰονίοις, ὅτι τὰς χύτρας τῶν ἀγγλικῶν κρεάτων ἀντήλλαξαν διὰ τοῦ σπαρτιατικοῦ ζωμοῦ τῆς Ἑλλάδος. «Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος». Ἄλλως δὲ ἡ ἱστορία τῆς Ἑπτανήσου ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν εἶναι τιμία σελὶς ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς μεγάλης δυνάμεως, καὶ ἡ ξένη αὐτὴ δυναστεία ὑπῆρξεν ἡ εὐεργετικωτέρα καὶ φιλανθρωποτέρα πασῶν, ἃς ἑλληνικὴ χώρα ἀπὸ τοῦ Παύλου Αἰμιλίου ὑπέστη. Ὁ τίτλος λὸρδ Μ. Ἁρμοστοῦ ἐν Κερκύρᾳ ἠχεῖ μοι ἐπιζηλότερον ἢ ἀντιβασιλέως ἐν Ἰνδίαις· ἔφερον αὐτὸν οἱ ἑξῆς ἄνδρες· ὁ σκληρὸς καὶ ἐπίμονος Μαίτλανδ μέχρι τοῦ 1824· ὁ σὶρ Φρ. Ἄδαμ (1824—1832) ὁ οἰκοδομήσας τὴν Β. ἔπαυλιν καὶ ἐν Βενίτσες τὸ ὑδραγωγεῖον· ὁ φιλελεύθερος Νούγεντ μέχρι τοῦ 1835· ὁ Σὶρ Χόβαρτ Δούγλας μέχρι τοῦ 1841· ὁ Μεκένζη μέχρι τοῦ 1843· ὁ Σήτων μέχρι 1849· ὁ Ἐρ. Οὐὰρδ μέχρι τοῦ 1855· ὁ Ι. Γιοὺγκ μέχρι τοῦ 1859· ὁ Γλάδστων ἐν τῷ μεταξὺ ἔκτακτος, καὶ τέλος ὁ Σὶρ Ἐρ. Στὸρξ (1859—1864). Εἶναι λυπηρὸν ὅτι αἱ εὐεργεσίαι τῆς προστασίας ἐταράχθησαν διά τινων πράξεων, αἵτινες πικρότερα συναισθήματα ἐγκατέλιπον παρὰ τοῖς Ἰονίοις· ἐννοῶ τὸ ὑπὸ τοῦ Μαίτλανδ ἐγκαινισθὲν Σύνταγμα, τὴν παράδοσιν τῆς Πάργας τῷ Ἀλῆπασᾳ, τὴν κατάθλιψιν τοῦ ἰονίου πατριωτισμοῦ ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, τὴν οὐδετερότητα κατὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ἄγγλων, τὴν κατεδάφισιν τῶν ἰονίοις ἀναλώμασιν ἀνεγερθέντων φρουρίων καὶ τὰς συντάξεις τῶν ἄγγλων ὑπαλλήλων. «Was it necessary, that the burden of their recompense should be thrown by millionaire England upon bankrupt Greece?» Οὕτως ἐρωτᾷ ὁ Κίρκβαλλ, καὶ ὁ αὐτὸς ἄγγλος συγγραφεὺς ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὑπὲρ τῶν Ἰονίων ἔτι πλείονα ἢ ὅσα ἔπραξεν. Ἐν Ἀθήναις, λέγει, πόλει νεωτάτῃ, τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα εἶναι κάλλιον διερρυθμισμένον, ἢ ἐν ταῖς ἰονίοις νήσοις, ἃς ἡ Ἀγγλία ἐπὶ 50 ἔτη ἐκυβέρνησε. Περὶ τούτου ὅμως δὲν δύναμαι νὰ κρίνω.

Τῆς Κερκύρας ἀπήλθομεν τῇ 5 μαΐου (ἀπρ. 23, ε. π.), ἑορτῇ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, ἀφοῦ ἐξήγειραν ἡμᾶς κανονοβολισμοὶ εἰς τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ ὁμωνύμου τοῦ δρακοντοφόνου ἁγίου. Ἓν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἐπαρχίας Ὄρους καὶ τῶν βορείων τῆς νήσου μερῶν ἠθέλομεν νὰ συμπαραλάβωμεν ἀποχωριζόμενοι, ὁ δὲ κ. Ῥωμανὸς εὐηρεστήθη νὰ μᾶς συνοδεύσῃ ἐκεῖσε. Ἐλάβομεν τὴν πρὸς τὴν Παλαιοκαστρίτσαν ἄγουσαν μέχρι τῆς οἰκίας Dottori, (εἰς τοὺς ἰατρούς), ὅπου ποτὲ εἶχε σχεδιασθῆ ἡ συνωμοσία τῶν ἀδελφῶν Βαντιέρα. Ὁ πρωϊνὸς οὐρανὸς τοῦ Ἰονίου ἦν καθαρὸς, κυανοῦς, οὕτω διαφανὴς, ὥστε ἀρχαϊκὸς πεπειραμένος ὀφθαλμὸς θὰ ἠδύνατο νὰ διίδῃ ἐκεῖ ἐπάνω τοὺς ἀρχαίους θεοὺς, τοὐλάχιστον τόσον εὐκρινῶς ὅσον ὑπὸ τὸ παραπέτασμα ἐν τῷ Ὀρφεῖ καὶ τῇ Ἰφιγενείᾳ τοῦ Γλοὺκ. Μόνος ὁ Ποσειδῶν ἔλειπε, διότι, ὡς πιστεύω, ἕνεκα τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Γεωργίου «Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ' ἐόντας». Αἱ ἐλαῖαι, αἱ παλαιαὶ σεβασταὶ φίλαι, ἀπεχαιρέτιζον ἡμᾶς ἐκ τῶν ὀρέων καὶ τῶν κοιλάδων. Οὐδέποτε θὰ γίνωμεν ἐπιλήσμονες ὑμῶν, ἱεραὶ κορυφαὶ τῶν ἐλαιῶν· οὐδέποτε, ἐλευσίνια μυστήρια τῆς ἱερότητος καὶ ἰσχύος τῶν δασῶν! Ἐνώπιον ἡμῶν ὑψοῦτο τὸ ὄρος τοῦ Παντελεήμονος, διακλάδωσις τοῦ Παντοκράτορος· ἐσταθμεύσαμεν ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, ἐν Σκριπερῷ, ἀξιολόγῳ κώμῃ ὑπὸ λευκοφαίους βράχους. Ὁ λαὸς ἐνταῦθα πάλιν ἤγετο φαιακικὴν ἑορτὴν—τετάρτη αὕτη κατὰ σειράν. Γυναῖκες καὶ ἄνδρες, ἀπαντῶντες πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἡμῶν, ἐκάθηντο νωθροὶ πρὸ τῶν πυλώνων, πᾶσαι αἱ γυναῖκες ἔφερον τὴν *μέρζα* (κεφαλόδεσμον) τὴν κόμην ἐρυθραῖς ταινίαις συμπεπλεγμένην καὶ κεκρύφαλον ἐκ λευκοῦ πέπλου· τὸ βραχὺ ἐσωκάρδιον, ἐφ' οὗ τὰ στήθη ἐλεύθερα ἀνεπαύοντο, χιονολευκῳ πέπλῳ κεκαλυμμένα, καὶ τὸ ὑπομέλαν ἔνδυμα μετὰ τῶν ἐρυθρῶν κρασπέ-

Digitized by Google

δων μοὶ ἀνέμνησαν τὰς ἐνδυμασίας τῆς Σόρας καὶ Ποντεκόρβας, σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι ἐνταῦθα πάντα εἰσὶ φανταστικώτερα. Ἡ ἐνδυμασία φαίνεται οὖσα ἀλβανικὴ (;) ὁποῖα βεβαίως εἰσὶ καὶ τὰ ἀγκυλωτὰ πέδιλα μετὰ τῶν ἐρυθρῶν θυσάνων. Ὁ ἐνταῦθα ὀρεινὸς λαὸς — ὡραῖοι καὶ εὐρωστότατοι ἄνδρες — ζῇ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἄρτου ἀραβοσιτίνου, ὅστις εἶναι βαρὺς καὶ σκληρός· εὕρομεν ὅμως ἐν Σκριπερῷ καλὸν σίτινον ἄρτον ἐκ τῆς πλησίον Κορακιάνας, ἀφ' ἧς κατάγονται οἱ ἄριστοι ἀρτοποιοὶ τῆς Κερκύρας. Πολλαὶ τῶν πέριξ κωμῶν, Δουκάδες, Λιαπάδες, Γαρδελάδες, ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ οἰκογενειῶν. Οἱ Δουκάδες ἀπὸ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ Δοῦκας· καὶ πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῆς κώμης καλοῦνται οὕτω. *Λιάπης* εἶναι ὁ ἀλβανὸς τῆς Ἠπείρου· *Λιαπάδες* λοιπὸν μαρτυροῦσιν ἠπειρωτικὴν μετανάστασιν. Θαυμάσιαι σκηνογραφίαι τῆς παραδεισίου ταύτης γῆς καὶ θαλάσσης παρουσιάζονται τῷ ἀνερχομένῳ ἐπὶ τοῦ Παντελεήμονος τὴν ἁμαξιτὴν ὁδόν, μεταξὺ βράχων καὶ δασῶν ἐλαιώνων. Τὰ νῶτα τοῦ ὄρους εἰσὶ τὸ τέρμα τῆς νήσου. Ὅτι ὄπισθεν αὐτοῦ κρύπτεται ἔτι μία μεγάλη ἀκτή, νέα μαγικὴ χώρα, ξένη καὶ ἀποκεχωρισμένη τῆς λοιπῆς Κερκύρας, δὲν τὸ φαντάζεται ὁ εὑρισκόμενος ἐν ταῖς ὑπωρείαις τοῦ βουνοῦ· ὅτε ὅμως ἀφικόμεθα εἰς τὴν διάβασιν τοῦ Παντελεήμονος, ἀνεκράξαμεν ὑπὸ τῆς ἀπροσδοκήτου χαρᾶς. Ἐνταῦθα ᾐσθάνθην ἀκριβῶς ὅ,τι ἄλλοτε στὰς ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Κορσικῆς ἐκείνου, ἀφ' οὗ σκοποῦνται αἱ ἀπώταται θάλασσαι καὶ ἡ Σαρδηνία. Ὁπόσον ἰσχυρὰ θὰ ἦτο ἡ ἐντύπωσις, ἣν ᾐσθάνθη ἡ ψυχὴ τοῦ Βάσκο Νούνεζ de Balba ὅτε ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τοῦ Darien αἴφνης κατεῖδε τὰς ἀκτὰς τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ. Τούτου ἀνεμνήσθην ἐνταῦθα, διότι ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας ὁ Νούνεζ μοὶ ἐνετυπώθη ὡς ἡ προσφιλεστέρα σελὶς τῆς ἱστορίας τῶν Conquistadores.

Καθήμενοι ἐπὶ ξηρῶν βράχων, παρὰ παλαιὸν ὑπόφαιον ναΐδριον, ἐστρέψαμεν τὰ βλέμματα πρὸς τὴν κάτωθεν ἡμῶν ἀπαστράπτουσαν πολύχρωμον εἰκόνα, εἰς τὴν θάλασσαν ἀπολήγουσαν· πρὸς λόφους ὑψουμένους, οὓς στεφανοῦσι κῶμαι, πυκνοὺς ἐλαιῶνας, ἀνεμομύλους, πρασινιζούσας ἡδείας πεδιάδας, ἐφ' ὧν διασταυροῦνται ὁδοὶ λευκάζουσαι, μυστηριώδεις ἀκτὰς καὶ ἤρεμα παραλιῶν κράσπεδα, ἀπωτέρω δὲ τὴν ἀχανῆ θάλασσαν. Ἐν αὐτῇ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου, καὶ ὅμως ἱκανῶς μακράν, ὅπως δῷ τῇ φαντασίᾳ μου ἔκτασιν, ἀναπαύονται τέσσαρες νῆσοι, ἀπαστράπτουσαι ὡς χρυσόλιθοι ἐκ τῆς πορφυρᾶς αἴγλης τῆς θαλάσσης· φαντασιώδεις παραστάσεις, οἷαι αἱ τοῦ μυθικοῦ κόσμου. Ποῖα ὄντα κατοικοῦσιν αὐτάς; Ἔχουσι τὴν φύσιν τοῦ Ἄριελ; Τί αἰσθάνονται; Τί πράττουσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρημικῆς ταύτης τῶν κυμάτων μαρμαρυγῆς; Δεξιόθεν ὑψοῦνται ἐπὶ τῆς θαλάσσης σοβαρὰ καὶ γιγαντιαῖα τὰ ἀκροκεραύνια ὄρη τῆς Ἠπείρου. Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι τόσῳ ὡραία καὶ τόσῳ λεπτή, ὥστε φοβεῖταί τις μὴ τὴν ἴδῃ ἀναλυομένην ὑπὸ τὰ βλέμματα, ὡς ἡ φαντασιοκοπία τοῦ Προσπέρου, ἥτις, ὡς κενὸν ἴνδαλμα, διαλύεται. Ἐνετυπώθη βαθέως ἐν τῇ μνήμῃ μου· ἦτο ὁ ἀποχαιρετισμὸς τῆς Ἑλλάδος· θέλω τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν ὕπαρξιν, ὅταν ἡ ἄμορφος ὁμίχλη τοῦ βορρᾶ μὲ περιβάλῃ. Αἱ μυστηριώδεις νῆσοι ἐκεῖ — πόσῳ κρῖμα ὅτι φέρουσιν ὀνόματα — ἔπρεπε νὰ μένωσιν ἀείποτε ἀνώνυμοι· εἰσὶ τὰ Τετρανήσια τῶν ἀρχαίων, ἃ ὁ Φώτιος *Ὀθωνίους νήσους* καλεῖ (ἤδη ἡ γοητεία αὐτῶν διεταράχθη διὰ τῆς λογίας ταύτης παρατηρήσεως) Σαμοθράκη, Διάπουλο, Ὀθωνοὶ καὶ Ἐρίκουσα καλοῦνται σήμερον. Ἐξ αὐτῶν οἰκοῦνται οἱ Ὀθωνοί, οὐχὶ ὑπὸ ἀερίων πνευμάτων τοῦ Ἄριελ, ἀλλ' ὑπὸ πτωχῶν ἁλιέων, περὶ ὑπάρξεως σκληρῶς ἀγωνιζομένων. Καθὼς τὴν ὁμηρικὴν Σχερίαν, οὕτω καὶ τὴν νῆσον τῆς Καλυψοῦς ἐζήτησάν τινες ἐν τοῖς ὕδασι τούτοις, νομίσαντες ὅτι εὗρον αὐτὴν ἐν Ὀθωνοῖς· ὅλως παραλόγως, διότι ὁ Ὀδυσσεὺς δέκα καὶ ἑπτὰ ὅλας ἡμέρας ἐχρειάσθη, ὅπως πλεύσῃ ἀπὸ τῆς νήσου τῆς Καλυψοῦς εἰς τὴν τῶν Φαιάκων. Ὁ Προκόπιος ὀνομάζει αὐτὴν οὕτω. Μεταξὺ τῆς βραχώδους ταύτης νήσου καὶ τοῦ Διαπούλου ἐξέχει λευκὸς σκόπελος, μακρόθεν ἀκριβῶς ὡς ἱστίον φαινόμενος· τοιοῦτον πράγματι ἐξέλαβεν αὐτὸν ὁ ἀδελφός μου· οὗτος εἶναι ὁ μυθώδης σκόπελος, ὁ νομιζόμενος ἀπολελιθωμένη ναῦς τῶν Φαιάκων. Ὁ Προκόπιος ἀφηγεῖται ὅτι ἐν Κασσιώπῃ, σωζομένῃ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, εἶδε μαρμάρινον πλοῖον, ὅπερ ἐλέγετο ἀπολελιθωμένη ναῦς τῶν Φαιάκων· αὐτὸς ὅμως ἔσχε τὴν φρόνησιν νὰ τὸ ὁρίσῃ ὡς ἱερὰν νῆα τοῦ Διός.

Τὴν ὁδὸν κατήρχοντο πλῆθος λευκοπέπλων κορασίων, ἐλαυνόντων ποίμνια προβάτων εἰς Καστελλάνους. Ἔσχομεν αὐτὰ συνοδοιπόρους· πτωχὰ παιδία καὶ κοράσια εἵποντο ἡμῖν, ἄλλα δὲ μετ' οὐ πολὺ συνήχθησαν περὶ ἡμᾶς, ὅπως λάβωσι μικρόν τι δῶρον· τὰ συμπλέγματα αὐτῶν ἐν τῇ φανταστικῇ των ἐνδυμασίᾳ παρίστων θαυμασιωτάτην εἰκόνα ἐπὶ τῆς ἀγρίας ἄκρας τῶν βράχων τοῦ ὄρους. Τὰ κοράσια ἤλασαν τὰ ποίμνια ἔτι μακρότερον καὶ ταχέως ἀπωλέσαμεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς εὐρείας ὁδοῦ, ὄπισθεν τῶν προτεταμένων βράχων. Δύο ὁδοὶ ἄγουσι κάτω πρὸς τοὺς Καστελλάνους, Βαλανιό, Ἄγρον, Χωρεπισκόπους, Σπάγους (εἰς τοὺς πάγους)· ἡ μία ἄγει καὶ εἰς Περουλάδες, ἡ ἑτέρα εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Ὄρους κωμόπολιν, Καρουσάδες. Ἐκεῖθεν ἀφικνεῖταί τις μέχρι τοῦ λιμενίσκου Σιδάρι.

Βλέμμα πόθου ἐρρίψαμεν ἐπὶ τῶν κωμῶν τούτων, κειμένων ἐπὶ τῶν ἡλιοφεγγῶν λόφων ὑπὸ μέλανα συμπλέγματα δένδρων, εὐκρινῶς ὁρατῶν, πασῶν ἠρέμων ὡς ἐν ὀνείρῳ καὶ τὴν φαντασίαν σαγηνευουσῶν πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ἐκεῖ ὑποκρυπτομένων εἰδυλλίων. Τῇ ἀληθείᾳ, μόνον διὰ τῆς

Digitized by Google

βίας ἀπεχωρίσθημεν ἀπὸ τῆς θέας τῶν παραδόξων ἐκείνων παραλιῶν, καὶ μετὰ πόνου παρητήσαμεν τὴν περιπλάνησιν ἐπὶ τῶν ἐγκαταλελειμμένων ἀκτῶν. Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦ Λόϋδ, ὅπερ θὰ μεταφέρῃ ἡμᾶς εἰς Βρεντέσιον, ἐλλιμενίζεται ἤδη ἐν Κερκύρᾳ. Ἀλλά, καὶ τί ἄλλο ὑπάρχει ἐκεῖ ἀπωτέρω; Εἰκὼν διαδέχεται εἰκόνα, ὄνειρον διαδέχεται ὄνειρον! Τοιαύτη τυγχάνει καὶ ἡ τοῦ ἡμετέρου βίου περιπλάνησις.

Ἐπεβιβάσθημεν τοῦ ἀτμοπλοίου *Δελφῖνος*, καὶ παρὰ τὸ Βουθρωτόν, μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Σκάλα καὶ τῆς Κασσιώπης, ἀνήχθημεν εἰς τὸ εὐρὺ πέλαγος.

Provehimur pelago vicina Ceraunia juxta:
Unde iter Italiam, cursusque brevissimus undis.

ΕΚ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΣΤΡΑΤΑΡΧΑΙ

Οὐδὲν ἔθνος δύναται νὰ ἐπιδείξῃ ἄνδρας ἀρχίσαντας ἀπὸ τῶν ἁπλῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ καὶ προαχθέντας μέχρι τῶν ἀνωτάτων στρατιωτικῶν θέσεων, ὅσους ἡ Γαλλία· τὸ φαινόμενον τοῦτο συμβαίνει ἐνταῦθα ἀδιακόπως ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως. Τὸ ἀνοικτὸν τῇ ἱκανότητι στάδιον πολλάκις λαμπρῶς ἐτιμήθη ἐκεῖ. Ὁ Χώς, ὁ Οὐμβέρτος, ὁ Πισεγρὺ ἤρχισαν τὸ στάδιόν των ὡς ἁπλοῖ στρατιῶται. Ὁ Χώς, ὑπηρετῶν ἐν τῷ βασιλικῷ στρατῷ, ἐκέντα ἐνδύματα, καὶ διὰ τοῦ τιμήματος τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἠγόραζε βιβλία περὶ τῆς πολεμικῆς ἐπιστήμης. Ὁ Οὐμβέρτος ἦτο ἀνάγωγος νέος ὤν. Τῷ δεκάτῳ ἕκτῳ ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἐδραπέτευσεν ἀπὸ τοῦ πατρικοῦ οἴκου, καὶ ἐναλλὰξ ἐχρημάτισεν ὑπηρέτης ἐμπόρου εἰς Νανσύ, ἐργάτης εἰς Λυὼν καὶ μεταπράτης δερμάτων κονίκλων. Τὸ 1792 ἔλαβεν ὑπηρεσίαν ὡς ἐθελοντής, καὶ μετὰ ἓν ἔτος ἔγεινεν ὑποστράτηγος. Ὁ Κλέβερ, ὁ Λεφέβρ, ὁ Βικτώρ, ὁ Δερλόν, ὁ Μυράτ, ὁ Βεσσιὲρ καὶ ὁ Νέϋ ἦσαν κατ' ἀρχὰς ἁπλοῖ στρατιῶται. Ὁ Σαὶν-Σύρ, υἱὸς βυρσοδέψου εἰς Τούλ, ἐχρημάτισε κατὰ πρῶτον ὑποκριτής, ἀλλ' ὕστερον ἐνεγράφη εἰς τὸ ἐλαφρὸν ἱππικόν, καὶ ἔγεινε λοχαγὸς τὸ αὐτὸ ἔτος. Ὁ Βικτώρ, δοὺξ τοῦ Βελλυνώ, εἰσῆλθεν εἰς τὸ πυροβολικὸν τὸ 1781· ἀπεβλήθη τῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὰ τελευταῖα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως συμβάντα, ἀλλ' ἅμα ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος ἐνεγράφη ἐκ νέου, καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας ἔλαβε διὰ τῆς τόλμης καὶ τῆς ἱκανότητός του τὸν βαθμὸν ταγματάρχου. Ὁ Μυράτ, «ὁ εὐειδὴς ξιφομάχος», ἦτο υἱὸς ξενοδόχου χωρίου τινὸς τοῦ Περιγόρδ, ὅπου ἐπεμελεῖτο τοὺς ἵππους. Κατετάχθη δὲ τὸ πρῶτον εἰς τάγμα ἱππέων, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπεβλήθη διὰ τὴν ἀπείθειάν του· ἀλλ' ἐγγραφεὶς ἐκ νέου ταχέως ἀπέκτησε τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου. Ὁ Νέϋ, κατὰ τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος, κατετάχθη εἰς τοὺς Οὐσσάρους καὶ προεβιβάσθη βαθμηδόν. Ἐπροστατεύετο δὲ ὑπὸ τοῦ Κλέβερ, ὅστις ταχέως ἀνακαλύψας τὴν ἱκανότητά του ἔδωκεν αὐτῷ τὸ ἐπώνυμον *Ἀκαμάτου*. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ὁ Σοὺλτ ὑπηρέτησεν ἓξ ἔτη πρὶν λάβῃ τὸν βαθμὸν τοῦ δεκανέως· οὐδὲν ἧττον ταχέως προεβιβάσθη σχετικῶς πρὸς τὸν Μασσέναν, ὅστις δεκατέσσαρα ἔτη ὑπηρέτησεν ἵνα γείνῃ δεκανεύς· μετὰ ταῦτα ὅμως διῆλθε βαθμηδὸν ὅλους τοὺς βαθμοὺς μέχρι τοῦ στρατάρχου, ἀλλ' ἔλεγε πάντοτε ὅτι περισσότερον ἐκοπίασεν ὅπως γείνῃ δεκανεὺς ἢ ὅπως λάβῃ τοὺς λοιποὺς βαθμούς. Τοιοῦτοι προβιβασμοὶ ἐξακολουθοῦσιν ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ μέχρι τοῦ νῦν. Ὁ Σαγγαρνιὲ κατετάχθη εἰς τὸ τάγμα τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως ἐν ἔτει 1815 ὡς στρατιώτης. Ὁ στρατάρχης Βυζὼ μόνον μετὰ τετραετίαν ἔγεινεν ἀξιωματικός, ὁ δὲ στρατάρχης Ῥανδόν, ὁ μετὰ ταῦτα ὑπουργός, ἤρχισε τὸ στάδιον αὐτοῦ ὡς τυμπανιστής, καὶ παρίσταται ἐν τῇ εἰς Βερσαλλίας εἰκόνι αὐτοῦ ἔχων τὴν χεῖρα ἐπὶ τυμπάνου, ζωγραφηθεὶς οὕτω κατ' ἰδίαν αἴτησιν. Τοιαῦτα παραδείγματα ἐμπνέουσιν ἐνθουσιασμὸν εἰς τοὺς Γάλλους στρατιώτας, διότι ἕκαστος αὐτῶν αἰσθάνεται ὅτι δύναται νὰ ἀποκτήσῃ τὰς ὑπερτάτας τιμάς.

ADIEU (ΥΓΙΑΙΝΕ, ΧΑΙΡΕ!)

Τὸ ἐπιφώνημα τοῦτο τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ εἶνε ἓξ ἐκείνων, ἅτινα ὑπηγόρευσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτὴ ἡ καρδία. Σὲ ἀφίνω δηλαδή, δὲν θὰ εἶμαι πλέον παρὼν διὰ νὰ συμμετέχω εἰς τὰς χαρὰς καὶ εἰς τὰς λύπας σου, δια νὰ ἐπαγρυπνῶ ἐπὶ σοῦ, καὶ διὰ τοῦτο καθ' ὅλον τοῦτον τὸν χρόνον, καθ' ὃν μέλλω νὰ εἶμαι ἀπών, σὲ συνιστῶ εἰς τὸν Θεόν. Αὐτὸς ἂς σὲ σκέπῃ καὶ σώζῃ ὑπὲρ ἐκείνων, ὅσοι σὲ ἀγαπῶσιν. Ἀλλὰ τὸ adieu τοῦτο (ἤτοι κατὰ λέξιν: *εἰς τὸν Θεόν*!) σημαίνει καί: πρέπει νὰ χωρισθῶμεν· θὰ ἀγαπώμεθα πάντοτε, καὶ ἴσως δὲν θὰ ἐπανίδωμεν πλέον ἀλλήλους. Ὅθεν καὶ ἡ λέξις αὕτη, εἰ καὶ καλὴ καὶ παρηγορητήριος, εἶνε ὅμως πάντοτε καὶ θλιβερά.

«Ὑγίαινε (adieu!), λέγει ὁ Λαμαρτῖνος, λέξις, τὴν ὁποίαν ὑγραίνει καταπίπτον ἐπὶ τοῦ χείλους ἓν δάκρυ, λέξις ἥτις ἀποπερατοῖ τὴν χαρὰν καὶ κόπτει τὴν ἀγάπην, λέξις, δι' ἧς ἡ ἀναχώρησις μᾶς ἀποκόπτει τὴν ἡδονήν, λέξις, τὴν ὁποίαν θὰ ἐξαλείψῃ μίαν ἡμέραν ἡ αἰωνιότης! Ὑγίαινε!... πολλάκις τοῦ βίου μου σὲ εἶπα, ἀφίνων προσφιλέστατά μοι ὄντα, χωρὶς νὰ ἐννοήσω πόσην θλῖψιν καὶ ὑποστάθμην ἐμπεριέχεις, ὅταν ὁ μὲν ἄνθρωπος λέγῃ: Ἐπιστροφή! ὁ δὲ Θεὸς λέγῃ: Ποτέ!»

Λέγουσι καθ' ἑκάστην κοινῶς, καὶ γράφουσιν εἰς τὰ μυθιστορήματα καὶ τὰ δράματα: *Ὑγίαινε, ἢ μᾶλλον καλὴν ἀντάμωσιν* (adieu, ou plutôt ... au revoir). Τῆς λέξεως *ὑγίαινε* φαίνεται ὅτι γίνεται χρῆσις ἰδίως διὰ τὰς μακρὰς ἀπουσίας, ἢ διὰ τὸν αἰώνιον χωρισμόν. Ἀλλὰ διὰ τί; Διατί νὰ μὴ εἴπῃ τις *ὑγίαινε* καὶ τὸ ἑσπέρας πρὸς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους μέλλει νὰ ἐπανίδῃ αὔ-

Digitized by Google

ριον; — Δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ τις κάλλιον τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπανίδῃ τινά, παρὰ θέτων αὐτόν, ὁσάκις τὸν ἀποχωρίζεται, ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ (adieu). — Ὅθεν, ἀκριβέ μου ἀναγνῶστα, **au revoir*** **et à Dieu!** * *

Τί εὑρίσκεται

ΕΝΤΟΣ ΕΝΟΣ ΩΟΥ ΒΡΑΣΤΟΥ

Εἷς τῶν πλέον διακεκριμένων καθηγητῶν τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ Λυκείου, ὁ κ. J. D. Catta, ῥοφῶν ἓν ᾠὸν βραστόν, ἔκαμεν ἀνακάλυψιν λίαν περίεργον.

Καθ' ὃν χρόνον ἐῤῥόφα τὸ ᾠόν, ὅπερ εἶχαν παραθέσῃ εἰς τὸ πρόγευμά του, ᾐσθάνθη ἐντὸς τοῦ στόματός του σῶμά τι ἰσομέγεθες πρὸς φασήολον μεγάλην. Ἦτο δὲ τεμάχιον κρέατος ἔχον βάρος 2 γραμμαρίων, διατηρούμενον ἄριστα, καὶ περικεκαλυμμένον ὑπ' ἀλλεπαλλήλων καὶ ὁμοειδῶν στρωμάτων λευκώματος. Τὸ τεμάχιον τοῦτο τοῦ κρέατος ἦτο ἐρυθρὸν μὲν καὶ πυκνὸν ἐν τῷ κέντρῳ, ὑποκίτρινον δὲ καὶ μαλακὸν ἐν τῇ περιφερείᾳ· θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἦτο κρέας χοίρινον, ἀρχίσαν ἤδη νὰ χωνεύεται.

Πῶς νὰ ἐξηγηθῇ τὸ φαινόμενον τοῦτο;

Ὁ κ. Catta μίαν καὶ μόνην ἐξήγησιν εὑρίσκει τοῦ πράγματος, τὸ ὅτι δηλ. ἡ ὄρνις εἶχε καταβροχθίσῃ τεμάχια κρέατος, τὰ ὁποῖα ἐχώνευσεν ἀτελῶς. Ἴσως δὲ τοῦτο συμβαίνει πάντοτε ὁσάκις αἱ ὄρνιθες τρώγουσι μόνον κρέας, καὶ γεμίζει τοιουτοτρόπως ὁ προηγορεὼν αὐτῶν ἀπὸ οὐσίας μαλακάς.

Ἡ ἐκ τοῦ πυλωροῦ ἔξοδος τεμαχίου τοιούτου ἀχωνεύτου φαίνεται ὄχι ἀδύνατος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει. Τὸ κρέας φθάσαν εἰς τὴν κοπροδόχην, ἀπεώσθη εἰς τὸν ὠαγωγόν, ἀντὶ νὰ ἐξέλθῃ, ἐκεῖθεν ἀντιπερισταλτικαί τινες κινήσεις τοῦ σωλῆνος τούτου ἀνεβίβασαν αὐτὸ ἕως εἰς τὴν λευκωματογόνον χώραν τοῦ ἀγωγοῦ τούτου. Φθάσαν ἅπαξ ἐκεῖ θὰ συνηντήθη μὲ ᾠόν, οὗτινος τὰ χαλάζια ἦσαν ἤδη ἐσχηματισμένα, καὶ θὰ συνεφύρθη ἐντὸς τοῦ δευτέρου στρώματος τοῦ λευκώματος. Ἔκτοτε τὸ κρεάτινον τεμάχιον, συναποτελέσαν μέρος ἀναπόσπαστον τοῦ ᾠοῦ, ὑπέστη τὴν αὐτὴν τύχην, ἤτοι κατεκρημνίσθη μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν ὠαγωγόν, καὶ ἔμεινεν ἄχρι τέλους ἐνειλημμένον μεταξὺ τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου λευκωματώδους περιενδύματος. **Ω.**

* Εἶνε ζήτημα πῶς πρέπει νὰ λέγῃ τις γαλλιστὶ τὸ καλὴν ἐντάμωσιν! — au revoir ἢ à revoir. Τὰς δύο ταύτας φράσεις δύναται νὰ θεωρήσῃ τις ὡς ἐλλειπτικάς, ὧν ἡ μὲν ἀναπληρωτέα οὕτως: au plaisir de vous revoir, ἡ δὲ à l' avantage ἢ à l' honneur de vous revoir. Ὡς τοιαῦται δὲ δύνανται νὰ εἶνε ἀμφότεραι ἐξ ἴσου ἀποδεκταί, ἀλλὰ διακρινόμεναι, ἂν θέλῃ τις, ἀπ' ἀλλήλων οὕτως, ὥστε ἡ μὲν πρώτη νὰ ἐκφράζῃ μᾶλλον ἀγάπην, ἡ δὲ δευτέρα μᾶλλον σέβας πρὸς ἐκεῖνον, πρὸς ὃν ἀποτείνεται ἡ φράσις αὕτη. Ἀλλ' ἡ διάκρισις αὕτη καὶ παραλλαγὴ εἶνε τόσον λεπτή, ὥστε εἶνε προτιμότερον νὰ καθιερωθῇ μία καὶ μόνη φράσις διὰ πασανδήποτε περίστασιν. Κατὰ τοὺς γραμματικοὺς ἡ φράσις au revoir εἶνε ἡ προτιμοτέρα. Ὁ λόγος δὲ εἶνε, καθὼς φαίνεται, ὅτι τὸ ῥῆμα revoir ἐχρησίμευεν ἄλλοτε καὶ ὡς οὐσιαστικόν. Ὑπῆρχον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γαλλικῇ πολλὰ τοιαῦτα ἀπαρεμφατικὰ οὐσιαστικά, καὶ ἔλεγον le revoir, ἀπαραλλάκτως, ὅπως καὶ λέγουσιν ἀκόμη σήμερον le manger, le boire, le parler.

ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΥΝΟΣ

Τὴν ἀκόλουθον περίεργον ἱστορίαν ἀναφέρει γαλλική τις ἐφημερίς·

Ἰδιοκτήτης κήπου, ἐν ᾧ ὑπῆρχε καὶ λαχανόκηπος, παρετήρησεν ὅτι κάλαθος περιέχων δέματα νωπῶν δαυκίων ἐξηφανίζετο ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ. Ἠρώτησε τὸν κηπουρόν, ἀλλὰ καὶ οὗτος δὲν ἤξευρε τίποτε, εἶπεν ὅμως εἰς τὸν κύριόν του, ὅτι ἦτο εὐκολώτατον ν' ἀνακαλυφθῇ ὁ κλέπτης, ὅστις καὶ ἂν ἦτο, ἐὰν ἐκρύπτετό τις εἰς τὴν δεῖνα λόχμην τοῦ κήπου, τὴν ὁποίαν καὶ τῷ ἔδειξε, καὶ τὸν παρεμόνευε.

Τοῦτο καὶ ἐγένετο. Δὲν παρῆλθε δὲ τέταρτον ὥρας καὶ ἀμφότεροι, ὅ τε ἰδιοκτήτης καὶ ὁ κηπουρός, ἔβαλον κραυγὴν ἐκπλήξεως, παρατηρήσαντες τὸν κύνα τῆς οἰκίας ἐρχόμενον ἐκεῖ, λαμβάνοντα εἰς τὸ στόμα του ἓν δαυκίον καὶ ἀπερχόμενον πρὸς τὸν σταῦλον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ κύνες δὲν τρώγουν δαυκία, ἔπρεπε νὰ παρακολουθηθῇ ὁ κλέπτης.

Τότε δὲ οἱ παραμονευταί μας ἠδυνήθησαν νὰ βεβαιωθῶσιν, ὅτι ὁ κύων εἶχε νὰ κάμῃ μὲ ἕνα μέγαν ἵππον, μεθ' οὗ διῆγε τὴν νύκτα. Σείων τὴν οὐρὰν ὁ κύων ἐπρόσφερεν εἰς τὸν ἵππον τὸ προϊὸν τῆς κλοπῆς του, οὗτος δὲ φυσικῷ τῷ λόγῳ δὲν ἐπερίμενε νὰ τὸν παρακαλέσωσι διὰ νὰ τὸ λάβῃ. Ὁ κηπουρὸς ἀγανακτήσας ἠθέλησε ν' ἁρπάσῃ ἓν ῥόπαλον, καὶ νὰ φιλοδωρήσῃ δεόντως τὸν σκύλλον διὰ τὴν ὑπερβολικὴν ταύτην φιλαρέσκειαν πρὸς τὸν σύντροφόν του. Ἀλλ' ὁ κύριός του τὸν ἠμπόδισε.

Τὰ δαυκία ἐτελείωσαν τοιουτοτρόπως ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου, ἡ δὲ σκηνὴ αὕτη ἐπανελήφθη μέχρι τῆς πλήρους ἐξαντλήσεως τῶν λαχάνων. Τὸν ἵππον τοῦ τον εἶχεν ἐκλέξῃ ὁ κύων ὡς εὐνοούμενόν του, καὶ ἐν ᾧ ἐν τῷ σταύλῳ ὑπῆρχε καὶ δεύτερος ἵππος, οὗτος οὐδέποτε ἀπήλαυσεν οὐδ' ἓν βλέμμα παρὰ τοῦ κυνός, πολὺ ὀλιγώτερον δαυκίον. **Λ.**

Ο ΜΩΚΟΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Βηλαρᾶ].

Πές με, Μῶκο, 'ς τὴ ζωή σου,
Πῶς τὸ νοιόθεις τὸ κορμί σου;
Ζωντανὸ κανένα πρᾶμα,
Ἢ τῆς τέχνης εἶσαι θᾶμα;
Ἀγαποῦσα νὰ τὸ 'ξεύρω·
Μόνε πῶς νὰ σοῦ τὸ εὕρω!
Δὲν μοῦ λεῖς τὴν ἀπορία;
Φίλος εἶμαι, τί ἔχεις χρεία;
Πέτρα εἶσαι; Λὲς, κουνιέσαι.
Μ' εἶσαι δένδρο; Μόνε ξυέσαι.

Digitized by Google

Ὄρνιο τάχα; θὰ πετοῦσες.
Μαϊμοῦ; δὲν θὰ 'μιλοῦσες.
Ἑρπετό; δὲν περπατοῦσες.
Κῆτος; θὲ νὰ κολυμβοῦσες.
Κτῆνος; μόν' ὀρθοποδίζεις.
Μέταλλο; ἀμ δὲν ἀχρήζεις.
Μὲ κανένα δὲν ταιριάζεις
Καὶ ἀπ' ὅλα προσομοιάζεις.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Προχθὲς παιδίον τι ἵστατο μετὰ τοῦ πατρός του παρὰ τὴν ἀποβάθραν Πειραιῶς. Αἴφνης ὀλισθαίνει, πίπτει εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ γίνεται ἄφαντον.

Πρὸς τὰς κραυγὰς τοῦ πατρὸς διαβάτης τις τρέχει, ὁρμᾷ ἐνδεδυμένος εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπανάγει τὸ παιδίον ἡμιπνιγμένον.

— Κύριε, τῷ λέγει τότε ὁ ἐξαίρετος πατήρ, κάμετέ μοι μίαν χάριν, ἀφ' οὗ ἔτσι κ' ἔτσι ἐβραχήκατε, ἐμβάτε εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πιάσετε τὸ κασκέτο τοῦ υἱοῦ μου 'ποῦ πλέει.

*
* *

Ἀμερικανὸς προσέφερε πρὸς τὸν περιφανῆ ζωγράφον Meissonier δι' ἓν σχεδιογράφημά του δέκα χιλιάδας φράγκων.

— Θέλω εἴκοσιν, εἶπεν ὁ καλλιτέχνης.

— Ἐλᾶτε δά, εἶπεν ὁ Ἀμερικανός, αὐτὸ οὔτε εἰς μίαν ἡμέραν δὲν θὰ τὸ ἐκάματε.

— Ἴσως, ἀπεκρίνατο ὁ Meissonier, ἀλλ' ἐκοπίασα δεκαπέντε ἔτη διὰ νὰ μάθω νὰ τὸ κάμνω εἰς μίαν ἡμέραν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὁ Τοκβὶλ ἔγραφε ποτὲ πρὸς φίλον· «Δὲν ὑπάρχει ἡμέρα τοῦ βίου, καθ' ἣν δύναταί τις νὰ μείνῃ ἐντελῶς ἄεργος· διότι ἡ ἐξωτερικὴ ἐνέργεια, πολὺ δὲ μᾶλλον ἡ ἐσωτερική, εἶνε ἐπίσης ἀναγκαία ὅταν προβῶμεν εἰς τὴν ἡλικίαν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν νεότητα. Συγκρίνω τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ κόσμῳ πρὸς ὁδοιπόρον προβαίνοντα ἀδιακόπως πρὸς ψυχρότερον κλίμα, καὶ ἀναγκαζόμενον ἐκ τούτου νὰ περιπατῇ ταχύτερον ἐφ' ὅσον προχωρεῖ. Ἡ ἐπικίνδυνος νόσος τῆς ψυχῆς εἶνε τὸ ψῦχος· ἵνα ἀντισταθῇ τις πρὸς τὸ φοβερὸν τοῦτο κακόν, δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἐνέργεια νοὸς ἐργαζομένου, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ μετὰ τῶν ἄλλων κοινωνία κατὰ τὰς ἀσχολίας τοῦ βίου.

*** Αἱ ὑψηλαὶ τῆς κοινωνίας θέσεις ὁμοιάζουσι τὰ βουνά, τὰ μακρόθεν τοσοῦτον ἁρμονικὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ὄψιν φαιδρά, ὁτὲ μὲν παρθενικὴν ἐκ νεφελῶν ἐσθῆτα ἐνδεδυμένα, ὁτὲ δὲ ἐνθυμίζοντα διὰ τῆς χροιᾶς των τὸν χρυσὸν εἰς τοὺς ἐμπόρους ἢ τὴν πορφύραν εἰς τοὺς βασιλεῖς· ἀλλ' ἅμα τις ἀναβῇ εἰς τὴν κορυφήν, ὑπὸ τριβόλων, ἀκανθῶν καὶ θηρίων περικυκλοῦται. (Ῥοΐδης).

*** Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει πρὸς τὸν οἶνον κατὰ τοῦτο μάλιστα, ὅτι, ὅταν ὑπολειφθῇ ὀλίγον αὐτοῦ μέρος, ὄξος γίνεται. (Ἀντιφάνης).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

*** Τῇ 28 Μαΐου[9 Ἰουνίου, γράφει ὁ «Αἰών», ἑωρτάσθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ λῆξις τῆς πρώτης ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Γεωργίου Στεφενσῶνος ἑκατονταετηρίδος. Ὁ Στέφενσων εἶνε, ὡς γνωστόν, ὁ πρῶτος ἐφευρέτης τῶν σιδηροδρόμων. Αἱ ἑορταὶ ὑπῆρξαν συγκινητικαὶ εἰς ἄκρον, ἀλλ' ἰδίᾳ ἐν τῇ Νορθουμβερλάνδῃ· διότι ἐν τῇ κομητείᾳ ταύτῃ, παρὰ τὴν Newcastle-on-Tyne, ἤτοι τὴν παρὰ τὸν ποταμὸν Τάϊν νέαν πόλιν, κεῖται τὸ μικρὸν χωρίον Wylam, ἐν ᾧ ἐγεννήθη ὁ μέγας μηχανικός. Σώζεται ἔτι ἡ ταπεινὴ οἰκία, ἐν ᾗ ἐτέχθη ὁ εἰς τὸν κόσμον ὅλον νέαν δοὺς διεύθυνσιν διὰ τῆς ἐφευρέσεώς του. Ἐπίσης σώζεται καὶ ὁ μικρὸς σιδηρόδρομος, ἐφ' οὗ ὁ Στέφενσων ἥρμοσε τὴν πρώτην μηχανήν του, ὡς καὶ αἱ γείτονες οἰκίαι αἱ παρὰ τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, ἐν ᾧ ὁ Στέφενσων, καὶ τὸ γράφειν καὶ τὸ ἀναγινώσκειν ἀγνοῶν ἔτι, εἰργάζετο ἀνθρακωρυχῶν ἀντὶ τεσσάρων σολδίων, ἤτοι 25 λεπτῶν τὴν ἡμέραν. Τὸ πτωχὸν δὲ τοῦτο μέρος ἐγένετο τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τόπος πανηγύρεως καὶ προσκυνήσεως· διότι πλείονες ἢ ἑκατοντακισχίλιοι ἄνθρωποι διὰ τῶν σιδηροδρόμων ἀφ' ὅλης τῆς Ἀγγλίας μεταβάντες ἐκεῖ, προσεκύνησαν τὰς ἀναμνήσεις καὶ τὰ ἴχνη τοῦ ἐκεῖ τεχθέντος μεγάλου πολίτου. Πάντα τὰ πέριξ ἀνθρακωρυχεῖα ἤργησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τιμὴν τοῦ Στεφενσῶνος, οἱ πτωχότατοι αὐτοὶ τῶν κατοίκων ὕψωσαν σημαίαν ἐπὶ τῶν πενιχρῶν καλυβῶν των ἢ ἐστόλισαν αὐτάς, ἀπὸ τῆς ὥρας δὲ 8 τῆς πρωΐας μέχρι τῆς ἑσπέρας ὅμιλοι παμπληθεῖς, ἐν οἷς διεκρίνοντο οἱ τύποι πασῶν τῶν ἀπὸ τοῦ 1830 σιδηροδρομικῶν μηχανῶν, παρήλασαν ἀνευφημοῦντες πρὸ τοῦ οἰκίσκου «τοῦ πατρὸς τῶν σιδηροδρόμων». Τὴν ὥραν 10 τῆς πρωΐας, ἐν τῷ σχολείῳ τοῦ Wylam, παρεκάθησαν εἰς πρόγευμα ὁ Δήμαρχος τῆς Newcastle, τὰ μέλη πασῶν τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν τῆς Νορθουμβερλάνδης, αἱ προσελθοῦσαι ὅπως μετάσχωσι τῆς διαδηλώσεως πολιτικαὶ καὶ ἐπιστημονικαὶ ἐπισημότητες, καὶ πλεῖστοι ὅσοι ἐπιφανεῖς ξένοι. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ γεύματος, ἐν ἀνευφημίαις ἀπεφασίσθη ἡ ἵδρυσις κεφαλαίου, οὗ τὰ εἰσοδήματα θὰ χρησιμεύωσιν εἰς τὴν ἐπιστημονικήν, τὴν καλλιτεχνικὴν ἢ τὴν γεωργικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν διακρινομένων νέων τῆς Νορθουμβερλάνδ, ἑκάστη δὲ ὑποτροφία θ' ἀπονέμηται «ἐπ' ὀνόματι τοῦ Στέφενσων», ὅστις, εἶπον, «εἰ ἔζη θὰ συνεκινεῖτο ἐκ τῆς τοιαύτης ἐκφράσεως τοῦ σεβασμοῦ πρὸς αὐτὸν πλέον ἢ δια πᾶσαν ἄλλην ἐκδήλωσιν». Μετὰ τὸ πρόγευμα, οἱ δήμαρχοι καὶ οἱ δημοτικοὶ ἀπεσταλμένοι τῆς κομητείας διῆλθον ἐν πανηγύρει τὴν πόλιν, συνοδευόμενοι ὑπὸ πλείστων λόρδων καὶ βουλευτῶν, τῶν ξένων προξένων, τῆς δημο-

Digitized by Google

τικῆς φρουρᾶς καὶ τῶν μεταλλουργῶν τῶν πέριξ μεταλλείων. Ἐν τοῖς ἐργάταις δ' εὑρίσκοντο καὶ δύο ἢ τρεῖς γέροντες, σχεδὸν ἑκατοντούτιδες, συνεργασθέντες τῷ Στέφενσων ἐν τοῖς μεταλλείοις, καὶ οἵτινες ὑπερηφανείας δάκρυα τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς ἔχοντες δὲν ἔπαυον διηγούμενοι ἀνέκδοτα περὶ τοῦ ἐνδόξου συνεργάτου των. Τὴν ἑσπέραν, μετὰ μέγα δεῖπνον καὶ δημοσίαν πανήγυριν, ἣν ἐπηκολούθησε μεγαλοπρεπὲς πυροτέχνημα, ὁ δήμαρχος τῆς Newcastle ἐφύτευσε δρῦν, «προωρισμένην», εἶπε, «ὑπὸ τὴν σκιάν της νὰ σκεπάσῃ τοὺς ἐλευσομένους πρὸς ἑορτὴν τῆς διακοσιετηρίδος τοῦ μεγάλου συμπατριώτου ἡμῶν». Ἐν Chesterfield, ἔνθα ὁ Στέφενσων ἀπέθανε μετὰ ἑξηκονταετεῖς μόχθους, ἐπίσης σοβαρὰ ὑπῆρξεν ἡ ἑορτή. Πλῆθος ἄπειρος μετέβη εἰς χαιρετισμὸν τοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος κειμένου τάφου τοῦ περιωνύμου μηχανικοῦ· ὁ τάφος δὲν ἐφαίνετο πλέον ὑπὸ τὸν ἄπειρον ὄγκον τῶν ἐπ' αὐτοῦ σωρευθέντων ἀνθέων. Ἐν Λονδίνῳ ἐπίσης ἡ ἑκατονταετηρὶς ἑωρτάσθη δι' ἐκθέσεως τοῦ ὑλικοῦ τῶν σιδηροδρόμων καὶ δι' ἑορτῆς λαμπρᾶς ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας ἔσπευσαν νὰ τιμήσωσι τὴν μνήμην τοῦ ἀληθῶς μεγάλου ἀνδρός. Ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου τῆς Ῥώμης, ἐνώπιον τοῦ πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας καὶ πλήθους ἀνωτάτων δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀπεκαλύφθη πλάξ, ἐν ᾗ ἐχαράχθη ἐπιγραφή, ἀναμιμνήσκουσα τὴν ὑπάτην τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος. Ἀπὸ Βιέννης παμπληθῆ τηλεγραφήματα συγχαρητήρια ἐστάλησαν εἰς Νιουκαίστλ. Ἐπὶ τέλει ὁ τύπος πασῶν τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν μακρὰ εἰς τὴν μνήμην τοῦ Στέφενσων ἔγραψεν ἄρθρα. Ἐν τούτων, τὸ τοῦ Boersen Courier τοῦ Βερολίνου περατοῦται διὰ τῆς ἑπομένης βαθύνοος κρίσεως: «Ὁ Στέφενσων ὑπὲρ τοῦ πολιτισμοῦ εἰργάσθη πλέον ἢ ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Ναπολέων ἢ ὁ Βίσμαρκ. Ὁ Στέφενσων ἐδωρήσατο τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει δῶρον, οὗ οἱ λαοὶ πάντες δύνανται νὰ ἐπωφελῶνται». Ἡ κρίσις αὐτὴ εἶνε ἀληθής τε καὶ ἀειθαλὴς στέφανος εἰς τὴν μνήμην ὄντως μεγάλου ἀνδρός, διὰ τῆς ἐφευρέσεώς του παρασχόντος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγικῆς ἐργασίας καὶ τοῦ πλούτου ὄργανον ἐντελέστατον καὶ σωτήριον.

Ἀπίστευτον ἀλλ' οὐχ ἧττον ἀληθὲς ἀνέκδοτον ἀναφέρουσιν αἱ ἰνδικαὶ ἐφημερίδες τὸ ἑξῆς. Ἐν Καλκούτῃ εἶχε καταδικασθῆ εἰς θάνατον κακοῦργος, πολλὰς ἀλλεπαλλήλως διαπράξας ληστείας καὶ δολοφονίας. Κατὰ τὴν ῥητὴν ἡμέραν τῆς ἐκτελέσεως τῆς καταδίκης ὁ μὲν δήμιος ἠσχολεῖτο νὰ ἐνδύσῃ τὸν κατάδικον τὴν νενομισμένην στολήν, κύριος δέ τις κομίζει αὐτῷ ἔγγραφον παρὰ τοῦ κυβερνήτου, δι' οὗ εἶχεν ἄδειαν νὰ διαλεχθῇ ἐπί τινα λεπτὰ πρὸς τὸν ληστήν. Ἀποχωρήσαντος τοῦ δημίου, οἱ δύο ἄνδρες διαλέγονται ἓν τέταρτον τῆς ὥρας, τελευταῖον δὲ ὁ κατάδικος λέγει τῷ ἑτέρῳ· «Ἀκούσατε, θὰ τὸ ποιήσω, ἐὰν ὀμόσητε ὅτι θὰ λάβωσι παρ' ὑμῶν οἱ συγγενεῖς μου 1,000 λίρας». — «Τὸ ὀμνύω ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Γραφῆς», ἀπεκρίνατο ἐκεῖνος. Κατόπιν ὁ κατάδικος δεθεὶς τὰς χεῖρας καὶ ἀπαχθεὶς ἐπὶ τὸ ἰκρίωμα, ποιούμενος χρῆσιν οὗπερ ἕκαστος κατάδικος ἔχει δικαίωμα νὰ ἀποτείνῃ τὸν λόγον τοῖς θεαταῖς, εἶπε στεντορείᾳ τῇ φωνῇ· «Ἀκούσατε πάντες οἱ βλέποντές με· Τὴν ἀρίστην σοκολάταν πωλοῦσιν ἐν Πικαδιλῦ τοῦ Λονδίνου οἱ κύριοι Βίλιαμσον Κέννεδυ καὶ συντροφία». Τοιαῦτα ἀλλόκοτα οὐδ' ἐξ Ἀμερικῆς τέως ἀνηγγέλθησαν.

Παρὰ πᾶσαν τὴν ἐξωτερικὴν λαμπηδόνα καὶ μεγαλοπρέπειαν τῶν Παρισίων, ὑπάρχει ἐν τῇ μεγαλοπόλει ἐκείνῃ καὶ φρικαλέα ἐλεεινότης. Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1881 μόνη ἡ πρωτεύουσα ἔχει νὰ φροντίσῃ περὶ 354,812 παντοίων πτωχῶν, ἐν οἷς 28,000 παιδίων ἢ παντάπασιν ὀρφανῶν ἢ τέλεον ἐγκαταλελειμμένων ὑπὸ τῶν γονέων. Ἐκ τῶν ἄλλων λαμβάνουσι δημοσίαν ὑποστήριξιν 201,100 ἐν τοῖς ἑαυτῶν καταλύμασι, 125,712 ἐν νοσοκομείοις ἢ ἄλλοις ἱδρύμασι φιλανθρωπικοῖς. Ἀπερίγραπτος ὀλιγώρησις, ἐξευτελισμός, θηριωδία καὶ κακοήθεια ἐπικρατεῖ ἐν ταῖς λεγομέναις cités, ἤτοι ἐν ταῖς συνοικίαις τῶν ἐργατῶν. Ὁ Ναπολέων Γ' μετοικοδομήσας τὴν πρωτεύουσαν ἀπέκλεισεν αὐτῆς τὴν πτωχείαν· αὕτη ὅμως ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Βελβὶλ ἐπιτρέχει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν νέαν Σύβαριν ἀπειλητικῶς, παρεσκευασμένη οὖσα πάντοτε νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς σκηνὰς τοῦ 1871. Ε. Σ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

ΥΓΙΕΙΝΗ

Τὰ ἀεριοῦχα ποτά.

Ἡ χρῆσις τῶν *ἀεριούχων* ὑδάτων (eaux gazeuses), οἷον τὸ ὕδωρ *σέλτς*, κ. ἄ., ἤρξατο ἀπό τινος ἱκανῶς καὶ παρ' ἡμῖν διαδιδομένη· διὰ τοῦτο ὀλίγαι λέξεις ἐπ' αὐτῶν δὲν θὰ θεωρηθῶσιν ἴσως περιτταί. Ἀληθὲς εἶνε ὅτι τὰ ὕδατα ταῦτα λαμβανόμενα κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος συντελοῦσιν εἰς τὴν πέψιν, χωρὶς νὰ ἐπιφέρωσι βλάβην τινὰ εἰς τὸν στόμαχον; Μάλιστα, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅμως τοῦ νὰ κάμνωμεν μετρίαν χρῆσιν αὐτῶν. Διότι τὰ ὕδατα ταῦτα ἐνέχουσιν ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἀέριον, ὅπερ ἀμβλύνει τὴν αἰσθητικότητα τῆς μεμβράνης τοῦ στομάχου. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὰ ἀεριοῦχα ποτὰ εἶνε λίαν ὠφέλιμα εἰς τοὺς πάσχοντας ἐκ δυσπεψίας· πλὴν δὲ τούτου ἔχουσι καὶ τὴν ἰδιότητα νὰ κινῶσι τὴν ὄρεξιν. Ἀλλά, μὲ τὸν καιρόν, ἀμβλύνουσι τὴν αἰσθητικότητα τοῦ στομάχου, καθιστῶντα τὸ ὄργανον τοῦτο ἀδρανές. Διὰ τοῦτο καλὸν εἶνε νὰ μὴ κάμνῃ τις χρῆσιν διηνεκῆ τῶν ποτῶν τούτων, οὐδὲ νὰ πίνῃ μεγάλην ποσότητα ἐξ αὐτῶν· ἄλλως ἀντὶ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς εὐαρέστου αὐτῶν χρήσεως, θὰ ἐμπέσῃ ἀκριβῶς εἰς τὸν σκόπελον, τὸν ὁποῖον ἐζήτει νὰ ἀποφύγῃ.

ΑΘΗΝΗΣΙ. — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 289 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 12 Ἰουλίου 1881

Ο ΚΟΜΗΤΗΣ

Ἅπασα τῶν Παρισίων ἡ πόλις ἐθεάσατο περὶ τὴν δείλην τῆς 28ης Ἰουνίου (ν) λαμπρὸν κομήτην αἴφνης ἐμφανισθέντα, οὗτινος τὸ κέντρον, λάμπον ὡς ἀστὴρ πρώτου μεγέθους, ἠκτινοβόλει εἰς τὸ λυκαυγὲς μετὰ μείζονος ἐντάσεως πάντων τῶν ἐν τῇ αὐτῇ οὐρανίᾳ χώρᾳ ἀστέρων. Τὸ νέον τοῦτο ἄστρον ἐγένετο ὁρατὸν διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ καθ' ὅλην τὴν νύκτα τῆς 23 πρὸς τὴν 24 Ἰουνίου, καθὼς καὶ τὴν ἐπομένην τῆς 24 πρὸς τὴν 25, θὰ ἐξακολουθήσῃ δὲ διαυγάζον ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν καθόσον ἀνυψοῦται ὁλονὲν πρὸς τὸν ἀρκτικὸν πόλον.

Ὁ κομήτης οὗτος, ὁ ἐκπλήττων ἡμᾶς διὰ τῆς λάμψεώς του, ἔρχεται ἐκ τῶν νοτίων χωρῶν τοῦ οὐρανίου θόλου. Ἀνακαλυφθεὶς τὴν 29 Μαΐου ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τοῦ Ῥίου-Ἰανεΐρου ὑπὸ τοῦ κ. Κρούλς, εἶνε αὐτὸς ἐκεῖνος, περὶ οὗ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας μετέδωκε τὰς πρώτας παρατηρήσεις εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν. Οὐδόλως ὑπετίθετο, ὅτι ἤθελε φθάσει τοσοῦτον λαμπρὸς, τὴν αὐτὴν δὲ τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ ἡμέραν τὸ ἀστεροσκοπεῖον τῶν Παρισίων ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ κομήτης δὲν θὰ ἦναι ὁρατὸς τὸ ἑσπέρας εἰμὴ μετὰ δύο ἡμέρας.

Ἀλλ' εἶνε πάντοτε κάλλιον νὰ ὑποτιμῶμεν μᾶλλον ἢ νὰ ὑπερτιμῶμεν τὰς τοιαύτης φύσεως ἀστρονομικὰς προρρήσεις, καθόσον ἡ προσδοκία τοῦ κοινοῦ ἠδύνατο εὐχερῶς νὰ ἀπατηθῇ ἐξ ἁπλῆς τινος ἐλαττώσεως τοῦ φωτὸς τῶν τοιούτων μυστηριωδῶν ἄστρων.

Ὁ κομήτης διατρέχει τὸν οὐρανὸν μετὰ ταχύτητος ὑπερτέρας τῆς γῆς, ἧς ἡ ταχύτης εἶνε μόνον 106,000 χιλιόμετρα τὴν ὥραν, ἤτοι 29,450 μέτρα τὸ δευτερόλεπτον. Ὁ πυρφόρος οὗτος στρατηλάτης τοῦ ἀπείρου κατὰ τὴν 19 Ἰουνίου διέβη ἐγγὺς τοῦ ἡλίου, καὶ ἤδη απομακρύνεται ἐξ αὐτοῦ τε καὶ ἐκ τῆς γῆς. Ἐν αὐτῷ ἔχομεν τὴν ἀπροσδόκητον ἐπάνοδον τοῦ κομήτου τοῦ 1807[1]. Τὴν νύκτα τῆς 28 πρὸς τὴν 29 ὁ κομήτης ὤφθη διὰ ἀόπλου ὀφθαλμοῦ μέχρι τῆς 9 καὶ 1]4 ὡς πρωτοβάθμιος ἀστὴρ, εἰς τὰς 3 δὲ τὸ πρωΐ, ὄρθρου βαθέος, ἐπεφαίνετο εἰσέτι ἀρκούντως ζωηρὸς ἅτε μὴ δύων. Ἡ οὐρὰ αὐτοῦ τὴν νύκτα τῆς 28 εἶχε μῆκος 8 μοιρῶν, κατὰ τὸν ὡς ἔγγιστα ὑπολογισμὸν, ὃν ἐγὼ αὐτὸς ἐποίησα, ἔχει δὲ ἔκτασιν πλέον τῶν 10,000,000 λευγῶν.

Τὸ κέντρον εἶναι λίαν λαμπρὸν, καὶ φαίνεται περιστοιχούμενον ὑπὸ ἀτμώδους ἀτμοσφαίρας ἀκτινοβολούσης ἐκ διαλειμμάτων. Τὸ ὅλον τοῦ πυρῆνος ἢ τῆς κεφαλῆς παρουσιάζει ἐλλειπτικὸν σχῆμα, ἡ δὲ οὐρὰ φαίνεται οὖσα ἄθροισμα ἀτμῶν, ὠθουμένων σφοδρῶς ἐκ τοῦ ἀντιθέτου πρὸς τὸν ἥλιον μέρους. Ἡ οὐρὰ αὕτη προηγεῖται τοῦ κομήτου κατὰ τὴν κίνησιν αὐτοῦ εἰς τὸ ἄπειρον. Παρατηρούμενον διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ τὸ μυστηριῶδες τοῦτο ἄστρον δίδωσι τὴν ἰδέαν κόσμου καιομένου, οὗτινος ὁ καπνὸς ἀναθρώσκει καθέτως καὶ σχεδὸν εὐθὺ πρὸς τὸν βόρειον πόλον.

Ὁ πλάνης οὗτος ὁδοιπόρος τοῦ ἀπείρου, ὁ κομήτης τοῦ 1807, ὃν οἱ ἀστρονόμοι τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας, ἐν οἷς καὶ ὁ διάσημος Βέσελ, ἐνόμιζον ἀναχωρήσαντα διὰ 1700 ἔτη, ἐνεφανίσθη αἴφνης εἰς τὸν ὁρίζοντα ἡμῶν, ἀναμφιβόλως ὅπως διδάξῃ τοὺς μαθηματικοὺς τῆς γῆς ὅτι ὀφείλουσι ν' ἀπέχωσι τοῦ ὑπολογίζειν πᾶν ὅ,τι δὲν εἶνε δεκτικὸν ὑπολογισμοῦ, καθὼς καὶ τοῦ πιστεύειν ὅτι οἱ ἀριθμοὶ ἔχουσι προσωπικὴν ἀξίαν.

Ὄντως ἀστρονόμοι τινὲς τηλικαύτην ἐποιήσαντο κατάχρησιν τῶν ἀριθμῶν, ὥστε θὰ ἀπέληγον εἰς τὴν δυσφήμησιν καὶ αὐτῆς τῆς ἀστρονομίας, ἐὰν ἡ ὑψηλὴ αὕτη ἐπιστήμη δὲν ἐδέσποζεν αὐτῶν δι' ὅλης τῆς λαμπηδόνος της. Αἱ μαθηματικαὶ μέθοδοι δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τοὺς μύλους, ἐξ ὧν δὲν ἐξέρχεται εἰμὴ ὅ,τι ἐν αὐτοῖς ἐτέθη, ἐὰν δὲ ὁ μυλωθρὸς δὲν ἔρριψεν εἰμὴ κριθὴν καὶ σίκαλιν, δὲν θὰ παραχθῇ βεβαίως οὐδὲ εἷς κόκκος ἀλεύρου ἐκ σίτου. Τί θέλει συμβῇ ἐπομένως ἐὰν ἀντὶ παντὸς ἄλλου ῥίψῃ ἄμμον;

Δυστυχῶς ὑπάρχουσιν ἐν ἁπάσαις ταῖς χώραις ἀστρονόμοι, οἵτινες διανύουσι τὸν βίον γράφοντες ἀριθμοὺς, καὶ ἐπὶ τέλους καταντῶσι νὰ πιστεύωσιν, ὅτι τὰ ἀρχιτεκτονικὰ αὐτῶν ἔργα εἶναι ὁ ναὸς τῆς Οὐρανίας αὐτῆς. Διατείνονται φέρ' εἰπεῖν ὅτι ὑπελόγισαν ἔλλειψίν τινα, ἧς ὅμως δὲν εἶδον ποτὲ οὔτε τὸ χιλιοστὸν μέρος, τῆς ὁποίας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσιν εἰμὴ ἐλάχιστον τόξον δυνάμενον νὰ ἦναι ἐλλειψοειδὲς, ἀλλ' ἐπίσης καὶ νὰ ἀποτελῇ παραβολήν. Θὰ ἦτο δὲ τὸ αὐτὸ ὡς εἰ ἤθελέ τις νὰ ὑπολογίσῃ τὴν ἡλικίαν τοῦ πλοιάρχου ἐκ τοῦ μήκους ἢ ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ πλοίου.

1. Τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον ἀμφισβητεῖ ὁ σοφὸς διευθυντὴς τοῦ παρ' ἡμῖν ἀστεροσκοπείου κ. Ι. Σμὶθ, ὡς εἶδον οἱ ἀναγνῶσται τῆς «Ἑστίας» ἐν τῷ προηγουμένῳ Δελτίῳ.

Digitized by Google

Εἶναι βέβαιον ἐν τούτοις ὅτι, καίτοι ὁ κομήτης οὗτος ἐπέστρεψε ταχύτερον ἢ ὅ,τι προσεδοκᾶτο, οὐδὲν κακὸν θὰ πράξῃ ἡμῖν, ὡς δὲν ἔπραξε καὶ κατὰ τὸ 1807. Τὸ μόνον δὲ, ὅπερ δυνάμεθα νὰ προείπωμεν, εἶνε ὅτι προαγγέλλει πόλεμόν τινα κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, καὶ ὡς πρὸς τοῦτο οὐδένα τρέχομεν κίνδυνον νὰ ἐξαπατηθῶμεν, καθόσον, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν, ἡ ἡμετέρα νοημονεστάτη ἀνθρωπότης δὲν ἀφῆκεν οὔτε ἓν ἔτος νὰ παρέλθῃ, χωρὶς νὰ συγκρουσθῇ ἐπὶ ἑνὸς ἢ ἐπὶ ἑτέρου σημείου τῆς φιλέριδος αὐτῆς μυρμηκιᾶς. Τὴν πρόρρησιν ταύτην ποιοῦντες ἐσμὲν βεβαιότεροι περὶ τῆς πραγματοποιήσεως αὐτῆς, ἢ ἐὰν ἠθέλομεν προαναγγείλει ἔτος ἰσχυρῶν καυσώνων ἢ ἐξαιρετικῶν οἴνων.

Τὸ παρελθὸν ἔτος ἕτερος κομήτης, πολὺ σπουδαιότερος τοῦ παρόντος, ἔχων οὐρὰν μακροτέραν τῆς ὅλης ἀποστάσεως τῆς χωριζούσης ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἡλίου (37,000,000 λευγῶν) ἐφώρμησε μανιώδης κατὰ τοῦ ἄστρου τῆς ἡμέρας, ἐπιβὰς ἐπ' αὐτοῦ, μετὰ ταχύτητος 300,000 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον τὴν 28 Ἰανουαρίου 1880 εἰς τὰς 10 ὥρ. τῆς πρωΐας, διανύσας ἐντὸς 3 ὡρῶν τὸ ἥμισυ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου καὶ προσεγγίσας μέχρις 60,000 λευγῶν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, ὅτε ἤρξατο τρέχων, πετῶν μετὰ τάχους 400,000 μέτρων τὸ δευτερόλεπτον.

Ἡ μάζα τοῦ ἡλίου ἐξακοντίζει περὶ αὐτὴν ὄγκους διαπύρου ὑδρογόνου μέχρις ὕψους 80,000 λευγῶν. Καὶ ὅμως ὁ μνησθεὶς κομήτης διῆλθε τὰς φλόγας ταύτας χωρὶς νὰ καῇ καὶ χωρὶς νὰ ἀναγκασθῇ νὰ σταθῇ οὔτε ὑπὸ τῆς πυρπολουμένης ἀτμοσφαίρας, οὔτε ὑπὸ τῆς φρικώδους ἕλξεως τῆς ἡλιακῆς σφαίρας, τῆς οὔσης 324,000 φορὰς βαρυτέρας τῆς γῆς καὶ 1,280,000 φορὰς ὀγκωδεστέρας. Εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις τὴν δύναμιν τῆς θερμότητος, εἰς ἣν ὑπεβλήθη ὁ κομήτης.

Ἐξ αὐτοῦ θεωρούμενος ὁ ἥλιος εὑρίσκετο ὑπὸ γωνίαν 88 μοιρῶν, παρουσιάζων κατὰ συνέπειαν διάμετρον 165ἀκις μεγαλειτέραν τῆς εἰς ἡμᾶς δεικνυομένης. Θὰ ἔλαμπεν ἑπομένως ἐν τῷ οὐρανῷ τοῦ κομήτου ὡς ἀπειρομεγέθης δίσκος, οὗτινος τὸ μὲν κατώτερον χεῖλος ἥπτετο τοῦ ὁρίζοντος, τὸ δὲ ἀνώτερον εὑρίσκετο εἰς τὸ μεσουράνημα. Τρεῖς ἡμέρας μετὰ ταῦτα, ἤτοι τὴν πρώτην Φεβρουαρίου, ὁ φλεγέθων ὁδοιπόρος ἐνεφανίζετο εἰς τὴν γῆν καταπλήττων τοὺς ἀστρονόμους τῆς Αὐστραλίας ἕνεκα τοῦ ἀπλέτου φωτὸς, ὅπερ ἐξηκόντιζεν ἀνὰ μέσον τῶν ἀστερισμῶν. Εἶτα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον αὐτοῦ, χωρὶς νὰ συμβῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς ἐπαναστάσεις.

Τὴν 27 Φεβρουαρίου 1843 περὶ τὴν 10 πρωϊνὴν ὥραν ὁ αὐτὸς κομήτης διέβη ἔμπροσθεν τοῦ ἡλίου· τὴν φορὰν δὲ ταύτην, εὑρισκόμενος 31,000 λεύγας μόνον εἰς ἀπόστασιν αὐτοῦ, ἐξετέλεσεν ἐντὸς 2 ὡρῶν ὅλον τὸν γῦρον τοῦ ἡλιακοῦ ἡμισφαιρίου ἐστραμμένου πρὸς τὸ περιήλιον αὐτοῦ. Τὴν ἐπαύριον 28 Φεβρουαρίου ἐφάνη ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ ἀκριβῶς πλησίον τοῦ ἡλίου. Ἡ οὐρὰ αὐτοῦ εἶχε μῆκος 80,000 λευγῶν.

Ἡ περίοδος τοῦ κομήτου τούτου ὑπελογίσθη εἰς 376 ἔτη, δὲν ἐπεριμένετο δὲ εἰμὴ τὸ ἔτος 2,219, ἀλλ' αἴφνης ἐπανέκαμψεν χωρὶς νὰ ἀναγγελθῇ. Ὅθεν δύναταί τις νὰ εἴπῃ νῦν σχεδὸν μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ἀνὰ πᾶν 37ον ἔτος ἐπισκέπτεται τὰς ἡμετέρας χώρας. Δὲν εἶναι πάντοτε ἐξίσου ὁρατὸς, ἀλλ' εἰς πλείστας ἐκ τῶν προηγουμένων αὐτοῦ περιόδων ἀνευρέθη πάντοτε. Εἶναι ἐπίσης λαμπρὸς καὶ φοβερός.

Ὑπῆρξεν ὁ αὐτὸς πιθανὸν κομήτης ὁ ὀφθεὶς ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τοῦ ὑπάτου Ὀκταβίου τὸ 75ον ἔτος Π. Χ., καὶ ὁ ἐκπλήξας τοὺς νικητὰς τοῦ κόσμου ἐπὶ τῆς 5ης ὑπατείας τοῦ Τίτου, τὸ 73ον μ. Χ. Κατὰ τὰς πιθανωτέρας δὲ παρατηρήσεις εἶνε ὁ αὐτὸς, ὅστις ἐνεφανίσθη ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καθ' ἣν στιγμὴν ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς, ἐφ' ᾧ καὶ ἐπωνομάσθη ὑπὸ τῆς παραδόσεως *Ὁ ἀστὴρ τῶν Μάγων*.

Οἱ ἀστρολόγοι ἀνήγγειλαν ὅτι, ὅταν ἐπιστρέψῃ ὁ ἀστὴρ τῶν Μάγων, ὁ Θεάνθρωπος θέλει καταβῇ ἐκ νέου ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπως κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκρούς. Τὸ μυστηριῶδες ἄστρον ἐπανῆλθεν, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν ἔχομεν νὰ οἰκτείρωμεν γηΐνην καταστροφήν.

Τί ἐστι κομήτης;

Μάζα νεφελώδης, ἐλαφροτάτη, ἧς τὸ κέντρον δύναται νὰ ἦναι στερεὸν, ἢ νὰ ἀποτελῆται ὑπὸ στερεῶν ἀερολίθων, φερομένων εἰς τὸ περιήλιον μέχρι πυρακτώσεως, ἀλλ' ὧν ἡ μεγαλειτέρα ἔκτασις σχηματίζεται ὑπὸ φωτεινῆς νεφέλης.

Αἱ μᾶζαι αὗται κινούμεναι μεμονωμέναι εἰς τὰς ἀβύσσους τοῦ ἀπείρου λαμβάνουσι φυσικῷ τῷ λόγῳ σφαιρικὸν σχῆμα, καὶ ἀποβάλλουσι τὴν οὐρὰν, τὰς γραμμὰς καὶ τὴν ἔκτακτον κόμην. Ὅταν δὲ φθάσωσιν εἰς ἡλιακὰς χώρας, εἶναι πλέον εὐκίσθητοι ἢ οἱ πλανῆται ὑποβαλλόμενοι εἰς τὴν θερμαντικὴν, φωτεινὴν καὶ ἠλεκτρομαγνητικὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἡλίου. Ὁ κομήτης διαστέλλεται, οἱ ἀτμοὶ αὐτοῦ ἀναπτύσσονται καὶ ἐκπέμπονται πρὸς τὸ φαεινὸν ἄστρον, εἶτα παρατηροῦνται ἀπωθούμενοι πανταχόθεν ἀπὸ τοῦ πυρῆνος, καὶ οὕτω ἄρχεται ὁ σχηματισμὸς τῆς οὐρᾶς.

Συχνάκις φωτειναὶ ἀκτῖνες περικυκλοῦσι τὸν πυρῆνα, ἐνίοτε δὲ ἀποτελεῖται περὶ αὐτὸν πολλαπλοῦς πέπλος, συγκείμενος ἐκ σειρᾶς ἐπαλλήλων περιβολῶν. Τὰ φωτεινὰ ταῦτα ἀέρια ἀπωθοῦνται συνεπῶς πρὸς τὰ ὄπισθεν, ἐνῷ ὁ κομήτης διανύει τροχάδην τὸν δρόμον του.

Φαίνεται ὅτι τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα παράγονται κυρίως ὑπὸ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Τότε ὁ κομήτης ἀφίνει τὸ σφαιρικὸν σχῆμα καὶ λαμβάνει τὸ ᾠοειδὲς ἢ ἐλλειψοειδὲς, μηκυνόμενος κατὰ τὴν πρὸς τὸν ἥλιον διεύθυνσίν του.

Digitized by Google

Ἡ διὰ τοῦ πρίσματος ἀνάλυσις ἀπέδειξεν ὅτι τὰ ἄστρα ταῦτα σύγκεινται κυρίως ἐξ ἀτμῶν ἄνθρακος ἐν λίαν ῥευστῇ καταστάσει.

Πόθεν ἔρχονται τὰ σώματα ταῦτα;

Τινὰ μὲν δύνανται νὰ ὦσι μικρὰ, νεφελώδη, ἑλκόμενα ὑπὸ τῆς ἕλξεως τοῦ ἡλίου, ὅτε οὗτος βαίνει πρὸς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ἡρακλέους, ἄλλα δὲ μάζαι κόσμων διατρέχουσαι τὸ ἄπειρον διάστημα τοῦ οὐρανοῦ καὶ φθάνουσαι εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἡλιακῆς ἕλξεως. Ἄλλα πάλιν ἐνδέχεται νὰ προῆλθον ἐξ ἐκρήξεων γενομένων ἐπ' αὐτῆς τῆς ἡμετέρας ἡλιακῆς ἑστίας, ἄλλα δὲ νὰ ὦσι τὰ ἐρείπια κατεστραμμένων κόσμων, οἵτινες πίπτουσιν ἐν τῇ αἰωνίῳ νυκτὶ, μέχρις οὗ ἕλξις τις καταστῇ κυρία αὐτῶν καὶ τοὺς ἐπαναῤῥίψῃ εἰς τὸ χωνευτήριον τῆς ζωῆς. Τὰ πάντα δὲ πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι ὑπάρχουσιν, ἐσπαρμένοι τῇδε κἀκεῖσε ἐπὶ τῶν πλανητικῶν ζωνῶν καὶ πλέοντες ἐπὶ τῶν αἰθερίων κυμάτων, κομῆται τινὲς συνιστάμενοι πρὸ πάντων ἐκ ναυαγίων, ἅτινα ὑπέστησαν ἐνδεχομένως τόσα ἑκατομμύρια κόσμων. Εἰσὶ τὰ λείψανα τῶν νηῶν τούτων, τῶν ἀνικάνων κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως ἐκτελέσωσιν ἄνευ ἀβαρίας τὴν εἰς τὸ ἄπειρον διαδρομὴν αὐτῶν. Οὐχ ἧττον τμήματα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον διαλυθέντα δὲν ἀφέθησαν τυχαῖα ἐν τῷ ἀπείρῳ χώρῳ. Τὰ τμήματα ταῦτα κινοῦνται ἐντὸς τροχιᾶς, ἧς τὸ σχῆμα ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν τροποποιήσεων, ἃς ἐπήνεγκον εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ταχύτητα αἱ ἐπ' αὐτῶν ἐπιδράσασαι ἀνατρεπτικαὶ ἐνέργειαι.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὸ ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα εἰσδυόντων κομητῶν τυγχάνει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὕτω καθ' ὑπερβολὴν μέγας, ὥστε κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ἐτῶν—εἰς ἃ ἑκατομμύρια ἔτη ἐπιτρέπεται νὰ προσδιορίσωμεν τὴν διάρκειαν τοῦ πλανητικοῦ ἡμῶν συστήματος, —τὰ μεταξὺ τῶν πλανητῶν διαστήματα θὰ διεσχίσθησαν ὑπὸ ἀπείρου πλήθους χειμάῤῥων ὕλης κομητῶν διαλυθέντων, τεμαχίων κομητῶν, ἅπερ αἱ οὐράνιοι γαῖαι δὲν δύνανται ἢ νὰ συναντῶσι συνεχῶς. Ἑκατομμύρια κομητῶν πλέουσιν ἀδιακόπως περὶ ἡμᾶς ἐν τῷ αἰθερίῳ ὠκεανῷ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἕκαστος βλέπει ὁποῖον ἀπροσδόκητον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ σπουδὴ τῶν ἄστρων τούτων, ἅτινα κατά τινα ἐποχὴν ὑπῆρξαν ὁ τρόμος τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ τὰ ὁποῖα ἐνώπιον τῶν διαφόρων νεωτέρων ἀστρονόμων κατέστησαν διὰ μιᾶς ἀσήμαντα, καθόσον τινὲς ἐξ αὐτῶν τὰ ἀπεκάλουν *μηδενικὰ ἀόρατα*, καὶ ἕτεροι *χαρηκομένα μηδενικά*. Καὶ ὅμως ταῦτα εἰσὶν ἀναμφιβόλως προωρισμένα νὰ ἀποκαλύψωσι πολλὰ μυστήρια ἐπὶ τοῦ μεγάλου προβλήματος τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τῶν ὄντων.

[Ἐκ τοῦ «Voltaire»]

CAMILLE FLAMMARION.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 413

ΙΕ'

Νέα πρόσωπα καὶ νέα πράγματα.

Εἰς τὴν πρώτην θέσιν, τουτέστιν ἐγγὺς τοῦ κιγκλιδώματος, ὅπερ χωρίζει τὸ ἱερὸν ἀπὸ τῆς λοιπῆς μικρᾶς ἐκκλησίας, εὑρίσκομεν τὴν ἐπαύριον πρωΐαν γονυπετεῖς τὸν Βαττίσταν καὶ τὴν Σπεράντσαν, ἀκροωμένους εὐλαβῶς τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ψαλλομένην λειτουργίαν. Ἡ ἁγία τράπεζα, ἧς ὑπεράνω εὑρίσκεται ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν, κρυπτομένη δι' αὐλαίας ἀπὸ τῶν βεβήλων ὀμμάτων, εἶνε πλουσίως κεκοσμημένη, τοὺς δὲ τοίχους τῆς ἐκκλησίας καλύπτουσιν ἀναθήματα, ὧν τὰ πλεῖστα εἶνε καρδίαι ἀργυραῖ ἢ κνήμη τις ἢ χεὶρ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου ἢ καὶ παιδίον ἔτι ἀργυροῦν, ἐσπαργανωμένον κατὰ τὸ ἰταλικὸν ἔθιμον. Ὑπάρχουσιν ἔτι καὶ μικραί τινες ἀρχαϊκαὶ εἰκόνες, ὧν τὰ ἐννέα δέκατα παριστάνουσι δῆθεν πλοῖα βυθιζόμενα ἐν μέσῳ φοβερῶν κυμάτων καὶ τὴν Παναγίαν καθημένην ἐντὸς νεφέλης καὶ προσβλέπουσαν ἱλαρῶς.

Ἡ λειτουργία ἐπεράνθη μετὰ μικρὸν, ἡ Σπεράντσα προσήνεγκε τὸ ἀνάθημά της —μεγάλην ἀργυρᾶν καρδίαν —, ὁ Βαττίστας ἐπίσης —εἰκόνα παριστῶσαν ἄμαξαν ἀνατρεπομένην καὶ τὴν Παναγίαν ὑπεράνω αὐτῆς, ἐν μέσῳ νεφελῶν —, καὶ οἱ πιστοὶ ἀπεσύρθησαν.

—Πῶς οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ, εἶπεν ἡ Λουκία πρὸς τὸν ἰατρὸν, καταβαίνουσα τὰς βαθμίδας τῆς μικρᾶς στοᾶς, ὅθεν εἶχον ἀκροασθῆ τὴν λειτουργίαν, πῶς οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶνε δυνατὸν νὰ πιστεύουν ὅτι τόσον μικρὰ εἰκὼν ἐχρησίμευσεν ὡς ἱστίον πλοιαρίου;

— Ἡ παρατήρησίς σας, δεσποινὶς, εἶνε φοβερὰ αἱρετικὴ, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός· ἂν τὸ πλοιάριον ἦτο πολὺ μικρὸν, ποῦ θὰ ἦτο τὸ θαῦμα;

Καὶ ὁδηγῶν αὐτὴν ἀριστερᾷ τοῦ παρεκκλησίου προσέθηκε:

—Καὶ τόρα, ἂν θέλετε νὰ σᾶς ὁδηγήσω, θὰ σᾶς φέρω εἰς ἓν μέρος, ὅπου σᾶς προσμένει πολὺ εὐάρεστος ἔκπληξις.

— Ὅπως θέλετε, εἶπεν ἡ Λουκία.

Ἡ ἀσυνήθης αὐτὴ ψυχρότης ἐξέπληξε τὸν Ἀντώνιον, ὅστις ἐθεώρησεν αὐτὴν ἀτενῶς, καὶ τῇ εἶπε:

— Φοβοῦμαι μὴ δὲν ἐκοιμήθητε ἀπόψε καλά.

— Ἀπεναντίας, ἀπήντησεν ἐκείνη σχεδὸν ἀποτόμως, ποτέ μου δὲν ἐκοιμήθην καλλίτερα.

Ἆ, Λουκία! ἂν δὲν ἦσαν πορφυραῖ αἱ παρειαί σου, πόσον δικαίως ἠδύνασο νὰ ἐπιτιμηθῇς ὡς ψευδομένη ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτὰ τῆς Παναγίας!

Ὁ Ἀντώνιος τὴν ἐθεώρησε καὶ πάλιν σιωπηλὸς, χωρὶς νὰ τῇ προσφέρῃ κἂν τὸν βραχίονά του. Ἄλλως δὲ ἵστατο μακράν του, καὶ παρεῖχεν αὐ-

Digitized by Google

τῷ τὸ δικαίωμα νὰ ὑποθέσῃ ὅτι δὲν ἐπεθύμει τὸ στήριγμά του. Ἐβάδισαν οὕτω ἐπί τινας στιγμὰς, σιωπηλοὶ, εἶτα δὲ, παρακάμψαντες προεξοχήν τινα τοῦ βράχου, ἔφθασαν εἰς οροπέδιον καλυπτόμενον ὑπὸ ἀγρίων ῥόδων.

Ἡ Λουκία ἱλαρύνθη πρὸς τὸ θέαμα, ὁ δὲ Ἀντώνιος εἶπεν·

— Ἐδῶ ἦτον ἡ ἀρχικὴ ἐκκλησία. Φαίνονται ἀκόμη μεταξὺ τῶν θάμνων τὰ λείψανα τῶν παλαιῶν τοίχων. Μακρυνθῆτε ὀλίγον, διότι ἀλλέως εἶνε ἀδύνατον ν' ἀπαλλαγῆτε ἀπὸ τὰ ἀγκάθια, ταῦτα δὲ λέγων, εἰσεχώρησε μεταξὺ τῶν πυκνῶν θάμνων καὶ ἤρχισε νὰ κόπτῃ δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ· μετὰ τοῦτο, ἀφαιρέσας τὰς ἀκάνθας, ἐσχημάτισεν ὡραιοτάτην ἀνθοδέσμην, κ' ἔδωκεν αὐτὴν, χωρὶς νὰ εἴπῃ τι, εἰς τὴν Λουκίαν, ἥτις τὴν ἐδέχθη χωρὶς ἐπίσης νὰ προφέρῃ λέξιν.

— Καπουκῖνος εἶν' αὐτός ; ἠρώτησεν αἴφνης, δεικνύουσα διὰ τοῦ δακτύλου ἄνθρωπον φοροῦντα μακρὸν καὶ εὐρὺν χιτῶνα, δεδεμένον διὰ σχοινίου περὶ τὴν ὀσφύν του.

— Εἶνε ὁ σκευοφύλαξ τῆς ἐκκλησίας, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Ἐξεδύθη τὰ ἱερά του ἄμφια κ' ἐφόρεσε τὴν ἐρημιτικήν του στολήν. Εἶνε ὁ ἐρημίτης τῆς Λαμπεδούσης, γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτό.

Ἡ Λουκία καὶ ὁ ἰατρὸς, ἐπιστρέφοντες εἰς τὸ προσκύνημα, ἐπανεῦρον τὸν ἐρημίτην (ὅστις πιθανῶς τοὺς ἀνέμενε). Ἐχαιρέτισε δ' ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος βαθύτατα τὴν νεάνιδα, καὶ ἀντήλλαξε λόγους τινὰς μετὰ τοῦ ἰατροῦ.

— Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος ἰταλιστὶ, κτυπῶν φιλικῶς τὸν ὦμον τοῦ ἐρημίτου, ἔχει τὴν Παναγίαν εἰς τὴν *τσέπην* του· τί, ψεύματα ;

Ὁ ἐρημίτης, κολακευθεὶς προδήλως ἐκ τῆς βεβήλου ταύτης φιλοφροσύνης, ἐξέφρασε τὴν εὐχαρίστησίν του διὰ μικροῦ τινος κινήματος τῆς κεφαλῆς, καὶ ἱκετευτικῆς χειρονομίας, ἥτις ἐσήμαινε: «Φεισθῆτε τῆς μετριοφροσύνης μου», κ' ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του. Ἡ Λουκία παρετήρει αὐτὸν λίαν περιέργως κατὰ τὸν μικρὸν αὐτὸν σταθμόν.

Ἦτο ἄνθρωπος ἰσχνὸς, εὔχρους, ἑξηκοντούτης περίπου, καὶ μικροὺς ἔχων τεφρόχρους ὀφθαλμοὺς, ὀξεῖς ὡς ὀφθαλμοὺς μυγαλῆς, μαρτυροῦντας τὴν χολερικὴν αὐτοῦ κρᾶσιν.

— Τὸ ταλαίπωρον αὐτὸ γερόντιον, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ἐμπορεύεται μικράς τινας εἰκόνας τῆς Παναγίας, καὶ μ' ἔλεγεν ὅτι θὰ ἔλθῃ ἐντὸς ὀλίγου νὰ σᾶς δείξῃ τὴν συλλογήν του. Ἐλπίζει ὅτι θ' ἀγοράσετε μερικάς. Ἠμπορεῖτε νὰ τὰς δώσετε εἰς τὴν Σπεράντσαν καὶ τὸν Βαττίστα, οἱ ὁποῖοι βεβαιωθῆτε θὰ καταχαροῦν. Ἡ μικρὰ αὐτὴ φορολογία καὶ ὀλίγα ἄλλα ἀσήμαντα τυχηρὰ ἀποτελοῦν ὅλον του τὸ εἰσόδημα, διότι μισθὸν δὲν ἔχει. Εἶνε τύπος ἄξιος σπουδῆς. Ὁ φανατισμός του, ὡς πρὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν Παναγίαν, δὲν ἔχει ὅριον.

Μετὰ μικρὸν εὗρον τὸν Βαττίσταν καὶ τὴν Σπεράντσαν καθημένους ἐπὶ τοῦ ἀνδήρου. Καταληφθεὶς οὕτω αἰφνιδίως ὁ πτωχὸς Βαττίστας, ὅστις δὲν εἶχεν ἔτι κατορθώσει νὰ νικήσῃ τὸν φόβον καὶ τὸν εὐλαβῆ θαυμασμὸν, ὃν τῷ ἐνέπνεεν ἡ Λουκία, ἠρυθρίασε μέχρις ὤτων καὶ προσεπάθησε νὰ κρυβῇ ὄπισθεν τῆς Σπεράντσας· τὸ τέχνασμά του παρετηρήθη, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπρόσεξεν, ὁ δὲ Ἀντώνιος λυπούμενος τὸν ταλαίπωρον νεανίαν ἀπῆλθεν εἰς ἀναζήτησιν μικρᾶς τραπέζης διὰ τὴν Μὶς Δάβεν, ἥτις ἐκάθισε νὰ ζωγραφήσῃ. Πιστὸς εἰς τὸν λόγον του ὁ ἐρημίτης, ἐνεφανίσθη μετὰ μικρὸν, φέρων ὀγκῶδες δέμα εἰκονογραφιῶν, ἃς ἐπῄνεσαν μὲν κ' ἐπανηγύρισαν ἐναμίλλως οἱ παρεστῶτες, ἠγόρασε δὲ ἡ Λουκία, ὡς εἶχε τοῦτο πρὸ μικροῦ συμφωνηθῆ.

— Ἔχετε πολλοὺς προσκυνητάς ; ἠρώτησεν ὁ Ἀντώνιος.

— Χριστὲ κ' Ἐσταυρωμένε ! Ἀκοῦτ' ἐκεῖ ! ἀνεφώνησεν ὁ εὐόργητος γέρων, ὅστις ὡμίλει τοσοῦτον ἀποτόμως καὶ σείων ἀδιακόπως τὴν κεφαλὴν, ὥστ' ἐφαίνετο ὑπὸ διαρκοῦς θυμοῦ κατεχόμενος. Ἐννοεῖτε ! καὶ ὅλον τὸν χρόνον εἶνε τὸ ἴδιον. Ἔρχονται ἀπὸ τὸ Τουρῖνον, ἀπὸ τὴν Γένουαν, ἀπὸ τὴν Νίκαιαν, ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Καὶ ὅσοι δὲν ἠμποροῦν νὰ ἔλθουν, ἡ Παναγία τοὺς ἀκούει καὶ ἀπὸ μακρὰν, ἀρκεῖ νὰ τὴν παρακαλέσουν, καὶ νὰ ἔχουν πίστιν. Ταῖς προάλλαις ἀκόμη ἀῤῥωστᾷ ὁ μαρκήσιος Παπαρίλλας, καὶ οἱ ἰατροὶ τὸν ἀπελπίζουν. Ἡ μητέρα του, ἁγία γυναῖκα, στέλει τοὺς ἰατροὺς ἀπ' ἐκεῖ ποῦ ἦλθαν, καὶ κάθεται καὶ γράφει ἕνα γράμμα εἰς τὸν ἐφημέριον, καὶ τοῦ παραγγέλει ἕνα *τριήμερον*· τὴν πρώτην ἡμέραν εὐθὺς ὁ μαρκήσιος ἔγεινε καλά.

— Τί πρᾶγμα εἶνε τὸ τριήμερον ; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Τὸ τριήμερον ! ἀνακράζει τὸ γερόντιον καὶ σείει ἔτι βιαιότερον τὴν κεφαλήν του. Χριστὲ κ' Ἐσταυρωμένε ! Εἶνε παράκλησις τριῶν ἡμερῶν, μὲ προσκομιδὴν καὶ μὲ κωδωνοκρουσίαν ἀδιάκοπον. Ἔχετε ἕνα τριήμερον δι' ἑπτὰ φράγκα κ' ἑξῆντα λεπτά· τρία φράγκα τῆς ἐκκλησίας, τρία τῆς Παναγίας, κ' ἕνα καὶ εἴκοσι διὰ τὴν κωδωνοκρουσίαν. Ἐμένα μοῦ μένουν σαράντα λεπτά. Ἂν δώσετε τρία φράγκα κ' ἑξῆντα περισσότερον ἔχετε καὶ μίαν λειτουργίαν καθ' ἡμέραν. Ἕνα φράγκον διὰ τὴν λειτουργίαν καὶ εἴκοσι λεπτὰ διὰ τὸ ταξεῖδι ἀπὸ τὸ Καστελλάρον ἕως ἐδῶ. Εἶνε τίποτε, μοῦ φαίνεται.

— Βεβαίως δὲν εἶνε ἀκριβὰ, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Δὲν μοῦ λέγεις, σὲ παρακαλῶ, τὸ προσκύνημα τῆς Παναγίας τῆς Φρουροῦ εἶνε τὸ ἴδιον;

— Τὸ ἴδιον ; ἀνεφώνησεν ὁ γέρων περιπορφυρος γενόμενος καὶ περιφρονητικῶς μορφάζων. Προ-

σκυνήματα 'σὰν τὸ ἰδικόν μας,αὐθέντη μου, εἶνε σπάνια εἰς τὸν κόσμον. 'Εμβᾶτε εἰς τὸ ἱερὸν, σᾶς παρακαλῶ, καὶ ἀναγνώσατε τὸ ἔγγραφον τοῦ Πάπα, ποῦ ἔχομεν κολλημένον εἰς τὸν τοῖχον· θὰ ἰδῆτε ὅτι τὸ προσκύνημα τῆς Λαμπεδούσης, εἶνε ὅμοιον μὲ τὰ προσκυνήματα τῆς 'Ρώμης. εἰς ὅλα, καὶ εἰς τὰ προνόμιά του καὶ εἰς τὰς ἀφέσεις τῶν ἁμαρτιῶν. Ποῦ ἡ Παναγία ἡ Φρουρὸς νὰ ἔχῃ αὐτὴν τὴν χάριν!

— 'Εν τούτοις, ἐξηκολούθησε λέγων μετὰ πολλῆς σοβαρότητος ὁ 'Αντώνιος, μολονότι δὲν θέλω νὰ κάμω συγκρίσεις καὶ μάλιστα δυσαρέστους, ἤκουσα νὰ λέγουν ἄνθρωποι καλῶς πληροφορημένοι ὅτι ἡ Παναγία ἡ Φρουρὸς ἔκαμεν ἐσχάτως πολλὰ θαύματα.

— 'Ημπορεῖ! εἶπεν ὁ ἐρημίτης μετὰ ψυχρᾶς τινος συγκαταβάσεως· ἐγὼ δὲν θέλω νὰ τὴν κατηγορήσω. Ἴσως ἰάτρευσε κανένα γέροντα ἀρθριτικὸν, ἢ καμμίαν γραῖαν ρευματικήν. 'Εθεράπευσεν ὅμως κωφαλάλους ἐκ γενετῆς, παραλυτικοὺς εἴκοσι χρόνων; ἔκαμε νὰ βρέξῃ ὅταν ἦτον ἀνάγκη;

— Τὰ εἶδες τοῦ λόγου σου αὐτὰ τὰ θαύματα;

— Χριστὲ κ' 'Εσταυρωμένε! ἂν τὰ εἶδα,λέγει! ἀνέκραξεν ὁ γέρων μετὰ ζέσεως. 'Ενθυμεῖσθε τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1835; Δὲν τὴν ἐνθυμεῖσθε βέβαια, διότι δὲν εἴχατ' ἔλθει ἀκόμη εἰς τὸν τόπον μας· τὸν χρόνον ἐκεῖνον οὐδὲ σταλαγματιὰ βροχῆς, σᾶς δίδω τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, δὲν εἶχε πέσει πρὸ τριῶν μηνῶν, καὶ ἡ ἐσοδεία τοῦ ἐλαίου ἐπλησίαζε νὰ καταστραφῇ. Ἔκλαιαν καὶ ὠδύροντο εἰς τὴν 'Ριβιέραν ὅλοι·ἔκαμαν παρακλήσεις, ἔκαμαν ἁγιασμὸν, ἔφεραν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου, ἔφεραν τὸν θαυματουργὸν σταυρὸν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Σεβαστιανοῦ, ἐπῆγαν καὶ εἰς τὴν Παναγίαν τὴν Φρουρὸν,—ὁ ἐρημίτης ἐμειδίασεν—ὅλα τοῦ κάκου! βροχὴ τίποτε· τότε ἐνθυμήθησαν ὅλοι τὸ Καστελλάρον· τί περιμένουν λοιπὸν οἱ κάτοικοι τοῦ Καστελλάρου; ἔλεγεν ὅλος ὁ κόσμος. Αὐτοὶ ποῦ ἔχουν τέτοιαν εἰκόνα, διατί δὲν κάμνουν μὲ αὐτὴν μίαν λιτανείαν; — Τί κάμνει τότε, αὐθέντα μου, ὁ ἐφημέριός μας; πιάνει καὶ γράφει εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς Βιντιμίλιας ἕνα θαυμαστὸν γράμμα, ποῦ ἔκλαυσαν ὅσοι τὸ διάβασαν· «τόρα εἶνε καιρὸς, ἔλεγε, νὰ φέρωμεν τὴν Παναγίαν τῆς Λαμπεδούσης εἰς τὴν ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν, καὶ νὰ τὴν δείξωμεν εἰς τοὺς πιστούς». 'Ο ἐπίσκοπος, ἅγιος ἄνθρωπος, ἀπαντᾷ εὐθὺς καὶ δίδει τὴν ἄδειαν. Τότε λοιπὸν, ἦτον πρώτη Μαΐου, ἐβγαίνομεν εἰς λιτανείαν. Κόσμος! ἰδέαν δὲν ἔχετε.'Απὸ τὴν Τάγιαν, ἀπὸ τὴν 'Ρίβαν, ἀπὸ τὴν Πομπηΐαναν, ἀπὸ τὴν Βοσκομάραν, ἀπὸ παντοῦ ἦλθαν. Κινοῦμεν μὲ ὅλην τὴν παράταξιν, μὲ κάτι λαμπάδαις θεώραταις, καὶ φέρομεν τὴν εἰκόνα εἰς τὴν ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν. Τί συμβαίνει; τὴν ἰδίαν ἑσπέραν — φαντασθῆτε, τὴν ἰδίαν ἑσπέραν, κεραυνοὶ, ἀστραπαὶ, βρονταὶ, καὶ ἀνοίγουν οἱ καταῤῥάκται τοῦ οὐρανοῦ, καὶ βρέχει, βρέχει —, τί βροχὴ νομίζετε; κατακλυσμός! Δεκαπέντε ἡμέρας ἔμεινεν ἡ Παναγία μας εἰς τὴν ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν, καὶ δεκαπέντε ἡμέρας ἔβρεχεν ἀδιάκοπα. 'Επὶ τέλους ἐφοβήθημεν μήπως γείνῃ κατακλυσμὸς πραγματικὸς, κ' ἐπήραμεν ὀπίσω τὴν εἰκόνα. Εἰς τὴν στιγμὴν ἔπαυσεν ἡ βροχή! Τί τὸ λέγετε αὐτὸ, παρακαλῶ, θαῦμα ἢ ὄχι θαῦμα; ἠρώτησε συμπεραίνων ὁ ἐρημίτης καὶ θριαμβευτικῶς περιβλέπων.

'Η Σπεράντσα καὶ ὁ Βαττίστας οἵτινες εἶχον ἀκούσει κεχηνότες τὴν ἀφήγησιν, ἐξεδήλωσαν πάραυτα τὸν εὐλαβῆ αὐτῶν θαυμασμὸν διὰ συναυλίας ἀνάρθρων φωνῶν καὶ ἐπιφωνημάτων.

— Καὶ δὲν εἶνε αὐτὸ μόνον, ἐπανέλαβεν ὁ ἐρημίτης, σιγήσας ἐπί τινα λεπτὰ, ἵν' ἀπολαύσῃ ἔτι κάλλιον τῆς νέας ἐκπλήξεως ἣν παρεσκεύαζεν εἰς τοὺς ἀκροατάς του. Μίαν ἑσπέραν, ἐνῷ ἡ Παναγία ἦτον εἰς τὴν ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν, ἕνας ἄλλος ἐκκλησιάρχης κ' ἐγὼ ἐμβήκαμεν ν' ἀλλάξωμεν τὰς δεκατέσσαρας μεγάλας λαμπάδας,ποῦ ἔκαιαν τὴν ἡμέραν, μὲ δεκατέσσαρα κανδήλια, τὰ ὁποῖα ἀνάπταμεν πάντοτε τὴν νύκτα, διὰ οἰκονομίαν, ὅταν βλέπω ἔξαφνα τὰ κανδήλια καὶ ἀρχίζουν ν' ἀναιβοκαταιβαίνουν.— Κύτταξε! λέγω τοῦ συντρόφου μου.—Ναὶ, μοῦ ἀποκρίνεται, καὶ ἔτρεμεν ὅλος, καὶ τὰ κανδήλια ἀναιβοκαταίβαιναν!

— 'Αναιβοκαταίβαινε καὶ ἡ εἰκών; ἠρώτησε σοβαρώτατα ὁ 'Αντώνιος.

— Διόλου, ἀπήντησεν ὁ ἐρημίτης· ἡ εἰκὼν ἔμενεν ἀκίνητος.

— 'Η Παναγία μοῦ λέγει, εἶπα τοῦ συντρόφου μου, ὅτι ἐδῶ κάτι τρέχει. 'Αρχίζομεν νὰ κυττάζωμεν παντοῦ, διότι ἐγὼ, νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἁμαρτίαν μου, ἐφοβήθην κλέπτας. Καὶ τί εὑρίσκομεν; φαντασθῆτε! —Ἕνα μικρὸν παιδὶ ἓξ χρόνων, τὸ ὁποῖον ἐκοιμᾶτο ἥσυχα ἥσυχα κοντὰ εἰς τὴν ἁγίαν Τράπεζαν· στοχασθῆτε νὰ ἐξυπνοῦσε τὸ ταλαίπωρον, καὶ νὰ ἔβλεπε τὰ κανδήλια ν' ἀναιβοκαταιβαίνουν! Θ' ἀπέθνησκε ἀπὸ τὸν φόβον του. Αὐτὸ λοιπὸν ἡ Παναγία δὲν τὸ ἤθελε, καὶ δι' αὐτὸ μᾶς εἰδοποίησε, βλέπετε,μὲ τὸ θαῦμά της.

'Η Σπεράντσα καὶ ὁ Βαττίστας ἐδήλωσαν διὰ νέων ἐπιφωνημάτων τὸν θαυμασμόν των, τίς οἶδε δὲ πόσα ἔτι θαύματα ἤθελε διηγηθῇ τὸ γερόντιον, ἂν ὁ 'Αντώνιος, ἀγγέλων ὅτι εἶχε νὰ ἐπισκεφθῇ ἀσθενεῖς τινας, δὲν ἐδράττετο φαιδρῶς τοῦ βραχίονος τοῦ ἐρημίτου καὶ δὲν ἀπῆγεν αὐτὸν ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι εἶχε νὰ τοῦ εἴπῃ σπουδαῖόν τι περὶ τῆς Παναγίας τῆς Φρουροῦ.

'Η Λουκία ἤρχισε πάλιν νὰ ζωγραφῇ. ὁ Βαττίστας ἀπεχώρησεν ἠρέμα, ἡ δὲ Σπεράντσα ἐκάθισε πλησίον τῆς νεκρᾶς της εὐεργέτιδος, καὶ ἤρξατο ἐργαζομένη ἐπί τινος τῶν νυμφικῶν της ἐνδυμάτων.

Digitized by Google

Μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων ἀργῶν, οἵτινες περιεφέροντο διαρκῶς εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν τῆς Τάγιας καὶ εἶχον ἑπομένως παρατηρήσει τὴν προτεραίαν τὸν ἐν τῷ «**Pantano**» περίπατον τῆς μικρᾶς μας συνοδείας, ἦτο καὶ ὁ κύριος Ὀρλάνδος Πιστακίνης, διευθυντὴς καὶ πρωταγωνιστὴς δραματικοῦ θιάσου, φέροντος τὸ ἁρμονικόν του ὄνομα καὶ διασκεδάζοντος τὸ *σεβαστὸν κοινὸν* τῆς πόλεως Τάγιας, ὡς ἀπεκάλουν αὐτὸ αἱ πομπώδεις χειρόγραφοι ἀγγελίαι, αἱ τοιχοκολλημέναι εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ **Pantano**. Ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἀναγάγωμεν τὰ πράγματα εἰς τὴν γυμνὴν αὐτῶν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ἠθέλομεν εἴπει, ὅτι, ἐπειδὴ οὐδεὶς ἐφοίτα εἰς τὸ θέατρον, ὁ θίασος τοῦ κυρίου Πιστακίνη οὔτε διεσκέδαζεν οὔτε ἠνώχλει κανένα. Δυνάμεθα δ' ἐπίσης νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι τὸ ἔντιμον *προσωπικὸν τοῦ θιάσου* ἀπέθνησκε κατὰ γράμμα τῆς πείνης. Τὸ πρᾶγμα ἦτο λίαν δυσάρεστον, ἐννοεῖται, τούτου δ' ἕνεκα ὁ δυστυχὴς διευθυντής, νῆστις ἀπὸ πρωΐας διατελῶν, ἐστήριζε καταβεβλημένος τὰ νῶτα πρὸς στῦλόν τινα λίθινον, διαλογιζόμενος πῶς καὶ ποῦ ἤθελε κατορθώσει νὰ γευματίσῃ. Ὅτε ἡ ἔλευσις τῶν ξένων ἀπέσπασεν αὐτὸν τῶν λυπηρῶν του σκέψεων, ὁ Ὀρλάνδος Πιστακίνης ἔφερε νωχελῶς τὴν χεῖρα εἰς τὸν πῖλόν του, διελογίσθη ἐπὶ στιγμὴν τί ὥραν νὰ εἶχον προγευματίσει οἱ ξένοι οὗτοι, καὶ παρεδόθη πάλιν εὐθὺς εἰς τοὺς κατηφεῖς του συλλογισμούς. Ἀλλ' ὅτε ἡ μυριόστομος φήμη, ἤ, ἐπὶ τὸ πεζότερον, ὁ γνώριμος ἡμῶν ξανθὸς ξυλουργὸς διέδωκεν ἀνὰ τὴν πόλιν ὅτι οἱ δύο συνοδοὶ τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου ἦσαν ὁ ἄγγλος *μιλόρδος* τῆς Βορδιγέρας καὶ ἡ θυγάτηρ του, μεταβαίνοντες εἰς Λαμπεδοῦσαν, ὅπου ἔμελλον νὰ μείνωσιν ὀλίγας ἡμέρας, ἀκτὶς φωτὸς αἰφνιδίου διέλαμψεν ἐν τῷ σκοτεινῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ διευθυντοῦ, κ' ἐφώτισε πρὸ τῆς διανοίας του σωρὸν ὅλων γευμάτων καὶ προγευμάτων. Ἔδραμεν ὁ ταλαίπωρος οἴκαδε, ἐκάθισε παρὰ τὴν τράπεζάν του, καὶ ἔγραψε τὰ ἑπόμενα :

«*Ἐνδοξότατε Μιλόρδε !*

»Ὅταν φίλος καὶ προστάτης τῶν ὡραίων τεχνῶν, ἔχων τὴν θέσιν καὶ τὴν γενναιοδωρίαν σας, συναντᾷ ταπεινοὺς μέν, ἀλλ' εἰλικρινεῖς, ὡς καυχώμεθα, μαθητὰς καὶ λάτρεις τῆς Μελπομένης καὶ τῆς Θαλείας, θὰ ἤμεθα βεβαίως ἀνάξιοι τοῦ ὀνόματος τοῦ καλλιτέχνου, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ὑπερηφανευόμεθα, ἐὰν δὲν προσεφέρομεν εὐσεβάστως εἰς τὸν εὐγενῆ ἀντιπρόσωπον τῆς ΤΕΧΝΗΣ καὶ τῆς ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ δημόσιον τεκμήριον τῆς εὐλαβοῦς ἡμῶν συμπαθείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ μας. Πρὸς τοῦτο ὁ δραματικὸς θίασος Πιστακίνη παρασκευάζει ἔκτακτον παράστασιν, ἥτις θέλει λάβει χώραν αὔριον, 22 Ἰουνίου, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν θέλει διδαχθῆ ἡ πέμπτη πρᾶξις τῆς περιφήμου τραγῳδίας

Ο ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ
καὶ ἡ ἀστειοτάτη κωμῳδία
Ο ΑΜΗΧΑΝΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

»Ὁ Ὀρλάνδος Πιστακίνης θὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ διδάξῃ τὸ μέρος τοῦ *Ἀριστοδήμου* καὶ τοῦ *Παιδαγωγοῦ*. Τοιαύτη εἶνε ἡ θεατρικὴ ψυχαγωγία, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐπικαλούμεθα τὴν αἰγίδα τοῦ ἄγγλου Μαικήνα, καὶ ἐκλιπαροῦμεν τὴν χάριν τῆς παρουσίας αὐτοῦ καὶ τῆς πολυθελγήτρου θυγατρός του. Ὅλη ἡ Τάγια θὰ συῤῥεύσῃ εἰς τὸ θέατρον διὰ νὰ τιμήσῃ τόσον διακεκριμένους ξένους. Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἔλθετε. Φεῦ ! ἡ Μοῦσα παραγνωρίζεται πολλάκις εἰς τὰς ἡμέρας μας, καὶ ἂν χεῖρες εὐγενεῖς καὶ γενναῖαι δὲν τὴν ὑποστηρίξωσι, τί θέλει ἀπογείνει ; Σᾶς καθικετεύομεν ἑπομένως ταπεινῶς να μᾶς τιμήσετε. Τοιαύτην ἔνθερμον παράκλησιν ἀποτείνει ὁ ταπεινότατος καὶ εὐπειθέστατος δοῦλος τῆς ὑμετέρας Εὐγενείας

»ΟΡΛΑΝΔΟΣ ΠΙΣΤΑΚΙΝΗΣ

»*Διευθυντὴς καὶ πρωταγωνιστής*».

»ΣΗΜ. Θὰ καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια καὶ δαπάνη, διὰ νὰ δοθῇ εἰς τὴν παράστασιν ὅλη ἡ λαμπρότης, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ τὸ ἔνδοξον τῆς ἡμέρας. Τὸ θέατρον θὰ φωτισθῇ **a giorno**, καὶ μεταξὺ τῆς τραγῳδίας καὶ τῆς κωμῳδίας θὰ ἀπολυθοῦν περιστεραὶ ἐντὸς τῆς αἰθούσης. Ἔχομεν πλήρη πεποίθησιν εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς καρδίας σας καὶ ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θὰ μᾶς ἀρνηθῆτε».

Ὁ Ὀρλάνδος παρεσκεύασε δύο ἀντίγραφα τοῦ *ὑστάτου τούτου ᾄσματος* λιμοκτονοῦντος θιασάρχου, ὧν τὸ δεύτερον, μετεῤῥυθμισμένον προσηκόντως, προώριζεν εἰς τὴν Μὶς Δάβεν. Εἶτα δὲ κατεκλίθη, *ἵνα προσπαθήσῃ νὰ κοιμηθῇ*. Τὴν ἐπαύριον πρωΐαν αὐτὸς καὶ ἡ ἀξιότιμος σύμβιός του Κυρία Ῥοζαλίνδα (βραχύσωμον καὶ σφαιροειδὲς γύναιον, πνιγόμενον ὑπὸ τὸ πάχος καί πως ἀσθματικόν), ἐφόρεσαν τὰ κυριακά των ἐνδύματα, κ' ἐτράπησαν, ἀσθμαίνοντες ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον καὶ ὑπὸ ἱδρῶτος περιῤῥεόμενοι, τὴν εἰς Λαμπεδοῦσαν ἄγουσαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Σὶρ Ἰωάννης Δάβεν εἶχε τὴν ἰδιοτροπίαν, ἀφοῦ ἐξαίρετα προεγευμάτισε, νὰ μεταβῇ, ὅπως ἀναγνώσῃ τὴν ἐφημερίδα του, ὑπὸ τὴν σκιὰν μιᾶς τῶν θαλερῶν ἐκείνων δρυῶν αἵτινες ἥπλουν τὸ σκιερόν των φύλλωμα ἐγγὺς τοῦ προσκυνήματος. Ἡ σκιὰ ἦτο πυκνή, ἐλαφρά τις αὖρα ἔπνεεν ἀπὸ βοῤῥᾶ, καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης ᾐσθάνθη μετὰ μίαν περίπου ὥραν ἐλαφρόν τι ψῦχος. Ἠγέρθη τότε καὶ προσηλωμένους ἔχων πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν ἐφημερίδα του, ἤρχισε περιπατῶν βραδέως ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ διευθυνόμενος, κατὰ κακήν του μοῖραν, πρὸς τὸ Καστελλάρον. Ὁ βαρωνέττος ἀπελάμβανεν ὡς ἀληθὴς ὀψοφάγος τὴν ἐν τῇ ἐφημερίδι ἀφήγησιν δριμυτάτης προσβολῆς μέλους τινὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Οὕιγων,

Digitized by Google

ὅτε αἴφνης σκιά τις παραδόξως ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ φύλλου τῆς ἐφημερίδος.

Ἤγειρε τὸ βλέμμα, καὶ εἶδεν ἐνώπιόν του μικράν τινα γυναῖκα κράσεως ἀποπληκτικῆς, φέρουσαν ῥοδόχρουν ἀποτετριμμένον πέτασσον, καὶ ἄνδρα ὑψηλὸν, ἰσχνὸν, κίτρινον, μόλις καλύπτοντα τὰ ὀστᾶ του διὰ τοῦ δέρματός του. Οἱ δύο νεήλυδες, ἐκτείνοντες τὰς χεῖρας, προὐχώρησαν θεατρικῶς χειρονομοῦντες. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐξηκολούθησε τὸν περίπατόν του βλασφημῶν, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ, πνευστιῶντες καὶ ἀσθμαίνοντες, διετήρησαν τὰς θέσεις αὐτῶν ἑκατέρωθεν τοῦ βαρωνέτου κ' ἐξηκολούθησαν τὰς φρενητικὰς αὐτῶν διαδηλώσεις. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἔξω φρενῶν γενόμενος ἔστρεψε τὰ νῶτα κ' ἐτάχυνε τὸ βῆμα, ἀλλὰ τὸ δραματικὸν ζεῦγος ἐστράφη ἐπίσης κ' ἐκανόνισε τὴν πορείαν αὐτοῦ ἀναλόγως, ἡ κυρία δὲ μάλιστα ἐπήδα οὕτως εἰπεῖν κατόπιν τῆς λείας της.

— Παναγία μου! ἐφώνησεν ἡ Σπεράντσα, ἥτις εἶδε κατὰ τύχην πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, τί ἔχει ὁ πατέρας σας καὶ τρέχει ἔτσι;

— Δὲν βλέπεις ὅτι τὸν κυνηγοῦν; μήπως εἶνε κλέπται; ἀνέκραξε περίτρομος ἡ Λουκία.

— Ὤ, ὄχι, δὲν εἶνε κίνδυνος ἀπεκρίθη ἡ Σπεράντσα· τώρα βλέπω τί τρέχει. Εἶνε ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου τῆς Τάγιας, ὁ κὺρ Πιστακίνης μὲ τὴν γυναῖκά του. Θὰ καταβῶ νὰ ἰδῶ τί τὸν θέλουν.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἔφθασεν εἰς τὸ ἄνδηρον πνευστιῶν καὶ δυσανασχετῶν.

— Τί τρέχει πατέρα; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ποῦ ξεύρω, παιδί μου; ἐγρύλλισεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης. Δύο τυχοδιῶκται τρέχουν κατόπιν μου, καὶ φωνάζουν ὡς δαιμονισμένοι, καὶ δὲν ἐννοῶ τί μοῦ λέγουν. Ἀδύνατον νὰ μείνῃ κανεὶς ἥσυχος εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, οὐδ' εἰς αὐτὰ τὰ βουνά.

— Ἡ Σπεράντσα τοὺς γνωρίζει αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, εἶπεν ἡ Λουκία, προσπαθοῦσα νὰ τὸν πραΰνῃ. Εἶνε ὑποκριταὶ τοῦ θεάτρου τῆς Τάγιας. Δὲν ἔχουν βέβαια κακὸν εἰς τὸν νοῦν των.

— Τί μὲ μέλει ἂν ἔχουν ἢ δὲν ἔχουν κακὸν εἰς τὸν νοῦν των, ἀφοῦ μ' ἐνοχλοῦν; εἶπε δυσφορῶν ὁ βαρωνέτος. Ὁ διάβολος νὰ τοὺς πάρῃ.. τοὺς ἀναιδεστάτους.

Ἡ Λουκία ἐσιώπησεν ἡ δὲ Σπεράντσα ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν φέρουσα τὰς δύο ἀναφορὰς καὶ διηγήθη ὅτι ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Πιστακίνη, ἀκούσαντες ὅτι ἡ Μὶς Δάβεν καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης εὑρίσκοντο εἰς τὰ περίχωρα, ἀπεφάσισαν νὰ δώσωσι μεγάλην παράστασιν πρὸς τιμήν των, καὶ ἦλθον πεζοὶ εἰς τὴν Τάγιαν διὰ νὰ παρακαλέσωσι τὸν πατέρα καὶ τὴν κόρην νὰ τιμήσωσι τὴν παράστασίν των διὰ τῆς παρουσίας των.

— Εἶνε ἀφανισμένοι οἱ δυστυχεῖς ἀπὸ τὸν κόπον, προσέθηκεν ἡ Σπεράντσα, καὶ καπνίζουν 'σὰν κουρασμένα ἄλογα.

Καὶ ἡ φωνή της ἐσβέσθη, ψιθυρίσασα ὀλίγας λέξεις εἰς τὸ οὖς τῆς Λουκίας.

— Ἀποθνήσκουν τῆς πείνης! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία κατάπληκτος καὶ τὴν φωνὴν αὐτῆς ἐδόνησε μύχιον ἄλγος. Πατέρα, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦλθαν πεζοὶ ἀπὸ τὴν Τάγιαν καὶ ἀκόμη δὲν ἐπρογευμάτισαν.

— Αἴ, ἔπειτα; ὑπέλαβεν ὠργισμένος ὁ πατήρ· ἂν δὲν ἐπρογευμάτισαν, ἂς τοὺς δώσουν νὰ φάγουν.

Οὕτω δὲ ἡ Σπεράντσα παρηγγέλθη εὐθὺς νὰ διατάξῃ νὰ δοθῇ καλὸν πρόγευμα εἰς τὸν κύριον Πιστακίνην καὶ τὴν γυναῖκά του, καὶ νὰ τοὺς εἴπῃ ὅτι μετὰ τοῦτο ἡ Μὶς Δάβεν ἤθελε τοὺς δεχθῆ εὐχαρίστως. Ἡ Λουκία ἀνέγνωσε τότε τὰς ἐπιστολὰς, καὶ μετέφρασε, γελῶσά που καί που, εἰς τὸν πατέρα της τὴν εἰς αὐτὸν ἀποτεινομένην. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν κατώρθωσε νὰ μὴ μειδιάσῃ πρὸς τὸ πειναλέον — ὡς τὸ ἀπεκάλεσεν — ὕφος τῆς ἀναφορᾶς. Περιττὸν ὅμως εἶνε νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὁ περιεχόμενος ἐν αὐτῇ λίβανος ἐθώπευσε λίαν εὐαρέστως τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ βαρωνέτου, καὶ ἡ φράσις *ἄγγλος Μαικήνας* δὲν τῷ ἐφάνη ἀτυχής.

— Δὲν πηγαίνομεν; πατέρα, εἶπεν ἡ Λουκία, βλέπουσα ὅτι ὁ πατήρ της εἶχε καταπραϋνθῆ.

— Μάλιστα, διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν τὸ μεσονύκτιον μ' αὐτὸν τὸν ἐλεεινὸν δρόμον, ἀπήντησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης. Ἀδύνατον, ἀγαπητή μου κόρη. Ὁ κὺρ Παστακάνης — ἢ ὅπως διάβολον τὸν λέγουν — δὲν δίδει δύο λεπτὰ διὰ τὴν παρουσίαν μας, οὔτε αὐτὸς, οὔτε ἡ γυναῖκά του. Αὐτοὶ θέλουν χρήματα. Δός τους χρήματα, νὰ τοὺς ξεφορτωθῶμεν.

— Καλλίτερα θὰ ἦτο νὰ ἐρωτήσωμεν τὸν ἰατρὸν, τί νὰ κάμωμεν, εἶπεν ἡ Λουκία. Εἶνε προφανὲς, ὅτι οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ εὑρίσκονται εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν· ἀλλ' ὅπως δήποτε εἶνε δύσκολον πρᾶγμα, νὰ προσφέρῃ κανεὶς χρήματα εἰς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι δὲν ζητοῦν, καὶ οἱ ὁποῖοι, τίς οἶδεν, ἔζησαν ἴσως ἄλλοτε εὐτυχέστεροι.

Ἀγαθὴ καὶ εὐγενὴς Λουκία!

— Μπᾶ! εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐγειρόμενος, δὲν δοκιμάζεις νὰ ἰδῇς, ἂν δέχονται ἢ ὄχι;

Ἀλλ' ἡ Λουκία ἐν τούτοις, ὅτε μετ' ὀλίγον εἶδε τὸν κύριον Πιστακίνην καὶ τὴν κυρίαν Ῥοζαλίνδαν, οὐ μόνον δὲν τοῖς προσέφερε χρήματα ἀλλ' οὐδ' ὑπηνίχθη κἂν τοιαύτην προσφοράν. Εἶπεν εἰς αὐτοὺς, πόσον ἐλυπεῖτο ὅτι ἠναγκάσθησαν νὰ κάμουν τόσον μακρυνὸν δρόμον μὲ τοιοῦτον καύσωνα, καὶ πόσον ἦτο εὐχάριστος, καὶ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὸν πατέρα της, ἡ κολακευτικωτάτη πρόσκλησίς των. Δὲν ἦτο βεβαία, προσέθηκεν, ἂν θὰ κατώρθωνε νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς προσκλήσεως· ἀλλὰ μερικοὶ τῶν φίλων της θὰ μετέβαινον ὅπως δήποτε εἰς τὸ θέατρον, καὶ ἐπομένως τοὺς παρεκάλει νὰ φυλάξωσι πρὸς τοῦτο δύο θεωρεῖα, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σὶρ Ἰωάννου Δάβεν.

Digitized by Google

Μετὰ ταῦτα ὁ κύριος Πιστακίνης καὶ ἡ συμβιός του ἀπεχαιρέτισαν καὶ ἀπῆλθον, ἂν μὴ ἐντελῶς εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς ἐκστρατείας των, ἀλλὰ καταμαγευμένοι ὅμως ἐκ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἐγένοντο δεκτοί, καὶ τοσοῦτον γοητευμένοι ὑπὸ τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀγαθότητος τῆς Λουκίας, ὥστε ἐδήλωσαν εἰς τὴν Σπεράντσαν, ἥτις, ἐννοεῖται, τὸ ἐπανέλαβεν, ὅτι ἡ δεσποινὶς ἦτο ἄγγελος, καὶ ὅτι ἑπομένως θὰ κατεδέχετο νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν παράστασίν των.

— Καὶ διατί νὰ μὴν ὑπάγετε, καλή μου κυρία; εἶπεν ἡ Σπεράντσα, ἐνῷ ἠκτινοβόλουν οἱ μεγάλοι μαῦροι ὀφθαλμοί της. Φαντασθῆτε τί ὡραία παράστασις θὰ ἦνε. Φωτοχυσία 'σὰν νὰ ἦνε ἡμέρα, καὶ περιστεραὶ νὰ πετοῦν!

— Θέλεις νὰ τὴν ἴδῃς; ἠρώτησεν ἡ Λουκία, μειδιῶσα πρὸς τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς νεαρᾶς χωρικῆς.

— Ἄχ, δὲν ἠξεύρετε πῶς, καὶ ὁ Βαττίστας τὸ ἴδιον, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις ἀφελῶς. Ὁ κὺρ Πιστακίνης παίζει τόσον εὔμορφα, καθὼς λέγουν.

— Ἀλήθεια; εἶπεν ἡ Λουκία. Ἡσύχασε, λοιπὸν, καὶ θὰ ὑπάγῃς νὰ τὴν ἴδῃς.

— Ἄ, ἂν πᾶτε σεῖς, δὲν 'πάγω οὐδ' ἐγὼ, εἶπεν ἀδιστάκτως ἡ Σπεράντσα.

— Διατί, ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

Ἡ Σπεράντσα ἔσειε σιωπηλῶς τὴν κεφαλήν.

— Νὰ ἴδωμεν τί θὰ εἴπῃ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. Ὅπως δήποτε νὰ μείνῃς ἐδῶ ἕως αὔριον. Ἡ Χούτσινς θὰ σοῦ δώσῃ μέρος νὰ κοιμηθῇς εἰς τὸ δωμάτιόν της, καὶ ὡς πρὸς τὸν Βαττίσταν, θὰ οἰκονομηθῇ καὶ αὐτὸς ὅπως ἠμπορεῖ.

— Μὴ σᾶς μέλει δι' αὐτὸν, παρετήρησεν ἡ Σπεράντσα, αὐτὸς κοιμᾶται παντοῦ.

Κ' ἔδραμεν, ἔξαλλος ἐκ τῆς χαρᾶς, ν' ἀναγγείλῃ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην οἰκονομίαν εἰς τὸν ἀγαπητόν της.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ ΕΝ ΒΙΕΝΝΗι

Συνέχεια· ἴδε σελ. 390.

Τὸ προάστειον Ἄλσερ. — Ἡ φυλακὴ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου.—Τὰ χρήματα ἐν ταῖς φυλακαῖς.—Τὰ κελλία. Ὁ τηλέγραφος τῶν φυλακισμένων.—Ὁ ἀρχαιοκάπηλος Βαίνιγγερ.—Ἡ ψευδοκόμισσα Κίνσκη.—Ὁ ἔρως ἐν ταῖς φυλακαῖς.—Τὸ μαγειρεῖον.—Οἱ εἰς θάνατον καταδεδικασμένοι.

Τὸ προάστειον Ἄλσερ ἐκτείνεται πρὸς τὸ ΒΔ τῆς ἔσω πόλεως μέχρι τοῦ Ἑρνάλς. Τὰ προάστεια ταῦτα τῆς Βιέννης εἶνε τρόπον τινὰ τοσαῦται χωρισταὶ πρωτεύουσαι περικυκλοῦσαι τὸ καθ' αὐτὸ Ἄστυ. Ἐν τῷ Ἄλσερ ὑπάρχει τὸ γενικὸν νοσοκομεῖον, ἱδρυθὲν τῷ 1783 ὑπὸ Ἰωσὴφ τοῦ Β'. Δυσκόλως εὑρίσκει τις ἐν Εὐρώπῃ εὐρύτερον οἰκοδόμημα, ἔχον αὐλὰς πολλὰς καὶ κήπους μεγάλους, ἔνθα τὸ θέρος μεταφέρονται αἱ κλίναι τῶν ἀσθενῶν ὑπὸ τὰς μυροβόλους σκιάδας, ἐλαφρῶς φωτιζομένας ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ περικυκλουμένας ὑπὸ ἀνθέων καὶ κελαδημάτων. Ἐν τῷ νοσοκομείῳ τούτῳ ὑπάρχουσιν αἱ διάφοροι κλινικαὶ τοῦ πανεπιστημίου. Παρ' ἑκάστῳ τμήματι ὑπάρχει αἴθουσα παραδόσεως, εἰς ἣν κομίζεται ὁ ἀσθενὴς μετὰ τῆς κλίνης του, ὅτα ις κριθῇ ἀναγκαῖον. Εἰκοσιπεντακισχίλιοι ἀσθενεῖς θεραπεύονται κατ' ἔτος ἐν τῷ νοσοκομείῳ τούτῳ, ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ ἄριστον ἐν τῇ οἰκουμένῃ.

Ἐν τῷ προαστείῳ Ἄλσερ ὑπάρχει τὸ ἄξιον θαυμασμοῦ φρενοκομεῖον, κατέχον ἐπιφάνειαν ἑκατοντακισχιλίων μέτρων τετραγωνικῶν καὶ περιθάλπον πεντακοσίους ἀνθρώπους. Ἔχει δὲ λαμπρότατα ἑστιατόρια, αἰθούσας μετὰ κλειδοκυμβάλων καὶ σφαιριστηρίων, καὶ ἐν αὐταῖς τελοῦνται χοροὶ πρὸς διασκέδασιν τῶν ἐνδιαιτωμένων. Ἕκαστος φρενοβλαβὴς ἀσχολεῖται εἰς ὅ τι ἂν θέλῃ κατὰ τὴν διάθεσίν του· εἶδον, φέρ' εἰπεῖν, ζωγράφους ζωγραφοῦντας Παναγίας, ποιητὰς γράφοντας δράματα, *βασιλίσσας* καθημένας ἐπὶ τῆς ἕδρας των ὡς ἐπὶ θρόνου βασιλικοῦ, πᾶς δέ τις ἐρχόμενος πλησίον αὐτῶν ὤφειλε νὰ προσέρχεται μετὰ σεβασμοῦ, καὶ οἱ ὑπηρετοῦντες αὐτὰς προσέκλινον ἐνώπιον αὐτῶν.

Τοῦ γενικοῦ νοσοκομείου ἐξαρτήματα εἶνε τὸ φρενοκομεῖον τοῦτο, ὡς καὶ τὸ Μαιευτήριον καὶ τὸ Βρεφοκομεῖον. Ἐν τῷ Μαιευτηρίῳ τίκτουσι κατ' ἔτος ὀκτακόσιαι περίπου γυναῖκες. Κατὰ τὰς ἐπισήμους δὲ ἀπογραφὰς τὰ παρανόμως γεννώμενα παιδία ἐν Αὐστρίᾳ ὑπολογίζονται εἰς 15 τοῖς 100. Ἡ τίκτουσα ἐν τῷ Μαιευτηρίῳ δύναται αὐτὴ νὰ θρέψῃ τὸ τέκνον της· ἐὰν δὲ τὸ ἐγκαταλίπῃ, τὸ ἀποστέλλουσιν εἰς τὸ Βρεφοκομεῖον ἐγγράφοντες αὐτὸ εἰς μέγα βιβλίον καὶ δίδοντες τὸν ἀριθμὸν τοῦ τέκνου εἰς τὴν μητέρα, ἵνα βραδύτερον τὸ ζητήσῃ, ἐὰν τὰ οἰκονομικά της βελτιωθῶσι.

Τὸ ἀνώτατον δικαστήριον καὶ ἡ φυλακὴ αὐτοῦ κεῖνται σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ γενικοῦ νοσοκομείου. Πρὶν ἢ δὲ λάβῃ τις τὴν ἄδειαν πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῆς, ἀπαιτοῦνται διατυπώσεις τινές. Λαβὼν τὴν ἄδειαν μετέβην εἰς τὸ δωμάτιον τῶν δεσμοφυλάκων καὶ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν προσῆλθεν ὁ μέλλων νὰ μὲ ὁδηγήσῃ. Τρεῖς δὲ ὥρας ἐδαπάνησα εἰς τὴν ἐπίσκεψίν μου ταύτην.

Ἐν τῇ φυλακῇ ταύτῃ οἱ διάδρομοι εἶνε φωτεινοὶ καὶ τὰ πάντα καθαρά. Τοιαύτη δὲ εἶνε ἡ ἐν αὐτῇ σιγὴ καὶ ἠρεμία, ὥστε νομίζεις ὅτι εἶσαι ἐν μοναστηρίῳ. Ἐκ διαλειμμάτων μόνον κλειδοῦχός τις ἐπανάγει φυλακισμένον τινὰ εἰς τὸ κελλίον του, καὶ ἡ θύρα κινεῖται περιστρεφομένη ὑποκώφως περὶ τοὺς στρόφιγγας αὐτῆς, τὸ κλεῖθρον τρίζει μετὰ βρυγμοῦ λυσσώδους, ὡς ἐὰν ἦτο ἡ σιαγὼν αὐτοῦ τοῦ καταδίκου.

Ἡ ἐσωτερικὴ ὑπηρεσία τῆς φυλακῆς ἐκτελεῖται ὑπὸ τοῦ συνοδεύοντός με ἀρχιφύλακος καὶ σμήνους ὑπαλλήλων στρατιωτικὰ ἐνδεδυμένων. Ἀπὸ τῆς 6 δὲ π. μ. μέχρι τῆς 7 μ. μ. βαρὺς κώδων

Digitized by Google

εἰς ὅλον τὸ κατάστημα ἀκουόμενος σημαίνει τὰς ὥρας τῶν διαφόρων ἀσχολιῶν τῶν κρατουμένων.

Πᾶς «νεοσύλλεκτος» ὑποβάλλεται εἰς ἔρευναν σύντομον καὶ ἐνδύεται τὴν στολὴν τοῦ καταστήματος. Οἱ δὲ πτωχοὶ λαμβάνουσι καὶ χιτῶνα καὶ σανδάλια. Ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ γυναῖκες. Μετὰ τῆς στολῆς δίδοται καὶ μέγα μάλλινον κάλυμμα, ἥμισυς ἄρτος καὶ οὕτω πως ἐφωδιασμένος ὁ νεοσύλλεκτος παραδίδοται εἰς τὸν ἐπιστάτην, ὅστις τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὸ ἡτοιμασμένον αὐτῷ κελλίον.

Μία τῶν ζωηροτέρων φροντίδων τοῦ φυλακισμένου εἶνε τὸ νὰ οἰκονομῇ τὰ χρήματά του, διότι ἐν ταῖς αὐστριακαῖς φυλακαῖς δύναται πᾶς τις νὰ προμηθευθῇ ὅ τι δήποτε σχεδὸν ἐπιθυμήσῃ. Καὶ οἱ μὲν ἄπειροι κρύπτουσι τὰς οἰκονομίας των ἐντὸς τῶν περιποδίων, τῶν σανδαλίων, τοῦ ὑπορράμματος τοῦ πίλου των. Ἀλλ' ὁ ἐπιστάτης ὅστις γινώσκει τὰς τέχνας των ταύτας τάχιστα κατορθόνει νὰ ἀνακαλύπτῃ τὰ θησαυροφυλάκιά των. Τὰ κατασχεθέντα χρήματα κατατίθενται εἰς τὸ γραφεῖον, διότι εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται νὰ δαπανᾷ πλείονα τῶν τεσσαράκοντα κραϊτσαρίων τὴν ἑβδομάδα κατὰ τὸν ὡρισμένον προϋπολογισμόν. Ἀλλὰ τὸ ποσὸν τοῦτο μόλις ἐπαρκεῖ εἰς ἀγορὰν ὀλίγου τινὸς οἴνου καὶ καπνοῦ.

— Λοιπόν, προσέθηκεν ὁ ἀρχιφύλαξ, ἀκούσατε εἰς ποῖα μέσα καταφεύγουσι διὰ νὰ κρύπτωσι τὰ χρήματά των. Ἓν παιδίον εἶχε κατασκευάσει τοῦ κασκέττου του τὸ κεραμίδι τόσον χονδρόν, ὥστε ἐν τῷ μεταξὺ ἔκρυπτε τραπεζικὰ γραμμάτια· διότι πρέπει νὰ εἰξεύρετε ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς φυλακισμένους νὰ ἔχωσι τὸ κασκέττον, τὸ ὑποκάμισον καὶ τὰ σανδάλιά των. Τὰ χονδρὰ κομβία τοῦ ὑποκαμίσου του ἦσαν κοῖλα, καὶ ἐντὸς αὐτῶν ἐφύλαττε χάρτινα φλωρίνια, ὡσαύτως καὶ εἰς τὰ *τακούνια* του ἔκρυπτε τραπεζικὰ γραμμάτια τῶν δέκα φλωρινίων καὶ δύο ρινία, διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς μελετωμένην ἀπόδρασιν. Περιεργοτάτη ὅμως εἶνε ἡ τέχνη, μὲ τὴν ὁποίαν ἔκρυπτε χρήματα εἰς τὸ ὑποκάμισόν του· ἡ ἀρραβωνιστική του, ἡ ὁποία τοῦ ἔπλυνε τὰ ὑποκάμισά του, ἔκοπτε τὰ ἄκρα τῶν χειρίδων καὶ εἰς τὴν πτυχὴν των ἔρραπτε φλωρίνια καὶ ἔπειτα τὰ *ἐκολλάριζε* τόσον πολύ, ὥστε δὲν ἐφαίνετο τίποτε. Τὸ πλεῖστον δὲ τῶν φυλακισμένων κρύπτουσι τὰ χρήματά των ἐντὸς τοῦ στόματος, ἀλλὰ πολὺ κοινὸς καὶ τετριμμένος εἶνε ὁ τρόπος οὗτος, ὡς καὶ ὁ ἄλλος τοῦ νὰ ἐπικολλῶσι τὰ φλωρίνια ἐπὶ τοῦ πέλματος τοῦ ποδός.

— Οἱ ἐπισκεπτόμενοι τοὺς φυλακισμένους δὲν ἐπιχειροῦσι νὰ τοὺς δίδωσι χρήματα; Ἐδῶ, ὡς βλέπω, δὲν ὑπάρχει ἰδιαίτερον μέρος κιγκλιδωτὸν διὰ νὰ συνομιλῶσιν, ὥστε νὰ προλαμβάνωνται αἱ καταχρήσεις.

— Μάλιστα, κύριε. Ἐγνώρισα φυλακισμένον, ὅστις κατέφευγεν εἰς εὐφυέστατον μέσον πρὸς πλουτισμὸν τοῦ ταμείου του. Καθ' ἑβδομάδα τὸν ἐπεσκέπτετο ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα του, παρισταμένου καὶ τοῦ δεσμοφύλακος διὰ νὰ μὴ συμβῇ τίποτε δόλος. Οἱ σύζυγοι ἅμα βλέποντες ἀλλήλους ἐνηγκαλίζοντο μετὰ παραφορᾶς, καὶ ὁ δεσμοφύλαξ καὶ οἱ λοιποὶ ἐθαύμαζον τὸ τρυφερὸν ἐκεῖνο ἀνδρόγυνον. Οἱ ἀθῶοι! Καὶ ποῦ νὰ εἰξεύρον ὅτι ὁσάκις ἡ σύζυγος ἠσπάζετο τὸν ἄνδρα της εἰς τὸ στόμα, ἔχωνεν εἰς τὸ στόμα του τραπεζικὸν γραμμάτιον τῶν πέντε φλωρινίων, τὸ ὁποῖον εἶχε κρυμμένον ὑπὸ τὴν γλῶσσάν της.

Τὰ κελλία ἐνταῦθα εἶνε διαφόρου χωρητικότητος· τὰ στενότατα χωροῦσι τρεῖς μέχρι τεσσάρων καταδίκους. Μικρὸν παράθυρον ἡμίκλειστον ὡς βλέφαρον πάσχον διαβιβάζει φῶς ὠχρὸν καὶ μελαγχολικὸν διὰ τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων του. Θερμάστρα δὲ σιδηρᾶ θερμαίνει τὴν φυλακήν, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ἄλλοτε σιδηροῦς κρῖκος ἐφ' οὗ ἔδενον τοὺς κινδυνώδεις φυλακισμένους. Ἕκαστος τῶν φυλακισμένων ἔχει ἀχύρινον στρῶμα, σταμνίον ὕδατος, ξύλινον κοχλιάριον. Τραπέζας καὶ ἕδρας ἔχουσι προνομιοῦχά τινα μόνον κελλία. Ἡ θύρα αὐτῶν εἶνε ἀληθὴς θύρα φυλακῆς, βαρεῖα, ἔχουσα μοχλοὺς χονδροὺς καὶ διπλοῦς, καὶ κλεῖθρον, οὗτινος τὰ χονδρὰ ἐλατήρια τρίζουσι φοβερά. Ὀπὴ μικρὰ ὁμοιάζουσα πρὸς ὕαλον τηλεσκοπίου χρησιμεύει εἰς τοὺς φύλακας ἵνα διαρκῶς ἐπιτηρῶσι τοὺς φυλακισμένους. Καὶ ὅμως εἰς τὸ πεῖσμα τῶν μοχλῶν καὶ τῶν θυρῶν καὶ τῶν παχυτάτων τοίχων, εὐκολώτατα συνάπτουσι σχέσεις μεταξύ των οἱ φυλακισμένοι. Ἔχουσι τὰ συνθήματά των, τὸν τηλέγραφόν των, ὡς ἔχουσι καὶ τὴν γλῶσσάν των. Τρία σφοδρὰ κτυπήματα ἐπὶ τοῦ τοίχου σημαίνουσι «Πρόσεχε!»· ὁ ἀκούων τὰ κτυπήματα προσέχει περιμένων μετ' ἀγωνίας τὴν ἀπάντησιν. Καὶ ἐὰν μὲν ἐπικρατῇ ἄκρα ἡσυχία καλὸν σημεῖον, ἀλλ' ἐὰν δοθῇ ἀπόκρισις διὰ διπλοῦ κτυπήματος ὁ φυλακισμένος συχνότατα ὠχριᾷ, διότι σημεῖον ὅτι συνελήφθη τις τῶν συνενόχων του. Τὸ πρῶτον κτύπημα ἐσήμαινε «Ἔφεραν ἀπόψε κανένα;». Οἱ ἐν τῷ παρακειμένῳ κελλίῳ μεταβιβάζουσι τὴν ἐρώτησιν εἰς τὸ παρακείμενον, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, ἕως ἡ ἐρώτησις περιέλθῃ ὅλον τὸ κατάστημα. Ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν φυλακισμένων δὲν ηὐξήθη, θεωρεῖται περιττὴ πᾶσα ἀπόκρισις εἰς τὸ αὐτοσχέδιον τοῦτο τηλεγράφημα. Ὁ φύλαξ ἀκούων τὸν θόρυβον σπεύδει νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν, ἐν καιρῷ μάλιστα τῆς νυκτός. Ἀλλ' ὁ φύλαξ ἔρχεται συνήθως πολὺ ἀργά. Οἱ φύλακες δὲ οὗτοι ἀντὶ ἐλαχίστου μισθοῦ ἀναλαμβάνουσιν ἔργον ἐπίμοχθον καὶ εὐθύνην οὐχὶ μικράν. Πολλάκις οἱ προϊστάμενοι αὐτῶν φέρονται πρὸς αὐτοὺς μετὰ σκληρότητος, αὐτοὶ δὲ δὲν δύνανται οὐδὲ νὰ *ξεθυμάνωσι* κατὰ τῶν φυλακισμένων, διότι ἔχουσιν αὐστηρὰν ἐντολὴν νὰ φέρωνται ἠπίως πρὸς αὐτούς. Ἐὰν δέ τις τῶν φυλακισμένων ὑ-

Digitized by Google

βρίση ἢ προσβάλλῃ φύλακα, παρευθὺς ῥίπτεται εἰς τὴν εἱρκτὴν ἢ τίθεται εἰς τὰ δεσμὰ, καί τοι δὲ ἡ πειθαρχικὴ αὕτη ποινὴ αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται σήμερον ἐν Αὐστρίᾳ, ἀλλ' ὅμως διατηρεῖται οὐχ ἧττον μυστικῶς ἐν πολλαῖς τῶν φυλακῶν.

Τοσοῦτον δὲ σπάνιαι εἶνε αἱ ἀποδράσεις, ὥστε τοιοῦτόν τι δὲν ἐνεθυμεῖτο ὁ ἐπιστάτης. Εἴχομεν ἤδη φθάσει εἰς τὸ ἄκρον τοῦ τμήματος τῶν ἀνδρῶν συνδιαλεγόμενοι καὶ ἱστάμενοι πρὸ τῶν κελλίων ἐν οἷς ὑπῆρχον ἄξιοι λόγου προφυλακισμένοι, τοὺς ὁποίους ἠδυνάμεθα ἀνέτως νὰ βλέπωμεν χωρὶς νὰ μᾶς βλέπωσι. Πάντες δὲ οὗτοι παρέχουσιν ὕλην εἰς μελέτας παντὸς λόγου ἀξίας. Ἐπειδὴ δὲ φοροῦσιν ἔτι τὰ ἐνδύματα μεθ' ὧν συνελήφθησαν, εὔκολον εἶνε νὰ ἀνακαλύψῃ τις εἰς ὁποίαν τινὰ κοινωνικὴν τάξιν ἀνήκουσιν. Ἐν γένει δὲ εἶνε ἀνήσυχοι, ἐνησχολημένοι· ἀλλ' ὅμως εἴδομέν τινας γελῶντας, ἔχοντας τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκιά των καὶ ἀκροωμένους τῆς διηγήσεως συναδέλφου τινὸς, ὃν ἔχουσι περιεστοιχισμένον. Ἄλλοι δέ τινες ἐχαρτοπαίκτουν ἀμέριμνοι. Ἡ ποικιλία δὲ τῶν τύπων εἶνε λίαν περίεργος, εἶνε αὐτόχρημα πανόραμα φυσικὸν καὶ κοινωνικόν. Πλησίον τινὸς Οὔγγρου μελαγχροινοῦ ὀξὺ ἔχοντος τὸ βλέμμα καὶ μακρὸν τὸν μύστακα, τὴν δὲ κόμην μέλαιναν βοστρυχωτὴν καὶ μεταξώδη, ἵσταται ὠχρὸς Σλοβάκος ῥαδινὸν ἔχων τὸ σῶμα, μακρὰς χεῖρας καὶ πόδας, γλυκὺς τὸ ἦθος καὶ ἤρεμος. Ἕτερος δέ τις Ἰουδαῖος καθήμενος ἐπὶ τῆς κλίνης του βασανίζει τὸ τραγοειδὲς γένειόν του διὰ τῶν ἀγκυλωδῶν δακτύλων του, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι εἶνε κιβδηλοποιὸς καὶ παραχαράκτης.

Ἔν τινι κελλίῳ ὑπῆρχε μεγάλη ζωηρότης, ἐν ᾧ τρεῖς μόνον φυλακισμένοι ἦσαν ἐν αὐτῷ.

— Ὁ χονδρὸς ἐκεῖνος ὅστις δημηγορεῖ ἐν τῷ μέσῳ εἶνε ὁ διαβόητος Βάϊνιγγερ, μοὶ εἶπεν ὁ ἐπιστάτης.

— Ὁ ἀρχαιοκάπηλος;

— Μάλιστα. Τί παράξενος ἡ ἱστορία του! Αὐταῖς ταῖς ἡμέραις θὰ δικασθῇ. Ἐπώλησε ψευδεῖς ἀρχαιότητας εἰς ὅλα τὰ μουσεῖα τῆς Γερμανίας. Ἐγέμισε τὴν συλλογὴν τοῦ δουκὸς τῆς Μοδένης διὰ ὅπλων καὶ πιστολίων τῶν δέκα λεπτῶν, πωλήσας αὐτὰ ὡς ἀρχαῖα, ἐν ᾧ ἦσαν κατεσκευασμένα ὅλα ἐν Βιέννῃ. Ἐπώλησε δύο ἁγίας Τραπέζας δῆθεν ἀρχαίας τοῦ μεσαιῶνος εἰς ἀρχαιοπώλην τινὰ ἐν Λονδίνῳ, τὸν Ἐμμανουὴλ Μάρξ, ἀντὶ τριάκοντα χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν. Ἐπίστευσε δὲ ὁ Ἄγγλος ὅτι αἱ ἅγιαι αὗται Τράπεζαι ἠγοράσθησαν ἐν Ῥώμῃ τῷ 1872 ἔκ τινος ἰησουητικοῦ μοναστηρίου ἀντὶ διακοσίων χιλιάδων φράγκων. Εἶχε δὲ ὁ Βάϊνιγγερ συνέταιρον Οὔγγρόν τινα, οὗτινος τὰ χρέη ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ εἰς ἀντάλλαγμα τῶν πλαστῶν ἐγγράφων τῶν μαρτυρούντων τὴν γνησιότητα τῶν ἀρχαιοτήτων του. Ἐν τῷ ἑπομένῳ κελλίῳ νέοι τινὲς ἐκάθηντο ὀκλάζοντες, παίζοντες κύβους καὶ καπνίζοντες.

Οἱ φυλακισμένοι οἵτινες, ὡς εἴπομεν, ἀναγνωρίζονται ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας στολῆς των, ἐργάζονται ἐν ἰδίοις τεχνουργείοις. Καὶ οἱ μὲν κατασκευάζουσι καπνοσύριγγας ἐξ σηπίου (ἀφροῦ τῆς θαλάσσης), οἱ δὲ παιγνίδια παιδίων, οἱ δὲ κόπτουσι χονδρὸν χάρτην πρὸς κατασκευὴν κιβωτίων, οἱ δὲ κατασκευάζουσι σανδάλια, οἱ δὲ εἶνε λεπτουργοί, οἱ δὲ βιβλιοδέται. Ἐν ὡρισμέναις ὥραις τὸ τεχνουργεῖον μετασκευάζεται εἰς σχολεῖον, ὥστε οἱ ἀγνοοῦντες ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν ἐξερχόμενοι τῆς φυλακῆς ἔχουσι στοιχειώδεις τινὰς γνώσεις. Ἐκ δὲ τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας των οἱ φυλακισμένοι δὲν δύνανται νὰ δαπανήσωσι πλέον τοῦ ἡμίσεος, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ ἀποδίδεται εἰς αὐτοὺς ἄθικτον ὅταν ἀποφυλακισθῶσι.

Ἐπισκεφθέντες τὴν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ ἐκκλησιάζονται οἱ φυλακισμένοι πάντες τὴν Κυριακὴν, μετέβημεν εἰς τὸ τμῆμα τῶν γυναικῶν, κείμενον ἐν μιᾷ τῶν πτερύγων τοῦ ἀπεράντου ἐκείνου οἰκοδομήματος. Κρατοῦνται δὲ ἐντὸς μεγάλων αἰθουσῶν φωτεινῶν, ὧν οἱ κατησβεστωμένοι τοῖχοι ἐνθυμίζουσι τὰς γλυκείας καὶ σκυθρωπὰς λευκότητας τοῦ μοναστηρίου. Νεάνιδές τινες συνεσπειραμέναι τίς οἶδε τί παράνομα βουλεύονται, ἐν ἄλλοις δὲ δωματίοις βλέπω ἄλλας καθημένας κατὰ τὸν ἀνατολικὸν τρόπον. Τινὲς δ' αὐτῶν πλέκουσι.

— Ἡ νεᾶνις αὕτη ἡ σεμνοπρεπὴς, ἥτις κεντᾷ πλησίον τοῦ παραθύρου, μοὶ εἶπεν ὁ ἐπιστάτης, ἐπιμένει καὶ καλὰ ὅτι εἶνε Ἀμερικανὶς, ἐν ᾧ ἡμεῖς εἰξεύρομεν ὅτι εἶνε βιενναία· δὲν θέλει κατ' οὐδένα τρόπον νὰ εἴπῃ μίαν κἂν λέξιν γερμανικήν.

Ἐν ἑτέρῳ δωματίῳ εἶδον διὰ τῆς ὀπῆς τῆς θύρας ἀληθῆ ῥωπογραφίαν. Σμῆνος νεανίδων δροσερῶν καὶ εὐμορφωτάτων ἡλικίας εἴκοσι μέχρι τριάκοντα ἐτῶν, εἶχον περιεστοιχισμένην γραῖάν τινα κατερρυτιδωμένην ἀθιγγανίδα δεδεμένην ἔχουσαν τὴν κεφαλὴν διὰ μανδηλίου κιτρίνου· ἐντὸς τῶν ξηρῶν δακτύλων της εἶχε τὰς λευκὰς χεῖρας τῶν νεανίδων καὶ ταῖς ἔλεγε τὴν μοῖράν των.

Ἐν τοῖς τεχνουργείοις αἱ κατάδικοι κατασκευάζουσι τὰ ἐνδύματα τῶν φυλακισμένων, ὑφαίνουσαι καὶ κινοῦσαι διαφόρους μηχανάς. Ὁ ἐπιστάτης ὤθησεν ἐλαφρὰ τὸν ἀγκῶνά μου καὶ διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ μοὶ ἔνευσε νὰ ἴδω γυναῖκά τινα ἐργαζομένην διὰ μηχανῆς πλεκτικῆς περιποδίων.

— Τί εἶνε; τὸν ἠρώτησα ἀφ' οὗ ἐξήλθομεν.

— Εἶνε ἡ ψευδοκόμισσα Κίνσκη. Αὕτη ἐπῆρε τὸν νοῦν πλήθους ἀνθρώπων, καλλιτεχνῶν, εὐπόρων, οἵτινες οὐδέποτε τὴν εἶχον ἴδει, καὶ τὴν ἐξελάμβανον ὡς τὴν νεαρὰν κόμισσαν Κίνσκη. Ἐφαντάζοντο δὲ οἱ δύσμοιροι ὅτι θὰ τὴν νυμφευθῶσι! Ἡμέραν τινὰ συνεκάλεσε πάντας ὁμοῦ τοὺς μνηστῆράς της εἰς τὸ θέατρον, καὶ ὅλοι ἦλθον φοροῦντες λευκὸν λαιμοδέτην, φόρεμα μαῦ-

Digitized by Google

ρον, καὶ ἔχοντες καμέλιαν εἰς τὴν κομβιοδόχην. Ἡ ἀληθὴς κόμισσα Κίνσκη παρίστατο εἰς τὴν παράστασιν καὶ ἦτο ἐν τῷ θεωρείῳ της μετὰ τῶν γονέων της, οὐδόλως ὑποπτεύουσα ὅτι ἐν τῇ πλατείᾳ ὑπῆρχον οἱ ἐρασταί της. Διὰ τοῦ ἐπιδεξίου δὲ τούτου στρατηγήματος ἤθελε νὰ ὑπεκκαύσῃ ἔρωτα, ὃν αὐτὴ εἶχε πρώτη διαδηλώσει εἰς ἕνα ἕκαστον αὐτῶν ἰδιαιτέρως ἐν ἀγνοίᾳ πάντων τῶν ἄλλων. Ἡ μετ' αὐτῶν δὲ ἀλληλογραφία εἶνε διεξοδικὸν μυθιστόρημα. Τέλος ἐμήνυσεν εἰς τοὺς μνηστῆρας ὅτι οἱ γονεῖς της πιστοὶ ἐμμένοντες εἰς τὰς παλαιὰς προλήψεις των δὲν συγκατένευον εἰς τὸν ἄνισον τοῦτον γάμον, καὶ δι' αὐτὸ ἤθελον νὰ τὴν απομακρύνωσι τῆς Βιέννης· ἀλλ' αὐτὴ εἶχεν ἀπόφασιν ἀκράδαντον νὰ ἀποδράσῃ, δυστυχῶς ὅμως δὲν εἶχεν ἄφθονα χρήματα πρὸς ἐξώνησιν τῶν φυλάκων της, τῶν θαλαμηπόλων της, τῶν θεραπαινίδων, τοῦ θυρωροῦ κλπ. Παρευθὺς οἱ μνηστῆρες τῇ ἔπεμψαν δέσμας ὅλας τραπεζικῶν γραμματίων· ἀλλὰ κακῇ μοίρᾳ μαθοῦσα ἡ ἀστυνομία τὰ τεκταινόμενα, ἐξαπέστειλεν ἐνταῦθα πρὸ τριῶν ἡμερῶν τὴν ψευδοκόμισσαν Κίνσκη ὑπὸ τὸ ἥκιστα ἀριστοκρατικὸν ὄνομα Μαρία Λίχτνερ.

Ἀξία παρατηρήσεως εἶνε ἡ διαφορὰ τῆς στάσεως τῶν ἀνδρῶν καὶ τῆς τῶν γυναικῶν. Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς φυλακίσεως ἡ γυνὴ εἶνε ὡς ἀφηρημένη. Κατῃσχυμένη, δειλή, νευρική, ἀδιαλείπτως λύζει, οὔτε νὰ φάγῃ θέλει οὔτε νὰ πίῃ, εἰς τὰς ἀποτεινομένας αὐτῇ παραμυθίας ἀπαντᾷ διὰ κραυγῶν καὶ στεναγμῶν, καὶ εἶνε ὡς παράφρων. Ἀλλὰ τὴν δευτέραν ὅμως ἡμέραν φροντίζει ὀλίγον περὶ τῆς διευθετήσεως τῆς κόμης καὶ τῆς ἐνδυμασίας της, πίνει καὶ τρώγει μετ' ὀρέξεως, καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν γελᾷ καὶ ἀστεΐζεται. Παρὰ τοῖς ἀνδράσι τοὐναντίον ἡ παραφορὰ προβαίνει αὐξανομένη· θεωροῦσι τοὺς δεσμοφύλακας ὡς ἐχθροὺς ἀξίους παντὸς μίσους, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ δεσμοφύλαξ ἐξέρχεται τῶν κελλίων ὀπισθοχωρῶν πάντοτε.

Οὐδαμοῦ ὑπάρχει τοσαύτη εὐθυμία καὶ φαιδρότης ὅση ἐν ταῖς γυναικείοις φυλακαῖς. Ἐν Αὐστρίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν φυλακισμένων γυναικῶν εἶνε πολὺ μικρότερος τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει καὶ ὅτι αἱ γυναῖκες ἐνταῦθα εἶνε ἐναρετώτεραι τῶν ἀνδρῶν· παντάπασι, διότι ἡ γυνὴ εὑρίσκει εὐκολώτερον καὶ κατ' ἄλλον τρόπον τὰ μέσα πρὸς πλήρωσιν τῶν ὑλικῶν αὐτῆς ἀναγκῶν.

Ἐν ταῖς φυλακαῖς δὲν εἶνε σπάνιον νἀκούσῃ τις ὅτι μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν ὑπάρχουσι δεσμοὶ ἀγάπης καὶ τοσοῦτον στενοί, ὥστε πολλάκις μόνος ὁ θάνατος τοὺς διαλύει. Αὐστριακός τις φυλακισμένος διηγεῖται ἐν τοῖς *Ἀπομνημονεύμασιν* αὐτοῦ ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ φυλακῇ ὑπῆρχεν ἀρχιλῃστὴς καταδεδικασμένος εἰς ἑξαετῆ φυλάκισιν· ὡσαύτως δὲ καὶ γυνή τις εὔμορφος καὶ θρασεῖα καὶ αὐτὴ εἰς ἓξ ἐτῶν φυλάκισιν καταδεδικασμένη. Οἱ δύο οὗτοι χωρὶς ποτε νὰ ἴδωσιν ἀλλήλους ἐμνηστεύθησαν. Καὶ ἐκεῖνος μὲν ἔχαιρε διὰ τὴν τόλμην καὶ τὸ θάρρος τῆς νεάνιδος, αὐτὴ δὲ ἐκαμάρονε καὶ ἦτο ἔξαλλος ὑπὸ τῆς ὑπερηφανείας ὅτι ἦτο σύζυγος «ἐξακουσμένου λῃστοῦ». Ἀντήλλασσον δὲ καὶ γράμματα, γράφοντες μετὰ πολλῆς εὐγενείας καὶ τρυφερότητος. Καὶ ὁ μὲν λῃστὴς ἤρχιζε τὰ γράμματά του διὰ τῆς προσφωνήσεως *Ἐντιμοτάτη κυρία*, ἐκείνη δὲ *Ἀξιοτιμότατε κύριε*. Καὶ ὅτε λήξασης τῆς ποινῆς αὐτῶν ἀπελύθησαν τῶν φυλακῶν, «ἔκαμαν γάμους καὶ χαραὶς καὶ στεφάνωσαις καλαίς».

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ ἀρχιφύλαξ μὲ παρεκάλεσε νὰ καταβῶμεν εἰς τὰ μαγειρεῖα καὶ τὰ κελλία τῶν εἰς θάνατον καταδεδικασμένων.

— Ἆς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον, διότι τώρα θὰ κενώσουν τὸ γεῦμα.

Ἐνόμιζον ὅτι θὰ εἰσέλθω εἰς ἄθλιόν τι καὶ ζοφερὸν καταγώγιον, ὅπως ἐν ἄλλαις φυλακαῖς, ἔνθα ἐν παλαιῷ λέβητι βράζουσιν ἐν ὑποπρασίνῳ ὕδατι ἀναμὶξ γεώμηλα καὶ φάσηλοι, ἀηδέστατον θέαμα. Εὐνόητος λοιπὸν εἶνε ὁ θαυμασμός μου ὅτε εἰσῆλθον εἰς εὐρύχωρον καὶ λαμπρὸν μαγειρεῖον ἐφάμιλλον τῶν ἀρίστων ξενοδοχείων. Ὑπερμεγέθης ἑστία στίλβουσα ἐκ καθαριότητος περιεστοιχίζετο ὑπὸ φαιδρῶν μαγειρισσῶν, αἵτινες παρεσκεύαζον ῥόφημα ὀρεκτικώτατον ἢ ἔκοπτον τεμάχια μοσχαρίου καὶ βοὸς εὐχύμου καὶ διὰ τοῦ κιτρίνου τοῦ ᾠοῦ ἐπικεχρισμένου. Ὁ ἀρχιμάγειρος φορῶν λευκὴν ποδιὰν καὶ μαλακὰ ὑποδήματα, ἦτο μεγαλοπρεπέστατος, καὶ ἔσπευσεν εἰς ὑποδοχὴν ἡμῶν μετ' ἀξιοπρεπείας ἐμπρεπούσης εἴς τε τὸ ὑπούργημα αὐτοῦ καὶ τὸ πελώριον σῶμα.

— Τί φαγητὰ ἔχετε σήμερον ; ἠρώτησεν ὁ φύλαξ.

— Ἰδοὺ ὁ κατάλογος.

Μοὶ ἔδωκεν ὁ φύλαξ φύλλον χάρτου ἐντὸς ξυλίνου περιθωρίου. Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν δὲ *πρόγευμα* εὗρον καφὲ μετὰ ἀνθογάλακτος, γάλα θερμόν, ζωμὸν μετὰ πεφρυγμένου ἄρτου· εἴκοσι δύο εἰδῶν φαγητὰ εἶχε τὸ γεῦμα ! Ὑπὸ δὲ τὴν ἐπιγραφὴν *δεῖπνον* ὑπῆρχε καφές, γάλα, τυρός, καὶ ψυχρὰ κρέατα, καὶ οἱ φυλακισμένοι ἠδύναντο νὰ λάβωσι διὰ τὸ δεῖπνόν των ῥόφημα, κρέας καὶ λαχανικά.

— Ἀλλ' ἐδῶ δὲν ἔχετε φυλακισμένους, ἔχετε οἰκοτρόφους, ἀνεφώνησα ἐπεξερχόμενος τοὺς ἐν τῷ καταλόγῳ οἴνους πρώτης καὶ δευτέρας ποιότητος καὶ βλέπων τὴν τιμὴν τεσσάρων ἢ πέντε εἰδῶν ζύθου.

— Ὁ κατάλογος τὸν ὁποῖον ἀνεγνώσατε, μοὶ εἶπεν ὁ ἀρχιμάγειρος, δὲν εἶνε δι' ὅλους, εἶνε διὰ τοὺς ὑποδίκους καὶ ὄχι διὰ τοὺς καταδίκους. Ἀλλ' ὅμως καὶ οἱ ἁπλῶς ὑπὸ κράτησιν, οἱ ἔχοντες τὸν τρόπον των, καὶ αὐτοὶ ἔχουν τὰ αὐτὰ δικαιώματα. Οἱ φυλακισμένοι δύνανται νὰ προ-

Digitized by Google

μηθευθοῦν διὰ τῶν χρημάτων των βούτυρον μόνον, χοίρειον λίπος, τυρίον, γάλα, καφὲ, ψητὸν κρύον ἢ χοιρομέρι, ζύθον ἢ οἶνον.

— Ποία εἶνε ἡ μερὶς τῶν καταδίκων ;

— Ἔχουν καθ' ἡμέραν 560 γραμμ. ἄρτου, 5 1[2 ὑποδεκάλ. ζωμοῦ τὸ πρωΐ, 5 ὑποδεκάλ. τὴν μεσημβρίαν μετὰ λαχανικῶν, καὶ τὴν ἑσπέραν 3 1]2 ὑποδ. Δὶς δὲ τῆς ἑβδομάδος τοῖς δίδεται βωδινὸν βραστὸν ἢ ψητὸν, τὰς δὲ ἑορτασίμους ἡμέρας λαμβάνουσι διπλασίαν μερίδα.

— Καὶ πόσας ὥρας ἐργάζονται καθ' ἑκάστην ;

— Ἕνδεκα ὥρας. Ἀπὸ δὲ τῆς 12 μέχρι τῆς 1 τρώγουν καὶ ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 2 περιπατοῦν εἰς τὴν αὐλήν.

Ὁ ἀρχιμάγειρος δὲν ἠθέλησε νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ ἀπέλθω πρὶν ἢ γευθῶ τὸ ῥόφημα καὶ τὸ κρέας· ἔπειτα δὲ μοὶ ἔδειξε βιβλίον, ἐν ᾧ ὁ ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης ἐβεβαίου ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἑβδομαδιαίαν ἐπίσκεψιν εὗρε τὴν τροφὴν τῶν καταδίκων πρεπόντως παρεσκευασμένην.

Ὡς βλέπετε, παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν τὸ ὄνομα «αὐστριακὴ φυλακὴ» ἐνεποίει φρίκην εἰς τὸν ἀκούοντα. Ἡ ὑπερβολὴ τοῦ κακοῦ ἐπήνεγκε τὴν ὑπερβολὴν τοῦ καλοῦ, ὥστε ἡ κάθειρξις ὑπὸ παντοίων ὑλικῶν ἀπολαύσεων συγκερασθεῖσα, σχεδὸν δὲν εἶνε πλέον ποινή. Καὶ τὰ ἐκ τῆς βελτιώσεως ταύτης προκύπτοντα ἄτοπα εἶνε πασιφανῆ, διότι διὰ τοῦ τρόπου τούτου προέκυψε τακτικὴ πελατεία ἀνθρώπων *καλομαθημένων*, οἵτινες ἅμα ἀπολυόμενοι τῶν φυλακῶν, οὐδὲν ἄλλο διακαῶς ἐπιθυμοῦσιν ἢ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Καπύην[1] ταύτην τοῦ ποινικοῦ κώδικος.

Ἐξερχόμενοι τοῦ μαγειρείου ἐστράφημεν πρὸς δεξιὰ κατευθυνόμενοι εἰς τὸ τμῆμα τῶν εἰς θάνατον καταδεδικασμένων.

Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα οὐδὲν τὸ λυπηρὸν οὐδὲν τὸ πένθιμον· ὁ διάδρομος εἶνε εὐρὺς καὶ λευκὸς, καὶ διὰ ἀεριστήρων πλατυτάτων εἰσέρχεται τὸ φῶς καὶ χύνεται ὡς καταρράκτης ἀπὸ ῥωγμῆς τινος τοῦ οὐρανοῦ καταπίπτων.

—Μοὶ ὑπεσχέθητε νὰ μοὶ δείξητε τὸν Χάκλερ, εἶπον εἰς τὸν φύλακα.

— Νά τον, ἀπεκρίθη ὁ φύλαξ, ἱστάμενος πρό τινος θύρας, ἧς ἤνοιξε τὴν θυρίδα καὶ εἶδε ταχέως εἰς τὸ δωμάτιον, ἔπειτα δὲ παραχωρῶν μοι τὴν θέσιν του προσέθηκε «Κάθηται ἐπὶ τῆς κλίνης του».

Διέκρινα τότε βραχύσωμον καὶ τετράγωνον ἄνδρα βραχὺν ἔχοντα τὸν τράχηλον καὶ τὸ πρόσωπον ζῶδες καὶ βλακικὸν, παρατηροῦντα διὰ βλέμματος ἀπημβλυμένου τοὺς συναδέλφους του, οἵτινες διὰ κρητίδος εἶχον σχεδιάσει παιγνίδιον *δάμας* ἐπὶ τοῦ σανιδώματος καὶ πρηνεῖς κατὰ γῆς ἔπαιζον μεταχειριζόμενοι ἀντὶ πεσσῶν φασήλους.

— Καὶ πότε θὰ ἐκτελεσθῇ ἡ θανατικὴ ποινή του ;

— Πιστεύω αὔριον.

— Χαίρετε λοιπὸν, βλεπόμεθα πάλιν αὔριον, τῷ εἶπον ἀπερχόμενος.

Μοὶ ἤνοιξε τὴν θύραν φρουρουμένην ὑπὸ σκοποῦ καὶ ἤκουσα ὄπισθέν μου τὸ κλειδίον τρίζον ἐν τῷ κλεῖθρῳ μετὰ καταχθονίου σαρκασμοῦ.

[Ἕπεται τὸ τέλος]. Π. Ι. Φ.

1. Τοσαῦται ἦσαν, ὡς λέγεται, αἱ ἀπολαύσεις καὶ ἡδοναὶ τῆς πόλεως ταύτης, ὥστε ὁ στρατὸς τοῦ Ἀννίβα τῷ 215 π. Χ. καταλαβὼν αὐτὴν νικηφόρος μετὰ τὴν ἐν Κάνναις μάχην, καὶ διαχειμάσας ἐν αὐτῇ, ἐξεθηλύνθη καὶ κατεστράφη.

ΣΥΡΡΑΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΑΡΡΥΤΑΙ

Οἱ Καλαρρύται κεῖνται κατὰ τὸ ὄρος *Πολύαινον*, ἀπέναντι τοῦ *Συρράκου*, ὅπερ, ὡς δίδυμον ἀδέλφι, μόνον ἀσπλαγχνία πολιτικὴ δύναται νὰ χωρίσῃ τοῦ ἄλλου δι' αὐθαιρέτου γραμμῆς, ἐνῷ καὶ ἡ ἱστορία του τὸ ἑνόνει καὶ ἡ φυσική του θέσις τὸ συνδέει. Οἱ κάτοικοι τῶν δύο χωρίων, ὡς καὶ τῆς περιχώρου, ἦσαν μὲν βλαχικῆς καταγωγῆς, ἀλλ' ἐξελληνίσθησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οὐδεὶς βεβαίως σκέπτεται νὰ μὴ θεωρήσῃ Ἕλληνας ἐκ τῶν γνησιωτέρων τὸν Κωλέττην καὶ τόσους ἄλλους πολιτικοὺς, λογίους, εὐεργέτας τῆς κοινῆς πατρίδος. Τὰ δύο δίδυμα χωρία δὲν ἔχουσιν ἱστορίαν παλαιὰν οὐδ' ἀναφέρονται ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ἀλλὰ συνεκεντρώθη εἰς αὐτὰ τόση ζωὴ ἐπὶ ὀλίγους αἰῶνας, ὥστε ἀναπληροῦται δι' αὐτῆς ἡ ἔλλειψις μακραίωνος σειρᾶς περιπετειῶν. Δὲν εἶχε δίκαιον ὁ Πουκεβὶλ λέγων ὅτι «οἱ ἠπειρωτικοὶ βράχοι, αἱ φάραγγες, τὰ πραιώνια δάση, τὰ δροσερὰ σπήλαια, ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι τῶν ἡμιθέων. τέκνων τῆς Ἑλλάδος ; »

Τὰ εὗρεν ἐκεῖ χαριτωμένα, πλούσια, εὐνομούμενα μὲ ἰδιάζοντα τύπον ἐθνικοῦ βίου ἑλληνικώτατα, καὶ τὰ ἠγάπησε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ὁ γάλλος φιλέλλην, μετὰ στοργῆς περιγράψας αὐτά. Τὸν συγκινεῖ καὶ αὐτὸς ὁ ἦχος τῶν κωδώνων ὁ ἐρχόμενος ἐκ τῶν Καλαρρυτῶν, τὸν μαγεύει ἡ συνένωσις τῶν χαρίτων ἐκεῖ τῆς φυτείας τῆς Ἀνατολῆς ἡνωμένης μετὰ τῆς σοβαρότητος τῶν καλλονῶν τῆς πατρίου χλωρίδος, καὶ ἔνδακρυς ἀνεπόλησεν ἐκεῖ τοὺς παιδικοὺς αὐτοῦ χρόνους. Εὑρίσκετο εἰς τὸ βάθος τοῦ κρημνοῦ ὅπου ῥέει ὁ ποταμὸς τῶν Καλαρρυτῶν, οὗ ἀπετέλουν καταρράκτας τὰ διαυγῆ ὕδατα, καὶ ἐχρειάσθη νὰ στρέψῃ πολὺ ὑψηλὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἵνα ἀνακαλύψῃ οὐρανογείτονα τὴν ὡραίαν ὁμώνυμον κώμην.

Ἡ κωμόπολις αὐτη ἠρίθμει τῷ 1815 περὶ τὰς διακοσίας οἰκογενείας ἐγκατεστημένας ἐν θέσει ἁρμοδιωτέρᾳ μᾶλλον εἰς φωλεὰς ἀετῶν καὶ γυπῶν παρὰ εἰς φιλησύχους καὶ καλλιτεχνικοὺς κατοίκους διακρινομένους διὰ τὰς τέχνας αὐτῶν καὶ τὴν φιλονομίαν. Ἀλλ' ἡ ἀπομόνωσις ἐκείνη ἐν τόπῳ οὕτως ὀχυρῷ ἐκ φύσεως ἀνέπτυξε παρ' αὐτοῖς τὸ αἴσθημα τῆς ἀνεξαρτησίας, καὶ ἡ ἀ-

Digitized by Google

σφάλεια, ὡς ἀγαθὸν καρπόν, τὸ τῆς φιλοπονίας καὶ μελέτης. Τὸ κατ' ἀρχὰς οἱ κάτοικοι ἦσαν ποιμενικοί, καὶ αὐτοὶ κατεβίβαζον εἰς τὰς ἀγορὰς τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου τὰ προϊόντα τῶν γειτονικῶν ὀρέων· παρ' αὐτῶν δὲ ἠγόραζε καὶ αὐτὴ ἡ Γαλλία τὰ δέρματα. Ἀλλὰ μὴ περιορισθέντες εἰς τοῦτο, βαθμηδὸν ἤρξαντο καὶ τῆς ὑφαντικῆς, ἐξάγοντες καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τὰ ἔργα τῶν χειρῶν των· ἡ δὲ φιλοπονία καὶ οἰκονομία αὐτῶν ἐπέφερε τὸ θαυμάσιον ἀποτέλεσμα τοῦ ἐκτάκτου πλουτισμοῦ των, καὶ ἐντὸς ἡμίσεος αἰῶνος, ἀπὸ τοῦ 1810 καὶ ἑξῆς, οἱ Καλαρρυτιῶται μετὰ τῶν Συρακιωτῶν, τῶν Μετσοβιτῶν καὶ τῶν κατοίκων τοῦ Ἀσπροποτάμου καὶ τοῦ Ζαγορίου κατέλαβον, ὡς διὰ νέων ἀποικιῶν, τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου, ἱδρύοντες ἐμπορικοὺς οἴκους ἐν Νεαπόλει, Λιβόρνῳ, Γενούῃ, Σαρδηνίᾳ, Μάλτᾳ, Βενετίᾳ, Τεργέστῃ, Ἀγκῶνι καὶ Ῥαγούζῃ. Ὁ Πουκεβὶλ λέγει ῥητῶς, ὅτι εὗρεν ἐν Καλαρρύταις ἐμπορικὴν κίνησιν ἁμιλλωμένην πρὸς τὴν τῶν κυριωτέρων ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Εὐρώπης· τὰ σπουδαιότερα δὲ ἐμπορεύματα ἦσαν οἱ βάμβακες τῆς Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας ἐξαγόμενοι εἰς Αὐστρίαν, αἱ μέταξαι τῆς Ἀγυιᾶς καὶ τοῦ Βώλου, τὰ δέρματα λαγωῶν, ἄρκτων, καὶ ἄλλα γουναρικὰ ἐξαγόμενα εἰς τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως, ἔνθα ἀντηλλάσσοντο πρὸς χρυσᾶ νήματα, τοῦθ' ὅπερ ὑπῆρξεν ἡ μεγαλητέρα βάσις τοῦ πλουτισμοῦ τῆς κωμοπόλεως.

Ἀλλ' οἱ μεγάλοι ἐμπορικοὶ οἶκοι δὲν περιορίζονται εἰς τὴν χρηματολογίαν· ἐπροστάτευον δὲ παντοειδῶς τὰ γράμματα, τὰς τέχνας καὶ τὴν κατωτέραν βιομηχανίαν. Ἐν τοῖς οἴκοις τῆς Ἰταλίας ἐφιλοξενοῦντο φιλοτίμως ἐπὶ μακρὸν χρόνον οἱ εἰς τα ξένα σπουδάζοντες ἠπειρῶται. Καὶ τοιαύτης εὐγενοῦς φιλοξενίας ἀναμνήσεις ἐγλύκαινον τὰ γηραιὰ ἔτη διδασκάλων τοῦ ἔθνους, ὁποῖοι ὁ Ἀσώπιος καὶ ὁ Φιλητᾶς. Οἱ περιηγηταὶ διηγοῦνται, ὅτι εὑρίσκοντο ἐν Καλαρρύταις καὶ ἐν Συρράκῳ πολλοὶ οἱ ὁμιλοῦντες ξένας γλώσσας καὶ ἔχοντες βιβλιοθήκας πλουσίας γαλλικῶν καὶ ἰταλικῶν βιβλίων, ἐπαρκούσας εἰς πᾶσαν μελέτην ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας.

Ἐκ δὲ τῶν τεχνῶν ἰδίως ἤκμασεν ἐν Καλαρρύταις ἡ χρυσοχοϊκή, ἥτις ἔφθασεν εἰς σπάνιον βαθμὸν τελειότητος· στολίσματα εὐαγγελίων, δίσκοι, εἰκόνων ὁλόχρυσα περιθώρια, μετάλλια, περιδέραια καὶ πάντα τὰ κομψοτεχνήματα τῆς τορνευτικῆς τῶν πολυτίμων μετάλλων εἶχον ἰδιαιτέραν ἀξίαν ἐξερχόμενα ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου περιωνύμου καλαρρυτιώτου καλλιτέχνου. Ἰδίως φημίζεται ὁ Ἀθανάσιος Τσιμούρης, ὁ ἀρχιχρυσοχόος τοῦ Ἀλῆ-πασσᾶ. Τίς οἶδε πόσα κοσμήματα στολίσαντα τὰ στήθη, τοὺς ἁβροὺς βραχίονας καὶ τὸ μέτωπον τῆς Βασιλικῆς καὶ τῆς Κυρᾶ-Φροσύνης ἦσαν ἔργα τῶν χειρῶν του. Μοναδικὸς εἰς τὴν σφυρηλασίαν ἦτο ἄλλος, ὁ Δημήτριος Παπαγεωργίου, τοῦ ὁποίου ἕκαστος κτύπος τοῦ σφυρίου ἐστοίχιζεν ἓν φλωρίον, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ *δώσῃ τὸν ἀέρα* τῶν ἀργυρῶν μεγάλων δίσκων καὶ τῶν *σινίων*. Ἠπόρησαν οἱ κάτοικοι τῶν Ἰωαννίνων, ὅτε καλέσαντες αὐτὸν ἵνα παράσχῃ ταύτην τὴν ὑπηρεσίαν δι' εὐρὺν δίσκον προωρισμένον διὰ τὸν Σατράπην, ἤκουσαν τὸ βαρὺ αἴτημά του· μάτην τῷ εἶπον ἱκετεύοντες ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς των καὶ προσέφερον αὐτῷ, ἐν συνόλῳ προεκτιμῶντες τὴν ἐργασίαν του, μεγάλα ποσά. Ὁ τεχνίτης ἐπέμενεν· ἀλλ' ἤρκεσαν τρεῖς μόνοι θαυματουργοὶ κτύποι του, ἵνα ἐπέλθῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Καὶ λέγεται εἰπὼν τότε, ὅτι δὲν ἤθελε τὸ πολὺ χρῆμα τῶν ἀδελφῶν του, ἀλλὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀξίας τῆς τέχνης του.

Εἰς τὴν τοιαύτην χρυσόπλεκτον φωλεὰν δὲν εἶχε πατήσει τὸν πόδα του τοῦρκος· ὀλίγαι ἑκατοστύες γροσίων πληρονόμεναι εἰς τὴν Βαλιδὲν ἦσαν ὁ μόνος φόρος. Ἀλλ' ὅτε ἡ γαμψώνυξ τυραννία τοῦ Ἀλῆ ἐξηπλώθη ἐπὶ τὴν Ἤπειρον, ἡ μόνη πόλις τῶν Καλαρρυτῶν ἐπλήρωνε φόρον ἐτήσιον 50 χιλ. γροσίων καὶ ἄλλας πολλὰς ὑφίστατο χρηματικὰς θυσίας. Καὶ ὅμως διηγεῖται ὁ Πουκεβὶλ συγκινῶν ἡμᾶς: «Παρ' ὅλην ταύτην τὴν δυστυχίαν, ἐπειδὴ ἔχουσιν αὐτοδιοίκησιν καὶ μόνον τὸ φάντασμα τούρκου διοικητοῦ, τοῦ λεγομένου *σούμπαση*, ὅστις οὐδὲν τολμᾷ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀποινεὶ κατὰ τῶν ἐθίμων αὐτῶν, παραμυθοῦνται· εἶνε *κύριοι* τοῦ σώματος αὐτῶν· ἡ οἰκονομία, ἀρχὴ τοῦ πλούτου, καὶ ἡ δραστηριότης συγκρατοῦσιν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐλπίδι μέλλοντος καλλιτέρου· ὄντες ἀρκετὰ φιλοπόλιδες, ὥστε νὰ μὴ μεταχειρίζωνται εἰμὴ ἐλάχιστα εἴδη ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, εἰς τὰ ἐργοστάσια τῆς πόλεως αὐτῶν κατασκευάζουσι τοὺς *σοφάδες* καὶ τοὺς τάπητας τοὺς ἀποτελοῦντας τὰ κυριώτερα σκεύη τοῦ οἴκου των, αἱ γυναῖκες αὐτῶν, ὑπείκουσαι εἰς προαιωνίους ἀπαραβάτους νόμους κατὰ τῆς πολυτελείας, ὀφείλουσι νὰ φορῶσιν ἐνδύματα ἐγχωρίου ἐργασίας· καὶ μόνον κόσμημα περισσότεχνον ἐπιτρέπεται αὐτοῖς τὰ μεταξωτὰ *μανδηλάκια* φορούμενα κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας, ἀπαγορεύονται δὲ εἰς αὐτὰς ῥητῶς τὰ κεντήματα, τὰ χρυσᾶ νήματα, τὰ σάλια καὶ τὰ γουναρικὰ τὰ ἐν χρήσει κατὰ τὴν ὑπόλοιπον Ἀνατολήν· οἱ ἐπιτρέποντες εἰς τὰς συζύγους των περισσὰ κοσμήματα θεωροῦνται ἀτιμασθέντες· ἂν δέ τις ἐνδυθῇ τὸ χρυσοκέντητον καὶ πολυέξοδον ἀλβανικὸν ἔνδυμα, ἂν παρεκτραπῇ τῆς οἰκογενειακῆς αὐταρκείας, θεωρεῖται ὡς ἀμφιβόλου διαγωγῆς καὶ χάνει τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν συμπολιτῶν του· τοιοῦτοι εἶναι οἱ θεσμοὶ τοῦ λαοῦ τούτου».

Τί ἐγένετο, ποῦ ἐξηλείφθη, πῶς διεσκορπίσθη ὅλον αὐτὸ τὸ ἁρμονικὸν σύμπλεγμα τῆς φιλοπονίας, τῆς καλλιτεχνίας καὶ τοῦ πλούτου ; Ἔγιναν ἅρπαγμα τοῦ ἀνέμου κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Ἀλῆς, τὴν παραμονὴν τῆς μεγάλης ἐπανα-

Digitized by Google

στάσεως, ἐβύθισε τοὺς ὄνυχάς του εἰς τὴν ὀρεσίκτιστον αὐτὴν φωλεάν, ἵνα ἀπαγάγῃ πλουσίους ὁμήρους, δεσμεύων τὸ μέλλον τῆς Ἠπείρου. Ἡ δημοτικὴ ποίησις ἔψαλε καὶ ἐδῶ τὸν *Γιάννην Λάμπρον*, ὃν ὁ πασᾶς ἔσυρεν εἰς τὴν ἀγχόνην, ὅτε ἠκούσθη ἡ βοὴ τῆς ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως, μετὰ δύο ἄλλων ἠπειρωτῶν ὁμήρων. Ἔκτοτε εἶδον τοὺς καλαρρυτιώτας ἀπάτριδας ἡ Κέρκυρα, ἡ Ζάκυνθος, ἡ Χαλκίς, αἱ Πάτραι, αἱ Ἀθῆναι καὶ μεμονωμένους τινὰς ἐνιαχοῦ εἰς πόλεις λαμπρὰς τῆς Εὐρώπης. Πανταχοῦ δὲ ὅπου εὑρέθησαν διέσωσαν ἀκεραίας τὰς τῆς πρώτης των κοιτίδος παραδόσεις καὶ ἐπέδωκαν εἰς ὅλα τὰ ἔργα καὶ συνεισήνεγκον εἰς τῆς κοινῆς πατρίδος τὰς ἀνάγκας ἀκαταπαύστως, εἴτε διὰ τοῦ πλουσίου ὀβολοῦ, προϊόντος τῆς ἀκουράστου ἐργασίας των, ὅπως καὶ ὅλα τὰ τέκνα τῆς εὐάνδρου Ἠπείρου, εἴτε διὰ τῆς πολιτικῆς περινοίας των, ἧς τηλαυγὲς κορύφωμα παρίσταται ἐν τῇ ἱστορίᾳ μας ὁ πολιτικώτατος ἐκεῖνος ἀνὴρ Κωλέττης, (ἂν καὶ ὑπ' ἄλλων λέγεται συρρακιώτης, ἀλλ' εἶνε τὸ αὐτό), εἴτε διὰ τῆς ἐπιστήμης των, ἥτις ἀντιπροσωπεύεται καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἀλλ' ἰδοὺ εἰς τοὺς Καλαρρύτας φέγγει καὶ πάλιν τὸ γαλήνιον φῶς τῆς ἐλευθερίας καὶ τὸ σύννεφον παρῆλθε φερόμενον πρὸς βορρᾶν καὶ μέλλον νὰ ἀφήσῃ μετ' ὀλίγον ἐλεύθερον καὶ τὸν ὁρίζοντα τῆς Πρεβέζης, τοῦ Σουλίου, τῶν Ἰωαννίνων καὶ πέραν ἀκόμη· Ὡς δὲ πρὸς στιγμὴν ἐκπτοηθεῖσαι περιστεραὶ δὶς καὶ τρὶς περιφέρονται ἐπὶ τῶν πτερῶν διασκορπιζόμεναι καί, παρελθόντος τοῦ φόβου, ὅλαι ὁμοῦ ἐπανακάμπτουσιν εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἀνὰ μία κατακαθήμεναι πάλιν, οὕτω καὶ τῆς Ἠπείρου πολλὰ τέκνα ἤδη θεωροῦσιν ὡς μίαν μόνην στιγμὴν τοὺς παρελθόντας αὐτοὺς χρόνους τοῦ διασκορπισμοῦ των, καὶ βαθμηδὸν ἰδοὺ ἐπανευρίσκουσιν ἀνὰ μίαν ἐλευθέρας τὰς φωλεάς των, εὐελπιζόμενα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀκόμη δούλους συμπολίτας των τὴν ἐλευθερίαν, ἀφοῦ ἐγνώρισαν τί σημαίνει δούλη πατρίς[1]!

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΛΕΜΒΟΣ

Ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν συζητήσεων» ἀναγινώσκομεν ἐνδιαφερούσας λεπτομερείας περί τινος μικροῦ καὶ περιέργου πλοίου, ὅπερ κινεῖται ἄνευ λέβητος, ἄνευ μηχανῆς, ἄνευ πυρός. Πρόκειται περὶ τῆς ἠλεκτρικῆς λέμβου τοῦ G. Trouvé. Ἡ λέμβος αὕτη, μήκους 5μ, 50, πλάτους 1μ, 20 καὶ βάρους 80 χιλιογράμμων, ἀναπλέει τὸν Σηκουάναν μεθ' ἱκανῆς ταχύτητος διὰ μόνης τῆς ἐνεργείας μικροῦ ἠλεκτρικοῦ κινητῆρος ὑπὸ τοῦ Trouvé κατασκευασθέντος. Εἶναι ὁμοία πρὸς τὰς συνήθεις λέμβους, φέρουσα μεταξὺ δύο θρανίων ἠλεκτρικὴν στήλην συνισταμένην ἐκ δύο συστοιχιῶν διὰ διττοχρωμικοῦ κάλεος λειτουργουσῶν καὶ βάρους 24 χιλιογράμμων. Ἡ στήλη αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν λέβητα τῆς ἀτμομηχανῆς, διότι παράγουσα ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα, τίθησι δι' αὐτοῦ εἰς κίνησιν μικρότατον παρὰ τὸ πηδάλιον τοποθετημένον κινητῆρα.

Ὁ κινητὴρ τοῦ συστήματος Siemens, τροποποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ Trouvé, στρέφει ταχέως μικρὰν ἕλικα ἐντεθειμένην ἔν τινι τοῦ πηδαλίου ἐντομῇ. Τοιούτῳ τρόπῳ τὸ κωπήλατον πλοῖον μετασχηματίζεται προχειρότατα εἰς ἠλεκτρικόν. Διὰ τῆς ὠθήσεως δὲ ἐλατηρίου τινὸς ἡ ἕλιξ στρέφεται πάραυτα, τὸ δὲ πλοῖον κινεῖται.

Ἐν ἠρεμοῦντι ὕδατι εὐχερῶς διανύει, φέρον τρεῖς ἐπιβάτας, 5 χιλιόμετρα καθ' ὥραν. Ἐν αὐτῷ τῷ Σηκουάνᾳ δύναται νὰ διατρέξῃ 4 σχεδὸν χιλιόμετρα. Ἡ στήλη δύναται ἐπὶ πολλὰς ὥρας νὰ λειτουργήσῃ ἄνευ ἀπωλείας τῆς ἐνεργείας της· ἀντὶ δὲ 3 σχεδὸν φράγκων καθ' ἡμέραν δύναταί τις νὰ ταξιδεύῃ ἄνευ ἀτμομηχανῆς.

Πόση ἤδη ἐπετελέσθη πρόοδος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ἀορίστων ἐκείνων τοῦ κόμητος Moulin δοκιμῶν καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Jacobi ἐν τῷ Νέβᾳ γενομένων διὰ τοῦ πυροσκάφου!

Ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Ἠλυσίων πεδίων ἡ ἠλεκτρικὴ τοῦ Trouvé λέμβος θὰ διαπλέῃ τὴν λεκάνην, ἥτις θέλει περιβάλει τὸν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν δημοσίων ἔργων ἐκτεθέντα φάρον, οὕτω δὲ οἱ περίεργοι θὰ ἔχωσιν εὐκαιρίαν νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὰ ἐκτελεσθησόμενα νέα πειράματα. Π*

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Οἱ ὑπηρέται.

— Νικόλα, ἔλεγε προχθὲς ὁ κύριος Ν* πρὸς τὸν ὑπηρέτην του, ὅταν γυρίζω 'ς τὸ σπίτι, πάντοτε σ' εὑρίσκω νὰ κοιμᾶσαι.

— Αὐτὸ τὸ παθαίνω, ἀφέντη, γιατὶ δὲν εἰμπορῶ νὰ μείνω χωρὶς νὰ κάνω κάτι τι.

*
* *

— Μεγάλη δυστυχία μᾶς εἶνε, ἔλεγεν ἄλλος τις πρὸς τὸν ὑπηρέτην του, ὅτι δὲν εἰμποροῦμεν νὰ κάμωμεν χωρὶς ὑπηρέτας.

— Πόσῳ μεγαλίτερη εἶνε 'ς ἐμᾶς τοὺς ὑπηρέτας, ἀποκρίνεται οὗτος, ποῦ δὲν εἰμποροῦμε νὰ κάμωμεν χωρὶς ἀφεντικά!

*
* *

Ὑπηρέτης ἔλεγε περὶ τοῦ κυρίου του:

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶνε τόσῳ βαρύς, τόσῳ ἀμίλητος, ποῦ δὲν ἀνοίγει, ἀδελφέ, μιὰ φορὰ τὸ στόμα· καὶ ἂν δὲν διάβαζα τὰ γράμματα ποῦ λαβαίνει, δὲν θὰ ἤξερα τίποτε γιὰ ταῖς δουλειαίς του.

*
* *

Ἔν τινι ζαχαροπλαστείῳ:

Εἷς πελάτης. — Παιδί, τὰ γλυκύσματα δὲν

[1] Ἐφημερίς.

Digitized by Google

εἶνε *φρέσκα* 'σὰν ἐκεῖνα ποῦ μᾶς ἔδωσες τὴν περασμένην Κυριακήν.

Ὁ ὑπηρέτης. — Ὦ Κύριε! πῶς γίνεται, ἀφοῦ εἶνε ὅλο ἀπὸ τὰ ἴδια . . .

* * *

Ἱσπανικὸν λόγιον:

Τὰ δάκρυα τῶν γυναικῶν εἶνε εὐθηνότατον ἐμπόρευμα, τὸ ὁποῖον φέρει μεγάλα κέρδη.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἐπὶ μακρὸν ἐπεκράτησε παρ' ἡμῖν ἡ δοξασία ὅτι πρωταίτιοι τῆς πλημμελοῦς τῶν πραγμάτων διαχειρίσεως εἶναι οἱ ὑπέρτατοι ἄρχοντες καὶ οἱ ὑπέρτατοι θεσμοί! Ἀλλὰ σήμερον ἐπείσθημεν, ὑποθέτω, ὅτι τοῦτο εἶναι ὑπεκφυγὴ τοῦ ζητήματος καὶ οὐχὶ λύσις. Ἐν διαστήματι ἐτῶν τεσσαράκοντα δύο μὲν κατελύσαμεν ὑπερτάτους ἄρχοντας, δύο δὲ ἐψηφίσαμεν συντάγματα, τὰ δὲ πράγματα πολὺ δὲν ἐβελτιώθησαν. Ἐντεῦθεν, ἐὰν δὲν θέλωμεν νὰ ἀμβλυωπῶμεν πρὸς τὸ φῶς τῆς μεμαρτυρημένης ἀληθείας, ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐν κοινοβουλευτικῇ πολιτείᾳ σωφρόνως ὠργανωμένῃ οἱ ὑπέρτατοι ἄρχοντες καὶ οἱ ὑπέρτατοι θεσμοὶ δὲν ἐνεργοῦσιν εἰμὴ ὅπως τὸ ἔθνος θέλει νὰ ἐνεργήσωσιν. Οἴκοθεν οὔτε ἀπολύτως ἀγαθοὶ εἶναι, οὔτε πονηροὶ ἀπολύτως· ἀλλ' ὥςπερ τὰ κάτοπτρα, ἀπεικονίζουσι τὰ δρῶντα πρόσωπα καὶ τὰ συμβαίνοντα πράγματα. Ἐὰν τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα χωλαίνωσι, δὲν πταίουσι τὰ κάτοπτρα· μάτην δὲ ἠθέλομεν ἐξακολουθεῖ νὰ θραύωμεν αὐτὰ προμηθευόμενοι νέα, διότι καὶ τὰ νέα, τὰς αὐτὰς θέλουσι παραστήσει εἰκόνας. (Κ. Παπαρηγόπουλος).

* * *

Τὸ ἔθνος τὴν ἰδίαν του ποθοῦν εὐημερίαν,
Ἂς τὴν παρέχ' εἰς ἑαυτὸ μὲ δύναμιν ἰδίαν.
Ἂς ἐπιβάλλῃ μόνον του καὶ ἂς τηρῇ τὸν νόμον.
Τὸ ἔθνος εἶνε πάντοτε σοφώτερον ἀτόμων.
Λαὸς ποῦ ὅπλα ἔλαβε καὶ ποῦ ἠλευθερώθη,
Διέρρηξε τὸν παιδικὸν χιτῶνα καὶ ἠνδρώθη·
Καὶ καθεσθεὶς ὁ ἴδιος εἰς τὸ πηδάλιόν του,
Εἰς τοὺς κινδύνους δύναται ν' ἀντισταθῇ τοῦ πόντου.

(Α. Ρ. Ῥαγκαβῆς).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Παρισινὴ ἐφημερὶς διηγεῖται τὸ ἑπόμενον νόστιμον συμβὰν κατά τινα ἑορτὴν τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ Λονδίνου εἰς ὄφελος τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως.

Ἡ πριγκίπισσα τῆς Οὐαλίας, ἥτις ἐπιτυγχάνει πολὺ ὡς πωλήτρια, εἶχεν ἀναλάβει κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἑορτὴν τὴν πώλησιν φυτῶν, ὅπως κάμῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ἁδροτέραν εἴσπραξιν. Ἡ λαίδη **Dudley** ὑποδεικνύει εἰς τὴν πριγκίπισσαν κάποιον, ὅστις, ἂν καὶ ἐκ τῶν βαθυπλούτων ἐμπόρων τοῦ Ἄστεος, ἐδεικνύετο ἀναίσθητος εἰς ὅλας τὰς παρατηρήσεις ὅπως προσφέρῃ τι.

— Πῶς ὀνομάζεται; ἐρωτᾷ ἡ πριγκίπισσα.

— Εἶνε ὁ κ. Ν. . .

— Καλά· θὰ ἴδῃτε τί θὰ τοῦ κάμω.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Κροῖσος εὑρίσκετο ἀκριβῶς κεχηνὼς ἔμπροσθεν τῆς τραπέζης τῆς Α. βασιλικῆς ὑψηλότητος.

— Κύριε Ν . . . , λέγει αὕτη μεγαλοφώνως.

Οὗτος, κατακόκκινος ἐκ συγκινήσεως, πλησιάζει.

— Κύριε Ν . . , ἐξακολουθεῖ ἡ πριγκίπισσα, κάμνω συλλογὴν αὐτογράφων, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ δώσητε τὴν ὑπογραφήν σας.

Ταῦτα λέγουσα ἡ πριγκίπισσα ἔτεινε γραφίδα καὶ τεμάχιον χάρτου εἰς τὸν ἔμπορον.

Πῶς νὰ ἀποκρούσῃ τοσοῦτον κολακευτικὴν πρόσκλησιν; Ὁ καλός μας ἔμπορος ὑπογράφει διὰ τρεμούσης χειρός.

— Κυρίαι, λέγει τότε ἡ πριγκίπισσα πρὸς τὴν ἀκολουθίαν της, ἔλᾶτε νὰ εὐχαριστήσωμεν ὅλαι τὸν κ. Ν . . . διὰ τὸ γραμμάτιον τῶν χιλίων λιρῶν, τὸ ὁποῖον ὑπέγραψε πρὸς ὄφελος τῶν πτωχῶν.

Αἱ ἐφημερίδες τῆς Νέας Ὑόρκης ἀναγράφουσιν ὅτι δώδεκα κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης συνέστησαν Ἑταιρίαν ἐντελῶς καινότροπον, sui generis, ἐν ᾗ ἄλλα μέλη δὲν γίνονται πλέον δεκτά. Ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρίας, ἐκ κοινῆς τῶν μελῶν προσφορᾶς προελθοῦσα, ἀποτελεῖται ἐκ κομψοτάτου φερέτρου εἰς δώδεκα χωρίσματα διῃρημένου, ἐντὸς ἑκάστου τῶν ὁποίων εἶνε τεθειμένη φιάλη ἐξαιρέτου οἴνου *Ξερές*. Κατ' ἔτος τὰ μέλη τῆς Ἑταιρίας συνέρχονται, ἐξάγουσι τὸ φέρετρον ἐκ τῆς θήκης του, καὶ ἄν τις αὐτῶν ἀπέθανε, οἱ ἄλλοι κενοῦσιν ἐν σιγῇ τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ φιάλην, ἐκφωνοῦντες ὅσον τὸ δυνατὸν θερμότερον πανηγυρικὸν ὑπὲρ τοῦ μακαρίτου. Τηροῦσι πρακτικὰ τῶν ἀπαγγελλομένων νεκρολογιῶν, καὶ θέτουσιν αὐτὰ ἐντὸς τῆς κενῆς φιάλης, ἣν ἐπαναθέτουσιν ἐν τῷ φέροντι τὸ ὄνομα τοῦ θανόντος χωρίσματι. Ὁ ἔσχατος ἐπιζήσων θέλει κενώσει τὴν φιάλην τοῦ πρὸ αὐτοῦ θανόντος, ὡς καὶ τὴν ἰδικήν του, θ' ἀπαγγείλῃ τὸν ἐπικήδειον τοῦ ἀοιδίμου προκατόχου του, καὶ θέλει θέσει τὸ πρακτικὸν τοῦ ἐκφωνηθέντος λόγου ἐν τῷ φερέτρῳ μετὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ νεκρολογίας. Θέλει δ' ἐκλέξει πρόσωπόν τι ὅπως ἐμπιστευθῇ, μετὰ τὸν θάνατον καὶ αὐτοῦ, τὸ φέρετρον.

Αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες προστιθεῖσιν ὅτι ὁμοία ταύτῃ Ἑταιρία, ἐν Κιγκινάτῃ συστᾶσα, διελύθη τὸ παρελθὸν ἔτος, ἀποθανόντων πάντων τῶν μελῶν αὐτῆς.

Κατὰ τὴν γενομένην ἐσχάτως ἀπογραφήν, ὁ πληθυσμὸς τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἀνέρχεται νῦν εἰς 35 ἑκατομμύρια ἤτοι ἐντὸς ἓξ ἐτῶν ηὐξήθη ἐπὶ 4 ἑκατομμύρια.

Ἡ ἐφημερὶς «**Bund**» δημοσιεύει τὴν ἀκόλουθον περίεργον στατιστικήν, ἐξ ἧς καταφαίνεται ἡ μέχρι τοῦδε ἐπέκτασις τοῦ δικαιώματος τοῦ

Digitized by Google

ψηφίζειν εἰς τὰ κυριώτερα ἔθνη, παρ' οἷς ἰσχύει.

Ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσιν 9,691,261 ἐκλογεῖς, ἤτοι 26,3 τοῖς 100 ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων.

Ἐν Ἑλβετίᾳ 642,552 ἐκλογεῖς, ἤτοι 24,2 τοῖς 100. Ἐν Γερμανίᾳ 8,523,446 ἐκλογεῖς, ἤτοι 20,2 τοῖς 100. Ἐν Ἀγγλίᾳ, 2,719,590, ἤτοι 11,5 τοῖς 100. Ἐν Αὐστρίᾳ 1,242,946 ἐκλογεῖς ἢ 5, 9 τοῖς 100. Ἐν Πορτογαλίᾳ 216, 688, ἤτοι 5, 4 τοῖς 100. Ἐν Ἰταλίᾳ 605,007 ἐκλογεῖς, ἤτοι 2, 2 τοῖς 100. Ἐν Βελγικῇ 63, 278 ἐκλογεῖς, ἤτοι 1, 8 τοῖς 100 ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων.

Οὕτω ἡ γαλλικὴ Δημοκρατία ἀριθμεῖ σχετικῶς πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτῆς πλειοτέρους ἐκλογεῖς καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀρχαιοτέραν χώραν τῆς γενικῆς ψηφοφορίας, τὴν Ἑλβετίαν. Ἴσως ὅμως, ἐὰν καὶ ἡ Ἑλλὰς εἶχε τόπον ἐν τῷ ἀνωτέρῳ πίνακι, θὰ ἠδύνατο νὰ διαμφισβητήσῃ τὰ πρωτεῖα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν, χάρις εἰς τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν παιδίων καὶ τῶν τεθνεώτων ἐκλογέων, οἵτινες δὲν λείπουσι ποτὲ ἐκ τῶν ἐκλογικῶν αὐτῆς καταλόγων.

*** Ἐσχάτως εἷς τῶν ἀκολούθων τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας προσήνεγκεν αὐτῷ πολυτελῆ κάλαμον, ἔχοντα τὴν ἰδιότητα νὰ ἦναι πλήρης μελάνης, ἐφ' ὅσον τὸν μεταχειρίζεται ὁ γράφων. Ὁ Γουλιέλμος Α' ἀπεκρίνατο μειδιῶν' «Ἐγὼ ἐπεθύμουν κάλαμον γράφοντα μόνον ἀγαθὰ καὶ ἀληθῆ, οὐδέποτε δὲ ψεύδη. Τοιαύτην δὲ γραφίδα θὰ προτέφερον δωρεὰν πρὸς ἕκαστον δημοσιογράφον».

*** Ὁ διάσημος Νέλσων ἔλεγε· «Πᾶσαν τοῦ βίου μου τὴν ἐπιτυχίαν ὀφείλω εἰς τὴν συνήθειαν νὰ εἶμαι πάντοτε καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν κατὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους».

Εἷς Αναγνώστης

ΥΓΙΕΙΝΗ

Τὰ παγετώδη ποτά.

Μία τῶν συχνοτάτων αἰτιῶν τῶν διαταράξεων τῶν λειτουργιῶν τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων ἐν ὥρᾳ θέρους εἶναι ἡ χρῆσις καὶ κατάχρησις τῶν παγετωδῶν ποτῶν.

Ἐάν, ἐνῷ τὸ σῶμα εὑρίσκεται ἐν ἐφιδρώσει, πίητε ψυχρότατον ἢ παγετῶδες ὕδωρ, τὴν παραγομένην ψύξιν διαδέχεται ἰσχυρὰ ἀντίδρασις, ὅπερ εἶνε ὠφελιμώτατον· ἀλλ' ἐνίοτε ἐπέρχεται γενικὴ τοῦ σώματος ψύξις. Τὸ ὕδωρ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῶν παρειῶν τοῦ στομάχου ποσότητά τινα θερμαντικοῦ. Τί δὲ συμβαίνει τότε τοῦ στομάχου μὴ ἔχοντος οἵαν καὶ τὸ δέρμα θερμοκρασίαν ;

Ἐπειδὴ ἡ ἰσορροπία τείνει νὰ ἀποκατασταθῇ, ὁ στόμαχος καὶ τὰ λοιπὰ σπλάγχνα ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τοῦ δέρματος τὸ ἐλλεῖπον αὐτοῖς θερμαντικόν. Ἡ θερμασία τοῦ δέρματος ταπεινοῦται καὶ ἡ διαφόρησις παύει. Ἰσχυρὰ αἵματος εἰσροὴ συμβαίνει εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα, ἧς ἕνεκα δυνατὸν νὰ γεννηθῶσι συμφορήσεις καὶ φλεγμοναὶ δυνάμεναι ταχέως νὰ διακινδυνεύσωσι τὴν ζωήν.

Ἐκ δὲ τοῦ νευρικοῦ συστήματος παρατηρεῖ τις ἐνίοτε ἐπερχομένους, μετὰ πόσιν ψυχροῦ ὕδατος ὑφ' οὓς ὅρους προείπομεν, πόνους, τετανικὴν τῶν σιαγόνων σύσπασιν καὶ συγκοπάς. Ἀναφέρονται μάλιστα περιπτώσεις αἰφνιδίου θανάτου.

Ἰσχυρὰ ἀνεπτύχθη τοῦ στομάχου φλεγμονὴ εἰς ἄτομόν τι μετὰ βρῶσιν τριῶν ἢ τεσσάρων παγωτῶν ἐν μιᾷ ἑσπέρᾳ. Πασίγνωστον δὲ εἶναι πόσον εἶναι συχναὶ αἱ περιπτώσεις τῆς χολέρας ἢ τῆς χολερίνης ἕνεκα ἀκαίρου χρήσεως παγετωδῶν ποτῶν.

Γνωστὸν εἶναι ἐπίσης πόσον εἶναι συχναὶ αἱ βρογχίτιδες καὶ αἱ συμφορήσεις τοῦ στήθους ἕνεκα ἀσυνέτου χρήσεως ψυχρῶν ποτῶν. Αὐτὴ ἡ τῆς πνευμονικῆς φθίσεως ἀνάπτυξις παρετηρήθη εἰς ἀνθρώπους πιόντας ψυχρὸν ὕδωρ, ἐνῷ τὸ σῶμα εὑρίσκετο ἐν ἐφιδρώσει.

Τὰ ἐπερχόμενα κακὰ εἶναι ἔτι μᾶλλον βαρύτερα, ἐὰν συμπέσῃ κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ψυχροῦ ποτοῦ νὰ συνυπάρχωσιν οἱ ἑπόμενοι ὅροι :

1ον. Προηγουμένη τοῦ σώματος θέρμανσις· 2ον. Κενότης τοῦ στομάχου κατὰ τὸν χρόνον τῆς πόσεως. 3ον. Πόσις μεγάλης ποσότητος ἐν δεδομένῳ χρόνῳ. 4ον Ταπεινὴ τοῦ ποτοῦ θερμοκρασία.

Ποῖαι εἰσὶν αἱ ληπτέαι προφυλάξεις πρὸς πρόληψιν τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος δεινῶν ;

Πάντες οἱ ἰατροὶ παραγγέλλουσιν ἐκ συμφώνου τὰ ἑξῆς·

1ον. Τὴν εἰς τὸ ὕδωρ προσθήκην ξένης τινὸς οὐσίας ἢ τοὐλάχιστον σακχάρου ἢ μικρᾶς ποσότητος οἴνου.

2ον. Τὴν κατὰ μικρὸν πόσιν καὶ τὴν ἐφ' ὅσον ἔνεστι μακρότερον χρόνον διατήρησιν τοῦ ποτοῦ ἐν τῷ στόματι πρὸ τῆς καταπόσεως.

3ον. Τὴν πρὸ τοῦ ψυχροῦ ποτοῦ λῆψιν στερεᾶς τινος τροφῆς, ἔστω καὶ ἐν μικροτάτῃ ποσότητι, οἷον ἄρτου, διπυρίτου, σοκολάτας, κ.τ.λ.

4ον. Τὴν ἐν τοῖς χοροῖς καὶ ταῖς συναναστροφαῖς χρῆσιν ἐλαφροῦ τείου, *πούντς* ἢ ἄλλου τινὸς οἱουδήποτε θερμοῦ ποτοῦ, ὑπὸ τῶν ἐχόντων θερμὸν τὸ σῶμα.

5ον. Ἐν ᾗ περιπτώσει, καταφρονῶν τις τῶν ἐπερχομένων κακῶν, θέλει νὰ κάμῃ χρῆσιν παγετωδῶν ποτῶν, τὸ μετὰ ῥουμίου μελίκρατον ἐλαφρῶς ἐρεθιστικὸν ὂν βλάπτει ὀλιγώτερον ἢ τὰ ἐκ *κρέμας* καὶ πρὸ πάντων τὰ ἐκ καρπῶν παγωτά.

6ον. Τέλος τὰ πολυάριθμα καὶ ποικίλα κακὰ τὰ ἐπακολουθοῦντα τῇ χρήσει παγετώδους τινὸς ῥευστοῦ παρέρχονται ἐνίοτε ταχέως, λαμβανομένου θερμοῦ τινος ποτοῦ. Ἐν ταῖς συναναστροφαῖς τὸ τεῖον, τὸ *πούντς* ἐξουδετεροῦσι συχνότατα τὰ ὀλέθρια τῶν παγωτῶν ἀποτελέσματα.

Π*.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 290 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 **19 Ἰουλίου 1881**

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 431.

Ὅτε ὁ Ἀντώνιος ἐπανῆλθεν, ἡ Λουκία τῷ ἔδωκε ν' ἀναγνώσῃ τὴν θαυμαστὴν πεζογραφίαν τοῦ κυρίου Πιστακίνη.

— Τί σκέπτεσθε νὰ κάμετε ; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός.

— Σεῖς τί φρονεῖτε ; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ἐγὼ θὰ σᾶς ἐσυμβούλευα νὰ ὑπάγετε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Θὰ ἴδῆτε φάσιν τινα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀξίαν παρατηρήσεως· διατί νὰ μὴν ὠφεληθῆτε ἀπὸ τὴν περίστασιν; Δι' αὐτὸ ἡ γνώμη μου εἶνε νὰ ὑπάγετε.

— Κ' ἐγὼ τὸ ἤθελα, ὑπέλαβεν ἡ Λουκία, πρὸ πάντων διὰ τὴν Σπεράντσαν, ἡ ὁποία θὰ καταχαρῇ νὰ ἴδῃ τὸ θέαμα. Ἀλλ' ὁ πατήρ μου λέγει ὅτι θὰ εἶνε δύσκολον νὰ ἐπιστρέψωμεν τὴν νύκτα εἰς τὴν Λαμπεδοῦσαν.

— Δὲν βλέπω τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιστρέψετε τὸν νύκτα.

— Δὲν μ' εἴπατε σεῖς πολλάκις, ὅτι δὲν ὑπάρχει καλὸν ξενοδοχεῖον εἰς τὴν Τάγιαν;

— Εἶνε ἀλήθεια· ἀλλὰ σεῖς καὶ ὁ πατήρ σας ἠμπορεῖτε νὰ κοιμηθῆτε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Ἐλεονώρας.

— Ἐννοεῖτε τὴν οἰκίαν, τὴν ὁποίαν ὀνομάζετε οἰκίαν σας ;

— Ἀκριβῶς. Ἡ κυρία Ἐλεονώρα ἐπιθυμεῖ πολὺ νὰ σᾶς γνωρίσῃ.

— Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ καὶ τοὺς δύο. Ἀλλὰ δὲν συνειθίζω νὰ δίδω ἐνοχλήσεις εἰς ὅσους δὲν γνωρίζω. Δὲν θὰ ὑπάγωμεν.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐλέχθη βραχέως, ὑπεροπτικῶς, σχεδὸν ἀποτόμως, ἀπαραλλάκτως ὡς θ' ἀπεφαίνετο αὐτὴν ὁ Σὶρ Ἰωάννης κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀριστοκρατικῆς του ἀλαζονείας. Ὁ Ἀντώνιος ἠρυθρίασεν, ἀλλ' οὐδὲν ἀπεκρίθη. Ἐκάθισεν εἰς παρακειμένην ἕδραν, ἔλαβε τὴν ἐπ' αὐτῆς ἐφημερίδα, καὶ ἤρχισεν ἀναγινώσκων αὐτὴν μετὰ φαινομένης βαθείας προσοχῆς. Δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἀληθῶς ἀνεγίνωσκεν, ἐκτὸς ἂν ἀνεγίνωσκε τὴν αὐτὴν πάντοτε λέξιν, διότι οἱ ὀφθαλμοί του ἔμενον ἀκίνητοι. Ἡ Λουκία ἐξηκολούθησεν ἰχνογραφοῦσα, ἐφαίνετο δὲ βιαζομένη καὶ σπεύδουσα νὰ τελειώσῃ.

Ἡ Σπεράντσα ἐπεφάνη μετὰ μικρόν, ᾄδουσα φαιδρῶς· ἀλλὰ τὸ ᾆσμα ἐξέπνευσεν ἐπὶ τῶν χειλέων της, ὅτε εἶδε τοὺς δύω νέους ἐπὶ τοῦ ἀνδήρου, καθημένους μακρὰν ἀλλήλων, ψυχροὺς καὶ ἀδιαφόρους. Πλησιάσασα ἀκροποδητὶ εἰς τὸν Ἀντώνιον, ἠρώτησεν αὐτὸν ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Θὰ πάγωμεν εἰς τὸ θέατρον ;

— Φοβοῦμαι ὄχι, πτωχή μου Σπεράντσα· ἡ μὶς Δάβεν δὲν θέλει νὰ κοιμηθῇ εἰς τῆς κυρίας Ἐλεονώρας.

— Τί κρῖμα ! εἶπε δυσθύμως ἡ Σπεράντσα· καὶ διατί δὲν θέλει ;

— Δὲν ἠξεύρω· ἐρώτησέ την, ἂν θέλῃς.

Ἡ Σπεράντσα μετέβη πρὸς τὴν Λουκίαν, καὶ κύψασα εἰς τὸ οὖς της, ἐψιθύρισε λέξεις τινάς, ἃς ἤκουσεν ὁ ἰατρός. Ἡ Λουκία ἠγέρθη παραυτα, καί, κλίνουσα ὑπὲρ τὸ κάθισμα τοῦ Ἀντωνίου, τῷ εἶπε μετά τινος ἐντροπῆς :

— Ὁ κάλλιστος τῶν ἰατρῶν ἔχει πάντοτε διάθεσιν νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν κυρίαν Ἐλεονώραν τὴν πλέον ἰδιότροπον τῶν νεανίδων;

— Βεβαιότατα ! εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, προσβλέπων αὐτὴν μετ' ἐκπλήξεως συνάμα καὶ ἡδονῆς. Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἀμφιβάλλετε ;

— Τότε, εἶπεν ἡ Λουκία, μειδιῶσα κ' ἐρυθριῶσα συνάμα, θὰ εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς νὰ γνωρίσω τὴν φίλην σας.

Τί ἐπέφερεν ἆρά γε τὴν αἰφνίδιον αὐτὴν τροπὴν τῶν διαθέσεων τῆς Λουκίας ; Ἴσως αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας ἐψιθύρισεν ἡ Σπεράντσα εἰς τὸ οὖς της.

— Διατί, καλή μου κυρία, ἠρώτησεν ἡ Σπεράντσα, διατί δὲν θέλετε νὰ ὑπάγετε εἰς τῆς κυρίας Ἐλεονώρας ; Εἶνε τόσον καλὴ γραῖα, ἡ καλλιτέρα γυναῖκα τῆς Βορδιγέρας.

Ὁ Ἀντώνιος, οὐδόλως πειραχθεὶς ἐκ τῆς παραδόξου φρενοτροπίας τῆς ἀγγλίδος, καὶ τοὐναντίον μάλιστα ἐρωτικώτατα προσβλέπων τὴν Λουκίαν, ἀπήντησεν εἰς αὐτὴν διὰ τρεμούσης φωνῆς.

— Καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης ;

— Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ καταφέρωμεν τὸν πατέρα νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτός, εἶπεν ἡ Λουκία.

Ἡ διαπραγμάτευσις πρὸς τὸν βαρωνέτον ὑπῆρξε μακρὰ καὶ δύσκολος, διήρκεσε δὲ καθ' ὅλον τὸ γεῦμα. Ἡ Λουκία μετεχειρίσθη πᾶσαν αὐτῆς τὴν γυναικείαν διπλωματίαν, ἵνα κάμψῃ τὸν πατέρα της, ἐβοήθησε δ' αὐτὴν ὁ δόλιος ἐκεῖνος ἰατρός, ὅστις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔρριπτεν εἰς τὸ

Digitized by Google

μέσον μυστηριώδη τινὰ ὑπαινιγμὸν περὶ τῶν προγόνων τῆς κυρίας Ἐλεονώρας, καὶ εἰκόνιζε διὰ τοιούτων χρωμάτων τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰς ὑπογείους κρύπτας τῆς κατοικίας της, ὥστε περιέβαλλεν αὐτὴν δι' ὅλου τοῦ γοήτρου ἀριστοκρατικοῦ φρουρίου. Ἦτο δυνατὸν προσβαλλόμενος οὕτω ν' ἀντιστῇ ἐπὶ μακρότερον ὁ Σὶρ Ἰωάννης; Ἡ Λουκία ὑπῆρξεν εὐθυμοτάτη καθ' ὅλην τὴν ὑπόλοιπον ἡμέραν, ἐλάλει ἀδιακόπως περὶ τῆς *καλῆς γραίας*, καὶ κατὰ τὸν περίπατον, εἰς ὃν ἐξῆλθε μετὰ τὸ γεῦμα μετὰ τοῦ πατρός της καὶ τοῦ ἰατροῦ, ἐζήτησε νὰ μάθῃ ἐξάπαντος τὴν ἱστορίαν τῆς κυρίας Ἐλεονώρας. Ἡ ἱστορία αὕτη ὑπῆρξε βραχεῖα. Ἡ κυρία Ἐλεονώρα ἦτο χήρα, ἥτις εἶχεν ἀποκτήσει πολλὰ τέκνα, ὧν ὑπελείποντο δύο μόνον υἱοί, ἐξόριστοι ἀμφότεροι ἕνεκα πολιτικῶν λόγων. Εἶχε δὲ ἐγκαταλείψει τὴν Γένουαν, ὅπου τὸ κατ' ἀρχὰς διέμενεν ἡ οἰκογένειά της, καὶ μετοικήσασα εἰς Τάγιαν, ἔζη μεμονωμένη ἐν τῷ κτήματι, ὅπερ εἶχε περισωθῆ ἐκ τῆς μεγάλης αὐτῆς περιουσίας.

— Σύντομος ἱστορία, συνεπέρανεν ὁ Ἀντώνιος, ἥτις ὅμως ἠδύνατο νὰ γείνῃ μακρὰ καὶ συγκινητική, ἂν διηγεῖτό τις καὶ τὸ ἑκατοστὸν μόνον τῶν λυπῶν, τῆς γενναιότητος, καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, τὰς ὁποίας περιέχει ὁ βίος τῆς γυναικὸς αὐτῆς.

Πῶς ἡ Λουκία συνεμερίζετο τόρα τὸν πρὸς τὴν κυρίαν Ἐλεονώραν θαυμασμὸν τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου! Βαθεῖαν ᾐσθάνετο συμπάθειαν πρὸς αὐτήν, ὡς καὶ πρὸς ἄλλην τινὰ ταλαίπωρον μητέρα, ἧς ἐπίσης ἦτο ἐξόριστος ὁ μονογενὴς υἱός.

ΙΣΤ'

Τὸ θέατρον.

Ὅτε τὴν ἐπαύριον πρωΐαν ἦλθεν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος εἰς τὸ προσκύνημα, εὗρε τὴν Λουκίαν ἀσχολουμένην εἰς ἰχνογράφησιν τῆς οἰκίας τῆς κυρίας Ἐλεονώρας, εἰς ἣν ἐσκόπει καὶ νὰ προσφέρῃ τὸ σχεδίασμά της. Ἡ Λουκία δὲν εἶχεν ἀνακαλύψει πρὸ τῆς πρωΐας ἐκείνης, πόσον ἡ παλαιὰ ἐκείνη κατοικία εἶχε γραφικὸν τὸ ἐξωτερικόν, πόσον ἡ σκοτεινὴ θολωτὴ στοά, ἥτις ἐξετείνετο πρὸ αὐτῆς, ἀπετέλει εὐάρεστον ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐπικείμενον ἄνδηρον, ὅπερ ἐκόσμει ἀναδενδρὶς θαλλούσης ἀμπέλου. Ὁ Ἀντώνιος ἐκάθισε πλησίον τῆς Λουκίας καὶ ἤρχισε διηγούμενος πρὸς αὐτήν, ὅτι τὴν ἑσπέραν τῆς προτεραίας εἶχε μεταβῆ νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς Πιστακίνας, — οὓς εὗρε δειπνοῦντας σαλάταν — ἵνα μεταδώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν τοσοῦτον ἀνυπομόνως προσδοκωμένην ἀγγελίαν, ὅτι ὁ Σὶρ Δάβεν καὶ ἡ θυγάτηρ του ἔμελλον νὰ τιμήσωσι τὴν ἐπαύριον τὴν παράστασιν αὐτῶν διὰ τῆς παρουσίας των· ὅτι ἡ εἴδησις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ διὰ τοσούτων φρενητικῶν διαδηλώσεων ἀγαλλιάσεως, τοσούτων ζητωκραυγῶν καὶ σκιρτημάτων, ὥστε οἱ μὲν σύζυγοι Πιστακῖναι ἔρριψαν ἐπὶ τέλους, ἐν μέσῳ τῆς παραφορᾶς, τὴν πτωχὴν των σαλάταν ἔξω τοῦ παραθύρου, ὁ δὲ ἰατρὸς ἐσκέφθη πρὸς στιγμὴν ἂν δὲν ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ τὸ νυστήριόν του πρὸς καταπραΰνσιν τῆς ἐξάψεώς των.

— Νὰ ἐβλέπετε τὸν διευθυντήν, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, ὡς τὸν εἶδα ἐγὼ σήμερον τὸ πρωΐ, περιπατοῦντα ὑπερηφάνως εἰς τὸ Παντάνο, καὶ ἀποκρινόμενον μετὰ βασιλικῆς συγκαταβάσεως εἰς τὰς αἰτήσεις εἰσιτηρίων, αἵτινες τῷ ἀπετείνοντο πανταχόθεν, νὰ ἠκούετε τὴν συγκεκινημένην φωνήν του, ὅτε μὲ εἶπεν ἐμπιστευτικῶς, ὅτι αἱ θέσεις τοῦ θεάτρου εἶχον ὑπερτίμησιν, καὶ ὅτι ἤλπιζε νὰ φθάσουν αἱ εἰσπράξεις του εἰς ἑκατὸν φράγκα, — θὰ ἤξιζε καλλίτερον ἀπὸ τὴν καλλιτέραν κωμῳδίαν. Θὰ κάμετε εὐτυχῆ ὅλον τὸν θίασον. Ὅλη ἡ Τάγια θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ θέατρον, διὰ νὰ ἰδῇ τὴν ἀγγλικὴν οἰκογένειαν.

— Ἀλλὰ ποῦ τὸ ἠξεύρουν ὅτι θὰ ὑπάγωμεν; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ὅλα μανθάνονται εἰς τόπους μικροὺς ὡς αὐτόν. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ Πιστακίνης ἐφρόντισε νὰ φωτίσῃ προσηκόντως τὸ κοινόν του. Ἐπὶ τῆς μεγάλης ἀγγελίας, ἥτις εἶνε κολλημένη εἰς τὸ Παντάνο, εἶνε τυπωμένον μὲ κολοσσιαῖα γράμματα: ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὅλαι αἱ μικραὶ ἀγγελίαι, ὅσαι διενεμήθησαν, ἔχουν ῥητῶς τὴν σημείωσιν, ὅτι: *ἡ παρουσία τῆς ἀγγλικῆς οἰκογενείας εἶνε βεβαία.*

Ἡ Λουκία μεγάλως διεσκέδασε μαθοῦσα, ὅτι θ' ἀπετέλει τὸ κύριον δέλεαρ τῆς ἑσπερινῆς παραστάσεως, καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐξηκολούθησε διηγούμενος αὐτῇ πῶς εἶχε διατάξει τὰ πράγματα. Ἓν μόνον ἔτι παρεῖχεν ἀφορμὴν εἰς ἀνησυχίαν. Ἡ κυρία Ἐλεονώρα εἶχε καταβάλλει ὑπερανθρώπους προσπαθείας, ὅπως διευθετήσῃ τὰ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Σὶρ Ἰωάννου καὶ τῆς θυγατρός του, καὶ οἰκονομήσῃ μάλιστα δωμάτιον διὰ τὴν Χούτσινς καὶ τὴν Σπεράντσαν· ἀλλ' οὐδὲν τούτου πλειότερον. Εἶχε δὲ δισταγμοὺς ὁ ἰατρός, περὶ τοῦ πῶς ἤθελεν ἀποδεχθῆ ὁ Γιάννης τὰς ἀνέσεις τοῦ πανδοχείου τῆς Τάγιας, ὅπου ἔμελλε νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὸν ὁ Βαττίστας. Εἶνε ὅμως βέβαιον, ὅτι ὁ Γιάννης ἐφάνη μειδιῶν, ὅτε ἤκουσεν ἀντὶ τίνος θυσίας ἐπρόκειτο νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ θέατρον.

— Ἀλλ' ἡ ἄγνοιά του, εἶπεν ὁ ἰατρός, εἶνε εὐτυχὴς ὕπνος, οὗτινος φοβοῦμαι τὴν ἐξέγερσιν. Ὁπωσδήποτε, ἐσυμφωνήσαμεν μὲ τὸν Σὶρ Ἰωάννην, νὰ συνέλθωμεν ὅλοι αὔριον, εἰς τὰς δύω, εἰς τὴν διασταύρωσιν τῶν ὁδῶν τῆς Τάγιας καὶ τῆς Νικαίας, διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Βορδιγέραν.

— Μὲ πολλήν μου εὐχαρίστησιν θὰ ἐπανεύρω τὸ παλαιὸν αὐτὸ καὶ ἄσχημον πανδοχεῖον, εἶπε μειδιῶσα ἡ Λουκία. Πόσον θὰ εὐχαριστηθῇ ἡ Ῥόζα νὰ μᾶς ἐπανίδῃ.

Τὴν ἑσπέραν, ὀλίγα λεπτὰ μετὰ τὴν ἑβδόμην ὥραν, ὁ Σὶρ Ἰωάννης καὶ ἡ Λουκία ἐπέβησαν ἐπὶ

Digitized by Google

ἡμιόνων, οἵτινες ἔμελλον νὰ φέρωσιν αὐτοὺς εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο ἀλύγιστος καὶ μεγαλοπρεπής, ὡς ἂν μετέβαινεν εἰς τὸ Βασιλικὸν θέατρον, ἑσπέραν τινὰ πανηγυρικῆς παραστάσεως. Ἡ Λουκία ἔφερε τὴν ἐκ κυανῆς μουσελίνης ἐσθῆτά της καὶ τὸν εὐρὺν ἀχύρινον πέτασόν της, ὃν εἶχε κοσμήσει ἡ Σπεράντσα διὰ κυάνων καὶ μηκώνων. Ἦτο χαριεστάτη ἀληθῶς, καὶ ἡ προσδοκία τῆς ἀπολαύσεως καθίστα ἔτι λαμπροτέραν τὴν χροιὰν τῆς μορφῆς της. Ἐπειδὴ ἦτο ἔτι ἡμέρα, ἡ κατωφέρεια, καίτοι ἀπότομος, δὲν ἦτο κινδυνώδης· οὐχ ἧττον ὁ Ἀντώνιος ἐκράτει καθ' ὅλον τὸν δρόμον τοὺς χαλινοὺς τοῦ ἡμιόνου οὗτινος ἐπέβαινεν ἡ Λουκία. Μετ' ὀλίγον ἀφέθησαν οἱ ἡμίονοι κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς γεφύρας, ὅπου ἵσταντο οἱ δύο ὑπηρέται καὶ οἱ δύο μελλόνυμφοι, ἡ δὲ συνοδία διῆλθε τὴν γέφυραν ἐν τάξει στρατιωτικῇ, καὶ στραφεῖσα ἀριστερᾷ, ἔφθασε μετὰ πέντε λεπτῶν δρόμον ἐνώπιον μεγάλου οἰκοδομήματος.

— Εἶνε περίεργον ἀληθῶς, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, νὰ εὑρίσκεται εἰς μικρὰν πόλιν, ὡς ἡ Τάγια, ἰδιωτικὴ κατοικία τόσον μεγαλοπρεπής, ἔχουσα καὶ τὸ θέατρόν της, ὡς αἱ Βερσαλλίαι.

Πλῆθος συμπαγές, κινούμενον προδήλως ὑπὸ αἰσθήματος περιεργείας, περιεκύκλου τὸ οἰκοδόμημα· ἀλλ' ἠνοίχθη πάραυτα δίοδος εἰς τοὺς ἄγγλους ξένους. Οὗτοι δέ, ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου, εἰσῆλθον δι' ἀριστερᾶς τινος θύρας ὑπὸ περιστύλιον, ὅπερ ἐπλήρουν ἐπίσης περίεργοι ἱστάμενοι ἐπὶ τῆς ἄκρας τῶν ποδῶν των, ἵνα ἴδωσι τοὺς παρερχομένους διασήμους ξένους.

Ἀριστερᾷ τῆς θύρας τῆς εἰσόδου ὑπῆρχε τράπεζα καλυπτομένη δι' ἐρυθροῦ τάπητος, ἐπὶ τῆς τραπέζης δέ, μεταξὺ δύο κηρίων, ἔκειτο λεκάνη ἀργυρᾶ, περιέχουσα ἱκανὰ νομίσματα, τὰ μὲν μετριοφρόνως τυλιγμένα ἐντὸς τεμαχίου χαρτίου, τὰ δὲ τολμηρῶς ἀσκεπῆ ἐπιδεικνυόμενα. Πρὸ τῆς τραπέζης, ὡς ὁ δράκων τῶν Ἑσπερίδων, ἐκάθητο ὁ ἀνὴρ ὃν ἐσχάτως ἐγνωρίσαμεν, Ὀρλάνδος ὁ Πιστακίνης, λαμπρὸν ἀναβεβλημένος ἱμάτιον, καὶ τὴν κεφαλὴν περιδεδεμένην ἔχων διὰ τοῦ διαδήματος τοῦ Ἀριστοδήμου βασιλέως τῆς Μεσσηνίας. Ἅμα ἰδὼν τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ὁ Ὀρλάνδος Πιστακίνης ἠγέρθη, ἔθηκε τὰς δύο του χεῖρας ἀνοικτὰς ἐπὶ τῆς καρδίας του καὶ ἐχαιρέτισεν οὕτω βαθύτατα τοὺς προσερχομένους. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, διδαχθεὶς ἐκ τῶν προτέρων παρὰ τοῦ Ἀντωνίου τὸ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει προσῆκον, ἔρριψεν ἐντὸς τῆς ἀργυρᾶς λεκάνης μικρόν τινα, καθαρὸν καὶ συνεσφιγμένον κύλινδρον, ὅστις παρήγαγε πίπτων ὡραιότατον μεταλλικὸν ἦχον. Ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐκορυφώθη τότε, καὶ πάντες οἱ περιϊστάμενοι τράχηλοι ἐμηκύνθησαν ἵνα φθάσωσι μέχρι τῆς τραπέζης. Ὁ Ἀριστόδημος ἐχαιρέτισε καὶ πάλιν, καὶ ὀρεξίς τις ἀστραπιαία, νὰ δράξῃ τὸν κύλινδρον, διέδραμε τὸν ἐγκέφαλόν του· ἀλλὰ κατανικήσας τὸν πειρασμόν, ὡδήγησε τοὺς ξένους διὰ ξυλίνης ἀναβάθρας πρὸς τὰ ὡρισμένα δι' αὐτοὺς δύο θεωρεῖα. Σταυρώσας δ' ἐκεῖ καὶ πάλιν τὰς δύο του χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ βαθέως προσκλίνων, ἀπεσύρθη καρκινοβατῶν ὡς ἐνώπιον βασιλικῆς τινος μεγαλειότητος. Ἡ Λουκία ἀφῄρεσε τὸν πέτασόν της, καὶ προκύπτουσα τοῦ θεωρείου μὲ τοὺς ὡραίους της ξανθοὺς βοστρύχους οἵτινες κατέπιπτον ἀφθόνως ἑκατέρωθεν τῶν παρειῶν καὶ τοῦ τραχήλου της, διήγειρε καθ' ὅλην τὴν αἴθουσαν γενικὸν ψίθυρον ἐπιδοκιμασίας καὶ θαυμασμοῦ.

Τὸ θέατρον ἦτο μικρὸν ἀλλὰ κομψὸν καὶ ἀφθόνως διὰ κηρίων φωτισμένον· πυκνὸν δὲ πλῆθος συνεπιέζετο ἐν τῇ πλατείᾳ καὶ τοῖς θεωρίοις.

— Ὅλη ἡ ἀριστοκρατία τοῦ τόπου, μικρὰ καὶ μεγάλη, εἶν' ἐδῶ ἀπόψε, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, πρὸς τὴν Λουκίαν σιγαλῇ τῇ φωνῇ.

— Ἀριστοκρατία εἰς τὴν Τάγιαν; εἶπεν ἐκείνη μειδιῶσα.

— Βεβαιότατα καὶ ἀριστοκρατία ὑπεροπτικωτάτη, ὑπέλαβεν ὁ ἰατρὸς κωμικώτατα σοβαρευόμενος. Ὁ κατάλογος ἀρχίζει μὲ μίαν μαρκησίαν, τὴν ἡλικιωμένην αὐτὴν γυναῖκα, τὴν ὁποίαν βλέπετ' ἐκεῖ κάτω, καὶ ἥτις φαίνεται τόσον ἁπλῆ. Τὸ μέγαρον αὐτὸ καὶ τὸ θέατρον εἶνε ἰδιοκτησία της, καὶ ἡ οἰκογένειά της εἶνε πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων οἰκογένεια τῶν ἀρχόντων τοῦ τόπου. Ἡ μαρκησία εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ σᾶς παραχωρήσῃ ἀπόψε τὸ θεωρεῖόν της.

— Ὦ! ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία· ἐπεθύμουν νὰ τὴν εὐχαριστήσω.

— Δύνασθε ἂν θέλετε νὰ συμμορφωθῆτε πρὸς τὴν ἰταλικὴν συνήθειαν, καὶ νὰ τὴν ἐπισκεφθῆτε εἰς τὸ θεωρεῖόν της. Ἡ κιτρίνη ἐκείνη μορφή, ἥτις σκιάζεται ἀριστερόθεν μὲ λευκὰ πτερά, εἶνε ἡ μορφὴ βαρώννης, καὶ ὁ γέρων ὅστις τῆς ὁμιλεῖ μὲ τόσην σπουδαιότητα εἶνε ὁ δήμαρχος τῆς πόλεως· τὸ χονδρὸν ἐκεῖνο πρόσωπον . . .

Τὰς περιγραφὰς τοῦ Ἀντωνίου διέκοψεν αἴφνης ὀξὺς συριγμός, ἡ αὐλαία ἤρθη, κ' ἐφάνη ὁ Ἀριστόδημος βυθισμένος εἰς σκοτεινοὺς ῥεμβασμούς, ὡς ἐμπρέπει εἰς πάντα ἀληθινὸν ἥρωα τραγῳδίας. Ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν προσεπάθει Ὀρλάνδος ὁ Πιστακίνης νὰ ἐκδηλώσῃ προσηκόντως τὴν ἐπίσημον ἐκείνην βαρυθυμίαν, δὲν κατώρθου ὅμως νὰ κρύψῃ τὴν χαράν, δι' ἧς ἐφώτιζε τοὺς ὀφθαλμούς του ἡ προσδοκία τεραστίας θεατρικῆς εἰσπράξεως. Ὁ Ἀριςόδημος ὑπεκρίθη τὸ μέρος του μετὰ τῆς προσηκούσης παραφορᾶς, ηὐτοκτόνησεν ἀπταίστως, καὶ ἡ πτῶσις του ἀπεκλήθη θαυμαστὴ ὑπὸ τῶν ἐμπειροπραγμόνων. Ἀλλ' ἡ Λουκία ἀπήλαυσε καθ' ὅλον τὸ διάστημα καὶ δευτέραν παράστασιν οὐχ ἧττον διασκεδαστικὴν τῆς ἐπὶ τῆς σκηνῆς διδομένης. Διὰ ῥωγμῆς τινος τοῦ χωρίζοντος τὰ θεωρεῖα ξυλίνου διαφράγματος ἡ Λουκία καὶ ὁ Ἀντώνιος ἔβλεπον τὸ ἦθος τοῦ Βαττίστα, καὶ κατεσκόπουν τὸν αὔξοντα τρόμον, ὃν ἐξεδήλου ἡ μορφὴ τοῦ

Digitized by Google

νεαροῦ ναυτικοῦ, βλέποντος τὸν βασιλέα καταφεύγοντα εἰς τὸ ἐγχειρίδιόν του καὶ δοκιμάζοντα τὴν αἰχμὴν αὐτοῦ.

— Τί, θὰ σκοτωθῇ; ἠρώτησε περίφοβος τὴν Σπεράντσαν.

Ἀνεσκίρτησε δὲ ὅλος καὶ ὠρθώθησαν αἱ τρίχες του, ὅτε τὸ φάσμα, ὅπερ ὑποτίθεται κατοικοῦν ἐν τῷ βασιλικῷ τάφῳ, ἠκούσθη βαδίζον εἰς τὰ παρασκήνια, καὶ ὁ Ἀριστόδημος, ἔξω φρενῶν γενόμενος, ἐβύθισε τὸ ἐγχειρίδιον εἰς τὸ στῆθός του.

Αἱ περιστεραί, αἵτινες ἐπέταξαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς ἐπεισόδιον ὅπερ ηὔξησεν ἔτι μᾶλλον τὴν φαιδρότητα ἣν γεννᾷ συνήθως τοιοῦτον θέαμα. Ὁ εὐφυὴς Πιστακίνης εἶχε παρασκευάσει εἰς τὸ κοινὸν καὶ τοὺς ἄγγλους ξένους ἔκπληξίν τινα, ἧς μετὰ μεγάλης πεποιθήσεως προσεδόκα τὸ ἀποτέλεσμα. Διὰ μηχανήματός τινος εὐφυοῦς, ὅπερ αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχεν ἐπινοήσει, προσήρτησε μίαν περιστερὰν εἰς δύο κλωστάς, αἵτινες ἀρχόμεναι ἀπὸ μικροῦ φεγγίτου ἀνοιχθέντος ἐπὶ τῆς αὐλαίας κατέληγον δι' ὅλης τῆς αἰθούσης εἰς τὸ θεωρεῖον, ὅπερ κατεῖχον οἱ ξένοι. Οὕτω δὲ ἡ περιστερὰ ἤθελε φανῇ κατευθυνομένη ἐξ ἰδίας πτήσεως εἰς τὸ μέρος ὅπου κατέληγον τὰ νήματα. Ἀλλ' ἕνεκεν ἐμποδίου ἀπροόπτου τὸ πτηνὸν ἐσταμάτησεν ἐν μέσῳ τῆς ἐναερίου πορείας του, καὶ ἀναρτηθὲν ἀπὸ τῶν ποδῶν ἤρχισε σεῖον οἰκτρῶς τὰς πτέρυγάς του· τὸ ἀτύχημα τοῦτο παρήγαγε θόρυβον φοβερόν· οἱ ἐν τῇ πλατείᾳ ἠγέρθησαν σύσσωμοι, οἱ παραφορώτεροι ἀνέβησαν ἐπὶ τὰς ἕδρας των καὶ ἐκίνουν τὰς χεῖρας, μάτην ἐκτείνοντες αὐτὰς ἵνα συλλάβωσι τὴν περιστεράν, γενικὴ δὲ κατακραυγὴ ἐξερράγη κατὰ τοῦ διευθυντοῦ. Ὁ Πιστακίνης ἐπεφάνη τότε παρευθὺς καὶ τῇ βοηθείᾳ μακρᾶς ῥάβδου κατώρθωσε, καταβὰς εἰς τὴν πλατεῖαν, νὰ ὠθήσῃ τὸ ἀτυχὲς πτηνὸν πλησίον τῆς Λουκίας, οὕτως ὥστε ἠδυνήθη ὁ Ἀντώνιος νὰ τὸ ἐλευθερώσῃ καὶ νὰ τὸ δώσῃ εἰς τὴν νέαν ἀγγλίδα ἐν μέσῳ βροντῆς χειροκροτημάτων.

Μετὰ τὴν μικρὰν αὐτὴν πρόσθετον διασκέδασιν, ἣν δὲν περιελάμβανε τὸ θεατρικὸν πρόγραμμα, ἡ Λουκία μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν τῆς μαρκησίας, ἵνα εὐχαριστήσῃ τὴν εὐγενῆ αὐτὴν κυρίαν ἐπὶ τῇ παραχωρήσει τοῦ θεωρείου της.

— Ἡ φιλοφροσύνη σας εἶνε τοσοῦτο μᾶλλον εὐγενής, κυρία μου, εἶπεν ἡ μὶς Δάβεν, ὅσον εἶνε βέβαιον ὅτι ἀπὸ τὸ θεωρεῖόν σας ἔχει τις τὴν ὡραιοτέραν θέαν τῆς σκηνῆς.

Ὡμίλησε δὲ μετὰ τοῦτο τοσοῦτον εὐκαίρως περὶ τῆς ὡραιότητος τοῦ μεγάρου καὶ τῆς κομψότητος τοῦ θεάτρου, ὥστε κατέλιπε τὴν γραῖαν μαρκησίαν κάλλιστα διατεθειμένην ὑπὲρ αὐτῆς.

Ὁ Βαττίστας, ἀφοῦ ὑπέστη τοὺς ἐπανειλημμένους τρόμους τῆς τραγῳδίας, ἐδικαιοῦτο βεβαίως νὰ τύχῃ ἀποζημιώσεώς τινος ἐκ μέρους τοῦ διευθυντοῦ, καὶ ταύτην παρέσχεν αὐτῷ ἄφθονον ἡ ἐπακολουθήσασα κωμῳδία.

Ἀδύνατον νὰ ζωγραφήσωμεν τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ νεαροῦ μας ναυτικοῦ, διαρκούσης τῆς σκηνῆς καθ' ἣν ὁ ταλαίπωρος παιδαγωγὸς ἀκούει, πρὸς μεγίστην αὐτοῦ κατάπληξιν, τὸν πρεσβύτερον τῶν μαθητῶν του ἐξομολογούμενον εἰς αὐτὸν ὅτι εἶνε νυμφευμένος μὲ τὴν κόρην τῆς ἀπέναντι οἰκίας. Ὁ δυστυχὴς παιδαγωγός, τί νὰ εἴπῃ εἰς τὸν πατέρα τοῦ μαθητοῦ του, εἰς τὸν πατέρα ἐκεῖνον, ὅστις εἶχε ῥητῶς ἀπαγορεύσει ν' ἀνταλλάξωσι καὶ μίαν μόνην λέξιν οἱ υἱοί του μετὰ τοῦ ἄλλου φύλου! Καὶ ὅμως ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν εἶνε νυμφευμένος, καὶ ὄχι μόνον νυμφευμένος, ἀλλὰ καὶ πατὴρ ἑνὸς τέκνου, τοῦ ὁποίου ἀκούεται μάλιστα ἡ φωνή. Εἶν' ἕτοιμος νὰ μαδήσῃ τὰς τρίχας του, ὁ ταλαίπωρος! Ὁ Βαττίστας ἐξεκαρδίσθη γελῶν, ὅτε ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ φοβεροῦ κόμητος καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ πατρός του γονυπετής, ἐξομολογούμενος τὸν ἔρωτά του εἰς τὴν γραῖαν μαγείρισσαν Μάρθαν, ὅτε κατόπιν ὁ πτωχὸς Δομίνικος καταπείθεται ν' ἀπέλθῃ εἰς ἀναζήτησιν τοῦ παιδίου, καὶ ἐπιστρέφων εὑρίσκεται ἀπέναντι τοῦ κόμητος, ὅστις ἀνοίγων τὸ τριβώνιόν του εὑρίσκει τὸ νήπιον κρεμάμενον ἀπὸ τῶν ποδῶν, ἀπαράλλακτα ὡς ἡ ἀτυχὴς ἐκείνη περιστερά. Καὶ αὐτὸς ὁ Σὶρ Ἰωάννης διερράγη εἰς γέλωτα πρὸς τὸ θέαμα, ἡ δὲ Λουκία ἐγέλασεν ἐπίσης ὅσον καὶ ὁ Βαττίστας.

Πρὸ τοῦ τέλους τῆς παραστάσεως ἡ μαρκησία ἀνταπέδωκεν εἰς τὴν Λουκίαν τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῆς, ὁ δὲ δήμαρχος, ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς πόλεως, ἐνόμισε καθῆκόν του νὰ πράξῃ το αὐτό. Αἱ φιλοφροσύναι αὗται ηὐχαρίστησαν τὴν Λουκίαν, ἔτι δὲ μᾶλλον τὸν ὑπερόπτην βαρωνέτον, καθόσον μάλιστα ὁ πονηρὸς ἰατρὸς οὐδέποτε παρέλειπε ν' ἀπαριθμῇ λεπτομερῶς καὶ μεθ' ὅλης τῆς σοβαρότητος τοὺς τίτλους καὶ τὰς ἰδιότητας τῶν προσερχομένων προσώπων.

Εἶχεν ἤδη παρέλθει τὸ μεσονύκτιον, ὅτε ἡ αὐλαία κατεπετάσθη ὁριστικῶς, καὶ οἱ φίλοι ἡμῶν κατέλιπον τὴν αἴθουσαν. Ὁ Γιάννης, συναισθανόμενος ὅτι ἀντανέκλα καὶ εἰς αὐτὸν μέγα μέρος τῶν τιμῶν τῆς ἑσπέρας, εἶχε καταστῆ ἔτι ἐπισημότερος, κ' ἐβάδιζε σοβαρῶς, παράπλευρον ἔχων τὸν Βαττίσταν. Βλέπων αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος ἐξερχόμενον οὕτω, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ εἴπῃ εἰς τὴν μὶς Δάβεν, ὅτι ὁ Γιάννης τῷ ἐφαίνετο ὡς μάρτυς. Ἡ δὲ ἀγγλὶς θαλαμηπόλος, ἥτις ἔδιδε τὸν βραχίονα εἰς τὴν Σπεράντσαν, κ' ἐβάδιζεν ὄπισθεν τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, τῆς Λουκίας καὶ τοῦ Ἀντωνίου, ἦτο λίαν τεταραγμένη· καὶ ὅτε ἀνεκάλυψεν ὅτι ἱκανὸς ὅμιλλος νέων—ἐν οἷς διεκρίνετο ὁ νεαρὸς καὶ ξανθὸς ξυλουργὸς — περιεστοίχιζεν αὐτοὺς ψάλλων τὸ Buona sera πρὸς τιμήν των, ἡ συγκίνησίς της τοσοῦτον ἐκορυφώθη, ὥστε διερράγη εἰς γέλωτας ἅμα καὶ δάκρυα. Ἡ συνοδεία αὕτη, ἔλεγεν ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ἦτο φιλοφροσύνη ὅλως αὐθόρμητος, εἰς ἣν αὐτὸς οὐδόλως εἶχε συντελέσει.

Digitized by Google

Οὕτω συνοδευόμενοι ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Ἐλεονώρας, ὅπου ὑπεδέχθησαν αὐτοὺς ὡραία νεαρὰ γυνὴ καὶ ὡραῖος νέος, διότι ὅρος τῆς φιλοξενίας εἶχε τεθῆ νὰ μὴ ἀγρυπνήσῃ ἡ οἰκοδέσποινα πρὸς ὑποδοχήν των. Ἀφοῦ ἔπιον τὸ τεῖον, ὅπερ ἦτο ἕτοιμον, ὁ βαρωνέτος καὶ ἡ θυγάτηρ του ὡδηγήθησαν εἰς τὰ δωμάτιά των, ὡς καὶ ἡ Σπεράντσα καὶ ἡ μὶς Χούτσινς. Ὁ δὲ ἰατρὸς ἀφῆκεν αὐτοὺς, ἀπελθὼν νὰ κατακλιθῇ παρά τινι φίλῳ.

Ἦτο ἤδη ἀργὰ τὴν ἐπαύριον, ὅτε ἡ Λουκία, κοιμηθεῖσα βαθύτατα τὴν νύκτα, ἠγέρθη καὶ παρετήρησεν, ἀνοίγουσα τὸ παράθυρόν της ἵν' ἀναπνεύσῃ τὴν πρωϊνὴν δρόσον, μελανείμονα κυρίαν περιπατοῦσαν κάτω εἰς τὸν κῆπον. Ἡ κυρία αὕτη, σεμνὴ τὴν ἀναβολὴν, ἐφαίνετο δίδουσα ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁδηγίας τινας εἰς τὴν νεαρὰν γυναῖκα, ἣν εἶχε γνωρίσει τὴν προτεραίαν ἑσπέραν ἡ Λουκία, καὶ ἥτις κατεγίνετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην δρέπουσα ἄνθη, δι' ὧν ηὔξανε τὴν ὑπερμεγέθη ἀνθοδέσμην ἣν ἐκράτει. Ὁ κρότος τοῦ ἀνοιχθέντος παραθύρου προὐκάλεσε τὴν προσοχὴν τῆς Ἐλεονώρας, ἥτις ἤγειρε τὴν κεφαλήν.

— Καλημέρα σας, μὶς Δάβεν ! εἶπεν ἐγκαρδίως καὶ φιλοφρόνως. Χαίρω πολὺ ὅτι σᾶς βλέπω. Ἐλπίζω ὅτι δὲν ἐταράξαμεν τὸν ὕπνον σας.

— Ὤ, διόλου ! εὐχαριστῶ, εἶπεν ἐρυθριῶσα ἡ Λουκία, ἐκοιμήθην ἐξαίρετα.

— Τόσον τὸ καλλίτερον, ὑπέλαβεν ἡ καλὴ γραῖα· ἡ νεότης ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Μηνύσατέ μου, σᾶς παρακαλῶ, πότε θέλετε νὰ μὲ δεχθῆτε. Δὲν βλέπω τὴν ὥραν νὰ σᾶς φιλήσω.

Μετά τινας στιγμὰς ἡ ἰταλὶς μετέβαινεν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς νεαρᾶς ἀγγλίδος καὶ προσέφερεν αὐτῇ τὴν ἀνθοδέσμην της· τοσαύτην δ' ἐνεῖχεν ἀγαθότητα ἡ φωνὴ καὶ τὸ μειδίαμά της, τοσοῦτον ἦτο συμπαθὴς ἡ ἐλαφρὰ μελαγχολία, ἥτις περιέβαλλεν αὐτὴν ὡς πέπλος λεπτὸς, καὶ τοσαύτην ἐμαρτύρει ἀληθῶς μητρικὴν στοργὴν ὁ τρόπος, δι' οὗ, δράξασα διὰ τῆς μιᾶς της χειρὸς τὰς χεῖρας τῆς Λουκίας, ἀπεμάκρυνε διὰ τῆς ἄλλης τοὺς μακροὺς της βοστρύχους, καὶ τὴν κατησπάσθη, καλοῦσα αὐτήν : κόρη μου !, ὥστε ἡ συγκίνησις ἐμπόδισε τὴν Λουκίαν ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς εὐγενεῖς ἐρωτήσεις ὅσας ἡ γραῖα ἀπέτεινεν αὐτῇ περὶ τῆς ὑγείας της, καὶ ἡ τρυφερὰ κόρη ἔκλινεν ἠρέμα τὴν κεφαλήν της ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς νέας της φίλης. Ἡ ταλαίπωρος Λουκία ἐσυλλογίζετο ἄκουσα καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα τὴν ἀγαπητήν της μητέρα.

Ἐνῷ οὕτως ἐγνωρίζοντο αἱ δύο γυναῖκες, ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχεν ἐξέλθει εἰς περίπατον ἐπιθεωρήσεως, αἱ δὲ εἰδήσεις ἃς ἀπεκόμιζε πανταχόθεν ἦταν εὐνοϊκαὶ εἴς τε τὸ οἴκημα καὶ τὴν οἰκοδέσποιναν. Ὁ σκοτεινὸς πρόδομος καὶ ἡ κιονοστοιχία, ἥτις ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν, δὲν ἦσαν μὲν τοσούτῳ μεγαλοπρεπεῖς, ὅσῳ εἶχον φανῆ τὴν προτεραίαν νύκτα ὑπὸ τῶν δᾴδων τὸ φῶς, ἀλλ' εἶχον ὅμως πάντοτε σοβαρόν τι καὶ ἐπίσημον, ὅπερ ἤρεσκεν εἰς τὸν ἄγγλον μεγάλως. Αἱ ἐπὶ τῶν ἐφθαρμένων τοίχων ἡμίσβεστοι νωπογραφίαι, τὸ ἠκρωτηριασμένον ἄγαλμα τῆς μαρμαρίνης κρήνης, ἥτις ἔκειτο ἀπέναντι τῆς εἰσόδου, τὸ οἰκόσημον ὅπερ ἦτο γεγλυμμένον ἐπὶ τῶν θυρῶν καὶ τοῦ προπετάσματος τῶν εὐρυχώρων ἑστιῶν τῶν δωματίων, ὅλ' αὐτὰ τὰ ἴχνη παλαιᾶς λαμπρότητος εἶχον παρατηρηθῆ καὶ ἀναγραφῆ ὑπὸ τοῦ βαρωνέτου εἰς ἐκτίμησιν τῆς κυρίας Ἐλεονώρας.

Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ὅστις ἤρχετο νὰ προγευματίσῃ, εὗρε τὸν Σὶρ Ἰωάννην ὄρθιον, ἀνακεκλιμένην ἔχοντα τὴν κεφαλὴν, καὶ προσπαθοῦντα, ὡς ἐφαίνετο, νὰ μαντεύσῃ τὴν χρῆσιν χωνίου τινος, διπλῆν ἔχοντος τὴν ὀπὴν, καὶ τεθειμένου ὑπεράνω τῆς μεγάλης θύρας. Ὁ ἰατρὸς, ἐπιληφθεὶς πάραυτα τῆς ἐξηγήσεως τοῦ πράγματος, ἐδίδαξε τὸν βαρωνέτον, ὅτι τὸ σκεῦος ἐκεῖνο ἦτο σύνηθες παράρτημα ὅλων τῶν παραλίων οἰκιῶν, κ' ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς ἐνοίκους, ὅπως χύνωσι καυστικὰ ὑγρὰ κατὰ τῆς κεφαλῆς τῶν ἐπιτιθεμένων κατ' αὐτῶν. Μετ' ὀλίγον ἐνεφανίσθη ἡ οἰκοδέσποινα, ἐπιστρέφουσα ἀπὸ τοῦ κήπου, καὶ κρατοῦσα τὴν Λουκίαν ἀπὸ τῆς χειρὸς, τὸ θέαμα δὲ τοῦτο συνεπλήρωσε τὰς εὐαρέστους ἐντυπώσεις τοῦ βαρωνέτου. Μὴ δυνάμενος νὰ ἐκδηλώσῃ ἐκφραστικώτερον τὰ αἰσθήματά του, ἔδραμεν εἰς ὑπάντησιν τῆς γηραιᾶς κυρίας καὶ προσέφερεν αὐτῇ τὸν βραχίονά του μετὰ φιλοφρονεστάτου σεβασμοῦ. Ἡ κυρία Ἐλεονώρα δὲν ἦτο μόνον κυρία διακεκριμένων τρόπων, ὅπως εἶπε βραδύτερον ὁ βαρωνέτος εἰς τὸ οὖς τοῦ Ἀντωνίου, ἀλλ' εἶχεν ἀξιοπρέπειαν ἤθους ἁπαντωμένην μόνον εἰς αὐλάς.

Ἡ τράπεζα εἶχε στρωθῆ ἐπὶ τοῦ ἀνδήρου ὅπερ γνωρίζομεν ἤδη, ἡ δὲ κυρία Ἐλεονώρα καὶ οἱ ξένοι της ἐπρογευμάτισαν ὑπὸ τὴν θελκτικὴν σκιάδα κλήματος, ὅπερ ὑποστηριζόμενον διὰ δικτυωτοῦ σκηνώματος, κατέπιπτε πανταχόθεν εἰς κλῶνας θαλεροὺς καὶ ἀπετέλει τοῖχον χλοερὸν, ἐκτὸς μόνον πρὸς μεσημβρίαν ὅθεν ἀπέμενεν ἐλευθέρα ἡ θέα τῆς θαλάσσης. Ἡ κυρία Ἐλεονώρα ἐπεριποιήθη τοὺς ξένους αὐτῆς ἐπὶ τραπέζης μετὰ τῆς ἀνέτου ἐκείνης χάριτος ὑφ' ἣν αἱ ἀληθεῖς ἐκ παλαιοῦ εὐγενεῖς καλύπτουσι συνήθως τὴν ἀδιάκοπον θεραπείαν τῶν δαιτυμόνων των. Βλέπων τις αὐτὴν μειδιῶσαν τοσοῦτον προσηνῶς, καὶ τοσοῦτον εὐθύμως λαλοῦσαν, οὐδέποτε ἤθελεν ὑποπτεύσει ὅτι ἡ ἀγαθὴ γραῖα ἔκρυπτεν ἐν τῇ καρδίᾳ της αἱμασσούσας ἔτι πληγάς. Ἡ Λουκία οὐχ ἧττον, ἐνθαρρυνομένη ὑπὸ τῆς παρουσίας τοῦ ἰατροῦ, ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ τὴν κυρίαν Ἐλεονώραν πῶς εἶχον οἱ υἱοί της, ἐκείνη δὲ τῇ ἀπήντησεν ὅτι εἶχον καλῶς, κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις, ἃς εἶχε λάβει.

— Ἐλπίζω, ἐξηκολούθησεν ἡ Λουκία μετά τι-

Digitized by Google

νας στιγμὰς δισταγμοῦ, ὅτι λαμβάνετε τακτικῶς εἰδήσεις των.

— Ἀρκετὰ τακτικῶς, ἀπήντησεν ἡ γηραιὰ γυνή· ἕως τόρα τοὐλάχιστον, δόξα τῷ Θεῷ, ἀργότερα ἢ ταχύτερα ἔλαβα πάντοτε τὰ γράμματα τῶν υἱῶν μου.

Μετὰ τὸ πρόγευμα ἡ Λουκία ἀπῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν της, καὶ ἔφερε τὸ ἰχνογράφημα, ὅπερ εἶχε σχεδιάσει, τῆς οἰκίας τῆς κυρίας Ἐλεονώρας. Ἡ εἰκὼν ηὐχαρίστησε τὴν γραῖαν ὡς ἂν μὴ ἦτο ἔργον ἀρχαρίου· τὴν ἀνήρτησε δ' αὕτη ἐν τῇ αἰθούσῃ της λέγουσα, ὅτι θὰ ἐνθυμεῖτο πάντοτε, ὁσάκις τὴν ἔβλεπε, τὴν νεαρὰν ἀγγλίδα φίλην της.

Τέλος ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως, ἡ δὲ ἰταλὶς ἐπέμεινε νὰ συνοδεύσῃ τοὺς ξένους της μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς δενδροστοιχίας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης προσέφερεν αὐτῇ τὸν βραχίονά του, ἦτο δ' εὐχάριστον νὰ βλέπῃ τις μετὰ πόσου σεβασμοῦ καὶ πόσης εὐγενείας τὴν ὡδήγει, καὶ πόσον ἐπιμελῶς ἐκανόνιζε τὸ βῆμά του πρὸς τὸ βῆμά της. Οἱ ἀποχαιρετισμοὶ τῶν δύο γυναικῶν ὑπῆρξαν συγκινητικοί. Ἐχωρίσθησαν ὡς φίλαι μᾶλλον ἢ ὡς πρόσφατοι γνώριμοι. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Λουκίας ὑγράνθησαν, ὅτε ἠσπάσθη τὰς ἐρρυτιδωμένας παρειὰς τῆς γραίας ἰταλίδος, καὶ τῇ ηὐχήθη:

— Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ ἴδῃτε μίαν ἡμέραν τοὺς υἱούς σας πρὸς παρηγορίαν σας.

Δάκρυα δ' ἐπίσης ἐπλήρωσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς κυρίας Ἐλεονώρας, ὅτε, ἀσπαζομένη τὴν νεαρὰν κόρην, ἀπήντησεν:

— Ὁ Θεὸς ν' ἀκούσῃ τὴν εὐχήν σας! Μ' αὐτὴν τὴν ἐλπίδα ζῶ. Ἂν ὅμως εἶνε ἄλλη ἡ ἀπόφασις τοῦ Θεοῦ, ἔχω πεποίθησιν ὅτι θὰ ἐπανευρεθῶμεν ἐκεῖ ἐπάνω· (καὶ ὕψωσε τὸ βλέμμά της πρὸς τὸν οὐρανὸν) ὁ θεὸς νὰ σᾶς εὐλογήσῃ.

Καὶ ἀπεχωρίσθησαν.

Ἡ κυρία Ἐλεονώρα ἔμεινεν ὅπου ἵστατο, καὶ ἀπεχαιρέτισε τοὺς ξένους της διὰ τῆς χειρός, ὅτε παρέκαμψαν οὗτοι τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ· εἶτα δὲ βραδυπατοῦσα καὶ κύπτουσα τὴν κεφαλήν, ἐπανῆλθεν ἡ ἀτυχὴς ἐρημῖτις εἰς τὴν μονήρη της κατοικίαν.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΚΥΘΝΟΥ ΘΕΡΜΑ ΛΟΥΤΡΑ

Οὐδείς ἐστιν ὁ ἀγνοῶν ὅτι ἐν Κύθνῳ, μιᾷ τῶν Κυκλάδων νήσων, τῇ κοινῶς καλουμένῃ *Θερμιά*, ὑπάρχουσι θερμὰ ἰαματικὰ ὕδατα, πολλοὶ ὅμως οἱ ἀγνοοῦντες καὶ τὴν θέσιν αὐτῶν ἐν τῇ νήσῳ, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτόθι δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν κτιρίων, ἐν οἷς εὑρίσκουσι πᾶσαν ἄνεσιν οἱ πρὸς ἴασιν μεταβαίνοντες. Περιελθόντες πρὸ μηνὸς τὴν νησῖδα Κύθνον πρὸς γενικὴν αὐτῆς περιγραφήν, δημοσιεύομεν ἐνταῦθά τινα περὶ τῶν λουτρῶν, καίτοι πολλάκις περὶ τούτων ἐδημοσιεύθησαν ἐκθέσεις παρὰ τῶν διατελεσάντων κατὰ καιροὺς ἐκεῖ ἰατρῶν, τελευταῖον δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀγγέλου Χαντζάρα, διευθύνοντοῦ ἤδη τυγχάνοντος τῶν ἐκεῖ καταστημάτων.

Τὰ θερμὰ λουτρὰ τῆς Κύθνου δὲν μνημονεύονται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὡς ἄλλα τινὰ τῶν τῆς Ἑλλάδος, οἷον τὰ τῆς Αἰδηψοῦ, ὧν ἐγίνετο χρῆσις πρὸς θεραπείαν ἀσθενειῶν. Περὶ τῶν τῆς Κύθνου ἔχομεν ἐνδείξεις καὶ μαρτυρίας ῥητὰς ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὅτι ἦσαν γνωστὰ καὶ ὅτι ἐγίνετο τούτων χρῆσις θεραπευτική. Ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν ἐνδείξεων εἶνε ἡ μεταβολὴ τοῦ ὀνόματος τῆς νήσου Κύθνου εἰς Θερμιὰ ἀνερχομένη μέχρι τοῦ 1142, ὅτε ὑπὸ τοῦ γράψαντος τὰς Τάξεις τῶν πατριαρχικῶν θρόνων Νείλου Δοξαπατρὶ ἀναφέρεται τὸ πρῶτον ἡ νῆσος ἔχουσα ἐπίσκοπον. Βεβαίως δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ Νείλου γενομένη χρῆσις τοῦ ὀνόματος τῆς νήσου Θερμιὰ ἀντὶ Κύθνος σημαίνει ὅτι ἡ μετατροπὴ τούτου ἐγένετο πολὺ πρότερον, ὥστε εἶχε καθιερωθῆ διὰ τοῦ χρόνου.

Αἱ εἰδήσεις δὲ περὶ τῆς θεραπευτικῆς χρήσεως τῶν λουτρῶν δὲν ἀνέρχονται πέραν τῶν μέσων τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος. Τῶν θερμῶν ὑδάτων μνημονεύει ὁ Πορκάτσης (1572), πρῶτος καθὰ γινώσκομεν τῶν γεωγράφων, εἶτα ὁ Βοσκίνης (1658), ὁ ὁποῖος προσθέτει ὅτι εἰς Κύθνον (οὗτος ὀνομάζει τὴν νῆσον Fermenia) προσήρχοντο ἐκ πάντων τῶν μερῶν ἀσθενεῖς, καὶ ὅτι τὰ λουτρὰ αὐτόθι δὲν ἦσαν ὑποδεέστερα τῶν τοῦ Ἀβάνου ἢ ὀρθότερον Ἀπόνου (Aquae Patavinae) ἐν Ἰταλίᾳ. Σημειοῖ δὲ καὶ ἐν τῷ χάρτῃ τῆς νήσου, ὃν παραθέτει εἰς τὸ σύγγραμμά του, τὴν θέσιν τῶν λουτρῶν διὰ τῆς λέξεως bagni. Ὁ Τουρνεφόρτιος (1700) τὰ αὐτὰ σημειοῖ. Ἐπιγραφὴ δέ, τὰ νῦν ἐντετοιχισμένη ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοίχου τοῦ ἑστιατορίου τῶν λουτρῶν, ἀναφέρει ὑπὸ χρονολογίαν 1782 Ἰουλίου 28 ὅτι δεξαμενὴ χάριν τῶν λουομένων οἰκοδομήθη δι' ἐξόδων καὶ δαπάνης τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ πανευγενεστάτου καὶ περιβλέπτου ἄρχοντος διερμηνέως τοῦ στόλου Κυρίου Κυρίου Νικολάου Μαυρογένους.

Αἱ πηγαὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων κεῖνται εἰς τὴν ΒΑ τῆς νήσου παραλίαν, ἀπέχουσαι περὶ τὰ 200 βήματα τῆς ἀκτῆς λιμενίσκου σχηματιζομένου εἰς τὸν μυχὸν τῆς κολπώδους ΒΑ παραλίας. Ὁ λιμενίσκος οὗτος, ὃν οἱ γεωγραφικοὶ πίνακες σημειοῦσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς *Ἁγ. Εἰρήνης*, ἀποτελεῖ καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν παραλίαν τέσσαρας μικροτέρους ναυλόχους ἢ αὐλάκια, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν ἐγχωρίων. Ὁ πρὸς βορρᾶν κείμενος λέγεται *Σκινάρι*, ὁ ἐν μέσῳ *Θέρμα*, παρ' ᾧ καὶ αἱ πηγαί, ὁ μεγαλείτερος δὲ τῶν δύο πρὸς μεσημβρίαν λέγεται Ἁγία Εἰρήνη ἐκ παρακειμένου αὐτόσε ναΐσκου, ἐκ τούτου δ' ἔλαβε καὶ ὅλος ὁ κόλπος τὸ ὄνομα Ἁγ. Εἰρήνη, ὄνομα ὅμως μόνον εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας σημειούμενον.

Αἱ πηγαὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀναβλύζουσι παρὰ τοὺς πόδας ὑψηλοῦ λόφου. Τούτων ἡ μὲν

Digitized by Google

μία, ἡ σιδηροῦχος, λέγεται τοῦ *Κακκάβου*, ἡ ἑτέρα δὲ, ἡ περὶ τὰ 50 βήματα τῆς πρώτης ἀπέχουσα, τῶν *Ἁγ. Ἀναργύρων*. Τὸ ὄνομα Κάκκαβος ἐδόθη εἰς τὴν μίαν τῶν πηγῶν, διότι τὸ ζέον ὕδωρ αὐτῆς, ἀναβλύζον καθέτως καὶ ἐκπέμπον ἀτμοὺς, καὶ πομφόλυγας ἐνίοτε, φαίνεται ὡσεὶ ὕδωρ κακκάβου (χύτρας) κοχλάζον. Ἐκ τῶν παρακειμένων δὲ δύο τὸ πρὶν, μιᾶς δὲ σήμερον ἐκκλησίας τῶν Ἁγ. Ἀναργύρων ἔλαβε τὸ ὄνομα ἡ ἑτέρα τῶν πηγῶν.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἐστράφη ἡ προσοχὴ τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν λουτρῶν τούτων, διότι πλειότεροι ἀσθενεῖς ἐφοίτων, ἐκλιπόντος τοῦ φόβου τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν. Διὸ ἀπὸ τοῦ 1836 ἤρξαντο ἀνεγειρόμενα αὐτόθι περὶ τὰς πηγὰς δημόσια οἰκήματα καὶ λουτῆρες, ἐν ἀρχῇ μὲν μικρὰ καὶ στενόχωρα, ὡς ἦσαν ὅλα τὰ πρῶτα σχέδια τῶν δημοσίων κτιρίων τῆς Ἑλλάδος, τῶν ὁδῶν καὶ τῶν πόλεων, εἶτα δὲ κατὰ τὸ 1842 καὶ 1852 ὀλίγον μεγαλείτερα. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης συρροῆς ἀσθενῶν, διετάχθη παρὰ τῆς κυβερνήσεως τῷ 1858 ἡ ἀνέγερσις εὐρυχώρου καὶ τελείου ὑδροθεραπευτικοῦ καταστήματος, ἐπαρκοῦντος εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν προσερχομένων, τελείου, καὶ κατὰ τοὺς τύπους, τοὺς διαγραφομένους ὑπὸ τῆς ἰατρικῆς, καθ' ὅσον οὗτοι ἐν Κύθνῳ ἠδύναντο νὰ ἐφαρμοσθῶσιν.

Οὕτω δὲ ἀνηγέρθη μέγα κτίριον παρέχον εἰς τὸν καταπλέοντα εἰς τὸν ὅρμον καλὴν ἀπὸ θαλάσσης θέαν, ἐν μέσῳ τῆς ἐντελοῦς ἐλλείψεως ἐν τῷ χώρῳ ἐκείνῳ ἑτέρων οἰκήσεων.

Τὸ ὅλον κατάστημα, οὗτινος ἐν τμῆμα ἀπέμεινεν ἡμιτελὲς, ἐγκαταλειφθείσης τῆς οἰκοδομῆς, περιλαμβάνει δωμάτια 73 διαφόρου μεγέθους πρὸς χρῆσιν τῶν ἀσθενῶν, καὶ ἐν γένει τῆς ὑπηρεσίας τοῦ καταστήματος.

Τὰ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς πρoωρισμένα δωμάτια περιέχουσι πάντα τὰ ἀναγκαιότατα ἔπιπλα, οἷον τράπεζαν, νιπτῆρα, κλίνην, πλὴν κλινοστρωμνῆς, ἣν ὀφείλουσιν οἱ ἀσθενεῖς νὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν.

Ἐκ τῶν τῆς οἰκοδομῆς τὸ μᾶλλον ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε οἱ λουτῆρες 14 τὸν ἀριθμόν. Ἕκαστος τούτων ἀποτελεῖται ἐκ μονολίθου λελαξευμένου λευκοῦ μαρμάρου· κεῖνται δὲ κατὰ σειρὰν ἐν μεμονωμένῳ ἕκαστος θαλάμῳ εἰς τὸ κατώτατον μέρος τοῦ καταστήματος.

Ἐν τοῖς θαλάμοις δὲ τῶν λουτήρων, τῶν προωρισμένων διὰ τὰ σιδηροῦχα λουτρὰ, ὑπάρχουσι καὶ λουτῆρες διὰ τὰ καταρρακτά. Ὑπάρχουσι δὲ πρὸς τούτοις καὶ δύο λουτῆρες εἰς κεχωρισμένον μέρος ἀπὸ τοῦ καταστήματος διὰ τοὺς πάσχοντας μολυσματικὰ νοσήματα.

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ καταστήματος κεῖνται δύο ψυκτήριοι δεξαμεναὶ πρὸς ἀπόψυξιν ὑδάτων ἑκατέρας τῶν πηγῶν, οὕτως ὥστε τὸ εἰς τοὺς λουτῆρας δι' ἰδίων σωλήνων διοχετευόμενον θερμὸν ὕδωρ ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν πηγῶν δύναται νὰ συγκερασθῇ μετὰ τοῦ ψυχροῦ, τοῦ δι' ἰδιαιτέρου σωλῆνος ὡσαύτως εἰς τοὺς λουτῆρας πεμπομένου, καὶ λάβῃ τὴν θερμοκρασίαν, ἣν ὁρίζει πάντοτε ὁ ἰατρὸς δι' ἕκαστον τῶν ἀσθενῶν.

Τὸ ὅλον δὲ κτίριον ἔχει ἀερισμὸν ἄριστον, καθὼς καὶ οἱ λουτῆρες, οἵτινες εἶνε ἐστεγασμένοι διὰ θόλου καλλιτεχνικοῦ, διατηροῦνται δὲ καὶ καθαρώτατοι, καθαριζόμενοι ἀδιαλείπτως μετὰ ἕκαστον λουτρὸν ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ ὑπηρετῶν τοῦ καταστήματος.

Πλὴν τῶν δωματίων τοῦ δημοσίου καταστήματος ὑπάρχουσιν ἐκτὸς οἰκίσκοι ἰδιωτικοὶ ἐν ὅλῳ περίπου 40 δωμάτια ἀποτελοῦντες, ἐνοικιαζόμενοι πρὸς χρῆσιν τῶν ἀσθενῶν. Αὐτόθι δὲ ὑπάρχουσι καί τινα καφενεῖα καὶ ξενοδοχεῖα διὰ τοὺς μὴ τρώγοντας ἐν τῷ ἑστιατορίῳ τῷ κοινῷ τῶν καταστημάτων τῆς Κυβερνήσεως, ἅτινα νῦν εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ἀγ. Χαντζάρα, παραχωρηθέντων αὐτῷ τῶν λουτρῶν διὰ νόμου τῷ 1871.

Τῶν θερμῶν ὑδάτων τῆς Κύθνου ἐγένοντο πολλαὶ ἀναλύσεις, ἀλλὰ, ὡς λέγει καὶ αὐτὸς ὁ κ. Χαντζάρας ἐν ἐκθέσει αὐτοῦ δημοσιευθείσῃ ἐν τῷ ἰατρικῷ περιοδικῷ «Γαληνῷ» τῷ 1880, οὐδὲν δυστυχῶς γινώσκομεν περὶ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως· διότι τὰ ἐξαγόμενα τῶν διαφόρων Εὐρωπαίων εἶνε ἀντιφατικά. Τὸ μόνον, ὅπερ σήμερον, λέγει ὁ κ. Χαντζάρας, δυνάμεθα νὰ γνωστοποιήσωμεν εἶνε ὅτι τὰ ὕδατα τῆς Κύθνου περιέχουσιν *ἰώδιον* καὶ *βρώμιον* εἰς μεγάλην ποσότητα· διὸ καὶ ὁ διάσημος χημικὸς Λίβιχ θεωρεῖ τὰ λουτρὰ ταῦτα πολύτιμα καὶ ὑπέρτερα πολλῶν ὁμοίων τῆς Εὐρώπης διὰ τὴν ἄφθονον ποσότητα τῶν δύο τούτων χημικῶν οὐσιῶν. Περιέχουσι δὲ καὶ *σίδηρον* εἰς μεγάλην ποσότητα, καὶ *ἀνθρακικὸν ὀξὺ* διαλελυμένον καὶ εἰς ἐλευθέραν κατάστασιν.

Ἐκ τῆς πηγῆς τῶν Ἁγ. Ἀναργύρων, ἥτις κεῖται ἐντὸς τοῦ καταστήματος, ἀναβλύζει ὕδωρ διαυγὲς, ὑφάλμυρον καὶ ὑπόπικρον, ἔχον θερμοκρασίαν 32 βαθμῶν Ῥεωμύρου, ἐκ δὲ τῆς τοῦ Κακκάβου ὕδωρ ὑπόθολον, σκωριόχρουν, ἁλμυρὸν καὶ πικρὸν, καταλεῖπον εἰς τοὺς ὀχετοὺς καὶ τὰς δεξαμενὰς ὑποστάθμην ἐρυθρὰν, καὶ ἔχον θερμοκρασίαν 44 βαθμῶν Ῥεωμύρου.

Ἡ θερμοκρασία τῶν πηγῶν μένει καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἀμετάβλητος, μόνον δὲ περὶ τὸ ποσὸν παρετηρήθη αὐξομείωσίς τις κατὰ τὴν πολυομβρίαν ἢ ἀνομβρίαν τοῦ ἔτους. Ὑπάρχει ὅμως ἄφθονος ποσότης διὰ τὴν χρῆσιν τῶν λουομένων, τοῦ περιττεύοντος δι' ὀχετοῦ ῥέοντος εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἡ ἰαματικὴ δύναμις τῶν λουτρῶν τῆς Κύθνου εἶνε ἀναμφισβήτητος, κυρίως δὲ ἐπενεργοῦσιν ἰαματικῶς ἐπὶ τῶν ῥευματισμῶν ἐν γένει, ἀρθρίτιδος, ἐπὶ παθήσεων γυναικείων, ἐπὶ νευραλγιῶν, καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων παθημάτων, οἷον χλωρώ-

Digitized by Google

σεως, ὀσφυαλγίας, συφίλιδος, ψαμμιάσεως, δερμικῶν νοσημάτων κτλ., ἅτινα ἀπαριθμοῦσιν αἱ τῶν κατὰ καιροὺς ἰατρῶν τῶν λουτρῶν ἐκθέσεις.

Ὁ χρόνος ὁ κατάλληλος πρὸς χρῆσιν των λουτρῶν τῆς Κύθνου εἶνε συνήθως οἱ μῆνες ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι Σεπτεμβρίου, πολλάκις καὶ μέχρις Ὀκτωβρίου, ἐὰν ὁ καιρὸς δὲν εἶνε ψυχρός· ὑπάρχουσι δὲ καὶ παραδείγματα ἰαθέντων διὰ τῆς χρήσεως τῶν λουτρῶν καὶ ἐν καιρῷ χειμῶνος.

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ καταστήματος καὶ τῶν λουτρῶν ἐκτελεῖται κατὰ κανονισμὸν τοῦ διευθυντοῦ ἐγκριθέντα τῇ γνωμοδοτήσει τοῦ Ἰατροσυνεδρίου τῷ 1873, ἔνθα διαγράφονται αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ ἰατροῦ διευθυντοῦ, τοῦ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ, τῶν ἀσθενῶν, τὰ τῶν λουτρῶν κτλ. Κατὰ τὸν κανονισμὸν τοῦτον (ἄρθρ. 34) ὁ διευθυντὴς τοῦ καταστήματος ὁρίζει ἑκάστῳ τῶν ἀσθενῶν τὴν ὥραν τῆς λούσεως, τὴν διάρκειαν αὐτῆς, τὸν βαθμὸν τῆς θερμοκρασίας καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ λουτῆρος. Ἐπιβάλλεται δὲ πρὸς τούτοις ἡ ὑποχρέωσις (ἄρθρ. 4) νὰ χορηγῇ τὴν ἰατρικὴν αὐτοῦ συνδρομὴν πρὸς πάντα ἐπικαλούμενον αὐτὴν πάσχοντα, καὶ νὰ διατηρῇ ἐν τῷ καταστήματι τὰ ἀναγκαιότερα φάρμακα, χειρουργικὰ ἐργαλεῖα καὶ πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται πρὸς βοήθειαν τῶν πασχόντων.

Ἐν τῷ καταστήματι τῶν λουτρῶν ὑπάρχει καὶ τηλεγραφεῖον, λειτουργοῦν μόνον ἐν καιρῷ τῆς χρήσεως τῶν λουτρῶν.

Ἡ μετάβασις εἰς τὰ λουτρὰ γίνεται ἐκ Πειραιῶς κατὰ πᾶσαν Παρασκευήν, ἐκ Σύρου δὲ κατὰ πᾶσαν Τετάρτην. Ὁ πλοῦς δ' ἑκατέρωθεν καὶ ἡ ἀποβίβασις καὶ ἐπιβίβασις γίνονται πάντοτε τὴν ἡμέραν. Εἶνε δὲ ἥ τε ἐπιβίβασις καὶ ἀποβίβασις εὔκολος καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς παραλυτικούς, παρεχομένης προθύμως καὶ μετὰ δεξιότητος τῆς ὑπηρεσίας ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ καταστήματος καὶ τῶν λεμβούχων Κυθνίων.

Τροφὴν οἱ φοιτῶντες εὑρίσκουσιν ἄφθονον καὶ ἐκλεκτήν· οὐ μόνον δὲ οἱ ἐντὸς τοῦ καταστήματος τρώγοντες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκτὸς οἰκοῦντες, ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς δωματίοις, εὑρίσκουσι πᾶν τὸ χρειῶδες.

Ἡ ἐν γένει δὲ διατριβὴ ἐν τοῖς λουτροῖς Κύθνου δὲν εἶνε πληκτική, ὁπόταν μάλιστα ὑπάρχῃ μεγάλη συρροὴ φοιτητῶν, τὸ κλίμα εἶνε ὑγιεινὸν καὶ δροσερόν. Οἱ βουλόμενοι δὲ τῶν φοιτητῶν δύνανται νὰ ἐκδράμωσι καὶ μέχρι τῆς κωμοπόλεως Κύθνου, μίαν ὥραν ἀπεχούσης τῶν λουτρῶν, ἢ μέχρι τῆς ἑτέρας κωμοπόλεως τῆς νήσου Σύλλακος, ἀποτελούσης ἴδιον δῆμον τὸν τῆς Δρυοπίδος, ἀπεχούσης τῶν λουτρῶν 2 ὥρας 30.

Καθόλου δ' εἰπεῖν τὰ καταστήματα τῶν λουτρῶν τῆς Κύθνου εἶνε τὸ μόνον ἐντελὲς ὑδροθεραπευτικὸν κατάστημα τῆς Ἑλλάδος, πληροῦν κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τοὺς ὅρους, οὓς ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιστημονικὴ κατασκευή, συντήρησις καὶ χρῆσις τῶν τοιούτων ὑδροθεραπευτικῶν ἱδρυμάτων.

Λ. ΜΑΛΑΡΑΚΗΣ.

Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Ἡ ἐφημερίς, ὁ τύπος εἶναι σήμερον μεγάλη δύναμις ἐνεργείας, ῥήτωρ ἅμα καὶ τηλεγραφητής, χρονογράφος τὰ πάντα μανθάνων καὶ πανταχοῦ ὅπου εἰσδύει, αὐτὰ διακοινῶν, διὰ τῶν πολυαρίθμων αὐτῆς ἀντιτύπων, ὡς διὰ μυρίων στομάτων.

Τί ἄρά γε θὰ ἦτο ὁ βίος τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἄνευ τῆς ἐφημερίδος; Προηγήθησαν περίοδοι πολιτισμοῦ, ἐκλιπόντος σήμερον, ἴσως δὲ μάλιστα καὶ κρείττονος καὶ περιεργοτέρου, ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε *αἰὼν τοῦ χάρτου*, δυνάμενος νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν ἡμέτερον· ὥστε ὀρθῶς λέγεται, ὅτι καλὸς περὶ τύπου νόμος εἶναι ζωτικὸν ζήτημα διὰ πᾶν ἔθνος, διότι ἡ ἐφημερὶς ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς κοινωνικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως, εἶναι τὸ νοσερὸν ὀξυγόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν, καίτοι περιέχον καὶ ἀτμίδας ὀξειδίου ἄνθρακος ἐνίοτε.

Ὁπωσδήποτε ὁ παρισινὸς ἀπορροφᾷ τὸν ἀέρα τοῦτον ἀσμένως, ἐπιθυμῶν ὅμως ἀείποτε ἰδέας ἑτοίμους, μορφὰς πλήρεις καὶ τελείας, μωρίας ἐπιτερπεῖς, ἔστω καὶ ἐξευρημένας.

Οἱ λόγιοι ἐκεῖνοι, οἱ ἄνευ μονίμου στέγης, ἔχουσι πάντοτε ὥραν τινὰ ἀφιερωμένην εἰς τὰ ὀρεκτικὰ ποτὰ καὶ τὰς διαλέξεις, *τὴν ὥραν τοῦ ἀψινθίου*, σημαίνουσαν ἀκριβῶς ὅταν οἱ διανομεῖς, φέροντες ἐπὶ κεφαλῆς στοιβάδας νεοτυπώτων ἐφημερίδων, διασχίζωσι προπετῶς τοὺς διαβάτας. Ἡ ὥρα αὕτη, ὀνομαζομένη *ὥρα τῆς ἐφημερίδος*, εἶναι μία τῶν *παρισινωτέρων* ὡρῶν τοῦ παρισινοῦ βίου, εἶναι εἰδική τις χρόνου στιγμή, ἐν ᾗ οἱ Παρίσιοι λαμβάνουσιν ὄψιν ὅλως ἰδιόρρυθμον, ὄψιν ἐκτάκτου κινήσεως. Τοιαύτη τις ὥρα φοβερᾶς κινήσεως ὑπάρχει καὶ ἐν Λονδίνῳ, ὁπότε πᾶσαι αἱ ὁδοὶ τοῦ ἄστεος ὁμοιάζουσι μυρμηκιᾷ, ἣν διετάραξεν ἡ ἄκρα ῥάβδου διαβάτου τινός, ἡ ὥρα δὲ αὕτη εἶναι ἐνταῦθα ἡ *ὥρα τοῦ ταχυδρομείου*, καὶ οἱ διασχίζοντες τὸν λαὸν εἶναι παῖδες τραπεζικῶν ἢ ἐμπορικῶν οἴκων κρατοῦντες φακέλλους ἐπιστολῶν καὶ εἰσορμῶντες διὰ μέσου τῶν ἁμαξῶν ταχεῖς ὡς οἱ ἵπποι.

Σημαίνει καὶ ἐν Παρισίοις ἡ ὥρα τοῦ ταχυδρομείου, ἀλλ' ὅμως ἐνταῦθα περιεργοτέρα, ὡς εἴπομεν, ἴσως δὲ καὶ χαρακτηριστικωτέρα εἶναι *ἡ ὥρα τῆς ἐφημερίδος*. Ὁποία πυρετώδης τότε συνώθησις καὶ ἐνεργείας ἐπαύξησις πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν! Ὁποῖος δὲ ἀγὼν διὰ τοῦ ἀγκῶνος, ἔστι δ' ὅτε καὶ διὰ τοῦ γρόνθου πέριξ τῶν κιοσκίων, ὅπου πωλοῦνται αἱ ἐφημερίδες, ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν μεγάλων συμβεβηκότων πρὸς ἐπίτευξιν ἑνὸς φύλλου! Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς κοιναῖς ἡμέραις ἀείποτε κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ἡ ἀγορὰ παριστᾷ

Digitized by Google

χαρακτῆρα ὅλως διάφορον τοῦ συνήθους· θὰ ἔλεγέ τις, ὅτι δι' ἠλεκτρικῆς βλαστήσεως φύονται λευκὰ φύλλα ἐν ἀκαρεῖ ἐπὶ τῶν δακτύλων, ὅσα δι' ὅλου τοῦ ἔτους πράσινα φύλλα ἐπὶ τῶν δένδρων· φάκελλοι χάρτου ὄζοντος τυπογραφικῆς μελάνης ἐπισωρεύονται ἐντὸς τῶν κιοσκίων, καὶ οἱ μὲν πωληταὶ ἐξελίσσουσι καὶ ἀναδιπλοῦσι τὰς ἐφημερίδας, οἱ δὲ ἐκ τοῦ τυπογραφείου φέροντες αὐτάς, διατρέχοντες τὰ πεζοδρόμια, ἵστανται παρὰ τὴν θύραν ἑκάστου κιοσκίου, ὡς μετὰ ταῦτα ὁ ἀνάπτων τοὺς φανοὺς ἀπέναντι ἑκάστου στομίου φωταερίου. Τοῦτο δὲ γίνεται καὶ πρωῒ καὶ ἑσπέρας.

Ἐν ὥρᾳ χειμῶνος κοιμῶνται εἰσέτι οἱ Παρίσιοι, ὁπόταν πρὸ τῆς ἡμέρας, περὶ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωΐας, ἐξέρχονται τὰ φύλλα ἐκ τῶν πιεστηρίων, καὶ ἐφημεριδοπῶλαι τῶν περιχώρων ἀναμένουσι ῥιγοῦντες εἴτε πρὸ τῶν θυρῶν τῶν τυπογραφείων εἴτε ἔξωθεν κεντρικοῦ τινος πωλητηρίου, τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἐφημερίδων, ὅπως κομίσωσι ταύτας εἰς τοὺς πελάτας αὐτῶν ἐγκαίρως, ὁ δὲ χειμέριος ὄρθρος βλέπει διερχομένας ἐπὶ τῶν παγερῶν ὁδῶν ἁμάξας κηπουρῶν, ἐν αἷς λαμβάνουσι θέσιν οἱ ἐφημεριδοπῶλαι οὗτοι, ἀποκομίζούσας οὕτω τυπωμένα γράμματα, ἤτοι τροφὰς τοῦ πνεύματος, εἰς τὰ περίχωρα, ἀφοῦ πρῶτον ἐκόμισαν ἐκεῖθεν λαχανικά, ἤτοι τροφὰς τοῦ στομάχου, εἰς τὰ λαχανοπωλεῖα τῶν Παρισίων.

Καί τινες τῶν ἐφημεριδοπωλῶν τῶν ἀποκέντρων συνοικιῶν τῶν Παρισίων, ἔχοντες πωλητήρια εἰς τὰς ἄκρας τῶν προαστείων, προσέρχονται πρὸ τῆς ἡμέρας εἰς τὰ τυπογραφεῖα ἔνθα ἐκδίδονται αἱ ἐφημερίδες. Οἱ διανομεῖς λαμβάνοντες ὀγκώδεις φακέλλους τρέχουσι πρὸς διανομὴν εἰς τὰ κενὰ κιόσκια, ἐν οἷς ἀνοίγοντες διὰ κλειδῶν παρεισάγουσι στοιβάδας τῶν νεοτυπώτων τούτων φύλλων, ἀκριβῶς ἀφ' ἧς ὥρας τῆς πρωΐας ὁ μὲν ἀρτοπώλης ἐναποτίθησι τὸν ἄρτον, ἡ δὲ γαλακτοπῶλις ἐγκαθίσταται μετ' ἐμπλέων κρατήρων εἰς τὴν ὁδόν· ἐπιστρέφοντες δὲ βραδύτερον λαμβάνουσιν αὐτόθεν τὸ ἀντίτιμον τῶν φακέλλων, δὲν ἐπανέρχονται δὲ εἰς τὸ κεντρικὸν αὐτῶν γραφεῖον, πρὶν πίωσι καὶ ἕνα *ποτηράκι νηστικάτα*, καθὼς λέγουσι, διὰ τὴν ὑγείαν.

Ὑπάρχουσιν ὡς ἔγγιστα 1500 πωληταὶ ἐφημερίδων ἐν Παρισίοις, ὧν ὀλίγοι μέν, οἱ νωθρότεροι, ἔχουσιν εὐαρίθμους ἀγοραστάς, ἔστι δ' ὅτε ἀγνοοῦσι καὶ τὴν ἔκδοσιν ἐφημερίδων πολλῶν, ὀλίγον δὲ καὶ τὰς ὀρέξεις τοῦ κοινοῦ ἐννοοῦντες δὲν κερδίζουσι πλειότερα τῶν δύο φράγκων καθ' ἑκάστην· ἀλλ' ὅμως πλεῖστοι ἄλλοι δραστηρίως καὶ νοημόνως ἐργαζόμενοι ἀπολαμβάνουσιν εἴκοσι μέχρις εἰκοσιπέντε φράγκων κέρδος ἡμερήσιον, τινὲς δὲ μάλιστα, ὡς οἱ κατέχοντες τὰ κιόσκια κεντρικῶν τινων ὁδῶν, καὶ μέχρι πεντήκοντα φράγκων· εἰς πολλὰ δὲ τῶν κιοσκίων τούτων ὁ πράγματι κύριος μόνον καθ' ὡρισμένας ὥρας ἐμφανίζεται, ἀφίνων εἰς τὴν θέσιν του γυναῖκα τινὰ ἵνα ἐνεργῇ τὴν πώλησιν. Ἕκαστον κιόσκιον ἔχει ἰδίαν πελατείαν, τὸ δὲ περιεργότατον, ὅτι ἐν τῇ καθημερινῇ πωλήσει ὀλίγα τυχηρὰ παρουσιάζονται· διότι πανταχοῦ σχεδὸν μόνον οἱ τακτικοὶ λεγόμενοι συνδρομηταὶ ἀγοράζουσι καθ' ἑκάστην ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους εἴτε ἐξ ἀνάγκης εἴτε ἐκ συνηθείας διερχόμενοι, ἐπειδὴ ὁ Παρισινὸς εἶναι πιστότερος ἢ ὅσον νομίζεται εἰς τὴν ἅπαξ ὑπ' αὐτοῦ τμηθεῖσαν αὔλακα.

—

Πάντες οὗτοι οἱ ἔμποροι πωλοῦσιν ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν τὰς *καλὰς ἐφημερίδας*, ἤτοι τὰς μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀγοραζομένας, καὶ ἐξακολουθεῖ ἡ πώλησις ἀπὸ τῆς ἑβδόμης ὥρας τῆς πρωΐας μέχρι μεσημβρίας, καὶ ἀπὸ τῆς πέμπτης μέχρι τῆς ἑβδόμης τῆς ἑσπέρας. Ὅσῳ δὲ ταχύτερον πωλοῦνται αἱ ἐφημερίδες, τόσον μικρότεραι στοιβάδες αὐτῶν εὑρίσκονται ἐκτεθειμέναι ἐπὶ τῶν θέσεων· ὥστε εὐκόλως καὶ ἀλανθάστως μάλιστα διαγινώσκεται ἐκ τοῦ ὄγκου τῶν διαφόρων στοιβάδων τίνων ἐφημερίδων πωλοῦνται πλειότερα ἀντίτυπα.

Τῆς δὲ φυσιολογικῆς καταστάσεως τοῦ ἀγοραστοῦ, ἄ! πόσον ὡραία θὰ ἦτο ἐπιδέξιός τις περιγραφή! Εἶναι ἀγοραστής, ὅστις τακτικῶς, ἐν ὡρισμένῃ ὥρᾳ, προσερχόμενος εἰς τὴν θύραν τυπογραφείου τινὸς ἀγοράζει τὸ φύλλον ἔτι κάθυγρον, μόνον δὲ τὸν ἀριθμὸν παρατηρήσας, ἀπέρχεται ἀρκούμενος, ὅτι ἔχει ἐν τῷ θυλακίῳ ἐφημερίδα πρώϊμον· οὗτος εἶναι ὁ *προγεύστης*, ἤτοι τῶν πρώτων ἐκδόσεων φίλος, καὶ μόλις τὴν ὀγδόην ὥραν, μετὰ τὸ ἐπιδόρπιον, ἴσως δὲ καὶ πολλάκις τὴν ἑνδεκάτην κατακλινόμενος ἀναγινώσκει τὴν ἀπὸ πρωΐας ἀγορασθεῖσαν ἐφημερίδα, ἀείποτε ὅμως μετὰ τῆς ἀφάτου ἡδονῆς, ὅτι αὐτὸς ἥψατο τοῦ φύλλου πρῶτος τῶν ἄλλων. Ἄλλος δέ τις ἀγοραστής, ἐξ ἰδίας ῥοπῆς, ἀγοράζει μόνον ἐφημερίδα, ἧς συμμερίζεται τὰς ἰδέας ἢ ἀγαπᾷ τὸν τρόπον τῆς διατάξεως τῶν ἄρθρων, ἔστι δ' ὅτε καὶ τὸ τυπογραφεῖον ἔνθα ἐκδίδεται· ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ εὑρίσκει εὐκόλως ὅ,τι θέλῃ νὰ ἀναγνώσῃ, τὰ αὐτὰ δὲ κατὰ λέξιν πράγματα δὲν ἀρέσκεται ἀναγινώσκων ἐν ἄλλοις φύλλοις. Τοὐναντίον δὲ ἄλλος τις ἀγοραστὴς εὐχαριστεῖται παραβάλλων καὶ συγκρίνων τὰς διαφόρους γνώμας τῶν ἐφημερίδων, ὅπως κρίνῃ ὁριστικῶς περὶ τοῦ πράγματος, καὶ διαφέρει κατὰ πολὺ τοῦ *προγεύστου*, εἶναι ἄπληστος καὶ ἀδηφάγος ἀναγνώστης.

Κυρίως δὲ τὸ θέρος, ἐν τοῖς σταθμοῖς τοῦ σιδηροδρόμου, κατὰ τὴν ὥραν τῶν τελευταίων ἁμαξοστοιχιῶν, παρατηροῦνται αἱ διαφοραὶ αὗται.

— Δός μοι τὴν τάδε ἐφημερίδα! φωνάζει πνευστιῶν εἷς.

— Ἐπωλήθη. Θέλετε ἄλλην τινά, τὴν τάδε;

— Ὄχι! ποτὲ δὲν ἀναγινώσκω εἰμὴ ταύτην.

Ἄλλος τις καταφθάνει.

Digitized by Google

— Δός μοι τὰς ἐφημερίδας τῆς ἑσπέρας.

— Ποίας;

— Ὅλας! ὅλας ὅσας ἔχεις.

Οὗτος δὲ, ὡς ὑπὸ ἀναγνωστικῆς βουλιμίας κατεχόμενος, λαμβάνει καὶ συμπτύσσει ταύτας, πληροῖ τὰ θυλάκιά του, καὶ οὕτω φεύγει ἔχων ὅσας ἐφημερίδας δὲν δύναται νὰ ἀναγνώσῃ.

—

Ἡ ἐφημερὶς εἶναι βεβαίως τὴν σήμερον, καθὼς ἔλεγεν ἡ κυρία Σάνδη, ἡ μεγίστη τῶν διανοητικῶν καὶ κοινωνικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλ' ὅμως ὁ Βαλζὰκ ἐν τῇ περιφήμῳ αὐτοῦ *Μονογραφίᾳ περὶ τοῦ παρισινοῦ τύπου*, μελέτῃ ἐλάχιστα γνωστῇ, ἥτις ἐδημοσιεύθη μετὰ μικρῶν γελοιογραφιῶν διὰ τοῦ περιοδικοῦ, ὅπερ ἔφερε τίτλον *Μεγάλη Πόλις*, λέγει ῥητῶς κατὰ τῶν συγχρόνων ἐφημεριδογράφων παρωργισμένος· «Ἀξίωμα: Ἐὰν ὁ τύπος δὲν ὑπῆρχε, περιττὴ θὰ ἦτο ἡ ἐφεύρεσις αὐτοῦ».

Κατ' αὐτὸν ὁ ἐφημεριδογράφος, ὁ κουφολόγος, ὁ *νεολόγος*, ὡς λέγει, εἶναι γένος φαρμακερώτερον τῆς ἐμπίδος, βεβαιοῖ δὲ ὅτι ὁ Ἀβδοὺλ Καδὲρ ἔλεγέ ποτε πρός τινα τῶν Γάλλων στρατηγῶν, ἐρωτῶντα τίνι τρόπῳ οἱ Ἄραβες ἐμάνθανον τὰς κινήσεις τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ·—«Καὶ ὅμως κατασκόπων δὲν εἴχον χρείαν, ἐπειδὴ τὰ πάντα ἀνεγίνωσκον εἰς τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας!» Αὕτη μόνη ἦτο κατὰ τὸν Βαλζὰκ ἡ χρησιμότης τοῦ γένους τούτου τῶν λογίων, τῶν *ἐφημεριδογράφων*.

Καὶ ὅμως ἡ ἐνεστῶσα δύναμις τοῦ τύπου θὰ κατεμέθυσκε τὸν Βαλζὰκ καὶ θὰ προεκάλει χαρμοσύνους παρ' αὐτοῦ κραυγάς, ὅστις ἦτο μέγας φίλος τῆς ἰσχύος καὶ εἶχε μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ἐκσφενδονᾷ τὴν διάνοιάν του εἰς τὰ τετραπέρατα· οὕτω βεβαιοῦσι καὶ περὶ Ναπολέοντος ἐν τῇ Ἁγίᾳ Ἑλένῃ, ὅτι ἔπληξε τὸ μέτωπον, μαθὼν περὶ τῶν ἀτμοπλοίων τοῦ Φούλτωνος· διότι κατὰ τὸν Βαλζὰκ καὶ ὁ τύπος εἶναι ἀτμόπλοιον διαπορθμεύσεως τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας· ὥστε καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς *ἀνθρωπίνης κωμῳδίας*, παρορμώμενος ὑπὸ τῆς παντοδυναμίας τῆς ὑπερμεγέθους καὶ παμφάγου ταύτης μηχανῆς, τοῦ τύπου, ἐὰν ἔζη σήμερον, βεβαίως θὰ ἐγίνετο δημοσιογράφος, σατυριστής, ἐπικριτής...

Τίς κυβερνᾷ σήμερον; ἡ *κοινὴ γνώμη*. Τί δὲ τὸ ὄργανον τῆς κοινῆς γνώμης; ἡ ἐφημερίς. Τόπον εἰς τὴν ἐφημερίδα, διότι εἰς αὐτὴν ἀνήκει ὁ λόγος. Αὕτη λειοτριβεῖ καὶ κοσκινίζει τὰ ζητήματα πρὶν οὐδὲ τὸ βῆμα λαλήσῃ· αὕτη εἶναι ὁ πρόδρομος καὶ ὁ πρόσκοπος πάσης συζητήσεως· περὶ παντὸς ζητήματος αὕτη πρώτη φέρει τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῆς, πάντες δὲ οἱ νόμοι διατυποῦνται πρῶτον ὑπ' αὐτῆς, καὶ ἔπειτα ψηφίζονται ἐν τῇ Βουλῇ.

Ἄλλοτε αἱ ἐφημερίδες δὲν ἦσαν ὁποῖαι τὴν σήμερον· διότι βεβαίως πολὺ ἀπέχουσι τὰ πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν εἰς μέγεθος παλάμης φυλλάρια τῆς *Μυστικῆς Ἀλληλογραφίας*, καὶ ἡ εἰς μέγεθος περιγύρου πίλου ἐκδιδομένη τότε «Ἐφημερὶς τῶν Παρισίων» ἀπὸ τῶν νῦν μεγάλων ἐφημερίδων, αἵτινες συνδεόμεναι διὰ τηλεγραφικῶν συρμάτων καὶ τηλεφώνων — περὶ ταχυδρομικῶν περιστερῶν δὲν λέγομεν τίποτε — μετὰ τῶν κοινοβουλίων, μεταβιβάζουσιν εἰς ἓν μόνον αὐτῶν φύλλων εἰδήσεις ἐξ ὅλου τοῦ κόσμου. Ἄλλοτε ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς αὐλῆς, τῆς πόλεως, περὶ τῶν φιλοσόφων ἢ χορευτριῶν ἀπετέλουν ὅλον τὸ περιεχόμενον τῆς ἐφημερίδος, ἐνῷ σήμερον γίνεται λόγος περὶ πάντων, καὶ ὅμως δὲν λέγονται τὰ πάντα, οὐδὲ φαίνονται ἐπαρκῆ τὰ γραφόμενα· σήμερον ὁ τύπος κατέστη φοβερὸν ἐργαστήριον πληροφοριῶν, ἰδεῶν, εἰδήσεων, *λογόμυλος* ἀλέθων τὸ καθημερινὸν γέννημα, τὸν σῖτον καὶ τὴν αἶραν, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν μυλωθρὸν αὐτόν.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ] Δ**

ΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ ΕΝ ΒΙΕΝΝΗι

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 430.

Γ'

Ὁ δολοφόνος Χάκλερ. — Ἡ Βιέννα τῇ 6 π. μ. — Ἡ αὐλὴ τῶν πτωμάτων. — Προπαρασκευαὶ θανάτου. — Ὁ Χάκλερ ἐν τῇ ἀγχόνῃ.

Ὁ Χάκλερ εἶχε δολοφονήσει τὴν μητέρα του!

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν τῆς ἐπισκέψεώς μου ἔλαβον εἰδικὸν εἰσιτήριον ὅπως παραστῶ κατὰ τὴν ἀπαγχόνισιν τοῦ κακούργου τὴν ἐπιοῦσαν τὸ πρωΐ.

Ἔθεσα τοὺς δείκτας τοῦ ἐξυπνητηρίου μου εἰς τὴν 5 π. μ., ἀλλ' ἐξύπνησα πολὺ ἐνωρίτερον. Διαλογιζόμενος ὅτι ἔμελλον νὰ παρασταθῶ μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸν θάνατον ἀνθρώπου, ἠσθανόμην τὴν κεφαλήν μου συνταρασσομένην· συνεσφιγμένην δὲ ἔχων τὴν καρδίαν κατέβην ἀκούσας ἱσταμένην παρὰ τῇ θύρᾳ μου τὴν ἅμαξαν, ἣν ἀφ' ἑσπέρας εἶχον μισθώσει. Ὅταν ὁ θάνατος διέρχεται τόσον πλησίον σου, ἡ παγερὰ ἀναπνοή του σοὶ ἐμποιεῖ φρίκην.

— Εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Ἄλσερ, εἶπον εἰς τὸν ἁμαξηλάτην ῥιπτόμενος εἴς τινα γωνίαν τῆς ἁμάξης.

Διήλθομεν ἔμπροσθεν τῆς μητροπόλεως, ἥτις ὡμοίαζε πρὸς μέλανα βράχον πελώριον ὑπερκείμενον τῆς πόλεως. Ἡ διαφανὴς πλὰξ ἑνὸς τῶν ὡρολογίων αὐτῆς ἐδείκνυε τὴν ἕκτην ὥραν. Φανοί τινες τοῦ φωταερίου ἀνημμένοι ἔτι διέχεον λάμψεις ἐρυθράς, ὁμοίας πρὸς αἱματηρὰ δάκρυα, ἐπὶ τοῦ πυκνοῦ καὶ βαρέος μανδύου τῆς νυκτὸς συρομένου ἔτι κατὰ γῆς. Ἡ πόλις εἶχεν ὄψιν σκυθρωπὴν καὶ ζοφερὰν ἐν τῇ νεκρικῇ αὐτῆς σιγῇ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους, ὅπερ ἐκάλυπτε πᾶσαν γωνίαν καὶ πᾶν κοίλωμα ὡς καπνὸς ἢ πυκνὴ ὁμίχλη. Ἐν τοσούτῳ σκιαὶ διέτρεχον κατὰ μῆκος τῶν οἰκιῶν ἀψοφητεὶ ὡς ἀπέραντος σειρὰ φασμάτων ἐκ διαλειμμάτων ἐξαφανιζομένη ἐν τῷ σκό-

Digitized by Google

τει καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀναφαινομένη εἰς τὸ φῶς.

Ἡ μακρὰ αὕτη σειρὰ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐναλλὰξ σκιαζομένη καὶ φωτιζομένη κατηυθύνετο ὅπου καὶ ἐγώ.

Ἔμπροσθεν τῆς φυλακῆς τὸ πλῆθος συνεπυκνοῦτο κατ' ὀλίγον, καὶ ἐξωγκοῦτο ὡς ποταμὸς ὑπερεκχειλίζων καὶ διασπάσας τὰ προχώματά του. Τὰ στίλβοντα ὅπλα τῶν στρατιωτῶν ἐχάρασσον ἐπὶ τῆς σκιᾶς λεπτὰς γραμμὰς ἀργυρᾶς, καὶ αἱ μακραὶ λόγχαι φωτιζόμεναι ὑπὸ τῶν ἀνακλάσεων τοῦ φωταερίου προεκάλουν ἀστραπὰς ἐν τῷ πυκνῷ σκότει τῆς νυκτός. Καὶ ἡ χιὼν ἐξηπλοῦτο πανταχοῦ ὡς ἀτελεύτητον σάβανον ὑπὸ τὸν βαρὺν ἐκεῖνον οὐρανὸν, ὅστις ὡμοίαζε πρὸς κάλυμμα νεκρικοῦ φερέτρου.

Κίνησις παράξενος, ὅλως ἀσυνήθης, ἀντικαθίστη τὴν σκυθρωπὴν ἠρεμίαν, ἥτις συνήθως ἐπικρατεῖ ἐν τοῖς διαδρόμοις τῆς φυλακῆς. Τὰ ἔρρυθμα βήματα τῶν στρατιωτῶν, τὰ κατεσπευσμένα καὶ πυρετώδη βήματα τῶν δεσμοφυλάκων, οἱ ψιθυρισμοὶ τῶν ἔξωθεν ἐρχομένων ἐξύπνιζον διὰ μυστηριώδους καὶ πενθίμου τρόπου τὴν κοιμωμένην ἠχὼ τῶν ὀλογύμνων ἐκείνων τοίχων. Διερχόμενος εἶδον τὸ κελλίον εἰς ὃ μετηνέχθη ὁ Χάκλερ, ἵνα διέλθῃ τὴν ὑστάτην αὐτοῦ νύκτα. Ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐκρέματο Χριστὸς αἱμόρραντος ἐσταυρωμένος, ὁ δὲ κατάδικος καθήμενος πρὸ τραπέζης καὶ περιεστοιχισμένος ὑπὸ δεσμοφυλάκων περιέμενεν ἄναυδος καὶ κατεπτοημένος, οὐδόλως προσέχων εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἱερέως. Οὐδὲ ἔδειξε κἂν τὴν φυσικὴν τῆς αὐτοσυντηρησίας ὁρμὴν, ἣν δεικνύει τὸ εἰς τὸ σφαγεῖον ἀπαγόμενον ζῶον. Ζωὴ, θάνατος, τῷ ἦτο πρᾶγμα ἀδιάφορον.—«Ἠθέλησα, εἶπεν εἰς τοὺς δικαστὰς, νὰ σκοτωθῶ μόνος μου ὅταν μ' ἀνεκάλυψαν, ἀλλὰ ἐσυλλογίσθην ἔπειτα ὅτι σεῖς θὰ τὸ ἐκάμνετε καλλίτερά μου». Βλέπων τις αὐτὸν ἤθελε νομίσει ὅτι τὸ ὂν ἐκεῖνο ἔζη ἐν νάρκῃ ἐγκεφαλικῇ ὡς ἄνθρωπος, οὗ ὁ ἐγκέφαλος δὲν εἶνε ἄρτιος. Ἐδείπνησε κατὰ κόρον, ἀπεκοιμήθη ἡσύχως καὶ ἐγερθεὶς τῆς κλίνης ἔπιε καὶ ἐκάπνισε.

Ἡ αὐλὴ, ἐν ᾗ γίνονται αἱ θανατώσεις, ὀνομάζεται *αὐλὴ τῶν πτωμάτων*, συγκοινωνοῦσα πρὸς τὸ κελλίον τοῦ καταδίκου διὰ μικροῦ διαδρόμου καὶ ἔχουσα σχῆμα στενοῦ τριγώνου. Κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ τριγώνου ὑψοῦται ἡ ἀγχόνη, οἱ δὲ θεαταὶ ἵστανται κατὰ τὴν βάσιν. Οὐδὲν θέαμα ὑπάρχει λυπηρότερον καὶ ἐλεεινότερον τῆς τριγώνου ἐκείνης αὐλῆς τῆς περιεσφιγμένης, οὕτως εἰπεῖν, μεταξὺ τριῶν ὑψίστων τοίχων ἐχόντων ὀπὰς σιδηροφράκτους, ἐφ' ὧν προσφύονται χεῖρες περίεργοι καὶ μορφαὶ πελιδναὶ τῶν καταδίκων.

Μετὰ θανασίμους βραδύτητας ἀνέλαμψε τέλος ἡ ἡμέρα ὡς αἰσχυνομένη διότι ἔμελλε νὰ φωτίσῃ τὸ φρικαλέον ἔργον, ὅπερ μετ' οὐ πολὺ ἤθελεν ἐκτελεσθῆ μεταξὺ τῶν τριῶν ἐκείνων τοίχων. Στοῖχος στρατιωτῶν περιεκύκλου τὴν ἀγχόνην, ἥτις ὑψοῦτο ἀπειλητικὴ ἔμπροσθεν τῶν ῥυπαρῶν τοίχων ὡς τὸ ἀπαίσιον σχῆμα τοῦ δένδρου τοῦ ἐγκλήματος.

Σημαίνει ἡ ἑβδόμη παρὰ τέταρτον, καὶ ἐλαφρὸς ψιθυρισμὸς τῶν συνδιαλεγομένων ἀνθρώπων διαδίδεται ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. Αὐθωρεὶ ἐφάνη καὶ ὁ δήμιος μετὰ τῶν τριῶν βοηθῶν του, ὁμοιάζων πρὸς μεταπράτην ἐνδεδυμένον τὰ ἑορτάσιμά του. Οἱ δύο τῶν βοηθῶν ἦσαν νεώτατοι, ἀγένειοι ἔτι, ὁ δὲ τρίτος ἐρυθρὸν ἔχων τὸν πυκνὸν πώγωνά του, μόνος αὐτὸς ἐφαίνετο ὁποῖον εἶχεν ἐπάγγελμα.

Ὁ δήμιος ἐξήτασε τὴν ἀγχόνην καὶ διὰ τοῦ δακτύλου ἔδειξε μέχρι τίνος σημείου ἔπρεπε νὰ ὑψωθῇ ὁ κατάδικος· ἔπειτα δὲ ἐξαγαγὼν συλλογὴν σχοινίων ἐκ μέλανος σακκιδίου, ὅπερ ἐκράτει τις τῶν βοηθῶν, ἐξελέξατο ἓν καὶ τὸ ἔθεσεν ἐπὶ τῆς βαθμίδος παρὰ τὴν βάσιν τῆς ἀγχόνης, ἕτερον δὲ σχοινίον μικρότερον ἔχωσεν ἐν τῷ θυλακίῳ του.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν προκαταρκτικῶν τούτων ἐργασιῶν ἐξήγαγε τὸ ὡρολόγιόν του, καὶ ἰδὼν ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα, ἔνευσεν εἰς τοὺς βοηθούς του ἐν ᾧ ταυτοχρόνως ἐσήμαινεν ἡ ὀγδόη. Ἀνοίγεται τότε ἡ ἐνδοτέρα θύρα τῆς αὐλῆς, καὶ ὁ Χάκλερ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἐπιτροπῆς, τοῦ πνευματικοῦ καὶ τοῦ ἀρχιφύλακος ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κλίμακος, τεταμένον ἔχων τὸν τράχηλον, τὸ βλέμμα ἀτενὲς, κρατῶν σταυρὸν διὰ τῶν συνεσπασμένων χειρῶν του· καταβαίνει τὰς τρεῖς βαθμίδας τῆς κλίμακος βήματι στερρῷ καὶ ἀσφαλεῖ, καὶ ἵσταται ὑπὸ τὴν ἀγχόνην. Ἡ ὄψις του ἦτο ὥσπερ σουδαρίου, θρόμβοι δὲ ἱδρῶτος κατεκυλίοντο ἀπὸ τῶν κροτάφων κατὰ τῶν παρειῶν του, τὰ δὲ βλακώδη καὶ μοχθηρὰ βλέμματά του περιεστρέφοντο μετ' ἀπαθείας κτηνώδους ἐπὶ τοῦ δημίου, ἐπὶ τῶν βοηθῶν, ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν, ἐπὶ τῶν δικαστῶν.

Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς προυχώρησε τρία βήματα καὶ παραδίδων τὸν κατάδικον εἰς τὸν δήμιον εἶπε· «Παραδίδω εἰς χεῖράς σου τὸν Ῥαιμόνδον Χάκλερ καταδεδικασμένον εἰς τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον· ἐκτελέσατε τὸ καθῆκόν σας».

Ὁ δήμιος προσέκλινε, τὰ δὲ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ὑπεχώρησαν ὀλίγον. Ἔπειτα ὁ δήμιος ἐκτείνας τὴν χεῖρα συνέλαβε τὸν κατάδικον, ὃν ὁ πνευματικὸς ὑπεβοήθει διὰ τῶν παραμυθητικῶν αὐτοῦ λόγων.

Οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον τρόμον ἐξεδήλωσεν ὁ Χάκλερ· ὅτε δὲ οἱ βοηθοὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐκδύσωσιν αὐτὸς εἶπεν· «Ἀφήσατέ με, τὸ κάμνω μόνος μου». Καὶ μετὰ τῆς ἀπαθείας καὶ ἠρεμίας ἀνθρώπου ἐκδυομένου ὅπως κοιμηθῇ τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου, ἐξεδύθη τὸν ἐπενδύτην του, τὸ περιστήθιόν του καὶ τὸν λαιμοδέτην, καὶ τὰ ἀπέθεσεν ἐπὶ τῆς βαθμίδος τῆς ἀγχόνης. Χωρὶς δὲ νὰ ἐκστομίσῃ λέξιν, ἐπορεύθη καὶ ἔστη ὑπὸ τὴν

Digitized by Google

ἀγχόνην κλίνων τὴν κεφαλὴν ὀλίγον πρὸς τὸν ὦμον. Ἀφ' οὗ τῷ ἔδεσαν τὰς χεῖρας ὀπίσω, ὁ δήμιος περιέβαλε ταχέως τὰ γόνατα τοῦ καταδίκου διὰ σχοινίου, τῷ ἔδεσε τοὺς πόδας καὶ παραχρῆμα οἱ βοηθοὶ ἁρπάσαντες αὐτὸν τὸν ἀνύψωσαν ταχέως, ὁ δὲ δήμιος ἱστάμενος ἤδη ἐπὶ τῆς βαθμίδος ἐπέρασεν ἕτερον σχοινίον περὶ τὸν τράχηλον τοῦ Χάκλερ, ὅστις διὰ βιαίας κινήσεως προσεπάθησε νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ βρόχου. Ἀλλ' ἤδη ἐταλαντεύετο ἐν τῷ κενῷ! Οἱ θεαταὶ ἀσθμαίνοντες, ἄναυδοι ἀνατινασσόμενοι ὑπὸ ψυχρῶν φρικιάσεων καὶ ἀποστρέφοντες τὸ πρόσωπον, παρετήρουν τὸ κρεμάμενον ἐκεῖνο σῶμα, ὅπερ ἐχόρευε καὶ περιεστρέφετο εἰς τὸ ἄκρον τοῦ σχοινίου.

Ὁ δήμιος κύψας πρὸς τὸν ἀπαγχονιζόμενον ὤθησε βιαίως τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ στῆθος ὡς θέλων νὰ διασπάσῃ τὴν σπονδυλικὴν αὐτοῦ στήλην. Ἐκάλυψεν ἔπειτα τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τὸ πᾶν ἐξετελέσθη.

Ὁ Χάκλερ ὑπῆρξέ ποτε ἐν τοῖς ζῶσι. — Ἀνὰ τοὺς ἀέρας δέ, ὑπεράνω τῶν στεγῶν, ἃς ὁ ἀνατέλλων ἥλιος ἐφώτιζε διὰ ζωογόνου μειδιάματος, βαρὺς ἀντήχησε κώδων βραδέως σημαίνων τὸ ἐπικήδειον, ἐν ᾧ τὸ συνηγμένον πρὸ τῆς φυλακῆς πλῆθος θορυβωδῶς συνεζήτει τὴν εἰς θάνατον καταδίκην τοῦ ἀπαγχονισθέντος. Π. I Φ.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΕΝ ΒΙΣΕΤΡΗ

Ἄλλοτε διὰ μακρῶν περιεγράψαμεν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* (Ἀριθ. 259) περίεργον ἑορτὴν δοθεῖσαν ἐν Βισέτρῃ, τῷ μεγάλῳ παρὰ τοὺς Παρισίους φρενοκομείῳ, ἐν ᾧ εὑρίσκουσιν ἄσυλον πολυάριθμα ἀνθρώπινα ὄντα ἀτελῆ ἢ ὑπὸ τῆς φύσεως ἠδικημένα, οἱ παράφρονες, οἱ βλᾶκες, οἱ παράλυτοι, ἢ ἄλλως ἀνάπηροι. Ἐσχάτως πάλιν ἄλλη ἑορτὴ ἐτελέσθη ἐν αὐτῇ χάριν τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων πλασμάτων, ὧν διὰ τοῦ τρόπου τούτου ζητεῖται ἡ πρὸς ὥραν καταπραΰνσις ἢ ἀνακούφισις ἀπὸ τῶν μαστιζόντων αὐτοὺς δεινῶν. Ἡ διεύθυνσις τοῦ καταστήματος διωργάνωσε μουσικὴν συναυλίαν. Τὸ εὐρὺ τετραγωνικὸν προαύλιον, ὅπου οἱ βλᾶκες ἢ ἐπιληπτικοὶ παῖδες ἀσκοῦνται συνήθως εἰς ἀσκήσεις γυμναστικάς, εἶχε μεταβληθῆ εἰς αἴθουσαν συναυλίας μετὰ ἀναβάθρου κεκοσμημένου διὰ τῆς προτομῆς τῆς Δημοκρατίας καὶ διὰ τροπαίων ἐκ σημαιῶν.

Πεντακόσιοι παράφρονες, ἐπιληπτικοὶ ἢ βλᾶκες, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν φυλάκων αὐτῶν, ἐπλήρουν τὴν αἴθουσαν· ἔμπροσθεν ἐκάθηντο τὰ μικρὰ ῥαχιτικὰ παιδία, ἢ ἠλίθια, τὰ μὲν μὲ διαρκὲς ἐπὶ τῶν χειλέων μειδίαμα, τὰ δὲ μὲ κρανία παράμορφα, ἐπιμήκη ἢ πεπιεσμένα, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς καὶ τὸ στόμα συνεσπασμένον· πλησίον αὐτῶν οἱ νέοι ὅσοι πάσχουσιν ἐπιληψίαν, καὶ ὄπισθεν τὸ πλῆθος τῶν παραφρόνων τῶν μᾶλλον ἐν ἡλικίᾳ.

Ὅτε κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἀφίκετο ὁ διευθυντὴς τοῦ καταστήματος κ. Ventajol μετὰ τῶν ἰατρῶν Bourneville, Voisin καὶ ἄλλων προσώπων, νεανίαι περὶ τοὺς τριάκοντα ἐπιληπτικοὶ ἢ βλᾶκες, λίαν ἐπιτηδείως διευθυνόμενοι ὑπὸ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ἔχοντος βαθμὸν ἐπιμελητοῦ, ἐξετέλεσαν ἐν τῇ αὐλῇ διαφόρους στοιχειώδεις γυμναστικὰς ἀσκήσεις συνοδευομένας ὑπὸ ᾀσμάτων ἐν ῥυθμῷ ψαλλομένων. Πρὸς τὰς ἀσκήσεις ταύτας δεικνύουσι μεγάλην κλίσιν, καί τινες αὐτῶν ἀπέκτησαν ἤδη τοσαύτην ἐμπειρίαν, ὥστε καὶ νὰ βραβεύωνται εἰς τοὺς διαγωνισμούς. Ἐκ τοῦ ἱστοῦ τῆς σημαίας αὐτῶν ὑπῆρχον ἀνηρτημένα τρία μετάλλια, ὧν ἠξιώθησαν εἰς γυμναστικοὺς διαγωνισμοὺς τελεσθέντας ἐν τοῖς πέριξ.

Ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἤρξατο ἡ συναυλία. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἡ αἴθουσα τοῦ προαυλίου ἀντήχει ἐκ ζωηροτάτων εὐφημιῶν. Ἄμετρον ἡδονὴν ᾐσθάνοντο οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν διαφόρων μουσικῶν τεμαχίων, τινὰς δὲ τῶν ἀοιδῶν ἐπανειλημμένως ἐκάλεσαν νὰ ἐπαναλάβωσι τὰ ᾀδόμενα. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ οἱ μένοντες ὅλως ἀναίσθητοι εἰς τὴν ἑορτήν, ὁ δὲ ἰατρὸς Voisin ἐδείκνυεν ἕνα τῶν ἀσθενῶν ἐκείνων, ὅστις ἐπὶ δύο ὁλόκληρα ἔτη οὐδ' ἅπαξ ἤνοιξε τὸ στόμα ἵνα προφέρῃ λέξιν τινά· ἡ ἐλπὶς τοῦ ἰατροῦ ἦτο ὅτι ἡ μουσικὴ θὰ τοῦ ἔλυε ὀλίγον τὴν γλῶσσαν, ἀλλ' ὅμως παρέστη εἰς τὴν συναυλίαν χωρὶς οὐδὲ λέξιν νὰ εἴπῃ, ὅλως ξένος πρὸς τὰ περὶ αὐτὸν συμβαίνοντα. Οὔτε τὰ ᾄσματα, οὔτε τῶν ὀργάνων οἱ ἦχοι ἠδυνήθησαν νὰ τὸν ἐξεγείρωσι τοῦ ληθάργου.

Μεταξὺ τῶν ἀσθενῶν ἐδεικνύετο ὡσαύτως παιδίον τι μὲ κρανίον ἐπίμηκες καὶ μέτωπον πεπιεσμένον, τοῦ ὁποίου ἡ μανία ἦτο κλίσις ἔμφυτος πρὸς τὸν φόνον. Τὸ παιδίον τοῦτο εἶνε ὅλως ἠλίθιον· τὴν δὲ μόνην ἀκτῖνα νοημοσύνης, ἥτις φωτίζει τὸ πνεῦμά του, μετεχειρίζετο εἰς τὸ νὰ ζητῇ νὰ στραγγαλίσῃ τοὺς γείτονάς του. Τὴν προτεραίαν τῆς συναυλίας εἷς τῶν φυλάκων τὸ ἐπρόφθασε καθ' ἣν στιγμὴν εἶχεν εἰσχωρήσει λάθρα παρά τινι τῶν συνοίκων του, οὗτινος εἶχεν ἀρχίσει νὰ περισφίγγῃ δυνατὰ τὸν λαιμόν. Ἡ μουσικὴ φαίνεται ὅτι κατορθόνει νὰ πραΰνῃ αὐτό, ἐὰν τις κρίνῃ ἐκ τῆς εὐφροσύνου ἐκφράσεως, ἥτις ἐκδηλοῦται ἐπὶ τῆς μορφῆς του ἅμα ὡς ἀκουσθῶσιν οἱ ἦχοι μουσικοῦ ὀργάνου.

Κατὰ τὴν συναυλίαν ἀπηγγέλθησαν ποιήσεις, καὶ ᾄσματα ὡραῖα ἐψάλησαν ὑπὸ ἐγκρίτων ἀοιδῶν, ἔληξε δὲ ἡ ἑορτὴ διά τινος παντομίμας, ἥτις εὐχαρίστησε μεγάλως τοὺς παράφρονας.

Ἕνεκα τοῦ ἐπικρατοῦντος ὑπερβολικοῦ καύσωνος φόβος ὑπῆρχε μή τις ἀσθενὴς πάθῃ προσβολὴν τῆς κατατρυχούσης αὐτὸν νόσου. Ἐπὶ στιγμὴν μάλιστα μεγάλη κατέλαβε πάντας συγκίνησις, ἀκουσθείσης κραυγῆς τινος εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης, ὅπερ ἔκαμε τοὺς θεατὰς νὰ ἐγερθῶσι στρέφοντες ἐκεῖσε τὰ βλέμματα. Εὐτυχῶς ἡ κραυγὴ

Digitized by Google

προήρχετο ἔκ τινος παράφρονος, ὃν ἄλλος τις, ἱστάμενος ὄρθιος ἔμπροσθέν του, ἠμπόδιζε νὰ βλέπῃ, διὸ τοῦ ἐφώναξε — «Κάτω», ὡς γίνεται συνήθως εἰς ὅλα τὰ θέατρα. Τρεῖς δὲ ἢ τέσσαρες ἐπιληπτικοί, οἵτινες ἔπαθον μικρὰν ἀδιαθεσίαν, ἀπήχθησαν ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν τῆς αἰθούσης.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ εἶνε ἄξιον νὰ ἀναγραφῇ ὅτι τὴν μέθοδον τῆς διὰ τῶν μουσικῶν διασκεδάσεων θεραπείας ἐφήρμοσε τὸ πρῶτον ἐν Βισέτρῃ ἐν ἔτει 1843 ὁ ἰατρὸς Leuret. Ἔκτοτε δὲ ἐγένετο δεκτὴ ἁπανταχοῦ ὅπου ὑπάρχουσιν ὅμοια καταστήματα. Ἐνταῦθα ἕκαστον τμῆμα ἀσθενῶν δὶς τῆς ἑβδομάδος ἔχει μουσικήν· ἐν ἑκάστῳ δὲ τμήματι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν γερόντων σχηματίζεται μικρὰ ὀρχήστρα, ἧς τὴν μουσικὴν συνοδεύουσιν οἱ παράφρονες ᾄδοντες ἐν χορῷ.

Ἡ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ὑπὸ τῶν ἀσθενῶν τῆς Βισέτρης γενομένη ἔνθερμος δεξίωσις πρὸς τοὺς μουσικοὺς εἶνε ἀπόδειξις ὅτι δι' αὐτοὺς ἡ ἑορτὴ ἐκείνη ὑπῆρξεν ἀφορμὴ λίαν εὐαρέστων συγκινήσεων. **?**

Προφυλακτικὸν μέσον κατὰ τῆς ἀσθενείας

ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΟΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΖΩΟΙΣ

Ἀξιολογωτάτην ἀνακάλυψιν ἀνεκοίνωσεν ἐσχάτως εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ εἰς τὴν τῆς Ἰατρικῆς ὁ διάσημος Γάλλος χημικὸς Pasteur. Πρὸ ἑνὸς σχεδὸν ἔτους ὁ Toussaint ἀπέδειξεν ὅτι ὁ ἰὸς τοῦ ἄνθρακος ὑποβληθεὶς εἰς θερμοκρασίαν ἀνωτέραν τῶν 45^{0} καὶ ἐνοφθαλμισθεὶς εἶτα εἰς ζῶα, οὐ μόνον δὲν μεταδίδει αὐτοῖς τὴν νόσον, ἀλλὰ καὶ καθιστᾷ αὐτὰ ἀπρόσβλητα ὑπ' αὐτῆς.

Ὁ Pasteur ἐπαναλαβὼν τὰ πειράματα ταῦτα καὶ τροποποιήσας αὐτὰ ἐπεβεβαίωσε τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἐξόχου τῆς Toulouse κτηνιάτρου. Ἠδυνήθη τῷ ὄντι, ἐνοφθαλμίσας ζῶά τινα διὰ τοῦ ἠραιωμένου ἰοῦ τοῦ ἄνθρακος, νὰ καταστήσῃ αὐτὰ ἀπολύτως ὑπ' αὐτοῦ ἀπρόσβλητα.

Τὰ πειράματα ἐγένοντο ἔν τινι ἐπαύλει πλησίον τοῦ Melun. Τὴν 5 π. Μαΐου ἐνωφθάλμισαν 24 πρόβατα, 1 αἶγα καὶ 6 ἀγελάδας· ἕκαστον δὲ ζῶον διὰ πέντε σταγόνων ἰοῦ ἄνθρακος ἠραιωμένου. Τὴν 17 Μαΐου ἐνωφθάλμισαν ἐκ νέου τὰ ζῶα ταῦτα δι' ἰοῦ ἄνθρακος μολυσματικωτέρου τοῦ πρώτου, ἀλλ' εἰσέτι ἠραιωμένου. Τὴν 31 Μαΐου ἐνήργησαν λίαν μολυσματικὸν ἐνοφθαλμισμόν, δι' οὗ ἐσκόπουν νὰ κρίνωσι περὶ τῆς δράσεως τῶν προηγηθέντων προφυλακτικῶν ἐνοφθαλμισμῶν. Πλὴν δὲ τῶν προφυλακτικῶς ἐνοφθαλμισθέντων 31 ζώων, ἐνωφθάλμισαν 24 ἄλλα πρόβατα, 1 αἶγα καὶ 4 ἀγελάδας, ἅτινα εἰς οὐδεμίαν εἶχον ὑποβληθῆ πρότερον προφυλακτικὴν θεραπείαν. Τὴν 2 Ἰουνίου, 48 ὥρας μετὰ τὸν διὰ τοῦ καθαροῦ ἰοῦ ἐνοφθαλμισμόν, ἅπαντα τὰ προφυλακτικῶς ἐνοφθαλμισθέντα πρότερον ζῶα ἦσαν τελείως ὑγιῆ· τοὐναντίον, ἐκ τῶν 29 ἄλλων ζώων, τῶν μὴ ὑποστάντων τὸν προφυλακτικὸν ἐνοφθαλμισμόν, τὰ 24 πρόβατα καὶ ἡ 1 αἲξ ἀπώλοντο, αἱ δὲ ἀγελάδες δὲν ἀπεβίωσαν μέν, ἐνόσησαν ὅμως βαρέως. Ὅθεν εἶναι ἤδη ἀποδεδειγμένον διὰ τῶν λαμπρῶν τοῦ Toussaint καὶ τοῦ Pasteur πειραμάτων, ὅτι διὰ τῆς ἐξαραιώσεως τοῦ ἰοῦ τοῦ ἄνθρακος δυνάμεθα νὰ παρασκευάσωμεν προφυλακτικὸν κατὰ τῆς νόσου ταύτης μέσον.

Κατὰ τὸν Bouley οἱ κτηνίατροι τοῦ Lyon, Arloing, Cornevin καὶ Thomas ἐπειράθησαν ἐπίσης δι' ἠραιωμένου ἰοῦ, ἐνέσαντες ἐλαχίστην αὐτοῦ ποσότητα. Ἡ οὕτω δὲ κτωμένη πρὸς τὸν ἄνθρακα ἀνοσία ἐμμένει ἐπὶ πλέον τοῦ ἑνὸς ἔτους τοὐλάχιστον, καὶ εἶναι τοιαύτη ὥστε ἀποκτᾷ αὐτὴν ἐπίσης καὶ τὸ ἔμβρυον, οὗ ἡ μήτηρ ἐκτήσατο αὐτήν.

Οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦναι τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ πειραματιστοῦ ἡ ἐργασία εἰς τὰς ἀνακαλύψεις ταύτας, δὲν θὰ λησμονήσῃ τις ὅτι πρῶτος ὁ Pasteur σπουδάζων τὴν χολέραν τῶν ὀρνίθων ἐξέφερε τὴν ἰδέαν ὅτι ἰός τις (un virus infectieux) δύναται νὰ ἐξαραιωθῇ τοσοῦτον, ὥστε ἐνοφθαλμιζόμενος νὰ κατασταθῇ μέσον προφυλακτικὸν (un virus vaccin).

Εἶναι πιθανὸν ὅτι ἡ γεωργία μεγάλην ἐκ τῶν ἀξιομνημονεύτων τούτων ἀνακαλύψεων θὰ πορισθῇ ὠφέλειαν. Ὁ ἄνθραξ, οὗ ἕνεκα παρατηροῦνται ἔτι καὶ νῦν φοβεραὶ καταστροφαὶ εἴς τινα ποίμνια, δὲν θὰ εἶναι μετ' οὐ πολὺ εἰμὴ ἁπλῆ ἀνάμνησις· εἰς τὴν γαλλικὴν δὲ ἐπιστήμην θὰ ὀφείλεται ἡ τιμὴ τῆς τούτου ἐξαλείψεως. Δέον νὰ εἴμεθα εὐγνώμονες ἐπὶ τούτῳ οὐ μόνον τῷ Pasteur, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς διὰ τῶν πειραμάτων αὐτῶν συντελέσασιν εἰς τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα.

Ἴσως μάλιστα ἡμέραν τινὰ ἐξευρεθῶσιν ἀνάλογοι προφυλακτικοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ μέθοδοι καὶ δι' ἄλλας μολυσματικὰς νόσους, οἷαι ἡ λύσσα, ἡ χολέρα, ὁ τύφος. *Π.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΒΕΤΙΑΣ.

Κατὰ τὴν ἐσχάτως δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν ὑπὸ τοῦ γραφείου τῆς στατιστικῆς τῆς Ὁμοσπονδίας ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας ταύτης ἀνήρχετο τὴν 30 Νοεμβρίου παρελθόντος ἔτους εἰς 2,831,787 κατοίκους. Τῷ 1870 οἱ κάτοικοι συνεποσοῦντο εἰς 2,655,011, τῷ 1860 εἰς 2,510,794, τῷ δὲ 1850 εἰς 2,390,116. Ἑπομένως ἐντὸς τριάκοντα ἐτῶν ἐγένετο αὔξησις κατὰ 441,671, ἐξ ὧν ἀναλογοῦσι κατὰ μέσον ὅρον 14,487 εἰς ἑκάστην ἐπαρχίαν (canton). Ἡ πόλις τῆς Βασιλείας, ἥτις ἐν ἔτει 1850 ἠρίθμει μόνον 29,555 κατοίκους, περιλαμβάνει νῦν 64,205· ἡ αὔξησις αὕτη ὀφείλεται μάλιστα εἰς τὴν γειτονίαν τῆς Γερμανίας, ἐξ ἧς μέγας ἀριθμὸς προσφύγων ἦλθε καὶ ἀποκατέστη εἰς τὴν ἑλβετικὴν πόλιν. Καὶ αἱ ἐργασίαι

Digitized by Google

δὲ τῆς διατρήσεως τοῦ Σαιν-Γοθὰρ συνετέλεσαν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἐπαρχιῶν Uri καὶ Zug. Οἱ κάτοικοι τῆς Γενεύης ἀπὸ 63,000, ὅσοι ἠριθμοῦντο τῷ 1850, συνεποσώθησαν τῷ 1880 εἰς 99,000.

Κατὰ τὰ δεδομένα ταῦτα ἡ ἐν γένει αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλβετίας εἰς τὸ διάστημα τῶν τελευταίων τριάκοντα ἐτῶν εἶνε 5,5 κατὰ 1000 κατοίκους. Ἐκ τῶν Κρατῶν τῆς Εὐρώπης τρία μόνον ὑπάρχουσι παρουσιάζοντα κατωτέραν ἀναλογίαν — ἡ Βαυαρία 5,4, ἡ Ἰρλανδία 4,6, ἡ Γαλλία 2, 3 τοῖς χιλίοις.

Ὁ ἑλβετικὸς στρατὸς σύγκειται ἐξ 117,759 λογάδων ἀνδρῶν, διῃρημένων εἰς ὀκτὼ κατηγορίας. Ἡ ἐθνοφρουρὰ περιλαμβάνει 92,736· ἐκ τούτων δ' ἕπεται ὅτι ἡ Ἑλβετία δύναται ἐν ἀνάγκῃ νὰ παρατάξῃ 200,000 καλῶς ἠσκημένους στρατιώτας καὶ ἀρίστους σκοπευτάς. M..

ΤΟ ΨΕΜΑ ΚΙ' Η ΑΛΗΘΕΙΑ

'Εκ τῶν τοῦ Βηλαρᾶ.

Σὲ μιὰ ἐποχὴ ἀλλοτεσινή, ποῦ πονηριαὶς καὶ δόλοι
Τὸ κῦρος εἶχαν δυνατὸ 'ς τὴν οἰκουμένην ὅλη,
Γιατὶ τὸ Ψέμα τολμηρὸ μὲ πλᾶνον εἶχε φτάσει
Τὸν ἑαυτό του 'ς τῶν πολλῶν τὴ γνώμη νὰ θρονιάσῃ,
Μὲ παρρησία 'ς τὸ κοινὸ ὅπου ἤθελε νὰ τρέχῃ
Ἐλεύθερο, ἀνεμπόδηγο, καὶ κόπο νὰ μὴν ἔχῃ,
Νὰ περπατῇ μὲ σοβαρὸ, μὲ περηφάνειας ἦθος,
Καὶ νὰ τρομάζῃ τῶν μικρῶν καὶ τῶν τρανῶν τὸ πλῆθος·
Νὰ βρίσκῃ χώρα 'ς ὁλουνοὺς, παντοῦ συντροφευμένο,
Σὲ κάθε σπίτι ἀγαπητὸ καὶ περιποιημένο —
Ἡ μαύρη Ἀλήθεια ἀπὸ καιροὺς καὶ χρόνια ἐξορισμένη,
Ἀπὸ τὸν κόσμο μισητὴ κι' ὄξω ἀπ' αὐτὸν κρυμμένη,
'Σ ἀνήλιο τόπο, ἀνάμερον, καὶ σὲ πυκνὸ σκοτάδι,
Εἶχ' ἀποκάμη κατοικιὰ μέσ' σὲ βαθὺ πηγάδι·
Μήτ' ἀπὸ κεῖθε ἐκόταγε νὰ βγῇ σὲ ἡμέρας φέξι,
Μὲ δίχως κίνδυνο ἄφευχτο, χωρὶς βαρειὰ νὰ φταίξῃ.
Κεῖ μέσα πάντα μοναχὴ 'ς τὸν πάτο σφαλισμένη,
Ἀπὸ τὸ φόβον ἄκοπα, σκληρὰ βασανισμένη,
Ἂν ἐπιτύχαινε καιρὸ τὴ νύχτα νὰ 'μπορέσῃ
Σὲ φίλου ἢ γνώριμου παληοῦ τὸ σπίτι νὰ χωρέσῃ,
Τὴν συντροφιά του ἐχαίρονταν στιμαὶς μὲ τρόμου ζάλη,
Καὶ κλειόνταν γλήγορ' ἄφαντη μεσ' τὴν κρυψιόνα πάλι.
Ἀλλὰ μονάξιας ἐρημιὰ παρόμοια νὰ ὑπομένῃ
Βαρέθηκε ὡς τὸ ὕστερο πολὺ περιορισμένη,
Κι' ἀποφασίζει μιὰν αὐγὴ ν' ἀφήκῃ τέτοιους τόπους
Νὰ πάῃ νὰ ζήσῃ ὡς ἄλλοτε μαζὴ μὲ τοὺς ἀνθρώπους.
Ὀχ τὸ πουρνὸ λοιπὸν αὐτὴ σὲ σταυροδρόμι βγαίνει,
'Σ τὸν κόσμο φανερόνεται, 'ς τὸν κόσμο πάλι μπαίνει.
Μὸν ἐβουλήθη ὁλόγυμνη τὰ κάλλη κι' ὠμορφιά της
Νὰ δείξῃ δίχως σκέπασμα, ὡς ἦταν μάθημά της·
Θαῤῥοῦσε ἀκόμα σώζονταν καθὼς καὶ πρῶτα ὡραία,
Ὡσὰν καὶ πρῶτα ποθητὴ καὶ ζηλεμένη νέα.
Τὰ νιάτα ὀγλήγορα περνᾶν, τὰ γηρατιὰ πλακόνουν.
Καὶ τοῦτα μὸν ἐφάνηκαν, ἡ χάρες τελειόνουν.
Καλοὶ, ἀχαμνοὶ, ποῦ διάβαιναν ὀχ τὸ λαὸ κοντά της,
Μηδὲ ἐπεριεργάζονταν καθόλου τὴ θωριά της·
Κανεὶς δὲν καταδέχονταν μηδὲ νὰ τὴ 'ρωτήσῃ,
Μὸν βιαστικὰ τὸ δρόμο του τηροῦσε ν' ἀκλουθήσῃ.
Στέκει ἡ Ἀλήθεια, καρτεράει 'ς τὴν ἄκρα ἀπορριμμένη,
Σὲ καταφρόνεσι πολλὴ, ψυχρὴ καὶ παγωμένη.
Διαβαίνει ἡμέρα ὁλάκερη, κοντεύει νὰ νυχτώσῃ.
Καὶ δὲν εὑρέθηκ' ἄνθρωπος σὲ ταύτη νὰ ζυγώσῃ.
Κι' ἐκεῖ ποῦ διαλογίζεται, 'ς τὸ νοῦ της ἀποράει,
Μὲ καταισχύνη κι' ἐντροπὴ τὸ τί ἔπαθε μετράει,
Τῆς φανερόνεται ὀμπροστὰ τὸ Ψέμα στολισμένο
Ἀπὸ πετράδια λογιαστὰ, καὶ 'ς τὰ χρυσὰ ντυμένο.
Πλαστὴ ἦταν ὅλη ἡ φορεσιὰ κι' ἀπὸ γυαλιὰ γιομάτη,
Ὡς τόσο ἐφάνταζε πολὺ κι' ἐγέλαε τὸ μάτι.
—Ὦ, καλημέρα σου ἀδελφὴ, τῆς λέει, καὶ τί κάνεις;
Ποῦ ἦσουν καιροὺς ὁπῶλειπες, καὶ ποῦθε τώρα ἐφάνης;
Ἀμ πῶς γυμνὴ ἔτσι ὁλότελα, μονάχη τέτοιαν ὥρα
Σὲ δρόμου διάβα σὰν κι' αὐτὸ, 'ς τὴ μέση ἀπὸ τὴ χώρα;
— Ἐδῶ για στέκω ὀχ τὸ ταχὺ, τοῦ ἀπεκρίθη ἐκείνη,
Καὶ 'ς τὰ χαμένα ἐστάθηκα, τοῦ κάκου ἔχω προσμείνει
Ἔκρινα τάχατε καλὸ τὴν ἐρημιὰ ν' ἀφήσω,
'Στὸν κόσμο 'σὰν προτήτερα νάρθῶ νὰ κατοικήσω·
Νὰ ἐλεήσω ἠθέλησα τοὺς μάταιους ἀνθρώπους,
Ποῦ 'ς τὴν ἀμάθεια κείτονται μὲ ταλαιπώριας κόπους.
'Σ αὐτοὺς νὰ λάμψω καθαρὴ, τὴν πλάνη νὰ σκορπίσω,
Νὰ 'ξαλειφθοῦν ἡ πρόληψες καὶ τὰ κακὰ νὰ σβύσω.
Νὰ φέρω πάλι μάθησες, νὰ φέρω πάλι φῶτα,
Νὰ ὁδηγήσω τοὺς θνητοὺς εἰς τὸ καλὸ, σὰν πρῶτα.
Τ' ὁμολογῶ, ἐπλανέθηκα 'ς τὸν ἄγνωμο σκοπό μου·
Καὶ καταφρόνια ἀνέλπιστα θωρῶ μὲ θαυμασμό μου.
Μικροὶ μεγάλοι μὲ μισᾶν, κανένας δὲν μὲ θέλει,
Ἂν εἶμαι ἢ δὲν βρίσκομαι τελείως δὲν τοὺς μέλει,
Καὶ 'σὰν νὰ μ' εἶχαν ὄχτρητα τὸ πρόσωπο γυρίζουν,
Ἀλλ' ὡς κ' οἱ φίλοι μου οἱ παληοὶ, κι' αὐτοὶ δὲ μὲ [γνωρίζουν.
Κι' ἂν κανενὸς ἀποκοτάω δυὸ λόγια νὰ 'μιλήσω,
Φεύγει μὲ πάτημα γοργὸ μηδὲ τηράει ὀπίσω.
Νογῶ τὸ λάθο πῶκαμα, οἱ ἄνθρώποι δὲ μοῦ φταίγουν·
'Σ αὐτοὺς δὲ 'τύχαινε νὰ βγῶ· ἡ γρηαὶς δὲν τοὺς ἀρέγουν.
— Δὲν εἶν' αὐτὸ ἀδερφοῦλα μου, ἐκεῖνο ποῦ πειράζει,
Τῆς λέει τὸ Ψέμα, ὡς τὸ φρονεῖς, κι' ὁ νοῦς σου λογαριάζει·
Δὲν βλάβουν τὰ γεράματα, μὸν ἀφορμὴ κι' αἰτία
Εἶν' τῆς στολῆς ἡ ἔλλειψι, δὲν εἶν' ἡ ἡλικία.
Γιατὶ νομίζουν οἱ πολλοὶ πῶς κάθε τι δὲν πρέπει
Μὲ δίχως κᾶνα σκέπασμα καθένας νὰ τὸ βλέπῃ.
Ἐγὼ, πολὺ παληότερο καὶ γεροντότερό σου,
Μὲ τὰ στολίδια ποῦ φορῶ φαντάζω νιότερό σου.
Καὶ ντιοῦμαι πάντα λογιαστὰ καὶ πάντα συχναλλάζω.
Καὶ, πᾶσα ἡμέρα ἀλλοιώτικο, καινούρια νιάτα βγάζω.
Τὰ ὄξω ὀρέγεται καλὰ, 'ς ἐκεῖνα προσκολλιέται,
Τὰ μέσα δὲν παρατηράει ὁ κόσμος, κι' ἂς γελιέται.
Γιὰ τοῦτο ἐγὼ ἔχω ἀπέρασι, γιὰ τοῦτο κυριεύω,
Γιατὶ ν' ἀρέσω καθενοῦ ἀδιάκοπα γυρεύω.
Κι' ἔτζι παντοῦ προτίμησι, παντοῦ εὑρίσκω χώρα,
Καὶ κυβερνῶ, ὡς ὀρέγομαι, τὸν κόσμον ὡς τὴν ὥρα.
Νὰ παῤῥησιάσῃς τὸ κορμὶ λοιπὸν σὲ γύμνια τόση,
Συμπάθησέ με νὰ σοῦ εἰπῶ πῶς δὲν παρήταν γνῶσι.
Ὡς τόσο τὸ τί γένηκε πλιὸ δὲν μπορ' νὰ ξεγένῃ,
Κι' ἂς προσπαθήσωμε 'ς αὐτὸ ποιὸς διορθωμὸς νὰ γένῃ·
Ἔλα ἀδελφὴ, νὰ κάμωμε, σοῦ τάζω γιὰ καλό μας,
Μιὰ συμφωνία. ἂν ἀγαπᾷς, μὲ διάφορο κοινό μας.
Σὲ τοῦτό μου τὸ φόρεμα κι' οἱ δυὸ νὰ τυλιχτοῦμε,
Συντρόφοι πάντα ἀχώριγοι μαζὺ νὰ περπατοῦμε.
Τότες οἱ φρόνιμοι 'σὰ ἰδοῦν πῶς βρίσκομαι μὲ ἐσένα,
Ἀπὸ χατῆρι σου θαῤῥῶ δὲ μὲ μισᾶν κι' ἐμένα.
Κι' ἐσένα πάλι οἱ τρελλοὶ νὰ σὲ θωροῦν μαζί μου,
Μετὰ χαρᾶς σὲ δέχονται ἀπ' ἀφορμὴ 'δική μου.
'Σὲ ταῦτα ἡ Ἀλήθεια ςρέγοντας τὸ Ψέμα ἀγκαλιασμένη,
'Σ τὴ φορεσιά του ἐφάνηκε μὲ τοῦτο σκεπασμένη.
Κι' ἀφόντης ἀνταμώθηκε τὸ Ψέμα κι' ἡ Ἀλήθεια,
'Σ τῆς γῆς τὴ σφαίρα ἐπλήθυναν τὰ τόσα παραμύθια.
Τὰ παραμύθια ἐξιστορῶ, τοὺς μύθους ξεδιαλέγω,
Στολνῶ τὸ Ψέμα ὅσο 'μπορῶ καὶ τὴν Ἀλήθεια λέγω[1].

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀνάῤῥησιν τοῦ Γαμβέττα εἰς τὴν προεδρείαν τῆς Βουλῆς συμπατριώτης τοῦ

1. Ὁ χαριέστατος οὗτος μῦθος χρησιμεύει ὡς πρόλογος εἰς τὴν συλλογὴν τῶν μύθων τοῦ Βηλαρᾶ.

Digitized by Google

τις, γνωστὸς διὰ τὰς ἀντιδημοκρατικὰς ἰδέας του, ἔρχεται εἰς ἐπίσκεψίν του.

— Κύριε πρόεδρε, λέγει πλησιάζων αὐτὸν, τὸ ὁμολογῶ εἰλικρινῶς, ἔρχομαι νὰ σᾶς ἰδῶ, διότι ὁ ἄνεμος εἶνε πρὸς τὸ μέρος σας.

— Εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἐπίσκεψίν σου, ἀποκρίνεται γελῶν ὁ Γαμβέττας. Ἤξευρα ὅτι οἱ ἀνεμοδεῖκται περιστρέφονται· ἀλλὰ τώρα βλέπω μὲ εὐχαρίστησίν μου ὅτι καὶ ταξειδεύουν.

*
* *

Εἰς Μόναχον εἰσήχθη ἐπ' ἐσχάτων ἡ χρῆσις τοῦ τηλεφώνου.

Κάτοικός τις τῆς πόλεως, φοβερὸς ζυθοπότης, ἅμα πληροφορηθεὶς τοῦτο παρουσιάζεται εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς τηλεφωνικῆς Ἑταιρίας, καὶ ἐρωτᾷ ἐὰν εἰμποροῦν νὰ θέσουν εἰς συγκοινωνίαν τὴν κατοικίαν του μὲ τὸ βασιλικὸν ζυθοπωλεῖον.

— Ἀλλὰ, τοῦ παρατηροῦν, ἡ συγκοινωνία αὕτη δὲν δύναται νὰ σᾶς προμηθεύσῃ ζύθον κατ' οἶκον.

— Τὸ ἠξεύρω, ἀποκρίνεται ὁ καλὸς Βαυαρὸς, ἀλλ' ἐκεῖνο ποῦ ζητῶ εἶνε νὰ ἀκούω ὅταν θὰ ἀνοίγουν νέον βαρέλι!

*
* *

Τουρκικὴ παροιμία:

Ἐκ τῶν διαδίκων ὁ μὲν κερδίζων τὴν δίκην ἐξέρχεται τοῦ δικαστηρίου μὲ τὸ ὑποκάμισον, ὁ δὲ χάνων ἐξέρχεται γυμνός.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ὅπως ἐπὶ μακρὸν διάστημα τόπου ῥύαξ ῥέει ἀταράχως οὐδὲν κώλυμα συναντῶν, οὕτως ἐν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς ζώοις ἡ ζωὴ ῥέει ἀπαρατήρητος καὶ ἄνευ συνειδήσεως τῆς διαβάσεως αὐτῆς, ὅταν οὐδὲν ἀντιτίθεται εἰς τὴν θέλησιν. Ἅμα ὅμως ἡ προσοχὴ ἀφυπνισθῇ, σημεῖον ὅτι ἡ θέλησις περιεπλέχθη που, ἢ προσέκρουσε. — Πᾶν ὅ,τι ἐπιπροσθεῖ εἰς τὴν θέλησιν ἡμῶν, πᾶν ὅ,τι διασταυρόνει αὐτὴν, ἢ ἀνθίσταται, ὅ ἐςι πᾶν ὅ,τι εἶνε δυσάρεστον ἢ λυπηρὸν, τὸ αἰσθανόμεθα πάραυτα καὶ καθαρώτατα. Δὲν προσέχομεν εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ ὅλου σώματος, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ ἄκρον σημεῖον, ὅπου τὸ ὑπόδημα ἐπήνεγκε πληγὴν ἐλαφρὰν, δὲν ἐκτιμῶμεν τὸ σύνολον τὸ εὐτυχὲς τῶν ὑποθέσεών μας, ἀλλὰ στρέφομεν τὸν νοῦν περὶ εὐτελῆ τινα λεπτομέρειαν, διὰ τὴν ὁποίαν δοκιμάζομεν λύπην. — Ἡ εὐημερία λοιπὸν καὶ ἡ εὐτυχία εἶνέ τι ἀρνητικὸν, ὁ πόνος μόνον εἶνε θετικός. (Schopenhauer).

*** Ἐν τῷ Κράτει, ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτῇ τῆς κυβερνήσεως μηχανῇ, ὡς ἐν πάσῃ ἄλλῃ μηχανῇ, δὲν ἀρκεῖ νὰ κινῶνται καλῶς οἱ κύριοι μοχλοί· ἀνάγκη νὰ ἔχωσι καλῶς καὶ νὰ κινῶνται καταλλήλως καὶ οἱ ἐλάχιστοι τροχίσκοι καὶ τὰ ἐλάχιστα μέρη τῆς μηχανῆς, καὶ τότε μόνον ἐν τῷ συνόλῳ ἡ μηχανὴ στερεῶς καὶ μετ' ἀκριβείας κινεῖται καὶ θαυμαστὰ παράγει ἔργα. (Δ. Μαυροκορδάτος).

*** Ὁ ἀχάριστος ἀνὴρ πίθος ἐστὶ τετρημένος, εἰς ὃν ἁπάσας ἀντλῶν τὰς χάριτας εἰς κενὸν ἐγχέεις. (Λουκιανός).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἔν τινι σχολῇ κολυμβητικῆς ἐν Βερολίνῳ ἐδοκιμάσθη ἐσχάτως συσκευή τις, ἣν ὁ φέρων, καὶ ἄπειρος ἐὰν εἶνε τοῦ κολυμβᾶν, δύναται ἐπὶ μακρὸν νὰ ἐπιπλέῃ τοῦ ὕδατος. Ἡ συσκευὴ αὕτη ἐλάχιστον ἀπαιτεῖ χῶρον, καὶ δύναταί τις ἀκόπως νὰ τὴν φέρῃ ἐφ' ἑαυτοῦ. Εἶνε δὲ ὑπενδύτης μετάξινος, εἰς ὃν εἶνε προσεῤῥαμμένοι τρεῖς θύλακοι ἐκ *καουτσούκ*, ἀνὰ εἷς εἰς ἑκατέραν πλευρὰν καὶ εἷς εἰς τὰ νῶτα.

Νέος μὴ ἔχων ἐλαχίστην γνῶσιν τοῦ κολυμβᾶν ἐῤῥίφθη εἰς τὸ ὕδωρ φέρων τὸν ὑπενδύτην· ἐν τῷ ἅμα δὲ τὸ χημικὸν μῖγμα, ὅπερ περιέχουσιν οἱ θύλακοι μετεβλήθη εἰς ἀέριον ὅπερ ἐξώγκωσεν αὐτοὺς τόσον, ὥστε ἠδύναντο νὰ βαστάζωσι τὸ σῶμα τοῦ νέου ἔξεχον τοῦ ὕδατος, ἐνῷ τὴν κεφαλὴν ἐπεστήριζεν ἀνέτως ἐπὶ τοῦ θυλάκου τῶν νώτων. Ἡ ποσότης τοῦ ἀερίου εἶνε τοσαύτη, ὥστε οἱ θύλακοι μένουσι πλήρεις ἐξ αὐτοῦ ἐπὶ δύο ὅλας ἡμέρας.

Γυναῖκας δικηγόρους ἔχουσιν ἀπὸ πολλοῦ ἤδη αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς. Νῦν ἀπέκτησαν καὶ γυναῖκα συμβολαιογράφον. Εἶνε δ' αὕτη ἡ μίς Gillette, νεωστὶ διορισθεῖσα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Κολομβίας. Ὁ διορισμὸς ἐγένετο ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας τῇ συστάσει τοῦ εἰσαγγελέως τῆς ἐπαρχίας κ. Riddle, ἐγγυηθέντος ὅτι ἡ μίς Gillette ἠσχολήθη μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας εἰς τὴν σπουδὴν τῆς νομοθεσίας καὶ ὅτι κέκτηται τὴν ἀναγκαίαν ἱκανότητα ὅπως ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντα συμβολαιογράφου. Πρὸ τοῦ διορισμοῦ ἐρωτηθεὶς ὁ γενικὸς εἰσαγγελεὺς διεκήρυξεν ὅτι οὐδὲν ὑπάρχει ἐκ τῶν νόμων κώλυμα ὅπως γυναῖκες διορίζονται εἰς τὴν θέσιν συμβολαιογράφου.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς ἐπικρατεῖ ἔθιμον, καθ' ὃ ὁ Σουλτάνος πέμπει κατ' ἔτος κάμηλον διὰ πολυτελῶν δώρων φορτωμένην εἰς τὸν ἐν Μέκκᾳ τάφον τοῦ προφήτου. Τῆς ἀποστολῆς προηγεῖται τελετὴ θρησκευτικὴ γινομένη ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἐφέτος ἐγένετο τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν ἐφημερίδα «Αὐγήν»·

«Τὴν νύκτα ἡ κάμηλος ἡ μέλλουσα νὰ μεταφέρῃ τὰ δῶρα τοῦ Σουλτάνου εἰς Μέκκαν κατεκλίθη ἐντὸς σκηνῆς ὁλοχρύσου, ὁ δὲ ὁρισθεὶς ἐπὶ τούτῳ Ἰμάμης ἀνεγίνωσκε μέχρι πρωΐας πλησίον αὐτῆς τὸ κοράνιον, καίων λιβανωτὸν καὶ διάφορα ἄλλα ἀρώματα. Τὴν ἐπιοῦσαν περὶ τὴν 4ην ὥραν ὁ ἀρχιευνοῦχος τῶν ἀνακτόρων Χαφὴζ Βεχρὰμ ἀγάς, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων εὐ-

Digitized by Google

νούχων τῶν ἀνακτόρων, μετέβη εἰς τὴν σκηνὴν, ἐν ᾗ κατεκλίνετο ἡ κάμηλος, καὶ ἐγείρας αὐτὴν μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ, ἤγαγεν εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἔνθα ἀφοῦ ἐξετέθη εἰς τὴν θέαν τῆς Α. Μ. ἀνετέθη εἰς τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Μεχμὲτ πασσᾶ, ὅστις μέλλει νὰ μεταφέρῃ αὐτὴν εἰς Μέκκαν. Ἐκ τῶν ἀνακτόρων ἐξήχθη ἡ κάμηλος μετὰ μεγάλης πομπῆς προπορευομένων πολλῶν ἱμάμιδων καὶ λοιπῆς ἐκλεκτῆς συνοδείας. Καθ' ὁδὸν παρετάχθησαν πρὸς τιμὴν πέντε τάγματα ἱππικοῦ καὶ πεζικοῦ, καὶ ἀφοῦ ὁ μουεζίνης τῆς Α. Μ. ἀπήγγειλε, κατὰ τὰ νενομισμένα, ἔμπροσθεν τῆς καμήλου τὴν εὐχὴν «Ὕψιστε βοήθει τὸν Σουλτάνον», ἡ συνοδεία ἔφθασεν εἰς τὴν ἀποβάθραν Διπλοκιονίου, καὶ ἐκεῖθεν δι' ἰδιαιτέρου ἀτμοπλοίου ἡ κάμηλος μετηνέχθη εἰς Χρυσούπολιν ἐν μέσῳ τῶν ῥιπτομένων κανονιοβολισμῶν.

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχουσιν ἤδη, ὡς γνωστὸν, οὐκ ὀλίγαι γυναῖκες ἰατροὶ καὶ δικηγόροι. Μόνον γυναῖκας διπλωμάτας δὲν ἀπέκτησεν ἔτι ἡ εὐδαίμων ἐκείνη χώρα, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν θὰ βραδύνῃ ἴσως πολὺ νὰ ἔλθῃ, ὡς δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τῶν ἑπομένων·

Κυρία τις, **Bellah Sockwood**, ἀνήκουσα εἰς τὸν δικηγορικὸν σύλλογον τῆς Νέας Ὑόρκης, βαρυνθεῖσα τὸ δικηγορεῖν, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος κενὴν θέσιν πρεσβευτοῦ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐν Βρασιλίᾳ. Ἀπηύθυνε λοιπὸν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν πρόεδρον κ. **Garfield**, ἐν ᾗ πρὸς ἄλλοις λέγει καὶ τὰ ἑπόμενα· «Οὔτε ὁ κίτρινος πυρετὸς, οὔτε ὁ πόλεμος, οὔτε ἡ πεῖνα, οὔτε σεισμοὶ δύνανται νὰ μὲ φοβίσωσιν. Ὡς τίτλον διὰ τὸν διορισμόν μου προβάλλω τὴν βαθεῖαν γνῶσιν ἣν ἔχω τῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Τοὺς ἀγρίους συνείθισα ἤδη νὰ βλέπω, ὥστε δὲν μὲ ἐκπλήττουσιν. Ἐπὶ πᾶσι τὰ θέλγητρα γυναικὸς, ἥτις, νέα ἔτι ὡς ἐγὼ, δὲν ἔχει χαρακτηριστικὰ ἄσχημα, καὶ ἐκ πείρας κέκτηται εὐρείας γνώσεις, δι' ὧν νὰ κοσμῇ τὴν ὁμιλίαν της, εἰσὶ βεβαίως ἰσχυρὰ δύναμις εἰς τὰς σχέσεις αὐτῆς μετὰ ἡγεμόνος χώρας τινὸς ἢ μετὰ τῶν ἄλλων ἀντιπροσώπων τῶν δυνάμεων. Τελευταῖον δὲ ἔχω τὸ πλεονέκτημα νὰ γινώσκω κατὰ βάθος τὴν ἱσπανικὴν γλῶσσαν».

Ἰδοὺ πράγματι κυρία μὲ ἐξαιρέτους διαθέσεις· εἰς ἓν μόνον ὑπέπεσε σφάλμα ὅτι φαίνεται ἀγνοοῦσα ὅτι ἐν Βρασιλίᾳ δὲν ὁμιλεῖται ἡ ἱσπανικὴ, ἀλλὰ ἡ πορτογαλλικὴ γλῶσσα.

Τὴν πρωΐαν τῆς 12 Ἀπριλίου ἔπεσεν ἐν Κατάνῃ μικρὰ ἐκ σιδηρούχου ἄμμου βροχὴ διαρκέσασα μέχρι τῆς ἐπιούσης. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε ἐπανάληψις τοῦ συμβάντος τὴν 31 Μαρτίου καὶ 10 Ἀπριλίου παρελθόντος ἔτους.

Διὰ τῆς ἀναλύσεως ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ ἐν λόγῳ κόνις συνέκειτο σχεδὸν ἐκ ψηγμάτων ἀνθρακικοῦ σιδήρου ἐλαφρῶς ὠξειδωμένων. Τὰ ψήγματα ταῦτα, μορφῆς ἀκανονίστου, γωνιώδη ἢ σφαιρικὰ, εἶχον μέγεθος ἀπὸ 1—10 ἑκατοστῶν τοῦ χιλιοστομέτρου.

Οἱ πλεῖστοι τῶν σοφῶν διαφωνοῦσι περὶ τῆς καταγωγῆς ὁμοίων φαινομένων. Οἱ μὲν τούτων διατείνονται ὅτι ὀφείλονται εἰς τὴν ἐνέργειαν σφοδροτάτων ἀνέμων, δι' ὧν ὑψουμένη ἡ τῶν ἐρήμων καὶ τῶν ἀκτῶν ἄμμος μεταφέρεται εἰς μεγάλας ἀποστάσεις διὰ τῶν ἀνωτέρων τῆς ἀτμοσφαίρας στρωμάτων· ἄλλοι δὲ, στηριζόμενοι πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς πλήρους σχεδὸν ταὐτότητος, ἣν παρετήρησαν συχνότατα, τῆς χημικῆς συστάσεως τῆς ἐξ οὐρανοῦ πιπτούσης ἄμμου καὶ τῆς τῶν ἀερολίθων, φρονοῦσι καὶ πολὺ δικαίως, ὅτι αἱ ἐξ ἄμμου βροχαὶ ὀφείλονται εἰς χημικὴν τῆς φύσεως ἐργασίαν ὁμοίαν τῇ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀερολίθων.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν τῆς 4 Ἀπριλίου 1881 οἱ κάτοικοι τοῦ ἡνωμένου κράτους τῆς Μ. Βρετανίας, Ἰρλανδίας καὶ τῶν παρακειμένων νήσων, συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐν τῷ στρατῷ καὶ τῷ στόλῳ ὑπηρετούντων, ἀναβαίνουσιν εἰς 35,246,562, ὧν 17,253,947 ἄρρενες καὶ 17,992,615 θήλειαι. Ἀπὸ τοῦ 1871 ὁ πληθυσμὸς ηὐξήθη κατὰ 4,147,236. Οἱ κάτοικοι τῆς κυρίως Ἀγγλίας καὶ τῆς Οὐαλίας συμποσοῦνται εἰς 25,968,286· οἱ δὲ τοῦ Λονδίνου εἰς 3,814,571· ηὐξήθησαν ἐπομένως ἀπὸ τοῦ 1871 κατὰ 560,311. Ἐν τῇ μεγάλῃ πρωτευούσῃ ὑπάρχουσι 486,286 οἰκίαι, ἔχουσαι ἑκάστη ὀκτὼ κατοίκους· ἐν τούτοις μένουσι περὶ τὰς 37,000 ἀκατοίκητοι, ἐν ᾧ κτίζονται ὀκτακισχίλιαι νέαι. Ἡ Λιβερποὺλ ἔχει 550,000 κατοίκων, ἡ Βιρμιγγάμη 400,000, Μαγκέστερ καὶ Λήδς ἀνὰ 300,000 Σχεφὶλδ καὶ Βριστὸλ ἀνὰ 200,000.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΤΟΥ ΔΥΦΩΡ

Εἰς τὸν ἄρτι ἀποθανόντα διάσημον Γάλλον πολιτικὸν Δυφὼρ νέος τις εἶχεν ἀπευθύνει ἐπιστολὴν ζητῶν ἓν αὐτόγραφόν του. Εἰς τὴν αἴτησιν ταύτην ὁ Δυφὼρ ἀπήντησε διὰ τῶν ἑπομένων·

«*Κύριε,*

»Ἡ ἐπιθυμία, τὴν ὁποίαν δεικνύετε νὰ ἔχητε ἓν αὐτόγραφόν μου, μὲ κολακεύει πολύ· ἀλλὰ δὲν ἀγνοῶ ὅτι μικρὰν θὰ εἶχεν ἀξίαν αὐτὸ καὶ μόνον. Διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον νομίζω νὰ τὸ συνοδεύσω μὲ μίαν καλὴν συμβουλὴν, τὴν ὁποίαν ἀκολουθῶ ἐπὶ ἑξήκοντα ἔτη, καὶ ἡ ὁποία μοῦ ἀπέβη πάντοτε εἰς καλόν :

»Early to bed, early to rise
»Makes man healthy, wealthy and wise.

»Εἴθε νὰ συγχαρῆτε μίαν ἡμέραν τὸν ἑαυτόν σας ὅτι τὴν ἠκολουθήσατε. »Ι. ΔΥΦΩΡ».

Σ. τ. Σ. Ἡ παροιμία, τὴν ὁποίαν παραθέτει ὁ Δυφὼρ, ἑλληνιστὶ μεταφραζομένη ἔχει οὕτω·

Τὸ νὰ κοιμᾶσαι ἐνωρὶς, νὰ ἐξυπνᾷς πρωΐ,
Θέλει σὲ κάμει πλούσιον, σοφὸν καὶ ὑγιῆ.

ΑΘΗΝΗΣΙ,— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 291 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 | 26 Ἰουλίου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 445.

ΙΖ'

Ἡ εὐχὴ τοῦ Ἀντωνίου.

Τὴν μεθαύριον πρωΐαν ἀπὸ τῆς εἰς τὸ πανδοχεῖον ἐπιστροφῆς των ὁ Βαττίστας καὶ ἡ Σπεράντσα ἐνυμφεύθησαν ἄνευ πομπῆς ἐν τῇ ἐνοριακῇ ἐκκλησίᾳ. Τὴν δεκάτην δὲ ὥραν, καθ' ἣν συνήθως προεγευμάτιζεν ἡ ἀγγλικὴ οἰκογένεια, πᾶν ἴχνος τῆς μικρᾶς ἑορτῆς, ἤτοι γεύματος δοθέντος εἰς εὐαρίθμους δαιτυμόνας, εἶχεν ἐξαφανισθῆ. Ἀλλ' ὁ ναυτικὸς Βαττίστας εἶχεν ἐν τούτοις μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιδείξῃ ὑπερηφάνως εἰς τὴν λεωφόρον τῆς Βορδιγέρας τὴν ὡραίαν του λεΐαν· ἡ δὲ Σπεράντσα πολλὴν ἐπίσης εἶχεν ὄρεξιν νὰ δείξῃ τὴν ὡραίαν της νυμφικὴν ἐσθῆτα εἰς τὰ βλέμματα τῆς πόλεως ὁλοκλήρου. Μετὰ σκέψιν ὅμως ὥριμον ἀπεφάσισαν οἱ νεόνυμφοι νὰ στερηθῶσι τῆς εὐχαριστήσεως ταύτης.

— Ἀρκεῖ νὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς, καὶ ἀδιάφορον ἂν φαινόμεθα ἢ ὄχι, εἶπεν ἡ Σπεράντσα, ὁμιλοῦσα περὶ τοῦ πράγματος εἰς τὴν μὶς Δάβεν. Ἂν ἠθέλαμεν νὰ κάμωμεν ἐπίδειξιν, κ' ἐφοροῦσα τὰ ὡραῖα πράγματα ποῦ μοῦ ἐχαρίσατε, θὰ ἔλεγεν ὁ κόσμος τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο διὰ τὴν νύμφην καὶ τὰ στολίδιά της, θὰ ὡμιλοῦσαν ὅλοι διὰ τὸν γάμον καὶ διὰ τὸν γαμβρόν, καὶ τί θὰ ἔβγαινε ἀπὸ ὅλα αὐτά; Θὰ μᾶς ἐνθυμοῦντο ὅσοι καλὸν εἶνε νὰ μᾶς λησμονήσουν. Ὅσον ὀλιγώτερον λέγεται τὸ ὄνομα τοῦ Βαττίστα, τόσον τὸ καλλίτερον μᾶς εἶνε.

Non destar can che dorme — (μὴν ξυπνᾷς σκύλον ποῦ κοιμᾶται) εἶνε βαθεῖα ἰταλικὴ παροιμία, συχνάκις ἐφαρμοζομένη εἰς χώραν, ὅπου ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ περιουσία ἑκάστου εὑρίσκονται εἰς τὴν διάκρισιν ἀνευθύνου ἐξουσίας.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἰουλίου, ὅτε οἱ καύσωνες κατέστησαν πλέον τακτικοί, ἀπεφασίσθη ν' ἀρχίσῃ ἡ μὶς Δάβεν τὰ θαλάσσια λουτρά. Κ' ἐκείνη μὲν ἐπεθύμει νὰ γίνωνται τὸ ἑσπέρας, ἀλλ' ἀπηγόρευσε τοῦτο ῥητῶς ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, φοβούμενος μὴ ἡ διεγερτικὴ ἐπίδρασις τοῦ λουτροῦ ταράττῃ τὸν ὕπνον τῆς νυκτός.

— Θὰ σᾶς κατασκευάσωμεν, τῇ εἶπεν, ἕνα μικρὸν λουτῆρα εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου θὰ ἔχετε ὅλας σας τὰς ἀναπαύσεις.

Δὲν ἦτο δὲ ψευδὴς ἡ ὑπόσχεσις, ὡς ταχέως ἀπέδειξε τὸ πρᾶγμα. Διότι μετά τινας ὥρας ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τοῦ κόλπου τοῦ Σπεδαλέττη κομψὸν παράπηγμα, κατάφρακτον καὶ ἄνετον ὡς τὰ κάλλιστα παραπήγματα, ἅτινα κοσμοῦσι τὰς πολυθαμίστους ἀκτὰς τοῦ Βράϊτον, τῆς Διέππης καὶ τῆς Ὀστάνδης.

Ἐδῶ φαντάζομαί τινα τῶν ἀναγνωστῶν μου ἀνακράζοντα· «Τί κλῆσιν πρέπει νὰ εἶχεν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν μηχανικήν! Αἰωνίως κάτι θὰ εὕρῃ!»

Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε ἢ κυρία μου. Ὁ Ἀντώνιος εἶχε κλῆσιν πρὸς τὴν μηχανικὴν ὅσην ἔχετε καὶ σεῖς κ' ἐγώ· ἀλλ' εἶχεν ὅ,τι εὔχομαι καὶ εἰς σᾶς καὶ εἰς ἐμέ, ἐπιθυμίαν μεγάλην νὰ ἦνε χρήσιμος εἰς τοὺς ὁμοίους του· οὐδὲν δέ, ὡς λέγουσιν, ἄλλο καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἐφευρετικόν. Δοκίμασε, φίλε μου, ἀναγνῶστα, καὶ θὰ θαυμάσῃς μόνος σου διὰ τὸ ἀποτέλεσμα.

Ὁ λουτὴρ τοῦ Ἀντωνίου οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ φορτηγὸν ἁμάξιον, εἰς ὃ προσετέθησαν σκήνωμα καὶ παραπετάσματα· σχοινία δέ, δυνάμενα νὰ βραχυνθῶσιν ἢ μηκυνθῶσι κατὰ βούλησιν, προσέδεσαν αὐτὸ εἰς πάλους στερεούς, ἐμπεπηγμένους εἰς τὴν ἀκτήν. Ἀνέβαινέ τις ἀπὸ τῆς ξηρᾶς διὰ μικρᾶς κλίμακος καὶ κατέβαινεν εἰς τὴν θάλασσαν δι' ἄλλης μακροτέρας. Τὸ ὅλον, βλέπετε, ἦτο ἁπλοῦν, ὁ δὲ ἐφευρετής του δὲν κατέβαλε βεβαίως μέγαν ἀγῶνα πρὸς κατασκευήν του. Τέσσαρες ἐρυθραῖ ταινίαι ἐκυμάτιζον ἐπιχαρίτως ἀπὸ τῆς ἄκρας τεσσάρων δοκῶν, αἵτινες ὑπεστήριζον τὸ σκήνωμα, καὶ παρεῖχον εἰς τὸν πρόχειρον ἐκεῖνον λουτῆρα ἀφελῆ τινα κομψότητα. Ἀλλ' οἱ καλλωπισμοὶ οὗτοι δὲν ἦσαν τοῦ Ἀντωνίου· ἐργάτης αὐτῶν ἦτο ὁ Βαττίστας. Suum cuique.

Ἑκάστην πρωΐαν, ἅμα τῇ αὐγῇ, ἡ Λουκία, συνοδευομένη ὑπὸ τῆς Σπεράντσας, ἥτις ἐξετέλει ἔργον λουτρίδος καὶ ἐκολύμβα ὡς καρχαρίας, ἀπήρχετο νὰ λουσθῇ καὶ ν' ἀπολαύσῃ τοῦ μεγαλοπρεποῦς θεάματος τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Καίτοι τὸ πλεῖστον τῆς νεανικῆς της ἡλικίας εἶχε διαμείνει ἐν τῇ ἐξοχῇ, ἡ Λουκία, ἕνεκα τῆς ἐπισφαλοῦς της ὑγείας, δὲν εἶχε συνειθίσει νὰ ἐγείρεται πρωΐ. Διὰ τοῦτο δὲ ἡ θαυμαστὴ ἐκείνη βαθμιαία ἐπαύξησις φωτός, θορύβου καὶ ζωῆς, δι'

Digitized by Google

ῆς ἡ φύσις φαίνεται προσαγορεύουσα πᾶσαν πρωΐαν τὸν μέγαν αὐτῆς φωστῆρα, ἦτό τι ὅλως νέον δι' αὐτὴν, καὶ νέον μαγευτικόν. Μετὰ τὸ λουτρὸν, ὅπερ κατ' ἀρχὰς δὲν ἔπρεπε νὰ διαρκῇ πλέον τοῦ ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας—κατὰ τὰς ῥητὰς παραγγελίας τοῦ Ἀσκληπιοῦ τῆς Βορδιγέρας, ὧν τὴν αὐστηρὰν ἐκτέλεσιν ἐπετήρει ἡ Σπεράντσα — ἡ Λουκία ἔπινεν ἓν κύπελλον τείου θερμοῦ καὶ κατεκλίνετο πάλιν μέχρι τῆς ἑβδόμης ὥρας. Τὸ ὑπόλοιπον τῆς πρωΐας, μέχρι τῆς δεκάτης ὥρας, ὅτε προεγευμάτιζε μετὰ τοῦ πατρός της, ἡ μὶς Δάβεν ἐπότιζε κ'ἐπεριποιεῖτο τὰ ἄνθη της —διότι εἶχε πλέον ἀληθινὸν κῆπον, καὶ μετὰ τοῦτο ἰχνογράφει ἐπὶ τοῦ ἐξώστου. Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἤρχετο πάντοτε τὴν ἑνδεκάτην, καὶ παρέμενε μίαν περίπου ὥραν ὁμιλῶν ἢ ἀναγινώσκων μετ' αὐτῆς. Τὴν μεταμεσημβρίαν, μέχρι τοῦ γεύματος, ἀνεπαύετο, ἔτρεχεν εἰς τὸν κῆπον, ἀνεγίνωσκεν ὑπὸ τὴν σκιὰν, ἐζωγράφει καὶ πάλιν ἢ ἔπαιζε κλειδοκύμβαλον. Ἐλησμονήσαμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐξαίρετον κλειδοκύμβαλον εἶχε κομισθῆ ἐκ Νικαίας. Ἐνίοτε δὲ ἔψαλλεν ἐν δυωδίᾳ μετὰ τοῦ ἰατροῦ, ὅστις ἤρχετο πάντοτε τακτικῶς μετὰ μεσημβρίαν. Ἡ Λουκία ἐπέραινε συνήθως τὴν ἡμέραν της διὰ μικροῦ τινος περιπάτου ἐπὶ τοῦ λόφου, ἢ ἐπισκέψεως εἰς τὸ μέγαρον τοῦ κόμητος, κ' ἐνίοτε δι' ἐκδρομῆς τινος ἐφ' ἁμάξης εἰς πόλιν τινὰ ἢ χωρίον τῶν περιχώρων. Ἀλλ' ἡ τελευταία αὕτη διασκέδασις κατέστη βαθμηδὸν σπανιωτέρα, διότι ἡ ἀγαθὴ Λουκία εἶχε παρατηρήσει πόσον ὁ ταλαίπωρος Βαττίστας ἐτήκετο καὶ κατεπτοεῖτο ὁσάκις ἔβλεπεν αὐτὴν ἐξερχομένην ἐφ'ἁμάξης, καὶ πῶς ἐκρύπτετο πάντοτε κατησχυμένος εἰς τὰ σκοτεινότατα βάθη τοῦ κήπου. Ἡ δὲ Λουκία δὲν εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ ὑποβάλῃ οἱονδήποτε εἰς σκληρὰς καὶ ἀνωφελεῖς δοκιμασίας. Τὸν ὑπερβολικὸν τρόμον, ὃν ἐνέπνεε τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν Βαττίσταν ἡ μὶς Δάβεν, εἶχε διαδεχθῆ λατρεία ἐπίσης ὑπερβολική. Ὁπόταν αὕτη ἐξήρχετο νὰ περιπατήσῃ, ὁ ναύτης ἠγρύπνει ἐπ' αὐτῆς εἰς εὐλαβῆ ἀπόστασιν, ἢ καὶ τὴν παρηκολούθει, ὁσάκις ἐπίστευεν ὅτι δὲν παρετηρεῖτο. Πολλάκις δὲ ἡ δεξιότης καὶ ἡ ταχύτης, δι' ὧν ἠφανίζετο, ὁσάκις αἰφνιδίως ἐστρέφοντο οἱ περιπατοῦντες, καὶ ἀνεφαίνετο πάλιν μετά τινας στιγμὰς, εἶχον προξενήσει εὔθυμον ἔκπληξιν εἰς τὴν Λουκίαν καὶ τὸν Ἀντώνιον.

Τὰ θαλάσσια λουτρὰ ὠφέλησαν πολὺ τὴν ὡραίαν μας Λουκίαν· ἀλλ' ὅ,τι, νομίζομεν, ὠφέλησεν αὐτὴν ἔτι μᾶλλον, ἦτο ἡ δίαιτα ἣν περιεγράψαμεν, δίαιτα ἠρέμου καὶ ἀταράχου ψυχαγωγίας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο κατενθουσιασμένος, βλέπων τὰς πορφυρουμένας παρειὰς τῆς θυγατρός του, καὶ τὴν ἀρχομένην εὐσαρκίαν της, καὶ παρετήρει ἀστειευόμενος εἰς τὸν ἰατρὸν, ὅτι ἡ Λουκία ἤθελε καταστῆ ἐντὸς ὀλίγου ἐφάμιλλος τῆς κυρίας Πιστακίνη. Ἀλλ' ὁ ἐξοχικὸς βίος εἶν' ἐπίσης σωτήριος εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὸ πνεῦμα. Ὀλίγοι ἐπεζήτησαν νὰ γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν φύσιν, καὶ νὰ λάβωσιν ἐνδιαφέρον εἰς τὰς μυστηριώδεις καὶ θαυμαστὰς αὐτῆς ἐπεξεργασίας, χωρὶς νὰ ἀναγνωρίσωσι πόσας μεγάλας ἰδέας καὶ πόσα γενναῖα αἰσθήματα ἀφύπνισεν ἐν αὐτοῖς ἡ στενὴ αὕτη γνωριμία. Ἴσως δὲ—καὶ ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θὰ κατηγορηθῶμεν ὡς κολακεύοντες τὸν ἥρωά μας—ἴσως καὶ ἡ διαρκὴς σχέσις τῆς Λουκίας πρὸς ἄνδρα ἔχοντα πεῖραν ἱκανὴν, ὀρθὸν νοῦν καὶ ἀκραιφνῆ καρδίας ἁπλότητα, ὡς ἦτο ὁ Ἀντώνιος, συνετέλεσε κατά τι εἰς τοιοῦτόν τι ἀποτέλεσμα. Ὁπωσδήποτε θετικὸν ἦτο, ὅτι ἡ Λουκία ᾐσθάνετο ἑαυτὴν πάντῃ μεταβληθεῖσαν καὶ εἶχεν ἀληθῶς γίνει ὅλως ἀλλοία, νέας ἀποκτήσασα φυσικὰς καὶ διανοητικὰς δυνάμεις.

Ὁ Ἀντώνιος ἐν τούτοις ἐθώπευε τὸν πώγωνά του βιαιότερον ἢ συνήθως. Ἀπὸ τῆς εἰς Λαμπεδοῦσαν ἐκδρομῆς, ἢ, ἀκριβέστερον, ἀπὸ τῆς μεταμεσημβρίας ἐκείνης, καθ' ἣν ἡ Λουκία εἶχε φανῆ τοσοῦτον ἰδιότροπος καὶ ἀλλοπρόσαλλος, ὁ ἰατρός μας εἶχε παραδόξως μεταβληθῆ. Ἡ ὁμαλότης ἐκείνη τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἤθους του, ἣν ἠδύνατό τις νὰ παραβάλῃ πρὸς ἤρεμον καὶ διαυγὲς ῥεῖθρον, εἶχεν ἤδη ταραχθῆ κάπως καὶ ἔπασχε διαλείψεις. Ὁ Ἀντώνιος δὲν ὡμίλει πλέον ὅσον πρότερον· ἐκάθητο δὲ πολλάκις ἐγγὺς τῆς Λουκίας χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν ἐπὶ ἡμίσειαν ὅλην ὥραν, ἀφῃρημένος μέχρις ἀλλοφροσύνης.

Ἡμέραν τινὰ, ἐξεγερθεὶς αἴφνης ἀπό τινος τοιούτου ῥεμβασμοῦ διὰ τῆς ἁπλῆς ταύτης ἐρωτήσεως: —«Τί συλλογίζεσθε;» ἠρυθρίασε, καὶ — περίεργον ἀληθῶς—τὸ πάθημα μετεδόθη καὶ εἰς τὴν Λουκίαν, ἥτις ἠρυθρίασεν ἐπίσης. Ἐνίοτε εἶχεν ἀμήχανόν τι καὶ τυπικὸν ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἀπηυθύνετο πρὸς τὴν μὶς Δάβεν· ἐφαίνετο δὲ θέλων νὰ περιορίσῃ καὶ ἐλαττώσῃ τὴν οἰκειότητα, ἣν εἶχον ἐπιφέρει αἱ περιστάσεις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνης. Ἀλλ' ἡ Λουκία δὲν ὑπετάσσετο εἰς τὰς προσπαθείας του, καὶ ἀνεφώνει πολλάκις χαριέστατα δυσανασχετοῦσα: «Τί σᾶς ἔκαμα, καὶ εἶσθε σήμερον τόσον ψυχρός; θέλετε τάχα νὰ μοῦ δείξετε, ὅτι τόρα, ὅτε εἶμαι καλὰ, δὲν σᾶς μέλει πλέον δι' ἐμὲ καὶ σᾶς ἔγεινα βάρος;» Ἐπειδὴ δὲ ἀδύνατον ἦτο ν' ἀντιστῇ τις εἰς τὸ γόητρον τῆς φωνῆς της καὶ τῶν αἰσθημάτων, ἅτινα ὑπηγόρευον τοὺς λόγους της, αἱ ἀπόπειραι ἐκεῖναι τοῦ Ἀντωνίου, καὶ εἰλικρινεῖς ἂν ὑποτεθῶσιν, οὐδὲν ἄλλο εἶχον ἀποτέλεσμα, ἢ νὰ ὑποθάλπωσιν ἔτι μᾶλλον τὰ αἰσθήματα φιλίας καὶ συμπαθείας, ἅτινα συνέδεον ἤδη τὰς καρδίας των.

Τὰ συμπτώματα τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ Ἰταλοῦ ἐνέφαινον ἤδη ἐσωτερικήν τινα πάλην. Λυπούμεθα, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγηθῶμεν ὅσον ἐπιθυμοῦμεν περὶ τῆς ἀκριβοῦς αἰτίας τῆς πάλης ἐκείνης· ἀλλὰ, τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἡμεῖς ἀναγκαζόμεθα νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς εἰκασίας. Ἡ

Digitized by Google

ἀνθρωπίνη καρδία ὁμοιάζει τολύπην, ἧς τὸ νῆμα εἶνε τοσοῦτον περιπεπλεγμένον, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ κάτοχός του δὲν δύναται νὰ εὕρῃ τὸ ἄκρον. Τοιαύτη δὲ, καθ' ὅλας τὰς πιθανότητας, ἦτο τοῦ Ἀντωνίου ἡ θέσις. Οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἄνθρωπος τοιαύτην ἔχων κρίσιν, τοσοῦτον ὀλίγην φιλοδοξίαν καὶ τοσαύτην θετικότητα, ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναπλάττῃ ἐν γνώσει κενὴν μακαρίαν, καὶ νὰ δημιουργῇ τολμηρῶς ἀπραγματοποίητα ὄνειρα. Δὲν δυνάμεθα ὅμως ἐπίσης νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι ἡ φαντασία, ἡ πλάνος αὐτὴ γόησσα, δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ δελεάσῃ καὶ ἀποπλανήσῃ αὐτὸν, εὑροῦσα τὸ κενὸν τοῦ θώρακός του. Ὁ Ἀντώνιος ὁπωσδήποτε ἦτο ἀνὴρ, καὶ ἔπασχε πιθανῶς συνήθη εἰς πάντα ἄνδρα ἀσθένειαν, ἥτις προσβάλλει, ὡς λέγεται, τὰ ὄργανα τῆς διανοητικῆς ὁράσεως. Ἄλλως δὲ ὑπάρχουσιν ὧραι ἐν τῇ ζωῇ, καὶ ἰδίως περὶ τὸ ἑσπερινὸν λυκόφως, καθ' ἃς καὶ αὐτὸ τὸ ἑδραιότερον πνεῦμα ὑπόκειται εἰς γοητευτικήν τινα φαντασίωσιν. Τότε καὶ αὐτὰ τὰ πλέον ἀδύνατα πράγματα φαίνονται ἡμῖν δυνατὰ καὶ εὔκολα. Ὅτε δέ τις, παρελθόντος τοῦ παροξυσμοῦ, προσπαθεῖ πάσῃ δυνάμει νὰ βοηθήσῃ τὸ λογικὸν αὐτοῦ εἰς ἀνάκτησιν τῆς δυνάμεώς του, πράττει, φρονοῦμεν, πᾶν ὅ,τι δύναταί τις λογικῶς ν' ἀπαιτήσῃ παρ' αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καιρὸς εἶνε ν' ἀναλάβωμεν τὸ νῆμα τῆς ἡμετέρας διηγήσεως.

— Γνωρίζετε τὸν λόρδον Κάρνιφεξ; ἠρώτησεν ἑσπέραν τινὰ ὁ Ἀντώνιος τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ἀφοῦ ἀπεσύρθη ἡ μὶς Δάβεν εἰς τὸ δωμάτιόν της.

Ἡ ἐρώτησις ἐγένετο δι' ἤθους ἀδιαφόρου μὲν ἀλλὰ προδήλως ἐπιπλάστου.

— Κάλλιστα, ἀπήντησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης· εἶνε μακρυνός μου συγγενής. Τί τρέχει;

— Ἀνέγνωσα σήμερον εἰς τὴν ἐφημερίδα σας μίαν παράγραφον, ἡ ὁποία τὸν ἀποβλέπει, αὐτὸν καὶ τὴν μικροτέραν του κόρην. Ἰδοὺ τὸ φύλλον, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, λαμβάνων τὴν ἐφημερίδα ἀπὸ τῆς τραπέζης καὶ προσφέρων αὐτὴν εἰς τὸν βαρωνέτον. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀνέγνω μεγαλοφώνως τὰ ἑξῆς:

«*Μυθιστόρημα ἐν τῷ μεγάλῳ κόσμῳ.* Πρό τινος καιροῦ ἀνηγγείλαμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας κωμικόν τι γεγονὸς, ὅπερ συνέβη ἐν Φλωρεντίᾳ, καὶ οὗτινος τὰ πρῶτα πρόσωπα ἦσαν ἡ μὶς Φαννὴ Κάρνιφεξ, νεωτέρα θυγάτηρ τοῦ ὁμωνύμου εὐγενοῦς λόρδου, καὶ νέος τις ζωγράφος Ῥωμαῖος. Ἡ σκηνὴ τὴν ὁποίαν διηγήθημεν ἔλαβε τὰς διαστάσεις διπράκτου κωμῳδίας καὶ κατέληξεν εἰς ἀπαγωγήν. Ἐπειδὴ δὲ σήμερον τὸ πρᾶγμα εἶνε πασίγνωστον, δὲν διστάζομεν πλέον νὰ ὀνομάσωμεν τὰ πρόσωπα. Ἂν αἱ πληροφορίαι ἡμῶν εἶνε ἀκριβεῖς, ὁ ἥρως, Μαρίνης ὀνομαζόμενος, ὡραῖος καὶ μόλις εἰκοσιδύο ἐτῶν, κατάγεται ἐξ ἐντίμου ἀστικῆς οἰκογενείας, καὶ φαίνεται ἔχων μέλλον διακεκριμένου καλλιτέχνου. Φαίνεται δὲ ὅτι ἦτο διδάσκαλος τῆς ζωγραφικῆς τῆς μὶς Φαννῆς, καὶ ὅτι ὠφελήθη ἐκ τῶν καθημερινῶν του σχέσεων, ἵνα κερδήσῃ τὰς συμπαθείας τῆς νεαρᾶς του μαθητρίας . . .»

— Ὁ κακοηθέστατος! διέκοψεν ἐν παρενθέσει ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

— «... Πρωΐαν τινὰ τὸ ἐρωτευμένον ζεῦγος εἰσώρμησεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ εὐγενοῦς πατρὸς τῆς δεσποινίδος, ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας του, κ' ἐζήτησε τὴν εἰς γάμον συναίνεσίν του. Ἡ ἔκβασις τοῦ διαβήματος τούτου εὐκόλως μαντεύεται. Ὁ Μαρίνης ἐδιώχθη χωρὶς τινος ἄλλης διατυπώσεως, καὶ ἡ μὶς Φαννὴ παρεδόθη ἀμέσως εἰς τὴν ἐπιτήρησιν τῆς πρὸς μητρὸς θείας της λαίδης Βίριδι, ἥτις μετέφερε τὴν ὡραίαν ἔνοχον εἰς Ῥώμην. Ἐδῶ λήγει ἡ πρώτη πρᾶξις, ἣν διηγήθημεν ἄλλοτε, ἡ δὲ συνέχεια συνοψίζεται δι' ὀλίγων λέξεων. Ἡ μὶς Φαννὴ κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ τὴν αὐστηροτάτην ἐπαγρύπνησιν καὶ νὰ δράμῃ πρὸς τὸν ἀπερίσκεπτον ἐραστήν της, ὅστις εἶχε παρακολουθήσει αὐτὴν εἰς Ῥώμην. Ἡ λυπηρὰ αὕτη λύσις προὐξένησε βαθυτάτην λύπην εἰς πάντας τοὺς Ἄγγλους ἐν Ῥώμῃ καὶ Φλωρεντίᾳ. Ὁ εὐγενὴς λόρδος οὐδὲν, ὡς βεβαιοῦσιν ἡμᾶς, ἔλαβε μέτρον κατὰ τῶν φυγάδων, ἀπόφασιν ἔχων ἀμετάκλητον ν' ἀφήσῃ τὴν θυγατέρα του εἰς τὴν τύχην της».

— Καὶ θὰ κάμῃ λαμπρά! ἀνεφώνησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, συμπτύσσων τὴν ἐφημερίδα διὰ χειρῶν τρεμουσῶν ἐκ τῆς συγκινήσεως. Ἂν ἤμην πατήρ της, δὲν θὰ τῆς ἔδιδα ποτὲ οὐδ' ἓν σελλίνιον. Ἂς ἀποθάνῃ τῆς πείνης! Γνωρίζω κάλλιστα τὸν λόρδον Κάρνιφεξ, καὶ, μὰ τὸν Θεὸν, δὲν θὰ τοῦ ὁμιλήσω ποτὲ εἰς τὴν ζωήν μου, ἂν ἔλθῃ εἰς οἱανδήποτε συνάφειαν μ' αὐτὸν τόν . . .

Ὁ ἰατρὸς δὲν ἤκουσε τὴν τελευταίαν λέξιν, διότι προφέρων αὐτὴν ὁ βαρωνέτος ἠγέρθη καὶ ἤρξατο βηματίζων τεταραγμένος ἐν τῇ αἰθούσῃ.

— Πρὸς τί τόρα ὅλη αὐτὴ ἡ ὀργή; ἠρώτησεν ἡσύχως ὁ Ἀντώνιος.

— Πρὸς εἰδοποίησιν ὅλων τῶν ἀνοήτων, ὅσαι θὰ εἶχον ὄρεξιν νὰ ἀτιμάσουν τὴν οἰκογένειάν των, ἀπήντησε βιαίως ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

Ὁ ἰατρὸς ἀπετόλμησε νὰ παρατηρήσῃ διὰ φωνῆς συνδιαλλακτικῆς:

— Εὐτυχῶς ὁ νέος φαίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς ἔντιμον οἰκογένειαν.

— Ὁ διάβολος νὰ πάρῃ τοιαύτην ἐντιμότητας ἀνέκραξεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης. Θὰ εἶνε κανεὶς ἐπαίτη! βέβαια, ὅστις ζῇ ἀπὸ τὴν φαντασίαν του καὶ τὰ χρώματά του.

— Τοιουτοτρόπως ἔζη καὶ ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος καὶ ὁ Ῥαφαὴλ, παρετήρησεν ὁ Ἀντώνιος, ὅστις ἤρχισε νὰ ἐρεθίζηται.

— Ἠμπορεῖ, ἀπήντησεν ὁ Ἄγγλος. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν θὰ ἔδιδα τὴν κόρην μου οὔτε εἰς τὸν ἕνα οὔτε εἰς τὸν ἄλλον.

Digitized by Google

Πικρά τις ἀπάντησις ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειλέων τοῦ Ἀντωνίου. Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς κατεστάλη.

— Ὁ ἄθλιος! ἐξηκολούθησεν ὁ βαρωνέτος. Καὶ νὰ μὴν εὑρεθῇ εἷς Ἄγγλος εἰς ὅλην τὴν Ἰταλίαν νὰ τοῦ χύσῃ τὰ μυαλά! Εἶνε ν' ἀρνηθῇ τις τὴν πατρίδα του!

— Ἐλᾶτε τόρα, Σὶρ Ἰωάννη, εἶπεν εὐθύμως ὁ Ἀντώνιος· δὲν πρέπει νὰ ἦσθε τόσον αὐστηρός. Ὁ ἔρως εἶνε ποτὸν μεθυστικὸν δι' ὅσους ἔχουν εἰκοσιδύο ἐτῶν ἡλικίαν.

— Ὁ ἔρως! εἶπε σαρκαστικῶς γελῶν ὁ βαρωνέτος. Μὴ χειρότερα! Αἱ λίραι καὶ τὰ σελλίνια τῆς κόρης ἐμέθυσαν τὸν κατεργάρην. Ὅλοι αὐτοὶ ... οἱ τυχοδιῶκται Ἰταλοὶ διὰ χρήματα μόνον νυμφεύονται.

Ὁ Ἰταλὸς ἐγένετο περιπόρφυρος κ' ἐδάγκασε τὰ χείλη του. Ἴσως δὲ τὸ παρετήρησεν ὁ Ἄγγλος, ἢ ἀνέκοψαν αὐτὸν οἱ ἴδιοί του λόγοι. Ἐπί τινας στιγμὰς ἐσταμάτησε πρὸ τοῦ Ἀντωνίου, ὅστις σταυρῶν τὰς χεῖρας ἠρείδετο ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου· εἶτα δὲ, ἐνδίδων εἰς αἰφνίδιόν τινα ὁρμὴν, ἔτεινεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ἰατρὸν καὶ τῷ εἶπεν εὐγενῶς, καὶ ἀπεριστρόφως:

— Ἔκαμα πολὺ κακὰ νὰ προσβάλω τὰ αἰσθήματά σας. Συγχωρήσατέ με, σᾶς παρακαλῶ. Δὲν τὸ ἤθελα. Ἡ μυσαρὰ αὐτὴ ἱστορία μ' ἐτάραξε πολύ. Ὁμολογῶ ὅτι ἀποστρέφομαι φοβερὰ τὰ συνοικέσια μὲ ξένους. Ἂς ἀφήσωμεν αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν· θέλετε νὰ παίξωμεν;

Ὁ Ἀντώνιος ἐδέχθη κ' ἐκάθισαν παρὰ τὴν τράπεζαν. Ἀλλ' ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο τόσον ἀφῃρημένος, ὥστε ὁ ἀντίπαλός του κατέβαλεν ὑπεράνθρωπον ἀγῶνα, διὰ νὰ τὸν κάμῃ νὰ κερδήσῃ. Ἦτο δὲ μεσονύκτιον σχεδὸν, ὅτε ὁ ἰατρὸς ἀνεχώρησε διὰ τῆς μικρᾶς κηπαίας θύρας. Ἀντὶ νὰ στραφῇ δεξιᾷ, ἵνα τραπῇ τὴν λεωφόρον τῆς Βορδιγέρας, ἐστράφη ἀριστερᾷ, κατέβη τὴν εἰς τὴν θάλασσαν ἄγουσαν ἀτραπὸν, καὶ ἤρχισε νὰ περιπατῇ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. Τὸ βῆμά του καίτοι βραδύτερον τοῦ συνήθους, οὐδεμίαν κατήλεγχεν ἐσωτερικὴν ταραχήν· ἀτάραχος δ' ἐπίσης ἦτο ἡ μορφή του, ἣν τὸ ὠχρὸν τῆς σελήνης φέγγος περιέβαλλεν ἠρεμόν τινα μεγαλοπρέπειαν. Περιεπάτησεν οὕτω ἐπὶ μακρὸν, εἶτα δὲ κατεκλίθη, στρέφων τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ πρωϊνὸν λυκόφως ἐπανεῦρεν αὐτὸν οὕτω κατακεκλιμένον. Ἠγέρθη τότε, καὶ οἱονεὶ συνοψίζων τὰ πορίσματα τοῦ μακροῦ του ῥεμβασμοῦ, εἶπε μεγαλοφώνως:

— Τί σημαίνει, ἐπὶ τέλους, ἂν ἄνθρωπός τις εἶνε εὐτυχὴς ἢ δυστυχής; Ἀρκεῖ νὰ κάμῃ τὸ καθῆκόν του καὶ νὰ ἦνε πιστὸς εἰς αὐτό! *Ζήτω* λοιπὸν ἡ *Ἰταλία*, ὁ πρῶτός μου καὶ τελευταῖος ἔρως!

Καὶ ταῦτα λέγων κατηυθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν του.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἔπαυσε πᾶσά του διάθεσις πρὸς δυσθυμίαν, καὶ ἡ γαλήνη τοῦ ἤθους του ἐπανῆλθεν ὁποία ἦτο κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, ὅτε τὸν ἐγνωρίσαμεν. Ἡ ἐπίσημος ἐκείνη νυκτερινὴ μελέτη κατέβαλεν ἄρά γε τὴν ἐσωτερικήν του πάλην, ἢ τῷ ἐχορήγησε νέας δυνάμεις ὅπως καταστείλῃ τὴν ἐκδήλωσιν αὐτῆς; Τὸ μυστήριον τοῦτο ἀφίνομεν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ.

[Ἕπεται συνέχεια]

Η ΥΨΩΣΙΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ

[Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ].

Ἡ Αἴγυπτος εἶνε μία ἀπέραντος ὄασις δημιουργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Νείλου ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρήμου. Τὸ Δέλτα κυρίως εἶνε δῶρον τοῦ Νείλου, ὑψωθὲν βαθμηδὸν ἐκ τῶν ὑδάτων διὰ τῆς γινομένης προσχώσεως ἐκ τῆς κατ' ἔτος καταθέσεως τῆς ἰλύος τοῦ ποταμοῦ, ὅστις διὰ τῶν ἐτησίων πλημμυρῶν του ἐπιδαψιλεύει ἐπὶ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ὄχι μόνον τὴν ἰλὺν, ἥτις γονιμοποιεῖ τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν βλάστησιν ὕδατα· ἐπομένως ἡ καλλιεργουμένη γῆ εἶνε πράγματι ἡ κοίτη αὐτοῦ τούτου τοῦ ποταμοῦ, ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εὐρεῖα χώρις ἐκείνη τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν ὁ ποταμὸς κατακλύζει κατ' ἔτος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεγαλειτέρας αὐτοῦ ὑψώσεως. Πέραν ταύτης εἶνε ἔρημος στεῖρα καὶ ἄγονος.

Οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου, τῶν ὁποίων ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ὕπαρξις αὐτὴ ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν ἐτησίων τούτων πλημμυρῶν, ἐσπούδασαν μετὰ μεγίστης προσοχῆς τὴν φορὰν καὶ τὰς περιόδους αὐτῶν. Ἦτο δὲ φυσικῶς ἑπόμενον νὰ ἑλκυσθῇ ἡ προσοχή των εἰς τοῦτο, καὶ ὡς ἐκ τῆς περιοδικῆς ἐπανόδου τῆς πλημμύρας, καὶ ὡς ἐκ τῆς κανονικότητος τῶν φάσεων αὐτῆς. Οὕτω κατ' ἔτος τὴν ἔναρξιν αὐτῆς προαγγέλλει ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ φαινόμενον, τουτέστιν ἡ ὕψωσις ἀναφαίνεται εἰς ὡρισμένην οὕτως εἰπεῖν, ἡμέραν ἐξακολουθεῖ ἐπὶ χρονικόν τι διάστημα, ἡ διάρκεια τοῦ ὁποίου εἶνε οὐχ ἧττον ὡρισμένη, καὶ μόλις διαφέρουσα κατ' ὀλίγας τινὰς ἡμέρας. Μετὰ ταῦτα ἐπέρχεται ἡ περίοδος τῆς ἐλαττώσεως, ἡ πρόοδος καὶ τὸ τέλος τῆς ὁποίας εἰσὶν ἐπίσης γνωσταὶ καὶ τακτικαί. Ἡ κανονικότης αὐτὴ ἐκπλήσσει τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ὁ Νεῖλος καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν δι' Αἰγύπτου ῥοῦν οὐδένα ἄλλον συμβάλλοντα ποταμὸν δέχεται, καὶ ἡ αὔξησίς του γίνεται ἄνευ φαινομένης αἰτίας καὶ ὑπὸ οὐρανὸν ἐντελῶς γαλήνιον καὶ καθαρόν.

Εἰς τίνα λοιπὸν αἰτίαν δύναται τοῦτο νὰ ἀποδοθῇ; βεβαίως εἰς πληθώραν ὑδάτων κατὰ τὰς πηγὰς αὐτοῦ τε καὶ τῶν κυριωτέρων συμβαλλόντων αὐτῷ ποταμῶν· εἰς πληθώραν ὅμως προερχομένην ἐκ κλιματολογικῶν ἐπιρροῶν ἀμεταβλήτου χαρακτῆρος. Ἀλλὰ τίνες εἰσὶν αἱ ἐπιρροαὶ αὗται, καὶ τίνι τρόπῳ ἐνεργοῦσι; τοῦτο εἶνε διπλοῦν ζήτημα, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο ἀδύνατον νὰ δοθῇ ἀ-

Digitized by Google

ληθὴς λύσις πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν πραγματικῶν πηγῶν τοῦ ποταμοῦ τούτου καὶ τῶν διαφόρων συμβαλλόντων αὐτῷ ποταμῶν. Ἀφότου ὅμως αἱ μεγάλαι αὗται ἀρτηρίαι, ἡ ἕνωσις τῶν ὁποίων σχηματίζει τὸν αἰγύπτιον Νεῖλον, ἐξηρευνήθησαν, καὶ ἰδίως ἀφότου ὁ **Speke, Grand** καὶ **Baker** ἀνεκάλυψαν τὰς δύο λίμνας, αἵτινες εἰσὶ πράγματι αἱ πηγαὶ τοῦ λευκοῦ Νείλου, ἢ τοὐλάχιστον αἱ μεγάλαι δεξαμεναὶ ἐν αἷς συγκεντροῦνται τὰ ὕδατα αὐτοῦ, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι κατέχομεν πᾶσαν ἀναγκαίαν λεπτομέρειαν πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος. Ἐν τοσούτῳ πρὶν προβῶμεν εἰς τοῦτο, θέλομεν ἐκθέσει τίνι τρόπῳ λαμβάνει χώραν ἡ ὕψωσις τοῦ Νείλου ἐν Αἰγύπτῳ, σημειοῦντες συγχρόνως τὰς ἀκριβεῖς χρονολογίας τῶν κυριωτέρων αὐτῆς φάσεων.

Ὁ αἰγύπτιος Νεῖλος ἄρχεται, ἤτοι λαμβάνει τὸ ὄνομα τοῦτο, ὀλίγον κάτωθεν τοῦ Καρτοὺμ, εἰς τὴν θέσιν ὅπου γίνεται ἡ συμβολὴ τοῦ κυανοῦ καὶ λευκοῦ Νείλου (**Bahar-el-azrak** καὶ **Bahar-el-abiat**) ῥέων οὕτω μέχρι τῆς Μεσογείου. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἄκρων γίνεται ἡ πλημμύρα, ἥτις παρήγαγε τὸ γεωργήσιμον ἔδαφος τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἥτις ἐξακολουθεῖ μέχρι τοῦδε γονιμοποιοῦσα αὐτό. Οὕτω παραμένων τις ἐν ὡρισμένῳ τινὶ τόπῳ, ἐν Καΐρῳ ἐπὶ παραδείγματι, δύναται νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἀκριβῆ ἐκείνην τάξιν, μεθ' ἧς τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς ἀνυψώσεως παρουσιάζεται. Ἡ πρώτη ὕψωσις τοῦ ποταμοῦ συμβαίνει πράγματι ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῶν θερινῶν τροπῶν. Τὴν ἑσπέραν τῆς 5[17 Ἰουνίου φαίνονται τὰ πρῶτα ὕδατα, καὶ οἱ κάτοικοι ὁλοκλήρου τῆς Αἰγύπτου πανηγυρίζουσι τὴν ἐμφάνισίν των διὰ δημοσίων ἑορτῶν. Τὰ ὕδατα ταῦτα ἀναμένονται μετὰ μεγάλης ἀνυπομονησίας, καθότι ὡς καθαρὰ καὶ διαυγῆ ἐλαττοῦσι τὰς ἀκαθαρσίας τοῦ ὑπάρχοντος ἤδη στασίμου ὕδατος, τῆς δὲ προσεγγίσεώς των προηγεῖται ἐπί τινας ἡμέρας πυκνὴ δρόσος καθαρίζουσα τὸν ἀέρα ἐκ τῶν δηλητηριαζόντων αὐτὸν μιασμάτων. Τὰ πρῶτα ταῦτα ὕδατα ἔρχονται ἐκ τοῦ κυανοῦ Νείλου, ἡ δὲ ὕψωσις ἅπαξ ἀρξαμένη ἐξακολουθεῖ τακτικώτατα μέχρι τῆς 5[17 Ἰουλίου, ὅτε διὰ μιᾶς ἀναφαίνεται σπουδαία ὕψωσις προερχομένη ἐκ τοῦ λευκοῦ Νείλου, ὅστις συνεισφέρει μεγαλείτερον ὄγκον ὕδατος ἢ ὁ κυανοῦς, συγχρόνως δὲ ἡ θέα τοῦ ποταμοῦ μεταβάλλεται, τουτέστι θολοῦται εἰς ὑπερβολήν, καὶ ἀπὸ τῆς 19[31 Ἰουλίου λαμβάνει χρῶμα κοκκινωπὸν ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ποσότητος τῆς ἰλύος ἣν φέρει μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ τὸ χρῶμα τοῦτο διατηρεῖ μετὰ ταῦτα. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου συνέχονται ἐντὸς τῆς κοίτης των δι' ἰσχυρῶν προχωμάτων ἐπὶ τούτῳ κατασκευαζομένων, ἀλλ' ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς δευτέρας ταύτης ἐξογκώσεως τῶν ὑδάτων ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ποταμοῦ καθίσταται ἱκανῶς ὑψηλοτέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἡ δὲ αὔξησις ἐξακολουθεῖ, δίδεται διέξοδος εἰς τὰ ὕδατα, ἀνοιγομένων τῶν διαφόρων διωρύγων, δι' ὧν ἡ πλημμύρα διαδίδεται καθ' ὅλον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τόπου.

Κατὰ δὲ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου ἀνοίγεται ἡ ἐν Καΐρῳ διῶρυξ μετὰ μεγάλης ἐπισημότητος, αἱ δὲ γινόμεναι ἑορταὶ ὑπενθυμίζουσιν εἰς τὸν θεατὴν τὴν ἐπισημότητα, μεθ' ἧς ὁ στρατηγὸς Ναπολέων κατὰ τὴν 6]18 Αὐγούστου τοῦ 1798, ἐνασχολούμενος εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῆς παρ' αὐτοῦ κατακτηθείσης Αἰγύπτου, ἐπανηγύρισε τὴν τελετὴν ταύτην.

Ἡ ὕψωσις ἐν τοσούτῳ ἐξακολουθεῖ καὶ μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἀλλ' εἶνε ὀλιγώτερον ἐπαισθητή, καθότι ὁ Νεῖλος τότε ἀποτελεῖ πραγματικὴν θάλασσαν ἐκ 200 λευγῶν μήκους καὶ 4-5 πλάτους, ἐπομένως δὲν δύναται νὰ αὐξάνῃ εἰμὴ ἐλαφρῶς. Φθάνει τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς ὑψώσεώς του κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν, μεθ' ἡμέρας 100 ἀπὸ τῆς πρώτης ὑψώσεως, ἐνίοτε ὅμως μετὰ τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς ἐλαττώσεως τῶν ὑδάτων ἐπέρχεται νέα ὕψωσις, καὶ τότε ἡ πλημμύρα διαρκεῖ 120 ἡμέρας. Τὴν 2]14 Ὀκτωβρίου ἢ καὶ βραδύτερον ἐνίοτε ἄρχεται ἡ ὑποχώρησις τῶν ὑδάτων, καὶ ἐξακολουθεῖ ἐπὶ τόσον καιρὸν, ὅσον σχεδὸν καὶ κατὰ τὴν ἀνάβασιν, μεχρισοῦ φθάσῃ εἰς τὸ σύνηθες σημεῖον, ὅτε ὁ ποταμὸς ῥέει πλέον ἡσύχως μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ ἀνάβασις ἐπανέρχεται. Ἐκ τούτου οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι κατεμέτρων τὸν χρόνον καὶ τὰς γεωργικὰς ἐργασίας των σύμφωνα μὲ τὰς διαφόρους φάσεις τοῦ ποταμοῦ, διαιροῦντες τὸ ἔτος εἰς τρεῖς περιόδους ἐξ 120 ἡμερῶν ἑκάστην. Ἡ πρώτη τούτων, ἀρχομένη ἀπὸ τῶν θερινῶν τροπῶν καὶ διαρκοῦσα μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, ἦτο ἡ τῆς πλημμύρας τῆς γονιμοποιούσης τὴν γῆν· ἡ δευτέρα ἀρχομένη ἀπὸ τῶν μέσων Ὀκτωβρίου, ἐποχῆς τῆς σπορᾶς τῶν καρπῶν, καὶ λήγουσα τὸν Μάρτιον, ἦτο ἡ τῆς βλαστήσεως, τέλος ἡ τρίτη περίοδος, ἡ τοῦ θέρους, ἀρχομένη τὸν Μάρτιον, συνεπλήρου τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ, λήγουσα κατὰ τὰς θερινὰς τροπάς.

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν φαινομένων τούτων ἐρχόμεθα ἤδη νὰ εἴπωμέν τινα καὶ περὶ τῶν παραγουσῶν αὐτὰ αἰτιῶν καὶ τῶν λόγων, οἵτινες ἐξασφαλίζουσι τὴν περιοδικὴν ἐπάνοδον αὐτῶν μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας.

Ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ ὀροπεδίου τῆς Ἀφρικῆς κεῖνται δύο μεγάλαι λίμναι, αἱ *Βικτωρία Νυάνζα*, καὶ *Ἄλβερτ Νυάνζα* ὀνομασθεῖσαι.

Αὗται εἰσὶν αἱ δύο μεγάλαι δεξαμεναὶ τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου. Οἱ ἐπικρατοῦντες ἐκεῖ ἀνατολικοὶ ἄνεμοι ὠθοῦσι πρὸς τὰ Σελήνια ὄρη τοὺς ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ ἀναδιδομένους ἀτμούς, οἱ ἀτμοὶ οὗτοι, συμπυκνούμενοι καὶ καταπίπτοντες εἰς βροχὴν ἢ χιόνα, προξενοῦσι τοσαύτην ὑγρασίαν, ὥστε, μολονότι αἱ χῶραι ἐκεῖναι κεῖνται ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν, ὁ μέσος ὅρος τῆς θερμοκρασίας

Digitized by Google

αὐτῶν οὐδέποτε ὑπερβαίνει τὴν τοῦ Καΐρου (24⁰). Μῆνες τινὲς, ἀκριβῶς ἐκεῖνοι οἱ τοῦ ἡμετέρου χειμῶνος, εἰσὶν ἐκεῖ ξηρότεροι καὶ θερμότεροι τῶν ἐπιλοίπων τοῦ ἔτους, καὶ κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἡ ἐπιφάνεια τῶν μεγάλων ἐκείνων λιμνῶν ταπεινοῦται ὀλίγον συνεπείᾳ τῆς ἐξατμίσεως. Ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τοῦ Φεβρουαρίου ἄρχονται αἱ βροχαὶ, αἵτινες σχηματίζουσιν ἀπειρίαν χειμάρρων, οἱ χείμαρροι σχηματίζουσι ποταμοὺς αὐξανομένους καὶ ἐκ τῆς τήξεως τῆς χιόνος, καὶ ἅπαντες οὗτοι οἱ ποταμοὶ ἢ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν χύνονται εἰς τὰς ἄνω εἰρημένας λίμνας, αἵτινες ἐκχειλίζουσαι σχηματίζουσι νέους ποταμοὺς, ἐκ τῆς συμβολῆς τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ὁ λεγόμενος λευκὸς Νεῖλος. Περὶ τὴν 12[24 Φεβρουαρίου παρατηρεῖται εἰς τὸ Γονδοκόρο ὕψωσίς τις ελαφρὰ τοῦ λευκοῦ Νείλου, ἥτις λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ταχύτητος τοῦ ῥεύματος, ὤφειλε νὰ φανῇ εἰς τὸ Καρτοὺμ τὴν 25[7 Ἀπριλίου. Ἐπειδὴ ὅμως ἀπὸ Γονδοκόρο μέχρι Καρτοὺμ ὁ λευκὸς Νεῖλος διέρχεται δι' ἀπείρων ἑλῶν, τὸ πλάτος τῶν ὁποίων εἶνε ἴσον μὲ τὸ τῆς Ἀδριατικῆς, ἐμποδίζεται ἐν μέρει ὁ ῥοῦς αὐτοῦ τόσον ἐκ τῆς ἐφαπλώσεώς του ἐπὶ τοσαύτης ἐπιφανείας, καθὼς καὶ ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ συμπαρασύρῃ τὰ στάσιμα καὶ ἑλώδη καταστάντα παλαιὰ ὕδατα, ἅτινα ἐμποδίζουσιν οὐσιωδῶς τὸ ῥεῦμα. Κατὰ συνέπειαν, ἀντὶ νὰ φανῶσι τὰ πρῶτα νέα ὕδατα εἰς τὸ Καρτοὺμ κατὰ τὴν 25[7 Ἀπριλίου παρουσιάζονται μόνον κατὰ τὴν 7[19 Μαΐου. ἀφοῦ προηγήθησαν αὐτῶν τὰ ἀκάθαρτα καὶ ἑλώδη ὕδατα, ἅτινα καλούμενα ὑπὸ τῶν ἐντοπίων «πράσινα ὕδατα» φθάνουσιν εἰς Κάϊρον περὶ τὴν 25[6 Ἰουνίου.

Αἱ βροχαὶ ἐντοσούτῳ ἅπαξ ἀρξάμεναι εἰς τὰς περὶ τὰς λίμνας ἐκείνας χώρας ἐξακολουθοῦσιν ἄνευ διακοπῆς ἐπὶ μῆνας, καὶ ἡ ἀνύψωσις τοῦ λευκοῦ Νείλου προχωρεῖ, εἰ καὶ βραδέως κατ' ἀρχὰς, ὡς ἐκ τῶν κωλυμάτων, ἅτινα τὰ ὕδατα ἀπαντῶσιν εἰς τὸν δρόμον των.

Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου καιρὸν ἄρχεται καὶ ἡ ἐποχὴ τῶν βροχῶν εἰς τὴν Ἀβυσσινίαν, ὅπου κεῖται ἡ λίμνη Τσάνα, ἡ δεξαμενὴ αὕτη τοῦ κυανοῦ Νείλου. Ἡ περίοδος αὕτη ἄρχεται ὀλίγον βραδύτερον ἢ κατὰ τὰς ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν χώρας καὶ διαρκεῖ ὀλιγώτερον καιρὸν, ἀλλ ὁ κυανοῦς Νεῖλος κατέχων διπλασίαν κλίσιν τῆς τοῦ λευκοῦ Νείλου καὶ περιωρισμένος καθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ ῥοῦ αὐτοῦ μεταξὺ ὑψηλῶν ὀχθῶν, αἵτινες συνέχουσι τὰ ὕδατα αὐτοῦ, ἐπιῤῥεάζεται ταχύτερον καὶ ἡ ὕψωσις αὐτοῦ φαίνεται εἰς τὸ Καρτοὺμ τὴν 15[27 Ἀπριλίου, ἤτοι 22 ἡμέρας πρὸ τῆς τοῦ λευκοῦ Νείλου. Τὰ ὕδατα αὐτοῦ ῥέοντα ἐπὶ βραχωδῶν κλιτύων εἰσὶ καθαρώτατα, καὶ εἶνε αὐτὰ ἐκεῖνα, ἅτινα φθάνοντα εἰς Κάϊρον περὶ τὰς θερινὰς τροπὰς, προξενοῦσι τὴν πρώτην ἀνάβασιν τοῦ ποταμοῦ, καὶ μιγνύμενα μὲ τὰ παλαιὰ πρασινωπὰ ὕδατα διασκεδάζουσι τὰς ἐπιβλαβεῖς ἰδιότητας αὐτῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ λευκὸς Νεῖλος, κατακλύσας τὰς ἄνωθεν τοῦ Καρτοὺμ ἀπείρους ἑλώδεις ἐκτάσεις καὶ ἀναπληρώσας τὴν ἕνεκα τούτου ἀπώλειαν μεγάλου ὄγκου ὑδάτων ἐκ τῶν ἐξακολουθουσῶν βροχῶν, εἰσέρχεται εἰς τὸ τακτικὸν ῥεῦμά του καὶ ἡ ὕψωσίς του γίνεται πλέον καταφανής. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὄγκος τῶν ὑδάτων αὐτοῦ εἶνε ἀσυγκρίτως μεγαλείτερος τῶν τοῦ κυανοῦ Νείλου, προξενεῖ τὴν αἰφνιδίαν ἐκείνην καὶ ταχεῖαν ἀνάβασιν τοῦ αἰγυπτίου Νείλου, ἥτις, ὡς εἴπομεν, συμβαίνει ἐν Καΐρῳ τὴν 5[17 Ἰουλίου, καὶ διὰ τῆς ὁποίας πληροῦνται αἱ διάφοροι διώρυγες καὶ πλημμυρεῖται ἡ χώρα. Ἡ δὲ μεγάλη ποσότης τῆς ἰλύος, ἣν τὰ ὕδατα ταῦτα φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ἥτις δὲν κατακαθίζει ἐφόσον τὰ ῥεύματα κινοῦνται, καθιστᾷ τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ κοκκινωπὰ καὶ λιπαίνει καὶ γονιμοποιεῖ τὰς κατακλυζομένας γαίας, ἐφ' ὧν ἡ ἰλὺς αὕτη κατακαθίζει διαρκούσης τῆς πλημμύρας. Αἱ γαῖαι αὗται ἐσχηματίσθησαν διὰ τοῦ τρόπου τούτου δαπάνῃ τῶν ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν χωρῶν, ἐξ ὧν ὁ λευκὸς Νεῖλος ἀφαιρεῖ κατ' ἔτος μεγάλους ὄγκους γῆς καὶ συμπαρασύρῃ μεθ' ἑαυτοῦ.

Ἐφ' ὅσον αἱ βροχαὶ ἐξακολουθοῦσι ῥαγδαῖαι καὶ διαρκεῖς εἰς τὰς χώρας ἐκείνας, ἡ ἀνάβασις τοῦ ποταμοῦ ἐξακολουθεῖ, ἡ δὲ ἐλάττωσις ἄρχεται ὡς ἐῤῥέθη περὶ τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν, ἀφοῦ αἱ βροχαὶ αὗται, χωρὶς νὰ παύσωσιν ἐντελῶς, δὲν εἶνε ὅμως πλέον ἀρκετὰ ἄφθονοι, ὥστε νὰ δύνανται νὰ κρατήσωσι τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ τόσον ὑψηλὰ, οὐχ ἧττον τὰ ἐξ αὐτῶν ὕδατα συγκεντρούμενα εἰς τὰς προειρημένας λίμνας συντελοῦσι μεγάλως εἰς τὸ νὰ βραδύνωσι τὴν κατάβασιν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐξακολουθοῦσιν ἐπί τινας μῆνας ἀκόμη παρέχοντα ποσότητα τινὰ ὑδάτων εἰς αὐτόν.

Ἐπομένως ἡ ἀνύψωσις τοῦ Νείλου ὀφείλεται πράγματι εἰς τὴν κλιματολογικὴν κατάστασιν τῆς τε Ἀβυσσινίας καὶ τοῦ ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν ὀροπεδίου τῆς Ἀφρικῆς, καθὼς καὶ εἰς τοὺς τακτικώτατα πνέοντας ἀνατολικοὺς ἀνέμους, οἵτινες ὠθοῦσι τὰς ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ ἐξατμίσεις πρὸς τὸ κεντρικὸν ὀροπέδιον τῆς Ἀφρικῆς. Πρὸ πάντων ὅμως εἰς τὸ ἀμετάβλητον τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους εἰς τὰ ὑπὸ τὸν τροπικὸν ἐκεῖνα κλίματα. Εἰς τὴν ἀτμοσφαιρικὴν λοιπὸν κατάστασιν τῶν χωρῶν ἐκείνων δυνάμεθα μόνον νὰ ἀνεύρωμεν τὰς πρωτίστας αἰτίας τοῦ παραδόξου τούτου φαινομένου τοῦ Νείλου, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας ἔμενεν αἴνιγμα ἄλυτον.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 11 Ἰουλίου 1881.

Ι. Α. Αγαδβε.

Ἡ τιμιότης εἶνε βάσις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀληθῶς εὐγενοῦς ἀνθρώπου.

Digitized by Google

Ο ΑΠΟΛΥΘΕΙΣ ΚΑΤΑΔΙΚΟΣ

Ἐν Πρωσσίᾳ τὰ δικαστήρια τῶν συνέδρων δύνανται νὰ καταδικάσωσι κακοῦργόν τινα, κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἐνοχῆς του, εἰς μακρότατον χρονικὸν διάστημα καθείρξεως. Ἀλλαχοῦ ἄνθρωπος, ἄξιος νὰ καταδικασθῇ εἰς ποινὴν ὑπερβαίνουσαν τὰ εἰκοσαετῆ καταναγκαστικὰ ἔργα, καταδικάζεται ἰσοβίως εἰς τὸ κάτεργον. Ἐν Γερμανίᾳ ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος εἶνε δυνατὸν νὰ καταδικασθῇ εἰς εἰκοσιπέντε, τριάκοντα, τεσσαράκοντα ἔτη καθείρξεως καὶ ἔτι πλέον.

Τῷ 1826 δεκαοκταέτης νεανίας κατηγορήθη ἐπὶ φόνῳ. Ὠνομάζετο Ὄθων Μύλλερος, ὡς πάντες σχεδὸν οἱ Γερμανοί. Τὰ κατὰ τὴν ὑπόθεσίν του δὲν ἦσαν ἐναργῆ.

Ἐθεάθη περιφερόμενος περὶ τὸ θέατρον τοῦ ἐγκλήματος. Ἐκτὸς τούτου δὲ μόνος αὐτὸς εἶχε συμφέρον ν' ἀποθάνῃ γέρων τις ὃν ἔμελλε νὰ κληρονομήσῃ.

Ἐν τούτοις ὁμίχλη ἐκάλυπτεν ἐπὶ τοσοῦτον τὰ γεγονότα, ὥστε εὐσυνείδητος δικαστὴς θὰ ἐδίσταζε νὰ ἐξενέγκῃ κατ' αὐτοῦ θανατικὴν ἀπόφασιν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ δικαστὴς οὗτος μεθ' ὅλην τὴν εὐσυνειδησίαν του εἶχε πάντοτε ἀκατανίκητον πρὸς τὸ τιμωρεῖν ῥοπήν, ἐπειδὴ δ' ἄλλως ἐνδείξεις ἐνοχοποιητικώταται ἐπεβάρυνον τὸν Ὄθωνα Μύλλερον, κατεδικάσθη εἰς κάθειρξιν πεντήκοντα ἐτῶν.

Ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις ἀνεγνώσθη, ὡς πᾶσαι τοῦ κόσμου αἱ καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις, διὰ φωνῆς ὑπορρίνου καὶ διὰ τόνου ἀδιαφορίας πλήρους.

— Πεντήκοντα ἔτη καθείρξεως! θὰ εἴπητε, τότε λοιπὸν κατεδικάσθη εἰς ἰσόβια δεσμά.

Ἐκ πρώτης ὄψεως οὕτω σκέπτονται πάντες. Ἀλλὰ λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ Ὄθων Μύλλερος μόλις εἶχε περατώσει τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος του, ὅτι ἦτο ῥωμαλεώτατος, καὶ ὅτι πολλοὶ τῶν συγχρόνων μας ὑπερβαίνουσι τὰ ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα ἔτη.

— Πράγματι . . . ἐν τούτοις . . .

— Ἄλλως τε τὰ γεγονότα ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ πραγματικότητι αἴρουσι πᾶσαν ὑπόθεσιν, πᾶσαν σκέψιν.

— Ὁ Ὄθων Μύλλερος διήνυσε τὸν ἥμισυν αἰῶνα τῆς ποινῆς του;

— Ναί. Πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι κατὰ τὸ πρῶτον ἑξάμηνον τοῦ ἔτους 1876, ἂν εἶνε ἀκριβεῖς αἱ ἀναμνήσεις μου, ὁ δυστυχὴς Μύλλερος ἐκτίσας καὶ ὑπερεκτίσας τὴν ποινήν του, ἀπελύθη.

Οὐδεμία πλέον ὑφίστατο ἀμφιβολία περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ χαρακτῆρος τοῦ δεσμώτου. Ἡ ἐργασία τῶν χειρῶν του ἀπήνεγκεν αὐτῷ χρηματικόν τι ποσόν. Τὸ ἐνεχείρισαν πρὸς αὐτόν, τῷ ηὐχήθησαν κατευόδιον, καὶ εἶτα ἐξέβαλον αὐτὸν κατηγορικώτατα τῆς θύρας τοῦ δεσμωτηρίου.

Β'

Τὸ περίεργον — καὶ συγχρόνως φυσικώτατον — ἐν τῇ καταστάσει τοῦ Ὄθωνος Μυλλέρου ἦν ὅτι ἐπεθύμει διακαῶς νὰ ἴδῃ λάμπον τέλος τὸ φῶς τῆς ἀπελευθερώσεώς του. Ἀπὸ πέντε ἤδη ἐτῶν ἠρίθμει τὰς παρερχομένας ὥρας λεπτὸν πρὸς λεπτόν.

Ἡ ἐλευθερία! Ἰδοὺ τὸ χρυσοῦν ἴνδαλμά του. Ποσῶς δὲν ἔμελεν αὐτῷ πῶς ἔμελλε νὰ τὴν μεταχειρισθῇ. Ἡ ἐλευθερία! Δὲν ἦτο δι' αὐτὸν τὸ πᾶν;

Τὴν τελευταίαν πρὸ τῆς ἀπολύσεώς του νύκτα οὐδὲ λεπτὸν ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς του. Κατὰ τὸ λυκαυγὲς ἐνεδύθη κατεσπευσμένως.

Οἱ πυλωροὶ τῶν δεσμωτηρίων σπανιώτατα λαμβάνουσι τὴν τιμὴν ν' ἀποφυλακίσωσι δεσμώτην ἀπὸ πεντήκοντα ἐτῶν καθειργμένον. Τοιοῦτοι ξένοι δὲν λησμονοῦνται· δὲν τὸν ἐλησμόνησαν. Μετὰ δέκα λεπτὰ ἦτον ἐκτός, μόνος ἐπὶ τῆς φλιᾶς τοῦ ἀπαισίου ἐκείνου οἰκοδομήματος, ἐν ᾧ παρῆλθεν ὁ βίος του.

Καὶ τότε κατελήφθη ὑπὸ μωροῦ φόβου. Ὥρμεμφύτως ἐστράφη πρὸς τὰ ὀπίσω ὅπως ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὴν εἱρκτήν του. Μετὰ τοσαῦτα ἔτη ἀπώλεσε τὴν ἕξιν τοῦ αὐτεξουσίου, ὥστε ὀδύνη σχεδὸν κατέλαβεν αὐτὸν σκεφθέντα τί ἔμελλε νὰ πράξῃ.

Ποῦ ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ; Τί θὰ ἔτρωγε; Πρὸς ποῖον θὰ ἐτόλμα νὰ ὁμιλήσῃ;

Ὁ Ὄθων Μύλλερος ἦτο προσέτι, ἐλησμόνησα νὰ τὸ εἴπω, φύσις ἐπιρρεπὴς πρὸς τὸν θεωρητικὸν βίον.

Ἐν τῇ εἱρκτῇ κατ' ἀρχὰς ἐδυσανασχέτει μέν, ἀλλὰ, κατὰ τὴν ἀκριβῆ τῆς λέξεως σημασίαν, δὲν ὑπέφερε.

Ὡς πάντες οἱ καθειργμένοι, ὁ δυστυχὴς ὠνειροπόλει ἀκαταπαύστως δραπετεύσεις, ἀλλ' οὐδέποτε ἀπεπειράθη ν' ἀποδράσῃ, ἔμενε δ' οὕτω ζῶν ὡς φυτόν, εἰς οὐδὲν ἐνδιαφερόμενος, οὐδὲν μανθάνων, οὐδ' ὑποπτεύων τί συνέβαινεν ἐκτός. Ἂν δὲ προσθέσω ὅτι ὁ ἄθλιος νέος ἠγνόει τέλεον καὶ ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, θὰ παράσχω ἀκριβῆ σχεδὸν ἰδέαν τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς καταστάσεως τοῦ πνεύματος τοῦ Ὄθωνος Μυλλέρου.

Γ'

Ἵστατο λοιπὸν ἐκεῖ ἀκίνητος, κατεπτοημένος. Πρῶτον τότε ἐνόησεν ὅτι ὁ κόσμος δὲν ὑφίστατο ἐκτὸς τοῦ δεσμωτηρίου, ὅπως αὐτὸς τὸν ἐφαντάζετο. Οὐ μόνον οὐδένα ἐγίνωσκεν ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει, ἣν κατῴκησεν ὡς ἀριθμὸς ἐπὶ πεντηκονταετίαν, ἀλλ' ἀνελογίσθη ὅτι καὶ εἰς αὐτὸ ἔτι τὸ χωρίον του πολὺ ὀλίγοι ἐξ ὅσων εἶχε γνωρίσει θὰ ἐπέζων.

Ἄλλως τε ἔπρεπε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ χωρίον τοῦτο.

Ὁ Ὄθων Μύλλερος ἤξευρε κάλλιστα ὅτι ἔρω-

των θὰ ἐμάνθανε ποίαν ὁδὸν ἔπρεπε νὰ τραπῇ. Καὶ ἐσκόπει φυσικώτατα ν' ἀναχωρήσῃ πεζῇ, ὅπως τῷ 1826.

Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις ἀπὸ τόσον μακροῦ χρόνου δὲν εἶχεν ὁμιλήσει εἰμὴ μόνον πρὸς δεσμοφύλακας, πρὸς ἐπιστάτας ἢ πρὸς συνδεσμώτην τού τινα, ᾐσθάνετο ἀκατανίκητον ἀποστροφὴν ν' ἀποταθῇ πρὸς τοὺς διαβάτας.

Ὀδυνηράν τινα δειλίαν ἐνέπνεεν αὐτῷ ἡ θέσις του ὡς ἀπολυθέντος κακούργου, ἡ δὲ ταραχὴ εἰς ἣν ἐνέβαλλεν αὐτὸν τοσούτῳ μακροχρόνιος ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἀπομάκρυνσις, ἐδιπλασίασε τὸν τρόμον του.

Τὸ εἴπομεν, ἀπεπειράθη νὰ ἐπιστρέψῃ νὰ τείνῃ τὰς χεῖράς του εἰς τὰς ἁλύσεις. Ἔστρεψε μάλιστα καὶ ἓν βῆμα πρὸς τὰ ὀπίσω ὅπως κρούσῃ τὴν θύραν ἐκείνην, ἣν ἀπὸ τοσούτων ἐτῶν ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ ἀνοίγουσαν, καὶ ζητήσῃ τὴν εἱρκτήν του.

Ἀλλ' ἔστη σκεφθεὶς ὅτι θὰ τὸν ἐχλεύαζον, καὶ προὐχώρησε βήματά τινα πρὸς τὰ πρόσω.

Ἦτον ἔαρ. Ἡ πέμπτη ὥρα εἶχε σημάνει εἰς πάντα τὰ ὡρολόγια τῆς πόλεως. Ὁ ἥλιος ἀνέτελλε περιπόρφυρος. Ὁ ἀὴρ ἦτο καθαρότατος καὶ τὸν ἀνέπνεε μεθ' ἡδυπαθείας.

Κατ' εὐτυχίαν ἡ σκηνογραφία αὕτη τῆς φύσεως κατέστησε θαρραλεώτερον τὸν δυστυχῆ. Ἤρξατο ὁριστικῶς πλέον βαδίζων, προχωρῶν πρὸς τὰ πρόσω, ἀγνοῶν ποῦ, ἐλπίζων ἐπὶ τὴν Πρόνοιαν.

Ἄλλως δ' ὑπελάμβανεν ἑαυτὸν πλούσιον.

Ἡ κατὰ τὸ μακρὸν διάστημα τῆς καθείρξεώς του ἐργασία του, ὅσον γλίσχρως καὶ ἂν ἀντημείφθη, ἀπήνεγκεν αὐτῷ τετρακόσια ἑβδομήκοντα τάλληρα περίπου, καὶ ὁ δυστυχὴς γέρων ἐσκέπτετο ὅτι τοιοῦτον ἔχων θησαυρὸν ἠδύνατο ν' ἀψηφήσῃ τῆς δυστυχίας τὰς ἐπιδρομάς.

Ἅμα εἰσελθὼν εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως, ἥτις ἐντούτοις ἦτο μία τῶν ἀθλιεστέρων παραρρηνείων πόλεων, κατεμαγεύθη. Οὐδέποτε εἶχε φαντασθῆ τοιαῦτα θαυμάσια.

Αἱ ἐν σχήματι στρατώνων νεώτεραι οἰκίαι τὸν ἐνέπλησσον θαυμασμοῦ. Τῷ ἐφαίνοντο ἀπαράμιλλα μέγαρα. Ἐν ταῖς ἀναμνήσεσι τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἀναζητῶν οὐδὲν εὕρισκε δυνάμενον νὰ συγκριθῇ πρὸς ὅσα εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν. Ἐν τούτοις, πρέπει νὰ τὸ εἴπωμεν χάριν τῆς ἀληθείας, ὁ πρώην δεσμώτης ὑπέμενε πάσας ταύτας τὰς ἐκπλήξεις μετὰ ποιᾶς ψυχικῆς εὐσταθείας.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ὁ Ὄθων Μύλλερος κεχηνὼς τὸ στόμα ἔχων καὶ ἐκπλήκτους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξήταζε καὶ ἐθαύμαζε, ὄρθριός τις ἐργάτης ἐπεφάνη πρὸς αὐτὸν βαδίζων.

Οὗτος ἦτον ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ὃν ὁ γέρων ἔβλεπεν ἀπὸ πεντήκοντα ἐτῶν, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ.

Παρὰ τὴν ἄτεγκτόν του φύσιν ᾐσθάνθη ζωηροτάτην συγκίνησιν καὶ φόβον τινά. Τῷ ἐφάνη ὅτι πάντες ἔμελλον ν' ἀναγνώσωσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου του ὅτι ἦτο δεσμώτης μόλις ἀπολυθείς.

Τίποτε. Ὁ ἐργάτης οὐδόλως προσέσχε πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' ἑτέρωθεν τῷ προὐξένησε κατάπληξιν εἰς τρόμον ἀμέσως μεταβληθεῖσαν.

Πράγματι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ χειρῶναξ, διαβὰς παρὰ τὸν Ὄθωνα Μύλλερον ἐξήγαγεν ἀπὸ τοῦ θυλακίου του τεμάχιον ξύλου λεπτότατον, μακρὸν ὡς δάκτυλος καὶ ὀλίγῳ βραχύτερον, χονδρὸν δ' ὡς καρφίς. Τὸ παρετήρησε συντόνως κατ' ἀρχάς. εἶτα δὲ διὰ κινήσεως ταχείας προσέτριψεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς κνήμης τῆς ἀναξυρίδος του καὶ . . . τὸ ξύλινον τεμάχιον ἀνεφλέχθη. Ὁ ἐργάτης ἀνῆψε τὴν πίπαν του. Ὁ Ὄθων Μύλλερος δὲν ἐνόει. Ἐπίστευσεν ὅτι βλέπει μαγείαν τινά.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγκαθείρξεώς του ὁ ἀμαθὴς χωρικὸς εἶχεν ἴδει πάσας τὰς νύκτας ἐν τῇ θολωτῇ στοᾷ τοῦ δεσμωτηρίου φέγγουσαν τὴν αὐτὴν λυχνίαν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐλαίου. Ἤξευρεν ὅτι τὴν ἀνῆπτον κατ' ἀρχὰς διὰ φωτὸς ἐκ πυρολίθου παραγομένου. Ἀλλ' εἶτα δὲν ἐμερίμνησε πλέον πῶς τὴν ἀνῆπτον, καὶ τὸ χημικὸν αὐτὸ φωσφόρον, τὸ φωσφόρον αὐτό, τὸ οὕτως οἰκεῖον καταστὰν πρὸς τὰ ἤθη μας σήμερον, ὥστε πιστεύομεν σχεδὸν ὅτι ἀνέκαθεν ὑπῆρχε, τὸ χημικὸν αὐτὸ φωσφόρον ἐφάνη εἰς τὸν δυστυχῆ ὡς διαβολικὴ ἐνέργεια.

Ἐσκέφθη νὰ κάμῃ τὸν σταυρόν του ὅπως ἐξορκίσῃ τὸν δαίμονα. Ἀλλ' ὁ ἐργάτης διῆλθε παρ' αὐτόν, ἔχων τόσον ὀλίγον καταχθόνιον ἦθος, ὥστε ὁ Ὄθων Μύλλερος εἶπε καθ' ἑαυτόν :

— Μπορεῖ νὰ τὸ 'βρῆκαν αὐτὸ ἀφ' οὗ 'φυλακίσθηκα κ' ἔπειτα.

Δ'

Ἐν τούτοις ἡ σκέψις αὕτη μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ τὸν ἐνεθάρρυνεν. Τὸ τεμάχιον ἐκεῖνο τοῦ ξύλου τὸ ἀναφλεγόμενον μόνον, ὡς διὰ μαγείας, διὰ μιᾶς μόνης κινήσεως, συνετάραττε τὴν φαντασίαν του. Ἐμπεφορημένος ἔτι τῶν δεισιδαιμονιῶν τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ἄκων ὁ δυστυχὴς ἐπίστευεν εἰς τὰς μαγγανείας, καὶ διελογίζετο μὴ τὸ φαινόμενον τοῦτο ἔθηκαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ὅπως τὸν καταπλήξωσι.

Ἡ ὁδὸς ἐν τοσούτῳ ἐπληροῦτο ὁλονέν.

Ἐν ᾧ ὁ Ὄθων Μύλλερος προὐχώρει βήματι βαρεῖ, ἄλλοι ἐργάται, καταστηματάρχαι, ὑπάλληλοι, καὶ θεραπαινίδες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν οἰκιῶν των ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὸ ἔργον των, εἰς τὰ καταστήματά των ἢ πρὸς ὀψωνίαν.

Πολλοὶ ἔφερον ἀνὰ τὸ στόμα τὴν χονδρὴν ἐκ πορσελάνης πίπαν των, πεπληρωμένην ἄχρι στεφάνης, οὐκ ὀλίγοι δὲ προσέτριβον τὸ μικρὸν τεμάχιον τοῦ ξύλου εἴτε ἐπὶ τοῦ πέλματος τοῦ ὑποδήματός των, εἴτε ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου, εἴτε ἐπὶ τοῦ τοίχου.

Καὶ πάντοτε αἰφνιδίως ἀνεφλέγετο χωρὶς οὐ-

Digitized by Google

δεὶς νὰ φαίνηται οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἐκπληττόμενος.

Τότε τὴν κατάπληξιν τοῦ γέροντος διεδέξατο θαυμαστικὴ περιεργία τοιαύτη, ὥστε ἀνεζήτει ἀπλήστως διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του τοὺς κρατοῦντας πίπας καὶ τοὺς παρηκολούθει ὅπως τοὺς ἴδῃ ἀνάπτοντας αὐτάς.

Εἶτα ἡ περιεργία του αὕτη μετεβλήθη εἰς παιδικὴν χαρὰν πρὸ τοῦ θαυματουργοῦ τούτου πειράματος.

Κατόπιν κατελήφθη ὑπὸ ζωηρᾶς ἐπιθυμίας νὰ μάθῃ τί ἦτο, πῶς ἐγίνετο, καὶ πῶς ὠνόμαζον τὴν μαγείαν ταύτην, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ ἐρωτήσῃ. Οὐχὶ διότι ὑπέθετε ὅτι ἡ ἐρώτησίς του θὰ προὐξένει ἔκπληξιν, ἀλλὰ διότι δὲν εὕρισκε φράσιν ὅπως ἐρωτήσῃ.

Ἡ ἕξις τοῦ βιοῦν μετὰ τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων, τοῦ βλέπειν ἀνανεούμενα τὰ αὐτὰ φαινόμενα, τοῦ προφέρειν τὰς αὐτὰς λέξεις κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, εἶχε παραδόξως περιστείλει τὸν κύκλον τῶν λέξεων ὧν ἐποιεῖτο χρῆσιν.

Ἠσθάνετο τοῦτο ὁρμεμφύτως καὶ παρέμενε θεωρῶν, μὴ τολμῶν νὰ ὁμιλήσῃ.

Ἡ περιεργία του ἐν τούτοις ἀνήφθη μίαν στιγμήν. Προέτεινε τὴν χεῖρά του ὅπως σταματήσῃ νεανίαν διαβαίνοντα καὶ κρατοῦντα διὰ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων του τὸ περίφημον φωσφόρον.

— Τ' εἶν' αὐτό; ἠρώτησεν ὁ Ὄθων Μύλλερος διὰ βαρείας φωνῆς.

Ἅμα τῇ ἐρωτήσει ταύτῃ ὁ ἐρωτηθεὶς Γερμανὸς ἔστρεψεν ὀργίλους ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ γέροντος, ὡς ἄνθρωπος νομίζων ὅτι τὸν χλευάζουν.

Ἐξηγριώθη μάλιστα καὶ ἔμελλε νὰ γρονθοκοπήσῃ, ὡς ἥρμοζε, τὸν προπέτην, ὅστις ἐτόλμησε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ τοιοῦτον πρᾶγμα. Ἀλλὰ παρετήρησεν ὅτι ὁ ἐρωτήσας αὐτὸν ἦτο γέρων, καὶ προσβλέψας αὐτὸν ἀτενῶς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, χωρὶς νὰ τῷ ἀπαντήσῃ.

Ὁ Ὄθων Μύλλερος ἐξέλαβε τὸν διαβάτην ἐκεῖνον ὡς σκαιόν, ἐπειδὴ δ' ἦτο λίαν πείσμων ἀπεφάσισε νὰ ἐρωτήσῃ ἕτερον.

Οὗτος τὸν ἠτένισεν ἡσύχως ὑπομειδιῶν καὶ ἐψιθύρισε:

— Νὰ ἕνας τρελλὸς ποῦ ἔφυγε ἀπὸ τὸ φρενοκομεῖον.

Καὶ ἀντιπαρῆλθε, μὴ συγκατατεθείς, ὡς οὐδ' ὁ πρῶτος, νὰ διαφωτίσῃ τὸν ταλαίπωρον γέροντα.

Ὁ Ὄθων Μύλλερος ἐνόησεν ἤδη ὅτι ἀνοησίαν τινὰ ἔλεγε, καίπερ δὲ πείσμων, ἀπεφάσισε ν' ἀναμείνῃ· ὁ μὴ ἀδημονήσας ἐν εἱρκτῇ ἐπὶ πεντηκονταετίαν δύναται ν' ἀναβάλῃ ἐπί τινας ἡμέρας τὴν γνῶσιν πράγματός τινος ἐνδιαφέροντος αὐτῷ.

Πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι οὐδεὶς οὔτε ἐν τῇ ὁδῷ, οὔτε ἐπὶ τῶν κατωφλίων τῶν ἀνοιγομένων ἐργαστηρίων προσεῖχεν εἰς αὐτόν, καὶ ὁ Ὄθων Μύλλερος ἐνεθαρρύνθη.

Εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐντρυφᾷ ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ του.

Βέβαιος ὅτι εἶχεν ἄφθονα ἐν τῷ θυλακίῳ του τὰ πρὸς τὸ ζῆν μέσα, ἐξηκολούθει τὰς ἀνερευνήσεις του ἐν τῇ πόλει, ἐκθαμβούμενος, κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον ἀντιλαμβανόμενος τῶν πραγμάτων.

Κατὰ τὴν νεότητά του, μικρὸν πρὶν κατηγορηθῇ ὡς ἐκ προμελέτης θανατώσας τὸν σεβάσμιον συγγενῆ του, ὁ Ὄθων Μύλλερος εἶχε μεταβῆ εἰς πόλεις τινάς.

Εἶχε μάλιστα συνάψει καὶ κακὰς σχέσεις πρὸς βαράθρους τινάς, αἱ δὲ σχέσεις του αὗται ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστοῦ.

Ἡ πόλις λοιπὸν καθ' ἑαυτὴν δὲν τὸν ἐξέπληττε. Τὸν ἐξέπληττεν ἡ ἐπελθοῦσα παράδοξος μεταβολή, ἡ τηλικοῦτον μεταβαλοῦσα τὰ πράγματα, ὥστε δὲν ἀνεγνώριζε πλέον οὔτε τὰς ἐνδυμασίας, οὔτε τὰς ἁμάξας, οὔτε τίποτε.

Περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν κατέλαβεν αὐτὸν ἀληθὴς βουλιμία. Ἄλλοτε ἐπὶ τῆς θύρας τῶν ξενοδοχείων ὑπῆρχον σημεῖά τινα, ἐμβλήματά τινα, ἅπερ ὁ Ὄθων Μύλλερος δὲν εἶχε λησμονήσει.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τώρα διήρχετο διὰ τῆς πλουσιωτέρας συνοικίας, φυσικῶς δὲν ἀνεύρισκε τὰ παλαιὰ ἀγοραῖα τῆς ἐποχῆς του ξενοδοχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐπ' ἀγαθῇ τῇ πίστει ἀνεζήτει. Ἦσαν τόσον ὡραῖα ὅλα ἐν τῇ συνοικίᾳ ἐκείνῃ!

Ἅπαξ ἔτι ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ.

Παχύς τις καὶ ξανθὸς ἀστὸς προεξέχουσαν ἔχων τὴν κοιλίαν καὶ δυσειδῆ τὴν μορφὴν ἰδίᾳ ἕνεκα τῆς ἀφθόνου κιτρίνης γενειάδος του, ἵστατο ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ἐργαστηρίου τινός. Ἦτο κατασκευαστὴς σκούφων.

Εἰς τὸν Ὄθωνα Μύλλερον ἐφάνη ἄγριον τὸ ἐξωτερικόν του, ἀλλ' ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τῶν γαλανῶν του ὀφθαλμῶν, ὑπὸ τῆς κοιλίας του, καὶ τοῦ ἐπαγγέλματός του, τὸν παρεκάλεσε ὀλίγον τραχέως, εἶν' ἀληθές, νὰ τῷ ὑποδείξῃ μέρος τι διὰ νὰ φάγῃ.

Ὁ παχὺς ἀστός, ὁ ἔχων ἀξιώσεις φιλόφρονος συνδαιτυμόνος καὶ συμπότου, κατὰ τὸ γερμανικὸν ὅμως ἀζημίωτον σύστημα, καὶ ὑπολαμβάνων ἑαυτὸν εὐφυέστατον, ὑπέθεσεν ὅτι ὁ γέρων προσεποιεῖτο τὸν βλάκα ὅπως τὸν εἰρωνευθῇ.

— Νά, φίλε μου, τῷ εἶπε, βλέπεις ἐκεῖ κάτω ἐκεῖνα τὰ δενδράκια ἐμπρός 'ς τὸ μεγάλο τὸ σπήτι; Ἐκεῖ πήγαινε. Ἔμβα ἴσια καὶ μὴ φοβᾶσαι· εἶνε *μπιραρία*· ἔχει ὅ,τι θέλῃς.

Ὁ Ὄθων Μύλλερος ηὐχαρίστησεν αὐτὸν μετὰ τῆς ἀβροφροσύνης ἀνθρώπου διελθόντος τὰ τρία τέταρτα τῆς ζωῆς του ἐντὸς τῶν τοίχων εἱρκτῆς, καὶ ἐτράπη πρὸς τὸ μέρος τὸ ὑποδειχθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἀγρίου καὶ πυκνογενείου σκουφοποιοῦ. Ἦτον ἀκριβῶς ζυθοπωλεῖον μεγαλοπρεπὲς ἔχον ὡς πελάτας τὸ ἄνθος τῶν κομψευομένων νέων τῆς πόλεως.

Digitized by Google

Ὁ Ὄθων εἰσῆλθε χαμαὶ νεύων τοὺς ὀφθαλμοὺς, συνεσταλμένος.

Θεράπων τις ἰδὼν αὐτὸν ἐπλησίασε καὶ τῷ εἶπε τί θέλει.

— Νὰ φάγω, ἀπεκρίνατο ὁ Μύλλερος.

— Καλὰ, κάθησε αὐτοῦ.

Ε'

Ὁ ἀπολυθεὶς δεσμώτης ὑπήκουσε. Παρετήρησε μικρὰν μαρμαρίνην τράπεζαν καὶ ἐκαθέσθη παρ' αὐτήν.

Εἶτα περιέβλεψε περὶ ἑαυτόν.

Ἐνταῦθα ἡ πολυτέλεια τὸν περιέβαλλε, τὸν περιέσφιγγεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς. Ὀπίσω τῆς κεφαλῆς του ὑπῆρχε κάτοπτρον, ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ βάθος ἕτερον κάτοπτρον ὑψηλότατον, εὐρύτατον, ἐν ᾧ ἀντενακλᾶτο τὸ πρῶτον, ἐν τούτῳ δ' ἀντενακλᾶτο τὸ δεύτερον, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, ὥστ' ἐφαίνοντο ἀποτελοῦντα ἀπέραντον καὶ βαθὺν διάδρομον λελαξευμένον ἐν χρυσῷ περιγλύφῳ θόλῳ.

Ὁ περίγλυφος χρυσὸς ἦσαν τὰ πλαίσια.

Οὐδέποτε ἄλλοτε, οὐδαμοῦ, εἶχεν ἴδει τοιοῦτόν τι.

Τὰ κάτοπτρα ἦσαν τοσοῦτον καθαρὰ, ὥστ' ἐνόμιζε πράγματι ὅτι ἦσαν ὀπαὶ ἄγουσαι εἰς ἀτέρμονα σειρὰν αἰθουσῶν προωρισμένων πρὸς διατροφὴν καὶ τέρψιν τῶν νεωτέρων Γερμανῶν, ἀλλὰ διέκρινε παράδοξον κεφαλὴν θεωροῦσαν αὐτὸν δι' ὀφθαλμῶν μεγεθυνθέντων ἐκ καταπλήξεως καὶ ἀνεγνώρισεν ἑαυτόν.

Κάτοπτρα λοιπὸν, καὶ οὐδὲν ἄλλο ὑπῆρχον περὶ ἑαυτὸν, ἀλλ' οἷα κάτοπτρα! δύω μέτρων ὕψους.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ τῷ ἐπῆλθε κατὰ νοῦν τὸ πρῶτον ἡ ἰδέα ὅτι ἦτον ἴσως παίγνιον παραδόξου τινὸς ὀνείρου, ἢ ὅτι συνενοήθησαν οἱ ἐν τῇ πόλει ὅπως τὸν καταχλευάσωσιν ἅμα ἐξελθόντα τοῦ δεσμωτηρίου.

Δὲν ἦτο πράγματι δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσι τόσῳ ὡραῖα πράγματα ἐν πόλει, ἣν ἄλλοτε εἶχε γνωρίσει σκυθρωπὴν, καπνισμένην, γελοίαν, στενόχωρον.

Ἄλλως δὲ ταῦτα πάντα ὡμοίαζον καὶ πρὸς μαγικὸν παραμύθιον.

Πῶς! Οὐ μόνον ὑπὸ χρυσοῦ καὶ κρυστάλλων περιεκυκλοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ τῶν τοίχων ὑπῆρχον ἀνηρτημέναι εἰκόνες καταθέλγουσαι τὴν ὅρασίν του, οὐ μόνον κύριός τις εὐγενέστατος ἐδείκνυτο πρόθυμος νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ, ἀλλ' ἐκάθητο ἐπὶ μαλακῆς ἕδρας ἐπικεκαλυμμένης ὑπὸ στιλβούσης πρασίνης βύρσης, ἧς οὐδ' ὑπώπτευυν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του τὴν ὕπαρξιν.

Ἀληθῶς ἦτο παραδοξότατον!

Καὶ ἐν ᾧ ἀπεθαύμαζε ταῦτα, ὁ τόσον καλοφορεμένος κύριος ὁ φορῶν ἐπενδύτην μὲ οὐρὰν κίσσης προσέκλινεν ἐνώπιόν του ὡς ἐνώπιον πρίγκιπος, ἐρωτῶν αὐτὸν τί ἐπεθύμει νὰ φάγῃ.

Ἂν ταῦτα πάντα ἦσαν ἀπάτη τῶν αἰσθήσεών του, ἡ ἀπάτη αὐτη δὲν ἦτο πολὺ δυσάρεστος, καὶ ὁ Ὄθων Μύλλερος ἀναλαβὼν θάρρος ἀπεφάσισε ν' ἀφήσῃ τὰ πράγματα εἰς τὸν ῥοῦν των.

Δυστυχῶς ὁ δυστυχὴς ἄθλιος γέρων κατελήφθη ὑπὸ στενοχωρίας ὅτ' ἐδέησε ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸν θεράποντα.

— Τί θέλω νὰ φάγω; ἐπανέλαβε.

— Ναὶ, κύριε.

Ἕτερός τις, ἀγχίνους, θ' ἀπηλλάσσετο τῆς στενοχωρίας λέγων:

— Δός με ὅ,τι θέλῃς, ἀφίνομαι 'ς τὴν ἐκλογή σου.

Ἀλλ' ὁ Ὄθων Μύλλερος δὲν ἦτον ἀγχίνους. Ἠθέλησε νὰ διατάξῃ φαγητόν τι τῆς ὀρέξεώς του, καὶ ἀναπολῶν τὰ φανταστικὰ φαγητὰ τῆς εἱρκτῆς του ἐζήτησε:

— Ἕνα πιάτο κουκιὰ μὲ λαρδί.

Τὸ *λαρδὶ* τὸ προσέθηκεν αὐτός. Τὸ λαρδίον ἐφαίνετο πράγματι εἰς αὐτὸν ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς πολυτελείας καὶ τῆς καλῆς διαίτης. Ὅθεν ἐβυθίσθη ἐκ νέου εἰς τὸ ἀχανὲς πέλαγος τῆς ἐκπλήξεώς του ὅτε ἤκουσε τὸν θεράποντα εἰπόντα:

— Δὲν ἔχομε ἀπ' αὐτὸ ἐδῶ.

Ὦ! Πῶς! δὲν εἶχον λαρδίον εἰς τὸ μέγαρον ἐκεῖνο; Τότε λοιπὸν τί ἔτρωγον; Ἂν ἐγίνωσκεν ὅτι ὑπῆρξεν ἡ Κλεοπάτρα, ἤθελε βεβαίως εἴπει κατὰ νοῦν.—Σαυτὸ ἐδῶ τὸ παλάτι δίχως ἄλλο λυωμένα μαργαριτάρια τρώγουνε, δὲν εἶν' ἐδῶ μέσα ἡ δουλειά μου.

Ἀλλ' ἠγνόει τελέως τὴν Κλεοπάτραν, τὸν Μάρκον Ἀντώνιον καὶ τοὺς ἄλλους.

Διὰ τοῦτο ἀνύψωσε τὴν κεφαλήν του, καὶ δι' ὀρθοφροσύνης ἀνελπίστου παρ' αὐτῷ, ἠρώτησε·

— Μήπως δὲν ἔχετε ἐδῶ οὔτε λάχανο ξυνὸ, οὔτε χοιρομῆρι, οὔτε λουκάνικα τῆς Φραγκφόρτης;

— Ὦ! ὅσον ἀπ' αὐτὰ, ναὶ, ἀπεκρίνατο ὁ θεράπων μειδιῶν.

Ὁ Ὄθων Μύλλερος ηὐχαριστήθη πολὺ ἐκ τοῦ μειδιάματος ἐκείνου καθησυχάσαντος αὐτὸν ἐντελῶς, διότι, ἐπειδὴ ἦτον ἐνωρὶς, οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐν τῷ ζυθοπωλείῳ ἔτι, καὶ ὁ θεράπων αὐτὸς μὲ τὰ κατάμαυρα ἀσπρόρρουχά του καὶ τὴν χωρίστραν του τῷ ἐνέπνεε φόβον.

— Κρασὶ ἢ *μπίρα*; ἠρώτησεν αὖθις ὁ θεράπων.

— *Μπίρα*.

— Ἀπὸ ποιά;

— Ἀπ' ὅποια θέλεις, εἶπε τέλος πάντων ὁ Μύλλερος ἀδημονήσας.

Ὁ θεράπων παρέθηκε τὰ αἰτηθέντα.

Ἤρξατο τρώγων βραδέως, ἡσύχως ἄνευ οὐδεμιᾶς ἑτέρας μερίμνης, εἰμὴ μόνον πῶς νὰ ἐννοήσῃ ὅλα αὐτὰ τὰ λάμποντα περὶ ἑαυτὸν πράγματα.

Καὶ ἐπανήρχετο αὐτῷ ἡ ἰδέα ὅτι τὸν ἐμυκτήριζον.

Ἐν ᾧ προεγευμάτιζε, παρερχομένης ἤδη τῆς ὥρας, τὸ ζυθοπωλεῖον ὅπερ ἦτον ἅμα καὶ ξενο-

Digitized by Google

δοχεῖον καὶ καφενεῖον, ἐπληροῦτο θαμώνων. Πολλοὶ τούτων εἰθισμένοι νὰ κάθηνται εἰς τὰς τραπέζας τὰς παρακειμένας πρὸς τὴν τοῦ Ὄθωνος, ἐξήτασαν τὸν παράδοξον αὐτὸν ἄνθρωπον, τὸν φοροῦντα εἰσέτι τὴν στολὴν τοῦ δεσμώτου, ἣν ἡ γενναία διεύθυνσις τῷ ἐδώρησε, καὶ ἐκαθέσθησαν μακρὰν αὐτοῦ.

Μόνον ἰδιότροπός τις, γνωστὸς ὡς θηρεύων περιπετείας, καὶ οὗτινος αἱ γνῶμαι ἐφ' ὅλων τῶν πραγμάτων διεφώνουν ἀείποτε πρὸς τὰς τῶν ἄλλων, ἐκαθέσθη παρὰ τὸν Μύλλερον, ἐζήτησε ταχέως τὸ πρόγευμά του καὶ συνῆψε συνδιάλεξιν μετὰ τοῦ γείτονός του.

Ὁ νέηλυς οὗτος ἦτον ἰατρός τις, Σαλστρὰς τὸ ὄνομα, Βαυαρός, ἐπίατρος τοῦ στρατοῦ τῆς πατρίδος του κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870, παραιτηθεὶς καὶ ἀποσυρθεὶς εἰς τὴν παραρρήνειον ταύτην πόλιν.

ΣΤ'

Ὁ Κάρολος Σαλστρὰς παρατηρήσας λοιπὸν τὸ παράδοξον ἐξωτερικὸν τοῦ Μυλλέρου καὶ τὸ κατάπληκτον ἦθός του, ἐσκέφθη βεβαίως ὅτι ἐπέτυχε τύπον πρὸς μελέτην καὶ δὲν ἐδίστασε.

— Μοὶ ἐπιτρέπετε, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν γέροντα, νὰ προγευματίσω πλησίον σας;

Ὁ Ὄθων Μύλλερος ἀπεκρίνατο ὅτι τῷ ἐπιτρέπει διὰ φρασεολογίας τόσον ἰδιορρύθμου, ὥστε ὁ ἰατρὸς ἐβεβαιώθη πλέον ὅτι ὁ γείτων του ἦτο περίεργόν τι ὄν.

Ὁ Βαυαρὸς ἰατρός, ὅστις ἠπίστατο πολλὰ πράγματα, ἀλλ' ἠγνόει ἔτι περισσότερα, ἐγνώριζε τὴν στολὴν τῶν πρώσσων δεσμωτῶν καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἐρωτήσῃ τὸν γέροντα, ἂν τοῦ δεσμωτηρίου ἐξῆλθε, διατί ἐξῆλθε, πρὸ πάντων δὲ διατί εἰσῆλθε, ὅτε νεανίας τις εἰσῆλθεν εἰς τὸ ζυθοπωλεῖον κρατῶν σιγάρον εἰς τὸ στόμα του.

Ὁ Ὄθων ἔκτοτε ἐφάνη οὐδόλως προσέχων εἰς τὸν ἰατρόν, ἀφ' ἑτέρου δὲν τῷ διέφευγεν οὐδ' ἡ ἐλαχίστη κίνησις τοῦ νεήλυδος, ὅστις ἐπλησίασε πρὸς τὴν τράπεζαν, ἔλαβε φωσφόρον ἔκ τινος δοχείου ἐκ πορσελάνης ὁμοίου πρὸς κώδωνα ἀνεστραμμένον κατὰ τὸ σχῆμα, καὶ τὸ προσέτριψε.

Αἴφνης ἡ μορφὴ τοῦ Μυλλέρου ἠκτινοβόλησε. Τὸ θαῦμα ἐκεῖνο τὸν διεσκέδαζε πάντοτε. Εἶτα δὲ στραφεὶς πρὸς τὸν ἰατρόν, οὗτινος ἡ φυσιογνωμία δὲν τῷ ἐνέπνεε φόβον,

— Γιὰ πές μου, τῷ εἶπε διὰ τῆς φωνῆς του ἥτις εἶχεν ἀπολέσει σχεδὸν τὴν ἕξιν τοῦ ὁμιλεῖν, τ' εἶν' αὐτό;

— Ποῖον αὐτό;

— Νά, αὐτὸ ποῦ βαστᾷ αὐτὸς 'ς τὰ χέρια του καὶ βγάνει φλόγα.

— Εἶνε φωσφόρον... χημικὸν φωσφόρον.

— Ἆ! τότε θὰ τὸ 'βρῆκαν κατόπι αὐτό! Εἶνε περίεργο καὶ εὔμορφο πρᾶγμα!

Τὰς λέξεις ταύτας ἀκούσας ὁ ἰατρὸς Σαλστράς, ὅστις ἐν τούτοις παράδοξόν τι προσεδόκα ἐκ τοῦ γείτονός του, τοσοῦτον ἐξεπλάγη, ὥστε μικροῦ δεῖν ὑπέθετεν ὅτι τὸν ἐχλεύαζε. Ἀλλ' ἐνυπῆρχε πολλὴ εἰλικρίνεια ἐν τῷ τόνῳ τῆς φωνῆς τοῦ γέροντος.

— Σὺ δὲν εἶσαι *εὔμορφος*, ὑπέλαβεν ὁ ἰατρὸς μιμούμενος τὴν φρασεολογίαν του, ἀλλ' εἶσαι περίεργος ὅσον καὶ αὐτό. Ἀπὸ ποῦ 'βγῆκες; μήπως ἤσουνα εἰς τὴ φυλακή;

— Ναί! ἀπεκρίνατο ἁπλῶς ὁ Ὄθων διὰ τόνου φωνῆς ἐκφράζοντος τὴν πεποίθησιν ὅτι ἀληθῶς ἐξέτισε τὴν ποινήν του.

— Ἔμεινες πολὺν καιρὸν μέσα;

— Πενῆντα χρόνια.

Ὁ ἰατρὸς Σαλστρὰς ἀνετινάχθη ἐπὶ τῆς ἕδρας του.

— Πενῆντα χρόνια! πενῆντα χρόνια ἔκαμες 'ς τὴ φυλακή;

— Ναί.

— Διὰ φόνον;

— Ναί, κύριε.

— Καὶ ἀπελύθης πότε;

— Σήμερα εἰς τὰς πέντε.

Τότε ὁ ἰατρὸς ἔτεινε τὴν χεῖρά του πρὸς τὸν Μύλλερον λέγων:

— Σὲ συγχαίρω, φίλε μου.

Ὁ Ὄθων μὴ ἐννοῶν, ἔθηκε τὴν χεῖρά του ἐν τῇ τοῦ Βαυαροῦ, ὅστις ἐφαίνετο καταγοητευμένος.

Καὶ πράγματι εἶχε δίκαιον.

Ὁ ἰατρὸς εἶχεν ὀσφρανθῇ φαινόμενόν τι, ἀλλ' οὐδέποτε ἤλπιζε νὰ ἐπιτύχῃ τοιοῦτον γεννάδαν.

— Καὶ λοιπόν, ἀνέκραξε, δὲν ἠξεύρεις τί εἶνε τὸ χημικὸν φωσφόρον;

— Ὄχι.

— Φωτογραφία ἠξεύρεις τί εἶνε;

— Φωτογραφία... ἐπανέλαβεν ὁ Μύλλερος.

— Σιδηρόδρομος;

— Ἄκουσα νὰ 'μιλοῦν μές' 'ς τὴ φυλακὴ γιὰ δαύτους.

— Ἆ! καὶ πῶς τοὺς φαντάζεσαι;

— Νά, πῶς εἶνε δρόμοι σιδερένιοι γιὰ νὰ μὴν τρίβωνται γρήγορα.

— Περίφημα! καὶ ἠλεκτρικὸς τηλέγραφος;

— Ὤ! ὁ τηλέγραφος ἦταν 'ς τὸν καιρό μου.

— Ὄχι αὐτός.

— Ἔτσι θαρρεῖς.

— Καὶ τὸ φωταέριον, καὶ τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς, καὶ τὰ ἀτμόπλοια;

Ὁ Ὄθων πλήρες ἔχων τὸ στόμα, διεσταλμένα τὰ ὄμματα, καὶ τεμάχιον ἀλάντος ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῆς περόνης του, ἠτένιζε τὸν ἰατρὸν ὡς ἄνθρωπος πρὸς ὃν ὁμιλοῦν κινεζικά.

— Ὡραῖα! περίφημα! ἐπανέλαβεν ὁ ἰατρὸς τρίβων τὰς χεῖράς του. Ἐπέτυχα ἓν περίεργον ὂν καὶ θὰ διασκεδάσωμεν.

Ταῦτα εἰπὼν καθ' ἑαυτὸν ὁ Βαυαρὸς ἠρώτησεν ἐκ νέου τὸν Μύλλερον, καὶ ἔμαθεν ὅτι εἰσῆλθεν εἰς τὸ ζυθοπωλεῖον ἐκεῖνο πιστεύων ὅτι ὅλα τοῦ

Digitized by Google

κόσμου τὰ ζυθοπωλεῖα ἦσαν ἐπίσης πολυτελῆ, ἀπέκτησε δὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι εἶχεν ἐνώπιόν του νέον Ἐπιμενίδην, ἀλλ' ἀσυγκρίτως μᾶλλον ἐκπληκτικὸν καὶ ἐκπεπληγμένον, μᾶλλον παράδοξον τοῦ ἑτέρου, τοῦ ἀρχαίου.

[Ἕπεται τὸ τέλος]. Α. Π. Κ.

ΤΑ ΕΠΙ ΕΝΕΧΥΡΩι ΔΑΝΕΙΑ ΕΝ ΚΙΝΑι

Μεταξὺ τῶν παγιωτέρων θεσμῶν ἐν Κίνᾳ καταλέγονται τὰ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανειστικὰ Καταστήματα, ἅτινα εἶνε λίαν ὠφέλιμα εἰς τὸν λαὸν οὐ μόνον ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ ἐμπορίου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ καθημερινῷ βίῳ. Τῳόντι τὰ καταστήματα ταῦτα, ἅτινα παρέχουσι τοσαύτας εὐκολίας εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην χρημάτων, κατέστησαν ἀναπόφευκτα εἴς τε τοὺς Κινέζους καὶ Εὐρωπαίους, ἀλλ' ἐν Κίνᾳ αἱ συναλλαγαὶ συνάπτονται κατὰ τρόπον πολὺ ἐπωφελέστερον τοῖς δανειζομένοις ἢ ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς χώραις. Οὐ μόνον ὁ πληρωτέος τόκος εἶνε κατώτερος πλέον ἢ κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ παρ' ἡμῖν πληρωνομένου, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνεχυριαζόμενα πράγματα φυλάττονται ἐπιμελέστερον. Τοιουτοτρόπως οἱ Σίναι συνειθίζουσι νὰ πέμπωσιν εἰς τὸ δανειστικὸν Κατάστημα τὰ μὲν χειμερινὰ ἐνδύματά των, ἅμα φθάσῃ ἡ ἄνοιξις, τὰ δὲ θερινά, ἅμα ἀρχίζῃ νὰ πνέῃ ὁ βορρᾶς. Πράττουσι δὲ τοῦτο, οὐχὶ διότι ἔχουσι χρηματικὰς ἀνάγκας, ἀλλὰ διότι γινώσκουσιν ὅτι τὰ ἐν λόγῳ καταστήματα εἶνε αἱ καταλληλότεραι καὶ ἀσφαλέστεραι ἱματιοθῆκαι, ἃς δύνανται νὰ εὕρωσι. Οὐ μόνον δὲ ἀπολαύουσι δωρεὰν τοῦ πλεονεκτήματος τούτου, ἀλλὰ προσέτι διαθέτουσιν οὕτω χρηματικόν τι ποσόν, ὅπερ δύνανται πάντοτε νὰ τοποθετήσωσι μὲ τόκον πολὺ ὑψηλότερον τοῦ παρ' αὐτῶν πληρωθησομένου εἰς τὸ ἐνεχυροδανειστήριον. Ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο δὲν παρέχει ἀθέμιτα ὠφελήματα εἰς τάξιν τινὰ τοκογλύφων, ἀλλὰ πράγματι ὠφελεῖ τὸ κοινὸν ἐν γένει, διότι, εἰ καὶ ἡ Κίνα ἐκλήθη ἡ κατ' ἐξοχὴν χώρα τῶν ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανείων, ὑπάρχουσιν οὐχ ἧττον ἐν αὐτῇ πολὺ ὀλιγώτερα ἐνέχυρα μὴ ἀποσυρθέντα ἢ ἐν Εὐρώπῃ. Οἱ Κινέζοι ἔσχον τὴν τύχην νὰ διαφύγωσι τὰς ὀλεθρίας συνεπείας τοῦ τρόπου τούτου τοῦ δανείζεσθαι ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας, ἐνῷ συγχρόνως ἔμαθον νὰ ἐπωφελῶνται πάντων τῶν πλεονεκτημάτων, ἅτινα παρέχει τὸ μέσον τοῦτο εἰς τοὺς κατά τινα στιγμὴν ἐν ἀνάγκῃ εὑρισκομένους μικροὺς κεφαλαιούχους. Οἱ τόκοι οὓς ἀναγκάζονται νὰ πληρόνωσι σπανίως ὑπερβαίνουσι τὰ 12 °/₀ κατ' ἔτος.

*

Η ΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ONEIDA

Ἐν Εὐρώπῃ ἔχομεν κοινοκτήμονας, οἵτινες οὐδὲν ἄλλο σκέπτονται ἢ νὰ κάμψωσι διὰ τῆς βίας ὁλόκληρον τὸν κόσμον εἰς τὸ σύστημά των. Ἐν Ἀμερικῇ ὅμως οἱ κοινοκτήμονες εἰσὶ μετριοφρονέστεροι, καθόσον ἐνεργοῦσι μόνον διὰ τοῦ παραδείγματος, ἐνῷ δὲ οἱ συνάδελφοι αὐτῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου ἀρέσκονται νὰ δημηγορῶσιν εἰς τὰς συναθροίσεις τοῦ λαοῦ, αὐτοὶ τοὐναντίον θέτουσιν ἀμέσως ἐν τῇ πράξει τὰς θεωρίας των ἐν γωνίᾳ τινὶ τῆς εὐρείας χώρας, ἥτις παρέχει αὐτοῖς ἄσυλον. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐσχηματίσθη ἡ Ἑταιρία, ἡ κληθεῖσα *Oneida*, ἧς ἀπετέλει μέρος ὁ ἀποπειραθεὶς τὴν δολοφονίαν τοῦ προέδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ Ἑταιρία αὕτη ἱδρύθη τῷ 1846 ὑπό τινος θεολόγου ὀνομαζομένου Noyes. Οἱ ὀπαδοὶ αὐτῆς παραδέχονται τὴν Βίβλον καὶ ἀναγνωρίζουσι τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὰ λοιπὰ ὅμως ἡ ἐν αὐτῇ ἀσκουμένη θρησκεία ἀφίσταται λίαν τῶν ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Μέχρι τοῦ παρελθόντος ἔτους τὸ περιεργότερον θέαμα τῆς αἱρέσεως ταύτης ἦτον ἡ πλήρης ἐλευθερία, ἐν ᾗ συνέζων ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ἡ κοινότης ἀπετέλει μεγάλην οἰκογένειαν ἐκ 200 ἢ 300 ἀτόμων, ἔνθα ἕκαστος ἀνὴρ εἶχε δικαίωμα ἐφ' ὅλων τῶν γυναικῶν, ὡς ἐν Τουρκίᾳ, ἑκάστη δὲ γυνὴ ἐφ' ὅλων τῶν ἀνδρῶν, ὡς παρά τισι βαρβάροις λαοῖς. Ἦτον εἶδος μετοχικῆς Ἑταιρίας. Δὲν ἠδύνατό τις δὲ νὰ ἀποκτήσῃ τέκνα εἰμὴ τῇ ἀδείᾳ τῆς διευθυνούσης Ἐφορίας, ἥτις, λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τοὺς πόρους τῆς Ἑταιρίας, ἐβεβαιοῦτο πρότερον, ἐὰν τῇ ἐπετρέπετο ἡ πολυτέλεια τοῦ αὐξῆσαι τὴν οἰκογένειαν, καὶ ἀκολούθως ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ὑποψηφίων ἐξέλεγε τοὺς συζύγους, εἰς οὓς ἀνετίθετο ἡ συντήρησις τοῦ εἴδους.

Αἱ τερατώδεις αὗται ἕξεις ἐξήγειραν, ὡς εἰκός, τοιαύτην ἀποδοκιμασίαν παρὰ τοῖς γείτοσι τῆς Ἑταιρίας ταύτης, ὥστε τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπειληθεῖσα διὰ ποινικῆς καταδιώξεως ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τῆς κοινότητος τῶν γυναικῶν.

Οὕτω δὲν ἀσκεῖται πλέον ἐν αὐτῇ εἰμὴ ἡ κοινότης τῆς περιουσίας. Ἡ ἐν αὐτῇ παραδοχὴ οἰκογενειῶν, κατεχουσῶν μικράς τινας οἰκονομίας, καὶ ἡ καλὴ διεύθυνσις, ἡ δοθεῖσα εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις της, κατέστησαν τὴν κοινότητα ταύτην πλουσίαν καὶ κάτοχον ἡμίσεος σχεδὸν ἑκατομμυρίου. Ἔχει δὲ πρὸς τούτοις μικρά τινα ἐργοστάσια, ἔνθα χρησιμοποιεῖ καθ' ἑκάστην πλέον τῶν 200 ἐργατῶν ἢ ἐργατίδων. Σ*

Ο ΑΛΕΚΤΩΡ ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ

Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως γράφουσιν εἰς τὴν «Tagblatt» τῆς Βιέννης, ὅτι ὁ εὐνοούμενος τοῦ Σουλτὰν-Ἀζὶζ ἀλέκτωρ, Μουχαρὲμ καλούμενος, ἐξεμέτρησε πρὸ μικροῦ τὸ ζῆν.

Τὸν ἀλέκτορα τοῦτον εἶχε δώσει εἰς τὸν Σουλτάνον ὁ Βέης τῆς Τύνιδος, ἐκομίσθη δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπολαύων φήμης διακεκριμένου μαχητοῦ. Ὁ Μουχαρὲμ ἀπέκτησε πάραυτα τὴν εὔνοιαν τοῦ Σουλτάνου, ὅτε δέ, ἀποκρινόμενος εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ κυρίου του, εἰσήρχετο εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ θρόνου καὶ ἔβαινε νὰ τοποθετηθῇ

Digitized by Google

ἐπὶ τῶν σουλτανικῶν γονάτων, οἱ αὐλικοὶ οὐδέποτε ἔλλειπον νὰ ποιῶσιν αὐτῷ φιλοφρονεστάτας ὑποκλίσεις.

»Ὀλίγον ἔμελλε τῷ Σουλτάνῳ ὁ διαμελισμὸς τῆς αὐτοκρατορίας του, προστίθησιν ὁ εἰρημένος ἀνταποκριτής, ἤρκει μόνον νὰ ἠδύνατο νὰ σημειοῖ καθ'ἑκάστην νέαν νίκην τοῦ ἀλέκτορός του. Λέγεται μάλιστα ὅτι ἡμέραν τινὰ μαθὼν ὁ Ἀβδοὺλ-Ἀζὶζ ὅτι ὁ Μουχαρὲμ ἐφόνευσεν ἀλέκτορα κομισθέντα εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπό τινος Ἀμερικανοῦ, τοσοῦτον ἐχάρη, ὥστε περιέβαλε τὸν τυνήσιον ἀλέκτορα μὲ τὸ παράσημον τοῦ Ὀσμανιέ.

»Διὰ τῆς πράξεως ταύτης ὁ Μουχαρὲμ ἐξηυγενίσθη, ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ἐκείνης οἱ σκοποὶ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Δολμὰ-Βαξὲ παρουσίαζον αὐτῷ ὅπλα.

»Ἀλλ' ὁ μᾶλλον ὑπερήφανος καὶ εὐτυχέστερος τῶν ἀλεκτόρων ἔδει νὰ ὑποστῇ ὡσαύτως τὴν ἀστάθειαν τῆς Τύχης. Ὁ Σουλτάνος ἐξεθρονίσθη· εἶτα ἐπῆλθεν ἡ περίφημος ὑπόθεσις τῶν ψαλιδίων.

»Ὁ Μουχαρὲμ τότε εἶδεν ἑαυτὸν ἐγκαταλελειμμένον ὑφ' ὅλων τῶν θαυμαστῶν του. Ἀφήρεσαν τὸ παράσημόν του, τῶν δὲ ἡμερῶν αὐτοῦ δὲν ἐφείσθησαν, εἰμὴ διότι αἱ λίαν γεροντικαὶ σάρκες του ἦσαν ὅλως ἀκατάλληλοι διὰ καλὸν ψητόν. Διῆλθε χρόνον τινὰ περιπλανώμενος περὶ τὸ Τεπὲ-Μαχμούτ, πλησίον τοῦ ὡραίου μαυσωλείου τοῦ Ἀβδοὺλ Ἀζίζ, ἀκολούθως δὲ ἐγένετο ἄφαντος. Ἡμέραν τινὰ ἀνευρέθη ὑπὸ τῶν δερβισῶν, οἵτινες ἐπεμελήθησαν αὐτοῦ.

»Σήμερον ἀγγέλλεται ὁ θάνατός του. Ἐκπνέει ἀκριβῶς καθ' ἣν ὥραν ἐκδικοῦσι τὸν θάνατον τοῦ κυρίου του.

»Τοιαύτη εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ Μουχαρέμ, τοῦ εὐνοουμένου ἀλέκτορος τοῦ Σουλτὰν Ἀζίζ».

Α.

ΦΑΛΑΙΝΩΝ ΑΓΡΑ

Ἐπιστολή τις τοῦ κ. T. Barrois, λαβόντος ἐπιστημονικήν τινα ἀποστολὴν ἐν Λαπωνίᾳ, δίδωσι τὰς ἑπομένας περιέργους λεπτομερείας περὶ τῆς ἁλιείας τῆς φαλαίνης·

«Μέχρι τοῦδε εἴδομεν 7 ἢ 8 φαλαίνας ἀνηκούσας εἰς διακεκριμένα εἴδη. Χάρις τῷ κ. Foyn ἠδυνήθημεν νὰ ἀνατάμωμεν ἓν δεῖγμα ἐξ ἑκάστου εἴδους. Ἰδοὺ πῶς ἁλιεύουσιν ἐνταῦθα τὴν φάλαιναν. Ὁ κ. Foyn ἔχει τρεῖς ἑλικοκινήτους ἀτμακάτους, 20 μέτρων μήκους καὶ ταχυπλόους. Τὰ πλοῖα ταῦτα φέρουσιν ἐπὶ τῆς πρώρας ἓν βαρὺ τηλεβόλον στρεφόμενον καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Κατὰ τῆς φαλαίνης πυροβολοῦσι συνήθως εἰς ἀπόστασιν 30 μέτρων. Τὸ βλῆμα τοῦ τηλεβόλου τούτου εἶνε τεχνικώτατον ὄργανον, συγκείμενον ἐκ τριῶν τεμαχίων, ἤτοι 1ον ἐκ σιδηρᾶς αἰχμῆς προσηρτημένης ἐπὶ μύδρου, 2ον ἐκ μύδρου ἢ βόμβας προσκεκολλημένης ἐπίσης ἐπὶ τετρακλώνου κάμακος. Ἅμα φάλαινά τις εὑρίσκεται εἰς ἀπόστασιν βολῆς, πυροβολοῦσιν ἀμέσως κατ' αὐτῆς. Τῇ βοηθείᾳ τῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς ἡ βόμβα εἰσέρχεται εὐκόλως, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τοῦ κάμακος. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ ζῶον πληγωνόμενον ζητεῖ νὰ φύγῃ, ἀλλ' οἱ κλάδοι τοῦ κάμακος ἀποσπώμενοι θέτουσιν εἰς ἐνέργειαν σφύραν τινά, ἥτις κρούει τὸ καψύλιον τοῦ ἐναύσματος καὶ ἡ βόμβα ἐκρήγνυται. Ἡ φάλαινα φονεύεται ἐν τῷ ἅμα. Τότε περῶσιν ἅλυσιν διὰ τῆς ῥινὸς ἢ διὰ τῶν πτερυγίων τοῦ κήτους καὶ ἐξάγουσιν αὐτό. Ἡ μεγαλειτέρα ἐξ ὅσων εἶδον εἶχεν 22 μέτρων μῆκος».

ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ

— Πές μου, ποτάμι, ποῦ τρελλὰ μέσα 'ς τὸν κάμπο τρέχεις
Καὶ τόσαις ἐμορφιαῖς τῆς γῆς μὲ τὰ νερά σου βρέχεις,
Γιατί μᾶς ψάλλεις θλιβερὸ σκοπὸ μὲ τὴ φωνή σου;
Ποιὸς ἄλλος ζῇ τέτοια ζωὴ γλυκειὰ 'σὰν τὴ ζωή σου;

Κ' ἐκεῖνο ἀποκρίθηκε·— Τί εὐτυχία ἔχω,
Ἀφοῦ ἡ μοῖρα μοὔγραψε αἰώνια νὰ τρέχω; . . .
Ἂν ῥοδοδάφναις γέρνουνε μὲ χάρι 'ς τὰ νερά μου,
Ἂν λυγαριαῖς κι' ἀγράμπελαις ἀνθίζουν 'ς τὰ πλευρά μου,
Μήπως 'μπορῶ νὰ ταῖς χαρῶ καὶ νὰ ταῖς ἀγαπήσω;
Περνῶ, ταῖς βρέχω μιὰ στιγμὴ καὶ ταῖς ἀφίνω 'πίσω.

Καὶ τὸ ποτάμι 'πέρασε κι' ἀφίνει τὸν διαβάτη
Μὲ πικραμένη τὴν καρδιά, μὲ δακρυσμένο 'μάτι·
Γιατὶ μιὰ μαύρη, μιὰ σκληρὴ ἰδέα τὸν τρομάζει,
Πῶς κ' ἡ 'δική του ἡ ζωὴ μὲ τὸ ποτάμι 'μοιάζει.

Γεωργιος Δροσινης.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μονομαχία.

Δύο πρώην φίλοι, ἐχθροὶ δὲ σήμερον, πρόκειται νὰ συναντηθῶσιν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς τιμῆς.

Ὅλα εἶνε ἕτοιμα· τὰ πιστόλια γεμάτα, οἱ δὲ μάρτυρες καὶ ἀντίπαλοι ὠχροὶ ἐκ τοῦ τρόμου.

Αἴφνης εἷς τῶν ἀντιπάλων λέγει πρὸς τὸν ἄλλον·

— Ἐπιμένεις λοιπὸν ἀκόμη εἰς ὅ,τι εἶπες;

— Ἐγώ; Καθόλου.

— Τότε γιατί νὰ μονομαχήσωμεν;

— Γιὰ νὰ δείξωμεν ὅτι δὲν φοβούμεθα.

— Καλλίτερα δὲν γινόμεθα πάλι φίλοι;

— Βέβαια, κι' ἐγὼ τὸ θέλω. Ὁπωσδήποτε ὅμως ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο μας πρέπει νὰ μείνῃ ἐπὶ τοῦ πεδίου.

— Ἀλήθεια, ἔχεις δίκαιον. Λοιπόν, μεῖνε σύ, ἐγὼ φεύγω.

*
* *

Ἡ μικρὰ Λίζα εἶχε θυμώσει πολὺ τὴν μητέρα της.

Ἑπομένως εἰς τὸ γεῦμα φοβεῖται ὅτι θὰ χάσῃ τὰ *φρουτά* της.

Τῳόντι μόλις τὰ ἔφεραν εἰς τὴν τράπεζαν, ἡ μητέρα μὲ τόνον ἐπιπλήξεως τῆς λέγει·

— Ἂν ἐσὺ τώρα εἶχες ἕνα τέτοιο κακοκόριτσο, τί θὰ ἔκανες;

Digitized by Google

— Ἐγώ; θὰ τῆς ἔλεγα·—Ἔλα, πάρε πλέον καὶ σήμερα, μὰ ἂν τὸ ξανακάμῃς!...

***

Ἠρώτα τις ἄλλον·

— Ποία διαφορὰ μεταξὺ πολιτισμοῦ καὶ βαρβαρότητος;

— Ἁπλούστατον πρᾶγμα· πολιτισμὸς εἶνε νὰ φονεύῃς τὸν ἐχθρόν σου διὰ σφαίρας κανονίου εἰς 6,000 μέτρων ἀπόστασιν, βαρβαρότης δὲ νὰ τοῦ κόπτῃς τὴν κεφαλὴν διὰ σπάθης!

***

Ἂν αἱ γυναῖκες περιποιοῦνται πολὺ τὸ κάλλος των, αἰτία τούτου εἶνε ὅτι ἐξ ὅλων τῶν πλεονεκτημάτων των τοῦτο πρὸ πάντων ἡμεῖς ἐκτιμῶμεν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Δύναμις βεβαίως, καὶ δύναμις ἰσχυρὰ, εἶνε ἡ παιδεία, ἀλλ' ἰσχυροτέρα πολὺ καὶ καθ' ὑψηλὴν ἔννοιαν εἶνε ἡ εὐγένεια τοῦ χαρακτῆρος. Ἡ εὐφυΐα ἄνευ καρδίας, ἡ διάνοια ἄνευ χρηστότητος, ἡ ἐπιδεξιότης ἄνευ ἀγαθότητος, χορηγοῦσι βεβαίως δυνάμεις τινάς· εἰσὶν ὅμως δυνάμεις πονηραί, καὶ ὅσην εὐχαρίστησιν ἢ διασκέδασιν καὶ ἂν παρέχωσιν ἡμῖν, ἀδυνατοῦμεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ θαυμάσωμεν αὐτάς, ὅπως ἀδυνατοῦμεν νὰ θαυμάσωμεν τὴν ἐπιδεξιότητα βαλαντιοτόμου ἢ τὴν ἀκρίβειαν πρὸς τὸ σκοποβολεῖν τῶν ληστῶν. Ἡ φιλαλήθεια, ἡ τιμιότης, ἡ ἀγαθότης εἰσὶν ἀρεταί, αἵτινες δὲν στολίζουσιν ὡς παράσημον τὸ στῆθος τοῦ τυχόντος, ἀλλ' ἀποτελοῦσι τὴν οὐσίαν τοῦ εὐγενοῦς χαρακτῆρος· καὶ ὅστις, ἐκτὸς τούτων, κέκτηται καὶ τὸ προτέρημα τῆς σταθερότητος εἰς τὰς ἀποφάσεις, ἔχει ἀκαταμάχητον δύναμιν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ καλοῦ, πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τοῦ πονηροῦ, δύναμιν τέλος πρὸς γενναίαν κατὰ τῆς πενίας καὶ τῆς μοίρας πάλην. (Σμάϊλς).

*** Ὅ,τι βλέπομεν τιμώμενον καὶ βραβευόμενον ἐν τῇ πόλει, εἴτε ἀγαθὸν εἶνε εἴτε κακὸν, ἐκεῖνο βλέπομεν καὶ αὐξανόμενον καὶ ἐκτεινόμενον περαιτέρω.

*** Οὐδὲν ὑπάρχει φορτίον βαρύτερον γυναικὸς προῖκα πολλὴν φερούσης. (Ἀντιφάνης).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἠγγέλθη ἐκ Πεκίνου, γράφει ὁ «Αἰών», ὁ αἰφνίδιος καὶ ἀπροσδόκητος θάνατος τῆς αὐτοκρατείρας τῆς «Ἀνατολικῆς Σκιάδος», συγχρόνως δὲ γνωστὸν ἐγένετο, ὅτι καὶ ἡ αὐτοκράτειρα τῆς «Δυτικῆς Σκιάδος» νοσεῖ ἐκ μαρασμοῦ, καὶ ὅτι ἡ κατάστασις αὐτῆς ἐμπνέει ἀνησυχίας. Οἱ Σῖναι ἰατροὶ ἐξαντλήσαντες πάσας τὰς θεραπείας τῆς τέχνης αὐτῶν, χωρὶς οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον ν' ἀνακουφίσωσι τὴν ἔνδοξον ἀσθενῆ, προσέφυγον ἐν ἀπελπισίᾳ εἰς τοὺς ξένους ἰατρούς, ἀφ' ὧν ᾐτήσαντο νὰ μάθωσι τίνα φάρμακα ξένα δύνανται νὰ χορηγηθῶσι κατὰ τὰς ἐνδείξεις τῶν σινικῶν ἰατρικῶν θεωριῶν. Ἰδιαιτέρα δ' ἀλληλογραφία, ἀποσταλεῖσα ἐκ Σαγκάης εἰς τὸ Parlement τῶν Παρισίων, περιέχει περὶ τούτου τὰς ἑξῆς περιέργους ἐξηγητικὰς πληροφορίας:

«Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἀνατολῆς ἐλάτρευσαν ἀνέκαθεν τὸν ἥλιον, ὡς τὴν πηγὴν ὅλων τῶν ἀγαθῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ μεσημβρία, τὸ μέρος ὁπόθεν ἔρχονται αὐτοῖς αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες, ἀπετέλεσε πάντοτε τὸ κύριον σημεῖον, τὸ μέρος τῆς τιμῆς, πρὸς ὃ στρέφουσιν ὅπως ἴδωσιν ἐρχομένους τοὺς ξένους αὐτῶν. Μετὰ τὴν μεσημβρίαν, ὡς φυσικὸν, κατέστη σεβαστὴ ἡ ἀνατολή, τὸ μέρος ἐξ οὗ καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἀνέρχεται ὁ ἥλιος, καὶ ἐπὶ τέλει ἡ δύσις, τὸ μέρος ἔνθα ἐξαφανίζεται. Ἐντεῦθεν τὰ ἀνάκτορα, αἱ οἰκίαι, αἱ αἴθουσαι τῆς ὑποδοχῆς ἐν Σινικῇ εἰσὶν ἐστραμμέναι ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν. Ἂν πρόκειται ὑποδοχὴ ξένου, ὁ οἰκοδεσπότης λαμβάνει θέσιν πρὸς τὸ κατώτερον μέρος, πρὸς ἄρκτον, ἀντιμετωπίζων τὴν μεσημβρίαν, ἔνθα εὑρίσκεται ἡ κυρία εἴσοδος, δι' ἧς βαίνει πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἐρχομένου· τίθησι δ' αὐτὸν ἀκολούθως πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς δυσμάς, κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἐκτιμήσεως, ἣν θέλει νὰ ἐπιδείξῃ αὐτῷ, τῆς ἀριστερᾶς οὔσης ἐντεῦθεν παρὰ τοῖς Σίναις, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἐν Εὐρώπῃ συνηθείας, θέσεως τιμητικῆς. Ἡ σπουδαιότης τῶν προσώπων, ἅτινα εἰσὶ δεκτὰ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀνάκτορον, δείκνυται διὰ τῶν λέξεων «Ἀνατολὴ» ἢ «Δύσις», δεξιᾷ ἢ ἀριστερᾷ. Οὐδόλως παράδοξον οὕτω, ὅτι ἐκ τῶν πολλοτάτων γυναικῶν τοῦ αὐτοκράτορος ἡ πρώτη ἐν τιμαῖς λαμβάνει τὸν τίτλον τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Ἀνατολικῆς Σκιάδος, καὶ ἡ δευτέρα τὸν τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Δυτικῆς Σκιάδος. Αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος αὐτοκράτειραι εἰσὶ χῆραι τοῦ αὐτοκράτορος Τιὲν-Τόγκ, ἀποβιώσαντος τῷ 1861, βραχὺ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς συνθήκης τοῦ Πεκίνου, ἐκ τῆς λύπης, ὅτι ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ εἰς Μανδσούραν, ἐγκαταλείπων τὴν πρωτεύουσάν του εἰς τοὺς νικηφόρους στρατοὺς τῶν βαρβάρων τῆς Δύσεως. Ἐκ τῆς πρώτης συζύγου αὐτοῦ, τῆς αὐτοκρατείρας Τζὲ-Κναί, δὲν ἀπέκτησε διάδοχον, ἀλλ' ἀπέκτησε τοιοῦτον ἐξ ἄλλης τῶν γυναικῶν του, τῆς αὐτοκρατείρας Τζὲ Σι, ὀνομασθέντα Τὸγκ-Τζέ. Τὸ εὐτυχὲς τοῦτο γεγονὸς ὑπῆρξεν ἀφορμὴ ν' ἀπονεμηθῇ εἰς τὴν μητέρα τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου ὁ τίτλος τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Δυτικῆς Σκιάδος. Ἡ πρώτη, ἣν ὁ υἱὸς τῆς δευτέρας ὤφειλε νὰ θεωρῇ, νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ τιμᾷ ὡς ἰδίαν αὐτοῦ μητέρα, ἔφερε τὸν τίτλον τῆς νομίμου συζύγου, τὸν τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Ἀνατολικῆς Σκιάδος. Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Τιὲν Τόγκ, ὁ νέος πρίγκηψ Τὸγκ Τζὲ δὲν εἶχε συμπληρώσει ἔτι τὸ ἕκτον ἢ ἕβδομον τῆς ἡλικίας

αὐτοῦ ἔτος. Οὕτως ἡ ἀντιβασιλεία ἀνετέθη, διαρκούσης τῆς ἀνηλικιότητός του, εἰς τὰς δύο αὐτοκρατορομήτορας. Ἀλλὰ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τὸ βαρύτερον φορτίον τῶν δημοσίων ὑποθέσεων ἔφερεν ἡ αὐτοκράτειρα Τζὲ Κναί. Τῷ 1872 ἐνυμφεύθη ὁ Τὸγκ Τζὲ καὶ τῷ 1873 ἐνηλικιωθεὶς ἀνέλαβεν τὰς ἡνίας τῆς αὐτοκρατορίας. Αἱ αὐτοκράτειραι κατ' ἀνάγκην ἐστεροῦντο παντὸς δικαιώματος ἐπισήμου ἀναμίξεως εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους, καί τοι ἀσκοῦσαι ἐν τοῖς αὐτοκρατορικοῖς διαβουλίοις μεγάλην καὶ νόμιμον ἐπιῤῥοήν. Ἀλλὰ θανόντος προώρως τῷ 1875 τοῦ Τόγκ Τζὲ, τὰ τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου παρέσχον πράγματα. Ἐκ τῶν διαφόρων μελῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, τῶν ἀντιποιουμένων δικαιώματα ἐπὶ τοῦ θρόνου, πολλὰ ἦσαν ἤδη ἀνήλικα, ἡ δ' ἐκλογὴ αὐτῶν θὰ ὑπεχρέου τὰς τὰς δύο αὐτοκρατείρας, χήρας τοῦ Τιὲν-Τὸγκ, νὰπομακρυνθῶσιν ὁριστικῶς τῶν συμβουλίων τῆς αὐτοκρατορίας· ἀλλ' ἡ αὐτοκράτειρα Τζὲ Κναὶ κατώρθωσε νὰ μηδενίσῃ τὸ ἀπειλητικὸν τοῦτο ἐνδεχόμενον, ἀνακαλυφθείσης εὐτυχῶς δι' αὐτὴν καὶ τὴν συναυτοκράτειραν διαθήκης τοῦ Τὸγκ Τζὲ, δι' ἧς υἱοθετεῖτο καὶ ἐκηρύσσετο διάδοχος εἷς τῶν υἱῶν τοῦ ἑβδόμου ἀδελφοῦ τοῦ Τιὲν-Τόγκ, ὁ πρίγκηψ Τζούν. Ὁ νέος αὐτοκράτωρ μόλις ἦν ἑπταετής· ὅθεν αἱ δύο αὐτοκράτειραι ἔβλεπον πρὸ αὐτῶν νέαν καὶ μακρὰν ἀντιβασιλείαν. Πράγματι ἡ ἐν τῇ διαθήκῃ μνημονευθεῖσα υἱοθέτησις ἄμεσον ἀποτέλεσμα ἔσχε τὴν διάῤῥηξιν παντὸς δεσμοῦ τοῦ νέου αὐτοκράτορος πρὸς τὴν φυσικὴν αὐτοῦ οἰκογένειαν, καθισταμένου πράγματι υἱοῦ μὲν τοῦ Τὸγκ Τζὲ καὶ τῆς νέας συζύγου του, ἐγγόνου δὲ τῶν δύο αὐτοκρατειρῶν. Ὑπελείπετο ὅμως ἔτι τὸ κώλυμα, τὸ ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς νέας αὐτοκρατείρας, ἥτις ὡς χήρα τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος ἠδύνατο ν' ἀξιώσῃ τὴν μᾶλλον ἄμεσον καὶ ἀποτελεσματικωτάτην μετοχὴν ἐν τῇ ἀντιβασιλείᾳ. Ἀλλὰ τὸ κώλυμα ἤρθη ταχέως· πρὶν ἢ παρέλθῃ ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Τὸγκ Τζὲ, ἡ δυστυχὴς μικρὰ αὐτοκράτειρα ἠκολούθησεν αὐτὸν εἰς τὸν τάφον, καταβληθεῖσα, ὡς λέγουσιν, ἐκ τῆς θλίψεως. Αἱ αὐτοκράτειραι Τζὲ Κναὶ καὶ Τζὲ Σὶ ἐξησφάλισαν ἐκ νέου ἄνευ ἀντιδράσεως τὴν ἐξάσκησιν τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐξουσίας ἐπὶ μακρὸν χρόνον. Ἡ ἀποθανοῦσα αὐτοκράτειρα ἦν ἡ ψυχὴ τοῦ συμβουλίου. Ἡ αὐτοκράτειρα Τζὲ Σὶ, ἐπισφαλοῦς ὑγείας, ἰδίως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Τὸγκ Τζὲ, δὲν συμμετεῖχε πολὺ, ὡς βεβαιοῦσι, τῶν ὑποθέσεων. Ἐν τούτοις αὕτη ἐπέζησεν, ὅπως φέρῃ ὅλον τὸ βάρος τῆς διοικήσεως τῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ αὐτοκράτειρα Τζὲ Κναὶ εἶχεν ἡλικίαν 45 ἐτῶν, ἐφαίνετο ἀπολαύουσα καλλίστης ὑγείας, ἀπέθανε δὲ τῇ Παρασκευῇ, 27 Μαρτίου [8 Ἀπριλίου, μετ' ἀδιαθεσίαν ὀλίγων ὡρῶν».

∾ Ἐν Παρισίοις, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐθνικῆς ἑορτῆς τῆς 2 Ἰουλίου, πτωχὴ γυνὴ, τριάκοντα περίπου ἐτῶν, ἐκάθητο ἔν τινι γωνίᾳ αὐλείου θύρας ἐπὶ τῆς λεωφόρου τῶν Καπουσίνων, ἔχουσα παρ' αὐτῇ μικρὸν παιδίον τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν, καὶ πρὸ αὐτῆς κάνιστρον μὲ ἄνθη, τὰ ὁποῖα προσέφερεν εἰς τοὺς διαβάτας. Δυστυχῶς αἱ ἀνθοδέσμαι της, κατεσκευασμέναι ἀτέχνως, δὲν ἐπωλοῦντο. Ὥστε, παρὰ τὰς προσφορὰς αὐτῆς πρὸς πάντα διερχόμενον, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθοδεσμῶν δὲν ἠλαττοῦτο, καὶ ἡ πτωχὴ ἵστατο λυπημένη. Ἀλλὰ τὸ παιδίον, μὴ ἔχον συνείδησιν τῶν συμβαινόντων, ὡς συνήθως συμβαίνει εἰς τὴν ἡλικίαν ταύτην, ἐφλυάρει φαιδρὸν χωρὶς νὰ ἐννοῇ τὴν λύπην τῆς μητρός του.

Αἴφνης κύριός τις εἰς τὸν βραχίονα τοῦ ὁποίου ἐστηρίζετο ὡραία κόρη δεκαοκτὼ περίπου ἐτῶν, σταματᾷ πρὸ τῶν ἀνθέων, καὶ ἀρχίζει να ἐκλέγῃ μεταξὺ τῶν ἀνθοδεσμῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδεμία τῷ ἤρεσε, τὰς ἔρριψεν εἰς τὸ κάνιστρον καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ὁδόν του, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ δύο δάκρυα ἀναβλύσαντα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἀνθοπώλιδος.

Ἡ νέα κόρη ὅμως, ἧς τὸ ῥοδόχρουν τοῦ προσώπου, ἡ ξανθὴ κόμη καὶ ὁ ἀφελὴς ὁδοιπορικὸς πῖλος, ἤλεγχον τὴν βρετανικὴν της καταγωγὴν, συγκινηθεῖσα ἐκ τῆς ἀφώνου ἀπελπισίας τῆς πτωχῆς γυναικὸς, ἔλαβε κρύφα ἐκ τοῦ θυλακίου της μικρὸν χάρτην, τὸν ἔρριψεν εἰς τὸ φαιδρὸν παιδίον, καὶ ἠκολούθησε τὸν συνοδόν της, ὅστις ἦτο ὁ πατήρ της.

— Κύτταξε, μητέρα, τί εἶνε τοῦτο; ἠρώτησε τὸ παιδίον ἀμέσως τὴν μητέρα του, δεικνύον τὸν χάρτην.

— Ποῦ εὗρες τὸ χαρτίον αὐτό; ἀνέκραξεν ἡ ἔμπορος, ἔκπληκτος ἀναγνωρίσασα ὅτι ἦτο γραμμάτιον τραπεζικὸν τῶν πεντήκοντα φράγκων.

— Τὸ ἔρριψεν ἡ κυρία αὐτή.

Ἡ μήτηρ ἔσπευσε νὰ φέρῃ τὸ γραμμάτιον πρὸς τὴν νέαν κόρην· ἀλλ' αὕτη, προσποιουμένη ὅτι δὲν ἐννόει τί συμβαίνει, τὴν ὠθεῖ διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον της· ἐν τούτοις ὁ πατήρ της, ἀκούσας τὰς ἐξηγήσεις τῆς ἐμπόρου λαμβάνει τὸ γραμμάτιον καὶ ἀνοίγει τὸ χρηματοφυλάκιόν του ὅπως τὸ θέσῃ ἐντὸς αὐτοῦ.

Ἡ νέα κόρη, βλέπουσα τότε ὅτι ἡ πτωχὴ γυνὴ ἐκινδύνευε νὰ ἀπολέσῃ τὸ πρὸς αὐτὴν δῶρόν της, προσβλέπει τὸν πατέρα της ἱκετευτικῶς καὶ τῷ ἀποτείνει λέξεις τινὰς ταπεινῇ τῇ φωνῇ· ἀλλ' οὗτος μετὰ τῆς ἀπαθείας, τῆς χαρακτηριζούσης τοὺς συμπατριώτας του, θέτει τὸ γραμμάτιον εἰς τὸ χρηματοφυλάκιόν του, εἶτα δὲ λαβὼν ἄλλο πεντακοσίων φράγκων καὶ δίδων αὐτὸ πρὸς τὴν δυστυχῆ· «Ἡ θυγάτηρ μου, εἶπε, σᾶς ἔδωσε πεντήκοντα φράγκα, διότι εἶσθε πτωχή. ἐγὼ δεκαπλασιάζω τὸ ποσὸν, διότι εἶσθε τιμία!»

∾ Πρὸ διετίας περίπου δύο τολμηροὶ Ἀμερικανοὶ εἶχον διαπλεύσει τὸν Ἀτλαντικὸν, ἐξ Ἀ-

Digitized by Google

μερικῆς εἰς Ἀγγλίαν, ἐπὶ μικροτάτης λέμβου. Φαίνεται νῦν ὅτι οἱ αὐτοὶ ἰδιότροποι προτίθενται νὰ ἐπαναλάβωσι τὸ παράτολμον πείραμα ἐπιστρέφοντες εἰς Βοστώνην ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σκάφους, τοῦ ὡς κέλυφος καρύου. Ὀνομάζονται οἱ παράδοξοι ἄνδρες ὁ μὲν Πέτρος Θωμᾶς, ὁ δὲ Φρειδερῖκος Νόρμαν, καὶ ἔδωκαν τὰ ὀνόματά των εἰς τὰς ναυτικὰς ἀγγλικὰς ἑταιρίας, ὅπως ἐν περιπτώσει δυστυχήματος χαραχθῶσιν ἐπὶ μνημείου ἱδρυθησομένου εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐν τῇ περιστάσει δὲ ταύτῃ Ἄγγλοι τινὲς ἀπεφάσισαν νὰ διενεργήσωσιν ἔρανον ὅπως συνδράμωσιν εἰς καλὴν προπαρασκευὴν τοῦ διάπλου, καὶ ἐλαττώσωσι τὸν κίνδυνον ἐξαρτύοντες τὸ σκάφος καλλίτερον ἢ ὡς ἦτο τὴν πρώτην φοράν.

Φαίνεται ὅτι καὶ οἱ Γερμανοὶ δὲν ὑστεροῦσιν ἐνίοτε κατὰ τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν Ἀμερικανῶν. Οὕτω τελευταῖον ἐσχηματίσθη ἐν Βερολίνῳ σύλλογος φαλακρῶν. Τὰ μέλη αὐτοῦ ὑποχρεοῦνται, καὶ ἂν τέως ἔφερον φενάκην, νὰ τὴν ἀφήσωσι τοῦ λοιποῦ κατὰ μέρος. Ἐπὶ στιγμὴν λόγος ἐγένετο νὰ προσφέρωσι τὴν ἐπίτιμον προεδρείαν τοῦ συλλόγου εἰς τὸν πρίγκιπα Βίσμαρκ, οὗτινος ἡ φαλακρότης εἰς οὐδένα εἶνε μυστήριον. Ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ σατυρικαὶ ἐφημερίδες τοῦ Βερολίνου ἀποδίδουσιν εἰς τὸν ἀρχιγραμματέα τρεῖς τρίχας, αἵτινες ἀνορθοῦνται ἢ ἐπικλίνουσιν ἐπὶ τῆς κάρας αὐτοῦ κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις τῆς πολιτικῆς, αὐτη δὲ ἡ περίστασις ἐστέρησε τὸν *καγκελάριον* τῆς τιμῆς τῆς προεδρείας τῶν φαλακρῶν.

Ἀξία σημειώσεως παρατήρησις εἶνε ὅτι τὰ ἐν χρήσει φάρμακα πρὸς ἀναστολὴν τῆς πτώσεως τῶν τριχῶν ἀπολαύουσιν ἰδιαζούσης εὐνοίας ὑπὸ τῶν μελῶν του συλλόγου, διότι πάντες ἐκ πείρας εἰσὶ πεπεισμένοι ὅτι τὰ φάρμακα ταῦτα ἐπιταχύνουσι τὴν φαλακρότητα. Ὁσάκις δὲ νέον τι τοιοῦτον ἐφευρίσκεται, τοποθετοῦσι φιάλην αὐτοῦ ἔν τινι ὑελοφράκτῳ σκευοθήκῃ.

Εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Σάταμ καθειλκύσθη πρό τινων ἡμερῶν σκάφος ἰδιοφυές, ναυπηγηθὲν κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ ναυάρχου Γεωργίου Σαρτορίου. Εἶνε δὲ οὐχὶ ἐκ τῶν συνήθων, διότι ἀντὶ μὲν τοῦ ἔχειν ὅπλα πρὸς ἄμυναν, εἶνε αὐτὸ ὅπλον, ἀντὶ δὲ τοῦ βλάπτειν διὰ σφαιροβολήσεων ὑπεράνω τοῦ ὕδατος, ἐξακοντίζει τορπίλλας ὑποκάτωθεν αὐτοῦ. Καθ' ἃ τὸ περιέγραψαν τὰ «Ἡμερήσια Νέα», εἶνε ἅμα μὲν πελώριος κριός, ἅμα δὲ τορπιλλοφόρον σκάφος, οὗτινος ἡ ὠφέλεια ἐν ὥρᾳ πολέμου θὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ταχύτητος, μεθ' ἧς θὰ προσβάλλῃ τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα ὑποκάτωθεν τῆς ὑδατοκλύστου γραμμῆς καὶ τοῦ θώρακός των. Τὸ πλοῖον καλεῖται «Πολύφημος» καὶ ὁμοιάζει κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς πελώριον σιγάρον. Ἔχει γέφυραν κωνικήν· αἱ ἄκραι τοῦ κυλίνδρου βυθίζονται εἰς τὸ ὕδωρ, φαίνεται δὲ συνήθως μόνη ἡ γέφυρα, ἡ ὑψουμένη τέσσαρας περίπου πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος. Καλύπτεται ὅλον διὰ μεγάλων ἐλασμάτων χάλυβος· ἔχει μῆκος 240 καὶ εὖρος 40 ποδῶν, κινεῖται δὲ διὰ μηχανῶν δυνάμεως 5500 ἵππων ἑπτακαίδεκα μίλια τῆς ὥρας. Ἡ ἀπίστευτος αὕτη ταχύτης εἶνε τὸ κυριώτερον στοιχεῖον τῆς δυνάμεώς του, ὡς ὅπλου ἐπιθετικοῦ. Τὸ ἰσχυρότερον τῶν καθ' ἡμᾶς θωρηκτῶν θὰ κατεστρέφετο ἴσως προσβαλλόμενον κατὰ μέτωπον ὑπὸ τοῦ κριοῦ ἢ τῶν τορπιλλῶν τοῦ «Πολυφήμου», προωρισμένου ἰδίως νὰ προσβάλλῃ σκάφη πολλῷ μείζονα καὶ ἰσχυρότερα. Τὸ σκάφος εἶνε ἐκ χάλυβος, μετὰ διπλῆς σειρᾶς διαιρέσεων, καὶ δύναται νὰ ὑποστῇ τὴν ὁρμὴν πάσης συγκρούσεως. Ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐτοῦ οἰκονομίᾳ ἡ μόνη δυσχέρεια εἶνε ὁ πορισμὸς τοῦ ἀέρος· οἱ κοιτωνίσκοι κεῖνται ὑποκάτωθεν τῆς γεφύρας, ὑφ' ἣν ἀνεῳχθησαν ὀπαὶ πρὸς ἀέρωσιν. Ἐγένετο χρῆσις τῶν νεωτάτων ἐφευρέσεων τῆς ἐπιστήμης, ἵνα μὴ ἀποθνήσκωσιν οἱ ναυτίλοι ὑπὸ ἀσφυξίας. Ἔχει ὑπὸ τὸ ὕδωρ τρεῖς θύρας, ἀφ' ὧν ἐξακοντίζει τορπίλλας **Whitehead**, τὴν μὲν ὑπὸ τὸν κριόν, τὰς δὲ ἐν τοῖς πλαγίοις. Δύναται νὰ ἀπολύσῃ τορπίλλας ἁπανταχόθεν· προχωροῦν, ἐμπορεῖ νὰ βλάψῃ τὸ ἐχθρικὸν πλοῖον καὶ διὰ τοῦ κριοῦ· παλινδρομοῦν δέ, νὰ ῥίψῃ τορπίλλην, ὅπου ἔτρωσεν ἤδη ὁ κριός· καὶ ἀπὸ τοῦ θωρηκτοῦ δὲ πύργου του ποιεῖ τὸ αὐτό, ὡς τὰ ἄλλα σκάφη. Ὁ «Πολύφημος» εἰκότως παραβάλλεται πρὸς τὰ παλαιότερα πυρπολικά, ὡς ὢν προωρισμένος νὰ βλάπτῃ τὰ νεώτερα θωρηκτὰ πλοῖα, καθάπερ τὸ πυρπολικὸν τὰ πρόσθεν ξύλινα σκάφη.

Ἐνῷ ἐν Εὐρώπῃ οἱ μαθηταὶ χειραφετοῦνται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ἐν Ἀβυσσινίᾳ ἐπικρατεῖ ἀκόμη ἡ ἀρχαία μέθοδος τῆς αὐστηρᾶς πειθαρχίας. Ὁ περιηγητὴς **Gerhard Rohlfs** κατὰ τὴν τελευταίαν διαμονήν του ἐν τῇ εἰρημένῃ χώρᾳ συνήντα ἑκάστοτε ἀγυιόπαιδας πορευομένους μετὰ πολλοῦ πόνου, καὶ δεδεμένους ὁμοῦ διὰ μικρῶν ἁλύσεων. Ὁ λόγος δὲ τούτου ἦτο ὅτι δὲν εἶχον μάθει τὰ μαθήματά των, ἢ ὅτι δὲν ἔδειξαν καλὴν διαγωγὴν εἰς τὰς τάξεις των. Τοιουτοτρόπως τοὺς ἐμπόδιζον ἀπὸ τοῦ νὰ περιτρέχωσι τὰς ὁδοὺς μετὰ τῶν συντρόφων των. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τῆς τιμωρίας εἶνε λίαν ἀποτελεσματικός.

Εις Αναγνωστης

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Διατήρησις τοῦ πάγου.

Πολλάκις ἐν καιρῷ θέρους γίνεται χρεία πάγου, εἴτε ὡς μέσου ἀντιφλογιστικοῦ εἰς ἀσθενείας τῆς κεφαλῆς, εἴτε εἰς ἄλλας βιωτικὰς ἀνάγκας. Πρὸς διατήρησιν αὐτοῦ ἐπὶ πολλὰς ὥρας μεταχειριζόμεθα τὸ ἑπόμενον μέσον· Περιτυλίσσομεν αὐτὸν μὲ χονδρὴν φανέλλαν καὶ θέτομεν εἰς εὐρύστομον φιάλην οὕτως, ὥστε τὸ σχηματισθὲν ὕδωρ νὰ καταρρέυσῃ· τότε ὁ εἰς τὴν φανέλλαν ἐγκεκλεισμένος πάγος διατηρεῖται ἐπὶ πολλὰς ὥρας εἰς καλὴν κατάστασιν.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 292 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία : 'Εν 'Αθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.–Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι –Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 | 2 Αὐγούστου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι.'Ρουφφίνη.—Μετάφρ.'Αγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 464.

ΙΗ'

Τὸ τέλος τοῦ εἰδυλλίου.

Ἦτο θερμὴ καὶ πνιγηρὰ ἡμέρα τοῦ Αὐγούστου, ἐξ ἐκείνων αἵτινες τοσοῦτον βαρύνουσι τοὺς νευρικοὺς ἀνθρώπους, καὶ καθ' ἃς ἡ φύσις, οἱονεὶ ἐξηντλημένη, φαίνεται ἀκινητοῦσα. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, διαπερῶσαι λεπτὸν στρῶμα λευκῶν νεφελῶν, ἐπυρπόλουν τὴν γῆν διὰ θέρμης βαρείας καὶ νοσηρᾶς. Οὐδ' ἓν φύλλον ἐσείετο, οὐδ' ἓν πτηνὸν ἐκελλάδει, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τέττιγες εἶχον παύσει τὸ ὀξὺ των τερέτισμα. 'Ο μόνος θόρυβος, ὅστις διέκοπτεν ἐνίοτε τὴν ἐπίσημον ἐκείνην σιγήν, ἦτο τὸ πένθιμον ᾆσμα τοῦ κόκκυγος, καλοῦντος τὸ θῆλύ του.

'Η Λουκία εἶχε δοκιμάσει ἀλληλοδιαδόχως καὶ ἄνευ ἐπιτυχίας νὰ ζωγραφήσῃ, νὰ περιποιηθῇ τὰ φυτά της, νὰ παίξῃ κλειδοκύμβαλον, νὰ κοιμηθῇ, τὴν στιγμὴν δ' ἐκείνην κατέκειτο πνευστιῶσα ἐπὶ ἀνακλίντρου.

— Ἆ, ἤλθατε τέλος πάντων! ἀνεφώνησεν, ὅτε ἦλθεν ὁ ἰατρός. Σᾶς περιμένω πρὸ δύο ὡρῶν. Εἶμαι πολὺ κακά.

— 'Αλήθεια; εἶπεν ὠχριῶν ὁ 'Αντώνιος. Τί ἔχετε; Πρὸ μιᾶς ὥρας ἀπήντησα τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ὅστις ἐπήγαινεν εἰς τοῦ κόμητος, καὶ δὲν μὲ εἶπε τίποτε.

—Δὲν εἶπα τίποτε τοῦ πατρός μου, ἀπήντησεν ἡ Λουκία· εἶνε ἤδη ἀρκετὰ δυσαρεστημένος, ὅτι δὲν ἔλαβεν εἰδήσεις περὶ τοῦ Ὠβραί.

— Τοῦ ἀδελφοῦ σας, ἐννοεῖτε;

— Ναί. 'Ο Ὠβραὶ ἔπρεπε νὰ γράψῃ μὲ τὸ ταχυδρομεῖον τῶν Ἰνδιῶν, τὸ ὁποῖον ἠξεύρομεν ὅτι ἔφθασε, καὶ ὅμως δὲν εἴχαμεν γράμμα του.

— Δυσάρεστον, εἶπεν ὁ 'Αντώνιος. 'Αλλ' ἂς ὁμιλήσωμεν διὰ σᾶς. Δὲν ἐβήξατε;

— Ὄχι, ἀλλ' αἰσθάνομαι ἀδιαθεσίαν, ἀδυναμίαν· ἡ ζέστη μ' ἔχει καταβάλει.

— Τίποτε παράδοξον· ὅλοι ὑποφέρουν μ' αὐτὸν τὸν καιρόν. Νὰ ἰδῶ τὸν σφυγμόν σας!—Δὲν ἔχετε πυρετόν. Αὐτὸς ὁ κατηραμένος ἄνεμος ἐπείραξε τὰ νεῦρά σας. Δὲν εἶνε τίποτε. Πλαγιάσατε πάλιν ἥσυχα, προσέθηκεν ὁ ἰατρός, διορθῶν τὰ προσκεφάλαια ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τῆς Λουκίας, καὶ θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς ἐπαναφέρω εἰς τὴν τακτικήν σας κατάστασιν. Μὶς Χούτσινς, εἶπεν ἀποσυρόμενος, λαμβάνετε τὴν καλωσύνην νὰ ἑτοιμάσετε ἓν ποτήριον δυνατὴν λεμονάδαν διὰ τὴν μὶς Δάβεν; Δύο λεμόνια εἰς ἥμισυ ποτήριον νερόν, καὶ νερὸν χλιαρόν, σᾶς παρακαλῶ.

— Εὐθύς, κύριε, ἀπήντησε διὰ προσηνεστάτης φωνῆς ἡ θαλαμηπόλος.

'Η Μὶς Χούτσινς, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, εἶχεν ἐντελῶς, καίτοι δυσκόλως, κατακτηθῆ ὑπὸ τοῦ 'Αντωνίου. 'Η δύσκολος ἄλλοτε καὶ δυσυπότακτος θεράπαινα, ἐπεδίωκεν ἤδη τὴν εὐμενῆ προσοχὴν τοῦ ἰατροῦ, κ' ἐξετέλει μεθ' ὑπερηφανείας τὰς παραγγελίας του.

'Ο 'Αντώνιος ἀνεφάνη μετ' ὀλίγας στιγμάς, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς Σπεράντσας, ἔφερον δ' ἀμφότεροι φορτία ὁλόκληρα χλωρῶν κλάδων ἀνὰ χεῖρας, ἅτινα ἔρριψαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ δωματίου. Εἶτα ἡ 'Ρόζα ἔφερε ποτιστήριον, καὶ ὁ ἰατρὸς κατέβρεξεν ἐπανειλημμένως τὸ φύλλωμα, λέγων·

—Τόρα θὰ δροσίσῃ ἐντὸς ὀλίγου· ἀρκεῖ νὰ ἐμποδίσωμεν τὸν φλογερὸν ἀέρα νὰ εἰσέρχεται.

Καὶ κλείσας τὴν ὑελόφρακτον θύραν, κατεβίβασε τὸ πράσινον παραπέτασμα, οὕτως ὥστε γλυκύ τι σκιόφως διεχύθη ἐντὸς τοῦ δωματίου.

— Σᾶς ἀρέσει ἡ λεμονάδα σας; ἠρώτησε τὴν Λουκίαν, ὅτε ἀπέθηκεν αὐτὴ τὸ ποτήριον.

— Ὡραιοτάτη. Εἶνε πολὺ δροσιστική.

— Ἔχετε διάθεσιν νὰ κοιμηθῆτε;

— Ὄχι, εἶπεν ἡ Λουκία. Θέλετε νὰ φύγετε;

— Διόλου· ἐκτὸς ἂν νυστάζετε. Δὲν νυστάζετε; 'Εξαίρετα. Θέλετε νὰ σᾶς ἀναγνώσω τίποτε; ἐξηκολούθησεν ὁ 'Αντώνιος.

Καὶ διευθυνθεὶς πρὸς μικρὰν τινα βιβλιοθήκην παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον, ἐπανῆλθε κρατῶν βιβλίον.

— Νὰ σᾶς ἀναγνώσω τίποτε τοῦ ἀγαπητοῦ σας ποιητοῦ Giusti;

— Πόσα πράγματα ἠξεύρετε! εἶπεν ἡ Λουκία, ἀντὶ ν' ἀπαντήσῃ πρὸς τὴν ἐρώτησιν. Αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτόν μου πολὺ καλλίτερα. Τί θὰ γείνω, ὅταν δὲν θὰ ἦσθε...

Καὶ ἡ λοιπὴ τῆς φράσις ἐπνίγη εἰς δάκρυα.

'Ο ταλαίπωρος 'Αντώνιος ἀπέμεινεν ὄρθιος, κρατῶν τὸ βιβλίον, καὶ πλήρεις δακρύων ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς· ὀλίγον ἔτι, καὶ ἀνελύετο ἐπίσης εἰς δάκρυα. Εὐτυχῶς δι' αὐτὸν μικρός τι σπασμὸς

Digitized by Google

τοῦ λάρυγγος τὸν ἠνάγκασε νὰ βήξῃ· ἀνακτήσας δὲ οὕτω τὴν φωνήν, εἶπε:

— Κυττάξετε πόσον εἶσθε νευρική. Κλαίετε δίχως ἀφορμήν, ὡς ἂν ἐπρόκειτο νὰ φύγετε αὔριον. Δὲν γνωρίζετε τὴν ἰταλικὴν παροιμίαν ἡ ὁποία λέγει: Prendi tempo e camperai;

Ἡ φωνή του ἦτο φωνὴ μητρὸς νουθετούσης τὸ φίλτατον τέκνον της.

Ἐπῆλθε δὲ μετὰ τοῦτο μικρά τις παῦσις, καθ' ἣν ἡ Λουκία συνῆλθεν ἐκ τῆς συγκινήσεώς της.

— Ἰατρέ, εἶπεν αἴφνης, πιστεύετε τὰ προαισθήματα.

— Διόλου, ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ Ἀντώνιος.

— Κακὰ κάμνετε, εἶπε σοβαρῶς ἡ Λουκία. Δὲν μ' ἐλέγατε ἄλλοτε διὰ μερικὰ φυτὰ εὐαίσθητα, τὰ ὁποῖα προαγγέλλουν τὴν καταιγίδα; Ὁμοιάζω μ' αὐτὰ τὰ φυτά. Εἶμαι βεβαία ὅτι δυστύχημα μ'ἐπαπειλεῖ. Τὸ αἰσθάνομαι εἰς τὸν ἀέρα.

— Αἰσθάνεσθε τὸν ἀπαίσιον νότιον ἄνεμον καὶ τίποτε ἄλλο. Μία καλὴ βροχὴ θὰ διαλύσῃ ὅλην τὴν κακοδιαθεσίαν καὶ ὅλα σας τὰ προαισθήματα.

Ἡ Λουκία ἔσεισε δυσπίστως τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ προσέθηκε.

— Ἀναγνώσατέ μου κάτι, . . . ὅ,τι θέλετε.

— Ἂς ἀναγνώσωμεν τὸ Brindisi di don Girella. Εἶνε πολὺ ἀστεῖον καὶ θὰ σᾶς κάμῃ νὰ γελάσετε.

Καὶ καθίσας πλησίον τῆς ὑελοφράκτου θύρας, ἵνα ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ ἀμυδροῦ φωτὸς ὅπερ εἰσέδυεν ἔτι εἰς τὸ δωμάτιον, ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ.

Ἔχομεν λόγους, μικρολογοῦντες οὕτω περὶ τὰς λεπτομερείας τῆς οἰκιακῆς αὐτῆς σκηνῆς καὶ περὶ τὴν σχετικὴν θέσιν τοῦ ἀναγνώστου καὶ τοῦ ἀκροατοῦ. Ὀλίγον δεξιᾷ τῆς ὑελοφράκτου θύρας, εἰς ἀπόστασιν πέντε ἢ ἓξ βημάτων, εὑρίσκετο τεθειμένον πλαγίως τὸ ἀνάκλιντρον, ἐφ' οὗ ἀνεπαύετο ἡ Λουκία, στρέφουσα τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ φῶς. Ἡ μὶς Δάβεν ἔφερεν ἐσθῆτα ἐκ λευκῆς μουσελίνης καὶ ζώνην κυανῆν· ὁ δὲ πλατύγυρος ψιάθινος πέτασός της ἐκρέματο διὰ τῶν ταινιῶν του ἀπὸ τοῦ ἐρείσματος τοῦ ἀνακλίντρου, ἀκριβῶς ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς της. Ἡ Χούτσινς, σταυροῦσα τοὺς βραχίονας, ἐκάθητο παρὰ τὴν μεγάλην τράπεζαν ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης, μόλις καὶ μετὰ βίας κατορθοῦσα νὰ κρατῇ τὸ στόμα της κλειστὸν πρὸς τ' ἀλλεπάλληλα χασμήματα, ἅτινα ἐπέμενον νὰ τὸ ἀνοίξωσι. Ἀπέναντι τῆς Λουκίας, τουτέστιν ἀριστερᾷ τῆς ὑελοφράκτου θύρας, ἀλλὰ τοσοῦτον πλησίον αὐτῆς, ὥστε τὸ πράσινον παραπέτασμα ἤγγιζε σχεδὸν τὸ βιβλίον του, ἐκάθητο ὁ Ἀντώνιος.

Οὕτω διήρκει ἀπό τινος ἡ ἀνάγνωσις, καὶ πολλάκις ἡ δραστικὴ κωμικότης τοῦ ἀμιμήτου ποιητοῦ εἶχε προκαλέσει μειδίαμα ἐπὶ τὴν ὠχρὰν τῆς Λουκίας μορφήν. Ἀλλὰ βαθμηδὸν αἱ ἔννοιαι τοῦ ποιητοῦ ἤρχισαν νὰ προσπίπτωσιν ἀμυδρότεραι εἰς τὴν διάνοιάν της, ἡ δὲ ἠχηρὰ καὶ μελῳδικὴ φωνὴ τοῦ ἀναγνώστου, ναναρίζουσα αὐτὴν ὡς ῥύακος ἦχος, ἔφερεν ἠρέμα τὴν νεάνιδα εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ἥτις δὲν εἶνε πλέον ἐγρήγορσις ἀλλ' οὐδὲ ὕπνος εἶνε ἀκόμη. Αἴφνης βήματα βαρέα ἀντήχησαν εἰς τὴν κλίμακα, καὶ ἡ Λουκία ἀνεσκίρτησεν ἄκουσα.

— Ποῖος νὰ εἶνε! εἶπε τρέμουσα.

Ἀνοίγεται δ' εὐθὺς ἡ ὑελόφρακτος θύρα, κολοσσός τις εἰσορμᾷ, καὶ ἡ βροντώδης του φωνὴ ἀνακράζει:

— Αἴ, Λουκία, ψυχή μου!

Καὶ συγχρόνως ὁ γίγας κύπτει ἵνα ἀσπασθῇ τὴν κατάπληκτον νεάνιδα.

— Ἆ, σὲ ηὗρα τέλος πάντων! Μὰ τί εἶνε ὅλ' αὐτὰ τὰ πράγματα. Φύλλα πράσινα, ποτιστήρια . . . Θαῤῥῶ ὅτι βλέπω καμμίαν βοσκοποῦλαν, ἀπ' αὐτὰς ποῦ ἔχουν εἰς τὰ *μπαλλέττα*. Ὤ! Ὤ! διάβολε! δὲν λείπει, βλέπω, τίποτε ἀπὸ τὸ εἰδύλλιον, . . . οὐδ' ὁ βοσκός!

— Ὤβραϊ! ἀνέκραξε μετά τινος μομφῆς ἡ Λουκία.

Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ περισσότερα. Ἡ βλασφημία καὶ ἡ εὐφυολογία ἀπηυθύνοντο, ὡς ἐννόησε βεβαίως ὁ ἀναγνώστης, εἰς τὸν φίλον μας ἰατρόν. Ὁ Ἀντώνιος τοσοῦτον βιαίως εἶχεν ἀποκρουσθῇ ὑπὸ τῆς ἀνοιχθείσης θύρας, ὅτε εἰσῆλθεν ὁ Ὤβραϊ, ὥστε ὀλίγου δεῖν κατέπιπτε κατὰ γῆς, ἀνετράπη δὲ τὸ κάθισμά του, ἐνῷ ἐκεῖνος προσεπάθει ν' ἀναλάβῃ τὴν ἰσοῤῥοπίαν του. Ὁ νέηλυς ἐπεστράφη πρὸς τὸν πάταγον, καὶ τότε μόνον, ἰδὼν τὸν Ἀντώνιον, ἐξεστόμισε τὴν περὶ τοῦ βοσκοῦ ἀνόητον εὐφυΐαν του.

Τὰ βλέμματα τῶν δύο ἀνδρῶν συνηντήθησαν οὐχὶ φιλικῶς. Τὸ ἀλαζὸν ἦθος τοῦ Ὤβραϊ, αἱ συνεσπασμέναι ὀφρῦς του, τὸ ἀνασεσυρμένον χεῖλός του, οἱ ἐπιθετικοί του τρόποι, δὲν ἐνέφαινον συμπάθειαν πρὸς ἐκεῖνον, ὃν κατεμέτρει τὴν στιγμὴν ἐκείνην διὰ τοῦ βλέμματος. Τὰ συνεσφιγμένα δὲ χείλη τοῦ Ἀντωνίου, ἡ πελιδνή του μορφή, τὸ ὅλον ἦθός του, ἦθος ἀνδρὸς ἀμυνομένου, κατεδείκνυον ὅτι εἶχε συναισθανθῆ τὴν προσέλευσιν ἐχθροῦ. Ἔμειναν οὕτω ἐξετάζοντες ἀλλήλους, θαυμάσιοι τύποι δύο ὡραίων φυλῶν: ὁ μέν, ξανθὸς καὶ κυανοῦς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, (ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Λουκίας), ὁ δὲ σκοτεινὸς ὡς ἡ τρικυμία· ὁ μὲν Ἄγγλος ὑπερέχων ὁλόκληρον κεφαλὴν τοῦ ἀντιπάλου του, τετράγωνος τὸ στῆθος καὶ εὐρὺς τοὺς ὤμους, τύπος ἀνυπέρβλητος τῆς σωματικῆς ῥώμης· ὁ δὲ Ἰταλὸς μικρότερος μέν, ἀλλ' ἐπίσης κρατερός, εὐσταλὴς καὶ εὔκαμπτος ὡς τίγρις, χαλύβδινα ἔχων νεῦρα καὶ μυῶνας, ὄργανα πρόθυμα τῆς ἀδαμάστου θελήσεως, ἣν κατήλεγχε τὸ ἄγριον πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Δέκα μόλις δευτερόλεπτα ἔμειναν οὕτω ἐξετάζοντες ἀλλήλους, ἀλλ' ἤρκεσεν ὁ βραχὺς αὐτὸς χρόνος, ὅπως ἀναπτύξῃ μεταξὺ αὐτῶν βιαίας ἀντιπαθείας αἴσθημα. Ἡ Λουκία ἐμάντευσεν αὐτὸ

Digitized by Google

ὡς γυνή, καὶ ὁ αὔξων τρόμος ἔλυσε τὴν γλῶσσάν της.

— Ὁ ἀδελφός μου λοχαγὸς Δάβεν. Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ἰατρός μου καὶ κάλλιστος φίλος τοῦ πατρός μου, εἶπεν, ἐκτελοῦσα τὸν τύπον τῆς παρουσιάσεως.

Αἱ λέξεις αὗται διέλυσαν τὸ ἀμήχανον τῆς θέσεως. Ὁ λοχαγὸς Δάβεν προσέκλινεν ἐλαφρῶς, καὶ ὁ ἰατρὸς ἐπίσης. Ἀφοῦ δὲ οὗτος παρήγγειλεν εἰς τὴν Λουκίαν νὰ μείνῃ ἥσυχος καὶ νὰ κατακλιθῇ ἐνωρίς, ἂν τὸ ἑσπέρας ᾐσθάνετο κακοδιαθεσίαν, ἀπεσύρθη.

Ὁ Ὠβραὶ ἤρξατο λακτίζων παταγωδῶς δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ὅλας τὰς ἕδρας καὶ τοὺς κλιντῆρας τοῦ δωματίου, ἕκαστον δὲ λάκτισμά του προὐκάλει νέον τῆς Λουκίας ἀνασκίρτημα, μέχρις οὗ διαθέσας τέλος τὰ καθίσματα ἐν ἱκανῇ συμμετρίᾳ πλησίον τοῦ ἀνακλίντρου, ἐξέτεινε τὰ βαρέα του μέλη ἐπὶ τῆς αὐτοσχεδίου αὐτῆς κλίνης, ὁμιλῶν πάντοτε θορυβωδῶς καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἐργασίαν. Οὕτω δὲ ἔμαθεν ἡ Λουκία, κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν λακτισμάτων, τὰ αἴσια γεγονότα, ἅτινα παρεῖχον αὐτῇ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἔχῃ ἐνώπιον αὐτῆς τὸν ἀδελφόν της. Ἦσαν δὲ ταῦτα ἐν συνόψει τὰ ἑξῆς. Ὁ ἀσθενὴς συνάδελφος, οὗτινος ἡ ὑπηρεσία εἶχεν ἀνατεθῇ εἰς τὸν Ὠβραί, εἶχεν ἀναλάβει πολὺ ταχύτερον ἢ ὅσον ὑπελογίζετο. Οὕτω δὲ ὁ λοχαγὸς Δάβεν εὑρέθη εἰς θέσιν ν' ἀναχωρήσῃ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου ταχυδρομείου τῶν Ἰνδιῶν, ὅπερ ἔμελλε νὰ φέρῃ τὴν ἐπιστολήν του, καὶ οὗτινος ἡ ἄφιξις, χωρὶς ἐπιστολῆς, εἶχε τοσοῦτον ἀνησυχήσει τὴν πρωΐαν τὸν Σὶρ Ἰωάννην. Πρὸς τί νὰ γράφῃ ὁ Ὠβραί, ἀφοῦ ἔμελλε ν' ἀφιχθῇ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁμοῦ μετὰ τῆς ἐπιστολῆς του; Ἐν Λονδίνῳ ἀπήντησε τὸν Θωμᾶν Κάρνιφεξ, υἱὸν πρεσβύτερον τοῦ λόρδου Κάρνιφεξ, λαβόντα ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ πατρός του νὰ μεταβῇ ὅ,τι τάχιον εἰς Φλωρεντίαν, ὅπου τὸν ἀνέμενεν. Ὁ Θωμᾶς προσέφερεν εἰς τὸν Ὠβραὶ θέσιν ἐν τῇ ἁμάξῃ του, οὗτος δὲ ἐδέχθη, καὶ τοιουτοτρόπως ἔφθασεν ἀπροσδόκητος εἰς τὸ πανδοχεῖον τῆς Ῥιβιέρας. Περὶ τοῦ ξένου δέ, ὃν εἶχεν εὕρει παρὰ τῇ ἀδελφῇ του, περὶ τῆς εὐαρέστου ἢ δυσαρέστου ἐντυπώσεως ἣν ἡ θέα του ἐπροξένησεν εἰς αὐτόν, οὐδὲ λέξιν εἶπεν ὁ λοχαγός.

Ἀπερίγραπτος ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις, ἡ εὐτυχία καὶ ἡ χαρμόσυνος ἀγαλλίασις τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ὅτε μετά τινας στιγμάς, εἰσερχόμενος εἰς τὸ δωμάτιον, εἶδε τὸν ἀπὸ τοσούτου χρόνου ἀνυπομόνως προσδοκώμενον θησαυρόν του καθήμενον ἐγγὺς τῆς ἀδελφῆς του. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης θὰ ἔκαμνε τρέλλας τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἂν ἡ συναίσθησις τῆς ἀξιοπρεπείας του τὸ ἐπέτρεπε. Μετὰ πόσης ὑπερηφανείας καὶ στοργῆς ἐθεώρησε τὸ *ἀγόρι* του, ὡς τὸ ἀπεκάλει! Πατὴρ καὶ υἱὸς ἐφλυάρησαν ἐπὶ μακρόν, μέχρις οὗ ἡ ἀγγελία τοῦ γεύματος διέκοψε τὰς ἀμοιβαίας τῆς στοργῆς των ἐκχύσεις.

Ὁ λοχαγὸς Δάβεν συνεχάρη τὸν Σὶρ Ἰωάννην διὰ τὴν ὡραίαν του ὄψιν, ὁ δὲ βαρωνέτος ἐξεδήλωσε διὰ μορφασμοῦ τὴν βαθεῖάν του εὐχαρίστησιν ἐπὶ τῇ φιλοφρονήσει τοῦ υἱοῦ του, καὶ ἀπῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ἦτο ἡ τράπεζα ἐστρωμένη.

— Ἀλήθεια, παιδί μου, εἶπεν ὁ βαρωνέτος, εἰς ποῖον ξενοδοχεῖον σὲ ἄφησεν ὁ Κάρνιφεξ;

— Εἰς κανέν, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ἄφησα τὸν σάκκον μου εἰς ἓν εἶδος οἰνοπωλείου, ὅπου ἤλλαξαν ἵππους. — Ἀλήθεια, Γιάννη, νὰ ὑπάγῃς μετὰ τὸ γεῦμα νὰ μοῦ τὸν φέρῃς.

— Φοβοῦμαι, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, μήπως δὲν ὑπάρχῃ ἐδῶ μέρος νὰ καταλύσῃς. Τὸ σπίτι εἶνε μικρόν, 'σὰν καρυδόφυλλον.

— Ἆ! ὑπέλαβεν ὁ Ὠβραί, ὅπως τύχῃ. Ἠμπορῶ νὰ κοιμηθῶ καὶ εἰς τὸν καναπὲν, καὶ κατὰ γῆς, — ἀδιάφορον. Ἐγὼ ἦλθα, καὶ μένω. Ὑποθέτω ὅτι δὲν θὰ μὲ διώξετε διὰ τῆς βίας.

Τὸ τελεσίγραφον τοῦτο τοῦ Ὠβραὶ πρόδηλον ἦτο ὅτι οὐδὲν ἐπιχείρημα ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ. Ἐγένετο λοιπὸν βραχύ τι συμβούλιον μεταξὺ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου καὶ τοῦ Γιάννη, οὗτινος ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν, ὅτι ὁ Γιάννης ἔπρεπε νὰ οἰκονομηθῇ ὅπως ἠδύνατο, καὶ νὰ διασκευασθῇ τὸ δωμάτιόν του διὰ τὸν νεαρόν του κύριον. Ὁ Γιάννης ἦτο ἕτοιμος, χάριν τοῦ Ὠβραί, νὰ κοιμηθῇ καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς.

Μετὰ τὸ γεῦμα ὁ λοχαγὸς Δάβεν, πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν καὶ λύπην τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ἀνῆψε κολοσσιαῖον σιγάρον.

— Σιγάρον πρώτης ποιότητος, εἶπεν ἀποπνέων νέφη καπνοῦ. Ἐλπίζω, Λουκία, ὅτι δὲν σὲ πειράζει ἡ μυρωδιά· τὸν πατέρα μου ἠξεύρω ὅτι δὲν τὸν πειράζει.

Ἡ Λουκία ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἠγάπα μάλιστα τὴν ὀσμὴν τοῦ καπνοῦ, ἐνῷ πραγματικῶς τὴν ἐβδελύσσετο. Ἡ ταλαίπωρος Λουκία, ἀσθενὴς καὶ δειλὴ ὕπαρξις, ᾐσθάνετο ἀνεπιγνώστως τὴν ἀνάγκην νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ ἀδελφοῦ της.

Ὡς πρὸς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, οὔτε ἀπεδέχθη οὔτε διέψευσε τὴν περὶ αὐτοῦ διαβεβαίωσιν τοῦ Ὠβραί· ἴσως ἀμφέβαλλε περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἤθελε γείνει ἀποδεκτὴ διάψευσίς τις ἐκ μέρους του, ἴσως δὲ καὶ προηρέθη νὰ φανῇ ἐπιεικὴς τὴν πρώτην ἐκείνην ἡμέραν. Ἠρκέσθη μόνον νὰ προτείνῃ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸν κῆπον, ἵνα πίωσι τὸν καφέν. Ἡ συνήθης ὥρα τῆς δευτέρας ἐπισκέψεως τοῦ ἰατροῦ εἶχε παρέλθει καὶ ὁ Ἀντώνιος δὲν ἐφαίνετο.

— Ἐλπίζω ὅτι ὁ ἰατρὸς δὲν θὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἀφοῦ δὶς καὶ τρὶς ἐκύτταξε τὸ ὡρολόγιόν του. Ἐπειδὴ ἦλθεν ὁ υἱός μου, δὲν εἶνε λόγος νὰ στερηθῶ τὸν φίλον μου. Ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ τὸν γνωρίσῃς, Ὠβραί. Αὐτὸς ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος εἶνε ὁ πλέον διακεκριμένος

Digitized by Google

ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ γνωρίσῃ, gentleman ἀληθής, καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Τοῦ ἔχομεν πολλὰς ὑποχρεώσεις.

Καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης διηγήθη ἐκ νέου διὰ μακρῶν εἰς τὸν υἱόν του τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνατραπείσης ἁμάξης, καὶ τὴν εὔκαιρον συνδρομὴν τοῦ Ἰταλοῦ, πράγματα ἅτινα ἐγνώριζεν ἤδη ὁ Ὤβραϊ ἐκ τῶν διαφόρων ἐπιστολῶν τοῦ πατρός του. Ἐξαπτόμενος δὲ βαθμηδὸν ὁ βαρωνέτος, ἀφηγήθη εὐαρέστως τὰς ἀδιακόπους θεραπείας τοῦ Ἀντωνίου πρὸς τὴν Λουκίαν, καὶ τὰ εὐφυᾶ μέσα, ἅτινα εἶχεν ἐπινοήσει πρὸς διασκέδασίν της, ἐφ' ὅσον χρόνον ἦτο ἠναγκασμένη νὰ οἰκουρῇ. Προμήθεια βιβλίων, μαθήματα βοτανικῆς, διδασκαλία κιθάρας, πάντα ταῦτα ἐῤῥέθησαν ἐν λεπτομερείᾳ, καὶ ὁ κατάλογος ἔληξε διὰ τῆς μεγαλοφυοῦς ἐπινοίας τοῦ κινητοῦ ἀνακλίντρου. Ὁ Ὤβραϊ ἠκροάσθη τοῦ πατρός του μετὰ κατανύξεως καὶ εὐχαριστήσεως προδήλου, ἥτις ηὔξανε καθόσον ὁ τρυφερὸς ἐκεῖνος ἀδελφὸς παρετήρει πόσον αἱ λεπτομέρειαι κατέθελγον τὴν ἀγαπητήν του ἀδελφήν.

— Δὲν βλέπω τὴν ὥραν νὰ σφίγξω τὴν χεῖρα τοῦ φοίνικος αὐτοῦ τῶν Ἀσκληπιῶν, εἶπεν ὁ Ὤβραϊ, καὶ νὰ ζητήσω συγγνώμην διὰ τὴν βαναυσότητά μου. Ὑποθέτω ὅτι αὐτὸς εἶνε, τὸν ὁποῖον εἶδα ἐδῶ τὸ πρωΐ;

— Αὐτὸς εἶπεν ἡ Λουκία.

— Τί λέγετε; ἐξηκολούθησεν ὁ λοχαγός, ἀποτεινόμενος μὲν εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην, ἀλλὰ βλέπων τὴν ἀδελφήν του, δὲν θὰ ἦτο ὡραῖον νὰ τὸν κουβαλήσωμεν ἐδῶ διὰ τῆς βίας τὸν φίλον αὐτόν, ὁ ὁποῖος μᾶς λησμονεῖ; Χά, χά, χά!

— Ναί, ναὶ πήγαινε! εἶπεν ἡ Λουκία μ' ἀστράπτοντας ὀφθαλμούς.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀπεδέχθη ἀμέσως τὴν πρότασιν, ὁ λοχαγὸς Δάβεν ἀνῆψε νέον σιγάρον, καὶ ἀνεχώρησαν ὁμοῦ.

Διαβαίνων τὴν θύραν τοῦ κήπου, ὁ Ὤβραϊ διεῤῥάγη εἰς γέλωτα.

— Τί γελᾷς; ἠρώτησεν ἔκπληκτος ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

— Δὲν 'ξεύρω, . . . ἀλλ' αὐτὸ τὸ σπίτι μοῦ φαίνεται τόσον παράξενον. Ἔβλεπα κἄτι νὰ ἠμποροῦσα νὰ τὸ μεταφέρω εἰς τὸ Λονδῖνον καὶ νὰ τὸ δεικνύω μ' ἕνα σελλίνιον εἴσοδον. Στοιχηματίζω ὅτι κανεὶς δὲν θὰ ἐπίστευε, πῶς κατώρθωσεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης καὶ ἡ Μὶς Δάβεν νὰ ζήσουν ἐδῶ κατευχαριστημένοι πολλὰς ἑβδομάδας.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἔκυψε τὴν κεφαλήν, συναισθανόμενος οἵαν περιεῖχον μομφὴν τοῦ υἱοῦ του οἱ λόγοι.

— Ἀλήθεια,. . . προσέθηκε μετὰ μικρὸν ὁ νεαρὸς λοχαγός, ὁ γέρων δοὺξ Β. μὲ ἠρώτησε τί γίνεσθε.

— Τὸν εὐχαριστῶ, εἶπε φαιδρυνθεὶς ὁ βαρωνέτος. Τί κάμνει; καλὰ εἶνε;

— Ζωηρότερος παρά ποτε, ἀπήντησεν ὁ Ὤβραϊ. Ὅλος ὁ κόσμος εἶχεν ἀπορίαν τί ἐγείνατε, καὶ ἔκαμνον συνωμοσίαν νὰ ἔλθουν ἔξαφνα νὰ σᾶς ἀπαγάγουν ἀπὸ τὸ μυστηριῶδές σας καταφύγιον.

— Αὐτὸ δὰ ἔλειπεν! εἶπε γελῶν ὁ βαρωνέτος. Ἀλήθεια, ἐπειδὴ ἔγεινε λόγος περὶ ἀπαγωγῆς, τί ἤκουσες περὶ τῆς Φανῆς Κάρνιφεξ;

— Ὁ διάβολος νὰ πάρῃ ἐκεῖνον τὸν Ἰταλὸν βρωμοεπαίτην! ἐγρύλλισεν ὁ Ὤβραϊ. Ἠξεύρω ὅλην τὴν ἱστορίαν.

— Ἐνυμφεύθησαν τοὐλάχιστον; ἠρώτησε βεβιασμένως ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

— Ἐνυμφεύθησαν, ἀλλ' ὁ γάμος αὐτὸς δὲν θὰ διαρκέσῃ πολύ. Ἡ Φανὴ θὰ γείνῃ γρήγωρα χήρα.

— Τί ἐννοεῖς; ἠρώτησεν ἔκπληκτος ὁ βαρωνέτος.

Ὁ Ὤβραϊ ἐσταμάτησεν ὀλίγον, ἤγειρε βραδέως τὸν δεξιόν του βραχίονα, ἐκράτησεν αὐτὸν ἀκίνητον, οἱονεὶ σκοπεύων, καὶ ἐκροτάλισε τὴν γλῶσσάν του μιμούμενος πυροβολισμόν.

— Ὁ Θωμᾶς Κάρνιφεξ τραβᾷ θαυμάσια, προσέθηκεν ἀφελῶς πρὸς ἐξήγησιν τῆς χειρονομίας του.

Τόσον φυσικὴ ὑπῆρξεν ἡ σκηνὴ αὐτή, καὶ τοσοῦτον ἄγριον εἶχε τὸ ἦθος ὁ παραστήσας, ὥστε ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐφρικίασεν ἄκων. Ἐνέκρινε παραδειγματισμόν τινα, ἀλλ' ὄχι τοιαύτης φύσεως.

Λαλοῦντες οὕτω ἔφθασαν πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Ἀντωνίου καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος ἐξήρχετο αὐτῆς ἐν πολλῇ δυσθυμίᾳ. Ὁ Ἀντώνιος δὲν προσεδόκα νὰ ἴδῃ τὸν στρυφνὸν ξένον τῆς πρωΐας προσαγορεύοντα αὐτὸν φιλοφρόνως, τείνοντα πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα, καὶ ζητοῦντα συγγνώμην διὰ τὴν προτέραν του σκαιότητα. Καίτοι δ' αἰφνιδίως καταληφθείς, ἀπήντησεν ὁ Ἰταλὸς δι' ὅλης τῆς δυνατῆς προσηνείας, καὶ οὕτως ἐπανῆλθον καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ πανδοχεῖον πορευομένου ἐν μέσῳ τοῦ ἰατροῦ· εὗρον δ' ἐκεῖ τὸν κόμητα, εἰς ὃν παρουσιάσθη κατὰ τοὺς τύπους ὁ νέος Δάβεν. Ἡ ἑσπερὶς ὑπῆρξε θορυβωδεστέρα τοῦ συνήθους, ἀλλ' εὐάρεστος πάντοτε. Ὁ νέος λοχαγὸς ἐφλυάρησε πολύ, κ' ἐγέλασε μόνος διὰ τὰς φλυαρίας του, πίνων ἀδιακόπως λεμονάδαν—ὡς τὴν ἀπεκάλει—ἧς τὸ ἀφθονώτατον συστατικὸν ἦτο ῥούμιον τῆς Ἰαμαϊκῆς. Ἡ Λουκία ἀπεσύρθη ἐνωρίς, εὐχαριστημένη διὰ τὰς μεταξὺ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ ἰατροῦ της ἀγαθὰς καὶ φιλικὰς σχέσεις, καὶ ἐκοιμήθη -ἐλπίζομεν- εὐάρεστον ὕπνον, ἡ ταλαίπωρος κόρη! Ὅτε ἐσήμανεν ἡ δεκάτη, ὁ Σὶρ Ἰωάννης καὶ ὁ Ἀντώνιος, ἤρχισαν, ὡς συνήθως, τὸ ζατρίκιόν των, ὅπερ ὑπῆρξε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἀδιάκοπος σειρὰ σφαλμάτων τοῦ Σὶρ Ἰωάννου. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶχε προφανῶς τὸν νοῦν του ἀλλαχοῦ.

Τὴν ἐπαύριον πρωΐαν, περὶ τὰς ὀκτώ, ἡ Λουκία, λουσθεῖσα καὶ ἀναπαυθεῖσα ἐπί τινας ὥρας, ἡτοιμάζετο νὰ καταβῇ· ἐνῷ δὲ διέβαινε τὸν προθάλαμον, εὗρε τὸν ἀδελφόν της καθήμενον ἤδη

Digitized by Google

εἰς τὸ ἀνάκλιντρον καὶ χασμώμενον ἐκ μέσης καρδίας.

— Ποῦ πηγαίνεις; ἠρώτησεν ὁ Ὤβραϊ.

— Πηγαίνω νὰ ποτίσω τὰ ἄνθη μου. Ἔχω ἕν ὡραῖον κηπάριον. Ἔλα νὰ τὸ ἰδῇς.

Ὁ Ὤβραϊ ἀνήγειρε τὸ κολοσσιαῖόν του σῶμα, καὶ ἀπελθὼν εἶδε τὸν κῆπον καὶ τὸν ἐθαύμασε.

— Σὺ τὸν ἐφύτευσες;

— Κάθε ἄλλο· τὸν ἐφύτευσεν ἡ Σπεράντσα, ἡ κόρη τῆς ξενοδόχου μας, χαριεστάτη κόρη. Τὰ φυτὰ μὲ τὰ ἔδωκε σχεδὸν ὅλα ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. Δὲν εἶνε εὔμορφα;

— Ὡραιότατα, ἀπήντησεν ὁ Ὤβραϊ.

Εἶτα δὲ προσέθηκε.

— Ἠξεύρεις, Λουκία, ὅτι ἀγαπῶ πολὺ τὸν ἰατρόν σου;

— Ἀλήθεια; εἶπεν ἡ Λουκία, καὶ τὸν ἐθεώρησε πλήρης εὐδαιμονίας.

— Σπανίως εἶδα μορφὴν εὐγενεστέραν τῆς μορφῆς του. Εἶνε ἀναντιῤῥήτως πολὺ διακεκριμένος ἄνθρωπος. Ἤθελα νὰ ἦτο δοὺξ καὶ ὁμότιμος τῆς Ἀγγλίας.

— Διατί; ἠρώτησεν ἡ Λουκία. Σὲ βεβαιῶ ὅτι εἶνε πολὺ εὐχαριστημένος μὲ τὴν θέσιν του.

— Διότι, ἂν ἦτο δούξ, θὰ ἐκάμνετε οἱ δύο σας ἓν ὡραιότατον ζεῦγος.

Ἡ Λουκία ἔγεινε περιπόρφυρος.

— Ἐνῷ, ὅπως ἔχουν τὰ πράγματα, ἐξηκολούθησεν ὁ Ὤβραϊ διὰ βραδείας, σκληρᾶς καὶ τραχείας φωνῆς, θὰ ἐπροτίμων νὰ σὲ ἴδω νεκρὰν παρὰ σύζυγον αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ μικρὸν ποτιστήριον ἐξέφυγε τῶν χειρῶν τῆς Λουκίας, καὶ τὰ γόνατά της ἐκάμφθησαν.

— Αἴ, καλά! ἀνεφώνησεν ὁ Ὤβραϊ ἐγείρων αὐτήν, δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ τρομάξῃς μὲ μίαν ἁπλῆν ὑπόθεσιν.

Χωρὶς δὲ νὰ εἴπῃ τι ἄλλο, περιέβαλε διὰ τοῦ ῥωμαλέου του βραχίονος τὴν ὀσφὺν τῆς ἀδελφῆς του, καὶ ἀναβὰς μετ' αὐτῆς τὴν κλίμακα, τὴν ἔφερεν εἰς τὸ ἀνάκλιντρον.

Πρῶτον τότε καὶ τελευταῖον ἐγένετο λόγος μεταξὺ αὐτῶν περὶ τοῦ Ἀντωνίου.

Ὁ ἰατρὸς ἦλθεν ὡς συνήθως τὴν πρωΐαν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς προθύμου ὑποδοχῆς, ἧς ἐτύγχανε συνήθως παρὰ τῆς Λουκίας, ὑπεδέχθη αὐτὸν ψυχρά τις μόνον καὶ σιωπηλὴ ὑπόκλισις. Αἱ παρειαὶ τῆς νεάνιδος ἦσαν κάτωχροι καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἐρυθροί. Ἠρώτησε περὶ τῆς ὑγείας της, ἀλλ' ἐκείνη τῷ ἀπήντησεν ἐν σπουδῇ, ὅτι ἦτο πολὺ καλά. Ἠθέλησε νὰ ψαύσῃ τὸν σφυγμόν της, ἀλλ' ἐκείνη τὸν διεβεβαίωσεν ὅτι δὲν ἦτο ἀνάγκη, διότι εἶχε λαμπρὰ τὴν ὑγείαν. Ὅτε δ' ἔκλινεν ὑπὲρ τὸν ὦμόν της, ἵνα ἴδῃ τὸ ἰχνογράφημά της, ἐνθυμήθη ἐκείνη, ὅτι εἶχεν ἀφήσει εἰς τὸ δωμάτιόν της χρωστῆρα ἀναγκαιότατον, καὶ ἐγερθεῖσα ἀπῆλθε νὰ τὸν ζητήσῃ. Τὸ ἦθος τῆς Λουκίας ἦτο βεβιασμένον, ὡς οὐδέποτε εἶχε παρατηρήσει ὁ Ἀντώνιος.

Ἡ καρδία τοῦ νέου συνεστάλη ἐπωδύνως, κ' ἐνόησε πάραυτα ὅτι ὁ Ὤβραϊ ἦτον ἀφορμὴ τῆς μεταβολῆς ἐκείνης τοῦ βλέμματος καὶ τῶν τρόπων τῆς Λουκίας· ἀλλὰ διὰ τίνα λόγον; Μὴ ἆρά γε αὐτός, ὁ Ἀντώνιος, ἦτο κατά τι αἴτιος τῆς νέας ταύτης καταστάσεως τῶν πραγμάτων; Προθύμως θὰ ἔδιδε τὴν ζωήν του διὰ νὰ σαφηνίσῃ αὐτὸ τὸ μυστήριον, διὰ νὰ μείνῃ δέκα μόνον δευτερόλεπτα μόνος μετ' αὐτῆς, νὰ τῇ ἀποτείνῃ μίαν ἐρώτησιν, καὶ νὰ λάβῃ μίαν ἀπάντησιν. Παρέμεινε μακρότερον ἢ συνήθως ἵνα ὠφεληθῇ ἐξ ἐνδεχομένης εὐκαιρίας. Ἀλλ' εἰς μάτην. Ἀνυπέρβατός τις τοῖχος ἐφαίνετο ἐστημένος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνης.

Τέσσαρες ἡμέραι παρῆλθον, χωρὶς οὐδόλως νὰ βελτιωθῶσι τὰ πράγματα. Ὁ Ὤβραϊ τοσοῦτον εὐάρεστον εἶχεν εὕρει τὸ ἐλεεινὸν πανδοχεῖον, ὥστε οὔτε τοῦ κόμητος αἱ ἐπίμονοι παρακλήσεις οὔτε αἱ παρορμήσεις τοῦ πατρός του, προτρέποντος αὐτὸν νὰ περιέλθῃ ἔφιππος τὰ ὡραῖα περίχωρα, δὲν ἔπειθον τὸν κολοσσιαῖον δραγόνον νὰ καταλίπῃ ἐπὶ στιγμὴν τὸν περίβολον τοῦ πενιχροῦ ξενοδοχείου, ἐκτὸς ἂν ἔπραττε τοῦτο καὶ ἡ Λουκία, ὅπερ συνέβαινε συνήθως τὸ ἑσπέρας. Τότε ὁ Ὤβραϊ ἐστήριζεν ἐπὶ τοῦ βραχιόνός του τῆς ἀδελφῆς του τὸν βραχίονα καὶ ὑπεβοήθει φιλοστόργως τὸ βῆμά της. Τὴν λοιπὴν ἡμέραν, ἀπὸ τῆς ἑβδόμης πρωϊνῆς ὥρας, μέχρι τῆς ἑνδεκάτης ἑσπερινῆς, ὁ Ὤβραϊ ἔμενεν οἴκοι ἐξηπλωμένος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καπνίζων καὶ ῥοφῶν τὸ προσφιλές του ποτόν, ἢ κλονίζων ἐκ βάθρων τὸ πανδοχεῖον ὑπὸ τὸ βαρύ του βῆμα. Ἐμειδία φιλικώτατα πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ἔσφιγγεν ἐγκαρδίως τὴν χεῖρά του, καὶ τοσοῦτον εἶχεν ἀγαπήσει αὐτόν, ὥστε κατ' οὐδένα τρόπον συνήνει νὰ στερηθῇ καὶ ἐπὶ ἓν δευτερόλεπτον τῆς συναναστροφῆς του.

Ἐν τούτοις τὸ χρῶμα τῆς ὑγείας ὠχρία ταχέως ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς Λουκίας, καὶ ἡ κεφαλή της ἔκλινεν ἀδρανής, ὡς κρῖνον στερούμενον ἡλιακῆς ἀκτῖνος. Δὲν ἤρκει μόνον, ὅτι ἡ ταλαίπωρος Λουκία εἶχεν αἰφνιδίως στερηθῇ πάσης χαρᾶς, ἣν παρεῖχον αὐτῇ αἱ συχναί της μετὰ τοῦ Ἀντωνίου σχέσεις, ἀλλ' ἔπρεπεν ἔτι καὶ νὰ ὑποκρίνεται, φέρουσα προσωπεῖον ὅπερ διέψευδε τὰ ἐνδόμυχά της αἰσθήματα. Δὲν ἤξευρεν ἀκριβῶς, τί τὴν ἐβίαζε νὰ προσφέρεται τοιουτοτρόπως· ἀλλὰ μυστηριώδης τις φωνὴ τῇ ἔλεγεν εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς της, ὅτι οὕτω μόνον ἠδύνατο ν' ἀποτρέψῃ φοβεράν τινα ἐπικειμένην καταστροφήν. Ἡ καρδία της ἦτο πλήρης παραδόξων προαισθημάτων καὶ τρόμων μυστικῶν. Ἡ φιλία ἣν ὁ Ὤβραϊ ἐπεδείκνυε πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ὄχι μόνον δὲν τὴν ἐνεθάῤῥυνεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνησύχει μάλιστα. Πρόδηλον ἦτο, καὶ δι' αὐτὴν ἔτι τὴν ἄπειρον νεάνιδα, ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ ἐκείνη προσήνεια ἦτο ψευδὴς καὶ φαινομένη μόνον. Τίνα ὅμως εἶχε λόγον ὁ Ὤβραϊ, προσφερόμενος οὕτω; Ἡ νεκρὰ κόρη

Digitized by Google

ἐσκέπτετο, ἀνεπόλει μετ' ἐπιμονῆς καταπονούσης τὴν κεφαλήν της τὸν ἐχθρικὸν χαρακτῆρα τῆς πρώτης συναντήσεως τῶν δύο νέων, τὸν λίαν ἐμφαντικὸν ὑπαινιγμὸν τοῦ Ὡβραὶ, κατὰ τὴν ἑπομένην πρωΐαν, καὶ τὴν αἰφνίδιον τῶν τρόπων του μεταβολήν.

Αἱ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Ὡβραὶ ἀναμνήσεις δὲν ἦσαν τοιαῦται, ὥστε νὰ συγκεράσωσι τὰς ἀπὸ τοῦ ἤθους τοῦ ἀνδρὸς δυσαρέστους ἐντυπώσεις. Ἡ Λουκία ἐνθυμεῖτο πόσον ἔτρεμεν ἄλλοτε διὰ τὴν κοῦκλάν της, ὁσάκις ὁ ἀδελφός της διέμενε παρ' αὐτῇ κατὰ τὰς διακοπὰς, καὶ πόσα ὑπέφερε βάσανα παρ' αὐτοῦ ἡ μικρά της γαλῆ. Ἔτι δὲ ζωηρότερον παρέμενεν ἐν τῇ ψυχῇ της ἡ ἀνάμνησις τῶν ἓξ μηνῶν, οὓς εἶχε διέλθει ὁ Ὡβραὶ ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ, πρὶν ἢ καταταχθῇ. Αἱ καθημεριναὶ σχεδὸν ἔριδες μεταξὺ πατρὸς καὶ υἱοῦ, ἡ δακρυρρέουσα μήτηρ της, ἡ ἐφ' ὅλην τὴν οἰκογένειαν ἐπικειμένη κατήφεια, ὁ στρυφνὸς χαρακτὴρ τοῦ Ὡβραὶ, καὶ τρόποι ἔτι χείρονες, ἀμείβοντες τὰς διαλλακτικὰς ἀποπείρας τῆς δεκαετοῦς μόλις τότε Λουκίας, ὁ φόβος τέλος, ὃν ὁ ἀδελφός της πάντοτε τῇ ἐνέπνεεν, ὅλα ταῦτα διετηροῦντο σαφῶς ἐν τῇ μνήμῃ τῆς Λουκίας. Ὁ χρόνος εἶχέ πως ἐξασθενήσει, ἀλλὰ δὲν μετέβαλε τὰς ἐντυπώσεις ταύτας.

Οὕτω δ' εὐθὺς τὸ κατ' ἀρχὰς ἐνέπνευσεν εἰς τὴν Λουκίαν φόβον ὁ ἀδελφός της. Αἱ θορυβώδεις του χειρονομίαι, οἱ ἀφόρητοι τρόποι του, αἱ συνεχεῖς του βλασφημίαι καὶ ἡ βάναυσος εὐθυμία του προσέβαλλον ἀλγεινῶς τὸ νευρικὸν σύστημα τῆς ἀσθενικῆς κόρης καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς λεπτοφυοῦς της φύσεως. Ταῦτα καὶ μόνα θὰ ἤρκουν νὰ καταστήσωσι τὴν παρουσίαν τοῦ Ὡβραὶ ἀφόρητον εἰς τὴν Λουκίαν. Φαντάζεται δέ τις εὐκόλως τί ἔτι μᾶλλον ᾐσθάνετο ἡ ταλαίπωρος νεᾶνις, φοβουμένη μὴ πᾶσα ἡ βία ἐκείνη καὶ ἡ σκαιότης ἐκραγῶσιν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν κατὰ τοῦ κέντρου τῶν τρυφερωτάτων αὐτῆς αἰσθημάτων, αἰσθημάτων στοργῆς καὶ εὐγνωμοσύνης.

Τὴν τετάρτην ἡμέραν μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ υἱοῦ του, ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἔδωκε γεῦμα ἀποχαιρετισμοῦ καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν ὀλιγάριθμον μὲν ἀλλ' ἐκλεκτὸν ὅμιλον τῶν δαιτυμόνων του—τὸν κόμητα, τὸν δήμαρχον, τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον κ.λ.—ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας ἀνεχώρει. Μάτην κατεσκόπησεν ὁ Ὡβραὶ τὴν ἀδελφήν του ὅσον κάλλιον ἠδυνήθη· ἡ Λουκία οὐδὲ κἂν συνωφρυώθη. Ἡ δυστυχία της ἦν ἀληθῶς τόσον μεγάλη, ὥστε ἀπεδέχθη σχεδὸν ὡς ἀνακούφισιν τὴν ἀγγελίαν τῆς ἀναχωρήσεως.

Ἂς κατώρθου μόνον νὰ τῷ εἴπῃ: «Εὐχαριστῶ, ἰατρέ! ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ σᾶς καὶ τὴν πατρίδα σας!» ἂς κατώρθου νὰ τῷ εἴπῃ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις ἐλευθέρως, ἀπροσποιήτως, ὡς ἡ καρδία της τὰς ὑπηγόρευε, χωρὶς νὰ τὴν βλέπῃ ξένος ὀφθαλμὸς, . . . ἂς κατώρθου τοῦτο, καὶ ἡ Λουκία θ' ἀνεχώρει ἐν εἰρήνῃ. Ἡ ἰδέα αὐτὴ δεσπόζει ἀδιακόπως τοῦ πνεύματός της· ὁ πόθος οὗτος, νὰ τὸν ἴδῃ, νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ καὶ νὰ τὸν εὐλογήσῃ, σφίγγει τοὺς κροτάφους της ὡς στέφανος ἀκάνθινος. Ἂν ἔπραττεν ἄλλως, θὰ τὴν ἐνόμιζεν ἐκεῖνος ἀχάριστον. Ἐκεῖνος ὑπῆρξε δι' αὐτὴν ἡ προσωποποίησις τῆς ὑπομονῆς, τῆς προσηνείας, τῆς ἀγαθότητος. Τί ἄλλο περισσότερον ἠδύνατο νὰ κάμῃ φίλος, ἀδελφὸς, πατήρ;

— Ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ σᾶς καὶ τὴν πατρίδα σας!

Τὰς λέξεις αὐτὰς ψιθυρίζει μόνη. Ἐπεθύμει νὰ τὰς γράψῃ πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ θὰ ἐφαίνοντο τόσον ψυχραὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου. Αὐτὸς δὲν φαντάζεται κἂν,—εἶνε βεβαία περὶ τούτου—τὸ μέγεθος τῆς εὐγνωμοσύνης της, οὐδὲ τὰ πρὸς αὐτὸν αἰσθήματά της. Πόσον ἀνόητος ὑπῆρξε νὰ μὴ τοῦ τὸ εἴπῃ, ὅτε εἶχεν ὅλον τὸν καιρὸν εἰς τὴν διάθεσίν της, ὅτε οὐδὲν νέφος παρενέβαλε τὴν ἀπαισίαν του σκιὰν μεταξὺ αὐτῆς καὶ ἐκείνου, ἀκτινοβόλον τινὰ πρωΐαν, ἐξ ἐκείνων αἵτινες ἐσπαταλῶντο εἰς κοινὰς ὁμιλίας ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, ἢ ἑσπέραν τινὰ σεληνοφεγγῆ, καθ' ἣν περιεπάτουν εἰς τὸν αἰγιαλὸν, ἐνῷ εἷρπεν ἐρωτικῶς τὸ κῦμα παρὰ τοὺς πόδας των! Καὶ τοὺς ὡραίους ἐκείνους περιπάτους ἐν τῷ κήπῳ καὶ τὰς ἐπ' ἀκατίου ἐκδρομὰς ἐπὶ τῆς γλαυκῆς θαλάσσης, καὶ τὴν ὡραίαν προσκύνησιν εἰς Λαμπεδοῦσαν! Ὦ! ἂν ἠδύνατο ν' ἀνακαλέσῃ ἓν μόνον δευτερόλεπτον, ἓν καὶ μόνον ἐξ ὅλου αὐτοῦ τοῦ παρελθόντος!

Μάταιαι συγκινήσεις, σκιαὶ, ἰνδάλματα κενά! Ὁ ἀδυσώπητος χρόνος βαίνει, προχωρεῖ ἀδιακόπως, καὶ ἦλθε τέλος ἡ ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ ἡ Λουκία δὲν εὗρε πρόσφορον στιγμὴν νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν καρδίαν της. Καθημένη ἐπὶ τοῦ κινητοῦ της ἀνακλίντρου, βλέπει ἀορίστως πρὸ αὐτῆς, ὡς ἐν ὀνείρῳ. Ὁ Ὡβραὶ καὶ ὁ Ἀντώνιος εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, καὶ φιλονεικοῦσι περὶ τῆς ἐν ταῖς Ἰνδίαις ἀγγλικῆς πολιτικῆς. Ὁ Ἀντώνιος εἶνε κάτωχρος καὶ τὸ ἦθός του ἔχει ἀσυνήθη ζωηρότητα. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης βηματίζει ἐν τῇ αἰθούσῃ, μελετῶν ἀποχαιρετιστήριον προσλαλιὰν, καὶ ῥίπτων ἐνίοτε περίλυπον βλέμμα ἐπὶ τὴν θυγατέρα του. Ἡ Χούτσινς ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει τυρβάζουσα καὶ περίφροντις, ἔρχεται καὶ ἀπέρχεται, καὶ εἶνε ἀνήσυχος καὶ τεταραγμένη. Ὁ Γιάννης ἀνεχώρησεν ἀπὸ πρωΐας εἰς Νίκαιαν, ἵν' ἀφήσῃ τὴν ἐπὶ τῆς ἁμάξης θέσιν του εἰς τὸν λοχαγὸν, καὶ ἡ ταλαίπωρος Χούτσινς ἔχει νὰ κάμῃ διπλῆν ἐργασίαν. Τέλος ἀναγγέλλει ὅτι οἱ ἵπποι ἐζεύχθησαν.

— Ἔλα, Λουκία, εἶπεν ὁ βαρωνέτος, ἐνθαρρύνων τὴν θυγατέρα του.

Ὁ Ὡβραὶ σπεύδει πρὸς τὴν ἀδελφήν του καὶ τὴν βοηθεῖ νὰ ἐγερθῇ, ἡ δὲ Χούτσινς, παρατηρήσασα μικρόν τι κάνιστρον, ἀνηρτημένον ἀπὸ τοῦ βραχίονος τῆς Λουκίας, προσφέρεται νὰ τὸ κρα-

Digitized by Google

τήση αὐτή. Ἡ Λουκία τὸ δίδει ταχέως καὶ ῥίπτει ὀργίλον βλέμμα πρὸς τὴν θεραπαινίδα της. Ἐντὸς τοῦ μικροῦ ἐκείνου κανίστρου ὑπάρχουσιν ὀλίγα ξηρὰ καὶ ἄχροα ἄνθη, ὡραῖον ἄλλοτε κυανοῦν ἔχοντα χρῶμα, καὶ τὸν θησαυρὸν αὐτὸν ἐννόει νὰ κρατήσῃ καὶ νὰ φυλάξῃ μόνη της ἡ ταλαίπωρος κόρη!

Ὅτε ὁ Σὶρ Ἰωάννης καὶ ὁ ἰατρὸς, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ Ὡδραὶ καὶ τῆς μὶς Δάβεν, κατέβησαν τὴν κλίμακα, πλῆθος ἀνθρώπων συνηθροισμένων εἰς τὸν κῆπον ἀφαιροῦσι τοὺς πίλους καὶ τοὺς σκούφους των καὶ σείουσιν αὐτοὺς εἰς ἀποχαιρετισμόν. Ἡ γλῶσσα τοῦ Σὶρ Ἰωάννου μένει κολλημένη εἰς τὸν λάρυγγά του, καὶ ὁ βαρωνέτος παραιτεῖται τοῦ λόγου του. Νομίζει δὲ μάλιστα φρονιμώτερον ν' ἀρκεσθῇ εἰς σιωπηλὰς χειραψίας. Ὅσοι θέλουσι ν'ἀσπασθῶσι τὴν χεῖρά του, ὁ Πρόσπερος, ὁ νέος του ἀδελφὸς, ἡ γηραιά των μήτηρ, πάντες εἰσὶν ἐλεύθεροι· ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἀνθίσταται πλέον. Ἐντούτοις ὁ Ὡδραὶ πιέζει τὴν Λουκίαν νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν μικρὰν θύραν τοῦ κήπου, ὅπου προσμένει ἡ ἄμαξα. Ἡ Ῥόζα καὶ ἡ Σπεράντσα, καὶ ὀλίγον περαιτέρω ὁ Βαττίστας κλαίουσιν ὡς βρύσεις· μηχανικῶς δὲ σχεδὸν ἡ Λουκία εὐχαριστεῖ τὰς πτωχὰς γυναῖκας διὰ τὴν ζωηρὰν αὐτὴν ἐκδήλωσιν τῆς στοργῆς των, ἐνῷ ἐκεῖνοι φιλοῦσιν ἀδιακόπως τὰς χεῖράς της καὶ τὰ ἐνδύματά της.

Τέλος πάντων ὁ Ὡδραὶ ἀναγκάζεται νὰ βλασφημήσῃ καὶ νὰ ὠθήσῃ τὴν ἀδελφήν του ἐντὸς τῆς ἁμάξης. Ὁ δὲ Ἀντώνιος βοηθεῖ τὸν βαρωνέτον ν' ἀναβῇ ἐπίσης.

— Καλὸν ταξεῖδι, Σὶρ Ἰωάννη! φωνεῖ ὁ ἰατρός. Buon viaggio, signorina! Φροντίσατε τὴν ὑγείαν σας!

Ἡ signorina μένει ἄφωνος καὶ βωβή· οὔτε μειδιᾷ, οὔτε χαιρετᾷ, ἀλλὰ βλέπει μόνον ἀτενῶς ἐπὶ τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην μορφὴν, ἥτις οὐδὲ νὰ μειδιάσῃ κἂν τολμᾷ, διότι αἰσθάνεται βάσκανον ὀφθαλμὸν ἀτενίζοντα ἐπ' αὐτήν. Ὁ ἡνίοχος κροτεῖ τὴν μάστιγα, οἱ περιϊστάμενοι φωνοῦσι μεγαλοφώνως «Σ' τὸ καλόν!», ἡ βαρεῖα μηχανὴ κινεῖται, καὶ ἡ ἀγαθὴ μορφὴ ἀφανίζεται. Ἡ Λουκία ἐγείρεται τότε ἀπὸ τῆς νάρκης της:

— Λοιπὸν φεύγομεν, πατέρα!

Καὶ χείμαῤῥος δακρύων καταλείβεται ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της, ὡς ποταμὸς διαῤῥήξας τοὺς φραγμούς του. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἀνθίσταται πλέον· ἀναλύεται καὶ αὐτὸς εἰς δάκρυα, σφίγγει τὴν δυστυχῆ του κόρην εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ πατὴρ καὶ κόρη ἀναμιγνύουσι τὰ δάκρυά των.

Ἐνῷ ταῦτα γίνονται ἐν τῇ ἁμάξῃ, ὁ Ὡδραὶ, καθήμενος ὄπισθεν, ἀνάπτει νέον σιγάρον, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ καπνισθέντος.

Οἱ μείναντες ὀπίσω ἵστανται ἐπὶ τῆς λεωφόρου, βλέποντες μακρυνομένην τὴν ἅμαξαν, καὶ παρακολουθοῦντες αὐτὴν διὰ τοῦ βλέμματος, μέχρις οὗ ἐγένετο ἄφαντος. Ὁ ἀτυχὴς Ἀντώνιος εἶχεν αἱμάσσουσαν τὴν καρδίαν, καὶ πολὺ ἐπεθύμει νὰ ῥίψῃ τέλος τὸ προσωπεῖον. Ἀλλ' ἀναγκάζεται ἐν τούτοις, ν'ἀκούσῃ τὴν φλυαρίαν τοῦ δημάρχου καὶ τοῦ κόμητος οἵτινες ἐπέμειναν νὰ τὸν συνοδεύσωσιν οἴκαδε. Ἔφθασε τέλος εἰς τὴν οἰκίαν του, ἔπεσεν εἰς τὴν κλίνην, καὶ — ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἄνθρωπος πάντοτε — ἔκλαυσεν ὡς παιδίον.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ

Ὁ δημόσιος γραφεύς.

Τοὺς ἔβλεπον ὁσάκις ἐτύγχανε νὰ διέρχωμαι ὑπὸ τὴν στοὰν τοῦ θεάτρου τοῦ *Ἁγίου Καρόλου*, ἢ παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ ταχυδρομείου, ἢ τῆς παραλίας, καὶ τὸ ὄμμα μου ἔπιπτε πάντοτε μετὰ συμπαθείας ἐπ' αὐτῶν. Τοὺς ἔβλεπον ῥιγοῦντας ὑπὸ τὴν παγερὰν πνοὴν τοῦ ἀνέμου, ἢ φλεγομένους ἐκ τῶν καυστικῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, πάντοτε σιγηλοὺς, ἠρέμους, γαληναίους, μετὰ στωϊκῆς ἀπαθείας θεωροῦντας τὸ παρερχόμενον πλῆθος, ἢ ἐγκύπτοντας σοβαρῶς ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτῶν.

Ὁ δημόσιος γραφεὺς εἶνε βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα ἄγνωστον παρ' ἡμῖν. Ἐν Ἑλλάδι οἱ σχετικῶς ἧττονες ἀγράμματοι, ὁσάκις ἔχωσιν ἀνάγκην νὰ γράψωσιν ἐπιστολὴν, ἀποτείνονται πρὸς τὸν συγγενῆ, τὸν φίλον, τὸν γείτονα ἐν ἀνάγκῃ, ἀλλ' οὐδέποτε ἐμπιστεύονται τὰ ἀπόκρυφα τῆς οἰκογενείας εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα. Ὁ δημόσιος γραφεὺς, ὅστις ἤθελε τοποθετήσει τὴν τράπεζάν του ὑπὸ τὴν στοὰν τοῦ ταχυδρομείου, δεδόσθω, ἢ ὑπὸ τὴν τῆς Μητροπόλεως ἐν Ἀθήναις, ἤθελεν ἔχει πελατείαν λίαν περιωρισμένην, καὶ μόνον κέρδος τοὺς γέλωτας καὶ τοὺς χλευασμοὺς τῶν ἀγυιοπαίδων. Ἀλλ' ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι τῆς Δύσεως, ὅπου ὑπὸ τὴν ψευδῆ τοῦ πολιτισμοῦ ἐπίχρωσιν κρύπτεται ἔτι ἡ διαίρεσις τῆς κοινωνίας εἰς φυλὰς προνομιούχους ἢ μὴ καὶ διακεκριμένας ἀλλήλων, ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ Αἰγύπτῳ, ἡ ἀμοιβαία πίστις ὑπάρχει καὶ ἐξασκεῖται ἐν ἑκάστῃ τῶν φυλῶν τούτων καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ μᾶλλον περιφρονουμένῃ, τὰ μέλη τῆς ὁποίας συνενοῖ λεληθότως ἐν ἀδελφότητι ἡ κοινὴ δυστυχία. Καὶ ὁ πτωχὸς χειρώναξ, ὁ ἀνάγκην ἔχων νὰ γράψῃ πρὸς ἀπόντα συγγενῆ ἢ φίλον, πορεύεται ἀδιστάκτως πρὸς τὸν δημόσιον γραφέα, καὶ μερίζεται μετ' αὐτοῦ τὸν ὀλίγον ἄρτον, ὃν ἐκέρδησε διὰ τοῦ ἱδρῶτος, παρέχων ἐργασίαν εἰς τὸν συνάδελφόν του παρίαν.

Σύντριμμα ἐλεεινὸν πολυπλάγκτου βίου συνήθως ὁ δημόσιος γραφεὺς, ἐκλέγει τόπον πρὸς ἐνάσκησιν τοῦ ἔργου του, καὶ ἐγκαθίσταται ὅπου ἂν εὕρῃ ἑνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου χῶρον, ὅπως τοποθετήσῃ τὴν τράπεζαν καὶ τὴν ἕδραν, μόνα αὐτοῦ ἐφόδια. Ἡ τράπεζα καλύπτεται ἐνίοτε ὑπὸ τεμαχίου ἐριούχου, ὅπερ ὑφιστάμενον καθ' ἑκάστην

τὴν ἐπήρειαν τοῦ εὐμεταβόλου κλίματος διῆλθεν ὅλην τῶν χρωμάτων τὴν κλίμακα, καὶ ἀπέκτησε ἰδίαν, ἀόριστον χροιάν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης κεῖται παλαιὸν καὶ εὐρωτιῶν μελανοδοχεῖον καί τινες γραφίδες. Ἐνίοτε, ἀλλὰ σπανίως, ἐξήρτηται ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πολυμαθεστέρου πινακίς, φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν on écrit en français. Τοῦτο ὅμως εἶνε μᾶλλον ματαία πολυμαθείας ἐπίδειξις ἢ μέσον τελεσφόρον πρὸς ἄγραν πελατείας. Φιλόσοφος ὁ πτωχὸς γραφεύς, γινώσκει καλῶς ὅτι πρὸς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ δὲν θὰ προσέλθῃ οὐδ' ἡ ἐπὶ τεθρίππου ἐποχουμένη μαρκησία, οὐδ' ὁ κομψὸς καὶ μεμυρωμένος καλλωπιστής, οὐδ' ὁ εὔτραφὴς κεφαλαιοῦχος. Ἐκεῖνοι ζῶσι καὶ κινοῦνται ἐντὸς ἀνωτέρας σφαίρας, ὁπόθεν βεβαίως δὲν θὰ τοὺς ἑλκύσῃ ἡ εὐρωτιώδης τοῦ μανδύου του ὀσμή, δυσαρέστως πλήττουσα τοὺς ἀριστοκρατικοὺς αὐτῶν ῥώθωνας. Πελάται αὐτοῦ εἶνε οἱ ζῶντες καὶ συναλλασσόμενοι ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ συνοικίᾳ, ἐν τῇ αὐτῇ ὁδῷ, παρὰ τὸ αὐτὸ πεζοδρόμιον· ἡ χονδρὰ ὀπωρόπωλις, ἧς ὁ υἱὸς ὑπηρετεῖ ἐν τῷ στρατῷ, ἡ ἐπαρχιῶτις τροφός, ἧς ὁ σύζυγος ἀπέμεινεν εἰς τὸ βάθος τῆς ἐπαρχίας, ὁ σκυτοτόμος, ὁ πρὸ καιροῦ ἀναμένων παρ' ἀμελοῦς θαμῶνος τὴν ἀντιμισθίαν τῆς ἐργασίας του, ὁ νεαρὸς μαθητευόμενος τοῦ κρεωπώλου, ὅστις ἔχει ἀνάγκην νὰ γράψῃ πρὸς τὴν ἐρωμένην ῥάπτριαν καὶ νὰ παραπονηθῇ διὰ τὴν ψυχρότητα, μεθ' ἧς τὸν ὑπεδέχθη τὴν προτεραίαν.

Ὁ δημόσιος γραφεὺς ἔχει ἰδιαίτερόν τινα ἐν τῇ μορφῇ τύπον. Ἀγνοῶ ἂν καὶ ἄλλοι παρετήρησαν τοῦτο, ἀλλ' ἐγὼ ἐπείσθην πρὸ καιροῦ περὶ τῆς ἑξῆς ἀληθείας, ὅτι ἐπαγγελμάτων τινῶν ἡ ἐξάσκησις δίδωσιν εἰς τὴν μορφὴν καὶ τὸ σῶμα ἐν γένει ἰδιαίτερόν τινα τύπον, ἀόριστόν τι γνώρισμα, ἐξ οὗ δύναται τὸ ὀξυδερκὲς βλέμμα νὰ εἰκάσῃ ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ ἐπάγγελμα. Ὁ ψάλτης τῆς ἐκκλησίας, ὁ θυρωρός, ὁ δικαστικὸς κλητήρ, ὁ τοκογλύφος ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν τῆς μορφῆς ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ. Διέτρεξα πολλάκις τὰς ἀγυιὰς πάσας, τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ῥύμας τῆς Νεαπόλεως, καὶ πανταχοῦ ἀπήντησα, πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων, τὸν αὐτὸν τύπον τοῦ δημοσίου γραφέως· αἱ φυσιογνωμίαι παρήλλασσον· ὁ τύπος ἔμενεν ὁ αὐτός. Ἐξαιρέσει τῆς στοᾶς τοῦ Ἁγίου Καρόλου, ὅπου ὡς ἐκ τοῦ κεντρικοῦ τῆς θέσεως καὶ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ τῆς συνοικίας εὑρίσκονται ἐγκατεστημένα τὰ σχετικῶς εὐπρεπέστερα τοῦ γένους ὑποδείγματα, εἰς πάντα τ' ἄλλα μέρη τοιοῦτός τίς ἐστιν ὁ τοῦ δημοσίου γραφέως τύπος. Εἶνε μεσῆλιξ συνήθως, ἐνίοτε γέρων, σπανίως νέος. Ἡ νεότης, πλανωμένη ἐκ τῶν ἀπατηλῶν ὀνείρων, καὶ πεποιθυῖα ἐπὶ τὴν ἰδίαν ῥώμην, ἀποστέργει ὑπερηφάνως τὴν δουλικὴν θητείαν τοῦ τοιούτου ἐπαγγέλματος, μὴ ἀποκτήσασα ἔτι τὴν ἐγκαρτέρησιν καὶ τὴν ἀγόγγυστον ὑποταγὴν τοῦ γήρατος, συνειθίσαντος ἐν τῷ βιωτικῷ σάλῳ. Εἶνε βραχύσωμος, ὠχρός, ἰσχνός, ἀείποτε σχεδὸν κεκυφώς. Φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πῖλον καστόρειον, κυλινδρικόν, ἐρρυτιδωμένον ὡς παρειὰν γραός, ὅστις, μαστιζόμενος τὸν χειμῶνα ὑπὸ τῆς βροχῆς καὶ πυρακτούμενος τὸ θέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀπέκτησε χροιὰν ἐρυθρωπήν, ἀλλόκοτον, φαντασιώδη, καὶ ὅστις ἀπολέσας τὸ τρίχωμα εἴς τινα μέρη, δεικνύει γυμνὸν τὸ δέρμα ὡς ψωραλέος κύων. Ἂν ἐρωτήσῃς ῥάπτην τινὰ πότε εὑρέθη ὁ συρμὸς τοῦ πολυπτύχου καὶ σητοβρώτου μανδύου, τοῦ καλύπτοντος τοὺς ὤμους αὐτοῦ, ἐκεῖνος θὰ σοὶ ἀπαντήσῃ κεχηνὼς καὶ προσβλέπων σε ἐν ἀπορίᾳ· ταυτὸν ὡς ἂν ἠρώτας γεωγράφον πότε εὑρέθη τὸ πρῶτον ἡ θάλασσα. Ὁ μέλας λαιμοδέτης, ὅστις περιβάλλει τὸν τράχηλον αὐτοῦ, εἶνε πολλάκις εὐσεβὲς πρόσχημα, ὅπως ἀποκρυβῇ ἡ παντελὴς στέρησις τῆς βάσεως τοῦ ἱματισμοῦ. Τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἐνδυμασίας δὲν εἶνε ὑποχρεωτικῶς τὸ αὐτό, ἀλλὰ κατὰ βούλησιν. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅμως ὅτι τὰ λοιπὰ ταῦτα ἱμάτια, ἀνόμοια πρὸς ἄλληλα, καὶ μέλη οἰκογενειῶν διεσπαρμένων, ἀλλάξαντα πλείστους κυρίους, περιπεσόντα ἀπὸ παλαιοπώλου εἰς παλαιοπώλην καὶ καταντήσαντα ἐπὶ τέλους νὰ καλύψωσι τοῦ γραφέως τὰ λιπόσαρκα μέλη, εἰσὶ βέβαια ὅτι θὰ πέσωσι πρότερον εἰς ῥάκη, πρὶν ἢ ἐγκαταλίπωσι τὸν ὕστατον κύριόν των.

Πᾶσαν πρωΐαν ὁ δημόσιος γραφεύς, ὄρθριος πάντοτε, πορεύεται ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ εὑρίσκων τὴν τράπεζαν ἐκεῖ ὅπου ἀφ' ἑσπέρας τὴν ἄφησε βέβαιος ὅτι δὲν θὰ σκανδαλίσῃ τὴν πλεονεξίαν τοῦ νυκτερινοῦ λωποδύτου, ἐγκαθιδρύεται παρ' αὐτὴν καὶ ἀναμένει τὴν πελατείαν. Τὰ μέρη, ὅπου συνήθως ἑδρεύουσιν, εἶνε ὅσα ὠνόμασα ἐν τῇ ἀρχῇ· ἀλλὰ πλὴν τούτων καὶ ἀλλαχοῦ ἐγκαθίστανται πολλοί, οἷον παρὰ τὸ Μουσεῖον, εἰς τὸ τμῆμα τοῦ Πενδίνου, εἰς τὸ τοῦ Λιμένος, εἰς τὰ κέντρα τέλος τῶν μᾶλλον πολυανθρώπων συνοικιῶν. Ἐκεῖ μένουσιν ἐν σειρᾷ καθεζόμενοι καὶ περιμένοντες. Εἷς αὐτῶν τρίβει τὰς χεῖρας, ἄλλος ἐκμυζᾷ τὴν πηλίνην καπνοσύριγγά του, ἕτερος χαράσσει ἀραβουργῆ καλλιγραφικὰ συμπλέγματα ἐπὶ φύλλου χάρτου, καί τις ὀξύνει τὸν κάλαμον διὰ τοῦ μαχαιριδίου. Τῆς ἡμέρας προϊούσης, προσέρχονται οἱ θαμῶνες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον σπάνιοι. Πλησίον τοῦ γραφέως παρακαθίζει τότε ὁ ἁπλοϊκὸς ἐργάτης, ὁ πρὸς ἀπόντα γράφων φίλον, ἡ γηραιὰ μήτηρ, ἡ γράφουσα πρὸς τὸ τέκνον, ἡ νέα κόρη, ἡ γράφουσα πρὸς τὸν μνηστῆρα. Εἶνε ἀπερίγραπτος ἡ ἐπισημότης, ἣν ἀναλαμβάνει ἡ φυσιογνωμία τοῦ γραφέως κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ καθηκόντων. Κύπτων ἐπὶ τοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ κειμένου χάρτου, ἀκούει μεθ' ἱερᾶς προσοχῆς τοὺς λόγους τοῦ ἐπιστέλλοντος, καὶ ἔπειτα γράφει αὐτοὺς φράσιν πρὸς φράσιν. Αἱ ἀφελεῖς καὶ ἄξεστοι περίοδοι τοῦ ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ ἐξευγενίζονται ὑπὸ τὸν κάλαμον τοῦ γρα-

Digitized by Google

φέως, καὶ ἀποκτῶσιν ὕφος συμφωνότερον πρὸς τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν σύνταξιν, ἐνίοτε δὲ καλλύνονται καὶ μὲ ῥητορικὰ ἄνθη, ὁσάκις ὁ γράφων ἔτυχε κατὰ τὴν νεότητά του ἀγωγῆς κἄπως ἐπιμεμελημένης, ἢ ἐξήσκησέ ποτε τοῦ διδασκάλου τὸ ἐπάγγελμα. Μετὰ τὸ πέρας ἀναγινώσκει τὴν ἐπιστολὴν μετ' ἐμφάσεως, φροντίζων νὰ μεταφράζῃ εἰς τὴν διάλεκτον τὰ μέρη, ὅσα ὁ πελάτης δὲν κατορθοῖ νὰ ἐννοήσῃ. Ἡ ἀμοιβὴ αὐτοῦ εἶνε γλίσχρος, περιοριζομένη εἴς τινα σόλδια δι' ἑκάστην ἐπιστολήν, καὶ μόνον ἐλπίζει νὰ φιλοδωρηθῇ γενναιότερον ἐκ τοῦ ἐπιστολογράφου ὅταν ἡ ἐπιςολὴ πραγματεύεται εὐφρόσυνον ὁπωσδήποτε θέμα. Μετὰ τοῦτο μένει ἐπὶ τῆς ἕδρας του ἀκίνητος καὶ ἐξακολουθεῖ θεώμενος ἀπαθῶς τοὺς παροδίτας. Ἐνίοτε ἡ ἀκινησία αὐτοῦ εἶνε μακρὰ καὶ παρατεταμένη· φαίνεται χονδροειδὲς λίθινον ἄγαλμα, τοποθετηθὲν ἐκεῖ, καὶ ἐκεῖ μεῖναν. Ὁ ποικίλος θόρυβος τῆς ζωῆς τῆς μεγαλοπόλεως, ἥτις ἀνακυκᾶται κύκλῳ αὐτοῦ, φαίνεται μηδόλως ταράσσων τὴν ἀκοήν του. Δὲν τὸν πτοεῖ, δὲν τὸν ἐνδιαφέρει τῆς κοινωνίας ὁ ὀργασμός· δὲν προσέχει εἰς τὰς μεγαλοπρεπεῖς ἐπιδείξεις τῶν μεγάλων. Δὲν τὸν ἐκθαμβοῖ ἡ ἀπαστράπτουσα ἐπωμὶς καὶ τὸ κλαγγάζον ξίφος τοῦ στρατιωτικοῦ, δὲν νεύει ἐρωτοτρόπως πρὸς τὴν νεαρὰν ἐργάτιδα, ἥτις δύο βήματα πρὸ αὐτοῦ δένουσα τὴν περικνημίδα, δεικνύει τὴν εὔτορνον καὶ παχεῖαν κνήμην. Ἄλλοτε, κατὰ τοὺς ἐφήβους αὐτοῦ χρόνους, ἐπλανήθη ἴσως ὑπὸ τῶν ὀνείρων, καὶ ἀφῆκεν ἴσως νὰ κηλήσῃ τὴν ψυχήν του τὸ φάσμα τοῦ πλούτου, τοῦ ἔρωτος, τῆς δόξης. Ἀλλὰ τώρα, κατασυντριβεὶς ἐν τῇ ἀνίσῳ πάλῃ, ἀφοῦ ἀπώλεσε μίαν πρὸς μίαν τὰς ἐλπίδας, ἀπεσύρθη αἰμάσσων καὶ ὑπείκων εἰς τὴν Μοῖραν, ἀνέλαβε τὸ πεζὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, μηδόλως παθαινόμενος ἐκ τῶν τῆς πέριξ κοινωνίας ἐντυπώσεων, καὶ μόνον μεριμνᾷ ὅπως κερδήσῃ διὰ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ τὴν πενιχρὰν τροφήν, καὶ διανύσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπονώτερον τὸν ὑπολειπόμενον δύσβατον καὶ σκολιὸν τῆς ζωῆς δρόμον. Ὢ! τίς οἶδε ὁπόσα καὶ ὁποῖα σκέπτεται ἡ πολιὰ ἐκείνη κεφαλὴ τοῦ πτωχοῦ γραφέως, καθ' ἣν στιγμὴν ἀναμασσᾷ τὸ λιτὸν πρόγευμά του, συνιστάμενον εἰς τεμάχιον ἄρτου καί τινας ὀπώρας! Ὁποία μακρὰ καὶ ποικίλη ἅλυσις σκέψεων διέρχεται διὰ τοῦ νοῦ αὐτοῦ κατὰ τὰς παροδικὰς ἐκείνας τῆς ῥέμβης στιγμάς! Ὑποβολεὺς εἰς τὴν μεγάλην σκηνὴν τῆς ζωῆς, εἶδε τόσα δράματα, τόσας κωμῳδίας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ διαδραματισθείσας. Πόσων μυστικῶν φοβερῶν εἶνε κάτοχος, πόσων παραδόξων ἐπεισοδίων ἔσχε γνῶσιν, ἀφότου ἤρξατο ἐξασκῶν τὸ περιφρονούμενον ἔργον του! Πόσων ἆρά γε συγκινητικῶν σελίδων ἐγένετο ἐν ἀγνοίᾳ ἀφανὴς καὶ ἀνώνυμος συγγραφεύς. Πόσας ἀγωνίας μητρός, πόσην στοργήν, πόσον πάθος, πόσας ὁρμὰς θερμοῦ ἔρωτος διηρμήνευσεν ὁ κάλαμός του! Ἐξῳκειώθη πολὺ μετὰ τοῦ δράματος τῆς ζωῆς, γνωρίζει λίαν ἐκ τοῦ σύνεγγυς αὐτήν, ὥστε νὰ μὴ ταράσσηται πολὺ ἐκ τοῦ θορύβου καὶ τῶν περιπετειῶν της.

Περὶ τὴν δείλην, ὅτε τῆς ἡμέρας τὸ φῶς ἀρχίζει νὰ ἐλαττοῦται, ὁ γραφεύς, κλείων ἐντὸς τοῦ σύρτου τῆς τραπέζης τὸ μελανοδοχεῖον καὶ τὰς γραφίδας, παραδίδει τὴν ἕδραν πρὸς φύλαξιν εἰς τὸν παρακείμενον παντοπώλην, καὶ ἀπέρχεται ἀποσυρόμενος εἰς τὴν τρώγλην του, εὐτυχὴς ἂν κατώρθωσε νὰ ἐξοικονομήσῃ τὸ γεῦμά του. Τίς οἶδε δὲ ποσάκις μετὰ ματαίαν προσδοκίαν, ἀπεσύρθη τὸ ἑσπέρας ἐκ τῆς θέσεώς του, τρέμων ἐκ τοῦ ψύχους καὶ νῆστις! καὶ τίς οἶδε πόσους σπαραγμοὺς ᾐσθάνθη ἐν τῇ καρδίᾳ ὁ ἀφανὴς ἐκεῖνος τῆς ἐργασίας μάρτυς, ἂν ἐκ τοῦ κέρδους τῆς ἡμέρας προσεδόκα νὰ διαθρέψῃ τὴν λιμώττουσαν οἰκογένειάν του, ἥτις ἐναγωνίως περιέμενε τὴν ἐπάνοδόν του!

Ἐνίοτε τράπεζά τις μένει κενὴ πρὸς καιρόν· ὁ ἰδιοκτήτης αὐτῆς δὲν φαίνεται ἐπί τινας ἡμέρας. Οἱ συνάδελφοί του σχολιάζουσι τοῦτο συνδιαλεγόμενοι καὶ εἰκάζουσιν ὅτι ἀσθενεῖ. Ἀλλ' ἡ ἀπουσία παρατείνεται ἐπὶ πολύ, καὶ τέλος μίαν ἡμέραν διασπείρεται ἡ φήμη ὅτι ἀπέθανεν. Ἄλλος τότε διαδέχεται αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του· ἄλλος τις παρίας τὸν ἀναπληροῖ, καὶ ζητεῖ μετὰ προθυμίας ν' ἀποκτήσῃ τὴν ὀρφανισθεῖσαν πελατείαν. Οἱ συνάδελφοί του ὁμιλοῦσι μετὰ συμπαθείας περὶ τοῦ τεθνεῶτος ἐπί τινας ἡμέρας. Βραδύνας τις πελάτης ἐρωτᾷ ἐνίοτε περὶ αὐτοῦ καὶ μανθάνει μετ' ἀπορίας τὸν θάνατόν του. Ἔπειτα οὐδεὶς τὸν ἐνθυμεῖται πλέον, λησμονεῖται ἐντελῶς.

Τὸ μέλλον διὰ τὸν πτωχὸν γραφέα εἶνε λυπηρόν. Τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ, ἀναγκαῖον σήμερον, ὁπότε τὸ δῶρον τῆς μαθήσεως δὲν ἐπεξετάθη μέχρι τῶν τελευταίων τῆς κοινωνίας στρωμάτων, θὰ καταστῇ ἄχρηστον καὶ ἀκερδές, ὅταν ἡ αἴγλη τοῦ πολιτισμοῦ ἐπιλάμψῃ ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ λαμπρότητι, καὶ φωτίσῃ τὰ σκοτεινὰ καταγώγια, καὶ ἀνοίξῃ τόσων μυριάδων ἀναλφαβήτων τὰ ὄμματα πρὸς τὸ ἀνέσπερον τῆς ἀληθείας φῶς. Αἱ τάξεις τῶν δημοσίων γραφέων θ' ἀραιωθῶσι τότε ἡμέραν παρ' ἡμέραν. Οἱ πρεσβύτεροι θὰ καταφύγωσιν εἰς τῆς φιλανθρωπίας τὰ ἄσυλα καὶ θὰ περάσωσιν ἐκεῖ τὰς ἡμέρας τῆς σκοτεινῆς αὐτῶν ζωῆς. Ὅταν δὲ καὶ ὁ τελευταῖος αὐτῶν ὑπὸ τοὺς βαρεῖς θόλους τῆς στοᾶς τοῦ Ἁγίου Καρόλου, ἀργὸς ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν καὶ νῆστις, περιπτύσσων τὸν εὐρὺν αὐτοῦ καὶ παλαιὸν μανδύαν, κλίνῃ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἐξενέγκῃ τὸν τελευταῖον στεναγμόν, τότε θὰ ἐκλίπῃ ὁλοτελῶς ἡ γενεὰ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς κοινωνίας.

Ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀτόμου τότε θὰ ἐκλίπῃ καὶ τὸ γένος, θὰ ἐκλίπῃ καὶ ὁ τύπος.

Ἐν Ῥώμῃ, κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1880.

Χαρ. Ἄννινος.

Digitized by Google

Ο ΑΠΟΛΥΘΕΙΣ ΚΑΤΑΔΙΚΟΣ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 472.

Ζ΄

Ὁ Σαλστρὰς εἶχεν ἤδη ἓν σχέδιον· νὰ προσελκύσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ πρώην καταδίκου, νὰ καταστήσῃ αὐτὸν φίλον του, καὶ νὰ κρούσῃ αὐτὸν δίκην πολυχόρδου ὀργάνου μέλλοντος νὰ ἐξαγάγῃ παραδόξους τόνους,καὶ προξενήσῃ αὐτῷ καινοφανεῖς συγκινήσεις.

Καὶ πρὸς τοῦτο ἤρχισε νὰ μεθύσκῃ αὐτόν.

Ὁ Ὄθων Μύλλερος, ἀσθενῆ ἔχων φύσει ἐγκέφαλον, ἀπὸ πεντηκονταετίας ἤδη ἔπινε μόνον ὕδωρ· δὲν ἦτο λοιπὸν δυσχερὲς νὰ μεθυσθῇ.

Ὅτε δὲ ὁ Σαλστρὰς εἶδεν αὐτὸν εἰς οἵαν ἐπεθύμει κατάστασιν, ἐπλήρωσε τὴν δαπάνην ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ νέου φίλου του, περὶ οὗ ἄλλως τε ἦτο βέβαιος ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀνταποδώσῃ τὸ δι' αὐτὸν δαπανηθὲν ποσόν.

Ὁ Γερμανὸς εὐθυμεῖ, ἀλλὰ μένει Γερμανός· μὲ τὸ ἀζημίωτον.

Εἶτα ἀνεβίβασε τὸν Μύλλερον ἐφ' ἁμάξης, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ κατάλυμά του, τὸν ἐτοποθέτησεν ἐπὶ ἀνακλίντρου, ἐν ᾧ ἀπεκοιμήθη.

Περὶ τὴν ἐννάτην τῆς ἑσπέρας μόνον, — τοσοῦτον βαθεῖα ἦτον ἡ μέθη του, — ἀφυπνίσθη ὁ δεσμώτης τῆς χθὲς, περιέβλεψε περὶ ἑαυτὸν, εἶδεν ὅτι περιεκυκλοῦτο ὑπὸ κομψοτάτων ἐπίπλων. Λυχνία ἔφεγγεν ἐνώπιόν του.

Προσεπάθησε νὰ ἐξηγήσῃ τί τῷ συνέβαινε. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν τὸ κατώρθου,

— Ναὶ, εἶπε, τὄνειρό μου βαστᾷ ἀκόμα.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ὁ ἰατρὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον· ὁ Ὄθων τὸν ἀνεγνώρισε.

— Ἔρχεσαι μαζῆ μου; τὸν ἠρώτησε.

Ὁ Ὄθων ἀπεδέξατο τὴν πρότασιν.

Κατῆλθον εἰς τὴν ὁδόν. Τὸ φωταέριον ἐπήνεγκε τὸ ἀποτέλεσμά του. Ἀλλ' ὁ Σαλστρὰς ἠδιαφόρει περὶ αὐτοῦ. Ἀνεβίβασε καὶ αὖθις τὸν Μύλλερον ἐφ' ἁμάξης πρὸς τοὺς ἀγροὺς ταχέως ἀπελθούσης.

Μετ' ὀλίγον ἔστη ἡ ἅμαξα· κατέβη ἀπ' αὐτῆς ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ νέος του φίλος. Ἡ σκοτία ἦτο πυκνὴ καὶ ζοφερά. Ὁ Ὄθων, καίπερ ἀρχαῖος κακοῦργος, ἐλαχίστην εἶχεν εἰς τὸν ἑταῖρόν του ἐμπιστοσύνην.

Ὁ ἰατρὸς ὡδήγησεν αὐτὸν διὰ στενοῦ δρομίσκου εἰς μικρὸν κρηπίδωμα, ἀποτόμως ἀνυψούμενον κατὰ πλάτος τῆς ὁδοῦ. Ἑτέρωθεν τοῦ κρηπιδώματος ἄνθρωπος κίτρινον φέρων περιλαίμιον ἐβάδιζε βραδέως.

— Περίμεινε, εἶπεν ὁ Σαλστρὰς εἰς τὸν Μύλλερον, θὰ ἴδῃς κάτι τι.

Ἠκούετο πράγματι ὑπόκωφός τις κρότος κυλινδήσεως, ὡς ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ἐξερχόμενος.

— Ἔλα, σκύψε, καὶ κύτταξε ἐκεῖ, εἰς τὸ μέρος τοῦ βουνοῦ, τί βλέπεις;

— Μία μεγάλη μαύρη τρύπα.

— Ναί. . . καὶ τώρα;

Ὁ Ὄθων δὲν ἀπεκρίνατο. Εἶχε καθηλωθῆ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκείνῃ μελαίνῃ ὀπῇ δύο τεράστια ὄμματα ἐπέλαμψαν αἰφνιδίως, ἰσχυρότατον φῶς ἐκπέμψαντα μακράν. Ὁ θόρυβος ἐδιπλασιάσθη. Οἱ δύο ὀφθαλμοὶ προὐχώρησαν ἀστραπαίᾳ ταχύτητι, ἐξῆλθον τῆς ὀπῆς. Κραυγὴ δὲ στριγγής, διάτορος, φρικαλέα ἔπληξε τὸ οὖς τοῦ Μυλλέρου τὸ ἀπὸ τοσούτων ἐτῶν μὴ εἰθισμένον εἰς τὸν πάταγον καὶ τὴν βοὴν,καὶ πρᾶγμά τι ὡσεὶ μεγαθήριον πελώριον, ὀφιοειδὲς, ἑλικοδρομοῦν, μέλαν, τρομερώτατον διῆλθε πρὸ τῶν δύο ἀνθρώπων ὡς ὀπτασία ὅσον ἀστραπὴ μόνον διαρκέσασα. Κατόπιν τὰ πάντα μετέπεσαν αὖθις εἰς τὴν σκοτίαν.

Ὁ Σαλστρὰς ἀνεζήτησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του τὸν φίλον του Μύλλερον. Εἶχεν ἐπὶ τῶν χειλέων κακεντρεχὲς μειδίαμα, ὡς γελωτοποιὸς μέλλων νὰ εἴπῃ πρός τινα·

— Αἴ! λοιπὸν, πῶς σοῦ 'φάνηκε;

Ἀλλ' ὁ ἑταῖρός του εἶχε γίνει ἄφαντος. Ἐπειδὴ ἦτο βαθύτατον τὸ σκότος καὶ οὐδὲν διέκρινεν ὁ ἰατρὸς, τὸν ἐκάλεσε κατ' ὄνομα.

Ἀλλ' ὁ Ὄθων δὲν ἀπεκρίνατο.

Ὁ Σαλστρὰς λαβὼν τότε τὸν πολύχρωμον φανὸν τοῦ φύλακος τοῦ κρηπιδώματος, ὕψωσεν αὐτὸν ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του, πολλάκις αὐτὸν καλῶν. Τότε ἤκουσε μυκηθμὸν παρὰ τοὺς πόδας του. Ὁ γέρων ἔκειτο πρηνὴς χαμαὶ ἐν καταστάσει ἀπεριγράπτου δέους,ὑπολαμβάνων ἑαυτὸν τεθνεῶτα ἤδη καὶ καταχθονίου τινὸς βασάνου παίγνιον.

Μετὰ πολὺ μόλις κατώρθωσεν ὁ Σαλστρὰς νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ ἀνεγείρῃ αὐτὸν ἐπὶ τῶν ποδῶν του.

Ὁ ἰατρὸς ἠκτινοβόλει ἐξ ἀγαλλιάσεως. Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄθωνος Μυλλέρου ἐπενεχθεῖσα ἐντύπωσις ἦτο πολλῷ μείζων παρ' ὅ,τι εἶχεν ἐλπίσει.

— Τ' εἶν' αὐτό; ἠρώτησεν ὁ γέρων δι' ἀσθενοῦς φωνῆς.

— Αἶ! αἶ! ὑπέλαβεν ὁ Βαυαρὸς καταγοητευμένος, εἶσαι πολύτιμος ἄνθρωπος, φίλε μου, ἐπὶ σοῦ ἠμπορεῖ τις νὰ μελετήσῃ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ τῶν ἀγρίων. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον εἶδες εἶνε ἡ ἀπὸ Παρισίων εἰς Κολωνίαν ἁμαξοστοιχία.

— Ἡ ἁμαξοστοιχία! ἐπανέλαβεν ὁ Μύλλερος μὴ ἐννοῶν.

— Αἴ! ναί· δὲν ἐννοεῖς τί θὰ εἴπῃ ἁμαξοστοιχία· ἂς εἶνε· εἶνε ὁ σιδηρόδρομος.

— Ὁ σιδηρόδρομος, αὐτὸ τὸ θεριό!

— Ναί.

— Καὶ βγαίνει κάτω ἀπὸ τὴ γῆ αὐτός;

— Ὄχι πάντοτε. Διὰ νὰ σοὶ τὸν δείξω ἐξέλεξα μέρος ὅπου ἡ ἁμαξοστοιχία φαίνεται ἐξερχομένη ἀπὸ ὑπόγειον σήραγγα.

— Σήραγγα! καὶ τί θὰ 'πῇ σήραγγα;

Digitized by Google

Διὰ βραχέων ὁ Σάλστρας ἠθέλησε νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὸν Μύλλερον καὶ τὴν σήραγγα καὶ τὰ σιδηρᾶ ἐλάσματα, καὶ τὴν ἀτμομηχανήν.

Ὁ δυστυχὴς γέρων ἠκροᾶτο συντονώτατα. Ἐνόει ὅτι ὁ ἰατρὸς τῷ ὡμίλει γερμανιστί, ἀλλ' αἱ λέξεις δι' αὐτὸν οὐδεμίαν εἶχον σημασίαν. Μία μόνη ἐντύπωσις ἐδέσποζεν αὐτοῦ: ὁ φόβος.

Πῶς! τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο πρᾶγμα, τὸ βαρὺ ἅμα καὶ ἐλαφρὸν, τὸ μέλαν, τὸ ὠρυόμενον, τὸ παταγοῦν, τὸ μυστηριῶδες, ὁ παράδοξος ἐκεῖνος μαστόδους, ὁ πελώρια ἔχων τὰ ὄμματα καὶ πνευστιῶσαν τὴν ἀναπνοὴν, ὁ περῶν ἐκεῖθεν ὡς ὄνειρον . . . ἦτον ὁ σιδηρόδρομος!

Καὶ ὑπῆρχον λοιπὸν ἄνθρωποι ἐντὸς αὐτοῦ. Οἵα μωρία! Βεβαιότατα ὁ ἀστεϊσμὸς ἐξηκολούθει, ὁ μυκτηρισμὸς δὲν εἶχε παύσει, ἢ ἴσως ὁ ὕπαιθρος ἀὴρ κατέστησεν αὐτὸν παράφρονα καὶ ἐβάδιζε ζῶν ἐν φρικαλέῳ ἐφιάλτῃ.

— Πᾶμε! πᾶμε! ἐπανελάμβανεν ὁ Ὄθων Μύλλερος.

— Θὰ περάσῃ ἄλλη ἁμαξοστοιχία.

— Ὄχι! Φθάνει! Σὲ παρακαλῶ, πήγαινέ με 'πίσω 'ς τὴν πόλι. Δὲν τὸ 'ξέρεις λοιπὸν πῶς φοβοῦμαι; . . φοβοῦμαι.

— Μπᾶ! θὰ περάσῃ ὁ φόβος σου.

— Πήγαινέ με 'πίσω, ἀνέκραξεν αἴφνης ὁ Μύλλερος διὰ τῆς βαρείας του φωνῆς ἀπειλητικῶς, πήγαινέ με 'πίσω γιατὶ σὲ 'σκότωσα, ἅ!

Ὁ ἰατρὸς ἀνεμνήσθη τότε ὅτι ὁ Μύλλερος εἶχε καταδικασθῆ ἕνεκα φόνου. Ὑπήκουσεν. Ἐν σιγῇ ὁ γέρων ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἅμαξαν. Ἐπανῆλθον εἰς τὴν πόλιν.

Καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ὄθων Μύλλερος κατέβαινεν ἀπὸ τῆς ἁμάξης, ἐξεθαμβώθη. Ὁ ἰατρὸς εἶχεν ὁδηγήσει αὐτὸν εἰς τὴν φωτεινοτέραν συνοικίαν τῆς πόλεως. Φωταερίου κύματα ἐξεπέμποντο ἀπὸ τῶν φανῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν καταστημάτων.

Ἐνταῦθα ὁ θαυμασμὸς ἤρξατο πάλιν δεσπόζων τοῦ δυστήνου γέροντος. Προσέβλεπε τὰ μεγάλα κάτοπτρα τῶν ἐργαστηρίων, τὰς πολυαρίθμους φωτοβολούσας γλωσσίδας.

— Τί λάδι εἶν' αὐτὸ ποῦ κάνει τέτοιο φῶς; ἠρώτησε.

— Δὲν εἶνε λάδι.

— Ἔλα δά! Καὶ τί εἶνε σὰν δὲν εἶνε λάδι;

— Εἶνε φωταέριον, κάτι τι ὡσὰν ἀέρας 'ποῦ καίεται.

Ὁ Μύλλερος ταῦτα ἀκούσας ἐποιήσατο ἐγκαρτερήσεως κίνημα, λέγων καθ' ἑαυτὸν ἀναντιρρήτως:

— Ἀκόμη μὲ περιγελοῦν.

Ἀλλὰ δὲν ἐπίστευεν οὔτε λέξιν ἐξ ὅσων τῷ ἔλεγεν ὁ ἰατρός. ! *Τὰ ἔκοβε πάρα πολὺ χονδρά!*

Ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ ταλαίπωρος δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ. Διετέλει εἰσέτι ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ τρόμου, ὃν ἐνέπνεεν εἰς αὐτὸν τῆς ἁμαξοστοιχίας ἡ διάβασις.

Τὰ ὦτά του ἦσαν εἰσέτι πλήρη τῆς καταχθονίου ἐκείνης ἰαχῆς τῆς ἀτμαμάξης. Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἔλαμπον εἰσέτι οἱ δύω φρικαλέοι φανοὶ καὶ ἡ καπνοδόχη, ἣν παρέσυρε μεθ' ἑαυτῆς ἡ διαβολικὴ ἀτμάμαξα διασκορπίζουσαν ἐπὶ τῆς κατεπτοημένης γῆς πυριφλεγεῖς ἄνθρακας.

Ἄλλως τε, καίτοι κατακόρως ἐν τῷ ζυθοπωλείῳ γευματίσας, ὁ Ὄθων Μύλλερος ἐπείνα. Ὁ ἰατρὸς Σαλστρὰς ἐσκέφθη ὅτι τὸ θῦμά του ὑπέστη ἱκανὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πειράματα. Ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ φάγῃ καὶ νὰ κοιμηθῇ. Τὴν νύκτα ἐκείνην, τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς του, διῆλθε σχεδὸν ὁλόκληρον ἄγρυπνος ὁ Ὄθων Μύλλερος, ὡς εἶχε διέλθει ἄγρυπνος τὰς τελευταίας τῆς καθείρξεώς του νύκτας.

Ἐντεταμένην ἔχων τὴν διάνοιαν καὶ ἠνεωγμένα τὰ ὄμματα ἀνεπόλει ὅσα ἀπὸ πρωΐας εἶχεν ἴδει, καὶ ἔμενε κατάπληκτος. Οὐδὲν τῶν γεγονότων ἐφαίνετο αὐτῷ φυσικόν.

Ἀπὸ τῆς ἀναφλέξεως τοῦ μικκύλου φωσφόρου ἄχρι τοῦ φωταερίου, ἀπὸ τῆς μαγευτικῆς λαμπρότητος τοῦ ζυθοπωλείου μέχρι τῆς διαβολικῆς τοῦ σιδηροδρόμου ἐμφανίσεως, πάντα ἐφαίνοντο τοσούτῳ φανταστικὰ εἰς τὸν ταλαίπωρον αὐτὸν, ὥστ' ἐπὶ τέλους ἐπίστευεν ὅτι ὑπνώττει, καὶ ὅτι, ἐγένετο ἀνάρπαστος ὑπὸ ὀνείρατός τινος εἰς ἀνεμοστρόβιλον γεγονότων ὅσον ἔξεστιν ἀλλοκότων.

Η΄

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον ἤρξατο κλείων πρὸς ὕπνον τὰ ὄμματα ὁ Ὄθων, ὅτε ᾐσθάνθη αἴφνης ὅτι ἐσείετο σφοδρῶς ὑπὸ νευρώδους χειρός.

Ὁ ἰατρὸς Σαλστρὰς ἐπανῆλθε νὰ λάβῃ κατοχὴν τοῦ θύματός του.

— Κατὰ πρῶτον, εἶπε, φίλε μου, πρέπει νὰ ῥίψῃς ἀπὸ 'πάνω σου αὐτὸ τὸ παληοφόρεμα τῆς φυλακῆς. Μοῦ εἶπες ὅτι ἔχεις χρήματα, ἰδοὺ ἓν ἐμπορικὸν ὅπου θὰ ἐνδυθῇς ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἕως τὰ 'νύχια μὲ δεκαπέντε τάλληρα.

Ὁ πρώην δεσμώτης μετὰ μακροὺς διαλογισμοὺς συνεπέρανεν ὅτι ὁ ἰατρὸς ἦτον ὑπεράνθρωπόν τι ὂν κρατοῦν αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, ὡς τελικὸν δὲ συμπέρασμα ἐξήγαγεν ὅτι ἔπρεπε ν' ἀφήσῃ τὰ πράγματα εἰς τὸν ῥοῦν αὐτῶν.

Διὰ τοῦτο ἐδέξατο ἀπὸ τῶν χειρῶν ἰσραηλίτου ἱματιοπώλου ἐνδυμασίαν καινουργῆ καὶ ἐντελεστάτην ἀπὸ τῶν ὑποδημάτων καὶ τῶν περιποδίων—τῶν τελευταίων τούτων ἁπλῆς πολυτελείας ἀντικειμένων—ἄχρι τοῦ χιτῶνος, τοῦ λαιμοδέτου καὶ τοῦ πίλου.

Κουρεύς τις περιεποιήθη τὴν ἀτημέλητον γενειάδα του καὶ ἔκοψε τὴν κόμην του τόσον τεχνηέντως, ὥστε ὁ Μύλλερος θεωρήσας εἰς κάτοπτρον εὗρεν ἑαυτὸν ὡραῖον, καὶ τοσοῦτον ὡραῖον ὥστε καὶ τὴν μεταμόρφωσιν αὐτὴν ἔτι ἀπέδωκεν εἰς τὴν μαγικὴν τοῦ ἰατροῦ παντοδυναμίαν.

Ὁ Σαλστρὰς ἅμα ἐνδυθέντα καὶ κομμωθέντα ὡδήγησε τὸν Μύλλερον εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Ῥήνου

Digitized by Google

καὶ ἐκεῖθεν ἔδειξεν εἰς αὐτὸν ἀτμόπλουν μεγαλοπρεπῶς καὶ ταχέως χωροῦν κατὰ τοῦ ὁρμητικοῦ τοῦ ποταμοῦ ῥεύματος.

Ἡ ἕλιξ δὲν ἐφαίνετο, καὶ ἡ καπνοδόχη τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ οὐδαμῶς ἐξηρεύγετο καπνόν. Τί θὰ ἐσκέπτετο πᾶς ἐν τῇ θέσει τοῦ Ὄθωνος εὑρισκόμενος; Ἐκρατύνετο ἐπὶ μᾶλλον ἡ ἰδέα ἐν αὐτῷ ὅτι ταῦτα πάντα ἐπενοήθησαν ὅπως διαταράξωσι τὸν ἐγκέφαλόν του, καὶ ἤρξατο πιστεύων εἰλικρινέστατα ὅτι ὁλόκληρος ἡ πόλις, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἴσως σύμπασα ἔπαιζε περὶ αὐτὸν κωμῳδίαν ὅπως διασκεδάσῃ ἐκ τῆς καταπλήξεώς του.

Τοσοῦτον δ' ἐνέμενεν ἐν τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ, ὥστε ἠκροᾶτο πλέον τῶν περιγραφῶν τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἐδείκνυεν εἰς αὐτὸν ὁ Βαυχρός, ποιῶν νεύματα ἐγκαρτερήσεως καὶ εὐαρεσκείας, ἅτινα ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν καθίσταντο κωμικώτερα.

Ὁ Σαλστρὰς ἤρξατο σκεπτόμενος ὅτι λίαν εἶχεν ἀποκτηνωθῆ ὁ Μύλλερος. Διὰ τοῦτο ἐπῆλθεν αὐτῷ κατὰ νοῦν νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὸν εἰς τὸ οἴκημα φίλου του ἔχοντος σπουδαστήριον φυσικῆς.

Τῷ ἔδειξε τὰ πάντα λεπτομερέστατα, καὶ συνεκλόνισε τὰς ἀρθρώσεις του δι' ἠλεκτρικῶν κενώσεων.

Ἆ! τοῦτο πλέον αἰσθανθεὶς ὁ Μύλλερος ἀπώλεσε τὴν ἡσυχίαν του καὶ κατελήφθη αὖθις ὑπὸ τοῦ τρόμου του.

Φαντάσθητε! ὁ ἰατρὸς ἐτοποθέτησεν αὐτὸν ἐπὶ πλακὸς εἰς ἀδιάλειπτον συνεπαφὴν εὑρισκομένης μετὰ ἠλεκτρικῆς στήλης. Ὁ Ὄθων ᾐσθάνετο λοιπὸν ἑαυτὸν μεμονωμένον.

Ὁ Σαλστρὰς ἔμενε μακρὰν αὐτοῦ τέσσαρα ἢ πέντε μέτρα· ἐπλησίαζε δὲ μόνον σιδηροῦν σύρμα πρὸς μικρὰν φιάλην καὶ κράκ! περίτρομος ὁ Μύλλερος ἐτύπτετο τοὺς βραχίονας, τοὺς πόδας, ὑπ' ἀληθῶν ῥαβδισμῶν.

Κατεπτοημένος περιέβλεπε περὶ ἑαυτόν. Οὐδέν· οὐδείς· ἦτο μόνος, μονώτατος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου.

Ὁ ἰατρὸς οὐδεμίαν παρεῖχεν ἐξήγησιν εἰς τὸν κατάδικον. Ἠρκεῖτο ἐντρυφῶν ἀπλήστως ἐν τῷ τρόμῳ καὶ ταῖς ἀνασκιρτήσεσιν αὐτοῦ.

— Αὐτὸ δὲν τὸ ἐννοεῖς πῶς συμβαίνει, δὲν εἶνε ἀληθές; εἶπεν ἐπὶ τέλους. Λοιπόν, αὐτὴ ἡ δύναμις ἡ ὁποία σὲ συνταράσσει δύναται νὰ μοὶ χρησιμεύσῃ ὅπως μάθω τί συμβαίνει ἑκατὸν λεύγας, χιλίας λεύγας ἐντεῦθεν, καὶ ἐν διαστήματι ὀλίγων λεπτῶν μόνον.

Ἐμβρόντητος ὁ Ὄθων οὐδὲν ἔλεγεν. Ὁ ταλαίπωρος ἤρξατο ἐννοῶν ὅτι παρεφρόνει.

— Ἔλα μαζῆ μου, ἐπανέλαβεν ὁ ἰατρὸς καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τηλεγραφικόν τι γραφεῖον.

— Ποῦ ἐγεννήθης;

— Εἰς τὸ Φρίδρισβαχ, εἰς τὴν Σιλεσίαν. Ἤμουν δέκα τριῶν χρονῶν ὅταν οἱ γονεῖς μου ἦλθαν κ' ἐκατοίκησαν κοντὰ 'ς τὸ Ῥῆνο.

— Πολὺ καλά. Ἐνθυμεῖσαι κανένα ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς φίλους σου;

— Ναί· τὸν Λουδοβῖκον Ἄπσταϊν, τὸν Γουστάβον Σοῦλτζ, τὸν Βίλελμ Σίλβεργρος.

— Πολὺ ὡραῖα. Περίμεινε. Δὲν ἠξεύρω διόλου ποίαν ἡμέραν ἐγεννήθης, οὔτε πῶς ὀνομάζονται οἱ συγγενεῖς σου. Θὰ πληροφορηθῶ περὶ τούτων καὶ θὰ ἐρωτήσω διὰ τοὺς παλαιοὺς παιδικοὺς φίλους σου.

Ἀνέμειναν μίαν ὥραν καὶ ἡμίσειαν. Ὁ Ὄθων Μύλλερος ἐμειδία νῦν, διανοούμενος ὅτι σύμπασα ἡ γῆ δὲν θὰ συνώμνυε ἐπὶ τέλους μετὰ τοῦ μάγου αὐτοῦ ἰατροῦ ὅπως τὸν ἐξαπατήσῃ.

Ἀλλὰ ναί! Ἡ ἀπάντησις ἀφίκετο. Ἰδοὺ δὲ τί ἔλεγε: «Ὁ Ὄθων Φρειδερῖκος Μύλλερος ἐγεννήθη πράγματι ἐν Φρίδρισβαχ τῇ 25 Φεβρουαρίου 1808. Ὁ πατήρ του ἐκαλεῖτο Ἰωάννης Μύλλερος καὶ ἡ μήτηρ του Σοφία Γκράτς. Κατεδικάσθη εἰς πεντήκοντα ἐτῶν εἱρκτὴν διὰ φόνον. Ὁ Λουδοβῖκος Ἄπσταϊν ἀπέθανε. Ὁ Βίλελμ Σίλβεργρος μετηνάστευσεν εἰς Ἀμερικήν, ὁ Γουστάβος Σοῦλτς διαμένει εἰσέτι ἐνταῦθα, καὶ ἐνθυμεῖται κάλλιστα τὸν Ὄθωνα, ὃν κατὰ τὴν παιδικήν του ἡλικίαν ἀπεκάλουν *βῶδι*».

Τὸ τηλεγράφημα ἔφερε τὴν ὑπογραφὴν τοῦ δημάρχου τῆς Φρίδρισβαχ.

Καὶ πάντα ταῦτα ἦσαν ἀληθέστατα. Ἰωάννης ἐκαλεῖτο ὁ πατήρ του. Σοφία Γκράτς ἡ μήτηρ του.

Ὁ Ὄθων Μύλλερος ἀκούων ἀναγινωσκόμενον τὸ τηλεγράφημα ᾐσθάνετο παράδοξον ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του συντάραξιν. Τῷ ἐφαίνετο ὅτι μικροσκοπικοὶ δαιμονίσκοι ὠρχοῦντο καταχθόνιον πυρρίχιον ἐντὸς τοῦ κρανίου του.

Ἐξαγριωθεὶς ἐτράπη εἰς φυγὴν πρὸς τὸ δεσμωτήριον, κατευθυνθεὶς εἰς τὸν πυλῶνα πρὸ τοῦ ὁποίου ἀφίκετο πνευστιῶν.

— Πάρτε με πάλι, πάρτε με, εἶπεν εἰς τὸν δεσμοφύλακα ἐρωτήσαντα αὐτὸν τί ἐπεθύμει, πάρτε με γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

Ὁ δεσμοφύλαξ τὸν ἐχλεύασε καὶ τὸν *ἔστειλεν εἰς τὴν δουλειά του* καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ὁ ἰατρὸς δρομαῖος τρέχων ἀφίκετο ἐκεῖ κάθιδρως, ἀσθμαίνων.

Ὁ Ὄθων Μύλλερος πεσὼν αὖθις εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ Σαλστράς, δὲν ἀντέστη πλέον. Ἀφέθη εἰς τὴν διάκρισίν του.

Ὁ Βαυχρὸς ἐμέθυσεν αὐτὸν φρικωδῶς ἐν ξενοδοχείῳ τινί· εἶτα δὲ μετεκόμισεν αὐτὸν εἰς ἅμαξαν σιδηροδρομικὴν καὶ ἐτράπη μετ' αὐτοῦ ῥέγχοντος εἰς Παρισίους.

Ἡ παραρρήνειος πόλις δὲν εἶχε πλέον ἱκανὰς ἐκπλήξεις, ὅπως ὁ ἰατρὸς προσωτέρω ὠθήσῃ τὰ πράγματα.

Εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν οἷα ὑπῆρξε τοῦ ἀγρίου ἡ παραζάλη, ὡς διὰ μαγικῆς ῥάβδου ἐπὶ τοῦ βουλεβάρτου εὑρεθέντος; Τὸ πλῆθος ἐκεῖνο, τὰ

Digitized by Google

φῶτα, αἱ πρὸς ἀλλήλας διασταυρούμεναι πολυάριθμοι ἅμαξαι, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι οἱ τρέχοντες πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις δίκην παραφρόνων, τὰ πελώρια λεωφορεῖα, οἱ ἱπποσιδηρόδρομοι, αἱ κραυγαί, ἡ συσσώρευσις ὄντων φαινομένων ὡς μανιακῶν, ταῦτα πάντα ἔμελλον νὰ διαταράξωσι περισσότερον τὸ λογικὸν τοῦ Μυλλέρου.

Οὐδέποτε εἶχε φαντασθῇ τοιαύτην ὀχλοβοήν, τοιοῦτον θόρυβον, τοιαύτην παραφροσύνην, τοιαύτην ἐκπληκτικὴν συγκλόνησιν.

Ἀκίνητος παρὰ τὸν ἰατρὸν μειδιῶντα, ᾐσθάνετο ὅτι συνεταράττετο ὑπὸ πυρετωδῶν τινων ὁρμῶν, καὶ ἐπεθύμει νὰ γελάσῃ, νὰ κραυγάσῃ, νὰ κλαύσῃ.

Τὸ μαρτύριόν του ἦτον ἀπερίγραπτον.

— Γιατί αὐτὸ τὸ βάσανο; ἠρώτησε τέλος.

Ὁ Σαλστρὰς δὲν τῷ ἀπήντησε. Τὸν παρέσυρε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς ξενοδοχεῖον ἔνθα προσήνεγκεν αὐτῷ κάλλιστον γεῦμα καὶ οἶνον ἐξαίρετον ὅπως καθησυχάσῃ μικρὸν τὸν τρόμον του, κατόπιν δὲ ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς τὸ Μελόδραμα. Παριστάνετο ἔργον τι θαυμασίας ἔχον διακοσμήσεις καὶ χοροὺς ἐκτάκτους. Τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς κατεπλημμύρει τὴν σκηνήν. Ἡ μουσική, αἱ γυναῖκες, ἃς ἐξελάμβανε γυμνάς, ἡ λάμψις, ἡ πομπὴ ἐκείνη, συνεπλήρωσαν τὸ ἔργον.

Ἠγέρθη αἰφνιδίως ἐν τῷ θεωρείῳ του καὶ ἤρξατο ᾄδων ταυτοχρόνως τῷ ὑψιφώνῳ. Ἦτο παράφρων, ἰσοβίως παράφρων. Τὴν ἐπαύριον παρετηρήθη ὅτι καὶ ὁ Σαλστρὰς εἶχεν ὡσαύτως παραφρονήσει.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ]. Α. Π. Κ.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΑΤΜΟΠΛΟΙΟΝ

Αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες, λαμβάνουσαι ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἐσχάτως τελεσθείσης ἑκατονταετηρίδος τοῦ Stephenson, ἀναφέρουσι τοὺς ἀγῶνας, οὓς ὑπέστη ἕτερος ἐφευρέτης, ὁ διάσημος Fulton, ὁ ἀναστατώσας τὴν ναυτιλίαν, ὡς ὁ Ἄγγλος μετεμόρφωσε τὸ σύστημα τῆς διὰ γῆς μεταφορᾶς. Ἀμφότεροι ἐποιήσαντο χρῆσιν τοῦ ἀτμοῦ, ὅπως μεταβάλωσι τὴν ὄψιν τοῦ ἀρχαίου καὶ νέου κόσμου.

Ὁ Fulton ἀπὸ τοῦ 1806 ἐνησχολήθη περὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ πρώτου ἀτμοπλοίου, ὅπερ ἔμελλε νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτῷ τὸ ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὑποσχεθὲν προνόμιον. Τὸ πλοῖον τοῦτο, ὅπερ ὠνομάσθη «Clermont» κατεσκευάζετο ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐν τοῖς νεωρίοις τοῦ κ. Charles Brown. Εἶχε μῆκος 50 μέτρων ἐπὶ 5 πλάτους καὶ χωρητικότητα 150 τόνων, ἡ διάμετρος τῶν τροχῶν ἦτο 5 μέτρα, ἡ δὲ διπλῆ ἀτμομηχανή, ἡ στρέφουσα αὐτούς, εἶχε δύναμιν 18 ἵππων. Τὸ ἔργον τοῦ Fulton, κακῶς ἐκτιμηθὲν ἐν Εὐρώπῃ, δὲν εὗρεν εὐνοϊκωτέραν ὑποδοχὴν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι. Ἡ κοινὴ γνώμη κατεδίκαζεν ἀναφανδὸν τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην. Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ οὔτε δέκα ὑπῆρχον πρόσωπα πιστεύοντα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῆς, τὸ δὲ κατασκευαζόμενον πλοῖον «Clermont» ἐδηλοῦτο διὰ τοῦ ὀνόματος *Φουλτομανία*. Ἐπειδὴ αἱ τῆς κατασκευῆς δαπάναι ὑπερέβησαν κατὰ πολὺ τοὺς γενομένους ὑπὸ τῶν ἱδρυτῶν ὑπολογισμούς, ὁ Fulton καὶ ὁ συνέταιρος αὐτοῦ Livingston προέτειναν νὰ παραχωρήσωσι τὰ δύο τρίτα τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν εἰς τοὺς βουλομένους νὰ ἀναδεχθῶσιν ἀνάλογον μέρος ἐν ταῖς δαπάναις. Οὐδεὶς ἐν τούτοις ἐπωφελήθη τῆς προσφορᾶς ταύτης, ἥτις ἐθεωρήθη ὡς τὸ προοίμιον βεβαίας ἀποτυχίας.

Οὐχ ἧττον κατὰ Αὔγουστον τοῦ 1807 ὁ «Clermont» εἶχεν ἀποπερατωθῆ· τὴν 10 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐξήρχετο ἐκ τῶν ἐργοστασίων τοῦ κ. Brown, τὴν δὲ ἐπαύριον κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν πρὸς δημοσίαν δοκιμὴν ὥραν καθείλκετο εἰς τὸν ποταμόν. Ὁ Fulton ἀνέβη ἐπὶ τῆς γεφύρας ἐν τῷ μέσῳ τῶν γελώτων καὶ τῶν συριγμῶν ὄχλου ἀμαθοῦς. Καὶ ὅμως τὰ αἰσθήματα τοῦ πλήθους δὲν ἐβράδυναν νὰ μεταβληθῶσι, καθόσον ἅμα δοθέντος τοῦ σημείου τῆς ἀναχωρήσεως, τὸ πλοῖον ἤρξατο νὰ κινῆται, ἐνθουσιώδεις δ' ἐπευφημίαι ἱκανοποίησαν τὸν ἔνδοξον μηχανικὸν ἀπέναντι τῶν σκωμμάτων καὶ τῶν περιφρονητικῶν καγχασμῶν, ὧν ἐγένετο ἀφορμή. Ὁ θρίαμβος αὐτοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὤφειλε νὰ παρηγορήσῃ αὐτὸν κατὰ τῶν ἐπικρίσεων, ἀηδιῶν καὶ ποικίλων προσκομμάτων, ἅτινα συνήντησεν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς μεγαλεπηβόλου αὐτοῦ ἐπιχειρήσεως.

Ἀλλ' ὁ Fulton, ὁ μηδεμίαν δοὺς προσοχὴν εἰς τὰ δείγματα τῆς δυσπιστίας τῶν συμπολιτῶν του, οὐδόλως ἐξιππάσθη κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμὴν ὑπὸ τῶν τεκμηρίων τοῦ θαυμασμοῦ αὐτῶν. Ἐμελέτα μετὰ προσοχῆς τὴν πορείαν τοῦ πλοίου του, ὅπως ἀνακαλύψῃ τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ καὶ ἐπινοήσῃ τὰ μέσα τῆς θεραπείας. Οὕτω παρετήρησεν ὅτι οἱ τροχοὶ εἶχον παραπολὺ μεγάλην διάμετρον, καὶ ὅτι αἱ πτέρυγες ἐβυθίζοντο λίαν βαθέως εἰς τὸ ὕδωρ. Μετέβαλε τὴν διάταξιν αὐτῶν καὶ ἐπέτυχεν αὔξησιν ταχύτητος.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐπιδιορθώσεων τούτων, αἵτινες διήρκεσαν ἡμέρας τινάς, ὁ Livingston καὶ ὁ Fulton ἀνήγγειλαν διὰ τῶν ἐφημερίδων, ὅτι τὸ πλοῖον αὐτῶν ἔμελλε ν' ἀποπλεύσῃ τὴν ἐπαύριον εἰς Ἀλβάνην, καθόσον προωρίσθη νὰ ἐκτελῇ τὴν μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Ἀλβάνης ὑπηρεσίαν. Ἡ ἀγγελία αὕτη προὐξένησε μεγίστην ἔκπληξιν, διότι, ἂν καὶ πολλοὶ ὑπῆρξαν μάρτυρες τῆς ἐπιτυχοῦς δοκιμῆς, ἣν ἐξετέλεσε προηγουμένως, οὐχ ἧττον ἠπίστουν ἀκόμη εἰς τὸ δυνατὸν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀτμοκινήτου πλοίου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς δι' ὕδατος μεταφορᾶς. Οὐδεὶς ἐπιβάτης παρουσιάσθη, μόνον δὲ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πλοίου ἐκ τῆς Ἀλβάνης, κάτοικός τις τῆς Νέας Ὑόρκης ἐτόλμησε νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην του. Ἀναβὰς κατὰ πρῶτον ἐπὶ τοῦ

Digitized by Google

πλοίου όπως συμφωνήση περὶ τοῦ ναύλου ὁ εἰρημένος ἐπιβάτης οὐδένα ἄλλον συνήντησεν ἐν τῷ θαλάμῳ εἰμὴ ἄνθρωπόν τινα καταγινόμενον εἰς τὸ γράφειν· οὗτος δὲ ἦτον ὁ Fulton.

— Θὰ ἐπανέλθετε μὲ τὸ πλοῖόν σας εἰς Νέαν Ὑόρκην; τὸν ἠρώτησεν.

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ Fulton, μέλλω νὰ ἀποπειραθῶ καὶ τὴν ἐπιστροφήν.

— Δύνασθε νὰ μοὶ δώσητε ἓν εἰσιτήριον ἐπὶ τοῦ πλοίου σας;

— Βεβαίως, ἐὰν ἀποφασίζητε νὰ συνταυτίσητε τὴν τύχην σας μὲ τὴν ἰδικήν μας.

Εἰς ταῦτα ὁ κάτοικος τῆς Νέας Ὑόρκης, ἐρωτήσας ποία ἦτον ἡ τιμὴ τοῦ κατάπλου, ἐμέτρησεν 6 δολλάρια εἰς τὸν Φούλτονα, ὅστις ἀκίνητος καὶ σιωπηλός, βεβυθισμένος εἰς σκέψεις, παρετήρει μετὰ θαυμασμοῦ τὰ ἐν τῇ χειρί του κατατεθέντα δύο χαρτονομίσματα. Ὁ ἐπιβάτης νομίσας ὅτι κακῶς ἐννόησε, προσέθετο:

— Δὲν εἶνε τὸ ποσὸν, ὅπερ ἐζητήσατε;

Ὁ Fulton ἐξελθὼν τότε ἐκ τοῦ ῥεμβασμοῦ αὐτοῦ προσήλωσε τὰ βλέμματά του ἐπὶ τοῦ ξένου, ἀφήσας δὲ δύο χονδρὰ δάκρυα νὰ κυλισθῶσιν ἐπὶ τῶν ἡλιοκαῶν αὐτοῦ παρειῶν·

— Συγχωρήσατέ με, εἶπε δι' ἀλλοιωθείσης φωνῆς. Ἐσκεπτόμην ὅτι τὰ 6 ταῦτα δολλάρια εἶνε ἡ πρώτη ἀμοιβὴ τῶν πολυχρονίων κόπων μου ἐπὶ τῆς ἀτμοπλοΐας. Πολὺ ἐπεθύμουν, προσέθηκε λαμβάνων τὴν χεῖρα τοῦ ἐπιβάτου, νὰ καθιερώσω τὴν μνήμην τῆς στιγμῆς ταύτης, παρακαλῶν ὑμᾶς νὰ συμμερισθῆτε μετ' ἐμοῦ φιάλην οἴνου, ἀλλ' εἶμαι τόσον πτωχός, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ σᾶς προσφέρω ἤδη αὐτήν. Ἐλπίζω ἐντούτοις νὰ ἦμαι εἰς θέσιν νὰ ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου τὴν πρώτην φορὰν, καθ' ἣν θὰ συναντηθῶμεν.

Τῳόντι δὲ συνηντήθησαν βραδύτερον μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων ἐτῶν, τὴν φορὰν δὲ ταύτην δὲν ἔλλειψεν ὁ οἶνος, ὅπως ἑορτάσωσιν ἐνθύμησιν εὐτυχῆ.

Μετὰ τὸ πρῶτον τοῦτο ταξείδιον ὁ «Clermont» ὡρίσθη νὰ ἐκτελῇ τὴν τακτικὴν ὑπηρεσίαν μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Ἀλβάνης. Πλὴν τὸ νέον ἀτμοπλοϊκὸν σύστημα δὲν κατώρθωσε νὰ ἱδρυθῇ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Hudson ἄνευ μεγάλων δυσκολιῶν, καθόσον ἰσχυρίζοντο ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο θὰ ἀπέβαινεν ἐπιζήμιον εἰς τὸν τόπον, ὡς παρακωλῦον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ναυπηγίας. Ἐὰν οἱ χωρικοὶ Ἄγγλοι μετέβαινον νὰ προϋπαντήσωσι μετὰ ξύλων καὶ πελέκεων τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὸν πρῶτον σιδηροῦν δρόμον τὸν ὑπὸ τοῦ Stephenson ἐγκαινιασθέντα, οἱ δὲ ἰδιοκτῆται ἀνθίσταντο διὰ πυροβολισμῶν κατὰ τῆς προόδου τῶν ἔργων, τὰ ἱστιοφόρα πλοῖα ἑτέρωθεν, τὰ πλέοντα ἐπὶ τοῦ Hudson, ἐποίουν συχνάκις οὐκ ὀλίγας ζημίας εἰς τὸ ἀτμόπλοιον «Clermont» συγκρουόμενα μετ' αὐτοῦ, ἢ προσεγγίζοντα μὲ τὴν πρόθεσιν τοῦ νὰ τὸ βυθίσωσιν. Ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην, ὅπως θέσῃ τέρμα εἰς τὰς προμελετημένας ταύτας συγκρούσεις νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτὰς ὡς *προσβολὰς δημοσίας τάξεως*, τιμωρητέας διὰ φυλακίσεως καὶ προστίμου.

Παρὰ πάντα τὰ προσκόμματα, ἅπερ συναντᾷ πᾶσα νέα ἐπιχείρησις, παραγομένη ἐν κύκλῳ ἔνθα ὀφείλει νὰ παλαίσῃ κατ' ἀντιθέτων συμφερόντων, τὸ ἔργον τοῦ Fulton καὶ τοῦ Livingston προέβη ταχέως εἰς μεγάλην ἀνάπτυξιν. Τὴν 11 Φεβρουαρίου 1809 ὁ Fulton ἔλαβε παρὰ τῆς ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως δίπλωμα ἐφευρέσεως ἀσφαλίζον αὐτῷ τὸ προνόμιον τῆς ἀνακαλύψεώς του.

Τῷ 1811 κατεσκεύασε τέσσαρα ὡραιότατα ἀτμόπλοια, ὧν τὸ μεγαλείτερον ἦτο 526 τόνων χωρητικότητος καὶ προωρίσθη ὡς ὁ «Clermont» διὰ τὴν μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Ἀλβάνης ὑπηρεσίαν.

Τῷ 1812 ὁ Fulton ἐναυπήγησε δύο ἀτμοκίνητα πλοῖα πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν ποταμῶν Hudson καὶ Est. Συγχρόνως κατεσκεύασε πλεῖστα ἄλλα ἀτμόπλοια διὰ λογαριασμὸν διαφόρων Ἑταιριῶν, εἰς ἃς ἐξεχώρει τὰ ἐκ τοῦ προνομίου αὐτοῦ δικαιώματα. Οὕτω ἠδυνήθη νὰ συστηθῇ ἐντὸς ἡμερῶν τινων ἡ ἐπὶ τοῦ Mississipi καὶ Ohio ἀτμοπλοΐα.

Ἡ ἐφεύρεσις καὶ σύστασις τῆς διὰ τοῦ ἀτμοῦ ποντοπλοΐας ὑπῆρξε τὸ σημαντικώτερον γεγονός, ὅπερ παρήχθη ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου. Τὰ ἔργα τοῦ Φούλτονος ἔδωκαν νέαν δραστηριότητα εἰς τὸ ἀμερικανικὸν πνεῦμα, αἱ δὲ διάφοροι Πολιτεῖαι, αἱ μέχρι τότε μεμονωμέναι ἀπ' ἀλλήλων, εἶδον πάραυτα συσφιγγομένους τοὺς ἑνοῦντας αὐτὰς δεσμούς. Ἐπὶ τῶν ὄχθων πλείστων μεγάλων ποταμῶν, ἐρήμων μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης, μυριάδες τολμηρῶν σκαπανέων ἔσπευσαν νὰ ἐγκατασταθῶσιν, ὅπως ἀποχερσώσωσι τὰς γαίας καὶ ἱδρύσωσι πόλεις.

Τοιουτοτρόπως τὰ ἀτμόπλοια ἔφερον τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐμπορικὴν κίνησιν ἐπὶ πλείστων σημείων, ὅπου πρότερον μόλις ἠριθμοῦντο διεσπαρμένοι τινὲς πυργίσκοι. Χάρις δὲ εἰς τὸ ἐπίμονον πνεῦμα τοῦ Φούλτονος, ἡ ἀποίκισις τοῦ Ohio, Missouri, τοῦ Illinois καὶ Indiana ἔφερε τὸν πολιτισμὸν εἰς χώρας τέως ἀγρίας. N.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ ἰατρὸς Τ... τοῦ ὁποίου τὸ κύριον προσὸν δὲν εἶνε ἡ εὐφυΐα, ἐπέπληττε πελάτην τού τινα ὅτι κάμνει κατάχρησιν πνευματωδῶν ποτῶν.

— Μπὰ, λέγει οὗτος, ἀπὸ παιδὶ ἄρχισα νὰ τὰ πίνω, καὶ ἐν τούτοις ἐπέρασα τὰ ἑξήντα καὶ εἶμαι γερός.

— Ναὶ, μὰ ἂν δὲν ἔπινες, ἀποκρίνεται σοβαρῶς ὁ ἀσκληπιάδης, ἠμποροῦσες νὰ ἔχῃς περασμένα καὶ τὰ ἑβδομήντα.

*
* *

Digitized by Google

Διάλογος γηραιοῦ ἀνδρογύνου:

— Ὅταν ἀποθάνῃ ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο μας, ὅλη ἡ περιουσία νὰ μείνῃ εἰς τὸν ἄλλον. Σύμφωνη, αἴ; λέγει ὁ γέρων.

— Καλέ μου φίλε, οἱ λόγοι σου μὲ συγκινοῦν.

— Λοιπὸν ἀποφασισμένον. Ἐγώ, ὅταν ἀποθάνῃ ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς *δύο μας*, θὰ 'πάγω νὰ κατοικήσω σὲ μιὰ μοναξιά.

* * *

Ὁρισμός:

Χαμαιλέων. Ζῶον ἔχον τὴν ἰδιότητα νὰ ἀλλάσσῃ χρώματα. Ἀπαντᾶται συχνότατα εἰς τὰς χώρας τῆς πολιτικῆς, μάλιστα ἐν Ἑλλάδι.

* * *

Χωρικὸς ἔχασε τὴν γυναῖκά του.

Πρό τινος δὲ εὑρισκόμενος εἰς τὴν πόλιν ἀπαντᾷ γνώριμόν του ἰατρόν, ὅστις τοῦ λέγει:

— Ἀφοῦ ἡ γυναίκα σου ἦτον ἄρρωστη, γιατί δὲν μὲ 'φώναξες νὰ τὴν ἰδῶ;

— Ἄμ' σὰν ἦταν γιὰ νὰ 'ποθάνῃ, τί θὰ τῆς ἔκανες, ἡ ἀφεντειά σου; Ἔπειτα, 'ξέρεις, ἡμεῖς οἱ χωριάταις ἀποθένουμε καὶ μόνοι μας, χωρὶς τὸν γιατρό.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐνώπιον τοῦ ἀψύχου λειψάνου φιλτάτου ὄντος οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ μὴ ἀπωθῶν μετ' ἀκατονομάστου φρίκης τὴν ἰδέαν ὅτι Θεός, ἀγάπη, δικαιοσύνη καὶ ἀθανασία εἶνε λέξεις ἄνευ ἐννοίας. (Octave Feuillet).

*** Ἡ πολιτεία εἶνε φιμός, σκοπῶν νὰ καταστήσῃ ἀβλαβὲς αὐτὸ τὸ σαρκοφάγον ζῶον, τὸν ἄνθρωπον, καὶ νὰ παραστήσῃ αὐτὸν ὡς χορτοφάγον. (Schopenhauer).

*** Εἶσαι μικρός; ὅ,τι κι' ἂν 'πῇς πεντάρα δὲν ἀξίζει·
Μεγάλος εἶσαι; ὅ,τι 'πῇς βασίλειο ζυγίζει.

(ΜΟΛΙΕΡΟΣ).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὑπάρχει ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐγγὺς τῆς Βριστόλης, ἐπὶ λόφου γραφικοῦ καὶ ὑγιεινοῦ, σύμπλεγμα οἰκοδομῶν, ὅπερ καλεῖται κοινῶς «Ἄστυ τῶν ὀρφανῶν» καὶ ὅπου τρέφονται καὶ παιδεύονται κατὰ μέσον ὅρον δισχίλια παιδία. Ὅ,τι διακρίνει τὸ ἵδρυμα τοῦτο ἀπὸ παραπλησίων ἱδρυμάτων ἐν ἄλλαις χώραις εἶνε ὅτι δὲν ἀνήκει οὔτε εἰς τὴν πόλιν, οὔτε εἴς τινα ἑταιρίαν, καὶ οὐδεμίαν κέκτηται περιουσίαν ἢ ἐπιχορήγησιν, ἀλλὰ συντηρεῖται ἀπὸ 45 ἐτῶν ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ διὰ τῆς δημοσίας ἐλεημοσύνης. Ὁ ἱδρυτὴς τοῦ «Ἄστεως τῶν ὀρφανῶν» εἶνε Γερμανός τις, ὀνόματι Μύλλερ, ὅστις ἀφοῦ διῆλθε τὴν νεότητα αὐτοῦ ἐν στερήσεσι καὶ πολλάκις εὑρέθη ἄνευ στέγης, κατελήφθη ὑπὸ φιλανθρώπου ζέσεως καὶ ἀπελθὼν εἰς Ἀγγλίαν ἐγένετο ἱερεύς, καὶ διωρίσθη ἐφημέριος εἰς χωρίον τι ἐγγὺς τῆς Βριστόλης. Παραιτηθεὶς τοῦ μισθοῦ του, ἐδήλωσεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ ζῇ ἐκ τῶν προαιρετικῶν δώρων τοῦ ποιμνίου του, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐξέθεσε δίσκον ἔν τινι γωνίᾳ τοῦ ναοῦ. Ἐν ἔτει 1836 ὁ Μύλλερ συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἱδρύσῃ ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων ὀρφανοτροφεῖον, ἐξέδωκε δὲ πρόγραμμα λέγων ὅτι ἐδέχετο παιδία ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου ἄχρι τοῦ δωδεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας, καὶ ἀνελάμβανε νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς διατροφῆς καὶ ἀγωγῆς των, ἄχρις οὗ δυνηθῶσι νὰ πορίζωνται μόνα τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ὅτε ἐδημοσίευσε τὴν ἀγγελίαν ταύτην, ὁ ἀγαθὸς ἐφημέριος δὲν εἶχεν οὔτε ὀβολόν, καὶ ὅμως μετά τινας μῆνας ἤνοιξε τὸ πρῶτον ἄσυλον. Ἐν ἔτει 1838 ἠρίθμει 86 τροφίμους καὶ μετὰ 20 ἔτη 297. Τότε ἐδημοσίευσε φυλλάδιον λέγον· «Χωρὶς νὰ ζητήσω προσωπικῶς οὐδέποτε παρ' οὐδενὸς οὔτε ὀβολὸν καὶ ἀπευθυνόμενος πρὸς μόνον τὸν Θεόν, ἔλαβον ἄχρι τοῦδε ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν 2, 222, 032 φράγκα». Ἡ ἐκ τοῦ φυλλαδίου ἐντύπωσις ὑπῆρξε τοσαύτη, ὥστε τὸ ἑπόμενον ἔτος ὁ Μύλλερ ἠδυνήθη νὰ δεχθῇ ἐν τῷ ἀσύλῳ του δισχίλια ὀρφανά. Πολλάκις ὁ Μύλλερ περιῆλθεν εἰς χρηματικὰς στενοχωρίας. Ἀλλὰ πάντοτε κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν συνέῤῥεον τ' ἀναγκαιοῦντα χρήματα. Ἐν ἔτει 1847, θελήσας νὰ κτίσῃ ἴδιον ὀρφανοτροφεῖον, ἐδημοσίευσε προκήρυξιν, καὶ ἐν διαστήματι ὀλίγων ἑβδομάδων συνέλεξε 275,000 φράγκα. Ὁ Μύλλερ δὲν ὀργανίζει ἐράνους. Ἀπευθύνει ἁπλῶς ἐπικλήσεις εἰς τὸ δημόσιον. Εἷς χωρικὸς ἀποστέλλει αὐτῷ τὸ τίμημα τῆς πωλήσεως μιᾶς ὄρνιθος, εἷς ἀρτοπώλης ἓν δεκάλεπτον ἐπὶ ἑκάστου σάκκου ἀλεύρου, εἷς δικηγόρος ποσοστόν τι ἐπὶ ἑκάστης δίκης, ἣν κερδαίνει, καὶ οὕτω καθεξῆς. Καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου εἰσεπράχθησαν 20,000,000 φράγκα! Τὸ θαυμάσιον τοῦτο οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα, συνδυαζόμενον μετ' ἄκρας περὶ τὴν διαχείρισιν φειδοῦς, ἐπέτρεψε τῷ Μύλλερ ν' ἀνιδρύσῃ πλὴν τοῦ ὀρφανοτροφείου καὶ 122 σχολεῖα, ἐν οἷς ἐκπαιδεύονται 10,500 παῖδες. Πᾶν ὀρφανὸν ἐκμανθάνει ἐπάγγελμά τι καὶ ἐξερχόμενον λαμβάνει δωρεὰν τ' ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ ἐργαλεῖα. Ἰδοὺ τί κατώρθωσεν εἷς ἄνθρωπος ἄνευ οὐδεμιᾶς προστασίας, ἄνευ οὐδενὸς προνομίου καὶ διὰ μόνης τῆς πειθοῦς! Τί θὰ γίνῃ ἆρά γε τὸ ὀρφανοτροφεῖον τοῦ Μύλλερ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἱδρυτοῦ του; Ἡ κυβέρνησις θ' ἀναλάβῃ βεβαίως τὴν συντήρησίν του. Ἀλλ' οὕτω τὸ ἵδρυμα θ' ἀπολέσῃ τὸν ἐξαιρετικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα.

Πρὸ τοῦ εἰρηνοδίκου τοῦ Σοῦσεξ ἐν Ἀγγλίᾳ ἤχθη κατ' αὐτὰς μικρὰ κόρη 8 μηνῶν ἡλικίας, ὀνόματι Ζωὴ Μάνσφελδ, κατηγορουμένη ἐπὶ κακοβούλῳ καταστροφῇ ξένης ἰδιοκτησίας. Ἡ κατηγορουμένη ἡμέραν τινὰ ἐκυλίετο μετ' εὐχαριστήσεως ἐπὶ τῶν χόρτων γειτονικοῦ κήπου ἀνήκοντος πλυντρίᾳ τινί, ὅπου εἶχεν ἀφεθῆ ὑπὸ

Digitized by Google

τῆς πρεσβυτέρας ἀδελφῆς της. Βαθμηδὸν ἐπλησίασεν εἰς μέρος, ὅπου ἐκρέματο φόρεμα κεκοσμημένον μὲ πολύτιμα τρίχαπτα ἀνῆκον εἰς τὴν ἠθοποιὸν Ἄνναν Μάθεῦ καὶ παραδοθὲν πρὸς καθαρισμὸν τῇ πλυντρίᾳ. Μ' ὅλην τὴν νεαρὰν ἡλικίαν της προσειλκύσθη τόσον ὑπὸ τοῦ ὡραίου ἐνδύματος ἡ κυρία Ζωή, ὥστε τὸ κατεβίβασε σύρασα αὐτὸ ἵνα τὸ παρατηρήσῃ ἐκ τοῦ πλησίον. Δυστυχῶς ὅμως ἡ ἐξέτασις αὕτη ἔληξε διὰ τῆς ἐντελοῦς καταστροφῆς τοῦ λεπτοῦ ὑφάσματος ὑπὸ τῶν λεπτῶν χειρῶν τῆς δεσποινίδος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀγγλικὸς νόμος ἐπιτρέπει νὰ ἐνάγωνται καὶ ἀνήλικα διὰ βλάβην ξένης ἰδιοκτησίας καὶ νὰ καταδικάζωνται εἰς ἀποζημίωσιν, ἐνήγαγεν ἡ ζημιωθεῖσα ἠθοποιὸς τὴν μικρὰν *δρακούλαν* εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον. Ληφθείσης ὅμως ὑπ' ὄψιν τῆς ἡλικίας τῆς κατηγορουμένης, ἀπηλλάγη μὲν αὕτη πάσης τιμωρίας, κατεδικάσθη ὅμως εἰς ἀποζημίωσιν 50 λιρῶν πληρωτέων ὅταν καταστῇ ἐνήλικος. Ὁ μικρὸς ἄγγελος φαίνεται ὅτι ἐνόησε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, διότι *ἐγρατσούνισε* τὴν ῥίνα τοῦ δικαστοῦ, ὅστις μετὰ τὸ πέρας τῆς δίκης ἠθέλησε νὰ φιλήσῃ *τὴν μικρὰν* καὶ ὡραίαν κατηγορουμένην.

Στατιστικός τις ἐποίησε περίεργον ὑπολογισμὸν ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν κατασκευαζομένων καρφίδων. Τὰ ἐργοστάσια τῆς Βίρμιγκαμ κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ταύτῃ, παράγοντα ἡμερησίως 38 περίπου ἑκατομμύρια καρφίδων, τὰ δὲ τοῦ Λονδίνου, Στράνδες καὶ Δουβλίνου κατασκευάζουσιν ὁμοῦ 17 ἑκατομμύρια, ἤτοι ἐν μόνῃ τῇ Ἀγγλίᾳ κατασκευάζονται καθ' ἑκάστην ὑπὲρ τὰ 50 ἑκατομμύρια. Ἐν Γαλλίᾳ τὰ διάφορα ἐργοστάσια τοῦ Laigle, Rugle καὶ τῶν Παρισίων παράγουσιν 20 ἑκατομμύρια, τὰ δὲ τῆς Ὀλλανδίας, Γερμανίας καὶ ἄλλα 10 ἑκατομμύρια περίπου, ὥστε δύναταί τις νὰ ὑπολογίσῃ ὡς ἔγγιστα εἰς 80 ἑκατομμύρια τὸν ἀριθμὸν τῶν καθ' ἑκάστην κατασκευαζομένων καρφίδων, ὅπερ ἀναβιβάζει τὴν ἐτησίαν παραγωγὴν εἰς 29,200,000,000. Ἡ ποσότης αὕτη ἀντιπροσωπεύει ἀξίαν 11 1[2 ἑκατομμυρίων φράγκων· ἡ τιμὴ δ' ἑκάστης καρφίδος ὑπολογίζεται ἀπὸ 2 μέχρι 3 χιλιοστῶν τοῦ ἑκατοστοῦ.

Παράδοξος γάμος ἐτελέσθη ἐσχάτως ἐν Λονδίνῳ. Οἱ νεόνυμφοι ἦσαν ἀμφότεροι κωφάλαλοι· καὶ ἐν τούτοις ἠδυνήθησαν νὰ ἐννοήσωσιν ὅλην τὴν ἱερουργίαν καὶ νὰ ἐννοηθῶσιν ὑπό τε τοῦ ἱερέως καὶ τῶν παρισταμένων. Καθ' ὅλην τὴν τελετήν, ὁσάκις ἐζητεῖτο παρ' αὐτῶν ἀπάντησίς τις, ἀπεκρίνοντο ἀμέσως σημειοῦντες διὰ τοῦ δακτύλου, καὶ δηλοῦντες οὕτω ὅτι κατενόουν τὴν εἰς αὐτοὺς ἀπευθυνομένην ἐρώτησιν. Μετὰ τὸν γάμον οἱ δύο κωφάλαλοι, οἵτινες, ὡς ἀνατραφέντες εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ σχολεῖον τῶν κωφαλάλων, ἐγίνωσκον κάλλιστα νὰ γράφωσιν, ὑπέγραψαν εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ βιβλίον τῆς ἐνορίας.

Ἡ πρό τινων ἐτῶν καταγελασθεῖσα ἰδέα, ὅτι τὸ κυανοῦν φῶς ἐπιδρᾷ αἰσίως εἰς τοὺς φρενοβλαβεῖς, ἄρχεται βαθμηδὸν λαμβάνουσα κῦρος ἐπιστημονικόν. Ὁ διευθυντὴς τοῦ φρενοκομείου τῆς Κάτω Αὐστρίας, καθηγητὴς Σλάγερ, παρεσκεύασεν εὐρὺν κοιτῶνα μετὰ παραθύρων, ὀροφῆς καὶ τοίχων κυανοχρόων, καὶ ἐπὶ τριετίαν ὅλην ἐθεράπευσεν αὐτόθι περὶ τοὺς ἑξήκοντα ἀσθενεῖς. Παρετήρησε δὲ ὅτι φρενοβλαβεῖς, ὑπερβολικὸν πάσχοντες τῶν νεύρων ἐρεθισμὸν καὶ δι' οὐδενὸς ἄλλου μέσου δυνάμενοι νὰ πραϋνθῶσιν, ἅμα κλεισθέντες εἰς κυανῆν αἴθουσαν, πραΰνονται πρὸς καιρόν, ἐπανέρχονται εἰς τὴν ἰσορροπίαν των καὶ νέας ἀνακτῶνται κανονικὰς δυνάμεις διὰ μακροτέρου φυσικοῦ ὕπνου. Δὲν καυχᾶται, ὅτι τὸ κυανοῦν χρῶμα συνεπάγεται ῥιζικὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν· προσκαλεῖ ὅμως τοὺς ὁμοτέχνους του νὰ ποιήσωσι καὶ αὐτοὶ παραπλήσια πειράματα, ὅπως διὰ πληρεστέρας ἐπαγωγῆς ἐξαχθῇ τι συμπέρασμα γενικώτερον καὶ εἰς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα λυσιτελέστερον. Δι' ἑτέρων πειραμάτων ὁ αὐτὸς καθηγητὴς ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ *ἐρυθρὸν* φῶς ἐξεγείρει εἰς ἐνέργειαν φρενητιῶντας ἀπαθεῖς καὶ καταβεβλακισμένους.

Περίεργος λεπτομέρεια τοῦ ἐμπορίου τῶν γυναικείων ἐνδυμάτων ἐν Παρισίοις εἶνε ὅτι τὰ μεγάλα καταστήματα τοῦ Worth μεταχειρίζονται πρὸς ἐπίδειξιν τῆς τελειότητος τῶν προϊόντων αὐτῶν, ἀντὶ τῶν συνήθων ξοάνων, νεάνιδας ζώσας, αἵτινες ἐπὶ τῶν κομψῶν καὶ ῥαδινῶν αὐτῶν σωμάτων φέρουσι καὶ ἐπιδεικνύουσιν εἰς τὰς πελάτιδας τὰς ἐσθῆτας τοῦ περιωνύμου ῥάπτου· ἀλλὰ τὸ ἔτι περιεργότερον εἶνε ὅτι μεταξὺ τῶν νεανίδων τούτων ὑπάρχει μία, ἥτις ἔχει τὴν ειδικότητα νὰ παριστᾷ τὴν κατάστασιν ἐγκυμοσύνης γυναικὸς τῆς ἀριστοκρατικῆς τάξεως. Ἡ νεᾶνις αὕτη καθημένη κατὰ μέρος, ἐπιδεικνύει εἰς τὸ σκιόφως κομμωτηρίου εἰς τὰς ἐπισκεπτομένας αὐτὴν κυρίας τὴν ἐνδυμασίαν, ἥτις εἶνε ἐπιτηδειοτάτη εἰς τὸ νὰ ἀποκρύπτῃ τὴν κατάστασιν τῆς ἐγκυμοσύνης.

Εις Αναγνωστης.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους πολλὰ μέσα τίθενται εἰς ἐνέργειαν πρὸς δίωξιν ἢ καταστροφὴν τῶν ὀχληροτάτων κωνώπων καὶ σκνιπῶν. Ὡς λίαν δὲ ἐπιτυχὲς μᾶς συνιστᾶται παρά τινος τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» καὶ τὸ ἑπόμενον· Ἀλείφομεν διὰ μέλιτος τὰ χείλη λεκάνης, ἐν ᾗ τοποθετοῦμεν μικρὸν κηρίον ἀνημμένον. Οἱ κώνωπες, ἑλκόμενοι ὑπὸ τοῦ φωτός, ἔρχονται πρὸς τὴν φλόγα, ἥτις κατακαίει αὐτούς, ἢ κολλῶσιν ἐπὶ τοῦ μέλιτος ὅταν ἐπικάθηνται εἰς τὰ χείλη τοῦ δοχείου.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Ἀριθ. 293 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 9 Αὐγούστου 1881

ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Ἡ χώρα, ἧς τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἕνωσιν ὥρισεν ἡ Εὐρώπη ἐν Κωνσταντινουπόλει, διασχίζεται εἰς δύο μέρη ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς καὶ γραφικωτάτης σειρᾶς τῆς Πίνδου, καθηκούσης ἀπὸ τοῦ βορειοδυτικοῦ εἰς τὸ νοτιοανατολικὸν καὶ ἀποτελούσης φυσικὸν ὅριον Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου. Ἀπὸ τῆς σειρᾶς ταύτης, ἐγγὺς τοῦ διαβοήτου Μετσόβου, πηγάζει ὁ Πηνειός, ῥέων μαιάνδρου δίκην πρὸς ἀνατολάς, παρὰ τὰ Τρίκκαλα καὶ τὴν Λάρισαν, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Αἰγαῖον διὰ τῆς πολυυμνήτου κοιλάδος τῶν Τεμπῶν. Τοιούτῳ τρόπῳ ἡ Θεσσαλία διαιρεῖται κατὰ πλάτος εἰς δύο μέρη, πάνυ διαφέροντα ἀλλήλων. Τὸ βόρειον εἶνε ἄγριον, ὀρεινόν, δυσπρόσιτον, καὶ καλύπτεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ δασῶν πυκνοτάτων. Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ὀρεινοῦ μέρους, μεταξὺ Πηνειοῦ, Εὐρώπου καὶ θαλάσσης, ὑψοῦται μεγαλοπρεπὴς ὁ πολύπτυχος Ὄλυμπος, ὅστις, κατὰ τὰ ἐπιχώρια δημοτικὰ ᾄσματα, ἐρίζων ποτὲ πρὸς τὴν γείτονα Ὄσσαν, ἐσεμνύνετο λέγων

Ἔχω σαράντα δύο κορφαῖς κ' ἑξῆντα δύο βρυσούλαις.

Ἡ πανυπερτάτη κορυφή του, ἔνθα ἐκάλει εἰς βουλὴν τοὺς ἄλλους Θεοὺς ὁ τερπικέραυνος Ζεύς, εἶνε ὅλη φαιὰ χάλιξ, ἣν ἐπὶ τῶν κατωτέρων ῥάχεων ἀναπληροῦσι πολλαχοῦ πυροειδεῖς σχηματισμοί. Ἡ φυτεία σφριγᾷ κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ τῶν βορείων καὶ τῶν δυτικῶν κρημνῶν. Κυριώτερα δένδρα εἶνε ἡ δρῦς, ἡ ὀξύα, ἡ πίτυς, ἡ πεύκη, ἡ ἀγρία ἐλαία, θάμνοι δὲ ἡ ἄγνος (λυγαριά), ἡ ῥοδοδάφνη κ.λ. Ἐν ταῖς κοιλάσι φύεται ἀφθόνως ἡ ἰσπανικὴ καστανέα· ἑκατέρωθεν δὲ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ποταμίων σκεπάζονται αἱ ὄχθαι ὑπὸ δασυφύλλων δένδρων καὶ τῆς δάφνης τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐν τοῖς δάσεσιν ἐμφωλεύουσιν ἔλαφοι, λύκοι καὶ αἶγες ἄγριαι. Ἐπὶ τῶν κλιτύων καὶ ἐν ταῖς κοιλάσιν ὑπάρχουσι πολυάριθμοι κῶμαι, τὰ «Κεφαλοχώρια» λεγόμεναι, κατέχουσαι γῆν ἰδίαν, ἀπηλλαγμένην πάσης φεουδαλικῆς καὶ οἱασδήποτε ἄλλης δουλείας. Ἐκ τῶν κατοίκων οἱ μὲν εἶνε Ἕλληνες, οἱ δὲ ἐν μέρει ἐξηλληνισμένοι Κουτσόβλαχοι ἔχοντες πάντη ἰδιόρρυθμον ἐθνότητα. Ἡ χώρα οὐδέποτε ὑπεδουλώθη τελείως, διότι οἱ ἀτίθασσοι ὀρεινοὶ διέσωσαν τὸ παλαιὸν πνεῦμα τῆς ἀνεξαρτησίας. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον δὲν ὑπάρχουσι παρ' αὐτοῖς Τοῦρκοι βέηδες ἤτοι Μουσουλμάνοι γαιοκτῆται· σώζεται δὲ ἕως τῆς σήμερον ἀναλλοίωτον τὸ ἀρχαιότατον σύστημα τῆς κατὰ δήμους αὐτοδιοικήσεως. Ἑκάστη κώμη ἐκλέγει ἴδιον *Μουχτὰρ* καὶ τοὺς δημογέροντας, οὐδεμίαν δὲ ἀνέχεται ἔξωθεν ἀνάμιξιν εἰς τὰς δημοτικὰς ὑποθέσεις της. Μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἑκατονταετηρίδος ὁ τουρκικὸς στρατὸς ἀπωθεῖτο μετὰ δριμύτητος καὶ ὑπερηφανίας πολλῆς· ἡ φυλακὴ τῆς χώρας ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τοὺς ἐγχωρίους ἁρματωλούς, ἤτοι τὰ παλληκάρια· ἕκαστον δὲ τῶν σωμάτων τούτων εἶχε προϊστάμενον χριστιανόν, πρωτοπαλλήκαρον καλούμενον, οὗτινος τὸ ἀξίωμα ἦτο κληρονομικόν. Κατὰ παλαιὰν παράδοσιν ἡ δύναμις αὕτη χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ὀθωμανικῆς κατακτήσεως. Οἱ Τοῦρκοι ὑπέταξαν ῥᾳδίως τοὺς ἐν ταῖς πεδιάσιν· ἀπαντήσαντες δὲ μεγάλην ἀντίστασιν ἐπὶ τῶν ὀρέων, ἔκριναν συμφερώτερον νὰ ἀφῶσι τοῖς ὀρεινοῖς τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ ἠρκέσθησαν εἰς μικροὺς φόρους ἐνιαυσίους. Μετά τινα χρόνον οἱ πασάδες ἐβουλεύθησαν νὰ αὐξήσωσι τὴν ἐξουσίαν των, καὶ ἐπειράθησαν νὰ λάβωσι κῦρος ἀπόλυτον ἐπὶ τῶν κατὰ τόπους στρατῶν. Πρῶτον βῆμα εἰς ἐπίτευξιν τοιούτου σκοποῦ ἦτο ἡ ἐν τοῖς στρατηγικωτέροις χωρίοις σύστασις πολυαρίθμων στρατιωτικῶν σταθμῶν ὑπὸ τοὺς Δερβεναγάδας, ἤτοι τοὺς φύλακας τῶν στενῶν· ὅλον δὲ τὸ σύστημα διηύθυνεν ἀνώτερος ἀξιωματικός, ὁ Δερβεντσηπασᾶς. Οἱ ὀρεινοί, καίπερ νοήσαντες εὐθέως τὸ ἐπικίνδυνον τῆς καινοτομίας, δὲν ἀντέταξαν παραχρῆμα προφανῆ ἀντίστασιν· ἀμφότερα δὲ τὰ συστήματα ἐσῴζοντο καὶ ἐνήργουν παραλλήλως μέχρι τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἡ τῶν στενῶν φυλακὴ ἀνετέθη οὐχὶ πλέον εἰς τακτικὸν στρατὸν ὀθωμανικόν, ἀλλ' εἰς Μουσουλμάνους Ἀλβανούς, ἀσπόνδους τῶν Ἑλλήνων ἐχθρούς. Ἔκτοτε ἀδιαλείπτους ἠγωνίζοντο ἀγῶνας οἱ ἁρματωλοὶ καὶ οἱ Ἀλβανοὶ στρατιῶται μετ' ἀμφιρρεποῦς τύχης, ἄχρις οὗ ἀπεδείχθη Δερβεντσηπασᾶς ὁ ἐκ Τεπελενίου Ἀλῆ πασᾶς. Ὁ πολυμήχανος οὗτος Ἀλβανός, βουλευθεὶς νὰ καθυποτάξῃ ἑαυτῷ ὅλην τὴν Ἤπειρον καὶ τὴν Θεσσαλίαν, κατώρθωσε νὰ διαλύσῃ τὸ ἀνεξάρτητον σύστημα τῶν ἁρματωλῶν· δὲν ηὐμοίρησεν ὅμως νὰ καταβάλῃ τὸ παλαιὸν φιλελεύθερον τοῦ λαοῦ πνεῦμα· οἱ διασκεδασθέντες ἁρματωλοί, βαρέως φέροντες τὴν νέαν τῶν πραγ-

Digitized by Google

μάτων τάξιν, ἀνέβησαν ἐπὶ τὰ δυσπροσιτώτερα μέρη τῆς χώρας καὶ ἐγένοντο «κλέπται». Σημειωτέον ὅμως, ὅτι οἱ κλέπται τοῦ Ὀλύμπου ἠνώχλουν καὶ ἐσύλουν μόνον τοὺς Μουσουλμάνους, διῆγον δὲ ἐν εἰρήνῃ πρὸς τοὺς ἑαυτῶν ὁμογενεῖς καὶ συμπολίτας, οἵτινες τοὺς ὑπελάμβανον προστάτας τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἐθαύμαζον δὲ τὴν ἀνδρείαν των, τὴν ἀκριβεστάτην εὐθυβολίαν, τὴν θαυμαστὴν καρτερικότητα, τὴν πρὸς τὰς γυναῖκας ἱπποτικὴν συμπεριφορὰν καὶ τὴν στωϊκὴν ἀπάθειαν, μεθ' ἧς, αἰχμαλωτευόμενοι, ὑπέμενον τὰς φρικωδεστάτας τῶν βασάνων. Ὁσάκις ὑπὸ μεγάλης ἐνδείας ἠναγκάζοντο νὰ ληστεύωσιν ὁμοθρήσκους, κατεσύλουν μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους, οὓς ὑπελάμβανον φίλους τῶν Τούρκων. Ἀρχομένης τῆς καθ' ἡμᾶς ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ὑπέφωσκον αἱ ἰδέαι τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, νοήσας ὁ Ἀλῆς, ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπωφεληθῇ τοὺς Ἕλληνας χάριν τῶν ἑαυτοῦ σκοπῶν, ἐπεχείρησε διαπραγματεύσεις πρὸς κλέπτας καὶ ἁρματωλοὺς καὶ ἐπεκαλέσατο εἰς βοήθειαν τοὺς παλαιοτάτους ἐχθρούς του. Καὶ αὐτὸς μὲν ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ· αἱ συμμορίαι ὅμως, ὅσας τὸ πρῶτον ἐκάλεσεν εἰς τὸ εἶναι διὰ τῶν διωγμῶν, καὶ ὅσας κατόπιν συνήθροισε διὰ τῶν προσκλήσεών του, ἀπεδείχθησαν πυρὴν τῶν στρατιῶν, αἵτινες ἔπειτα ἠγωνίσαντο ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως. Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου κλέπται καὶ ἁρματωλοὶ ἐγένοντο ἄφαντοι, ἡ δὲ φυλακὴ τοῦ ὄρους ἀνετέθη εἰς Ἀλβανούς· ἀλλ' οὐδέποτε ἐξέλιπε τὸ φιλελεύθερον πνεῦμα· οἱ ὀρεινοὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀείποτε ἐνθουσιωδῶς ἐπευφήμησαν εἰς πᾶσαν ἐπιτυχῆ τῶν Ἑλλήνων ἀπόπειραν ὑπὲρ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ μικροῦ βασιλείου των. Δυσμόθεν τοῦ Ὀλύμπου, κεῖται ὀλιγάνθρωπος καὶ ἄγνωστος χώρα, ἧς τὴν ῥάχιν ἀποτελοῦσι τὰ Καμβούνια ὄρη, συνδέοντα ἐν σχήματι τοῦ γράμματος V τὰς δυτικὰς ἄκρας τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὰς ἀνατολικὰς τῆς Πίνδου, καὶ ὑψούμενα ὡς ἀνυπέρβλητος φραγμὸς κατὰ τῶν ἀπὸ βορρᾶ εἰσβολῶν, διότι ἔχουσι πλείστας μὲν δυσβάτους διόδους, ὧν ποιοῦνται χρῆσιν οἱ λησταί, δύο δὲ μόνον ὁδοὺς προσιτὰς εἰς ἱππικὴν δύναμιν. Διὰ τοῦτον ἴσως τὸν λόγον ἡ βερολίνειος συνδιάσκεψις συνέστησε τὰ Καμβούνια ὄρη μέλλον ὅριον Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος.

Καταβαίνοντες εἰς τὸ νότιον ἥμισυ τῆς Θεσσαλίας, εὑρίσκομεν χώραν πάντη διάφορον, εὐρεῖαν δηλονότι, πολύυδρον καὶ εὐδαίμονα πεδιάδα, διακοπτομένην πολλαχοῦ ὑπὸ ὑλωδῶν λόφων, ὁριζομένην δὲ πρὸς νότον ὑπὸ τῆς Ὄθρυος. Εἶνε δὲ ἡ Ὄθρυς τὸ νῦν βορεινὸν ὅριον τοῦ βασιλείου ἀπὸ τῆς Πίνδου ἄχρι τοῦ Παγασαίου κόλπου. Ἐπειδὴ ἡ μερὶς αὕτη οὐδένα εἶχεν ἀνυπέρβλητον φυσικὸν φραγμὸν κατὰ τῶν ξένων ἐποικίσεων, οἱ Τοῦρκοι ἐγκατέστησαν ἐν αὐτῇ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἁλώσεως, καὶ ἔκτοτε ἔμειναν οἱ κύριοι γαιοκτῆται. Κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς πεδιάδος εὑρίσκομεν Μουσουλμάνους ἀγρότας, οἵτινες, διὰ τὴν ὀρφνώδη χροιὰν καὶ τὴν ταταρικὴν ὄψιν των, φαίνονται οὐχὶ Ἕλληνες ἢ Σλάβοι ἐξωμόται, ἀλλὰ γνήσιοι Ὀσμανίδαι, ἀπόγονοι τῶν ἐπὶ τῆς ἁλώσεως ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας ὑπὸ τὸν Τουρκὰν βέην μεταναστευσάντων, ἵνα ματαιῶσι τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομὰς τῶν γειτόνων Χριστιανῶν ὀρεινῶν. Ἐλθόντες ἐκ τοῦ Κονιάχ, ἤτοι τοῦ παλαιοῦ Ἰκονίου, καλοῦνται Κόνιαροι, καὶ διετήρησαν πλείστας τῶν πατρῴων ἀρετῶν· ἀλλὰ τὸ πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς ἀδιάλλακτον μῖσός των τοὺς ἀπέδειξε φανατικωτέρους τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ ὁμοφύλων. Ἐν ταῖς ἐπιλοίποις θεσσαλικαῖς πεδιάσιν ἀνήκει τὸ ἔδαφος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς Μουσουλμάνους· ἀλλ' οἱ τοῦτο καλλιεργοῦντες ἀγρόται εἶνε ἅπαντες Ἕλληνες ἢ Κουτσόβλαχοι τὸ γένος καὶ Χριστιανοὶ τὸ θρήσκευμα. Συνήθως οἱ βέηδες ποιοῦνται τὰς διατριβὰς ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἐπιτρέπουσι τὴν διαχείρισιν τῶν τσιφλικίων των εἰς σουμπασῆδας ἤτοι ἐπιτρόπους, τοὺς πλείστους Μουσουλμάνους Ἀλβανούς. Οὗτοι πάλιν ἐκμισθοῦσιν αὐτὸ εἰς ἀγρότας ἀντὶ ὡρισμένου ποσοῦ τῶν προϊόντων. Ὁσάκις ὁ ἀγρότης παρέχει αὐτὸς τὸν σπόρον, ἀποδίδει συνήθως τὸ τριτημόριον τοῦ σίτου, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς δεκάτης· ὁσάκις δὲ παρέχει τὸν σῖτον ὁ γαιοκτήτης, ἡ συγκομιδὴ χωρίζεται εἰς δύο ἴσας μοίρας, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς δεκάτης καὶ τοῦ σπόρου. Ἀγρότης ἐργαζόμενος δι' ἑνὸς ἀρότρου σπείρει 12 μεδίμνους σίτου καὶ 7 κριθῆς, πρὸς δὲ τούτοις διὰ τὰ κτήνη αὐτοῦ βρόμην, ἧς δὲν συμμετέχει ὁ γαιοκτήτης, τοῦ δὲ θέρους βόσπορον ἢ σήσαμον κατὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἐδάφους. Ἐπειδὴ ἡ συγκομιδὴ ὑπάρχει κατὰ μέσον ὅρον ὀκταπλασίων τοῦ σπόρου, ὁ ἀγρότης ἔχει ἐτησίαν πρόσοδον 22 λιρῶν, πλὴν ὅσων κερδαίνει ἐκ ποιμνίων, ἀγελῶν, σησάμου, χόρτου, ἀμπελώνων, μελισσῶν, μετάξης κ.λ. Ταῦτα δὲ πάντα ὑπεραρκοῦσιν εἰς τὰς χρείας του, διότι καὶ τὰ ἐνδύματά του κατασκευάζονται οἴκοι καὶ ἡ τροφή του εἶνε λιτοτάτη. Ἀγοράζει μόνον ἔλαιον, ἐλαίας, ἰχθῦς ταριχευμένους, ῥακῆν, καφὲ, σάκχαρι. Φόροι ἐν καιρῷ εἰρήνης εἶνε ἡ δεκάτη τῶν καρπῶν, περὶ τὰ 30 γρόσια ἤτοι ἓξ σελίνια ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας (βεργί), 43 γρόσια ἤτοι 7 σελ. 9 δην. εἰς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, 3 σελ. τῷ ἐπισκόπῳ καὶ μικρὰ εἰσφορὰ ὑπὲρ τοῦ μισθοῦ τοῦ ἐφημερίου. Κατὰ κακὴν μοῖραν ταράττουσιν ἐνίοτε τὸν θεωρητικὸν τοῦτον προϋπολογισμὸν ἡμέραι ἀργίας καὶ μέθης, ἔκτακτοι καὶ βίαιαι ἀπαιτήσεις τοῦ γαιοκτήτου, τοῦ ἐργολάβου καὶ τοῦ ληστοῦ καὶ νόσοι ἐνσκήπτουσαι εἰς τὰ κτήνη· καθόλου δὲ εἰπεῖν, ὅταν ἡ χώρα ἦνε ἥσυχος, ἡ τοῦ ἀγρότου τύχη δὲν εἶνε σκληρά. Κατὰ νόμον ἔχει δικαίωμα νὰ ἀλλάξῃ τό-

Digitized by Google

πον διατριβῆς, ἐὰν θελήσῃ, καθ' ὅσον ὁ ἰδιοκτήτης εἶνε ἐλεύθερος νὰ τὸν ἀποβάλῃ κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἐνιαυσίου συμβολαίου· ἀλλ' αἱ τῆς διατριβῆς ἀλλαγαὶ εἶνε σπανιώταται· διότι οἱ μὲν εὐπορώτεροι τῶν ἀγροτῶν στέργουσι τὴν τύχην των, οἱ δὲ ἄποροι κρατοῦνται ὑπὸ τῶν χρεῶν. Ἄλλοι ἀγρόται μένουσιν ἀείποτε ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, διότι ἔκτισαν καταλύματα ἐν οἷς καλλιεργοῦσιν ἀγρούς. Ἐν ἑκάστῃ κώμῃ ἐπικρατεῖ εἶδός τι ἐπιτοπίου αὐτοδιοικήσεως, ἐκλεγομένων τῶν προεστώτων καὶ τῶν δημογερόντων ὑπὸ τῶν οἰκογενειαρχῶν· ἀλλ' ἡ αὐτοδιοίκησις εἶνε πολλάκις φαινομένη μᾶλλον ἢ πραγματική, διότι ὁ σουμπασῆς ἤτοι ἐπίτροπος, ἐξελέγχει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὴν τῶν κοινῶν διαχείρισιν, ἐνιαχοῦ δὲ ἀποβαίνει μικρὸς τύραννος. Ἀλλ' εἰς τὰς τυραννικὰς τοῦ σουμπασῆ τάσεις ἐγείρεται καί τις φραγμὸς σπουδαιότατος. Ἐπειδὴ ὑπάρχει σπάνις μὲν ἐργασίας, ἀφθονία δὲ ἀγρῶν, δέον νὰ φροντίζῃ ἵνα μὴ μεταβῶσιν οἱ ἐργάται του εἰς ἄλλο κτῆμα, διότι μετὰ δυσκολίας μεγίστης εὑρίσκει νὰ τοὺς ἀναπληρώσῃ. Καὶ οἱ γαιοκτῆται, οἱ χαίροντες ὑπόληψιν ὅτι προσφέρονται φιλανθρωπότερον τοῖς γεωργοῖς, προθύμως δὲ χορηγοῦντες εἰς ἐπήλυδας ἀργύρια ὅπως τοὺς ἀπαλλάξωσι παντοίων πρὸς τοὺς τέως κυρίους των ὑποχρεώσεων, δὲν εὑρίσκουσι χεῖρας ἱκανὰς εἰς καλλιέργειαν ὅλης τῆς ἀροσίμου γῆς των, ἧς μεγάλη μερὶς ἀφίνεται εἰς νομάς. Ἐκμισθοῦνται δὲ αὐτὴν τοῦ χειμῶνος Ἀλβανοὶ ἢ Βλάχοι ποιμένες, οἱ μὲν ἀπὸ Δίβρας, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Πίνδου καταβαίνοντες μετὰ πολυαρίθμων βοσκημάτων. Κατὰ τὸν κ. Βλῶντ, τὰ τέσσαρα τμήματα τῆς νοτίου Θεσσαλίας, Ἀρμυρόν, Φάρσαλα, Καρδίτσα, Τρίκκαλα ἔχουσι 200,000 κατοίκων, ἤτοι 180,000 Χριστιανῶν καὶ 20 Μουσουλμάνων. Ἐκ τῶν Χριστιανῶν 8 τοῖς 100 εἶνε Βλάχοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἕλληνες. Ὑπάρχουσι 273 κτήματα μετὰ 88,575 Χριστιανῶν μισθωτῶν. Πάντα ταῦτα ἐπὶ τῶν Κριμαϊκῶν ἀνῆκον εἰς Μουσουλμάνους· σήμερον δὲ 86 μετέβησαν εἰς χεῖρας Χριστιανῶν, ἄλλα δὲ 27 κατέχουσι Χριστιανοὶ ἅμα καὶ Τοῦρκοι. Ἐντεῦθεν φαίνεται, ὅτι τὸ ἔδαφος, καίπερ ἀνῆκον κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν δεσπόζουσαν φυλήν, περιέρχεται ταχέως εἰς τοὺς λιτωτέρους καὶ φιλεργοτέρους ῥαγιάδας. Ἅμα τελειωθείσης τῆς εἰς τὸ βασίλειον προσαρτήσεως θὰ διαμφισβητηθῶσιν οἱ τίτλοι οὐκ ὀλίγων γαιοκτητῶν· διότι, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἀξιωματικοῦ Σύγγε, πολλὰ τῶν τσιφλικίων, καὶ δὴ τὰ εὐρύτατα καὶ ἄριστα, ἦσαν ἄλλοτε κῶμαι καὶ κοινότητες, δημευθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ἔπειτα δὲ πωληθεῖσαι. Οἱ ἀγροὶ φέρουσι καὶ νῦν τὰ ὀνόματα τῶν πρόσθεν κυρίων των, ὧν οἱ ἀπόγονοι τὰ καλλιεργοῦσιν ὡς ἁπλοῖ μισθωτοί, ἴσως δὲ ἔνιαι τῶν οἰκογενειῶν κατέχουσι τὰ παλαιὰ ἔγγραφά των. Ὁπωσδήποτε ὅμως ἐλπίζουσι πολλοί, ὅτι τὸ ἅπαξ γενόμενον ἄδικον θὰ κυρωθῇ ὡς δίκαιον.

Ἡ πλείστη λοιπὸν τῆς Θεσσαλίας, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴδομεν, σύγκειται ἐκ δύο πάνυ διαφόρων μερῶν. Πρὸς βοῤῥᾶν ἡ χώρα εἶνε ὀρεινή, φαίνεται ἐπιτηδειοτέρα εἰς νομὰς ἢ εἰς γεωργίαν, οἰκοῦσι δ' αὐτὴν ἄγριοι γαιοκτῆται Χριστιανοί, διασώσαντες τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα τῆς ἀνεξαρτησίας, ἀποκλίνοντες δὲ εἰσέτι εἰς ὀρεινοὺς πολέμους ἢ εἰς ληστείας, κατὰ τὰς περιστάσεις. Ἡ νότιος χώρα εἶνε εὐδαίμων, πολύῤῥυτος πεδιάς, ἣν οἰκοῦσι μεγάλοι γαιοκτῆται Μουσουλμάνοι καὶ Χριστιανοί, καὶ μισθωτοὶ Ἕλληνες, Βλάχοι καὶ Τοῦρκοι. Ὀλίγας προστίθημι λέξεις περὶ ἄλλου χωρίου, ἐν οὐδετέρᾳ τῶν διαιρέσεων τούτων περιεχομένου· νοῶ δὲ τὸ χωρίζον τὴν μεγάλην πεδιάδα καὶ τὸ βόρειον μέρος τοῦ Παγασαίου κόλπου ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου. Πρὸς νότον τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἀπὸ τούτου διὰ τῶν Τεμπῶν χωριζομένη κεῖται ἡ Ὄσσα, ἀφ' ἧς καθήκει νοτιοανατολικῶς ἡ σειρὰ τοῦ Πηλίου. Οὐχὶ ἀπεικότως ἐκάλεσεν ὁ Ὅμηρος τὸ ὄρος «εἰνοσίφυλλον». Τοὺς λόφους καλύπτουσι καὶ σήμερον δρῦς, πυξίαι, πτελέαι, ἐλαῖαι, ἰτέαι, κυπάρισσοι, μύρτοι, δάφναι· ἐν δὲ τοῖς παραδείσοις τῶν γραφικωτάτων κωμῶν φύονται ἄφθονοι καστανέαι, συκαῖ, συκάμενοι, καρύαι κ.λ. Αἱ κῶμαι εἶνε αἱ εὐδαιμονέσταται τῶν ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ, οὐχὶ τοσοῦτον διὰ τὴν εὐφορίαν τῆς γῆς, ἥτις δὲν εἶνε πανταχοῦ ἀρόσιμος, ὅσον διὰ τὸν μεγαλεπίβολον χαρακτῆρα τῶν κατοίκων, ἁπάντων Χριστιανῶν, καὶ ἁπάντων Ἑλλήνων τὸ γένος, τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ φρόνημα. Καίτοι παραπονούμενοι ἐπὶ πολλοῖς φόροις, δὲν ἀγνοοῦσιν, ὅτι ἀπολαύουσιν εὐημερίας καὶ ἐλευθερίας μείζονος ἢ πάντες οἱ λοιποὶ ῥαγιάδες. Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος εἶχον εὐρυτάτην καὶ ἀξιόλογον βιομηχανίαν, ἐρίων, βάμβακος καὶ μετάξης. Τὰ ἐργοστάσια τῶν Ἀμπελακίων ἔτρεφον ἅπαντας τοὺς κατοίκους καὶ ἦσαν λίαν γνωστὰ ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς Γερμανίας. Τώρα οἱ καιροὶ ἤλλαξαν, διότι ἡ ἐγχώριος βιομηχανία κατεστράφη ὑπὸ τῶν μεγάλων καταστημάτων τῆς δυτικῆς Εὐρώπης· οἱ κάτοικοι ὅμως διετήρησαν τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμά των, πολλοὶ δὲ ἐκ τῆς Ζαγορᾶς καὶ τῶν γειτόνων κωμῶν διατρίβουσιν ὡς μικροὶ καὶ μεγάλοι ἔμποροι οὐ μόνον ἐν Θεσσαλίᾳ, Μακεδονίᾳ καὶ Θρᾴκῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἐπισημοτέραις ἐμπορικαῖς πόλεσι τῆς Ἀνατολῆς. Ἐκ τούτων δὲ οἱ πλουτήσαντες ἢ ἐπιστρέφουσιν οἴκαδε, ἢ ἐπιστέλλουσιν εἰς τὰς μικρὰς πατρίδας των ἁδρὰ ποσὰ ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ ἄλλων φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων. Πρὸ τοῦ τελευταίου Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου ἡ Θεσσαλία, ὡς ἐπαρχία τοῦ φαύλως κυβερνωμένου Ὀθωμανικοῦ Κράτους, δὲν διετέλει κακῶς. Ἀληθεύει, ὅτι ἐπεκράτει διαχειριστικὴ καταπίεσις καὶ δικαστικὴ διαφθορά· ὑπῆρχεν ὅμως

Digitized by Google

καί τις ἀσφάλεια ζωῆς καὶ ἰδιοκτησίας· ἤκμαζον δὲ καὶ τὰ οἰκονομικά. Ἐν μὲν τῇ νοτίῳ Θεσσαλίᾳ τὸ εὔφορον ἔδαφος ἀπέφερεν ἄφθονον συγκομιδὴν εἰς ἀγρότας καὶ γαιοκτήτας· χιλιάδες κτηνῶν διεχείμαζον ἐν ταῖς νομαῖς, Χριστιανοὶ καὶ Μουσουλμάνοι συνδιῆγον ἐν ἀγάπῃ καὶ φιλίᾳ, ἡ δὲ κυβέρνησις εἰσεπράττετο μεγάλας προσόδους ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν κτηνῶν. Ἐν τῇ ὀρεινῇ καὶ δασώδει Θεσσαλίᾳ πρὸς βορρᾶν τοῦ Πηνειοῦ, εὐάριθμοι καὶ φαύλως ὡπλισμένοι λῃσταὶ ἠνώχλουν ἐκ διαλειμμάτων ἀγρότας καὶ περιηγητάς· ὅτι ὅμως οὐδέποτε κατέστησαν φοβεροί, τοῦτο ἀποδεικνύουσιν αἱ τῶν Ἀλβανῶν ποιμένων ἀνενόχλητοι μεταναστάσεις εἰς τὰς πεδιάδας ἐν ὥρᾳ χειμῶνος καὶ αἱ ἀνενόχλητοι ἐπιστροφαὶ των ἅμα τῇ προσεγγίσει τοῦ ἔαρος[1].

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι.Ῥουφφίνη.—Μετάφρ.Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 477.

ΙΘ'

Ἡ ἀπουσία.

Ὁσάκις δύο πρόσωπα, τρυφερῶς πρὸς ἄλληλα συνδεδεμένα, χωρίζονται,ὁ μένων εἶνε πολὺ πλέον ἄξιος λύπης τοῦ ἀναχωροῦντος. Ἕκαστον μέρος, ἕκαστον οἰκεῖον ἀντικείμενον ἐγείρει παρ' αὐτῷ ἀνάμνησιν σκληράν, ἀναπαριστῶν τὴν εἰκόνα ἥτις συνδέεται μετ' αὐτοῦ. Ἑκάστη ὥρα παρερχομένη ἀναπολεῖ εἰς αὐτὸν γλυκεῖάν τινα συνήθειαν, ἣν ἡ ὥρα αὕτη ἐσήμαινεν ἄλλοτε, καὶ αὐξάνει τὴν λύπην καὶ τὴν πικρίαν τῆς στερήσεως. Διὰ τὸν φεύγοντα τοὐναντίον πᾶσα ἀφιπταμένη ὥρα καὶ πᾶν παρερχόμενον ἀντικείμενον, ἡ κίνησις, τὰ ἐπεισόδια, αἱ πλήξεις αὐταὶ τῆς ὁδοιπορίας, εἶνε πηγὴ μυρίων μικρῶν ἀντιπερισπασμῶν, οἵτινες διαιροῦσι καὶ ἐξασθενοῦσι τὴν ἐπὶ ἓν καὶ μόνον ἀντικείμενον συγκέντρωσιν τῶν σκέψεων καὶ τῶν αἰσθημάτων.

Ἡ Λουκία δὲν ἀπετέλει ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος. Δὲν ἔπταιεν αὐτή, ἂν ἡ μεταξὺ Βορδιγέρας καὶ Νικαίας τοποθεσία εἶχε τόσα θέλγητρα καὶ τόσην μεγαλοπρέπειαν, ἂν ἡ ὁδὸς ἀνεῖρπε πολλάκις εἰς αἰθέρια ὕψη,—ἂν ἐν τῷ βάθει τῶν κοιλάδων ἀνεπτύσσοντο αἱ πόλεις τόσον γραφικῶς,—ἂν ἦσαν τόσον ἰδιότροποι οἱ ἑλιγμοὶ τῶν αἰγιαλῶν, καὶ παρίστων νέα πάντοτε θεάματα εἰς ἑκάστην αὐτῶν στροφήν. Δὲν ἐννοοῦμεν διὰ τούτου, ὅτι ἡ ἀγωνία τοῦ χωρισμοῦ δὲν συνετάρασσεν ἔτι τὴν καρδίαν της, ἢ ὅτι αἱ σκέψεις αὐτῆς δὲν ἐφέροντο βιαίως πρὸς τὰ ὀπίσω, προσκολλώμεναι εἰς τὸν ἐγκαταλειφθέντα φίλον. Ἠσθάνετο ἑαυτὴν πάντοτε ἐλεεινὴν καὶ ἀθλίαν, ἀλλ' ἡ καινότης καὶ ἡ ποικιλία τῶν ἔξω πραγμάτων προὐκάλουν διὰ τῆς βίας τὴν προσοχήν της καὶ ἀνεμίγνυντο εἰς τὸ κύριον ῥεῦμα τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς καὶ τῶν σκέψεων.

Ἐν Νικαίᾳ,ὅπου ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος αὐτῶν σταθμός, οἱ Δάβεν συνήντησαν γνώριμον οἰκογένειαν ἀποτελουμένην ἐκ πατρὸς καὶ μητρός, νέων ἔτι, συρόντων κατόπιν αὐτῶν δώδεκα ἢ δεκαπέντε υἱοὺς καὶ θυγατέρας. Τὰ θήλεα μέλη τῆς οἰκογενείας ταύτης, ἑπτὰ τὸν ἀριθμόν, ἐπέπεσον κατὰ τῆς Λουκίας,καὶ κατέσχον αὐτὴν ἀποκλειστικῶς. Ὁδηγουμένη δὲ παρ' αὐτῶν ἡ πτωχὴ κόρη, ἠναγκάσθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ σημαντικώτερα μέρη τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων, νὰ μετάσχῃ ἐκδρομῶν αἵτινες προδήλως δι' αὐτὴν ὠργανίσθησαν, νὰ παρευρεθῇ εἰς παράστασιν γαλλικήν, δοθεῖσαν ὑπὸ φιλομούσων, ν' ἀκούσῃ διάσημόν τινα αὐτοσχεδιαστήν, καὶ ν' ἀσχολήσῃ οὕτω εἰς τὰς διασκεδάσεις ταύτας ὁλοκλήρους καὶ τὰς τρεῖς ἡμέρας, ὅσας διέμεινεν ἐν Νικαίᾳ, χωρὶς νὰ ὑπολειφθῇ καιρὸς εἰς τὴν ἡμετέραν ἡρωΐδα δι' ἀναμνήσεις καὶ πόθους.

Ἐν Παρισίοις, ὅπου ὁ Σὶρ Ἰωάννης, συμφώνως πρὸς τὸ παλαιόν του πρόγραμμα, διέμεινεν ἕνα μῆνα, τὰ πράγματα ἀπέβησαν ἔτι χείρονα. Αἱ κατ' ἀνάγκην ἐπισκέψεις τοῦ Λούβρου, τοῦ Λουξεμβούργου, τοῦ Βασιλικοῦ Μεγάρου, τῶν Βερσαλλιῶν, τοῦ Σαὶν-Κλού, τοῦ Φονταινεβλῶ, κτλ. ὁ ἀπαραιτήτως καθημερινὸς ἐφ' ἁμάξης περίπατος εἰς τὰ Ἠλύσια καὶ εἰς τὸ Δάσος τῆς Βουλώνης, ἡ δοκιμὴ ἀπείρων καινουργῶν ἐσθήτων καὶ πετάσων, τὰ θέατρα, αἱ τῆς πρεσβείας ἑσπερίδες, αἱ ἐκδρομαί, καὶ τέλος πάντων—τὸ φοβερώτερον — αἱ πρωϊναὶ ἐπισκέψεις πρὸς τοὺς ἐν Παρισίοις Ἄγγλους: ὅλη αὐτὴ ἡ ἀδιάκοπος τύρβη καὶ κίνησις κατέστησε τὴν ζωὴν τῆς Λουκίας ἀληθινὴν ταχυδρομίαν.

Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦσαν ἀνάπαυσις καὶ ἡσυχία, παραβαλλόμενα πρὸς τὸν κατακλυσμὸν ἐπισκέψεων, προγευμάτων, γευμάτων, ἑορτῶν καὶ χορῶν, ὅστις ἐνέσκηψε κατὰ τῆς Λουκίας ἅμα ὡς ἐπάτησε τὴν Ἀγγλίαν. Ἐκ τῶν ἀπείρων συγγενῶν, φίλων ἢ καὶ γνωρίμων τῆς οἰκογενείας της καὶ αὐτοὶ οἱ πλέον μεμακρυσμένοι, λόγῳ ἀποστάσεως ἢ συγγενείας, ἐπέμειναν ν' ἀπολαύσωσιν ἐπὶ μίαν κἂν ἡμέραν τὴν ὡραίαν ὁδοιπόρον. Ὁ δὲ Σὶρ Ἰωάννης, ἀφ' ἑτέρου, ἅμ' ἀφιχθεὶς εἰς Δάβεν, ἤνοιξε τὰς αἰθούσας του, καὶ ἤρχισε δίδων ἀλλεπαλλήλους ἑορτάς,οὕτως ὥστε οὐδὲ στιγμὴν μίαν ἔμενεν ἐλευθέρα ἡ Λουκία. Οὐδεμίαν ἄλλην εἶχεν ἀσχολίαν ἑκάστην ἡμέραν ἢ νὰ ἐνδύεται καὶ νὰ δέχηται ἐπισκέψεις, νὰ δέχηται ἐπισκέψεις καὶ νὰ ἐνδύεται. Μὴ δυναμένη ν' ἀντιστῇ εἰς τὸν παρασύροντα αὐτὴν χείμαρρον, τί ἄλλο εἶχε νὰ πράξῃ ἡ νέα κόρη ἢ ν'ἀφεθῇ ἑκοῦσα ἄκουσα εἰς τὸ ῥεῦμα;

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ Ἀντώνιος, ὅσον καὶ ἂν ἐπάλαιε, δὲν κατώρθου νὰ λησμονήσῃ τὴν Λουκίαν.Τὸ λαμπρὸν ἄστρον, ὅπερ εἶχεν ἐπὶ στιγμὴν φωτίσει τὸν ὁρίζοντά του, εἶχεν ἤδη ἀπὸ μακροῦ ἀφανισθῇ διὰ παντός, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί του ἔμενον προσηλωμένοι πάντοτε εἰς τὸν φαει-

1. Ἐκ τοῦ Χρόνου τοῦ Λονδίνου.

Digitized by Google

νὸν ὁλκόν, ὅστις εἶχε μείνει ὄπισθέν του. Εἴτε ἔμενε ῥεμβάζων ἐν τῷ οἰκήματί του, καθήμενος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου κινητοῦ ἀνακλίντρου, ὅπερ εἶχεν ἐπινοήσει διὰ τὴν προσφιλῆ του ἀσθενῆ, εἴτε διέτρεχε τὰ περίχωρα ἀσχολούμενος εἰς τὰ συνήθη του ἔργα, ἡ ἀγαπητὴ μορφὴ ἦτο πάντοτε ἐνώπιόν του, βλέπουσα αὐτὸν ἀφ' ἑκάστης γωνίας, καὶ διώκουσα αὐτὸν ἀπὸ πάσης καμπῆς τῆς ὁδοῦ. Ἡ μικρὰ βιβλιοθήκη, ὅθεν ἔλαβε καὶ τῆς ἐδάνειζε βιβλίον θερμὸν ἔτι ἐκ τῆς ἐπαφῆς τῶν χειρῶν της· ὁ αὐλὸς καὶ ἡ κιθάρα, ἐφ' ὧν ἔπαιζε τόσον εὐχαρίστως ἵνα τὴν διασκεδάσῃ· ὁ χάρτης τῆς Σικελίας, ὃν εἶχε δείξει εἰς αὐτὴν ὅτε ἐπεθύμησε νὰ γνωρίσῃ τὴν γενέθλιον χώραν του· τὰ ἄνθη ὅσα τῆς ἔδωκε καὶ διετήρει ἔτι θρησκευτικῶς,—πάντα ἦσαν πλήρη τῆς εἰκόνος της. Πάντα περὶ αὐτὸν ἐφαίνοντο ἐρωτῶντα : «Ποῦ εἶνε;».Ἂν κεκμηκὼς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τῆς θεωρίας βιβλίου ὃ μάτην προσεπάθει ν' ἀναγνώσῃ, ἠγείρετο κ' ἔβλεπεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου, τὸ πρῶτον πρᾶγμα ὅπερ ἀπήντων τὰ βλέμματά του ἦτο τὸ μέγαρον τοῦ κόμητος, ὅπου ἀπειράκις εἶχε συνοδεύσει τὴν Λουκίαν. Ἡ μεγαλοπρεπὴς ἐκείνη πεύκη τῆς Ἰταλίας μὲ τὴν χλοεράν της σκιάδα ἣν αὐτὴ ἐκείνη, ὑπὸ τὴν ὁποίαν τοσάκις ἐκάθητο ἡ νεαρὰ ἀγγλίς, ὅτε ἀπεπειρᾶτο νὰ ἰχνογραφήσῃ τὸν πρὸς τὴν Γαλλίαν αἰγιαλόν· ἡ μεγάλη αὐτὴ κιτρίνη πέτρα, ἥτις ἔλαμπεν ἐκεῖ κάτω ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἣν αὐτὴ ἐκείνη, ὅθεν εἶδέ ποτε ἔντρομος ἡ Λουκία ἐξερχόμενον μικροσκοπικόν τι σαυρίδιον· περαιτέρω, κατὰ τὴν καμπὴν ἐκείνην τῆς ὁδοῦ, εἶχε σταθῆ ἵνα λάβῃ καὶ δώσῃ εἰς αὐτὸν μικράν τινα λευκὴν κογχύλην, ἣν εἶχεν ἐκεῖ κολλήσει τὸ κῦμα.

Ἔτι χείρων ἦτο ἡ θέσις του, ὁσάκις τὸ ἔργον του ἐκάλει αὐτὸν πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου. Ποίας καὶ πόσας ἀναμνήσεις διήγειρεν ἐν αὐτῷ τὸ γηραιὸν πανδοχεῖον, ὁ βαρύς του ἐξώστης, τὸ κηπάριόν του καὶ ἡ χαλικόστρωτος ἀκτή! Ἑκάστη σπιθαμὴ γῆς ἔφερε καὶ μίαν ἀνάμνησίν της.Ἐκεῖ μετὰ τὴν κατωφέρειαν τῆς ὁδοῦ, εἶχεν ἰδεῖ αὐτὴν τὸ πρῶτον, ὠχρὰν ὡς ὁ θάνατος, ἀλλὰ τοσοῦτον θελκτικὴν ὑπὸ τὴν ὠχρότητά της, ὥστε ἠπόρησε πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἐπὶ γῆς τοιοῦτον γοητευτικὸν πλάσμα. Ἐκεῖ εἶχε μειδιάσει τοσοῦτον προσηνῶς ἐνῷ τὸν ἔβλεπε. Ἐκεῖ, κατὰ τὴν πρώτην τοῦ λόφου καμπήν, ὄπισθεν τῆς οἰκίας, ἑσπέραν τινὰ εἶχε παρατηρήσει τὰς πρώτας πυγολαμπίδας καὶ ἔβαλε κραυγὴν εὐχαριστήσεως. Δὲν ὑπῆρχεν ἀτραπός, ἐφ' ἧς δὲν περιεπάτησαν ὁμοῦ,ἄνθος ὅπερ δὲν ἐξήτασαν ὁμοῦ,ἦχος μυστηριώδης τῆς φύσεως—ἀπὸ τῆς βροντῆς τοῦ ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ τριγμοῦ τῆς ἀκρίδος,—ἣν δὲν ἤκουσαν ὁμοῦ, χροιά τις οἱαδήποτε τῆς θαλάσσης, τ'οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἣν δὲν ἐθαύμασαν ὁμοῦ.Ἔπειτα καὶ ὅλος ὁ κόσμος ὡμίλει εἰς αὐτὸν περὶ ἐκείνης: ἡ Ῥόζα, ἡ Σπεράντσα, ὁ Βαττίστας, ὁ κόμης, ὁ διδάσκαλος τῆς ζωγραφικῆς, ὁ Πρόσπερος, ἡ μήτηρ του, δὲν εἶχον ἄλλο ἀντικείμενον ὁμιλίας. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἀσθενεῖς του τὸν ἠρώτων, ἂν ἦτο πιθανὸν ὅτι θὰ ἐπέστρεφε μίαν ἡμέραν ἡ bella signorina. Τὰ παιδία τοῦ δρόμου διέκοπτον τὰ παίγνιά των καὶ τὸν ἠρώτων ποῦ ἦτο ἡ inglesina· τοσοῦτον παράδοξον·ἐφαίνετο, τοσοῦτον ἀφύσικον καὶ ἀδύνατον, ὅτι ἡ νεᾶνις ἔλειπεν, ὥστε ὁ Ἀντώνιος ἔμενεν ὥρας ὁλοκλήρους ἀπέναντι τοῦ πανδοχείου, περιμένων νὰ ἴδῃ κυματίζουσαν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τὴν λευκήν της ἐσθῆτα, ἢ ν'ἀκούσῃ τὴν ἀργυρᾶν της φωνὴν ψάλλουσαν σικελικόν τι ᾆσμα ἐξ ἐκείνων ἅτινα τῇ εἶχε διδάξει. Πολλάκις ὠργίζετο καθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀπεφάσιζε ν' ἀποσείσῃ τὴν διαρκῆ ἐκείνην ὄχλησιν τῆς μνήμης, κ' ἐπεριπάτει ὥρας μακρὰς ὑπὸ τὸν φλέγοντα ἥλιον.Ἀλλὰ πάντα εἰς μάτην. Τὸ ᾆσμα τῆς ἀηδόνος ἐντὸς τῆς κοιλάδος, τὸ ἄρωμα τοῦ θύμου ἐν τῇ χαράδρᾳ τοῦ ὄρους, ἡ λευκὴ καταγραφὴ μεμακρυσμένου τινὸς χωρίου, ἀμυδρὸς ἦχος κώδωνος, ἐξήγειρον παλαιᾶς συγγενεῖς ἀναμνήσεις, κ' ἐκ μέσου αὐτῶν ἀνέθρωσκε συμβαδίζουσα μαγική τις μορφή. Μάτην ἐπάλαιε καὶ ἀνθίστατο δι' ὅλης του τῆς ἀνδρικῆς ἐνεργείας· οὐδὲν εὕρισκε μέσον ἀπαλλαγῆς. Ὁ Ἀντώνιος εἶχε τρωθῆ ἐν τῇ καρδίᾳ.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀντήμειψε μετὰ πολλῆς λεπτότητος καὶ μεγαλοδωρίας τὴν θεραπείαν τοῦ ἰατροῦ. Τὴν ἐπαύριον τῆς ἀναχωρήσεως τῆς ἀγγλικῆς οἰκογενείας, ὁ Πρόσπερος, καθ'ἃς εἶχε λάβει ὁδηγίας, ἐνεφανίσθη παρὰ τῷ Ἀντωνίῳ φέρων ἐπιστολὴν καὶ τὸν ἵππον τοῦ βαρωνέτου. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης δι' ὀλίγων γραμμῶν, μεστῶν αἰσθήματος, παρεκάλει τὸν Ἀντώνιον νὰ δεχθῇ τὸν ἵππον ὡς ἐνθύμημα ἀνδρός, μεγάλας ἔχοντος πρὸς αὐτὸν ὑποχρεώσεις, καὶ νὰ μὴ λησμονήσῃ, ἂν μετέβαινέ ποτε εἰς Ἀγγλίαν, ὅτι εἶχεν ἐκεῖ φίλον παλαιόν, ἀναμένοντα τὴν ἐπίσκεψίν του.

Ὁ φάκελλος περιεῖχε καί τινα ἀγγλικὰ χαρτονομίσματα, ἀξίας ἑκατὸν λιρῶν, περὶ ὧν οὐδόλως ἐγίνετο λόγος ἐν τῇ ἐπιστολῇ.

Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἔλαβεν ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ὅ,τι ἐθεώρησεν ὡς γενναίαν ἀμοιβὴν τῶν ἰατρικῶν του ἐπισκέψεων—δέκα λίρας—καὶ ἔδωκε τὸ ὑπόλοιπον εἰς τὸν δήμαρχον, ὡς δῶρον τοῦ Σὶρ Ἰωάννου πρὸς τὴν κοινότητα, ἵνα διατεθῇ καθ' ἃ ἤθελεν ἀποφασίσει τὸ δημοτικὸν συμβούλιον.

Τὸ συμβούλιον ἅμα συγκληθέν, ἐψήφισεν ἀμέσως εὐχαριστίας πρὸς τὸν βαρωνέτον, κ' ἐπεφόρτισε τὸν δήμαρχον νὰ συντάξῃ καὶ ἀποστείλῃ εἰς τὸν γενναῖον δωρητὴν ἐπιστολὴν ἐκφράζουσαν τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ δήμου καὶ τοῦ συμβουλίου, συνάπτων καὶ ἀπόσπασμα τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως. Εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὁ Ἀντώνιος συνῆψεν ἰδίαν αὐτοῦ ἐπιστολήν,εὐχαριστοῦσαν ἐπὶ τῇ δωρεᾷ τοῦ ἵππου. Μετὰ δύο μῆνας ὁ δήμαρ-

Digitized by Google

χος ἔλαβε λακωνικωτάτην τοῦ βαρωνέτου ἀπάντησιν, δι' ἧς ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐξήγει σαφῶς, ὅτι, οὐ ἐν προσενεγκὼν εἰς τὸν δῆμον δὲν ἐνόει νὰ δεχθῇ εὐχαριστήρια· ἀλλ' ὅτι ἐπιθυμῶν νὰ φανῇ ἄξιος τῆς περὶ αὐτοῦ ἀγαθῆς γνώμης ἐλάμβανε τὴν τόλμην ν'ἀποςείλῃ ἐπιταγὴν ἑκατὸν λιρῶν, ὅπως διατεθῶσιν αὗται πρὸς ὄφελος τῆς κοινότητος. Ἡ ἀπάντησις αὕτη — παράδοξον πρᾶγμα — ἐξήγειρε σφηκιὰν ὅλην περὶ τὰ ὦτα τοῦ φίλου μας ἰατροῦ. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον συνῆλθεν ἐν σπουδῇ, καὶ προσεκάλεσε τὸν Ἀντώνιον νὰ ἐμφανισθῇ ὅπως ἐξηγήσῃ τὴν ὑπόθεσιν. Τοῦτο δ' ἔπραξεν ὁ ἰατρὸς μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν εὐθύτητος καὶ ἁπλότητος. Εἶπεν, ὅτι εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ποσὸν δεκαπλάσιον τοῦ πρέποντος, εἰς ἀμοιβὴν τῶν ἰατρικῶν του ἐπισκέψεων πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ βαρωνέτου· ὅτι, ἐπειδὴ ἡ ἐπιστολὴ οὐδεμίαν περιεῖχεν ἔνδειξιν περὶ τῆς χρήσεως τοῦ περισσεύοντος ποσοῦ, δὲν ἠδύνατο οὗτος νὰ ἑρμηνεύσῃ τὸ πρᾶγμα ἄλλως εἰμὴ συμφώνως πρὸς τὸν γενναιόδωρον χαρακτῆρα τοῦ δωρητοῦ, τουτέστιν ὅτι τὸ περιπλέον ἦτο προωρισμένον νὰ διατεθῇ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ὑπὲρ τῆς κοινότητος, καὶ ὅτι ἑπομένως αὐτὸς, ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, εἶχε κρίνει προσφορώτατον ν'ἀφήσῃ τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν ἐκρίθη ἀποχρῶσα, καὶ ἐῤῥέθη μάλιστα, ὅτι ὁ ἰατρὸς εἶχεν ἐκθέσει τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου. Ἐπηκολούθησε δὲ μακρὰ καὶ θορυβώδης συζήτησις περὶ τῆς ληπτέας ἀποφάσεως. Τρία μέλη, γνωστὰ ὡς πλάσματα τοῦ ἐφημερίου, ἐζήτησαν, κατ' εἰσήγησίν του βεβαίως, ψῆφον ἀποδοκιμασίας κατὰ τοῦ ἰατροῦ, ἀλλ' ἡ πρότασίς των ἀπεῤῥίφθη. Τέταρτόν τι μέλος προέτεινε ν' ἀναγκασθῇ ὁ Ἀντώνιος νὰ ἐξηγήσῃ τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸν Ἄγγλον καὶ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν παρ' αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ ἰατρὸς ἠρνήθη ῥητῶς. Πέμπτος δημοτικὸς σύμβουλος συνεβούλευσε νὰ ἐπιστραφῶσι τὰ χρήματα εἰς τὸν βαρωνέτον, ἀλλ' οὐδεὶς ὑπεστήριξε τὴν γνώμην ταύτην. Τέλος, ἐπὶ τῇ προτάσει συμβούλου λογικωτέρου τῶν ἄλλων, ἀπεφασίσθη παμψηφεὶ ν' ἀναβληθῇ τὸ ζήτημα ἐπὶ ἓξ μῆνας, ἐν ἄλλαις λέξεσι νὰ λησμονηθῇ διὰ παντός. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης μερίς τις, — ἧς προΐςαντο οἱ τρεῖς προμνημονευθέντες φίλοι τοῦ Ἀντωνίου — ἐσχηματίσθη κατ' αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν μερίδα ταύτην συνετάχθησαν βαθμηδὸν οἱ πλεῖστοι τῶν ἱερέων τῆς πόλεως καὶ πολλαὶ εὐλαβεῖς γυναῖκες, αἵτινες ἐξωμολογοῦντο εἰς αὐτούς. Ἡ ἔχθρα προῆλθεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὁ ἐφημέριος, ἀσθενήσας μετ'ὀλίγον ἐκ δυσπεψίας, ἐμήνυσεν ἰατρὸν ἐκ Βεντιμίλιας καὶ εἰς αὐτὸν ἐνεπιστεύθη τὴν ὑγείαν του. Ἀλλ' οὔτε ἡ ἐκφανὴς αὕτη ἐχθρότης, οὔτε ἡ ὕπουλος σκευωρία τοῦ κληρικοῦ κόμματος, οὔτε ἡ ἐπὶ ἀπάτῃ κατηγορία τοῦ Ἀντωνίου, κατώρθωσαν νὰ κλονίσωσι τὴν παρὰ τοῖς χωρικοῖς δημοτικότητά του, οἵτινες ἓν καὶ μόνον ἐνόουν ἐν τῇ ἁπλότητί των, ὅτι ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος εἶχε παραιτηθῆ πρὸς χάριν των μεγάλης χρηματικῆς ποσότητος, ἣν ἠδύνατο κάλλιστα νὰ κρατήσῃ εἰς τὸ θυλάκιόν του, χωρὶς νὰ δύναταί τις νὰ τὸν κατηγορήσῃ διὰ τοῦτο.

Κ'

Μετὰ ὀκτὼ ἔτη.

Ζητοῦμεν ἐνταῦθα τὴν ἄδειαν νὰ ὑπερβῶμεν, ἀδείᾳ μυθιστορικῇ, ὀκτὼ περίπου ἔτη. Ἐλπίζομεν δὲ, ὅτι οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται, ἀναλογιζόμενοι, πόσα πράγματα, σχετικὰ ἢ ἄσχετα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ἡμῶν, ἠδυνάμεθα νὰ τοῖς διηγηθῶμεν, ἵνα πληρώσωμεν τὸ χρονικὸν αὐτὸ διάστημα, θέλουσι μάλιστα εὐχαριστήσει ἡμᾶς διὰ τὴν διάκρισιν ταύτην. Οὐδὲν πλέον γόητρον τοῦ λοιποῦ θέλει ἀνακόψει τὴν ἡμετέραν διήγησιν. Δὲν ἔχομεν πλέον δροσώδεις σκιὰς καὶ λόφους φαιδρούς! Δὲν ἔχομεν ἡσύχους ἀνθοσπάρτους ἀτραποὺς, οὐδὲ διαυγεῖς ῥύακας μορμυρίζοντας παρὰ τὴν ὁδόν. Τὸ φωτεινὸν μέρος τοῦ δρόμου ἡμῶν παρῆλθε, καὶ νέφη μελανὰ σκοτίζουσι τὸ ὑπολειπόμενον. Ἄς σπεύσωμεν νὰ διανύσωμεν αὐτὸ ὅ,τι τάχιον.

Εἶνε μέσα Μαρτίου τοῦ 1848, ἡ δὲ σκηνὴ ἡμῶν ὑπόκειται ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνης ὁδοῦ, ὅπου πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν ἀπηντήσαμεν τὴν Λουκίαν καὶ τὸν πατέρα της. Καὶ σήμερον ὡς καὶ τότε τὸ κύριον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀντικείμενον εἶνε ἅμαξα ὁδοιπορική, κατευθυνομένη ἀπὸ τῶν λόφων τῆς Τούρβιας εἰς τὴν πόλιν Μεντὼν, κειμένην ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ καὶ βρεχομένην ὑπὸ τῶν κυμάτων. Οὐρανὸς συννεφής, θάλασσα μολυβδόχρους, ὁρίζων τεφρὸς καὶ στενὸς, καταλήγων πρός τε τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν εἰς πυκνὸν παραπέτασμα βροχῆς, — τοιαύτη εἶνε πρὸς στιγμὴν ἡ πένθιμος θέα τοῦ τόπου, ὃν διέρχεται ἡ ἅμαξα. Οἱ ἐλαιῶνες τοῦ λόφου καὶ τῆς κοιλάδος ταράσσονται καὶ φρικιῶσιν ὑπὸ τὴν σφοδρὰν τῆς καταιγίδος πνοὴν, μεταβάλλουσαν ἀποτόμως τὸ χρῶμά των ἀπὸ λευκοῦ εἰς μέλαν, καὶ ἀπὸ μέλανος εἰς λευκὸν, καθ' ὅσον ὁ ἄνεμος ἀναστρέφει βιαίως τὸ φύλλωμά των. Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἕδρας τῆς ἁμάξης κάθηται ὑπηρέτης Ἄγγλος ὡρίμου ἡλικίας. Ἡ ἐθνικότης του ἀναγινώσκεται ὁλόγραφος ἐπὶ τῆς ἀνθηρᾶς του μορφῆς καὶ τῶν μεσοπολίων πυῤῥῶν του παραγναθίδων. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος κομβώνει μέχρι πώγωνος τὸν μακρόν του ἐπενδύτην, καὶ ἀτενίζει μετ' εὐθύμου τινὸς πονηρίας ἐπὶ τὴν ἐπιτετηδευμένην ἀγγλίδα, ἥτις κάθηται πλησίον του.

— Αὐτὸς εἶνε λοιπὸν, φαίνεται λέγων πρὸς αὐτὴν, ὁ ὡραῖος τόπος, περὶ τοῦ ὁποίου μοῦ διηγήθης τόσα καὶ τόσα;

Ἀληθῶς δὲ ἡ πτωχὴ Ῥιβιέρα, ἡ τοσοῦτον ὡραία, δὲν ὡμοίαζε πρὸς ἑαυτὴν κατὰ τὴν ἀτυχῆ ἐκείνην ἡμέραν. Θαυμαστής δέ τις τῆς φύσεως ἔ-

Digitized by Google

πρεπε μᾶλλον νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ καλέσῃ τὸν ὕπνον. Ὁδοιπόρος τις ὅμως, προσέχων καὶ εἰς ἄλλα πράγματα, ἢ εἰς συνδυασμοὺς μορφῶν καὶ χρωμάτων, ἠδύνατο νὰ ἀνακαλύψῃ, καὶ δι' αὐτῆς ἔτι τῆς ὁμιχλώδους ἀτμοσφαίρας, πράγματα δυνάμενα νὰ κινήσωσι τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ νὰ ἐγείρωσι τὰς συμπαθείας του. Πολλάκις ἡ ἅμαξα εἶχε συναντήσει ὁμίλους στρατιωτῶν εὐθύμως πηλοβατούντων καὶ ψαλλόντων ᾄσματα, ἅτινα σπανίως εἶχον ταράξει τὰς ἠχοὺς τῶν περιχώρων, καὶ δι' ὧν πολλάκις ἐπανελαμβάνετο τὸ ἄλλοτε προγεγραμμένον ὄνομα τῆς Ἰταλίας.

Ζωηρότης ἀσυνήθης ἐπεκράτει ἐφ' ὅλων τῶν κωμῶν καὶ χωρίων, ἅτινα ἔκειντο κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ ἢ ἐπὶ τῶν παρ' αὐτὴν ὑψωμάτων. Κατὰ τὰς κυριωτέρας ὁδοὺς ἵσταντο πολῖται πάσης τάξεως συζητοῦντες ζωηρῶς, βίᾳ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἀνέμου, τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας· σημαῖαι παντὸς μεγέθους ἐκυμάτιζον ἐπὶ τῶν ὀρόφων καὶ τῶν παραθύρων, ἐπιδεικνύοντες τὰ ἰταλικὰ χρώματα: πράσινον, λευκὸν καὶ ἐρυθρόν. Ἐθνοφύλακες αὐτοσχέδιοι, οὐδὲν ἄλλο ἔχοντες στρατιωτικὸν, ἢ μόνον τὰ ὅπλα των, ἐφρούρουν ἐνώπιον τῶν σημαιοστολίστων δημαρχείων. Ἡ γλυκεῖα θεὰ ἐλευθερία εἶχε προδήλως ἐπιπνεύσει ἐπὶ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ ἡ θερμή της πνοὴ εἶχεν ἀναζωογονήσει τοὺς ἐπὶ μακρὸν νεναρκωμένους κατοίκους τῆς Ῥιβιέρας.

Οὐδεμία τῶν λεπτομερειῶν τῆς νέας ταύτης τῶν πραγμάτων καταστάσεως διέφυγε τὴν ἐντὸς τῆς ἁμάξης καθημένην κυρίαν. Παρετήρει πάντα μετ' ἀγωνίας ἥτις ηὔξανεν ἔτι μᾶλλον τὴν πυρετώδη τῶν παρειῶν της ζωηρότητα καὶ τὴν ἀπαισίαν λάμψιν τῶν κεκμηκότων της ὀφθαλμῶν. Καθ' ὅσον δὲ προὐχώρουν οἱ καλπάζοντες ἵπποι, τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς πρὸς ἕκαστον προστυγχάνον ἀντικείμενον ἐφαίνετο ἐπιτεινόμενον, καὶ ἅφοῦ ἡ ἅμαξα παρῆλθε τὴν Βεντιμίλιαν, ἡ ὡραία ὁδοιπόρος ἠσθάνθη τοσαύτην συγκίνησιν, ὥστε φέρουσα τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν καρδίαν της, ὅπως καταστείλῃ τὴν βιαιότητα τῶν παλμῶν της, ἀνέπεσεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου τῆς ἁμάξης, σχεδὸν λιπόθυμος.

Ὁ ἀναγνώστης ἐμάντευσε βεβαίως, καὶ πρὸ τοῦ τελευταίου τούτου γεγονότος, τίς ἦτο ἡ ἐν τῇ ἁμάξῃ κυρία. Τίς ἄλλη, ἢ ἡ γλυκεῖα ἡμῶν ἡρωΐς, ἠδύνατο νὰ συγκινηθῇ τοσοῦτον ἐκ τῆς θέας τῆς Βορδιγέρας; Ἦν ἡ Λουκία ἀληθῶς, ἀλλ' ἡ Λουκία μεταβεβλημένη, καί τοι ὡραία πάντοτε. Λύπη βαθεῖα εἶχεν ὀρύξει ῥυτίδας μεταξὺ τῶν ὀφθαλμῶν της καὶ τῶν κροτάφων, καὶ αὔλακας παρὰ τὰς γωνίας τῶν χειλέων της.

Ἡ Λουκία εἶχε πράξει ὅ,τι θὰ ἔπραττον ἐνεακόσιαι ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ χιλίων νεάνιδες. Εἶχε νυμφευθῆ. Ὅτε ὁ Σὶρ Ἰωάννης τῇ ἐπρότεινε τὸν λόρδον Κλέβερτον, ἠρνήθη τὸ κατ' ἀρχάς, ἠρνήθη κατόπιν καὶ πάλιν· ἀλλ' ὅτε ὁ Ὠδραὶ τὴν ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς ἀρνήσεώς της, καὶ ἠπείλησεν ὅτι ἤθελε φροντίσει νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὴν τὴν αἰτίαν, ἡ Λουκία ἐνέδωκε φοβηθεῖσα δι' ἄλλον μᾶλλον ἢ δι' ἑαυτήν. Δὲν διηγούμεθα τὰς λεπτομερείας τοῦ συζυγικοῦ της βίου, οὐδὲ πῶς, ὁ ἀσθενής της σύζυγος, ἐξαντληθεὶς ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ τῆς πολιτικῆς τύρβης τὴν ἀφῆκε μετ' ὀλίγα ἔτη χήραν. Σημειοῦμεν μόνον ὅτι ὁ λόρδος Κλέβερτον ἔκλεισε τὰ ὄμματα εὐλογῶν τὸν ἄγγελον ὅστις παρέστη ἐγγὺς αὐτοῦ, θεραπευτικὸς καὶ παρήγορος μέχρι τῆς τελευταίας του στιγμῆς.

Ἡ νεαρὰ χήρα, ἧς ἥ τε σωματικὴ καὶ ἠθικὴ ὑγεία εἶχον βαθύτατα προσβληθῆ, ἀπεσύρθη εἰς Δάβεν ὅπου τὸ γῆρας καὶ ἀρθρῖτις δεινὴ ἐκράτουν δέσμιον τὸν Σὶρ Ἰωάννην ἀπὸ δύο ἤδη ἐτῶν. Ὁ φιλόστοργος πατὴρ ἐτρόμαξεν ἐκ τῆς φοβερᾶς μεταβολῆς τῆς θυγατρός του καὶ ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς ἐντελοῦς ἀποθαῤῥύνσεως, εἰς ἣν εἶδεν αὐτὴν βυθισμένην. Ἡ Λουκία ἀληθῶς ᾐσθάνετο ἑαυτὴν θνήσκουσαν, καὶ οὐδὲν ἠδύνατο νὰ τὴν πείσῃ ὅτι τὸ τέλος της δὲν ἦτο προσεχές. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης προσεπάθησεν ὅσον ἠδυνήθη νὰ διώξῃ τὰ μελανά της ἐκεῖνα προαισθήματα, ἀλλ' εἰς μάτην. Τέλος ἐσυλλογίσθη νὰ στείλῃ αὐτὴν εἰς ὁδοιπορίαν. Διατί νὰ μὴ ἐπιτύχῃ καὶ πάλιν ὅ,τι εἶχεν ἐπιτύχει ἄλλοτε; Οὐδὲν ἄλλο ἀπῃτεῖτο ἢ καλὸς ἀὴρ, ἀλλαγὴ κλίματος καὶ ἡσυχία. Διατί νὰ μὴ μεταβῇ ὀλίγον καιρὸν εἰς Βορδιγέραν, καὶ νὰ συμβουλευθῇ τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον; Πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν ἦτο πολὺ πλέον ἀδύνατος, καὶ ὁ ἰταλὸς ἰατρός τῇ ἀπέδωκε τόσον ταχέως τὴν ὑγείαν.

Ὁ κόμης θὰ συνήνει πιθανῶς νὰ ἐνοικιάσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ μέγαρόν του, ἢ καὶ θὰ ἔπειθεν ἴσως τὸν ἰατρὸν νὰ μεταβῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥώμην. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο βέβαιος ὅτι ὁ Ἀντώνιος θὰ ἔπραττε πᾶν τὸ δυνατὸν χάριν τῆς Λουκίας, καὶ πολὺ εὐκόλως κατέπεισεν αὐτὴν ν' ἀποδεχθῇ τὴν πρότασίν του.

Ἔκτοτε ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος καὶ ἡ Βορδιγέρα, ἡ Βορδιγέρα καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, τὸ παλαιὸν πανδοχεῖον, ἡ Σπεράντσα, ὁ Βαττίστας, καὶ τ' ἄλλα ὀνόματα, ἅτινα πρὸ καιροῦ δὲν ἐπροφέροντο πλέον, κατέστησαν καθημερινῆς ὁμιλίας ἀντικείμενον ἐν τῷ πύργῳ τοῦ Δάβεν. Ἀναμνήσεις κοιμώμεναι ἀφυπνίσθησαν, καὶ ἐλπίδος νέας ἀκτὶς ἐπέλαμψε ζωογονοῦσα τὴν καταβεβλημένην τῆς Λουκίας ψυχήν. Οὕτω δὲ ἀπεφασίσθη, ὅτι ἅμα παρελθόντος τοῦ πρώτου πενθίμου ἔτους ἡ Λουκία καὶ ὁ πατήρ της ἤθελον ἀναχωρήσει διὰ τὴν Ῥιβιέραν.

Τὴν ὥραν ἐκείνην ἀνέμεινεν ἡ Λουκία μετ' ἀνυπομόνου νοσταλγίας· ἀλλ' ὅτε τέλος ἐπέστη, ὁ ταλαίπωρος Σὶρ Ἰωάννης ἦν προσηλωμένος εἰς τὸ ἀνάκλιντρόν του ὑπὸ σφοδροτάτης ἀρθρίτιδος. Οὐχ ἧττον ὁ βαρωνέτος δὲν ἠθέλησεν ν' ἀναβληθῇ ἡ ὁδοιπορία τῆς Λουκίας, καὶ ἀπῄτησε ν' ἀ-

Digitized by Google

ναχωρήση, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσον πάντες ὁμοφώνως οἱ ἰατροὶ συνεβούλευον τὴν ὑποκόμισσαν νὰ καταλίπῃ τὴν Ἀγγλίαν πρὶν ἢ ἀρχίσωσι νὰ πνέωσιν οἱ ἄνεμοι τοῦ Μαρτίου. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης θὰ κατέφθανεν αὐτὴν βραδύτερον εἰς Βορδιγέραν, Ῥώμην ἢ Νεάπολιν· ἀδιάφορον ποῦ ἀλλ' ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσῃ, καὶ ν' ἀναχωρήσῃ ἀμέσως. Ἡ Λουκία, μὴ ἀρεσκομένη νὰ ὁδοιπορῇ μακρὰν τῆς πατρίδος της συνοδευομένη ὑπὸ μόνον ὑπηρετῶν, παρεκάλεσε μεσήλικά τινα κυρίαν νὰ συνοδοιπορήσῃ μετ' αὐτῆς, καὶ ἀνεχώρησεν οὕτω εἰς Παρισίους ἐν μέσῳ Φεβρουαρίῳ τοῦ 1848. Σπεύδουσα νὰ φθάσῃ τὸ ταχύτερον εἰς Ἰταλίαν, ἡ λαίδη Κλέβερτον κατέλιπε τοὺς Παρισίους πρὶν ἢ φραχθῶσιν αἱ ἀγυιαί των δι' ὁδοφραγμάτων. Ἅμα δὲ φθάσα εἰς Νίκαιαν, ἐγκατέλιπε τὴν σύνοδόν της ἐν τῷ ξενοδοχείῳ, καὶ ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῆς πιστῆς της Χούτσινς καὶ ἑνὸς ὑπηρέτου, μετέβη εἰς Βορδιγέραν, πυρετώδη ἔχουσα τὴν ἀνυπομονησίαν, ὡς ἄνθρωπος οὗτινος ἡ ζωὴ ἤρτηται ἀφ' ἑνὸς καὶ μόνου νήματος. Ἐπεθύμει νὰ ζήσῃ τόρα ἡ Λουκία, καὶ συνησθάνετο ὅτι μόνος ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἠδύνατο νὰ τῇ δώσῃ ζωήν.

Τέλος ἡ ἅμαξα ὑπερέβη τὸ ἀκρωτήριον τῆς Βορδιγέρας, καὶ πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς Ἀγγλίδος ἀνεπτύχθη ἡ ὑπ' αὐτὸ ἐκτεινομένη μικρὰ κοιλάς! Ἡ Λουκία προέκυψεν εὐθύς, ἵνα περιλάβῃ δι' ἑνός της βλέμματος πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς τοποθεσίας ἐκείνης, τῆς τοσοῦτον οἰκείας εἰς αὐτὴν καὶ ᾐσθάνθη ἑαυτὴν λιποψυχοῦσαν. Διατί τὸ παλαιὸν πανδοχεῖον, ὁ κῆπος, ὁ αἰγιαλὸς αὐτὸς τῆς θαλάσσης ἐφαίνοντο τοσοῦτον ἔρημα καὶ ἐγκαταλελειμμένα; Ἐν τῇ αὐξούσῃ ταραχῇ τῆς ψυχῆς της οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ καθαρῶς, ἀλλ' ἐνόησεν ὅτι μεταβολή τις ἐγένετο ἐπὶ τοῦ μέρους ἐκείνου. Σταματᾷ τὴν ἅμαξαν καὶ ὁρμᾷ τρέμουσα ἐπὶ τὴν στενὴν ἀτραπόν. Ἡ μικρὰ θύρα κρέμαται ἀφ' ἑνὸς μόνου ἐσκωριασμένου γόμφου, ὡς εἰ οὐδεὶς ἀπ' αἰώνων εἶχε διέλθει τὴν φλιάν της· τὸ κηπάριον εἶνε ἀληθὴς ἔρημος πλήρης ἀκανθῶν καὶ τριβόλων· τὸ ἐκ λεμονεῶν καὶ πορτοκαλλεῶν ἄλσος, τὸ τοσοῦτον ἄλλοτε θαλερόν, εἶνε λόχμη ξηρῶν κορμῶν συντετριμμένων, ὁμοίων πρὸς σκελετούς, τὰ ὀλίγα δὲ ξηρὰ φύλλα, ὅσα κρέμανται ἔτι ἀπὸ τῶν κλάδων, φαίνονται πυρποληθέντα ὑπὸ κεραυνοῦ. Ἡ οἰκία, πλήρης ῥαγάδων καὶ ὀπῶν, καταῤῥέει πανταχόθεν εἰς ἐρείπια. Πάντα δὲ τὰ πέριξ ἐλέγχουσιν ἐγκατάλειψιν παντελῆ, κατάπτωσιν καὶ ἐρήμωσιν.

Ὅτε ἡ Λουκία κρούει τὴν ἔσωθεν κεκλεισμένην ὑελόφρακτον θύραν, καὶ καλεῖ τὴν Σπεράντσαν καὶ τὸν Βαττίσταν, ἀναπηδᾷ αἴφνης πρὸς ἄγνωστον φωνήν, ἐρχομένην κάτωθεν τῆς λιθίνης κλίμακος. Νεαρός τις χωρικὸς τῇ ἀναγγέλλει ὅτι οὐδεὶς διαμένει ἐν τῇ οἰκίᾳ ἵνα τῇ ἀποκριθῇ. Ἡ οἰκία εἶνε ἀκατοίκητος ἀφ' ὅτου ἀπέθανεν ὁ τελευταῖος ἰδιοκτήτης.

— Πῶς! ἀπέθανεν ἡ Σπεράντσα; ὁ Βαττίστας ἀπέθανε;

— Ὄχι, ὄχι! ὁ Βαττίστας καὶ ἡ Σπεράντσα ζοῦν καὶ οἱ δύο, δόξα τῷ Θεῷ, καὶ εἶνε καλά. Ἔχουν τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ ταχυδρομείου εἰς τὸ Μεντόν. Ἐπώλησαν τὸ πανδοχεῖον εἰς ἕνα γέροντα, ὁ ὁποῖος κατόπιν ἀπέθανε.

Ἡ Λουκία ἀνέπνευσεν ἐλευθερώτερον.

— Καί... ὁ δημοτικὸς ἰατρὸς τῆς Βορδιγέρας, ἐρωτᾷ τρέμουσα, τί ἀπέγεινε;

— Ὁ ἰατρὸς Γαβριήλ, θέλετε νὰ εἰπῆτε; εἶνε πολὺ καλά, εὐχαριστῶ.

— Ὄχι ὁ ἰατρὸς Γαβριήλ. Ἐννοῶ τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον... Ἕνα ὑψηλὸν κύριον μὲ μαῦρα γένεια... ἀπὸ τὴν Σικελίαν.

— Ἆ, ναί, 'ξεύρω... Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἀπ' ἐδῶ. Ὁ ἰατρὸς τὸν ὁποῖον λέγετε ἀνεχώρησε πρὸ καιροῦ... τοὐλάχιστον καθὼς ἤκουσα.

Ἡ Λουκία ἐστηρίχθη εἰς τὰς κιγκλίδας, διότι τὰ γόνατά της ἐκάμπτοντο.

— Καὶ ἐπομένως, ἠρώτησε τρέμουσα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, δὲν ἠξεύρετε ποῦ εἶνε;

— Ὄχι, δὲν ἠξεύρω, καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι κανεὶς ἐδῶ δὲν τὸ ἠξεύρει.

Ὁ νέος χωρικὸς παρετήρει, ταῦτα λέγων, μετὰ προσοχῆς τὴν ὡραίαν κυρίαν, ἥτις ἠρώτα μετὰ τοσούτου ἐνδιαφέροντος καὶ τοσαύτης περιεργείας.

— Ἴσως, προσέθηκε μετά τινος δισταγμοῦ, εἶσθε ἡ Ἀγγλὶς κυρία, ἡ ὁποία ἐκάθισε τόσον καιρὸν εἰς αὐτὸ τὸ σπίτι κ' ἔκαμε τόσον καλὸν εἰς τὸν τόπον;

Ἡ Λουκία, βλέπουσα πόσον τὴν ἐνθυμοῦντο εἰσέτι, ᾐσθάνθη βάλσαμον γλυκὺ πραΰνον τὴν καρδίαν της, καὶ μετριάζον τὴν πικρίαν τῆς ἀνησυχίας.

— Καλὰ ἐμάντευσες, ἀπήντησε. Ἐγὼ εἶμαι. Λάβε αὐτό, εἰς ἀνάμνησιν γυναικός, ἥτις ἀγαπᾷ πολὺ τὴν Βορδιγέραν.

Καὶ ἐπιστρέψασα ταχέως εἰς τὴν ἅμαξάν της, διέταξε τὸν ἡνίοχον νὰ τραπῇ εἰς τὸ πανδοχεῖον τοῦ ταχυδρομείου τοῦ Μεντόν.

Ἡ βροχὴ εἶχε καταπέσει ἄφθονος, ἀφοῦ ἐσταμάτησεν ἡ Λουκία, καὶ ἡ ὑποκόμισσα ἔτρεμε διάβροχος ἐκ τοῦ ψύχους. Ἡ Χούτσινς ἐπρότεινε νὰ σταθῶσι κάπου, ἵνα στεγνώσῃ τὰ ἐνδύματά της καὶ πίῃ κάτι ζεστόν. Ἀλλ' ἡ Λουκία δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ κἂν περὶ σταθμοῦ, πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς Μεντόν.

Ἡ ὑπόσχεσις μεγάλης ἀμοιβῆς ἐνέπνευσε νέον ζῆλον εἰς τὸν ἁμαξηλάτην, ἡ μάστιξ του ἐκροτάλισεν ἐκ νέου ὑπὲρ τοὺς καλπάζοντας ἵππους, καὶ ἡ ἅμαξα ἀνεχώρησε δρομαία διὰ μέσου ὑδάτων καὶ πηλοῦ. Περὶ τὸ δείλι δὲ μόλις ἔστη κατ-

Digitized by Google

τεθρυπωμένη πρὸ τῆς θύρας τοῦ πανδοχείου τοῦ ταχυδρομείου.

Ὁ οὐρανὸς εἶχεν αἰθριάσει πρὸς δυσμὰς καὶ αἱ ῥόδιναι ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, δύοντος ἐν μέσῳ πυκνῶν μελανῶν νεφῶν,ἐφώτιζον μικρόν τινα ὅμιλον παρὰ τὴν θύραν τοῦ πανδοχείου,—εἰκόνα ἐκ τῶν ἁπλῶν ἐκείνων καὶ οἰκιακῶν, αἵτινες ἤθελον παράσχει θέμα ἀριστουργήματός τινος τοῦ Τενιὲ ἢ τοῦ Μῆρις. Ἐπὶ σκάμνου ξυλίνου ἐκάθητο νεαρά, μελανῶπις καὶ μελανόκομος γυνή· πλησίον δὲ αὐτῆς ἀνὴρ τριακοντούτης περίπου, μελάγχρους καὶ μικρὰν καπνοσύριγγα κρατῶν εἰς τὸ στόμα του, ἐκάθητο ὀκλάδην τείνων τὰς χεῖρας πρὸς ξανθὸν καὶ βοστρυχόμαλλον νήπιον. Πατὴρ καὶ μήτηρ ἐνεθάρρυνον τὰ πρῶτα βήματα τοῦ μικροῦ των, ὅπερ, βάλλον κραυγὰς παιδικῆς ἀγαλλιάσεως, μετέβαινε παραπατοῦν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον.

Ἡ Λουκία ἐθεώρησε προσεκτικῶς τὸν μικρὸν ἐκεῖνον ὅμιλον. Αἴφνης ἡ Σπεράντσα ἐπιστρέφεται καὶ βλέπει τὴν ἀγαπητὴν ἐκείνην μορφήν.

— Χριστὲ καὶ Παναγία, φωνεῖ. Καλὲ μητέρα, εἶνε ἡ κυρία!

Καὶ ἀναπηδᾷ αἴφνης ὀρθία, ὠθεῖ τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ καθημένου Βαττίστα — ὅστις ἀνατρέπεται ὕπτιος παρασύρων τὸ νήπιον ἐπὶ τὸ στῆθός του —, πηδᾷ ἐπὶ τὴν ἀναβάθραν τῆς ἁμάξης καὶ ῥίπτεται εἰς τὸν τράχηλον τῆς Λουκίας.

— Ἀγαπητή μου κυρία, καλή μου κυρία!

Αὐτὸ μόνον δύναται νὰ εἴπῃ ἡ Σπεράντσα. Ἡ Ῥόζα προστρέχει καὶ αὐτή, ἐν μόνον διαλογιζομένη, μὴ ἔπαθέ τι τὸ μικρόν, ὅπερ φωνάζει ἔτι ἐκ τῆς πτώσεώς του. Ὁ Βατίστας ἀνορθοῦται, καὶ πάντες τέλος ἐννοοῦσι τί τρέχει, ἐν μέσῳ τοσούτων εὐλογιῶν, δακρύων, χειροκροτημάτων καὶ ἐπικλήσεων τῆς Παναγίας,ὥστε,τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ἀστεῖον, ἂν δὲν ἦτο συγκινητικόν.

— Θεέ μου, πῶς εἶνε κρύα τὰ χέρια σας, κυρία! Πόσον κουρασμένη φαίνεσθε! Νὰ ἦτο τοὐλάχιστον ἐδῶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος!

Ἡ Σπεράντσα δάκνει τὴν γλῶσσάν της ταῦτα λέγουσα, ἡ δὲ Λουκία φέρεται μᾶλλον ἢ ὁδηγεῖται ἄνω τῆς κλίμακος, εἰς τὸ καλλίτερον τῆς οἰκίας δωμάτιον. Μετὰ μικρὸν φλὸξ φαιδρὰ σπινθηρακίζει ἐν τῇ ἑστίᾳ, κομίζεται πλησίον αὐτῆς ἓν ἀνάκλιντρον, καὶ ἡ Λουκία, ἀποδυθεῖσα τὸ περιώμιόν της καὶ τὴν διάβροχον ἐσθῆτά της, κατακλίνεται ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων καὶ καλύπτεται πανταχόθεν ἵνα θερμανθῇ καὶ ἡσυχάσῃ. Ἡ Σπεράντσα κύπτει τρυφερῶς ἐπὶ τὴν ἀγαπητήν της κυρίαν, θωπεύει καὶ φιλεῖ ἀλληλοδιαδόχως τὰς ψυχρὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τῆς ὑποκομήσσης, σπογγίζει καὶ λειαίνει καὶ φιλεῖ τοὺς ὑγρούς της ὡραίους πλοκάμους, καὶ μειδιᾷ ἀδιακόπως, καὶ φλυαρεῖ, καὶ εὐλογεῖ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν καὶ τὴν Παναγίαν.

Ἡ Λουκία ᾐσθάνθη ἑαυτὴν ἀναγεννωμένην ἐν μέσῳ τῆς εὐεργετικῆς ἐκείνης ἀτμοσφαίρας τῆς πλήρους ἀφοσιώσεως. Ἐνῷ δὲ πίνει βραδέως τὸ τεῖόν της, ὅπερ τῇ φαίνεται νέκταρ, ζωογόνος τις συναίσθησις εὐεξίας κατακλύζει τὴν καρδίαν της καὶ ὅλην τὴν καταπεπονημένην αὐτῆς ὕπαρξιν. Ἀπὸ μακροῦ ἀληθῶς δὲν εἶχε παρακαθίσει εἰς τοιαύτην εὐτυχίαν· ἀπὸ ὀκτὼ ἤδη ἐτῶν ἐπείνα ἡ ψυχή της. Ἅπασα ἡ αἴγλη τῆς κοινωνικῆς θέσεως καὶ τοῦ πλούτου, πᾶσαι αἱ ἀπολαύσεις, ἃς παρέχει ἡ θωπευομένη ματαιότης,δὲν εἶχον δώσει εἰς αὐτὴν τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ὥρας ἐκείνης. Ὑπάρχουσι, δόξα τῷ Θεῷ, εὐτυχίαι,ἃς οὔτε ἡ δόξα δωρεῖ οὔτε ὁ πλοῦτος ἀγοράζει.

Ἡ Λουκία διηγήθη εἰς τὴν Σπεράντσαν τὴν εἰς Βορδιγέραν μετάβασίν της, καὶ τὴν κατάπληξιν ἣν ᾐσθάνθη ἰδοῦσα τὰς ἐπελθούσας ἐκεῖ μετὰ τὴν ἀναχώρησίν της μεταβολάς, καὶ τὴν λύπην της, ὅτε ἤκουσεν ὅτι εἶχεν ἀναχωρήσει ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος.

— Δι' αὐτὰ ὅλα θὰ ὁμιλήσωμεν αὔριον, καλή μου κυρία, εἶπεν ἡ Σπεράντσα, βλέπουσα ὅτι ἐβάρυνον τὰ βλέφαρα τῆς Λουκίας, ἀφοῦ ἀναπαυθῆτε, καθὼς ἐλπίζω, ἀπόψε. Τόρα μόνον θὰ σᾶς εἰπῶ, ὅτι ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ εἶνε ἀκόμη ἐκεῖ· ἦτον τοὐλάχιστον πρὸ δύο μηνῶν. Ἡ κυρία Ἐλεονώρα ἔλαβε γράμμα του καὶ ἠμπορεῖ νὰ σᾶς διηγηθῇ δι' αὐτὸν χίλια πράγματα. Ἠκούσαμεν νὰ λέγουν, ὅτι ἔγεινεν εἰς τὴν Σικελίαν μεγάλη ἐπανάστασις, καὶ ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐπολέμησεν ἡρωϊκά. Ἔγεινε καὶ εἰς τὴν Σαρδηνίαν μία, καὶ μία ἄλλη ἐδῶ, καὶ μία ἄλλη εἰς τὸ Ῥοκεβρούν. Ὁ Βαττίστας ἦτον ἐπὶ κεφαλῆς—ἔτσι νὰ ζήσω—καὶ θὰ γίνῃ ἀξιωματικὸς τῆς ἐθνοφυλακῆς. Ὁ διοικητὴς τοῦ Σὰν-Ῥέμο ἔφυγε. Τόρα πλέον δὲν θὰ ἔχωμεν διοικητάς, καθὼς λέγουν, καὶ οἱ καραβινοφόροι δὲν θὰ ἦνε πλέον μεγάλοι καὶ τρανοί.—Ἔγεινε καὶ εἰς τὸν τόπον σας ἐπανάστασις; ἠρώτησε συμπεραίνουσα ἡ Σπεράντσα,δι' ἤθους ἐμφαίνοντος ἐκ προοιμίων πεποίθησιν περὶ τοῦ πράγματος.

— Ὄχι, δόξα τῷ Θεῷ! εἶπε μειδιῶσα ἡ Λουκία.

— Δὲν ἔγεινε ἐπανάστασις; ὑπέλαβε μετ' ἀθυμίας σχεδὸν ἡ Σπεράντσα. Ἀλλὰ σεῖς δὲν ἔχετε καὶ διοικητὰς εἰς τὸν τόπον σας, προσέθηκεν οἱονεὶ ἐξηγοῦσα τὸ πρᾶγμα.

Οὕτω δέ, ἐνῷ ἐξέδυε τὴν Λουκίαν, ἡ Σπεράντσα, καίτοι φρονίμως εἶχεν ἀποφασίσει νὰ ἀναβάλῃ εἰς τὴν αὔριον πᾶσαν ὁμιλίαν, διηγεῖτο ὅσα περισσότερον ἠδύναντο νὰ ἐνδιαφέρωσι τὴν ὁδοιπόρον.Ἡ Λουκία,ηὐχαριστημένη ὅτι δὲν εἶχον χαθῆ τὰ ἴχνη τοῦ ἰατροῦ, ἀπεκοιμήθη καὶ ὠνειρεύθη ὅλην τὴν νύκτα κυανᾶς θαλάσσας, πορτοκαλλέας εὐώδεις καὶ περιπάτους μετὰ τοῦ ἰατροῦ ἐν τῷ μικρῷ κήπῳ τοῦ πανδοχείου.

[Ἕπεται συνέχεια]

Digitized by Google

[Τὴν ἑπομένην ἱστορικὴν μελέτην μετεφράσαμεν ἐκ τοῦ συγγράμματος Culturhistorische Bilder aus Boehmen τοῦ ἐν Πράγῃ Josef Svatek, ἐν ᾧ περιέχονται διάφοροι πραγματεῖαι ἱστορικαί, ἃς εἶχε δημοσιεύσει ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Πράγης (Prager Zeitung). Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἡ προκειμένη πραγματεία φέρει τίτλον «Ein griechischer Abenteurer in Prag»]. A. M.

ΤΥΧΟΔΙΩΚΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΕΛΛΗΝΟΣ

ἐν Πράγῃ.

Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, ἡ σπουδὴ τῆς ἀρχαίας φιλολογίας, μεταδοθεῖσα εἰς τὴν Δύσιν διὰ τῶν εἰς αὐτὴν διασκορπισθέντων Ἑλλήνων λογίων τοῦ Βυζαντίου, οἵτινες πανηγυρικῶς ἐγένοντο δεκτοί, συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πρόοδον τῶν ἐκεῖ κοινωνιῶν· αὕτη ἐν μὲν τῇ Ἰταλίᾳ ἐξωμάλυνε τὴν ὁδὸν τῆς *Ἀναγεννήσεως*, ἐν δὲ τῇ Γερμανίᾳ τὴν τῆς *Ἀναμορφώσεως*, ἐπιβοηθήσασα καὶ ἐπιρρώσασα τὰς ἐθνικὰς τάσεις, ὧν αὗται ἦσαν ἀπόρροια. Παράδοξον ὅμως ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέλει φανῆ ὅτι, εἰς Βοεμίαν ἡ φιλολογία εἰσελθοῦσα, ἐκηρύχθη ἀντίπαλος τῶν ἐθνικῶν τάσεων.

Τὴν φαινομένην ταύτην ἀντίθεσιν διασαφηνίζει ἡμῖν ἀμέσως ἡ θέσις τῆς Βοεμίας καὶ τῆς Ῥώμης ὡς πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικά.

Ἐν Βοεμίᾳ πρὸ ἡμισείας ἑκατονταετηρίδος εἶχεν ἀρχίσει ἡ πραγμάτωσις εἰδικῶν φιλολογικῶν ζητημάτων, ὡς ὀνομαστὶ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πράγης ὡς παιδευτηρίου τεχνικοῦ, ὕστερον αἱ αναμορφωτικαὶ ἐργασίαι τοῦ Οὔσου, καὶ τέλος ἡ ἰσχυρὰ κίνησις τῶν Οὐσιτῶν, οἵτινες τοὺς Βοεμοὺς τοσοῦτο νικηφόρως διηύθυναν, ὥστε αὐτὸς ὁ Γεώργιος Ποδιέβραδος[1] ἀποτελεσματικῶς πρὸς τὴν Ῥώμην ἀντέστη, οὐ μόνον χορηγήσας εἰς τὴν Βοεμίαν ἐγχωρίαν διοίκησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐλευθερώσας ἀπὸ τῶν ἀποπνιγόντων αὐτὴν δεσμῶν τῆς σχολαστικῆς φιλοσοφίας, ὠθήσας οὕτω τοὺς ἐπιστήμονας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐλευθέρας ἐρεύνης.

Ἀλλ' ὅτε ἡ Ῥώμη καὶ ἡ ταύτῃ σύμμαχος Γερμανία ἐτράπησαν ἀμφότεραι ἔνοπλοι κατὰ τῶν Οὐσιτῶν τῆς Βοεμίας ἄνευ ἀποτελέσματος, ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν ἑνὸς τῶν διασημοτάτων ἀνδρῶν τῆς Ῥώμης ἡ ἐκ πρώτης ὄψεως παράδοξος φαινομένη σκέψις, νὰ καταπολεμήσῃ διὰ τῆς αναπτυσσομένης φιλολογίας πρῶτον τὰς ἐθνικὰς τάσεις τῆς Βοεμίας, καὶ εἶτα διὰ τῆς ἐκλατινίσεως τῶν λογίων αὐτῆς νὰ συντρίψῃ τοὺς Οὐσίτας.

Πατὴρ τῆς σκέψεως ταύτης, τῆς μετὰ μίαν ἑκατονταετηρίδα ἐπενεγκούσης τὴν ἐφετὴν ἐπίδρασιν, ἦτο ὁ Αἰνείας Σύλβιος Πικκολομίνης, ὁ βραδύτερον Πάπας Πίος Β', ὁ σφοδρὸς ἀντίπαλος τοῦ Γεωργίου Ποδιβράδου. Ὁ Σύλβιος ἐγίνωσκε καλῶς τὴν χώραν τῆς Βοεμίας καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως· διετήρει δέ, καὶ ὡς παπικὸς λεγᾶτος ἐν Βιέννῃ, σχέσεις ἐνεργοὺς μετὰ τῶν καθολικῶν προυχόντων καὶ λογίων τῆς χώρας. Πράγματι δὲ οἱ λόγιοι τῶν Βοεμῶν ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ διετέλουν ὄντες περὶ τὰ μέσα τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος νὰ ἐμπέσωσιν εἰς τὸν λατινισμόν· διότι τότε ὑπῆρχε μὲν ἐν τῇ χώρᾳ πλῆθὺς λατίνων ποιητῶν, ἀλλ' οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐθνικὸς ποιητής, ἐξαιρέσει τῶν στιχουργῶν τῶν ὁμοιοκαταλήκτων στίχων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων. Ἔτι δὲ κατὰ τὴν 15 ἑκατονταετηρίδα ἡ ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς Μολδαυΐαν καὶ Βλαχίαν εἰσαχθεῖσα φιλολογία ἐξηφάνισε τὸ αἴσθημα τῆς ἐθνότητος πολλῶν πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, ὧν ἡμεῖς μνημονεύομεν τοῦ Βοχουσλὰβ Χασσενστενίου καὶ Σιγισμούνδου Ῥουβὺ ἐκ Γελενί, οἵτινες τὸ αἴσθημα τῆς ἐθνότητος τοσοῦτον ἀπώλεσαν, ὥστε ὁ μὲν πρῶτος ὠνόμαζεν ἑαυτὸν Γερμανὸν (τοιοῦτος δὲ καὶ νῦν, οὐχὶ ἴσως ἀδίκως, χαρακτηρίζεται), ὁ δὲ δεύτερος κατέλιπε τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, καὶ ἔζησε μακρὰν αὐτῆς μέχρι τέλους τοῦ βίου, ὡς ἑκούσιος φυγάς. Καθόλου δ' εἰπεῖν οἱ φιλολόγοι ἐκείνου τοῦ χρόνου ἠσπάζοντο τὸν κοσμοπολιτισμόν, ἀποκρούοντες πᾶσαν ἐθνικὴν διάκρισιν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ τῶν γραμμάτων, ἥτις, ὡς πρὸς τὴν ἀμοιβαίαν ὑποστήριξιν, ὡμοίαζέ πως τῇ μασσονίᾳ τῶν ἡμετέρων χρόνων. Ἀνεγνώριζον δὲ εἰς τὴν φιλολογίαν πρωτεύουσαν γλῶσσαν τὴν λατινικήν.

Τὸν κίνδυνον τοῦτον τῆς καταστροφῆς τῆς ἐθνότητος τῶν Βοεμῶν κατέστησαν καταληπτὸν οἱ Οὐσῖται (Utraquisten) καὶ οἱ Βοεμοὶ Ἀδελφοί, δύο αἱρέσεις, αἵτινες ἠγωνίσθησαν πρὸς ἀποσόβησιν αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ οὐσιτικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πράγης ἀπεβλήθησαν ἐντελῶς οἱ φιλόλογοι, οἵτινες ἦσαν τὸ πλεῖστον καθολικοί, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος ἔδειξαν τοσοῦτον μῖσος κατὰ τῶν κλασσικῶν, ὥστε ἀπέκλεισαν ῥητῶς πάντας τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν ἐκ τῆς ἀνωτέρας παιδεύσεως.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χασσενστενίου, τοῦ διασημοτάτου καὶ ἀξίου θαυμασμοῦ ἡγέτου τῆς κλασσικῆς φιλολογίας ἐν Βοεμίᾳ, ἐπῆλθε μικρά τις ἀνάπαυλα πρὸς καλλιτέραν μαίευσιν τῆς γνώμης τοῦ Πικκολομίνη. Καὶ πρῶτον ἐπὶ Φερδινάνδου Α' ἀνεφάνη ἡ φιλολογικὴ κίνησις σφοδροτέρα, ὑποστηριχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Χοδεγιόβσκη, πλουσίου ἄρχοντος, μιμητοῦ γενομένου τῶν Ἰταλῶν Μεδίκων.

Οὗτος συνήθροισε περὶ αὐτὸν πολλοὺς λογίους, οἵτινες μόνον ἐπὶ τῶν κλασσικῶν συγγραφέων ὡρκίσθησαν νὰ διατρίβωσιν· ὑπὲρ τῆς διδασκαλίας τούτων ἔδωσε κληροδοτήματα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ διηυκόλυνε τὴν ἔκδοσιν φιλολογικῶν συγγραμμάτων, ὧν ὁ ἀριθμὸς καθ' ἑκάστην ηὔξανεν (ἐπὶ τοῦ Χασσενστενίου ἔτι). Ἐν ἑνὶ λόγῳ περὶ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος, ὅτε οἱ Ἰησουΐται εἰς Βοεμίαν ἀνεφάνη-

1. Βασιλεὺς Βοεμίας (1420-1471).

Digitized by Google

σαν καὶ ὑπεστήριξαν τὰς προσπαθείας τῶν φιλολόγων, ἐφάνη τὸ σχέδιον τοῦ Πικκολομίνη ἄγον πρὸς ἐντελῆ νίκην. Ἡ σπουδὴ τῆς λατινικῆς, τῆς ἑβραϊκῆς κατεπίεζε βαρέως τὰς ἐθνικὰς ἠθικὰς δυνάμεις τῆς Βοεμίας· καὶ κατὰ τὰ πρῶτα μὲν ἔτη μόνον ὡς πρὸς τοὺς τύπους καὶ τὴν γλῶσσαν ἐπέδρασε τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον φανερῶς κατεδείχθη ὅτι ἐν Βοεμίᾳ πολλοὶ τῶν πολιτῶν δυνάμενοι ν' ἀναγινώσκωσι τὸν Ὅμηρον καὶ Βιργίλιον ἐν τῇ πρωτοτύπῳ γλώσσῃ, καθυστέρουν τοσοῦτον περὶ τὴν συναίσθησιν τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐθνότητος, ὥστε αὐτὴ ἐπὶ τῶν ἐπελθόντων θρησκευτικῶν ἀγώνων, κατὰ τὰς δύο πρώτας δεκαετηρίδας τῆς 17 ἑκατονταετηρίδος, ἐντελῶς εἶχεν ἐκλίπει ἐκ τοῦ Βοεμικοῦ λαοῦ.

Ὑπῆρχον ἤδη ἐν Πράγῃ ἄνδρες πρὸς πρόληψιν τοῦ κινδύνου, ὡς οἱ λόγιοι οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην Χοδεγιόβσκην, οἵτινες ἀπετέλουν τὴν «Sodalitas literaria», φιλολογικὴν ἑταιρίαν, ἱδρυθεῖσαν ἐν Πράγῃ ἐκ καθηγητῶν καὶ ἄλλων λογίων, κατὰ τὸν τύπον τῆς ὑπὸ τοῦ Κονράδου Κέλτες ἱδρυθείσης ἐν Βιέννῃ φιλολογικῆς ἑταιρίας, ἀλλ' οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν τούτων ἦτο τόσον προορατικός, ὥστε ν' ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τῆς καταστροφῆς τῆς ἐθνότητος τῆς Βοεμίας. Οὗτοι μετὰ ζήλου ἐπεμελοῦντο μόνον τῶν κλασσικῶν μελετῶν, προσείλκυον τὴν νεολαίαν, καὶ ἐθριάμβευον εὐκόλως ὡς ἄνδρες τῶν γραμμάτων κατὰ τῶν Οὐσιτῶν, τῶν σχολαστικῶν, οἵτινες εἰς τὰ σχολεῖα παρέδιδον ἐν τῇ vernacula lingua (ἐγχωρίᾳ γλώσσῃ), ὡς ἀπεκάλουν τὴν βοεμικὴν χλευαστικῶς, τοῦ Χασσενστενίου ἐπὶ κεφαλῆς ὄντος, οἱ φιλόλογοι τῆς κλασσικῆς φιλολογίας.

Εἷς τῶν ἐνθερμοτέρων θιασωτῶν τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος ἦτο ὁ μάγιστρος Ματθαῖος Κολλῖνος, ὃς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παρέδιδε τὸν Ὅμηρον. Οὗτος ἔνθους ζηλωτὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐξήσκει ἐπὶ τῆς σπουδαζούσης νεολαίας ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν, ἣν δυσαρέστως ἔβλεπον οἱ Οὐσῖται· συνεπλάκη δὲ εἰς ἔριδας πρὸς τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ, ὧν τὰς περιωρισμένας θεωρίας κατεπολέμει διὰ δηκτικῶν ἐπιγραμμάτων καὶ σατυρικῶν ποιημάτων, μέχρις οὗ, προβὰς μέχρι ῥήξεως, ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὴν διδασκαλίαν ἐπὶ τῇ καταμηνύσει αὐτῶν εἰς τὴν ἀκαδημαϊκὴν Σύγκλητον. Ὁ Κολλῖνος δὲν ἐταράχθη τὸ παράπαν ἐκ τούτου εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῶν φιλολογικῶν ἐργασιῶν του, ἀλλὰ συνέστησεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἣν αὐτῷ ὁ Μαικήνας Χοδεγιόβσκης ἐδωρήσατο πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἀγώνων του, δύο τάξεις παραδόσεων, ἐν αἷς κατὰ Κυριακὴν εἰς πολυάριθμον ἀκροατήριον ἡρμήνευε τοὺς κλασσικούς. Ἐν γένει δὲ περὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἀνέπτυξε τοιαύτην δραστηριότητα, ὥστε, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χοδεγιόβσκη, ἀπετέλεσε τὸ κέντρον τῶν φιλολόγων καὶ ἑλληνιστῶν τῆς Πράγης. Ὁ οἶκός του ἦτο ὁ ἱστορικῆς μνείας ἄξιος «Ἀγγλικὸς κῆπος» ἐν τῷ παλαιῷ ἄστει τῆς Πράγης, ἐν ᾧ ὁ φαρμακοποιὸς τοῦ Καρόλου Δ' μάγιστρος Ἄγγελος ἐκ Φλωρεντίας συνέστησε τὸν πρῶτον βοτανικὸν κῆπον τῆς Εὐρώπης.

Ὁ ἔνθους οὗτος τοῦ Ὁμήρου ζηλωτὴς εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τοιούτου ἔρωτος πρὸς τὴν ἑλληνικήν, ὥστε καὶ μετὰ τοῦ ὑπηρέτου του συνδιελέγετο εἰς τὴν ἰωνικήν· οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, οἵτινες τυφλῶς ὑπήκουον εἰς τοὺς λόγους τοῦ διδασκάλου των, προέβησαν εἰς ἐξελλήνισιν καὶ αὐτῶν τῶν οἰκογενειακῶν ὀνομάτων των· οὕτως ὁ Cernowlasek ὠνομάσθη Μελάντριχος, ὁ Bodlak Παλίουρος, ὁ Orech Καρίων κτλ.

Ἐν τοιούτῳ ἔρωτι πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν διάγων τὸν βίον ὁ Κολλῖνος, ἀληθῶς ἐξεπλάγη ὅτε ἡμέραν τινὰ τοῦ θέρους τοῦ 1565 ἔλαβεν ἐξ Ἰταλίας ἐπιστολήν, δι' ἧς *Ἰάκωβός τις Ὀλυμπιδάριος Παλαιολόγος*, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν ἑαυτὸν ἀπόγονον τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀτυχοῦς βυζαντίνου αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ἀνήγγειλε τὴν ταχεῖαν ἔλευσιν αὐτοῦ εἰς Πράγην, καὶ ἐπεζήτει τὴν φιλοξενίαν τοῦ κορυφαίου τῶν Βοεμῶν φιλελλήνων.

Τὸ ἄγγελμα τοῦτο ἐπροξένησε τῷ Κολλίνῳ μεγίστην χαράν, διότι ἔμελλε ν' ἀκούσῃ τὴν γλῶσσαν τοῦ Ὁμήρου ἐκ στόματος συμπολίτου τοῦ τυφλοῦ πατρὸς πάντων τῶν ποιητῶν· καθότι ὁ ἐπιστείλας ἔλεγεν ὅτι κατήγετο ἐκ Χίου, τῆς κλασσικῆς ἐκείνης νήσου, ἥτις κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν ἀρχαίων, ἐθεωρεῖτο ὡς ἀληθὴς πατρὶς τοῦ μεγάλου Ἕλληνος ῥαψῳδοῦ, ἐν ταύτῃ δ' ἔτι καὶ νῦν δεικνύεται τὸ κάθισμα τοῦ Ὁμήρου καὶ ἡ πηγὴ ἐξ ἧς ἔπινεν. Ἔβλεπε δ' ὁ Κολλῖνος ἐλθοῦσαν τὴν περίστασιν νὰ διδαχθῇ τὴν ἰωνικὴν ἐν ἁπάσῃ αὐτῆς τῇ γνησιότητι, καὶ νὰ γίνῃ οἰκεῖος καὶ φίλος ἑνὸς τόσον διακεκριμένου ἀνδρός, ὅστις ἦτο πάντως ὁ τελευταῖος βλαστὸς τῆς γενεᾶς τῶν Παλαιολόγων. Τὸ γεγονός, ὅτι ὁ οἶκος τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Παλαιολόγου εἶχεν ἐκλίπει κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν τῷ 1502, ἦτο ἐντελῶς ἄγνωστον εἰς τὸν μάγιστρον, κατὰ τὰς τότε οὐχὶ ἀκριβεῖς γνώσεις τῆς γενικῆς ἱστορίας· Οὕτω δ' ἐπέτυχεν ὁ ἄγνωστος Ἕλλην εὐκόλως νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Βοεμὸν λόγιον, καὶ νὰ ἑλκύσῃ ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τὴν εὔνοιάν του. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὁ Κολλῖνος εἶχεν ἀμφιβολίαν τινὰ εἰς τὰ λεγόμενα τοῦ Ἕλληνος, αὕτη ἤθελε διασκεδασθῆ μετ' ὀλίγον· διότι ὁ Ὀλυμπιδάριος Παλαιολόγος ἑβδομάδας τινὰς μετὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐπιστολῆς του ἀφίκετο εἰς Πράγην, καὶ προσελθὼν αὐτοπροσώπως εἰς τὸν μάγιστρον ἐκέρδησε τὴν εὔνοιαν καὶ τούτου καὶ τῶν συναδέλφων του διὰ τοῦ ἐπιβάλλοντος ἐξωτερικοῦ παραστήματος καὶ τοῦ ἱπποτικοῦ ἤθους, ἅτινα ἐμαρτύρουν ἄνδρα εὐγενοῦς καταγωγῆς. Πλὴν τούτου δέ, ἐν Βιέννῃ, ὅπου διέτριψεν ἐπὶ βραχὺ εἰς Βοεμίαν πορευόμενος, ἔτυχε μεγάλης προστασίας· διότι ἐπὶ τῇ συ-

Digitized by Google

στάσει τοῦ Νικολάου Βάλτερ, γραμματέως τοῦ αὐτοκράτορος, ἑνὸς τῶν ἐνθερμοτάτων ἠγητόρων τῆς κλασσικῆς φιλολογίας, ἐχορηγήθη αὐτῷ πλήρης προστασία ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ Β' ἀνὰ πάσας τὰς αὐστριακὰς χώρας.

Ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις διατελῶν ὁ Παλαιολόγος, δῆλον ὅτι ἔτυχε κατὰ τὴν ἄφιξίν του εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Βοεμίας λαμπρᾶς ὑποδοχῆς, ὁ δὲ μάγιστρος Κολλῖνος, ὁ διὰ τῆς ἐπισκέψεως ἀπογόνου τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου πρὸ πάντων τιμηθείς, ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν του ἀνοικταῖς ἀγκάλαις, καὶ παρεχώρησε πολλὰ δωμάτια διεσκευασμένα πρὸς κατοικίαν τοῦ ἐπισήμου ξένου. Περιφανὴς ὁμήγυρις πολιτῶν προσελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον τοῦ μαγίστρου προσεφώνησε τῷ Ἕλληνι, καὶ τὸ ἄνθος τῶν φιλολόγων ἔδραμεν ἐκεῖ, ὅπως συνδιαλεχθῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τὴν ἀφήγησιν περὶ τῶν ἑλληνικῶν πεδίων καὶ τῶν τόπων τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

Ὁ Ὀλυμπιδάριος Παλαιολόγος ἔζη ἐν ταύτῃ τῇ ἀναστροφῇ ὡς πρίγκιψ, καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀφίξεως ὁ πολυθαύμαστος ἥρως τῆς κοινωνίας τῆς Πράγης, ἥτις κατ' οὐδὲν ὑπελείφθη περὶ τὴν φιλοφροσύνην καὶ λατρείαν. Ἡ μετ' αὐτοῦ συνδιάλεξις ἐπὶ θεμάτων τῆς κλασσικῆς φιλολογίας κατέστη τοῦ συρμοῦ, καὶ κατέπνιξεν ἐπί τινα χρόνον τὰς θρησκευτικὰς συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι τότε ἦσαν τὸ ὑποκείμενον τῆς ὁμιλίας τῆς ἡμέρας.

Τὴν αὐτὴν συμπεριφορὰν ἔδειξε καὶ τὸ ὡραῖον φῦλον εἰς τὸν κομψὸν αὐτὸν Ἕλληνα, ὅστις, ἐν ἀκμῇ ἡλικίας διατελῶν, ἐθεωρεῖτο διά τε τὸ γένος καὶ τὰς τύχας τοῦ βίου ἀληθὴς ἥρως μυθιστορίας, ἐπεθύμει δὲ μαγευθὲν νὰ δεσμεύσῃ αὐτὸν διὰ παντὸς εἰς Πράγην. Αἱ ἀφηγήσεις ὅμως τοῦ Παλαιολόγου ὡς πρὸς τὸ παρελθὸν αὐτοῦ ἐπλάσθησαν κατόπιν, ὅπως αὐξήσωσι τοσοῦτον τὸ ὑπὲρ τούτου διαφέρον.

Ὁ Παλαιολόγος διηγεῖτο ὅτι, μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ οἰκογένεια τοῦ πεσόντος τελευταίου αὐτοκράτορος τῶν Ἑλλήνων κατέφυγεν εἰς Χίον, ἥτις ὑπὸ τοὺς Γενουαίους διετήρησε τὴν αὐτονομίαν της ἐπὶ πολύ. Ἀλλ' αὐτόθι οἱ ἀπόγονοι τῶν Παλαιολόγων ἐγένοντο ἀμέσως ὕποπτοι εἰς τοὺς παρὰ τὴν Σμύρνην Τούρκους, καὶ ὅπως ἀποφύγωσι τὴν ἀπειλουμένην σφαγὴν κατέλιπον τὸ τελευταῖον ἐκεῖνο ἄσυλον τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, καὶ διεσκορπίσθησαν τῇδε κἀκεῖσε. «Ὁ πατήρ μου Συμεὼν κατέφυγε μετ' ἐμοῦ καὶ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ μου Γαβριὴλ εἰς Ῥώμην, ἔνθα ἤλπιζε νὰ εὕρῃ εὐμενῆ φιλικὴν δεξίωσιν παρὰ τοῖς θιασώταις τῆς ἐπιστήμης, διότι καὶ αὐτὸς ἦτο λόγιος καὶ γνώστης ἀκριβὴς τοῦ Ὁμήρου. Μόνον δ' ἐπὶ τῇ ἐξωμοσίᾳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὑπεσχέθησαν αὐτῷ προστασίαν καὶ ὑποστήριξιν εἰς τὴν αἰωνίαν πόλιν τῆς Ῥώμης· καὶ οὕτω ἐξαναγκασθεὶς ὁ πατήρ μου ἐν ᾗ θέσει περιῆλθεν ἠσπάσθη τὰ δόγματα τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν δύο υἱῶν του.

«Ἐγὼ μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν μου ἐξηναγκάσθην νὰ καταταχθῶ εἰς τὸ τάγμα τῶν Δομινικανῶν, καὶ περιβληθῶ τὸν μοναχικὸν μανδύαν, ὡς προηγουμένως εἶχε πράξει ὁ ἀδελφός μου. Ἐπάτησα τὰς βαθμίδας τοῦ μοναστηρίου ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μετὰ τοῦ κόμητος Μιχαὴλ Γκισλιέρι, τὰ νῦν καρδιναλίου, ὃς βεβαίως θέλει φέρει τὴν παπικὴν τιάραν ἐπὶ κεφαλῆς, κατὰ προφητείαν παιδιόθεν αὐτῷ ῥηθεῖσαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀδελφός μου, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν, ὡς πάντες οἱ ἐξωμόται, καθολικὸς θρησκομανής, ἀνέβη κατὰ μικρὸν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ διοικητοῦ τοῦ τάγματος τῶν Δομινικανῶν. Εἰς ἐμὲ τοιαύτη τύχη δὲν ἐπένευσε· καὶ ἐπειδὴ κρύφα διετήρουν ἐν ἐμοὶ ζωηρὰς τὰς παραδόσεις τῆς οἰκογενείας μου καὶ τῆς πατρίδος, κατέλιπον μιᾷ νυκτὶ τὸ μοναστήριον καὶ ἐτράπην εἰς τὴν ξένην, ὅπως γνωρίσω χώρας καὶ λαούς, καὶ ἐπαυξήσω ἔτι μᾶλλον τὰς γνώσεις μου ἐν ταῖς Ἀκαδημίαις. Ἐπεσκέφθην τὴν Πολωνίαν, Γερμανίαν, καὶ Γαλλίαν, καὶ εἰσῆλθον μετὰ πολυετῆ ἀπουσίαν εἰς Ἰταλίαν, ὅπως ἐκεῖ ἐργασθῶ ὡς ἀναμορφωτὴς κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Οὔσου καὶ Λουθήρου. Ἀλλ' αἴφνης ἠγέρθησαν κατ' ἐμοῦ ἀπειλαὶ ὑπὸ τῶν περὶ τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν· ἔπρεπε νὰ τραπῶ εἰς φυγήν, καὶ διηύθυνα τὰ βήματά μου δι' Αὐστρίας καὶ Βιέννης εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Οὔσου καὶ Ῥοκυκάνα, οἵτινες ἀμφότεροι μεγάλοι ἄνδρες πρῶτοι ἐπρότειναν τὴν ἐπιθυμητὴν ἕνωσιν καὶ ἀνάμιξιν τῆς Οὐσιτικῆς ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς. Ὥστε ἐν Βοεμίᾳ, καὶ δὴ ἐν τῇ ἕδρᾳ ταύτῃ τῶν Μουσῶν, ἐλπίζω νὰ εὕρω δευτέραν πατρίδα, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν βιώσω ἐν τῇ καλλιεργείᾳ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς διαδόσεως τῶν φιλολογικῶν ἰδεῶν».

Πάντα τὰ μέλη τῆς **Sodalitas literaria** παρέσχον τῷ Παλαιολόγῳ συνδρομήν, ὁ δὲ μάγιστρος Κολλῖνος ἐφρόντιζε περὶ τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν του, αἵτινες παρ' ἐλπίδα διὰ τὸν Ἕλληνα μετ' ὀλίγους μῆνας λαμπρῶς ἐπληρώθησαν, διότι ὁ Παλαιολόγος ἐκέρδησε τὴν εὔνοιαν τῆς θυγατρὸς τοῦ πρὸ μικροῦ θανόντος γραμματέως τῆς Βουλῆς Μαρτίνου Κουθενίου ἐκ Σπρίμπεργ, ἐξόχου συγγραφέως καὶ στενωτάτου φίλου τοῦ Κολλίνου, ὁ ὁποῖος πλὴν πολλῶν οἰκιῶν ἐν τῇ πόλει κατέλιπε καὶ ἄλλην σημαντικὴν περιουσίαν. Ἡ νέα Ἁγνή, ἡ θυγάτηρ τοῦ πατρικίου, ἥτις, ὡς πολλαὶ ἄλλαι κυρίαι, μετεῖχε τῶν συναναστροφῶν καὶ ἦτο θαυμαστὴς τοῦ ἐπισήμου Ἕλληνος, ἦτο λαμπρὸν εὕρημα διὰ τὸν Παλαιολόγον, διὸ καὶ οὗτος προσεπάθησε νὰ ἀγρεύσῃ αὐτὸν τὸν χρυσοῦν ἰχθύν, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν εὔνοιαν τῆς κόρης, ἥτις φλεγομένη ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ γίνῃ σύζυγος ἀπογόνου τῶν Καισάρων, ταχέως

Digitized by Google

ἐπρότεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα καὶ ἔδωκε τὰ πλούτη. Τὸ κυριώτατον μέρος τῶν τελευταίων συνέκειτο ἐξ οἰκίας κειμένης εἰς τοὺς «Τέσσαρας κύλικας», καὶ παρακειμένης τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Δομινικανῶν ἐν τῷ παλαιῷ ἄστει τῆς Πράγας· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπίλοιπος περιουσία τῆς Ἁγνῆς ἀπετέλει μέγα ποσόν.

Ἡ κατοικία φυγάδος Δομινικανοῦ παρὰ μονὴν Δομινικανῶν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ κακὸς οἰωνός, οὐχ ἧττον ὁ Παλαιολόγος ἐν πλήρει εὐτυχίᾳ παρὰ τῇ νέᾳ αὐτοῦ συζύγῳ κατῴκησε τὴν νέαν οἰκίαν, καὶ μεγάλως τιμώμενος ἐν Πράγῃ ἔζη ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐφροσύνῃ, ὧν τέως ἐστερεῖτο κατὰ τὸν πολυκύμαντον καὶ ἄστατον αὐτοῦ βίον. Ὡς ἐγκατεστημένος Πραγῆνος ἀπήλαυεν ἀσφαλείας προστατευτικῆς κατὰ τῶν ἐπιβουλῶν τῶν ἐχθρῶν του, μεγαλειτέρας πασῶν τῶν προφυλάξεων, ἃς μέχρι τοῦδε μετεχειρίζετο πρὸς ἀποφυγὴν τῶν μυστικῶν ἐπιθέσεων τῶν ῥαβδούχων τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως τῆς Ῥώμης. Ἀκριβῶς δὲ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ν' ἀποκτήσῃ τὴν προστασίαν ταύτην διὰ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου τῆς πρωτευούσης τῆς Βοεμίας ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Πράγην, ἐν ᾗ τόσον ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του, ὅσον οὐδὲ κατ' ὄνειρον ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ. Οἱ νόμοι τοῦ τόπου, ὃν ὠνόμαζε δευτέραν αὐτοῦ πατρίδα, πρὸς δὲ τὰ προνόμια τοῦ παλαιοῦ ἄστεως τῆς Πράγης, ὧν καὶ αὐτὸς ἐγένετο διὰ τοῦ γάμου του μέτοχος, ἡ εὔνοια τόσων ἐπισήμων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐθεώρουν τιμὴν νὰ καταλογίζωνται ἐν τοῖς φίλοις αὐτοῦ, διεσκέδαζον παρ' αὐτῷ πάντα ἐνδοιασμὸν περὶ τῆς ἀσφαλείας του, ὃν οἱ προορατικοὶ φίλοι του ἐξέφραζον, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄγρυπνον ὄμμα τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως, ὅπερ ἠδύνατο νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ νέον αὐτοῦ καταφύγιον.

Τῆς εὐτυχίας ταύτης, τῆς τοσοῦτον ἐπιζήλου, δὲν ἀπήλαυσεν ἐπὶ πολύ, διότι τῇ 4 Ἰουνίου τοῦ 1566 ἔλαβε τὴν λυπηρὰν ἀγγελίαν ὅτι ὁ μάγιστρος Κολλῖνος προσβληθεὶς ὑπὸ αἰφνιδίας ἀποπληξίας ἀπεβίωσε. Διὰ τοῦ θανάτου τούτου ἀπώλεσε τὸν ἐνθερμότερον αὐτοῦ οἰκεῖον καὶ μᾶλλον ἀφωσιωμένον φίλον, καὶ προῃσθάνετο ὅτι ὁ τάφος τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου προμάχου τῆς κλασσικῆς φιλολογίας, τοῦ ταφέντος ἐν τῷ περιωνύμῳ ναΐσκῳ τῆς Βηθλεέμ, ἤνοιγε καὶ δι' αὐτὸν νέας ἀνάγκας καὶ νέας περιπετείας, ὧν μόλις ἀπηλλάγη· διὸ καὶ ὅσον σύμπας ὁ κόσμος τῶν γραμμάτων τῆς Πράγης κατελυπήθη ἐπὶ τῇ ἀνελπίστῳ ἀπωλείᾳ τοῦ κορυφαίου τῶν Βοεμῶν φιλολόγων, «τοῦ διδασκάλου καὶ πατρὸς τῶν ποιητῶν τοῦ αἰῶνός του» (ὡς ὠνόμαζεν αὐτὸν ὁ Λουπάκιος), τόσον ὁ Παλαιολόγος ᾐσθάνθη ἄλγος ἐπὶ τῇ ἀνεπανορθώτῳ ἀπωλείᾳ τοῦ ἀνδρός, ἥτις ἐστέρησεν αὐτὸν οὐ μόνον εἰλικρινοῦς φίλου, ἀλλὰ καὶ ἀληθινοῦ προστάτου.

Ὁ Παλαιολόγος ὀφείλων πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὸν Κολλῖνον, ἠθέλησε δημοσίᾳ καὶ διὰ τρόπου ἀσυνήθους τότε νὰ τιμήσῃ μονίμως τὴν μνήμην τοῦ τεθνεῶτος, καὶ καταδείξῃ εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ πρὸς ἐκεῖνον εὐγνωμοσύνην. Διὸ ἐν ἔτει 1566 ἀπηύθυνεν αἴτησιν εἰς τὸν Πρύτανιν καὶ τὴν Σύγκλητον τῆς ἀνωτάτης Σχολῆς τῆς Πράγης, δι' ἧς ἐζήτει, εἰ δυνατόν, τὴν συγκατάθεσίν των, ἵνα στήσῃ ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ τῆς Καρολινείου Σχολῆς, ὅ ἐστι ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου, ἀνάθημα μετ' ἐπιγραφῆς πρὸς τιμὴν τοῦ μαγίστρου Ματθαίου Κολλίνου, ὡς εἴθιστο ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς πανεπιστημίοις[1]. Ἀλλ' οἱ καθηγηταί, οἵτινες δὲν εἶχον λησμονήσει τόσον ἐνωρὶς τὰ δηκτικὰ ἐπιγράμματα τοῦ Κολλίνου, καὶ οἵτινες πλὴν τούτου καὶ δὲν ἠρέσκοντο εἰς τοιοῦτον τιμητικὸν δεῖγμα, τέως ἀσύνηθες ἐν Πράγῃ, εἰς τὸν ποτὲ συνάδελφον αὐτῶν, ἠρνήθησαν τῷ Παλαιολόγῳ τὴν αἰτηθεῖσαν χάριν, καὶ ἔδειξαν ὅτι δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἐνοχλῇ αὐτοὺς διὰ τοιούτων παρακλήσεων.

Ὁ Παλαιολόγος δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες μετὰ τὴν πρώτην ἀποτυχίαν ῥίπτουσι τὰ ὅπλα, ἀλλά, πεποιθὼς εἰς τὰς σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀνωτάτης κοινωνίας τῆς Πράγης, ᾐτήσατο τὴν συνδρομὴν τῆς διοικήσεως πρὸς τοῦτο. Ἡ διοίκησις, σύμφωνος οὖσα πρὸς αὐτόν, ἀπέστειλε τῇ 8 Ἰανουαρίου 1567 ἔγγραφον, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπεστήριζε τὴν αἴτησιν, καὶ προσέθετεν ὅτι περιέμενε παρὰ τῶν καθηγητῶν πρὸς ἰδίαν αὐτῶν καὶ τῆς πατρίδος τιμὴν νὰ ὑποστηρίξωσι καὶ συνδράμωσι τὸν Παλαιολόγον, ὅπως εἰς τὸν ἀείμνηστον πεπαιδευμένον ἄνδρα στήσῃ ἐνεπίγραφον μνημεῖον ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ.

Διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀνεγνωρίζοντο μὲν αἱ μεγάλαι ὑπηρεσίαι τοῦ μαγίστρου Κολλίνου, ἀλλὰ καὶ ἐπετιμῶντο ἐλαφρῶς οἱ διαμαρτυρηθέντες καθηγηταί, διὰ τοῦτο ἡ Σύγκλητος πᾶν μέσον μετεχειρίσθη, ὅπως μὴ ἐνδώσῃ εἰς τὸν Παλαιολόγον. Μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου τῆς διοικήσεως, συνεφώνησαν ὅπως σταλῇ ἐπιτροπεία ἐκ δύο καθηγητῶν, τοῦ Γεωργίου Σουδὲτ καὶ Θωμᾶ Βοδνάνσκη εἰς τὸν Ἰωάννην Βαλδστάϊν, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγοντο τὰ τῶν σχολείων καὶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ζητήσωσι τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τοῦ πρακτέου. Ὁ Βαλδστάϊν ὅμως ὑπεδέξατο παρ' ἐλπίδα ψυχρῶς τὴν ἐπιτροπείαν, ἐπετίμησε τῶν καθηγητῶν τὴν ἀκατονόμαστον καὶ ἀνόητον ἀντίστασιν, μὴ περιποιοῦσαν αὐτοῖς πολλὴν τιμήν, καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς νὰ δώσωσι πέρας εἰς τὴν δοθεῖσαν διαταγήν, ἄλλως ἤθελε προβῇ εἰς σκληροτέραν τινὰ ἀπόφασιν.

Οἱ λόγοι οὗτοι καὶ ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Παλαιολόγου ἐνεποίησαν αἴσθησιν εἰς τοὺς καθηγητάς, οἵ-

1. Ὁ Παλαιολόγος τοῦτο λέγων εἶχεν ὑπ' ὄψιν εἰδικῶς τὸ μνημεῖον, ὅπερ ἕτερος ἐπίσης φυγὰς Παλαιολόγος τῷ 1472 ἔστησεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀποστόλων τῆς Ῥώμης εἰς τὸν Καρδινάλιον Βησσαρίωνα, φίλον αὐτοῦ καὶ προστάτην.

Digitized by Google

τινες ἐπὶ τέλους συνήνεσαν εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ μνημείου, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ προσέλθῃ ὁ Παλαιολόγος εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπως ἴδῃ τὴν θέσιν τοῦ μνημείου, θελήσῃ δὲ καὶ νὰ ἐπιδείξῃ τὴν χαραχθησομένην ἐπιγραφὴν εἰς τὴν Σύγκλητον, ἵνα ἐπιφέρῃ καὶ αὐτὴ γνώμην. Ὁ Παλαιολόγος, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ ἐξάρῃ τὴν νίκην του κατὰ τῆς ἀρχαίας βοεμικῆς συμμορίας τῶν καθηγητῶν, ἀπεδέχθη τοὺς ὅρους τούτους, μεθ' ὃ ἀμέσως ἔδωσεν εἰς τὸν λιθοξόον τὸ σχέδιον τοῦ μνημείου καὶ ἔστησεν αὐτὸ τῷ 1568.

Τὸ μνημεῖον ἀπετελεῖτο ἐξ ἐπιτυμβίου λίθου ἐξ ἐρυθροῦ μαρμάρου τοῦ Σλίβενερ, μήκους τριῶν πήχεων καὶ πλάτους δύο, μετὰ περιζώματος εἰς τὰς τέσσαρας πλευράς. Πρὸς τὰ ἄνω ἐξεικονίσθη ὁ τεθνεὼς Κολλῖνος, ἀναγινώσκων τὸν Ὅμηρον κάτω τῆς καθέδρας· ἐπὶ τοῦ εἰς χεῖράς του βιβλίου εἶχον ἐγγραφῆ ἑλληνιστὶ ἡ ἀρχὴ τῆς Ὀδυσσείας καὶ τὸ τέλος τῆς Ἰλιάδος, ἄνω δὲ τοῦ ἀπεικάσματος τούτου ἡ ἑλληνικὴ ἐπιγραφὴ «ἐν τοῖς ἄκροις ἡ νίκη». Ἐπὶ τῶν δύο δὲ πλευρῶν ἀνυψοῦντο κλάδοι δάφνης, ἔχοντες ἐπὶ ἑκάστου τῶν φύλλων ἀνὰ ἓν γράμμα· πάντα δὲ τὰ γράμματα συνενούμενα ἀπετέλουν τοὺς ἑπομένους στίχους· ἐν μὲν δεξιᾷ

Hoc tibi pro meritis posuit Colline Jacobus
Ille Palæologus, nobilis exilio.

(«Σοὶ τόδε κατ' ἀξίαν ἤγειρε, Κολλῖνε, ὁ Ἰάκωβος ἐκεῖνος ὁ Παλαιολόγος, ὁ πασίγνωστος ἐπὶ τῇ ἐξορίᾳ αὐτοῦ»).

Ἐν ἀριστερᾷ δὲ

Tu peregrinantem coluisti tempore iniquo,
Accipe amicitiae pignora grata meæ.

(«Σύ, ὃς ἐμοῦ τοῦ περιπλανωμένου ἐπεμελήθης ἐν χρόνῳ χαλεπῷ, δέχθητι τῆς ἐμῆς φιλίας εὐγνώμονα τεκμήρια»).

Κάτω δὲ ὑπῆρχε τέλος ἐκτεταμένη ἑλληνικὴ ἐπιγραφὴ ἡ ἑξῆς· «Ὁ Θεὸς ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει· Ματθαίῳ Κολλίνῳ Σοτερίνᾳ ἐκ Γουριμενσίου, φιλοξένῳ ἀνδρί, φίλῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ διδασκάλῳ τῆς ἑλληνικῆς, ἔστησε τὸ μνημεῖον τοῦτο ὡς δεῖγμα τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας ὁ Ἰάκωβος Ὀλυμπιδάριος Παλαιολόγος, φυγάς, γεννηθεὶς ἐν Χίῳ, παρανόμως ἐνώπιον δικαστηρίου ἐγκαλούμενος, πανταχόθεν διωκόμενος, καὶ εἰς Βοεμίαν ὡς φυγὰς προσελθών, ἔνθα ἔτι καὶ νῦν ζῇ ἐν δυσχερείαις, ἐν ἔτει 1568[1]».

Τὸ οὕτως ἀποτελεσθὲν μνημεῖον ἐστήθη ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ· ἀλλὰ κατὰ τὴν 17 ἑκατονταετηρίδα πιθανῶς μετεκομίσθη ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Καρολινείου Πανεπιστημίου, ὅπου εἶδεν αὐτὸ ὁ Βαλβῖνος[1]. Πρὸ πεντήκοντα δὲ ἐτῶν τὸ μνημεῖον τοῦτο, τὸ διὰ τῆς φθορᾶς τοῦ χρόνου καὶ τῆς μὴ καταλλήλου θέσεως αὐτοῦ ἐν τῇ αὐλῇ ἱκανῶς φθαρέν, φυλάσσεται ἐν τῷ προδρόμῳ τοῦ πρώτου πατώματος τῆς οἰκοδομῆς.

(Ἕπεται τὸ τέλος). Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

1. Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην τὴν ἑλληνικὴν μετεφράσαμεν, καθὼς καὶ τὰς ὀλίγας λέξεις τὰς ἑλληνικὰς τὰς ἄνω τοῦ μνημείου· ὁ συγγραφεὺς δὲν παρέθεσε τὸ ἑλληνικὸν κείμενον· δὲν ἠδυνήθημεν δὲ καὶ ἡμεῖς νὰ εὕρωμεν τοῦτο ἀλλαχοῦ. Τὸ σύγγραμμα τοῦ Βαλβίνου, περὶ οὗ ποιεῖται λόγον κατωτέρω, δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ. Σ. Μ.

1. Λόγιος Ἰησουίτης (1611-1689). Ἔγραψε πλὴν ἄλλων Epitome historica rerum Bohemicarum. Σ. Μ.

ΕΘΙΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ἐν Μάνῃ οὐχ ἧττον τῶν ἀνδρῶν καὶ πολλαὶ γυναῖκες διεκρίνοντο ἐπ' ἀνδρείᾳ, διὸ καὶ μεγίστου ἀπήλαυον σεβασμοῦ.

Μανιᾶτις γυνή, ἀναλαβοῦσα ἐν τῇ συμπλοκῇ τὰ ὅπλα τοῦ πεσόντος υἱοῦ της ἐφώνησεν αὐτῷ· «Κοιμοῦ, τέκνον μου· ἐγὼ κρατῶ τὴν θέσιν σου».

Τὰ ἐνδύματα τῶν ἐν πολέμῳ θνησκόντων ἐδεικνύοντο ἐν τῇ ἀγορᾷ εἰς τὰς μητέρας αὐτῶν, καταφαίνοντα ὅτι ἔπεσον πάντες ἐπὶ τοῦ στήθους φέροντες τὰς πληγάς· τὰ ὅπλα αὐτῶν ἐκαίοντο· ἀπηγορεύετο δὲ πᾶσα ἐξωτερικὴ καὶ θορυβώδης πένθους ἐπίδειξις.

Κατὰ πανάρχαιον ἐν τῇ Μάνῃ ἔθος οὐδεμία ἐγίνετο καταδίωξις τῶν ἡττηθέντων ἐχθρῶν. Ἐτηρεῖτο δ' ἴσως οὕτω ὑπαγόρευσίς τις τῆς πολιτικῆς, διότι οἱ κάτοικοι οὐδέποτε ἦσαν πολυάριθμοι, καὶ ὤφειλον νὰ ἀποφεύγωσιν ἀπεγνωσμένους ἀγῶνας.

Πρὸς τὴν ἐρώτησιν τῆς μανιατικῆς κατηχήσεως·—«Τίς εἶσαι;» ἡ ἐντελὴς ἀπάντησις εἶνε: «Ἐλεύθερος ἀνήρ».—«Ποῦ στηρίζεται ἡ ἐλευθερία σου;—«Εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν προγόνων μου». —«Ποῖοι ἦσαν οἱ πρόγονοί σου;» — «Σπαρτιᾶται». — «Ποῖα εἶνε τὰ καθήκοντα τοῦ Μανιάτου;»—«Σέβας πρὸς τοὺς γέροντας καὶ τὰς γυναῖκας, περίθαλψις τῶν γονέων, σκέψις πρὸ τῆς ὑποσχέσεως καὶ πίστις περὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ἐκδίκησις τῶν προσβολῶν καὶ ἀγάπη τῆς ἐλευθερίας, ὡς μεγίστου ἀγαθοῦ, μέχρι θανάτου».

Ἐν Κρήτῃ, κατὰ τὴν τελετὴν γάμου, αἱ φίλαι τῆς νύμφης ἀναρτῶσιν ἀπὸ τοῦ στύλου τῆς νυμφικῆς κλίνης τρεῖς στεφάνους, ἕνα ἀκάνθινον, ἄλλον ἐκ μυρσίνης καὶ τρίτον ἐξ ἀνθῶν πορτοκαλλέας· καὶ αἱ μὲν ἄκανθαι σημαίνουσι μακρὸν βίον καὶ καρτερίαν πρὸς τὰς μερίμνας τοῦ συζυγικοῦ βίου, ἡ δὲ μυρσίνη καὶ ἡ πορτοκαλλέα τρυφερὸν καὶ διαρκῆ τὸν ἔρωτα τῶν μελλονύμφων, ὡς τὰ ἀειθαλῆ αὐτῶν φύλλα. Ὅτε δὲ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὁ νυμφίος παραλαμβάνει ἐν πανηγυρικῇ πομπῇ τὴν νύμφην ἵνα ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς στέψιν, αὐτὴ ἀνθίσταται μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς δακρύουσα νὰ παρακολουθήσῃ τὴν πομπήν· εἶτα δὲ πρὸς τοὺς λόγους τοῦ νυμφαγωγοῦ: «Ἄστε την γιατὶ κλαίει», ἀπαντᾷ «πάρτε με κι' ἂς κλαίω».

Digitized by Google

ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ ΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

['Εκ τοῦ ῥωσσικοῦ].

Πρὸ τοῦ γάμου.

Ἄς ὁμιλήσωμεν ὀλίγον, φιλτάτη! Νὰ σ'ἀκροάζωμαι, νὰ μεθύω μὲ τοὺς λόγους σου, αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη μου εὐχαρίστησις.

—

Νὰ ζήσω ἄνευ σοῦ δὲν δύναμαι καὶ δὲν θέλω, φιλτάτη μου! Σὲ ἢ τὸν θάνατον.

—

Τὴν ἀγάπην σου ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος καὶ μὲ τὴν ζωήν μου νὰ πληρώσω! Διάταξε μόνον, καὶ ἐγὼ τὸν κόσμον ὅλον θέτω πρὸ τῶν ποδῶν σου. Ὅταν θὰ γείνῃς σύζυγός μου, οὐδέποτε θέλεις ἀκούσει παρ' ἐμοῦ δυσάρεστον λόγον.

—

Σὲ μόνον αἰώνια θὰ ἀγαπῶ! Σὺ εἶσαι δι' ἐμὲ τὸ πᾶν! Ποτὲ τὸ βλέμμα μου δὲν θ' ἀτενίσῃ ἄλλην γυναῖκα! Τὸ σύμβολόν μου: «Πίστις μέχρι τάφου».

—

Ὁποία ἡδονὴ νὰ χορεύῃ τις μετὰ σοῦ, καὶ νὰ μεθύῃ μὲ τὰ ἀγγελικὰ βλέμματά σου!

—

Μετὰ σοῦ, ἄγγελέ μου, ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος νὰ πεινάσω. Μετὰ σοῦ θὰ εἶμαι εὐτυχὴς καὶ εἰς ἔρημον νῆσον.

—

Διὰ σὲ ἐγὼ τὴν γῆν μεταμορφώνω εἰς παράδεισον, τὸν δρόμον σου ἐγὼ τὸν πληρῶ μὲ ἄνθη, ἀνὰ χεῖρας θὰ σὲ φέρω πάντοτε.

—

Ὁ δοῦλός σου θὰ εἶμαι ἐγώ· διαταγὴ θὰ εἶνε δι' ἐμὲ καὶ ἡ παραμικρὰ ἐπιθυμία σου, θὰ τὴν μαντεύω εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ μόνη μου χαρὰ νὰ σὲ ὑπακούω.

—

Σήμερον ἐγὼ θὰ σοῦ φέρω τὴν νέαν ἔκδοσιν τοῦ «Ρωμαίου καὶ Ἰουλίας».

Ἀναγίνωσκε, Ἰουλία μου, καὶ ἐνθυμοῦ τὸν Ρωμαῖόν σου.

—

Μὴ ὁμιλεῖς οὕτω, φιλτάτη μου! Ἐγὼ ποτὲ δὲν ψεύδομαι· ἄνευ σοῦ ζωὴ δὲν ὑπάρχει δι' ἐμέ. Ἐὰν σύ, ὁ Θεὸς φυλάξοι, ἀπέθνησκες, ὁ αὐτὸς τάφος ἤθελε δεχθῇ καὶ ἐμέ.

—

Ποτέ, ποτὲ δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀνήκω εἰς ἄλλην! Ὄχι, ποτέ. Ἄνευ σοῦ δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ ὑπάρξω.

Ἐν Μαριανουπόλει.

Μετὰ τὸν γάμον.

Τρομερόν! Εἰς ὅλα σὺ πρέπει ἀφεύκτως ν'ἀνακατόνεσαι. Θεέ μου! Ποτὲ δὲν δύναται νὰ σιωπήσῃ οὐδὲ πρὸς στιγμήν.

—

Πόσον εἶνε εὐτυχεῖς οἱ ἄγαμοι! ὁ ἔγγαμος βίος δὲν ἀξίζει οὔτε βελόνην.

—

Θεέ μου! Μήπως ὁ τίμιος ἄνθρωπος δύναται νὰ ὑποφέρῃ παρόμοια ἔξοδα. Ἤδη πάλιν νέον πῖλον. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, τοῦτο εἶνε ἀνυπόφορον.

—

Πάλιν γρύνιαις; Ἐγὼ σοῦ εἶπα ἑκατὸν χιλιάδαις φοραῖς, ὅτι ἐπισκέπτομαι τὴν Α... ἁπλῶς ὡς συμπατριώτιδα. Εἶναι μόνη ἡ δυστυχὴς χωρὶς προστασίαν. Ἰδοὺ τὸ πᾶν!

—

Σὺ γνωρίζεις ὅτι χορεύω χωρὶς ὄρεξιν, ὅτι ὁ χορός μοῦ προξενεῖ δύσπνοιαν. Ὄχι! Ἐγὼ θὰ καθίσω νὰ παίξω, καὶ σὺ παρατήρει.

—

Τί ἔκαμες ταῖς παντούφλαις μου; Ποῖος διάβολος ἐλέρωσε τὸ φόρεμά μου; Τί σκέπτεσαι, ἐπεθύμουν νὰ μάθω.

—

Πάλιν θεωρεῖον εἰς τὸ θέατρον! Ἀκόμη μὴν δὲν διῆλθε ποῦ εἴμεθα εἰς τὸ ... Μήπως νομίζεις ὅτι εἶμαι Ῥότσχιλδ;

—

Φώναξε τὴν ὑπηρέτριαν νὰ σοῦ πλησιάσῃ τὴν καθέκλαν. Ἐγώ, τῇ ἀληθείᾳ, ἐβαρύνθην.

—

Ἀληθῶς, φρονιμώτερον θὰ ἦτο ἀντὶ ἀθλίων μυθιστορημάτων ν' ἀναγινώσκῃς συχνότερα τὸ βιβλίον τῆς μαγειρικῆς. Τὰ χρήματα πετοῦν, καὶ φαγητὸν ποτὲ τῆς προκοπῆς δὲν ἔχομεν.

—

Μετὰ βαθείας λύπης γνωστοποιοῦμεν εἰς τοὺς φίλους καὶ γνωρίμους τὸν θάνατον τῆς συζύγου Ν. Ν. Παρακαλοῦμεν τοὺς εὐαρεστουμένους ἐκ τῶν φίλων ... κτλ.

—

Εἰδοποίησις. Νέος χῆρος, κάτοχος καλῆς περιουσίας, ἐπιθυμεῖ νὰ νυμφευθῇ ἐκ νέου.

*
* *

Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

Ἡ *Ἐφημερὶς τῆς Βορείου Γερμανίας* δημοσιεύει τὰς ἀκολούθους πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐτρέφετο ὁ Μέγας Φρειδερῖκος·

Τὰ παρατιθέμενα ἐν τῇ τραπέζῃ Φρειδερίκου τοῦ Β' φαγητὰ δὲν ἦσαν μὲν ὅλως ἐξαίρετα, ἀλλ' ἐκλεκτά. Συνήθως ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ 8 φαγητά, ἐξ ὧν 4 γαλλικά, 2 ἰταλικὰ καὶ 2 προπαρεσκευασμένα κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τοῦ βασιλέως καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ὁδηγίας. Ὁ Φρειδερῖκος συνείθιζε νὰ λέγῃ· *Ὅστις δὲν ἀρκεῖται εἰς 8 φαγητά, οὔτε μὲ 80 θὰ εὐχαριστεῖτο.*

Ἐνῷ προσεγευμάτιζεν ἐσημείωνε διὰ μολυβδοκονδύλου τὰς ἐπὶ τῶν διαφόρων φαγητῶν παρατηρήσεις του, ὅπως ποιήσῃ λόγον περὶ αὐτῶν εἰς τὸν ἀρχιμάγειρον, ἅμα ἐξερχόμενος τοῦ ἑστιατορίου.

Φρειδερῖκος ὁ Β' εἶχε 12 μαγείρους, οὓς ἐπλήρωνεν ἁδρῶς, ἕκαστος δὲ αὐτῶν εἶχε εἰδικότητά τινα. Πάντες οὗτοι ἦσαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχιτρικλίνου τοῦ βασιλέως κ. Νοέλ. Τὰ σκεύη, ὧν ἐποίουν χρῆσιν, ἦσαν ἐκ καλῆς πορσελάνης. Δὲν ὑπῆρχον ἐπιδόρπια, ἐκτὸς τῶν ὀπωρικῶν. Ἐκ τῶν οἴνων ὁ Μέγας Φρειδερῖκος ἠγάπα πρὸ πάντων τὸν τῆς Βορδιγάλλης καὶ τῆς Μοζέλλης. Ἔπινε δὲ συνήθως μίαν φιάλην οἴνου εἰς ἕκαστον γεῦμα συγκιρνῶν αὐτὸν μετὰ ὕδατος.

Ἀπέφευγε τὸν οἶνον τοῦ Ῥήνου ἕνεκα τῆς ἀρθρίτιδος. Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ βασιλικοῦ μαγειρείου ἀνήρχετο ἐτησίως εἰς 12,000 τάλληρα. Διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου ἔδει νὰ χορηγῶνται 8 φαγητὰ εἰς τὴν βασιλικὴν τράπεζαν καὶ 8 εἰς τὴν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Αὐλῆς. Πρὸς τούτοις τὴν μὲν μεσημβρίαν εἰς τρεῖς, τὸ δὲ ἑσπέρας εἰς δέκα ἢ δώδεκα ὑπηρέτας, καθὼς καὶ κρέας κρύον εἰς τοὺς βασιλικοὺς κύνας. Ὅτε ὁ Φρειδερῖκος προσεκάλει εἰς τὸ δεῖπνον αὐτοῦ διακεκριμένους ξένους, παρετίθεντο φαγητὰ μέχρι 30, ἅτινα δὲν συμπεριελαμβάνοντο εἰς τὸν τακτικὸν προϋπολογισμόν.

Ὁ βασιλεὺς ἔγραφεν ἡμέραν τινὰ τοῦ 1740 εἰς τὸν ταμίαν αὐτοῦ Fredersdorf· «Εἶμαι λίαν εὐχαριστημένος ἐκ τῆς μαγειρικῆς αὐτῶν, ἀλλ' οἱ μάγειροι δὲν πρέπει νὰ κλέπτωσι τὸ ἥμισυ τῶν χρημάτων εἰς τὸ ὀψώνιον. Οὕτω δαπανῶσι καθ' ἑκάστην 2 τάλληρα περιπλέον. Σὲ βεβαιῶ ὅτι ἡ τροφὴ ἡμῶν δὲν εἶνε πολυέξοδος, ἂν καὶ καλή». Ἔν τινι λογαριασμῷ τῆς 9 Νοεμβρίου 1734 ἦτο ἐσημειωμένη ἡ ἔκτακτος δαπάνη 25 ταλλήρων, 10 μάρκων καὶ 1 1[2 ἑκατοστῶν, ὁ δὲ Φρειδερῖκος ἔγραψεν εἰς τὸ περιθώριον· «Ἔκλεψαν, διότι εἰς τὴν τράπεζαν ἔφερον 100 ὀστρείδια ἀξίας 4 ταλλήρων, τὸ γλύκισμα ἐστοίχισε 2 τάλληρα, τὸ ἧπαρ 1 τάλληρον, τὸ ψάρι 2 τάλληρα, τὸ ρωσσικὸν γλύκισμα 2 τάλληρα, τὸ ὅλον 11 τάλληρα. Τὰ λοιπὰ εἶνε κλοπή. Ἐπειδὴ σήμερον παρετέθη ἓν φαγητὸν περισσότερον, ἡ *ἀρρίγγα* καὶ τὰ πιζέλια, ὅπερ δὲν στοιχίζει πλέον τοῦ ἑνὸς ταλλήρου, ἡ γενομένη δαπάνη ἀναβαίνει ἐν ὅλῳ εἰς 12 τάλληρα, πᾶν δὲ ὅ,τι ὑπερτερεῖ τὸ ποσὸν τοῦτο, ἐκλάπη αὐθαδῶς. — *Φρειδερῖκος*».

Α*

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διάλογος πάππου καὶ ἐγγονοῦ :

— Παπποῦ, κλεῖσε, σὲ παρακαλῶ, τὰ 'μάτια.

— Γιατί, παιδί μου ;

— Γιατὶ ἡ μαμὰ ἔλεγε χθὲς 'ς τὸν *μπαμπὰ* πῶς 'σὰν *κλείσῃς τὰ 'μάτια* θὰ πᾶμε νὰ κατοικήσουμε 'ς τὸ 'δικό σου τὸ σπῆτι.

*
* *

Ὁ κ. Ζ... ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἄρτι ἐλθὼν καὶ ὁ κ. Β... ἰατρὸς ἐν Ἀθήναις ἀποφασίζουν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ νεκροταφεῖον. Φθάνουν. Ἀλλ' εἰς τὴν θύραν τοῦ νεκροταφείου ζήτημα ποῖος θὰ διέλθῃ πρῶτος.

— Περάσατε, σᾶς παρακαλῶ, λέγει ὁ ἰατρός.

— Ὄχι δά.

— Τὸ ἀπαιτῶ, ἐπαναλαμβάνει ὁ Β.

— Τότε ὑπακούω... εἶσθε 'ς τὸ σπῆτί σας.

*
* *

Ὁ κ. Φ... ἔχει κόρην εἰς ὥραν γάμου, τῆς ὁποίας ὅμως ἡ ἀσχημία ἀποδιώκει τοὺς γαμβρούς.

Τοῦτο τὸν λυπεῖ πολύ.

Ἀλλὰ προχθὲς ὁ κ. Φ. φθάνει περιχαρὴς εἰς τὸ καφενεῖον.

— Φίλε μου, νομίζω ὅτι ἔβαλα 'ς τὸ χέρι ἕνα γαμβρὸν περίφημον.

— Ἆ! εἶνε καθὼς πρέπει, πλούσιος ; μὲ ἱκανότητα ;

— Ἀκόμη καλλίτερα... εἶνε τρομερὰ μύωψ!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Πολλοὶ ἐμέμφθησαν τὴν τύχην ὡς τυφλήν, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ὑπερβαίνουσι κατὰ τοῦτο τὴν τύχην. Ὅσοι προσεκτικῶς παρατηροῦσι τὸν πρακτικὸν βίον θέλουσιν ἴδει ὅτι ἡ τύχη βοηθεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς ἐργατικούς, ὡς καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ τὰ κύματα βοηθοῦσι συνήθως τοὺς ἐμπειροτέρους ναυτικούς. Τὰ κοινότερα προτερήματα, οἷα ἡ φρόνησις, ἡ προσοχή, ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἡ ἐπιμονή, πολλάκις ὠφελοῦσι πρὸς ἐπίτευξιν καὶ τῶν ὑψηλοτέρων ἀντικειμένων περὶ ὅσων ἐρευνῶσιν οἱ ἄνθρωποι.

*** Τὰ χρήματα πλειοτέρας ἐφόνευσαν ψυχὰς ἢ τὰ ὅπλα σώματα.

Τὸ ὄνομα τοῦ Καραϊσκάκη ἐνέπνεε τοσοῦτον τρόμον εἰς τοὺς Τούρκους, ὥστε παροιμιωδῶς κατήντησε νὰ λέγεται ὑπ' αὐτῶν ἐπὶ τῶν ταχέως φευγόντων : «Ποῦ τρέχεις, μωρέ, 'σὰν νὰ σὲ κυνηγοῦσε ὁ Καραϊσκάκης ;»

ΑΘΗΝΗΣΙ,— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

Ἀριθ. 294 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 **16 Αὐγούστου 1881**

ΤΥΧΟΔΙΩΚΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΕΛΛΗΝΟΣ
ἐν Πράγῃ.

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 502.

Ὁ Παλαιολόγος εἶχε δίκαιον, ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθείσῃ ἐπιγραφῇ, νὰ ἀναφέρῃ περὶ «δυσχερειῶν», ὑφ' ἃς ἔζη ἐν Πράγῃ. Διότι ἡ ἐπιτροπεία τῆς Συγκλήτου, περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐγράψαμεν, εἶχεν ἤδη ἐπιστήσει τὴν προσοχὴν τοῦ Βαλδστάϊν ἐπὶ τῶν φημῶν, αἵτινες διέτρεχον ἀνὰ τὴν πόλιν περὶ τοῦ προτέρου βίου τοῦ Ἕλληνος. Κατὰ τὰς φήμας δὲ ταύτας ἐνηργοῦντο ἐν Ἰταλίᾳ ἀνακρίσεις ὑπό τε κοσμικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων κατ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἀδελφός του, καρδινάλιος ὤν, ἀπέτινε τὴν ποινὴν τοῦ ἀποστάτου. Ὡς πρός τινα μέρη αἱ φῆμαι αὗται δὲν ἐπιστεύθησαν, καὶ οὕτω δὲν κατώρθωσάν τι οἱ ἐχθροὶ τοῦ Παλαιολόγου, οἵτινες τὴν διατριβήν του ἐν Πράγῃ καὶ τὰς ἐνεργείας ὑπὲρ τῆς κλασσικῆς φιλολογίας εἶχον μάθει. Ἀλλὰ ἐν ἀρχῇ τοῦ 1569 ὁ Μιχαὴλ Ἄστε, ἱεροεξεταστὴς τοῦ τάγματος τῶν Δομινικανῶν, ἀφίκετο ἐκ Ῥώμης εἰς Πράγην, ὅπως συλλάβῃ τὸν Παλαιολόγον καὶ ζητήσῃ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ εἰς Ῥώμην. Ὁ Ἕλλην κατηγγέλλετο ὑπ' αὐτοῦ ὡς φυγὰς καλόγηρος καὶ δεινὸς νεωτεριστής, ὅστις εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τὸν καρδινάλιον Γαβριὴλ Παλαιότον, (ὅπερ ὄνομα ἄγει ἐπὶ τῶν ἰχνῶν τοῦ ἀληθοῦς οἰκογενειακοῦ ὀνόματος τοῦ τελευταίου τούτου τυχοδιώκτου, ἀπογόνου τῶν Παλαιολόγων), καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν τῆς Ῥώμης ἔδωκε πολλαπλᾶς ἀφορμὰς καταδιώξεως· ἤδη δ' ἔλεγε δὲν πρέπει ν' ἀποφύγῃ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν.

Ὁ ἱεροεξεταστὴς ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ ἐπισκόπου Πράγης Ἀντωνίου Βρούς, ἐκ Μούγλιτς, κατὰ τοῦ νεωτεριστοῦ, περιέμενε δὲ καὶ συνδρομὴν παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν· ἀλλ' ὁ Παλαιολόγος εἶχεν ἐν Πράγῃ πολυαρίθμους φίλους, ἐστράφη δὲ τότε αὖθις καὶ εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν γραμματέα Βάλτερ Βάλδερσβεργ, καὶ δι' αὐτοῦ κατώρθωσε ν' ἀποτρέψῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς ῥαδιουργίας τῶν Ἰταλῶν. Ἀληθῶς ἀπεστάλη τῇ 12 Φεβρουαρίου 1569 αὐτοκρατορικὴ διαταγὴ εἰς τὸν ἐπίσκοπον, δι' ἧς ἐπετάσσετο νὰ μὴ ἐνοχληθῇ παρ' οὐδενὸς ὁ Ἰάκωβος Παλαιολόγος, καὶ νὰ μὴ ἐνεργηθῇ παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου οὐδὲν ἀντιφάσκον εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν προστασίαν. Τούτων οὕτως ἐχόντων ὁ ἐπίσκοπος οὐδὲν εἶχε νὰ πράξῃ· ὁ δὲ ἱεροεξεταστὴς ἀνεχώρησεν ἄπρακτος εἰς Ἰταλίαν. Ὁ Παλαιολόγος ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἀνεξιθρήσκου Μαξιμιλιανοῦ Β΄ ἐτύγχανε μεγάλης εὐνοίας, καθ' ἧς συνετρίβοντο ὁ δόλος τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ αἱ ἀπειλαὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, καὶ ἠδύνατο ἐν Πράγῃ ἀταράχως νὰ βιοῖ.

Ἡ ἔκβασις ὅμως αὕτη τῶν πραγμάτων κατέστησε τὸν Παλαιολόγον ἀλαζόνα, καὶ ἐνόμισεν ὅτι τοῦ λοιποῦ ἠδύνατο ν' ἀντεπεξέρχεται καὶ κατὰ πάσης κοσμικῆς ἐξουσίας, ὡς ἔπραξε κατὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Εἰς τὴν οἰκίαν του ἐδέχετο φυγάδας παντὸς τόπου, οἵτινες, ὡς αὐτός, ἐξ ἐγωϊστικῶν σκέψεων εἰς Βοεμίαν ἤρχοντο, καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἤγειρε τὴν προσοχὴν τῶν ἀρχῶν καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατὰ τῶν προστατευομένων του. Τοῦ λοιποῦ ἔβλεπον τὴν συμπεριφορὰν ταύτην τοῦ Παλαιολόγου μετὰ δυσπιστίας, ὁσημέραι αὐξανομένης, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους κατηγγέλθη ὡς παραβιάζων τοὺς καθεστῶτας νόμους καὶ θρασέως τούτους χλευάζων, διότι ἐδέχθη εἰς τὴν οἰκίαν του μοναχὸν Δομινικανόν, ὅστις εἶχε φύγει ἐκ τοῦ μοναστηρίου τῆς Ἁγνῆς, τοῦ ἐν τῷ παλαιῷ ἄστει κειμένου, συμπαραλαβὼν καὶ πολλὰ ἱερὰ σκεύη. Ὁ τοῦ παλαιοῦ ἄστεως αὐτοκρατορικὸς δικαστικὸς ὑπάλληλος, ὁ καὶ τὴν ἀστυνομίαν τῆς πόλεως διαχειριζόμενος, ἐσκέφθη ὅτι ὅμοιος τὸν ὅμοιον βοηθεῖ, καὶ ἤρξατο κρύφα ἀνακρίσεων κατὰ τοῦ φυγάδος μοναχοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Παλαιολόγου, ὅπου ταχέως ἀνεκάλυψε τὰ ἴχνη του. Προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ παραδώσῃ τὸν φυγάδα· οὗτος ὅμως ἀλαζονευόμενος οὐ μόνον δὲν ὑπήκουσεν εἰς τὴν πρόσκλησιν, ἀλλ' ὑπεβοήθησε τὴν ἐρχομένην νύκτα τὸν Δομινικανὸν μοναχὸν νὰ δραπετεύσῃ μακρὰν τῆς Πράγης, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ κλαπέντα κειμήλια. Ἡ παρακοὴ αὕτη εἰς τὰς διαταγὰς τῶν ἀρχῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος, καὶ οὕτως ἔλαβεν ὁ ἀστυνομικὸς ἄρχων τὴν ἐντολὴν νὰ φυλακίσῃ τὸν Παλαιολόγον εἰς τὴν οἰκίαν του. Ὁ ὑπάλληλος, ὁ ὁποῖος δικαίως ἐφοβεῖτο μὴ, ἀνεπαρκοῦς ἕνεκα ἐπιτηρήσεως, δυνηθῇ ὁ Ἕλλην νὰ δραπετεύσῃ, ἐκύκλωσε τὴν οἰκίαν διὰ στρατιωτῶν τὸ ἑσπέρας τῆς 30 Μαρτίου 1571 καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν πρὸς σύλληψίν του. Ἀλλ' ὁ πονηρὸς Ἕλλην εἶχεν ἤδη παρατηρήσει τοὺς στρατιώτας, καὶ εἰσῆλθε, προαισθανθεὶς τὸν κίνδυνον, εἰς δωμάτιον, καὶ ἐκλείσθη ἐντὸς κιβωτίου. Ὁ

Digitized by Google

ὑπάλληλος, καλῶς γινώσκων ὅτι ὁ καταδιωκόμενος εὑρίσκετο ἐν τῇ οἰκίᾳ, κατέβη ἐκ τῆς στέγης εἰς τὸ δωμάτιον, ἔνθα ὁ Παλαιολόγος ἐκρύπτετο, καὶ διὰ σιδηρουργοῦ ἀνοίξας τὸ κιβώτιον συνέλαβε τὸ πτηνὸν ἐν τῷ κλωβῷ. Ἀμέσως ἤχθη εἰς τὸ βουλευτήριον τὸ ἐν τῷ παλαιῷ ἄστει, ἔνθα ὡρίσθη αὐτῷ τόπος προφυλακίσεως ἡ πολιτικὴ φυλακή, ἡ *Σπίγκα* καλουμένη.

Ἡ φυλάκισις τοῦ Παλαιολόγου προὐξένησεν ἐν Πράγῃ εὐνόητον ἀπορίαν, ἀλλ' ὀλίγοι ὑπῆρχον οἱ λυπηθέντες ἐπὶ ταύτῃ. Διὰ τοῦ ἀποτόμου αὐτοῦ ἤθους καὶ τοῦ μίσους πρὸς τὴν ἐθνότητα τῶν Βοεμῶν ἀπώλεσε τοὺς φίλους του, οἱ οἰκεῖοι αὐτῷ ἀπεμακρύνθησαν, καὶ ὁ καταφρονητὴς τῶν νόμων, περὶ τοῦ παρελθόντος τοῦ ὁποίου νέαι πάντοτε εἰδήσεις ἐκυκλοφόρουν, ἀπέμεινεν ἐστερημένος πάσης βοηθείας.

Τὸ στάδιον τοιουτοτρόπως τοῦ Παλαιολόγου ἐν Πράγῃ ἐπερατώθη, οἱ φιλόλογοι ἀπεμακρύνθησαν ἐκ τοῦ συμπολίτου τοῦ Ὁμήρου, καὶ ὁ ποτὲ μετὰ τοσούτου ἐνθουσιασμοῦ γενόμενος δεκτὸς ἀπόγονος τῶν Παλαιολόγων κατέπεσεν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, θεωρηθεὶς ὡς τυχοδιώκτης καὶ πλάνος. Γενικῶς ᾤκτειρον τὴν σύζυγόν του, ἥτις ἤδη ἔβλεπε πρὸ αὐτῆς ἀβέβαιον μέλλον, μετὰ τῶν τέκνων της, ἅτινα ἀπέκτησεν ἐκ τοῦ γάμου τούτου.

Μετὰ μηνιαίαν φυλάκισιν κατὰ αὐτοκρατορικὴν διαταγὴν τὸ ἑσπέρας τῆς 29 Ἀπριλίου ἐκομίσθη ἐν κεκλεισμένῃ ἁμάξῃ εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ κράτους ἐν τῷ φρουρίῳ Ποδεβράδ, ἔνθα ἐκρατεῖτο ὑπὸ αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν. Πόσον χρόνον ἔμεινεν ἐκεῖ προφυλακισμένος, δὲν δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν πηγῶν, τόσῳ μόνον γινώσκομεν ὅτι τῇ ἐνθέρμῳ προσπαθείᾳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου δὲν παρεδόθη εἰς τὴν Ῥώμην, ἀλλὰ τῷ 1571 ἐφυγαδεύθη ἐκ τῆς χώρας. Ἐπορεύθη δὲ εἰς Τρανσυλβανίαν, ἔνθα ἀπεδίωξε τοὺς Οὐνίτας, καὶ ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ γυμνασίου τῶν Οὐνιτῶν ἐν Κλαουζενβούργῳ. Μετὰ διετῆ αὐτόθι διαμονὴν ἐπορεύθη εἰς Πολωνίαν, τὴν ἀγαπητὴν χώραν τῶν Οὐνιτῶν, (οἵτινες καὶ κατὰ τὸν θεμελιωτὴν τῆς ὁμολογίας αὐτῶν Λέλιον Σωσίνον, ἐκαλοῦντο καὶ Σωσινιανοί), οὐχὶ ὅπως ἐν αὐτοῖς βιώσῃ ἐν εἰρήνῃ, ἀλλ' ὅπως διεξαγάγῃ πρὸς τοὺς καθηγητὰς καὶ κληρικοὺς αὐτῶν δριμὺν φιλολογικὸν ἀγῶνα. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ κοινότης τοῦ Ῥακόβου ἐδημοσίευσε τῷ 1573 δριμυτάτην ἀπάντησιν κατ' αὐτοῦ, εἰς ἣν ὁ Παλαιολόγος ἀντεπεξῆλθεν δι' οὐχὶ ὀλιγώτερον καυστικῆς ἀνταπαντήσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἕτεροι ἤδη ἀντίπαλοι κατὰ τῶν φανερῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν κατὰ τῶν Οὐνιτῶν ἀνεφάνησαν, ἐν οἷς ὁ καθηγητὴς Συμεὼν Βουδνὴ καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Λελίου Φαῦστος Σωσῖνος, οἵτινες ἀμφότεροι ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν ἐξηκόντιζον τὸ ἀνάθεμα κατὰ τοῦ Ἕλληνος, ἡ ἀτμοσφαῖρα τῆς Πολωνίας ἀπέβη αὐτῷ ἥκιστα σωστική, καὶ ἐπορεύθη εἰς Μοραβίαν, ὅπου ἀνεφάνη τῷ 1581.

Αὐτόθι ὅμως κατέλαβεν αὐτὸν τὸ πεπρωμένον. Ὁ Πάπας Πίος Ε΄, ὁ ποτὲ τοῦ Παλαιολόγου συνάδελφος μοναχὸς ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Δομινικανῶν ἐν Ῥώμῃ, ὃς πράγματι ἀφίκετο εἰς τὰ ὕπατα ἀξιώματα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, εἶχεν ἐκδώσει πολλάκις διαταγὰς πρὸς σύλληψιν τοῦ φυγάδος δοκίμου, μόλις δὲ κατωρθώθη ἐπὶ Γρηγορίου ΙΓ΄ νὰ παραδοθῇ εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Τῇ 18 Νοεμβρίου 1581 μετέβη ἐκ Βρούννας τῆς Μοραβίας, ὅπου ὁ διδάκτωρ Θωμᾶς Ἰορδάνης ἐκ Κλαουζεμβούργου εἶχεν ἀναζητήσει αὐτὸν, εἰς Οὐννοβρόδαν τῆς Μοραβίας, ἔνθα ὑπῆρχεν ἐν τοῖς πρώτοις ὁ γνωστὸς ὑποκινητὴς καὶ δηκτικὸς ἀντίπαλος τῆς Ἀδελφότητος Παῦλος Κυρμέτσερ. Τούτου ἕνεκα ἐγένετο ἐνταῦθα ἡ διαμονή του γνωστή, καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ὀλμουτίου Στανισλάος Παυλόφσκης συνέλαβεν αὐτὸν καὶ ὑπὸ καλὴν φυλακὴν ἔφερεν εἰς Αὐστρίαν μετὰ πάντων τῶν βιβλίων αὐτοῦ καὶ ἀλληλογραφίας, ἥτις εὑρέθη παρ' αὐτῷ ἐν Οὐννοβρόδᾳ.

Ἡ πορεία ἐγένετο διὰ Κρεμσίου καὶ Βιέννης εἰς Κλαουστριβοῦργον, ὅπου ὁ Παλαιολόγος ἔμεινεν εἰς τὴν ἐκεῖ Μονὴν τῶν Αὐγουστίνων, μέχρις οὗ ἔλθωσιν ἐκ Ῥώμης πληρέστεραι διαταγαὶ περὶ φυλακίσεως. Ὁ ἀδελφός του Γαβριὴλ Παλαιότος, ὁ καρδινάλιος, ἔφερεν αὐτὸν εἰς Ῥώμην καὶ ἔρριψεν εἰς τὰς εἱρκτὰς τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως.

Περὶ τῆς μεταγενεστέρας αὐτοῦ τύχης ὑπάρχουσιν ἀντιφατικαὶ σύγχρονοι εἰδήσεις· διότι κατ' ἄλλας μὲν ὁ Παλαιολόγος ἀπεκήρυξε τὴν πλάνην του, καὶ ἐν τῇ εἱρκτῇ ἔγραψε πολυάριθμα συγγράμματα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, κατ' ἄλλας δὲ διαρρήδην ἀπεποιήθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς καὶ τούτου ἕνεκα κατεδικάσθη εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον, ἀλλὰ ὁ Πάπας Γρηγόριος ΙΓ΄, τῇ παρακλήσει τοῦ ἀδελφοῦ του ἐπέτρεψε νὰ ὑποστῇ τὸν δι' ἀγχόνης. Ἡ τελευταία εἴδησις εἶνε ἀληθεστέρα, διότι εἶνε ἤδη βεβαιωμένον ὅτι ὁ Ἰάκωβος Ὀλυμπιδάριος Παλαιολόγος κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ὡς διεφθαρμένος νεωτεριστὴς νὰ καῇ, καὶ τῇ 22 Μαρτίου 1585 πρὸ τῆς ἐκκλησίας τῶν Δομινικανῶν **Santa Maria alla Minerva** ἐξετελέσθη ἡ καταδίκη του ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

Οὕτω κατέληξεν ὁ τυχοδιωκτικὸς βίος τοῦ Ἕλληνος, ὅστις ὡς φωτεινὸν μετέωρον ἀνεφάνη εἰς τὸν ὁρίζοντα τῆς πρωτευούσης τῆς Βοεμίας. Ἐπὶ τοῦ βίου τούτου ἐγράφησαν πολλά, ἀλλ' οὐδεὶς τῶν πολυαρίθμων βιογράφων του ἔγραψέ τι λεπτομερέστερον περὶ τῆς ἐν Πράγῃ διατριβῆς του. Ἡμεῖς συνεπληρώσαμεν ἐξ ἐγχωρίων πηγῶν τὰ περὶ τῆς τύχης αὐτοῦ τοῦ ἀνδρός, πολὺ ἐχούσης τὸ διαφέρον, διότι κατέστη τοσοῦτον γνωστὸς κατὰ τὸν βίον του, ὥστε καὶ σήμερον δὲν φαίνεται ἄσκοπος ποιά τις περὶ τούτου μνεία.

Digitized by Google

Περὶ τῆς γυναικὸς τοῦ Παλαιολόγου Ἁγνῆς, τῆς ἀπομεινάσης ἐν Πράγῃ μετὰ τῶν τέκνων της, εἶνε γεγραμμένον ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Ἀδελφότητος ὅτι «ἔζη πως ἐν στενοχωρίᾳ». Μεταξὺ τῶν τροφίμων τοῦ Καρολινείου Πανεπιστημίου τῆς Πράγας εὑρίσκομεν ἐν ἔτει 1603 ἕνα Θεόδωρον Παλαιολόγον Πραγῆνον, ὅστις ἐκ τούτου φαίνεται ὢν υἱὸς τοῦ ἡμετέρου ἥρωος. Ἀλλὰ καὶ ὁ κατὰ τὸ 1591 ὡς «ἀπόγονος τοῦ Κουθενίου» εἰσαχθεὶς ψάλτης τοῦ αὐτοκρατορικοῦ εὐκτηρίου Μαρτῖνος Δινδόλης, καὶ Κουθένος ὀνομαζόμενος, δύναται ὡς πρὸς τοῦτο νὰ θεωρηθῇ ὡς υἱὸς τοῦ Παλαιολόγου: Ὁ Μαρτῖνος Κουθένος ὁ πενθερὸς τοῦ Παλαιολόγου δὲν ἀφῆκεν υἱούς, οἵτινες νὰ κληρονομήσωσι τὸ ὄνομά του· κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς χρόνους αἱ οἰκογένειαι μετέβαλλον τὰ ὀνόματά των. Ἐφαίνετο τοὐλάχιστον ἐπὶ ὡρισμένα ἔτη ὡς ἰδιοκτήτης τῶν δύο ἐμπορικῶν ἀποθηκῶν τοῦ Κουθενίου, αἵτινες ἔκειντο ἐν μέσῳ τῆς ἀγορᾶς τῶν ἵππων ἐν Πράγᾳ, ἃς ἔκτισεν ὁ πάππος αὐτοῦ.

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ρουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια ἴδε σελ. 496.

Τὴν ἐπαύριον, λίαν πρωΐ, ἔφερεν ἡ Σπεράντσα εἰς τὴν Λουκίαν τὰ τέκνα της, δύο κοράσια πλήρη ὑγείας, μελανὰ ὡς τὴν νύκτα,—τὴν Λουκίαν-Μαρίαν καὶ τὴν Ῥόζαν-Λουκίαν, καὶ τὸν μικρὸν οὐλότριχα υἱόν της, τὸν Λούκιον.

— Ἠξεύρατε ὅτι εἶνε ὄνομα Λούκιος; ἠρώτησεν ὑπερήφανος ἡ νεαρὰ μήτηρ.

— Νομίζω, ναί, ἀπήντησεν ἡ Λουκία.

— Ἐγὼ δὲν τὸ ἤξευρα, ἀπήντησεν ἡ Σπεράντσα. Ἐπειδὴ δὲ ἤθελα καὶ ὁ υἱός μου νὰ ἔχῃ τὸ ὄνομά σας, ἐκύτταξα εἰς τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὸ ηὗρα.

Ὅτε δὲ ἀπεπέμφθησαν τὰ παιδία, ἡ Σπεράντσα ἐστράφη πρὸς τὴν Λουκίαν καὶ τῇ εἶπε:

— Ἄχ! καλή μου κυρία, δὲν ἠμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τὶ λύπην μᾶς ἀφήσατε, ὅταν ἐφύγατε τόσον ἔξαφνα! Μὲ συγχωρεῖτε, . . . ἀλλὰ ὁ ἀδελφός σας ἔκαμε πολὺ ἄσχημα νὰ ἔλθῃ νὰ σᾶς πάρῃ ἀπὸ ἕνα μέρος, ὅπου ἦσθε τόσον καλὰ καὶ τόσον εὐτυχισμένη, καὶ ὅπου ὅλος ὁ κόσμος, νέοι καὶ γέροντες, σᾶς ἐτρελλαίνοντο. Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τί μοῦ ἐφάνη, ὅταν ἐχάθη τὸ ἁμάξι καὶ δὲν τὸ ἔβλεπα πλέον. Καὶ ὁ πτωχὸς ἰατρός! νὰ τὸν ἐβλέπατε νὰ περιπατῇ ἐπάνω κάτω, χωρὶς νὰ βρίσκῃ ἀνάπαυσιν. Ἔκαμνε λύπην νὰ τὸν βλέπῃ κανεὶς νὰ κάθηται ὥραις πολλαὶς εἰς ὅ,τι μέρος ἠμποροῦσε νὰ βλέπῃ τὸ ξενοδοχεῖόν μας. Ποῖος θὰ ἔλεγε ποτὲ, ὅτι θὰ ἐτελείωναν ἔτσι τὰ πράγματα, ἐνῷ εἴχαμεν τόσον συνειθίσει νὰ σᾶς βλέπωμεν πάντοτε τοὺς δύο μαζὺ, τόσον ταιριασμένους, ποῦ ἔλεγε κανεὶς ὅτι ὁ Θεὸς σᾶς εἶχε κάμει τὸν ἕνα διὰ τὸν ἄλλον. Ἀλλὰ τόρα τοῦ κάκου ἡ λύπη· ἦτον θέλημα τοῦ Θεοῦ, φαίνεται. Ὁ καϋμένος ὁ ἰατρὸς ἔγεινε εἰς ὀλίγον ἄλλος ἄνθρωπος. Καλὸς πάντοτε, ἐλεήμων, ἀλλὰ δὲν ἄνοιγε πλέον τὸ στόμα του νὰ ὁμιλήσῃ καὶ νὰ γελάσῃ καθὼς ἄλλοτε. Οἱ κληρικοὶ τὸν πῆραν ἀπὸ κακὸν καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν καταδιώκουν· τέλος πάντων ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ἐβαρύνθη τὴν ζωήν του ἐδῶ καὶ ἔκαμε ἀπόφασιν νὰ φύγῃ. Μίαν ἡμέραν, εἰς τὰ 1842, ἔλαβε γράμμα ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ὅτι ἀπέθανεν ἡ μητέρα του. Ἐλυπήθη τόσον πολὺ, ποῦ ἔπεσεν ἄῤῥωστος, καὶ ἂν δὲν ἦτον ἐκεῖνος ὁ χονδρὸς ἰατρὸς ἀπὸ τὴν Νίκαιαν νὰ τὸν περιποιηθῇ 'σὰν ἀδελφὸς, θαῤῥῶ ὅτι θ' ἀπέθνησκε ὁ καϋμένος ὁ ἰατρός μας. Ἐπὶ τέλους ἀνέλαβε, ἀλλὰ ἦτον τόσον ἀδύνατος, ὥστε ὁ Ἄγγλος ἰατρὸς τὸν ἐπῆρε εἰς τὴν Νίκαιαν, καὶ ὕστερ' ἀπ' ὀλίγον ἔστειλεν ὁ Ἀντώνιος ἐδῶ εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τὴν παραίτησίν του. Ἀπὸ τότε δὲν τὸν εἴδαμεν πλέον. Ἀφοῦ ἐχάσαμεν καὶ αὐτὸν, δὲν ἠμπορούσαμεν πλέον νὰ μείνομεν εἰς τὴν Βορδιγέραν, ἂν καὶ τὰ πράγματά μας ἐπήγαιναν πολὺ καλά. Ἠγοράσαμεν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ ταχυδρομείου εἰς τὸ Μεντὸν, καὶ ἤλθαμεν ἐδῶ. Δὲν ἐπαρακαλούσαμεν πλέον ἄλλο τίποτε τὸν Θεὸν, παρὰ νὰ ἰδοῦμεν ἀκόμη μίαν φορὰν τὸν ἄγγελον ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον, ὕστερ' ἀπὸ τὸν Θεὸν, χρεωστοῦμεν τὴν ὕπαρξίν μας.

Καὶ ἡ εὐγνώμων Σπεράντσα ἔδραξε διὰ τῶν χονδρῶν της χειρῶν τὰς λεπτὰς λευκὰς χεῖρας τῆς Λουκίας καὶ ἐκάλυψεν αὐτὰς διὰ φιλημάτων.

— Ἀλλὰ διατί τὸ πτωχὸν πανδοχεῖον, ἠρώτησεν ἡ Λουκία, κατήντησεν ἐρείπια;

— Εἶνε ἀπὸ τὸν σεισμὸν τοῦ 1844, ἀπήντησεν ἡ Σπεράντσα, ὁ ὁποῖος ἔκαμε τρομερὰν καταστροφὴν εἰς τὰ περίχωρα.

Ἡ Λουκία ἔμεινε τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν νύκτα ἐν τῷ πανδοχείῳ τοῦ ταχυδρομείου, ἀπόφασιν ἔχουσα νὰ μεταβῇ τὴν ἐπαύριον πρωΐαν εἰς Τάγιαν, ἵνα μάθῃ, εἰ δυνατὸν, παρὰ τῆς κυρίας Ἐλεονώρας, ποῦ ἦτο πιθανὸν νὰ εὑρεθῇ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. Δὲν ἀπέκρυψε δὲ εἰς τὴν φίλην της, πόσον ἐπεθύμει νὰ ἐμπιστευθῇ καὶ πάλιν τὴν ὑγείαν της εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ Ἀντωνίου, καὶ τὴν δεισιδαίμονα πεποίθησιν, ἣν εἶχεν, ὅτι μόνος ἐκεῖνος ἠδύνατο νὰ ἀνορθώσῃ τὴν κατεστραμμένην ὑγείαν της. Ἡ καλὴ Σπεράντσα, ἥτις εἶχε παρατηρήσει τὴν ἰσχνήν της μορφὴν καὶ καὶ τὸν συχνόν της βῆχα, ἐνέκρινεν ἀπὸ καρδίας τὸ σχέδιον τοῦτο, πεποίθησιν ἔχουσα, ὡς ἡ ὑποκόμησσα, ἐπὶ τὴν ἰατρικὴν ἀξίαν τοῦ Ἀντωνίου, ἐπέμεινε δὲ νὰ συνοδεύσῃ τὴν Λουκίαν εἰς Τάγιαν, καίτοι αὕτη μεγάλως προσεπάθησε νὰ τὴν ἀποτρέψῃ.

— Ἡ μητέρα μου καὶ ὁ Βαττίστας φροντίζουν τὰ παιδιὰ καὶ τὸ κατάστημα, εἶπεν ἡ Ἰταλίς.

Digitized by Google

Τόρα που σᾶς ἔχω πάλιν, ἀφῆτέ με νὰ σῆς χαρῶ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον.

Ἡ κυρία Ἐλεονώρα δὲν ἦτο εἰς τὴν Τάγιαν. Εἶχεν ἀναχωρήσει εἰς Γένουαν μετὰ τῶν δύο υἱῶν της, ἐπανελθόντων ἐκ τῆς ἐξορίας. Ἡ Λουκία ἔσπευσε μετὰ τῆς Σπεράντσας εἰς Γένουαν, φθᾶσα δ' ἐκεῖ εὗρεν εὐκόλως τὴν ἀγαθὴν ἰταλίδα, ἥτις ἔτεινε τὰς ἀγκάλας πρὸς τὴν ἀπροσδόκητον ἐπισκέπτριαν, χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν. Ἡ Λουκία πρώτη ἔλυσε τὴν σιωπήν.

— Δὲν σᾶς ἔλεγα, ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἐπανεβλέπατε τὰ ἀγαπητά σας τέκνα;

— Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογήσῃ, ἀπήντησεν ἡ ἰταλίς· ὁ παντοδύναμος ἤκουσε τὴν εὐχήν σας καὶ μὲ κατέστησε τὴν εὐτυχεστέραν τῶν μητέρων.

Ἡ κυρία Ἐλεονώρα ὀλίγα μόνον προσέθηκεν εἰς ὅσα εἶχεν ἤδη διηγηθῆ ἡ Σπεράντσα περὶ τοῦ ἰατροῦ. Μίαν μόνην ἐπιστολὴν εἶχε λάβει παρ' αὐτοῦ ἐκ Παλέρμου, τῆς α' Φεβρουαρίου 1848, διηγουμένην ἐν συντόμῳ τὴν μεταξὺ τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων καὶ τῆς δημοτικῆς μερίδος πάλην. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, γραφεῖσα προδήλως κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς μετὰ τὴν μέθην τῆς νίκης, ἔφερε τὸ ἑξῆς ὑστερόγραφον:

«Εἶχον τὴν εὐτυχίαν, δόξα τῷ Θεῷ, νὰ χύσω ὀλίγον αἷμά μου ὑπὲρ τῆς πατρίδος μου. Σφαῖρα νεαπολιτικὴ μ' ἐπλήγωσεν ἐλαφρῶς εἰς τὸν δεξιὸν ὦμον· εἶνε ἁπλῆ ἀμυχή, ἥτις δὲν μ' ἐμποδίζει, καθὼς βλέπετε, νὰ μεταχειρίζωμαι τὴν χεῖρά μου. Σᾶς τὸ γράφω, διὰ νὰ μὴν ἀνησυχήσετε, ἂν ἴδῆτε τὸ ὄνομά μου εἰς τὸν κατάλογον τῶν τραυματιῶν. Θὰ σᾶς γράψω καὶ πάλιν προσεχῶς».

— Ἔκτοτε δὲν ἐλάβετε εἰδήσεις; ἀνεφώνησε ἐνδομύχως ἡ Λουκία.

Ἡ κυρία Ἐλεονώρα ἀπήντησε δι' ἀρνητικοῦ νεύματος.

— Τότε, φαίνεται, ἡ πληγή του θὰ ἦτον βαρυτέρα παρ' ὅ,τι ἐνόμιζεν, ἄλλέως θὰ ἐκράτει τὴν ὑπόσχεσίν του. Πρέπει νὰ εἶνε ἀσθενής. Φοβοῦμαι μήπως...

Καὶ ἡ φαντασία τῆς Λουκίας, προτρέχουσα τοῦ λογικοῦ της, παρέστησεν αὐτῇ τὸν Ἀντώνιον μόνον, ἐγκαταλελειμμένον, ἀσθενῆ, θνήσκοντα ἴσως. Ἀπεφάσισεν ἀμέσως νὰ μεταβῇ εἰς Νεάπολιν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Παλέρμον, καὶ νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ ἐκ παντὸς τρόπου. Ἑπομένως ἔγραψεν εὐθὺς εἰς τὸν πατέρα της νὰ ἔλθῃ πρὸς ἀνεύρεσίν της εἰς Νεάπολιν, προσθέτουσα ὅτι, ἂν τυχὸν δὲν τὴν εὕρισκεν ἐκεῖ, θὰ εὕρισκεν ὅπως δήποτε ἐν τῇ ἀγγλικῇ πρεσβείᾳ τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας περὶ τῆς περαιτέρω ὁδοιπορίας της. Ἔγραψε δ' ἐπίσης εἰς τὴν συνοδοιπόρον της, ἥτις ἀνέμενεν αὐτὴν ἐν Νικαίᾳ, νὰ μεταβῇ ἐν πάσῃ σπουδῇ εἰς Γένουαν. Οὕτω δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἡ λεπτοφυὴς Λουκία ἐπέβαινεν ἀτμοπλοίου κατευθυνομένη εἰς Νεάπολιν.

Ἡ κυρία Ἐλεονώρα καὶ ἡ Σπεράντσα συνώδευσαν αὐτὴν εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, κ' ἔμειναν μετ' αὐτῆς μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς, ἀποτείνουσαι αὐτῇ λόγους ἐλπίδος καὶ ἐνθαῤῥύνσεως. Ὁ χωρισμὸς ὑπῆρξε λυπηρός, ἰδίως ὑπὸ τῆς Σπεράντσας, ἥτις δὲν ἠθέλησε ν' ἀφήσῃ τὴν ἐσθῆτα τῆς Λουκίας, πρὶν τὴν ἀναγκάσῃ νὰ τῇ ὑποσχεθῇ, ὅτι ἤθελε τὴν καλέσει παρ' αὐτῇ, ἄν ποτε ἡ Λουκία ἐλάμβανεν αὐτῆς ἀνάγκην.

— Ἠξεύρω, ἔλεγεν ἡ ταλαίπωρος, δακρυῤῥοοῦσα, ἠξεύρω ὅτι ἐγὼ εἶμαι μία χωρική, καὶ σεῖς μία μεγάλη κυρία· ἀλλὰ μὴ λησμονήσετε, σᾶς παρακαλῶ, μὴ λησμονήσετε ποτέ, καλή μου κυρία, ὅτι εἶμαι ἰδική σας, καὶ φωνάξετέ με, ἂν νομίσετε ποτέ, ὅτι ἠμπορῶ νὰ σᾶς χρησιμεύσω. Δόσατέ με αὐτὴν τὴν ὑπόσχεσιν, καὶ θὰ ἔλθω νὰ μείνω μαζύ σας καὶ νὰ σᾶς δουλεύσω ἕως εἰς τὴν τελευταίαν μου στιγμήν. Ναί, κυρία μου, νὰ ἦνε μάρτυς μου ὁ Θεὸς καὶ ἡ Παναγία.

ΚΔ'

Ἐν Νεαπόλει.

Ὅτε, περὶ τὰ τέλη Μαρτίου ἔφθασεν ἡ Λουκία εἰς Νεάπολιν, ὁ βασιλεὺς Φερδινάνδος εἶχεν, ἀναγκασθῇ, μετὰ τὴν στάσιν τῆς 24 Ἰανουαρίου, νὰ παραχωρήσῃ σύνταγμα εἰς τοὺς ὑπηκόους του, νὰ συγκαλέσῃ τὸ κοινοβούλιον, καὶ μετὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ πρώτου φιλελευθέρου ὑπουργείου, τῆς 24 Φεβρουαρίου, νὰ σχηματίσῃ ἐκ νέου ἄλλο, ἔτι ἀρεστότερον εἰς τὸ πλῆθος, τὸ ὑπουργεῖον τῆς 6 Μαρτίου.

Τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ ὑπουργείου τούτου ἐχαιρέτισε γενικὴ ἀγαλλιάσεως κραυγή. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς ταραχώδους ζωηρότητος, ἥτις ἐζωογόνει τὴν πόλιν, καὶ τῶν παντοειδῶν ἐνδείξεων τῆς χαρᾶς τοῦ πλήθους, καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν λαζαρόνων, οἵτινες μετεμορφώθησαν διὰ μιᾶς εἰς λάτρεις τῆς ἐλευθερίας, ἀπέβη ἡ ὑποκόμησσα Κλέβερτων εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς ὁδοῦ Toledo.

Οἱ ὑπηρέται τοῦ ξενοδοχείου ἀπέμειναν χαίνοντες ἐξ ἐκπλήξεως, ὅτε ἔλαβον παρ' αὐτῆς τὴν διαταγὴν νὰ φροντίσωσιν, ὅπως τὰ διαβατήριά της ἐπιθεωρηθῶσι διὰ Παλέρμον. — Ἴσως, ἐτόλμησαν νὰ παρατηρήσωσιν, ἡ milady δὲν ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ Παλέρμον διετέλει ἐν πλήρει ἐπαναστάσει, καὶ ἡ Σικελία ὁλόκληρος ἦν ἀνάστατος. Ἡ milady τὸ ἐγνώριζεν, ἀλλ' ἀπόφασιν εἶχε ν' ἀναχωρήσῃ, καὶ ἡ διαταγή της ἔπρεπε νὰ ἐκτελεσθῇ ἀφεύκτως.

Μετά τινας στιγμὰς φθάνει εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὁ κύριος Χ..., νεαρὸς ἀκόλουθος τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας, ὅπου τὰ διαβατήρια προσήχθησαν πρὸς ἐπιθεώρησιν. Ὁ κύριος οὗτος ἦτο ἐξάδελφος τοῦ λόρδου Κλέβερτων, ὤφειλεν εἰς αὐτὸν τὴν διπλωματικήν του θέσιν, καὶ προσήρχετο ὅπως πείσῃ τὴν ὑποκόμησσαν νὰ παραιτηθῇ διαβήματος ἄφρονος, ὡς τὸ ἀπεκάλει. Αἱ δύο χῶραι διετέλουν προδήλως ἐν πολέμῳ, ἡ θάλασσα δὲν ἦτο ἀσφαλής, πλοῖα νεαπολιτικὰ περιέπλεον ἐπίτηδες ὅ-

Digitized by Google

πως ἐμποδίζωσι τὴν ἐπὶ τῆς νήσου ἀπόβασιν παντὸς ξένου, — καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ λαίδη Κλέβερτων ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ εἰς θέσιν δυσάρεστον· ἀλλ' ἡ λαίδη Κλέβερτων ἐπέμενεν εἰς τὴν ἀπόφασίν της.

Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Αὐτῆς Βρετανικῆς Μεγαλειότητος, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀκόλουθος, δὲν ἐπεθύμει νὰ ἐνθαρρύνῃ τὴν ὑποκόμησσαν ὅπως ἐκτεθῇ εἰς τοσοῦτον μεγάλους κινδύνους. Ἐλέγετο ὅτι ὁ λόρδος Minto ἔμελλε νὰ μεταβῇ μετ' ὀλίγον εἰς Σικελίαν, φέρων προτάσεις συμβιβασμοῦ. Ἂν δὲ ἡ λαίδη Κλέβερτων ἐπέμενε πάντοτε εἰς τὴν ἀπόφασίν της, ἠδύνατο τότε νὰ μεταβῇ εἰς Σικελίαν ἐπὶ ἀγγλικοῦ πολεμικοῦ πλοίου. Ἀλλ' ἡ Λουκία δὲν ἐπείθετο, ὅτι ὑπῆρχεν ἀνάγκη τοσούτων προφυλάξεων δι' Ἀγγλίδα κυρίαν, ὁδοιποροῦσαν χάριν ὑγείας. Ὁ πρεσβευτὴς αὐτὸς ἦλθε περὶ τὸ ἑσπέρας, ἵνα πείσῃ τὴν ἀμετάπειστον συμπατριώτιδά του, καὶ τοσοῦτον ἐπίεσεν αὐτὴν ν' ἀποδεχθῇ τὸ παρ' αὐτοῦ προτεινόμενον σχέδιον, ὥστε ἠναγκάσθη ἡ Λουκία νὰ ἐνδώσῃ, μὴ τολμῶσα ἄλλως νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀληθινὴν τῆς σπουδῆς της αἰτίαν. Ὁ ἀκόλουθος Χ..., ὅστις, ὡς ἐξάδελφος ἀνέλαβε νὰ τὴν διασκεδάσῃ, προέτεινεν αὐτῇ πᾶσαν δυνατὴν ψυχαγωγίαν, ἀλλ' ἡ Λουκία ἀπέρριψε πάσας, μὴ ἐπιθυμοῦσα περισπασμόν τινα οἱονδήποτε ἀπὸ τῶν προσφιλῶν αὐτῆς σκέψεων.

Ἡμέραν τινα ὁ νεαρὸς διπλωμάτης ἀφίκετο περίφροντις καὶ τεταραγμένος, ἀγγέλλων ὅτι τὴν ἐπιοῦσαν ἐγίνετο ἐν τῇ Αὐλῇ μεγάλη ὑποδοχή, ἡ πρώτη μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος. Ἤξιζε δὲ τὸν κόπον, εἶπε, νὰ ὑπάγῃ τις, ἂν ὄχι δι' ἄλλο, ἀλλὰ διὰ τὸ παράδοξον τοὐλάχιστον τοῦ πράγματος.

— Τί ἐννοεῖτε; ἠρώτησεν ἡ λαίδη Κλέβερτων.

— Θὰ ἴδωμεν ὅλας τὰς ἐπισημότητας τοῦ προοδευτικοῦ κόμματος, σμῆνος ὁλόκληρον δικηγόρων καὶ ἰατρῶν.

— Δὲν ἐννοῶ, παρετήρησε ξηρῶς ἡ Λουκία, πῶς σεῖς, Ἄγγλος, διακωμῳδεῖτε ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα.

— Πῶς, ἐξαδέλφη μου; εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξομοιώσῃ τις τοὺς νεαπολίτας ἰατροὺς μὲ τοὺς Ἄγγλους.

— Διατί ὄχι;

— Μὴν ὀργίζεσθε, παρετήρησεν ὁ κομψὸς νεανίας, γελῶν μέν, ἀλλὰ δυσηρεστημένος κατὰ βάθος. Ἐγὼ δὲν γνωρίζω προσωπικῶς κανένα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς κυρίους, καὶ ἐπαναλαμβάνω μόνον ὅ,τι λέγουν οἱ πολλοί. Ὅπως δήποτε ὁ κύριος πρεσβευτὴς ἔγραψε τὸ ὄνομά σας εἰς τὸν κατάλογον, καὶ ἂν ἔχετε διάθεσιν ἠμπορεῖτε νὰ κρίνετε αὔριον μόνη σας.

— Ἴσως ὑπάγω, ἀπήντησεν ἡ λαίδη Κλέβερτων. Ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἴδῃ τις ἀνθρώπους τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα θὰ ἀναφέρῃ μίαν ἡμέραν ἡ ἱστορία.

Ἡ βασιλικὴ ὑποδοχή, εἰς ἣν μετέβη τὴν ἐπαύριον ἡ Λουκία μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου της οὐδὲν εἶχε τὸ παράδοξον ἄλλο, ἢ μόνον ὅτι ἦτο ζωηροτέρα καὶ ἧττον πληκτικὴ τῶν συνήθων βασιλικῶν ὑποδοχῶν. Ἡ ἐθιμοτυπία δὲν ἦτο αὐστηρά, ὁ βασιλεὺς δ' αὐτός, μελανὸν φέρων ἐπενδύτην, ἔσφιγγε τὰς χεῖρας τῶν παρισταμένων καὶ ἐλάλει πρὸς αὐτοὺς μετὰ πολλῆς εὐμενείας.

Ἡ Λουκία ἔβλεπε καὶ ἐθαύμαζε καὶ ἐλησμόνει ὅσα εἶχεν ἀκούσει παρὰ τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου περὶ τοῦ βασιλέως Φερδινάνδου καὶ τῆς φυλῆς του.

Ὁ νεαρὸς ἀκόλουθος, ὁδηγοῦ ὑποδυόμενος πρόσωπον, ἐξήγει εἰς τὴν Λουκίαν τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα.

— Βλέπετε, τῇ ἔλεγε, τοὺς δύο αὐτοὺς κυρίους μεταξὺ τῶν ὁποίων περιπατεῖ ἡ Μεγαλειότης του; ἀριστερᾷ εἶνε ὁ Βοτσέλλης, ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, καὶ δεξιᾷ ὁ Κάρολος Ποέριος, ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως· καὶ οἱ δύο δικηγόροι, φυλακισθέντες πολλάκις διὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα. Σήμερον εἶνε ἐπισημότητες καὶ στῦλοι τοῦ ὑπουργείου. Αὐτός, τὸν ὁποῖον βλέπετε εἰς τὸ παράθυρον ἐκεῖνο ἀντικρύ, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἄγγλος, ταπεινῶν εὐλαβῶς τὴν φωνήν, εἶνε ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως, ἡ Αὐτοῦ Βασιλικὴ Ὑψηλότης, ὁ κόμης τῶν Συρακουσῶν, πρώην ἀντιβασιλεὺς τῆς Σικελίας. Δὲν ἠξεύρω εἰς ποῖον ὁμιλεῖ· θὰ εἶνε βεβαίως κανεὶς ὀψίφημος, ὡς οἱ ἄλλοι.

Ἡ Λουκία δὲν κατώρθωσε νὰ μὴ ἀνασκιρτήσῃ· τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐπορφυρώθη, καὶ τὸ μέτωπόν της ἐγένετο κάθιδρον.

— Τί ἐπάθετε; ἀνέκραξεν ὁ νεόφυτος διπλωμάτης. Δὲν εἶσθε καλά;

— Δὲν εἶνε τίποτε· ἁπλῆ ζάλη.

— Θέλετε ν' ἀναχωρήσετε; ἴσως σᾶς ἐπείραξεν ἡ ζέστη.

— Ἴσως· ἀπήντησε δι' ἀσθενοῦς φωνῆς ἡ Λουκία.

Εὐτυχῶς διὰ τὴν ὑποκόμησσαν, προσῆλθε μετὰ μικρὸν ὁ πρεσβευτὴς αὐτός, καὶ ὁ ἀκόλουθος, χαιρετίσας βαθύτατα, ἀπεμακρύνθη. Ἡ ἐξοχότης του εἶπεν, ὅτι ἐλυπεῖτο μεγάλως, διότι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἀποστολὴ τοῦ λόρδου Μίντο εἰς Σικελίαν θ' ἀνεβάλλετο ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας, ἕνεκα νέων αἰφνιδίων κωλυμάτων. Ἡ λαίδη Κλέβερτων ἀπεδέχθη ἀπαθῶς τὴν εἴδησιν ταύτην, προσθεῖσα, ὅτι τῇ ἦτο ἀδιάφορον νὰ περιμείνῃ ἐπ' ὀλίγον, διότι πιθανὸν ἦτο καὶ νὰ παραιτηθῇ ἐντελῶς τῆς ἐκδρομῆς της. Ὁ πρεσβευτὴς ἐξεπλάγη, ἐχαιρέτισε καὶ ἀπῆλθεν, ἡ δὲ Λουκία ἔμεινε τέλος μόνη.

Ὁ μετὰ τοῦ κόμητος τῶν Συρακουσῶν ὁμιλῶν ἦτο ἀνὴρ ὑψηλός, μαύρην ἔχων τὴν κόμην καὶ

Digitized by Google

τοὺς ὀφθαλμούς, μόλις τριακοντούτης φαινόμενος ἐκ πρώτης ὄψεως. Ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ ἦτο σκεπτικὴ ἀλλ' ἤρεμος, τὸ μειδίαμά του προσηνές, κ' εὐθυτενὲς τὸ ἀνάστημά του. Ἐν ἑνὶ λόγῳ τὸ ἐξωτερικόν του ἦν ἐξωτερικὸν τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου. Ἀντὶ τοῦ μακροῦ του πώγωνος, ἔφερε μύστακα πυκνόν, καὶ ἦτο κάπως ὠχρότερος· κατὰ τ' ἄλλα οὐδόλως εἶχε μεταβληθῆ κ' ἐφαίνετο ἐπίσης ὡραῖος καὶ πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν.

Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἤρχετο πρὸς τὸ μέρος των, ὁ κόμης καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐμακρύνθησαν τοῦ παραθύρου καὶ ἐπλησίασαν εἰς τὴν Μεγαλειότητά του. Ὁ Φερδινάνδος ἔστη ἐπὶ μικρόν, ὅπως ἀνταλλάξῃ λόγους τινὰς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, εἶτα δὲ δραττόμενος αἴφνης τοῦ βραχίονος τοῦ Ἀντωνίου ἐξηκολούθησε τὸν περίπατόν του.

Ἡ Λουκία παρετήρησε πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς μικρᾶς ἐκείνης σκηνῆς, ὡς καὶ τὴν αἰφνίδιον λάμψιν τῶν γνωστῶν της ἐκείνων μαύρων ὀφθαλμῶν, ὅτε συνήντησαν τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ τὴν πορφύραν ἥτις διεχύθη ἐπὶ τὴν μορφὴν τοῦ ἰατροῦ. Ποῖον ἆρα αἴσθημα ὤθησε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν ὑποκόμησσαν νὰ ἀποστρέψῃ τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ κρυβῇ ὄπισθεν τῶν λοιπῶν κυριῶν; Ἀμηχανία τις ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ βασιλέως, ἢ φόβου αἴσθημα μὴ δὲν ὡμοίαζε πλέον πρὸς ὅ,τι ἦτο ἄλλοτε; Οὐδ' ἡ Λουκία αὐτὴ τὸ ἐγνώριζε. Τὸ κίνημά της ὑπῆρξε στιγμιαῖον, αὐτόματον, ἀκατανόητον, καὶ τῆς καρδίας της ἡ ταραχὴ τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ ἢ ν' ἀναλύσῃ τὸν κρύφιον λόγον τῆς πράξεώς της.

Ἡμίσεια ὥρα παρῆλθε, καθ' ἣν ἡ Λουκία πολλάκις ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν θύραν, δι' ἧς εἶχεν ἴδει μακρυνομένους τὸν βασιλέα καὶ τὸν Ἀντώνιον. Πολλάκις δέ, βλέπουσα ἐμφανιζομένους εἰς τὴν θύρας ἐκείνην ἄνδρας μὲ μελανὴν τὴν κόμην καὶ τοὺς μύστακας, ᾐσθάνετο βιαίως πάλλουσαν τὴν καρδίαν αὐτῆς. Τέλος πάντων, ἰδοὺ ἐκεῖνος ἔρχεται, οὐχὶ κατεσπευσμένως, ἀλλὰ διὰ τοῦ συνήθους βραδέος καὶ μακροῦ βήματός του. Προβαίνει ἁπλοῦς καὶ ἀνεπιτήδευτος ἐν μέσῳ τῆς νέας αὐτοῦ δόξης, ἀπαραλλάκτως ὡς ἄλλοτε, πτωχὸς χωρικὸς ἰατρός, μετέβαινε πρὸς τοὺς πελάτας του ἐν Βορδιγέρᾳ. Πλησιάζει μὲ ἀκτινοβολοῦντας ὀφθαλμοὺς καὶ προχωρεῖ κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτήν.

— Σεῖς, ἐδῶ; ἀνακράζει, δραττόμενος τῆς χειρὸς τῆς Λουκίας. Τί ἀπροσδόκητος εὐτυχία. Ποῖος θὰ ἔλεγε, πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν, ὅτι θὰ συνηντώμεθα εἰς τὴν Νεάπολιν, καὶ εἰς τὴν Αὐλὴν μάλιστα.

— Ἀλήθεια, ποῖος θὰ τὸ ἔλεγε!

Αὐτὸ μόνον κατώρθωσε ν' ἀπαντήσῃ ἡ Λουκία. Ἡ ψυχή της διετέλει ὑπὸ τὸ μαγικὸν θέλγητρον τῆς φωνῆς ἐκείνης, ἣν ἤκουον τὰ ὦτά της.

— Πῶς εἶσθε; τί κάμνει ὁ ἐξαίρετος φίλος μου Σὶρ Ἰωάννης; ἠρώτησεν ὁ Ἀντώνιος μετὰ μικράν τινα παῦσιν.

— Ὁ πατήρ μου, ὅτε ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, ἔπασχεν ἀρθρίτιδα. Ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔλθῃ νὰ μ' εὕρῃ ἐδῶ. Ἀλήθεια, μ' ἔδωκεν ἐπιστολὴν διὰ σᾶς, νομίζων ὅτι θὰ σᾶς εὕρισκον εἰς τὴν Βορδιγέραν. Θὰ σᾶς τὴν στείλω αὔριον πρωΐ.

— Εὐχαριστῶ, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός. Πόσον θὰ εὐχαριστηθῶ νὰ σφίγξω τὴν χεῖρά του.

— Καὶ πῶς εὑρίσκεσθε εἰς τὴν Νεάπολιν; ἠρώτησεν ἡ Λουκία. Ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἦσθε εἰς τὸ Παλέρμον, καὶ πληγωμένος μάλιστα.

— Πῶς ἠξεύρετε, ὅτι ἐπληγώθην; ἠρώτησε ζωηρῶς ὁ Ἀντώνιος.

— Μὲ τὸ εἶπεν ἡ κυρία Ἐλεονώρα, τὴν ὁποίαν εἶδον εἰς τὴν Γένουαν. Εἶνε τόσον εὐτυχὴς τώρα! Ἔχει τοὺς δύο υἱούς της μαζύ της. Μ' ἔδωκε καὶ ἀνέγνωσα τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν τῆς ἐγράψατε. Ἦτο πολὺ ἀνήσυχος διὰ σᾶς καθὼς κ' ἐγώ.

— Καὶ σεῖς! Καὶ τί λοιπὸν ἔκαμα ἐγώ, διὰ ν' ἀξιωθῶ δύο τοιαύτας φίλας; Ἡ διπλῆ αὐτὴ ἀγάπη εἶνε δι' ἐμὲ ὄασις ἀληθὴς ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου τοῦ κόσμου.

— Δὲν θέλω νὰ σᾶς ἀκούω νὰ κακολογῆτε τὸν κόσμον, εἶπεν ἡ Λουκία διὰ τοῦ παλαιοῦ της ἐκείνου παιδικοῦ ἤθους.

— Ἔστω, δὲν τὸν κακολογῶ πλέον, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος.

— Καὶ ἡ πληγή σας; ἰατρεύθη;

— Ἐντελῶς· δὲν ἦτον τίποτε.

— Καὶ διατί δὲν ἐγράψατε τόσον καιρὸν εἰς τὴν κυρίαν Ἐλεονώραν;

— Εἶχον τόσας ἀσχολίας καὶ τόσους περισπασμούς. Ἔκαμα κακά, τὸ γνωρίζω, ἀλλ' αὔριον σᾶς ὑπόσχομαι, χωρὶς ἄλλο, νὰ γράψω εἰς Γένουαν.

— Μὴ τὸ λησμονήσετε, καὶ γράψετε τὰς φιλικάς μου προσρήσεις εἰς τὴν καλὴν κυρίαν. Τώρα, διηγηθῆτέ μου τὴν ἱστορίαν σας ἀφ' ὅτου ἐχωρίσθημεν. Εἰπέτε μου περὶ τῆς ἐπαναστάσεως, περὶ τῆς Σικελίας, περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων. Δὲν ἐλησμονήσατε τὴν ἐρωτηματικήν μου μανίαν, ὑποθέτω, προσέθηκε μειδιῶσα.

— Θὰ σᾶς τὰ εἴπω ὅλα, ἀλλὰ πρὸ πάντων πρέπει νὰ ἐξετάσω τὰ περὶ τῆς ὑγείας σας, ἀπήντησεν ἐκεῖνος, ὅστις εἶχε σπουδάσει ἐν τῷ μεταξύ, μετὰ πολλῆς ἀνησυχίας, τὴν μορφὴν τῆς φίλης του.

Ἡ Λουκία διηγήθη εἰλικρινῶς, ὡς πάντοτε, τὰ περὶ τῆς ὑγείας της, τὴν ἤκουε δ' ἐκεῖνος μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς αὐτῆς προσοχῆς, μεθ' ἧς τὴν ἤκουεν ἄλλοτε ἐν τῷ πανδοχείῳ τῆς *Κεράμου*.

— Θὰ τὰ διορθώσωμεν ὅλ' αὐτὰ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ Λουκία. Καθαρὸς ἀήρ, ἡσυχία καὶ δίαιτα αὐστηρὰ θὰ κάμουν καὶ πάλιν θαύματα, ὅπως ἔκαμον ἄλλοτε εἰς τὴν Βορδιγέραν.

Ἦλθε δὲ τότε ἡ σειρὰ τοῦ Ἀντωνίου νὰ ὁ-

Digitized by Google

μιλήσῃ περὶ αὐτοῦ, καὶ διὰ βραχέων εἶπε τὴν ἱστορίαν του, συνοψιζομένην εἰς τὰ ἑξῆς ὀλίγα, ἅτινα καὶ μόνα εἶνε ἀπαραίτητα εἰς τὴν ἡμετέραν διήγησιν.

Ὁ Ἀντώνιος, ἀναχωρήσας τῆς Βορδιγέρας, διήνυσε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἐν Τουρίνῳ, ἀπὸ τοῦ 1843 μέχρι τοῦ 1847, ὅτε τὰ ἐν Σικελίᾳ πράγματα ἤρχισαν λαμβάνοντα σπουδαῖον χαρακτῆρα. Ἡ κυβέρνησις ἀνθίστατο ἐκ παντὸς τρόπου καὶ κατεπολέμει τὸ δημόσιον φρόνημα, ἐπανάστασις δ' ἐπέκειτο ἐν Παλέρμῳ, ὡς ἔγραφον ἐκεῖθεν ἰδιαιτέρως εἰς τὸν ἰατρόν. Ὁ Ἀντώνιος, συνοδευόμενος ὑπὸ ὀλίγων φίλων, ἀνεχώρησεν εἰς Μελίτην, καὶ ἐκεῖθεν μετέβησαν περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου εἰς Πάλερμον, ὅπου ἔμειναν κεκρυμμένοι μέχρι τῆς 12 Ἰανουαρίου, ἡμέρας καθ' ἣν, τρίχρουν κρατοῦντες σημαίαν, ἐπεφάνησαν εἰς τὴν πλατεῖαν *Φιεραβέκια*, πρωτοστάται τῆς ἐκραγείσης ἐπαναστάσεως. Ἡ πάλη ὑπῆρξε μακρά. διαρκέσασα δὲ δεκαπέντε ὅλας ἡμέρας, κατέληξεν εἰς τὸν θρίαμβον τοῦ λαοῦ. Αἱ θέσεις τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων ἡλώθησαν ὡσεὶ διὰ μαγείας, τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον κατελείφθη ὑπὸ τῆς φρουρᾶς του, καὶ ὁ στρατός, συντριβεὶς πανταχοῦ, ἐξεβλήθη τῆς πόλεως καὶ κατεδιώχθη ἀπροσμαχήτως.

Ἐντὸς ὀλίγου τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα διεδόθη καθ' ὅλην τὴν νῆσον, τότε δὲ ἡ ἐν Παλέρμῳ γενικὴ ἐπιτροπὴ κατέλαβε τὴν ἀρχήν, καὶ πρόεδρος τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως τῆς Σικελίας ἀνεκηρύχθη ὁ γηραιὸς Ῥουγέρος Σέττιμος.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, ὡς προείπομεν, νέα τάξις πραγμάτων εἶχεν ἐπέλθει ἐν Νεαπόλει, καὶ τὸ γεγονὸς τοῦτο παρεῖχεν ἐλπίδα ταχέος συμβιβασμοῦ μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν. Ἤρχισαν δ' ἀληθῶς διαπραγματεύσεις, — τῇ παρεμβάσει τοῦ λόρδου Μίντο, — μεταξὺ τῆς νεαπολιτικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως ἐν Σικελίᾳ, ἀλλ' αἱ βραδύτητες καὶ αἱ ἀναβολαὶ τῆς ἐν Νεαπόλει ἀρχῆς ἠνάγκασαν δυστυχῶς τὴν ἐπαναστατικὴν κυβέρνησιν τῆς Σικελίας νὰ δηλώσῃ ῥητῶς, ὅτι ἤθελε παραιτηθῆ πάσης διαπραγματεύσεως, ἂν δὲν παρεχωρεῖτο ταχέως, ὡς ὅρος ἄφευκτος, εἰς τὴν Σικελίαν ἡ διὰ σικελικοῦ στρατοῦ φρούρησίς της.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐπῆλθεν ἐν Νεαπόλει ὑπουργικὴ μεταβολή, καὶ ἡ ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν ἄνοδος ἀνδρῶν, οἷος ὁ Τσέριος, ὁ Σαλισέτης καὶ ὁ Σαβαρέσης παρέσχεν εἰς τοὺς Σικελοὺς τὴν ἐλπίδα ταχείας λύσεως τοῦ ζητήματος. Παρεχωρήθησαν δ' ἀληθῶς εἰς τὴν Σικελίαν πολλαὶ προνομίαι καὶ ἰδίως ὁ σχηματισμὸς ἰδίου σικελικοῦ ὑπουργείου, ἀλλ' οὐδὲν ἀπεφασίσθη ὡς πρὸς τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα, τὸ τῆς φρουρήσεως τῆς Σικελίας ὑπὸ σικελικοῦ στρατοῦ. — Ἡ σιγὴ αὕτη ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῶν σικελικῶν ἀπαιτήσεων ἐδείνωσε τὰ πράγματα· οἱ Σικελοὶ ἀπέῤῥιψαν τὰς παραχωρηθείσας αὐτοῖς προνομίας, καὶ ἡ ἐν Νεαπόλει κυβέρνησις ἀπεδοκίμασεν ἐκ προοιμίων καὶ ἀπεκήρυξε πᾶσαν πρᾶξιν τῆς ἐν Σικελίᾳ ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς. Τότε ὁ Ἀντώνιος, ἐπιχειρῶν ὑστάτην πρὸς συμβιβασμὸν ἀπόπειραν, ἐπεχείρησε τὴν σύνταξιν ὑπομνήματος, ὑπερμαχοῦντος τῆς ἐν Σικελίᾳ συστάσεως σικελικοῦ στρατοῦ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτό, τῇ ἐγκρίσει τῶν φίλων του, εἰς Νεάπολιν. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἀνεγνώσθη ὑπὸ ὑπουργοῦ φίλα φρονοῦντος πρὸς τὸν Ἀντώνιον, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐδόθη ἐκ Νεαπόλεως ἀπάντησις, καλοῦσα τὸν συντάκτην τοῦ ὑπομνήματος νὰ μεταβῇ ἐκεῖσε καὶ ἀναπτύξῃ διὰ ζώσης τὰ ἐπιχειρήματά του, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἦτο λίαν διατεθειμένος εἰς πᾶσαν δυνατὴν παραχώρησιν.

Ὁ Ἀντώνιος οὐδὲ στιγμὴν ἐδίστασε· μετέβη εἰς Νεάπολιν, εἶδε τοὺς ὑπουργούς, εἶδε τὸν βασιλέα, καὶ ὑπεστήριξε τὴν αἴτησιν τῆς πατρίδος του, — ἂν ἐπιτυχῶς ἢ ὄχι, θὰ τὸ ἴδωμεν μετ' ὀλίγον.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ

Ὁ Γάλλος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς ἐπέστειλεν εἰς τὴν Ἀκαδήμειαν τῆς Ἰατρικῆς τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν :

«*Κύριε ισόβιε γραμματεῦ*,

«Ἡ ἐν Παρισίοις ἱδρυθεῖσα ἑταιρία κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ μοὶ ἀπηύθυνεν αἴτησιν περὶ ἀπονομῆς εἰς αὐτὴν τῶν εὐεργετημάτων τῆς νομίμου ἀναγνωρίσεως. Πρὶν ἀποφασίσω περὶ τῆς παραδοχῆς τῆς τοιαύτης αἰτήσεως, ἐπεθύμουν νὰ μάθω ἂν ταύτην, μετὰ τὴν ἀξίωσιν τῶν ἑταίρων, δικαιολογοῦσι λόγοι τῆς δημοσίας ὑγείας, καὶ ἐὰν αἱ ὑπ' αὐτῶν ἐπικαλούμεναι ἰατρικαὶ σκέψεις βασίζωνται ἐπὶ συνόλου γεγονότων καὶ συμπερασμάτων, παραδεδεγμένων μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης. Ὅθεν πολὺ θὰ μὲ ὑποχρεώσητε, ἐὰν εὐαρεστηθῆτε νὰ ὑποβάλητε τὸ προκείμενον ζήτημα εἰς τὴν Ἀκαδήμειαν τῆς Ἰατρικῆς καὶ μοὶ ἀποστείλητε ἠτιολογημένην τὴν γνώμην τοῦ συλλόγου τούτου, κλ.»

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ὑπὸ τοῦ κυρίου ὑπουργοῦ τεθέντος ζητήματος παρεπέμφθη εἰς ἐπιτροπήν, συγκειμένην ἐκ τῶν κ. κ. **Vulpian, Peter, Villemin, Léon Colin** καὶ **Gustave Lagneau**, εἰσηγητήν. Ὁ κ. **Lagneau** ἀνέγνω τὴν πρὸς τὴν Ἀκαδήμειαν ἔκθεσίν του, ἧς τὰ συμπεράσματα εἰσὶ σαφέστατα καὶ θὰ εὐαρεστήσωσι βεβαίως τὴν Ἑταιρίαν κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ.

Φρονοῦμεν, ὅτι δὲν στερεῖται ἐνδιαφέροντος ἡ γνῶσις τῶν γεγονότων, ἐφ' ὧν ἡ τῆς Ἀκαδημείας ἐπιτροπὴ στηρίζει τὴν γνώμην αὐτῆς, ἄλλως δὲ ἡ ἔκθεσις τοῦ κ. **Lagneau** ἐστὶ λίαν μεμελετημένη καὶ πλήρης, ὡς τοιαύτη δὲ ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις εἶναι ἀξία ἀναλύσεως. Ἴσως οἱ καπνίζοντες ὠφεληθῶσιν ἐξ αὐτῆς. Ἡ σημασία τοῦ καπνοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ κατέστη μεγίστη, ἀδιαλείπτως κατακυριεύει ἡμᾶς, τροποποιεῖ τὰ ἡμέτερα ἤθη, μεταβάλλει τὰς ἕξεις ἡμῶν, ἐξασκεῖ δ' ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐπιῤῥοὴν σπου-

Digitized by Google

δαιοτέραν ἢ ὅσον ἐν γένει νομίζεται. Ὥστε ἐνδιαφέρουσα καθίσταται ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ χρῆσις αὐτοῦ συνεπιφέρει σωρείαν ὅλην ἐπικινδύνων παθήσεων.

Ὁ καπνός, ἀναλόγως τοῦ τόπου τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ, περιέχει ἀπὸ 2,30 μέχρις 8 $^0]_0$ νικοτίνης. Ἡ νικοτίνη κατὰ τὸν **Claude Bernard** εἶναι τὸ δραστικώτατον τῶν γνωστῶν δηλητηρίων. Ὀλίγαι σταγόνες ἐνσταζόμεναι ἐπὶ τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος ζώου ἐπιφέρουσιν ἀκαριαῖον τὸν θάνατον. Κατ' εὐτυχίαν τῶν ποιουμένων χρῆσιν καπνοῦ καὶ ταμβάκου, πρὶν ἢ παραδοθῶσιν εἰς τὴν κατανάλωσιν, τὰ φύλλα τοῦ καπνοῦ ὑπέχουσι ζύμωσιν, ἥτις ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτῶν ἱκανὴν μοῖραν νικοτίνης. Παρὰ πολλοῖς, οἵτινες ἐπί τινα χρόνον ἀνέπνευσαν ἐν ἀτμοσφαίρᾳ κεκορεσμένῃ ὑπὸ καπνοῦ παρετηρήθησαν συχνάκις συμπτώματα νοσερά, ἐπενεγκόντα ἐνίοτε καὶ θάνατον. Ὁ κ. **Liebaut** εἶδε νέαν τινὰ καταληφθεῖσαν ὑπὸ ἴλιγγος καὶ εἶτα καταπεσοῦσαν εἰς κατάστασιν κωματώδη· νέος ἑπτακαιδεκαέτης κατακλιθεὶς ἐν δωματίῳ, ἐν ᾧ πολλοὶ ἐκάπνιζον, ἔπαθεν ἐπί τινας ὥρας ἐξ ἐγκεφαλικῆς συμφορήσεως, παῖς δὲ πεντεκαιδεκαέτης ἀπέθανεν ἀμέσως, μετὰ διαμονὴν ὡρῶν τινων ἐν μικρῷ δωματίῳ, οὗ ἡ ἀτμόσφαιρα ἦν μεμολυσμένη ὑπὸ καπνοῦ. Τὸ βλαβερὸν τοῦ καπνοῦ εἶναι πασίγνωστον νῦν. Ὁ **Murray** ἀναφέρει τὴν παρατήρησιν, ἣν ἐποιήσατο ἐπὶ τριῶν παιδίων πασχόντων ἐκ κνίζης, ἅτινα κατελήφθησαν ὑπὸ σκοτοδίνης καὶ σπασμῶν, ὅτε ἐπὶ σκοπῷ θεραπείας τῆς νόσου προσετρίβησαν αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν διά τινος ἐκ καπνοῦ σκευασίας. Ἄλλοτε ἐν τῷ νοσοκομείῳ **Saint-Louis** πρὸς θεραπείαν τῆς ψωριάσεως ἐποιοῦντο χρῆσιν καπνοῦ, οἱ δὲ ἀσθενεῖς συχνάκις κατελαμβάνοντο ὑπὸ σκοτοδίνης καὶ κεφαλαλγίας. Ὁ κ. **Lagneau** παρέλιπε νὰ ἀναφέρῃ καὶ τὴν ὀξεῖαν δηλητηρίασιν, τὴν παρατηρηθεῖσαν παρὰ πλείστοις λαθρεμπόροις, οἵτινες ἐνέθετον κατάσαρκα τὸν καπνόν, ὅπως μετακομίσωσιν αὐτὸν διὰ τῶν πρὸς τὴν Ἱσπανίαν συνόρων. Ὁ ποιητὴς **Sauteuil** ἀπέθανεν ὀδυνηρὸν θάνατον, πιὼν ποτήριον οἴνου, ἐνῷ εἶχον ἐμβαπτίσει καπνόν. Μασσώμενος ὁ καπνὸς εἶναι δραστικώτατον δηλητήριον. Ὁ καπνίζων εἶναι ἐπιρρεπὴς εἰς πολλὰς νόσους· ἐκ τούτων οἱ ἰατροὶ ἀναφέρουσι τὸ ἐρύθημα τῶν βλεννῶν, τοῦ οὐρανίσκου καὶ τοῦ φάρυγγος, τὴν στοματίτην, τὴν ἄφαν, τὰς ἐπιθηλίους πλάκας τῆς γλώσσης, τὴν σκίρρωσιν, τὴν ψωρίασιν καὶ τὸ σπουδαιότατον νόσημα, τὸ ἐπιθηλίωμα τοῦ κάτω χείλους. Τὸ τοξικὸν στοιχεῖον τοῦ καπνοῦ μεταδίδεται εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ σώματος διὰ τῶν πεπτικῶν καὶ ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ἐξ ὧν τὰ πεπτικὰ ἀπορροφῶσι τοῦτον διαλελυμένον ἐν τῷ σιέλῳ, τὰ δὲ ἀναπνευστικὰ τὸν ἀπορροφῶσι, μεταφερομένου τοῦ καπνοῦ διὰ τοῦ εἰσπνεομένου ἀέρος.

Ἐν μικρᾷ δόσει εἰσχωρῶν ὁ καπνὸς εἰς τὰ πεπτικὰ ὄργανα, φαίνεται ὅτι καθιστᾷ συντονωτέραν τὴν λειτουργίαν αὐτῶν, συχνάκις ὅμως ἐπιφέρει σπουδαίαν τούτων διατάραξιν. Κρίνομεν ἀνωφελὲς νὰ ἐμμείνωμεν εἰς τὴν κατάδειξιν τῆς βλάβης, ἣν ὁ καπνὸς ἐπιφέρει εἰς τοὺς καπνίζοντας νέους. Κατὰ πολλοὺς ἰατροὺς φαίνεται, ὅτι ἐπίσης ἐπέρχονται σπουδαῖαι διαταράξεις εἰς ἐργάτας καὶ ἐργάτιδας, ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐν ἐργοστασίοις καπνοῦ.

Διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου ἐπέρχεται εἰς τοὺς κατὰ κόρον καπνίζοντας ἐνέργεια διαρκεστέρα καὶ ἐπιβλαβεστέρα. Κατὰ τὸν κ. **Peter**, ὁ καπνὸς ἐπενεργεῖ ἐπὶ τοῦ στομάχου, συχνάκις προκαλεῖ τὴν ἀνορεξίαν ἕνεκα ἐλαφρᾶς παραλύσεως τῆς αἰσθητικότητος τῆς βλεννώδους μεμβράνης καὶ τῆς κινητικότητος τοῦ μυϊκοῦ ἱστοῦ. Κατὰ δὲ τὸν κ. **Palain**, ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ καθίσταται εἴς τινας καπνίζοντας αἰτία δυσπεψίας, ἡ δὲ ἀναιμία παρά τισι τούτων πρέπει ἴσως εἰς ταύτην νὰ ἀποδίδηται. Ἕτεροι ἰατροὶ ἀναφέρουσι συμπτώματα γαστραλγιῶν, δυσπεψιῶν μετὰ ναυτιάσεως, ἐρυγμῶν, θέρμης, πόνων, τανυσμῶν ἐπιγαστρικῶν, παρατηρουμένων εἰς τοὺς ἀπὸ πολλοῦ εἰθισμένους εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ καπνοῦ, ἡ δὲ νοσερὰ προδιάθεσις ἐθεραπεύετο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ταχέως, ἅμα ἐπαύετο τὸ κάπνισμα, ἐπανήρχετο δὲ ἅμα τῇ ἐπαναλήψει αὐτοῦ.

Ὁ καπνὸς ἐπενεργεῖ οὐχ ἧττον ἰσχυρῶς καὶ ἐπὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. Κατὰ τὸν κ. **Peter**, «ὁ καπνὸς εἶναι αὐτόχρημα δηλητήριον »εἰς τοὺς ἐκ περιπνευμονίας καὶ γαστρικῆς πά»σχοντας, ἐνεργεῖ συγχρόνως ἐπὶ τῶν πνευμό»νων, τῆς καρδίας καὶ τοῦ στομάχου· ἐπὶ τῶν »πνευμόνων, ὡς ἀμέσως δεχομένων αὐτόν, ἢ μᾶλ»λον ἐπὶ τῶν νευρωδῶν χαλινῶν τῆς βλεννώδους »μεμβράνης, τῶν ἀκουστικῶν ὀργάνων, καὶ οὕ»τω ἐπιφέρει πάθησιν ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ βηχὸς μέ»χρι τοῦ καυστικοῦ ἄσθματος. Ἐπίσης ἐπενερ»γεῖ ὁ καπνὸς ἐπὶ τῆς καρδίας,- ἐννοῶ δὲ τὰ νεῦ»ρα αὐτῆς,-ἐπιφέρει ἐκτὸς τῶν ἀταξιῶν τοῦ σφυ»γμοῦ, παλμοὺς κλ.» «Ὁ καπνός,» λέγει ἀφ' ἑ»τέρου ὁ κ. **Jaquemart**, ἐπιφέρει συχνάκις βῆχα »ἢ μᾶλλον δύσπνοιαν ἐπαχθῆ καὶ ἀγωνιώδη μά»λιστα, καί τοι προσωρινῶς καὶ ἐλαφρῶς ἐπερ»χομένην τὴν ἑσπέραν εἰς ἐκείνους, οἵτινες κα»τακόρως ἐκάπνισαν τὴν ἡμέραν».

Σπουδαῖαι εἰσὶν ἐπίσης αἱ ἐκ τοῦ καπνοῦ προερχόμεναι διαταράξεις τῆς κυκλοφορίας. Ἐν ὑπομνήματι, ἀναγνωσθέντι ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ τῶν ἐπιστημῶν κατὰ τὸ 1862, ὁ **Beau** ἀποδίδει εἰς τὸν καπνὸν τὸν στηθικὸν κατάρρουν· ἡ γνώμη αὕτη συνᾴδει πρὸς τὰ φυσιολογικὰ πειράματα, ἅπερ οἱ **Cladue Bernard**, **Blatin**, **Julien Vulpian** ἐποίησαν διὰ τῆς νικοτίνης εἰς ζῷα. Παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ σημειοῦσι παλμούς, συστολὴν τοῦ

Digitized by Google

θώρακος, δύσπνοιαν, καρδιακούς πόνους έκτεινομένους μέχρι τών ώμων. Ό κ. Emile Decaisne έβεβαίωσεν, ὅτι ἐπὶ 88 ἐργατῶν καπνιζόντων οἱ 21 ὑποφέρουσιν ἐξ ἀταξίας σφυγμοῦ, ἐσχάτως δὲ ὁ αὐτὸς παρετήρησεν, ὅτι ἐπὶ 43 γυναικῶν καπνιζουσῶν 8 ὑπέφερον ἐξ ἀταξίας τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος. Ὁ κ. Gelineau παρετήρησεν ἐπιδημίαν στηθικοῦ κατάρρου ἐν τῷ πληρώματι τοῦ πλοίου «Embuscade». Πάντες οἱ πάσχοντες ἐκάπνιζον ὑπερμέτρως, οἱ νεώτεροι μάλιστα εἶχον πάντοτε τὸ σιγάρον εἰς τὸ στόμα. Ἐδέησε νὰ ἀπαγορευθῇ ἀπολύτως ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ὁ κ. Peter ἐπέστησε προσέτι τὴν προσοχὴν ἐπὶ παθήσεως παραδοξοτάτης. Οἱ ἀπὸ πολλοῦ καπνίζοντες, πλησιάζοντες δὲ ἢ ὑπερβάντες τὸ 40 ἔτος, αἰσθάνονται ἐνίοτε πόνον θλιβόμενοι κατὰ τὸ τρίτον ἀριστερὸν μεταπλεύριον παρὰ τὸ στέρνον. Ἀποδίδει δὲ τὸν πόνον τοῦτον εἰς νοσερὰν κατάστασιν, προερχομένην ἐξ ἀπορροφήσεως καπνοῦ ὑπὸ τοῦ ῥεμακίου γαγγλίου. Ἂν ὁ πάσχων παύσῃ τὸν καπνόν, ὁ πόνος βαθμηδὸν ἐξαλείφεται.

Τὸ ἐπιβλαβὲς τοῦ καπνοῦ ἐπιφαίνεται ἐφ' ὅλου τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἐκδηλούμενον μεταξὺ ἄλλων ἀποτελεσμάτων διὰ τοῦ τρόμου. Οὐχὶ σπανίως ὁ καπνίζων ὑπόκειται εἰς κεφαλαλγίας, εἰς θαμβώσεις καὶ σκοτοδίνην· ἐνίοτε δὲ τὸ βῆμά του εἶναι σφαλερόν. Παρετηρήθησαν συμπτώματα ἐπιληψίας καὶ delirium tremens, προερχόμενα ἐκ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ. Ὅτε δὲ οἱ καπνίζοντες ἐπιμένουσιν εἰς τὰς ἕξεις αὐτῶν, προσβάλλονται ἐνίοτε ὑπὸ εἴδους ἀμβλύτητος τῶν διανοητικῶν δυνάμεων, ἠλιθιότητος καὶ παραλυτικῆς παραφροσύνης.

Εὐτυχῶς εἰσὶ σπάνιαι αἱ σπουδαῖαι ἐγκεφαλικαὶ διαταράξεις· ὅμως ἀναμφισβήτητον εἶναι,ὅτι παρὰ πολλοῖς ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἀμβλύνει τὴν μνήμην καὶ τὴν ὅρασιν.Ὁ κ. Bertillon ἔσχε τὴν ἰδέαν νὰ ἐξετάσῃ, τίς ἦτο ἡ ἀναλογία τῶν καπνιζόντων καὶ τῶν μὴ καπνιζόντων σπουδαστῶν τῆς πολυτεχνικῆς Σχολῆς, κατὰ τὸ 1855-56, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀξίας ἑνὸς ἑκάστου. Ἀναλόγους ἀπογραφικὰς ἐρεύνας ἐποιήσαντο κατόπιν οἱ κ.κ. Deré, Elie, Goulert περὶ τῶν μαθητῶν τῆς αὐτῆς σχολῆς κατὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ 1874-1875, καὶ ὁ κ. Constans περὶ τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν,τοῦ ἀνωτέρου διδασκαλείου, τῆς ναυτικῆς σχολῆς τῆς Brest καὶ πολλῶν ἄλλων μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν λυκείων, ἢ διαφόρων ἄλλων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων κατὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ 1878. Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἐρευνῶν τούτων φαίνεται προκύπτον, ὅτι οἱ ἀριστεύσαντες μαθηταὶ οὐδόλως ἢ ὀλίγον ἐκάπνιζον. Ἀναφέροντες τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Lagneau ὁμολογοῦμεν, ὅτι δὲν θεωροῦμεν αὐτὰ πολὺ ἰσχυρά. Τὸ πρᾶγμα εἶναι περίπλοκον, ὥστε δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ σπουδαία ἡ ἐπίδρασις τοῦ καπνοῦ, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἐν τοῖς μελετητηρίοις οὐδαμοῦ καπνίζουσιν. Ἡ ἐνέργεια τοῦ καπνοῦ ἐπὶ τῶν ὀπτικῶν διαταράξεων εἶναι πολλῷ προφανεστέρα. Πολλοὶ ἀμαυρωτικοὶ ἀνήκουσιν εἰς τοὺς κατὰ κόρον καπνίζοντας. Κατὰ τὸν κ. Woodenvorth, ἡ παράλυσις, ἡ ἐξασθένισις τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος καὶ συχνάκις ἡ μερικὴ ἀτροφία τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου προέρχονται ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ. Οἱ κκ. Demarres πατὴρ Guignet, Nettleship καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὀφθαλμολόγοι συχνάκις ἀνεγνώρισαν συμπτώματα ἀμβλυωπίας, ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης προερχομένης. Ἐθεράπευον δὲ ταύτην διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ καπνίσματος. Κατὰ δὲ τὸν κ. Sichel, ὀλίγοι εἶναι οἱ καπνίζοντες πλείω τῶν 20 γραμμαρίων καπνοῦ καθ' ἑκάστην, χωρὶς νὰ ἐξασθενήσωσιν αἱ φρένες αὐτῶν.

Κατὰ τὰ πειράματα καὶ τὰς παρατηρήσεις τῶν κκ. Depierris, Behier, Martin-Damourette, Kostial, Delaunay, κτλ. ἡ ἐπιρροὴ τοῦ καπνοῦ ἐπεκτείνεται εἰς πολλὰς ἄλλας σπουδαίας λειτουργίας τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, ἃς παραβλάπτει. Τούτου ἕνεκα ὅμως δὲν πρέπει καὶ νὰ περιπίπτωμεν εἰς ὑπερβολάς, ἀποδίδοντες,ὥς τινες ἐποίησαν, εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ καπνοῦ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεννήσεων καὶ τὴν μείωσιν τοῦ ἀναστήματος· εἰς τοῦτο οὐδόλως πταίει ὁ καπνός, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι τοιαύτη μείωσις οὐδαμῶς ὑφίσταται· τὰ ἀναστήματα τῶν νεωτέρων γενεῶν δὲν ἐμειώθησαν. Ἐπειδὴ ὁ ἐλάχιστος ὅρος τοῦ ἀναστήματος τῶν παραδεκτῶν εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν περιωρίσθη ἀπὸ 1μ. 56 εἰς 1μ. 54, οὐχὶ εὐλόγως συνήγαγόν τινες, ὅτι ἡ γενεὰ ἡμῶν ἐξεφυλλίσθη. Οἱ κκ. Boudin καὶ Broca ἀπέδειξαν τοὐναντίον, ὅτι ὁ μέσος ὅρος τοῦ ἀναστήματος τῶν ἐπιτηδείων εἰς στράτευσιν αὐξάνει μᾶλλον ἢ ἐλαττοῦται. Ὁ ὅρος τοῦ ἀναστήματος τοῦ καταλλήλου πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν περιωρίσθη ἀποκλειστικῶς διὰ τὸν λόγον, ὅτι οἱ μικρόσωμοι οἱ ἔχοντες λίαν περιωρισμένην τὴν θωρακικὴν περίμετρον, συνήθως κέκτηνται πλείονα δύναμιν ἀντιστάσεως ἀπὸ τοὺς ὑψηλοσώμους, ἀλλ' ἔχοντας τὴν θωρακικὴν περίμετρον στενωτέραν. Ὅπως ἂν ᾖ, ἀρκεῖ νὰ ῥίψῃ τις βλέμμα ἐπὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς Γερμανίας, ὅπου καπνίζουσιν ὀλιγώτεροι ἢ ἐν Γαλλίᾳ, ὅπως βεβαιωθῇ, ὅτι οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν ὁ καπνός, τοὐλάχιστον πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο. Σχεδὸν κατὰ βῆμα ἠκολουθήσαμεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἀκαδημαϊκῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν διαφόρων παθήσεων, τῶν προξενουμένων ἐκ τῆς κατακόρου χρήσεως τοῦ καπνοῦ. Ἡ ἀπαρίθμησις αὐτῶν εἶναι ἥκιστα ἐνθαρρυντικὴ εἰς τοὺς καπνίζοντας, ἀλλ' ὁ κ. Jules Guérin, προφανῶς ἐχθρὸς ἀδιάλλακτος τοῦ καπνίσματος, εὗρεν ὅτι

ὁ ὑπὸ τοῦ κ. Lagneau παρουσιασθεὶς πίναξ δὲν ἦτο ἀρκούντως ζοφερός, καὶ ἐπεχείρησε συμπλήρωσιν καὶ διόρθωσιν αὐτοῦ. Ὑφίστανται δύο ἑταιρίαι κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ, γράφει ὁ Guérin· ἡ μία τούτων, πρὸ πολλοῦ ἱδρυθεῖσα, σκοπεῖ ἐν ταὐτῷ τὴν καταπολέμησιν τῆς καταχρήσεως τῶν πνευματωδῶν ποτῶν· ἡ ἑταιρία αὕτη ἀνεγνωρίσθη ὡς κοινωφελής, ὥστε κέρδος πάντοτε εἶναι, ἂν απονεμηθῇ καὶ εἰς τὴν ἑτέραν τὸ αὐτὸ προνόμιον, διότι οὐδαμῶς βλάπτει πᾶσα προσπάθεια πρὸς καταπολέμησιν τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ, ἥτις εἶναι ἡ βεβαιοτέρα, καίπερ μὴ κατανοηθεῖσα μέχρι τοῦδε, αἰτία τῆς ἐπὶ τὰ χείρω τροπῆς τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ. Αἱ ὑπὸ τοῦ κυρίου Lagneau σημειωθεῖσαι ἀσθένειαι ταύτην ἔχουσι κυρίως τὴν πηγήν, ἧς βραδέως μὲν ἐπέρχονται τ' ἀποτελέσματα, ἀλλὰ τὸ δηλητήριον παρασκευάζει τὸ κακὸν ἀπὸ μακροῦ χρόνου. Ὑπολογίζουσι τὴν λανθάνουσαν αὐτοὺς βραδεῖαν ἐνέργειαν τοῦ καπνοῦ οἱ καπνίζοντες, οἵτινες βεβαιοῦσιν, ὅτι ὁ καπνὸς εἶναι ἀπολύτως ἀβλαβὴς αὐτοῖς; Κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τῆς φαινομένης ἀβλαβείας ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ δημιουργεῖ ἐν τῷ ὀργανισμῷ εἰδικὴν κατάστασιν διαρκῆ, ἀναγνωριζομένην ἐκ τῆς χροιᾶς τοῦ δέρματος. Ἀλλ' οἱ ἀντιλέγοντες φέρουσι τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι τινὲς τῶν καπνιζόντων ἀποθνήσκουσι προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν. Τοῦτο ἀναιρεῖ ὁ κ. Guérin, παρατηρῶν, ὅτι αἱ τοιαῦται περιπτώσεις ἐξαιρετικῆς ἀντιστάσεως ὑπομιμνήσκουσι τὸ παράδειγμα τοῦ δυστυχοῦς βασιλέως τῆς Μακεδονίας (γρ. Πόντου) τοῦ ἐπὶ τοσοῦτον ἐθισθέντος εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ δηλητηρίου, ὥστε κατέστη ἐπὶ τέλει ἀδύνατος ἡ δηλητηρίασις αὐτοῦ. Ὅπως πεισθῶσιν οἱ καπνίζοντες περὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς τοῦ καπνίσματος, ἀνάγκη νὰ καταδειχθῇ αὐτοῖς τὸ ὑπολανθάνον καὶ διηνεκὲς τῆς ὀλεθρίας αὐτοῦ ἐπηρείας. Καὶ καταδείκνυται τοῦτο προχείρως διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα ἐπιφέρει ἐπὶ τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῖς ὀργάνου. Ὁ ἰδιαίτερος χρωματισμὸς τῆς καπνοσύριγγος μαρτυρεῖ ἀριδήλως τὴν ἀκατάπαυστον ἀπορρόφησιν τοῦ καπνοῦ. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν εἴπῃ τις, ὅτι καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς καπνίζοντας συμβαίνει τοιαύτη ἀπορρόφησις, καὶ τοῦ χρόνου προϊόντος προσλαμβάνουσι τὸ χρῶμα τῆς καπνοσύριγγος αὐτῶν. Ὁ κ. Moutain ἰατρὸς ἐν Λυὼν βεβαιοῖ, ὅτι ἐν νεκροψίαις καπνιζόντων εὗρε τὰ ὀστᾶ τοῦ κρανίου κίτρινα, καὶ τρόπον τινὰ κεχρωματισμένα διὰ καπνοῦ.

Ἀλλ' ὁ κ. Guérin δὲν περιορίζεται εἰς ταῦτα μόνον. Ἡ ἐπιρροὴ τοῦ καπνοῦ διατείνεται, ὅτι ἐξικνεῖται καὶ ἐπέκεινα τοῦ τάφου. Ἐὰν ἦναι ἀληθές, ὅτι ἡ ἕξις τοῦ καπνίζειν δημιουργεῖ ἐπὶ μακρὸν ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἰδίαν κατάστασιν, ἰδιάζουσαν οὕτως εἰπεῖν ἰδιοσυγκρασίαν ἡμιπαθολογικήν, δὲν δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ, ὅτι οἱ καπνίζοντες μεταδίδουσιν εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν ἐκ τῆς τοιαύτης ἰδιοσυγκρασίας; Οὕτω δὲ ἡ ὀλεθρία ἐπήρεια τοῦ καπνοῦ προσβάλλει οὐ μόνον τὰ ἄτομα, ἀλλὰ προσέτι καὶ τὸ γένος!

Μεθ' ὅλας τὰς λεπτομερείας ταύτας, ἡ Ἀκαδήμεια τῆς ἰατρικῆς ἔχουσα ἤδη ἐσχηματισμένην γνώμην περὶ θέματος οὐδὲν ἐνέχοντος τὸ καινόν, ἦτο δύσκολον νὰ μὴ ἀποδεχθῇ τὰ πορίσματα τοῦ εἰσηγητοῦ. Ὅθεν ἀπαντῶσα εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. ὑπουργοῦ ἀπεδέχθη τὰς ἑπομένας προτάσεις, διατετυπωμένας οὕτω:

1) Πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας ὑγείας ἀνάγκη νὰ καταστῇ γνωστὴ ἡ ἐπιβλαβὴς ἐπιρροή, ἣν δύναται νὰ ἔχῃ ἡ ὑπέρμετρος χρῆσις τοῦ καπνοῦ.

2) Ἡ ἐπιβλαβὴς αὕτη ἐπιρροὴ εἶναι ἀποδεδειγμένη ἐκ τοῦ συνόλου γεγονότων καὶ συμπερασμάτων, ἅτινα ἀσπάζεται ἡ ἐπιστήμη.

Προφανῶς τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόλυτος θρίαμβος τῶν κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ ἑταιριῶν. Ὅμως, καίπερ ἐπιδοκιμάζοντες τὰ σοφώτατα πορίσματα τῆς Ἀκαδημείας τῆς ἰατρικῆς, παρατηροῦμεν ὅτι ταῦτα ἀφ' ἑαυτῶν ἐπεβάλλοντο καὶ οὐδεμία παρίστατο χρεία τόσῳ αὐστηροῦ σκεπτικοῦ. Ἠδύναντο δὲ ἁπλοποιούμενα νὰ συνοψισθῶσιν ἐν τῇ λακωνικῇ ταύτῃ ῥήσει:

«Ἡ ὑπερβολὴ τῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ βλάπτει» Ἀλλ' ὑπάρχει ἀξίωμα ὑπὸ πάντων ὁμολογούμενον, μάλιστα δὲ ἐν τῇ ὑγιεινῇ «ἡ ὑπερβολὴ ἐπὶ πᾶσιν ἐστὶν ἐλάττωμα». Ἡ Ἀκαδήμεια εὐλόγως δὲν ἠδύναντο νὰ ποιήσηται ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος ὑπὲρ τοῦ καπνοῦ. Ποτήριον ὕδατος εἶναι ἀβλαβέστατον, καὶ ὅμως ποτήρια ὕδατος πινόμενα ἀλλεπαλλήλως ἐπιφέρουσι δυσπεψίαν. Ἓν καλὸν σιγάρον οὐδόλως εἶναι ἐπιβλαβές, ἐνῷ πολλὰ καλὰ σιγάρα δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν ἀσθενείας. Πᾶν μέτρον ἄριστον. Ἐντούτοις εἶναι δυστυχῶς ἀναντίρρητον, ὅτι πάντες οἱ καπνίζοντες ποιοῦνται κατάχρησιν, ἀκριβῶς ὡς ἔλεγεν ὁ Jules Guérin, διότι ἡ ἐπήρεια τοῦ καπνοῦ εἶναι βραδεῖα καὶ ἀνεπαίσθητος ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ. Ὁ καπνίζων ὁμοιάζει τὸν ὀπιοφάγον, αὐξάνει ἀδιαλείπτως τὴν δόσιν χωρὶς νὰ προσέχῃ. Οὗτος εἶναι ὁ κίνδυνος, ἐφ' οὗ δέον νὰ ἐπιστηθῇ συντόνως ἡ προσοχὴ τῶν καπνιζόντων.

Ὁπωσδήποτε τὰ ἐπιβλαβῆ ἀποτελέσματα τοῦ καπνοῦ φαίνονται ἡμῖν ἀναμφισβήτητα· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου, τῆς καταχρήσεως ἐκ ποδὸς τιθεμένης, παρουσιάζεται τὸ ζήτημα, τίνα τὰ ἐπιστημονικῶς ἀποδεδειγμένα γεγονότα καὶ πορίσματα, ὅτι ἡ μεμετρημένη χρῆσις τοῦ καπνοῦ δὲν ἐνέχει ὡσαύτως πλεονεκτήματά τινα. Τίς δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ὁ καπνὸς τιθεὶς τὸν ὀργανισμὸν εἰς καινοφανῆ τινα παθολογικὴν κατάστασιν, δὲν τροποποιεῖ τὸ πρός τινα νοσήματα ἐπιρρεπὲς αὐτοῦ, καὶ δὲν καθίσταται παράγων προφυλακτι-

Digitized by Google

κὸς κατὰ πολλῶν κινδύνων; Ὦ εἰρωνεία τῶν ἀνθρωπίνων! Ἡ γῆ στρέφεται περὶ αὐτὴν καὶ μετ' αὐτῆς αἱ ἰδέαι. Ἐὰν ποτε αἱ προστατευτικαὶ τῶν ἀνθρώπων ἑταιρίαι κατώρθουν νὰ περιστείλωσι σπουδαίως τὸν ἀριθμὸν τῶν καπνιζόντων, ἡ Ἀκαδήμεια θὰ προσεκαλεῖτο ἴσως ὅπως ἀποφανθῇ περὶ τοῦ ἀντιθέτου ζητήματος, περὶ τῆς σωτηρίου ἐπιρροῆς τοῦ καπνοῦ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ[1].

[Journal des Débats].

ΠΟΥΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡ

[Ἐκ τῶν τοῦ Paolo Mantegazza].

Ὁ καύσων εἶνε ὑπερβολικός, καὶ σεῖς ἀναγνώσετε ἴσως τὸ ἔργον μου τοῦτο ἐν τῷ σκιόφωτι δωματίου κεκλεισμένου καὶ ἐν στάσει ὁριζοντείᾳ. Ἐγὼ δέ, ἐπίσης ὑπναλέος καὶ κατάκοπος, θεωρῶ μὲ ἀπλανὲς ὄμμα τοὺς κύκλῳ μου εὑρισκομένους πολυαρίθμους τόμους· Ὁ πούς μου δὲν κινεῖται ἵνα μὲ μετενέγκῃ ἐγγὺς αὐτῶν, καὶ ἡ χείρ μου, ἐν πλήρει μετ' αὐτοῦ συνεννοήσει ὀκνηρίας, δὲν ἐκτείνεται ἵνα τοὺς λάβῃ.

Ἐπιτρέψατέ μοι ὅθεν ἵνα, χωρὶς νὰ κινηθῶ, χωρὶς νὰ ἐξέλθω τοῦ *κυρίου ἐμαυτοῦ* θεωρήσω καὶ μελετήσω μεθ' ὑμῶν τὸν ὀκνηρὸν τοῦτον πόδα, τὸν μὴ θέλοντα νὰ κινηθῇ, καὶ τὴν ὀκνηρὰν ταύτην χεῖρα, τὴν ἱδρόνουσαν ἐπὶ μόνῃ τῇ ἰδέᾳ ὅτι θ' ἀνυψώσῃ καὶ θ' ἀναδιφήσῃ τὰ περὶ ἐμὲ νέα βιβλία.

Ποὺς καὶ χεὶρ εἶναι δύο τῶν ἐλαχίστων πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἐν τούτοις πόση ζωὴ περικλείεται ἐν αὐτοῖς, πόσοι ποιηταὶ ἐκολάκευσαν αὐτὰ διὰ τῶν στίχων των, πόσοι ἐπιστήμονες τὰ ἐμελέτησαν! Δικαίως ἐν Γερμανίᾳ λέγουσι περὶ πράγματος καλῶς γενομένου ὅτι «ἔχει χεῖρα καὶ πόδα». **Das (Ding hat Hand und Fuss)**, ὁ δὲ Βαλλενσταῖν εἶχε πολὺ δίκαιον εἰπών, ἅμα ἀνέγνω τὴν κομισθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοῦ σουηδοῦ συνταγματάρχου ἐπιστολήν:

Der Brief hat Hand und Fuss. Es ist ein Klug
Verständig Haupt Herr Wrangel, dem Jhr dienet.

Ὁ ποὺς καὶ ἡ χεὶρ εἶναι τὰ δύο ἄκρα τοῦ εἰλεακοῦ καὶ τοῦ θωρακικοῦ τόξου, ἐπειδὴ δὲ παραλλάσσουσι τὰ ὄργανα ταῦτα παρά τε τοῖς πιθήκοις καὶ ταῖς διαφόροις ἀνθρωπίναις φυλαῖς, ὤφειλον νὰ ὦσιν ἀποκλειστικῶς θέμα μελέτης τῆς ἀνατομίας. Πλὴν καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, ἡ ἐπιστημονικὴ ὑπεροψία καὶ ἡ χυδαία φαντασία, ἐπεμβᾶσαι ἀπρόσκλητοι εἰς τὸ ζήτημα, ἐνόθευσαν τὸ ἀληθές. Ἀπόδειξις τούτου ἔστω ὁ ὑπὸ τοῦ Κυβιέρου δοθεὶς ὁρισμὸς τῆς χειρὸς καὶ ἡ χειρομαντεία, ἐπιστήμη ψευδής, ἥτις καὶ σήμερον ἔτι ὑπάρχει ἡμιθανής, ὡς τελευταῖον λείψανον τῆς ἄλλοτε ἀστρολογίας.

Μόνος ἐπιστημονικὸς ὁρισμὸς τῆς χειρός εἶνε ὁ ἑξῆς τοῦ **Vicq d' Azyr**· ἡ χεὶρ εἶνε ἡ ἐσχάτη ἄκρα τοῦ θωρακικοῦ τμήματος τῶν ἀνωτέρων ἐνσπονδύλων. Ὁ **Hunley** ποιεῖται διάκρισιν μεταξὺ χειρὸς καὶ ποδὸς διὰ λόγους ἀνατομικούς. Ὁ **Bure** διακρίνει ἀλλήλων τὰ μέλη ταῦτα ἕνεκα τῆς διαφόρου χρήσεως ἑκάστου. «Χείρ, λέγει, εἶνε ἓν ἄκρον, ὅπερ χρησιμεύει ἰδίως πρὸς ἁφὴν καὶ πίεσιν· πούς εἶνε ἄκρον χρησιμεῦον ἰδίως πρὸς στάσιν καὶ κίνησιν». Τοῦ **Vicq d'Azyr** ὁ ὁρισμὸς εἶνε ἄριστος ὑπὸ ἀνατομικὴν ἔποψιν, ὁ τοῦ **Bure** εἶνε ἄριστος ὑπὸ φυσιολογικήν. Ὁ Κυβιέρος ἀπεναντίας ἔδωκεν ὁρισμὸν κάκιστον ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις. «Ἡ χείρ, λέγει, διακρίνεται τοῦ ποδὸς ἐκ τῆς ἰδιότητος ἣν ἔχει ν' ἀντιτάσσῃ τὸν ἀντίχειρα πρὸς τὰ λοιπὰ δάκτυλα καὶ νὰ λαμβάνῃ τὰ μικρότερα τῶν ἀντικειμένων». Ἆρα οἱ Κινέζοι κωπηλάται, οἱ ἀντιτάσσοντες τὸν ἀντίχειρα τοῦ ποδὸς καὶ δι' αὐτοῦ κρατοῦντες τὴν κώπην, ἔχουσι τέσσαρας χεῖρας· ἆρα ὁ ζωγράφος **Ducornet**, ὁ **Ledgewood**, ὅστις διὰ τοῦ ποδὸς ἐλάμβανε βελόνην, ὁ βιολιστὴς Οὔνθαμ, ὃν εἴδομεν κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἐν τοῖς θεάτροις τῆς Εὐρώπης δὲν μετεχειρίζοντο τὸν πόδα τοῦ Κυβιέρου ὅπως ὁ μὲν ζωγραφήσῃ, ὁ δὲ ῥάψῃ, ὁ δὲ παίξῃ τὸ βιολίον. Ἐξ ἄλλου ὑπάρχουσι πίθηκοι ἔχοντες τὸν ἀντίχειρα ἀτροφικόν, ἐνίοτε δὲ καὶ κεκρυμμένον ὑπὸ τὸ δέρμα, ἄλλων δὲ πάλιν ὁ ἀντίχειρ λίαν ἀτελῶς ἀντιτάσσεται. Λοιπόν, κατὰ τὸν Κυβιέρον, οἱ πίθηκοι ἐκεῖνοι δὲν ἔχουσι χεῖρας, ἐνῷ αὐτὸς οὗτος ὁ μέγας Κυβιέρος, θέλων ν' ἀποφύγῃ τὴν σύγχυσιν καὶ νὰ διακρίνῃ τὸν ἄνθρωπον τοῦ πιθήκου, διά τινος ἰσχνοῦ ὁρισμοῦ του ἐπεφύλαξε τῷ πρώτῳ τὴν τιμητικὴν θέσιν τῶν *διχείρων* καὶ κατέταξε τὸν δεύτερον μεταξὺ τῶν *τετραχείρων*. Οὐδ' αὐτοῦ τοῦ μεγάλου γάλλου παλαιοντολόγου ἡ μεγαλοφυΐα ἠδυνήθη νὰ βελτιώσῃ τοὺς πάντοτε ἀσαφεῖς ὁρισμοὺς καὶ κατατάξεις. Ὁ ἄνθρωπος ἐν τούτοις διαμένει ὅ,τι ἦτο, εἴτε τῷ ἀποδοθῇ ἡ βασιλεία τῶν ζώων, εἴτε μεταξὺ τῶν πιθήκων καταταχθῇ. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύο πόδας καὶ δύο χεῖρας· ὁ πίθηκος ἔχει ἐπίσης δύο πόδας καὶ δύο χεῖρας. Ἀλλ' ἐν ἡμῖν αἱ δύο λειτουργίαι τοῦ λαμβάνειν καὶ τοῦ περιπατεῖν εἶναι διακεκριμμέναι ἀλλήλων, διὰ μᾶλλον ὡρισμένης καὶ ἀκριβεστέρας ὑποδιαιρέσεως, ἐνῷ ὁ πίθηκος μεταχειρίζεται καὶ τὴν χεῖρα ὅπως περιπατῇ καὶ τὸν πόδα ὅπως λαμβάνῃ, ἑπομένως παρ' αὐτῷ ἡ χεὶρ εἶναι ἀτελὴς ὡς χείρ, καὶ ὁ ποὺς εἶνε ὀλίγον τέλειος ὡς πούς· ἀμφότερα ὅμως χρησιμεύουσι θαυμασίως αὐτῷ εἰς τὴν ἀναρριχητικὴν ζωὴν ἣν ὥρισται νὰ διάγῃ.

Ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἡ ἀνατομία τῆς χειρὸς ἀποδεικνύει πασιδήλως ὅτι τὸ μέλος ἐκεῖνο κατεσκευάσθη ὅπως λαμβάνῃ, ἐνῷ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὀστοῦ τοῦ σκέλους μέχρι τῆς τελευταίας φάλαγγος τοῦ μυῶνος τοῦ ποδός, τὸ πᾶν δηλοῖ

[1] Αἰών.

Digitized by Google

ὅτι ὁ ποὺς ἐπλάσθη ὅπως περιπατῇ. Ἡ φύσις διὰ τῶν πολλῶν τῆς ἐργασίας ὑποδιαιρέσεων ἀποδίδουσα *εὐκινησίαν* εἰς τὴν χεῖρα καὶ *στερεότητα* εἰς τὸν πόδα ἔφθασεν εἰς τὸ ἔσχατον τῆς τελειότητος ὅριον.

Τοῦ ἀνθρωπίνου ποδὸς τὸ μέγεθος παραλλάσσει κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ἀνάστημα καὶ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος. Ἀλλὰ καίτοι τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶναι ἴσα παρὰ δύο διαφόροις ἀνθρώποις, ἐν τούτοις παρατηρεῖται ἐνίοτε ἀνισότης ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ποδός, ἕνεκα τῆς ἐπιρροῆς τῆς φυλῆς. Ὡς πρὸς τὸ διάφορον τοῦ ποδὸς μέγεθος ἐπικρατεῖ παρ' ἡμῖν ἰδέα, ἣν ἐνέπνευσαν αἱ προλήψεις καί τινες ἄλλοι λόγοι. Καλοῦμεν ἀριστοκρατικὸν τὸν μικρὸν πόδα καὶ ἀγενῆ τὸν μεγάλον, εἰς λίαν στενόχωρον θέσιν ἠθέλομεν ὅμως εὑρεθῆ ἂν ἐζητοῦμεν νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν περὶ ἱεραρχίας ταύτην κρίσιν ἡμῶν, ἥτις ἀξιοῖ νὰ βαθμολογήσῃ τὴν εὐγένειαν τοῦ γένους, τὴν λεπτότητα τῶν αἰσθημάτων καὶ αὐτὴν ἴσως τοῦ πνεύματος τὴν ἀξίαν κατὰ τὸ μέτρον τοῦ ποδός. Τῇ ἀληθείᾳ λίαν συγκεχυμένοι ἠθέλομεν φανῆ ἀναλογιζόμενοι ὅτι οἱ ταπεινοὶ Quichuas τοῦ Περοὺ καὶ οἱ Ζόδας τῆς Ἰνδικῆς ἔχουσι τοὺς πόδας λίαν μικρούς, ἐνῷ ἀπεναντίας ἡ φυλὴ ἡ δωρήσασα ἡμῖν τὸν Νεύτωνα καὶ τὸν Σαιξπῆρον στηρίζεται ἐπὶ πελμάτων εὐρωστοτάτων. Ἴσως ἡ ἀριστοκρατικὴ ἀξία, ἡ ἀποδιδομένη εἰς τὸν μικρὸν πόδα προῆλθεν ἐκ τῆς συγκρίσεως μεταξὺ δύο φυλῶν, ὧν ἡ μὲν νοημονεστέρα καὶ κυρίαρχος εἶχε τοὺς πόδας μικροτέρους ἢ ἡ ἄλλη, κατωτέρα τὴν νοημοσύνην καὶ ὑπόδουλος. Ἴσως ἡ σύγκρισις μεταξὺ τοῦ ποδὸς εὐγενοῦς τινος, κεκλεισμένου ἐντὸς στενοτάτου ὑποδήματος, καὶ τοῦ ἐλευθέρου καὶ εὐρέος ποδὸς ἀνυποδήτου χωρικοῦ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν χυδαίαν ταύτην πρόληψιν.

Ἀληθεστέρα εἶνε ἡ ὑπὸ αἰσθητικὴν ἔποψιν περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ ποδὸς κρίσις. Ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων παρ' ἡμῖν ταῖς ἐξευγενισμέναις φυλαῖς, *φαίνονται* καὶ ἐπομένως *εἶναι* ὡραιότεροι οἱ μικροὶ πόδες. Τοὺς νόμους καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τῆς αἰσθητικῆς ὥρισεν ὁ ἄνθρωπος, ἐπειδὴ δὲ ἡ γυνή, καὶ ὅταν ἔχῃ τὸ αὐτὸ μὲ ἡμᾶς ἀνάστημα, ἔχει πάντοτε μικρὸν τὸν πόδα, ὠνομάσαμεν ὡραίους τοὺς πόδας ὅσοι διὰ τὴν μικρότητά των προσήγγιζον καὶ παρωμοίαζον πρὸς τὰ προσφιλῆ ἄκρα τῶν θυγατέρων τῆς Εὔας. Πιστεύω ὅμως ὅτι αἱ ῥίζαι τῶν κρίσεων ἡμῶν τούτων κεῖνται βαθύτερον, αἱ πρῶται δ' αὐτῶν ἀρχαὶ δέον ν' ἀναζητηθῶσιν εἰς τὰ ἀρχαιότερα στρώματα τῆς ἡμετέρας ψυχολογίας· Μία τῶν ῥιζῶν εἶνε καὶ αὐτή· ὁ ἔρως, ὀνειροπόλος πάντοτε καὶ καταγοητευόμενος ὑπὸ μικροῦ τινος ποδός, ἠλάττωσεν ὅσον τὸ δυνατὸν πᾶσαν τοῦ ποδὸς τούτου μετὰ τῆς γῆς συνάφειαν, ἐν τῷ ἐλαφρῷ δ' ἐκείνου βαδίσματι νομίζει ὅτι προαισθάνεται τὸν ἄγγελον, ἔχοντα πόδας χάριν μόνον τῆς συμμετρίας τοῦ σώματος καὶ κατὰ πλεονασμόν.

Δυστυχῶς ἡ ὑπὸ ἀνατομικὴν ἔποψιν αἰσθητικὴ τοῦ ποδὸς ἀνευρίσκεται μόνον εἰς τὸ νήπιον, ὅπερ δὲν ἐφόρεσεν ἔτι ὑποδήματα, καὶ εἰς τὰ μαρμάρινα ἀγάλματα, ἅτινα δὲν θέλουσι φορέσει ποτέ. Τὰ ὑποδήματα μᾶς ἐστρέβλωσαν ἓν τοῦ σώματος ἡμῶν μέλος, πλασθὲν ὑπὸ τῆς φύσεως τόσον ὡραῖον, καὶ σήμερον πολλάκις ἐν τοῖς ὀνείροις τῆς κοσμικῆς αἰσθητικῆς προτιμῶμεν τὴν Ἀφροδίτην μεθ' ὑποδημάτων καὶ περικνημίδων, διότι ἐκεῖ που ὑπάρχει πάντοτε ἀτέλειά τις, ἥτις εἶνε ἀνάγκη ν' ἀποκρυβῇ.

Ἡ χεὶρ εἶνε μετὰ τὴν κεφαλὴν τὸ μᾶλλον ἀνθρώπινον τοῦ σώματος ἡμῶν μέλος, καὶ οὐχὶ ἄνευ λόγων σπουδαίων οἱ ἀνατόμοι, οἱ φυσιολόγοι, οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ ποιηταὶ ἀφιέρωσαν αὐτῇ τόσα ἐγκώμια καὶ τόσους ὕμνους ἐνθουσιώδεις.

Πόσα δύναται νὰ εἴπῃ, πόσα δύναται νὰ πράξῃ ἡ χείρ! Ὅταν αὕτη ἐργάζηται, δωρεῖται ἡμῖν τὸν Παρθενῶνα, τὸν Πύργον τοῦ Γκιόττου καὶ τὸν καθεδρικὸν ναὸν τῆς Κολωνίας, τὴν *Παναγίαν τῆς Καθέδρας* καὶ τὴν *Δευτέραν Παρουσίαν*, τὸ γαλβανόμετρον καὶ τὰς ἀτμαμάξας. Ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος ὤφειλε νὰ ἔχῃ συνεργὸν τὴν ἀνθρωπίνην χεῖρα. Ἡ χεὶρ εἶνε ὁ πρῶτος διερμηνεύς, ὁ πρωτεργάτης, ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ μεγάλου ἐργοστασίου, ὅπερ κεῖται ὑπὸ τὸν θόλον τοῦ κρανίου. Πλὴν οὐχὶ πάντοτε τὸ ἓν τῶν ὀργάνων τούτων ἀνταποκρίνεται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸ ἕτερον. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἀριστοτέχναι τὸ πνεῦμα, παρ' οἷς ὅμως ἡ χεὶρ ὑστερεῖ, ὡς ὑπάρχουν χεῖρες σινικῆς περὶ τὴν τέχνην ἱκανότητος, εἰς ἃς λείπει τὸ ἐμπνέον αὐτὰς πνεῦμα. Εἶνε καὶ τοῦτο ἐκ τῶν τόσων παραφωνιῶν τῆς φύσεως, ὧν ἕνεκα γεννῶνται τόσοι ἄνθρωποι ἀτελεῖς, τόσα ἔργα ἐξαμβλωματικὰ ἐν τῇ τέχνῃ.

Ἡ συγγραφὴ μονογραφίας, βιβλίου πλήρους περὶ χειρός, μειδιᾷ πρὸ ἐμοῦ ὡς ἓν τῶν γλυκυτέρων ὀνείρων τῆς ζωῆς μου, ὅπως δὲ ὁ ἰατρὸς Ἀλέξανδρος Ἔσκερ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν πόδα καὶ τὴν χεῖρα λαμπρὰν μελέτην (**Hand und Fuss der Menschen**), προτίθεμαι καὶ ἐγὼ ν' ἀφιερώσω εἰς τὴν χεῖρα μόνην ἔργον, ἐξετάζον αὐτὴν ἀνατομικῶς καὶ φυσιολογικῶς, ὑπὸ ἔποψιν ἐθνικήν, αἰσθητικὴν καὶ μιμικήν. Μετὰ τοῦτο, εἰς ἀντιπαράστασιν τῆς φυσικῆς ἱστορίας τῆς φυσιολογικῆς χειρός, σκοπῶ νὰ παραθέσω τὴν παθολογίαν αὐτῆς καὶ τὰς μεταβολὰς ἃς ὑπέστη ἕνεκα τῶν ἐπαγγελμάτων, τῶν συνηθειῶν, τῶν ἀσθενειῶν.

Πάντα τὰ ἡμέτερα μέλη διέπουσι νόμοι ἀναλογίας καὶ συμμετρίας. Διὰ τοῦτο βλέπομεν ἀείποτε σχεδὸν μικροὺς πόδας ὅπου ὑπάρχουσι μικραὶ χεῖρες, καὶ τἀνάπαλιν εἰς ἄνθρωπον ἔχοντα τὰς ἄκρας τῶν ἀρθρώσεων χονδρὰς καὶ τὰ μέλη βραχέα, βλέπομεν συνηθέστατα χεῖρας καὶ πόδας χονδροὺς καὶ βαναύσους. Οὐδ' ἡ ἁρμονία λήγει

Digitized by Google

ἐνταῦθα, διότι τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῶν χειρῶν ἔχουσι καὶ ἄλλους νόμους, δι' ὧν συνδέονται μετὰ τῶν ἰδιαιτέρων τροποποιήσεων τοῦ σκελετοῦ καὶ τῶν μελῶν.

Αἱ περὶ σχήματος καὶ τύπου ἀριστοκρατικοῦ τῆς χειρὸς ἰδέαι ἡμῶν συμφωνοῦσι πρὸς τὰ ἐνδόμυχα ἡμῶν αἰσθήματα καὶ προλήψεις πληρέστερον ἢ αἱ περὶ τοῦ ποδός. Χεὶρ χονδρὴ καὶ κακόσχημος, ἔχουσα τὸν ἀντίχειρα βραχὺν καὶ ἥκιστα δυνάμενον ν' ἀντιταχθῇ, εἶνε χεὶρ πιθήκου μᾶλλον ἢ ἀνθρώπου. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται καὶ καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὴν βραχύτητα τοῦ δείκτου σχετικῶς πρὸς τὸν δακτυλιώτην, ἥτις μὲ ὅσα καὶ ἂν διατείνηται ὁ Ἔσκερ, παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὡραιοτάτων παρ' ἡμῖν γυναικῶν.

Ὢ εὐτυχεῖς θνητοί, οἱ κρατῶντες ἐπὶ μακρὸν ἐντὸς τῶν ὑμετέρων χειρῶν τὴν χεῖρα γυναικὸς ἀγαπωμένης, μελετήσατε ἐπ' αὐτῆς τὴν *ῥυτίδα τῆς καρδίας*, λείπουσαν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πιθήκου. Αἱ χεῖρες τούτων ἔχουσιν ἐν γένει μόνον ῥυτίδας τινάς, αἵτινες διήκουσι κατ' εὐθεῖαν ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους τῆς παλάμης μέχρι τοῦ ἑτέρου, ἐνῷ ἡ *ῥυτὶς τῆς καρδίας* ἄρχεται ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς βάσεως τοῦ δείκτου, καὶ βαίνει μέχρι τοῦ μέσου τῆς παλάμης, σχηματίζεται δὲ ἐκ τῆς κάμψεως τῶν τριῶν τελευταίων δακτύλων. Ἐν τῇ ἁπλῇ ἐκείνῃ γραμμῇ ἐμφαίνεται πόση τελειότης ἐνυπάρχει ἐν τῇ γενομένῃ παρὰ τῆς φύσεως ὑποδιαιρέσει τοῦ ἔργου, ἂν δὲ ἐνίοτε ἡ γραμμὴ αὕτη λείπῃ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἀπαντᾶται παρὰ τῷ πιθήκῳ, εἶνε οὐδὲν ἧττον ἰδιαίτερον γνώρισμα τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ γενικὸν κανόνα.

Ὁ Desor καὶ ὁ Vogt ἐποιήσαντο παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς μικρότητος τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ χαλκοῦ ἀνθρώπων. Σήμερον αἱ μέγισται τῶν χειρῶν θεωροῦνται (δὲν ἠξεύρω δὲ μετὰ πόσης ἀληθείας) αἱ τῶν Ἑλβετῶν. Ἀλλ' ὅταν θέλωμεν νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς μικρότητος τῆς χειρός, πρέπει ἀείποτε νὰ κρίνωμεν αὐτὴν κατ' ἀναλογίαν τοῦ ὕψους τοῦ σώματος, καὶ ἀκριβέστερον ἔτι κατὰ τὴν τοῦ μήκους τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Ἂν παρετίθετο πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν κλίμαξ, ἐν ᾗ ἤθελον κατατάσσεσθαι αἱ χεῖρες τῶν διαφόρων φυλῶν ἀπὸ τῶν μεγαλειτέρων μέχρι τῶν μικροτέρων, κατὰ πολὺ ἤθελεν ἐλαττωθῇ ὁ πρὸς τὰς μικρὰς χεῖρας θαυμασμὸς ἡμῶν, καὶ ἡ πρόληψις ὅτι αὗται συνυπάρχουσι μετ' ἄλλων ἐξόχων δώρων τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας.

Ἡ *χειρομαντεία* ἢ *χειρογνωμονία* ὑπῆρξε προσφιλὴς ἀπασχόλησις τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ τίς οἶδε πόσοι ἔρωτες καὶ πόσαι συμφοραὶ ἐπῆλθον ἐκ τῶν ἀμοιβαίων τούτων χειραψιῶν καὶ ἐκ τῆς ἐπιμόνου ἐξερευνήσεως τῶν γραμμῶν τῆς παλάμης πρὸς διάγνωσιν τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος! Ἡ χειρομαντεία ἦτο ἀγυρτεία, μηδεμίαν ὑπόστασιν ἀληθείας ἔχουσα, ἀλλ' ὁ Δ' Ἀπαντινὺ τὸ 1843 ἐνεκαίνισε νέαν ἐποχὴν ἐν τῇ φαντασιώδει ταύτῃ μελέτῃ τῆς χειρός, καταβιβάζων τὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν. Ἦτο οὗτος στρατιώτης, καὶ κατὰ τὴν εἰς Ἱσπανίαν ἐκστρατείαν συνήγαγε τὰς πρώτας παρατηρήσεις. Ἔφθασεν ἐν τῇ θεωρίᾳ αὐτοῦ νὰ διακρίνῃ τοὺς ἑξῆς κυριωτέρους τύπους τῆς χειρός· *χεῖρα στοιχειώδη* ἔχουσαν μεγάλην τὴν παλάμην, *χεῖρα ἀναγκαίαν* ἐπίπεδον, *χεῖρα καλλιτεχνικὴν* κωνοειδῆ, *χεῖρα ὠφέλιμον* τετράγωνον, *χεῖρα φιλοσοφικὴν* ὀζώδη καὶ *χεῖρα μικτήν*.

Ὁ Carus δὲν ἐδίστασε νὰ ποιήσῃ σπουδαίας μελέτας ἐπὶ τῆς χειρομαντείας, διακρίνας ἐν τῇ χειρὶ τέσσαρας τύπους, ἤτοι: *χεῖρα στοιχειώδη* παριστανομένην ὑπὸ τοῦ Σάγχου Πάνσα, *χεῖρα κινήσεως*, παριστανομένην ὑπὸ τοῦ Μαρίου, *χεῖρα εὐαίσθητον* παριστανομένην ὑπὸ τοῦ Τάσσου καὶ *χεῖρα ψυχικήν*, παριστανομένην ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὴν χειρομαντείαν ἐμπορεῖ νὰ σπουδάσῃ τις θεωρῶν αὐτὴν οὐχὶ ὡς τι περίεργον καὶ γελοῖον, ἀλλ' ὡς προάγγελον μελλούσης ἐπιστημονικῆς ἀληθείας. Αἱ ψευδεῖς ἐπιστῆμαι εἶναι ἔμβρυα μελλόντων ὀργανισμῶν. Ἡ ἀλχημία, ἐπιστήμη ψευδής, προηγήθη καὶ ἐγέννησε τὴν χημείαν· ἡ ἐπιστήμη τῆς μετουσιώσεως τῶν μετάλλων, προηγεῖται τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἑνότητος τῶν δυνάμεων, ἡ φρενολογία προηγεῖται τῆς ψυχιατρείας τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ταπεινὴ χειρομαντεία προαγγέλλει μελέτην ἀνθρωπολογικήν, ἱστορικὴν καὶ ψυχολογικὴν τῆς χειρός. Ἡ φαντασία προβλέπει, προειδοποιεῖ, ῥίπτει τὸ βλέμμα εἰς μακρυνὰς ἀποστάσεις. Τὸ λογικὸν ἐπέρχεται κατόπιν καὶ ἐκτελεῖ ἑκὸν τὴν αὐτὴν πορείαν, ἣν ἡ φαντασία ἐξετέλεσε διὰ τῆς πτήσεως. Ὁ προφήτης εἶναι ἀναγκαῖος, διότι εἶναι ὁ πρόδρομος τοῦ ἐπιστήμονος.

X**

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΛΑΚΑΟΥΑΣ

Τὸ γενικὸν ἐνδιαφέρον ἑλκύει κατ' αὐτὰς ὁ ἄναξ τῶν Σανδβίχων νήσων Δαβὶδ Καλακαούας ἐπισκεπτόμενος τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Ἑσπερίας. Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἄρχει λαοῦ ἐξ ὀλίγων μυριάδων ψυχῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἔδαφος εἶνε ἐξαιρετικῶς εὔφορον, ἐσκέφθη νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτοπροσώπως τὴν Εὐρώπην, ὅπως κατορθώσῃ νὰ φέρῃ μετανάστας εἰς τὰ κράτη του. Καὶ ἐν Λονδίνῳ καὶ ἐν Βρυξέλλαις καὶ ἐν Βερολίνῳ ἀπενεμήθησαν αὐτῷ βασιλικαὶ τιμαί. Ὁ Καλακαούας, ὁμιλῶν εὐχερῶς τὴν ἀγγλικήν, ἐμποιεῖ εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγομένους ἀρίστην ἐντύπωσιν. Ἡ ὄψις του εἶνε μελαψή, ὁ δὲ τύπος τῆς μορφῆς του ὁ τῶν φυλῶν τῆς Πολυνησίας. Καὶ λόγῳ ἱματισμοῦ καὶ λόγῳ συμπεριφορᾶς εἶνε Εὐρωπαῖος εὐπατρίδης. Ἐν Βερολίνῳ, συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ συντάκτου γερμανικῆς

Digitized by Google

τινος ἐφημερίδος, εἶπε· «Πρὶν ἔλθω εἰς Εὐρώπην, ἡ Γερμανία ἦτο δι᾽ ἐμὲ χώρα ἄγνωστος. Ἐν ταῖς σχολαῖς ἡμῶν διδάσκεται κυρίως ἡ ἀμερικανικὴ καὶ ἀγγλικὴ γεωγραφία, περὶ Γερμανίας δ᾽ οὐδὲν ἄλλο ἐγίνωσκον, ἢ ὅ, τι μοὶ εἶχεν εἴπει ὁ ἀρχιμουσικός μου, ὅστις εἶνε Γερμανός. Ἐφανταζόμην λοιπὸν ὅτι ἡ χώρα αὕτη ἦν οἱονεὶ ἔρημος, μὴ δυναμένη νὰ θρέψῃ τοὺς κατοίκους της, οἵτινες τούτου ἕνεκεν μετηνάστευον ἀλλαχοῦ. Ἀντὶ τούτου βλέπω εὐφόρους πεδιάδας καὶ πανταχοῦ τὰ σημεῖα τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐνομίας». Τοῦ ἀνταποκριτοῦ ἐκπλαγέντος ἐπὶ τῇ εὐχερείᾳ, μεθ᾽ ἧς ὁ μονάρχης τῆς Πολυνησίας ὡμίλει τὴν ἀγγλικήν, ὁ Καλακαούας ἀπήντησεν· «Ἡ ἀγγλικὴ διδάσκεται παρ᾽ ἡμῖν ἐν τοῖς ἀνωτέροις σχολείοις, ἔνθα φοιτῶσιν οἱ παῖδες τῶν εὐπόρων ἰθαγενῶν. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶνε ὑποχρεωτική, ἡ δὲ στατιστικὴ ἀποδεικνύει ὅτι παρ᾽ ἡμῖν οἱ ἀναλφάβητοι εἶνε ὀλιγαριθμότεροι, ἢ ἐν οἰαδήποτε ἄλλῃ χώρᾳ . . . Ἡ δίαιτα καὶ τροφὴ τῶν Εὐρωπαίων μοὶ ἤρεσε τὰ μέγιστα. Ἐντύπωσιν μοὶ ἐμποιεῖ μόνον ὁ μέλας αὐτῶν ἱματισμός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ζωηρὰ καὶ ποικίλα χρώματα, ἅτινα φέρουσιν οἱ κάτοικοι τῶν ἡμετέρων νήσων. Παρ᾽ ἡμῖν εἰς τὰ γεύματα ἕκαστος τῶν συνδαιτυμόνων φορεῖ περὶ τὸν τράχηλον στέφανον ἐξ ἀνθέων καὶ τὸ ἑστιατόριον πληροῦται γλυκείας ὀσμῆς». Περὶ τοῦ πολιτεύματος τοῦ κράτους του εἶπεν ὁ Καλακαούας· «Γερουσία καὶ Βουλὴ συνεδριάζουσιν ἀπὸ κοινοῦ. Ἐκ τῶν τεσσάρων ὑπουργῶν μου δύο εἶνε Ἄγγλοι καὶ δύο ἰθαγενεῖς. Αἱ συζητήσεις τοῦ κοινοβουλίου διεξάγονται ἐν χαβαϊκῇ γλώσσῃ. Κόμματα δὲν ὑπάρχουσιν. Οἱ βουλευταὶ ψηφίζουσιν ἑκάστοτε κατὰ συνείδησιν. Τοῦ δικαιώματος τῆς ἀρνησικυρίας ποιοῦμαι χρῆσιν, ἀλλὰ σπανίως. Ἐπ᾽ ἐσχάτων ἠρνήθην νὰ κυρώσω νόμον ἐπιτρέποντα τὸ ἐμπόριον τοῦ ὀπίου. Ὅπως ᾖ τις ἐκλογεύς, ἀπαιτοῦνται τρία τινά· α᾽) νὰ δύναται ν᾽ ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ· β᾽) ν᾽ ἀπέτισεν ἐγκαίρως τοὺς φόρους τοῦ τρέχοντος ἔτους· γ᾽) νὰ μὴ κατεδικάσθη ἐπὶ ἀτιμωτικῇ τινι πράξει. Τὰ δικαστήρια διαιροῦνται εἰς δημοτικὰ καὶ ἐπαρχιακά, ἔχομεν δὲ καὶ ἐν ἐφετεῖον. Οἱ δικασταὶ εἶνε σχεδὸν πάντες Ἀμερικανοί. Δὲν ἔχομεν ἴδιον κώδικα. Ἀλλ᾽ οἱ νόμοι ἡμῶν εἶνε ἀγγλικοὶ ἢ ἀμερικανικοί. Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐφαρμόζεται σπανίως κατὰ δολοφόνων καὶ ἐμπρηστῶν».

Ἐν Βιέννῃ ὁ βασιλεὺς Καλακαούας κατέστη δημοτικώτατος, καίτοι ἡ δημοτικότης του ἀπεκτήθη κατὰ τρόπον ἥκιστα συνᾴδοντα πρὸς τὰς περὶ βασιλικῆς ἀξιοπρεπείας ἐπικρατούσας προλήψεις. Σὺν τοῖς ἄλλοις ἐπεσκέφθη ᾠδικόν τι καφενεῖον τοῦ Πράτερ, ὅπερ εἶνε ἐντευκτήριον ἀλλοκότων κυριῶν, ἀφοῦ δὲ ἔπιεν ἀλλεπάλληλα ποτήρια ζύθου, ἥρπασεν εὐειδῆ τινα νεάνιδα καὶ ἤρξατο χορεύων μετὰ παραφορᾶς οὐδὲν ἐχούσης τὸ ἡγεμονικόν. Οἱ πολυάριθμοι θαμῶνες τοῦ καταστήματος ἐπὶ στιγμὴν ἔμειναν οἱονεὶ ἐμβρόντητοι, καὶ κατ᾽ ἀρχὰς μὲν τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀπεπειράθησαν νὰ συρίξωσιν, ἀλλὰ ταχέως ἡ διαγωγὴ τοῦ Καλακαούα ἐκρίθη δικαιότερον καὶ ἐκ πάσης γωνίας τῆς αἰθούσης ἀντήχησαν κραυγαί· «Ζήτω ὁ Καλακαούας!» «Νὰ βασιλεύς!» κτλ. Αἱ κυρίαι ἔρριπτον βλέμματα φθόνου πρὸς τὴν εὐτυχῆ τοῦ βασιλέως σύντροφον. Ἐντούτοις ὁ Καλακαούας, οὗ τὸ πρόσωπον ἠκτινοβόλει ἐκ χαρᾶς, ἔνευε προσηνῶς δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ καὶ ἐξηκολούθει νὰ χορεύῃ ἀκράτητος, ὑψῶν χεῖρας καὶ πόδας καὶ δίδων εἰς τὰ εὔθυμα βάλς τοῦ Στράους διαστάσεις κόρδακος. Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι μετὰ τὸ μικρὸν τοῦτο σκάνδαλον, οὗ αἱ ἀκριτόμυθοι ἐφημερίδες τῆς Βιέννης ἀφηγήθησαν πάσας τὰς λεπτομερείας, ὁ Πολυνήσιος ἄναξ δὲν προσεκλήθη, ὡς ἤλπιζεν, εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Ἴσλ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησεν ἀθορύβως εἰς Παρισίους, ἔνθα τὸ ᾠδεῖον Μαβὶλλ παρέχει αὐτῷ στάδιον πρὸς νέα ἀνδραγαθήματα.

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

Ι

Ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Τουρκοκρατίας οὐ μόνον περὶ τὴν χρῆσιν τῶν ποικίλων ἐνδυμάτων, διακριτικῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ ἡλικιῶν, κατεβάλλετο μεγίστη προσοχή, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ αὐτοῦ τοῦ ἀθώου ῥόδου ἡ τοποθέτησις ἦτο ἄνευ σημασίας. Οὕτω, αἱ μὲν παρθένοι ἔφερον αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, δεξιὰ καὶ πλαγίως, ἐκ τῆς κρύπτης τοῦ — τοῦ καλύμματος ὑφ᾽ ὃ ἐτίθετο ἡ ἄκρα τοῦ κλωνίου του — ἐρπύζον πρὸς τὰ ἐμπρός· ἐπειδὴ δὲ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τῶν παρθένων ἦτο μικρὸν καὶ ἐτίθετο ὄπισθεν καὶ πλαγίως, ἀποκλῖνον μᾶλλον πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀφίετο ἐλευθέρα ἡ κόμη — ὡραία ἢ μὴ — τόσῳ πρὸς κόσμον ὅσῳ καὶ πρὸς θέαν.

Αἱ ὕπανδροι ἐτοποθέτουν τὸ ῥόδον οὕτως, ὥστε καθέτως καὶ πρὸς τὰ κάτω κεκλιμένον νὰ ἐφάπτηται τῆς δεξιᾶς παρειᾶς, ἔκρυπτον δὲ τὸ κλωνίον του ἐντὸς τοῦ *φεσίου*, ὅπερ ἐκάλυπτεν ὅλην τὴν κεφαλήν. Οἱ δὲ ἐρωτόληπτοι νεανίαι ἔφερον αὐτὸ εἰς τὴν ζώνην των ἐγχειριδίου δίκην . . . Ἀλλ᾽ ἀκούσωμεν καὶ τοῦ δημοτικοῦ ᾄσματος ἐπικυροῦντος ποιητικώτατα τοὺς ἰσχυρισμοὺς ἡμῶν·

«Ὁ ᾽δυόσμος, τὸ βασιλικὸ καὶ τὸ μακεδονῆσι
Τὰ τρί᾽ αὐτὰ μαλώνανε ποιὸ νὰ πρωτομυρίσῃ.
Πετιέται τὸ τραντάφυλλο τὸ μοσχομυρισμένο!
—Σωπᾶτε βρωμοχόρταρα καὶ σεῖς παληοκορφάδες.
Ἐγῶμαι τὸ τραντάφυλλο τὸ μοσχομυρισμένο!
Τὸ Μάϊ τὸ μῆνα φαίνομαι ᾽ς τῆς κόρης τὸ κεφάλι
᾽Σὲ παντρεμένης μάγουλο, σ᾽ ἀνύπαντρου ζηνάρι...» *

* Τὸ ᾆσμα τοῦτο ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Σπυρίδωνος Ζαμπελίου (σελὶς 742) ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Μόσκος καὶ λιβανόχορτο, γιόσμος καὶ καρυοφύλλι
Ἐκάθουνταν κ᾽ ἐπέτουνταν ᾽σὰν ποιὸ μυρίζει κάλλιο·
Βγαίνει καὶ τὸ τριαντάφυλλο τὸ μοσχομυρουδᾶτο

Ἀλλὰ θὰ ἐρωτήσητε δικαίως· αἱ χῆραι;

Περὶ αὐτῶν οὐδεὶς λόγος γίνεται, διότι ὁ Ἀθηναϊκὸς λαὸς ὁ ποιήσας τὰ ἄνω ἐφρόνει, φαίνεται, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει σχέσις μεταξὺ χήρας γυναικὸς καὶ ῥόδου τοῦ Μαΐου.

Τὰ δὲ γεροντοπαλλήκαρα;

Ἃ! αὐτὰ δὰ εἶναι ῥόδα μόνα των...

Δ. Γρ. Κ.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως Συμβουλίου ἐν Λονδίνῳ ἐδημοσίευσεν ἄρτι καταστατικὴν λίαν ἐνδιαφέρουσαν περὶ τῆς προαγωγῆς τῆς ἐκπαιδεύσεως ἔν τε τῇ Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν τῇ Οὐαλλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1880. Ἐκ τῆς καταστατικῆς ταύτης ἐξάγεται, ὅτι ἀπὸ τῆς παραδοχῆς τῶν περὶ ἐκπαιδεύσεως νόμων τοῦ 1870 ὁ ἀριθμὸς τῶν προκαταρκτικῶν σχολείων, τῶν ὑπὸ ἐπίβλεψιν διατελούντων, ἀπὸ 8,281 ἀνῆλθεν εἰς 17,614, ἐξ ὧν 3,433 δημόσια καὶ 14,181 ἐλεύθερα. Τῷ 1870 ἐν τοῖς προπαιδευτικοῖς σχολείοις ὑπῆρχε χῶρος διὰ 2 μόνον ἑκατομμύρια παίδων, ἐφοίτων δὲ ἐν αὐτοῖς 1,152,389· σήμερον ἡ χωρητικότης ηὔξησεν εἰς 4 ἑκατομμύρια, οἱ δὲ φοιτῶντες παῖδες ἀνῆλθον εἰς 2,750,917.

Γνωστὸν ὅτι ὁ νόμος τοῦ 1870 ἐπιτρέπει εἰς τὰς κοινότητας, χωρὶς νὰ ἐξαναγκάζῃ αὐτάς, νὰ καθιστῶσι τὴν ἐπιτόπιον ἐκπαίδευσιν ὑποχρεωτικήν. Μέχρι τοῦδε αἱ πλεῖσται τῶν κοινοτήτων ἐπραγμάτωσαν τὴν διάταξιν ταύτην. Τῷ 1872 τὸ τμῆμα τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ οὐαλλικοῦ πληθυσμοῦ, ἐν ᾧ ἡ ψῆφος τῆς Βουλῆς κατέστησεν ὑποχρεωτικὴν τὴν ἐκπαίδευσιν, περιελάμβανεν 8 ἑκατομμύρια κατοίκων. Τῷ 1880 ἡ ἐκπαίδευσις κατέστη ὑποχρεωτικὴ ἐπὶ 22 ἑκατομμυρίων πολιτῶν, ἤτοι πλέον τῶν 4/5 τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Ἀγγλίας καὶ Οὐαλλίας, ὅστις, κατὰ τὰ ἐξαγόμενα τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς, ἀνέρχεται εἰς 26 περίπου ἑκατομμύρια κατοίκων.

Ὡσαύτως ἀξιόλογος πρόοδος παρατηρεῖται εἰς τὴν πρὸς σπουδὴν ἔφεσιν τῶν μαθητῶν. Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νέου νόμου ἡ προκαταρκτικὴ παίδευσις διαιρεῖται εἰς τέσσαρας τάξεις. Περὶ τὸ τέλος δὲ τοῦ παρελθόντος ἔτους 476,761 μαθηταὶ ἔλαβον πτυχίον τῆς ἀνωτέρας τάξεως. Τὸ πρόγραμμα τῆς τάξεως ταύτης, πλὴν τῶν ἀνέκαθεν διατηρουμένων στοιχείων τῆς προπαιδεύσεως, περιλαμβάνει τὴν φυσιολογίαν τῶν ζώων,

—Σωπᾶτε βρωμολούλουδα καὶ σεῖς βρωμοβοτάνια
Ἐγὼμαι τὸ τριαντάφυλλο τὸ μοσχομυρουδᾶτο
Τὸ Μαΐ τὸ μῆνα βρίσκουμαι στοῦ βασιλειᾶ τὴν τάβλα
Καὶ μὲ σηκόνει ὁ βασιλειᾶς καὶ μὲ μοσχοβολιέται,
Μὲ σκόνει κ' ἡ βασίλισσα στὸν κόρφο της μὲ βάνει
Μὲ κάνει καὶ ῥοδόσταμο κι' ἀλείφει τὰ μαλλιά της....
Ἐγὼ φουμίζω ζωντανούς, στολίζω πεθαμένους,
Τῆς παντρεμένης τὰ μαλλιά, τσ' ἀνύπανδρης τὸν κόρφο,
Τῆς χήρας τὸ προσκέφαλο, τῆς καλογρηᾶς τὸ ῥάσο...»

Ἀλλ' ἐν Ἀθήναις εἶναι γνωστὸν ὡς ἀνωτέρω, ἁπλούστερον, ἀθωότερον καὶ δημοκρατικώτερον.

τὴν φυσικὴν γεωγραφίαν καὶ τὴν *οἰκιακὴν οἰκονομίαν*.

Τελευταῖον ἡ κατάστασις τῶν διδασκάλων ἐβελτιώθη τὰ μέγιστα. Ἐν τοῖς ἀγγλικοῖς σχολείοις διδάσκουσι 31,422 διδάσκαλοι ἢ διδασκάλισσαι, ἐξερχόμενοι τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν προτύπων διδασκαλείων τοῦ Battersea καὶ τοῦ Culham. Τῷ 1870 ὁ μέσος ὅρος τῆς ἐτησίας ἀμοιβῆς ἦτο 95 λίραι καὶ 12 σελίνια (2,390 φράγκα) διὰ τοὺς διδασκάλους, 57 δὲ λίραι καὶ 16 σελίνια (1,445 φράγκα), διὰ τὰς διδασκαλίσσας. Τὴν σήμερον ἡ ἐνιαύσιος μισθοδοσία τῶν μὲν διδασκάλων ἀνῆλθεν εἰς 127 λίρας καὶ 2 σελίνια (3,177 φράγκα) τῶν δὲ διδασκαλισσῶν εἰς 72 λίρας καὶ 12 σελίνια (1,815 φράγκα). Τινὲς μάλιστα ἐκ τῶν πρώτων κερδαίνουσι 200 λίρας, ἤτοι 5000 φράγκα κατ' ἔτος. Πλὴν δὲ τούτου τὸ τρίτον τῶν διδασκάλων ἔχει κατοικίαν δωρεάν.

Ὅπως περάνωμεν τὴν ἔκθεσιν ταύτην, ἀναφέρομεν λεπτομέρειαν ἀξίαν σημειώσεως· Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀνήρχετο κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς 2,130,000 λίρας στερλίνας (53,250,225 φρ.). Περιπλέον αἱ κοινότητες κατέβαλλον ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ταμείου πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐν ὅλῳ λίρας στερλίνας 726,222, ἤτοι 18,155,650 φράγκων. Ἀλλὰ πλὴν τούτων ἡ ὑπὸ τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς συλλεχθεῖσα ποσότης εἰς δωρεὰς καὶ κληροδοτήματα ὑπὲρ τῶν σχολείων ἀνῆλθεν εἰς τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς ποσὸν ὅσον ὑπὸ τῶν κοινοτήτων ἐδαπανήθη, τουτέστιν εἰς 739,155 λίρας (φρ. 18,478,875.)

Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, οἱ Ἄγγλοι κατὰ τὴν ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ μέριμναν οὐδενὸς ὑπολείπονται, εὐκταῖον δ' εἶνε νὰ εὑρίσκωσιν ἁπανταχοῦ μιμητάς.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διάλογος μεταξὺ οἰνοπώλου καὶ πελάτου.

Ὁ πελάτης.— Κύτταξε 'δῶ τὸ κρασὶ τοῦτο, εἶνε πολὺ καλλίτερο καὶ εὐθηνότερο ἀπὸ 'κεῖνο ποῦ μοῦ πουλεῖς. Νά, ἰδές, δοκίμασέ το.

Ὁ ἔμπορος, δοκιμάζων. — Πφ, πφ, πφ! (τὸ ἀποπτύει). Αὐτὸ εἶνε γιατρικό, φίλε μου, εἶνε μῖγμα ποῦ ἔχει ἀπὸ ὅλα μέσα, ἐκτὸς μόνον σταφύλι! Εἰλικρινῶς σὲ λέγω πῶς σὲ κλέπτουν...

Ὁ πελάτης.—Ἄμ εἶνε 'κεῖνο ποῦ σὺ ὁ ἴδιος μοῦ 'πούλησες χθές.

— !!!

*
* *

Ἡ Κυρία Ν* ἐπρόκειτο νὰ δώσῃ μέγα γεῦμα.

Τὸ πρωῒ μεταξὺ ἄλλων παραγγέλλει τῆς Σοφίας νὰ ἀγοράσῃ καὶ μίαν ὄρνιθα.

Εἰς τὴν ἐπιστροφὴν ἡ Σοφία ἐπιδεικνύει τὸ ὀψώνιον εἰς τὴν κυρίαν, ἧς τοὺς μορφασμοὺς προκαλεῖ ἡ ἰσχνότης τοῦ ζώου.

Digitized by Google

— Μὴ τὸ βλέπετε ἔτσι, κυρία, λέγει τότε ἡ ὑπηρέτρια, ἀφῆστε νὰ τὸ παραγεμίσουμε μὲ ὅλα τὰ χρειαζούμενα, καὶ τότε θὰ ἰδῆτε τί καλὸ θὰ φαίνεται. Εἶνε 'σὰν καὶ τὴν εὐγενεία σας ὅταν στολίζεσθε μὲ τὰ διαμάντια σας!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Καὶ ὅταν ἔτι ἐκ γενετῆς εὑρίσκωσιν οἱ ἄνθρωποι πλοῦτον καὶ ὑψηλὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν, ἡ ἀγαθὴ προσωπικὴ φήμη, ἧς δύνανται νὰ τύχωσιν, ἀποκτᾶται μόνον δι' ἐπιμόνου ἐπιμελείας· διότι εἶνε μὲν δυνατὸν νὰ κληρονομήσῃ τις ἔκτασιν γῆς, ἀδύνατον ὅμως νὰ κληρονομήσῃ σοφίαν καὶ γνώσεις. Ὁ πλούσιος ἄνθρωπος δύναται νὰ πληρώσῃ ἄλλους, ἵνα ἐργασθῶσιν ἀντ' αὐτοῦ, ἀδυνατεῖ ὅμως καὶ νὰ εὕρῃ ἄλλους ἵνα σκεφθῶσιν ἀντ' αὐτοῦ, ἢ νὰ ἀγοράσῃ οἱονδήποτε εἶδος γνώσεων.

*** Ἡ εὐσπλαγχνία εἶνε τὸ ἐκπληκτικὸν γεγονός, τὸ μυστηριῶδες, δι' οὗ τὸ ὅριον, ὅπερ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας χωρίζει τελείως τὰ ὄντα ἀπ' ἀλλήλων, ἐξαλείφεται. Μόνη ἡ εὐσπλαγχνία εἶνε ἡ πραγματικὴ ἀρχὴ πάσης δικαιοσύνης ἀνεπηρεάστου καὶ πάσης ἀληθοῦς χάριτος· ἡ εὐσπλαγχνία εἶνε ἀναμφισβήτητον γεγονὸς τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἰδιάζει αὐτῷ οὐσιωδῶς, μὴ προκύπτουσα ἐκ προγενεστέρων γνώσεων, ἐξ ἰδεῶν ἐκ τῶν προτέρων, θρησκείας, δογμάτων, μύθων, ἀνατροφῆς, παιδεύσεως· εἶνε τὸ αὐθόρμητον προϊὸν, τὸ ἄμεσον, τὸ ἀναλλοίωτον τῆς φύσεως, ἀντέχει εἰς πᾶσαν δοκιμασίαν, παραγόμενον ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ. Πανταχοῦ ἐκ πεποιθήσεως γίνεται πρὸς ταύτην ἔκκλησις, διότι πᾶς τις εἶνε βέβαιος ὅτι ἔγκειται εἰς πάντα ἄνθρωπον, καὶ οὐδέποτε κατελέχθη μεταξὺ τῶν «ξένων θεῶν». Ὁ ἄσπλαγχνος εἶνε ἐκτὸς τῆς ἀνθρωπότητος. (Schopenhauer)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὴν ἰδέαν τῶν ταχυδρομ. δελταρίων συνέλαβε πρῶτος ὁ διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων τοῦ Βερολίνου Στέφαν τῷ 1865. Τὴν θεωρίαν αὐτοῦ ἀνέπτυξεν ἐν Καρλσρούῃ κατὰ τὴν πέμπτην ταχυδρομ. σύνοδον, ἠσπάσατο δὲ αὐτὴν ὁ τμηματάρχης Κολβενστέϊνερ, ὁ κατόπιν γενικὸς διευθυντὴς τῶν ἐν Αὐστρίᾳ ταχυδρομείων καὶ τηλεγραφείων, ἐγκαινίσας αὐτὴν τῇ πρώτῃ ὀκτωβρίου 1869. Ἐν Αὐστρίᾳ, κατὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν, διεβιβάσθησαν 2,930, 000 ταχυδρομικῶν δελταρίων. Ταύτης δὲ τὸ παράδειγμα ἐμιμήθη ἡ τότε Ὁμοσπονδία τῆς βορείου Γερμανίας τῇ 25 ἰουνίου 1870, διεβιβάσθησαν δὲ τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐν μόνῳ τῷ Βερολίνῳ 45, 468 καὶ ἐντὸς διμηνίας 2,000, 000. Τελευταῖον ἐπηκολούθησαν τὰ ἄλλα ἐν Εὐρώπῃ κράτη, καὶ δὴ εἰς καιρόν. Ἐπὶ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου οἱ ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν διαπρέψαντες γερμανοὶ οἰκογενειάρχαι ἐπέστειλαν καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν οἴκοι συγγενῶν των 10,000, 000 δελταρίων. Ἡ ἐν Γαλλίᾳ κυβέρνησις τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης εἰσήγαγε τὰ δελτάρια τῇ 29 σεπτεμβρίου 1870· μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου τὰ γαλλικὰ δελτάρια ἀπηγορεύθησαν, εἰσήχθησαν δὲ πάλιν τῷ 1873. Τὴν μεγίστην τῶν δελταρίων κατανάλωσιν διενεργοῦσιν αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ἐλάττωσις τοῦ ταχυδρομικοῦ τέλους ηὔξησε φυσικῷ τῷ λόγῳ τὰς προσόδους τῶν ταμείων τῶν κυβερνήσεων. Τῷ 1872 τὸ γερμανικὸν ταχυδρομεῖον ἐξαπέστειλε 307, 042, 000 συνήθων ἐπιστολῶν καὶ 7, 727, 833 ταχυδρομ. δελταρίων· ἓν ἔτος ὕστερον ἐκεῖναι μὲν ηὐξήθησαν εἰς 337,567,392, ταῦτα δὲ εἰς 24,955,986. Σήμερον τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα κράτη ἔχουσι τοὺς λεγομένους παγκοσμίους ταχυδρομικοὺς χάρτας, τρία δὲ καὶ ἑβδομήκοντα ἐν ὅλῃ τῇ ὑφηλίῳ ἐπικοινωνοῦσιν ἀλλήλοις διὰ δελταρίων. Κατὰ τὸ 1879 ἡ Γερμανία ἀντήλλαξε πρὸς τὰ ἄλλα κράτη 16,614,000 δελταρίων, ἤτοι 2 1[2 ἑκατομμύρια πλέον ἢ τὸ πρότερον ἔτος. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ προμνημονευθέντος γερμανικοῦ ὑπουργείου ἐν ὅλῃ τῇ Εὐρώπῃ ἀνταλλάσσονται νῦν 350,000,000, ἐν δὲ ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις 230,000,000. Μόνη ἡ Γερμανία τῷ 1879 ἐξαπέστειλεν 122,747,000. Εἰς κατασκευὴν τούτων τὸ ἐν Βερολίνῳ αὐτοκρατορικὸν τυπογραφεῖον ἐκδίδει καθ' ἑκάστην 400,000 προτύπων, ἑλκόντων βάρος 1360 χιλιογράμμων· ἐργάζονται δὲ 28 ἄνθρωποι, κινοῦντες τρία ταχυκίνητα πιεστήρια καὶ δύο ἀτμοκινήτους κοπτικὰς μηχανάς. Περίεργον εἶνε, ὅτι τὰ καθ' ὕλην καὶ κατ' εἶδος φαυλότατα δελτάρια εἶνε τὰ ἐν Αὐστρίᾳ, ἐν ᾧ ἐνθάδε τὸ πρῶτον, ὡς ἐῤῥέθη, εἰσήχθησαν. Εἷς Ἀναγνώστης.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Προφύλαξις τῶν ὀπωρῶν ἀπὸ τῶν ἐντόμων.

Οἱ διατηροῦντες μικροὺς κήπους παρὰ τὰς οἰκίας αὐτῶν βλέπουσι συχνὰ μετὰ λύπης τοὺς καρποὺς τῶν δενδρυλλίων καταστρεφομένους ὑπὸ διαφόρων ἐντόμων, ἅτινα πολυπληθῆ ὑπάρχουσι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους. Κατὰ τῶν ἐντόμων τούτων δραστήριον προφυλακτικὸν συνιστᾷ ἰατρός τις, ὁ κ. Bordier, τὴν πικρὰν *κουάσσιαν* (**quassia amara**). Ἐὰν ἱκανὴν αὐτῆς ποσότητα ἐμβάλωμεν εἰς ὕδωρ, μέχρις ὅτου τοῦτο καταστῇ ἱκανῶς πικρὸν, οἷον παρασκευάζεται ὡς φάρμακον διὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διαβρέξωμεν δι' αὐτοῦ τὰ ὀπωροφόρα δένδρα, ἢ καὶ αὐτὴν τὴν ἄμπελον, τὸ ὑγρὸν ἀποδιώκει τὰ καταστρεπτικὰ ἔντομα, καὶ οὕτω προφυλάττωνται οἱ καρποί. Μία λίτρα κουασσίας εἰς 35 λίτρας ὕδατος θεωρεῖται ἐπαρκὴς εἰς ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑγροῦ διαβρεχόμεναι αἱ χεῖρες προφυλάττονται ἀπὸ τῶν δειγμάτων τῶν σκνιπῶν καὶ τῶν κωνώπων.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

Ἀριθ. 295 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 | 23 Αὐγούστου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 511.

ΚΒ'

Ἡ 15 Μαΐου 1848.

Τὴν ἐπαύριον, καθ' ἣν ὥραν μετέβαινε συνήθως ἄλλοτε εἰς τὸ πανδοχεῖον τῆς Βορδιγέρας, ὁ Ἀντώνιος παρέστη ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Λουκίας. Σημειωτέον, ὅτι ἐγνώριζεν ἤδη ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, τὸν γάμον καὶ τὴν χηρείαν τῆς λαίδης Κλέβερτων. Προσηγόρευσεν αὐτὴν ἐγκαρδίως, καὶ μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ παῤῥησίας ἤρξατο ἐπικρίνων τὰ τοῦ οἰκήματος.

— Λαμπρά, ὡραῖα δωμάτια εἶπεν, ἀλλὰ δὲν εἶνε διὰ σᾶς. Σεῖς ἔχετε ἀνάγκην καθαροῦ ἀέρος καὶ ἡσυχίας. Εἰς τὴν ἁγίαν Λουκίαν, ἐδῶ πλησίον, ὑπάρχει ξενοδοχεῖον καταλληλότατον διὰ σᾶς. Ὁ ξενοδόχος εἶνε ὑποχρεωτικώτατος καὶ ἀξιοσέβαστος ἄνθρωπος, καὶ γνώριμός μου. Ἂν θέλετε, ἠμποροῦμεν νὰ τὸ ἐπισκεφθῶμεν μίαν στιγμήν.

Ἡ Λουκία ἐπείσθη καὶ ἐξῆλθον ὁμοῦ.

Ἡ ὑποκόμησσα ἐθαύμασε τὴν τοποθεσίαν του, ὅθεν ἐφαίνετο ὁ κόλπος ὅλος καὶ ὁ Βεζούβιος, καὶ κατενθουσιάσθη ἐκ τοῦ λιθίνου ἐξώστου, ὅστις ἐξετείνετο πρὸ τῆς οἰκοδομῆς.

— Θὰ μοῦ φαίνεται ὅτι εἴμεθα ἀκόμη εἰς τὴν Βορδιγέραν, εἶπε περιπόρφυρος ἐξ εὐχαριστήσεως καὶ προσβλέπουσα τὸν Ἀντώνιον.

— Ἀλήθεια, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός. Ἐνῷ οἱ ἄνθρωποί σας θὰ φροντίσουν περὶ τῆς μετακομίσεως τῶν πραγμάτων σας, τί λέγετε; πηγαίνωμεν νὰ προμηθευθῶμεν μερικὰ φυτὰ καὶ ἄνθη, διὰ νὰ σχηματίσωμεν ἕνα μικρὸν κηπάριον;

Ἀφοῦ δ' ἐπλήρωσαν τὴν ἅμαξαν ῥοδῶν, μαγνολιῶν, νανοφυῶν πορτοκαλλεῶν, καὶ δὲν ἤξευρον πλέον ποῦ νὰ τοποθετήσωσι τοὺς πόδας των, ἡ Λουκία ἤρχισε νὰ γελᾷ διὰ τὴν ἀμοιβαίαν των ἀμηχανίαν, ὡς ἀπὸ πολλοῦ ἤδη δὲν εἶχε γελάσει.

Ὁ Ἀντώνιος, περιποιητικὸς πάντοτε, τῇ ἐπρότεινε ν' ἀγοράσωσι χάρτην, μολυβδίδας καὶ χρώματα, διότι ταχέως θὰ τῇ ἐπήρχετο ἡ ἐπιθυμία νὰ ζωγραφήσῃ ἀπὸ τοῦ παραθύρου της.

— Δὲν παίρνομεν κ' ἓν κλειδοκύμβαλον; εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ἐνῷ διήρχοντο πρὸ τοῦ καταστήματος κατασκευαστοῦ μουσικῶν ὀργάνων.

— Βεβαίως! ἀπήντησεν ἐκείνη πάραυτα. Πρέπει νὰ μοῦ μάθετε καὶ ἄλλα σικελικὰ τραγούδια.

Οὕτω δέ, προμηθευθέντες τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ τ' ἀναγκαῖα πρὸς ἰχνογραφίαν, ἐπέστρεψαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

Ὁ δραστήριος ἰατρὸς εἶχε πάλιν πολλὰ πράγματα νὰ φροντίσῃ. Νὰ διατάξῃ προσηκόντως τὰ ἄνθη ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, νὰ τοποθετήσῃ τὸν ζωγραφικὸν ὀκρίβαντα εἰς τὸ καταλληλότερον φωτεινὸν μέρος, νὰ προσδιορίσῃ τὴν προσφορωτέραν θέσιν εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, κλ. Ἐξετέλεσε δὲ πάντα ταῦτα μετὰ ἠρεμίας καὶ καλλαισθησίας, αἵτινες ἀνέμνησαν εἰς τὴν Λουκίαν τὴν εἰς τὸ παλαιὸν πανδοχεῖον ἄφιξίν της. Ἐκάθισεν εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, κ' ἐνῷ οἱ δάκτυλοί της διέτρεχον τὰς γλωσσίδας, καὶ οἱ ὀφθαλμοί της παρηκολούθουν τὰ κινήματα τοῦ Ἀντωνίου, οἱ διαλογισμοί της ἀνεφέροντο εἰς τὰς ἡμέρας παρελθούσας, καὶ ἀνεπόλει ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὴν πρώτην ἐκείνην ἑσπέραν, ὅπου πρὸς μεγίστην φρίκην τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ὁ ἰατρὸς ἀνήρτα παραπετάσματα καὶ ἐκόλλα χαρτία ἐπὶ τῶν ῥωγμῶν τῆς θύρας.

Ἡ καρδία της ἐπλημμύρει ἐξ εὐγνωμοσύνης, καὶ δύναμίς τις μυστηριώδης συνειρμοῦ ἰδεῶν παραδόξου ἔθετεν ὑπὸ τοὺς δακτύλους της τοὺς φθόγγους τοῦ σικελικοῦ ἐκείνου ᾄσματος, ὅπερ ὁ ἰατρὸς εἶχε ψάλει τὸ πρῶτον εἰς αὐτήν, καὶ ὅπερ οὐδέποτε εἶχε παίξει ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου της.

Αἱ ἡμέραι τῆς Βορδιγέρας ἐπανῆλθον. Τὰ αὐτὰ ἄνθη, τὸν αὐτὸν οὐρανόν, τὴν αὐτὴν θαυμασίαν φύσιν, τὰ αὐτὰ τοῦ ἀέρος ἡδύπνοα ἀρώματα, πᾶν ὅ,τι ἡ Λουκία εἶχε θαυμάσει καὶ ἀπολαύσει ἄλλοτε, τὰ ἐπανεύρισκε καὶ πάλιν. Τὸ πολυτιμότατον δὲ καὶ προσφιλέστατον πάντων, ἐπανεύρισκε τὴν σωτήριον ἐκείνην ἐναλλαγὴν ἀσχολίας καὶ ἀναπαύσεως, τὰς αὐτὰς ἐκείνας γλυκείας συνδιαλέξεις, τὰς ἠρέμους ἐκείνας ἑσπερίδας ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, καί, πρὸ πάντων, τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἄγρυπνον καὶ ἀδιάκοπον θεραπείαν, ἥτις ἀπεδείκνυεν, — ἂν ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἀποδείξεως, — ὅτι καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐπίσης ἠγάπα κ' ἐλάτρευε τὸ παρελθόν.

Ὁ Ἀντώνιος οὐδὲν διώρισεν εἰς τὴν ἀσθεν

του.'Εκανόνισε μόνον τὴν δίαιταν αὐτῆς καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ὡρῶν της, ἔβλεπεν αὐτὴν δὶς τῆς ἡμέρας,—τὴν πρωΐαν ὡς ἰατρὸς—ὅπως ἔλεγε γελῶν,—καὶ τὴν ἑσπέραν ὡς φίλος, καὶ τῇ ἔφερε πάντοτε εἰκόνας, ἰχνογραφήματα, βιβλία ἰταλικὰ καὶ ἀγγλικά, μυθιστορήματα τῆς ἡμέρας ὀνομαστά, καὶ πολιτικὰ φυλλάδια περὶ τῶν ἐνδιαφερόντων ζητημάτων τῆς ἡμέρας. Διηγεῖτο δὲ εἰς αὐτὴν, ἐν γλυκείαις ὥραις σχολῆς, περὶ τῶν σπουδαίων γεγονότων, ἅτινα συνετάρασσον τότε τὴν Ἰταλίαν, κ' ἐνῷ ἐξ ἑνὸς τῇ ἀνέπτυσσε τὰς ὑπὲρ τῶν Σικελῶν ἀγαθὰς διαθέσεις τοῦ βασιλέως, μετέπιπτεν αἴφνης εἰς ἀπαισιόδοξα προαισθήματα, καὶ κατέληγε λέγων :

— Πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι τὰ πράγματα θὰ τελειώσουν κακά!

Ἡ Λουκία ἐδίσταζεν, ὁ δὲ Ἀντώνιος, ἐπικρίνων τὰ κύκλῳ του γινόμενα, δὲν ἐφείδετο καὶ αὐτῆς τῆς πολιτικῆς του μερίδος.

—Ἐν παραδείγματι, ἔλεγε, τὸ σύνταγμα δὲν λειτουργεῖ ἀκόμη, καὶ ἐντούτοις ζητοῦν ἤδη μεγαλοφώνως περισσοτέρας ἐλευθερίας. Δὲν ἀπέκτησαν ἀκόμη Βουλὴν καὶ ζητοῦν Γερουσίαν.

Ὁ σκοπὸς πρὸς ὃν ἔτεινε τὸ νέον ὑπουργεῖον ἦτο νὰ πείσῃ τὸν βασιλέα Φερδινάνδον νὰ μετάσχῃ ἐνεργῶς τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου· ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ παρέτεινε τὴν ἐν Νεαπόλει διαμονήν του ὁ Ἀντώνιος. Ὁ βασιλεὺς οὐδόλως ἐπεθύμει νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τοῦ πολέμου μερίδα τινά, καὶ τὴν ἐλαχίστην, τοῦ στρατοῦ του· ἀλλ' ἡ πίεσις τῆς κοινῆς γνώμης ἦτο μεγάλη, καὶ ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη τέλος νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸ αἴσθημα τοῦ λαοῦ. Σῶμα δεκατεσσάρων χιλιάδων ἀνδρῶν ἀπεστάλη εἰς τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, καὶ μέρος τοῦ στόλου ἐξεπέμφθη εἰς τὴν Ἀδριατικήν, ὅπως ἐνεργήσῃ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Σαρδηνίας καὶ Βενετίας.

Μετὰ τοῦτο οὐδὲν πλέον ἄλλο ἐκράτει τὸν Ἀντώνιον ἐν Νεαπόλει εἰμὴ τὸ γλυκὺ θέλγητρον ὑφ' ὃ διετέλει, ἢ τὸ πεπρωμένον. Οὕτως ὁ Ἀντώνιος ἔμεινε.

Τὸ κοινοβούλιον ἔμελλε νὰ συνέλθῃ εἰς πρώτην συνεδρίασιν τὴν 15 Μαΐου. Τὸ δὲ ὑπουργεῖον εἶχε δημοσιεύσει ἤδη τὸ πρόγραμμα τῆς τελετῆς, ὁρίζον πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι οἱ βουλευταὶ ἤθελον ὀμόσει πίστιν εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἰς τὸ Σύνταγμα. Οὐδὲν ὅμως ἐμνημόνευε τὸ πρόγραμμα περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς Βουλῆς εἰς τροποποίησιν τοῦ Συντάγματος, δικαιώματος ὅπερ εἶχεν ἀναγραφῆ ὡς ἄρθρον πίστεως ἐν τῷ διαγγέλματι τοῦ ὑπουργείου. Πολλοὶ τῶν βουλευτῶν ἔκρινον ἐπικίνδυνον τὴν παράλειψιν, καὶ συνῆλθον ἐν τῷ δημαρχείῳ ὅπως συσκεφθῶσι περὶ τοῦ πράγματος. Ἡ πρᾶξίς των ἦτο προδήλως ἔκνομος, καὶ ἀντιποίησις ἐξουσίας, ἀφοῦ τὸ κοινοβούλιον δὲν εἶχεν ἔτι καταρτισθῆ. Οὐχ ἧττον οἱ βουλευταὶ συνῆλθον, ἀπέῤῥιψαν τὸν ἐν τῷ προγράμματι ἀναγεγραμμένον ὅρκον, καὶ ἤρξαντο διαπραγματευόμενοι πρὸς τὸ ὑπουργεῖον περὶ τροποποιήσεως τοῦ τύπου τοῦ ὅρκου. Ταῦτα συνέβαινον τὴν 14 Μαΐου, ἡ δὲ εἴδησις τῆς συγκρούσεως ταύτης διεχύθη εἰς τὴν πόλιν καὶ συνετάραξεν αὐτήν. Ὁ λαὸς ἐπτοήθη καὶ ἀνησύχησε, πολλαχοῦ δ' ἐφάνησαν συμπτώματα ἐπικειμένης στάσεως. Αἱ δύο ἀντιμαχόμεναι μερίδες ἐννόησαν τότε τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην συμβιβασμοῦ, καὶ μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ συζητήσεις ἀπεφάσισαν ἀπὸ κοινοῦ νὰ γείνῃ ἔναρξις τοῦ κοινοβουλίου χωρὶς νὰ ζητηθῇ οὐδὲ νὰ δοθῇ ὅρκος.

Βαρεῖαν ἔχων τὴν κεφαλὴν καὶ καταβεβλημένην τὴν καρδίαν μετέβη τὴν ἐπαύριον, 15 Μαΐου, ὁ Ἀντώνιος πρὸς τὴν Λουκίαν. Καίτοι δὲ λυπηρὰ προαισθανόμενος, προσῆλθεν οὐχ ἧττον ἤρεμος καὶ γαλήνιος, ὡς συνήθως, καὶ διεβεβαίωσεν αὐτὴν ὅτι οὐδεμία πλέον ὑπῆρχε φόβου ἀφορμή, καὶ ὅτι πάντα ἔβαινον κατ' εὐχήν.

— Καὶ τώρα, προσέθηκεν ὁ Ἀντώνιος μειδιῶν, ἂς ἀφήσωμεν τὴν πολιτικήν· εἶμαι κατάκοπος. Ἂς ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ παρελθόντος, περὶ τῆς ἡσύχου καὶ χλοερᾶς Βορδιγέρας. Πῶς ἤθελα νὰ ἤμην ἀκόμη ἐκεῖ. Ἤμην τόσον εὐτυχής.

— Κ' ἐγὼ ἐπίσης, ἀπήντησεν ἡ Λουκία βαθέως ἐρυθριῶσα. Πρέπει νὰ σᾶς εἴπω, ἐξηκολούθησε μετὰ στιγμιαῖον δισταγμόν, ὅτι οὐδέποτε παρῄτησα τὴν ἰδέαν νὰ κτίσω μικρὰν κομψὴν ἐξοχικὴν οἰκίαν εἰς καμμίαν ἀπὸ τὰς ἡσύχους ἐκείνας γωνίας, καὶ νὰ ὑπάγω νὰ ζήσω ἐκεῖ.Ἡ γυνὴ ἠμπορεῖ σήμερον νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ ὄνειρα τῆς νεάνιδος. Πῶς σᾶς φαίνεται τὸ σχέδιον;

— Ἡ ἰδέα εἶνε λαμπρά, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος· ἀλλ' εἴσθε βεβαία ὅτι δὲν θὰ βαρυνθῆτε ἐπὶ τέλους τὸν μονήρη βίον, καὶ δὲν θὰ ποθήσετε τὰς διασκεδάσεις καὶ τὰς λαμπρότητας τοῦ Λονδίνου;

— Ἀδιαφορῶ δι' ὅλα, ἐνόσῳ ἔχω πλησίον μου τὸν πατέρα μου καὶ σᾶς.

Ὁ Ἀντώνιος ἤρξατο θωπεύων τὸν μὴ ὑπάρχοντα πλέον πώγωνά του καὶ περιπατῶν ἐπάνω κάτω.

— Ὁμιλοῦμεν περὶ τούτου μετ' ὀλίγον, εἶπεν ἐπανερχόμενος εἰς τὴν θέσιν του καὶ καθήμενος ἡσύχως πλησίον της. Ἐνθυμεῖσθε αὐτὴν τὴν ἡμέραν πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν;

— Ὡς νὰ ἦτο χθές. Ἠμπορῶ νὰ σᾶς ζωγραφήσω ὅπως ἦσθε, ὅταν μοῦ εἴπατε :

«Μὶς Δάβεν,δὲν δοκιμάζετε νὰ περιπατήσετε;» (Καὶ προσεπάθησε νὰ μιμηθῇ τὴν φωνήν του. Νομίζω ὅτι ἀκούω ἀκόμη τὸν ἦχον τῆς φωνῆς σας.

— Εὐγενής μου φίλη! ἀνεφώνησεν ὁ Ἀντώνιος, ποτέ, ποτὲ δὲν σᾶς διέφυγε καὶ τὸ ἐλάχιστον δεῖγμα ἐνδιαφέροντος ἐκ μέρους μου. Ὁμολογῶ ὅτι εἶχα μεγάλους φόβους κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, καὶ ὅτι ἐπίσης μεγάλη ὑπῆρξε κατόπιν ἡ εὐτυχία μου!

Digitized by Google

— Ναί, ἐφοβήθητε, μήπως μείνω χωλή, εἶπεν ἡ Λουκία, καὶ ὑπήρξατε εὐτυχής, ὅταν εἴδατε ὅτι δὲν ἐχώλαινον.

Ὁ Ἀντώνιος παρετήρησεν αὐτὴν μετ' ἐκπλήξεως.

— Ἐλᾶτε, εἰπέτε ὄχι, ἂν τολμᾶτε! ἐπέμεινε λέγουσα ἡ Λουκία, ἑτοίμη νὰ γελάσῃ.

— Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι· ἀπ' ἐναντίας εἶμαι ἠναγκασμένος ν' ἀποδώσω δικαιοσύνην εἰς τὴν ὀξυδέρκειάν σας.

— Αἱ νεάνιδες, ἐξηκολούθησε μετά τινος κακεντρεχείας ἡ Λουκία, δὲν εἶνε τόσον κουταί, ὅσον φαίνονται. Ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν ἐννόησα ὅτι εἶχα σπάσει τὸ πόδι μου, ἀλλὰ σᾶς ἄφησα νὰ πιστεύετε ὅτι δὲν τὸ εἶχα ἐννοήσει.

Ὁ Ἀντώνιος οὐδὲν ἀπήντησε, ἀλλὰ λαβὼν τὴν χεῖρα τῆς Λουκίας, ἠσπάσθη αὐτὴν βραδέως καὶ ἐπισήμως.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην κρότος πυροβολισμοῦ διέσχισε τὸν ἀέρα καὶ ἐδόνησε τὰς ὑέλους τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων.

Ὁ Ἀντώνιος ἀνωρθώθη κάτωχρος.

— Τί νὰ εἶνε ἆρά γε, ἠρώτησε περίτρομος ἡ Λουκία.

— Τίποτε σπουδαῖον ὑποθέτω, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, προσπαθῶν νὰ φανῇ ἀπαθής. Ἡ κυβέρνησις ἴσως καίει ὀλίγην πυρίτιδα χάριν τῆς ἐνάρξεως τοῦ κοινοβουλίου. Ἀλήθεια, δὲν πρέπει ν' ἀργήσω.

Ἐνῷ ἐλάμβανε τὸν πῖλόν του ἀντήχησε καὶ ἄλλος πυροβολισμός, καὶ μετ' ὀλίγον ἄλλος, καὶ πάλιν ἄλλος.

— Εἶνε μάχη, εἶμαι βεβαία! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία περίφοβος καὶ τρέμουσα καθ' ὅλα της τὰ μέλη. Μὴ πηγαίνετε, δι' ὄνομα Θεοῦ, μὴ πηγαίνετε! Πρὸς τί; τί θὰ κάμετε σεῖς, εἷς μόνος ἄνθρωπος;

— Ὅ,τι εἶνε δυνατὸν διὰ νὰ προλάβω τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος μετὰ γαλήνης καὶ ἀποφάσεως. Ἀφήσατέ με νὰ φύγω, σᾶς ἐξορκίζω!

— Δὲν θὰ ὑπάγετε! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία, ἔκφρων σχεδὸν ἐκ τοῦ τρόμου, καὶ τοποθετουμένη μεταξὺ τοῦ ἰατροῦ καὶ τῆς θύρας.

Ὁ ἰατρὸς τὴν παρετήρησε.

— *Πρέπει* νὰ ὑπάγω, εἶπε.

Τὸ πεπρωμένον ἐλάλει διὰ τοῦ στόματός του. Ἡ Λουκία ᾐσθάνθη ἑαυτὴν ἀδύνατον νὰ παλαίσῃ κατὰ τῆς σιδηρᾶς ἐκείνης θελήσεως. Συνέπλεξε τὰς χεῖρας, ὡς παιδίον μέλλον νὰ προσευχηθῇ, ἠτένισεν ἐπὶ τὸν ἰατρὸν τοὺς μεγάλους της ὀφθαλμούς, κ' ἐφώνησε μίαν μόνην λέξιν:

— Ἀντώνιε!

Ἡ ἐπιφώνησις ἐκείνη ἔλεγε μυρία πράγματα.

Ὁ ἰταλὸς ἔσυρεν αὐτὴν πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὴν ἔσφιγξεν ἐπὶ τοῦ στήθους του.

— Λουκία, εἶπεν ἐπισήμως, δὲν εἶνε τώρα στιγμὴ λόγων. (Οἱ πυροβολισμοὶ ἐξηκολούθουν ἐνῷ ὡμίλει). Λουκία, σὲ ἀγαπῶ πρὸ ὀκτὼ ἤδη ἐτῶν, καὶ θὰ σ' ἀγαπῶ μέχρι τοῦ τάφου. Ἀλλ' ἡ πατρίς μου ἔχει ἐπ' ἐμοῦ προγενέστερα δικαιώματα, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτὰ ἔταξα νὰ τὰ σεβασθῶ. Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡ ἀριστοκρατικὴ πρόληψις παρενέβη μεταξὺ σοῦ καὶ ἐμοῦ, ἀφιερώθην ὁλόκληρος εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἄφησέ με, Λουκία, νὰ ἐκπληρώσω αὐτὸ τὸ καθῆκόν μου! Βοήθησέ με, εὐγενὴς φίλη, νὰ τὸ ἐκπληρώσω, νὰ φανῶ ἄξιος καὶ σοῦ καὶ ἐμοῦ! Σὲ ἐξορκίζω εἰς ὅ,τι ὑπάρχει ἱερώτερον, . . . Ἄφησέ με νὰ φύγω χωρὶς πάλην ὀδυνηράν!

Τὸ πρόσωπόν του ἀπήστραπτε καὶ ἡ φωνή του ἔτρεμεν ἐξ ἐνθουσιασμοῦ.

— Εὐγενὴς καρδία! ἐφώνησεν ἡ Λουκία ἔνθους, πήγαινε, καὶ ὁ Θεὸς μαζύ σου! Θὰ προσπαθήσω νὰ φανῶ ἀξία σου!

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα δὲν τὸν ἐμπόδισε πλέον.

— Ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογήσῃ δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἀνέκραξεν ὁ Ἀντώνιος, θλίβων τὰς χεῖρας τῆς Λουκίας ἐπὶ τοῦ στήθους του. Ὁ ἔρως σου θὰ ἦνε ἀσπίς μου.

Καὶ ταῦτα λέγων ἀπέθηκεν αὐτὴν ἐπί τινος ἀνακλίντρου κ' ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς της.

— Θὰ μ' ἐπανίδῃς, ἐντὸς ὀλίγου, ἢ θ' ἀκούσῃς περὶ ἐμοῦ.

Ἠτένισε δ' ἐπ' αὐτὴν ἔτι ὀλίγας στιγμάς, ἐσπόγγισεν ἓν δάκρυ, κ' ἐξῆλθε.

Ἐν τῷ προθαλάμῳ εὗρε τὴν μὶς Χούτσινς καθημένην ὅπου συνήθως, ζητήσας δὲ χάρτην καὶ μελάνην, ἔγραψεν ὀλίγας σειρὰς καὶ τῇ τὰς ἔδωκε.

— Πηγαίνετε εὐθὺς εἰς τὴν κυρίαν σας, εἶπε· δὲν εἶνε καλά· ἂν χειροτερεύσῃ, στέλλετε καὶ ζητεῖτε τὸν ἰατρόν, τοῦ ὁποίου σᾶς ἔγραψα τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν.

— Φεύγετε, κύριε; ἠρώτησεν ἡ θαλαμηπόλος.

— Ὄχι ἀκριβῶς· ἀλλ' ἴσως λείψω δι' ὀλίγας ἡμέρας. Πηγαίνετε εἰς τὴν κυρίαν σας, πηγαίνετε.

Καθίσας δὲ παρὰ τὸ μικρὸν τραπέζιον, ἔγραψε σύντομον ἐπιστολήν, τὴν ἐσφράγισε καὶ τὴν ἐπέγραψε. Μὴ τολμήσας δὲ πλέον ν' ἀτενίσῃ πρὸς τὴν κλειστὴν θύραν, ἐφόρεσε τὸν πῖλόν του καὶ ἀνεχώρησε.

Καταβὰς εἰς τὴν ὁδὸν, εἶδε χιλιάδας ἀνθρώπων διατρεχόντων τὰς ὁδούς, ἀποσπάσματα στρατιωτῶν κατευθυνόμενα πανταχόσε, τὴν πόλιν πλήρη ὁδοφραγμάτων, ἀνεγερθέντων ὡς διὰ μαγείας, συμπλοκὰς πανταχοῦ, καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον λυμαινόμενον τὴν ὡραίαν Νεάπολιν.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ἱερέα τινὰ παρερχόμενον ἐν σπουδῇ.

— Ὁ βασιλεὺς συνελήφθη, ὁ διάδοχος ἐκλείσθη εἰς μοναστήριον, καὶ τὸ κοινοβούλιον ἐκηρύχθη διαρκές.

Μετὰ μικρὸν ἀπήντησε νέον τινά, καὶ τῷ ἀπέτεινε τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν.

Digitized by Google

— Όλοι οἱ βουλευταί, ὅσοι συνῆλθον ἐσφάγησαν, τῷ ἀπήντησεν· ὅσοι μετέβαινον εἰς τὴν βουλὴν διώκονται ὡς ἄγρια θηρία. Ὁ στρατιωτικὸς νόμος ἐκηρύχθη. Ὦ! ἂν ἠμποροῦσα νὰ εὕρω ἓν ὅπλον! ἐφώνησεν ὁ νέος ἀπελπις καὶ παρῆλθεν.

Ὁ ἰατρὸς οὐδετέραν τῶν ἀπαντήσεων ἐπίστευσεν, ἀλλὰ συνεπέρανεν οὐχ ἧττον ὅτι ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων ἦτο λυπηρά. Διέβη τὴν Βασιλικὴν Πλατεῖαν, ὅπου εὗρε συνηγμένον ἱκανὸν πεζικόν, ἱππικὸν καὶ πυροβολικόν, τεταγμένον πρὸ τῶν ἀνακτόρων, κ'ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤρχοντο οἱ πυροβολισμοί· μόλις ὅμως προυχώρησεν ἑκατὸν βήματα ἐν τῇ ὁδῷ Τολέδου, κ' ἐμποδίσθη ὑπὸ ἀνεγειρομένου ὀδοφράγματος. Παρελθὼν ταχέως, χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ, προυχώρησε πρὸς ἄλλο περαιτέρω ὀδόφραγμα, ὅθεν ἠκούοντο συνεχεῖς πυροβολισμοί. Οἱ πλεῖστοι τῶν προμάχων του ἀνῆκον προδήλως εἰς τὴν ἀνωτέραν τάξιν· ἦσαν δὲ νέοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ μείρακες, τεσσαράκοντα περίπου τὸν ἀριθμόν. Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἠδύνατο, ἕνεκα τοῦ ὕψους τοῦ ὀδοφράγματος, νὰ ἴδῃ τοὺς προσβάλλοντας, ἀλλὰ τὸ τακτικὸν καὶ συνεχὲς τῶν πυροβολισμῶν κατεδείκνυεν ὅτι ἦτο σῶμα πολυάριθμον καὶ γεγυμνασμένον.

Βλέπων ὁ ἰατρὸς ὅτι ματαία θ'ἀπέβαινε πᾶσα ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ, ἐθεώρησε πέριξ αὐτοῦ, ἵνα εὕρῃ ὅπλον· ἀλλ' ἡ θέα τραυματίου κατακειμένου ἐνώπιόν του μετέβαλεν εὐθὺς τὰς ἰδέας του, κ' ἐνόησε πάραυτα ὅτι, ἀντὶ νὰ φονευθῇ ἢ νὰ φονεύσῃ, ἄλλο εἶχεν αὐτός, πολὺ ἱερώτερον, τὸ καθῆκον. Γονυπετήσας πλησίον τοῦ τραυματίου, ἐξήγαγε τὴν ὀργανοθήκην του καὶ ἤρχισεν ἐξετάζων τὴν πληγήν. Μετ'ὀλίγον ἔπεσον κύκλῳ του καὶ ἄλλοι, ὁ δὲ Ἀντώνιος, ἐξαγαγὼν τὸ φόρεμά του, καὶ σχίσας αὐτὸ εἰς λωρίδας, ἐλησμονήθη ἐντελῶς ἐν μέσῳ τῶν σφαιρῶν, αἵτινες ἔβρεχον πέριξ του. Αἴφνης οἱ ὑπερασπιζόμενοι τὸ ὀδόφραγμα, ἔβαλον κραυγήν, καὶ ὁ Ἀντώνιος ἔστρεψε νὰ ἴδῃ τί συνέβαινε. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν λόγχη διεπέρασεν αὐτόν, καὶ τὸν ἔρριψε χαμαὶ αἱματόφυρτον.

ΚΒ'

Τὸ δρᾶμα.

Ἀφίνομεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας νὰ φαντασθῶσι τὴν ἀγωνίαν τῆς Λουκίας, καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ὀλεθρίαν πάλην, καὶ τὴν αὔξουσαν ἀπελπισίαν αὐτῆς, μὴ δυναμένης νὰ μάθῃ τὴν τύχην τοῦ Ἀντωνίου. Κ' ἐφ' ὅσον μὲν διετήρει ἔτι μικράν τινα ἐλπίδα, καὶ ὑπελείπετο αὐτῇ μέσον οἱονδήποτε, ὅπως ἀποπειραθῇ νὰ μάθῃ τὰ κατὰ τὸν ἰατρόν, ὑπεστήριζον αὐτὴν ἡ ἐλπὶς καὶ τὸ θάῤῥος· ὅτε ὅμως πάντα ἐξηντλήθησαν εἰς μάτην, καὶ πᾶσα ἔρευνα ἀπέτυχε, καὶ μόνη σκέψις ἀπέμεινεν εἰς τὴν Λουκίαν: «Ὁ Ἀντώνιος ἀπέθανεν· ἀλλέως θὰ τὸν ἔβλεπον ἢ θὰ ἐμάνθανον περὶ αὐτοῦ», τότε κατέπεσε διὰ μιᾶς καὶ συνετρίβη τό τε σῶμα αὐτῆς καὶ τὸ πνεῦμα.

Ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἡ ζωὴ καὶ ἡ διάνοια τῆς Λουκίας ἐκινδύνευσαν. Εἶτα ἐπῆλθεν ἀνεπαίσθητός τις βελτίωσις, καὶ ἡμιφωτεινά τινα διαλείμματα, καθ' ἃ ἐφαντάζετο ἡ Λουκία ὅτι ἔβλεπε κινουμένην ἐν τῷ δωματίῳ μορφήν τινα ὁμοιάζουσαν πρὸς τὴν Σπεράντσαν. Ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἦτο ἡ Σπεράντσα; Ἡ Λουκία ὠνειρεύετο βεβαίως. Τὴν παρηκολούθει ὅμως μετ' εὐχαριστήσεως, οὐδὲν μὲν λέγουσα, ἀλλ'ἀναπλάττουσα διὰ τῆς καταπεπονημένης φαντασίας της καιροὺς εὐτυχεῖς τοῦ παρελθόντος βίου της, καὶ ὀνόματά τινα ψιθυρίζουσα προσφιλῆ διὰ τῶν ἀσθενῶν της χειλέων.

Νύκτα τινά, μετ' ὀλίγων ὡρῶν εὐεργετικὸν ὕπνον, ἐξύπνησε διαυγεστέρας ἔχουσα τὰς ἰδέας της, καὶ βλέπουσα δύο μεγάλους μελανοὺς ὀφθαλμοὺς ἀγρυπνοῦντας ἐπ' αὐτῆς τρυφερῶς, ὡς ἄλλοτέ ποτε, ἠρώτησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ:

— Σὺ εἶσαι, Σπεράντσα;

— Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογήσῃ, ἀγαπητή μου κυρία! Ἐγὼ εἶμαι, ἡ Σπεράντσα σας.

Καὶ ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐγονυπέτησε καταφιλοῦσα τὴν ἰσχνὴν χεῖρα, ἣν ἔτεινε πρὸς αὐτὴν ἡ Λουκία,

— Ναί, ἐγὼ εἶμαι, καὶ μένω ἐδῶ, διὰ νὰ μὴ σᾶς ἀφήσω πλέον. Μὴν ὁμιλεῖτε ὅμως· δὲν πρέπει.

Καὶ τοποθετήσασα προσφόρως τὰ προσκεφάλαια τῆς Λουκίας, ἔστρεψε τὴν ὠχρὰν της μορφὴν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος. Ἡ ἀσθενὴς ὑπήκουσε, σιωπηλή, χωρὶς νὰ ζητήσῃ ἄλλην τινὰ ἐξήγησιν εὐχαριστημένη ὅτι εἶχε πλησίον της τὴν καλὴν ἰταλίδα φίλην της.

Τίς ἄρα εἶχε καλέσει τὴν Σπεράντσαν παρὰ τὴν κλίνην τῆς Λουκίας, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν αὐτὴ εἶχε τὴν μεγάλην ἀνάγκην της; — Ἡ μικρὰ ἐκείνη ἐπιστολὴ ἣν εἶχε γράψει πρὸς αὐτὴν ὁ Ἀντώνιος, ὅτε ἀπεχωρίζετο τῆς Λουκίας, ἵνα καταβῇ εἰς τὴν μάχην.

Ἡ ἀνάῤῥωσις τῆς Λουκίας ὑπῆρξε μακρὰ καὶ δυσχερής. Μόλις δὲ μετὰ δύο ὅλους μῆνας κατώρθωσε νὰ ἐξέλθῃ εἰς περίπατον ἐφ'ἀμάξης· καὶ πάλιν ὀλίγου δεῖν ἀπέβαινεν εἰς αὐτὴν ὀλεθρία ἡ πρώτη της ἐκείνη ἐκδρομή. Ἡ θέα τῶν ὁδῶν, τῶν στρατιωτῶν, τῶν φαιδρῶν γυναικῶν, αἵτινες ἐστηρίζοντο μειδιῶσαι ἐπὶ τῶν βραχιόνων τῶν συζύγων ἢ τῶν φίλων των, ἐνῷ ἐκείνη ᾐσθάνετο ἑαυτὴν τοσούτῳ μόνην, δυστυχῆ καὶ ἐγκαταλελειμμένην,—ὑπῆρξε διὰ τὴν Λουκίαν σκληροτάτη δοκιμασία. Πολλοὶ τῶν διαβατῶν παρετήρησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν ὠχρὰν αὐτῆς μορφήν, περιβλέπουσαν ἀπλήστως καὶ θεωροῦσαν πανταχοῦ ἐπὶ τῇ κενῇ ἐλπίδι ν' ἀνακαλύψῃ που τὸ προσφιλὲς πρόσωπον τοῦ ἰατροῦ!

Μάτην ὅμως ἐθεώρει ἡ Λουκία, καὶ μάτην ἐξήταζε καὶ ἠρεύνα πανταχοῦ. Οὐδὲν κατώρθου

Digitized by Google

νὰ μάθῃ. Μεταπίπτουσα ἀδιακόπως ἀπὸ τῆς ἐλπίδος εἰς τὴν ἀπελπισίαν, προσδοκῶσα σήμερον νὰ ἴδῃ τὸν Ἀντώνιον ἀνοίγοντα αἴφνης τὴν θύραν, καὶ ἀποθαῤῥυνομένη πάλιν αὔριον, κατήντα πολλάκις νὰ παραδέχεται αὐτὸν ἀποθανόντα, καὶ νὰ ποθῇ, θρηνοῦσα, νὰ ἴδῃ τὸ μέρος κἂν ὅπου εἶχε ταφῇ. Ἀνίσχυρος ἀπέβαινε τότε πᾶσα τῆς Σπεράντσας ἡ παρηγορία.

— Ἂν ἔζη, ἔλεγεν ἡ Λουκία ἐπιμένουσα, θ'ἀνεκάλυπτε κανὲν μέσον νὰ μοῦ τὸ μηνύσῃ.

— Ἀλλὰ πῶς, κυρία μου, νὰ εὕρῃ ἄνθρωπον νὰ σᾶς τὸ μηνύσῃ, ἂν ἦνε εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ σιδηροδέσμιος; Δόσατέ του καιρὸν, ἐξηκολούθει λέγουσα ἡ Σπεράντσα μετὰ πεποιθήσεως. Ἔπειτα, νομίζετε ὅτι ἡ Παναγία δὲν θὰ προστατεύσῃ ἕνα τόσον καλὸν ἄνθρωπον;

Καὶ ἡ Λουκία ἐπείθετο, καὶ ἤρχιζε προσευχομένη, καὶ πάντα κατέβαλλεν ἀγῶνα ἵνα ἀνακτήσῃ ἐλπίδα καὶ θάῤῥος.

Ἡ δυστυχία παρέχει πολλάκις φίλους ἀπροσδοκήτους. Ἡ λαίδη Κλέβερτων διελογίσθη, ὅτι τῇ παρεμβάσει τοῦ νεαροῦ ἀκολούθου κυρίου Χ... εἶχεν ἴσως μικρὰν τινα ἐλπίδα νὰ λάβῃ πληροφορίας περὶ τῶν τελευταίων φυλακίσεων ἢ κατάλογόν τινα οἱονδήποτε τῶν ἀποθανόντων. Ἑπομένως, καίτοι δὲν ἤλπιζε πολλὰ, καθότι δὲν εἶχεν εἰς μεγάλην ὑπόληψιν τὸν δῆθεν ἐξάδελφόν της, ἐκάλεσεν αὐτὸν τὴν πρωΐαν τῆς 17 Μαΐου. Ὁ κ. Χ. κατεπλάγη ἐκ τῆς μεγάλης ἀλλοιώσεως τῆς μορφῆς της, ἡ ἀγαθότης δὲ δι' ἧς ὡμίλησε πρὸς αὐτὴν ἐνεθάῤῥυνε τὴν Λουκίαν νὰ τῷ διηγηθῇ λεπτομερῶς καὶ μετὰ παθητικῆς ἁπλότητος τὰ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἰταλοῦ πατριώτου, καὶ νὰ συμπεράνῃ λέγουσα, ὅτι παρεκάλει αὐτὸν νὰ τὴν βοηθήσῃ, ὅπως ἐπανεύρῃ τὰ ἴχνη τοῦ Ἀντωνίου. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, πρὸς ἔπαινον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὅτι ἤρκεσεν ἡ ἐπίκλησις αὕτη, ὅπως ὁ νεαρὸς καλλωπιστὴς ἀφοσιωθῇ ἐγκαρδίως εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ ἰατροῦ. Πλὴν δὲ τούτου τὰ τελευταῖα γεγονότα εἶχον ἐπαισθητῶς ἐλαττώσει τὴν ἀντιπάθειαν τοῦ νεαροῦ εὐπατρίδου πρὸς ἐκείνους, οὓς εἶχεν ἄλλοτε ἀποκαλέσει εἰρωνικῶς *δικηγόρους*, καὶ — παράδοξον πρᾶγμα — εἶχον μάλιστα ἐμπνεύσει εἰς αὐτὸν ἰσχυρὰν ἀντιπάθειαν κατὰ τῆς μερίδος ἐκείνης, ἥτις ἀπήλαυε πρότερον ὅλων αὐτοῦ τῶν συμπαθειῶν. Ὁ κ. Χ. εἶχε παραστῇ μάρτυς πάσης ὠμότητος καὶ ἀπανθρωπίας, ἃς εἶχε διαπράξει κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἡ κυβερνητικὴ μερίς, καὶ πᾶν τῆς καρδίας του γενναῖον αἴσθημα εἶχε κατεξαναστῇ κατὰ τῶν φρικαλέων ἐκείνων πραξικοπημάτων. Οὕτως ἠρνήθη διὰ μιᾶς τὴν μερίδα, πρὸς ἣν ἐπὶ μακρὸν συνεκεντροῦντο ἀποκλειστικῶς αἱ συμπάθειαί του, καὶ ἀπεκήρυξεν ἀγῶνα, οὗτινος προεμάχουν τοιουτοτρόπως οἱ θιασῶται του.

Ἓξ μῆνες ὁλόκληροι παρῆλθον οὕτω, δαπανηθέντες εἰς ματαίας ἐρεύνας καὶ προσπαθείας, ἡ δὲ ταλαίπωρος Σπεράντσα δὲν ἐγνώριζε πλέον πόθεν ν'ἀντλήσῃ νέας ἐλπίδας ἵνα παρηγορήσῃ τὴν κυρίαν της. Ἡ κατήφεια καὶ ἡ ἀπελπισία τῆς Λουκίας ἐπετείνοντο ὁσημέραι, ὅτε αἴφνης ὀλίγαι σειραὶ, ὑπὸ ἀγνώστου γεγραμμέναι χειρὸς, ἐπῆλθον ἵνα μεταβάλωσιν εἰς ἄῤῥητον χαρὰν τὴν μελαγχολίαν ἐκείνην. Εἰς τὴν λαίδην Κλέβερτων εἶχε περιέλθει ἡ ἑπομένη ἀνώνυμος ἐπιστολή.

«Ὁ φίλος σας ζῇ, ἀλλ' εἶνε φυλακισμένος! Ἂν ἔχετε πρόσωπόν τι ἀσφαλὲς, — σημειώσατε, ὅτι λέγω *ἀσφαλὲς*, — στείλατέ μου το, διὰ νὰ λάβῃ λεπτομερεστέρας πληροφορίας. Θὰ μὲ εὕρῃ μεθαύριον τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως, ἐρχόμενον ἐκ Ῥώμης διὰ τῆς πύλης Καποδικίνο. Ὅστις θὰ ἔλθῃ, ἂς κρατῇ λευκὸν μανδήλιον εἰς τὴν χεῖρα. Οὐδ' αὐτὸς ὁ ἀὴρ τὸν ὁποῖον ἀναπνέετε, νὰ μὴ ὑποπτεύσῃ ὅτι ὑπάρχει συγκοινωνία μεταξύ μας. Μόνον τοιουτοτρόπως ἔχετε πιθανότητά τινα νὰ φανῆτε ὠφέλιμος εἰς τὸν φίλον σας. Ἡ ἀστυνομία κατασκοπεύει ἕκαστον βῆμά μου καὶ πᾶσάν μου πρᾶξιν».

Ἂς φαντασθῇ τις τὴν χαρὰν τῆς Λουκίας μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν γραμμῶν τούτων. — Ἔζη λοιπόν! Εὐλογητὸς ὁ Θεός! ἔζη! Τί σημαίνει ἂν ἦτο φυλακισμένος; Ἀρκεῖ ὅτι ἔζη. Ἡ Λουκία εἶχε τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ κατώρθου ν' ἀνοίξῃ τὰς θύρας τῆς εἱρκτῆς του. Θὰ μετεχειρίζετο ὅλην τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπιῤῥοήν της καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῆς πατρίδος της θὰ ἐνήργουν βεβαίως ὑπὲρ τῆς χήρας τοῦ λόρδου Κλέβερτων, καὶ ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις θὰ ἐπενέβαινεν ἐπισήμως. — Ταλαίπωρος Λουκία!

Ὁ ἀκόλουθος τῆς πρεσβείας, πιστὸς αὐτῆς σύμμαχος, μετέβη εἰς τὴν ζητηθεῖσαν συνέντευξιν. Εὗρε δὲ μεσήλικα κύριον, ὅστις διηγήθη αὐτῷ, πλὴν ὅσων γνωρίζομεν, καὶ τὰ ἑξῆς: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, πληγωθεὶς, διελογίσθη εὐφυῶς νὰ προσποιηθῇ τὸν νεκρὸν, οὕτω δὲ μετηνέχθη μετ' ἄλλων πτωμάτων εἰς τὸ κοιμητήριον. Ἐκεῖ ἑκὼν ἄκων ἠναγκάσθη νὰ δώσῃ σημεῖα ζωῆς καὶ ὀλίγου δεῖν ἐφονεύετο ἵνα ταφῇ μετὰ τῶν λοιπῶν, ἂν φιλανθρωπότεροί τινες ἐκ τῆς συνοδείας δὲν ἐπρότεινον νὰ κατατεθῇ ἐν τῇ φυλακῇ τῆς Ἁγίας Μαρίας, εὑρισκομένῃ παρὰ τὴν ὁδὸν, ἣν ἠκολούθει ἡ πένθιμος συνοδεία. Ἐκεῖθεν μετηνέχθη μετὰ μίαν ἑβδομάδα καὶ ἀπεκλείσθη ἐν τῷ Φρουρίῳ τοῦ Ὠοῦ (Castello dell' Uovo). Ἐκεῖ ἐπουλώθη ἡ ἄλλως ἀσήμαντος πληγή του, καὶ μετὰ ἓξ ἑβδομάδας προσήχθη εἰς τὴν ἀνάκρισιν. Ἐπιθυμῶν πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ μηνύσῃ εἰς τὴν Λουκίαν ὅτι ἔζη, ἠρνήθη ὁ Ἀντώνιος οἱανδήποτε ἀπάντησιν, πρὶν ἢ ἐδίδετο εἰς αὐτὸν συνήγορος, καὶ τὸ κατώρθωσε τέλος μετ' ἐπανειλημμένας ἀνακρίσεις καὶ ἀρνήσεις. Ὁ συνήγορος οὗτος, ὅστις μετὰ τέσσαρας ὅλους μῆνας ἐχορηγήθη εἰς τὸν Ἀντώνιον, ἦν αὐτὸς ἐκεῖνος ὅστις ἔγραψε τὴν ἀνώνυμον ἐπιστολὴν, καὶ μετέδιδε νῦν εἰς τὸν ἀ-

Digitized by Google

κόλουθον τὰς περὶ τοῦ ἰατροῦ εἰδήσεις. Καίτοι περιεσκεμμένος κατ' ἀνάγκην ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, ἦτο οὐχ ἧττον ἔντιμος καὶ γενναιόφρων ἄνθρωπος, αἰσθανόμενος τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματός του, καὶ προτίμα τὴν σωτηρίαν τοῦ πελάτου του παντὸς προσωπικοῦ συμφέροντος.

Ὁ ἀκόλουθος ὑπέδειξεν εἰς τὸν συνήγορον, καθ' ἃ εἶχε συνεννοηθῆ μετὰ τῆς λαίδης Κλέβερτων, ὅτι δυνατὸν ἦτο νὰ κατορθωθῇ ὑπὲρ τοῦ Ἀντωνίου ξένη διπλωματικὴ ἐπέμβασις, καὶ ὅτι πᾶσα χρηματικὴ θυσία ἦτο δυνατὴ ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ ἀπόδρασίς του.

— Μὴ δοκιμάσετε τίποτε ἀπ' ὅλ' αὐτά, εἶπε περίτρομος ὁ δικηγόρος. Ἀπόπειρα φυγῆς θ' ἀπετύγχανε βεβαίως καὶ θὰ ἐπεβάρυνε μάλιστα τὴν θέσιν τοῦ ὑποδίκου· παρέμβασις δὲ διπλωματικὴ μόνον διὰ τηλεβόλων δύναται νὰ ἐπιτύχῃ. Ἕνα μόνον ἔχομεν βοηθόν. . . τὸν καιρόν. Ἀφήσατε νὰ ὡριμάσουν τὰ πράγματα, καὶ ἴσως αὐτὰ ἠμποροῦν νὰ μεταβάλλουν τὴν πολιτικὴν τοῦ τόπου, καὶ νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὰς πολιτικὰς καταδιώξεις. Ὅπως δήποτε μὲ τὴν ὑπομονὴν θὰ κερδήσωμεν τοὐλάχιστον τοῦτο, ὅτι θὰ ψυχρανθοῦν τὰ πάθη. Ἡ καλλιτέρα συμβουλή, τὴν ὁποίαν ἔχω νὰ δώσω εἰς τὴν λαίδην Κλέβερτων καὶ εἰς ὅσους ἐπιθυμοῦν τὸ καλὸν τοῦ Ἀντωνίου εἶνε νὰ μείνουν ἥσυχοι καὶ ἀδιάφοροι. Ἤκουσα ὅτι πολλοὶ Ἄγγλοι δὲν συχνάζουν πλέον εἰς τὴν Αὐλὴν μετὰ τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς 15 Μαΐου. Μὴ τοὺς μιμηθῆτε. Πρέπει νὰ πηγαίνετε εἰς τὴν Αὐλήν, νὰ παρατηρῆτε τὰ πάντα, καὶ νὰ μοῦ δίδετε πληροφορίας, αἵτινες δύνανται νὰ μοῦ χρησιμεύσουν. Εἶνε τὸ μόνον μέσον νὰ φανῆτε χρήσιμοι εἰς τὸν φίλον σας.

Ἡ περὶ τῆς συνεντεύξεως ταύτης ἔκθεσις τοῦ ἀκολούθου ἐψύχρανεν ἐπαισθητῶς τὰς στιγμιαίας ἐλπίδας τῆς Λουκίας. Καίτοι δὲ ἄκουσα καὶ δυσθυμοῦσα, συνεμορφώθη πρὸς τὴν συμβουλὴν τοῦ δικηγόρου, καὶ παρέστη πολλάκις εἰς τὴν Αὐλὴν καὶ τὰς συναναστροφάς. Ὅτε δὲ εἶδε, τί ἐφρόνουν οἱ περὶ τὸν βασιλέα περὶ τῶν ἀτυχῶν ὑποδίκων, καὶ ἤκουσε καθ' ἡμέραν ἐπαναλαμβανόμενον ὅτι καιρὸς ἦτο πλέον νὰ ἐξολοθρευθῇ τὸ σκυλολόγιον ἐκεῖνο, καὶ ἤκουσε τὸν ἀντιπρόσωπον μεγάλης δυνάμεως λέγοντα ὅτι οὐδεμία διπλωματικὴ παράστασις ἠδύνατο νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ νεαπολιτικοῦ ὑπουργείου,—τότε μόνον ἐνόησε πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ ἰταλὸς δικηγόρος, συμβουλεύων ὑπομονήν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ ἀκόλουθος ἔλαβε δύο νέας πληροφορίας, ὧν ἰδοὺ τὸ περιεχόμενον: Ἔγγραφον ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου γεγραμμένον, εἶχε κατασχεθῆ παρά τινι τῶν κατηγορουμένων. Τὸ ἔγγραφον δ' αὐτὸ ἦτο τὸ ὑπόμνημα ὅπερ εἶχε γράψει ἐκ Παλέρμου, καὶ ἐν ᾧ ἐλέγετο, πλὴν τῶν ἄλλων, ὅτι: «Εἶχε φθάσει ἡ ὥρα, καθ' ἣν πάντες οἱ τίμιοι φίλοι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας ἔπρεπε νὰ ἑνωθῶσι καὶ νὰ σχηματίσωσι φάλαγγα ἱεράν». Ὁ ἰατρὸς εἶχεν ἀνακριθῆ, κατόπιν τῆς κατασχέσεως ταύτης, καὶ πιθανὸν ἐφαίνετο ὅτι ἔμελλε νὰ κατηγορηθῇ, ὡς ἱδρυτὴς μυστικῆς ἑταιρίας, καθ' ἧς διεξήγετο ἤδη δραστηρία προανάκρισις.

Τοῦτο δ' ἐπεβεβαίου καὶ ἡ ἑπομένη πληροφορία τοῦ δικηγόρου τοῦ Ἀντωνίου, ἡ τελευταία, ἧς νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ μνημονεύσωμεν: Ὁ Ἀντώνιος ἔμελλε νὰ καταδιωχθῇ ὡς εἷς τῶν κυρίων ἱδρυτῶν τῆς μυστικῆς ἑταιρίας τῆς Ἰταλικῆς Ἑνώσεως. Ἡ ἐποχὴ δὲ τῆς δίκης ἐξήρτητο μεγάλως ἐκ τῆς τροπῆς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ὁ καιρὸς δυστυχῶς ἐβάδισε ταχέως καὶ τὰ πράγματα ὡρίμασαν. Ἡ ἧττα τοῦ Πεδεμοντίου ἐν Νοβάρρᾳ, ἡ ὑποταγὴ τῆς Σικελίας, ἡ ἡρωϊκὴ πτῶσις τῆς Βενετίας, ἡ κατοχὴ τῆς Ῥώμης ὑπὸ τῶν γαλλικῶν λογχῶν, ἐπήνεγκον ταχὺν τὸν θρίαμβον τῆς ἀντιδράσεως, καὶ ἡ κυβέρνησις τῆς Νεαπόλεως δρέπει ταχύτερον ἢ προσεδόκα τὸν καρπὸν τοῦ αἵματος, ὅπερ ἐχύθη τὴν 15 Μαΐου.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ

ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν.

Ἐὰν ῥίψωμεν ἓν βλέμμα ἐπὶ τῶν μεταβολῶν, αἵτινες ἐπῆλθον ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ κατὰ τοὺς τελευταίους βυζαντινοὺς χρόνους, καὶ τῆς καταστάσεως ἐν ᾗ εὑρίσκετο, ὅτε οἱ Τοῦρκοι ἐκυριάρχησαν αὐτῆς, δὲν θὰ ἀνεύρωμεν τὴν ἀνθηρὰν κατάστασιν, ἣν διετήρει ἡ χώρα κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν ἢ κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς. Αἱ ὑπὸ τοῦ Πλινίου ἀναφερόμεναι 75 πόλεις δὲν ὑπάρχουσι πλέον, ἀλλ' οὔτε αἱ ὑπὸ τοῦ Πορφυρογεννήτου 17. Ἀλλεπάλληλοι δῃώσεις κατέστρεψαν τὰς πόλεις αὐτῆς, ὧν δὲν ἀνευρίσκομεν κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ἢ ἄμορφά τινα ἐρείπια ἀσαφῶς ὑποδεικνύοντα τὸν τόπον, ἔνθα ἔθαλλον ἄλλοτε τόσαι μεγαλοπόλεις τῆς Θεσσαλίας. Ἐρήμωσις βασιλεύει κατὰ τὴν πεδιάδα, δι' ἧς βραδέως κυλίει τὰ νάματά του ὁ Πηνειός, περιβαλλόμενος ὑπὸ ἐρήμων καὶ μελαγχολικῶν ὄχθων. Ὁ κατὰ τοὺς τελευταίους βυζαντινοὺς χρόνους ἀρξάμενος ἐπὶ τῶν Θεσσαλικῶν ὀρέων συνοικισμὸς ἐπετάθη ἔτι μᾶλλον, ὅτε ὁ σιδηροῦς ποὺς νέου ἀλλοθρόου κατακτητοῦ ἐπάτησε τὸ Θεσσαλικὸν ἔδαφος, καὶ παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς Λαρίσσης, τῆς Κραννῶνος, τῆς Σκοτούσης, τῶν Φερῶν, τῆς Μητροπόλεως, τῆς Τρίκκης, τοῦ Πελινναίου, τῆς Φαρσάλου καὶ τόσων ἄλλων Θεσσαλικῶν πόλεων ἔπηξε τὰς καλύβας αὐτοῦ ὁ ἐκ τοῦ Ἰκονίου προσκληθεὶς τουρκικὸς πληθυσμός, ὅπως συνοικίσῃ τὴν ἔρημον σχεδὸν μείνασαν Θεσσαλικὴν πεδιάδα. Ἅπαν τὸ Πελασγικὸν πεδίον καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ Φαρσαλικοῦ καὶ Κροκίου κατελήφθη ὑπὸ τῶν νέων τούτων κυριαρχῶν τῆς

Digitized by Google

χώρας, οἵτινες διανείμαντες τὴν ὡραίαν πεδιάδα ἐνετρύφων ἀπολαμβάνοντες τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς. Ἅπασαι αἱ ἑλληνικαὶ ὀνομασίαι τῶν χωρίων, τῶν ποταμῶν καὶ πόλεων ἐξέλιπον, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, ἀντικατασταθεῖσαι ὑπὸ τουρκικῶν, ἃς συναπέφερον ἐκ τῆς γενετείρας αὐτῶν γῆς οἱ συνοικιζόμενοι μουσουλμάνοι. Ἡ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἐποίκησις Τούρκων δεικνύει, ὅτι ἡ διὰ ἐξομώσεως τοῦ κατακτηθέντος λαοῦ πολλαπλασίασις τῶν κατακτητῶν, ἡ λαβοῦσα χώραν εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους, καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἀλβανικὰς καὶ Σλαβικάς, δὲν συνέβη κατὰ τὴν Θεσσαλίαν. Οἱ νέοι ἐπιδρομεῖς εὗρον ἔρημον σχεδὸν τὴν κατακτηθεῖσαν γῆν, τῆς ὁποίας οἱ Ἕλληνες κάτοικοι συνῳκίζοντο εἰς τὰ ὀχυρὰ αὐτῶν ὄρη, νομίζοντες, ὅτι καὶ ἡ τελευταία αὕτη ἐπιδρομὴ θὰ παρήρχετο ὅσον οὔπω, ὅπως τοσαῦται καὶ τηλικαῦται ἕτεραι προϋπάρξασαι· ἀλλὰ φεῦ! ἐπέπρωτο μακροὺς χρόνους νὰ στενάζῃ ἡ ὡραία Ἑλλὰς ὑπὸ τὸν βαρὺν καὶ ἀφόρητον ζυγὸν τοῦ νέου κατακτητοῦ· ἐπέπρωτο μακροὺς αἰῶνας νὰ παύσῃ πλέον ἀκουόμενον τὸ τοσοῦτον λάμψαν καὶ θαυμασθὲν ὄνομα τῶν Ἑλλήνων, μέχρις οὗ πληρωθέντος τοῦ χρόνου ἀνεζωπυρήθη τῇ θείᾳ εὐδοκίᾳ ὁ ὑπὸ τὴν τέφραν κρυπτόμενος σπινθήρ, καὶ νέα ζωὴ ἀπεδόθη εἰς τὸ νεκροφανὲς ἔθνος, προωρισμένον, φαίνεται, ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας εἰς νέαν ἀποστολὴν ἐκπολιτισμοῦ καὶ φιλανθρωπίας.

Ἐν τούτοις ὁ κατ' ἀρχὰς πολυάριθμος συῤῥεύσας εἰς Θεσσαλίαν τουρκικὸς πληθυσμὸς ἤρξατο βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον νὰ ἀραιοῦται διά τε τὸ νοσῶδες τοῦ κλίματος καὶ τὴν διηνεκῆ στρατολογίαν, καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῶν ἐπανειλημμένων ἐπιδημιῶν τῆς πανώλους, ἥτις ἐπέφερε τὴν φοβερωτέραν καταστροφὴν εἰς τὸν ἀπαθῶς τῷ πεπρωμένῳ ὑπείκοντα Ἀσιανὸν πληθυσμόν. Ἤρξατο δὲ ἤδη νὰ κατέρχηται ἐκ τῶν ὀρέων καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμός, καὶ νὰ συνοικίζηται ὡς δουλοπάροικος εἰς τὰ τουρκικὰ χωρία, καὶ κατ' ὀλίγον ἅπασα ἡ Θεσσαλικὴ πεδιὰς κατῳκήθη ἐκ νέου ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατοίκων καὶ μόνον χωρία τινὰ κατὰ τὰς ὑπωρείας τῆς Ὄσσης καὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἕτερα μεταξὺ Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων καὶ ἄλλα τινὰ κατοικοῦνται εἰσέτι ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπελθόντων ξένων. Τῶν δὲ ὀλίγων ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς κατακτήσεως ὑπὸ χριστιανῶν κατοικουμένων χωρίων τινὰ μὲν ἐδωρήθησαν εἰς μεγιστᾶνας Τούρκους, ἕτερα δὲ ἀφιερώθησαν εἰς συντήρησιν τῶν τουρκικῶν τεμενῶν, *Βακούφια* διὰ τοῦτο κληθέντα, ἄλλα δὲ ἐχορηγήθησαν εἰς τοὺς καλουμένους Σπαχῆδας, οἵτινες καρπούμενοι τὰ εἰσοδήματα ὡρισμένων χωρίων, ὑπεχρεοῦντο ὅπως στρατολογήσωσιν ἐν καιρῷ πολέμου δι' ἰδίων δαπανῶν καὶ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἄλλα τινὰ παραμείναντα ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀπώλεσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ διαβοήτου Ἀλῆ πασᾶ· ταῦτα δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τυράννου, ἀντὶ νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τοὺς χωρικούς, εἰς οὓς ἀνῆκον, ἀνεκηρύχθησαν κτήματα τοῦ στέμματος, καὶ βραδύτερον ἐπωλήθησαν ἢ ἐδωρήθησαν εἰς διαπρέψαντας Ὀθωμανοὺς ἄνδρας· ὥστε οὕτως ἅπαντα τὰ ὑφ' Ἑλλήνων χωρικῶν κατοικούμενα χωρία τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος εἶνε κτήματα διαφόρων Ὀθωμανῶν ἢ καὶ ἄλλων, *Τσιφλίκια* καλούμενα. Καὶ αἱ μὲν γαῖαι καὶ οἱ οἶκοι αὐτῶν ἀνήκουσιν εἰς τὸν κύριον, ὁ δὲ χωρικὸς καλλιεργῶν τὸ οὐχὶ εἰς αὐτὸν ἀνῆκον ἔδαφος ἀπολαμβάνει διὰ τοῦ ἱδρῶτος τοῦ προσώπου του τὸν εἰς συντήρησιν αὐτοῦ ἐπαρκοῦντα ἄρτον. Καὶ οὕτω κατὰ περίεργον τῆς τύχης συγκυρίαν ἐπανῆλθεν ἐν τῷ Θεσσαλικῷ πεδίῳ ἀνάλογός τις τῆς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα σχέσεως τῶν πενεστῶν πρὸς τοὺς κυρίους των. Ἐν τοιούτοις χωρίοις λοιπὸν διεβίωσεν ὅλους αἰῶνας ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος, κατορθώσας ἐν τῷ μέσῳ γόων καὶ θρήνων, στεναγμῶν καὶ δακρύων, νὰ διατηρήσῃ ἀλώβητον τὸν ἐθνισμόν, τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν θρησκείαν αὐτοῦ.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας κατάστασις τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος. Ὅλως ὅμως ἀλλοίαν ὄψιν παρέχουσι τὰ περιβάλλοντα αὐτὴν καλλίκομα ὄρη. Ἐκεῖ, ἔνθα ἐπὶ τῶν προγόνων μας ἐνδιαιτῶντο οἱ λύκοι καὶ τὰ ἄγρια τῶν δρυμῶν θηρία, ἤρξατο ἐπὶ τῶν τελευταίων Βυζαντινῶν χρόνων νὰ συνοικίζηται ἐκ τῆς πεδιάδος καὶ τῶν ὑπωρειῶν τῶν ὀρέων ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμός, φεύγων τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐπιδρομὰς τῶν εἰσβαλλόντων κατακτητῶν, καὶ ζητῶν ἄσυλον καὶ καταφύγιον εἰς τὰ ὀχυρὰ καὶ ἀπόκρημνα αὐτὰ ὄρη· ἐκεῖ ἐντὸς τῶν δρυμώνων καὶ χαραδρῶν, ὅπου ὁ βέβηλος ποὺς τῶν κατακτητῶν δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσδύσῃ, συνῳκίσθη ὁ φίλεργος καὶ βιομηχανικὸς πληθυσμὸς τῶν πεδιάδων, ἱδρύσας κοινότητας, αἵτινες ἀπέβησαν ἀνθηραὶ καὶ διάσημοι οὐ μόνον κατὰ τὴν Ἀνατολήν, ἀλλά τινες καὶ κατὰ τὴν Εὐρώπην. Τὰ ἐπὶ τοῦ Πηλίου ἀνθηρότατα 24 χωρία, τὰ Ἀμπελάκια, ἡ Ραψάνη, ἡ Τσαριτσάνη, ὁ Τύρναβος, ἦσαν τὸ ἀντικείμενον τῆς περιεργείας καὶ τοῦ θαυμασμοῦ τῶν ἐπὶ τῆς Τουρκοκρατίας ἐπισκεπτομένων τὴν Θεσσαλίαν περιηγητῶν. Ὁ Βρονστέτ, ὁ Οὐρκουάρτ, ὁ Δόδβελ ἐθαύμασαν τὴν ὡραιότητα τῆς φύσεως καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν 24 χωρίων τοῦ Βόλου· ὁ Βωζοὺρ δὲν εὑρίσκει λέξεις, ὅπως ἐπαινέσῃ τὸ βιομηχανικὸν πνεῦμα καὶ τὴν ἐμπορικὴν δεξιότητα τῶν κατοίκων τῶν Ἀμπελακίων, ἅτινα παραβάλλει μὲ Ὁλλανδικὸν πολίχνιον· ἡ Ραψάνη, ἡ Τσαριτσάνη καὶ ὁ Τύρναβος ἡμιλλῶντο ἐπιτυχῶς μετὰ τῶν Ἀμπελακίων, καὶ ἐν γένει πᾶσα ἡ περιβάλλουσα τὴν πεδιάδα ὀρεινὴ Θεσσαλία παρίστανεν ὄασιν εὐημερίας καὶ ἐμπορικῆς κινήσεως κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν κακοδαιμονίαν καὶ κατάπτω-

Digitized by Google

σιν, ἥτις ἐπεκράτει ἐπὶ τοῦ Θεσσαλικοῦ πεδίου. Ἅπασαι αἱ ὀρειναὶ αὗται κοινότητες ἐκυβερνῶντο ὑπὸ δημογερόντων, ἐκλεγομένων ἐν γενικῇ συνελεύσει τοῦ λαοῦ καὶ μεριμνώντων περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων τὴν κοινότητα. Αὐτοὶ εἰσέπραττον τοὺς φόρους, διεχειρίζοντο τὴν κοινοτικὴν περιουσίαν, διένεμον τοὺς καταβλητέους φόρους ἀναλόγως τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν, ἐφρόντιζον περὶ τῶν σχολείων, περὶ τῶν ναῶν, περὶ τῶν ὁδῶν καὶ περὶ παντὸς ἐν γένει ἀφορῶντος τὴν κοινότητα. Καὶ ἀληθεύει μὲν, ὅτι πολλοὶ τῶν δημογερόντων ἐφατρίαζον πρὸς ἀλλήλους καὶ πολλὰς καταστροφὰς μνημονεύει ἡ παράδοσις ἐπισυμβάσας διὰ τὴν τοιαύτην αὐτῶν διαγωγὴν, ἀλλ' οὐχ ἧττον εἶνε ἀληθές, ὅτι τότε ἐστρώθησαν αἱ ἐπὶ τῶν ὀρέων ὁδοὶ, τότε κατεσκευάσθησαν αἱ ἐν τῷ μέσῳ τῶν χωρίων λιθόστρωτοι, κατάφυτοι καὶ κατάῤῥυτοι ἀγοραὶ, τότε ἐκτίσθησαν αἱ ἐπὶ τῶν χειμάῤῥων γέφυραι, τότε ἤκμασαν αἱ περιώνυμοι σχολαὶ τῶν Μηλιῶν, τῆς Ζαγορᾶς, τῶν Ἀμπελακίων, τῆς Ῥαψάνης, τοῦ Τυρνάβου, καὶ λ., ἔνθα ἐδίδαξαν οἱ εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ὅλου τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους σπουδαίως ἐπιδράσαντες πεπαιδευμένοι Θεσσαλοὶ, οἷοι οἱ ἐκ τῶν Μηλιῶν ἱερομόναχοι Ἄνθιμος Γαζῆς, Γρηγόριος Κωνσταντᾶς καὶ Δανιὴλ Φιλιππίδης, ὁ ἐκ Λαρίσσης Κωνσταντῖνος Κούμας, ὁ ἐκ Τυρνάβου Ἰωάννης Δημητριάδης ὁ Πέζαρος, ὁ ἐκ Τσαριτσάνης Μέγας Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ὁ ἐξ Ἀμπελακίων Ζῆσος Κάβρας καὶ ἕτεροι ἀσημότεροι αὐτῶν, καὶ τότε τέλος ἐπεσκέπτοντο τὴν ἐπὶ τοῦ Πηλίου Πορταρίαν, τὰ Ἀμπελάκια κ.λ. παντοδαποὶ ἔμποροι Ἕλληνές τε καὶ λοιποὶ, ὅπως ἀποκομίσωσιν ἐκεῖθεν τά τε φυσικὰ καὶ βιομηχανικὰ προϊόντα τοῦ τόπου· ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ μὲν βιομηχανία τῶν ὀρεινῶν Θεσσαλικῶν πολιχνῶν παρήκμασε πρὸ πολλοῦ καὶ μετ' αὐτῆς ᾤχετο καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐημερία αὐτῶν, ἡ δὲ ἐπὶ τῶν ὀρέων διαιωνισθεῖσα λῃστεία καὶ αἱ πρὸς καταδίωξιν αὐτῆς ἀποστελλόμεναι ἄγριαι ὀρδαὶ τῶν Ἀλβανῶν συναπετέλεσαν τὴν καταστροφὴν τῶν πρὶν ἀνθούντων καὶ πολυανθρώπων χωρίων, τῶν ἐπὶ τοῦ Πίνδου, Χασίων, Ὀλύμπου καὶ Ὄσσης κειμένων, καὶ μόνον τὰ ἐπὶ τοῦ Πηλίου κείμενα χωρία παραμένουσιν εἰσέτι ἀκμάζοντα καὶ ἀνθοῦντα.

Ἀλλ' εἰς τὰ ὄρη κατέφυγεν οὐ μόνον ὁ γεωργικὸς καὶ βιομηχανικὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ μάχιμος πληθυσμὸς τῆς πεδιάδος, γενόμενος ἔκτοτε γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν *Ἀρματωλῶν*, οἵτινες διὰ τῆς ἰσχύος τῶν ὅπλων ἐπεσκίαζον καὶ ἐφρούρουν τὰς νεοσυστάτους ἑλληνικὰς κοινότητας. Ἔνθα τὸ πάλαι κατέφυγον οἱ μενεπτόλεμοι Περῤαιβοὶ, ὑποχωροῦντες εἰς τοὺς εἰσελαύνοντας Θεσσαλοὺς, ὑπεχώρουν καὶ οἱ νεώτεροι κάτοικοι φεύγοντες τὴν καταπίεσιν τοῦ νέου κατακτητοῦ. Ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου, τῶν Χασίων, τῆς Πίνδου καὶ τοῦ Πηλίου συνέστησαν ὁρμητήρια οἱ μάχιμοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, ἐξ ὧν κατερχόμενοι εἰς τὴν πεδιάδα ἐλῄστευον τοὺς ἀλλοθρήσκους κυριάρχους των. Καὶ πρῶτος μὲν πυρὴν τοῦ ἀρματωλικοῦ βίου εὑρίσκεται ἤδη κατὰ τοὺς τελευταίους Βυζαντινοὺς χρόνους· ἐπὶ δὲ τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρματωλῶν ἐγένετο σπουδαιότερος, ὥστε ἡ ὑψηλὴ Πύλη, μὴ δυναμένη ἄλλως νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ἐνοχλήσεως αὐτῶν, ἠναγκάσθη ἐπὶ Σουλεϊμὰν τοῦ μεγαλοπρεποῦς (Hammer) νὰ συνθηκολογήσῃ πρὸς ἐκείνους καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως, τὴν περιστολὴν τῆς λῃστείας καὶ τὴν φρούρησιν τῶν διόδων, ὅτε καὶ συνεστήθησαν ἴδια στρατιωτικὰ σώματα *Καπετανάτα* ἢ *Ἀρματωλίκια* λεγόμενα, ἅτινα ἔκτοτε διετηρήθησαν μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων. Τοιαῦτα ἤκμασαν ἐφ' ἁπάντων τῶν Θεσσαλικῶν ὀρέων· καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς, ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν διωρίζοντο ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον πολλοὶ ἐκείνων ἰσχύοντες κατεκράτουν διὰ τῆς βίας τὰ ἀρματωλίκια, ἢ ἐξωσθέντες ἀνελάμβανον αὐτὰ διὰ τῶν ὅπλων, ἀποβαίνοντες οὕτως οἱ πραγματικοὶ κύριοι τῶν ὀρεινῶν Θεσσαλικῶν χωρῶν· σπανίως δὲ, καίπερ προσκαλούμενοι, προσήρχοντο πρὸς τὸν διοικητὴν, ἀλλὰ καὶ τότε περιστοιχούμενοι ὑπὸ τῶν γενναιοτέρων αὐτῶν στρατιωτῶν, φοβούμενοι, μήπως περιπέσωσιν εἰς Τουρκικὴν ἐνέδραν. Καὶ τὴν μὲν γενναιότητα καὶ τὰ κατορθώματα καὶ τὴν βίαν καὶ τὰς ἕξεις πολλῶν διασήμων ἀρματωλῶν τῶν Θεσσαλικῶν ὀρέων ἔψαλλε καὶ ἀπηθανάτισεν ἡ δημοτικὴ ἡμῶν ποίησις, ἥτις ἀνατείλασα ἐν τῷ μέσῳ τῶν καταῤῥύτων καὶ συνηρεφῶν ὀρέων μας, ἔχει τὴν χάριν καὶ τὴν καλλονὴν καὶ τὴν δροσερότητα αὐτῶν· δύο δὲ, τοὺς διασημοτέρους, μνημονεύομεν ἐνταῦθα, τοὺς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἀκμάσαντας ὁπλαρχηγοὺς τῶν Χασίων καὶ τοῦ Ὀλύμπου, τὸν Νικοτσάραν καὶ τὸν Εὐθύμιον Βλαχάβαν. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου πατὴρ ἦτο ὁ διάσημος ἀρματωλὸς τῆς Ἐλασσῶνος Τσάρας, τοῦ δὲ δευτέρου ὁ περιβόητος ἀρχηγὸς τῶν Χασίων Βλαχάβας. Ἀμφοτέρων δὲ ἡ ὕπαρξις συνέπεσε μετὰ τῆς ἀκμῆς τοῦ διαβοήτου Ἀλῆ πασᾶ. Ὁ τύραννος οὗτος, καταστρέψας τὸ Σοῦλι, ἐτράπη καὶ κατὰ τῶν ἐν Ὀλύμπῳ Ἑλλήνων ἀρματωλῶν, καὶ πλεῖστοι μὲν τούτων ἀδυνατοῦντες νὰ ἀνθέξωσιν εἰς τὴν ἰσχὺν καὶ τὰς δολοπλοκίας τοῦ τυράννου ὑπετάγησαν· ἄλλοι δέ τινες, ἐν οἷς καὶ οἱ μνημονευθέντες Νικοτσάρας καὶ Εὐθύμιος Βλαχάβας, καταλείψαντες τὰ φίλα αὐτῶν ὄρη καὶ τὰ δροσερὰ νάματα καὶ τὰς βαθείας αὐτῶν σκιὰς, ἐῤῥίφθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρματωλῶν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ νέοι Ἰάσονες ἐξώπλισαν οὐχὶ μακρὰν τῶν Ἀφετῶν, ἐν τῷ λιμένι τῆς Σκιάθου, καταδρομικὸν στολίσκον, ὅστις λῃΐζων καὶ διαρπάζων τὰς παραλίους πόλεις τοῦ Ὀθωμανικοῦ κρά-

Digitized by Google

τους, ἠνάγκασε τὴν Πόλην νὰ διατάξῃ τὸν Ἀλῆ πασᾶν, ὅπως παύσῃ τὴν καταδίωξιν τῶν ἁρματωλῶν καὶ ἀνακαλέσῃ ἐκ τοῦ Ὀλύμπου τὰ ἄγρια στίφη τῶν Ἀλβανῶν. Καὶ ὁ μὲν Βλαχάβας ἐπανῆλθεν εἰς τὰ φίλα αὐτῷ ὄρη, τῶν ὁποίων ἡ αὔρα τῷ ἦτο τόσον προσφιλής· ὁ δὲ Νικοτσάρας παρεχείμασεν εἰς τὴν Σκόπελον. Οὗτος, πρὶν καταταχθῇ εἰς τὸν καταδρομικὸν στολίσκον τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἀντιναύαρχος, ἐπεχείρησε τὴν τεραστίαν καὶ καταπληκτικὴν ἐκείνην ἐκστρατείαν, καθ' ἣν ἐσκόπει μετὰ 500 μόνον μαχητῶν διελαύνων διὰ τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ Σέρβου ἐπαναστάτου Καραγεωργεβίτς· ἀλλὰ προσβληθεὶς κατὰ τὴν γέφυραν τοῦ Πράβι ὑπὸ πολυαρίθμων ἐχθρῶν ἀντέστη γενναίως ἐπὶ 3 νυχθήμερα, καὶ ἠδυνήθη ὑποχωρῶν νὰ διασωθῇ εἰς Σκόπελον, ἔνθα εὗρε τοὺς λοιποὺς ὁπλαρχηγοὺς συνηγμένους. Ὁ δὲ Βλαχάβας ἐπανελθὼν εἰς τὰ Χάσια συνεκάλεσε συμβούλιον τῶν Καπιτανέων, καὶ ἀνακηρυχθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἀρχηγός, συνεννοηθεὶς δὲ καὶ μετά τινων Τούρκων τῆς Λαρίσσης, διενήργησεν ἐπαναστατικὸν κίνημα κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ὅπερ ὅμως διὰ τὴν παλιμβουλίαν τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τινων ὁπλαρχηγῶν ἀπέτυχεν οἰκτρῶς· καθότι ὁ Ἀλῆ πασᾶς, ἐγκαίρως μαθὼν τὰ τεκταινόμενα, ἔπεμψε πολυαρίθμους δυνάμεις εἰς Θεσσαλίαν ὑπὸ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μουχτάρ, ὅστις συναντηθεὶς περὶ τὴν Καλαμπάκαν μετὰ 600 μόνον ἐπαναστατῶν ὑπὸ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Εὐθυμίου Θεόδωρον, κατέστρεψεν αὐτόν, μὴ δυνηθέντος ἐγκαίρως νὰ φθάσῃ εἰς ἐπικουρίαν τοῦ Εὐθυμίου. Ἀποτυχόντος τοῦ κινήματος ὁ Βλαχάβας ἀνεχώρησεν εἰς Σκόπελον διανοούμενος νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν κατὰ θάλασσαν ἀγῶνα· ἀλλὰ παραπεισθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ τυράννου ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ὄρη αὐτοῦ, καὶ συλληφθεὶς δολίως ὑπέστη τὸν γνωστὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Ἰωαννίνοις (1808 μ. Χ.). «Ἐν Ἰωαννίνοις, λέγει ὁ Πουκεβὶλ, ἐπανεῖδον τὸν Εὐθύμιον Βλαχάβαν, ἀφοῦ πρότερον τὸν εἶχον συναντήσει πολλάκις εἰς τὸν Πίνδον μετὰ τῶν στρατιωτῶν του· ἀλλά, φεῦ! τὸν ἐπανεῖδον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σεραΐου δεδεμένον εἴς τινα παραστάδα. Αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἔκαιον τὸ χαλκόχρουν πρόσωπόν του, ὅπερ ἐξέφαινε καταφρόνησιν πρὸς τὸν θάνατον καὶ πυκνὸς ἱδρὼς ἐστάλαζεν ἀπὸ τοῦ πώγωνός του. Ἐγνώριζε τὴν τύχην του καὶ ἡσυχώτερος τοῦ τυράννου ὅστις ἐγλίχετο τοῦ αἵματός του, ἠτένιζε πλήρης φαιδρότητος τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπ' ἐμέ, ὡς ἂν μ' ἐπεκαλεῖτο μάρτυρα τῆς τελευταίας αὐτοῦ στιγμῆς· ἔβλεπε δὲ μετὰ ψυχικῆς γαλήνης τοῦ δικαίου ἐγγίζουσαν αὐτήν· ἐλέχθη ἄνευ τρόμου καὶ ἄνευ ἐλαχίστης μεμψιμοιρίας τὰς πληγὰς τοῦ δημίου καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν Ἰωαννίνων κατασυρόμενα αὐτοῦ μέλη ἐδείκνυον εἰς τὰς ὄψεις τῶν ἐντρόμων Ἑλλήνων τὰ λείψανα τοῦ τελευταίου ἀρχηγοῦ τῆς Θεσσαλίας» (Μενδελσῶνος Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανασ. σ. 156).

Ἀλλ' ὁ θάνατος τῶν ἀτόμων δὲν συγκαταστρέφει καὶ τὰς ἰδέας, ὑπὲρ τῶν ὁποίων αὐτὰ θνήσκουσιν· ἡ ἰδέα, ἥτις ἐθέρμανε τὰ στήθη τοῦ Βλαχάβα, τοῦ Νικοτσάρα καὶ τῶν λοιπῶν διασήμων ἁρματωλῶν, ἦτο ἱκανῶς ἐρριζωμένη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὥστε νὰ μὴ συγκαταστραφῇ μετ' αὐτῶν· ἡ ἰδέα αὕτη εἶχεν ἤδη ἁγιασθῇ διὰ τοῦ θανάτου ἑτέρου μεγάλου Θεσσαλοῦ, τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως Ῥήγα τοῦ Φεραίου, ὅστις, κατὰ τὸν Πουκεβὶλ, ἀνέσυρεν ἐκ τοῦ τάφου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων τὸ ἔνθουν τοῦ Τυρταίου, τὴν φλογερὰν εὐγλωττίαν τοῦ Δημοσθένους, τὸν ποιητικὸν οἶστρον τοῦ Πινδάρου καὶ τὸν κύκλον τοῦ Ἀρχιμήδους. Γεννηθεὶς κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐν Φεραῖς οὐχὶ μακρὰν τῆς πατρίδος τοῦ Ἀχιλλέως, ἵσταται ὁ ἔκτακτος ἐκεῖνος ἀνήρ, καθὰ οὗτος, εἰς τὸ μεταίχμιον δύο διακεκριμένων ἐποχῶν τοῦ ἔθνους των. Καὶ ὁ μὲν Ἀχιλλεύς, ἀκμάσας ὅτε ἤρχισε νὰ ἐκλίπῃ ἡ ἀρχαία καὶ βάρβαρος ἐποχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἡ πελασγική, ἐκπροσωπεῖ τὴν ὑγιᾶ καὶ σφριγῶσαν νεότητα τοῦ ἀναφαινομένου Ἑλληνικοῦ ἔθνους, νεότητα ὑποσχομένην μεγαλουργὸν καὶ κραταιὰν ἀνδρικὴν ἡλικίαν· ὁ δὲ Ῥήγας, ἀκμάσας κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅτε ὁ ἑλληνικὸς φοῖνιξ ἤρχισε νὰ τινάσσῃ τὴν κόνιν του, ἐνέκλειεν ἐν τῷ στήθει αὐτοῦ πάντας τοὺς πόθους καὶ πάσας τὰς ἐλπίδας τοῦ ἀναγεννωμένου ἔθνους. Καὶ τὴν μὲν νεανικὴν ἡλικίαν διήνυσεν ὁ Ῥήγας ἐπὶ τοῦ Πηλίου, μαθητεύσας μὲν ἐπί τινα χρόνον ἐν τῷ τότε ἀκμάζοντι σχολείῳ τῆς Ζαγορᾶς, βραδύτερον δὲ διδάξας τὰ ἐγκύκλια γράμματα ἐν τῷ παρακειμένῳ χωρίῳ Κισσῷ. Ἐκεῖ ἐντὸς τῶν βαθυτάτων δασῶν τοῦ Πηλίου, ἐν οἷς ἀνετράφη ὑπὸ τοῦ Χείρωνος ὁ *θεοῖς ἐπιείκελος* Ἀχιλλεύς, ἐξηγῶν εἰς τοὺς συμπατριώτας του τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν προγόνων μας, συνέλαβεν ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀνὴρ τὴν εὐγενῆ ἰδέαν τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δούλων λαῶν ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. Μεταβὰς δὲ ἐκ τοῦ Πηλίου εἰς Βουκουρέστιον καὶ συνεννοηθεὶς δι' ἀποστόλων μετὰ τῶν ἁρματωλῶν τῶν ἑλληνικῶν ὀρέων καὶ μετὰ πολλῶν δυσηρεστημένων Τούρκων, ἰδίως μετὰ τοῦ πασᾶ τοῦ Βιδινίου Πασβάντογλου, ὃν καὶ παρεκίνησεν εἰς ἀποστασίαν κατὰ τοῦ Σουλτάνου, μετέβη βραδύτερον εἰς Βιέννην, ὅπως διοργανίσῃ καὶ προπαρασκευάσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἔργου. Συστήσας δὲ ἐκεῖ πολιτικόν τινα σύνδεσμον, οὗ συμμετέσχον πολλοὶ τῶν ἐν Βιέννῃ καὶ Τεργέστῃ παρεπιδημούντων Ἑλλήνων ἐμπόρων, ἐδημοσίευσε διάφορα ἔργα αὐτοῦ ὡς τὸ *Στρατιωτικὸν ἐγκόλπιον*, *τὸν Προσωρινὸν πολιτικὸν κανονισμόν*, μετάφρασιν μέρους τινὸς τοῦ Ἀναχάρσιδος τοῦ Βαρθελεμῆ καὶ τὸν *χάρτην τῆς Ἑλλάδος*, καὶ τέλος τὰ θούρια ἐκεῖνα ᾄσματα, ἅτινα μετὰ μεγάλης ταχύτητος διαδοθέντα

Digitized by Google

ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς ἑλληνικῆς γῆς ἠλέκτρισαν πᾶσαν καρδίαν, καὶ ἀπὸ στόματος πάντων ἐψάλλετο ἡ ἑλληνικὴ Μασσαλιῶτις «Δεῦτε παῖδες τῶν Ἑλλήνων», καὶ τὸ πλῆρες πατριωτικοῦ ἄλγους «Ὦς πότε παλληκάρια», ἔνθα ἔνθους ὁ ποιητὴς προσκαλεῖ ἅπαντας τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἑλληνικῆς χερσονήσου, ὅπως κοινῇ μετὰ τῶν Ἑλλήνων συντρίψωσι τὸν ἀτιμάζοντα αὐτοὺς ζυγόν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ θεία πρόνοια δὲν εἶχεν ἀποφασίσει εἰσέτι τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ δούλου Γένους, καὶ ὁ γενναῖος Θεσσαλὸς, μεταβαίνων εἰς Ἰταλίαν πρὸς συνάντησιν τοῦ δαιμονίου στρατηγοῦ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Ναπολέοντος Βοναπάρτου, ὅπως ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν καὶ τὴν ἀντίληψιν ἐκείνου, συνελήφθη ἐν Τεργέστῃ ὑπὸ τῆς αὐστριακῆς ἀστυνομίας, εἰς ἣν εἶχον παραδοθῇ τὰ προαποσταλέντα αὐτοῦ ἔγγραφα καὶ συγγράμματα· μετ' αὐτοῦ συνελήφθη καὶ ὁ φίλος καὶ συνεργάτης του Περραιβός· καὶ οὗτος μὲν ἀπελύθη μετὰ τὴν γενομένην ἀνάκρισιν, ὁ δὲ Ῥήγας παρεδόθη ὑπὸ τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν ἀπαιτοῦσαν αὐτὸν ὀθωμανικὴν μετὰ πέντε ἄλλων συνεταίρων τὸ 1798. Ὁ παραλαβὼν αὐτοὺς πασᾶς τοῦ Βελιγραδίου Μαρασλῆ Ἀλῆς ἐσκόπει νὰ τοὺς ἀποστείλῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ πληροφορηθεὶς, ὅτι ὁ φίλος τοῦ Ῥήγα Πασβάντογλους κατέλαβε πάσας τὰς διόδους, ὅπως τοὺς σώσῃ ἀπαγομένους ἐκεῖ, ἀπεφάσισε να φονεύσῃ τοὺς αἰχμαλώτους ἐν Βελιγραδίῳ· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἔπνιξεν εἰς τὸν Δούναβιν· ἀλλ' ὅτε ἀπήγετο ὅπως ῥιφθῇ εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ τελευταῖος πάντων ὁ Ῥήγας, συνέτριψε μὲν διὰ τῶν ῥωμαλέων βραχιόνων του τὰς ἁλύσεις, δι' ὧν ἐζήτουν νὰ τὸν δέσωσι, κατέρριψε δὲ νεκρὸν δι' ἑνὸς γρόνθου τὸν πλησιάσαντα εἰς αὐτὸν δήμιον, καὶ ἠνάγκασε τὸν πασᾶν νὰ διατάξῃ τὸν τουφεκισμόν του· ἀλλὰ πρὶν ἐγκαταλείψῃ τὸ γήϊνον αὐτῆς σκήνωμα ἡ μεγάλη ἐκείνη ψυχὴ ἀνέκραξε προφητικῶς ὁ Ῥήγας· «οὕτως ἀποθνήσκουσι τὰ παλληκάρια· ἐγὼ ἔσπειρα τὸν σπόρον, δὲν θὰ βραδύνῃ δὲ νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα, καθ' ἣν οἱ ὁμογενεῖς μου θὰ δρέψωσι τοὺς καρπούς». Καὶ ὁ μὲν γνωστὸς φιλέλλην Εἰρηναῖος Θήρσιος συνέθεσε τὸ ἀκόλουθον ἐπιτύμβιον εἰς τὸν πρωτομάρτυρα τοῦτον τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀπολεσθέντων·

> Οὗτοι ἐλευθερίην θηρώμενοι ἀγλαόμορφον
> εὗρον ἐνὶ ξυλόχοις ὀκρυόεντα μόρον.
> Χαίρετε, θηρευταί, κοιμώμενοι εἰσόκεν ἠώς
> ἔλθῃ ἀπ' Ὀλύμπου λαμπάδ' ἀνισχομένη·
> καὶ τότ' ἐγειρόμενοι πολίων βρόμῳ ὀρνυμενάων
> δαίμονες εἰς ἄγραν σπεύδετ' ἀλεξίκακον.

Ἡ δὲ παροῦσα γενεὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπηθανάτισε τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου Θεσσαλοῦ, ἀνεγείρασα τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ πρὸ τῆς στοᾶς τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου (παρβλ. Βιογ. Ῥήγα ὑπὸ Περραιβοῦ).

Ὁ θάνατος τοῦ Ῥήγα ἀνέστειλε πρὸς καιρὸν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου, ὅπερ αὐτὸς συνέλαβε· ἀλλ' ἡ ἰδέα, τὴν ὁποίαν ἔσπειρε, κρατυνθεῖσα ἀνέλαμψε βραδύτερον καὶ ἐνεσαρκώθη εἰς τὴν γιγαντιαίαν πάλην τοῦ 1821, τῆς ὁποίας τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ἡ ἀνεξαρτησία μοίρας τινὸς μόνου τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην παρατηροῦμεν κατὰ συγκυρίαν ἀναλογίαν τινὰ τῆς Θεσσαλικῆς ἱστορίας πρὸς τοὺς ἀρχαίους χρόνους. Ὅπως τότε διὰ τῶν Ἰασόνων καὶ Ἀχιλλέων της ἀνέλαμψεν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, οὕτω καὶ νῦν διὰ τῶν Φεραίων καὶ Βλαχαβῶν καὶ Νικοτσάρων συνετέλεσε τὰ μάλιστα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διάδοσιν τοῦ ἐπαναστατικοῦ φρονήματος, κατέχουσα θέσιν περίλαμπρον κατὰ τοὺς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως χρόνους· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος οἱ κάτοικοι τῆς Θεσσαλίας συμμετέσχον ἐκ τῶν πρώτων τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Καὶ ἡ μὲν πεδινὴ Θεσσαλία, εὑρισκομένη ὑπὸ τὸ κράτος πολυπληθῶν τουρκικῶν στρατιωτῶν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξεγερθῇ, ἀλλὰ τοσοῦτον προθυμότερον συμμετέσχον τοῦ ἀγῶνος οἱ κάτοικοι τῶν Θεσσαλικῶν ὀρέων· ἡ ἐπανάστασις ὅμως αὐτῶν, οὐδεμίαν οὐδαμόθεν λαβοῦσα ἐπικουρίαν καὶ πρώτη δὲ αὐτὴ ὑφισταμένη τὰς προσβολὰς τῶν ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Ἀλβανίας κατερχομένων τουρκικῶν ὀρδῶν, δὲν ἐβράδυνε νὰ καταστραφῇ. Καὶ οἱ μὲν τοῦ Πηλίου ἐπαναστάται ἐπιτιθέμενοι κατ' ἀρχὰς καὶ πολιορκήσαντες τόν τε Βόλον καὶ Βελεστῖνον, ἀλλὰ μὴ δυνηθέντες νὰ κυριεύσωσιν οὐδετέραν ἀπεσύρθησαν βραδύτερον εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς Μαγνητικῆς χερσονήσου, ἔνθα ὀχυρωθέντες παρὰ τὸ Τρίκερι ἠμύνθησαν ἀνδρείως ὑπὸ τὸν Καρατάσον κατὰ τῶν ἐπανειλημμένων προσβολῶν τοῦ διασήμου στρατάρχου τῆς Τουρκίας Κιουταχῆ. Πεσούσης δὲ τῆς Εὐβοίας καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ τροφοδοτηθῶσιν οἱ ἐπαναστάται τοῦ Πηλίου ἐτράπησαν νοτιώτερον, καὶ ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην συμμετέσχον τῶν ἐκεῖ ἀγώνων μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πραγμάτων. Ἡ δὲ τοῦ Ὀλύμπου ἐπανάστασις, βραδύνασα νὰ ἐκραγῇ διὰ τὴν διχόνοιαν τῶν ἁρματωλῶν παρέσχε μὲν τὸν καιρὸν εἰς τὸν Ἀβδουλαμποὺτ πασᾶν, ὅπως καταστρέψῃ τὴν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἐξέγερσιν, βραδύτερον δὲ κατεστείλῃ καὶ ἐκείνην, πάντων σχεδὸν τῶν ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου χωρίων λεηλατηθέντων, πολλῶν δὲ καὶ πυρποληθέντων ὑπὸ τῶν ἀγρίων ὀρδῶν τοῦ αἱμοχαροῦς πασᾶ. Τὴν αὐτὴν δὲ τύχην ὑπέστη καὶ ἡ ἐπανάστασις τῶν Ἀγράφων καὶ τῶν Χασίων. Οὐ μόνον δὲ τὰ ἐπαναστάντα μέρη, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ Θεσσαλικὴ γῆ ὑπέστη δεινὴν ἐρήμωσιν καὶ καταστροφὴν διαρκοῦντος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Ἀποκαταστάντων δὲ τῶν πραγμάτων ἤρξατο ἡ φιλεργία τοῦ Θεσσαλικοῦ λαοῦ νὰ ἐπανορθοῖ τὰ καταστραφέντα, εἰς ὃ οὐ μικρὸν συνετέλεσε καὶ ἡ κατὰ τὰ 1840 χορηγηθεῖσα διὰ τοῦ τανζιματίου

Digitized by Google

τοῖς χριστιανοῖς ποιά τις ἐλευθερία· ἀλλὰ νέα ἐξέγερσις τῶν κατοίκων τὸ 1854, ὑποστηριχθεῖσα καὶ ὑπὸ ἐπικουριῶν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἐπέφερε νέα δεινὰ καὶ νέας καταστροφὰς εἰς πλεῖστα μέρη τῆς Θεσσαλίας. Καὶ ἡ μὲν διεξαγωγὴ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης ὑπό τε τῶν ἐντοπίων καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐθελοντῶν ἔχει πλεῖστα τὰ ἐπιλήψιμα· ἀλλ' ἡ περὶ τὴν Καλαμπάκαν μάχη κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1854, καθ' ἣν οἱ περὶ τὸν Χατζῆ Πέτρον κατετρόπωσαν τὸν ἐξ 7000 συγκείμενον Αἰγυπτιακὸν στρατόν, καὶ ἡ περὶ τὸ Βελέσι ἐπὶ 24 ὥρας ἀντίστασις 300 Θεσσαλῶν ὑπὸ τὸς Φρουσκλιᾶν κατὰ 3000 ἐχθρῶν ἀναμιμνήσκουσι τὰ ἔργα τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως. Καὶ ἡ κατὰ τὸ 1878 δὲ τελευταία ἐξέγερσις τῶν Θεσσαλῶν κατέδειξε διά τε τῶν περὶ τὸν Πλάτανον καὶ Μακρυνίτσαν καὶ Ματαράγκαν μαχῶν, καὶ διὰ τῶν πυρπολήσεων τῆς Ῥαψάνης, τῆς Καρυᾶς, τοῦ Πλατάνου, τοῦ Λιτοχωρίου καὶ πολλῶν χωρίων τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος, ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Θεσσαλίας καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν περιουσίαν αὐτῶν προσφέρουσιν ὁλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας. Ἡ τελευταία αὕτη ἐπανάστασις ἀρξαμένη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1878 κατηυνάσθη τὸν Ἀπρίλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους τῇ μεσολαβήσει τῆς Ἀγγλίας, ὑποσχεθείσης, ὅπως στηρίξῃ τὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων ἐν τῷ συνεδρίῳ, ὅπερ ἔμελλε νὰ συγκροτηθῇ πρὸς διαρρύθμισιν τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος. Καὶ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1878 ἀνεγράφη ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Βερολίνου τὸ 13 ἄρθρον αὐτῆς, δι' οὗ προσκαλεῖται ἡ Πύλη νὰ διαρρυθμίσῃ τὰ Ἑλληνικὰ σύνορα, παραχωροῦσα εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν Θεσσαλίαν καὶ μέρος τῆς Ἠπείρου. Τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκτελεσθῇ· καὶ οὕτω μετὰ 480 ἐτῶν δουλικὴν ὕπαρξιν, ἐπιλάμπει πάλιν ἐπὶ τῆς ὡραίας Θεσσαλίας ὁ ἥλιος τῆς ἐλευθερίας, τὸ δὲ μέλλον καὶ ἡ ἱστορία αὐτῆς θὰ συνταυτισθῇ μετὰ τοῦ μέλλοντος καὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἐλευθέρας μητρὸς Ἑλλάδος[1].

ΒΡΑΒΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΕΤΗΣ

Καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημείᾳ εἰδικὴ συνεδρίασις λαμβάνει χώραν, καθ' ἣν ἀπονέμονται τὰ βραβεῖα τῆς ἀρετῆς. Πρῶτος ὁ βαρῶν Μοντυὸν ἵδρυσε τὰ τοιαῦτα βραβεῖα, καταλιπὼν διὰ τῆς διαθήκης του χρηματικόν τι ποσὸν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τῇ Ἀκαδημείᾳ. Βραδύτερον ἐμιμήθησαν καὶ ἄλλοι τὸ παράδειγμά του, καὶ τὸ κεφάλαιον ἐπηυξήθη διὰ νέων κληροδοτημάτων, οὕτως ὥστε σήμερον διανέμονται χιλιάδες τινὲς φράγκων τοῖς ἐναρέτοις.

Ἡ ἔκθεσις, ἥτις ἀναγινώσκεται ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἐγράφη ἐφέτος ὑπὸ τοῦ Ἐρνέστου Ῥενάν, τοῦ περικλεοῦς συγγραφέως τοῦ *Βίου τοῦ Ἰησοῦ*. Ὁ Σαὶν-Μπεβ ἔλεγεν ὅτι αἱ τοιαῦται ἐκθέσεις ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ δύσκολα μουσικὰ τεμάχια, ἅτινα ὀφείλει νὰ ψάλλῃ μόνος ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ ἀοιδός, ἐξ ὧν θὰ καταφανῇ ἡ ἱκανότης αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἕκαστος ἀκαδημαϊκὸς καταβάλλει πολὺν κόπον καὶ μελέτην πρὸς συναρμολόγησιν αὐτῆς.

Ὁ Ἐρνέστος Ῥενάν, καθ' ἃ ὁ ἴδιος ὡμολόγησεν ἐν ταῖς *Ἀναμνήσεσι τῆς νεότητος*, εἶνε δύσπιστος καθ' ὑπερβολὴν καὶ σκεπτικός, ὡς ἦτο σκεπτικὸς καὶ ὁ Σαὶν-Μπέβ. Ἡ ἰδιότης του αὕτη ἐπιφαίνεται τῇδε κακεῖσε ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ, ἥτις εἶνε γεγραμμένη πᾶσα δι' ὕφους ἀνθηροῦ, ἀνταξίου τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἡ ἀρχὴ ἰδίως εἶνε ὑπόδειγμα λεπτῆς εἰρωνείας. Ἰδοὺ αὐτή·

«Ὑπάρχει μία ἡμέρα τοῦ ἔτους, κύριοι, καθ' ἣν ἡ ἀρετὴ βραβεύεται. Χάρις τῷ καθιδρύματι τοῦ κυρίου Μοντυὸν καί τινων ἄλλων φιλανθρώπων, παραβαίνομεν ἐνταῦθα — ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ — τὸν βαθὺν ἐκεῖνον τῆς φύσεως νόμον, ὅστις ὥρισεν ἵνα ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος ἦνε ἀφανὴς καὶ δυσδιάκριτος. Ἡ ἀρετὴ παρέχει δεῖγμα εὐγενείας ὑψίστης ἀποκρούουσα πᾶσαν ἰδέαν μισθοῦ καὶ πληρωμῆς. Καὶ ἂν ἔτι μυρίαι ἀτυχεῖς δοκιμαὶ ἀποδεικνύωσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος, πράττων τὸ ἀγαθόν, εἶνε θῦμα πλάνης, ὁ ἄνθρωπος, ἤθελεν ἐμμείνει πάντοτε εἰς τὴν ἄχαριν ταύτην καὶ ἄγονον ὁδόν, τοῦθ' ὅπερ καλεῖται παραφροσύνη παρὰ τῆς χυδαίας γνώμης καὶ σύνεσις παρὰ τῶν ἀνωτέρων διανοιῶν.

Ἐν τοῖς μύθοις τοῦ μεσαίωνος, οἵτινες συχνάκις εἰσὶ πλήρεις φιλοσοφίας, διαφαίνεται ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο αἴσθημα, οὗ ἡ ἁπλότης προκαλεῖ τὸ μειδίαμα. Κατὰ τὰς διηγήσεις ἐκείνας, τερψάσας ἐπὶ αἰῶνας συνεχεῖς τὴν ἀνθρωπότητα, ὁ ἄνθρωπος μόνον βασάνους καὶ περιπλοκὰς ὥρισται νὰ ἀπαντᾷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τοῦτο εἶνε λίαν φυσικόν, ἀφοῦ θ' ἀποκτήσῃ μετὰ ταῦτα ζωὴν αἰώνιον· τὸ ἄλογον ὅμως ζῶον, ὅπερ δὲν ἐλπίζει ἐπὶ τὴν αἰωνιότητα, ἀνταμείβεται ἀείποτε ἐπὶ τῆς γῆς διὰ πᾶσαν ἀγαθοεργίαν, διότι τέλος πάντων ὁ Θεὸς εἶνε δίκαιος. Ὅτε οἱ δύο λέοντες, οἱ ἐκ τῆς ἐρήμου δραμόντες τῇ προσκλήσει τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου ὅπως σκάψωσι τὸν τάφον τοῦ ἐρημίτου Παύλου, ἀπετελείωσαν τὸ ἔργον, ὁ ἅγιος Ἀντώνιος ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν εὐλογίαν του *διὰ τὴν ἐπίγειον εὐημερίαν*. Χάρις τῇ εὐλογίᾳ ταύτῃ πιθανῶς εὗρον ὀλίγα βήματα μακρὰν ἀμνόν τινα καὶ ἐρίφιον ἀπολωλότα καὶ κατέφαγον αὐτά. Τοῦτο ἦτο ὁ παράδεισος δι' αὐτούς. Ἡ ἐπίγειος ἀμοιβὴ ἄρα ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐνομίζετό τι χυδαῖον, ἐθεωρεῖτο ὡς ἐλάττωσις τῆς ἀξίας τῶν ἀνωτέρων τίτλων, τῶν ἀποκτωμένων διὰ τῆς ἀγαθοεργίας».

Τὸ πρῶτον βραβεῖον τῆς ἀρετῆς ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημείας εἰς τὴν κυρίαν Γρός, διευθύνουσαν ἰδιωτικὸν ἐκπαιδευτήριον ἐν Λυών. Ἡ ἀγαθὴ αὕτη κυρία μεταβᾶσα ἀποκατέστη εἰς συνοικίαν τινὰ τῆς Λυών, κατοικουμένην ὑπὸ τῆς

1 Ἐκ τῆς ἀξιολόγου συγγραφῆς περὶ Θεσσαλίας τοῦ κ. Ν. Γεωργιάδου.

Digitized by Google

ἐσχάτης καὶ μᾶλλον διεφθαρμένης τάξεως, καὶ ἵδρυσεν ἐκεῖ σχολεῖον συχναζόμενον παρὰ τῶν ἀστέγων παιδίων ἀμφοτέρων τῶν φύλων τῆς συνοικίας ἐκείνης. Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι πρώτη μαθήτρια αὐτῆς ἦν κοράσιον, ὅπερ ἐδέησε νὰ ἐξαγάγη ἐκ φαύλου τινὸς καταγωγίου, καὶ νὰ ἐξαγοράσῃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἀντὶ τιμῆς 50 φράγκων. Μικροὶ λωποδύται, μικροὶ κακοῦργοι, μικροὶ ἀλῆται συνηθροίζοντο ἐν τῷ σχολείῳ τῆς κυρίας Γρός, πολλοὺς δὲ τούτων κατώρθωσε νὰ μεταβάλῃ εἰς τιμίους καὶ φιλοπόνους ἐργάτας. Πολλὰ ἀνέκδοτα διηγεῖται ὁ Ρενὰν περὶ τῆς ἀγωγῆς, ἢ κάλλιον εἰπεῖν περὶ τῆς ἐξημερώσεως τῶν θηρίων τούτων. Ἰδοὺ ἓν τῶν συγκινητικωτέρων·

»Ὁ Βάλχ, λέγει, ἦτο εἷς τῶν ναυαγῶν, οὗ ἡ σωτηρία ἀφῆκε τὴν βαθυτέραν ἐντύπωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς κυρίας Γρός. Ἦτο δεκαπενταέτης. Τὸ ἀνάστημα, τὸ ἦθος, ἡ μορφή, ἡ κόμη, τὸ βλέμμα, ὁ χαρακτήρ, τὰ πάντα ἐν αὐτῷ παρίστων τὸν λέοντα τῆς ἐρήμου ἐν τῇ ἀγρίᾳ αὐτοῦ ἰσχύϊ. Τετραετὴς ἀγωγὴ δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ καταδαμάσῃ αὐτόν, ὅτε ἡμέραν τινὰ ἡ κυρία εἰσῆλθεν ἐν τῇ σχολῇ φέρουσα πέτασον ἐκ μέλανος ὁλοσηρικοῦ, ἐφ' οὗ προσηρμόζετο κομψῶς ἐρυθρὸν ῥόδον. Ἴδετε, κυρίαι μου, πόσον ὀλίγον χρειάζεται ὅπως ἐπαναγάγῃ τις ἄνθρωπον ἀπολωλότα εἰς τὴν ἀρετήν! Εἰς τὴν θέαν τοῦ ῥόδου ἐκείνου τὰ ὄμματα τοῦ λέοντος ἠθρίασαν πρώτην φοράν· ἐμειδίασε βλέπων τὸ ἄνθος. Ἡ κυρία Γρὸς ἐπωφελήθη τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὅπως ἐνσταλάξῃ εἰς τὴν ἀκαλλιέργητον ἐκείνην ψυχὴν τὸ σπέρμα τῆς φιλοτιμίας καὶ τὴν αἰδῶ ἐπὶ τῷ λίαν ἀτημελήτῳ ἱματισμῷ αὐτοῦ. Τὴν ἐπομένην κυριακήν, ὅπως λάβῃ τὴν τύχην νὰ καθίσῃ ἐγγὺς τοῦ ῥόδου, ἦλθεν εἰς τὸ σχολεῖον μὲ ἐνδύματα καθαρά. Εἶχε πλύνει ὁ ἴδιος λίαν ἐνωρὶς τὴν πρωΐαν τὸν ἐπενδύτην του εἰς τὸν Ροδανόν. Δὲν εἶχε καιρὸν νὰ τὸν στεγνώσῃ, καὶ τὸν περιεβλήθη ὅπως ἀποξηρανθῇ ἐπὶ τῶν ὤμων του. Μετὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐβελτιώθη βαθμηδόν. Οἱ βάναυσοι τρόποι ἐξηυγενίσθησαν, καὶ ἐκ τοῦ θηρίου, πρὸς ὃ ὡμοίαζε, διετήρησε μόνον τὸ ἀγέρωχον ὕφος καὶ τὰς ἀναλόγους ἀρετάς».

Πρὸς τὴν κυρίαν Γρὸς ἀπενεμήθη βραβεῖον ἐκ 2500 φράγκων.

* * *

Πλήρης ἐνδιαφέροντος εἶνε ὡσαύτως καὶ ἡ ἑξῆς διήγησις· «Ἡ Ἰωάννα Πεκυσσῶ, ἔκθετον, ἀνετράφη ὑπό τινος κυρίας Ἀλβέρτου, ἥτις καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ καταστήματος τῶν ἐκθέτων ἐξελθοῦσα, ἀφιέρωσεν ὁλόκληρον τὴν ζωὴν ὑπὲρ τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἐγκαταλελειμμένων νηπίων. «Πάντα τὰ παρὰ τῆς καλῆς Ἀλβέρτου ἀνατραφέντα νήπια, γράφει ἡμῖν ὁ διευθυντὴς τῆς δημοσίου Βοηθείας τοῦ κάτω Λείγηρος, προέκοψαν θαυμασίως. Ἀλλ' ἡ Ἰωάννα Πεκυσσῶ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς περισυλλέκτου ταύτης οἰκογενείας, ἥτις σύμπασα ἦτο ἀγαθή, ἔμελλε νὰ δώσῃ τὸ παράδειγμα πασῶν τῶν ἀρετῶν. Διετήρησεν ἰδίως πρὸς τὴν γηραιὰν αὐτῆς τροφὸν υἱϊκὴν στοργὴν ἀπεριόριστον. Μόλις ἠδυνήθη νὰ κερδήσῃ ὀβολούς τινας, ἔφερεν αὐτοὺς ὑπερήφανος καὶ φαιδρὰ πρὸς τὴν θετὴν αὐτῆς μητέρα, διὰ νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς περίθαλψιν τῶν μικρῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, αἵτινες κατέλαβον τὴν θέσιν της ἐν τῇ ἑστίᾳ τῆς ἀγαθῆς γυναικός. Μετὰ καιρὸν ἀφίκετο εἰς ἱκανῶς εὔπορον κατάστασιν. Ἐν τῷ μικρῷ αὐτῆς προϋπολογισμῷ κατ' ἔτος προσδιώριζε μικρόν τι ποσὸν ὑπὲρ τῆς καλῆς θείας Ἀλβέρτου, διότι οὕτως ἀπεκάλει τὴν γραῖαν τροφόν, ἀφότου ἔμαθεν ὅτι δὲν ἦτο μήτηρ τις. Ὅτε ἡ γραῖα ἀπέθανε, ἠγόρασε τὸν πρὸς ταφὴν αὐτῆς τόπον ἐν τῷ κοιμητηρίῳ θυσιάσασα πρὸς τοῦτο τὸ μικρὸν κεφάλαιον, ὅπερ διὰ τῆς φειδοῦς κατώρθωσε νὰ συναγάγῃ. «Πάντες οἱ ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀσύλοις περιθαλπόμενοι, γράφει ὁ διευθυντής, συνεθρήνησαν μετ' αὐτῆς ἐπὶ τοῦ τάφου ἐκείνου, ὅπου ἀπεφάσισε νὰ ταφῇ καὶ ἐκείνη μετὰ θάνατον. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἐνεποίησε μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς πᾶσαν τὴν ἡμετέραν οἰκογένειαν, ὁσάκις δὲ μοὶ συμβαίνῃ νὰ ὁμιλῶ περὶ τούτου, πάντες οἱ ὀφθαλμοὶ πληροῦνται δακρύων».

* * *

Ἰδοὺ καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦ ὡραίου λόγου τοῦ Ρενάν·

»Ὁ ἀναγινώσκων τὰ σημερινὰ ἔργα τῆς φαντασίας νομίζει ὅτι μόνον τὸ κακὸν καὶ τὸ δυσειδὲς εἰσὶ πραγματικά. Τίς θὰ ἐκθέσῃ ἡμῖν καὶ τὴν πραγματικὴν μυθιστορίαν τοῦ ἀγαθοῦ; Τὸ ἀγαθὸν εἶνε τοσοῦτον πραγματικὸν ὅσον καὶ τὸ κακόν. Οἱ φάκελλοι οὓς μὲ ἐπεφορτίσατε ὅπως ἀναγνώσω περιέχουσι τόσας ἀληθείας, ὅσας καὶ αἱ φρικαλέαι ζωγραφίαι, ὧν δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν τὴν ἀκρίβειαν. Ἡ Ἐμμελίνη Ναδὼ (ἄλλη βραβευθεῖσα) ὑπάρχει ὅσον καὶ ἡ διαστραφεῖσα ἡρωῒς πραγματικοῦ μυθιστορήματος ἐκ τοῦ ἀληθοῦς εἰλημμένου. Τίς θὰ παράσχῃ ἡμῖν τὴν ζωγραφίαν τοῦ ἀγαθοῦ ἐν Παρισίοις; Τίς θὰ περιγράψῃ ἡμῖν τὸν ἀγῶνα τόσων ἀρετῶν πενομένων, τόσων μητέρων, τόσων ἀδελφῶν ἀξιοθαυμάστων; Ἐπείγει λοιπὸν τοσοῦτον τὸ ἀποδεῖξαι ὅτι ὁ κόσμος ἐν ᾧ ζῶμεν εἶνε ἐξ ὁλοκλήρου διεστραμμένος; Οὐχί, χάρις τῇ ἀρετῇ ἡ Πρόνοια δικαιοῦται· ἡ ἀπαισιοδοξία ὀλίγα μόνον καὶ σπάνια παραδείγματα δύναται ν' ἀναφέρῃ πλασμάτων ὧν ὁ βίος δὲν εἶχέ τι τὸ ἀγαθόν. Διάγραμμά τι ἀγάπης διαφαίνεται ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ. Μὲ ὅλας τὰς μεγίστας ἐλλείψεις αὐτοῦ ὁ κόσμος οὗτος διαμένει ἐπὶ τέλους ἔργον ἀτελευτήτου ἀγαθότητος».

X*

Ο ΗΛΙΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΝΥΚΤΙΟΥ

Τὴν 21 Ἰουνίου παρελθόντος, ἡμέραν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου, ὅμιλος σοφῶν καὶ περιηγητῶν, ὑφ' ὧν προσεκλήθην κἀγώ, ἐξέδραμεν ὅπως ἀπο-

Digitized by Google

θαυμάση τὸν Ἥλιον *κατὰ τὸ μεσονύκτιον*. Κατὰ πᾶν ἔτος ὑπόσχομαι ὅτι θὰ συμμετάσχω τῆς ἐκδρομῆς ταύτης, πλὴν δέον νὰ ὁμολογήσω ὅτι αἱ ἀστρονομικαὶ ἐργασίαι τοσοῦτον ἐπασχολοῦσιν, ὥστε οὐδεμίαν ὥραν ἀφίνουσιν εὔκαιρον, ἡ δὲ προκειμένη περιήγησις δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἁπλουστέρων ὡς πρὸς τοὺς Γάλλους ἡμᾶς, καθόσον ἀνάγκη νὰ μεταβῇ τις εἰς Πετρούπολιν καὶ ἐκεῖθεν ἐν συνοδίᾳ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Τορνέαν ἢ εἰς Ἀβάξαξα τῆς Λαπωνίας. Ἀλλ' οὐχ ἧττον τὸ περίεργον τοῦ θεάματος ἀξίζει τὸν μακρὸν τοῦτον πλοῦν.

Εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι εἰθίσθημεν εἰς τὰς εἰκοσιτετραώρους ἡμέρας, διχοτομουμένας εἰς δύο μέρη κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἴσα, τὸ τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἐν τούτοις ὡς ἐκ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους ἐν ᾧ κεῖται ἡ πόλις τῶν Παρισίων (48⁰,50), πολὺ ἀπέχομεν τῆς σταθερᾶς ἰσότητος τῶν δωδεκαώρων ἡμερῶν καὶ νυκτῶν τῶν χωρῶν τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ἐνταῦθα, φέρ' εἰπεῖν, κατὰ τὴν 21 Ἰουνίου ὁ Ἥλιος δύει τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ πέντε λεπτὰ τῆς ἑσπέρας καὶ ἀνατέλλει εἰς τὰς τρεῖς καὶ πεντήκοντα ὀκτὼ λεπτὰ τῆς πρωΐας, τὸ μὲν ἕνεκα τῆς ἀρκτώας τῶν Παρισίων θέσεως, τὸ δὲ ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας παραγομένου ἀποτελέσματος. Αὕτη πράγματι παρουσιάζει τοὺς ἀστέρας ὡς κειμένους ὑψηλότερον τῆς ἀληθοῦς αὐτῶν θέσεως, διὰ τοῦ γνωστοτάτου φαινομένου τῆς θλάσεως, ὅπερ εὐκόλως δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ ἐντὸς ἱκανῆς ποσότητος ὕδατος ἢ καὶ μόνον ἐντὸς ποτηρίου πλήρους. Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ θλάσις ἐκτοπίζει τὸν Ἥλιον κατὰ διάστημα ἴσον πρὸς ὅλην τὴν διάμετρον αὐτοῦ. Καθ' ἣν στιγμὴν βλέπομεν τὸν ἐρυθρὸν αὐτοῦ δίσκον περὶ τὴν δύσιν καταβαίνοντα πρὸς τὸν ὁρίζοντα καὶ ψαύοντα αὐτόν, πράγματι τὸ λαμπρὸν ἄστρον τῆς ἡμέρας κεῖται ὁλόκληρον ὑπ' αὐτόν. Ὡσαύτως ὁπόταν βλέπωμεν αὐτὸ ἀνατέλλον τὸν δὲ δίσκον του ἐξελθόντα τοῦ ὁρίζοντος ὁλόκληρον, πραγματικῶς διατελεῖ εἰσέτι ὁλοσχερῶς ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα. Βλέπομεν δὲ αὐτὸν οὕτω δι' εὐεξηγήτου ὀπτικοῦ φαινομένου. Ἡ διάρκεια τῆς μεγαλειτέρας ἡμέρας ἐν Παρισίοις θὰ ἦτο δέκα πέντε ὧραι καὶ πεντήκοντα ὀκτὼ λεπτὰ ἄνευ τῆς ἀτμοσφαίρας, ἀλλ' εἶνε δέκα ἓξ ὧραι καὶ ἑπτὰ λεπτά. Ἡ φωταύγεια τοῦ λυκόφωτος αὐξάνει ἔτι θαυμαστότερον τὴν διάρκειαν ταύτην, καθόσον κατὰ τὴν μνημονευθεῖσαν ἐποχὴν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου, ἡ ἐντελὴς νὺξ δὲν ἐπέρχεται πρὸ τῶν δέκα ὡρῶν, τελευτᾷ δὲ εἰς τὰς δύο μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι πρὸς βορρᾶν ἡ νὺξ δὲν εἶνε ἀπολύτως *ἐντελὴς* οὔτε καὶ ἐν πλήρει μεσονυκτίῳ, διότι οἱ τοῦ ἕκτου καὶ πέμπτου μεγέθους ἀστέρες σκιάζονται ὑπὸ ἀμυδρᾶς αἴγλης, ὀφειλομένης εἰς τὸ ὅτι ὁ Ἥλιος καταβαίνει τότε ὀλίγον κάτω τοῦ ἡμετέρου ὁρίζοντος σχηματίζων τόξον 17⁰ 42′ μόνον, κατὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἑπομένως μένει εἰσέτι εἰς τὰ ὕψη τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς βορρᾶν ἀμυδρά τις ἀντανάκλασις τῆς ἡλιακῆς λάμψεως.

Καθ' ὅσον προχωρεῖ τις πρὸς ἄρκτον, ὁ Ἥλιος χαμηλοῦται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑποκάτω τοῦ ὁρίζοντος. Ἐν Πετρουπόλει ὑπὸ πλάτος ἑξήκοντα μοιρῶν, τὸ ἡλιακὸν φῶς διαρκεῖ δέκα ὀκτὼ ὥρας καὶ τριάκοντα λεπτὰ τὴν 21 Ἰουνίου, τοσοῦτον δὲ παρατείνεται ὑπὸ τῶν ἀντανακλωμένων φωταυγειῶν, ὥστε ἡ νὺξ οὐδόλως ἐπέρχεται αὐτόθι. Εὑρισκόμενός τις τὸ μεσονύκτιον εἰς παράθυρον ἐκτεθειμένον πρὸς ἄρκτον, βλέπει ἀρκετὰ καθαρῶς ἵνα γράψῃ.

Ἐὰν ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν ὑπῆρχεν ἢ ἐὰν δὲν ἐκέκτητο τὴν θλαστικὴν αὐτῆς ἰδιότητα, ἔδει νὰ μεταβῇ τις μέχρι τοῦ πολικοῦ κύκλου, ἤτοι μέχρι 66⁰ 33′ πλάτους, ἵνα ἴδῃ τὸν ἥλιον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου καταβαίνοντα πρὸς βορρᾶν λοξοειδῶς, ἀντὶ νὰ δύσῃ, μόλις ψαύοντα τὸν ὁρίζοντα, καὶ ἀναβαίνοντα αὖθις πρὸς ἀνατολάς. Ἕνεκεν τῆς θλάσεως, ἥτις ἀνυψοῖ τὸν Ἥλιον κατὰ 33′, ἀρκεῖ ἤδη νὰ πορευθῇ τις εἰς 66⁰ ἀκριβῶς βορείου πλάτους, εἴτε εἰς Τορνέαν εἴτε εἰς Ἰσλανδίαν, εἴτε εἰς οἱονδήποτε σημεῖον τῶν 66 μοιρῶν. Τὸ ταξείδιον τοῦτο εἶνε ἄξιον ἀληθῶς τοῦ κόπου, διότι ἐπιτρέπει ὅπως ἀντιληφθῇ τις *ἐξ ὄψεως* τὴν κλίσιν τοῦ ἄξωνος τοῦ ἡμετέρου πλανήτου ἐν τῇ περιστροφῇ αὐτοῦ.

Πέραν τῶν χωρῶν τούτων φθάνει τις διερχόμενος ἡμέρας συνισταμένας ἐκ μιᾶς ἑβδομάδος, ἑνὸς μηνός, δύο μηνῶν, τριῶν, τεσσάρων, πέντε καὶ ἓξ μηνῶν, μέχρι τοῦ πόλου.

Ἡ πολικὴ αὕτη λάμψις παρέχει εἰς τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος χώρας ἀτμοσφαιρικὰς καὶ κλιματολογικὰς ἰδιότητας ὅλως ἐξαιρετικάς. Ἐντελῶς ἀγνοοῦμεν πᾶν ὅ,τι συμβαίνει ἐν τῷ πόλῳ καθόσον οὐδείς ποτε, εἶδε τὸν βόρειον ἢ τὸν νότιον πόλον τῆς Γῆς. Ἀλλ' ἰδοὺ περιεργότατον γεγονὸς ἐσχάτως παρατηρηθέν· Ὁ ἡμέτερος γείτων, ὁ πλανήτης Ἄρης, ὅστις ἔχει ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν μὲ ἡμᾶς κλίσιν πρὸς τὸν Ἥλιον, τὸ αὐτὸ κλῖμα καὶ τὰς αὐτὰς ὥρας τοῦ ἔτους, διῆλθεν ἄρτι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν δεικνύων ἡμῖν ἀκριβῶς τὸν πόλον του, ὃν βεβαίως οἱ ἴδιοι αὐτοῦ κάτοικοι οὐδέποτε ἐπίσης εἶδον. Τοῦτο συνέβη περὶ τὸ τέλος τοῦ θέρους τοῦ Ἄρεως. Αἱ χιόνες καὶ οἱ πάγοι ἦσαν ἅπαντες σχεδὸν διαλελυμένοι, δὲν ὑπελείπετο δὲ εἰμὴ κάλυμμά τι ὀλιγώτερον τῶν ἑκατὸν λευγῶν πλάτους. Ἀλλὰ καὶ τὸ κάλυμμα τοῦτο δὲν ἦτο εἰς τὸν πόλον κυρίως, ἀλλὰ παραπλεύρως εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπ' αὐτοῦ, *ἀφινε δὲ ἀπολύτως* ἐλεύθερον *τὸν γεωγραφικὸν πόλον*. Τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶνε πολύτιμος ἔνδειξις διὰ τὴν κλιματολογίαν τῶν γηΐνων πόλων.

Ἐὰν ὁ ἥλιος τοῦ μεσονυκτίου εἶνε ἐνδιαφέρων εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Γῆς, ὁπόσον δὲν θέλουν εἶσθαι παράδοξοι ὁ κόσμοι, οἱ φωτιζόμενοι καθ'

Digitized by Google

ὅλην τὴν νύκτα ὑπὸ ἡλίου διαφόρου τοῦ τῆς ἡμέρας! Τὸ τηλεσκόπιον δείκνυσιν ἡμῖν νῦν ἐν τῷ ἀπείρῳ ἑκατοστύας συστημάτων τοιαύτης φύσεως. Τὰ συστήματα ταῦτα εἰσὶν ἀναμφιβόλως κόσμοι, παρ' οἷς οὐδέποτε κοιμᾶταί τις, διότι ὁ ὕπνος τῶν φυτῶν, τῶν ζώων καὶ τῶν γηΐνων ἀνθρώπων δὲν εἶνε ἄλλο εἰμὴ συνέπεια τῆς περιστροφῆς τῆς Γῆς, ὡς οἱ πνεύμονες ἡμῶν εἰσὶ συνέπεια τῆς ἀτμοσφαίρας, ὡς ὁ τρόπος τῆς ἡμετέρας τροφῆς καὶ τὸ σχῆμα τοῦ σώματός μας διατελοῦσιν ἐν βαθείᾳ ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν φυσιολογικὴν κατάστασιν τοῦ πλανήτου ὃν κατοικοῦμεν. Ἡ μελέτη τῆς φύσεως εἶνε τῷόντι μελέτη τοῦ ἀπείρου.

[Illustration] CAMILLE FLAMMARION

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

2.

Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατ' αὐτοὺς τοὺς στυγεροὺς τῆς δουλείας αἰῶνας διεκρίνοντο πάντοτε διὰ τὰς ἐπιτυχεῖς μέν, ἀλλ'οὐχὶ καὶ ἀμιγεῖς πικρίας, εἰρωνείας αὐτῶν. Τὸ ἐλάχιστον παράπτωμα, ἀπερισκεψία τις, ἡ πτωχαλαζονία, ὁ κόμπος τοῦ ὀψιπλούτου, πᾶσα κουφότης ὡς καὶ αὐτὴ ἡ σωματικὴ δυσμορφία ἢ καχεξία ἔδιδον ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ἐκτοξευθῶσι κατὰ τῶν κτητόρων αἱ καυστικώτεραι εἰρωνεῖαι· εὐθὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ τοιούτου προσεκολλᾶτο παρεπωνυμία τις, τὸ λεγόμενον *σουσούμι*, ὅπερ ὅταν ἦτο ἐπιτυχὲς ἐπεσκίαζε τὸ ἐπώνυμον, καὶ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ἡ οἰκογένεια δὲν ἦτο πλέον γνωστὴ εἰμὴ ἐκ τοῦ *σουσουμίου* της. Τινὰ ἐξ αὐτῶν θὰ ἀναφέρωμεν ἄλλοτε. Ἀλλὰ καὶ διὰ ποιημάτων εἰρώνευον διάφορα πρόσωπα λίαν ἐπιτυχῶς, ὡς δύναταί τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν ὀλίγων σωζομένων.

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον ποίημα εἶναι σάτυρα Μαζιώτη τινός, εὐϋπολήπτου μὲν Ἀθηναίου, μὴ διακρινομένου ὅμως, ὡς φαίνεται, ἐπὶ εὐφυΐᾳ, σωματικῇ εὐεξίᾳ καὶ ῥοδινότητι προσώπου. Οὗτος, ὡς λέγεται, ἠγάπα περιπαθῶς εὐειδῆ τινα νεάνιδα, ἥτις ὅμως προέκρινεν αὐτοῦ κηπουρόν τινα, ὃν καὶ συνεζεύχθη· ἐνῷ ὅμως σατυρίζεται ὁ ἀτυχὴς ἐραστής, καὶ ἡ κόρη δὲν μένει ἄτρωτος. Ἡ σάτυρα ἔχει ὡς ἑξῆς·

— Σώπα σύ, κόρη μου, σώπα. . .
Νὰ σοῦ δώσω ἕνα ῥαφτάκι.
— Μάνα μου, δὲν τόνε θέλω,
Κάλλιο καλογρηὰ νὰ γένω.
— Σώπα σύ, κόρη μου, σώπα. . .
Νὰ σοῦ δώσω μπακαλάκι.
— Μάνα μου, δὲν τόνε θέλω,
Γιατὶ πέτω καὶ 'πεθαίνω.
— Σώπα σύ, κόρη μου, σώπα. . .
Νὰ σοῦ δώσω περβολάρη.
— Μάνα μου, ποῦ τὸν εὕρηκες! ;
Μέσα στὴν καρδιά μου 'μπῆκες!
Νὰ μοῦ λένε «Νούρια, Νούρια,
Καὶ περβολαριὰ καινούργια,
Πόσα στὸν παρᾶ τ' ἀγγούρια ;»
— Τὰ μικρὰ τὰ δύω πέντε,
Τὰ μεγάλα δεκαπέντε,
Τῆς μεγάλαις τῆς χλεμπόναις
Τῆς νερόβρασταις γελώναις
Θὰ τῆς δώσω τοῦ Μ α ζ ι ώ τ η
Ποῦναι ἄξιος καὶ τῆς βόσκει. . .»

Ἐν τῇ σατύρᾳ ταύτῃ ἄξιον παρατηρήσεως ἰδίως εἶναι, ὅτι καταλήγει εἰς τὸν σκοπὸν διὰ περιστροφῶν· διότι μέχρι τοῦ προτελευταίου στίχου δὲν δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι πρόκειται νὰ σατυρισθῇ ὁ μακαρίτης Μαζιώτης. Φαντάζομαι δὲ τὴν ἔκπληξιν τοῦ ἥρωος, ὅταν τὸ ἤκουσε κατὰ πρῶτον ᾀδόμενον.

Ὁ ποιητὴς ἀφεύκτως θὰ ἦτο ἢ ῥάπτης ἢ παντοπώλης. Δ. Γρ. Κ.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΥΡΟΣΒΕΤΙΔΕΣ

Ἐν Βυρτεμβέργῃ ἡ πυροσβεστικὴ Ἐπιτροπὴ ἔχει 42 νεάνιδας, ἐπίτηδες ἀσκηθείσας, ὡς πυροσβέτιδας, αἵτινες ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἐκτελοῦν γυμνάσια κατὰ σειρὰν διῃρημέναι εἰς δύο οὐλαμούς. Ἑκάστη ἐφοδιάζεται ἰδίᾳ δαπάνῃ μὲ κάδον, τὸν ὁποῖον φέρει ἐνδεδυμένη τὴν πυροσβεστικὴν αὐτῆς στολὴν ἀνὰ πᾶσαν Κυριακήν. Ἕκαστος οὐλαμὸς ἔχει τὴν ὁδηγόν του, ἥτις κρατεῖ τὸν κατάλογον, ἐκλέγεται δὲ αὕτη ἐν τῷ δημαρχείῳ. Ι. Α. Ζ*

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Εἰς ξενοδοχεῖόν τι τοῦ Πειραιῶς.

Δύο νέοι πελάται φθάνουσι.

— Παιδί, ἄκουσε 'δῶ, αὐτὰ τὰ σινδόνια δὲν εἶνε καθαρά.

— Ὤ, κύριε, πῶς γίνεται ;

— Νά, δὲν βλέπεις πῶς ἐκοιμήθη ἄλλος προτήτερα ;

— Ἀλήθεια, ἦτον ὁ κ. Ν. . .

— Γιατί λοιπὸν δὲν ἀλλάξατε τὰ σινδόνια ;

— Μὰ ἐκεῖνος ἔκαμνε κάθε πρωῒ λουτρό, κι' ἔτσι δὲν ἐλέρωνε τὰ σενδόνια ! . .

*
* *

Ὁ ἰατρὸς Κ* προσεκλήθη προχθὲς νὰ ἴδῃ πτωχόν τινα ἀσθενῆ.

— Ἄ ! κυρά, λέγει πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀσθενοῦς, ὁ ἄνδρας σου δὲν εἶνε καθόλου καλά ! Κύτταξε, τὰ χέριά του ἄρχισαν νὰ μελανιάζουν...

— Γιατρέ μου, εἶνε γιατὶ ὁ ἄνδρας μου εἶνε χρωματιστής.

— Ἄ, ἔτσι εἶνε ; τυχηρὴ εἶσαι· ἂν δὲν ἦτον χρωματιστής, ὁ ἄνδρας σου ἦτο χαμένος.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐρρέθη ἐπανειλημμένως ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε παίγνιον τῆς τύχης. Τὸ κατ' ἐμέ, δὲν γνωρίζω λογικὴν μᾶλλον ἀδυσώπητον καὶ μᾶλλον ἰσχυρὰν τῆς λογικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Τὰ πάντα ἐν αὐτῷ εἶνε συνηρμολογημένα, εἰς τὸν εἰδότα δὲ νὰ διακρίνῃ τοὺς ὅρους τῆς λογικῆς ταύτης καὶ νὰ περιμένῃ μεθ' ὑπομονῆς τὸ τέλος, δὲν ὑπάρχει συλλογισμὸς ἀκριβέστερος. (Ἰούλιος Σανδώ).

Digitized by Google

*** Μὲ πλούσια καὶ λαμπρὴ στολὴ
Ἀπ' ὅλους νὰ τιμιοῦνται,
Μεγάλοι νὰ μετριοῦνται.
'Σ τὸν κόσμο βλέπομε πολλοί,

Γιατὶ τῶν πρόστυχων ὁ νοῦς
Στοχάζεται πῶς σ' αὐτουνοὺς
Ἡ τύχη ἔχει δώσει
Μὲ τὰ καλὰ καὶ γνῶσι.

Μὸν' ἂν μὲ μέτρα προσοχῆς,
Ἢ καταντήσουν δυστυχεῖς,
Ὁ φρόνιμος θελήσῃ
Νὰ τοὺς παρατηρήσῃ,

Θελὰ τοὺς βρῇ ουτιδανούς,
Ἀπὸ προτέρημα γυμνούς,
Μὲ μόνη φαντασία,
Καὶ γνώμης ἀπορία. (Βηλαρᾶς).

*** Ἡ καρδία τοῦ ἀχαρίστου ἀνθρώπου ὁμοιάζει μὲ ἔρημον ἀπλήστως πίνουσαν τὴν οὐρανόθεν πίπτουσαν βροχήν, χωρὶς οὐδὲν νὰ παράγῃ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρὸ τριῶν ἑβδομάδων ἀπεβίωσεν ἐν Κρήτῃ ὁ πρεσβύτερος τῶν κατοίκων τῆς νήσου ὁ Κωνσταντῖνος Ἄρτος ἐν ἡλικίᾳ 118 ἐτῶν, κτηματίας, ζῶν ἐσχάτως παρὰ τὴν Ρέθυμνον. Ἐν τῇ πρώτῃ νεανικῇ αὐτοῦ ἡλικίᾳ ὡδήγει τὸ ἄροτρον καὶ ἐτήρει τοὺς βόας πλουσίου μυλωθροῦ, οὗ ἡ μονογενὴς κόρη ἠράσθη αὐτὸν καὶ ἐζήτησε νὰ τὸν συζευχθῇ πρὸ τοῦ 19 ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Ὁ Κωνσταντῖνος Ἄρτος ἔλαβε καλὴν προῖκα εἰς γαίας καὶ κτήνη, διὰ δὲ τῆς προικὸς ταύτης ἠδυνήθη νὰ καλλιεργῇ τὴν γῆν δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἀκριβῶς ἀπὸ αἰῶνος. Ἀπὸ τοῦ 1781 ἔζησεν ἐκ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ὑποστατικοῦ, ἐξαιρέσει μόνον τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς ἠναγκάσθη νὰ δραπετεύσῃ φεύγων τὴν ὀργὴν τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν. Ἐπολέμησεν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος του ἐναντίον ἓξ Σουλτάνων ἐκ τῶν δέκα, ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν ὁποίων ἔζησε, καὶ τετράκις προεγράφη, ἐξωρίσθη καὶ ἠμνηστεύθη. Ἐνυμφεύθη καὶ ἔθαψε πέντε (;) συζύγους καὶ ἐπέζησε πάντων τῶν ἀδελφῶν καὶ πασῶν τῶν ἀδελφῶν, ἀνεψιῶν καὶ τῶν ἕνδεκα αὐτοῦ τέκνων. Μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις του ἦσαν σῶαι, τὸ δὲ παρελθὸν ἔτος ἐκλεγεὶς δήμαρχος τοῦ χωρίου ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ δραστηριώτατα καὶ νοημονέστατα.

Περὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν καναρίων πτηνῶν ἀναγινώσκομεν τὰς ἑξῆς στατιστικὰς εἰδήσεις ἔν τινι ἰταλικῷ φύλλῳ· «Κατ' ἔτος ἐξάγονται ἐκ Γερμανίας καὶ ἀποστέλλονται εἰς τὰ Ἡνωμένα Κράτη περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας καναρινίων, διὰ τὰ ὁποῖα οὐδὲν τελωνειακὸν τέλος πληρώνεται. Τὰ πτηνὰ ταῦτα προέρχονται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς Ἀνδρεάσλεργ τοῦ Ἀννόβερ, ἀνατρέφονται δὲ ὑπὸ γυναικῶν. Ἡ βιομηχανία αὕτη, ἥτις χρονολογεῖται ἀπὸ 150 ἐτῶν, ἔλαβεν ἤδη μεγίστην ἀνάπτυξιν, διότι εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ἕκαστον πτηνὸν πωλεῖται ἀπὸ δύο μέχρι πέντε δολλαρίων. Τὰ πτηνὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀποστέλλονται διὰ τῶν γερμανικῶν ἀτμοπλοίων ἐντὸς μικρῶν κλωβῶν, ἡ δὲ θνησιμότης αὐτῶν κατὰ τὸν διάπλουν τοῦ Ἀτλαντικοῦ δὲν ὑπερβαίνει τὰ 5 ἐπὶ τοῖς 100, καθότι ἐπιτηροῦσιν αὐτὰ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἄνθρωποι ἐπὶ τούτῳ ἀποστελλόμενοι μετ' αὐτῶν. Βεβαιοῦται ὅτι ἐν Εὐρώπῃ ὑπάρχουσι πεντήκοντα εἴδη τῶν πτηνῶν τούτων, καὶ ὅτι τὰ μᾶλλον ἐπιζητούμενα εἶναι τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς Βελγικῆς, ἥτις ἐπὶ τοῦ εἴδους τούτου διαγωνίζεται σπουδαίως πρὸς τὸ Ἀννόβερ. Τὰ κανάρια τῆς Βελγικῆς διακρίνονται ἐκείνων τῆς Γερμανίας ἐκ τοῦ μακροῦ καὶ λεπτοφυοῦς σώματός των καὶ ἐκ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ κελαδήματός των, ταῦτα δὲ πωλοῦνται εἰς Νέαν Ὑόρκην ἀπὸ πέντε μέχρις εἴκοσιν δολλαρίων. Ἡ διάρκεια τοῦ βίου τῶν καναρίων ποικίλει ἀπὸ τριῶν μέχρις ἑπτὰ ἐτῶν, τινὰ ἐξ αὐτῶν ὅμως ἔζησαν μέχρι τῶν εἴκοσι ἐτῶν, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ ἀποτυφλοῦνται καὶ παύονται τὰ ᾄσματά των.

Κατὰ τὴν γενομένην ἐσχάτως ἀπογραφήν, ὁ πληθυσμὸς τῆς Τεργέστης ἀνέρχεται εἰς 141, 740, ἐξ ὧν 1,406 πρεσβεύουσι τὸ ὀρθόδοξον θρήσκευμα. Ἀπὸ τοῦ 1869 ὁ πληθυσμὸς τῆς Τεργέστης ηὐξήθη κατὰ 18,642.

Τὰ πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐπικρατοῦντα ἀφόρητα θάλπη εἶναι ἄξια νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ δεινότερα τῶν προηγουμένων ἑκατονταετηρίδων. Τῷ 627 ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ ἐξηράνθησαν αἱ πηγαὶ καὶ ἀπέθανον πολλοὶ ἄνθρωποι καθ' ὁδόν. Τῷ 879 ὁ καύσων διέκοψε τὰς κατ' ἀγροὺς ἐργασίας· ὁ τολμῶν δὲ νὰ ἐξέλθῃ εἰς τοὺς ἀγροὺς ἀπέθνησκε παραχρῆμα ὑπὸ ἀποπληξίας ἢ σειριάσεως. Τῷ 993 βοτάναι καὶ δένδρα ἐκάησαν ὡσανεὶ ἐν κλιβάνῳ. Τῷ 1000 ἐν Γαλλίᾳ ἐξηράνθησαν οἱ ποταμοί, ἡ δὲ ἀποφορὰ τῶν σεσηπότων ἰχθύων ἐπήνεγκε λοιμόν. Τῷ 1132 ἀνεφλέχθη πολλαχοῦ ἡ γῆ καὶ ἐξηράνθη ὁ Ρῆνος Τῷ 1705, μηνὶ Ἰουλίῳ, ἀπὸ τῆς 12 μέχρι τῆς 4 μ. μ. οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸ ὕπαιθρον. Τῷ 1718 ἐκλείσθησαν πανταχοῦ τὰ θέατρα δι' ὅλου τοῦ θέρους. Τῷ 1779 ἐν Βονωνίᾳ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀναπνεύσωσι, πλεῖστοι δὲ ἐτελεύτησαν ὑπὸ ἀσφυξίας. Τῷ 1846 τὸ ἑκατομμερὲς θερμόμετρον ἀνέβη εἰς τὸν 52 βαθμόν, ἤτοι εἰς τὸν 41 1]2 τοῦ Ρεωμούρ.

Ἡ ἑταιρία τῶν κηπουρῶν ἐν Λονδίνῳ, εἰς παλαιότατον ἔθιμον ἑπομένη, προσφέρει κατ' ἔτος τῷ λόρδῳ δημάρχῳ δωρεὰν τὰς ἀπαρχὰς οἱουδήποτε καρποῦ, καὶ ἰδίως σταφυλῶν. Ἐφέτος ἐπεδείξατο μεγαλειτέραν γενναιότητα, προσενεγκοῦσα τὰς ἀπαρχὰς πάντων τῶν ἐν Λονδίνῳ καλλιεργουμένων καρπῶν, ἀλλοδαπῶν τε καὶ ἐγχωρίων, ἐξέφρασε δὲ καὶ πλήρη τὴν εὐαρέστησίν της

Digitized by Google

ἐπὶ τῇ καθόλου διαχειρίσει τῶν πραγμάτων τοῦ δήμου. Ὁ λόρδος δήμαρχος, εὐχαριστήσας ἐν σπουδῇ, προσέθηκε παίζων, ὅτι ἡ σύμβιός του πολλῷ μᾶλλον θὰ ἔχαιρεν, ἐὰν τὴν ἑταιρίαν τῶν κηπουρῶν ἐμιμοῦντο ἅπασαι αἱ τοῦ Λονδίνου συντεχνίαι, καὶ ἰδίως αἱ τῶν ἀρτοπωλῶν, κρεωπωλῶν, τῶν ῥαπτισσῶν, τῶν ὑφασματοπωλῶν κλ. Τῇ ἑσπέρᾳ παρέθηκεν αὐτοῖς πολυτελὲς γεῦμα.

~ Ὡς ἀπόδειξις τῆς ἁπλότητος καὶ ὀλιγαρκείας τοῦ προέδρου τῆς ἀμερικανικῆς δημοκρατίας Γάρφιλδ ἀναφέρεται ὅτι οὐ πρὸ πολλοῦ ἠσφάλισε τὴν ζωήν του πρὸς ὄφελος τῆς συζύγου του ἀντὶ 25,000 δολλαρίων. Ἡ λοιπὴ αὐτοῦ περιουσία δὲν ὑπερβαίνει τὰ 15,000 δολλάρια.

~ Ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς καὶ εὐνοούμενος τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας παρῃτήθη, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ πλέον τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ ἐστεμμένου κυρίου του. Σὺν τοῖς ἄλλοις ὁ βασιλεύς, ἀγαπῶν ὡς γνωστόν, νὰ μένῃ ἀθέατος, συνωμίλει μετ' αὐτοῦ κεκρυμμένος ὄπισθεν παραπετάσματος καὶ ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ μένῃ ἐπὶ ὥρας ὅλας ὄρθιος.

~ Οἱ Ἀμερικανοὶ ὁμολογουμένως εἶνε ἔθνος οὐσιωδῶς πρακτικόν. Ὁσάκις ἔρχωνται νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰς διαφόρους χώρας τῆς Εὐρώπης, οὔτε νὰ ταράσσωνται θέλουσιν, οὔτε νὰ ἐξαπατῶνται ὑπὸ τῶν ξενοδόχων, οἵτινες ἐκμεταλλεύονται προθύμως τοὺς μεμονωμένους περιηγητάς, τοὺς συχνάκις ἀποπλανωμένους εἰς τὰς πολυδαπάνους αὐτῶν ὀάσεις. Οἱ περιοδεύοντες ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ὑάγκοι ἐνθυμούμενοι τὸ ἀξίωμα ὅτι ἡ *ἰσχὺς ἐν τῇ ἑνότητι*, ἀπαρτίζουσιν ὁμίλους, οἵτινες καὶ διὰ μόνου τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν ἀπολαύουσι πλεονεκτημάτων, ἅπερ ὁ περιηγούμενος ἀδυνατεῖ, ὡς ἄτομον, νὰ ἀποκτήσῃ.

Μία ἐκ τῶν ἀμερικανικῶν συνοδιῶν συνισταμένη ἐκ 13 κυρίων καὶ 8 κυριῶν ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Βοστώνης, Φιλαδελφείας, Πιτσβούργου, Chester, Alleghany City, Kingston κτλ. ἀφίκετο κατ' αὐτὰς εἰς Βιέννην ὁπόθεν μεταβήσεται εἰς Βερολῖνον, Παρισίους, Λονδῖνον κλ. Ἡ Ἑταιρία αὕτη πλὴν τοῦ ταχυδρόμου καὶ τοῦ ταμίου, ἔχει τὸν γραμματέα αὐτῆς, τὸν ἰατρὸν καὶ προσέτι καὶ αὐτὸν τὸν ἐφημέριον.

~ Ἀγγλική τις ἐφημερὶς παρατηρεῖ ὅτι οὐδέποτε Κράτος τι ἔσχεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ χώρας τοσαύτην ἐχούσας ἔκτασιν, ὅσην ἔχουσιν αἱ ὑπὸ τῆς συγχρόνου Ἀγγλίας δεσποζόμεναι. Ἡ Ῥώμη ἐν τῇ μεγίστῃ αὐτῆς ἀκμῇ ἐπεξέτεινε τὴν ἀρχήν της μόνον ἐπὶ 1,500,000 τετραγωνικῶν λευγῶν, ἐνῷ ἡ Ἀγγλία τῆς σήμερον εἶνε κυρία ἐδάφους 7,000,000 τετραγωνικῶν λευγῶν, ἀπέναντι 6,000,000 ὧν δεσπόζει ἡ Ῥωσσία.

Ἡ αὐτὴ ἐφημερὶς παρατηρεῖ ὅτι οὐδεὶς λαὸς ἀγγλιστὶ ὁμιλῶν ζῇ ὑπὸ ξένον ζυγόν, ἐνῷ ἡ Ἀγγλία κυβερνᾷ περὶ τὰ 300 ἑκατομμύρια ὑπηκόων ἀνηκόντων εἰς πᾶσαν φυλὴν καὶ ὁμιλούντων πᾶσαν γλῶσσαν τῆς γῆς. Πράγματι, λέγει, ἡ Ἀγγλία ἄρχει Γερμανῶν ἐν Ἑλγολάνδ (Βαλτική), Ἱσπανῶν ἐν Γιβραλτάρ, Ἑλλήνων, Ἰταλῶν καὶ Τούρκων ἐν Κύπρῳ καὶ Μελίτῃ, Ἀράβων ἐν Ἄδεν, Ὀλλανδῶν ἐν τῇ νοτίῳ Ἀφρικῇ, Γάλλων ἐν Μαυρικίῳ (Maurice), Κινέζων, Ἰνδῶν καὶ Περσῶν ἐν Ἀσίᾳ, ἀπογόνων τῶν Γάλλων ἐν Καναδᾷ, Ἱσπανῶν, Γάλλων καὶ ἰθαγενῶν διαφόρων φυλῶν εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας καὶ τὴν νότιον Ἀμερικήν.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Συμβουλὴ πρὸς παράτασιν τοῦ βίου.

Περὶ τοῦ ζητήματος, πῶς δύναται νὰ παραταθῇ ἐπὶ μακρότερον ὁ βίος, ἰατρός τις γράφει τὰ ἑξῆς ἐν τῷ Cassell's Family Magazine, παρέχων συνταγὴν ἁπλουστάτην εἰς τοὺς μὴ βαρυνθέντας τὸν βίον· «Χιλιάδες ἀνθρώπων καταστρέφουσι τὸν ὀργανισμὸν αὐτῶν κατ' ἔτος, ποιοῦντες ὑπερβολικὴν χρῆσιν φαρμάκων. Εἶναι πρᾶγμα, καίτοι ἡ ὁμολογία θὰ φανῇ παράδοξος προερχομένη ἐξ ἰατροῦ, ὅτι λίαν ἐπικίνδυνον νὰ καταφεύγῃ τις εἰς τὰ φαρμακεῖα, ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ἀδιαθεσίᾳ. Τῶν τονωτικῶν φαρμάκων δέον νὰ μὴ γίνηται χρῆσις ἄνευ τῆς συμβουλῆς ἰατροῦ. Τονωτικὸν φάρμακον εἶναι ὀξύτερον διστόμου μαχαίρας, εἶναι φάρμακον, οὗτινος πρέπει νὰ ποιώμεθα χρῆσιν λίαν περιεσκεμμένως. Ὑπάρχουσι μεταλλικὰ ὕδατα, τονίζοντα μὲν τὸν ὀργανισμόν, ἀλλὰ δυνάμενα νὰ παραγάγωσιν ὀλεθριώτατα ἀποτελέσματα. Ὅθεν δὲν πρέπει νὰ πίνωμεν μεγάλην αὐτῶν ποσότητα, ἢ νὰ μὴ προσέχωμεν εἰς τὴν ποιότητά των. Ἡ κανονικὴ ἀνάπαυσις εἶνε ἀναγκαιοτάτη. Καθ' ἑβδόμην ἡμέραν ν' ἀναπαύωμεν τό τε σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα. Ἐκτὸς τούτου, οἱ δυνάμενοι ὀφείλουσι νὰ ἐπιζητῶσι καὶ ἐνιαυσίους ἀπεργίας. Τὸ ταξειδεύειν δὲν κοστίζει πολὺ σήμερον, καὶ δύο ἑβδομάδων ἢ ἑνὸς μηνὸς ἀποχὴ ἀπὸ τῶν φροντίδων καὶ τῶν ἐργασιῶν δὲν ζημιοῖ μεγάλως τὸ θυλάκιον τῶν καλῶς ἐργαζομένων κατὰ τὸ λοιπὸν τοῦ ἔτους, καὶ γινωσκόντων πῶς νὰ οἰκονομῶσι τὸν χρόνον. Αἱ ἀθῷαι ἡδοναὶ καὶ αἱ τέρψεις δὲν συντελοῦσι μικρὸν εἰς τὴν μακροβιότητα. Διαρκὴς ἐργασία, ἄνευ διασκεδάσεως, ἀποστέλλει τὸν Γιάννην εἰς πρόωρον τάφον, λέγει παροιμία τις. Ἡ διασκέδασις εἶνε εἰς τὸ πνεῦμα ὅ, τι ὁ ἥλιος εἰς τὸ σῶμα. Ἐπιτραπήτω μοι ὡς ἰατρῷ νὰ προσθέσω μίαν λέξιν, περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς θρησκείας, ὅσῳ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἡσυχίαν τοῦ πνεύματος. Οἱ ἀληθῶς πιστοὶ εἰσὶν οἱ ἧττον κινδυνεύοντες ἀσθενεῖς, αἱ ἐλπίδες περὶ τῆς ἀναρρώσεως αὐτῶν εἰσὶ μείζονες, ὡς καὶ αἱ περὶ μακροβιότητός των, ἕνεκα τῆς δυνάμεως αὐτῶν, ὅπως ὑφίστανται ἡσύχως, ταπεινῶς καὶ μετ' ἐλπίδων, ὅ, τι ἂν συμβαίνῃ αὐτοῖς.[1]

1. Αἰών.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 296 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως· Ὁδὸς Σταδίου [illegible] — 30 Αὐγούστου 1881

ΛΑΡΙΣΣΑ

Ἡ Λάρισσα, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Πηνειοῦ, εἶνε πρωτεύουσα τῆς Θεσσαλίας, κατὰ δὲ τὴν τρισχιλιετῆ αὐτῆς ὕπαρξιν διετήρησε τήν τε ἀρχαίαν αὐτῆς θέσιν καὶ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα· εἶνε δὲ τοῦτο Πελασγικόν, σημαῖνον ἀκρόπολιν, διὸ καὶ πολλαχοῦ ἀναφαίνεται, ἔνθα ἐπεπόλασε τὸ Πελασγικὸν γένος. Καὶ ἐν μὲν τῇ Θεσσαλίᾳ ἀναφέρεται καὶ ἄλλη Λάρισσα ἐπὶ τῇ Ὄσσῃ, καὶ ἐν τῇ Φθιώτιδι ἡ Λάρισσα ἡ Κρεμαστή· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ καὶ ἐν τῇ Μυτιλήνῃ καὶ περὶ τὴν Κύμην τῆς Ἀσίας καὶ περὶ τὴν Ἔφεσον καὶ ἀλλαχοῦ ὑπῆρχον κατὰ Στράβωνα πόλεις, φέρουσαι τὸ εἰρημένον ὄνομα. Ἡ δὲ προκειμένη, διασημοτάτη πασῶν τῶν λοιπῶν, κτισθεῖσα ὑπὸ Λαρίσσου τοῦ υἱοῦ τοῦ Πελασγοῦ, καὶ ἀνήκουσα ἑπομένως εἰς μεγάλην ἀρχαιότητα, δὲν ἀναφέρεται παραδόξως ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου. Ἤρξατο δὲ ἡ πόλις νὰ ἀκμάζῃ ἀπὸ τοῦ 8ου π. Χ. αἰῶνος ἐπὶ Ἀλεύα τοῦ Πυῤῥοῦ, τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς διασήμου καὶ ἰσχυρᾶς οἰκογενείας τῶν Ἀλευαδῶν. Ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις εὑρίσκομεν αὐτὴν συχνάκις μνημονευομένην ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων· καὶ ὁ μὲν Θουκιδίδης (11, 22) ἀναφέρει, ὅτι οἱ Λαρισσαῖοι ὑπὸ τὸν Πολυμήδην καὶ Ἀριστόνοον ἦσαν ἐπίκουροι τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης (περ. Πολιτ. 5, 6), ὅτι οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐξελέγοντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ· ὁ δὲ Διόδωρος (16, 41), ὅτι ἡ ἀκρόπολις τῆς Λαρίσσης ἦτο ὀχυρωτάτη· ὁ δὲ Στράβων, ὅτι τοὺς παραμείναντας Περῤαιβούς, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λαπιθῶν ἔξωσιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς πεδιάδος, κατεῖχον οἱ Λαρισσαῖοι πλησίον μὲν οἰκοῦντες τοῦ Πηνειοῦ, νεμόμενοι δὲ τὰ εὐδαιμονέστατα μέρη τῶν πεδίων, πλὴν εἴ τι σφόδρα κοῖλον πρὸς τῇ Νεσσωνίδι, εἰς ἣν ὑπερκλύζων ὁ ποταμὸς ἀφῄρει τό τι τῆς ἀροσίμου τοῖς Λαρισσαίοις (Στράβ. 9,440)· ὁ δὲ Πολύβιος λέγει, ὅτι ὁ Φίλιππος Γ' κατέλιπεν ἐν Λαρίσσῃ τὰ ἐπίσημα αὐτοῦ ἔγγραφα, καὶ ὅτι νικηθεὶς παρὰ τὰς Κυνὸς κεφαλὰς αὐτὸς μὲν ὑπεχώρησε πρὸς τὸν Γόννον, ἔπεμψεν ὅμως ἀνθρώπους εἰς Λάρισσαν ὅπως καταστρέψωσι τὰ ἔγγραφα, ἵνα μὴ περιπέσωσιν εἰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων. Κατὰ δὲ τὸ 140 π. Χ. κατεχομένη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἡ Λάρισσα προσεβλήθη ἄνευ ἀποτελέσματος ὑπὸ τοῦ Δημητρίου· εἰς αὐτὴν δὲ κατέφυγεν ὁ Πομπήϊος μετὰ τὴν περὶ τὰ Φάρσαλα ἧτταν· καὶ ἐκ τῆς ἐπωνυμίας δὲ ἣν ἀποδίδει αὐτῇ ὁ Λίβιος ἀποκαλῶν αὐτὴν nobilem civitatem, ὁ δὲ Solinus egregium oppidum, ὡς καὶ ἐκ τῶν ταυρομαχιῶν, ἃς ἀναφέρει ὁ Πλίνιος, φαίνεται, ὅτι ἡ πόλις ἤκμαζε ἐπὶ τῶν χρόνων ἐκείνων, διατηροῦσα εἰσέτι κατὰ Στράβωνα (9, 430) τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ἀξίωμα· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν 6ον μ. Χ. αἰῶνα μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους ὡς ἡ πρώτη πόλις τῆς Θεσσαλίας· ἦτο δὲ διάσημος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ Λάρισσα διότι ἐν αὐτῇ ἔζησε, ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ὁ πατὴρ τῆς ἰατρικῆς Ἱπποκράτης (Στ. Βυζ. λ. Κῶς. Σουίδ. λ. Ἱπποκρ.).

Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἀνυψώθη ἡ Λάρισσα εἰς Μητρόπολιν ὑπὸ τὸν Ἅγιον Ἀχίλλειον, εἰς τιμὴν τοῦ ὁποίου ὑπάρχει καὶ σήμερον ναὸς ἐν αὐτῇ, ἐξήρτηντο δὲ ἄλλοτε 14 ἐπισκοπαὶ ἀπ' αὐτῆς. Ἤδη δὲ ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην ταύτης, φέροντα τὸν τίτλον «Δευτέρας Θεσσαλίας, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης Ἑλλάδος» ὑπάγονται αἱ ἐπισκοπαὶ Θαυμακοῦ, Γαρδικίου, Σταγῶν καὶ Τρίκκης. Ὁ δὲ Lequien (or christian.) ἀναφέρει ἀπὸ τοῦ Ἀχιλλείου μέχρι τοῦ 1721 39 ἀρχιεπισκόπους Λαρίσσης. Κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα ἐκυριεύθη ἡ πόλις ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων Σαμουήλ, καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 12ου ὑπέστη ἑξάμηνον πολιορκίαν ὑπὸ τοῦ Βοεμούνδου. Ἐπὶ δὲ τῆς Φραγκικῆς κυριαρχίας ἐγκατεστάθη ἐν αὐτῇ Λατινικὴ ἐπισκοπή, Γουλιέλμος δέ τις μνημονεύεται δοὺξ αὐτῆς. Ἤκμαζε δὲ ἱκανῶς τότε, ὡς ὁ γεωγράφος Βενιαμὶν Τουδέλας μαρτυρεῖ. Κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας φαίνεται οὖσα ἡ πόλις ἄσημος καὶ ὀλιγάνθρωπος, ὡς καὶ ἡ μικρότης τῶν ναῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἵτινες καὶ μέχρι σήμερον διατηροῦνται, μεταβληθέντες εἰς τουρκικὰ τεμένη, ὑποδεικνύει. Κατὰ δὲ τὴν Σερβικὴν κυριαρχίαν πρωτεύουσα τῆς Θεσσαλίας ἀνεγνωρίσθη ἡ Τρίκκη, ἡ δὲ περὶ τὴν Λάρισσαν χώρα ἐκαλεῖτο καὶ Δευτέρα Θεσσαλία, ὡς ἔκ τινος ἐγγράφου γίνεται δῆλον, ὅπερ ἀνεῦρεν ὁ Heuzey ἐν τῇ Καλαμπάκᾳ (Miss. en Maced. appendire). Κατὰ δὲ τὴν ὀθωμανικὴν εἰσβολὴν οἱ κάτοικοι τῆς Λαρίσσης ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ μόνον ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως (Τρανὸς μαχαλὰς κ

Digitized by Google

ἔνθα κεῖται καὶ ἡ Μητρόπολις, παραδοθείσης διὰ συνθήκης, παρέμειναν Ἕλληνες κάτοικοι κατὰ τὴν ἐν τῷ τόπῳ σωζομένην παράδοσιν. Μικρὸν δὲ καὶ κατ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ συνοικίζηται καὶ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ἐν αὐτῇ, κατερχόμενος ἐκ τῶν Θεσσαλικῶν ὀρέων, μὴ δυνηθεὶς ὅμως διὰ τὴν φοβερὰν καταπίεσιν, ἣν ὑφίστατο, οὔτε νὰ εὐημερήσῃ, οὔτε νὰ αὐξηθῇ ἐπαρκῶς. Οὐδεμία πόλις τῆς Ῥωμυλίας κατὰ τὸν Λαρισσαῖον Κούμαν εἶδε τραγικωτέρας σκηνὰς τῆς Λαρίσσης. Κατὰ τὸ 1770, ὅτε τῇ ὑποκινήσει τῶν Ῥώσσων ἐξηγέρθη ἡ Πελοπόννησος κατὰ τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας, τρεῖς σατράπαι ἥδρευον ἐν Λαρίσσῃ, τὸ μὲν στρατολογοῦντες διὰ τὸν πόλεμον, τὸ δὲ ἐπιτηροῦντες μὴ τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα μεταδοθῇ καὶ ἐνταῦθα ὑπὸ τῶν ἀρματωλῶν τῶν Θεσσαλικῶν ὀρέων. Διχοστασία ὑπῆρχε τότε μεταξὺ Γεωργάκη καὶ Δημάκη Χαλικιωτῶν καί τινος Τρικκαίου· τὰ δὲ διαφερόμενα μέρη προσῆλθον πρὸς τοὺς ἐν Λαρίσσῃ σατράπας, ἐκφέροντα τὰς κατ' ἀλλήλων κατηγορίας. Ὁ Ἀγᾶ πασᾶς, εἷς τῶν τριῶν Σατραπῶν, διέταξε τὰ διαφερόμενα μέρη, ὅπως ἕκαστον προσαγάγῃ ὅσους δυνηθῇ πλείονας μάρτυρας πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας. Τρεῖς λοιπὸν χιλιάδες Τρικκαίων συνῆλθον ἐκεῖ ἀμέριμνοι καὶ οὐδόλως ὑπονοοῦντες τὴν σκληρὰν καταστροφήν, ἥτις τοὺς περιέμενε, καθότι,. ἐνῷ πάντες ἦσαν συνηγμένοι ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ διοικητηρίου ἐκφέροντες ἐν φωναῖς ἀγρίαις τὰ κατ' ἀλλήλων παράπονα, διετάχθη ὑπὸ τοῦ αἱμοχαροῦς πασᾶ ἡ σφαγὴ ἀμφοτέρων τῶν διαφερομένων. Ὅστις ἔφευγεν ἀπὸ τὴν αὐλήν, ἐφονεύετο εἰς τὰς ὁδούς, τὸ δὲ αἷμα τῶν δυστυχῶν Τρικκαίων ἄφθονον κατέῤῥεεν εἰς τὸν παραῤῥέοντα Πηνειόν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Λαρισσαῖοι δὲν ὑφίσταντο μετριώτερα· φόνοι καθημερινοὶ ἀθώων πολιτῶν συνέβαινον, ἰδίως δὲ ἐφονεύοντο οἱ εὐπορώτεροι. Ὁ μόνος ναὸς τῆς Λαρίσσης, ὁ τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλείου, ἐπυρπολήθη, ἀνοικοδομηθεὶς μετὰ 24 ἔτη τὸ 1794 ὑπὸ τοῦ τότε μητροπολίτου Λαρίσσης Διονυσίου τοῦ Καλλιάρχου· πολλοὶ δὲ τῶν κατοίκων, φεύγοντες τὴν φοβερὰν αὐτὴν καταστροφήν, ἀπεδήμουν εἰς τὰ ὄρη (Κούμ. Γεν. ἱστορ., τόμ. 10, 384). Ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ μετ' αὐτὴν ἡ ἐπὶ τῶν κατοίκων τῆς Λαρίσσης τουρκικὴ τυραννία ἦτο ἀφόρητος. Καὶ μόνον μετὰ τὸ 1840 ὅτε ἐχορηγήθη διὰ τοῦ Τανζιμὰτ βαθμός τις ἐλευθερίας εἰς τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους, ἤρξατο ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς πόλεως νὰ αὐξάνῃ, καὶ διὰ τῆς οἰκονομίας καὶ φιλεργίας του νὰ ἀποκτήσῃ εὐημερίαν τινὰ καὶ ἄνεσιν. Καὶ τοιαῦται μὲν ἐν συντόμῳ αἱ περιπέτειαι τῆς πόλεως κατὰ τὴν μακραίωνα αὐτῆς ὕπαρξιν· ἡ δὲ σημερινὴ πόλις, οὖσα πρωτεύουσα τῆς Θεσσαλίας, εἶνε συγχρόνως καὶ ἡ πολυπληθεστέρα, πλουσιωτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις αὐτῆς. Κειμένη, κατὰ τὸν Πουκεβίλ, ὑπὸ τὸν ὡραιότατον οὐρανὸν τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης, περιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ εὐφορωτάτου Θεσσαλικοῦ πεδίου, διαπνεομένη ὑπὸ τῆς ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καταφερομένης αὔρας καὶ ἐπισκιαζομένη ὑπὸ τῶν κορυφῶν τῆς Ὄσσης, διαῤῥεομένη δὲ ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ ἀργυροδίνου Πηνειοῦ ἠδύνατο ἡ πόλις αὕτη νὰ εἶνε μία τῶν καλλίστων πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἂν πρὸς τὴν φύσιν ἐπήρχετο συνεπίκουρος ὁ νεώτερος πολιτισμὸς καὶ ἡ νεωτέρα βιομηχανία. Καὶ διατηρεῖται μὲν καὶ σήμερον ἡ καλλονὴ τῆς περιβαλλούσης αὐτὴν φύσεως, καὶ σπανίως δύναταί τις νὰ ἐπιτύχῃ θελκτικωτέρου καὶ μαγευτικωτέρου ὁρίζοντος τοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Λαρίσσης ἀναπτυσσομένου ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν θεατῶν, ἀλλ' αἱ εὔκτιστοι οἰκίαι καὶ αἱ δενδρόφυτοι πλατεῖαι καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ ἱπποδρόμια δὲν παρατηροῦνται ἐν τῇ πενιχρᾷ καὶ ἀκαθάρτῳ σημερινῇ πόλει. Τὴν θέσιν τῶν τελευταίων κατέχουσιν ἑλώδεις καὶ βορβορώδεις ἐκτάσεις, ἀποπνέουσαι τὴν νόσον καὶ τὴν καχεξίαν εἰς τοὺς περιοίκους· πλινθόκτιστοι δὲ καὶ πενιχραὶ οἰκίαι, κείμεναι ἐπὶ στενῶν καὶ σκολιῶν ὁδῶν, ἀποτελοῦσι τὴν σημερινὴν πόλιν, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμός, συνιστάμενος ἐξ Ὀθωμανῶν, Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων, ἀνέρχεται εἰς 20 χιλ. περίπου. Καὶ ὁ μὲν τουρκικὸς πληθυσμός, ὢν πρότερον πολυπληθέστερος, ὡς εἰκάζεται ἐκ πολλῶν τζαμίων, εὑρισκομένων νῦν ἐν χριστιανικαῖς συνοικίαις, ἀριθμεῖ σήμερον 12,000 ψυχάς, ὑπερτερῶν οὕτω καὶ νῦν τὸν πληθυσμὸν τῶν δύο ἄλλων φυλῶν· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον ὑπερτεροῦσιν οἱ Τοῦρκοι, καὶ πολλοὶ τούτων εἶνε μεγάλοι γεωκτήμονες· ἄλλοι δὲ μὴ ἔχοντες ἰδιοκτησίας διατελοῦσιν εἰς δημοσίας θέσεις, ὀλίγοι δέ τινες μετέρχονται τέχνας καὶ ἐμπόριον. Τὰ ἐν τῇ Λαρίσσῃ τουρκικὰ τεμένη εἶνε 27, τῶν ὁποίων οἱ λευκοὶ μιναρέδες ἐμποιοῦσιν εὐχάριστον ἐντύπωσιν εἰς τὸν μακρόθεν θεώμενον τὴν Λάρισσαν· καί τινα μὲν τούτων ἱδρύθησαν ἐκ θεμελίων μετὰ τὴν κατάκτησιν ἐκ λίθων ἀρχαιοτέρων κτιρίων, ἕτερα δέ τινα μετεποιήθησαν ἐκ χριστιανικῶν ναῶν· διὸ καὶ εἰς ἅπαντα σχεδὸν ἀνευρίσκονται σπόνδυλοι κιόνων, κιονόκρανα καὶ μάρμαρα μεγάλα, ἀποτελοῦντα καὶ νῦν τὸ κρηπίδωμα τῶν τουρκικῶν τεμενῶν. Ἔν τισι δ' αὐτῶν παρατηροῦνται εἰσέτι οἱ πράσινοι ἐκεῖνοι Ἀτρακηνοὶ κίονες οἱ τόσῳ περιζήτητοι κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχήν, ὡς λόγου χάριν, κατὰ τὸ ὑπερκείμενον τοῦ Πηνειοῦ τέμενος τοῦ Χασὰν Βέη παρατηροῦνται τέσσαρες τοιοῦτοι καὶ εἴς τινα ἄλλα. Ὁ τουρκικὸς πληθυσμὸς τῆς Λαρίσσης διατελεῖ εἰς μεγάλην ἀμάθειαν, καὶ μόνον ἐσχάτως ἐλήφθη μικρὰ πρόνοια περὶ βελτίονος ἐκπαιδεύσεως τῶν τε ἀῤῥένων καὶ τῶν κορασίων διὰ τῆς ἱδρύσεως σχολείου τουρκικοῦ, (ἐν ᾧ διδάσκονται στοιχεῖα Ἱστορίας, Γεωγραφίας καὶ Ἀριθμητικῆς), καὶ ἀναλόγου παρθεναγωγείου. Ὁ δὲ ἑλληνικὸς πληθυσμός, συνοικισθεὶς ἐνταῦθα κατὰ

Digitized by Google

τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν Ἀγράφων τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὄσσης καὶ τινων ἄλλων μερῶν, ἀναβαίνει εἰς 6,000, κατοικῶν εἰς πέντε κεχωρισμένας συνοικίας, ἐξ ὧν αἱ μὲν τέσσαρες κεῖνται πέριξ τῶν τουρκικῶν ἐν τῇ δεξιᾷ ὄχθῃ τοῦ Πηνειοῦ, ἡ δὲ πέμπτη κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, ἑνουμένη μετὰ τῆς λοιπῆς πόλεως διὰ δωδεκατόξου γεφύρας, κτίσματος βυζαντινοῦ, ἀνακαινισθέντος ὑπὸ τοῦ Χασὰν Βέη, υἱοῦ τοῦ Τουραχὰν Βέη, κατά τινα ἐν τῷ ὁμωνύμῳ τεμένει σωζομένην τουρκικὴν ἐπιγραφήν. Ἑκάστη δὲ τῶν ἑλληνικῶν συνοικιῶν ἔχει ἀπό τινος χρόνου ἴδιον ναὸν καὶ ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον καὶ πᾶσαι ὁμοῦ κοινὸν παρθεναγωγεῖον καὶ ἑλληνικὸν σχολεῖον. Κατὰ δὲ τὸ 1873 οἱ Λαρισσαῖοι, καταληφθέντες ὑπὸ αἰφνιδίου ἐνθουσιασμοῦ, ὑπεκκαιομένου καὶ ὑπὸ τοῦ τότε ἀρχιερατεύοντος Ἰωακεὶμ, χωρὶς νὰ ἀναμετρήσωσι τὰς χρηματικὰς δυνάμεις των καὶ τὰς λοιπὰς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένας περιστάσεις, προέβησαν εἰς οἰκοδομὴν γυμνασίου, ἀλλ' ὁ ἐνθουσιασμὸς ταχέως παρῆλθε, τὰ μέσα ἐξηντλήθησαν, τὸ δὲ κτίριον ἔμεινεν ἡμιτελὲς, δεῖγμα τῆς ἐπιπολαίου σκέψεως καὶ τῆς ἔτι ἐπιπολαιοτέρας ἀποφάσεως τῶν κατοίκων. Ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς Λαρίσσης, ἐκτὸς τῶν διαφόρων τεχνῶν, ἐνεργεῖ καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς εἰσαγωγῆς τῆς πόλεως, ὅπερ πρότερον ἦτο ζωηρότερον, καθότι τὸ πλεῖστον τῆς Θεσσαλίας ἐνταῦθα ἠγόραζε τὰ ἀποικιακὰ καὶ τὰ βιομηχανήματα τῆς Εὐρώπης, ἐνῷ ἤδη ἐσχηματίσθησαν καὶ ἕτερα κέντρα ἐμπορικὰ κατὰ τὴν πεδιάδα. Ὁ δὲ ἰουδαϊκὸς πληθυσμὸς ἀναβαίνει εἰς 3,000· εὐημερῶν καὶ πλουτῶν ἄλλοτε, εἶνε ἤδη ἐνδεέστατος ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων. Δημόσια κτίρια καθ' ἅπασαν τὴν Λάρισσαν ἄξια λόγου εἶνε τὸ μνημονευθὲν ἡμιτελὲς γυμνάσιον καὶ τὸ διοικητήριον, ὅπερ κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως εἶνε ἀληθὴς κόσμος αὐτῆς. Αἱ οἰκίαι αὐτῆς μονώροφοι καὶ πλινθόκτιστοι, κατέχουσιν, ἰδίως αἱ τουρκικαὶ, ὡς ἐκ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν εἰς ἀνδρωνίτην καὶ γυναικωνίτην, εὐρείας ἐκτάσεις· διὰ τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὰ μεταξὺ τῶν οἰκιῶν μεγάλα κενὰ διαστήματα ἡ ἔκτασις τῆς πόλεως εἶνε μεγάλη, δυναμένη νὰ περιλάβῃ πενταπλασίονα πληθυσμὸν τοῦ νῦν ὑπάρχοντος. Καὶ μολονότι ἡ ἐξωτερικὴ τῶν οἰκιῶν ὄψις εἶνε πενιχρὰ καὶ ἄχαρις, τὸ ἐσωτερικὸν ὅμως αὐτῶν, ἰδίως οἱ γυναικωνῖται τῶν Ὀθωμανῶν, περιβάλλονται ὑπὸ εὐχλόων κήπων, κατεχόντων τὸ μέγιστον μέρος τῆς αὐλῆς. Αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως εἶνε, ὡς καὶ αἱ τῶν λοιπῶν τουρκικῶν πόλεων, στεναὶ καὶ σκολιαὶ καὶ αἱ πλεῖσται τούτων λιθόστρωτοι. Τὸ κλίμα τῆς Λαρίσσης δὲν εἶνε ὑγιεινόν· τὸ μὲν διὰ τὰ ἐντὸς καὶ περὶ τὴν πόλιν εὑρισκόμενα τελματώδη ὕδατα, τὸ δὲ διὰ τὴν γειτνίασιν τῶν ὑψηλῶν ὀρέων τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὄσσης, ἅτινα ἀπεργάζονται λίαν εὐμετάβολον τὴν ἐν τῇ πόλει θερμοκρασίαν, ἰδίως δὲ ἡ μεταβολὴ αὕτη παρατηρεῖται ἐν καιρῷ τοῦ θέρους, ὅτε μεταξὺ τοῦ καύσωνος τῆς ἡμέρας καὶ τῆς θερμοκρασίας τῆς νυκτὸς παρατηρεῖται πολλῶν βαθμῶν διαφορά· δύναται ὅμως μικρά τις ἐπιμέλεια πρὸς ἀποξήρανσιν ἑλωδῶν τινων ἐκτάσεων καὶ προσοχὴ τῶν κατοίκων κατὰ τὰς μεγάλας μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας νὰ ἀποσοβήσωσι πλεῖστον μέρος τῶν ἐπιπολαζουσῶν ἀσθενειῶν. Τὸ ἐμπόριον τῆς Λαρίσσης εἶνε ἱκανῶς ζωηρὸν, καθότι, ἐκτὸς τοῦ ἐμπορίου τῆς ἐξαγωγῆς, περὶ οὗ ἀνωτέρω εἶπον, ἐνταῦθα διενεργεῖται καὶ ἡ ἀγορὰ τῶν πλείστων προϊόντων τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος, ἐκποιουμένων ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα διαμενόντων μεγάλων γαιοκτητῶν Ὀθωμανῶν· πολλὰ δὲ τῶν ἐν Βόλῳ ἐμπορικῶν καταστημάτων ἔχουσιν ἐνταῦθα ὑποκαταστήματα πρὸς ἀγορὰν γεννημάτων.

Καὶ τῶν μὲν τειχῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως οὐδὲν λείψανον σώζεται σήμερον, ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὰς πλείστας καὶ συνεχῶς ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος κατοικουμένας πόλεις· ἀλλ' ὅμως δὲν ὑπάρχει ὁδὸς, δὲν ὑπάρχει τουρκικὸν τέμενος, δὲν ὑπάρχει αὐλὴ ἰδιωτικῆς οἰκίας, ἔνθα νὰ μὴ ἀνευρίσκωνται ὀρθογώνιοι λίθοι τῶν ἀρχαίων τειχῶν, σαρκοφάγοι, κιονόκρανα, ἐνεπίγραφοι στῆλαι, ὧν πλεῖσται παρατηροῦνται κατὰ τὰ ὀθωμανικὰ πολυάνδρια, καὶ ἰδίως ἐν τῷ ἰσραηλιτικῷ, ὅπερ φαίνεται κατέχον τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας νεκροπόλεως. Ἐν ἅπασι τοῖς ἐπιτυμβίοις λίθοις τῶν τε τουρκικῶν καὶ ἰουδαϊκῶν κοιμητηρίων ἀναγινώσκονται παρὰ τὰς Τουρκικὰς καὶ Ἑβραϊκὰς ἐπιγραφὰς καὶ ἀρχαῖαι Ἑλληνικαί. Ἐν δὲ τῇ αὐλῇ τοῦ διοικητηρίου ἔν τινι γωνίᾳ εἶνε ἐῤῥιμένοι ἐπιτύμβιοί τινες λίθοι μετ' ἀναγλύφων καὶ οὐρανία μαρμαρίνη σφαῖρα, ἐν ᾗ εἶνε γεγλυμμένος ὁ Ζωδιακὸς κύκλος, τοῦ ὁποίου ὅμως αἱ πλείονες γραμμαὶ ἐκ τοῦ χρόνου ἐξηλείφθησαν, καὶ μόνον ὁ Σκορπίος, ὁ Τοξότης καὶ οἱ Ἰχθῦς εἶνε εἰσέτι εὐδιάκριτοι· δυστυχῶς ὅμως δὲν παύει καὶ ἐνταῦθα ἡ καταστροφὴ τῶν ἀρχαίων λειψάνων, καὶ ὡραῖα ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου θεάτρου ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν ἀκρόπολιν παρατηρούμενα μέχρι τοῦ 1860 δὲν ὑπάρχουσι πλέον, καὶ ὁ τόπος δὲ, ἔνθα ἔκειντο, ἐκαλύφθη ὑπὸ νεωτέρων οἰκοδομῶν, κτισθεισῶν ἐκ συντριμμάτων τῶν ἀρχαίων λίθων· κάτωθεν δὲ τῆς θέσεως ταύτης μετ' ἀνασκαφὰς γενομένας ὑπό τινος ἰδιώτου ἀνευρέθη 12 πόδας ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἔδαφος τῆς πόλεως τὸ κρηπίδωμα ἀρχαίου κτιρίου, ὡς καὶ αἱ βάσεις τριῶν κιόνων ῥαβδωτῶν Δωρικοῦ ῥυθμοῦ· μεταγενέστεραι δὲ ἀνασκαφαὶ δύνανται ἴσως νὰ ἀποκαλύψωσιν ἀρχαῖόν τινα ναὸν ἤ τι τῶν εὐρέων γυμνασίων καὶ ἱπποδρομίων τῆς ἀρχαίας πόλεως. Περιηγηταὶ δὲ κατὰ καιροὺς ἐπισκεφθέντες τὴν Λάρισσαν ἀπεκόμισαν ὅ,τι καλὸν εὗρον ἐν αὐτῇ· οὕτως ὁ Οὐΐλγγ ὁμολογεῖ, ὅτι συναπέφερε μεθ' ἑαυτοῦ μαρμάρινον ἀγαλμάτιον κομψότατον τῆς Ἑκάτης, ἀνευρεθὲν ἐν τῇ αὐλῇ Τουρκικῆς οἰκίας. Ἡ τριπρόσωπος θεὰ

Digitized by Google

παρίσταται καὶ ἐνταῦθα ὡς συνήθως. Τρεῖς γυναικεῖαι μορφαὶ ἐρείδονται διὰ τῶν νώτων ἐπὶ στρογγύλου κίονος, κρατοῦσαι δᾷδας ἐν τῇ ἀριστερᾷ, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ ἡ μὲν μία κάλπην, ἡ ἑτέρα κύπελλον, καὶ ἡ τρίτη φέρει τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους· ποδήρεις δὲ χιτῶνες μετὰ κανονικῶν καὶ κομψοτάτων πτυχῶν περιβάλλουσιν αὐτάς, ἐνῷ οἱ ὡραῖοι βόστρυχοι καταπίπτουσιν ἐπὶ τοῦ στήθους. Τὸ ἀγαλμάτιον τοῦτο, ὡς καὶ ἕτερα καλῆς τέχνης, παριστῶν ἴσως τὴν Περσεφόνην εὑρίσκεται σήμερον ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ Μουσείῳ τῆς Κοπενάγης (Uss. 37)· ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Heuzey(ὡς ἀν.) παρατηρηθεῖσα ἐν Λαρίσσῃ στήλη, ἔνθα ἐν ἀναγλύφῳ παρίσταται δεῖπνον προσφερόμενον εἰς τοὺς μεγάλους θεούς, δὲν ἀνευρίσκεται πλέον· καὶ κάτωθεν μὲν τοῦ ἀναγλύφου ἀνεγινώσκετο ἐπιγραφὴ «θεοῖς μεγάλοις Δανάα Ἰθωνειτία» ἴσως Ἰθωνειτία=κόρη τοῦ Ἴθωνος· ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς συνθέσεως παρίστατο κλίνη ἀμφικέφαλος διὰ δύο συνδαιτυμόνας· ἔμπροσθεν δὲ αὐτῆς τετράπους τράπεζα, ἐφ' ἧς ἦσαν παρατεθειμένοι διάφοροι πλακοῦντες. Πρὸ τῆς τραπέζης ἐπὶ τετραγώνου βωμοῦ ἀνὴρ προσφέρει σπονδήν, καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ γυνὴ ὑψοῖ πρὸς τὸν οὐρανὸν τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπικαλουμένη τρόπον τινὰ τοὺς θείους συνδαιτυμόνας, δι' οὓς παρεσκευάσθη τὸ δεῖπνον. Καὶ τῷόντι φαίνονται ἄνωθεν δύο ἱππεῖς, οἱ Διόσκουροι, καὶ ὑπ' αὐτοὺς ἡ Νίκη κρατοῦσα στέφανον, ὅπως προσενέγκῃ ἐκ μέρους τῶν θεῶν εἰς τοὺς προσφέροντας τὸ δεῖπνον.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· καὶ τέλος ἰδὲ σελ. 525.

ΚΔ'

Τὸ τέλος*.

Ὀκτὼ μῆνας ὅλους, ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1850 μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου 1851 διήρκεσεν ἡ κατὰ τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῶν πολιτικῶν του φίλων δίκη, τρεῖς δὲ ὁλοκλήρους ἡμέρας ἐλάλησεν ὁ εἰσαγγελεύς, ὑποστηρίζων τὴν κατηγορίαν. Οἱ δικηγόροι τῆς ὑπερασπίσεως ἐπάλαισαν ἡρωϊκῶς ὑπὲρ τῶν πελατῶν αὐτῶν, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἐκ τεσσαράκοντα δύο κατηγορουμένων, ὧν εἶχεν ἀποθάνει ὁ εἷς, ὀκτὼ μόνον ἠθωώθησαν, κατεδικάσθησαν δὲ τριάκοντα καὶ τρεῖς, ἐξ ὧν τρεῖς μέν, ἐν οἷς καὶ ὁ Σεττεμβρίνης, εἰς θάνατον, δύο δὲ εἰς τὰ κάτεργα, τρεῖς ἄλλοι εἰς τριάκοντα πέντε ἐτῶν δεσμά, εἷς, ὁ Νίκιος, εἰς τριάκοντα ἐτῶν δεσμά, τρεῖς—ὁ Ποέριος, ὁ Πιρόντης καὶ ὁ Ῥωμαῖος εἰς εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν δεσμά, καὶ δεκαοκτὼ εἰς δεσμὰ ἐννεαετῆ.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἓν τῶν ὀνομάτων τῆς τελευταίας ταύτης κατηγορίας ἀπηγγέλλετο, κραυγὴ σπαρακτικὴ ἀντήχησεν ἀπὸ τοῦ ἰδιαιτέρου θεωρείου τοῦ δικαστηρίου, καὶ θόρυβος μέγας ἐπηκολούθησε. Συγχρόνως δὲ εἷς τῶν καταδίκων, ὑψηλὸς καὶ ἐπιβάλλων τὸ ἀνάστημα, ἀνέστη ὠχρὸς ὡς φάσμα κ' ἐξέτεινε τὰς χεῖρας πρὸς τὸ θεωρεῖον. Ἐψιθυρίσθη μεταξὺ τοῦ πλήθους, ὅτι κυρία τις, καλύπτραν φέρουσα καὶ παρισταμένη καθ' ἑκάστην εἰς τὴν δίκην — ἄλλοι μὲν ἔλεγον, ὅτι ἦτο ἀδελφή, ἄλλοι δὲ σύζυγος τοῦ ἐγερθέντος καταδίκου, καὶ ἄλλοι ἀγγλίς τις κυρία, ἥς εἶχε σώσει οὗτος τὴν ζωὴν — ἐλιποθύμησε καὶ μετηνέχθη οἴκαδε ὑπὸ τῶν φίλων της.

. . . .

Μετὰ χρόνον ἱκανὸν ἀνευρίσκομεν ἐν τῇ νήσῳ Ἰσχίᾳ πάντα τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ἱστορήματος ἡμῶν, πλὴν τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, ὃν ἡ ἀρθρῖτίς του κρατεῖ ἔτι κεκλεισμένον ἐν Δάβεν.

Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ἔνδυμα φορῶν κοινοῦ καταδίκου, σύρει τὰς βαρείας του ἁλύσεις ἐν τῷ πέραν ἐκεῖ πενθίμῳ φρουρίῳ.

Ἡ λαίδη Κλέβερτων διαμένει ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου ἔν τινι τῶν ὡραιοτέρων ἐπαύλεων τῆς νήσου, ζῇ δὲ λίαν μεμονωμένη, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειάν της καὶ διότι δὲν ἀγαπᾷ πολὺ τὸν κόσμον. Ὁ ἐξάδελφός της, ὁ τῆς πρεσβείας ἀκόλουθος καὶ ἡ σύντροφός της, κυρία λίαν εὐαρέστων τρόπων, ὑποδέχεται τοὺς ἐπισκεπτομένους τὴν ἔπαυλιν ξένους, οἵτινες συῤῥέουσιν ἀπὸ τῶν παρακειμένων νήσων, ἵνα θαυμάσωσι τὴν ὡραίαν θαλαμηγὸν τῆς λαίδης Κλέβερτων.

Οἱ ἰατροί της, ὡς λέγεται, συνεβούλευσαν αὐτῇ νὰ ζῇ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ πρὸς τοῦτο τῇ ἐστάλη ἐξ Ἀγγλίας ἡ πρότυπος, ἀληθῶς, θαλαμηγός, ἣν ἡ λαίδη Κλέβερτων ὠνόμασε Καρτερίαν. Τὸ μικρὸν αὐτὸ σκάφος εἶνε γνωστότερον εἰς εἴκοσι μιλλίων ἀπόστασιν παντὸς πλοίου τῆς Αὐτοῦ Νεαπολιτικῆς Μεγαλειότητος· εἰσέρχεται κ' ἐξέρχεται ἐν πάσῃ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς εἰς πάντα κολπίσκον καὶ ὅρμον τῶν περιχώρων, περιπλέει δὲ ἀδιακόπως πρὸ τοῦ αἰγιαλοῦ, οὐδέποτε ταράσσον τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ τελωνοφύλακος ἢ ἀκταιωροῦ.

Ἡ Σπεράντσα—εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ εἴπωμεν;—εἶνε πλησίον τῆς ἀγαπητῆς της κυρίας.

Ὁ Βαττίστας παρῄτησε τὸ πανδοχεῖον καὶ τὰς ἐπωμίδας του, κ' ἐλθὼν ἐγένετο ἁλιεὺς ἐν Ἰσχίᾳ, ὅπου ζῇ ἐν πενιχρᾷ τινι συνοικίᾳ τῆς πόλεως, ἐγγὺς τοῦ λιμένος. Φέρει καθ' ἑκάστην σχεδὸν εἰς τὴν ἔπαυλιν τῆς λαίδης Κλέβερτων ἄφθονον προμήθειαν ἰχθύων, ἣν παραλαμβάνει πάντοτε ἡ Σπεράντσα, διότι μόνη αὐτὴ ἐννοεῖ τὴν διάλεκτόν του καὶ δύναται νὰ συνεννοηθῇ μετ' αὐτοῦ.

*. Παρατρέχομεν, συνοψίζοντες δι' ὀλίγων, τὰ δύο προτελευταῖα κεφάλαια τοῦ ἱστορήματος τούτου, ἀφηγούμενα ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὴν διεξαγωγὴν τῆς πολιτικῆς δίκης τοῦ Poerio καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συγκατηγορουμένων, ἐν οἷς καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. Ἐλπίζομεν δέ, ὅτι οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται δὲν θέλουσι δυσαναστηχήσει, στερούμενοι τὰς λεπτομερείας ταύτας, ὧν ἡ παράλειψις κατ' οὐδὲν ζημιοῖ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς διηγήσεως. Σ. τ. Μ.

Digitized by Google

Κατὰ τ' ἄλλα προσφέρεται πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς ξένον, οὕτω δὲ πράττουσι καὶ ἡ Χούτσινς καὶ ὁ ἄγγλος ὑπηρέτης, οἱ μόνοι τῆς οἰκίας, οἵτινες ἐγνώρισαν τὸν Βαττίσταν πρὶν ἢ μεταβῇ εἰς τὴν Ἴσχιαν. Οἱ ἐν τῇ πόλει πελάται τοῦ Βαττίστα δὲν εἶνε πολλοί. Ἐκτὸς σπανίων τινων καὶ τυχαίων ἀγοραστῶν, μόνος του πελάτης εἶνε ὑψηλός τις μεσῆλιξ ἀνήρ, μέλανα φορῶν τριμμένον ἐπενδύτην, κάτοικος δὲ βεβαίως τοῦ φρουρίου, διότι φαίνεται τακτικῶς διαβαίνων τὴν γέφυραν, ἥτις συνδέει αὐτὸ πρὸς τὴν νῆσον, ὁσάκις ἔρχεται ἀνὰ πᾶσαν δευτέραν ἡμέραν ν' ἀγοράσῃ ἰχθῦς παρὰ τοῦ Βαττίστα. Ὁ Βαττίστας περιποιεῖται μεγάλως τὸν μυστικὸν αὐτοῦ πελάτην· τὸν ἀποκαλεῖ *φίλτατόν του ἰατρόν*, ὡς τὸν ἐβάπτισε μόνος του, καὶ τῷ προσφέρει πάντοτε ἓν μικρὸν ποτήριον Δακρύου τοῦ Χριστοῦ[1]. Δίδει εἰς αὐτὸν ὅσους ἰχθῦς ἔχει, καὶ προσέτι μικρά τινα μυστηριώδη δέματα, ἅτινα ὁ ἀγοραστὴς προσαρτᾷ ἐπιμελῶς εἰς τὸ σῶμά του, ὑπὸ τὰ ἐνδύματά του. Τὰ δέματα ταῦτα περιέχουσι τολύπας ἐξ ἰσχυροῦ νήματος μετάξης, παρεσκευασμένας ὑπὸ τῆς λαίδης Κλέβερτων καὶ τῆς Σπεράντσας. Μιᾶς δὲ μόνης ὥρας ἐργασία θὰ ἤρκει, ἵνα ἑκατοντάδες ἐκ τῶν τολυπῶν ἐκείνων δεθῶσι πρὸς ἀλλήλας καὶ ἀποτελέσωσι στερεώτατον σχοινίον δι' οὗ νὰ καταβῇ τις ἀφ' οἱουδήποτε ὕψους.

. . . .

Εἶνε Μάϊος μήν. Ἡ νὺξ εἶνε σκοτεινή, ὡς ἐπιθυμοῦσιν αὐτὴν οἱ ἐρασταὶ καὶ οἱ λαθρέμποροι, καὶ ἡ μελανὴ μορφὴ τοῦ φοβεροῦ φρουρίου μόλις διακρίνεται ἐν ἀπόπτῳ ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ βάθους συννεφοῦς οὐρανοῦ. Πλοιάριον μικρόν, οὗτινος ἐπιβαίνουσιν ὁ Βαττίστας καὶ ὁ ἀκόλουθος, προχωρεῖ μετὰ περισκέψεως, διὰ κωπῶν ἀφώνων, μέχρι τῶν βάσεων τοῦ κολοσσιαίου πύργου καὶ σταματᾷ ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος ὅπου ὁ βράχος βυθίζεται καθέτως εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰς ἑνὸς δὲ μιλίου ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ μικροῦ ὅρμου τῆς Ἰσχίας σαλεύει ἐπ' ἀγκύρας ἡ θαλαμηγὸς *Καρτερία*, κ' ἐν μικρῷ θαλαμίσκῳ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος μένουσιν ἡ λαίδη Κλέβερτων καὶ ἡ Σπεράντσα, ἄφωνοι ὡς σκιαί. Ἡ ἀγωνία των εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε οὐδὲ λέξιν δύνανται νὰ προφέρωσιν. Ἡ Σπεράντσα, γονυπετὴς παρὰ τῇ κυρίᾳ της, βρέχει τοὺς κροτάφους αὐτῆς· Ἡ ζωὴ τῆς Λουκίας ἤρτηται ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς ὥρας ἐκείνης.

Πάντα τὰ ὡρολόγια τῆς πόλεως σημαίνουσι μεσονύκτιον. Αἱ ἐν τῷ θαλαμηγῷ δύο γυναῖκες ἀτενίζουσι πρὸς τὸ φρούριον, οἱ δὲ ἐν τῷ πλοιαρίῳ ἄνδρες βλέπουσιν ἀτενῶς εἰς τὰ ὕψη. Οὐδεμία κίνησις, οὐδεὶς ἦχος ἀκούεται. Παρέρχεται μία ἔτι ὥρα, καὶ ἡ αὐτὴ ἡσυχία ἐξακολουθεῖ. Τί σημαίνει ἆρα γε αὕτη ἡ βραδύτης; Μεσονύκτιον ἦτο ἡ συμπεφωνημένη ὥρα. Εἴκοσι λεπτὰ ἤρκουν εἰς αὐτὸν ἵνα ῥινίσῃ τὰ δεσμά του καὶ τὰς σιδηρᾶς ῥάβδους τοῦ παραθύρου, ὅθεν ἔμελλε ν' ἀποδράσῃ. Μὴ τυχὸν ἀνεκαλύφθη; ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἐσημαίνετο τὸ γεγονὸς ἀπὸ τοῦ φρουρίου, διὰ θορύβου, φωνῶν, πυροβολισμῶν. Θὰ ἐφαίνοντο τοὐλάχιστον φῶτα, — ἐνῷ πάντα μένουσιν ἀτάραχα καὶ σκοτεινά. Ἢ μὴ τυχὸν ὁ κατάδικος ἀπώλεσε τὸ θάρρος του κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμήν; Τριετεῖς ἠθικαὶ καὶ φυσικαὶ βάσανοι κατέβαλλον πολλὰς εὐγενεῖς καὶ ἀτρομήτους καρδίας, ὡς ἡ καρδία τοῦ Ἀντωνίου.

Ἐνῷ τοιαύτας εἰκασίας ἀντήλλασσον ταπεινῇ τῇ φωνῇ οἱ ἐπὶ τοῦ πλοιαρίου καὶ τῆς θαλαμηγοῦ εὑρισκόμενοι, ὁ μέγας τοῦ φρουρίου ὄγκος διεγράφετο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν καθαρώτερον ἐπὶ τοῦ βαθμηδὸν λευκάζοντος οὐρανοῦ. Μετὰ δέκα λεπτὰ δὲν θὰ ἠδύνατο πλέον ν' απομακρυνθῇ τὸ πλοιάριον χωρὶς νὰ ἐγείρῃ ὑπονοίας. Ἑπομένως ὁ Βαττίστας καὶ ὁ ἀκόλουθος ἀνέλαβον τὰς κώπας των, καὶ καταλείποντες μετὰ πάσης προφυλάξεως τὴν κινδυνώδη θέσιν των, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν θαλαμηγόν. Μετὰ μίαν δὲ περίπου ὥραν ἡ λαίδη Κλέβερτων ἐπέστρεφε διὰ φορείου εἰς τὴν ἔπαυλίν της, ἐνῷ ὁ Βαττίστας ἐθημάτιζεν ἀνήσυχος ἐν τῇ πενιχρᾷ του καλύβῃ, ἐγγὺς τοῦ λιμένος, προσδοκῶν ἀνυπομόνως τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ ἀπὸ τοῦ φρουρίου μυστηριώδης πελάτης του ἤθελε φέρει πρὸς αὐτὸν τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος τῆς προτεραίας νυκτός.

Ὁ ἄνθρωπος ἦλθε τέλος, ἀλλ' ἡ εἴδησις ἣν ἐκόμισε τοσοῦτον συνεκλόνησε τὸν Βαττίσταν, ὥστε ὀλίγου δεῖν ἀνετρέπετο ὕπτιος, ὡς ἄνθρωπος μεθύων. Ἔδραμεν εὐθὺς εἰς τὴν ἔπαυλιν, καὶ ἡ Σπεράντσα περίτρομος εἰσήγαγεν αὐτὸν παρὰ τῇ λαίδῃ Κλέβερτων.

— Δὲν θέλει νὰ φύγῃ, ἀνέκραξεν ὁ πτωχὸς νέος, ἀποσπῶν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του, δὲν θέλει νὰ φύγῃ!

Καὶ ἦτο ἡ ἀλήθεια. Ὁ Ἀντώνιος ἠρνήθη ν' ἀποδράσῃ.

— Αὐτὴ εἶνε καθαρὰ τρέλλα! ἀνεφώνησεν ὁ ἀκόλουθος.

Ἡ Λουκία καὶ ἡ Σπεράντσα ἀντήλλαξαν βλέμμα ἔμπλεον τρόμου, ὁ δὲ Βαττίστας ἐπέδωκεν εἰς τὴν λαίδην Κλέβερτων μικρὸν τεμάχιον χαρτίου, περιέχον τὰς ἑξῆς σειράς, γεγραμμένας ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ:

«Εἶνε καὶ πέντε ἄλλοι μετ' ἐμοῦ, ὅλοι εὐγε-
»νεῖς καρδίαι, ὧν ἕκαστος ἀξίζει δέκα ὡς ἐμέ.
»Δὲν δύναμαι νὰ τοὺς ἐγκαταλείψω, καὶ δὲν δύ-
»νασθε νὰ τοὺς σώσετε ὅλους. Ἀφήσατέ με εἰς τὴν
»τύχην μου. Ἡ πρόνοια ὥρισε νὰ ὑποφέρω. Ἴσως
»δὲ τὰ παθήματά μου καρποφορήσωσιν ὑπὲρ τῆς
»πατρίδος μου. Δεηθῆτε τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς Ἰ-
»ταλίας, καὶ ὁ Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογήσῃ!
»Ὁ Α... σας».

Ἡ Λουκία ἔκρυψε τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χει-

1. Lacryma Cristi, ὀνομαστὸς οἶνος τοῦ Βεσουβίου.

Digitized by Google

ρῶν της καὶ δάκρυα πύρινα ἔῤῥευσαν διὰ τῶν δακτύλων της.

— Θὰ τοὺς σώσωμεν ὅλους, ἀνέκραξεν αἴφνης, ἐγείρουσα τὴν κεφαλὴν ὡς ἐξ ἐνδομύχου ἐμπνεύσεως.

— Θὰ τοὺς σώσωμεν, . . . ὁ Θεὸς νὰ σᾶς ἀκούσῃ! εἶπεν ὁ ἀκόλουθος καὶ ἡ Σπεράντσα.

Ὁ Βαττίστας οὐδὲν εἶπεν, ἀλλ' ὕψωσε τὴν κεφαλὴν οἱονεὶ ὀμνύων.

Μετὰ μεσημβρίαν ὁ βαρῶνος Μιτράλιας ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Λουκίαν, ἣν εἶχε γνωρίσει κατὰ τὰς βασιλικὰς ἑσπερίδας. Ἦν ἄνθρωπος μεγάλης κοινωνικῆς σημασίας, καὶ ἡ λαίδη Κλέβερτων δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ τὸν δεχθῇ.

Ὁ διάλογος περιεστράφη περὶ παντοῖα: τὴν Αὐλὴν, τὸν καιρὸν, τὴν ὡραίαν θέαν, καὶ τὴν κομψὴν θαλαμηγὸν τῆς λαίδης Κλέβερτων, ἣν ὁ βαρῶνος εἶχε θαυμάσει μακρόθεν.

— Δὲν ἐπεθύμει ἆρά γε ὁ βαρῶνος, εἶπεν ἡ Λουκία, νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ πλοῖον;

Ἀλλ' ὁ βαρῶνος ἐλυπήθη πολὺ, ὅτι δὲν ἠδύνατο κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς εὐμενοῦς προσκλήσεως τῆς λαίδης Κλέβερτων, διότι εἶχε μεταβῇ εἰς Ἴσχιαν κατ' ἐπίσημον ἀποστολὴν καὶ ὤφειλε νὰ ἐπιστρέψῃ εὐθὺς εἰς Νεάπολιν.

— Δὲν ἤλθετε, ἐλπίζω, εἶπεν ἡ Λουκία βεβιασμένως γελῶσα, διὰ νὰ κηρύξετε τὴν νῆσόν μας εἰς κατάστασιν πολιορκίας.

Ἡ *ἐπίσημος ἀποστολὴ*, εἶχε πως τρομάξει τὴν λαίδην Κλέβερτων.

— Σχεδὸν τὸ ἐπεθύμουν, ἀπήντησε γελῶν ὁ βαρῶνος, τοὐλάχιστον διὰ νὰ ἦμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ μᾶς φύγετε ἐξάφνα.

Εἶπε δὲ ταῦτα παραδόξως βλεφαρίζων, κ' ἐξηκολούθησε σοβαρώτερον:

— Ἡ σημερινή μου ἀποστολὴ—τὸ ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν ἐχεμύθιάν σας — ἀφορᾷ πολιτικούς τινας καταδίκους, τοὺς ὁποίους δὲν ὑποπτεύετε βέβαια ὅτι ἔχετε γείτονας, καὶ οἵτινες κρατοῦνται εἰς αὐτὸ τὸ φρούριον ἐκεῖ κάτω.

— Ἀλήθεια;

— Μάλιστα. Ἡ κυβέρνησις τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος ἔμαθεν ὅτι σκευωρίαι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς νήσου πρὸς φυγάδευσίν των. Μὴ τρομάζετε! δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν κοινωνίαν ὄντα τόσον ἐπικίνδυνα. Ἡ Αὐτοῦ Βασιλικὴ Ὑψηλότης, ὁ πρίγκηψ Λουδοβῖκος, ὅστις, ὡς ναύαρχος τοῦ βασιλείου εἶνε ἐπιφορτισμένος τὴν διοίκησιν αὐτῆς τῆς νήσου, μ' ἔστειλε νὰ κάμω ἐξετάσεις. Τὸ πρᾶγμα δὲν φαίνεται σπουδαῖον, ἀλλ' ὅπως δήποτε τὸ φρονιμώτερον πάντων μ' ἐφάνη, πρὸς τὸ συμφέρον αὐτὸ τῶν καταδίκων, νὰ διατάξω τὴν μεταφοράν των.

— Καὶ ποῦ θὰ τοὺς στείλετε; ἠρώτησεν ἡ λαίδη Κλέβερτων, ἀδιαφορίαν ὑποκρινομένη.

— Ἆ! αὐτὸ εἶνε μυστικὸν, μιλαίδη! ἀπήντησε μειδιῶν ὁ βαρῶνος καὶ ἀπῆλθε.

Ὅτε ἡ Σπεράντσα μετά τινας στιγμὰς ἐπανῆλθε παρὰ τῇ κυρίᾳ της εὗρεν αὐτὴν λιπόθυμον. Τοῦτο δυστυχῶς συνέβαινε συχνάκις ἀπὸ πολλῶν ἤδη μηνῶν.

— Ἄχ, αὐτὸς ὁ φοβερὸς ἄνθρωπος! τῇ εἶπεν ἡ Λουκία ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Θὰ σοῦ εἰπῶ μετ' ὀλίγον. . . τώρα δὲν ἠμπορῶ. . . Ἔχω διάθεσιν νὰ κοιμηθῶ.

Ἡ Σπεράντσα κατέκλινε τὴν Λουκίαν, ἵνα κοιμηθῇ. Ἀνεπαύθη δ' ἀληθῶς ἡσυχώτατα. Ἐνίοτε λέξεις διακεκομμέναι, ἐξ ὀνείρου προδήλως προερχόμεναι, διέφευγον τὰ χείλη της. Ἐζήτει τὴν κυανῆν της ἐσθῆτα, διότι ἤρχετό τις ἀπὸ μακροῦ προσδοκώμενος. Ἐπί τινας δὲ στιγμὰς ἐδοκίμασε νὰ ψάλῃ ᾆσμά τι, ὅπερ ἐξηκολούθησεν ὑποτονθορύζουσα ἡ Σπεράντσα.

Ἦτο τὸ πρῶτον σικελικὸν ᾆσμα, ὅπερ ὁ Ἀντώνιος εἶχε διδάξει τὴν Λουκίαν. Μετὰ τοῦτο βαθεῖα ἐπῆλθε σιγὴ ἐπὶ ὥρας πολλάς.

Ἡ ἡμέρα ἔκλινεν, ἡ δὲ Σπεράντσα, ἥτις μόλις ἀνέπνεεν, ἵνα μὴ ταράξῃ τὴν κοιμωμένην κυρίαν της, ἤρχισε νὰ τρομάζῃ, ἀγνοοῦσα διατί, ἐκ τῆς κατεχούσης αὐτὴν ἠρεμίας. Μὴ ἀντέχουσα μακρότερον, ἐπλησίασε εἰς τὴν κυρίαν της κ' ἔκυψεν ἐπὶ τῆς μορφῆς της, κατεπλάγη δὲ ἐκ τῆς ἀλλοιώσεως τῶν χαρακτήρων τῆς Λουκίας. Ἐκάλεσεν αὐτὴν ὀνομαστὶ, . . ἀλλ' οὐδεμίαν ἔλαβεν ἀπάντησιν. Ἔδραξε μίαν τῶν χειρῶν της . . . — ἦτο ψυχρά. Ἡ Λουκία δὲν ὑπέφερε πλέον.

Ἐφαίνετο ὡς παιδίον κοιμώμενον. Ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου εἶχεν ἐξαλείψει τὰς προώρους ῥυτίδας τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ στόματός της. Τὰ χείλη της ἦσαν ἡμιάνοικτα κ' ἐφαίνοντο μειδιῶντα. Ἡ κεφαλή της ἦτο ἐστραμμένη πρὸς τὸ φρούριον, καὶ τὸ ἔσχατον αὐτῆς βλέμμα εἶχε στραφῇ πρὸς τὸν Ἀντώνιον.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνθέξῃ εἰς τὸ ἀπαίσιον μήνυμα. Ἀπέθανε μετὰ βραχυχρόνιον μαρασμόν.

Ὁ νεκρὸς ἀκόλουθος ἐζήτησε κ' ἐπέτυχε μετάθεσιν, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ζήσῃ ἐν Νεαπόλει.

Ὁ μυστηριώδης πελάτης τοῦ Βαττίστα δὲν ἀνεφάνη πλέον, οὐδὲ ἠκούσθη τι περὶ αὐτοῦ.

Ὁ Βαττίστας καὶ ἡ Σπεράντσα ἐπέστρεψαν εἰς τὸν τόπον των, καὶ ἠγόρασαν ἐγγὺς τῆς Νικαίας ὡραῖον ἐξοχικὸν οἰκίσκον ὅπου ζῶσιν ἔτι σήμερον εὐποροῦντες· διότι ἡ λαίδη Κλέβερτων, αἰσθανομένη τὸ προσεχές της τέλος, εἶχε κληροδοτήσει ἱκανὴν χρηματικὴν ποσότητα εἰς τὴν Σπεράντσαν. Ἀλλ' ἡ ἀπώλεια τῆς εὐεργέτιδός της καὶ ἡ ὀλεθρία τύχη τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου περιέβαλλον διὰ πενθίμου νεφέλης τὴν ὕπαρξίν των. Ἡ Σπεράντσα ἐγήρασεν ἤδη καὶ ἡ κόμη της εἶνε ψαρρά.

Ὁ λοχαγὸς Ὠδραὶ Δάβεν συνῆψε πλούσιον γάμον καὶ δὲν ἐπέστρεψε πλέον εἰς τὰς Ἰνδίας. Εἶνε

Digitized by Google

ἤδη ἀπό τινων ἐτῶν μέλος τοῦ κοινοβουλίου, ἀλλ'ὁμιλεῖ σπανίως, καὶ μόνον ὁσάκις πρόκειται περὶ θρησκείας καὶ φιλανθρωπίας,—ἀντικειμένων εἰς ἃ ἔχει εἰδικότητα.

Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος ὑποφέρει πάντοτε, εὔχεται καὶ ἐλπίζει ὑπὲρ τῆς χώρας του.

ΑΙ ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑΙ ΕΝ ΜΑΔΡΙΤΗι

Ἡ ἔναρξις τῶν ταυρομαχιῶν ἐν Μαδρίτῃ εἶνε γεγονὸς πολλῷ σπουδαιότερον ἢ ἀλλαγὴ ὑπουργείου. Πρὸ μηνὸς ἤδη ἡ εἴδησις διαδίδεται καθ' ὅλην τὴν Ἱσπανίαν ἀπὸ Κάδιξ μέχρι Βαρκελόνης, καὶ ἀπὸ Βιλβάο μέχρις Ἀλμερίας. Εἰς τὰ μέγαρα τῶν πλουσίων, καθὼς καὶ εἰς τὰς καλύβας τῶν πτωχῶν οὐδεὶς ἄλλος γίνεται λόγος εἰμὴ περὶ ταύρων καὶ ταυρομάχων. Μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς πρωτευούσης συνιστῶνται ἔκτακτοι ἁμαξοστοιχίαι. Ὁ μὴ ἔχων ἄφθονα χρήματα κάμνει οἰκονομίας, ὅπως κατὰ τὴν ἐπίσημον ἡμέραν προμηθευθῇ καλήν τινα θέσιν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ. Οἱ μὲν γονεῖς ὑπόσχονται εἰς τὰ ἐπιμελῆ τέκνα των, οἱ ἐρασταὶ εἰς τὰς ὡραίας φίλας των νὰ τὰς ὁδηγήσωσιν ἐκεῖ. Αἱ ἐφημερίδες προλέγουσι πλήρη τὴν ἐπιτυχίαν· οἱ ἀγωνισθησόμενοι ταυρομάχοι, οὓς βλέπῃ τις ἐν Μαδρίτῃ, δακτυλοδεικτοῦνται, φῆμαι δὲ διατρέχουσιν ὅτι οἱ ταῦροι ἔφθασαν ἤδη, καὶ ὅτι πολλοὶ εἶδον αὐτούς. Πάντες θέλουσι νὰ πορευθῶσιν ἵνα τοὺς ἴδωσιν. Οἱ ταῦροι οὗτοι εἶνε θαυμάσιοι καὶ ρωμαλέοι. Τὸ γραφεῖον τῶν εἰσιτηρίων ἀναπετάννυσι τὰς θύρας του. Οἱ φιλοθεάμονες συρρέουσιν ἀθρόοι, οἱ τῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν ὑπηρέται, οἱ μεσῖται, οἱ ἐντεταλμένοι φίλοι καὶ ἄλλοι πολλοί, νὰ προμηθευθῶσι θέσεις. Τὴν πρώτην ἡμέραν ἡ Διεύθυνσις εἰσέπραξε πεντήκοντα χιλιάδας φράγκα, τὴν δευτέραν τριάκοντα, καὶ ἐν μιᾷ ἑβδομάδι ἑκατὸν χιλιάδες φράγκα. Ἦλθεν ὁ Frascuelo, ὁ περίφημος ταυρομάχος (matador), ἦλθεν ὁ Cuco, ἦλθεν ὁ Calderon, ἦλθον ὅλοι! Ἀκόμη τρεῖς ἡμέραι ὑπολείπονται. Χιλιάδες ἀνθρώπων περὶ οὐδενὸς ἄλλου λαλοῦσιν. Ὑπάρχουσι κυρίαι ὀνειρευόμεναι ἀποκλειστικῶς τὸ ἱπποδρόμιον, ὑπουργοὶ μὴ ἔχοντες πλέον τὸν νοῦν των εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτο ς, ἀρχαῖοι θαμῶνες τῶν ἱπποδρομίων ὑπὸ πυρετώδους ἀνυπομονησίας κατεχόμενοι, ἐργάται πτωχοὶ μὴ καπνίζοντες πλέον τὸ προσφιλὲς σιγάρον των ὅπως ἐξοικονομήσωσι χρήματά τινα κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θεάματος. Τέλος φθάνει ἡ παραμονή. Τὸ Σάββατον τὸ πρωΐ, πρὸ τῆς αὐγῆς, ἄρχεται ἡ πώλησις τῶν εἰσιτηρίων ἔν τινι ἰσογείῳ αἰθούσῃ κατὰ τὴν ὁδὸν Alcala. Πλῆθος ἄπειρον συνωθεῖται ἔξω τῶν θυρῶν, πρὶν ἢ αὗται ἀνοιχθῶσιν. Πολλοὶ κραυγάζουσι, συγκρουόμενοι καὶ ἀπωθούμενοι. Εἴκοσιν ἀστυνομικοὶ κλητῆρες πτύουσιν αἷμα ἵνα δυνηθῶσι νὰ ἐπιβάλωσιν ὀλίγην ἡσυχίαν. Μέχρι τῆς νυκτὸς ἡ κίνησις εἶνε ἀπερίγραπτος. Ἡ πολυπόθητος ἡμέρα ἀνατέλλει. Τὸ θέαμα ἄρχεται εἰς τὰς τρεῖς. Ἀπὸ μεσημβρίας τὸ πλῆθος γίνεται ὡς θάλασσα πρὸς τὸ ἱπποδρόμιον, ὅπερ κεῖται κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ προαστείου Σαλαμάγκας ἐκεῖθεν τοῦ Πράδου, ἔξω τῆς πύλης τῆς Alcala. Ἅπασαι αἱ πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ὁδοὶ πληροῦνται ὑπὸ ἀπείρου πλήθους λαοῦ, πέριξ δὲ τοῦ κτιρίου παρατηρεῖται πυκνοτάτη μυρμηκιὰ ἀνθρώπων. Ἐξ ἑνὸς μὲν φαίνονται τάγματα στρατιωτῶν ἡγουμένων τῶν μουσικῶν αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑδατοπῶλαι καὶ πορτοκαλλοπῶλαι πληροῦσι τὸν ἀέρα μὲ τὰς φωνάς των. Οἱ τῶν εἰσιτηρίων μεταπρᾶται τρέχουσι τῇδε κἀκεῖσε ὑπὸ μυρίων προσκαλούμενοι φωνῶν. Οὐαὶ τῷ μὴ ἐφοδιασθέντι εἰσέτι μὲ εἰσιτήριον! Θὰ τὸ πληρώσῃ διπλασίως, τριπλασίως, τετραπλασίως, ἀλλ' ἀδιάφορον. Ἐπληρώθη εἰσιτήριον μέχρι πεντήκοντα, ὀγδοήκοντα φράγκων! Ἤδη οὐδὲν ὑπολείπεται πλέον ἢ νὰ ἔλθῃ ὁ βασιλεύς, λέγεται δὲ ὅτι θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ βασίλισσα. Αἱ ἅμαξαι τῶν διασημοτέρων ἀρχίζουν νὰ φθάνωσιν. Ὁ δοὺξ Fernan Numez, ὁ δοὺξ τοῦ Abrantès, ὁ μαρκήσιος τοῦ Vega de Armijo, πλῆθος ἐκ τῶν μεγιστάνων τῆς Ἱσπανίας, αἱ ἀριστοκρατικαὶ δέσποιναι, οἱ ὑπουργοί, οἱ στρατηγοί, οἱ πρέσβεις, καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει ὡραῖον, πλούσιον, καὶ μεγαλοπρεπὲς ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει. Διὰ πολλῶν θυρῶν εἰσέρχονται εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, ἀλλὰ πρὶν ἢ εἰσέλθῃ τις ἐν αὐτῷ ἐκκωφαίνεται.

Μετὰ τῶν ἄλλων εἰσῆλθον καὶ ἐγώ. Τὸ ἱπποδρόμιον ἔχει ἔκτασιν ἀπέραντον. Παρατηρούμενον ἔξωθεν οὐδὲν τὸ ἀξιοσημείωτον παρουσιάζει. Εἶνε κτίριον στρογγύλον, χαμηλόν, ἄνευ θυρίδων, ἔχον κίτρινον χρωματισμόν, ἀλλ' εἰσερχόμενός τις ἐν αὐτῷ ὑπὸ μεγίστης καταλαμβάνεται ἐκπλήξεως. Εἶνε ἱπποδρόμιον δι' ἕνα λαὸν ὁλόκληρον. Δύναται νὰ περιλάβῃ δέκα χιλιάδας θεατῶν καὶ μία ἴλη ἱππικοῦ νὰ κινῆται ἐν αὐτῷ ἀνέτως. Τὸ στάδιον εἶνε κυκλοτερὲς καὶ εὐρυχωρότατον, δέκα δὲ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἱπποδρομίων δύνανται νὰ περιληφθῶσιν ἐντὸς αὐτοῦ. Περιστοιχεῖται ὑπὸ ξυλίνου διαφράγματος, οὗτινος τὸ ὕψος φθάνει σχεδὸν μέχρι τοῦ λαιμοῦ, ἔσωθεν δὲ ἔχει μικρὰν βαθμίδα ὀλίγον ὑψουμένην ἐκ τοῦ ἐδάφους, ἐφ' ἧς οἱ ταυρομάχοι στηρίζουσι τὸν πόδα ὅπως πηδήσωσιν ὑπεράνω τοῦ διαφράγματος, ὅταν διώκωνται ὑπὸ τοῦ ταύρου. Ὄπισθεν τοῦ διαφράγματος τούτου ὑπάρχει ἕτερον ὑψηλότερον, καθόσον ὁ ταῦρος ὑπερπηδᾷ πολλάκις τὸ πρῶτον. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο καὶ κύκλῳ τοῦ σταδίου ὑπάρχει κενόν τι διάστημα, ἔχον πλάτος ὀλίγον περισσότερον τοῦ μέτρου, ἔνθα περιφέρονται οἱ ταυρομάχοι πρὸ τῆς πάλης καὶ ἵστανται κατ' αὐτήν, οἱ τοῦ ἱπποδρομίου ὑπηρέται καὶ οἱ ξυλουργοί, ὄντες ἕτοιμοι πρὸς ἐπιδιόρθωσιν πάσης ζημίας ἣν ἤθελεν ἐπιφέρει ὁ ταῦρος, οἱ φύλακες, οἱ πωληταὶ πορτοκαλλίων, οἱ ἀπολαύοντες τῆς εὐνοίας τοῦ διευθυντοῦ, οἱ πλούσιοι, οἷς ἐπιτρέ-

Digitized by Google

πεται παράβασίς τις τοῦ κανονισμοῦ. Ἐκεῖθεν τοῦ δευτέρου τούτου διαφράγματος ὑψοῦνται λίθινοι βαθμίδες, πέραν δὲ τῶν βαθμίδων τὰ θεωρεῖα, καὶ ὑπὸ ταῦτα ὑπάρχει στοὰ ὑπὸ τριῶν σειρῶν ἑδράνων κατεχομένη. Τὰ θεωρεῖα δύνανται νὰ περιλάβωσιν ἕκαστον ἀπὸ δύο μέχρι τριῶν οἰκογενειῶν. Τὸ τοῦ βασιλέως εἶνε μεγάλη αἴθουσα, πλησίον δὲ αὐτοῦ κεῖται τὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς, ἐξ οὗ ὁ δήμαρχος ἢ ὁ ἀντικαταστάτης αὐτοῦ προεδρεύει τοῦ θεάτρου. Ὑπάρχει θεωρεῖον τῶν ὑπουργῶν, τοῦ διοικητοῦ, τῶν πρέσβεων. Πᾶσα εὐγενὴς οἰκογένεια ἔχει τὸ ἰδικόν της. Οἱ κομψευόμενοι νεανίαι, οἱ «bontonistes», ὡς τοὺς ὀνομάζει ὁ Giusti, ἔχουσιν ὡσαύτως ἴδιον θεωρεῖον ἀπὸ κοινοῦ. Ἐφ' ἑξῆς δὲ ἔρχονται τὰ ἐνοικιαζόμενα θεωρεῖα, ἅπερ στοιχίζουσι μυθώδη ποσά. Ὅλαι αἱ θέσεις τῶν βαθμίδων εἰσὶν ἠριθμημέναι. Ἕκαστος ἔχει τὸ εἰσιτήριόν του, ἡ δὲ εἴσοδος ἐνεργεῖται ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀταξίας. Τὸ ἱπποδρόμιον διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐν ὑπαίθρῳ τυγχάνει ἐκτεθειμένον εἰς τὸν ἥλιον, τὸ δὲ ἕτερον μένει ὑπὸ σκιάν. Ἐν αὐτῷ αἱ τιμαὶ εἰσὶ μεγαλείτεραι, εἰς δὲ τὸ ἄλλο μεταβαίνει ὁ ὄχλος. Τὸ στάδιον ἔχει τέσσαρας θύρας ἀπεχούσας ἐξ ἴσου σχεδόν, ἤτοι τὴν δι' ἧς εἰσέρχονται οἱ ταῦροι, τὴν τῶν ταυρομάχων, τὴν τῶν ἵππων καὶ τὴν τῶν κηρύκων τοῦ θεάτρου, ἥτις εἶνε ὑπὸ τὸ βασιλικὸν θεωρεῖον. Ὑπεράνω τῆς θύρας τῶν ταύρων ὑπάρχει εἶδος ἐξώστου ὀνομαζομένου «toril». Εὐτυχὴς ὁ δυνάμενος νὰ εὕρῃ ἐπ' αὐτοῦ θέσιν! Ἐν τῷ ἐξώστῃ τούτῳ ἐπὶ ἐλαφροῦ ὑψώματος ἵστανται οἱ μουσικοί, οἵτινες εἰς τὸ πρῶτον διδόμενον σύνθημα ἐκ τοῦ δημοτικοῦ θεωρείου σαλπίζουσι καὶ τυμπανίζουσιν ἵνα ἀναγγείλωσι τὴν ἔξοδον τοῦ ταύρου. Ἀπέναντι δὲ τοῦ ἐξώστου πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ σταδίου, ἐπὶ τῶν βαθμίδων, εἶνε τοποθετημένη ἡ ὀρχήστρα. Αἱ βαθμίδες εἰσὶ διῃρημέναι εἰς τμήματα, ὧν ἕκαστον ἔχει τὴν θύραν τῆς εἰσόδου του. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ θεάματος ὁ λαὸς δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἐν τῷ σταδίῳ καὶ νὰ ἐπισκεφθῇ ὅλας τὰς γωνίας τοῦ κτιρίου. Ὅθεν σπεύδουσιν οἱ πάντες νὰ ἴδωσι τοὺς ἐντὸς τῆς αὐλῆς ἐγκεκλεισμένους ἵππους, τὰ δυστυχῆ ἐκεῖνα ζῶα, ἅτινα εἰσὶ προωρισμένα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, νὰ ἀποθάνωσιν, ἐπισκέπτωνται τοὺς σκοτεινοὺς σταύλους, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἰσὶ καθειργμένοι οἱ ταῦροι, οὓς μεταφέρουσιν ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἄλλον, μέχρις οὗ φθάσωσιν εἰς τὴν σκοτεινὴν δίοδον, ἐξ ἧς τοὺς ῥίπτουσιν ἐντὸς τοῦ σταδίου. Πρὸς τούτοις ἐπισκέπτωνται τὸ νοσοκομεῖον, ἐνῷ θέλουσι μετενεχθῇ ὅσοι τῶν ταυρομάχων ἤθελον τραυματισθῇ. Ἄλλοτε μετέβαινον πάντες πρὸς ἐπίσκεψιν παρεκκλησίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐτελεῖτο λειτουργία διαρκούσης τῆς πάλης, καὶ ἔνθα οἱ ταυρομάχοι προσήρχοντο ἵνα προσευχηθῶσι πρὶν ἢ ἀφηρήσωσι τὸ θηρίον. Τρέχουσι πλησίον τῆς μεγάλης εἰσόδου, ὅπου εἰσὶν ἐκτεθειμέναι αἱ λογχοφόροι σημαῖαι (*bandeprillas*) αἱ μέλλουσαι νὰ ἐμπηχθῶσιν ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῶν ταύρων, καὶ ἔνθα ὑπάρχουσι πολλοὶ ἀρχαῖοι ταυρομάχοι, ὁ μὲν ἀνάπηρος, ὁ δὲ χωλός, ὁ δὲ ἄχειρ, πολλοὶ δὲ νεκροὶ μήπω γενόμενοι δεκτοὶ εἰς τὰς τιμὰς τοῦ ἱπποδρομίου τῆς Μαδρίτης. Ἐντὸς τούτου ἀγοράζουσιν ἀντίτυπα τοῦ *Δελτίου τῶν ταύρων*, ἅτινα ὑπόσχονται θαύματα ὡς πρὸς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, παρὰ δὲ τῶν φυλάκων λαμβάνουσι τὸ πρόγραμμα τοῦ θεάτρου καὶ μικρὸν φύλλον ἔντυπον διῃρημένον εἰς στήλας, ἐν αἷς σημειοῦσι τὰ διὰ τῶν λογχῶν καὶ ξιφῶν κτυπήματα, τὰς πτώσεις, τὰ τραύματα. Περιφέρονται ἐντὸς τῶν ἀτελευτήτων διαδρόμων καὶ ἀτελευτήτων κλιμάκων ἐν μέσῳ πλήθους κινουμένου ἀπαύστως, ἀναβαίνοντος καὶ καταβαίνοντος μετὰ κραυγῶν καὶ θορύβου τοιούτου, ὥστε ὁλόκληρον τὸ κτίριον τρέμει, καὶ ἀκολούθως ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν θέσιν των.

Τὸ ἱπποδρόμιον εἶνε πλῆρες, παρουσιάζει δὲ θέαμα, οὗτινος εἶνε ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ ὁ ἀναγνώστης ἰδέαν, ἐὰν δὲν ἴδῃ αὐτό. Εἶνε ὠκεανὸς κεφαλῶν, πίλων, ῥιπιδίων, χειρῶν κινουμένων ἐν τῷ ἀέρι. Πρὸς μὲν τὴν σκιάδα, ἔνθα ὑπάρχει ὁ ἐκλεκτὸς κόσμος, οἱ μεγάλοι, τὰ πάντα φαίνονται μελανά, ὑπὸ δὲ τὸν ἥλιον, ὅπου εἰσὶ τοποθετημένοι οἱ τοῦ ὄχλου, βλέπει τις μυρία ζωηρὰ χρώματα φορεμάτων, ὀμβρελλῶν, χαρτίνων ῥιπιδίων, ἀποτελούντων ὡσεὶ ἀπέραντον κόσμον μετημφιεσμένων. Οὔτε δι' ἓν παιδίον ὑπάρχει πλέον θέσις. Τὸ πλῆθος εἶνε πυκνὸν ὡσεὶ φάλαγξ στρατοῦ, οὐδεὶς δύναται νὰ ἐξέλθῃ, οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκτείνῃ εὐκόλως τὰς χεῖρας. Δὲν ἀκούει τις ὀχλοβοὴν ἐκ τῶν συνήθων ἢ θόρυβον ὅμοιον τῷ τῶν θεάτρων· ἐνταῦθα τὸ πᾶν συνταράσσεται σμερδαλέον κατὰ τρόπον ὅλως ἰδιοφυᾶ. Οἱ μὲν ἄνδρες φωνάζουσι καλοῦντες ἢ χαιρετῶντες ἀλλήλους μετὰ φρενητιώδους θυμηδίας, τὰ δὲ παιδία καὶ αἱ γυναῖκες κραυγάζουσιν. Οἱ σοβαρώτεροι τῶν ἀνδρῶν μαίνονται ὡς νήπια, νεανίαι δὲ ἀνὰ εἴκοσι καὶ τριάκοντα καθ' ὁμίλους ᾄδοντες ἐν ῥυθμῷ καὶ κτυπῶντες τὰς ῥάβδους αὐτῶν ἐπὶ τῶν βαθμίδων ἀναγγέλλουσι τὴν ὥραν εἰς τὸν δημοτικὸν ἀντιπρόσωπον. Εἰς τὰς ἐκκωφωτικὰς τοῦ ὄχλου φωνὰς μιγνύονται οἱ βαρεῖς καὶ ὑπόκωφοι ὠρυγμοὶ ἑκατοστύος ὅλης πωλητῶν, ῥιπτόντων πορτοκάλλια πανταχόθεν. Ἡ μουσικὴ παιανίζει, οἱ ταῦροι μυκῶνται, τὸ πλῆθος ἔξωθεν θορυβεῖ. Ἀπέναντι τοιούτου θεάματος καταλαμβάνεταί τις ὑπὸ φοβερᾶς σκοτοδίνης, καὶ πρὶν ἀρχίσῃ ἡ πάλη, αἰσθάνεται ἤδη ἑαυτὸν ἀπηυδηκότα μεθύοντα, σχεδὸν ἀπολέσαντα τὴν κεφαλήν.

Αἴφνης ἀκούεται κραυγή· El Rey, ὁ βασιλεύς! Ἦλθεν ἐντὸς ἁμάξης συρομένης ὑπὸ τεσσάρων λευκῶν ἵππων, ὁδηγουμένων ὑπὸ ὑπηρετῶν φερόντων τὴν γραφικωτάτην ἀνδαλουσίαν στολήν. Αἱ κλείουσαι τὸ βασιλικὸν θεωρεῖον ὑαλοθυρίδες ἀνοίγονται

Digitized by Google

αμέσως. Ὁ βασιλεὺς εἰσέρχεται μετὰ πυκνῆς συνοδίας ὑπουργῶν, στρατηγῶν καὶ θεραπόντων. Ἀλλ' ἡ βασίλισσα δὲν εἶνε μετ' αὐτοῦ. Τοῦτο προεβλέπετο, διότι πάντες ἠξεύρουσιν ὅτι αἰσθάνεται φρικίασιν πρὸς τοιοῦτον θέαμα. Ὁ βασιλεὺς ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ λείψῃ. Ἔρχεται πάντοτε· λέγουσι μάλιστα ὅτι αὐτὸς εἶνε μανιώδης. Τέλος ἡ ὥρα ἐσήμανε, τὸ θέαμα ἄρχεται, ἐγὼ δὲ θὰ ἐνθυμοῦμαι ἐφ' ὅρου ζωῆς τὸ ῥῖγος, ὅπερ ᾐσθάνθην εἰς τὰς φλέβας μου κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Ἡ σάλπιγξ ἠχεῖ. Τέσσαρες φύλακες τοῦ ἱπποδρομίου ἔφιπποι φέροντες πῖλον πτερωτὸν, κατὰ μίμησιν Ἐρρίκου τοῦ Δ' μέλανα μανδύαν, πέδιλα καὶ ξίφος εἰσέρχονται διὰ τῆς ὑπὸ τὸ βασιλικὸν θεωρεῖον θύρας καὶ περιέρχονται καλπάζοντες τὸ στάδιον. Τὸ πλῆθος ἀποσύρεται, ἕκαστος μεταβαίνει εἰς τὴν θέσιν του. Ἡ κονίστρα μένει ἐλευθέρα. Οἱ τέσσαρες ἱππεῖς παρατάσσονται ἀνὰ δύο πρὸ τῆς θύρας τῆς ἀπέναντι τοῦ βασιλικοῦ θεωρείου, ἥτις μένει εἰσέτι κεκλεισμένη. Ἐπ' αὐτῆς ἔχουσιν ἤδη τὸ βλέμμα προσηλωμένον οἱ δέκα χιλιάδες τῶν θεατῶν. Ἐκ τῆς θύρας ταύτης μέλλει νὰ ἐξέλθῃ ἡ «cuadrilla», ἤτοι ἅπαντες οἱ ταυρομάχοι ἐν μεγάλῃ στολῇ, ὅπως παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἰς τὸν λαόν. Ἡ μουσικὴ παιανίζει, ἡ θύρα ἀνοίγεται, βροντώδεις δὲ ἐκρήγνυνται ἐπευφημίαι. Οἱ ταυρομάχοι προχωροῦσιν. Προπορεύονται οἱ τρεῖς ξιφοφόροι (espadas), ὁ Frascuello, Lagartijo, Cayetano, οἱ περιφημότεροι πάντων ἐνδεδυμένοι τὴν στολὴν τοῦ *Φιγαρώ* ἐν τῷ «Κουρεῖ τῆς «Σεβίλλης» ἐκ μετάξης καὶ βελούδου διαφόρων χρωμάτων, κεκαλυμμένοι διὰ κεντημάτων, θυσάνων, κροσσῶν, ταινιῶν, χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν κοσμημάτων κατερχομένων ἐπὶ ὅλου σχεδὸν τοῦ ἐνδύματος αὐτῶν, περιτετυλιγμένοι ἐντὸς εὐρυχώρων ἐπενδυτῶν ἐρυθρῶν καὶ κιτρίνων, φέροντες λευκὰς περικνημίδας καὶ ζώνην μεταξίνην.

Μετὰ τούτους ἔρχονται οἱ σημαιοφόροι (βανδεριλλέροι) καὶ οἱ capeadores καθ' ὁμίλους, χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ ὡσαύτως κεκοσμημένοι. Εἶτα οἱ λογχοφόροι (picadores) ἔφιπποι ἀνὰ δύο, κρατοῦντες ἐν τῇ χειρὶ μέγα ἔγχος καὶ φέροντες φαιὸν πῖλον χαμηλὸν καὶ πλατύτατον, μικρὸν διακέντητον ἐπενδύτην, καὶ πανταλόνιον ἐκ στικτοῦ δέρματος βοὸς ἔχοντος ἔσωθεν σιδηρᾶς ταινίας. Τελευταῖοι δὲ ἕπονται οἱ «chulos», ἤτοι οἱ ὑπηρέται, ἐν στολῇ ἑορτασίμῳ. Ἅπαντες δὲ ὁμοῦ περιέρχονται μεγαλοπρεπῶς τὸ στάδιον διευθυνόμενοι πρὸς τὸ βασιλικὸν θεωρεῖον. Ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις γραφικωτέραν σκηνήν. Ἐν αὐτῇ εὑρίσκει ἅπαντα τὰ χρώματα ὡραίου κήπου, ὅλην τὴν λαμπηδόνα βασιλικῆς συνοδίας, ὅλην τὴν εὐθυμίαν ὁμίλου προσωπιδοφόρων, τὴν μεγαλοπρέπειαν λόχου πολεμιστῶν. Ἡμικλείων τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐδὲν ἄλλο βλέπει τις εἰμὴ νέφος ἀπαστράπτον ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Οἱ ἄνδρες εἶνε ὡραιότατοι. Οἱ μὲν λογχοφόροι μεγαλόσωμοι καὶ μυώδεις, δίκην ἀθλητῶν, οἱ δὲ λοιποὶ λεπτοφυεῖς, εὔζωνοι, ἔχοντες παράστημα ἀγάλματος, πρόσωπον μελαγχροινὸν καὶ μεγάλους ὑπερηφάνους ὀφθαλμούς. Ἐν γένει δὲ νομίζεις ὅτι εἶνε ἀρχαῖοι μονομάχοι περιβεβλημένοι τὴν πολυτέλειαν Ἀσιανῶν ἡγεμόνων.

Ἡ cuadrilla σταματᾷ πρὸ τοῦ βασιλικοῦ θεωρείου καὶ χαιρετᾷ. Ὁ δήμαρχος νεύει ὅτι δύνανται νὰ ἀρχίσωσιν. Ἡ κλεὶς τοῦ toril, ἔνθα εἰσὶ κεκλεισμένοι οἱ ταῦροι, πίπτει ἐκ τοῦ θεωρείου εἰς τὸ στάδιον. Σκοπός τις τοῦ ἱπποδρομίου λαμβάνει καὶ ἐγχειρίζει αὐτὴν εἰς τὸν φύλακα, ὅστις σπεύδει νὰ τοποθετηθῇ ἐγγὺς τῆς θύρας, ἣν εἶνε ἕτοιμος νὰ ἀνοίξῃ. Ὁ ὅμιλος τῶν ταυρομάχων διασκορπίζεται, οἱ *ξιφοφόροι* ὑπερπηδοῦσι τὸ διάφραγμα, οἱ capeadores διασπείρωνται ἐντὸς τῆς κονίστρας κινοῦντες τὰ ἐρυθρᾶ καὶ κίτρινα αὐτῶν ὑφάσματα, μέρος δὲ τῶν λογχοφόρων ἀποσύρεται ἀναμένον τὴν σειράν του, οἱ δὲ λοιποὶ κεντῶσι τοὺς ἵππους των καὶ τοποθετοῦνται ἀριστερᾷ τοῦ toril εἰς ἀπόστασιν 20 βημάτων ἀπ' ἀλλήλων, τὰ μὲν νῶτα αὐτῶν ἔχοντες ἐστραμμένα πρὸς τὸ διάφραγμα, τὴν δὲ λόγχην προτεταμένην. Ἡ στιγμὴ αὕτη εἶνε στιγμὴ ἀνεκφράστου ταραχῆς καὶ ἀνυπομονησίας. Τὰ βλέμματα πάντων συγκεντροῦνται ἐπὶ τῆς θύρας, ἐξ ἧς μέλλει νὰ ἐξέλθῃ ὁ ταῦρος. Ὅλων αἱ καρδίαι πάλλουσι, βαθεῖα ἐπικρατεῖ σιωπὴ καθ' ὅλον τὸ ἱπποδρόμιον. Οὐδὲν ἄλλο ἀκούεται ἢ οἱ μυκηθμοὶ τοῦ ταύρου, ὅστις ἐν τῇ σκοτίᾳ τῆς εὑρείας αὐτοῦ φυλακῆς προχωρεῖ ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν, καὶ φαίνεται ζητῶν αἷμα! Οἱ ἵπποι φρυάττουσιν, οἱ λογχοφόροι γίνονται πελιδνοί. Μίαν ἀκόμη στιγμήν! Ἦχος σάλπιγγος ἀκούεται, καὶ ἰδοὺ ἡ θύρα ἀνοίγεται, πελώριος δὲ ταῦρος ῥίπτεται ἐντὸς τῆς κονίστρας. Φοβερὰ κραυγὴ ἐξελθοῦσα ἐκ δέκα χιλιάδων στηθῶν τὸν χαιρετᾷ· ἡ θανάσιμος πάλη ἄρχεται. Ἆ! ὅσον καὶ ἂν προσπαθῇ τις νὰ μένῃ κύριος ἑαυτοῦ, τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὠχριᾷ ὡς πτῶμα!

Συγκεχυμένως μόνον ἐνθυμοῦμαι τί κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς συνέβη. Ἀγνοῶ ποῦ εἶχον τὴν κεφαλήν. Ὁ ταῦρος ἐρρίφθη κατὰ τοῦ πρώτου λογχοφόρου, εἶτα ὀπισθοδρόμησεν, ἐπανέλαβε τὴν προσβολὴν καὶ ἐπέπεσε κατὰ τοῦ δευτέρου. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἐὰν συνήφθη πάλη, ἀλλὰ μετὰ δευτερόλεπτον ὥρμησε κατὰ τοῦ τρίτου. Ἀκολούθως ἔδραμεν εἰς τὸ μέσον τῆς κονίστρας, ἔστη καὶ παρετήρει ἀγρίως. Παρετήρησα καὶ ἐγὼ . . . καὶ ἐκάλυψα τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν. Ῥεῖθρον αἵματος ἐκάλυπτεν ὅλον τὸ μέρος τοῦ σταδίου ὅπερ διήνυσεν. Ὁ πρῶτος ἵππος ἔκειτο χαμαί, ἔχων τὴν κοιλίαν ἠνεωγμένην καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἐσκορπισμένα, ὁ δεύτερος, ἔχων τὸ στῆθος διεσχισμένον ὑπὸ εὑρείας πληγῆς, ἐξ ἧς τὸ αἷμα ἔρρεε ποταμηδὸν, ἔβαινε τῇδε κἀκεῖσε κλονιζόμενος, ὁ τρίτος ῥιφθεὶς κατὰ γῆς προσεπάθει

νὰ ἀνορθωθῇ. Οἱ ὑπηρέται τρέχοντες ἐν σπουδῇ ἀνήγειρον τοὺς λογχοφόρους, ἀφῄρουν τὸ ἐφίππιον καὶ τὰς ἡνίας τοῦ φονευθέντος ἵππου, καὶ προσεπάθουν νὰ ἀνορθώσωσι τὸν πληγωθέντα. Καταχθόνιοι ὠρυγμοὶ ἠντήχουν πανταχόθεν.Τοιαύτη ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀγῶνος.Πρῶτοι οἱ λογχοφόροι δέχονται τὴν προσβολὴν τοῦ ταύρου.Τὸν προσμένουσι στερρῷ τῷ ποδὶ καὶ ἐμβυθίζουσι τὴν λόγχην αὐτῶν μεταξὺ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ τραχήλου, καθ' ἣν στιγμὴν χαμηλοῦται ὅπως προσβάλῃ τὸν ἵππον. Παρατηρητέον ὅτι ἡ λόγχη ἔχει βραχεῖαν αἰχμὴν μὴ δυναμένην νὰ ἐπενέγκῃ βαθεῖαν πληγήν, οἱ δὲ λογχοφόροι ὀφείλουσι διὰ τῆς ῥώμης τῶν βραχιόνων των νὰ κρατῶσι μακρὰν τὸν ταῦρον καὶ νὰ σώσωσι τὸν ἵππον των. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπαιτεῖται βλέμμα ἀσφαλέστατον, βραχίων σιδηροῦς καὶ καρδία ἀτρόμητος· οὐδ' ἐπιτυγχάνουσι πάντοτε, οὔτε κἂν συχνάκις. Ὁ ταῦρος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐμβυθίζει τὰ κέρατά του εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ ἵππου, καὶ ὁ λογχοφόρος πίπτει χαμαί. Τότε οἱ capeadores τρέχουσι, ἐν ᾧ δὲ χρόνῳ ὁ ταῦρος ἐξάγει τὰ κέρατα αὐτοῦ ἐκ τῶν σπλάγχνων τοῦ θύματός του, οὗτοι ἐπισείουσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὰ ἐκ κοκκίνου ὑφάσματος φόβητρα αὐτῶν, τὸν προκαλοῦσιν εἰς τὸ νὰ τοὺς καταδιώξῃ, καὶ οὕτω ἀφίνουσιν ἐν ἀσφαλείᾳ τὸν πεσόντα λογχοφόρον, ὃν οἱ ὑπηρέται σπεύδουσι νὰ βοηθήσωσιν ὅπως ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ ἵππου, ἐὰν δύναται ἀκόμη νὰ κρατηθῇ εἰς τοὺς πόδας του, ἢ ὅπως τὸν ὁδηγήσωσιν εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἐὰν ἔθραυσε τὴν κεφαλήν του.

Ὁ ταῦρος, κρατηθεὶς ἐν μέσῳ τῆς κονίστρας μετὰ τῶν αἱμοσταγῶν κεράτων του, ἀσθμαίνων ἔβλεπεν ἀγρίως περὶ αὐτόν, ὡς εἰ ἤθελε νὰ εἴπῃ: *Σᾶς ἀρκεῖ τοῦτο;* Σμῆνος δὲ capeadores ἔδραμε πρὸ αὐτοῦ καὶ τὸν περιεστοίχισεν. Ἤρξαντο δὲ οὗτοι νὰ προκαλῶσι καὶ βασανίζωσιν αὐτὸν ἀναγκάζοντες νὰ τρέχῃ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, κινοῦντες τὰς λωρίδας αὐτῶν πρὸ τῶν ὀμμάτων του καὶ ἄνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἑλκύοντες καὶ φεύγοντες αὐτὸν διὰ ταχειῶν περιστροφῶν, ἐπανερχόμενοι ὅπως τὸν προκαλέσωσι καὶ πάλιν φύγωσιν. Ὁ ταῦρος καταδιώκει τὸν μὲν ἢ τὸν δέ, ἀπωθεῖ αὐτὸν μέχρι τοῦ διαφράγματος καὶ ἐκεῖ κερατίζει τὰς σανίδας, κτυπᾷ διὰ τῶν ποδῶν του, πηδᾷ, μυκᾶται, ἐμπήγει αὖθις τὰ κέρατα αὐτοῦ ἐν τῇ κοιλίᾳ τῶν νεκρῶν ἵππων, ἀγωνίζεται ὅπως ὑπερπηδήσῃ τὸ διαχώρισμα καὶ τρέχει ἐξ ὅλων τῶν μερῶν ἐν τῷ σταδίῳ. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο ἕτεροι λογχοφόροι εἰσῆλθον ἵνα ἀντικαταστήσωσιν ἐκείνους,ὧν οἱ ἵπποι ἐφονεύθησαν·οὗτοι τοποθετοῦνται μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων, ἑκατέρωθεν τοῦ toril, ἐφ' οὗ ἡ μουσική, καὶ περιμένουσι τὴν κατ' αὐτῶν ἔφοδον τοῦ ταύρου. Οἱ capeadores προσελκύουσιν αὐτὸν ἐπιτηδείως πρὸς τὸ μέρος ταῦτο.Ὁ ταῦρος ἰδὼν τὸν πρῶτον ἵππον ἐφορμᾷ κατ' αὐτοῦ κύπτων τὴν κεφαλὴν καὶ προβάλλων τὰ φοβερὰ κέρατα.Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ἡ προσβολὴ ἀποτυγχάνει. Ἡ λόγχη πλήττει αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ τὸν ἀναχαιτίζει, τοῦτο καθιστᾷ αὐτὸν ἐκμανῆ,καὶ ὁρμᾷ ἐκ νέου μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεώς του, ἀλλὰ μάτην. Ὁ λογχοφόρος ἀντέστη γενναίως, ὁ ταῦρος ὀπισθοχώρησεν,ὁ ἵππος ἐσώθη· ῥαγδαῖα χειροκροτήματα χαιρετίζουσι τὸν σωτῆρά του.Ἀλλ' ὁ ἕτερος λογχοφόρος ὑπῆρξεν ἧττον εὐτυχής. Ὁ ταῦρος προσέβαλεν αὐτὸν μὴ δυνηθέντα νὰ τῷ ἐμπήξῃ τὴν λόγχην του. Τὸ φοβερὸν κέρας τοῦ ταύρου εἰσῆλθεν εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ ἵππου μὲ τὴν ὁρμὴν ξίφους, ἐκινήθη ὡς δρέπανον ἐν αὐτῇ καὶ ἀπεσύρθη. Παραυτα τὰ σπλάγχνα τοῦ ἀτυχοῦς ζώου κατέπεσαν καὶ ἔμειναν κρεμάμενα ὡς σάκκος διήκων μέχρι σχεδὸν τῆς γῆς.Ὁ λογχοφόρος ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ ἵππου,τότε δὲ παρέστη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν θέαμα ἀποτρόπαιον. Ὁ λογχοφόρος, ἀντὶ νὰ καταβῇ, βλέπων ὅτι ἡ πληγὴ δὲν ἦτο θανατηφόρος, ἐκέντησε τὸν ἵππον καὶ μετέβη νὰ τοποθετηθῇ εἰς ἕτερον μέρος,ὅπως περιμείνῃ νέαν ἔφοδον.Ὁ ἵππος περιῆλθε τὸ στάδιον, ἐνῷ τὰ κρεμάμενα ἐντόσθια αὐτοῦ ἔτυπτον τὰς κνήμας καὶ ἐνεπόδιζον τὴν πορείαν του. Ὁ ταῦρος ἠκολούθησεν αὐτὸν ἐπί τινας στιγμάς, εἶτα ἐστάθη. Τὴν ὥραν ἐκείνην ἠκούσθη ἦχος σάλπιγγος, ὅστις ἦτο τὸ σύνθημα τῆς ὑποχωρήσεως τῶν λογχοφόρων. Ἀνοιχθείσης θύρας τινός, ἀπῆλθον τροχάδην ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον. Ἔμειναν δὲ δύο ἵπποι νεκροί, καὶ τῆδε κἀκεῖσε ἕλη καὶ ῥύακες αἵματος, οὓς δύο ὑπηρέται ἐκάλυπτον διὰ χώματος.

Μετὰ τοὺς λογχοφόρους ἔρχονται οἱ σημαιοφόροι. Διὰ τοὺς ξένους θεατὰς τὸ μέρος τοῦτο εἶνε τὸ ὡραιότερον τοῦ θεάματος, διότι εἶνε τὸ ὀλιγώτερον σκληρόν. Αἱ σημαῖαι αὗται (banderillas) εἰσὶ μακρὰ βέλη ἔχοντα μῆκος τεσσάρων ποδῶν κοσμούμενα διὰ χρωματιστοῦ χάρτου, καὶ φέροντα μεταλλίνην αἰχμήν, οὕτω πως τεθειμένην, ὥστε εἰσαχθεῖσα ἅπαξ εἰς τὰς σάρκας δὲν δύναται πλέον νὰ ἀποσπασθῇ, οἱ δὲ τιναγμοὶ καὶ κινήσεις τοῦ ζῴου συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ ἐμπηγνύεται ἔτι βαθύτερον. Ὁ σημαιοφόρος, λαμβάνων δύο τῶν βελῶν τούτων, ἀνὰ ἓν ἐν ἑκάστῃ χειρί, σπεύδει νὰ τοποθετηθῇ ὄρθιος εἰς ἀπόστασιν δεκαπέντε βημάτων ἐνώπιον τοῦ ταύρου, ὃν προκαλεῖ ὑψῶν τὰς χεῖρας καὶ κραυγάζων.Ὁ ταῦρος ῥίπτεται κατ' αὐτοῦ,ἀλλὰ καὶ ὁ σημαιοφόρος ἑτέρωθεν τρέχει πρὸς τὸν ταῦρον.Οὗτος χαμηλώνει τὴν κεφαλὴν,ὅπως τῷ ἐμπήξῃ εἰς τὴν κοιλίαν τὰ κέρατα,ἀλλ' ὁ σημαιοφόρος ἐμπήγει τὰς αἰχμηρὰς σημαίας ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ ταύρου ἀνὰ μίαν ἑκατέρωθεν, καὶ προφυλάσσεται πηδῶν ζωηρῶς εἰς τὰ πλάγια. Ἐὰν ὀλίγον προσκλίνῃ, ἐὰν παραπατήσῃ, ἐὰν διστάσῃ ἐπὶ ἓν δευτερόλεπτον,τετέλεσται,διατρυπᾶται ὡς βάτραχος. Ὁ ταῦρος μυκᾶται, μαίνεται, πηδᾷ καὶ καταδιώκει τοὺς capeadores μετὰ φρικώδους μανίας.

Digitized by Google

Ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ πάντες πηδῶσι τὸ διάφραγμα, ἡ κονίστρα κενοῦται, τὸ δὲ θηρίον, ἔχον τὸ ῥύγχος αὐτοῦ ἀφρισμένον, τοὺς ὀφθαλμοὺς αἱμοσταγεῖς, τὸν τράχηλον αἱματόφυρτον, πλήττει τὴν γῆν, ῥίπτεται κατὰ τοῦ διαφράγματος, ζητεῖ ἐκδίκησιν, θέλει νὰ φονεύσῃ, νὰ κατασπαράξῃ· ἀλλ' οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ἀψηφήσῃ αὐτό, οἱ δὲ θεαταὶ πληροῦσι τὸν ἀέρα κραυγῶν φωνάζοντες: *Ἐμπρός! Θάῤῥος! Ὁ ἄλλος σημαιοφόρος!* Ὁ ἕτερος προχωρεῖ καὶ ἐμπήγει τὸ διπλοῦν βέλος του. Εἶτα ὁ τρίτος, ἔπειτα πάλιν ὁ πρῶτος. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῷ ἐνέπηξαν ὀκτώ. Τὸ δυστυχὲς ζῷον, ἅμα ᾐσθάνθη ἐμπηγνυόμενα τὰ δύο τελευταῖα, ἔβαλε παρατεταμένον μυκηθμόν, ὀδυνηρὸν καὶ φρικώδη, καὶ ἐφορμῆσαν πρὸς καταδίωξιν ἑνὸς τῶν ἀντιπάλων του ἐκυνήγησεν αὐτὸν μέχρι τοῦ διαφράγματος, ὅπερ ἐπήδησε μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐντὸς τοῦ ὄπισθεν κειμένου διαζώματος. Αἱ δέκα χιλιάδες θεαταὶ ἠγέρθησαν πάντες συνάμα κραυγάζοντες «τὸν ἐφόνευσεν», ἀλλ' ὁ σημαιοφόρος εἶχεν ἤδη διαφύγει. Ὁ ταῦρος διέδραμεν ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω μεταξὺ τῶν δύο διαφραγμάτων ὑπὸ χάλαζαν ῥαβδισμῶν καὶ κτυπημάτων, μέχρις οὗ ἔφθασεν εἰς ἀνοικτήν τινα θύραν. Εἰσῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὴν κονίστραν, καὶ ἡ θύρα ἐκλείσθη αὖθις. Τότε ἅπαντες οἱ σημαιοφόροι καὶ οἱ capeadores ἐῤῥίφθησαν ἐκ νέου πέριξ αὐτοῦ, εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν διαλαθὼν ὄπισθεν ἔσυρε τὴν οὐρὰν τοῦ ταύρου σφοδρότατα καὶ ἐγένετο ἄφαντος ὡς ἀστραπή· ἕτερος τρέχων ἐτύλιξε τὰ κέρατα τοῦ ταύρου ἐντὸς τοῦ κοκκίνου αὐτοῦ ὑφάσματος· τρίτος προέβη εἰς τοσοῦτον θράσος, ὥστε ἥρπασε διὰ τῆς χειρὸς μικρὸν κόμβον ταινίας, ὃν εἶχον προσκολλήσει ἐπὶ τῆς χαίτης του, τέταρτος δὲ, ὁ τολμηρότατος πάντων, ἐνέπηξε λόγχην χαμαὶ κατέμπροσθεν τοῦ τρέχοντος ταύρου, καὶ ἔπεσεν ὄπισθεν αὐτοῦ ῥίπτων τὴν λόγχην μεταξὺ τῶν κνημῶν τοῦ ἐκπεπληγμένου ζώου. Ἔπραττον δὲ πάντα ταῦτα μετὰ ταχύτητος ταχυδακτυλουργοῦ καὶ χάριτος χορευτοῦ, ὡσεὶ ἔπαιζον μὲ πρόβατον! Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο τὸ ἄπειρον πλῆθος ἐπλήρου τὸ ἱπποδρόμιον γελώτων, ἐπευφημιῶν καὶ κραυγῶν χαρᾶς, θαυμασμοῦ καὶ φρίκης.

Ἡ σάλπιγξ ἠχεῖ αὖθις. Τῶν σημαιοφόρων ἡ σειρὰ παρῆλθεν, ἔρχονται δὲ οἱ ξιφοφόροι. Ἡ στιγμὴ αὕτη εἶνε ἡ ἐπισημοτέρα, διότι τώρα ἄρχεται ἡ καταστροφὴ τοῦ δράματος. Τὸ πλῆθος σιωπᾷ, αἱ κυρίαι κλίνουσιν ἔξω τῶν θεωρείων των, ὁ βασιλεὺς ἐγείρεται. Ὁ περίφημος Frascuelo, κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ τὸ ξίφος καὶ τὴν muleta, ἥτις εἶνε τεμάχιον ἐρυθροῦ ὑφάσματος προσκεκολλημένου ἐπὶ μικρᾶς ῥάβδου, εἰσέρχεται εἰς τὴν κονίστραν, παρουσιάζεται ἐνώπιον τοῦ βασιλικοῦ θεωρείου, ἐκβάλλει τὸν πῖλόν του καὶ προσφέρει τῷ βασιλεῖ διὰ ποιητικῆς ἐκφράσεως τὸν ταῦρον, ὃν μέλλει νὰ φονεύσῃ. Εἶτα ῥίπτει τὸν πῖλόν του εἰς τὸν ἀέρα ὡς εἰ ἤθελε νὰ εἴπῃ: *Θὰ νικήσω ἢ θὰ ἀποθάνω.* Ἀκολουθούμενος δὲ ὑπὸ τῆς λαμπρᾶς συνοδείας τῶν capeadores προχωρεῖ σθεναρῶς πρὸς τὸν ταῦρον. Ἐνταῦθα ἐκτυλίσσεται ἀληθὴς πάλη σώματος πρὸς σῶμα, ἀξία ὁμηρικῆς ῥαψῳδίας. Ἀφ' ἑνὸς βλέπει τις τὸ κτῆνος μὲ τὰ φοβερὰ αὐτοῦ κέρατα, τὴν θαυμασίαν δύναμιν, τὴν δίψαν τοῦ αἵματος αὐξανομένην ὑπὸ τῆς ὀδύνης καὶ τυφλουμένην ὑπὸ τῆς ὀργῆς, παριστῶσαν δέ τι τὸ ἀπαίσιον, αἱμοχαρὲς καὶ φρικῶδες. Ἀφ' ἑτέρου δὲ νεανίαν εἰκοσαετῆ ἐνδεδυμένον δίκην χορευτοῦ, περιπατοῦντα πεζῇ μόνον, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης ὑπερασπίσεως ἢ ἐλαφροῦ ξίφους. Ὅλον τὸ θέατρον ἔχει τὰ βλέμματα καρφωμένα ἐπ' αὐτοῦ. Ὁ βασιλεὺς παρασκευάζει αὐτῷ δῶρον! Ἡ μνηστή του εἶνε ἐκεῖ, ἐντὸς θεωρείου, καὶ τὸν παρατηρεῖ! Ὁ ταῦρος σταματᾷ καὶ προσβλέπει αὐτὸν, ὅστις προσβλέπει καὶ αὐτὸς τὸν ταῦρον, καὶ σείει τὸ κόκκινον ὕφασμα πρὸ αὐτοῦ. Ὁ ταῦρος χαμηλόνει τὴν κεφαλὴν, ὁ ξιφοφόρος ῥίπτεται πλαγιόθεν, τὸ τρομερὸν κέρας τοῦ ταύρου ἐπιψαύει τὰ πλευρὰ αὐτοῦ, συγκρούεται πρὸς τὸ κόκκινον ὕφασμα καὶ κτυπᾷ εἰς τὸ κενόν. Πάταγος χειροκροτημάτων ἐκρήγνυται ἐπὶ ὅλων τῶν βαθμίδων, θεωρείων καὶ στοῶν. Αἱ κυρίαι παρατηροῦσι διὰ τῶν διόπτρων των καὶ κραυγάζουσιν· *Ἰδὲ, οὐδ' ὠχρίασε κἄν.* Ἡ σιωπὴ ἀποκαθίσταται ἐκ νέου, οὔτε μία λέξις, οὔτε θροῦς ἀκούεται. Ὁ τολμηρὸς ταυρομάχος ἐπισείει ἐπανειλημμένως τὸ ὕφασμα ἐνώπιον τοῦ ἐκμανοῦς θηρίου, τὸ περᾷ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, μεταξὺ τῶν κεράτων καὶ περὶ τὸν λαιμὸν, ἀναγκάζει αὐτὸ νὰ ὀπισθοχωρῇ, νὰ προχωρῇ, νὰ στρέφηται, νὰ πηδᾷ· δεκάκις πολιορκεῖται ὑπ' αὐτοῦ, καὶ δεκάκις δι' ἐλαφρᾶς κινήσεως διαφεύγει τὸν θάνατον. Ἀφίνει νὰ πέσῃ τὸ φόβητρον, καὶ τὸ ἐγείρει ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ταύρου, τὸν περιπαίζει, τὸν προκαλεῖ, τὸν ὑβρίζει, τὸν καθιστᾷ παίγνιον. Αἴφνης σταματᾷ, τίθεται εἰς φύλαξιν, ἀνυψώνει τὸ ξίφος του, καὶ ὑπολογίζει τὸ κτύπημά του. Ὁ ταῦρος τὸν παρατηρεῖ. Μίαν στιγμὴν ἀκόμη, καὶ ἀμφότεροι ταὐτοχρόνως θὰ ῥιφθῶσι κατ' ἀλλήλων. Εἷς ἐκ τῶν δύο ὀφείλει νὰ ἀποθάνῃ. Πάντων τὰ βλέμματα τρέχουσι μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς ἐκ τῆς αἰχμῆς τοῦ ξίφους εἰς τὸ ἄκρον τῶν κεράτων, καὶ πάντων αἱ καρδίαι πάλλουσιν ἐξ ἀνυπομονησίας καὶ τρόμου. Αἱ ὄψεις ἀκινητοῦσιν, οὐδεμία ἀκούεται πνοὴ, τὸ ἀμέτρητον πλῆθος τῶν θεατῶν φαίνεται ἀπολελιθωμένον... ἀλλ' ἰδοὺ, ἡ κρίσιμος στιγμὴ ἐπῆλθεν! Ὁ ταῦρος ὁρμᾷ, ὁ ἄνθρωπος πλήττει. Μία μόνη ὀξεῖα κραυγὴ ἀκολουθουμένη ὑπὸ πατάγου φοβεροῦ χειροκροτημάτων ἐκπέμπεται πανταχόθεν. Τὸ ξίφος, εἰσῆλθε μέχρι τῆς λαβῆς εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ταύρου, ὅστις κλονίζεται, καὶ ἀφίνων ἐκ τοῦ στόματος ῥεῖθρον αἵματος πίπτει ὡς κεραυνόπληκτος. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ θόρυβος εἶνε ἀπερίγραπτος, τὸ πλῆθος φαίνεται γενόμενον ἔξω φρενῶν, οἱ πάντες ἐγείρονται ὡς δαιμονισμένοι,

Digitized by Google

ποιοῦσι διαφόρους χειρονομίας, ἐκβάλλουσι μεγάλας κραυγάς. Αἱ κυρίαι σείουσι τὰ μανδήλιά των, κροτοῦσι διὰ τῶν χειρῶν, κινοῦσι τὰ ῥιπίδιά των. Ἡ μουσικὴ παιανίζει. Ὁ νικητὴς ξιφοφόρος προσεγγίζει εἰς τὸ διάφραγμα, καὶ περιέρχεται ὅλην τὴν κονίστραν. Κατὰ τὴν διάβασιν αὐτοῦ ἐκ τῶν στοῶν, ἐκ τῶν θεωρείων, ἐκ τῶν βαθμίδων οἱ θεαταί, ἔξαλλοι ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ, ῥίπτουσιν αὐτῷ πλῆθος σιγάρων, χαρτοφυλακίων, ῥάβδων, πίλων, πᾶν ὅ,τι ὑποπίπτει εἰς τὰς χεῖράς των. Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ εὐτυχὴς ταυρομάχος ἔχει τὰς χεῖρας καὶ τοὺς βραχίονας πλήρεις δώρων, καλεῖ παρ' αὐτῷ τοὺς capeadores, ἀναρίπτει τοὺς πίλους εἰς τοὺς θαυμαστάς του, εὐχαριστεῖ, ἀποκρίνεται, ὡς δύναται, εἰς τοὺς ἀπευθυνομένους αὐτῷ χαιρετισμοὺς καὶ ἐπαίνους, εἰς τὰ ἐγκώμια,ἅπερ τῷ ἀποτείνονται ἐκ μυρίων στομάτων, καὶ τέλος φθάνει εἰς τὸ θεωρεῖον τοῦ βασιλέως. Ὁ βασιλεὺς θέτει τὴν χεῖρα ἐντὸς τοῦ θυλακίου αὐτοῦ, ἐξάγει σιγαροθήκην, πλήρη τραπεζικῶν γραμματίων, καὶ ῥίπτει αὐτὴν εἰς τὸν ταυρομάχον, ὅστις τὴν ἁρπάζει ἐνῷ καταπίπτει, τὸ δὲ πλῆθος ἐκρήγνυται πάλιν εἰς χειροκροτήσεις. Κατὰ ταύτην τὴν στιγμὴν ἡ μουσικὴ παίζει τὸ νεκρώσιμον τοῦ ταύρου. Θύρα τις ἀνοίγεται, ἐξ ἧς βλέπει τις εἰσερχομένους καλπάζοντας τέσσαρας ὑπερηφάνους ἡμιόνους κεκοσμημένους διὰ πτερῶν, κροσσῶν καὶ κιτρίνων καὶ ἐρυθρῶν ταινιῶν, καὶ ὁδηγουμένους ὑπὸ στρατιᾶς ὑπηρετῶν. Διὰ τῶν ἡμιόνων τούτων ἀποσύρουσιν ἀλληλοδιαδόχως τοὺς νεκροὺς ἵππους καὶ εἶτα τὸν ταῦρον, ὃν ἀποθέτουσιν ἀμέσως ἐπὶ μικρᾶς γειτονικῆς πλατείας, ἔνθα σμῆνος ἀγυιοπαίδων τὸν περιμένουσιν, ὅπως ἐμβάψωσι τοὺς δακτύλους αὐτῶν εἰς τὸ αἷμα τοῦ ταύρου, μεθ' ὃ ἐκδέρεται, κόπτεται καὶ πωλεῖται. Τὸ στάδιον μένει ἐλεύθερον, ἡ σάλπιγξ ἠχεῖ, τὸ τύμπανον κρούει."Ετερος ταῦρος ἐξορμᾷ ἐκτὸς τῆς φυλακῆς του, προσβάλλει καὶ αὐτὸς τοὺς λογχοφόρους, διατρυπᾷ τὴν κοιλίαν τῶν ἵππων, προσφέρει τὸν λαιμόν του εἰς τοὺς σημαιοφόρους (banderilleros) καὶ φονεύεται ὑφ' ἑνὸς ξιφοφόρου (espada)· οὕτω κατέρχονται ἐναλλὰξ ἄνευ διακοπῆς ἓξ ταῦροι.

Πόσαι συγκινήσεις, πόσα ῥίγη, πόσοι παλμοὶ σὲ καταλαμβάνουν εἰς τοιοῦτον θέαμα! Ποσάκις ὠχριᾷς αἰφνιδίως! Ἀλλὰ τὸ ῥῖγος τοῦτο, τὴν ὠχρότητα, οὐ μόνον ὁ ξένος αἰσθάνεσαι· ὁ παῖς, ὁ πλησίον σου εὑρισκόμενος, γελᾷ, ἡ κόρη ἡ ἔμπροσθέν σου καθημένη σκιρτᾷ ὑπὸ χαρᾶς, ἡ ἐν τῷ γειτονικῷ θεωρείῳ διαμένουσα κυρία βεβαιοῖ ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε διεσκέδασε τόσον λαμπρά! Ὁποῖοι ἀλαλαγμοί! Ὁποῖα ἐπιφωνήματα! Πρέπει νὰ εἶνέ τις ἐκεῖ, ἵνα λάβῃ ἀκριβῆ ἰδέαν τοῦ πράγματος. Ἅμα ἐμφανιζόμενος ὁ ταῦρος χαιρετίζεται ὑπὸ χιλιάδων φωνῶν: *Τί ὡραία κεφαλή! τί ὀφθαλμοί! Ἐκεῖνος θὰ χύσῃ αἷμα!* **Anda que vales un tesoro!** (Τῇ ἀληθείᾳ ἀξίζει θησαυρόν).Τῷ ἀπευθύνουσιν ἐρωτικοὺς λόγους.'Εὰν ἐφόνευσεν ἵππον τὸν ὀνομάζουσι *καλὸν* (bueno). *Ἰδέτε,* λέγουσι, *τί ἔσυρεν ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ ἵππου!*

Λογχοφόρος τις ἀστοχεῖ τοῦ σκοποῦ καὶ πλήττει ἀδεξίως τὸν ταῦρον, ἢ δὲν τολμᾷ νὰ ἀψηφήσῃ αὐτόν. Τότε δὴ τότε τῷ ἐπιδαψιλεύουσι χείμαρρον ὑβριστικῶν ἐπιθέτων· *Ἄνανδρε! Ἀπατεών! Δολοφόνε! Ὕπαγε νὰ κρυφθῇς, νὰ χαθῇς, νὰ μὴν ὑπάρχῃς!* Οἱ πάντες ἐγείρονται καὶ τὸν δακτυλοδεικτοῦσι, τῷ δεικνύουσι τὸν γρόνθον, τῷ ῥίπτουσι κατὰ πρόσωπον φλοιοὺς πορτοκαλλίων καὶ τὰ ἀπομεινάρια τῶν σιγάρων, τὸν ἀπειλοῦσι μὲ τὰς ῥάβδους των. Ὅταν ὁ ξιφοφόρος φονεύσῃ τὸν ταῦρον μὲ τὸ πρῶτον κτύπημα, τότε ἀκούονται λόγοι ὡσεὶ ἐραστῶν παραφρονούντων, χειρονομίαι μαινομένων: *Ἐλθὲ ἐδῶ, ἄγγελέ μου! Ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογῇ,* **Frascuelo!** Τῷ πέμπουσι φιλήματα, τὸν καλοῦν,τῷ προτείνουσι τοὺς βραχίονας ὡς εἰ ἤθελον νὰ τὸν ἐναγκαλισθῶσιν. Ὁποία ἀφθονία ἐπιθέτων, προσφωνήσεων περιπαθῶν, ἐγκωμίων! Ὁποῖον πῦρ! Ὁποία ζωή! 1**

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

3

Κατὰ τοὺς μακροὺς τῆς δουλείας αἰῶνας μεγάλων περιποιήσεων ἀπήλαυον ἐν τῇ ξένῃ οἱ Ἀθηναῖοι· ἤρκει μόνον νὰ εἴπῃ τις ὅτι εἶναι Ἀθηναῖος, ὅπως γίνῃ δεκτὸς ὡς υἱὸς ἐπανακάμπτων μετὰ μακρὰν ἀποδημίαν. Ἡ αἰτία εἶναι εὐνόητος· τὴν δόξαν, τὴν ἀκμὴν διεδέχθησαν παντοῖαι συμφοραί, καταστροφαί, λεηλασίαι, ἐρημώσεις, ἐξανδραποδισμοί, καὶ συνεπῶς τὸν θαυμασμὸν διεδέχθη ὁ οἶκτος καὶ ἡ συμπάθεια. Εἰς τὸ ν' ἀγαπῶσιν ὅμως τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τοσοῦτον συνετέλεσε βεβαίως καὶ ἡ κατὰ τὴν περίοδον τῆς παχυλῆς τῆς Ἑλλάδος ἀμαθείας ἀκμὴ πολλῶν Ἀθηναίων λογίων[1].

Ἐντούτοις,ἐπειδὴ ὁ Ἕλλην ἀγαπᾷ τὴν *καλοπέρασιν*, τινὲς ὅπως ἀπολαύωσι περιποιήσεων, προσεποιοῦντο τοὺς Ἀθηναίους, καὶ βεβαίως πολλοὶ ἐκ τῶν ξενιζόντων αὐτοὺς ἠπατήθησαν, ταχέως ὅμως εὑρέθη ἡ λυδία λίθος,καὶ δὴ ἐπενοήθη εἶδος συνθήματος, δι' οὗ ἀνεκάλυπτον τὸν ψευδαθηναῖον. Τοῦτο μοὶ διηγήθη ὑπεργήρως τις Ἀθηναῖος, ὅστις μοὶ ἀπηύθυνε τὴν συνθηματικὴν ταύτην ἐρώτησιν, εἰς ἣν βεβαίως δὲν ἀπεκρίθην

1. Οἷοι π. χ. ἦσαν οἱ: Λαόνικος καὶ Δημήτριος Χαλκοκονδύλαι, ἡ Φιλοθέη Βενιζέλου, ὁ Ναθαναὴλ Χύλας, οἱ Ἄγγελος καὶ Δημήτριος Βενιζέλοι, ὁ Ἰωάννης Τρίμης, ὁ Θεόφιλος Κορυδαλλεύς, ὁ Λεονάρδος Φιλαρᾶς, ὁ Δημήτριος Ἀργυροῦ Βεναλδῆς, ὁ Ἰωάννης Βενιζέλος, οἱ Λιβέριος καὶ Δημήτριος Κολέτται, οἱ Ἰωάννης καὶ Σέργιος Πατοῦσαι, ὁ μετὰ ταῦτα πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἐφραὶμ ὁ Β', ὁ Ἀνδρέας Γανᾶς, ὁ Ἰωάννης Μαρμαροτούρης, ὁ Παναγιώτης Κοδρικᾶς καὶ ὁ Δημήτριος Γαλανός.

Digitized by Google

ἀλλ' εὐτυχῶς τοῦτο συνέβη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν καὶ ἐν Ἀθήναις. Λοιπὸν ἠρωτᾶτο ὁ ξένος:

— Ἀπὸ ποῦ εἶσαι;

— Ἀθηναῖος!

— Ἆ! καλά... ἀμ' σὰν εἶσαι Ἀθηναῖος, ποῦ εἶναι ἡ *μπαλωμένη κολόνα*;

Καὶ ἂν ἀπεκρίνετο·

— *'Σ τὸν Ἀσώματο, 'ς τὰ παλαιά.*

—Αἴ! καλῶς ὥρισες, Ἀθηναῖος εἶσαι, τῷ ἔλεγον.

Ἐὰν ἀπεκρίνετο ὅμως ἄλλ' ἀντ' ἄλλων ἢ ἐσιώπα, ἀπεδιώκετο ἰδίως ὡς ψευδόμενος.

Ἡ *μπαλωμένη κολόνα*, οὖσα καὶ σήμερον ἔτι *μπαλωμένη* καὶ περιεσφιγμένη διὰ σιδηρᾶς στεφάνης, κεῖται ἐντὸς τοῦ λεγομένου Γυμνασίου τοῦ Ἀδριανοῦ παρὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ μεγάλου ἐν τῇ ἀγορᾷ στρατῶνος καὶ παραπλεύρως τοῦ γνωστοῦ *τζαμίου*, ἐντὸς δὲ τοῦ γυμνασίου τούτου ὑπῆρχε ναὸς τῶν Ταξιαρχῶν, οὗτινος σώζονται εἰσέτι ἴχνη εἰκόνων.

Ἤδη ὡς ἄλλος Φλάβιος παραδίδω εἰς κοινὴν χρῆσιν τὸ μυστήριον, καίτοι ἐννοῶ ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι οἱ καρποὶ τῆς εὐγνωμοσύνης οὓς θὰ δρέψω δὲν θὰ διακρίνωνται ἐπὶ ἀφθονίᾳ.

Δ. Γρ. Κ.

Η ΕΝ ΒΙΕΝΝΗι ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Ἐπ' ἐσχάτων ἐδημοσιεύθη σύγγραμμα φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ ἐν Βιέννῃ Ἀστυνομικὴ Διεύθυνσις ἐν ἔτει 1880», ἐξ οὗ σταχυολογοῦμεν τὰς ἑπομένας πληροφορίας· Ἡ δικαιοδοσία τῆς ἀστυνομίας Βιέννης ἐκτείνεται ἐπὶ 1,083,645 ψυχῶν. Τὸ προσωπικὸν τῆς διευθύνσεως καὶ τῶν ὑποδιευθύνσεων συνίσταται ἐκ 2,795 ἀνδρῶν, ὑπὲρ οὗ δαπανῶνται 2,342,083 φιορίνια. Ἡ Βιέννα περιλαμβάνει 84 ἐμπορικὰ καταστήματα μουσικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων· 249 πωλεῖα προσευχηταρίων καὶ βιβλίων τῶν σχολείων· 940 ἐφημεριδοπωλεῖα· 209 βιβλιοπωλεῖα· 27 βιβλιοθήκας δανείων βιβλίων· 10 καταστήματα δανείων μουσικῶν· 211 ἐφημεριδοπωλεῖα ἐπὶ προπληρωμῇ· 212 τυπογραφεῖα· 148 λιθοτυπεῖα· 24 χαλκογραφεῖα· 32 ξυλογραφεῖα· 24 γραμματοχυτήρια· 12 παιγνιοχαρτοποιεῖα. Ἑταιρίαι ὑπάρχουσιν ἐν Βιέννῃ 1,529, ἐν αἷς 366 βοηθητικαὶ καὶ ἕτεραι ὑποστηρίξεως ἐνδεῶν· 134 φιλανθρωπικαὶ παντὸς εἴδους, 133 ἑταιρ. διασκεδάσεων· 109 ἑταιρ. λαχείων, 104 καλλιτεχνικαὶ καὶ ἐπιστημονικαί, 62 μουσικαὶ ἑταιρίαι, 41 σύλλογοι φοιτητῶν, 12 γυμναστικῆς, 48 πολιτικοὶ σύλλογοι, 62 θρησκευτικοί, 11 σκοποβολῆς καὶ 32 πυροσβεστικαὶ καὶ πυρασφαλιστικαί. Ἡ Βιέννα ἀριθμεῖ 954 ἁμάξας μικράς, 1217 μεγαλητέρας μεθ' ἑνὸς ἵππου, 741 μετὰ δύο ἵππων, 165 ἁμάξας ἐνοικιαζομένας ἐπὶ ἐργασίαις διαφόροις, 524 ἁμάξια φορτηγά, 500 βαγώνια ἱπποσιδηροδρόμων (4,101 ἐν ὅλῳ). Αἱ δύο ἱπποσιδηροδρομικαὶ ἑταιρίαι μετήγαγον 25,316,076 ἀνθρώπους ἀπέναντι 24,003,368 τοῦ ἔτους 1879. Ἐν οὐδεμιᾷ πόλει γίνεται χρῆσις τόσον μεγάλη τῶν ἱπποσιδηροδρόμων ὅσον ἐν Βιέννῃ, ὅπου ἀπέβη οὕτως εἰπεῖν στοιχεῖον ζωῆς, ἀναπόφευκτον κατὰ τὸν βιενναῖον. Θέατρα διαρκῆ εἰσὶ 12, ἐν οἷς ἐδόθησαν 2,812 παραστάσεις, ἐν αἷς 30 ὑπὲρ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν. Ξενοδοχεῖα 163, καφεπωλεῖα 609, μαγειρεῖα τοῦ λαοῦ 10, τεϊοπωλεῖα 7 (!) οἰνοπνευματοπωλεῖα 1,624 (!) ἑστιατόρια καὶ οἰνοπωλεῖα 2,887, ζυθοπωλεῖα 232 κτλ. ἐν ὅλῳ 5,497. Λυπηρὸν ὅτι ἡ ἀναλογία τῶν τεϊοπωλείων καὶ μαγειρείων πρὸς τὰ οἰνοπνευματοπωλεῖα δὲν εἶναι ἀντίστροφος! Μεγίστη εἶναι ἡ κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ ἐν τοῖς σιδηροδρομικοῖς σταθμοῖς, ὧν ἡ ἐπιτήρησις ἀποτελεῖ μίαν τῶν μεγίστων φροντίδων τῆς ἀστυνομίας. Ἐν τοῖς 14 σιδηροδρομικοῖς σταθμοῖς τῆς Βιέννης καθ' ἑκάστην ἔρχονται καὶ ἀπέρχονται 781 πρόσωπα ἐν θέρει, καὶ 623 ἐν χειμῶνι, κατὰ μέσον ὅρον, ἐν ὅλῳ κατὰ τὸ ἔτος 1880 ἦλθον 4,469,515 καὶ ἀπῆλθον 4,066,412 πρόσωπα. Ἐνδιαφέρον λίαν εἶναι τὸ ὑγιεινὸν τμῆμα τοῦ βιβλίου. Ἡ Βιέννα ἔχει 1,256 ἰατρούς, 43 ὀδοντοϊατρούς, 31 ἰατροὺς ὁμοιοπαθείας, 87 φαρμακοποιούς, 49 κτηνιατρούς, 27 σιδηρουργοϊατροὺς τῶν κτηνῶν, 1495 μαίας! Αὐτοκτονίαι συνέβησαν εἰς ἓν ἔτος 308, ἀπόπειραι αὐτοκτονιῶν 257. Αἰτίαι τῶν αὐτοκτονιῶν καὶ ἀποπειρῶν εἰς τοῦτο ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον *ἔλλειψις ἐργασίας* καὶ *ἔνδεια*, 57 ἦσαν βεβαρημένοι ἐκ τῆς ζωῆς των (!) 34 ἀτυχεῖς εἰς τὸν ἔρωτά των, 34 μελαγχολικοί, 38 οἰκογενειακαὶ ἔριδες, 23 φόβοι καταδιώξεως δικαστικῆς, 40 ἀνίατοι ἀσθένειαι, 87 φρενοβλάβεια. Ἡ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις τόσῳ ἀκριβὴς ἐγένετο, ὥστε σπανίως ἠγέρθησαν παράπονα καὶ κατηγορίαι ἀμελείας τῶν ὀργάνων. Ὄργανα ἀστυνομικὰ ἦσαν 2,348, ὧν τινες ἐμορφώθησαν ἐπιστημονικῶς, καὶ δὴ 1 φιλοσοφικῶς, 22 δικανικῶς, 2 ἰατρικῶς, 7 ἐν τῷ πολυτεχνείῳ, 6 ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῶν καλῶν τεχνῶν, 42 ἐν τοῖς γυμνασίοις, 321 ἐν ταῖς πρακτικαῖς σχολαῖς, 50 ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς, 8 τεχνικαῖς, 8 ἐν τῷ παιδαγωγείῳ, 2 ἐν τῇ κτηνιατρικῇ σχολῇ, 2 ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ, 82 ἐν ἄλλοις στρατιωτικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις. Ἐξ αὐτῶν μητρικὴν γλῶσσαν εἶχον τὴν γερμανικὴν 1,973, 280 βοημικήν, 30 πολωνικήν, 27 σλαβονοκροατικήν, 26 οὑγγρικήν, 4 ἰταλικὴν κλ. Ξένας γλώσσας ὡμίλουν, γαλλικὴν 23, ἰταλικὴν 18, ἀγγλικὴν 3, ἱσπανικὴν 2, ρωσσικὴν 6, σερβικὴν 17 καὶ ῥωμουνικὴν 27. Τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα μορφοῦνται καὶ ἐν τῇ τηλεγραφικῇ σχολῇ καὶ τῇ κολυμβητικῇ σχολῇ. Τηλεγραφητὰς ἡ ἀστυνομία εἰς τὴν διάθεσίν της εἶχεν 750. Ἡ ἀνεπίληπτος αὐτῶν διαγωγὴ δεικνύεται ἐκ τοῦ ὀλιγίστου ἀριθμοῦ τῶν τιμωρηθέντων. Ἔτει 1873 εἶχον ἀπολυθῆ τῆς ὑπηρεσίας 249 ἄνδρες ἐπὶ ἀνικανότητι, τῷ δὲ 1880 μόνον 13. Πειθαρχικαὶ ποιναὶ

Digitized by Google

ἐπεβλήθησαν 1646, χρηματικαὶ 8328, ἐν ὅλῳ 8,323 φιορίνια· ἐπηνέθησαν 1,699. Ἡ ἀστυνομία ἐτύπωσεν ἐν ὅλῳ 641,403 φύλλα ὑπηρεσίας. Ἡ ἀκριβὴς ἐνέργεια τῆς ἀστυνομίας δηλοῦται ἐν ταῖς μεγάλαις πανηγύρεσι, ὡς π. χ. ἐν τοῖς γάμοις τοῦ Διαδόχου, ἐν οἷς σχετικῶς ἀνάξια λόγου ἀτυχήματα ἢ ἐγκλήματα συνέβησαν. Τοιαύτη ἡ βιενναία ἀστυνομία![1]

Η ΘΥΣΙΑ

Ἔμμετρον διήγημα.

Sachez-le, c'est le cœur qui parle et qui soupire
Lorsque la main écrit . . .

ALFRED DE MUSSET

Α΄

Κόρη ξανθή, λευκὴ 'σὰν τὰ σενδόνια,
Ἁπλόνεται 'ς τὸ στρῶμά της ἐκεῖ. . .
Θερίζει τὰ δεκαεπτά της χρόνια
Τύφος, ἀρρώστια ἄγρια, κακή.

Καὶ ἔχει τὰ 'δοντάκια της σφιγμένα,
Τὰ χείλη της σκασμένα καὶ κλειστά,
Καὶ ἔξω ἀπ' τὸ κρεββάτι κρεμασμένα
Τὰ χέρια της 'σὰν κάρβουνα ζεστά.

'Απ' τὰ μαλλιά, ποῦ 'ς τἄσπρο προσκεφάλι
Πέφτουνε γύρω ὁλόξανθοι σωροί,
Εἰς τὸ παρθενικό της τὸ κεφάλι
Χρυσὸ στεφάνι Παναγιᾶς φορεῖ.

Τὰ γαλανά της 'μάτια θολωμένα
Κι' ὀρθάνοιχτα δὲν ἔχουν πλειὰ ματιά . . .
Καὶ εἶνε μεσ' 'ς τἀσπράδια τους χυμένα
Κόκκινο αἷμα, κόκκινη φωτιά·

Κρυφὰ ἀναστενάζει καὶ δακρύζει
Ἡ δύστυχη μητέρα της σκυφτή. . .
Τοῦ κάκου· πλειὰ δὲν βλέπει, δὲν γνωρίζει,
Εἶνε κορμὶ ἀναίσθητο αὐτή.

Β΄

Ἦρθ' ὁ γιατρός. . .'Σ τὤραῖο μέτωπό του
Τῆς ἐπιστήμης φαίνεται τὸ φῶς.
Τὴν βλέπει καὶ 'ς τὸ 'μάτι τὸ 'δικό του
Ὁ κίνδυνος δὲν μένει πλειὰ κρυφός.

'Εκάθησε κοντά της χλωμιασμένος·
Χαϊδεύει τὰ μαλλιὰ τὰ ζηλευτά,
Καὶ λέει 'ς τὴ μητέρα δακρυσμένος:
«—Τί κρῖμα, θὰ τὰ κόψωμε αὐτά! . . .»

'Σὰν νἄκουσεν ἡ κόρη μεσ' 'ς τὸ βύθος,
Τὸ στόμα ἀνοιγοκλεῖ χωρὶς 'μιλιά,
'Ανατριχιάζει μιὰ στιγμὴ τὸ στῆθος
Καὶ σέρνεται τὸ χέρι 'ς τὰ μαλλιά. . .

Μὲ κόπο ἐσηκώθηκ' ἡ μητέρα
Εἰς τοῦ γιατροῦ τὸ λόγο τὸ σκληρό.
Εὗρηκ' ἕνα ψαλίδι ἐκεῖ πέρα,
Εὗρηκε κ' ἕνα δίσκο ἀργυρό·

Κ' ἔγειρε πάλι κ' ἔκρυψε τὴν ὄψι
Μέσα 'ς τὴ μητρική της ἀγκαλιά,
Γιὰ νὰ μὴ 'δῇ τὸ χέρι ποῦ θὰ κόψῃ
Τῆς ἀκριβῆς της κόρης τὰ μαλλιά.

Μόνον 'σὰν ἔννοιωσ' ὅλα τελειωμένα
'Εκύτταξε μὲ πρόσωπο σβυστὸ
'Σ τὸν ἄσπρο δίσκο τὰ μαλλιὰ ῥιγμένα,
— Χρυσάφι μεσ' 'ς τἀσῆμι σκορπιστό! . .

Καὶ ὅταν, ἀφοῦ ἔμειν' ὥρα 'λίγη,
Κ' ἐπρόσταξε τί πρέπει νὰ γενῇ,
'Ανασηκώθηκε ὁ γιατρὸς νὰ φύγῃ,
Τοῦ εἶπε μὲ σπαρακτικὴ φωνή:

«—Γιατρέ, γιατρέ!.. θὰ σώσῃς τὸ παιδί μου;..»
Εἶπ' ὁ γιατρός·«—Πιστεύω! .. σὲ πονῶ! . .
Μὰ δὲν ἀρκεῖ, φτωχή, ἡ θέλησί μου. . .»
Καὶ ἔδειξε 'ψηλὰ τὸν Οὐρανό.

Γ΄

Σκλάβα ποῦ θεία δύναμι λὲς παίρνει
Γιὰ νὰ ξεφύγῃ πειρατοῦ φιλιά,
Τριάντα 'μέραις-νύχτες παραδέρνει
'Σ τοῦ Χάρου τὴν ἀχόρταγη ἀγκαλιά.

Καὶ εἶνε φοβερὴ ἡ ἀγωνία·
Πότε σιγὰ σιγὰ παραμιλᾷ,
Πότε φωνάζει ὅπως τὰ θηρία
Ἢ πέφτει καὶ 'ς τὸ πάτωμα κυλᾷ...

Κἄποτε δέρνει ὅλους ὠργισμένη,
Καὶ τὴ μητέρ' ἀκόμη τὴ φτωχή.
Κ' ὕστερα γέρνει πάλι κουρασμένη
'Σ τὸ στρῶμά της θαρρεῖς χωρὶς ψυχή...

Τριάντα 'μέραις!.. Ἄχ! κ' ἡ κάθε 'μέρα
Ὅπου περνᾷ μετριέται μὲ κερὶ
Π' ἀνάφτει τακτικὰ—καλὴ μητέρα—
'Σ τὴ μάννα τοῦ Χριστοῦ τὴν τρυφερή.

Δ΄

Μεσ' ἀπ' τὸ παραθύρι πὤχουν κλείσει
Ῥίχνει ὁ ἥλιος μιὰ' ματιὰ κρυφή,
'Σὰν νἄρχεται νὰ 'δῇ καὶ νὰ 'ρωτήσῃ,
Τί κάνει ἡ ξανθή του ἀδελφή.

Ἔξω πετοῦν μικρὰ χελιδονάκια
Καὶ τὸν τρελλὸ τὸν Μάρτη τραγουδοῦν,
Κι' ἀκούονται 'ς τὸν δρόμο τὰ παιδάκια
Ποῦ τρέχουν καὶ φωνάζουν καὶ πηδοῦν.

Εἶν' ὁ γιατρὸς 'ς τῆς ἄρρωστης τὸ πλάϊ—
Κοιμᾶτ' ἐκείνη ἥσυχα, γλυκά,
Κ' ἡ μαραμμένη ὄψι της γελάει...
Ἔτσ' ἡ ζωὴ τὸν θάνατο νικᾷ!..

'Σ τὴν μάννα λέει ὁ γιατρὸς — «θὰ ζήσῃ
Ἡ κόρη σου, θὰ γείνῃ πλειὰ καλά!»
Κ' ἐκείνη, πρὶν ἀκόμη τὴν κρατήσῃ,
Τὰ χείλη της 'ς τὰ χέρια του κολλᾷ...

Χαρὰ 'ς τὴν τύχη τῆς ψυχῆς ἐκείνης
Ποῦ δίνει τέτοια εἴδησι καλή.
'Αγιάζεται μὲ τῆς εὐγνωμοσύνης
Τὸ δάκρυο καὶ τὸ θερμὸ φιλί!

Ε΄

Ἦτον ἡ τρίτη 'μέρα τοῦ 'Απρίλη
Ὅταν ἐβγῆκ' ἡ πρώτη της μιλιὰ
Μισοσβυστὴ ἀπ' τἄσπρα της τὰ χείλη:
«—Μητέρα μου, ποῦ εἶνε τὰ μαλλιά;»

Καὶ ἄνοιξεν ἐκείνη τὸ συρτάρι
Ποῦ εἶχε τὰ χρυσᾶ μαλλιὰ κλειστά,
Κ' ἔφερε τὸ παληό της τὸ καμάρι
'Σ τὴν ἄρρωστη τὴν κόρη της 'μπροστά.

[1] Κλειώ.

Κ' ἔπιασ' ἡ κόρη μεσ' 'ς τὰ δάκτυλά της
Μὲ πόνο τῶν μαλλιῶν της τὸν σωρὸ
Κ' ἐσφόγγισε μ' αὐτὰ δυὸ δάκρυά της
Ποῦ ἔτρεχαν 'ς τὸ πρόσωπο τὠχρό....

Ἔπειτα 'ζήτησ' ἕνα καθρεφτάκι
Τὴν ὄψι της νὰ ἰδῇ τὴν τορινή...
'Σὰν εἶδε, χαμογέλασε λιγάκι
Καὶ εἶπε μὲ ἀδύνατη φωνή

Καὶ μὲ γλυκὸ παράπονο ἡ κόρη:
«—Καλὲ μητέρα, πρὶν 'ς τὸν κόσμο 'γὼ
Παρακαλοῦσες νἄμουνα ἀγόρι—
Αἴ, τόρ' ἀγόρι ἔγεινα κ' ἐγώ...

Κι' ἐφίλησε μὲ πόνο τὰ μαλλιά της,
Καθὼς φιλοῦμε φίλο μας νεκρό,
Καὶ τἄσπρωξε 'ς τὸ στρῶμα μακρυά της
Καὶ εἶπε κι' ἄλλο λόγο πειὸ πικρό·

«— Μητέρα, πάρ' τα· κρύψ' τα 'ς τὸ συρτάρι
Καὶ κλείδωσέ καλὰ μὲ τὸ κλειδί...
'Εκεῖνος ποῦ μιὰ 'μέρα θὰ μὲ πάρῃ
Τὰ περασμένα πλούτη μου νὰ ἰδῇ!»

. . . .

Ϛ'

Πετοῦν ἡ 'μέραις, φεύγουνε τὰ χρόνια...
Ξεχνιοῦντ' ἡ λύπαις, σβύνουν ἡ χαραίς.
Λυόνουν τὰ κρῦα τοῦ Γενάρη χιόνια. .
Μαδοῦν ἡ πασχαλιαὶς ἡ τρυφεραίς.

. . . .

Ζ'

Σὲ σάλα, ποῦ κανεὶς τὸν νοῦ του χάνει
'Απὸ τὸ φῶς, τὸν κόσμο τὸν πολύ,
Κόρη ξανθὴ τῆς νύφης τὸ στεφάνι
Φορεῖ καὶ γέρνει κάτω 'ντροπαλή.

Τὰ καταγάλανά της τὰ 'ματάκια
Τοῦ οὐρανοῦ μας 'μοιάζουν ζωγραφιά,
Τὰ χείλη της, τὰ δυό της μαγουλάκια
Εἶνε δροσιὰ γεμάτα κ' ἐμορφιά.

Χαρούμενος τὸ χέρι του τῆς δίνει
Νέος μὲ πρόσωπ' ὅλο γελαστό. .
Αὐτὸς καρδιὰ καὶ ἐμορφιὰ ἐκείνη,
Κάνουν οἱ δυὸ ζευγάρι ταιριαστό.

Καὶ λέν: «—Εὐχαριστῶ!..» 'ς τὸν κάθε ἕνα
Ποῦ φέρνει τὴν 'δική του τὴν εὐχή
Μὲ λίγα λόγια ἀπ' τὰ συνειθισμένα:
«—Χρόνια πολλά, καλὴ ἡ εὐτυχή!»...

Η'

Ὁ κόσμος φεύγει· μένουν οἱ δυὸ μόνοι.
.... Σηκώθηκε ἡ κόρη χαροπή.
Τὴν ὄψι της χαμόγελο χρυσόνει!
«—Τώρα ἐκεῖνο ποῦ σοῦ εἶχα 'πεῖ...»

Καὶ τοὔδωσε τἀριστερό της χέρι,
'Σ τὸ κάτασπρο τὸ γάντι της κλειστό,
Κ' ἐπῆρε τὸ κερὶ γιὰ νὰ τὸν φέρῃ
Ἐμπρὸς 'ς ἕνα συρτάρι σφαλιστό.

Ἔσκυψε κ' ἐξεκλείδωσε μὲ χάρι
Καὶ ἔβγαλ' ἕνα δίσκο ἀργυρό,
Κρυμμένον μέσ 'ς ἐκεῖνο τὸ συρτάρι
'Απ' τῆς ἀρρώστιας τὸν παληὸ καιρό...

Κ' ἐφίλησε σιγὰ τὸ μέτωπό του
Καὶ μὲ τὰ μεταξένια τὰ μαλλιὰ
'Επέρασε τριγύρω 'ς τὸν λαιμό του
Τετράδιπλη κι' ὁλόχρυση θηλειά...

Θ'

. . . .

Καὶ τόρ' ἀκόμα ἤθελα νὰ ψάλω
Τοὺς ὅρκους τους, τὰ λόγια τὰ γλυκά·
Τὰ σχέδια... τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο,
Τὰ τόσα τῆς ἀγάπης μυστικά..

Μὰ ὁ Οὐγκὼ φωνάζει ὠργισμένος
Πῶς ἕνας ἄσπρος ἄγγελος πετᾷ,
Κ' ἐκεῖ 'μπροστὰ 'ς τὴ θύρα καθισμένος
Τὸ δάκτυλο 'ς τὰ χείλη του κρατᾷ.

Γεωργιος Δροσινης.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Προχθὲς ὑπηρέτρια φιλικῆς οἰκογενείας παρουσιάζεται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Ν**, ἥτις ἔχει βαρέως ἀσθενῆ τὸν πενθερόν της.

— Ἡ κυρία μου, λέγει ἡ Σοφιά, μοῦ εἶπε πολλὰ προσκυνήματα, καὶ τί κάμνει ὁ κύριος Ν** ;

— Εὐχαριστοῦμεν πολύ, ἀλλὰ εἶνε πολὺ βαρειά, καὶ ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ φοβούμεθα μὴ τελειώσῃ.

— Μήπως εἶνε ἀνάγκη νὰ περιμένω ἀκόμη λιγάκι ; ! !

* * *

Πανσανίας τις, πρὸ καιροῦ μὴ ἀντικρύσας τὴν θύραν τοῦ κεντρικοῦ ταμείου, εἰσέρχεται εἴς τι ἑστιατόριον.

— Παιδί, πόσο ἔχει ἡ μερίδα ὁ *καπαμᾶς* ;

— Πενῆντα λεπτά, κύριε.

— Καλά, καὶ ἡ *σάλτσα* ποῦ εἶνε μαζύ ;

— Ἡ *σάλτσα* δὲν κοστίζει τίποτε.

— Καλά· φέρε μου μιὰ μερίδα σάλτσα· ψωμὶ ἔχω μαζύ μου.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ Ἑλλὰς ὁμοιάζει γόνιμον γῆν κρύπτουσαν ἐντὸς ἑαυτῆς ἀνεξολόθρευτα φυτικῆς ζωῆς σπέρματα. Ὡς ἐκείνης τὴν ἐπιφάνειαν καταβόσκει πολλάκις παμφάγον πῦρ καὶ κατακαίει μέχρι ῥίζης τὰ καλύπτοντα αὐτὴν καὶ κατακοσμοῦντα φυτὰ καὶ ὑψίκομα δένδρα, ἀρκεῖ δὲ πάντοτε ὀλίγη τις ἀπὸ τῶν νεφῶν νοτία καὶ ὀλίγη θερμότης ἡλιακή, ἵνα ἐκ τῶν κεκρυμμένων ἐν αὐτῇ σπερμάτων ἀναβλαστήσῃ καὶ καλύψῃ αὐτὴν νέος κόσμος φυτῶν ἀγλαῶν· οὕτω καὶ ἡ Ἑλλάς, καίπερ καταβοσκηθεῖσα ὑπὸ τοῦ βαρβαρικοῦ πυρὸς καὶ ἐρημωθεῖσα, διετήρησεν ὅμως ἐν ἑαυτῇ ἱκανὰ πνευματικῆς ζωῆς σπέρματα, εἰς ὧν τὴν ἀναβλάστησιν ἤρκει πάντοτε ὀλίγη δρόσος τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀσθενής τις ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπίδρασις. (Φίλιππος Ἰωάννου).

*** Πολλὴν ἔχει ὁμοιότητα ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν τοῦ οἴνου· διότι ἀμφότεροι νέοι

Digitized by Google

μὲν ὄντες εἶνε ἐν διαρκεῖ ζέσει, ἀπανθήσαντες δὲ γίνονται δυνατοί· ὅταν δὲ παρακμάσωσι, τότε καὶ οἱ δύο γίνονται γλυκεῖς. (Ἄλεξις).

*** Ἡ ἀληθὴς ἀνεξαρτησία ἔγκειται εἰς τὰς τρεῖς ταύτας ἀξιοσπουδάστους λέξεις: *ζῆν ἐν ὀλιγαρκείᾳ*. Ὀλιγάρκεια δὲ εἶνε οὐχὶ μόνον ἡ περὶ τὰ ἐνδύματα καὶ τὴν τροφὴν, ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ παντοῖα ἄλλα πράγματα. (**W. Cobbett**).

*** Ὁ φιλόπονος εὐχῶν δὲν ἔχει χρείαν. Ὁ δι' ἐλπίδων τρεφόμενος κινδυνεύει νὰ λιμοκτονήσῃ· οὐδὲν καλὸν ἄνευ κόπου. (Φραγκλῖνος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀπεβίωσεν ἄρτι ἐν Ἀγγλίᾳ, ἄγων τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔννατον τῆς ἡλικίας ἔτος, ὁ Ἐδουάρδος Ἰωάννης Τρελώνης, Ἄγγλος ἐκ τῶν συνοδευσάντων τὸν λόρδον Βύρωνα εἰς Ἑλλάδα ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Ὁ Τρελώνης, νυμφευθεὶς τὴν ὁμομήτριον τοῦ Ὀδυσσέως ἀδελφὴν, εἶχε ταχθῆ παρὰ τούτου, κατὰ τὸ 1825, φρουρὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ σπηλαίου του, καὶ οὔτε εἰς τὸν διάδοχον τοῦ Ὀδυσσέως Γκούραν οὔτε εἰς τὴν κυβέρνησιν συγκατετίθετο ἵνα παραδώσῃ αὐτὸ, ὅτε Σκῶτός τις Φέντων συμπαρασύρας καί τινα Ἄγγλον Βιτκόμβον, ἐξ ἀγαθῶν γονέων ἀλλ' εὐαπάτητον νέον, εἰσῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ σπήλαιον ἐπαγγελλόμενος φιλίαν, ἀλλὰ βουλευόμενος δολοφονίαν. «Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν, κατὰ τὴν ἐξιστόρησιν Σ. Τρικούπη, ἐνῷ οἱ τρεῖς ὡπλασκοῦντο, μεθύσας ὁ Βιτκόμβος ἐπυροβόλησε, κατὰ προτροπὴν τοῦ Φέντωνος, τὸν Τρελώνην, ὄπισθεν αὐτοῦ ἱστάμενον, καὶ τὸν ἔρριψε κατὰ γῆς. Εἷς τότε τῶν παρόντων ἀλλογενῶν στρατιωτῶν τοῦ Τρελώνη, μὴ ἰδὼν τὸν πυροβολήσαντα, ἀντεπυροβόλησε τὸν Φέντωνα ὑποθέσας αὐτὸν φονέα καὶ τὸν ἐθανάτωσεν. Ὁ Βιτκόμβος ἔφυγεν, ἀλλὰ συλληφθεὶς ἐκτὸς τοῦ σπηλαίου εἰσεκομίσθη, ἐδεσμεύθη καὶ ὡμολόγησε τὰ πάντα. Ὁ Τρελώνης παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἰάθη καὶ γενναιότητι φερόμενος ἀπέλυσε τὸν δέσμιόν του, ὡς γενόμενον ἁπλοῦν ὄργανον τῆς ἐπιβουλῆς ἄλλου· παραλαβὼν δὲ τὴν γυναῖκά του ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου ἀνενόχλητος μεσιτείᾳ τοῦ Χαμιλτῶνος καὶ ἀπεδήμησεν εἰς Κεφαλληνίαν. Μετὰ τὰ συμβάντα ταῦτα παρέλαβεν ἡ κυβέρνησις τὸ σπήλαιον καὶ ἀπέλυσεν ἀνεπηρεάστους τοὺς ἐν αὐτῷ οἰκείους τοῦ Ὀδυσσέως».

Κατὰ τὰς ἐν Βερολίνῳ ἐφημερίδας πρόκειται μετ' ὀλίγον νὰ ἐπιχειρισθῇ τὸ θρυλλούμενον σχέδιον περὶ ἑνώσεως τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς βορείου γερμανικῆς Θαλάσσης. Δύο μεγάλαι τράπεζαι ἡ **Länderbank** καὶ ἡ **Anglobank** ὑπέβαλον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σχέδιον εἰς ἐμβριθῆ μελέτην. Ἡ κατασκευὴ εὐθείας ποταμίου ὁδοῦ ἀπὸ Ὀδησσοῦ εἰς Δανζίκην τῆς Πρωσσίας, διὰ τῆς συνενώσεως τῶν ποταμῶν Σάϋ, Δνιέστερ καὶ Βιστούλα, δὲν εἶνε δυσκατόρθωτος. Ἡ μελετωμένη διῶρυξ δύναται νὰ κατασκευασθῇ ἀντὶ 200 ἑκατομμυρίων φράγκων· ἡ δαπάνη δὲ αὕτη δὲν εἶνε μεγάλη, ἐὰν μάλιστα θελήσωσι νὰ προσέλθωσιν ἐπίκουροι ἡ Ῥωσσία, ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Γερμανία, δι' ὧν θὰ διέλθῃ ὁ μέγας ὀχετός.

Ἄγγλος τις καθηγητὴς, περιγράφων τὰς θαυμασίας προόδους τοῦ ἠλεκτρισμοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἐπιλέγει· «Μετ' οὐ πολὺ θὰ ἔχωμεν μεγάλα κέντρα ἠλεκτρισμοῦ, κείμενα πιθανῶς εἰς τὸ βάθος ἀνθρακωρυχείων, ἔνθα τεράστιαι ἀτμοκίνητοι μηχαναὶ θὰ θέτωσιν εἰς κίνησιν τεραστίας ἠλεκτρικὰς μηχανάς. Ἐν πάσῃ ὁδῷ θὰ ὑπάρχωσι σύρματα μεταδίδοντα τὸν ἠλεκτρισμὸν εἰς πᾶσαν οἰκίαν, ὡς νῦν μεταδίδεται τὸ ἀεριόφως, καὶ ὁ ἠλεκτρισμὸς θὰ παρέχῃ φῶς καὶ θερμότητα, θὰ ἐπαρκῇ εἰς τὰς χρείας τοῦ μαγειρείου, θὰ θέτῃ εἰς κίνησιν τὰς ψήκτρας τοῦ κουρέως καὶ παντοῖα ἄλλα μηχανήματα.»

Τὸ ἐπὶ τῆς μεταναστεύσεως γραφεῖον ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τηρεῖ σημείωσιν οὐ μόνον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀφικνουμένων μεταναστῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπαγγελμάτων, ἅτινα μετέρχονται.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν ταύτην ἰδοὺ πῶς διαιροῦνται κατ' ἐπαγγέλματα οἱ ἀφικόμενοι κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον, Μάϊον καὶ Ἰούνιον. Ἐκ τῶν μεταναστῶν τούτων 618 ἦσαν ἀρτοποιοὶ, 332 σιδηρουργοὶ, 41 βιβλιοδέται, 208 ζυθοποιοὶ, 528 κρεωδαῖται, 2,305 ξυλουργοὶ, 701 πρώην ὑπάλληλοι, 129 βαρελλοποιοὶ, 21 λεβητοποιοὶ, 20 μαχαιροποιοὶ, 270 ἐργάται μηχανικοὶ, 70 χρυσοχόοι, 1,277 μυλωθροὶ, 354 ἐργάται ζωγραφικῆς, 59 τυπογράφοι, 111 σαγματοποιοὶ, 6,481 ὑπηρέται, 96 ποιμένες, 944 σκυτοτόμοι, 179 κλῶσται, 153 λιθοτόμοι, 761 ῥάπται, 21 βυρσοδέψαι, 125 κατασκευασταὶ σιγάρων, 43 τορνευταὶ, 102 ὡρολογοποιοὶ, 308 ὑφανταὶ, 75 ἁμαξοποιοὶ, τέλος 52,936 γεωργοὶ ἐκ τῶν πενεστῶν καὶ 14,746 ἐνοικιασταὶ κτημάτων.

Ἡ Αὐστρία θέλει ἐξοπλίσει μετ' οὐ πολὺ τὸν στρατὸν αὐτῆς διὰ πυροβόλου ὅπλου, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὰς κρίσεις τῶν περὶ τὰ φονικὰ ὄργανα εἰδημόνων, ἔσται τὸ τελειότατον ἐκ τῶν τέως γνωστῶν ὅπλων. Εἶνε δὲ τοῦτο τὸ ὀπισθογεμὲς ὅπλον τοῦ **Kropatchek**, τελειοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Λεοπόλδου **Gasser**. Οἱ ἐφευρεταὶ τοῦ εἰρημένου ὅπλου ὑπέβαλον δείγματα αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον ἐνέκρινεν αὐτὰ πληρέστατα, αἱ δὲ τεχνικαὶ ἐπιτροπαὶ ὁμοφώνως συνέστησαν τὴν ἄμεσον διοργάνωσιν πυρῶν χάριν δοκιμῆς τοῦ νέου ὅπλου. Βεβαιοῦται δὲ ὅτι αἱ δοκιμαὶ ὑπῆρξαν ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις εὐχάριστοι. Τὸ νέον ὅπλον **Gasser**, ὅπερ, ὡς θετικῶς βεβαιοῦται, θέλει γείνει δεκτὸν προσεχῶς εἰς τὸν αὐστριακὸν στρατὸν ἔχει μεγάλα πλεονεκτήματα, πρὸ πάντων κατὰ τὸ γέμισμα καὶ τὴν ἐκπυρσοκρότησιν.

Εἰς Ἀναγνώστης.

ΑΘΗΝΗΣΙ,— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

Ἀριθ. 297 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 **6 Σεπτεμβρίου 1881**

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ

Παιδικὴ ἀνάμνησις.

Οὐδέποτε ἡ σημερινὴ νεότης θὰ μάθῃ τὰς σφοδρὰς συγκινήσεις, ἃς ᾐσθάνθην ὅτε πρῶτον ἔγεινα κάτοχος τοῦ πρώτου ζεύγους τῶν ὑποδημάτων μου. Τὴν σήμερον τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ὑποδέσεως δὲν εἶνε πλέον τοῦ συρμοῦ· ἀλλὰ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τὸ νὰ φορέσῃ τις ὑποδήματα ἦτο τρόπον τινὰ προβιβασμὸς τοῦ παιδίου εἰς ἄνδρα, ἀνύψωσις κατὰ δύο τοὐλάχιστον δακτύλους. Δὲν κάμνω ὅρκον, διότι εἶνε πολλὰ ἔτη ἔκτοτε, ἀλλὰ τὸ ὄνειρόν μου τοῦτο πιστεύω ὅτι τὸ ἔβλεπον δύο ὅλα ἔτη. Διερχόμενος τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως ᾐσθανόμην διεγειρομένην τὴν ὄρεξίν μου οὐχὶ ὑπὸ τῶν ζαχαροπλαστείων, οὐχὶ ὑπὸ τῶν τεραστίων ἐκείνων δοχείων τῶν περιεχόντων ποικιλόχροα ῥευστὰ καὶ χρησιμευόντων ὡς σημεῖα ἀναγνωρίσεως τῶν φαρμακείων, πρὸ τῶν ὁποίων ἄλλοτε τοσάκις ἔστην ἐν ἐκστάσει λείχων τὰ χείλη μου καὶ ὑποτονθορύζων «Τὰ ὡραῖα αὐτὰ κόκκινα καὶ κυανᾶ ποτά, Θεέ μου! τί καλὰ ποῦ θὰ εἶνε!» Ταῦτα πάντα, λέγω, οὐδόλως μὲ συνεκίνουν· μόνον τὰ ὑποδηματοποιεῖα προσείλκυον τὴν προσοχήν μου. Ἱστάμενος πολλάκις πρὸ τῶν παραθύρων ἐθεώμην τὰ ἐκτεθειμένα ὑποδήματα ἐν ταῖς ὑελίναις θήκαις, ἐπιθεωρῶν λεπτομερῶς αὐτὰ καὶ παραβάλλων πρὸς ἄλληλα· καί, ἀφ' οὗ ἐξέλεγον τὰ τῆς ἀρεσκείας μου ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν στενάζων ἐκ βαθέων, «Τοιαῦτα τὰ ἤθελα ἐγώ, ἀλλὰ ὀλίγον τι ὑψηλότερα».

Ἀλλ' οἴμοι! ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὰ πάντα ἔρχονται· ἡ ὥρα τῶν πρώτων μου ὑποδημάτων ἐσήμανεν, ὡς ἐσήμαναν μετὰ ταῦτα τόσαι καὶ τόσαι ἄλλαι ὧραι ἧττον εὐάρεστοι. Ἐπειδὴ ἔλαβον τὸ δεύτερον βραβεῖον ἐν τῷ σχολείῳ, οἱ γονεῖς μου ἔκριναν ὅτι τοιαύτη τις τιμὴ ἦτο ἀξία καὶ ἀνταμοιβῆς ἐκτάκτου· συσκεψάμενοι λοιπὸν ἀπεφάσισαν παμψηφεὶ νά μοι δωρηθῇ ζεῦγος ὑποδημάτων. Καὶ ὅτε κατὰ τὰς διακοπὰς τοῦ Πάσχα ἐπανῆλθον ἐκ τοῦ σχολείου οἴκαδε, ὁ πατήρ μού μοι ἀνήγγειλεν ἐπισήμως ὅτι τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν ἔμελλε νὰ ἔλθῃ ὁ ὑποδηματοποιὸς *νά μου πάρῃ μέτρον*· τοῦτο ἐγὼ ἀκούσας ὑπεκρίθην ὅτι ἐξεπλάγην· λέγω δὲ ὑπεκρίθην, διότι ἡ μήτηρ γινώσκουσα ἤδη τὴν σφοδροτάτην μου ἐπιθυμίαν καὶ φοβουμένη μὴ τὸ αἰφνίδιον τῆς ἀγγελίας βλάψῃ τὴν ὑγίειάν μου, ἐνόμισε καλὸν ἅμα τῇ ἀφίξει μου εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον νά μοι εἴπῃ ὅτι εἶχεν ἤδη ἀποφασισθῇ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν διακαῶν εὐχῶν μου. Καίτοι λοιπὸν προεγίνωσκον τὸ πρᾶγμα, οὐχ ἧττον κατησπάσθην τοὺς φιλοστόργους γονεῖς μου ἐκδηλῶν τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνην μου.

Μετὰ μίαν ἑβδομάδα, ἥτις μοὶ ἐφάνη αἰὼν ἀτελεύτητος, εἶδον μετὰ πολλῆς χαρᾶς προκύπτοντα κατὰ τὸ ἄκρον τῆς πρὸ τῆς οἰκίας μας μικρᾶς δενδροστοιχίας ἄνθρωπόν τινα κομίζοντα τὸ ὄνειρόν μου περιτετυλιγμένον διὰ πρασίνου ὑφάσματος. Ἡ καρδία μου ἐπάλλετο σφοδρῶς ὅτε ἐπεχείρησα τὰ προοίμια τῆς δοκιμασίας τῶν ὑποδημάτων μου. Μετά τινας δυσκολίας προερχομένας, ὡς εἰκός, ἐκ τῆς ἀπειρίας μου εἰσήγαγον τὸν πόδα εἰς τὸ ὑπόδημα.

Τὸ κατώρθωσα τελευταῖον, ἀλλὰ ὁ πούς εἰσχωρήσας μέχρι τοῦ ταρσοῦ δὲν ἠθέλησε νὰ προχωρήσῃ πλέον.

— Σπρώξατε ὀλίγον, κύριε, εἶπεν ὁ ὑποδηματοποιός.

Τοὺς δύο δακτύλους διαπεράσας διὰ τῶν αορτήρων κατέβαλον ὑπερανθρώπους ἀγῶνας, καὶ κατώρθωσά πως νὰ ἀναγκάσω τὸν πόδα μου νὰ προχωρήσῃ, τοῦθ' ὅπερ ἐδιπλασίασε τὸ θάῤῥος μου. Κατακόκκινος *φωτιὰ* προσεπάθησα διὰ νέου τιναγμοῦ, ἀλλ' ἀνέπεσα ὕπτιος ἐπὶ τῆς ἕδρας μου· οὐχ ἧττον ἡ ἐπιτυχία ἦτο ἤδη ἐξησφαλισμένη, καὶ μία τις μόνον ὑπελείπετο ἀπόπειρα ἡ τελευταία. Καὶ ὅμως οὐχί· διότι ἡ πτέρνα ἦτο τῶν ἀδυνάτων νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν θέσιν της.

— Κτυπήσατε τώρα τὸν πόδα σας, κύριε, ὑπέλαβεν ὁ καλλιτέχνης.

Ἡ συμβουλὴ αὕτη ἦτο λίαν καλή, διότι παρευθὺς ἡ πτέρνα ἠκολούθησε τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ποδὸς καὶ ἐσφηνώθη ὡς σιδηρᾶ σφὴν διὰ τῆς σφύρας ἐμπηγομένη εἰς τεμάχιον ξύλου. Ἀλλ' οἴμοι! μόλις τὸ ἥμισυ τῶν δεινῶν μου συνεπληρώθη· διότι καὶ τὸ ἀριστερὸν ὑπόδημα δὲν ἐφάνη ὀλιγώτερον δυσπειθὲς τοῦ διδύμου ἀδελφοῦ του. Παρὰ τοῦ διδασκάλου μου εἶχον πολλάκις ἀκούσει ὅτι *τὰ καλὰ κόπῳ κτῶνται*· τότε δὲ ἔτι μᾶλλον ἐβεβαιώθην περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης.

Καίτοι δὲ ἡ πλήρωσις ἐπιθυμίας ἐπὶ μακρότατον χρόνον ἀσμένως προσδοκωμένης καθήδυνε τὴν καρδίαν μου, ἀλλὰ τὰ κάτω μου ἄκρα ᾐσθάνοντο

Digitized by Google

ὅλως τὸ ἐναντίον· θανασίμως ὑπέφερον ἐν τῇ φυλακῇ εἰς ἣν τὰ εἶχον περιωρισμένα.

— Εἶνε κολλητὰ 'σὰν γάντι, εἶπεν ὁ ὑποδηματοποιός.

— Καλέ, μὲ φαίνονται στενὰ καὶ στενά. Ἔ, δέν σε στενοχωροῦν, μικρέ;

— Ἄχ! νὰ μὴ του πληγώσουν τὰ πόδια! προσέθεσεν ἡ μήτηρ μου.

Ἐδέησε νὰ καταβάλω ἀληθῶς μεγίστην προσπάθειαν ἵνα κρατήσω τὸ *ναί*, ὅπερ ἐκρέματο ἀπὸ τῶν χειλέων μου· διότι ἐγὼ εἰξεύρω τί ὑπέφερον τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἀλλ' ἐσκέρθην ὅμως ὅτι ὁ ἄθλιος ὑποδηματοποιὸς θὰ ἐζήτει πιθανῶς μιᾶς ἔτι ἑβδομάδος προθεσμίαν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν περιλαλήτων ὑποδημάτων, ἅπερ ἔσφιγγον ἤδη εἰς χεῖράς μου, ἢ μᾶλλον αὐτὰ μὲ ἔσφιγγον. Διενοούμην ὅτι μεθαύριον ἔμελλε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν μας ἡ μικρά μου ἐξαδέλφη Ἑλένη, ἥτις ἐπειδὴ ἦτο ἓν ἔτος μεγαλειτέρα μου, *μοῦ ἔκαμνε τὴν μεγάλην* καὶ ἐφέρετο πρὸς ἐμὲ ὑπερηφάνως· πῶς λοιπὸν νὰ ἀφήσω νὰ παρέλθῃ τοιαύτη εὐκαιρία νὰ δείξω καὶ ἐγὼ εἰς αὐτὴν ὅτι ἔπρεπε νά με σέβεται χάριν τῶν ὑποδημάτων μου τῶν τόσον ἀνδρικῶν; Ὑπέμεινα λοιπὸν τοὺς δριμυτάτους πόνους, ὡς ὁ παῖς ἐκεῖνος ὁ Σπαρτιάτης, ὅστις κλέψας ἀλώπεκα ἔκρυψεν αὐτὴν ὑπὸ τὸ φόρεμά του. Ὑπέμεινα ἡρωϊκῶς τοὺς πόνους, ἀναίσθητος εἰς τὰ κεντήματα καὶ τὴν νάρκην, ἥτις ἀπὸ τῶν ποδῶν ἀνέβαινεν εἰς τὴν κνήμην· περιῆλθον πολλάκις τὴν αἴθουσαν μεγάλοις βήμασι, καὶ ἐπανελθὼν ἔστην ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, καὶ κατοπτριζόμενος εἰς τὸ στίλβον δερμάτινον κάτοπτρον, εἶπον εἰς αὐτόν:

— Κυττάξατε, καθόλου δέν με στενοχωροῦν, μὰ καθόλου.

* * *

Ἡ ἐξαδέλφη μου Ἑλένη ἦτο δεκατριῶν ἐτῶν, ἐγὼ δὲ δώδεκα. Λέγουσιν ὅτι πᾶν πρᾶγμα ἔρχεται εἰς τὴν ὥραν του· καὶ ὅμως αἰσθήματά τινα ἡμῶν ἐξεγείρονται πολὺ πρὸ τοῦ νὰ σημάνῃ τὸ ὡρολόγιον. Δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ εἴπω ἐὰν εἶχον λόγον τινά, οὗ ἕνεκα προετίμων τὴν Ἑλένην ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας μου ἐξαδέλφας. Ἡ συγκίνησις, ἣν ᾐσθανόμην ὁσάκις τὸ βλέμμα μου συνήντα τὸ βλέμμα της, ἢ ἡ χείρ της ἤγγιζε τὴν χεῖρά μου, ἢ βόστρυχος τῆς καστανῆς κόμης της ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σαλευόμενος ἐθώπευε τὴν παρειάν μου, ἡ συγκίνησίς μου, λέγω, μοὶ ἔμενε σκοτεινὴ καὶ ἀνεξήγητος· καὶ ὅμως ἦτο πρόδηλον ὅτι ἡ ἀγάπη, ἣν πρὸς αὐτὴν ᾐσθανόμην, οὐδὲν κοινὸν εἶχε πρὸς τὴν φιλίαν, ἣν εἶχον πρὸς τοὺς ἄλλους μου μικροὺς φίλους, ἄρρενάς τε καὶ θήλεις.

Ὡς εἶπον ἀνωτέρω, ἡ ἐξαδέλφη μου ἐφέρετο πρὸς ἐμὲ ὡς πρὸς παιδάριον. Οὐδεὶς δὲ τῶν ἀγαπητῶν μου ἀναγνωστῶν ἀγνοεῖ ὅτι οὐδόλως ὑπάρχουσι μικραὶ κόραι, μόνον μικραὶ γυναῖκες ὑπάρχουσι. Καὶ ἡ ἐξαδέλφη μου εἶχεν ἤδη ἀνεγείρει ὀλίγον τὴν ἄκραν τοῦ εὐεργετικοῦ παραπετάσματος, τοῦ καλύπτοντος καὶ προστατεύοντος τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, καὶ εἶχε διίδει μακρόθεν πραγματικότητάς τινας τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ἐξετίμα δὲ μετὰ πρωΐμου ὡριμότητος τὴν ἀπόστασιν τῶν δώδεκα δυστυχῶν μηνῶν, οἵτινες ἀπεχώριζον τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων μας. Οὐδέποτε συνήνεσε νά με παραλάβῃ σύντροφον ὁμοιόβαθμον ὁσάκις ἐπαίζομεν· πάντοτε ἤθελεν ἐγὼ νὰ ὑποκρίνωμαι τὰ μικρότερα πρόσωπα, ἐγὼ νὰ γίνωμαι γυνή, ἐγὼ παιδίον· καὶ ναὶ μὲν τὸ τοιοῦτον μ' ἐξηυτέλιζέ πως, ἀλλὰ οὐδόλως μ' ἐκώλυε τοῦ νὰ καταβροχθίζω τὰ λιχνεύματα, δι' ὧν ἀφθόνως καὶ μετὰ πολλῆς προθυμίας μ' ἐφιλοδώρει. Μὲ ἐξήπλονεν ἐπὶ τῆς κλίνης, μὲ ἀνήγειρεν, ὑπεκρίνετο ὅτι με ἐνδύει, μ' ἐλάμβανεν ἐπὶ τῶν γονάτων της, καὶ μ' ἐκίνει θέλουσα δῆθεν νά με κοιμίσῃ, καὶ ὁλοκλήρους ὥρας δέν μ' ἄφινε καταθωπεύουσα καὶ καταφιλοῦσά με, ἐγὼ δὲ ταῦτα πάντα ἀπεδεχόμην μετά τινος αἰδοῦς καὶ ἐκπλήξεως.

* * *

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὴν ἐπαύριον ἐπανέλαβον, ἀλλὰ κεκλεισμένων ὅμως τῶν θυρῶν, τὴν ἐναγώνιον καὶ κοπιωδεστάτην ἔφοδον κατὰ τῶν καινουργῶν μου ὑποδημάτων. Καὶ ἀνεφάνην μὲν νικητής, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐστραγγαλισμένος· διότι ἀντὶ νὰ ἀνοίξῃ, ὡς καὶ ἐγὼ ἤλπιζον καὶ ὁ ὑποδηματοποιὸς εἶχεν ὀμόσει, τὸ κατάρατον ἐκεῖνο δέρμα, τοὐναντίον ἐφαίνετο μᾶλλον καὶ μᾶλλον συστελλόμενον καὶ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε, ὅτε μὲν ἤμην μόνος, ἠναγκαζόμην νὰ χωλαίνω, παρευθὺς δὲ νὰ ἀναλαμβάνω τὸ χαρμόσυνον μειδίαμά μου, ὅτε παρίστατο καὶ ἄλλος τις μάρτυς τῆς συμφορᾶς μου. Τοσαύτη δ' ἐγένετο ἡ βάσανός μου κατὰ τὸ πρόγευμα, ὥστε μόλις ἠδυνήθην νὰ φάγω ὀλίγον τι, καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἠναγκαζόμην νὰ ἀποσπογγίζω τοὺς θρόμβους τοῦ ἱδρῶτος, οἵτινες ὡς μαργαρῖται ἔστιλβον ἐπὶ τοῦ μετώπου μου. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἐξαδέλφη μου, ἀνησυχοῦσα διὰ τὴν ἀνορεξίαν μου, διὰ πλείστων ὅσων τεκμηρίων ἀπέδειξε πρός με τὴν συμπάθειάν της, ὥστε οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς παρηγορίαν καὶ ἐνίσχυσίν μου.

Κατὰ τὸ σύνηθες μετὰ τὸ πρόγευμα ἐλάβομεν τὰ ὀπωρικά, καὶ μετέβημεν εἰς τὸν κῆπον νά τα φάγωμεν. Ἦτο δὲ ὁ κῆπος τεσσάρων ὡς ἔγγιστα στρεμμάτων, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὑπῆρχε λόφος σύδενδρος, ἐφ' οὗ ἐστηρίζετο ἡ οἰκία, πρὸ τῆς ὁποίας ἐξετείνετο λειμών. Ἀξία δὲ ὄντως λόγου ἦτο δενδροστοιχία γιγαντιαίων καστανεῶν, ὧν τὰ φύλλα μόλις ἤδη ἀνεφύοντο. Ἦτο δὲ μία τῶν γλιαρῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀπριλίου μηνός, δι' ὧν ὁ ἥλιος προαγγέλλει τὸ ἔαρ· ἐφαίνετο δὲ ὡς ἀνανήφουσα ἐκ τῆς νάρκης καὶ ἀναζωογονουμένη ἡ σκυθρωπὴ ἔτι καὶ γυμνὴ κοιλὰς ἐν τῷ μέσῳ τῶν χρυσῶν ἀκτίνων, αἵτινες τρέμουσαι ἔπιπτον ἐπὶ

Digitized by Google

τῶν κλάδων τῶν δένδρων καὶ ἐπὶ τοῦ λειμῶνος.

— Ἄχ! τί εὔμορφα εἶνε νὰ ἔχῃ τις γύρω του δένδρα καὶ ὄχι οἰκίας, ἀνεφώνησεν ἡ Ἑλένη. Σήμερον καλὰ θά την περάσωμεν ἐδῶ, μικρό μου.

Ἀλλ' ἐγὼ ἤμην ὀλίγον δυσηρεστημένος, διότι οὐδεμίαν σχεδὸν αἴσθησιν ἐνεποίησεν εἰς τὴν ἐξαδέλφην μου ἡ πολλοῦ λόγου ἀξία ἐκείνη προσθήκη τῆς ἐνδυμασίας μου, ἐπηύξησε δὲ τὴν δυσαρέσκειάν μου καὶ ἡ ταπεινωτικὴ λέξις *μικρό μου*, δι' ἧς μὲ προσεφώνησεν ἡ Ἑλένη.

— Καὶ δὲν παρετήρησες ἐπάνω μου καμμίαν ἀλλαγήν; τῇ ἀπεκρίθην πειραχθεὶς ὀλίγον.

— Καλέ, τί με λές; Γιὰ νὰ ἰδῶ, μήπως ἔβγαλες μουστάκια;

Καὶ ἔκυψε πρὸς τὸ πρόσωπόν μου, παρατηροῦσά με μετὰ πολλῆς προσοχῆς· ἐγὼ δὲ ἀνυψώσας τὰς περισκελίδας μου μέχρι ὑπεράνω τοῦ γόνατος, μάτην ἀνέμενον νά την ἴδω καταλαμβανομένην ὑπὸ θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως· ἡ πονηρά μου ἐξαδέλφη τοὐναντίον ἀνεφώνησε διὰ τῆς ἀργυρᾶς φωνῆς της ἀνακαγχάζουσα θορυβωδῶς·

— Πό, πό, τί εἶν' αὐτά; καλὲ πόσον παράξενος φαίνεσαι! Θὰ εἰπῶ τῆς θείας νά σε φωτογραφήσῃ!

— Καὶ πῶς τάχα! εἶπον ἐγὼ μετὰ δυσαρεσκείας αὐξανούσης, ἀφ' οὗ γυμνάζομαι εἰς τὴν ἱππασίαν, νομίζω ὅτι δὲν εἰμπορῶ νὰ κάμω ἀλλέως, νὰ μὴ φορῶ ὑψηλὰ ὑποδήματα.

— Καλά, δὲν λέγω ὄχι, ὅταν γυμνάζεσαι· ἀλλὰ ἐδῶ ὅμως ἔπρεπε νὰ φορέσῃς τὰ ἄλλα σου ὑποδήματα, διὰ νὰ εἰμπορῇς νὰ τρέχῃς εὔκολα. Καὶ ἐγὼ ἴσα ἴσα ἦλθα νὰ περιπατήσωμεν. Μ' αὐτὰ τὰ μεγάλα ὑποδήματα δὲν θὰ εἰμπορῇς νὰ μ' ἀκολουθήσῃς. Ἔλα, δοκίμασε νά με πιάσῃς.

Καὶ ἔτρεξεν ἐλαφρὰ καὶ ταχεῖα ὡς πτηνόν· καὶ ἐγὼ τὴν ἐκυνήγησα ἐπαυξάνων τὴν ἀγωνίαν μου. Ἀλλ' οἴμοι! καθ' ἕκαστον βῆμα ἔβλεπον αὐξανομένην τὴν ἀπόστασιν τὴν διαχωρίζουσάν με ἀπὸ τῆς Ἑλένης. Ἐὰν δὲ τέλος κατώρθωσα νά την πλησιάσω, τοῦτο ἐγένετο διότι αὐτὴ ἐστάθη πρὸ τῆς κιγκλιδωτῆς πύλης, καὶ τότε δὲ τὸ ὁμολογῶ τόσον ὀξεῖς ἦσαν οἱ πόνοι τῶν κάτω μου ἄκρων, ὥστε εὐθὺς ὡς την εἶδον σταθεῖσαν, ἐμετρίασα τὸν δρόμον μου.

— Δέν σ' το ἔλεγα ἐγώ, μικρό μου, ὅτι δὲν θὰ εἰμπορῇς νὰ τρέχῃς μ' αὐτὰ τὰ ἄνοστα καθουρδιστήρια ποῦ ἔχωσες τὰ πόδια σου; Εἶσαι μικρὸ ἀκόμη, καὶ αὐτὰ τὰ φοροῦν οἱ ἄνθρωποι ὅταν περάσῃ ἡ ἡλικία, ἡ ὁποία ἀγαπᾷ τὰ παιγνίδια.

Ἡ συμβουλὴ ἦτο καλὴ καὶ σφόδρα ἐπεθύμουν νά την ἐκτελέσω, ἀλλ' οὐχὶ παρευθύς, διότι οὕτω πως θὰ προσεβάλλετο ἡ φιλαυτία μου. Ὅταν φθάσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν, εἶπον κατ' ἐμαυτόν, τὰ πετῶ ἄνευ ἀναβολῆς. Ἤλπιζον δὲ ὅτι ταχέως ἤθελομεν ἐπανέλθει. Ἀλλὰ ποῦ! Ὁ τετραπέρατος σύντροφός μου εἶδεν ἔξω τοῦ κήπου τὰς ἠνθισμένας ἰτέας παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀνεφώνησεν·

— Ἄ! Κύτταξε, κύτταξε τί εὔμορφα ἄνθη! Ἔλα νὰ τρέξωμεν νά μου κόψῃς νὰ πλέξω ἕνα στέφανον.

Καὶ ἐνταυτῷ διὰ τῆς λεπτοφυοῦς καὶ μικρᾶς χειρός της, ἀγνοῶ πῶς κατώρθωσε νὰ κινήσῃ τὴν σιδηρᾶν κιγκλιδωτὴν πύλην καὶ νά την περιστρέψῃ περὶ τοὺς στρόφιγγάς της, καὶ ὥρμησεν ἔξω μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε ἐγὼ δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐκστομίσω τὰς διαμαρτυρήσεις, ὧν πλῆθος εἶχον ἕτοιμον κατὰ τῆς προτάσεώς της, κυρίως μὲν διότι ἡ μικρὰ ἐκείνη παρέκβασις ἀνέβαλλε τὴν ὥραν τῆς ἀπελευθερώσεώς μου, ἔπειτα δὲ ἦτο καὶ ἀπείθεια οὐχὶ μικρὰ ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς μητρός. Ἠναγκάσθην λοιπὸν νὰ ἀκολουθήσω τὴν Ἑλένην ἱσταμένην ἤδη καὶ ἀναμένουσάν με παρὰ τὴν ῥίζαν τῆς πλησιεστάτης ἰτέας.

Ὡς ἂν μὴ ἤρκουν οἱ τόσοι μου πόνοι, ἐδέησε νὰ ὑποστῶ καὶ ἄλλους νέους· ἡ φίλη δι' ἑνὸς χαριεστάτου νεύματος μοὶ ὑπέδειξεν ὅτι ὤφειλον νὰ ἀναβῶ ἀναρριχώμενος ἐπὶ τοῦ δένδρου ἵνα δρέψω τὰ κατηραμένα ἐκεῖνα ἄνθη. Εὐτυχῶς ἡ ἰτέα ἦτο κεκλιμένη, καὶ ὅπως δήποτε μετὰ ὀλιγωτέρας δυσκολίας ἠδυνήθην νὰ ἀναβῶ. Ἔκοψα δὲ ἐκλεκτὰ κλωνία· καθ' ὅσον δὲ τὰ ἔρριπτον πρὸς τὴν Ἑλένην, ἐκείνη τὰ συνέπλεκεν ἐπὶ λεπτοῦ κλάδου εὐκάμπτου, ὃν εἶχε κάμψει ὡς στεφάνην, ἀκριβῶς κατὰ τὸ μέτρον τῆς κομψῆς κεφαλῆς της. Μετὰ τοσαύτης δὲ ταχύτητος εἰργάζετο, ὥστε πρὶν ἐγὼ καταβῶ ἐκείνη ἐφόρει ἤδη τὸν στέφανον. Ὅτε δὲ κατέβην ἔφερε μετὰ σπουδῆς καὶ πολλῆς χάριτος τὸ πρόσωπόν της πολὺ πλησίον τοῦ προσώπου μου, καὶ βλέπουσά με ἀτενῶς καὶ περιστρέφουσα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλήν της μοὶ ἔλεγε:

— Κύτταξέ με, μικρό μου, πόσον εὔμορφα εἶνε τὰ ἄνθη; Εἰμπορεῖς νὰ εἰπῇς ὅτι δὲν εἶνε καλλίτερα παρὰ τὰ περίφημα ὑποδήματά σου; Τοὐλάχιστον δέν με ἀσχημίζουν. Ὅταν πρὸ ὀλίγου ἔτρεχες μ' ἐφαίνετο ὅτι βλέπω τὸν μεγάλον ἐκεῖνον πίθηκον, ὁ ὁποῖος ἐχόρευε προχθὲς εἰς τὸ θέατρον.

Ἐγὼ εἰξεύρω πόσον μ' ἐπείραξεν ἡ παρομοίωσις τοῦ πιθήκου, καὶ ἡ ἐνθύμισις τῶν βασάνων μου! Ἀλλὰ τόσον χαρίεσσα καὶ θελκτικὴ μοὶ ἐφαίνετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ Ἑλένη, ὥστε δὲν εἶχον τὴν δύναμιν νὰ τῇ ἀποδείξω τὴν δυσαρέσκειάν μου.

— Τώρα εἴμεθα ποῦ εἴμεθα ἐδῶ, δὲν πηγαίνομεν νὰ συνάξωμεν ὀλίγα ἄνθη; Κύτταξε ἐκεῖ κάτω τὴν ὡραίαν πρασινάδα, εἶνε καταστολισμένη ἀπὸ ἄνθη.

— Τὸ εἰξεύρεις ὅμως ὅτι μᾶς εἶπαν νὰ μή....

— Καλέ, δὲν βαρυέσαι! Ὅταν ἡμεῖς προσφέρωμεν μίαν ὡραίαν ἀνθοδέσμην εἰς τὴν θείαν καὶ τὴν μητέρα δὲν θὰ *ταῖς βαστάξῃ ἡ καρδιά των*

νὰ μας ἐπιπλήξουν. Κ' ἔπειτα δὲν 'ξεύρεις πόσον ἀρέσουν εἰς τὴν μητέρα τὰ ἄνθη.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ὥρμησε πρὸς τὸν λειμῶνα. Ἀλλὰ τώρα, ὅτε ἡ Ἑλένη τρέχει ἀναζητοῦσα τὰ ἄνθη καὶ δὲν μᾶς ἀκούει, ὀφείλω νὰ ἐξομολογηθῶ τὴν ἁμαρτίαν μου. Δῆλα δὴ ἡ ἀντίστασίς μου δὲν προήρχετο τόσον ἐκ τοῦ φόβου μὴ φανῶμεν ἀπειθεῖς εἰς τὴν παραγγελίαν τῆς μητρός, ὅσον ἐκ τῶν γνωστῶν σας, ἀγαπηταὶ ἀναγνώστριαι, πόνων μου. Ἀφόρητον ἦτο τὸ μαρτύριόν μου, ἀπὸ τοῦ ἄκρου ποδὸς ἡ νάρκη ἀνέβη εἰς τὴν κνήμην, καὶ ὡς μεθύων δὲν ἠδυνάμην νὰ σταθῶ ἀσφαλὴς ἐπὶ τῶν ποδῶν μου, τί λέγω; δὲν εἶχον δύναμιν νὰ κινηθῶ. Παραβλέπων πᾶσαν φιλοτιμίαν ἀπεφάσισα νὰ ὁμολογήσω εἰς τὴν ἐξαδέλφην μου τὴν ἀδυναμίαν μου, ἀλλ' ἐκείνη ἦτο πολὺ μακράν. Τί λοιπὸν νομίζετε ἀπεφάσισα; Κάθημαι κατὰ γῆς ἐπὶ τοῦ χόρτου, καὶ κάθιδρως καὶ ἀσθμαίνων καὶ ἀγωνιῶν σύρω καὶ ἐξάγω τὰ κατηραμένα ὑποδήματα ἐλευθερώσας τοὺς δυσμοίρους μου πόδας ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ πιεστηρίου. Καὶ ἔχων ὑπὸ μάλης τὰ ὑποδήματά μου ἔδραμον πρὸς τὴν Ἑλένην ταχὺς ὡς σιδηρόδρομος, καὶ οἱ πόδες μου πατοῦντες ἐπὶ τῆς δροσερᾶς χλόης ἀνεκουφίζοντο.

Τόσην ᾐσθανόμην ἡδονὴν διὰ τὴν λύτρωσίν μου, ὥστε οὐδεμίαν αἴσθησίν μοι ἐνεποίησαν αἱ λοιδορίαι καὶ αἱ εἰρωνικαὶ ἐκφράσεις τῆς Ἑλένης, ὅτε μὲ εἶδε τρέχοντα γυμνόπουν καὶ ἔχοντα τὰ ὑποδήματα, ὡς λεξικόν, ὑπὸ μάλης.

— Εὖγε, Γεωργάκη μου, εὖγε! ἀνεφώνησε· δὲν εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ σὲ κατηγορήσῃ ὅτι δὲν εἶσαι προβλεπτικὸς ἄνθρωπος, μικρό μου. Ἔβγαλες τὰ καλά σου τὰ ὑποδήματα μὴ τύχῃ καὶ τὰ βλάψῃ ἡ ὑγρασία. Βέβαια τοὺς ἀξίζει αὐτὴ ἡ περιποίησις, τί λόγος; ὑποδήματα εἶνε αὐτά, δὲν εἶνε *παῖξε γέλασε.*

— Τὰ ἔβγαλα διότι, καθὼς βλέπεις, Ἑλένη, μ' ἐπονοῦσαν· καὶ ἐγὼ παρὰ κάθε ἄλλο πρᾶγμα προτιμῶ νὰ τρέχω μαζί σου.

— Εὖγε, εὖγε! ἐπανέλαβεν ἡ φιλομειδὴς ἐξαδέλφη μου διὰ μιᾶς μεταβληθεῖσα· καὶ διὰ φωνῆς γλυκείας προσέθηκεν· Ἂν καὶ ὀλίγον ἀργὰ ἀπέδειξες τὴν εἰλικρίνειάν σου, ὅμως ἡ καλή σου μαμᾶ ἡ Ἑλένη, τὴν ὁποίαν ἐθύμωσες μὲ τὰ μεγαλεῖα καὶ ταῖς φαντασίαις σου ποῦ δὲν πρέπουν εἰς μικρὸ παιδὶ σὰν καὶ σέ. Ἐγὼ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἶδα ὅτι τὰ ὑποδήματά σου ἦσαν πολὺ στενά. Ἂν θέλῃς καὶ καλὰ νὰ φορῇς ὑποδήματα καὶ νὰ φαίνεσαι μεγάλος, εἰπὲ νὰ σοῦ παραγγείλουν ἄλλα. Ἔλα τώρα, τὸ χέρι σου, Γεωργάκη μου, νὰ συνάξωμεν γρήγορα γρήγορα τὰ ἄνθη καὶ νὰ ἐπιστρέψωμεν ἐνωρὶς εἰς τὴν οἰκίαν νὰ μὴ μας μαλώσουν.

Καὶ παρευθὺς ἔλαβε τὴν χεῖρά μου μετὰ τόσης ἀφελείας καὶ χάριτος, ὥστε καὶ ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐδαιμονία μου ἦτο ἀπερίγραπτος. Οὕτω δὲ κρατούμενοι κατηυθύνθημεν πρός τινα γωνίαν τοῦ λειμῶνος, ὅπου μακρόθεν ἐφαίνοντο ποικιλόχροα ἄνθη, καὶ μετ' ὀλίγην ὥραν ἠρχίσαμεν τὸ ἔργον μας. Ἀλλὰ μόλις ἐδρέψαμεν ὀλίγα τινὰ ἠράνθεμα καὶ ἡ ἰδιότροπος ἐξαδέλφη μου ἀλλάξασα γνώμην παραιτεῖ τὰ ἄνθη καὶ τρέχει πρὸς τὰς χρυσαλίδας, μὲ καλεῖ δὲ νὰ τὴν βοηθήσω νὰ τὰς συλλάβῃ. Ἐγὼ δὲ ὅστις κατηυχαριστούμην βλέπων αὐτὴν φερομένην πρὸς ἐμὲ μετὰ τοσαύτης οἰκειότητος καὶ ἰσότητος, πρᾶγμα ἀσύνηθες, ἀδιστάκτως ἔσπευδον νὰ τὴν εὐχαριστήσω. Αἴφνης εἶδε πτηνόν τι· μὲ λέγει νὰ τρέξωμεν νὰ ἀνακαλύψωμεν τὴν φωλεάν του, ὁ δὲ εὐπειθὴς δοῦλός της, ἡ εὐγενία μου, εὐτυχῶς γενόμενος πτερόπους ἤρχιζε τὰς ἐρεύνας του. Ἐκεῖ πλησίον ἔρρεε ποτάμιον σχηματιζόμενον ἐκ τοῦ περισσεύματος πηγῆς τινος διαρρεούσης τὰ πέριξ λιβάδια· ἐπὶ τῶν μικρῶν αὐτοῦ ὀχθῶν ἐφύετο πρωΐμως ἕνεκα τῆς χλιαρότητος τοῦ ὕδατος χλόη πρασίνη ἀντίθεσιν μεγίστην ποιοῦσα πρὸς τὸ ξηρὸν καὶ ὑποκίτρινον χρῶμα τῆς ὅλης εκτάσεως, εν μέσῳ τῆς ὁποίας περιειλίσσετο ὡς ταινία πρασίνη. Τοῦ ποταμίου τούτου τὰ ὕδατα διαφανῆ ὡς κρύσταλλος ἔρρεον ἐπὶ στρώματος χαλίκων, οἵτινες ἕνεκα τῶν ζωηρῶν χρωμάτων ἐφαίνοντο ὡς λίθοι πολύτιμοι, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας των διέτρεχον ἐλαφροὶ κυματισμοὶ ἐπιδεικνύοντες πάντα τῆς ἴριδος τὰ χρώματα διὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἐαρινοῦ ἐκείνου ἡλίου.

Τὸ χαριέστατον ἐκεῖνο ποτάμιον κατέθελξεν ἀμφοτέρους, καὶ τὴν ἐξαδέλφην μου καὶ ἐμέ. Κεκλιμένοι παρὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ τῆς χλόης δὲν ἐχορταίνομεν βλέποντες τὰ ἐν τῷ ὕδατι μικροσκοπικὰ ἰχθύδια καὶ ἀκούοντες τὸν μορμυρισμὸν τοῦ ἐλαφροῦ ῥεύματος. Τώρα καὶ ἐγὼ δὲν εἰξεύρω ποῦ πρέπει νὰ ἀποδώσω εἰς τὴν ἐπαφὴν τῆς χειρὸς τῆς μικρᾶς μου φίλης, εἰς τὴν σιγὴν τῆς περικυκλούσης ἡμᾶς ἐρημίας, εἰς τὴν καλλονὴν τῆς ἡμέρας, καὶ ἐγὼ δὲν εἰξεύρω ποῦ νὰ ἀποδώσω τὴν ἀλλόκοτον κατάστασιν εν ᾗ εὑρισκόμην, καὶ ἣν δὲν δύναμαι ἄλλως νὰ ἑρμηνεύσω εἰ μὴ ὡς ἐπιθυμίαν καὶ εὐχὴν τοῦ νὰ παρετείνετο ἐπ' ἄπειρον ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ ὡς ἀπόφασιν τοῦ νὰ ὑποτάσσωμαι τοῦ λοιποῦ εἰς τὰς ἐπιθυμίας καὶ θελήσεις τῆς Ἑλένης. Τὰ κομψὰ χαλίκια τὴν ἔβαλαν εἰς πειρασμόν, τί νὰ κάμω λοιπόν; ἔβρεξα τοὺς πόδας μου μέχρι τῶν γονάτων καὶ τῇ συνέλεξα συλλογὴν ὡραιοτάτων χαλικίων, ἅτινα ἐκείνη ἔχωσεν εἰς τὸ θυλάκιόν της ἀφ' οὗ ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν τὰ ἐθαύμασε. Μ' ἐβεβαίωσε δὲ ὅτι παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμίου θὰ εὕρωμεν μικρὸν ἄνθος χαριέστατον, διότι ἦτο κυανοῦ χρώματος. Ἐπεδόθημεν λοιπὸν εἰς τὴν ἀναζήτησιν τοῦ ἄνθους, ἀλλὰ μάτην ἠρευνήσαμεν καὶ τὰς δύο ὄχθας. Τίποτε δὲν εὕρομεν ὁμοιάζον πρὸς τὸ ἀναζητούμενον ἄνθος, καὶ φυσικά, διότι δὲν ἦτο ἀκόμη ἡ ἐποχὴ τῆς μυοσωτίδος. Ἀλλ' αἴφνης ἀκούω κραυγὴν χαρᾶς καὶ βλέπω τὴν Ἑλένην τρέχουσαν πρός με καὶ κρατοῦσαν κυανόχρουν ἀνθύλλιον· τὸ προσήλωσε μόνη της εἰς τὴν κομβιοδόχην τοῦ ἐνδύματός μου καὶ

εἶπε μετὰ μειδιάματος ἐκφράζοντος ἀνακούφισιν καὶ προσηλοῦσα τοὺς ὑγροὺς ὀφθαλμούς της ἐπ' ἐμοῦ.

— Λάβε το, ἐξάδελφέ μου, ὡς εὐχαρίστησιν διὰ τὰ εὔμορφά σου χαλίκια. Εἶμαι βεβαία ὅτι εἰς τὸ μικρόν μου τοῦτο δῶρον θὰ δώσῃς ἀξίαν τινά, ὅταν σε εἰπῶ ὅτι τὸ εὔμορφον τοῦτο ἄνθος ὀνομάζεται *Μή με λησμονήσῃς!*

Ἔμεινα ἐπ' ὀλίγον ἄναυδος· μυρίοι λογισμοὶ συγκεχυμένοι συνεκρούοντο ἐν τῷ μικρῷ μου κρανίῳ καὶ διὰ φωνῆς πεπνιγμένης ἐτραύλισα.

— Εἰξεύρεις, Ἑλένη, ὅτι τὴν μητέρα μου καὶ σὲ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον ἀγαπῶ εἰς τὸν κόσμον. Ὥστε διὰ νὰ ἐνθυμοῦμαι δὲν ἔχω ἀνάγκην τοῦ ἄνθους τούτου· ἀλλὰ θά το φυλάξω ὅμως διὰ βίου.

Μετὰ τὴν συνδιάλεξιν ταύτην, τότε μόνον ἐνοήσαμεν ὅτι εἴχομεν ἀνεπαισθήτως φθάσει εἰς τὸ ἄκρον τοῦ λειμῶνος, καὶ ἔπρεπε νὰ ἀποφασίσωμεν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν οἰκίαν. Λιθίνη γέφυρα ἵστατο ἑκατὸν βήματα μακρὰν ἡμῶν συνδέουσα τοὺς λειμῶνας μετὰ τῆς ὁδοῦ. Ἐὰν ἐπιστρέφομεν διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἠθέλομεν συντομεύσει κατὰ τὸ ἥμισυ τὸν δρόμον μας. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐμέλλομεν νὰ κινήσωμεν πρὸς τὴν γέφυραν ἐσκέφθην ὅτι ὡς ἤμην ἀνυπόδητος πολὺ παράξενον θέαμα θὰ παρεῖχον εἰς τοὺς διαβάτας ἔπειτα δὲ καὶ τὰ βαμβάκινα περιπόδια ἅτινα μέχρι τοῦδε ἀντικαθίστων τὰ ὑποδήματα πολὺ ὀλίγον θὰ ἠδύναντο νὰ προφυλάξωσι τοὺς πόδας μου κατὰ τῶν χαλίκων καὶ τῶν πετρῶν τῆς ὁδοῦ. Ἀπεφάσισα λοιπὸν νὰ φορέσω πάλιν τὰ ὑποδήματά μου, ἅτινα ἐκρέμαντο ἀπὸ τοῦ ὤμου μου ὡς δισσάκιον. Ἀλλὰ δυστυχῶς μάτην ἠγωνιζόμην ἐπανειλημμένως σύρων τοὺς ἀορτῆρας, καὶ ἔχων καὶ τὴν ἐξαδέλφην μου συμβοηθόν· τὰ κάθυγρα περιπόδια μου δὲν ἤθελον νὰ ἀφήσωσι τὸν πόδα νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ ὑπόδημα. Ἡ Ἑλένη ἦτο ἀπηλπισμένη.

— Τί θὰ εἴπῃ ἡ μήτηρ καὶ ἡ θεία; ἔλεγεν ἡ Ἑλένη, ἴσως θὰ ἀνησυχοῦν. Καὶ Κύριος οἶδε εἰς ποίαν κατάστασιν θά σε φέρω 'ς τὴν οἰκίαν καὶ οὐδὲ κἂν ὀλίγα ἄνθη ἔχομεν διὰ νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν ἀπουσίαν μας.

Ἐγὼ τὴν παρηγόρουν ὅσον ἠδυνάμην βεβαιῶν αὐτὴν ὅτι πολλάκις μοι συνέβαινε νὰ περιπατῶ ἀνυπόδητος, ὥστε ἤμην συνειθισμένος ὅσον καὶ οἱ χωρικοί, ἐκτὸς δὲ τούτου θὰ ἐβάδιζον εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ ὅπου ἐφύετο χλόη ἁπαλὴ ὡς καὶ ἐν τῷ λειμῶνι. Περὶ δὲ τῆς ἀπουσίας ἄνευ ἀδείας ἐγὼ ἀνελάμβανον νά την δικαιολογήσω καὶ νὰ διορθώσω τὰ κακῶς ἔχοντα.

Καὶ ταῦτα λέγοντες ἐφθάσαμεν εἰς τὴν γέφυραν. Ὑπὸ τὴν καμάραν τῆς γεφύρας εἴδομεν οἰκογένειαν Ἀθιγγάνων, ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον πλανώμενοι ἐπαιτοῦσι συνήθως καὶ πωλοῦσι μικρὰ κάνιστρα, ἅτινα πλέκουσιν ἐκ τῶν κλωνίων τοῦ αἰγοκλήματος. Συνέκειτο δὲ ἡ οἰκογένεια αὕτη ἐκ τριῶν ἢ τεσσάρων παιδίων ἐχόντων τὴν κόμην συμπεφυρμένην, ἐλαιοχρόων καὶ μόλις κεκαλυμμένων διὰ ῥακίων τινῶν, καὶ ἐκ τῆς μητρὸς μεγαλοσώμου, ἰσχνῆς, ὀστώδους, καλυπτούσης τὴν γύμνωσίν της διὰ ἰνδικοῦ ὑφάσματος, οὗτινος τὰ ποικίλα χρώματα ἦσαν ἤδη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐσβεσμένα· εἶχε δὲ ἡ μήτηρ ἐν ἀγκάλαις τὸ νεογνόν της, κρατοῦσα αὐτὸ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἑτέρας προσεπάθει νὰ περισυναγάγῃ σκεύη τινὰ καὶ ῥάκη, τὴν μόνην περιουσίαν τῆς πτωχῆς ταύτης οἰκογενείας.

— Ἀχ! κύτταξε λοιπόν, Γεωργάκη, ἀνεφώνησεν ἡ ἐξαδέλφη μου· κύτταξε τί εὔμορφα ἄνθη!

Καὶ ἀληθῶς, ἐν ᾧ ἡ μήτηρ παρεσκεύαζε τὰ πρὸς ἀναχώρησιν, τὰ μικρά της εἶχον ἐνώπιόν των σωρὸν ἠρανθέμων, ἅτινα εἶχον συνάξει ἐκ τοῦ λειμῶνος· κατεσκεύαζον δὲ ἀνθοδέσμας, ἃς ἔμελλον βεβαίως νὰ πωλήσωσι μεταβαίνοντα εἰς τὴν πόλιν. Μόλις μας εἶδον καὶ ἕκαστον αὐτῶν ἁρπάσαν μίαν ἀνθοδέσμην ἔσπευσαν πρὸς ἡμᾶς, καὶ καθ ἣν στιγμὴν ἐπατοῦμεν τὸν πόδα ἐπὶ τῆς γεφύρας, εὑρέθημεν περιεζωσμένοι ὑπὸ τῶν μικρῶν, ἅτινα μᾶς ἐξεκώφαινον διὰ τῶν παρακλήσεων καὶ τῶν κραυγῶν των, τείνοντα πρὸς ἡμᾶς τὰς ἀνθοδέσμας των. Ἡ Ἑλένη ἐρευνήσασα ἐν τῷ θυλακίῳ της δὲν εὗρεν ὅ τι ἐζήτει, διότι στραφεῖσα πρός με καταπόρφυρος καὶ τεταραγμένη,

— Ἔχεις χρήματα; ἠρώτησε χαμηλοφώνως.

Οἴμοι! αἱ αὐταὶ ἔρευναι κατὰ πάσας τὰς γωνίας τῶν θυλακίων μου κατέληξαν εἰς τὸ αὐτὸ ἐξαγόμενον. Τόσον ἠσχυνόμην, καὶ τοσαύτην εἶχον ἀπελπισίαν, βλέπων τὴν ἐξαδέλφην μου τοσοῦτον τεταραγμένην, ὥστε ἐκόπη ἡ φωνή μου καὶ ἡ γλῶσσά μου ἐκόλλησεν εἰς τὸν λάρυγγά μου. Διὰ νεύματος τῆς κεφαλῆς μόλις ἐτόλμησα νὰ τῇ ἀποκριθῶ: Ὄχι. Τότε δὲ ἄνευ τινὸς συννενοήσεως διέβημεν βήματι ταχεῖ τὴν γέφυραν, ἀκολουθούμενοι ἐπ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν μικρῶν ἀνθοπωλῶν, οἵτινες καταλαμβάνοντες τὴν ἔννοιαν τοῦ νεύματός μου, ἀπεφάσισαν νά μας ἐγκαταλίπωσιν, ἵνα μὴ ματαιοπονῶσι.

*
* *

Ἡ Ἑλένη ἦτο ἄνω κάτω ἕνεκα τοῦ δυσαρέστου συμβάντος· ἐλάλει ἀδιαλείπτως περὶ τῆς ἀτυχίας ταύτης, διότι ἔχασε τὴν καλλίστην εὐκαιρίαν νὰ προμηθευθῇ τὰ τοσοῦτον ἐπιθυμητὰ ἄνθη· κατ' ὀλίγον δὲ τὰ παράπονά της καὶ ἡ λύπη της ἐξεδηλοῦντο διὰ τοῦ ἐρεθισμοῦ. Μὲ ἐπέπληττε λέγουσα ὅτι δὲν ἐφάνην τολμηρός. Τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς περὶ οὐδενὸς ἄλλου πρόκειτο ἢ νὰ εἴπω εἰς ἓν τῶν παιδίων ἐκείνων νὰ ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν οἰκίαν νὰ πληρωθῇ.

— Ἀχ! ἔλεγε, ἂν δὲν ἐφοβούμην ἐκείνην τὴν ὑψηλὴν μαύρην γυναῖκα, νά μ' ἔβλεπες σύ!

Digitized by Google

Τέλος δὲ διέφυγον τὸ ἕρκος τῶν ὀδόντων της αἱ ἑπόμεναι λέξεις:

— Καὶ ἐγὼ ἐλογάριαζα ὅτι θὰ φέρω ὡραίαν ἀνθοδέσμην νὰ τὴν βάλω εἰς τὸ δωμάτιόν μου! Καλὰ νὰ τὰ πάθω! ἄλλοτε ὅταν ἐξέρχωμαι μὲ μωρὸ παιδὶ νὰ ἔχω τὸν νοῦν μου νὰ κρατῶ ἐπάνω μου χρήματα!

Αἱ λέξεις της αὐταί με κατετάραξαν καί με κατεπλήγωσαν. Ἐστάθην καὶ μετὰ εὐσταθείας, δηλούσης ὅτι μάτην θὰ προσεπάθει νὰ τροποποιήσῃ τὴν ἀπόφασίν μου·

— Ἄκουσ', Ἑλένη, τῇ εἶπον. Νὰ περιπατῇς σιγὰ σιγὰ διὰ νά σε προφθάσω. Μετὰ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας θὰ εἶμ' ἐδῶ μὲ τὰς ἀνθοδέσμας.

— Τί θὰ κάμῃς;

— Ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον μ' ἐπέπληξες, διότι δέν τὸ ἔκαμα, ἢ ἄλλο τίποτε, καὶ ἐγὼ δὲν εἰξεύρω τί θὰ κάμω· τοῦτο μόνον εἰξεύρω ὅτι μετ' ὀλίγην ὥραν θὰ ἔχῃς ἐκεῖνο ὅπου ἐπιθυμεῖς.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὥρμησα δρομαῖος κατευθυνόμενος ἐκεῖ ὅθεν ἐπανηρχόμεθα. Καὶ ἔφθασα ἐν καιρῷ, διότι ἡ οἰκογένεια συσκευάσασα τὰ πράγματά της ἡτοιμάζετο νὰ ἐκκινήσῃ.

— Ἔ κυρά, εἶπον εἰς τὴν γυναῖκα μοῦ πωλεῖς τρεῖς ἀνθοδέσμας;

— Εὐχαρίστως, παιδί μου, ἀλλὰ μίαν δραχμὴν τὸ κομμάτι.

— Πολὺ καλά, ἀλλ' ἐπειδή, δὲν κρατῶ χρήματα ἐπάνω μου, νὰ ἔλθῃ ὁ μικρὸς εἰς τὴν οἰκίαν μας νὰ πληρωθῇ.

Ἀλλ' ὡς φαίνεται τὸ ἐξωτερικόν μου, πιθανῶς ὁ τρόπος δι' οὗ ἔφερον κρεμάμενα τὰ ὑποδήματά μου ἀπὸ τῶν ὤμων μου ὡς δισσάκιον, ἐνεποίησαν μετρίαν αἴσθησιν εἰς τὴν ἀθιγγανίδα, ἥτις μ' ἀπεκρίθη ἀγερώχως.

— Καὶ ἀπὸ ποῦ πέφτει τὸ σπίτι σας;

Διὰ τοῦ δακτύλου ἔδειξα πρὸς ἀριστερά.

— Δὲν γίνεται,εἶπεν ἡ ἀθιγγανὶς διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου. Ἐμεῖς πηγαίνομεν ἀπὸ τὸ τἄλλο μέρος,καὶ πρέπει νὰ φθάσωμε 'ς τὴν πόλιν πρὶν τῆς ὥρας τοῦ περιπάτου ἂν θέλωμε νὰ πουλήσωμεν τὰ λουλούδια μας.

Ἡ ἀθιγγανὶς βλέπουσα τὴν ἀμηχανίαν μου ἐξηκολούθησε μετὰ χαιρεκακίας.

— Μὰ πῶς γίνεται, ἀρχοντόπουλο 'σὰν καὶ 'σένα νὰ μὴ ἔχῃ ἐπάνω του κανένα πρᾶγμα ἀκριβό, κανένα ρωλόγι, κανένα πρᾶγμα ποῦ νὰ ἀξίζῃ τρεῖς δραχμαίς· ἐγὼ σοῦ κάνω τὴ χάρι καὶ το παίρνω.

Τὸ μόνον *ἀκριβὸν* πρᾶγμα ὅπερ εἶχον ἦσαν τὰ ὑποδήματά μου· καὶ αὐτὰ παρευθὺς ἐσκέφθην· μετὰ μικρὸν δισταγμόν,οὐχὶ τόσον διότι ἐλυπούμην ὅτι θὰ τα στερηθῶ, ὅσον διότι ἐφοβούμην μήπως δὲν φανῶσιν ἀρκετὰ εἰς τὴν μέγαιραν, ἔτεινα τὰ μονάκριβά μου ὑποδήματα εἰς αὐτήν.

— Μπᾶ, μπᾶ, ἀνεφώνησε μετὰ περιφρονήσεσεως, καὶ τί νά τα κάνω αὐτά;

— Μὰ εἶνε ὁλοκαίνουργα, ἀνεφώνησα πνευστιῶν.

— Ἄς εἶνε, τὰ κρατῶ, γιὰ τὸ χατήρι σου, προσέθηκεν ἡ ἀποτρόπαιος ἀθιγγανίς.

Καὶ λαβοῦσα τὸ ἀντικείμενον τοῦ πρωϊνοῦ μου θριάμβου, τὰ ἔχωσεν εἰς τὸ ρυπαρὸν δισσάκιόν της, καὶ μοὶ ἔδωκεν εἰς ἀντάλλαγμα τρεῖς ἀνθοδέσμας, φροντίσασα νὰ ἐκλέξῃ τὰς χειρίστας καὶ τὰς ἰσχνοτάτας.

*
* *

Καταλιπὼν τὴν μοχθηρὰν καὶ εἰδεχθῆ ἀνθοπώλιδα, ἔδραμον πρὸς τὴν ἀναμένουσάν με καὶ βραδυποροῦσαν Ἑλένην,ἥτις ἀπεδέξατο τὴν προσφοράν μου μετ' ἀληθοῦς εὐγνωμοσύνης, ἅμα καὶ χαρᾶς· ἀλλὰ μόνον ἀφ' οὗ ἐφθάσαμεν πρὸ τῆς κιγκλιδωτῆς πύλης, παρετήρησεν ὅτι μου ἔλειπε κάτι τι.

— Ἅ! Θεέ μου, τὰ ἔχασες τὰ ὑποδήματά σου! ἀνεφώνησε.

Ἐγὼ δὲ τῇ διηγήθην μετὰ πολλῆς ταπεινότητος τί συνέβη. Μὲ παρετήρησε καὶ πάλιν διὰ τῶν ὑγρῶν της ὀφθαλμῶν, ὧν ἡ λαμπρότης καὶ γλυκύτης συνεκίνησεν ὅλον μου τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν, ἔπειτα δὲ ὁρμήσασα ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλόν μου καί με κατεφίλησε καὶ ἐπὶ τῶν δύο μου παρειῶν ψιθυρίζουσα.

—Πόσον εἶσαι ὑποχρεωτικὸς καὶ εὐγενής,καλέ μου Γεωργάκη! Τί κρῖμα νὰ μὴ εἶσαι μεγαλείτερός μου δύο ἢ τρία μόνον ἔτη!

Τοῦτο ἦτο τὸ μόνον κέρδος, ὅπερ ἔλαβον διὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον θυσίαν μου, ἀφίνω πλέον τὴν σφοδρὰν ἐπίπληξιν καὶ τὴν φοβερὰν καταρροήν, ἣν ἥρπασα κατὰ τὴν ἐκδρομήν μου ἐκείνην μετὰ τῆς ἐξαδέλφης μου Ἑλένης.

[G. De Cherville]. Μετάφρασις ὑπὸ ***

ΑΙ ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑΙ ΕΝ ΜΑΔΡΙΤΗ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 547

Ἀλλὰ δὲν ἀφηγήθην εἰμὴ τὸν θάνατον ταύρου· Καὶ ὅμως ἐν εὐρυχώρῳ σταδίῳ μυρία συμβαίνουσι γεγονότα. Τὴν ἡμέραν μάλιστα ἐκείνην ταῦρος ἐνέβαλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κοιλίαν ἵππου, ἀνύψωσε τὸν ἵππον καὶ τὸν ἱππέα, καὶ ἀφοῦ περιήγαγεν αὐτοὺς πρὸς στιγμὴν ὡσὲν θριάμβῳ,τοὺς ἔρριψεν ἀμφοτέρους κατὰ γῆς ὡς σάκκον ὀσπρίων. Ἕτερος ταῦρος ἐφόνευσε τέσσαρας ἵππους ἐντὸς λεπτῶν τινων. Τρίτος προσέβαλε λογχοφόρον τόσον δυνατά, ὥστε οὗτος καταπεσὼν ἐκτύπησε κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ διαφράγματος καὶ ἐλιποθύμησεν. Τὸν ἀπήγαγον ἀμέσως. Ἀλλ' οὔτε διὰ τόσω μικρὸν κακόν, οὔτε διὰ σπουδαιότερον τραῦμα, οὐδὲ καὶ διὰ τὸν θάνατον ταυρομάχου ἐπιθυμεῖ κανεὶς νὰ διακοπῇ τὸ θέαμα. Τὸ πρόγραμμα ἄλλως τε μνημονεύει ρητῶς ὅτι, ἐὰν εἷς ταυρομάχος ἀποθάνῃ, ὑπάρχει ἄλλος ἕτοιμος νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ. Ὁ ταῦρος δὲν ἐπιτίθεται πάντοτε. Ὑπάρχουσι μεταξὺ αὐτῶν δειλοί, οἵτι-

Digitized by Google

νες, καίτοι ἀντεπεξερχόμενοι κατὰ τοῦ λογχοφόρου, σταματῶσιν οὐχ ἧττον καὶ μετὰ δισταγμὸν στιγμῶν τινων φεύγουσιν. Ἄλλοι ἀφ' ἑτέρου εἰσὶν ἐπὶ τοσοῦτον μαλακοῦ καὶ ἠπίου χαρακτῆρος, ὥστε οὔτε κἂν ἀποκρίνονται εἰς τὰς προκλήσεις, ἀλλ' ἀφίνοντες τὸν λογχοφόρον νὰ προχωρήσῃ μέχρις αὐτῶν καὶ ἐμπήξῃ τὴν λόγχην ἐν τῷ τραχήλῳ των, παλινδρομοῦσι κινοῦντες τὴν κεφαλὴν, ὡσεὶ ἤθελον νὰ εἴπωσι «*Δὲν θέλω!*»,φεύγουσι καὶ εἶτα στρέφουσιν αἴφνης ὅπως προσίδωσιν ἔκπληκτοι τὸ πλῆθος τῶν διωκόντων αὐτοὺς ταυρομάχων, οἱονεὶ διαπορoῦντες καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐρωτήσωσι: *Τί θέλετε ἀπὸ ἡμᾶς; Τί σᾶς ἐκάμαμεν; Διατί θέλετε νὰ μᾶς φονεύσητε;* Τότε τὸ πλῆθος τῶν θεατῶν ἐκρήγνυται εἰς ἀρὰς κατὰ τοῦ ἀνάνδρου ταύρου, κατὰ τοῦ διευθυντοῦ καὶ κατὰ τῶν ταυρομάχων. Ἐκ δὲ τοῦ ὑψώματος τοῦ toril κατ' ἀρχὰς καὶ ἀκολούθως ἐκ τῶν ἐν ὑπαίθρῳ θεατῶν, οὓς μιμοῦνται πάραυτα οἱ ἐν τῇ σκιᾷ, αἱ κυρίαι,καὶ τελευταῖον ὅλοι οἱ θεαταὶ τοῦ ἱπποδρομίου, ἐξέρχεται φωνὴ βροντώδης «banderillas de fuego!» ἤτοι τὰς πυρίνας σημαίας. Ἡ δὲ φωνὴ αὕτη ἀπευθύνεται εἰς τὸ δημοτικὸν θεωρεῖον. Αἱ πυροφόροι αὗται σημαῖαι χρησιμεύουσιν ἵνα καταστήσωσι τὸν ταῦρον μανιώδη. Φέρουσι δὲ *ῥοκέταν*, ἥτις ἀνάπτει ἀμέσως ἅμα τῇ εἰσόδῳ τῆς αἰχμῆς εἰς τὰς σάρκας, καὶ καίει τὴν πληγὴν, ἐξ οὗ ἐπιφέρει φοβερὰν ὀδύνην παραζαλίζουσαν καὶ ἐρεθίζουσαν τὸ ζῶον, ὥστε νὰ μεταβάλῃ τὴν μὲν δειλίαν αὐτοῦ εἰς ἰταμότητα, τὴν δὲ ἠρεμίαν εἰς μανίαν. Ὅπως τεθῇ εἰς ἐνέργειαν τὸ ἀποτρόπαιον τοῦτο μέσον τῶν ἐκπυρσοκροτικῶν λογχῶν ἀπαιτεῖται ἡ ἄδεια τοῦ δημαρχικοῦ ἐφόρου. Ἐὰν οὗτος διστάσῃ νὰ χορηγήσῃ αὐτὴν, ἐγείρονται ἅπαντες οἱ θεαταὶ καὶ τότε ἐκτυλίσσεται ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς περίεργος σκηνή. Βλέπει τις δέκα χιλιάδας μανδηλίων κυματιζόντων ἐν τῷ ἀέρι, ὡς αἱ σημαῖαι δέκα συνταγμάτων λογχιστῶν, καὶ ἀποτελούντων, ἀπὸ τῶν θεωρείων μέχρι τοῦ σταδίου, λευκὸν ἱστίον κυμαινόμενον καὶ καλύπτον σχεδὸν τὸ πλῆθος. Δέκα δὲ χιλιάδες φωνῶν κράζουσι: «fuego! fuego! fuego! (πῦρ! πῦρ! πῦρ!).Τότε ὁ ἔφορος ὑποχωρεῖ, ἀλλ' ἐὰν ἐπιμείνῃ ἀρνούμενος τὰ μανδήλια ἀφανίζονται, ὑψοῦσι δὲ τοὺς γρόνθους καὶ τὰς ῥάβδους ἐκρηγνύμενοι εἰς ὕβρεις «No sea ustednecio!» *Μὴ κάμνετε τὸν βλάκα' μὴ γελᾶτε τὸν κόσμον!* Las banderillas al alcade, fuego al alcade! Τὰς πυρίνας σημαίας εἰς τὸν δήμαρχον! Πῦρ εἰς αὐτόν!»

Ἡ ἀγωνία τοῦ ταύρου εἶνε φρικώδης. Ἐνίοτε ὁ ταυρομάχος δὲν ἐπιτυγχάνει ἐντελῶς τοῦ σκοποῦ καὶ τὸ ξίφος εἰσχωρεῖ μὲν μέχρι τῆς λαβῆς, ἀλλὰ παρεκκλίνει τῆς διευθύνσεως, ἣν ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ ὅπως προσβάλῃ τὴν καρδίαν. Τότε ὁ ταῦρος διατρέχει ἐκμανὴς τὸ στάδιον, φέρων ἐμπεπηγμένον εἰς τὰς σάρκας αὐτοῦ τὸ ξίφος, ῥαίνων τὴν γῆν διὰ τοῦ αἵματός του, ἐκβάλλων φρικώδεις μυκηθμοὺς, κινούμενος καὶ συστρεφόμενος χιλιοτρόπως,ὅπως ἀπαλλαχθῇ τοῦ βασάνου αὐτοῦ. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν μανιώδη περιφορὰν τὸ ξίφος ἄλλοτε μὲν πίπτει ἐκ τῆς πληγῆς, ἄλλοτε δὲ ἐμβυθίζεται βαθύτερον καὶ ἐπιφέρει τὸν θάνατον τοῦ ταύρου. Πολλάκις ὁ ξιφοφόρος ἀναγκάζεται νὰ ἐπενέγκῃ αὐτῷ καὶ δεύτερον κτύπημα, ἔςιν ὅτε δὲ καὶ τρίτον,καὶ τέταρτον. Ὁ ταῦρος ἀπόλλυσι χείμαρρον αἵματος, αἱ καλύπτραι τῶν capeadores αἱμάσσουσιν,ὁ ξιφοφόρος κηλιδοῦται,τὸ διάφραγμα ῥαντίζεται ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ ταύρου, τὸ αἷμα ῥέει πανταχοῦ, οἱ δὲ θεαταὶ ἀγανακτοῦντες ἀπευθύνουσι φοβερὰς κατὰ τοῦ ταυρομάχου ὕβρεις. Ἐνίοτε ὁ ταῦρος βαθέως πληγεὶς πίπτει χαμαὶ, ἀλλὰ δὲν ἀποθνήσκει· μένει ἐκεῖ ἀκίνητος ὑψώνων τὴν κεφαλὴν καὶ οἱονεὶ λέγων ἀπειλητικῶς —*Ἐλᾶτε, δολοφόνοι, ἐὰν τολμᾶτε!* Τότε τελειόνει ἡ πάλη, μυστηριώδης δέ τις ἄνθρωπος διασκελίζει τὸ διάφραγμα, προσεγγίζει λάθρα, τίθεται ὄπισθεν τοῦ ταύρου, καὶ δραττόμενος στιγμῆς τινος ἐπιφέρει κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κτύπημα δι' ἐγχειριδίου, διῆκον μέχρι τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ φονεύει τὸ ζῶον. Τὸ κτύπημα τοῦτο δὲν ἐπιτυγχάνει πάντοτε, ὁ δὲ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἐπενέγκῃ ἐνίοτε δύο, τρία ἕως τέσσαρα. Τότε ἡ τοῦ λαοῦ ἀγανάκτησις ἐξεγείρεται ὡς θύελλα. Τὸν φωνάζουσιν *οὐτιδανὸν, ἄνανδρον, ἄτιμον*, τῷ ἐπεύχονται τὸν θάνατον, καὶ ἀπειλοῦσιν ὅτι ἐὰν τὸν εἶχον εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν θὰ τὸν ἔπνιγον. Ἄλλοτε πάλιν ὁ ταῦρος πληγεὶς θανασίμως, κλονίζεται ἐπί τινα στιγμὴν πρὶν ἢ πέσῃ, οὕτω δὲ κλονιζόμενος, ἀπομακρύνεται βραδέως τοῦ μέρους ἔνθα ἐκτυπήθη, ὅπως ὑπάγῃ νὰ ἐκπνεύσῃ εἰς μεμακρυσμένην τινὰ γωνίαν. Πάντες οἱ ταυρομάχοι εἰς ἀπόστασίν τινα τὸν ἀκολουθοῦσιν ἠρέμα, ὡς ἐν ἐπικηδείῳ πομπῇ. Τὸ πλῆθος παρακολουθεῖ διὰ τῶν βλεμμάτων πάσας τὰς κινήσεις τῆς κηδείας ταύτης, καταμετρεῖ τὰ βήματα αὐτῆς, ὑπολογίζει τὴν πρόοδον τῆς ἀγωνίας. Βαθεῖα σιγὴ συνοδεύει τὰς τελευταίας τοῦ ταύρου στιγμὰς,ὁ θάνατός του ἔχει τι τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπίσημον. Ὑπάρχουσι ταῦροι ἀδάμαστοι, μὴ κάμπτοντες τὴν κεφαλὴν εἰμὴ ὅτε παραδίδουσι τὴν τελευταίαν πνοὴν, ἄλλοι οἵτινες, εἰ καὶ ἐκβάλλουσι διὰ τοῦ στόματος ῥύακας ὅλους αἵματος, ἀπειλοῦσιν ἀκόμη, ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ δεκάκις ἐπλήγησαν διὰ τοῦ ξίφους, ἔλαβον πλεῖστα τραύματα δι' ἐγχειριδίου καὶ ἔχασαν ὅλον αὐτῶν τὸ αἷμα,ὑψοῦσιν ἀκόμη τὸν αὐχένα δι' ὑπερηφάνου κινήματος, τρέποντος εἰς φυγὴν τὸ σμῆνος τῶν διωκτῶν αὐτῶν, ὠθουμένων μέχρι τοῦ μεταιχμίου τοῦ σταδίου, καὶ τέλος ταῦροι, ὑφιστάμενοι φοβερωτέραν τῆς πρώτης αὐτῶν μανίας ἀγωνίαν, διασχίζοντες τοὺς νεκροὺς ἵππους, θραύοντες τὸ διάφραγμα, καταπατοῦντες λυσσωδῶς τὰ ἐπὶ τοῦ σταδίου διεσπαρμένα φόβητρα,πηδῶν-

Digitized by Google

τες εἰς τοὺς χωρίζοντας τὰ δύο διαφράγματα διαδρόμους, περιτρέχοντες ἔξαλλοι, κρατοῦντες ὑψηλὰ τὴν κεφαλήν, προσβλέποντες τοὺς θεατὰς προκλητικῶς, πίπτοντες, ἐγειρόμενοι καὶ ἐκπνέοντες ἐν μυκηθμοῖς.

Ἡ ἀγωνία τῶν ἵππων εἶνε μὲν ἧττον μακρά, πλέον ὅμως ὀδυνηρά. Ὁ ταῦρος ἄλλων μὲν ἐξ αὐτῶν θραύει τὴν κνήμην, ἄλλων δὲ διατρυπᾷ τὸν λαιμὸν διαμπερές. Ἄλλους φονεύει παραχρῆμα διὰ κερατισμοῦ εἰς τὴν κοιλίαν ἄρνω καὶ χωρὶς οὔτε σταγόνα αἵματος νὰ ἐκχύσωσιν. Ἄλλοι ὑπὸ τρόμου καταλαμβανόμενοι φεύγουσι κατ' εὐθεῖαν ἐνώπιον τῶν ταύρων, κτυπῶσι δυνατὰ τὴν κεφαλὴν κατὰ τοῦ διαφράγματος καὶ πίπτουσι νεκροί. Ὑπάρχουσιν ἄλλοι, οἵτινες σπαράττουσι πολλὴν ὥραν ἐντὸς λίμνης αἵματος, πρὶν ἢ ἀποθάνωσιν. Ἄλλοι πάλιν, οἵτινες πεπληγμένοι, αἱματόφυρτοι, ἄνευ ἐντέρων, καλπάζουσιν εἰσέτι μετ' ἀπέλπιδος μανίας, ῥίπτονται κατὰ τοῦ ταύρου, πίπτουσιν, ἀνορθοῦνται, καὶ μάχονται ἔτι μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἤθελον ἀπαγάγει αὐτούς, ἠκρωτηριασμένους, τετραυματισμένους, ἀλλὰ ζῶντας. Τότε εἰσάγουσι τὰ ἐντόσθια αὐτῶν καὶ τὰ ἐπιδένουσι, καθιστῶντες οὕτω αὐτοὺς χρησίμους ἐν ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ. Ἄλλοι δὲ πεφοβισμένοι ἅμα ἴδωσι τὸ θηρίον ἐρχόμενον κατ' αὐτῶν τρέμουσιν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, κτυποῦσι τοὺς πόδας των, ὀπισθοδρομοῦσι, χρεμετίζουσι, δὲν θέλουσι νὰ ἀποθάνωσιν, οὗτοι δὲ διεγείρουσι τὸν μείζονα οἶκτον! Πολλάκις εἷς ταῦρος φονεύει πέντε ἵππους. Ἐνίοτε δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν πάλην ἀποθνήσκουσιν εἴκοσι. Πάντες οἱ λογχοφόροι εἰσὶ πλήρεις κηλίδων αἵματος. Τὸ στάδιον γέμει εντοσθίων αχνιζόντων, οἱ δὲ ταῦροι ἀποκάμνουσι πλέον φονεύοντες.

Καὶ αὐτοὶ οἱ ταυρομάχοι ἔχουσι τὰς κακὰς αὐτῶν στιγμάς. Οἱ λογχοφόροι ἐνίοτε ἀντὶ νὰ καταπέσωσιν ὑπὸ τὸν ἵππον, πίπτουσι μεταξὺ τοῦ ἵππου καὶ τοῦ ταύρου. Τότε οὗτος ἐφορμᾷ κατ' αὐτῶν ἵνα τοὺς φονεύσῃ. Τὸ πλῆθος βάλλει κραυγήν, ἀλλὰ τολμηρός τις *καπεαδόρος* ῥίπτει τὴν *κάπαν* εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἀγρίου θηρίου, καὶ τιθέμενος εἰς κίνδυνον τὴν ἰδίαν ζωὴν σώζει τὴν τοῦ συντρόφου του. Συχνάκις ὁ ταῦρος ἀντὶ νὰ ῥιφθῇ κατὰ τοῦ κρατοῦντος τὴν *κάπαν*, οἱονεὶ ὑπὸ καλλιτέρας ἐμπνεόμενος σκέψεως, ὁρμᾷ κατὰ τοῦ ξιφοφόρου ὃν καταδιώκει, στενοχωρεῖ καὶ ἀναγκάζει νὰ ῥίψῃ τὸ ὅπλον του καὶ νὰ τραπῇ εἰς φυγήν. Ἄλλοτε τὸν πλήττει διὰ τῆς κεφαλῆς του καὶ τὸν ανατρέπει. Ὁ ξιφοφόρος γίνεται ἄφαντος ἐν μέσῳ νέφους κονιορτοῦ, τὸ δὲ πλῆθος ἀνακράζει «*Ἀπέθανε*».

Ὁ ταῦρος διέρχεται, ὁ ξιφοφόρος σώζεται. Ἄλλοτε ὁ ταῦρος ἐφορμᾷ κατ' αὐτοῦ διὰ μιᾶς, τὸν ὑψώνει διὰ τῆς κεφαλῆς του καὶ τὸν ῥίπτει πλαγίως. Δὲν εἶνε σπάνιον τὸ νὰ μὴ ἀφήσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν εὐκαιρίαν νὰ σκοπεύσῃ, ὁ δὲ ταυρομάχος δὲν ἐπιτυγχάνει νὰ προσβάλῃ αὐτὸν κατὰ μέτωπον, ἐπειδὴ δέ, κατὰ τοὺς κανονισμοὺς δὲν δύναται νὰ κτυπήσῃ αὐτὸν εἰμὴ κατὰ τρόπον καὶ χῶρον ὡρισμένον, κόπτεται ματαίως ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἐξαντλουμένων δὲ οὕτω τῶν δυνάμεών του κινδυνεύει ἀπειράκις νὰ φονευθῇ. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τὸ πλῆθος ὠρύεται, συρίζει, ὑβρίζει σκληρῶς αὐτόν, μέχρις ὅτου ὁ δυστυχὴς ἀπηλπισμένος ἀποφασίζει νὰ φονεύσῃ ἢ νὰ ἀποθάνῃ, καὶ σκοπεύει ὅπως δύναται. Τότε δὲ ἢ εὐστοχεῖ καὶ φέρεται ἐπὶ τῶν νεφελῶν, ἢ ἀστοχεῖ καὶ περιφρονεῖται, χλευάζεται, λιθοβολεῖται διὰ φλοιῶν πορτοκαλλίων, ἔστω καὶ ὁ πλέον ἀτρόμητος, ἱκανώτερος καὶ περιφημότερος τῆς Ἱσπανίας ταυρομάχος.

Καὶ μεταξὺ τοῦ πλήθους συμβαίνουσι μυρία ὅσα γεγονότα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θεάματος. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπέρχεται ῥῆξις μεταξὺ δύο θεατῶν. Ἐπειδὴ δὲ εἰσὶ λίαν συνεσφιγμένοι, οἱ γείτονες ἁρπάζουσι πολλάκις ῥαβδισμούς τινας, ὅτε καὶ αὐτοὶ δράττουσι τὰς ῥάβδους των καὶ τὰς καταφέρουσιν εἰς ἄλλους, ὧν ὁ κύκλος εὐρύνεται τοιουτοτρόπως, ἡ δὲ ῥῆξις ἐκτείνεται ἐν ὅλῳ τῷ τμήματι τῆς βαθμῖδος. Ἐντὸς στιγμῶν τινων οἱ πῖλοι ἐκπίπτουσι τῶν κεφαλῶν, οἱ λαιμοδέται πίπτουσιν εἰς ῥάκη, αἱ ὄψεις αἱμάσσουσιν, κραυγαὶ δὲ δυνάμεναι νὰ ἐκκωφάνωσι τον οὐρανὸν ἀκούονται. Ἅπαντες οἱ θεαταὶ εἰσὶν ὀρθοί, οἱ φύλακες τίθενται εἰς κίνησιν, οἱ δὲ ταυρομάχοι ἀπὸ δρώντων προσώπων μεταβάλλονται εἰς θεατάς. Ἐνίοτε πάλιν ὑπάρχει ὅμιλός τις νέων ἀστείων, οἵτινες στρέφονται ὁμοῦ πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος κραυγάζοντες· «*Νά τος*»—«*Τίς;*»—*Οὐδείς*! καὶ ἐν τούτοις οἱ πλησίον καθήμενοι ἐγείρονται, οἱ δὲ εὑρισκόμενοι μακρὰν ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τῶν καθισμάτων, αἱ κυρίαι κλίνουσιν ἔξω τῶν θεωρείων αὐτῶν. Ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ὅλον τὸ ἱπποδρόμιον εἶνε ἄνω κάτω. — Τότε τὸ σύμπλεγμα τῶν εὐτραπέλων νέων βάλλει δυνατοὺς γέλωτας. Οἱ γείτονες αὐτῶν, ὅπως μὴ φανῶσι βλακίζοντες, μιμοῦνται αὐτούς, ὁ δὲ γέλως οὗτος μεταδίδεται ἐν ἀκαρεῖ εἰς τὰ θεωρεῖα, εἰς τὰς στοάς, πανταχοῦ, καὶ δέκα χιλιάδες ἀνθρώπων γελῶσιν ὁμοῦ. Ἐνίοτε δὲ ξένος τις θεᾶται τὸ πρῶτον ταυρομαχίαν καὶ λειποθυμεῖ. Ἡ εἴδησις μεταδίδεται παραχρῆμα. Ὅλοι ζητοῦσι νὰ τὸν ἴδωσιν, ὅλοι φωνάζουσι συγχρόνως, ὁ δὲ ἐκ τούτου θόρυβος εἶνε ἀπερίγραπτος. Ἢ πάλιν ἄνοστός τις ἀστειευόμενος χαιρετᾷ διὰ τηλεφώνου ἢ ἀκουστικοῦ ὀργάνου φίλον του καθήμενον εἰς τὸ ἀπέναντι ἄκρον τοῦ ἱπποδρομίου, ὅπερ ὄργανον παράγει τὴν ἐντύπωσιν ἐκρήξεως κεραυνοῦ. Τὸ μέγα ἐκεῖνο πλῆθος ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν κινεῖται ὑπὸ μυρίων ἀντιθέτων αἰσθημάτων, μεταβαῖνον ἐναλλὰξ ἀπὸ τοῦ τρόμου εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν, ἀπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὸν οἶκτον, ἀπὸ τοῦ οἴκτου εἰς τὴν ὀργήν,

Digitized by Google

ἀπὸ τῆς ὀργῆς εἰς τὴν εὐθυμίαν, εἰς τὴν ἔκπληξιν, εἰς φρενητιώδη χαράν.

Ἁπλῶς εἰπεῖν, ἡ ἐντύπωσις, ἣν τὸ θέαμα τοῦτο ἐμποιεῖ εἰς τὴν ψυχὴν, εἶνε ἀνέκφραστος. Εἶνε κρᾶμα ποικίλων αἰσθημάτων ἔνθα ἀδύνατον ὅλως ἀποβαίνει νὰ διακρίνῃ τις σαφές τι. Ἀγνοεῖ τί νὰ σκεφθῇ. Ὁτὲ μὲν ὑπὸ φρίκης κυριευόμενος ζητεῖ νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ ἱπποδρομίου καὶ ὀμνύει νὰ μὴ πατήσῃ πλέον εἰς αὐτὸ, ὁτὲ δὲ ἐκπλήσσεται, μεταρσιοῦται, μεθύει καὶ ἐπιθυμεῖ ἵνα μηδέποτε τελειώσῃ τὸ θέαμα. Πολλάκις σᾶς φαίνεται ὅτι θὰ σᾶς προξενήσῃ ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν, καὶ ὅμως κατά τινας στιγμὰς καὶ σεῖς, καθ' ὃν τρόπον οἱ γείτονές σας, θέλετε ἐκραγῆ εἰς κραυγὰς, γέλωτας καὶ ἐπευφημίας. Ἀποτροπιάζεσθε τὸ αἷμα, πλὴν τὸ θαυμαστὸν θάρρος τῶν ἀνθρώπων σᾶς ἐξάπτει. Ὁ κίνδυνος πιέζει τὴν καρδίαν σας, ἀλλ' ἡ νίκη χαροποιεῖ ὑμᾶς. Βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὁ ταράττων τὸ πλῆθος πυρετὸς κυριεύει καὶ σᾶς ἐπίσης, δὲν ἀναγνωρίζετε πλέον ἑαυτὸν, γίνεσθε ἄλλος ἐξ ἄλλου, αἰσθάνεσθε καὶ σεῖς κρούσματα ὀργῆς, ἀγριότητος, ἐνθουσιασμοῦ, καὶ ὑμᾶς αὐτὸν ἰσχυρὸν καὶ αὐθάδη· ἡ πάλη ἐξάπτει τὸ αἷμά σας, ἡ λάμψις τοῦ ξίφους σᾶς προξενεῖ φρικίασιν. Καὶ ἔπειτα αἱ χιλιάδες ἐκεῖναι τῶν ἀνθρώπων, ἡ ὀχλοβοὴ ἐκείνη, ἡ μουσικὴ, τὸ αἷμα, ἡ βαθεῖα σιωπὴ, οἱ αἰφνίδιοι θόρυβοι, ἡ ἔκτασις, τὸ φῶς, τὰ χρώματα, ἐκεῖνο τέλος τὸ δὲν εἰξεύρω πῶς νὰ χαρακτηρίσω, τὸ μέγα, τὸ σφοδρὸν, τὸ ἀπηνὲς, τὸ μεγαλοπρεπὲς, σᾶς θαμβόνει, σᾶς παραζαλίζει, σᾶς φέρει ἄνω κάτω...

Εἶνε ὡραῖον θέαμα καὶ ἡ ἔξοδος τοῦ πλήθους. Δέκα χείμαρροι ἐκπίπτουσιν ἐκ τῶν δέκα θυρῶν καὶ μελαίνουσι πάραυτα τὴν Σαλαμάγκαν, τὸ Πράδο, τὰς δενδροστοιχίας **Recoletos**, τὴν ὁδὸν **Alcala**. Χιλιάδες ἁμαξῶν περιμένουσι πέριξ τοῦ ἱπποδρομίου, ἐπὶ μίαν δὲ ὥραν ὅπου ἂν στραφῇ τις οὐδὲν ἄλλο βλέπει εἰμὴ ἀνθρωπίνην μυρμηκιάν. Ὅλοι σιωπῶσιν, ὅλος ὁ κόσμος εἶνε συντετριμμένος ὑπὸ τῶν συγκινήσεων· οὐδὲν ἄλλο ἀκούεται ἢ ὁ θόρυβος τῶν βημάτων. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι τὸ πλῆθος θέλει νὰ φύγῃ λαθραίως. Εἶδός τι λανθανούσης θλίψεως διεδέχθη τὴν πρῴην θορυβώδη χαράν. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ τὴν πρώτην φορὰν, καθ' ἣν ἐξῆλθον τοῦ ἱπποδρομίου, μόλις εἶχον δύναμιν νὰ περιπατῶ, ἡ κεφαλή μου ἐστρέφετο ὡς ἄτρακτος, τὰ ὦτά μου ἐβόμβουν, ἔβλεπον παντοῦ ταύρων κέρατα, αἱμοσταγεῖς ὀφθαλμοὺς, ἵππους νεκροὺς, ξίφη ἀστράπτοντα. Ἔλαβα τὴν συντομωτέραν ὁδὸν ὅπως ἐπανέλθω εἰς τὴν οἰκίαν μου, μόλις δὲ ἔφθασα ἐκεῖ ἐρρίφθην ἐπὶ τῆς κλίνης μου καὶ ἀπεκοιμήθην βαθέως. Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωῒ ἡ οἰκοδέσποινα ἔσπευσε κατεπειγόντως νὰ μὲ ἐρωτήσῃ· «*Λοιπὸν πῶς σᾶς ἐφάνη ; Διεσκεδάσατε καλῶς ; Θὰ ξαναϋπάγετε ; τί λέτε ;* — *Δὲν γνωρίζω*, ἀπεκρίθην, *μοὶ φαίνεται ὅτι ὠνειρεύθην, θὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἰδέαν μου βραδύτερον, ἔχω ἀνάγκην νὰ σκεφθῶ*». Ἦλθε τὸ σάββατον, ἤτοι ἡ παραμονὴ τῆς δευτέρας ταυρομαχίας. — *Θὰ ὑπάγητε;* μὲ ἠρώτησεν ἡ ξενοδόχος μου. — «Ὄχι», ἀπήντησα ἔχων ἀλλαχοῦ τὸν νοῦν μου. Ἐξῆλθον, διήνυσα τὴν ὁδὸν **Alcala**, εὑρέθην ἀνεπαισθήτως ἐνώπιον τοῦ καταστήματος, ἔνθα πωλοῦνται τὰ εἰσιτήρια, πλῆθος δὲ κόσμου ἐκεῖ συνωθεῖτο. «— Νὰ ὑπάγω;... Ναί... ὄχι...—«*Θέλετε ἓν εἰσιτήριον;*» μὲ ἠρώτησε νεανίας τις.—«*Δός μου*», εἶπον, καὶ εἰσῆλθον.

Ἀλλ' ὅπως γνωρίσῃ τις καλῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ θεάματος τούτου, πρέπει νὰ γνωρίσῃ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ. Δὲν εἶνε γνωστὸν ἀκριβῶς πότε ἐγένετο ἡ πρώτη ταυρομαχία. Ἡ παράδοσις διηγεῖται ὅτι πρῶτος ὁ **Cid Campeador** κατῆλθεν εἰς τὴν κονίστραν μὲ τὴν λόγχην αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ἵππου του ἐφόνευσε φοβερὸν ταῦρον. Ἔκτοτε οἱ τῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν νέοι ἐπεδόθησαν μετὰ ζέσεως εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους. Καθ' ὅλας τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς ἐγένοντο ταυρομαχίαι, ἡ δὲ τιμὴ τοῦ ταυρομαχεῖν ἐδίδετο εἰς μόνους τοὺς εὐγενεῖς. Καὶ οἱ βασιλεῖς κατήρχοντο εἰς τὸ στάδιον. Καθ' ἅπαντα τὸν μεσαίωνα αἱ ταυρομαχίαι ὑπῆρξαν τὸ μᾶλλον εὐνοούμενον θέαμα, καὶ προσφιλεστέρα ἄσκησις τῶν πολεμιστῶν οὐ μόνον παρὰ τοῖς Ἱσπανοῖς, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἄραψιν. Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἡμιλλῶντο ἐν τῷ σταδίῳ, ὡς ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ πεδίου. Ἰσαβέλλα ἡ Καθολικὴ ἠθέλησε νὰ ἀπαγορεύσῃ τὰς ταυρομαχίας, καθότι εἶχε παρευρεθῆ εἴς τινα προξενήσασαν αὐτῇ φρίκην. Ἀλλ' οἱ πολυάριθμοι καὶ ἰσχυροὶ θιασῶται τοῦ θεάματος μετέπεισαν αὐτὴν, ὥστε δὲν ἐξετέλεσε τὸ σχέδιόν της. Μετὰ τὴν Ἰσαβέλλαν αἱ ταυρομαχίαι ἔλαβον μεγάλην ἀνάπτυξιν. Ὁ Κάρολος-Πέμπτος ἐφόνευσεν ἰδίᾳ χειρὶ ταῦρον ἐν τῇ μεγάλῃ πλατείᾳ **Valladolid**. Ὁ Φερνάνδος **Pizarre**, ὁ περιώνυμος κατακτητὴς τοῦ Περοῦ ὑπῆρξεν ἀνδρεῖος ταυρομάχος. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας Δὸν Σεβαστιανὸς ἔδρεψε πλείστας δάφνας ἐν τῷ σταδίῳ τῶν ταύρων. Φίλιππος ὁ Γ' διεκόσμησε πολυειδῶς τὸ ἱπποδρόμιον τῆς Μαδρίτης, Φίλιππος ὁ Δ' ἐταυρομάχησεν ἐν αὐτῷ καὶ Κάρολος ὁ Β' ἐπροστάτευσε τὴν ταυρομαχίαν. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Φιλίππου τοῦ Ε' κατεσκευάσθησαν πολλὰ ἱπποδρόμια διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλ' ἡ τιμὴ τοῦ ταυρομάχου ἀνῆκεν ἔτι ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν. Ἐταυρομάχουν δὲ πάντοτε ἔφιπποι, ἐπὶ ὡραιοτάτων ἵππων. Μόνον περὶ τὰ μέσα τοῦ τελευταίου αἰῶνος ἡ τέχνη αὕτη ἐξετάθη μέχρι τοῦ λαοῦ, καὶ ἀνεφάνησαν οἱ κυρίως λεγόμενοι ταυρομάχοι, τεχνῖται ἐξ ἐπαγγέλματος, μαχόμενοι πεζῇ τε καὶ ἔφιπποι. Ὁ πολὺς **Francisco Romero de Ronda** ἐτελειοποίησε τὴν τέχνην τῶν πεζῶν ταυρομάχων, εἰσήγαγε τὴν ἕξιν τοῦ φονεύειν τὸν ταῦρον μετωπηδὸν διὰ τοῦ ξίφους καὶ τοῦ φοβήτρου, καὶ

Digitized by Google

ὥρισε τοὺς κανόνας τῆς τέχνης. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸ θέαμα κατέστη ἐθνικόν, ὁ δὲ λαὸς συνέρρεεν ἐνθουσιωδῶς εἰς αὐτό. Ὁ βασιλεὺς Κάρολος Γ΄ τὸ ἀπηγόρευσε, ἀλλ' ἡ ἀπαγόρευσίς του συνέτεινε νὰ μεταβάλῃ τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ λαοῦ εἰς ἐπιδημικὸν πάθος. Ὁ βασιλεὺς Φερδινάνδος ὁ ἕβδομος ἐμμανὴς περὶ τοὺς ταύρους, συνέστησε σχολὴν ταυρομαχίας ἐν Σεβίλλῃ. Ἰσαβέλλα ἡ Β΄ ὑπῆρξεν ἔτι μᾶλλον ἐνθουσιώδης τοῦ Φερδινάνδου τούτου. Ἀμεδαῖος ὁ Α΄ ὑπῆρξε, καθ' ἃ λέγεται, οὐχ ἧττον τῆς Ἰσαβέλλας ἔνθους πρὸς τὰς ταυρομαχίας. Καὶ νῦν ἡ τέχνη αὕτη εἶνε παρά ποτε ἀκμαιοτέρα ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἀριθμοῦνται κατὰ ἑκατοστύας οἱ μεγάλοι γαιοκτήμονες, οἵτινες ἀνατρέφουσι ταύρους διὰ τὰ αἱμοχαρῆ ταῦτα θεάματα. Ἡ Μαδρίτη, Σεβίλλη, Βαρκελών, Κάδιξ, Βαλεντία, Xérès, Port-Sainte-Marie ἔχουσιν ἱπποδρόμια ταυρομαχιῶν πρώτης τάξεως. Ὑπάρχουσι τοὐλάχιστον πεντήκοντα μικρὰ ἱπποδρόμια δυνάμενα νὰ περιλάβωσιν ἀπὸ τριῶν μέχρις ἐννέα χιλιάδων θεατῶν. Ἐν ἅπασι τοῖς χωρίοις, ἐν οἷς ἐλλείπουσιν ἱπποδρόμια, τελοῦσι τὰς ταυρομαχίας ἐν ταῖς δημοσίαις πλατείαις. Ἐν Μαδρίτῃ μὲν τελοῦνται κατὰ πᾶσαν Κυριακήν, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς πόλεσιν ὅσῳ τὸ δυνατὸν συχνότερον, πανταχοῦ δὲ ἑλκύουσιν ἄπειρον συρροὴν κόσμου ἐκ τῶν πλησιοχώρων πόλεων, χωρίων, ἐξοχῶν, ὀρέων, νήσων καὶ ἐκ ξένων ἔτι μερῶν. Ὅλοι οἱ Ἰσπανοὶ δὲν εἶνε, ἀληθῶς εἰπεῖν, μανιώδεις διὰ τὸ θέαμα τοῦτο. Πολλοὶ οὐδέποτε τὸ ἐπισκέπτονται, ἱκανοὶ ἀποδοκιμάζουσιν αὐτό, ἐπιθυμοῦντες ἵνα τὸ ἴδωσιν ἐξοστρακιζόμενον ἐκ τῆς Ἰσπανίας. Ἐφημεριδογράφος τις ὑψοῖ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν φωνὴν διαμαρτυρήσεως, βουλευτής τις τὴν ἐπομένην τοῦ θανάτου ταυρομάχου τινὸς λέγει, ὅτι θὰ ὑποβάλῃ ἐπερώτησιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ πάντες οὗτοι εἰσὶν ἐχθροὶ μαλακοὶ καὶ δειλοί. Τουναντίον, δημοσιεύουσιν ἐκθέσεις ταυρομαχιῶν, ἀνεγείρουσι νέα ταυρομαχικὰ ἀμφιθέατρα, ἐπισκευάζουσι τὰ παλαιὰ καὶ γελῶσι μὲ τοὺς ξένους, οἵτινες κραυγάζουσι κατὰ τῆς ἰσπανικῆς βαρβαρότητος.

Δὲν ἀσκοῦσι δὲ τὰς ταυρομαχίας μόνον ἐν ὥρᾳ θέρους, καὶ τὸ θέαμα δὲν εἶνε πάντοτε τὸ αὐτό. Τὸν χειμῶνα ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ τῆς Μαδρίτης δίδεται παράστασις κατὰ πᾶσαν Κυριακήν, ἀλλὰ δὲν βλέπει τις τοὺς ὡραίους καὶ σφριγῶντας ἐκείνους ταύρους τοῦ θέρους, οὔτε τοὺς μεγάλους ἐκείνους τεχνίτας, οὓς ἡ Ἰσπανία θαυμάζει. Εἰσὶ ταῦροι μικροί, μικρὰν ἔχοντες ῥώμην, καθὼς καὶ ἄπειροι ἐνίοτε ταυρομάχοι. Ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἀπαρτίζουσι πάντοτε θέαμά τι, καὶ μολονότι οὔτε ὁ βασιλεὺς δὲν συχνάζει ἐν αὐτῷ, οὔτε ἡ ὑψηλὴ κοινωνία, τὸ ἱπποδρόμιον εἶνε ἀείποτε πλῆρες. Ὀλίγον χύνεται αἷμα, δύο μόνον φονεύονται ταῦροι, τὸ δὲ θέαμα τελειόνει διὰ πυροτεχνημάτων. Εἶνε, ὡς λέγουσι μετὰ περιφρονήσεως οἱ ἐμπαθεῖς θιασῶται, πρὸς τέρψιν τῶν ὑπηρετριῶν καὶ τῶν παιδίων. Ἀλλὰ κατὰ τὰς χειμερινὰς αὐτὰς ταυρομαχίας τελεῖται ἐπεισόδιόν τι ἀρκούντως ἐπαγωγόν.

Ἀφοῦ οἱ ταυρομάχοι φονεύσωσι τοὺς ἰσχυροτέρους ταύρους, τὸ στάδιον μένει ἐντελῶς εἰς τὴν διάθεσιν τῶν παρεργατῶν (dilettantes). Πανταχόθεν πηδῶσιν ἐν αὐτῷ, ἐντὸς δὲ λεπτοῦ τῆς ὥρας εὑρίσκεται ἐκεῖ ἑκατοστὺς ἐργατῶν, σπουδαστῶν, ἀγυιοπαίδων, τῶν μὲν κρατούντων ἐπανωφόριον, τῶν δὲ σάλιον, τῶν δὲ οἱονδήποτε ῥάκος, συνηγμένων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τῆς θύρας τοῦ ταύρου καὶ ἑτοίμων ὅπως ὑποδεχθῶσιν αὐτόν. Ἡ θύρα ἀνοίγεται, ταῦρός τις οὗ τὰ κέρατα εἰσὶ κεκαλυμμένα, ῥίπτεται ἐν τῷ σταδίῳ, ἀπερίγραπτος δὲ θόρυβος ἀρχίζει. Τὸ πλῆθος τὸν περικυκλόνει, τὸν καταδιώκει, τὸν σύρει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, οἱ *καπεαδόροι* διὰ τῶν καλυπτρῶν καὶ ὑφασμάτων προκαλοῦσι καὶ βασανίζουσιν αὐτὸν μυριοτρόπως, μέχρις ὅτου κατακουράσαντες τὸ δυστυχὲς ζῷον ἀποφασίζουσι νὰ ἐξαγάγωσιν αὐτὸ ἐκ τοῦ σταδίου καὶ νὰ φέρωσιν ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ. Ἀπίστευτος εἶνε ἡ τόλμη μεθ' ἧς οἱ ἀγυιόπαιδες εἰσχωροῦσιν ὑπὸ τὸν ταῦρον, τὸν σύρουσιν ἐκ τῆς οὐρᾶς, πηδῶσιν ἐπ' αὐτοῦ, μετ' ἀπιστεύτου δεξιότητος διαφεύγουσι τὰ κτυπήματά του. Ἔστιν ὅτε ὁ ταῦρος, στρεφόμενος ἐξαπίνης, συλλαμβάνει τινὰ ἐξ αὐτῶν, τὸν ῥίπτει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τὸν κάμνει νὰ πηδᾷ εἰς τὸν ἀέρα, τὸν ὑψώνει ἐπὶ τῶν κεράτων του. Ἐνίοτε πάλιν δι' ἑνὸς κτυπήματος ἡμίσειαν ἀνατρέπει δωδεκάδα, ὅτε ταῦρος καὶ ἄνθρωποι ἀφανίζονται ἐντὸς νέφους κονιορτοῦ, ὁ δὲ θεατὴς φοβεῖται πρὸς στιγμὴν μήπως ἐφονεύθη τις. Πλὴν κίνδυνος τοιοῦτος δὲν ὑπάρχει! Οἱ ἀτρόμητοι capeadores ἀνεγείρονται μὲ ὀστᾶ μαλακώτερα καὶ πρόσωπον κεκονιαμένον, τινάσσονται καὶ ἐπαναρχίζουσιν. Ἀλλὰ τὸ ὡραιότερον ἐπεισόδιον τῶν θεαμάτων τοῦ χειμῶνος ἀλλαχοῦ ἔγκειται.— Πολλάκις ἀντὶ τῶν ἀρρένων ἀγωνίζονται κατὰ τοῦ ταύρου θήλειαι ταυρομάχοι, γυναῖκες ἐνδεδυμέναι ὡς σχοινοβάτιδες, πρὸ τῶν ὁποίων οὐχὶ οἱ ἄγγελοι, ἀλλ' ὁ Ἑωσφόρος θὰ ἐκάλυπτε τὸ πρόσωπον διὰ τῶν πτερύγων του.

Αἱ λογχοφόροι μάχονται ἐπὶ ὄνων, αἱ ξιφοφόροι πεζῇ. Ἐκ τῶν τελευταίων αὐτῶν εἶδον ἑξηκοντοῦτιδα τινὰ ὀνομαζομένην «*Μαρτίνα ἡ Ἀστουριανή*», γνωστὴν εἰς ἅπαντα τὰ ἰσπανικὰ ἱπποδρόμια. Αἱ ξιφοφόροι φέρουσι τὸ ξίφος καὶ τὸ ἐρυθροῦν ὕφασμα, ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ ἰταμώτερος ταυρομάχος τοῦ ἰσχυροῦ φύλου. Ἅπας ὁ θίασος συνοδεύεται ὑπὸ ὑπηρετῶν φερόντων μεγάλας φενάκας. Ἀντὶ τεσσαράκοντα φράγκων αἱ δυστυχεῖς αὗται ῥιψοκινδυνεύουσι τὴν ζωήν των! Ταῦρός τις καθ' ἣν ἡμέραν ἄλλοτε παρευρέθην εἴς τινα ταυρομαχίαν συνέτριψε τὸν βραχίονα μιᾶς σημαιοφόρου, καὶ ἄλλης διέσχισε τὴν ἐσθῆτα, εἰς τρόπον ὥστε ἀφῆκεν αὐτὴν ἐν μέσῳ τοῦ ἀμφιθεά-

Digitized by Google

τρου μὲ τόσον μόνον ὕφασμα, ὅσον ἤρκει ἀκριβῶς νὰ καλύψῃ τὴν γυμνότητά της.

Μετὰ τὰς γυναῖκας ἔρχονται τὰ ἄγρια θηρία. Κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἠνάγκασαν τὸν ταῦρον νὰ πολεμήσῃ κατὰ τῶν λεόντων καὶ τίγρεων.Ὁμοία πάλη ἐγένετο πρό τινων ἐτῶν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ τῆς Μαδρίτης. Καὶ ἀρχαιότερον ἐτελέσθη ἄλλη ἀξιοσημείωτος, διαταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ δουκὸς τοῦ Ἀλιβάρη, χάριν τῆς ἑορτῆς, ἐὰν δὲν λανθάνωμαι, τοῦ Don Balthazar Καρόλου τῆς Αὐστρίας, πρίγκηπος τῶν Ἀστουριῶν. Ὁ ταῦρος ἐπολέμησε τὸν λέοντα, τὴν τίγριν, τὴν λεοπάρδαλιν καὶ τοὺς ἐνίκησεν ἅπαντας. Ἐν ταῖς μεταγενεστέραις μάχαις ἡ τίγρις καὶ ὁ λέων ἡττήθησαν ὡσαύτως. Ἀμφότεροι ἐρρίφθησαν ὁρμητικῶς κατὰ τοῦ ταύρου, ἀλλὰ πρὶν ἢ δυνηθῶσι νὰ ἐμπήξωσι τοὺς ὀδόντας των εἰς τὸν λαιμόν του, διεπεράσθησαν ὑπὸ τῶν φοβερῶν κεράτων του,καὶ ἔπεσαν χαμαὶ ἐντὸς χειμάρρου αἵματος. Μόνον ὁ ἐλέφας, (εἷς ἐλέφας πελώριος ζῶν εἰσέτι ἐν τοῖς κήποις τοῦ «Buen Retiro») ἐνίκησεν. Ὁ ταῦρος τὸν προσέβαλεν, ὁ δὲ ἐλέφας οὐδὲν ἄλλο ἔπραξεν ἢ νὰ στηρίξῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ταύρου καὶ νὰ πιέσῃ ὀλίγον αὐτόν. Ἡ πίεσις ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε ὁ ἐπιτεθεὶς ταῦρος συνετρίβη ὡς *λουκάνικον!* Ἀλλ' εἶνε εὔκολον νὰ φαντασθῇ τις ὁποίαν ἐπιδεξιότητα, ὁποῖον θάρρος, ὁποίαν δύναμιν ψυχικῆς ἀταραξίας δέον νὰ ἔχῃ ἄνθρωπός τις, ὅπως περιφρονήσῃ δι' ἁπλοῦ ξίφους ζῶον φονεῦον τὸν λέοντα, προσβάλλον τὸν ἐλέφαντα, καὶ διασχίζον, συντρίβον, ἀνατρέπον καὶ καταβάλλον πᾶν ὅ,τι ἐγγίσῃ! Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἀψηφοῦντες αὐτὸν καθ' ἑκάστην!

Οἱ ταυρομάχοι δὲν εἶνε παντάπασιν ἄνθρωποι, οὓς πρέπει νὰ συγχύσῃ τις μετὰ τῶν σχοινοβατῶν, πρὸς οὓς ὁ λαὸς δὲν ἀποτίει εἰμὴ τὸν εἰς τὴν τέχνην αὐτῶν ὀφειλόμενον θαυμασμόν. Ὁ ταυρομάχος ἐπισύρει τὸν σεβασμὸν καὶ ἐκτὸς τοῦ ἀμφιθεάτρου, προστατεύεται ὑπὸ τῆς ἀριστοκρατικῆς νεολαίας, φαίνεται εἰς τὰ θεωρεῖα τοῦ θεάτρου, ὑπάγει εἰς τὰ κομψότερα καφεπωλεῖα, καὶ χαιρετίζεται εὐγενέστατα εἰς τὰς ὁδοὺς ὑπὸ τῶν καλλιτέρων πολιτῶν. Οἱ διάσημοι ξιφοφόροι, οἷοι ὁ Frascuello, ὁ Lagartijo, ὁ Cayetano, κερδαίνουσι τὸ οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ποσὸν δέκα χιλιάδων φράγκων κατ' ἔτος, εἰσὶ κάτοχοι οἰκιῶν καὶ ἐξοχικῶν ἐπαύλεων, κατοικοῦσι πολυτελῆ οἰκήματα, ἐνδύονται πολυτελῶς, δαπανῶσιν ἄπειρα ποσὰ διὰ τὰ ἀργυρᾶ καὶ χρυσοῦφῆ αὐτῶν ἐνδύματα, ταξειδεύουσιν ὡς πρίγκιπες καὶ καπνίζουσι σιγάρα τῆς Χαβάνας. Τὸ ἔνδυμα αὐτῶν ἐκτὸς τοῦ ἱπποδρομίου εἶνε περιεργότατον. Φέρουσι πῖλον ἐκ μελανοῦ βελούδου, μικρὸν ἐπενδύτην μέχρι τῆς ὀσφύος ἀκούμβωτον, μὴ φθάνοντα μέχρι τοῦ πανταλονίου, καὶ ὑπενδύτην ἀνοικτὸν διήκοντα μέχρι τῆς κοιλίας καὶ ἀφίνοντα νὰ φαίνηται λεπτότατον λευκὸν ὑποκάμισον. Περιλαίμιον δὲν φοροῦσι· φέρουσι ζώνην μεταξωτὴν ἐρυθροκύανον, στενὸν πανταλόνιον, ὑποδήματα ἐκ μαροκίνου μὲ κεντητὰ κοσμήματα, μικρὰν δὲ πλεκτὴν οὐρὰν κρεμαμένην ἀπὸ τοῦ ὤμου. Πλὴν τούτων φέρουσι κομβία χρυσᾶ, ἁλύσεις, ἀδάμαντας, δακτυλίους, ἐνώτια, σχεδὸν ὁλόκληρον ἀδαμαντοπωλεῖον. Πολλοὶ ἔχουσιν ἵππον, τινὲς ἅμαξαν, καὶ ὅταν δὲν φονεύωσιν, εὑρίσκονται πάντοτε εἰς περίπατον εἰς τὸ Prado, ἐν τῇ «Puerta del Sol», εἰς τοὺς κήπους τοῦ Recoletos μὲ τὰς λαμπρῶς ἐνδεδυμένας συζύγους ἢ ἐρωμένας των. Τὰ ὀνόματα, τὰ πρόσωπα, αἱ περιπέτειαι αὐτῶν εἰσὶ πλέον γνωσταὶ εἰς τὸν λαόν, ἢ αἱ ὄψεις, αἱ τύχαι καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ὑπουργῶν τοῦ Κράτους. *Ταυρομάχοι* εἰς τὰς κωμῳδίας, *ταυρομάχοι* εἰς τὰς εἰκόνας, *ταυρομάχοι* ἐντὸς τῶν ὑαλοθηκῶν τῶν πωλούντων χαλκογραφίας. Ἀγάλματα παριστῶντα *ταυρομάχους*, ριπίδια μὲ τὰς εἰκόνας τῶν *ταυρομάχων*, ρινόμακτρα φέροντα τὸ πρόσωπον τῶν *ταυρομάχων*. Οὐδὲν ἄλλο βλέπει τις εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ καταστήματα. Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ *ταυρομάχου* εἶνε τὸ ἐπικερδέστερον καὶ ἐντιμότερον ἐπάγγελμα, ὅπερ δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ τέκνον τοῦ λαοῦ.Ὄντως δὲ πολλοὶ προορίζονται εἰς τὸ στάδιον τοῦτο, ἀλλ' ὀλίγοι κατορθώνουσι νὰ διακριθῶσιν. Οἱ πλεῖστοι μένουσι μέτριοι capeadores, ὀλίγοι ἀποβαίνουσιν ἱκανοὶ banderilleros, καὶ ἔτι ὀλιγώτεροι διάσημοι picadores. Μόνον δὲ οἱ ἐκ φύσεως προνομιοῦχοι καὶ οἱ ὑπὸ τῆς τύχης εὐνοούμενοι δύνανται νὰ καταστῶσιν ἀνδρεῖοι ξιφοφόροι. Πρέπει νὰ ἔλθῃ τις εἰς τὸν κόσμον μὲ τοιαύτην ἀποστολήν, γεννᾶταί τις ξιφοφόρος ὡς γεννᾶται ποιητής. Ἐξ αὐτῶν σπανίως φονεύονται ὑπὸ τοῦ ταύρου. Οἱ φονευθέντες ἐν διαστήματι πολλοῦ χρόνου μετροῦνται ἐπὶ τῶν δακτύλων, ἀλλ' οἱ ἀνάπηροι, οἱ ἠκρωτηριασμένοι, οἱ μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ πολεμήσωσιν, εἰσὶ πολυάριθμοι. Συναντᾷ τις τοιούτους ἐν τῇ πόλει στηριζομένους ἐπὶ ραβδίων ἢ βακτηριῶν, τοὺς μὲν στερουμένους βραχίονος, τοὺς δὲ κνήμης. Ὁ περιβόητος Tato, ὁ πρῶτος ἐκ τῶν συγχρόνων ταυρομάχων, ἀπώλεσε τὴν κνήμην. Κατὰ τοὺς ὀλίγους μῆνας, καθ' οὓς διέμεινα ἐν Ἱσπανίᾳ, εἷς σημαιοφόρος ἐφονεύθη ἐν Σεβίλῃ, εἷς λογχοφόρος ἐπληγώθη βαρέως ἐν Μαδρίτῃ, ὁ Lagartijo ἐβλάβη μεγάλως, καὶ ἔν τινι χωρίῳ τρεῖς capeadores dilletantes ἐφονεύθησαν. Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ταυρομάχος μὴ βάψας τὸ στάδιον διὰ τοῦ αἵματός του.

Πρὶν ἢ ἀναχωρήσω ἐκ Μαδρίτης ἠθέλησα νὰ συνομιλήσω μετὰ τοῦ περιφήμου Frascuelo, τοῦ ἡγεμόνος τῶν ξιφοφόρων, τοῦ εἰδώλου τοῦ λαοῦ τῆς Μαδρίτης, τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὴν δόξαν τῆς τέχνης.Πλοίαρχός τις γενουήνσιος, ὅστις τὸν ἐγνώριζεν, ἀνεδέχθη νὰ μὲ παρουσιάσῃ. Ὡρίσαμεν τὴν ἡμέραν καὶ συνηντήθημεν ἐν τῷ αὐτοκρατο-

Digitized by Google

ρικῷ καφεπωλείῳ la Puerta del Sol. Μοὶ ἔρχεται νὰ γελάσω ὁσάκις ἐνθυμηθῶ ὁποία με κατέλαβε συγκίνησις, ὅταν τὸν εἶδον μακρόθεν ἐμφανιζόμενον καὶ προχωροῦντα πρὸς ἡμᾶς. Ἦτον ἐνδεδυμένος μετὰ μεγίστης πολυτελείας, κατάφορτος πολυτίμων κοσμημάτων, λάμπων ὡς στρατηγὸς ἐν μεγάλῃ στολῇ. Ἅμα διῆλθε τὸ καφεπωλεῖον, χίλιαι κεφαλαὶ ἐστράφησαν, χίλια βλέμματα προσηλώθησαν ἐπ' αὐτοῦ, ἐπ' ἐμοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ συντρόφου μου. «*Ἰδοὺ ὁ κ.* Salvador Sauchez», λέγει ὁ πλοίαρχος (τὸ ὄνομα Frascuelo εἶνε παρωνύμιον.) καὶ παρουσιάζων με εἰς τὸν Frascuelo «*Εἶνε ὁ κ. δεῖνα, ὁ θαυμαστής σας*». Ὁ ἔνδοξος ταυρομάχος ἔκλινε τὴν κεφαλήν, ἐγὼ ἐχαιρέτισα, ἐκαθίσαμεν καὶ ἠρχίσαμεν τὴν συνομιλίαν. Τί μοναδικὸς ἄνθρωπος! Ἀκούων τις αὐτὸν θὰ ἔλεγεν ὅτι δὲν εἶχε καρδίαν οὔτε μυῖαν νὰ φονεύσῃ. Εἶνε εἰκοσιπενταετὴς νέος, μέσου ἀναστήματος, λεπτοφυής, μελαχροινός, ὡραῖος, ἔχων στερεὸν τὸ βλέμμα καὶ μειδίαμα ἀφελές. Ἠρώτων αὐτὸν πλεῖστα ὅσα πράγματα περὶ τῆς τέχνης καὶ τοῦ βίου αὐτοῦ. Ὡμίλει διὰ μονοσυλλάβων, καὶ ἔδει νὰ ἀποσπῶ μίαν πρὸς μίαν τὰς λέξεις ἐκ τοῦ στόματός του δι' ἀπαύστων ἐρωτήσεων. Ἀπήντα εἰς τὰς φιλοφροσύνας θεωρῶν μετριοφρόνως τὰς ἄκρας τῶν ποδῶν του. Τὸν ἠρώτησα ἐὰν δὲν ἐπληγώθη ποτέ. Ψαύσας δὲ τὸ γόνυ, τὸν μηρόν, τὴν ὠμοπλάτην καὶ τὸ στῆθος μοὶ εἶπεν: «*ἐδῶ, ἐδῶ, ἐδῶ καὶ ἐδῶ*», γελάσας μὲ τὴν ἀφέλειαν παιδίου. Μοὶ ἐσημείωσε τὴν διεύθυνσίν του, καὶ μὲ ὑπεχρέωσε νὰ ὑπάγω νὰ τὸν ἴδω, μοὶ προσήνεγκε δὲ σιγάρον καὶ ἀπῆλθεν. Τρεῖς ἡμέρας μετὰ ταῦτα ἐν νέᾳ ταυρομαχίᾳ ἐκαθήμην πλησίον τοῦ διαφράγματος. Διῆλθε δὲ ἔμπροσθέν μου συλλέγων τὰ σιγάρα, ἅτινα τῷ ἔρριψαν οἱ θεαταί. Ἔνευσα πρὸς αὐτόν, μὲ εἶδε καὶ ἀνέκραξεν· «*Ἄ! ὁ Ἰταλός!*» Μοὶ φαίνεται ὅτι τὸν βλέπω ἀκόμη. Ἔφερε φαιὰν ἐνδυμασίαν χρυσοΰφαντον, τὴν μίαν δὲ τῶν χειρῶν εἶχεν ἐρυθρὰν ἐκ τοῦ αἵματος...

Ἀλλά, τελευταῖον, μίαν κρίσιν ἐπὶ τῶν ταυρομαχιῶν. Αἱ ταυρομαχίαι εἰσὶν ἆρά γε πρᾶγμα βάρβαρον καὶ ἀνάξιον πεπολιτισμένου λαοῦ, ἢ ὄχι; Εἰσὶ θέαμα δυνάμενον νὰ σκληρύνῃ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν ἢ ὄχι; Εἴπατέ το καθαρῶς. Καθαρῶς; Δυστυχῶς ἐγὼ ἀδυνατῶ νὰ πράξω τοῦτο. Δὲν θέλω, ἀποκρινόμενος οὕτω, νὰ ἐφελκύσω κατακλυσμὸν ὕβρεων, ἢ ἀποκρινόμενος ἄλλως, νὰ λάβω τὴν προσήκουσαν μαστίγωσιν, καθόσον ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι μετέβαινον εἰς τὸ ἱπποδρόμιον κατὰ πᾶσαν Κυριακήν. Διηγήθην καὶ περιέγραψα αὐτάς, ὁ δὲ ἀναγνώστης γινώσκει ὅσα καὶ ἐγώ. Ἂς κρίνῃ λοιπὸν αὐτός, καὶ ἂς μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ τηρήσω σιωπήν. I**

[Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ].

«Σύνηθες ῥητὸν τοῦ Ναπολέοντος ἦτο ὅτι· Σταθερὰ ἀπόφασις ἰσοδυναμεῖ πρὸς βαθυτάτην σοφίαν».

Η ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1762.

Ἡ Πετρούπολις, οὖσα σήμερον μία τῶν ὡραιοτέρων τοῦ κόσμου πρωτευουσῶν, ἀφίκετο εἰς τὴν σημερινὴν αὐτῆς λαμπρότητα μετὰ ταχύτητος θαυμασίας. Ἡ ἱστορία αὐτῆς εἶνε λίαν ἐνδιαφέρουσα, καθόσον δεικνύει τὴν πορείαν ἣν ἤνυσε τὸ νεώτερον δυτικὸν στοιχεῖον, ὅπως εἰσχωρήσῃ ἐντὸς τῆς παλαιᾶς ῥωσσικῆς κοινωνίας, περιέχει δὲ ὡς ἐκ τούτου λίαν περιέργους περιόδους, ἢ μᾶλλον ἀξιοπερίεργος τῶν ὁποίων εἶνε ἴσως ἡ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὰς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ καὶ Πέτρου τοῦ Γ'. Τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ, καὶ ὡρισμένως τῷ 1762, δὲν εἶχον ἔτι ἐκτελεσθῆ αἱ μεγάλαι μεταρρυθμίσεις, αἱ ἐνεργηθεῖσαι ὑπὸ Αἰκατερίνης τῆς Β', Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' καὶ Νικολάου τοῦ Α'. Ἡ Πετρούπολις εἶχε τότε θέαν πόλεως κατὰ τὸ ἥμισυ γερμανικῆς καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ φλαμανδικῆς, ἠδύνατο δέ τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐν αὐτῇ ἔζων παραπλεύρως καὶ ἐγγὺς ἀλλήλων ἡ ἐξηυγενισμένη Εὐρώπη καὶ ἡ ἡμιβάρβαρος Ἀσία.

Ἡ Πετρούπολις εἶχε τότε περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας κατοίκων. Αἱ οἰκίαι, κατὰ τὸ πλεῖστον ξύλιναι, ἦσαν ἐκτισμέναι ἀτάκτως τῆδε κἀκεῖσε. Αἱ ὁδοὶ ἦσαν κονιορτώδεις τὸ θέρος, βορβορώδεις τὸν χειμῶνα καὶ πλήρεις ὀπῶν, ἔνθα ὁ διαβάτης ἐβυθίζετο μέχρις ὀσφύος. Ὁ Νέβας καὶ αἱ διώρυγες δὲν εἶχον ὡς σήμερον ὄχθας ἐκ γρανίτου, ἀλλὰ προχώματα ἐκ χώματος. Ἡ νῆσος τοῦ Ἁγίου Βασιλείου εἶχεν, ὡς ἡ Βενετία, ἀντὶ ὁδῶν διώρυγας.

Τὸν καθαρισμὸν τῆς πόλεως ἐξετέλουν οἱ κατάδικοι· ἀλλ' αἱ πλατεῖαι, τὰ πεζοδρόμια καὶ αἱ γωνίαι τῶν ὁδῶν ἐκαλύπτοντο ὑπὸ σωρῶν κόπρου καὶ ἀκαθαρσιῶν, τὰ δὲ κρεωπωλεῖα, τὰ ἰχθυοπωλεῖα, τὰ λαχανοπωλεῖα, τὰ ἑστιατόρια καὶ τὰ καπηλεῖα ἀνέπεμπον λοιμώδεις ἀναθυμιάσεις. Στίφη κυνῶν ἡμιαγρίων ἐπλανῶντο εἰς τὰς ὁδούς, φοβίζοντων καὶ δακνόντων ἵππους καὶ ἀνθρώπους. Ἐπαῖται ἠκρωτηριασμένοι, ἀλῆται παντοδαποὶ ἐπολιόρκουν τοὺς διαβάτας, καὶ μετὰ κόπου ἠδύνατό τις νὰ διαφύγῃ τὴν μάστιγα ταύτην. Πυρετοὶ μιασματικοὶ καὶ πᾶν εἶδος ἐπιδημικῆς ἀσθενείας ἐμάστιζεν ἀδιακόπως τὴν πόλιν. Οἱ ἰατροὶ ἦσαν ὀλίγοι καὶ ἀπήτουν πληρωμὴν ὑπέρογκον· οἱ δύο περιφημότεροι αὐτῶν ἐλάμβανον χωρὶς πολλὰ φιλοφρονήματα δεκαπέντε ῥούβλια χρυσᾶ δι' ἑκάστην ἐπίσκεψιν.

Ἐνόσῳ ἡ αὐτοκράτειρα κατῴκει ἐν τῇ πόλει, ἡ θέα ταύτης ἦτον ὑποφερτή· ἀλλ' ὅτε διέμεινεν ἐν Μόσχᾳ, ὅπου διέτριβε τὸ ἥμισυ τοῦ ἔτους καὶ πλέον, αἱ ὁδοὶ τῆς Πετρουπόλεως ἐγίνοντο ἔρημοι καὶ χόρτος ἐφύετο ἐν αὐταῖς. Τὰ καπηλεῖα, ἐν οἷς Πέτρος ὁ Μέγας ἠρέσκετο νὰ πίνῃ ἓν ποτήριον ῥακῆς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ναυτῶν, μετεβάλλοντο εἰς καταγώγια ἀκολάστων ὀργίων.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἡ κυριωτέρα ὁδός, καλουμένη *Πρόσοψις τοῦ Νέβσκη*, ἐπληροῦτο ἀνθρώ-

Digitized by Google

πων. Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις ἐβάδιζον συνήθως πεζοί, ἐνῷ οἱ τῶν ἀνωτέρων τάξεων, καὶ ἰδίως οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ἐξήρχοντο ἐπωχούμενοι ἢ ἔφιπποι. Οἱ κομψοὶ νέοι ἐνεδύοντο ἐπενδύτην ἐκ μέλανος ὁλοσηρικοῦ, ἀναξυρίδας ἐκ δέρματος δορκάδος καὶ ὑποδήματα ἀφικνούμενα ὑπεράνω τοῦ γόνατος, εἴτε ἔφερον ἔνδυμα ἐκ ῥοδοχρόου ἢ κιτρίνου μεταξίνου ὑφάσματος, ὀμματοϋάλια ὑπερμεγέθη, πῖλον στρογγύλον ἐκ κηροπανίου, ἢ τρίκωχον μὲ πτερά, φενάκας οὔλας καὶ βοστρυχώδεις πεπασμένας, καὶ περιχειρίδια ἐκ τριχάπτων τῆς Ἀλανσῶνος ἢ τῆς Ἱσπανίας, ὁσάκις δὲ ἦτο ψῦχος, ἐθέρμαινον τὰς χεῖρας ἐντὸς περιχειρίδων ἐκ δέρματος σίμωρος ἢ λευκοϊκτίδος. Αἱ κυρίαι εἶχον τὴν ὀσφὺν στενὴν ὡς αἱ σφῆκες, ὁ δὲ πολυσύνθετος καλλωπισμὸς τῆς κεφαλῆς αὐτῶν παρίστα ἢ φρούριόν τι μεσαιωνικόν, ἢ κάνεον ἀνθέων, ἢ ναῦν, ἢ σινικὴν σκιάδα, προσήρμοζον δὲ εἰς τὸ πρόσωπον μέλανά τινα στίγματα ὡς μυίας, πωλούμενα ὑπὸ τῶν μυρεψῶν ἐν ἰδιαιτέραις κομψοτάταις θήκαις. Πολὺ πλῆθος συνέρρεεν εἰς τοὺς βασιλικοὺς κήπους, ἔνθα ἐπετρέπετο ἡ εἴσοδος εἰς πάντας, ἐκτὸς τῶν ναυτῶν, τῶν φερόντων οἰκοστολὴν οἰκετῶν, τῶν γυναικῶν ὅσαι ἔφερον μανδήλιον εἰς τὴν κεφαλήν, τῶν ἀνδρῶν, ὅσοι ἔφερον χονδρὰ ὑποδήματα, καὶ ἐν γένει πάντων ὅσοι εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ βιβλία τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἀπεκαλοῦντο «χυδαῖος ὄχλος».

Τὸν περίπατον ἐτάρασσον συχνάκις δυσάρεστα ἐπεισόδια. Νῦν μὲν πεζός τις ἐρρίπτετο κατὰ γῆς καὶ κατεπατεῖτο, τοιουτοτρόπως δὲ ἐφονεύθη ὁ στρατάρχης Μίνιχ· ἄλλοτε ἀξιωματικός τις τῆς φρουρᾶς μὲ πρόσωπον παρηλλαγμένον ἐκ τῆς ὀργῆς ὕβριζε καὶ ἐμαστίγου ἡνίοχόν τινα σοβαρὸν καὶ πεπασμένην φενάκην φέροντα, διότι ἠμπόδισεν αὐτὸν διὰ τῆς ἐπιχρύσου ἁμάξης νὰ παρακολουθήσῃ τὴν ὡραίαν ἣν κατεδίωκεν. Ἐνταῦθα ὅμιλος παίδων, παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἀστυνομίας, κατεγίνετο εἰς τὴν ἀνύψωσιν μεγάλου χαρτίνου ἀετοῦ, ἐκφοβίζων τοὺς ἵππους· ἐκεῖ ναύτης οἰνόληπτος καθημαγμένος, καὶ μὲ τὰ ἱμάτια κατεσχισμένα, ἔκειτο χαμαὶ ἐνώπιον καφενείου τινὸς ἢ ἐμπορικοῦ καταστήματος τῶν εἰδῶν τοῦ συρμοῦ.

Ἀταξίαι ἔτι σοβαρώτεραι ἐλάμβανον χώραν εἰς ἄλλα τῆς πόλεως μέρη. Εἰς τὰς ἀγορὰς καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν παραπηγμάτων τῶν ἀνιδρυμένων πέριξ τοῦ χειμερινοῦ ἀνακτόρου, τότε ἀνεγειρομένου, συνέβαινον παρὰ τῷ ὄχλῳ συχναὶ ῥήξεις καὶ ἀντήχουν συχνάκις αἱ κραυγαὶ «Κλέπτης!» «Δολοφόνος!» Ὁ στρατηγὸς Κόρφ, διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας, ὅστις εἰς τοιαύτας περιστάσεις συνείθιζε νὰ καταφθάνῃ ἐπ' ὀχήματος, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὑπασπιστῶν αὐτοῦ ἐφίππων, δὲν κατώρθου νὰ φθάνῃ ἐγκαίρως εἰς πάντα τὰ μέρη, ὅπου ἡ παρουσία του ἦτο ἀναγκαία. Διεδόθη ποτὲ μάλιστα ἡ φήμη ὅτι εἰς χωρίον τι, σήμερον κείμενον ἐντὸς τῆς πόλεως, ἀνεφάνη συμμορία λῃστῶν ἐνόπλων. Πέτρος ὁ Γ' ἔχασε τὴν ὑπομονὴν καὶ εἶπε πρὸς τὸν Κόρφ·«Πρέπει νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ ἰκριώματα. Ὁ πάππος μου Πέτρος ὁ Α' ἐγίνωσκε τὰ πράγματα κάλλιον ἡμῶν. Θὰ γράψω *Ἐπικυροῦται, Πέτρος*, καὶ αὐτὸ φθάνει· θὰ ἴδητε». Πλὴν μολαταῦτα τὰ ἰκριώματα δὲν ἐστήθησαν, αἱ ἀταξίαι ἐξηκολούθησαν, καὶ πάντες ἐπὶ τέλους συνείθισαν, ὡς ἂν προέκειτο περὶ πράγματος ἀναποφεύκτου. Ἅμα κραυγή τις τρόμου ἀντήχει εἰς τὴν ὁδόν, καὶ εὐθέως τὰ παράθυρα ἠνοίγοντο, ὡς ἂν ἔμελλε νὰ παρασταθῇ θέαμά τι, καὶ ἐφαίνοντο κυρίαι κομψῶς ἐνδεδυμέναι καὶ κρύπτουσαι τὸ πρόσωπον ὄπισθεν τοῦ ῥιπιδίου, παρακολουθοῦσαι μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ ἐπεισόδια διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ περιμένουσαι ἀνυπομόνως τὴν λύσιν.

Περὶ τὴν ἐννάτην τῆς ἑσπέρας ὥραν ἤρχιζε νὰ ἐπικρατῇ σιγή, διακοπτομένη μόνον ὑπὸ τῶν ὑλακῶν τῶν κυνῶν καὶ τῶν φωνῶν τῶν σκοπῶν, τοποθετημένων ἐπὶ τῶν τειχῶν τοῦ ναυαρχείου καὶ τοῦ φρουρίου, ἐνίοτε δέ, πρὸς μείζονα ἀσφάλειαν, καὶ εἰς τὰς διασταυρώσεις τῶν ὁδῶν. Ἄλλοτε συνείθιζον νὰ κλείωσι τὰς ὁδοὺς διὰ κιγκλίδων, ὅπως προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τῶν πυρποληтῶν, νυκτοκλεπτῶν, λῃστῶν καὶ παντὸς εἴδους κακούργων, διότι ἀνεπαρκεῖς εἶχον ἀποδειχθῆ οἱ λόχοι τῶν πυροβολιστῶν καὶ τῶν δραγόνων οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν περιπολίαν τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως. Περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ οὐδεὶς ἐτόλμα μετὰ τὴν ἐννάτην νὰ διέλθῃ πρὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀνακτόρου, ἐκ σεβασμοῦ καὶ συμπαθείας πρὸς τὴν αὐτοκράτειραν, ἥτις ἀσθενοῦσα τότε ἔπασχε λίαν ἐξ ἀγρυπνίας, καὶ ἤλλασσε συνεχῶς κοιτῶνα, βασανιζομένη ὑπὸ τοῦ δράματος τῆς πρώτης νυκτὸς τοῦ βασιλείου αὐτῆς.

Κατὰ τὰς βροχερὰς ἡμέρας αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἀδιάβατοι. Αἱ ἀγοραῖαι ἅμαξαι ἦσαν ὀλίγισται. Πέτρος ὁ Γ' ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτῶν φόρον δύο ῥουβλίων κατ' ἔτος, καὶ ὥρισεν, ἵνα οἱ ἁμαξηλάται φέρωσιν ὡς ἔμβλημα πρὸς διάκρισιν δίσκον ἐκ δέρματος.

Ὡς ἦτο δὲ παράδοξος ἡ θέα τῆς πόλεως, οὕτω παράδοξος ἦτο ὁ χαρακτὴρ καὶ τὰ ἤθη τῶν κατοίκων. Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν παίδων ἀνετίθετο πάντοτε σχεδὸν εἰς ἀγύρτας ἀσυνειδήτους. Ἤρκει πρὸς ἐπιτυχίαν ἁπλῆ ἀγγελία διὰ τῶν ἐφημερίδων ὅτι μία οἰκογένεια ξένη «εὐγενὴς καὶ τιμία» ἐδίδασκε τὰ κοράσια, κατὰ τὴν ἱκανότητα ἑκάστου, ξένας γλώσσας, οἰκιακὰ ἔργα, ῥάψιμον, χορὸν καὶ πρὸς τούτοις «ἀνάγνωσιν ἐφημερίδων»· ἑτέρα τις κυρία ἐδίδασκεν «ἀριθμητικήν, γεωγραφίαν, ἱστορίαν καὶ εἰσέτι γραφήν». Πολλάκις ἐγένοντο δεκτοὶ ὡς διδάσκαλοι ἔν τε ταῖς οἰκογενείαις καὶ τοῖς σχολείοις τινὲς συλληφθέντες ἄλλοτε ἐν τῇ ὁδῷ καὶ φυλακισθέντες

Digitized by Google

ὡς μέθυσοι ἢ ὡς ἀνέστιοι, εἴτε διότι ἔσχον μέρος εἰς ῥήξεις λῃξάσας δι' ἀνθρωποκτονίας.

Αἱ εὐγενεῖς δεσποινίδες περὶ οὐδενὸς ἑτέρου ἐφρόντιζον εἰμὴ περὶ τοῦ πῶς νὰ σφίγξωσι κάλλιον τὴν ὀσφὺν, πῶς νὰ ὑποκλίνωνται χαριέστερον καὶ πῶς νὰ προσαρμόζωσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου ἢ τῶν παρειῶν τὰς μελανὰς *ἐλαίας*. Οἱ κύριοι ἐσπούδαζον πῶς κάλλιον νὰ φορέσωσι τὸν πῖλον, πῶς ν' ἀνοίγωσι τὰς θήκας, πῶς νὰ διευθετῶσι τὰ περιχειρίδια καὶ πῶς νὰ ἐξάγωσι τοῦ θυλακίου τὸ ῥινόμακτρον, ἐμβαπτισμένον ἐντὸς μύρου καλουμένου à la Reine, ἔδιδον δὲ συνήθως συνεντεύξεις πρὸς ἀλλήλους ἐν τοῖς ἑστιατορίοις καὶ τοῖς μᾶλλον συχναζομένοις καφενείοις. Οἱ εὐπορώτεροι ἐσχημάτιζον βιβλιοθήκας ἐκ γαλλικῶν βιβλίων, ἅτινα οὐδέποτε ἀνεγίνωσκον.

Οὐχ ἧττον ἐλαφρὰ ἦσαν τῆς Αὐλῆς τὰ ἤθη. Πᾶς τις ὤφειλε νὰ φέρῃ νέαν ἐνδυμασίαν, ἐτίθετο δὲ σφραγὶς ἐπὶ τῶν μεταχειρισμένων ἐνδυμάτων ἢ ἐπ' ἐκείνων, ὧν ὁ συρμὸς εἶχε παρέλθει, διότι ἦσαν «ἀπρεπῆ». Ἡ αὐτοκράτειρα Ἐλισάβετ κατέλιπεν ἀποθνήσκουσα δεκαπέντε χιλιάδας ἱματίων σχεδὸν καινουργῶν, χιλιάδας τινὰς ὑποδημάτων καὶ δύο κιβώτια μεγάλα πλήρη κνημίδων καὶ ταινιῶν. Συνείθιζεν αὕτη νὰ προσέρχηται ἄνευ ἐπιδείξεως εἰς τὰς ἑορτὰς τῶν ἐξοχωτέρων προσώπων, καὶ διὰ τῆς ἰδίας περιχειρίδος ἢ τοῦ ῥινομάκτρου προεφύλαττεν ἀπὸ τὸ ψῦχος τὰς χεῖρας καὶ τὸν λαιμὸν τοῦ κόμητος Ῥαζουμόφσκη, ἐπιτίμου αὐτῆς ἱππότου, εἰς τὰς ἐπιστολὰς δὲ ἃς ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὸν ὑπεγράφετο ἀστεϊζομένη «ἡ πρώτη ὑμῶν soprano». Τῇ προσταγῇ αὐτῆς ἐκοιμᾶτο μακαρίως ἐντὸς τοῦ κοιτῶνός της καὶ παρὰ τὴν κλίνην αὐτῆς ἐπὶ στρώματος κατὰ γῆς ἡπλωμένου γηραιὸς εὐνοούμενος ὑπηρέτης, ὅστις τὴν ὑπηρέτει ἀπὸ τῆς νηπιακῆς αὐτῆς ἡλικίας, καὶ ὅςις ἐγένετο κατόπιν ὁ ἀρχιςράτηγος Τσούλκωφ. Ἡ αὐτοκράτειρα ἠγείρετο ἐνίοτε πρὸ αὐτοῦ καὶ τὸν ἀφύπνιζεν, ἐκεῖνος δὲ γογγύζων καὶ τύπτων αὐτῆς ἐλαφρῶς τὸν ὦμον τῇ ἔλεγεν· «Ἐξύπνησες, πουλάκι μου;» Ἡ Μαύρα Σουβάλωφ, ἡ ἐπιστηθία φίλη τῆς αὐτοκρατείρας, ὑπεγράφετο· «ἡ δούλη καὶ θυγάτηρ, θεράπαινα καὶ ἐξαδέλφη σας», ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τὴν οἰκειότητα ταύτην ὁ σύζυγός της ἐδάρη ποτὲ ὑπὸ τοῦ κόμητος Ῥαζουμόφσκη, μεθύσαντος εἴς τινα θηρευτικὴν ἐκδρομήν. Δι' ἰδιαιτέρου διατάγματος διετάσσετο νὰ μετενεχθῶσιν ἐκ Καζὰν αἴλουροι σιβηριανοὶ «ἐπιτήδειοι καὶ ἔχοντες θέαν εὐπρεπῆ» ὅπως καταστρέψωσι τοὺς μῦς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διαιτήματος, καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πίθηκοι τόσον μικροὶ, ὥστε νὰ δύναται ἕκαστος αὐτῶν νὰ εἰσέρχηται ἐντὸς τοῦ κελύφους ἑνὸς κοκοκαρύου. Ἰδιοκτήτις τις ἐπαρχιῶτις ἔγραφε πρὸς τὴν αὐτοκράτειραν «ὑπισχνουμένη νὰ δωρήσῃ πρὸς αὐτὴν τέσσαρας κύνας, ἤτοι τὸν *Ἱππόλυτον*, τὴν *Γενέταν*, τὸν *Μαρκήσιον* καὶ τὴν *Ἰουλίαν*», ἂν εἰς τὸν σύζυγόν της ἀπενέμετο δημόσιόν τι ἀξίωμα, ὅπερ ἐζήτει.

Ὁ αὐτοκράτωρ Πέτρος ὁ Γ' διώρισε τὸν κουρέα του διευθυντὴν τοῦ ἐργοστασίου τῶν κεντητῶν παραπετασμάτων καὶ εὐγενῆ τῆς ἀκολουθίας του, καὶ εἰς ἡνίοχόν τινα ἀπένειμε τὸ ἀξίωμα τοῦ συμβούλου. Ὁ Πέτρος ἠσχολεῖτο μετ' ἐπιμονῆς εἰς τὰ τοῦ στρατοῦ. Τὰ μακρὰ καὶ εὐρέα ἱμάτια τῆς ἐποχῆς Πέτρου τοῦ μεγάλου ἀντικατέστησε διὰ στολῶν βραχειῶν καὶ στενῶν ὡς αἱ τῶν Πρώσσων. Μετέβαλε τὰ ἐν χρήσει χρώματα, ἤτοι τὸ πράσινον διὰ τὰ ἱμάτια καὶ τὸ ἐρυθρὸν διὰ τὰ περιλαίμια καὶ τὰς ἀναξυρίδας, ἐξουσιοδοτήσας τοὺς διοικητὰς τῶν ταγμάτων νὰ ἐκλέξωσι κατ' ἀρέσκειαν οἱονδήποτε ἄλλο χρῶμα. Εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς ἐχορήγησε τὸ δικαίωμα νὰ φέρωσι σειρήτια εἰς τὴν στολὴν καὶ ῥάβδον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ κατήργησε τὸ δικαίωμα ὅπερ εἶχον οἱ ὑπαξιωματικοὶ καὶ δεκανεῖς νὰ μὴ φέρωσιν οἱ ἴδιοι τὴν λόγχην καὶ τὸ ὅπλον ἐρχόμενοι εἰς τὰς παρατάξεις, ἀλλὰ νὰ ἐπιφορτίζωσι πρὸς τοῦτο τοὺς στρατιώτας. Διέταξε πάντας τοὺς ἀνωτέρους ςρατιωτικοὺς, καὶ τοὺς ἔχοντας ἐπίτιμον τίτλον διοικητοῦ λόχου, τάγματος ἢ συντάγματος, νὰ εὑρίσκωνται ἀπαρεγκλίτως ἐπὶ κεφαλῆς τῶν σωμάτων τοῦ στρατοῦ κατὰ τὰ γυμνάσια. Ἡ διαταγὴ αὕτη προὐξένησε πολλὴν σύγχυσιν εἰς πάντας. Ἐθεάθησαν πρὸς μεγίστην ἔκπληξιν βαδίζοντες καὶ ἐντὸς τοῦ βορβόρου βυθιζόμενοι μέχρις ἀστραγάλων, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν λόχων καὶ τῶν ταγμάτων ἱκανοὶ στρατάρχαι, οἷον ὁ κόμης Ἀλέξανδρος Σουβάλωφ, ὁ κόμης Ἀλέξιος Ῥαζουμόφσκης, θηλυδρίας συβαρίτης, ὁ πρίγκιψ Γεώργιος, θεῖος τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ὁ πρίγκιψ Νικήτας Τρουμπέτσκοϊ, πάσχων ὑπὸ ἄσθματος καὶ σύρων τοὺς πόδας ἐξωγκωμένους ἐκ τῆς ποδάγρας. Αὐτὸς ὁ *ἑτμὰν* (ἀρχηγὸς) τῶν κοζάκων ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ ἐπὶ μισθῷ ὡς διδάσκαλον ἀξιωματικόν τινα ἐξ Ὁλστάϊν, ὅπως ἐκμάθῃ τὰ νέα γυμνάσια.

Ἕνεκα τῶν νεωτερισμῶν τούτων ἡ θέα τῆς πόλεως κάπως μετεβλήθη. Ἐνῷ πρότερον ἐφαίνοντο ἔξω μόνον φιλήσυχοι πολῖται, τὰς ὁδοὺς ἐπλήρωσαν αἴφνης στρατιωτικοὶ, πλήρεις ὑπεροψίας καὶ ἀλαζονείας. Ἐν τῇ πλατείᾳ τῶν ἀνακτόρων ἐλάμβανον χώραν καθεκάστην σχεδὸν παρατάξεις, ἐξελιγμοὶ καὶ πᾶν εἶδος γυμνασίων, καὶ ἠκούοντο ἀδιαλείπτως προσταγαὶ καὶ ζητωκραυγαί. Τῇδε κἀκεῖσε ἐφαίνοντο καλπάζοντες ὑπασπισταὶ βαίνοντες ἐν σπουδῇ, καὶ ὑπηρέται τρέχοντες ἔφιπποι καὶ πεζοί. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τούτοις ἐξηκολούθει τηρῶν τὰς εἰρηνικὰς ἕξεις τῆς αὐλῆς αὐτοῦ. Περιεπάτει πεζὸς ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ ἄνευ συνοδίας, ὡς δὲ ἔλεγεν ἔν τινι αὐτοῦ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν φίλον του Φρειδερῖκον τὸν Β' τῆς Πρωσσίας «οὐδὲν παρ' οὐδενὸς ἐφοβεῖτο, καὶ ἀφίετο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν προστασίαν τοῦ λαοῦ του».

Χ.

Digitized by Google

ΟΙ ΚΥΝΕΣ ΤΗΣ ΕΥΕΛΠΙΔΟΣ ΑΚΡΑΣ

Όσα καὶ ἂν ἐλέχθησαν περὶ τοῦ ὁρμεμφύτου, τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς πίστεως γενῶν τινων κυνῶν τῆς Εὐρώπης, πάντοτε ὅμως εἰσὶ κατώτερα τῶν θαυμασίων προτερημάτων τοῦ γένους τῶν κυνῶν τῆς μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς.

Οἱ διελθόντες τὸν Ἅγιον Βερνάρδον καὶ τὸν Ἅγιον Γοθάρδον περιηγηταὶ βεβαίως ἐξεπλάγησαν ἐξ ὅσων εἶδον καὶ ἤκουσαν περὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν ἐν τοῖς μοναστηρίοις τῶν ὀρέων τούτων κυνῶν.

Λοιπὸν τὰ περίεργα ταῦτα ζῶα εἶνε οὐδὲν παραβαλλόμενα πρὸς τοὺς κύνας τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου, ἐπὶ τῆς χώρας τῶν Ὀττεντότων.

Μέγα πλῆθος λεόντων, λεοπαρδάλεων καὶ τίγρεων φοιτῶσιν εἰς τὰς νομάς, ὅπου ἄγουσι τὰ ποίμνια αὐτῶν οἱ Ὀττεντότοι, καὶ ἕνεκα τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας συνήθως ἐγκαταλείπουσι πρὸς διανυκτέρευσιν. Προκειμένου λοιπὸν νὰ διαφυλαχθῶσι ταῦτα ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν σαρκοφάγων, ὁ κύων εἶνε ὁ γενναιότατος, ὁ δεξιώτατος καὶ ὁ ἀγρυπνότατος τῶν ὑπερασπιστῶν.

Θρὶξ ὀρθία, ῥύγχος ὀξύ, ὦτα εὐθέα, χρῶμα φαιὸν καὶ τετραγωνοειδεῖς πόδες καθιστῶσιν εἰδεχθὲς τὸ ζῶον· ἀλλ' ὅμως εἶνε ἄριστος φύλαξ. Φυλάττει δὲ ὡς ἑξῆς· Ὅταν τὴν νύκτα συνέρχεται καὶ ἀγραυλῇ τὸ ποίμνιον, τέσσαρες κύνες διανέμονται τὴν ἀμυντικὴν γραμμὴν καὶ τίθενται σκοποὶ κατ' ἀποστάσεις ἴσας.

Οὐδέποτε κατακλινόμενοι, ἀγρυπνοῦσι καθήμενοι καὶ τὴν κεφαλὴν προτεταμένην ἔχοντες, ἵνα μὴ διαφύγῃ αὐτοὺς ὁ ἐλάχιστος κρότος ἢ τὸ ἐλαφρότατον πάτημα, καὶ ἵνα καλῶς φρουρῶσι τὸ ποίμνιον.

Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐπειδὴ πᾶσα καλῶς ὠργανισμένη ἄμυνα ἀπαιτεῖ καὶ περιπολίαν, ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ χρόνου εἷς κύων ἐξερχόμενος τοῦ σταθμοῦ τῆς φυλακῆς, προχωρεῖ ὡς περίπολος πολλὰ μέτρα μακρὰν τοῦ στρατοπέδου, περιφέρεται πρὸς κατάληψιν τοῦ ἐχθροῦ, τείνει τὸ οὖς εἰς τὰ συμβαίνοντα καὶ ὀσφραίνεται, μετὰ πολλὰς δὲ περιστροφάς, ἀφοῦ βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν πέριξ, ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ θέσιν, ἄλλος δὲ κύων διαδέχεται ἀμέσως τὸν πρῶτον, καὶ οὕτω κατὰ σειρὰν πάντες μέχρι τῆς ἡμέρας.

Ἀλλ' ὅμως ἡ ὥρα καθ' ἣν ἐκδηλοῦται τὰ μάλιστα τὸ θαυμάσιον τοῦ ὁρμεμφύτου τῶν ζώων τούτων εἶνε ὅταν τίγρις τις ἢ λεοπάρδαλις ἐπιφανεῖσα ἀπειλῇ προσβολὴν κατὰ τοῦ ποιμνίου.

Τότε πρόκειται περὶ ἀγῶνος λίαν ἀνίσου, καὶ κακῶς θὰ εἶχε κύων ἐπιχειρῶν νὰ καταδιώξῃ ἢ νὰ καταβάλῃ μόνος τόσον φοβερὸν ἀντίπαλον.

Ὁ σκοπὸς ἐκβάλλει τότε κραυγὰς ἐπικλήσεως εἰς βοήθειαν, καὶ οἱ κύνες συγκεντρούμενοι, ὁρμῶσιν ὁμοῦ κατὰ τοῦ κακοποιοῦ θηρίου, ὅπερ προσβάλλουσι καὶ σπαράττουσιν. Ἐὰν δὲ τύχωσι πολυάριθμοι οἱ ἐχθροί, οἱ δὲ κύνες ἀνεπαρκεῖς, τότε κραυγαὶ αὐτῶν ὀξεῖαι, θρηνώδεις καὶ παρατεταμέναι καλοῦσι πρὸς βοήθειαν τοὺς κύνας τοῦ γειτονικοῦ ποιμνίου, οἵτινες προστρέχουσι πάραυτα ἐπὶ τῷ ὅρῳ ἀμοιβαιότητος.

Ὁ Ὀττεντότος θεωρῶν τὸν κύνα μέλος τῆς οἰκογενείας, συμμερίζεται μετ' αὐτοῦ πάντα τὰ ἀγαθὰ τοῦ βίου· εἶνε δὲ τῷ ὄντι φίλος τοῦ οἴκου, φύλαξ τῆς ἀγροτικῆς καλύβης καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν κτηνῶν. Δ*.

Η ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑ

Ἡ ὡρολογοποιΐα, κατά τινα ἀρχαῖον ὁρισμόν, εἶνε τέχνη κατασκευαστικὴ μηχανῶν, αἵτινες διὰ συμπλοκῆς τροχῶν τινων μετροῦσι τὸν χρόνον, διαιροῦσαι αὐτὸν εἰς ἴσα μέρη καὶ δεικνύουσαι διὰ καταληπτῶν σημείων τὴν διαίρεσιν ταύτην.

Οἱ ἀρχαῖοι ἠρκοῦντο ἀριθμοῦντες τὸν χρόνον ἀπὸ ἀνατολῆς μέχρις ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ὡς οἱ Βαβυλώνιοι, ἢ καὶ ἀπὸ δύσεως μέχρι δύσεως ὡς οἱ Ῥωμαῖοι. Οὗτος δὲ μάλιστα ὁ τελευταῖος τρόπος τῆς διαιρέσεως τοῦ χρόνου ἦτο ἐν χρήσει ἔν τε τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις πόλεσι τῆς Ἰταλίας.

Πᾶσα ἡ περὶ μετρήσεως τοῦ χρόνου γνῶσις τῶν ἀρχαίων περιωρίζετο εἰς τὸ ἡλιακὸν ὡρολόγιον, τὸν γνώμονα, τὸ ἀμμόμετρον καὶ τὴν κλεψύδραν, καὶ μέχρι τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος ἠγνοεῖτο παντελῶς ὁ διὰ τῶν ὀδοντωτῶν τροχῶν καὶ τῶν ἐναρμοζομένων πτερυγωτῶν τροχίσκων μερισμὸς τοῦ χρόνου.

Μόλις ἀπὸ τοῦ προμνησθέντος αἰῶνος ἤρξατο ἡ ἐξεργασία τῶν ἐπὶ τῶν κωδωνοστασίων τῶν ἐκκλησιῶν τεθέντων ὡρολογίων, κινουμένων διὰ βάρους προσηρτημένου εἰς τὸν μέγιστον τροχόν, ὅστις ἐξώθει πάντας τοὺς ἄλλους. Πλάξ τις εἰς δώδεκα ἴσα μέρη διῃρημένη ἐδείκνυε τὸν χρόνον δι' ἐπιτροχίου γνώμονος, σημειοῦντος δώδεκα ὥρας τὴν μεσημβρίαν, καὶ περιστρεφομένου ἀπὸ μεσημβρίας εἰς μεσημβρίαν.

Μετὰ δὲ ταῦτα δεξιοὶ καὶ εὐφυεῖς ἐργάται κατεσκεύασαν τοὺς ἀλληλενδέτους τροχούς, ἀνταποκρινομένους εἰς σφῦραν, ἥτις κρούουσα ἐπὶ κώδωνος ἠχηροῦ τὰς ἐπὶ τῆς πλακὸς δεικνυομένας ὥρας ἐγνωστοποίει ταύτας καὶ ἄνευ φωτὸς τὴν νύκτα, ὅπερ ἐχρησίμευσε πρὸ πάντων εἰς τὰ μοναστήρια ἀπαλλαχθέντα τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐπισκοπῶσι τοὺς ἀστέρας πρὸς γνῶσιν τῶν ὡρῶν τῆς νυκτὸς διὰ τὰς θρησκευτικὰς ἀκολουθίας.

Τινὲς τῶν συγγραφέων ἀποδίδουσι τὴν πρώτην ἐπίνοιαν τῶν ὡρολογίων εἰς τὸν Gerbert ἐξ Ὠβέρνης (Auvergne), μονάσαντα κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ Ἁγίῳ Γεράρδῳ, μοναστηρίῳ τῆς Αὐριλλάκης, μετὰ δὲ ταῦτα γενόμενον ἀρχιεπίσκοπον τῶν Ῥημῶν (Reims), ὕστερον δὲ τῆς Ῥαβέννης (Ravenne) καὶ ἐπὶ τέλους πάπαν ὀνομασθέντα Σύλβεστρον Β'.

Οἱ αὐτοὶ συγγραφεῖς ἀξιοῦσιν, ὅτι τῷ 996

Digitized by Google

κατεσκεύασεν οὗτος ἐν Μαγδεβούργῳ περίφημον ὡρολόγιον, θεωρηθὲν θαυμαστὸν ἔργον· ἀλλ' ὅμως οὔτ' ἐλάχιστον ἴχνος ὑπάρχει ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, οὔτε κἂν ἀναγνωρίζουσιν οἱ ἐγχώριοι ἱστορικοὶ αὐθεντικήν τινα περὶ τοιούτου ἔργου παράδοσιν, οἱ δὲ Βενεδικτῖνοι καὶ βεβαιοῦσιν, ὅτι τοῦτο τὸ ὡρολόγιον ἦτον ἁπλοῦν ἡλιακὸν ὡρολόγιον.

Πρῶτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς μηχανικῆς κατασκευασθὲν ὡρολόγιον ἀναφέρεται τὸ τοῦ Ῥιχάρδου Βάλιγκφορτ ἡγουμενεύσαντος τοῦ Ἁγίου Ἀλβάνου ἐν Ἀγγλίᾳ τῷ 1326. Δεύτερον εἶναι τὸ κατὰ διαταγὴν Ἰακώβου τοῦ Δονδῆ κατασκευασθὲν ἐν Παταβίῳ, ὅπερ ἐδείκνυε καὶ τὸν δρόμον τῶν πλανητῶν καὶ τοῦ ἡλίου. Τρίτον δὲ τὸ ὡρολόγιον τοῦ *Παλατίου* ἐν Παρισίοις, ἐξεργασθὲν τῷ 1370 ὑπὸ Ἑρρίκου τοῦ Βίκου, ἐλθόντος κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Καρόλου Ε' ἐκ Γερμανίας.

Κατὰ μικρὸν πᾶσαι αἱ μεγάλαι πόλεις τῆς Εὐρώπης ἀπέκτησαν ὡρολόγια διὰ διαφόρων μηχανημάτων καὶ ἐνίοτε δι' ἀλλοκότων ἐπιτηδεύσεων κεκοσμημένα καὶ πεπλουτισμένα. Ἐκ δὲ τῶν ὡρολογίων τούτων,ὧν ὁ ὄγκος ἦτο ὑπέρμετρος, ὀδηγηθέντες οἱ τεχνῖται κατεσκεύασαν ὕστερον πρὸς χρῆσιν τῶν οἰκιῶν μικρότερα ἐκκρεμῆ, λίαν ὅμως ἀτελῆ κατὰ πρῶτον. Τέλος πάντων ἐπενοήθη μετὰ ταῦτα καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν ἐγκολπίων ὡρολογίων, ἅτινα ὅμως κατ' ἀρχὰς ὄντα καὶ αὐτὰ σχετικῶς ὀγκώδη ἐδυσκόλευον τοὺς φέροντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1700 τοσοῦτον ἐσμικρύνθησαν, ὥστε καὶ ἐντὸς τῶν σφαιροειδῶν λαβῶν ῥάβδων καὶ ἐν ὀμφαλοῖς ῥιπιδίων καὶ ἐπὶ δακτυλιδίων περιελήφθησαν. Μ*

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ Ν** ἔχει τὴν ἀδυναμίαν νὰ δανείζεται συχνά, ἀλλὰ νὰ μὴν ἀποδίδῃ ποτέ.

Προχθὲς ἀπαντᾷ ἕνα τῶν φίλων του, τὸν Δ...

— Δάνεισέ με δέκα φράγκα, τοῦ λέγει χωρὶς περιστροφάς.

— Πάλιν;.. ἀποκρίνεται ὁ Δ... Καλλίτερα σοῦ τὰ χαρίζω, δὲν σὲ δανείζω.

— Μπά! καὶ γιατί;

— Γιατὶ δὲν θὰ μοῦ τὰ δώσῃς ποτέ, καὶ θὰ τὰ χαλάσωμε γιὰ τὰ δέκα παληοφράγκα.

— Ἆ! τότε δός μου, σὲ παρακαλῶ, εἴκοσι.

*
* *

Ἀστεῖα ἄτοπα τῆς μυωπίας.

Ἐν τῷ ἑστιατορίῳ ξενοδοχείου παρακάθηται κυρία τις μετὰ τῆς κόρης της, ἀλλὰ μόλις ἐγγίζουσι τὰ φαγητά· τόσον φαίνονται ἀπησχολημέναι.

Εἷς ὑπηρέτης προσέρχεται καὶ παρουσιάζει εἰς τὴν γραῖαν κυρίαν ἐπὶ δίσκου τηλεγράφημα· ἀλλ' ἡ κυρία εἰς ἄκρον μύωψ τοῦ λέγει·

— Εὐχαριστῶ, δὲν θέλω ἄλλο!

— Ἀλλά, κυρία, εἶνε...

— Δὲν θέλω, σοῦ λέγω.

Ὁ ὑπηρέτης, ἔκπληκτος, ἀποσύρεται.

Ἡ παρακαθημένη νέα στρέφει τὸ βλέμμα·

— Μαμά, εἶνε τηλεγράφημα.

Τότε ἡ κυρία, τείνουσα ἀποτόμως τὴν χεῖρα ἵνα λάβῃ τὸ τηλεγράφημα, συναντᾷ ἄλλην παροψίδα, τὴν ὁποίαν ἐν τῷ μεταξὺ ἔφερεν ἄλλος ὑπηρέτης, καὶ ἀποσύρει ἐξ αὐτῆς τεμάχιον γλώσσης καλοψημένης!

—

Τὰ χρονικὰ διηγοῦνται ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Βουργονδίας Γεντρόνου ἀποθνήσκουσα, ἐβίασε τὸν σύζυγον αὐτῆς νὰ τῇ ὑποσχεθῇ ὅτι θὰ ἔθαπτε μετ' αὐτῆς καὶ τοὺς ἰατρούς της!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

... Τὴν σήμερον τὰ ἤθη ὡς προβαίνουν
Ὁ ἔπαινος καὶ ἡ μομφὴ οὐδὲν σχεδὸν σημαίνουν.
Κατὰ τὰ πάθη ἕκαστος ἢ τὰ συμφέροντά του,
Ὁ μὲν σὲ δίδει στέφανον, ὁ δ' ὄστρακον θανάτου.

(Μολιέρος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Καλιφορνία, ἣν ἄλλοτε περίφημον καθίστων μόνον τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου, εἶνε νῦν πρωτίστως χώρα γεωργική. Ἔκτακτον ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἰδίως ἡ καλλιέργεια τῶν ἀμπέλων. Κατ' ἐπίσημον στατιστικήν, ἐν ἔτει 1880 ἡ Καλιφορνία παρήγαγε 4,300,000 ἑκατόλιτρα οἴνου καὶ 200,000 ἑκατόλιτρα οἰνοπνεύματος.

Ἐν Βερολίνῳ ἡ Ἑταιρία τῶν τηλεφώνων ἀνίδρυσεν ἐν τῇ Δενδροστοιχίᾳ τῶν Φιλυρῶν γραφεῖον,ἐν ᾧ ὁ βουλόμενος δύναται νὰ συνδιαλεχθῇ ἐπὶ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας διὰ τοῦ τηλεφώνου μετὰ τῶν συνδρομητῶν τῆς Ἑταιρίας, ὧν τὰ ὀνόματα εἶνε ἀναγεγραμμένα ἐν ἰδίῳ πίνακι.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΤΟΥ ΒΑΛΤΕΡ ΣΚΩΤ

Ὁ Βάλτερ Σκώτ, γράφων πρὸς νέον ζητοῦντα συμβουλὰς παρ'αὐτοῦ, ἔλεγε· «Πρόσεχε νὰ μὴ ἐμπέσῃς εἰς σφάλμα κοινὸν εἰς τοὺς ὀλίγην ἐργασίαν ἔχοντας, ἐννοῶ τὴν εἰς μηδαμινὰ χρονοτριβήν. Μὴ ἀναβάλλῃς τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ παραυτίκα ἐκτέλει αὐτὴν καὶ μὴ σχολάζῃς πρὶν ἐργασθῇς. Ὁλόκληρον στράτευμα εἰς ἀταξίαν ἐνίοτε περιγίγνεται, διότι τὰ προπορευόμενα τάγματα προβαίνουσιν ὀκνηρῶς καὶ ἀτάκτως. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ὡς πρὸς τὰς ὑποθέσεις· ἐὰν ἡ μᾶλλον κατεπείγουσα δὲν τελειώσῃ εὐθὺς ἀκριβῶς καὶ ἐν τάξει, συσσωρεύονται ἄπειροι ὑποθέσεις γινόμεναι καὶ αὐταὶ κατεπείγουσαι, μέχρις ὅτου οὐδεὶς ἀνθρώπινος νοῦς δύναται νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὴν σύγχυσιν».

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 298 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 **13 Σεπτεμβρίου 1881**

Η ΜΗΤΡΥΙΑ ΤΟΥ ΕΔΜΟΝΔΟΥ

Διήγημα

Ὅτε ἡ γηραιὰ βαρονὶς Δουπλαντῆ ἀφίκετο εἰς τὴν ἐν Πλομβιέρῃ ἰδιοκτησίαν της μετὰ τῆς Λεοντίνης Δουβάλ, αἱ κακαὶ γλῶσσαι τῆς πόλεως ταύτης ἤρχισαν τὰ σχόλιά των.

— Κύτταξε γενναιότητα ποῦ σοῦ ἔχει αὐτὴ ἡ κόρη! ἔλεγον. Νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς βαρονέσας, γιὰ νὰ τῆς κρατῇ συντροφιά. Μὰ αὐτὸ εἶνε βάσανο, εἶνε σωστὴ κόλασις. Τί στρίγλα ποῦ εἶνε αὐτὴ ἡ γρηὰ βαρονέσα! Αἴ, καμμιὰ δοῦλα δὲν τῆς βαστάει· τοὺς ὑπηρέτας ὁ μῆνας δὲν τοὺς εὑρίσκει 'ς τὸ σπῆτί της.

— Μὴ σὲ μέλῃ· ὅσον ἀνδροκαμωμένη κι' ἂν ἦνε, δὲν θὰ φάγῃ κ' αὐτὴ πολλὰ ψωμιὰ ἐδῶ.

— Μὰ ἀπὸ ποῦ ἐξεκίνησεν ἡ κακόμοιρη καὶ ἦλθε κ' ἐχώθηκε μέσα σὲ τέτοια σφηκοφωλῃά;

— Ποῖος ἤθελες νὰ τῆς εἰπῇ τί βάσανα ἔχει νὰ ὑποφέρῃ; .. Ἔρχεται ἀπὸ τὸ Ὠριλάκ. Εἶνε, λέγουν, κόρη ἑνὸς ὅπου ἐχρεωκόπησε . . .

— Λέγουν ὅτι ἔχει ἀνατροφὴν καθὼς πρέπει· ἔχει καὶ δίπλωμα.

— Καὶ ἀπὸ ἀγάπη τῆς φιλοσοφίας λέγεις νὰ ἦλθε ἐδῶ;

— Καθόλου· ἔχει ἀνάγκην νὰ κερδήσῃ τὸ ψωμί της. Φαντάσου μία νέα εἴκοσι πέντε ἐτῶν, χωρὶς εἴκοσι πέντε λεπτὰ εἰσόδημα. Τί ἤθελες νὰ κάμῃ διὰ νὰ ζήσῃ;

— Ἆ! ναί! εἰς αὐτὸ δὲν λέγω τίποτε· ἔχεις δίκαιον· ἡ δυστυχής! εἶδες καὶ τί ἄσχημη ποῦ εἶνε;

— Ἐγὼ νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν τὴν εὑρίσκω τόσον ἄσχημη.

— Ἔλα δά, ἀστειεύεσαι. . .

— Ὄχι, ἀλήθεια, πρῶτον ἔχει ὡραῖα 'μάτια. . .

— Ἂν δὲν προφθάσῃ καὶ τῆς τὰ βγάνει ἡ βαρονέσα.

Ἡ Λεοντίνη Δουβὰλ οὐδόλως προσέχουσα πρὸς τὰς περιέργους ἐπαρχιώτιδας, αἵτινες τοσοῦτον περὶ αὐτῆς ἐπολυπραγμόνουν, ἀφωσιώθη εὐσταθῶς εἰς τὰ ἐπίμοχθα αὐτῆς καθήκοντα. Ἐποτίσθη πικρίας πολλὰς γενομένη ἀκόλουθος γυναικός, ἣν ἡ ἀσθένεια καὶ ἡ ἡλικία εἶχον καταστήσει δύσχολον. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ συχνότης τῶν βασάνων ἠλάττωσε τὴν δριμύτητα αὐτῶν. Ὅ,τι κατ' ἀρχὰς ἐθεώρησεν ὡς προσβολήν, κατόπιν τὸ ἐθεώρησεν ὡς γεροντικὴν ἰδιοτροπίαν. Ἐξανέστη κατὰ τῶν πρώτων ὕβρεων, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ἐπέβαλε σιγὴν εἰς τὴν ὀργήν της, ᾐτιάθη τὸν ἴδιον ἑαυτῆς χαρακτῆρα, συνέσχεν ἑαυτήν, εἶτα δ' ἐκάμφθη. Χρηματίσασα ἄλλοτε ὑποδιδασκάλισσα, ἐγνώριζε τὰ παιδία, φαντασιόπληκτα πάντοτε καὶ σκληρά· παιδαγωγὸς δὲ γενομένη νῦν ἑβδομηκοντούτιδος γραός, ἀνεγνώρισεν ὅτι οἱ γέροντες ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ παιδία, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ χρόνος, οἴμοι! κατέστησεν αὐτοὺς ἀνιάτους. Ὤκτειρε τὴν δέσποινάν της τοιαύτην οὖσαν, οἰκτείρασα δὲ συνεχώρησεν αὐτήν. Ἐπιπληττομένη καὶ ὑβριζομένη ἀναιτίως ἀπεσύρετο καὶ ἔκλαιε κρύφα, ἐπανήρχετο δ' ἅμα ξηραινομένων τῶν δακρύων της. Κατ' ἀρχὰς ἐξεπλήρου ἐξ εὐθύτητος τὸ καθῆκον αὐτῆς ὡς ἐμμίσθου, εἶτα δὲ προσηλώθη εἰς αὐτὸ ἐξ ὀδύνης. Ἡ νεᾶνις αὕτη ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν δυστυχής, οὐδὲν οὐδέποτε ὂν ἠγάπησεν αὐτήν, πρὸ ὀλίγου δὲ οὐδὲ τὸν ἄρτον αὐτῆς εἶχεν ἀσφαλῆ· ἡ οἰκία ἐκείνη παρέστη αὐτῇ ὡς ἄσυλον, ἡ γραῖα ἐκείνη ὡς ὂν χρῇζον περιποιήσεως, ἐν δὲ τῇ θέσει αὐτῆς — ὅσον ἐπίμοχθος καὶ ἂν ἦτο — εὗρε δεσμὸν συνδέοντα αὐτὴν πρὸς τοὺς ὁμοίους της· ἐν τῇ αὐταπαρνήσει αὐτῆς ἐνυπῆρχε ποιά τις εὐγνωμοσύνη. Ὁ ναυαγὸς ἐν τῇ ἐσχάτῃ τοῦ κινδύνου στιγμῇ εὑρίσκει ἁπαλότατον ὡς βελοῦδον τὸν διασχίζοντα τὴν χεῖρά του αἰχμηρὸν βράχον, οὗτινος δράττεται πρὸς σωτηρίαν του.

Ὁ βίος τῆς κυρίας Δουπλαντῆ ἦτο διηνεκὴς φιλονεικία· αἱ θεράπαιναί της ἀπῆλθον πᾶσαι ἐναλλὰξ σκυθρωπαὶ καὶ βραγχναί. Προσέλαβε τὴν Λεοντίνην, ὡς δεξιὸς σφαιροβόλος ἐπιζητεῖ καὶ ἀνευρίσκει ἐφάμιλλον ἀντίπαλον ὅπως ἀνταποστείλῃ αὐτῷ τὴν σφαῖραν. Ἤλπιζεν ὅτι μετ' αὐτῆς θὰ εἶχεν ὡραίας διενέξεων σκηνάς, κρίνουσα ὅτι ἡ Λεοντίνη ὡς διδασκάλισσα θὰ εἶχε πάντως ἱκανὴν περὶ τὸ ἀνταπαντᾶν τόλμην καὶ προπέτειαν.... Καὶ ὅμως τίποτε· ἡ βαρονὶς μεθ' ὅλον τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιλογίας αὐτῆς ἄχρι τῆς ὑψίστης τῆς τέχνης τελειότητος ἀναχθέν, μόνον ἀψιμαχίας τινὰς κατώρθωσε νὰ προκαλέσῃ· βραδύτερον δὲ οὐδέν.

Ἡ ἐπίμονος καὶ ἀναλλοίωτος αὕτη σιγὴ τὴν ἀπεστόμωσεν· αἱ ὑπὸ μορφὴν μονολόγων ἔριδες ἐφάνησαν αὐτῇ ἄμοιροι θελγήτρων καὶ πληκτι-

Digitized by Google

κώταται. Ἐν τούτοις, δολίως ἐξαπατηθεῖσαν ὑπολαμβάνουσα ἑαυτὴν, ἔμελλε νὰ ἐκσφενδονήσῃ κατὰ τῆς στωϊκῆς καὶ ἀνεπιψόγου ἀκολούθου αὐτῆς τοὺς μύδρους τῆς ὀργῆς της, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε διότι αἴφνης τῇ ἐπῆλθε γενικὴ τῶν μελῶν αὐτῆς παραλυσία. Δαμασθεῖσα σχεδὸν, ἐγκατελείφθη τότε εἰς τὰς προθύμους περιποιήσεις τῆς Λεοντίνης, καὶ ἠρκέσθη ὀχληροτάτη μόνον οὖσα.

Τῶν κατοίκων λοιπὸν αἱ προσδοκίαι διεψεύσθησαν· ἡ παιδαγωγὸς δὲν ἀπῆλθε. Συνεταράχθησαν μάλιστα βραδύτερον ὅτε ἡ βαρονὶς ἐφάνη ἐν τῷ δημοσίῳ κήπῳ. Τὴν μικράν της ἅμαξαν ἔσυρε θεράπων μόλις πρὸ τριῶν μηνῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς προσληφθείς. Ἡ δεσποινὶς Δουβὰλ ἔσκεπεν αὐτὴν διὰ τοῦ ἀλεξηλίου της καὶ ἡμικεκλιμένη ὡμίλει πρὸς αὐτήν. Ἡ γραῖα ἀκίνητος, ὠχρὰ καὶ λιπόσαρκος ὡς μεμβράνα, τὴν κεφαλήν της ἐν τῷ προσκεφαλαίῳ ἔχουσα ἐμβεβυθισμένην, προεξέχουσαν καὶ γρυπὴν δίκην ῥάμφους ἁρπακτικοῦ ὀρνέου τὴν ῥῖνα, ἐξηκόντιζε βλέμμα βλοσυρὸν πρὸς τοὺς ἐν τῷ κήπῳ περιπατοῦντας καὶ χαιρετῶντας αὐτήν· ἀλλά, πρᾶγμα παράδοξον, τὸ πρόσωπόν της εἶχεν ἱλαρυνθῇ πρὸς στιγμὴν καὶ ἡ φωνή της δὲν ἐξέφραζεν ὀργήν.

Ὁ θεράπων ἔσυρεν αὐτὴν εἰς τὴν σκιὰν ὑπὸ τὰς πλατάνους, ὑφ' ἃς ὁ δήμαρχος, ἀποτυχὼν κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογάς, ἔστησεν ἰδίαις δαπάναις ἀγροτικὰ ἑδώλια. Ἡ ἀκόλουθος ἐκάθητο, ἐξῆγε βιβλίον τι ἀπὸ τοῦ θυλακίου της καὶ ἀνεγίνωσκε γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διεκόπτετο ὅπως διευθετήσῃ τὸ προσκεφάλαιον ἢ ὑπανεγείρῃ τὸ πέπλωμα ἐπὶ τῶν ἀδρανῶν ποδῶν τῆς ἀσθενοῦς, προσπαθοῦσα ἅμα νὰ διασκεδάσῃ αὐτὴν διά τινος χαριτολογίας. Παρερχομένης τῆς ὥρας ἐκάλει τὸν Γιάννην. Ὁ ὑψηλὸς οὗτος νεανίας ἄνευ οἰκοστολῆς ὀρθὸς ἱστάμενος πρὸ τῆς δεξαμενῆς παρετήρει χάσκων τὰς ἐν αὐτῇ νηχομένας νήσσας· ἐφόρει ἐν σπουδῇ τὰ βαμβακερὰ χειρόκτιά του καὶ ἐζεύγνυτο εἰς τὴν ἅμαξαν. Τότε ἡ Λεοντίνη περιεκάλυπτε τὴν δεσποινάν της, καὶ τὸ βιβλίον ὑπὸ μάλης φέρουσα, ὤθει καὶ αὐτὴ τὴν ἅμαξαν ἐκ τῶν ὄπισθεν.

Ἡ προθυμία αὐτῆς ἦτον ἀνεπιτήδευτος, αἱ περιποιήσεις της αὐτόματοι, σχεδὸν θωπευτικαί· ἐφρόντιζε περὶ πάντων. Μετὰ ἓν ἔτος τὰ πολυπραγμονοῦντα γύναια *ἔφαγαν τὴν γλῶσσαν των.*

— Εἶδες ἐκεῖ πρᾶγμα! τὸ ἐπίστευσες ποτέ σου; ἡ βαρονέσα οὐδὲ στιγμὴν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ χωρὶς τὴν δασκάλα. Τὴν εἶδες ἐκεῖ τὴν ἀσχημόμουτρη! Τελείωσε· τὴν ἔφερε 'ς τὰ νερά της τὴ γρηά!

— Τί ξέρεις τί φαρμάκια θἄχε καταπιεῖ πρὶν ἔλθῃ ἐδῶ! Θὰ ἦτον φαίνεται τὸ στομάχι της συνειθισμένο ἀπὸ τέτοια.

— Μὰ νὰ ξεύρῃς καὶ τί ὑποφέρει εἰς τῆς βαρονέσας θὰ φρίξῃς. Ἡ γρηὰ εἶνε εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Βγάνει μιὰ βρῶμα, μιὰ βρῶμα, Θεὲ καὶ Κύριε! μὰ ἡ δασκάλα τὴ δουλειά της. Ἡ κυρὰ Δουπλαντῆ, ἡ ἀνεψιὰ, δὲν πιστεύει εἰς τὰ μάτιά της.

— Δὲν εἶνε γυναῖκα αὐτή, αὐτὴ εἶνε σκυλί.

Τὸ πρᾶγμα διεδόθη. Ἡ Λεοντίνη Δουβὰλ ἐν ταῖς συνδιαλέξεσι τῆς πόλεως, παρίστατο ὡς ὁ τύπος τῆς ἀφοσιώσεως. Ἡ ἀντιπάθεια ἣν ἐνέπνεεν ἐν γένει ἡ κυρία Δουπλαντῆ καθίστα θορυβωδεστέρους τοὺς πρὸς τὴν ἀκόλουθον αὐτῆς ἀπονεμομένους ἐπαίνους. Μόνος σκεπτικός τις ἀστὸς ἀξιῶν ὅτι εἶνε ὁ ἀγχινούστερος τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον βροτῶν ἐφάνη μὴ συμμεριζόμενος τὴν κοινῇ ἐπικρατοῦσαν περὶ τῆς δεσποινίδος Δουβὰλ ἰδέαν.

— Ἡ βασανισμένη σας μοῦ φαίνεται μία πονηρὴ καὶ τίποτε ἄλλο. Κάνει τὴν ἀφωσιωμένη, διότι ἐλπίζει νὰ ἔχῃ τὸ μερτικό της εἰς τὴν διαθήκην. Ὅ,τι κάμνει δὲν τὸ κάμνει ἀπὸ καλωσύνη, ἀλλ' ἀπὸ συμφέρον.

Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Εὐτύχιος Μιλσὰν ἀντέκρουσεν αὐτὸν σφοδρῶς.

— Ὁμιλεῖς σὰν κουτός. Δὲν εἰξεύρει ὅλος ὁ κόσμος ὅτι τὰ εἰσοδήματα τῆς βαρονέσας εἶνε μονάχα ὅσο ζῇ, καὶ ὅτι ἅμα ἀποθάνῃ δὲν θ' ἀφήσῃ οὔτε λεπτὸν κληρονομίαν; Ἡ Δουβὰλ τὸ εἰξεύρει καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον, διότι αὐτὴ διευθύνει ὅλον τὸ σπῆτι. Ὄχι, καλέ μου, ὄχι, τὰ χαριτωμένα σου τὰ λόγια δὲν τῆς ταιρειάζουν αὐτῆς. Προσπάθησε νὰ γείνῃς καὶ σὺ 'σὰν αὐτὴν, αὐτὸ θὰ εἶνε τὸ καλλίτερο, καὶ μὴ λέγῃς ἀνοησίαις.

Ὁ Μιλσὰν διὰ τῆς διαμαρτυρίας του ταύτης ἐπεστέγασε τὸ οἰκοδόμημα, διότι ἦτο πράγματι ἔξυπνος ἄνθρωπος. Ἦτο γνωστὸν ὅτι ἐκέκτητο δώδεκα χιλιάδας φράγκων εἰσόδημα, ἐκτὸς τῆς οἰκίας του καὶ τοῦ ἀλευροπωλείου του. Ἦτο δὲ θετικώτατος, ἐχθρὸς ἄσπονδος τῶν κενῶν λέξεων, ὀλίγον μάλιστα ἀπότομος. Ἡ γνώμη αὐτοῦ εἶχε κῦρος· παρὰ τοῖς ἀστοῖς ἀπήλαυε φήμης ἀνθρώπου βαθεῖαν ἔχοντος κρίσιν· ἐγένετο καὶ σκέψις νὰ ἐκλέξωσιν αὐτὸν ἐπαρχιακὸν σύμβουλον. Ἡ Λεοντίνη ὑπ' αὐτοῦ ὑπερασπισθεῖσα ἐγένετο ἀπρόσβλητος καὶ ἐμεγεθύνθη εἰσέτι.

Ἡ δυστυχὴς κόρη καταστᾶσα — ἐν ἀγνοίᾳ της — ἐνδιαφέρον πρόσωπον ἓν μόνον εἶχε καθ' ἑαυτῆς — τὴν ἀσχημίαν της. Τὴν εὕρισκον πολὺ ἄσχημον ὅπως τῇ ἀπονείμωσι πλήρη τὸν θαυμασμόν των. Ἡ κοινωνία ἐξ ἐπιπολαίων ἀνθρώπων συγκειμένη, ἀπαιτεῖ πᾶν μεγαλεῖον νὰ περιβάλληται διὰ πλαστικοῦ κάλλους. Ἀποβλέπει δυσμενεῖ ὄμματι πρὸς οἱανδήποτε ὑπεροχὴν ἂν μὴ ἦ ἀλαζὼν καὶ ἐπιβλητικὴ ἀλλ' ἄσημος καὶ ταπεινή, ἂν δ' ἀναγνωρίζῃ αὐτήν ποτε, τὴν θεωρεῖ ἀτελῆ. Ὡραία ψυχὴ ὑπὸ ἄχαρι περίβλημα δὲν θέλγει οὐδόλως. Ἐσμὲν πάντοτε πρόθυμοι νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἄγγελον τὴν προστυχοῦσαν περικαλλῆ γυναῖκα, ἀλλ' ἡ μὴ πρὸς τὰς αἰσθήσεις ὁμιλοῦσα εὑρίσκει δυσμενῶς προδιατεθειμένους κριτάς. Τὸ

Digitized by Google

ἐξωτερικὸν τῆς Λεοντίνης τὸ ἄκομψον θὰ ἔμενεν ἀπαρατήρητον ὑπὸ τοῦ πλήθους· ἀλλ' ἀφ' ὅτου τινὲς παρέστησαν αὐτὴν ὡς ἐξαίρεσιν, αἱ ἀπαιτήσεις αὐτοῦ ἐγένοντο πάντη διάφοροι, καὶ οἱ εὐνούστατοι δὲ πρὸς αὐτὴν ἀνέκραξαν παρατηροῦντες τὴν ἀκανόνιστον ἐκείνην μορφήν:

— Κρῖμα νὰ ἦνε τόσον ἄσχημη!

Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶνε ὅτι ἡ κατ' αὐτῆς κρίσις αὕτη ἦτον ὑπερβολική. Ἡ φύσις ὑπῆρξε πρὸς αὐτὴν οὐχὶ μὲν γενναιόδωρος ἀλλ' οὐχὶ καὶ σκληρά. Ἄλλως τε εἶνε σπανιώτατον γυνή τις νὰ ᾖ τελέως δυσειδής. Καὶ αὐτὴ ἡ δυσμορφωτάτη ἔτι κέκτηται πάντοτε σχεδὸν ὡραῖόν τι, θέλγητρόν τι ἐξαγοράζον τὴν λοιπὴν ἀσχημίαν. Καὶ συνήθως, ἡ ἐπὶ μέρους ἐκείνη καλλονὴ ἀρκεῖ εἰς τὴν γυναῖκα, ἂν διὰ τεχνηέσσης καλλαισθησίας ἐπίσταται νὰ ἐπιδεικνύῃ αὐτήν. Ἡ πρώην ὑποδιδασκάλισσα οὐ μόνον δὲν ἐζητεῖτο τοῦ καλλωπισμοῦ τὴν ἀρωγήν, ἀλλ' ἐφαίνετο ἀσχημοτέρα ἢ ὅσον πράγματι ἦτον. Εἶχεν ὡραίους ὀφθαλμούς, ἀλλὰ τὸ βλέμμα της ἐταράττετο ἐκπτοούμενον· εἶχεν ὡραίας χεῖρας ἀλλ' αἱ βάναυσοι ἐργασίαι ἐμάραινον τὴν ἀνθηρότητά των· εἶχε μικκύλους πόδας καὶ κομψούς, ἀλλὰ τὴν χάριν αὐτῶν ἐκάλυπτον χονδροειδῆ ὑποδήματα. Τοὐναντίον δὲ ἡ ἀσχημία αὐτῆς ἐπετείνετο· ἡ δειλία καθίστα γελοῖον σχεδὸν τὸ βάδισμά της· τὰς περὶ τοὺς κροτάφους της προσκεκολλημένας πλατείας ταινίας βλέπων τις θὰ ἐπίστευεν ὅτι ἦτο φαλακρά. Τοῦ στήθους αὐτῆς ἡ πτωχία ἣν πᾶσα ἄλλη γυνὴ ἐντέχνως ἤθελεν ἀποκρύψει, διεγράφετο ἀμειλίκτως ἐν τῇ στενῇ θήκῃ τῆς ἀκόμψου ἐνδυμασίας της. Οὕτω λοιπὸν σκαιὰ καὶ ἀκαλλαισθήτως ἐνδεδυμένη, οὔτε τὸ εὔστροφον εἶχε τῆς ἡλικίας της, οὐδὲ τὴν τάσιν πρὸς τὸ ἀρέσκειν· ἐλησμόνει ἑαυτήν, ἔπτησσε, καὶ προσεπάθει περιδεῶς νὰ μὴ ἐφελκύσῃ ἐφ' ἑαυτῆς οὐδενὸς τὴν προσοχήν. Ἐπέλαμπε μὲν ἐπὶ τῆς μορφῆς της ἡ ἀκτινοβολία ἐκείνη ἡ ἀπὸ ἐσωτερικῆς ἐκπεμπομένη φλογός, καὶ εἰς τὰς εὐαισθήτους μόνον ὑπάρξεις προσιδιάζουσα, ἀλλ' ὁ ἀξιοθρήνητος πέτασός τις πρὸ τοῦ ὁποίου κατήρχετο πέπλος πεπαλαιωμένος, ἀπεθάρρυνε τὸ παρατηροῦν αὐτὴν βλέμμα· καὶ ἀπεστρέφοντο πάντες οὐδ' ὑποπτεύοντες κἂν τὴν νεότητα ἐκείνην. Ἠπόρουν ὅτι ὑπὸ τοιοῦτον ἐξωτερικὸν ὑπῆρχε ψυχή· καὶ ἐν τούτοις ὑπῆρχε ψυχὴ ὑπὸ τὸ ἐξωτερικὸν ἐκεῖνο.

B'

Τὸ παρελθὸν τῆς Λεοντίνης Δουβὰλ ἦτον ἄγνωστον. Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι εἰκοσαέτις εὑρέθη μόνη ἐπὶ γῆς, ἐκ τῆς παιδικῆς της ἡλικίας καὶ τῆς οἰκογενείας της ὀδυνηρὰς μόνον ἀναμνήσεις ἀποκομίσασα, μαθήματα ὀλίγα, παράδειγμα οὐδέν. Νοήμων ἐκ τύχης, διὰ τῆς σιδηρᾶς μόνης θελήσεώς της ἐκπαιδευθεῖσα, ἀκραδάντως τιμία ἐκ σεβασμοῦ πρὸς ἑαυτήν, ἐξηκολούθησε νὰ ᾖ ἡ ἰδία ἑαυτῆς παιδαγωγὸς καὶ προσεπάθησε νὰ ζήσῃ ἐργαζομένη. Ἐπιπονώτατον ἀνέλαβεν ἀγῶνα. Οὐδεμίαν ἐκέκτητο φήμην, οὐδένα ἐγίνωσκε, διήρχετο δὲ συνεσφιγμένην ἔχουσα τὴν καρδίαν διὰ μέσου τῶν ἀδιαφόρων, οὐδεμιᾶς τυγχάνουσα ὑποδοχῆς. Πλειστάκις ἔμεινε νῆστις ὅπως ἀγοράσῃ χειρόκτια, διότι ἔνδειαί τινες εἰσὶν ἠναγκασμέναι νὰ φυλάττωσι ποιάν τινα ἐξωτερικὴν ἀξιοπρέπειαν. Εἶδε φιλελεήμονας κυρίας, ὧν τὴν εὐσπλαγχνίαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐξεθείαζεν ὁ ἐπίσκοπος, προσενεγκούσας αὐτῇ δίφραγκον χρηματικὴν ἀρωγήν. Φιλάνθρωποι γνωστοὶ ἐκ δημοσιευμάτων αὐτῶν περὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς γυναικὸς ἀπέπεμψαν αὐτὴν ἐκφέροντες ἀξιώματα πλήρη κενῶν λέξεων. Διευθυνταὶ καταστημάτων καὶ ἐργοστασίων μανθάνοντες ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῆς δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του ἀπήντων εἰς αὐτὴν διὰ τῶν ὑπηρετριῶν των ὅτι ἐξῆλθον. Ἐν τῇ ἀνίσῳ ταύτῃ πάλῃ δὲν κατεβλήθη, καί, πρᾶγμα παραδοξότερον ἔτι, ἐξηυγενίσθη. Ἡ πρὸς τὴν τιμὴν λατρεία προὐφύλαττεν αὐτὴν ἀπὸ παντὸς ἐξευτελισμοῦ, ἡ δ' ἐπίμονός της θέλησις ἐκώλυεν αὐτὴν τοῦ ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης. Διῆλθε τὴν μακρὰν κρίσιν τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν στερήσεων μετ' ἀδιασείστου ἐμμονῆς εἰς τὰ ὑποστηρίξαντα αὐτὴν σωτήρια αἰσθήματα.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ δυστυχεῖς μέμφονται τὴν κοινωνίαν ὡς παραίτιον τῶν βασάνων των· αἱ στερήσεις ἀπελπίζουσιν αὐτούς· ἡ μὴ κατ' ἀξίαν ἐκτίμησις αὐτῶν ὑπὸ τῆς κοινωνίας φαίνεται πρὸ ὀφθαλμῶν των ὡς ἀδικία· κρίνουσι λογικὸν τὸ ἀποσκληρύνεσθαι πρὸ τῆς σκληρότητος τῶν ἄλλων, καὶ ἐπειδὴ εἰσὶ δυστυχεῖς, μισοῦσι τὴν κοινωνίαν. Ἡ κατάστασις αὕτη τῆς πικρίας τῶν πασχόντων εἶνε μία τῶν μορφῶν τῆς περιφιλαυτίας. Ἡ Λεοντίνη ἦτο διάφορος ὅλως φύσις καὶ κατέληξε φυσικῶς εἰς ἀποτέλεσμα ἀντίθετον. Δὲν ἠγάπα ἑαυτήν· Ἐξετίμα ἑαυτὴν ἐλάχιστον, ἀπέβλεπε δ' εἰς ταπεινοτάτην καὶ πενιχροτάτην μερίδα ἐν τῇ κοινωνικῇ διανομῇ, καὶ ἐσκέπτετο πρὸ πάντων, μεθ' ἑκάστην δοκιμασίαν, περὶ τῆς δυστυχίας ἣν ἀντιπαρῆλθε καθ' ὁδόν, λησμονοῦσα πάντας τοὺς ἀποπέμψαντας αὐτήν, καὶ μόνον τῶν τυχὸν ὑποδεξαμένων αὐτὴν ἀναμιμνησκομένη. Εἴτε ὑπερβαλλούσης ἕνεκεν εὐαισθησίας, εἴτε ἕνεκεν ἀσθενείας περὶ τὸν χαρακτῆρά της, εἴτε ἀμφοτέρων ἕνεκα ᾐσθάνετο ἀπεριόριστον πρὸς τὸ ἀγαπᾷν ἀνάγκην. Τὸ ἀπρόσωπον τοῦτο ὂν ἐκ τῆς τηλικαύτης του δυστυχίας μόνον διὰ τὴν μόνωσίν του ἐθλίβετο· ἤθελε νὰ ταλαιπωρηθῇ ὑπέρ τινος, νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ ἑτέρου, κἂν ἔτι ἐπρόκειτο καὶ αὐτὴν τὴν τροφήν της νὰ θυσιάσῃ. Τοῦ μέλλοντος ἡ ἄποψις κατεπτόει αὐτήν, διότι οὐδέποτε ἀπετόλμησε νὰ ὑψώσῃ τὰς ὀνειροπολήσεις της ἄχρι τῆς ἐλπίδος τῆς εὐτυχίας, ἄχρι τῆς ἐλπίδος τοῦ γάμου καὶ τῆς μητρότητος, καὶ ἡ αἰωνία μόνωσις ἐφαίνετο αὐτῇ καταμέλαινα ὡς πέπλος πένθιμος. Τότε, κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς φι-

Digitized by Google

λοδοξίας της, ἐφαντάζετο ὅτι ὁ πατήρ της ἐπέστρεφε μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐξ Αὐστραλίας ἢ ἀλλαχόθεν πένης καὶ μετανοῶν, καὶ ὅτι αὐτὴ διὰ τῶν οἰκονομιῶν της κατώρθου νὰ πραΰνῃ τὴν θλῖψιν τῶν ἐσχάτων του ἡμερῶν. Ὅτε προσελήφθη ὑποδιδασκάλισσα ἔν τινι παιδαγωγείῳ, τὰς ὥρας τῆς ψυχαγωγίας παρῆρχετο ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ τοῦ παιδαγωγείου νοσοκομείῳ· ὑποταμίας δὲ γενομένη ἔν τινι ἐμπορικῷ καταστήματι, τὰς ἑσπέρας καὶ τὰς κυριακὰς ἐνοσήλευεν ἀνάπηρόν τινα γείτονα· τὸ πρὸς ἀφοσίωσιν πάθος αὐτῆς οὐδὲν εἶχε τὸ ποιητικόν· μόναι αἱ συγκεκριμέναι καὶ ψηλαφηταὶ ἐκδηλώσεις τῆς ἀφοσιώσεως ὡμίλουν εἰς τὸ πνεῦμά της· ἐφαίνετο ψυχρὰ ἐνώπιον τῶν πομπῶν τῆς ἐκκλησίας, μόνον δὲ τὴν συμβολικὴν τελετὴν τῆς Μεγάλης Πέμπτης ἐνόει καλῶς ὅτε ὁ ἱερεὺς ἐπιτραχήλιον φορῶν πλύνει τοὺς πόδας τῶν ἐπαιτῶν.

Γ'

Ἡ βαρονὶς Δουπλαντῆ ἀπεβίωσε δύω ἔτη μετὰ τὴν προσβολὴν αὐτῆς ὑπὸ τῆς παραλυσίας. Κατεβλήθησαν εἰς τὴν Λεοντίνην οἱ εὐτελεῖς μισθοί της, ἡ δὲ ἀνεψιά, ἥτις ἦτο πλουσία, ὑπείκουσα εἰς τὴν κραυγὴν τῆς κοινῆς γνώμης, προσέθηκε χιλιόφραγκον τραπεζικὸν γραμμάτιον. Ἡ ἐφημερὶς τοῦ νομοῦ ἐμνημόνευσε θερμῶς τῆς μεγαλοδώρου ταύτης πράξεως, εἰς τὸ τέλος ὡραίας νεκρολογίας, ἐκθειαζούσης τὰς ἀρετὰς τῆς μακαρίτιδος. Ἡ Λεοντίνη ἔκλεισε τὸν μικρὸν μάρσιππόν της, ἀπεχαιρέτισε τοὺς ὑπηρέτας κλαίοντας, διότι ἔβλεπον αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ φρικιῶσα ἀνελογίσθη ποῦ ἔμελλε νὰ πορευθῇ. Ναί· ποῦ ἔμελλε νὰ πορευθῇ; Ἡ δυστυχὴς νεᾶνις εἶχεν ἀποκάμει μόνη καὶ εἰκῇ βαδίζουσα ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ἐρήμῳ τῆς ζωῆς, ἐν ᾗ ὁ ἱδρὼς αὐτῆς οὐδὲν παρῆγεν, ἐν ᾗ ἄγνωστοι μορφαὶ ἔμενον σκυθρωπαὶ κατὰ τὴν διάβασίν της, ἐν ᾗ οὐδὲν ἄνθος ἔθαλλε δι' αὐτήν. Εἶχε συμπληρώσει ἄρτι τὸ εἰκοστὸν ὄγδοον ἔτος αὐτῆς. Πᾶσα ἡ ἐνεργητικότης αὐτῆς κατηναλώθη ὅτε ἦτο νεωτέρα ἐν τῇ φρικώδει αὐτῆς κατὰ τοῦ πεπρωμένου πάλῃ. Ἐν τῇ τελευταίᾳ της θέσει ἐνόμισεν ὅτι ἀνεῦρε γαλήνιον λιμένα, καὶ ὅμως ἦτον ἁπλοῦς μόνον καὶ πρὸς ὥραν σταθμός! Νῦν ἔδει νὰ ἐκκινήσῃ αὖθις πρὸς τὸ ἄγνωστον! Οἱ πόδες της ἠδυνάτουν νὰ προχωρήσωσιν, ἡ καρδία της ἥμασσεν. Ἡ πόλις ἐκείνη ἣν κατῴκησεν ἐπὶ τρία ἔτη—τὰ τρία εὐδαιμονέστερα τοῦ βίου της ἔτη! — τῇ ἐφαίνετο ὡς ἰδία αὐτῆς πατρίς. Ἐγνώριζε τὰ δένδρα τῆς δενδροστοιχίας· αἱ ὁδοί, ἃς τοσάκις εἶχε διέλθει τῇ ἐφαίνοντο οἰκεῖαι· οἱ κάτοικοι συναντῶντες αὐτὴν ἀφῄρουν τὸν πῖλόν των καὶ προσηγόρως νεύοντες προσηγόρευον αὐτήν·

— Καλημέρα, δεσποινὶς Δουβάλ.

Δὲν ἦτο λοιπὸν δυνατὸν νὰ κερδίζῃ ἐκεῖ τὰ πρὸς τὸ ζῆν; Τόσον ὀλίγων εἶχεν ἀνάγκην! Μὴ ἔχουσα τὸ θάρρος ν' ἀπέλθῃ, ᾐσθάνθη ἐν ἑαυτῇ τὸ σθένος τοῦ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἄλλοτε ἀθλίαν αὐτῆς ὕπαρξιν, ἐνῴκισε πενιχρῶς ἐσκευασμένον τι δωμάτιον, καὶ ἐπεζήτησε παραδόσεις γαλλικῶν καὶ κλειδοκυμβάλου πρὸς ἓν φράγκον τὸ μάθημα. Κατὰ δυστυχίαν ταὐτοχρόνως ἐλθοῦσα ἐγκατέστη ἐκεῖ χήρα τις ἀρκούντως ὡραία ἐκ καλῆς καταγομένη οἰκογενείας, καὶ τεθεῖσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας τῆς πόλεως. Ἡ συκοφαντία παραχρῆμα ἤρξατο τοῦ ἔργου της· ἅμα δ' ὡς ἀπέκτησε τρεῖς μαθητρίας, συστηματικὴ κατ' αὐτῆς ἠγέρθη σταυροφορία. Ἐπανέλαβον, τὴν καταγωγήν της καὶ τὴν διαγωγὴν τοῦ πατρός της ὑπαινιττόμενοι, τὴν δημώδη παροιμίαν, «*Ὁ βλάχος πλούσιος κι' ἂν γενῇ πάλι βλαχιᾶς μυρίζει*», προσέτι δ' ὅτι οὔτε τὸ Α ἤξευρεν οὔτε τὸ Β. Μετ' ὀλίγον ἡ ἰδιοκτῆτις τῆς ἐν ᾗ κατῴκει οἰκίας, ἐπάγγελμα ἔχουσα τὸ ἐπιδιορθοῦν τρίχαπτα καὶ ἔχουσα πελάτιδας τὰς τὴν χήραν προστατευούσας εὐγενεῖς κυρίας, ἐλθοῦσα εἰς τὸ δωμάτιόν της διεκήρυξεν εἰς αὐτὴν διαρρήδην ὅτι ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς μηνὸς «*πρέπει νὰ πάρῃ τὰ πλυμένα της καὶ νὰ φύγῃ*». Τὸ γύναιον τοῦτο ἀπὸ τοῦ δωματίου τῆς Λεοντίνης ἐξελθὸν συνήντησεν εἰς τὴν κλίμακα τὸν Εὐτύχιον Μιλσάν.

Ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ εἰσῆλθεν, ἐκάθησε, καὶ περιήγαγε περὶ ἑαυτὸν κύκλῳ τὰ ὄμματά του. Ἡ νεᾶνις ἐκείνη ἡ τεθλιμμένη, ὀρθὴ ἐν μέσῳ τοῦ πενιχροῦ ἐκείνου δωματίου, μικρόν τι πύραυνον παρερριμμένον ἔν τινι γωνίᾳ καὶ ἐπ' αὐτοῦ λείψανον ἄρτου ἐπὶ πινακίου, μία ἐσθής, ἣν χρῆσις μακρὰ κατέστησε στιλπνήν, ἀνηρτημένη εἰς τὸν τοῖχον, φρικῶδές τι ἐκκρεμὲς τὸ ὁποῖον δὲν *ἐδούλευε* σταματῆσαν βεβαίως κατὰ λεπτόν τι ἀγωνίας, τὰ πάντα ἐνέπνεον ψῦχός τι καὶ ἐκίνουν εἰς οἶκτον.

— Δεσποινὶς Δουβάλ, εἶπεν ὁ Μιλσάν, μετὰ τῆς στωμυλίας ἐμπόρου ἀποκτήσαντος περιουσίαν, τὰ πολλὰ λόγια εἶνε φτώχια. Σὲ γνωρίζω. Εἰξεύρεις πῶς ἐγὼ ἤμουν δέκα χρόνια εἰς τὰ δικαστήρια μ' ἐκείνη τὴ γρηὰ Δουπλαντῆ· ἦταν ὁ διάβολος μεταμορφωμένος ποῦ ὁ Θεὸς νὰ συγχωρέσῃ τὴν ψυχή της. Ἀφ' οὗ ἐκείνην ἠμπόρεσες καὶ τὴν ἐκυβέρνησες, ὅ,τι ἄλλο κι' ἂν 'πῶ εἶνε περιττό. Λοιπόν, εἰς τὸ προκείμενον. Ἔχω ἕνα υἱόν, ἕνα διαβολόπαιδο, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἡλικίαν ποῦ εἶνε δὲν ἔμαθε τίποτε ἀκόμη, ἀλλὰ δὲν τολμῶ καὶ νὰ τὸ στείλω εἰς τὸ σχολεῖον, διότι οἱ ἰατροὶ τὸ εὑρίσκουν πολὺ φιλάσθενο. Θέλω νὰ τὸ μάθω γράμματα καὶ νὰ τοῦ δώσω ἀνατροφὴ εἰς τὸ σπῆτι. Εἶνε, 'σὰν νὰ εἰποῦμε, ἡ φωτογραφία μου· παράξενον ὀλίγον, ἀλλ' ὄχι καὶ κακόν. Ηὗρες τὸ σφυγμό του; ἐτελείωσε. Ὅλος ὁ κόσμος ἐπαινεῖ τὴν ἱκανότητά σου. Ἔρχεσαι νὰ τοῦ παραδώσῃς μαθήματα; Δὲν θὰ κυττάξω διόλου εἰς τὴν τιμήν.

Δ'

Ἀπεδέξατο μετὰ χαρᾶς τὴν πρότασιν τοῦ Μιλ-

Digitized by Google

σὰν καὶ ἀπὸ τῆς ἐπαύριον μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Μαγείρισσα μεσῆλιξ κατάστικτος ὑπὸ εὐλογίας, ἀνέῳξεν αὐτῇ τὴν θύραν. Ἀνελθοῦσα εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα εἶδεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου κηπουρόν, τὸν σύζυγον τῆς μαγειρίσσης, ποτίζοντα τὰ λαχανικά. Ἐν τῷ διαδρόμῳ τοῦ μεσαίου παιδίον ἵππευε ξύλινον ἵππον. Στεφάναι, σχοινία πρὸς πήδημα, εἷς ἀετὸς χάρτινος ἐκυλίοντο ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ. Ἡ αἴθουσα ἦτο ψυχρὰ καὶ ἄκομψος. Ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ μεταποιηθέντι εἰς σπουδαστήριον ἦτο τὸ κλειδοκύμβαλον. Γεωγραφικός τις χάρτης ἐκυλίετο ἐπὶ τοῦ τάπητος. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑπῆρχε βιβλίον τι ἡμισχισμένον, μολύβδινοι στρατιῶται παρατεταγμένοι εἰς μάχην, ὧν οἱ πλεῖστοι τεθραυσμένοι, καὶ τετράδιον ὅπερ χαρτίον κυλινδροειδῶς περιεστραμμένον καὶ παρὰ τὸ μελανοδοχεῖον τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ στεγνόνον, εἶχε μελανώσει διὰ μελαινῶν κεκλασμένων γραμμῶν.

— Πόσων ἐτῶν εἶνε ὁ μικρός σου κύριος; ἠρώτησεν ἡ παιδαγωγὸς τὴν ὑπηρέτριαν.

— Δέκα τριῶν.

Ὁ Μιλσὰν παρουσιάσθη καὶ ἐχαιρέτισε.

— Ἐνόμιζα ὅτι ὁ κατεργάρης ἦτον ἐδῶ, τοῦ εἶχα εἰπεῖ νὰ μάθῃ τὸ μάθημά του καὶ νὰ σὲ περιμένῃ ἐδῶ. Θὰ εἶνε κάτω μὲ τὸν κηπουρόν. Ὤ! νά τα πάλιν! Τὸ διαβολόπαιδο τὴν ἐξέσχισε πάλι τὴν Γραμματική του. Γιαννοῦλα, πήγαινε νὰ τὸν φω . . .

Θόρυβος σφοδρὸς διέκοψε τὸν Εὐτύχιον. Λιθάριον ἔξωθεν ῥιφθὲν ἔθραυσε μίαν ὕελον. Ὁ Μιλσὰν ἀνέῳξεν ὀργίλως τὸ παράθυρον καὶ προέκυψε.

— Γρήγορα ἐπάνω, μάγκα! Σὺ ἔρριψες αὐτὴν τὴν πέτραν;

Ὀξεῖα φωνὴ ἠκούσθη ἀπὸ τοῦ κήπου.

— Μπαμπᾶ, ὁ κόσσυφας. Ἤθελε νὰ καθήσῃ κοντὰ εἰς τὸ παράθυρο κ' ἐγὼ ἤθελα νὰ τὸν σκοτώσω. Μὰ δὲν τὸν 'πέτυχα. Μοῦ δίνεις τὸ τουφέκι σου; ἔλα, μπαμπᾶ μου!

Τὸ παιδίον ἀνῆλθε μετ' ὀλίγον. Μόλις θὰ τὸ ἐξελάμβανέ τις δεκαετές. Δὲν ἐστερεῖτο εὐμελείας, ἀλλ' ἦτο ἀσθενικόν, καχεκτικόν, στενόστερνον, καὶ ἐντὸς τῶν ὤμων εἶχεν ἐμβεβυθισμένον τὸν λαιμόν. Τὸ πρόσωπόν του ἦτον ὕπωχρον, οἱ ὀφθαλμοί του ἦσαν μικροί, τὸ χεῖλός του παχύ, χαμηλὸν τὸ μέτωπόν του. Περιῆλθε τὴν τράπεζαν ἀνεγεῖρον τοὺς πεσόντας στρατιώτας καὶ ἔρριψεν ἐπὶ τῆς δεσποινίδος Δουβὰλ ἐχθρικὸν βλέμμα.

— Ἆ! σὺ εἶσαι ποῦ θἄρχεσαι 'ς τὸ σπῆτι μας γιὰ νὰ μὲ τιμωρῇς; εἶπε.

Καὶ ἐκ φόβου μὴ ἐπιπληχθῇ διότι ἔθραυσε τὴν ὕελον τοῦ παραθύρου ἤρξατο ὀλολύζον.

Ὁ Μιλσὰν ἦτο χῆρος. Ἀπώλεσε τὴν σύζυγόν του ἑξαετοῦς ὄντος τοῦ τέκνου του, ἀλλὰ πολὺ ὀλίγον τὴν ἐλυπεῖτο, διότι καχεκτικωτάτη οὖσα ὑπῆρξε κακὴ τροφός.

— Ἂν εἶχε καλλίτερο γάλα, ὁ Ἐδμόνδος μου θὰ ἦτον δυνατὸς σὰν κάθε ἄλλο παιδί. Αὐτὴ πταίει!

Τοῦτο μόνον ἔλεγε καὶ δὲν ἐσκέπτετο πλέον περὶ αὐτῆς. Τὸ παιδίον ἄλλως τε παρεῖχεν αὐτῷ ἱκανὰς μερίμνας. Οὐδέποτε ἀνατροφὴ παιδίου ὑπῆρξε κοπιωδεστέρα· ἡ μία ἀσθένεια διεδέχετο τὴν ἄλλην. Ἡ φυσικὴ ἀνάπτυξις ἤρξατο προβαίνουσα βραδέως ἡ ἠθικὴ δὲ καὶ διανοητικὴ ὑπέστη, κατ' ἀναγκαίαν συνέπειαν, τὴν ἐπίδρασιν τῆς φυσικῆς· τὸ πνεῦμά του παρέμεινε νωθρόν, ὁ χαρακτήρ του κατέστη δύστροπος. Τότε ὁ Μιλσὰν ὅπως τῷ ζήσῃ ὁ Ἐδμόνδος του, κατέστησεν αὐτὸν μαμμόθρεπτον. Ὁ δυστυχὴς πατὴρ ἠναγκασμένος ὢν νὰ ὑποδυθῇ πρόσωπον μητρός, ἐλείανε τὴν τραχεῖάν του φύσιν, καὶ παραμείνας δεσποτικὸς καὶ ἀπότομος πρὸς τοὺς ἄλλους ἐγένετο ἁβρὸς, θωπευτικός, περιποιητικώτατος πρὸς τὸ ἀσθενικόν του τέκνον. Ἀλλ' οἱ ἄνδρες δὲν ἔχουσι τὴν ὀξυδέρκειαν ἐκείνην ἐν τῇ στοργῇ, ἣν ἐμφύτως ἔχουσιν αἱ γυναῖκες. Ὁ Μιλσὰν ἤρξατο ὑπερφορτίζων φαρμάκων καὶ θωπειῶν τὸν υἱόν του· ἀφωσιώθη πρὸς αὐτὸν ψυχῇ τε καὶ σώματι· ἀπεδύθη μετὰ πάθους σφοδροῦ εἰς τὴν κατὰ τῆς φύσεως ἐκείνην πάλην· τὸ ὄνειρον τέλος αὐτοῦ ἦτο νὰ σώσῃ τὸν ἄμεσόν του κληρονόμον ὅπως αἱ ἐπαύλεις, αἱ γαῖαι, καὶ αἱ ἰδιοκτησίαι του μείνωσιν εἰς Μιλσάν τινα, καὶ μὴ κατακερματισθῶσιν εἰς ξένους περιερχόμεναι. Ἀπεσύρθη τῆς βιομηχανίας, νέος ἔτι, ὅπως μείνῃ μόνον πατήρ. Συνεβουλεύετο πανταχοῦ τοὺς ἰατρούς. Οὗτοι δὲ συνεβούλευον αὐτὸν νὰ διατηρῇ παρ' ἑαυτῷ τὸν Ἐδμόνδον, ν' ἀπαιτῇ ὀλίγην παρ' αὐτοῦ ἐργασίαν, νὰ ἐπιρρώσῃ αὐτὸν διὰ τῆς ἀσκήσεως, πρὸ παντὸς δ' ἄλλου ν' ἀπελάσῃ ἀπ' αὐτοῦ πᾶν ἀντικείμενον νευρικῶν κρίσεων. Τὰ παιδία, ὀξυδερκέστατοι παρατηρηταί, ἀντιλαμβάνονται παραχρῆμα παντὸς ὅ,τι ἐνδιαφέρει αὐτά, μετὰ καταπληκτικῆς δὲ βαθύτητος σκέψεως ῥυθμίζουσι τὴν διαγωγὴν καὶ συμπεριφοράν των ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰδέας ἣν διαμορφοῦσι. Ὁ Ἐδμόνδος ἐνόησεν ὅτι ἦτον ἐλεύθερος παντὸς χαλινοῦ, κατεχράσθη τῆς ἐλευθερίας του, κατώρθωσε ν' ἀποφεύγῃ τὰς ἐπιπλήξεις, μετ' εὐστοχίας δ' ἑκάστοτε παραπονούμενος, δὲν ἔμαθε τίποτε, καὶ ὅτε ἀνέκτησε δωδεκαέτης τὴν ὑγείαν του, δὲν ἐδίσταζε νὰ συγκρατῇ διὰ τῶν προσποιήσεών του τὴν μέριμναν καὶ ἀνησυχίαν τοῦ πατρός του, ὅπως ἐξακολουθῇ ἀπολαύων τῶν αὐτῶν θωπειῶν, καὶ διασκεδάζῃ ὡς πρότερον.

Ὁ Μιλσὰν ὡμολόγησεν εἰς τὴν παιδαγωγὸν ὁποῖαι θὰ ἦσαν αἱ δυσχέρειαι τοῦ ἀγῶνος ὃν ἀνελάμβανε· ἀλλ' αἱ δυσχέρειαι αὗται ἦσαν πολλῷ μείζονες παρ' ὅσον οὗτος ὑπελάμβανε. Ὁ Ἐδμόνδος ἐν ἡλικίᾳ δεκατριῶν ἤδη ἐτῶν μόλις ἐγίνωσκε γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν· δὲν ἦτο δύσνους, ἀλλ' ἦτο δυσάγωγος. Μάτην ἐπόνει ἡ διδάσκουσα αὐτόν· οὔτε ἤκουε κἄν. Αἴφνης ἀνέκραζε.

Digitized by Google

— Ὤ! ὤχ! ὤχ! πῶς μὲ πονεῖ τὸ κεφάλι μου!

Καὶ ἔφευγεν εἰς τὸν κῆπον ἢ ἐκρύπτετο εἰς τὸ βάθος τῆς ἀποθήκης, ἄφαντος γινόμενος καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.

Ἄλλοτε ἐξέφερε τοιούτους συλλογισμούς:

— Ἐγὼ δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ ξεύρω γράμματα ὅπως σὺ μὲ τὸ μπαλωμένο σου τὸ *σάλι*. Ἐγὼ ὅταν μεγαλώσω ὅλο θὰ διασκεδάζω. Ἡ Νανέτα μοῦ εἶπε πῶς ἐγὼ εἶμαι *ἀφέντης*, καὶ πῶς θὰ ἔχω γεμάταις χρήματα ταῖς τσέπαις μου.

Ἐπέλεγε δὲ ὅτι «οἱ πατέρες ἀποθνήσκουν καὶ εὐθὺς τὰ μικρὰ παιδία γίνονται πλούσια.»

Ὁ δυστυχὴς Μιλσάν, ὅν ἡ ἰδιοσυγκρασία του καθίστα βιαιότατον, ἐγίνετο ἐρυθρότατος ἐξ ὀργῆς καὶ συνέσφιγγε τὰς πυγμάς του κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας· — ἀλλ' ὁ Ἐδμόνδος ἐθεώρει αὐτὸν ὑπόδρα, ἐκραύγαζε περιδεής, καὶ ὁ δυστυχὴς πατὴρ κατέστελλεν ἑαυτὸν ψιθυρίζων·

— Δὲν εἰμπορῶ νὰ τὸ δείρω. Θὰ μοῦ ἀρρωστήσῃ!

Μετὰ μίαν ἑβδομάδα εἶπεν εἰς τὴν δεσποινίδα Δουβὰλ μετὰ βαθείας ἀπενθαρρύνσεως.

— Θαρρῶ πῶς χάνεις ἀνώφελα καὶ σὺ τοὺς κόπους σου 'σὰν τοὺς ἄλλους!

Ε'

Ἡ Λεοντίνη Δουβὰλ ἀπεδύθη ἀπελπιστικῶς εἰς τὸν ἆθλόν της Ἡ δύναμις τῆς πραότητός της, τὸ γυναικεῖον αὐτῆς ὁρμέμφυτον. ἡ στωϊκὴ αὐτῆς καρτερία ἐξετέλεσαν καὶ ἐδῶ τὸ θαῦμα ὡς καὶ παρὰ τῇ γραίᾳ Δουπλαντῆ. Ἐξήγειρε τὴν περιεργίαν τοῦ παιδὸς διὰ καταπληκτικῆς ἐπιμονῆς, ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ διὰ τῆς ποικιλίας τῶν μέσων εἰς ἃ προσέφυγεν, ἀπέκτησε δὲ κατὰ μικρὸν γόητρόν τι ἐπὶ τοῦ τυραννίσκου ἐκείνου. Ἔπαιζε μετ' αὐτοῦ πρὸ τῶν μαθημάτων, ἐπέτρεπεν αὐτῷ *νὰ κάμνῃ τὰ 'δικά του*, ἀπέκρυπτεν ἀπὸ τοῦ πατρός του τὰς ἀνοησίας του, τὸν ἐκολάκευε, καὶ ἠρέσκετο—ἡ δυστυχὴς κόρη!— ἀσπαζομένη τὸ ὂν τοῦτο ὅπερ ὑπεδέξατο αὐτὴν δι' ὕβρεων. Ἔστιν ὅτε ὁ Ἐδμόνδος κατήρχετο καὶ ἤνοιγε τὴν θύραν, εἰς τὴν διδασκάλισσάν του, καί ποτε — ἀλλὰ σπανίως παρεῖχεν ἑαυτῷ τὴν εὐκαιρίαν ταύτην — ἐνησμένιζε κραυγάζων κομπαστικῶς ἐν τῇ κλίμακι, ἀναρριχώμενος καὶ ἱππεύων τὰς κιγκλίδας·

— Ξέρω τὸ μυθό μου, ξέρω τὸ μυθό μου.

Ὁ πατὴρ ἔκρινε τὸ πρῶτον ἐπιτευχθὲν τοῦτο ἀποτέλεσμα πολλῷ μεῖζον τοῦ πραγματικοῦ. Ἡ χαρά του μετεῖχεν ἐνθουσιασμοῦ, ἡ παιδαγωγὸς ἐνέπνεεν αὐτῷ εὐγνωμοσύνην ἅμα καὶ θαυμασμόν.

— Ἆ! καλὰ σ' ἐκατάλαβα ἐγώ! Εἶσαι σωστὴ Θεία Πρόνοια. Μοῦ ἔφερες τὸ παιδί μου εἰς τὸν ἴσιο δρόμο. Καὶ δίχως τὸ 'δόντι του νὰ πονέσῃ. Εἶνε γερὸ σὰν τὸ σίδηρο!

Τὴν ἐσέβετο, τὴν περιεποιεῖτο· ἐφαντάζετο τὸν υἱόν του λόγιον, ἐπιστήμονα καὶ ἀνεκραύγαζε τρίβων τὰς χεῖράς του·

— Τί θὰ ἦτον ὁ Ἐδμόνδος μου χωρὶς ἐσένα; Τίποτε. Ἀλλὰ σὺ θὰ μοῦ τὸν κάμῃς νέον καθὼς πρέπει καὶ δικηγόρον.

Ἡ Λεοντίνη, ἀπολέσασα τοὺς ἄλλους της μαθητάς, διήρχετο καθ' ἑκάστην πολλὰς ὥρας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Μιλσάν. Τὸ παιδίον δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ δίχως αὐτήν. Εἶχε καταντήσει αὕτη ἡ διασκέδασίς του, τὸ παιγνίδιόν του· ἐκράτει συνήθως αὐτὴν ἀπερχομένην ἀπὸ τοῦ κρασπέδου τῆς ἐσθῆτός της.

— Πρέπει νὰ μείνῃς νὰ φάγῃς μαζύ μας· ἔχομε ἀφρόγαλα· εἶδα τὴν Νανέτα ποῦ τὤκαμνε. Θὰ πιοῦμε καὶ ῥοσόλι. Αἴ, μπαμπᾶ, δὲν λέγω καλά;

Ἐνίοτε, ὅτε ἐπέπληττεν αὐτὸν ὡς ὑπερβολικῶς τρώγοντα. κατέφερε κατ' αὐτῆς λακτίσματα ὑπὸ τὴν τράπεζαν· ἀλλ' ὁ Μιλσὰν οὐδὲν ἔβλεπε καὶ αὕτη ἦτον εὐτυχής.

ς'

Αἴφνης ὑπόκωφός τις φήμη ἤρξατο διαδιδομένη ἀνὰ τὴν πόλιν. Αἱ κυρίαι τῆς ἀνωτέρας τάξεως, αἵτινες κρύφα ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τῆς ἀρχαίας προστατευομένης των ὑπὲρ τῆς νέας, ὑπεδύθησαν σεμνότυφον ἦθος, καὶ ὁσάκις συνηντῶντο πάντοτε περὶ τὴν δυστυχῆ παιδαγωγὸν περιέστρεφον τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας των.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ μᾶς γελάσῃ τόσον· τὸ ἐπίστευες, αἴ;

— Ἐμένα νὰ σοῦ εἰπῶ, ἀπὸ τὴν πρώτη φορὰ ποῦ τὴν εἶδα μ' ἐφάνηκε *ξετσιπωμένη*.

— Μὰ ὅσον κι' ἂν εἶνε, ἐπίστευες ποτέ σου νὰ καταντήσῃ ἕως αὐτοῦ;

— Ἀλήθεια, αὐτὸ εἶνε τρομερὸν σκάνδαλον. Ἄλλος λόγος δὲν ἀκούεται. Θεέ μου καὶ Παναγία μου, εἰς τί χρόνους ζοῦμεν!

— Κ' αὐτὸς ὁ Εὐτύχιος Μιλσάν!

— Αὐτὸς σὰν Εὐτύχιος ποῦ εἶνε περνᾶ πολὺ εὐτυχής...

— Ἀστειεύεσθε σεῖς ὅσον θέλετε, συνεπέρανε ξανθή τις μὴ ἀπολαύουσα πολλῆς ἐπὶ χρηστότητι ἠθῶν ὑπολήψεως· μὰ αὐτὴ ἡ ἀνηθικότης εἶνε τρομερὸν πρᾶγμα!...

— Αὐτή, ποῦ ἡ βαρονέσα τὴν ἔκαμε τόσαις καλωσύναις, νὰ ξεκλίνῃ τόσο πολὺ ἐμπρὸς εἰς τὰ 'μάτια ὅλου τοῦ κόσμου! ἡ ἀφιλότιμη, ἡ ἀχάριστη!

Μετ' ὀλίγον ἡ Λεοντίνη Δουβὰλ ἔλαβεν ἀνώνυμον ἐπιστολήν, ἐν ᾗ ἐξετίθεντο ῥητῶς καὶ κατηγορικῶς αἱ κατ' αὐτῆς συκοφαντίαι. Διῆλθεν, ὡς συνήθως, τὸ ἀπόγευμα μετὰ τοῦ Ἐδμόνδου καὶ ἅμα περατωθέντος τοῦ μαθήματος εἶπεν εἰς τὸ παιδίον:

— Πήγαινε νὰ παίξῃς εἰς τὸν κῆπον.

Ἡ δυστυχὴς περιεθωρακίσθη δι' ὅλης αὐτῆς τῆς γενναιότητος. Τέλεον ὑποκρύψασα τὸν σπαραγμόν της τὸν μύχιον, ἀπαθής, ἤρεμος ἀνήγγειλεν εἰς τὸν πατέρα τὴν ἀναχώρησίν της. Ἀ-

Digitized by Google

πρόοπτοι περιστάσεις ἠνάγκαζον αὐτὴν ν'ἀπέλθῃ τῆς πόλεως εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐπαύριον.

Ὁ Μιλσὰν ἔμεινεν ἐνεός. Ἡ περιφιλαυτία ἀπέσπασε ἀπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐπιφώνημα·

— Δὲν θαὐρω ἄλλην σὰν ἐσέ... Τί θὰ γίνῃ τὸ παιδί μου, ὁ Ἐδμόνδος μου;

Ὁ Εὐτύχιος οὐδὲν ἐμάντευσεν ἐκ τῆς γαληνίας ἐκείνης ἀπελπισίας. Εἶτα ἐπίεσεν αὐτὴν δι'ἐρωτήσεων· ἀλλὰ τιμία κόρη δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἴπῃ πρὸς ἄνδρα: μὲ θεωροῦν ἐρωμένην σας. Ἐσίγησεν· ἀπῆλθε· ἐξέλαβεν αὐτὴν ὡς ἀχάριστον καὶ συντεταραγμένος ἐβάδισεν ἐπὶ μακρὸν ἐν τῇ αὐλῇ.

Τὸ παιδίον μαθὸν ὅτι δὲν θὰ ἐπανίδῃ ἐπὶ πλέον τὴν διδασκάλισσάν του, συνετάραξε τὴν οἰκίαν διὰ τῶν κραυγῶν του. Ἡ ὀργὴ προὐξένησεν αὐτῷ δυσπεψίαν, και διῆλθε κακῶς τὴν νύκτα.

— Μὰ τὸν Θεὸν, δὲν θὰ τὴν ἀφήσω νὰ φύγῃ, ὑπέγρυξεν ὁ ἀγαθὸς πατήρ· καὶ ἀντὶ νὰ πέμψῃ αὐτῇ τοὺς μισθούς της ἐντὸς φακέλλου, ὡς προὐτίθετο κατ'ἀρχὰς, ἔλαβε τὸν πῖλόν του καὶ ἔδραμεν εἰς τὸ δωμάτιόν της.

Νῦν ἐν ἄλλῳ ἐσκευασμένῳ δωματίῳ κατῴκει αὐτη, ἀλλ' ἡ αὐτὴ πένθιμος ἐπεκράτει τῶν σκευῶν παλαιότης. Ὁ μάρσιππος κεκλεισμένος ἀνέμενεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου. Ἡ Λεοντίνη ἔπινε γάλα ἀπὸ κυαθίσκου τετριμμένα πέριξ ἔχοντος τὰ χείλη· τὸ ἐπώμιόν της εἰς τέσσαρα διπλωμένον ἐκρέματο ἀπὸ παλαιοῦ σκίμποδος. Ἐπὶ τῆς βύρσης τοῦ ἑτέρου τῶν βραχιόνων αὐτοῦ ὑπῆρχον κηλίδες τινὲς, ἐκ σταγόνων προελθοῦσαι προσφάτων δακρύων. Κεφαλαὶ ἀγνώστων, τίς οἶδε πότε ἐπερεισθεῖσαι ἐπὶ τοῦ βυρσίνου ἐρεισινώτου, εἶχον ἀποτυπώσει μεμυρωμέναι τὸ στρογγύλον σχῆμα αὐτῶν, καὶ ὁ χωλὸς ἐκεῖνος καὶ πεπαλαιωμένος σκίμπους τοῦ χυδαίου ξενοδοχείου συνεκράτει εἰρωνικῶς τ'ἀποτυπώματα ταῦτα τῶν παχυμύρων, τῶν δακρύων, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου, ὅπως διδάξῃ τοὺς ἐπιγενεστέρους πῶς ὁ ἄνθρωπος σημειοῖ ἐδῶ τὴν διάβασίν του πρὶν καταβυθισθῇ εἰς τὴν λήθην.

Ὁ Μιλσὰν οὐδὲν ἴσως τούτων εἶδεν ἢ ἐσκέφθη· ἀλλ' ἐκαθέσθη βαρὺς ἐπὶ τοῦ σκίμποδος καὶ διὰ πυρετώδους χειρὸς διηυθέτησε τὸν λαιμοδέτην του. Ἐπνίγετο. Τὰ χείλη του ἐκινήθησαν ἀκουσίως αὐτοῦ·

— Ἔτσι σὲ εἶδα τὴν πρώτην φοράν.

Ἐκείνη τὸν προσέβλεπεν ἀτενῶς. Ὁ Μιλσὰν παρετήρησεν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Λεοντίνης ἦσαν ὡραῖοι καὶ γλυκεῖς.

— Ὁ μικρός μου Ἐδμόνδος ἔχει μία λύπη, μία λύπη· τὸ πῆρε κατάκαρδα τὸ παιδί..... Θὰ μείνῃς αἵ; πές μου πῶς θὰ μείνῃς...

— Ὄχι, ὁ Θεὸς ἠξεύρει πόσον σᾶς λυποῦμαι, ἀλλὰ πρέπει, πρέπει νὰ φύγω.

Ἀπέκρυψε τὸ πρόσωπόν της ὅπως καταστείλῃ τοὺς λυγμούς της. Καὶ αἱ χεῖρές της ὁμοίως ἦσαν ὡραῖαι!

Μακρὰ ἀναφριχίασις συνέσεισεν αὐτὴν σύσσωμον. Ὅ,τι ὑφίστατο ὑπερέβαινε τὰς δυνάμεις αὐτῆς, πτωχῆς ἀποκλήρου, ἥτις τοὐλάχιστον οὐδέποτε εἶχεν ἐρυθριάσει.

— Ὤ! κύριε Μιλσὰν, εἰπέτε τό μοι πρὶν φύγω, εἰπέτε, τὸ ἠξεύρετε σεῖς καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον, δὲν εἶμαι τιμία κόρη;

— Ἢ τρελλὴ εἶσαι ἢ κάτι μοῦ κρύβεις. Τί θὰ εἰποῦν αὐτά; Ὁμίλησέ μου καθαρά.

Ἐδράξατο πατρικῶς μιᾶς τῶν χειρῶν αὐτῆς, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ. Ἡ Λεοντίνη ἤρξατο ὑποχωροῦσα· ἡ ἀπελπισία ἀφεῖλεν αὐτῆς τὴν αταραξίαν.

— Ἆ! νά, ἐστέναξε, ἰδοὺ διατί φεύγω.

Καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὴν ἀνώνυμον ἐπιστολὴν, ὡσεὶ θνήσκουσα δ' ἐξ αἴσχους κατέπεσεν ἐπὶ ἕδρας τινος κεκλεισμένους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ Εὐτύχιος ἀνέγνω, ἐγένετο περιπόρφυρος, ἔρρηξε φρικώδη βλασφημίαν, καὶ ἤρξατο διασκελίζων τὸ δωμάτιον. Ἐξήταζε τὴν γραφὴν, τὸ γραμματόσημον, ὠσφραίνετο τὸν χάρτην τῆς ἐπιστολῆς.

Βαθεῖα σιγὴ ἐπεκράτησεν ἐπὶ δέκα λεπτά. Τέλος ἐπλησίασε πρὸς τὴν δεσποινίδα Δουβάλ, ἔλαβεν αὐτῆς τὴν χεῖρα, καὶ... τὴν ἠσπάσθη. Ἡ φωνή του ὑπέτρεμεν, ἀλλ' εἶχεν ἀπολέσει τὴν τραχύτητά της ὡς ὅτε ὡμίλει πρὸς τὸ τέκνον του·

— Ἄκουσατέ με. Δὲν θὰ φύγετε ἀπ' ἐδῶ, καὶ οἱ κακοὶ θὰ σκυλιάσουν. Ὁ Ἐδμόνδος μου ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ σᾶς ὅσον καὶ ἀπὸ τὸ ψωμί. Θὰ μείνετε, χάριν του, καὶ αὐτοὶ ὅπου σᾶς συκοφαντοῦν θὰ σκάσουν ἀπὸ λύσσαν· σεῖς φέρνετε μαζῆ σας τὴν εὐτυχίαν εἰς ὅποιον σπῆτι πατήσετε, καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον εἰξεύρετε νὰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀνθρώπους ἀξίζει θησαυρούς...

Διεκόπη ἀμηχανῶν πως καὶ ἐπανέλαβε μετά τινα στιγμήν·

— Ἀκούσατέ με. Ναὶ, βέβαια. Εἶμαι σαράντα τριῶν χρόνων, ἀλλ' οὔτε τρίχα δὲν μοῦ λείπει ἀπὸ τὸ κεφάλι, καὶ εἶνε ὅλαις μαύραις. Ἡ καρδία μου εἶνε νέα ἀκόμη καὶ τὰ χρήματα δὲν μοῦ λείπουν. Ὅλα οἰκονομοῦνται μ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Σᾶς πέρνω σύζυγόν μου. Ὁ Ἐδμόνδος θὰ ἔχῃ τὴν περιποίησιν ποῦ εἶχεν ἡ γραῖα ἐκείνη ἡ Δουπλαντῆ. Αὐτὸ μοῦ χρειάζεται ἐμένα!

Ἀκτινοβολῶν ἐν τῷ πατρικῷ αὐτοῦ μεγαλείῳ ἐφαίνετο ὡραῖος. Ἡ Λεοντίνη ἔτρεμε καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέλη ὠχρὰ ὡς ὁ θάνατος. Ὁ Μιλσὰν δὲν ἤκουε τίποτε ἐξ ὅσων ὑπεψέλλιζεν αὐτη, καὶ διὰ κινήματος σκαιοῦ ἀλλὰ μεγαλοπρεπεστάτου ἔκοψε τὰ σχοινία τοῦ μαρσίππου. Ἐγονυπέτησε καὶ ἐξήγαγεν ἓν πρὸς ἓν τὰ ἐν αὐτῷ πράγματα, ἅπερ ἔρριψε παρὰ τὴν κλίνην. Ἡ Λεοντίνη ἐπέσχεν αὐτοῦ βιαίως τὴν χεῖρα·

— Ἀρνοῦμαι. Ὄχι, ὄχι· θὰ εἴπουν τότε ὅτι ἦσαν ἀληθῆ ὅσα ἔλεγον· Καὶ ἔπειτα ἐγὼ τί εἶμαι;

Digitized by Google

μία δυστυχής· ἐγὼ ἐπλάσθην νὰ κερδίζω μόνη μου τὸ ψωμί μου...Ὁ πατήρ μου... ἂν ἠξεύρετε! Ὤ, ὄχι, δὲν θὰ τὸ δεχθῶ αὐτὸ ποτὲ, ποτέ!

Ὁ Εὐτύχιος Μιλσὰν ἀπῆλθεν ὡς βόμβα, οὐδὲ στρέψας κἂν τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὴν δακρυρροοῦσαν κόρην· μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ἐπέστρεψε κρατῶν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν υἱόν του. Ἡ Λεοντίνη δὲν εἶχε κινηθῆ.

— Νὰ, ποιὸς θὰ σᾶς κάμῃ νὰ μείνετε ἂν ἀκόμη ἔχετε καρδίαν. Ἐδμόνδε μου, παιδί μου, πήγαινε ἀγκάλιασέ την καὶ εἰπέ την: μητέρα.Ἐξ αἰτίας σου τὴν ἐπότισαν τόσαις πίκραις· φίλησέ την, παιδί μου.

Μετὰ ἕνα μῆνα—μάτην αἱ τῆς ἀνωτέρας τάξεως κυρίαι ἔδακνον ἐκ πείσματος καὶ ἀγανακτήσεως τὰ χείλη των—συνεζεύχθησαν.Ὁ Μιλσὰν ὅπως *λυσσάξῃ* τοὺς κακεντρεχεῖς προσέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του τὸν παρὰ τῇ βαρονίδι ἄλλοτε ἡνίοχον Γιάννην, καὶ ἠγόρασε μεγαλοπρεπὲς ὄχημα.

[Ἕπεται τὸ τέλος]. Α. Π. Κ.

Ἐκ τῆς «Θεσσαλίας», συγγράμματος πολλοῦ λόγου ἀξίου τοῦ κ. Ν. Γεωργιάδου, μεταφέρομεν τὴν κατωτέρω ὡραίαν περιγραφὴν τοῦ Ὀλύμπου, πολυυμνήτου κατοικίας τῶν ἀρχαίων-θεῶν, ὅστις ἀπὸ τοῦ νῦν θέλει ἀποτελεῖ τὸ πρὸς βορρᾶν ὅριον τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους. Σ. τ. Δ.

ΟΛΥΜΠΟΣ

Εἰς τὰ βόρεια τῆς Θεσσαλίας ὑψοῦται ὁ περιβόητος Ὄλυμπος, ὅστις, ἐκτεινόμενος κατ' ἀρχὰς εἰς συνέχειαν μεγαλοπρεπῶν κορυφῶν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, καθόσον προβαίνει ἀνατολικώτερον καταπίπτει ἐκ τοῦ αἰθερίου αὐτοῦ ὕψους, καὶ ὡς κάτω Ὄλυμπος τελευτᾷ ἔτι μᾶλλον καταβαίνων εἰς τὴν κοιλάδα τῶν Τεμπῶν. Τὸ ὄρος τοῦτο, περιβάλλον ἐκ βορρᾶ τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα, διά τε τὸ ὕψος του καὶ τὰ ἐκτεταμένα δάση του καὶ τὰς βαθείας αὐτοῦ χαράδρας καὶ τὸν ὅλον ἐν γένει ὄγκον του, παραβάλλεται ὑπό τινων περιηγητῶν μὲ τὰς Ἄλπεις τῆς Ἑλβετίας· ἀλλ' αἱ νοτιώτεραι αὗται Ἄλπεις κεῖνται ὑπὸ τὸν ὡραῖον γλαυκὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος· αἱ μεγαλοπρεπεῖς κορυφαὶ τοῦ Ὀλύμπου, περιβαλλόμεναι ἀπὸ γλυκεῖαν καὶ διαυγῆ ἀτμοσφαῖραν, δὲν ἐμποιοῦσι τὴν αὐστηρὰν καὶ μελαγχολικὴν ἐντύπωσιν, ἣν αἰσθάνεταί τις ἀνερχόμενος τοὺς παγῶνας καὶ βράχους τῶν Ἑλβετικῶν Ἄλπεων, ἀλλὰ συγκινοῦσιν ἥδυτατα τὰς αἰσθήσεις καὶ ἐξάπτουσι τὴν φαντασίαν. Ἐνταῦθα ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος ἐνεπνεύσθησαν ὡραίας ποιητικὰς εἰκόνας, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάγνωσις θὰ μαρτυρῇ ἐσαεὶ τὴν ἀπαράμιλλον καλλονὴν τῶν τόπων. Διακρίνομεν δὲ εἰς τὸ ὄρος δύο πλευρὰς, τὴν βορείαν ἢ Μακεδονικὴν καὶ Πιερικὴν, ὡς ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ ἐγκαταστάσεως τῆς Θρακικῆς φυλῆς τῶν Πιέρων, καὶ τὴν μεσημβρινὴν ἢ Θεσσαλικὴν καὶ Περραιβικὴν, ὡς ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ ἐνοικήσεως τῆς Πελασγικῆς φυλῆς τῶν Περραιβῶν· καὶ αὕτη μὲν, καί τοι μὴ στερουμένη ἐντελῶς δασῶν, δὲν παρουσιάζει τὴν κραταιὰν καὶ ἄφθονον βλάστησιν ἐκείνης, ἐνέχει ὅμως ἀρόσιμα ὀροπέδια καὶ εὐχλόους νομὰς, διαῤῥεομένας ὑπὸ διαυγεστάτων ῥυακίων, ἔνθα βόσκουσι πολλαὶ ἀγέλαι ποιμνίων. Ἐν τῇ πλευρᾷ ταύτῃ ὑπάρχει καὶ ἡ ὀρεινὴ λίμνη *Ἀσκορίς* (Νεζερός). Τὸ μεσημβρινὸν τοῦτο ὀροπέδιον τοῦ Ὀλύμπου, ὅπερ ἤδη ὑψοῦται κατὰ τοὺς Ἀγγλικοὺς χάρτας εἰς 4,500 πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καταπίπτει ἔτι μᾶλλον πρὸς τὴν κοιλάδα τῶν Τεμπῶν καὶ καλεῖται, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰς ὑψίστας κορυφὰς τοῦ ὄρους, *Κάτω Ὄλυμπος*· ἡμίσειαν δὲ ὥραν ὑπὲρ τὸ ὀροπέδιον τοῦτο παύει πᾶσα βλάστησις ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρους, συνισταμένων ἤδη ἐκ φαλακρῶν καὶ γυμνῶν τιτανολίθων μέχρι τῶν ὑψίστων κορυφῶν αὐτοῦ. Ὅλως ἀλλοίαν ὄψιν παρουσιάζει ἡ ἀρκτικὴ πλευρὰ τοῦ Ὀλύμπου· καὶ ἐνέχει μὲν καὶ αὕτη πλουσίας νομὰς, ἀλλὰ διακρίνεται πρὸ πάντων διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ ἔκτασιν τῶν δασῶν της καὶ τὰς βαθείας καὶ ἀποτόμους χαράδρας, αἵτινες διαυλακοῦσι τὰς πλευρὰς τοῦ ὄρους. Ἐνταῦθα ὑπὲρ τὸ χωρίον Σκουτίνα ἐκτείνεται τὸ ὑπὸ τοῦ Λιβίου μνημονευόμενον πυκνότατον δάσος Καλλιπεύκη, διαῤῥεόμενον ὑπὸ ἀφθόνων ὑδάτων, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου κατῆλθον εἰς τὴν Πιερίαν αἱ ὑπὸ τὸν ὕπατον Φίλιππον Μάρκιον Ῥωμαϊκαὶ λεγεῶνες· ἐνταῦθα ὑπὲρ τὸ χωρίον Λιτόχωρον παρατηρεῖται ἡ βαθυτέρα καὶ ἀποτομωτέρα χαράδρα τοῦ Ὀλύμπου, ἥτις κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Heuzey φαίνεται διήκουσα μέχρι τῶν ἐγκάτων τοῦ ὄρους, καὶ διὰ τῆς ὁποίας καταφέρονται θορυβωδῶς τὰ ὕδατα τοῦ Ἐνιπέως εἰς τὴν πεδιάδα· ἔτι βορειότερον δι' ἑτέρας χαράδρας ἀγούσης εἰς τὸ στενὸν τῆς Πέτρας καταῤῥέουσι τὰ ὕδατα τοῦ Ἑλικῶνος. Καὶ αἱ μὲν κατώτεραι μοῖραι τοῦ ὄρους, ἰδίως παρὰ τὴν κοίτην τῶν καταῤῥεόντων χειμάῤῥων καὶ ἐν αὐτῇ καλύπτονται ὑπὸ τῶν ὑδροχαρῶν πλατάνων, οἵτινες ἀνωτέρω ἀντικαθίστανται ὑπὸ καστανεῶν, καὶ ἔτι ἀνωτέρω ὑπὸ ἐλατῶν καὶ πευκῶν· κραταιοτάτη δὲ εἶνε ἡ βλάστησις κατὰ τὸ στενὸν τῆς Πέτρας καὶ περὶ τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἥτις κεῖται ἐν τῷ μέσῳ ἀγρίας καὶ ῥωμαντικῆς φύσεως τρεῖς ὥρας ὑπὲρ τὸ Λιτόχωρον. Βαθέα δάση πευκῶν καλύπτουσι τὰς ὄχθας τοῦ ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους παρὰ τὴν μονὴν κατερχομένου Ἐνιπέως, ἅτινα ἀνωτέρω ἀντικαθίστανται ὑπὸ πυκνοτάτου δάσους ἐλατῶν, καλουμένου διὰ τὴν σκιερότητα αὐτοῦ *Μαυρολόγγου*. Ὑπὲρ αὐτὸ παύει πλέον πᾶσα βλάστησις καὶ ἄρχονται αἱ φαλακραὶ καὶ ἐκ φαιοῦ τιτανολίθου συνιστάμεναι πλευραὶ διηυλακωμέναι ὑπὸ ἀπείρων ῥωγμῶν, ἐν αἷς καθ' ὅλον τὸ ἔτος διαμένει ἡ χιὼν, ὅθεν ἐπρομηθεύοντο αὐτὴν οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Πιερίας. Ἐκ τῆς χιόνος ταύτης ζητεῖ ὁ Σιμωνίδης ἔν τινι ἐπιγράμματι διασωθέντι παρ' Ἀθηναίῳ (ΙΙΙ, 125) ἐν ὥρᾳ ἰσχυροῦ καύματος, ὅπως ἐγχέωσιν εἰς τὸ ποτὸν αὐτοῦ·

Digitized by Google

Τῇ ρα ποτ' Οὐλύμπου περὶ πλευρὰς ἐκάλυψεν
ὀξὺς ἀπὸ Θρηΐκης ὀρνύμενος βορέης·
ἀνδρῶν δ' ἀρχαίων ἔδακε φρένας· ἀτὰρ ἐθάφθη
ζωὴ Πιερίην γῆν ἐπιεσσαμένη
ἕν τις ἐμεῦ καὶ τῆς γεύετο μέρος· οὐ γὰρ ἔοικε
θερμὴν βαστάζειν ἀνδρὶ φίλῳ πρόποσιν.

Ἐνταῦθα εἰσέρχεταί τις ἐντὸς εὐρυτάτου κύκλου, ἔνθα ἀμφιθεατρικῶς εἶνε κατατεταγμένοι καθ' ὁριζοντίους στιβάδας οἱ κολοσσιαῖοι τιτανόλιθοι, ἐξ ὧν συνίστανται αἱ κορυφαὶ τοῦ ὄρους. Ἐκ τοῦ βάθους τοῦ κύκλου τούτου ὑψοῦνται κατακαθέτως ὑψηλοὶ καὶ κατεσχισμένοι βράχοι, ἀποτελοῦντες μίαν τῶν ὑψίστων κορυφῶν τοῦ ὄρους, τὴν καλουμένην *Καλόγηρον*, ὡς χρησιμεύσασαν κατὰ τὴν ἐν τῷ τόπῳ παράδοσιν εἰς τάφον τοῦ ἁγίου Διονυσίου· ὀλίγον δὲ μεσημβρινώτερον τῆς κορυφῆς ταύτης ὑψοῦνται ἕτεραι κορυφαὶ τοῦ ὄρους καὶ θόλοι Βυζαντινῆς ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων ἡ ὑψίστη ὑπὲρ τὴν κοιλάδα τῆς Καρυᾶς καλεῖται παρὰ τῶν ἐγχωρίων *Τσουμᾶ*. Οἱ τῆς κοιλάδος κάτοικοι πιστεύουσιν ὅτι ἐπ' αὐτῆς κεῖται μεγάλη πλὰξ μετ' ἐπιγραφῆς, ἀντὶ τῆς ὁποίας ὅμως ὁ Heuzey εὗρε στήλην ἐκ λίθων ἱδρυμένην πρὸς καταμέτρησιν τοῦ βάθους τῆς πιπτούσης χιόνος, ὡς καὶ συντρίμματά τινα κεράμων ἀνήκοντα εἰς προϋπάρχοντα ἐνταῦθα χριστιανικὸν ναΐσκον. Πέραν τῆς κορυφῆς ταύτης πρὸς βορρᾶν ἐκτείνεται μικρόν τι οροπέδιον, καὶ ἐκ τῆς βορείας πλευρᾶς αὐτοῦ ἀνυψοῦται ἑτέρα τῶν ὑψίστων κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου, ἡ καλουμένη ἔκ τινος ἐκεῖ ἱδρυμένου ναΐσκου κορυφὴ τοῦ *Ἁγίου Ἠλία*. Τὸ ὕψος τῆς κορυφῆς ταύτης ὑπολογίζεται κατὰ τοὺς Ἀγγλικοὺς χάρτας 9,754 πόδας, ἤτοι 2,972 μέτρα· τὸ δὲ ὑπὲρ τὸ Πύθιον ὕψος αὐτοῦ καταμετρηθὲν καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὑπὸ τοῦ Ξεναγόρα εὑρέθη 10 στάδια καὶ ἓν πλέθρον πλὴν 4 ποδῶν, ὅ ἐστι 1,877 μέτρα. Τὸ περὶ τῆς καταμετρήσεως ταύτης ἐπίγραμμα εὑρίσκεται παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν τῷ βίῳ τοῦ Παύλου Αἰμιλίου·

Οὐλύμπου κορυφῆς ἔπι Πυθίου Ἀπόλλωνος
ἱερὸν ὕψος ἔχει (πρὸς τὴν κάθετον δ' ἐμετρήθη)
πλήρη μὲν δεκάδα σταδίων μίαν· αὐτὰρ ἐπ' αὐτῇ
πλέθρον τετραπόδῳ λειπόμενον μεγέθει.
Εὐμήλου δέ μιν υἱὸς ἐθήκατο μέτρα κελεύθου
Ξειναγόρας· σὺ δ', ἄναξ, χαῖρε καὶ ἐσθλὸν δίδου.

Καὶ κατὰ μὲν τὸν Heuzey ἡ τοῦ Ἁγίου Ἠλιοῦ κορυφὴ θεωρητέα ὡς ἡ ὑψίστη τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου, κατὰ τὸν Γερμανὸν ὅμως Barth καὶ τὸν Ἄγγλον Tozer ἡ κορυφὴ αὐτὴ εἶνε ταπεινοτέρα πόδας 300—500 ἑτέρας κορυφῆς κειμένης βορειοανατολικῶς τῆς ῥηθείσης, καὶ ἥτις, περιβαλλομένη πανταχόθεν ὑπὸ βαθέων καὶ ἀποτόμων κρημνῶν, καθίσταται δυσανάβατος καὶ ἀπροσπέλαστος εἰς τοὺς περιηγητάς. Εἶνε δὲ αἱ κορυφαὶ ὡς καὶ αἱ ἀνώτεραι πλευραὶ τοῦ ὄρους οὐ μόνον ἐστερημέναι πάσης βλαστήσεως, ὡς ἤδη ἐλέχθη, ἀλλὰ καὶ ἐντελῶς ἄνυδροι· διὸ καὶ οἱ ἀναῤῥιχώμενοι εἰς αὐτὰς περιηγηταὶ ὀφείλουσι νὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν τὸ ἀναγκαιοῦν ὕδωρ, ὅπως μὴ ἀναγκασθῶσι, καθὼς ὁ Heuzey, νὰ πίωσιν ὕδωρ τῆς χιόνος· ἀλλὰ καὶ ὁδηγῶν ἐμπείρων ἔχουσιν ἀνάγκην οἱ ἀναβαίνοντες, διότι αἱ πολλαὶ καὶ βαθεῖαι χαράδραι, αἱ διαυλακοῦσαι τὰς πλευρὰς τοῦ ὄρους, καθιστῶσι δύσκολον τὴν ἀνεύρεσιν τῆς στενωποῦ, ἥτις δίκην ἰσθμοῦ ἑνόνει τὰς διὰ τῶν χαραδρῶν χωριζομένας πλευρὰς αὐτοῦ· δύναται δέ τις νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐπὶ τῶν ὑψίστων κορυφῶν ἀνάβασιν εἴτε ἐκ τῆς βορείας πλευρᾶς αὐτῶν ὑπὲρ τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, καθὼς ὁ Heuzey, εἴτε ἐκ τῆς βορειοδυτικῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους ὑπὲρ τὸ χωρίον Κοκινοπλό, καθὼς ὁ Barth, εἴτε τέλος ἐκ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους ὑπὲρ τὴν κοιλάδα τῆς Καρυᾶς εἰς τὴν μνημονευθεῖσαν κορυφὴν *Τσουμᾶ*.

Ἡ ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου ἄποψις εἶνε θαυμασία· ἀφ' ἑνὸς μὲν καθορᾶται ἅπασα ἡ Μακεδονία, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἅπασα ἡ Θεσσαλία, τῶν ὁποίων αἱ λίμναι καὶ οἱ ποταμοὶ φαίνονται ὡσεὶ ἰχνογραφημένοι ἐπὶ τοῦ χάρτου. Καὶ πρὸς Μ. μὲν ἀποκλείει τὸν ὁρίζοντα ὁ μεγαλοπρεπὴς Παρνασσός, ἁμιλλώμενος πρὸς τὸν Ὄλυμπον κατά τε τὸ ὕψος καὶ τὸν ὄγκον, πρὸς Α. δὲ σχηματίζει ἡ θάλασσα εὐρὺ τόξον ἀπὸ τοῦ Ἄθω μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Μιτυλήνης, καὶ πρὸς Δ. ἐκτείνεται ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος ἡ μακρὰ καὶ πολυκόρυφος σειρὰ τοῦ Πίνδου.

Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου ἔθεσεν ἡ φαντασία τῶν προγόνων μας τὴν μακαρίαν κατοικίαν τῶν θεῶν, τὰς δὲ ἀγρίας χαράδρας τῶν βορείων αὐτῶν πλευρῶν καὶ τὰς ἐν αὐταῖς κρήνας τῶν διαυγῶν ὑδάτων καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐρημίαν τῶν ἐκτεταμένων αὐτῆς δασῶν ἐθεώρησεν ὡς ἕδραν καὶ κατοικίαν τῶν Μουσῶν· ἀλλὰ πῶς καὶ διὰ τί ἄρα μεταξὺ τόσων ὀρέων τῆς ἑλληνικῆς γῆς νὰ θεωρηθῇ ὁ Ὄλυμπος ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸν ὄρος τῶν προγόνων μας; Διὰ τί εἰς τὸ προσβορειότατον τοῦτο ὅριον τῆς χώρας των νὰ θέσωσιν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὴν κατοικίαν τῶν προστατευόντων αὐτοὺς θεῶν καὶ τὴν ἕδραν τῶν Μουσῶν, αἵτινες ἐνέπνευσαν τοὺς ἀοιδοὺς τῆς μεσημβρινωτέρας Ἑλλάδος; Ἆρά γε τὸ καταπληκτικὸν ὕψος τοῦ ὄρους, οὗ τινος αἱ κορυφαὶ περιστεφόμεναι συχνάκις ὑπὸ νεφῶν ἀπέκρυπτον ἀπὸ τὰ βέβηλα ὄμματα τῶν θνητῶν τὸ ἱερὸν ἕδος τῶν ἀθανάτων, τὰ ἄγρια αὐτοῦ καὶ βαθύτατα δάση καὶ αἱ λοιπαὶ φυσικαὶ ἰδιότητες τοῦ ὄρους ἐπιδράσασαι ἐπὶ τῆς φαντασίας τῶν προγόνων μας κατέστησαν αὐτὸ ἑστίαν τῆς θρησκείας καὶ τῶν Μουσῶν αὐτῶν; Πιστεύω ὄχι, διότι καὶ ἄλλα ὄρη ἐπίσης ὑψηλά, ἐπίσης συνηρεφῆ καὶ ἄγρια ἐνέγει ἡ ἑλληνικὴ γῆ· πιθανώτερον δὲ φαίνεται, ὅτι ἡ καθιέρωσις τοῦ Ὀλύμπου τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς Μούσαις ἐγένετο κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐγκατασταθεισῶν μικρῶν καὶ ἀσήμων φυλῶν, τῆς πελασγικῆς φυλῆς τῶν Περῤαιβῶν καὶ τῆς θρακικῆς τῶν Πιέρων. Τὰ ἔθνη ταῦτα δὲν ἤ-

Digitized by Google

σαν μὲν ἰσχυρὰ καὶ πολυάνθρωπα, παραμείναντα ἄσημα καθ' ἅπασαν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἱστορίαν, κατείχοντο ὅμως ὑπὸ τῆς βαθείας ἐκείνης ἐμπνεύσεως καὶ τοῦ ἰσχυροῦ ἐκείνου ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις παρήγαγε καὶ ἐστερέωσε τὰς θρησκείας ἁπάντων τῶν ἐθνῶν. Καὶ οἱ μὲν Περραιβοί, κατοικοῦντες τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ ὄρους, ἐγκαθίδρυσαν ἐπὶ τῶν κορυφῶν αὐτῶν τὴν μεγάλην αὐτῶν θεότητα, τὸν Πελασγικὸν Δία, ἡ δὲ μικρὰ θρακικὴ φυλὴ τῶν Πιέρων, ἐνωρὶς ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τοῦ μεγάλου θρακικοῦ κορμοῦ καὶ ἐγκαταστᾶσα μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν φυλῶν ἐν τῇ βορείᾳ πλευρᾷ τοῦ Ὀλύμπου, ἔθεσεν ἐντὸς τῶν βαθέων δασῶν τὰς ἀγρίας καὶ ἐνθουσιώδεις αὐτῶν θεότητας, τὰς Μούσας. Αἱ φυλαὶ αὗται, ἐλθοῦσαι εἰς ἐπιμιξίαν μετὰ τῶν τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα κατοικούντων Αἰολέων, μετέδωκαν αὐτοῖς τὸν ἱερὸν αὐτῶν ἐνθουσιασμόν, καὶ εἰς τοῦτο ἴσως χρεωστεῖται ἡ πρόωρος ἀνάπτυξις καὶ τὸ βαθὺ αἴσθημα τῆς Αἰολικῆς ποιήσεως. Τὴν μετὰ τῶν Αἰολέων καὶ τῶν λοιπῶν ἑλληνικῶν φυλῶν, τῶν κατοικουσῶν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα, ἀνάμιξιν τῶν Περραιβῶν καὶ Πιέρων τεκμαιρόμεθα καὶ ἐκ τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας, ἧς συμμετέσχον ὅ τε ἐκ Πιερίας Ὀρφεὺς καὶ ὁ Περραιβὸς Μόψος, συμπλέοντες μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀργοναυτῶν οὐχὶ ὡς πολεμισταί, ἀλλ' ὁ μὲν Ὀρφεὺς ὡς ἀοιδὸς λύων τὰς ἔριδας καὶ παραμυθῶν τὰς λύπας τῶν συμπλωτήρων, ὁ δὲ Μόψος ὡς μάντις τῆς ἐκστρατείας· διὸ καὶ αὐτὸν εἰσάγει ὁ Πίνδαρος ποιοῦντα σπονδὰς κατὰ τὸν ἀπόπλουν εἰς τὸν Δία καὶ ἐπικαλούμενον τὴν ἀρωγὴν αὐτοῦ καὶ εὐόδωσιν τοῦ ἔργου. Βραδύτερον δὲ αἱ φυλαὶ αὗται, συγκατελθοῦσαι μετὰ τῶν Αἰολέων ἢ καὶ μόναι ὑπὸ ἀρχηγοὺς προφήτας καὶ ἱεροφάντορας, ἐγκατέστησαν παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τοῦ Ἑλικῶνος, καὶ ἔτι μεσημβρινώτερον ἐν τῇ Ἐλευσῖνι, συναποφέρουσαι τὴν λατρείαν τῶν τοπικῶν αὐτῶν θεοτήτων· ταύτας δ' ἐκεῖ παραλαβόντες οἱ ἀοιδοὶ τῆς μεσημβρινωτέρας Ἑλλάδος ἀφήρεσαν τὸν ἄγριον αὐτῶν καὶ τοπικὸν χαρακτῆρα, καὶ τὰς περιέβαλον τὴν ἰδεώδη καλλονήν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκόσμει τὰ πλάσματα αὐτῆς ἡ ἑλληνικὴ φαντασία. Οὕτω δὲ διὰ τῶν ἀθανάτων ἐπῶν τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου μεταδοθεῖσαι αἱ θεότητες ἐκεῖναι, ἐγένοντο τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ ἁπάσης τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς· ὥστε οὐκ ἀπεικότως λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ὅτι οἱ πρῶτοι ποιήσαντες θεογονίαν τοῖς Ἕλλησιν εἶνε ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος. Καὶ ἡ μὲν πελωρία θεότης τῶν Πελασγῶν, ὁ Ζεύς, μετεβλήθη εἰς τὸν ἰδεώδη ἑλληνικὸν Δία, ὃν ἐξύμνησεν ἡ Μοῦσα τοῦ Ὁμήρου καὶ ἔγλυψεν ἡ ἀθάνατος χεὶρ τοῦ Φειδίου· αἱ δὲ ἄγριαι καὶ ἐνθουσιώδεις δρυάδες τῶν Πιερικῶν δασῶν, αἱ Μοῦσαι, αἱ τροφοὶ τοῦ Διονύσου, ἐγένοντο ἔφοροι τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Οὐ μόνον δὲ τὰς θεότητας αὐτῶν συναπέφερον αἱ ἐκ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος κατελθοῦσαι φυλαί, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ὄρους ἀπέδωκαν εἰς πλεῖστα τῶν ὑπ' αὐτῶν κατοικηθέντων ὀρέων· διὸ καὶ ἐν τῇ Ἤλιδι καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ ἐν τῇ Λακωνίᾳ καὶ παρὰ τὴν Σμύρνην καὶ ἐν τῇ Βιθυνίᾳ καὶ ἐν τῇ Μυσίᾳ ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα Ὄλυμπος. Ἀλλὰ μεθ' ὅλην τὴν πληθὺν τῶν Ὀλύμπων ὁ Θεσσαλικὸς Ὄλυμπος ἔμεινε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸν ὄρος καὶ ἡ κοιτὶς τῆς θρησκείας τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς ὑψίστης κορυφῆς ἦτο ἡ θαλερὰ κατοικία τοῦ Διός, ἐπὶ δὲ τῶν ταπεινοτέρων κορυφῶν κατῴκει ὁ λοιπὸς χορὸς τῶν οὐρανιόνων (Ἀπολ. Ἀρ. 3. 1131). Ἐκεῖ, ἔνθα σήμερον ὑπάρχει ὁ μικρὸς ναΐσκος τοῦ Ἁγίου Ἠλιοῦ, ἵδρυτο τὸ πάλαι ὁ βωμὸς τοῦ Διός, ἔνθα κατ' ἔτος ἀνήρχοντο οἱ ἱερεῖς τοῦ ἐν τῇ πόλει Δίῳ ναοῦ, ὅπως τελέσωσι θυσίαν εἰς τὸν Ὕψιστον. Καὶ σήμερον δὲ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ἀναβαίνουσι τὴν 20ὴν Ἰουλίου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τελοῦντες λειτουργίαν ἐν τῷ ἐκεῖ ἱδρυμένῳ ναΐσκῳ, καὶ οὕτω παραμένει μέχρι τοῦ νῦν ἡ ἱερότης τοῦ ὄρους.

Αἱ δὲ θαυμάσιαι διηγήσεις τῶν ἀρχαίων περὶ τῶν συμβαινόντων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ὀλύμπου, ὡς π. χ. ὅτι τὰ ἐπὶ τῆς τέφρας τοῦ βωμοῦ γραφόμενα γράμματα παρέμενον ἀνεξάλειπτα καθ' ὅλον τὸ ἔτος διὰ τὴν διηνεκῆ ἐπὶ τῶν κορυφῶν ἐπικρατοῦσαν γαλήνην καὶ ἄπνοιαν καὶ ἄλλα τοιαῦτα, διατηροῦνται καὶ μέχρι τῆς σήμερον τροποποιημέναι παρὰ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τοῦ ὄρους. Πάντες πιστεύουσιν, ὅτι ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ συμβαίνουσι θαυμάσια πράγματα· καὶ οἱ μὲν διηγοῦνται, ὅτι ποιμήν τις εἶδεν ἐπὶ τῆς ὑψίστης κορυφῆς τοῦ ὄρους μεγαλοπρεπέστατον παλάτιον, περιβαλλόμενον ὑπὸ λευκοτάτων κιόνων, ὅπερ ὅμως ἔκτοτε οὐδεὶς εἶδε πλέον· ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι ἐκεῖ εὑρίσκεται εὐρύτατον στάδιον, ἔνθα οἱ ἄρχοντες ἐτέλουν τοὺς ἀγῶνάς των. Δημῶδές δέ τι ᾆσμα θέτει ἐκεῖ τὴν κατοικίαν τῶν Μοιρῶν·

Ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου τὴν κορφὴ
τὰ τρία ἄκρα τοῦ οὐρανοῦ,
ὅπου αἱ μοῖραι τῶν μοιρῶν
καὶ ἡ ἐδική μου μοῖρα
ἂς ἀκούσῃ καὶ ἂς ἔλθῃ.

Τοιοῦτος λοιπὸν ὢν ὁ Ὄλυμπος, ὑμνήθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ ἐκοσμήθη διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων ἐπιθέτων, ἅτινα πάντα χαρακτηρίζουσι τὰς φυσικὰς αὐτοῦ ἰδιότητας. Καὶ διὰ μὲν τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν κορυφῶν αὐτοῦ καλεῖται μακρὸς (Ἰλ. ΙΙ. 40.), διὰ δὲ τὸ πολυχάραδρον αὐτοῦ πολύπτυχος καὶ πολυδειρὰς (Ἰλ. ΧΧ 5 καὶ ἀλ.), διὰ δὲ τὴν λάμψιν, ἣν ἐκπέμπουσιν αἱ ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων φωτιζόμεναι αὐτοῦ κορυφαί, ἐκαλεῖτο αἰγλήεις καὶ αἰπύς. Καὶ σήμερον δέ, ἐν ἀνεφέλῳ καὶ γαληνίῳ ἡμέρᾳ βλέπει τις τὰς

Digitized by Google

λαμπρὰς κορυφὰς τοῦ ὄρους ὑψουμένας ἐν τῷ μέσῳ λεπτῆς καὶ καθαρᾶς ἀτμοσφαίρας, ὀνειροπολῶν τὸν ἰδεώδη καὶ ὅλως θεῖον ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου περιγραφέντα Ὄλυμπον, ὅστις

Οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται· οὔτε πότ' ὄμβρῳ
δεύεται, οὔτε χιὼν ἐπίκειται· ἀλλὰ μάλ' αἴθρη
πέπταται ἀνέφελος· λευκὴ δ' ἐπιδέδρομε αἴγλη.

Η ΑΓΑΠΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

[Ἐκ τῶν τοῦ E. De Amicis].

Πολλοὶ ἔγραψαν κατὰ τῆς χειρίστης συνηθείας πλείστων ὅσων, οἵτινες, ἂν καὶ ἀγαπῶσι τὴν ἀνάγνωσιν καὶ δύνανται νὰ ἐξοδεύσωσι, δὲν ἀγοράζουσι ποτὲ ἓν βιβλίον.

Τὰ αἴτια τῆς συνηθείας αὐτῆς τοῦ μὴ ἀγοράζειν ἢ μᾶλλον τῆς ἐλλείψεως τῆς συνηθείας τοῦ ἀγοράζειν εἰσὶ πολλά, πρώτιστα δὲ μοὶ φαίνονται ὅτι ἡ βιβλιοθήκη δὲν θεωρεῖται ἀκόμη ὡς ἔπιπλον ἀναγκαῖον πρὸς στολισμὸν τῆς οἰκίας, ὅτι τὸ βιβλίον δὲν ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς ἀντικείμενον στολισμοῦ, ὅτι ἀγαπῶμεν μὲν ἐπὶ τέλους τὴν ἀνάγνωσιν ὄχι ὅμως ἀκόμη καὶ τὸ βιβλίον.

Ἐγὼ δὲ πιστεύω ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἐπίπλων τὸ ἔχον ὀλιγωτέραν ἐξόδευσιν εἶναι ἡ *βιβλιοθήκη*.

Πλεῖστοι δὲν ἐννοοῦσι κατ' οὐδένα τρόπον νὰ διατηρήσωσι βιβλίον τι ἀφοῦ τὸ ἀνέγνωσαν.

Καθ' ἑκάστην στιγμὴν δύναταί τις ν' ἀκούσῃ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα τινὰ νὰ λέγῃ·—Θὰ ἀνεγίνωσκον εὐχαρίστως αὐτὸ τὸ βιβλίον. Τὸν ἐρωτῶσι διατί δὲν τὸ ἀγοράζει·—Διατί δὲν τὸ ἀγοράζω ; ἀποκρίνεται ὁ ἐρωτώμενος. Καὶ τί θέλεις νὰ τὸ κάμω ἀφοῦ τὸ ἀναγνώσω ;—Δι' αὐτὸν καὶ τοὺς ὁμόφρονάς του ἓν βιβλίον ἀναγνωσθὲν εἶναι ἄχρηστον, καὶ ἔχουν δίκαιον νὰ μὴ θέλουν νὰ γεμίσουν τὸν οἶκόν των ἀπὸ *παληόχαρτα*. Εἰσέλθετε εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν. Κατὰ τὸ πλεῖστον θὰ ἴδετε συλλογὰς κογχυλίων, αὐγῶν, πετραδίων, γραμματοσήμων, ὡς καὶ κουτίων διὰ *σπίρτα*· ἀλλὰ δὲν θὰ ἴδητε μίαν συλλογὴν βιβλίων. Πανταχοῦ θὰ ἀπαντήσητε κἄτι τι, ὅπερ νὰ σᾶς ὑπομιμνήσκῃ ὅτι ἡ οἰκογένεια τρώγει, παίζει, κοιμᾶται· οὐδὲν ὅτι ἀναγινώσκει. Εἶναι πολυτέλεια τὸ νὰ ἴδῆτε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐπί τινων τραπεζίων ἢ ἑδρῶν καμμίαν εἰκοσάδα τόμων, τὸ τρίτον τῶν ὁποίων ἀνήκει εἰς τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον πηγαίνει εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ τέσσαρα ἢ πέντε εἰσὶ δανεικά. Τὰ ὀλίγα, τὰ ὁποῖα μένουσιν,—ἡ μόνη βιβλιακὴ ἰδιοκτησία τῆς οἰκίας—εἶναι κατεσχισμένα καὶ κατεξηλωμένα, καὶ ἔχουσι τὰ πρῶτα φύλλα κεκαλυμμένα ἀπὸ ἱερογλυφικὰ καὶ ζωγραφίας. Τὰ μεταχειρίζονται διὰ νὰ ἀνάπτωσι τὸ πῦρ καὶ νὰ προμηθεύωσιν ἀπὸ χαρτίον τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς οἰκίας, ὅπου πάντοτε πρέπει νὰ ὑπάρχῃ χαρτίον.—Διατί ξεσχίζετε αὐτὸ τὸ βιβλίον ; ἐρωτᾶτε.—Αἴ ! καλά !—ἀποκρίνονται—τὸ ἐδιαβάσαμεν καὶ τὸ ξαναδιαβάσαμεν ὅλοι !

Οἰκία ἄνευ βιβλιοθήκης εἶναι οἰκία ἄνευ ἀξίας,— ἔχει τι τοῦ ξενοδοχείου — εἶναι ὡς πόλις ἄνευ βιβλιοπωλείου — χωρίον ἄνευ σχολείου,— ἐπιστολὴ ἄνευ ὀρθογραφίας.

Πόσον εἶναι ὡραία μία βιβλιοθήκη! Πόσα πράγματα βλέπει τις εἰς αὐτήν, καὶ πόσην εὐχαρίστησιν δύναται νὰ ἀντλήσῃ ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἐκεῖνος ἔτι, ὅστις ἀναγινώσκει πρὸς ἁπλῆν διασκέδασιν, ἐὰν ἔχῃ ὀλίγον μόνον αἴσθημα καὶ φαντασίαν.

Οἱ θαυμασιώτεροι καρποὶ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας εὑρίσκονται ἐδῶ συνηθροισμένοι ἐντὸς μικροῦ διαστήματος, ὑπὸ τὴν χεῖρά μου. Καρποὶ θείων ἐμπνεύσεων, καρποὶ μελετῶν καὶ σπουδῶν, αἵτινες ἐρρυτίδωσαν προώρως τὰ εὐγενέστερα ἀνθρώπινα πνεύματα, καρποὶ τῶν λαμπροτέρων φαντασιῶν τῆς οἰκουμένης παρουσιάζονται ἐδῶ συγκεφαλαιωμένοι εἰς σχῆμα μικρῶν παραλληλεπιπέδων, φυλακισμένοι μεταξὺ τεσσάρων σανίδων, διῃρημένοι κατ' ἐποχάς, κατ' ἔθνη, κατὰ γλῶσσαν, καθ' ὕλην, κατ' ἀξίαν, ἠριθμημένοι καὶ παρατεταγμένοι ὡς στρατοί. Ἓν διαμέρισμα μοὶ ἀνοίγει τοὺς παρελθόντας αἰῶνας, ἕτερον μὲ μεταφέρει εἰς τόπους μακρινούς, τοῦτο μοῦ ἐγγίζει τὴν καρδίαν, ἐκεῖνο μοῦ κεντᾷ τὴν διάθεσιν πρὸς γέλωτα, τὸ τρίτον μὲ κάμνει νὰ ὀνειροπολῶ, τὸ τέταρτον νὰ σκέπτωμαι καὶ τὸ ἄλλο ἐκεῖνο νὰ κλαίω. Εἰμπορῶ νὰ ἐκλέξω κατὰ τὴν διάθεσίν μου. Πρόκειταί μοι ἓν φαρμακεῖον ἠθικόν· εὑρίσκω εἰς αὐτὸ διανομὰς διὰ τὰς ζοφερὰς ἡμέρας, διὰ τὰς γαληνίους, διὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀκηδίας, δι' ἐκείνας, καθ' ἃς μὲ καταλαμβάνει ἡ μανία τῆς ἐργασίας. Καὶ εἰς τὴν ποικιλίαν τῆς ὕλης ἀνταποκρίνεται ἡ ποικιλία τῆς θεωρίας. Ἐδῶ εἶναι οἱ κολοσσοί, — λεξικὰ καὶ μεγάλα βιβλία μετ' εἰκονογραφιῶν — οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν σκελετὸν τοῦ μικροῦ αὐτοῦ κόσμου. Ἐκεῖ σειραὶ πυκναὶ τόμων ὀγκωδῶν, σκοτεινοῦ χρώματος, — παλαιαὶ ἐκδόσεις οἰκονομικαὶ κλασικῶν ἔργων,—ταπειναὶ τὴν θεωρίαν, ἀλλὰ πλήρεις *ζωϊκῆς τροφῆς*, καθὼς εἰς τὸν πραγματικὸν κόσμον οἱ ἀληθοῦς ἀξίας ἄνθρωποι. Ὑπὸ αὐτὰς ἡ ἀριστοκρατία τῶν δεσιμάτων. ἡ προνομιοῦχος τάξις τῆς βιβλιοθήκης, περιβεβλημένη στιλπνὰ δέρματα καὶ κεκοσμημένη μὲ χρυσᾶ ἐγκαύσματα. Κατόπιν ἡ κομψὴ καὶ χαρίεσσα νεότης· τὸ ῥόδινον χρῶμα τοῦ **Lemonnier**, τὸ κυανοῦν τοῦ **Barbéra**, τὸ ἐρυθρόξανθον τοῦ **Hachette**, τὸ κιτρινωπὸν τοῦ **Levy**, ἑκατὸν χρώματα ἑκατὸν ἐκδόσεων φιλαρέσκων, αἵτινες ἁμιλλῶνται ποία νὰ ἑλκύσῃ πλειότερον τὰ βλέμματα. Κατόπιν πάλιν μακραὶ σειραὶ τομιδίων ὁμοιομόρφων καὶ πενιχρῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι ὡς ὁ πολὺς ὄχλος τῆς βιβλιοθήκης, βλεπόμενος μετ' ἀδιαφορίας καὶ ἐλάχιστα ἐφελκύων τὴν προσοχήν. Κάτωθι ἀκόμη

Digitized by Google

αἱ πολύτιμοι μικραὶ ἐκεῖναι ἐκδόσεις, ὅμιλος ἀνήσυχος, ὅστις *πηγαινοέρχεται* ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὴν ἐξοχὴν, διὰ τοῦ σιδηροδρόμου καὶ τῆς ἁμάξης, ἀπὸ τοῦ θυλακίου εἰς τὸν ὁδοιπορικὸν σάκκον, ἀπὸ τοῦ κιβωτίου εἰς τὸ προσκεφάλαιον, καὶ ἀρκεῖται εἰς τὰ διαλείμματα τῆς ἡμέρας, ἅτινα τῷ χαρίζονται. Ἐν τῷ πλήθει τούτῳ ἔχομεν τὰς συμπαθείας μας, τοὺς παλαιοὺς φίλους, τοὺς φίλους τῆς χθὲς, τοὺς διδασκάλους, τοὺς εὐεργέτας, τοὺς κακοὺς συμβούλους, τὰς κενὰς κεφαλὰς, τὰς ἀπολεσθείσας ψυχὰς, τοὺς εὐλαβεῖς, τοὺς ὀχληροὺς, τοὺς γελωτοποιοὺς, τοὺς παρασίτους, τοὺς ἱεροκήρυκας, τοὺς παρηγορητάς. Καὶ εἰς τὸ βάθος ἐπὶ τέλους, εἰς τὸ ἰσώγειον, τέσσαρα δάκτυλα ἄνω τοῦ πατώματος, τὸ κοιμητήριον, ἔνθα κατάκεινται ἐστοιβασμένα χύδην, διαλελυμένα καὶ σκεπασμένα ἀπὸ κόνιν, βιβλιάρια καὶ φυλλάδια παντὸς σχήματος καὶ χρώματος, τὰ ὁποῖα ἔζησαν μίαν ἡμέραν ἢ μίαν ὥραν ἐν τῇ διανοίᾳ μας, εὐωχίαι τοῦ πνεύματος κατὰ τὸν Γουεράτσην, *πριονίδια* τῆς ἀνθρωπίνης εὐφυΐας· ποιήσεις γαμήλιοι, πρῶτα δοκίμια ποιητῶν χρεωκοπησάντων, μυθιστορήματα ῥαχιτικὰ, ἡμερολόγια, λίβελλοι, μιμήσεις, λογοκλοπίαι, τερθρεῖαι, ἀνοησίαι, ῥάκη καὶ φύκη τῆς φιλολογίας, προωρισμένα διὰ τὴν ἐξέδραν τοῦ καπνοπώλου ἢ διὰ τὸ καλάθιον τοῦ σαρωτοῦ.

Ἡ ἀγάπη τῶν βιβλίων, αὐξάνουσα βαθμηδὸν, καταντᾷ αἴσθημα καθ᾽ ὁλοκληρίαν διάφορον ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῆς ἀναγνώσεως καὶ πηγὴ, καθ᾽ ἑαυτὴν καὶ μόνην, μυρίων ἡδονῶν ζωηροτάτων, ἡδονῶν τῆς ὁράσεως, τῆς ἁφῆς, τῆς ὀσφρήσεως. Βιβλία τινὰ εὐχαριστεῖταί τις νὰ τὰ ψαύῃ, νὰ τὰ θωπεύῃ, νὰ τὰ φυλλολογῇ, νὰ τὰ ὀσφραίνεται. Ἡ ὀσμὴ τοῦ προσφάτου τύπου προξενεῖ ῥίγη ἡδονῆς. Μὲ κλειστοὺς ὀφθαλμοὺς ὀσφραινόμενος δύναταί τις ν᾽ ἀναγνωρίσῃ ἐὰν βιβλίον τι εἶναι ἀρχαῖον, ἢ μόνον παλαιὸν, ἢ νέον, ἢ νεώτατον. Χρώματά τινα μερικῶν ἐκδόσεων καταθέλγουσι, καὶ ἐρωτεύεταί τις μικρά τινα σχήματα καὶ ἐξώφυλλα, καθὼς σώματά τινα κομψὰ καὶ πρόσωπα ἐράσμια. Δοκιμάζει τις ἀληθῶς διὰ τὰ μικρὰ καὶ χαρίεντα βιβλία ἓν αἴσθημα σπουδῆς μᾶλλον ἐρασμίας παρὰ διὰ τὰ ὀγκώδη, καὶ ἐγείρων μετὰ ἀγῶνος βίβλους τινὰς μεγάλας αἰσθάνεται εὐαρέσκειαν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναμαι νὰ ὁρίσω, ἀλλ᾽ ἥτις εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ἀνεγείρων οἱονδήποτε ἄλλο βάρος. Εὐφραίνεταί τις νὰ διαθέτῃ τὰ ἴδια βιβλία κατὰ νέαν τάξιν, ἀπαρτίζουσαν νέον συνδυασμὸν χρωμάτων· καθ᾽ἑκάστην ἡμέραν κάμνει καὶ μίαν ἀλλαγήν· μίαν μικροτέραν βιβλιοθήκην πρὸς ἐργασίαν· ἔπειτα ἔχει νὰ πληρώσῃ τὰ κενὰ, ν᾽ ἀνταλλάξῃ τὰς ἐκδόσεις, νὰ ὑποδεχθῇ τὰ νέα ἐρχόμενα, νὰ ἀπολύσῃ τὰ ἀναχωροῦντα, νὰ θεραπεύσῃ ὅσα πάσχουσι, νὰ ἀντικαταστήσῃ ὅσα ἐπαλαιώθησαν, νὰ κάμῃ τὸν ἔρωτα μὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα λάμπουν· ἔχει ἐν ἑνὶ λόγῳ ἓν μικρὸν Κράτος νὰ κυβερνήσῃ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δοκιμάζει ὅλας τὰς ἡδονὰς, ὅλας τὰς δυσαρεσκείας, ὅλους τοὺς φθόνους καὶ ὅλας τὰς μικρὰς ἐκείνας φιλοδοξίας ἑνὸς μικροῦ βασιλέως, ὅστις μὴ δυνάμενος νὰ αὐξήσῃ τὰ ὅριά του ὅσον θέλῃ, διασκεδάζει καὶ παρηγορεῖται ἀνακατόνων ἀδιακόπως τὸ ὀλίγον τὸ ὁποῖον κατέχει.

Εἶναι μεγάλη πλάνη νὰ νομίζῃ τις ὅτι διδάσκεται ἐξίσου ἐκ τῶν βιβλίων, τῶν ὁποίων εἶναι κύριος, καὶ ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα δανείζεται. Ἓν βιβλίον δὲν εἶναι πρόξενον τῆς ὠφελείας, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ προξενήσῃ, ἐὰν δὲν εἶναι ἰδιοκτησία μας. Πρέπει νὰ δύναταί τις νὰ τὸ καταναλίσκῃ, νὰ τὸ ὑποσημειώνῃ, νὰ στίζῃ ἐπ᾽ αὐτοῦ θαυμαστικὰ, νὰ διπλώνῃ τὰς σελίδας, νὰ σημειώνῃ τὰ περιθώρια μὲ τὸν ὄνυχα. Βιβλίον, τὸ ὁποῖον διέρχεται μόνον τοῦ οἴκου, δὲν ἀφίνει ἴχνη βαθέα. Καὶ ἔπειτα, ὁποία διαφορά! Ἐὰν τὸ ἔχετε εἰς τὴν οἰκίαν, τὸ ἀναγινώσκετε, καὶ τὸ διέρχεσθε πάλιν κατ᾽ἐκείνας τὰς περιστάσεις ἀκριβῶς, καθ᾽ ἃς εἴσθε κάλλιον διατεθειμένοι νὰ δεχθῆτε ἐξ αὐτοῦ μίαν ἐντύπωσιν ζωηρὰν καὶ ὠφέλιμον, διότι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σᾶς κάμνει νὰ ἐπιζητῆτε τὴν ἀνάγνωσιν αὐτὴν μᾶλλον μιᾶς ἄλλης εἶναι μία ἰδιαιτέρα διάθεσις τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία, ἐὰν ἦτο χρεία νὰ ζητήσητε τὸ βιβλίον ἀλλαχοῦ, θὰ μετεβάλλετο ἴσως πρὶν ἢ τὸ βιβλίον ἔλθῃ εἰς χεῖράς σας.

Πόσον εἶναι μεγάλη ἡ ἐπενέργεια μιᾶς βιβλιοθήκης ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων! Ἡ τύχη πολλῶν ἀνδρῶν ἐξηρτήθη ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ βιβλιοθήκης εἰς τὴν πατρικὴν αὐτῶν οἰκίαν. Τὸ νὰ ἔχωσι πρόχειρον, καθ᾽ὅλας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, τὸν τρόπον τοῦ νὰ ἱκανοποιήσωσι τὴν πρώτην παιδικὴν περιέργειαν, νὰ ἀποδιώξωσι φυλλολογοῦντες βιβλία τὴν ἀνίαν τῶν βροχερῶν ἡμερῶν, ἔρριψεν εἰς πλεῖστα πνεύματα τὰ πρῶτα σπέρματα ἔρωτος πρὸς τὴν σπουδὴν, ὅστις κατήντησε μὲ τὸν καιρὸν φλογερὸν πάθος διὰ τὴν ἐπιστήμην, καὶ ἐγονιμοποίησε πρωΐμως δυνάμεις τινὰς τῆς διανοίας, τὰς ὁποίας ἡ ὑποχρεωτικὴ καὶ περιωρισμένη σπουδὴ τοῦ σχολείου ἤθελεν ἀφήσει ἀγόνους. Καὶ ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὰ μεγάλα ἀποτελέσματα, εἶναι καλὸν νὰ ἐμπνέωμεν εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν τὴν λατρείαν τῶν βιβλίων, ἀκόμη πρὸ τῆς ἀγάπης τῆς ἀναγνώσεως. Εἶναι καλὸν διὰ τὸ παιδίον νὰ ὑπάρχῃ μία γωνία τῆς οἰκίας, ὅπου νὰ ἦναι ἀνεγηγερμένος ἕνας βωμὸς εἰς τὴν σπουδὴν καὶ εἰς τὴν μάθησιν, πρὸς τὸν ὁποῖον βλέπει αὐτὸ τοὺς γονεῖς του νὰ δεικνύωσι κάποιον σεβασμὸν καὶ ἐπιμέλειαν· ἕνας θάλαμος σιωπηλὸς, ὅπου ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν βλέπει τινὰ ἀκίνητον καὶ σοβαρόν· ἓν μέρος καθιερωμένον εἰς τὸ φαγητὸν, ἄλλο εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ ἄλλο εἰς τὴν ἀνάπαυσιν. Καὶ νεανίσκος κατόπιν θὰ ἀναγινώσκῃ μετὰ ἐξαιρετικῆς τινος

Digitized by Google

εὐχαριστήσεως τὰ βιβλία ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι οἰκεῖα εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ εἶδε χιλιάκις νὰ τακτοποιῶσι, καθαρίζωσι, περιποιῶνται οἱ γονεῖς του· τὰ ὁποῖα εἶχον ἤδη δι' αὐτὸν, ἕκαστον κατὰ τὸ σχῆμά του καὶ τὸ χρῶμά του, φανταστικήν τινα σημασίαν πρὶν ἢ μάθῃ τὸ ἀλφάβητον. Βεβαίως δὲ θὰ ὑπάρχῃ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ νέου, ὅστις ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐτῶν εἶδε τὴν οἰκογένειάν του νὰ διατηρῇ καὶ νὰ σέβηται θρησκευτικῶς τὰ βιβλία, καὶ ἐκείνου ὁ ὁποῖος εἶδεν αὐτὴν νὰ ζῇ ἐκ τῆς βιβλιακῆς ληστείας καὶ νὰ κάμνῃ τὰ ἀναγνωσθέντα βιβλία ὅ,τι κάμνομεν τὰ παλαιὰ ὑποδήματα καὶ τὰ ἀπορριπτόμενα ἐνδύματα.

Καὶ ἔπειτα τί ἐξανιστᾷ μυχίως καὶ ἡδύτερον ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ τέκνου τὴν οἰκογένειαν μεμακρυσμένην ἢ διεσκορπισμένην, τοὺς ἀποθανόντας γονεῖς, τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, τὴν στοργὴν καὶ τὰς φροντίδας δι' ὧν περιεβάλλετο; Τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ πατρός, τὰ ὁποῖα αὐτὸς οὗτος ἔθεσεν εἰς τὴν χεῖρά του, περὶ τῶν ὁποίων ὡμίλησε μετ' αὐτοῦ, τῷ ἀναμιμνήσκουσι τὰς προσφιλεῖς αὐτοῦ ἀναγνώσεις, τὰς κρίσεις του, τὰς ἰδέας του, μυρίας ἀποχρώσεις τῶν φυσικῶν αὐτοῦ κλίσεων. Ἐπί τινων βιβλίων τῷ φαίνεται ὅτι βλέπει εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου νὰ κλίνωσι τὰ ἀποστίλβοντα ἐκεῖνα δίοπτρα καὶ ἡ λευκὴ ἐκείνη κεφαλή. Ἄλλα τῷ ἀναμιμνήσκουσι τὴν οἰκογένειαν καθημένην ἐν κύκλῳ, προσεκτικὴν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἑνὸς ἐκ τῶν μελῶν της· θέσεις προσφιλῶν προσώπων, ἀναφωνήσεις καὶ γέλωτας εὐθύμους ἢ λυγμοὺς κακῶς πνιγομένους τῶν μικρῶν ἀδελφῶν του, ἀναμνήσεις αἵτινες θὰ εἶχον ἐκφύγει τῆς μνήμης του ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου. Τὸ τέκνον ἐκείνου, ὅστις ἠγάπησε τὰ βιβλία, θὰ ἀγαπᾷ τὰ βιβλία, καὶ δὲν θέλει εἶσθαι ψυχὴ καθ' ὁλοκληρίαν κοινὴ ἐκείνη, ἐν ᾗ διαμένει ἡ λατρεία αὕτη.

Ἆ! ἂς βλέπωμεν λοιπὸν νὰ σχηματίζεται πέριξ ἡμῶν μὲ τὸν καιρὸν ὁ κύκλος αὐτὸς φίλων ἀφώνων καὶ πιστῶν· ἂς ἐγείρωμεν τὴν εἰρηνικὴν αὐτὴν ἀκρόπολιν ἵνα εὕρωμεν ἀνακούφισιν ἐντὸς αὐτῆς καθ' ἃς ἡμέρας θέλομεν εἶσθαι πολιορκημένοι ἀπὸ τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς. Αἱ ἡμέραι αὗται ἔρχονται καὶ μετ' αὐτῶν ἡ ἀνάγκη τῆς μοναξίας καὶ τῆς σιωπῆς· θὰ ἦναι λυπηρὸν τότε νὰ μὴ ἔχῃ τις μίαν γωνίαν τῆς οἰκίας, ὅπου νὰ δύναται νὰ καταφεύγῃ ὅπως δοκιμάσῃ νὰ λησμονήσῃ τοὺς ζῶντας παρηγορούμενος μὲ τοὺς νεκρούς!

Ἐν Μεσολογγίῳ. Χ. Μ. Π.

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

4

Τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα, ὅπερ ἐσχάτως ἀνεκινήθη ἐν Ἄρτῃ, καὶ οὗτινος δὲν δύναταί τις νὰ προΐδῃ τὴν ἔκβασιν καὶ τὰς διαστάσεις, ἠδύνατο νὰ γεννηθῇ καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἅμα τῇ ἀπελευθερώσει αὐτῆς· διότι ἂν ἡ Ἤπειρος εἶχε τὸν Ἀλῆ πασσᾶν της, εἶχε καὶ ἡ Ἀττικὴ τὸν Ἀλῆ ἀγᾶν της, τὸν γνωστὸν ὑπὸ τὰ ὀνόματα Χατζαλῆς καὶ Χασεκῆς, καίτοι ὁ Βοϊβόδας οὗτος τῶν Ἀθηνῶν δὲν δύναται νὰ ἐξισωθῇ πρὸς τὸν μεγαλεπίβολον Τεπελενλῆν, οὗτινος ἡ φιλοδοξία ἐπὶ τοσοῦτον ἐξετείνετο, ὥστε νὰ ἀναφωνήσῃ ποτὲ στενάζων· «Ἀχ! νὰ μὴν ἔλθω προτήτερα εἰς τὸν κόσμον! μὲ τὴν βοήθειαν ὀλίγων τρελλῶν θὰ ἐγινόμουν προφήτης!» Ἐν τούτοις ἀμφότεροι ἦσαν ὕπουλοι, δόλιοι, δραστήριοι, ἀνδρεῖοι, αἱμοχαρεῖς καὶ πλεονέκται, εἰς τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο πλεονέκτημα ἀνάγουσι τὴν ἀρχήν των τὰ ἀγροτικὰ ζητήματα ὧν ἐμνήσθημεν, διότι ὅ,τε Πασᾶς καὶ ὁ Βοϊβόδας ἐγένοντο κύριοι πολλῶν κτημάτων καὶ ἀπεράντων ἐκτάσεων γῆς, ἅτινα πάντα ἀνῆκον εἰς τοὺς δυστυχεῖς καταδυναστευομένους, καὶ εἰς ὧν τὴν κυριότητα οὐδέποτε πλέον ἐπανῆλθον.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἁρπάγων ὑπῆρχε καὶ ἡ ἑξῆς διαφορά· ὅτι ὁ Χασεκῆς εἶχε σφοδροὺς ἐν τῷ τόπῳ ἀντιπερισπασμούς, καὶ συνεχῶς κατηγγέλλετο καὶ κατερραδιουργεῖτο ὑπό τε τῶν προυχόντων τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἰσχυρᾶς μερίδος ἐντοπίων Τούρκων ἀντιπάλων αὐτῷ, συνεπείᾳ δὲ τῶν καταγγελιῶν τούτων, τῶν λεγομένων ἀγωγῶν, πολλάκις ἐξέπεσε τῆς ἀρχῆς· καὶ κατώρθου μὲν νὰ ἐπανέρχηται εἰς Ἀθήνας θρασύτερος, ἐντούτοις ἐγνώριζεν ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ ἀπολέσῃ τὸ ἀξίωμα ἀνεπιστρεπτεί, καὶ διὰ τοῦτο ἐφρόντιζεν ὅπως ἀποκτᾷ τὰ κτήματα διὰ νομίμων τίτλων, ἐνῷ ὁ Τεπελενλῆς οὐδὲν τοιοῦτον διενοήθη ποτὲ, οὔτε εἶχεν ἀνάγκην νὰ διανοηθῇ.

Παράδοξος δὲ εἶναι ὁ τρόπος, δι' οὗ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξηνάγκαζεν ὁ Χασεκῆς τοὺς ὑπηκόους του νὰ τῷ ἐκχωρῶσι τὰ κτήματά των· οὗτος, κατὰ τὰς διηγήσεις γερόντων τινῶν, ἦτο ὁ ἑξῆς· «σὲ ὅποιον ἤθελε νὰ τοὐπάρῃ τὸ κτῆμα ἔστελνε *πεσκέσι* μέσα σὲ μαντύλι τρία μῆλα καὶ ἕνα βόλι», ὁ κομιστὴς τῶν δώρων παρήγγελλεν εἰς τὸν ἀτυχῆ δωρολήπτην νὰ προσέλθῃ ταχέως ὅπως συνταχθῇ τὸ συμβόλαιον, δι' οὗ ἐπώλει εἰς τὸν Χατζαλῆν τὸ κτῆμά του ἀντὶ τόσων γροσίων, καὶ ἔφευγεν· ὁ Ἀθηναῖος ἐννοῶν τὴν σημασίαν τῆς σφαίρας ἐξεχώρει ἀκουσίως τὸ κτῆμά του προσποιούμενος βεβαίως καὶ τὸν φαιδρόν.

Ὁ Χατζαλῆς διενοεῖτο νὰ καταστήσῃ τὰς Ἀθήνας *τσιφλίκι* του, ἀλλ' ἡ καταδίκη του εἰς ἐξορίαν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς κεφαλικὴν ποινὴν ἐκτελεσθεῖσαν ἐν Κῷ τὴν 23 Δεκεμβρίου 1795 ἀνέτρεψε τὰ σχέδιά του.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐπιστροφῆς τῶν κτημάτων τοῦ Χασεκῆ εἰς τοὺς ἀρχαίους κυρίους των φαίνεται ὅτι ἀνεκινήθη καὶ τότε, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος· διότι ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς εἰς χρονικόν τι περὶ τῶν Ἀθηνῶν ἐκδοθὲν ὑπὸ Ἐπαμ. Σταματιάδου· «Ἐξορισθέντος τοῦ Χατζῆ Ἀλῆ πρὶν ἔτι τῆς κα-

Digitized by Google

»ρατομίας του ὁ φιλαθήναιος καὶ φιλοδίκαιος »Τζελεμπῆ Ἐφέντης[1] ἔστειλεν εἰς Κῶον ἄνθρω- »πον ἐπὶ ταὐτοῦ μὲ βασιλικὸν ὁρισμὸν ἐπιτάτ- »τοντα σφοδρῶς καὶ ἀφεύκτως τὸν Χατζῆ Ἀλῆν »ὅτι νὰ παρασταθῇ εἰς τὸν κριτὴν τῆς Κῶου »καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ ἕνα ἐπίτροπον ὡς πρόσω- »πόν του διὰ βελὶκ χοτζετίου, ὁ ὁποῖος ἐπίτρο- »πος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἀθήναν καὶ νὰ παραδώσῃ »εἰς τὸν καθ' ἕνα τὰ ὑποστατικὰ ὁποῦ τοῦ ἐπῆρε »καὶ νὰ λάβῃ τὰ ὅσα ἄσπρα τοῦ ἔδωσεν. Εἰς αὐ- »τὰ ὁ Χατζῆ Ἀλῆς ἀπεκρίθη τὸ νὰ στοχασθῶ· »ἀλλ' ὁ ἡμέτερος προστάτης καὶ καλοθελητὴς »δὲν τοῦ ἔδωκε καιρὸν νὰ ἐκτείνῃ μακρότερον »τοὺς στοχασμούς του, ἀλλὰ μίαν ὥραν προτή- »τερα, (διότι ὑπώπτευε κάθε ἐναντίον) μὲ τὸ »δεύτερον φερμάνι προὐξένησεν ἡμῖν τὴν τελείαν »ἐλευθερίαν, ὡς εἴρηται. Μετὰ γοῦν τὴν κατά- »λυσιν τοῦ τυράννου *ἤργησεν* ὁ πρῶτος βασιλι- »κὸς ὁρισμὸς, καθ' ὅτι *ἐπέρασεν εἰς τὸ μοιρὶ ὅλη* »*του ἡ περιουσία*».

Οὕτως ἡ μεγάλη περιουσία τοῦ Βεϊβόδα τῶν Ἀθηνῶν Χατζῆ Ἀλῆ ἀγᾶ Χασεκῆ περιῆλθεν εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος, μετὰ δὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἀθηνῶν παντὶ ἄλλῳ ἢ τοῖς κυρίοις αὐτῆς. Ὀφείλομεν ὅμως νὰ ἀναφέρωμεν πρὸς ἔπαινον τῶν Ἀθηναίων ὅτι μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν των οὐδὲ λόγον περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἔκαμον, ἅτε περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὴν ἐλευθερίαν, ὑπὲρ ἧς τοσαῦτα ἐθυσίασαν, τοσάκις τὴν πόλιν αὐτῶν ἐγκατέλιπον, καὶ τὴν ὁποίαν ἐθεώρησαν, φαίνεται, ὡς τὸ πολυτιμότερον τῶν κτημάτων. Εὔχομαι οἱ Ἀρτινοὶ νὰ ἀναδειχθῶσιν εὐτυχέστεροι τῶν Ἀθηναίων ἀνακτῶντες μετὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τὴν περιουσίαν των.

Δ. Γρ. Κ.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

14 Σεπτεμβρίου.

Ὅτε τῷ 628 μ. Χ. ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος, μετὰ τὸ πέρας τοῦ πρὸς τοὺς Πέρσας ἀγῶνος καὶ τὴν ἐντελῆ ταπείνωσιν τοῦ περσικοῦ Κράτους, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐν θριάμβῳ ἐπὶ ἅρματος συρομένου ὑπὸ 4 ἐλεφάντων, ἄνδρες προπορευόμενοι ἐκράτουν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν, ὃν ἀπαχθέντα ἄλλοτε ἐξ Ἱεροσολύμων κατηνάγκασε τοὺς Πέρσας νὰ ἀποδώσωσιν αὐτῷ, ὑπελάμβανε δὲ ὡς τὸ ἐνδοξότατον τῶν ἄλλων ἐκείνων τρόπαιον. Καὶ οὐδεὶς τοῦτο ἠρκέσθη· ἀλλ' ἐν ἔαρι τοῦ ἀκολούθου ἔτους ἀπελθὼν εἰς Συρίαν μετὰ τοῦ ἱεροῦ τῆς πίστεως ἡμῶν συμβόλου, ἀνύψωσεν αὐτὸ πανηγυρικῶς τῇ 14 σεπτεμβρίου ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ χώρου ὅπου ἄλλοτε ἵστατο, ἐγερθὲν αὐτόθι τὸ πρῶτον ἐπὶ μεγάλου Κωνσταντίνου κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν τοῦ ἔτους 335. Καὶ ἐξῆλθε λοιπὸν βαστάζων τὸν σταυρὸν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, καὶ περιεστοιχισμένος ὑπὸ ἀναριθμήτου πλήθους ἀνεστήλωσε τὸ τρόπαιον, ἐνῷ ὁ κλῆρος ἔψαλλε «*Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος, καὶ τὸ σὸν φυλάττων διὰ τοῦ σταυροῦ σου πολίτευμα*». Ταύτην δὲ τὴν τελετὴν δὲν ἔπαυσεν ἡ ἑλληνικὴ Ἐκκλησία πανηγυρίζουσα ἔκτοτε τὴν 14 σεπτεμβρίου ἑκάστου ἔτους[1].

1. Ἔφορος καὶ διοικητὴς καὶ δεφτεριάρης τοῦ Ἰρὰτ-Νιζὰμ-Τζεδίτ.

1. Ἐκ τοῦ Ἐπιλόγου τῆς ἑλλ. Ἱστορίας τοῦ κ. Παπαρρηγοπούλου.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἱερεὺς, συνοδεύων κατάδικον ἀγόμενον εἰς θάνατον, τὸν παρηγόρει λέγων ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔμελλε νὰ παρακαθήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Κυρίου.

— Δέσποτά μου, ἀποκρίνεται ὁ κατάδικος, ὁρίστε ἡ ἁγιωσύνη σας, ἂν ἀγαπᾶτε· ἐγὼ προτιμῶ νὰ μείνω νῆστις.

***

Κύριός τις συναντᾷ κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἐπαίτην, ὅστις τοῦ κόπτει τὸν δρόμον, τείνων αὐτῷ τὴν χεῖρα.

— Δὲν ἐντρέπεσαι νὰ ζητιανεύῃς τέτοια ὥρα; τοῦ λέγει.

— Ἀφέντη, ὄχι τώρα μονάχα, καὶ τὴν ἡμέρα τὸ ἴδιο κάνω.

***

Ὁ κ. Π*, ἀμαθὴς νεόπλουτος, προσποιεῖται τὸν φιλόβιβλον.

Προχθὲς συναντᾷ αὐτὸν καθ' ὁδὸν ὁ πονηρὸς κ. Ε*, φέροντα ὑπὸ μάλης δύο ὀγκώδεις τόμους.

— Μὲ βλέπεις, λέγει μειδιῶν ὁ Π*, τὸ πάθος μου δὲν μ' ἀφίνει, καθ' ἡμέραν καὶ νέα κουβαλῶ 'ς τὸ 'σπῆτι.

— Ἐξαίρετα, λέγει σοβαρῶς ὁ Ε*, κάμνεις πολὺ καλὰ, ἡ γυμναστικὴ ὠφελεῖ πάντοτε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Αἱ πολιαὶ τρίχες εἶνε ἀφρὸς, καλύπτων τὸ πέλαγος μετὰ τὸν κλύδωνα.

— Γυνὴ ἔξωλης ἐνατενίζει πρὸς γυναῖκα τιμίαν ὡς πρὸς κάτοπτρον, ἐλέγχον τὰς ἑαυτῆς ῥυτίδας· τοσοῦτον δὲ μαίνεται ἐπὶ τούτῳ, ὥστε θὰ τὸ κατέθραυεν, ἐὰν ἠδύνατο.

— Ὁ ὕπνος εἶνε γενναιόδωρος κλέπτης, διότι ἀποδίδει εἰς τὴν δύναμιν ὅσα ἀφαιρεῖ λάθρα τὸν χρόνον.

— Ἐὰν ἠδύνασθε νὰ ῥίψητε ὥς περ ἐλεημοσύνην τὸν ὑφ' ὑμῶν κατασπαταλώμενον χρόνον εἰς τοὺς ἐπισταμένους νὰ ποιήσωσι βελτίονα χρῆσιν αὐτοῦ, πόσοι ἐπαῖται θὰ ἦσαν πλούσιοι!

— Τὸ καθῆκον συσπᾷ τὰς ὀφρῦς, ὅταν τὸ διαφεύγῃς· προσμειδιᾷ δὲ, ὅταν ἀκολουθῇς αὐτῷ.

Digitized by Google

— Οἱ ἄνθρωποι οὔτε μεγαλοφυΐαν συγχωροῦσιν ἡμῖν, οὔτε ἐπιτυχίας, οὔτε φίλους, οὔτε χαράν· συγχωροῦσι δὲ ἡμῖν μόνον τὸν ἡμέτερον θάνατον, καὶ τοῦτον δὲ οὐχὶ πάντοτε.

— Γυνή, μὴ ἐγκαυχωμένη ἐπὶ τῷ φύλῳ αὐτῆς, ὁμοιάζει βασιλίσσῃ, ἀναξίᾳ τοῦ διαδήματος.

— Νόμιζε τὸ σῶμά σου δοῦλον, ἵνα μὴ γίνῃ κύριός σου.

— Ἡ ὑπερηφανία εἶνε κακὸς σύμβουλος, ἀλλὰ βέβαιος φίλος, ὡς ἀναγκάζων ἡμᾶς νὰ εὐλαβώμεθα τὰς κρίσεις τῶν ἄλλων.

— Ὁ βίος εἶνε βραχύτερος ἢ ὥστε νὰ ποιήσῃ τις ὅσα βούλεται ἀγαθά. (Ἐλισάβετ, βασίλισσα τῆς Ῥωμουνίας).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁλλανδικὴ ἐφημερὶς δημοσιεύει τὴν ἑπομένην περίεργον αἴτησιν, ἣν πτωχὴ χήρα μικροῦ ὁλλανδικοῦ χωρίου ἀπηύθυνε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ὁλλανδίας·

«Ν. . . . 18 Ἰουλίου 1881. — Κύριε βασιλέα. Ἐλπίζω νὰ σὲ εὕρῃ καλὰ τὸ γράμμα μου τοῦτο. Τώρα ἔρχομαι νὰ σοῦ ζητήσω μία καλωσύνη, νὰ μοῦ στείλῃς εἰς τὸ σπῆτι γιὰ μία ἑβδομάδα ἢ γιὰ κάτι περισσότερον, ἂς εἶνε διὰ πέντε ἢ ἓξ ἑβδομάδας, τὸν υἱό μου ποῦ ὑπηρετεῖ εἰς τὸ τάγμα τοῦ πεζικοῦ 15. Ἠξεύρεις, τώρα ἔχομε πολλὴ δουλειά, καὶ τώρα ὁ υἱός μου εἰς ἕνα μῆνα μοναχὰ ’μπορεῖ νὰ κερδίσῃ τόσα ὁποῦ νὰ τρῶμε διὰ πολὺν καιρὸ καὶ νὰ οἰκονομήσωμε κἀθόλα ὀλίγα. Ὁ δήμαρχος μοῦ εἶπεν ἔγραψε ’ς τὸν ὑπουργό, ἀλλὰ ὁ ὑπουργὸς ἔγραψεν ὅτι τὸν Ὀκτώβριον μόνον θὰ τὸν ἀπολύσουν. Ἀλλά, ἕως τότε, καλέ μου βασιλέα, ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά μου θ’ ἀποθάνουμε ἀπὸ τὴν πεῖνα, καὶ γιὰ αὐτὸ σὲ παρακαλῶ ἄφησέ τον τώρα νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ σπῆτι γιὰ ὀλίγον καιρόν. ’Σ αὐτὸν κρεμόμαστε ὅλοι, γιατὶ ὁ ἄνδρας μου ἀπέθανε τώρα καὶ δύο χρόνια· ἔχω ἀκόμη ἄλλα τέσσαρα παιδιά, μὰ τοῦτα εἶνε μικρὰ ἀκόμη καὶ δὲν ’μποροῦν νὰ ἐργασθοῦν, παρὰ μόνον ἡ μεγάλη μου κόρη 13 χρονῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ εἶνε τυφλὴ ἀπὸ τὴν *εὐλογιά*. Καὶ καθὼς καταλαβαίνεις, βασιλέα μου, εἶμαι ἀναγκασμένη νὰ πεινῶ καὶ νὰ στεροῦμαι. Εἶχα ἀκόμη σήμερα 20 λεπτὰ ’ς τὸ σπῆτι, μὰ τὰ ἔδωσα ’ς τὸ παιδὶ καὶ ἀγόρασε γραμματόσημο ποῦ θὰ βάλωμε σὲ τοῦτο τὸ γράμμα. Ἠξεύρεις, σ’ αὐτὸ ἐπάνω εἶνε ἡ εἰκόνα σου, καὶ ἐγὼ τὴν ἀσπάσθηκα πολὺ σὰν τὸ ἠγόρασα. Ἐγώ, καλέ μου βασιλέα, δὲν εἶμπορῶ νὰ ζητιανεύω καὶ γιὰ τοῦτο, εἴξευρε καλά, ὑπόφερα ἀπὸ πεῖνα. Ὁ υἱός μου μοῦ γράφει πῶς ἐγυμνάσθηκε πλέον καλά, καὶ τώρα λοιπόν, βασιλέα μου, κάμε μου αὐτὸ τὸ καλὸ καὶ φρόντισε νὰ μοῦ τὸν στείλῃς, καὶ εἴξευρε πῶς ὅταν θὰ μοῦ ἔλθῃ εἰς τὸ ’σπῆτι, ἐγὼ θὰ στήσω διὰ τρεῖς ἡμέραις σημαίαις εἰς τὴν καλύβα μου γιὰ ὄνομά σου. Προσκυνήματα καὶ ’ς τὴν καλή σου τὴ βασίλισσα καὶ τὴ μικρὴ πριγκιπέσσα. Τελειόνω τώρα νὰ σοῦ γράφω, μὰ ἡ καρδιά μου εἶνε πάντοτε μαζύ σας.

»Ἡ ταπεινή σου δούλη

. . . .»

Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο γεγραμμένη εἰς τὴν διάλεκτον τῆς ἐπαρχίας, καὶ ἡ ὀρθογραφία της ἀνάλογος πρὸς τὸ ὕφος. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ζητηθεῖσα χάρις παρεχωρήθη ἀμέσως εἰς τὴν ἀπλοϊκὴν χήραν, ἥτις μετά τινας ἡμέρας εἶχε τὴν ἀγαλλίασιν νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν ἀγαπητὸν υἱόν της.

Ἐν τῷ θηριοτροφείῳ τῆς Πέστης εἷς ἐκ τῶν φυλάκων τῶν διὰ τὰς ἄρκτους προωρισμένων κατεσπαράχθη ὑπὸ φαιόχρου τινὸς ἄρκτου μετὰ πάλην φρικώδη. Πρὸ δεκαπενταετίας περίπου ὁ φύλαξ οὗτος, ὀνόματι Στέφανος, ἤρχετο καθ’ ἑκάστην πρωΐαν περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν κομίζων τὴν τροφὴν τῆς εἰρημένης ἄρκτου.

Κατὰ τὴν ἰδίαν ὥραν συνηθροίζοντο συνήθως πρὸ τῆς τρώγλης περίεργοί τινες, ἐνδιαφερόμενοι εἰς τὴν θέαν τοῦ σαρκοβόρου θηρίου, ὅπερ κατεβρόχθιζεν ἀπλήστως τὰ εἰς αὐτὸ διδόμενα τεμάχια κρέατος. Ἐσχάτως πρωΐαν τινὰ ἡ ἄρκτος ἔμελλε νὰ λάβῃ μεγάλην μερίδα βοείου κρέατος νωποῦ.

Ὁ φύλαξ εἰσῆλθεν εἰς τὴν τρώγλην, καὶ προὐχώρησε πρὸς τὸ ζῶον, ὅπερ ἐπλησίασε κατὰ τὸ σύνηθες περιχαρές, ὅπως κορέσῃ τὴν πεῖνάν του. Τὸ ἐθώπευσε πολλάκις, φέρων τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἠρέμα ἐπὶ τῶν ὤμων του, ἀλλ’ ἀναχωρῶν ἔσχε τὴν ἀδεξιότητα νὰ πατήσῃ τὸν πόδα τοῦ θηρίου.

Φοβερὸς μυκηθμὸς ἀντήχησεν ἐν τῷ ἅμα, πάραυτα δὲ ἡ ἄρκτος ἐρρίφθη μανιώδης καὶ τρίζουσα τοὺς ὀδόντας κατὰ τοῦ φύλακος, ὅστις δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ φύγῃ. Ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ὁ δυστυχὴς ἀνετράπη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, μετὰ τοσαύτης δὲ σφοδρότητος τὸν ἥρπασεν ἡ ἄρκτος, ὥστε κατ’ ἀρχὰς δὲν ἠδύνατο ποσῶς νὰ κινηθῇ.

Ἐν τούτοις μετὰ πολλοῦ κόπου κατώρθωσε νὰ ἀποσπάσῃ τὰς χεῖράς του. Τότε δὴ τότε συνήφθη φοβερὰ πάλη μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ θηρίου, ἥτις ἐπάγωσε ἀπὸ φρίκην τοὺς φύλακας καὶ τὸ πλῆθος. Τὰ φορέματα τοῦ φύλακος ἐκρέμαντο ἐκ τοῦ σώματός του εἰς αἱμοσταγῆ ῥάκη, μεγάλη δὲ καὶ βαθεῖα πληγὴ ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ ἡμιανοίκτου στήθους του· ὅλη ἡ ἀριστερὰ πλευρὰ ἦτο κατεσπαραγμένη· ὁ δεξιὸς βραχίων καὶ ὁ δεξιὸς ποὺς ἦσαν ὡσαύτως ἐν φρικώδει καταστάσει. Αἱ φωναί, αἱ ἀπελπιστικαὶ κραυγαὶ τοῦ δυστυχοῦς φύλακος ἀνεμίγνυντο μὲ τοὺς ἀπαισίους βρυχηθμοὺς τοῦ θηρίου, οὗ ἡ μανία ηὔξανεν ἀδιακόπως.

Πολλοὶ ἔδραμον εἰς βοήθειάν του, κρατοῦντες πελέκεις, ἀκόντια, μοχλοὺς σιδηροῦς, ἀλλ’ ἐδέησε νὰ καταβληθῶσιν ὑπεράνθρωποι προσπάθειαι ὅπως ἀποσπάσωσι τὸν φύλακα ἐκ τῶν ὀνύχων τοῦ θηρίου, ὅπερ συνέτριβεν ἤδη τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ. Ὁ ἀτυχὴς εἶχε καταντήσει ἄμορφος ὄγκος, καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ παραδώσῃ τὴν ὑστάτην πνοήν.

Digitized by Google

Οἱ Ἄγγλοι, ἀκριβεῖς ὄντες καὶ ἐν πράγμασι, περὶ ὧν ἄλλοι ἀδιαφοροῦσι, φυλάττουσι στατιστικὴν περὶ παντὸς ὅ,τι συμβαίνει ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ, ἐν τοῖς διαδρόμοις καὶ δὴ ἐν τῷ ἑστιατορίῳ αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἀρτίως δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν τῆς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, οἱ 600 Ἄγγλοι βουλευταί, ἀπὸ τῆς ἐφετεινῆς ἐνάρξεως τῶν συνεδριάσεων μέχρι τῆς 15 αὐγούστου, ἔφαγον 125 πρῶτα προγεύματα, 9058 δεύτερα προγεύματα, 10,594 γεύματα καὶ 278 δεῖπνα ἐντὸς τοῦ Κοινοβουλίου. Ἡ δυσαναλογία τῶν πρώτων καὶ τῶν δευτέρων προγευμάτων καταπλήττει μόνον τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν καθόλου δίαιταν τῶν Ἄγγλων καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐφετεινῆς συνόδου. Ἄλλοι τοὐναντίον θαυμάζουσιν, ὅτι παρετέθησαν ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ οὐχὶ 125 πρῶτα προγεύματα, ἀλλὰ ἓν καὶ μόνον τούτων· διότι ὁ Ἄγγλος, ἅμα ἐξαναστὰς τοῦ ὕπνου, προαριστᾷ κατ' οἶκον· ἐξαιρετικαὶ λοιπὸν περιστάσεις ἐδέησε νὰ προκαλέσωσι τὰ 125 πρῶτα προγεύματα. Τῷ ὄντι, ἐφέτος αἱ ὑπὸ τῶν βουλευτῶν τῆς Ἰρλανδίας επενεχθεῖσαι μυριάριθμοι τροποποιήσεις εἰς τὸ ἰρλανδικὸν νομοσχέδιον ἐβίασαν τὴν Βουλὴν πλεονάκις νὰ συνεδριάσῃ ἄνευ διακοπῆς 24, 30 καὶ 40 ὥρας. Πολλοὶ τῶν βουλευτῶν ἑκόντες ἄκοντες ἔλαβον τὸ πρῶτον πρόγευμα ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ. Οἱ κορυφαῖοι δηλονότι τῶν τε φιλελευθέρων καὶ τῶν συντηρητικῶν συνεφώνησαν ἀλλήλοις, χάριν τῆς ἀπαιτουμένης ἀπαρτίας, νὰ μεταβαίνωσιν εἰς οἶκον ἀνὰ πέντε ἢ ἓξ ἐπὶ μίαν μόνον ἢ δύο ὥρας, ἵνα προαριστήσωσι, νὰ μένωσι δὲ οἱ ἐπίλοιποι ἐν ταῖς ἕδραις των. Μόνοι οἱ Ἰρλανδοί, ἐντείναντες τὰς φυσικὰς δυνάμεις των, δὲν ἐξήρχοντο τῆς βουλευτικῆς αἰθούσης, ἀλλ' ἐπέμενον ἄσιτοι βοῶντες, ὑλακτοῦντες, θορυβοῦντες καὶ ἀείποτε νέας προτείνοντες τροπολογίας. Ἐὰν ἐπὶ τέλους ἐγένετο δεκτὸν τὸ περὶ Ἰρλανδίας νομοσχέδιον τοῦ Γλάδστωνος, χάρις ὀφείλεται καὶ εἰς τὰ 125 πρῶτα προγεύματα.

Χαρακτηριστικὸν τῶν ἐν Ἀμερικῇ κρατούντων δικαστικῶν ἠθῶν ἀναφέρει ἐφημερίς τις τὸ ἀκόλουθον συμβὰν ἐν τῇ Salt Lake, τῇ πόλει τῶν Μορμόνων. Εἰς τὸν εἰρηνοδίκην τῆς πόλεως ταύτης κ. Piper προσῆλθε γυνή τις ἵνα συμβουλευθῇ αὐτὸν περὶ γείτονός τινος, ὅστις πολλάκις ἐρχόμενος ὕβριζεν αὐτὴν ἐντὸς τῆς οἰκίας της, ὁ δὲ δικαστὴς οὗτος συνεβούλευσεν αὐτὴν νὰ ἐφοδιασθῇ βούνευρον καὶ μαστιγώσῃ ἀνιλεῶς τὸν γείτονα, ἅμα ἤθελε πάλιν τολμήσει νὰ εἴπῃ ὑβριστικοὺς κατ' αὐτῆς λόγους. Οὕτω καὶ ἐγένετο· ἀλλ' ὅμως, συλληφθεῖσα ἡ γυνὴ ἐπὶ πληγαῖς καὶ αἰκίαις, καὶ εἰς τὸν δικαστὴν Piper προσαχθεῖσα, εἶπε δικαιολογουμένη, ὅτι τὴν συμβουλὴν αὐτοῦ ἠκολούθησε.

Ὁ εἰρηνοδίκης, αἰσθανθεὶς τὴν ὀρθότητα τοῦ ἐπιχειρήματος, ἀπέλυσε τὴν κατηγορουμένην, ἀλλ' ὅμως ὡς λίαν εὐσυνείδητος ἀνήρ, ἐπειδὴ προδήλως εἶχε διαπραχθῇ πλημμέλημα, καὶ ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ ὁ ἔνοχος, ἐκατηγόρησεν αὐτὸς ἑαυτὸν εἰς τὸ δικαστήριον αὐτοῦ, ὅτι ἀθέμιτον συμβουλὴν ἔδωκεν, ἀπέτεινεν εἰς ἑαυτὸν ἐρωτήσεις κατὰ τοὺς διαγεγραμμένους τύπους, ἐπείσθη περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐνοχῆς, ἀπηύθυνεν εἰς ἑαυτὸν σπουδαίας νουθεσίας ἐπὶ τῇ παραβάσει τοῦ νόμου, (παραβάσει ἔτι βαρυτέρᾳ, ὡς εἰς τὸ παριστάμενον πλῆθος ἐξηγεῖτο, ἐπειδὴ ἐκ δικαστοῦ ἐγίνετο), καὶ τέλος κατεδίκασεν ἑαυτὸν εἰς πρόστιμον, ὅπερ καὶ ἀμέσως εἰς ἑαυτὸν ἀγογγύστως ἀπέτισεν, ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ θυλακίου ἐξαγαγὼν καὶ εἰς τὸ δεξιὸν μετενεγκὼν τραπεζικὸν γραμμάτιον. Τὸ πλῆθος ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ δικαστηρίου μετὰ σιγῆς κατεχόμενον ὑπὸ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν σοφίαν τῶν ἐθνῶν καὶ τὴν ἀρίστην διαγωγὴν τοῦ μικροῦ ἀντιπροσώπου τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς.

Κατ' ἐπίσημον στατιστικήν, ἡ πολιτεία Οὐτᾶ ἐν Ἀμερικῇ παρήγαγεν ἐν ἔτει 1880 ἄργυρον ἀξίας 26 1[2 ἑκατομ. φράγκ. Ἐν ἔτει 1874 ἡ παραγωγὴ ἀνῆλθεν εἰς 30 ἑκατομ. Ἐν τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ εὑρέθησαν ἐπ' ἐσχάτων καὶ πλουσιώτατα στρώματα ἀντιμονίου.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Καθαρισμὸς τῆς ἀτμοσφαίρας δωματίων.

Ὁ καθηγητὴς κ. Χρηστομάνος συμβουλεύει τὸ ἀκόλουθον μέσον πρὸς καθαρισμὸν δωματίων, ἐν οἷς κεῖνται ἀσθενεῖς· Εἰς ἕκαστον τοιοῦτον δωμάτιον, αἴθουσαν, διάδρομον ἢ κλίμακα, τίθενται ἓν ἢ καὶ πλείονα πινάκια μετὰ κόνεως, παρασκευασθείσης ἐξ 100 μερῶν βάρους ἄμμου θαλασσίας ἢ πριονισμάτων ξύλου, καὶ μίγματος προηγουμένως καλῶς αναδευθέντος ἐκ πέντε μερῶν κεκαθαρισμένου φαινελαίου (τοῦ κοινῶς φαινικοῦ ὀξέος, acide phénique, καλουμένου), καὶ 15-25 μερῶν ὕδατος. Δὶς ἢ τρὶς τῆς ἑβδομάδος πλύνεται τὸ ἔδαφος ἐλαφρῶς διὰ σπόγγου ἢ πανίου καὶ δι' ὕδατος περιέχοντος φαινικὸν ὀξὺ κατ' ἀναλογίαν τῶν 100 μερῶν τοῦ πρώτου πρὸς 1 μέρος τοῦ δευτέρου. Εἰς 4 ὀκάδας ὕδατος λ. χ. ῥίπτονται 15-20 δράμια φαινικοῦ ὀξέος· ἡ δὲ ποσότης αὕτη τοῦ τελευταίου δύναται ἐφ' ἅπαξ νὰ μετρηθῇ καὶ σημειωθῇ ἐπὶ μικροῦ τινος ποτηρίου, ὁριζομένου διὰ τὴν χρῆσιν ταύτην. Ἐπειδὴ δὲ τὸ καθαρὸν φαινικὸν ὀξὺ εἶνε στερεόν, πρέπει νὰ ἐντεθῇ ἡ περιέχουσα αὐτὸ φιάλη ἐπί τινας στιγμὰς εἰς ὕδωρ θερμόν, ὅτε ἀμέσως ρευστοῦται ποσότης ἀρκοῦσα. Καλὸν εἶνε νὰ ὑπάρχῃ ὁλόκληρος φιάλη φαινικοῦ ὀξέος κρυσταλλικοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Δυσώδη ἀέρα ἑστιατορίων βελτιοῦμεν ῥαντίζοντες τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ λεγομένου ὕδατος τῆς Κολωνίας (Eau de Cologne), ἢ ἐξαρτῶντες ἔν τινι γωνίᾳ τεμάχιον φλανέλλας, βεβρεγμένον ἐλαίῳ λαβαντίδος.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 299 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία : 'Εν 'Αθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 — 20 Σεπτεμβρίου 1881

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΤΟ ΕΤΟΣ 1881

ΩιΔΗ

ΙΟΥΛΙΟΥ ΤΥΠΑΛΔΟΥ.

Ζήτω, ζήτω' νὰ οἱ σκλάβοι συντρίβουν
τὰ βαρυά τους δεσμὰ χωρὶς πάλη'
νά, πετοῦν 'ς τῆς Μητρὸς τὴν ἀγκάλη,
καὶ τραγούδια, χαραὶς ἀντηχοῦν.
Εἰς τὰ πλάγια, 'ς τὰ ὄρη τὰ θεῖα,
ὁποῦ τώρα νέος ἥλιος φωτίζει,
γοργὰ ῥίξου, θερμὴ φαντασία,
τῆς καρδιᾶς μου οἱ παλμοὶ σ' ἀκλουθοῦν.

Τ' οὐρανοῦ σου τὰ φέγγη, τὸ κῦμα
'ποῦ σὲ ζώννει, ἀπὸ χρόνους δὲν εἶδα,
ἀλλ' ὁ νοῦς μου, γλυκειά μου Πατρίδα,
καὶ ἡ ψυχή μου εἶναι πάντα μὲ σέ.
Νά, νὰ βλέπω 'ς τὴν γῆν τοῦ 'Αχιλλέα
ἀπ' τοῦ 'Ρήγα τὸ αἷμα βρεμμένη,
τὴν ἱερὴ τῆς 'Ελλάδος Σημαία'
μὴ σβυσθῇς, ἄστρο δόξας, ποτέ!

Νά, νὰ φθάνουν στρατεύματα πλῆθος'
ὁ λαὸς μὲ χαρὰ τὰ προσμένει'
νά, 'ς τὴ μέση τοῦ πλήθους προβαίνει
τῶν 'Ελλήνων ὁ νέος Βασιλειᾶς,
καὶ μὲ μιᾶς ἀντηχοῦν 'ς τὸν ἀέρα
φωναίς, ἅρματα, σάλπιγγες, ὕμνοι,
δὲν εἶν', ὄχι, πολέμου φοβέρα
ἀλλὰ κρότοι καὶ δάκρυα χαρᾶς.

'Αδελφοί, μ' ἀνοιχταὶς ταὶς ἀγκάλαις
τοὺς καλοὺς ἀδελφούς μας δεχθῆτε,
ἀλλ' ὅτ' εἶναι πολλοὶ θυμηθῆτε
σκλάβοι ἀκόμη, ἀδελφοί μας κὴ αὐτοί'
Μακεδόνες ἀνδρεῖοι καὶ 'Ηπειρώταις,
χωριά, χώραις, βουνά, περιγιάλια,
ἀπὸ μία 'ς ἄλλην ἄκρη οἱ Νησιῶταις
τὴν ἁγία περιμένουν στιγμή.

"Ενα αἷμα, μία πίστι, μία γλῶσσα,
μία ψυχὴ τὴ φυλή μας ἑνόνει'
τὸ μαρτύριο δὲ σβύνει, διπλόνει,
αναζῇ τὴν ὁρμὴ τῆς καρδιᾶς.
'Αδελφοί μου, τ' ἀδέλφια δεχθῆτε
'ποῦ τοῦ ξένου τὸ χέρι σᾶς δίνει,
φίλοι πάντα 'ς τοὺς φίλους δειχθῆτε
'ποῦ μὲ ἀγάπη φροντίζουν γιὰ σᾶς,

'Αλλὰ μ' ἄγρυπνο βλέμμα' δὲν εἶναι
γενναῖα πάντα τοῦ ξένου τὰ δῶρα,
συχνὰ δείχνουν εὐχάριστα τώρα
κ' ἔχουν μέσα φαρμάκι κρυφό.
Γῆ δὲν ἔχει, δὲν ἔχει πατρίδα
ὁ δειλὸς 'ποῦ φοβᾶται τὴ μάχη
κ' ἔχει μόνον 'ς τὸν ξένον ἐλπίδα
νὰ τὸν σώσῃ ἀπ' τὸν ξένο ζυγό.

Δὲν ἀκοῦτε τὸ ἀθάνατο κῦμα
τοῦ Αἰγαίου 'π' ἀφρισμένο φουσκόνει
καὶ μουγκρίζει, 'σὰν ὅταν σιμόνῃ
μ' ἄγρια νέφη ἡ φριχτὴ τρικυμιά;
Προσοχή, προσοχή, δὲ θ' ἀργήσῃ
ἡ λαμπρὴ τῆς 'Ανάστασις 'μέρα'
κατὰ σᾶς ἰδοὺ στρέφεται ἡ Δύσι
καὶ μ' ἀνήσυχο βλέμμα κυττᾷ.

Τρεῖς φοραίς, χριστιανοὶ Βασιλειάδες
τὸ σπαθὶ δὲν ἀργήσαν νὰ ζώσουν,
ν' ἀφανίσουν λαούς, γιὰ νὰ σώσουν
τοῦ Χριστοῦ τὸν πλέον ἄσπονδο ἐχθρό.
Μύρια πάθη, διχόνοιαις θὰ πλάσουν
τεχνικά, τοὺς λαοὺς νὰ χωρίσουν'
καὶ ἂν αὐτοὶ πλανεθοῦν, θὰ περάσουν
ἀπὸ ξένο σὲ ξένο ζυγό.

Γραικοί, Βούλγαροι, Σέρβοι, 'Ρουμένοι
ὅλοι ἀνδρεῖοι, τολμηρὸ Μαυροβοῦνι,
μέγα μέλλον γοργὰ σᾶς προσμένει
ἂν βρεθῆτε ἑνωμένοι μαζί.
'Σ τῶν ἐχθρῶν ταὶς ἀπάταις, τὴ βία,
ἀντιτάξετε τέλος μὲ θάρρος
τὴν ἱερὴ τῶν λαῶν συμμαχία
καὶ θὰ λάβετε νίκη λαμπρή.

Μέσ' τὰ ὅρια 'ποῦ τοῦ 'δωσε ὁ Πλάστης
πρέπει τότε κάθε ῎Εθνος νὰ μείνῃ,
ἀφορμὴ ταραχῆς νὰ μὴ γείνῃ
νὰ μὴ λύσῃ τὸν ἅγιο δεσμό.
'Αδελφοί, σεῖς εὐγνώμονες πάντα
εἰς τὸν ξένο εὐεργέτη δειχθῆτε
καὶ ὡς ἀνδρεῖοι τὴ στιγμὴ καρτερεῖτε
χωρὶς κρότο, μὲ βλέμμα σεμνό.

Καρτερεῖτε, ἀλλὰ πάντα βαστῶντες
'ς τοῦ σπαθιοῦ σας τὴ φοῦχτα τὸ χέρι
καὶ γροικῶντας μὴν ἴσως τ' ἀέρι
καμμία φέρῃ πολέμου φωνή.

Digitized by Google

Τότε ὁρμῆστε μὲ θάῤῥος· ἡ πάλη
μεταξὺ 'Λευθεριᾶς καὶ Τυράννων
εἶναι πάντα φριχτὴ καὶ μεγάλη,
ἀλλὰ τέλος νικοῦν οἱ λαοί.

Ἡ θερμὴ τῆς πατρίδος ἀγάπη
εἶναι φλόγα 'ποῦ ἀνάβει τὰ στήθη,
τῆς Περσίας τ' ἀναρίθμητα πλήθη
οἱ τρακόσιοι τῆς Σπάρτης σκορποῦν.
Εὐτυχὴς ὅποιος τότες ὑμνήσει
τῆς μεγάλης Πατρίδος ταὶς νίκαις,
καὶ τὰ μάτια 'ς τὸ θάνατο κλείσει
ἀφοῦ τόσους θριάμβους ἰδοῦν.

ΕΥΓΕΝΕΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ

'Εκ τῶν τοῦ Σμάϊλς.

Ἡ δόξα τοῦ βίου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς εὐγενείας τοῦ χαρακτῆρος, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ πολυτιμότερον πάντων τῶν ἀγαθῶν, διότι ἀναπληροῖ πλοῦτον καὶ ἀξίωμα, ἐξευγενίζει πᾶν στάδιον καὶ ἀνυψοῖ πᾶσαν θέσιν εἰς τὰ ὄμματα τῆς κοινωνίας. Μείζονα τοῦ πλούτου ἐξουσίαν ἐξασκεῖ ἡ εὐγένεια τοῦ χαρακτῆρος· ἀπολαμβάνει δὲ ὅσων καὶ ἡ φήμη τιμῶν, ἐνῷ δὲν ἐξεγείρει τὰς αὐτὰς ἀντιζηλίας. Φέρει μεθ' ἑαυτῆς ἐπίδρασίν τινα, ἥτις πάντοτε καλὰ ἀποτελέσματα μεταδίδει, καὶ δικαίως, διότι εἶνε ἡ ἐπίδρασις τῆς εὐθύτητος, τῆς πίστεως, τῆς δεδοκιμασμένης τιμιότητος· αἱ δὲ ἀρεταὶ αὗται πρὸ πασῶν τῶν ἄλλων τυγχάνουσι σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.

Ἄριστον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μέρος εἶνε ἡ εὐγένεια τοῦ χαρακτῆρος ἢ μᾶλλον ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἠθικῆς. Καὶ πράγματι, οἱ ἐξαίσιοι χαρακτῆρες δὲν ἀποτελοῦσιν ἁπλῶς τὴν συνείδησιν τῆς κοινωνίας, ἀλλ' εἰς πᾶν καλῶς κυβερνώμενον Κράτος ἀποτελοῦσι τὴν κυριωτάτην κινητικὴν δύναμιν· διότι ὁ κόσμος πράγματι διοικεῖται ὑπὸ τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν. Καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς μάχαις, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ναπολέοντος, τὸ ἠθικὸν εἶνε πρὸς τὴν ὑλικὴν δύναμιν ὡς δέκα πρὸς ἕν. Δύναμις, βιομηχανία, πολιτισμός, τὸ πᾶν, ὡς καὶ ἡ ὕπαρξις τῶν ἐθνῶν, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς δραστηριότητος τῶν ἀτομικῶν χαρακτήρων· βάσις τῆς δημοσίας ἀσφαλείας εἶνε ἡ ἰσχὺς αὕτη τοῦ χαρακτῆρος, οἱ δὲ νόμοι καὶ αἱ θεσμοθεσίαι εἰσὶ μόνον ἀντανάκλασις καὶ καθιέρωσις αὐτῆς. Ἡ δικαία τῆς φύσεως πλάστιγξ ἀπονέμει τοῖς πᾶσι, τοῖς ἀτόμοις, τοῖς ἔθνεσι, ταῖς φυλαῖς ἀκριβῶς ἴσην μερίδα προσόντων· καθὼς δὲ ἕκαστον ἀντικείμενον ἔχει τὴν αἰτίαν του, οὕτω καὶ ὁ ἰδιαίτερος χαρακτὴρ λαοῦ τινος ἐπιφέρει τὰ συνεπῆ ἀποτελέσματα.

Δύναται ὁ τυχών, καίτοι ἔχων ὀλίγην παιδείαν, μετρίαν διάνοιαν καὶ ἐλαχίστην περιουσίαν, νὰ ἐξασκῇ διὰ τῆς ὑψηλοφροσύνης του σπουδαίαν ἐπίδρασιν ὅπου καὶ ἂν ἐργάζηται, εἰς τὴν Βουλὴν ὡς καὶ εἰς τὰ ἐργοστάσια, εἰς τὸ χρηματιστήριον ὡς καὶ εἰς τὴν ἀγοράν. «Διὰ μόνης τῆς ἀξίας τοῦ χαρακτῆρός μου, ἔγραφεν ὁ Κάνιγκ κατὰ τὸ 1801, θέλω νὰ λάβω τὴν ἐξουσίαν· οὐδὲν ἄλλο μέσον παραδέχομαι, καὶ πέποιθα ὅτι τὸ μέσον τοῦτο ἐὰν δὲν εἶνε τὸ ταχύτερον, θέλει τοὐλάχιστον ἀποβῇ τὸ ἀσφαλέστερον πάντων». Εὐκόλως θαυμάζομεν τοὺς εὐφυεῖς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι πλὴν τῆς εὐφυΐας προτέρημα ἀπαιτεῖται ὅπως ἐμπιστευθῶμεν τὰς τύχας τοῦ ἔθνους εἰς αὐτούς. Ὁ Φραγκλῖνος ἀπέδιδε τὰς κατὰ τὸν δημόσιον βίον ἐπιτυχίας του οὐχὶ τῇ εὐγλωττίᾳ ἢ τῇ εὐφυΐᾳ, ἥτις οὐδὲν ἔξοχον παρεῖχεν, ἀλλὰ τῇ γνωστῇ ἀκεραιότητι τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ. «Τούτου ἕνεκεν, εἶπεν, ἠδυνήθην τοσοῦτον νὰ ἐπιβάλλω εἰς τοὺς συμπολίτας μου. Οὐδεμίαν ῥητορικὴν δύναμιν εἶχον, ἐδίσταζον κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐκφράσεων, μονονουχὶ ἐσφαλμένως ὁμιλῶν καὶ πάσης εὐγλωττίας στερούμενος· καὶ ὅπως ἡ γνώμη μου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐγίνετο δεκτή». Ἡ κοινωνικὴ θέσις, εἴτε ὑψηλὴ εἴτε ταπεινή, δὲν ἀρκεῖ ὅπως ἑλκύσῃ τὴν πίστιν, ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἀκεραιότης τοῦ χαρακτῆρος. Ἐλέχθη περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου Α' τῆς Ῥωσσίας ὅτι ὁ ἀτομικὸς αὐτοῦ χαρακτὴρ ἤξιζεν ὁλόκληρον σύνταγμα. Κατὰ δὲ τὴν διάρκειαν τῶν ἐμφυλίων πολέμων τῆς «Fronde» ἐν Γαλλίᾳ, ὁ μόνος Γάλλος εὐγενής, ὅστις δὲν ἠναγκάσθη νὰ ὀχυρωθῇ ἐντὸς τοῦ πύργου αὐτοῦ, ἦτο ὁ Μονταὶν (Montaigne), διότι, κατὰ τὴν γενικὴν γνώμην, ἡ ὑπόληψις τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ ἦτο προστασία βεβαιοτέρα τῆς συνδρομῆς τάγματος ὅλου ἱππικοῦ.

Δύναμις βεβαίως καὶ δύναμις ἰσχυρὰ εἶνε ἡ παιδεία, ἀλλ' ἰσχυροτέρα πολὺ καὶ καθ' ὑψηλὴν ἔννοιαν εἶνε ἡ εὐγένεια τοῦ χαρακτῆρος. Ἡ εὐφυΐα ἄνευ καρδίας, ἡ διάνοια ἄνευ χρηστότητος, ἡ ἐπιδεξιότης ἄνευ ἀγαθότητος, χορηγοῦσι βεβαίως δυνάμεις τινάς, εἰσὶν ὅμως δυνάμεις πονηραί, καὶ ὅσην εὐχαρίστησιν ἢ διασκέδασιν καὶ ἂν παρέχωσιν ἡμῖν ἀδυνατοῦμεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, νὰ θαυμάσωμεν ταύτας, ὅπως ἀδυνατοῦμεν νὰ θαυμάσωμεν τὴν ἐπιδεξιότητα βαλαντιοτόμου ἢ τὴν ἀκρίβειαν πρὸς τὸ σκοποβολεῖν τῶν λῃστῶν. Ἡ φιλαλήθεια, ἡ τιμιότης, ἡ ἀγαθότης, εἰσὶν ἀρεταί, αἵτινες δὲν στολίζουσιν ὡς παράσημον τὸ στῆθος τοῦ τυχόντος, ἀλλ' ἀποτελοῦσι τὴν οὐσίαν τοῦ εὐγενοῦς χαρακτῆρος· καὶ ὅστις, ἐκτὸς τούτων, κέκτηται καὶ τὸ προτέρημα τῆς σταθερότητος εἰς τὰς ἀποφάσεις, ἔχει ἀκαταμάχητον δύναμιν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ καλοῦ, πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τοῦ πονηροῦ, δύναμιν τέλος πρὸς γενναίαν κατὰ τῆς πενίας καὶ τῆς μοίρας πάλην. Πεσὼν ποτὲ ὁ Στέφανος Κολόννα εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀθλίων ἐχθρῶν του, οἵτινες εἰρωνικῶς ἠρώτων· — «Ποῦ εἶνε τώρα τὸ φρούριόν σου;» — «Ἐδῶ!», γενναίως ἀπήντησε θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν δυστυχιῶν λαμ-

Digitized by Google

πρότερος ἐμφαίνεται ὁ χαρακτὴρ τοῦ δικαίου ἀνθρώπου, καὶ ὅταν τὸ πᾶν ἐγκαταλείπῃ αὐτὸν, ἀποσύρεται τέλος εἰς τὸ ἀπόρθητον φρούριον τῆς μεγαλοψυχίας καὶ τῆς ἀκεραιότητος αὐτοῦ.

Ἕκαστος νέος ἔπρεπε νὰ φέρῃ ἐγχαραγμένους εἰς τὴν μνήμην τοὺς κανόνας τῆς διαγωγῆς τοῦ λόρδου Ἔρσκιν, ὅστις διεκρίθη τοσοῦτον καὶ διὰ τῆς μεγάλης τῶν ἀρχῶν ἀνεξαρτησίας καὶ διὰ τοῦ πρὸς τὴν ἀλήθειαν βαθυτάτου σεβασμοῦ. «Πρώτη ἐντολὴ, πρώτη συμβουλὴ, ἣν ἔλαβον κατὰ τὴν νεότητά μου, λέγει, ὑπῆρξεν ἡ ἀκόλουθος· νὰ πράξω πάντοτε κατὰ τὴν συνείδησίν μου καὶ ν' ἀφήσω ἀφόβως τὰς συνεπείας τῶν πράξεων εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ. Μέχρι τοῦ τάφου θέλω διατηρεῖ τὴν μνήμην τῆς πατρικῆς ταύτης ἐντολῆς, καὶ ἐλπίζω ὅτι θέλω ἀπέλθει φέρων τὴν βεβαιότητα ὅτι πιστῶς ἐξεπλήρωσα αὐτήν. Οὕτως ἔπραξα μέχρι τοῦδε καὶ ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς οὐδεμίαν ὑπέστην θυσίαν· ἀπ' ἐναντίας δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου εὗρον ὁδὸν ἄγουσαν πρὸς τὴν εὐημερίαν καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ θέλω συστήσει εἰς τὰ τέκνα μου τὴν αὐτὴν ὁδὸν ν' ἀκολουθῶσι». Πάντοτε ὠφέλιμον εἶνε διὰ τοὺς νέους νὰ συλλάβωσι τὴν ἰδέαν ἰδανικῆς τινος τελειότητος, καίτοι δὲν δύνανται εἰς τοιοῦτον σημεῖον νὰ φθάσωσι, διότι, καθ' ἃ λέγει ὁ Δισραέλης· «Ὁ μὴ ἀποβλέπων πρὸς τὰ ὕψη νέος θέλει λάβει τὴν ἕξιν νὰ τείνῃ πρὸς τὰ βάθη». Ἐκεῖνος ὅστις ἔχει ὑψηλόν τινα σκοπὸν, ἔστω καὶ ὑπερβαίνοντα τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, θέλει φανῇ βελτίων τοῦ μηδένα σκοπὸν ἔχοντος, διότι ὁ τείνων πρὸς τὸ ἐξαίσιον θέλει κατ' ἀνάγκην προοδεύσει. Μόνος ὁ κόπος ὃν κατέβαλε πρὸς τοῦτο, ἀρκεῖ νὰ ἀνυψώσῃ τὸν ἄνθρωπον καὶ φέρῃ αἴσια ἀποτελέσματα, καί τοι ἀδυνατεῖ οὗτος νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ποθούμενον σημεῖον.

Ἡ εὐθύτης τοῦ χαρακτῆρος συνδέεται πάντοτε μετὰ παῤῥησίας πράξεων ὡς καὶ λόγων· ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ᾖ ὅ,τι φαίνεται ἢ ὅ,τι προσπαθεῖ νὰ φαίνηται. Ὁ Γράνβιλ Σάρπ, γράφων πρὸς Ἀμερικανόν τινα, ὅστις εἶχε δώσει εἰς τὸν υἱόν του τὸ ὄνομα τοῦ Σάρπ εἰς τεκμήριον σεβασμοῦ, εἶπε τάδε·—«Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ διδάξητε εἰς τὸν υἱόν σας καὶ ἀξίωμά τι ἐπιβαλλόμενον εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐμῆς οἰκογενείας : *Ἔσο πράγματι ὅπως ἤθελες ἐπιθυμήσει νὰ φαίνησαι.* Ὁ πατήρ μου μοὶ εἶπεν ὅτι προσεκτικῶς καὶ ἀκριβῶς ἠκολούθει ὁ πατήρ του τὸν κανόνα τοῦτον καὶ ἡ παῤῥησία κατέστη τὸ διακριτικὸν σημεῖον τοῦ χαρακτῆρός του». Ἕκαστος ἄνθρωπος σεβόμενος ἑαυτὸν καὶ ἐπιθυμῶν ν' ἀπολαύσῃ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἄλλων, ὀφείλει νὰ πράττῃ κατὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐκπληρῶν τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως τὸ ἔργον του καὶ σεμνυνόμενος ἐπὶ τούτῳ. «Ἡ πονηρία δύναται νὰ σὲ πλανήσῃ, ἐνῷ ἡ τιμιότης οὐδέποτε πλανᾷ», ἔλεγεν ὁ Κρόμβελ πρὸς εὐφυᾶ, ἀλλ' οὐχὶ τιμιώτατον δικηγόρον. Οἱ ἄλλα λέγοντες καὶ ἄλλα πράττοντες ἄνθρωποι οὐ μόνον οὐδεμίαν ὑπόληψιν χαίρουσιν, ἀλλ' ὀλίγην βαρύτητα ἔχουσι καὶ οἱ λόγοι αὐτῶν, διότι καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια μαραίνεται διὰ τῶν χειλέων τοιούτων ἀνθρώπων διαβαίνουσα. Ὁ ἔντιμος χαρακτὴρ φέρεται τιμίως ἐν τῇ μοναξίᾳ ὡς καὶ ἐνώπιον πάντων· ἀρίστην ἀνατροφὴν εἶχε λάβει ὁ παῖς ἐκεῖνος, ὅστις ἐρωτηθεὶς ποτὲ, διατί δὲν ἔκλεψεν ὀπώρας τινὰς ἐνῷ οὐδεὶς ἔβλεπεν αὐτόν· «Ναὶ, μ' ἔβλεπέ τις, ἀπήντησεν· ἔβλεπον ἐμαυτόν· καὶ δὲν σκοπεύω νὰ ἴδω ποτὲ ἐμαυτὸν ποιοῦντα ἄτιμον πρᾶξιν». Ἁπλοῦν ἀλλ' ἀκριβὲς παράδειγμα συνειδήσεως καὶ ἀρχῶν εἶνε τοῦτο· ὅταν αὗται ἐπιδρῶσιν ὑγιῶς ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἐπιδρῶσιν οὐχὶ μόνον παθητικῶς, ἀλλ' ὡς ἐνεργητικαὶ δυνάμεις, κανονίζουσι τὸν βίον. Ἄνευ τῆς τοιαύτης ὑγιοῦς ἐπιδράσεως, ὁ χαρακτὴρ μένει ἀπροστάτευτος καὶ συνεχῶς κινδυνεύει νὰ ἐμπέσῃ εἰς πειρασμὸν ὁ ἄνθρωπος· ἑκάστη δὲ τοιαύτη ἀδυναμία, ἑκάστη εὐτελὴς ἢ ἄτιμος πρᾶξις, ὅσον ἀσήμαντος καὶ ἂν ᾖ, ἄγει πρὸς τὴν αὐτοεξαχρείωσιν. Ἀδιάφορον ἐὰν ἡ πρᾶξις ἐπέτυχεν ἢ ὄχι, ἀνεκαλύφθη ἢ ἔμεινε κρυφή· ὁ ἁμαρτάνων δὲν εἶνε πλέον ὁ ἴδιος, ἀλλ' ἕτερός τις κατατρυχόμενος ὑπὸ ἠθικῆς τινος ἀδιαθεσίας, διατελῶν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς δυνάμεως ἣν καλοῦμεν συνείδησιν, ἥτις καὶ ἀδιακόπως τιμωρεῖ τὸν ἔνοχον. Πρέπει δὲ νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν καὶ εἰς τὴν βοήθειαν καὶ προστασίαν, ἣν παρέχει τῷ χαρακτῆρι, ἡ καλλιέργεια τῶν καλῶν ἕξεων. Εἶπέ τις ποτὲ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε σωρὸς ἕξεων, καὶ ἡ ἕξις γίνεται δευτέρα φύσις. Ὁ Μεταστάσιος τοιαύτην πίστιν εἶχεν εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἰδίων πράξεων καὶ σκέψεων, ὥστε ἔλεγεν ὅτι· «Τὸ πᾶν καταντᾷ συνήθεια διὰ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς καὶ αὐτὴ ἡ ἀρετή». Ὁ Μπουτλερ θεωρεῖ σπουδαιοτάτην τὴν αὐτοεπιτήρησιν, ὡς ἄγουσαν εἰς τὴν ἀρετὴν διὰ τῆς ἕξεως, εἰς τρόπον ὥστε καταντᾷ εὐκολωτέρα μετὰ καιρὸν ἡ χρῆσις τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς κακίας. Ὁ δὲ λόρδος Βρούχαμ, ὁμιλῶν περὶ τῆς μεγίστης ἐπιδράσεως τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς ἐναρέτου ἀνατροφῆς ἐπὶ τῶν νέων, λέγει· «Ἔχω πίστιν, μετὰ τὸν Θεὸν, εἰς τὴν συνήθειαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκπαλαι ἐστηρίχθησαν οἱ νομοθέται καὶ οἱ παιδαγωγοί· διότι ἡ ἕξις καθιστᾷ τὸ πᾶν εὔκολον, ἐκτὸς μόνον τῆς ἐκτροπῆς ἀπὸ τῆς εἰθισμένης πορείας». Οὕτως ἡ ἕξις τῆς ἐγκρατείας θέλει ἀποδείξει αἰσχρὰν τὴν ἀκολασίαν· ἡ δὲ ἀσύνετος σπατάλη θέλει φανῇ ἀνυπόφορος εἰς τὸν μετὰ περισκέψεως, καθ' ἕξιν, τακτοποιοῦντα τὸν βίον του. Ἑπομένως μεγίστη ἀνάγκη ὑπάρχει μετὰ προσοχῆς νὰ ἀποφεύγωμεν πᾶσαν κακὴν ἕξιν, διότι ὁ χαρακτὴρ μένει πάντοτε ἀδύνατος ὡς πρὸς τὸ σημεῖον ἐφ' οὗ ἅπαξ ἐνέδωκε, καὶ πολὺς χρόνος πρέπει νὰ παρέλθῃ πρὶν ἐπανακτήσῃ ἡ κλονισθεῖσα ἀρχὴ τὴν προτέραν δύναμιν. Ῥῶσσός τις συγγραφεὺς λέγει ὅτι· «Αἱ καλαὶ ἕξεις εἰσὶ κομβολόγιον

Digitized by Google

μαργαριτῶν· λύσον τὸν κόμβον καὶ ἅπαντες οἱ κόκκοι διασπείρονται».

Ἡ ἕξις διενεργεῖ ἀκουσίως καὶ ἄνευ κόπου· ἐννοοῦμεν δὲ τὴν δύναμιν αὐτῆς μόνον ὅταν προσπαθοῦμεν νὰ τὴν ἀποβάλωμεν. Φαίνεται κατ' ἀρχὰς λεπτὴ ὡς νῆμα ἀράχνης, ἀλλ' ἀφοῦ ῥιζώσῃ, κρατεῖ ἡμᾶς ὡς σιδηρᾶ ἅλυσις. Τὰ ἀσήμαντα τοῦ βίου γεγονότα, ἓν πρὸς ἓν θεωρούμενα, φαίνονται ἀδιάφορα ὡς αἱ σχεδὸν ἀόρατοι νιφάδες, αἵτινες ἀποτελοῦσι τέλος φοβερὰ ποσὰ χιόνος. Ἡ αὐτοβοήθεια, ἡ ἀξιοπρέπεια, ἡ ἐπιμέλεια, ἡ δραστηριότης καὶ ἡ τιμιότης εἶνε ἀποτελέσματα μᾶλλον καλῶν ἕξεων ἢ πεποιθήσεων· ἀληθῶς αἱ ἀρχαὶ ἀντιπροσωπεύουσι μόνον τὰς ἕξεις, διότι ἡ ἀρχὴ εἶνε ἀφῃρημένη ἰδέα· ἡ δὲ συνήθεια εἶνε πρᾶξις, καὶ καθίσταται εὐεργέτρια ἢ τύραννος ἡμῶν καθ' ὅσον εἶνε ἀγαθὴ ἢ κακοήθης. Προβαινούσης τῆς ἡλικίας, μέρος τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως καὶ τῆς ἀτομικότητος ἡμῶν συγχωνεύεται μετὰ τῶν ἕξεων· καθίστανται ἀνεξάρτητοι σχεδὸν τῆς θελήσεως αἱ πράξεις, καὶ εὑρισκόμεθα περιπεπλεγμένοι εἰς τοὺς ἰδίους δεσμούς. «Ἐνθυμήσου, εἶπεν ὁ λόρδος Κολλιγκβοὺδ πρὸς φίλτατόν τινα νέον, ὅτι πρὶν φθάσῃς μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας σου πρέπει νὰ ἔχῃς χαρακτῆρα μορφωμένον πρὸς χρῆσίν σου καθ' ὅλον τὸν ἐπίλοιπον βίον σου». Οἱ Γάλλοι λέγουσιν ὅτι «τὸ πρῶτον βῆμα μόνον εἶνε δύσκολον», ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐνδυναμοῦνται αἱ ἕξεις καὶ μορφοῦται ὁ χαρακτήρ, τοσοῦτον καθ' ἑκάστην δυσκολωτέρα γίνεται οἱαδήποτε μεταβολὴ αὐτῶν. Ἑπομένως εἶνε πολλάκις δυσκολώτερον νὰ ἀπομάθῃ τις ἢ νὰ μάθῃ· ἕνεκα τούτου ἐδικαιολογεῖτο ὁ ἀρχαῖος Ἕλλην αὐλητής, ὅστις ἐζήτει διπλῆν πληρωμὴν παρὰ τῶν μαθητῶν τῶν ὑπὸ μετρίων ἤδη διδασκάλων διδαχθέντων. Ἡ ἐκρίζωσις παλαιᾶς συνηθείας καταντᾷ ἐνίοτε πλέον ὀδυνηρὰ καὶ βεβαίως δυσκολωτέρα ἢ ὅτι ἡ ἐκρίζωσις ὀδόντος. Ἐκεῖνος, ὅστις ἐδοκίμασε ποτὲ νὰ διορθώσῃ νωθρόν, ἀπερίσκεπτον, ἢ οἰνοπότην, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπέτυχε· διότι αἱ κακαὶ αὗται ἕξεις εἶχον ἤδη γίνει μέρος ὁλοκληρωτικὸν τοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου καὶ δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ἀποχωρισθῶσι. Πρέπει λοιπὸν νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην τοῦ Λὶντζ (Lynch) λέγοντος ὅτι «καλλίστη πασῶν τῶν προσπαθειῶν εἶνε ἐκείνη, δι' ἧς συνειθίζομεν νὰ ἀποκτῶμεν μόνον καλὰς ἕξεις».

Καὶ ἡ εὐτυχία ἀκόμη δύναται νὰ κατασταθῇ ἕξις· διότι τινὲς μόνον τὴν εὐάρεστον ὄψιν τῶν πραγμάτων συνειθίζουσι νὰ θεωρῶσι καὶ ἄλλοι πάλιν μόνον τὴν δυσάρεστον. Ὁ Ἰώνσων εἶπεν ὅτι «ἡ συνήθεια τοῦ θεωρεῖν πάντοτε ἕκαστον συμβεβηκὸς ὑπὸ τὴν εὐχάριστον ἔποψιν ἀξίζει περισσότερον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἢ ὅτι εἰσόδημα χιλίων λιρῶν κατ' ἔτος. Δυνάμεθα δὲ ἐν μέρει διὰ τῆς θελήσεως νὰ διευθύνωμεν τὰς σκέψεις ἡμῶν πρὸς ἀντικείμενα παρέχοντα τέρψιν καὶ βελτίωσιν μᾶλλον ἢ πρὸς τὰ δυσαρέστους ἐντυπώσεις μόνον ἀφίνοντα. Τοιουτοτρόπως ἀποκτᾷ τις τὴν ἕξιν τῶν ἱλαρῶν σκέψεων, ὡς καὶ οἱανδήποτε ἑτέραν ἕξιν. Εἶνε δὲ ὠφελιμώτερον ἴσως καὶ ἀναγκαιότερον νὰ συνειθίζωμεν τὰ τέκνα ἄρρενά τε καὶ θήλεα εἰς εὐθυμίαν χαρακτῆρος καὶ ἱλαρότητα, ἢ νὰ παρέχωμεν ἐκείνοις βαθεῖαν παιδείαν καὶ ποικίλας γνώσεις.

Ἡ εὐγένεια τοῦ χαρακτῆρος διακρίνεται μεταξὺ ἄλλων διὰ τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους διαγωγῆς ἡμῶν. Περιποιητικὸς πρός τε τοὺς ἀνωτέρους, τοὺς ἰσοτίμους καὶ τοὺς ὑποδεεστέρους τρόπος παρέχει ἡμῖν ἀνεξάντλητον εὐχαρίστησιν· εὐχαριστεῖ τοὺς ἄλλους ὡς τεκμήριον ὑπολήψεως, ἀλλὰ κυρίως εὐφραίνει ἡμᾶς αὐτούς. Ἕκαστος ἄνθρωπος δύναται αὐτοδιδάκτως νὰ ἀποκτήσῃ καλοὺς τρόπους, νὰ ᾖ ἀγαθὸς καὶ πρᾶος ἐὰν θέλῃ, καίτοι μὴ ἔχων ὀβολόν. Ἡ χάρις κατὰ τὰς κοινωνικὰς σχέσεις ἔχει ὁμοίαν σιωπηλὴν ἐπίδρασιν ὅσην καὶ τὸ φῶς τὸ κοσμοῦν τὴν φύσιν διὰ ποικίλων χρωμάτων. Τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα ὁμοίως ποικίλλουσι τὴν ζωήν, σπουδαιότερα δὲ εἰσὶ τῶν νόμων, οἵτινες τὴν πρακτικὴν ἐκδήλωσιν μόνον ἐκείνων ἀποτελοῦσιν. Ὁ νόμος ἐγγίζει ἡμᾶς ἐνίοτε, ἀλλὰ τὰ ἤθη πανταχοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ παρόντα ἀδιακόπως ἐνεργοῦσι. Τὰ εὐάρεστα λοιπὸν ἤθη, ἤτοι οἱ συνήθως *καλοὶ τρόποι* καλούμενοι, οὐδόλως διαφέρουσι τῆς χρηστῆς διαγωγῆς· ἀμφότερα συνίστανται ἐξ ἀγαθότητος καὶ κοσμιότητος· ἄνευ δὲ τούτων οὐδεμία συνάφεια μεταξὺ ἀνθρωπίνων πλασμάτων δύναται νὰ παράσχῃ ἀμοιβαίαν εὐχαρίστησιν ἢ ὠφέλειαν. «Οἱ περιποιητικοὶ τρόποι, λέγει ἡ λαίδη Μονταγοῦ, οὐδὲν στοιχίζουσι καὶ τὸ πᾶν ἀποφέρουσιν». Ἡ ἀγαθότης εἶνε τὸ εὐωνότερον πάντων τῶν πραγμάτων, διότι ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς ἄκοπος εἶνε καὶ οὐδεμιᾶς θυσίας δεῖται. «Ἑλκύσατε τὰς καρδίας, ἔλεγεν ὁ Βούρλεϋ πρὸς τὴν βασίλισσαν Ἐλισάβετ, καὶ θέλετε ἑλκύσει συγχρόνως καὶ καρδίας καὶ βαλάντια». Ἐὰν εἴχομεν τὸ θάρρος ν' ἀφήσωμεν τὴν φύσιν ἐλευθέραν τῶν συνήθων προσποιήσεων καὶ τεχνασμάτων, ἡ κοινωνικὴ εὐτυχία καὶ εὐθυμία ἤθελε δεκαπλασιασθῇ. Αἱ μικραὶ πρὸς ἀλλήλους περιποιήσεις, αἵτινες χρησιμεύουσιν ἐν τῷ βίῳ ὡς τὰ χάλκινα νομίσματα ἐν ταῖς ἀγοραῖς, φαίνονται μικραὶ θεωρούμεναι ἑκάστη κατ' ἰδίαν, ἀλλὰ λαμβάνουσι βαρύτητα διὰ τῆς ἐπαναλήψεως καὶ διὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν γίνεται χρῆσις αὐτῶν.

Οἱ τρόποι κοσμοῦσι τὰς πράξεις· ὑπάρχει δὲ τρόπος ὅπως ἐκφράσῃ τις ἀγαθὸν λόγον ἢ ἐκτελέσῃ καλὴν πρᾶξιν, δι' οὗ αὐξάνει ἡ ἀξία αὐτῶν. Ὅ,τι φαίνεται παραχωρούμενον ἄνευ προθυμίας ὡς συγκατάβασις, σπανίως γίνεται δεκτὸν ὡς χάρις. Καὶ ὅμως σεμνύνονται τινὲς διὰ τὸ ἀπότομον τῆς συμπεριφορᾶς, ἀλλ' ἡ τυχὸν ὑπάρχουσα ἀρετὴ καὶ εὐφυΐα αὐτῶν δὲν ἀρκοῦσιν ὅπως κατασταθῇ μᾶλλον εὐπρόσδεκτος ἡ ἀγροικία τῶν τρόπων.

Digitized by Google

Δύσκολον εἶνε νὰ ἀγαπῶμεν ἄνθρωπον, ὅστις καίτοι μὴ κακοποιῶν ἡμᾶς, ἀδιακόπως πειράζει τὴν φιλοτιμίαν ἡμῶν, καὶ εὐχαριστεῖται ἀποτείνων δυσαρέστους παρατηρήσεις. Ἄλλοι δὲ λίαν ὑπεροπτικῶς φέρονται καὶ δράττονται πάσης εὐκαιρίας ὅπως καταστήσωσιν ἐπαισθητὸν τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν. Ὅτε ἐξετέθη ὁ διάσημος ἰατρὸς Ἀπερνέθυ ὑποψήφιος διευθυντὴς τοῦ νοσοκομείου τοῦ ἁγ. Βαρθολομαίου, ἐπεσκέφθη ἕνα τῶν ἐπιτρόπων, πλούσιον, ἀλλ' οἰηματίαν παντοπώλην. Ἰδὼν οὗτος τὸν ἐπιφανῆ χειρουργὸν εἰσελθόντα, ἀμέσως ἀνέλαβε τόνον προστασίας πρὸς τὸν κατὰ τὸ φαινόμενον ἱκέτην· «Ὑποθέτω, κύριε, ὅτι ἔχετε ἀνάγκην τῆς ψήφου καὶ τῆς προστασίας μου κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην ἐποχὴν τῆς ζωῆς σας;» Ὁ Ἀπερνέθυ, πειραχθεὶς ἕνεκα τοῦ τρόπου καὶ ἀχθόμενος τοὺς οἰηματίας, ζωηρῶς ἀπήντησεν· «Ὄχι, ἔχω ἀνάγκην ξηρῶν σύκων ἀντὶ πέντε σολδίων· φέρε τα ἀμέσως, δὲν ἔχω καιρὸν νὰ χάσω».

Ἡ καλλιέργεια εὐγενῶν καὶ κομψῶν τρόπων, καίτοι γελοία ὅταν καταντᾷ εἰς ὑπερβολὴν καὶ προσποίησιν, εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαία εἰς τοὺς μετερχομένους τὴν διαπραγμάτευσιν ὑποθέσεων οἱουδήποτε εἴδους. Οἱ κατέχοντες διάσημόν τινα θέσιν ἄνθρωποι ὀφείλουσιν ἰδίως ὡς μέσον ἐπιτυχίας νὰ φέρωνται εὐγενῶς πρὸς πάντας· ἡ δὲ ἔλλειψις εὐγενικῆς συμπεριφορᾶς πολλάκις οὐδετέρωσε, κατὰ μέγα μέρος, τὰ αἴσια ἀποτελέσματα δραστηριότητος, τιμιότητος καὶ εὐφυΐας κατὰ τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων. Ὑπάρχουσι βεβαίως ὀλίγοι ἐπιεικεῖς καὶ ἔξοχοι νόες, οἵτινες παρορῶσι τὰ ἐλαττώματα τῆς συμπεριφορᾶς χάριν τῶν ἀρετῶν τοῦ χαρακτῆρος· ἀλλ' ὁ κόσμος δὲν ἔχει τοσαύτην ἀνοχὴν καὶ κατ' ἀνάγκην σχηματίζει τὰς γνώμας καὶ τὰς συμπαθείας στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς διαγωγῆς. Ἀληθής, ἀλλὰ δυστυχῶς σπανία ἀπόδειξις φιλοφροσύνης εἶνε ἡ ὑποχώρησις ἐν διαφωνίᾳ γνωμῶν. Ὁ δογματισμὸς πολλάκις γίνεται πρόφασις μόνον ἰσχυρογνωμοσύνης καὶ αὐθαδείας. Πρέπει νὰ συμφωνήσωσι τέλος οἱ ἄνθρωποι ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦ διαφωνεῖν, καὶ ὅταν διαφωνῶσι πρέπει ἀμοιβαίως καὶ ἐπιεικῶς νὰ ἀνέχωνται ἀλλήλους. Ἕκαστος δικαιοῦται νὰ ὑπερασπίζῃ τὰς ἰδίας ἀρχὰς καὶ γνώμας, ἀλλὰ μετὰ πραότητος καὶ ὑπομονῆς, ἀποφεύγων βιαίας πράξεις ἢ ἀποτόμους ἐκφράσεις· κατὰ δέ τινας περιστάσεις ἀπότομος ἔκφρασις ἰσοδυναμεῖ πρὸς ῥάπισμα καὶ ἀνοίγει πληγὴν πολὺ πλέον δυσίατον. Ἡ ἔμφυτος φιλοφροσύνη πηγάζουσα ἐξ ἀγαθότητος καὶ ἐπιεικείας ψυχῆς δὲν ἀνήκει εἰς ἐξαιρετικὴν τάξιν ἢ θέσιν, ἀλλ' εἶνε κοινὸν κτῆμα τοῦ πτωχοῦ καὶ τοῦ πλουσίου, τοῦ ἐργάτου καὶ τοῦ ἄρχοντος. Ἡ ἐξάσκησις οἱασδήποτε τέχνης οὐδόλως ἀποκρούει τὴν καλὴν συμπεριφοράν· ἀπ' ἐναντίας ἡ φιλοφροσύνη τῶν τεχνιτῶν ἀνυψοῖ καὶ αὐτοὺς καὶ τὴν τέχνην αὐτῶν· οὐδεὶς δὲ εὐγενὴς μὴ ἀποδεικνύων τὴν εὐγένειαν διὰ τῶν πράξεων εἶνε ἄξιος τοῦ ὀνόματος. Διότι τὸ ὄνομα εὐγενὴς ἐφαρμόζεται εἰς τὴν ἠθικὴν ἀξίαν, εἰς τὰς ἀτομικὰς ἀρετὰς καὶ ὄχι εἰς τὸν πλοῦτον. Ἑνὶ λόγῳ εὐγενὴς εἶνε ὁ ὑπὸ τοῦ ψαλμῳδοῦ περιγραφόμενος ἄνθρωπος· «Ὁ πορευόμενος ἄμωμος καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην καὶ λαλῶν ἀλήθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ».

Ὁ εὐγενὴς διακρίνεται προσέτι διὰ τοῦ βαθυτάτου πρὸς ἑαυτὸν σεβασμοῦ· ἐκτιμᾷ τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ χαρακτῆρα οὐχὶ μόνον κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν ἣν δεικνύει εἰς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ κατὰ τὴν κρίσιν τῆς συνειδήσεώς του· σεβόμενος δὲ ἑαυτὸν σέβεται καὶ τοὺς ἄλλους, χάριν τῆς αὐτῆς ἀρχῆς. Ἱερὰ δι' αὐτὸν εἶνε ἡ ἀνθρωπότης· ἐκ δὲ τοῦ αἰσθήματος τούτου ἐκρέουσιν ἡ φιλοφροσύνη, ἡ ἐπιείκεια, ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ φιλανθρωπία. Ὁ λόρδος Ἐδουάρδος Φιτζέραλδ, διελθών ποτε τὸ Καναδᾶ μετὰ Ἰνδῶν τινων, ᾐσθάνθη ἀγανάκτησιν ἰδὼν ταλαίπωρον γυναῖκα φορτωμένην ὡς ζῶον, ἐν ᾧ ὁ σύζυγος αὐτῆς προεπορεύετο οὐδὲν βάρος φέρων· ὁ λόρδος Ἐδουάρδος ἀμέσως ἦλθεν εἰς βοήθειαν τῆς γυναικὸς λαβὼν ἐκεῖνος τὸ φορτίον. Οἱ Γάλλοι δικαίως ὀνομάζουσι τὸ αἴσθημα τὸ κινοῦν τὴν τοιαύτην πρᾶξιν politesse de cœur, δηλαδὴ φιλοφροσύνην τῆς καρδίας, ἥτις ἐκ φύσεως κοσμεῖ τὸν ἀληθῆ εὐγενῆ. Ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐκτιμᾷ οὗτος τὴν τιμήν του, καὶ μετὰ μεγίστης προσοχῆς ἀποφεύγει πᾶσαν μὴ ἀπολύτως ἔντιμον πρᾶξιν. Ἡ εὐθύτης εἶνε νόμος δι' αὐτόν· σταθερῶς ἐμμένει εἰς τὸ *ναί*, ὅταν τὸ ἐκφέρῃ, ἔχει ὅμως καὶ τὸ θάρρος ἐν δέοντι νὰ εἴπῃ τὸ *ὄχι*. Ὁ εὐγενὴς οὐδέποτε δωροδοκεῖται· μόνοι οἱ εὐτελῆ ἔχοντες τὴν ψυχὴν καὶ οἱ ἀναίσχυντοι πωλοῦνται εἰς τοὺς χάριν συμφέροντος ἀγοράζοντας αὐτούς. Διδακτικὸν παράδειγμα τοιούτου εἴδους σεβασμοῦ πρὸς ἑαυτὸν παρέχει ἡμῖν ὁ βίος τοῦ Οὐέλλιγκτωνος· ὀλίγον μετὰ τὴν μάχην τοῦ Ἀσσαὶ ἦλθε ποτὲ πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Αὐλῆς τοῦ Χυδεραβὰδ ζητῶν νὰ μάθῃ παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τοὺς μυστικοὺς ὅρους συνθήκης τινὸς γενομένης μεταξὺ τῶν ἡγεμόνων τοῦ Μαχράττα καὶ τοῦ Νιζάμ· ὅπως λάβῃ τὰς πληροφορίας ταύτας προσέφερε τῷ Οὐέλλιγκτωνι ποσὸν πολὺ ἀνώτερον τῶν 100,000 λιρῶν. Τότε ἀτενίζων πρὸς αὐτὸν ὁ στρατηγός, ἡσύχως ἠρώτησε· — «Φρονεῖς ὅτι δύνασαι νὰ φυλάττῃς ἄκραν ἐχεμύθειαν;» — «Βεβαίως», ἀπήντησεν ὁ ὑπουργός. — «*Κἀγὼ λοιπὸν ἐπίσης*», προσέθεσε μειδιῶν ὁ Οὐέλλιγκτων καὶ δεικνύων τὴν θύραν εἰς τὸν ἀποροῦντα Ἰνδόν. Ὁ λόρδος Ἀρθοῦρος, καίτοι ἀδιακόπως εὑρισκόμενος εἰς θέσιν νὰ ὠφεληθῇ καὶ νὰ πλουτίσῃ ἐκ τοιούτων περιστάσεων, οὐδὲ ὀβολὸν προσέθεσεν εἰς τὴν περιουσίαν του, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀγγλίαν σχετικῶς ἄπορος. Οὐχ ἧττον εὐγενὴς ὑπῆρχεν ἡ διαγωγὴ τοῦ σὶρ Καρόλου Νάπιερ, ὅστις, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῇ Ἰν-

Digitized by Google

δικῇ διαμονῆς του ἀπέρριψε τὰ πολυτελῆ δῶρα τῶν Ἰνδῶν ἡγεμόνων λέγων ὅτι· «Αἱ χεῖρές μου δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην πλυσίματος καὶ ἡ σπάθη τοῦ πατρός μου, ἣν ἐφόρεσα εἰς ὅλας τὰς μάχας, ἔμεινεν ἀκηλίδωτος».

Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ κοινωνικὴ θέσις δὲν εἶνε ἀναποφεύκτως συνδεδεμένα μετὰ τῶν ἀρετῶν τοῦ εὐγενοῦς· ὁ πτωχὸς ἄνθρωπος δύναται νὰ φανῇ ἀληθὴς εὐγενὴς κατὰ τὸ ἠθικόν, διότι δύναται νὰ ἦ τίμιος, φιλαλήθης, εὐθύς, φιλόφρων, ἐγκρατής, γενναῖος, νὰ σέβηται καὶ νὰ βοηθῇ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους. Καὶ πολλάκις πενιχρὰ ἐνδύματα καλύπτουσι γενναῖον καὶ εὐγενέστατον χαρακτῆρα. Μεταξὺ πολλῶν παραδειγμάτων τὸ ἀκόλουθον, καίτοι παλαιόν, εἶνε ἄξιον θαυμασμοῦ. Ἔτυχε ποτέ, πλημμυρήσαντος τοῦ Ἀδούα ποταμοῦ, νὰ παρασυρθῇ ἡ γέφυρα τῆς Βερόνας καὶ νὰ μείνῃ μόνον ἡ κεντρικὴ ἁψὶς φέρουσα οἰκίσκον, ἐξ οὗ ὁλόκληρος οἰκογένεια ἀπομονωθεῖσα ἐπεζήτει σωτηρίαν· ἐγγὺς ἦτο ἡ καταστροφὴ καὶ δεινῶς ἐκλονίζετο ἡ ἁψίς. «Ὑπόσχομαι ἑκατὸν γαλλικὰς λίρας, ἀνέκραξεν ὁ κόμης Σπολβερίνης ἰδὼν τὸν κίνδυνον, εἰς τὸν ἀποφασίσαντα νὰ ἐκτεθῇ, ὅπως σώσῃ τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους ἀνθρώπους»! Νέος τις χωρικός, ἐξελθὼν τοῦ πλήθους, ἐρρίφθη ἐντὸς λέμβου καὶ μετὰ πολλὰς προσπαθείας καὶ ἀπείρους κινδύνους κατώρθωσε νὰ πλησιάσῃ τὴν ἁψῖδα καὶ νὰ φέρῃ ἐπιτυχῶς εἰς τὴν ξηρὰν ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειαν. «Ἰδοὺ τὰ χρήματά σου, γενναῖέ μου φίλε», εἶπεν ὁ κόμης· ἀλλ' ὁ νέος «ὄχι, εἶπε, δὲν πωλῶ τὴν ζωήν μου· δότε τὰ χρήματα ταῦτα εἰς τὴν δυστυχῆ οἰκογένειαν, ἥτις ἔχει ἀνάγκην αὐτῶν». Γνήσιον πνεῦμα εὐγενείας παρεκίνει τὸν νέον ἐκεῖνον χωρικόν.

Συγγραφεύς τις ὁμιλῶν περὶ Αὐστρίας, λέγει ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ λαοῦ ὀφείλεται κυρίως εἰς τὰς ἀτομικὰς ἀρετὰς τῶν αὐστριακῶν ἡγεμόνων, καὶ ἀναφέρει τὸ ἑξῆς ἐπεισόδιον τοῦ βίου τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου τοῦ Α΄. Ὅτε ἐπεκράτει ἡ χολέρα εἰς τὴν Βιένν‌ην, ἀναρίθμητα θύματα καθ' ἑκάστην θερίζουσα, ὁ αὐτοκράτωρ διήρχετο ποτὲ τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ τῶν προαστείων μετά τινος ὑπασπιστοῦ· αἴφνης ἀπήντησαν λείψανον ταχέως διαβαῖνον καὶ παρ' οὐδενὸς παρακολουθούμενον. Ἡ ἔλλειψις αὕτη διήγειρε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις ἐρωτήσας ἔμαθεν ὅτι οἱ συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ φοβούμενοι τὴν ἐπιδημίαν δὲν ἐτόλμησαν νὰ συνοδεύσωσι τὴν κηδείαν.—«Λοιπόν, εἶπεν ὁ Φραγκῖσκος, θέλομεν ἀναπληρώσει τοὺς συγγενεῖς, διότι καὶ ὁ ἐλάχιστος τῶν ὑπηκόων μου δὲν πρέπει νὰ καταβῇ εἰς τὸν τάφον ἄνευ τοῦ τελευταίου τούτου δείγματος ἐνδιαφέροντος», ἠκολούθησε δὲ τὴν ἐκφορὰν μέχρι τέλους καὶ ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν ἁπασῶν τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν.

Ὑπὲρ πᾶν ἄλλο σέβεται ὁ εὐγενὴς τὴν ἀλήθειαν· ἐννοεῖ ὅτι διὰ τῆς ἀληθείας στέρεται ἡ ζωὴ καὶ ὅτι ψυχὴ τῆς δικαιοσύνης εἶνε ἡ ἀλήθεια. Ὁ λόρδος Σέστερφιλδ ἐχαρακτήριζε τὸν εὐγενῆ λέγων ὅτι «εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν φιλαλήθης ἄνθρωπος». Ὁ δὲ Οὐέλλιγκτων, ὅστις ἀπέχθειαν εἶχε πρὸς τὸ ψεῦδος, ἔγραψε τῷ Κέλλερμαν, κατὰ τοῦ ὁποίου ἐπολέμει ἐν Ἱσπανίᾳ, ἵνα εἰδοποιήσῃ αὐτὸν ὅτι, ἐὰν σεμνύνωνται ἐπί τινι οἱ Ἄγγλοι ἀξιωματικοί, εἶνε κατὰ πρῶτον ἐπὶ γενναιότητι καὶ ἐπὶ φιλαληθείᾳ. «Ὥστε, ἔγραφεν, ἐὰν ὑπεσχέθησαν Ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ νὰ μὴ δραπετεύσωσιν, ἔστε βέβαιος ὅτι θέλουσι τηρήσει τὸν λόγον αὐτῶν. Πιστεύσατέ μοι καὶ μὴ δυσπιστεῖτε πρὸς αὐτούς· ὁ λόγος Ἄγγλου ἀξιωματικοῦ εἶνε ἐγγύησις καλλιτέρα ἢ ὅ,τι ἡ ἀγρυπνία τῶν φυλάκων».

Ἡ ἀληθὴς γενναιότης ἔχει συνήθως σύντροφον τὴν πραότητα. Ὁ μεγάθυμος ἄνθρωπος εἶνε συγχρόνως ἐπιεικὴς καὶ ὑπομονητικός, οὐδέποτε ἄκαμπτος καὶ σκληρός. Ἀληθῆ ἔπαινον ἀπένειμεν ὁ Πάῤῥυ εἰς τὸν φίλον του Ἰωάννην Φραγκλῖνον λέγων ὅτι· «τοσοῦτον γενναῖος ὑπῆρχεν, ὥστε οὐδέποτε ἐζήτει ν' ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ συγχρόνως τοσοῦτον ἀγαθός, ὥστε δὲν ἤθελε βλάψει κώνωπα». Γάλλος τις ἀξιωματικὸς ἀπέδειξε λαμπρὸν αἴσθημα γενναιότητος καὶ ἱπποτισμοῦ κατὰ τὴν μάχην τοῦ Ἐλ Βοδὸν ἐν Ἱσπανίᾳ. Ἡτοιμάζετο νὰ φονεύσῃ διὰ τῆς σπάθης τὸν ἀνταγωνιστὴν αὐτοῦ Ἄγγλον ἀξιωματικὸν Φοῦλτον Χάρβεϋ, ἀλλ' ἰδὼν αἴφνης ὅτι ἐκεῖνος εἶχε μόνον ἕνα βραχίονα ἐστάθη, καὶ χαιρετίσας ἀπῆλθε ταχέως. Ἐπίσης γενναῖος ἐφάνη ὁ Νέϋ ἀπελευθερώσας, ἄνευ ἀδείας τοῦ Ναπολέοντος, τὸν σὶρ Κάρολον Νάπιερ αἰχμαλωτισθέντα καὶ τραυματισθέντα, ὅπως δυνηθῇ οὗτος νὰ παρηγορήσῃ τὴν γραῖαν καὶ τυφλὴν μητέρα του. Ὁ Νέϋ ἐκινδύνευσε νὰ ἀπολέσῃ τὴν εὔνοιαν τοῦ αὐτοκράτορος, διότι δὲν ὑπῆρχε τότε συμφωνία περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν αἰχμαλώτων· ἀλλ' ὁ Ναπολέων ἐπῄνεσε τὸν στρατηγόν. Τὸ κατὰ τὸ 1852 ναυάγιον τοῦ πλοίου «Βίρκενχεδ» παρέχει καὶ ἕτερον λαμπρὸν παράδειγμα ἱπποτικοῦ πνεύματος, ὅπερ τιμᾷ τὸν δέκατον ἔνατον αἰῶνα, τὸν τοσοῦτον κατηγορούμενον ἐπὶ ὑλισμῷ. Τετρακοσίους ἑβδομήκοντα ἄνδρας καὶ ἑκατὸν ἑξήκοντα γυναῖκας περιεῖχε τὸ πλοῖον, ὅτε πλησίον τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς, διαρκούσης τῆς νυκτός, μεθ' ὁρμῆς ἐκτύπησεν ἐπὶ ἀοράτου ὑφάλου, καὶ αὐθωρεὶ ἐφάνη ὅτι οὐδεμία ἐλπὶς σωτηρίας ὑπῆρχεν. Οἱ ἄνδρες, ἅπαντες στρατιῶται, παρετάχθησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ ἀπεφασίσθη ἀπὸ κοινοῦ ἡ διάσωσις τῶν γυναικοπαίδων· σιωπηλῶς ἐτέθησαν τὰ δυστυχῆ ὄντα ἐντὸς τῶν λέμβων καὶ μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς τελευταίας λέμβου ὁ πλοίαρχος ἀστόχως ἀνέκραξεν· «Ὅστις δύναται νὰ κολυμβᾷ ἂς προσπαθήσῃ νὰ πλησιάσῃ τὰς λέμβους!» — «Ὄχι, ἀπήντησεν εἷς τῶν ἀξιωματικῶν, αἱ λέμβοι εἶνε

Digitized by Google

πλήρεις καὶ θέλουσι καταποντισθῇ, ἐὰν εἰσέλθωσιν εἰς αὐτὰς καὶ οἱ ἄνδρες!» Ἀκίνητοι ἔμειναν οἱ ἄνδρες, περιμένοντες τὸν θάνατον. Οὐδὲ λέξις, οὐδὲ φωνὴ ἠκούσθη ἐν ᾧ κατεβυθίζετο τὸ πλοῖον· κατὰ τὴν τελευταίαν μόνον στιγμὴν συγχρόνως ἐπυροβόλησαν οἱ γενναῖοι στρατιῶται. Τοιοῦτον παράδειγμα αὐταπαρνήσεως ἐσαεὶ θέλει τιμήσει τὴν μνήμην τῶν ἡρώων ἐκείνων.

Πολλὰ εἶνε τὰ διακρίνοντα τὸν ἀληθῆ εὐγενῆ σημεῖα, ἀλλὰ τὸ ἐκ πρώτης ὄψεως χαρακτηρίζον αὐτὸν εἶνε ὁ τρόπος τοῦ φέρεσθαι πρὸς τοὺς ὑφισταμένους, πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας. Τίνι τρόπῳ μεταχειρίζεται τὴν ἐξουσίαν του ὁ ἀξιωματικὸς πρὸς τοὺς στρατιώτας; ὁ ἐργοστασιάρχης πρὸς τοὺς ἐργάτας; ὁ διδάσκαλος πρὸς τοὺς μαθητάς; ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει πρὸς τοὺς ἀδυνάτους; Ἡ διάκρισις, ἡ ὑπομονή, ἡ ἀγαθότης μεθ' ἧς χρᾶται κατά τινας περιστάσεις τῆς ἐξουσίας, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ δυσχερεστέρα δοκιμασία, ἣν δύναται νὰ ὑποστῇ εὐγενής τις χαρακτήρ. Ἐκεῖνος, ὅστις καταχρᾶται τῆς ἰσχύος του ἀπέναντι τῶν μὴ δυναμένων ν' ἀντισταθῶσι, νομίζει ἴσως ἑαυτὸν ὑψηλότατον καὶ σπουδαιότατον πρόσωπον, ἀλλὰ βεβαίως δὲν εἶνε εὐγενής· καὶ ἐκεῖνος ὅστις τυραννεῖ τὸν ἀσθενῆ καὶ τὸν ἀνίκανον δὲν εἶνε ἄνθρωπος, ἀλλ' ἄνανδρός τις. Δικαίως ἐλέχθη ὅτι ὁ τύραννος εἶνε ἀληθῶς δοῦλος ἀνεστραμμένος. Ἡ ἰσχὺς παρέχει εὐγένειαν εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ δικαίου ἀνθρώπου, διότι αὐξάνει τὴν πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην τῶν ἄλλων· πρέπει ὅμως νὰ κατανοήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν χρῆσιν τῆς ἰσχύος, διότι κατὰ τὸν ποιητὴν «Ἐξαίρετον εἶνε νὰ ἔχῃ τις ῥώμην γίγαντος, ἀλλὰ τυραννικὸν εἶνε νὰ χρᾶται ἐκείνῃ ὡς γίγας». Ἡ πρᾳότης εἶνε ἀληθῶς ἀχώριστος τῆς εὐγενείας τοῦ χαρακτῆρος. Ἐπομένως ὁ ἀληθὴς εὐγενὴς θέλει πάντοτε ἀποδείξει διὰ τῆς διαγωγῆς του μεγάλην προσοχὴν καὶ εὐσέβειαν πρὸς τὰ αἰσθήματα τῶν ἄλλων, μεγάλην περιποίησιν πρὸς τοὺς ὑποδεεστέρους ὡς καὶ πρὸς τοὺς ἰσοτίμους, καὶ θέλει πάντοτε σεβασθῇ τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῶν· ὁ τοιοῦτος προτιμᾷ νὰ ὑποφέρῃ ζημίαν ἢ νὰ γείνῃ αἴτιος ἀδικίας πρὸς τοὺς ἄλλους, κατηγορῶν τὴν διαγωγὴν ἐκείνων· φαίνεται συγκαταβατικὸς πρὸς τὰς ἀδυναμίας, τὰ ἐλαττώματα, τὰ λάθη τῶν στερουμένων τὰ ἑαυτοῦ προσόντα· δεικνύει συμπάθειαν καὶ πρὸς τὰ ζῶα· οὐδέποτε σεμνύνεται ἐπὶ τῷ πλούτῳ, τῇ ἐξουσίᾳ ἢ τῇ εὐφυΐᾳ· φαίνεται εὐεργετικὸς πρὸς πάντας ἄνευ ἐπιδείξεως καὶ προστατευτικοῦ ὕφους· εἶνε τέλος ἐξ ἐκείνων, περὶ ὧν δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὡς ὁ Βάλτερ Σκὸττ περὶ τοῦ λόρδου Λόθιαν· «Εἶνε ἄνθρωπος παρὰ τοῦ ὁποίου δύναταί τις ἀξιοπρεπῶς νὰ δέχηται χάριν τινά· σπανιώτατοι δὲ εἶνε οἱ τοιοῦτοι ἐν τῷ παρόντι καιρῷ».

Ὁ γέρων Φοῦλλερ περιέγραψε μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης καινοτροπίας ἐν ὀλίγαις λέξεσι τὸν ἀληθῆ εὐγενῆ, ὅτε εἶπε περὶ τοῦ μεγάλου ναυάρχου σὶρ Φράνσις Δρὰκ ὅτι «ἦτο ἀνὴρ ἄμωμος, δίκαιος ἐν τῷ πράττειν καὶ πιστὸς ἐν τῷ λέγειν· ἐπιεικὴς πρὸς τοὺς κατωτέρους, ἀλλ' ἀπέχθειαν ἔχων πρὸς τὴν ὀκνηρίαν· οὐδέποτε ἐνεπιστεύετο τὰς ὑποθέσεις, ἰδίως τὰς σπουδαίας, εἰς τὴν φροντίδα τῶν ἄλλων, ὅσον ἐπιδέξιοι καὶ πιστοὶ καὶ ἂν ἦσαν· περιφρονῶν τὸν κίνδυνον οὐδένα ἀπέφευγε κόπον, ἔχων ἀπόφασιν νὰ φανῇ ὅπως πρέπει νὰ δεικνύεται ἀνήρ τις εἰς ἁπάσας τὰς περιστάσεις τοῦ βίου, ἐν αἷς ἀπαιτεῖται δραστηριότης, εὐφυΐα καὶ θάρρος».

Η ΜΗΤΡΥΙΑ ΤΟΥ ΕΔΜΟΝΔΟΥ

Διήγημα.

Συνέχεια καὶ τέλος· ἰδὲ σελ. 573

Ζ'

Ἡ ἀπότομος αὕτη τοῦ βίου μεταβολὴ κατέπληξε τὴν Λεοντίνην Δουβάλ. Παρῆλθε χρόνος τις ἕως οὗ συνέλθῃ καὶ πιστεύσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της. Τὸ πεπρωμένον εἶχεν ἀνέκαθεν τοσοῦτον ἀμειλίκτως καταδιώξει αὐτήν, πρὸς δὲ καὶ αὗται αἱ τολμηρότεραί της ὀνειροπολήσεις ἦσαν τοσούτῳ κατώτεραι τῆς τοιαύτης εὐδαιμονίας, ὥστ' ἐνίοτε ὑπελάμβανεν ἑαυτὴν παίγνιον φρεναπάτης καὶ ἀνεκραύγαζεν αἴφνης· Εἶνε ἀληθές; Ἡ χυδαία ἐκείνη μέριμνα περὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, ἡ δηλητηριάζουσα τὴν ὕπαρξιν καὶ τῶν γενναιοτάτων ἐπὶ γῆς ὄντων, ἐξέλιπε τοῦ λοιποῦ δι' αὐτὴν μετὰ τοσαύτας νηστείας! Οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν ἐπαύλεων τοῦ Μιλσὰν τὴν ἀπεκάλουν «κυρά μας» κομίζοντες πρὸς αὐτὴν κάνιστρα προσφάτων κερασίων. Οὐδὲν ἀπεδέξατο αὐτὴ κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ συμβολαίου τοῦ γάμου, ἀλλ' ὁ Εὐτύχιος κατέβαλε τὸ τίμημα τῆς προικὸς αὐτῆς καὶ τῇ ἀφῆκε δι' ἰδίας της δαπάνας τοὺς μισθοὺς τῶν τελευταίων μηνῶν καὶ τὴν δωρεὰν τῆς Δουπλαντῆ, ἐν συνόλῳ χίλια διακόσια φράγκα, ἅτινα προσεμειδίων αὐτῇ ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ κιβωτίου της. Ἐλάμβανεν ὡρισμένην κατὰ μῆνα ποσότητα διὰ τὰς οἰκιακὰς δαπάνας· ἐπέβλεπε, διεχειρίζετο, ἐκυβέρνα, ἦτο *κάτι τι*. Ἡ εὐζωΐα καὶ ἡ ἀσφάλεια ἐπέτρεψαν αὐτῇ νῦν νὰ παχύνῃ ὀλίγον· εἶχεν ἐσθῆτας θερινὰς καὶ χειμερινάς, χρυσοῦν κόσμημα, κοράλλινα ἐνώτια, δακτυλίους πλείστους. Ἀνέπνεεν ἀπλήστως ὡς ὁ ἀπαλλαττόμενος βαρέος ἐφιάλτου τὰ στήθη του πιέζοντος, καὶ ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ἐντιθεῖσα ἐντὸς θερμῶν ἐμβάδων τοὺς πόδας της·

— Ἂν ἀσθενήσω, δὲν θὰ μὲ στείλουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον!

Ἀφωσιώθη εἰς τὴν λατρείαν τῶν δύω ὄντων, εἰς ἃ ὤφειλε πᾶσαν αὐτῆς τὴν εὐδαιμονίαν, καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη ὑπερίσχυσε πάντων αὐτῆς τῶν αἰσθημάτων. Ὕμνοι εὐχαριστήριοι ἀνήρχοντο ἀπὸ τῆς καρδίας ἐπὶ τὰ χείλη της· — Κύριέ μου, ἤμην μόνη καὶ ἀθλία καὶ μὲ κατεστήσατε σύν-

τροφόν σας· ἀπέθνησκον, διότι δὲν εἶχον τί ν' ἀγαπήσω, καὶ μοὶ ἐδώκατε τὸν υἱόν σας· νὰ κλαίω μόνον εἴξευρον καὶ μ' ἐμάθετε νὰ μειδιῶ· ἤμην κόνεως κόκκος ὑφ' ὅλων τῶν ἀνέμων διασαρούμενος, καὶ μοὶ εἴπατε· Ἔσο σύζυγός μου, καὶ εἶμαι. Ἡ ἄλλοτε παιδαγωγὸς ἠγνόει πῶς νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της, τὰς εὐλογίας της· ἀφωσιοῦτο μετὰ ζήλου, προσεπάθει ἀνενδότως νὰ καταστῇ ὠφέλιμος, ἔτρεμε πάντοτε μὴ δὲν κατώρθου τοῦτο ἐπαρκῶς. Ἀπὸ τῆς πρωΐας, ψήκτραν κρατοῦσα, ἔσπευδε νὰ καθαρίσῃ τὰ ἐνδύματα τοῦ Κυρίου, ἐβεβαιοῦτο ὅτι δὲν ἔλειπε κομβίον τι ἀπὸ τοῦ ὑποκαμίσου, συνεβουλεύετο τὸ βαρόμετρον ὅπως κρίνῃ ἂν ὁ Εὐτύχιος ἔδει νὰ φορέσῃ τὸ χονδρόν του ἱμάτιον. Εἶτα δέ, ἄχρις οὗ ἑτοιμασθῇ ὁ μικρός, ἀνεγίνωσκε τὴν *Μαγειρικήν*, ὅπως μάθῃ τὴν κατασκευὴν νέου τινὸς φαγητοῦ. Ἅμα κατήρχετο ὁ Ἐδμόνδος ἀπὸ τοῦ δωματίου του, τὸν περιῆγεν εἰς τὸν κῆπον, ἠκροᾶτο τοῦ μαθήματός του, ἠροτρίου μετ' ἀκαταβλήτου ἐπιμονῆς τὴν διάνοιαν ἐκείνην τὴν χέρσον καὶ ἄγονον. Τὸ ἑσπέρας ἀνεγίνωσκεν, ἐμάνθανε *τάβλι*, καὶ ἂν οὐδεὶς εἶχεν ἀνάγκην αὐτῆς, μετέβαινε καὶ ἐβοήθει τὴν Νανέταν. Ἡ ταπεινὴ φύσις αὐτῆς καθίστατο ταπεινοτέρα ἔτι ἕνεκα τῆς εὐγνωμοσύνης· ἐν αὐτῇ ἡ σύζυγος μετεῖχεν οἰκονόμου καὶ δούλης ἅμα Ἀνατολίτιδος. Ἕνεκα τῆς ἀφελοῦς αὐτῆς συμπεριφορᾶς κατέστησε τὸν Μιλσὰν ὅ,τι οὗτος εἶχε καταστήσει τὸν Ἐδμόνδον — μαμμόθρεπτον. Ὁ ἀγαθὸς Εὐτύχιος ἐξηπλώθη ἡδυπαθῶς ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου τοῦ ὑπὸ δειλῆς στοργῆς ἀνεγερθέντος· εὗρε δ' αὐτὸν τοσούτῳ ἀναπαυτικώτερον, καθόσον ὁ πρῶτός του γάμος ὑπῆρξεν ἄνευ θελγήτρου καὶ ἡ χηρεία του ἄνευ ἡσυχίας. Πᾶν ὅ,τι ἔλεγεν ἢ ἔπραττεν εἰς τὴν Λεοντίνην ἐφαίνετο καλόν· ἐσκέφθη λοιπὸν ὅτι δὲν ἤξιζε τὸν κόπον νὰ στενοχωρῆται ὅπως μεταβάλῃ συμπεριφορὰν χάριν αὐτῆς, ἐτράπη δ' οὕτω μετὰ σπουδῆς εἰς τὰς βαναύσους του ἕξεις. Ἀνεπαισθήτως μετεβίβασεν εἰς τὴν Λεοντίνην τὸ βάρος τῶν ἐλαχίστων του ανιῶν, ὥρισεν αὐτῇ πρόσωπον οἷον τὸ τῶν ἐμπεπιστευμένων ἐν ταῖς τραγῳδίαις, πρὸς οὓς οἱ βασιλεῖς ἀφηγοῦντο τὰ δυσάρεστά των ὄνειρα, κατέστησεν αὐτὴν εὐπειθῆ θεράπαιναν· καίπερ πολὺ ἀγαπῶν αὐτὴν κατὰ βάθος, ἐγένετο τραχύς. Ἐκ τῆς αὐταπαρνήσεως τῆς μιᾶς ἐγεννήθη ὁ δεσποτισμὸς τοῦ ἑτέρου· οὕτω συμβαίνει πάντοτε.

Ἐν τῷ Ἐδμόνδῳ τὸ φαινόμενον ὑπῆρξε διάφορον. Ἐφ' ὅσον ἡ Λεοντίνη Δουβὰλ ἦτο ξένη ἐν τῇ οἰκίᾳ, περιβαλλομένη τὸ γόητρον ὅπερ περιβάλλεται ἀείποτε τὸ ἄγνωστον, ὁ Ἐδμόνδος συνείχετο ὑπὸ φόβου τινὸς ἀορίστου, ἐκ περιεργίας μὴ κορεννυμένης προερχομένου. Ἡ γυνή, ἥτις ἔρχεται ὡς εἰς ἐπίσκεψιν, δὲν ἐκβάλλει τὸν πῖλόν της, διαμένει μίαν ὥραν, καὶ γίνεται εἶτα ἄφαντος, ἐμπνέει τὸ αἴσθημα τῆς ἀποστάσεως, καὶ παραμένει σεβαστὴ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εἰς ἓν παιδίον. Ἡ διδασκάλισσα λοιπὸν εἶχε κατορθώσει νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτῷ ὑποταγήν, νὰ ἐπιδρᾷ πως ἐπ' αὐτοῦ, νὰ ἐμβάλλῃ χαλινὸν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εἰς τὸ στόμα τοῦ ἀδαμάστου πώλου. Ἀλλὰ μετὰ τὸν γάμον ἐγένετο *μητέρα*. Τὸ παιδίον διὰ τῆς ἰσχυροτάτης του λογικῆς παρέβαλε τότε αὐτὴν πρὸς τὸν πατέρα ἀείποτε ὑποχωροῦντα, καὶ ἔταξεν αὐτὴν ἐν τῇ αὐτῇ γραμμῇ. Εἰθίσθη βλέπον αὐτὴν κοιτωνίτην φοροῦσαν, ἀκοῦον τὸν Μιλσὰν νὰ ὁμιλῇ τραχέως πρὸς αὐτήν, καταλαμβάνον αὐτὴν οἰκείως συνεργαζομένην μετὰ τῆς Νανέτας, καθ' ἧς ἀτιμωρητεὶ ἐξεσφενδόνα βώλους γῆς. Ἡ διαρκὴς πρὸς τὴν διδασκάλισσάν του οἰκειότης τὸν ηὐχαρίστησεν, ἀλλ' ἤρξατο θεωρῶν αὐτὴν ὑπὸ νέαν ἔποψιν· τὸ γόητρον ἐξηφανίσθη, ἔπαυσε κατὰ μικρὸν φοβούμενον καὶ ὑπακοῦον εἰς αὐτήν. Μετ' ὀλίγον ἡ μητρυιὰ ἐβεβαιώθη ὅτι οὐδεμίαν ἐπ' αὐτοῦ εἶχεν ἰσχύν. Ἐδιπλασίασε τοὺς ἀγῶνάς της. Ἀλλὰ μάτην. Ἡ ἀντίστασις τοῦ ἰδιοτρόπου μαθητοῦ προέβαινεν ἄχρι παραφορᾶς· ἡ παραφορὰ προὐκάλει νευρικὰς κρίσεις. Τί ποιητέον; Ἡ Λεοντίνη ἐπιρρεπὴς φύσει πρὸς τὴν ἐκμηδένισιν τῆς προσωπικότητός της, συμπιεσθεῖσα ἄλλως τε ὑπὸ τοῦ τέως βίου τῆς ἐνδείας, δὲν ἀνεῦρεν ἐν ἑαυτῇ δύναμιν πρὸς ἀντίδρασιν, ν' ἀγαπᾷ μόνον ἠδυνήθη, καὶ παραμείνασα ἀφωσιωμένη, ἐγένετο παθητική.

Ἦσαν δυστυχεῖς; Οὐχί. Ὁ Μιλσάν, οὗτινος ἡ οἰκιακὴ διαχείρισις ἐχώρει θαυμασίως, ἐξετίμα τὰ μέγιστα τὴν σύζυγόν του. Ἐνόει τὴν ἀξίαν τῆς ἀποκτήσεώς της, ᾐσθάνετο ἑαυτὸν νεάζοντα ἐκ τῆς συνεπαφῆς τῆς παρθενικῆς αὐτῆς στοργῆς, καὶ ἀπήλαυε τῆς ἀρρήτου ἐκείνης ἡδονῆς τοῦ ἀκούειν *ἔχεις δίκαιον*, καὶ ὅτε ἀκόμη εἶχεν ἄδικον. Ἐβαυκαλίζετο δ' ὑπὸ ὀνειροπολήσεων ὡς πρὸς τὸν υἱόν του καὶ ἐπανελάμβανε κατακόρως·

— Κύτταξέ τον πῶς ἐμεγάλωσε! Δύω δάκτυλα ἀψήλωσε φέτος. Μοῦ ἔγεινε καὶ γερὸς σίδηρο, αὐτὸ ἤθελα ἐγώ! Πολλὰ παιδιὰ τινάζουν ἀνάστημα εἰς τὰ δεκαέξ, καὶ τότε μεγαλόνουν μονομιᾶς καὶ κερδίζουν τὸν καιρὸν ποῦ ἔχασαν. Εἰς τὸ Πολυτεχνεῖο δέχονται μαθητὰς ποῦ ἤξευραν ὀλιγώτερα ἀπὸ τὸν Ἐδμόνδον μου ὅταν ἦταν 'ς τὴν ἡλικίαν του.

Ὁ Ἐδμόνδος, ἐν τούτοις, ἐβίου κατ' ἀρέσκειαν ὅλως καὶ ἐλευθέρως καὶ διεσκέδαζε, καθ' ὅσον μάλιστα ὁ πατήρ του ὑπείκων εἰς τὴν συμβουλὴν ἐξαδέλφου τοῦ τινος ἰατροῦ, εἶχεν ἀγοράσει αὐτῷ πρό τινος ἵππον.

Ἡ δὲ Λεοντίνη ἦτον εὐδαίμων, τὸ καθ' ἑαυτήν. Ἱκανὸν ἦτον αὐτῇ ν' ἀνήκῃ εἰς οἰκογένειαν, ἦτο δὲ ὀλβιωτάτη συλλέγουσα μόνον τὰ ψυχία τῆς τραπέζης ὡς ἡ Χαναναία.

Ὁ νέος Μιλσὰν εἰσελθὼν εἰς τὸ δέκατον ἕβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας του κατέστρεψεν ἄρδην τὰς ἐλπίδας τοῦ πατρός του. Ἡ γενναία αὐτοῦ φύλαξ, δι' ἐπιμονῆς ἀκαταβλήτου, κατώρθωσε νὰ

Digitized by Google

ἐμβάλῃ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ αὐτοῦ γνώσεις τινὰς στοιχειώδεις, κατώρθωσε νὰ ἐπιστιλβώσῃ πως αὐτόν. Ἀλλά, πράγματι, ἡ ἄγνοιά του ἦτο βαθεῖα, σκαιὸς ὁ χαρακτήρ του, ἀδάμαστος ἡ συμπεριφορά του. Εἶχε δίψαν τῆς φυσικῆς ζωῆς ἐφ' ὅσον μάλιστα καθίστατο εὐρωστότερος, θορύβου πρὸς τὰς φυσικὰς ὁρμάς του συμφωνοῦντος; ἀχαλινώτων ἀτακτημάτων πρὸς ἃ ὤθει αὐτὸν ὁ ὀργασμὸς τοῦ μαμμοθρέπτου παιδίου. Ἔπαυσε τέλεον ἐργαζόμενος, ἀναγινώσκων ἔτι, περιήγαγεν εἰκῇ ἐν τῷ κενῷ τὴν ἀνήσυχόν του ἥβην· ἡ νοημοσύνη του ἀπεπνίγη ὑπὸ τῆς ζωϊκῆς ἐξεγέρσεως καὶ ἀφέθη ῥυμουλκούμενος ὑπὸ τῆς ἰδιοσυγκρασίας του.

— Τί νὰ γείνῃ; ἐστέναξεν ὁ δυστυχὴς Μιλσάν. Αἴ! ἂς μὴ γείνῃ καὶ πολὺ γραμματισμένος, ἂς μὴ γείνῃ καὶ δικηγόρος. Θὰ μείνῃ μαζῆ μου· τοῦ φθάνουν ὅσα εἰξεύρει διὰ νὰ γείνῃ κτηματίας. Εἶνε τόσον καλὸ παιδί, ἀνοικτόκαρδο, πάντα μὲ τὸ γέλοιο 'ς τὸ στόμα!

Ὁ Ἐδμόνδος ἔλαβεν ἄδειαν πρὸς θήραν. Μετέβαινε συχνότατα εἰς τὴν ἐξοχήν. Ὁ Μιλσὰν ὅπως παράσχῃ ἀσχολίαν εἰς τὸν υἱόν του ἀπέπεμψεν ἕνα τῶν ἐνοικιαστῶν του, καὶ ἐκαλλιέργει αὐτὸς τὸν ἀγρόν του πρὸς ὑπόδειγμα καλλιεργείας εἰς αὐτόν. Ὁ νεανίσκος ἐβαρύνθη ταχέως, ἐπανήρχετο καθ' ἑβδομάδα εἰς τὴν πόλιν καὶ ἤρξατο θαμίζων εἰς τὸ κεντρικὸν καφενεῖον τῆς πόλεως. Μίαν ἑσπέραν, ἐν ᾧ ὁ πατήρ του εἰργάζετο ἐν τῇ σιταποθήκῃ, ἐπέστρεψε φρικωδῶς οἰνόληπτος. Ἡ Λεοντίνη κατετρόμαξε, παρήγγειλεν εἰς τοὺς θεράποντας νὰ μὴ εἴπουν οὐδέν, καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ δωμάτιόν της. Κατέκλινεν αὐτὸν ᾄδοντα βραγχνῶς. Μετ' ὀλίγον χρόνον ἐπανῆλθεν ἐφ' ἁμάξης, οἰδαλέον ἔχων τὸ πρόσωπον καὶ χωλαίνων. Τότε δὲν κατωρθώθη ν' ἀποκρυβῇ τὸ πρᾶγμα ἀπὸ τοῦ Μιλσάν.

— Διατί εἶσαι ἔτσι; τὸν ἠρώτησεν ἀναφρικιῶν ἐξ ἀνησυχίας.

Ὁ Ἐδμόνδος, ἀφ' οὗ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀδυναμία τοῦ πατρός του εἶχεν ἀφέλει πάντα φόβον καὶ σεβασμόν, δὲν ἐδυσχέρανε ν' ἀπαντήσῃ·

— Αὐτὸς ὁ παληοδάσκαλος μ' ἔδειρε.

— Στάσου νὰ τὸν διορθώσω ἐγὼ τὸν ἀχρεῖον, ἐβρυχήθη ὁ Εὐτύχιος.

Ἡ μητρυιὰ παρενέβη ἀθώως·

— Ἀλλὰ πῶς ἐτόλμησε νὰ σὲ κτυπήσῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον;

— Μὰ τί κουτοὶ ποῦ εἶσθε καὶ δὲν καταλαμβάνετε! Τοῦ εἶπα ὅτι τὸν ζητοῦν εἰς τὴν μητρόπολιν. Ἐξῆλθεν· ἐγὼ ἔπιασα τὸ χέρι τῆς γυναικός του· ἐκείνη πάλι ἐφώναξε, ἐγύρισε ὀπίσω καὶ νά... τὸ ἐκαταλάβετε τώρα;

Ὁ Μιλσὰν καὶ ἡ Λεοντίνη ἔμειναν ἐνεοί. Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ κυνισμοῦ τούτου τοὺς κατέπληξεν. Ὁ νεανίσκος δὲν ἦτον ἔτι δεκαοκταέτης.

Τὰς ἐπομένας ἡμέρας, περιποιούμενοι αὐτὸν ἀσθενοῦντα ἐκ τῶν μωλώπων, συνδιεσκέπτοντο·

— Μία βαρειὰ ἐπίπληξις. ἔλεγεν ὁ πατήρ, θὰ τὸν κάμῃ ν' ἀρρωστήσῃ περισσότερο. Καλλίτερα νὰ τὸν προσέχωμεν, νὰ τὸν κρατοῦμεν εἰς τὸ 'σπῆτι.

Συνεπέρανε δ' οὕτω·

— Δὲν ἐφρόντισες ὅσον ἔπρεπε διὰ τὴν ἀνατροφήν του, σὺ πταίεις. Τοῦ ἔκαμες πάντοτε τὰ θελήματά του, καὶ μοῦ τὸ ἐχάλασες τὸ παιδί. Τὸ ἔλεγα ἐγώ. Μὰ ἐγὼ ἔχω γερὴ γροθιά· θὰ τὸ ἴδῃς. Πρῶτα πρῶτα θὰ τοῦ κόψω τὰς διασκεδάσεις του· δὲν τοῦ δίνω πλέον ἄλογον, δὲν τοῦ δίνω οὐδὲ λεπτὸν πλέον. Ἐγὼ δὲν εἶμαι βρεγμένη γάτα 'σὰν ἐσένα. Θ' ἀνοίξω τὰ 'μάτια μου.

Ἡ δυστυχὴς γυνὴ ἐσίγησε καὶ ἐσκέφθη ἐν τῇ ἁπλότητι αὐτῆς μὴ ἀληθῶς ἦτον ἔνοχος.

Η'

Ὁ Μιλσὰν ᾐσθάνετο σφοδροτάτην λύπην. Προσεπάθει νὰ δικαιολογήσῃ ἑαυτὸν καὶ ν' ἀθωώσῃ τὸν υἱόν του αἰτιώμενος τὴν σύζυγόν του. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα προὔκειτο ἐκεῖ ἐναργέστατον—ὁ Ἐδμόνδος εἶχεν ὀλεθρίας ὁρμάς. Ἴσως δὲν ἦτο λίαν σπουδαῖον, καθ' ἑαυτό, τὸ πρῶτον τοῦτο ἐπεισόδιον, ἀλλὰ προὐξένει φρίκην ὡς πρῶτον βῆμα νεανίσκου τοιαύτης ἡλικίας ἀνατραφέντος αὐστηρῶς ὡς κόρη. Τὸν ἠγάπα τοσοῦτον τὸν νεανίσκον ἐκεῖνον! Μεθ' ὅλην τὴν ἀγάπην ἣν ἐνέπνεεν αὐτῷ ἡ Λεοντίνη, ἐπέχαιρεν ἐπὶ τῷ ὅτι δὲν ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς τέκνον, ὅπως δυνηθῇ νὰ ζήσῃ ὁλόκληρος διὰ τὸν Ἐδμόνδον του. Ἡ σύζυγος ἔκρινεν ἐκ τῆς θλίψεώς του περὶ τοῦ βάθους τοῦ πρὸς τὸ τέκνον του πάθους, ἐνόησεν ὅτι αἱ ἀνοησίαι τοῦ υἱοῦ του θὰ τὸν θανατώσωσι καὶ ὡρκίσθη νὰ ἐπιβλέπῃ ἀγρύπνως.

Ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν ὅπως ἀποφύγωσι τὰς ἐρεσχελίας τῶν κακῶν γλωσσῶν τοῦ χωρίου. Ὁ νεανίσκος ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐπιβλεπόμενος, χαλιναγωγούμενος εἰς τὰς φαντασιοπληξίας του, συνέσχεν ἑαυτόν, ἐγένετο ὑποκριτής, ὅπως ἀποφεύγῃ τὰς ἐπιπλήξεις, ἀλλ' ἀδυνατῶν νὰ ἐπασχολήσῃ τὴν ἀργίαν του ἤρξατο τηκόμενος ἐκ τῆς ἐνδελεχοῦς ἀνίας· ἐπὶ τέλους αἱ ὑπόνοιαι τοῦ πατρός του διεσκεδάσθησάν πως, οἱ πανοῦργοι τοῦ Ἐδμόνδου τρόποι κατέπεισαν αὐτὸν τελείως περὶ τῆς σωφροσύνης του· ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ ἐξέρχηται καὶ νὰ συναναστρέφηται μικρὸν μετὰ τῶν ἄλλων νέων. Παρέτεινε βαθμηδὸν καὶ ἐπιδεξίως τὰς ὥρας τῆς ἐπιστροφῆς του, ἐγένετο εὔθυμος, ἐφάνη εὐεκτῶν, κατέθελξε τὰ ὄμματα τοῦ ἄλλοτε γεωργοῦ διὰ κομψῶν ἱματισμῶν, καθιστώντων χάριεν τὸ ἐκτρωματικόν του σῶμα. Ὑπέμελπε καθήμενος παρὰ τὴν τράπεζαν, ἐνηγκαλίζετο χαριέντως τοὺς περὶ αὐτόν. Τὸ παρελθὸν ἐλησμονήθη ὁλοσχερῶς. Κατὰ βάθος ἔπνεε τὰ μένεα κατὰ τῆς πατρικῆς γλισχρότητος, ἐβδελύσσετο δ' ἀσπόνδως τὴν ἄγρυπνον ἐκείνην γυναῖκα, ἣν ἀπεκάλει *μητρυιάν*, καὶ ἥτις ἀκαταπαύστως

Digitized by Google

εἶχεν ἐπάνω του καρφωμένα τὰ 'μάτια της. Αὐτὴ ἐπηγρύπνει ἐν σιγηλῇ ἀγωνίᾳ· προησθάνετο ὅτι ὁ Ἐδμόνδος δὲν ἐφέρετο πλέον εἰλικρινῶς, πρό τινος δ' εἶχεν ἀνακαλύψει ἐν τῷ δωματίῳ του ἀνήθικα μυθιστορήματα...

Ἐν μέσῳ τοῦ χειμῶνος, ἐν ᾧ ἡ Λεοντίνη μόνη ἐν τῷ γραφείῳ ἐπεθεώρει τοὺς λογαριασμούς, ἦλθε κ' ἐκάθησε παρ' αὐτήν. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς του ἐνέφαινον κόπωσιν· τὸ πρόσωπόν του, ὅπερ ἐκάλυπτεν ἀρτιφυὴς ἐκ τριχῶν χνοῦς, ἦτο χλωμότερον τοῦ συνήθους.

— Ἄκουσέ με, εἶπεν, ἔπεσα εἰς ἕνα λάκκον καὶ πρέπει νὰ μ' εὐγάλῃς.

— Θεέ μου! τί ἔκαμες; λέγε μου!

— Χρεωστῶ χίλια φράγκα καὶ πρέπει νὰ τὰ πληρώσω ἀπόψε, χωρὶς ἄλλο.

— Χίλια φράγκα, σύ; Ἀδύνατον!

— Δὲν τὸ πιστεύεις, διότι δὲν σὲ συμφέρει· καὶ ὅμως εἶνε ἀλήθεια, σοῦ λέγω· χρεωστῶ χίλια φράγκα, καὶ ἂν δὲν τὰ πληρώσω ἀπόψε, θὰ ἔλθουν αὔριον νὰ εἰδοποιήσουν τὸν πατέρα.

Ἡ Λεοντίνη ἀνεπήδησεν.

— Ὤ! ὄχι! Δὲν θέλω νὰ τὸ μάθῃ ὁ πατήρ σου, ὁ δυστυχής σου πατήρ· δὲν τὸ θέλω!

Μόλις τῆς λέξεως ταύτης ἐξελθούσης τῶν χειλέων της, διενοήθη τὸ ἐναντίον. Δὲν ἔπρεπεν ἆρά γε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Εὐτύχιον ἀφ' οὗ ὁ κίνδυνος κατέστη τοσοῦτον μέγας; Ἔπρεπε ν' ἀφήσῃ αὐτὸν λικνιζόμενον ὑπὸ τῆς χιμαίρας ὅτι ὁ υἱός του ἦτο σώφρων; Τὸ καθῆκον αὐτῆς δὲν ἀπήτει ν' ἀναγγείλῃ τὸν ἐπελθόντα κίνδυνον; Ἐπῆλθεν αὐτῇ ἀόριστός ἰδέα ἐνεργείας, ἀλλ' ἐσκέφθη μὴ ἦτο πρόωρος ἔτι ἡ χρῆσις τοῦ ἡρωϊκοῦ φαρμάκου·

— Μὴ τὸ ξανακάμῃς! προσέθηκε διὰ τόνου φωνῆς ὃν ἡ στοργὴ καθίστα αὐστηρόν.

Ἀλλόφρων, ἐπίεσε τὸ μέτωπόν της, διελογίσθη ... Αἴφνης ἤρξατο γελῶσα.

— Ἀνόητη ποῦ ἤμην! εἶπε. Μὴν ἀνησυχῇς. Θὰ ἐπανέλθω τώρα.

Ἀνῆλθε δρομαία τὴν κλίμακα. Ἡ περιουσία τῆς ἐνδείας αὐτῆς περιείχετο ἐν μικρῷ κιβωτίῳ— ὁ καρπὸς τοῦ ἱδρῶτος αὐτῆς, ὁ θησαυρὸς τοῦ βίου της τοῦ ἁγνοῦ, τὰ χίλια διακόσια φράγκα της. Ἐξήγαγε μετὰ χαρᾶς τὸ δωρηθὲν αὐτῇ ὑπὸ τῆς κυρίας Δουπλαντῆ τραπεζικὸν γραμμάτιον, τὸ προσήνεγκε εἰς τὸν ἀκόλαστον νεανίσκον, καὶ εἶπεν αὐτῷ νὰ τὸ λάβῃ καὶ ν' ἀπέλθῃ.

Ἅμα ἰδοῦσα κλειομένην τὴν θύραν ἀνέπνευσεν· ὁ Μιλσὰν τοὐλάχιστον ἠδύνατο νὰ ὑπνώττῃ ἀτάραχος.

Τὸ ἐλάχιστον λείψανον τοῦ γοήτρου, ὅπερ τέως εἶχε κατορθώσει νὰ διατηρήσῃ ἡ Λεοντίνη, ἐξηφανίσθη κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ὁ Ἐδμόνδος ἐνόησεν ἄριστα ὅτι ἡ μητρυιά του θα κατήρχετο εἰς συμβιβασμοὺς ὅπως κρατῇ μυστικὰς τὰς νεανικάς του παραφοράς. Ἐθάρρησεν ἐπ' αὐτήν, δὲν συνεστέλλετο πλέον, περὶ τὴν πρωΐαν μόνον ἐπέστρεφε. Ὁ Εὐτύχιος κατακλινόμενος ἐν τῷ ἀποκέντρῳ δωματίῳ του ἠγνόει τὰ συμβαίνοντα· ἀλλ' ἡ δυστυχὴς γυνή, ἧς τὸ δωμάτιον ἠνοίγετο εἰς τὸν διάδρομον, παρήρχετο συχνάκις τὰς νύκτας ἀναμένουσα. Ὁ Ἐδμόνδος ἐπιστρέφων εὕρισκεν αὐτὴν τρέμουσαν καὶ περιδεῆ, δεομένην αὐτοῦ μὲ συνημμένας τὰς χεῖρας νὰ φέρηται κάλλιον διὰ νὰ μὴ λυπήσῃ τὸν πατέρα του.

— Δὲν ἠξεύρει διόλου τί κάμνω· μὴ μὲ ζαλίζῃς! ἀπεκρίνετο ὁ γεννάδας. Αἱ καλά, ἂς εἶνε, θὰ ἐπιστρέψω ἐνωρὶς ἀπόψε, ἀλλὰ δός μου χρήματα.

Ἀφ' οὗ ἐθυσίασε τὰ ὑπολειπόμενα αὐτῇ διακόσια φράγκα, αἱ παρακλήσεις καὶ παραινέσεις της δι' ὕβρεων ἐγίνοντο δεκταί. Τέλος ἠπείλησεν αὐτὸν διαρρήδην ὅτι θὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Μιλσάν, ὡς ἔσχατον καταφύγιον. Ἀλλ' αὐτὸς ἔντρομος, προσεποιήθη ὅτι μετεμελήθη, περιεδύθη αὖθις τὴν ἀλωπεκῆν, καὶ ἐξηπάτησε τὴν μητρυιάν του. Ὁ νεανίσκος οὗτος κατήρχετο μετὰ φρικώδους ταχύτητος τὴν κλίμακα τῆς κακίας.

Ἐπελθούσης τῆς ἐποχῆς τῆς κλαδεύσεως τῶν ὀπωροφόρων δένδρων καὶ τῆς ἀρδεύσεως, ὁ Μιλσὰν τέσσαρας ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος διέμενεν ἐν τῇ ἐξοχῇ. Ἐνίοτε μετέβαινον ὁμοῦ, ἐνίοτε ὄχι.

— Ὁ κύριος εἶν' ἐδῶ; ἠρώτησε μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ κοσμηματοπώλης Μαρτῖνος. Μὲ γνωρίζεις, Νανέτα; Ἔρχομαι δι' ἐργασίαν.

— Ὁ ἀφέντης εἶνε ἔξω, ἀλλὰ εἰμπορεῖ νὰ σὲ δεχθῇ ἡ κυρία.

Ὁ κοσμηματοπώλης εἰσῆλθε. Ἐπρόκειτο περὶ τῆς πληρωμῆς κοσμημάτων ἀγορασθέντων ὑπὸ τοῦ Ἐδμόνδου, ἐν ὅλῳ χίλια πεντακόσια φράγκα. Ὁ Μαρτῖνος πρὸς τὴν Λεοντίνην ἐνισταμένην κατὰ τῶν ἀπαιτήσεών του εἶπεν *ὀρθὰ κοφτά*·

— Ὁ νέος δὲν εἶνε ἀκόμη ἐνῆλιξ, καὶ δὲν θὰ ἔχω ὑπὲρ ἐμοῦ τὸν νόμον. Ἀλλ' ὁ πατήρ του εἶνε τόσον πλούσιος, ὥστε ἀπεφάσισα νὰ τῷ δώσω ὅ,τι μοῦ ἐζήτει. Θὰ ἦσαν, βέβαια διὰ τὴν ἑορτήν σας, κυρία, ἐκεῖνα τὰ κοσμήματα. Αἱ δίκαι δὲν εἶνε καλὰ πράγματα, πρὸ πάντων δὲ διὰ τὸν θόρυβον, τὸν ὁποῖον προξενοῦν.

Ὁ Μαρτῖνος οὗτος ἀπήλαυε κακῆς ὑπολήψεως. Ἡ Λεοντίνη Δουβὰλ συνεβιβάσθη. Δὲν εἶχε χρήματα, ἀλλ' ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀποτίσῃ τὸ ποσὸν κατὰ δόσεις, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι τὸ πρᾶγμα θὰ ἔμενε μυστικόν, καὶ ὡρκίσθη νῦν, ἀντὶ πάσης θυσίας, ῥιζικὴν τοῦ κακοῦ νὰ ἐπενέγκῃ θεραπείαν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ βίος αὐτῆς κατέστη διηνεκὴς ἀγωνία, διότι τὰ πάντα πλέον ἠδύνατο ν' ἀποτολμήσῃ ὁ Ἐδμόνδος, ἐσκέφθη δὲ πῶς ν' ἀπατήσῃ — ἡ δυστυχής! — τὸν σύζυγόν της, ὡς ἐκ θαύματος ἐλαττοῦσα τὰς οἰκιακὰς δαπάνας πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ πρὸς τὸν κοσμηματοπώλην ὡρισμένου ποσοῦ. Τὸ μαρτύριον αὐτῆς ἦτον ἀνεκδιήγητον. Ἐξησθένει δσημέραι, διετέλει ὑπὸ τὸ κράτος ἐνδελεχοῦς φόβου. Ὁ Ἐδ-

Digitized by Google

μόνδος ἀνέκτησε πλείονα ἐλευθερίαν, ἐσύριζεν ἤχους ἀσέμνων μελοδραματίων. Ἐνυπῆρχέ τι ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ. Ὁ Μιλσὰν συνελάμβανεν ἀορίστους ὑπονοίας, οὐχὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ του, ἀλλὰ κατὰ τῆς συζύγου του. Βλέπων αὐτὴν ἀνασκιρτῶσαν εἰς τὸν ἐλάχιστον τοῦ κωδωνίσκου ἦχον·

— Μὰ τί ἔχεις; ἠρώτα. Σὰν νὰ ἔχῃς τίποτε κρυφὸ ἀπὸ 'μένα. Μήπως εἶσαι ἄρρωστη; Δὲν σὲ μέλει πλέον διὰ τὸ 'σπῆτι, εἶνε κάμποσος καιρος ποῦ δὲν φροντίζεις διόλου διὰ τὸ φαγί!

Περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ὁ Ἐδμόνδος διενυκτέρευσε πλειστάκις ἐκτὸς τῆς πατρικῆς οἰκίας, εἶτα προσῆλθε πρὸς τὴν μητέρα του.

— Ἔχασα τέσσαρες χιλιάδας φράγκα ἐπὶ λόγῳ τιμῆς· ποτέ μου δὲν εἶδα τέτοια καταδρομή. Δός μού τα.

Αὐτὴ ἐλύθη εἰς δάκρυα καὶ συνέστρεψε τὰς χεῖράς της.

— Ὤ! τώρα πλέον κατεστράφημεν. Δυστυχισμένο παιδί, ποῦ θέλεις νὰ σοῦ εὕρω τόσον ποσόν; . . .

— Ζήτησέ το ἀπὸ τὸν πατέρα διὰ τὸν ἑαυτόν σου.

— Ὄχι, ὄχι, θὰ τὸ μαντεύσῃ. Ἠξεύρει ὅτι ἐγὼ δὲν χρειάζομαι χρήματα. Θέλεις τὰ κοσμήματά μου καὶ τὸ ἀδαμαντοκόλλητόν μου δακτυλίδι; Θὰ εἴπω ὅτι τὰ ἔχασα, ἀφ' οὗ εἰξεύρω νὰ ψεύδωμαι τώρα!...

— Ἆ! ὄχι, τὰ στολίδια σου! ὁ Μαρτῖνος δὲν τὰ παίρνει οὔτε γιὰ εἴκοσι φράγκα. Ἐγὼ θέλω τέσσαρες χιλιάδες φράγκα, τὸ ἤκουσες; καὶ τὰ θέλω σωστά.

— Αἴ καλά! ἀνέκραξεν ἀποφασιστικῶς ἡ Λεοντίνη· θὰ εἰδοποιήσω τὸν πατέρα σου. Ἡ ἀδυναμία μου πρὸς σέ, ἂν διαρκέσῃ ἀκόμη, θὰ μὲ ἐξευτελίσῃ ἐντελῶς. Ἐπειδὴ σὲ ἀγαπῶ πολύ, ἔχω τὴν δύναμιν, βλέπουσά σε ἀδιόρθωτον, νὰ σὲ σώσω διὰ τῆς τιμωρίας. Ἡ εὐθύνη μου ὡς τιμίας γυναικὸς τὸ ἀπαιτεῖ, δὲν τὸ ἐννοεῖς;

Καὶ δεινῶς ἐσπαραγμένην ἔχουσα τὴν καρδίαν, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐνδοιάσασα, οὐδὲ κατὰ βῆμα σταματήσασα, διέδραμε τὸν κῆπον καὶ τὴν οἰκίαν, ὅπως τὰ πάντα ἀποκαλύψῃ πρὸς τὸν Μιλσάν. Ἀλλ' ὁ Μιλσὰν εἶχεν ἐξέλθει . . .

Ἐπέστρεψε ψυχρά, ἀμετατρέπτως ἐν τῇ ἀποφάσει της ἐμμένουσα, καὶ ἐκάθησε σιγηλή.

Ἐκεῖνος ἔκλαιεν ἐκ λύσσης, ὡς ἄλλοτε, ὅτε ἀπῄτει παιγνίδια ἢ τὴν σελήνην. Τὸ βλέμμα του ἦτον ἄγριον, τὸ πρόσωπόν του πελιδνόν. Ἴσως ἐψεύδετο λέγων ὅτι τοιαύτην ποσότητα ἀπώλεσεν ἐν τῷ χαρτοπαιγνίῳ, ἀλλὰ βεβαίως ἄλλο τι τῶν ὀργώντων, τῶν ἀναβραζόντων ἐν αὐτῷ παθῶν ἐδίψα τὰ τετρακισχίλια ἐκεῖνα φράγκα· τετέλεσται· εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν· ἡ ἀποτρόπαιος σφοδρότης τῆς ἐπιθυμίας του ἐνέπνεε φόβον.

Ἡ Λεοντίνη παρετήρησε συντόνως τὸ ὂν τοῦτο τὸ ἀτελές, τὸ μὴ ὂν οὔτε παιδίον, οὔτε ἀνήρ, τέρας ἴσως, ἐν ᾧ οὐδὲν εἶχε βλαστήσει, εἰμὴ τοῦ κτήνους μόνον αἱ ὀρέξεις, καὶ ὅπερ ἀγωγὴ μοιραία κατέστησε χεῖρον. Καὶ ὅμως μεθ' ὅλα ταῦτα τὸ ἠγάπα καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ ἓν δάκρυ.

Ἐκεῖνος ἐπλησίασε πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ἠσπάσθη

— Ἔλα, ἄς εἶνε, δός μου τρεῖς χιλιάδες πεντακόσια.

— Τίποτε πλέον, τίποτε, τίποτε πλέον.

— Ὁ πατέρας ἔχει γεμάτο ἕνα συρτάρι εἰς τὸ γραφεῖόν του.

— Τίποτε πλέον.

— Καλά, νὰ τὸ ἰδῇς. Ἆ! εἶμαι μονάκριβος υἱὸς καὶ δὲν θέλουν νὰ διασκεδάζω! Θὰ τὰ λάβω τὰ φράγκα μου, ὁ κόσμος νὰ χαλάσῃ, θὰ τὰ λάβω! Δὲν ἔχεις καρδιὰ σύ!

Καὶ πρὶν ἐκ τῆς λύσσης του κατενέγκῃ λάκτισμα κατὰ τῆς θύρας τοῦ ἐν τῷ κήπῳ παραπήγματος, ἐξεσφενδόνησε κατὰ τῆς δευτέρας του μητρός, τῆς ἀφωσιωμένης, τὴν ὕβριν ταύτην τὴν ἀσεβῆ·

— Τὰ φυλάττεις ὅλα διὰ τὸν ἑαυτόν σου· τὸ καταλαμβάνω· καλλίτερα ἔτσι παρὰ νὰ τρέχῃς ἀπὸ θύραν εἰς θύραν καὶ νὰ ζητῇς μαθήματα, αἴ;

Θ'

Ἡ κυρία Μιλσάν, καταληφθεῖσα ὑπὸ πυρετοῦ, ἠναγκάσθη νὰ κατακλιθῇ. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἤκουσεν ἐλαφρὸν κρότον ἐν τῇ κλίμακι.

— Ἐκεῖνος εἶνε, διενοήθη· ἐξέρχεται.

Ὁ νεανίσκος διέμενεν ἐν τῷ δευτέρῳ πατώματι, καὶ κατὰ τὰς νυκτερινάς του ἀποδράσεις κατήρχετο πάντοτε τὰς βαθμίδας ἀψοφητεί, φοβούμενος μὴ ἀφυπνίσῃ τὸν πατέρα του. Ἐκεῖθεν ἐξήρχετο εἰς τὴν ὁδὸν προσέχων μὴ τρίξῃ ἡ παλαιὰ θύρα, καὶ ἀπεμακρύνετο βήματι ταχεῖ. Νῦν ὅμως οὐδὲν τὸ τοιοῦτον. Τί ἔπραττε λοιπόν; Ὑπερερεθισθεῖσα ὑπὸ τῆς παραφορᾶς της ἡ Λεοντίνη ἠγέρθη καὶ ἐξῆλθε τοῦ κοιτῶνός της. Τὸ γραφεῖον τοῦ συζύγου της ἔκειτο ἀκριβῶς ἀπέναντι, χωριζόμενον διὰ διπλῆς θύρας ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ. Ἀλλ' ὑπῆρχε φῶς ἐν τῷ γραφείῳ· εἰσῆλθεν. Ὁ Ἐδμόνδος ἐπεστράφη πρὸς τὸν κρότον κρατῶν τὸ κηροπήγιον.

— Τί κάμνεις αὐτοῦ;

Συνεταράχθη.

— Ἕνα βιβλίον ζητῶ. Πήγαινε νὰ κοιμηθῇς· κ' ἐγὼ θ' ἀναβῶ.

Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσεν αὖθις εἰς τὰς βαθμίδας κρότον βημάτων, ἀλλ' ἀσθενεστέρων, ὡς ποδῶν γυμνῶν βαδιζόντων, ἀλλ' ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τῆς διανοίας της τὴν ἰδέαν ταύτην τὴν ἀπίθανον. Ἀπεκοιμήθη, καὶ ἀφυπνίσθη καὶ πάλιν πολλῷ βραδύτερον, ὑπὸ ἀήθους κατὰ τὴν ἠρεμίαν τῆς νυκτίας ἐκείνης ὥρας θορύβου.— Ἐν τῇ ὁδῷ ἠκούοντο βήματα, καὶ ἀνεγνώρισε τὸ βῆμα τοῦ Ἐδμόνδου ἀπομακρυνομένου. Ἡ ἀσθενὴς ἐστράφη τέλος πρὸς τὸν τοῖχον στενάζου-

Digitized by Google

σα· ὁ ὕπνος ᾤκτειρεν αὐτὴν καὶ τῇ ἐπήνεγκε τὴν λήθην.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον ὁ Μιλσὰν ἐπλησίασε πρὸς τὴν κλίνην της ὠχρὸς ὡς φάσμα. Ὑπεψέλλισε·

— Μὲ ἔκλεψαν!

— Ὦ! δυστυχία, δυστυχία! Εἶσαι βέβαιος, τοὐλάχιστον;

— Ἔσπασαν τὸ συρτάρι τῆς *κάσας*· ἐπῆραν ὅλα ὅσα εἶχε μέσα, περισσότερα ἀπὸ ἓξ χιλιάδες φράγκα.

Ἡ Λεοντίνη ὀρθία, γυμνόπους, χιτῶνα μόνον φοροῦσα, ἔκφρων σχεδόν, ἐπανελάμβανε τὴν πένθιμον ταύτην ἐπῳδόν·

— Δυστυχία, δυστυχία!

Αἴφνης ἐπελάθετο τῶν χρημάτων του, τηλικοῦτον ἦτο τὸ πατρικόν του φίλτρον!

— Μήπως οἱ κλέπται μοῦ ἐκακοποίησαν τὸ παιδί μου!

Καὶ ἀνῆλθε πτερόπους τὴν κλίμακα. Ἡ σύζυγός του ἠκολούθει αὐτῷ μηχανικῶς, ὅπως δεχθῇ αὐτὸν ἐν ταῖς ἀγκάλαις της ὅτε θὰ ἔβλεπε κενὴν τοῦ υἱοῦ του τὴν κλίνην. Οὐχί. Ὁ Ἐδμόνδος ἦτο κατακεκλιμένος καὶ ὕπνωττε βαθέως. Ἡ Λεοντίνη μόλις ἐπρόφθασε νὰ παρενταθῇ πρὸ τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, διὰ βορβόρου κεκαλυμμένων. Ὁ Μιλσὰν οὐδὲν εἶδε·

— Τώρα, εἶπε, κατερχόμενος εἰς τὸ κατώτερον πάτωμα, πρέπει νὰ μάθω ποῖος μὲ ἔκλεψε. Ὦ! θὰ τὸ μάθω, ἐγώ!

Ὁ νεανίσκος ἐπιστρέψας εἶχε κλείσει τὰς θύρας, καὶ σύρει ἔσωθεν τοὺς σύρτας. Οἱ θεράποντες πρὸ ὀλίγου ἐγερθέντες ἀπὸ τοῦ ὕπνου, δὲν εἶχον ἔτι ἐξέλθει, καὶ ἔτρωγον ἐν τῷ μαγειρείῳ. Ὁ Εὐτύχιος ἠρεύνησεν εἰς πάσας τὰς ἐξόδους, περιῆλθε τὸν κῆπον, ἐξήτασε τὰ παράθυρα, ἐπεθεώρησε τὴν κατάστασιν τῆς ἀσβόλης ἐν ταῖς καπνοδόχαις. Μεθ' ὃ προσῆλθε πρὸς τὴν σύζυγόν του, ἐν σπουδῇ ἐνδυθεῖσαν, καὶ ὡμίλησεν αὐτῇ ταπεινῇ τῇ φωνῇ·

— Ἄκουσε, Λεοντίνη, κάποιος μέσα ἀπὸ τὸ 'σπῆτι μᾶς ἔκλεψεν· ὁ σύρτης τῆς θύρας εἶνε εἰς τὸν τόπον του· οὔτε πάτημα δὲν φαίνεται ἔξω εἰς τὸν κῆπον· ὕστερα ἀπὸ τὴν χθεσινὴν τὴν βροχὴν θὰ ἐφαίνετο. Μονάχα ὁ φεγγίτης τῆς ἀποθήκης εἶνε ἀνοικτός, ἀλλ' εἶνε γεμάτος ἀπὸ ἀράχνας· κανεὶς δὲν ἐπέρασεν ἀπ' αὐτοῦ.

— Ἀλλοίμονον! καὶ ποῖος ἠμπορεῖ νὰ ἦνε ὁ κλέπτης;

— Κανένας ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας.

Ἡ Λεοντίνη ἐδράξατο αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ·

— Ἄκουσε, τῷ εἶπε, θὰ ἤμην ἄνανδρος ἂν δὲν ὡμίλουν. Ἤθελον ἤδη χθές...

Φόβος φρικώδης συνέσφιγξε τὸν λάρυγγα αὐτῆς ταῦτα ὑποτραυλιζούσης·—Δὲν εἶμαι βεβαία, διενοήθη, ὄχι, δὲν εἶμαι βεβαία!.. Καὶ ἂν τῷ εἴπω ὅ,τι πιστεύω, ὁ εὐεργέτης μου, ὁ σύζυγός μου θ' ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπην του. Ὦ! ἐγὼ νὰ θανατώσω τὸν σύζυγόν μου!..

Κατέπεσε, καταβληθεῖσα, παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης της, ἀναίσθητος σχεδόν. Ἔμελλε νὰ κατηγορηθῇ, νὰ καταδικασθῇ ἴσως εἰς αἰῶνα! Ἡ τρομερὰ αὕτη ἰδέα δὲν διῆλθε διὰ τῆς φαντασίας της οὐδὲ κατὰ τὰ φρικαλέα ὄνειρα τοῦ πυρετοῦ της. Ὁ Μιλσὰν προσέθηκε·

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν εἶνε οὔτε ἡ Νανέτα οὔτε ὁ ἄνδρας της. Ἀλλ' ὅσον διὰ τὸν Γιάννην, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἀπὸ τοὺς Δουπλαντῆ, τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει.

Ἐσήμανε σφοδρῶς τὸν κωδωνίσκον. Οἱ τρεῖς θεράποντες ἀνῆλθον. Οὐδεὶς αὐτῶν ἐγίνωσκε τί εἶχε συμβῇ.

— Ἀπόψε μὲ ἔκλεψαν, εἶπε βραδέως ὁ Μιλσάν· ὅλα μου τὰ χρήματα ἔγειναν ἄφαντα. Ὁ κλέπτης δὲν ἐμβῆκεν ἀπ' ἔξω, ἔχω τὰς ἀποδείξεις μου. Πρέπει τὰ χρήματα νὰ εὑρεθοῦν, μὲ ἀκούετε;

Οἱ τρεῖς ὑπηρέται ἐνεοὶ ἐκ καταπλήξεως, ἐπί τινας στιγμὰς ἠδυνάτουν νὰ ὁμιλήσωσι. Τέλος ὁ γέρων Γιάννης συνῆλθεν ὀλίγον καὶ ὕψωσε τὴν φωνήν του·

— Κύριε, πίστευσέ με, σοῦ λέγω τὴν ἀλήθειαν, ἀπόψε μοῦ ἐφάνηκε πῶς ἄκουσα ν' ἀνοίγουν τὴ θύρα.

Ὁ Μιλσὰν ἐπεστράφη χλευαστικῶς πρὸς τὴν γυναῖκά του καὶ ἐποιήσατο νεῦμα σημαῖνον·

— Αἴ; δὲν τὸ ἔλεγα ἐγώ;

Εἶτα ἠτένισε τὸν Γιάννην μετὰ σκληρότητος ἀγρίας·

— Ψεύματα λέγεις!, ἐφώνησεν, ὁ σύρτης εἶνε εἰς τὴν θέσιν του. Ἔλα, ἂν τὰ ἐπῆρες σύ, σοῦ δίδω καιρὸν πέντε λεπτὰ νὰ μοῦ τὰ ἐπιστρέψῃς.

Ὁ Γιάννης ἀνεσκίρτησε πλήρης ἀγανακτήσεως·

— Σκάλισέ με, ἂν θέλῃς, δὲν φοβοῦμαι, γιατὶ δὲν τὰ ἐπῆρα. Εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος.

— Ἆ! ἔτσι; αὐτὰ νὰ τὰ εἰπῇς εἰς τὸν ἀστυνόμον. Νανέτα, τρέξε εἰς τὴν ἀστυνομίαν· ἐγὼ τὸν φυλάττω ἐδῶ νὰ μὴ φύγῃ.

Ἡ Λεοντίνη ἠνωρθώθη βραδέως καὶ ἐβάδισεν εὐθὺ πρὸς τὸν σύζυγόν της.

— Φίλε μου, ἀγαπητέ μου φίλε, σ' ἐξορκίζω, μὴ παραφέρεσαι ἀπὸ τὸν θυμόν σου. Μὴ πράττῃς αὐτὴν τὴν τρομερὰν ἀδικίαν. Οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ ὑπηρέται δὲν εἶνε ἔνοχοι, οὐδὲ ὁ Γιάννης εἶνε ἔνοχος. Σκέψου...

Ἠγνόει τί νὰ εἴπῃ· ἐζήτει μόνον νὰ κερδήσῃ καιρόν. Πολλάκις ἐνεφανίσθη πρὸ τῶν ὀμμάτων της μία φράσις δι' ἀλλοκότων στοιχείων γεγραμμένη, ἀπῃωρημένη ἐν τῷ ἀέρι·—«Ὁ υἱός σου εἶνε ὁ κλέπτης. Ἐγὼ ἠγωνίσθην ὅσον ἠδυνήθην νὰ τὸν διορθώσω· ἦλθεν ἡ σειρά σου τώρα. Θάρρος! θὰ σὲ βοηθήσω· γνώρισε τὰ ἐλαττώματά του, διόρθωσέ τον. Εἶνε υἱός σου!»

Ἡ ἐνεργητικότης οὐδέποτε ἀπέλιπεν αὐτήν,

Digitized by Google

ὡς οὐδ' ἡ θαυμασία αὐτῆς τιμιότης· ἀλλὰ παρετήρησε τὸ ἀποπληκτικὸν πρόσωπον τοῦ πατρὸς τούτου, ὃν ἡ δεινὴ συγκίνησις ἀφεύκτως ἔμελλε νὰ θανατώσῃ. Καὶ ἡ σύζυγος συνεπέρανεν ὅτι δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ θανατώσῃ τὸν σύζυγόν της. Μετὰ μίαν ὥραν θὰ ἦτον ἤρεμος, θὰ τὸν προδιέθετε καὶ θὰ τῷ ὡμολόγει τὰ πάντα κατὰ μικρόν. Ἐνέμεινεν εἰς τὸ σχέδιόν της τοῦτο, ἀποφασίσασα νὰ μὴ ἐκστομίσῃ τὴν τρομερὰν λέξιν κατὰ τὴν κρίσιν, πρὸ τῆς κατευνάσεώς του.

Ὁ Εὐτύχιος ὕψωσε τοὺς ὤμους του ὡς ἄνθρωπος στερρὰν λαβὼν ἀπόφασιν·

— Φθάνουν πλέον τὰ χαμένα λόγια· αὐτὸς ὁ ἀχρεῖος θὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν φυλακήν.

Τὸ πρόσωπον τῆς ἄλλοτε παιδαγωγοῦ ἐγένετο ὠχρὸν ὡς νεκρᾶς· ᾐσθάνετο τὴν καρδίαν της συστρεφομένην ὡς διὰ σιδηρᾶς πεπυρακτωμένης λαβίδος. Ὢ, ὄχι! μία τιμία γυνὴ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸ ἀνεχθῇ τοῦτο. Τοῦτο δὲν ἦτο πλέον καθῆκον, ἀλλ' ἄνανδρος λήθη τοῦ καθήκοντος.... Ἀνέκραξεν ὀλολύζουσα·

— Στάσου! ὁ Γιάννης δὲν ἔκλεψε, σοὶ λέγω. Ὁ Γιάννης δὲν ἔκλεψε, τὸ ὁρκίζομαι εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν!

— Εἰξεύρεις λοιπὸν ποῖος;... Τὸ εἰξεύρεις, σύ;

Παρέσυρεν αὐτὴν εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, ἐδράξατο αὐτῆς ἀπὸ τῶν ὤμων, συνέσεισεν αὐτήν·

— Ὁμίλει λοιπόν, εἰπέ μου ποιὸς εἶνε ὁ κλέπτης.

Συνεταράσσετο αὕτη ὑπὸ σπασμωδικοῦ τρόμου· οἱ ὀδόντες αὐτῆς συνεκρούοντο·

— Ἄφησέ με. Δὲν εἶνε ὁ Γιάννης!

Αἴφνης ὁ Μιλσὰν ἔρρηξε βραγχνὴν ἐπιφώνησιν, περιεῤῥύη ὑπὸ ἱδρῶτος, ἔσφιγξε τὸ μέτωπόν του διὰ τῶν δύω του χειρῶν·

— Καὶ τότε, καὶ τότε;... ἐτραύλισε. Ὢ! μήπως... εἶσαι σύ; Σύ;... Ὢ!...

Περιεστράφη περὶ ἑαυτὸν καὶ ἀνύψωσε τὴν πυγμήν του.

Ἡ Λεοντίνη τὴν φρικτὴν ἐκείνην λέξιν ἀκούσασα ἐθυσίασεν ἑαυτὴν ἡρωϊκώτατα. Δὲν τὸ εἶχε σκεφθῆ τοῦτο. Ἀλλὰ τόσῳ τὸ χειρότερον. Προτιμότερον τοῦτο παρὰ τὸ ἄλλο. Ἔσωζε τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ τὴν ζωὴν τοῦ ἑνὸς καὶ τὴν τιμὴν τοῦ ἑτέρου. Οὐδὲν ἀπώλλυτο ὡς πρὸς τὸ μέλλον. Ἀλλ' οἷον πικρὸν ποτήριον!

Ἀδυνατοῦσα νὰ κρατηθῇ ἐπὶ πλέον ὀρθία, ἔπεσεν ἡ δυστυχὴς εἰς τὰ γόνατά του καὶ ἐστέναξε·

— Δὲν εἶνε ὁ Γιάννης... Σὲ ἀγαπῶ... Μὴ κατηγορῇς κανένα.

Ὁ Εὐτύχιος ἀπεπειράθη νὰ πλήξῃ αὐτήν, ἀλλ' ὁ βραχίων αὐτοῦ κατέπεσεν ἀδρανής. Ἐγένετο πελιδνός, ἐκλονήθη, ἀφῄρεσε τὸ περιλαίμιόν του·

— Ἆ! Λεοντίνη, εἶπε διὰ φωνῆς ἀσθενοῦς, ἔπρεπε τοὐλάχιστον νὰ μοῦ ζητήσῃς τὸ κλειδί!...

Οἱ θεράποντες μανιώδεις ἐπὶ τῇ κατ' αὐτῶν ὑπονοίᾳ, παρέστησαν μάρτυρες τῆς σκηνῆς ταύτης ὄπισθεν τῆς ἡμιανοίκτου θύρας καὶ ἐξεχύθησαν μετ' ὀλίγον εἰς τὰ ἐργαστήρια τῆς συνοικίας, ἀφηγούμενοι θορυβωδῶς ὅτι ἡ κυρία ἔκλεψε κολοσσαῖον ποσὸν ἀπὸ τοῦ κυρίου των.

Ὁ Μιλσὰν πληγεὶς ἐξ ἀποπληξίας ἀπέθανε μετ' ὀλίγας ὥρας. Μόλις ἐπρόφθασε νὰ ἐναγκαλισθῇ καὶ ἀσπασθῇ τὸν ἀγαπητόν του Ἐδμόνδον, καὶ ἀπωθήσῃ δι' ἀσθενοῦς κινήσεως τῆς χειρὸς τὴν σύζυγόν του φέρουσαν αὐτῷ φάρμακόν τι.

Ὁ νεανίας, ὑπὸ τρομερῶν κρίσεων καταληφθείς, ἀπέφευγεν ἔντρομος τὴν μητρυιάν του. Ἠρνήθη νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς αὐτήν. Αὕτη δὲ τῷ εἶπε μόνον·

— Ὢ! Ἐδμόνδε, μετανόησε· συλλογίσου τὸν πατέρα σου, ὅστις ἀπέθανε νομίζων σε καλόν. Μετανόησε.

Καὶ οὗτος τῇ ἀπήντησεν ἀγρίως·

— Σύ μ' ἐχάλασες περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνον. Εἶνε ἰδικόν σου σφάλμα ἂν κατήντησα ὅπως εἶμαι. Τώρα ἐντρέπομαι νὰ σὲ ἰδῶ, ἰδοὺ διατί σὲ ἀποστρέφομαι.

— Θὰ ἀναχωρήσω, Ἐδμόνδε.

Ἐπώλησε τὰ κοσμήματά της καὶ τὸν δακτύλιόν της ἀντὶ ἑκατὸν πεντήκοντα φράγκων, μετήνεγκε τὸν μάρσιππόν της εἰς τὸν σιδηρόδρομον, καὶ ἀνέβαλε διὰ τὴν ἐπαύριον τὴν ἀναχώρησίν της, διότι ἠθέλησε νὰ συνοδεύσῃ εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν ἐκεῖνον, ὅστις ὑπῆρξεν εὐεργέτης καὶ φίλος της.

Προσέβλεπον αὐτὴν πάντες μετ' ἐκπλήξεως βαδίζουσαν ὡς σκιὰν κατόπιν τῆς νεκροφόρου ἁμάξης. Ἐπειδὴ ὁ Μιλσὰν ἀνῆκεν εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν πολιτῶν, πλῆθος πολὺ παρηκολούθει τὴν κηδείαν, καὶ πολλοὶ ἵσταντο κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῆς. Ἡ Λεοντίνη ἤκουσε πολλοὺς νὰ λέγωσι δεικνύοντες αὐτὴν διὰ τοῦ δακτύλου των·

— Δὲν εἶνε ἀξία οἴκτου, μὴ σὲ μέλῃ· *ἔκαμε τὸ κομπόδεμά της αὐτή.*

Ἡ δυστυχὴς ὕψωσε τὰ βλέμματά της πρὸς τὸ φέρετρον διαλογιζομένη τί εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῇ ἑτέρᾳ ζωῇ, ὅπως ἀποζημιώσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ]. Α. Π. Κ.

ΕΘΙΜΑ ΧΩΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Ὁ γάμος.

Οἱ γάμοι ἐν τῇ Ἀττικῇ ὡς καὶ πανταχοῦ θεωροῦνται ἱεροὶ καὶ τίμιοι, καὶ πᾶς τις ἔχει ὑπ' ὄψιν του ὅτι πρέπει νὰ φροντίσῃ περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν υἱῶν ἢ τῶν θυγατέρων του, καθότι τοῦτο τὸν τιμᾷ ὑπερβαλλόντως· ὡς ἐκ τούτου *γεροντοπαλλήκαρα* ἢ *γεροντοκόριτσα* πολὺ ὀλίγα δύναται νὰ εὕρῃ τις ἐν τοῖς χωρίοις. Γράφω ἔχων ὑπ' ὄψιν μου τὰ ἐν Κερατέᾳ καὶ τοῖς πλησιοχώροις χωρίοις ἔθιμα, ἀλλά, νομίζω, ὅτι ταῦτα ἐπεκτείνονται καὶ εἰς ὅλην τὴν Ἀττικήν, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς λαλουμένης γλώσσης, ἥτις

Digitized by Google

εἶνε άπανταχοῦ ἡ παρεφθαρμένη ἀλβανικὴ, ἐν χρήσει οὖσα εἰς πολλὰ καὶ ἄλλα μέρη τῆς χώρας ἡμῶν, πρὸς δὲ ἐκ τῆς ἐνδυμασίας τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν οὐδέν τι τὸ παραλλάσσον καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν περιφέρειαν ἐχούσης.

Φροντίζουσι δὲ κατὰ τὸ δυνατὸν ὅπως ὅ τε γαμβρὸς καὶ ἡ νύμφη ὦσιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου, ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, οἵτινες ἀμφότεροι ἔπρεπε νὰ ἦσαν ἀστοὶ, ἄλλως δὲν ἐθεωροῦντο τὰ τέκνα των γνήσια· τὸ τοιοῦτον δὲ ἔχει τοῦτο τὸ καλὸν, ὅτι ὅλοι οἱ κάτοικοι ἑνὸς χωρίου συνδέονται μεταξύ των διά τινος βαθμοῦ συγγενείας.

Τῶν γάμων προηγοῦνται καὶ ἐνταῦθα οἱ ἀρραβῶνες, ἡ ἐπίσημος δηλαδὴ ἐγγύησις, ὅτι ὁ μὲν θ' ἀνήκῃ τῷ δέ· καὶ κατὰ τὸ σύνηθες μὲν μικρὸν χρονικὸν διάστημα μεσολαβεῖ μεταξὺ τῶν ἀρραβώνων καὶ τοῦ γάμου, ἔστιν ὅτε ὅμως καὶ 2, 3 ἢ πλείονα ἔτη, ἐνίοτε δὲ ἀλλὰ σπανίως καὶ διαρρήγνυνται οἱ δεσμοὶ τῶν ἀρραβώνων. Ἐν γένει ὅμως ὁ ἀρραβὼν θεωρεῖται ὡς ἐχέγγυον τοῦ συνοικεσίου, καὶ εἶνε ὁ ὅρμος ὁ ἐξασφαλίζων τὸ μέλλον τῶν δύο νέων.

Ἔχουσι δὲ αἱ νέαι ἰδιαίτερα γνωρίσματα ἂν ὑπάγωνται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐγγάμων, τῶν ἀγάμων ἢ τῶν ἠρραβωνισμένων· οὕτω αἱ μὲν ἄγαμοι φέρουσι τὸ *ξεκλίσιον*, περὶ οὗ κατωτέρω, αἱ ἠρραβωνισμέναι *ξεκλίσιον* μετὰ χρυσῶν νομισμάτων, ὅπερ δωρεῖ αὐτῇ ὁ νυμφίος, αἱ δὲ ἔγγαμοι δὲν φέρουσι τίποτε· ἵνα δὲ διακρίνωνται καὶ αἱ ἄγαμοι, αἱ ἀδυνατοῦσαι νὰ φέρωσι *ξεκλίσιον*, ἔχουσιν αὗται δεδεμένην τὴν κεφαλὴν ἄνωθεν τοῦ μετώπου διὰ λευκοῦ μανδηλίου. Ἐκ τῶν γνωρισμάτων τούτων δύναται ἕκαστος νὰ ἐννοήσῃ εἰς ποίαν τάξιν ἀνήκει ἡ γυνή.

Ὁ ἀρραβωνιζόμενος μίαν νέαν ὀφείλει νὰ δωρήσῃ εἰς τὴν μέλλουσαν ὁμόκοιτίν του *ξεκλίσιον* μετὰ χρυσῶν νομισμάτων, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν. Εἶνε δὲ ἐν γένει τὸ *ξεκλίσιον* ὁρμαθὸς νομισμάτων ἀργυρῶν ἢ χρυσῶν ἐρραμμένος ἐν ὀθόνῃ, δι' ἧς καλύπτεται τὸ ἀπὸ ἄνω τοῦ μετώπου μέχρι τοῦ μέσου τῆς κεφαλῆς μέρος αὐτῆς· οὕτω δὲ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῶν παρθενικῶν κεφαλῶν εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἀργυρόφρακτον·συνδέεται δὲ διὰ ταινιῶν ἐφ' ὧν ὑπάρχουσι νομίσματα μετὰ τῆς σιαγόνος καὶ ἀποτελεῖ εἶδος κόρυθος. Εἶνε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ *ξεκλίσιον* τοῦτο ἡ μόνη χρηματικὴ προὶξ τῆς νεάνιδος· ἑκάστη δὲ οἰκογένεια φροντίζει, εἰς μυρίας ὑποβαλλομένη στερήσεις, ὅπως ἡ θυγάτηρ της ἔχῃ ἓν τοιοῦτον κόσμημα, ὅπερ ἐνίοτε εἶνε βαρύτιμον ἀξίζον 2, 3 καὶ πλείονας χιλιάδας δραχμῶν· ἀλλὰ τοιαῦτα σχεδὸν ἐξέλιπον, οὐδ' ἐγὼ δὲ εἶδον βαρύτιμα *ξεκλίσια*.

Τὸ *ξεκλίσιον* δ' αὐτὸ μετὰ τῆς γραφικωτάτης ἐνδυμασίας τῶν γυναικῶν εἶνέ τι λίαν θελκτικόν· συνίσταται δὲ ἡ ἐνδυμασία αὕτη ἐκ τῶν ἑξῆς· πρῶτον ἐκ ποδήρους τινὸς φορέματος εἰς οὗ τὰς ἄκρας κεντῶσι ποικιλόχροα ἄνθη· εἶνε δὲ ὁ χιτὼν οὗτος ἀνοικτὸς περὶ τὰ στήθη ἐμπορπούμενος ἐν τῷ λαιμῷ· δεύτερον ἐξ ἄλλου φορέματος, ὅπερ τίθεται ἄνωθεν τοῦ χιτῶνος, καὶ ἄνευ χειρίδων ὃν καλεῖται *σηγούνι*· κατασκευάζεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ λευκοῦ μαλλίνου ὑφάσματος, ἐν ᾧ πολλαὶ ὑπάρχουσι διακοσμήσεις, ἐνίοτε ὅμως παρὰ ταῖς πλουσίαις κατασκευάζεται ἐκ πολυτίμων ὑφασμάτων, καί ποτε εἶνε καὶ χρυσοπάρυφον· ἕτερον κόσμημα εἶνε οἱ κροσσοὶ, οὓς προσαρτῶσιν ὄπισθεν εἰς τὴν κόμην των· καὶ αἱ πλεῖσται φέρουσι ψευδεῖς ἐξ ὑφάσματος τρίχας, ἃς μετὰ τέχνης συνδέουσι μετὰ τῆς κόμης, ὅπως φαίνωνται ὅτι ἔχουσι κόμην μεγάλην· ἄλλαι δὲ ἀναρτῶσι θυσσάνους ἀργυροῦς, ἔστιν ὅτε καὶ χρυσοῦς. Καὶ ἕτερον ἐπίσης κόσμημα, ὅπερ φέρουσιν αἱ νεόνυμφοι, εἶνε τὸ συνιστάμενον ἐκ συμπλέγματος διαφόρων νομισμάτων καὶ ἄλλων κοσμημάτων ἐν εἴδει παρασήμων, ὅπερ καταβαίνει μέχρι τῆς ὀσφύος, καταλαμβάνον κατὰ μῆκος καὶ πλάτος τὴν τοῦ στήθους χώραν.Ἐπὶ δὲ τῶν χειρῶν φέρουσι τὰ *μπελεζίτσια*, ἤτοι ψέλλια· εἶνε δὲ ταῦτα ἄλυσσις χρυσῆ ἢ ἀργυρᾶ πεντάκις ἢ πλεονάκις περιβάλλουσα τὸν ἁρμὸν τῆς χειρὸς ἢ ἐκ τῶν συνήθων ψελλίων· ἀλλ'ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε ἡ ἄλυσσις ἢ ὑάλινα, ἅτινα εἶνε καὶ τὰ μᾶλλον ἐν χρήσει.

Ἡ ὅσῳ ἁπλουστάτη τόσῳ καὶ γραφικὴ ἐκείνη ἐνδυμασία ἀναδεικνύει τὰ ῥοδόχροα πρόσωπα καὶ τὰ λιγυρὰ ἐκεῖνα σώματα θελκτικώτερα ἢ ὅσον πράγματι εἶνε.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὴν τῶν γυναικῶν ἐνδυμασίαν. Περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν δὲν εἶνε, νομίζω, ἀξία ἰδιαιτέρας περιγραφῆς, ἅτε ἁπλουστάτη καὶ ὁμοιόμορφος εἰς ὅλους τοὺς χωρικούς, καθ' ἑκάστην φαινομένους εἰς Ἀθήνας.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῶν ἐνδυμασιῶν ἂς ἔλθωμεν εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν τελετὴν τοῦ γάμου.

Λαβοῦσα παρὰ τοῦ μέλλοντος συζύγου της ἡ νύμφη τὸ χρυσοῦν *ξεκλίσιον* ἀποβάλλει τὸ ἀργυροῦν καὶ παρασκευάζεται διὰ τὸν γάμον· καθότι ὅλη ἐν γένει ἡ ἐνδυμασία δὲν εἶνε προϊὸν ἄλλου εἰμὴ τῶν χειρῶν της· μόνη θὰ ποικίλῃ τὸν χιτῶνα διὰ παρυφῶν, τὸ *σηγούνι* δι' ἀνθέων καὶ ἄλλων κοσμημάτων κλπ. δὲν εἶνε δὲ τὸ τοιοῦτον ὀλίγου χρόνου ἐργασία, καθότι πολλάκις 2 ἢ καὶ πλείονα ἔτη δαπανῶνται εἰς τοῦτο. Ὡς ἐκ τούτου εἰς ὁποιανδήποτε οἰκίαν καὶ ἂν εἰσέλθῃ τις, θὰ ἴδῃ τὰς νεάνιδας ἐπεξεργαζομένας τὰ τοῦ γάμου των. Ὅταν λοιπὸν περατωθῇ ἡ ἐργασία αὕτη, ἀρθῶσι δὲ καὶ αἱ ἄλλαι δυσκολίαι αἱ κωλύουσαι τὸν γάμον,εἰδοποιοῦσιν οἱ γονεῖς τοῦ γαμβροῦ τοὺς τῆς νύμφης περὶ τοῦ χρόνου τῆς νυμφεύσεως.

Ἄρχονται λοιπὸν αἱ προετοιμασίαι· τελεῖται δὲ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου κρυφίως καὶ ἐν μὴ προσδιωρισμένῃ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, ἐν ᾗ καλοῦνται

Digitized by Google

εἰς αὐτὸν οἱ στενότεροι τῶν συγγενῶν, καθότι ὑπάρχει πρόληψις ὅτι δυνατὸν νὰ μαγεύσωσι τοὺς νεονύμφους, καὶ καταστήσωσιν ἄγονον τὸν γάμον· ἀποφεύγουσι δὲ οὕτω τὸν βάσκανον ὀφθαλμὸν ἢ τὴν βέβηλον χεῖρα, ἥτις θέλει διαταράξει τὴν ἡσυχίαν τοῦ εὐτυχοῦς ζεύγους· ἡ ἡμέρα δὲ καθ' ἣν θέλει τὴν λάβει ἐν τῇ οἰκίᾳ του εἶνε καὶ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν γίνεται ἡ ἑορτὴ τοῦ γάμου.

Τὴν παραμονὴν δὲ τῆς ἡμέρας ταύτης συνοδία ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν, παρανύμφου καὶ λοιπῶν μετ' αὐλοῦ καὶ τυμπάνου διέρχονται τὰς ὁδοὺς τοῦ χωρίου, εἰδοποιοῦσαι οὕτω τοὺς λοιποὺς περὶ τῆς πανηγύρεως τῆς ἑπομένης ἡμέρας, μεθ' ὃ τοῦ ἡλίου δύσαντος παρατίθεται τράπεζα ἔν τε τῷ οἴκῳ τοῦ νυμφίου ὡς καὶ ἐν ἐκείνῳ τῆς νύμφης· παρακάθηνται δὲ οἱ φίλοι καὶ οἱ συγγενεῖς διασκεδάζοντες μέχρι βαθείας νυκτός. Τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν περὶ τὴν μεσημβρίαν, μετὰ τὴν εὐωχίαν καὶ τὸν χορόν, ἡ συνοδία τοῦ γαμβροῦ διευθύνεται πρὸς τὸν οἶκον τῆς νύμφης· προπορεύεται δὲ σημαιοφόρος φέρων τὸ *φλάμπουρον*, ὅπερ συνίσταται ἐκ μεταξίνου μανδηλίου δεδεμένου ἐν καλάμῳ καὶ ἔχοντος ἄνωθεν ὡς ἔμβλημα ἀνθοδέσμην· τούτῳ δ' ἕπονται ἡ ὀρχήστρα, συνισταμένη ὡς εἴπομεν ἐξ αὐλοῦ καὶ τυμπάνου, καὶ ἡ λοιπὴ συνοδία κατὰ τὸν ἦχον τῶν ὀργάνων τούτων βαδίζουσα, καὶ συνισταμένη ἐκ τῶν συγγενῶν τοῦ γαμβροῦ, ὅστις εὑρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν· βαίνουσι δὲ οὕτω ἐν τάξει καὶ ῥυθμῷ.

Οἱ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ τῆς νύμφης εἰδοποιηθέντες ἤδη διὰ τῶν εἰδοποιητηρίων, ἅτινα εἶνε 4 ἢ 5 βολαὶ ὅπλων ῥιπτόμεναι ἅμα τῇ ἐξόδῳ τῆς συνοδίας, εἶνε ἕτοιμοι πρὸς προϋπάντησιν αὐτῆς. Ἐξέρχονται λοιπὸν καὶ ἀναμένουσι τὴν συνοδίαν, ἥτις, ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ προαύλιον, σταματᾷ καὶ τότε ὅλοι οἱ συγγενεῖς τῆς νύμφης κατὰ τάξιν τῆς ἡλικίας των προσέρχονται καὶ δίδουσι τῷ γαμβρῷ ἀνὰ ἓν πορτοκάλλιον· οὗτος δὲ ἀσπάζεται ἑνὸς ἑκάστου τὴν χεῖρα, μεθ' ὃ εἰσέρχεται ἐν τῷ οἴκῳ· ἅμα τῇ εἰσόδῳ του οἱ συγγενεῖς τῷ ῥίπτουσιν ἐπὶ τοῦ αὐχένος μανδήλια ἐξ ὑφάσματος ἢ ἐκ μετάξης.

Περατωθείσης τῆς προαυλίου τελετῆς, εἰσέρχονται ἐν τῷ οἴκῳ πάντες καὶ δειπνοῦσιν, ἂν συνεφωνήθη πρότερον νὰ δειπνήσωσιν, ὅπως ἐννοῆται γείνωσιν αἱ προπαρασκευαί· ἀφοῦ δὲ φαγοποτήσωσιν ἀρκούντως καὶ χορεύσωσιν, ἐξέρχονται πάντες ἥ τε συνοδία τοῦ γαμβροῦ καὶ ἡ τῆς νύμφης, ἥτις ἀπὸ τῆς προηγουμένης ἡμέρας μέχρις αὐτῆς τῆς στιγμῆς τῆς ἐξόδου μένει κεκρυμμένη ἐν σκηνῇ τινι, καὶ βαδίζουσι πρὸς τὸν οἶκον τοῦ γαμβροῦ. Βαδίζουσι δὲ ὡς ἑξῆς· Προηγοῦνται τὰ ὑποζύγια τὰ φέροντα τὴν φερνήν, μεθ' ἃ ἀκολουθοῦσιν οἱ περὶ τὸν νυμφίον, μεθ' οὓς ἀκολουθεῖ ἡ συνοδία τῆς νύμφης, ἥτις βασταζομένη ὑπὸ πολλῶν καὶ φέρουσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της ἓν εἶδος πίλου ἐν σχήματι τιάρας κεκοσμημένου διὰ κοσμημάτων, *κέζε* ἀλβανιστὶ καλουμένου, ἔχει σοβαρὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς τὸ ἦθος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ γελόεν καὶ χάριεν τοῦ πέριξ ὁμίλου. Ἀφοῦ δὲ πλησιάσωσιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ νυμφίου εἰσέρχεται ἡ συνοδία αὐτοῦ καὶ μένει ἐκτὸς ἡ τῆς νύμφης, πρὸς ἣν ἤδη κατὰ τάξιν τῆς ἡλικίας των προσφέρουσιν οἱ συγγενεῖς τοῦ συζύγου διάφορα δῶρα, μεθ' ὃ εἰσέρχεται ἐν τῷ οἴκῳ ἀλείφουσα τὰς παραστάδας τῶν θυρῶν διὰ μέλιτος, ὡσεὶ ἐπευχομένη ἵνα διέλθῃ γλυκὺς ὁ μετέπειτα αὐτῶν βίος, ὡς τῶν μελισσῶν ὁ ἀθῶος ἐκεῖνος καρπός.

Ἤδη πλέον ὁ σύζυγος εἶνε κύριος τῆς συζύγου του· ὁ ῥητινίτης ἀρχίζει νὰ ῥέῃ ἀφθόνως, αἱ προπόσεις διαδέχονται ἀλλήλας, ἐνῷ τὰ ὄργανα τῶν ἤδη εὐθύμων μουσικῶν πλήττουσι τὸν ἀέρα διὰ τῶν παρατόνων ἀντηχήσεών των, ὁ δὲ χορὸς εὑρίσκεται ἐν ἀκμῇ· συνήθως δὲ ὁ χορὸς οὗτος γενικεύεται καὶ ἐκ τῆς αὐλῆς μεταφέρεται εἰς τὴν πλατεῖαν, ὡσανεὶ πάντες ἠγάλλοντο ἐπὶ τῇ ἀγαλλιάσει ὀλίγων μελῶν τῆς κοινωνίας.

Διαρκεῖ δὲ ἡ ἑορτὴ μέχρι δύσεως τοῦ ἡλίου, καὶ ὅταν ἡ νὺξ ἔλθῃ ἁπλοῦσα τὸν μέλανα μανδύαν της ὁ χορὸς καὶ τὰ πάντα ὠχριῶσι καὶ κατὰ μικρὸν ἀποκαθίσταται ἡ προτέρα ἠρεμία. Οἱ σύζυγοι προπέμπουσι μέχρι τινὸς τὸν παράνυμφον καὶ τοὺς λοιποὺς συγγενεῖς, μεθ' ὃ ἐπιστρέφουσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ των. Περιττὸν δ' ἴσως νὰ προστεθῇ ὅτι αἱ τελεταὶ αὗται δυνατὸν νὰ διαρκέσωσιν ἐπὶ ἡμέρας ὅλας, ὅταν τελῶνται γάμοι πλουσίων. Τοιαῦτα ἐν ὀλίγαις λέξεσι τὰ περὶ γάμου ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις.

Ι. Καρακατσανης.

Ο ΓΑΜΟΣ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑι

Οἱ ἐν Εὐρώπῃ ζῶντες κρίνουσι πάντοτε μετ' οἴκτου τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑποδεεστέραν θέσιν τῶν γυναικῶν τῶν ἀσιατικῶν χωρῶν, καὶ εἰλικρινῶς συμπαθοῦσιν αὐταῖς διὰ τὴν πλήρη ὑποδούλωσιν, εἰς ἣν ὑποβάλλουσιν αὐτὰς οἱ δεσποτικοὶ αὐτῶν σύζυγοι. Τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος ἐξαίρεσιν ποιοῦσιν αἱ Ἰαπωνίδες· πρὸς αὐτὰς οἱ ἄνδρες προσφέρονται μετὰ τῆς εὐλαβείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ, τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὸ φῦλον αὐτῶν. Τῷόντι ἐν Ἰαπωνίᾳ, ὡς ἐν Ἀμερικῇ, αἱ γυναῖκες βασιλεύουσιν ἐν τῷ οἴκῳ· ἔχουσι δὲ πλειοτέραν ἐλευθερίαν καὶ ἀξιοπρέπειαν παρὰ πάσας τὰς τῶν ἄλλων ἀνατολικῶν χωρῶν γυναῖκας. Ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ πιστεύσωμεν ὅτι αἱ νέαι Ἰαπωνίδες ἔχουσιν οἵαν καὶ αἱ Ἀμερικανίδες ἐλευθερίαν νὰ δέχωνται κατ' οἶκον τοὺς νέους αὐτῶν φίλους· καὶ ὅταν δὲ ἐξέρχωνται μεταβαίνουσαι εἴτε εἰς περίπατον εἴτε εἰς τὸ θέατρον ἐν συνοδείᾳ φίλου ἐποφθαλμιῶντος τὴν χεῖρα αὐτῶν, πάντοτε πρέπει γραῖά τις νὰ τὰς παρακολουθῇ. Ἐν ἰαπωνικῇ οἰκίᾳ οὐδέποτε ἀκούονται αἱ τρυφεραὶ ἐκεῖναι με-

Digitized by Google

ταξὺ νέων ἐκφράσεις, αἵτινες εἶνε ἀνεκταὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις. Οἱ Ἰάπωνες θεωροῦσι τὸν ἔρωτα ὡς πολὺ ἐπισφαλὲς πρᾶγμα, καὶ δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν οὕτως ἀσυστόλως ἐκδήλωσιν αὐτοῦ ἐπὶ παρουσίᾳ φίλων καὶ συγγενῶν. Ἐκ τούτου δ' ἕπεται ὅτι σπανίως ἐν Ἰαπωνίᾳ ὁ γάμος εἶνε καρπὸς ἀμοιβαίας συμπαθείας· μᾶλλον δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θεωρεῖται ὑπόθεσις, ἧς τὴν φροντίδα ἔχουσιν αἱ οἰκογένειαι, καὶ τὸ παράδοξον εἶνε ὅτι μ' ὅλα ταῦτα ὁ ἀριθμὸς τῶν αναρμόστων ἢ δυστυχῶν ἀνδρογύνων εἶνε πολὺ μικρότερος ἐν Ἰαπωνίᾳ, ἢ ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου ἐν τούτοις ὁ γάμος εἶνε πάντοτε προϊὸν μακρᾶς σχέσεως καὶ ἀμοιβαίου ἔρωτος. Π*.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μεταξὺ δύο περιπατητικῶν τῶν Πατησίων.

Παρέρχονται πρὸ αὐτῶν οἱ γνώριμοι Α. καὶ Β.

— Πῶς σοῦ φαίνεται ὁ Α ;

— Καλὸς νέος.

— Καὶ ὁ Β.;

— Ὤ ! ὅσο γι' αὐτὸν, τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει.

— Καὶ τί κακὸ τοῦ 'βρίσκεις ;

— Ἔχει ἐλαττώματα πολλὰ, ἀλλὰ τὰ κρύπτει.

— Σὰν τί ἐλαττώματα ;

— Μὰ πῶς θές νὰ τὰ 'ξεύρω, ἀφοῦ τὰ κρύπτει !

*
* *

Κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συμβολαίου τῶν γάμων.

Ὁ μελλόνυμφος εἶνε ὡραῖος νεανίας εἰκοσιπενταετὴς, ἡ δὲ νέα τέρας σωστόν.

Τὸ συμβόλαιον ἀναγινώσκεται, ὑπογράφεται.

— Δότε τὴν προῖκα, λέγει ὁ πατὴρ τῆς νέας πρὸς τὸν συμβολαιογράφον.

Οὗτος καταθέτει ἐπὶ τῆς τραπέζης πολλὰς δέσμας τραπεζικῶν γραμματίων, ἐνῷ δὲ στρέφεται πρὸς τὸν γαμβρὸν, διὰ νὰ τῷ εἴπῃ—«Ὁρίσε τὴν προῖκα», οἱ ὀφθαλμοί του πίπτουσι κατὰ τύχην εἰς τὸ πρόσωπον τῆς νέας, συγχύζεται καὶ λέγει·

— Κύριε, ἰδοὺ *ἡ ἀποζημίωσις !*

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ κυβέρνησις ἑνὸς ἔθνους εἶνε ἀντανάκλασις τοῦ χαρακτῆρος τῶν συγκροτούντων αὐτό. Ἐὰν μὲν προπορεύεται τοῦ λαοῦ, καταβιβάζεται ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν θέσιν εἰς ἣν οὗτος εὑρίσκεται· ἐὰν δὲ ὀπισθοδρομῇ, ἀναβιβάζεται προϊόντος τοῦ χρόνου μέχρις αὐτῆς.

*** Κάκιστον πρᾶγμα εἶνε ὁ φθόνος· ἔχει ὅμως καί τι καλὸν, ὅτι κατατήκει τοῦ φθονεροῦ τὰ ὄμματα καὶ τὴν καρδίαν.

*** Ἡ καρδία τοῦ ἀχαρίστου ἀνθρώπου ὁμοιάζει μὲ ἔρημον ἀπλήστως πίνουσαν τὴν οὐρανόθεν πίπτουσαν βροχὴν, χωρὶς οὐδὲν νὰ παράγῃ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς Λάρισσαν δοξολογία ἐπίσημος ἐψάλη ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ, ἱερουργούντων πέντε ἀρχιερέων καὶ παριςαμένου ἀπείρου πλήθους λαοῦ, τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἀξιωματικῶν, μεθ' ἣν οἱ παρασταθέντες ἐδέχθησαν ἀναψυκτικὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Μητροπολίτου. Ἐνταῦθα ἡ διευθύντρια τοῦ παρθεναγωγείου ὡδήγησε τὰς μαθητρίας, μία δ' αὐτῶν, δεκαέτις μόλις, ἐν μέσῳ ἀληθοῦς συγκινήσεως, ἀπήγγειλε τοὺς ἑξῆς στίχους·

Ἔλεγα 'ς τὴν προσευχή μου : Ἡ ὡραία Θεσσαλία
Ἀντροπιασμένη, σκλαβωμένη τόσα χρόνια στὴ δουλεία
Περιμένει ν' ἀνατείλῃ ἡ χαρμόσυνος ἡμέρα
Νὰ πετάξῃ τὸν ζυγόν της καὶ σὰν πρῶτα ἐλευθέρα
Ν' ἀγκαλιάσῃ φιλοστόργως τὰ παιδιὰ τὰ σκλαβωμένα
Μὲ σημαίαν εἰς τὸ χέρι καὶ ὑψοῦσα τὸν αὐχένα.
Ἔσκυψ' ὁ Θεὸς τ' αὐτί του κ' ἤκουσε τὴν προσευχή μου,
Γιατὶ πλέον ἐβαρέθη νὰ πληγώνουν τὴν ψυχή μου
Φόνοι, ὕβρεις, ἀτιμίαι, ἁρπαγαὶ καὶ ἀδικίαι.

Κ' ἔγραψε μὲ ἄσπρη πένα :
«Τὰ παιδιὰ τῆς Θεσσαλίας
»Ὅπου εἶνε σκλαβωμένα
»Ἀπαλλάττω τῆς δουλείας».

Χαῖρε Ἑλληνικὴ σημαία μὲ τὸ σύμβολον τὸ θεῖον,
Εὐλαβῶς σοὶ προσκυνοῦμεν τοῦ Σταυροῦ σου τὸ σημεῖον.
Στρατηγοὺς, στρατὸν, σημαίαν χαιρετίζομεν τὰ τρία
Καὶ ἡ Πατρὶς μαζὺ φωνάζει «Ζήτω ἡ ἐλευθερία».

Κατ' ἐπίσημον ἔκθεσιν, ὑπάρχουσι νῦν ἀνὰ τὴν ὑφήλιον 4000 χαρτοποιεῖα, μεταχειριζόμενα ὡς πρώτας ὕλας ῥάκη, ἄχυρα, χόρτα κτλ. Ἐν Σινικῇ καὶ Ἰαπωνίᾳ ὁ χάρτης κατασκευάζεται ἐκ φύλλων ὀρυζίου. Πάντα τὰ χαρτοποιεῖα ὁμοῦ παράγουσι κατ' ἔτος χάρτην ἔχοντα βάρος ἑνὸς δισεκατομμυρίου χιλιογράμμων καὶ ἐπιφάνειαν 40 δισεκατομ. τετραγ. μέτρων, σχεδὸν ὅσην ἡ Ἑλβετία καὶ ἡ Δανία ὁμοῦ. Μόνος ὁ εἰς ἐκτύπωσιν βιβλίων καταναλισκόμενος κατ' ἔτος χάρτης ἠδύνατο νὰ καλύψῃ τέσσαρας μεγάλους γαλλικοὺς νομούς. Ὁ χάρτης, ὃν δαπανῶσι καθ' ἑκάστην αἱ ἐφημερίδες, θὰ ἤρκει ὅπως καλύψῃ ἐπιφάνειαν τετραπλασίαν τῆς τῶν Παρισίων.

Ὁ βασιλεὺς τῶν Βέλγων ὥρισε βραβεῖον ἐξ 25,000 φράγκων απονεμηθησόμενον τῷ 1882 εἰς τὴν συγγραφὴν, ἥτις θέλει περιλάβει τὰς καλλίστας καὶ προχειροτάτας μεθόδους πρὸς προμήθειαν εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἀφθόνου καὶ καλοῦ ποσίμου ὕδατος.

Τὴν 15 Αὐγούστου ἐδεικνύετο ἐν τῷ κήπῳ τῶν Βερσαλλιῶν πορτοκαλλέα, ἥτις κατ' αὐθεντικὰς εἰδήσεις ἐκείνην τὴν ἡμέραν συνεπλήρου τὴν ἡλικίαν τετρακοσίων ἐτῶν. Διατηρεῖται δ' ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ ἀνθεῖ τακτικῶς.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 300 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία : 'Εν 'Αθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 | 27 Σεπτεμβρίου 1881

ΒΥΡΩΝ

'Εν Μεσολογγίῳ, σήμερον περὶ τὴν 10 πρωϊνὴν ὥραν, τελοῦνται δημοτελῶς τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου, ὅπερ ἡ ἑλληνικὴ εὐγνωμοσύνη ἀνήγειρεν αὐτόθι εἰς τὸν λόρδον Βύρωνα τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ φερωνύμου ἑλληνικοῦ Συλλόγου. 'Επὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ «'Εστία» ἐνόμισεν ὅτι εὐχάριστον παρέχει εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς ἀνάγνωσμα, ἀφιεροῦσα ὁλόκληρον τὸ σημερινὸν αὐτῆς φύλλον εἰς ἱστόρησιν τῆς ἐν 'Ελλάδι τελευταίας διατριβῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ καὶ φιλέλληνος, ὅστις τὴν ἰδίαν ζωὴν ἦλθε νὰ προσενέγκῃ θυσίαν ὑπὲρ τῆς ἀγωνιζομένης 'Ελλάδος.

Σ. τ. Δ.

Digitized by Google

Εἰς τὸν Βύρωνα.

Καθὼς τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου του τὸν δίσκον,
ὁ Πέρσης προσευχόμενος μὲ ὄμμα βλέπει θρῆσκον,
πρὸς σὲ ὁ νοῦς μου στρέφεται, ὦ Βαϊρὼν, ὦ νέε
τῆς ἀθανάτου πάλης μας ἀθάνατε Τυρταῖε!

Τὴν τετριμμένην παραιτῶν κονίαν τῶν αἰώνων
τοὺς διαβάτας ἔρριψες τῶν κλασικῶν κανόνων,
ὡς βρέφος τὰ παιγνίδια τῆς χθεσινῆς ἡμέρας,
καὶ ἤνοιξες ποιήσεως ἀγνώστους ἀτμοσφαίρας.

Τὰ ἴδιά σου ζωγραφῶν τρικυμιώδη πάθη
καὶ εἰς ἀβύσσων θλιβερῶν πλανώμενος τὰ βάθη,
τὰ δάκρυά μας ἀποσπᾷς μὲ τοὺς πικροὺς κλαυθμούς σου,
Ἰξίων συστρεφόμενος ἐπάνω τοῦ τροχοῦ σου·
ἡ Μοῦσά σου δὲ πένθιμος καὶ μεγαλείου τόσου,
ὑψόνεται ὡς πυραμὶς ἐπὶ τοῦ μνήματός σου.

Ἀπὸ τὰ σπλάγχνα ἔμελλε λοιπὸν τῆς Βρετανίας
αὐτὸς ὁ ἦχος ν' ἀκουσθῇ τῆς τόσης θρηνῳδίας,
ὁ τὴν Εὐρώπην ἅπασαν εἰς συντριβὴν κινήσας!
Ἀπὸ τὰς ὄχθας τῆς χρυσῆς, τῆς ζηλωτῆς Ταμίσας
καὶ ἥτις εἰς τὴν δόξαν της, εἰς τὸν πολύν της πλοῦτον,
εἰς τὴν ἐλευθερίαν της ἐπαίρεται τοσοῦτον,
νὰ ἐκχυθῇ ἐπέπρωτο φωνὴ δακρυρροοῦσα,
τὴν ὅλην ἀθλιότητα τοῦ κόσμου μαρτυροῦσα!

Ὦ Βαϊρὼν, τῆς νήσου σου καὶ ἡ μεγαλειότης
καὶ τῶν ἀρχαίων της ἠθῶν ἡ τόση αὐστηρότης
καὶ ἡ νομοθεσία της ἡ τόσον θρυλλουμένη
ὡς τύπος τελειότητος εἰς τῶν θνητῶν τὰ γένη,
αὐτὸ τὸ οἰκοδόμημα δέκα ὀκτὼ αἰώνων
ἀνεκαλύφθη ἀπὸ σὲ σκηνογραφία μόνον.
Διέσεισες τὸ κάλυμμα κ' ἐφάνη—πικρὰ θέα!
εἰς ὅλην της τὴν γύμνωσιν ἡ μήτηρ σου ἡ γραῖα.

Καθὼς δὲ τὴν ῥομφαίαν του ἐφ' ὅλης τῆς γῆς σείων
ὁ Βρέννος τῶν Κορσικανῶν ἐπὶ τῶν Παρισίων
τὸν χάλκινόν του ἵδρυσε καὶ μέγαν ἀνδριάντα,
εἰς στήλην παριστάνουσαν τεράστια συμβάντα,
ὁμοίως τῆς ποιήσεως καὶ σὺ ὁ Ναπολέων
τὸ ἄγαλμά σου ἔστησες ἐπάνω τῶν τροπαίων,
κ' ἐπὶ τοῦ θριαμβεύοντος ἑλληνικοῦ ἐδάφους
τὸν τάφον σου συνήνωσες μὲ ἡμιθέων τάφους...

Α. Σούτσος

Digitized by Google

Ἀπεικόνισις τῆς δούλης Ἑλλάδος

[Ἐκ τοῦ «Γκιαούρ» τοῦ Βύρωνος]

Ὅστις εἰς θανόντος κλίνην ἔτυχε ποτὲ νὰ ἔλθῃ
πρὶν ἀκόμη ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου του παρέλθῃ,
ἡ πανώλεθρος ἐκείνη, πρώτη τῆς ἀνυπαρξίας,
ἀλλ' ἐσχάτη τῶν κινδύνων, τῶν παθῶν, τῆς ἀγωνίας,
(πρὶν τὸ πρόσωπον ὁ ὄνυξ παραφθείρῃ τοῦ θανάτου
καὶ τὸ ἐπιμένον κάλλος σβέσῃ μὲ τὰ δάκτυλά του),
θὰ ἐθαύμασε βεβαίως τὴν ἀγγελικὴν γαλήνην,
τῆς ἐκστάσεως τὸ ἦθος, τὴν ἀτάραχον εἰρήνην,
τὴν ὠχρὰν ἐκείνην ὄψιν, στερεάν, ἀλλ' ἀνειμένην,
τὴν ὑπὸ τῆς ἀτονίας τρυφερῶς ὡραϊσμένην·
ἂν δὲν ἔβλεπε τὸ ὄμμα τὸ στεῤῥὸν καὶ φρικαλέον,
ὅπου δὲν γελᾷ, δὲν λάμπει, οὔτε δάκρυ χύνει πλέον,
καὶ τὸ μέτωπον ἐκεῖνο τὸ ξηρὸν καὶ παγωμένον,
ὅπου ἡ τῶν τάφων νάρκη τῶν ἐκεῖ παρισταμένων
τὴν ψυχὴν καταταράττει, ὡς ἂν ἔμελλον ὁμοίαν
καὶ αὐτοὶ νὰ λάβουν τύχην μετ' ὀλίγον, τὴν ὁποίαν
τρέμουν βλέποντες καὶ φρίττουν, ἀτενίζουν μολοντοῦτο·
ἂν τὸ μέτωπον καὶ τ' ὄμμα ἔμπροσθεν δὲν εἶχε τοῦτο,
στιγμάς, — ὄχι, — ὥρας ὅλας αὐτὸς ἤθελε διστάζει,
ἂν ὁ θάνατος τῷ ὄντι τὸν νεκρὸν ἐξουσιάζῃ·
τόση χάρις καὶ γαλήνη, τόση καλλονὴ μεγάλη
κατὰ τὰς στιγμὰς τὰς πρώτας τοῦ θανάτου ἐπιθάλλει!
Καὶ αὐτῆς τῆς παραλίας ἡ εἰκὼν εἶναι ὁμοία.
Εἶναι ἡ Ἑλλάς, ἀλλ' ὅμως ἡ Ἑλλὰς νεκρὰ καὶ κρύα!
ναί, νεκρά, ἀλλὰ ὡραία· ναί, ψυχρά, ἀλλὰ γλυκεῖα·
ὅμως φρικιᾷς μὴ βλέπων οὐδαμοῦ ζωῆς σημεῖα.
Καλλονὴν τοιαύτην ἔχουν μόνον οἱ ἀποθαμμένοι,
ἥτις, καὶ ψυχῆς ἀπούσης, εἰς τὸ πρόσωπόν των μένει·
ἥτις, ἕωσοῦ ὁ τάφος σκεπασθῇ ἀπὸ τὸ χῶμα,
μᾶς πλανᾷ, ἐνῷ μᾶς δείχνει ψευδῆ χάριν, ψευδὲς χρῶμα.
Αἴγλη τῆς ψυχῆς εἶν' αὕτη εἰς τὸ τέρμα τοῦ σταδίου,
εἶν' ἀστὴρ περιαυγάζων τὰ ἐρείπια τοῦ βίου,
ἐκπνευσάντων αἰσθημάτων ζώπυρον τὸ τελευταῖον,
σπινθήρ, — ἴσως ἀπὸ φλόγα οὐρανίαν ἀποῤῥέων, —
ὅστις τὸν νεκρὸν φωτίζει, ἀλλὰ δὲν θερμαίνει πλέον.

Τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, μῆτερ, κλεινὴ χώρα τῶν ἀνδρείων!
ἀπὸ τῶν βουνῶν τὰ ἄντρα ἦσο μέχρι τῶν πεδίων
προμαχῶν ἐλευθερίας εἴτε δόξης μαυσωλεῖον!
Νεκροθήκη ἡμιθέων! Αὐτὴ ἡ κατάστασίς σου;
ταῦτα λείψανα τὰ μόνα ἐκ τῆς ἄλλοτε ζωῆς σου;
Πρόσελθε, δειλὲ σὺ δοῦλε, τῶν ἀλύσεών σου φίλε,
καὶ εἰπέ, δὲν εἶν' ἐκεῖναι αἱ ἀρχαῖαι Θερμοπύλαι;
καὶ τὸ κυανοῦν δὲ ὕδωρ τὸ τὴν γῆν σου πέριξ πλῆττον,
γόνε χαῦνε προπατόρων αὐτονόμων, ἀνικήτων,
λέγε, τίς ἡ παραλία, τίς ὁ σκόπελος ἐκεῖνος;
Εἶν' ἡ θάλασσα, ὁ βράχος, ὁ λιμὴν τῆς Σαλαμῖνος!
Ἐγερθῆτε! ἐγερθῆτε! ἀνακτήσατε γενναίως
τὴν γῆν ταύτην, τῆς ὁποίας εἶναι ἄφθαρτον τὸ κλέος·
εἰς τὴν τέφραν τῶν προγόνων εὕρετέ τινας σπινθῆρας
καὶ ἀνάψατ' εἰς τὰ στήθη ἐνθουσιασμοῦ κρατῆρας·

Digitized by Google

ὁ φιλόπατρις ἂν πέσῃ εἰς τὴν μάχην τῶν αἱμάτων,
ὄνομα θὰ ἀποκτήσῃ φοβερὸν ὡς τ' ὀνομά των,
αἰωνίως τῶν τυράννων τὰς ψυχὰς κατασπαράττον.
Εἰς τὰ τέκνα του θ' ἀφήσῃ δόξαν καὶ ἐλπίδα τόσην,
ὥστε ἀντὶ τῆς δουλείας θάνατον νὰ προτιμῶσιν.
Ἀφοῦ ἡ ἐλευθερία ἅπαξ πόλεμον κινήσῃ,
μάχονται τὰ τέκνα ὅταν ὁ πατήρ των τελευτήσῃ,
ὥστ' ἀργὰ εἴτε ταχέως αὐτὴ πρέπει νὰ νικήσῃ.
Σὺ, Ἑλλὰς, τοῦ λόγου μάρτυς· τῆς λαμπρᾶς σου ἱστορίας
αἱ σελίδες ἀναγγέλλουν τὰς τοιαύτας ἀληθείας!
Βασιλεῖς ἐνῷ ἀγνώστους πυραμίδας ἔχουν μόνον,
βυθισμένοι εἰς τὸ σκότος κ' εἰς τὴν σκόνιν τῶν αἰώνων,
οἱ μεγάλοι ἥρωές σου,—ἂν καὶ τὸ ἐκ λίθου μνῆμα,
ἡ ἀνιδρυθεῖσα στήλη, ἔγινε τοῦ χρόνου τρίμμα,—
διαρκέστερον μνημεῖον ἔχουσιν οἱ δαφνηφόροι,
τύμβον ἔνδοξον, μεγάλον,—τῆς πατρίδος των τὰ ὄρη!
Εἰς τὸν ξένον, λέγ' ἡ Μοῦσα, αἱ ἀκρώρειαι ἐκεῖναι
ὅτι ἄφθαρτον μνημεῖον ἀθανάτων ἀνδρῶν εἶναι!
Μακρὸν εἶναι νὰ ἐκθέσῃ, λυπηρόν τις νὰ δηλώσῃ,
πῶς μετὰ τοσαύτην δόξαν ἦλθεν ἀθλιότης τόση·
ἀρκεῖ ὅτι κανεὶς ξένος δὲν σοῦ ἔκαμψε τὸ γόνυ
εἰ μὴ ὅτε διεφθάρης. Ναί! Ἐταπεινώθης μόνη.
Ναί! Ἀφ' οὗ ἐξηχρειώθης, ἔφερες εἰς φῶς προδότας
κ' ἤνοιξας ὁδὸν καὶ πύλας εἰς τοὺς ἔξωθεν δεσπότας.

[Κατὰ τὴν μετάφρασιν Αἰκατερίνης Κ. Δοσίου].

Ἐκ τοῦ «Δὸν Ζουὰν»

[Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Γ' ᾄσματος. Μετάφρασις Κωνσταντίνου Δοσίου].

Χώρα θεία, κυκλουμένη ὑπὸ νήσων μυροβόλων,
Ὅπου ἡ Σαπφὼ ἠγάπα κ' ἐμελῴδει φλογερὰ,
Ἀνεπήδησεν ἡ Δῆλος, ἐγεννήθη ὁ Ἀπόλλων...
Δοξασθεῖσα εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς μάχας φοβερά!
Ἀκατάπαυστα τὸ ἔαρ σὲ στολίζει, σὲ θερμαίνει,
Ναί! ἀπώλεσας τὰ πάντα, ἀλλ' ὁ ἥλιός σου μένει.

Καὶ ἡ μοῦσα ἡ τῆς Χίου καὶ ἡ μοῦσα ἡ τῆς Τέω,
Τῶν ἡρώων ἡ κιθάρα, τῶν ἐρώτων ὁ αὐλὸς,
Ἔφυγον εἰς ξένους τόπους κ' ἐγκατέλειπον τὴν Ἕω,
Ἐπειδὴ δὲν τὰς ἐτίμα ὁ ἐδῶ αἰγιαλός.
Εἰς αὐτὰς σιγοῦν τὰς νήσους, νήσους πάλαι τῶν Μακάρων
Κ' ἐξ αὐτῶν ἠχεῖ ἡ δύσις, χώρα τότε τῶν βαρβάρων.

Τὰ βουνὰ τὴν πεδιάδα βλέπουσι τοῦ Μαραθῶνος,
Καὶ ὁ Μαραθὼν τὸν πόντον τῆς θαλάσσης θεωρεῖ·
Ὢν ἐκεῖ μίαν ἡμέραν ἐσυλλογιζόμην μόνος
Ὅτι ἡ Ἑλλὰς νὰ γίνῃ ἐλευθέρα ἠμπορεῖ!
Ἐπειδὴ, ἐφρόνουν, ὅστις τῶν Περσῶν πατεῖ τοὺς τάφους,
Δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἐπὶ δουλικοῦ ἐδάφους.

Ὕπερθεν τῆς Σαλαμῖνος εἰς πετρηρεφεῖς ῥαχάδας
Βασιλεύς τις ἐθρονίσθη πρὸς αὐτὴν παρατηρῶν.
Ἔβλεπε δὲ εἰς τὰ κάτω πολλὰς πλοίων μυριάδας,
Ἀναρίθμητα τὰ πλήθη τῶν στρατῶν τῶν κρατερῶν·
Τὰς δυνάμεις οὗτος εἶχεν ἀριθμήσει ἀφ' ἡμέρας·
Δὲν μοὶ λέγετε ποῦ ἦσαν αὐταὶ ὅλαι τὸ ἑσπέρας;

Καὶ ποῦ εἶναι;... Καὶ ποῦ εἶσαι σὺ αὐτὴ, πατρὶς γλυκεῖα;
Εἰς τὴν ἔρημον ἀκτήν σου τώρα πλέον δὲν ἠχεῖ
Τῶν ἡρώων σου τὸ ἔπος, ἐπειδὴ τώρα καμμία
Τῶν ἡρώων δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ τέκνα σου ψυχή.
Ἔπρεπεν αὐτὴ ἡ λύρα, ἀπ' αἰώνων θεία λύρα,
Εἰς ἐμοῦ νὰ καταντήσῃ τοῦ βεβήλου φεῦ! τὴν χεῖρα;

Καλὸν, ὅτι ἐπὶ τούτου τοῦ ἐνδόξου τώρα τόπου
Ὅπου τὸν λαὸν πιέζει τῶν τυράννων ὁ ζυγὸς,
Τὴν αἰδῶ τοῦ πατριώτου ὅλην ἐπὶ τοῦ προσώπου
Κἂν αἰσθάνεται ὁ φίλος τῆς πατρίδος ἀοιδός·
Ἂν φανῇ τοιοῦτος τώρα εἰς τὴν χώραν τῶν Ἑλλήνων,
Διὰ τούτους κοκκινίζει, δι' ἐκείνην χύνει θρῆνον.

Ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ κοκκινίζῃ, νὰ θρηνῇ τὸ μεγαλεῖον,
Ἐνῷ ἔπιπτον εἰς μάχας οἱ προπάτορες ἡμῶν;
Ἄνοιξον, ὦ γῆ, τὰ σπλάγχνα κ' ἐκ τοῦ βάθους τῶν μνη-
Ὀλιγίστους τῶν ἀρχαίων στεῖλ' ἐδῶ Σπαρτιατῶν· [μείων
Τρεῖς ἐκ τῶν τριακοσίων στρατιώτας μόνον στεῖλε
Καὶ μὲ νέαν δόξαν θέλουν λαμπρυνθῇ αἱ Θερμοπύλαι.

Πῶς! ἀπόκρισις καμμία; σιγὴ ἄκρα τῶν θανόντων;
Ὄχι, ὄχι, νὰ, ἀκούω φθόγγους κάτωθεν φωνῶν,
Ὡς μακρὰς βροντὰς χειμάρρων ἐρχομένων καὶ βοώντων·
—Κεφαλὴν ἂς ἀνυψώσῃ μόνον εἷς τῶν ζωντανῶν,
Καὶ ἐρχόμεθα δρομαῖοι, καὶ ἐρχόμεθ' ὡπλισμένοι.
Φεῦ! οἱ ζῶντες σιωπῶσιν. Αὐτοὶ εἶν' ἀποθαμμένοι.

Ὅλα μάταια! Ἂς ψαύσω χορδὰς πλέον εὐφροσύνους·
Φέρετε τῆς Σάμου οἶνον, χύνετε αὐτὸν πολὺν,
Οἱ Ἀγαρηνοὶ ἂς θέλουν τοὺς πολέμους, τοὺς κινδύνους,
Ἡμεῖς θέλομεν τὸ αἷμα ἀπὸ Χίαν σταφυλήν.
Ἴδε, ἴδε, πῶς ὀρθοῦται ἡ ἀγέλη τῶν ἀχρείων,
Καὶ πῶς τρέχει ἀπαντῶσα εἰς τὸ βακχικὸν σημεῖον.

Ὑμεῖς ἔχετε τοῦ Πύρρου καὶ νῦν ἔτι τὰς ὀρχήσεις
Καὶ δὲν ἔχετε τοῦ Πύρρου φάλαγγα πολεμικήν·
Διατί ἀπὸ τὰς δύο ὑμεῖς ταύτας τὰς ἀσκήσεις
Δὲν ἐσώζατε τὴν πλέον εὐγενῆ καὶ ἀνδρικήν;
Ἔχετε τοῦ Κάδμου ἔτι τὴν γραφὴν σεῖς τὴν ἰδίαν,
Σᾶς τὴν ἔδωκε, φρονεῖτε, ὡς καλὴν διὰ δουλείαν;

Digitized by Google

Πλῆρες θέλω οἴνου Σάμου τὸ ποτήριον καὶ πάλιν
Καὶ δὲν θέλω ἀναμνήσεις, λύπην φέρουσι πολλήν·
Δι' αὐτοῦ ὁ Ἀνακρέων δόξαν ἔλαβε μεγάλην·
Ναὶ μὲν τοῦ τυράννου οὗτος ἐθεράπευεν αὐλήν,
Ἀλλ' ὁ Πολυκράτης Ἕλλην. Τότε κἂν ἡμεῖς τυράννους
Εἴχομεν συμπατριώτας, ὄχι ξένους — Μουσουλμάνους.

Ἦτο καὶ ὁ Μιλτιάδης τύραννος τῆς Χερσοννήσου,
Τῆς ἐλευθερίας ὅμως μέγας ὑπερασπιστής·
Ἂς ἐφαίνετο τοιοῦτος ἄλλος τύραννος ἐξίσου,
Ἴσως ἤθελε τοῦ γένους γίνει ἐλευθερωτής.
Ἄλυσις ἑνὸς τοιούτου ἴσως ἤθελ' ἠμπορέσει
Ὡς ἐν σῶμ' ἀδιαῤῥήκτως ἡμᾶς ὅλους νὰ συνδέσῃ.

Πλῆρες, πλῆρες οἴνου Σάμου τὸ ποτήριον ἐκ νέου.
Εἰς τοὺς βράχους τοῦ Σουλίου, εἰς τῆς Πάργας τὴν ἀκτὴν
Λείψανά τινα τοῦ γένους ζῶσιν ἔτι τοῦ γενναίου,
Ὅπερ δωρικαὶ μητέρες ἔφερον εἰς τὴν ζωήν!
Ἐξ αὐτῆς τῆς φυλῆς ἴσως τῶν Ἡρακλειδῶν ἀξίας
Θὰ φανοῦν μίαν ἡμέραν πρόμαχοι ἐλευθερίας.

Εἰς τῶν Φράγκων ὑποσχέσεις μὴ στηρίζετε ἐλπίδας·
Ἔμπορος ὁ βασιλεύς των ἀγοράζει καὶ πωλεῖ·
Εἰς τῶν τέχνων σας τὰς λόγχας καὶ ἀσπίδας καὶ κοπίδας,
Εἰς αὐτὰ αὐτὰ καὶ μόνον ἡ ἐλπὶς ἃς στηριχθῇ.
Ἀπὸ τοὺς ἀγρίους Τούρκους καὶ τοὺς πονηροὺς Λατίνους
Ὅσον δυνατοὶ κι' ἂν ἦσθε δεινοὺς τρέχετε κινδύνους.

Πλήρη πάλιν οἴνου Σάμου, πλήρη θέλω τὴν φιάλην.
Βλέπω νέας εἰς τὰ δένδρα χορευούσας ἐν σκιᾷ,
Καὶ τοὺς μαύρους ὀφθαλμούς των λάμψιν χύνοντας μεγάλην·
Ἀλλ' οἱ ἰδικοί μου κλαίουν, χύνουν δάκρυα πικρά,
Ἐπειδὴ, ἐνῷ τὰς βλέπω, συλλογίζομαι φρυάττων,
Ὅτι δούλους θὰ θηλάσουν μὲ τὰ στήθη τὰ λευκά των.

Φέρετέ με εἰς τοὺς στύλους τοῦ Σουνίου τοὺς λυγδίνους,
Ὅπου ἔρημον τὸ κῦμα εἰς τὴν ὄχθην θρηνῳδεῖ.
Ἐκεῖ θέλω νὰ ὑψώσω μετ' αὐτοῦ κ' ἐγὼ τοὺς θρήνους·
Καὶ ὡς κύκνος ν' ἀποθάνω, ὅστις θνήσκων κελαδεῖ.
Ὡς πατρίδα μου δὲν θέλω δούλην γῆν, μὴ ἐλευθέραν.
Χύσε εἰς τὴν γῆν τὸν οἶνον, τὴν φιάλην ῥίψε πέραν.

Ἀπόφασις τοῦ Βύρωνος νὰ μεταβῇ εἰς Ἑλλάδα.

Οὕτω θλιβερῶς ἐθρήνει τὴν δουλείαν τῆς Ἑλλάδος ὁ βάρδος Βρετανὸς ὀλίγα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἔτη. Ἐν τούτοις ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ, ἧς ἡ φαινομένη νέκρωσις τοσοῦτον μυχίως συνεκίνει τὴν μεγάλην καρδίαν του, ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη χρόνου ὑπέβοσκον γενναῖα ζώπυρα ἐλευθερίας, ἔμελλε δὲ μετ' οὐ πολὺ ὁ μὲν κόσμος ὁλόκληρος νὰ χαιρετίσῃ ἔκθαμβος τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασίν της, ὁ δὲ μεγαλόφρων Βρετανὸς νὰ προσδράμῃ ἔνθους ἵνα καταθέσῃ εἰς τὸν βωμὸν αὐτῆς θυσίαν τήν τε περιουσίαν καὶ τὴν ζωήν.

«Τὴν ἰδέαν τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταβάσεως, γράφει ὁ Γερμανὸς ἱστοριογράφος Γερβῖνος, συνέλαβεν ὁ Βύρων, ἔτι ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἐπαναστάσεως, διατρίβων ἐν Γενούῃ. Ἐν ὅλαις αὐτοῦ ταῖς πράξεσι καὶ τοῖς διαβήμασιν ὁ ἀνὴρ οὗτος ὠθούμενος ὑπὸ πνεύματος ἐναντιότητος πρὸς τὴν πατρίδα του, ἐῤῥίφθη καὶ ὡς πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα εἰς ἀποτομωτάτην ἀντίθεσιν πρὸς τὸν μικροπρεπῆ ἐγωϊσμὸν τῶν συμπολιτῶν του, ὡς νὰ ἤθελε πρὸς καταισχύνην αὐτῶν νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν ἄσπλαγχνον διαγωγήν των δι' ἀφιλοκερδοῦς πράξεως ἀκραιφνεστάτης αὐταπαρνήσεως. Ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἤδη νεότητι ἡ ποίησις, ἡ ἱστορία, καὶ τὰ ὁδοιπορικὰ διήγειρον ἐν αὐτῷ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ περιηγηθῇ τὴν Ἀνατολήν. Ἤρξατο λοιπὸν τῆς Ἀρολδίου ταύτης περιηγήσεώς του κατὰ τὸ 1809 μετὰ τοῦ Hobhouse, μετέβη διὰ τῆς Πορτογαλλίας, τῆς Ἱσπανίας καὶ τῆς Μελίτης εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ πρῶτον εἰς τὴν Ἀλβανίαν, ἔνθα ἔμαθε τοὺς μὲν Σουλιώτας νὰ θαυμάζῃ, τοῦ δὲ ἐχθροῦ αὐτῶν Ἀλῆ πασᾶ τὴν μοχθηρὰν καὶ θηριώδη φύσιν νὰ διαβλέπῃ. Ἐντεῦθεν ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθήνας, τὴν μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὸν Εὔξεινον Πόντον, καὶ κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονήν του ἠθέλησε νὰ μιμηθῇ τὸν Λέανδρον, κολυμβῶν μεταξὺ Σηστοῦ καὶ Ἀβύδου. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἔβλεπεν ἔτι μετὰ περιφρονήσεως πρὸς τοὺς νέους Ἕλληνας, «οἵτινες, ὡς ἔλεγεν, οὐδαμῶς ἀγαπῶσι τὴν χώραν, εἰς ἣν τὰ πάντα ὀφείλουσι», καὶ οὐδεμίαν εἶχε πεποίθησιν περὶ τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῶν οὔτε δι' ἰδίων δυνάμεων οὔτε διὰ ξένης συνδρομῆς. Καὶ ὅμως ἡ καρδία του ἦτο διὰ φυσικωτάτων δεσμῶν προσκεκολλημένη εἰς τὴν γῆν ταύτην, ἐφ' ἧς ἐποίησε τὰ πρῶτα ᾄσματα τοῦ Ἀρόλδου, ἐφ' ἧς ἔλαβε τὴν ἔμπνευσιν τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ποιητικῶν διηγημάτων, τοῦ *Γκιαοὺρ*, τῆς *Νύμφης τῆς Ἀβύδου*, τοῦ *Πειρατοῦ* καὶ τοῦ *Λάρα*, ἐν οἷς μετέφερε τρόπον τινὰ εἰς ὑψηλοτέραν ποιητικὴν περιωπὴν τὰ κλέφτικα τραγούδια. Καὶ ὅτε ἐτύπωσε τὰ ποιήματά του ταῦτα (1813), καὶ ὅτε ἐν τῷ *Γκιαοὺρ* συνέκρινεν ἐν βαθείᾳ ἀθυμίᾳ τὴν ταλαίπωρον τῶν Ἑλλήνων χώραν πρὸς τὸ ὡραῖον πρόσωπον τοῦ νεκροῦ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου[1], καὶ τότε ἀκόμη δὲν ἐσκέπτετο εὐνοϊκώτερον περὶ τῶν δούλων, οἵτινες εἶσιν ἀνάξιοι πλέον τῆς θαυμασίας αὐτῶν πατρίδος. Ὅτι ὅμως μὲ ὅλα ταῦτα ὁ νοῦς του ἀείποτε ἦτο ἐνησχολημένος περὶ τὸν λαὸν τοῦτον, κατεφάνη κατόπιν διὰ τοῦ περιφήμου ὕμνου εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἐγράφη ἐν ἐποχῇ (1819), καθ' ἣν ὁ κόσμος οὔτε ἰδέαν εἶχε περὶ τῆς ἐπικειμένης ἐπαναστάσεως. Κατ' ἐκείνην ἤδη τὴν ἐποχὴν διέτριβεν ὁ Βύρων ἐν Ἰταλίᾳ. Τῷ 1816 μετὰ τὸ διαζύγιόν του ἤρχισε τὰς περιηγήσεις του, μὴ δυνάμενος νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τοὺς συμπολίτας του, καὶ ἔχων στερεὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς τὴν πατρίδα. Διὰ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἑλβετίας διέβη τὰς Ἄλπεις, διέμεινεν ἐπὶ δύο ἔτη ἐν Ῥαβέννῃ, εἶτα δὲ ἐν Πίζῃ, ἐξορισθεὶς δὲ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Γενούην, καὶ παραιτηθεὶς τοῦ σκοποῦ νὰ μεταβῇ εἰς Ἀμερικὴν, ἀπεφάσισε προτροπῇ τοῦ φιλέλληνος Βλα-

1. Τὸ ποίημα τοῦτο εἶνε τὸ ὀλίγον ἔμπροσθεν δημοσιευόμενον.

Digitized by Google

κιέρου νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ἀρχαίας του κλίσεως, νὰ ὑπηρετήσῃ δηλαδὴ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἐπανάστασίν της. Ἐκ Γενούης ἐζήτησεν ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἔγραψε παραινετικὰς καὶ ἐνθουσιαστικὰς ἐπιστολὰς πρὸς τὴν ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὴν Ἑταιρίαν, ἥτις τὸν ἐνίσχυσεν εἰς τὰ φρονήματά του ταῦτα, καὶ τὸν ὠνόμασεν ἀντιπρόσωπον αὐτῆς ἐν Ἑλλάδι. Ἐπιβιβασθεὶς ἐν Λιβόρνῳ τῇ 12[24 Ἰουλίου, ἀπέπλευσεν εἰς Ἀργοστόλιον τῆς Κεφαλληνίας, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κόμητος Γάμβα καὶ ὑπὸ τῶν Ἄγγλων Τρελώνη καὶ Hamilton Brown. Ἐκεῖ ἔμεινεν ἐπὶ ἓξ ὁλοκλήρους ἑβδομάδας ἐντὸς τοῦ πλοίου του, καὶ ἀπέστειλε τοὺς συμπολίτας του, ὅπως λάβωσιν ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τῆς χώρας καὶ περὶ τῆς φύσεως τῶν ἐν ἐμφυλίῳ πολέμῳ σπαραττομένων μερίδων. Οἱ ἀπεσταλμένοι του εὗρον τοὺς προέχοντας τῶν Ἑλλήνων ἐν φανερᾷ πρὸς ἀλλήλους διαμάχῃ εὑρισκομένους. Ἀλλ' ὁ Μαυροκορδάτος ἔγραψεν ἐξ Ὕδρας πρὸς τὸν Βύρωνα ὅτι ἡ Κυβέρνησις εἶνε διῃρημένη, ὄχι ὅμως καὶ ὁ λαός· ἐὰν δὲ εἶνε εὐδιάθετος ὁ Βύρων νὰ παράσχῃ τὴν συνδρομήν του εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρέπει νὰ γνωρίσῃ ἐκ πρώτης ὄψεως ποῦ κεῖται ὁ κίνδυνος, δηλ. ἐν τῷ πολιορκουμένῳ Ἀνατολικῷ καὶ ἐν τῷ ἀποκεκλεισμένῳ Μεσολογγίῳ. Ὅθεν παρεσκευάσθη ὁ Βύρων νὰ μεταβῇ εἰς Μεσολόγγιον. Ἀπέπλευσε δὲ ἐκ Ζακύνθου τῇ 17[29 Δεκεμβρίου μετὰ τῆς συνοδίας του ἐπὶ δύο πλοίων, ὧν τὸ ἓν ἔφερε τὸν κόμητα Γάμβαν καὶ ὀκτὼ χιλιάδας ἱσπανικῶν ταλλήρων».

*
* *

Τὰ κατὰ τὴν διαπεραίωσιν αὐτοῦ ἐκ Ζακύνθου εἰς Μεσολόγγιον.

Ὁ ἀπὸ Ζακύνθου εἰς Μεσολόγγιον διάπλους τοῦ Βύρωνος ὑπῆρξε μικρὰ Ὀδύσσεια, καθ' ἣν δὶς περιέστη εἰς μέγαν κίνδυνον ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

Ἰδοὺ πῶς διηγοῦνται τὴν περίστασιν ταύτην τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικά», ἐφημερὶς ἐκδιδομένη τότε ἐν Μεσολογγίῳ·

«Τὴν 15 Δεκεμβρίου ἀπέπλευσεν ὁ λόρδος ἀπὸ Κεφαλληνίας εἰς Ζάκυνθον μὲ δύω πλοῖα, ἐξ ὧν τὸ ἕν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπέβη καὶ αὐτός, ἦτο πλοιάριόν τι, κοινῶς ὀνομαζόμενον *Μίστικον*, τὸ δ' ἄλλο μία βομβάρδα, παρὰ τοῦ κυβερνήτου Σπύρου Βαλσαμάκη διοικουμένη, μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν τῆς ὁποίας ἦτο καὶ ὁ Κόμης Γάμβας, φίλος τοῦ Λόρδου, συνεπιφέρων ἱκανὴν χρημάτων ποσότητα, καὶ τὰ πλειότερα τῶν πραγμάτων καὶ ἐφοδίων τοῦ ῥηθέντος εὐγενοῦς Λόρδου. Περὶ τὸ ἑσπέρας τῆς 17 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀνεχώρησαν ἀμφότεροι ἀπὸ Ζάκυνθον, διευθυνόμενοι εἰς Κάλαμον, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μεσολόγγιον· καὶ τὸ μὲν πλοιάριον τοῦ Λόρδου ὡς ταχυπορώτερον ἔφθασε δύω ὥρας πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου εἰς τὰς Ἐχινάδας (Σκρόφας), ὅπου εὑρέθη ἀπροσδοκήτως πλησίον μιᾶς φρεγάτας ὀθωμανικῆς, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ γνωρίσωσι καὶ διὰ τὸ ἀσέληνον τῆς νυκτός, καὶ διὰ τὴν πληροφορίαν, ὅτι ὁ ἐχθρικὸς στόλος ἦτον εἰς Ναύπακτον. Ἀλλ' ἀπ' αὐτὰς τὰς κραυγὰς καὶ τὸν θόρυβον τῶν ἀτάκτων Ὀθωμανῶν ἐννοήσας τὴν ἀλήθειαν ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοιαρίου, ἀμέσως ἔστρεψε τὸ πηδάλιον πρὸς τὰς Ἐχινάδας, ὅπου καὶ διεσώθη, ἀπὸ οὔριον ἄνεμον βοηθούμενος. Ἡ δὲ βομβάρδα, μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν τῆς ὁποίας ἦτο, καθὼς εἴπομεν, καὶ ὁ Κόμης Γάμβας, περὶ τὸ λυκαυγὲς περιέπεσεν εἰς τὸν αὐτὸν τοῦ Λόρδου κίνδυνον, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸν ἐκφύγῃ· διότι ὁ κυβερνήτης της, μ' ὅλον ὅτι ὑπώπτευσε τὸ πρᾶγμα διὰ τοῦ πλοίου τὸ μέγεθος, ἐκλαμβάνων ὅμως τὴν φρεγάταν Αὐστριακήν, ἀφόβως ἠκολούθει τὸν δρόμον του, καὶ ἐπλησίασε τὸν ἐχθρόν, ὅστις ἀνύψωσε παρευθὺς τὴν Ὀθωμανικὴν σημαίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ βομβάρδα ἀπεκρίθη διὰ τῆς Ἰονικῆς. Ἀκολούθως ὁ ἐχθρὸς ἔκραξεν αὐτὴν νὰ πλησιάσῃ, καὶ ὁ Ὀθωμανὸς κυβερνήτης ἐδέχθη ξιφήρης τὸν τῆς βομβάρδας, διότι ὑπώπτευσε μήπως ἦτον Ἑλληνικὸν ἠρχίσειον (μπουρλότο) πλοῖον. Ἐξετασθεὶς δὲ ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου, πόθεν ἔρχεται, καὶ ἐὰν διευθύνετο εἰς Μεσολόγγιον,—Ναί, ἀπεκρίθη ἀπὸ τὸν ὑπερβολικὸν φόβον καὶ τὴν ἄκραν ταραχήν, ἥτις κατεκυρίευσε τὴν ψυχήν του. Ἡ ἀπερίσκεπτος αὐτὴ ἀπόκρισις ἔφερεν εἰς λύσσαν τὸν βάρβαρον, ὥστε ἐπρόσταξε παρευθὺς τὴν σφαγὴν τοῦ Γραικοῦ κυβερνήτου καὶ τῶν ναυτῶν, καὶ τὸν καταβυθισμὸν τῆς βομβάρδας, ὅτε κατ' εὐτυχίαν ὁ Βαλσαμάκης, ὅστις πρὸ χρόνων συνέπεσεν εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον νὰ διασώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ αὐτοῦ κυβερνήτου, καλουμένου Ζεκεριᾶ, γνωρίσας αὐτὸν ἔκραξε μεγαλοφώνως· «Τὸν σωτῆρά σου φονεύεις;» Ὁ Ὀθωμανὸς τότε ἐνθυμηθεὶς τὸν σωτῆρά του, τὸν ἐπεριποιήθη, τὸν κατησπάσθη, καὶ τὸν ὑπεσχέθη, ὅτι ἀφοῦ φθάσωσιν εἰς Πάτρας, θέλει συνεργήσει εἰς τὴν ἐλευθερίαν του. Ὁ δὲ Κόμης, ἀείποτε σταθερὸς εἰς τὰς ἀποκρίσεις του, διεμαρτύρετο ἐναντίον πάσης βίας, ἥτις ἤθελε γένει κατ' αὐτοῦ, λέγων, ὅτι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν τακτικῶν ἐφοδιαστικῶν του ἐγγράφων διευθύνετο εἰς Κάλαμον, ὅπου ἔμελλε νὰ συναντήσῃ ἕνα φίλον του Ἄγγλον, διὰ νὰ συμπεριέλθωσι τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν. Εἰς τούτους τοὺς λόγους τοῦ Κόμητος πεισθεὶς ὁ κυβερνήτης, ὑπεσχέθη πρὸς αὐτόν, ὅτι τὴν ἐπιοῦσαν θέλει ἀπολυθῇ, καὶ οὕτως ἐπλησίασαν εἰς τὰς Πάτρας. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐστάλη ὁ Κόμης εἰς τὸ φρούριον τῶν Π. Πατρῶν, ὅπου εὑρίσκετο ὁ Ἰουσοὺφ πασᾶς, καὶ μετὰ τριῶν ἡμερῶν διατριβὴν εἰς τὸ φρούριον, λαβὼν τὰ ἀναγκαῖα ἐφοδιαστικὰ ἔγγραφα, ἀπέπλευσε τῇ 23 Δεκεμβρίου τὸ πρωΐ, καὶ ἔφθασε περὶ μεσημβρίαν εἰς Μεσολόγγιον, ὅπου καὶ ἠξιώθη τῆς ἀνηκούσης ὑποδοχῆς.

Digitized by Google

Ὁ δ' εὐγενὴς Λόρδος, ὅστις, καθὼς εἴπομεν ἀνωτέρω, διευθύνετο πρὸς τὰς Ἐχινάδας φεύγων τὸν κίνδυνον τῆς φρεγάτας, περιέπεσεν εἰς ἄλλον ὄχι μικρότερον· διότι τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας ὠθούμενον ἀπὸ βιαιότατον ἄνεμον τὸ πλοιάριόν του, ἐκινδύνευε νὰ συντριβῇ ἐναντίον τῶν μεταξὺ Ἐχινάδων καὶ Δραγαμέστου σκοπέλων. Ἐν τούτοις ὁ Πρίγκιψ Μαυροκορδάτος μαθὼν τοὺς κινδύνους καὶ τὰς ταλαιπωρίας, ὅσας ἔπασχεν ὁ μεγαλόψυχος Λόρδος, ἔστειλεν εὐθὺς πέντε ἔνοπλα Ἑλληνικὰ πλοιάρια καὶ ἓν πολεμικὸν βρίκιον, *Λεωνίδας* ὀνομαζόμενον, τὰ ὁποῖα ἐπρόσφερον πρὸς αὐτὸν πᾶσαν χεῖρα βοηθείας, καὶ ἀκολούθως περὶ τὴν αὐγὴν τῆς 24 Δεκεμβρίου κατευοδώθη εἰς Μεσολόγγιον, ὅπου ὅλαι αἱ τάξεις τῶν ἐγκατοίκων τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ προπομπὴν μεγίστην, εἰς ἔνδειξιν τῆς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης πρὸς ἄνδρα συντελεστικώτατον εἰς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τὴν ἀναγέννησιν».

* * *

Ἡ ἐν Μεσολογγίῳ πολιτεία του.

Ἀμέσως ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐν Μεσολογγίῳ διατριβῆς του ἐν θαυμασίᾳ ἀληθῶς τροπῇ, γράφει ὁ Γερμανὸς Βαρθόλδης, κατέδειξε διὰ μιᾶς ὁ Βύρων, ὅτι εἶχεν ἀποδυθῆ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν ἀεροδρομοῦντα ἰδεολόγον, καὶ ἠδύνατο νὰ γείνῃ ἀληθῶς πρακτικὸς ἀνήρ. Ὁ ἀλκιβιάδειος αὐτοῦ χαρακτὴρ ἐφάνη ἀναστομωθείς, οὕτως εἰπεῖν, ἅμα ὡς ἀνέλαβε νὰ ἐνεργήσῃ καὶ πράξῃ ὑπὲρ μεγάλου σκοποῦ, ὁ δὲ πρακτικὸς τοῦ Ἄγγλου νοῦς ἀνέβλυσεν ὡς δροσῶδες καὶ ὑγιὲς νᾶμα ἐν τῇ ἀναμενούσῃ αὐτὸν πλήρει δοκιμασιῶν καὶ στερήσεων ἀγρίᾳ ζωῇ. Ἐξ ἀρχῆς οὐδὲν ἄλλο ἐσκόπησεν ἡ διάνοιά του ἢ τὸ δυνατὸν καὶ ἐφικτόν. Προσεπάθησε νὰ καταστήσῃ ἀνθρωπινώτερον τὸν πόλεμον, καὶ νὰ καταλύσῃ τὰς βασάνους καὶ τὸν φόνον τῶν αἰχμαλώτων. Ἔγραψε δὲ εἰς τὸν Τοῦρκον διοικητὴν τῶν Πατρῶν Ἰουσοὺφ συνιστῶν αὐτῷ ἠπιωτέραν τὴν ἐνέργειαν, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς αὐτὸν Τούρκους αἰχμαλώτους. Ἐσπούδασε νὰ συνδιαλλάξῃ τὰ ἀντίμαχα καὶ ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἐνεργοῦντα ἑλληνικὰ στοιχεῖα, ἱστάμενος αὐτὸς ὑπεράνω τῶν ἐρίδων καὶ ἀποφεύγων πᾶσαν πρὸς τοὺς ἐρίζοντας οἰκειότητα. Εἰς πάντας συνεβούλευεν ὁμόνοιαν· ὁσάκις δέ τις Ἕλλην ἀπεπειρᾶτο νὰ διαβάλῃ παρ' αὐτῷ τὸν ἀντίπαλόν του, ἔφερεν εὐθὺς τὸν κατήγορον πρὸ τοῦ κατηγορουμένου, καὶ ἀνεκοίνου εἰς τοῦτον ἀπροκαλύπτως τὰ ὑπ' ἐκείνου λεχθέντα. Προσήνεγκεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Μαυροκορδάτου ὅσα εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ μετρητά, καὶ εἰς σιτηρέσια μόνον κατέβαλλε δισχίλια τάλληρα καθ' ἑβδομάδα. Μισθοδοτήσας δ' ἐπίσης τοὺς στρατιώτας τοῦ Μάρκου Βότσαρη, ἀπετέλεσεν ἐκ τῶν λειψάνων τῶν μαχητῶν τοῦ Καρπενησίου σουλιωτικὴν σωματοφυλακήν, καὶ προσεπάθησε νὰ συνειθίσῃ αὐτὴν εἰς εὐρωπαϊκὴν πειθαρχίαν, παρασκευαζόμενος νὰ στρατεύσῃ ὡς ἀρχιστράτηγος αὐτῶν κατὰ τῆς Ναυπάκτου. Ἡ μετὰ νοημοσύνης καὶ εὐσταθείας ἐπέμβασις αὐτοῦ εἰς τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα ἀπετέλεσαν εὐάρεστον ἀντίθεσιν πρὸς τὰς βιαίας νεωτεριστικὰς ὁρμὰς τῶν ἀπὸ τῆς Δύσεως ἐκπολιτιστῶν, οἵτινες κατήρχοντο εἰς τὴν Ἑλλάδα, παντοῖα ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας αὐτῆς προτείνοντες. Ἐμειδία σαρκαστικῶς πρὸς τοὺς ἐκπολιτιστικοὺς ἀγῶνας τοῦ φίλου του Στάνωπ, ὃν προσωνόμαζε «τυπογραφικὸν συνταγματάρχην», καὶ ἠμφισβήτει περὶ τῆς χρησιμότητος ἐλευθέρου τύπου ἐν πάντῃ νηπιάζοντι πολιτισμῷ. Ἰσχυρίζετο δὲ μετ' ἐπιμονῆς, *ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἔπρεπε νὰ προπορευθῇ ἡ τάξις τῆς ἐλευθερίας*, καὶ ἐδυσφόρει καὶ ἠγανάκτει βλέπων τὴν φοβερὰν πλημμύραν προώρων ὅλως βενθαμείων ἐκπολιτιστικῶν μέσων, τυπογραφικῶν πιεστηρίων, ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων καὶ ἱερῶν γραφῶν, ἣν ἐξέπεμπεν εἰς Ἑλλάδα ὁ λονδίνειος Σύλλογος. Καλῶς ἠσκημένος στρατὸς ἐφαίνετο αὐτῷ πολὺ σπουδαιότερος καλῶς συντεταγμένων ἐφημερίδων. «Ἡ Ἑλλάς», ἔλεγεν ὁ Βύρων, «θέλει ἔχει ἀσφαλῆ νίκην ἔχουσα ἔμπειρόν τινα τραπεζίτην προϊστάμενον τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς, ἱκανὸν στρατηγὸν ἀρχηγοῦντα τακτικοῦ στρατοῦ, καὶ τὸν Ἄγγλον Ἄστιγξ διοικοῦντα ὡπλισμένον ἀτμήρη στολίσκον». Οὐδεὶς τῶν ξένων φιλελλήνων ἐσκέπτετο τοσοῦτον ἐπωφελῶς πράγματι, οὔτ' ἐνήργει τοσοῦτον λογικῶς ὡς αὐτός. «Ἤθελε καταστῆ Σόλων ἢ Λυκοῦργος τῆς νέας Ἑλλάδος», εἶπε περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ Γκαῖτε, ὅστις ἐξεφράζετο πρὸς τὸν γραμματέα Μύλλερ ἐναντίον τῆς φιλελληνικῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ Βύρωνος, *ἰδιοτελῆ* αὐτὴν ὑπολαμβάνων. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἡ δύναμις αὕτη ἔμελλε νὰ θραυσθῇ, καὶ τοῦ θανάτου ἡ μοῖρα ἐπέπρωτο νὰ καταλάβῃ τὸν μεγαλοφυᾶ ἄνδρα ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἐνεκαίνιζε νέον βίον.

* * *

Ὁ θάνατος τοῦ ποιητοῦ.

Τὰ πρῶτα ἐξολισθήματα τῆς νεκρᾶς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἐτελοῦντο ἐγγὺς αὐτοῦ καὶ ὑπ' αὐτά του τὰ ὄμματα. Οἱ Σουλιῶται, ἀποπτύσαντες πάντα χαλινὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μπότσαρη, ἤριζον ἀπαύστως πρὸς τοὺς Μεσολογγίτας καὶ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας. Ἠξίουν νὰ λάβῃ ἕκαστος αὐτῶν τρίτος βαθμὸν ἀξιωματικοῦ καὶ νὰ ὑπηρετῆται ἐν τοῖς καφενείοις τοῦ Μεσολογγίου ὑπὸ ἀκολούθου, φέροντος τὴν καπνοσύριγγά του· ἀπήτουν δὲ διπλοῦς μισθοὺς καὶ τριπλᾶ σιτηρέσια, καὶ στασιάσαντες ἐφόνευσαν τὸν Σουηδὸν φιλέλληνα Σάς, προτρέψαντα αὐτοὺς νὰ ἡσυχάσωσι. Θορυβοῦντες εἰσώρμησαν εἰς τὸ οἴκημα τοῦ λόρδου Βύρωνος, καὶ προὐχώρησαν μέχρι τῆς κλίνης, ἐφ' ἧς κατέκειτο ἀσθενῶν ὁ ποιητής· ἀλλ' οὗτος τοὺς ἀπέπεμψεν ἀξιοπρεπῶς, καὶ ἀπολύ-

Digitized by Google

σας αὐτοὺς τῆς ὑπηρεσίας του παρητήθη τῆς κατὰ τῆς Ναυπάκτου ἐκστρατείας. Οἱ ἀδιάκοποι ὅμως νευρικοὶ ἐρεθισμοὶ καὶ τὸ δηλητηριῶδες κλῖμα τοῦ Μεσολογγίου ἠπείλουν νὰ ἐξαντλήσωσιν αὐτὸν παντελῶς καὶ νὰ ὑποσκάψωσιν ὅλως τὴν ἐξησθενημένην ἄλλως ὑγείαν του. Τὴν πρωΐαν τῆς 22 Ἰανουαρίου 1824 ἀπήγγειλεν εἰς τοὺς ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτοῦ συνηγμένους φίλους του τὸ κατωτέρω ποίημα «Εἰς τὴν ἕκτην καὶ τριακοστὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων μου», ἐν ᾧ τοσοῦτον στενῶς εἶνε συνυφασμένη ἡ προσωπικότης τοῦ ποιητοῦ, ὅπως ἐν παντὶ ὅ,τι ἔγραψεν ὁ Βύρων.

Εἰς τὴν τριακοστὴν ἕκτην ἐπέτειον ἡμέραν τῶν γενεθλίων μου.

Ἡ καρδιά μου καιρὸς εἶναι ἀνερώτευτη νὰ ζῇ,
Ἀφ' οὗ ἔπαυσε ν' ἀνάφτῃ 'ς ἄλλους φλόγα ἐρωτική·
Πλὴν ἂν ἔπαυσε ν' ἀνάφτῃ 'ς ἄλλους φλόγα ἐρωτικὴ
Ἡ καρδιά μου πάντα θέλει μὲ τὸν ἔρωτα νὰ ζῇ.

Μοῦ ἐμαράνθησαν τὰ νειάτα, πᾶνε τ' ἄνθη κ' οἱ καρποὶ
Τῆς ἀγάπης· τώρα τάφος καὶ καϋμὸς μ' ἀκαρτερεῖ.
Μὲ θειαφότοπον ὁμοιάζει τῶν στηθιῶν μου ἡ φωτιὰ
Ὅπου καίεται καὶ δὲν καίει, εἶν' νεκρόκαυστη πυρά.

Φόβοι, ἐλπίδες, πόνοι, ζάλαι, τὴν καρδιά μου δὲν κινοῦν,
Δὲν ἰσχύει μήτ' ἡ ἀγάπη, 'ς τὸν ζυγὸν πλὴν μὲ κρατοῦν.
Μακρυὰ τώρ' ἀπ' τὴν ψυχήν μου, μακρυὰ τέτοιοι στοχασμοί,
Εἰς τὸν τάφον τώρα ἡ δόξα τὸν ἀνδρεῖον ξεπροβοδεῖ.

Καὶ τοῦ κλεῖ τὰ μάτια ἂν πέσῃ θῦμα τῆς ἐλευθεριᾶς.
Τήρα γύρω μας τουφέκι, φλάμπουρο, δόξα, Ἑλλάς!
Ὁ Σπαρτιάτης βασταμένος 'ς τὴν ἀσπίδα ἕνα καιρὸν
Πλειὸ ἐλεύθερος δὲν ἦτον ἀπ' τὸν τωρινὸν Γραικόν.

Ψυχή, ξύπνησε, ψυχή μου, τὴν Ἑλλάδα δὲν ξυπνῶ—
Ἔξυπνη εἶναι ἡ Ἑλλάς μου!—Ψυχὴ ξύπν' ἀπ' τὸ βυθό.
Τὴν ἀθάνατη στοχάσου, τὴν οὐράνια πηγὴ
Ποῦ ποτίζει τὸ κορμί σου· ὅθεν ἦλθες τρέχα ἐκεῖ.

Πάθη ὅπου ξανανειώνουν καταπάτα τα, ψυχή,
Ἄχρηστο γιὰ μὲ τοῦ κάλλους εἶν' τὸ γέλοιο κ' ἡ ὀργή.
Ἂν τὴν νειότη σου λυπᾶσαι, γιατὶ θέλεις πλειὸ νὰ ζῇς;
Τῆς τιμῆς ἐδῶ εἶν' ὁ τάφος· τρέξε αὐτοῦ νὰ σκοτωθῇς.

Δὲν σοῦ μένει παρὰ νὰ εὕρῃς ὅ,τι ἐγύρευες παντοῦ
Καὶ νὰ τὸ εὕρῃς δὲν 'μποροῦσες, μνῆμ' ἀνδρὸς πολεμικοῦ.
Βρίσκοντάς το, κύττα γύρω, πιάσ' τὴν θέσι ποῦ ποθεῖς
Γιὰ τὴν δόξαν πολεμόντας, πέσ' ἐκεῖ ν' ἀναπαυθῇς.

Ἡ ἕκτη καὶ τριακοστὴ ὑπῆρξεν ἡ τελευταία ἐπέτειος τῆς γεννήσεως τοῦ Βύρωνος, καὶ τὸ ποίημα ἐκεῖνο ἦν τὸ κύκνειον αὐτοῦ ᾆσμα. Ἐξελθὼν ἔφιππος εἰς περίπατον τὴν 7 Ἀπριλίου μετὰ τοῦ κόμητος Γάμβα, τρία μίλια μακρὰν τοῦ Μεσολογγίου κατελήφθη ὑπὸ αἰφνιδίου θυέλλης καὶ καταιγίδος, ὁποῖαι εἰσὶ συνηθέσταται ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ ἔαρ. Ὅτε δὲ διάβροχοι καὶ ἀσθμαίνοντες ἔφθασαν πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Μεσολογγίου, δὲν συνήνεσεν ὁ Βύρων νὰ μεταβῇ πεζὸς οἴκαδε, ἀλλά, καίπερ τοῦ Γάμβα ἀποτρέποντος, ἐπέβη ἀκατίου καὶ διεπεραιώθη οὕτω διὰ τοῦ τενάγους εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπου σφοδρότατον ῥῖγος πυρετοῦ τὸν κατέλαβεν. Ὁ ἰατρὸς αὐτοῦ Βρούνος διέταξεν ἀφαίμαξιν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀντέστη πεισμόνως ἐπί τινας ἡμέρας[1], καὶ ἐνέδωκε μόνον ἐπὶ τῇ ἀπειλῇ, ὅτι ἠδύνατο νὰ τῷ ἐπέλθῃ παραφροσύνη, ἣν ἰδίως ἐφοβεῖτο. Ἀλλ' ἡ ἐγχείρησις ἦτο βραδεῖα πλέον. Ὁ πυρετὸς ἐπῆλθε σφοδρότερος ἢ πρότερον, συμπτώματα ἐγκεφαλίτιδος ἀνεφάνησαν, καὶ τὴν 17 Ἀπριλίου πάντες ἐν Μεσολογγίῳ προσεδόκων τὰ χείριστα. Μετὰ μεσημβρίαν τῆς 18 ἐξέστη παντελῶς τῶν φρενῶν, καὶ ἀσυνάρτητοι μόνον φράσεις ἐξήρχοντο τῶν χειλέων αὐτοῦ, ἐλάλει δὲ περὶ τῶν φιλτάτων αὐτῷ συγγενῶν καὶ περὶ τῆς Ἑλλάδος. «Ἑλλάς!» ἔκραζε· «σοὶ ἔδωκα πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ δώσῃ ἄνθρωπος· τὴν περιουσίαν μου, τὸν καιρόν μου, τὴν ὑγείαν μου, καὶ αὐτὴν τώρα τὴν ζωήν μου· εἴθε ἡ θυσία μου ἀποβῇ εἰς ἀγαθόν σου!» Περὶ τὴν ἕκτην τῆς ἑσπέρας ὥραν εἶπεν εἰς τὸν πιστὸν ὑπηρέτην, ὅστις ἐκράτει κλαίων τὰς χεῖράς του· «Τώρα πηγαίνω νὰ κοιμηθῶ», καὶ στραφεὶς ἐβυθίσθη εἰς βαθὺν ὕπνον. Ἤνοιξε δὲ ἅπαξ ἔτι τὴν ἑσπέραν τῆς 19 τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τοὺς ἔκλεισε πάλιν εὐθύς. Ἐκεῖνο ἦν τὸ ἔσχατον τῆς ζωῆς του σημεῖον, καὶ ἡ καρδία, ἥτις εἶχε πάλει τοσοῦτον θερμὴ ὑπὲρ παντὸς μεγάλου καὶ ὡραίου δὲν ἔπαλλε πλέον.

Ἐν Μεσολογγίῳ ἀνεμένετο ἀνησύχως ἡ ἔκβασις τῆς ἀσθενείας· τὴν 18 δὲ Ἀπριλίου, Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, μόλις ἠκούετο, ἐκπνέων εἰς τὰ χείλη τῶν Ἑλλήνων, ὁ σωτήριος χαιρετισμός: «*Χριστὸς ἀνέστη*». Πρὶν ἢ συγχαρῶσιν ἀλλήλοις ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ τῆς χαρμοσύνου ἡμέρας, ἠρώτων ἐναγωνίως: Πῶς ἔχει ὁ λόρδος Βύρων;

Γενικὴ ὑπῆρξεν ἡ κατάπληξις καὶ τὸ πένθος ἅμα τοῦ θανάτου ἀγγελθέντος.

Τὸ μέγα ὄνομα τοῦ ἀνδρός, λέγει ὁ Τρικούπης ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἡ εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγῶνος ἐν μέσῳ ἄκρας ἀπορίας μεγαλοδωρία του, τὰ κακά, ἅτινα ὑπέφερε δι' ἀγάπην τῆς Ἑλλάδος, αἱ λαμπραὶ ἐλπίδες, ἃς ἐφαίνετο ἐγγὺς νὰ πραγματοποιήσῃ, ἀρκοῦν νὰ δείξωσι τί ἔχασαν οἱ Ἕλληνες καὶ τί ἠσθάνθησαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ του· ἕκαστος τῶν Ἑλλήνων δυστύχημα ἴδιον ἐθεώρησε τὸ δυστύχημα τοῦτο τῆς πατρίδος του καὶ ἔκλαυσε κλαυθμὸν μέγαν· «πένθους ἡμέραι», εἶπεν ὁ διευθυντὴς διατάττων τὰς ἐπιθανατίους τιμάς του, «πένθους ἡμέραι ἔγειναν δι' ὅλους ἡμᾶς αἱ παροῦσαι χαρμόσυνοι ἡμέραι τοῦ πάσχα»· καὶ εἶπε τὴν ἀλήθειαν· ὅλοι ἐλησμόνησαν τὸ πάσχα ἔχοντες ἔμπροσθέν των τὸν θάνατον τοιούτου ἀνδρός.

Τὴν ἐπαύριον δὲ τοῦ θανάτου, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, 37 κανονίαι, ἰσάριθμοι τῶν ἐτῶν τοῦ ἀποθανόντος, ἀνήγγειλαν τὸ μέγα δυστύχημα. Συγχρόνως ἐδόθη διαταγὴ νὰ κλείσωσι τρεῖς ἡ-

1. «Πίνω, εἶπε τῷ ἰατρῷ του ἐπιμένοντι νὰ τὸν φλεβοτομήσῃ καὶ κατ' ἀρχὰς μὴ εἰσακουομένῳ, «πίνω ὅλα τὰ ἰατρικά σου, ἀλλ' οὐδὲ μίαν ῥανίδα αἵματος χύνω κείμενος ἐπὶ κλίνης. Πρόθυμος εἶμαι νὰ τὸ χύσω ὅλον ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης».

Digitized by Google

μέρας ὅλα τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας τὰ καταστήματα καὶ ὅλα τὰ ἐργαστήρια, νὰ λείψωσιν αἱ διὰ μουσικῆς, χορῶν καὶ πότων συνήθεις κατὰ τὰς τοιαύτας ἡμέρας εὐθυμίαι, νὰ γείνωσι καθ' ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῆς πόλεως ἐπικήδειοι δεήσεις καὶ νὰ πενθηφορήσωσιν ὅλοι τρεῖς ἑβδομάδας. Ἀφ'οὗ δὲ ἐταριχεύθη τὸ σῶμα, ἔγεινεν ἡ ἐκφορά[1] τὴν 10, καθ' ἣν ὅλος ὁ κλῆρος τῆς πόλεως καὶ τῶν χωρίων, ὅλαι αἱ ἀρχαί, ὅλα τὰ στρατεύματα καὶ ὅλος ὁ λαὸς συνώδευσαν διὰ μέσου τῆς πόλεως τὸ λείψανον βασταζόμενον ὑπὸ Ἑλλήνων στρατηγῶν καὶ τῶν οἰκείων τοῦ λόρδου, καὶ τὸ ἔφεραν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ τείχους τῆς πόλεως ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὅπου ἐψάλη ἡ συνήθης νεκρώσιμος ἀκολουθία, ἐξεφωνήθη ἐπικήδειος λόγος καὶ ἐδόθη ὁ τελευταῖος ἀσπασμός. Ἐπρόκειτο νὰ ταφῇ ὅπου ἐτάφησαν ὁ Μάρκος, ὁ Κυριακούλης καὶ ὁ Νορμάννος· ἀλλ' ἀφοῦ ἐγνώσθη ὅτι θέλησίς του ἦτο νὰ μετακομισθῇ τὸ λείψανόν του εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ταφῇ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῶν προγόνων του, διετηρήθη ὁ νεκρὸς ἐν τῷ ναῷ ἡμέρας τινάς, καθ' ἃς ἤρχοντο ἔξωθεν οἱ χωρικοὶ καὶ τὸν ἠσπάζοντο· μετὰ δὲ ταῦτα μετεκομίσθη εἰς Ζάκυνθον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀγγλίαν. Αἱ δὲ ἀποδοθεῖσαι ὅπου ἀπέθανεν ἐπικήδειοι τιμαὶ ἐπανελήφθησαν, κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν θέλησιν τοῦ κοινοῦ, καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Εἶχαν ὑπ' ὄψιν οἱ λαοί της τὸν διάπυρον τοῦ ἀνδρὸς φιλελληνισμὸν καὶ τὴν ἐντεῦθεν πραγματικὴν καὶ ἠθικὴν πρὸς τὴν πατρίδα των ὠφέλειαν, καὶ δὲν εἶξευραν πῶς νὰ δείξωσι τὴν εὐγνωμοσύνην των. Ὁ λόρδος, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐπάτησε τὴν γῆν τῆς Κεφαλληνίας, δὲν ἔπαυσεν εὐεργετῶν τοὺς Ἕλληνας· πεινῶντας Πατρεῖς καὶ εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην καταφυγόντας ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τῆς πατρίδος των ἐχόρτασε, γυμνοὺς ἐνέδυσε, καὶ τοὺς ἐκεῖ ἀργοῦντας Σουλιώτας μισθώσας ἀπέστειλεν ἔκτοτε εἰς ἀντίληψιν τοῦ Μεσολογγίου ἐπὶ τῇ εἰσβολῇ τοῦ πασᾶ τῆς Σκόδρας. Φιλάνθρωπος δὲ πρὸς πάντας ἐπροστάτευσεν, ἐπεριποιήθη καὶ ἀπέστειλεν εἰς Πρέβεζαν καὶ Πάτρας τὰς ἐν Μεσολογγίῳ ὑπ' αἰχμαλωσίαν γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα τῶν Ὀθωμανῶν, κινήσας διὰ τῆς πράξεως ταύτης τὸν θαυμασμὸν καὶ αὐτῶν οὓς ἦλθε νὰ πολεμήσῃ. Ἡ δὲ πόλις τοῦ Μεσολογγίου, ἥτις εἰς ἔνδειξιν τῆς εὐγνωμοσύνης της διὰ τὰς πρὸς αὐτὴν ἀγαθοεργίας του τὸν εἶχεν ἤδη πολιτογραφήσει[1], ἐκράτησεν ἐπὶ τῆς εἰς Ἀγγλίαν μετακομιδῆς τοῦ λειψάνου του τὰ σπλάγχνα του καὶ τὰ ἀπέθεσεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος. Ἐνθουσιώδης ἦτον ὁ Βύρων ὡς ποιητής, ἀλλ' ὁ ἐνθουσιασμός του ἦτο βαθὺς ὡς ἡ ποίησίς του· βαθεῖα καὶ συνετὴ ἦτο καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι πολιτική του· δὲν ἀεροβάτει ὡς πολλοὶ φιλέλληνες· δὲν ὠνειροπόλει δημοκρατικὰ ἢ ἀντιδημοκρατικὰ συστήματα· παράκαιρον ἐθεώρει καὶ αὐτὴν τὴν ἐφημεριδογραφίαν· οὐσιωδέστατον δὲ πάντων τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς Ἑλλάδος· διὰ τοῦτο ὁμόνοιαν ἐκήρυττε πρὸς ἀλλήλους καὶ σέβας πρὸς τὰς ξένας αὐλάς. Ἡ τακτοποίησις τῶν στρατευμάτων καὶ ἡ εὕρεσις πόρων εἰς διατήρησίν των ἦσαν ἡ πρωτίστη φροντίς του· φιλόδοξος ἦτον, ἀλλ' ὄχι κενόδοξος· ἀπεποιήθη τὴν γενικὴν πολεμικὴν ἀρχὴν τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἣν καὶ ἡ κυβέρνησις καὶ οἱ κάτοικοι τῷ ἐπρόσφεραν· ἀπεστρέφετο γενικῶς τὰ πολιτικά, καὶ ἀπέφευγε τὰς βουλευτικὰς συζητήσεις καὶ αὐτῆς τῆς πατρίδος του· αἱ Μοῦσαι, ὁ Ἔρως, καὶ ὁ Ἄρης ἦσαν πάντοτε τὰ εἴδωλά του· ἐντρύφημα δὲ πολλάκις τῆς ποιητικῆς του μούσης ἡ Ἑλλάς.

*
* *

Λόγος αὐτοσχέδιος Σ. Τρικούπη.

Τί ἀνέλπιστον συμβεβηκός! τί ἀξιοθρήνητον δυστύχημα! Ὀλίγος καιρὸς εἶναι ἀφ'οὗ ὁ λαὸς τῆς πολυπαθοῦς Ἑλλάδος ὅλος χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις ἐδέχθηκεν εἰς τοὺς κόλπους του τὸν ἐπίσημον τοῦτον ἄνδρα, καὶ σήμερον ὅλος θλῖψις καὶ κατήφεια καταβρέχει τὸ νεκρικόν του κρεββάτι μὲ πικρότατα δάκρυα, καὶ ὀδύρεται ἀπαρηγόρητα. Ὁ γλυκύτατος χαιρετισμὸς ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ ἔγινεν ἄχαρις τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα εἰς τὰ χείλη τοῦ κάθε Ἕλληνος Χριστιανοῦ, καὶ ἀπανταίνωντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, πρὶν τοῦ εὐχηθῇ ταῖς καλαῖς ἑορταῖς, ἐρωτοῦσε «πῶς εἶναι ὁ *Μυλόρδος*;» Χιλιάδες ἄνθρωποι, συναγμένοι νὰ δώσουν μεταξύ

1. Ὁ νεκρὸς τοῦ Βύρωνος ἐτέθη ἐντὸς κιβωτίου ἐκ λευκοσιδήρου καὶ ἐκαλύφθη διὰ μέλανος πέπλου· καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἑνὸς ἄκρου ἐτέθησαν τὰ σήματα τῆς οἰκογενείας τῶν Βυρώνων, ἐπὶ δὲ τοῦ ἄλλου τὸ ξίφος καὶ ὁ στρατιωτικὸς αὐτοῦ πῖλος, τὸν ὁποῖον ἐσκόπευε νὰ φέρῃ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ναυπάκτου. Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο λόγος πολύς, ἵνα ἡ ἐκφορὰ τοῦ νεκροῦ γείνῃ ὡς ἀκολούθως· νὰ μεταφέρουν τὸν νεκρὸν ἀπὸ ναοῦ εἰς ναόν, καὶ εἰς ἕκαστον μέρος νὰ τελεσθῇ μία νεκρώσιμος τελετή, ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ὁδοὶ ἦσαν τραχεῖαι, πρὸς ἀποφυγήν τινος περιστατικοῦ, ἀπεφασίσθη νὰ γείνῃ ἡ ἐκφορὰ μόνης τῆς καρδίας του. Ὅθεν ἐτέθη ἐντὸς λάρνακος καὶ τὴν 21ην ἐγένετο ἡ κηδεία αὐτῆς. Ὅλη ἡ πόλις δύναταί τις νὰ εἴπῃ παρηκολούθει ταύτην, στρατιωτικοί, πολιτικοὶ καὶ κληρικοὶ ἐδείκνυον ἀληθῶς τοσοῦτον πένθος, ὁποῖον δὲν ἔδειξαν εἰς τὸν θάνατον οὐδενὸς τῶν γνησίων τέκνων τῆς Ἑλλάδος. Ὅτε ἀφίκετο ἡ πένθιμος συνοδεία εἰς τὸν ναόν, ἡ λάρναξ ἐτέθη ἐπὶ ἰκρίου, ὅπερ ἐπίτηδες εἶχε κατασκευασθῇ, ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἄρτης Πορφύριος ἐτέλεσε τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν, λόγον δ' ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν ὁ Σπ. Τρικούπης.

1. Τὸ ἔγγραφον τῆς πολιτογραφήσεως ταύτης, ἐν ἀρχαίᾳ γεγραμμένον γλώσσῃ, ἔχει ὡς ἕπεται·

«Ἐπειδὴ ὁ Λόρδος Νόελ Βύρων, βουλόμενος συμπράκτωρ τῆς Ἐλευθερίας τῇ Ἑλλάδι γενέσθαι, καὶ τὴν Δυτικὴν μάλιστα τῆς λοιπῆς κινδυνεύουσαν ὁρῶν, ἔγνω εἰς ταύτην ἀφικέσθαι τὴν πόλιν, καὶ ταύτην εὐεργετῶν ἁπάσης τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος τὴν σωτηρίαν κατεργάσασθαι· ὃ δὴ καὶ τοῖς ἔργοις ἐδήλωσεν, οὐ μόνον μεγάλαις δωρεαῖς μεγίσταις ἐπαρκέσας ἀνάγκαις, ἀλλὰ καὶ τοῖς λόγοις καὶ τῷ ἀξιώματι αὐτοῦ ὠφελιμώτατος τοῖς πράγμασι γενόμενος· ἡ πόλις Μεσολογγίου εὐεργέτην αὐτὸν ἀνακηρύττει, καὶ πολίτην Μεσολογγίτην ψηφίζεται, τῶν αὐτῶν αὐτοῖς ἀπολαύοντα δικαίων, καὶ ἀναγράφει τοῦτο ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς πόλεως, ἵνα δῆλον γένηται πᾶσιν, ὡς οἱ Μεσολογγῖται τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας οἴδασι τιμᾷν, καὶ τοῖς εὐεργέταις γενομένοις αὐτῶν εἰς εὐγνωμοσύνην πολιτείαν διδόναι».

»Ἐν Μεσολογγίῳ, τὴν 17 Μαρτίου 1824».

τους τὸ θεῖον φίλημα τῆς ἀγάπης εἰς τὴν εὐρύχωρην πεδιάδα ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος τῆς πόλεώς μας, ἐφαίνονταν ὅτι ἐσυνάχθηκαν μόνον καὶ μόνον νὰ παρακαλέσουν τὸν ἐλευθερωτὴν τοῦ Παντὸς διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ συναγωνιστοῦ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Γένους μας.

Καὶ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ συντριβῇ ἡ καρδία ὅλων; νὰ μὴ καταπικρανθοῦν ὅλων τὰ χείλη; εὑρέθηκεν ἄλλην φορὰν τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἑλλάδος εἰς περισσότερην χρείαν καὶ ἀνάγκην παρὰ εἰς τὴν ἐποχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ὁ πολυθρήνητος Μυλὸρδ Μπάϊρων ἀπέρασε μὲ κίνδυνον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς του εἰς τὸ Μισολόγγι; Καὶ τότε, καὶ εἰς ὅσον καιρὸν συνέζησε μαζή μας δὲν ἐθεράπευσε τὸ πλουσιοπάροχόν του χέρι ταῖς δεινόταταις χρείαις μας, χρείαις ὁποῦ ἡ πτωχεία μας ταῖς ἄφηνεν ἀδιόρθωταις; πόσα ἄλλα καλά, πολὺ ἀκόμη μεγαλείτερα, ἐλπίζαμεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἄνδρα; καὶ σήμερον, ἀλλοίμονον! σήμερον ὁ πικρὸς τάφος καταπίνει καὶ αὐτὸν καὶ ταῖς ἐλπίδες μας!

Ἀλλὰ δὲν εἰμποροῦσε τάχα καθήμενος καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀναπαυόμενος καὶ χαιρόμενος τὰ καλὰ τῆς Εὐρώπης, νὰ τρέξῃ μὲ μόνην τὴν μεγαλοδωρίαν τῆς καρδίας του εἰς βοήθειάν μας; τοῦτο ἀρκοῦσε διὰ ἡμᾶς, ἐπειδὴ ἡ δοκιμασμένη φρόνησις, καὶ βαθεῖα ἐμπειρία τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς καὶ Διοικητοῦ μας, ἤθελεν ἐξοικονομήσει μὲ μόνα τὰ μέσα αὐτὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν μερῶν τούτων· ἀλλὰ ἂν ἀρκοῦσε τοῦτο διὰ ἡμᾶς, δὲν ἀρκοῦσεν, ὄχι, δι' αὐτόν. Πλασμένος ἀπὸ τὴν φύσιν διὰ νὰ ὑπερασπίζεται πάντοτε τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου καὶ ἂν τὰ ἔβλεπε καταπατημένα, γεννημένος εἰς ἐλεύθερον καὶ πάνσοφον ἔθνος, θρεμμένος ἀπὸ μικρὸς μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀθανάτων προγόνων μας, τὰ ὁποῖα διδάσκουν ὅσους ἠξεύρουν νὰ τὰ διαβάσουν, ὄχι μόνον τί εἶναι, ἀλλὰ καὶ τί πρέπει νὰ ἦναι, καὶ τί ἠμπορεῖ νὰ ἦναι ὁ *Ἄνθρωπος*, εἶδε τὸν ἐξαχρειωμένον, τὸν ἀλυσσοδεμένον ἄνθρωπον τῆς Ἑλλάδος νὰ ἀποφασίσῃ καὶ νὰ ἐπιχειρισθῇ νὰ συντρίψῃ ταῖς φρικταῖς ἁλυσσαῖς του, καὶ τὰ συντρίμματα τῶν ἁλύσσων του νὰ κάμῃ κοφτερὰ σπαθιὰ διὰ νὰ ξαναποχτήσῃ μὲ τὴν βίαν ὅ,τι τοῦ ἅρπαξεν ἡ βία, εἶδε καὶ ἄφησεν ὅλαις ταῖς πνευματικαῖς καὶ σωματικαῖς ἀπόλαυσαις τῆς Εὐρώπης, καὶ ἦλθε νὰ κακοπαθήσῃ καὶ νὰ ταλαιπωρηθῇ μαζή μας, συναγωνιζόμενος ὄχι μόνον μὲ τὸν πλοῦτόν του τὸν ὁποῖον δὲν ἐλυπήθηκεν, ὄχι μόνον μὲ τὴν γνῶσίν του, τῆς ὁποίας μᾶς ἔδωκε τόσα σωτηριώδη σημεῖα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ σπαθί του ἀκονισμένον ἐναντίον τῆς τυραννίας καὶ τῆς βαρβαρότητος· ἦλθεν, εἰς ἕνα λόγον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν οἰκιακῶν του, μὲ ἀπόφασιν *νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν Ἑλλάδα*· πῶς λοιπὸν νὰ μὴ συντριβῇ ὅλων μας ἡ καρδία διὰ τὴν στέρησιν ἑνὸς τέτοιου ἀνδρός; πῶς νὰ μὴ κλαύσωμεν τὴν στέρησίν του ὡς γενικὴν στέρησιν ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους;

Ἀλλὰ ἕως αὐτοῦ, ἀδελφοί, εἴδατε τὸν φιλελεύθερον, τὸν πλούσιον, τὸν ἀνδρεῖον ἄνθρωπον, τὸν ἀληθινὸν φιλέλληνα, εἴδατε τὸν εὐεργέτην· τοῦτο φθάνει βέβαια διὰ νὰ μᾶς κινήσῃ τὰ δάκρυα· δὲν φθάνει ὅμως, δὲν φθάνει, διὰ τὴν ὑπόληψίν του καὶ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἐνδόξου ἐπιχειρήματός του· αὐτός, τοῦ ὁποίου τὸν θάνατον κλαίομεν ἀπαρηγόρητα, εἶναι ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος (εἰς τὸ εἶδός του) ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὸν αἰῶνά μας. Ἡ εὐρυχωρία τοῦ πνεύματός του, καὶ τὸ ὕψος τῆς φαντασίας του δὲν τὸν ἄφησαν νὰ πατήσῃ τὰ λαμπρά, πλὴν κοινὰ ἴχνη τῆς φιλολογικῆς τῶν παλαιῶν δόξας· ἔπιασε νέον δρόμον, δρόμον τὸν ὁποῖον ἡ γεροντικὴ πρόληψις ἐπροσπάθησε καὶ προσπαθεῖ ἀκόμη νὰ τὸν κλείσῃ εἰς τὴν σοφὴν Εὐρώπην· ἀλλὰ ὅσω ζοῦν τὰ συγγράμματά του (καὶ θὰ ζοῦν ὅσω ζῇ ὁ κόσμος), θέλει μείνει πάντοτε ὁ δρόμος αὐτὸς ἀνοιχτός, ἐπειδὴ καὶ αὐτός, καθὼς καὶ ὁ ἄλλος, εἶναι δρόμος ἀληθινῆς δόξας. Ἐδῶ παρατρέχω ὅσα μὲ βιάζει νὰ σᾶς κοινοποιήσω τὸ βαθὺ σέβας καὶ ὁ μεγάλος ἐνθουσιασμός, ὁποῦ πάντοτε ἔμπνευσεν εἰς τὴν καρδίαν μου ἡ ἀνάγνωσις τῶν συγγραμμάτων του, καὶ τὸν ὁποῖον αἰσθάνομαι τώρα σφοδρότερον ἀπὸ ἄλλην φοράν. Ἐγκωμίασε καὶ ἐγκωμιάζει τὸν ποιητὴν τοῦ αἰῶνός μας ὅλη ἡ σοφὴ Εὐρώπη, καὶ θέλει τὸν ἐγκωμιάσουν ὅλοι οἱ αἰῶνες, ἐπειδὴ ἐγεννήθηκε διὰ ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ διὰ ὅλους τοὺς αἰῶνας.

Ἕνας ἄλλος συλλογισμὸς μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν, συλλογισμὸς τόσον ὀρθὸς καὶ ἀληθινὸς ὅσον προσαρμοσμένος εἰς τὴν περίστασιν τῆς Πατρίδος μας. Ἀκούσατε, Ἕλληνες, μὲ προσοχὴν αὐτὸν τὸν συλλογισμόν, ἐπειδὴ θέλω νὰ γενῇ καὶ συλλογισμὸς ἐδικός σας, καὶ συλλογισμὸς παντοτεινός.

Πολλὰ ἐφάθησαν τὰ λαμπρὰ ἔθνη εἰς τὸν Κόσμον, ἀλλὰ ὀλιγώταταις ἡ ἐποχαὶς τῆς ἀληθινῆς τους λαμπρότητος· ἕνα ὅμως φαινόμενον, στοχάζομαι, λείπει ἀπὸ τὰ χρονικὰ ὅλου τοῦ λαμπροῦ Κόσμου, φαινόμενον διὰ τὸ ὁποῖον ἐδίσταζε ποτε ἂν ἠμπορῇ νὰ φανῇ, καὶ αὐτὸς ὁ παρατηρητικὸς νοῦς τῆς φιλοσοφίας. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη τῆς γῆς ἔπεσαν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἑνὸς εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄλλου αὐθέντου. Κάποτε ἐκαλλιτέρευσαν, κάποτε ἐχειροτέρευσαν, πουθενὰ ὅμως τὸ μάτι τοῦ ἱστορικοῦ δὲν εἶδε κανένα ἔθνος κατασκλαβωμένον ἀπὸ βαρβάρους, καὶ μάλιστα βαρβάρους ῥιζωμένους ἀπὸ αἰῶνας εἰς αὐτὸ τὸ ἔθνος, δὲν τὸ εἶδε, λέγω, νὰ ξεσκλαβωθῇ ἀφ' ἑαυτοῦ του· ἰδοὺ τὸ φαινόμενον· τοῦτο σήμερον παρρησιάζεται κατὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸν Κόσμον καὶ φαίνεται εἰς μοναχὴν τὴν Ἑλλάδα· ναί, εἰς μοναχὴν τὴν Ἑλλάδα φαίνεται. Τὸ βλέπει μακρόθεν ὁ φιλόσοφος, καὶ χάνει τὸν δισταγμόν του· τὸ βλέπει

Digitized by Google

ὁ ἱστορικὸς καὶ ἑτοιμάζεται νὰ τὸ διηγηθῇ ὡς νέαν ἀνακάλυψιν τῆς τύχης τῶν ἐθνῶν· τὸ βλέπει ὁ πολιτικός, καὶ γίνεται σκεπτικώτερος καὶ προφυλακτικώτερος· τόσον παράδοξος εἶναι ὁ καιρὸς εἰς τὸν ὁποῖον ζοῦμεν, ἀγαπητοί μου Ἕλληνες! Ἡ ἐπανάστασις τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι ἐποχὴ τοῦ ἔθνους μας μόνον, εἶναι ἐποχὴ ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὅλων τῶν αἰώνων, ἐπειδή, καθὼς σᾶς εἶπα, εἶναι φαινόμενον μοναδικὸν εἰς τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῶν ἐθνῶν.

Αὐτὸ τὸ μοναδικὸν φαινόμενον ἐπαρατήρησεν ὁ μεγάλος νοῦς τοῦ μεγαλόφρονος, τοῦ πολυθρήνητου Μπάϊρων, καὶ ἠθέλησε νὰ ἑνώσῃ τὴν ἀθάνατήν του δόξαν μὲ τὴν δόξαν σας, καὶ νὰ ἐμβάσῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν λαμπρῶν σας κατορθωμάτων· δὲν ἔγιναν καὶ ἄλλαις ἐπανάστασαις εἰς ταὶς ἡμέραις του; Καμμίαν ὅμως δὲν ἠκολούθησε, καμμίαν δὲν ὑπερασπίσθη. ἐπειδὴ εἶναι πολλὰ διαφορετικὸς ὁ χαρακτῆράς τους, καὶ πολλὰ διαφορετικὴ ἡ φύσις τους· ἡ μοναχὴ δόξα τῆς Ἑλλάδος ἦτο ἄξια δόξα δι' ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον δοξολογοῦν ὅλα τὰ σοφὰ στόματα· βλέπετε λοιπόν, ὦ Ἕλληνες, βλέπετε εἰς τί καιρὸν ζῆτε, εἰς τί ἀγῶνα ἐμβήκατε; βλέπετε ὅτι μὲ τὴν δόξαν σας δὲν ἠμπορεῖ νὰ συγκριθῇ καμμία δόξα ἀπερασμένη; Οἱ φιλελεύθεροι, οἱ φιλάνθρωποι, οἱ φιλόσοφοι ὅλων τῶν ἐθνῶν, καὶ μάλιστα τῆς μεγαλόδωρης Ἰγκλιτέρας σᾶς χαιρετοῦν ὅλοι μακρόθεν, ὅλοι σᾶς συγχαίρονται, ὅλοι σᾶς ἐμψυχόνουν καὶ ὁ ποιητὴς τῶν καιρῶν μας, ἀγκαλὰ καὶ στεφανωμένος ἀθανασίαν, ἐζήλευσε τὴν δόξαν σας, καὶ ἦλθε προσωπικῶς νὰ ξεπλύνῃ μαζή σας μὲ τὸ αἷμά του τὰ μολυσμένα ἀπὸ τὴν τυραννίαν χώματά μας.

Γεννημένος εἰς τὴν λαμπρότατην Μητρόπολιν τῆς Λόνδρας, εὐγενέστατος καὶ ἀπὸ πατέρα καὶ μητέρα, πόσην χαρὰν αἰσθάνθηκεν ἡ φιλελληνική του καρδία, ὅταν ἡ πτωχή μας Πόλις εἰς σημεῖον εὐγνωμοσύνης τὸν ἐπολιτόγραψεν; Εἰς αὐτὸν τὸν ἀγῶνα τοῦ θανάτου του, ἤγουν εἰς τὴν στιγμήν, ὅταν κρυμμένη ἡ αἰωνιότης δείχνεται εἰς τὸν ἄνθρωπον εὑρισκόμενον εἰς τὰ ὅρια τῆς θνητῆς καὶ τῆς ἀθάνατης ζωῆς, ὅταν λέγω ὅλος ὁ ὁρατὸς κόσμος φαίνεται ἕνα μόνον σημεῖον ὡς πρὸς τὰ λαμπρὰ ἔργα τῆς θείας Παντοδυναμίας, εἰς ἐκείνην τὴν φοβερὴν ὥραν ὁ πολυένδοξος τοῦτος νεκρὸς ἀφίνωντας τὸν Κόσμον ὅλον, ἐβάσταξεν εἰς τὸ στόμα του μοναχὰ δύω ὀνόματα, *τῆς μονάκριβης καὶ πολυαγαπημένης του Κόρης καὶ τῆς Ἑλλάδος*· αὐτὰ τὰ δύο ὀνόματα βαθυὰ ριζωμένα εἰς τὰ σπλάγχνα του, μήτε ἡ στιγμὴ τοῦ θανάτου δὲν ειμποροῦσε νὰ τὰ ἐξαλείψῃ· *θυγατέρα μου!* εἶπεν, *Ἑλλάδα!* εἶπε καὶ ἡ φωνή του ἔλειψε!! Ποία Ἑλληνικὴ καρδία νὰ μὴ συντρίβεται, ὅσαις φοραὶς ἐνθυμεῖται αὐτὴν τὴν περίστασιν;

Δεκτὰ βέβαια, ἀγαπητοί μου Ἕλληνες, πολὺ δεκτὰ εἶναι εἰς τὴν σκιάν του τὰ δάκρυά μας, ἐπειδὴ εἶναι δάκρυα τῶν κληρονόμων τῆς ἀγάπης του· ἀλλὰ πολὺ δεκτότερα δι' αὐτὸν θέλει εἶναι τὰ ἔργα μας διὰ τὴν Πατρίδα, τὰ ὁποῖα, καὶ χωρισμένος ἀπὸ ἡμᾶς, θέλει παρατηρεῖ ἐπάνωθεν ἀπὸ τοὺς Οὐρανούς, τοὺς ὁποίους τοῦ ἄνοιξεν ἡ ἀρετή του. Αὐτὴν καὶ μοναχὴν τὴν εὐγνωμοσύνην γυρεύει ἀπὸ ἡμᾶς εἰς ταὶς εὐεργεσίαις του, αὐτὴν τὴν ἀνταμοιβὴν εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην του, αὐτὴν τὴν ἐλάφρωσιν εἰς ταὶς ταλαιπωρίαις του, αὐτὴν τὴν πληρωμὴν διὰ τὸν χαμὸν τῆς πολυτίμητης ζωῆς του. Ὅταν, ἀγαπητοί μου Ἕλληνες, ἡ δύναμίς σας κατορθώσῃ νὰ ἀποσυντρίψῃ τὰ χέρια ὁποῦ μᾶς ἁλυσόδεναν, τὰ χέρια ὁποῦ ἅρπαζαν ἀπὸ ταὶς ἀγκάλαις μας τοὺς ἀδελφούς, τὰ τέκνα, τὴν κατάστασίν μας, τότε θέλει χαρῇ ἡ σκιά του, τότε θέλει ἀγαλλιασθῇ ἡ κόνις του· ναί, εἰς τὴν μακαρίαν ἐκείνην ὥραν τοῦ εὐτυχισμένου τέλους τῶν ἀγώνων σας, ὁ Ἀρχιερεὺς θ' ἁπλώνῃ τὴν ἱεράν του καὶ ἐλεύθερην δεξιάν, καὶ θὰ εὐλογῇ καὶ ἁγιάζῃ τὸν πολυένδοξον τάφον του. Τὸ Παλληκάρι, ζωσμένον τὸ σπαθὶ ἀπὸ τὰ τυραννικὰ αἵματα βαμμένον, θὰ τὸν στολίζῃ μὲ δάφναις, ὁ Πολιτικὸς μὲ ἐγκώμια, ὁ Ποιητής, γυρμένος εἰς τὴν ἁρμονικώτατη ταφόπετράν του, θὰ γίνεται ποιητικώτερος· τότε ἀνθοστεφανωμέναις ἡ παρθέναις τῆς Ἑλλάδος, τὴν μαγευτικὴν ὡραιότητα τῶν ὁποίων ἔψαλλεν ὁ πολυένδοξος συμπολίτης μας Μπάϊρων εἰς πολλά του ποιήματα, τότε τὰ ὡραῖά μας τέκνα, χωρὶς πλέον νὰ φοβοῦνται μὴ μολυνθοῦν ἀπὸ τὰ ἁρπακτικὰ χέρια τῶν τυράννων μας, θὰ σταίνουν χορὸν τριγύρω εἰς τὸν τάφον του, τραγουδῶντας τὰ κάλλη τῆς γῆς μας, τὰ ὁποῖα μὲ τόσην χάριν καὶ ἀλήθειαν ὁ ποιητὴς τοῦ αἰῶνός μας ἔψαλλεν.

Ἀλλὰ ποία ἰδέα λυπηρή μοῦ ἔρχεται τώρα εἰς τὸν νοῦν; μὲ ἐπλάνεσεν ἡ φαντασία μου, ἐνόμισα ὅτι βλέπω ὅσα ἡ καρδία μου ἐπιθυμεῖ· ὑπόθεσα εὐλογίαις Ἀρχιερέων, δαφνοστεφανώματα, ὕμνους, χορούς τριγύρω εἰς τὸν τάφον τοῦ εὐεργέτου τῆς Ἑλλάδος· ἀλλὰ ὁ τάφος αὐτὸς δὲν θέλει ἔχει μέσα του τὰ πολύτιμα λείψανα αὐτοῦ τοῦ εὐεργέτου! ἄδειος θὰ μείνῃ ὁ τάφος! τὸ σῶμά του ὀλίγαις ἡμέραις ἀκόμη μένει εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Γῆς μας, τῆς Νέας Πατρίδος του· δὲν παραδίδεται εἰς ταὶς ἀγκάλαις της· μεταφέρεται εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ἐτίμησεν ἡ γέννησίς του.

Ἡ ἐδικαίς σου ἀγκάλαις, ἀκριβή του καὶ πολυαγάπητη θυγατέρα, ἡ ἐδικαίς σου θὰ τὸ δεχθοῦν, τὰ δάκρυα τὰ ἐδικά σου θὰ παρηγορήσουν τὸν σωματοφόρον τάφον του, καὶ τὰ δάκρυα τῶν ὀρφανῶν Ἑλληνίδων θέλει χύνονται ἐπάνω εἰς τὴν θήκην τοῦ πολυτιμοτάτου πνεύμονός του, καὶ εἰς ὅλην τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος, ἐπειδὴ ὅλη ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος εἶναι τάφος του· καθὼς εἰς αὐταὶς ταὶς ὕστεριναὶς στιγμαὶς τῆς ζωῆς του ἐσὲ καὶ τὴν Ἑλλάδα εἶχεν εἰς τὴν καρδίαν του καὶ εἰς τὰ

Digitized by Google

χείλη του, δίκαιον ἦτο καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατόν του νὰ λάβῃ καὶ αὐτὴ μερίδιον ἀπὸ τὰ μεγαλοτίμητα λείψανά του. Ἡ Πατρίδα του τὸ Μισολόγγι σφιχταγκαλιάζει, ὡς σύμβολον τῆς ἀγάπης του, τὸν πνεύμονά του· δέξου καὶ σύ, γλυκύτατε καρπὲ τῆς καρδίας τοῦ ἀποθανόντος, δέξου τὸ πτῶμά του· τὴν καρδίαν του, τὰ ἐντόσθιά του, σοῦ τὰ ξεπροβοδεῖ ἡ Ἑλλὰς ὅλη μαυροφορεμένη, ὅλη ἀπαρηγόρητη· σοῦ τὰ ξεπροβοδεῖ μὲ ὅλην τὴν ἐκκλησιαστικὴν, τὴν πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν τιμὴν καὶ παράταξιν, καὶ μὲ ὅλον τὸ πλῆθος τῶν συμπολιτῶν του Μισολογγιτῶν καὶ ὁμογενῶν του Ἑλλήνων· σοῦ τὰ ξεπροβοδεῖ στεφανωμένα μὲ τὴν εὐγνωμοσύνην της, παρηγορημένα μὲ τὰ δάκρυά της, συνοδευμένα μὲ ταῖς θεόδεκταις εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις τοῦ Πανιερωτάτου μας Ἀρχιεπισκόπου τοῦ ἀληθινοῦ ζηλωτοῦ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Γένους, Κυρίου Πορφυρίου, τοῦ φιλοπάτριδος ἁγίου ἐπισκόπου κὺρ Ἰωσὴφ, καὶ ὅλου τοῦ κλήρου. Μάθε, εὐγενέστατη κόρη, μάθε ὅτι στρατηγοὶ τὰ ἐβάσταξαν εἰς τοὺς ὤμους τους, καὶ τὰ ἔφεραν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· χιλιάδες Ἕλληνες στρατιῶται ἐσκέπαζαν τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μέρη τοῦ δρόμου, ὅθεν τὰ ἐδιάβαιναν, καὶ τὰ στόματα τῶν τουφεκιῶν ὁποῦ ἐκατάφαγαν τόσους καὶ τόσους τυράννους ἦταν ὅλα γυρμένα κατὰ τὴν γῆν, ὡσὰν νὰ ἤθελαν νὰ πολεμήσουν καὶ αὐτὴν τὴν γῆν, ὁποῦ τοὺς ἅρπαξε τὸν εἰλικρινῆ φίλον τους·ὅλα αὐτὰ τὰ πλήθη τῶν στρατιωτῶν μὲ τὸ σπαθὶ τούτην τὴν στιγμὴν εἰς τὴν μέσην, μὲ τὸ τουφέκι εἰς τὸν ὦμον, καὶ ἕτοιμοι νὰ ἐκστρατεύσουν ἐναντίον τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἀνθρώπου, περικυκλόνουν τὸ νεκρικόν του κρεββάτι, καὶ ὁρκίζονται ἐπάνω εἰς αὐτὸ νὰ μὴ λησμονήσουν ποτὲ ταῖς θυσίαις τοῦ πατρός σου, καὶ ποτὲ νὰ μὴν ἀφήσουν νὰ πατηθῇ ἀπὸ βάρβαρον καὶ τυραννικὸν ποδάρι ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκονται ἀπομεινάριά του. Χιλιάδες στόματα χριστιανικὰ ἀνοίγονται αὐτὴν τὴν στιγμὴν, καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ τῶν χριστιανῶν ἀντιβοᾷ ὅλος ὕμνους, ὅλος ἱκεσίαις, διὰ νὰ κατευοδωθοῦν τὰ σεβάσμια λείψανά του εἰς τὴν πατρικήν του γῆν, καὶ νὰ ἀναπαυθῇ ἡ ψυχή του ὅπου οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται.

*
* *

Τὰ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ποιητοῦ

ἐκδοθέντα διατάγματα ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν.

Ἡ μὲν ἐπιτόπιος διοίκησις τοῦ Μεσολογγίου ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθον διαταγήν·

α' Ἀριθ. 1185.

Προσωρινὴ διοίκησις τῆς Ἑλλάδος.

Αἱ παροῦσαι χαρμόσυνοι ἡμέραι ἔγειναν δι' ὅλους ἡμᾶς ἡμέραι πένθους.

Ὁ Λόρδ Νόελ Βυρὼν ἐπέρασε σήμερον εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, περὶ τὰς ἕνδεκα ὥρας τὸ ἑσπέρας μετὰ μίαν ἀσθένειαν φλογιστικοῦ ῥευματικοῦ 10 ἡμερῶν.

Καὶ πρὶν ἀκόμη χωρισθῇ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα, ἡ κοινὴ κατήφεια ἔλεγεν ὅσην θλῖψιν ᾐσθάνετο ἡ καρδία ὅλων, καὶ ὅλοι μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νικημένοι ἀπὸ τὴν θλῖψιν, ἐλησμονήσατε τὸ Πάσχα.

Ἡ στέρησις αὐτοῦ τοῦ λαμπροῦ ὑποκειμένου εἶναι βέβαια πολλὰ αἰσθαντικὴ δι'ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' εἶναι πολὺ περισσότερον ἀξιοθρήνητος δι' αὐτὴν τὴν πόλιν, τὴν ὁποίαν ἠγάπησε διαφερόντως, καὶ εἰς αὐτὴν ἐπολιτογραφήθη, καὶ ἀπόφασιν σταθερὰν εἶχεν, ἂν τὸ ἔφερεν ἡ περίστασις, νὰ γίνῃ καὶ προσωπικῶς συμμέτοχος τῶν κινδύνων της.

Καθ' ἕνας βλέπει ἐμπρός του τὰς πλουσίας πρὸς τὸ κοινὸν εὐεργεσίας του, καὶ μήτε ἔπαυσε, μήτε παύει κανεὶς, μὲ εὐγνώμονα καὶ ἀληθινὴν φωνὴν νὰ τὸν ὀνομάζῃ εὐεργέτην.

Ἕως οὗ νὰ γνωστοποιηθοῦν αἱ διαταγαὶ τῆς ἐθνικῆς Διοικήσεως περὶ αὐτοῦ τοῦ πολυθρηνήτου συμβάντος.

Δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 314 καὶ ἡμ. 15 Ὀκτωβ. θεσπίσματος τοῦ Βουλευτικοῦ σώματος,

Διατάττεται

α') Αὔριον, μόλις ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ μεγάλον κανονοστάσιον τοῦ τείχους αὐτῆς τῆς πόλεως 37 κανονιαῖς (μία τὸ κάθε λεπτὸν) κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν χρόνων τῆς ζωῆς τοῦ ἀποθανόντος.

β') Ὅλα τὰ κοινὰ ὑπουργεῖα, διὰ τρεῖς ἡμέρας, κατὰ συνέχειαν, νὰ κλεισθοῦν ἐμπεριεχομένων καὶ τῶν κριτηρίων.

γ') Νὰ κλεισθοῦν ὅλα τὰ ἐργαστήρια, ἐκτὸς ἐκείνων ὅπου πωλοῦνται τροφαὶ καὶ ἰατρικά· καὶ νὰ λείψουν τὰ μουσικὰ παιγνίδια, οἱ συνειθισμένοι εἰς αὐτὰς τὰς ἡμέρας χοροὶ, νὰ παύσουν τὰ φαγοπότια εἰς τὰ κρασοπωλεῖα, καὶ κάθε ἄλλο εἶδος κοινοῦ ξεφαντώματος.

δ') Νὰ γίνῃ 21 ἡμέρας γενικὴ πενθηφορία.

ε') Νὰ γενοῦν ἐπικήδειοι δεήσεις εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας.

Ἐν Μεσολογγίῳ τὴν 7 Ἀπριλίου 1824.

(Τ. Σ.) Λ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς
Γεώργιος Πράϊδης.

Ἡ δὲ κεντρικὴ Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθον·

Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος
Τὸ ἐκτελεστικὸν σῶμα.

Ὁ Λόρδ Νόελ Βύρων κατὰ τὴν 7 τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς παύσας τοῦ νὰ περιπατῇ τὸ ὁποῖον ἠγάπησε πρὸ ἐτῶν Ἑλληνικὸν ἔδαφος μετῆλθεν εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς, ἀφήσας λύπην ἀπαρηγόρητον εἰς τὰς Ἑλληνικὰς καρδίας. Ἡ Ἑλλὰς διὰ

Digitized by Google

τὰς πρὸς αὐτὴν εὐεργεσίας του χρεωστεῖ χάριν ἀθάνατον πρὸς αὐτὸν, τὸ Ἔθνος ὀφείλει νὰ τὸν ἀναγράψῃ πατέρα καὶ εὐεργέτην καὶ νὰ πενθηφορήσῃ διὰ τὴν στέρησίν του. Ὅθεν

Διατάττει

Α'. Ἡ πέμπτη τοῦ μηνὸς Μαΐου καθ'ὅλην τὴν ἐλευθέραν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν εἶναι ἡμέρα πένθους, διὰ τὴν στέρησιν τοῦ λαμπροῦ ὑποκειμένου Λὸρδ Βύρωνος.

Β'. Ἅμα ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ σημαία ἐπὶ τοῦ φρουρίου καὶ πλοίων νὰ ὑψωθῇ νεκρώσιμος.

Γ'. Ὅλα τὰ κοινὰ Ὑπουργεῖα νὰ κλεισθῶσιν, ὡσαύτως καὶ ὅλα τὰ ἐργαστήρια ἐκτὸς τῶν ὅσα πωλῶσι τροφὰς καὶ ἰατρικά.

Δ'. Εἶναι ἀπολύτως ἀπηγορευμένα φαγοπότια, μουσικὰ ὄργανα καὶ χοροί.

Ε'. Κατὰ τὴν δευτέραν ὥραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας νὰ γίνωσιν εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας δεήσεις πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου Λὸρδ Βύρωνος.

Ϛ'. Ὅλοι οἱ πολιτικοί τε καὶ πολεμικοὶ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς ταύτην τὴν δέησιν.

Ζ'. Οἱ ἀρχηγοὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν Στρατιωτικῶν των Σωμάτων, μὲ τὰς σημαίας των τετυλιγμένας, νὰ παρευρεθῶσιν ὡσαύτως μὲ παράταξιν εἰς τὰς Ἐκκλησίας.

Η'. Κατὰ τὴν δευτέραν ὥραν, τὰ μὲν μεγάλα φρούρια νὰ ῥίξωσιν 11 κανόνια ἓν εἰς ἕκαστον τέταρτον, τὰ δὲ μικρὰ 7 καὶ τὰ ἁπλᾶ κανονοστάσια 3.

Θ'. Ἕκαστον πλοῖον Πολεμικὸν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν νὰ ῥίξῃ 3 Κανόνια.

Ι'. Τὰ εὑρισκόμενα εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον Πλοῖα νὰ ῥίξωσιν 7.

ΙΑ'. Τὰ Στρατιωτικὰ Σώματα παρατεταγμένα ἐφ' ἑνὸς ἢ ἐπὶ δύο νὰ ῥίξωσι τρὶς τὰ τουφέκιά των κατὰ τὴν μνήμην τοῦ ὀνόματος Λὸρδ Νόελ Βύρωνος.

ΙΒ'. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Πολεμικῶν νὰ ἐνεργήσῃ τὴν διαταγὴν ταύτην ἑκάστην κατὰ τὸ ἀνῆκον.

Ἐκ Μύλων Ναυπλίου τῇ 20 Ἀπρὶλ. 1824.

Ὁ Πρόεδρος

Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ
Π. ΜΠΟΤΑΣΗΣ
Ι. ΚΩΛΕΤΗΣ
Α. ΣΠΥΛΙΩΤΑΚΗΣ.

Ὁ Προσ. Γεν. Γραμματεὺς
Π. Γ. Ῥόδιος.

*
* *

Εἰς τὸν θάνατον

τοῦ λόρδου Μπάϋρων

[Ἐκ τῶν τοῦ Σολωμοῦ].

Ἀλευθεριὰ γιὰ λίγο πάψε
Νὰ κτυπᾷς μὲ τὸ σπαθί,
Τώρα σίμωσε καὶ κλάψε
Εἰς τοῦ Μπάϋρων τὸ κορμί.

Καὶ κατόπι ἂς ἀκλουθοῦνε
Ὅσοι ἐπράξανε λαμπρά,
Ἀποπάνω του ἂς κτυποῦνε
Μόνον στήθια ἡρωϊκά.

Πρῶτοι ἂς ἔλθουνε οἱ Σουλιῶταις.
Κι' ἀπ' τὸ λείψανο αὐτὸ
Ἂς μακραίνουνε οἱ προδόταις
Κι' ἀπ' τὰ λόγια ὁποῦ θὰ 'πῶ.

Φλάμπουρα, ὅπλα τιμημένα
Ἂς γυρθοῦν κατὰ τὴ γῆ,
Καθὼς ἤτανε γυρμένα
Εἰς τοῦ Μάρκου τὴ θανή,

Ποῦ 'βαστοῦσε τὸ μαχαῖρι
Ὅταν τοῦ ἔλειψε ἡ ζωὴ
Μέσ' τ' ἀνδρόφονό του χέρι
Καὶ δὲν τ' ἄφινε νὰ 'βγῇ.

Ἀνατράφηκε ὁ γενναῖος
'Σ τῶν ἁρμάτων τὴν κλαγγή,
Τοῦτον ἔμπνευσε ὄντας νέος
Μιὰ θεὰ μελῳδική.

. . . .

'Σ τὴν Ἑλλάδα ἐχαροκόπει
Γιατὶ ἐκεῖνον ποῦ ζητεῖ
Βλέπει νἄρχεται, καὶ οἱ τόποι
Ποῦ ἡ σκλαβιὰ καταπατεῖ,

Χαμηλὰ τὴν κεφαλή τους
Ἀγροικῶντας τὴν βοή...
Ἐδακρύζαν, καὶ οἱ δεσμοί τους
Τοὺς ἐφάνηκαν διπλοί.

Ἀλλ' ἀμέσως ὅλοι οἱ ἄλλοι
Ποῦ εἶχαν ἐλευθερωθῇ
Κι' ἔχουν δάφνη 'στὸ κεφάλι
Ποῦ δὲν θέλει μαρανθῇ,

Ταῖς σημαίαις τους ξεδιπλώνουν
Καὶ ταῖς δάφναις ποῦ φοροῦν,
Χαιρετῶντάς τον, σηκώνουν
Καὶ μ' αὐταῖς τὸν προσκαλοῦν.

Ποῦ θὰ πάει; βουνὰ καὶ λόγγοι
Καὶ λαγκάδια ἠχολογοῦν...
Ποῦ θὰ πάει; 'Σ τὸ Μισολόγγι
Κι' ἄλλοι ἂς μὴ ζηλοφθονοῦν.

Τέτοιο χῶμα ἀπ' τὴν ἡμέρα
Τὴ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ,
Ποῦ εἶχε φέρει ἀπ' τὸν αἰθέρα
Τιμὴ ἐμᾶς καὶ δόξα αὐτοῦ,

Digitized by Google

Εἶν' ἱερὸ προσκυνητάρι
Καὶ δὲν θέλει πατηθῆ
Ἀπὸ βάρβαρο ποδάρι,
Πάρεξ ὅταν χαλασθῆ.

. . . .

Ποιὸς ἀλλοίμονο! μᾶς δίνει
Μιὰν ἀργὴ παρηγοριᾶς;
Ἀπ' αὐτὸν δὲν θὲ νὰ μείνῃ
Μήτε ἡ στάκτη του μ' ἐμᾶς!

Θὰν τὴν ἔχουν ἄλλοι... ὤ. σύρε,
Σύρε, Μπάϋρων, 'ς τὸ καλὸ,
Ὕπνος ἔξαφνα σ' ἐπῆρε
Ποῦ δὲν ἔχει ξυπνημό.

Εἶν' ἀδιάφορο, δὲν βλάβει,
Ἂν ἐκεῖ σιμοτινὸ
Πλέξῃ ἢ Τούρκικο καράβι
Ἢ καράβι Ἑλληνικό.

Ἄκου, Μπάϋρων, πόσον θρῆνον
Κάνει ἐνῷ σὲ χαιρετᾷ
Ἡ πατρίδα τῶν Ἑλλήνων·
Κλαῖγε, κλαῖγε, Ἐλευθεριά.

Γιατὶ ἐκείττετο 'ς τὴν κλίνη
Καὶ τοῦ ἐβάραινε πολὺ,
Πῶς γιὰ πάντα εἶχε νὰ μείνῃ
Καὶ ἀπὸ Σὲ νὰ χωρισθῆ.

. . . .

*
* *

Ποίημα ἐπικήδειον

εἰς Ν. Βύρωνα

ὑπὸ Φιλίππου Ἰωάννου.

[Ἐποιήθη μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βύρωνος].

Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι,
Πένθιμα θ' ἑσσάμεναι καὶ πένθιμον ὄσσαν ἱεῖσαι·
Κάτθανε γὰρ Βύρων ὀαριστῶν φέρτατος ὔμμι·
Κλεινὸς Βύρων ὤλετ', ἀοιδοπόλων ὄχ' ἄριστος,
Βρεττανίης εὖχος, Ὁμοτίμων εὐγενὲς αἷμα,
Πιστὸς τληπαθέος φίλος Ἑλλάδος ἠδ' ἐπαρωγός.
Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι.
Ὃν πάρος οὐρανίης ἐθρέψατε παῖδ' ἔτ' ἐέρσης
Ἐνδυκέως, οἶμον τ' ἐδιδάξατε καινὸν ἀοιδῆς,
Οὐκέτ' ἐνὶ ζωοῖς Βύρων πέλετ', οὐκέτι μολπῇ
Τέρπει ἐπιχθονίους· πεπέδηταί οἱ ὀξέϊ πότμῳ
Γλῶσσα, καὶ οἱ σιγὴ ψυχροῖς ἐπὶ χείλεσιν ἵζει.
Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι.
Βύρωνος σιγᾷ καπυρὸν στόμα· τοῦ δὲ μέλισμα
Ὑστάτιον, τῷ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινεν
Ἑλλήνων σφετέρης περὶ πάτρης ἶφι μάχεσθαι,
Ἁλμήεσσι βράχεσσ' ἐπινήχεται εἰσέτ' Ἐλαίου,*
Εἰσέθ' ὑπὸ κνημοῖς Ἀρακύνθου παιπαλόεντος
Ὠκυρόου τ' Εὐήνου ἀκούεται ἀμφὶ ῥέεθρα.
Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι.
Λυγρὸς ἔχει Βύρωνα κλυτὸν μόρος· ἐν δ' ἄρ' Ἐλαίῳ
Ἀκτῆς πὰρ τενάγεσσ' Αἰτωλίδος ἄλγεϊ λαὸς
Καὶ στρατὸς Ἑλλήνων ἄμοτον μέγαν ἄνδρ' ἀνακλαίει,
Ὃν νόσος ἀργαλέη βιότοιο δάμασσεν ἐν ἀκμῇ·

* Ἔλαιος, πόλις Αἰτωλίας ἀρχαία μνημονευομένη παρὰ Πολυβίῳ· ἔκειτο δὲ πιθανῶς ὅπου νῦν τὸ Μεσολόγγιον, ἀνθ' οὗ ἐκλαμβάνεται ἐνταῦθα.

Ἠνὶ κατηφιόων περιΐσταται οἶκον ὅμιλος
Σύμπας οἰχομένου, ποθέων ἐρικυδέα φῶτα,
Ὅς τ' αἰνῶς σφιν ἄρηϊ δυσηχέϊ τειρομένοισι
Τηλόθεν ἦλθε πρόφρων ἐπαμύντωρ νηῒ ταχείῃ.
Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι.
Καὶ πάρος ἡμετέρην, Βύρων, πατρίδ' ἤλυθες αἶαν,
Ὀψόμενος μεγάλων πατέρων τέκνα, οἳ σοφίης τε
Ἡγεμόνες μερόπεσσιν ἐλευθερίης τ' ἐγένοντο.
Ἤλυθες· ἀλλὰ βαρὺν τῆμος φέρον υἷες Ἀχαιῶν
Κλοιὸν ἐπαυχένιον, ἐν ὀϊζυϊ δ' ἤματα πάντα
Δείλαιοι ζώεσκον, ἀτασθάλῳ ἔθνεϊ Τούρκων
Δουλεύοντες ἀνάγκῃ, ἀμήχανον ὅπλον ἔχοντες
Τῷ σφιν ἀναλκείην ὠνείδισας, ἄθλιον ἕλκειν
Βουλομένοις μᾶλλον βίον ἢ πότμον εὐκλέ' ἐπισπεῖν.
Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι.
Δριμὺ τόδ' ἐκ σέθεν Ἑλλήνων ἔπλε παισὶν ὄνειδος·
Καὶ σὺ μὲν, ὦ Βύρων, ἔλιπες πάλιν Ἑλλάδος οὖδας
Ὄψιμον οἰκτίζων ἀνδρῶν γένος, οὓς πατρὶς ἧδε
Φῦσε πάλαι σοφίῃ τε καὶ ἠνορέῃ περικλειτούς·
Ἕλληνας δ' αἰδὼς δῦνε φρένας, οὐδ' ἔτι δηρὸν
Δουλοσύνη ἐδόκει σφιν ἀνασχετή· ἀλλὰ τάχ' ἀλκῆς
Μνησάμενοι πατέρων Τούρκοις τολύπευον ὄλεθρον.
Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι.
Ἐξαπίνης ἰαχὴ πολεμήϊος ὦρτ' ἀνὰ πᾶσαν
Ἑλλάδα γαῖαν Ἄρηος ἔριν δεινὴν συναγόντων.
Δεσμὰ διαρρήξαντες Ἀχαιῶν υἷες ἀεικῆ
Αἶψα μάλ' ἐκ σμινυῶν ὅπλ' ἀρήϊα τεῦξαν ἠδ' ὑννῶν.
Σταυροῦ δ' ἀμπετάσαντες ἐς αὔρας σῆμ' ἱεροῖο
Καὶ Φεῤῥαίου μέλποντες ἀοιδοῦ θούριδα μολπὴν,
Ὀθμανοῖς ἐπόρουσαν, ἐλευθερίην ἐρατεινὴν
Ἶφι μάλ' ἀρνύμενοι αἱμοῤῥάντοις ἐν ἀέθλοις.
Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι.
Ἀλβίονα πνοιαὶ ἐς ὁμιχλήεσσαν ἔνεικαν
Τηλόσ' ἐνυάλιον μέλος Ἑλλήνων, ὃ ῥ' ἀκούσας
Θάμβησεν Βύρων· οὐ γὰρ γένος ἔλπετο δοῦλον,
Δηρὸν ὑπὸ ζεύγλῃ μογέον χρόνον, ὧδε μάλ' ὦκα
Αὐχέν' ὑπεξερύσεσθαι, ἀποῤῥήξειν τε λέπαδνα,
Λὰξ δ' ἐπιβὰν κτενέειν ὑπὸ ποσσὶν κέντορας ὠμούς·
Θυμοδακῶν δ' ἐπέων ἐμνήσατο, τοῖσιν Ἀχαιῶν
Πρώην ἤκαχεν υἷας ἀεικέα πήματ' ἔχοντας.
Μνήσατο· καὶ ἔγνω ἄψ Ἑλλάδα γαῖαν ἱκέσθαι,
Λαοῖς μαρναμένοισιν ἐλευθερίης τε ποθεινῆς
Παίδων τ' ἠδ' ἀλόχων πέρι προφρονέως ἐπαρήξων.
Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι.
Δέξατο κυδάλιμον πολεμόκλονος Ἑλλὰς ἀοιδὸν
Ἔμπαλιν ἱκόμενον· δέξασθε δὲ καὶ Διὸς ὔμμες
Κοῦραι Κασταλίδες, δάφνης τε κλάδους ἐριθηλοῦς
Δρέψασαι ξείνου ξανθὰς ἐστέψατ' ἐθείρας·
Δέξατο καὶ ὁπλόδουπος Ἐλαίου ἐν πτολιέθρῳ
Ἑλλήνων στρατιὴ φίλον ἀνέρα καὶ ἐπίκουρον,
Πουλὺ πλέον χαίρουσα μετὰ φρεσὶν ἢ τὸ παλαιὸν
Χαῖρ' ἐπὶ Τυρταίῳ Σπάρτης γένος ἐγχεσίμωρον,
Πυθόχρηστος ὅτε σφ' ἀγὸς ἤλυθεν ἔνθεα μέλπων.
Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι.
Οὐ μεῖον Βύρων ἐγεγήθεεν, Ἑλλάδα πᾶσαν
Στίλβουσαν λεύσσων ὅπλοις καὶ πάντοθ' ἀκούων
Θούριον ἠϊθέων μεμαώτων ἶφι μάχεσθαι·
Ἀνδρῶν δ' οἱ δόατ' αὖθις ὁρᾶν γένος ἐξ ἀΐδαο
Ἄλκιμον ἐγρόμενον, τὸ τ' ἐπὶ Ξάνθοιο ῥοῇσιν,
Ἢ ἐν Θερμοπύλῃς, ἢ ἐν πεδίῳ Μαραθῶνος
Ἢ πόρῳ ἐν κλεινῷ Σαλαμῖνος βαρβαρικοῖσι
Στίφεσι μαρνάμενον πάρος ἄφθιτον ἤρατο κῦδος.
Τῷ ῥα μετ' ἀγρομένοισιν ἐν Ἐλαίῳ ἀνδράσι Βύρων
Στὰς τότ' ἐϋπτολέμοισιν ἑὸν πάλι λάζετο μῦθον,
Τῷ σφιν ἀναλκείην ὠνείδισεν· ἠνορέην δὲ
Αἰνήσας σφετέρην καθυπέσχετο συνθανέειν σφι,
Πάτρην ῥυομένοις ἐπαμύνων πρόφρονι θυμῷ.
Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι.
Αἶ, αἶ! ἀλλ' οὐ δηρὸν ἐπηύρατο τῆς δ' ἐπαρωγῆς

Digitized by Google

'Ελλὰς δυστλήμων· ταχὺ γὰρ Βύρωνα δυσαλθὴς
'Ηπίαλος κατέμαρψε καὶ οἱ γυῖ' ἀγλαὰ λῦσεν·
Οὐκ ἐμάραινε τέχνης παιωνίδος ἄλθεα φλογμόν·
Οὐ χραῖσμον νοσέοντι λιταὶ τόσαι εὐχομένοιο
Λαοῦ ὑψιμέδονθ' ὑγίειαν οἱ αὖθις ὀπάσσαι·
Νοῦσος πάνθ' ἁλίωσε καὶ αἰῶνος γλυκεροῖο
Μουσάων θεράποντα φέριστον ἄμερσεν ἀοιδόν.
Ὦ στυγερῆς αἴσης! ὦ πήματος ἀλγινόεντος!
Τὸ ξυνὸν νήσου λαοὺς κίχε ποντομεδούσης
'Αλβίονος, ναέτας τε πολυστόνου 'Ελλάδος αἴης.
  Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν 'Αχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι·
Εἰνάλιαι νύμφαι, γλαυκοῦ κόραι ὑγροκέλευθοι
Νηρέος, αἳ Τρίτωσιν ὀχούμεναι ὠκυπόροισι
Λαιψηραὶ μάλα πλώετ' ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης·
'Εσπερίην νῦν ὦκα δι' οἴδματος ἔλθετε νῆσον,
Ἄσπετον ἔνθ' ὕδωρ ποταμὸς μέγας εἰς ἅλα βάλλει·
Νύμφης δ' ἐλθοῦσαι ἀγγείλατε Ταμεσίδεσσιν,
Ἤματος ὅττι φάος Βύρων λίπε τηλόθι πάτρης,
Οὐδ' ἄρ' ἔτι σφείων θέλξει φρένας ἡδὺ ἀείδων.
Καὶ τρίτωσι δ' ἄνωχθε κόχλῳ μέλος ἐμβυκανῆσαι
Πένθιμον, ὠκυάλοις μηνῦον νησυὶν ἁπάντη,
Ἤσιν ἔπι Βρετανῶν περᾷ ἔθνεα μυρία πόντον,
Ὅττι πάτρης σφι μέγ' εὖχος ἐρίκλυτος ὤλετ' ἀοιδός.
  Αἴλινα Βρεττανίδες σὺν 'Αχαιΐσι κλαίετε Μοῦσαι.
Ὕμμες δ' ὄβριμοι ἄνδρες, ὅσοι πτολίεθρον 'Ελαίου
Κλεινὸν ἐρυόμενοι πάτρης μεγάλης προμάχεσθε,
Δεῦτε τάφον Βύρωνος ὀρύξατε μουσοπόλοιο,
Βοζάριος Μάρκοιο πέλας τάφου ἀλκιμάχοιο·
Καὶ νέκυν ἐγκατάθεσθε χοηφορέοντες ἀπ' ὄσσων
Δάκρυα θερμὰ φίλῳ. Παρακείσθω κύδεϊ κῦδος,
Κύδει ἀπ' ἠνορέης, φρενοτερποῦς κῦδος ἀοιδῆς·
Γλαυκῆς δ' ἀμφὶ τάφον φιτύσατε κύκλῳ ἐλαίης
Πτόρθους καὶ δάφνης 'Ελικωνίου, ἔνθα λιγεῖαι
Φυλλάσιν ἐνδιάουσαι ἀηδονίδες μινυρῆσι
Μολπῆς ἐσσομένοις ἀεὶ ἀνδράσι σημανέουσι
Βύρωνος μεγάλου, λιγυμόλπου τύμβον ἀοιδοῦ.
Κλαυθμοῦ Βρεττανίδες σὺν 'Αχαιΐσι λήγετε Μοῦσαι.
Ἔσσεται ἦμαρ, ὅθ' ἁγνὸν ἐλευθερίης ἐπὶ πᾶσαν
Γαῖαν ἐπαντεῖλαν φάος 'Ελλάδα λευγαλέοιο
Κυάνεον κεδάσει πολέμου νέφος, ἠδὲ γλυκείης
Εἰρήνης οἴσει καὶ Εὐνομίης καλὰ δῶρα·
Δὴ τότ' 'Αχαιῶν υἷες 'Αχαιϊάδες τ' ἐπέτειοι
'Ερχόμενοι Βύρωνος ἐπ' ἠρίον ὕδατι φαιδρῷ
Κασταλίης ῥανέουσι νεκροῦ κόνιν, ἠδὲ κλάδοισι
Δάφνης ἐξ ἱερῆς στήλην στέψουσιν ἀοιδοῦ.

*
* *

'Η ἐν Ζακύνθῳ ἐπιβίβασις τοῦ νεκροῦ δι' 'Αγγλίαν.

'Ιδοὺ δὲ πῶς ἐγένετο ἐν Ζακύνθῳ, ὅπου ἀπεστάλη ἐκ Μεσολογγίου ὁ νεκρὸς τοῦ λόρδου, ἡ ἀποστολὴ τοῦ σώματος εἰς 'Αγγλίαν, καθ' ἃ ἔγραφέ τις ἐκεῖθεν εἰς τὰ «'Ελληνικὰ Χρονικά», τοῦ Μεσολογγίου·

«Τὸ σῶμα τοῦ ἀειμνήστου λόρδου Βύρωνος ἐπέβη χθὲς (12 Μαΐου) μετὰ τὴν μεσημβρίαν, εἰς τὰς ὥρας 5 καὶ λεπτὰ 28 εἰς τὸ 'Αγγλικὸν πολεμικὸν πλοῖον ἡ *Φλωρὶς* διὰ νὰ μετακομισθῇ εἰς 'Αγγλίαν· ἔγεινε δὲ καὶ εἰς ταύτην τὴν πόλιν ἡ πένθιμος τελετὴ κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον· Ὅλα τὰ παρευρεθέντα εἰς τὸν λιμένα πλοῖα ὕψωσαν τὴν σημαίαν νεκρώσιμον· ἡ *Φλωρὶς* ἔρριψε 37 κανονιαῖς, μίαν εἰς κάθε λεπτόν· ἡ ζώνη τοῦ πλοίου τούτου εἶχε βαφῇ μὲ τὸ βαθὺ κυανοῦν (γαλάζιο) χρῶμα· ὅλα δὲ τῶν ἐκκλησιῶν τὰ σήμαντρα ἐσήμαινον πενθίμως ἱκανὴν ὥραν.

»Τὸ ἀξιέπαινον τοῦτο σῶμα συντροφεύεται ἀπὸ τὸν φιλέλληνα συνταγματάρχην Στανχώπ· ἡ δὲ *Φλωρὶς* ἀνεχώρησε σήμερον διὰ Λονδῖνον εἰς τὰς 4 1[2 ὥρας μετὰ τὸ μεσημέρι».

*
* *

'Η ταρίχευσις τοῦ νεκροῦ.

'Ο ἰατρὸς Μίλιγγεν, ὅστις ἐταρίχευσε τὸν νεκρὸν τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ διηγεῖται τὰ καθ' ἕκαστον τῆς νεκροψίας ὡς ἑξῆς· «Τὸ κρανίον του, λέγει, ὡμοίαζε τῳόντι ἀνδρὸς ἡλικίας προβεβηκυίας. . . ὅλαι αἱ ἐγκεφαλίτιδες καὶ παρεγκεφαλίτιδες ἀρτηρίαι ἦσαν πλήρεις αἵματος καὶ πολὺ ἀπεσκληρυμέναι· αἱ κοιλίαι (ventricles) τοῦ ἐγκεφάλου του ἦσαν ἔμπλεοι ἰχῶρος. Οἱ πνεύμονές του ἦσαν ἐντελῶς ὑγιεῖς, καὶ, ὅπερ σπάνιον εἰς τοὺς τῶν ψυχρῶν κλιμάτων ἀνθρώπους, δὲν εἶχον ἐλάχιστον συσταλῆ πρὸς τὰς πλευράς των. 'Η καρδία του παρουσίαζε φαινόμενον παραδοξότατον· τὰ φύλλα της ἦσαν μαραμένα, καὶ συνίσταντο ἐκ μιᾶς οὐσίας τόσον ἀτόνου ὡς τὰς τῶν ὑπεργεγηρακότων ἀνθρώπων· αἱ ἶνές της ἦσαν ὠχραὶ καὶ μόλις φαινόμεναι, τὰ δὲ περικάρδια δὲν εἶχον διόλου πάχος. Τὸ ἧπαρ εἶχεν ἀρχίσει νὰ μεταβαίνῃ εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν μεταβάλλεται τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες κάμνουν κατάχρησιν πνευματωδῶν ποτῶν· τὸ ὅλον ἦτο μικρόν, ἡ οὐσία του μικρὰ καὶ ἡ ὄψις του ὠχροτέρα ἢ τοῦ ὑγιοῦς. 'Ο στόμαχος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ οὐδὲν ἀξιοσημείωτον παρουσίαζον. Τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ Βύρωνος μέχρι γονάτων ἦτον ἡ ὡραιοτέρα συμμετρία, ἣν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τις ἐν τῷ κόσμῳ, ἦτον ὁ ἴδιος 'Απόλλων. Δὲν εἶδον μέτωπον ὡραιότερον· τὸ ὕψος του ἦτο σπάνιον, καὶ τὸ κύρτωμα ὑφ' ὃ ὑπετίθετο ὅτι ἐκρύπτοντο αἱ λαμπραὶ του ἰδέαι, ζωηρῶς ἐξεῖχεν. 'Η κόμη του φυσικῶς βοστρυχωτή, πλήν, παράδοξον, ὅλως διόλου ψαρά. 'Ο μύσταξ του ἐλαφρῶς ξανθός. 'Η φυσιογνωμία τὸ ἐλάχιστον ἠλλοιωμένη, πλὴν ἐπὶ ταύτης ἔτι, καί τοι νεκρᾶς, ἐβασίλευε τὸ τοσοῦτον χαρακτηρίσαν αὐτὸν σαρκαστικόν. Τὸ στῆθός του ἦτον εὐρὺ καὶ λίαν θολωτόν· ἡ ὀσφὺς μικροτάτη καὶ ἡ λεκάνη μᾶλλον μικρά. Τὸ σύνολον τῶν μυῶν τοῦ σώματος, πρὸ πάντων δὲ τοῦ ἄνω μέρους, ἦσαν λίαν ἐξέχοντες. 'Η ἐπιδερμίς του λευκοτάτη καὶ ὡραιοτάτη, οὐσία δὲ στεατώδης ἐπεπόλαζε πανταχόθεν ἐπ' αὐτοῦ, μαρτυροῦσα τὴν φυσικὴν αὐτοῦ τάσιν πρὸς τὴν εὐσαρκίαν, ἣν ἡ σκληρὰ του δίαιτα εἰς μάτην ἐπειράθη νὰ ἀναχαιτίσῃ. Τὸ μόνον ἐλάττωμα τοῦ σώματός του ἦτον ὁ σχηματισμὸς τῶν κνημῶν του· ἡ ἀριστερὰ ἦτο πρὸ πάντων δύσμορφος, ἰσχνοτέρα καὶ τραχυτέρα τῆς ἄλλης· ἦτον ἐστραμμένη πρὸς τὰ ἐντός, καὶ μολονότι ὁ Βύρων ἠρέσκετο ν' ἀποδίδῃ τὴν κατάστασιν ταύτην τῶν ποδῶν του εἰς τὰ μέσα, ἄ-

Digitized by Google

τινα μετεχειρίσθησαν ὅτε ἦτο παῖς διὰ νὰ τὸν ἰάνουν, ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἐγεννήθη στρεβλόπους».

Ἀνέκδοτα περὶ Βύρωνος.

Ὁ ἰατρὸς Μίλιγγεν, ὁ ἕτερος τῶν νοσηλευόντων τὸν Βύρωνα κατὰ τὴν ἀσθένειάν του, διηγεῖται ὅτι εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀσθενείας τοῦ λόρδου Βύρωνος, μίαν ἑσπέραν τὸν ἐπεσκέφθη μετὰ τοῦ κυρίου Φίνλεη, ὅστις εἶχε σταλῆ παρὰ τοῦ Ὀδυσσέως εἰς Μεσολόγγιον ἵνα τὸν προσκαλέσῃ εἰς Σάλωνα. Ἦτο κακοδιάθετος.—Ὅλην τὴν ἡμέραν διῆλθον, εἶπεν ὁ Βύρων, ἀναπολῶν ὅτι εὑρίσκομαι εἰς τὸ 37 ἔτος τῆς ἡλικίας μου. Εἰξεύρετε, προσέθηκεν, ἡ μήτηρ μου ἦτο γυνὴ προληπτική, καὶ ἐπίστευε πολὺ εἰς τὰς μαγείας καὶ τὰς ὀνειροκρισίας. Ὅτε ἤμην νέος εἰς τὴν Σκωτίαν μίαν ἡμέραν ἠρώτησε μίαν Ἀθιγγανίδα νὰ τῆς εἴπῃ τὸ μέλλον μου· αὕτη, ἀφ' οὗ ἐξηρεύνησε τὴν παλάμην μου ἀρκετὴν ὥραν, ἀνέκραξε· «Προφύλαξον τὸ παιδίον τοῦτο, ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ 37 ἔτος τῆς ἡλικίας του. . .» εἰς τὰς 22 τοῦ Ἰανουαρίου, κύριοι, ἔκλεισα τὸ 36 καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ 37. Λέγετέ με τώρα, ἂν θέλετε, προληπτικόν· πλὴν ἐγὼ σᾶς λέγω, ὅτι εὑρίσκω εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἐπίσης δύσκολον νὰ μάθῃ τις τί πρέπει νὰ μὴ πιστεύῃ καὶ τί νὰ πιστεύῃ. Γελᾶτε ὅσον θέλετε μὲ τὰς προλήψεις μου, πλὴν μάθετε, ὅτι δι' ὅλον τὸν κόσμον δὲν ἤθελον πώποτε ἐπιχειρισθῆ τὸ παραμικρὸν κατὰ τὴν Παρασκευὴν ἢ τὴν Κυριακήν· Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἤθελον ἀποτύχει· ὅλαι αἱ δυστυχίαι μου, καὶ Κύριος γινώσκει ἂν εἶχον ἀρκετὰς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, μὲ συνέβησαν τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν δύο τούτων ἡμερῶν.

*

Διηγοῦνται ὅτι μετὰ τὸν ἐν Μεσολογγίῳ θάνατον τοῦ λόρδου Βύρωνος, τὸ λείψανον αὐτοῦ τεθὲν ἐν ξυλίνῳ κιβωτίῳ ἐπέμφθη πρὸς τοὺς ἐν Λονδίνῳ συγγενεῖς του, οἵτινες ἀποδόντες αὐτῷ τὰς τελευταίας τιμάς, ἐπώλησαν τὸ κιβώτιον πρὸς τὸν Ἄγγλον ξυλουργὸν Δάβεϋ, ὅστις τὸ ἐξέθηκε δημοσίᾳ φέρον τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν· «Κιβώτιον τοῦ λόρδου Βύρωνος». Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη διεγείρασα τὴν περιεργίαν τοῦ κοινοῦ, ἐφείλκυσε πολλοὺς θεατάς, ὡσανεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἀντικειμένου καινοφανοῦς καὶ ἀγνώστου. Ἐκ δὲ τῶν συρρευσάντων, πολλοὶ ἠγόρασαν τεμάχια ἐκ τοῦ κιβωτίου διὰ νὰ κατασκευάσωσιν οὗτος μὲν ταμβακοθήκην, ἐκεῖνος δὲ κοχλιάριον, ἄλλος βακτηρίαν καὶ ἄλλος ἄλλο τι· ὥστε ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν τὸ κιβώτιον κατακερματισθέν, ἐπωλήθη εἰς ὑπέρογκον τιμήν, ὠφεληθέντος οὐκ ὀλίγον τοῦ ἰδιοκτήτου.

*

Ὅτε ὁ λόρδος Βύρων, σύντροφον ἔχων τὸν ὑποπλοίαρχον Ἐκενεάδ, διέβη κολυμβῶν τὸν Ἑλλήσποντον, ἔπεσεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς θαλάσσης, δι' οὗ ὑπέθετεν ὅτι ὁ Λέανδρος μετέβη πρὸς τὴν φιλτάτην αὐτοῦ Ἡρώ. Ἀναχωρήσας ἀπὸ τῆς Ἀβύδου ἔφθασε μὲν εἰς τὴν ἀπέναντι ἀκτήν, ἀλλὰ τρία μίλια κάτωθεν τοῦ μέρους ὅπου ἐπεθύμει ν' ἀποβῇ. Καθ' ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τοῦ κολυμβήματος παρηκολουθεῖτο χάριν ἀσφαλείας ὑπὸ λέμβου.

Ὅτε ἀπέβη, αἱ δυνάμεις του ἦσαν τοσοῦτον ἐξηντλημέναι, ὥστε προθύμως ἐδέχθη τὴν προσφορὰν Ὀθωμανοῦ τινος ἁλιέως, θελήσαντος νὰ φιλοξενήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν καλύβην του. Κατελήφθη δ' ἐν αὐτῇ ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ· καὶ ἐπειδὴ ὁ ὑποπλοίαρχος Ἐκενεάδ ἦτον ἠναγκασμένος νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ πλοῖόν του, ὁ λόρδος Βύρων ἔμεινε μόνος μετὰ τῶν φιλοξενησάντων αὐτόν.

Ὁ Ὀθωμανὸς δὲν ἐγνώριζε τίς καὶ ὁποῖος ἦτον ὁ ξένος αὐτοῦ· καὶ ὅμως τὸν περιεποιήθη καὶ αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του ὅσον ἠδύναντο, ὥστε ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ὁ ἀσθενὴς ἀνέλαβε τὴν ὑγιείαν του. Ὅτε δὲ ἐπέβη εἰς πλοιάριον διὰ νὰ μεταβῇ ἀντικρύ, ὁ ἀγαθὸς Τοῦρκος ἔδωκε πρὸς αὐτὸν ἄρτον, νερόν, οἶνον, καὶ ἀριθμόν τινα παράδων.

Ὁ Βύρων, λαβὼν τὰ δῶρα ταῦτα, ηὐχαρίστησε τὸν δωρητήν· ὅτε δὲ ἔφθασεν εἰς τὴν ἀπέναντι παραλίαν ἔστειλε διὰ τοῦ πιστοῦ του Στεφάνου εἰς τὸν ἁλιέα δίκτυα, κυνηγετικὸν πυροβόλον, ζεῦγος πιστολίων, καὶ δώδεκα πήχεις μεταξωτοῦ διὰ τὴν σύζυγόν του. Ὁ ἁλιεὺς ἰδὼν ταῦτα ἀνέκραξεν· «Ὁποία μεγαλοπρεπὴς ἀμοιβὴ τοσούτῳ εὐτελοῦς φιλοξενίας!» Τὴν ἐπιοῦσαν θελήσας νὰ ὑπάγῃ νὰ εὐχαριστήσῃ αὐτοπροσώπως τὸν λόρδον κατεποντίσθη ἐν μέσῳ τοῦ πορθμοῦ καὶ ἐπνίγη.

Ὁ λόρδος Βύρων ἐλυπήθη μεγάλως πληροφορηθεὶς τὸν θάνατον τοῦ φιλοξενήσαντος αὐτόν, καὶ ἔστειλε τριακόσια φράγκα πρὸς τὴν χήραν. Τὸ δὲ 1817 ἔτος, μεταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπεσκέφθη τὴν Ὀθωμανίδα καὶ τὸν υἱόν της καὶ προσήνεγκε πρὸς αὐτοὺς νέα δῶρα.

*

Ὁ Βύρων ἦτο παράφορος καὶ ὁρμητικός, ἀλλὰ καὶ γενναιόφρων ἐκ παιδικῆς ἡλικίας. Ὁ H. Taine ἐν τῇ *Ἀγγλικῇ φιλολογίᾳ* ἀφηγεῖται τὸ ἑξῆς ἐκφραστικὸν ἀνέκδοτον, ἔνθα ὁ παῖς προμηνύει τὸν ποιητήν· «Τὰ πάντα ἦσαν ὑπερβολικὰ ἐν τῷ Βύρωνι καὶ ἡ φιλία του ἐξήπτετο μέχρι πάθους. Μίαν ἡμέραν εἶδε δερόμενον βαναύσως ὑπό τινος τὸν φίλτατόν του Πήλ. Ὁ Βύρων ἦτο πολὺ μικρὸς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ καταβάλῃ τὸν δήμιον ἐκεῖνον· ἀλλὰ πλησιάζει πρὸς αὐτὸν ἔχων τὰς παρειὰς ἐρυθρὰς ἐξ ὀργῆς καὶ τὰ ὄμματα πλήρη δακρύων καὶ τὸν ἐρωτᾷ πόσους ῥαβδισμοὺς ἐσκόπευε νὰ δώσῃ εἰς τὸν Πήλ.—Τί σε μέλει αὐτὸ ἐσένα;—Διὰ νὰ μοι δώσῃς, ἐὰν εὐχαριστῆσαι, τοὺς ἡμίσεις, εἶπεν ὁ Βύρων τείνων πρὸς αὐτὸν τὸν βραχίονά του.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 301 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 **4 Ὀκτωβρίου 1881**

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Souvenirs de la vie intime de Henri Heine» ἐξεδόθη πρό τινων μηνῶν ἐν Παρισίοις ὑπὸ τῆς πριγκιπίσσης De la Rocca, ἀνεψιᾶς ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Ἄϊνε, βιβλίον περιέχον πολλὰς ἀνεκδότους τέως βιογραφικὰς σημειώσεις περὶ τοῦ διασήμου ποιητοῦ. Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου ἐσταχυολογήσαμεν τὸ ἑπόμενον ἄρθρον, ὅπερ, πιστεύομεν, εὐχαρίστως θέλει ἀναγνωσθῇ ὑπὸ τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας» διὰ τὰς ἐν αὐτῷ περιέργους πληροφορίας περὶ τοῦ βίου τοῦ εὐφυεστάτου καὶ χαριεστάτου ποιητοῦ.

Σ. τ. Δ.

Ἀναμνήσεις

ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΑΪΝΕ

Ἡ 13 Δεκεμβρίου τοῦ 1799 ὑπῆρξεν ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Ἄϊνε, καίτοι αὐτὸς ἰσχυρίζετο ὅτι ἐγεννήθη τὴν νύκτα τῆς πρώτης Ἰανουαρίου 1800, τοῦτο δὲ ὅπως δύναται νὰ λέγῃ ὅτι ἦτον ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τοῦ αἰῶνος.

Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ κατήγετο ἐξ Ἀνοβέρου.

Κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων κατοχὴν τῆς Δυσσελδόρφης, ὁ πατὴρ τοῦ ποιητοῦ Σαμψὼν Ἄϊνε ἐγένετο τροφοδότης τοῦ στρατοῦ, τούτου δ' ἕνεκα ἔφερε τὸν βαθμὸν ἀξιωματικοῦ.

Ὁ Σαμψὼν Ἄϊνε μεταβὰς εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐξενίσθη ὑπὸ τῆς οἰκογενείας φὸν Γκέλδερν, γνωστοτάτης εἰς τὰς παραρρηνίους ἐπαρχίας.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, ὁ γηραιὸς ἰατρὸς φὸν Γκέλδερν, εἶχε δύω υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας ὧν ἡ νεωτάτη Ἐλισάβετ γεννηθεῖσα τῇ 2 Νοεμβρίου 1771 καὶ ἀποθανοῦσα τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1859, ἐγένετο σύζυγος τοῦ Σαμψὼν Ἄϊνε. Μετὰ ἔντονον τοῦ πατρός της ἄρνησιν, μόλις κατώρθωσε νὰ τύχῃ τῆς συγκαταθέσεως αὐτοῦ.

Ὁ γηραιὸς ἰατρὸς φὸν Γκέλδερν ἦτον ἀνὴρ αὐστηρὸς τὸν χαρακτῆρα, σοβαρός, ὀλίγα ὁμιλῶν, πολὺ σκεπτόμενος, ἀφιερῶν δ' εἰς τὴν μελέτην πάσας τὰς ὥρας τῆς ἀργίας αὐτοῦ. Αἱ περὶ ἀνατροφῆς ἰδέαι του ἦσαν παραδοξόταται. Ἐθεώρει τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν ὡς ἀνωφελῆ πολυτέλειαν καὶ ἀπηγόρευσεν εἰς τὰς θυγατέρας του τὴν σπουδὴν αὐτῶν. Ἡ Ἐλισάβετ λατρεύουσα τὴν μουσικήν, μὴ δυναμένη δὲ ν' ἀποκτήσῃ κλειδοκύμβαλον, ἐπρομηθεύθη πλαγίαυλον. Εἶχεν αὐτὸν κεκρυμμένον ἐν τῷ βάθει ἑρμαρίου, οὗτινος οὐδέποτε ἀπέλειπε τὴν κλεῖδα. Κατὰ τὰς ἀπουσίας τοῦ πατρός της ἡ νεᾶνις ἐδιδάσκετο, καὶ τοσοῦτον ἐπωφελήθη τῆς γενομένης αὐτῇ διδασκαλίας, ὥστε μετ' οὐ πολὺ ἔπαιζεν ὡς ἀληθὴς καλλιτέχνις.

Ὁ Σαμψὼν Ἄϊνε ταχέως κατεγοητεύθη ἐκ τῆς χάριτος τοῦ θελκτικοῦ τούτου πλάσματος, τοῦ πλήρους πνεύματος καὶ καρδίας. Ἐξητήσατο αὐτὴν εἰς γάμον. Ἀλλ' ὁ γέρων τότε μόνον εἰσήκουσε τοῦ νεανίου τὴν αἴτησιν, ὅτε ῥητῶς ὑπεσχέθη αὐτῷ νὰ μὴ ἀπέλθῃ τῆς Δυσσελδόρφης.

Ὁ γάμος ἐτελέσθη τῇ 6 Ἰανουαρίου 1798.

Τέσσαρα τέκνα ὑπῆρξαν ὁ καρπὸς τοῦ εὐδαίμονος τούτου συνοικεσίου. Ἡ Ἐλισάβετ ἔθρεψε πάντα διὰ τοῦ μητρικοῦ αὐτῆς γάλακτος καὶ ἐπεμελήθη τῆς διαπαιδαγωγήσεως αὐτῶν.

Ὁ Ἐρρῖκος, ὁ μέλλων νὰ καταστῇ τὸ καύχημα καὶ τὸ ἀγλάϊσμα τῆς οἰκογενείας, ὑπῆρξεν ὁ πρωτότοκος.

Οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ συγγενεῖς, πρὸς ἀνάμνησιν φίλου τῶν τινος ἐν Λονδίνῳ διαμένοντος, ἐκάλουν αὐτὸν οἰκείως *Χάρρην*.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐν ᾗ οἱ παῖδες εἶχον ἐξέλθει εἰς περίπατον μετὰ τοῦ πατρός των παρετήρησαν ὅτι οἱ ἀγυιόπαιδες παρηκολούθουν χλευάζοντες αὐτούς.

— Μένε πλησίον μου, Χάρρη, εἶπεν ὑψιφώνως ὁ πατήρ του. Ἀλλὰ παραχρῆμα τρομερὸς καγχασμὸς ἠκούσθη καὶ οἱ ἀγυιόπαιδες ἤρξαντο κραυγάζοντες·

— Χάρρη! ἀκούεις ... Χάρρη;

Ὁ Σαμψὼν Ἄϊνε ἔστη καὶ ἀποταθεὶς εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν ἠρώτησε ποῖον ἦτο τὸ διεγεῖρον τὴν εὐθυμίαν των αἴτιον.

— Ὁ Χάρρης σας, κύριε! Γιατί ὀνομάζετε *γαΐδαρο* ἕνα παιδὶ τόσον καλοφορεμένο; ἀπεκρίνατο ὁ ἀγυιόπαις τῆς Δυσσελδόρφης.

Χάρρης, πράγματι, ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εἶνε τὸ παρωνύμιον τοῦ ὑπομονητικωτάτου τῶν τετραπόδων.

Ἀπὸ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ὁ μικρὸς Ἄϊνε οὐδέποτε πλέον ἐκλήθη *Χάρρης*, ἀλλ' Ἐρρῖκος. Ἐν τούτοις τὸ ἀρχαῖον ὄνομα ἀνεφαίνετο ἐνίοτε ἐν τῷ στενῷ οἰκογενειακῷ κύκλῳ καὶ πρὸς τὴν ἀδελφήν του γράφων ἐποιεῖτο συνήθως χρῆσιν τοῦ ὀνόματος τούτου.

* * *

Μετὰ τὸν Ἐρρῖκον, ἐγεννήθη ἐν Δυσσελδόρφῃ, τῷ 1803 ἡ ἀδελφή του Καρλόττα, γυνὴ εὐγενὴ ἔχουσα τὴν καρδίαν καὶ μεγίστην νοημοσύνην, ζῶσα ἔτι ἐν Ἀμβούργῳ.

Τῷ 1822 ὑπανδρεύθη τὸν Μόριτζ φὸν Ἔμβ-

Digitized by Google

δεν, τέλειον εὐπατρίδην, ὅστις ἠγάπα νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐγνώριζε πῶς νὰ τὸ πράττῃ. Ὁ Ἔμβδεν ἀπέθανε τῷ 1866.

Ἡ χήρα του εἶνε σήμερον ἑξηκονταεπταέτις, ἀλλὰ μόλις ἐκλαμβάνει τις αὐτὴν πεντηκοντούτιδα. Ὁ οἶκος αὐτῆς ἐν Ἀμβούργῳ εἶνε τὸ ἐντευκτήριον τῶν θαυμαστῶν τοῦ Ἐρρίκου Ἅϊνε, σωρηδὸν πανταχόθεν προσερχομένων ὅπως πληροφορηθῶσί τι περὶ τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ, περὶ οὗ αὕτη ὁμιλεῖ μετ' ἐπαγωγοῦ θελγήτρου, ἢ ὅπως αἰτήσωνται αὐτόγραφα αὐτοῦ. Ἔδωκε δὲ τοσαῦτα αὐτόγραφα ὥστε ὁ θησαυρός της ἐξηντλήθη καὶ αἱ ἐπιστολαὶ μόνον τοῦ ἀδελφοῦ της τῇ ἐναπολείπονται.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ὀλίγον ἐναπομένον ἔτι αὐτῇ ἀποσπᾶται παρ' αὐτῆς, δι' ἐπιμόνων προσλιπαρήσεων, φύλλον πρὸς φύλλον, φράσις πρὸς φράσιν, γραμμὴ πρὸς γραμμὴν, καὶ ἡ ἀγαθὴ γραῖα, ὅπως ἐπιβεβαιώσῃ τὴν αὐθεντικότητα τῶν ἀποσπασμάτων, προθύμως συνοδεύει αὐτὰ διὰ δηλώσεως, ἢ ἐπιτίθησιν ἐπ' αὐτῶν τὴν σφραγῖδά της.

Συχνάκις, πλεῖστοι τιμῶντες ἐν αὐτῇ τὸν μέγαν ἄνδρα, τῇ πέμπουσιν ἄνθη· δὲν δημοσιεύεται δ' ἐν Γερμανίᾳ ποιήσεων συλλογὴ μὴ ἀποστελλομένη αὐτῇ φιλοφρόνως.

Κέκτηται καὶ φυλάττει μετὰ μερίμνης ζηλοτύπου πολύτιμον λεύκωμα, ἐν ᾧ εὑρίσκεται σελὶς γεγραμμένη διὰ χειρὸς τοῦ ποιητοῦ νέου ὄντος. Εἶνε ἀριστοτέχνημα καλλιγραφίας, ἅμα δὲ καὶ τεκμήριον τῆς πρὸς αὐτὴν στοργῆς του.

Ἔχει δ' οὕτω·

«Τοὺς ἀνθρώπους δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς δύο κατηγορίας·

»Α' Εἰς ὅσους μᾶς ἀγαπῶσιν.

»Β' Εἰς ὅσους μᾶς λέγουν ὅτι μᾶς ἀγαπῶσι.

»Ἐγὼ εὑρίσκομαι μετὰ τῶν πρώτων. Σὲ ἀγαπῶ πολὺ, ἀγαπητή μου Λόττη, καὶ ἂν ἀκόμη οὐδέποτε σοὶ τὸ ἔλεγον, σὲ ἀγαπῶ πολύ!

»*Ὁ ἀδελφός σου*

»**ΕΡ. ΑΪΝΕ.**

»Δυσσελδόρφη, 20 Ἰουνίου 1817».

Τὴν ἠγάπα πράγματι, καὶ ἀληθῆ λατρείαν ᾐσθάνετο πρὸς τὴν Καρλότταν, συμμεριζομένην ἄλλως τε καὶ ἀνταποδιδοῦσαν αὐτήν.

Κατὰ τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ ἀσθένειαν, αὕτη ἐπιδαψιλεύουσα αὐτῷ φιλοστοργοτάτας περιποιήσεις, κατώρθου μόνη νὰ ἐπαναφέρῃ ἐνίοτε τὸ μειδίαμα ἐπὶ τῶν χειλέων του...

*
* *

Ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ Σαμψὼν Ἅϊνε, ὁ βαρόνος Γουστάβος ἐγεννήθη ἐν Δυσσελδόρφῃ τῷ 1805.

Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο στρατιωτικὸς, τοσοῦτον δὲ διέπρεψεν, ὥστε ὡς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του ἡ αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἐχορήγησεν αὐτῷ τὴν ἄδειαν τοῦ ἱδρῦσαι ἐφημερίδα. Ἵδρυσε δὲ τὸ «Fremdenblatt».

Τὸ «Fremdenblatt» κατ' ἀρχὰς ἦτον ἁπλῆ ἐφημερὶς τῶν ξένων, περὶ τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν θεάτρων μόνον ἐνασχολουμένη. Ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ηὔρυνε τὸν κύκλον του, ἐμεγέθυνε τὸ σχῆμά του, καὶ ἐπὶ τέλους κατέστη ἓν τῶν σπουδαιοτέρων καὶ ἀξιοπιστοτέρων πολιτικῶν ὀργάνων.

Ὁ ἱδρυτὴς αὐτοῦ ἕνεκα τῆς ἀμεταπτώτου πίστεως καὶ ἀφοσιώσεώς του πρὸς τὸν οἶκον τῶν Ἀψβούργων ἠξιώθη διαφόρων ἱπποτικῶν παρασήμων καὶ τοῦ τίτλου τοῦ βαρόνου, μετὰ δικαιώματος ἐπὶ τοῦ ὀνόματος φὸν Γκέλδερν.

Ὁ δημοσιογράφος βαρόνος εὑρισκόμενός ποτε ἐν Παρισίοις μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐνδόξου ἤδη ἀνὰ τὴν Εὐρώπην. Ἐν τῇ ῥύμῃ τῆς συνδιαλέξεως, ὁ Ἐρρῖκος ὡμίλησε πρὸς αὐτὸν περὶ νέων τού τινων ποιημάτων, ἐξ ὧν ὡμολόγει ὅτι ἦτο λίαν ηὐχαριστημένος.

— Δός μοι τα, εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀρχισυντάκτης τῆς βιενναίας ἐφημερίδος προστατευτικῶς — θὰ τὰ κάμω γνωστά.

Ἔκπληκτος ὁ ἔνδοξος ποιητὴς μένει ἄναυδος, ἀγνοῶν κατ' ἀρχὰς τί ν' ἀπαντήσῃ· ἀλλὰ μετὰ ἓν λεπτὸν σκαρδαμύσσων τὰ ὄμματα, ὡς συνείθιζεν ὅτε ἠκόνιζεν ὀξύ τι βέλος κακεντρεχείας, καὶ προσατενίζων τὸν ἀδελφόν του·

— Ἐξαίρετος ἰδέα, καλέ μου Γουστάβε. Θὰ σοὶ δώσω τοὺς στίχους μου. Εἶσαι ἡ πρόνοιά μου! Ὦ! τώρα πλέον εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ γείνω ἔνδοξος!

Κατὰ τὰς ὥρας τῆς εἰρωνείας καὶ τοῦ σατυρικοῦ του οἴστρου, ὁ Ἐρρῖκος Ἅϊνε οὐδὲ τῶν οἰκείων του ἐφείδετο, ἀλλ' οὐδεὶς οὐδέποτε ἐμνησικάκησε κατ' αὐτοῦ.

*
* *

Τὸ νεώτατον τῆς οἰκογενείας τέκνον, ὁ Μαξιμιλιανὸς, ἐγεννήθη ἐν Δουσσελδόρφῃ τῷ 1807. Σπουδάσας τὴν ἰατρικὴν προσελήφθη ἰατρὸς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ῥωσσικοῦ στρατοῦ καὶ ἐγκατέστη ἐν Πετρουπόλει.

Ὁ Ἐρρῖκος ἀνέλαβε νὰ ἀναπτύξῃ καὶ διαμορφώσῃ τὴν εὐφυΐαν αὐτοῦ· ἐνέπνευσε δ' εἰς αὐτὸν ἐνθερμότατα θερμὸν πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ποίησιν ἔρωτα.

Ὁ Μαξιμιλιανὸς ἀφηγεῖται ὅτι ἐν ᾧ περιεπάτει μιᾷ τῶν ἡμερῶν μετ' αὐτοῦ, ὁ ἀδελφός του εἶδε μεγάλην ἀράχνην συλλαβοῦσαν μυῖαν ἐν τῷ ἱστῷ της, καὶ ἐγκαταλιποῦσαν αὐτὴν ἀφ' οὗ ἀπεμύζησε τὸ αἷμά της. Ἀνύψωσε τὸν δάκτυλόν του καὶ δεικνύων αὐτὴν πρὸς αὐτόν·

— Παρατήρησε! εἶπεν, ἰδοὺ τί πάσχουν οἱ ἀνόητοι ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ ἀράχνη εἶνε ἡ εἰκὼν τῆς κοινωνίας· ὁ ἱστὸς αὐτῆς εἶνε οἱ ὡραῖοι λόγοι οἱ ἑλκύοντες καὶ ῥίπτοντες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα. Ἀλλ' ὁ σώφρων καὶ ἰσχυρὸς ἄνθρωπος ἀπαλάσσεται οὕτω·

Καὶ διὰ τῆς ῥάβδου πατάξας κατέρριψε πρὸ

Digitized by Google

τῶν ποδῶν του τὸν ἱστόν. Ὁ Μὰξ ὥρμησε νὰ καταπατήσῃ τὴν ἀράχνην, ἀλλ' ὁ Ἐρρῖκος ἐπέσχεν αὐτόν·

— Ἄφες την νὰ ζήσῃ. Ἀρκοῦ εἰς τὸ νὰ καταστρέφῃς τὸ ἔργον τοῦ ἐχθροῦ σου. Ἐννοεῖς;

Ὁ Μαξιμιλιανὸς ἀπέθανε τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Βερολίνῳ.

Ἡμέρας τινὰς πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἔκαυσεν ὅλα τὰ ἔγγραφά του, ἐνώπιον τοῦ ἀδελφοῦ του Γουστάβου. Τίς οἶδε οἷαι πολύτιμοι ἐπιστολαὶ τοῦ Ἐρρίκου ἐξηφανίσθησαν ἐν τῷ auto-da-fé τούτῳ;

Β'

Ὡς εἴπομεν ἤδη, πρώτη διδασκάλισσα τοῦ Ἄϊνε ὑπῆρξεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Παρὰ ταύτης ἐδιδάχθη τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφήν. Ἐκ νεαρωτάτης ἡλικίας ὁ Ἐρρῖκος εἶχεν ἤδη ζωηρὸν τὸν χαρακτῆρα, καὶ ὀξὺ τὸ πνεῦμα. Ἡ νεαρὰ μήτηρ, ἀφοσιωθεῖσα εἰς τὸν ἀνατροφὴν τοῦ παιδίου τούτου ἐπέτρεπεν εἰς αὐτὸ τὴν ἀνάγνωσιν διδακτικῶν μόνον βιβλίων, πρὸ πάντων δὲ περιγραφῶν περιηγήσεων.

Ὡμίλει μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγάπης συχνάκις πρὸς αὐτόν, ὡς βραδύτερον καὶ εἰς τὰ λοιπά της τέκνα, περὶ τῶν ταξειδίων, περὶ τῆς πατρίδος, περὶ τῆς Γερμανίας, ἥτις τότε διετέλει ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει, ἰδίᾳ ἐν τοῖς μικροῖς Κράτεσι.

— Ὑποσχέθητέ μοι τοῖς ἔλεγεν, ὅτι θὰ ἐκλέξητε ὡς διαμονήν σας τὰς μεγάλας πρωτευούσας τῶν μεγάλων Κρατῶν· ἀλλὰ πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἔστε Γερμανοί· φυλάξατε καρδίαν γερμανικὴν διὰ τὸν γερμανικὸν λαόν.

Δὲν ἐπελάθοντο τῶν μητρικῶν συμβουλῶν.— Ὁ Ἐρρῖκος ἐγκατέστη ἐν Παρισίοις, ὁ Γουστάβος ἐν Βιέννῃ καὶ ὁ Μαξιμιλιανὸς ἐν Πετρουπόλει.

*
* *

Ὁ Γκαῖτε εἶπεν ὅτι ὅπως καλῶς γνωρίσῃ τις ἕνα ποιητήν, πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν πατρίδα του. Ἡμεῖς προσεπιλέγομεν ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζῃ οἵα ὑπῆρξεν ἡ νεότης αὐτοῦ.

Ὁ Ἐρρῖκος Ἄϊνε διήνυσε τὴν νεότητα αὐτοῦ ἐν Δυσσελδόρφῃ καὶ Κολωνίᾳ.

Ὅστις ἐμελέτησε τὰ ἔθιμα καὶ τὸν βίον τῶν παραρρηνίων χωρῶν παρετήρησε πάντως, ἂν μάλιστα συμμετέσχε παρ' αὐτοῖς τῶν ἑορτῶν τῶν ἀπόκρεων, τὴν παράδοξον ζωηρότητα καὶ τὸ δηκτικὸν τοῦ πνεύματός των. Ἐν τῇ σατυρικῇ ταύτῃ ἀτμοσφαίρᾳ ἠνοίχθη τὸ πρῶτον ἡ ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ· ἐν αὐτῇ ᾐσθάνθη τὰς πρώτας τῆς χαρᾶς καὶ τῆς λύπης ἐντυπώσεις· ἤντλησε τὰς πρώτας αὐτῆς ἐμπνεύσεις.

Ὁ καθηγητὴς αὐτοῦ Σχαλμάγερ, διευθυντὴς τοῦ γυμνασίου τῆς Δυσσελδόρφης προεμάντευσε τὴν μεγίστην τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ νοημοσύνην καὶ ᾐσθάνθη πολὺ πρὸς αὐτὸν ἐνδιαφέρον. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν μετέβη πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Ἐρρίκου καὶ ἀφ' οὗ τῇ περιέγραψεν ἐνθουσιωδῶς τὰς ταχείας προόδους τοῦ παιδίου, συνεβούλευσεν αὐτὴν νὰ ἐκπαιδεύσῃ αὐτὸ θρησκευτικῶς, προσηνέχθη δ' αὐτὸς νὰ τὸ διδάξῃ θεολογίαν.

— Πρέπει νὰ τὸ στείλετε εἰς τὴν Ῥώμην! ἀνέκραξε, ναί, κυρία, εἰς τὴν Ῥώμην, καί, σᾶς τὸ ὑπόσχομαι, μίαν ἡμέραν θὰ γίνῃ Καρδινάλιος.

Ἀλλ' ἡ οἰκογένεια προώριζεν εἰς τὸ ἐμπόριον τὸν Ἐρρῖκον καὶ ἡ μήτηρ του δὲν συνήνησεν.

Οἵαν ἀπώλειαν ὑπέστη ἡ Ἐκκλησία! Ὁ ἀγαθὸς Σχαλμάγερ ἔμεινεν ἀπαρηγόρητος.

*
* *

Ὁ Ἐρρῖκος Ἄϊνε τοὺς πρώτους αὐτοῦ στίχους ἔγραψε δωδεκαέτης.

Ἔλαβε τότε τὴν ἕξιν τοῦ ἐργάζεσθαι τὴν νύκτα, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀνήπτετο πῦρ ἐν τῷ δωματίῳ του ὑπέφερε λίαν ἐκ τοῦ ψύχους. Ὅπως προφυλαχθῇ δ' ἀπ' αὐτοῦ ἐζήτησε καὶ τῷ ἔδοσαν μίαν *γοῦναν* καὶ μαλλίνην τινὰ κορδύλην.

Ἡ γηραιὰ των μαγείρισσα παρεῖχεν αὐτῷ κηρίον ἐν ἀγνοίᾳ τῶν γονέων του· ἀλλ' ὀργισθεῖσά ποτε διότι προσηνέχθη πρὸς αὐτὴν τραχέως, κατήγγειλεν αὐτὸν ὅτι *ἤθελε νὰ λέγῃ ὅλα ὅσα ἐσκέπτετο.*

*
* *

Μετά τινα χρόνον ἔγραψε ποιημάτιον περὶ ἐπεισοδίου τινὸς τῆς παιδικῆς του ἡλικίας.

Ἦτον ὀκταέτης καὶ ἡ ἀδελφή του πενταέτις. Καθ' ἑκάστην πρωΐαν τὰ δύω παιδία ἐγειρόμενα ἀπὸ τῆς αὐγῆς διεσκέδαζον ἐν τῇ σιγῇ τῆς καθευδούσης οἰκίας, ζητοῦντα.... ὁμοιοκαταληξίας.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἡ Καρλόττα μεθ' ὅλους της τοὺς ἀγῶνας μὴ εὑρίσκουσα τὴν ζητουμένην ὁμοιοκαταληξίαν, εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφόν της·

— Αὐτὸ τὸ παιγνίδι ταιριάζει καλλίτερα εἰς σὲ παρὰ εἰς ἐμέ, ἐσὲ διασκεδάζει κ' ἐμὲ μὲ κουράζει. Ἔρχεσαι νὰ παίξωμεν ὅπως θέλω ἐγώ; Θὰ κάμωμεν ἕνα πύργον. Ἐγὼ θὰ εἶμαι ἡ *βασιλοποῦλα*, θὰ ἔμβω μέσα καὶ θὰ καθήσω. Σὺ θὰ μείνῃς ἀπ' ἔξω, θὰ εὑρίσκῃς ὁμοιοκαταληξίας καὶ θὰ τραγῳδῇς.

— Ναί, εἶπεν ὁ Ἐρρῖκος.

Κατ' ἀρχὰς ἔπρεπε νὰ κτισθῇ ὁ πύργος.

Ἀλλ' οἱ πύργοι δὲν κτίζονται ἄνευ οἰκοδομησίμου ὕλης.

Ποῦ νὰ τὴν ἀναζητήσωσι, ποῦ νὰ τὴν εὕρωσι τὴν ὕλην ταύτην;

Ἔδραμον εἰς τὸ ἁμαξοστάσιον, εὗρον κιβώτιά τινα κενά, ἀνήγειραν αὐτὰ διὰ τῶν μικρῶν των βραχιόνων καὶ ἐπέθεσαν ἐπ' ἄλληλα ἄχρις ὕψους δέκα ποδῶν.

Ἡ ἀξιοπρέπεια ἑνὸς πύργου δὲν ἠνείχετο ὀλιγώτερον ὕψος!

Ἡ Καρλόττα, ἐνδυθεῖσα τὴν καινουργῆ αὐτῆς

Digitized by Google

ἐσθῆτα ὅπως κάλλιον ὑποδυθῇ τὸ πρόσωπον τῆς *βασιλοπούλας*, ἀνερριχήθη ἀπὸ κιβωτίου εἰς κιβώτιον, ἐπήδησεν εἰς τὸ τελευταῖον καὶ ... ὁ Ἐρρῖκος δὲν εἶδεν αὐτὴν πλέον — ἡ *βασιλοπούλα* ἐγένετο ἄφαντος.

Ἔντρομος διότι δὲν ἔβλεπεν αὐτὴν, ἔρρηξεν ὀξείας κραυγὰς καὶ ὁρμήσας εἰς τὴν οἰκίαν ἀφύπνισε πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ.

Οἱ γονεῖς του προσέδραμον πλήρεις ἀγωνίας... Ἀλλ' ἀπηλλάγησαν τοῦ φόβου των, ἐννοήσαντες τὰ τρέχοντα. Ἡ ἐξαφάνισις τῆς *βασιλοπούλας* προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι τὸ κιβώτιον ἦτο μέγα καὶ ἡ βασιλοποῦλα μικρά.

«Ὅτε ἔδραμον εἰς βοήθειάν μου, ἔλεγε μετὰ ταῦτα ἡ ἀδελφή του, ἐγὼ ἤμην ζαρωμένη εἰς μίαν γωνίαν, μὴ τολμῶσα ν' ἀναπνεύσω, ἐκ φόβου μὴ ἐπιπληχθῶ· ἀλλ' ὁ ἀδελφός μου ἔβαλλε τόσον σπαρακτικὰς κραυγὰς καὶ λυγμοὺς τόσον ἀπελπιστικοὺς, ὥστε συγκινηθεῖσα ἐκ τῆς λύπης του τῷ εἶπα·

»— Ἐρρῖκε, ζωντανὴ εἶμαι· μόνον τὸ *φουστάνι* μου ἐσχίσθη.

»Ὅτε δὲ ἐξήχθην ἀπὸ τοῦ πύργου (καὶ δὲν ἐξήχθην ἀκόπως) μ' ἐφίλησε τόσον θερμῶς, ὥστε πάντες συνεκινήθησαν».

Τῷ 1855, δύω πρὸ τοῦ θανάτου του μῆνας, ἔλεγε πρὸς αὐτὴν κατὰ μελαγχολικήν τινα ἀνάμνησιν τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ὅτι οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὴν βαθεῖαν ἐκείνην χαρὰν ἣν ᾐσθάνθη ὀκταέτης.

*
* *

Ἀφορμὴ τοῦ πρώτου φιλολογικοῦ θριάμβου τοῦ Ἐρρίκου Ἄϊνε ἐγένετο ἡ ἀδελφή του Καρλόττα.

Ὤφειλεν αὐτὴ νὰ γράψῃ *ἔκθεσιν* τινα καὶ διετέλει ἐν μεγίστῃ ἀμηχανίᾳ· διότι ἄλλα σκεπτομένη ἐν τῷ σχολείῳ δὲν προσέσχε καὶ οὐδ' ἐνεθυμεῖτο κἂν τὸ δοθὲν θέμα. Ἦτον ἱστορία· ὁ διδάσκαλος εἶχεν ἀφηγηθῆ αὐτὴν διὰ μακρῶν καὶ ἐν πάσαις αὐτῆς ταῖς λεπτομερείαις· ἀλλ' ἡ μικρὰ Καρλόττα μάτην ἔπιεζε τὸ μέτωπόν της — δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐνθυμηθῇ ὅ,τι δὲν εἶχεν ἀκούσει.

Ὁ Ἐρρῖκος εἶδε τὴν ἀμηχανίαν της καὶ προσῆλθεν αὐτῇ ἀρωγός.

— Συλλογίσου ὀλίγον, τῇ εἶπε. Περὶ τίνος ἔλεγεν ἡ ἱστορία σου;

— Περὶ βρυκολάκων, νομίζω, ἀπήντησεν αὐτή.

— Περὶ βρυκολάκων; εἶπεν ὁ Ἐρρῖκος. Αὐτὸ ἀρκεῖ. Πήγαινε νὰ παίξῃς καὶ ἄφησέ με μόνον.

Ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἐξῆλθεν· ἡ ἔκθεσις ἦτον ἕτοιμος.

Ἐνεχείρισεν αὐτὴν εἰς τὴν ἀδελφήν του, ἥτις, εὐτυχὴς διότι ἀπηλλάγη τῆς περὶ αὐτῆς μερίμνης, οὐδὲ νὰ τὴν ἀναγνώσῃ κἂν ἐφρόντισε.

Τὴν ἐπαύριον προσῆλθε γενναίως μετὰ τῶν συμμαθητριῶν της πρὸς τὸν διδάσκαλον καὶ ὑπέβαλεν αὐτῷ τὸ τετράδιόν της· ἀλλ' οὗτος, παρὰ τὰ εἰθισμένα καὶ πρὸς ἔκπληξιν αὐτῆς μεγάλην, ἀναγνοὺς αὐτὸ, δὲν τὸ ἀπέδωκεν αὐτῇ.

Ἤρξατο ἤδη ἀνησυχοῦσα ὅτε τὴν προσεκάλεσε·

— Κόρη μου, τῇ εἶπε, ποῖος τὴν ἔγραψε τὴν ἱστορίαν σου;

— Ἐγὼ, ἀπεκρίνατο ἡ Καρλόττα δι' εὐσταθοῦς τόνου φωνῆς.

— Δὲν θὰ σ' ἐπιπλήξω, ἐπανέλαβεν ὁ διδάσκαλος, ἀλλ' εἰπέ μου τὴν ἀλήθειαν, ποῖος τὴν ἔγραψε;

Ἐρυθριῶσα τότε ἡ Καρλόττα, διότι ἐψεύσθη, ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμούς της καὶ ὑπεψέλλισε·

— Ὁ ἀδελφός μου.

— Τὸ διήγημα τοῦτο εἶνε ἀληθὲς ἀριστούργημα! ἀνέκραξεν ὁ διδάσκαλος. Καὶ ἀποταθεὶς πρὸς δύω του συναδέλφους παρόντας ἐκεῖ,

— Ἀκούσατε! προσέθηκε, καὶ ἀνέγνω γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ.

Ὁ Ἐρρῖκος (μόλις ἦτο τότε δεκαέτης) παρέστησε φάντασμα ὅπερ συνήντα κόρην τινὰ καὶ ἐπλησίαζε πρὸς αὐτὴν ἀποτεῖνον τοσοῦτον τρομερὰς λέξεις, ὥστ' ἔφευγεν ἔκφρων ἡ κόρη βάλλουσα κραυγὰς ἀγωνίας. Αἱ σύντροφοί της προσέτρεχον πρὸς τὰς κραυγάς της, τὴν ἠρώτων, καὶ ἐπανελάμβανεν εἰς αὐτὰς τοὺς τρομεροὺς λόγους τοῦ φαντάσματος, οὗ ἔβλεπεν ἀκαταπαύστως τοὺς διχαλωτοὺς πόδας, τὰ ἀπαστράπτοντα ὄμματα, τὸ πελώριον χαῖνον στόμα, τὸ ἕτοιμον νὰ καταβροχθίσῃ αὐτήν.

Αἱ μαθήτριαι, καὶ ἡ Καρλόττα μετ' αὐτῶν, ἠκροῶντο φρικιῶσαι. Ὁ διδάσκαλος ἔδραμε πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Ἄϊνε, καὶ συνεχάρη αὐτῇ διότι εἶχεν υἱὸν μὲ τοιοῦτον πνεῦμα. Ἐπεθύμησε νὰ κρατήσῃ τὸ χειρόγραφον, ἀλλὰ μόνον ἀντίγραφον αὐτοῦ ἔλαβε.

Τὸ πρῶτον τοῦτο τοῦ Ἄϊνε δοκίμιον, ὡς καὶ ἡ συνέχεια τοῦ ποιήματος **Rabbi von Bacherach**, ἀτελὲς μεῖναν ἔκτοτε, ἐγένετο παρανάλωμα τῆς μεγάλης πυρκαϊᾶς τοῦ Ἀμβούργου, ἐν ᾗ μικροῦ δεῖν ἀπώλλυτο ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Αὕτη κοιτωνίτην μόνον φοροῦσα καὶ νυκτικὴν ἐπὶ κεφαλῆς κορδύλην ἐξεπήδησε τῆς οἰκίας θρηνοῦσα μᾶλλον διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν χειρογράφων τοῦ υἱοῦ της παρὰ διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν πολυτελῶν ἐπίπλων της, τῶν τριχάπτων καὶ τῶν ἀδαμάντων αὐτῆς.

*
* *

Ἡ πυρκαϊὰ τοῦ Ἀμβούργου ἀναμιμνήσκει ἡμῖν δραματικὸν ἐπεισόδιον τῆς νεότητος τοῦ ποιητοῦ.

Ἦτο ἡμέρα τῆς ἐμπορικῆς πανηγύρεως καὶ οἱ γονεῖς του ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς θεράποντας αὐτῶν νὰ ἐξέλθωσι τῆς οἰκίας. Μεῖναντα μόνα ἐν αὐτῇ τὰ παιδία μετὰ τῆς γηραιᾶς τροφοῦ των καὶ τῆς μητρός των, ἐκάθησαν περὶ αὐτὴν καὶ ἠκροῶντο ἀπλήστως τῶν δραματικωτάτων παραμυθίων, ἄ-

Digitized by Google

τινα ἀφηγεῖτο εἰς αὐτά. Αἴφνης φῶς ἐρυθρὸν ἐφώτισε τὴν αἴθουσαν· ἀνύψωσαν τοὺς ὀφθαλμούς των καὶ εἶδον γλώσσας φλογὸς ἐξορμώσας ἐκ τῶν παραθύρων γειτονικῆς οἰκίας.

Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον ἀποθῆκαι, ἐν αἷς περιείχετο μεγάλη ποσότης κριθῆς προωρισμένης πρὸς κατεργασίαν ζύθου.

Ὁ κίνδυνος ἐπεῖγεν.

Μήτηρ καὶ τέκνα κατῆλθον ἐν σπουδῇ εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἔδοσαν τὸ σύνθημα τοῦ κινδύνου.

Προσέδραμον πανταχόθεν καὶ διὰ τῆς ἐγκαίρου καὶ προθύμου βοηθείας τὸ πῦρ κατεσβέσθη.

Ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εὗρον τὴν θύραν αὐτῆς κλειστήν· ἐν τῇ ταραχῇ των ἐλησμόνησαν, ὅτε ἐξῆλθον, νὰ σηκώσωσι τὸν μάνδαλον. Ἔσυραν, ἔσυραν ἐπανειλημμένως τὸν θώμιγγα τοῦ κωδωνίσκου, ἀλλ' ἡ τροφὸς ἔν τινι ἀποκέντρῳ δωματίῳ ῥάπτουσα, κωφὴ δὲ οὖσα, δὲν ἤκουε.

— Μητέρα, ἀνέκραξεν αἴφνης ὁ Ἐρρῖκος ἐπιχαίρων ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει του, ἡ θύρα τοῦ ἁμαξοστασίου εἶνε ἀνοικτή. Εἰμποροῦμεν νὰ ἔμβωμεν ἀπ' ἐκεῖ.

Ἐν τῷ ἁμαξοστασίῳ ὑπῆρχε παλαιὰ ἅμαξα, ὑπὸ μακροῦ φαιοῦ ὑφάσματος κεκαλυμμένη.

Ὁ Ἐρρῖκος διελθὼν παρ' αὐτήν, διέκρινεν ἄνθρωπον, ὅστις ὀκλάδην καθήμενος, ἐκρύπτετο ὄπισθεν τῶν τροχῶν.

Πᾶς ἄλλος θ' ἀνεκραύγαζε περιδεῶς· ὁ Ἐρρῖκος οὔτε νεῦμα ἐποίησε.

— Μητέρα, εἶπε, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην δεικνύων συγκίνησιν, ἐλησμόνησα τὸ μανδύλι μου εἰς τοῦ γείτονος, πηγαίνω νὰ τὸ 'πάρω.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν ἄδειαν τῆς μητρός του ἐξώρμησεν εἰς τοῦ γείτονος καὶ διηγεῖται πρὸς αὐτὸν τὸ πρᾶγμα. Ὁ γείτων καλεῖ καὶ ἄλλους γείτονας· περικυκλοῦσι τὸ ἁμαξοστάσιον, ἐρευνῶσι καὶ συλλαμβάνουσι τὸν κακοῦργον· διότι ἦτο κακοῦργος ἄρτι ἀποδρὰς τοῦ κατέργου, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ πελωρίαν μάχαιραν.

Ἀπαγόμενος εἰς τὴν εἱρκτὴν ὁ κατάδικος προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ παιδίου·

— Σκύλλε! ἀνεφώνησε, θὰ σὲ βάλω 'ς τὸ χέρι μίαν ἡμέραν, μὴ σὲ μέλῃ. Ἀπὸ τὸ χέρι μου θ' ἀποθάνῃς!

Μετὰ πολλὰ ἔκτοτε ἔτη φοιτητὴς ὢν ἐν Βόννῃ ὁ Ἄϊνε μετέβη μετά τινων φίλων του εἰς Αἲξ, ἔνθα ἀνηγγέλθη ὅτι ἔμελλε νὰ καρατομηθῇ κακοῦργός τις. Εἷς αὐτῶν κατεγίνετο εἰς τὴν φρενολογίαν, καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν κατάδικον. Ὁ Ἄϊνε εἰσῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν εἱρκτήν· ἀλλὰ μόλις εἰσελθόντα κραυγὴ διέφυγεν αὐτόν. Εὑρέθη ἐνώπιον τοῦ ἀποδράντος καταδίκου!

Τὴν ἐπαύριον, μεθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ταραχήν, ἠθέλησε νὰ παραστῇ εἰς τὴν καρατόμησιν. «Τὸ πλῆθος ἦτο πυκνότατον περὶ τὸ ἰκρίωμα, καὶ ἐν τούτοις, διηγεῖτο βραδύτερον, ὁ κακοῦργος μὲ ἀνεγνώρισε καὶ ὑπὸ τὸν πέλεκυν τῆς λαιμητόμου ἐξηκόντισε κατ' ἐμοῦ βλέμμα πλῆρες μίσους, ὅπερ οὐδέποτε ἠδυνήθην νὰ λησμονήσω!»

Τὰ νεῦρα τοῦ ποιητοῦ συνεταράχθησαν ἐπὶ μακρὸν ἐκ τοῦ κλονισμοῦ ὃν προὐξένησεν αὐτοῖς τὸ φρικαλέον θέαμα, οὐδέποτε δ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης συγκατετέθη νὰ πλησιάσῃ εἰς ἰκρίωμα.

*
* *

Ἄλλως δὲ τὰ νεῦρα αὐτοῦ ἦσαν ὑπερβολικῶς εὐερέθιστα, πρὸ πάντων κατὰ τὰ τελευταῖα τοῦ βίου του ἔτη. Τότε ὁ ἐλάχιστος ἦχος ἐτάραττεν αὐτόν, καὶ κατὰ τὴν ἀσθένειάν του, ἔλεγε πρὸς τὴν ἀδελφήν του, φροντίζουσαν ἐντούτοις νὰ ὁμιλῇ πρὸς αὐτὸν σιγηλῇ τῇ φωνῇ·

— Μὴ φωνάζῃς δὰ τόσον δυνατά, Λόττη!

Τὸ ὄργανον τῆς ἀκοῆς εἶχεν ἀποκτήσει τηλικαύτην ὀδυνηρὰν ὑπερευαισθησίαν, ὥστε ἀπὸ τῆς κλίνης τῶν βασάνων του, καίπερ ἐν ἀποκέντρῳ δωματίῳ κατακεκλιμένος, ἤκουε πανθ' ὅσα ἐλέγοντο ἔξω.

*
* *

Ἄλλο ἐπεισόδιον τῆς παιδικῆς του ἡλικίας·

Ἦσαν πολὺ μικροὶ τὴν ἡλικίαν αὐτός τε καὶ ἡ ἀδελφή του, ὅτε ἐξανθηματική τις νόσος ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ οἰκουρήσωσιν ἐπί τινας ἡμέρας. Ὅπως διασκεδάσωσι, τοῖς ἔδοσαν πυξίδα πλήρη τεμαχίων ὑφασμάτων.

— Τί νὰ τὰ κάμωμεν; ἠρώτησεν ἡ Καρλόττα.

— Ἕνα φόρεμα Ἀρλεκίνου, ἀπεκρίνατο ὁ ἀδελφός της.

Καὶ λαβόντα βελόνην ἐπελάβοντο τοῦ ἔργου, ἀμφότερα τὰ παιδία.

Ἡ Καρλόττα ἐβαρύνθη μετ' ὀλίγον. Ἀλλ' ὁ Ἐρρῖκος, μᾶλλον ἐπίμονος αὐτῆς, ἔπαυσεν ὅτε μόνον ἐπέρανε τὸ ῥάψιμόν του.

Ἐθαύμασε τὸ ἱμάτιον καὶ ἀπεφάσισε νὰ φορέσῃ αὐτὸ κατὰ τὰς προσεχεῖς ἀπόκρεω· ἀλλὰ πρὸς μεγάλην του θλῖψιν, οἱ γονεῖς του δὲν συνήνεσαν.

Μὴ ἔχων τὸ σθένος νὰ καταστρέψῃ τὸ ἀριστοτέχνημα τῶν χειρῶν του ὁ μέλλων ποιητὴς τοῦ *Ἄττα Τρὸλ* προσήνεγκεν αὐτὸ εἰς γείτον παιδίον.

Μετὰ πολλὰ ἔτη, ἡ ἀδελφή του ἔγγαμος ἤδη συνήντησε μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐν ὁδῷ τινι τοῦ Ἀμβούργου νεανίαν, ναυτικὴν ἐνδεδυμένον στολήν, ὅστις ἐπλησίασε πρὸς αὐτὴν λέγων·

— Κυρία, μὲ ἀναγνωρίζετε;

— Ὄχι, ἀπεκρίνατο αὐτὴ μετ' ἐκπλήξεως.

— Εἶμαι τὸ παιδίον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἀδελφός σας μίαν φορὰν ἐχάρισε τὸ φόρεμα τοῦ Ἀρλεκίνου. Ἦτο δῶρον μεγάλης ἀξίας, τὸ ὁποῖον τότε δὲν τὸ ἐξετίμησα ὅπως ἔπρεπε, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον κατόπιν ποτὲ μου δὲν τὸ ἀπεχωρίσθην. Τὸ ἔλαβα μαζῆ μου εἰς ὅλα μου τὰ ταξείδια, τὸ ἐφύλαξα πλησίον μου παντοῦ ὅπου καὶ ἂν ὑπῆγα.

Digitized by Google

— Τό έχετε ακόμη;

— Ναι και όχι. Είνε ολίγος καιρός όπου, επειδή με παρεκάλεσαν πάρα πολύ οι φίλοι μου, το έκοψα εις δέκα επτά κομμάτια, και τα εμοίρασα προς αυτούς δι' ενθύμησιν του ενδόξου μας ποιητού.

'Εν Παρισίοις, κατά τας εσχάτας του ποιητού ημέρας η Καρλόττα ανέμνησεν αυτώ το ανέκδοτον τούτο προς τον αδελφόν της.

— Θά γράψω περί αυτού εν ποίημα, το οποίον θα σε διασκεδάση.

'Αλλά δεν επρόφθασε να το γράψη· ο θάνατος προέλαβεν αυτόν.

*
* *

'Η μήτηρ του 'Ερρίκου περιπαθώς αγαπώσα τας καλάς τέχνας, προσεκάλεσε προς διδασκαλίαν αυτού διδασκάλους της ιχνογραφίας και της μουσικής.

'Ο 'Ερρίκος είχε μεγίστην κλίσιν προς την ιχνογραφίαν, και ηδύνατο να διαπρέψη εν αυτή· αλλ' ο διδάσκαλος αυτού ερχόμενος πεζή μακρόθεν, αφικνείτο τοσούτον κεκοπιακώς εις το μάθημά του, ώστε καθ' όλην σχεδόν την διάρκειαν αυτού εκοιμάτο. Τί συνέβη λοιπόν; Μιά των ημερών ο πονηρός του μαθητής βλέπων αυτόν εις βαθύν ύπνον βεβυθισμένον, επωφελήθη της ευκαιρίας και ζωγραφήσας πελώριον όνον προσεκόλλησεν αυτόν εν τω μέσω ακριβώς των νώτων του.

'Αφυπνισθείς τέλος ο γέρων, ανύποπτος όλως, εξήλθε και εγένετο ανά τας οδούς ο περίγελως των διαβατών, άχρις ού γραία τις οικτείρασα αυτόν απέσπασεν από των νώτων αυτού τον όνον και παρουσίασεν αυτώ. 'Ο γέρων ήρπασεν αυτόν μανιώδης και έδραμε προς τον πατέρα του μαθητού του·

— Πώς ο υιός μου ηδυνήθη να πράξη τούτο χωρίς να το εννοήσητε; είπεν ο πατήρ του "Αϊνε. Μήπως εκοιμάσθε, διδάσκαλε;

— Ναι, ύπνον βαθύν, όπως πάντοτε ονειρευόμενος χρέη και δανειστάς, εφώνησεν ο 'Ερρίκος εξελθών από της γωνίας όπου είχε ζαρώσει.

'Ο διδάσκαλος απεπέμφθη και η ιχνογραφία εγκατελείφθη.

'Ομοία δ' υπήρξε και της μουσικής η τύχη. 'Από τριών μηνών εδιδάσκετο βιολίον, ότε η μήτηρ του ακούσασα ημέραν τινά μελῳδικωτάτους ήχους εξερχομένους από του δωματίου του 'Ερρίκου εν ώ ήτο μετά του διδασκάλου του, ηθέλησε να συγχαρή τον ένα διά τας προόδους του ετέρου, και ανέωξεν αίφνης την θύραν.

'Η κατάπληξις καθήλωσεν αυτήν επί του εδάφους.

'Ο 'Ερρίκος ηδυπαθώς εξηπλωμένος επί του ανακλίντρου εφαίνετο ως αποκοιμηθείς, εν ώ όρθιος ενώπιον αυτού ο μουσικοδιδάσκαλος έπαιζε το βιολίον.

'Ο 'Ερρίκος δεν ενόησε κατ' αρχάς την έλευσιν της μητρός του·

— Έτσι λοιπόν, εργάζεσαι; τω είπε.

Συνελθών δ' εκ της φωνής της από της ονειροπολήσεως εν ή ήτο εμβεβυθισμένος·

— Διατί ήλθες και με διετάραξες; ανέκραξεν οργίλως· συνέθετον το ωραιότερον άσμάτιον του κόσμου.

*
* *

'Η ποίησις ήτο το σφοδρότατον αυτού πάθος. 'Εν τω «Buch der Lieder» ευρίσκεται ποίημά τι φέρον τίτλον «Εις αοιδόν άδουσαν παλαιόν ασμάτιον». Ήτο νεώτατος ότε έγραψεν αυτό και ιδού επί τίνι ευκαιρία·

'Εν τω θεάτρω της Δουσσελδόρφης διευθυνομένω υπό εγχωρίου τινος καλουμένου Βουργμύλλερ (ούτινος ο υιός εκτήσατο βραδύτερον φήμην τινά ως μουσουργός) εδίδοντο μεγαλοπρεπείς παραστάσεις. Το κυριώτατον δ' αυτών θέλγητρον ήτον η πρώτη αοιδός, νεωτάτη, περικαλλής, έχουσα ωραίαν φωνήν υψιφώνου, καλουμένη Καρολίνα Στέρν. Μολονότι επεζητείτο υπό πάντων η συναναστροφή αυτής, μολονότι ήτο το είδωλον του κοινού, αύτη εβίου λίαν μονήρης μετά της μητρός της.

'Η μήτηρ του "Αϊνε ησθάνετο πολύ προς αυτήν διαφέρον και εδέχετο ασμένως τας επισκέψεις αυτής. Μίαν εσπέραν επιθυμούσα να συγχαρή αυτήν μετά συναυλίαν υπέρ των πτωχών τελεσθείσαν, καθ' ήν η αοιδός ήρατο αληθή καλλιτεχνικόν θρίαμβον, προσήνεγκεν αυτή δείπνον.

— Τί κρίμα, αγαπητή μου, τη είπεν εναγκαλιζομένη αυτήν, να μη ευρεθή εις ποιητής να σε υμνήση δι' ωραίων στίχων!

Άμα ακούσας τας λέξεις ταύτας ο 'Ερρίκος, παρών μετά των αδελφών του και της αδελφής του εν τω δείπνω, εγένετο ρεμβώδης και καθ' όλην την εσπέραν δεν απέσπασεν από της Καρολίνας τα βλέμματά του.

Την επαύριον παρουσίασεν εις την μητέρα του επί ωραίου στιλπνοτάτου χάρτου καλλιγραφικώς γεγραμμένον και δι' αραβουργημάτων περικεκοσμημένον, το ωραίον ποίημα όπερ ενέπνευσεν αυτώ η γεννωμένη μεγαλοφυΐα αυτού. 'Η μήτηρ του ανέγνω αυτό μετ' εκπλήξεως, ανέγνω αυτό και πάλιν, ήγαγε τον νεαρόν ποιητήν παρά τη αοιδώ, ήτις ενηγκαλίσθη αυτόν συγκεκινημένη και εδημοσίευσε τους στίχους εν τινι εφημερίδι της Δυσσελδόρφης, χωρίς εν τούτοις να ονομάση τον ποιητήν αυτών.

'Από της ημέρας εκείνης ο 'Ερρίκος ανήλθεν εις ανωτέραν πως περιωπήν· απήλαυσεν υπολήψεώς τινος, και, εν αυτή τη οικογενεία του, εθεωρείτο με διάφορον όμμα. Ουδέν ήττον κατεδικάσθη, επί πολλούς μήνας, ν' *αραδειάζη* αριθμούς εν τοις γραφείοις του θείου του. 'Αλλά μάτην αν-

Digitized by Google

τέστησαν κατὰ τῆς κλήσεώς του· ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσι τέλος καὶ ὑποταχθῶσιν εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν του.

[Ἕπεται τὸ τέλος]. Α. Π. Κ.

Η ΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΜΟΡΜΟΝΩΝ

[Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου περιηγητοῦ].

Ἐπὶ τῆς ἐκτεταμένης πεδιάδος τῆς κειμένης μεταξὺ τῶν *Βραχωδῶν* ὀρέων καὶ τῆς Σιέρρας Νεβάδας ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, πρὸς βορρᾶν τῆς λίμνης Utah, κεῖται ἡ πόλις τῶν Μορμόνων, ἡ πόλις τῆς *Ἁλμυρᾶς Λίμνης* (Salt Lake City ἢ Deseret), ἡ πρωτεύουσα τῶν *εὐσεβῶν*, οἵτινες ἀνυπομόνως περιμένουσι τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως, ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ ὡς γνήσιοι *Γιάγκοι* καὶ ἐξαίρετοι ἔμποροι ἀσχολοῦνται εὐδοκιμώτατα εἰς τὰ γήϊνα ἔργα.

Ὁ ὑποθέτων ὅτι ἡ πόλις τῆς Ἁλμυρᾶς Λίμνης, ἐν ᾗ ὑπάρχουσιν αἱ πολλαὶ γυναῖκες, εἶνε πόλις διασκεδάσεων κυρίως καὶ ἡδονῶν, πλανᾶται μεγάλως· ἡ κοινωνία αὐτῆς παριστᾷ μᾶλλον τὴν ἀποθέωσιν τῆς σχολαστικότητος. Τοῦτο ὅμως πρέπει νὰ ἐννοηθῇ κατά τινα ἰδιάζοντα τρόπον· ἡ πόλις εἶνε ὡραία, ἀλλὰ τὸ αὐστηρόν, τὸ μονότονον, τὸ νηφάλιον τοῦ ἐπικρατοῦντος μορμονικοῦ στοιχείου ἀποτυποῖ ἐπὶ τοῦ συνόλου αὐτῆς ἴδιον τινὰ χαρακτῆρα ἀνίας καὶ πλήξεως. Κυψέλη μελισσῶν εἶνε τὸ ἔμβλημα τῶν Μορμόνων· διὰ τούτου ὅμως δὲν θέλουσι νὰ παραστήσωσι τὴν εὔθυμον καὶ θορυβώδη ἐν ἔαρι ζωὴν τῶν φιλοπόνων ζωϋφίων, ἀλλὰ μόνον τὴν σύντονον αὐτῶν ἐπιμέλειαν καὶ φιλοπονίαν. Ἀλλὰ καὶ τοιαύτην οὖσαν οὐδεὶς τῶν περιηγητῶν δύναται νὰ ἀντιπαρέλθῃ τὴν πόλιν τῶν *ἐκλεκτῶν*.

Ἡ πόλις αὕτη εἶνε ἡ Δαμασκὸς τοῦ νέου κόσμου. Κειμένη ἐν μέσῳ γονίμου καὶ πολυρρύτου κοιλάδος, περιβάλλεται ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων. Ὡς πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Ἀμερικῆς ἔχει ὁδοὺς κανονικὰς καὶ εὐθείας, καθέτως διατεμνομένας πρὸς ἀλλήλας, τοῦτο μόνον ἐχούσας τὸ ἰδιάζον, ὅτι εἰσὶν ἐκτάκτως εὐρεῖαι, διαρρεόμεναι σχεδὸν πᾶσαι ὑπὸ ῥυακίου καὶ σκιαζόμεναι ὑπὸ ὡραίων δενδροστοιχιῶν.

Τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ αἱ ἀποθῆκαι εἰσὶ συγκεντρωμένα πάντα εἰς τὰς δύο κυριωτέρας ὁδοὺς τῆς πόλεως, παρὰ δὲ τὰς λοιπὰς βλέπει τις μόνον χαριέστας μονωρόφους καὶ ὑπὸ κήπων περιβαλλομένας οἰκίας. Ἰσχυρὰ ἱερατικὴ Κυβέρνησις διέπει τὰ τῆς πόλεως, ἀριθμούσης νῦν 25,000 κατοίκων καὶ διαιρουμένης εἰς 4 τμήματα, ὧν ἕκαστον περιλαμβάνει ἐννέα συνοικίας. Ἑκάστου δὲ τμήματος προΐσταται *ἐπίσκοπος* ἔχων ὡς βοηθοὺς δύο διδασκάλους. Εἰς τὴν τριανδρίαν ταύτην εἶνε διαπεπιστευμένη ἡ διαχείρισις τῶν πραγμάτων ἁπάντων τῶν κατοίκων τοῦ τμήματος, δύναται δ' αὕτη ν' ἀναμιγνύεται καὶ εἰς αὐτὰ τὰ οἰκογενειακά. Ἐξομαλύνει τὰς ἀναφυομένας διαφορὰς καὶ δικάζει ἀνεκκλήτως, ὅπως παρέχῃ ὅσον ἔνεστιν ὀλιγωτέρας ἀφορμὰς εἰς τὴν *βέβηλον*, τουτέστι τὴν πολιτικὴν δικαιοσύνην, νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Κοινότητος. Τὰ δικαστήρια ταῦτα ἔχουσι μέγιστον συμφέρον νὰ ἀποφεύγωσιν οἱ Μορμόνοι· τοῦτο δὲ διότι ὁ θεσμὸς τῆς πολυγαμίας, ὃν αὐτοὶ ἀσπάζονται, οὐδαμῶς ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς Ὁμοσπονδίας, ἅτινα ἐπιμόνως πάντοτε ἠρνήθησαν νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸ κῦρος αὐτοῦ. Φανατικὴ μισαλλοδοξία ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς Μορμόνοις, ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὴν ἐχθρότητα ταύτην ἀνταποδίδουσιν αὐτοῖς καὶ οἱ παρ' αὐτοῖς οἰκοῦντες ἀλλόθρησκοι, καὶ διὰ τοῦτο μέχρι καὶ σήμερον ὁ χαρακτὴρ τῶν Μορμόνων ἐν τῇ ἱστορίᾳ οὐδαμῶς ὡρίσθη ἔτι πρεπόντως καὶ ἀμερολήπτως, ἀλλ' ὑπάρχει ὅλως συγκεχυμένη περὶ αὐτῶν ἰδέα, διὰ τὰς ὅλως ἀντιθέτους κρίσεις, ἃς ἀκούομεν περὶ αὐτῶν ἐκ τῶν διαμαχομένων μερῶν. Πράγματι δὲ, ἐνῷ οἱ *πιστοὶ* ἐπιμόνως ἰσχυρίζονται ὅτι αὐτοὶ εἰσὶν οἱ ἀδίκως καταπιεζόμενοι, παραγνωριζόμενοι καὶ συκοφαντούμενοι, οἱ ἀλλόθρησκοι χαρακτηρίζουσιν αὐτοὺς καὶ τὸν παρ' αὐτοῖς ὑπάρχοντα μυστικισμὸν ὥς τι ἀποτροπαιότατον. Μολονότι ἡ πόλις Salt Lake εἶνε πόλις νεόκτιστος ἄνευ ἀρχαίων κτιρίων, ὑπογείων κρυπτῶν καὶ μοναστηρίων, ἐν τούτοις δὲν ἐλλείπουσι καὶ ἐνταῦθα αἱ διηγήσεις περὶ φοβερῶν μυστηρίων καὶ ἄλλων ἀποκρύφων κακουργημάτων. Οὕτω λέγεται ὅτι κατὰ τὴν οἰκοδομὴν οἰκιῶν τινων εὑρέθησαν ὀστᾶ πρὸ πολλοῦ ἐκλειψασῶν οἰκογενειῶν, αἵτινες ὑποτίθεται ὅτι ἐξωντώθησαν ὑπὸ τῶν *εὐσεβῶν*· καί τινας αὐτῶν οἱ ἐχθροί των ὑποπτεύουσιν ὅτι ἐνίους λίαν σκληροτραχήλους ἀλλοθρήσκους ἔπεμψαν παρὰ τὴν θέλησίν των προώρως εἰς τὴν αἰωνίαν ἀνάπαυσιν. Ἕνα δὲ τοιοῦτον ἄγαν ζηλωτὴν κατηγόρησαν ποτὲ ὡς ἐφαρμόσαντα τὴν μέθοδον ταύτην εἰς πλείονας τῶν πεντήκοντα ἀνθρώπων ἐκ φανατισμοῦ. Καὶ ἡ γνωστὴ οὐ μακρὰν τῆς Salt Lake κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους γενομένη σφαγή, καθ' ἣν ἰσχυρὰ συνοδεία ἑκατὸν ἑξήκοντα μεταναστῶν ἐξωντώθη ὑπὸ ἰθαγενῶν Ἰνδῶν, θεωρεῖται ὡς ἀρκοῦσα ἀπόδειξις τῆς ἐνοχῆς τῶν Μορμόνων καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐγκλήματα· διότι οὗτοι ἐθεωρήθησαν τότε ὡς οἱ κύριοι ὑποκινηταὶ τοῦ κακουργήματος ἐκείνου. Ἕνα δὲ μάλιστα τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν ἐθεώρησεν ἡ Κυβέρνησις ὡς προσωπικῶς ὑπεύθυνον, κατηγόρησεν αὐτὸν καὶ διέταξε νὰ τουφεκισθῇ, πρὸς οὐδὲν θεωρήσασα τὴν ἱερότητα τοῦ προσώπου του. Σήμερον ἔτι θεωρεῖται ἐπικίνδυνον διὰ πάντα ἀλλόθρησκον τὸ νὰ διαμένῃ μεμονωμένος ἐν τῷ μορμονικῷ ἐδάφει, τουτέστιν εἰς τοὺς ἀγρούς. Βεβαίως δημοσίᾳ εἰς οὐδένα ἀπαγορεύεται νὰ ἐμπορεύεται ἢ καὶ νὰ ἐγκαθίσταται αὐτόθι· ἀλλ' οἱ ἐχθρικῶς πάντοτε πρὸς αὐτὸν διακείμενοι γείτονες κλέπτουσιν ἢ δηλητηριάζουσι τὰ κτήνη αὐ-

Digitized by Google

του, καταστρέφουσι τὰς φυτείας του, ἐνίοτε δὲ, περιστάσεως τυχούσης, καὶ πέμπουσιν αὐτῷ διὰ τοῦ παραθύρου σφαῖράν τινα εἰς τὴν οἰκίαν. Διὰ τοιούτων κρύφα διαπραττομένων ἐγκλημάτων λέγεται ὅτι οἱ *πιστοὶ* ζητοῦσι νὰ ἐμπνεύσωσι τὸν τρόμον εἰς τοὺς ἀλλοθρήσκους, ὅπως παρακωλύσωσι τὴν προσέλευσιν αὐτῶν. Οὐχ ἧττον ἡ πρωτεύουσα αὐτῶν περιλαμβάνει σήμερον περὶ τοὺς 5,000 τοιούτους.

Ἐντὸς τῆς Κοινότητος ἡ Ἐκκλησία ἀσκεῖ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς καὶ διὰ ἐμπορικῶν πράξεων ὡς ἰσχυρὸς κεφαλαιοῦχος, δανείζουσα ἢ πωλοῦσα κτήματα εἰς τὰ μέλη αὐτῆς, καὶ οὕτω ἐπαυξάνουσα τὴν ἰσχύν της. Ἄλλως δὲ αὐτὴ μόνη κέκτηται τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὰ ἄτομα τὴν πολυγαμίαν, τὸ δὲ προνόμιον τοῦτο προϋποτίθησι τὴν «ἀνωτάτην βαθμίδα τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος», καὶ διὰ τοῦτο ἀπονέμεται μόνον εἰς τοὺς *καλοὺς* Μορμόνους.

Αἱ γυναῖκες ἄλλων μὲν ἐξ αὐτῶν συνοικοῦσιν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως ζῶσι χωριστὰ εἰς μικροὺς οἰκίσκους ἀνήκοντας εἰς τὸν κοινὸν σύζυγον. Κατὰ τὸν χαρακτῆρα μεγάλη ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ *πιστῶν* καὶ ἀλλοθρήσκων· ἕνεκα δὲ τῆς ἀντιθέσεως, ἥτις χωρίζει αὐτοὺς εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον, τὸ βέβηλον βλέμμα τοῦ ἀλλοθρήσκου ἐλάχιστα δύναται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν οἰκογενειακὸν βίον τοῦ Μορμόνου. Ἡ ἐπικρατοῦσα ἀμφιβολία, ὅτι αἱ γυναῖκες αὐτῶν στέργουσιν εὐχαρίστως τὸν τοιοῦτον βίον, κρατύνεται ἐπὶ μᾶλλον, ὅταν τις παρατηρήσῃ τὴν ἔκφρασιν τῆς σιωπηλῆς ἀποκαρτερήσεως, ἥτις ἀποτυποῦται σχεδὸν γενικῶς ἐπὶ τῆς ὄψεως πασῶν. Καὶ ὅμως ἀναμφίλεκτον ἀφ' ἑτέρου εἶνε ὅτι οἱ ἐνθερμότεροι ὀπαδοὶ τῆς αἱρέσεως ἀνήκουσιν εἰς τὸ ὡραῖον φῦλον. Ὅτε πρό τινος ἐπίσημός τις Μορμόνος κατεδιώκετο ὑπὸ τῶν ἀμερικανικῶν δικαστηρίων διὰ τὰς μορμονικὰς αὐτοῦ ἀρχάς, ἐπιβλητικὴ διαδήλωσις ἐγένετο πρὸς ἀπόλυσιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς φυλακῆς. Τῆς διαδηλώσεως δὲ ταύτης ἡγοῦντο πολλαὶ ἑκατοντάδες κυριῶν, φέρουσαι σημαίαν, ἐφ' ἧς ἀνεγινώσκετο αὕτη ἡ ἐπιγραφή: *Θέλομεν τὴν πολυγαμίαν*. Καὶ ὅτε πάλιν ἡ Κυβέρνησις, ἐν ἔτει 1871, ἠπείλησεν ὅτι θὰ μετήρχετο σοβαρὰ μέτρα κατ' αὐτῶν, καὶ ἀπέστειλε στρατὸν κατὰ τῆς Salt Lake, ἀναφορὰ φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς οὐχὶ ὀλιγωτέρων τῶν 2,500 κυριῶν ἐπεδόθη πρὸς τὸν πρόεδρον Gran, δι' ἧς ἐζητεῖτο παρ' αὐτοῦ ἡ παῦσις τῶν βιαίων μέτρων. Ἐν τούτοις καὶ σήμερον οἱ ἀπόστολοι τοῦ μορμονισμοῦ κατορθοῦσι νὰ ποιῶσι προσηλύτους εἰς πᾶσαν χώραν τῆς γῆς, καὶ πολλάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁλόκληροι συνοδεῖαι *νέας πραγματείας*, πρὸ πάντων δὲ, ὡς φυσικὸν, νεοφώτιστοι κυρίαι, ἀφικνοῦνται εἰς τὴν πόλιν Salt Lake. Ἐξαιρετικῶς μείζων ἀριθμὸς αὐτῶν προέρχεται ἐκ τῶν Σκανδιναυϊκῶν χωρῶν, ἀλλ' ὅμως καὶ ἡ ἄλλη Ἀμερικὴ, ἡ Ἀγγλία καὶ αὐτὴ ἡ Γερμανία παρέχουσι τὴν συμβολὴν αὐτῶν. Ἀνάγκη ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ πολυγαμία δὲν καθιερώθη παρὰ τοῖς Μορμόνοις σὺν τῇ συστάσει τῆς αἱρέσεως, ἀλλ' εἰσήχθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1842 συνεπείᾳ *ἀποκαλύψεως*, συμβάσης εἰς τὸν Ἰωνᾶν Σμίθ, τὸν πρῶτον προφήτην, καθ' ἣν ἐδηλώθη αὐτῷ ὅτι οἱ *ἅγιοι τῆς δευτέρας παρουσίας* (οὕτως ἀποκαλοῦσιν ἑαυτοὺς οἱ Μορμόνοι) ὀφείλουσι νὰ ἀκολουθῶσι τὸ παράδειγμα τῶν βασιλέων Δαυΐδ καὶ Σολομῶντος. Ἐπὶ τῇ βάσει παλαιοῦ τινος μύθου, οὗτινος τὸ χειρόγραφον ἀνεκάλυψεν ὁ Ἰωνᾶς Σμίθ, ἐκήρυττεν ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ βασιλέως τῶν Ἰουδαίων Σεδεκία κλάδος τις τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἀφίκετο εἰς Ἀμερικὴν, οἱ δὲ τούτων διάδοχοι ὅτι ἔμελλον νὰ ἐπαναλάβωσι τὸν ἀρχαῖον βίον συνῳδὰ πρὸς τὰς ἐντολὰς τῆς παλαιᾶς Διαθήκης. Ὁ Μορμὸν ἦτο μυθικός τις ἥρως ἐκ τῶν προπατόρων τῶν σημερινῶν Λευϊτῶν, οὗτος δὲ βεβαίως ὑπῆρξεν ὁ Ἀβραὰμ τοῦ νέου κόσμου, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔλαβε τὸ ὄνομα τό τε βιβλίον τοῦ Σμὶθ καὶ ἡ αἵρεσις αὐτή. Συνῆλθον δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς οἱ *πιστοὶ* ἐν Fayetteville τῆς πολιτείας Ὄχιο, ἀλλ' ἡ μισαλλοδοξία αὐτῶν προεκάλεσε γενικὸν κατ' αὐτῶν διωγμὸν, καὶ οὕτω ἐτράπησαν εἰς πλάνητα βίον, μέχρις οὗ ἐν ἔτει 1840 ἵδρυσαν ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Μισσισσιπῆ ἐν Ἰλλινουᾶ τὴν πόλιν Nauvoo καὶ ᾠκοδόμησαν αὐτόθι τὸν πρῶτον αὐτῶν ναόν. Ἐνταῦθα ὁ Ἰωνᾶς Σμὶθ ἦρχε τῆς Κοινότητος ὡς δικτάτωρ, τὴν μὲν πρωΐαν ἐπιθεωρῶν τοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ὡς στρατηγὸς, μετὰ δὲ τὸ γεῦμα διδάσκων τὸν λαόν του τὰ δόγματα τῆς μορμονικῆς Βίβλου. Ἀλλὰ μετὰ ἑξαετῆ ἥσυχον βίον ἡ Κοινότης ἦλθεν εἰς διενέξεις πρὸς τοὺς γείτονας, αἵτινες ἀπέληξαν εἰς φανερὸν πόλεμον, καθ' ὃν ἐφονεύθη ὁ προφήτης. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἄρχεται ἐποχὴ μεγάλης δοκιμασίας διὰ τοὺς Μορμόνους, διότι ἔκτοτε μέχρι τοῦ 1848 διῆλθον διὰ δεινῶν ταλαιπωριῶν καὶ κινδύνων παντοειδῶν, διὰ συνεχῶν ἀγώνων πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς Ἰνδοὺς, πλανώμενοι καὶ κακουχούμενοι, μέχρις οὗ τέλος ἔφθασαν διὰ μέσου τῶν ὀρέων εἰς τὴν Ἁλμυρὰν Λίμνην (Salt Lake), ὅπου τὴν τέως ἔρημον χώραν μετέβαλον ἔκτοτε εἰς ἀνθηρὸν κῆπον. Ὁ γνωστὸς Brigham Young ὑπῆρξε διάδοχος τοῦ Σμὶθ εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Κοινότητος, ἧς καὶ οὗτος ἦρξεν ἐπίσης δικτατορικῶς. Ἐν ἔτει 1856 κατώρθωσε μάλιστα νὰ ἐξανάστῇ κατὰ τῶν ἀρχῶν τῆς Ὁμοσπονδίας, νὰ ἐκδιώξῃ αὐτὰς, καὶ νικητὴς νὰ ἀναδειχθῇ εἰς τὴν ἐπισυμβᾶσαν συμπλοκὴν πρὸς τὰ κυβερνητικὰ στρατεύματα κατὰ τὴν 15 Φεβρουαρίου 1858. Τελευταῖον μάλιστα ὁ Ὑούγκ κατώρθωσε νὰ ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῆς ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως ὡς διοικητὴς τῆς Κοινότητος, μέχρις οὗ μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του ἡ Κυβέρνησις ἀνέθηκε πάλιν τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν εἰς ὑπάλληλον ὑπ' αὐτῆς διορι-

Digitized by Google

σέθντα. Ἀλλ' ἔτι καὶ σήμερον ὁ ὑπάλληλος οὗτος καὶ τὸ ὑπ' αὐτὸν προσωπικὸν ὑπάρχουσιν ὡσεὶ μεμονωμένοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς Κοινότητος, ἥτις ὅλως σχεδὸν ἀνεξαρτήτως διοικεῖται ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν δώδεκα Ἀποστόλων. Προΐσταται δ' αὐτῆς νῦν ὁ νέος *προφήτης, μάντις καὶ διδάσκαλος* κ. John Taylor.

Ὁ κ. Τάϋλωρ εἶνε ἀνὴρ παραστήματος ἀξιοπρεποῦς καὶ λίαν εὐπροσήγορος ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀναστροφῇ. Ἠξίωσε νὰ δεχθῇ ἡμᾶς ἐν τῷ ἀρχείῳ του, ἐν τῇ *Οἰκίᾳ τοῦ Λέοντος*, ὅπου καὶ ὁ Ὑοὺγκ κατῴκει ζῶν, ἔτι δὲ καὶ νῦν διαμένουσιν αἱ πολυάριθμοι αὐτοῦ χῆραι καὶ τὰ ὀρφανά. Ἡ αἴθουσα, ἥτις χρησιμεύει πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ξένων, ὁμοιάζει πρὸς δημόσιον γραφεῖον. Χάρται καὶ σχεδιογραφήματα καλύπτουσι τοὺς τοίχους, ἀφ' ὧν εἰσὶν ἀνηρτημέναι αἱ εἰκόνες τοῦ Βρίγαμ Ὑοὺγκ καὶ τῶν ἀποστόλων του εἰς φυσικὸν σχῆμα. Ὁ νῦν προφήτης εἶνε περίπου ἑξηκοντούτης, ἀναστήματος μέσου, εὐρύστερνος, καὶ ἐπαγωγὸς τὴν ὄψιν. Εὐχαρίστως ἀπήντησεν εἰς τὰς πολλὰς ἐρωτήσεις, ἃς τῷ ἀπηυθύναμεν, αὐτὸς δὲ ἔτρεψε τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ὀλιγοχρονίου, ἀλλὰ τοσούτῳ πολυταράχου ἱστορίας τοῦ λαοῦ του. Καὶ ἀπὸ τῆς μορφῆς δὲ καὶ αὐτοῦ δὲν λείπει ἔκφρασίς τις ἀθυμίας καὶ ἀποκαρτερήσεως, τὸ δὲ σῶμά του ἤρχισε κυρτούμενον ἐκ τοῦ βάρους τῶν δεινῶν καὶ τῆς ἡλικίας. Ἄλλως δὲ γνωστὸν εἶνε ὅτι ὁ προφήτης καὶ ἐπληγώθη πολλάκις κατὰ τοὺς πρὸς τοὺς *ἀπίστους* ἀγῶνας. Μεγάλη εἶνε ὡσαύτως ἐν τοῖς πιστοῖς ἡ ἐπιῤῥοὴ καὶ ἡ ὑπόληψις τοῦ πατριάρχου Σμὶθ, ὃν οἱ μὲν ὀπαδοὶ αὐτοῦ θεωροῦσιν ὡς πρότυπον ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας, οἱ δὲ ἐχθροί του ὡς *κατεργάρην* ἄξιον ἀγχόνης. Ἡ συμπεριφορά του δὲν εἶνε ἑλκυστική, τὰ δὲ ἰσχυρὰ καὶ ἐντόνως διατετυπωμένα χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ παριστῶσιν αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον σκληροῦ καὶ ἀποφασιστικοῦ χαρακτῆρος· μεγάλοι δὲ, λοξῶς βλέποντες ὀφθαλμοί, καταδεικνύουσι τὴν ὕπουλον αὐτοῦ φύσιν. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἀληθείας ἢ μὴ τῶν λεγομένων περὶ τοῦ πατριάρχου ὁ περιηγητὴς δυσκόλως δύναται νὰ ἀποφανθῇ.—Ἀπέκτησε δὲ ἐσχάτως ἡ πόλις τῶν πιστῶν καὶ νέον ναὸν, οἰκοδομηθέντα κατά τι σχέδιον προσομοιάζον πρὸς γοτθικὸν ῥυθμὸν, καὶ πλησίον τοῦ παλαιοῦ, ὅστις ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς μεγαλοπρεπῆ αἴθουσαν ᾠδείου, ὡσειδῆ τὸ σχῆμα, ἢ πρὸς ἐκκλησίαν, εἶνε ὅμως θαυμασίως ᾠκοδομημένη ὅπως πληροῖ τοὺς ὅρους τῆς ἀκουστικῆς. Τὰ ἕδρανα ἐν αὐτῇ εἰσὶ διατεθειμένα ὡς ἐν τοῖς ἱπποδρόμοις, ἀμφιθεατρικῶς. Ἀμφότεραι δὲ αἱ οἰκοδομαὶ, ἥ τε παλαιὰ καὶ ἡ νέα, εἰσὶ μαρτύρια προφανῆ τῆς μεγάλης ὑλικῆς εὐημερίας τῆς Κοινότητος, καὶ ἀναιροῦσιν ἄρδην τὴν πολλάκις ἐπαναληφθεῖσαν προφητείαν παρ' ἀνθρώπων ἀγνοούντων τὰ τῆς Κοινότητος, περὶ προσεχοῦς δῆθεν αὐτῆς καταπτώσεως. Ἡ Κυβέρνησις ὅμως οὐδαμῶς ὑποτιμᾷ τὰς προσηλυτιστικὰς ἐνεργείας τῶν Μορμόνων, ἀλλὰ μόνον προσποιεῖται ὅτι δὲν βλέπει. Ἐν τῇ ποικίλῃ καὶ παραδόξῳ θρησκευτικῇ κινήσει, ἥτις ἐπικρατεῖ τανῦν ἐν Ἀμερικῇ, οὐδ' αὐτὴ τοῦ ὑλισμοῦ ἡ πρόοδος θέλει δυνηθῆ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἰσχὺν τοῦ μορμονισμοῦ· τοῦτο δὲ διότι οἱ προφῆται, ἐπίσκοποι καὶ ἀπόστολοι τὴν μεγάλην αὐτῶν ἐπιῤῥοὴν μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν των ἔχουσιν οὐχὶ μόνον διότι θεωροῦνται ὡς οἱ ὁσιώτατοι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ διότι εἰσὶν οἱ πρώτιστοι ἔμποροι ἐν τῇ πολιτείᾳ Utah.

Τὸ αὐστηρὸν καὶ μονότονον τοῦ βίου τῶν μελῶν τῆς Κοινότητος μετεδόθη καὶ εἰς ὅλην τὴν ἄλλην πόλιν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε παντελὴς σχεδὸν ἔλλειψις τόπων διασκεδάσεως ἐπικρατεῖ ἐν αὐτῇ. Μόνον ἓν θέατρον ὑπάρχει ἐν τῇ πόλει ἀνοικτὸν ἐπὶ ὀλίγους μῆνας. Ἄλλως δὲ οἱ πιστοὶ καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα εἰσὶ δεδομένοι ἀπερισπάστως εἰς τὰ ἔργα των, οὐδόλως ἔχοντες καιρὸν πρὸς διασκεδάσεις, τὴν δὲ Κυριακὴν ὅλην ἀφιεροῦσιν εἰς προσευχὴν καὶ ἀργίαν. Τὴν μόνην δ' αὐτῶν διασκέδασιν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀποτελοῦσιν αἱ δογματικαὶ συζητήσεις, ἃς διεξάγει κατ' οἶκον ὁ κοινὸς σύζυγος πρὸς τὰς πολυπράγμονας αὐτοῦ συζύγους.

Μόνον οἱ ἀλλόθρησκοι ἄγουσιν εὔθυμον βίον. Ὑπάρχει ἐν τῇ πόλει ἀξιόλογον ξενοδοχεῖον, ἐκ τοῦ προδόμου τοῦ ὁποίου βλέπει τις ὅλην τὴν ἐπικρατοῦσαν κίνησιν ἐν τῇ μᾶλλον συχναζομένῃ ὁδῷ τῆς ἁγίας πόλεως. Παρὰ τὰς ψυχρὰς καὶ ἄνευ ἐκφράσεως μορφὰς τῶν Μορμόνων ἀναγνωρίζει τις πολλάκις τὸν γνωστὸν τύπον τοῦ χρυσοθήρα, ὅστις καὶ ἐνταῦθα δὲν εἶνε ἧττον τραχὺς καὶ φιλοτάραχος ἢ ἀλλαχοῦ, ἢ μαῦρόν τινα ἔχοντα ἐξωτερικὸν εὐπρεπές, ἢ καὶ ὅμιλον ἰθαγενῶν Ἰνδῶν. Οἱ Ἰνδοὶ οὗτοι εἰσὶ νῦν οἱ Ἀθίγγανοι τοῦ νέου κόσμου, ζῶντες βίον πλάνητα καὶ ἀμέριμνον, ἀνήκουσι δὲ οὐχὶ εἰς τοὺς ἐρυθροδέρμους, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν φυλὴν τῶν Ἐσκιμώων, τῶν βορειότατα οἰκούντων. Ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν, συνισταμένη ἐκ ῥακῶν εὐρωπαϊκῶν ὑφασμάτων καὶ ἀγροίκων φυσικῶν κοσμημάτων εἶνε ὅ,τι δύναταί τις νὰ φαντασθῇ γελοιωδέστατον. Οὐχ ἧττον ὡς λείψανα φυλῆς ὁσημέραι ἐκλειπούσης παρέχουσιν οὐ μικρὸν ἐνδιαφέρον εἰς τὸν παρατηρητήν. Ἔρχονται δὲ εἰς τὴν χώραν τῶν Μορμόνων ἱκανῶς πολυάριθμοι ἔτι, καθότι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ Utah ὑπερβαίνει τὰς 10,000. Καὶ ἐκ μὲν τῶν πέριξ τῆς μορμονικῆς πρωτευούσης ἔχουσιν ἐκλίπει ἐντελῶς, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐξακολουθοῦσι προσερχόμενοι μακρόθεν εἰς τὴν πόλιν, εἴτε χάριν ἀγορᾶς, εἴτε πρὸς πώλησιν τῶν πενιχρῶν αὐτῶν προϊόντων. Ἅμα δὲ ἀφικνούμενοι ἱδρύουσι τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐγγὺς τῆς εἰσόδου τῆς πόλεως κατ' ἀρχαῖον ἔθος, ὅπως παραμείνωσιν ἐπί τινα χρόνον. Ἀξιοθαύμαστος εἶνε ἡ περὶ τὸ ἱππεύειν ἐμπειρία αὐτῶν, διότι ἁπλοῦν μόνον σχοινίον τοῖς ἀρκεῖ ὅπως ὁδηγῶσιν ἵππον, χαλινὸς δὲ

Digitized by Google

καὶ ἐφίππιον εἰσὶ πράγματα ἄγνωστα αὐτοῖς. Κατὰ τοῦτο οὐδ' αὐτοὶ οἱ Κιρκάσιοι δύνανται νὰ παραβλάψωσι πρὸς αὐτούς. Οἱ Μορμόνοι διατελοῦσιν εἰς λίαν φιλικὰς σχέσεις πρὸς αὐτοὺς, ἐκ τούτου δὲ ὑποπτεύουσι τινὲς ὅτι εἶχον μυστικὴν μετ' αὐτῶν συμμαχίαν κατὰ τῆς τελευταίας μεταναστεύσεως, ἥτις εἶχε λάβει ἐπιφόβους διαστάσεις, ὅτε εἰς τὰ πρὸς νότον τῆς ἁγίας πόλεως ὄρη εἶχον ἀνακαλυφθῆ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ ἐγγὺς κειμένῳ φρουρίῳ Douglas ἑδρεύει πάντοτε στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα, ἱκανὸν ἵνα κρατῇ εἰς τάξιν τούς τε Μορμόνους καὶ τοὺς Ἰνδούς.

Ἡ περὶ τὴν μορμονικὴν πρωτεύουσαν κοιλὰς ἔχει ἱκανὰ τὰ ἀξιοθέατα μέρη, ἀλλ' ὁ περιηγητὴς ὁ περιοδεύων τὴν γῆν εὑρίσκει πολλαχοῦ πολλῷ ἀξιολογώτερα ἵνα σταματήσῃ τὰ βλέμματά του. Οὐχ ἧττον ἡ πολιτεία Utah κέκτηταί τι τὸ ὅλως ἔκτακτον καὶ ἀξιοθέατον, τοῦτο δ' εἶνε ἡ *Ἁλμυρὰ Λίμνη* καὶ τὰ ἐν αὐτῇ λουτρὰ, κατεσκευασμένα κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Ὀττένδης ἢ τῆς Τρουβίλλης. Λούονται δὲ ἐν αὐτῇ ἀναμὶξ, ἄνευ διακρίσεως φύλου ἢ ἡλικίας. Ἐνῷ ἐπὶ τῆς ξυλίνης ἀποβάθρας, ἥτις εἰσχωρεῖ εἰς τὴν λίμνην, περιφέρονται οἱ θεαταὶ, κάτω ἐν τῇ λίμνῃ αἱ χαριέσταται Μορμονίδες κολυμβῶσι, καταδύονται, καὶ παίζουσι κυνηγούμεναι καὶ πλήττουσαι τὰ ὕδατα, ὡς αἱ Νηρηΐδες τοῦ μύθου. Νεανίαι καὶ νεάνιδες ἁμιλλῶνται περὶ τὰς καταδύσεις καὶ ἄλλας κολυμβητικὰς ἀσκήσεις, ἐνῷ παρέχει εὔσαρκός τις Μορμόνος βοηθεῖ εὐλαβῶς τὴν πολυάριθμόν του οἰκογένειαν ἵνα μάθῃ νὰ ἐπιπλέῃ. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσαν μεγάλην ποσότητα ἅλατος ὑποβαστάζει καλῶς τοὺς πλέοντας, καὶ πρὸς τούτοις εἶνε διαυγέστατον, οὐδεμία λεπτομέρεια τῆς ἀστείας σκηνῆς διαφεύγει τὸ βλέμμα τοῦ περιέργου θεατοῦ. Καὶ κατὰ μὲν τὴν κομψότητα τῶν στολῶν ἃς φέρουσιν αἱ λουόμεναι, τὰ λουτρὰ τῆς Ἁλμυρᾶς Λίμνης οὐδαμῶς ὑπολείπονται τῶν ἄλλων, κατὰ τἄλλα ὅμως ὑστεροῦσι πολὺ ἔτι. Ἓν μόνον κατάστημα πρὸς κατοικίαν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, καὶ παρ' αὐτὸ καπηλεῖόν τι, ἐν ᾧ δύναταί τις ἀντὶ ἑκατοστῶν τινων νὰ εὕρῃ ἀναψυκτικόν τι ποτόν· ἐπὶ δὲ τῆς ἄμμου σειρὰ ξυλίνων παραπηγμάτων διὰ τοὺς λουομένους, καὶ τέλος ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμός. Ἡ μετὰ τῆς πόλεως συγκοινωνία γίνεται διά τινος κλάδου τοῦ σιδηροδρόμου, ἐνεργεῖται δὲ ἁπλούστερον ἔτι ἢ ὡς ἐν γένει συμβαίνει ἐν Ἀμερικῇ. Ἡ ἁμαξοστοιχία δὲν σταματᾷ εἰς τοὺς δύο σταθμοὺς, εἰς οὓς προσεγγίζει, ἀλλὰ μόνον ἐπιβραδύνει τὸν δρόμον της, ὁ δὲ ἐπιβάτης εὑρίσκεται εἰς τὸ φοβερὸν δίλημμα ἢ νὰ εἰσπηδήσῃ μὲ κίνδυνον νὰ συντριβῇ, ἢ. . . νὰ ἐγκαταλειφθῇ ὑπὸ τῆς ἁμαξοστοιχίας.

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ]. Λ*

ΑΛΕΚΤΡΥΟΝΟΜΑΧΙΑΙ ΕΝ ΜΑΔΡΙΤΗ

Ἓν τῶν περιεργοτέρων θεαμάτων ἐν Μαδρίτῃ εἶνε αἱ ἀλεκτρυονομαχίαι.

Εὑρισκόμενος αὐτόθι, ἀνέγνων ἡμέραν τινὰ ἔν τινι ἐφημερίδι τὴν ἑπομένην εἰδοποίησιν·

«Ἐν τῇ αὔριον δοθησομένῃ παραστάσει ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ de Gallos de Recoletos γενήσονται σὺν τοῖς ἄλλοις δύο ἀλεκτρυονομαχίαι, ἐν αἷς πολεμήσουσιν ἀλέκτορες τῶν γνωστῶν ἐμμανῶν περὶ τὰ τοιαῦτα Francisco Calderon καὶ Don José Diez. Ἐλπίζεται ὅτι ἡ διασκέδασις θὰ εἶνε ζωηροτάτη». Τὸ θέαμα ἤρχιζε τὴν μεσημβρίαν, ὥστε ἀπεφάσισα νὰ ὑπάγω. Ἡ χάρις καὶ ὁ ἰδιότροπος ῥυθμὸς τοῦ θεάτρου τούτου με κατέπληξεν. Ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς ἐξοχικὸν κιόσκιον εἰ καὶ δύναται νὰ περιλάβῃ χίλια περίπου ἄτομα. Τὸ σχῆμα εἶνε ἀκριβῶς κυλινδρικὸν, ἐν τῷ μέσῳ ὑψοῦται ἡ τηλία, εἶδος ἐξέδρας κυκλικῆς ἐχούσης ὕψος δώδεκα περίπου ποδῶν, κεκαλυμμένης διὰ πρασίνου τάπητος καὶ περιπεφραγμένης ὑπὸ σιδηρῶν κιγκλίδων ὕψους μετρίου. Ἡ τηλία ἀποτελεῖ τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ συνάπτονται αἱ τῶν ἀλεκτρυόνων μάχαι. Μεταξὺ τῶν ῥάβδων τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων ἐκτείνεται δίκτυον ἐκ σύρματος, παρεμποδίζων τὴν φυγὴν τῶν ἀθλητῶν. Πέριξ δὲ τοῦ οἱονεὶ τούτου κλωβοῦ, οὗ τὸ ἐκ σανίδων ἔδαφος εἶνε εὐρύχωρον ὡς τράπεζα ἑστιατορίου, ὑπάρχει ἐν κύκλῳ σειρὰ ἑδρῶν, καὶ ὄπισθεν αὐτῆς ἑτέρα ὀλίγον ὑπερκειμένη, ἀμφότεραι δὲ αἱ σειραὶ αὗται καλύπτονται ὑπὸ ἐρυθροῦ ὑφάσματος. Ἐπὶ τῶν πλείστων ἐμπροσθίων ἑδρῶν εἰσὶ γεγραμμέναι μεγάλοις γράμμασιν αἱ λέξεις: Presidente, secretario, καθὼς καὶ ἄλλοι τίτλοι τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ δικαστήριον τῶν ἑλλανοδικῶν. Ὑπεράνω τῶν σειρῶν τούτων ὑψοῦνται τὰ δημόσια θρανεῖα, τὰ ὁποῖα εἰσὶ τεθειμένα κατὰ βαθμίδας, διηκούσας μέχρι τῶν ἄκρων, ἔνθα διανοίγεται στοὰ ἐπὶ δέκα ἐλαφρῶν κιόνων στηριζομένη. Τὸ φῶς εἰσέρχεται ἄνωθεν. Τὸ ζωηρὸν ἐρυθρὸν χρῶμα τῶν ἑδρῶν τῶν κριτῶν, τὰ ἐπὶ τῶν τειχῶν ἀπεικονισμένα ἄνθη, οἱ κίονες, τὸ φῶς, ὁ ἀὴρ ἐν γένει τοῦ θεάτρου, παριστῶσι καινόν τι καὶ γραφικὸν, ὅπερ εὐχαριστεῖ καὶ τέρπει. Κατὰ πρώτην ὄψιν φαίνεται ὅτι εἰς τὸ μέρος τοῦτο προώρισται μᾶλλον νὰ ἀντηχήσῃ εὐφρόσυνός τις μουσικὴ, ἢ νὰ ἀκουσθῶσιν οἱ ἀπαίσιοι κρωγμοὶ ἀλληλοσφαζομένων πτηνῶν.

Ὅτε εἰσῆλθον, ὑπῆρχεν ἤδη ἐκεῖ ἑκατοστύς τις προσώπων. «Τί ἄνθρωποι εἶνε αὐτοί;» εἶπον κατ' ἐμαυτόν. Τῇ ἀληθείᾳ, οἱ θαμῶνες τοῦ ἀμφιθεάτρου τῶν ἀλεκτρυόνων δὲν ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων θεάτρων. Εἶνε κρᾶμα ἰδιόρρυθμον, ὅπερ μόνον ἐν Μαδρίτῃ βλέπει τις. Οὔτε γυναῖκες, οὔτε παῖδες, οὔτε στρατιῶται ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐργάται, καθόσον αἱ παραστάσεις δίδονται καθ' ἡμέρας ἐργασίμους καὶ ἐν ὥρᾳ ἀκαταλλήλῳ. Καὶ ὅμως ἐν τῷ ἀμφιθεά-

Digitized by Google

τρῳ τούτῳ βλέπει τις ποικιλίαν ὄψεων, ἐνδυμασιῶν καὶ στάσεων μεγαλειτέραν ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ συναθροίσει. Οἱ ἐν αὐτῷ συχνάζοντες εἰσὶν ἄνθρωποι μὴ ἔχοντες τί νὰ πράξωσι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, τουτέστιν ἠθοποιοὶ μὲ μακρὰς κόμας καὶ μὲ πτερωτὸν πῖλον, ταυρομάχοι φέροντες ἐρυθρὰν ταινίαν περὶ τὴν ὀσφὺν, φοιτηταί, ὧν ἡ ὄψις φέρει ἴχνη νυκτὸς διελθούσης ἐν χαρτοπαιγνίῳ, ἔμποροι ἀλεκτρυόνων, κομψοὶ νεανίαι, κύριοι προβεβηκότες καὶ τέλος οἱ *διοργανωταὶ* τοῦ θεάματος φέροντες μελανὴν ἐνδυμασίαν μετὰ χειροκτίων μαύρων καὶ μεγάλων λαιμοδετῶν. Οἱ τελευταῖοι ἵσταντο περὶ τὸν κλωβόν. Ἀπωτέρω βλέπει τις Ἄγγλον τινά, ἀεργόν τινα ἐξ ἐκείνων, οὓς παρατηρεῖ τις πανταχοῦ, τοὺς ὑπηρέτας τοῦ ἀμφιθεάτρου, κυρίαν τινὰ ὑπόπτου ἐξωτερικοῦ, ἀστυνομικὸν κλητῆρα. Ἐξαιρουμένων τῶν ξένων καὶ τοῦ κλητῆρος, οἱ λοιποί, κύριοι, ταυρομάχοι, ἔμποροι, ἠθοποιοί, γνωρίζονται ἅπαντες, καὶ συνομιλοῦσιν ὅλοι περὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν ὑπὸ τοῦ προγράμματος τοῦ θεάτρου ἀγγελθέντων ἀλεκτρυόνων, περὶ τῶν στοιχημάτων τῆς προτεραίας, περὶ τῶν κατὰ τὴν μάχην συμβάντων, περὶ τῶν ποδῶν, πτερῶν, πλήκτρων, πτερύγων, ῥαμφῶν, τραυμάτων κτλ. τῶν μαχητῶν, ἐκθέτοντες τὸ πλούσιον λεξιλόγιον τῆς τέχνης των, καὶ μνημονεύοντες τῶν κανόνων, τῶν παραδειγμάτων, τῶν ἀλεκτρυόνων τῶν παρελθόντων ἐτῶν, τῶν μαχῶν, καὶ τῶν περιφήμων νικῶν καὶ ἡττῶν.

Τὸ θέαμα ἤρχισε κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν. Ἄνθρωπός τις παρουσιάσθη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀμφιθεάτρου κρατῶν χάρτην ἐν τῇ χειρὶ καὶ ἤρξατο ἀναγινώσκων. Γενικὴ ἐπεκράτησε σιωπή. Ἀνέγνω ὁλόκληρον σειρὰν ἀριθμῶν ὑποδηλούντων τὸ βάρος τῶν διαφόρων ζευγῶν, ἅπερ ἔμελλον νὰ πολεμήσωσι, καθόσον, λαμβανομένου τοῦ μέσου ὅρου, οἱ ἀλέκτορες δὲν ὀφείλουσι νὰ ζυγίζωσιν ὁ μὲν πλέον τοῦ δὲ πέραν μέτρου τινὸς ὁριζομένου ὑπὸ τοῦ κώδικος τῆς τέχνης. Οἱ διάλογοι ἐπανήρχισαν, εἶτα ἔπαυσαν αὖθις πάραυτα. Ἀκολούθως προὐχώρησεν ἄλλος τις φέρων ὑπὸ μάλης δύο κιβώτια στρογγύλα. Ἤνοιξε μίαν θύραν τῶν κιγκλίδων, ἀνέβη ἐπὶ τῆς τηλίας καὶ ἐναπέθηκε τὰ δύο κιβώτια εἰς τοὺς δύο δίσκους πλάστιγγος ἐκ τῆς στέγης ἀνηρτημένης. Δύο μάρτυρες ἐβεβαιώθησαν περὶ τῆς ἰσότητος τῶν βαρῶν. Ὅλοι ἐκάθησαν. Ὁ πρόεδρος κατέλαβε τὴν θέσιν του, ὁ δὲ γραμματεὺς ἔκραξε «*Σιωπή!*» Ὁ ζυγοστάτης καὶ ἕτερος ὑπηρέτης ἔλαβον ἕκαστος ἐν κιβώτιον, ὅπερ ἐκόμισαν εἰς τὰς δύο ἀντικειμένας εἰσόδους τοῦ περιφράγματος, καὶ ἠνέῳξαν συγχρόνως ἀμφότερα. Οἱ ἀλεκτρυόνες ἐξῆλθον τῶν κιβωτίων, αἱ δὲ θύραι ἐκλείσθησαν ἐκ νέου. Οἱ θεαταὶ ἐτήρησαν ἐπί τινας στιγμὰς σιγὴν βαθεῖαν.

Ἦσαν δύο ἀνδαλούσιοι ἀλεκτρυόνες *ἀγγλικοῦ γένους*, ἵνα μεταχειρισθῶ τὸν περίεργον ὁρισμόν, ὃν μοὶ ἔδωκε παρακαθήμενος θεατής, ὑψηλοί, κάτισχνοι, εὐθεῖς ὡς ἄτρακτοι, μετὰ μακροῦ εὐκινήτου λαιμοῦ, ἐντελῶς ἄπτεροι κατὰ τὰ κατώτερα μέρη καὶ ἄνω τοῦ στήθους, ἄνευ λόφων, μικροκέφαλοι καὶ ἔχοντες ὀφθαλμοὺς τεκμηριῶντας τὸν πολεμικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα. Οἱ θεαταὶ ἐξήτασαν αὐτοὺς μετὰ προσοχῆς χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπωσιν. Οἱ *ἀγωνιωμένοι*, κατὰ τὰς βραχυχρονίους ταύτας στιγμάς, ἐκ τῶν χρωμάτων, τοῦ σχήματος, τῶν κινήσεων τῶν δύο ζῴων κρίνουσι τίς ἔσται πιθανῶς ὁ νικητής. Ἀκολούθως προτείνουσι τὰ στοιχήματα. Ὡς ἕκαστος ἐννοεῖ, ἡ κρίσις των αὕτη εἶνε λίαν ἀβεβαία, ἀλλ' ἡ ἀβεβαιότης πρὸ πάντων παρέχει ζωηρότητα εἰς τὸ παιγνίδιον. Αἴφνης ἡ σιωπὴ διακόπτεται δι' ἐκρήξεως φωνῶν.

—«Un duro por el derecho!—Un duro por el izquierdo!—Va! Tres duros por el negro! —Quatros duros por el pardo —Una onza por el chico!—Va!—Va por el negro!—Va por el pardo!»—«Ἓν σκοῦδον ὑπὲρ τοῦ δεξιοῦ! —Ἓν ὑπὲρ τοῦ ἀριστεροῦ! — Ἔχει καλῶς! — Τρία σκοῦδα ὑπὲρ τοῦ μαύρου!—Τέσσαρα σκοῦδα ὑπὲρ τοῦ φαιοῦ! — Ὀγδοήκοντα φράγκα ὑπὲρ τοῦ μικροῦ!—Ἔχει καλῶς!—Πάει διὰ τὸν μαῦρον! —Πάει διὰ τὸν φαιόν!»

Πάντες ὠρύονται, κινοῦσι τὰς χεῖρας, δεικνύουσιν ἀλλήλους διὰ τῶν ῥάβδων των, τὰ στοιχήματα διασταυροῦνται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἓν ἑκατομμύριον φράγκων ἐκτίθεται.

Οἱ δύο ἀλεκτρυόνες κατ' ἀρχὰς δὲν προσβλέπωσιν ἀλλήλους. Ὁ μὲν στρέφεται πρὸς τὸ ἓν μέρος, ὁ δὲ ἄλλος πρὸς τὸ ἕτερον. Κρώζουσιν, ἐκτείνουσι τὸν λαιμὸν πρὸς τοὺς θεατάς, ὡς ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτούς: *Τί θέλετε;* εἶτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον, χωρὶς νὰ φαίνωνται ὅτι παρετηρήθησαν, προσεγγίζουσιν ἀλλήλους οὕτως, ὥστε θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ζητεῖ να προκαταλάβῃ τὸν ἄλλον ἐξαίφνης. Πάραυτα, μὲ τὴν ταχύτητα ἀστραπῆς, συγκρούονται εἰς τὸν ἀέρα καὶ πίπτουσιν αὖθις, διαχέοντες περὶ αὐτοὺς νέφος πτερῶν. Μετὰ τὴν πρώτην σύγκρουσιν, σταματῶσι καὶ μένουσιν ὡσεὶ καρφωμένοι εἰς τὸ ἔδαφος ὁ εἷς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, ἔχοντες προτεταμένον τὸν λαιμόν, τὰ δὲ ῥάμφη αὐτῶν σχεδὸν ἐφαπτόμενα, ὡς εἰ ἤθελον νὰ ῥίψωσι κατ' ἀλλήλων διὰ τῶν ὀφθαλμῶν δηλητήριον. Ἀκολούθως ἀντιμετωπίζονται αὖθις ἀνατινασσόμενοι μεθ' ὁρμῆς, μεθ' ὃ αἱ ἔφοδοι διαδέχονται ἀλλήλας ἄνευ διακοπῆς. Κτυπῶνται διὰ τῶν ποδῶν, τῶν πλήκτρων καὶ ῥαμφῶν αὐτῶν, συσφίγγονται διὰ τῶν πτερύγων των τοσοῦτον ἰσχυρῶς, ὥστε φαίνονται ὡς εἷς μόνος ἀλεκτρυὼν δικέφαλος. Εἰσδύουσιν ὑπὸ τὴν κοιλίαν ἀλλήλων, ῥίπτονται κατὰ τῶν κιγκλίδων τοῦ περιφράγματος, καταδιώκονται, πίπτουσιν, ἕρπουσιν, ἀπαιωροῦνται. Βαθμηδὸν τὰ κτυπήματα ἐπέρχονται πυκνότερα, τὰ πτερὰ τῆς κεφαλῆς πετῶσι μακράν, οἱ λαιμοὶ πορφυρίζουσι, καὶ τὸ αἷμα ῥέει.

Digitized by Google

Μετὰ ταῦτα κεντῶνται κατὰ τὴν κεφαλὴν, πέριξ καὶ ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἐκδέρουσιν ἀλλήλους, μὲ τὴν μανίαν δύο οἰστρηλατουμένων, οἵτινες φοβοῦνται μήπως τοὺς χωρίσωσι. Νομίζει τις ὅτι γινώσκουσιν ὅτι εἷς ἐκ τῶν δύο ὀφείλει νὰ ἀποθάνῃ. Οὐδεμίαν φωνὴν, οὐδένα κρωγμὸν ἐκβάλλουσιν, μόνον δὲ ὁ κτύπος τῶν κινουμένων πτερύγων, τῶν συντριβομένων πτερῶν, τῶν ἐπὶ τῶν ὀστῶν πληττόντων ῥαμφῶν ἀκούεται. Οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀνακωχεύουσιν, ἀλλὰ μάχονται μανιωδῶς εὐθὺ πρὸς τὸν θάνατον ἀτενίζοντες.

Οἱ θεαταὶ διὰ προσεκτικοῦ ὀφθαλμοῦ παρακολουθοῦσιν ἁπάσας τὰς κινήσεις αὐτῶν, μετρῶσι τὰ ἀποσπασθέντα πτερὰ, τὰ τραύματα, ὁ θόρυβος τῶν φωνῶν αὐξάνει πάντοτε, τὰ δὲ στοιχήματα γίνονται γενναιότερα.—«Cinco duros por el chico!—Ocho duros por el pardo!—Veinte duros por el negro!—Va! Va!» (Πέντε σκοῦδα ὑπὲρ τοῦ μικροῦ! Ὀκτὼ σκοῦδα ὑπὲρ τοῦ φαιοῦ! Εἴκοσι σκοῦδα ὑπὲρ τοῦ μαύρου! Πάει! Πάει!»)

Κατά τινα στιγμὴν εἷς τῶν δύο ἀλεκτρυόνων κάμνει κίνησιν προδίδουσαν τὸ ὑποδεέστερον τῶν δυνάμεών του, καὶ ἄρχεται δίδων σημεῖα κόπου. Εἰ καὶ ἀνθίσταται πάντοτε, τὰ διὰ τοῦ ῥάμφους αὐτοῦ κτυπήματα εἰσὶ σπανιώτερα, τὰ διὰ τῶν πλήκτρων ἀσθενέστερα, τὰ δὲ πηδήματα αὐτοῦ ὀλιγώτερον ὑψηλά. Φαίνεται ἐννοῶν ὅτι διατρέχει τὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου. Δὲν μάχεται πλέον ἵνα φονεύσῃ, ἀλλ' ὅπως μὴ φονευθῇ. Ὀπισθοδρομεῖ, φεύγει, πίπτει, ἀνορθοῦται, ἐπαναπίπτει, κλονίζεται, ὡς ἰλιγγιῶν. Τότε τὸ θέαμα ἀρχίζει νὰ γίνεται φρικῶδες. Ἐνώπιον τοῦ λιποψυχοῦντος ἐχθροῦ, ὁ νικητὴς καθίσταται ἄγριος καὶ ὠμός. Τὰ διὰ τοῦ ῥάμφους κτυπήματα αὐτοῦ πίπτουσι πυκνὰ, λυσσώδη, ἀνελεήμονα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ θύματος, μὲ τὴν κανονικότητα βελόνης ῥαπτομηχανῆς, ὁ λαιμός του διαστέλλεται καὶ συστέλλεται μὲ τὴν ἀκρίβειαν μηχανικοῦ ἐλατηρίου, τὸ ῥάμφος του ἀποσπᾷ τὰς σάρκας, δάκνει αὐτὰς καὶ τὰς διασχίζει, ἔπειτα ἐμβυθίζεται ἐν τῇ πληγῇ καὶ ἀνακυκᾷ αὐτὴν, ὥσπερ ζητῶν ἴνας κεκρυμμένας. Ἀκολούθως πλήττει ἐπανειλημμένως τὴν κεφαλὴν, ὡς εἰ ἤθελε νὰ ἀνοίξῃ τὸ κρανίον τοῦ θύματος καὶ νὰ ῥοφήσῃ τὸν ἐγκέφαλόν του. Δὲν ὑπάρχουσι λέξεις δυνάμεναι νὰ ἐκφράσωσι τὴν φρίκην τῶν ἀτερμόνων καὶ ἀδυσωπήτων τούτων κτυπημάτων. Ὁ ἡττημένος σπαράσσει, φεύγει, τρέχει τῇδε κἀκεῖσε ἐν τῇ φυλακῇ, ἀλλ' ὁ δήμιος εἶνε ὄπισθεν αὐτοῦ, πλησίον του, ἐπάνω του, ἀχώριστος ἀπ' αὐτοῦ, ὡς ἡ σκιά του, ἔχων κεκλιμένην τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς τοῦ φυγάδος, ὡς ἐξομολογητὴς, ἀείποτε πλήσσων, κεντῶν, σχίζων. Ἔχει τι παρεμφερὲς πρὸς κακοῦργον, πρὸς δήμιον. Φαίνεται ψελλίζων εἰς τὸ οὖς τοῦ θύματός του, νομίζει τις ὅτι ἕκαστον κτύπημα τὸ συνοδεύει καὶ διὰ μιᾶς ὕβρεως· «Ἰδού! Λάβε! Ἔρρε! Ἀπόθανον! Ὄχι, ζῆσον! Λάβε κ' αὐτὸ, καὶ τοῦτο καὶ ἐν ἀκόμη!» Ἡ αἱμοβόρος αὐτοῦ λύσσα εἰσχωρεῖ, νομίζετε, εἰς τὰς φλέβας σας, ἡ ἄνανδρος αὕτη σκληρότης σᾶς ἐμπνέει κατ' αὐτοῦ ἐκδίκησιν· θέλετε νὰ τὸν πνίξητε εἰς τὰς χεῖράς σας, νὰ κατασυντρίψητε τὴν κεφαλήν του ὑπὸ τοὺς πόδας σας. Ὁ ἡττηθεὶς ἀλέκτωρ, ὅλως αἱμοσταγὴς, ἄπτερος, κλονιζόμενος, ἀποπειρᾶται εἰσέτι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπίθεσίν τινα, δίδει κτύπημά τι διὰ τοῦ ῥάμφους καὶ φεύγει, φεύγων δὲ κρύπτεται ἐπὶ τῶν κιγκλίδων τοῦ περιφράγματος ζητῶν σωτηρίαν.

Οἱ στοιχηματίζοντες ἐξάπτονται καὶ ὠρύονται ἔτι σφοδρότερον. Δὲν δύνανται πλέον νὰ στοιχηματίσωσιν ἐπὶ τῆς πάλης, στοιχηματίζουσιν ὅμως ἐπὶ τῆς ἀγωνίας.—«Cinco duros à que non tira tres veces! Tres duros à que no tira cinco! Quatro duros à que no tira dos!—Va!—Va!» (Πέντε σκοῦδα ὅτι τὸ θῦμα δὲν θὰ ἀποπειραθῇ πλέον τρεῖς ἐφόδους!—Τρία σκοῦδα ὅτι δὲν θὰ ἐπιχειρήσῃ πλέον πέντε!—Τέσσαρα σκοῦδα ὅτι δὲν θὰ ἐπιχειρήσῃ πλέον δύο!—Πάει!—Πάει!).

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἤκουσα λέξιν, ἥτις μοὶ προὐξένησε φρικίασιν·«Es ciego!» (εἶνε τυφλός!).

Προσήγγισα εἰς τὸ περίφραγμα, παρετήρησα τὸν ἡττηθέντα καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπον μετὰ φρίκης. Δὲν εἶχε πλέον οὔτε δέρμα, οὔτε ὀφθαλμούς! Ὁ λαιμός του ἔμεινεν ἐστοῦν μόνον αἱμοστάζον, ἡ κεφαλή του μετεβλήθη εἰς κρανίον γυμνὸν, αἱ πτέρυγές του, ἐλαττωθεῖσαι εἰς τρία ἢ τέσσαρα πτερὰ, ἐσύροντο ὡς δύο ῥάκη. Ἐφαίνετο ἀδύνατον νὰ ἐμπορέσῃ ἀκόμη νὰ ζήσῃ καὶ νὰ περιπατήσῃ, δὲν εἶχε πλέον μορφὴν ἀλέκτορος. Καὶ ὅμως τὸ λείψανον τοῦτο, τὸ τέρας αὐτὸ, ὁ ἀηδὴς οὗτος αἱματόεις σκελετὸς ἠμύνετο ἀκόμη, ἠγωνίζετο ἐν τῷ σκότει, κινῶν τὰς δύο γυμνὰς πτέρυγάς του ὡς δύο ἀκρωτηριασθέντα μέλη, μηκύνον τὸν κατεσκληκότα λαιμόν του, τινάσσον τὸ κρανίον του εἰς τὸν ἀέρα, πλανώμενος τῇδε κἀκεῖσε, ὡς τὰ νεογέννητα κυνάρια. Ἡ θέα του ἐνέπνεεν ἀηδίαν ἅμα καὶ φρίκην. Ἡμίκλειον τοὺς ὀφθαλμούς μου, ὅπως συγκεχυμένως μόνον τὸν βλέπω. Ὁ δήμιος ὅμως ἐξηκολούθει νὰ κεντᾷ τὰς πληγὰς, νὰ σκάπτῃ τὰ διάκενα κοιλώματα τῶν ὀφθαλμῶν, νὰ ἐμπήγῃ τὸ ὀξὺ ῥάμφος του ἐντὸς τοῦ γυμνοῦ κρανίου! Δὲν ἐμάχετο πλέον, ἀλλ' ἐρρυκάνιζε τὸν ἀντίπαλόν του. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἐπεθύμει νὰ τὸν κατατάμῃ εἰς τεμάχια χωρὶς νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἐνίοτε μὲν ὁσάκις τὸ θῦμα ἔμενε πρὸς στιγμὴν ἀκίνητον, προσέκλινεν ἵνα παρατηρήσῃ αὐτὸ μὲ προσοχὴν ἀνατόμου. Ἄλλοτε δὲ ἀπεμακρύνετο καὶ ἐθεώρει ὑψηλόθεν δεικνύων τὴν ἀδιαφορίαν νεκροθάπτου. Ὕστερον ἐπανήρχετο, ἀκόρεστος ὡς ἔχιδνα, ἵνα πλήξῃ, σχίσῃ, ῥοφήσῃ λυσσωδέστερον ἢ τὴν πρώτην φοράν. Τέλος ὁ ψυχορραγῶν, σταματήσας αἴφνης, ἀφῆκε νὰ πέσῃ ἡ κεφαλή του ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, οἱονεὶ ὑπὸ ὕπνου

Digitized by Google

καταληφθείς, ὁ δὲ δήμιος ἐστάθη παρατηρῶν αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτί.

Τότε αἱ φωναὶ ἐδιπλασιάσθησαν. Δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ στοιχηματίσωσιν ἐπὶ τῶν σπαραγμῶν τῆς ἀγωνίας, ἀλλ' ἐστοιχημάτιζον ἐπὶ τῶν συμπτωμάτων τοῦ θανάτου·-«Cinco duros à que no levanta mas la cabeza! — Dos duros à que la levanta! Tres duros à que la levanta dos veces! Va! — Va! (Πέντε σκοῦδα ὅτι δὲν θὰ σηκώσῃ πλέον τὴν κεφαλήν! Δύο σκοῦδα, ὅτι θὰ τὴν σηκώσῃ! Τρία σκοῦδα ὅτι θὰ τὴν σηκώσῃ δίς! Πάει!—Πάει!)

Ὁ ἑτοιμοθάνατος ἀλέκτωρ ὕψωσεν ἡσύχως τὴν κεφαλήν! Ἀλλ' ὁ ἐπιτηρῶν δήμιος διηύθυνε ταχὺς κατ' αὐτοῦ θύελλαν κτυπημάτων. Αἱ κραυγαὶ ἐξερράγησαν αὖθις. Τὸ θῦμα ἔκαμεν εἰσέτι ἐλαφρὰν κίνησιν, ἥτις νέαν προὐκάλεσε χάλαζαν ἐπιθέσεων! Ἐξέβαλεν αἷμα ἐκ τοῦ ῥάμφους, ἐταλαντεύθη ὀλίγον καὶ ἔπεσεν! Ὁ δὲ νικητής, ὥς τις ἀνανδρος, ἤρξατο ᾄδων. Τότε ἦλθεν ὑπηρέτης, ὅστις τοὺς ἀπέσυρεν ἀμφοτέρους.

Ἅπαντες οἱ θεαταὶ ἠγέρθησαν, παταγώδης δὲ διάλογος συνήφθη. Οἱ μὲν νικηταὶ σκώπτοντες, οἱ δὲ ἡττηθέντες βλασφημοῦντες, ἐσχολίαζον ἀμφότεροι τὰς ἀρετὰς τῶν ἀλεκτρυόνων καὶ τὰ ἐπεισόδια τῆς πάλης. Οἱ μὲν ἔλεγον· «Buena pelea! buenos gallos!», οἱ δὲ «Gallos malos! No valen nada!» κτλ.

— «Scutarse, caballeros!» (Καθίσατε, κύριοι), ἐφώνησεν ὁ πρόεδρος. Οἱ πάντες ἐκάθισαν, νέα δὲ ἤρξατο μάχη.

Ἔρριψα βλέμμα ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης καὶ ἐξῆλθον. Ἴσως διστάσῃ τις νὰ τὸ πιστεύσῃ, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι τὸ θέαμα τοῦτο μοὶ ἔκαμε περισσοτέραν φρίκην ἢ ἡ πρώτη ταυρομαχία. Δὲν εἶχον ἰδέαν τηλικαύτης ἀγριότητος. Δὲν ἐπίστευον, πρὶν ἢ ἤθελον βεβαιωθῆ διὰ τῶν ὀμμάτων μου, ὅτι ζῶόν τι, ἀφοῦ ἤθελε περιαγάγει ἕτερον εἰς πλήρη ἀδυναμίαν, θὰ ἠδύνατο νὰ βασανίσῃ, σπαράξῃ καὶ καταξεσχίσῃ αὐτὸ διὰ τοιούτου τρόπου, κορεννύον ἐπ' αὐτοῦ τὴν λύσσαν τοῦ μίσους καὶ τὸν πόθον τῆς ἐκδικήσεως. Δὲν ἐπίστευον ὅτι ἡ μανία ζώου ἠδύνατο νὰ φθάσῃ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ παρουσιάσῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀνθρωπίνης κακίας τῆς μᾶλλον ἀδυσωπήτου. Καὶ σήμερον ἀκόμη, εἰ καὶ πολὺς παρῆλθεν ἔκτοτε χρόνος, ὁσάκις ἐνθυμηθῶ τὸ θέαμα τοῦτο, ἀποστρέφω ἀκουσίως τὸ πρόσωπον, ὅπως ἀποφύγω, οὕτως εἰπεῖν, τὴν θέαν τοῦ ψυχορραγοῦντος ἀλέκτορος, οὐδέποτε δὲ μοὶ συμβαίνει νὰ θέσω τὴν χεῖρα ἐπὶ περιφράγματος χωρὶς νὰ χαμηλώσω τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι μέλλω νὰ ἴδω τὸ ἔδαφος κεκαλυμμένον ὑπὸ πτερῶν καὶ αἵματος. Ἐὰν μεταβῆτε εἰς τὴν Ἱσπανίαν, ἀκολουθήσατε τὴν συμβουλήν μου: εὐχαριστηθῆτε μὲ μόνας τὰς ταυρομαχίας.

[Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ]. I**

Σημείωσις

ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΑΠΟΛΥΜΑΝΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Ἡ διάδοσις ὅσον ἔνεστι προχειροτέρων καὶ ἀσφαλεστέρων ἀπολυμαντικῶν μέσων ἀποτελεῖ σήμερον ἁπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου σπουδαίαν κοινωνικὴν ἀνάγκην. Αἱ περιστάσεις καθ' ἃς δέον νὰ γίνηται χρῆσις τῶν μέσων τούτων εἰσὶ ποικίλαι, καθ' ἑκάστην δ' ἡ ἐπιστήμη μελετᾷ εἰδικῶς τὰς πρὸς τὰ ὑγιεινὰ ταῦτα ζητήματα σχετιζομένας λεπτομερείας.

Ἐκ τῶν ἀρίστων ἐπὶ τοῦ προκειμένου παραγγελμάτων εἰσὶ καὶ τὰ κατωτέρω, ἐξαγόμενα ἔκ τινος ἐκθέσεως ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως διορισθείσης καὶ συγκροτηθείσης ὑπὸ τῶν διαπρεπῶν ἀνδρῶν Liebreich, Schur καὶ Wichelaus. Ἰδοὺ ἐν συνόψει ταῦτα·

Εἰς τὰ μέρη τὰ περιέχοντα διαχωρήματα ἀνθρώπων ἢ ζώων, ἢ λείψανα ὀργανικῶν οὐσιῶν, νὰ γίνηται χρῆσις φανικοῦ ὀξέος ἐν διαλύσει ἢ ὑπὸ μορφὴν κόνεως, θειϊκοῦ σιδήρου ἢ ἑτέρων ἁλάτων.

Οἱ ἐπίδεσμοι, ὁ μοτὸς καὶ ἐν γένει τὰ ῥάκη, ὧν ἐγένετο χρῆσις δι' ἀσθενεῖς, δέον νὰ καίωνται ἢ νὰ θάπτωνται μεθ' ὑπερμαγγανικῆς ποτάσης.

Εἰς τὰ κλεισμένα μέρη, ὅπου εὑρίσκονται συνηθροισμένα πολλὰ πρόσωπα, νὰ χρίωνται οἱ τοῖχοι διὰ φανικοῦ ὀξέος καὶ ἀσβέστου, καὶ νὰ καθαίρωνται διὰ διαχύσεως ἀτμῶν ὀξικοῦ ὀξέος.

Εἰς τὰς αὐλὰς τῶν νοσοκομείων, τῶν στρατώνων, τῶν ἐκπαιδευτηρίων, εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης, εἰς τὰ νεκροταφεῖα, κατάλληλα ἀπολυμαντικὰ εἶναι τὸ χλωροῦχον τιτάνειον, ἡ ἄσβεστος καὶ ζωηρὰ φυτεία.

Τὸ πόσιμον ὕδωρ (ὅταν θεωρῆται ὕποπτον), δέον νὰ βράζηται καὶ νὰ προστίθενται εἰς αὐτὸ μικραὶ ποσότητες ὑπερμαγγανικῆς ποτάσης.

Τὰ λιμνάζοντα ὕδατα ἀπολυμαίνονται διὰ τοῦ φανικοῦ ὀξέος, διὰ μίγματος συγκειμένου ἐκ τιτάνου, ἐκ χλωρούχου μαγγανησίου καὶ ἀσφάλτου, ἢ διὰ θειϊκῆς ἀργίλου.

Τὰ μεμολυσμένα πανικὰ πλύνονται δι' ὕδατος ἐν ᾧ κατεμίχθη φανικὸν ὀξύ.

Τὰ ἐνδύματα ἀπολυμαίνονται ἐν θερμότητι 100^{0} ἕως 120^{0} (ἑκατονταβάθμου), ἐν κοινῷ κλιβάνῳ.

Τὰ ἄτομα, ὅσα ἐμολύνθησαν διὰ συγχρωτίσεως, πλύνονται μετὰ διαλύσεως ὑπερμαγγανικῆς ποτάσης.

Δέον νὰ παρασκευάζωνται αἱ πρὸς ἀπολύμανσιν χρησιμεύουσαι ὗλαι ὡς ἑξῆς·

Ἡ διάλυσις τῆς ὑπερμαγγανικῆς ποτάσης παρασκευάζεται κατὰ τὴν ἀναλογίαν 1 πρὸς 100. Ἐπίσης καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ φανικὸν ὀξύ.

Ἡ φανικώδης κόνις ἀπαρτίζεται ἐξ 100 μερῶν οὐσιῶν ἀδιαφόρων (matières inertes), οἷαι γύψος, ἄμμος, ῥινίσματα ξύλου, κόνις ἄνθρακος, καὶ 1 μέρους φανικοῦ ὀξέος. Προτιμοτέρα ὡς ὕλη φαίνεται ὁ ἄνθραξ.

Digitized by Google

Πρὸς ἐπίχρισιν τῶν τοίχων λαμβάνομεν 100 μέρη ὑδαρᾶς ἀσβέστου καὶ 1 μέρος φανικοῦ ὀξέος. Ἡ διάλυσις τῆς χλωρούχου τιτάνου γίνεται καὶ αὕτη κατ' ἀναλογίαν 1 πρὸς 100.

Τὰ ἀνωτέρω δύναται εὐκόλως νὰ ἐκτελέσῃ πᾶς τις, ἄλλα μὲν μόνος, ἄλλα δὲ τῇ συνδρομῇ παντὸς φαρμακοποιοῦ. Σημειοῦμεν δ' ὅτι ἡ πεῖρα κατέδειξεν ὡς πρὸς τὰς ἀνωτέρω παρασκευὰς ἀσφαλεστέραν τὴν ἀναλογίαν τοῦ 2:100 ἀντὶ τοῦ 1:100.

**

ΥΔΑΤΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΙΣ

Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ὅτε μέγας καὶ πάλιν ἐγένετο λόγος περὶ προμηθείας ὕδατος διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, παρέχομεν τὰς ἑξῆς περὶ ὕδατος σημειώσεις.

Ἕκαστον ἄτομον καταναλίσκει κατὰ μέσον ὅρον 2 λίτρας (1 λίτρα ἴση πρὸς 312 δράμια) καθ' ἑκάστην ὕδατος διὰ πόσιν καὶ παρασκευὴν τοῦ φαγητοῦ, 18 δὲ λίτρας διὰ τὰς ἄλλας αὐτοῦ ἀνάγκας. Ὑπολογίζουσι πρὸς τούτοις δι' ἕκαστον ἵππον καθ' ἑκάστην 75 λίτρας, διὰ τὸν καθαρισμὸν ἑκάστης ἁμάξης καθ' ἡμέραν 50 λίτρας, διὰ κατάβρεγμα ἑκάστου τετραγωνικοῦ μέτρου ὁδοῦ ὁδοῦ μίαν λίτραν· ἐν Παρισίοις κατὰ τοὺς μεγάλους καύσωνας τὸ κατάβρεγμα τοῦτο ἐκτελεῖται τρὶς τῆς ἡμέρας. Διὰ δὲ τὸν καθαρισμὸν τῶν ὑπονόμων δαπανῶνται κατὰ κρουνὸν 5000—6000 λίτραι καθ' ἑκάστην.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν λαμβάνει κατὰ τὰς τελευταίας καταμετρήσεις ἐκ τῆς δεξαμενῆς αὐτῆς 14 ὀκάδας ὕδατος περίπου ἤτοι 5600 δράμια. Ἓν δράμιον ὕδατος σημαίνει κατὰ συνθήκην τὸ ποσὸν τοῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον ῥέον ἐπὶ 24 ὥρας δύναται νὰ πληρώσῃ δεξαμενὴν χωρητικότητος ἑνὸς κυβικοῦ μέτρου, ἤτοι 1 δράμιον ὕδατος παρέχει 780 ὀκάδας ἤτοι 1000 λίτρας ὕδατος εἰς 24 ὥρας· τὰ 5600 δράμια λοιπὸν τῆς δεξαμενῆς ἀντιστοιχοῦσι πρὸς 5,600,000 λίτρας ἀνὰ 24 ὥρας.

Ὑπολογιζομένων εἰς 75000 τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς 20 λίτρας κατὰ τ' ἀνωτέρω τοῦ ἀναγκαιοῦντος εἰς ἕκαστον τούτων ὕδατος, ὑπολείπονται διὰ πάσας τὰς λοιπὰς χρείας τῆς πόλεως μόνον 4,000,000 λίτραι ἀνὰ 24 ὥρας.

Ἐννοεῖται ὅτι οἱ ὑπολογισμοὶ οὗτοι ἰσχύουσιν ἂν ἡ ποσότης τῶν 14 ὀκάδων ἦναι ἀκριβής.

Κατωτέρω παραθέτομεν πίνακα τοῦ ἀντιστοιχοῦντος ποσοῦ ὕδατος εἴς τινας πόλεις εἰς ἕκαστον κάτοικον ἀνὰ 24 ὥρας.

Πόλεις	Πληθυσμὸς	Ἀναλογ. ὕδατος εἰς ἕκαστ. κάτοικον. Λίτραι	Φύσεις τοῦ ὕδατος
Ῥώμη	175,000	944	Πηγαῖον
Νέα Ὑόρκη	450,000	410	Ποτάμιον
Καρκασόνη	18,000	400	»
Βεζανσὼν	43,500	246	Πηγαῖον
Διζὼν	29,800	240	»
Μασσαλία	215,200	186	Ποτάμιον
Βορδὼ	140,000	170	Πηγαῖον
Γένουα	140,000	120	»
Γλασκόβη	329,000	100	Λιμναῖον
Λονδῖνον	2,500,000	95	Ποτάμιον
Παρίσιοι	1,727,000	90	Ποτάμ. καὶ πηγαῖον
Μάντσεστερ	360,000	84	Ποτάμιον
Βρυξέλλαι	263,000	80	»
Ἀθῆναι	75,000	75	Πηγαῖον
Γενεύη	40,000	74	Ποτάμιον
Φιλαδέλφεια	250,000	70	»
Νάντη	110,000	60	Πηγαῖον
Ἐδιμβοῦργον	195,000	55	»
Ἄβρη	62,500	45	»
Μὲτζ	57,700	25	»

Ἐν Παρισίοις ἡ ἀναλογία τῶν 90 λιτρῶν καθ' ἕκαστον κάτοικον ἴσχυε κατὰ τὸ 1877, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν ὅμως τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων θ' ἀντιστοιχῶσι 200 λίτραι καθ' ἕκαστον κάτοικον, ἤτοι θὰ διακλαδῶνται εἰς τὰ ὑδραγωγεῖα τῶν Παρισίων 900 ὀκάδες ὕδατος ἀντὶ τῶν 14 ὀκάδων τῶν εἰσρεουσῶν εἰς τὰς ἡμετέρας δεξαμενάς.

Ὑπολογίζουσι συνήθως ὅτι 150 λίτραι ὕδατος ἀντιστοιχοῦσαι εἰς ἕκαστον κάτοικον ἐξαρκοῦσι διὰ πάσας τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως. Οὕτω π. χ. ὑπελόγισαν εἰς 140 λίτρας κατὰ κάτοικον τὸ διοχετευτέον ὕδωρ εἰς Βερολῖνον. Ἀλλ' ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος ἰσχύει διὰ πόλεις πυκνῶς κατῳκημένας, οὐχὶ δὲ βεβαίως διὰ τὰς Ἀθήνας αἵτινες καὶ ἀραιότατα κατοικοῦνται, αἱ δὲ ὁδοὶ αὐτῆς πᾶσαι εἶναι ἄστρωτοι[1].

ΕΝ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΤΟΥ ΒΕΤΟΒΕΝ

Μεγάλη συναυλία ἀνηγγέλθη μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐν Βιέννῃ, ἧς ἔμελλε νὰ μετάσχῃ ὁ Βετόβεν δι' αὐτοσχεδιάσματός του. Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ τὸ πλῆθος συνέρρευσε πυκνότατον ἐν τῷ θεάτρῳ. Ὁ Βετόβεν ἀφικνεῖται, κάθηται παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον, προανακρούει ἀσημάντους τινὰς φθόγγους, κατάρχεται συμφωνιῶν τινων, διακόπτει αὐτάς, δοκιμάζει ἄλλας, ἃς ἐπίσης ἐγκαταλείπει, εἶτα δ' αἴφνης, μετὰ δύω ἢ τρία λεπτὰ δοκιμῆς, ἐγείρεται, χαιρετᾷ καὶ ἀπέρχεται. Εὐκόλως κατανοεῖ τις οἵαν ἐντύπωσιν προὐξένησε τῷ συρρεύσαντι κοινῷ ἡ αἰφνιδία καὶ ἀπροσδόκητος τοῦ μουσουργοῦ ἀναχώρησις. Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν περὶ τοῦ σκανδάλου τούτου ἐγίνετο μόνον λόγος. Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον φίλοι τινὲς καὶ θαυμασταὶ τοῦ μεγάλου μελοποιοῦ μεταβαίνουσι πρὸς αὐτόν. Μόλις ἰδὼν αὐτοὺς·—Ὦ! καλῶς ἤλθατε! ἀνακράζει. Ἤσθε χθὲς εἰς τὴν συναυλίαν; Ναί; Καὶ τί λέγουν αὐτοὶ οἱ ἠλίθιοι; Μ' ἐχαρακτήρισαν ὡς βάναυσον, αἴ; Καὶ μήπως φαντάζονται ὅτι αὐτοσχεδιάζουν ὅπως κατασκευάζουν ὑποδήματα—ὅταν θέλουν; Ἦλθον εἰς τὸ θέατρον προθυμότατος ὅπως αὐτοσχεδιάσω, ἀλλ' ἡ ἔμπνευσις δὲν ἦλθε. Τί θέλετε νὰ ἔκαμνα; Ἓν μόνον καταφύγιον μοὶ ἔμεινε, νὰ λάβω τὸν πῖλόν μου καὶ ν' ἀπέλθω, τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξα. Τόσον τὸ χειρότερον δι' αὐτοὺς ἂν μουρμουρίζουν». Οὕτως ὁμιλῶν ὁ μουσουργὸς ἵστατο ὄρθιος παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλόν του, ἐξημμένος, ἐξηρεθισμένος τὰ νεῦρα καὶ μηχανικῶς ἐπιψαύων ἐλα-

1. Παρνασσός.

Digitized by Google

φρῶς καὶ συχνάκις τὸ ὄργανον διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, ὁτὲ μὲν πλήττων τοῦτο τὸ πλῆκτρον, ὁτὲ δὲ τὸ ἄλλο, ὁτὲ μὲν δι' ἑνὸς μόνου δακτύλου, ὁτὲ δὲ διὰ δύω ἢ διὰ τριῶν. Κατὰ μικρὸν χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, χωρὶς νὰ διακόψῃ τὴν συνδιάλεξιν... ὅλοι οἱ δάκτυλοι τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τίθενται ὁμοῦ εἰς κίνησιν, οἱ φθόγγοι διαδέχονται ἀλλήλους, ἀόριστος ἀποτελεῖται μελῳδία... εἶτα ἡ φυσιογνωμία του ἀλλοιοῦται, ὁ λόγος του καθίσταται διαλείπων... ὁ τόνος δὲν συμφωνεῖ πλέον πρὸς τὴν φράσιν... μετὰ λεπτά τινα, ὡσεὶ εἰς ἀόρατον ὑπείκων δύναμιν, κάθηται παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον, ἄρχεται κρούων ὁλόκληρον τὸ ὄργανον, ἀγνοῶν πλέον ἂν ὑπῆρχέ τις ἐκεῖ, μὲ διάπυρον τὸ πρόσωπον κλίνων ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, ἐν ᾧ ὑπὸ τοὺς δακτύλους του ἀναθρώσκουσιν, ὡς ὁρμητικὰ κύματα, τὰ μέλη, τὰ ᾄσματα, οἱ στόνοι, δεικνύων εἰς τοὺς παρεστῶτας τὸ σπάνιον θέαμα μεγάλου ἀνδρὸς καταληφθέντος ἀπροόπτως ὑπὸ τῆς μεγαλοφυΐας του, παλαίοντος μετὰ τῆς ἐμπνεύσεως, ἐν πλήρει κρίσει παραγωγῆς, καὶ ἐξερχομένου ἐκ τῆς ὥρας ταύτης τῆς δημιουργίας ὠχροῦ, ὑποφρίσσοντος, ἐξηντλημένου.

Κυρία Ν*

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

Ὁ Γάρφηλδ εἶνε ὁ τέταρτος τῶν προέδρων, οἵτινες ἀπέθανον ἐν τῷ ὑπερτάτῳ τῆς δημοκρατίας λειτουργήματι. Δύο τῶν προκατόχων του, ὁ στρατηγὸς Τάϋλορ καὶ ὁ Ἐρρῖκος Χάρρισον, ἐτελεύτησαν θάνατον φυσικόν· ὁ μὲν 15 μῆνας ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεώς του ἐκ τῶν κακουχιῶν, ἃς ὑπέστη κατὰ τὴν ἐπὶ Τέξας στρατείαν, ὁ δὲ ἕνα μῆνα μετὰ τὴν ἀναγόρευσίν του ἕνεκα τῶν πόνων, οὓς ὑπέστη ἐν τῷ ἐκλογικῷ ἀγῶνι πρὸς τὸν ἀνθυποψήφιον Κλάϋ. Ὁ Λίγκολν ἐτελεύτησε τῇ 14 ἀπριλίου 1865, 40 ἡμέρας μετὰ τὴν δευτέραν ἐκλογήν του, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ ἠθοποιοῦ Βουθ ἐν τῷ θεάτρῳ Οὐασιγκτῶνος. Ἐν τῇ σειρᾷ τῶν προέδρων κατέχει ὁ Γάρφηλδ τὴν εἰκοστὴν θέσιν· ἐκ τούτων δὲ πρόεδροι τῆς δημοκρατίας ἀπεδείχθησαν δὶς ὁ Γεώργιος Οὐάσιγκτων, ὁ Ἰέφερσον (1800-1809), ὁ Μάδισον (1809—1817), ὁ Μονρόε (1817—1825), ὁ Ἰάκσων (1829—1837) ὁ πρῶτος ἐφαρμόσας πρακτικῶς τὸ ἀξίωμα «εἰς τὸν νικητὴν ἀνήκει ἡ λεία», ὁ Ἀβραὰμ Λίγκολν καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς Γράντ. Οἱ πλεῖστοι τῶν προέδρων ἐλήφθησαν ἐκ τῆς τάξεως τῶν δικηγόρων καὶ ἔτυχον ἐλευθερίου ἀγωγῆς ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας των. Ὀλίγοι μόνον ὑπῆρξαν ὡς ὁ Γάρφηλδ αὐτοδίδακτοι, καὶ ἔτεμον ἑαυτοῖς τὴν εἰς τὰ πολιτικὰ ὁδόν· ὁ Ἰρλανδὸς Ἰάκσων, πρῶτον σαγματοποιός, εἶτα γραμματοδιδάσκαλος, χωροφύλαξ κ.λ.· ὁ τοῦ Λίγκολν διάδοχος Ἰόνσων ἦτο κατ' ἀρχὰς πενέστατος καὶ ἀγράμματος, κατόπιν δὲ μετῆλθε τὴν ραπτικὴν τέχνην, ὡς ὁ Μίλλαρδ Φίλμορ (1850—1853), ὁ διαδεξάμενος τὸν στρατηγὸν Τάϋλορ. Εἷς τῶν πολυμαθεστάτων προέδρων καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων ἐμπειρότατος ἦτο ὁ Κοΐνσης Ἄδαμς (1825—1829), κατ' ἀρχὰς πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ, ἐκδοὺς ἀξιόλογον πόνημα περὶ Σιλεσίας, μεθερμηνευθὲν γερμανιστὶ καὶ γαλλιστί. Ὁ τοῦ Κοΐνση πατήρ, Ἰωάννης Ἄδαμς, ὁ δεύτερος πρόεδρος ἐτελεύτησε τῇ 4 ἰουλίου 1826, καθ' ἣν συνεπληρώθη ἡ πεντηκονταετηρὶς ἀπὸ τῆς προκηρύξεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν· κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς δημοκρατίας ἡμέραν ἐτελεύτησεν καὶ ὁ Ἰέφερσον καὶ ὁ Μονρόε. Ἕκαστος πρόεδρος ἀναλαμβάνει τὰ ἡνία τῆς ἀρχῆς τῇ 4 μαρτίου καὶ ἀποχωρεῖ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μετὰ τετραετίαν· δύναται δὲ νὰ ἐκλεχθῇ καὶ δεύτερον. Πρόεδρος καὶ ἀντιπρόεδρος ὀφείλουσι πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ ἄγωσι τὸ πέμπτον καὶ τριακοστὸν ἔτος· ἀπολαμβάνουσι δὲ κατ' ἔτος ὁ μὲν 25,000, ὁ δὲ 8,000 δολλαρίων.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Τί παράξενο πρᾶγμα! ἔλεγεν ἡ κυρία Ρ*, ἀφοῦ τώρα, τόσα χρόνια, ἐφευρέθη ἡ πυρῖτις, νὰ παριστάνουν ἀκόμη τὸν Ἔρωτα μὲ τόξον καὶ βέλη. Τί ἀναχρονισμός!

— Αὐτὸ συμβαίνει, κυρία, ἀπήντησέ τις, διὰ νὰ μὴ γίνεται κρότος ὅταν ἐκτελῇ τὰ ἔργα του, καὶ πέρνει εἴδησι ὁ κόσμος.

*
* *

Ζωηρὰ φιλονεικία μεταξὺ τῆς μικρᾶς Ἑλένης καὶ τοῦ ὁμήλικός της Νίκου περὶ τῶν προτερημάτων τῶν μητέρων των.

— Εἰμπορεῖ ὅμως ἐμένα ἡ μαμά μου νὰ κάμῃ ἕνα πρᾶμα ποῦ δὲν 'μπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ ἡ 'δική σου, . . . λέγει ἡ Ἑλένη.

— Μπᾶ, καὶ τί πρᾶγμα;

— 'Μπορεῖ νὰ 'βγάλῃ ὅλα της τὰ 'δόντια μὲ μιᾶς, νά!

Καὶ ἡ Ἑλένη θριαμβεύουσα προσηλόνει τοὺς μεγάλους της ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ ἀποστομωθέντος ἀντιπάλου της.

*
* *

Ὁ μικρὸς Ἀλέκος πηγαίνει εἰς τὸ σχολεῖον, ἀλλὰ τοῦτο, φαίνεται, τὸν στενοχωρεῖ τρομερά.

Προχθὲς τὸν ἐρωτοῦσι·

— Ἀλέκο, πῶς πηγαίνει τὸ σχολεῖον; Ἔμαθες νὰ διαβάζῃς, αἴ;

Ὁ Ἀλέκος κινεῖ τὴν κεφαλὴν διστακτικῶς.

— Ἀμὰ νὰ γράφῃς;

Ὁ Ἀλέκος σιωπᾷ.

— Μὰ τί κάνεις λοιπὸν ἐκεῖ ποῦ πηγαίνεις;

— Ἐγώ! νά, περιμένω νὰ σχολάσουμε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Τὰ ἔθνη τὰ συγκροτούμενα ὑπὸ ἀνελευθέρων καὶ διεφθαρμένων πολιτῶν δὲν ἀπελευθεροῦν-

Digitized by Google

ται μόνον διὰ τῆς ἀλλαγῆς δεσποτῶν καὶ νόμων· ἐνόσῳ δὲ ἐπικρατεῖ ἡ ὀλεθρία πλάνη, ὅτι ἡ ἐλευθερία ἀποκτᾶται διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς κυβερνήσεως, εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι αἱ τοιαῦται μεταβολαὶ θέλουσιν ἀποβῆ ἀνωφελεῖς καὶ ἐφήμεροι, καὶ ὅτι θέλουσιν ἐξαφανισθῆ ὅπως καὶ τὰ πρόσωπα τὰ ἀλληλοδιαδόχως ἀναφαινόμενα εἰς τοὺς μαγικοὺς τῶν παίδων φανούς. Τὰ θεμέλια τῆς ἐλευθερίας ἀνάγκη πᾶσα νὰ στηρίζωνται ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ χαρακτῆρος, ὅστις εἶνε ἡ μόνη βεβαία ἐγγύησις τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς ἐθνικῆς προόδου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γερμανὸς περιηγητής, ἐπισκεφθεὶς ἐπ' ἐσχάτων τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐπιστέλλει περὶ τοῦ αὐτόθι ἑλληνισμοῦ πληροφορίας λίαν εὐαρέστους καὶ συναδούσας ἐν πολλοῖς πρὸς τὰς ἐκθέσεις τῶν Ἄγγλων προξένων. «Ἀπαριθμῶν τὰς διαφόρους ἐθνικότητας, λέγει, ἀνέφερα πρώτους τοὺς Τούρκους, διότι *εἶνε* οἱ κύριοι τῆς χώρας, καὶ τελευταίους τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες *ἔσονται* κύριοι αὐτῆς θᾶττον ἢ βράδιον. Καίτοι τὸ πρᾶγμα εἶνε ἴσως λυπηρὸν (;) ἐκ τῆς ἀπόψεως τῆς φιλανθρωπίας, οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἐν τῇ περὶ ὑπάρξεως πάλῃ οἱ Ἕλληνες ὑπερτεροῦσι τῶν Τούρκων, οὐχὶ μὲν πολιτικῶς, ἀλλὰ στατιστικῶς καὶ οἰκονομολογικῶς. Ἡ ἐπικράτησις τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου καθ' ὅλην τὴν Μικρὰν Ἀσίαν εἶνε γεγονὸς ἀναμφισβήτητον. Πόλεις, αἵτινες πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἦσαν ἀκραιφνῶς τουρκικαί, κατοικοῦνται νῦν κατὰ τὸ τρίτον ἢ κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ Ἑλλήνων. Ἐπὶ τῆς Χίου, ἔνθα οἱ Τοῦρκοι πρὸ ἑξηκονταετίας ἐξώντωσαν ὅλως τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμόν, ζῶσι σήμερον 50,000 Ἕλληνες καὶ μόνον 5,000 Τοῦρκοι. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶχον κατεδαφισθῆ καὶ αἱ Κυδωνίαι, τῆς καταστροφῆς δὲ συμμετέσχον πρωτίστως οἱ Τοῦρκοι τοῦ Ἀγιασμάτ. Ἀλλὰ σήμερον ἐν Κυδωνίαις ζῶσι 35,000 Ἕλληνες, τὸ δὲ Ἀγιασμάτ, κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Χούμαν, τοῦ περιφήμου ἐρευνητοῦ τῆς Περγάμου, εἶνε πενιχρὸν χωρίον περιέχον 20 ἐλεεινὰς καλύβας καὶ τουρκικὸν κοιμητήριον ἔχον ἔκτασιν ἡμισείας ὥρας. Ἀναφέρω τὰ ὀλίγα ταῦτα παραδείγματα ἐκ πολλῶν, ὅ,τι δὲ συμβαίνει νῦν εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὰ παράλια, θὰ συμβῇ προσεχῶς καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα. Ἤδη ἀπαντῶνται πανταχοῦ διεσπαρμένοι Ἕλληνες σκαπανεῖς. Ὡς ὑποδηματοποιοὶ καὶ μυλωθροὶ οἱ Ἕλληνες εἰσέδυσαν ἄχρι τῶν ἀφανεστάτων ὀρεινῶν φωλεῶν, τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο ἐπάγγελμα ἀποβαίνει ἰδίως ἐπικερδέστατον ἐν μέσῳ τῶν νωθρῶν καὶ εὐπίστων Τούρκων. Τὸ ἄροτρον, τὸ σχολεῖον καὶ ἡ νυμφικὴ κλίνη εἶνε τὰ μέσα τῆς ἀπαύστου καὶ ἀκατασχέτου τῶν Ἑλλήνων ἀναπτύξεως. Εἶνε ἐπιμελεῖς γεωργοί, συντηροῦσι κρείττονα ἢ οἱ Τοῦρκοι σχολεῖα, εἶνε δὲ πολυτοκώτεροι ἐκείνων. Ἑλληνικὴ οἰκογένεια περιέχουσα 6—8 παιδία εἶνέ τι σύνηθες. Ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἀρκοῦνται εἰς δύο ἢ τρία. Ἡ κυβέρνησις προσβλέπει τὰ συμβαίνοντα ἀπαθῶς. «Μπακαλούμ, κισμέτ» εἶνε τὸ σύνθημά της. Καὶ ὅμως θὰ ἦτον ἴσως δυνατὸν νὰ τεθῶσιν ὅρια εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ἤδη ἤρξατο ἡ ἀνίδρυσις τελειοτέρων τουρκικῶν σχολείων, ἐὰν δ' ἡ Πύλη ἀποφασίσῃ νὰ μεταβάλῃ τὸν στρατιωτικὸν νόμον καὶ νὰ ὑποβάλῃ εἰς στρατολογίαν καὶ τοὺς Ἕλληνας, ἐλαττοῦσα τὴν θητείαν εἰς τὸ ἥμισυ, αἱ συνέπειαι ἔσονται σωτηριώδεις».

Ὁ γνωστὸς Βιενναῖος μουσουργὸς Ἰωάννης Στράους ἑώρτασεν ἐπ' ἐσχάτων περίεργον πεντηκονταετηρίδα — τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ πρώτου αὐτοῦ στροβίλου, ὃν συνέθεσεν εἰς ἡλικίαν ἓξ ἐτῶν, τὸν Αὔγουστον τοῦ 1831. Κατὰ τὰ πεντήκοντα ταῦτα ἔτη ὁ Στράους ἔγραψε 398 χοροὺς παντὸς εἴδους, ἔτι δὲ ἱκανὰ ἐλαφρὰ μελοδραμάτια.

Ἰδιότροπος Ἀμερικανός, ἐραστὴς τῶν δυσχερῶν εἰς τὰ ὄρη ἀναβάσεων, ἀπεπειράθη πολλάκις ν' ἀνέλθῃ εἰς τὴν ὑψίστην ἀκρώρειαν τοῦ Λευκοῦ Ὄρους τῶν Ἄλπεων, ἀλλ' ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας του δὲν ἐπέτρεψε τοῦτο. Ἀποθνήσκων ἐπέβαλε τοῖς κληρονόμοις του, ἐπὶ ποινῇ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας, νὰ φέρωσι τὸν νεκρὸν αὐτοῦ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. Ὡς λέγεται δὲ καὶ ὡς εὐκόλως ἐννοεῖται, οἱ κληρονόμοι καταγίνονται νὰ πραγματώσωσι τὴν θέλησιν ταύτην τοῦ ἀποθανόντος. Ἰδοὺ καὶ ἔρως ἐπέκεινα τοῦ τάφου ἐπιζῶν.

Ἐκ τῆς νήσου Κύπρου ἀπεστάλησαν τῇ 8 τ. μ. μέλισσαι 15,000 τὸν ἀριθμὸν εἰς Λονδῖνον, προωρισμέναι διὰ τὸν Καναδᾶν. Ἐν Λονδίνῳ ἐπέτρεψαν εἰς τὰς μελίσσας μικρὰν ἐκδρομήν, μετὰ τὴν ὁποίαν εἰσήχθησαν ἐκ νέου εἰς τὰ κιβώτια καὶ ἐπεβιβάσθησαν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου «Σαρδηνία» ἀναχωροῦντος εἰς Ὀντάριο. Εἶνε δὲ ἐντεθειμένα τὰ ζῶα εἰς μικρὰ κιβώτια, φέροντα ἐσωτερικῶς ἐπὶ μέρει ἔλασμα λευκοσιδήρου καὶ ἱκανὴν προμήθειαν ξύλου καὶ ὕδατος. Ὁμοία ἀποστολὴ ἐγένετο τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς Καναδᾶν, οἱ δὲ μικροὶ ξένοι ἐνεκλιματίσθησαν ἐν βραχεῖ χρόνῳ.

Κατὰ πρόσφατον σύγγραμμα, ἡ γῆ κατοικεῖται ὑπὸ 1,455,923,000 ψυχῶν. Ἐξ αὐτῶν 315,929,000 κατοικοῦσι τὴν Εὐρώπην, 834,707,000 τὴν Ἀσίαν, 205,679,000 τὴν Ἀφρικήν, 95,405,000 τὴν Ἀμερικὴν καὶ 4,431,000 τὴν Αὐστραλίαν. Ἐκ τῶν κρατῶν τὸ πολυανθρωπότατον εἶνε ἡ Σινική, ἀριθμοῦσα 434,900,000 κατοίκους. Αἱ ἀγγλικαὶ κτήσεις ἐν Ἰνδικῇ ἔχουσι πληθυσμὸν ἐκ 240,000,000 ψυχῶν, 87,000,000 κατοικοῦσι τὴν Ῥωσσίαν, 50 δ' ἑκατομμύρια τὰς Ἡν. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΑΘΗΝΗΣΙ — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 302 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Αθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.–Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι –Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 11 'Οκτωβρίου 1881

'Αναμνήσεις

ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΑΪΝΕ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 621.

Γ'

Αἱ σπουδαί του.

Τῷ 1819 ἀπῆλθεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βόννης.

'Εκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ πατρός του στελλομένων αὐτῷ χρημάτων, ὁ 'Ερρῖκος ἐλάμβανε καὶ παρὰ τοῦ θείου του πεντακόσια τάλληρα κατ' ἔτος. 'Αλλὰ τὰ στελλόμενα αὐτῷ μόλις ἐπήρκουν εἰς τὰς χρείας του· οὐχὶ διότι ἠσώτευεν εἰς ἡδονάς, ἢ εἰς πολυτέλειαν, ἀλλὰ διότι τὸ βαλάντιον αὐτοῦ ἦτον ἀνοικτὸν πρὸς τοὺς ἑταίρους του, οὐχὶ σπανίως ἀντλοῦντας ἀπ' αὐτοῦ. Ἂς προσθέσωμεν δὲ χάριν τῆς ἀληθείας, ὅτι ἐπεμελεῖτο μεγάλως τῆς ἀναβολῆς αὐτοῦ, καὶ ἐνεδύετο μετ' ἄκρας καλλαισθησίας.

Κατὰ τὸν τότε συρμὸν ἔφερε περιχειρίδας ἐκ τριχάπτων κομψοτάτας, ἀφ' ὧν ἐξήρχετο χεὶρ μικρά, ἐφάμιλλος πρὸς αὐτὰς κατὰ τὴν λευκότητα. Εἶχε μέτριον τὸ ἀνάστημα, ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχε γένειον, γλυκύτης τις γυναικεία προσετίθετο εἰς τὴν εὐγένειαν τῶν χαρακτηριστικῶν του. Μακρὰ καστανὴ κόμη περιέβαλλε τὸ πρόσωπόν του ἐφ' οὗ, ὑπὸ τὸ τολμηρὸν τῶν ὀφρύων του τόξον, ἀπήστραπτον δύω γλαυκοὶ ὀφθαλμοί. 'Ελληνικὴν εἶχε τὴν ῥῖνα, εὐρὺ τὸ στόμα καὶ πλατέα τὰ χείλη, ἐφ' ὧν συνήθως ἐπήνθει τὸ μειδίαμα τοῦ σαρκασμοῦ.

*
* *

'Εν Βόννῃ ὢν παρήγγειλεν ἱμάτιον ἐκ κυανοῦ βελούδου πρὸς ἀντικατάστασιν ἑτέρου, ἐκ μέλανος βελούδου, φθαρέντος, ὅπερ εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς τὸν κουρέα του. Τὸ ἱμάτιον τοῦτο ἀνήρτα πάντοτε ὁ 'Ερρῖκος εἰς τὸν ἀντιθάλαμον· ἀλλ' ὁ ῥάπτης ἐλθὼν πρωΐαν τινὰ νὰ παραδώσῃ τὴν παραγγελίαν, ἀνήρτησε τὸ καινουργὲς εἰς τὴν θέσιν τοῦ παλαιοῦ. Ὅτε δὲ βραδύτερον ἦλθεν ὁ κουρεύς, ὁ ποιητὴς τῷ εἶπε·

—Σήμερον εἰμπορεῖς νὰ λάβῃς τὸ φόρεμα ἅμα ἐξέλθῃς· εἰξεύρεις ποῦ εἶνε.

'Ο πανοῦργος *Φίγαρος* ηὐχαρίστησεν ὅσον ἠδύνατο θερμότατα, τὸν γενναῖον δωρητήν, ὑπεκλίθη πρὸς αὐτὸν ταπεινότατα, καὶ ἔλαβε τὸ ἐκ κυανοῦ βελούδου ὡραῖον ἱμάτιον. 'Εκπλαγεὶς διότι δὲν εὕρισκεν αὐτὸ ὅτε ἠθέλησε νὰ τὸ φορέσῃ, ὁ Ἄϊνε ἠρκέσθη εἰπών·

—'Ο κουρεὺς εἶχε τύχην.

Καὶ χωρὶς ἄλλως νὰ μεριμνήσῃ περὶ αὐτοῦ ἐνεδύθη τὸ ἐκ μέλανος βελούδου παλαιόν.

Ἔκτοτε ἡ φράσις «ὁ κουρεὺς εἶχε τύχην», ἔμεινεν ὡς παροιμία ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του, λεγομένη περὶ οἱουδήποτε ἐπιτυγχάνοντος εὔνοιάν τινα ἧς δὲν ἦτον ἄξιος.

*
* *

'Η νομολογία καὶ αἱ λίαν σοβαραὶ ἐν γένει μελέται ἀπήρεσκον τῷ ποιητῇ, ὅστις παραμελῶν πάντα τἆλλα, ἐνησχολεῖτο μετὰ ζέσεως εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν φιλολογίαν. Αἱ παραδόσεις τοῦ 'Ρούδολφ, τοῦ Χοῦλμαν καὶ πρὸ πάντων τοῦ Σλεγέλου οὐδέποτε ἴσως ἔσχον συντονώτερον καὶ τακτικώτερον ἀκροατήν.

*
* *

'Εν ταῖς ἐφημερίσι καὶ ὑπὸ ψευδώνυμον ἐδημοσιεύθησαν κατ' ἀρχὰς οἱ πρῶτοι αὐτοῦ στίχοι. Βραδύτερον δ' ἐποιήσατο συλλογὴν αὐτῶν καὶ προέτεινεν εἰς τὸν ἐν Λειψίᾳ ἐκδότην Βροκχάους νὰ δημοσιεύσῃ αὐτήν, ἀλλ' οὗτος ἠρνήθη. Τὸ αὐτὸ δὲν εἶχε συμβῆ καὶ εἰς τὸν Γκαῖτε ὅτε ἦτο νέος; Τοῦτο τὸν παρηγόρει.

Τῷ 1821, τέλος, ὁ βιβλιοπώλης Μάουρερ ἀπεφάσισε νὰ δημοσιεύσῃ τὴν συλλογήν. Εἰς δὲ τὸν ποιητὴν ὡς ἀμοιβὴν ἔδωκε μόνον τεσσαράκοντα ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου του.

Σπανίως βιβλίον ἠξιώθη τηλικαύτης ἐπιτυχίας καὶ ἐκίνησε θερμότερον τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ δημοσίου.

Εἶτα ἐδημοσιεύθη τὸ **Buch der Lieder**, ὅπερ μὴ γενόμενον ἐπίσης δεκτὸν πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ πολλῶν ἐκδοτῶν, ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ ἐν 'Αμβούργῳ Κάμπε ἀντὶ χιλίων φράγκων.

'Η δημοσίευσις τῆς συλλογῆς ταύτης ἀπέβη ἐπωφελεστάτη εἰς τὸν Κάμπε. 'Επὶ τοσοῦτον δ' εὐηρεστήθη ἐκ τῆς λαμπρᾶς ταύτης ἐπιχειρήσεως, ὥστε ἀπέκτησεν ἀκολούθως τὴν ἀποκλειστικὴν ἰδιοκτησίαν τῶν ἔργων τοῦ 'Ερρίκου Ἄϊνε. 'Αλλ' ἐφάνη ἥκιστα γενναιόδωρος πρὸς τὸν ποιητὴν καὶ ἐπ' ἰδίᾳ μόνον ὠφελείᾳ ἐξεμετάλλευσε τὸ χρυσοῦν μεταλλεῖον.

Digitized by Google

*
* *

Ὁ Ἅϊνε ἐθαύμαζε τὸν Γκαῖτε· καθ' ὅλον δὲ τὸν βίον αὐτοῦ ἐτήρησε βαθὺν σεβασμὸν πρὸς τὸν ποιητὴν τοσούτων ἀριστουργημάτων· ἀλλ' ὁ γηραιὸς ποιητὴς δὲν εἶδεν ἄνευ δυσαρεσκείας τινὸς ἀνατέλλοντα τὸν νέον τοῦτον ἀστέρα. Οὐδέποτε συνεπάθησε μεγάλως οὐδὲ δίκαιος ὑπῆρξε πρὸς αὐτόν, ὅστις τοὐλάχιστον ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του ἐλαυνόμενος μετέβη ὅπως προσενέγκῃ αὐτῷ τὸν σεβασμόν του εἰς Βεϊμάρην.

Ὁ Γκαῖτε ὑπεδέξατο αὐτὸν μετὰ τῆς συνήθους φιλοφροσύνης καὶ εὐγενείας αὐτοῦ. Ἔν τινι τῶν ἐπισκέψεων τούτων, τοῦ λόγου περὶ ἀσήμαντα ὄντος, ὁ Γκαῖτε ἠρώτησεν αἴφνης τὸν Ἅϊνε·

— Καὶ εἰς τί καταγίνεσθε τώρα ;

— Εἰς τὸν Φάουστ, ἀπεκρίνατο ὁ νέος ποιητής.

Δυσαρεστηθεὶς ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης (τὸ δεύτερον μέρος τοῦ Φάουστ αὐτοῦ δὲν εἶχεν ἔτι ἐκδοθῆ) ὁ γέρων συνέσπασε τὰς ὀφρῦς καὶ εἶπε ξηρῶς·

— Κύριε Ἅϊνε, δὲν ἔχετε ἄλλας ὑποθέσεις εἰς Βεϊμάρην ;

— Ἀφ' οὗ διῆλθον τὴν φλιὰν τῆς οἰκίας σας, ὅλαι μου αἱ ὑποθέσεις ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐτελείωσαν.

Καὶ βαθέως ὑποκλινάμενος, ἀπῆλθε.

*
* *

Τῷ 1825 περάνας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν Λουνεβούργῃ ἀνεκηρύχθη διδάκτωρ. Ἀπέδιδε δὲ μεγίστην σημασίαν εἰς τὸ διδακτορικόν του δίπλωμα καὶ ἰδοὺ τί λέγει ἐν τῷ *αὐτοβιογραφικῷ του σχεδιάσματι*.

«Ἐν Γοτίγκῃ ἀνεκηρύχθην διδάκτωρ τὰ νομικὰ μετὰ ἰδιαιτέραν ἐξέτασιν καὶ δημοσίαν θέσιν, ἐν ᾗ ὁ περιώνυμος Hugo κοσμήτωρ τῆς νομικῆς σχολῆς δὲν μοῦ ἐφείσθη οὐδὲ τῆς ἐλαχίστης σχολαστικῆς τυπικότητος. Καίτοι τὸ τελευταῖον τοῦτο σᾶς φαίνεται ἱκανῶς παιδαριῶδες, σᾶς παρακαλῶ νὰ τὸ σημειώσητε, διότι ἔν τινι βιβλίῳ ἄρτι κατ' ἐμοῦ δημοσιευθέντι διϊσχυρίσθησαν ὅτι ἠγόρασα τὸ ἀκαδημαϊκόν μου δίπλωμα. Ἐξ ὅλων τῶν περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ μου βίου δημοσιευθέντων ψευδῶν, τοῦτο μόνον ἐπεθύμουν νὰ ἴδω διαψευδόμενον. Ἴδετε τὴν ἀλαζονείαν τοῦ σοφοῦ! Ἄς λέγωσι περὶ ἐμοῦ ὅτι εἶμαι νόθος, υἱὸς δημίου, λῃστής, ἄθεος, κακὸς ποιητής· γελῶ· ἀλλ' ἡ καρδία μου πληγόνεται ὅταν βλέπω διαμφισβητουμένην τὴν διδακτορικήν μου ἀξιοπρέπειαν· τὸ λέγω, καὶ ἂς μείνῃ μεταξύ μας, καίτοι διδάκτωρ τὰ νομικά, ἐκ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, τὰ νομικὰ πρὸ πάντων εἰξεύρω ὀλιγώτερον».

Ἐζητήσατο θέσιν τινὰ παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἀλλά, μεθ' ὅλην τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν ἧς ἀπήλαυε, δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ κατάλληλον θέσιν. Μετέβη εἰς Νονδερνέη, ὅπως ἀναπαυθῇ ἀπὸ τῶν κόπων τῶν μελετῶν του, καὶ μετά τινας εἰς Ἀμβοῦργον ἐκδρομάς, ἐπέστρεψε τέλος καὶ ἐγκατέστη ἐν Βερολίνῳ.

Κατὰ τὰ δύω ἑπόμενα ἔτη ἐδημοσίευσεν ἀλληλοδιαδόχως τὸν πρῶτον καὶ δεύτερον τόμον τῶν **Reisebilder**, ὧν τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἐπιτυχία, ὥστε περὶ αὐτοῦ μόνου ἐγίνετο λόγος ἀνὰ τὴν Γερμανίαν.

Δ'

Νεότης καὶ ὥριμος ἡλικία αὐτοῦ.

Τῷ 1827 ὁ Ἐρρῖκος Ἅϊνε ἐπεσκέψατο τὴν Ἀγγλίαν. Διέμεινε δ' ἐφ' ἱκανὸν ἐν Λονδίνῳ καὶ διεσκέδασε πολὺ διὰ τῶν σκούδων τοῦ θείου του.

Κατὰ τὴν ἀπὸ Ἀμβούργου ἀναχώρησίν του ὁ θεῖός του Σολομὼν Ἅϊνε ἐκτὸς τῶν ἀναγκαιούντων διὰ τὸ ταξείδιον χρημάτων, παρέδωκεν αὐτῷ καὶ συναλλαγματικὴν τετρακοσίων λιρῶν στερλινῶν πληρωτέων παρὰ τοῦ οἴκου Ῥότσιλδ, ἀλλ' ἀφ' οὗ τῷ ἐξήγησε πρῶτον ῥητῶς ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ ἦτο διὰ τὸν τύπον μόνον, ὅπως περιβάλῃ διὰ μείζονος σπουδαιότητος τὴν σύστασιν. Οἷα λοιπὸν ὑπῆρξεν ἡ ὀργή του εἰδοποιηθέντος μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὅτι ἐχρεώθη ἡ μερίς του διὰ τῶν τετρακοσίων λιρῶν !

Οὐδὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ, ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ.

Ἀλλ' ὅτε ὁ ἀνεψιός του ἐπιστρέψας ἐκ Γερμανίας προσῆλθε πρὸς αὐτὸν ὅπως τὸν εὐχαριστήσῃ.

— Ἄχ, κακοκέφαλε ! ἀνέκραξεν ὁ τραπεζίτης μανιώδης· ἄχ ὀκνηρέ ! ἀνάξιε ! δήμιε τῶν χρημάτων ! Δὲν θὰ γείνῃς ποτὲ δι' ἄλλο τίποτε ἱκανὸς παρὰ μόνον διὰ νὰ τὰ πετᾷς ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ νὰ μουντζουρώνῃς βιβλία ;

Ὁ Ἐρρῖκος Ἅϊνε ἤκουσεν αὐτὸν ἀτάραχος· εἶτα δὲ διὰ τοῦ σαρκαστικοῦ του ἤθους·

— Ἀγαπητέ μου θεῖε, τῷ εἶπε, διατί παραπονεῖσθε ; Μήπως ἔχετε τὴν ἀξίωσιν, πλούσιος ὡς εἶσθε, νὰ μὴ πληρόνετε τὴν τιμὴν τοῦ ὅτι φέρετε τὸ ὄνομά μου ;

Καὶ λαβὼν τὸν πῖλόν του ἀπῆλθεν ἡσύχως.

*
* *

Τῷ 1828 ἐπεσκέψατο τὴν Ἰταλίαν.

Ἐν Φλωρεντίᾳ δὲ συνέβη αὐτῷ ἐπεισόδιόν τι ἱκανῶς ἀστεῖον. Ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ἐν ᾧ κατέλυε συγκατῴκει ἀγγλική τις οἰκογένεια, μεθ' ἧς συνεσχετίσθη ὁ ποιητής, ἀποτελουμένη ὑπὸ πατρός, μητρὸς καὶ δύω νεαρωτάτων *μὶς* ξανθῶν, ῥοδινῶν καὶ ῥαδινῶν.

Κατὰ τὴν πρώτην πρὸς τὴν οἰκογένειαν ἐπίσκεψιν τοῦ ποιητοῦ προσηνέχθη αὐτῷ τέϊον, ὅπερ ἐπῄνεσεν ὡς ἐξαίρετον.

— Ἄ, βέβαια, εἶπεν ὁ πατήρ, τὸ φέρω ἐπίτηδες ἀπὸ τὸ Λονδῖνον, διότι εἰξεύρετε εἰς τὴν Ἰταλίαν δὲν ὑπάρχει τέϊον.

Ὁ Ἅϊνε ἤρξατο μειδιῶν.

Digitized by Google

— Νομίζω ὅτι ἀπατᾶσθε, εἶπεν· ἐγὼ πίνω καθ' ἑκάστην ἑσπέραν.

— Ποῦ; εἰς τὴν οἰκίαν σας; εἰς Ἁμβοῦργον;

— Ὄχι, ἐδῶ!

— Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον;

— Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον· πίνω καθ' ἑκάστην ἑσπέραν· δὲν εἶνε βέβαια ὡς τὸ ἰδικόν σας, τὸ ὁμολογῶ, ἀλλ' ὅπως δήποτε πίνεται.

— Very extraordinary, εἶπεν ἡ μικροτέρα *miss*, ἐν ᾧ ἡ μεγαλειτέρα ἐκίνει τὴν ὡραίαν της κεφαλὴν μετ' ἤθους ἀμφιβολίας.

— Ἔρχεσθε νὰ λάβητε τὸ τέϊον αὔριον μετ' ἐμοῦ; εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ Ἑρρῖκος ὅπως ἄρῃ πᾶσαν ἀμφιβολίαν.

Ἡ πρότασις ἐγένετο ἀποδεκτή· τὴν ἐπανέλαβε δὲ καὶ ἀπερχόμενος. Ὁ πατὴρ ὑπεσχέθη νὰ μεταβῇ μετὰ τῆς οἰκογενείας του.

— Παράδοξον πρᾶγμα, προσεῖπεν, ἐνόμιζον ὅτι δὲν ὑπάρχει τέϊον εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Τὴν ἐπαύριον οἱ προσκεκλημένοι μετέβησαν παρὰ τῷ ποιητῇ κατὰ τὴν τεταγμένην ὥραν. Ἄρχεται ἡ συνδιάλεξις καὶ ἀναμένεται τὸ τέϊον. Ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ Βύρωνος (θέματος τότε πάσης συνδιαλέξεως), ὁμιλοῦσι περὶ πάντων τῶν ζώντων ποιητῶν, περὶ τῶν τεθνεώτων, ὁ καιρὸς παρέρχεται καὶ τὸ ἀναμενόμενον τέϊον δὲν φαίνεται.

Ὁ Ἅϊνε ἀνυπομονεῖ· κρούει τὸν κώδωνα· ἐμφανίζεται θεράπων τις τοῦ ξενοδοχείου. Ὑποψελλίζει συγκεχυμένας τινὰς φράσεις συγγνώμης καὶ ἀπέρχεται λέγων ὅτι θὰ φέρῃ μετ' ὀλίγον τὸ αἰτηθέν.

Ἡμίσεια ὥρα, μία ὥρα παρέρχεται.

Ὁ Ἄγγλος καὶ ἡ σύζυγός του παρίστανται σοβαροὶ εἰς τὴν σκηνὴν ταύτην· αἱ *miss* μειδιῶσι κακεντρεχῶς.

Ἡ βραδύτης φαίνεται ἀνεξήγητος· ἀλλὰ παρατείνεται πάντοτε. Αἱ νεαραὶ ἀγγλίδες ἄρχονται γελῶσαι δυνατώτερα, καὶ αὐτὸς δ' ὁ πατὴρ ἄρχεται ψιθυρίζων·

— Curios, curios!

Ὁ Ἅϊνε κρούει σφοδρῶς τὸν κώδωνα μέχρι διαρρήξεως τοῦ θώμιγγος.

Τέλος ἐμφανίζεται ὁ διευθυντὴς τοῦ ξενοδοχείου αὐτοπροσώπως.

Ζητεῖ συγγνώμην διὰ τόσῳ σκοτεινῶν φράσεων ὅσον καὶ ὁ θεράπων· ἐπαναλαμβάνει τὰς λέξεις δυστύχημα, ἀναζήτησις, ὑπομονή, καὶ ἀπέρχεται ὑπισχνούμενος καὶ αὐτὸς ὅτι μετ' ὀλίγον ἀφεύκτως θὰ τοῖς δοθῇ τὸ τέϊον.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόσχεσις αὕτη εἰς οὐδὲν ἀπέληξε. Μετὰ ἡμίσειαν δὲ μόλις ὥραν, καὶ ἀγωνιώδη τοῦ Ἅϊνε προσδοκίαν, ἀνέῳξε τὴν θύραν ὁ ξενοδόχος ἀλλ' ἄνευ τείου πάλιν.

Αἱ δύο ἀδελφαὶ φανερὰ πλέον ἐκάγχαζον, ἔσκωπτον τὸν Ἅϊνε.

Ὁ ξενοδόχος ἤρχισε μακρὰν δικαιολογητικὴν ἔκθεσιν, ἐν ᾗ ἐν μέσῳ μυρίων αἰτήσεων συγγνώμης, ὁ Ἅϊνε κατώρθωσε νὰ ἐννοήσῃ τὰ ἑξῆς.

Ἡ ἀγγλικὴ οἰκογένεια ἐλάμβανε τὸ τέϊόν της μίαν ὥραν πρὸ αὐτοῦ, ὁ δὲ ξενοδόχος προσέφερεν εἰς αὐτὸν δεύτερον ἔγχυμα τοῦ αὐτοῦ τείου· λοιπὸν ἐπειδὴ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἡ ἀγγλικὴ οἰκογένεια δὲν ἔλαβε τὸ τέϊόν της κατὰ τὸ δεῖπνον, ἦτον ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ προσενέγκῃ αὐτῷ τέϊον. Προσεπάθησε νὰ εὕρῃ ἀνὰ τὴν πόλιν, συνετάραξεν ὅλην τὴν ἀγοράν, ἀλλὰ δὲν εὗρε.

Αἱ ξανθαὶ *miss* ἐγέλων μέχρι δακρύων, ὁ πατὴρ ἐγέλα, καὶ ἡ μήτηρ ἐπίσης ἐγέλα.

Ἐπὶ τέλους προσεκάλεσαν αὐτὸν καὶ τῷ προσήνεγκον τὸ τέϊον, ὅπερ ἠθέλησε νὰ τοῖς προσενέγκῃ, καὶ ὅπερ τῷ ἐφάνη ἐξαίρετον, ἀλλ' ἧττον ἐλαφρὸν ἢ τὸ σύνηθες.

* * *

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν παρουσιάσθη αὐτῷ εὐκαιρία ὅπως δείξῃ τὴν ὑπερηφανίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τοῦ χαρακτῆρός του.

Εὑρίσκετο ἐν Μονάχῳ· ἐγίνετο δὲ λόγος περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ αὐλῇ. Οἱ μὲν ἐξεθείαζον τὴν ποιητικήν του μεγαλοφυΐαν, οἱ δὲ τὸν πνευματώδη του οἶστρον καὶ τὴν εὐφυεστάτην συνδιάλεξίν του μετὰ τοσούτου ἐνθουσιασμοῦ, ὥστε μία τῶν πριγκηπισσῶν ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὸν γνωρίσῃ.

— Οὐδὲν εὐκολώτερον, εἶπεν ὑπασπιστής τις· εἰξεύρω ποῦ κατοικεῖ.

Καὶ ἔπεμψε παραχρῆμα ἕνα τῶν αὐλικῶν ὑπαλλήλων εἰς τὸ οἴκημα τοῦ ποιητοῦ μὲ τὴν διαταγὴν νὰ παρακαλέσῃ αὐτὸν ὅπως ἔλθῃ καὶ λάβῃ τὸν καφέν του παρὰ τῇ Α. Ὑψηλότητι.

Ὅτε ὁ αὐλικὸς ὑπάλληλος ἐξέθηκε τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς του,

— Προσφέρετε τὰ σεβάσματά μου εἰς τὴν Α. Β. Ὑψηλότητα καὶ εὐχαριστήσατέ την διότι ἔλαβε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ συλλογισθῇ· ἀλλὰ παρακαλέσατέ την νὰ μὲ συγχωρήσῃ· συνειθίζω νὰ λαμβάνω τὸν καφέν μου ὅπου καὶ τὸ γεῦμά μου.

* * *

Ὁ τρίτος τόμος τῶν Reisebilder ἐδημοσιεύθη τῷ 1830· ἀλλ' ἠξιώθη ἐλάσσονος ἐπιτυχίας τῶν δύω προγενεστέρων.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀπελπισθεὶς πλέον τοῦ νὰ ἐπιτύχῃ θέσιν ἐν τῇ ἰδίᾳ του πατρίδι, καὶ ἀπογοητευθείς, μετέβη καὶ ἐγκατέστη ἐν Παρισίοις ὅπως ἐργασθῇ (ἦτο μία τῶν χιμαιρῶν του) πρὸς τὴν διανοητικὴν συμμαχίαν τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας.

Οἱ Γάλλοι, παρ' οἷς ἡ γερμανικὴ φιλοσοφία ἀπήλαυε μεγίστης τότε ὑπολήψεως, ὑπεδέξαντο αὐτὸν ἐγκαρδίως.

Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς ἦτον εἷς τῶν θερμοτέρων αὐτοῦ θαυμαστῶν.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν μαθὼν ὅτι οἱ Γερμανοὶ ὕβριζον τὸν ποιητὴν διὰ τῶν ἐφημερίδων των καὶ ἐ-

Digitized by Google

φαίνοντο παραγνωρίζοντες τὴν μεγαλοφυΐαν του·
— Θὰ τὸν υἱοθετήσωμεν εὐχαρίστως, ἡμεῖς οἱ Γάλλοι καὶ θὰ ὑπερηφανευόμεθα ἐπ' αὐτῷ, ἀνέκραξεν, ἂν ἤθελε νὰ ἦνε ἐκ τῶν ἡμετέρων. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἔχει τὸ σφάλμα ν' ἀγαπᾷ πολὺ τοὺς Γερμανούς, καὶ πολὺ περισσότερον παρ' ὅσον ἀξίζουν.

Μετ' ὀλίγον, πράγματι ὁ Ἄϊνε ἐμονομάχησε μετὰ Γάλλου, ὅστις ἐντὸς καφενείου ἐνώπιόν του ἐξεφράσθη κακῶς περὶ τῆς Γερμανίας.

* * *

Παρὰ τὴν καυστικότητά του καὶ τὴν τάσιν αὐτοῦ πρὸς τὸ χλευάζειν πάντα καὶ πάντας, ὁ Ἄϊνε ἐλατρεύετο ἐν Παρισίοις. Ἐπεζητεῖτο παρὰ πάντων ἡ συναναστροφὴ αὐτοῦ. «Ὁ Ἐρρῖκος Ἄϊνε, εἶπεν ὁ Θεόφιλος Γκωτιέ, ἦτο πολὺ μᾶλλον σπάταλος τοῦ πνεύματός του ἢ τῶν χρημάτων καὶ τῆς ὑγιείας αὐτοῦ».

Ἐγίνωσκε τὴν γαλλικὴν ὡς τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν, συνειργάσθη δ' εἰς πολλὰς παρισινὰς ἐφημερίδας, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν *Ἐπιθεώρησιν τῶν δύο κόσμων*.

Καίτοι διαμαρτυρόμενος τὸ δόγμα, ἦτο πανθεϊστὴς μᾶλλον ἢ χριστιανός. Ἐν τούτοις κατὰ τὰ τελευταῖα τοῦ βίου του ἔτη αἱ πεποιθήσεις του ἐφάνησαν μεταβληθεῖσαι καὶ πνοή τις θρησκευτικοῦ αἰσθήματος παρεκίνησεν αὐτὸν νὰ γράψῃ πρὸς τὸν Κάμπε· «Δὲν θέλω πλέον ν' ἀστειεύωμαι μὲ τὸν Θεόν, καὶ ζητῶ ταπεινῶς συγγνώμην παρ' αὐτοῦ δι' ὅσα ἐναντίον του ἔγραψα».

Τὸ παράρτημα τῶν Reisebilder ἐδημοσιεύθη τῷ 1831. Μετὰ δύο ἔτη ἐδημοσίευσε τὸ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Γαλλίας βιβλίον του· εἶτα δὲ ἀλληλοδιαδόχως—τῷ 1834 τὸν πρῶτον τόμον τῆς *Ἐκθέσεως*· τῷ 1835 τὸν δεύτερον τόμον τῆς *Ἱστορίας τῆς Φιλολογίας*· τῷ 1837 τὸν τρίτον τόμον τῆς *Ἐκθέσεως*· τῷ 1840 τὸν τέταρτον καὶ μελέτην φέρουσαν τίτλον—*Ὁ Ἐρρῖκος Ἄϊνε περὶ Βύρνε*.

Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ὁ Ἄϊνε ἔλεγε·

«Ἐν Φραγκφόρτῃ ἐζήτησα ποῦ ἦτο τὸ οἴκημα τοῦ Βύρνε, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ μοὶ δείξῃ αὐτό· ἀλλὰ πάντες μοὶ εἶπον ὅτι ἡ κατοικία τῆς κυρίας Βὼλ εὑρίσκεται ἐν Βαλγκράβεν».

Προσετίθη δ' ὅτι ἡ κυρία αὕτη ἦτο στενοτάτη φίλη τοῦ Βύρνε.

Αἱ λέξεις αὗται ἐγένοντο βραδύτερον αἰτία μονομαχίας μετά τινος διδάκτορος Στράους συζευχθέντος αὐτῇ. Ἡ μονομαχία ἐγένετο ἐν Ἁγίῳ Γερμανῷ, ἐτραυματίσθη δ' ὁ ποιητὴς ἐλαφρῶς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα.

Ἀλλ' αἱ λέξεις αὗται ἐπέδρασαν καὶ ἄλλως, σπουδαιότερον ἐπὶ τοῦ βίου του. Ἡμέρας τινὰς πρὸ τῆς μονομαχίας συγκινηθεὶς ὑπὸ τῶν δακρύων τῆς γυναικὸς ἣν ἠγάπα, θέλων δ' ἄλλως τε νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτῇ μέλλον τι ἐν περιπτώσει δυστυχήματος, συγκατένευσε νὰ συζευχθῇ αὐτήν. Ὁ γάμος ἐτελέσθη τῇ 31 Αὐγούστου 1841 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Σουλπικίου.

Ἡ Ματθίλδη Μιρὰτ ἦτο τότε περικαλλὴς γυνή, ὑψηλὴ τὸ ἀνάστημα, εὐμελής. Εἶχε μέλαιναν τὴν κόμην, λευκοὺς τοὺς ὀδόντας, τὰ χείλη ζωηρῶς εὔχροα, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις ἡδύτητος καὶ ἐκφράσεως. Αὕτη μόνη ἠδυνήθη νὰ αἰχμαλωτίσῃ τὸν ποιητὴν ἄστατον τέως καὶ εὐτυχέστερον τοῦ Δὸν Ζουὰν εἰς τοὺς ἔρωτάς του. Ἡ καλλονὴ αὐτῆς ἐνήσκησεν ἐπ' αὐτοῦ ἀπεριόριστον γόητρον. Ὁ Ἄϊνε τὴν ἠγάπα περιπαθέστατα, ἔπαιζε δὲ μετ' αὐτῆς ὡς παιδίον. Ἡ φλυαρία αὐτῆς τὸν διεσκέδαζε· καὶ ἐθεώρει εὐτύχημά του νὰ ἐπικοσμῇ, νὰ περιβάλλῃ αὐτὴν διὰ πολυτελῶν ἐνδυμάτων, χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτίμων.

Κατὰ συμβουλὴν τῆς μητρός του ἐφρόντισε περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεώς της καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς ἐκπαιδευτήριον, ἐν ᾧ μετέβαινε καὶ τὴν ἔβλεπε τακτικῶς κατὰ κυριακὴν παρακολουθῶν τὰς προόδους της μετὰ ζωηροτάτου ἐνδιαφέροντος. Ἐδιδάχθη δ' αὕτη ἱστορίαν καὶ γεωγραφίαν, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ μάθῃ γερμανικά. Ὁ Ἄϊνε ἀπεφάσισε νὰ τὴν διδάξῃ αὐτός, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ σχεδίου του μετά τινα μαθήματα.

Κατὰ τὰ ἔσχατα καὶ ὀδυνηρότατα τοῦ βίου του ἔτη, δὲν ηὐχαριστήθη εἰμὴ ἀφ' οὗ ἀπέκτησε τὴν βεβαιότητα ὅτι ἀποθανόντος αὐτοῦ ἡ Ματθίλδη θὰ δύναται νὰ βιοῖ ἐν οἴᾳ καὶ μετ' αὐτοῦ εὐπορίᾳ.

* * *

Κατὰ τὴν ἀπὸ Ἀμβούργου ἀναχώρησίν του, φίλος τού τις ἐνεπιστεύθη αὐτῷ μικρὸν δέμα περιέχον χονδρὸν ἀλλάντα ὅπως παραδώσῃ εἰς τὸν διδάκτορα Ξ* ὁμοιοπαθητικὸν ἰατρὸν ἐν Παρισίοις. Ὁ Ἄϊνε ἔτυχε νὰ πεινάσῃ κατὰ τὸ ταξείδιόν του· ἀνέῳξε τὸν σάκκον του, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο εὗρεν ἐκτὸς τοῦ ἀλλάντος τοῦ ἰατροῦ.

— Ἂς τὸν δοκιμάσω, εἶπεν, νὰ ἴδω ἂν ἀξίζῃ τὸν κόπον νὰ σταλῇ πρὸς τὸν ἰατρόν.

Ἀπεγεύθη ὀλίγον, τὸν ἤρεσε, ἔκοψεν ἓν τεμάχιον, εἶτα ἕτερον, εἶτα τρίτον, εἶτα τέταρτον, οὕτως ὥστε ὅτε ἔφθασεν εἰς Παρισίους ἐκ τοῦ ἀλλάντος ὑπελείπετο μικρὸν μόνον τεμάχιον.

Ἔφερεν ἐν τούτοις τὴν εὐθύνην τοῦ παραδοθέντος αὐτῷ δέματος. Τί νὰ πράξῃ; Λαβὼν ξυράφιον ἀπέκοψεν ἐκ τοῦ λειψάνου τεμάχιον λεπτεπίλεπτον, ἐνέθηκεν αὐτὸ ἐντὸς φακέλλου καὶ ἔπεμψεν αὐτὸ πρὸς τὸν ἰατρὸν Ξ* μετὰ τοῦ ἑξῆς ἐπιστολίου·

«*Φίλε ἰατρέ*,

»Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ὁμοιοπαθητικῆς μεθόδου τὸ μυριοστημόριον πράγματός τινος ὁλοκλήρου παράγει πολλῷ μείζων ἀποτέλεσμα ἢ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁλόκληρον. Ἰδοὺ διατί σᾶς πέμπω τὸ τε-

Digitized by Google

μάχιον τοῦτο ἀντὶ τοῦ ὅλου ἀλλάντος, ὃν μοὶ ἔδωκαν νὰ σᾶς ἐγχειρίσω, εὐελπιστῶν ὅτι θέλει προξενήσει ὑμῖν μυριοπλασίαν εὐχαρίστησιν παρὰ ἂν ἐλαμβάνετε ὁλόκληρον τὸν ἀλλάντα».

Ἀδίκως ἀμφέβαλόν τινες περὶ τῆς φιλαληθείας τοῦ Λάουβε, πρώτου ἀναφέροντος τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο ἐν τῷ περὶ Ἀϊνε βιβλίῳ αὐτοῦ. Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο εἶνε ἀληθέστατον, αὐτὸς δ' ὁ Ἀϊνε ἀφηγήθη αὐτὸ πρὸς τὴν ἀδελφήν του.

Ε'

Ἀσθένεια καὶ θάνατος αὐτοῦ.

Τῷ 1844 ὁ Ἀϊνε ἤρξατο πάσχων· ἡ ἡμικρανία αὐτοῦ ἐπετείνετο καθ' ἑκάστην. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀπέθανεν ὁ θεῖός του, καὶ ἡ βαθεῖα θλῖψις, ἣν ᾐσθάνθη ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὸ νὰ δεινώσῃ τὴν κατάστασίν του.

Εἴτε ἐκ προμελέτης, εἴτε ἐκ λήθης ὁ θεῖός του Σολομὼν Ἀϊνε δὲν ἐποιήσατο μνείαν ἐν τῇ διαθήκῃ του τῆς ἰσοβίου συντάξεως ἣν ἐχορήγει πρὸς τὸν ἀνεψιόν του, καὶ ἥτις ἦν ὁ κυριώτατος πόρος καὶ τὸ μόνιμον εἰσόδημα αὐτοῦ. Ὁ Κάρολος Ἀϊνε ὁ κύριος κληρονόμος περιουσίας τριάκοντα ἑκατομμυρίων ἠρνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ παρέχων αὐτῷ τὴν σύνταξιν ταύτην, ἐκτὸς μόνον ἂν ὁ Ἐρρῖκος συγκατετίθετο νὰ ὑποβάλλῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ πρὸ τῆς δημοσιεύσεώς των εἰς τὴν λογοκρισίαν τῆς οἰκογενείας.

Ὁ δυστυχὴς ποιητὴς εἶχε προΐδει τὸ δυστύχημά του τοῦτο τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐπὶ τοῦ λευκώματος τοῦ θείου του ἔγραψε τὰς λέξεις ταύτας·

«*Ἀγαπητὲ θεῖε,*

»Δότε μοι ἑκατὸν χιλιάδας μάρκων (125,000 φράγκων) καὶ λησμονήσατε ἔπειτα αἰωνίως τὸν ἀγαπῶντα ὑμᾶς ἀνεψιόν σας

»ΕΡΡΙΚΟΝ ΑΪΝΕ».

Ὁ νευρικὸς ἐρεθισμός, ὃν προυκάλεσεν ἡ δυστυχὴς ὑπόθεσις τῆς συντάξεως, ἐπήνεγκεν αὐτῷ εἶδος παραλυσίας, ἥτις προσβαλοῦσα κατ' ἀρχὰς μόνον τοὺς ὀφθαλμούς του, ἐπέδραμε κατὰ μικρὸν ὅλον τὸν ὀργανισμόν.

Εἶχε τελείαν τῆς καταστάσεως αὐτοῦ συναίσθησιν. «Ἡ ἀσθένειά μου, ἔγραφε κατὰ Μάϊον πρός τινα τῶν καλλίστων αὐτοῦ φίλων, τὸν Ἐρρῖκον Λάουβε, δεινοῦται ὁσημέραι». Ἑκάστη τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ ἔφερε τὸν ἀπελπισμὸν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του· τὰς ἀνεγίνωσκον μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς· ἀλλὰ τὰς ἀπέκρυπτον ἐπιμελῶς ἀπὸ τῆς γηραιᾶς του μητρός. Οἱ δὲ περὶ αὐτὴν κατώρθωσαν νὰ τὴν ἀπαλλάξωσιν τῆς λύπης ταύτης, καὶ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτῆς ἠγνόει τὸ δυστύχημα τοῦ υἱοῦ της.

Ἀλλ' ὡς ἐξ ἀληθοῦς θαύματος, ὅσον τὸ σῶμα τοῦ ἀσθενοῦς ἐξησθένει, τοσοῦτον ἐφαίνετο αὔξουσα τοῦ πνεύματός του ἡ ἀκμή. Ἐν τῇ κλίνῃ τῆς ὀδύνης του ἐποίησε καὶ ἐδημοσίευσε τῷ 1847 τὸ θαυμάσιόν του ποίημα *Ἄττα Τρόλ*.

Ὁ Στρόδμαν, εἷς τῶν φιλαληθεστέρων καὶ ἀξιοπιστοτέρων βιογράφων αὐτοῦ, λέγει·

«Αἱ δυνάμεις τοῦ Ἀϊνε ἠλαττοῦντο καθ' ἑκάστην φρικωδῶς. Ὑπερερεθισθεὶς ὑπὸ τῶν συμβάντων τοῦ 1848, ἠθέλησε νὰ καταβῇ ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Παρισίων.

«Τὸ πλῆθος κατεπλημμύρει αὐτάς· ὁ δυστυχὴς ποιητὴς παραλυτικὸς καὶ σχεδὸν τυφλὸς ἐπὶ βάκτρου ἐρειδόμενος καὶ ὑπό τινων φίλων του ἀκολουθούμενος ἀπεπειράθη νὰ μεταβῇ εἰς τὸ βουλεβάρτον, διὰ μέσου τοῦ κύματος τοῦ λαοῦ· ἀλλ' ἅμα ὡς ἔφθασεν εἰς τὸ Λοῦβρον, αἱ δυνάμεις αὐτοῦ τὸν ἐγκατέλιπον καὶ ἐδέησε νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτὸν οἴκαδε οἱ φίλοι του. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης δὲν ἀπέλιπε πλέον τὴν κλίνην του.

»Ἐκεῖ ἐπὶ ὀκτὼ μακρὰ ἔτη, ἐστερημένος πάσης χαρᾶς τοῦ βίου, βασανιζόμενος ὑπὸ φρικαλέων ἀλγηδόνων, ὑπέστη ἀνεκδιήγητον μαρτύριον παῦσαν μόνον τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν μετεκομίσθη τὸ πτῶμα αὐτοῦ εἰς τὸ νεκροταφεῖον».

Ἀπὸ τοῦ 1849 μέχρι τοῦ θανάτου του, ἐπεσκέπτετο αὐτὸν ὁ διδάκτωρ Γκρούβη, Οὖγγρος ἰατρός, ἀνὴρ ἔξοχος ἐν τῇ ἐπιστήμῃ του. Κατὰ τὴν πρώτην του ἐπίσκεψιν εὗρε τὸν Ἀϊνε ἀκίνητον ἐπὶ τῆς κλίνης του συνεσταλμένον καὶ συνεσπειρωμένον ὡς σφαῖραν ἔχοντα τὸ σῶμα· τοσοῦτον δ' ἄφθονος ἦτον ἡ ἔκκρισις τοῦ σιέλου, ὥστε ἀδύνατον ἦτον αὐτῷ νὰ λάβῃ τροφήν τινα.

Ὁ διδάκτωρ Γκρούβη κατώρθωσε νὰ καταπραΰνῃ τὰς ἀλγηδόνας του. Διὰ τῆς σοφῆς τούτου νοσηλείας ἠδυνήθη ὁ Ἀϊνε νὰ ἀνεγερθῇ, νὰ καθεσθῇ, ν' ἀνακτήσῃ τὴν χρῆσιν τοῦ βραχίονός του, τῆς ὁράσεως καὶ τοῦ λόγου.

* * *

Τῷ 1852 ἐπεσκέψατο αὐτὸν ὁ ἀδελφός του Μάξ, ὅστις ἔμεινεν ἔκθαμβος βλέπων αὐτὸν καθ' ἑκάστην πρωΐαν, μετὰ παννυχίους ἀγρυπνίας καὶ βασάνους, δεχόμενον ἐπισκέψεις, συνδιαλεγόμενον πνευματωδῶς, ἀκούοντα προσεκτικῶς τὰ ἀναγινωσκόμενα αὐτῷ, ὑπαγορεύοντα εἰς τὸν γραμματέα αὐτοῦ νέα πάντοτε ἔργα, πάντοτε ἄξια αὐτοῦ.

Περιφανέστατα πρόσωπα ἐπεσκέπτοντο αὐτόν· ὑπεδέχετο δὲ τοὺς πάντας ὁ Ἀϊνε μετ' ἄκρας φιλοφροσύνης, μὴ φειδόμενος εὐφυολογιῶν, καὶ ἐνίοτε ἀρεσκόμενος νὰ ἐξαπατᾷ, χάριν ἀστεϊσμοῦ, τοὺς θαυμαστάς του. Δὲν πρέπει ὅθεν νὰ ἐκπληττώμεθα περὶ τῆς ἐλαχίστης συμφωνίας ἥτις ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων συγγραφέων τῶν ἐκτιθεμένων τὰς μετὰ τοῦ Ἀϊνε συνδιαλέξεις των. Οὐδεὶς αὐτῶν ἐψεύσθη ἐν ἐπιγνώσει, καὶ μόνος ὁ ποιητὴς εἶνε ὁ αἴτιος ὅλων τῶν ἀντιφάσεων, τῶν πλανῶν καὶ τῶν μύθων, ὧν βρίθουσι τὰ συγγράμματα αὐτῶν.

— Ἐγγίζει ἡ ἡμέρα, ἔλεγε, καθ' ἣν οἱ Γερμανοὶ συγγραφεῖς θὰ νομίσωσι καθῆκον αὐτῶν νὰ ἔλθωσιν, ὡς προσκυνηταί, νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸ οἴκημά μου, ὡς οἱ Μωαμεθανοὶ μεταβαίνουσιν εἰς

Digitized by Google

Μέκκαν. Καὶ διϊσχυρίζονταί τινες ὅτι εἶμαι ἄνευ θρησκείας, ἐγὼ ὅστις ἐπὶ τέλους θὰ γείνω σεβαστὸς ὡς ἅγιον λείψανον!

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1852 ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ὁ ἀδελφός του Γουστάβος, ὅστις ἐπεθύμησε νὰ σφίγξῃ τὴν χεῖρά του πρὶν ἀποθάνῃ. Ὁ βαρόνος ἠγάπα σφοδρῶς τὸν ἀδελφόν του καὶ οὐδέποτε ἠρνήθη νὰ προσέλθῃ εἰς ἀρωγὴν αὐτοῦ.

Ἦτο θερμὸς καθολικός. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τὸν ποιητήν·

— Εἶνε λοιπὸν ἀληθές αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγουν παντοῦ; τὸν ἠρώτησε.

— Τί λέγουν παντοῦ;.. Ἀφεύκτως καμμίαν ἀνοησίαν.

— Λέγουν ὅτι ἔγινες εὐλαβής.

— Εἶνε ἀληθέστατον, φίλτατέ μου, εἶπεν ὁ ἀσθενὴς μετὰ κατανύξεως, καὶ καθ' ἑκάστην εἰς τὴν προσευχήν μου παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ σὲ φωτίσῃ εἰς καλλιτέρας πολιτικὰς δοξασίας.

* * *

Τῷ 1855 πρὸς τὸν περιώνυμον ἰατρὸν Σλέσιγγερ ἐλθόντα ὅπως τὸν ἴδῃ εἶπεν ὁ Ἄϊνε·

— Ὅταν τὸ ἄθλιον ἰσχιακὸν νεῦρον ἡσυχάζῃ, ἀμέσως τὰ ἄλλα ἐπωφελοῦνται τῆς ἡσυχίας του καὶ παραδίδονται εἰς χορὸν καταχθόνιον. Τὰ νεῦρά μου εἶνε φύσει τόσον παράδοξα, ὥστε ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ στείλω εἰς τὴν Ἔκθεσιν, θὰ ἐλάμβανον, βεβαίως, χρυσοῦν μετάλλιον.

Ἄλλην τινὰ ἡμέραν ὠτοσκοπῶν τὸ στῆθος τοῦ ἀσθενοῦς ὁ ἰατρὸς τὸν ἠρώτησε·

— Εἰμπορεῖτε νὰ συρίξητε;

— Ἀλλοίμονον, ὄχι, οὐδ' αὐτὰς τὰς κωμῳδίας τοῦ Σκρίβ, ἀπεκρίνατο.

Αὐτὴν τὴν παραμονὴν τοῦ θανάτου του, πρός τινα φίλον του ἀγωνιωδῶς ζητοῦντα νὰ πληροφορηθῇ ἂν συνδιηλλάγη πρὸς τὸν Θεόν, ὁ Ἄϊνε ἀπήντησεν εὐθύμως·

— Ἡσυχάσατε, φίλε μου. Ὁ Θεὸς θὰ μὲ συγχωρήσῃ—αὐτὸ εἶνε τὸ ἐπάγγελμά του.

* * *

Τῇ 13 Φεβρουαρίου κατελήφθη ὑπὸ σπασμῶν καὶ ἐμέτων, καθ' ὧν οὐδὲν φάρμακον ἴσχυσε. Τὸ σῶμά του ἦτο τόσον συνειθισμένον εἰς τὰ ναρκωτικά, ὥστε ἡ μορφίνη εἰς μεγίστας δόσεις παρεχομένη αὐτῷ δὲν ἴσχυσε νὰ τῷ ἐπενέγκῃ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἡσυχίαν. Οἱ ἔμετοι ἐξηκολούθησαν τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας.

Προσεπάθησε νὰ γράψῃ νέαν διαθήκην· ἀλλ' ἀπὸ τῶν πρώτων γραμμῶν ἡ γραφὶς διέφυγε τῶν χειρῶν του. Ἤλπιζεν ἐν τούτοις, ὡς καὶ ἡ σύζυγός του, ὅτι θὰ ἐξήρχετο νικητὴς ἐκ τῆς κρίσεως ταύτης. Ἀλλ' ἡ φήμη διεδόθη ἀνὰ τοὺς Παρισίους ὅτι προσήγγιζεν ἡ καταστροφή, καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας προσήρχοντο καὶ ἐνεγράφοντο εἰς τὴν θύραν του, καὶ ἐζητοῦντο πληροφορίας περὶ αὐτοῦ.

Τὴν νύκτα τῆς 16 Φεβρουαρίου, ὁ διδάκτωρ Γκρούβη, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῆς κυρίας Ἄϊνε, ἔσεισε τὴν κεφαλήν του ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀσθενοῦς. Ἐπλησίασε πρὸς τὴν κλίνην του, ἠτένισεν αὐτὸν ἐν σιγῇ καὶ μετὰ τοσαύτης θλίψεως, ὥστε ὁ Ἄϊνε τὸν ἠρώτησε·

— Θ' ἀποθάνω λοιπόν;

Ἦτον εὐσταθὴς τῆς φωνῆς του ὁ τόνος.

— Ναί, ἀπεκρίνατο ὁ ἰατρὸς—ἦλθεν ἡ ὥρα. Σᾶς εἶχον ὑποσχεθῇ νὰ σᾶς τὸ εἴπω, καὶ φυλάττω τὴν ὑπόσχεσίν μου.

— Καλά, εἶπεν ἀτάραχος ὁ ἐπιθάνατος.

Καὶ ἄχρι τῆς ἐσχάτης στιγμῆς ἐτήρησε τὴν αὐτὴν τῆς ψυχῆς γαλήνην.

Ἐξέπνευσε δὲ τὴν πέμπτην τῆς πρωΐας ὥραν τῇ 17 Φεβρουαρίου 1856.

* * *

Ὁ ἰατρὸς Γκρούβη εἶπεν ὅτι οὐδέποτε εἶδε τοσοῦτον ὡραῖον πτῶμα. Ὁ θάνατος μετὰ τῆς ἡσυχίας ἀπέδωκε τὴν καλλονὴν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ποιητοῦ, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς μορφῆς αὐτοῦ ληφθὲν ἐκμαγεῖον ἐτήρησεν αὐτὴν διὰ τὴν αἰωνιότητα.

Ὁ Ἄϊνε ἐτάφη ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς Μοντμάρτης.

Ταπεινὴ ἐπιτύμβιος πλὰξ δεικνύει τὸν τόπον ὅπου κατετέθη τὸ λείψανον τοῦ ἀθανάτου ποιητοῦ. Ἐπὶ τῆς πλακὸς οὐδεμία ἐπιγραφή, τὸ ὄνομα τοῦτο μόνον—**Ἐρρῖκος Ἄϊνε.**

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἀκτινοβολεῖ ἐπὶ τῆς προμετωπίδος οἰκοδομήματος, ὅπερ ἀνίδρυσεν αὐτὸς οὗτος διὰ τῆς μεγαλοφυΐας του, καὶ ὅπερ ἀνυψοῖ καθ' ἑκάστην ὑψηλότερον ὁ ἀκαταπαύστως ἐπαυξάνων θαυμασμὸς ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου.

Α. Π. Κ.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΝΗ

[Ἐκ τῶν τοῦ Σμάϊλς].

Τὰ σπουδαιότατα ἀποτελέσματα ἐπιτυγχάνονται συνήθως δι' ἁπλουστάτων μέσων καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν κοινοτέρων προτερημάτων. Ὁ καθ' ἡμέραν βίος, πλήρης φροντίδων, ἀναγκῶν καὶ καθηκόντων, παρέχει πρὸς ἀπόκτησιν ἐμπειρίας ἀπείρους εὐκαιρίας· καὶ αἱ πλέον πεπατημέναι ὁδοὶ παρέχουσιν εἰς τὸν ἀληθινὸν ἐργάτην εὐρὺ στάδιον πρὸς ἀσχολίαν καὶ πρὸς αὐτοβελτίωσιν. Ἡ ἀνθρωπίνη εὐζωΐα κεῖται εἰς τὸ τέλος τῆς παλαιᾶς καὶ γνωστῆς ὁδοῦ τῆς ἀρετῆς οἱ δὲ ἐπιμόνως καὶ ἐν πνεύματι Κυρίου ἐργαζόμενοι ἀπολαμβάνουσι συνήθως καὶ πληρεστάτην ἐπιτυχίαν.

Πολλοὶ ἐμέμφθησαν τὴν τύχην ὡς τυφλήν, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ὑπερβαίνουσι κατὰ τοῦτο τὴν τύχην. Ὅσοι προσεκτικῶς παρατηροῦσι τὸν πρακτικὸν βίον θέλουσιν ἴδει ὅτι ἡ τύχη βοηθεῖ, ὡς ἐπὶ τὸ

Digitized by Google

πλεῖστον, τοὺς ἐργατικοὺς, ὡς καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ τὰ κύματα βοηθοῦσι συνήθως τοὺς ἐμπειροτέρους ναυτικούς. Τὰ κοινότερα προτερήματα, οἷα ἡ φρόνησις, ἡ προσοχὴ, ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἡ ἐπιμονὴ, πολλάκις ὠφελοῦσι πρὸς ἐπίτευξιν καὶ τῶν ὑψηλοτέρων ἀντικειμένων περὶ ὅσων ἐρευνῶσιν οἱ ἄνθρωποι. Οὐδόλως ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο ἐξαισία τις εὐφυΐα, ἀλλὰ καὶ ἡ μᾶλλον ἀναμφισβήτητος διάνοια ἔχει ἀνάγκην τῶν κοινῶν τούτων προτερημάτων. Καὶ οἱ ἄριστοι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὀλίγην πίστιν εἶχον εἰς τὴν ὑπερφυᾶ δύναμιν τῆς ἐξαισίας διανοίας,ἀλλὰ δὲν ἐνόμιζον δυνατὴν τὴν πρόοδον ἄνευ τῶν ταπεινοτέρων ἐκείνων προσόντων.Τινὲς δὲ περιέγραψαν τὴν εὐφυΐαν ὡς ἄριστον βαθμὸν κοινοῦ λογισμοῦ. Διακεκριμένος τις διδάσκαλος καὶ πρύτανις ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς ὡς περὶ δυνάμεως ἐπιτεινούσης τοὺς πρὸς τὸ καλὸν ἀγῶνας. Ὁ Ἰωάννης Φόστερ ἔλεγεν ὅτι εἶνε ἡ δύναμις, δι' ἧς κατορθοῖ τις ν' ἀνάψῃ τὴν ἰδίαν ἑστίαν, καὶ ὁ Βυφφὼν ἐφρόνει ὅτι «ἡ εὐφυΐα ὑπομονὴ μόνον ἐστί».

Ὁ Νεύτων ἦτο βεβαίως ἐπιφανέστατος νοῦς, καὶ ὅμως μετριοφρόνως ἀπήντα εἰς τοὺς ἐρωτῶντας διὰ ποίων μέσων ἐπραγματοποίησε τὰς θαυμασίας ἀνακαλύψεις, «ἀδιακόπως περὶ τούτων σκεπτόμενος». Τοιουτοτρόπως δὲ ἐξέφραζε τὴν περὶ μελέτης μέθοδον αὐτοῦ· «Ἀκαταπαύστως ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ἀντικείμενον περὶ οὗ ἐρευνῶ, μέχρις ὅτου διαλυθῇ ἐν τῷ νῷ τὸ ἀσαφὲς τῆς αὐγῆς φῶς ὑπὸ τὴν ζωηρὰν καὶ φωτεινὴν λάμψιν τῆς πλήρους γνώσεως». Μόνον διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς ἐπιμονῆς ἠδυνήθη ὁ Νεύτων ν' ἀποκτήσῃ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ὑπόληψιν· ἐμελέτα δὲ ἀδιακόπως, ἀλλάζων μόνον, χάριν ἀναπαύσεως, τὸ ἀντικείμενον τῆς σπουδῆς. Ἔλεγε πρὸς τὸν δόκτορα Βέντλεϋ· «Ἐάν ποτε ηὐτύχησα εἰς τὰς πρὸς τὸ δημόσιον ὑπηρεσίας, χάριν ὀφείλω διὰ τοῦτο τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ τῇ σκέψει». Καὶ ἕτερός τις βαθύνους φιλόσοφος, ὁ Κέπλερ, ὁμιλῶν περὶ τῶν σπουδῶν καὶ τῶν προόδων αὐτοῦ, ἔλεγεν ὡς καὶ ὁ Βιργίλιος· «Fama mobilitate viget, vires acquirit e undo», διότι ἡ περὶ τῶν τοιούτων ἐπιμελὴς σκέψις ἔδιδεν ἀφορμὴν εἰς νέους λογισμοὺς, μέχρις ὅτου πᾶσα ἡ ἐμὴ διανοητικὴ δύναμις ἐμερίμνα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῶν ἐρευνῶν».

Τοσαῦτα ἀνέλπιστα ἀποτελέσματα ἐπετεύχθησαν διὰ τῆς δραστηριότητος καὶ τῆς ἐπιμονῆς, ὥστε πλεῖστοι ἐπιφανεῖς ἄνδρες νομίζουσι τὴν εὐφυΐαν κοινότερον πλεονέκτημα παρ' ὅ,τι συνήθως φαίνεται. Ὁ Βολταῖρος, μεταξὺ ἄλλων, ἐφρόνει ὅτι μικρὰ μόνον διαφορὰ ἀποχωρίζει τὸν εὐφυᾶ ἀπὸ τὸν κοινοῦ νοὸς ἄνθρωπον. Ὁ Βεκαρίας διετείνετο ὅτι πᾶς τις δύναται νὰ γείνῃ ποιητὴς ἢ ῥήτωρ, καὶ ὁ Ῥεϋνόλδος ὅτι δύναται νὰ γείνῃ ζωγράφος ἢ γλύπτης. Ἐὰν ἀληθῶς οὕτως ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ὁ ἁπλοϊκὸς Ἄγγλος ὁ ἐρωτῶν τὸν ἀδελφὸν τοῦ διασήμου γλύπτου Κανόβα κατὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ «ἐὰν σκοπεύει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν *ἐργασίαν*», δὲν εἶχεν ἐντελῶς ἄδικον. Ὁ Λὼκ, ὁ Ἑλβέτιος καὶ ὁ Διδερὼ ἐφρόνουν ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος δύναται νὰ ἀριστεύσῃ καὶ ὅτι τὸ ὑπό τινων κατορθούμενον ἤθελεν ἐξίσου κατορθωθῆ ὑπὸ τῶν ἄλλων, ἐὰν οὗτοι κατέβαλλον τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν ἐν ὁμοίαις περιστάσεσιν. Ἀλλὰ καὶ ἂν πληρέστατα παραδεχθῶμεν τὴν θαυμασίαν τῆς ἐργασίας δύναμιν καὶ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι οἱ εὐφυέστεροι νόες ἦσαν συγχρόνως καὶ οἱ ἐργατικώτεροι ἄνθρωποι, φανερὸν εἶνε οὐχ ἧττον, ὅτι καὶ ἡ δραστηριωτέρα ἐργασία δὲν ἠδύνατο νὰ μορφώσῃ ἀνθρώπους ὁποῖοι ἦσαν ὁ Σαικσπῆρος, ὁ Νεύτων, ὁ Βετόβεν ἢ ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, ἄνευ αὐτοφυῶν τινων προτερημάτων τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας.

Ὁ χημικὸς Δάλτων ἀπέκρουε τὴν ἀποδιδομένην αὐτῷ ὀνομασίαν εὐφυοῦς, λέγων ὅτι τὰ ἔργα του ἦσαν ἁπλᾶ ἀποτελέσματα ἐργασίας καὶ μελέτης. Ὁ Ἰωάννης Χούντερ ἔλεγε περὶ ἑαυτοῦ ὅτι· «Ὁ νοῦς μου ὁμοιάζει πρὸς κυψέλην, ἐν ᾗ ἀταξία καὶ βομβισμὸς ἐπικρατοῦσι κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ πράγματι εἶνε ἐν τάξει καὶ πλήρης ἐκλεκτῆς τροφῆς μετ' ἀδιακόπου ζήλου συλλεχθείσης». Ἀρκεῖ δὲ νὰ ῥίψωμεν βλέμμα ἐπὶ τῶν βιογραφιῶν τῶν ἀρίστων ἐφευρετῶν, καλλιτεχνῶν, ἐπιστημόνων καὶ παντὸς εἴδους ἐργατῶν,ἵνα πεισθῶμεν ὅτι ὀφείλουσιν οὗτοι τὴν ἐπιτυχίαν, κατὰ μέγα μέρος, εἰς ἀκάματον ἐργατικότητα καὶ ἐπιμέλειαν. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι μετέβαλλον τὸ πᾶν—καὶ τὸν καιρὸν εἰσέτι εἰς χρυσόν. Ὁ πρεσβύτερος Δισραέλης ἐφρόνει ὅτι κύριος ὅρος τῆς ἐπιτυχίας εἶνε ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τοῦ ἀντικειμένου, ἡ δὲ γνῶσις αὕτη ἀπαιτεῖ ἀδιάκοπον σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν. Διὸ ἀποδεδειγμένον εἶνε ὅτι ἡ πρόοδος τοῦ κόσμου ὀφείλεται μᾶλλον εἰς ἀνθρώπους κοινῆς διανοίας ἀλλ' ἀκαμάτου ἐπιμονῆς, ἢ εἰς ἐξαισίους νόας· μᾶλλον τοῖς προσηλωμένοις εἰς τὸ ἔργον, οἱονδήποτε καὶ ἂν ᾖ, ἢ τοῖς ἐκ φύσεως διακεκοσμημένοις διὰ λαμπρῶν προτερημάτων. Οἱ ἄστατοι χαρακτῆρες μένουσιν ὀπίσω τῶν ἐπιμελῶν, εἰσέτι δὲ καὶ τῶν βραδυνόων ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ βίου. «Chi va piano, va longano e va lontano», λέγει ἰταλική τις παροιμία.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ κανονίσωμεν τὰς ἐργατικὰς δυνάμεις, διότι τούτου γενομένου, εὐκόλως νικᾷ τις εἰς τὸν ἀγῶνα. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἂς ἐπαναλαμβάνωμεν ἀδιακόπως ὅτι ἡ ἐργασία ἐπιφέρει καὶ τὴν εὐκολίαν. Καὶ ἡ ἁπλουστάτη τέχνη χρήζει ἐργασίας, καὶ τὰ μεγαλείτερα προσκόμματα δι' αὐτῆς ὑπερνικῶνται. Διὰ τῆς ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐξασκήσεως τῶν ἐπιφανῶν, ἂν καὶ φυσικῶς μετρίων, διανοητικῶν δυνάμεων αὐτοῦ κατώρθωσεν ὁ Ῥοβέρτος Πὴλ νὰ γείνῃ τὸ ἀγλάϊσμα τοῦ ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου. Ὁ πατήρ του ἠνάγκαζεν αὐτὸν, ὅτε ἦτο παιδίον, νὰ ὁμιλῇ

Digitized by Google

αὐτοσχεδίως ἐπὶ διαφόρων ἀντικειμένων· ἐκτὸς δὲ τούτου τὸν ἠνάγκαζε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ἀπὸ μνήμης ὅσον ἠδύνατο τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδαχῆς. Κατ' ἀρχὰς λίαν ἐδυσκολεύετο ὁ Ῥοβέρτος, ἀλλ' ἡ ἐπιμονή του τέλος ἐστέφθη, διότι κατώρθωσε τὴν ἐπανάληψιν ὁλοκλήρου τῆς διδαχῆς. Ὅσοι δὲ ἐθαύμασαν μετὰ ταῦτα τὴν μνημονικὴν δύναμιν καὶ τὴν προσοχὴν μεθ' ἧς ἐπολέμει κατὰ σειρὰν τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἀντιπάλων, προτέρημα ὅπερ οὐδεὶς ἄλλος ὑπερέβη, δὲν ἐφαντάζοντο ὅτι ὤφειλε τὴν παράδοξον μνήμην ταύτην εἰς τὴν ἐξάσκησιν ἣν ἐπέβαλλεν αὐτῷ ὁ πατήρ.

Θαυμάσια ἀληθῶς ἀποτελέσματα δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἡ δραστηρία ἐπιμέλεια καὶ εἰς τὰ κοινότερα πράγματα· ἁπλουστάτη τέχνη φαίνεται ἡ ἐπὶ τῆς βαρβίτου μουσική, καὶ ὅμως πόσον κόπον καὶ πόσην ὑπομονὴν ἀπαιτεῖ! Ὁ Γιαρδίνης ἔλεγε πρὸς νέον ἐρωτῶντα πόσου χρόνου δεῖται ἡ ἐκμάθησις τοῦ ὀργάνου τούτου· «δώδεκα ὥρας τὴν ἡμέραν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη». Παροιμία τις λέγει· «διὰ τῆς ἐπιμελείας μανθάνει καὶ ἡ ἄρκτος τὸν χορόν», αἱ δὲ δυστυχεῖς χορεύτριαι θυσιάζουσιν ὁλόκληρα ἔτη πρὸς ἐκμάθησιν τοῦ ἀνωφελοῦς ἔργου πρὶν ἀποκτήσωσι φήμην· ὅτε ἡ περιβόητος Ταλιόνη ἡτοιμάζετο διὰ τὴν ἑσπερινὴν παράστασιν, προεγυμνάζετο ἐπὶ δύο ὥρας, ἔχουσα τὸν πατέρα διδάσκαλον, μετὰ τὰς ὁποίας ἔπιπτεν ἐντελῶς ἀναίσθητος καὶ ἐτίθετο εἰς λουτρὸν ἵνα συνέλθῃ. Ἡ ἐλαφρότης καὶ ἡ εὐκινησία ἣν τοσοῦτον ἐθαύμαζον οἱ θεαταὶ διὰ τοιούτων θυσιῶν μόνον ἐκτήθησαν.

Ἡ πρόοδος ὅμως, ἔστω καὶ ἡ βεβαιοτέρα, βραδέως προβαίνει, διότι τὰ μεγάλα ἀποτελέσματα ἀπαιτοῦσι χρόνον· ἀνάγκη δὲ νὰ εὐχαριστηθῶμεν προβαίνοντες βῆμα πρὸς βῆμα μεταφορικῶς ὡς καὶ πραγματικῶς. Ὁ Δὲ-μαῖστρος λέγει ὅτι· «πρώτιστος ὅρος τῆς ἐπιτυχίας εἶνε ἡ *τέχνη τοῦ περιμένειν*». Πρέπει νὰ σπείρῃ τις ἵνα θερίσῃ, καὶ πολλάκις καὶ πολὺν καιρὸν νὰ περιμένῃ ἀρκούμενος εἰς τὴν μέλλουσαν καὶ ὑπομονητικὴν ἐλπίδα· διότι ὁ μᾶλλον ἄξιος ὑπομονῆς καρπὸς συνήθως βραδέως ὡριμάζει. «Ἀλλά, κατ' ἀνατολικήν τινα παροιμίαν, ὁ χρόνος καὶ ἡ ὑπομονὴ μεταβάλλουσι τὸ φύλλον τῆς συκαμινέας εἰς μέταξαν».

Ἀλλ' ὅμως, ἵνα δυνηθῇ τις νὰ περιμένῃ μεθ' ὑπομονῆς, πρέπει νὰ ἐργάζηται εὐθύμως· ἡ εὐθυμία βοηθεῖ τὴν ἐργασίαν, διότι καθιστᾷ ὑποφερτὴν καὶ τὴν πλέον δυσάρεστον. Ἐπίσκοπός τις εἶπεν ὅτι· «ἡ εὐθυμία ἀντιπροσωπεύει τὰ ἐννέα δέκατα τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν», ἐπίσης δὲ ἀντιπροσωπεύει μετὰ τῆς ἐργατικότητος τὰ ἐννέα δέκατα τῆς πρακτικῆς φρονήσεως.

Ἀμφότερα εἰσὶ κύρια αἴτια τῆς ἐπιτυχίας καὶ τῆς εὐτυχίας, διότι ἡ βεβαιοτέρα ἴσως ἡδονὴ τοῦ βίου εὑρίσκεται εἰς τὴν εὐσυνείδητον, δραστηρίαν καὶ εὔτακτον ἐργασίαν· ἐξ αὐτῆς προέρχονται ἅπασαι αἱ ἀρεταί. Ὁ Σίδνεϋ Σμὶθ κοπιάζων ὡς ἐφημέριος μικροῦ τινος χωρίου ἐν Ὑορκσάϊρ, ἂν καὶ αἰσθανόμενος τὴν ἀξίαν του, εἰργάζετο εὐθύμως ἔχων ἀπόφασιν νὰ μὴ παραπονῆται. «Ἀποφασισμένος εἶμι, ἔλεγε, νὰ προσκολληθῶ τῷ ἔργῳ μου καὶ μετὰ ζήλου νὰ ἐκτελέσω αὐτό, διότι θεωρῶ ἀνάξια τοῦ ἀνδρικοῦ χαρακτῆρος τὰ ἀδιάκοπα παράπονα κατὰ τῆς σκληρᾶς τύχης, τῆς ἀδικίας ἣν ὑποφέρω, καὶ τὰ τοιαῦτα ληρήματα».

Προπάντων δὲ οἱ ἐργαζόμενοι πρὸς ὄφελος τοῦ κοινοῦ ἔχουσιν ἀνάγκην ὑπομονῆς, διότι σπανίως ἔχουσι πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἄμεσον ἀμοιβὴν τῶν κόπων. Οἱ ὑπ' αὐτῶν σπαρέντες σπόροι μένουσι κεκρυμμένοι ὑπὸ τὴν χιόνα, καὶ πολλάκις καταστρέφεται ὁ γεωργὸς πρὶν ἔλθῃ τὸ ἔαρ. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος χάνῃ τὴν ἐλπίδα, μεταβάλλεται καὶ ὁ χαρακτήρ, διότι χάνει συγχρόνως καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἐργάζεσθαι. Ὁ ἱεραπόστολος Κάρεϋ διακρίνεται μεταξὺ τῶν εὐθύμως ἐργαζομένων καὶ μετὰ θάρρους πηγαζόντων ἐκ τῆς ἀκλονήτου ἐλπίδος· κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν Ἰνδίαις διαμονῆς του πολλάκις ἔτυχε νὰ κουράσῃ τρεῖς βοηθοὺς τὴν ἡμέραν, ἐν ᾧ ὁ ἴδιος ἐζήτει ἀνάπαυσιν εἰς τὴν ἀλλαγὴν ἐργασίας· ἡνώθη μετὰ δύο ἐπίσης ἐργατικῶν ἀνδρῶν καὶ διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν τριῶν φίλων λαμπρὸν σχολεῖον ἱδρύθη ἐν Σεραμπόρ, δεκαὲξ ἀκμαῖα ἐμπορεῖα (comptoirs) ἐσυστήθησαν καὶ ὠφέλιμος ἠθικὴ μεταβολὴ βαθμηδὸν ἐπῆλθεν εἰς τὰς Βρετανικὰς Ἰνδίας. Ὁ Κάρεϋ ἦτο υἱὸς ὑποδηματοποιοῦ καὶ οὐδέποτε ἠρνήθη τὴν ταπεινήν του καταγωγήν· γευματίσας ποτὲ παρὰ τῷ γενικῷ διοικητῇ ἤκουσεν ἀξιωματικόν τινα ἐρωτῶντα εἰς ἐπήκοον πολλῶν ἐὰν ὁ Κάρεϋ δὲν ὑπῆρξεν ἄλλοτε ὑποδηματοποιός·— «Ὄχι, κύριε, ἀμέσως ἀνέκραξεν ὁ Κάρεϋ, μόνον ἐπισκευαστὴς παλαιῶν ὑποδημάτων». Χαρακτηριστικὸν δὲ τῆς ἐπιμονῆς του ἀνέκδοτον εἶνε τὸ ἑξῆς· παῖς ὢν ἔπεσεν ἐν ᾧ ἀνέβαινεν εἰς δένδρον καὶ ἔθραυσε τὸν πόδα· διέμεινε κλινήρης ἐπὶ ἑβδομάδας, ἀλλ' ἅμα ἀνέλαβε πρώτη φροντὶς ὑπῆρξεν ἡ ἀνάβασις τοῦ δένδρου. Ὁ Κάρεϋ εἶχεν ἀνάγκην τοιούτου ἀκατασχέτου θάρρους ἵνα ἐπιτύχῃ τοῦ μεγάλου σκοποῦ τῆς ζωῆς του, γενναίως δὲ ἐξεπλήρωσεν αὐτόν.

Ὁ φιλόσοφος δόκτωρ Ὑοῦγκ ἐφρόνει ὅτι «ἕκαστος ἄνθρωπος δύναται νὰ ποιήσῃ ὅ,τι πρὸ αὐτοῦ ἐποίησεν ἕτερος ἄνθρωπος». Οὐδέποτε δὲ ἐδίστασεν ὁ ἴδιος νὰ ἐκτελέσῃ οἱονδήποτε ἔργον, οὗτινος εἶχεν ἀποφασίσει τὴν ἐπιχείρησιν. Διηγοῦνται περὶ αὐτοῦ ὅτι τὴν πρώτην φορὰν καθ' ἣν ἵππευσεν, εἷς τῶν μετ' αὐτοῦ ἱππέων ὑπερεπήδησεν ὑψηλὸν φραγμόν· ὁ Ὑοῦγκ ἠθέλησε νὰ μιμηθῇ τὸ παράδειγμα, ἀλλ' ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ ἵππου· σιωπηλῶς ἠγέρθη καὶ ἐπανέλαβε τὴν δοκιμὴν πίπτων μόνον ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τοῦ ἵππου· ἡ δὲ τρίτη ἀπόπειρα πληρέστατα ἐπέτυχε.

Digitized by Google

Γνωστὴ εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ Τατάρου Τιμοὺρ, ὅστις ἔλαβε παρὰ ἀράχνης παράδειγμα ἐπιμονῆς ἐν δειναῖς περιστάσεσιν. Οὐχ ἧττον διδακτικὸν εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀναφερόμενον συμβὰν τοῦ Ἀμερικανοῦ ὀρνιθολόγου Ὠδυβόν. «Δυστύχημά τι, λέγει, ὅπερ συνέβη εἰς διακοσίας ἰχνογραφίας μου, παρ' ὀλίγον ἐματαίωνε τὰς ὀρνιθολογικάς μου ἐρεύνας· θέλω διηγηθῆ αὐτὸ μόνον ἵνα ἀποδείξω πόσον δύναται ὁ ἐνθουσιασμὸς—δι' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος πρέπει νὰ ὀνομάσω τὴν ἐπιμονήν μου—νὰ ἐνθαῤῥύνῃ τὸν φυσιοδίφην κατὰ τὰς θλιβερωτέρας δυσχερείας. Ἀνεχώρησα ἐκ χωρίου παρὰ τῷ ποταμῷ Ὀχίῳ, ὅπου διέμενον, ἵνα μεταβῶ δι' ὑποθέσεις εἰς Φιλαδέλφιαν· ἐπεθεώρησα πρὶν ἀναχωρήσω τὰς ἰχνογραφίας, τὰς ἔθεσα ἐντὸς ξυλίνου κιβωτίου καὶ τὰς ἐνεπιστεύθην εἰς φίλον μετὰ πολλῶν συστάσεων. Ἡ ἀπουσία μου παρετάθη ἐπὶ μῆνας· ὅτε δὲ ἐπανῆλθον καὶ εὐφράνθην ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ, ἐζήτησα τὸ κιβώτιον τὸ περιέχον τὸν θησαυρόν μου. Μοὶ ἐδόθη, ἠνοίχθη καί. . . οἴμοι! ζεῦγος μυῶν εἶχεν ἀναθρέψει ὁλόκληρον οἰκογένειαν ἐπὶ τῶν ἰχνογραφιῶν μου καὶ καταστήσει τὰς εἰκόνας χιλίων πτηνῶν ἐντελῶς ἀχρήστους! Τοσαύτη ἐγένετο ἡ ταραχή μου καὶ τὸ αἷμα τοσοῦτον αἰφνιδίως ἀνέβη εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ὥστε ἔμεινα σχεδὸν ἀναίσθητος ἐπ' ἡμέρας τινάς· ἡ κρᾶσίς μου ὅμως ἐνίκησεν, ἐπανέλαβον τὰς δυνάμεις καὶ συγχρόνως τὴν εὐθυμίαν· τότε λαβὼν καὶ αὖθις τὸ ὅπλον, τὸ χαρτοφυλάκιον καὶ τοὺς χρωστῆρας, μετέβην εἰς τὰ δάση, ὡς καὶ πρότερον εὔθυμος, αἰσθανόμενος ὅτι ἠδυνάμην καλλιτέρας ἰχνογραφίας νὰ ποιήσω. Ἐν διαστήματι δὲ τριῶν ἐτῶν ἀνεπλήρωσα εὐτυχῶς τὰς ὑπὸ τῶν μυῶν κατεστραμμένας εἰκόνας».

Περιττὸν εἶνε νὰ ἀναφέρωμεν ἐκ νέου τὴν γνωστὴν καὶ τυχαίαν καταστροφὴν τῶν ἔργων τοῦ σὶρ Ἰσαὰκ Νεύτων ὑπὸ τοῦ μικροῦ κυνὸς Ἀδάμαντος, ὅστις ἀνέτρεψεν ἐπὶ τῶν χαρτίων ἀναμμένον κηρίον, καταστρέφων τοιουτοτρόπως πολλῶν ἐτῶν κόπους καὶ μελέτας· φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ἀπώλεια αὕτη, σπουδαίως ἐπηρέασε τὴν ὑγίειαν τοῦ φιλοσόφου, ἂν καὶ τοσοῦτον ἐπιεικῶς μετεχειρίσθη τὸν ἀκούσιον αἴτιον τοῦ δυστυχήματος. Ὁμοίαν περίπου τύχην ἔλαβε τὸ σύγγραμμα τοῦ Κάρλαϋλ περὶ τῆς «Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως»· ἐδάνεισε τὸ χειρόγραφον εἰς φίλον πρὸς ἀνάγνωσιν, οὗτος δὲ τὸ ἀφῆκε τυχαίως κατὰ γῆς εἰς τὴν αἴθουσαν, καὶ ὅτε ὁ συγγραφεὺς τὸ ἐζήτησε πρὸς τύπωσιν, ἀνεκαλύφθη ὅτι ἡ ὑπηρέτρια, νομίζουσα τὸ χαρτίον ἄχρηστον, εἶχεν ἀνάψει δι' αὐτοῦ τὴν ἑστίαν. Εὐκόλως φαντάζεταί τις τὴν ἀπελπισίαν τοῦ Κάρλαϋλ, ὅστις ἠναγκάσθη νὰ γράψῃ ἐκ νέου τὸ πόνημα· οὐδεμίαν βοήθειαν εἶχεν, ἔπρεπε δὲ νὰ ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην του γεγονότα, ἰδέας, ἐκφράσεις ἃς πρὸ πολλοῦ εἶχε λησμονήσει. Ἡ πρώτη συγγραφὴ ἐγένετο ἔργον εὐχαριστήσεως διὰ τὸν Κάρλαϋλ, ἡ δὲ δευτέρα, ἔργον λύπης καὶ ἀπιστεύτων κόπων, ὥστε θαυμαστὴν ἀληθῶς ἐπιμονὴν ἀνέδειξεν ὁ ἱστοριογράφος.

Ὁ κόμης Βυφφὼν εἶχεν ἴσως ἑαυτὸν ὑπ' ὄψιν ὅτε ἔλεγεν ὅτι· «ἡ εὐφυΐα ἐστὶ μονον ἐπιμονή», διότι κατὰ τὴν νεότητά του ἐθεωρεῖτο ὡς νέος μετρίας διανοίας. Ὁ νοῦς του βραδέως προώδευε καὶ βραδέως ἐχρησιμοποίει τὰς γνώσεις· ἐπειδὴ δὲ ἦν ἐκ φύσεως νωθρὸς, καὶ ἱκανὴν περιουσίαν εἶχεν, ἅπαντες ἐνόμιζον ὅτι ἤθελε παραδοθῆ εἰς ἡδονῶν ἀπόλαυσιν· ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας, νέος ἔτι ὤν, ἀπεφάσισε νὰ στερῆται τῶν τέρψεων καὶ νὰ ἀφιερωθῆ εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν αὐτοβελτίωσιν. Θεωρῶν τὸν καιρὸν ὡς θησαυρὸν ὡρισμένης διαρκείας, ἐπειδὴ κατηνάλισκεν πολλὰς ὥρας τῆς πρωΐας μένων κλινήρης, ἀπεφάσισε νὰ ἀπαλλαχθῇ τῆς ἕξεως ταύτης· προσεπάθησεν ἐπί τινα καιρὸν νὰ νικήσῃ τὴν νωθρότητα, ἀλλ' εἰς μάτην· τότε ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν τοῦ ὑπηρέτου Ἰωσὴφ, ὑποσχεθεὶς ἀμοιβὴν ἑνὸς λουδοβικείου ὁσάκις ἤθελε κατορθώσῃ ὁ Ἰωσὴφ νὰ τὸν ἐκβάλῃ τῆς κλίνης πρὸ τῆς ἕκτης πρωϊνῆς ὥρας. Κατ' ἀρχὰς ὁ Βυφφὼν ἠρνεῖτο νὰ ἐγερθῇ ἐπὶ προφάσει ὅτι ἔπασχεν, ἢ ὕβριζε τὸν ὑπηρέτην διὰ τὴν ἐνόχλησιν. ἀλλ' ἐγειρόμενος ἀργὰ, οὐ μόνον οὐδὲν ἔδιδε τῷ Ἰωσὴφ, ἀλλὰ καὶ παρεπονεῖτο διότι δὲν ἐξετέλει ἐκεῖνος τὰς διαταγάς. Τέλος ὁ Ἰωσὴφ ἀπεφάσισε νὰ κερδίσῃ τὸ λουδοβίκειον, καὶ ἠνάγκασεν ἔκτοτε βιαίως τὸν κύριόν του νὰ ἐγερθῇ· ἔτυχεν ὅμως ἡμέρα καθ' ἣν ὁ κόμης παρὰ ποτὲ δύσκολος ὑπῆρξε, καὶ ὁ Ἰωσὴφ ἠναγκάσθη ὅπως τὸν ἐκβιάσῃ νὰ χύσῃ ἐντὸς τῆς κλίνης ἀγγεῖον πλῆρες παγωμένου ὕδατος. Διὰ τοιούτων σκληρῶν μέσων ἠδυνήθη τέλος ὁ Βυφφὼν νὰ κατανικήσῃ τὴν φύσιν του· ἔλεγε δὲ ὅτι ὀφείλει τῷ Ἰωσὴφ τρεῖς ἢ τέσσαρας τόμους τῆς «Φυσικῆς ἱστορίας του».

Κατὰ τὸ διάστημα τεσσαράκοντα ἐτῶν ὁ Βυφφὼν εἰργάσθη καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῆς ἐννάτης τῆς πρωΐας μέχρι τῆς δευτέρας, πάλιν κατὰ τὴν ἑσπέραν ἀπὸ τῆς πέμπτης μέχρι τῆς ἐννάτης· Τοσοῦτον τακτικῶς καὶ ἐπιμελῶς εἰργάζετο ὥστε ὁ βιογράφος του λέγει· «Ἡ ἐργασία ἐγένετο ἀνάγκη ἡ δὲ μελέτη ἦτο δι' αὐτὸν ἡ τέρψις τῆς ζωῆς». Λίαν εὐσυνειδήτως ἐργαζόμενος, προσεπάθει νὰ ἐκφράσῃ ὅσον ἔνεστι κομψῶς τὰς σκέψεις. οὐδέποτε ἐβαρύνθη διορθώνων τὰ συγγράμματά του εἰς τρόπον ὥςε τὸ ὕφος του εἶνε σχεδὸν τέλειον. Ἑνδεκάκις ἔγραψε τὰς «Ἐποχὰς τῆς φύσεως» πρὶν μείνῃ εὐχαριστημένος, ἂν καὶ ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη εἶχε μελετήσει περὶ τοῦ ἔργου. Τὴν μεγαλειτέραν τάξιν ἐτήρει εἰς ἁπάσας τὰς ὑποθέσεις καὶ πολλάκις ἔλεγεν ὅτι· «ἡ εὐφυΐα ἄνευ τάξεως ἐλαττοῦται κατὰ τὰ τρία τέταρτα». Ἡ ἐπιτυχία του ὡς συγγραφέως ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν ἐπιμονὴν καὶ δραστηρίαν ἐπιμέλειάν του. «Ὁ Βυφφὼν, λέγει ἡ κ. Νέκερ, πεπεισμένος ὢν ὅτι ἡ εὐφυΐα συνίσταται εἰς βαθεῖαν προσοχὴν προσηλωμένην ἐπὶ ἰδιαιτέρου τινὸς ἀντικειμένου, ἔλεγεν

Digitized by Google

ὅτι ᾐσθάνετο ἑαυτὸν ἐντελῶς βεβαρημένον ὅτε ἔγραφε τὰ πρῶτα συγγράμματα, ἀλλ' ὅμως ἐπέμεινε καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπιθεωρῶν καὶ διορθώνων, μέχρις ὅτου ἔφερε τὰ ἔργα του εἰς σχετικὴν τελειότητα· καὶ τέλος ᾐσθάνετο εὐχαρίστησιν ἀντὶ κόπου τοιουτοτρόπως ἐργαζόμενος». Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ Βυφφὼν δεινῶς ἔπασχεν ἐνῷ τοσοῦτον ἐπιμελῶς ἐνησχολεῖτο. Διδακτικώτατον ὑπῆρξεν, ὡς πρὸς τὴν καρτερίαν. τὸ στάδιον τοῦ σὶρ Βάλτερ Σκώτ· ἡ θαυμασία ἐργατικὴ αὐτοῦ δύναμις ἐκανονίσθη παρὰ δικηγόρῳ τινὶ οὗτινος ἦτο γραφεύς. Ἡ μονότονος τῆς ἡμέρας ἀσχολία ἀπεδείκνυε τερπνοτέραν τὴν ἑσπερινὴν ἐλευθερίαν, διότι ἠδύνατο τότε νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ μελετᾷ ἀνέτως· ὁ ἴδιος δὲ ἀπέδιδε μετὰ ταῦτα τὴν κανονικὴν ἐργατικότητά του, τῆς ὁποίας συνήθως στεροῦνται οἱ συγγραφεῖς, εἰς τὴν τακτικὴν τοῦ γραφείου ἐργασίαν. Φειδωλῶς ἐπληρώνετο, ἀλλ' ἐνίοτε κατώρθωνε νὰ ἀντιγράψῃ μέχρι 120 σελίδων ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν, διὰ τὰς ὁποίας ἐλάμβανεν 1 1[2 περίπου λίραν· ἐκ τῶν χρημάτων δὲ τούτων ἠγόραζε βιβλία, ἅτινα ἄλλως δὲν ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ.

Καὶ ἀφοῦ ἀπέκτησε δόξαν καὶ πλοῦτον ἐσεμνύνετο ὁ Σκὼτ ἐπὶ τῷ πρακτικῷ νῷ, σκώπτων ἐκείνους ἐκ τῶν ποιητῶν ὅσοι διατείνονται ὅτι ἡ εὐφυΐα καὶ αἱ βιωτικαὶ ἐνασχολήσεις εἰσὶν ἀσυμβίβαστοι. Ἐφρόνει ἀπ' ἐναντίας ὅτι τακτικὴ ἐνασχόλησις εἰς πρακτικὰ ἔργα βοηθεῖ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀνωτέρων διανοητικῶν δυνάμεων. Γενόμενος γραμματεὺς τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τοῦ Ἐδιμβούργου, εἰργάζετο μόνον κατὰ τὰς ἑωθινὰς ὥρας εἰς φιλολογικὰ ἔργα, τὸ δὲ λοιπὸν τῆς ἡμέρας διήρχετο εἰς τὸ δικαστήριον. Ἐπρέσβευε τὴν ἀρχὴν ὅτι ἔπρεπε νὰ διατηρηθῇ διὰ τῆς ἐργασίας καὶ οὐχὶ διὰ τῆς φιλολογίας. Ἡ ἀκρίβεια ἦτο κύριον αὐτοῦ προτέρημα· κανόνα εἶχε ν' ἀπαντᾷ αὐθημερὸν εἰς ὅσας ἔλαβεν ἐπιστολάς, ἐκτὸς ἐὰν ἐδέοντο πληροφορίας καὶ συζητήσεως. Εἴθιζε νὰ ἐγείρηται κατὰ τὰς πέντε καὶ ἥναπτεν ὁ ἴδιος τὴν ἑστίαν· ἐνεδύετο μετὰ ταῦτα προσεκτικῶς καὶ περὶ τὰς ἓξ ἐκάθητο εἰς τὸ γραφεῖον ἔχων ἐν τάξει τὰ χαρτία, τὰ ἀναγκαῖα βιβλία καὶ πλησίον του εὐνοούμενον κύνα. Τοιουτοτρόπως εἶχε τελειώσει τὴν φιλολογικὴν ἐργασίαν κατὰ τὴν δεκάτην ὥραν, ὅτε συνηθροίζετο ἡ οἰκογένεια διὰ νὰ προγευθῇ. Ἀλλὰ μ' ὅλην τὴν ἀκάματον ἐργατικότητα καὶ τὴν βαθεῖαν παιδείαν, ἀποτελέσματα κόπων πολλῶν ἐτῶν, ὁ Σκὼτ ὡμίλει πάντοτε μετὰ μεγίστης μετριοφροσύνης περὶ τῶν δυνάμεών του· ἔτυχε νὰ εἴπῃ «Καθ' ὅλον τὸ στάδιόν μου ἀδιακόπως ἐδυσκολεύθην ἕνεκα τῆς ἀμαθείας μου».

Τοιαύτη ἡ ἀληθινὴ σοφία καὶ ἡ μετριοφροσύνη, διότι ὁ πράγματι πεπαιδευμένος ἄνθρωπος οὐδέποτε κομπάζει ἐπὶ παιδείᾳ. Ὁ ἐπιπόλαιος ἄνθρωπος διὰ διαφόρων γνώσεων ἀλειμμένος, ἀλλ' οὐδεμίαν κατὰ βάθος γνωρίζων, δύναται νὰ ἔχῃ οἴησιν, ἀλλ' ὁ σοφὸς ταπεινῶς ὁμολογεῖ ὅτι «γνωρίζει μόνον τὴν ἄγνοιαν αὐτοῦ», ἢ κατὰ τὸν Νεύτωνα ὅτι «ἐσύναξε κογχύλια τινὰ ἐπὶ τῆς παραλίας, ἐν ᾧ κεῖται ἀνεξερεύνητος εἰσέτι ἐνώπιόν του ὁ ὠκεανὸς τῆς ἀληθείας».

Καὶ ἄλλοι ὑποδεέστεροι συγγραφεῖς ἐπίσης διεκρίθησαν ἐπὶ ὑπομονῇ καὶ καρτερίᾳ· ὁ Ἰωάννης Βρίτων, ὁ συγγραφεὺς πολλῶν ἀξιολόγων περὶ ἀρχιτεκτονικῆς ἔργων, ἐγεννήθη εἰς πτωχὴν καλύβην. Ὁ πατήρ του χρηματίσας ἀρτοποιὸς ἐπτώχευσε, καὶ ἕνεκα τούτου ἐγένετο παράφρων, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Βρίτων ἦτο βρέφος εἰσέτι. Τὸ παιδίον ὀλίγην ἐκπαίδευσιν ἔλαβεν, ἀλλὰ πλεῖστα ὅσα ἀνήθικα παραδείγματα, τὰ ὁποῖα εὐτυχῶς οὐδόλως ἐπηρέασαν αὐτόν. Μετ' ὀλίγον εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν οἰνοπώλου τινὸς θείου του, καὶ ἐπὶ πενταετίαν σκληρῶς εἰργάσθη· τέλος ἐχαλαρώθη ἡ ὑγεία του καὶ ὁ θεῖος τὸν ἀπέβαλε· τὸ δυστυχὲς παιδίον ἔμεινεν ἄνευ προστασίας ἢ σκέπης, ἔχον ὡς μόνην περιουσίαν δύο λίρας μισθὸν τῆς πενταετοῦς ὑπηρεσίας. Διὸ δεινῶς ὑπέφερε κατὰ τὰ ἑπόμενα ἑπτὰ ἔτη καὶ πολλὰς ταλαιπωρίας ὑπέστη. «Ἀλλ' ὅμως, λέγει, ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ του, εἶχον τὴν μελέτην ὡς παρηγορίαν καὶ πολλάκις ἠναγκάσθην νὰ διαμείνω σπουδάζων ἐν τῇ κλίνῃ μὴ ἔχων τὰ μέσα νὰ θερμαίνωμαι κατ' ἄλλον τρόπον». Ἀφῆκε τὸ Λονδῖνον ἐλπίζων νὰ εὕρῃ πόρον ζωῆς ἀλλαχοῦ ἀλλ' εἰς μάτην· μετ' οὐ πολὺ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μητρόπολιν ὑπέρ ποτε ἐνδεής· τέλος κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἐργασίαν εἴς τι οἰνοπωλεῖον τοῦ Λονδίνου, καθῆκον ἔχων νὰ διαμένῃ ἐντὸς τοῦ ὑπογείου ἀπὸ τῆς ἑβδόμης ὥρας τῆς πρωΐας μέχρι τῆς ἐνδεκάτης τῆς νυκτός. Ὁ ἐν τῷ σκότει φυλακισμὸς καὶ ἡ ἐπίπονος ἐργασία ἐκ νέου ἔβλαψαν τὴν ὑγείαν του· τότε μετέβη παρὰ δικογράφῳ τινί, μισθὸν λαμβάνων δεκαπέντε σελλίνια τὴν ἑβδομάδα, διότι εἶχε κατορθώσει ἂν καὶ ἄνευ βοηθείας νὰ γείνῃ καλλιγράφος. Κατὰ δὲ τὰς ἐλευθέρας ὥρας μετέβαινεν εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα ἀναγινώσκων ἐκ διαλειμμάτων βιβλία, ἅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀγοράσῃ· ἀπείρους δὲ γνώσεις ἀπέκτησεν οὕτως. Ἐξηκολούθησε τὴν αὐτὴν ζωὴν ἐργαζόμενος καὶ σπουδάζων μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας του· τότε ἤρχισε συγγράφων καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατὰ τὸ διάστημα πεντήκοντα πέντε ἐτῶν ὁ Βρίτων ἐνησχολήθη εἰς φιλολογικὰ ἔργα δημοσιεύσας 87 πονήματα, ἐξ ὧν τὸ σπουδαιότερον εἶνε «Αἱ ἀρχαιότητες τῆς Ἀγγλίας» εἰς δεκατέσσαρας τόμους, ἔργον ἀληθῶς λαμπρὸν καὶ τὸ καλλίτερον μνημεῖον τῆς ἀκαμάτου ἐργατικότητος τοῦ Ἰωάννου Βρίτων.

Ὁ Βολταῖρος εἶπεν· «Ἐφ' ὅσον οἱ ἄνθρωποι ἐκπαιδεύονται, ἐπὶ τοσοῦτον γίνονται καὶ ἐλεύθεροι».

Digitized by Google

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

παρὰ τοῖς Κινέζοις

Πασίγνωστον πρᾶγμα εἶνε ὅτι ἡ κατωτέρα παίδευσις ἐν Κίνᾳ ὑπάρχει εὐρύτατα διαδεδομένη. Καθ' ὃν χρόνον ἡ Εὐρώπη ἦτον εἰσέτι βεβυθισμένη εἰς τὰ σκότη τοῦ μεσαίωνος, καὶ αἰῶνάς τινας μάλιστα πρότερον, ἡ παίδευσις ἐν Κίνᾳ ἦτον ἤδη διαδεδομένη ἀνὰ πάσας τοῦ λαοῦ τὰς τάξεις. Ἰσχυρότατον ἐλατήριον κινοῦν τὸν Κινέζον νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν σπουδὴν εἶνε ἡ ἐλπὶς τοῦ ν' ἀξιωθῇ δημοσίας θέσεως καὶ ν' ἀπολαύσῃ τῆς συμπαρομαρτούσης τιμῆς καὶ ὑπολήψεως. Ἐν Κίνᾳ οὐδεὶς διορίζεται εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἂν μὴ πρότερον ὑποστῇ διαφόρους δυσκόλους ἐξετάσεις, πρὸς ἃς πάντες, ἄνευ διακρίσεως καταγωγῆς καὶ γένους, παρουσιάζονται ἴσοι. Ἐν Κίνᾳ δὲν ὑπάρχει προνομιοῦχος τάξις εὐγενῶν· ὁ ταπεινότατος καὶ πενέστατος τῶν πολιτῶν δύναται ν' ἀνέλθῃ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀξίας εἰς τὰ ὕψιστα τῆς αὐτοκρατορίας ἀξιώματα.

Ἡ Σινικὴ αὐτοκρατορία, ἡ ὑπὲρ τὰ τριακόσια ἑκατομμύρια πληθυσμὸν ἀριθμοῦσα, πρόκειται παράδειγμα ταπεινωτικόν πως εἰς πολλὰ τῆς Εὐρώπης Κράτη, καὶ εἰς τὰ ἐπαιρόμενα ἔτι ἐπὶ πολιτισμῷ, καθόσον πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἰξεύρουσιν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, ἐπαρκῶς τοὐλάχιστον πρὸς τὰς καθημερινὰς αὐτῶν ἀνάγκας· καὶ τὸ πρᾶγμα εἶνε τόσῳ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον, ὅσον ἡ κινεζικὴ γλῶσσα, εἰδικῶς ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς γραφῆς αὐτῆς, εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ δυσχερεστέρα τῆς οἰκουμένης. Λέγοντες δὲ — ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι αὐτῆς, ἐννοοῦμεν τὸν ἥμισυν, δηλαδὴ τὸν ἄρρενα πληθυσμόν. Διὰ τὴν ἀνατροφὴν τοῦ ἑτέρου φύλου οὐδεμία καταβάλλεται μέριμνα, μόλις δ' ἐν ταῖς ὑψηλοτέραις τάξεσιν ἀπαντῶσι γυναῖκές τινες τυχοῦσαι στοιχειώδους παιδεύσεως. Ἡ περὶ τῆς διαπλάσεως καὶ διαμορφώσεως τῶν γυναικῶν ἀκηδεία αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς περιφρονήσεως τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὸ γυναικεῖον φῦλον. Οἱ Κινέζοι φιλόσοφοι καὶ ἠθολόγοι οὐδέποτε ἀπεπειράθησαν οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον νὰ βελτιώσωσι τὴν κατάστασιν ταύτην τῶν πραγμάτων, τὰ δὲ συγγράμματά των τοὐναντίον τεκμηριοῦσι πόσον περὶ ἐλαχίστου ποιοῦνται τὴν γυναῖκα.

Ἡ ἐπιθυμία τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πνεύματός του διὰ τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀποκτήσεως γνώσεων ἤγαγε τὸν Κινέζον πόρρω τῆς πατρίδος του, εἰς χώρας ξένας, ἐν αἷς ἐγκατέστη ὡς ἄποικος. Καίτοι οἱ Κινέζοι ἄποικοι τῆς Ἰάβας, ἐκ τῆς ὑποστάθμης ἐν γένει τοῦ λαοῦ προερχόμενοι, ἀνήκουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν ἐσχάτην βαθμῖδα τῆς κοινωνικῆς κλίμακος, ἐν τούτοις ἅμα ὡς κατορθώσωσι ν' ἀπολαύσωσι ποιᾶς τινος εὐπορίας, αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ χορηγήσωσιν εἰς τὰ τέκνα των παίδευσιν μονιμωτέραν καὶ εὐρυτέραν ἐκείνης, ἧς ἠδυνήθησαν νὰ τύχωσιν αὐτοὶ εἴτε ἐν Ἰάβᾳ εἴτε ἐν τῇ πατρίδι των. Οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν ἔρχονται ἐκ Σινικῆς, ἢ μορφοῦνται ἐν Ἰάβᾳ· μόνον δ' εἰς τὴν προσωπικὴν αὐτῶν ἀρχεβουλίαν ὀφείλονται τὰ ἐν τῇ νήσῳ ὑπάρχοντα σχολεῖα αὐτῶν.

Περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν σχολείων τούτων καὶ τῶν ἐν χρήσει ἐν αὐτοῖς παιδαγωγικῶν μεθόδων, κάτοικός τις τῆς Βαταβίας, ὁ κύριος Ἀλβρὲχτ, ἀνεκοίνωσε λεπτομερεστάτας πληροφορίας διά τινος ὑπομνήματος αὐτοῦ, ὅπερ μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Ὀλλανδικοῦ ἐδημοσιεύθη μετὰ σημειώσεων ἐν τοῖς *Χρονικοῖς τῆς ἐσχάτης Ἀνατολῆς*.

Δὲν πρέπει νὰ φαντασθῶμεν ὅτι ἐν τοῖς κινεζικοῖς σχολείοις ἡ διδασκαλία περιλαμβάνει τὴν ἱστορίαν, τὴν γεωγραφίαν, τὴν γεωμετρίαν, τὴν φυσικὴν ἱστορίαν κτλ. ἐν ἑνὶ λόγῳ, πᾶσαν ἐκείνην τὴν ποικιλίαν τῶν σπουδῶν, τὴν ἀναπόφευκτον εἰς τὸν εὐρωπαῖον μαθητήν, οὐδὲ ὅτι ὁ κινέζος μαθητὴς δύναται ν' ἀποκτήσῃ πάσας ἐκείνας τὰς γνώσεις, τὰς παρ' ἡμῖν θεωρουμένας συμφυεῖς πρὸς πᾶσαν ἐπιμεμελημένην ἀγωγήν. Οὐδὲν τούτων διδάσκεται ἐν τῷ κινεζικῷ σχολείῳ, οὐδ' αὐτὴ ἡ ἀριθμητική, διδασκομένη βραδύτερον ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, ἐπὶ ἀριθμητηρίου πινακίδος. Τοῦτο ἀποδοτέον ἐν μέρει εἰς τὴν ὀπισθοδρόμησιν αὐτῶν ἐν ταῖς ἐπιστήμαις, ὧν ἔχουσιν ἰδέαν ἀτελῆ, ἢ μᾶλλον πλημμελῆ· ἀλλ' ἡ κυριωτάτη αἰτία εἶνε ὅτι ἡ σπουδὴ τῆς μητρικῆς γλώσσης ἀπορροφᾷ πάντα αὐτῶν τὸν χρόνον, καὶ δὲν ὑπολείπεται αὐτοῖς οὐδ' ἐλάχιστος πρὸ ἐκμάθησιν ἄλλου πράγματος.

Τὰ διδακτικὰ βιβλία, ἅτινα δίδονται εἰς τοὺς νεαροὺς Κινέζους εἰσὶ τὰ *Τέσσαρα βιβλία*, ὧν δύο θεωροῦνται ἔργα αὐτοῦ τοῦ Κομφουκίου, τὸ τρίτον περιλαμβάνει τὰς συνδιαλέξεις τοῦ περιφανοῦς φιλοσόφου, καὶ τὸ τέταρτον τὰ παραγγέλματα τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Μεντσίου, ἧττον γνωστοῦ φιλοσόφου. Τὰ βιβλία ταῦτα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὁ ἠθικὸς κῶδιξ τῶν Κινέζων.

Οἱ φιλόσοφοι καὶ ἠθολόγοι τῆς Κίνας ἐξαίρουσι τὴν υἱϊκὴν στοργὴν ὡς τὴν ὑπάτην τῶν ἀρετῶν, καὶ παραγγέλλουσιν ἀκαταπαύστως τὴν ἐνάσκησιν αὐτῆς. Κατ' αὐτοὺς ὁ ἀγαπῶν καὶ σεβόμενος τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του ἐπεκτείνει τὴν ἀγάπην του καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦτον ἐπὶ τοὺς ἄλλους μεγαλειτέρους αὐτοῦ τὴν ἡλικίαν συγγενεῖς, εἶτα ἐπὶ τοὺς ἀνωτέρους αὐτοῦ καὶ εἶτα ἐπὶ τὸν κυριάρχην. Ἐκτὸς τῶν προτροπῶν πρὸς ἐξάσκησιν τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν, τὰ συγγράμματα ταῦτα περιέχουσι τὰς ἀρχὰς καθ' ἃς, κατ' αὐτούς, λαός τις δύναται νὰ κυβερνηθῇ—ἀρχὰς συνισταμένας κυριώτατα εἰς τὸ ὅτι πᾶς κυβερνήτης δέον νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν ὡς πατέρα καὶ μητέρα τοῦ λαοῦ, νὰ ἐπιθυμῇ διακαῶς τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ὑπηκόων του, καὶ νὰ μὴ ἀνθίσταται εἰς τὴν γενικὴν θέλησιν.

Ἐκ τούτων τεκμαίρεται πᾶς τις οἵα εἶνε ἡ ἀ-

ξία τῶν συγγραμμάτων τούτων. Ἐν τούτοις ὁ Κινέζος δὲν ἐξασκεῖ ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ τὴν ἀρετὴν ἣν ἐδιδάχθη ἐν τῷ σχολείῳ, οὐδὲ δύναταί τις νὰ εἴπῃ περὶ αὐτοῦ ἐν γένει ὅτι διάγει ἐνάρετον καὶ ἔντιμον βίον· πολλοῦ γε καὶ δεῖ! ἡ ἠθικὴ δὲν βαρύνει πολὺ ἐν τῇ πλάστιγγι τοῦ Κινέζου, πόσον δὲ βαρύνει ἐν Ἰνδικῇ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ εἴπωμεν. Οἱ Κινέζοι ἔχουσιν εἰς τὴν διάθεσίν των πλησμονὴν ὡραίων ἠθικῶν ἀποφθεγμάτων καὶ γνωμῶν, ἀλλ' ἡ διαγωγὴ αὐτῶν ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ διατελεῖ εἰς πλήρη ἀντίφασιν πρὸς τὰ διδάγματα τῶν οὕτω περιωνύμων αὐτῶν φιλοσόφων, ἐν οἷς ὁ Κομφούκιος πρὸ πάντων ἀνεκηρύχθη παρ' αὐτῶν ὡς τὸ στόμα τῆς σοφίας τὸ προωρισμένον νὰ διδάξῃ τὴν οἰκουμένην καὶ μετὰ γενεὰς γενεῶν καὶ μετὰ μυριάδας ἑκατονταετηρίδων. Πρέπει ἐν τούτοις, πρὸς τιμήν των, νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ παράγγελμα τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς δὲν ἐδόθη αὐτοῖς ματαίως. Οὐδαμοῦ τῆς γῆς ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, καὶ οἱ προβεβηκότες ἐν γένει συγγενεῖς, ἀπολαύουσι τοσούτου σεβασμοῦ ὅσου ἐν Κίνᾳ· καί τοι δὲ κατὰ βάθος τὸ αἴσθημα τοῦτο εἶνε ἐνίοτε ἥκιστα εἰλικρινές, ἐν τούτοις σύντονος καταβάλλεται μέριμνα περὶ τὴν ἐξωτερικὴν τοὐλάχιστον αὐτοῦ ἐκδήλωσιν.

Οἱαδήποτε καὶ ἂν ὦσι πράγματι τὰ ἐλαττώματα καὶ αἱ κακίαι, τὰ συμφυῆ τῷ χαρακτῆρι τῶν Κινέζων, δυσχερὲς εἶνε νὰ εὑρεθῇ λαὸς ἀγαπῶν μᾶλλον αὐτῶν τὴν τάξιν καὶ τὴν ἡσυχίαν.

Α*

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

5

Ὡς λέγεται, ἀπεφασίσθη, ὅπως ἡ πόλις τῆς Παλλάδος κοσμηθῇ καὶ διὰ τζαμίου. Τοῦτο—ἁπλούστατον ἄλλως κυβερνητικὸν μέτρον—ἐθεωρήθη ὑπό τινων ἀπαισιοδόξων ὡς ἐξευτελιστικόν. Ἄλλοι—παράδοξοι ἄνθρωποι!—ἐξέφρασαν τὴν ἀπορίαν των, μὴ βλέποντες τὴν ἀνάγκην νὰ κτισθῇ τζαμίον ὅπου δὲν ὑπάρχουσι Τοῦρκοι· οὗτοι ὅμως ἀπεστομώθησαν διὰ τῆς ἀπαντήσεως ὅτι τὸ τζαμὶ δὲν θὰ κτισθῇ χάριν τῶν Τούρκων ἀλλὰ χάριν τῆς Τουρκίας . . . Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ διὰ μὲν τοὺς Ἕλληνας ἡ ἐπισκευὴ εἶναι ἧττον δαπανηρὰ τῆς κατασκευῆς, διὰ δὲ τοὺς Τούρκους ἡ ἀνάκτησις μᾶλλον προσφιλὴς τῆς κτήσεως, θεωροῦμεν ὅτι δὲν εἶναι ὅλως ἄσκοπον νὰ ἀναγράψωμεν ἐνταῦθα τὰ ἐν Ἀθήναις τζαμία ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ὅπως μεταξὺ τῶν σωζομένων ἐξ αὐτῶν γίνῃ ἡ κατάλληλος ἐπιλογή.

Α' *Τὸ τζαμὶ τοῦ Κάστρου*. Τοῦτο, ὡς ἐνοήσατε, ἦτο ὁ δυστυχὴς *Παρθενὼν*—ὃν παρακαλοῦμεν νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψει ἡ Κυβέρνησις ἐν τῇ ἐκλογῇ της. Οὗτος ἐκ ναοῦ τῆς παρθένου Ἀθηνᾶς μετεμορφώθη εἰς ναὸν τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, κατά τινας δὲ καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας· μετὰ ταῦτα *ἐτούρκευσε*, ὑψωθέντος ἐπὶ τῶν ἀθανάτων στύλων του ὑπερμεγέθους *μιναρὲ*, ὡς τεραστίου ὑπερσαρκώματος ἐκ τοῦ σώματος καλλιμόρφου παρθένου. *Ὅτε οἱ ἀδελφοὶ χριστιανοὶ* τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1687 ἐπεδαψίλευσαν εἰς αὐτὸν μίαν *μπόμπα*, ἀναβοώντων ἐξ ἀγαλλιάσεως ἐπὶ τῇ ἐξόχῳ ἐπιτυχίᾳ, τῶν μὲν ὑπὸ τὸν Καίνιξμαρκ Γερμανῶν «Siege. Lebehoch Graf Königsmark», τῶν δ' Ἑνετῶν τοῦ Μοροζίνη «Viva la nostra REPUBLICA», μετὰ τοῦ Παρθενῶνος συγκατεστράφη καὶ τὸ τζαμὶ, μετὰ ταῦτα δὲ, ὅτε ἀνέκτησαν οἱ Τοῦρκοι τὰς Ἀθήνας, ἢ μᾶλλον ὅτε ἐπανῆλθον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὰς ἐρήμους ἑστίας των, ἐκτίσθη ἐκ νέου τὸ τζαμὶ, ἀλλὰ μικρότερον. Τὰ ἐρείπια τούτου ὑπῆρχον μέχρι τοῦ 1839 ὅτε ἐντελῶς ἐξηφανίσθησαν κατὰ τὰς γενομένας ἀνασκαφάς. Ὁ Παρθενὼν πρὸς τοῖς ἄλλοις, παραχωρηθεὶς τῇ Φιλομούσῳ Ἑταιρίᾳ, ἐχρησίμευεν ἐν ἔτει 1825 ὡς σχολὴ κορασίων.

Β' *Τὸ μεγάλο τζαμὶ* ἢ *τζαμὶ στὸ κάτω συντριβάνι*. Τοῦτο ὑπάρχον εἰσέτι καὶ χρησιμεῦον πρὸς ἐκγύμνασιν τῶν στρατιωτικῶν μουσικῶν, κεῖται ὄπισθεν τῆς Δ. πλευρᾶς τοῦ μεγάλου στρατῶνος καὶ παρὰ τὸ Γυμνάσιον τοῦ Ἀδριανοῦ· ᾠκοδομήθη δὲ ἐν ἔτει 1759 ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου Βοϊβόδα Τζισταράκη.

Γ' *Τὸ τζαμὶ τοῦ Καράμπαμπα*, ἐν τῷ ὡρολογίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου Κυῤῥήστου, ὅπερ κοινῶς λέγεται ναὸς τοῦ Αἰόλου.

Ἐν αὐτῷ σώζεται εἰσέτι ἐπὶ τοῦ Μ. τοίχου ἡ σπάθη τοῦ Μωάμεθ καὶ ἄλλα τινὰ θρησκευτικὰ σύμβολα, πρὸς τούτοις καὶ κόγχη ἐν ᾗ ἦτο διαρκῶς τοποθετημένη λεκάνη καὶ πρόχους (*λεγενόμπρικον*) πλήρης διαυγοῦς ὕδατος, παρ' αὐτοῖς δὲ ἐκρέματο καθαρώτατον μάκτρον (*μπόλια*), διότι οἱ Τοῦρκοι ἐπίστευον, ὅτι ὁ ἱερὸς καὶ διαβόητος Καράμπαμπας ἐρχόμενος καθ' ἑκάστην περὶ μέσας νύκτας ἐτέλει τὰ τοῦ καθαρισμοῦ του.

Κατά τινας ὅμως ἐν τῷ ὡρολογίῳ τοῦ Κυῤῥήστου δὲν ἦτο τζαμὶ ἀλλὰ *τεκὲς* (κοινόβιον).

Δ' *Τὸ τζαμὶ τοῦ σταρυπάζαρου*, σωζόμενον εἰσέτι, κεῖται ἀπέναντι τῆς Δ. πλευρᾶς τοῦ προηγουμένου τζαμίου, καὶ ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Μενδρεσὲ, καὶ χρησιμεύει ὁτὲ μὲν ὡς στρατιωτικὴ τοῦ φρουραρχείου φυλακή, ὁτὲ δὲ ὡς στρατών. Ἐν ἔτει 1824 τῇ ἀποφάσει τῆς Κοινότητος ὡρίσθη τοῦτο ὡς σχολὴ τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου, παραχωρηθὲν τῇ Φιλομούσῳ Ἑταιρίᾳ.

Ε' *Τὸ Γενὶ τζαμὶ*, χρησιμεῦον καὶ αὐτὸ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ὡς σχολὴ τῶν ἐπιστημῶν. Ἔκειτο δὲ ἐν τῇ ἀπεράντῳ ἐκτάσει τῇ μεταξὺ τῶν ὁδῶν Βουλῆς (;), Νικοδήμου, Θουκυδίδου καὶ Ἀπόλλωνος, ἔνθα καὶ ὁ στρατὼν τῆς χωροφυλακῆς. Τοῦτο ἐλέγετο καὶ *τζαμὶ τοῦ Ῥοδακιοῦ* ἐκ τῆς συνοικίας, ἦτο δὲ ἐν αὐτῷ καὶ μεγαλοπρεπέστατον Ὀθωμανικὸν νεκροταφεῖον. Τὸ ὄνομα τοῦ τζαμίου τούτου, ἐκλιπόντος ἤδη ἐντελῶς, σώζεται καὶ

Digitized by Google

εἰς τὸ ἑξῆς δημῶδες ᾆσμα, ᾀδόμενον εἰς τὸν ἦχον τοῦ «Μαῦρο γεμενί»·

«Στὸ Γενὶ τζαμὶ
μιὰ Τούρκα προσκυνεῖ,
κι' ἀπ' τὸ προσκύνημά της
τῆς ἐσπάσαν τὰ κουμπιά της». κλ.

Ϛ' *Τὸ Σοφτὰ τζαμί*, μὴ σωζόμενον πλέον, ἔκειτο εἰς θέσιν *ἐπάνω συντριβάνι* ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Πανδρόσου καὶ Καπνικαρέας, ἀκριβῶς ἔνθα νῦν κηροπωλεῖόν τι.

Ζ' *Τὸ τζαμὶ τῆς κολώνας*, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀδριανοῦ, ὅπου νῦν ἡ Α' δημοτικὴ τῶν ἀῤῥένων σχολὴ (συνοικία Πλάκας). Ἐκαλεῖτο δὲ βεβαίως οὕτω ἐκ στύλου τινὸς ὑπερμεγέθους ὑπάρχοντος ἐκεῖ που, οὗτινος ἓν μόνον σώζεται τμῆμα. Τοῦτο κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐγένετο δημοσία βιβλιοθήκη, τὰ βιβλία καὶ χειρόγραφα τῆς ὁποίας μετὰ ταῦτα, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως, ἐχρησίμευσαν εἰς κατασκευὴν *φυσεκίων* ἐλλείποντος χάρτου. Περὶ τὸ τζαμίον τοῦτο ὑπῆρχεν ὡραῖον Ὀθωμανικὸν νεκροταφεῖον, ἐξ οὗ ἐσώζοντο δύο μεγάλαι κυπάρισσοι, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὁποίων πάντοτε κατὰ τὰς νύκτας τοῦ ἔαρος ἔκρωζεν ὁ βύας· ἀλλ' ἤδη μία μόνον κυπάρισσος ὑπάρχει καὶ αὐτὴ παραμεμορφωμένη, τῆς ἑτέρας καταπεσούσης πρό τινων ἐτῶν ἐκ λαίλαπος. Ὁ νυκτοκόραξ ἔκτοτε ἔπαυσε πλέον νὰ κρώζῃ... διατί; Ἡ λύσις τούτου ἀνατίθεται τοῖς παρ' ἡμῖν ῥωμαντικοῖς.

Η' *Τὸ Κουτζοὺκ τζαμὶ* ὀνομαζόμενον οὕτως ἐκ τῆς σμικρότητός του, κεῖται δὲ τοῦτο κατὰ τὴν ὁδὸν Μουσείου ὅπου ἤδη τὸ στρατιωτικὸν ἀρτοποιεῖον, σωζόμενον ἐν μέρει. Πρὸς τούτοις ὑπῆρχε καὶ τὸ *τζαμὶ τῶν Ἀραπάδων*, τῶν δυστυχῶν ἐκείνων ὄντων τῶν κατοικούντων ὑπὸ τὴν ΒΔ πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως, ἥτις πάλαι ποτὲ ἐλέγετο Πελασγικὸν, καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς τόπος τρομερὸς καὶ ἐπάρατος. Τὸ τζαμὶ τοῦτο ἔκειτο παρὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον, ἀλλ' ὡς λέγουσιν, ἦτο μᾶλλον ἐξέδρα της, *προσκύνημα*, ἐφ' οὗ προσηύχοντο οἱ δοῦλοι Ἄραβες καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸν κοινὸν Πατέρα! Καὶ ἐν Κηφισίᾳ δὲ, τῇ ἰδίως τουρκικῇ ἐξοχῇ, ἦτο ὡραῖον τζαμίον.

Ἐκτὸς τῶν τζαμίων τούτων ὑπῆρχον ἐν Ἀθήναις καὶ τρεῖς *τεκέδες* (κοινόβια), ὧν ὁ α' ἔκειτο παρὰ τῇ στοᾷ τῆς ἀρχηγέτιδος Ἀθηνᾶς τῇ κοινῶς λεγομένῃ «Πύλη τῆς Ἀγορᾶς», ἔνθα ἡ ἀρχαία Δυτικὴ ἐκκλησία, ὁ β' ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἁγ. Παντελεήμονος μεταξὺ τῶν οἰκιῶν Βενιζέλου καὶ Τζαβέλλα καὶ ὁ γ' παρὰ τὴν σημερινὴν εἴσοδον τῆς Ἀκροπόλεως, ἐπὶ τῶν συντριμμάτων, ὡς λέγουσι, βυζαντιακοῦ ναοῦ τῶν Ἁγ. Ἀναργύρων.

Ἐν τούτοις εἴτε νέον τζαμίον κατασκευασθῇ ἐν Ἀθήναις, εἴτε παλαιὸν ἐπισκευασθῇ, τὸ ἔργον θὰ ἦναι ἡμιτελὲς, ἂν δὲν θεαθῇ ἐπικαθήμενος ἐπὶ τοῦ Μιναρὲ ὁ ἀπαραίτητος πελαργός· ἐπειδὴ δὲ οὗτοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Ἀττικῆς μετὰ τῶν Τούρκων, καλὸν θὰ ἦτο νὰ φέρωμεν καὶ πελαργοὺς, ἀντιπελαργοῦντες οὕτως εὐγνωμοσύνην τοῖς Τούρκοις διὰ τὴν ἀναίμακτον διακανόνισιν τῶν ὁρίων.

Δ. Γρ. Κ.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΝ ΠΕΡΣΙΑι

Τὸ περσικὸν θέατρον ὁμοιάζει κατά τι πρὸς τὸ θέατρον τοῦ μέσου αἰῶνος. Ἐν τῇ «**Revue littéraire et artistique**» εὑρίσκομεν περὶ τῶν ἐν χρήσει νῦν ἐν Περσίᾳ σκηνικῶν διασκεδάσεων περιέργους πληροφορίας, ἃς μεταφέρομεν ἐνταῦθα.

Τὸ ἐν Περσίᾳ θεατρικὸν πρόγραμμα περιλαμβάνει τρία εἴδη σκηνικῶν ἔργων, τουτέστι **Tenachas**, **Karaghez** καὶ **Teaziés**.

Αἱ «tenachas» εἰσὶ κωμῳδίαι μονόπρακτοι, περιέχουσαι εὐφυολογίας, ὑπαινιγμοὺς, ἐνίοτε δὲ καὶ αἰσχρολογίας, παραδόξους χειρονομίας κτλ., ὧν ἡ ὑπόθεσις λαμβάνεται ἐν γένει ἐκ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου. Οἱ αὐτοσχεδιάζοντες αὐτὰς **loutys** καλούμενοι, εἰσὶ χορευταὶ καὶ μουσικοὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χορευτρίας, καὶ πολλάκις πιθήκους καὶ ἄρκτους. Ἀλείφονται δὲ μὲ ἀσβόλην, μὲ κρόκον ᾠοῦ, ἢ μὲ ἄλευρον.

Ὁ **karaghez** οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ θέατρον ἀνδρεικέλων. Ὁ παρ' ἡμῖν γελωτοποιὸς ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ **Ketehel Pehlevan** τοῦ φαλακροῦ ἥρωος, ἔχοντος ἀντὶ *καμπούρας* φαλάκραν ὡς διακριτικὸν αὐτοῦ σημεῖον. Ἐν τῇ σκηνῇ ἔργον ἔχει νὰ φαίνεται θρῆσκος, ὑποκριτὴς, εὐλαβὴς, λόγιος, ποιητής. Ἡ προσφιλὴς ἐνασχόλησίς του εἶνε νὰ δελεάζῃ τοὺς *μολλάδες* διὰ τῆς προσποιητῆς αὐτοῦ εὐλαβείας. Ἅμα εὑρεθῇ ἀπέναντι τῶν ἁγίων τούτων ἀνδρῶν, παρακαλεῖ, ἀναστενάζει, ἀπαγγέλλει στίχους τοῦ Κορανίου, ᾄδει μυστηριώδεις ποιήσεις, ὁμιλεῖ περὶ Προνοίας, περὶ παραδείσου καὶ τῶν ἀπείρων ἡδονῶν τῶν ἐπιφυλασσομένων εἰς τοὺς καλοὺς Μουσουλμάνους, ὥστε τελευταῖον ὁ *μολλᾶς*, μεθύων ὑπὸ τῶν τρυφηλῶν εἰκόνων, ἃς τῷ ἐπιδαψιλεύει ὁ **Ketehel Pehlevan**, ἀφίνει τὸ κομβολόγιον καὶ τὸ Κοράνιον καὶ χορεύει, παίζει κιθάραν καὶ ῥοφᾷ φιάλας τινὰς οἴνου τοῦ **Chiraz**.

Οὐδὲν κοινὸν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο τούτων θεατρικῶν εἰδῶν καὶ τῶν **teaziés**. Τὰ **teaziés** εἶνε θρησκευτικὰ δράματα, ἅτινα ἔχουσι πλεῖστα σημεῖα ὁμοιότητος πρὸς τὰ *μυστήρια* τοῦ μεσαίωνος. Τὰ ἔργα ταῦτα οὐδεμίαν σπουδαίαν δραματικὴν πλοκὴν ἔχουσιν, οὐδένα χαρακτῆρα καθαρῶς ὡρισμένον, ἀλλὰ συνίστανται εἰς ἀλλεπαλλήλους ἐπαναλήψεις. Τὰ μέσα καὶ ὁ τρόπος τῆς παραστάσεως, διάφορα ἐν πᾶσι τῶν ἡμετέρων, εἶσιν ἀληθῶς περίεργα.

Ἡ ἐπισημοτέρα τῶν θρησκευτικῶν ἑορτῶν τῶν Περσῶν εἶνε ἐκείνη, ἣν τελοῦσιν ἀνὰ πᾶν ἔτος κατὰ τὰς δέκα πρώτας ἡμέρας τοῦ *Μοχαρέμ*. Ἡ περίοδος αὕτη εἶνε καθιερωμένη εἰς τὴν παράστασιν τῶν **teaziés**, ὧν οἱ συγγραφεῖς ζητοῦσιν ἀποκλειστικῶς τὰς ἐμπνεύσεις αὐτῶν εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ Ἀλῆ, τὴν δηλητηρίασιν τοῦ Χασὰν καὶ τὴν δολοφονίαν τοῦ Χουσεΐν.

Digitized by Google

Τὰς δαπάνας τῶν παραστάσεων teaziés ἀναλαμβάνουσιν οἱ πλούσιοι, μὲ τὸν διπλοῦν σκοπόν, ὅπως καὶ τὸν Θεὸν καταστήσωσιν ἵλεων αὐτοῖς ἀπολαύοντες συγχωρήσεως, καὶ ἐπιδείξωσι δημοσίᾳ τὰ πλούτη αὐτῶν, τοὺς ἀδάμαντας, τὰ ὑφάσματα, τοὺς τάπητας καὶ τὰ ἀργυρᾶ αὐτῶν σκεύη.

Αἱ παραστάσεις γίνονται εἴτε ἐν στοαῖς, εἴτε ἐν αὐλαῖς, ἢ καὶ ἐν ταῖς δημοσίαις πλατείαις. Οἱ μεγιστᾶνες, οἱ ξένοι καὶ οἱ διπλωμάται καταλαμβάνουσι τὰ παράθυρα, ἐξ ὧν φαίνεται ἡ σκηνή. Αἱ γυναῖκες κάθηνται χαμαὶ ἐπὶ μικρῶν καθισμάτων, ἃ φροντίζουσι νὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν, ἀλλαχοῦ δὲ πέριξ κάθηνται οἱ ἄνδρες ὀκλάδην, ἀπαραλλάκτως ὅπως αἱ κάμηλοι ἀναπαυόμεναι. Ἐν τῷ μέσῳ εἶδος σκηνῆς περιέχει ὕψωμα καλυπτόμενον διὰ ταπήτων, ἐφ' οὗ τίθεται ἕδρα. Ὑπηρέται καλούμενοι ferraches, κρατοῦντες χονδρὰς ῥάβδους, περιφέρονται ὅπως τηρῶσι τὴν τάξιν, ὑδατοπῶλαι δὲ προσφέρουσιν ὕδωρ εἰς τοὺς παρισταμένους, ἐνῷ οἱ ἐκμισθωταὶ τῶν *ναργιλέδων*, οἱ πωληταὶ γλυκισμάτων, *βακλαβάδων* καὶ nukhoutys (*στραγαλίων*) περιπατοῦσιν ἀνὰ μέσον τῶν ὁμίλων τούτων.

Στιγμάς τινας πρὸ τοῦ θεάματος ἀναβαίνει πρόσωπόν τι ἐπὶ τοῦ ὑψώματος καὶ κάθηται ἐπὶ τῆς ἕδρας. Τὸ πρόσωπον τοῦτο εἶνε ὁ Rouzékhan, ὁ διηγούμενος τὰ συναξάρια τοῦ βίου τῶν ἰμάμιδων. Ἀκολουθεῖται ὑπὸ ἓξ ψαλτῶν καὶ φέρει μέλαν *τουρβάνιον* ἢ καὶ πράσινον, μετὰ ζώνης τοῦ αὐτοῦ χρώματος. Ἀναπαύεται πρὸς στιγμήν, εἶτα δὲ ἅμα οἱ νεαροὶ ψάλται, οἵτινες εἰσὶν ἡλικίας δώδεκα ἢ δεκατριῶν ἐτῶν, καθήσωσι πέριξ αὐτοῦ, ἀναστενάζει βαθέως καὶ ἄρχεται θρηνῳδίας, κύριον σκοπὸν ἐχούσης νὰ κατανύξῃ τὰς καρδίας τῶν παρευρισκομένων, πληρῶν αὐτὰς ὑψηλῶν συγκινήσεων καὶ ἐντυπώσεων ὀλιβερῶν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διακόπτεται, ἐκρήγνυται εἰς λυγμούς, κατολοφύρεται ἐν πάσῃ ταπεινώσει, ἐν τέλει δὲ τοῦ λόγου αὐτοῦ ῥίπτει μεθ' ὁρμῆς τὸ τουρβάνιόν του, διασχίζει τὸ ὑποκάμισόν του, αἱμάσσει τὸ στῆθός του, ἐκβάλλει τὸ γένειόν του καὶ ποιεῖ διάφορα σχήματα ἀπελπισίας. Κατὰ μίμησιν αὐτοῦ πάντες οἱ θεαταὶ ἄρχονται ὀλοφυρόμενοι, τυπτόμενοι, καὶ σχιζόμενοι. Τότε ὁ Rouzékhan κατέρχεται τοῦ ὑψώματος κρατῶν φιάλην, συλλέγει διὰ τεμαχίου βάμβακος τὰ δάκρυα τινῶν παρεστώτων, καὶ συνθλίβει αὐτὰ ἐντὸς τῆς φιάλης. Ἓν μόνον ἐκ τῶν δακρύων τούτων ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ζωὴν τοὺς ψυχορραγοῦντας, οὓς δὲν δύνανται νὰ σώσωσιν οἱ ἰατροί.

Ἀφοῦ τὰ πάντα καθησυχάσωσιν ἐμφανίζονται οἱ ἠθοποιοὶ καὶ ἄρχεται τὸ δρᾶμα. Τὰ teaziés, ὡς εἴπομεν, εἰσὶν ἀπολύτως θρησκευτικαὶ παραστάσεις. Ὁ θάνατος τοῦ προφήτου, τὸ μαρτύριον τοῦ Ἀλῆ, ὁ θάνατος τοῦ ἰμὰμ Χουσεΐν, εἰσὶν αἱ κυριώτεραι ὑποθέσεις, ἐξ ὧν ταῦτα ὑφαίνονται.

Οἱ Πέρσαι, λαὸς ἐξόχως θρησκευτικός, δακρυχέουσιν εἰς μνήμην τοῦ προφήτου καὶ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Ἀλῆ, ἅμα δὲ λήξῃ ἡ παράστασις τὸ πλῆθος ἀποσυρόμενον ἐκβάλλει πενθίμους κραυγάς, τῶν μὲν τιλλόντων τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, τῶν δὲ ποιούντων ἐπ' αὐτῆς βαθείας ἐντομὰς διὰ τῆς αἰχμῆς τῶν ἐγχειριδίων των.

Ι*

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἀπό τινων ἡμερῶν ὁ καιρὸς εἶνε λίαν ἄστατος. Τοῦτο κάμνει τὸν κ. Σ* νὰ δυσανασχετῇ.

Ὁ ὑπηρέτης, ὅστις κατά τινα στιγμὴν ἀκούει τὸν κύριόν του νὰ παραπονῆται, λέγει πρὸς αὐτὸν δειλῶς·

— Ἀφέντη, ἐγὼ φταίω ποῦ 'χάλασε ὁ καιρός, μὰ δὲν 'τολμοῦσα νὰ σᾶς τὸ 'πῶ.

— Πῶς φταίεις ἐσύ;

— Νά, ἔσπασα τὸ βαρόμετρο τῆς προάλλαις, καὶ τώρα κάνει ὅ,τι καιρὸ θέλῃ.

* * *

Ποίησις ἐν τῷ συζυγικῷ βίῳ.

Φαρμακοποιὸς διαπληκτίζεται πρὸς τὴν γυναῖκά του, ἡ ὁποία προσφεύγει εἰς τὸ σύνηθες τῶν γυναικῶν μέσον ἀμύνης, τὰ δάκρυα.

— Κλάψε ὅσο θέλῃς, τῆς λέγει ὁ σύζυγος, ὀλίγο μὲ συγκινοῦν τὰ δάκρυά σου. Ἀμ' τὰ ἔχω ἀναλύσει, καὶ 'ξεύρω πῶς δὲν περιέχουν παρὰ ἕνα ἐλάχιστο μέρος φωσφορικὴν ἄσβεστον καὶ ὀλίγην χλωριοῦχον σόδαν. Τὸ ὑπόλοιπον εἶνε καθαρὸ νερὸ ποῦ δὲν χρησιμεύει εἰς τίποτε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ τοὺς ἀνθρώπους καὶ κινεῖ αὐτούς, εἶνε ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ τρόπου τῆς ὑπάρξεως· τούτου κατορθωθέντος, δὲν γνωρίζουσι τί νὰ πράξωσι. Διὰ ταῦτα κατόπιν ἔρχεται δευτέρα ἀσχολία, νὰ ἐλαφρύνωσι τὰ βάρη τοῦ βίου, νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν ἧττον αἰσθητόν, νὰ *σκοτώσωσι τὸν καιρόν* των, δηλαδὴ νὰ διαφύγωσι τὴν ἀνίαν. (Schopenhauer).

*** Οἱ κοινωνικοὶ νόμοι ὁμοιάζουν τὰ ἐνδύματα· μᾶς στενοχωροῦν, ἀλλὰ καὶ μᾶς προφυλάττουν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ πρώτη ἀνακάλυψις πόλεως, ἐπὶ τῶν ὑδάτων κτισθείσης, ἐγένετο ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Ζυρίχης τῷ 1853 ὑπὸ τοῦ κ. Appli, ἐκ Μιλάνου, ἤδη δὲ εἰσὶ γνωσταὶ πλέον τῶν διακοσίων ἐκ τῶν μεμονωμένων τούτων ἀρχαίων πόλεων ἢ χωρίων, περὶ ὧν οὐδεμία διεσώθη μνεία ὑπάρξεως ἐν ταῖς σελίσι τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας. Τὸν λόγον τῆς κατασκευῆς τοιούτων κατοικιῶν εἶνε εὔκολον νὰ ἐξηγήσωμεν. Αἱ κατοικίαι τῶν

Digitized by Google

πρώτων ἀνθρώπων, καί τοι στερεαί, ἐὰν ἀνηγείροντο ἐπὶ ἀναπεπταμένου ἐδάφους, θὰ ἐξετίθεντο βεβαίως εἰς παντοίας προσβολὰς καὶ τῶν ἀγρίων θηρίων, ἅτινα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν καὶ ἰσχυρὰ καὶ πολυάριθμα καὶ βουλιμιῶντα, καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἔτι ἀγριωτέρων τῶν θηρίων. Ἐπενόησαν ἐντεῦθεν οἱ πρῶτοι ἐκεῖνοι οἰκοδόμοι κατοικιῶν ὑπὲρ τῶν ἑστιῶν αὐτῶν ὅ,τι ἡ φύσις ἔπραξεν ὑπὲρ τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Ὅπως ἀσφαλέστερον ἀποφεύγωσι τὰς ἐπιδρομάς, παρενέθεσαν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἐχθρῶν των ζώνην ὕδατος. Προλαμβάνοντες τὴν οἰκοδομὴν τῆς Βενετίας, ἔκτισαν τὰς κατοικίας των ἐπὶ στηλῶν ἐν ὀχυρᾷ θέσει, κυκλουμένῃ ὑπὸ ἑλῶν, ἢ ἀνήγειραν αὐτὰς μεταρσίους ἐντὸς λιμνῶν, κοιμώμενοι οὕτω ἐν ἡσυχίᾳ τὴν νύκτα, ὅπως ἐπανερχίσωσι τὴν ἡμέραν τὴν βραδεῖαν πρόοδον τῆς ἐκπολιτιστικῆς τέχνης. Ἀληθῶς δὲ προώδευσαν ὑπὲρ πᾶσαν προσδοκίαν. Εἰς τὰς λιμναίας ἢ τὰς τελματικὰς ταύτας πόλεις εὑρέθησαν πλεῖστα λίθινα ἐργαλεῖα, οἷον πελέκεις, ἐγχειρίδια, πρίονες, βέλη, ἐκτὸς τούτων δὲ καὶ εἴδη ἀγγειοπλαστικῆς, ὧν τινα ἔχουσι τὸ σχῆμα ἀτράκτων τῆς ὑφαντικῆς, πρὸς ἣν οἱ λιμναῖοι ἡμῶν πρόγονοι δὲν φαίνονται ξένοι. Πράγματι ἐκληροδότησαν ἡμῖν πολλὰ τεμάχια καναβίνου καὶ λινοῦ ὑφάσματος, τὰ λείψανα δὲ ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἱστουργίαν τῆς λιθίνης ἐποχῆς. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἄρτος καὶ ἡ καλλιεργία τοῦ σίτου δὲν ἦσαν ἄγνωστα κατὰ τοὺς μεμακρυσμένους ἐκείνους χρόνους. Ἡ ἰλὺς τῶν λιμνῶν διετήρησεν ἡμῖν πλακοῦντας πεπλατυσμένους καὶ στρογγύλους, κατεσκευασμένους ἐκ χονδροῦ ἀλεύρου, διεσώθησαν δὲ καὶ ξηρὰ ἄπια καὶ μῆλα. Ἐπίσης ἔζων μετ' αὐτῶν εἰς τὰς ὑπὲρ τὰ ὕδατα μετεωριζομένας ἀσφαλεῖς κατοικίας των καὶ ζῷα, οἷον ἵπποι, πρόβατα καὶ βόες. Ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι ἡ ἠὼς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἀνέτειλεν ἐν ἐποχῇ πολλῷ προγενεστέρᾳ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Καίσαρος εἰς τὴν Γαλλίαν. Περὶ τούτου δὲ δυνάμεθα νὰ πεισθῶμεν ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι αἱ λιμναῖαι πόλεις ἐκτίσθησαν κατὰ τὴν λιθίνην ἐποχήν, ἣν διεδέξατο πολιτισμός, οὗτινος τὰ ἐργαλεῖα εἰσὶ κατεσκευασμένα οὐχὶ ἐκ λίθου, ἀλλ' ἐξ ὀρειχάλκου, βραδέως δὲ καὶ μετὰ δυσχερεῖς προσπαθείας οἱ ἄνθρωποι ἐπενόησαν τὰ σιδηρᾶ ἐργαλεῖα καὶ σιδηρᾶ ὅπλα, δι' ὧν οἱ Γαλάται ἀντέστησαν εἰς τὰς ῥωμαϊκὰς λεγεῶνας.

Ἐν Νεοβοράκῳ ἐσχηματίσθησαν ἄχρι τοῦδε ἑπτὰ ἑταιρίαι ἔργον ἔχουσαι τὸν διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς φωτισμόν. Τὰ κεφάλαια αὐτῶν ἀνέρχονται εἰς τριάκοντα ἑκατομμύρια φράγκων. Ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ σπουδαιοτάτη τῶν ἑταιριῶν τούτων ἀνέλαβεν ἤδη τὸν φωτισμὸν τῶν σιδηροδρομικῶν σταθμῶν, θεάτρων καὶ ξενοδοχείων, τοῦ κεντρικοῦ ταχυδρομείου καὶ τοῦ ὑποβρυχίου σιδηροδρόμου τοῦ Οὔδσωνος. Ἑτέρα ἑταιρία φωτίζει τοὺς δημοσίους κήπους καὶ περιπάτους. Τρίτη ἑταιρία, ἧς προΐσταται ὁ διάσημος ἐφευρέτης Ἔδισων, ἐπιχειρεῖ ἤδη τὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας πρὸς φωτισμὸν διαφόρων ἄλλων μεγαλοπόλεων.

Ἕν τῶν μελῶν τοῦ ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου κατήρτισε τὴν ἑπομένην στατιστικὴν περὶ τῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ διατελεῖ ὁ ἔγγαμος βίος ἐν Λονδίνῳ καὶ τῇ κομητείᾳ Middlesex·

Γυναῖκες παραιτήσασαι τοὺς συζύγους των 1,872. Ἄνδρες παραιτήσαντες τὰς συζύγους των 2,371. Διαζύγια 4,720. Ἀνδρόγυνα διαπληκτιζόμενα αἰωνίως 191,023. Ἀνδρόγυνα ζῶντα ἐν ἀμοιβαίᾳ ἀποστροφῇ, ἣν κρύπτουσιν ἀπὸ τὰς ὄψεις τοῦ κόσμου 162,315. Ἀνδρόγυνα ζῶντα ἐν πλήρει ἀδιαφορίᾳ πρὸς ἀλλήλους 510,152. Ἀνδρόγυνα εὐτυχῆ κατὰ τὸ φαινόμενον 1,102. Ἀνδρόγυνα σχετικῶς εὐτυχῆ 115. Ἀνδρόγυνα πράγματι εὐτυχῆ 12.

Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ συνέστη ἐπ' ἐσχάτων Ἑταιρία τις, ἧς σκοπὸς εἶνε ἡ βελτίωσις τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ φυσιολογικὴν ἔποψιν. Ἡ Ἑταιρία αὕτη ἐν τῇ γενικῇ αὐτῆς συνελεύσει ἐψήφισεν ἵνα ἀπευθυνθῇ ἀναφορὰ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ζητοῦσα τὴν σύστασιν εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἧς ἔργον ἔσται νὰ ἐξετάζῃ πάντα μέλλοντα γάμον καθ'ὅλην τὴν περιφέρειαν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τότε δὲ μόνον νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν τέλεσιν αὐτοῦ, ὅταν ἀμφότερα τὰ μέρη ἀποδεικνύωνται καλῶς ἔχοντα ὑπό τε φυσιολογικὴν καὶ ἠθικὴν ἔποψιν. Τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης τὰ μέλη θὰ λαμβάνωνται ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Τὸ ἀκόλουθον ἀστεῖον γεγονὸς ἀναφέρει παρισινή τις ἐφημερίς·

Ἀπὸ τῆς καθιερώσεως τῶν ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανείων ἐπὶ πολλῶν καὶ ποικίλων βεβαίως πραγμάτων ἐγένοντο δάνεια — ἐπὶ ὡρολογίων, ἐπὶ ἐνδυμάτων, ἐπὶ στρωμάτων, ἐπὶ παντὸς τέλους· ἀλλ' οὐδείς ποτε ἐφαντάσθη νὰ ἐνεχυριάσῃ τὴν γυναῖκά του, καὶ τοῦτο κατ'αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῶν γάμων του.

Ἐν τούτοις ὑπῆρξεν ἄνθρωπος συλλαβὼν τὴν κάπως ἀγροικον ταύτην ἰδέαν, ἦτο δὲ ὑπάλληλός τις ἐν Παρισίοις, ὅστις μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ γάμου του, προσενεγκὼν πλούσιον γεῦμα εἰς τοὺς προσκεκλημένους ἔν τινι ἑστιατορίῳ, δὲν ἐδίστασε νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν ξενοδόχον·

— Κύριε, σᾶς ὀφείλω 117 φράγκα καὶ 25· ἀλλὰ δυστυχῶς βλέπω ὅτι ἐλησμόνησα τὸ *πορτοφόλι* μου. Ὅμως ἰδοὺ ὁποῦ μένει ἐδῶ ἡ γυναῖκά μου, σὲ 'μισὴν ὥραν ἐπιστρέφω καὶ σᾶς φέρνω τὰ χρήματα.

Ὁ ξενοδόχος πλήρης ἐμπιστοσύνης, ἀφίνει νὰ φύγῃ ὁ γαμβρὸς καὶ οἱ προσκεκλημένοι, καὶ κρατεῖ τὸ ἐνέχυρον φέρον τὴν νυμφικὴν στολὴν καὶ τὰ γαμήλια ἄνθη. Ἀλλὰ ἡ νὺξ ἔρχεται καὶ οὐδεὶς φαίνεται. Ἡ δυστυχὴς νέα, κατατεθλιμμένη καὶ δακρυῤῥοοῦσα, ἀναγκάζεται νὰ κατακλιθῇ ἔν τινι

Digitized by Google

δωματίῳ τοῦ ξενοδοχείου, ἔνθα ἐκλειδώθη καλῶς. Ἀνατέλλει ἡ ἐπιοῦσα, ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐδεὶς παρουσιάζεται, καί, ἵνα μὴ μακρηγορῶμεν, ἔκτοτε οὐδὲ ἴχνος ἐφάνη που τοῦ περιέργου γαμβροῦ. Ἡ δὲ ἐγκαταλειφθεῖσα, μὴ ἔχουσα οὔτε γονεῖς οὔτε συγγενεῖς ἵνα ζητήσωσιν αὐτήν, οὐδένα τέλος εἰς ὃν νὰ προσφύγῃ, ἠναγκάσθη νὰ μείνῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἵνα πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ὑπηρετοῦσα εἰς τὸ μαγειρεῖον, ὅπου καθ'ὅλην τὴν ἡμέραν ἀναμιγνύει τὰ δάκρυά της μὲ τὴν *σοῦπαν*, τὴν ὁποίαν παρασκευάζει.

Ὁ πολὺς Ἀμερικανὸς Ἔδισων ἀξίωμα αὐτοῦ ἔχει τοῦτο· «Τὰ πάντα εἰς τὴν ἐπιστήμην». Καὶ τοῦτο μὲν φυσικόν, ἀλλ' ἡ πρὸς τὰ ἐγκόσμια ἀδιαφορία αὐτοῦ καταντᾷ ἐνίοτε ὑπέρμετρος, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον·

Τὴν ἑσπέραν τῶν γάμων του—καὶ σημειωτέον ὅτι ἐγένοντο ἄνευ τῆς παραμικρᾶς πομπῆς—λέγει πρὸς τὴν γυναῖκά του·

— Ὑπάγω νὰ δώσω μιὰ *'ματιὰ* εἰς τὸ ἐργοστάσιον· μίαν ἁπλῆν ἐπιθεώρησιν καὶ ἐπιστρέφω.

Εἰσέρχεται εἰς τὸ μηχανουργεῖόν του καὶ ἐν τῷ ἅμα καταλαμβάνεται ἀπὸ τὸ πάθος τῆς ἐργασίας, καὶ ἄρχεται χειριζόμενος τὰ προσφιλῆ καὶ πολυποίκιλα ἐργαλεῖά του.

Εἶχε παρέλθει ἡ μία μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅτε εἷς τῶν παρανύμφων παρατηρήσας φῶς εἰς τὸ ἐργοστάσιον, καὶ προσδραμὼν βλέπει τὸν Ἔδισων βεβυθισμένον εἰς τὰς ἐρεύνας του.

— Καὶ ἡ γυναῖκά σου, ταλαίπωρε; φωνάζει πρὸς αὐτόν.

— Ἆ! ἀλήθεια, τὴν εἶχα λησμονήσει!

Ἄλλο χαρακτηριστικὸν τοῦ Ἔδισων:

Εἰς τὰ δύο αὐτοῦ τέκνα ἔδωκε τὰ ὀνόματα **Dot** καὶ **Dash**. Τούτων τὸ μὲν πρῶτον σημαίνει *στιγμή*, τὸ δὲ ἄλλο *παῦλα*, ἤτοι τὰ δύο σημεῖα τῆς τηλεγραφικῆς γραφῆς.

Ἐσχάτως εἷς τῶν ἐν Λονδίνῳ προξένων ἔλαβε παρὰ τῆς Κυβερνήσεώς του τὴν εἴδησιν ὅτι γυνή τις ἐκ τοῦ τόπου του, κατοικοῦσα ἐν Λονδίνῳ, ἐκληρονόμησε περιουσίαν ἑνὸς ἑκατομμυρίου.

Πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς εὐτυχοῦς κληρονόμου ὁ πρόξενος προστρέχει πρῶτον εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἐν αἷς δημοσιεύει γνωστοποιήσεις ἐπὶ γνωστοποιήσεων. Ἀλλὰ τῆς γυναικὸς μὴ παρουσιαζομένης, ἀπευθύνεται τελευταῖον εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

Ὁ ἀστυνόμος παραγγέλλει ἕνα τῶν καλλιτέρων αὐτοῦ ἰχνηλατῶν νὰ ἀναζητήσῃ τὴν γυναῖκα ὑποσχόμενος γενναίαν ἀμοιβήν.

Ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ ἐπιλαμβάνεται τοῦ ἔργου, μετὰ ἕνα δὲ μῆνα παρουσιάζεται εἰς τὸν προϊστάμενόν του.

— Λοιπόν, ἡ γυναῖκα;

— Τὴν ηὗρα, κύριε ἀστυνόμε.

— Πολὺ καλά. Ποῦ εἶνέ την;

— Εἰς τὸ 'σπῆτί μου χθὲς τὴν ἐπῆρα γυναῖκα!

Ἡ περὶ τὸν κόσμον περιοδεία ἀντὶ λεπτῶν δέκα ἐπετεύχθη ἐσχάτως διὰ ταχυδρομικοῦ δελταρίου, μάλιστα δὲ ἐντὸς 7 ἑβδομάδων. Ὁ ἰατρὸς κ. Β. ἐξαπέστειλε τὴν 29 Ἰουνίου ε. ε. ἐπιστολικὸν δελτάριον ἐκ τῆς πόλεως **Coire** (Ἑλβετίας) διευθυνόμενον πρὸς ἑαυτὸν καὶ εἰς **Coire**. Τὸ δελτάριον τοῦτο θὰ ἐλάμβανεν οὕτος ἀναμφιβόλως αὐθημερὸν ἢ καὶ τὴν ἐπαύριον, ἐὰν δὲν περιείχοντο ἐν αὐτῷ πληροφορίαι τινές. Ὁ ἰατρὸς δῆλα δὴ ἴσως ἄριστος γεωγράφος ἐσημείωσεν ἐπ' αὐτοῦ· **Via Basel, Havre, Port-Saïd, Calcutta, Jokohama. S^t. Francisco, New-York, Hamburg**, γερμανιστὶ δὲ καὶ γαλλιστὶ παρεκάλει ἅπαντας τοὺς ταχυδρομικοὺς ὑπαλλήλους λευκοὺς τε μέλανας καὶ χαλκόχρους νὰ ἐξαποστείλωσι τὸ δελτάριον αὐτοῦ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον.

Τὴν 22 Αὐγούστου μετ' εὐτυχῆ περὶ τὸν κόσμον περιοδείαν τὸ δελτάριον ἐπανεῖδε τὴν **Coire**, πεποικιλμένον διὰ παντοίων ἀριστείων, τουτέστι τῶν σφραγίδων τῶν διαφόρων ταχυδρομικῶν σταθμῶν. Ἀπόδειξις πασιφανὴς ὅτι οἱ ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι εἰσὶ πανταχοῦ πρόθυμοι καὶ εὐσυνείδητοι.

Γερμανός τις ἐδημοσίευσεν ἄρτι ἐν Λειψίᾳ βιβλίον περὶ Πέτρου τοῦ Μεγάλου συνταχθὲν ἐπὶ τῇ βάσει ἀνεκδότων μέχρι τοῦδε ἐγγράφων. Τοῦ βιβλίου τούτου τὸ πρῶτον κεφάλαιον πραγματεύεται περὶ τῶν θρησκευτικῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ τσάρου. Ἐξ αὐτοῦ δὲ λαμβάνομεν τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον, ὅπερ καταδεικνύει τὴν μεγάλην ἀμάθειαν, ἐν ᾗ διετέλει ὁ ῥωσσικὸς κλῆρος ἐπὶ Πέτρου τοῦ μεγάλου.

Ὁ αὐτοκράτωρ εὑρισκόμενος ἡμέραν τινὰ ἔν τινι μοναστηρίῳ, εἶπεν εἰς τὸν ἡγούμενον· «Νομίζω πῶς καλὸν εἶνε νὰ ἐπιτρέψητε εἰς τοὺς μοναχοὺς τὸ κάπνισμα, τὸ ὁποῖον θὰ τοὺς διασκεδάζῃ, ἀνακουφίζῃ, καὶ δὲν θὰ τοὺς κτυπᾷ εἰς τὸ κεφάλι, ὡς ἡ *μπίρα*, τὸ κρασὶ καὶ τὰ ἄλλα ποτά, τὰ ὁποῖα τοὺς γίνονται ἀφορμὴ εἰς τόσα ἐλαττώματα καὶ τόσας παρεκτροπάς.

— Ἡ συμβουλή σας θὰ ἦτο ἐξαίρετος, Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ ἡγούμενος, ἂν ἡ Γραφὴ δὲν ἐμπόδιζε ῥητῶς τὴν χρῆσιν τοῦ καπνοῦ. Ἡ Γραφὴ λέγει: Οὐχὶ τὰ εἰσερχόμενα, ἀλλὰ τὰ ἐξερχόμενα φέρουσι τὴν ἁμαρτίαν. *Ἀλλὰ τὸ κρασὶ καὶ τὰ ποτὰ εἰσέρχονται εἰς τὸ στόμα, ἐνῷ ὁ καπνὸς ἐξέρχεται.*

Κατὰ τὴν γενομένην ἀπογραφήν, ὁ πληθυσμὸς τῆς Βουλγαρίας ἀνέρχεται εἰς 1,998,600 ψυχάς. Ἐκ τῶν πόλεων πολυανθρωποτέρα εἶνε τὸ Ῥουτσούκιον ἀριθμοῦν 26,867 κατοίκους. Μετ' αὐτὸ ἔρχεται ἡ Βάρνα καὶ τρίτη ἡ Σοφία, ἔχουσα 20,541 κατοίκους.

Τὸν ἀτυχοῦντα σώζει ἡ ἐλπίς.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 303 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Αθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 **18 'Οκτωβρίου 1881**

ΑΙ ΑΓΡΙΑΙ ΦΥΛΑΙ ΤΩΝ ΙΝΔΙΩΝ

Γενικῶς μὲν λέγεται ὅτι αἱ ὀρειναὶ φυλαὶ τῶν Ἰνδιῶν κατάγονται ἐξ ἰθαγενῶν, οὓς οἱ πρόγονοι τῶν νῦν Ινδῶν ἐξεδίωξαν ἐκ τῆς ἑαυτῶν χώρας, ἀναγκάσαντες αὐτοὺς νὰ καταφύγωσιν ἐπὶ τῶν ὀρέων, ἀλλ' αἱ τῶν ὀρεσιβίων τούτων φυλῶν παραδόσεις ἀναφέρουσιν, ὅτι αὗται ἦλθον ἐκ χωρῶν λίαν ἀπομεμακρυσμένων τοῦ Ινδοστάν, ἐξ ἄρκτου καὶ ἐκ δυσμῶν. Μετὰ τὴν κατάκτησιν δὲ τῶν πρώτων κατοίκων, οἵτινες, κατὰ τὰς εἰρημένας παραδόσεις, ὑπῆρξαν ὄφεις καὶ δαίμονες, ἀποκατεστάθησαν ἐν τῇ χώρᾳ.

Οἱ *Σανθάλις* τῆς Βεγγάλης, οἱ *Γόνδς* τῆς Ὀρίσσης, οἱ *Μάρις* τῆς Ῥαποτάνης, οἱ *Βὶλδ* τῆς Κανδέσης, οἱ *Κάρενς* τῆς Βιρμανίας, καὶ οἱ *Μεγὶς*, *Λέπκας* καὶ *Βοοτίαι* τῶν Ἱμαλαΐων, εἰ καὶ διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων, ὅμως ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ὁμοιάζουσι, καθὸ ὁμιλοῦντες γλώσσας μὴ καταγομένας ἐκ τῆς Ἀριανῆς, ἐξ ἧς αἱ Ἰνδικαὶ γλῶσσαι ἕλκουσι τὴν καταγωγήν. Ἀλλ' οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἀρχὴ αὐτῶν, εἶνε βέβαιον ὅτι δὲν κατάγονται ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης, εἰς ἣν ἀνήκουσιν οἱ Ἰνδοί.

Οἱ *Σανθάλις* ἀνέρχονται εἰς ἓν περίπου ἑκατομμύριον, κατοικοῦσι δὲ τὴν πρὸς νότον τοῦ Γάγγου χώραν ἀπὸ Βαλγουπὸρ μέχρι Μουρσιδαβάδα, καὶ ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου μέχρι Μιδναπόρ. Αἱ παραδόσεις αὐτῶν ἀναφέρουσιν, ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους ἀπεώσθησαν μικρὸν κατὰ μικρὸν πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ ἰσχυροτέρου λαοῦ, δυσμόθεν ἐπιδραμόντος. Εἶνε φυλὴ κυνηγῶν ῥωμαλέων, οἵτινες διὰ τῶν ἁπλουστάτων αὐτῶν ὀργάνων, τῶν βελῶν καὶ ἀκοντίων, ἐξεδίωξαν ἐκ τῶν ἀγρῶν των τὰς ἀγέλας τῶν ἐλεφάντων, οἵτινες ἐλυμαίνοντο τοὺς λόφους Ῥαϋμαχάλ. Μεγίστην ἔχουσιν ἀντιπάθειαν πρὸς ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν, ἐσχάτως δ' ἀπέδειξαν μετ' ἀγανακτήσεως καὶ φοβερᾶς ὀργῆς, ὅτι ἦσαν ἕτοιμοι νὰ δράξωσι μᾶλλον τὰ ὅπλα, ἢ νὰ ἐπιτρέψωσιν ὅπως αὐτοὶ καὶ αἱ οἰκογένειαί των ἀριθμηθῶσιν.

Ἡ πατροπαράδοτος αὐτῶν ἱστορία οὐδὲν ἄλλο μνημονεύει εἰμὴ τὴν διηνεκῆ αὐτῶν πρὸς ἀνατολὰς ὑποχώρησιν, ἕνεκεν ἐπιδρομῶν ἑτέρων ἐθνῶν, ἱκανωτέρων ἢ ἰσχυροτέρων αὐτῶν. Καὶ οὗτοι μὲν προετοιμάζουσι διὰ τὸ ἄροτρον νέας γαίας, κόπτουσι τὰ δάση, ἰσοπεδοῦσι καὶ φυτεύουσιν, ἄλλοι δὲ ἐπέρχονται λαοί, ὅπως τῶν καρπῶν τῶν ἀγώνων ἐκείνων ἀπολαύσωσιν.

Οὕτω οἱ Σανθάλις σπείρουσιν, ἄλλοι δὲ ἐρχόμενοι θερίζουσι. Φύσει πεπροικισμένοι διὰ προτερημάτων, ἅπερ ἔδει νὰ ἀναδείξωσιν αὐτοὺς ἓν τῶν πρώτων ἰνδικῶν ἐθνῶν, φαίνονται τοὐναντίον προωρισμένοι νὰ ὦσιν ἀείποτε οἱ σκαπανεῖς πολιτισμοῦ, εἰς ὃν αὐτοὶ οὐδέποτε προβαίνουσιν. Εἰσὶ δραστήριοι καὶ καρτερικοί, ἀλλ' ἀναγκάζονται νὰ καταναλίσκωσι τὰς εὐγενεῖς ταύτας ἰδιότητας ὅπως ὑπερνικῶσι τὰ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν παρουσιαζόμενα ὑλικὰ προσκόμματα. Ἐγκαθιδρύονται ἐνδελεχῶς ἐπὶ νέων γαιῶν, μόνον ὅπως μετ' οὐ πολὺ ἐκβληθῶσι διὰ χρέη. Ἐκκαθαίρουσι τοὺς ὑπὸ σχοίνων κεκαλυμμένους τόπους καὶ καλλιεργοῦσιν αὐτούς, μόνον καὶ μόνον ὅπως, μόλις ἀρχίσωσιν οἱ τόποι οὗτοι ἀποφέροντες πρόσοδον τινά, ἀφαιρεθῶσιν αὐτοὺς ὑπὸ τῶν τοκογλύφων. Εἶνε μὲν εἰλικρινεῖς καὶ πιστοί, ἀλλ' ὑστεροῦσι κατὰ τὴν εὐφυΐαν.

Τὰ χωρία τῶν Σανθάλις κεῖνται ὡς τὰ πολλὰ ἐν μέσῳ καλλιεργημένων ἀγρῶν, οἱ δὲ πέριξ τόποι ἀφθονοῦσι πάντοτε ὑδάτων καὶ ξυλείας. Ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν χώραν αὐτῶν βλέπει ἀμέσως ὅτι τὰ μὲν δάση ὑπεχώρησαν πρὸ μικροῦ εἰς καλλιεργημένους ἀγρούς, ἡ δὲ τίγρις καὶ ὁ λύκος εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Σανθάλις, ὡς φαίνεται, δοκιμάζει τέρψιν τινὰ παλαίων κατὰ τῆς φύσεως, ἅμα δὲ ἰσοπεδώσῃ τὸν ἀγρόν, καλλιεργεῖ αὐτὸν ἐφ' ὅσον τὸν κατέχει διὰ τοῦ ἀγροίκου καὶ πρωτοτύπου αὐτοῦ συστήματος. Οὕτω δὲ προλειαίνει τὴν ὁδὸν εἰς ξένον πολιτισμὸν ἰσχυρότερον ἕτοιμον ὅπως ὑποκατασταθῇ, καθιστάμενος αὐτὸς ἁπλοῦν ὄργανον εἰς τὰς χεῖρας τῶν πανούργων Βεγγαλινῶν. Μὴ ὢν προνοητικός, ἀλλὰ διατελῶν ἀείποτε ἀμελὴς καὶ ἐν βαθυτάτῃ ἀγνοίᾳ τῶν καλῶν τῆς καλλιεργείας μεθόδων, δὲν ἀντλεῖ ἐκ τῆς γῆς εἰμὴ εὐτελῆ οὐσίαν, ὅπως δ' ἐπιτύχῃ καὶ ταύτης, ἀναγκάζεται νὰ παλαίῃ κατὰ τῶν ἀγρίων ζώων καὶ κατὰ τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως. Ὅθεν οὐδόλως ἄπορον, ἐάν, γινόμενος ἅπαξ κύριος τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρημίᾳ δημιουργηθέντος κήπου, ἐπαναστατῇ εὐθὺς ἅμα ὁ Βεγγαλινὸς τοκογλύφος μεταβαίνῃ νὰ τῷ ἀφαιρέσῃ τὰς γαίας του. Ἐπίσης δὲν εἶνε ἄξιον ἀπορίας, ἐὰν ἀναγκάζεται νὰ μεταχειρισθῇ τὴν βίαν, ὅπως ἀποσπάσῃ

ἐκ τῶν ὀνύχων τοῦ νόμου τὸν ἀγρὸν καὶ τὴν ἁπλοϊκὴν αὐτοῦ κατοικίαν.

Εἶνε φυσικὸν ὅτι ἐν τοιαύτῃ σφοδρᾷ καὶ διηνεκεῖ πάλῃ σβέννυται ἡ θαυμασία ἐνεργητικότης, ἥτις χρησιμεύει αὐτῷ πρὸς καταπολέμησιν τῆς φύσεως.

Ὁ *ραγιά*, ὡς ὁ Σανθάλις ἀποκαλεῖ τὸν «zemindar» ἢ κύριον αὐτοῦ, εἶνε ἀδυσώπητος ὅσον ἀφορᾷ τὴν πληρωμὴν τῆς προσόδου, εἰς ἣν δικαιοῦται. Παρουσιάζονται συμβόλαια, ἅτινα ὁ δυστυχὴς Σανθάλις ὑπέγραψε, χωρὶς μηδόλως νὰ γινώσκῃ τί περιέχουσιν, ἀλλ' ἐξ ὧν προκύπτει σαφῶς τὸ δικαίωμα τοῦ *ραγιᾶ*. Αἱ τοῦ πτωχοῦ ἀγρίου ἕξεις δὲν τῷ ἐπιτρέπουσι νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ὑπερβολικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ τοκογλύφου ἢ τοῦ ἰδιοκτήμονος, ἐφ' ᾧ καὶ οὐδὲν ἄλλο φάρμακον μηχανᾶται, ἢ τὴν βίαν, πλὴν ὁ νόμος εἶνε ἰσχυρότερος αὐτοῦ καὶ ἐπομένως ἐκδιώκεται. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, γινόμενος ἐκμανής, καταφεύγει εἰς τὴν φαρέτραν καὶ εἰς τὰ προσφιλῆ αὐτῷ ἀκόντια, ὅπως ἐκδικηθῇ οὐ μόνον τὸν *ραγιᾶ*, ἀλλὰ καὶ τὸν Sirkar, τουτέστι τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις ἐπιτρέπει τοιαύτας λῃστείας. Τοῦτο ἔπραξε τῷ 1855, ματαιώσας ἐπὶ δύο ἔτη πάσας τὰς προσπαθείας τῆς Ἀρχῆς πρὸς καταστολὴν τοῦ κινήματος καὶ παλαίσας γενναίως καθ' ὅλων τῶν δυνάμεων τῶν Ἰνδιῶν διὰ τῶν βελῶν αὐτοῦ μόνον. Τοιοῦτον ὄντα τὸν Σανθάλιν, οὐδεὶς δύναται τοὐλάχιστον νὰ μὴ οἰκτείρῃ. Καίτοι ὅμως ἡ Κυβέρνησις τῆς Βεγγάλης ἔπραξε πᾶν τὸ δυνατὸν, ὅπως διὰ πατρικῆς τῶν νόμων διαχειρίσεως ἐλαττώσῃ τὰ βάρη τοῦ ἀγρίου, καὶ ἀπαλλάξῃ αὐτὸν ἀπὸ τῶν συνεπειῶν τῆς ἀκρίτου αὐτοῦ διαγωγῆς, οὐχ ἧττον ὁ Σανθάλις εἰς νέας εὑρίσκεται πάντοτε ἀμηχανίας, οἱ δὲ πόνοι καὶ αἱ ἀνίαι αὐτοῦ προέρχονται ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ χαρακτῆρός του. Ἓν τῶν ἐλαττωμάτων τούτων, κοινὸν εἰς πάντας τοὺς ἀγρίους, εἶνε ὁ μέγας ἐξευτελισμὸς τῆς γυναικός. Ἡ γυνὴ ἐν τοῖς Σανθαλικοῖς χωρίοις οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ φορτηγὸν ζῶον, ὁ δὲ ἔντιμος καὶ πιστὸς χαρακτὴρ τῶν ἀγρίων τούτων οὐδαμῶς ἀρκεῖ βεβαίως, ὅπως ἀντισταθμίσῃ τὸ ὄνειδος τῆς ἀφορήτου τυραννίας ἣν ἀσκοῦσιν ἐπὶ τῶν γυναικῶν.

Ὁ λόφος τοῦ *Παρασνάθ*, ἔνθα ἐτελοῦντό ποτε ἀνθρωποθυσίαι, εἶνε τόπος ἱερὸς παρὰ τοῖς Σανθάλις. Τὴν σήμερον αἱ τοιαῦται θυσίαι ἀνθρωπίνων ὄντων εὐτυχῶς ἐξέλιπον, ἐξ ἑνὸς μὲν τῶν Μωαμεθανῶν κατὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν κατάκτησιν τῶν Ἰνδιῶν θέντων τέρμα εἰς αὐτάς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως καταργησάσης τέλεον τὰς ἀνθρωποθυσίας τῶν *Γόνδς*.

Οἱ Σανθάλις ἐν τούτοις διατηροῦσι μέχρι τοῦδε ἀπεριόριστον πίστιν εἰς τὸν *γκοζὲρ* ἢ ἱερέα καὶ σοφὸν αὐτῶν. Δυστυχῶς οἱ *γκοζὲρ* οὗτοι, οἵτινες εἶνε πολλοί, ἀντὶ νὰ καταστήσωσι γνωστὰ εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς τὰ ἴδια αὐτῶν ἐλαττώματα, ἅπερ εἰσὶ παραίτια τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν συμφορῶν, λέγουσιν αὐτοῖς ἀπ' ἐναντίας ὅτι αἰτία πάντων τῶν δεινῶν αὐτῶν εἶνε ὁ *ραγιᾶ* καὶ ὁ *σιρκάρ*, αἱ δὲ διαβεβαιώσεις αὗται εἰσὶν ἱκαναὶ νὰ ἐνισχύσωσι τοὺς ἀγρίους εἰς τὰς κακὰς αὐτῶν ἕξεις καὶ νὰ ἐρεθίζωσιν αὐτοὺς κατὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Εἷς ἐκ τῶν ἐπικινδύνων τούτων ἱεροκηρύκων, ὀνόματι *Παμπάγι*, θεωρεῖται ὡς ἅγιος ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν φυλῶν τῶν ὀρεινῶν. Εἰς αὐτὸν ἀποδίδονται θαυματουργοὶ δυνάμεις, ὡς, φέρ' εἰπεῖν, ὅτι θεραπεύει ἀσθενεῖς δι' ἁπλοῦ μόνον λόγου, ὅτι περιπατεῖ ἐπὶ τοῦ πυρὸς καὶ ὕδατος. Γινώσκει τὸ παρελθὸν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, καὶ εἶνε ἀναμάρτητος καὶ παντοδύναμος. Τὰ διδάγματα τοῦ ἀνθρώπου τούτου ὑπῆρξαν λίαν ὀλέθρια εἰς τὸν πτωχὸν, τίμιον καὶ εὔπιστον Σανθάλιν. Ὁ *Παμπάγι* ἐξεγείρει τοὺς ἀγρίους κατὰ τῶν ἰδιοκτητῶν, κατὰ τῶν τοκογλύφων καὶ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. Συλληφθεὶς ποτε καὶ καθειρχθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ τοῦ Sahib-Log ἐξῆλθε, λέγουσι, διὰ θαύματος, βεβαιοῦντες ὅτι εἶνε ἱκανὸς νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ καὶ πάλιν, πιστεύουσι δὲ ὅτι εἶνε προωρισμένος νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν δυναστῶν του. Πρό τινων μηνῶν διεδόθη ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον ὅτι ὁ *Παμπάγι* διέταξε νὰ θυσιασθῶσιν ἅπασαι αἱ αἶγες καὶ αἱ λευκαὶ ὄρνιθες, ὁ δὲ ἁπλοῦς καὶ εὔπιστος λαὸς ὑπήκουσεν εἰς τὸν ἡγέτην αὐτοῦ τυφλῶς. Εἰς τοῦτον δέον νὰ ἀποδοθῇ ἡ ἀντίστασις τῶν ἀγρίων πρὸς ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν καὶ ἡ συνάθροισις τῶν πολεμάρχων εἰς τὰ πέριξ τοῦ *Ναραχίμπορ*, ὅπως ἀντιταχθῶσι κατὰ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Κυβερνήσεως. Τούτου ἕνεκα ὁ *Παμπάγι* ἐπέμφθη εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Lüknow, ἐξ ἧς οὐδαμῶς βέβαια θὰ σώσῃ αὐτὸν ἡ θαυματουργός του δύναμις.

Οἱ *Γόνδς* τοῦ Gaujam καὶ Cuttack εἶνε, καθὼς οἱ Σανθάλις, φυλὴ ἀγρία. Μέχρι τοῦ 1848 ἐτέλουν τὴν ἑορτὴν Mehriah-Pujah, καθ' ἣν ἔθυον ἀνθρώπινα θύματα. Ἀλλ' ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀπηγόρευσεν, ὡς εἴρηται, αὐτήν. Καὶ ὅμως λέγουσί τινες ὅτι ἐὰν αὔριον ἔπαυεν ἐν Ἰνδίαις ἡ ἀγγλικὴ ἐξουσία, οὐδὲν ἴχνος σπουδαῖον τῆς διαβιώσεως αὐτῆς ἤθελεν ἀπομείνει. Ἀλλ' οἱ ταῦτα λέγοντες ὑποπίπτουσιν εἰς τὸ ἄδικον τοῦ νὰ ἀρνηθῶσι προφανῆ γεγονότα, ἤτοι τὴν κατάργησιν τῆς ἀνθρωποθυσίας καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς παιδοκτονίας τῶν θηλέων, καθὼς καὶ τοῦ ἀπανθρώπου ἐκείνου δόγματος τοῦ λεγομένου Satti, καθ' ὃ ἐθυσιάζετο ἡ χήρα ἐπὶ τῆς ἐπικηδείου πυρᾶς, ἐφ' ἧς ἐκαίετο ἡ κόνις τοῦ ἀποθανόντος συζύγου της. Τὰ τρία ταῦτα εἰσὶ τοὐλάχιστον ἰσοβαρῆ πρὸς τοὺς σιδηροδρόμους, τοὺς τηλεγράφους καὶ τὰ ἐν καιρῷ λοιμοῦ βοηθητικὰ μέτρα, περὶ ὧν καὶ τούτων ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἐμερίμνησεν.

Τὰ προωρισμένα διὰ τὴν ἐνιαύσιον θυσίαν τοῦ Μεριὰχ-πουγιὰ θύματα ἐκαλοῦντο *μεριὰχ*, καὶ ἠγοράζοντο ἐκ τῶν *Παρουβά*, ἀθλίας ἰνδικῆς

Digitized by Google

φυλῆς κατοικούσης ἐν τῇ πεδιάδι, δούλης τῶν *Γόνδς*. Διὰ τῆς θυσίας αὐτῶν ἐπρόκειτο νὰ ἐξευμενίσωσι τὸν θεὸν τῆς γῆς, *Βούρα-Πενοὺ* καλούμενον, ὅπως ἀπολαύσωσιν ἀφθόνου εσοδείας. Κατὰ τοὺς *Γόνδς* ἡ γῆ ὑπῆρξεν ἐν ἀρχῇ κινητὴ καὶ ἄμορφος μάζα, μηδόλως δυναμένη νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς καλλιέργειαν καὶ ἀνθρωπίνην κατοικίαν. Ὁ θεὸς τῆς γῆς εἶπε· «*Χύσατε αἷμα, αἷμα ἀνθρώπινον ἐνώπιόν μου*». Ἡ διαταγὴ αὕτη ἐξετελέσθη, τὸ δὲ ἔδαφος κατέστη γόνιμον καὶ ἀμετάβλητον. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ ἐντεῦθεν ὁ *Βούρα-Πενοὺ* διέταξεν ἵνα προσφέρωνται αὐτῷ τακτικῶς αἱ ἀνθρωποθυσίαι. Ὁσάκις ἔσπειρον ἀγρόν τινα, ἦν ἐπάναγκες νὰ γονιμοποιήσωσιν αὐτὸν διὰ τοῦ αἵματος τῶν θυμάτων. Ἐφ' ὅσον διήρκει ἡ τελετὴ τῶν θυσιῶν τούτων, πᾶσα ἔρις ἐλησμονεῖτο, εἰς ἅπαντα δὲ τὰ πέριξ χωρία ἐπεκράτει φαιδρότης καὶ ἑορτή. Τὸ δυστυχὲς θῦμα προσήγετο, ἔχον δεδεμένους τοὺς ὀφθαλμούς, εἰς τὸν οἶκον τοῦ ὑπερτάτου ἱερέως καὶ ἐθεωρεῖτο ἱερόν. Ἅπασαι αἱ ἐπιθυμίαι αὐτοῦ, ἅπασαι αἱ ἰδιοτροπίαι ἐξετελοῦντο παρευθύς. Τὰ θύματα ἦσαν ἀδιαφόρως ἄνδρες ἢ γυναῖκες, νεανίαι ἢ παιδίσκαι. Ἡ ἑορτὴ αὕτη, εἰς ἣν συνέρρεον χιλιάδες ἀνθρώπων, διήρκει ἐν γένει τρεῖς ἡμέρας. Ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν ἀφιεροῦτο εἰς διασκεδάσεις καὶ συμπόσια· τὴν πρωΐαν τῆς δευτέρας ἡμέρας τὸ θῦμα προσήγετο ἐπιμελῶς λελουσμένον, καὶ νέα φέρον ἐνδύματα, οἱ δὲ *Γόνδς* ἀφ' ἑτέρου περιεβάλλοντο πομπωδῶς κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τὰ λαμπρότερα αὐτῶν ἱμάτια, οἱ μὲν φέροντες ἐπὶ τῶν ὤμων δέρμα ἄρκτου, οἱ δὲ ἔχοντες κεκοσμημένην τὴν κεφαλὴν διὰ πτερῶν ταώ, καὶ ἄλλοι ἄλλων ἀγρίων πτηνῶν. Οὕτω περιβεβλημένοι ἐπήδων καὶ ἐχόρευον εἰς τὸν ἦχον τοῦ τυμπάνου καὶ τοῦ αὐλοῦ, τὸ δὲ θῦμα ὡδηγεῖτο εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου καὶ τῶν ἀλαλαγμῶν τοῦ λαοῦ.

Τὸ ἄλσος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐτελεῖτο ἡ θυσία, ἦν ἱερὸν καθὼς καὶ ὁ διαρρέων αὐτὸ ῥύαξ. Ἐπὶ τοῦ θύματος ἐρρίπτετο κρόκος καὶ ἔλαιον, μεθ' ὃ τοῦτο περιήγετο πλειστάκις περὶ τὸ ἱερὸν ἄλσος. Ἡ θυσία ἐντούτοις ἐτελεῖτο τὴν τρίτην ἡμέραν, ὅτε αἱ κραυγαὶ καὶ ὁ θόρυβος ηὔξανον εἰς βαθμὸν ἔκτακτον. Πρὶν ἢ τοποθετήσωσιν ἀσφαλῶς τὸ θῦμα ἐπὶ κορμοῦ δένδρου, ἢ ἐπὶ βρύων πρὸς τοῦτο προπαρεσκευασμένων, συνέτριβον τοὺς βραχίονας καὶ τὰς κνήμας αὐτοῦ, ὅπως μὴ δυνηθῇ νὰ ἀποπειραθῇ ἀπόδρασιν. Εἶτα ἐδένετο εἰς τὸ δένδρον, ὅπου προσήρχετο ὁ *Ἀβάγια*, ἤτοι ὁ λειτουργῶν ἱερεὺς κρατῶν πέλεκυν.

Διὰ τοῦ πελέκεως κατεφέρετο ἐπὶ τοῦ θύματος ἐλαφρὰ πληγή, ἱκανὴ ὅπως τὸ πλῆθος δυνηθῇ νὰ ἴδῃ τὸ αἷμα ῥέον καὶ καταληφθῇ ὑπὸ σκοτοδίνης. Τῷόντι δέ, μόλις τραυματισθέντος τοῦ θύματος, οἱ πάντες ἐφώρμων ἐπ' αὐτοῦ κραυγάζοντες. Ἕκαστος ἔκοπτε τεμάχιον σαρκός, καὶ τρέχων ἄφινε νὰ πίπτωσιν αἱ σταγόνες τοῦ αἵματος ἐπὶ τοῦ ἄρτι ἐσπαρμένου ἀγροῦ αὐτοῦ. Κατατέμνοντες τὸ σῶμα τοῦ θύματος, οἱ Γόνδς προσεῖχον πολὺ ὅπως ἀφίνωσιν ἀνέπαφα τὰ ζωϊκὰ μέρη, καθότι ἐπίστευον ὅτι ὅσῳ περισσότερον διήρκει ἡ θυσία, τοσούτῳ πλουσιωτέρα θὰ ἀπέβαινεν ἡ συγκομιδή.

Αἱ ἀνθρωποθυσίαι ἐγίνοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸν Ἰανουάριον, ἢ ὅταν ἐνέσκηπτε συμφορά τις κατὰ τῶν φυλῶν, ἐξ ἧς συνέπιπτε νὰ ἀπαλλαχθῶσιν. Οἱ *Παμβάγ*, φυλὴ κατοικοῦσα τὰς πεδιάδας, ἐξ ἧς ἐπρομηθεύοντο τὰ θύματα, προώριζον αὐτὰ νηπιόθεν διὰ τὴν θυσίαν, καὶ τὰ ἐπώλουν εἰς τοὺς προὔχοντας τῶν διαφόρων χωρίων, ἢ εἰς τὸν *Ἀβάγια* ἢ πατριάρχην. Οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὴν θυσίαν ὤφειλον ἵνα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας μετ' αὐτὴν ἄγωσι σιωπήν, συνεννοοῦνται δὲ μόνον διὰ σημείων. Μετὰ ταῦτα ἐφονεύετο ταῦρος ἐπὶ τοῦ μέρους, ἔνθα τὸ θῦμα ἐσφάγη, καὶ οὕτω ἐλύετο ἡ ὑποχρέωσις τῆς σιωπῆς.

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1840 ἡμέραν τινά, καθ' ἣν ὁ εἰσπράκτωρ τῶν φόρων τοῦ διαμερίσματος ἐστάθμευσε μετὰ τῶν ὑπαλλήλων αὐτοῦ ἐν Πατριγκίᾳ, προσῆλθεν αὐτῷ μία ἐκ τῶν *μεριά*, φυγοῦσα ἐκ τοῦ πλησίον λόφου. Τὸ ἀτυχὲς θῦμα ἦτο παιδίσκη δεκαεξαέτις, ἣν ἐπώλησεν ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς διὰ τὴν θυσίαν. Ἔφερεν εἰσέτι τὰς ἁλύσεις ἐπὶ τῶν βραχιόνων καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων. Εἶνε περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐπροστατεύθη ἀμέσως τεθεῖσα ἐντὸς φιλανθρωπικοῦ καταστήματος ἐν Μαδρᾶς, ἔνθα θὰ ἐδιδάχθη νὰ παρακαλῇ ὡς χριστιανὴ ὑπὲρ τοῦ σκληροῦ ἀδελφοῦ, ὅστις τὴν ἐπώλησεν.

Ἱεραπόστολός τις ὑπελόγισεν ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ θὰ ἀπέθανον μεταξὺ τῶν *Γόνδς* ἀνθρώπινα ὄντα πλέον τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων, θύματα τῆς τε παιδοκτονίας τῶν θηλέων καὶ τῶν εἰς τὸν *Βούρα-Πενοὺ* θυσιῶν.

Μεταξὺ τῶν ἐξαρτημάτων τῆς Ἰνδικῆς Αὐτοκρατορίας τὸ ἧττον ἴσως γνωστὸν εἶνε τὸ *Βουστάρ*, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ῥαϋποτάνης, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Γευπόρης καὶ τοῦ ποταμοῦ Σεβρή. Οἱ κατοικοῦντες αὐτὸ ἄγριοι ἄγουσι τὸν αὐτὸν βίον οἷον οἱ πατέρες των πρὸ δισχιλίων ἐτῶν. Ἡ κυριωτέρα φυλὴ εἶνε ἡ τῶν *Μάρις*. Τὸ *Βουστάρ* εἶνε κατὰ τὴν ἔκτασιν ὅσον τὸ ἥμισυ τῆς Ἑλβετίας, περιλαμβάνει δὲ πρὸς ἀνατολὰς εὐρὺ ὀροπέδιον ἱκανῶς εὔφορον, ἔνθα φύονται εἴδη τινὰ δημητριακῶν καρπῶν. Τὰ λοιπὰ μέρη αὐτοῦ εἰσὶ δάση καὶ λόχμαι, ὧν ἐν μέσῳ ἀτίθασσοι, ὡς αἱ τίγρεις καὶ αἱ ὕαιναι, περιφέρονται οἱ *Μάρις*. Ἡ τοῦ *Βουστάρ* θερμοκρασία εἶνε ἰσχυροτάτη καὶ φθάνει ἐνίοτε ὑπὸ σκιὰν 112 βαθμοὺς Fahrenheit. Τὸ κλίμα ἐν τούτοις εἶνε ὑγιεινόν, οἱ δὲ *Μάρις* εἶνε φυλὴ ὡραία, ἰσχυρά, εὔσωμος, εὐκίνητος καὶ δραστηρία. Ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ *Μάρις* εἰσὶ διασκεδαστικώτατοι.

Digitized by Google

Παρ' αὐτοῖς ἡ χρῆσις τοῦ νομίσματος ἀγνοεῖται, τὸ δὲ ἐμπόριον ἐκτελεῖται ἀκόμη δι' ἀνταλλαγῆς τῶν ἀντικειμένων, δὲν ὑπάρχουσι δὲ *παζάρια* εἰμὴ ἐν *Γιουγδουλπόρ*. Καὶ ὅμως ὁ σίδηρος εἶνε ἄφθονος ἐν *Βουστάρ*, ὁ δὲ χρυσὸς εὑρηται ἐν τοῖς λόφοις καὶ ἐν ταῖς συμβολαῖς τοῦ ποταμοῦ *Σεβρή*. Ἡ μόνη ἐγχώριος βιομηχανία συνίσταται εἰς εἶδος χονδροῦ πανίου, οὗ μόλις ποιοῦνται χρῆσιν οἱ *Μάρις*. Ῥάκος ἐκ τοῦ πανίου τούτου προσδεδεμένον ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτῶν ἀποτελεῖ ὅλην τὴν ἐνδυμασίαν των ἡμέρας καὶ νυκτός. Κοιμῶνται κατὰ γῆς καὶ ἀποστρέφονται μεγάλως τὴν χρῆσιν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος. Οὐδόλως κάμνουσι καθάρσεις, ἐπὶ δὲ τοῦ σώματος αὐτῶν ἐπικάθηται πάντοτε παχύτατον στρῶμα ῥυπαρότητος καὶ ἀκαθαρσίας.

Ἐν τούτοις οἱ *Μάρις* εἰσὶ δοῦλοι τοῦ συρμοῦ. Οἱ μὲν ἄνδρες ξυρίζουσι τὴν κεφαλὴν διὰ σκωριῶντος μαχαιριδίου κοπιωδῶς καὶ ἐπιπόνως, ἀφίνοντες μόνον ἐπ' αὐτῆς μικρὸν λοφίον ἐκ μακρῶν μαλλίων, αἱ δὲ γυναῖκες δὲν κείρουσι μὲν τὴν κόμην, ἀλλὰ πλέκουσιν αὐτὴν μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας, διακοσμοῦσι δὲ τὰ σώματα αὐτῶν διὰ ποικίλων καὶ λεπτῶν στιγμάτων. Αἱ γυναῖκες φέρουσι πρὸς τούτοις περὶ τὴν ὀσφῦν σιδηροῦν περίζωμα, ἐξ οὗ κρέμανται σιδηροῖ καὶ χάλκινοι κρίκοι. Εἶνε τοῦτο κόσμημα τῶν νέων γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ αἱ μᾶλλον προβεβηκυῖαι περὶ πλείστου ποιοῦνται νὰ φέρωσιν αὐτό. Ἅπασαι τέλος φέρουσι βοστρύχους, ἕνδεκα δὲ κρίκους ὡς ἐνώτια. Οἱ κρίκοι οὗτοι εἰσὶν ἐκ σιδήρου, ὀρειχάλκου, ἀργύρου ἢ χρυσοῦ κατεσκευασμένοι, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως καὶ τῶν μέσων τῆς φερούσης αὐτούς.

Ὅταν χορεύωσι, δὲν κινοῦνται, οὔτε χειρονομοῦσιν, ὡς οἱ ἄλλοι ἄγριοι λαοί, ἀλλὰ συγκρατοῦνται διὰ τῶν χειρῶν, ἀποτελοῦντες κύκλον. Εἷς ἐκ τῶν χορευόντων πηδᾷ εἰς τὸ μέσον, κάμνει ἕνα γῦρον καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν θέσιν του. Οἱ ἄλλοι μιμοῦνται αὐτὸν πράττοντες κατὰ σειρὰν τὸ αὐτὸ, ἐξακολουθοῦσι δὲ πάντοτε νὰ γυρίζωσιν.

Ἡ ἐκ τοῦ χοροῦ τούτου ἐντύπωσις εἶνε ἐκπληκτική. Πολλάκις λαμβάνουσι μέρος καὶ αἱ γυναῖκες, ὅλοι δὲ ἐν γένει, πρὶν ἢ ἀρχίσωσι, χρίουσι τὰ σώματα αὐτῶν διὰ μύρων. Ἐνίοτε εἷς τῶν πηδώντων εἰς τὸ κέντρον τοῦ κύκλου χορευτῶν ἀπαγγέλλει ἢ ᾄδει πολεμικόν τι ᾆσμα· τότε οἱ ἄλλοι παύουσι πρὸς στιγμὴν, ὅπως ἐπαναλάβωσι τὸν χορὸν μετὰ πλειοτέρου οἴστρου.

Συχνὰ τὸ ἑσπέρας καθήμενοι περὶ τὴν πυρὰν τονίζουσιν αὐτοσχέδια *τραγούδια*, πλήρη φιλοφρονήσεων τοῦ ἑνὸς πρὸς τὸ ἕτερον φῦλον. Ἡ μὲν γυνὴ, φέρ' εἰπεῖν, παραπονεῖται ὅτι ὁ ἀνὴρ εἶνε ἄκομψος, ὅτι ἔχει ὄψιν ὀλίγον ζωηρὰν, καὶ δυσειδῆ, ὅτι δὲν εὐμοιρεῖ ἱκανῶν προτερημάτων διά τε τὸν πόλεμον καὶ τὸ κυνήγιον, ὅτι ὁμιλεῖ τραυλίζων καὶ ὅτι εἰς οὐδὲν ἐπιτυγχάνει. Ὁ δὲ ἀνὴρ ἀφ' ἑτέρου διὰ τοῦ ᾄσματος αὐτοῦ κατηγορεῖ τὴν γυναῖκα, ὅτι εἶνε ῥυπαρὰ καὶ ἀμελὴς, ὅτι κακῶς ἔστιξε τὸ σῶμα αὐτῆς, ὅτι εἶνε κάτισχνος τὸ πρόσωπον καὶ ἄχαρις τὸν σχηματισμόν. Εἴτε χορεύουσιν, εἴτε τραγῳδοῦσιν, εἴτε παίζουσιν ὄργανα πέριξ τῆς πυρᾶς, δὲν παύουσι πίνοντες τὸ *Λούντετ*, ὅπερ εἶνε ποτὸν ἀποσταλασσόμενον ἐκ τοῦ ἄνθους *μόβα*, ἰσχυρότατον μὲν καὶ ἀηδὲς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ὑπερῴαν, λίαν δὲ προσφιλὲς εἰς τοὺς *Μάρις*, ἐξ οὗ ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία πίνουσιν ἀφθόνως. Οἱ ἄγριοι οὗτοι τότε μόνον ἀποκάμνουσιν ᾄδοντες καὶ χορεύοντες, ὅταν δὲν δύνωνται πλέον, τελειώσαντες δὲ τὸ *Λούντετ* οὐδὲν ἄλλο ἔχουσι νὰ πράξωσιν ἢ νὰ κοιμηθῶσι. Πρὸς τοῦτο δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην τῶν προετοιμασιῶν, ἃς ἐνεργοῦσιν οἱ πεπολιτισμένοι λαοί. Ἡ γῆ εἶνε ἡ κλίνη αὐτῶν.

Οἱ *Μάρις* ἐκλέγουσιν ὡς κατοικίαν αὐτῶν κατὰ προτίμησιν τὰ μᾶλλον δασώδη μέρη, ἀποφεύγουσι τοὺς ξένους καὶ φεύγουσιν εἰς τὰ ὄρη εὐθὺς ἅμα καὶ κατ' ἐλάχιστον προσκληθῶσιν. Οἱ ἄνδρες φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν τόξον καὶ βέλη, ἅτινα χειρίζονται μετὰ σπανίας δεξιότητος, τὸ μὲν τόξον τανύοντες διὰ τοῦ ποδὸς, τὸ δὲ βέλος εὐθύνοντες διὰ τῆς χειρός. Τοῦτο δὲ μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς καὶ ταχύτητος ῥίπτουσιν, ὥστε σπανίως ἀποτυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ. Εἰ καὶ οἱ *Μάρις* εἰσὶν εὐφυεῖς καὶ τίμιοι, ἀποτροπιάζονται ἐπὶ τοσοῦτον τοὺς ξένους, ὥστε οὐδέποτε δύνανται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν κύκλον τοῦ πολιτισμοῦ. Τινὲς ἐξ αὐτῶν τρέπονται εἰς φυγὴν, ἅμα ἴδωσιν ἄνθρωπον λευκὸν, κρύπτονται δὲ ὄπισθεν τῶν δένδρων, ὡς εἰ ἔβλεπον τὸν διάβολον. Ἐν τοσούτῳ ἓν μανδήλιον χρωματιστὸν καὶ ὀλίγα κεχρωματισμένα ὑαλία εἰσὶν ἱκανὰ ἐνίοτε νὰ ἑλκύσωσι τινὰ ἐκ τῶν ἀγρίων τούτων, μεθ' οὗ καθίσταται τότε δυνατὸν νὰ συνδιαλεχθῇ τις, ὅτε καὶ οἱ λοιποὶ προσεγγίζουσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅπως παρατηρήσωσι τὸν ξένον.

Οἱ *Μάρις* εἰσὶ φυλὴ ἁπλῆ καὶ φιλήσυχος, μηδένα ἄλλον ἔχουσα πλοῦτον εἰμὴ ὄρνιθας καὶ χοίρους. Δὲν μεταχειρίζονται τὰς βοῦς, τὰ πρόβατα, τὰς αἶγας οὐδ' αὐτὸ τὸ ἄροτρον. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄπιον γινώσκουσιν, οὗ τόπον ἐπέχει παρ' αὐτοῖς τὸ περιφίλητον *Λούντετ*.

Ἅπαντες λατρεύουσι τὴν *Δουντεσβάρην*, ἤτοι τὴν προστατευτικὴν θεότητα τῶν Ῥαγιᾶ τοῦ Βουστάρ, ὧν οἱ *Μάρις* ἀναγνωρίζουσι τὴν κυριαρχίαν, τελοῦντες μάλιστα καὶ φόρον τινὰ αὐτοῖς. Οὐχ ἧττον λατρεύουσι καὶ τὸν *Μάτα-δέβι*, εἰς ὃν προσφέρουσιν ἀναθήματα ἱκετεύοντες ἵνα ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς τῆς φθοροποιοῦ *εὐλογίας*, ἥτις παρὰ τοῖς *Μάρις* ποιεῖ θραῦσιν πολλάκις, καθὼς καὶ ἄλλους ἰνδικοὺς θεούς.

Ἅμα ἐμφανισθῇ ἡ νόσος, πλύνονται ἐν τῷ γάλακτι τῆς δαμάλεως οἱ πόδες τοῦ ἀσθενοῦς, οὓς σπογγίζουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐγγυτέρου αὐ-

Digitized by Google

τοῦ συγγενοῦς. Ἀκολούθως ἐπικαλοῦνται τὸν *Μάτα-δέβι* ὅπως εἰσέλθῃ εἰς τὸ σῶμα τοῦ πάσχοντος καὶ θεραπεύσῃ αὐτόν. Οἱ *Μάρις* μηδεμίαν ἔχοντες γνῶσιν τῆς ἰατρικῆς,ἐγκαταλείπουσιν εἰς τὸ πεπρωμένον τὴν περαιτέρω θεραπείαν, ἕνεκα δὲ τοῦ βίου, ὃν ἄγουσιν, ὑπὸ παντοίων προσβάλλονται νοσημάτων καὶ ἰδίως ὑπὸ ὀφθαλμίας.

Καὶ οὗτοι προσέφερον ἄλλοτε, ὡς ἅπασαι αἱ ὀρειναὶ φυλαί, ἀνθρωπίνους θυσίας, ἀλλ' οἱ Μωαμεθανοὶ διοικηταὶ τοῦ Δελὶ ἔθηκαν τέρμα εἰς τὴν ἀπανθρωπίαν ταύτην. Ἡ θέα ὅμως *Δουντεσβάρη* ἐμπνέει πάντοτε φόβον ἐν τοῖς διαμερίσμασι τούτοις, καὶ οὐδὲν σπουδαῖον ἐπιχειροῦσι, χωρὶς νὰ ἐπικαλεσθῶσι προηγουμένως τὴν προστασίαν αὐτῆς. Οἱ *Ραγιᾶ-Βουστὰρ* δὲν ἐκτίθενται εἰς κυνηγετικήν τινα ἐκδρομὴν χωρὶς νὰ συμβουλευθῶσι τὴν μεγάλην μητέρα, *μπούρι-μάϊ.* Οἱ δὲ *γκοζὲρ*, τουτέστι πνευματικοὶ σύμβουλοι, ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῶν *Μάρις* ἀπεριόριστον ἐπιρροήν.

Οἱ *Μάρις* πιστεύουσιν εἰς τὴν βασκανίαν καὶ εἰς τὴν μαγγανείαν,καὶ εἰσὶν εὐαπάτητα θύματα τῶν παραδοξοτέρων δεισιδαιμονιῶν. Οὐαὶ εἰς τὴν γραῖαν τὴν ἀποκτῶσαν τὸ ὄνομα τῆς μαγίσσης. Ἡ φήμη τῶν ὑποτιθεμένων κακοποιῶν αὐτῆς μαγγανευμάτων διατρέχει παραυτίκα μεταξὺ τοῦ λαοῦ, ὅστις ἐρεθιζόμενος ἐπιτίθεται ἐν τέλει κατὰ τῆς δυστυχοῦς γυναικός. Ἐν τούτοις ἡ ἐπίθεσις αὕτη δὲν δύναται νὰ γείνῃ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ *γκοζὲρ*, ἧς ἐπιτευχθείσης, ῥίπτει αὐτὴν ὁ ὄχλος ἐντὸς ἁλιευτικοῦ δικτύου καὶ τὴν σύρει ἐν μέσῳ καταχθονίων φωνῶν καὶ θορύβου ἀπεριγράπτου. Ἐνίοτε ῥίπτεται ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ ἐντὸς δικτύου, ἢ κατὰ τὸ ἥμισυ ἐγκεκλεισμένη ἐντὸς σάκκου, μεθ' ὃ ἀνασύρεται, καὶ ἂν ἐπιζῇ, τὸ πλῆθος τύπτει αὐτὴν βαρβάρως. Ἀκολούθως θέτουσι λίθον εἰς τὸ στόμα τῆς γραίας καὶ δένουσι τοὺς βραχίονας αὐτῆς, ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει ἐγκαταλιμπάνουσιν αὐτὴν ἐν τῷ μᾶλλον μονήρει τόπῳ τοῦ δάσους εἰς βορὰν τῶν ἀγρίων θηρίων.

Ἐὰν παρὰ τοῖς *Μάρις* νέος τις ἐπιθυμῇ νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, συνοδευόμενος καὶ ὑπό τινων φίλων διευθύνεται εἰς τὸ χωρίον, ἢ εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ ὑποδειχθέντα οἶκον. Τότε, ἐὰν καθ' ὁδὸν ἀκούσωσι κελάδημα πτηνοῦ, ὁ πατὴρ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ ἐπιστρέφουσιν ἔντρομοι, καθόσον τοῦτο θεωρεῖται παρ'αὐτοῖς κάκιστος οἰωνός. Ἐπίσης ἀπαίσιον προμήνυμα θεωροῦσι τὴν συνάντησιν σκιούρου ἢ λαγωοῦ, σιάγρου ἢ αἰλούρου. Ἀλλ' ἐὰν ἡ συνοδεία συναντήσῃ ἀπ' ἐναντίας μόσχον ἢ ταῦρον, ἔλαφον ἢ κόρην, ἄριστον θεωροῦσι τοῦτο οἰωνὸν καὶ προχωροῦσι χαρμοσύνως. Τοιουτοτρόπως τὸ κελάδημα πτηνοῦ, ἡ συνάντησις ἀθώων ζώων δύναται νὰ παραδώσῃ εἰς παντοτεινὴν θλῖψιν δύο ἀγαπώμενα ὄντα, διότι παρὰ τοῖς *Μάρις* θὰ ἦτο πρᾶξις βέβηλος τὸ νὰ ἐπιμείνωσι μετὰ τοιαύτην προειδοποίησιν ἵνα ζητῶσι τὴν ποθουμένην σύζυγον.

Ἐὰν ἡ συνάντησις ὑπάρξῃ εὐοίωνος, ὁ πατὴρ καὶ οἱ φίλοι ἔρχονται εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν οἰκείων τῆς ἐκλεχθείσης νέας. Αἱ προκαταρκτικαὶ αὗται διαπραγματεύσεις ἐνεργοῦνται ἐν μέσῳ τῆς ὑπὸ τοῦ *Λούρτεϊ* παραγομένης μέθης. Κατὰ τὴν δευτέραν ἐπίσκεψιν ὁ πατὴρ καὶ οἱ φίλοι παραλαμβάνουσι τὴν νύμφην, ὅσον ἔνεστι κάλλιον κεκοσμημένην, αὕτη δὲ μετά τινων ἡμερῶν διαμονὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ συζύγου ἐπανακάμπτει εἰς τοὺς γονεῖς της, ὅτε γίνεται μεγάλη οἰκογενειακὴ συνάθροισις, καθ' ἣν ἀνταλλάσσονται τὰ δῶρα. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸ σπουδαιότερον ἀντικείμενον τοῦ γαμηλίου ἐμπορίου εἰσὶν οἱ ἐκτομίαι χοῖροι. Ὁ *γκοζὲρ* λαμβάνει τὴν ἀμοιβήν του καὶ παραδίδει τὴν σύνευνον τῷ ἀνδρί. Ἡ δὲ τελετὴ λήγει διὰ τῆς γενικῆς μέθης.

Διακόσια μίλια περίπου βορειοανατολικῶς τοῦ Ῥαγκοὺν, ἐν τῇ ἀγγλικῇ Βιρμανίᾳ, εὑρίσκονται οἱ *Κάρενς*, ὧν καταφρονοῦσιν οἱ Βιρμανοί, θεωροῦντες αὐτοὺς ὡς κτήνη. Ὅτε κατὰ τὸ 1852 οἱ Ἄγγλοι κατέλαβον τὸ Πεγού, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσι παρὰ τῶν Βιρμανῶν εἰμὴ ψευδεῖς περὶ τῶν *Κάρενς* πληροφορίας. Τούτους περιέγραψαν ὡς φυλὴν ἀδάμαστον καὶ ἀγρίαν, παρ' ᾗ δὲν εἰσεχώρουν εἰμὴ οἱ γενναῖοι μικρέμποροι, οἵτινες δὲν ἐδίσταζον νὰ ῥιψοκινδυνεύωσιν ἐν ταῖς κλεισωρείαις ταῖς κειμέναις πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ποταμοῦ *Σιτάγκ* ἐν τῷ διαμερίσματι τοῦ *Τουγκοῦ*.

Οἱ *Κάρενς* ὑποδιαιροῦνται εἰς τρεῖς μεγάλας οἰκογενείας, εἰς τοὺς *Σγκάσο*, *Πβὸ* καὶ *Βγκάϊ*, ἅπαντες δὲ λαλοῦσι τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, ἤτοι τὸ βιρμανικὸν ἰδίωμα *τιβετού*.

Ὅτε ἐγένοντο ὑπήκοοι Βρετανοί, ἔφερον ὁμοιόσχημον ἐνδυμασίαν, ἀλλ' ἤδη μεγάλη ἐπικρατεῖ διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν, ὀφειλομένη εἰς τὴν ἐπιῤῥοὴν τῶν ἱεραποστόλων, ἐπιῤῥοήν, ἥτις εἰς μέρη μέν τινα πλέον, εἰς ἕτερα δὲ ἧττον ἐπενήργησεν. Φυλαί τινες πρεσβεύουσι τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ εἶνε πεπολιτισμέναι, ἐνῷ ἄλλαι ἔμειναν ἐν τῇ βαρβαρότητι, διαβιοῦσαι ἐν τῷ μέσῳ τῶν δασῶν αὐτῶν καὶ ἐντὸς τῶν δρυμόνων καὶ φαράγγων τῶν ὀρέων.

Αἱ κατοικίαι αὐτῶν ἅπασαι ἔχουσι πρόσκαιρον χαρακτῆρα, ἀποδοτέον εἰς τὸ σύστημα τῆς τῶν γαιῶν καλλιεργείας. Οἱ *Κάρενς* δὲν καλλιεργοῦσι τὸ ἔδαφος εἰμὴ μόνον ἐπὶ τρία κατὰ σειρὰν ἔτη, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἀφίνουσιν αὐτὸ ἐπὶ πέντε ἢ ἓξ ἔτη, τοῦθ' ὅπερ καθίστησιν ἀναγκαίας τὰς συνεχεῖς τῶν κατοίκων μεταναστεύσεις. Δὲν κατασκευάζουσι στερεὰς κατοικίας, καθόσον εἶνε λαὸς ἔκδοτος μόνον εἰς τὴν κυνηγεσίαν, ἣν ἀσκεῖ διὰ τόξων, ἀκοντίων, καὶ ξιφιδίων καλουμένων *δάς*. Πρὸς τοῦτο χρησιμώτατοι εἶνε εἰς αὐτοὺς οἱ κύνες. Καθ' οἱανδήποτε

Digitized by Google

ὥραν, καὶ ἐν μέσῳ τῆς σπουδαιοτέρας πολιτικῆς, θρησκευτικῆς καὶ κοινωνικῆς ὁμηγύρεως εὑρισκόμενοι, ἐὰν ἀκούσωσι τὸν κυνηγετικὸν κύνα ὑλακτοῦντα ἐν τῷ δάσει, παύουσι πᾶσαν συζήτησιν καὶ τρέχουσιν ἅπαντες ἵνα καταδιώξωσι τὴν λείαν.

Οἱ *Κάρενς* εἶνε φυλὴ ἰσχυρὰ, ἱκανὴ νὰ ὑποφέρῃ μεγάλους κόπους, ὁ δὲ τύπος τῆς μορφῆς αὐτῶν εἶνε ἧττον μογγολικὸς τῆς τῶν πεπολιτισμένων Βιρμανῶν.

Ὅλη ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν ἀπαρτίζεται ἐξ ἑνὸς ζεύγους περισκελίδων βραχυτάτων, χρώματος φαιοῦ, καὶ κοσμουμένων πολλάκις δι' ἐρυθρῶν ταινιῶν καὶ πολλῶν κεχρωματισμένων ὑάλων. Τινὲς φέρουσιν ἐπὶ κεφαλῆς στεφάνους ἐκ τῶν ἰδίων ὑάλων. Τὰς οἰκίας αὐτῶν κατασκευάζουσιν ἐπὶ πασσάλων ἐκ χονδρῶν βαμβακολάμων, ὑψοῦντες τὸ πάτωμα δεκαπέντε πόδας ἄνω τοῦ ἐδάφους. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ κατοικίαι των ἀποτελοῦνται ἐκ μιᾶς αἰθούσης κοινῆς ἐν τῷ κέντρῳ, καὶ ἔκ τινων θαλάμων πλαγίων. Ἡ ἀνάβασις γίνεται διὰ ξυλίνης κλίμακος, ἣν σύρουσιν ἐπάνω τὴν νύκτα διὰ τῆς μεγάλης εἰσόδου. Μεταξὺ τῶν ἐκ βαμβοκαλάμου στύλων, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ οἰκία, περιφέρονται οἱ χοῖροι καὶ αἱ ὄρνιθες. Ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν ὑπερπλεονάζουσι τὰ ἔντομα καὶ ἑρπετὰ, ἅτινα τὴν νύκτα ἰδίως οὐδόλως ἀφίνουσι τοὺς ἐνοικοῦντας νὰ ἀναπαυθῶσιν. Ἀλλ' αἱ περιγραφεῖσαι κατοικίαι εἰσὶν αἱ τῆς ἀριστοκρατίας, ἃς φαντασθῇ δὲ ἕκαστος ποίου εἴδους θὰ εἶνε αἱ τῶν πτωχοτέρων *Κάρενς*. Τὸ εὐνοούμενον ποτὸν αὐτῶν εἶνε τὸ *χούγκ*, οἰνόπνευμα κατασκευαζόμενον ἐξ ὀρύζης· θέτουσι δὲ αὐτὸ ἐντὸς πηλίνων ἀγγείων, περὶ ἃ συναθροίζονται τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας κρατοῦντα ἕκαστον μίσχους ἀχύρου, δι' ὧν ἀποῤῥοφοῦσι τὸ ποτόν. Ἐνόσῳ ὑπολείπεται ἐν τῷ ἀγγείῳ καὶ μία σταγὼν *χούγκ*, οἱ *Κάρενς* ἀφίνουσι πᾶσαν ἄλλην ἐνασχόλησιν.

Οἱ ἄγριοι *Κάρενς* εἰσὶ φύσει λησταί. Οὐδεμίαν ποιοῦσι διάκρισιν μεταξὺ *ἰδικῶν των* καὶ *ξένων* πραγμάτων, εἰς τὴν αὐτὴν δὲ κατηγορίαν ὑπάγονται καὶ διάφοροι ἄλλοι ἄγριοι τῶν Ἰνδιῶν. Οἱ ἔμποροι ἀναγκάζονται νὰ προφυλάττωνται καλῶς ἵνα μὴ ληστευθῶσιν ὑπὸ τῶν *Κάρενς*. ὧν ὁ μεγαλείτερος πόθος εἶνε νὰ ἀφαιρῶσιν ἐκ τῶν κιβωτίων τῶν ἐμπόρων τὰ κάτοπτρα καὶ τὰς χρωματιστὰς ὑάλους. Κατὰ τὰς συναλλαγὰς αὐτῶν οὐδεμίαν ποιοῦσι χρῆσιν γραφῆς οἱ *Κάρενς*, ἀλλὰ τὴν πιστὴν ἐκπλήρωσιν τῶν συμπεφωνημένων ὑπόσχονται ἐπὶ ἀγγείου πεπληρωμένου *χούγκ*. Ἐὰν ἡ περίστασις εἶνε ἐπίσημος, γίνεται χρῆσις ἀγγείου πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον διατηρουμένου ὑφ' ἑνὸς τῶν μεγάλων αὐτῶν ἀρχηγῶν, καὶ κεκοσμημένου διὰ βιρμανικῶν εἰκόνων, παριστανουσῶν τὰ σημεῖα τοῦ ζῳδιακοῦ, εἰς ἃς ἀποδίδεται καβαλιστικὴ δύναμις. Τὸ ἀγγεῖον τίθεται κατὰ γῆς, τὰ δὲ συμβαλλόμενα μέρη προσέρχονται πέριξ αὐτοῦ, μεθ' ὃ φέρεται ἓν πυροβόλον, ἓν ξίφος καὶ ἓν ἀκόντιον. Τῶν ὅπλων τούτων τὸ ἐκ χάλυβος μέρος διαβρέχουσιν ἀκριβῶς ἐντὸς τοῦ οἰνοπνεύματος, μετὰ τὴν πρᾶξιν δὲ ταύτην οἱ συναλλασσόμενοι ἐπιθέτουσι τὴν χεῖρα εἰς τὰ εἰρημένα ὅπλα, ὑποχρεούμενοι δι' ὡρισμένου τύπου νὰ τηρήσωσιν αὐστηρῶς τὴν συμφωνίαν. Ἀκολούθως, ἀφαιρουμένων τῶν ὅπλων, πίνουσι διὰ τοῦ ἀχύρου τὸ *χούγκ*, μετὰ τὸ τέλος τοῦ ὁποίου θεωροῦσιν ὅτι ἡ σύμβασις ὑποχρεοῖ ἐπισήμως τὰ μέρη.

Ὁ κόσμος, ὃν φέρουσιν αἱ γυναῖκες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, εἶνε λίαν ἰδιότροπος. Εἶνε εἶδος πίλου ἄνευ γύρου, κατεσκευασμένου ἐκ πλεκτῶν καλάμων ἢ ξύλων ἰτέας, καὶ κεκοσμημένου διὰ φανταστικῶν σχεδίων ἐκ τεμαχίων ὑέλου, ποικίλων χρωμάτων. Ἔχει ὕψος εἴκοσιν ἑκατοστόμετρα, ἀλλ' εἶνε ἄνευ κορυφῆς· ἀντ' αὐτῆς δὲ ὑπάρχει περὶ τὸ μέσον δέσμη πτερῶν πτηνῶν σπανιωτάτων. Ὄπισθεν καταπίπτουσι ταινίαι κοσμούμεναι διὰ πυκνῶν χρωματιστῶν ὑάλων μετὰ πτερῶν πρασίνων.

Περὶ μὲν τὸν λαιμὸν αἱ γυναῖκες φέρουσι μολύβδινα περιδέραια πάχους ἑνὸς δακτύλου, περὶ δὲ τοὺς βραχίονας καὶ τὰς κνήμας ξυλίνους κρίκους, ὧν τὸ βάρος κινδυνεύει νὰ δεσμεύῃ τὰς κινήσεις αὐτῶν. Αἱ ἀγριώτεραι φυλαὶ ἐκ τῶν *Κάρενς* πιστεύουσιν εἰς τὰς μαντείας καὶ εἰς τοὺς οἰωνοὺς, ἀλλ' αἱ μᾶλλον πεπολιτισμέναι, αἱ ἀσπασθεῖσαι τὸν χριστιανισμὸν, εἶνε ἀπηλλαγμέναι ἀπὸ πᾶν εἶδος δεισιδαιμονίας.

Πρὸς τὸ νότιον μέρος τῶν Ἱμαλαΐων ζῶσιν οἱ *Βοοτίαι*, οἱ *Λέπχας* καὶ οἱ *Μεχὶς*, ἅπασαι μογγολικαὶ φυλαὶ λαλοῦσαι θιβετικὰς διαλέκτους. Αἱ φυλαὶ αὗται εἰσὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἄγροικοι, ἀναλόγως τῆς ἀπὸ τῶν μᾶλλον ἐξημερωμένων φυλῶν χωριζούσης αὐτὰς ἀποστάσεως. Τὰ τῶν Βοοτιῶν χωρία παρουσιάζουσί τι τὸ ἀξιοπερίεργον. Ἀπέναντι ἑκάστης κατοικίας αἰωροῦνται ταινίαι ἐκ λινοῦ ὑφάσματος παντὸς χρώματος, ἐφ' ὧν εἰσὶν ἐγκεχαραγμέναι δεήσεις καὶ ἐξορκισμοί. Πρᾶγμα ἀπίστευτον ἀληθῶς, ἡ φυλὴ αὕτη, συνισταμένη ἐξ ἀνδρῶν ἰσχυρῶν καὶ εὐρώστων, κατήντησαν ἐκ δεισιδαιμονίας καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν σκιὰν νὰ φοβῶνται. Οἱ Βοοτίαι πλέκουσι τὴν κόμην αὐτῶν εἰς πολλοὺς καὶ μακροτάτους πλοκάμους, οἱ ἄνδρες κείρουσι τοὺς μύστακας, ἀφίνοντες μόνον δύο λοφίσκους κατὰ τὰ δύο ἄκρα τοῦ στόματος. Τὸ ἔνδυμα αὐτῶν συνίσταται ἐκ μακροῦ χιτῶνος καὶ χονδροῦ πανταλονίου βαμβακεροῦ. Ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς φέρουσι πῖλον ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος. Πρὸς τούτοις μεταχειρίζονται καὶ ὑποδήματα ἐκ πανίου ἔχοντα ὑψηλότατον κάττυμα δερμάτινον. Εἰς τὸν ἀλλοδαπὸν ἀποβαίνει δύσκολον νὰ διακρίνῃ τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῶν γυναικῶν παρὰ τῇ ἀγρίᾳ ταύτῃ ὀρεινῇ φυλῇ. Αἱ ἐνδυμασίαι τῶν Βοοτιῶν εἰσὶν ἄγαν ἐλευθέριοι, αὐτοὶ δὲ ἔχουσι μεγάλην κλίσιν ἢ μᾶλλον πάθος εἰς τὰ παιγνίδια.

Digitized by Google

Οἱ *Λέπκας* εἰσὶ Βουδισταί. Οὗτοι εἰσὶ μικρόσωμοι, χονδροὶ καὶ χρώματος καθαροῦ, τύπου δὲ μογγολικοῦ. Τρώγουσι κατὰ κόρον, τρεφόμενοι πρὸς τούτοις διὰ κρέατος ἐλέφαντος, ῥινόκερω καὶ πιθήκου. Ἔχουσι νομαδικὰς ἕξεις, καὶ ἐν γένει δὲν διαμένουσιν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον πλέον τῶν τριῶν ἐτῶν. Ἀγοράζουσι τὰς συζύγους των ἀντὶ τιμήματος ποικίλλοντος μεταξὺ τῶν τεσσαράκοντα καὶ πεντήκοντα *ῥουπιῶν*, καὶ ὅταν δὲν ἔχωσι χρήματα, ὑπηρετοῦσιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὸν πενθερὸν αὐτῶν πληρώνοντες τοιουτοτρόπως τὴν ἀξίαν τῶν γυναικῶν.

Οἱ *Μεχὶς* εἰσὶ καθαροὶ Μογγόλοι, ἀλλὰ δὲν εἶνε Βουδισταί. Θύουσιν εἰς τὸν θεὸν *Κάλιν*, ἐνταφιάζουσι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, καὶ οὐδὲν φέρουσι σέβας πρὸς τοὺς Βραχμάνους. Αἱ γυναῖκες αὐτῶν εἰσὶ γενναῖαι καὶ πολὺ φίλεργοι, ἀληθῆ πρότυπα φιλοπονίας καὶ οἰκονομίας. Καλλιεργοῦσι τοὺς ἀγρούς, ὑφαίνουσιν, ἐνασχολοῦνται εἰς τὰ οἰκιακὰ αὐτῶν ἔργα καὶ μεταβαίνουσιν εἰς τὴν ἀγοράν. Τινὲς μάλιστα παλαίουσι κατὰ τῶν τίγρεων καὶ διώκουσιν αὐτὰς πόρρω τῶν ἑαυτῶν κατοικιῶν. Καὶ ἐπὶ τούτοις μία σύζυγος *Μεχὶς* στοιχίζει μόλις δέκα *ῥουπίας!* Δεκαὲξ δὲ *ῥουπίαι* φαίνεται τιμὴ ὑπέρογκος εἰς τοὺς λαοὺς τούτους ἵνα κατέχωσι τηλικαύτης ἀξίας γυναῖκας!

Ἅπασαι αἱ ἄγριαι αὗται φυλαὶ λαλοῦσι γλώσσας ἀνηκούσας εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν καλουμένων *Κολαριανῶν* γλωσσῶν.

[Contemporary Review]. I*.

ΤΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΛΟΧΑΓΟΥ

Διήγημα

Ὀλίγον ἐνδιαφέρει τὸ ὄνομα τῆς ἐπαρχιακῆς πολίχνης, ἐν ᾗ ὁ λοχαγὸς Μερκαδιὲ—ἓξ καὶ τριάκοντα ἔτη ὑπηρετήσας, δύο καὶ εἴκοσι ἐκστρατειῶν μετασχὼν καὶ τρὶς τραυματισθεὶς— ἀπεσύρθη τεθεὶς εἰς ἀποστρατείαν.

Ὁ λοχαγὸς Μερκαδιὲ ἐξέλεξε τὴν πολίχνην ἐκείνην ὡς τόπον ἐγκαταστάσεως κατὰ τὸ γῆράς του διὰ τὸν ἁπλοῦν μόνον λόγον ὅτι αὐτόθι εἶχεν ἴδει τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ ὅτι κατὰ τὴν θορυβώδη παιδικὴν ἡλικίαν του, πολλάκις εἶχε καταβιβάσει τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἐργαστηρίων καὶ θραύσει τὰς ὑέλους των. Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του, δὲν ἔμελλε νὰ ἐπανεύρῃ συγγενεῖς, φίλους, γνωρίμους, αἱ δ' ἀναμνήσεις τῆς νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας δὲν ἀνεπαρίστων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ εἰμὴ τὰς ἠγανακτημένας μόνον μορφὰς τῶν καταστηματαρχῶν δεικνυόντων αὐτῷ τὸν γρόνθον ἀπὸ τῆς φλιᾶς τοῦ ἐργαστηρίου των, τὰς διδαχὰς ἱεροκήρυκος, ἐν αἷς ἠπειλεῖτο διὰ τῆς κολάσεως, τὸ σχολεῖόν του ἐν ᾧ ὁ διδάσκαλός του τῷ προέλεγεν ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ γείνῃ ἄξιος ἀγχόνης, καὶ τέλος τὴν εἰς τὸ τάγμα του ἀναχώρησιν ἐπισπευθεῖσαν ὑπὸ τῆς πατρικῆς κατάρας.

Διότι δὲν ἦτον ἅγιος ἄνθρωπος ὁ λοχαγός. Τὸ φύλλον τιμωρίας αὐτοῦ ἦτον ἄλλοτε κατάμεστον ἡμερῶν κρατήσεων ἐπιβεβλημένων αὐτῷ εἴτε δι' ἀπείθειαν, εἴτε ἕνεκα ἀπουσιῶν κατὰ τὴν κλῆσιν, εἴτε ἕνεκα νυκτερινῶν ταραχῶν ἐν τῷ στρατῶνι. Πολλάκις ἀφῃρέθησαν ἀπ' αὐτοῦ τὰ σειρήτια τοῦ δεκανέως καὶ τοῦ λοχίου, καὶ μόνον διὰ τῆς τύχης καὶ τῆς ἀπεριορίστου ἐλευθερίας τοῦ ἐν στρατείᾳ βίου κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ τὴν πρώτην του ἐπωμίδα. Γενναῖος καὶ καρτερικὸς στρατιώτης διήνυσε πάντα σχεδὸν τὸν βίον αὐτοῦ ἐν Ἀλγερίᾳ. Διοικητὴν τοῦ τάγματός του ἔσχε τὸν Λαμορισιέρ· ὁ δοὺξ τοῦ Νεμούρ, παρ' ὃν ἐτραυματίσθη τὸ πρῶτον, τὸν ἐπαρασημοφόρησε, καὶ ὅτε ἦτον ἐπιλοχίας, ὁ Βουγκὼ ἐκάλει αὐτὸν διὰ τοῦ ὀνόματός του, καὶ ἔσυρεν οἰκείως αὐτοῦ τὰ ὦτα. Ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀβδὲλ Καδὲρ, ἔφερεν οὐλὴν τραύματος γιαταγανίου ἐπὶ τοῦ αὐχένος, σφαίρας ἐπὶ τοῦ ὤμου, καὶ ἑτέρας ἐν τῷ μηρῷ, καὶ παρὰ τὸ ἀψίνθιον, τὰς μονομαχίας, τὰ ἐκ χαρτοπαιγνίων χρέη κλ., κατώρθωσε τέλος ν' ἀποκτήσῃ διὰ τῆς αἰχμῆς τῆς λόγχης καὶ τοῦ ξίφους τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ ἐν τῷ πρώτῳ συντάγματι τῶν ἀκροβολιστῶν.

Ὁ λοχαγὸς Μερκαδιέ, ἀφ' οὗ λοιπὸν ὑπηρέτησεν ἐπὶ τριάκοντα καὶ ἓξ ἔτη, μετέσχε δύο καὶ εἴκοσι ἐκστρατειῶν καὶ τρὶς ἐτραυματίσθη, εἶχε λάβει ἄρτι τὴν σύνταξίν του, οὐδὲ εἰς δισχίλια φράγκα ἀνερχομένην· τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο προστιθέμενον εἰς τὰ διακόσια πεντήκοντα φράγκα τοῦ παρασήμου του, ἔταττεν αὐτὸν εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην τῆς ἐντίμου ἐνδείας, ἣν τὸ Κράτος ἐπιφυλάττει εἰς πλείστους τῶν ἀκραιφνῶς ὑπηρετησάντων αὐτό.

Ἡ ἐπιστροφὴ αὐτοῦ εἰς τὴν γενέθλιον πολίχνην ὑπῆρξεν ἄμοιρος πομπῆς. Ἀφίκετο πρωΐαν τινὰ διὰ τοῦ λεωφορείου, σιγάρον καπνίζων, ἐν οἰκειότητι ἤδη πρὸς τὸν ὁδηγὸν διατελῶν, εἰς ὃν καθ' ὁδὸν ἀφηγήθη τὴν διάβασιν τῶν «Σιδηρῶν Πυλῶν», ἐπιεικῶς συγχωρῶν τὰς συχνὰς ἀπροσεξίας τοῦ ἀκροατοῦ του, διακόπτοντος συνήθως αὐτὸν διὰ βλασφημίας ἢ διὰ τοῦ ὑβριστικοῦ παρωνυμίου *γελῶνα* ἀποτεινομένου πρὸς τὴν δεξιὰν φοράδα. Ὅτε τὸ λεωφορεῖον ἔστη, ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου τὸν μάρσιππόν του, κατακεκαλυμμένον ὑπὸ ἐπιγραφῶν τοσούτων ὅσαι καὶ αἱ μεταλλαγαὶ τῆς φρουρᾶς τοῦ ἰδιοκτήτου αὐτοῦ· καὶ οἱ παρατυχόντες ἐκεῖ ἐξεπλάγησαν σφόδρα βλέποντες ἄνθρωπον φέροντα παράσημον—πρᾶγμα σπάνιον ἔτι ἐν ταῖς ἐπαρχίαις—εἰσερχόμενον εἰς τὸ προστυχὸν ἐκεῖ καπηλεῖον καὶ προσφέροντα φιλοφρόνως οἶνον εἰς τὸν ἁμαξηλάτην.

Ἔν τινι ἀποκέντρῳ οἰκίᾳ, ἐν ᾗ, προσδεδεμέναι ἐμυκῶντο δύω ἀγελάδες, καὶ ἐν ᾗ ὄρνιθες καὶ νῆσσαι ἐπλανῶντο ἐν τῇ αὐλῇ, ἐνοικιάζετο ἐσκευασμένον δωμάτιον. Ὁ λοχαγὸς ὁδηγούμενος ὑπὸ δυσειδοῦς γραϊδίου ἀνῆλθε τὴν κλίμακα, δριμεῖαν ὀσμὴν σταύλου ἀποπνέουσαν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς πλακόστρωτον δωμάτιον οὗτινος τοὺς τοίχους ἐ-

Digitized by Google

κάλυπτε χάρτης παράδοξος παριστῶν ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους κυανῆν ἐντετυπωμένην καὶ ἐπ' ἄπειρον ἐπαναλαμβανομένην τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰωσὴφ Πονιατόβσκη ἐφίππου πηδῶντος εἰς τὸν Ἔλστερ. Ἡ διακόσμησις αὕτη ἡ μονότονος μέν, ἀλλ' ἀναμιμνήσκουσα τὴν στρατιωτικὴν τῆς Γαλλίας δόξαν, κατέθελξεν ἀναμφιβόλως τὸν λοχαγόν· διότι χωρὶς νὰ μεριμνήσῃ πολὺ περὶ τῆς ὀλίγης ὑπαρχούσης εὐρυχωρίας, περὶ τῶν ἀχυρίνων καθεκλῶν, τῶν ἐκ καρυοξύλου ἐπίπλων, καὶ τῆς μικρᾶς κλίνης μὲ τὰ ἀπολέσαντα τὴν χροιὰν αὐτῶν παραπετάσματα, συνεφώνησε τὸ ἐνοίκιον. Ἓν δὲ τέταρτον ὥρας ἤρκεσεν αὐτῷ ὅπως κενώσῃ τὸν μάρσιππόν του, ἀναρτήσῃ εἰς τὸν τοῖχον τὰ ἐνδύματά του, ῥίψῃ εἰς γωνίαν τινὰ τὰ ὑποδήματά του καὶ κοσμήσῃ τὸν τοῖχον διὰ τροπαίου ἀποτελουμένου ἐκ τριῶν πιπῶν, μιᾶς σπάθης καὶ ζεύγους πιστολίων. Μεταβὰς εἰς τὸ ἀπέναντι παντοπωλεῖον ἠγόρασε μίαν λίτραν ἀλειμματοκηρίων καὶ φιάλην ῥουμίου, ἐπανελθὼν δ' εἰς τὸ δωμάτιον ἐπέθηκεν ἐπὶ τῆς ἑστίας τ'ἀγορασθέντα, καὶ περιήγαγε περὶ ἑαυτὸν βλέμμα ἄκραν ἐκφράζον εὐαρέσκειαν. Εἶτα ἐξυρίσθη ἄνευ καθρέπτου—ἕξις τοῦ στρατοπέδου—ἔψηξε τὸν ἐπενδύτην αὐτοῦ, ἐφόρεσε τὸν πῖλόν του πρὸς τὸ οὖς ἐπικλινῆ, καὶ ἐξῆλθεν εἰς περιοδείαν ἀνὰ τὴν πόλιν, πρὸς ἀναζήτησιν κυρίως καφενείου.

Β'

Τὸ διημερεύειν καὶ διανυκτερεύειν ἐν καφενείοις ἦτο παλαιὰ τοῦ λοχαγοῦ ἕξις. Ἐκορέννυε συγχρόνως τὰ τρία ἰσοβάθμια ἐλαττώματά του — τὸ πρὸς τὸν καπνόν, τὸ ἀψίνθιον, καὶ τὸ χαρτοπαίγνιον πάθος του. Ἅπας ὁ βίος αὐτοῦ εἰς τὰ τρία ταῦτα κατηναλώθη, ἠδύνατο δὲ ν'ἀριθμήσῃ προχείρως ὅλα τὰ καπηλεῖα, τὰ καπνοπωλεῖα, τὰ καφενεῖα καὶ τὰς στρατιωτικὰς λέσχας ὅλων τῶν πόλεων, εἰς ἃς μετέβη ὡς φρουρά. Πράγματι, δι'αὐτὸν ἡ μόνη εὐδαιμονία ἦτο νὰ κάθηται ἐπὶ τῶν ξυλίνων ἢ διὰ τετριμμένου βελούδου ἐπικεκαλυμμένων ἑδωλίων ἐκείνων, ἐνώπιον τετραγώνου τραπέζης, ἐφ' ἧς συνεπεσωρεύοντο, ὡς διὰ μαγείας, τὰ κύπελλα. Τὸ σιγάρον τῷ ἐφαίνετο νόστιμον μόνον ὁσάκις προσέτριβε τὸ φωσφόρον ὑπὸ τὸ μάρμαρον τῆς τραπέζης· ἀφ' οὗ δ' ἀνήρτα εἰς τὸν τοῖχον τὴν σπάθην του καὶ τὸ πιλίκιόν του, καὶ ἐξεκούμβονε κομβία τινὰ τοῦ ἐπενδύτου αὐτοῦ βαθὺς στεναγμὸς ἀνακουφίσεως διέφευγεν αὐτὸν καὶ ἀνεφώνει·

— Ἔτσι δά! νὰ ζωή!

Πρωτίστη λοιπὸν μέριμνα αὐτοῦ ὑπῆρξε ν' ἀναζητήσῃ τὸ κατάστημα εἰς ὃ θὰ ἐσύχναζε, ἀφ' οὗ δὲ μάτην περιῆλθε τὴν πόλιν, μὴ ἀνευρίσκων τὸ ποθούμενον, ἐξήτασε τέλος διὰ τοῦ ἐμπείρου αὐτοῦ βλέμματος τὸ καφενεῖον τοῦ Προσπὲρ κείμενον ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῆς Πλατείας τῆς Ἀγορᾶς καὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Ἐνορίας.

Δὲν ἦτο βεβαίως τὸ ἰδανικόν του τὸ καφενεῖον ἐκεῖνο· ὁ ἐν αὐτῷ θεράπων μὲ τὴν μέλαιναν ποδιάν, τὰ ἄνευ ἐρεισινώτου ἕδρανα, καὶ αἱ ξύλιναι ἐκεῖναι τράπεζαι αἱ διὰ κηρωτοῦ κεκαλυμμέναι, τῷ ἐφάνησαν πολὺ ἐπαρχιακά, πολὺ χυδαῖα. Ἀλλὰ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ καφενείου ἤρεσεν εἰς τὸν λοχαγόν. Παρετήρησεν ὅτι ἡ αἴθουσα ἦτο καλῶς ἐσκευασμένη, καθαρά, τὸ ἔδαφος ἔχουσα διὰ ψάμμου κιτρίνης ἐπεστρωμμένον· περιῆλθεν αὐτήν, ἐν τοῖς κατόπτροις θεωρῶν ἑαυτὸν διαβαίνοντα, εὗρε μαλακὸν τὸ ἀνάκλιντρον, ἐξαίρετον τὸ ἀψίνθιον, καὶ ἐφάνη τοσοῦτον ἐπιεικής, ὥστε δὲν ὠργίσθη κατὰ τῶν μυιῶν νηχομένων μετ'οἰκειότητος ὅλως ἀγροδιαίτου ἐντὸς τῶν ποτῶν τὰ ὁποῖα παρήγγελλε.

Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἐγένετο εἷς τῶν κυρίων θαμώνων τοῦ καφενείου τοῦ Προσπέρ. Αἱ ἀκριβεῖς καὶ τυπικαὶ αὐτοῦ ἕξεις τάχιστα ἐγένοντο γνωσταί. αἱ ἐπιθυμίαι αὐτοῦ ἐξεπληροῦντο πᾶσαι προθυμότατα. Ἐθεωρήθη πολύτιμος ἑταῖρος ὑπὸ τῶν φοιτητῶν τοῦ καφενείου, ἀνθρώπων καταβεβλημένων ὑπὸ τῆς τρομερᾶς ἀνίας τῆς ἐπαρχίας, ἀληθὲς δ' εὐτύχημα ὑπῆρξε δι' αὐτοὺς ἡ ἔλευσις τοῦ νεήλυδος, ἀφηγουμένου μεθ' ἱκανῆς εὐθυμίας τοὺς πολέμους του καὶ τοὺς ἔρωτάς του. Καὶ ὁ λοχαγὸς δ' ἑτέρωθεν κατεγοητεύθη εὑρὼν ἀκροατήριον ἀγνοοῦν ἔτι τὸ δραματολόγιον τῶν περιπετειῶν του. Ἐπὶ δέκα μῆνας λοιπὸν ἔμελλε νὰ ὁμιλῇ περὶ τῶν ἐκδρομῶν του, τῶν κυνηγίων του, τῶν μαχῶν του, τῆς ὑποχωρήσεως τῆς Κωνσταντίνης, τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Βωμαζᾶ καὶ τῶν θορυβωδῶν διασκεδάσεων τῶν ἀξιωματικῶν.

Ἀνθρωπίνη ἀδυναμία! Δὲν δυσηρεστήθη ἐπιτυχὼν ἀνθρώπους διαφλεγομένους ὑπὸ περιεργίας, ὧν κατώρθωσε νὰ δεσμεύσῃ τὴν προσοχήν· δὲν ἐλησμόνησεν ὅτι αἱ σχοινοτενεῖς διηγήσεις του ἔτρεπον εἰς φυγὴν ἄλλοτε τοὺς νεαροὺς ἐκ τῆς σχολῆς τοῦ Σαὶν-Σὺρ ἐξερχομένους ἀνθυπολοχαγούς.

Οἱ συνήθεις αὐτοῦ ἀκροαταὶ ἦσαν ὁ διευθυντὴς τοῦ καφενείου, χονδρός, προγάστωρ, ἠλίθιος, ὁ δικολάβος, μελανείμων καὶ βωμολόχος, περιφρονούμενος διὰ τὴν χυδαίαν αὐτοῦ ἕξιν, τοῦ λαμβάνειν μεθ' ἑαυτοῦ οἴκαδε τὸ ὑπόλοιπον τῆς σακχάρεώς του, ὁ εἰσπράκτωρ, πρᾳότατος, ἀσθενὴς τὴν κρᾶσιν, πέμπων εἰς τὰ περιοδικὰ λύσεις τῶν κυβολέξων καὶ τῶν γρίφων, καὶ τέλος ὁ κτηνίατρος τοῦ δήμου, ὁ μόνος ὅστις ὡς δημοκράτης καὶ ὀρθολογιστὴς ἐτόλμα ἐνίοτε ν' ἀντιλέγῃ εἰς τὸν λοχαγόν.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ, ὁ ὅμιλος ἐβίου ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ, παραχωρῶν τὴν προεδρίαν εἰς τὸν νέον τοῦ καφενείου πελάτην, οὗτινος ἡ ἀρειμανία κεφαλή, καὶ τὸ λευκὸν ὑπογένειον ἦσαν ἀληθῶς ἐπιβλητικά· ἡ δὲ πολίχνη, ἥτις ἦτον ἤδη ὑπερήφανος διὰ πολλὰ πράγματα, ἠδύνατο νὰ ἐναβρύνηται ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῷ ἀποστράτῳ λοχαγῷ της.

Digitized by Google

Γ'

Τελεία εὐδαιμονία οὐδαμοῦ ὑφίσταται, ὁ δὲ λοχαγὸς Μερκαδιὲ, ὅτις ἐνόμισεν ὅτι συνήντησεν αὐτὴν εἰς τὸ καφενεῖον τοῦ Προσπὲρ, ἠναγκάσθη μετ' οὐ πολὺ νὰ ἐννοήσῃ ὁποία ἦτον ἡ πλάνη του.

Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι τὴν Δευτέραν, ἡμέραν τῆς ἀγορᾶς, τὸ καφενεῖον ἦτον ἀπρόσιτον.

Ἀπὸ τῆς ἠοῦς κατεκλύζετο ὑπὸ κηπουρῶν, ἐνοικιαστῶν ἐπαύλεων, ὀρνιθεμπόρων, κτηνεμπόρων, ἀνθρώπων χονδρὰν ἐχόντων φωνὴν, χονδρὸν καὶ κοντὸν λαιμὸν, καὶ χονδρὰν μάστιγα εἰς τὴν χεῖρα, φορούντων καινουργῆ βραχὺν ἄχρις ὀσφύος ἐπενδύτην καὶ δερμάτινον *κασκέτον*, διαπραγματευομένων τὰς ὑποθέσεις των περὶ μίαν λίτραν οἴνου, πληττόντων τὸ ἔδαφος διὰ τῶν ποδῶν των, κροτούντων τὰς χεῖρας, ὁμιλούντων οἰκείως πρὸς τοὺς ὑπηρέτας.

Ὅτε ὁ λοχαγὸς ἀφικνεῖτο τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ὅπως πίῃ τὸ πρῶτόν του ἀψίνθιον, εὕρισκεν ὅλους ἐκείνους οἰνολήπτους καὶ πρὸς θορυβώδη συνεστίασιν παρεσκευασμένους. Ἡ συνήθης αὐτοῦ θέσις ἦτο κατειλημμένη· οὐδεὶς προσεῖχεν εἰς αὐτόν. Οἱ θεράποντες ἔτρεχον ὡς φρενητιῶντες πρὸς τὰς ὠρυγὰς τῶν ἀγροίκων ἐκείνων. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἦτον ἀποφρὰς ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ συνετάρασσε τὴν ὕπαρξίν του.

Μίαν πρωΐαν Δευτέρας, βέβαιος ἐκ προτέρων ὅτι τὸ καφενεῖον θὰ ἦτο λίαν θορυβῶδες καὶ κατάμεστον πλήθους, ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ ἐν τῷ δωματίῳ του, ἀλλὰ γλυκεῖα φθινοπωρινὴ ἀκτὶς παρεκίνησεν αὐτὸν νὰ κατέλθῃ καὶ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ παρὰ τὴν θύραν τῆς οἰκίας ἐστημένου λιθίνου ἑδωλίου. Ἐκάθητο ἐκεῖ μελαγχολικὸς καὶ καπνίζων ὅτε εἶδε προχωρούσας ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς ὁδοῦ—δρομίσκου μᾶλλον, κακῶς λιθοστρωμένου καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς ἄγοντος—ἓξ ἢ ἑπτὰ χῆνας ἃς ἐδίωκε κατόπιν διὰ μακροῦ ξύλου κοράσιον ὀκτὼ ἢ δέκα ἐτῶν.

Ὁ λοχαγὸς ῥίψας τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κορασίου τούτου, εἶδεν ὅτι εἶχε ξυλίνην τὴν ἑτέραν τῶν κνημῶν.

Οὐδὲν τὸ πατρικὸν ἐνυπῆρχεν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ τραχέος τούτου στρατιώτου. Ὅτε ἄλλοτε ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Ἀλγερίας, ῥακένδυτα κοράσια ἔτεινον πρὸς αὐτὸν ἐπαίτιδα χεῖρα, ὁ λοχαγὸς τὰ ἀπεδίωκε συνήθως διὰ μαστιγώσεων· ὁσάκις δ' ἔτυχε νὰ εἰσδύσῃ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ συστρατιώτου τούτινος ἐγγάμου καὶ οἰκογενειάρχου, ἀπῆλθε βλασφημῶν κατὰ τῶν φωνασκῶν καὶ ἀκαθάρτων παιδίων, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐγγίσει διὰ τῶν ῥυπαρῶν των χειρῶν τὰ χρυσᾶ σειρήτια τῆς στολῆς του.

Ἀλλ' ἡ θέα τοῦ ἰδιαιτέρου τούτου σωματικοῦ ἐλαττώματος, ἀναμιμνήσκοντος αὐτῷ τὸ ὀδυνηρὸν θέαμα τῶν πληγῶν καὶ τῶν ἀκρωτηριασμῶν, συνεκίνησεν ἐν τούτοις τὸν γηραιὸν στρατιώτην. Ἠσθάνθη οἱονεὶ λύπην διὰ τὸ ἀσθενικὸν ἐκεῖνο ὃν τὸ γυμνὸν σχεδὸν ὑπὸ τὸ ἐκ συνερραμμένων ῥακῶν μεσοφόριον καὶ τὸν ἐσχισμένον χιτῶνα, τὸ τρέχον γενναίως κατόπιν τῶν χηνῶν του, βυθίζον ἐν τῇ κόνει τὸν γυμνόν του πόδα, καὶ χωλαῖνον ἐπὶ τοῦ κακῶς προσηρμοσμένου καλοβάθρου του.

Αἱ χῆνες ἀναγνωρίσασαι τὸ κατάλυμά των εἰσῆλθον εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἡ μικρὰ ἡτοιμάζετο ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὰς, ὅτε ὁ λοχαγὸς τὴν ἐσταμάτησε διὰ ταύτης τῆς ἐρωτήσεως·

— Αἴ, κοριτσάκι, πῶς σὲ λέγουν;

— Φαννίτσα, ἀφεντικό, ἀπεκρίθη τὸ κοράσιον προσηλῶσαν ἐπ' αὐτοῦ τοὺς μεγάλους μέλανας ὀφθαλμούς του, καὶ ἀπομακρύναν ἀπὸ τοῦ μετώπου του τὴν ἀτημέλητον κόμην του·

— Ἐδῶ μένεις καὶ σύ; Δὲν σὲ εἶχα ἰδεῖ ἕως τώρα.

— Ἐγὼ ὅμως σᾶς γνωρίζω. Γιατὶ πλαγιάζω κάτω ἀπὸ τὴν σκάλα καὶ ὅταν γυρνᾶτε 'ς τὴν κάμαρά σας κάθε νύκτα μ' ἐξυπνᾶτε.

— Ἀλήθεια, μικροῦλα; Ἆ! τότε θὰ περιπατῶ εἰς τὰ νύχια, 'ς τὸ ἑξῆς. Καὶ πόσων χρόνων εἶσαι;

— Περπατῶ 'ς τὰ ἐννέα. Θὰ τὰ κλείσω τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

— Εἶνε συγγενής σου ἐδῶ ἡ νοικοκυρά;

— Ὄχι, μ' ἔχει διὰ τὰς χήναις καὶ διὰ ἄλλαις δουλειαίς.

— Καὶ τί σοῦ δίδει;

— Νὰ τρώγω καὶ νὰ κοιμοῦμαι κάτω ἀπὸ τὴ σκάλα.

— Καὶ ποῖος ἔκαμε ἔτσι τὸ πόδι σου, μικρά μου;

— Μ' ἐκλώτσησε μία ἀγελάδα ὅταν ἤμουν πέντε χρόνων.

— Ἔχεις πατέρα καὶ μητέρα;

Τὸ κοράσιον ἠρυθρίασε.

— Ἤμουν εἰς τὸ Βρεφοκομεῖο, εἶπε διὰ βραχείας φωνῆς.

Εἶτα δὲ σκαιῶς χαιρετίσαν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν χωλαῖνον, καὶ ὁ λοχαγὸς ἤκουσεν ἀπομακρυνόμενον ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τῆς αὐλῆς τὸν ξηρὸν ἦχον τοῦ μικροῦ ξυλίνου ποδός.

— Μὰ τὴν πίστιν μου! διελογίσθη τραπεὶς αὖθις μηχανικῶς τὴν πρὸς τὸ καφενεῖον ἄγουσαν, αὐτὸ δὲν εἶνε διόλου σωστό. Μ' ἕνα πόδι! Ἂν εἶνε κανεὶς στρατιώτης τὸν στέλλουν εἰς τὸν στρατῶνα τῶν Ἀπομάχων μὲ τὰ λεπτὰ τοῦ παρασήμου του, διὰ ν' ἀγοράζῃ καπνόν. Ἂν εἶνε ἀξιωματικὸς, τὸν διορίζουν εἰσπράκτορα, καὶ νυμφεύεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν του. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ μικρὰ κόρη νὰ ἔχῃ ἕνα πόδι, δὲν εἶνε, δὲν εἶνε διόλου σωστό.

Ὁ λοχαγὸς διὰ τῶν λέξεων τούτων διατυπώσας τὴν ἀδικίαν τῆς εἱμαρμένης, ἀφίκετο μέχρι τῆς φλιᾶς τοῦ προσφιλοῦς του ἐνδιαιτήματος, ἀλλ' εἶδε τοσαύτην συῤῥοὴν κυανῶν βραχέων ἐ-

Digitized by Google

πενδυτῶν, ἤκουσε τοιαύτην ὀχλοβοὴν ἠχηρῶν γελώτων, ὥστε ἐπέστρεψεν οἴκαδε δύσθυμος.

Τὸ δωμάτιόν του — ἦτον ἴσως ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν παρέμενεν ἐν αὐτῷ πολλὰς ὥρας τῆς ἡμέρας—τῷ ἐφάνη ῥυπαρόν. Τὰ παραπετάσματα τῆς κλίνης ἦσαν κατακίτρινα ἐκ τοῦ καπνοῦ, ἡ ἑστία ἦτο πλήρης πτυσμάτων καὶ λειψάνων σιγάρων, ἐπὶ δὲ τῆς ἐπικαλυπτούσης τὰ ἔπιπλα κόνεως ἠδύνατό τις νὰ ἐπιγράψῃ τὸ ὄνομά του.

Παρετήρησεν ἐπί τινα χρόνον τοὺς τοίχους, ἐφ' ὧν ὁ περιώνυμος λογχοφόρος ἱππεὺς τῆς Λειψίας εὕρισκεν ἑκατοντάκις ἔνδοξον θάνατον· εἶτα δ' ὅπως διασκεδάσῃ τὴν πλῆξίν του ἐπεθεώρησε τὴν ἱματιοθήκην του. Καὶ εὗρε πλῆθος τετρημένων θυλακίων, τετρημένων περικνημίδων, καὶ χιτώνων ἄνευ κομβίων!

— Μοῦ χρειάζεται μία ὑπηρέτρια, εἶπε καθ' ἑαυτόν.

Εἶτα ἀνεμνήσθη τῆς μικρᾶς χωλῆς.

— Ἰδοὺ τί θὰ κάμω. Θὰ ἐνοικιάσω τὸ πλαγινὸν δωμάτιον· ὁ χειμῶνας πλησιάζει καὶ ἡ μικρὰ θὰ παγώνῃ κάτω ἀπὸ τὴν σκάλαν. Θὰ φροντίζῃ διὰ τὰ ἐνδύματά μου, τὰ ἀσπρόῤῥουχά μου, θὰ σκουπίζῃ. Αἴ!

Ἀλλὰ νέφος ἐπεσκίασε τὴν θελκτικὴν ταύτην εἰκόνα τῆς οἰκιακῆς εὐημερίας. Ὁ λοχαγὸς ἐνεθυμήθη ὅτι ἀπεῖχε πολὺ ὁ καιρὸς τῆς πληρωμῆς τῆς τριμηνίας του, καὶ ὅτι ὁ λογαριασμός του ἐξωγκοῦτο καταπληκτικῶς ἐν τῷ καφενείῳ τοῦ Προσπέρ.

— Δὲν ἔχω ὅσα μοῦ χρειάζονται, ὠνειροπόλει μονολογῶν. Καὶ ἐν τούτοις μὲ κλέπτουν ἐκεῖ κάτω, εἶμαι βέβαιος. Ἡ τροφὴ εἶνε πολὺ ἀκριβή, κ' ἐκεῖνος ὁ διεστραμμένος ὁ γεροκτηνίατρος, παίζει ὡσὰν διάβολος. Ὀκτὼ ἡμέρας τώρα ἐγὼ πληρόνω τὰ ποτά του. Βέβαια. Θὰ κάμω καλλίτερα ἴσως νὰ ἀναθέσω εἰς τὴν μικρὰν νὰ ψωνίζῃ. Βούτημα μὲ καφὲ τὸ πρωΐ, φαγητὸν τὸ μεσημέρι, ξηροφάγι τὸ βράδυ. Ζωὴ στρατιωτική, τέλος πάντων. Εἶμαι συνειθισμένος ἐγὼ εἰς αὐτά.

Τετέλεσται· ἡ ἄποψις αὐτὴ τοῦ βίου τὸν εὐηρέστει σφόδρα. Ἐξελθὼν εἶδεν ἀκριβῶς τὴν οἰκοδέσποιναν κτηνώδη, χονδρὴν χωρικήν, καὶ τὴν μικρὰν ἀνάπηρον, ἀνακινούσας ἀμφοτέρας ἐν τῇ αὐλῇ κοπρίαν διὰ δικράνων.

— Εἰξεύρει νὰ ῥάπτῃ, νὰ πλύνῃ, νὰ μαγειρεύῃ; ἠρώτησεν ἀποτόμως.

— Ποιά; Ἡ Φαννίτσα; Διατί μ' ἐρωτᾶτε;

— Εἰξεύρει ὀλίγον ἀπὸ ὅλα αὐτά;

— Ἀκοῦς ἐκεῖ; αὐτὴ ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ Ὀρφανοτροφεῖο ποῦ μαθαίνουν μέσα ἀπὸ ὅλα.

— Πές μου, κοριτσάκι μου, προσεῖπεν ὁ λοχαγὸς ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ κοράσιον, δὲν σοῦ προξενῶ φόβον, αἴ; Δὲν εἶν' ἔτσι; Αἴ, κυρά, μοῦ τὴν παραχωρεῖς ἐμένα τὴν μικρά; μοῦ χρειάζεται μία ὑπηρέτρια.

— Ἂν τὴν τρέφῃς καὶ τῆς κάμνῃς καὶ ῥοῦχα διατί ὄχι;

— Τότε σύμφωνοι. Νά, λάβε εἴκοσι φράγκα. Ἕως τὸ βράδυ νὰ ἔχῃ ἕνα φουστάνι καὶ ἕνα ὑπόδημα. Αὔριον διορθόνομεν τὰ λοιπά.

Καὶ ἀφ' οὗ ἔτυψε φιλικῶς τὸ ὠτίον τῆς Φαννίτσας, ὁ λοχαγὸς ἀπεμακρύνθη κατηυχαριστημένος.

— Θὰ γείνῃ ἀνάγκη νὰ κόψω μερικαῖς *μπύραις*, καὶ μερικὰ ἀψίνθια, ἐσκέπτετο, καὶ νὰ μὴ παίζω *πικέτο* μὲ τὸν ἰατρόν. Ἀλλὰ δὲν ἔχει λόγον, ἔκαμα χρυσῆ δουλειά.

Δ'

— Λοχαγέ, εἶσθε λιποτάκτης!

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀποστροφή, δι' ἧς οἱ πιστοὶ θαμῶνες τοῦ καφενείου Προσπὲρ προσηγόρευον τοῦ λοιποῦ τὸν λοχαγόν, οὗτινος αἱ εἰς αὐτὸ ἐπισκέψεις καθίσταντο ὁσημέραι σπανιώτεραι.

Διότι ὁ δυστυχὴς λοχαγὸς δὲν εἶχε προΐδει πάσας τὰς συνεπείας τῆς ἀγαθῆς του πράξεως. Διὰ τῆς παύσεως τῆς πρωϊνῆς ἀψίνθου, κατώρθωσε νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰς ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῆς Φαννίτσας μικρὰς δαπάνας· ἀλλὰ πόσων ἄλλων μεταῤῥυθμίσεων εἶχεν ἀνάγκην ὅπως κατορθώσῃ ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἀπροόπτους δαπάνας τοῦ νέου του βίου!. Ἡ μικρὰ κόρη εὐγνωμοσύνης ἔμπλεως προσεπάθει νὰ διατρανώσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ ζήλου της. Τὸ δωμάτιον μετέβαλεν ἤδη ὄψιν. Τὰ ἔπιπλα ἦσαν διηυθετημένα καὶ καθαρώτατα, ἡ ἑστία εὐπρεπής, αἱ πλάκες τοῦ ἐδάφους ἔλαμπον, καὶ αἱ ἀράχναι δὲν ὕφαινον πλέον τὸν ἱστόν των ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ Πονιατόβσκη. Ὅτε ἐπέστρεφεν ὁ λοχαγός, ὁ ζωμὸς προσεκάλει αὐτὸν διὰ τοῦ ἀρώματός του ἀπὸ τῆς κλίμακος, καὶ ἡ θέα τῶν ἀχνιζόντων φαγητῶν ἐπὶ τῆς χονδροειδοῦς μὲν ἀλλὰ χιονώδους ἐπιτραπεζίου ὀθόνης, παρὰ πινάκιον καθαρώτατον καὶ κοχλιάρια, μαχαίρια, καὶ περόνια στίλβοντα, ἤνοιγε τέλεον πλέον τὴν ὄρεξίν του. Ἡ Φαννίτσα ἐπωφελεῖτο τῆς θυμηδίας τοῦ κυρίου της, ὅπως τῷ ὁμολογήσῃ κρυφίαν τινὰ φιλοδοξίαν της. Ὑπῆρχεν ἀνάγκη πυροστάτου διὰ τὴν ἑστίαν, ἐν ᾗ ἀνήπτετο τώρα πῦρ, σκεῦός τι διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν γλυκισμάτων, τὰ ὁποῖα ἐπετύγχανε τόσον. Καὶ ὁ λοχαγός, ὅστις ἐμειδία ἀκούων τὴν αἴτησιν τοῦ κορασίου, καὶ ὅστις ᾐσθάνετο ἑαυτὸν κυριευόμενον ὁσημέραι ὑπὸ τῶν ἕξεων τοῦ *οἰκοκύρη*, ὑπέσχετο ὅτι θὰ σκεφθῇ, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀντικαθίστα τὰ εὐώδη σιγάρα του διὰ πενταλέπτων σιγάρων, δὲν ἔπαιζεν *ἐκαρτέ*, ἢ ὑπέβαλλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν στέρησιν τοῦ τρίτου ποτηρίου τοῦ ζύθου του ἢ τοῦ δευτέρου ποτηρίου τοῦ *μαρασκίνου*.

Ἡ πάλη ὑπῆρξε μακρά, ὑπῆρξε σκληρά. Πλειστάκις κατὰ τὴν ὥραν ὀρεκτικοῦ τινος, ἀπαγορευομένου ὑπὸ τῆς οἰκονομίας, ἐν ᾧ ἡ δίψα ἐξήραινε τὸν λάρυγγά του, ὁ λοχαγὸς ἡρωϊκὸν κα-

Digitized by Google

τέβαλλεν ἀγῶνα ὅπως μακρὰν τοῦ καφενείου τρέψῃ τὰ βήματά του. Πολλάκις περιεπλανήθη ὀνειροπολῶν τὸν *ῥῆγα ἀτοῦ, τὰ πέντε καὶ δεκατέσσαρα*... Ἀλλὰ πάντοτε σχεδὸν γενναίως ἐπέστρεφεν οἴκαδε, καὶ ἐπειδὴ ἠγάπα πλειότερον τὴν Φαννίτσαν δι' ἑκάστην θυσίαν ἣν ὑπὲρ αὐτῆς ἐποίει, ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν ἠσπάζετο καλλίτερον. Διότι τὴν ἠσπάζετο. Δὲν ἦτο πλέον ὑπηρέτριά του. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐν ᾧ ἵστατο παρὰ τὴν τράπεζαν ὀρθή, ἀποκαλοῦσα αὐτὸν *κύριον*, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ ἑαυτοῦ, ἔλαβε τὰς δύω της χεῖρας καὶ τῇ εἶπε μετ' ἐξάψεως·

— Φίλησέ με πρῶτα, καὶ ἔπειτα κάμε μου τὴν χάριν νὰ μοῦ ὁμιλῇς μὲ τὸ *σὺ* καὶ ὄχι μὲ τὸ *σεῖς*, μὰ τὸν Θεόν!

Σήμερον τετέλεσται. Ἡ συνάντησις ἑνὸς κορασίου ἔσωσε τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἀπὸ ἐπονειδίστου γήρατος. Τὰ παλαιά του ἐλαττώματα διεδέξατο νεκρὸν πάθος. Λατρεύει τὸ ἀνάπηρον ἐκεῖνο ὄν, ὅπερ βαδίζον ἀνασκιρτᾷ ἐν τῷ εὐπρεπεῖ καὶ καλῶς ἐσκευασμένῳ ἐκείνῳ δωματίῳ. Ἐδίδαξεν ἀνάγνωσιν τὴν Φαννίτσαν, καί, ἀναμιμνησκόμενος τῆς καλλιγραφίας τῶν νεανικῶν του ἐτῶν, τῇ σχεδιάζει ὑποδείγματα γραφῆς. Μεγίστη αὐτοῦ χαρὰ εἶνε, ὅτε τὸ κοράσιον συντόνως προσέχον εἰς τὸ τετράδιόν του καὶ κηλιδοῦν ἐνίοτε αὐτὸ διὰ σταγόνος μελάνης, ἣν λείχει ἀμέσως διὰ τῆς μικρᾶς του γλώσσης, περαίνει τὴν ἀντιγραφὴν πολυσυλλάβου καὶ μακρᾶς λέξεως. Ἀλλ' ἀνησυχεῖ καθ' ὑπερβολὴν ἀναλογιζόμενος ὅτι γηράσκει, καὶ ὅτι οὐδὲν ἔχει ν' ἀφήσῃ εἰς τὴν θετήν του κόρην.

Τούτου ἕνεκα ἔγεινε σχεδὸν φιλάργυρος· θησαυρίζει, θέλει νὰ παραιτήσῃ τὸν καπνόν, μολονότι ἡ Φαννίτσα πληροῖ τὴν πίπαν του καὶ τῷ τὴν ἀνάπτει. Σκοπεύει νὰ οἰκονομήσῃ ποσότητά τινα ἐκ τῶν πενιχρῶν του προσόδων, ὅπως τῇ ἀγοράσῃ τὸ ὑλικὸν μικροῦ παλαιοπωλείου. Ἐκεῖ, ὅταν ἀποθάνῃ, θὰ ζήσῃ ἐκείνη ἀφανὴς καὶ ἥσυχος, ἔχουσά που, εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ μαγαζείου, ἀνηρτημένον τὸν παλαιὸν σταυρὸν τῆς λεγεῶνος τῆς Τιμῆς, ὅστις θὰ τῇ ἐνθυμίζῃ τὸν λοχαγόν.

Καθ' ἑκάστην ἐξέρχεται εἰς περίπατον μετ' αὐτῆς. Ἐνίοτε διέρχονται παρ' αὐτοὺς ξένοι ῥίπτοντες συμπαθὲς βλέμμα ἐπὶ τοῦ γέροντος τούτου στρατιώτου, οὗτινος ἐφείσθη ὁ πόλεμος, καὶ τοῦ ἀναπήρου ἐκείνου κορασίου· καὶ αἰσθάνεται ἑαυτὸν συγκινούμενον — ὤ! μυχιαίτατα, ἄχρι δακρύων! —ὁπότε εἷς τῶν διαβατῶν ψιθυρίζει ἀπομακρυνόμενος·

— Καϋμένος π[redacted] Κρῖμα τὸ κορίτσι του νὰ εἶνε τόσον εὔμορφο καὶ νὰ ἔχῃ ξύλινο πόδι!

[François Coppée]. Λ.Π.Κ.

Ὁ Οὐέλιγκτων ἔλεγε· «Τὰ χρέη μεταβάλλουσι τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀνδράποδον».

Η ΕΙΣ ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΕΠΑΝΟΔΟΣ

Ἀγροτικὴ σκηνογραφία.

Oh! charme du silence et des asiles frais!
Theodore de Banville.

Α΄.

Ὁ ἥλιος ὁλοένα κατεβαίνει...
Τὴ γῆ 'ςὲ 'λίγη ὥρα παραιτεῖ
Κ' ἡ δύση ῥοδοκόκκινα 'ντυμένη
'Σ τὴν ἀγκαλιά της μέσα τὸν κρατεῖ.

Παράξενο· τὴ γῆ ὅταν ἀφήσῃ,
Φεύγει μαζῆ του κάθε ἐμορφιά·
Οἱ κάμποι, τὰ βουνά, ὅλη ἡ φύσι
Σκοτεινιασμένη 'μοιάζουν ζωγραφιά,

Καὶ μέσ' 'ς ταῖς καλαμιαῖς καὶ 'ς τὰ πλατάνια
Σὰν μαῦρο φεῖδι τρέχει τὸ νερό...
...Νυκτόνει—ἐκεῖ 'πάνω 'ς τὰ οὐράνια
Τὸ πρῶτο ἄστρο λάμπει ἀργυρό.

Ὅλης τῆς γῆς τὴν πλᾶσι κουρασμένη
Ἔχει σκεπάσει ὕπνου σιγαλιὰ
Κ' ἡ θάλασσα κοιμᾶται πλαγιασμένη
'Σὲ μαλακὴ κ' ὑγρὴ ἀκρογιαλιά.

Ὁ γέρω πεῦκος, ποῦ ὀρθὸς περνάει
Ὅλη τὴ νύκτα καὶ δροσιὰ ῥουφᾷ,
Ἀργὰ καὶ ποῦ τὰ φύλλα του κουνάει
Ὡσὰν νὰ χασμουριέτ' ἀπὸ κρυφά...

Μόνον ἡ βρύσι ἡ χορταριασμένη,
Ποῦ ὅλη 'μέρα λέει καὶ γελᾷ,
Κι' αὐτὴ τὴν ὥρ' ἀκόμη δὲν σωπαίνει
—'Σ τὸν ὕπνο της, θαρρεῖς, παραμιλᾷ.

Β΄.

Ἡ τόση ἐρημιὰ σὲ ξεγελάει
Καὶ λές·—'Ἐδῶ κοντὰ δὲν ζῇ κανείς!...
Μὰ ἔξαφνα τὴ σιωπὴ ξυπνάει
Ἀντίλαλος ἀνθρωπινῆς φωνῆς,

Ἢ γαύγισμα σκυλλιοῦ, ἢ πετεινάρι,
Ἢ ἀγελάδας μούγκρισμα βαρύ,
Εἴτε γιδιοῦ κυπρί, εἴτε κριάρι
Μὲ τὴ χονδρὴ κουδοῦνα ποῦ φορεῖ.

. . . .

Κάτω ἐκεῖ μεσ' 'ς τὴν ξανθὴ κοιλάδα
Ποῦ ἔχει 'λίγη σκέπη οὐρανοῦ
Κ' ἕνα στεφάνι γύρω πρασινάδα
Τὰ δασωμένα φρύδια τοῦ βουνοῦ,

Βυθυά, βαθυὰ ἀσπρίζουνε οἱ τοῖχοι
Μικροῦ χωριοῦ—'ς τὰ μισοσκοτεινὰ
'Μοιάζουν βαρυὰ κοτρώνια ποῦ ἡ τύχη
Ἐχάρφωσε ἐκεῖ παντοτεινά.

Μαῦροι, μικροὶ καπνοὶ στρηφογυρίζουν
Ἀπάνω ἀπ' τὸ χωριὸ χωρὶς ὁρμή...
Τὴν ὥρ' αὐτὴ οἱ χωρικοὶ φουρνίζουν
Τὸ μαῦρό τους καὶ ἄζυμο ψωμί.

Ἐκεῖ 'μπροστὰ 'ςὲ φούρνους πέντε-δέκα,
'Σ τὴ λάμψι ποῦ σκορποῦνε τὰ κλαδιὰ
Ζυμόν' ἡ κόρη, ἡ μάννα, ἡ γυναῖκα·
Τριγύρῳ της προσμένουν τὰ παιδιά,

Digitized by Google

Καὶ παρεκεῖ 'ς τὴ θύρα καθισμένος
'Απ' τὴν δουλειὰ τῆς 'μέρας τὴν πολλὴ
'Ο γεωργὸς κομμένος, νυσταγμένος
'Σ τὸ χέρι ἀκουμπᾷ τὴν κεφαλή.

Γ'.

Τὴν ὥρ' αὐτὴ 'σὲ κάτασπρο λιθάρι
'Απάνω 'ς τοῦ βουνοῦ τὴν κορυφὴ
'Ανεβασμένο ἕνα παλληκάρι
Κυττάζει κάτω μὲ χαρὰ κρυφή.

'Η μαύρη καὶ σφιγμένη φορεσιά του,
'Ακόμα τὸ κασκέττο ποῦ φορεῖ
Τὸ στῆθός του μὲ τὰ χρυσᾶ κομπιά του
Πῶς εἶνε στρατιώτης μαρτυρεῖ.

Τὸν ἤθελ' ἡ πατρίς—'ς τὸ κράξιμό της
'Επῆγε' ἕνα χρόνο, μῆνες τρεῖς
Μὲ τόσους ἄλλους ἦτον στρατιώτης
Καὶ τόρα τὸν ἀφίνει ἡ πατρίς.

Κ' ἔρχεται πάλι μεσ 'ς αὐτὰ τὰ δάση,
Ποῦ μὲ μακρὺ τουφέκι κυνηγοῦ
Τόσαις φοραῖς τὸν εἶδεν νὰ χαλάση
Τὴ γοῦνα γληγορόποδου λαγοῦ.

Μεσ' ς' τὸ βαθὺ σκοτάδι γυμνασμένη
Γνωρίζει ἡ ματιά του χαρωπὴ
'Στὰ φύλλα μιᾶς ἐληᾶς μισοκρυμμένη
Τοῦ πατρικοῦ σπιτιοῦ του τὴ σκεπή.

Μεσ' τὸ χωριὸ κανεὶς δὲν τὸν προσμένει,
'Ακόμη τὸν θαρροῦν 'ς τὰ Πεζικὰ
Καὶ συλλογιέται τί χαρὰ θὰ γένη
"Οταν τὸν 'δοῦνε ἔτσι ξαφνικά.

Καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλους μιὰ χωριατοποῦλα
Ποῦ τρία χρόνια τόρα ἀγαπᾷ,
Τὴ λυγερὴ ἐκείνη Εὐμορφοῦλα*
Τὴν ἀνθισμένη κόρη τοῦ παππᾶ.

Θυμᾶται πῶς μιὰ 'μέρα 'ς τὸ χορτάρι
Τῆς ἔδωκε μονάκριβο φιλὶ
Κ' ὑπόσχεσι γλυκειὰ πῶς θὰ τὴν πάρη
Σὰν ἔρθη μὲ τὴν ὥρα τὴν καλὴ

Κι' ὡρκίσθηκε κι' αὐτὴ νὰ τὸν προσμένη,
Καὶ ἂν τυχὸν 'ς τὴ μάχη σκοτωθῇ...
Καλλίτερα καλόγρηα νὰ γένη
Παρ' ἄλλον ἀπ' αὐτὸν νὰ 'πανδρευθῇ.

Καὶ τοὔχει 'πεῖ ἀκόμα, 'σὰν γυρίση,
'Απὸ 'ψηλὰ γιὰ μήνυμα γλυκὸ
Μὲ τὴν μικρὴ φλογέρα του ν' ἀρχίση
"Ενα γνωστὸ σκοπὸ ἐρωτικό.

Δ'.

Γοργά, γοργὰ τὸ μονοπάτι παίρνει,
Κ' ἐνῷ πηδᾷ μὲ πόδια φτερωτά,
'Σ τὸ στόμα τὴ γλυκειὰ φλογέρα φέρνει
Κ' ἐκείνη χαρωπαῖς φωναῖς πετᾷ...

Γιὰ 'λίγο ὅλο τὸ χωριὸ ξαφνίζει
Μιὰ τέτοια μουσικὴ νυκτερινή,
Μὰ γλήγορα κι' ὁ πλειὸ κουφὸς γνωρίζει
Τῆς εὔμορφης φλογέρας τὴ φωνή.

* Τὸ χάριεν τοῦτο ὄνομα φέρουσι πλεῖσται ἐν τῇ ΒΔ. Εὐβοίᾳ κόραι. Γ. Δ.

. . . .

'Απ' ἀγκαλιὰ 'ςὲ ἀγκαλιὰ ριγμένος,
Γεμάτος καλῶς ἦλθες καὶ φιλιὰ
"Εφθασ' ὁ Πέτρος τέλος δακρυσμένος
'Εκεῖ ποῦ τὸν προσμέν' ἡ ἀγκαλιὰ

'Η πλειὸ θερμὴ.... 'Εκεῖ ποῦ τὸν προσμένει
"Ολη χαρὰ κι' ἀγάπη νὰ τὸν δῇ
Μητέρα τόσους μῆνες στερημένη
Τὸ πρῶτο, τ' ἀκριβό της τὸ παιδί.

Παιδὶ καὶ μάνα λέξι δὲν μιλοῦνε,
Μὰ λένε τόσα λόγια τὰ φιλιά!...
Καλότυχοι ποῦ ξέρουν νὰ φιλοῦνε·
Τοῦ Παραδείσου ξέρουν τὴ λαλιά!...

Μὰ 'ξάφνω ὁ πατέρας του ἀνοίγει
Τὸ στόμα καὶ βαρειὰ φωνὴ κυλᾷ :
—«Σὲ ἄφησαν ἢ μήπως ἔχεις φύγει
'Απ' τὸν στρατό ;... Γιὰ πρόσεξε καλά!..»

Καθένας μιὰ στιγμὴ ἀνατριχιάζει
'Σ τοῦ γέρου τὴν ἰδέα τὴ φρικτή.
Μὰ τὸ παιδὶ 'ς τὰ μάτια τὸν κυττάζει :
—«Ποτὲ ὁ Πέτρος δὲν λιποτακτεῖ!...»

Ε'.

Τριγύρω 'ςὲ μικρὴ φωτιὰ στρωμένοι
Πεντ' ἔξη φίλοι, γείτονες καλοὶ
'Ακοῦν προσεκτικοὶ καὶ θαμπωμένοι
Τὸν Πέτρο ποῦ γιὰ τόσα τοὺς μιλεῖ.

Λέει γιὰ τὴ ζωὴ ποὔχει περάσει
Εἰς τὸν στρατὸ—τὰ βάρη εἶναι πολλὰ...
Μὰ πάλι δὲν μπορεῖ καὶ νὰ ξεχάση
Τῶν 'Αθηνῶν τ' ἀμέτρητα καλά.

Τὰ σπίτια τὰ 'ψηλὰ καὶ ταῖς πλατείαις,
Ταῖς ἄμαξαις ποῦ πᾶν ἐδῶ κ' ἐκεῖ,
Τὰ θέατρα, τὸν κόσμο, ταῖς κυρίαις,
Τοὺς περιπάτους καὶ τὴ μουσική...

Κι' ἄλλα—τὸν σιδηρόδρομο ἀκόμα,
Ποῦ τρέχει μὲ νερὸ καὶ μὲ φωτιά...
"Ομως αὐτὸ τοῦ λένε μ' ἕνα στόμα
Πῶς εἶνε πλειὰ ἀχώνευτη ψευτιά...

Μὲ συντροφιὰ καλὴ καὶ ὁμιλία
'Η μαύρη νύκτα ἄκοπα περνᾷ,
Μὰ πρέπει καὶ γιὰ 'λίγη εὐθυμία
'Η πλῶσκα κάπου κάπου νὰ γυρνᾷ.

Τ' ἀστέρια δείχνουν ὥρα περασμένη·
"Ολοι πηγαίνουν πλειὰ νὰ κοιμηθοῦν,
Γιατ' ἔχουν τὴ σπορὰ ἀρχινισμένη
Καὶ πρέπει τὴν αὐγὴ νὰ σηκωθοῦν.

ς'.

. . . .

Τί εὔμορφ' εἶν' ἡ ὥρα ποῦ ἡ φύσι
'Ακόμ' ἀπὸ τὸν ὕπνο τὸ βαθὺ
Δὲν ἔχει λὲς καλὰ κα[illegible]πνήσει
Εἶτε βαριέται καὶ νὰ σηκωθῇ!...

'Απὸ τὰ τόσα ἄστρα, ἓν ἀστέρι
Μένει, ὁ λαμπερὸς Αὐγερινὸς,
Καὶ κάτω 'ς τῆς ἀνατολῆς τὰ μέρη
'Αρχίζει νὰ χρυσόνη ὁ οὐρανός.

Digitized by Google

Σὰν κόρη 'ντροπαλή, ποῦ πλαγιασμένη
Ψιλὸ σινδόνι ἀπάνω της κρατεῖ
Μοιάζ' ἡ μικρὴ κοιλάδα σκεπασμένη
Μὲ καταχνιὰ κατάσπρη 'σὰν χαρτί.

Ἡ θάλασσα ἀρχίζει νὰ σαλεύῃ
'Σ τὰ πρῶτα, πρῶτα χάδια τοῦ Βορριᾶ...
Τὸ κῦμα ὁλοένα ζωντανεύει
Καὶ χίλιαις γλῶσσαις γλείφουν τὴ στεριά.

Ἀπὸ τὸ πρῶτο χάραγμα πετοῦνε
Εἴτε 'ς τὰ στήθη βόσκουνε τῆς γῆς
Μικροὶ κορυδαλοὶ ποῦ τραγουδοῦνε
Τὸ πρῶτο τραγουδάκι τῆς αὐγῆς.

Ζ'.

Πρὶν φέξῃ ὅλο τὸ χωριὸ ξυπνάει
Καὶ δίχως ταραχή, δίχως μιλιὰ
Καθένας ἑτοιμάζεται νὰ πάῃ
'Σ τὴν καθημερινή του τὴ δουλειά·

Ὁ γεωργὸς πηγαίνει 'ς τὸ χωράφι,
Τὰ πρόβατα τὰ βόσκουν τὰ παιδιὰ
Καὶ ἡ γυναῖκα πλένει, νέθει, βάφει
Μὲ τὸ μωρό της μέσα 'ς τὴν ποδιά.

Ὁ Πέτρος ἀπ' τὴν νύχτα ἔχει 'ξυπνήσει,
Τὸ στῆθός του γλυκὰ καρδιοχτυπᾷ...
Πότε νὰ ἰδῇ καὶ νὰ 'ξαναφιλήσῃ
Ἐκείνη ποῦ τρεῖς χρόνους ἀγαπᾷ,

Ὅπου κι' ἂν ἦνε τόρα θὰ περάσῃ·
Τὴ στάμνα θὰ κρατῇ 'ς τὴν κεφαλή,
Καὶ θὰ τὸν δῇ καὶ θὰ χαμογελάσῃ
Πάντα γλυκειὰ καὶ πάντα 'ντροπαλή...

Μὰ ξάφνω ἡ θωριά του κιτρινίζει
Τοῦ κόβετ' ἡ πνοὴ καὶ ἡ 'μιλιά...
Χριστέ! Τὴν Εὐμορφοῦλα ἀντικρύζει
Μ' ἕνα μικρὸ παιδὶ 'ς τὴν ἀγκαλιά.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος γυρισμένη
Κάνει πῶς τάχα δὲν τὸν ἔχει 'δεῖ...

Ἡ ἄσπλαγχνη! ἀντὶ νὰ τὸν προσμένῃ
'Παντρεύθηκε... καὶ ἔχει καὶ παιδί!!

Γεωργιος Δροσινης·

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Συναντῶνται δύο καθ' ὁδὸν, οἱ ὁποῖοι τὰ *ἔχουν χαλασμένα*, καὶ σταματῶσι προσβλέποντες ὁ εἷς τὸν ἄλλον ὡς πετεινάρια.

— Ἄθλιε!

— Ἐλεεινέ!

Ὁ εἷς τῶν δύο φέρει χονδρὴν ῥάβδον.

— Ἄφησε τὸ *'μπαστοῦνι* κάτω, ἄνανδρε, καὶ τότε βλέπεις τί σοῦ κάνω; λέγει ὁ ἄλλος.

Ὁ γενναῖος φίλος παραιτεῖ κατὰ γῆς τὴν ῥάβδον του.

Ἐν τῷ ἅμα ἁρπάζει αὐτὴν ὁ ἄλλος καὶ καταφέρων δυνατὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἠλιθίου,

— Αἴ! δὲν 'ς τὸ 'πα πῶς θὰ ἰδῇς· νά, λοιπὸν, λάβε της, νὰ μὲ θυμᾶσαι.

*
* *

Ἡ κυρία πρὸς τὸν ὑπηρέτην.

— Γιάννη, κύτταξε ἐδῶ, αὐτὴ ἡ γωνιὰ εἶνε γεμάτη σκόνι.

Ὁ Γιάννης, ποιῶν χειρονομίαν ἀπελπιστικήν·

— Ὢ! μ' αὐτὸ εἶνε τρομερὸν πρᾶγμα μὲ τ' ἀφεντικά μας! παντοῦ πρέπει νὰ ἔχουν τὸ 'μάτι τους. Ἂν κ' ἐμεῖς ἐκάναμε τὸ ἴδιο, τότε δὲν θὰ τελειόναμε ποτέ!

*
* *

Μεταξὺ ἰατροῦ καὶ ἀσθενοῦς.

— Ἐκοιμήθης ἀπόψε;

— Δὲν ἔκλεισα 'μάτι, γιατρέ.

— Πολὺ κακόν· ὁ ὕπνος εἶνε ὁ εὐεργετικώτερος φίλος τοῦ ἀνθρώπου καὶ μάλιστα τῶν ἀσθενῶν.

— Εἶνε κι' αὐτὸς φίλος 'σὰν τοὺς ἄλλους, γιατρέ· σᾶς ἀφίνει ἀκριβῶς εἰς τὴν στιγμὴν ὁποῦ ἔχετε μεγαλειτέραν ἀνάγκην αὐτοῦ.

*
* *

Ἐκ τοῦ λευκώματος κυρίας *τριακονταπεντα-ετοῦς*.

Τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν εἶνε ὡς τὸ τῶν ῥόδων· φθάνει εἰς τὴν μεγαλειτέραν ἀκμήν του καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται νὰ ἐξανθήσῃ.

*
* *

Ἡ μήτηρ —Μὰ, Γιάγκο, πάλιν τὰ ἴδια ἤρχισες; Τὴν περασμένην ἑβδομάδα μὲ ἔκαμες νὰ χαρῶ τόσο ποῦ ἦσουν ὁ πρῶτος εἰς τὴν τάξιν σου, καὶ τώρα πάλιν μοῦ λέγει ὁ δάσκαλός σου πῶς ἔμεινες πολὺ 'πίσω.

— Μὰ 'ξέρεις, μαμᾶ μου, εἶνε κι' ἄλλαις μητέρες ποῦ θέλουν νὰ χαροῦν κι' αὐταίς, νὰ εἶνε τὰ παιδιά τους πρῶτα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ὁ ἀποθανὼν πρόεδρος τῆς Ἀμερικῆς Γκάρφηλδ, χρησιμοποιῶν τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ, εἶχε συντάξει ἄλλοτε μικρὸν τόμον **Γνωμῶν καὶ ἀποφθεγμάτων**, ὅστις ἐδημοσιεύθη ἐν Φιλαδελφείᾳ. Τῆς συλλογῆς ταύτης ἀποσπάσματά τινα εὑρίσκομεν ἐν εὐρωπαϊκῇ ἐφημερίδι, ἐξ ὧν παραθέτομεν τὰ ἑπόμενα·

Προτιμότερον νὰ ὑποκύψῃ τις ἐμμένων ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ δικαίου, ἢ νὰ θριαμβεύσῃ διὰ τῆς ἀδικίας.

— Σκληρὸν πρᾶγμα εἶνε ἡ πενία, ὡς ἐξ ἰδίας πείρας γινώσκω· ἀλλὰ διὰ πάντα νέον ὠφέλιμον εἶνε πάντοτε νὰ ῥιφθῇ μόνος εἰς τὸ κοινωνικὸν πέλαγος, ὑποκείμενος εἴτε νὰ βυθισθῇ εἴτε νὰ μάθῃ νὰ κολυμβᾷ μόνος. Τὸ κατ' ἐμὲ οὐδένα ἐγνώρισα ἄνθρωπον ἀξίζοντα νὰ σωθῇ ὑπ' ἄλλου.

— Ἐὰν ἡ μεγάλη φιλοπονία δὲν ἀποτελεῖ τὴν εὐφυΐαν, ἀναπληροῖ ὅμως αὐτὴν κάλλιστα.

— Ἐκ πάντων τῶν πραγμάτων τὸ μάλιστα ἄξιον θαυμασμοῦ καὶ ἐγκωμίων εἶνε ὁ βίος τοῦ ἐντίμου ἀνθρώπου· ἔντιμος δὲ ἄνθρωπος εἶνε ὁ τολμῶν νὰ προσβλέψῃ τὸν διάβολον κατὰ πρόσω-

Digitized by Google

πον, καὶ ἔχων τὸ θάρρος νὰ τῷ εἴπῃ· «Εἶσαι ὁ διάβολος».

—

*** Ἡ ἕξις διενεργεῖ ἀκουσίως καὶ ἄνευ κόπου· ἐννοοῦμεν δὲ τὴν δύναμιν αὐτῆς μόνον ὅταν προσπαθῶμεν νὰ τὴν ἀποβάλωμεν. Φαίνεται κατ' ἀρχὰς λεπτὴ ὡς νῆμα ἀράχνης, ἀλλ' ἀφοῦ ῥιζώσῃ, κρατεῖ ἡμᾶς ὡς σιδηρᾶ ἅλυσις.

*** Οἱ ψευδεῖς φίλοι ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς ἁμαξηλάτας, τοὺς ὁποίους εὑρίσκει τις πάντοτε εἰς τὴν θέσιν των ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος λάμπει, καὶ οἵτινες γίνονται ἄφαντοι ἅμα τὸν αἴθριον οὐρανὸν καλύψῃ θύελλα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὴν ἑπομένην βιογραφικὴν σημείωσιν περὶ τῆς ἄρτι ἀποθανούσης ἡρωϊκῆς συζύγου τοῦ ἀειμνήστου ναυάρχου Κανάρη ἐδημοσίευσεν ἡ «Παλιγγενεσία»·

«Ἡ μακαρῖτις *Δέσποινα Κανάρη* διεκρίνετο ἐπὶ χριστιανικαῖς καὶ ἐθνικαῖς ἀρεταῖς, δι' ὧν καὶ μόνων ἡ ἡρωϊς ἐκείνη γενεὰ ἀνέστησε τὴν πατρίδα. Μεθ' ὑπερηφανείας προέπεμπε τὸν σύζυγον νὰ πυρπολῇ τὰ τουρκικὰ σκάφη, καὶ αὐτὴ ἐμερίμνα περὶ τῶν τέκνων. Ὅταν δὲ τὰ ἡρωϊκὰ Ψαρὰ προσεφέρθησαν ὁλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος, ἐν μέσῳ τῆς συγχύσεως, τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου ἡ Δέσποινα Κανάρη, εἰ καὶ ἔγγυος, λαβοῦσα τὰ δύο τέκνα αὐτῆς ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν, διότι ἦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἀρίστη κολυμβήτρια, καὶ ἔσωσε ταῦτα σωθεῖσα καὶ αὐτὴ ἐν τῇ λέμβῳ τοῦ πενθεροῦ της. Μετριόφρων ὡς πᾶσαι αἱ γυναῖκες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἐξεπλήττετο ὑπὸ τῆς δόξης τῶν τιμῶν καὶ τῶν ἀξιωμάτων, δι' ὧν ἡ πατρὶς περιέβαλλε τὸν σύζυγον, ἀλλ' ἐνησχολεῖτο εἰς τὴν ἑλληνικήν, χριστιανικὴν καὶ ἐπιμελημένην ἀγωγὴν τῶν ἑαυτῆς τέκνων, ἵνα δειχθῶσιν ἄξια τοῦ πατρός των.

Ὁ Ἱερώνυμος Λόρμ ἀφηγεῖται, ἐν τῷ Pester Lloyd, τὸ ἑπόμενον περίεργον ἀνέκδοτον ἐκ τοῦ βίου τοῦ θανόντος βαρώνου Ἰακώβου Ρότσχιλδ. Ὁ διάσημος ζωγράφος Εὐγένιος Δελακρουὰ ἐδείπνει ποτὲ παρὰ τῷ βαρώνῳ Ρότσχιλδ, καθ' ὅλον δὲ τὸν χρόνον τοῦ δείπνου παρετήρει μετὰ τοσαύτης προσοχῆς τὸ πρόσωπον τοῦ οἰκοδεσπότου, μὴ ἀποσπῶν οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἐκ τούτου τὰ βλέμματα, ὥστε παραξενευθεὶς ὁ Ρότσχιλδ ἐζήτησε νὰ μάθῃ παρὰ τοῦ καλλιτέχνου τὸν λόγον. Ὁ Δελακρουὰ ἀπήντησεν, ὅτι ἀπὸ καιροῦ ζητεῖ ἐν Παρισίοις ματαίως νὰ εὕρῃ κατάλληλον πρότυπον μορφῆς ἐπαίτου, ἣν σκοπεῖ ν' ἀπεικονίσῃ ἐν τῷ νεωτάτῳ αὐτοῦ πίνακι, καὶ νῦν ἀνεκάλυψεν, ὅτι παραδόξως ὁ Κροῖσος ἐκεῖνος ἔχει τὴν ἁρμόζουσαν εἰς ἐπαίτην κεφαλήν, ὡς φαντάζεται τὸ πρᾶγμα ὁ καλλιτέχνης. Τί κρῖμα δέ, προσέθηκεν ὁ Δελακρουά, ἀφ' οὗ ὁ κύριος βαρῶνος δὲν εἶνε ἐπαίτης, νὰ μὴ εἶνε τοὐλάχιστον μίσθιον πρότυπον ζωγράφων. Ὁ Ρότσχιλδ ἀπήντησεν, ὅτι εὐχαρίστως πάντοτε ὑποβάλλεται εἰς οἱανδήποτε θυσίαν ὑπὲρ τῆς τέχνης, ὅθεν εἶνε πρόθυμος νὰ μεταβαίνῃ εἰς τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον τοῦ ἐπαίτου. Εἶπε καὶ ἐξετέλεσε τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ. Ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, ὁ Δελακρουὰ περιέβαλεν αὐτὸν διὰ καταλλήλου χιτῶνος, τῷ ἔδωκεν εἰς τὴν χεῖρα μίαν βακτηρίαν, καὶ ἐτοποθέτησεν αὐτὸν οὕτως, ὥστε νὰ φαίνεται ἀναπαυόμενος ἐπὶ τῶν βαθμίδων ῥωμαϊκοῦ ναοῦ. Νέος τις καλλιτέχνης, φίλος καὶ μαθητὴς τοῦ μεγάλου ζωγράφου, ὅστις μόνος εἶχεν ἐλευθέραν εἴσοδον εἰς τὸ ἐργαστήριον, ἅμα εἰσελθών, ἐξεπλάγη ἐπὶ τῷ θεάματι, καὶ συνεχάρη τῷ διδασκάλῳ, εὑρόντι τέλος τὸ ἀπὸ πολλοῦ ἐπὶ ματαίῳ ζητούμενον πρότυπον. Ὑποθέτων δέ, ὅτι ἐνώπιόν του εἶχε δυστυχῆ τινα τῶν ὁδῶν, ἔθεσε κρύφα εἰς τὴν χεῖρα τοῦ ἀκινήτου καθημένου ἓν εἰκοσάφραγκον. Ὁ Ρότσχιλδ ηὐχαρίστησε διὰ τοῦ βλέμματος καὶ ἐκράτησε τὸ νόμισμα. Ἀμέσως ὅμως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ νέου, ἐζήτησε παρὰ τοῦ Δελακρουὰ πληροφορίας περὶ αὐτοῦ. Ἔμαθε δέ, ὅτι ὁ νέος ἐκεῖνος ἦτο σχεδὸν ἄπορος, ἐπορίζετο δὲ τὰ πρὸς τὸ ζῆν διδάσκων κατ' οἶκον ζωγραφικήν, ἐπειδὴ δὲ εἶχε πολλὴν ἱκανότητα θἀνεδεικνύετο ταχέως, ἂν μὴ ἠμποδίζετο ἐκ τῆς ἐλλείψεως πόρων. Ὁ Ρότσχιλδ ἐσημείωσε τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ὁ νέος ἔλαβεν ἐπιστολήν, λέγουσαν, ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη φέρει τόκους, ὅτι οἱ τόκοι τοῦ ὑπ' αὐτοῦ εὐσπλάγχνως δοθέντος εἰκοσαφράγκου εὑρέθησαν κατὰ τύχην ἐν τῷ ταμείῳ τοῦ Ρότσχιλδ, ὅπόθεν δύναται νὰ τοὺς λάβῃ, συμποσουμένους εἰς 10,000 φράγκων.

Ἐν Βερολίνῳ φιλάνθρωποί τινες συνέλαβον τὴν ἰδέαν ἀπό τινων ἐτῶν νὰ συλλέγωσι τὰ ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ τοῖς δημοσίοις μέρεσι ῥιπτόμενα λείψανα τῶν σιγάρων, ἅτινα μεταβαλλόμενα αὖθις εἰς καπνόν, προμηθεύουσι κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους χρηματικὴν ποσότητα ἀρκούντως σπουδαίαν καὶ ἱκανήν, ὅπως δι' αὐτῆς προσφέρωσι δῶρα τῶν Χριστουγέννων εἰς ἑκατοστύας ὀρφανῶν καὶ ἀπόρων παίδων. Τὸ ὡραῖον τοῦτο παράδειγμα εὗρε καὶ ἀλλαχοῦ μιμητάς, πρὸ πάντων δὲ ἐν ταῖς παραρρηνίαις ἐπαρχίαις, ἔνθα εἰς δέκα ὀκτὼ πόλεις ἱδρύθησαν ἤδη ἑταιρίαι συλλεκτῶν τῶν τοιούτων σιγάρων. Ἐσχάτως ἀντιπρόσωποι τῶν Ἑταιριῶν τούτων συνεκρότησαν ἐν Βόννῃ συνέδριον, ἐν ᾧ ἐξηκριβώθη, ὅτι τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ τοιουτοτρόπως συλλεχθεὶς καπνὸς παρήγαγε ποσὸν ἄνω τῶν τριάκοντα ἓξ χιλιάδων φράγκων, ἅτινα ἐχρησίμευσαν, ὅπως φέρωσι τὴν χαρὰν καὶ εὐφροσύνην κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τῶν Χριστουγέννων εἰς δύο χιλιάδας τριακοσίους παῖδας ἀποκλήρους τῆς Τύχης.

Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ἐνεργοῦνται περι-

Digitized by Google

εργόταται δοκιμαὶ παρὰ πολλοῖς στρατιωτικοῖς σώμασι τῆς Ρωσσίας διὰ κυνῶν εἰδικῶς γυμναζομένων ὅπως χρησιμεύωσιν ὡς βοηθοὶ τῶν σκοπῶν ἐν ταῖς ἐμπροσθοφυλακαῖς. Τὰ πειράματα ταῦτα ἐκτελοῦνται διὰ πέντε διαφόρων γενῶν, ἐξ ὧν ὁ λυκόσκυλλος τοῦ Οὐράλ φαίνεται μέλλων νὰ ἀναδειχθῇ ὁ καταλληλότερος. Πρόκειται κυρίως νὰ ἐπιτευχθῇ, ὅπως ὁ κύων ἀφίνῃ ἐλαφρὸν γρυσμὸν ἀντὶ ἰσχυρᾶς ὑλακῆς, ἵνα μὴ διεγείρωσιν ἀλλήλους καὶ προστρέχουσι πρὸς τὰς φωνάς. Πλὴν δὲ τούτου διδάσκουσι τὸν κύνα τὴν ἔρευναν τοῦ ἐδάφους ἐν δεδομένῳ σημείῳ καὶ καθ' ὡρισμένην διεύθυνσιν. Ἐπανερχόμενος ὀφείλει διὰ τῆς ἡσύχου ἢ ἀνησύχου στάσεώς του νὰ σημάνῃ τὴν παρουσίαν ἢ ἀπουσίαν τοῦ ἐχθροῦ. Ἕκαστος κύων φέρει αὔξοντα ἀριθμὸν καὶ περιλαίμιον ἀδιάβροχον, δυνάμενον ἐν ἀνάγκῃ νὰ περικλείσῃ ἔγγραφα. Οὕτω ἕκαστον σύνταγμα θὰ ἔχῃ τοὺς ἐπικούρους αὐτοῦ κύνας.

⁂ Μεγάλη φάλαινα, γράφει ἡ *Σημαία* τοῦ Λονδίνου, ἐξοκείλασα πρό τινων ἡμερῶν παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς νήσου Walls, μιᾶς τῶν Ὀρκάδων νήσων, ὑπῆρξεν ἡ ἡρωῒς μοναδικοῦ ἐπεισοδίου. Ἡ φάλαινα ἠδυνάτει ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς ξηρᾶς καὶ ἀνακτήσῃ τὸ πέλαγος, πάντες δὲ οἱ κάτοικοι τῆς νήσου, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία προσέδραμον εἰς τὸ μέρος, ἔνθα τὸ θαλάσσιον τέρας ἠγωνία μὴ δυνάμενον νὰ ἐξέλθῃ τῆς σκληρᾶς αὐτοῦ θέσεως, οἱ μὲν ὡπλισμένοι διὰ μαχαιρῶν καὶ περονῶν, οἱ δὲ δι' ὅπλων ἔτι μᾶλλον πρωτοτύπων. Πάντες οὗτοι προσήγγισαν πρὸς τὸ θαλάσσιον κῆτος ἔρριψαν ἐπ' αὐτοῦ τοὺς κάμακάς των καὶ κατέσχισαν τὰς σάρκας του, μέχρις οὗ ἐπείσθησαν ὅτι ἡ ζωὴ ἐσβέσθη τέλεον ἐν αὐτῷ. Ἀκολούθως ἔφεραν σχοινία, δι' ὧν περιέδεσαν τὸ σῶμά του, λέμβοι δὲ ἤρξαντο νὰ ῥυμουλκῶσιν αὐτὸ πρὸς τὸν λιμένα. Ἀλλ' ἐπελθούσης πλημμυρίδος, ἡ φάλαινα εὑρέθη αὖθις πλέουσα, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν αἱ λέμβοι θριαμβευτικῶς ἐρρυμούλκουν τὴν ἀνέλπιστον αὐτῶν λείαν, ἡ φάλαινα ἐπανῆλθεν αἴφνης εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἤρξατο νηχομένη μεθ' ἱκανῆς δυνάμεως ὅπως παρασύρῃ πάσας τὰς λέμβους εἰς τὸν βαθυδίνην ὠκεανόν. Οὕτω δὲ τὰς ἐρρυμούλκησε καὶ αὐτὴ μέχρις ἀποστάσεως πλέον τῶν τριῶν μιλλίων. Οἱ ἁλιεῖς μόλις ἠδυνήθησαν νὰ κόψωσι τὰ σχοινία καὶ νὰ φύγωσι !

⁂ Γνωστὸν ὅτι ζῷα τινὰ ἔχουσιν ἐμφύτως γνῶσιν τῆς διακρίσεως τοῦ χρόνου. Αἱ γαλαῖ γινώσκουσι τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, ἐν δὲ τῇ ἐξοχῇ οἱ κύνες ἐπίστανται τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος, καθ' ἣν οἱ κρεωπῶλαι σφάζουσι τὰ κτήνη των. Ὡσαύτως παρετηρήθη ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἐν Βερολίνῳ, ὅτι μόνον κατὰ τὴν 23 Αὐγούστου ἑκάστου ἔτους οἱ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν πέριξ πελαργοὶ συναθροίζονται, ὅπως ἐπαναλάβωσι τὴν πρὸς τὴν Αἴγυπτον ἄγουσαν, οὐδέποτε δὲ ὤφθησαν ἐπανελθόντες πρὸ τῆς 23 Μαρτίου.

⁂ Ἡ ἁλιεία τῶν *ἀρεγγῶν*, τῶν γνωστοτάτων παρ' ἡμῖν ταριχευμένων ἰχθύων, γίνεται ἐν τοῖς ὕδασι τῆς μεγάλης Βρετανίας, κατὰ δὲ τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπῆρξεν ἀφθονωτάτη. Ἐν Σκωτίᾳ πρὸ πάντων ἡ μεγάλη αὕτη ἐθνικὴ βιομηχανία ηὐξήθη σημαντικῶς.

Ἐὰν πιστεύσωμεν τὰς στατιστικὰς πληροφορίας τοῦ κλάδου τῆς ἁλιείας ταύτης, πληροφορίας ἀνατρεχούσας μέχρι τοῦ 1809, ἡ βιομηχανία αὕτη δὲν ἔπαυσε προκόπτουσα καὶ αὐξανομένη, ὁ δὲ ἀπολογισμὸς τῆς τελευταίας παραγωγῆς δεικνύει ὅτι ἡ κατὰ τὸ 1880 ἁλιευθεῖσα ποσότης *ἀρεγγῶν* ὑπερβαίνει πάντα τὰ προηγούμενα ἔτη, καθόσον ἀνέρχεται εἰς πλέον τῶν 1,473,600 βαρελίων.

Τῷ 1868 ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὴν εἰρημένην ἁλιείαν ὑπηρετησάντων πλοιαρίων ἀνῆλθεν εἰς 389, ἐνῷ τῷ 1880 ηὐξήθη μέχρις 789. Κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ χρονικὸν διάστημα ἡ ὁλικὴ ἀξία τῆς ἐξαγωγῆς ἀπὸ 105,606 λιρῶν στερλινῶν ἔφθασεν εἰς 312,725.

⁂ Μέλος τι τῆς ἐν Παρισίοις πρακτικῆς Σχολῆς τοῦ ἐγκλιματισμοῦ ἀνεκάλυψεν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀφρικῆς νέον τι ἔντομον, εἶδος ἀράχνης, ὅπερ δύναται εὐκόλως νὰ ἐγκλιματισθῇ ἐν Εὐρώπῃ, παράγει δὲ ἀντὶ τοῦ συνήθους ἱστοῦ μέταξαν κιτρίνου χρώματος, ἰσχυρὰν καὶ ἱκανῆς ἐκτάσεως. Τοῦ ὑφάσματος τούτου ὁ ἐν λόγῳ περιηγητὴς ἐκόμισε δείγματα εἰς Γαλλίαν, ἅτινα ὑπεβλήθησαν πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὸ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον τῆς συντεχνίας τῶν μεταξεμπόρων τῆς Λυών. Τὸ ἀνακαλυφθὲν ἔντομον δύναται νὰ παράγῃ καθ' ἑβδομάδα ποσὸν ὅσον ἑνὸς κουκουλίου τοῦ κοινοῦ μεταξοσκώληκος.

⁂ Ἡ ἐπιστολή, ἣν ὁ ἐν Βιέννῃ πρεσβευτὴς τῆς Σινικῆς Li Fong-Pao ἐνεχείρισεν ἄρτι τῷ αὐτοκράτορι Φραγκίσκῳ Ἰωσήφ, ἐξ ὀνόματος τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Οὐρανίου Κράτους, εἶνε ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ τεμαχίου πυκνῆς κιτρίνης μετάξης. Τὸ περίεργον τοῦτο ἔγγραφον συνετάχθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν λογίων (Hanli). Δὲν φέρει ὑπογραφήν, ἀλλ' εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας εἶνε ἐντετυπωμένη ἡ αὐτοκρατορικὴ σφραγὶς μὲ τὰς λέξεις : Ta Tzing, Houang-Li, Hou Pao. (Δυναστεία τῶν Τζίγκ — Ὁ οὐράνιος αὐτοκράτωρ — σφραγὶς αὐτοκρατορική).

Τὸ ὄνομα Αὐστρία γέγραπται διὰ τῶν λέξεων Aou Guo, τῷ δὲ αὐτοκράτορι Φραγκίσκῳ Ἰωσὴφ δίδουσι τὸν τίτλον τοῦ Houang-Li, ἢ οὐρανίου ἡγεμόνος, ἐνῷ ἐν τῇ γενικῇ ἐθιμοτυπίᾳ περὶ τὰς τελετὰς ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας χαρακτηρίζεται ὡς Guo-Van, ἤτοι ἡγέτης τοῦ λαοῦ.

⁂ Ἡμέραν τινὰ νεανίας τις παρουσιάζεται εἰς τὸν Διδερὼ φέρων αὐτῷ φάκελλον. Ὁ μέγας φιλόσοφος ἀποσφραγίζει αὐτὸν καὶ βλέπει ὅτι ἦτο αἰσχρὸς λίβελλος, ἐν ᾧ ἐξυβρίζετο διὰ τοῦ βδελυρωτέρου τρόπου.

Digitized by Google

— Πρὸς τίνα σκοπὸν μοὶ ἔφερες νὰ ἀναγνώσω αὐτὰς τὰς ἀηδίας; ἠρώτησε.

— Ἀποθνήσκω τῆς πείνης καὶ ἐνόμισα ὅτι θὰ μοῦ δώσητε ποσόν τι διὰ νὰ μὴ τὰ δημοσιεύσω.

— Κακὸν λογαριασμὸν ἔκαμες, ἀπεκρίθη ὁ Διδερώ. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας, ὁ ὁποῖος εἶνε πολὺ θρησκόληπτος, μὲ ἀποστρέφεται. Ἀφιέρωσέ του τὸν λίβελλόν σου, καὶ ἐκεῖνος θὰ σὲ ἀνταμείψῃ καλά.

— Ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ γράψω τὸ ἀφιερωτικὸν ποίημα.

Ὁ Διδερὼ καθήσας ἔγραψε τὴν ἀφιέρωσιν καὶ τὴν ἔδωκεν εἰς τὸν νέον, ὅστις οὕτω κατώρθωσε νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ δουκὸς εἰκοσιπέντε λουδοβίκεια.

∿∿ Ἡ ἀγγλικὴ ἀστυνομία ἔχει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς 10,943 ἄτομα, ἐξ ὧν 9,393 εἶνε οἱ κυρίως ἀστυνομικοὶ κλητῆρες. Κατὰ τὸ 1880 κατεσκευάσθησαν 24,945 νέαι οἰκίαι, νέαι δὲ ὁδοὶ καὶ πλατεῖαι ἠνεώχθησαν μήκους 115 χιλιομέτρων. Καθ' ὅλον τὸ ἔτος συνελήφθησαν 79,490 ἄτομα, ἐξ ὧν 53,099 κατεδικάσθησαν. 28,915 οἰκίαι εὑρέθησαν ἀνοικταὶ ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας τὴν νύκτα, αἱ δὲ ἐν αὐταῖς γενόμεναι κλοπαὶ ἀνέρχονται εἰς 2,789. 10,860 παιδία ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ 3,338 ἄτομα ἐδηλώθησαν ὡς ἀπολεσθέντα. Ἐκ τούτων 15 παιδία καὶ 115 ἄτομα οὐδαμῶς ἀνευρέθησαν. Εἰς τὸ γραφεῖον τῶν ἀνευρισκομένων πραγμάτων κατετέθησαν ἀντικείμενα ἀξίας 550,000 φράγκων.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ἐκλογὴ τροφοῦ·

Διὰ νὰ εἶνε ἡ τροφὸς κατάλληλος πρὸς γαλούχησιν πρέπει νὰ συνενοῖ ἐν αὐτῇ τὰς ἑξῆς ἀρετάς·

1) *Νὰ εἶνε νέα*, τουτέστιν 20—25 ἐτῶν. Μὴ ἐκλέγετε τροφὸν ὑπερβαίνουσαν τὸ 30 ἔτος.

2) *Νὰ εἶνε ὑγιὴς καὶ νὰ ἐγεννήθη ἐκ γονέων ὑγιῶν*, ὅρος ἀπαραίτητος, ὅπως ἀποφύγωμεν τὰς μολυσματικὰς ἢ κληρονομικὰς νόσους, τὰς ὁποίας δυνατὸν νὰ μεταδώσῃ πᾶσα τροφὸς διὰ τοῦ γαλουχισμοῦ.

3) *Οἱ μὲν μαστοὶ νὰ ὦσι καλῶς ἀνεπτυγμένοι, ἡ δὲ θηλὴ καλῶς ἐσχηματισμένη.*— Ὁ ὄγκος τοῦ στήθους δὲν μᾶς ἐγγυᾶται πάντοτε περὶ τῆς ἀφθονίας τοῦ γάλακτος. Αὕτη ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ μαστικοῦ ἀδένος, ὅστις εἰς τὰς μελαγχροινὰς εἶνε μᾶλλον ἀνεπτυγμένος ἢ εἰς τὰς ξανθάς· τούτου δ' ἕνεκα αἱ πρῶται εἶνε ἐν γένει ἄρισται τροφοί· τὸ γάλα των εἶνε καὶ θρεπτικώτερον καὶ ἀφθονώτερον.— Ἀποφεύγετε γυναῖκα, ἧς τὸ στῆθος φέρει οὐλάς, διότι αὗται ὑπεμφαίνουσιν ὅτι τὸ μέλος τοῦτο τοῦ σώματος ὑπῆρξέ ποτε ἕδρα νοσημάτων.

4) *Νὰ ἔχῃ καλοὺς ὀδόντας καὶ ἀναπνοὴν γλυκεῖαν.*—Βεβλαμμένοι ὀδόντες ἀλλοιοῦσι τὴν ὑγείαν ἕνεκα τῶν σφοδρῶν ἀλγηδόνων, τὰς ὁποίας προξενοῦσιν. Ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ἡ μάσσησις γίνεται ἀτελής, καὶ ἡ πέψις ἑπομένως ἐπιπονωτέρα.— Ἡ κάκοδμος ἀναπνοὴ προέρχεται συνήθως, ὡς καὶ ἡ σῆψις, ἐκ χρονίας στηθικῆς ἢ πεπτικῆς νόσου. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν τὸ παιδίον θὰ ἀναπνέῃ διηνεκῶς ἀέρα διεφθαρμένον, εἰς τὴν δευτέραν δέ, πῶς γυνή, δυσκόλως πέπτουσα, θὰ ἔχῃ ἱκανὴν ζωϊκὴν δύναμιν ὅπως θρέψῃ ἓν ἕτερον ὄν, τοῦ ὁποίου ὁ στόμαχος εὑρίσκεται σχεδὸν πάντοτε ἐν ἐνεργείᾳ;

5) *Τὸ γάλα της νὰ μὴ εἶνε πλέον τῶν 4 ἢ 5 μηνῶν.*—Γάλα ἐξ μηνῶν εἶνε ἤδη παλαιόν, διότι ὅταν τὸ βρέφος ἔχῃ ἡλικίαν ἑνὸς ἔτους, τὸ γάλα θὰ εἶνε 18 μηνῶν.

6) *Ἡ τῆς τροφοῦ κατοικία νὰ εἶνε ὑγιεινή, ἰδίως καλῶς ἀεριζομένη καὶ εἰς καλὴν θέσιν κειμένη.* Τοῦτο ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα. Τὸ βρέφος εἶνε ἁβρὸν φυτόν, τὸ ὁποῖον μαραίνεται ὅταν στερηθῇ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ἡλίου.

7) *Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἠθικὴν τῆς τροφοῦ κατάστασιν*, αὕτη ἔχει μεγίστην ἐπήρειαν ἐπί τε τῆς ὑγείας καὶ ἐπὶ τοῦ μετὰ ταῦτα χαρακτῆρος τοῦ παιδός, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει πάντοτε νὰ ἐξετάζωμεν ἐὰν τὰ ἤθη της εἶνε καθαρά, ἐὰν δὲν εἶνε ἔκδοτος εἰς τὴν ὀργὴν ἢ εἰς τὴν φιλοποσίαν. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὰ ἐλαττώματα ταῦτα μεταδίδονται διὰ τῆς γαλουχήσεως, ὑπάρχουσι πλεῖστα παραδείγματα παιδίων ἀποθανόντων ἐκ σπασμῶν, διότι εἶχον πίει τὸ γάλα τροφοῦ ἐν καταστάσει μέθης διατελούσης, ἢ πρὸ ὀλίγων στιγμῶν εἰς βιαίαν ὀργὴν περιπεσούσης[1]. Ἀνάγκη πρὸς τούτοις ἵνα ἡ τροφὸς ᾖ φαιδροῦ καὶ εὐθύμου χαρακτῆρος. Ὁ σύζυγός της ἀπαιτεῖται ἵνα καὶ αὐτὸς ᾖ ὑγιής. Ἡ ὑπὸ τὸ κράτος μελαγχολίας, ἀνυπομονησίας, μίσους καὶ ζηλοτυπίας εὑρισκομένη δὲν εἶνε καλὴ τροφός, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ μὴ ἀγαπῶσα τὸ παιδίον[2].

Ἄς προσέξωμεν ἐπ' ἴσης ἵνα ἡ γυνή, εἰς ἣν μέλλομεν νὰ ἐμπιστευθῶμεν τὴν ὕπαρξιν τοῦ τέκνου μας, ᾖ καθάριος καὶ φίλη τῆς τάξεως, νὰ διάγῃ κατά τι ἐν ἀνέσει, νὰ λαμβάνῃ τροφὴν ὑγιεινὴν καὶ νὰ μὴ καταγίνεται εἰς ἐπιπόνους ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ τέλει θὰ ἐξήντλουν τὸ γάλα της.

[Ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Dr Maigne «Choix d'une nourrice»]. Α. Γ.

1. Εἰς διάστημα τεσσάρων ἐτῶν νέα τις γυνὴ ἀπώλεσεν αἰφνιδίως τὰ δύο της τέκνα καὶ ἕτερον θηλάζον εἰσέτι, διότι προσέφερεν εἰς αὐτὰ τὸν μαστόν της μετὰ σφοδρὰν ἔξαψιν πάθους.

2. Ὁ Parmentier καὶ ὁ Doyeux ἀπέδειξαν ὅτι μετὰ βιαίας συγκινήσεις τῆς ψυχῆς, ὁ μαστὸς δὲν ἐκκρίνει εἰμὴ ἰχωρῶδές τι ὑγρόν, ἀηδὲς καὶ ὑπωχρον, ἀντὶ λευκοῦ, γλυκέος καὶ σακχαρώδους ὑγροῦ.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 304 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 25 Ὀκτωβρίου 1881

Τὸ κατωτέρω ἄρθρον εἶχεν ἀποσταλῇ ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ συνδρομητοῦ καὶ καλλίστου φίλου τῆς «Ἑστίας» κ. Χρ. Παλαμᾶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς προκηρυχθείσης τελετῆς τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ μνημείου τοῦ Βύρωνος κατὰ τὴν 27 παρελθόντος Σεπτεμβρίου. Ἐπειδὴ δὲ τότε, ἕνεκα τῆς μὴ ἐγκαίρου λήψεως αὐτοῦ, δὲν ὑπῆρξε δυνατὸν νὰ καταχωρισθῇ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ», ἐπίκαιρον ἐνομίσαμεν νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτὸ σήμερον, ἡμέραν τῶν ἀποκαλυπτηρίων, πιστεύοντες ὅτι εὐχαρίστως θέλει ἀναγνωσθῇ ὑπὸ τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας», ἅτε συμπληροῦν ἐν πολλοῖς διὰ νέων λεπτομερειῶν ὅσα περὶ τῆς ἐν Μεσολογγίῳ διατριβῆς τοῦ μεγάλου φιλέλληνος ἐδημοσιεύσαμεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἑστίας».

Σ. τ. Δ.

Ο ΒΥΡΩΝ ΕΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΩι.

Τὴν 15 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1823, τρίτου τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως, ἀνεχώρει ὁ ἔξοχος ἀνὴρ ἐκ Κεφαλληνίας καὶ τὴν 24ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς προσωρμίζετο εἰς Μεσολόγγιον. Τὴν πόλιν ταύτην δὲν ἔβλεπεν ὁ Βύρων τὸ πρῶτον τότε. Κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιοδείαν τῷ 1809 κατῆλθεν ἐξ Ἰωαννίνων καὶ Πρεβέζης, παρέμεινεν ἐν αὐτῇ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, χωρὶς νὰ προοιωνίζεται βεβαίως τὰ τενάγη της μέλλουσάν ποτε τελευταίαν διαμονήν του, καὶ διεπορθμεύθη ἐξ αὐτῶν εἰς Πελοπόννησον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου διεχείμασε τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Τὸ ταξείδιον τοῦ Βύρωνος ἀπὸ Κεφαλληνίας εἰς Μεσολόγγιον δὲν ὑπῆρξεν ἀκίνδυνον. Παρὰ τὰς Ἐχινάδας τὴν νύκτα τῆς 16ης πρὸς τὴν 17ην Δεκεμβρίου συνηντήθη μὲ ὀθωμανικὴν φρεγάταν, τὴν ὁποίαν μόλις κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ, βοηθούμενον ἀπὸ οὔριον ἄνεμον τὸ ταχύπλουν πλοιάριον (Μύστικον), ἐφ' οὗ ἐπέβαινεν ὁ ἴδιος. Τὸ τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν σκευῶν καὶ χρημάτων του μετὰ τοῦ κόμητος Γάμπα φέρον ἕτερον πλοῖον (Βομβάρδα) ἐνέπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, μετενεχθὲν δὲ εἰς Πάτρας παρὰ τῷ Ἰουσοὺφ-πασσᾷ δὲν ἐλυτρώθη ἢ τῇ μεσολαβήσει τοῦ πλοιάρχου τῆς ὀθωμανικῆς *φρεγάτας* Ζεκεριᾶ, ἀνταποδίδοντος παλαιὰν εὐεργεσίαν πρὸς τὸν πλοίαρχον τοῦ ἑλληνικοῦ πλοίου Βαλσαμάκην, ἀσφαλῶς δὲ πλέον προσωρμίσθη τὴν 23ην τοῦ μηνὸς εἰς Μεσολόγγιον, ὅτε ἀκόμη ὁ Βύρων δὲν εἶχε φθάσει. Ἀποφυγὼν οὕτως τὸν κίνδυνον τοῦ Ὀθωμανοῦ καταδρομέως περιεπλέχθη εἰς τοὺς σκοπέλους τῶν Ἐχινάδων καὶ τοῦ Δραγαμέστου, καὶ ἐκρατήθη ἐκεῖ ὑπὸ βιαιοτάτου ἀνέμου καὶ τρικυμίας, ἕως οὗ ἔσπευσαν ἐκ Μεσολογγίου τὸ πολεμικὸν *βρίκιον* «Λεωνίδας» καὶ πέντε ἄλλα ἔνοπλα πλοιάρια, ἅτινα ῥυμουλκήσαντα τὸ μύστικον διεπόρθμευσαν τὴν αὐγὴν τῆς 24ης Δεκεμβρίου εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον του.

Ποίαν ὑποδοχὴν ἐγένετο εἰς τὸν ἄνδρα καὶ μὲ ποίαν εὐοίωνον χαρὰν ὑπεδέχθησαν αὐτὸν οἱ τῆς πόλεως ταύτης κάτοικοι καὶ οἱ ἐν αὐτῇ συγκεντρωμένοι πολεμισταί, δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τῆς ἀνυπομονησίας μεθ' ἧς τὸν ἀνέμενον, καὶ ἐκ τῆς σπουδῆς μεθ' ἧς αἱ φατρίαι ὅλαι τοῦ ἐπαναστατημένου ἔθνους καὶ οἱ ὁπλαρχηγοὶ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν προσεπάθουν νὰ προσελκύσωσι πλησίον αὐτῶν καὶ προσεταιρισθῶσιν ἰδιαζόντως τὴν πολύτιμον αὐτοῦ ἀρωγήν. Εἶχε καλέσει αὐτὸν ἐξ ἀρχῆς ἅμα τῇ εἰς Κεφαλληνίαν καθόδῳ του ὁ Μάρκος Βότσαρης εἰς τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, ἐκάλει αὐτὸν ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς Σάλωνα, ἐκάλει αὐτὸν ὁ Κολοκοτρώνης εἰς Πελοπόννησον· ὁ Βύρων ἐστάθμισε καλῶς τὴν στάσιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, τὴν σημασίαν καὶ τὸ ἐπίκαιρον τῶν διαφόρων ἐπαναστατημένων μερῶν αὐτῆς, καὶ κατιδὼν τοῦ Μεσολογγίου τὸν κίνδυνον κατηυθύνθη πρὸς τὴν πόλιν ταύτην. Ἐστρώθησαν λοιπὸν αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς ἀφίξεώς του μὲ κλάδους καὶ μὲ φύλλα, ἠγέρθησαν τρόπαια καὶ ἁψῖδες, ἔσπευσαν εἰς τὴν παραλίαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ περὶ αὐτὸν κλῆρος μὲ τὰς ἱερατικάς των στολάς, οἱ προεστῶτες καὶ ὁ λαὸς μὲ ζητωκραυγὰς καὶ ἀνευφημίας, οἱ ὁπλαρχηγοὶ καὶ τὰ πλοιάρια μὲ πυροβολισμοὺς χαρμοσύνους, καί, κροτούντων τῶν πυροβόλων τοῦ φρουρίου, ὡδήγησαν τὸν ἀφιχθέντα ξένον εἰς τὴν ὁρισθεῖσαν αὐτῷ κατοικίαν παρὰ τὴν προκυμαίαν τῆς πόλεως, δυσμικῶς ἐν ἀπόψει τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ πάντοτε θαλάσσης.

Ἦσαν τότε συγκεντρωμένοι ἐν Μεσολογγίῳ οἱ διασημότεροι τῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ προκρίτων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἵν' ἀποτελέσωσι συνέλευσιν τῶν *πολεμικῶν* καὶ *πολιτικῶν* τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, βουλευθησομένην κυρίως περὶ τῆς καταπαύσεως τῆς ἀκαταστασίας, εἰς ἣν εὑρίσκοντο αἱ ἐπαρχίαι αὐτῆς ἐκ τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰσβολῆς τοῦ ἐχθροῦ· τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς ἀφίξεως τοῦ Βύρωνος, 24ην Δεκεμβρίου, συνεκροτεῖτο ἡ πρώτη καὶ δευτέρα συνεδρίασις τῆς Συνελεύσεως ταύτης ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ πολλαὶ γενναῖαι ἀποφάσεις καὶ συνετὰ μέτρα ἐλαμβάνοντο κατ' αὐτὰς καὶ τὰς ἐπακολούθους;

Digitized by Google

συνεδριάσεις πρὸς ἐπίῤῥωσιν τῆς ἐπαναστάσεως· ὅθεν ἐπικαίρως ἔφθανε μεταξὺ αὐτῶν ὁ κράτιστος τῶν φιλελλήνων τῆς Εὐρώπης. Μία τῶν πρώτων ἀποφάσεων τῆς συνελεύσεως ταύτης ὑπῆρξεν ἡ περὶ συγκροτήσεως στρατεύματος ἐκ τριῶν χιλιάδων στρατιωτῶν· τούτων ἀμέσως ἡ συντήρησις ἐξησφαλίσθη ἐκ τῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα ὁ Βύρων ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ ἡ διοργάνωσις καὶ ἐκγύμνασις διηυκολύνθη, διότι ἀπετέλεσεν ἓν τῶν πρώτων μελημάτων καὶ ἐνασχολημάτων τοῦ ἀρηΐου λόρδου. Δύο χιλιάδας ταλλήρων ἀξιοῖ ὁ ταμίας κατόπιν τοῦ Βύρωνος Πάῤῥυ ὅτι κατέβαλλε καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα εἰς τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν, ὅτι δὲ ὁ μουσοτραφὴς ποιητὴς ἤρχετο μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ μεταβληθῇ εἰς στεῤῥὸν πολεμιστὴν μαρτυρεῖ ὅλος ὁ ἐν ἄκρᾳ σκληραγωγίᾳ ἐφεξῆς βίος αὐτοῦ καὶ αὐτὴ ἡ στρατιωτικὴ περιβολὴ, τὴν ὁποίαν ἔφερε κατὰ τὴν ἀποβίβασίν του—ἴσως καὶ μόνον, καθότι καθ' ὅλην τὴν ἐφεξῆς διαμονήν του ἐν Μεσολογγίῳ ὁ ἱματισμός του συνίστατο εἰς τὰς εὐρείας ἀναξυρίδας, τὸ στενὸν φόρεμα καὶ τὸν μανδύαν τοῦ Εὐρωπαίου ἀστοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. — Πεδίον τῶν τακτικῶν ἀσκήσεων τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἦν ὁ πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τῆς πόλεως ἐλαιών, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ παρίστατο εἰς αὐτὰς τακτικὰ καθ' ἑκάστην ἔφιππος ὁ Βύρων, ὀνομασθεὶς ἀρχιστράτηγος καὶ προτιθέμενος νὰ ἐπιχειρήσῃ ἡγούμενος αὐτοῦ τὴν κατὰ τῆς ἰσχυρᾶς Ναυπάκτου ἐκστρατείαν, ἣν ἀπὸ καιροῦ ἐμελέτα ὁ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος γενικὸς Διευθυντὴς Α. Μαυροκορδάτος.

Οὐχ ἧττον μετὰ ζέσεως ἀμέσως ἐνεκολπώθη ὁ Βύρων τὴν ἰδέαν τῆς ὀχυρώσεως τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἐφοδιάσεως αὐτοῦ μὲ ὑλικὸν τοῦ πολέμου ἄφθονον καὶ ἐπαρκὲς διὰ πᾶσαν τοῦ ἐχθροῦ ἐπιχείρησιν, ἣν ταχεῖαν καὶ ἐπίμονον προέβλεπε καὶ ἀνέμενεν. Ἕνα μῆνα ἀκριβῶς μετὰ τὴν ἄφιξίν του κατευοδοῦτο εἰς Δραγαμέστον τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον «Ἄννα» φορτωμένον ὑλικὸν πολέμου καὶ ἄλλα ἐργαλεῖα καὶ μηχανήματα πρὸς σύστασιν πολεμικοῦ μηχανουργείου. Ἀπεστέλλοντο ὑπὸ τοῦ ἐν Λονδίνῳ φιλελληνικοῦ κομιτάτου, ἡ διάθεσις δὲ αὐτῶν μετενεχθέντων ταχὺ εἰς Μεσολόγγιον ἐπαφίνετο εἰς τὸν φιλέλληνα ποιητὴν, εὑρισκόμενον ὑπεράνω τῶν συνήθων ἀπλήστων ἐφόδων καὶ ἀπαιτήσεων. Διὰ τῶν πολυτίμων αὐτῶν ἐφοδίων καὶ τῶν συναποσταλέντων μηχανουργῶν καὶ Ἄγγλων ἐργατῶν ὑπὸ τὸν ἄξιον μηχανικὸν Πάῤῥυ, κατήρτισε μὲν ἐπαρκὲς μηχανουργεῖον, κρατήσας δὲ αὐθαιρέτως τὰ βαρέα πυροβόλα, ἅτινα οἱ Τοῦρκοι λύσαντες κατεσπευσμένως τὸ παρελθὸν ἔτος τὴν πρώτην πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου εἶχον καταλίπει, συνεκρότησεν ἀξιόλογον σῶμα πυροβολικοῦ ὑπὸ τὸν αὐτὸν Πάῤῥυ, τὸν καὶ ἰδιαίτερον ταμίαν του.

Ἐπὶ τούτοις, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἀφίξεως τοῦ Βύρωνος ἀπησχόλησε μᾶλλον ὀχληρῶς τὰς ὥρας του, καὶ ὅπερ εἰς τὴν ἀνώμαλον κατάστασιν, ἐν ᾗ εὑρίσκοντο τὰ πνεύματα τότε ἐν Ἑλλάδι, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπηρεσία ἀσήμαντος, ἦν ἡ ὁμολογουμένη κατατριβὴ αὐτοῦ εἰς συμβουλὰς καὶ γνώμας, κρίσεις καὶ διαιτησίας. Ὤφειλε προχείρως νὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς ἀποροῦντος καὶ ἐρωτῶντος αὐτὸν περί τε τῶν παρόντων καὶ τῶν μελλόντων, συνεχῶς δὲ νὰ προχειρίζεται εἰς διαιτητὴν καὶ δικαστὴν συμβιβάζων ὁπωσδήποτε σπουδαίως διεστῶτας ἢ ἀσημάντως διαφωνοῦντας. Πολλάκις ὅμως αἱ διχοστασίαι καὶ αἱ μεταξὺ τῶν διαφόρων ὁπλιτῶν τοῦ Μεσολογγίου ἔριδες ἦσαν ἀνώτεραι τῆς ὑπομονῆς του, κατήντων πεισματώδεις καὶ αἱματηραὶ ἐνίοτε, τότε δὲ ὁ νευρικὸς καὶ εὐαίσθητος ἀνὴρ ᾐσθάνετο τοὺς κλονισμοὺς ἐκείνους, οἵτινες τόσῳ ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς ὑγείας του καὶ τῆς ἐξαντλήσεώς του. Οὕτω σφοδρῶς ἐτάραξεν αὐτὸν ὁ κατὰ συνέπειαν τοιαύτης τινὸς ἔριδος ἐπισυμβὰς φόνος τοῦ λοχαγοῦ Σάς, καὶ ἡ ἐκ τούτου ἐξεγερθεῖσα ἀποστασία τῶν ξένων μηχανουργῶν καὶ ἐργατῶν ζητούντων ν' ἀπέλθωσι· μάτην προσεπάθησεν ὁ Βύρων νὰ τοὺς καθησυχάσῃ, εὑρισκόμενος μάλιστα ἐν τῇ κλίνῃ ἐκ τῆς πρώτης προσβολῆς τῆς ἀπειλούσης αὐτὸν νευρικῆς νόσου· οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἀνεχώρησαν, ἀλλὰ καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ὑπ' αὐτοῦ μισθοδοτουμένου Σουλιωτικοῦ σώματος ἠναγκάσθη τότε νὰ διαλύσῃ καὶ ἀπελάσῃ ὁ Βύρων, μὴ διατηρήσας ἢ πεντήκοντα μόνον Σουλιώτας ὡς σωματοφυλακήν του.

Τοῦ ἐπισήμου, οὕτως εἰπεῖν, βίου αὐτοῦ ἐν Μεσολογγίῳ ἦν καὶ ἡ ἀπασχόλησίς του εἰς ἀνταπόκρισιν καὶ συνεννόησιν μετά τε τῶν πολλῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ ἐπισημοτήτων τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος καὶ διαφόρων ἐξόχων προσώπων ἐν Εὐρώπῃ φίλων αὐτοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος· ἰδίᾳ ἦν ὁ ἀντιπρόσωπος καὶ ἀπεριόριστος ἐπίτροπος τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ φιλελληνικῶν κομιτάτων. Ἡ διαμοιβὴ τῆς μὲ τὸ ἐξωτερικὸν ἀλληλογραφίας του ἐγίνετο διὰ Ζακύνθου διὰ τοῦ ἐκεῖ τραπεζίτου αὐτοῦ Βάρφ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἑπτανήσου συνεχῶς ἑλληνικὰ πλοῖα, διαλανθάνοντα τὰ ἀδιακόπως περιπολοῦντα ὀθωμανικὰ, προσεκόμιζον αὐτῷ ἐνδιαφερούσας εἰδήσεις, ἐπιστολὰς καὶ εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας. Ὅτε τὴν 10 Μαρτίου ἐλήφθη παρ' αὐτοῦ ἡ εἴδησις τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ πρώτου ἐθνικοῦ δανείου, ὑπὲρ οὗ τόσας προσπαθείας εἶχε καταβάλει διὰ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ φίλων του, ἡ χαρά του ὑπῆρξε προφανής. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ δανείου τούτου ἐθεωρήθη ὁ πρῶτος θρίαμβος τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἡ πρώτη πιθανολόγησις τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος. Τοῦ δανείου τούτου εἶχεν ὁρισθῆ ὁ Βύρων διαχειριστὴς ἐπίτροπος μετὰ τοῦ συνταγματάρχου Γόρδωνος καὶ τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου.

Digitized by Google

Αἱ ὑπὲρ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ κοινοῦ τῆς Εὐρώπης προσπάθειαι αὐτοῦ καὶ μέριμναι ὑπῆρξαν ἀδιάκοποι καὶ ἐνδελεχεῖς ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του εἰς τὴν γωνίαν αὐτὴν τοῦ ἀγωνιζομένου ἔθνους, εἰς ἣν εἶχεν ἀρχίσει νὰ συγκεντροῦται ἡ προσοχὴ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Οὐ μόνον ἐπιστολαί, διακηρύξεις, πληροφορίαι ἰδιωτικαὶ καὶ ἐπίσημοι, τύποι, πράξεις γεννῶνται, τῇ εἰσηγήσει καὶ πρωτοβουλίᾳ τοῦ εὐγενοῦς δημοτίμου, διεσάλπιζον καὶ ἠξίουν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἀγρυπνιζομένων Ἑλλήνων ὡς ἐμπολέμου πεπολιτισμένου ἔθνους, ἀλλὰ καὶ ἐμπράκτως εἰσηγεῖτο καὶ ἐδιδάσκετο παρ' αὐτοῦ τοῖς περὶ αὐτὸν ἡ φιλανθρωπία καὶ γενναιοφροσύνη ὡς τι μέγα χρῆμα διὰ τὸν θρίαμβον τῆς μεγάλης ὑποθέσεως, εἰς ἣν ἐπεκούρει. Εἶχε τάξει ἆθλον διὰ πάντα αἰχμάλωτον προσαγόμενον αὐτῷ ζῶντα, ἅμα δὲ τῇ ἀφίξει του διενήργησε τὴν ἀπελευθέρωσιν πάντων τῶν ἀπ' ἀρχῆς κρατουμένων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων αἰχμαλώτων εἰκοσιεννέα τὸν ἀριθμὸν, καὶ δι' ἰδίων ἐξόδων ἔπεμψεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἰουσοὺφ-πασᾶν τὸν διοικητὴν τῶν Πατρῶν· κατόπιν δὲ πάλιν τῇ συνεργείᾳ του ἀπελύθησαν καὶ ἀπεστάλησαν εἰς Πρέβεζαν μὲ ἔξοδα τῆς τοπικῆς διοικήσεως ἄλλοι τινὲς Ὀθωμανοὶ αἰχμαλωτισθέντες μεταγενεστέρως εἰς ἐπιθέσεις καὶ ἀψιμαχίας τῶν Ἑλλήνων.

Τοιουτοτρόπως εἰς βραχέος χρόνου διάστημα ὁ Βύρων ἀπέκτα ἐν Μεσολογγίῳ καὶ συνεκέντρου εἰς ἑαυτὸν λεληθότως, οὕτως εἰπεῖν, διὰ τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ, τῆς προφανοῦς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ τῆς διαυγοῦς καὶ ὑπερόχου διανοίας του τὸ ἀνεπίφθονον ἐκεῖνο κῦρος καὶ τὴν παντοδύναμον αὐταρχίαν καὶ αὐτοκρατορίαν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, ἥν περ ὀλίγοι ἢ μᾶλλον οὐδεὶς τῶν πολλῶν προσδραμόντων φιλελλήνων κατώρθωσε νὰ προσαποκτήσῃ. Δὲν ἀπόκειται βεβαίως εἰς τὰς παρούσας βραχείας σημειώσεις μου, ἃς ἐν σπουδῇ ἠρανίσθην καὶ παρ' αὐτοπτῶν μαρτύρων συνέλεξα, νὰ ἐκσημάνωσι πλειότερον τὰ αἴτια τοῦ γεγονότος τούτου· ἀρκεῖ, νομίζω, νὰ καταδείξῃ ἐναργῶς τήν τε θέσιν τοῦ Βύρωνος ἐν Μεσολογγίῳ καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τοῦ τόπου πραγμάτων τὸ μηνὶ Μαρτίῳ ἐκδοθὲν ψήφισμα πολιτογραφήσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς πόλεως.

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ κατ' ἰδίαν βίου καὶ τῆς συμπεριφορᾶς δὲν ἠργησεν ὁ συμπαθὴς ποιητὴς νὰ κατακτήσῃ τὰς καρδίας ἁπάντων ἐν Μεσολογγίῳ. Ἡ ὡραία καὶ εὐγενὴς φυσιογνωμία του, τὸ ἀπέριττον τῶν τρόπων καὶ ἡ ἀνυπόκριτος καλοκἀγαθία, ἡ ἔμφυτος φιλανθρωπία καὶ τὸ εἰλικρινῶς φιλελεύθερον φρόνημά του ἐνωρίτατα ἐξήλειψαν πᾶν ἴχνος φυσικῆς τινος δυσπιστίας τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς ξένους. Ἀνέμενον νὰ ἴδωσιν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ αναμενομένου λόρδου ὑπερόφρυν τινὰ καὶ δύσμορφον ἄρχοντα, καὶ ἐγνώρισαν ἱλαρὸν καὶ εὔμορφον ἱππότην νεαρώτατον τὴν ὄψιν, καίτοι ψαρρότριχα τὴν κόμην, συγκαταβαίνοντα μέχρις αὐτῶν τῶν παιγνίων τῶν παίδων. Σήμερον ἀκόμη, ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ ἀνδριάντος του, ἀνακύπτουσι λησμονημέναι τινὲς ἐκ τοῦ γήρατος ὑπάρξεις ζητοῦσαι ν' ἀντικρύσωσιν ἅπαξ ἔτι πρὶν ἢ κλείσωσι τὰ ὄμματα, τὸ ἀπεικόνισμα τῆς μορφῆς ἐκείνης, ἡ ὁποία λατρευτῶς ἔχει ἐγχαραχθῆ εἰς τὴν μνήμην των. Εἷς αὐτῶν, λεμβοῦχος παῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀνυπομόνως ἀναμένει νὰ ἴδῃ τὸ ἄγαλμα τοῦ *μιλόρδου*, τὸν ὁποῖον οὐχὶ ἅπαξ μετήγαγε διὰ τοῦ *πλοιαρίου* του ἀπὸ ὅρμου εἰς ὅρμον τῆς παραλίας, ἢ συνώδευε μετὰ ἑτέρων πέντε ἓξ μονοξύλων εἰς τὸ προσφιλὲς αὐτῷ κυνήγιον τῶν *παπιῶν*, *φαλαρίδων*, καὶ λοιπῶν πτηνῶν τῆς λιμνοθαλάσσης. Ἕτερος γέρων ἐνθυμεῖται, ὅτε παῖς προσέτρεχε μετ' ἄλλων ὁμηλίκων ἵνα θεάσηται τὸν ἴδιον μιλόρδον σκοποβολοῦντα ἀπὸ τῶν παραθύρων του, κενὰς φιάλας παρατεταγμένας ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς αὐλῆς του ἢ κρεμαστοὺς καλάθους ἐκ τῶν ὁποίων ἐξεῖχον κεφαλαὶ πτηνῶν καὶ ὀρνίθων. Καὶ παράλυτος γραῖα ἱκετεύει νὰ τὴν φέρωσιν εἰς τὸ «Ἡρῶον» ἵνα γνωρίσῃ εἰς τὸ μάρμαρον τὸν λαμπρὸν λόρδον, ὁ ὁποῖος συγκατήρχετο νὰ ἐξωθῇ τὴν αἰώραν, ἐφ' ἧς παρά τινι ὑποστέγῳ γειτονικῷ τῆς οἰκίας του αἰωρεῖτο μετ' ἄλλων κορασίων. Ἡ τελευταία αὕτη ἀνάμνησις ἐνθυμίζει εἰς ἄλλην δραπέτιδα τῆς νυκτὸς τῆς ἐξόδου τὴν ὡραίαν ἐκείνην μικρὰν ὀθωμανόπαιδα Καταζὲ, τὴν ὁποίαν λυτρώσας ὁ Βύρων μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων, ἐνέδυσε μὲ χρυσᾶ ἐνδύματα, ἐστόλισε μὲ περιδέραια ἐκ φλωρίων καὶ ἐκράτησε πλησίον του, κινῶν τὸν φθόνον αὐτῆς τε καὶ τῶν ἄλλων κορασίδων τοῦ Μεσολογγίου. Ἦτο ἡ ἐννεαετὴς αὕτη παῖς θυγάτηρ πασᾶ τινος Χουσεΐν, κοράσιον πολὺ ζωηρὸν καὶ ἔξυπνον μὲ μεγάλους μαύρους ἀνατολικοὺς ὀφθαλμούς, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἰδίου Βύρωνος, ἔχουσα τὴν αὐτὴν ἡλικίαν μὲ τὴν θυγατέρα του, τὴν ὁποίαν καὶ ἀνεμίμνησκεν εἰς αὐτὸν γηθοσύνως· ἡ μήτηρ της συγκατετέθη ν' ἀφήσῃ αὐτὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ φιλοστόργου καὶ φιλανθρώπου λόρδου, ἐσκόπει δὲ οὗτος νὰ πέμψῃ εἰς Ἀγγλίαν πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ ὡς σύντροφον τῆς θυγατρός του.

Ὀλίγαι στιγμαὶ ἐναπέμενον τῷ Βύρωνι ἐν Μεσολογγίῳ ἵνα διαθέσῃ εἰς τὴν ἔξοχον αὐτοῦ ποιητικὴν δημιουργίαν. Τὴν 10|22 Ἰανουαρίου 36ην ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του ἀνέγνωσε πρὸς τοὺς συναθροισθέντας εἰς τὸν οἶκόν του φίλους τὸ κύκνειον ἐκεῖνο ᾆσμά του *Σήμερον συνεπλήρωσα τὸ 36ον ἔτος τῆς ἡλικίας μου*, τὸ ὁποῖον ὁ Σπυρίδων Τρικούπης εἰς τὴν ἀφελῆ ἐκείνην γλῶσσάν του μεταφράσας ἐκοινολόγησε πρώτην φορὰν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὀρθῶς χαρακτηρίζων ὡς *διαθήκην τῆς καρδιᾶς του*. Οὐχ ἧττον εἰργάζετο εἰς τὸ ΙΖ' ᾆσμα τοῦ *δὸν Ζουὰν* καὶ εἰς τὸν *Σιλδ-Ἀ-*

Digitized by Google

ρόλδ, κατέλιπε δὲ ἀνεπεξεργάστους πολλὰς σημειώσεις διὰ τὰ ἀπομνημονεύματά του, σκέψεις του καὶ μελέτας περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίως τῶν Σουλιωτῶν, ὕλην τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ διαπλάσῃ καὶ χρησιμοποιήσῃ εἰς τὸν Σὶλδ-Ἀρὸλδ, ἢ εἰς ἄλλα προϊόντα τῆς μούσης του βεβαίως παράλληλα καὶ ἐφάμιλλα τῷ *Πειρατῇ*, τῇ *Ἁλώσει τῆς Κορίνθου*, τῇ *Νύμφῃ τῆς Ἀβύδου*.

Πολλοὶ τῶν ξένων βιογράφων τοῦ Βύρωνος, ἐξωθούμενοι ἐκ τῶν πρώτων ἀφηγήσεων περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἠθέλησαν νὰ ῥίψωσιν εἰς βάρος τοῦ *ὑγροῦ* κλίματος τοῦ Μεσολογγίου μέγα μέρος τῆς ἀδυσωπήτου μοίρας, ἥτις ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸν τάφον. Καὶ ὅμως ἡ ἐπίγνωσις τῶν κλίσεων τοῦ ποιητοῦ καὶ τῆς ἐπιρροῆς αὐτῶν ἐπὶ τῆς ζωῆς του, ἡ ἀκριβεστέρα δὲ γνῶσις τοῦ Μεσολογγίου, τῆς χαρωπῆς αὐτοῦ φύσεως, τοῦ ὑγιεινοῦ κλίματος καὶ τῶν θαλασσίων καὶ οὐχὶ ἑλωδῶν τελμάτων του ἤθελε καθοδηγήσει αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ χαλαρώσωσι μικρὸν τὸν αἰτιατὸν αὐτὸν σύνδεσμον τῆς ἀθανασίας τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ τόπου. Πόσον ὁ Βύρων ἠγάπα τὴν θάλασσαν, τὸ ὕδωρ, μαρτυρεῖ ὁ ἴδιος γράφων πρὸς τὴν γυναικαδέλφην του ἐκ Μεσολογγίου, ὅτι «οὐδέποτε ἠγάπησε καὶ ἐπενόησεν ἄλλο τι ἢ πᾶν ὅ,τι ἔχει σχέσιν μὲ τὴν θάλασσαν». Γνωστὴ ἡ πρὸς τὰς θαλασσίας ἐκδρομὰς καὶ περιηγήσεις αὐτοῦ στοργή, ἡ περὶ τὸ ναυσιπλοεῖν εὐαρέσκειά του, ἡ περὶ τὸ κολυμβᾶν δεξιότης αὐτοῦ καὶ ἐξάσκησις. Κατὰ τὸν πλοῦν του εἰς Ἑλλάδα δὶς καὶ τρὶς τῆς ἡμέρας ἐρρίπτετο παίζων εἰς τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ· ἐν Κεφαλληνίᾳ ἀρκετὸν καιρὸν διέμεινεν εἰς τὸ πλοῖόν του, καὶ ἀπ' αὐτοῦ συνεχῶς ἐβυθίζετο εἰς τὴν θάλασσαν· φεύγων δὲ τοὺς Τούρκους καὶ τὸ ναυάγιον παρὰ τὰς Ἐχινάδας δὲν ἐλησμόνησε τὸ θαλάσσιον λουτρόν του ἐν μέσῳ βαρυτάτου χειμῶνος· καὶ μόλις ἀφιχθεὶς εἰς Μεσολόγγιον κατησπάσθη τὰ ἀβαθῆ τενάγη του καὶ τοὺς ὄμβρους του ἀκόμη ὡς εὕρημα δυσεύρετον μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἐκ Βενετίας· εἰς αὐτὸ εὕρισκε σκαιὸν καὶ ἄγριον μικρογράφημα τῆς βασιλίσσης τοῦ Ἀδρία, καὶ ἐμισθώσατο παρευθὺς πλείονα τοῦ ἑνὸς τῶν ἀτέχνων καὶ ἀπερίττων πλοιαρίων τῆς λιμνοθαλάσσης του, ἵνα μετάγωσι καὶ διαπορθμεύωσιν αὐτὸν πολλαχοῦ τῆς πόλεως κατακλυζομένης τότε ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Τὸν Μαυροκορδάτον, διαμένοντα καὶ αὐτὸν ἐν τῇ δυσμικῇ παραλίᾳ τῆς πόλεως ἐν τῇ οἰκίᾳ Τρικούπη, διὰ τοῦ πλοιαρίου ἐπεσκέπτετο καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐφέρετο συνεχῶς διὰ τοῦ πέριξ χάνδακος πρὸς τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰ ὀχυρώματα τοῦ φρουρίου. Ἐπιστρέφων ἔφιππος ἐκ τοῦ περιπάτου ἀφίππευεν εἰς τὰς θύρας τῆς πόλεως, καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὸ πλοιάριόν του, τὴν *γόνδολάν* του, δι' αὐτοῦ ἀνήρχετο εἰς τὸν οἶκόν του· ὅτε δὲ τὰς ἑσπέρας τῆς ἐκτάκτου ἁλιείας οἱ ἁλιεῖς ἐσώρευον ἐπὶ τῆς προτεταμένης ἐσχάρας τῶν *μονοξύλων* των δᾳδίον, καὶ κατηύγαζον τὴν λίμνην διὰ τῶν λαμπρῶν *πυρῶν* των, ὁ Βύρων ἔνθους τοὺς παρηκολούθει. Τὸ κυνήγιον τῶν νησσῶν καὶ λοιπῶν πτηνῶν τῆς λίμνης ἐπὶ πηχιαίων μόλις μονοξύλων ἦν ἡ προσφιλεστέρα καὶ συνεχὴς αὐτοῦ διασκέδασις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὅμως οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐπιστρέψῃ μ' ἐνδύματα καὶ σῶμα μὴ ἀποστάζοντα θαλασσίου καὶ ὀμβρίου πολλάκις ὕδατος. Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξίν του ἤρχισαν αἱ βροχαί· ὁ Βύρων εἰς οὐδὲν ἐλογίσατο αὐτὰς ἀπέναντι τῶν ἐνασχολήσεων καὶ ἐκδρομῶν αὐτοῦ, εἰς ἃς ὑπεβλήθη ὅλως ἀπροφύλακτος, γινώσκων βεβαίως τὴν ἀσήμαντον ἐπιρροὴν αὐτῶν ἐπὶ τῆς κράσεώς του καὶ τῆς ὑγείας του. Τὴν 20 Ἰανουαρίου ἐξέδραμε μετὰ τοῦ Μαυροκορδάτου εἰς Αἰτωλικόν· τῷ ἐγένετο καὶ ἐκεῖ ὑποδοχὴ μὲ κανόνια καὶ ἀνευφημίας εἰλικρινὴς καὶ ἐγκαρδία· ἐν τῷ μεταξὺ ἐξεῤῥάγη βροχὴ ῥαγδαία καὶ συνεχής· ὁ Μαυροκορδάτος ἔμεινεν εἰς Αἰτωλικόν· ὁ Βύρων ἐπέστρεψε τὴν αὐτὴν ἑσπέραν εἰς Μεσολόγγιον περίῤῥυτος· τὴν ἐπιοῦσαν ἀκριβὴς εἰς τὰ συνήθη ἐνασχολήματά του. Τὴν 2 Φεβρουαρίου ἠσθένησεν· ἡ ἀσθένειά του κατ' ἀρχὰς ἐνομίσθη ἡμιπληγία, κατόπιν ἐκρίθη ἁπλῆ νευρικὴ προσβολὴ προελθοῦσα «ἀπὸ τὴν μεγάλην τοῦ νοὸς καὶ ἀδιάκοπον ἀσχολίαν»· ὁ ἴδιος Βύρων ἐν τῇ μνησθείσῃ πρὸς τὴν λαίδην Λέηγ ἐπιστολῇ του χαρακτηρίζει νευρικήν, σοβαρὰν ὅμως καὶ ἐνέχουσαν «συμπτώματα ἐπιληψίας», τὴν ὁποίαν κατεπολέμει «διὰ τῆς διαίτης καὶ τῆς ἀσκήσεως».

Ὥστε ὅ,τι ἐθεωρήθη ὑπό τινων βιογράφων τοῦ Βύρωνος ὡς αἰτία τοῦ θανάτου του, αὐτὸς ἐθεώρει μέσα καταπολεμήσεως τῆς ἀσθενείας εἰς ἣν ὑπέκειτο. Ἡ τράπεζα αὐτοῦ, καίτοι ἐλλειπόντων ἐκ Μεσολογγίου πολλῶν ἐπιτηδείων, παρεσκευάζετο εὐπρεπὴς καὶ ὅσον ἔνεστι πλουσία, ἀποστελλομένων ἐκ Ζακύνθου δι' αὐτὴν συνεχῶς καρυκευμάτων, οἴνων γενναίων καὶ ποτῶν, ἀφθονοῦσα δὲ κυνηγίου καὶ ἰχθύων ἐξαιρέτων· ἀλλ' ὁ Βύρων ἐν Μεσολογγίῳ σπανίως ὑπερέβαινεν ὡρισμένον τι μέτρον τροφῆς ἁπλῆς καὶ πότου μετρίου· ἐν γένει ἠρέσκετο ἡ δίαιτα αὐτοῦ νὰ ἦναι ἁπλῆ καὶ σύμφωνος πρὸς τὴν περὶ αὐτὸν ἀτμοσφαῖραν, καθὼς καὶ ἡ λοιπὴ θεραπεία τοῦ ἰδίου σώματος, ἥτις ὅμως ὁμολογητέον δὲν ἦτο ὅσον ἤρεσκε τακτικὴ καὶ προνενοημένη. Ἐκτὸς τῶν διὰ θαλάσσης συνεχῶν αὐτοῦ ἀσκητικῶν παιγνίων, ἅτινα κατεπόνουν μὲν τὸ σῶμα, ἴσως ὅμως ὄχι ὅσον ἔδει ἐῤῥωμένως καὶ ὠφελίμως, ἐναπέμενεν αὐτῷ ἡ ἱππασία. Ὁ Βύρων οὐδέποτε ἢ σπανίως ἐξήρχετο πεζός· τὸ τῶν ῥικνῶν καὶ καχεκτικῶν αὐτοῦ ποδῶν ἐλάττωμα ἐπεμελεῖτο νὰ κρύπτῃ καὶ ἐν Μεσολογγίῳ· ὅτε ἐπεριπάτει, τὸ βῆμα αὐτοῦ ἦν γοργὸν καὶ ἐπιμελῶς πεφροντισμένον· εἶχε δὲ ἀρχίσει νὰ ἀναπτύσσεται ποιά τις εὐσάρκεια τοῦ σώματός του, ἥτις καθίστα αὐτῷ μᾶλλον ἐπίπονον

Digitized by Google

τὸ πεζοπορεῖν. Ἔτρεφε δύο ἵππους, ἕνα μέλανα καὶ ἕνα λευκόν, γένους καὶ ἀναβολῆς μεγαλοπρεπῶν, μὴ προσιτοὺς εἰς καθένα ἀναβάτην· ἦν ἱππεὺς δεξιώτατος, στεῤῥότατα καὶ ἐπιδεικτικώτατα ἱδρυόμενος ἐπὶ τῶν ἀναβολέων· ὅτε δὲ ἀκολουθούμενος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς χρυσοτευχοῦς συνοδίας τῶν Σουλιωτῶν του, οὓς εἶχεν ἐκλέξει μεταξὺ τῶν ἀριπρεπεστέρου παραστήματος, προέβαινε βαίνων εἰς ἐκδρομήν, εἰς περίπατον, ἢ τὰ γυμνάσια τῆς ὑπ' αὐτὸν φάλαγγος, ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐφελκύσῃ τὴν πλήρη θαυμασμοῦ καὶ σεβασμοῦ προσοχὴν τῶν διαβατῶν προσαγορευόντων μετὰ προφανῶν ἐνδείξεων ἀπεριττου ἀγάπης τὸν προσφιλῆ μιλόρδον. Ἐνίοτε ὅμως ἐχρᾶτο τῇ ἱππασίᾳ ὡς μόνον ἀσκητικῷ μέσῳ καὶ ἀπολαύσει, ἐλαύνων εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ τὴν πεδιάδα μόνος ἢ μετὰ τοῦ κόμητος Γάμπα ἐπὶ ὥρας, κάθιδρος καὶ πολλάκις διάβροχος· τότε δὲ ἐπανέκαμπτεν οἴκοι μᾶλλον εὐχαριστημένος, κομπάζων καὶ ἀποθαυμάζων ὁ ἴδιος ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ καμάτου. Καὶ ὅμως εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιστάσεις δὲν ᾐσθάνετο ἑαυτὸν ὁ Βύρων ἢ μᾶλλον εὐεκτοῦντα καὶ ζωῆς πλήρη. Ἐστενοχωρεῖτο καὶ ἠδημόνει ὁσάκις ἡ κακὴ τῆς ἀτμοσφαίρας κατάστασις παρέκκλινεν αὐτὸν τῶν ἀγαπητῶν αὐτοῦ τούτων συνηθειῶν, καὶ ὅτε συνεχεῖς ὑετοὶ τὸν ἠνάγκασαν περὶ τὰ τέλη Μαρτίου νὰ κλεισθῇ ὀλίγας κατὰ συνέχειαν ἡμέρας ἐν τῷ οἴκῳ μετὰ τοῦ κυνός του μόνον καὶ τοῦ γηραιοῦ θαλαμηπόλου του, ᾐσθάνθη ἑαυτὸν ἀδιαθετοῦντα, εὐπαθῆ καὶ νευρικὸν μᾶλλον τοῦ συνήθους.

Δι' αὐτὸ τὴν 29ην Μαρτίου ἰδὼν τὸν οὐρανὸν αἰθριάσαντα μικρόν, ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ ἔφιππος μετὰ τοῦ κόμητος Γάμπα· ἀλλὰ μόλις ἐμακρύνθησαν ἡμίσειαν ὥραν τῆς πόλεως τοὺς κατέλαβε νέα καταιγίς· ἐπέστρεψαν ὅθεν περίῤῥυτοι καὶ εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως ἀφίππευσαν κατὰ τὸ σύνηθες, καίτοι διαμαρτυρομένου τοῦ κόμητος Γάμπα, καὶ ἐπέβησαν τοῦ ἀκατίου, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὸν οἶκόν των. Τὴν φορὰν αὐτὴν ἡ οἰκεία αὐτῇ καὶ ἀρέσκουσα τῷ Βύρωνι κακοπάθεια δὲν ἔμεινεν ἄνευ ἀποτελέσματος· μετὰ δύο ὥρας κατελήφθη ὑπὸ ῥίγους, πυρετοῦ καὶ ῥευματικῶν πόνων. Καὶ ὅμως οὗτος δὲν ἔδωκε τὴν ἀπαιτουμένην προσοχήν, ἀλλ' ἐξακολούθησε τὴν ἐπιοῦσαν τὴν συνήθη αὐτῷ τακτικήν· ἐξῆλθεν ἐκ νέου ἔφιππος μετὰ τῆς ἀκολουθίας του, ἐπιχειρῶν ν' ἀρυσθῇ δυνάμεις καὶ σθένος κατὰ τῆς εἰσβαλλούσης νόσου ἐκ νέων πόνων καὶ ἀταξίας, ἥτις ἴσως ἤδη συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ δυσχεράνῃ τὴν ἐλπιζομένην ἀνάῤῥωσίν του.

Τὴν ἰδίαν ἑσπέραν ὁ πυρετὸς ηὔξησε καὶ τὴν ἐπομένην 31 Μαρτίου δὲν ἀφῆκε τὴν κλίνην. Ὁ ἰατρὸς αὐτοῦ Βροῦνος τὸ κατ' ἀρχὰς μετεχειρίσθη ἱδρωτικά· μετὰ δύο δὲ ἡμέρας ἐπρότεινε φλεβοτομίαν, τὴν ὁποίαν ἐντόνως ἀπέκρουσεν ὁ Βύρων, ὡς καὶ τὸ νὰ μετακληθῇ ἐκ Ζακύνθου ὁ ἰατρὸς Θωμᾶς. Οὐδ' ὁ ὁμοεθνὴς καὶ φίλος ἰατρὸς Μίλιγγεν, ἐπισκεφθείς· καὶ οὗτος αὐτόν, ἠδυνήθη νὰ τὸν μεταπείσῃ ἐκ τῆς κατὰ τῆς φλεβοτομίας προλήψεώς του· μόλις δὲ μετὰ δύο ἡμέρας ἔτεινε τὰς χεῖρας εἰς τοὺς ἰατροὺς μετ' ἐκρήξεων ἀγανακτήσεως καὶ εὐφυῶν ἀλλὰ ματαίων ἀποστροφῶν. Καὶ τὸν ἐφλεβοτόμησαν μὲν δὶς τὴν πρωΐαν καὶ ἅπαξ τὴν ἑσπέραν τῆς 5ης Ἀπριλίου, ἀλλ' ἡ κατάστασις αὐτοῦ δὲν ἐβελτιοῦτο· εἶχον ὑποχωρήσει τὰ ῥευματικὰ συμπτώματα, ἐπετείνοντο ὅμως τὰ ἐγκεφαλικά. Καθ' ὅλας τὰς προηγουμένας ἡμέρας δὲν κατέλιπε παντελῶς τὰς συνήθεις αὐτῷ ἀσχολίας καὶ μερίμνας περὶ τῶν ἱερῶν καθηκόντων, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀναδεχθῆ· τὴν ἑσπέραν μάλιστα τῆς 3ης Ἀπριλίου διελέχθη διὰ μακρῶν μετὰ τοῦ Πάῤῥυ περί τε τῶν ἰδίων καὶ τῶν γενικῶν τοῦ τόπου πραγμάτων. Οἱ κάτοικοι, ὡς ἐκ τῆς ἀπασχολήσεως αὐτῶν εἰς τὰ θρησκευτικὰ των καθήκοντα κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας τῆς μεγάλης ἑβδομάδος καὶ τὴν διὰ τὸ Πάσχα παρασκευήν, δὲν ἀντελήφθησαν ἐκ μιᾶς ἀρχῆς σοβαρῶς καὶ δὲν ἐπελήφθησαν διὰ τῆς οἰκείας αὐτῶν πολυπραγμοσύνης καὶ ἀνησύχου μερίμνης τῆς ἀσθενείας τοῦ προσφιλοῦς αὐτῶν προστάτου καὶ συμπολίτου· ὅτε ὅμως κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ μεγάλου Σαββάτου διεδόθη ἡ δείνωσις τῆς νόσου του, οἱ πάντες προσέτρεξαν ἐν θλίψει καὶ ἀδημονίᾳ, ἵνα προσφέρωσι ἄχρηστον συνδρομήν, ἐπισκοτίζοντες δὲ μᾶλλον τοὺς περὶ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς ἀτυχεῖς νοσηλευτάς.

Ἡ ἐπομένη ἦν ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα, ἀνατείλασα θλιβερὰ ἀντὶ χαρμοσύνου καὶ δυσοίωνος. Ἄνευ αὐστηρῶν διαταγῶν καὶ συστάσεων οἱ συνήθεις πυροβολισμοί, τὰ *τρομπόνια* καὶ *μάσκουλα* τῶν Μεσολογγιτῶν, δὲν ἠκούσθησαν· ὁ τόσος θόρυβος τοῦ Πάσχα τοῦ Μεσολογγίου μετεβλήθη εἰς σιγὴν καὶ κατήφειαν· ἡ δὲ προσοχὴ πάντων ἦν ἐστραμμένη πρὸς τὴν οἰκίαν ἐκείνην τῆς παραλίας, ἀφ' ὅπου εἰς μάτην ἀνεμένετο ἐπαγγελία τις σωτηρίας τοῦ προσφιλοῦς *μιλόρδου*. Οὗτος ἀπὸ πρωΐας μὲν τῆς ἡμέρας αὐτῆς ἤρχισε νὰ συναισθάνηται τὴν θέσιν του καὶ νὰ ἐκφράζῃ ἀνησυχίας καὶ φόβους ἀορίστους, ὅτε δὲ μετά τινας ὥρας ἠθέλησε νὰ δηλώσῃ τὰς τελευταίας θελήσεις του ἦν ἀργὰ πλέον· ἡ ἀτονία τῶν αἰσθήσεων καὶ ἡ φρενῖτις εἶχον καταλάβει αὐτόν. Οἱ ἀσυνάρτητοι καὶ ἀκατάληπτοι λόγοι, οἵτινες κατά τινα διαλείμματα ἠκούοντο ἐκ τοῦ στόματός του, τὰ ὀνόματα τῆς θυγατρός του καὶ τῆς Ἑλλάδος, φράσεις διακεκομμέναι περὶ τοῦ ἀτυχοῦς τούτου τόπου, εἰς ὃν «ἀφιέρωσε τὰ πάντα καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του», ἐκδηλοῦσι τοὺς τελευταίους στοχασμούς του, ἀπαρτίζουσι τὸ καταπίστευμα τοῦ πλουσίου θησαυροῦ τῆς μεγάλης καρδίας του. Τὸ ἑσπέρας τῆς ἡμέρας αὐτῆς μετέπεσεν εἰς ἐντελῆ ἀναισθησίαν, καὶ μετὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, ἤτοι

Digitized by Google

τὴν δευτέραν τοῦ Πάσχα, 7ην Ἀπριλίου, ὥραν 5 καὶ 40 μ. μ. ἐξέπνευσεν.

Αὐθωρεὶ ὁ γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος Α. Μαυροκορδάτος διὰ συγκινητικῆς προκηρύξεώς του ἐκανόνισε τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ πένθους τῆς πόλεως διὰ ἰσαρίθμων τοῖς ἔτεσιν αὐτοῦ πενθίμων κανονοβολισμῶν, τριημέρου ἀργίας τῶν δημοσίων γραφείων, 21ημέρου γενικῆς πενθηφορίας καὶ ἐπικηδείων δεήσεων· τὴν μεθεπομένην δὲ 10ην Ἀπριλίου ἐγένετο κατὰ τὸ ἡμέτερον δόγμα ἡ κηδεία του, πρὸς ἐκλάμπρυνσιν τῆς ὁποίας συνέρρευσαν εἰς Μεσολόγγιον ἅπας ὁ κλῆρος καὶ ὁ πλεῖστος στρατὸς τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Εἰς αὐτὴν παρευρεθεὶς ὅλος ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ἔδειξε, κατὰ τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικὰ», «ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ὑπερβολικῆς λύπης, ἡ ὁποία *κατεμάραινε* τὴν καρδίαν του», ὁ δὲ Σπυρίδων Τρικούπης ἐξεφώνησε τὸν περιπαθέστατον καὶ ῥητορικώτατον ἐκεῖνον λόγον, ὑπαγόρευμα καρδίας αἰσθανομένης τὴν συμφορὰν τῆς πατρίδος καὶ διανοίας ἀντιληφθείσης ἐπακριβῶς αὐτήν τε καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρὸς καθ' ἑαυτήν.

Εἰς τὴν γῆν τοῦ Μεσολογγίου ἐτάφη μόνον λάρναξ ἐνέχουσα τὰ ἀποσπασθέντα σπλάγχνα τοῦ ἐξόχου εὐεργέτου της· καὶ ταύτης δὲ ἡ τύχη ἀγνοεῖται, καθότι εἰς ἐπανειλημμένας ἐρεύνας γενομένας μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων δὲν εὑρέθη. Μετὰ τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ἅλωσιν τοῦ Μεσολογγίου, οἱ Τοῦρκοι ὑποπτεύοντες ἀπόκρυψιν θησαυρῶν καὶ πολυτίμων πραγμάτων ὑπὸ τὴν ἁλωθεῖσαν γῆν ἔκαμαν διαφόρους ἐρεύνας διὰ σιδηρῶν τρυπάνων καὶ ἀνασκαφὰς, καθ' ἃς δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ ἀνευρέθη ἡ πολύτιμος λάρνος καὶ νὰ ἐξηφανίσθη ὑπ' αὐτῶν. Ὁ σωζόμενος τύμβος ἐν τῷ «Ἡρώῳ» δὲν εἶναι ἢ σῆμα πρὸς ἀνάμνησιν. Τὸ σῶμα τοῦ Βύρωνος βαλσαμωθὲν ἐτέθη ἐντὸς νεκροφόρου κιβωτίου ἐκ λευκοσιδήρου, κατετέθη δὲ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου παρὰ τὸ φρούριον, καὶ τὴν 20 Ἀπριλίου δι' ἄλλης πάλιν τελετῆς ἐπισήμου καὶ ἄλλων πενθίμων κανονοβολισμῶν προεπέμφθη ὑπὸ τῆς ἀλγούσης πόλεως εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἐπεβιβάσθη διὰ Ζάκυνθον, ἀφ' ὅπου ἀπεστάλη εἰς Ἀγγλίαν τὴν 12 Μαΐου.

Τὸ Μεσολόγγιον οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὸν μέγαν αὐτοῦ πολίτην καὶ εὐεργέτην, οὐδὲ παρέλειψε πᾶσαν περίστασιν ἵνα ἐκδηλώσῃ τὴν ὀφειλομένην τιμὴν πρὸς τὸν ἄνδρα. Τὴν μεταγενεστέραν δόξαν του συνέδεσεν ἀναποσπάστως μετὰ τοῦ θανάτου ἐκείνου, καὶ ἔκτοτε τὸν ἐτίμησεν ὡς ἕνα τῶν προμάχων του. Δύο μετὰ τὴν ἀπώλειάν του μῆνας ἐπὶ τῆς νήσου *Ξεχαλάμισμα*, μιᾶς τῶν πολλῶν, ἐπικαιροτάτης, κατὰ τὰ τενάγη τοῦ Μεσολογγίου, ἠγέρθη φρούριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἁγιασθὲν τὴν 16 Ἰουνίου δι' ἐπισήμου τελετῆς, καθ' ἣν παρῆσαν ὁ Βλακιέρος, Γόρδων, Στάνχωπ καὶ ἄλλοι φιλέλληνες, ἐδόθη τὸ ὄνομα *Βύρων*· ἐπίσης δὲ μὲ τὸ ἴδιον ὄνομα ἐκοσμήθη κατὰ τὴν πολιορκίαν ἓν τῶν ἐσωτερικῶν προχωμάτων (Γωνία) τοῦ φρουρίου. Μετὰ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἀποκατάστασιν εἰς οὐδὲν μνημόσυνον, εἰς οὐδεμίαν ἀναμνηστικὴν τῆς ἐνδόξου ἱστορίας τοῦ τόπου ἑορτὴν ἔμεινε ξένον τὸ ὄνομα τοῦ Βύρωνος· ἐν ἔτει δὲ 1868 μηνὶ Ἰουλίῳ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς πόλεως ἐψήφιζε «τὴν δαπάναις τοῦ δήμου ἀνέγερσιν σεμνοῦ μνημείου ἐν τῇ πόλει τοῦ Μεσολογγίου τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει λόρδου Βύρωνος» καὶ ἤνοιγε τοπικὴν συνεισφορὰν ἵνα ἐπαρκέσῃ καὶ καλύψῃ μέρος τοῦ προσαπαιτουμένου ποσοῦ. Καὶ ἡ μὲν ἐκτέλεσις τῆς ἀγαθῆς ταύτης ἐφέσεως τοῦ δήμου ἀνεβάλλετο ἔκτοτε δι' ἀνεπάρκειαν μέσων, ἕως οὗ ἐπελθοῦσα τοῦ ὁμωνύμου τῷ ποιητῇ φιλολογικοῦ συλλόγου ἡ ἀξιέπαινος πρὸς τὸ πανελλήνιον ἐπίκλησις καὶ δραστηρία ἐργασία ἔφερον εἰς πέρας τὸ εὐγενὲς ἐγχείρημα. Οὕτω δὲ σήμερον ἐν ᾗ γωνίᾳ τῆς ἑλληνικῆς γῆς ἀπεκρύβη ἡ εὐγενὴς μορφὴ τοῦ ἐξόχου φιλέλληνος ἀποκαλύπτεται τὸ μαρμάρινον ὁμοίωμά της, μαρτύριον ἀΐδιον τῶν τε εὐεργεσιῶν ἐκείνου καὶ τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης.

Ἐν Μεσολογγίῳ. Χρ. Μ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΚΑ ΠΛΑΣΜΑΤΑ

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ].

Εὐλόγως δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ δεικνύονται ἐν τῷ ἐλαχίστῳ τῆς γῆς σκώληκι οὐδὲν ἧττον, ἢ ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ τῶν οὐρανῶν. Πλησίον ἡμῶν ζῶσι καὶ κινοῦνται καὶ εὐφραίνονται ὁλόκληροι κόσμοι, ὧν οὐδὲ τὴν ὕπαρξιν, τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν πληθὺν ὑποπτεύομεν. Μόνον εὐαρίθμους κρίκους τῆς ἀπεράντου τῶν ὄντων ἁλύσεως, τῆς περιλαμβανούσης τὴν σύμπασαν δημιουργίαν, γινώσκομεν, καὶ ἐλλειπέστατα διακρίνομεν τίνι τρόπῳ οἱ κρίκοι αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους συνδέονται. Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ὁρατῶν ἡμῖν ὄντων τὰς πλείστας ἰδιότητας ἀγνοοῦμεν. Εἰσί τινα φυτὰ, τὰ ὁποῖα φαίνονται ὅτι ἔχουσιν ὡς τὰ ζῶα ὕπνον καὶ ἐγρήγορσιν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπάρχουσι καὶ ζῶα αὐξάνοντα καὶ πολλαπλασιαζόμενα φυτῶν δίκην, καὶ διὰ τοῦτο θεωρηθέντα πολὺν χρόνον ὡς φυτά.

Εἰς τὴν τάξιν τούτων τῶν λεγομένων ζωοφύτων ἀνήκουσιν οἱ ἐντὸς τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῶν ὑποβρυχίων βράχων προσκολλώμενοι σπόγγοι, οἵτινες, καίτοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φαινόμενοι ὡς ἀτελῆ φυτὰ, εἶναι σύμπλεγμα πολλῶν μικροσκοπικῶν ζώων, κοινὴν ἐχόντων ζωήν. Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ τάξιν ἰδίως κατατάσσονται οἱ λεγόμενοι πολύποδες, ὄντα ἐκ τῶν ἁπλουστάτων, καὶ ὅμως ποικιλώτατα εἴδη καὶ ποικιλωτάτας μορφὰς παρουσιάζοντα. Οἱ πολύποδες ζῶσιν ἐν τοῖς ὕδασι τῶν θαλασσῶν, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐντὸς τοῦ σώματος ἄλλων ζώων. Δὲν ἔχουσι δὲ ἐγκέφαλον, δὲν ἔχουσι πνοήν, καὶ

Digitized by Google

όμως ζῶσι καὶ κινοῦνται κατ' ἰδίαν βούλησιν καὶ διὰ τοῦ στόματός των λαμβάνουσι τροφὴν καὶ ἀποπτύουσι τὰ περιττά. Πλεῖστα εἴδη αὐτῶν δὲν φαίνεται νὰ ἔχωσι στόμαχον καὶ ἔντερα· ὅλα τὰ ἐντόσθια αὐτῶν συνίστανται ἐξ ἑνὸς μόνου λεπτοῦ σωλῆνος· καὶ ἐν τούτοις τρώγουσι καὶ χωνεύουσιν. Αἰσθάνονται δὲ τὸν πόνον καὶ τὴν ἡδονὴν ὡς πᾶν ἄλλο ζῶον, καὶ διὰ τῶν πολλαπλῶν αὐτῶν καὶ μακρῶν στομάτων, ἅπερ ἀντὶ βραχιόνων κατὰ τὸ δοκοῦν κινοῦσιν, ἠξεύρουσι νὰ συλλάβωσι καὶ νὰ κρατήσωσι τὴν λείαν αὐτῶν, καὶ τὸ περιεργότερον, ἀμέσως καὶ ἀσφαλέστατα διακρίνουσι καὶ εὑρίσκουσι τὴν κατάλληλον αὐτοῖς τροφήν, ἂν καὶ μέχρι τοῦδε οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἀνεκαλύφθη ἐν αὐτοῖς ὁράσεως ὄργανον.

Ὁ δὲ πολλαπλασιασμὸς τῶν πολυπόδων γίνεται μετ' ἐκτάκτου ταχύτητος· πρὸς δέ, μεγίστην ἔχει καὶ σχεδὸν ἀκατάστρεπτον ἐν αὐτοῖς δύναμιν ἡ ζωή. Ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ τῶν φυτῶν κορμός, τὸ σῶμα τοῦ πολύποδος ἀφίησι βλαστούς, οἵτινες αὐξάνουσιν ἐφ' ἱκανὸν μῆκος. Ὅταν ὁ νέος πολύπους, ἤτοι ἕκαστος τῶν βλαστῶν αὐτῶν, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἔχει κοινὸν μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ βίον, ἀναπτυχθῇ ἀρκούντως, ἀποσπᾶται ἀπ' αὐτῆς, ζητεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ τροφήν, καὶ ἀκολούθως καὶ αὐτὸς νέους ἐκφέρει βλαστούς, οἵτινες νέοι εἰσὶ πολύποδες. Ἡ δὲ αὔξησις αὕτη εἶνε τοσοῦτον ταχεῖα, ὥστε ἐν διαστήματι μιᾶς μόνης ἡμέρας πλεῖσται γεννῶνται γενεαί, ὧν ἕκαστον μέλος πολλοὺς περιέχει βλαστοὺς καὶ νέαν ἀποτελεῖ οἰκογένειαν. Τινὲς τῶν πολυπόδων φαίνονται περιβεβλημένοι μόνον λεπτῷ ὑμένι, ἄλλοι δέ, ὡς τὰ γνωστὰ κοράλλια, κατασκευάζουσιν ἑαυτοῖς ὀστράκινον οἴκημα. Ὡς παράδειγμα δὲ τῆς περὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν εἰρημένων ζώων τεραστίας ταχύτητος ἔστω τοῦτο. Ἐνῷ οἱ μεγαλείτεροι τῶν κοραλλίων κορμοὶ δὲν ὑψοῦνται ἐν τῇ θαλάσσῃ ὑπὲρ τὸν ἕνα καὶ ἥμισυν πόδα, οὐδὲν ἧττον ἐσχηματίσθησαν ἐν τῷ εἰρηνικῷ ὠκεανῷ ἐκ τῆς ἐπισωρεύσεως τῶν κορμῶν αὐτῶν ὁλόκληρα ὄρη καὶ νῆσοι, πολλῶν μιλλίων ἔχουσαι περιφέρειαν. Εὐλόγως δὲ μάλιστα πιστεύεται, ὅτι τὰ ζῶα ταῦτα, ἅτινα κτίζουσι τὰς κατοικίας αὐτῶν καὶ ὑπερθέτουσιν αὐτὰς ὥσπερ οἱ κοχλίαι καὶ τὰ ὄστρεα, ὑπῆρξαν ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ποτὲ πολυαριθμοτέρων ζώων τῆς γῆς· καθόσον ἀναμφισβήτητον εἶνε, ὅτι μέγα μέρος τοῦ σημερινοῦ φλοιοῦ τῆς σφαίρας ἡμῶν συνίσταται ἐκ τῶν λειψάνων αὐτῶν καὶ ἄλλων παρομοίων πλασμάτων, καὶ ὅτι πολλάκις ἀπαντῶμεν ὄρη ὁλόκληρα ἐκ μόνης τοιαύτης συγκείμενα ὕλης. Οἱαδήποτε ὅμως καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ταχύτης, ἡ μεγίστη αὕτη πληθὺς προϋποτίθησιν ἀναγκαίως πολλῶν αἰώνων ἐργασίαν.

Ἡ ζωτικὴ δύναμις, ἡ ἐν τοῖς πολύποσιν, ἀνθίσταται πολλάκις πρὸς πᾶσαν καταστροφῆς δοκιμήν. Εἶδός τι πολυπόδων, αἱ ὕδραι, αἵτινες συνήθως προσκολλῶσι τὸ διαφανὲς καὶ μυελῶδες σῶμά των ἐνύδροις τισὶ φυταρίοις καὶ πολυειδῶς ἐπεκτείνουσι τὰ στήματα, ἤτοι τοὺς βραχίονας αὐτῶν, ἵνα λάβωσι τὴν τροφὴν καὶ φέρωσιν αὐτὴν εἰς τὸ στόμα, ἐπὶ τοσοῦτόν εἰσι φύσει εὔζωοι καὶ βλαστικαί, ὥστε δύναταί τις νὰ κατακερματίσῃ σχεδὸν αὐτὰς χωρὶς νὰ καταστρέψῃ τὴν ἐν αὐταῖς δύναμιν τῆς ζωῆς. Τμηθείσης τριχῇ καὶ τετραχῇ ὕδρας τινός, ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἕκαστον τῶν τεμαχίων αὐτῆς ἀνέζησεν ἰδίαν ζωὴν καὶ ἀπετέλεσε νέον ζῶον, ζητοῦν τροφήν. Ἄλλοτε ἀνεστράφη ἐντελῶς ἓν τῶν ζώων αὐτῶν, ὡς ἀναστρέφεται δερματίνη χειρίς, ὥστε τὰ ἐντὸς αὐτοῦ ἐκτὸς νὰ γίνωσι· μετ' ὀλίγον δὲ τὸ οὕτω ἀνεστραμμένον ζῶον ἐξηκολούθει νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ καταστάσει καὶ νὰ τρέφηται. Ἄλλας ὕδρας διέτεμον κατὰ μῆκος· μετὰ παρέλευσιν δέκα ἡμερῶν τὰ διάφορα ταῦτα κλάσματα παρήγαγον νέους βλαστούς, ἤτοι νέας ὕδρας, αἵτινες εἶχον ἤδη τὸ στόμα αὐτῶν ἀνεσχηματισμένον καὶ ἐπιτήδειον πρὸς καταβροχθισμὸν τῆς τροφῆς.

Ἐν ταῖς λίμναις, ἐν τοῖς ἕλεσι καὶ ἐν τοῖς τέλμασι ζῶσιν ἑκατομμύρια τοιούτων ζώων, προσκολλημένα εἰς τὴν ἐπὶ τῶν λιμναζόντων ὑδάτων ἐν ὥρᾳ θέρους σχηματιζομένην ὑποπρασίνην ὕλην. Ἐκεῖ σχεδὸν ἀόρατά εἰσι τῷ γυμνῷ ὀφθαλμῷ τὰ ζῶα ταῦτα, μόνον δὲ διὰ μικροσκοπίου διακρίνονται ἀναρίθμητα. Ὁμοιάζουσι δέ, ὅταν μὲν συστέλλωνται, ψαμμίῳ ἢ κεγχριδίῳ, ὅταν δὲ ἐκτείνωσι τὰ λεπτὰ αὐτῶν στήματα, ἄστρῳ, ἄνθει ἢ τριχῶν συνδέσμῳ. Πλεῖστα δ' αὐτῶν ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ παραδόξως ποικιλωτάτας ὑφίστανται μεταμορφώσεις.

Ἡ θερμότης τὰ μάλιστα ζωοποιεῖ αὐτά. Ἐὰν πληρώσωμεν ὑάλινον ποτήριον ὕδατος, περιέχοντος πολύποδας, βλέπομεν τὰ μικροσκοπικὰ ταῦτα ὄντα σπεύδοντα πρὸς τὸ ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων προσβαλλόμενον μέρος τοῦ ἐκπώματος· κρότος δέ τις δυνατὸς ἐπιγινόμενος, φαίνεται ὅτι τρομάζει αὐτά, καὶ τότε ἐπὶ τὸ αὐτὸ συγκεντροῦνται καὶ συστέλλονται. Εἰσὶ δὲ καί τινα αὐτῶν ἀρκούντως μεγάλα, ὥςε νὰ διακρίνωνται διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὁ ὡς ἐκ τοῦ σχήματος σφαιρίτης καλούμενος πολύπους, παραδείγματος χάριν, ἔχει πάχος σμικροτάτης φακῆς, εἶνε μαλακὸς ὡς μυελὸς καὶ τόσον ἁπαλός, ὥστε, ἐάν τις ἄκροις δακτύλοις λάβῃ αὐτὸν οὐχὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς, ἀμέσως διαλύεται. Διὰ τοῦ μικροσκοπίου τοὐναντίον βλέπει τις τὸ μικρὸν αὐτὸ ζῶον ὑπὸ λαμπρὸν πράσινον χρῶμα, πλέον πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ ἐν κύκλῳ κυλινδούμενον, ὥσπερ σφαῖρα. Ὄντος δὲ τοῦ σώματος τοῦ ζωαρίου διαφανοῦς, διακρίνονται ἐντὸς αὐτοῦ τὰ εἰσέτι μὴ γεννηθέντα τέκνα ἐν εἴδει σφαιριδίων, πολλάκις εἴκοσι καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἠθροισμένα, ἐν ἑκάστῳ δὲ τούτων διαφαίνονται ἄλλα σφαιρίδια, καὶ πάλιν ἄλλα, τὰς μελλούσας περι-

Digitized by Google

ἔχοντα γενεάς· ἡ ἰσχὺς δὲ τῶν διοπτρικῶν ὀργάνων παύει, χωρὶς νὰ φθάσῃ τὸ τέρμα τῆς ἰσχύος τῆς φύσεως. Ὅταν δὲ τὰ τέκνα τοῦ πολύποδος γίνωσιν ὥριμα πρὸς ἐκκόλαψιν, διαῤῥήγνυται ἡ μήτηρ, καὶ τὰ τέως περικλειόμενα σφαιρίδια ἐκκυλίονται μέχρι δέκα ἀνὰ πᾶσαν ὥραν καὶ λαμβάνουσι τὴν ζωὴν τῆς μητρός, ἥτις τότε ῥικνοῦται καὶ θνήσκει.

Ἐπίσης ἁπαλὰ καὶ μυελώδη εἰσὶ τὰ ζωάρια, ἅπερ κατοικοῦσιν ἐν τοῖς ἐλύτροις τῶν κοραλλίων, καὶ κατασκευάζουσιν αὐτά, ἐξιδροῦντα γλοιώδη τινὰ μύξαν, ἥτις ἀκολούθως σκληρύνεται καὶ ἀπολιθοῦται. Τὰ ζωάρια ταῦτα ἀποθέτουσιν ἐπὶ τῆς πέτρας ἢ ἐπὶ τοῦ ἤδη ὑπάρχοντος κοραλλίνου κορμοῦ τὰ ὠὰ αὐτῶν, ὅμοια πρὸς ῥανίδας γάλακτος σχεδὸν ἀφανεῖς, ἀφ' ὧν νέα παράγεται ζωαρίων γενεά. Οὕτω εἷς καὶ ὁ αὐτὸς κορμὸς ἢ κλάδος κοραλλίων ὑπῆρξε τὸ οἰκητήριον μυριάδων τοιούτων ζωαρίων. Εἰσὶ δὲ ταῦτα λευκὰ τὸ χρῶμα καὶ ἔχουσιν ὀκτὼ βραχίονας, ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἑκάστου βραχίονος ὑπάρχει ἄνοιγμα χρησιμεῦον ὡς στόμα· τὸ δὲ σῶμα τοῦ ζωαρίου ἐστὶ λίαν σμικρὸν καὶ διὰ λεπτοτάτου δεσμοῦ συνέχεται πρὸς τὴν κοραλλίνην αὐτοῦ θήκην.

Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια πλάσματα ζῶσι καὶ φαίνονται μόνον ἐν τῇ θερμότητι τῆς θερινῆς τοῦ ἔτους ὥρας, ἐν δὲ χειμῶνι ἐξαφανίζονται. Ἀναρίθμητα δὲ εἴδη εὕρηνται ἐν ταῖς θερμαῖς χώραις, ἰδίως ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Οἱ μεγαλείτεροι σκώληκες τρέφονται ὑπὸ μικροτέρων· ἐνίοτε δὲ εὑρέθησαν καὶ ἐν τοῖς σμικροτέροις μόρια ἰχθύων. Ἀλλὰ πῶς τρέφονται τὰ μικροσκοπικὰ ταῦτα ὄντα, τὰ εἰς γυμνὸν ὀφθαλμὸν ἀόρατα; Βεβαίως εὑρίσκουσιν ὡς τροφὴν ἄλλα πλάσματα λεπτότερα αὐτῶν, ἅτινα καὶ αὐτὰ ἀπὸ ἄλλων παμμίκρων ὄντων σιτίζονται, καὶ τοῦτο ἴσως ἐπ' ἄπειρον· διότι τίς ἀγνοεῖ ὅτι ζωτική τις δύναμις ἅπασαν πληροῖ τὴν φύσιν; ὅτι τὸ ἐλάχιστον βρύον, τὸ ἐπὶ τῆς πέτρας, κατοικεῖται ὑπὸ ὁλοκλήρου κόσμου ζώων, ἀπαραλλάκτως ὡς ἡ γηΐνη σφαῖρα; ὅτι ὅπως αἱ θάλασσαι πλήθουσιν ἰχθύων, οὕτω καὶ πᾶσα σταγὼν ὕδατος γέμει ἀναριθμήτων ζωαρίων, ἅτινα κινοῦνται, ταράσσονται, ἀνασκιρτῶσιν ὡς ἐν μεγάλῃ λίμνῃ; Ὁσάκις τις πίνῃ ὕδατος ποτήριον, ἵνα τὴν δίψαν του σβέσῃ, καταῤῥοφᾷ ἀπαρατηρήτως μυριάδας ἐμψύχων ὄντων, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ ὕδατι αὐτῷ οἰκοῦσι καὶ πολλαπλασιάζονται, καὶ τῶν ὁποίων τὸν ἀπόῤῥητον ὀργανισμὸν μόνον διὰ τῶν ἰσχυροτάτων μικροσκοπίων ἀνακαλύπτομεν. Τοιαῦτα ζωάρια ὑπάρχουσιν ἐντὸς ὅλων τῶν ὑγρῶν, ἐν τῷ αἵματι καὶ ἐν τοῖς ἐντοσθίοις τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων, ἐν τῷ σιέλῳ καὶ ἐν τῇ φλεγματώδει ὕλῃ, τῇ ἐπὶ τῶν ὀδόντων προσκεκολλημένῃ, ἐν τῷ καθαρωτάτῳ ὕδατι, μάλιστα ὅταν ἐπί τινα χρόνον εἰς τὰς ἡλιακὰς ἐκτεθῇ ἀκτῖνας, ἐν τῇ πρὸς κατασκευὴν ἄρτου ζύμῃ, ἐν τῇ ἐξ ἀλεύρου κόλλᾳ, καὶ ἀλλαχοῦ. Τὰ πάντα εἰσὶ πλήρη κινήσεως καὶ ζωῆς. Καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ ἀχανῆ κόσμον, ἔνθα ἀπόλλυνται ἐν τῷ πλήθει ἑκατομμύρια ἀγνώστων ὄντων. Ὁ θάνατος, ἡ σῆψις τοῦ ἀνθρωπίνου πτώματος, ἐστὶν ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἡ σὰρξ καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου μεταβάλλονται εἰς νέα εἴδη ζώων καὶ εἰς σκώληκας μεγάλους, ὧν τὸ σπέρμα καὶ τὰ συστατικὰ στοιχεῖα ἔφερεν ἐν ἑαυτῷ λεληθότως ὁ ζῶν.

Ἐάν τις λάβῃ ἐπὶ ἀκίδος βελόνης σταγόνιον ὄξους διεφθορότος καὶ παρατηρήσῃ αὐτὰ διὰ τοῦ μικροσκοπίου, θέλει ἴδει μετ' ἐκπλήξεως ἐντὸς τοῦ οὕτως αὐξανομένου σταγονίου πλῆθος ἀμέτρητον μικρῶν ὀφιδίων τε καὶ ἐγχελίων, ὁμοίων λεπτοῖς νήμασιν, ἀποληγόντων ἑκατέρωθεν εἰς ὀξύ, κινουμένων κυματοειδῶς καὶ διατρεχόντων μετὰ πολλῆς ζωηρότητος τὴν μεγάλην ταύτην λίμνην πανταχόσε, ποτὲ μὲν βραδύτερον καὶ ἄλλοτε ταχύτερον, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς. Εἶδον νεωστὶ ἓν τῶν ἰσχυροτέρων ἡλιακῶν μικροσκοπίων, μεγαλῦνον πλέον ἢ χιλιάκις μυριοπλασίως τὰ ἀντικείμενα. Ἐπὶ τεμαχίου καθαρωτάτης ὑέλου ἐτέθη διὰ βελόνης ἐλάχιστον μέρος ὕδατος ποσίμου. Ἡ διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἐντὸς σκοτεινοῦ θαλάμου εἰσερχομένη ἡλιακὴ ἀκτίς, φερομένη ἐπὶ τῆς ῥανίδος τοῦ ὕδατος, ἀπέδιδεν ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι τοίχου τὴν εἰκόνα τῆς ῥανίδος ταύτης εἰς μέγεθος διπλοῦ μεγάλης οἰκίας παραθύρου. Ἐν τῇ οὕτως ἀποτελεσθείσῃ εἰκόνι τοῦ ἐλαχίστου ἐκείνου ὑδατίου ἐφαίνοντο σαφέστατα πολυάριθμα ζωάρια διαφόρων μεγεθῶν καὶ σχημάτων, ἐξ ὧν τινὰ ἦσαν ἰσομεγέθη βατράχοις, ἔχοντα πόδας καὶ χεῖρας καὶ κεφαλάς, καὶ κινούμενα καὶ τρέχοντα καὶ πηδῶντα καὶ ἐν ἀκαρεῖ πολλαπλασιαζόμενα καὶ θνήσκοντα. Ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου, ἐξατμιζομένου τοῦ ὑδατίου διὰ τῆς θερμότητος τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος, τὰ πρὸ μικροῦ ζωηρὰ ἐκεῖνα ζωάρια ἐξέλιπον, νεκρὰ δὲ φύσις κατελάμβανε τὴν εἰκόνα τῆς τέως ῥανίδος, ποικιλωτάτας καὶ περιέργους παριστάνουσα κρυσταλλώσεις. Ἄλλοι διέτεμον εἴδη τινὰ μικρῶν ἐγχελίων καὶ μετ' ἐκπλήξεως διὰ τοῦ μικροσκοπίου εἶδον ἐκρέοντα ἀπὸ τῆς κοιλίας αὐτῶν πλεῖστα σμικρότατα ὑμενώδη ὠά, ἀπὸ δὲ τῶν ὠῶν αὐτῶν μετ' ὀλίγον ἐξῆλθον σμικρότατα ἐγχέλια, πλέοντα ὡς αἱ μητέρες αὐτῶν καὶ ταχέως αὐξάνοντα. Ἐκ τῶν μικροσκοπικῶν αὐτῶν πλασμάτων τινὰ μὲν ὠοφοροῦσιν, ἄλλα δὲ εἰσὶ ζωοτόκα· πάντα δὲ ἠξεύρουσι νὰ τρέφωνται κατὰ τὸν συμφερώτερον αὐτοῖς τρόπον.

Ἀλλὰ πόθεν τρέφονται τὰ ἐλάχιστα ταῦτα ζωάρια ἐντὸς μιᾶς ὕδατος σταγόνος, ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ὡς ὠκεανός; Τίς ἡ τροφὴ τῶν ζωαρίων αὐτῶν, ἅπερ ἐνίοτε εἰσὶν ἑκατοντάκις μυριοστὰ ψαμμίου; Ὁ ὀφθαλμὸς ἡμῶν δὲν δύναται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ ἄπειρον τοῦ νέου αὐτοῦ κόσμου· καὶ ὅμως βεβαίως ὑπάρχουσιν ἔτι μικρότερα ὄντα,

Digitized by Google

χρησιμεύοντα αὐτοῖς ἀντὶ τροφῆς, ὄντα, τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ὁποίων οὐδέποτε ἴσως θέλει κατορθώσει ὁ ἄνθρωπος.

Πανταχοῦ ἀπαντῶνται τὰ μικροσκοπικὰ πλάσματα ποικιλώτατα κατά τε τὰς μορφὰς καὶ ἔτι πλέον κατὰ τὰς κινήσεις αὐτῶν. Ἕκαστον εἶδος ἴδιον ἔχει τρόπον τοῦ βαδίζειν ἤ, ὀρθότερον εἰπεῖν, τοῦ νήχεσθαι. Τινὰ ἔχουσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πυκνὸν σῶμα· ἄλλα δὲ εἰσὶν ὑμενώδη καὶ ἄλλα ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν φαίνονται ἀλλοιούμενα.

Ἵνα δέ, οὕτως εἰπεῖν, προκαλέσωμεν εἰς τὴν ζωὴν ὁλόκληρον κόσμον πλασμάτων, ἀρκεῖ νὰ χύσωμεν ὀλίγον ὕδωρ ἐπὶ φύλλων, ἢ χλόης, ἢ ἄνθους, ἢ ἐπὶ κρέατος ζώου, καὶ νὰ ἐκθέσωμεν αὐτὸ εἰς τὸν ἥλιον ἢ εἰς μετρίαν τινὰ θερμότητα. Μετ' ὀλίγον γίνεται ἐν τῷ ὕδατι διάλυσις, αναζύμωσις, σῆψις· ὅ,τι δὲ ἡμεῖς σῆψιν ἀποκαλοῦμεν, ἐστὶν ἁπλῶς ἐμφάνισις νέας ζωῆς. Ἑκατομμύρια ὄντων γεννῶνται. Πόθεν ταῦτα ἔρχονται; ποῦ ἐξαφανίζονται; εἰς τί χρησιμεύουσι; Τίς δύναται νὰ ἐξεύρῃ τὸ θεῖον ἀπόρρητον τῆς ἀοράτου φύσεως; Ἐν τούτοις καὶ τὰ ἐλάχιστά εἰσιν ἐπίσης ἀναγκαῖα τῇ τοῦ παντὸς τάξει, ὡς τὰ μέγιστα. Καὶ αὐτὸς ὁ ἥλιος, ὁ μυριοπλασίως μεγαλείτερος τῆς γῆς, δὲν ἀποτελεῖ εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Δημιουργοῦ τῆς ζωῆς πρᾶγμα σπουδαιότερον ἑνὸς τῶν ἐλαχίστων πλασμάτων, ἐξ ὧν μυριάδες ἀναρίθμητοι ἐν μιᾷ μόνῃ σταγόνι ὕδατος συνάμα ἐνδιαιτῶνται.

Ὅταν βράζῃ τὸ ὕδωρ, τὸ περιέχον τὰ μικροσκοπικὰ ὄντα, ταῦτα, ὡς φαίνεται, θνήσκουσιν ὑπὸ τῆς ὑπερβολικῆς θερμότητος, καὶ ἄφαντα γίνονται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν. Ἀλλ' ἐὰν ἐκθέσῃ τις ἐπί τινας ἡμέρας τὸν ὑγρὸν αὐτῶν τάφον εἰς τὸν ἀέρα καὶ εἰς τὸν ἥλιον, νέα ἀναφαίνονται ζωάρια, εἴτε διότι ἀνέζησαν τὰ θανόντα, εἴτε διότι δὲν ἠδυνήθη ἡ ἐνέργεια τοῦ πυρὸς νὰ καταστρέψῃ τὴν ἐν τοῖς ᾠοῖς αὐτῶν ζωτικὴν δύναμιν. Πολλάκις, τῳόντι, ἐφάνη ἡ ζωὴ καὶ μετὰ ἐτῶν παρέλευσιν, ἐξερχομένη ἀπὸ τῶν κόλπων τοῦ θανάτου. Ἐὰν ἀφήσωμεν νὰ ἐξατμισθῇ τὸ ὕδωρ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου παρετηρήσαμεν πλεῖστα μικροσκοπικὰ ὄντα, τὰ τέως ζωηρὰ ζωάρια φθίνουσι κατὰ μικρόν, ἀποβάλλουσι πᾶσαν ἐνέργειαν, ἀποξηραίνονται καὶ γίνονται ἐντελῶς ἀγνώριστα· μόλις δὲ διακρίνομεν τὰ ἀποξηρανθέντα αὐτῶν δερμάτια ὡς κόνιν λάμπουσαν καὶ ἀκίνητον. Ἀλλὰ μετὰ πολὺν χρόνον ἂν χύσωμεν ἐπὶ τοῦ τόπου τῶν λειψάνων αὐτῶν νέον ὕδωρ, θέλομεν ἴδει αὐτὰ ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἀναζωοποιούμενα καὶ μετὰ ζωηρότητος πλέοντα ἐν τῷ νέῳ αὐτῶν ὠκεανῷ.

Πᾶν σπέρμα ἐστὶν ἡ ἀρχὴ νέου σπέρματος· ἡ ζωὴ ἀπὸ τῆς ζωῆς γεννᾶται. Ἡ ζωὴ μεταβάλλει μορφήν, ἐνδύεται νέαν ὕλην, εἶτα ἀπορρίπτει αὐτὴν ὡς πεπαλαιωμένον καὶ ἄχρηστον ἔνδυμα. Ἡ μεταβολὴ αὕτη καλεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων θάνατος· ἀλλά, κυρίως εἰπεῖν, δὲν ὑπάρχει θάνατος· μόνον ἡ ζωτικὴ δύναμις νέον περιβάλλεται ἱμάτιον καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν πορείαν αὐτῆς. Ποῦ ἤρχισε; ποῦ θέλει τελειώσει; Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι ἡ ζωὴ πληροῖ ἅπασαν τὴν κτίσιν. Ὡς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἀπαραλλάκτως καὶ ἡ ζωὴ εὑρίσκεται παροῦσα καὶ ὅπου δὲν βλέπει τις αὐτήν. Εἷς σπινθὴρ πολλοὺς ἄλλους ἐξάπτει σπινθῆρας, καὶ ἀπὸ τῆς φλογὸς ἑνὸς μόνου λύχνου μυριάδας λύχνων δύναταί τις ν' ἀνάψῃ, χωρὶς οὐδόλως νὰ ἐλαττωθῇ τὸ φῶς αὐτοῦ. Ἐν τῷ στροβίλῳ μιᾶς μόνης ἐλάτης περικλείεται τὸ σπέρμα ὁλοκλήρου δάσους ἐλατῶν. Ἡ ἐν τῷ καρπῷ αὐτῷ κοιμωμένη ζωτικὴ δύναμις περιμένει μόνον τὴν συνδρομὴν τῶν εὐνοϊκῶν περιστάσεων, ἵνα μεταβάλῃ τὸν σπόρον εἰς δένδρα μεγαλοπρεπῆ, ὧν τὰ στελέχη καὶ οἱ κλάδοι θέλουσι παρέξει εἰς μυριάδας πλασμάτων σκιάν, κατοικίαν, τροφήν. Ἀπὸ τοῦ ζῶντος ἐξέρχεται πολλαπλάσιος νέα ζωή, ἀπ' αὐτῆς ἄλλη, καὶ ἀπὸ ταύτης ἄλλη ἐν ἀμετρήτῳ πολλαπλασιασμῷ, ὅπως ἀπὸ τῆς κοιλίας τοῦ σφαιρίτου πολύποδος τὰ ἐν ἐλαχίστοις σφαιριδίοις τέκνα αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τούτων ἄλλαι, καὶ αὖθις ἄλλαι γενεαί. Πᾶσα ζωὴ περικλείει ἐν ἑαυτῇ καὶ ἀναπτύσσει ἑτέραν ζωήν, ὥσπερ ἐπὶ ἐκτεταμένης καὶ κυματώδους θαλάσσης πᾶν κῦμα ἕτερον κῦμα παράγει, καὶ πάλιν εἰς ἄλλο ἐκχύνεται, ἵνα αὖθις νέον σχηματίσῃ, χωρὶς νὰ εἶνε δυνατὸν νὰ διακρίνωμεν τὴν γένεσιν καὶ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ.

Καὶ ὅμως ἡ τὴν δημιουργίαν ἅπασαν πληροῦσα αὕτη δύναμις τῆς ζωῆς δὲν εἶνε πανταχοῦ ἡ αὐτή, ἀλλὰ παμποίκιλος, εἰς ἀπείρους βαθμοὺς διῃρημένη καὶ ἐν τῇ τῶν ὄντων κλίμακι κατὰ νόμους αἰωνίους κεχωρισμένη. Ἡ αὐτὴ δύναμις δὲν κινεῖ τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸ ἄκαρι· τὸ ταπεινὸν βρύον δὲν παράγει τὴν κέδρον καὶ ὁ ἀετὸς δὲν γεννᾶται ἀπὸ τοῦ ἐφημέρου ἐντόμου. Ἕκαστον ὂν διαμένει ἀμεταπτώτως ἐντὸς τῶν ἀοράτων ὁρίων τοῦ εἴδους αὐτοῦ· ἕκαστον πολλαπλασιάζεται κατὰ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ νόμους.

Ο ΚΑΣΤΕΛΑΡ ΕΙΣ ΤΟ ΒΗΜΑ

Τίς ὁ ἀγνοῶν τὸ ὄνομα τοῦ Καστελάρ, τοῦ θαυμασίου ῥήτορος καὶ πολιτικοῦ ἀνδρὸς τῆς Ἱσπανίας; Γνωστὸς καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, ὁ Καστελὰρ εἶνε ἀληθῶς ἡ ἐντελεστέρα ἐκδήλωσις τῆς ἱσπανικῆς εὐγλωττίας, τὴν τήρησιν τῶν τύπων ὠθῶν μέχρι λατρείας. Ἡ εὐφράδεια αὐτοῦ εἶνε μουσική, ἡ δὲ διάνοια αὐτοῦ ὑπείκει εἰς τὴν ἀκοήν του. Λέγει τι, ἢ δὲν τὸ λέγει, ἢ τὸ λέγει κατὰ ταύτην μᾶλλον ἢ ἐκείνην τὴν ἔννοιαν, καθ' ὅσον συνάδει μᾶλλον πρὸς τὴν περίοδον ἣν θέλει νὰ μεταχειρισθῇ. Ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἔχει ἐναρμόνιόν τι ὅλον, ᾧπερ ἀκολουθεῖ καὶ εἰς ὃ ὑπακούει, θυσιάζων πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ διαταράξῃ αὐτό. Ἑκάστη περίοδος τοῦ λόγου αὐτοῦ εἶνε

στροφή. Πρέπει νὰ τὸν ἀκούσῃ τις, ἵνα πιστεύσῃ ὅτι ὁ ἀνθρώπινος λόγος, ἄνευ ποιητικοῦ ῥυθμοῦ, ἄνευ μελῳδίας, δύναται ὡσαύτως νὰ προσεγγίσῃ τὴν ἁρμονίαν τοῦ ᾄσματος καὶ τῆς ποιήσεως. Κατέχει μᾶλλον τὴν τέχνην τοῦ λέγειν ἢ τοῦ πολιτεύεσθαι, ἀλλ' εἶνε καλλιτέχνης οὐ μόνον τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ τὴν καρδίαν, ἣν ἔχει τρυφερὰν, ὡς τὰ παιδία, καὶ ἀνεπίδεκτον μίσους ἢ ἔχθρας. Εἰς ἅπαντας τοὺς λόγους του οὐδεμίαν θὰ ἀνεύρῃ τις ποτὲ φράσιν δριμεῖαν ἢ ὑβριστικήν. Ἐνώπιον τῶν Cortès οὐδέποτε προὐκάλεσε σπουδαίαν προσωπικὴν ἔριν οὐδέποτε καταφεύγει εἰς τὴν σάτυραν, ποτὲ δὲν μεταχειρίζεται τὴν εἰρωνείαν, καὶ εἰς τοὺς σφοδροτέρους φιλιππικούς του οὐδεμίαν σταγόνα χολῆς ἐκχέει. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶνε ὅτι, καίτοι δημοκράτης, ἀντίπαλος ὅλων τῶν ὑπουργείων, ἐφημεριδογράφος πολέμιος, αἰώνιος κατήγορος παντὸς τοῦ ἀσκοῦντος ἐξουσίαν καὶ τοῦ μὴ ὄντος ἄκρου τῆς ἐλευθερίας θιασώτου, ἐν τούτοις παρ' οὐδενὸς ἐμισήθη ποτέ. Τούτου ἕνεκα ἥδονται ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ τοὺς φοβῶνται. Ὁ λόγος του εἶνε τοσοῦτον καλλιεπὴς καὶ ἐμμελής, ὥστε οὐδὲν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ φοβερὸν, ὁ δὲ χαρακτήρ του τοσοῦτον εἰλικρινής, ὥστε οὐδεμίαν δύναται νὰ ἐξασκήσῃ πολιτικὴν ἐπιρροήν. Δὲν ἠξεύρῃ νὰ παλαίῃ, νὰ σκευωρῇ, νὰ ἀγυρτεύῃ, νὰ ἰθύνῃ κόμματα. Εἶνε ἱκανὸς νὰ ἀρέσκῃ μόνον καὶ νὰ λάμπῃ. Ἡ εὐγλωττία του τοσούτῳ μᾶλλον ἀποβαίνει μείζων, ὅσῳ εἶνε μαλακωτέρα, οἱ δὲ ὡραιότεροι λόγοι του κινοῦσιν εἰς δάκρυα. Δι' αὐτὸν τὸ Κοινοβούλιον εἶνε θέατρον. Ὡς πράττουσιν οἱ αὐτοσχεδιάζοντες ποιηταί, ὅπως τύχωσιν ἐμπνεύσεως πλήρους καὶ ἱλαρᾶς, οὕτω καὶ αὐτὸς ἐπιχειρεῖ νὰ ὁμιλήσῃ τὴν δεῖνα ἀκριβῶς ὥραν, ἐπὶ τοῦ δεῖνος ὡρισμένου θέματος. Τοιουτοτρόπως καθ' ἣν ἡμέραν ὀφείλει νὰ ὁμιλήσῃ, συνεννοεῖται πρότερον μετὰ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς, ὅστις λαμβάνει τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα, ἵνα δώσῃ αὐτῷ τὸν λόγον, ὅτε τὰ θεωρεῖα εἰσὶ πλήρη, πάντες δὲ οἱ βουλευταὶ εἰς τὰς θέσεις των. Αἱ ἐφημερίδες του ἀναγγέλλουσι τὴν ἑσπέραν τῆς προτεραίας ὅτι μέλλει τὴν ἐπαύριον νὰ ἀγορεύσῃ, ὅπως δυνηθῶσιν αἱ κυρίαι νὰ προμηθευθῶσιν εἰσιτήρια. Ἔχει ἀνάγκην νὰ ἀκουσθῇ. Πρὶν ἢ λάβῃ τὸν λόγον, διατελεῖ ἀνήσυχος, οὐδαμοῦ δύναται νὰ καθήσῃ· εἰσέρχεται ἐν τῇ Βουλῇ, ἐξέρχεται, εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται αὖθις, πλανᾶται ἐν τοῖς διαδρόμοις, μεταβαίνει εἰς τὴν βιβλιοθήκην, ἵνα φυλλομετρήσῃ βιβλίον τι, διολισθαίνει μέχρι τοῦ καφεπωλείου, ἵνα λάβῃ ποτήριον ὕδατος, φαίνεται κατεχόμενος ὑπὸ πυρετοῦ, νομίζει ὅτι δὲν δύναται νὰ συῤῥάψῃ ὁμοῦ δύο λέξεις, ὅτι θὰ προξενήσῃ γέλωτα, ὅτι θὰ συριχθῇ. Οὐδεμία ἰδέα σαφὴς μένει ἐν τῇ κεφαλῇ του, τὰ πάντα συγκατέμιξε, τὰ πάντα ἐλησμόνησε.—Πῶς πηγαίνει ὁ σφυγμός; — ἐρωτῶσιν αὐτὸν μειδιῶντες οἱ φίλοι του. Ἡ ἐπίσημος στιγμὴ φθάνει. Καταλαμβάνει τὴν ἕδραν του, ἔχων τὴν κεφαλὴν κεκυφυῖαν, τρέμων, ὠχρὸς, ὡς κατάδικος βαδίζων πρὸς τὸν θάνατον, κινδυνεύων νὰ ἀπολέσῃ ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας τὴν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη καὶ μετὰ τηλικούτων μόχθων κτηθεῖσαν δόξαν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροί του οἰκτείρουσι τὴν θέσιν του. Ἐγείρεται, παρατηρεῖ περὶ ἑαυτὸν καὶ λέγει· «Κύριοι!». Ἐσώθη, τὸ θάῤῥος αὐτοῦ ἐπανέρχεται, τὸ πνεῦμά του ἀνακτᾷ τὴν συνήθη ἠρεμίαν καὶ διαύγειάν του, ὁ λόγος του ἀνασυντίθεται ἐν τῇ κεφαλῇ του, ὡς μέλος λησμονηθέν. Ὁ πρόεδρος, αἱ Cortès, τὰ θεωρεῖα ἐκλείπουσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, δὲν βλέπει πλέον εἰμὴ τὰ σχήματα αὐτοῦ, δὲν ἀκούει ἄλλο εἰμὴ τὴν φωνήν του, δὲν αἰσθάνεται εἰμὴ τὴν διακαίουσαν αὐτὸν ἀκατάσβλητον φλόγα, τὴν μυστηριώδη δύναμιν, ἥτις τὸν διεγείρει. Εἶνε ὡραῖον νὰ βλέπῃ τις αὐτὸν λέγοντα: «Δὲν βλέπω πλέον τοὺς τοίχους τῆς αἰθούσης ταύτης, βλέπω λαοὺς καὶ τόπους μεμακρυσμένους, οὓς οὐδέποτε εἶδον». Ὁμιλεῖ ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας, ἀλλ' οὐδεὶς βουλευτὴς ἐξέρχεται, οὐδεὶς κινεῖται ἐν τοῖς θεωρείοις, οὐδεμία φωνὴ τὸν διακόπτει, οὐδεμία χειρονομία τὸν διαταράττει· καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπερβαίνῃ τὸν κανονισμὸν τῆς Βουλῆς, ὁ πρόεδρος δὲν ἔχει τὸ θάῤῥος νὰ τὸν διακόψῃ. Οὕτως ἐν ἀνέσει ἐξαίρεται καὶ ἐγκωμιάζεται ἡ *λευχείμων* καὶ *ῥοδοστεφὴς* δημοκρατία του, οἱ δὲ μοναρχικοὶ δὲν τολμῶσι νὰ διαμαρτυρηθῶσι, διότι τοιουτοτρόπως ἐνδεδυμένην καὶ αὐτοὶ τὴν εὑρίσκουσιν ὡραίαν. Ὁ Καστελὰρ εἶνε κύριος τῆς Συνελεύσεως. Ἀστράπτει, βροντᾷ, ᾄδει, λάμπει ὡς πυροτέχνημα, κινεῖ τὸ μειδίαμα, ἀποσπᾷ ἐνθουσιώδεις κραυγάς, καταλήγει δὲ ἐν μέσῳ πατάγου χειροκροτημάτων καὶ ἀπέρχεται ἔχων ἀνακεκλιμένην τὴν κεφαλήν. Τοιοῦτος εἶνε ὁ περίφημος οὗτος Καστελάρ, ὁ καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, συγγραφεὺς γόνιμος ἐν τοῖς πολιτικοῖς, καλλιλογικοῖς καὶ θρησκευτικοῖς ζητήμασι, δημοσιογράφος κερδίζων πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων ἐτησίως ἐν ταῖς ἀμερικανικαῖς ἐφημερίσιν· ἀκαδημαϊκός, ἐκλεχθεὶς παμψηφεὶ ὑπὸ τῆς ἱσπανικῆς Ἀκαδημίας, δεικνύμενος μετὰ θαυμασμοῦ ἐν ταῖς ὁδοῖς, λατρευόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀγαπώμενος καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν πολιτικῶν ἐχθρῶν του, νέος, ὡραῖος, ὀλίγον κενόδοξος, γενναῖος καὶ εὐτυχής. Α.

ΑΙ ΟΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΑΧΑΡΑΣ.

Αἱ πρὸς δυσμὰς τοῦ Νείλου ἐκτεινόμεναι ἔρημοι χῶραι, ἔνθα κατὰ περίοδόν τινα τοῦ ἔτους πνέουσιν οἱ καυστικοὶ ἄνεμοι, δὲν εἶνε ἐντελῶς ἀκατοίκητοι. Ἡ ἀπέραντος ἔρημος τῆς Σαχάρας, ἐν ᾗ πολλάκις ἀπόλλυνται ὁλόκληρα *κιρβάνια*, θαπτόμενα ὑπὸ τῆς ἄμμου, ὡς ὑπὸ τῶν κυμάτων τοῦ Ὠκεανοῦ, περικλείει μέρη τινὰ χλοώδη, τὰς λεγομένας *ὀάσεις*.

Digitized by Google

Αἱ μεγαλείτεραι τῶν ὀάσεων τούτων εἰσὶν αἱ τοῦ Φαγιοὺν, πρὸς νότον τῶν πυραμίδων τῆς Σακκαρᾶς, καὶ τοῦ Σιουὰ (τὸ Ἀμμώνιον τῶν ἀρχαίων), κειμένη εἰς ἀπόστασιν πολλῶν ἡμερῶν δρόμου ἐξ Ἀλεξανδρείας καὶ 175 χιλιομέτρων ἐκ τῆς Μεσογείου.

Τὸ ἔδαφος τῆς ὀάσεως ταύτης, ἧς ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 6,000 περίπου κατοίκων, εἶνε εὔφορον. Ἐν αὐτῇ ἀπαντᾷ τις λειμῶνας, ἐλαιῶνας καὶ πολυαρίθμους πηγὰς, ἐν αἷς καὶ τὴν τοῦ Ἡλίου πλησίον τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς Ἄμμωνος.

Ὁ περιηγητὴς **Godefroy Roth**, ὁ ὑπὸ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν κατάργησιν τῆς ἀνθρωπεμπορίας ἀποσταλεὶς εἰς τὴν εἰρημένην ὄασιν, καὶ ἐπιστρέψας τὸ παρελθὸν ἔαρ, ἀπευθύνει εἰς τὰς γερμανικὰς ἐφημερίδας ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τῶν χωρῶν τούτων, ἃς σπανίως ἐπισκέπτονται οἱ Εὐρωπαῖοι, καὶ αἵτινες ἀποτελοῦσι πρὸς δυσμὰς τὸ ἔσχατον ὅριον τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἐδάφους.

Ὁ πρῶτος κατῳκημένος τόπος, ὃν εὑρίσκει τις ἐν τῇ ἐρήμῳ ἅμα λιπὼν τὸ ἔδαφος τῆς Ἀλεξανδρείας, εἶνε ὁ τῶν **Aulad-Aly**, φυλῆς νομαδικῆς, πολυαρίθμου, καὶ μιᾶς ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων τῶν βορείων μερῶν τῆς Ἀφρικῆς, ἐχούσης πληθυσμὸν 80,000 ψυχῶν.

Ἡ φυλὴ αὕτη ὑποδιαιρεῖται εἰς ἑκατοντάδα πατριῶν ἢ μᾶλλον οἰκογενειῶν, ὧν ἑκάστη διοικεῖται ὑπὸ ἀρχηγοῦ ἀπόλυτον ἔχοντος ἐξουσίαν. Παρ' αὐτοῖς εὑρίσκομεν ἁπάσας τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἔθιμα τῶν τῆς ἐρήμου πληθυσμῶν. Αἱ γυναῖκες ἐπιτηδεύονται τὴν φιλοτεχνίαν ὑφάσματος ἐκ μαλλίων καὶ τριχῶν τῆς καμήλου, δι' οὗ κατασκευάζουσι σκηνὰς καὶ σκεπάσματα. Εἰ καὶ πάνυ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν γνωρίζουσιν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν, οὐδὲν ἧττον ἀποστηθίζουσι πᾶν εἶδος ποιήσεων, ἃς ἀπαγγέλλουσι μετ' ἀξιοσημειώτου εὐχερείας. Δὲν καλύπτουσι τὸ πρόσωπον ὡς αἱ λοιπαὶ γυναῖκες τῶν Ἀράβων, ἀποκρίνονται δὲ προθυμότατα εἰς ὅλας τὰς παρὰ τοῦ ξένου περὶ τῆς χώρας αὐτῶν ἀπευθυνομένας ἐρωτήσεις.

Οἱ **Aulad-Aly** ὑπεραγαπῶσι τὴν θήραν· θηρεύουσι δὲ ἰδίως τὴν δορκάδα, αἴγαγρον, τὴν *Φενέκ*, εἶδος ἀλώπεκος ζώσης μόνον ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸν δίποδα, εἶδος σκιούρου, οὗτινος τὸ λεπτότατον κρέας εἶνε τὸ μᾶλλον ἐπιζήτητον ἔδεσμα παρ' αὐτοῖς.

Εἰς τὴν θήραν τῶν εἰρημένων ζώων οἱ **Aulad-Aly** ποιοῦνται ἐνίοτε χρῆσιν τοῦ ἱέρακος. Πρὸς τούτοις δὲ φονεύουσι καὶ διάφορα εἴδη πτηνῶν, ἅτινα βρίθουσιν ἐν τῇ ὀάσει καὶ ἐν τοῖς πέριξ. Ὁ τρόπος δὲ δι' οὗ παρασκευάζουσι τὸ θήραμα πρὸς βρῶσιν εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον πρωτοτύπων. Ἀφοῦ ἀνάψωσι μεγάλην πυρὰν, περιμένουσιν ἵνα σχηματισθῇ ἀνθρακιὰ ἄφθονος, ὅπως ἀνοίξωσιν ἐν τῇ διαπύρῳ ἄμμῳ ὀπὴν ὀλίγον βαθεῖαν, ἐν ᾗ θέτουσι τὸ ζῶον ἢ τὸ πτηνὸν, ὅπερ θέλουσι νὰ μαγειρεύσωσι καὶ καλύπτουσιν αὐτὴν διὰ πεπυρωμένων ἀνθράκων.

Ὁ πλοῦτος τῶν **Aulad-Aly** συνίσταται ἐκ δρομάδων, αἰγῶν καὶ προβάτων. Ὡς πάντες οἱ Βεδουΐνοι, καὶ οὗτοι εἰσὶν ἐγκρατέστατοι. Ὁ κ. **Roth** διηγεῖται ὅτι ἐπὶ 6 ἡμέρας οἱ ἄνθρωποι μιᾶς ὁλοκλήρου συνοδίας, μεθ' ἧς συνωδοιπόρει, οὐδὲν ἄλλο ἔλαβον πρὸς διατροφὴν αὐτῶν εἰμὴ σπόρους ὀπτοὺς ἀραβοσίτου. Εἴκοσι μέχρι τριάκοντα φοίνικες ἀρκοῦσιν εἰς τροφὴν ἑνὸς Βεδουΐνου ἐν ταῖς χώραις ταύταις ἐπὶ μίαν ὅλην ἡμέραν.

Εἶχον ἤδη παρέλθει εἰκοσιτέσσαρες ἡμέραι, ἀφ' ὅτου αἱ δρομάδες ἀναχωρήσασαι ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐπάτουν τὴν ἄμμον τῆς ἐρήμου, ὅτε οἱ ὁδοιπόροι παρετήρησαν ἐν τῷ ὁρίζοντι τὴν κορυφὴν τῶν πρώτων φοινίκων τοῦ *Σιουά*. Εἰς τοὺς κατοίκους τῆς ὀάσεως ταύτης ἡ παρουσία ἑνὸς Εὐρωπαίου ἦτο θέαμα τοσοῦτον καινοφανὲς, ὥστε πάντες ἔδειξαν ζωηρὸν αἴσθημα περιεργείας. Κεκρυμμένοι ὄπισθεν πυκνῶν φυλλωμάτων, ἐξεδήλουν καί τινα δυσπιστίαν ἅμα εἶδον τὸν Εὐρωπαῖον περιηγητὴν εἰσελθόντα ἐν τῷ ἀνὰ μέσον τῆς ὀάσεως κειμένῳ χωρίῳ αὐτῶν.

Ἡ Σιουὰ, ἧς ὁ πληθυσμὸς δὲν ὑπερβαίνει τὰς δύο χιλιάδας ψυχῶν, εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ βράχου, ἔχοντος σχῆμα κώνου, ὑψουμένου ἀποτόμως δεκαπέντε μέτρα ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους, καὶ περικυκλουμένου ὑπὸ τοίχων, ἐφ' ὧν ὑψοῦνται τετράγωνοι πύργοι. Ὡς εἰς τὰς πλείστας πόλεις τῆς Ἀνατολῆς, αἱ ὁδοὶ εἰσὶ στεναὶ καὶ δύσβατοι σκεπόμεναι ἐν μέρει ὑπὸ σανίδων ἢ ὑφασμάτων, δι' ὧν προστατεύουσι τοὺς διαβάτας κατὰ τοῦ ὑπερβολικοῦ θάλπους τοῦ ἡλίου.

Μετὰ διήμερον πορείαν ἐκ τῆς πρωτευούσης τῆς ὀάσεως ἀπαντᾷ τις τὰ σωζόμενα ἔτι καὶ νῦν ἐρείπια τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ τοῦ Διὸς Ἄμμωνος, τοῦ τοσοῦτον περιωνύμου ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Ἐν αὐτῷ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἠρώτησε τὸ μαντεῖον, πρὶν ἢ ἄρξηται τῶν κατακτήσεων αὐτοῦ, αἵτινες ἐπλήρωσαν διὰ τοῦ ὀνόματός του ἅπασαν τὴν οἰκουμένην. Σωρεία λίθων καὶ τεμάχια συντετριμμένων στηλῶν δεικνύουσι μόνον σήμερον τὸ μέρος ἔνθα οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἄμμωνος προεῖπον εἰς τὸν Μακεδόνα κατακτητὴν τὴν λαμπρὰν καὶ μεγάλην αὐτοῦ ἀποστολήν.

Ὁ ἐτήσιος φόρος, ὃν οἱ **Aulad-Aly** τελοῦσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Χεδίβου, εἶνε 50,000 φρ. Ἡ διοίκησις τῆς ὀάσεως εἶνε διαπεπιστευμένη εἰς *μαμούρην* ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς *μουδιρείας* τοῦ Δαμανχούρ. Τέσσαρες χωροφύλακες ἀπαρτίζουσι τὴν ἔνοπλον δύναμιν, ἣν διατίθησιν ὁ μνησθεὶς μαμούρης.

Ἡ βροχὴ εἶνε σπανιωτάτη ἐν Σιουὰ, ἀφόρητος δὲ ὁ καύσων κατὰ τὸ θέρος, ὅτε ἕνεκα τῶν ἀναδιδομένων μιασμάτων γεννῶνται ἀσθένειαι φοβεραί.

Digitized by Google

Πηγαὶ ὑπὲρ τὰς πεντήκοντα συντηροῦσι τὴν προκειμένην ὄασιν. Δυστυχῶς ὀλίγαι ἐξ αὐτῶν παρέχουσιν ὕδωρ ἀληθῶς πότιμον. Αἱ πλεῖσται περιέχουσιν ὕδατα ἁλατώδη ἀναπηδῶντα ἐκ τῆς γῆς μὲ θερμοκρασίαν τριάκοντα βαθμῶν τοῦ ἑκατονταβάθμου. Ὁ Ἡρόδοτος μνημονεύει μιᾶς τῶν πηγῶν τούτων, τῆς νῦν ὀνομαζομένης *Ἀϊν ἐς Σάμς*, ἣν ἀπαντᾷ τις πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς Ἄμμωνος.

Οἱ κάτοικοι τῆς ὀάσεως ταύτης, οἵτινες πάντες εἰσὶ Μουσουλμάνοι, λαλοῦσι τὴν βερβερικὴν γλῶσσαν. Ἰσχυρίζονται δὲ ὅτι κατάγονται ἐκ τῆς χώρας τῶν Τουαρὲγγ, εἰ καὶ συγγραφεῖς τινες ἀνάγουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν αἰθιοπικὴν φυλήν.

Εἰς τριήμερον πορείαν ἀπὸ τῆς Σιουά, ἐν τῇ ἀντιβασιλείᾳ τῆς Τριπόλεως, κεῖται ἡ τοῦ Δζερβὰ ὄασις, ἔνθα ἐδρεύει ὁ Σεΐχης Sidi-el-Mahedi, υἱὸς τοῦ μεγάλου Σεΐχη Es-Senoussi, ἑνὸς τῶν ἀπογόνων τοῦ Μωάμεθ.

Ὁ Sidi-el-Mahedi, γνωστότατος παρὰ τοῖς σοφοῖς τοῦ Καΐρου, εἶνε ἀνὴρ μεγάλης διανοίας καὶ ἄκρας ἀγαθότητος. Ἡ ἐπιρροὴ αὐτοῦ ἐκτείνεται ἐπὶ πάντων τῶν κατοίκων τῆς ἐρήμου, ἀπὸ τῆς Τριπόλεως μέχρι τοῦ Σουδάν. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ ἵδρυσις ἐν μέσῳ τῆς Σαχάρας πεντήκοντα καὶ πλέον σταθμῶν, ἐν αἷς αἱ διερχόμεναι συνοδίαι εὑρίσκουσιν ὕδωρ καὶ ξενίζονται. Τούτου ἕνεκεν ἐπωνομάσθη ὑπὸ τῶν φυλῶν τῆς ἐρήμου «*ὁ εὐεργέτης* τῶν Βεδουΐνων». I**

Ο ΟΦΙΣ ΚΟΒΡΑΣ ΤΩΝ ΙΝΔΙΩΝ

Ἐν γαλλικῇ ἐφημερίδι εὑρίσκομεν περιεργοτάτας λεπτομερείας περὶ τοῦ διαβοήτου ὄφεως, τοῦ λεγομένου *διοπτροφόρου*, καὶ τῶν τὴν γοητείαν μετερχομένων Ἰνδῶν.

Ὁ cobra capello τῶν Ἰνδιῶν, ἢ ὁ *διοπτροφόρος ὄφις*, εἶνε ἐκ τῶν δηλητηριωδεστέρων καὶ φοβερωτέρων ὄφεων, ἐκ δὲ τῶν εἴκοσι χιλιάδων ἀτόμων, ἅτινα, κατὰ πρόσφατον στατιστικήν, ἀποθνήσκουσιν ἐτησίως ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς Ἰνδίαις ἐκ δηγμάτων ὄφεων, τὸ ἥμισυ σχεδὸν ὀφείλει τὸν θάνατον εἰς τὸ φοβερὸν τοῦτο ἑρπετόν. Ὁ cobra τῶν Ἰνδιῶν ἔχει στενὴν συγγένειαν πρὸς τὴν περίφημον τῆς Κλεοπάτρας *ἀσπίδα*, ἥτις καὶ αὐτὴ ἦτο ἑρπετόν, οὗ τὰ δήγματα παρῆγον τοσοῦτον βέβαια ἀποτελέσματα, ὥστε, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Γαληνοῦ, μετεχειρίζοντο αὐτὴν ἐν Αἰγύπτῳ ὅπως παρέχωσι τὸν θάνατον εἰς τοὺς ἐγκληματίας.

Ὁ cobra ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δηλητηριωδῶν ὄφεων, τῶν καλουμένων *προτερογλύφων*, ἕνεκα τῆς ἐμπροσθίας θέσεως τῶν ἀκίδων αὐτοῦ, ὅπερ ἐστὶ φοβερὰ ἰδιότης, καθόσον τὰ δηλητηριώδη αὐτῶν δήγματα ἐπιφέρουσιν ἄμεσον καὶ ἄφευκτον ἀποτέλεσμα. Τὸ ἐπικίνδυνον τοῦτο ἑρπετὸν ἔχει τὸ ἐξωτερικὸν τῶν ἀβλαβῶν ἐχιδνῶν· ἡ οὐρὰ αὐτοῦ εἶνε κωνική, καὶ σμικρύνεται κανονικῶς, ὡς ἐκ τούτου δέ, χάρις εἰς τὸ ἰδιάζον τοῦτο προσὸν τοῦ σχήματός της, ἐπιτηδεύεται τρόπους οἱονεὶ ἀθώους, εἰς οὓς οὐδόλως εἶνε καλὸν νὰ ἐμπιστεύηταί τις. Ἀγαπᾷ τὴν θερμότητα, κατοικεῖ τοὺς θάμνους καὶ τὸ πετρῶδες ἔδαφος, δὲν φεύγει τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰσχωρεῖ πολλάκις εἰς τὰς οἰκίας. Ἡ ποσότης τοῦ δηλητηρίου, ἣν ὁ naja οὗτος διατίθησιν, ἐὰν μὴ ἐκχύσῃ αὐτὴν ἐπί τινα χρόνον, ὑπελογίσθη ἀπὸ 1 ¹/₂ γραμμαρίου μέχρι 2. Ὅταν ὁ cobra ἐπιθυμῇ νὰ δήξῃ τὴν λείαν αὐτοῦ, ἀναγκάζεται νὰ ἀναστρέψῃ ὁλόκληρον τὴν κεφαλὴν οὕτως, ὥστε ἡ ἄνω σιαγὼν νὰ στραφῇ πρὸς τὰ κάτω, κίνησις, ἥτις ἀναμιμνήσκει τὴν τοῦ καρχαρίου, ὅταν ἁρπάζῃ πρᾶγμά τι.

Τοῦ ὄφεως τούτου ποιοῦνται χρῆσιν οἱ γόητες τῶν Ἰνδιῶν, ὅπως ἀποδείξωσι δημοσίᾳ τὴν δύναμιν, ἣν ἀσκοῦσιν ἐπὶ τῶν ἐπικινδύνων τούτων ἑρπετῶν.

Πολλοὺς διηγοῦνται μύθους περὶ τῶν ἐντέχνων χειρονομιῶν τῶν γοήτων τούτων. Ἰατρός τις τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ, ὅστις διεκρίθη κατὰ τὴν μακρὰν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του ἐν Pondichéry, ὁ κ. Houillet, παρέστη εἰς πείραμα τοιοῦτον γοητείας, ἧς ἀφηγεῖται τὰς λεπτομερείας ὡς ἀκολούθως·

Ὁ ὄφις capello φέρεται ἐγκεκλεισμένος ἐντὸς πηλίνου ἀγγείου, ὅπερ ἀποκαλύπτεται. Ὁ περὶ αὐτὸν γινόμενος θόρυβος τὸν κρατεῖ ἀκίνητον, ὅπως δὲ ὁ θαυματοποιὸς ἡμῶν τὸν ἀναγκάσῃ νὰ καταλίπῃ τὴν κρύπτην του, ἀνατρέπει τὸ δοχεῖον καὶ τὸ ταράττει. Ὁ ὄφις τότε πίπτει, ἀλλὰ μόλις ἐγγίσῃ τὸ ἔδαφος, συσπειροῖ τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τούτου ὑψοῖ τὴν κεφαλήν, τὸν λαιμὸν καὶ μέρος τοῦ τραχήλου εἰς μῆκος ἑνὸς περίπου ποδός, διαστέλλει τὰ πτερύγιά του, καὶ διὰ νοήμονος καὶ ἀνησύχου βλέμματος ζητεῖ νὰ γνωρίσῃ τὸν τόπον, ὅπου εὑρίσκεται. Πάραυτα βλέπει τὸν γόητα, ὅστις, καθήμενος ἐπὶ τῶν ποδῶν του, τὸν ἀπειλεῖ διὰ τοῦ γρόνθου αὐτοῦ, ὃν ἔχει κεκαλυμμένον δι' ὑφάσματος.

Ἡ κίνησις αὕτη τῆς χειρὸς προτεινομένης καὶ ἀποσυρομένης ἐναλλάξ, ἐρεθίζει τὸ ζῶον εἰς βαθμὸν ὑπέρτατον. Τότε ἐξοιδαίνει ὑπερμέτρως τὸ μεμβρανῶδες αὐτοῦ σῶμα, διανοίγει βαθέως τὸ στόμα του ἀποκαλύπτων τὴν ὀξεῖαν σειρὰν τῶν ἀκίδων του, προβάλλει ταχέως καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὴν μέλαιναν, λεπτὴν καὶ δίστομον γλῶσσάν του, ἐξακοντίζει σταθερῶς ἀστράπτοντα βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἀπειλοῦντος αὐτὸν γρόνθου, κρατεῖ ἐν ἰσορροπίᾳ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα ὡς εἰ ἐχόρευεν ἐπὶ τῆς ἀκινήτου αὐτοῦ οὐρᾶς, καὶ ῥίπτεται σφοδρῶς καὶ ἐπανειλημμένως, ὅπως προσβάλλῃ τὸν ἐχθρόν του. Ἐν τοιαύτῃ θέσει εἶνε τῷ ὄντι ὡραῖος καὶ μεγαλοπρεπής.

Πρὸς στιγμὴν λησμονεῖ τις τὸ κακοποιὸν ἑρπετόν, ὅπως παρατηρήσῃ καὶ θαυμάσῃ τὴν στιλ-

Digitized by Google

πνότητα τῶν χρωμάτων του, ὧν τὸ ἐπικρατέστερον εἶνε τὸ χρυσοῦν κίτρινον, καὶ τὴν διάταξιν τῶν μεγάλων αὐτοῦ φολίδων, ὧν ἐν μέσῳ ὑπάρχει ἡ μεγαλειτέρα πασῶν ἐν σχήματι θυρεοῦ· τὴν κάθετον ἐκείνην στάσιν, ἥτις προσιδιάζει εἰς μόνον τὸν naja· τὴν κομψότητα τοῦ σχήματος τοῦ λαιμοῦ του καὶ τελευταῖον τὰς λευκόχρους ἐκείνας γραμμάς, τὰς περιστοιχουμένας ἑκατέρωθεν ὑπὸ βαθέος χρώματος, αἵτινες σχηματίζουσιν ἐπὶ τῶν πτερυγίων ἡμισέληνον, ἧς αἱ δύο αἰχμαὶ διπλούμεναι ἔξωθεν ὡς ἄγκιστρα, ὁμοιάζουσι πρὸς δίοπτρα, καὶ τὰς ὁποίας ἡ φαντασία τῶν Ἰνδῶν ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ παρεμφερεῖς πρὸς τὰ τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὸν ὄφιν, οὕτως ἔχοντα, παρουσιάζουσιν ὄρνιθα, ἥτις κινεῖ τὰς πτέρυγάς της ἔμπλεως τρόμου· τὸ ἑρπετὸν δάκνει αὐτὴν ἅπαξ εἰς τὸν λαιμόν, τὸ δὲ δυστυχὲς πτηνὸν ἁπλόνει τοὺς πόδας, κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀποθνήσκει ἐντὸς λεπτοῦ τῆς ὥρας.

Ὁ γόης ἐν τούτοις ἐξακολουθεῖ ἐρεθίζων ἀδιακόπως τὸν ὄφιν. Ἀφίνει τὸ μέρος ἔνθα ἦτο πρότερον καὶ μεταβαίνει εἰς τὸ ἀπέναντι, ὁ δὲ ὄφις τὸν παρακολουθεῖ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ στρέφεται ἐφ' ἑαυτόν. Ἀλλ' ἀρχίζει νὰ ἀποκάμνῃ. Ἡ μεγάλη τῶν μυῶν αὐτοῦ ἔντασις, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ ἐνδελεχὴς κίνησις τῶν πτερυγίων αὐτοῦ καὶ ἡ κάθετος στάσις του διαρκεῖ πλέον τῶν δέκα λεπτῶν, ὥστε δὲν δύναται νὰ κρατήσῃ αὐτὴν πλειότερον χρόνον. Οὕτω σμικρύνει τὸ μῆκος τοῦ ἀνορθουμένου σώματός του, ἐκτείνεται, ἁπλοῦται, ἀναλαμβάνει τὴν φυσικὴν αὐτοῦ θέσιν καὶ ζητεῖ νὰ φύγῃ. Ὁ γόης δράττει τότε αὐτὸν ἐκ τῆς οὐρᾶς καὶ τὸν φέρει ἔμπροσθέν του· ὁ ὄφις ἀνορθοῦται αὖθις, πλὴν κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐκλέγει ὁ γόης, ὅπως ῥίψῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τεμάχιον πανίου, καὶ τὸν ἁρπάσῃ ἐπιτηδείως ἐκ τοῦ αὐχένος ὄπισθεν τοῦ λαιμοῦ. Ἡ χειραψία αὕτη, ἥτις εἶνε ἡ κινδυνωδεστέρα, ἀπαιτεῖ ψυχρὸν φλέγμα καὶ δεξιότητα μεγάλην.

Λαβὼν οὕτω αὐτὸν ἐκ τοῦ μέρους τούτου, παραιτεῖ τὸ ὕφασμα, κρατεῖ διὰ τῶν ποδῶν τὸ σῶμα τοῦ ζώου, ἀντικαθίστησι τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα διὰ τῆς ἀριστερᾶς, πιέζει τὸν λαιμὸν ὅσῳ τὸ δυνατὸν ἐγγύτερον τῆς κεφαλῆς, καὶ ἀνατρέπει αὐτήν. Οὕτω κεχηνὸς τὸ στόμα τοῦ ὄφεως δείκνυσι τοὺς δύο φοβεροὺς αὐτοῦ ὀδόντας ἀπολήγοντας εἰς αἰχμὰς τοσοῦτον ὀξείας, ὅσον ἡ ἄκρα λεπτῆς βελόνης, καὶ ὧν ἡ διάβασις ἐπὶ τοῦ δέρματος τραυματιζομένου ζώου οὐδὲν ἐπαισθητὸν ἴχνος καταλείπει. Εἶτα ὁ μάγος πιέζει διὰ τῆς χειρός, μεταξὺ τῶν ὀνύχων τοῦ λιχανοῦ καὶ ἀντίχειρος, τὸ πλάγιον καὶ κατώτερον μέρος τῆς ἄνω σιαγόνος πρὸς ἀριστερὰν κατὰ τὸ ἀντίστοιχον μέρος τοῦ περιέχοντος τὸν ἰὸν ἀδένα, ὃς ἐκκρίνεται μετὰ δυσκολίας ἀναπηδῶν ἐν εἴδει σιέλου.

Τὸ ῥευστὸν τοῦτο συλλέγεται ἐντὸς ἀγγείου ἐκ πορσελάνης, εἶνε δὲ κιτρινωπόν, γλοιῶδες, ἄοσμον, καὶ ἀνάμικτον ποσότητί τινι σιέλου. Ὁ γόης ἐκτελῶν ἀκολούθως ἐντομήν τινα μήκους ἑνὸς ὑφεκατομέτρου εἰς τὸ ἀριστερὸν χεῖλος τῆς σιαγόνος ἐκδέρει καὶ ἐκριζοῖ τὸν ἰοφόρον ἀδένα, ὅστις εἶνε χρώματος κιτρίνου, μαλακὸς τὴν ἀφήν, καὶ συνίσταται ἐκ δύο μικρῶν λοβῶν. Ἀκολούθως ἐκκρίνει τὸν ἰὸν τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ ἀδένος καὶ περατῶν τὸ πείραμα ἀφίνει τὸν ὄφιν νὰ δήξῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

Τὸ δηλητήριον τοῦ cobra εἶνε ἐκ τῶν σφοδροτέρων. Τὰ πειράματα τῶν δύο Ἄγγλων ἰατρῶν Prases καὶ Brunton, ἅτινα ἐπανελήφθησαν μυριοτρόπως, ἀπέδειξαν τὴν κεραυνοβόλον αὐτοῦ δύναμιν κατὰ τῶν ζώων. Ζ*

ΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Ἐσχάτως ἐπερατώθη ἐν Βερολίνῳ ἡ μεγαλειτέρα φυλακὴ ἡ ὑπάρχουσα ἐν Εὐρώπῃ, χρησιμεύουσα εἰς προφυλάκισιν τῶν ὑποδίκων, κειμένη δὲ κατὰ τὴν συνοικίαν Μοαβίτ. Τὸ εὐρύχωρον τοῦτο κτίριον περιλαμβάνει ἓξ ἰδιαίτερα καταστήματα, ἐν οἷς μετηνέχθησαν πάντες οἱ ὑπόδικοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, οἵτινες ἐκρατοῦντο μέχρι τοῦδε εἰς τὰς διαφόρους φυλακὰς τῆς πρωτευούσης.

Ἡ τῶν ἀνδρῶν φυλακὴ περιλαμβάνει τέσσαρα πατώματα περιέχοντα 732 κελλία χωριστά, αἰθούσας κοινὰς διὰ 195 κατηγορουμένους, 40 δωμάτια διὰ τοὺς ἐπιστάτας, καὶ ὑπνωτήρια διὰ 118 ἄνδρας ἐπιφορτισμένους τὴν καθαριότητα.

Τὰ μεμονωμένα κελλία ἔχουσιν ἕκαστον παράθυρον ὕψους δέκα ποδῶν. Τὰ κελλία ταῦτα εἰσὶ κατεσκευασμένα μὲ θόλον, περιέχουσι δὲ προσκεκολλημένα εἰς τὸν τοῖχον μίαν σιδηρᾶν κλίνην, μίαν τράπεζαν καὶ ἓν κάθισμα, καθὼς καὶ διάφορα σκεύη.

Ἕκαστον κελλίον ἔχει ἕνα ἠλεκτρικὸν κώδωνα, ἓν τοιχοκολλημένον πρόγραμμα, ἓν κομμωτήριον καὶ ἕνα φανὸν ἀερίου τεθειμένον πλησίον τῆς τραπέζης εἰς τρόπον ὥστε ὁ κρατούμενος δύναται νὰ ἐργάζηται ἢ νὰ ἀναγινώσκῃ ἀναπαυτικῶς τὴν νύκτα.

Ἐν τῷ ἰσογείῳ πατώματι ὑπάρχουσιν 26 κελλία μεμονωμένα διὰ τοὺς κατηγορουμένους ἐπὶ σοβαροῖς ἐγκλήμασιν, οἵτινες ὡς ἐκ τοῦ παρελθόντος αὐτῶν ἀνήκουσι προφανῶς εἰς τὴν τάξιν τῶν χειροτέρων ἐγκληματιῶν. Ἐν τοῖς κελλίοις τούτοις τὴν κλίνην ἀντικαθίστησιν ἁπλοῦν σανίδωμα.

Ἓξ μονήρη κελλία, ὑπάρχοντα ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ κτιρίου, χρησιμεύουσιν ὅπως καθείργωνται ἐν αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν ὑποδίκων καθιστάμενοι ὑπαίτιοι πειθαρχικῶν ποινῶν ἐν τῇ φυλακῇ. Αἱ θυρίδες τῶν κελλίων τούτων ἔχουσι σιδηροῦς φράκτας, ὅπως παράγωσιν ἐν ἀνάγκῃ ἐντελὲς σκότος, καὶ μηχάνημα, ὅπως δι' αὐτοῦ ἀλυ-

Digitized by Google

σθένωσι τοὺς δεικνύοντας ἀντίστασιν κατὰ τῶν φυλάκων.

Ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς φυλακῆς ὑπάρχουσιν ἐννέα μεμονωμένα κελλία διὰ τοὺς κατηγορουμένους, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις. Τὰ κελλία ταῦτα εἰσὶν εὐρυχωρότερα δωμάτια μετὰ παραθύρων μεγαλειτέρων καὶ καλλιτέρων κλινῶν, μετὰ φορητῆς τραπέζης, ἑδρῶν, παραπετασμάτων καὶ ἄλλων ἐπίπλων.

Πρὸς τοῖς ἐννέα τούτοις εἰδικοῖς κελλίοις ὑπάρχουσι δύο ἰδιαίτερα τμήματα ἐπιφυλασσόμενα εἰς τοὺς κατέχοντας ὑψηλοτέραν κοινωνικὴν θέσιν κατηγορουμένους, ὧν ἕκαστον περιλαμβάνει αἴθουσαν μετὰ δύο παραθύρων καὶ θάλαμον μεθ' ἑνὸς παραθύρου.

Ἡ διακόσμησις τῶν δωματίων τούτων ἀφίεται εἰς τὴν ἐλευθέραν διάθεσιν τῶν ὑποδίκων.

Ἐν τοῖς ὑπογείοις εὑρίσκονται προσέτι ὑπνωτήρια διὰ τοὺς ἐπιτετραμμένους τὴν ὑπηρεσίαν τῆς φυλακῆς, μαγειρεῖα, θερμαγωγοὶ θερμαίνοντες ἅπαν τὸ δεσμωτήριον καὶ λουτρῶνες.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ καταστήματος εἶνε κατεσκευασμένον ἐκ σιδήρου καὶ ἐν εἴδει στοῶν, αἵτινες ἅπασαι βλέπουσι πρὸς μεγάλην κεντρικὴν αἴθουσαν, οὕτως ὥστε ἐκ τοῦ ἰσογείου δύναταί τις νὰ ἴδῃ μέχρι τῆς ὀροφῆς τῆς φυλακῆς.

Ἡ κατοικία τοῦ ἀρχιεπιστάτου εὑρίσκεται ἐν τῇ στοᾷ τοῦ δευτέρου πατώματος, συνδέεται δὲ μετὰ τοῦ δικαστηρίου διὰ τηλεφώνου.

Τὸ τηλεφωνικὸν μηχάνημα ἐπιτρέπει νὰ εἰδοποιῆται ὁ ἐπιστάτης, ὅταν κατηγορούμενός τις προσκαλῆται νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτὸν ἀμέσως ἐνώπιον τῶν δικαστῶν του, χωρὶς νὰ ὑφίσταται ἀνάγκη νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὰ πρόσωπα, εἰς ἃ εἶνε ἀνατεθειμένη ἡ ὑπηρεσία τοῦ δικαστηρίου.

Ἡ τῶν ἀνδρῶν φυλακή, ἥτις χωρίζεται ἀπὸ πέντε ἄλλων καταστημάτων διὰ τείχους πέντε μέτρων ὑψηλοῦ, περιλαμβάνει μίαν ἐκκλησίαν, καὶ τέσσαρας εὐρυχώρους αὐλὰς ἐστρωμένας διὰ πλακῶν, ἔνθα οἱ κατηγορούμενοι δύνανται νὰ περιπατῶσιν.

Ἡ γυναικεία φυλακὴ περιέχει μόνον 70 χωριστὰ κελλία καὶ 16 μεγάλα ὑπνωτήρια, ἐν οἷς δύνανται νὰ κατοικήσωσι 220 γυναῖκες. Τὰ ὑπνωτήρια διαιροῦνται εἰς μικρὰ χωρίσματα, περιέχοντα ἕκαστον μίαν κλίνην. Τὰ χωρίσματα ταῦτα κλειδόνονται, εὐθὺς ἅμα αἱ φυλακισμέναι εἰσέλθωσι. Διαρκούσης τῆς ἡμέρας, αἱ γυναῖκες μένουσιν ἐν ταῖς πρὸς ἐργασίαν διεσκευασμέναις αἰθούσαις, ἢ ἐργαστηρίοις ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἐπιστατριῶν.

Ἡ διὰ τὰς φυλακισμένας προωρισμένη αὐλὴ περιπάτου εἶνε, ὡς ἡ τῶν ἀνδρῶν, ἐστρωμένη διὰ πλακῶν καὶ ἔχει μικρὰς στενὰς διόδους ἐκ γρανίτου.

?

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ

Ἀνταποκριτὴς τῆς «Ἐφημ. τῆς Κολωνίας», ἐπισκεφθεὶς ἐπ' ἐσχάτων τὸ βασιλικὸν ζεῦγος τῆς Ρωμουνίας ἐν τῇ Σιναϊκῇ ἐπαύλει, πλέκει θερμῶς τὸ ἐγκώμιον αὐτοῦ, ἰδίᾳ δὲ τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ. «Ἡ βασίλισσα, λέγει, εἶνε ἡ ἁρμόζουσα συμπλήρωσις τοῦ διαυγοῦς τὴν διάνοιαν καὶ ἠρέμου ἀνδρός. Ἡ ἁπλότης τις εἵλκυσε τὰς συμπαθείας πάντων, ὁ δὲ παραδειγματικὸς αὐτῆς βίος ἐπέδρασε σωτηρίως ἐπὶ τῶν χαλαρῶν πως ἠθῶν τῶν ἀνωτέρων κοινωνικῶν κλάσεων. Κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, τὴν αὐτὴν δημοτικότητα, ἣν ἐκτήσατο ὁ βασιλεὺς ὡς στρατιώτης, ἐκτήσατο καὶ αὕτη ὡς παρήγορος τῶν πασχόντων, καὶ πολλαὶ Ρωμουνίδες χωρικαί, ὧν ὁ υἱὸς ἐξέπνευσεν εἰς τὰς φιλοστόργους αὐτῆς ἀγκάλας, εὐλογοῦσι τὸ ὄνομα τῆς Ἐλισάβετ. Ὁ θάνατος ἀφήρπασε τὸ μονογενὲς τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους θυγάτριον. Ἀλλ' ἔκτοτε ἡ φιλοστοργία τῆς βασιλίσσης δαψιλεύεται ἀφειδέστερον εἰς ξένα τέκνα. Αὕτη ἵδρυσε καὶ προστατεύει διάφορα εὐεργετικὰ καθιδρύματα, μεριμνᾷ δὲ ἐνδελεχῶς περὶ τῶν προσόδων τῶν διαφόρων ὀρφανοτροφείων. Ἀλλὰ τὴν ἰδεώδη ἀποζημίωσιν ἐπὶ τῇ ἀπολεσθείσῃ μητρικῇ εὐτυχίᾳ εὗρεν ἰδίως ἡ βασίλισσα ἐν τῇ ζωηρᾷ συμμετοχῇ εἰς τὸν πνευματικὸν βίον καὶ τῆς νέας καὶ τῆς παλαιᾶς αὐτῆς πατρίδος. Ἡ ὑπ' αὐτῆς γενομένη μετάφρασις ρωμουνικῶν ποιημάτων εἰς τὸ γερμανικὸν ἠξιώθη ἤδη δευτέρας ἐκδόσεως, αἱ δὲ 500 μάρκαι, ἃς προσήνεγκεν αὐτῇ ἐπ' ἐσχάτων Γερμανὸς βιβλιοπώλης πρὸς ἔκδοσιν τῶν γερμανικῶν αὐτῆς ποιημάτων, ηὔφραναν βεβαίως τὴν Κάρμεν Σύλβαν (τὸ φιλολογικὸν τοῦτο ψευδώνυμον φέρει ἡ βασίλισσα) ὅσον θὰ ηὔφραινε τὴν ἄνασσαν ἡ ἀπόκτησις μιᾶς ἐπαρχίας. Ὅστις ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ τὴν βασίλισσαν ἐν τῇ ἀγροτικῇ αὐτῆς ἐπαύλει, ἐν μέσῳ τῶν χαριεστάτων δεσποινίδων τῆς τιμῆς, κεντῶσαν ἢ ζωγραφίζουσαν καὶ ὅμως ταὐτοχρόνως συμμετέχουσαν ἀβιάστως τῆς συνδιαλέξεως καὶ ἐξευγενίζουσαν διὰ τοῦ πνεύματός της πᾶν θέμα, τὰς ὥρας ταύτας συγκαταλέγει μεταξὺ τῶν εὐτυχεστάτων τῆς ζωῆς του».

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἰουδαῖος εἶχε τὴν ἀτυχίαν νὰ χάσῃ τὸ τέκνον του, τὸ ὁποῖον ἐλάτρευε. Φίλος του τις ἐλθὼν νὰ τὸν συλλυπηθῇ τὸν εὑρίσκει προσβλέποντα μὲ ἄφατον λύπην τὸ φέρετρον, τὸ ὁποῖον πρὸ ὀλίγου εἶχον φέρει.

— Ἔλα, λέγει ὁ νεοελθών, θάῤῥος, φίλε μου, τέτοιος εἶν' ὁ κόσμος...

— Ὦ, ὅσο γιὰ θάῤῥος ἔχω ἀρκετό, μὰ δὲν εἶνε αὐτὸ ποῦ μὲ θλίβει τόσο!... λέγει ὁ πατήρ. Κύτταξε αὐτὴ τὴν *κάσσα*· μοῦ ζητοῦν γιὰ δαύτη εἴκοσι φράγκα, καὶ δὲν ἔχει ἐπάνω της οὔτε δύο φράγκων σανίδι!

Digitized by Google

*
* *

Ἐπ' ἐσχάτων λόγος ἐγίνετο ἐνώπιον τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ περὶ χηρῶν καὶ χηρείας.

— Τὸ κατ' ἐμέ, λέγει ὁ εὐφυέστατος συγγραφεύς, δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι, ὑπάρχουν χῆραι ἀπαρηγόρητοι.

— Ἀλλά, ἀποκρίνεταί τις, λησμονεῖτε λοιπὸν τὴν Ἀρτεμισίαν καὶ τὸ περίφημον μνημεῖον, τὸ ὁποῖον ἀνήγειρεν εἰς τὸν Μαύσωλον, τὸν ἄνδρα της...

— Ναί, καὶ σήμερον ἀκόμη εἰμποροῦσε νὰ εὑρεθῇ μία Ἀρτεμισία νὰ κατασκευάσῃ παρόμοιον μνημεῖον, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἅμα ἤθελε τεθῆ ὁ τελευταῖος λίθος, θὰ ἐνυμφεύετο τὸν ἀρχιτέκτονα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Τὰ ἔθνη πάντα προώδευσαν διὰ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἐργασίας πολλῶν γενεῶν. Ὑπομονητικοὶ καὶ ἐπίμονοι ἐργάται πάσης τάξεως καὶ πάσης καταστάσεως, γεωργοὶ καὶ μεταλλουργοί, ἐφευρεταὶ καὶ σκαφεῖς, ἐργοστασιάρχαι, μηχανικοὶ καὶ τεχνῖται, ποιηταί, φιλόσοφοι καὶ πολιτικοί, ἅπαντες πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν συνετέλεσαν· ἑκάστη γενεὰ οἰκοδομοῦσα ἐπὶ τῆς ἐργασίας τῆς παρελθούσης ἀνυψοῖ αὐτήν. Ἡ ἐπαλληλία αὕτη εὐγενῶν ἐργατῶν, τῶν τεχνιτῶν τοῦ πολιτισμοῦ, ἐδημιούργησεν ἐκ τοῦ χάους τὴν τάξιν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἐν τῇ τέχνῃ· ἡ δὲ ζῶσα φυλὴ γίνεται οὕτω κατὰ φυσικὸν λόγον κληρονόμος τοῦ πλουσίου κτήματος τοῦ ἀποκτηθέντος ὑπὸ τῶν προγενεστέρων διὰ τῆς ἀγχινοίας καὶ ἐργασίας, καὶ ἀνατεθέντος εἰς ἡμᾶς, ἵνα καλλιεργήσαντες μεταδώσωμεν αὐτὸ οὐ μόνον ἀβλαβές, ἀλλὰ καὶ βελτιωμένον εἰς τοὺς διαδόχους.

*** Τὰ ὄξω ὀρέγεται καλά, 'ς ἐκεῖνα προσκολλιέται,
Τὰ μέσα δὲν παρατηράει ὁ κόσμος, κι' ἂς γελιέται.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ μανία τῆς στατιστικῆς ἐπικρατεῖ πρωτίστως ἐν Γερμανίᾳ. Ἐκ τῶν *Καιρῶν* τοῦ Λονδίνου μανθάνομεν ὅτι Γερμανός τις οἰκονομολόγος κατέγεινεν εἰς τὴν σύνταξιν συγκριτικοῦ πίνακος τοῦ ποσοῦ τῶν ὑπὸ τῶν διαφόρων χωρῶν καταναλισκομένων φωσφόρων. Ὁ σοφὸς οὗτος ἔφθασεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ γενέτειρα αὐτοῦ γῆ ὑπερτερεῖ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὅλων τῶν ἄλλων χωρῶν, ὅπερ ἀποδίδωσιν εἰς τὸ ὅτι πάντες καπνίζουσιν ἐν Γερμανίᾳ, καὶ μάλιστα δαψιλῶς. Ἐν τῇ εἰρημένῃ χώρᾳ ἡ καθημερινὴ κατανάλωσις τῶν φωσφόρων ὑπολογίζεται ἀπὸ 10 μέχρι 15 κατὰ κεφαλήν, ἐν Βελγίῳ 9, ἐν Ἀγγλίᾳ 8, ἐν Γαλλίᾳ 6, ἐλαττοῦται δὲ βαθμηδὸν σταθερῶς καθόσον κατέρχεταί τις πρὸς μεσημβρίαν. Τὸ ὅλον τῆς ἡμερησίας καταναλώσεως ἐν ἁπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ ἀνέρχεται, κατὰ τὸν εἰρημένον στατιστικόν, εἰς 2 δισεκατομμύρια φωσφόρων, ὅπερ ἀναλογεῖ κατὰ μέσον ὅρον εἰς 6 ἢ 7 κατ' ἄτομον. Ὑπολογιζομένου τοῦ βάρους ἑνὸς φωσφόρου εἰς ἓν δέκατον τοῦ γραμμαρίου, ἡ κατανάλωσις αὕτη ἀντιπροσωπεύει ἡμερησίαν ἀπώλειαν 200,000 χιλιογράμμων ξύλων. Τοιουτοτρόπως ἡ Εὐρώπη καταναλίσκει ἐτησίως μόνον εἰς φωσφόρα 72 1[2 ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα, ἤτοι ἄνω τῶν 80,915 τόνων ξύλων!

Ἐν εὐρωπαϊκῇ ἐφημερίδι εὑρίσκομεν τὰς ἀκολούθους πληροφορίας περὶ τῆς ἀνακαλύψεως κατὰ τὰς ἀφρικανικὰς ἀκτὰς νέου εἴδους ἀμπέλου·

Ἡ ἐν τῷ Σουδὰν ὑπὸ τοῦ Γάλλου διερευνητοῦ Lecard γενομένη ἀνακάλυψις ἀγρίας ἀμπέλου, παραγούσης ὡραίας σταφυλάς, ἐνεποίησε μεγίστην αἴσθησιν ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς χώραις. Εἰκότως, διότι, καίτοι μεγάλαι καταβάλλονται προσπάθειαι πρὸς καταπολέμησιν τῆς φυλλοξήρας, εἰσέτι δὲν ἀνεκαλύφθη ἡ πρακτικωτέρα μέθοδος πρὸς καταστροφὴν τῆς λύμης ταύτης, ἥτις ἐξαπλοῦται πανταχόθεν, προχωρήσασα μέχρι τῆς Μαδέρας, καὶ ἐπισκήψασα ἄρτι ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Καλλιφορνίᾳ. Ἡ τοῦ Lecard ἑπομένως ἀνακάλυψις ἔχει τὸ μέγα πλεονέκτημα, ὅτι μᾶς μανθάνει πρῶτον τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἀμπελοφυτείας ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις, καὶ δεύτερον τὴν εἰσαγωγὴν ἀμπέλου ἁγνῆς, δυναμένης νὰ ἀντισταθῇ κατὰ τῆς φυλλοξήρας κάλλιον τῆς ἀμερικανικῆς.

Ἀλλ' ὁ Lecard ἀπέθανε συνεπείᾳ στερήσεων, ἃς ὑπέστη κατὰ τὸν πλοῦν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ δρέψῃ τοὺς καρποὺς τῆς πολυτίμου ἀνακαλύψεώς του, τὸ δὲ Σουδὰν κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις καὶ ἀπὸ τοῦ τραγικοῦ τέλους τῆς ἐκδρομῆς τοῦ συνταγματάρχου Flatters ἔσται κεκλεισμένον ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Ἕτερος ὅμως ἐρευνητής, ἀποσταλεὶς ὑπὸ τῆς πορτογαλλικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν Γουϊνέαν, ὁ κόμης Henri d'Arpoare, εὗρεν ἐπίσης καὶ αὐτὸς εἰς τὰ δάση τῆς Γουϊνέας ἀγρίαν ἄμπελον. Κατὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων τῆς εἰρημένης χερσονήσου διδομένας, ἡ ἄμπελος αὕτη παράγει μεγάλους καὶ βαρεῖς βότρυς, ὡς οἱ τῆς Πορτογαλλίας, ἔνθα συγκομίζεται ἡ ὡραιοτέρα σταφυλὴ τοῦ κόσμου. Ἡ καλλιέργεια θέλει βεβαίως τῇ ἀφαιρέσει τὴν φυσικὴν αὐτῆς στυφότητα, τὴν ἐνυπάρχουσαν εἰς ὅλους τοὺς καρποὺς καὶ τὰ λαχανικὰ ἐν τῇ πρωτογενεῖ αὐτῶν καταστάσει. Εἰς βότρυς τῆς εἰρημένης ἀμπέλου ἐστάλη παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἀποικιῶν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Λισαβῶνος, ῥίζαι δὲ τῆς ἀμπέλου ταύτης ἐφυτεύθησαν εἰς τὸν βοτανικὸν κῆπον.

Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη τοῦ Πορτογάλλου ἐρευνητοῦ τυγχάνει σπουδαιοτάτη ὡς πρὸς τὸ μέλλον τῆς καλλιεργείας τῆς ἀμπέλου, καθόσον ὄχι

Digitized by Google

μόνον ἡ ἀμπελοφυτεία εἰσαχθήσεται οὕτω ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις, ἐν αἷς οὐδέποτε ἠδυνήθησαν νὰ παραγάγωσιν οἶνον, ἀλλ' ἐπιρρωσθήσεται μεγάλως καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀμπέλου, εἰς ἣν θέλει προστεθῆ φυτὸν ἱκανὸν ὅπως ἀνθίσταται κατὰ τῆς φυλλοξήρας. Τελευταῖον τὸ Cap-Vert, ἡ Μαδέρα καὶ ἡ Πορτογαλλία ἔχουσιν ἐξαίρετον τοποθεσίαν ὅπως ἡ πολύτιμος αὕτη ἄμπελος, ἡ διαφέρουσα καθ' ὁλοκληρίαν πάντων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν εἰδῶν, ἐγκλιματισθῇ εὐχερῶς ἐν ταῖς μνημονευθείσαις χώραις.

Κατά τινας στατιστικὰς πληροφορίας τὸ ποσὸν τῆς θειϊκῆς κινίνης, τὸ καταναλισκόμενον κατ' ἔτος εἰς ὅλον τὸν πληθυσμὸν τῆς γῆς ἰσοῦται πρὸς 100,000 χιλιόγραμμα, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς 78,000 ὀκάδας, ἤτοι 216 ὀκ. καθ' ἑκάστην. Ἡ ἀξία δὲ τούτου εἶνε 56 ἑκατομμύρια φράγκων. Ἂν δὲ εἰς τοῦτο προστεθῇ καὶ τὸ ποσὸν 2 ἑκατομ. τὸ ἐξ ἄλλων ἁλάτων τῆς κινίνης προερχόμενον, τότε τὸ ποσὸν τῆς καταναλισκομένης κινίνης στοιχίζει 58,000,000 φρ. Τούτου ἕνεκα μεγάλη φροντὶς καταβάλλεται παρὰ πλείστων ὅσων χημικῶν ὅπως εὑρεθῇ τρόπος παρασκευῆς τοῦ πολυτίμου τούτου προϊόντος ἐξ ἄλλης πηγῆς ἧττον δαπανηρᾶς τῆς τῶν φλοιῶν τῆς κίνας. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἀναφέρουσιν αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες ὅτι κατωρθώθη τέλος καὶ τοῦτο παρά τινος χημικοῦ ἐργαζομένου ἐν πλουσίῳ χημικῷ ἐργοστασίῳ τῆς Νέας Ὑόρκης, οἱ διευθυνταὶ τοῦ ὁποίου ἐζήτησαν καὶ τὸ προνόμιον παρὰ τῆς κυβερνήσεώς των, ἀναφέροντες ὅτι κατώρθωσαν ἐν τῷ ἐργοστασίῳ των νὰ παρασκευάσωσι κινίνην, οὐχὶ πλέον ἐκ τῶν πολυτίμων φλοιῶν τῆς κίνας, ἀλλ' ἐκ τοῦ λίαν εὐτελοῦς προϊόντος τῆς πίσσης τῶν λιθανθράκων.

Ἀνεφέραμεν ἄλλοτε τὴν ἐν Λονδίνῳ γενομένην νέαν ἔκδοσιν τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς, ἀναθεωρηθείσης καὶ διορθωθείσης ἐν πολλοῖς ὑπὸ τῶν κρατίστων Ἄγγλων θεολόγων. Ἡ ἔκδοσις αὕτη, δι' ἣν ὑπέρογκοι κατεβλήθησαν δαπάναι, ἔσχεν ἐν Ἀγγλίᾳ σπανίαν ὅλως ἐπιτυχίαν.

Ἐν Ἀμερικῇ οἱ διαμαρτυρόμενοι, οἱ ἀποτελοῦντες τὸ πλεῖστον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ἀνέμενον ἀνυπομόνως τὸ βιβλίον, οἱ δὲ ἐκδόται οἱ ἐπὶ τυποκλοπίᾳ περίπυστοι, εἶχον λάβει τὰ κατάλληλα μέτρα ὅπως δυνηθῶσι νὰ ἱκανοποιήσωσιν ὅσον ἔνεστι τάχιον τὴν ἐπιθυμίαν τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστος αὐτῶν συμφέρον εἶχε νὰ προλάβῃ τοὺς συναδέλφους του εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ ἔργου, τὰ πλουσιώτατα τυπογραφεῖα τῆς χώρας εἶχον παρασκευασθῆ ὅπως ἐν τῷ ἅμα ἀρχίσωσι τὴν ἐκτύπωσιν.

Ἀλλά τι τῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ μεγάλων καταστημάτων ἐματαίωσε πάντων τῶν ἄλλων τὰς ἐλπίδας διὰ τῆς ἐπινοήσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῆς ἑπομένης νέας ὅλως καὶ τολμηρᾶς μεθόδου.

Ὀλίγας ἑβδομάδας πρὸ τῆς ὁρισθείσης ἡμέρας διὰ τὴν ταυτόχρονον διανομὴν τῶν ἀντιτύπων τῆς Βίβλου ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ διευθυνταὶ τοῦ ἐν λόγῳ καταστήματος τῆς Νέας Ὑόρκης ἀγοράζουσι τὸ ἀναγκαῖον τυπογραφικὸν ὑλικὸν πρὸς σύνθεσιν τοῦ βιβλίου, σελιδοποίησιν καὶ ἐκτύπωσιν αὐτοῦ. Ἐκλέγουσιν ἐπαρκῆ ἀριθμὸν στοιχειοθετῶν ἐπιτηδείων καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτοὺς εἰς Ἀγγλίαν διὰ διαφόρων πλοίων, ὅπως μὴ κινήσωσιν ὑπονοίας. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔπραξαν καὶ διὰ τὸ ὑλικόν.

Ἐπὶ μεγάλου καὶ ταχέος ἀτμοπλοίου ἐν Ἀγγλίᾳ ἐνοικιάσθη χῶρος ἐπαρκὴς πρὸς τοποθέτησιν τοῦ τε ὑλικοῦ καὶ τῶν ἐργατῶν, ἐν καιρῷ δ' εὐθέτῳ ἐργάται καὶ ὑλικὸν ἐτοποθετήθησαν ἐν τῷ προχείρῳ τυπογραφείῳ· τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου τὸ μέγα ἀτμόπλοιον ἀνέσπασε τὴν ἄγκυραν πλέον πρὸς τὴν Ἀμερικήν, συναποφέρον δὲ τὸ τυπογραφεῖον ὁλόκληρον.

Μόλις ἀπεμακρύνθη τῆς ξηρᾶς, καὶ ἡ ἐργασία ἤρξατο ἐν τῷ αὐτοσχεδίῳ τυπογραφείῳ, ὅτε δὲ τὸ ἀτμόπλοιον εἰσέπλεεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Νέας Ὑόρκης, τὸ ἔργον ὁλόκληρον ἦτο συντεθειμένον καὶ ἕτοιμον εἰς σελίδας. Εἰκοσιτέσσαρες δ' ὧραι ἤρκεσαν ὅπως γείνῃ καὶ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ ἔργου, ὅπερ οὕτω εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ἀντίτυπα παρεδόθη εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἀμερικῆς.

Εις Αναγνωστης.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Οἱ καπνισταὶ μεταχειρίζονται ἀπό τινος χρόνου πρὸς ἄναψιν τῆς *πίπας* των κιτρίνην τινὰ θρυαλλίδα βεβαμμένην διὰ χρωμικοῦ μολύβδου, ἧς οὐδέποτε ὑπώπτευσαν τὴν δηλητηριώδη ἐνέργειαν. Ἐν ἔτει 1875 πρῶτος ὁ ἐν Παρισίοις διδάκτωρ καὶ ὑφηγητὴς Lancereaux ὑπέδειξε τῇ Γαλλικῇ Ἑταιρίᾳ πρὸς προαγωγὴν τῶν ἐπιστημῶν τὸν ἐκ τῆς χρήσεως τοιαύτης θρυαλλίδος κίνδυνον. Ἐσχάτως ὁ διδάκτωρ Malherbe παρετήρησε περίπτωσιν δηλητηριάσεως διὰ μολύβδου προελθοῦσαν ἐκ μακρᾶς χρήσεως πρὸς ἄναψιν τῆς *πίπας* θρυαλλίδος βεβαμμένης διὰ χρωμικοῦ μολύβδου. Προέκειτο περὶ ἀρτοποιοῦ, ὅστις ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἠνωχλεῖτο ὑπὸ κωλικῶν, δυσκοιλιότητος καὶ ἄλλων τινῶν συμπτωμάτων, ἡμέραν δέ τινα ἐπαρουσίασε πλήρη εἰκόνα τῆς διὰ μολύβδου δηλητηριάσεως. Ἐρεύνης τότε γενομένης πρὸς ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς φύσεως τοῦ δηλητηρίου, ἀπεδείχθη ὅτι ὁ εἰρημένος ἀρτοποιός, ὅστις ἔκαμνε κατάχρησιν τοῦ καπνοῦ, μετεχειρίζετο ἀπὸ ὀκτὼ τοὐλάχιστον ἐτῶν πρὸς ἄναψιν τῆς *πίπας* του κιτρίνην θρυαλλίδα ἐνέχουσαν μεγάλην ποσότητα χρωμικοῦ μολύβδου.

Νομίζομεν ὅτι αἱ μνημονευθεῖσαι παρατηρήσεις διακεκριμένων ἰατρῶν ἀρκοῦσιν ὅπως ἑφελκύσωσι τὴν προσοχὴν τῶν καπνιστῶν.

*

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΙΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ.

Digitized by Google

Ἀριθ. 305 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 1 Νοεμβρίου 1881

ΓΑΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΟΥ

Διήγημα.

Ἐν ὑπερῴῳ δωματίῳ, ἐνώπιον παραθύρου ἀνοιγομένου εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ δύοντος ἡλίου πορφυροῦντος τὸ πρόσωπόν του, γέρων τις ἐκάθητο κύπτων ἐπὶ τὸ ἔργον του. Κατεγίνετο εἰς τὴν ἐπιδιόρθωσιν μεταξίνου περιποδίου. Οἱ λεπτοὶ καὶ μακροὶ αὐτοῦ δάκτυλοι διεχειρίζοντο τὴν βελόνην μετ' ἀσυνήθους δεξιότητος. Ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ σκοπιᾶς ὁ γέρων ἔβλεπε στενόν τι σταυροδρόμιον τοῦ Λονδίνου, ὅθεν ἔφθανον ἄχρις αὐτοῦ ὁ θόρυβος τῶν κυλινδουμένων ἁμαξῶν καὶ ὁ συγκεχυμένος ψίθυρος τῶν ἀνθρωπίνων φωνῶν. Ἦτον ἔαρ. Αὔρα χλιαρὰ διαπνέουσα διὰ τῶν ἐρυθρῶν κεράμων τῶν στεγῶν καὶ τῶν σωλήνων τῶν θερμαστρῶν τῶν παρακειμένων οἰκιῶν εἰσήρχετο ἐλευθέρως εἰς τὸ δωμάτιόν του· ὑπὲρ τὸ δέον ἐλευθέρως ἴσως, διότι ὁ γέρων αἰσθανθεὶς εἰς τοὺς ὤμους ἐλαφρὸν ῥῖγος, ἔκλεισε τὸ παράθυρον, δι' οὗ ἐφωτίζετο ἡ πενιχρά του κατοικία.

Ὁ γέρων οὗτος εἶχε μέτριον τὸ ἀνάστημα, καὶ ἐφαίνετο ὑπερβὰς τὴν μέσην ἡλικίαν, ἐπὶ τοῦ συνόλου δ' αὐτοῦ ἔφερε ζωηρὸν τὸν τύπον τῆς χάριτος καὶ τῆς κομψότητος. Τὰ λείψανα τῶν φυσικῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων ἐμαρτύρουν ὅτι κατὰ τὴν νεότητα αὐτοῦ ἦτο περικαλλέστατος. Τὸ πῦρ τῶν μαύρων του ὀφθαλμῶν δὲν εἶχε σβεσθῆ, τὸ μειδίαμα αὐτοῦ ἦτον εὔχαρι καίπερ μελαγχολίαν τινὰ ἐκφράζον, εἰς σαρκασμὸν ἔστιν ὅτε μετατρεπομένην. Δὲν εἶχον μὲν τὰ χείλη του τὸ ζωηρὸν τῆς νεότητος ἐρύθημα, ἀλλὰ διανοιγόμενα διέφαινον διπλοῦν στοῖχον ὀδόντων λευκοτάτων. Ἡ ἔλλειψις εὐστροφίας ἐν ταῖς κινήσεσιν αὐτοῦ κατήλεγχε τὸ βάρος τῶν ἐτῶν, ὅπερ ἐν τούτοις ἔφερεν ἀξιοπρεπῶς. Ὁ ποῦς του ἐφαίνετο μόλις προσψαύων τὰς τραχείας πλάκας τοῦ ὑπερῴου του, ὡσεὶ ἐφοβεῖτο μὴ φθείρῃ ἐπὶ τῆς ἀνωμάλου ἐκείνης ἐπιφανείας τὰ ἐξ ἱσπανικῆς βύρσης καὶ ἀργυρᾶς πόρπας φέροντα πέδιλά του.

Τὸ δωμάτιον ἦτο μικρὸν καὶ πενιχρῶς ἐσκευασμένον — μικρὰ κλίνη μετὰ τροχίσκων ὑπὸ μικροῦ διαστίκτου ἐφαπλώματος κεκαλυμμένη, ξίφος εἰς τὸν τοῖχον ἀνηρτημένον, ἱμάτιον κεντημένον πολυχρόνιον χρῆσιν μαρτυροῦν, ἐπιμελῶς δ' ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου ἕδρας τοποθετημένον, τράπεζα ἐλατίνη κατάφορτος χαρτίων, παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης μικρὰ κομμώσεως τράπεζα ἐφ' ἧς ὑπῆρχον ἀργιλλόπλαστος λεκάνη καὶ ἀγγεῖον ἄνευ λαβίδων—τοιαῦτα ἦσαν τὰ κυριώτατα ἀντικείμενα τὰ σκευάζοντα τὸ ταπεινὸν τοῦτο ἐνδιαίτημα. Ἐν τῇ σκιᾷ τῆς ὀξείας γωνίας, ἥτις ἐσχηματίζετο ὑπὸ τῆς ἐπικλινοῦς στέγης, ἔκειτο μέγα μέλαν κιβώτιον, οὗτινος τὸ κάλυμμα ἦτο ἀνοικτὸν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ.

Περατωθείσης τῆς ἐπιδιορθώσεως, ὁ γέρων ἐθεώρησε τὸ ἔργον του εὐχαριστημένος ἅμα καὶ ἠγανακτημένος, καὶ ἔρριψεν ἐπὶ τῆς κλίνης τὸ ἐπιδιορθωθὲν περιπόδιον. Εἶτα ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κιβωτίου λεπτὸν ἐκ *βατίστας* χιτῶνα ἐπὶ τοῦ στήθους κυματοειδῶς πεποικιλμένον, ὑπενδύτην διηνθισμένον, καὶ ἀναξυρίδα ἐκ μέλανος μεταξωτοῦ, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐδείκνυε σπουδὴν νὰ ἐνδυθῇ. Ἐβάδιζεν ἐν τῷ δωματίῳ, ἱστάμενος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, ὅπως παρατηρήσῃ τὸ ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου γείτονος ἐκκλησίας ὡρολόγιον. Ἐφαίνετο ἀναμένων τινά.

— Ἐβράδυνε, ἐψιθύρισεν, ἀναλαμβάνων τὸ βάδισμά του. Μήπως δὲν ἔλθῃ; μήπως μὲ γελάσῃ; . . . Μπᾶ! πρέπει νὰ τὸ λάβω πρὸ ὀφθαλμῶν· ὑπέφερα τόσα ἄλλα! . . Ἆ! ἀκούω βήματα εἰς τὴν κλίμακα. . . ἐκεῖνος θὰ εἶνε. . . κτυποῦν τὴν θύραν . . . Εἰσέλθετε, κύριε.

Ἡ θύρα ἠνοίχθη. Ἀνήρ, οὗτινος ἡ ὄψις ἐξέφραζεν ἀγαθότητα, ἐνδεδυμένος μελάγχρουν ἔνδυμα μὲ χαλύβδινα κομβία, ἐφάνη ἐπὶ τῆς φλιᾶς. Εἰσελθὼν ἀφεῖλε τὸν τριγωνικὸν αὐτοῦ πῖλον καὶ ἐχαιρέτισεν εὐσεβάστως.

— Συγχωρήσατέ μοι, κύριε δούξ· ἐβράδυνα πολύ;

— Ὤ! διόλου, ἓν λεπτὸν μόνον, κύριε Κέλλαϋ.

— Εἷς διευθυντὴς θεάτρου δὲν ἀνήκει εἰς τὸν ἑαυτόν του· δὲν τῷ εἶνε εὔκολον νὰ εἶνε ἀκριβής. Ἀπὸ τὸ θέατρον ἕως εἰς τὴν θύραν σας, εἰς τὴν ὁδὸν Σουαλδου, μόλις εἶνε πέντε λεπτά, καὶ ὅμως μ' ἐσταμάτησαν δεκάκις ὑπὸ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πρόφασιν· ἀλλὰ τέλος πάντων ἦλθον.

— Καὶ καλῶς ἤλθετε, κύριε Κέλλαϋ. Τὴν ἐργασίαν μου τὴν ἐτελείωσα· ἐσηκώθην ἀπὸ τὴν αὐγὴν ὅπως τὴν τελειώσω. Ἰδοὺ δέκα φύλλα μουσικῆς καλῶς ἀντιγεγραμμένης, τὸ καυχῶμαι, πρὸς ἓν σελήνιον τὸ φύλλον.

— Αἰσθάνομαι ὀλίγην ἐντροπήν, κύριε δούξ, ἐγχειρίζων πρὸς ὑμᾶς τὸ μικρὸν τοῦτο ποσόν. Εἶνε

Digitized by Google

τόσον γλίσχρος ἡ ἀνταμοιβὴ αὐτὴ τῆς ἐργασίας σας!

Ἐν τούτῳ ὁ Κέλλαϋ ἐπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης δέκα ἀργυρᾶ νομίσματα.

— Τὰ χρήματα ταῦτα τὰ λαμβάνω μετ' εὐχαριστήσεως, ἀγαπητέ μοι Κέλλαϋ, εἶπεν ὁ δούξ. Εἶνε τὰ πρῶτα χρήματα τὰ ὁποῖα κερδίζω εἰς τὸν βίον μου. Διατί νὰ ἐρυθριάσω λαμβάνων αὐτά; Ἡ ἀντιγραφὴ εἶνε καλή; Τὸ ἐλπίζω, διότι ἔβαλα ὅλα μου τὰ δυνατά· οὔτε κηλίς, οὔτε λάθος ὑπάρχει εἰς κανὲν μέρος.

— Εἶνε ὡραιοτάτη, θαυμασία ἡ ἀντιγραφή, κύριε δούξ, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω, ἐντρέπομαι διότι σᾶς δίδω τόσον ὀλίγα.

— Δὲν ζητῶ περισσότερα· διατί νὰ λάβω ἐγὼ περισσότερα ἀφ' ὅ,τι συνήθως πληρόνετε διὰ τὸ ἔργον τοῦτο; Ἡ ἀγαθότης σας μὲ καθυποχρεοῖ, κύριε Κέλλαϋ. Εἴσθε ἀληθὴς εὐγενής· μοὶ παρέχετε ἐργασίαν, καὶ ἔχετε τὴν ἁβροφροσύνην νὰ μὴ λησμονῆτε ὅτι εἶμαι ὁ δοὺξ Μοντινιάκ, ἐν ᾧ ἐνίοτε καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος προσπαθῶ νὰ τὸ λησμονήσω. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἐντροπὴ νὰ κερδίζῃ τις τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς ἐργασίας του. Μοὶ φέρετε ἄλλην μουσικὴν νὰ σᾶς ἀντιγράψω;

— Ἰδοὺ τὰ μέρη τῆς ὀρχήστρας τῆς *Ἀρμίδας* τοῦ Σακκίνη, ἡ ὁποία ἀκόμη δὲν παρεστάθη ἐν Ἀγγλίᾳ· ἡ πρώτη παράστασις ὡρίσθη νὰ γείνῃ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα.

— Θὰ εἶνε ἕτοιμα ὅταν τὰ θελήσητε.

— Ὦ! μὲ τὴν ἡσυχίαν σας, κύριε δούξ, μὲ τὴν ἡσυχίαν σας. Εἴθε ὅλοι νὰ εἶχαν τὴν ἰδικήν σας ἀκρίβειαν εἰς τὸ θέατρον, ὅπου πάντοτε κάποιος θὰ μοῦ ἀργοπορήσῃ.

— Ἀπὸ μέρους μου μὴ φοβεῖσθε ποτὲ ἀργοπορίαν. Καὶ τώρα ἂς ἀφήσωμεν τὰς ὑποθέσεις, καὶ ἂς ὁμιλήσωμεν καὶ περὶ διασκεδάσεων ὀλίγον. Θὰ ἔχω ἀπόψε εἰσιτήριον διὰ τὸ μελόδραμα;

— Βεβαιότατα, μετὰ χαρᾶς. Μὲ τὸ εἰσιτήριον τοῦτο εἰμπορεῖτε νὰ εἰσέλθητε εἰς τὸ θεωρεῖον τοῦ διευθυντοῦ. Ἀπόψε παριστάνεται τὸ καλλίτερον ἔργον τοῦ Μαρτίνη.

— Ἆ! κύριε Κέλλαϋ, εἴσθε ἀξιαγάπητος ἄνθρωπος· θὰ περάσω καλὴν ἑσπέραν· θὰ λησμονήσω πρὸς στιγμὴν τὰς λύπας μου καὶ τὰς φρικώδεις συμφορὰς τῆς πατρίδος μου.

— Μὴ ἀποθαρρύνεσθε, κύριε δούξ· ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἀπελπιζώμεθα ἀπὸ τὴν θείαν Πρόνοιαν, καὶ... ἀφ'οὗ εὑρισκόμεθα ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου, μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ὁμιλήσω ἐλευθέρως;

— Ἀναμφιβόλως· τοιοῦτο πενιχρὸν ὑπερῷον πρέπει νὰ εἶνε τὸ ἄσυλον τῆς παρρησίας· ἡ ἐπιφύλαξις καὶ οἱ περιορισμοὶ μόνον εἰς πολυτελεῖς αἰθούσας ἁρμόζουν.

— Αἴ λοιπόν, τί θὰ ἐλέγετε, ἂν σᾶς παρουσίαζον μέσον τι μὲ τὸ ὁποῖον ν' ἀνακτήσητε τὴν περιουσίαν σας, καὶ ἀναλάβητε εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν θέσιν, ἡ ὁποία σᾶς ἀνήκει;

— Ἐλπίζω ὅτι δὲν θά μοι προτείνητέ τι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν τιμήν.

— Ὦ! κύριε δούξ, πῶς εἰμπορεῖτε νὰ ὑποθέσητε...

— Συγχωρήσατέ μοι, κύριε Κέλλαϋ, ἡ πτωχεία κάμνει τὸν ἄνθρωπον δύσπιστον. Συγχωρήσατε τὴν ἀκουσίαν μου ταύτην παρατήρησιν, καὶ ὁμιλήσατε ἄνευ περιστροφῶν· σᾶς ἀκούω.

Β'

Ὁ Κέλλαϋ ἔβηξε δὶς ἢ τρὶς ἐβημάτισε μικρὸν ἐν τῷ δωματίῳ, εἶτα ἐφάνη ἐνδοιάζων, ἔκρουσε τὸν πῖλόν του δίκην τυμπάνου, εἶτα τέλος ἤρξατο οὕτως·

— Πρόκειται περὶ μιᾶς κυρίας.

— Ἆ! εἶπεν ὁ δούξ.

— Εἶνε πλουσία.

— Αὐτὸ δὲν συμβαίνει πάντοτε... καὶ... ἀναμφιβόλως δὲν εἶνε νέα;

— Δὲν εἶνε γραῖα· ἀλλ' ὑπῆρξεν ἄλλοτε νεωτέρα.

— Ὅλοι ὑπήρξαμεν νεώτεροι.

Τὰς λέξεις ταύτας λέγων ὁ δοὺξ ἔλαβε δραγμὴν ταμβάκου, ἀφ' οὗ πρῶτον ἔτεινε τὴν ὀστρακίνην ταμβακοθήκην του πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου.

— Τὴν εἴδετε εἰς τὸ θέατρον, ἐπανέλαβεν ὁ κ. Κέλλαϋ· ἔχω τοὐλάχιστον λόγους νὰ τὸ ὑποθέτω, διότι τὸ θεωρεῖόν της εἶνε ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ ἰδικοῦ μου, ὅπου μοὶ κάμνετε τὴν τιμὴν ἐνίοτε νὰ ἔρχεσθε.

— Πολὺ καλά· μὲ γνωρίζει· καὶ ἔπειτα;

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ; Ἡ κυρία, ἡ ὁποία, ἐν παρόδῳ, ἔχει ζωηρὰν φαντασίαν; εἶνε φιλόδοξος καί...

— Ἐξακολουθεῖτε, κύριε Κέλλαϋ.

— Ὀνομάζεται *μίστρες* Κρούμπ. Εἶνε χήρα καὶ ἄτεκνος. Δὲν γνωρίζω τίποτε περὶ τῆς καταγωγῆς της, τὴν ὁποίαν ἄλλως τε ὑποθέτω ἀρκετὰ ἄσημον. Φαίνεται ὅτι εἶνε Ἰρλανδή, ἂν κρίνω ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος τόνου τῆς προφορᾶς της. Ὁ μακαρίτης Κρούμπ, ἐγένετο δὶς λόρδος δήμαρχος τοῦ Λονδίνου· ἦτο παντοπώλης καὶ τὸ παντοπωλεῖόν του ἔφερεν ἔμβλημα *Τὸ χρυσοῦν κάνιστρον*. Ἀφῆκεν εἰς τὴν γυναῖκά του ὅλην του τὴν περιουσίαν. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἡ κυρία Κρούμπ εἶνε πλουσιωτάτη. Παρετήρησε τὸν κύριον δοῦκα εἰς τὸ θέατρον καὶ...

Ὁ Κέλλαϋ ἔστη.

— Οἱ ὡραῖοί μου ὀφθαλμοὶ τῇ ἔκαμον ἐντύπωσιν, εἶπεν ὁ δοὺξ πανούργως μειδιῶν.

— Δὲν εἰξεύρω· ἀλλὰ συνέλαβεν ἰδέαν τινὰ ... Μὲ ἄλλους λόγους ἐπιθυμεῖ νὰ γείνῃ δούκισσα Μοντινιάκ.

— Μεγάλην τιμὴν μοὶ κάμνει· ἡ ἰδέα εἶνε πολὺ κολακευτικὴ δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὴν κοινωνικήν μου τάξιν· περισσότερον ἴσως διὰ τὴν κοινω-

Digitized by Google

νικὴν μου τάξιν παρὰ δι' ἐμὲ τὸν ἴδιον. Καὶ ἡ κυρία Κροῦμπ ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν κύριον Κέλλαϋ τὰς ἐλπίδας της καὶ τὰ σχέδιά της;

— Μοὶ ἐνεπιστεύθη τὸ μυστικόν της, ἐλπίζουσα βεβαίως ὅτι θὰ τὸ προδώσω.

— Ὦ! τὰ μυστικά των αἱ γυναῖκες μόνον ὅταν θέλουν νὰ γίνουν γνωστὰ τὰ ἐκμυστηρεύονται.

— Ἡ *μίστρες* Κροῦμπ δὲν εἶνε μόνον ἁπλῶς γυνὴ μὲ ἐπιθυμίας καὶ σχέδια, εἶνε γυνὴ ἐνεργητική, δραστηρία. Ἀνεκάλυψε τὴν διεύθυνσίν σας.

— Ἆ! κύριε Κέλλαϋ, ἐφάνητε ἀκριτόμυθος. Σᾶς ἐπετρέπετο νὰ προδώσητε τὴν κυρίαν Κροῦμπ, ἀλλὰ δὲν ἐκάματε καλὰ νὰ προδώσητε ἐμέ.

— Κύριε δοὺξ, μὴ μὲ μέμφεσθε, διότι δὲν πταίω ἐγώ. Ἡ κυρία παρήγγειλεν εἰς τὸν θαλαμηπόλον της νὰ σᾶς ἀκολουθήσῃ ἀπὸ τὸ θέατρον ἕως ἐδῶ. Ἰδοὺ πῶς ἀνεκάλυψε τὸ οἴκημά σας.

— Τί γυναῖκα! Θεέ μου!

— Δὲν εἶνε τοῦτο μόνον· σκοπεύει νὰ ἔλθῃ νὰ σᾶς ἐπισκεφθῇ.

— Θέλει νὰ μὲ καταλάβῃ ἐξ ἐφόδου;

— Ὦ! ἡ ἐθιμοταξία δὲν θὰ τὴν ἐμποδίσῃ. Εἶνε μάλιστα δυνατὸν νὰ περάσῃ τὴν στιγμὴν ταύτην, ἐν ᾧ πηγαίνει εἰς τὸ θέατρον.

— Ἀλλ' αὐτὴ εἶνε γυνὴ ἱκανὴ νὰ πράξῃ τὰ πάντα!

— Σᾶς βεβαιῶ, κύριε δοὺξ, ὅτι ἡ κυρία Κροῦμπ δὲν εἶνε συνήθης γυνή . . . Ὦ! νά, ἀνέκραξεν ὁ Κέλλαϋ προκύπτων ἀπὸ τοῦ παραθύρου τὴν κεφαλήν του, μία ἅμαξα ἐσταμάτησεν ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν σας. Αὐτὴ εἶνε· γνωρίζω τὴν οἰκοστολὴν τοῦ ὑπηρέτου της.

— Αὐτὴ ἐδῶ! ἀνεφώνησεν ὁ δοὺξ, τεταραγμένος εἰς τὸ ἔπακρον. Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τὴν δεχθῶ μὲ τοιαύτην ἐνδυμασίαν! Καταβῆτε ὀγρήγορα, κύριε Κέλλαϋ, κρατήσατέ την πέντε λεπτά· εἰς τὴν ζωήν σας, μὴ τὴν ἀφήσετε ν' ἀναβῇ πρὶν περάσουν πέντε λεπτά.

Ὁ Κέλλαϋ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ ὁ δοὺξ ἤρξατο κατεσπευσμένως ἐνδυόμενος.

Γ'

Ὁ δοὺξ, παραζαλισθεὶς ὑπὸ τῆς αἰφνιδίου καὶ ἀπροσδοκήτου ἐπισκέψεως, κατώρθωσε τέλος πάντων νὰ ἐνδυθῇ, ἐφόρει δὲ ἤδη καὶ τὰς χειρίδας τοῦ ἐπενδύτου του ὅτε ἐλαφρὸς κτύπος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν.

— Εἰμπορῶ νὰ εἰσέλθω; εἶπε συγχρόνως φωνὴ ἧς ὁ τόνος, καίτοι γυναικεῖος, κατήλεγχε σθένος οὐχὶ σύνηθες εἰς τὸ γυναικεῖον φῦλον.

Ἅμα τῇ καταφατικῇ ἀποκρίσει τοῦ δουκός, γυνὴ πολυτελέστατα ἐνδεδυμένη, μεγαλοπρεπεστάτη δὲ τὸ ἐξωτερικόν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον.

— Ὁ κύριος δοὺξ Μοντινιάκ, νομίζω, εἶπεν ὑποκλινομένη καὶ κινοῦσα τεράστιον ῥιπίδιον, ἐν ᾧ ἡ οὐρὰ τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς ἐσάρωνε θορυβωδῶς τὸ δάπεδον τοῦ δωματίου.

— Πράγματι, ἐγὼ εἶμαι τὸ ταπεινὸν τοῦτο ὑποκείμενον, κυρία. Λάβετε, σᾶς παρακαλῶ, τὸν κόπον νὰ καθήσητε, καὶ συγχωρήσατέ με διότι σᾶς δέχομαι εἰς τόσον πτωχικὸν οἴκημα. Ὦ! ἐν τούτοις σᾶς εἶμαι καθυπόχρεως διὰ τὴν τιμήν, τὴν ὁποίαν μοῦ κάμνετε.

Οὕτως ὁμιλῶν ὁ δοὺξ καὶ ἐπιχαρίτως κλίνων ἐξήταζε διὰ τοῦ βλέμματος τὴν κυρίαν Κροῦμπ.

Ἦτον ὑψηλὴ γυνή, εὔσωμος, εὐμελής. Οἱ μεγάλοι μέλανες αὐτῆς ὀφθαλμοὶ ἐσπινθηροβόλουν ὑπὸ μακρὰς ὀφρῦς, ὧν τὸ ἐβενῶδες χρῶμα ἀπετέλει ἀντίθεσιν πρὸς τὴν παιπάλην τῆς χλιδώσης αὐτῆς κόμης. Τὸ ἐρυθρὸν καὶ τὸ λευκὸν συνεκεράννυντο ἐπὶ τῶν παρειῶν της ἀφειδῶς, ἡ δὲ φύσις κατ' οὐδὲν μετεῖχε τοῦ ζωηροῦ, ὡς κινναβάρεως, ἐρυθήματος τῶν χειλέων της. Συνελόντι εἰπεῖν, ἦτο καλλονὴ θελκτική, καίτοι ὑπὲρ τὸ δέον ἴσως ῥωμαλέα, καὶ ἐπικαλουμένη τὴν ἐπικουρίαν τῶν κοσμημάτων, διότι οἱ ἀδάμαντες καὶ τὰ ψέλλια ἄφθονα ἐπεδείκνυντο πανταχοῦ ὅπου ὑπῆρχε θέσις δι' αὐτά.

— Ὁ Μίκε Κέλλαϋ μοῦ εἶπεν ὅτι θὰ σᾶς εὕρω ἐδῶ, κύριε δούξ. Αὐτὸς ὁ Μίκε εἶνε πολὺ καλός, ἀλλὰ τί φλύαρος! Μόλις τάχα κάμνει πῶς ἀρχίζει νὰ ὁμιλῇ καὶ δὲν ἔχει τελειωμὸν πλέον. Φαντασθῆτε· μ' ἐκράτησε σωστὸν ἓν τέταρτον τῆς ὥρας κάτω εἰς τὴν θύραν διὰ νὰ μοῦ εἰπῇ δὲν εἰξεύρω κ' ἐγὼ τί.

— Ὁ κύριος Κέλλαϋ εἶνε ὑποχρεωτικώτατος ἄνθρωπος· ἐγὼ, τοὐλάχιστον τὸν θεωρῶ ἄξιον παντὸς ἐπαίνου.

— Κύριον Κέλλαϋ τὸν λέγετε σεῖς; Ἐγὼ τὸν λέγω Μίκε. Εἶνε τόρα τόσος καιρὸς ποῦ τὸν γνωρίζω! Ἦτο διευθυντὴς τοῦ Δρούραϋ-Λάνε εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σέρραϋ, τοῦ Σέρριδαν θέλω νὰ εἰπῶ, ὅταν ἐγὼ ἤμην ἀκόμη εἰς τὸ *μπαλλέτο*.

Τὸν δοῦκα διέφυγε κίνημα ἐκπλήξεως, πάραυτα κατασταλὲν ὑπὸ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ἀβρότητος.

— Πῶς; ὑπήρξατε χορεύτρια λοιπόν;

— Διατί ὄχι; Ἆ! Τότε ἤμην ὀλίγον περισσότερον εὐκίνητος ἀπὸ σήμερον, καὶ μὲ ἐθεώρουν ὡς χαριεστάτην χορεύτριαν.

— Ὦ! ὡς ἀξιολάτρευτον καλλιτέχνιδα, εἶμαι βέβαιος, εἶπε φιλοφρόνως ὁ δοὺξ.

— Ὅπως δήποτε αὐτὴ ἦτον ἡ γνώμη τοῦ γέρου-Ζόε Κροῦμπ.

— Τοῦ γέρου-Ζόε Κροῦμπ; ἠρώτησεν ὁ δοὺξ μετ' ἀμηχανίας τινός.

— Τοῦ συζύγου μου, κύριε, τοῦ μακαρίτου συζύγου μου. Τὸν ὠνόμαζον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διότι ἦτο πολὺ δημοτικὸς καὶ τὸν ἠγάπων ὅλοι.

— Μηδὲ τῆς κυρίας ἐξαιρουμένης; εἶπεν ὁ δοὺξ μειδιῶν καὶ προσπαίζων ἅμα μετὰ τῆς ταμβακοθήκης του.

Digitized by Google

— Φυσικῶς, ἀφ' οὗ ἤμην σύζυγός του! Ἆ! Ἦτον ὁ καλλίτερος τῶν ἀνθρώπων εἰς ὅλην του τὴν ζωήν. Ἠγάπα κάπως ὑπερβολικὰ τὸ ποτὸν καὶ δὲν ἠμπόρει νὰ σταθῇ εἰς τοὺς πόδας του ὅταν ἔπινεν, ἀλλ' ἦτον ἥμερος ὡς ἀρνὶ καὶ ὅταν ἀκόμη ἦτο μεθυσμένος. Ἀπέθανεν ὁ καϋμένος! Ὀλίγον ἔλειψε νὰ χάσω τὸ φῶς μου ἀπὸ τὰ πολλὰ δάκρυα. Ἀλλὰ πρέπει νὰ παρηγορηθῇ κανεὶς τέλος πάντων, καὶ ἀφῆκα τὸ πένθος μου ἅμα ἤρχισαν αἱ ζέσται. Τὰ μαῦρα εἶνε ἀνυπόφορα εἰς τὰ κυνικὰ καύματα, καὶ ἔπειτα τὸ *κρέπι* δὲν μοῦ πηγαίνει διόλου. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἀπέθανε καὶ μοῦ ἀφῆκε ὅλην του τὴν περιουσίαν, πολὺ καλὴν περιουσίαν, κύριε δούξ.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς συγχαρῶ, κυρία Κρούμπ.

— Ναί, εἶμαι εὐχαριστημένη, διότι εἶμαι πλουσία.

Εἶτα προσεῖπεν ἀποτόμως·

— Εἶσθε πτωχός, κύριε δούξ;

— Κυρία, ἡ ἱσπανικὴ παροιμία λέγει ὅτι ὁ ἔρως καὶ ὁ βῆχας δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κρυφθῶσι. Ὑπάρχει καὶ τρίτον τι ὄχι ὀλιγώτερον δύσκολον νὰ κρυφθῇ — ἡ πτωχεία. Εἶμαι μετανάστης, δηλαδὴ διωγμένος ἀπὸ τὴν πατρίδα μου ἐξ αἰτίας τῶν τρομερῶν συμβάντων τὰ ὁποῖα τὴν συνταράττουν. Ἔζησα ἄλλοτε ἐντὸς ὡραίου μεγάρου· σήμερον μοῦ χρησιμεύει ὡς ἄσυλον τὸ ὑπόστεγον τοῦτο δωμάτιον. Ναί, πρωτάκουστος ἐπανάστασις, ἡ ἀχαλίνωτος ὁρμὴ μαινομένου ὄχλου, ὁ σωρὸς τῶν ἐγκλημάτων τὰ ὁποῖα διαπράττει σπεῖρα κακούργων μὲ ἠνάγκασαν νὰ ἐκπατρισθῶ. Καὶ δὲν εἶμαι ὁ μόνος. Ὑπάρχει ἐδῶ πλῆθος προσφύγων, οἱ ὁποῖοι παρατηροῦν θλιβερῶς πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ πορθμοῦ, συλλογιζόμενοι τὰς κοιτίδας τῶν παιδικῶν των χρόνων, τὰς ὁποίας δὲν θὰ ἐπανίδουν ἴσως ποτέ, ἢ τὰς ὁποίας θὰ ἐπανεύρουν κατεστραμμένας, λεηλατημένας, ἀποτεφρωμένας. Συγχωρήσατέ μοι ἂν σᾶς ὁμιλῶ περὶ τῶν πραγμάτων τούτων· παραφέρομαι συνήθως ὅταν ἀναλογίζωμαι τόσας συμφοράς, τόσα ἐρείπια. Ἤθελον νὰ σᾶς εἴπω μόνον ὅτι εἶμαι εἷς ἐκ τῶν τόσων χιλιάδων, εἷς ἀπὸ τοὺς ὀλιγώτερον δυστυχεῖς ἴσως, διότι εἶμαι ὁ τελευταῖος τῆς γενεᾶς μου, ἐν ᾧ ἄλλοι τρέμουν κάθε στιγμὴν διὰ τὴν ζωὴν προσφιλεστάτων ὄντων. Εἴμεθα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑποκείμεθα εἰς τὰς θελήσεις του . . . Ἀλλά, συγχωρήσατέ μοι μίαν φορὰν ἀκόμη, θὰ καταδεχθῆτε νὰ μοῦ ἐξηγήσητε τὴν αἰτίαν τῆς ἐπισκέψεώς σας καὶ μοῦ εἴπητε εἰς τί χρεωστῶ τὴν τιμὴν τοῦ νὰ σᾶς δεχθῶ σήμερον;

— Κύριε δούξ, ἀφήσατέ με πρῶτον νὰ σᾶς εἴπω ὅτι μοῦ ἐμπνέετε εἰλικρινῆ συμπάθειαν.

— Ἆ! κυρία, ἡ συμπάθεια ἀγαθῆς καρδίας εἶνε βάλσαμον εὐεργετικόν. Ποῖος ἠμπορεῖ νὰ τὴν περιφρονήσῃ;

— Αἴ λοιπόν . . . ὁ Μίκε Κέλλαϋ θὰ σᾶς τὰ εἶπεν ὅλα.

— Ὁ Μίκε Κέλλαϋ μοῦ ὡμίλησε δι' ὑμᾶς, εἶνε ἀληθές. Πρέπει νὰ λησμονήσω ὅσα μοὶ εἶπε; πρέπει νὰ τὰ ἐνθυμηθῶ; Μοῦ εἶπε πρῶτον ὅτι σκέπτεσθε εὐνοϊκῶς περὶ ἐμοῦ, πάρα πολὺ εὐνοϊκῶς.

— Ὄχι περισσότερον τοῦ δέοντος. Εἶμαι βεβαία ὅτι δὲν τὸ εἶπεν αὐτό. Εἶσθε μόνος, κύριε δούξ; ἄγαμος;

— Χηρευμένος, κυρία. Ἐνυμφεύθην νεώτατος καὶ ἔχασα τὴν σύζυγόν μου πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἀπέθανεν ἡ δυστυχὴς γυνή, ἀφ' οὗ ἐγέννησε τέκνον, τὸ ὁποῖον τὴν ἠκολούθησεν εἰς τὸν τάφον. Ἐνόμισα τότε ὅτι δὲν θὰ ἐπέζων μετὰ τὸ δυστύχημα ἐκεῖνο, ἀλλ' ἀλλοίμονον! ἐπέζησα διὰ νὰ ὑποφέρω πολλὰ ἄλλα.

— Δὲν ἐνυμφεύθητε δευτέραν φοράν; καί. . . πῶς νὰ τὸ εἰπῶ; δὲν ἔχετε κάπου καμμίαν δευτέραν σύζυγον; κανένα μυστηριώδη δεσμόν, ὁ ὁποῖος ἠμπορεῖ νὰ ἐκπηδήσῃ ἔξαφνα στιγμήν τινα ἀπὸ κανὲν ἑρμάριον;

— Κυρία, τὸ ἑρμάριόν μου εἶνε σχεδὸν κενόν, καὶ βέβαια δὲν περιέχει τὸ ἀντικείμενον περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖτε, δὲν ἐνυμφεύθην δὲ καὶ δευτέραν φοράν.

— Κυττάξατε αὐτό, εἶπεν ἡ χήρα ὀρέξασα πρὸς τὸν κύριον Μοντινιὰκ χεῖρα κατάφορτον δακτυλίων, ὧν οἱ πολύτιμοι λίθοι ἀπήστραπτον εἰς τὰς τελευταίας λάμψεις τῆς ἡμέρας.

Δὲν ἦτο μὲν μικκύλη ἡ χείρ, ἀλλ' ἦτο κομψὴ καὶ παχουλή.

Ὁ δοὺξ ἔθλιψεν αὐτὴν ἐλαφρῶς καὶ ἔκλινεν ὅπως ἐπιψαύσῃ αὐτὴν διὰ τῶν χειλέων του.

— Κυρία, εἶπεν, εἶνε ὡραία χείρ. Ὁ κύριος Κρούμπ ὑπῆρξεν εὐτυχὴς διότι τὴν ἀπέκτησε.

— Ἀφῆκε διακοσίας χιλιάδας λίρας στερλίνας ἐντὸς τῆς παλάμης τῆς χειρὸς ταύτης.

— Ὁ βωμὸς εἶνε ἄξιος τῆς προσφορᾶς.

— Ἂν ὑπανδρευθῶ πάλιν, σκοπεύω νὰ δώσω εἰς τὸν σύζυγόν μου τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας μου. Τὴν πρώτην φορὰν μὲ ἐξέλεξεν ἄλλος, τόρα θέλω νὰ ἐκλέξω ἐγώ.

— Πολὺ δίκαιον· ὁ πλοῦτος καὶ ἡ καλλονὴ ἔχουν τὰ προνόμιά των.

— Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ καλλονὴ εἶνε κάτι τι, ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦν. Εἶνε σχεδὸν τὸ ἴδιον νὰ εἶμαι πτωχὴ καὶ ἄσχημος, παρὰ νὰ εἶμαι ἁπλῶς μόνον κυρία Κρούμπ. Ὁ κόσμος μὲ βλέπει ἀπὸ ἐπάνω πρὸς τὰ κάτω. Θὰ ἐκπλαγῆτε ἂν σᾶς εἴπω ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ ἀναβῶ εἰς ἀνωτέραν κοινωνικὴν τάξιν;

— Διόλου.

— Κύριε δούξ· ἂν νυμφευθῆτε ἄλλην μίαν φορὰν ἡ σύζυγός σας θὰ φέρῃ τὸν τίτλον δούκισσα Μοντινιάκ;

— Ἀναμφιβόλως.

Digitized by Google

— Κύριε δοὺξ, διῆλθέ ποτε ἀπὸ τὸν νοῦν σας νὰ νυμφευθῆτε καὶ πάλιν;

— Κυρία, πρὶν ἔλθῃ ὁ πειρασμὸς, κανεὶς δὲν εἰμπορεῖ νὰ εἴπῃ ὅτι θ' ἀντιστῇ κατ' αὐτοῦ.

Ἐσίγησεν ἐπὶ στιγμὴν, καὶ ἑκάτερος τῶν δύω ὑποκριτῶν τῆς μικρᾶς ταύτης σκηνῆς ὑπόδρα ὑπέβλεπε τὸν ἕτερον—ἡ μὲν χήρα εὐθυτενὴς καὶ εὐσταθὴς, ὁ δὲ δοὺξ κλίνων μικρὸν πρὸς τὰ πρόσω μελαγχολικὸν ἔχων τὸ βλέμμα καὶ προσπαίζων μὲ τὴν ταμβακοθήκην του, ὡς πρὸς ὀλίγου, ἀλλὰ διὰ χειρὸς μᾶλλον πυρετώδους. Ἡ τὰ μῆλα τῶν παρειῶν αὐτοῦ χρωματίζουσα ἐρυθρότης ἐμαρτύρει ἄλλως τε τὴν συγκίνησίν του.

— Νομίζω ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ γάμος ἄνευ ἐντελοῦς ἔρωτος, εἶπεν ἡ κυρία Κροὺμπ γαλήνιος.

— Εἶνε ἀληθὲς, κυρία· ὁ ὑμέναιος καὶ ὁ ἔρως ἔπρεπε νὰ εἶνε ἀχώριστοι· ἀλλὰ παρεμπίπτουσι μεταξὺ αὐτῶν διαφοραὶ καὶ ἀποχωρίζονται. Εἶδον πολλὰ συνοικέσια, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν προσῆλθεν ὁ ἔρως καίτοι προσκληθείς. Λυποῦνται ἴσως διὰ τὴν ἀπουσίαν του, ἀλλ' ἐπὶ τέλους συνειθίζουν καὶ χωρὶς αὐτόν.

— Κύριε δοὺξ, παρατηρήσατε ἀκόμη τὴν χεῖρά μου· ἐντὸς αὐτῆς ὑπάρχουν ἑκατὸν χιλιάδες λίραι στερλίναι εἰς γραμμάτια τῆς ἀγγλικῆς Τραπέζης. Ἂν προσέξητε, εἰμπορεῖτε ν' ἀκούσητε τὸν ἦχον τὸν ὁποῖον ἀποτελεῖ ἡ προστριβὴ τοῦ χαρτίου· εἶνε ἦχος εὐάρεστος εἰς τὸ οὖς. Τὴν ἐπαύριον τοῦ γάμου μου ὁ κύλινδρος οὗτος τῶν γραμματίων θὰ μεταβῇ ἀπὸ τὴν ἰδικήν μου χεῖρα εἰς τὴν τοῦ συζύγου μου.

— Βλέπω διὰ τῆς φαντασίας μου τὰ εὐτυχῆ αὐτὰ γραμμάτια, καὶ ἀκούω, ὅπως μοὶ εἴπατε, τὸν εὐάρεστον θροῦν τὸν ὁποῖον ἀποτελοῦν. Φαίνονται σκιρτῶντα ἀπὸ χαρὰν, ὡς εὑρόντα τόσον θελκτικὴν φωλεάν.

— Τέλος πάντων, κύριε δοὺξ, θέλετε νὰ λάβητε τὴν χεῖρά μου;

— Κυρία, ἀνέκραξεν ὁ γέρων μετανάστης, μὲ παρεζάλιστε, μ' ἐθάμβωσεν, ὄχι τὸ περιεχόμενον τῆς χειρὸς αὐτῆς οὐδὲ τὰ κοσμήματα τὰ ὁποῖα φορεῖ, ἀλλ' ἡ λευκότης αὐτῆς.

— Λάβετέ την τοὐλάχιστον, εἶπεν ἡ χήρα καγχάζουσα καὶ ὁδηγήσατέ με εἰς τὴν ἅμαξάν μου. Θὰ ἦτον ὑπερβολικὴ ἡ καλωσύνη σας ἂν μὲ συνοδεύετε εἰς τὸ θέατρον. Ὑπάρχει διὰ σᾶς θέσις εἰς τὸ θεωρεῖόν μου· κάμετέ μου τὴν τιμὴν νὰ δεχθῆτε.

Ὁ δοὺξ προσέψαυσεν αὖθις διὰ τῶν χειλέων του τὴν χεῖρα ταύτην καὶ ὡδήγησε φιλοφρόνως τὴν κυρίαν Κροὺμπ διὰ τῆς στενῆς κλίμακος εἰς τὴν ἅμαξάν της.

Δ'

Ὁ μεσημβρινὸς ἥλιος λάμπει ἐπὶ τοῦ παραδείσου τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου. Οἱ διάδρομοι εἶνε πλήρεις περιπατητῶν. Ὅμιλος ἀνδρῶν διαφόρου ἡλικίας θερμαίνονται ὡς σαῦραι εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ εὐεργετικοῦ ἄστρου. Ἄλλοι εὑρίσκοντες ἀνυπόφορον τὴν θερμότητα, ζητοῦσι σκιὰν ὑπὸ τὰ δένδρα.

Ἡ γλῶσσα ἣν ὁμιλοῦσι δὲν ἐννοεῖται ὑπὸ τοῦ πλήθους· εἶνε Γάλλοι μεταναστάται. Τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῶν ἐμφαίνει θλῖψιν, ἀλλ' οὐχὶ ἀποθάρρυνσιν· ἔνδυμα φέρουσι τὸ τῆς ἐποχῆς — πίλους μεγάλους γωνιώδεις, φενάκας πεπασμένας καὶ εἰς οὐρὰν ἀποληγούσας, ἐπενδύτας κεντητοὺς μὲ μακρὰ κράσπεδα, μετάξινα περιπόδια, καὶ πέδιλα μετὰ πορπῶν. Ἡ ἐνδυμασία των εἶνε, οἴμοι! τετριμμένη, ἀλλὰ τὴν φέρουσιν μετ' ἄκρας ἀξιοπρεπείας. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν εἶνε γέροντες καὶ ἀνάπηροι, καὶ φέρουσιν ἐπὶ τῆς μορφῆς των καὶ ἐφ' ὅλου των τοῦ ἐξωτερικοῦ τὰ ἴχνη μακρῶν δεινοπαθημάτων. Τὸν ταμβάκον αὐτῶν λαμβάνουσι φειδωλῶς ἀπὸ κασσιτερίνων ταμβακοθηκῶν ἢ καὶ ἀπὸ χαρτίνων χωνίων, διότι αἱ πολύτιμοι ταμβακοθῆκαι, τὰ παλαιὰ οἰκογενειακὰ κειμήλια, ἐπωλήθησαν πρὸς ἀγορὰν ἄρτου. Ἐκ τῆς ζωηροτάτης συνδιαλέξεως αὐτῶν εὐχερῶς εἰκάζει τις ὅτι περὶ λίαν ἐνδιαφέροντος αὐτοῖς θέματος συνδιαλέγονται· ὁμιλοῦσι περὶ τῆς πατρίδος των, τῶν βασάνων των, τῶν ἐλπίδων των, ναὶ, τῶν ἐλπίδων των, αἵτινες εἶχον τότε ἀναπτερωθῆ ὑπὸ μεγάλης παρασκευαζομένης ἐπιχειρήσεως.

— Εἰδήσεις προσερχόμεναι ἀπὸ βεβαίαν πηγὴν, εἶπεν εἷς αὐτῶν εἰς τὸν γείτονά του, μὲ πληροφοροῦν ὅτι σχεδιάζεται νέα ἀπόπειρα. Ὁ Πουϊζαὶ ἐνεργεῖ δραστηρίως.

— Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ ἐπιτύχῃ, ἐψιθύρισεν ὁ ἕτερος.

— Ἡ Βανδαία θὰ ἐξεγερθῇ ἐκ νέου, ὁ Πὶτ μᾶς ὑπόσχεται βοήθειαν καὶ ὁ ἀγγλικὸς στόλος θὰ εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν μας. Ἡ ἀπόβασις θὰ γείνῃ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Βρετάνης· ὑπάρχει ἐκεῖ, ὡς λέγουν, στρατὸς ἐξ χιλιάδων ἀνδρῶν ἕτοιμος, ἔχων πολεμοφόδια διὰ πολὺ περισσοτέρους ἄνδρας. Χρήματα δὲν θὰ λείψουν· ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην ἀρχηγῶν. Ἔχω ἐδῶ κατάλογον ἐκείνων οὓς σκέπτονται νὰ θέσουν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κινήματος. Τί γίνεται ὁ μαρκήσιος Ῥοστάνζ;

— Παραδίδει μαθήματα ὁπλασκίας.

— Ποῦ εἶνε ὁ ἱππότης Ἀλβινιάκ;

— Αὐτὸς ἔγεινεν ἐπιστάτης ἑνὸς Ἄγγλου μιλόρδου. Ὅπως εἰξεύρετε, οἱ πλεῖστοι τῶν συμπατριωτῶν μας κερδίζουσι τὸν ἄρτον των μὲ παντὸς εἴδους ἔντιμα ἐπαγγέλματα. Ἕκαστος θέτει πρὸς τοῦτο εἰς ἐνέργειαν τὰ πλεονεκτήματα τὰ ὁποῖα ἔχει.

Πλείστων εὐγενῶν ὀνόματα ἀπηριθμήθησαν ἐπανειλημμένως. Ὁ εἷς ἐδίδασκε γλώσσας, ὁ ἕτερος παρέδιδε μαθήματα κιθάρας ἢ βαρβίτου, ὁ τρίτος ἐκέρδαινε σπουδαίως εἰς τὸ ἐμπόριον, διότι εἶχεν ἐφεύρει νέον εἶδος βαφῆς ὑποδημάτων, ἡ ὁποία ἐπετύγχανε θαυμάσια.

Digitized by Google

— Καὶ ὁ δοὺξ Μοντινιάκ;

— Ὦ! αὐτὸς, ἀπεκρίνατο γελῶν, νυμφεύεται, ὡς διαβεβαιοῦν, μίαν πλουσιωτάτην χήραν. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν πιθανότης νὰ εἶνε ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας.

— Ὁ δοὺξ Μοντινιὰκ δὲν εἶνε αὐτὸς ὁ ὁποῖος εἰσέρχεται τώρα εἰς τὸν κῆπον;

— Ναί· ἀλλὰ ποῖος εἶνε ὁ μετ' αὐτοῦ νέος;

— Ὁ ὑποκόμης Σαὶν-Ζερῆ. Εἶνε ὁ μνηστὴρ τῆς δεσποινίδος Ἑλένης Βιράκ. Ἀλλ' εἶνε ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ γείνῃ ὁ γάμος των εἰς τὰς δυστυχεῖς ταύτας περιστάσεις. Ὁ ὑποκόμης μόλις καὶ μετὰ βίας κερδίζει τὰ πρὸς τὸ ζῆν διδάσκων, τὴν γαλλικὴν εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξωνίας. Λέγουν ὅτι ἡ δεσποινὶς Βιρὰκ θὰ γείνῃ καλογραῖα. Ἐμβῆκε μάλιστα ἀπὸ τώρα εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος.

— Δὲν εἶνε συγγενὴς τοῦ Μοντινιάκ;

— Ναί, εἶνε ἀνεψιά του.

Ε′

Ὁ δοὺξ Μοντινιὰκ προὐχώρει, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ὑποκόμητος, εὐειδοῦς νεανίου, εὐσταθοῦς καὶ γενναίου, φέροντος ἐπὶ τῶν χαρακτηριστικῶν του πᾶσαν τὴν εὐγενῆ ὑπερηφάνειαν τοῦ γένους του. Διηυθύνθησαν πρὸς τὸ ἧττον θαμιζόμενον μέρος τοῦ κήπου.

— Λοιπόν, κύριε δοὺξ, τὴν εἴδατε;

— Τὴν εἶδον, ἀγαπητέ μοι Γάστων, καὶ μοὶ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ τὴν ἐπανίδω καὶ πάλιν. Ὑποφέρει σκληρῶς. Τὰ δάκρυά της κατέβρεξαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν ᾧ τὴν ἐνηγκαλιζόμην. Τί θλιβερώτερον τῆς ἀγωνίας τῆς νεαρᾶς ταύτης κόρης! Τί θυσία νὰ γείνῃ καλογραῖα τόσον νέα καὶ τόσον ὡραία!

— Καὶ τόσον ἀγαπωμένη, εἶπεν ὁ ὑποκόμης, διότι εἰξεύρετε πόσον τὴν ἀγαπῶ!

— Ἤθελον νὰ ἠδυνάμην νὰ σᾶς παρηγορήσω, ἀγαπητέ μου Γάστων, ἀλλ' ὑπάρχουν θλίψεις ἀπαρηγόρητοι, καὶ ἐννοῶ τὸ μέγεθος τῆς ἰδικῆς σας. Ἔχετε θάρρος! Ἡ Ἑλένη ἀπηλλάγη τῆς πικρίας τῆς ἀθλίας μας ὑπάρξεως· ἐξέλεξεν ἴσως τὴν καλλιτέραν μερίδα. Αἱ καλογραῖαι δεικνύουσιν μεγίστην ἀγαθότητα πρὸς αὐτήν. Καὶ ἐν τούτοις τί πεπρωμένον! νὰ διέλθῃ τὸν βίον της ὄπισθεν τῶν τοίχων ἑνὸς μοναστηρίου, νὰ προσεύχηται ἀπὸ τὸ πρωῒ ἕως τὸ ἑσπέρας, ν' ἀπαρνηθῇ ὅλας τὰς ἀπολαύσεις! τόση νεότης, τόση καλλονή, τόση χάρις καὶ πνεῦμα νὰ ταφοῦν διὰ παντός! Ἡ καρδία μου, μόνον νὰ τὸ συλλογισθῶ, σπαράσσεται, διότι εἰξεύρετε ὅτι καὶ ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ τὴν Ἑλένην!

Ὁ ὑποκόμης ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του διὰ τῶν χειρῶν του, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ ἕνα λυγμόν!

— Φίλε μου, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων, δὲν βλέπω καμμίαν θεραπείαν· ἡ Ἑλένη εἶνε πτωχή. Οἱ Βιρὰκ ἀπώλεσαν τὰ πάντα εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ἡ δὲ ἰδική σας περιουσία ὅπως καὶ ἡ ἰδική μου κατεστράφησαν ἐντελῶς. Τί εἶνε αἱ ἀτομικαί μας δυστυχίαι παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς συμφορὰς τῆς προσφιλοῦς μας Γαλλίας; Ἂν τοὐλάχιστον, μᾶς ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ἐλπίζωμεν! ἀλλὰ δὲν διακρίνω οὐδὲ ἐλαχίστην αἰθρίαν ἐν μέσῳ τόσης καταιγίδος.

— Ἐγὼ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἀπελπισίαν μόνον διαβλέπω.

— Νομίζετε ὅτι εἴσθε ὁ μόνος ὅστις ἠγαπήσατε καὶ ὑπεφέρατε; Καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἠγάπησα καὶ ὑπέφερα καὶ ὅμως ζῶ εἰσέτι. Πρέπει νὰ εἴμεθα φιλόσοφοι. Τίς ἠξεύρει μεθ' ὅλα ταῦτα τί μᾶς ἐπιφυλάττει τὸ μέλλον;

— Τὸ ἰδικόν μου εἶνε διαγεγραμμένον!

— Τί σκοπεύετε, ἀγαπητέ μου Γάστων;

— Νὰ λάβω μέρος εἰς τὴν παρασκευαζομένην ἐκστρατείαν. Ὁ Πουΐζαὶ μοὶ ὑπεσχέθη νὰ μὲ κάμῃ διοικητὴν ἑνὸς τάγματος. Οἱ Ἄγγλοι ἀποδίδουσι τὴν ἐλευθερίαν των εἰς τοὺς αἰχμαλώτους· οὗτοι δὲ συνεννοοῦνται μεθ' ἡμῶν κατὰ τῆς δημοκρατίας. Οἱ *Σουάνοι* θὰ εἶνε μαζῆ μας. Ἐλπίζομεν νὰ ἐκστρατεύσωμεν μὲ πεντήκοντα χιλιάδας ἄνδρας.

— Δὲν ἔχω, οἴμοι! τὴν αὐτὴν ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποίαν ἔχετε σεῖς. Μὴν ἐμπιστεύεσθε εἰς τοὺς αἰχμαλώτους... θὰ ὑποσχεθοῦν τὰ πάντα ὅπως ἐπιστρέψουν εἰς Γαλλίαν, ἀλλ' εἰς πρώτην εὐκαιρίαν θὰ σᾶς στρέψουν τὰ νῶτα. Ἐσκέφθητε, εἶπεν ὁ δοὺξ, τὰς συνεπείας τῆς ἀποτυχίας;

— Εἶνε ὁ θάνατος, τὸ εἰξεύρω. Εἴμεθα *μετανάσται* καὶ συνεπῶς ἐκτὸς νόμου. Εἰξεύρω πῶς ν' ἀποθάνω.

— Καὶ ἡ Ἑλένη;

Ἐγένετο σιγὴ βραχεῖα. Ὁ νεανίας τεταπεινωμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐσκέπτετο βαθέως. Ὁ δοὺξ ἀνεσκάλευε τὴν ψάμμον διὰ τῆς ῥάβδου του.

— Πηγαίνομεν εἰς τὸ μοναστήριον; εἶπεν αἴφνης καὶ σχεδὸν εὐθύμως. Εἰμποροῦμεν νὰ ὑπάγωμεν πεζοί, ἐκτὸς ἂν ἔχομεν καὶ οἱ δύω μας ὅσον ποσὸν ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἐνοικιάσωμεν ἅμαξαν.

ϛ′

Ἡ ἔλευσις τῶν δύω εὐπατριδῶν συνετάραξε τὸ μονασσήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἀλλ' ὁ δοὺξ, ὡς κηδεμὼν καὶ ἀνάδοχος τῆς δεσποινίδος Βιράκ, εἶχε προνόμια.

— Φέρω μετ' ἐμοῦ ἕνα πιστὸν φίλον τῆς οἰκογενείας Βιράκ.

Ὁ ὑποκόμης Σαὶν-Ζερῆ ὑπηρέτησεν ἄλλοτε εἰς τὸ σύνταγμα τοῦ Μαρκησίου δὲ Βιρὰκ, ἐπολέμησε καὶ ἐπληγώθη εἰς τὸ πλευρόν του.

Τοῦτο ἐλέχθη πρὸς καθησύχασιν σεβασμίας τινὸς καλογραίας, ἥτις παρετήρησε μετά τινος δυσπιστίας τὸν ὡραῖον νεανίαν.

Digitized by Google

Ἡ Ἑλένη ἐφάνη πρὸς αὐτὸν ὡραιοτέρα ἴσως ὑπὸ τὴν στολὴν ἐκείνην τῆς δοκίμου ἢ ἂν ἐφόρει πολυτελῆ ἀναβολήν. Βόστρυχοί τινες τῆς ξανθῆς της κόμης διεξέφευγον ὑπὸ τὸν κεφαλόδεσμόν της. Δυστυχὴς κόμη, προωρισμένη νὰ καταπέσῃ μετ' ὀλίγον ὑπὸ τὸν σίδηρον τῆς θυσίας!

Ἅμα ὡς εἶδε τὸν Γάστονα, αἱ παρειαὶ αὐτῆς ἐγένοντο πορφύρεοι καὶ μόλις κατώρθωσε νὰ καταστείλῃ κραυγὴν χαρᾶς.

— Ἀγαπητή μου Ἑλένη, εἶπεν ὁ δοὺξ, ἀφ' οὗ ἠσπάθη τὸ μέτωπόν της, σᾶς παρακαλῶ νὰ λάβητε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐπὶ πέντε λεπτὰ θὰ παρατηρῶ εἰς τὸν κῆπον.

Εἰς ἀμφοτέρους αἱ στιγμαὶ αὗται ἐφάνησαν θελκτικαί. Οἱ ὀφθαλμοί των ὡμίλησαν ὅσον καὶ τὰ χείλη των.

— Τὰ πέντε λεπτὰ παρῆλθον, εἶπε τέλος ὁ δούξ· δέκα μάλιστα παρῆλθον. Γάστων καιρὸς ν' αναχωρήσωμεν,

Εἶτα πλησιάσας πρὸς τὴν Ἑλένην ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς αὐτῆς μίαν μόνην λέξιν. — Ἔλπιζε.

Ζ'

— Γάστων, εἶπεν ὁ δοὺξ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν των εἰς τὴν πόλιν, ἡ Ἑλένη δὲν πρέπει νὰ γείνῃ καλογραῖα. Δὲν θὰ ὑπάγῃς εἰς Γαλλίαν.

Ὁ Σαὶν-Ζερῆ ἠτένισεν ἔκπληκτος τὸν δοῦκα.

— Καὶ ἡ τιμή μου; ἠρώτησεν ἀγωνιωδῶς.

— Ὦ! μὴ σὲ μέλῃ, εἶπεν ὁ δοὺξ, ἀναλαμβάνω ἐγὼ νὰ σοὶ εὕρω ἀντικαταστάτην. Θὰ νυμφιυθῇς τὴν Ἑλένην, καὶ ἐπιφορτίζομαι ἐγὼ νὰ τὴν προικίσω. Δὲν ἐννοεῖς;.. Τί ἀνάγκην ἔχεις νὰ ἐννοήσῃς ὅπως γείνῃς εὐτυχής; Μὴ μ' ἐρωτᾷς. Μόνον ὅταν ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ὅπου θὰ μὲ συνοδεύσῃς, θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ ὑπάγῃς ἐκ μέρους μου μίαν ἐπιστολὴν πρὸς κυρίαν τινὰ κατοικοῦσαν εἰς τὴν Πλατεῖαν Βλουμσβουράη.

Μείνας μόνος ἐν τῷ ὑπερῴῳ του ὁ δοὺξ ἔρριψε βλέμμα περὶ ἑαυτόν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης, τετράδιον μουσικῆς ἐκαλύπτετο ὑπὸ φύλλων χαρτίου.

— Αἴ, τοῦ λοιποῦ ὁ κύριος Κέλλαϋ πρέπει νὰ εὕρῃ ἄλλον ἀντιγραφέα, εἶπε καθ' ἑαυτόν. μειδιῶν.

Εἶτα δὲ μετὰ μακρὰν ὀνειροπόλησιν ἔλαβεν ἐπανειλημμένως δύο δραγμίδας ταμβάκου.

— Ὁ κύβος ἐρρίφθη. Θὰ εἴπουν ἴσως ὅτι εἶμαι *ξαναμωραμένος*, ἀλλὰ θὰ καταστήσω δύο ὑπάρξεις εὐτυχεῖς· εἶνε ἀρκετὸν τοῦτο.

Η'

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ χήρα τοῦ ἄλλοτε δημάρχου Κρούμπ ἐγένετο δούκισσα Μοντινιάκ.

Ὁ γάμος ἐτελέσθη λίαν πρωῒ καὶ ἐν στενοτάτῳ κύκλῳ. Μετανάσται τινὲς ἐπίσημοι προσκληθέντες ἠδυνήθησαν νὰ θαυμάσωσι τὸ κάλλος τῆς νεονύμφου, τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτῆς παράστημα καὶ τὴν πολυτελῆ της ἐνδυμασίαν. Ὁ δοὺξ ἔνδυμα κυανοῦν φορῶν πλουσίως κεντημένον ἐφαίνετο κατὰ εἴκοσιν ἔτη νεώτερος.

Τὸ εὔδαιμον ζεῦγος ἀπῆλθε τοῦ Λονδίνου καὶ μετέβη εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κρούμπ ἐπὶ τῶν ὄχθῶν τοῦ Ταμέσεως κτισθεῖσαν οἰκίαν.

Ἡ οἰκία αὕτη ἦτο λίαν εὐάρεστος διαμονή, καίτοι οἱ λεπτὴν ἔχοντες τὴν καλλαισθησίαν θὰ ἔκρινον πεπαλαιωμένον ὀλίγον τὸν ῥυθμόν της. Περὶ αὐτὴν ὑπῆρχον σμίλακες καὶ πύξοι, ἰδιοτρόπως περικεκομμένοι, δενδροστοιχίαι σκολιαί, πίδακες καὶ λίμναι μικροσκοπικαὶ περιέχουσαι ἰχθῦς. Μολύβδινοι θεοὶ καὶ θεαὶ ἀνυψοῦντο τῇδε κακεῖσε ἐπὶ λιθίνων ὑποβάθρων, ἐν ᾧ ἔν τινι γωνίᾳ ἀνηγείρετο ναὸς ἑλληνικός, ὅστις πράγματι ἦτο σκιὰς ἐν ᾗ ὁ μακαρίτης Κρούμπ συνείθιζε ν' ἀποσύρηται ὅπως καπνίζῃ τὴν ἑσπερινήν του πίπαν, καὶ θεωρῇ τὸ πέριξ τοπεῖον, πίνων ἅμα τὴν φιάλην τοῦ οἴνου του. Ὁ δοὺξ Μοντινιὰκ συγκρίνων τὴν οἰκίαν ταύτην πρὸς τὸ πενιχρὸν καὶ ὑπόστεγόν του δῶμα συνεπέρανεν ὅτι οὐδόλως ἐζημιώθη.

Εἶχεν ἐπέλθει ἡ ἑσπέρα. Ἐλαφρὰ καὶ μυρόεσσα αὔρα διέχεε πέριξ εὐάρεστον δρόσον. Ὁ δοὺξ ἐβάδιζε μετὰ τῆς συζύγου του ἐν τῷ κήπῳ.

— Ἀγαπητή μου φίλη, εἶπεν ὁ δοὺξ διὰ τόνου γαληνίου, ἀλλ' ἀπόφασιν στερρὰν ἐμφαίνοντος, θὰ σᾶς ἐκμυστηρευθῶ κάτι τι. Δὲν ἠθέλησα νὰ σᾶς τὸ ἐκμυστηρευθῶ πρότερον, διότι ἐδίσταζον νὰ καταστρέψω τὸ θέλγητρον τόσον ὡραίας ἡμέρας διὰ κακῶν εἰδήσεων· ἀλλὰ σήμερον τὴν πρωΐαν ἔλαβον ἐπιστολάς, αἱ ὁποῖαι μὲ βιάζουν, αἱ ὁποῖαι, εἰμπορῶ νὰ εἴπω, μὲ ὑποχρεοῦσι νὰ ἐπιστρέψω εἰς Γαλλίαν.

— Ἐνόμιζον ὅτι ἡ Γαλλία δὲν εἶνε ἀσφαλὴς τόπος τὴν στιγμὴν ταύτην, εἶπεν ἡ νέα δούκισσα.

Ἦτο ἐντελῶς ἀδαὴς τῆς πολιτικῆς, καίτοι δ' ἀορίστως μαθοῦσα τὰς πέραν τοῦ πορθμοῦ ταραχάς ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως, πολὺ ὀλίγον ἀνησύχει διὰ τὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης.

— Θὰ ἐπιβῶ ἐπὶ ἀγγλικοῦ πλοίου, εἶπεν ὁ δοὺξ, καὶ θὰ ὑπάρχῃ ἀγγλικὸς στρατὸς ἐπὶ τοῦ πλοίου.

— Τοῦτο διαφέρει.

— Πηγαίνω εἰς Βρετάνην, ὅπου εἶνε, δηλαδὴ ὅπου ἦσαν, αἱ γαῖαί μου. Θὰ εἶμαι ἐν μέσῳ φίλων. Πολλοὶ Γάλλοι εὐπατρίδαι θὰ λάβωσι μέρος εἰς ταύτην τὴν . . . ἐκδρομήν.

Ὀλίγον ἔλειψε νὰ εἴπῃ *ἐκστρατείαν*, ἀλλὰ δὲν ἐξεστόμισε τὴν βαρεῖαν λέξιν νομίσας ὅτι θὰ ἐνέβαλλεν εἰς μεγίστην ἀνησυχίαν τὴν δούκισσαν.

— Πηγαίνετε νὰ ἐπιθεωρήσητε τὰς ὑποθέσεις σας;

— Ναί, μεταξὺ ἄλλων, πηγαίνω καὶ διὰ τοῦτο.

Digitized by Google

— Καὶ θὰ μοῦ ἐπιστρέψητε σῶος καὶ ὑγιής, ἀγαπητέ μου δούξ;

— Βεβαίως, ἂν δυνηθῶ. Ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν, ἀγαπητή μου σύζυγε! προσεῖπεν ἀσπαζόμενος αὐτὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου.

Ἀλλ' αὐτὴ βαθέως συγκεκινημένη·

— Κύριε δοὺξ, εἶπεν, εἶμαι γυνὴ ἀμαθὴς καὶ χυδαία, ὅλως διόλου ἀναξία, τὸ εἰξεύρω, νὰ γείνω σύζυγός σας. Διατί δὲν ἐγνωρίσθημεν ταχύτερον; Αἰσθάνομαι ὅτι θὰ σᾶς ἐλάτρευον. Καί... σᾶς τὸ λέγω... σᾶς ἀγαπῶ ἤδη.

— Ἀγαπητή μου εἶνε προτιμότερον ν' ἀναχωρήσω. Ἂν ἔμενον ἴσως θὰ μὲ εὑρίσκετε ἀνάξιον τῆς ἀγάπης σας.

Τότε μετὰ τρυφερότητος πλήρους σοβαρότητος ἠσπάσθη αὐτὴν ἐπὶ τῶν χειλέων.

Ἡ δούκισσα ἐλύθη εἰς δάκρυα.

θ'

Μετ' ὀλίγον ἐγένετο ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κιβερὸν, ἧς πασίγνωστος εἶνε ἡ ὀλεθρία ἔκβασις.

Ὁ δοὺξ Μοντινιὰκ ἔπεσε γενναίως μὲ τὸ ξίφος εἰς τὴν χεῖρα.

Κατὰ τοῦτο ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος πλείστων ἄλλων μεταναστῶν, οἵτινες αἰχμαλωτισθέντες ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Χὸς, καὶ θεωρηθέντες ἐκτὸς νόμου ἐτουφεκίσθησαν ἀμειλίκτως.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο προὐξένησε γενικὸν πένθος ἐν Ἀγγλίᾳ· ἀλλ' οὐδεὶς ᾐσθάνθη αὐτὸ ζωηρότερον τῆς δουκίσσης Μοντινιάκ. Ἐθρήνησε θερμῶς τὸν σύζυγόν της, καὶ δὲν ἠθέλησε ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὸν διὰ τρίτου, ἀφιερωθεῖσα ὁλοκλήρως εἰς τὸν ὑποκόμητα Σαὶν-Ζερῆ καὶ τὴν Ἑλένην Βιράκ, πρὸς οὓς ἄλλως τε ὁ δοὺξ ἐκληροδότησε διὰ διαθήκης τὰς ἑκατὸν χιλιάδας λιρῶν, ἃς εἶχε χορηγήσει αὐτῷ ἡ γενναιοδωρία τῆς συζύγου του.

[Μετάφρασις]. Α. Π. Κ.

ΓΑΛΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ἡ γαλλικὴ μυθιστοριογραφία ὀφείλει τὴν τεράστιον αὐτῆς δημοτικότητα εἰς τὴν ἐφημερίδα «Αἰῶνα», συστᾶσαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1836. Τότε πρῶτον μία τῶν σπουδαιοτέρων πολιτικῶν ἐφημερίδων ὡμολόγησεν ὅτι πρώτιστον ἐλατήριον τῆς ἐπιτυχίας της ὑπῆρξεν ἡ μυθιστοριογραφία. Τὴν διεύθυνσιν τοῦ «Αἰῶνος» εἶχον ἀναλάβει δύο πάντη ἀνεξάρτητοι ἀλλήλων συντάκται, ὧν ὁ μὲν ἐπεμελεῖτο τοῦ πολιτικοῦ μέρους, ὁ δὲ τοῦ φιλολογικοῦ. Ἡ τῆς ἐργασίας διχοτομία ἀπέβη λίαν ἐπικερδής. Μυριάδες Γάλλων, ἀποστεργόντων τὰς πολιτικὰς τοῦ «Αἰῶνος» ἀρχὰς, ἀνεγίνωσκον ἀπλήστως τὴν ἐφημερίδα ταύτην ἕνεκα τῶν ἐπιχαρίτων ἐπιφυλλίδων της. Ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τὰ πλεῖστα τῶν γαλλικῶν μυθιστορημάτων ἐδημοσιεύοντο πρῶτον ἐν ταῖς μεγάλαις ἐφημερίσιν. Ἐντεῦθεν ὅμως δὲν ἕπεται, ὅτι ἐκαθάρθη ἢ ὑψώθη ἡ ἀξία τῆς μυθιστοριογραφίας. Ἡ φιλολογικὴ καὶ ἡ αἰσθητικὴ κρίσις τῶν ἀναγινωσκόντων ἐφημερίδας εἶναι τοσοῦτον πολυειδὴς, ὥστε ὁ συγγραφεὺς ἑκὼν ἄκων συγκαταβαίνει εἰς παραχωρήσεις, αἵτινες παραπολὺ ἐξευτελίζουσι τὸ προϊὸν τῆς φαντασίας του, ὅταν ἐκδοθῇ οὐχὶ πλέον ἐν ἐπιφυλλίσιν, ἀλλ' ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει. Ἡ παρακμὴ τῆς ἐφημεριδογραφικῆς μυθιστοριογραφίας ἐν Γαλλίᾳ χρονολογεῖται ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ τραπεζίτης Δελαμὰρ, ἰδιοκτήτης ἅμα καὶ διευθυντὴς τῆς «Πατρίδος», ἔγραψε τῇ ἑταιρίᾳ τῶν συγγραφέων τόδε τὸ δελτίον· «Στείλατέ μοι μυθιστοριογράφους, ἀλλ' οὐχὶ μεγαλοφυεῖς· μοὶ ἀρκοῦσι λόγοι κομπώδεις καὶ ἀπροσδόκητοι καταπλήξεις». Παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἀναγνωστῶν ὁ συγγραφεὺς θαυμάζεται δι' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι περιέπεσεν εἰς ἁμαρτήματα. Ἡ καθολικὴ ψηφοφορία, ἐπὶ τὴν φιλολογίαν ἐφαρμοζομένη, οὐδέποτε ἐνεργεῖ καλῶς καὶ λυσιτελῶς. Πᾶν καλλιτέχνημα ἀπαιτεῖ τὴν κρίσιν τῶν ἐπαϊόντων, ἤτοι ἐπισταμένων καὶ ἁρμοδίων διαιτητῶν. Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν «Αἰῶνα».

Τὴν μεγάλην δύναμιν τοῦ φύλλου τούτου μαρτυρεῖ τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον· Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἦτο πρωθυπουργὸς ὁ Θιέρς· εἰργάζετο δὲ μιᾷ τῶν ἡμερῶν μετὰ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου ἐν Νεϋλῦ. Μετὰ τὸ τέλος τῆς συνδιασκέψεως ὁ βασιλεὺς εἶπε· «Θέλετε νὰ ἀριστήσητε μετ' ἐμοῦ; μετὰ τὸ γεῦμα δυνάμεθα πάλιν νὰ ἀναλάβωμεν τὴν ἐργασίαν».—«Εὐχαριστῶ, Μεγαλειότατε, ἀλλ' ἡ σύμβιός μου μὲ περιμένει ἐν Παρισίοις». — «Δὲν πειράζει, ἀπεκρίνατο ὁ Λουδοβίκος· ἐγὼ στέλλω ἄνθρωπον νὰ εἴπῃ τῇ κυρίᾳ Θιὲρς, ὅτι ἀριστᾶτε παρ' ἐμοί». — «Ἡ Ὑμ. Μεγαλειότης μὲ φέρει εἰς ἀμηχανίαν· σήμερον περιμένω ξένους».—«Ἀλλ' οἱ ξένοι καὶ οἱοιδήποτε ἄλλοι θὰ νοήσωσιν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καταβῆτε εἰς Παρισίους, διότι κωλύεσθε ὑπὸ δημοσίων ὑποθέσεων».—«Μεγαλειότατε, ὀφείλω νὰ ἀνακοινώσω Ὑμῖν, ὅτι ἐκάλεσα εἰς γεῦμα τὸν διευθυντὴν τοῦ «Αἰῶνος» κ. Σαμβόλ».—«Τὸν κ. Σαμβὸλ! τότε ἀλλάσσει τὸ πρᾶγμα· δὲν τολμῶ νὰ κρατήσω τὸν ὑπουργόν μου». Ὁ δὲ πρωθυπουργὸς ἔστρεψε τῷ βασιλεῖ τὰ νῶτα, ὅπως συναριστήσῃ τῷ Σαμβόλ.

Τὴν ἔξαλλον φήμην του χρεωστεῖ ὁ Ἀλέξανδρος *Δυμᾶς* εἰς τὰς ἐπιφυλλίδας τοῦ «Αἰῶνος». Τὰ πρῶτα ὅμως αὐτοῦ μυθιστορήματα ἀπεδείχθησαν τοσοῦτον ὑδαρῆ καὶ ἀνούσια, ὥστε τὸ δημόσιον τὰ ἀπεδοκίμασεν. Ἡ λαμπρὰ αὐτοῦ περίοδος ἤρξατο ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «πλοιάρχου Παύλου» καὶ προέβη εἰς τὴν ἀκμὴν διὰ τῶν «τριῶν σωματοφυλάκων». Ὁ Δυμᾶς ἦτο πάντοτε πένης, εἰ καὶ ἀπελάμβανεν ἁδρὰν ἀμοιβὴν, ἓν φράγκον δηλονότι ἀντὶ ἑκάστης γραμμῆς· ἑκάστη δὲ γραμμὴ συνέκειτο πολλάκις ἐκ πέντε ἢ ἓξ ψηφίων—*ναί*, *οὐχί*. Ἐν τῇ διαχειρίσει τοῦ «Αἰῶνος» ὑπῆρχε πρεσβύτης ἀνὴρ, οὐδὲν ἄλλο ἔργον ἔχων ἢ

Digitized by Google

νὰ φροντίζῃ περὶ τῶν δικῶν τοῦ Δυμᾶ. Πλέον ἢ ἅπαξ ὁ γέρων διηπόρησε πῶς νὰ κανονίσῃ ἢ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἁπανταχόθεν ἐπιρρεούσας προσκλήσεις περὶ ὁλικῆς ἢ μερικῆς κρατήσεως τῆς μισθοδοσίας αὐτοῦ. Πλέον ἢ ἅπαξ ἀνεβόησεν ἐν τῇ ἀπογνώσει του· «ἐὰν ἡ ἐφημερὶς ἐξακολουθήσῃ δημοσιεύουσα τὰ πονήματα τοῦ Δυμᾶ, ἐγὼ προσφέρω τὴν παραίτησίν μου». Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οἱ λόγιοι ἐν Παρισίοις διηρώτων ἀλλήλους· «Τίς ἆρά γε εἶναι ὁ ἀληθὴς συγγραφεὺς τοῦ νεωτάτου μυθιστορήματος τοῦ Δυμᾶ;» Τότε ὁ Δυμᾶς εἶχε πολυαρίθμους συνεργάτας· ἐκακίζετο δὲ ὡς δημοσιεύων διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι συγγράμματα, ὧν οὐδὲ μίαν σελίδα εἶχε πώποτε διεξέλθει μετὰ προσοχῆς. Οἱ συντάκται τοῦ «Αἰῶνος» ἀπ' ἐναντίας ἦσαν τοσοῦτον φυλακτικοί, ὥστε ἐδέχοντο μόνον αὐτόχειρα γράμματα τοῦ Δυμᾶ, ἀπέρριπτον δὲ τὰ ξένῃ χειρὶ γεγραμμένα. Ἐπί τινα χρόνον ἡ ἐγγύησις αὕτη ἐφάνη ἀποχρῶσα. Ἀλλ' ἡ σύνταξις αἴφνης ἔμαθεν, ὅτι ὁ Δυμᾶς εἶχε γραμματέα ἐπιτήδειον νὰ μιμῆται πιστότατα τὴν γραφὴν τοῦ προϊσταμένου του. Ἡ ἐντεῦθεν προκύψασα ἔρις «Αἰῶνος» καὶ Δυμᾶ ἦτο μεγάλη· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ διεύθυνσις διηλλάγη κατ' ἀνάγκην «πρὸς τὸ μέγα, καλὸν καὶ παχὺ ἐκεῖνο παιδίον».

Χάριν τοῦ «Αἰῶνος» συνέταξεν οὐκ ὀλίγα μυθιστορήματα ὁ Φρειδερῖκος *Σουλιέ*. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐψιθυρίζετο, ὅτι ἔμελλε νὰ νυμφευθῇ τὴν ἀνεψιὰν τοῦ διευθυντοῦ· ἔπειτα ὅμως ἐρρέθη, ὅτι «ὁ πατὴρ δὲν ἔστεργεν». Ὁ Σουλιὲ ἦγε τότε τὸ πέμπτον καὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος. Τὰ μυθιστορήματά του ἐν τῷ «Αἰῶνι» δὲν ηὐδοκίμησαν. Ὡσαύτως ἀπεδοκιμάσθη τὸ μυθιστόρημα «Piquillo Alliaga» τοῦ Σκρίβ, καίπερ ἀγορασθὲν ἀντὶ 60,000 φράγκων.

Ὁ Θεόφιλος *Γωτιὲ* εἶπέ ποτε περὶ τοῦ Βαλζάκ, ὅτι ὅπου οὗτος ὑπετόπαζε μεστὸν χρημάτων κιβώτιον, ἔμενε πρὸ αὐτοῦ, ὡς γαλῆ πρὸ τῆς ὀπῆς, εἰς ἣν βλέπει εἰσέρποντα μῦν, ἄχρις οὗ πάλιν ἐξέλθῃ. Τὸ κιβώτιον τοῦ «Αἰῶνος» τότε ἦτο μεστόν, ὁ δὲ μέγας ψυχολόγος τὸ ἐπολιόρκει δεινῶς. Ὁσάκις ὁ Βαλζὰκ ἤρχετο εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ «Αἰῶνος» ἐνέπνεε φόβον καὶ τρόμον εἰς τοὺς στοιχειοθέτας, διότι πεντάκις καὶ ἑξάκις διώρθου τὰ μυθιστορήματά του, ἐνῷ ἦσαν ὑπὸ τοῖς πιεστηρίοις. Ὅσον ἁδρῶς καὶ ἂν τοὺς ἀντήμειβεν, ἡ τούτου παρουσία ἦτο πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθής, ὡς ἡ τοῦ Δυμᾶ πρὸς τὸν γέροντα διαχειριστήν. Ἀντίστροφος τῷ πενιχρῷ καὶ αὐχμηρῷ Βαλζὰκ ἦτο ἕτερος τοῦ «Αἰῶνος» μυθιστοριογράφος, ὁ πολυτελὴς καὶ μεγαλοπρεπὴς Εὐγένιος *Σύ*. Ἀφ' οὗ ἤρξατο κατασωτεύων τὴν περιουσίαν του, δύο φίλοι τὸν ὑπέβαλον εἰς τὴν ἑαυτῶν κηδεμονίαν. Ἀμφοτέρους ὤθησε πολλάκις εἰς ἀπόγνωσιν ὁ Σὺ διὰ τῶν ἀπερισκέπτων δαπανῶν του εἰς μάταια καὶ περιττά. Εἷς τούτων διηγήθη ποτὲ δακρύων, ὅτι ὁ Σὺ ἠγόρασεν ἀργυρᾶ σκεύη ἐπιτραπέζια ἀντὶ 5,000 φράγκων, ἅτινα εἶχεν αὐτὸς σχεδιάσῃ καὶ παραγγείλῃ κρύφα τῶν κηδεμόνων του. Ὀλίγον μετὰ τὸ 1848 ἐβιάσθη νὰ ἐκλίπῃ τὴν Γαλλίαν καὶ προσφύγῃ εἰς Σαβοΐαν, ἔνθα εἰργάζετο μὲν εἰσέτι, ἀλλὰ περίλυπος καὶ ἄθυμος ὤν. Παρὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν εὐφυΐαν, ἐμισήθη παρὰ τοῦ κοινοῦ, ὅσον εἶχε τιμηθῇ πρότερον. Κατ' ἀρχὰς οἱ ἀναγνῶσταί του ἐν τῇ ἀφελείᾳ των εἶχον θαυμάσῃ σοσιαλιστικάς τινας θεωρίας ἐν τοῖς «Μυστηρίοις τῶν Παρισίων» καὶ τῷ «Πλανωμένῳ Ἰουδαίῳ»· ἔφριξαν δὲ κατόπιν ἰδόντες τὰς αὐτὰς θεωρίας ἐφαρμοζομένας διὰ τῆς ἐρυθρᾶς σημαίας ἐπὶ τῶν ὁδοφραγμάτων. Ὁ Σὺ ἔπεσε θῦμα οὗ περ εἰσήγαγεν εἰς τὸ μυθιστόρημα πολιτικοῦ στοιχείου. Πολιτικὴ καὶ μυθιστοριογραφία οὐδέποτε ὑπῆρξαν φίλαι καὶ σύμμαχοι· ἡ μὲν ζῇ ἀπὸ τῆς πραγματικότητος, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς φαντασίας.

Ἐκ τῶν δευτερευόντων συνεργατῶν τοῦ «Αἰῶνος» μνείας ἄξιος εἶναι ὁ Κάρολος *Βερνάρδος*, δημοσιεύσας διηγήματα, μαρτυροῦντα ἀκρίβειαν παρατηρήσεως καὶ κρίσιν αἰσθητικήν. Ἐστερεῖτο μὲν μεγάλου πνεύματος δημιουργοῦ, ἀλλ' ἦτο πάνυ μετριόφρων καὶ δὴ καὶ δειλός· ἔτι δειλοτέρα ἦτο ἡ σύμβιος αὐτοῦ, οὐδέποτε τολμήσασα οὔτε πεζῇ, οὔτε ἐφ' ἁμάξης νὰ διαβῇ γέφυραν, διὰ φόβον μὴ συγκαταπέσῃ εἰς τὸ ὕδωρ.

Συνεργάτης τοῦ «Αἰῶνος» ἦτο ὁ Ἐρρίκος *Μοννιέ*, συγγραφεύς, ἄριστος ἠθοποιὸς καὶ ἄριστος ἰχνογράφος. Ἦτο περιζήτητος ἐν ταῖς συναναστροφαῖς καὶ ἐλάμβανε καθ' ἑβδομάδα μυρίας προσκλήσεις. Ἀλλ' ὁσάκις παρετήρει, ὅτι προσεκλήθη ἵνα διασκεδάσῃ τὴν συναναστροφήν, ἐφυλάσσετο, ἔκλειε τὸ στόμα καὶ ἐπωφελεῖτο τὴν πρώτην εὐκαιρίαν νὰ ἀπέλθῃ. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἦτο ἐν τῇ ἑσπερίδι ἰσχυροῦ καὶ περιφανοῦς εὐπατρίδου καὶ ἐτύγχανεν ἐξαιρέτων τιμῶν. Ἅμα νοήσας, ὅτι προσεκλήθη ὅπως κινήσῃ τοὺς ἄλλους εἰς γέλωτα, δὲν ἐλάλησε πλέον, ἤρξατο δὲ τρώγων καὶ πίνων, ὡσανεὶ εἶχεν ὄρεξιν τεσσάρων ἀνδρῶν. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ συμποσίου προσῆλθεν αὐτῷ ὁ οἰκοδεσπότης μειδιῶν καὶ ἔχων ἐν χερσὶ τὸ πρῶτον τεῦχος τῶν ὑπὸ τοῦ Μοννιὲ συντεταγμένων δημοτικῶν σκηνῶν·—Ἆρά γε, τῷ εἶπε, θὰ εὐχαρεστηθῆτε, κ. Μοννιέ, νὰ ἀπαγγείλητε μίαν τῶν σκηνῶν τῆς ὡραίας ὑμῶν βίβλου;»—«Ἄσμενος, ἀπεκρίνατο μειδιῶν καὶ ὁ Μοννιέ· γινώσκετε ὅμως ὅτι ἑκάστη σκηνὴ τιμᾶται χιλίων φράγκων». —«Ἐλπίζω, ὅτι ἐκ φιλοφροσύνης θὰ ψυχαγωγήσητε τὴν λαμπρὰν συναναστροφήν, ἐν ᾗ ἔχετε τοσούτους θαυμαστάς». — «Ἀντὶ χιλίων φράγκων ἑκάστην σκηνήν», ἀπεκρίνατο ἀταράχως ὁ Μοννιὲ καὶ θεὶς τὴν βίβλον ἐπὶ τῆς τραπέζης πάλιν ἐσιώπησε. Μετὰ βραχεῖαν διακοπὴν ἕτερος τῶν προσκεκλημένων προέτεινε νὰ ψάλωσιν ἕκαστος κατὰ σειράν.—«Εὖγε», ἀνεφώνησεν ὁ οἰκοδεσπότης, νομίζων ἤδη, ὅτι εἶχε νικήσει τὸν ἀν-

Digitized by Google

τίπαλον· «θὰ ψάλῃ τι βεβαίως ὁ κ. Μοννιὲ ἵνα μᾶς διασκεδάσῃ.» — «Ἀμέσως», ἀπεκρίνατο, καὶ ἔψαλε μίαν στροφήν, τοσοῦτον ἀποτρόπαιον, ὥστε μετὰ τὸν δεύτερον στίχον παρεκλήθη νὰ διακόψῃ τὸ ᾆσμα. Μετὰ στωϊκῆς ἀταραξίας ὁ παράδοξος ἀνὴρ εἶπε τότε·— Ἀφ' οὗ δὲν μοι ἐπιτρέπετε νὰ ψάλω, ἀπέρχομαι». Ὁ *Βαλζὰκ* ἐτίμα πολὺ τὸν Μοννιὲ καὶ τὸν ἐπεσκέπτετο συχνάκις. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο σφόδρα ἀθυρόστομος, οἱ φίλοι του ἀπεμάκρυνον πάντας ὅσοι ἐνεδέχετο νὰ σκανδαλισθῶσιν ὑπὸ τῶν λόγων του.—«Ὅταν ἔρχηται εἰς ἐπίσκεψίν μου ὁ Βαλζὰκ (ἔλεγεν ὁ Μοννιὲ), διώκω τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδάς μου, κλείω ἀσφαλῶς τὰς θύρας, καὶ εἶτα περιχαρὴς διαλέγομαι τῷ περιφήμῳ συγγραφεῖ». Ἀλλ' ὁ Μοννιὲ εἶχε καὶ παράπονα κατὰ τοῦ Βαλζάκ. Ὁ κωμικὸς Μολιέρος, ὁσάκις ἐλογοκλόπει τοὺς πρὸ αὐτοῦ συγγραφεῖς, συνείθιζε νὰ λέγῃ—«Λαμβάνω τὸ ἀγαθὸν ὅπου ἂν τὸ εὕρω». Ὁ Βαλζὰκ ἐξεφράζετο ὧδε·—«Πᾶς μέγας συγγραφεὺς εἶναι γραμματεὺς τοῦ αἰῶνός του· δύναται λοιπὸν νὰ ποιήσῃ ἴδιον ἑαυτοῦ ὅ,τι ἂν ἀγαθὸν εὑρίσκῃ παρὰ τοῖς συγχρόνοις του». Ταῦτα λέγων ὁ Βαλζὰκ ἐνόει μέγαν συγγραφέα μόνον ἑαυτόν, καὶ οὐδαμῶς ἐδίσταζε νὰ νοσφίζηται ἰδέας καὶ λόγους ἀλλοτρίους. Μία τῶν ὡραίων σκηνῶν τοῦ Μοννιὲ φέρει ἐπιγραφὴν «Ἡ ἱστορία τοῦ Ναπολέοντος, διηγηθεῖσα ἔν τινι ἑσπερινῇ συναναστροφῇ», καὶ εἶναι μικρὸν ἀριστούργημα στρατιωτικῆς ἀφελείας. Ἀκούσας αὐτὴν ὁ Βαλζὰκ ἦλθε μετά τινα χρόνον πρὸς τὸν τεχνίτην καὶ τὸν ἱκέτευσε θερμῶς νὰ τὴν ἀπαγγείλῃ αὖθις. Τούτου γενομένου, εὗρεν ὕστερον τὴν μικρὰν ἱστορίαν του σχεδὸν αὐτολεξεὶ ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ καλλίστῳ τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Βαλζὰκ «Ὁ ἰατρὸς ἐν τῷ ἀγρῷ». Σημειωτέον, ὅτι τὰ δικαιώματα τῆς διανοητικῆς περιουσίας δὲν ἦσαν τότε ἠκριβωμένα καὶ ὡρισμένα ὑπὸ τοῦ νόμου, ὥσπερ νῦν· ἀπόδειξις δὲ ἡ ἑξῆς· τρίτος τις συγγραφεὺς ἐλογοκλόπησε τὴν παρὰ τοῦ Μοννιὲ «Ἱστορίαν τοῦ Ναπολέοντος» καὶ κατώρθωσε νὰ παρασταθῇ τὸ δρᾶμα ἐν τοῖς ἀνακτόροις. Ἐντεῦθεν ἐπῆλθεν ἔρις δεινὴ τῶν δύο ἀνδρῶν· καὶ πολλὰ δὲ ἔτη ὕστερον ὁ Μοννιὲ ἐμέμφετο τὸν περιφανῆ δημοσιογράφον.

Συνεργάτης τοῦ «Αἰῶνος» ἦτο κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὁ εὐφυέστατος δημοσιογράφος *Γουϊνὼ*, κατόπιν συντάκτης τῶν «Παρισινῶν Χρονικῶν». Ἦτο πρότυπον δημοσιογράφου. Ἐν ῥητῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ ἐκόμιζεν εἰς τὴν σύνταξιν τὴν ἐπιφυλλίδα του, μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ἐπελθούσης ἀπροσδοκήτως. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ᾔτησεν ὁ ἀρχισυντάκτης τὴν ἐπιφυλλίδα τοῦ Γουϊνὼ, ἵνα τὴν ἐπιθεωρήσῃ· μαθὼν δὲ ὅτι «δὲν ἐστάλη εἰσέτι διόρθωσις», εἶπεν· «Εἶναι μεσημβρία καὶ ὁ Γουϊνὼ δὲν ἔστειλεν αὐτήν; Βεβαίως ἀπέθανεν». Καὶ ἀληθῶς εὑρέθη ἐν τῷ γραφείῳ του ὁ Γουϊνὼ νεκρὸς, κρατῶν τὸν κάλαμον ἐν τῇ χειρί. Ἦτο καὶ τοῦτο θάνατος ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης. Ὁ γνωστὸς μυθιστοριογράφος Ponson du Terrail, ὁ ἐν Βορδῷ κακῶς τὸν βίον καταστρέψας ἐπὶ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, εἰργάζετο μετ' εὐχερείας ὅλως πρωτοφανοῦς καὶ ἀπιστεύτου. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἦλθεν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς συντάξεως, ἔνθα ἠσχολεῖτο ἄλλος φίλος του, διορθῶν ἐπιφυλλίδα. Ὁ Πονσὸν ἐκάθισεν ἀπέναντι αὐτοῦ καὶ ἤρξατο νὰ διαλέγηται. Αἴφνης εἰσέρχεται ἀσθμαίνων ὁ πρῶτος στοιχειοθέτης ἑτέρας ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι ἐκτυπουμένης ἐφημερίδος καὶ ἐρωτᾷ· «Δὲν θὰ λάβωμεν λοιπὸν, κ. Πονσὸν, τὸ χειρόγραφον; Ἡ ὥρα παρῆλθε πρὸ πολλοῦ».—«Τί χειρόγραφον; Ἐγὼ δὲν ἔχω χειρόγραφον· ἔπειτα οὐδὲ ἐξεύρω εἰσέτι τί θὰ γράψω εἰς τὸ προσεχὲς κεφάλαιον». — «Λοιπὸν σήμερον δὲν θὰ δημοσιεύσωμεν ἐπιφυλλίδα!»—«Πρέπει νὰ δημοσιεύσωμεν· δότε μοι χάρτην καὶ μελάνην». Ὁ Πονσὸν ἐκάθισεν, ἤρξατο γράφων τὴν ἐπιφυλλίδα καὶ ἐξηκολούθει συγχρόνως τὸν διάλογον. Ὁ φίλος του, περίεργος ὢν νὰ ἴδῃ, πῶς θὰ ἐξήρχετο ἐκεῖνος τῆς ἀμηχανίας, ἐξηκολούθει τὴν διόρθωσιν· τελειώσας δὲ αὐτὴν, ἡτοιμάζετο νὰ ἀπέλθῃ, ὅτε ὁ Πονσὸν τῷ εἶπε·«Περιμείνατε ὀλίγον· ἔρχομαι μεθ' ὑμῶν».-«Πῶς; καὶ ἡ ἐπιφυλλίς;»-«Ἡ ἐπιφυλλὶς εἶναι τελειωμένη· μίαν ἔτι λέξιν ἔχω νὰ γράψω καὶ τὸ ὄνομά μου». Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ εἷς διώρθου τὴν ἐπιφυλλίδα, ὁ ἕτερος συνέτασσε τὴν ἑαυτοῦ. Τοιαῦται ἐξ ὑπογυίου ἐργασίαι τοῦ συγγραφέως τοῦ Rocambole γέμουσι τερατολογιῶν. Εἷς ἕνα τῶν ἡρώων του ἔδωκέ ποτε ἀνάστημα ἓξ ποδῶν (six)· ἀπρόσεκτος δὲ στοιχειοθέτης ἀντὶ ἓξ ἔγραψε δέκα (dix). Τὸ λάθος ἀνετυπώθη εἰς μυριάδα ἐπιφυλλίδων, ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς δὲν τὸ ἐνόησεν. Ἀνὴρ δέκα πόδας ὑψηλὸς ἦτο πρᾶγμα σπανιώτατον καὶ ἐπὶ τῆς περιόδου τῶν Γιγάντων. Ἐν τούτοις οὐδεμία οὐδαμόθεν ἠκούσθη ἀντίρρησις· οἱ ἀναγνῶσται τοῦ Πονσὸν δὲν ἐταράχθησαν· ὁ πελώριος ἀνὴρ ἔμεινεν οἷος τὸ πρῶτον ἐχαρακτηρίσθη, οἱ δὲ θαυμασταὶ τοῦ συγγραφέως ἐπίστευσαν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι δέκα πόδας ὑψηλοί. Ἐξ ἄλλων μὲν αὐτοῦ πονημάτων κατεδείχθη ὅτι, ὁσάκις ὁ Πονσὸν ἐμελέτα καὶ ἔγραφε μετὰ περισκέψεως, ἐφιλοπόνει μυθιστορήματα ἀρκούντως σπουδαῖα· ἀλλ' ὁ δαίμων τοῦ αὐτοσχεδιασμοῦ συνεπῆρεν αὐτὸν εἰς τὰς αἰθερίους χώρας καὶ τὸν ἀπέδειξεν ἀντίστροφον τοῦ φιλοπονωτάτου Ἰουλίου Ζανὲν, ὅστις εἰργάζετο ἠρέμα καὶ ἐξωνύχιζε πᾶσαν πρότασιν. Τὸν συνεργάτην τοῦτον τοῦ «Αἰῶνος» ἀπαντήσας ποτὲ φίλος εἶπε· «Πόσον μακαριστὸς εἶσθε, ἀγαπητὲ Ζανέν· γράφετε πάντοτε αὐτοσχεδίως, ἄνευ κόπου καὶ μακρῶν ζητήσεων· πᾶσα πρότασις ἡμῶν εἶναι ἐρρινημένη, ἐξεσμένη, ἀληθὲς ἀνάγλυφον· ἀκούω, ὅτι οὐδὲ ἀναγινώσκετε τὸ δεύτερον ὅσα γράφετε»—«Πλανᾶσθε, ἀπεκρίνατο ὁ Ζανέν· ὅταν γράφω θεατρικὴν ἐπιφυλλίδα, γράφω ταχέως· δύο ὤ-

Digitized by Google

ραι ὑπεραρκοῦσί μοι. Ὅταν ὅμως ἐργάζωμαι διὰ τὸ βιβλιοπωλεῖον, κοπιῶ καὶ βασανίζομαι ὡς πᾶς ἄλλος. Παρατηρήσατε ἐδῶ»· καὶ τῷ ἔδειξε φύλλα τοσοῦτον μεστὰ διορθώσεων, ὥστε καὶ ὁ Βαλζὰκ δὲν θὰ εὕρισκε τόπον νὰ ποιήσῃ νέας διορθώσεις. «Χάριν τῶν διορθώσεων τούτων δαπανῶ ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ ὥρας τῆς ἡμέρας, οἱ δὲ ἄνθρωποι φαντάζονται, ὅτι ἀνταμειβόμεθα δαψιλῶς». Διὰ τῆς θαυμαστῆς ταχυγραφίας του ὁ Πονσὸν κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ βίου του ἡμέρας κατέστη πλουσιώτερος τοῦ Ζανέν. Ἀλλ' ἐν τῇ φιλολογίᾳ δὲν εἶναι πάντοτε καὶ ἄριστος συγγραφεὺς ὁ πλουσιώτατος· ἀπ' ἐναντίας τὰ μᾶλλον προσοδοφόρα τῶν συγγραμμάτων εἶναι πολλάκις τὰ φαυλότατα. Τὸ ἀγαθὸν ἐλάμβανε καὶ ὁ Πονσὸν ὅπου τὸ εὕρισκεν· ἐλογοκλόπει ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ παρρησίᾳ λέγων τούτῳ ἢ ἐκείνῳ τῷ φίλῳ·—«Διασκευάζω ἓν τῶν μυθιστορημάτων σου»· ὀνειδιζόμενος δὲ, προσετίθει·—«Τί νὰ γίνῃ; Ἠδυνάμην νὰ ποιήσω ὅ,τι θέλω ἄνευ τῆς ἀδείας σου· οἱ ἀναγνῶσται οὐδὲν παρατηροῦσι· σὺ δὲ αὐτὸς δὲν θὰ ἀνεκάλυπτες τὴν μεταποίησιν». Ὁσάκις ηὐδοκίμει ξένον τι μυθιστόρημα, ἐπειρᾶτο ὁ Πονσὸν νὰ συναρπάσῃ τὴν κυρίαν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ τὴν πορείαν τῆς πράξεως· ἀντὶ γερόντων εἰσῆγε παῖδας, ἀντὶ μοναχῆς κυρίαν τινὰ ἐξ ἄλλου κόσμου· ἔστρεφε δὲ, μετερρύθμιζε καὶ ἐτροποποίει τὰ ἐλάχιστα μετὰ τηλικαύτης ἐπιτηδειότητος, ὥστε ἐπῃνεῖτο καὶ ἐθαυμάζετο πλειότερον τοῦ πράγματι συγγραφέως. Ἀλλ' ἡ προβεβουλευμένη κλοπὴ ἢ ἀντιγραφὴ καὶ μετάπλασις δὲν εἶναι καινοφανής. Οἱ ἄριστοι τῶν μουσουργῶν, Ὠβὲρ, Βερλιὸζ, Ροσίνης ἠρανίσθησαν τὰ ἀξιολογώτερα τῶν ᾀσμάτων αὐτῶν ἐκ παλαιοτέρων ὁμοτέχνων, ἀλλάξαντες μόνον τὸν ρυθμόν. Ἄλλως δὲ, εἶχε καὶ ὁ Πονσὸν ἀνεξάντλητον τὴν διάνοιαν καὶ ἐπραγματεύθη, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος Δυμᾶς, ἐκ πάντῃ νέας ἀπόψεως θαλάσσας καὶ ὄρη, μεταλλεῖα καὶ ὑπόγεια, τρικυμίας καὶ πλημμύρας, πάθη γενναῖα καὶ ἀγεννῆ, πόλεις καὶ ἀγρούς, μοναστήρια καὶ μυχαίτερα καμάρια, μέγαρα καὶ παντοπωλεῖα. Πολλάκις συνύφανεν εἰς τὴν διήγησιν σκηνὰς ἀλλοκότους μὲν, ἑαυτῷ δὲ διαφερούσας, εἰ καὶ μηδὲν κοινὸν εἶχον πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. Ἀπαντήσας ποτὲ καθ' ὁδὸν ἕτερον μυθιστοριογράφον εἶπεν· «Ἐπενόησά τι νέον καὶ θαυμάσιον».—«Ἐμπορῶ νὰ τὸ μάθω;»—«Ἄκουσον· Νεανίας, ἔχων σχῆμα καὶ τρόπους μυστηριώδεις, ὄψιν δὲ λίαν συμπαθῆ, ἔρχεται ἐξ Ἰνδικῆς εἰς Παρισίους. Καταβὰς ἐκ τῆς ἀτμαμάξης, ἀναβαίνει κοινὴν ἅμαξαν καὶ μετακομίζεται εἰς ἀφεστηκὸς προάστειον. Ἐν τέλει τῆς κυρίας ὁδοῦ ὑπάρχει οἰκία ἑτοιμόρροπος καὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐγκαταλελειμμένη. Ὄπισθεν αὐτῆς ἐκτείνεται αὐλὴ περιτετειχισμένη καὶ μεστὴ ὑψηλῶν χόρτων· ἔχει δὲ ἐν μέσῳ βαθὺ φρέαρ, καλυπτόμενον ὑπὸ μικρᾶς ὀροφῆς, καὶ αὐτῆς σαθρᾶς. Ἀφικόμενος πρὸ τῆς οἰκίας ὁ ξένος ἀποπέμπει τὸν ἁμαξηλάτην, ἀφ' οὗ τὸν ἀντήμειψεν ἁδρῶς. Ἡ ἅμαξα γίνεται ἄφαντος. Ὁ ξένος πλησιάζει καὶ κρούει τὴν θύραν κατὰ τρόπον ἰδιόρρυθμον· αὕτη ἀνοίγεται ποιοῦσα ψόφον φρικώδη· ὁ περιηγητὴς εἰσέρχεται εἰς πρόδομον, ἔνθα ἐπικρατεῖ ἠρεμία θανάτου. Ἡ θύρα κλείεται· ὁ ξένος δὲν ἐκπλήσσεται τὸ παράπαν· διέρχεται τὸν πρόδομον καὶ φθάνει εἰς τὴν αὐλήν. Αἱ πυκναὶ καστανέαι διαδίδουσιν ὀσμὴν δεινοτάτην. Ὁ ξένος προσεγγίζει εἰς τὸ φρέαρ, κλίνει τὸ πρόσωπον καὶ κράζει ψίτ! Ἀκούει δὲ μετ' ὀλίγον. . . οὐδέν! Ὁ ἀνὴρ ὠχριᾷ, βλέπει εἰς τὸ ὡρολόγιόν του, ἓν λαμπρὸν χρονόμετρον, ὅπερ εἶχεν ἀγοράσῃ ἀντὶ χιλίων ταλλήρων. «Εἶμαι ἀνόητος (λέγει καθ' ἑαυτόν)· ἦλθον δέκα λεπτὰ πρὸ τῆς τεταγμένης ὥρας». Περιπατεῖ ἄνω καὶ κάτω, ἀλλ' ἡ ἀγωνία του αὐξάνεται· βλέπει ἀδιακόπως εἰς τὸ ὡρολόγιον· πλησιάζει τελευταῖον εἰς τὸ φρέαρ, κράζει πάλιν ψίτ! Τώρα δὲ ἀκούει ἐκ τοῦ βάθους» . . . Ὁ Πονσὸν διέκοψε τὴν διήγησιν.—«Λοιπὸν τί ἀκούει;» ἠρώτησεν ἔκθαμβος ὁ ἄλλος μυθιστοριογράφος· «οὐδὲ ἐγὼ εἰξεύρω τί ἀκούει», ἀπήντησεν ἐκεῖνος γελῶν· «Πρέπει νὰ ἀκούσῃ τι, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ τί θὰ ἀκούσῃ». — «Πῶς (εἶπεν ὁ φίλος) ἀγνοεῖς εἰσέτι; Εἰπέ μοι τοὐλάχιστον, διὰ τί ἔρχεται ὁ ξένος ἀπὸ Ἰνδικῆς εἰς Παρισίους· ὁποῖον δὲ μυστήριον περιστοιχίζει φρέαρ καὶ οἰκίαν, ἐν ᾗ διδάσκεται τὸ δρᾶμα;»—«Οὐδὲν εἰξεύρω, ἀπεκρίνατο γελῶν ὁ Πονσόν· ἐμπορεῖς σὺ νὰ μοῦ δώσῃς συμβουλήν;» —Τόσον ταχέως συμβουλὰς ἐγὼ δὲν εὑρίσκω· πρέπει νὰ μελετήσω τὴν ὑπόθεσιν· ἔπειτα . . .»—«Μὴ ἀνησύχει· ἐγὼ θὰ ἀπαλλάξω ἐμαυτὸν τῆς ἀμηχανίας»· καὶ πραγματικῶς ἀπηλλάγη· οἱ ἀναγνῶσται τοῦ Πονσὸν ἐπίστανται ἤδη πῶς. Ὁ Πονσὸν εἶχε μνήμην τεράστιον· ἐπειδὴ δὲ διὰ παντὸς τοῦ βίου ἀνεγίνωσκε μυθιστορήματα, ἐμιμεῖτο αὐτὰ λεληθότως καὶ ἐφαντάζετο, ὅτι ἐδημιούργει αὐτός. Ἄλλως δὲ καὶ ὁ μέγιστος δημιουργικὸς νοῦς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ ἴδια καὶ πρωτότυπα ἐπὶ πολυμερῶν ἀσχολιῶν. Ὁ Πονσὸν ἔγραφε καθ' ἑκάστην διάφορα χάριν πέντε μεγάλων ἐφημερίδων. Σήμερον οἱ χάριν τοῦ λαοῦ γράφοντες ἔχουσι πολυαρίθμους προκατόχους, διανύσαντας ἤδη τὴν αὐτὴν ὁδόν. Ἀρκεῖ νὰ μεταπλάσῃ πρόσωπα καὶ σκηνὰς καὶ νὰ τοῖς ἐπιβάλῃ τὴν σφραγῖδα τῆς ἑαυτοῦ διανοίας. Ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν ὁ Πονσὸν ἦτο ἀπαράμιλλος. Ἐδανείζετο ἐν συνειδήσει καὶ ἄνευ συνειδήσεως. Τοῦ θαυμασίου ἀνδρὸς ἡ μνήμη ὅμως ἦτο πολλῷ κατωτέρα τῆς τοῦ κ. *Σωζὲ*, ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης ἐπὶ τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Νέον ἔτι ὄντα τὸν Σωζὲ συνέστησεν ὁ φίλος του Λαμαρτῖνος τῷ *ἀββᾷ* Σ... ὅστις ἔχαιρε φήμην πρώτου ἱεροκήρυκος ἐν Γαλλίᾳ. Μιᾷ κυριακῇ ὁ ἀββᾶς εἶχεν ἐκφωνήσῃ λόγον τῇ ἀληθείᾳ ἔξοχον καὶ ὁμοθυμαδὸν ἐθαυμάζετο ὑπὸ

Digitized by Google

μικρῶν καὶ μεγάλων. Τῇ ἐπαύριον ἐδείπνουν παρά τινι φίλῳ ὁ ἀββᾶς, ὁ Λαμαρτῖνος, ὁ Σωζὲ καὶ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐν τοῖς λογίοις τῶν Παρισίων. Ἕκαστος τῶν συνδαιτυμόνων ἐξεθείαζε τὸν ἱεροκήρυκα, ὅστις ἐφάνη χαίρων ἐπὶ τοῖς ἐπαίνοις. Ἰδὼν ὁ ἀββᾶς, ὅτι μόνος ὁ Σωζὲ ἐσιώπα τὸν ἠρώτησε·—Νεανία,σὺ μόνον σιωπᾷς·μήπως δέν σοι ἤρεσε τὸ κήρυγμά μου;» — «Σύγγνωτέ μοι, κύριε ἀββᾶ, ἀπεκρίνατο ὁ Σωζέ· δὲν τολμῶ νὰ ἐκφράσω γνώμην, φοβούμενος μὴ λυπήσῃ ὑμᾶς ἡ ἀλήθεια.» — «Τί σημαίνει τοῦτο; Ἀπ' ἐναντίας παρακαλῶ νὰ εἴπητε ἀδιστάκτως ὅ,τι φρονεῖτε. Αἱ ἐπικρίσεις δὲν μὲ ἐνοχλοῦσι». — «Ἀφ' οὗ θέλετε, ἀκούσατε· τὸ κήρυγμα ἐφάνη μοι θαυμάσιον· ἀλλ' ἐγὼ τὸ εὗρον αὐτολεξεὶ ἐν τοῖς ἀνεκδότοις λόγοις τοῦ Βουρδαλοῦ». — «Τί λέγετε; εἶπε γελῶν ὁ ἀββᾶς· τὸν λόγον μου δὲν ἀντέγραψα, ἀλλ' ἐφιλοπόνησα αὐτός». — «Λυποῦμαι ὅτι ἐμμένετε ἐν τῇ πλάνῃ· ἐγὼ εἶμαι βεβαιότατος, ὅτι ἡ ὁμιλία εἶναι τοῦ Βουρδαλοῦ. Πρὸς ἀπόδειξιν, εἰμπορῶ νὰ τὴν ἐπαναλάβω, διότι τὴν ἔμαθον ἐκ στήθους». Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπανέλαβεν αὐτολεξεὶ ὅλην τὴν ὁμιλίαν. Ὁ δυστυχὴς ἀββᾶς, ὥσπερ κεραυνόβλητος, ἵστατο κάτωχρος, ἄναυδος, ἀπόπληκτος· — «Θεέ μου (ἀνεφώνησε), μήπως ἐξέστην ἐγὼ τῶν φρενῶν; Πῶς εἶναι δυνατόν;» Ἡ ἀδημονία του ἐνέπνευσε φόβον τοῖς θεωμένοις, πρῶτος δὲ ὁ Σωζὲ δραμὼν ἠσπάσατο τὴν δεξιάν του καὶ τὸν ἐπράϋνε λέγων, ὅτι διὰ τῆς τεραστίου μνήμης του ἦτο ἱκανὸς νὰ τὴν απομνημονεύσῃ, καὶ ἅπαξ ἀκούσας αὐτήν. «Κατώρθωσα δὲ τὸ πρᾶγμα τοσούτῳ εὐχερέστερον, διότι ὁ λόγος ἐφάνη μοι ἐξ ἀρχῆς σπουδαιότατος καὶ ἄξιος τοῦ Βουρδαλοῦ». Βαθμηδὸν συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν ὁ ἀββᾶς καὶ συνεγέλασε τοῖς ἄλλοις. Τὸ ἰσχυρὸν τῆς μνήμης του διετράνωσεν ὁ Σωζὲ καὶ ἐν ἑτέρᾳ περιπτώσει. Ὑπουργὸς ὢν τῆς δικαιοσύνης, ἐξῆλθεν εἰς περιοδείαν καὶ ἔγραψε τῷ Λαμαρτίνῳ, ὅτι θὰ διενυκτέρευε παρ' αὐτῷ ἐν Σαὶν Ποάν. Ὁ οἰκοδεσπότης μετὰ πολλῶν ξένων κατὰ ῥητὴν ὥραν ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησίν του· εἶπε δὲ καθ' ὁδὸν πρὸς τὸν γραμματέα τοῦ Σωζέ·—«Γινώσκετε μέσον δι' οὗ νὰ ἐμποδίσητε τὸν ὑπουργὸν νὰ λαλήσῃ περὶ πολιτικῆς; Ἐγὼ διαφωνῶ αὐτῷ κατὰ τὰς πολιτικὰς ἀρχάς· σφόδρα δὲ φοβοῦμαι, μήπως ἔλθωμεν εἰς ἔριδας κατὰ τὴν βραχεῖαν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν». Ὁ γραμματεὺς καὶ κατόπιν πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου διεσκέδασε τοὺς φόβους τοῦ ποιητοῦ. Ὁ Σωζὲ ἔτυχε λαμπρᾶς καὶ φιλικωτάτης δεξιώσεως, ἀλλ' ἐν τῷ δείπνῳ αὐθόρμητος ἤρξατο νὰ λαλῇ περὶ βουλῶν καὶ ὑπουργείου. Ὁ γραμματεὺς μετὰ δεξιότητος ἔστρεψε τὴν προσοχὴν τοῦ ὑπουργοῦ εἰς ἕτερον θέμα. Προειδώς, ὅτι ὁ προϊστάμενος αὐτοῦ θὰ ἐπανήρχετο πάλιν εἰς τὸ προκείμενον, διηγήθη βραχέως τὴν πορείαν δίκης, συνταραξάσης ἄλλοτε τὴν κοινωνίαν καὶ ἠρώτησε τὸν ὑπουργόν· «Ἐνθυμεῖσθε, ἐξοχώτατε, τὴν ἀγόρευσιν, ἣν ἀπηγγείλατε τότε ὡς ἁπλοῦς δικηγόρος; Πόσον ἐπῃνέθητε ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ! Οὐδέποτε ἐποιήσατε λεπτοτέρας παρατηρήσεις, οὐδέποτε μετήλθετε ὀρθότερα ἐπιχειρήματα, οὐδέποτε ἐκεραυνοβολήσατε σφοδρότερον ἀντιδίκους διὰ τῆς ἐμφύτου ὑμῖν εὐφραδείας! Πάντες συνεκινήθησαν καὶ ἐπείσθησαν· κρῖμα ὅτι ὁ κ. Λαμαρτῖνος δὲν ἦτο παρών, ὁ μόνος ἄξιος νὰ ἐκτιμήσῃ τὸν ῥήτορα». — «Ναί, εἶπεν ὁ Σωζέ, ἡ ἀγόρευσις ἐκείνη κατέβαλε τὰ θεμέλια τῆς τύχης μου. Ἐνθυμεῖσθε πῶς ἔτρεμον οἱ ἀντίδικοι». Ἐπανέλαβε δὲ τὴν ἀγόρευσιν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους. Ἐτελείωσε τὸ δεῖπνον, ἐτελείωσεν ἡ συναναστροφὴ καὶ ὁ λόγος ἐξηκολούθει. Τῇ ἐπαύριον, λίαν πρωΐ, ὁ Σωζὲ ἀπήγγειλε τὸν ἐπίλογον καὶ ἀπῆλθεν ἐκ Σαὶν Ποάν, οὐδὲ ἕνα λόγον λαλήσας πρὸς τὸν Λαμαρτῖνον περὶ πολιτικῆς[1].

Η ΗΜΕΡΑ ΕΝΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Ἐν τῷ «Φιγαρῷ» ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἡμέρα ἑνὸς ὑπουργοῦ» εὐφυεστάτη μελέτη, ἥτις ὑπὸ ἐλαφρὸν περίβλημα κρύπτει ὀρθοτάτας πολιτικὰς παρατηρήσεις, καὶ διὰ τοῦτο ἀνεγνώσθη μετὰ πολλῆς προσοχῆς. Ἡ μελέτη αὕτη, μεταφραζομένη ἐπὶ τὸ περιληπτικώτερον, ἔχει ὡς ἑξῆς· «Ὁ ὑπουργὸς κοιμᾶται συνήθως περὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ ἐξυπνᾷ περὶ τὴν ἑβδόμην ὥραν. Μίαν ὥραν ἐπασχολοῦσιν αἱ φροντίδες τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ τὸ πρῶτον ἄριστον. Δὲν εἶναι πολύ. Θὰ μοὶ εἴπητε ἴσως ὅτι σπογγιζόμενος ἢ ῥοφῶν τὸ τέϊον δύναται ν' ἀναθεωρήσῃ καθ' ἑαυτὸν τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης καὶ τὰς σχέσεις τῶν κομμάτων ἐν Γαλλίᾳ. Κατὰ τὰς πρωϊνὰς ταύτας ὥρας τὸ πνεῦμα εἶναι τοσοῦτον διαυγὲς καὶ γόνιμον! Δυστυχῶς ὁ ὑπουργός, μετὰ τὴν ἑσπερίδα ἢ τὸ δεῖπνον τῆς προτεραίας, ἐκοιμήθη ὀλίγον ἢ κακῶς καὶ ἐξύπνησε βαρεῖαν ἔχων τὴν κεφαλήν. Ἄλλως τε ἔμαθεν ἤδη ὅτι οἱ ἀπαιτηταὶ ἐνεδρεύουσιν εἰς τοὺς προθαλάμους καὶ θὰ τὸν συλλάβωσιν, ἅμα ὡς ἀποπειραθῇ ν' ἀπέλθῃ ἐκ τοῦ κοιτῶνός του εἰς τὸ σπουδαστήριον. Μόνη ἡ πρωϊνὴ ἐκείνη ὥρα απομένει λοιπὸν αὐτῷ, ὅπως κανονίσῃ τὰς ἰδιωτικάς του ὑποθέσεις, δώσῃ διαταγὰς εἰς τοὺς ὑπηρέτας καὶ θωπεύσῃ ἢ παραινέσῃ τὰ τέκνα του, πρὶν ἢ ἀπέλθωσιν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἅμα ὡς σημάνῃ ἡ ὀγδόη, ὁ ὑπουργὸς κατέρχεται καὶ ἐνθρονίζεται εἰς τὸ γραφεῖόν του. Ὁ ἰδιαίτερος γραμματεύς, περιμένων, ἐγχειρίζει αὐτῷ τὴν ἰδιωτικὴν ἀλληλογραφίαν. Ὁποῖος ὁρμαθὸς γραμμάτων! Ἀπίστευτον εἶναι τὸ πλῆθος τῶν οἰκείων ὑπουργοῦ διορισθέντος πρὸ μικροῦ. Τὴν ἐπαύριον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν κατέλαβε, κατὰ τὴν παραδεδεγμένην φράσιν, τὴν ἐξουσίαν, ἐπα-

1. Κλιώ.

Digitized by Google

νευρίσκει διὰ μιᾶς ὅλους τοὺς φίλους καὶ συμμαθητάς, οὓς εἶχεν ἀπολέσει διανύων τὸν μακρὸν δρόμον τῆς ζωῆς. Ὁ ὑπουργὸς ἀναγινώσκει τὰς ἀπαντήσεις, συνταχθείσας τῇ ὑπαγορεύσει του, καὶ εἰς πολλὰς ἐξ αὐτῶν προστίθησιν ἰδίᾳ χειρὶ μίαν λέξιν, τοὐλάχιστον μίαν λέξιν. Διότι οἱ φίλοι τοῦ ὑπουργοῦ εἶναι εὐερέθιστοι καὶ οἱ συμμαθηταὶ δάκνουσι καλῶς, εἷς δ' αὐτῶν εἶπε πρὸ μικροῦ θυμωμένος· «Ἀγαπητέ μου, σοὶ ἔγραψα, σὺ δὲ μοὶ ἀπήντησας δι᾽ἀνθρώπου μισθωτοῦ. Δὲν φέρονται οὕτω πρὸς ἀρχαίους φίλους». Ἕως οὗ τεθῇ ἰδίᾳ χειρὶ μία γραμμὴ ἐδῶ καὶ μία γραμμὴ ἐκεῖ, ἐσήμανεν ἡ ἐννάτη παρὰ τέταρτον. Ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ δι' αὐτῆς εἰσορμᾷ δίκην θυέλλης ὁ σπουδαιότερος ἐκλογεὺς τοῦ διαμερίσματος, ὅπερ ἀντιπροσωπεύει ὁ ὑπουργός. Εἶναι κτηνοτρόφος καὶ ἐκ τῶν δυστρόπων. Ἐνῷ περιέμενε μετὰ τῶν λοιπῶν ἀπαιτητῶν ἐν τῷ προθαλάμῳ καὶ διηγεῖτο αὐταρέσκως ὅτι ὁ ὑπουργὸς ἦν τὸ δημιούργημα καὶ τὸ ἀριστούργημά του, θαυμάσιος ῥήτωρ καὶ ἀγαθώτατος ἄνθρωπος, τὸ ἀριστούργημα, συλλαβὸν ὑπονοίας διωλίσθησεν ἐκ τοῦ κοιτῶνος εἰς τὸ γραφεῖον δι' ἄλλης διόδου. Ὁ ἐκλογεὺς μαίνεται, ἀνατρέπει δύο κλητῆρας καὶ εἰσελθὼν ζητεῖ πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἐπιτιμηθῶσιν οἱ ὑπηρέται, μόλις δ' ἔπειτα στέργει νὰ διατυπώσῃ τὰ αἰτήματά του. Ζητεῖ εἰσιτήριον εἰς τὸ ἰδιαίτερον θεωρεῖον τῆς Βουλῆς ὑπὲρ τῆς συζύγου του καὶ τὴν ἀπόλυσιν ἑνὸς ἀγροφύλακος. Ἑκὼν ἄκων ὁ ὑπουργὸς ἀφιεροῖ δέκα λεπτὰ εἰς τὸ εἰσιτήριον καὶ εἰς τὸν δασοφύλακα, εἶτα δ' ἐξάγων τὸ ὡρολόγιόν του ἀνακράζει· «Πῶς! Εἶναι ἤδη ἡ ἐννάτη!» Ἐπέστη ἡ φοβερὰ στιγμή, καθ᾽ἣν εἰσέρχεται ὁ διευθυντὴς τοῦ γραφείου φέρων ἔγγραφα πρὸς ὑπογραφήν, καὶ τὰ ἔγγραφα εἶναι τόσα, ὥστε ἡ ὑπογραφὴ αὐτῶν μόλις περατοῦται περὶ τὴν δεκάτην. Τότε ὁ ὑπουργὸς ἀπέρχεται εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, ἢ ἐργάζεται μετὰ τῶν τμηματαρχῶν. Θὰ ὑποθέσητε ἴσως ὅτι ἄρχεται ἡ σπουδαία διοικητικὴ καὶ πολιτικὴ ἐργασία. Πόσον ἀπατᾶσθε! Ἐν πρώτοις παρατηρητέον ὅτι οἱ ὑπουργοὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ συμβούλιον, μὴ ἀπομονωθέντες οὐδ' ἐπὶ στιγμήν, ὅπως μελετήσωσι τὰ συζητηθησόμενα ἐν αὐτῷ ζητήματα. Εἶναι ἐκνενευρισμένοι ἐκ τῆς ἀνιαρᾶς πρωΐας, ἣν διῆλθον. Ἐν τῷ ὀχήματί του ἕκαστος ὑπουργὸς ἀνέγνω δύο-τρεῖς ἀντιπολιτευομένας ἐφημερίδας, ἔνθα ὑβρίζεται τεχνικώτατα, ὅ,τι δ'ἠρέθισε τὴν φιλαυτίαν του ἔτι μᾶλλον εἶναι ὅτι καὶ φιλικὴ ἐφημερίς, λαμβάνουσα χορηγίας ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν, πλέκει πινδαρικῶς τὸ ἐγκώμιον τοῦ συναδέλφου του καὶ παρέρχεται αὐτὸν ἐν σιωπῇ. Ἀφικνεῖται λοιπὸν εἰς τὸ συμβούλιον κεκμηκυῖαν ἔχων τὴν κεφαλὴν καὶ ἠρεθισμένον τὸ νευρικὸν σύστημα. Ἡ συζήτησις μετατρέπεται ταχέως εἰς λογομαχίαν, ἀπὸ τῶν σπουδαίων δὲ πολιτικῶν σχεδίων ἡ προσοχὴ στρέφεται εἰς ἐπεισόδια, μηδόλως ἐνδιαφέροντα τὸ κράτος, τὰ μέγιστα δὲ τὸ ὑπουργεῖον. Μετὰ τῶν τμηματαρχῶν ἡ κωμῳδία εἶναι διάφορος, ἀλλ' ἐξ ἴσου κενή. Ἕκαστος τμηματάρχης ἓν καὶ μόνον ἔχει μέλημα, πῶς νὰ μείνῃ αὐτὸς κύριος τῶν μεγάλων ἀποφάσεων. Ἐκκενοῖ λοιπὸν κατὰ κεφαλῆς τοῦ ὑπουργοῦ ἓν ὅλον χαρτοφυλάκιον πλῆρες μικρολόγων καὶ ἀδιεξιτήτων δυσχερειῶν, ἀφοῦ δὲ ἴδῃ τὸν ἐξοχώτατον βεβυθισμένον εἰς τὸ τέλμα ἐκεῖνο, ἐπιλαμβάνεται τῶν σοβαρῶν ὑποθέσεων. Ἀλλ' ἤδη ἡ μεσημβρία ἐσήμανε καὶ ἡ κυρία ἀναγγέλλει εἰς τὸν κ. ὑπουργὸν ὅτι τὸ πρόγευμα παρετέθη. — Ἀλλά, κύριε ὑπουργέ, παρατηρεῖ ὁ τμηματάρχης μετὰ προσποιητῆς πεποιθήσεως, ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐπείγει καὶ ἀπαιτεῖ ἡμίσειαν ὥραν ἐμβριθοῦς μελέτης. Πρέπει νὰ διεκπεραιωθῇ σήμερον.—Διεκπεραιώσατε αὐτὴν ὑμεῖς, ἀπαντᾷ ὁ ὑπουργὸς τρεπόμενος εἰς φυγὴν καὶ ποθῶν νὰ ἴδῃ ὀλίγον τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του. Τὸ οἰκογενειακὸν πρόγευμα ἠδύνατο ἴσως νὰ φαιδρύνῃ αὐτὸν καὶ νὰ τῷ ἀποδώσῃ δυνάμεις πρὸς ἀγαθὴν διοίκησιν τῆς χώρας. Ἀλλὰ φεῦ! καὶ ἡ σύζυγος τοῦ ὑπουργοῦ μετετράπη εἰς ῥουσφετοφάγον. Εἶναι, λέγει, ἐντροπὴ νὰ μὴ διορισθῇ ἔτι οἰκονομικὸς ἔφορος ὁ ἐξάδελφος τῆς φίλης της Ματθίλδης. Καὶ ἔπειτα ἀνησυχεῖ. Ἐπειδὴ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως δὲν προσεκαλεῖτο ἐν τῇ γενεθλίῳ πόλει οὐδ' εἰς τοὺς χοροὺς τοῦ νομαρχείου, ἔχει ἀρκοῦσαν ἐχεφροσύνην, ὅπως μὴ ἐννοῇ διατί ὑπουργὸς διωρίσθη μᾶλλον ὁ σύζυγος ἢ ἄλλος τις. Κατέχεται λοιπὸν διηνεκῶς ὑπὸ τοῦ φόβου μὴ παύσῃ ὢν τοιοῦτος, καὶ διαρκοῦντος τοῦ προγεύματος καταφέρεται κατὰ τῆς ἀνυπομονησίας τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες θυσιάζουσι καὶ τὰ πλέον ἐπιζήτητα ἀξιώματα, κατὰ δὲ τὰ ἐπιδόρπια ἐναγκαλίζεται στενάζουσα τὸν σύζυγόν της καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ ὑποσχεθῇ ὅτι δὲν θὰ παραιτηθῇ οὐδέποτε! Ἀλλ' ἡ παράκλησις ἦν περιττή. Ἡ παραίτησις εἶναι ὁ ἐφιάλτης τῶν νυκτῶν τοῦ ὑπουργοῦ.

Μετὰ τὸ πρόγευμα, ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄχρι τῶν τριῶν, παρατείνονται αἱ ἀτελεύτητοι ἀκροάσεις τῶν ἐκ τοῦ ὑπουργείου ἐξαρτωμένων ὑπαλλήλων, τῶν βουλευτῶν, τῶν γερουσιαστῶν, τῶν ὑπὸ τῶν συναδέλφων συνιστωμένων, χίλια ἰδιωτικὰ συμφέροντα οὐδὲν ἔχοντα κοινὸν μετὰ τοῦ δημοσίου συμφέροντος! Πᾶς ὁ ἀξιούμενος ἰδιαιτέρας συνδιαλέξεως μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ φρονεῖ ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχει μόνη ἡ ἰδική του ὑπόθεσις καὶ δὲν περιστέλλει τὰς διηγήσεις, ἀλλ' ἀσωτεύει τὸν χρόνον τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τοῦ κράτους. Ἐκ τῶν τριάκοντα, οἵτινες περιέμενον εἰς τὸν ἀντιθάλαμον, δέκα μόνοι εἰσέρχονται. Οἱ λοιποὶ προστίθενται εἰς τοὺς ἀπαιτητὰς τῆς αὔριον καὶ τῆς μεθαύριον. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἀφικνεῖται κλητὴρ ἐκ τῆς βουλῆς. Ἡ συνεδρίασις ἤρξατο καὶ τὸ κέντρον εἶναι θυελλῶδες. Ὁ ὑπουργὸς

Digitized by Google

σπεύδει λοιπὸν εἰς τὴν βουλήν. Θὰ ἦτον ἴσως καιρὸς νὰ σκεφθῇ ὀλίγον περὶ τῆς μεγάλης αὐτοκρατορίας, ἥτις τείνει ἡμῖν τὴν χεῖρα, ἢ περὶ τοῦ ὀξυθύμου Γεν. Προξένου, ὅστις ἐκτίθησιν ἡμᾶς ἀκαίρως εἰς πόλεμον. Ἀλλὰ τὸν ὑπουργὸν ἐπασχολοῦσιν ἄμεσοι φροντίδες. Πρέπει νὰ ἐξετάσῃ τίς ὁ λόγος, οὗ ἕνεκεν ὁ Α ἐκ τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς συνέδεσε σχέσεις μετὰ τοῦ ὀρλεανιστοῦ Ω. Πρέπει νὰ ὑποστῇ ἐπερωτήσεις καὶ ἐπιτιμήσεις. Ἡ ὥρα παρέρχεται ἐπὶ ματαίῳ, αἱ λυχνίαι ἀνάπτονται,αἱ κεφαλαὶ φλεγμαίνουσι καὶ ὁ θόρυβος καθίσταται σατανικός. Οἱ ὑπουργοὶ ἐγείρονται ὡς εἷς ἄνθρωπος καὶ προτείνουσι ἀτρομήτως τὰ ἐννέα στήθη των κατὰ τῶν ἐφορμώντων ἐχθρῶν. Τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐπωφελεῖται ὁ ἡμέτερος ὑπουργός, ὅπως διαφύγῃ τῆς βουλῆς, μὴ περιμένων τὴν ψηφοφορίαν. Χθὲς παρέστη εἰς ἐπίσημον γεῦμα. Σήμερον προσφέρει μέγα γεῦμα ὁ ἴδιος. Εἶναι ἤδη ἑβδόμη ὥρα. Ἐνδύεται ἐν σπουδῇ καὶ περὶ ὥραν ἑβδόμην καὶ ἡμίσειαν ὑποδέχετε τοὺς 45 προσκεκλημένους, ἐξ ὧν μόνον 10 γνωρίζει ἐξ ὀνόματος. Ἄχρι τῆς ἐννάτης ὥρας καὶ ἡμισείας αἱ γαστέρες πληροῦνται βρωμάτων δυσπέπτων καὶ ἀνθρωποκτόνου καμπανίτου. Εἶτα ἄρχεται ἡ ἑσπερινὴ ὑποδοχή. Ἐν ταῖς ὑποδοχαῖς ἐξεδηλοῦτο ἡ δύναμις τοῦ Θιέρσου. Ἐν τῇ αἰθούσῃ του ἤκουεν ἕνα ἕκαστον, ἐκατήχει πάντας καὶ παρεσκεύαζε τὰ μεγάλα αὐτοῦ τρόπαια. Ἀλλ' αἱ συνήθεις ὑποδοχαὶ τῶν ὑπουργῶν εἶναι ἁπλῆ διατύπωσις. Ἐπὶ μίαν ὅλην ὥραν ὁ ὑπουργὸς καὶ ἡ σύζυγός του κάθηνται παρὰ τὴν εἴσοδον τῶν αἰθουσῶν διαμείβοντες χειραψίας καὶ ὑποκλίσεις, ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου των. Ἐπὶ μίαν ὅλην ὥραν ὁ ὑπουργὸς προσποιεῖται ὅτι συνδιαλέγεται μετὰ τῶν μελῶν τοῦ διπλωματικοῦ σώματος. Περὶ τίνος; περὶ οὐδενός. Δόξα τοῦ ἀφανοῦς Γάλλου ἀστοῦ, ὅστις ἐγένετο πολιτικὸς ἐν παρόδῳ καὶ ὑπουργὸς κατὰ τύχην, εἶναι ὅτι, ὑπὸ τὰ ὄμματα ἑκατὸν μαρτύρων, διαμείβει φράσεις ἀσημάντους μετὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς μεγαλειοτάτης ἀνάσσης τῶν τριῶν Ἡν. Βασιλείων. Ἡ στιγμὴ ἐκείνη τὸν ἀποζημιοῖ ἐπὶ τῇ ταπεινώσει, ἣν ὑπέστη τὸ πρωῒ ἕνεκεν τοῦ χρονδροειδοῦς ἐκλογέως. Περὶ ὥραν ἑνδεκάτην ὁ διευθυντὴς τοῦ γραφείου ζητεῖ τελευταίαν ἀκρόασιν ἡμισείας ὥρας, ὅπως ἀνακοινώσῃ τὰ πρὸς αὐτὸν διατυπωθέντα αἰτήματα. Ἐσήμανε μεσονύκτιον. Ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ ὑπουργοῦ διαχέει φῶς ἀμυδρὸν νυκτερινὴ λυχνία. Ὁ δυστυχὴς πάσχει ἀληθῆ πληθώραν αἵματος εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Ἀπὸ 18 ὡρῶν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἠδυνήθη νὰ σκεφθῇ κατὰ μόνας, ἀπὸ ὀκτὼ ἡμερῶν δὲν ἐξῆλθεν εἰς περίπατον ἐποχούμενος καὶ ἀπὸ ἑνὸς μηνὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ περιπατήσῃ πεζός. Ὁ ἐγκέφαλός του ἐξάπτεται ἀπαύστως, τὸ δὲ σῶμα μένει ἀκίνητον. Μετὰ ἡμέραν ἄνευ ἡσυχίας τὸν περιμένει ὕπνος ἄνευ ἀναπαύσεως, ἡ ἀϋπνία ἄνευ πνευματικῆς διαυγείας. Καὶ ὅμως τί ἔπραξεν ἐν διαστήματι μιᾶς ὅλης ἡμέρας τοσοῦτον πολυασχόλου καὶ συγχρόνως τοσοῦτον κενῆς; Τίποτε χρήσιμον. Καὶ ὅμως αὔριον ὁ ὑπουργὸς οὗτος, ὁ μηδὲν δυνάμενος νὰ ὡριμάσῃ σχέδιον καὶ μηδαμόθεν ἀρυόμενος ἐμβριθεῖς πληροφορίας, θ' ἀποφανθῇ ἐν ὑπουργικῷ συμβουλίῳ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰσέλθωσι τὰ γαλλικὰ στρατεύματα εἰς Τύνιδα, ἢ νὰ ἐπιδοθῇ τελεσίγραφον εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας. Τὰς συνεπείας τὰς γνωρίζετε. Καὶ ὅμως, ἀφοῦ αἱ συνέπειαι καταστῶσιν ὀφθαλμοφανεῖς, πάντες ἀνακραυγάζουσιν· «Ἀλλ' ἦσαν λοιπὸν ἠλίθιοι οἱ ὑπουργοί;» Δὲν ἦσαν ἠλίθιοι, ὄχι, ἀλλὰ δὲν εἶχον καιρὸν νὰ σκεφθῶσι. Τὸ δὲ συμπέρασμα τῆς μελέτης ταύτης ποῖον; Ὅτι ἀπαιτοῦνται ὑπουργοὶ ἄνευ ἐνασχολήσεως, ὑπουργοὶ ἄνευ χαρτοφυλακίου, τοιοῦτος δὲ πρέπει νὰ ἦναι, τοὐλάχιστον, εἷς, ὁ διευθύνων τοὺς λοιπούς».

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία Ν* ἐδέχετο καθ' ἑκάστην εἰς ὡρισμένην ὥραν τὸν ἰατρόν της Α*, ἄνθρωπον πνευματώδη καὶ ἀξιαγάπητον, μεθ' οὗ ἠρέσκετο νὰ συνδιαλέγεται περὶ διαφόρων πραγμάτων.

Τελευταῖον ὁ ἰατρὸς προσελθὼν κατὰ τὸ σύνηθες δὲν γίνεται δεκτός. Παρακαλεῖ τὸν ὑπηρέτην νὰ τὸν ἀναγγείλῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν κυρίαν.

— Κυρία, λέγει ὁ ὑπηρέτης, ὁ ἰατρὸς ἐρωτᾷ διατί δὲν εἰμπορεῖτε νὰ τὸν δεχθῆτε σήμερα;

— Εἰπέ του, ἀπαντᾷ ἡ κυρία, ὅτι εἶμαι ἀδιάθετη.

*
* *

Ἐντὸς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης.

Εἷς σεβάσμιος ἱερεὺς κάθηται πλησίον τριῶν κακοήθων, οἱ ὁποῖοι φαίνονται ἐνασμενίζοντες νὰ διηγοῦνται τὰς πλέον ῥυπαρὰς πράξεις των. Ὁ ἱερεύς, ὅστις καθ' ὅλον τὸ διάστημα ἔδειξε θαυμαστὴν ὑπομονήν, καταβαίνων εἰς τὸν σταθμὸν καὶ στρεφόμενος πρὸς τοὺς συνοδοιπόρους του·

— Καλὴν ἀντάμωσιν, παιδιά μου, λέγει ταπεινῶς.

— Τί καλὴν ἀντάμωσιν; λέγει ὁ εἷς, μήπως θὰ ξαναϊδωθοῦμε;

— Βέβαια! βέβαια!

— Μπά, πῶς γίνεται;

— Ἠξεύρετε; ἐγὼ εἶμαι ἱερεὺς τῶν φυλακῶν...

*
* *

Μεταξὺ δύο γνωρίμων·

— Ἀλήθεια, τὤμαθες; Ὁ φίλος μας, ὁ γιατρὸς Ν* σοῦ ἄφησε χρόνους χθὲς τὸ βράδυ.

— Ἆ, τὸν καϋμένον!.. Θὰ ἠθέλησε, φαίνεται, νὰ νοσηλευθῇ μόνος του.

*
* *

Digitized by Google

'Εν σχολείῳ κορασίων.
'Η διδασκάλισσα πρὸς μαθήτριαν.
— Λέγε σὺ, Εἰρήνη, τί ἔκαμαν οἱ 'Εβραῖοι ὅταν ἐβγῆκαν ἀπὸ τὴν 'Ερυθρὰν θάλασσαν;
— 'Εστάθηκαν νὰ στεγνώσουν, Κυρία.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** 'Ο ἀτομικὸς πλοῦτος, ἡ πρὸς κτῆσιν αὐτοῦ ἐγωϊστικὴ ἐνέργεια, καὶ ὁ ἑπόμενος αὐτῷ πάντοτε σπάταλος καὶ χλιδῶν βίος, εἰσὶ κάκιστα κοινωνικὰ φαινόμενα· παραλύουσι συνήθως τὰ νεῦρα τοῦ ἔθνους, ἐξασθενοῦσι πάντοτε τὴν ῥώμην αὐτοῦ, ἀπομαραίνουσι πολλάκις τὸν ἐθνισμὸν, καὶ σβεννύουσι βαθμηδὸν ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο αἴσθημα, δι' οὗ ἐμεγαλούργησαν πάντοτε τὰ ἔθνη. . . Μὴ κοιμώμεθα λοιπὸν ἐν σισύραις, μήτε πλέωμεν εἰς χρυσὸν, μήτε ἀγαλλώμεθα ἐπὶ τῷ κατακλύζοντι ἡμᾶς μεταλλικῷ χειμάῤῥῳ. 'Ενόσῳ ἡ ὑλικὴ ἡμῶν κατ'ἄτομον εὐδαιμονία δὲν εἶνε συνέπεια τῆς γενικῆς τοῦ ἔθνους εὐημερίας, εἶνε εὐδαιμονία σαθρὰ, ἐπὶ ἄμμου ᾠκοδομημένη, ἣν θέλει σαρώσει ἡ πρώτη ἰσχυρά πως ἀνέμου πνοή. 'Αναμνησθῶμεν μᾶλλον τῶν πατέρων καὶ πάππων ἡμῶν, οἵτινες προήγαγον ἡμᾶς ἀπὸ δούλων εἰς ἐλευθέρους οὐχὶ χρηματιζόμενοι οὔτε πλουτοῦντες οἱ μὲν ἀπὸ τῶν δὲ, ἀλλ'ἐπὶ πολλὰς ἐνιαυτῶν περιόδους πρὸς τὸ κοινῇ ἀγαθὸν κοπιῶντες, καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρίου μεγαλείου προσενεγκόντες τέλος θυσίαν καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν καὶ τὴν ζωήν. Στομώσωμεν τὰς καρδίας ἡμῶν διὰ τῶν μεγάλων αὐτῶν παραδειγμάτων, καὶ τὸ πανταχόθεν καταῤῥέον ἐθνικὸν ἡμῶν οἰκοδόμημα καθορῶντες, ἐργασθῶμεν εἰς ἀναστήλωσιν αὐτοῦ. (Α. Βλάχος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

'Η χρῆσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὡς θεραπευτικοῦ τρόπου εἶνε πολλῷ ἀρχαιοτέρα, ἢ ὅσῳ κοινῶς γινώσκεται, χωροῦσα εἰς τοὺς ἀπωτάτους χρόνους τῆς ἀρχαιότητος. Οἱ ῞Ελληνες, οἱ Τυῤῥηνοὶ ἢ 'Ετροῦσκοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ 'Ρωμαῖοι, ἐσπούδαζον μετὰ ζέσεως, παραγομένης ἐκ δεισιδαίμονος μᾶλλον πίστεως ἢ ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν ἐπιστήμην, τὰ φαινόμενα τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἠλεκτρισμοῦ· ἐγίνωσκον δ' οὐ μόνον τὰ μηχανικὰ καὶ φυσικὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ φυσιολογικὰ ἀποτελέσματα. Παρετήρουν ἐπίσης μετ' ἐκπλήξεως τὴν συσσώρευσιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἥτις περιοδικῶς συμβαίνει ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, πρὸς δὲ τὸ φῶς καὶ τοὺς ἠλεκτρικοὺς σπινθῆρας, τοὺς αὐτομάτως ἐνίοτε παραγομένους ἔκ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων. 'Ωσαύτως ἐγίνωσκον τὴν ἑλκτικὴν δύναμιν τοῦ ἠλέκτρου ἐπὶ τῶν ἐλαφρῶν σωμάτων, ἢ τῆς μεταξὺ τῶν δακτύλων θερμαινομένης τουρμαλίνης· ἀλλὰ διὰ τῶν ποικίλων θεωριῶν αὐτῶν περὶ τῶν φαινομένων τούτων οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι οὐδέποτε ἀνεκάλυψαν τὸν δεσμὸν, τὸν συνέχοντα αὐτά. Τὰ ἠλεκτρικὰ ῥεύματα καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τῆς ζωϊκῆς οἰκονομίας ἦσαν ἄγνωστα εἰς τοὺς ἀρχαίους, διὰ τὸν ἑξῆς λόγον· ἠγνόουν τοὺς τρόπους καὶ τὰ ὄργανα, δι' ὧν παράγομεν σήμερον κατὰ θέλησιν τὸν στατικὸν καὶ τὸν δυναμικὸν ἠλεκτρισμὸν καὶ τὰ ἠλεκτρομαγνητικὰ φαινόμενα. 'Αλλ' ἡ φύσις παρεῖχεν αὐτοῖς τελείαν ἠλεκτρικὴν μηχανὴν, τὴν torpedo, ἢ ἠλεκτρικὴν βατίδα (Raia Torpedo) ἧς τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα «νάρκη» καὶ τὸ λατινικὸν torpedo ἐξηγοῦσι τὴν νάρκωσιν, ἣν ὁ ἰχθὺς οὗτος παράγει, παραλύων τοὺς ἐχθρούς του. Οἱ δ' ῞Ελληνες καὶ οἱ 'Ρωμαῖοι ἰατροὶ ἐποιοῦντο χρῆσιν τῆς ζώσης ταύτης ἠλεκτρικῆς συστοιχίας. Δὲν γνωρίζομεν κατὰ τίνα ἐποχὴν ἔζησαν οἱ ἰατροὶ, εἰς ὧν τὰ συγγράμματα μνημονεύεται κατὰ πρῶτον ὁ τρόπος οὗτος τῆς θεραπείας, καί τοι ὁ Γαληνὸς ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν. 'Ο διάσημος οὗτος ῞Ελλην ἰατρὸς τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνος, ἐξηγούμενος εὐκρινῶς ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ περὶ ἁπλῶν φαρμάκων, ἐπάγεται τὰ ἑπόμενα· «Συγγραφεῖς τινες ἐβεβαίωσαν, ὅτι ἡ νάρκη τιθεμένη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς θεραπεύει τὴν κεφαλαλγίαν. Θεὶς τὴν νάρκην ζῶσαν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς κεφαλῆς πάσχοντος ἐκ κεφαλαλγίας, διότι ἐφρόνουν, ὅτι ὁ ἰχθὺς οὗτος ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τὴν πραϋντικὴν ἐκείνην δύναμιν τῶν φαρμάκων, τῶν ναρκούντων τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν, εὗρον ὅτι τὸ πρᾶγμα, ὡς ἐβεβαιοῦτο, ἦν καθ' ὁλοκληρίαν ἀληθές». Τὰ πειράματα ταῦτα ἐπιβεβαιοῦνται καὶ ὑπὸ 'Ελλήνων ἰατρῶν τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, τοῦ 'Αετίου καὶ τοῦ Παύλου τοῦ ἐξ Αἰγίνης· ἀλλ' ἤδη, ἐπὶ αὐτοκράτορος Κλαυδίου, ὁ Ρωμαῖος ἰατρὸς Σκριβώνιος Λάργος ἔγραψε, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ, τοὺς ἑπομένους στίχους: «Κατὰ πάσης τῶν ποδῶν ἀρθρίτιδος ἀναγκαῖον, ὅταν οἱ πόνοι ἄρχωνται, νὰ τίθηται ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἀσθενοῦς, ἐπὶ ἀκτῆς οὐχὶ αὐχμηρᾶς, ἀλλὰ βεβρεγμένης διὰ θαλάσσης, μέλαινα ζῶσα νάρκη, καὶ κρατεῖται μέχρις οὗ ὁλόκληρος ὁ ποὺς ναρκωθῇ, ἡ δὲ νάρκωσις ἐκταθῇ διὰ τῆς κνήμης καὶ μέχρι τοῦ γόνατος. Τοῦτο ἀνακουφίζει τοὺς πόνους ἐν τῷ παρόντι καὶ θεραπεύει τὸ νόσημα ἐν τῷ μέλλοντι». Οὕτω ὁ Scribonius Largus, ἕνα αἰῶνα πρὸ τοῦ Γαληνοῦ, ἐγνώριζεν, ὅτι τῆς νάρκης ἔδει νὰ γίνηται χρῆσις ζώσης, καὶ ὅτι τὸ ὕδωρ ἦν ἀναγκαῖον· ἀλλ' ἠγνόει, ὅτι τὰ σώματα ταῦτα ἦσαν καλοὶ ἀγωγοὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. 'Ενὶ λόγῳ, οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο τὸν ἠλεκτρισμὸν ὡς θεραπευτικὸν, χωρὶς νὰ γινώσκωσιν αὐτόν. Αἱ λεπτομέρειαι αὗται, σχεδὸν ἄγνωστοι, ἐδημοσιεύθησαν τῷ 1876 ὑπὸ τοῦ κ. Morand ἐν τῷ Journal of Electricity, διακοπέντι ταχέως, διότι ἐξεδόθη ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ, ὅτι ἔκθεσις ὁμοία τῇ τῶν Παρισίων θὰ συνεκροτεῖτο τῷ 1877, ἀλλ' ἡ ἰδέα ἐγκατελείφθη, ἀναγγελθείσης τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ 1878.

Digitized by Google

Πρό τινων ἡμερῶν ἐδημοσιεύθησαν ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκιπος τῆς Αὐστρίας Ῥοδόλφου αἱ ἀναμνήσεις τοῦ τελευταίου εἰς Αἴγυπτον ταξειδίου του, πληροῦσαι δύο ὀγκώδεις τόμους. Ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ, περιγράφων τὴν διὰ Κερκύρας διάβασιν, λέγει· «Ὁσάκις θεῶμαι τὴν Κέρκυραν, καταλαμβάνομαι ὑπὸ ὁμηρικῆς διαθέσεως, ἥτις διαρκεῖ ἐφ' ὅσον ἡ ναῦς παραπλέει τὰς Ἰονίους νήσους. Ὅτε ἐσπούδαζα τὴν Ὀδύσσειαν, ἐφανταζόμην τὰς νήσους ταύτας οἷαι εἶνε πράγματι, προκυπτούσας ἐκ γλαυκῆς θαλάσσης ὑπὸ κυανοῦν οὐρανὸν καὶ χρυσουμένας ὑπὸ εὐθύμων ἡλιακῶν ἀκτίνων. Αἱ λεπτομέρειαι ἰδίως, τὰ ἐπὶ τῶν βράχων ὑψούμενα πλατύφυλλα καὶ κισσοσκεπῆ δένδρα, οἱ βρίθοντες ἀνθέων κῆποι, αἱ διαυγεῖς πηγαί, ὑπομιμνήσκουσι σκηνογραφίας ἐν θεάτρῳ. Νομίζει τις ὅτι θὰ ἴδῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν προκύπτουσαν ἐκ τοῦ ἄλσους εὔζωνον Ἀρτέμιδα, σείουσαν τὸ χρυσοῦν δόρυ. Ἡ θαλαμηγὸς «Μιραμάρ» ἠγκυροβόλησεν ἐνώπιον τῆς πόλεως, ἔνθα ἐμέλλομεν νὰ διέλθωμεν ὀλίγας ὥρας, ὅπως παραλάβωμεν γαιάνθρακας. Ἡ συνήθως τοσοῦτον γαλήνιος Κέρκυρα εἶχεν ἄποψιν πολεμικήν. Ἐν Βίδῳ εἶχεν ἀνιδρυθῆ στρατόπεδον ἐκ ξυλίνων παραπηγμάτων, καὶ τὸ νησίδιον ἦν κεκαλυμμένον ὑπὸ κυανοστολίστων στρατιωτῶν, ὧν ἀποσπάσματά τινα ἔβαλλον πρὸς σκοπόν. Πολλαὶ λέμβοι μετέφερον πολεμιστὰς ἐπὶ ἀτμοπλόου. Ὡς ἐμάθομεν, ἓν τῶν ἐπὶ τῆς νήσου σχηματισθέντων ταγμάτων ἀπήρχετο τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς Ἑλλάδα. Οἱ Ἕλληνες κατείχοντο κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ πολεμικῶν ὀνείρων καὶ οἱ ἀγαθοὶ Κερκυραῖοι ἦσαν ἐκ τῶν μᾶλλον ἐξημμένων καὶ ἐφαντάζοντο ὅτι ἀνέτειλαν αὖθις αἱ ἡμέραι τοῦ Λεωνίδα. Ἅμα ὡς ἠγκυροβολήσαμεν, προσῆλθον ὁ ἰατρός, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀσθενοῦντος προξένου καὶ εἷς διερμηνεύς, ὃν ἐγνώριζον ἐξ ἄλλης ἐποχῆς, ἀνὴρ ἰσχνός, μικρόσωμος, δυσειδέστατος, ἀποτυχὼν ἀπόγονος τῶν θεοειδῶν Ἑλλήνων. Ἡ εἴδησις ὅτι τὴν νῆσον ἐλυμαίνετο ἡ εὐφλογία κατεπίκρανε τοὺς πλείστους τῶν συνοδοιπόρων μου, πρώτην φορὰν ἐπισκεπτομένους τὴν Κέρκυραν. Ἀπήλθομεν οὐχ ἧττον διὰ θαλάσσης εἰς τὸ Ποντικονήσιον. Ἡ μικρὰ αὕτη νῆσος εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπολιθωθεῖσα ναῦς τοῦ Ὀδυσσέως. Ἐνεθυμήθην τοὺς περιγράφοντας τὴν σκηνὴν ταύτην στίχους τοῦ Ὁμήρου καὶ ἐβυθίσθην εἰς σκέψεις περὶ τῆς ἐποχῆς τῶν βασανιστικωτάτων γυμνασιακῶν μου σπουδῶν καὶ περὶ τοῦ μαγικοῦ κόσμου τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ὁ καλύπτων τὸ Ποντικονήσιον ῥύπος εἶνε ἥκιστα ποιητικός. Τὸν ξένον χαιρετίζουσι δύο μοναχοὶ φέροντες ἐσχισμένα κυανᾶ φορέματα, γυμνόποδες, γενειῶντες, ἀκτένιστοι. Ἡ μονὴ ἔχει τὸν γνησίως ὀρθόδοξον τύπον. Περίχρυσον εἰκονοστάσιον χωρίζει αὐτὴν εἰς δύο μέρη. Ἐπὶ τῶν τοίχων κρέμανται μελαναὶ εἰκόνες ἁγίων καὶ στιλπνὰ ἀφιερώματα μετ' ἐπιγραφῶν ἑλληνιστί. Ἐπὶ τοῦ πρὸ τοῦ ναοῦ ἐξώστου ὑπὸ ἀνθέων κεκαλυμμένα δένδρα ἀναπαύουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ βαρυνθέντος τὸν αἰώνιον χειμῶνα υἱοῦ τοῦ βορρᾶ. Ἡ θέα πρὸς τὴν Κέρκυραν καὶ τὴν θάλασσαν εἶνε μαγευτική, ἡ δὲ νῆσος ἀληθὲς ἐνδιαίτημα ποιητικοῦ ἐρημίτου. Ἀλλ' οἱ πτωχοὶ μοναχοὶ δὲν φαίνονται ἄνθρωποι ἀφιερωθέντες εἰς ὑψηλὰς σκέψεις περὶ αἰωνιότητος. Αἱ ὄψεις των φέρουσι τὸν τύπον ὁλοσχεροῦς ἀπηλιθιώσεως ὡς ἐκ τῆς ἄκρας μονοτονίας τῆς ζωῆς. Ὁ νεώτερος ἐξ αὐτῶν εἶνε φίλος τῶν γαλῶν καὶ παρακολουθεῖται βῆμα πρὸς βῆμα ὑπὸ σμήνους πειναλέων γάτων». Περὶ τῆς Ζακύνθου γράφει ὁ αὐτοκρατορικὸς πρίγκηψ· «Ἡ Ζάκυνθος ὁμοιάζει πρὸς παρηκμακυῖαν πολίχνην τῆς Ἰταλίας ἢ Ἱσπανίας. Ἡ κίνησις εἶνε ζωηρὰ ἐν ταῖς ὁδοῖς. Ἐνώπιον τῶν πολυαρίθμων καφενείων κάθηνται οἱ ἄνδρες φοροῦντες ἄκομψα εὐρωπαϊκὰ φορέματα, πλατεῖς πίλους καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων σάλια. Ἐπὶ ἄλλης ἕδρας ἐγγὺς ὁ καφὲς καὶ εἰς τὰς χεῖρας τὸ σιγάρον. Οἱ ἄνθρωποι φλυαροῦσι, κραυγάζουσι, χειρονομοῦσι. Μεταξὺ τῶν νεωτέρων γυναικῶν ὑπάρχουσιν ὄψεις θελκτικαί. Ἀλλ' αἱ γραῖαι εἶνε τέρατα, οἷα παράγουσι μόναι αἱ χῶραι τῆς μεσημβρίας».

Μετὰ τὴν Σάραν Βερνάρ, ἡ Ἀδελίνα Πάττη, ἡ διάσημος ἀοιδός, ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμερικήν, ὅπως καὶ αὕτη δώσῃ σειρὰν θεατρικῶν παραστάσεων, περιοδεύουσα τὰς διαφόρους Πολιτείας τῆς ἠπείρου. Τὸ ταξείδιον τῆς Πάττη θὰ ἔχῃ τοῦτο τὸ περίεργον, κατὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας, ὅτι θὰ ἐκτελεσθῇ διὰ ειδικῆς ἁμαξοστοιχίας ἐπὶ τούτῳ παρασκευασθείσης, ἥτις θέλει περιάγει τὴν ἀοιδὸν δι' ὅλης τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ἁμαξοστοιχία ἐσχηματίσθη εἰς τέλειον διαίτημα πλουσίως ἐσκευασμένον. Αἴθουσα ὑποδοχῆς, ἀναγνωστήριον, ἑστιατόριον, κοιτὼν κτλ. οὐδὲν ἐλλείπει ἀπ' αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἁμαξοστοιχίᾳ δὲ θέλει κατοικεῖ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς θεατρικῆς περιόδου, κλειομένη ἐν αὐτῇ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ἀμέσως μετὰ τὴν παράστασιν.

Τεράστιον ἔργον σκέπτονται νὰ ἐπιχειρήσωσιν οἱ Ἱσπανοί, τὴν διάτρησιν δηλονότι τῶν Πυρηναίων, ὅπως ἄρωσι τὰ ὑπὸ τῆς φύσεως παρεμβληθέντα κωλύματα εἰς τὴν ἄμεσον Γαλλίας καὶ Ἱσπανίας ἐπικοινωνίαν, ὡς συνέβη ἐν Μονσενὶ καὶ Γοθάρδ. Τῇ 14 ἱσταμένου ὁ βασιλεὺς Ἀλφόνσος ὑπέγραψε τὸ οἰκεῖον νομοσχέδιον, ὅπερ προσεχῶς ὑποβάλλεται εἰς τὰς βουλάς. Ἐκ τῶν δαπανημάτων τὰ ἡμίσεα θὰ καταβάλῃ ἡ Ἱσπανία, τὰ δὲ ἕτερα ἡ Γαλλία.

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Τῆς ὥρας ἀπόλαυε. Παρακμάζει ταχὺ πάντα.
Ἐν θέρος ἐξ ἐρίφου τραχὺν ἔθηκε τράγον.
Τὸ ῥόδον ἀκμάζει βαιὸν χρόνον· ἣν δὲ παρέλθῃ,
Ζητῶν εὑρήσεις οὐ ῥόδον, ἀλλὰ βάτον.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 306 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 | 8 Νοεμβρίου 1881

ΒΟΛΟΣ-ΠΟΡΤΑΡΙΑ-ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΑ

Ἐπὶ τῆς παραλίας ὡραίας κοιλάδος, ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Πελασγικοῦ κόλπου, καταντικρὺ τοῦ πορθμοῦ τῶν Τρικέρων κεῖται ἡ πόλις τοῦ *Βόλου*, συγκειμένη ἐκ τοῦ φρουρίου, *Κάστρου* νῦν λεγομένου, ἐκ τῶν ἐκτὸς τοῦ φρουρίου κειμένων *Παλαιῶν Μαγαζείων*, καὶ ἐκ τῆς κατὰ μῆκος τῆς παραλίας ἐκτεινομένης νέας πόλεως τοῦ Βόλου. Καὶ τὸ μὲν φρούριον, κατοικούμενον μόνον ὑπὸ τουρκικῶν οἰκογενειῶν, εἶνε βυζαντινὸν κτίσμα μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ καλούμενον ὑπ'αὐτοῦ *Γόλος*· τὰ δὲ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου κείμενα μικρὰ καὶ ἄσημα οἰκοδομήματα κατοικοῦνται ὑφ' Ἑλλήνων ἐμπόρων, οἵτινες κατερχόμενοι ἐκ τῶν χωρίων διαμένουσι καθ' ἅπασαν τὴν ἑβδομάδα ἐνταῦθα μεταβαίνοντες τὴν κυριακὴν εἰς τὰ χωρία των. Ἐνταῦθα τελεῖται ἀνὰ πᾶσαν τετάρτην καὶ σάββατον ἐμπορικὴ πανήγυρις, ἔνθα συνέρχονται ἐκ τῆς Μαγνησίας καὶ Θεσσαλίας ἐν γένει πολλοὶ πρὸς συναλλαγήν. Ἐντεῦθεν δὲ ἐνηργεῖτο μέχρι πρὸ μικροῦ καὶ ἅπαν τὸ ἐμπόριον τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῆς Θεσσαλίας· ἀλλ'αὐξανομένης τῆς ἐμπορικῆς ἐπιμιξίας καὶ ἀποκαταστάσης ἀτμοπλοϊκῆς συγκοινωνίας τοῦ Βόλου μετά τε τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ἤρξατο πρὸ 30 ἐτῶν συνοικιζομένη ἡ νέα πόλις τοῦ Βόλου· καίτοι δὲ παρεμβληθέντων πολλῶν κωλυμάτων εἰς τὴν πρόοδον καὶ αὔξησιν αὐτῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, δὲν ἐβράδυνεν ὅμως νὰ καταστῇ αὕτη μία τῶν σπουδαίων πόλεων τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἀριθμοῦσα ἤδη περὶ τὰς 1000 εὐκτίστους οἰκίας, ὧν τινες δύνανται νὰ κοσμήσωσιν εὐπρεπῶς τὰς ὁδοὺς πολλῶν μεγαλοπόλεων· δὲν θὰ βραδύνῃ δὲ νὰ προαχθῇ ἔτι μᾶλλον ἡ πόλις αὕτη διηνεκῶς συνοικιζομένη ὑπό τε τῶν κατοίκων τῶν 24 χωρίων καὶ ὑπὸ πολλῶν ἀλλοδαπῶν ἐγκαθισταμένων πρὸς ἐμπορίαν. Ἐνταῦθα ἐνεργεῖται σήμερον ὅλον τὸ ἐμπόριον τῆς τε εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῆς Θεσσαλίας· μολονότι δὲ στατιστική τις οἱαδήποτε ἐν τῇ Τουρκίᾳ ἀκριβὴς δὲν δύναται νὰ γίνῃ, κατὰ μέσον ὅμως ὅρον ὑπολογίζων δύναται νὰ ἀναβιβάσῃ τις τὸ ὁλικὸν ἐμπόριον τοῦ Βόλου εἰς 20,000 000 φρ. Ἡ πόλις τοῦ Βόλου εἶνε ἡ ἕδρα τοῦ διοικητοῦ τῶν χωρίων τοῦ Πηλίου ὡς καὶ τοῦ μητροπολίτου Δημητριάδος, ὅστις, φέρων τὸν τίτλον «Δημητριάδος, Ἀγιᾶς καὶ Ζαγορᾶς, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Πελασγῶν», ποιμαίνει πνευματικῶς τοὺς κατοίκους ἁπάντων τῶν χωρίων τοῦ Πηλίου καὶ τῆς Ὄσσης καὶ πολλῶν τῆς Πελασγιώτιδος· ἑδρεύουσι δὲ ἐν τῷ Βόλῳ καὶ οἱ πρόξενοι τῆς Αὐστρίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδος. Ἀρχαῖα ἐν τῇ πόλει καὶ παρ' αὐτὴν δὲν ἀνευρίσκονται· μόνον εἰς τὰ τείχη τοῦ μόνου ναοῦ τῆς πόλεως, τοῦ τιμωμένου εἰς μνήμην τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὑπάρχουσιν ἐπιτύμβιοι λίθοι μετ' ἐπιγραφῶν, μετακομισθέντες ἐνταῦθα ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ἀντίπεραν ἀκτῆς τοῦ Πελασγικοῦ κόλπου κειμένων Παγασῶν. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως εἶνε περὶ τὰς 5 χιλιάδας, ἐξ ὧν περὶ τοὺς 600 Ὀθωμανοὶ κατοικοῦντες ἐν τῷ φρουρίῳ καὶ 300 Ἰουδαῖοι συνῳκισμένοι εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς νέας πόλεως· ὁ δὲ λοιπὸς πληθυσμὸς τῆς πόλεως εἶνε ἑλληνικός, ὅστις, καταγινόμενος μετὰ τῆς ἐξιδιασμένης εἰς τοὺς Ἕλληνας ἱκανότητος καὶ ἐπιμελείας εἰς τὸ ἐμπόριον, προήχθη εἰς ἱκανὴν εὐημερίαν, φροντίζων οὐ μόνον περὶ τῆς ὑλικῆς αὑτοῦ προόδου, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως, διατηρῶν καλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἀρρένων καὶ κορασίων.

Μίαν ὥραν ὑπὲρ τὴν πόλιν τοῦ Βόλου κεῖται ἐπὶ τῶν ποδῶν τοῦ Πηλίου τὸ χωρίον *Βόλος*, ὅπερ, ἐκτεινόμενον ἐπὶ μίαν ὥραν κατὰ μῆκος, κεῖται μεταξὺ τοῦ μεγάλου ῥεύματος καὶ τοῦ Ἀναύρου· καὶ ἡ μὲν δυτικὴ αὐτοῦ ἄκρα, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ῥεύματος, καλεῖται *Ἅγιος Ὀνούφριος*· κάτωθεν δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς καὶ ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμίου κεῖνται εὐθαλέστατοι κῆποι, κατάφυτοι ὑπὸ ὀπωροφόρων δένδρων, συκαμινεῶν καὶ αἰγείρων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ὑψοῦνται πύργοι ὑψηλοί, ὡς οἱ ἐν τοῖς Λεχωνίοις, καταρρέοντες ἤδη καὶ αὐτοί· ὑπέρκειται δὲ τῶν κήπων τὸ μέσον τοῦ χωρίου καλούμενον *Ἀνακασιά*, κείμενον δὲ ἐν τῷ μέσῳ ἐλαιῶν καὶ λοιπῶν δένδρων· ἀλλὰ κραταιοτέρα ἀναφαίνεται ἡ βλάστησις εἰς τὸ ἀνατολικώτερον μέρος τοῦ χωρίου τὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἀναύρου κείμενον καὶ καλούμενον *Ἀλημεριὰ* ἢ *Βλαχομαχαλᾶς*. Ὑπέρκειται δὲ ταύτης λόφος *Ἐπισκοπὴ* καλούμενος φέρων ἐπὶ τῆς κορυφῆς ναΐσκον τινὰ τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἐνταῦθα ὁ Λήκ, βασιζόμενος ἐπί τινων ὀρθογωνίων λίθων ἀνευρι-

σκομένων ἐν τῷ τείχει τοῦ ναοῦ, τοποθετεῖ τὴν ἀκρόπολιν τῆς ἀρχαίας *Ἰωλκοῦ*, προσεπιλέγων ὅτι κατὰ τὴν ἀφήγησιν τῶν περιοίκων πολλὰ μάρμαρα εὑρεθέντα κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ λόφου μετεκομίσθησαν ἀλλαχοῦ· ἀλλὰ καὶ τύμβοι τινὲς ἀρχαῖοι καὶ ἀγγεῖα ἀνευρέθησαν ΒΑ τοῦ λόφου τῆς ἐπισκοπῆς· σήμερον ὅμως δὲν παρατηρεῖται οὐδὲν ἴχνος τῆς ἀρχαίας πόλεως· οὐδόλως ὅμως παράξενον, ἂν πόλις κατεστραμμένη ἤδη ἐπὶ Στράβωνος δὲν ἐγκατέλειψεν οὐδὲν ἴχνος τῆς ὑπάρξεώς της ἐν τόπῳ μάλιστα, ἔνθα ἔκτοτε ἐκτίσθησαν καὶ κτίζονται πολλαὶ νεώτεραι οἰκοδομαί. Ἡ πόλις αὕτη, πρωτεύουσα τῶν Μινυῶν, ἤκμασε κατὰ τοὺς μυθολογικοὺς χρόνους, καὶ ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς συνηθροίσθησαν οἱ τότε λογάδες τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ τῶν περάτων τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἰάσονος ἐκστρατεύσωσιν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ χρυσοῦ δέρατος· ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἦτο ἄσημος καὶ βραδύτερον κατελύθη διὰ τὰς στάσεις καὶ τυραννίδας κατὰ Στράβωνα· ὑπάρχουσα δὲ ἴσως μικρὰ καὶ ἄσημος κατὰ τὸν συνοικισμὸν τῆς Δημητριάδος, ἠρημώθη κατόπιν ὅλως, ὡς δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ ἔκ τινος χωρίου τοῦ Στράβωνος (9, 438)· ἐκαλεῖτο δὲ κατὰ τὸν Στράβωνα (19, 436) καὶ Λίβιον (44, 12) καὶ ἡ κάτω τῆς πόλεως παραλία *Ἰωλκός*· ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς ἐπισκοπῆς τοποθέτησις τῆς πόλεως βεβαιοῦται ὑπὸ τοῦ Στράβωνος λέγοντος «ὑπέρκειται δὲ τῆς Δημητριάδος ἑπτὰ σταδίους τῆς θαλάσσης Ἰωλκός.» Ἐν δὲ τῷ αἰγιαλῷ αὐτῆς ἐτελεῖτο κατὰ Στράβωνα ἡ Πυλαϊκὴ πανήγυρις· καί τινες μὲν τῶν ὑπομνηματιστῶν συνταυτίζουσι ταύτην μετὰ τῆς Ἀμφικτυονικῆς πανηγύρεως, τῆς τελουμένης κατὰ τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν, κείμενον ἑκατοντάδας σταδίων μακρὰν τῆς Μαγνητικῆς παραλίας· ἕτεροι δὲ προτείνουσι τὴν διόρθωσιν εἰς Πελιακὴν, ἐννοοῦντες τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀκάστου εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Πηλίου ἐγκαθιδρυθεῖσαν πανήγυριν· ἴσως δὲ διορθωτέον εἰς Πηλιακὴν, ἤτοι πανήγυριν, εἰς ἣν συνήρχοντο οἱ κάτοικοι ἁπασῶν τῶν ἐπὶ τοῦ Πηλίου κωμοπόλεων· οὐδόλως δὲ παράξενον καὶ ἡ σήμερον παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς Ἰωλκοῦ ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Γορίτσας συμβαίνουσα κατὰ τὴν παρασκευὴν τῆς διακαινησίμου πανήγυρις νὰ ἦνε συνέχεια τῆς ἐν τῇ ἀρχαιότητι παρὰ τὸν αὐτὸν τόπον τελουμένης.

Ἡμίσειαν δὲ ὥραν ὑπὲρ τὸν Βόλον κεῖται τὸ χωρίον *Σταγιάται*, κατοικούμενον ὑπὸ 120 περίπου οἰκογενειῶν, ἐξασκουσῶν μὲν κατ' ἀρχαιοτέρους χρόνους βιομηχανίαν τινὰ βαμβακερῶν ὑφασμάτων, ἤδη δὲ ἐνασχολουμένων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων, τῶν ὁποίων τὸ εἰσόδημα εἶνε ἔλαιον, οἶνος καὶ μέταξα.

Ἡμίσειαν δὲ ὥραν ὑπὲρ τὸ μνημονευθὲν χωρίον κεῖται ἡ χαριεστάτη κωμόπολις *Πορταρία*. Ἄλλοτε, ὅτε ἔλειπεν ἡ διὰ θαλάσσης συγκοινωνία, ἦτον αὕτη τὸ ἐμπορεῖον ἁπάντων τῶν χωρίων τοῦ Πηλίου· ἀνὰ πᾶσαν δὲ πέμπτην ἐτελεῖτο ἐμπορικὴ πανήγυρις, ἐν ᾗ συνήρχοντο οὐ μόνον ἐκ τοῦ Πηλίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Ἠπείρου καὶ Μακεδονίας πολλοὶ πρὸς συναλλαγήν. Βραδύτερον δὲ, ὅτε ἐγνώσθη εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὁ λιμὴν τοῦ Βόλου, οἱ κάτοικοι τῆς Πορταρίας κατῆλθον ἐκ τῶν πρώτων ἐκεῖ καὶ διὰ τῆς νοημοσύνης καὶ φιλεργίας των προήχθησαν εἰς ἱκανὸν βαθμὸν εὐημερίας. Στερούμενοι δὲ ἐπαρκῶν κτημάτων ἐπεδόθησαν ἐνωρὶς καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν, καὶ οὐχὶ εὐτελὲς ἦτο τὸ κατ' ἔτος ἐν τῷ χωρίῳ εἰσαγόμενον χρηματικὸν ποσὸν ἐκ τῆς κατασκευῆς τῶν μεταξωτῶν γαϊτανίων. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἀπό τινων ἐτῶν ἡ χρῆσις αὐτῶν περιωρίσθη καὶ ἡ ἐν τῷ χωρίῳ ἐπικρατοῦσα βιομηχανικὴ κίνησις ἐξηλείφθη καὶ μετ' αὐτῆς καὶ ἡ εὐημερία αὐτοῦ, καθότι καὶ οἱ εὐπορώτεροι τῶν κατοίκων συνῳκίσθησαν εἰς τὴν νέαν πόλιν τοῦ Βόλου. Ἡ πρὶν ἀκμάζουσα Πορταρία κατέστη ἤδη ἄσημος, μὴ διατηροῦσα ἐκ τῆς προτέρας αὐτῆς λάμψεως ἢ τὰς ὡραίας οἰκοδομὰς, αἵτινες ἐν εὐτυχεστέροις χρόνοις ἀνηγέρθησαν ἐνταῦθα, καὶ τὴν τερπνοτάτην φύσιν, ἥτις αἰωνίως τὴν περιβάλλει. Κειμένη ἐπί τινος ἀνωφεροῦς ὀροπεδίου ὑπὸ τὴν ὑψίστην κορυφὴν τοῦ Πηλίου, διαῤῥέεται ὑπὸ τῶν διαυγῶν ὑδάτων τοῦ 1|4 τῆς ὥρας ὑπὲρ τὸ χωρίον παρὰ τὴν θέσιν *Μάννα* ἀναβλύζοντος Κρυστίνδωνος. Ἐκεῖ ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ πυκνοῦ πλατανῶνος καὶ παρὰ τὸ κελάρυσμα τῆς ἀναβλυζούσης πηγῆς συνήρχοντο ἐν εὐτυχεστέραις ἡμέραις οἱ κάτοικοι ἀπολαμβάνοντες ἀμερίμνως τὴν καλλονὴν τῆς γλυκυτάτης αὐτῶν πατρίδος. Πέντε λεπτὰ ὑπὲρ τὴν πηγὴν κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Προδρόμου, ἥτις, κατά τι χρυσόβουλον, εὑρεθὲν ἐν τῇ Ταυριανῇ βιβλιοθήκῃ, ἦτο κατ' ἀρχὰς μὲν γυναικεία, ἔπειτα δὲ, ἀνακτισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἄννης Παλαιολογίνης Κομνηνῆς μετεβλήθη εἰς ἀνδρικὴν (1272). Ἐπεκαλεῖτο δὲ ἡ Μονὴ Νέα Πέτρα καὶ μετόχια αὐτῆς ἦσαν ὁ ναὸς τῆς Παναγίας ὁ καὶ τῆς Πορταρίας ἐπιλεγόμενος, καὶ ὁ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὅστις καλεῖται τοῦ Παλιῤῥοπάτου. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος, μικρὸς καὶ σκοτεινὸς, σώζεται εἰσέτι ἐν τῷ χωρίῳ, ὁ δὲ παρ' αὐτὸν κείμενος ὁ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἀνεκτίσθη ἐκ βάθρων πρὸ 25 ἐτῶν. Εἰς τὰ τείχη αὐτοῦ παρατηροῦνται ἀνάγλυφα δύω, ἐξ ὧν τὸ ἓν παριστᾷ ἄνδρα κωπηλατοῦντα, ἴσως τὸν Χάρωνα, τὸ δὲ δεύτερον γυναῖκα ἱσταμένην ποδήρη χιτῶνα φέρουσαν· ταῦτα δὲ καὶ ἀρχαῖοι τινὲς τύμβοι ἀνευρεθέντες παρὰ τὴν θέσιν *ἁλῶνι*, ὡς καὶ χωρίον τι τοῦ Στράβωνος (9,438), μὲ πείθουσιν, ὅπως τοποθετήσω ἐνταῦθα τὴν ἀρχαίαν κώμην *Ὀρμίνιον* . . . . .

Κάτωθεν τῆς Πορταρίας χωριζόμενον ἀπ' αὐτῆς διὰ μικροῦ ῥεύματος κεῖται τὸ χωρίον *Κατωχῶρι*, κατάῤῥυτον καὶ κατάφυτον, κατοικούμενον ὑπὸ 150 οἰκογενειῶν, τῶν ὁποίων ἡ κυρι-

Digitized by Google

ωτέρα ἐνασχόλησις εἶνε ἡ καλλιέργεια τῶν κτημάτων συνισταμένων εἰς ἐλαίας καὶ ἀμπέλους.

Ἡμίσειαν δὲ ὥραν δυτικώτερον τῆς Πορταρίας, χωριζόμενον ἀπ᾽ αὐτῆς διὰ τοῦ Μεγάλου ῥεύματος, κεῖται τὸ μέγιστον πάντων τῶν χωρίων τοῦ Πηλίου ἡ *Μακρυνίτσα*, ἥτις κειμένη παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ῥεύματος, ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν κορυφῶν σχεδὸν τοῦ Πηλίου μέχρι τῶν ὑπωρειῶν αὐτοῦ ἐπὶ μίαν ὥραν· ὁδὸς δὲ λίαν ἀνάντης παραλλήλως βαίνουσα τοῦ ῥεύματος ἄγει ἐκ τῶν κατωτέρω οἰκιῶν τοῦ χωρίου, αἵτινες ἀποτελοῦσι καὶ ἴδιον συνοικισμὸν καλούμενον *Κουκουράβα*, εἰς τὰς ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων πλευρῶν τοῦ ὄρους κειμένας, διαιροῦσα τὸ χωρίον εἰς ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν μέρος. Καὶ τὸ μὲν ἀνατολικὸν κείμενον παρὰ τὸ ῥεῦμα εἶνε κατάφυτον και κατάῤῥυτον, ξηρὸν δὲ καὶ ἄδενδρον τὸ πρὸς δυσμὰς, ἐπισκιαζόμενον ὑπὸ τοῦ ὑπερκειμένου βράχου τοῦ Σαρακηνοῦ. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου κεῖται ἡ ἀγορὰ, ἔνθα ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλων πλατάνων μαρμαρόκτιστος κρήνη προχέει ἄφθονον ὕδωρ. Αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου εἶνε πᾶσαι σχεδὸν διώροφοι, καθότι διὰ τὴν κατωφέρειαν τοῦ ἐδάφους, ἐνῷ ἡ πρὸς τὸν Πελασγικὸν κόλπον ἐστραμμένη πλευρὰ εἶνε ὑψηλὴ, ἡ πρὸς τὸ Πήλιον εἶνε ὅλως ταπεινὴ, καθισταμένη εὐεπίβατος ἐκ τῆς ὁδοῦ· ἀριθμεῖ δὲ ἡ κωμόπολις περὶ τὰς 6000 κατοίκων, οἵτινες, ἐκτὸς τῆς καλλιεργείας τῶν κτημάτων, μετέρχονται καὶ τέχνας τινὰς, ὧν ἡ μᾶλλον ἐπασχολοῦσα πλείονας χεῖρας εἶνε ἡ βυρσοδεψική· ἡ δὲ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἀκμάζουσα βιομηχανία τῶν *ἀλατζάδων*, ἥτις παρεῖχε τὰ μέσα τοῦ ζῆν εἰς τοὺς πλείστους τῶν κατοίκων τῆς κωμοπόλεως, ἐξέλιπε πρὸ καιροῦ. Ἡ Μακρυνίτσα ἦτο ἄλλοτε ἡ πρωτεύουσα τῶν βακουφίων, καὶ ὡς τοιαύτη ἐξήσκει ἐπιῤῥοήν τινα ἐπὶ τῶν λοιπῶν χωρίων· ἀλλὰ καὶ σήμερον εἶνε ἓν τῶν διασημοτέρων χωρίων τοῦ Πηλίου, διατηροῦν καλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα τῶν τε ἀῤῥένων καὶ τῶν κορασίων, συντηρούμενα κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου τέκνου αὐτῆς Βασιλείου Σουλήνη, ὅστις ἀποθανὼν πρό τινων ἐτῶν ἐν Βάρνῃ, κατέλιπε τὸ μέγιστον μέρος τῆς περιουσίας αὐτοῦ εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα τῆς τε δούλης καὶ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος. Ἀρχαῖα λείψανα περὶ τὴν Μακρυνίτσαν δὲν παρατηροῦνται· μόνον ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας, τῷ ἱδρυθέντι ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τῶν Μελισσηνῶν τὸ 1272 μ. Χ. κατά τι χρυσόβουλον εὑρεθὲν ἐν τῇ Ταυρικῇ βιβλιοθήκῃ, ὑπάρχει ἐντετοιχισμένη πλὰξ, ἐν ᾗ ἀναγινώσκεται ψήφισμα, δι᾽ οὗ ἡ πόλις τῆς Δημητριάδος ψηφίζει τιμὰς διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν καλοκἀγαθίαν εἰς τὸν ἱερέα τοῦ ναοῦ τοῦ Σαράπιδος Κρίτωνα Κρίτωνος, καὶ ὁρίζει νὰ ἀνκρτηθῇ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπιφανέστατον τοῦ Σεραπιείου. Ἂν λοιπὸν ἡ πλὰξ αὕτη εὑρέθη ἐν τῷ τόπῳ, τότε ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν κείμενον ἐνταῦθα ναὸν τοῦ Σαράπιδος, θεότητος Αἰγυπτιακῆς, ἧς ἡ λατρεία εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Αὐγούστου.

Πρὸς δυσμὰς τῆς Μακρυνίτσης ὑπέρκειται αὐτῆς ὁ βράχος τοῦ Σαρακηνοῦ, ὅστις, καλυπτόμενος πρὸ οὐχὶ μακρῶν χρόνων ὑπὸ πυκνῶν θάμνων, κατέστη σήμερον ἄδενδρος καὶ φαλακρὸς παριστῶν ἀντίθεσιν καταφανῆ πρὸς τὴν περιβάλλουσαν αὐτὸν εὐθαλῆ καὶ χλοερὰν φύσιν. Ἀλλὰ στερηθεὶς τῶν φυσικῶν καλλονῶν ἐπέπρωτο ὁ βράχος οὗτος νὰ κοσμηθῇ τὴν 6 Φεβρουαρίου 1878 ὑπὸ ἀμαράντων δαφνῶν τῆς ἐλευθερίας, καὶ τὸ ἄχρι καὶ τεφροειδὲς αὐτοῦ χρῶμα νὰ μεταβληθῇ εἰς ὡραῖον πορφυροῦν ὑπὸ τοῦ αἵματος τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πεσόντων μαρτύρων. Ἐνταῦθα κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἀξιομνημόνευτον ἡμέραν οἱ κάτοικοι τῆς Μακρυνίτσης, μαχόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των μετὰ τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐθελοντῶν, ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς καὶ ἀγύμναστοι πρὸς γεγυμνασμένους, δι᾽ ἐνδεκαώρου κρατερᾶς μάχης ἔσωσαν τὸ χωρίον αὐτῶν ἀπὸ βεβαίαν καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν, καταδείξαντες διὰ τῆς ἡρωϊκῆς ἀντιστάσεώς των, ὅτι ὁ φόβος καὶ ἡ δειλία δὲν ἐμφωλεύουσιν εἰς τὰ στήθη τὰ θερμαινόμενα ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐλευθερίας πυρός.

Ἐκ τοῦ μακροῦ καὶ περισπουδάστου προλόγου, ὃν προτάσσει τῆς ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις δημοσιευθείσης β᾽ ἐκδόσεως τῆς Ἱστορίας αὐτοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὁ σοφὸς καθηγητὴς κ. Κ. Παπαῤῥηγόπουλος, παραλαμβάνομεν τὸ ἑπόμενον συμπέρασμα, ἐν ᾧ ἐν κεφαλαίῳ ἐκτίθενται αἱ κατὰ τελευταῖα ἔτη ἐνέργειαι τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ διαγράφεται ἡ ἐν τῷ μέλλοντι πολιτεία αὐτοῦ.

Σ. τ. Δ.

Ἡ ἐν τῷ μέλλοντι πολιτεία τοῦ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Ὁ νεώτερος ἑλληνισμὸς διαφέρει ἐν πολλοῖς τοῦ ἀρχαίου. Ἐν πρώτοις τὰ διακριτικὰ αὐτοῦ στοιχεῖα δὲν εἶναι ἀπαράλλακτα οἷα τὸ πάλαι. Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν χωρίζεται τὴν σήμερον ἀφ᾽ ὅλων τῶν λοιπῶν ἐθνῶν οὔτε κατὰ τὸ θρήσκευμα, οὔτε κατὰ τοὺς θεσμοὺς, οὔτε κατὰ τὸν βίον. Κοινὸν ἔχει τὸ θρήσκευμα πρὸς τοὺς πλείστους τῆς Ἀνατολῆς λαοὺς, κοινοὺς τοὺς θεσμοὺς πρὸς τοὺς πλείστους ἑσπερίους· καὶ αὐτὸν τὸν βίον ἁρμόζει ὁσημέραι πλειότερον πρὸν τὸν βίον τῆς μᾶλλον πεπολιτισμένης μοίρας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐκ τῶν πάλαι προσόντων τὸ ἔθνος δὲν σώζει εἰμὴ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν συνείδησιν τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος· προσεκτήσατο ὅμως ἤδη ἕτερόν τι, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν ἐν τῇ ἀρχαιότητι, τὸν πόθον τῆς πολιτικῆς ἑνότητος. Ἐννοεῖται ἐπὶ πᾶσιν ὅτι ὁ καθ᾽ ἡμᾶς ἑλληνισμὸς δὲν ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ ἰδιοποιηθῇ ἀλλοτρίας χώρας. Ἀρκεῖται νὰ διασώσῃ τοὺς ὑπὸ ἐπιδραμόντων ἀλλοφύλων ἀπειλουμένους ὁμογενεῖς ἐν χώραις, αἵτινες ἀνήκουσιν αὐτῷ ἀπ᾽ αἰῶνος. Οὕτω ὅμως τεθέντος

Digitized by Google

ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν ὀρέγεται ἀλλοτρίων, πρὸς τί ἡ λέξις ἑλληνισμός, ἀφοῦ, ὡς πολλάκις εἴπομεν, δὲν εἶναι ἀναγκαία εἰμὴ ἐπὶ τῆς μεταδόσεως αὐτοῦ εἰς ἑτεροφύλους; Διότι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἔτι διῃρημένοι εἰς ἐλευθέρους καὶ μὴ ἐλευθέρους· ἐντεῦθεν δ' ἐν τῇ πολιτικῇ αὐτοῦ ἐκδοχῇ τὸ ὄνομα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἠδύνατο νὰ περιορισθῇ εἰς μόνους τοὺς κατοίκους τοῦ ἐλευθέρου κράτους. Τούτου λοιπὸν ἕνεκα ἐλογίσθη ἀπαραίτητον νὰ ἐκδηλωθῇ δι' ἰδίου ὅρου, μὴ διφορουμένου, ἡ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ἑνότης τοῦ πολιτικῶς διχοτομημένου ἔθνους.

Ἡ πολιτικὴ ἑνότης δὲν δύναται νὰ συμπληρωθῇ εἰμὴ ἐὰν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος πολιτευθῇ προνοητικώτερον καὶ πρακτικώτερον ἢ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν πεντηκονταετίαν. Δὲν λέγομεν ὅτι οὐδὲν ἔπραξε πρὸς τοῦτο κατὰ τὸν μακρὸν ἐκεῖνον χρόνον. Ἡ παράκρουσις τοῦ 1844 ὑπῆρξεν ἀκαριαία. Τῷ 1854 καὶ τῷ 1878 ἐδόθη ἐπικουρία οὐ μικρὰ εἰς τὰ κινήματα τῶν μεθορίων χωρῶν. Τῷ 1863 ἡ ἐν Ἀθήναις δευτέρα ἐθνικὴ συνέλευσις, μὴ δυναμένη νὰ ὑποδεχθῇ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τοὺς πληρεξουσίους τῶν ὑποδούλων ἐπαρχιῶν, ζητοῦσα δὲ παραμυθίαν τινὰ ἐν τῇ πολιτικῇ ταύτῃ ἀμηχανίᾳ, ἐκάλεσεν ὡς ἰσοτίμους καὶ ἰσοψήφους τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἐκτὸς τοῦ τουρκικοῦ κράτους ἀποικιῶν. Τῷ 1867 καὶ 1868 τὸ βασίλειον ὑπέστη θυσίας πολλὰς ὑπὲρ τῆς κρητικῆς ἐπαναστάσεως, τοῦ γενναιοτάτου τῶν ἔργων τῆς παρούσης γενεᾶς. Τῷ 1869 ὠργανώθη ἄμυνά τις κατὰ τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ βουλγαρισμοῦ ἐν χώραις ἑλληνικαῖς. Τῷ δὲ 1880 ἠθροίσθη στρατὸς τῇ ἀληθείᾳ μέγας ὡς πρὸς τὸν τῆς Ἑλλάδος πληθυσμόν. Ἀλλὰ τὰ πάντα ἐγένοντο βραδέως καὶ αὐτοσχεδίως. Κατ' ἀρχὰς ἐμείναμεν ὅλως ἀπρακτοῦντες, ἔπειτα δ' ἐπεδόθημεν εἰς ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύναντο εἰμὴ νὰ ἀποτύχωσιν, ἅτε μὴ ἐπερειδόμενα εἰς πεζικὴν καὶ ναυτικὴν δύναμιν δεόντως κατηρτισμένην. Ἡ μὲν περὶ τῆς συντηρήσεως τοῦ ἔξω ἑλληνισμοῦ φροντὶς δὲν ἐπῆλθεν, εἰμὴ ἀφοῦ οἱ Βούλγαροι προέδραμον ἡμῶν κατὰ μίαν ὅλην εἰκοσαετίαν, ἡ δὲ στρατιωτικὴ τῆς χώρας σύνταξις ἤρξατο τοσοῦτον ὀψέ, ὥστε δὲν ἐλογίσθη ἀξιόμαχος κατὰ τὴν κρισιμωτάτην τοῦ νεωτέρου ἡμῶν βίου ὥραν. Ὅ,τι ἐλάβομεν, τὸ ὀφείλομεν κυρίως εἰς τὸ ἠθικὸν κεφάλαιον ὅπερ ἐκληροδότησαν ἡμῖν τὰ ἀείμνηστα τῆς ἐπαναστάσεως κατορθώματα καὶ ἡ θαυμαστὴ ἐν ταῖς ἀτυχίαις καρτερία αὐτῆς. Τὸ κεφάλαιον ὅμως τοῦτο δαπανώμενον καὶ μὴ ἀναπληρούμενον, ἀναγκαίως ἐξηντλήθη. Οἱαιδήποτε δὲ καὶ ἂν ἦναι αἱ δοκιμασίαι, δι' ὧν πέπρωται ἔτι νὰ διέλθῃ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, καθῆκον αὐτοῦ εἶναι νὰ παρασταθῇ ἑτοιμοπόλεμον ἐν δέοντι καιρῷ· καὶ ἐν τῷ μεταξὺ νὰ σώσῃ τοὺς ὁμογενεῖς τῶν ὑποδούλων χωρῶν ἀπὸ τῶν ἀδιαλείπτως κατ' αὐτῶν τεκταινομένων ἐπιβουλῶν, διότι μακρὰ πεῖρα ἀπέδειξεν, ὅτι, ἐὰν ἐγκαταλειφθῶσιν εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις, κινδυνεύουσι τὸν ἔσχατον κίνδυνον, ὁ δὲ ἑλληνισμός, ἐάν, ὃ μὴ γένοιτο, πάθῃ τὸν νέον τοῦτον ἀκρωτηριασμόν, θέλει ἀπολέσει τὸ κυριώτατον ἐπὶ τῶν χωρῶν ἐκείνων δικαίωμα αὐτοῦ. Ἡ ὑλικὴ εὐημερία, εἰς ἀνάπτυξιν τῆς ὁποίας τὸ ἔθνος ἐργάζεται μετὰ ζήλου ἐξαιρέτου, εἶναι βεβαίως παράγων ἀπαραίτητος πολιτικοῦ μεγαλείου. Ἀλλὰ μὴ λησμονήσῃ ὅτι διὰ τοῦ γιγαντώδους ἀγῶνος, ὅστις διεξήχθη πρὸ δεκαετίας μεταξὺ δύο ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων καὶ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων τῆς γῆς πολιτειῶν, ὁ κόσμος ἔλαβε νέαν ἀπόδειξιν ὅτι καὶ νῦν, ὅπως τὸ πάλαι, οἱ θησαυροὶ τοῦ Κροίσου δὲν ἀρκοῦσιν εἰς σωτηρίαν τῶν ἐθνῶν.

Ὁ ἱστορικὸς δὲν συντάσσει πολιτικὰ προγράμματα, ἐξάγει ὅμως ἐκ τοῦ παρελθόντος μαθήματα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀποβῶσι χρήσιμα εἰς τὸν πολιτικὸν ἄνδρα. Καίτοι δὲ τὰ πορίσματα ταῦτα εἶναι θλιβερά, ἀνάγκη νὰ τὰ συγκεφαλαιώσωμεν, διότι ὁ πρῶτος ὅρος τῆς σωτηρίας τῶν ἐθνῶν εἶναι ἡ ἀκριβὴς ἐπίγνωσις τῆς ἀληθοῦς αὐτῶν καταστάσεως. Ὁ ἑλληνισμὸς δὲν ἐπέπλευσεν ἐπὶ τετρακισχίλια περίπου ἔτη εἰμὴ ῥίπτων ἐκ διαλειμμάτων μέρος τοῦ φορτίου αὐτοῦ εἰς τὸ τρικυμιῶδες πέλαγος, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἠπειλεῖτο νὰ καταποντωθῇ. Οὐ μόνον δὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἠλαττώθη, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν δύναμιν. Πλὴν τούτου, ἐνῷ οὔτε ἡ ῥωμαϊκὴ κυριαρχία ἐπεχείρησε νὰ ἐκλατινίσῃ αὐτόν, οὔτε ἡ ὀσμανικὴ νὰ τὸν ἐξισλαμίσῃ, τὴν σήμερον πολεμεῖται ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε εἰς τὰς ὑποδούλους ἑλληνικὰς χώρας, ὑπὸ πολυαρίθμων φυλῶν καὶ ἐπικρατειῶν, αἵτινες διαφωνοῦσι μὲν πρὸς ἀλλήλας ἅτε ἐπιδιώκουσαι ἴδιον ἑκάστη πολιτικὸν σκοπόν, ἓν κοινὸν ὅμως πᾶσαι ἔχουσι συμφέρον, νὰ καταστήσωσιν ἐκποδὼν τὸν ἀρχαῖον κάτοχον. Ἐὰν δὲ τοιαῦτα πράττωσιν ἀπὸ τοῦδε, πρόδηλον ὅτι ἐν ᾗ περιπτώσει καταλάβωσι τὴν ἀρχήν, οἱ αὐτόθι ὁμόφυλοι ἡμῶν θέλουσι πάθει ὅ,τι ἔπαθον αἱ πρὸ τινων μόλις δεκαετηρίδων τοσοῦτον ἀνθηραὶ ἑλληνικαὶ ἀποικίαι τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Βλαχίας, τῆς Μολδαυΐας. Τὰ ὀνόματα Ἕλληνες, ἑλληνικὸν ἔθνος, ἑλληνισμός, θέλουσι περιορισθῇ εἰς τὴν νοτιωτάτην ἄκραν τῆς μεγάλης χερσονήσου. Καὶ αὐτὴ ὅμως αὕτη ἡ μικρὰ γωνία δὲν θέλει διαφύγει ποικίλας ἐπιβουλάς, διότι, ὅσῳ μικρὰ καὶ ἂν ἦναι, κατέχει καιριώτατά τινα σημεῖα τῆς ἀνατολικῆς μεσογείου, ὥστε τὸ τελικὸν συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ τύχη τοῦ ἑλληνισμοῦ προαγγέλλεται ἐπισφαλεστάτη, ἐὰν διὰ πάσης θυσίας δὲν ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τῆς ἑνότητος αὐτοῦ. Τὸ οἰκοδόμημα ἢ θέλει ἀπαρτισθῇ ἢ θέλει καταρρεύσει. Μὴ ὑπολάβωμεν δὲ ἄπελπιν τὸν ἐπιβαλλόμενον ἀγῶνα, ἀναλογιζόμενοι ὅτι ὁ ἑτοιμοπόλεμος εὑρίσκει συνήθως συμμάχους ἢ τοὐλάχιστον ἐπιτυγχάνει συμφέροντας ὅρους, καὶ πρὸ πάντων ἐνθυμούμενοι τὸ τί ἐγένετο ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ γῇ

Digitized by Google

καὶ ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ θαλάσσῃ πρὸ ἐτῶν μόλις ἑξήκοντα.

Η ΗΜΕΡΑ ΕΚΕΙΝΗ

['Εκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου De Amicis].

Σεῖς—ἔλεγέ ποτε δεσποινίς τις πρὸς ἀξιωματικὸν ἀρτίως ἐκ τοῦ πολέμου ἐπανακάμψαντα—εἴπατέ μοι σεῖς, τί ἀληθῶς αἰσθάνεταί τις κατὰ τὰς φοβερὰς ἐκείνας στιγμάς. Ἐστὲ εἰλικρινής, σᾶς παρακαλῶ. Σεῖς οἱ στρατιωτικοί, ὁσάκις ὁμιλῆτε περὶ πολέμου, *τὰ κόπτετε πολὺ χονδρά*, καὶ πάντοτε εὑρίσκετε κάποιον νὰ τὰ καταπίνῃ· ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶμαι τοιαύτη, σᾶς προειδοποιῶ. Εἴπατέ μοι τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν, χωρὶς πολλὰς ῥητορικὰς φράσεις, διότι περιγραφὰς μαχῶν ἔχω ἀναγνώσει ἀρκετὰς εἰς τὰ βιβλία, καὶ ὅλαι εἶνε κομμέναι ἐπάνω εἰς τὸ αὐτὸ σχέδιον.

— Τί νὰ σᾶς εἴπω; . . . τόσον εὔκολον σᾶς φαίνεται; χωρὶς νὰ προετοιμασθῶ; Δότε μοι καιρὸν τοὐλάχιστον νὰ τακτοποιήσω τὰς ἀναμνήσεις μου, ἀλλέως θὰ σᾶς προσφέρω κανὲν σύρραμμα χωρὶς ἀρχὴν καὶ τέλος.

— Ὄχι, κύριέ μου· δὲν θέλω προετοιμασίας. Δὲν ἐπιθυμῶ ν' ἀκούσω φιλοσοφικὴν διατριβήν, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον σελίδα τινὰ στρατιωτικῆς ἱστορίας. Εἴπατέ μοι οὕτως, ἀπροπαρασκευάστως, ὅπως σᾶς ἔλθῃ εἰς τὸ στόμα, πᾶν ὅ,τι ᾐσθάνθητε καὶ εἴδετε. Ἐμπρὸς λοιπόν! Θέλετε παρακλήσεις; ὁμιλήσατε.

— Τὸ θέλετε ἀφεύκτως;

— Ὁμιλήσατε.

— Θὰ ὁμιλήσω· ἀλλὰ προσέξατε, οὔτε μίαν λέξιν θὰ εἴπω περισσότερον ἀφ' ὅ,τι εἶδον. Ἂν ἡ διήγησις δὲν σᾶς διασκεδάσῃ πολύ, ἐγὼ δὲν πταίω.

— Ἐστὲ εἰλικρινὴς καὶ μὴ ζητεῖτέ τι πλέον· ἀρχίσατε.

— Ἀρχίζω· καὶ πρῶτον πάντων. . . πρέπει νὰ δώσω ὑμῖν ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ ἐδάφους. Προσέξατε· ὑποθέσωμεν ὅτι τοῦτο εἶνε ἡ ἄλυσις τῶν Ἄλπεων. Ὁ προμαχὼν ἐκεῖνος ὅστις διακρίνεται...

— Τοπογραφίαν κάμνετε; . . Ὤ, δι' εὐσπλαγχνίαν!

— Δὲν θέλετε; τότε ἐξηγοῦμαι κάλλιον κατ' ἄλλον τρόπον. Ὑποθέσωμεν ὅτι εὑρισκόμεθα ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος, εἰς τὸ ὕπαιθρον, τὴν πρωΐαν ὡραίας θερινῆς ἡμέρας διαυγοῦς καὶ γαληναίας. Ὑποθέσωμεν ὅτι ἀπ' ἐδῶ, ἀπὸ τοὺς πόδας μας, ἄρχεται τὸ ἔδαφος ὑψούμενον ἠρέμα, καὶ ἀναβαίνει, ἀναβαίνει, ἀναβαίνει ἕως ὅτου σχηματίζει εὔμορφον λόφον, εὐρύν, ὑψηλόν, ἔχοντα καμπύλας κανονικάς, ἡ κορυφὴ τοῦ ὁποίου διαγράφεται εἰς τὸν ὁρίζοντα, ἐκεῖ, ἓν τέταρτον, ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς θέσεως ταύτης. Ὁ λόφος εἶνε χαριέστατος, καταπράσινος, μέχρι τοῦ μέσου τοῦ πρανοῦς φαίνονται διεσκορπισμέναι ἐπ' αὐτοῦ φραγαί, δένδρα, μακραὶ σειραὶ ἀμπέλων. Αὔλακες ῥυτιδοῦσι τὴν ἐπιφάνειάν του, καθ' ὅλας δὲ τὰς διευθύνσεις διασχίζεται ὑπὸ ἀτραπῶν καὶ ὑπὸ τοιχίσκων συγκειμένων ἐκ μικρῶν λιθαρίων, οἵτινες συνήθως χρησιμεύουσιν ὡς σύνορα τῶν κτημάτων· ἐδῶ μία ἔκτασις ἐδάφους γέμουσα χόρτου καὶ θάμνων· ἐκεῖ τὸ ἔδαφος φαίνεται ἐσκαμμένον καὶ διεσπαρμένον ὑπὸ λίθων· ἐντεῦθεν τεμάχιόν τι ὁμαλόν, ἐπίπεδον σχεδόν· ἐκεῖθεν αἰφνιδίως τὸ ἔδαφος γίνεται ἀνώμαλον καὶ γυμνόν. Σᾶς τὸ παρέστησα καλῶς; τὸ φαντάζεσθε; τὸ βλέπετε τώρα;

— Τὸ βλέπω.

— Καλῶς. Ὑποθέσατε καὶ ἓν ἄλλο ἀκόμη. Φαντάσθητε ὅτι ἱκανὸν μέρος τοῦ λόφου, ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τῶν προπόδων, εἶνε ἐντελῶς ἄδενδρον, γυμνόν, ἄνευ οἰκιῶν, καθαρόν, καὶ ὅτι φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου οὕτως, ὥστε διακρίνεται εὐκρινῶς ἕκαστος αὖλαξ, ἕκαστος θάμνος, ἕκαστος ἄνθρωπος, ἂν εὑρίσκοντο ἐκεῖ ἄνθρωποι. Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται, ἂς ὑποθέσωμεν, ὑψηλὸς τόσον, ὥστε νὰ διακρίνηται ἂν ἦνε ἀνὴρ ἢ γυνή. Γελᾶτε; Αὐτὸ σᾶς τὸ λέγω διὰ νὰ λάβητε μίαν ἰδέαν περὶ τῆς ἀποστάσεως.

— Ἐννοῶ.

— Καὶ λοιπόν; Τώρα. . . στρέψατε ὄπισθεν. Φαντάσθητε ἐδῶ, ἐκεῖ, δεξιά, ἀριστερά, μακράν, ὄπισθεν τῶν θάμνων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀμπέλων, ἐντὸς τῶν αὐλάκων, ὀρθίους, καθημένους, τινὰς κατακεκλιμένους μὲ ἀσκεπῆ κεφαλήν, ἄλλους ξεκουμβωμένους, ἄλλους μὲ τὸ ὅπλον κατὰ γῆς, ἄλλους φέροντας αὐτὸ μεταξὺ τῶν γονάτων, σιγηλούς, σοβαρούς, πολλοὺς στρατιώτας, τριακοσίους, ὑποθέσωμεν, ἢ τετρακοσίους· πλείονας ἔτι· ἓν τάγμα, ἔστω. Καίπερ κεχωρισμένοι καὶ διεσκορπισμένοι, ἐν τούτοις φαίνονται τηροῦντες εἰσέτι τὴν κατὰ φάλαγγα παράταξιν. Οἱ ἀξιωματικοὶ ἵστανται ἐν ὁμίλῳ, ἐκεῖ κατέμπροσθεν, καὶ συνομιλοῦσι ταπεινῇ τῇ φωνῇ, διὰ βραχειῶν λέξεων, διὰ μονοσυλλάβων, διὰ νευμάτων· ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν στρέφουσι τὸ βλέμμα ἐκεῖ ἐπάνω, πρὸς τὰ πέριξ, πρὸς τὰ ὀπίσω. Περισσότερον ὅμως κυττάζουσιν ὑψηλά, φαίνονται ὡσεὶ περιμένοντες πάντες κάτι ἐκεῖθεν· πάντα τὰ βλέμματα διευθύνονται πρὸς τὴν κορυφήν. Κάτι θὰ φανῇ ἐκεῖθεν ἐντὸς ὀλίγου. Καὶ τῷ ὄντι· ἴδετε ἐκεῖ πρὸς ἀριστερὰ ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἐκεῖ ὅπου φαίνεται τὸ σύμπλεγμα ἐκεῖνο τῶν κυπαρίσσων· βλέπετε τὸ μελανὸν ἐκεῖνο καὶ μακρὸν στίγμα, ὅπερ κινεῖται καὶ προχωρεῖ σιγὰ σιγά, καὶ ὁμοιάζει πρὸς τὴν σκιὰν ἣν σχηματίζουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀπομεμονωμένα τινὰ νεφίδρια περῶντα πρὸ τοῦ ἡλίου; Ἴδετε, ἴδετε πῶς προχωρεῖ καὶ πῶς διαστέλλεται! Εἶνε φάλαγξ στρατιωτῶν· εἶνε πολλοί, ἀληθῶς; Μᾶς φαίνεται ὅτι κινοῦνται βραδύτατα, ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς ἀπο-

στάσεως. Ἀπεναντίας βαίνουσι πράγματι μὲ βῆμα γοργὸν, καὶ πόσον γοργὸν μάλιστα! Κυττάξατε ποῦ ἔφθασαν. Βλέπετε τὸν σελαγισμὸν ἐκεῖνον, ὅστις διατρέχει ταχέως ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἑτέρου ἄκρου τῆς φάλαγγος, καὶ φαίνεται ὅτι ἀκολουθεῖ τὸν κυματισμόν της; Εἶνε ἡ ἀντανάκλασις τῶν λογχῶν· φέρουσι τὸ ὅπλον ἐπ' ὤμων. Νά· τώρα διακρίνονται καλλίτερα. Ἴδετε τώρα τοὺς ὄπισθεν ἡμῶν ἄνδρας. Ὅλοι σιωπηλοὶ, ὅλοι ἀκίνητοι, μὲ τὸ στόμα ἡμιανεῳγμένον, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ σῶμα ἐκεῖνο τοῦ στρατοῦ, εἰς ἐκείνας τὰς λόγχας·πάντες κυττάζουσι τὰ βήματά των, σημειοῦσι τὸν κυματισμόν· οὐδὲ πνοὴ ἀκούεται, οὐδεὶς ποιεῖ ἓν νεῦμα· φαίνονται ὅλοι μαρμάρινοι. Αἴφνης μία φωνὴ κράζει· —Ἐκεῖ, ἐκεῖ, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Στρέφονται πάντες πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος. Καὶ τῷ ὄντι ἴδετε ἐκεῖ, πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ὅπου κεῖται ὁ οἰκίσκος ἐκεῖνος· παρατηρήσατε τί ἔρχεται. Ἄλλη φάλαγξ, μεγαλειτέρα, πυκνοτέρα, φοβερωτέρα, ὡπλισμένη ἐπίσης μὲ λόγχας ἀπαστραπτούσας, προχωρεῖ κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν, συνεσφιγμένη, ταχεῖα, ἀποφασιστική. Στρέψατε ὄπισθεν· ἀκούεται πόσα ψιθυρίσματα;

— Πόσοι νὰ ἦνε;—Ἓν σύνταγμα;

— Ὄχι δὰ, δύο τάγματα.—Ἓν μόνον.

— Ὄχι, ὄχι, δύο.—Τρία.—Φαίνονται ἀκροβολισταί.—Εἶνε πεζικόν.—Ἀκροβολισταί.—Ὄχι. — Ναὶ, σοὶ λέγω, νὰ, ποῦ φαίνονται τὰ λοφία.—Ἐσταμάτησαν.—Σοῦ φαίνεται.—Ἐσταμάτησαν, σοὶ λέγω. — Ὄχι, καλὲ, δὲν βλέπεις ὅτι κινοῦνται;

Ἐν τούτοις τὸ μεταξὺ τῶν δύο φαλάγγων διάστημα ἠλαττοῦτο. Τὸ ἐμετροῦμεν ἀνασκιρτῶντες ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν. Τὸ βλέμμα ἡμῶν διέτρεχεν ἀκαταπαύστως ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην φάλαγγα, ταχὺ ὡς ὁ λογισμὸς, ἄπληστον, ἐπίμονον· ὅλη ἡ ψυχὴ συνεκεντροῦτο ἐν αὐτῷ. Καὶ τὸ διάστημα ἐν τῷ μεταξὺ ἠλαττοῦτο, ἠλαττοῦτο ὁλονέν· καὶ αἱ δύο φάλαγγες ἦσαν ἤδη ἐγγὺς ἀλλήλων, καὶ ἐβάδιζον ταχεῖαι, ταχεῖαι, καὶ ἤδη ἀτάκτως πως καὶ συγκεχυμένως. Καὶ ἡμεῖς πάντοτε μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς διεσταλμένους, ἀκινήτους, καρφωμένους ἐκεῖ· ἡ καρδία ἡμῶν ἔπαλλεν, ἔπαλλε βιαίως· ἡ ἀναπνοὴ ἐκρατεῖτο.

Αἰφνιδίως, ταὐτοχρόνως σχεδὸν, ζωηρὰ λάμψις ἤστραψεν ἐπὶ τῶν δύο ἐκείνων φαλάγγων, κατεβιβάσθη καὶ ἐσβέσθη. Εἶχον καταβιβάσει τὰς λόγχας· ἀμέσως μετὰ ταῦτα τροχάδην. Κραυγή τις, ἥτις ἦτο βεβαίως φρικαλέα, ἀφίκετο ἀσθενὴς καὶ ὑπόκωφος μέχρις ἡμῶν.

Ἐφρικιάσαμεν.

Ἰδοὺ αὐταί... πρόκειται νὰ συγκρουσθῶσι· συνεκρούσθησαν. Μία αὐτῶν ἐνδίδει, διαστέλλεται, ὀπισθοχωρεῖ, διασπᾶται, διασκορπίζεται δεξιά, ἀριστερά... ἐτράπη εἰς φυγήν.

Νέα κραυγὴ, κραυγὴ χαρᾶς, ἀφίκετο μέχρις ἡμῶν, καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἀπηντήσαμεν καὶ ἡμεῖς. Ἡ ἡμετέρα κραυγὴ, προετοιμασθεῖσα πρὸ πολλοῦ ἐντὸς τῶν σπλάγχνων μας, καὶ καταπιεσθεῖσα βιαίως, καταπνιγεῖσα, ἀνῆλθεν ἐπὶ τέλους, ἔρρηξε τὰ δεσμὰ, ἐξέφυγεν ἐκ τῶν μυχιαιτάτων τῆς καρδίας, ἀγρίως παρατεταμένη καὶ ὀξεῖα.

Ἡ νικηφόρος φάλαγξ ἔστη πρὸς στιγμὴν, εἶτα ἐκινήθη πάλιν, κατεδίωξε τοὺς φυγάδας, ἀπεμακρύνθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἐγένετο ἓν μελανὸν σημεῖον, ἠφανίσθη.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην φωνὴ μεγάλη, εὔηχος, ἀντήχησε μέσον ἡμῶν·—Ἡ σειρά σας τώρα! Εἰς τὴν θέσιν σας!

Ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ ταγματάρχου μας.

Ἐδοκιμάσατέ ποτε νὰ ῥίψητε τεμάχιον χάρτου ἀνημμένον ἐπὶ μυρμηκιᾶς, ἐξ ἐκείνων αἵτινες εἰς ἑνὸς βήματος ἀπόστασιν φαίνονται ἀκίνητοι, ὡς μεγάλη τις κηλὶς, ἧς δὲν δύναται νὰ διακρίνῃ τις τὴν ποιότητα; Ὁ μικρὸς ὅμιλος φοβηθεὶς συνταράσσεται, συστρέφεται καθ' ὅλα τὰ μέρη σκοτοδινιωδῶς, καὶ ὁρμᾷ ἐν σπουδῇ πρὸς τὰς ὑπογείους στοάς. Εὐτυχεῖς οἱ πρῶτοι! Οἱ ἄλλοι συμπυκνοῦνται, συνωθοῦνται, συστοιβάζονται· ἡ εἴσοδος αὕτη ἐφράχθη; ὁρμῶσι ταχέως πρὸς ἄλλην. Καὶ αὐτὴ ἐπίσης κεκλεισμένη; πρὸς ἄλλην τότε. Οὐδ' αὐτή;.. τότε ἐκ νέου εἰς τὴν πρώτην. Ἀφοῦ δὲ τὸ πλεῖστον μέρος χωθῇ ἐν ἀταξίᾳ ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, πολλοὶ ἀτυχεῖς περιπλανῶνται ἀπέλπιδες τῇδε κἀκεῖσε, ἀσκόπως πρὸς ἀναζήτησιν διόδου φυγῆς, ἀπὸ τῆς μιᾶς ὀπῆς εἰς τὴν ἄλλην, μᾶλλον νεκροὶ ἢ ζῶντες, μέχρις ὅτου εὕρωσι καὶ αὐτοὶ θέσιν τινὰ ὅπως ἐξασφαλισθῶσι, καίτοι βραδέως, καίτοι ἠναγκάσθησαν νὰ καῶσιν ὀλίγον πρὶν ἐπιτύχωσι τοῦτο.

Τοῦ φόβου ἐξαιρουμένου, τοῦτο ἀκριβῶς συνέβη μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν ἐκείνων, ἅμα ἀντήχησεν ἡ προσταγή.

Ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ πάντες ἀνηγέρθησαν, πάντες εὑρέθησαν ἔνοπλοι. Αἱ τάξεις ἐσχηματίσθησαν ἐκ νέου ἀστραπηδόν. Ἐπῆλθε ζωηρά τις ταραχὴ, ζωηρὸς ψίθυρος, συνώθησις ἐπί τινα στιγμήν· εἶτα γαλήνη. Τινὲς ἔδραμον καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέτι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς θέσεώς των· ὅστις τὴν εὗρεν, εἰσεχώρησεν ἐν αὐτῇ, ὅστις δὲν τὴν ἀνεῦρεν, ὠθῶν διὰ τῶν ἀγκώνων κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλην· πάντες ἦσαν εἰς τὰς θέσεις των.

Θεωρήσατε τὸ πλῆθος αὐτὸ, ὅπερ πρὸ ὀλίγου διεσπαρμένον ἔκειτο χαμαὶ, μὲ τὸ φόρεμα ἀνοικτὸν, μὲ τὴν ζώνην λελυμένην, μὲ τὰ ὅπλα κατὰ γῆς, θεωρήσατε τώρα πῶς ἀστραπηδὸν εὑρέθη αἴφνης ὄρθιον, παρατεταγμένον, ἀκίνητον, βωβόν, καὶ πῶς ἡ ὄψις αὐτῶν εἶνε ἱλαρὰ καὶ γαληναία. Θεωρήσατε τὸ πρόσωπόν των, καὶ θὰ εἴπητε μετ' ἐμοῦ ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἢ θὰ ἴδωσι τὰ

Digitized by Google

νῶτα τοῦ ἐχθροῦ ἢ θ'ἀποθάνωσι. Θεωρήσατε τὴν σημαίαν. Εἶνε ἀκίνητος· ὁ κρατῶν αὐτὴν βραχίων δὲν τρέμει. Ἴδετε καλῶς τοὺς περιστοιχίζοντας αὐτὴν στρατιώτας, οἵτινες σχηματίζουσι φραγμὸν λογχῶν· ἐμποιοῦσι τρόμον. Οἱ ὀφθαλμοί τινων φαίνονται κεραυνοί.

— Ἐμπρός! βροντᾷ ἡ γνωστὴ φωνή.

Κίνησίς τις ταὐτόχρονος παρατηρεῖται ἐφ'ὅλης τῆς στήλης, φρικίασίς τις, ψίθυρός τις· εἶτα γαλήνη.—Ἐμπρός! ἐπαναλαμβάνουσιν οἱ λοχαγοί.

—Ἐμπρὸς λοιπόν, ἐπάνω, εἰς τὸν λόφον. Ὁ ἐπὶ κεφαλῆς βαδίζων λόχος διστάζει πρὸς στιγμήν, εὑρεθεὶς ἐνώπιον μικρᾶς φραγῆς ἐμποδιζούσης αὐτῷ τὴν ὁδόν. Οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτὸν λόχοι συνωθοῦνται ὄπισθεν τοῦ πρώτου· ἡ βαρεῖα φάλαγξ συσφίγγεται, κλονίζεται, κυμαίνεται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἑτέρου ἐπὶ τοῦ ἀνωμάλου ἐδάφους· εἶτα διασπᾶται, διαστέλλεται, συστέλλεται, μηκύνεται, συντάσσεται ἐκ νέου, ἐκ νέου συνωθεῖται, μετὰ φωνῶν ἀδιακόπων, μετὰ δρμῶν αἰφνιδίων, μετ' αἰφνιδίων στάσεων, μετὰ βήματος ἀνίσου, μετ' ἀλμάτων. Ὁ εὑρισκόμενος εἰς τὴν ἐσχάτην γραμμὴν τώρα μὲν ὠθεῖται ὀπίσω ὑπὸ τοῦ σάκκου τοῦ προηγουμένου στρατιώτου, καὶ τύπτεται ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ μέσον τοῦ στήθους· τώρα δὲ ῥίπτεται ἐπὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἱσταμένου καὶ τὸν ὠθεῖ πρὸς τὰ ἔμπρὸς βιαίως. Ὁ εὑρισκόμενος εἰς τὰς ἄκρας, συγκρουόμενος ἰσχυρῶς ἐντεῦθεν κἀκεῖθεν, ὁτὲ μὲν μετὰ τῆς πλευρᾶς τοῦ συντρόφου του, ὁτὲ δὲ μετὰ τοῦ σάκκου τοῦ ἑτέρου, καὶ ἄλλοτε μετὰ τῶν ἀγκώνων τοῦ παρ'αὐτόν, ἀνέρχεται ἑρπύζων, κλονούμενος, μὲ κυρτὴν κεφαλὴν καὶ ἀνοικτὰ σκέλη. Ἐδῶ εἰς φραγμός· σηκώσατε τοὺς πόδας καὶ τὰ ὅπλα ὑψηλά. Ἐκεῖ εἰς χάνδαξ· τὸν ἐπεράσαμεν μὲ εὐκινησίαν. Τώρα ἓν ὕψωμα γῆς. Θάρρος, ὑπερβῆτε αὐτὸ χωρὶς νὰ καταστρέψητε τὴν τάξιν. Εἶτα ἓν σύμπλεγμα κλάδων κατέρχεται μέχρι τοῦ προσώπου· παραμερίσατέ το μὲ τὴν χεῖρα καὶ κύψατε. Ἓν κλῆμα ἀμπέλου φράσσει τὴν δίοδον· μίαν μὲ τὴν σπάθην καὶ κάτω, ἐμπρός. Χόρτα, θάμνοι, φραγαί, ἄμπελοι, τάφροι, ἀτραποί, τὸ πᾶν μεταβάλλεται, πίπτει, ἐξαφανίζεται ὑπὸ τὸ κῦμα ἐκεῖνο, ὑπὸ τὸ βαρὺ ἐκεῖνο καὶ βίαιον βάδισμα, ὑπὸ τὸ ἀχαλίνωτον ἐκεῖνο πλῆθος. Τὸ ἔδαφος ἐγένετο νῦν ἀπότομον καὶ πετρῶδες αἰφνιδίως· οἱ πόδες ὀλισθαίνουν, πολλοὶ πίπτουν· ἐμπρός, ἀνεγείρονται διὰ τῶν ἀγκώνων, ἐμπρός, θάρρος, ὄρθιοι. Οἱ πλεῖστοι βοηθοῦνται διὰ τῶν χειρῶν, διὰ τῶν ἀκτηρίδων, διὰ τῶν γονάτων. Οἱ κορμοὶ τῶν δένδρων, οἱ βῶλοι τοῦ χώματος, οἱ λίθοι, αἱ ῥίζαι, τὸ πᾶν χρησιμεύει ὡς στήριγμα εἰς τὴν ὑπὸ νευρικῆς ἐξάψεως κατεχομένην χεῖρα· ἡ πληθὺς ἀναρριχᾶται, ἕρπει, περιπλέκεται, πυκνὴ ἐδῶ, ἀραιὰ ἐκεῖ, συγκεχυμένη, διεσπαρμένη, ἀλλ' ἐπίμονος, ἀλλ' ἀποφασιστική, ἀλλὰ λυσσαλέα. Ἐν τοσούτῳ αἱ δυνάμεις ἐξαντλοῦνται, καὶ ὁ ἥλιος μᾶς τοξεύει, μᾶς φλογίζει καὶ ἐντὸς ἡμῶν, ἐδῶ, τὸ στῆθός μας ἀνάπτει.... Δὲν πειράζει, θάρρος· ἓν βλέμμα ὑψηλὰ διὰ νὰ ἴδωμεν πόσον μένει εἰσέτι· — ὀλίγον. Ἓν βλέμμα ὄπισθεν· μακρὰ γραμμὴ ὀλισθησάντων τείνουν τὰς χεῖρας· τινὲς πειρῶνται ν' ἀνεγερθῶσιν· ἐπὶ ματαίῳ, ἐπαναπίπτουσι πάλιν. Ἐφθάσαμεν σχεδόν· μᾶς ἔχουν διακρίνει ἤδη· ἐντὸς ὀλίγου.... Ὢ!.. Συριγμὸς παρατεταμένος, ὀξύς, ἀπαίσιος, λυσσαλέος διῆλθεν ὑπερθεν τῆς κεφαλῆς τῆς φάλαγγος. Ἀσθενής τις κραυγὴ ἀκούεται, φρικίασις βαθεῖα μᾶς καταλαμβάνει· ῥιπτόμεθα χαμαὶ πάντες.— Ὑψηλὰ τὸ κεφάλι! κραυγάζει ἡ γνωστὴ φωνή, ὅταν ἀκούεται ὁ συριγμός, σημεῖον ὅτι διέβη ἡ σφαῖρα. — Ἐγειρόμεθα πάντες ὄρθιοι· τέλος πάντων ἦλθεν ἡ στιγμή, μᾶς εἶδον· ἂς συμπυκνωθῶμεν· ταπεινώσατε τὰς λόγχας, βῆμα εὐκίνητον, «τοὺς ζυγοὺς πυκνώσατε!» — Ἕτερος συριγμός, μακρότερος, λεπτότερος, δηκτικώτερος, ἐγγύτερος, τρομακτικώτερος· ὅλοι κατὰ γῆς. — Αἴ, παιδιά, ἐπάνω!, ἀκούεται ἡ γνωστὴ φωνή, ἀτενίσατε κατὰ μέτωπον τὸν θάνατον· μὴ φοβῆσθε! Ἄλλος συριγμός· καὶ ἄλλος, ὅλοι ἀβλαβεῖς· εἴμεθα ἐξησφαλισμένοι· ἰδοὺ ἡμεῖς ἐπὶ τῆς κορυφῆς· ἄλτ! ἂς περιμείνωμεν.

Πάντες στρέφουσι τὸ βλέμμα κύκλῳ ἔκθαμβοι. Οἷα ἀπέραντος, θαυμασία πεδιάς! Τὸ αἴθριον τοῦ ὁρίζοντος ἐπέτρεπεν εἰς τὸ βλέμμα νὰ διακρίνῃ καὶ τὰς ἐσχάτας ἀποστάσεις. Ἀφ' ἑνός, μακράν, μακρὰν ὄρη, καὶ ὄπισθεν αὐτῶν ἄλλα ὄρη, ὑψηλά, κυανᾶ, καθαρά· ἀφ' ἑτέρου πεδιάς, πεδιὰς πάντοτε. Ὁλόκληρος ἡ πρασίνη ἐκείνη ἐπιφάνεια ηὐλακοῦτο πυκνῶς ὑπὸ λευκῶν ταινιῶν, μακρῶν καὶ λεπτῶν, συνενουμένων εἰς διάφορα σημεῖα καὶ ἀφανιζομένων μεταξὺ τῶν μακρὰν κειμένων δένδρων, ἐν αὐταῖς δὲ ἠγείροντο κατὰ διαστήματα μεγάλα σύννεφα κόνεως, ἅτινα φωτιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐφαίνοντο λευκότατα καὶ ἐμηκύνοντο βραδέως πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν ὁδῶν· αἱ λευκαὶ ταινίαι ἦσαν αἱ ὁδοί, δι' ὧν διήλθομεν τὴν πρωΐαν, τὰ σύννεφα ἐδείκνυον τὴν πορείαν ἰταλικῶν τινων φαλάγγων. Ὀλίγοι τινὲς οἰκίσκοι ἐφαίνοντο διεσπαρμένοι, κεκρυμμένοι σχεδὸν ἐντὸς τῶν δένδρων, ὡς ἂν ἐφοβοῦντο καὶ δὲν ἤθελον νὰ ἴδωσιν ὅ,τι συνέβαινεν ἐκεῖ. Κάτω, ἀκριβῶς κάτω, ἵστατο ὡς θεατὴς σιγηλὸς ἐν πρώτῃ γραμμῇ ἡ Βιλλαφράγκα. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ὅπου ἵσταντο οἱ ἐχθροί, διεκρίνοντο ἀμαυραί τινες κηλῖδες μέσον τῶν πρασίνων ἀγρῶν καὶ διαλείπων σελαγισμὸς λογχῶν, καὶ αἱ κηλῖδες αὗται, ὁτὲ μὲν προυχώρουν, ὁτὲ δὲ ἵσταντο, νῦν μὲν ἔκλινον πρὸς τὰ δεξιά, ἄλλοτε πρὸς τὰ ἀριστερά, καθὼς ἂν ἦσαν ἀβέβαιοι περὶ τῆς πορείας καὶ ἔβαινον μετὰ προφυλάξεως. Ἐγγύτερον ἡμῶν, εἰς τὴν πεδιάδα, τέσσαρα ἢ πέντε αὐστριακὰ τηλεβόλα ἐπυροβόλουν βραδέως, ἀλλ' ἀδιακόπως. Ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους καὶ ἀκριβῶς εἰς τοὺς πρόποδας

Digitized by Google

τοῦ λόφου, ἰσάριθμα τηλεβόλα ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐπυροβόλουν ἀδιαλείπτως ὡς τὰ πρῶτα, ἀλλὰ εὐστοχώτερον. Ὄπισθεν ἡμῶν, εἰς τοὺς πρόποδας ἐγγὺς κειμένου λόφου ἐφαίνετο πυκνὸς λευκὸς καπνὸς καὶ ἐκροτάλιζον συνεχῆ κατὰ στοῖχον πυρά· ἦτο ἡ ἀκροτάτη πτέρυξ ἄλλης τινὸς μεραρχίας. Οὐδὲν ἄλλο εἴδομεν, ἢ κἂν οὐδὲν ἄλλο ἐνθυμοῦμαι. Ἱστάμεθα ἐκεῖ περιμένοντες, καὶ θεώμενοι τὸ ἐξαίσιον θέαμα.

Κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς βαθείας συγκινήσεως, ἐνῷ ἐντὸς ἡμῶν ἀνακυκᾶται ὕψιστόν τι αἴσθημα, ὁ νοῦς σχεδὸν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὅ,τι αἰσθάνεται ἡ καρδία, ἀφαιρεῖται βαθμηδὸν καὶ περιπλανᾶται καὶ ἐγκαταλείπεται καὶ τρέχει κατόπιν εἰκόνων καὶ λογισμῶν παιδαριωδῶν καὶ παραδόξων, ὡς ἂν ἡ ὥρα ἣν διερχόμεθα ἦτο ἐκ τῶν τῆς συνήθους ζωῆς, ὥρα νωθρότητος καὶ γαλήνης. Οὕτω καὶ ἐγώ, βλέπων μακρὰν ἓν κωδωνοστάσιον ἐσκεπτόμην·—Εἶνε Κυριακή. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἐκείνου ἐνεδύθησαν σήμερον τὰ ἑορτάσιμα καὶ ἐξῆλθον φαιδροὶ εἰς τὰς ὁδούς, καὶ ἐπορεύθησαν κατόπιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀκολούθως ἀπετελείωσαν τὰς ὑποθέσεις των καθὼς πάντοτε, γαλήνιοι, εὐχαριστημένοι. . . . Εἶνε ἡμέρα ὡς αἱ λοιπαὶ δι' αὐτοὺς ἡ σημερινή. Τίς οἶδεν ἂν ἔχωσι γνῶσιν περὶ τοῦ τί συμβαίνει ἐνταῦθα. Καὶ ὅμως μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσι μητέρες ἔχουσαι τέκνα στρατιώτας. . . Καὶ διεισδύων ἔτι μᾶλλον ἐντὸς τῆς φαντασίας ταύτης, ἔβλεπον ὅλας τὰς γυναῖκας τοῦ χωρίου ἐκείνου ἐντὸς τοῦ ναοῦ, γονυπετεῖς, βεβυθισμένας εἰς τὴν προσευχὴν καὶ ἐξήταζον τὴν ἔκφρασιν τῆς μορφῆς ἑκάστης.—Ἐκείνη, ἐκείνη ἴδετε, εἶνε βεβαίως μήτηρ στρατιώτου τινός!—Καὶ εἰς ἕκαστον κρότον τηλεβόλου τὴν ἔβλεπον ὠχριῶσαν καὶ τρέμουσαν...

Αἴφνης λοχίας τις ἐγγύς μου ἱστάμενος, ἠγέρθη ὄρθιος καὶ ἐβάδισε βήματά τινα κρατῶν ὑψηλὰ τὴν κεφαλήν, μειδιῶν καὶ ῥίπτων τὸ βλέμμα ἀπώτατα, πρὸς τὰ ὄρη. Ἔτεινε κατόπιν τὴν χεῖρα καὶ διευθύνων τὸν δείκτην πρὸς ἓν σημεῖον, ἔστη πρὸς στιγμήν, ἐθεώρησε τοὺς πέριξ αὐτοῦ συντρόφους καὶ

— Παιδιά! ἀνέκραξε μετὰ φωνῆς ἠχηρᾶς καὶ εὐκρινοῦς, ἐλᾶτ' ἐδῶ.—Πολλοὶ ἠγέρθησαν καὶ ἔδραμον πλησίον αὐτοῦ.—Ἴδετε, προσέθηκε κρατῶν πάντοτε τὸν βραχίονα τεταμένον καὶ τὸν δείκτην εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον· βλέπετε ἐκείνους τοὺς πύργους ἐκεῖ κάτω καὶ ἐκείνας τὰς οἰκίας;—Ποῦ: ποῦ; ἠρώτησαν πλεῖστοι ἄλλοι προσελθόντες δρομαίως.— Ἐκεῖ, νά, ἐκεῖ ποῦ σημαδεύω.—Βλέπω, εἶπεν εἷς ἐξ αὐτῶν.—Καὶ ἐγώ.—Βλέπομεν ὅλοι.—Λοιπόν;

— Λοιπόν, ἀπήντησε μετὰ φωνῆς ἠχηρᾶς ἀλλ' ὑποτρόμου, ἐκεῖ εἶνε ἡ Βερώνη.

— Ἡ Βερώνη, ἡ Βερώνη! ἀνέκραξαν πάντες κροτοῦντες τὰς χεῖρας· ἡ φήμη διεδόθη, καὶ τὸ τάγμα ὁλόκληρον ἐν ἀκαρεῖ προσῆλθεν ἐκεῖ. Πάντες ἐστραμμένοι πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ μὲ τὸν βραχίονα τεταμένον πρὸς τοὺς μόλις διακρινομένους πύργους καὶ μὲ τὸ στόμα ἡμιανεῳγμένον ἐκύτταζον, ὅπως κυττάζει τις... Σᾶς ἔτυχε ποτὲ ν' ἀπουσιάσῃ ἐπὶ ἱκανὸν καιρὸν ἡ μήτηρ σας; Ἂν μετέβητε εἰς τὸν σταθμὸν περιμένοντες τὴν ἄφιξίν της, θὰ ἐρρίψατε βεβαίως τὸ βλέμμα ἄπληστον καὶ ἐπίμονον εἰς τὴν ὁδόν, δι' ἧς ἔμελλε νὰ ἔλθῃ, ὅτε δὲ εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς ὁδοῦ ἐκείνης διεκρίνατε ἓν μελανὸν σημεῖον, ἓν νεφύδριον λευκοῦ καπνοῦ καὶ τὸ οὖς σας ἔπληξεν ὁ ἦχος τῆς ἀτμαμάξης, κυρία, τί ᾐσθάνθητε τότε ἐν τῇ καρδίᾳ σας; Ὅ,τι ᾐσθανόμεθα ἡμεῖς ἐκεῖ, τρυφῶντες ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν πύργων ἐκείνων, καὶ ἀναφωνοῦντες τὸ προσφιλὲς ὄνομα. . .

Ἡ δεσποινὶς ἐφρικίασεν.

— Καὶ τὰ τέσσαρα τάγματα τοῦ συντάγματος εὑρίσκοντο εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀξιωματικός. Αἴφνης ἀκούεται ἠχηρὰ φωνή, οἱ στρατιῶται ἀνορθοῦνται ἀμέσως, οἱ ἀξιωματικοὶ προστάζουν·—Εἰς τὰς θέσεις σας!—Οἱ λόχοι ἀνασχηματίζονται, καὶ ὅλοι ἀπομένουσι σιωπηλοί. Κραυγὴ ἑτέρα ἠχεῖ, καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἐπαναλαμβάνουσι·

— Λόγχην ἐφ' ὅπλου! — καὶ τὰ τέσσαρα τάγματα προσαρμόζουσι τὴν λόγχην εἰς τὸν σωλῆνα τοῦ ὅπλου, καὶ ἡ σιγὴ ἀποκαθίσταται ἐκ νέου. — Τί εἶνε; Τί συμβαίνει; ἐρωτῶσι πάντες ἀλλήλους. Καταφθάνει ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ συνταγματάρχου ἔφιππος, πλησιάζει πρὸς τὸν ταγματάρχην μας καὶ τῷ λέγει κἄτι εἰς τὸ ὠτίον. — Ἐμπρός! κράζει ὁ ταγματάρχης. Τὸ τάγμα κινεῖται, ὑπερβαίνει τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου, καὶ κατέρχεται τὴν κλιτύν, ὁδεῦον πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ. Πάντες οἱ ὄπισθεν εὑρισκόμενοι καὶ ἐγὼ ἐν αὐτοῖς μηκύνομεν τὸν λαιμὸν καὶ προτείνομεν τὴν κεφαλὴν δεξιά, ἀριστερὰ διὰ νὰ ἴδωμεν ποῦ βαδίζομεν· ἀλλ' οὐδὲν κατορθοῦμεν νὰ ἴδωμεν, διότι ὁ πρῶτος λόχος μᾶς ἐμποδίζει τὴν ὅρασιν. Στρέφομαι πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ βλέπω τὰ ἄλλα τάγματα ἀκολουθοῦντα ἡμᾶς βραδεῖ βήματι. Αἴφνης, ἐνῷ ὁ τελευταῖος λόχος εὑρίσκετο ἐπὶ ὑψώματός τινος τοῦ ἐδάφους, διακρίνω μεταξὺ τῶν δένδρων κίνησίν τινα, φωτοβολίαν... Ταὐτοχρόνως ἀκούω φοβερὰν ἐκπυρσοκρότησιν καὶ συριγμοὺς ὀξυτάτους δεξιόθεν, ἀριστερόθεν, εἰς τοὺς πόδας μου, ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μου, καὶ κραυγὰς σπαρακτικὰς βήματά τινα μακράν, καὶ πέραν βλέπω μέγα σύννεφον λευκοῦ καπνοῦ, καὶ εἶτα ἀκούω ἠχοῦσαν φωνὴν ἰσχυράν: — Ἔφοδος διὰ τῆς λόγχης! Τὸ τάγμα ἀσύντακτον καὶ συγκεχυμένον ὁρμᾷ ἐμπρὸς εἰς ἔφοδον μὲ βῆμα ταχύ. Ἄλλη μία κραυγὴ ἀκούεται: — Σαβοΐα! — Τὸ τάγμα ἀφίνει ὠρυγὴν ἠχηρὰν καὶ ὁρμᾷ τροχάδην. Τίποτε ἄλλο δὲν φαίνεται εἰμὴ καπνός· καὶ ἄλλη ἐκπυρσοκρότησις· καὶ ἄλλοι συριγμοί· ἐμπρός! ἐμπρός!.. Ἄλτ!.. ἡ σάλπιγξ

Digitized by Google

σημαίνει ἄλτ. Ποῦ εἴμεθα; Ποῦ εἶνε ὁ ἐχθρός; Τί θὰ κάμωμεν; Ὦ, τί καπνός! Τὸ τάγμα εἶνε διεσπαρμένον καθ' ὁλοκληρίαν. Ἰδοὺ μία οἰκία. Φαίνεται ὅτι μᾶς πυροβολοῦσιν ἐξ αὐτῆς.— Ἔφοδος διὰ τῆς λόγχης! ἀκούεται ἠχοῦν ἐν τῷ μέσῳ τῶν πυροβολισμῶν· τὸ τάγμα ἐφορμᾷ. Ποῦ πηγαίνομεν; πόθεν διαβαίνομεν; Τίποτε δὲν βλέπομεν. Ἆ! νά, μία θύρα· μέσα ἡμεῖς μανιώδεις, μὲ τὴν λόγχην προτεταμένην· μία αὐλή, ὁ ἐχθρός, μία σημαία. Θάρρος! ἐπάνω τους! Πέριξ τῆς σημαίας ἐγείρεται προμαχὼν ἀπὸ στήθη. Οἱ πρῶτοι καταβληθέντες κάμπτονται, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἄλλων, οἵτινες ἵστανται ἀκλόνητοι ὡς στῆλαι, σταματᾷ ἡ μανία τῶν ἐφορμώντων καὶ ἀρχίζει θύελλα καταπληκτικὴ κτυπημάτων, ἅτινά τις αἰσθάνεται χωρὶς νὰ βλέπῃ. Αἱ λόγχαι διασταυροῦνται, καὶ συγκρούονται ἀπηχοῦσαι παρατεταμένως· τρίζουν τὰ συντριβόμενα ὅπλα· ὀλολυγμοὶ φρικώδεις πνίγονται ἐντὸς τοῦ λάρυγγος, καὶ στεναγμοὶ διακεκομμένοι συνοδεύουσι τὸν κωφὸν κρότον τῶν κτυπημάτων. Τὰ ὅπλα ὑψοῦνται, ὁ ἀγὼν περικλείεται, οἱ μαχόμενοι προσεγγίζουσιν ἀλλήλους· σχηματίζεται ἀόριστόν τι σύμπλεγμα ἐκ τῶν μὲν καὶ τῶν δέ· εὑρίσκονται ὅλοι ἐστενοχωρημένοι, ἐστοιβασμένοι, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Δράττουν μὲ τὰς χεῖρας τὰς λόγχας· ὁ εἷς ἁρπάζει τὸν λάρυγγα τοῦ ἑτέρου, περιπλέκουσι τοὺς βραχίονας, τὰς κνήμας, συσφίγγονται, ἀποσπῶνται, πίπτουσιν, ἐγείρονται, ὠχροί, ἀσθμαίνοντες, μὲ τοὺς ὀδόντας ἐσφιγμένους, μὲ τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ καὶ αἱματόφυρτον. Ὁ εἷς αἰσθάνεται ἐγγὺς τοῦ προσώπου τὴν συνεχῆ καὶ φλογερὰν ἀναπνοὴν τοῦ ἑτέρου· ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ μία μορφὴ ἀποκαθίσταται πελιδνὴ καὶ μία κεφαλὴ καταπίπτει ἐπὶ τοῦ αὐχένος μὲ τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν συνεστραμμένας. Τὸ ἔδαφος καλύπτεται ὑπὸ τῶν πεσόντων· τὸ πέριξ τῆς σημαίας σύμπλεγμα ἠλαττώθη. Μία λόγχη διαπερᾷ τὸ στῆθος τοῦ σημαιοφόρου. — Νά! κραυγάζει μετὰ θνησκούσης φωνῆς· ἕτερος ἥρπασε τὴν σημαίαν. Ἐν τούτοις πανταχοῦ τῆς οἰκίας ἐξακολουθεῖ ἡ συμπλοκή. Ἐξέρχονται κραυγαὶ θρηνώδεις ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν δωματίων. Τὰ πατώματα τρέμουσιν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐσπευσμένων βημάτων· αἱ θύραι στένουσι καὶ διαρρήγνυνται ὑπὸ τὰ κτυπήματα τῶν ἀκτηρίδων. Οἱ πολιορκούμενοι περιπλανῶνται ἀπηλπισμένοι τῇδε κἀκεῖσε· συσπειρῶνται ἐντὸς τῶν καπνοδόχων, ὄπισθεν τῶν ἐπίπλων, ὄπισθεν τῶν θυρῶν. Οἱ ἐφορμῶντες καταφθάνουσιν ὠρυόμενοι, διασπείρονται, ἐρευνῶσιν, ἰχνηλατοῦσι, τοὺς ἀνακαλύπτουσι, τοὺς ἐκφωλεύουσι, τοὺς διασύρουσι στίζοντας μὲ γραμμὴν αἵματος τὰ πατώματα καὶ τὰς κλίμακας. Οἱ ἡττηθέντες δὲν παραδίδονται· οἱ αἰχμάλωτοι ἐξανίστανται, ἀποσπῶνται τῆς χειρός, ῥίπτονται ἐκ τῶν παραθύρων, κρημνίζονται εἰς τὴν αὐλήν, ἢ διατρυπῶνται εἰς τὴν ῥάχιν ὑπὸ λόγχης καὶ πίπτουσιν ἄπνοι πρὸ τῶν παραθύρων· ἄλλος ζητεῖ καταφύγιον ἐπὶ τῆς στέγης· ἄλλος πληγωμένος καὶ περίρρυτος ὑπὸ τοῦ αἵματος, σύρεται τετραποδητεὶ ἐκτὸς τῆς συμπλοκῆς. Οἱ πρόμαχοι τῆς σημαίας εὑρίσκονται εἰς τὰ ἔσχατα.

— Παραδόθητε! κράζουσιν οἱ ἡμέτεροι. — Ὄχι, ὄχι! ἀποκρίνονται ἐκεῖνοι μετὰ φωνῆς πεπνιγμένης, θάνατος, θάνατος! Ἐξαίφνης κραυγὴ ἰσχυροτάτη ἀκούεται καὶ σύμπασα ἡ οἰκία ἀντιβοᾷ τρέμουσα, ταὐτοχρόνως δὲ πηδᾷ ἐκτὸς τῆς συμπλοκῆς στρατιώτης τις κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα τὴν ἐχθρικὴν σημαίαν, μὲ τὸ μέτωπον ὑψωμένον καὶ ἀκτινοβόλον, ῥακένδυτος, αἱμοσταγής. — Ζήτω! ἐπαναλαμβάνουσιν ἑκατὸν φωναὶ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς οἰκίας. Ἀκούεται ἓν σάλπισμα.

— Τί; τί τρέχει; Ὑποχώρησις; Πῶς; Διατί; Εἶνε ἀδύνατον! Σιωπή! Καὶ ἄλλο σάλπισμα ἀκούεται καὶ ἀντηχεῖ ἡ βροντώδης φωνὴ τοῦ ταγματάρχου: — Ὑποχώρησις, ὑποχώρησις! ἡμᾶς; τώρα;.. ἀλήθεια; Ἆ! εἶνε ἀδύνατον, ἀδύνατον! — Εἴμεθα ἤδη ἐκτὸς τῆς οἰκίας· ὁ ταγματάρχης δεικνύει τὴν διεύθυνσιν, ἣν ὀφείλομεν νὰ λάβωμεν. Τὰ ἄλλα τάγματα βαδίζουσιν ἤδη. — Ὕψιστε Θεέ! ὑποχωροῦμεν. Λοχαγέ, λοχαγέ, δι' ὄνομα Θεοῦ, διατί ὑποχωροῦμεν; — Ὁ λοχαγὸς χωρὶς νὰ ὁμιλήσῃ στρέφεται πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τείνει τὴν χεῖρα πρὸς τὴν πεδιάδα, ὡς ἂν ἐδείκνυε κάτι... Κυττάζω, ἦτο μία φάλαγξ ἐχθρικὴ προχωροῦσα πρὸς τὰ νῶτα ἡμῶν, μακρά, ἀτελεύτητος, ἐξαφανιζομένη ἐν τῷ πέρατι τῆς πεδιάδος. Ἔμεινα ἀπολελιθωμένος.

— Πλὴν λοχαγέ, λοχαγέ! καὶ τὰ ἄλλα σώματα λοιπόν, καὶ αἱ ἄλλαι μεραρχίαι ποῦ εἶνε; τί πράττουν; διατί δὲν ἔρχονται;

— Ἔ! τί νὰ σοὶ εἴπω! ἀπήντησεν ὑψῶν τοὺς ὤμους.

— Λοιπὸν ἡττήθημεν; ἀνέκραξα μετὰ φωνῆς ἀπέλπιδος.

— Καθὼς φαίνεται.

Ἐθεώρησα πέριξ τοὺς στρατιώτας μου, ἐθεώρησα ἐκ νέου τὴν αὐστριακὴν φάλαγγα, ἐθεώρησα τὴν Βιλλαφράγκαν, ἐθεώρησα τὸ ἐξαίσιον ἐκεῖνο λομβαρδικὸν πεδίον, τὸν ὡραῖον ἐκεῖνον οὐρανόν, τὰ ὡραῖα ἐκεῖνα ὄρη. — Ὦ, πτωχὴ πατρίς μου, ἀνέκραξα συνενῶν τὰς χεῖρας... καὶ ἔκλαυσα ὡς νήπιον.

. . . .

Ἡ δεσποινὶς ἔκλινε τὴν κεφαλήν, ἐστήριξε τὸ μέτωπον ἐπὶ τῆς παλάμης καὶ ἔμεινε σκεπτική.

Χ. Ἀννινος.

Ὁ ἄνθρωπος ἤθελεν ἔτι μᾶλλον κερδίσει, ἐὰν ἔστεργε νὰ φαίνεται ὁποῖος εἶνε, καὶ δὲν ἐπέμενε προσπαθῶν νὰ φαίνεται ὁποῖος δὲν εἶνε.

Digitized by Google

Σημειώσεις περὶ τοῦ

ΕΝ ΓΑΛΛΙΑι ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ BICÈTRE

Τὸ εἰς τὰ περίχωρα τῶν Παρισίων κείμενον ἀρχαῖον νοσοκομεῖον **Bicêtre**, λαμβάνει ἤδη οὐσιώδεις ἐπιδιορθώσεις ἀφορώσας εἰς τὴν βελτίωσιν αὐτοῦ ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν αὐτοῦ διακόσμησιν. Τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο οἰκοδόμημα εἶναι ἄριστα τοποθετημένον ἐπὶ θέσεως ὑψηλῆς. Εἶναι ὑγιεινόν, εὐρύχωρον καὶ καλῶς διῃρημένον, ἔχει δὲ τὸ προσόν, ὅτι κεῖται ἐκτὸς μὲν τῶν τειχῶν τῆς μεγαλοπόλεως, ἀλλὰ συνάμα πλησίον ταύτης. Ὠκοδομήθη τῷ 1286 ὑπὸ τοῦ **Jean de Pontoise** (ἐπισκόπου τοῦ **Winchester** ἐν Ἀγγλίᾳ). Ἡ περισωθεῖσα ὀνομασία **Bicêtre** εἶναι γαλλικὴ παραφθορὰ τῆς ἀγγλικῆς ὀνομασίας **Winchester**. Ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Καρόλου Ε' ἐγένετο κτῆμα τοῦ γαλλικοῦ στέμματος, ὁ δὲ δοὺξ τοῦ **Berry** κατέστησεν αὐτὸ λαμπρὸν ἐνδιαίτημα. Τῷ 1411, διαρκοῦντος τοῦ μεταξὺ τῶν Βουργουνδίων καὶ τῶν Ἀρμανιὰκ πολέμου, ἐλεηλατήθη, ἐπυρπολήθη καὶ ἐγκατελείφθη, τὸ δὲ 1416 ὁ δοὺξ τοῦ **Berry** ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τοὺς μοναχοὺς Μονῆς τινος τῆς Παναγίας ἐπὶ ἐπικαρπίᾳ. Ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΓ' ἐδόθη εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ γενικοῦ νοσοκομείου, ὅπερ διέθεσεν αὐτὸ ὡς πτωχοκομεῖον. Εἰς τὸ πτωχοκομεῖον ἐκεῖνο ἐκρατήθησαν τὸ πρῶτον φρενοβλαβεῖς. «Ὑπάρχει ἐν **Bicêtre**, λέγει ὁ **Mercier**, αἴθουσά τις καλουμένη *κρατητήριον*. Εἶναι δ' αὐτὴ εἰκὼν τοῦ ᾅδου. Ἐκεῖ ζῶσι βράζοντες ἐν ἀγανακτήσει ἑξακόσιοι δυστυχεῖς συνωθούμενοι οἱ μὲν ἐπὶ τῶν δέ, πιεζόμενοι ὑπὸ τῆς ἀθλιότητός των, ὑπὸ τῶν κατατρωγόντων αὐτοὺς παντοειδῶν ζωϋφίων, ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας καὶ ὑπὸ τῆς στενοχωρίας. Ἡ θέσις αὐτῶν εἶναι ἑκατοντάκις χείρων τῶν ὑπὸ τοῦ Μεζεντίου βασανιζομένων[1]. Οἱ δικασταὶ κωφεύουσιν εἰς τὰς παραστάσεις τῶν δυστυχῶν τούτων. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐδολοφόνησαν τὸν φύλακα, τὸν ἱερέα ἢ τὸν ἐπισκεπτόμενον αὐτοὺς χειροῦργον, ἵνα ἐξέλθωσι τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου καταγωγίου καὶ ἀναπαυθῶσιν ἐπὶ τοῦ τροχοῦ τοῦ δημίου». Καὶ ταῦτα μὲν γράφει ὁ **Mercier** περὶ τῶν ἐν **Bicêtre** κρατουμένων φρενοβλαβῶν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκεῖ νοσηλευόμενοι ἀσθενεῖς δὲν ἦσαν εἰς πολὺ κρείττονα κατάστασιν. Κατεκλίνοντο δύο, τρεῖς καὶ ἐνίοτε τέσσαρες ἐν τῇ αὐτῇ κλίνῃ καὶ αἱ πλεῖσται τῶν κλινῶν προσήγγιζον ἀλλήλαις. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἦτο τόσον ἀνεπαρκής, ὥστε οἱ ἐν τῷ νοσοκομείῳ δεκτοὶ γινόμενοι κατεκλίνοντο ἐκ περιτροπῆς, οἱ δὲ περιμένοντες τὴν σειράν των ἐκάθηντο ἐπὶ παρακειμένου σκίμποδος.

Ἐν **Bicêtre** ὑπῆρχε καὶ φυλακὴ κεντρική, διατηρηθεῖσα μέχρι τοῦ 1836. Ἐκεῖθεν ἀνεχώρουν διὰ τὰς λοιπὰς τοῦ Κράτους φυλακὰς οἱ βαρύποινοι κατάδικοι ἐν εἴδει ἁλύσου ἀλλήλοις προσδεδεμένοι, καὶ ἐκεῖθεν ἐξήρχοντο οἱ μέλλοντες νὰ καρατομηθῶσιν. Ἄξιον μνείας εἶναι καὶ τὸ περιστατικόν, ὅτι ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ **Bicêtre** ἐγένετο τὸ πρῶτον τῇ 15 Ἀπριλίου 1793 ἡ δοκιμὴ ἐπὶ πτώματος τῆς ὑπὸ τοῦ Δρος **Guillotin** ἐπινοηθείσης τελειοποιημένης λαιμητόμου, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἐφευρέτου αὐτῆς φέρει τὴν ὀνομασίαν *γκιλοτίνα*. Εἰς τὸ ἐν **Bicêtre** φρενοκομεῖον ἐποιήσατο ἔναρξιν ὁ ἔνδοξος **Pinel** τῷ 1792 τῆς νέας φιλανθρώπου καὶ ἐπιστημονικῆς μεθόδου τῆς περιθάλψεως τῶν φρενοβλαβῶν, ἥτις ἐκεῖθεν διεδόθη καθ' ἅπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον. Περὶ τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ ἐκτενέστερον διελάβομεν ἐν δυσὶ προλαβοῦσι τῆς *Ἑστίας* τεύχεσιν. Ἂς ἐλπίσωμεν δέ, ὅτι δὲν θὰ βραδύνῃ ἐπὶ πολὺ εἰσέτι καὶ ἡ Ἑλλὰς νὰ πράξῃ ὑπὲρ τῆς τόσῳ ἐνδιαφερούσης ταύτης κατηγορίας τῶν πασχόντων ὅ,τι πράττουσι πάντα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη.

**

1. Ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος βασιλεὺς τῶν ἀρχαίων Τυῤῥηνῶν ἐφόνευε τοὺς ὑπ' αὐτοῦ καταδικαζομένους εἰς θάνατον δι' ἀσιτίας, ἀφοῦ προηγουμένως προσέδεναν αὐτοὺς ἐπὶ πτώματος.

Τὸ ἐν Earlswood τῆς Ἀγγλίας

ΑΣΥΛΟΝ ΤΩΝ ΒΛΑΚΩΝ

Τὰ βλέμματα τοῦ περιηγητοῦ, ὃν παρασύρει ἡ φεύγουσα ἁμαξοστοιχία τοῦ Νοτιο-ἀνατολικοῦ σιδηροδρόμου, προσελκύει ἡ θέα ἡγεμονικοῦ κτιρίου, ὑψουμένου ἐν τοῖς πέριξ τοῦ **Red-Hill**. Ἐν τῷ μεγάρῳ τούτῳ ἀνὴρ ὄντως φιλάνθρωπος, ὁ διδάκτωρ **Reed**, μετήνεγκε τὸ ἄσυλον τῶν ὑπὸ διανοητικῆς ἀμβλύτητος πασχόντων. Ὅτε ὁ ἐξαίρετος οὗτος ἀνὴρ ἵδρυσε τὸ πρῶτον αὐτοῦ κατάστημα ἐν **Highgate-Hill**, ὅπερ ὑπῆρξεν ὁ πυρὴν τοῦ ἐν **Earlswood**, τὸ θέαμα, ὅπερ τῷ παρέσχον οἱ πρῶτοι οὓς συνήγαγεν ἐκεῖ βλᾶκες, ἤρκει ὅπως ἀποθαῤῥύνῃ τὴν σθεναρωτέραν ψυχήν. «Ὑπῆρξε περίοδος, ἔλεγε, συγχύσεως, ἀταξίας καὶ τοῦ παραδοξοτέρου θορύβου. Οἱ μὲν εἶχον τεταραγμένην τὴν ὄψιν, οἱ δὲ ἦσαν ἀνίκανοι νὰ ἀρθρώσωσι λέξιν τινά. Πολλοὶ εἶχον μέλος τι ἢ μῦν τινα τοῦ σώματος παράλυτον, πάντες δὲ ἀσθενῆ ἢ βεβλαμμένην τὴν διάνοιαν. Τινὲς ἔτυχον ὑπερβολικῶν θωπεύσεων κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτῶν ἡλικίαν, ἄλλοι τοὐναντίον παρημελήθησαν, καὶ ἄλλοι ὑπῆρξαν ἀντικείμενον κακίστης μεταχειρίσεως. Οἱ μὲν ἐξέβαλλον φωνὰς ἀκαταλήπτους, οἱ δὲ ἐπανίσταντο ἄνευ ἀφορμῆς. Ἔνιοι μὲν ἐφαίνοντο δυσθύμως ἔχοντες, ἄλλοι δὲ ἀναίσθητοι καὶ ἀπαθεῖς. Ἄλλοι πάλιν ὑπὸ τὸ κράτος νευρικοῦ ἐρεθισμοῦ διατελοῦντες, ἐξέπεμπον ἀκουσίας κραυγάς. Ἄλλοι δὲ ἐκρύπτοντο ὅπως ἀποφύγωσι τὸ βλέμμα τοῦ ἐχθροῦ ὑπ' αὐτῶν νομιζομένου ἀνθρώπου. Παράθυρα ἐθραύοντο, ἀνετράπησαν φραγμοί, καὶ ἐν γένει τὸ πνεῦμα τῆς ἀνταρσίας ἐπεκράτει ἐν τῷ καταστήματι. Πλεῖστοι, μάρτυρες τῶν ἀπεριγράπτων τούτων σκηνῶν, ἀπεσύρθησαν καταληφθέντες ὑπὸ βαθυτάτης ἀθυμίας, ἄλλοι δὲ

Digitized by Google

τέλεον ἀπηλπίσθησαν περὶ τῆς ἐπιτυχίας πάσης οἱασδήποτε ἀποπείρας».

Ἐὰν παραβάλῃ τις τὸ ἀποτρόπαιον τοῦτο θέαμα πρὸς τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν ἑκούσιον πειθαρχίαν, αἵτινες πρυτανεύουσι σήμερον ἐν τῷ ἀσύλῳ, θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ παρὰ τοῦ τόπου ὀφειλομένη εὐγνωμοσύνη εἰς τὴν μνήμην τοῦ διδάκτορος Reed εἶνε τῷόντι μεγάλη. Τὸ ἄσυλον τοῦτο, ὅπερ διευθύνει νῦν ὁ ἰατρὸς Grabham, δύνανται νὰ ἐπισκεφθῶσι καὶ οἱ εὐαισθητότεροι τῶν ἀνθρώπων, χωρὶς νὰ φοβηθῶσιν ὅτι θέλουσι δοκιμάσει φρίκην ἢ ἀλγεινήν τινα ἐντύπωσιν. Τὸ πληροῦν τὴν καρδίαν αἴσθημα εἰς τὴν θέαν τῶν ἐν τῷ ἀσύλῳ ξενιζομένων εἶνε συμπάθεια μεμιγμένη μετ' οὐ σμικρᾶς αἰσχύνης ἐπὶ τῇ σκέψει ὅτι ὁ νόμος τῆς φιλανθρωπίας καὶ ἀγάπης ἔμεινεν ἀδρανὴς ἀπέναντι τῶν δυστυχῶν τούτων ἠλιθίων μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὁ ἰατρὸς Reed ἔτεινεν αὐτοῖς φιλάνθρωπον χεῖρα.

Ἐν Earlswood εὑρίσκεταί τις οἱονεὶ ἐν μέσῳ οἰκογενείας εὐτυχοῦς καὶ ἡνωμένης, ὑπερηφάνου ἐπὶ ταῖς ἀσχολίαις αὐτῆς καὶ προσηλωμένης εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ φίλους τῆς οἰκογενείας, ἧς τὰ μέλη ζῶσιν ἐν διαρκεῖ ἁρμονίᾳ, ὁ δὲ βίος αὐτῶν εἶνε γαλήνιος καὶ εἰρηνικός. Διερχόμενός τις τὰς αἰθούσας, τὰς αὐλάς, τοὺς κήπους, ἀπορεῖ τίνες ἐξ ὅσων ἀπαντᾷ εἰσὶν οἱ θεραπευόμενοι, τίνες δὲ οἱ τούτους ὑπηρετοῦντες καὶ αὐτῶν ἐπιμελόμενοι. Ἐξετάζων τις τὰ ἐν τοῖς ἀνοιχθεῖσι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐργοστασίοις κατασκευασθέντα προϊόντα, ἔνθα φιλοτεχνοῦνται παντὸς εἴδους βιομηχανίαι, ἐκπλήσσεται ἐπὶ τῇ ἀγχινοίᾳ καὶ πρακτικῇ ἱκανότητι, ἣν δεικνύουσιν οἱ ταῦτα κατασκευάζοντες. Ψίαθοι καὶ τάπητες κατασκευάζονται ἐν ἑνὶ τῶν ἐργοστασίων τούτων. Ἐν αὐτῷ βλέπει τις τινὰς μὲν ἀσχολουμένους εἰς τὸ νὰ πλέκωσιν ἐπιτηδείως ἱνας τῶν κοκοφοινίκων, ἄλλους μεταβάλλοντας κεχρωματισμένα μαλλία εἰς ὡραίους τάπητας τῆς οἰκίας. Συγχρόνως πέριξ τῆς αἰθούσης ἕτεροι κάθηνται πρὸς τοὺς τοίχους, συναθροίζοντες καὶ διαχωρίζοντες τὰ ὑπὸ τῶν πρώτων τιθέμενα εἰς χρῆσιν ὑλικά. Εἷς ἐπόπτης καὶ εἷς προγυμναστὴς μένουσι πάντοτε αὐτόθι, ὅπως ὁδηγῶσι καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νουθετῶσιν αὐτοὺς ἠπίως. Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκεῖνοι, οἱ νομιζόμενοι ἐσβεσμένοι, ἀναβιοῦσι, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν, ἅπερ ὑπελάμβανέ τις ἄνευ ψυχῆς, φαίνονται ὡς ἀνευρίσκοντα αἴφνης αὐτήν, ἅμα ὡς ἀκούσωσι τοὺς εὐμενεῖς λόγους τοῦ προϊσταμένου καὶ ἀποκριθῶσιν εἰς ὅσα ἀπευθύνει αὐτοῖς ἐρωτήματα. Εἰς τοὺς δυστυχεῖς τούτους οὔτε κακία, οὔτε πανουργία ὑπάρχει. Βεβαίως παραδείγματά τινα φαίνονται ἀποτελοῦντα ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος, ἐξ ὧν ἑνὸς ἢ δύο ἠδυνάμεθα νὰ μνημονεύσωμεν, ἀλλ' ἀγαθὴ φύσις, ἀνεπίδεκτος μνησικακίας, καὶ βραδεῖα ἀντίληψις, συνδυαζομένη μετὰ ὀρέξεων καὶ εὐπειθείας παιδικῆς, εἰσὶν ἐν γένει τὰ διακριτικὰ γνωρίσματα, τὰ ἀποκαλυπτόμενα ὑπὸ τὴν θαυμαστὴν ἁρμονίαν, τὴν ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Earlswood ἐπικρατοῦσαν.

Μεγάλη ἐξεδηλώθη χαρὰ ὅτε εἰσήλθομεν ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τῶν ὑποδηματοποιῶν. Οἱ καταγινόμενοι περὶ τὸ στίλβωμα τῶν ὑποδημάτων βλᾶκες εὑρίσκοντο πάντες κατὰ σειράν, φέροντες χιτωνίσκον ἐξ ἐρυθρᾶς φλανέλας καὶ μαύρην *ἐμπροσθέλλαν*. Εἰργάζοντο δραστηριώτατα, κρατοῦντες ἐν μὲν τῇ μιᾷ χειρὶ τὴν ψήκτραν, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ ὑπόδημα, καὶ ἔχοντες χαμαὶ ἐνώπιόν των τὴν βαφήν. Καὶ οἱ ἐπιδιορθόνοντες αὐτὰ ἦσαν οὐχ ἧττον ἐνησχολημένοι ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ἀρχιυποδηματοποιοῦ.

Τὰ ἐν τῇ σπουδαίᾳ ταύτῃ πλευρᾷ τοῦ καταστήματος ἱδρυμένα ἐργαστήρια ἔχουσιν ἕκαστον χωριστὴν αἴθουσαν, οἱ δὲ τρόφιμοι εἰσὶ τοποθετημένοι ἐν αὐταῖς συμφώνως πρὸς τὴν ἱκανότητα καὶ κλίσιν ἑκάστου. — Ποῦ μὲν βλέπει τις ἐργαστήριον, ἔνθα κατασκευάζονται κάνιστρα, ποῦ στρωματοποιεῖον, ἐδῶ τὸ τμῆμα ῥαπτικῆς, ἐν ᾧ οἱ ἐξ ἀμβλύτητος νοητικῆς πάσχοντες ῥάπτουσι τὰ ἔξω κοπτόμενα φορέματα τῶν ἀνδρῶν, ἀλλαχοῦ πλυντήριον, ἔνθα οἱ αὐτοὶ μετὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ καταστήματος ἐκτελοῦσι διάφορα ἔργα, ἀφιέμενα ἀλλαχοῦ εἰς τὰς χεῖρας τῶν γυναικῶν, ποῦ ἐπιπλοποιεῖον, ἐν ᾧ ἠλίθιός τις ἐπεδείξατο ἡμῖν τὰς τελειοποιήσεις ἐργαλειοθήκης, ἣν μόλις εἶχεν ἀποπερατώσει, ποῦ σχολεῖον, ἔνθα ἐδιδάσκοντο νὰ συλλαβίζωσι, ποῦ ἄλλα σχολεῖα, ἐν οἷς οἱ ἀμβλύνοες οὗτοι ἐμάνθανον βραδέως νὰ γράφωσι, σχηματίζοντες τὰ γράμματα αὐτῶν τῇ βοηθείᾳ τεμαχίων ξύλων ἐπὶ τούτῳ παρεσκευασμένων.

Διήλθομεν κατὰ σειρὰν ἁπάσας τὰς αἰθούσας ταύτας. Πανταχοῦ ἐβασίλευεν ἡ εὐθυμία καὶ ἔλαμπον ἀκτῖνές τινες διανοίας.

Καθ' ὃν χρόνον περιηρχόμεθα ἐπισκεπτόμενοι τὰ ἐργαστήρια καὶ σχολεῖα, παρατηροῦντες πανταχοῦ τὴν αὐτὴν εὐχάριστον πειθαρχίαν, τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν χαρᾶς ἐπὶ τῶν μορφῶν τῶν θεραπευομένων, ἡ ὥρα τοῦ δείπνου ἐσήμανε καὶ ἐλάβομεν τὴν πρὸς τὸ μαγειρεῖον ἄγουσαν.

Πλεῖστοι εὑρίσκοντο ἤδη ἐν αὐτῷ. Ἔφερον δὲ φαιόχρουν χιτωνίσκον ὑπεράνω τῶν φορεμάτων των, καὶ ἐνησχολοῦντο δραστηρίως οἱ μὲν ζυγίζοντες, οἱ δὲ κόπτοντες, καὶ ἄλλοι παρασκευάζοντες τὰς μερίδας, εἴτε τοῦ κρέατος, εἴτε τῶν λαχάνων, εἴτε τοῦ ζυμαρικοῦ. Τρία εἴδη διαίτης ἐπικρατοῦσιν ἐν τῷ ἀσύλῳ. Οἱ τρόφιμοι αὐτοῦ λαμβάνουσι συνήθως τέσσαρας οὐγγίας κρέατος, ὀκτὼ οὐγγίας γεωμήλων, δύο οὐγγίας λαχάνων καὶ ἓξ οὐγγίας πλακοῦντος (pouding)· ἐκεῖνοι δέ, εἰς οὓς ἐπιτρέπεται ἡ ἀνωτέρα δίαιτα, λαμβάνουσι πρὸς τούτοις μίαν οὐγγίαν κρέατος καὶ δύο γλυκίσματος. Τελευταῖον, ἐν τῇ μέσῃ διαίτῃ, ἑκάστη τῶν μερίδων τούτων ἐλαττοῦται ὀλίγον.

Digitized by Google

Τὸ βραστὸν ἢ ψητὸν βόειον κρέας, τὸ πρόβειον, τὰ ζυμαρικὰ τοῦ **Yorkshire**, ἡ σάκχαρις, ἡ ὄρυζα, ὁ ἄρτος εἰσὶν ἡ συνήθης τροφή, ἅπαντα δὲ τὰ εἴδη ταῦτα εἰσὶν ἀρίστης ποιότητος.

Ὅτε εἰσήλθομεν εἰς τὸ ἑστιατόριον, οἱ συνδαιτυμόνες ἀμφοτέρων τῶν φύλων παρεκάθηντο εἰς τὴν τράπεζαν, ἐξ ἑνὸς μὲν μέρους αἱ κόραι καὶ αἱ γυναῖκες, ἐξ ἑτέρου δὲ οἱ νέοι καὶ οἱ ἄνδρες. Ἐπιτηρητὴς ἱστάμενος εἰς τὸ ἄκρον ἑκάστης τραπέζης ἐπιβλέπει τὴν τάξιν. Εἰ καί τινες τρώγουσιν ἀπλήστως, οὐδὲν δυσάρεστον τὸ βλέπειν αὐτοὺς λαμβάνοντας τὴν τροφήν των. Εἰς τοὺς λαιμάργους τούτους παραθέτουσι κρέας εἰς λεπτότατα κεκομμένον τεμάχια καὶ γεώμηλα πεπιεσμένα, ἵνα αἱ συνέπειαι ἀτελοῦς πέψεως ὦσιν ὅσῳ τὸ δυνατὸν ἀβλαβέστεραι. Ἡ προσευχὴ ψάλλεται πρὸ τοῦ δείπνου, οἱ δὲ διαιτώμενοι λαμβάνουσιν ἐν αὐτῇ μέρος ὁμοθυμαδόν. Καίτοι τὸ ὕδωρ εἶνε τὸ κοινὸν ποτόν, οὐχ ἧττον δίδεται ζῦθος εἰς ὅσους ἤθελε διατάξει τοῦτο ὁ ἰατρός.

Οἱ κάτοικοι τοῦ **Earlswood** δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τρεῖς τάξεις, εἰς τοὺς μηδὲν πληρώνοντας ἀλλ' ἐκ φιλανθρωπίας εἰσαγομένους, εἰς τοὺς πληρώνοντας μέρος μόνον τοῦ τιμήματος εἴτε ὑπ' αὐτῶν εἴτε ὑπὸ οἰκείων των, κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ γραφείου τοῦ καταστήματος ὁριζόμενον ποσόν, καὶ ἐν τέλει εἰς τοὺς ἀνήκοντας εἰς οἰκογενείας ἱκανῶς εὐπόρους καὶ πληρώνοντας ὁλόκληρον τὴν τιμὴν τῆς οἰκοτροφίας. Ἐκ τούτων τινὲς μὲν ἀπαρτίζουσι τὰς λεγομένας «**chambrées**», ἢ ἑταιρικοὺς κοιτῶνας, ἄλλοι δὲ ἔχουσιν ἕκαστος ἰδιαίτερον θάλαμον καὶ ὑπηρέτην δι' ἀτομικὴν αὐτῶν ὑπηρεσίαν. Συνδειπνοῦσι πολλάκις ἀνὰ δέκα ἢ δώδεκα, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ μόνοι, ἐὰν ἤθελον τοιουτοτρόπως συμφωνήσει. Δίδονται δὲ αὐτοῖς χειρόμακτρα, φιάλαι, ἁλατοθήκη καὶ πάντα τὰ χρειώδη μικρὰ πράγματα, ἅτινα τίθενται ἐπὶ καταλλήλως ηὐτρεπισμένης τραπέζης.

Ἐκ τῆς τελευταίας ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς τῶν φρενοβλαβῶν ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἑβδομαδιαία δαπάνη δι' ἕκαστον τρόφιμον τοῦ **Earlswood** τυγχάνει οὖσα πολὺ ὀλιγωτέρα ἢ ὅσον θὰ ἐφαντάζοντο αὐτὴν οἱ παρατηροῦντες τὴν ἄνεσιν καὶ πολυτέλειαν, αἵτινες ἐπικρατοῦσιν ἐν τῷ καταστήματι. Ἡ ἔκθεσις αὕτη ἀναβιβάζει αὐτὴν εἰς 13 σελίνια καὶ 5 πένας, ἐνῷ εἶναι 1 λίρα, 6 σελίνια καὶ 2 δην. κατὰ κεφαλὴν καὶ καθ' ἑβδομάδα ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τῆς Βηθλεέμ, μία δὲ λίρα, 19 σελ. καὶ 4 3]4 δην. ἐν τῷ βασιλικῷ ἀσύλῳ τοῦ *Μάντζεστερ*.

Μετὰ τὸ δεῖπνον οἱ τρόφιμοι ἐξῆλθον εἰς περίπατον καὶ παρεδόθησαν εἰς διάφορα παίγνια ἐν τῷ εὐρυχώρῳ περιβόλῳ, οὗ ἐν μέσῳ ὑψοῦται τὸ ἄσυλον τοῦτο, καὶ δι' οὗ ἐπροικοδοτήθη τῇ γενναιότητι τῶν ἱδρυτῶν αὐτοῦ. Διατρέχει τις ἔκτασιν 7 ἕως 8 μιλλίων ἐν μέσῳ τεχνητῶν ὁδῶν καὶ περιπάτων, δημιουργηθέντων ὑπὸ τῶν οἰκοτρόφων τοῦ καταστήματος, χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ τῶν ὁρίων αὐτοῦ.

Εἶτα ἐπεσκέφθημεν τὰ ὑπνωτήρια, ἐν οἷς ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου ἑκάστης κλίνης τῶν μικρῶν κορασίων ἔκειτο πλαγγών, ἥτις ἐφαίνετο περιμένουσα τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου τῆς νεαρᾶς αὐτῆς δεσποίνης· τὸ νοσοκομεῖον, ἐν ᾧ δυστυχὴς νεᾶνις ἀπέθνησκεν ἐξ ἐπιληψίας, ὑφ' ἧς προσεβλήθη τὴν αὐτὴν πρωΐαν, ἐνῷ ἐφαίνετο εὐτυχὴς καὶ εὖ ἔχουσα, τὸν λαχανόκηπον καὶ τὸν τῶν ἀνθέων, ἔνθα οἱ τρόφιμοι εἰργάζοντο, καὶ ὧν ἐν τῷ πρώτῳ δαυκία εἶχον φυτευθῇ ὑπὸ ἠλιθίου τινος τοσοῦτον τεχνηέντως, ὥστε τὸ σύνολον αὐτῶν ἀπετέλει τερπνὸν σχέδιον, καὶ τελευταῖον τὴν ἔπαυλιν, ἐν ᾗ ἄλλοι ἤμελγον τὰς ἀγελάδας καὶ παρεδίδοντο εἰς τὰς συνήθεις ἐνασχολήσεις τοῦ ἀγροτικοῦ βίου.

Ἐν διαστήματι μιᾶς ἡμέρας δαπανωμένης ἐν **Earlswood** ἀποκτᾷ τις πλῆθος γνώσεων, αἵτινες διαφεύγουσιν ὅλας τὰς φιλοσοφικὰς μελέτας, ἐκ δὲ τῶν παρατηρήσεων, ἃς ὁ ἐπισκεπτόμενος λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ ποιήσῃ, συνάγει πλεῖστα ὅσα τεκμήρια τοῦ θαυμασίου συστήματος, ὅπερ διέπει τὸ προκείμενον κατάστημα, καθὼς καὶ τῶν ἀνεκτιμήτων εὐεργετημάτων τῶν ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτοῦ εἰς μίαν τῶν μᾶλλον τεθλιμμένων τάξεων τῆς κοινωνίας παρεχομένων.

Ν. Ρ*

Τὴν ἑπομένην βραχεῖαν ἀφήγησιν περὶ τῶν τελευταίων στιγμῶν τοῦ Κοραῆ ἐρανιζόμεθα ἐξ ἀξιολόγου βιογραφίας τοῦ μεγάλου διδασκάλου τοῦ Γένους, ἣν προτάσσει τῆς ἄρτι ἀρξαμένης ἐκδόσεως τῶν «Μετὰ θάνατον εὑρεθέντων συγγραμμάτων» του ὁ σοφὸς αὐτῶν ἐκδότης κ. Α. Ζ. Μάμουκας.

Σ. τ. Δ.

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΛΕΞΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ

. . . . Κλινοπετὴς ἐπὶ δεκαεννέα ἡμέρας ὑπέφερεν, ὡς φιλόσοφος καὶ ὡς χριστιανός, ἐν πλήρει ἀταραξίᾳ καὶ ἠρεμίᾳ ψυχῆς τὰς ἀπὸ τῆς πτώσεως ὀδύνας. Παραμυθίαν εὕρισκεν εἰς τὴν συνεχῆ ἀπαγγελίαν τοῦ 136 ψαλμοῦ, ἐν ᾧ ἐκδηλοῦται ἥ τε πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν πατρίδα ἀγάπη παντὸς εὐσεβοῦς καὶ ἡ ἐγκάρδιος εὐχὴ ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως ἀναξιοπαθούσης πατρίδος. Παρέδωκε δὲ εἰς τὸν Πλάστην τὸ πνεῦμα τῇ 25 Μαρτίου (6 Ἀπριλίου) 1833 *Πατρὶς* τελευταίαν λέξιν εἰπών, καὶ ἅμα εἰς τὴν παρὰ τῷ κλινιδίῳ αὐτοῦ ἀπῃωρημένην εἰκόνα τοῦ Δημοσθένους ἐμβλέψας.

Τὸ ἱστορικὸν περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ τελευταίᾳ ἐκφωνηθείσης λέξεως *Πατρὶς* κατέστησέ μοι γνωστὸν ἐν Χίῳ κατὰ τὸ 1877 ὁ συμπατριώτης καὶ φίλος μου Κωνσταντῖνος Ι. Πιτζιπιός. Οὗτος διηγήθη μοι τάδε: «Ἦτο ἡ σειρά μου νὰ διανυκτερεύσω. Εἰσῆλθον εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀσθενοῦς περὶ λύχνων ἁφάς. Ἠρώτησέ με ἂν ἐδείπνησα.— Ἔρχομαι, τῷ ἀπεκρίθην, ἀπὸ τοῦ δείπνου. — Καλά, εἶπεν· ἂν τυχὸν πεινάσῃς, ἐκεῖ (δείξας τὸ

ἑρμάριον) ὑπάρχει πρόσφατον ῥυζόγαλα· (τοῦτο, προσθέτει ὁ Πιτζινιὸς, ἦτο ἀρεστὴ τῷ Κορχῇ τροφὴ), ἄνοιξε καὶ φάγε ὅσον θέλεις. Παρῆλθον ἐν τῷ μεταξὺ ἱκαναὶ ὧραι καὶ ὁ ἀσθενῶν ἐφαίνετο ἥσυχος· ἐγὼ δὲ διὰ νὰ μὴ καταληφθῶ ὑπὸ ὕπνου, ἔλαβα εἰς ἀνάγνωσιν βιβλίον ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα εἶχεν εἰς καθημερινὴν χρῆσιν, καταφορτωμένον μὲ ἰδιοχείρους σημειώσεις. Αἴφνης τὸν ἤκουσα νὰ ἐκφωνήσῃ τὴν λέξιν *Πατρίς*.Ἐξ ὑπονοίας μὴ δὲν εἶχον ἀντιληφθῇ ἀκριβῶς, ἀφῆκα ἀμέσως τὸ βιβλίον· τὸν ἐπλησίασα ἠρέμα καὶ ἠρώτησα·—Θέλετέ τι; καὶ τί;—*Πατρίς*, καὶ πάλιν ἀνεφώνησε· καὶ ἅμα, εἰς τὴν ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ ἀπῃωρημένην εἰκόνα τοῦ Δημοσθένους ἐμβλέψας—*Νά! αὐτὸς ἦτον ἄνθρωπος*, εἶπε, καὶ ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ».

ΙΝΔΙΚΗ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ

Καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ τελευταῖον ἐμφανισθεὶς κομήτης ἔλαμπεν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ λάμψει, εἷς ἀνταποκριτὴς τῆς Ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος «Enterprise» μετέβη εἰς συνάντησιν τοῦ ἀρχηγοῦ Sam ἐκ τῆς Ἰνδικῆς φυλῆς τῶν Pintes, ἵνα ζητήσῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τοῦ παραδόξου ἄστρου.

Ὁ ἀρχηγὸς ἀπήντησεν εἰλικρινῶς ὅτι αὐτὸς μὲν δὲν ἦτο ἐπιστήμων τῶν οὐρανίων πραγμάτων, ὑπεσχέθη ὅμως τῷ περιηγητῇ νὰ φέρῃ αὐτῷ προσεχῶς γέροντα ἐκ τῆς φυλῆς του ἀφιερώσαντα τὸν μακρὸν αὐτοῦ βίον εἰς τὴν μελέτην τῶν οὐρανίων φαινομένων, καὶ εἰσδύσαντα βαθέως εἰς ἅπαντα τὰ μυστήρια τῆς φύσεως.

Μεθ' ἡμέρας τινὰς ὁ ἀρχηγὸς Σὰμ, πιστὸς εἰς τὸν λόγον του παρουσιάσθη εἰς τὸν ἀνταποκριτὴν, συνοδευόμενος ὑφ' ἑνὸς γέροντος Ἰνδοῦ πλήρους ῥυτίδων καὶ πολιοῦ, ὅστις, πληροφορηθεὶς περὶ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ λευκοῦ, ἤρξατο καπνίζων σιωπηλῶς ἓν σιγάρον, ἀκολούθως δὲ ηὐδόκησε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν περιέργειαν τοῦ ἀκροατοῦ του, ἀποκαλύπτων αὐτῷ, εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν ὑποφερτὴν, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν μακρῶν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς φύσεως μελετῶν.

Ὁ ἥλιος, εἶπε, κυβερνᾷ τὸν οὐρανόν. Εἶνε ὁ «big» αὐτοῦ, ὁ ἀρχηγός. Ἔχει σύζυγον τὴν σελήνην, καὶ τέκνα τοὺς ἀστέρας, ὁσάκις δὲ δυνηθῇ νὰ καταλάβῃ ἕνα τῶν ἀστέρων τούτων, τὸν τρώγει. Ὡς ἐκ τούτου οἱ ἀστέρες φοβοῦνται μεγάλως αὐτὸν, διὸ ἅμα τὸν ἴδωσιν ἐμφανιζόμενον τὴν πρωΐαν εἰς τὸν ὁρίζοντα γίνονται εὐθὺς ἄφαντοι, καὶ δὲν ἐπανέρχονται εἰμὴ ἅμα ὁ φοβερὸς αὐτῶν πατὴρ ἑτοιμάζεται νὰ δύσῃ.

Ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς εἰς ἄγνωστον βάθος ὑπάρχει μεγάλη ὀπὴ χρησιμεύουσα εἰς τὸν ἥλιον ὡς κλίνη, ἐν αὐτῇ δὲ εἰσδύει καὶ διέρχεται τὴν νύκτα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἥλιος εἶνε παραπολὺ μέγας, ὥστε νὰ δύναται νὰ στραφῇ ἐν τῇ ὀπῇ ταύτῃ, ἀναγκάζεται, ἅμα τελειώσῃ τὸν ἐλαφρὸν ὕπνον του, νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους, καὶ ἰδοὺ διατί φαίνεται τὸ πρωῒ εἰς τὴν Ἀνατολήν. Πάραυτα δὲ ἄρχεται διατρέχων τὸ διάστημα τοῦ στερεώματος, ὅπως ἀποπειραθῇ νὰ συλλάβῃ ἀστέρα τινὰ καὶ γευματίσῃ δι' αὐτοῦ. Δὲν βλέπομεν εἰμὴ ἓν μόνον μέρος τοῦ ἡλίου. Τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ σχῆμα εἶνε τὸ τοῦ ὄφεως, ἢ τῆς σαύρας, ἀλλὰ δὲν δεικνύει ἡμῖν τὴν κεφαλήν του καὶ δὲν ἀφίνει νὰ βλέπωμεν εἰμὴ τὴν κοιλίαν του, ἥτις εἶνε κατάφορτος ἐκ τῶν ἀστέρων, οὓς κατεβρόχθισεν. Ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ἡ σελήνη, κοιμᾶται ἐν τῇ αὐτῇ ὀπῇ, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ σύζυγός της τῇ ἐμπνέει πολὺν τρόμον φεύγει μικρὸν μετὰ τὴν ἄφιξίν του, πρὸ πάντων ἐὰν τύχῃ ὢν εἰς τὰς κακὰς ὥρας του.

Ἡ σελήνη ἔχει πολλὴν στοργὴν πρὸς τὰ τέκνα αὐτῆς, τοὺς ἀστέρας, καὶ δὲν αἰσθάνεται μεγαλειτέραν χαρὰν ἢ νὰ περιπατῇ μετ' αὐτῶν. Καὶ οἱ ἀστέρες ἀφ' ἑτέρου λαμβάνουσι θάρρος διὰ τῆς παρουσίας της καὶ προσμειδιῶσιν αὐτῇ διαβαινούσῃ. Ἀλλ' ὅμως ἀδυνατεῖ νὰ ἐμποδίσῃ ὅπως εἷς ἀστὴρ μὴ καταβροχθισθῇ ἅπαξ τοῦ μηνὸς ὑπὸ τοῦ ἡλίου, διότι οὕτω διέταξεν ὁ *Πά-ὰ*, τὸ μέγα πνεῦμα, ὅπερ ὑπάρχει ὑπεράνω πάντων τῶν ὄντων. Ὅταν ἓν τῶν τέκνων αὐτῆς φαγωθῇ, ἡ μήτηρ σελήνη ὑφίσταται μεγίστην θλῖψιν καὶ πενθεῖ, χρωματίζουσα τὸ πρόσωπον αὐτῆς μέλαν. Ἀλλὰ βαθμηδὸν ἡ θλῖψις κατευνάζεται, τὸ μέλαν χρῶμα ἐξαλείφεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καὶ τέλος ἡ μήτηρ σελήνη ἐμφανίζεται ἀκτινοβόλος καὶ ἄνευ καλύμματος. Δυστυχῶς τοῦτο δὲν διαρκεῖ πολὺν χρόνον, καθότι ὁ ἥλιος τρώγει μετ' ὀλίγον ἕτερον ἀστέρα, ἡ δὲ σελήνη ἐπαναλαμβάνει τὸ πένθιμον αὐτῆς χρῶμα».

Τοὺς συνετοὺς τούτους λόγους ἀπαγγείλας ὁ σοφὸς Ἰνδὸς, ἤρχισε καπνίζων αὖθις τὸ σιγάρον του· παρατηρήσαντος δὲ αὐτῷ τοῦ ἀνταποκριτοῦ, ὅτι οὐδὲν εἶπε περὶ κομήτου, ἐξηκολούθησε λέγων:

«Συμβαίνει πολλάκις ἵνα ὁ ἥλιος μὴ δράξῃ ἀστέρα τινὰ ὁλοσχερῶς. Οἱ ὀδόντες αὐτοῦ δὲν συλλαμβάνουσιν εἰμὴ ἄκρον τι τοῦ σώματος τοῦ παιδίου καὶ σχίζουσιν αὐτό. Τὸ ἀκρωτηριασθὲν ἄστρον καθίσταται παράφορον ἐκ τοῦ πόνου καὶ ἀρχίζει νὰ τρέχῃ ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ταχύτητι, ἀφίνον ὄπισθέν του αἱμοσταγῆ ἴχνη. Εἶνε τὸ αἷμα, ὅπερ ῥέει ἐκ τῆς πληγῆς του. Ὁ τρόμος αὐτοῦ εἶνε τοιοῦτος, ὥστε κρατεῖ τὴν κεφαλὴν σταθερῶς ἐστραμμένην πρὸς τὸν ἥλιον, ὅπως ἐπιβλέπῃ κάλλιον τὰς κινήσεις του».

Οὕτω ἐπερατώθη τὸ ἀστρονομικὸν μάθημα τοῦ χαλκόχρου φιλοσόφου. Ὁ ἀνταποκριτὴς ἐξέφρασεν αὐτῷ γενναίως τὴν εὐγνωμοσύνην του διὰ τῆς προσφορᾶς ἡμισείας δωδεκάδος *γαλετῶν* (craekers) καὶ ἑνὸς τεμαχίου καπνιστοῦ *λαρδίου*.

*Γ.

Digitized by Google

ΕΛΕΝΗ *

'Σὲ κήπου χῶμα, δένδρο τρυφερὸ,
Μιὰ 'μυγδαλιὰ 'μεγάλον' ὅλη χάρι.
Μὲ ἥλιου χάδια, μὲ πολὺ νερὸ
Λουλούδιασε τὸ κάθε της κλωνάρι·
Κ' ἡ ἄνοιξι τὴ βρῆκε ἀνθισμένη
Τὴ 'μυγδαλιὰ...
Τὴν ἔλεγαν 'Ελένη!

Ὅμως μιὰ νύκτα χέρι φθονερὸ
Πριόνισε τοῦ κήπου τὸ καμάρι
'Απάνου 'ς τοῦ ἄνθου του τὸν καιρό...
Κι' ἁπλώθηκε σὲ μνήματος χορτάρι
Νυφοῦλα 'ς τἄσπρα τἄνθη της 'ντυμένη
Ἡ 'μυγδαλιὰ...
Τὴν ἔλεγαν 'Ελένη!

25 'Οκτωβρίου.

Γεώργιος Δροσίνης.

* 'Εγράφη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς κόρης 'Ελένης Λεβίδου

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ Κα *Α ἦτο ἐπιθάνατος. Ἡ γραῖα θεία της ἐσκέπτετο νὰ στείλῃ νὰ φέρῃ τὸν ἱερέα. Οὔτε ὡμίλει πλέον, οὔτε ἤκουεν, οὔτε ἔβλεπεν.

Ἔκρουσαν ἐλαφρὰ τὸν κώδωνα.

— Τίς εἶνε; ἠρώτησεν αἴφνης ἐκείνη μὲ φωνὴν ἀσθενῆ.

— Εἶνε ἡ ράπτρια τῆς κυρίας, ἀπεκρίθη ἡ θαλαμηπόλος· φέρει τὰ φορέματά σας διὰ νὰ τὰ δοκιμάσητε.

— Ἂς ἔλθῃ, εἶπεν ἡ Κα *Α.

Τὴν ἐσήκωσαν, καὶ ἐδοκιμάσθησαν δύο φορέματα. Ἡ δοκιμὴ δὲ αὕτη διήρκεσε δύο ὅλας ὥρας. 'Απέθανε δὲ ἐνδεδυμένη πρὸς δοκιμασίαν τὸ δεύτερον φόρεμα, τὸ βελούδινον, λέγουσα·

— Τὸ βελούδινον εἶνε ὡραῖον, ἀλλὰ πολὺ βαρύ.

*
* *

Παρά τινι τοκογλύφῳ:

Ἡ κυρία ἐπιστρέφει σύρουσα ἐκ τῆς χειρὸς τὸν μικρὸν 'Αλέκον, ὅστις κλαίει ἀπαρηγόρητα.

— Πάλι κλάματα; φωνάζει ὁ πατήρ.

— Τὸ παληόπαιδο, ἄξιζε νὰ τὸ δείρῃ κανείς. Φαντάσου, φίλε μου, ὅτι 'ς τὸ ζαχαροπλαστεῖον ἅρπαξε κρυφὰ μιὰ *πάστα* ἅμα εἶδε πῶς δὲν τὸν ἔβλεπαν.

— Ἄ, 'Αλέκο, τ' εἶν' αὐτά; λέγει ὁ πατήρ· δὲν κάνεις καλὰ νὰ κλέπτῃς. . . ἀπὸ τώρα.

*
* *

Τὸ ὄνειρον τῶν νεανίδων:

Ἐν ἡλικίᾳ δεκαὲξ ἐτῶν τὸ ὄνειρόν των εἶνε νὰ νυμφευθῶσι πρίγκιπα· ἐν ἡλικίᾳ δεκαοκτὼ, ὑπουργόν· ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι, νομάρχην· ἐν ἡλικίᾳ 22 δικηγόρον ἢ γραμματέα ὑπουργείου, 25 συμβολαιογράφον, 28 ὁποιονδήποτε, 30 . . . ὁ,τιδήποτε.

*
* *

Γνώμη γεωργοῦ: Εἷς πατὴρ εἰμπορεῖ νὰ θρέψῃ δώδεκα τέκνα, καὶ δώδεκα τέκνα δὲν δύνανται νὰ θρέψωσιν ἕνα πατέρα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

'Επὶ τοῦ γραφείου τοῦ ἄρτι ἀποθανόντος ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Αὐστρίας Χάϋμερλε εὑρέθη πινακὶς, ἐφ' ἧς ἦτο ἐπιγεγραμμένη ἀραβική τις παροιμία ἐν μεταφράσει ἔχουσα οὕτω:

«Πολλὰς θλίψεις θέλεις ἀποφύγει ἐὰν ἐπιμελῶς ἐπιτηρῇς τὰς κινήσεις τῆς γλώσσης σου».

—

*** 'Εὰν ἀγοράζῃς τὰ περιττὰ, ταχέως θὰ ἀναγκασθῇς νὰ πωλήσῃς καὶ τὰ μᾶλλον ἀναγκαῖα.

*** 'Αληθῶς διὰ τῆς φρονήσεως δὲν δυνάμεθα νὰ προλάβωμεν πᾶν δυστύχημα· ἀλλ' ἡ ἔλλειψις φρονήσεως πολλάκις παράγει τὰ καθ' ἡμῶν ἐνσκήπτοντα δυστυχήματα. ('Ισπαν. λόγιον).

*** 'Εὰν ἀγαπᾷς τὴν ζωὴν, μὴ σπαταλᾷς τὸν καιρόν· διότι αὐτὸς εἶνε τὸ ὕφασμα, ἐξ οὗ ἀποτελεῖται ἡ ζωή. (Φραγκλῖνος).

*** Πᾶν αἴσθημα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, καὶ αὐτὸ τὸ εὐγενέστατον, ὅταν δὲν μένῃ ἐντὸς τῶν ὅρων τοῦ προσήκοντος, ὅταν δὲν διευθύνηται ὑπὸ τοῦ νοὸς καὶ τῆς κρίσεως, ἐκφυλίζει εἰς ὑπερβολὴν, μεταβάλλεται εἰς ἐλάττωμα. (Σκ. Βυζάντιος).

*** Ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἐν τῷ ἀφανεῖ διάπραξις οὐδένα πλέον εὑρίσκει σήμερον θιασώτην. Στερούμεθα ἐντελῶς τῶν ἀστικῶν ἐκείνων ἀρετῶν, δι' ὧν οἱ μεγάλοι τῆς ἀρχαιότητος ἄνδρες ὑπηρέτουν τὴν πατρίδα, λαμβάνοντες θέσιν ἐν τοῖς ἐσχάτοις, ὅταν δὲν ἦσαν πρῶτοι. Νόσος τῆς σήμερον εἶνε ἡ φιλοπρωτία. Ὅπως στηρίξωμεν τὴν κοινωνίαν οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν στήριγμα ἢ τὸν *ἐγωϊσμόν*· ἕκαστος εἰς μόνον ἑαυτὸν πιστεύει. Δυστυχὴς ἡ χώρα ἡ οὕτω διακειμένη! Τὰ ἔθνη, ὡς καὶ τὰ ἄτομα, τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ὅλην ἀρύονται ἐκ μεγάλων αἰσθημάτων. Τὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ εἶνε αἱ πεποιθήσεις του· ἡμεῖς ἀντὶ πεποιθήσεων ἔχομεν συμφέροντα. Ὅταν ἕκαστος μόνον περὶ ἑαυτοῦ σκέπτεται καὶ εἰς ἑαυτὸν μόνον πέποιθε, πῶς θέλετε νὰ ὑπάρχῃ πολιτικὸν θάρρος, ἀφοῦ ὅρος ἀπαραίτητος τῆς ἀρετῆς ταύτης εἶνε ἡ αὐταπαρνησία; (Βαλζάκ).

*** Ἡ κατὰ τὸν ἐνεργητικὸν βίον ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται πολὺ περισσότερον ἀφ' ὅ,τι ἐν γένει νομίζομεν ἐκ τῆς τοῦ σώματος ὑγιείας. Δύναται βεβαίως νὰ ὑπερεκτιμηθῇ ἡ φυσικὴ ἀνατροφὴ, ἀλλ' ἀναμφίβολον ὅμως ὅτι ἀναγκαιότατον εἶνε νὰ ἀποκτήσωσιν οἱ νέοι ἐκ παιδικῆς ἡλικίας τὴν ἐλευθερίαν τῶν κινήσεων καὶ τὴν εὐκαμψίαν τῶν μελῶν των. Δυστυχῶς ἡ τῆς ἐποχῆς ἡμῶν ἀνατροφὴ πολλάκις παραλείπει τὴν ἀνάγκην ταύτην, καὶ καθ' ἑκάστην ἐξέρχονται τῶν σχολείων νέοι ἐνήμεροι μὲν εἰς τὴν τῶν ἀρχαίων σοφίαν, ἀλλ' ἀγνοοῦντες ἐντελῶς τὴν χρῆσιν τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν. (Σμάϊλς).

Digitized by Google

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μετὰ ποίας θαυμαστῆς δραστηριότητος προβαίνουσιν αἱ ἐργασίαι εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς μαρτυρεῖ τὸ ἑπόμενον γεγονὸς τοῦ συνοικισμοῦ ὁλοκλήρου πόλεως ἐν διαστήματι τεσσάρων μόνον ἡμερῶν, ὅπερ ἀναγινώσκομεν ἐν εὐρωπαϊκῇ ἐφημερίδι.

Πρό τινος χρόνου γέρων μεταλλουργὸς καλούμενος **Redpath** εὗρεν ἐπὶ τῶν λόφων τοῦ **Dacota**, εἰς δέκα περίπου μιλίων ἀπόστασιν τῆς πόλεως **Deadwood**, μεγάλους ὄγκους βραχώδεις, ὧν τεμάχια ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὑποθέτων ὅτι εἶνε καθαρὸς γαιάνθραξ. Τὰ τεμάχια ταῦτα ἔδωκε πρὸς ἀνάλυσιν, εὑρέθη δὲ ὅτι περιεῖχον ἱκανὸν ποσὸν ἀργύρου κατὰ τόνον. Ἐπέδειξεν εἶτα ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς ἄλλους μεταλλωρύχους τοῦ Κολοράδο, οἵτινες ἐβεβαίωσαν ὅτι οἱ ὄγκοι ἐκεῖνοι ἦσαν πράγματι ἀργυροῦχοι, καὶ ἐζήτησαν νὰ μάθωσι τὸν τόπον, ἐξ οὗ προήρχοντο.

Τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ ἐγένετο ἡ ἀνακάλυψις, ἦτο μέχρι τοῦδε ὅλως ἀνεκμετάλλευτον. Οὐδεμία ὁδὸς ἔφερεν ἐκεῖσε, οἱ δὲ πρῶτοι μεταλλωρύχοι, οἵτινες ἔσπευσαν ἐκεῖ, μετέβησαν πεζοὶ ἢ ἔφιπποι. Ἐπανῆλθον κομίζοντες τεμάχια τοῦ πολυτίμου μετάλλου, πάραυτα δὲ ἀθρόοι ἤρχισαν νὰ συρρέωσι πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐκ τῶν πλησιοχώρων πόλεων.

Ἀμέσως ἀπεφασίσθη ὁ συνοικισμὸς πόλεως, τὸ ἔδαφος διῃρέθη εἰς κλήρους, οὓς διενεμήθησαν πάντες οἱ παρόντες, πλῆρες διοικητικὸν σύστημα ὠργανώθη, ἡ δὲ νεοσύστατος κοινότης ἔλαβε τὸ ὄνομα **West Virginia City**. Ἐν διαστήματι 48 ὡρῶν ἡ πόλις περιεῖχεν ὑπὲρ τοὺς 1,000 κατοίκους, καὶ 9 δημόσια καταστήματα ἦσαν ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ.

Τὴν τρίτην ἡμέραν δύο λέσχαι ἦσαν ἀνοικταί, ἠριθμοῦντο δὲ καὶ οὐκ ὀλίγα ἑστιατόρια. Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἐξεδίδετο τὸ πρῶτον φύλλον καθημερινῆς ἐφημερίδος φερούσης τίτλον ὁ «Ἀγγελιαφόρος», 50 μεγάλαι οἰκίαι ἐκτίζοντο μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τὰ δὲ οἰκόπεδα ἐπωλοῦντο μέχρι 500 δολλαρίων. Ἡ πόλις φαίνεται ὡς ὁριστικῶς ἱδρυθεῖσα.

Τεράστια χρημάτων ποσὰ δαπανῶνται εἰς ἀνέγερσιν καλλιτεχνικῶν κτιρίων ἐν ταῖς διαφόροις μεγαλοπόλεσι τῆς Εὐρώπης. Ἐν Παρισίοις μὲν κατηναλώθησαν εἰς τὸ μέγα θέατρον τῶν μελοδραμάτων 40,000,000 φράγκων, τοσαῦτα πάλιν εἰς τὸ νέον δημαρχεῖον καὶ 30,000,000 φρ. εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. Ἐν Βικτωρίᾳ τῆς Αὐστραλίας ἐδαπανήθησαν ὑπὲρ τοῦ νέου Μουσείου 100,000 λιρῶν· ἐν δὲ τῇ πλατείᾳ τῆς ἀγορᾶς ἐν Βρυξέλλαις 2,000,000 φρ. διὰ τὰ ἀνάκτορα, 4,000,000 διὰ τὸν στρατῶνα τοῦ ἱππικοῦ, 4,000,000 διὰ τὸ νομισματοκοπεῖον, 3,000,000 διὰ τὴν ἀκαδημίαν τῶν καλῶν τεχνῶν, 2,000,000 διὰ τὸ νέον Μουσεῖον Ἀμβέρσης, 40,000,000 διὰ τὰ δικαστήρια ἐν Βρυξέλλαις. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐδαπανήθησαν διὰ τὸ Κοινοβούλιον ἐν Βεστμίνστερ 3,500,000 λιρῶν ἤτοι 87,500,000 φράγκων, διὰ τὸ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖον 550,000 λιρῶν, διὰ δὲ τὰ δικαστήρια 900,000. Οὐχ ἧττον δαπανηρὰ εἶναι τὰ ὅσον οὔπω τελειούμενα κύκλῳ τοῦ Ῥίγκ τῆς Βιέννης ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα· κατηναλώθησαν δηλονότι εἰς μὲν τὸ νέον πανεπιστήμιον 7,000,000 φιορ., εἰς τὸ βουλευτήριον 8,000,000, εἰς τὰ δικαστήρια 2,750,000, εἰς δὲ τὸ δημαρχεῖον 9,112,000.

Ἐὰν πιστεύσωμεν ἀνταπόκρισιν τινὰ ἀπευθυνθεῖσαν εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἰατρικὸν σύγγραμμα «**Lancet**» ὑπὸ τοῦ διδάκτορος **Fernandes de Bogota** (ἐν Σαλβαδώρ), ὁ γηραιότερος κάτοικος τῆς γῆς εἶνε κάτοικός τις τῆς πόλεως ταύτης, ἔχων ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν *ἑκατὸν ὀγδοήκοντα* ἐτῶν. Πρὸς πίστωσιν τούτου δεικνύεται δημόσιόν τι ἔγγραφον τοῦ 1742 ἔτους φέρον τὴν ὑπογραφήν του. Ὁ *διακοσάρης* οὗτος ὀνομάζεται Μιχαὴλ **Solis**, αὐτὸς δ' ἀποδίδει τὴν μακροβιότητά του εἰς τὴν ἄκραν αὐτοῦ ἐγκράτειαν· ἐπὶ ἕνα ἤδη αἰῶνα δὲν τρώγει παρὰ ἅπαξ μόνον τῆς ἡμέρας καὶ τότε μετρίως. Ἡ ἐπιδερμὶς αὐτοῦ εἶνε ὅλη ἐρρυτιδωμένη, ἀλλ' οὐχ ἧττον διατηρεῖ ἀκόμη ἀρκούσας δυνάμεις ὅπως ἀσχολεῖται εἰς τὴν κηπουρικήν.

Αἱ προετοιμασίαι διὰ τὴν στέψιν τοῦ Τσάρου καὶ τῆς Τσαρίνας ἤρξαντο ἐν Πετρουπόλει μετὰ πολλῆς δραστηριότητος. Ὁ θρόνος, ἐφ' οὗ ἀναβήσεται ὁ Τσάρος κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην εἶνε ἐξ ἐλέφαντος. Εἶνε δὲ αὐτὸς ἐκεῖνος, λέγει ἡ «Ἐφημερίς», ὁ *θρόνος* τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως *Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου*. Ἡ διάδοχος τοῦ αὐτοκράτορος ἐκείνου Σοφία Παλαιολόγου εἶχε μετακομίσει αὐτὸν εἰς Μόσχαν καὶ πωλήσει εἰς τὸ ῥωσικὸν στέμμα. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰβὰν ὁ θρόνος οὗτος εἶχεν ἐκτιμηθῆ ἀντὶ 2500 ῥουβλίων. Φέρει ἐπὶ τῶν νώτων αὐτοῦ τὸν βυζαντινὸν ἀετὸν καὶ ἄλλα κοσμήματα μυθολογικά, ὡς τὸν Ὀρφέα, τὴν Εὐρυδίκην, τὴν Λήδαν, τὸν Κρόνον κλπ. Ὁ θρόνος τῆς αὐτοκρατείρας εἶνε ὁμοίως πολύτιμον δῶρον Ἀρμενίων δωρηθὲν τῷ 1659. Φέρει ἐπ' αὐτοῦ 876 ἀδάμαντας καὶ 1223 σαπφείρους!

Ἀμερικανὸς φυσιοδίφης, ὁ κ. **Sincecumm**, ἀνεκάλυψεν ἐν Μεξικῷ νέον εἶδος μύρμηκος, λίαν περιέργου, τὸν *γεωργὸν μύρμηκα*. Τὸ ζωΰφιον τοῦτο εἶνε ἐκ τῶν μεγαλειτέρων τοῦ εἴδους καὶ ἔχει τὸ χρῶμα φαιόν. Μὴ ἀρκούμενον εἰς τὴν περισύναξιν κόκκων δημητριακῶν, γινώσκει καὶ νὰ σπείρῃ αὐτούς, ὧν τοὺς καρποὺς ἔπειτα συγκομίζει καὶ μεταφέρει εἰς τὰς ἀποθήκας του, ὡς τις προνοητικὸς γεωργός. Τὸ πρᾶγμα ἀνακοινοῖ ὁ διάσημος Ἄγγλος φυσιοδίφης **Darwin**, ὥστε οὐδεμία ἐπιτρέπεται περὶ αὐτοῦ ἀμφιβολία. Ὅταν τὸ ἔντομον ἐκλέξῃ τὸν τόπον τῆς ἐγκαθιδρύσεώς του, ἀνοίγει εἰς τὸ ἔδαφος ὀπήν, περὶ ἣν

Digitized by Google

κατασκευάζει κυκλοειδὲς ἐπίχωμα ὕψους 3 μέχρις 6 δακτύλων, ἔχον ὁμαλὴν ἐπίκλισιν ἐκ τῶν ἄκρων πρὸς τὸ κέντρον. Ἐὰν ἴδῃ φυόμενα φυτὰ ἄχρηστα, ὁ γεωργὸς μύρμηξ περιτρώγει τὰς ρίζας αὐτῶν καὶ τὰ ξηραίνει.

Μετ' οὐ πολὺ γίνεται ἡ πρώτη σπουδαία ἀπόπειρα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὡς κινητηρίου δυνάμεως εἰς τὴν ποντοπλοΐαν.

Γάλλος ναυπηγὸς κατεσκεύασεν ἐπ' ἐσχάτων μικρὸν πλοῖον, πέντε καὶ ἡμίσεος μέτρων μῆκος ἔχον, οὗτινος ἡ ἕλιξ πρόκειται νὰ τεθῇ εἰς κίνησιν διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Τὸ πλοῖον θέλει μετενεχθῆ εἰς Βουλώνην, ἔνθα γενήσεται τὸ πείραμα, ὅπως ἐκεῖθεν διαπλεύσῃ τὴν Μάγχην μέχρι τῆς ἀντικρὺ ἀγγλικῆς παραλίας.

Κατὰ τὸ τελευταῖον ἐν Λονδίνῳ ἰατρικὸν συνέδριον ὁ ἰατρὸς Kart, συντάκτης τῆς ἰατρικῆς ἐφημερίδος «Britisch medical Record», ἀνεκοίνωσε τινὰς λίαν ἐνδιαφερούσας παρατηρήσεις αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως, ἣν δύναται νὰ ἀσκήσῃ ἡ ποιότης τοῦ γάλακτος εἰς τὴν διάδοσιν τῶν μεταδοτικῶν ἀσθενειῶν. Κατόπιν ἐπιδημίας τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ἐπισκηψάσης εἰς μίαν τῶν ὑγιεινοτέρων συνοικιῶν τοῦ Λονδίνου, πολλοὶ ἰατροὶ παρετήρησαν ὅτι αἱ προσβληθεῖσαι οἰκογένειαι ἠγόραζον πᾶσαι τὸ εἰς χρῆσιν αὐτῶν γάλα ἐκ τοῦ αὐτοῦ γαλακτοπωλείου, διὸ ἐζήτησαν νὰ γείνῃ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα. Γενομένης ταύτης, συνετάχθη ἔκθεσις ἀθωοῦσα ἐντελῶς τὸ ἐνοχοποιηθὲν κατάστημα. Δευτέρα ἔρευνα ζητεῖται, ἀλλὰ καὶ ταύτης ἡ ἔκθεσις ἀθωωτική. Ἀλλά τις λυπηρὰ περίστασις ἐπελθοῦσα κατέδειξε τὸ βάσιμον τῶν ἐξ ἀρχῆς ληφθεισῶν ὑπονοιῶν. Ὅπως ἀποδείξῃ τὴν πεποίθησίν του περὶ τῆς ἀβλαβείας τοῦ γάλακτος ὁ εἷς τῶν ἐπιθεωρητῶν, ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν σύνταξιν τῆς ἐκθέσεως, κατέπιε μέγα ποτήριον πλῆρες ἐκ τοῦ ποτοῦ ἐκείνου. Δὲν παρῆλθον τρεῖς ἡμέραι καὶ ὁ ἐπιθεωρητὴς ἀπέθνησκεν ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ. Ἐμβριθεστέρα δὲ ζήτησις διαταχθεῖσα κατόπιν τοῦ συμβάντος κατέδειξεν ὅτι τὸ φρέαρ, ἐξ οὗ ἐλαμβάνετο τὸ ὕδωρ πρὸς πλύσιν τῶν γαλακτούχων δοχείων, ἦτο μεμολυσμένον ἐξ ἀπορροφήσεως ὑγρασίας, προσερχομένης διὰ μέσου πορώδους ἐδάφους ἐκ λάκκου ἀποχωρημάτων. Τὴν περίπτωσιν ταύτην λεπτομερέστατα ἐπραγματεύθη ὁ ἰατρὸς Murchison ἐν τῷ περὶ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ μεγάλῳ αὐτοῦ ἐγχειριδίῳ. Ὁ δὲ προμνημονευθεὶς ἰατρὸς Kart ἠδυνήθη νὰ παρουσιάσῃ περιληπτικὴν ἀφήγησιν 71 ἐπιδημιῶν, καθ' ἃς τὸ γάλα φαίνεται ὡς τὸ μόνον μέσον τῆς μεταδόσεως τῆς νόσου.

Ἐκ τῶν 71 τούτων ἐπιδημιῶν 50 μὲν ἦσαν τυφοειδοῦς πυρετοῦ, 14 *σκαρλατίνας* καὶ 7 διφθερίτιδος. Ὑπελογίσθησαν δὲ ὅτι αἱ ἐκ τοῦ μολυσμοῦ τοῦ γάλακτος προελθοῦσαι περιπτώσεις ἦσαν διὰ μὲν τὸν τυφοειδῆ πυρετὸν 3,500, διὰ τὴν *σκαρλατίναν* 800, καὶ 700 διὰ τὴν διφθερίτιδα.

Ἐν τῷ τυφοειδεῖ πυρετῷ ἀπεδείχθη ὅτι τὸ μόλυσμα μετεδίδετο πάντοτε ἐκ τῆς ἀναμίξεως τοῦ γάλακτος μετὰ ὕδατος περιέχοντος οὐσίας κοπρώδεις ἐν καταστάσει ἀποσυνθέσεως. Εἰς δὲ τὴν *σκαρλατίναν* ἐξ ἐπικολλήσεως μορίων κόνεως ἀποσπωμένων ἐκ τοῦ σώματος τοῦ ἀσθενοῦς. Τοῦτο δὲ ἐπιστώθη διὰ παρατηρήσεων, ἐξ ὧν ἐγνώσθη ὅτι οἱ ἐν τοῖς ἐνοχοποιημένοις γαλακτοπωλείοις διαιτώμενοι ἐνοσήλευον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀσθενεῖς πάσχοντας ἐκ *σκαρλατίνας*.

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἐκδίδονται ἡμερήσιαι μὲν ἐφημερίδες 962, ἑβδομαδιαῖα δὲ φύλλα 682· δὶς τῆς ἑβδομάδος ἐκδιδόμενα 44, τρὶς τῆς ἑβδομάδος 39 καὶ 138 φύλλα τῆς Κυριακῆς.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Μίγμα πρὸς καθαρισμὸν μεταλλίνων σκευῶν.

Ἵνα ἀποκαθαίρωμεν σκεύη ἐξ ἀργύρου, τρίβομεν ταῦτα διὰ λινοῦ ὑφάσματος ἢ καὶ *βούρτζας* μετὰ κόνεως ἐμπεριεχούσης

Τρύγα (κρεμόρι) . . .	64 μέρη
κρητίδα	64 »
στυπτηρίαν	32 »

Μικρότερα τὸν ὄγκον σκεύη γίνονται στιλπνότατα, ἐὰν βρασθῶσιν ἐπί τινα λεπτὰ ἐντὸς διαλύσεως παρασκευασθείσης ἐκ

κοινοῦ μαγειρικοῦ ἅλατος	μερ.	30
τρυγὸς ἀγοραίας . . .	»	30
στυπτηρίας	»	30
καὶ ὕδατος κοινοῦ . .	»	1500

Τὰ δὲ ἐκ χρυσοῦ σκεύη ἀποκαθαίρονται προστριβόμενα διὰ τριχωτοῦ δέρματος λαγωοῦ μετὰ κόνεως τινὸς ἐρυθρᾶς, ἥτις φέρεται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ πωλεῖται ἐν τοῖς χρωματοπωλείοις ὑπὸ τὸ ὄνομα colcothar ἢ rouge anglais.

Πρὸς καθαρισμὸν δὲ τῶν ἐκ χαλκοῦ σκευῶν καταλληλότερον εἶνε τὸ ἑξῆς μίγμα·

ὀξαλυκοῦ ὀξέος	μέρη . . .	30
τριπολίτιδος γῆς	» . . .	30
οἰνοπνεύματος	» . . .	125
κρόκου ᾠοῦ	» 1—2	
ἐλαίου ἐλαιῶν	» . . .	15
ὕδατος	» . . .	1500

δι' οὗ τὰ περὶ οὗ ὁ λόγος σκεύη προστριβόμενα δι' ὑφάσματος εριούχου καθίστανται στιλπνότατα.

Τὰ δὲ ἐξ ὀρειχάλκου τέλος σκεύη (κοινῶς βρούντζινα) ἀποκαθαίρονται, ἀφοῦ πρότερον ἀφαιρεθῇ τὸ ἐπ' αὐτῶν τυχὸν ἐνυπάρχον λίπος ἢ καὶ ἔλαιον διὰ πυκνῆς στακτῆς κονίας (ἀλυσίβας), προστριβόμενα διὰ μίγματος ἐκ 250 μερῶν ὕδατος, 64 μερῶν νιτρικοῦ ὀξέος καὶ 8 μερῶν θειϊκοῦ ἀργιλλίου ἢ στυπτηρίας συνισταμένου.

*

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

'Αριθ. 307 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία : 'Εν 'Αθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: 'Οδὸς Σταδίου, 6 — 15 Νοεμβρίου 1881

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΛΙΕΡ

[Μυθιστορία 'Ιουλίου Σανδῶ*].

Α'

'Εὰν τυχαῖόν τι συμβεβηκὸς ἐκ τῶν ἀπείρων ἐκείνων, ἐξ ὧν σύγκειται ὁ ἀνθρώπινος βίος, σὲ ἀναγκάσῃ, ἐνῷ διέρχεσαι τὴν πόλιν Poitiers, νὰ σταθῇς ἐπὶ ὁλόκληρον ἡμέραν εἰς αὐτήν, ἔνθα ὑποθέτω ὅτι δὲν ἔχεις οὔτε συγγενεῖς, οὔτε φίλους, οὔτε συμφέροντα ἀπαιτοῦντα τὴν παρουσίαν σου, ἀναποφεύκτως θέλεις καταληφθῆ μετὰ μίαν ἢ δύο ὥρας ὑπὸ τῆς ἀφορήτου ἐκείνης ἀνίας, ἥτις ἐπικάθηται ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν, ὡς βαρεῖα καὶ πνιγηρὰ ἀτμοσφαῖρα, γινομένη ἰδίως ἐπαισθητὴ εἰς τὴν πρωτεύουσαν ταύτην τοῦ Poitou.

Καὶ ἀληθῶς, ἐξαιρουμένης τῆς Βούργης (Bourges), οὐδεμίαν ἄλλην πόλιν καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν γνωρίζω, ὅπου τὸ ἀόρατον τοῦτο ῥευστόν, τὸ διαπεραστικώτερον καὶ αὐτοῦ τοῦ *μιστρὰλ* καὶ τοῦ *σιρόκο*, ἔχει περισσοτέραν δριμύτητα· διότι ἐκεῖ εἰσχωρεῖ ἐν ἀκαρεῖ εἰς ὅλον σας τὸ εἶναι καὶ σᾶς καταλαμβάνει ἐξ ἀπροόπτου. Τοὐλάχιστον εἰς Βούργην, ὅπως ἐξορκίσητε τὴν ἐπιδημίαν ταύτην, δύνασθε νὰ ἐπιχειρήσητε ἐπίσκεψιν εἰς μίαν τῶν ὡραιοτέρων μητροπόλεων, ἃς ἤγειρέ ποτε ἡ τέχνη καὶ ἡ πίστις τῶν καθολικῶν· ἐντὸς αὐτῆς ἔχετε ἄπειρα πράγματα νὰ θαυμάσητε καὶ νὰ ἐπασχολῆτε τὴν περιέργειάν σας ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα καὶ ἔτι πλέον· δὲν σᾶς ἀναφέρω δὲ καὶ τὸ μέγαρον τοῦ Jacques Cœur, ἕτερον θαυμάσιον ὅπου δύνασθε ἀνενόχλητοι νὰ φιλοσοφῆτε ἐπὶ τῆς ἀγνωμοσύνης τῶν βασιλέων. Τέλος εἰς τὰς μακρὰς ἐκείνας καὶ ἐρήμους ὁδούς, ἔνθα τὸ χόρτον αὐξάνει μεταξὺ τῶν λιθοστρώτων, καὶ ἐνώπιον τῶν ἐπιβλητικῶν ἐκείνων μεγάρων, ἅτινα μελαγχολικῶς ὑψοῦνται εἰς τὰ ἤρεμα βάθη τῶν περιβόλων των, ἡ ἀνία λαμβάνει ἀνεπαισθήτως χαρακτῆρά τινα μελαγχολίας μὴ ἀμοιρούσης θελγήτρων· διότι ἡ Βούργη ἔχει τὴν ποίησιν μοναστηρίου, τὸ Poitiers ὅμως εἶναι ἀληθὴς τάφος.

Ἂν λοιπόν, μ' ὅλας τὰς εἰλικρινεῖς εὐχάς, ἃς ἀποτείνω ὅπως σὲ φυλάξῃ ἡ τύχη, κακοποιόν τι πνεῦμα, συμβεβηκός τι ἀπρόοπτον, ἤθελέ σε σταματήσει ἐντὸς τῶν σκοτεινῶν ἐκείνων τοίχων, τὸ καλλίτερον, τὸ ὁποῖον ἤθελες κάμει, εἶναι ν' ἀπομακρυνθῇς ὅσον τάχιον αὐτῶν.

'Η ἐξοχὴ ἀπέχει μόλις βήματά τινα. Τὰ δὲ περίχωρα, ἂν καὶ δὲν εἶναι πολὺ γραφικά, ἔχουσιν ὅμως τοποθεσίας τερπνὰς καὶ καταπρασίνους. Σπεῦσε λοιπὸν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κλαίν. 'Ο Κλαὶν εἶναι μικρὸς ποταμός, εἰς ὃν ἡ Βιέννη[1] παραχωρεῖ τὴν τιμὴν τοῦ νὰ ἀρδεύῃ τοὺς λειμῶνας τῆς ἐπαρχιακῆς ταύτης πρωτευούσης. Ἐντούτοις ὁ Κλαὶν ἕνεκα τῆς τιμῆς ταύτης δὲν εἶναι οὔτε παταγώδης, οὔτε ὑπερήφανος· ἀπ' ἐναντίας κανονικὸς εἰς τὴν πορείαν του, κυλίει ἡσύχως καὶ μετριοφρόνως τὰ ὕδατά του, χωρὶς νὰ πτοῆται διότι διέρχεται παρὰ τοὺς πόδας μιᾶς βασιλικῆς αὐλῆς, μιᾶς ἐπισκοπικῆς ἕδρας καὶ ἑνὸς νομαρχιακοῦ μεγάρου.

Ἂν δὲ ἀκολουθήσῃς τὴν ἀτραπόν, ἀντιθέτως πρὸς τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ, θέλεις μετὰ μιᾶς ἢ δύο ὡρῶν περίπατον, εὑρεθῆ εἰς κοιλάδα χαριεστάτην, σχηματιζομένην ὑπὸ τοῦ κυκλοτεροῦς ἀνοίγματος δύο λόφων, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ῥέει ὁ Κλαίν.

Φαντάσθητε δύο ἀμφιθέατρα καταπράσινα, τὸ ἓν ἀντικρὺ τοῦ ἄλλου, χωριζόμενα ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἀντανακλῶντος ἀμφότερα. Παλαιὰ γέφυρα, ἧς αἱ ἁψῖδες καλύπτονται ὑπὸ χλόης καὶ μυρίων λεπτοφυῶν βρύων, ἑνώνει τὰς δύο ὄχθας. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ὁ Κλαὶν πλατυνόμενος, ὅπως καὶ αἱ περιβάλλουσαι αὐτὸν κοιλάδες, σχηματίζει μεγάλην δεξαμενήν, δεξαμενὴν στιλπνὴν καὶ διαυγεστάτην, ἥτις ἐκτείνεται ὡς μέγα καὶ ἀδιάσπαστον κάτοπτρον μέχρι τοῦ φραγμοῦ, ἔνθα τὸ κρύσταλλον ἐκεῖνο θλᾶται καὶ καταπίπτει εἰς ῥανίδας μυριοτρόπως χρωματιζομένας ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων.

'Εν τούτοις πρὸς τὰ δεξιὰ τὸ μέγαρον τῶν Λασεγλιέρ, ἀληθὲς κομψοτέχνημα τῶν χρόνων τῆς *'Αναγεννήσεως*, κάθηται ὑπερηφάνως ἐπὶ τοῦ λόφου, καὶ ἀπὸ τοῦ ὀροπεδίου του θεωρεῖ κυματίζοντα ὑπὸ τοὺς πόδας του τὰ σκιερὰ καὶ καταπράσινα δάση τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸ παραδείσου, ἐνῷ πρὸς τὰ ἀριστερά, εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, τὸ μικρὸν φρούριον τοῦ Βωμπὲρ, ἀποκρυπτόμενον κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ συμπλέγματος δρυῶν, φαίνεται ὡς θεωροῦν μὲ ὕφος ταπεινὸν καὶ θλι-

* Βιογραφικὴν σημείωσιν περὶ τοῦ 'Ιουλίου Σανδῶ καὶ χαρακτηρισμὸν τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν ἡ «'Εστία» ἐν ἀριθ. 196 τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1879, σελ. 609 τοῦ Η' τόμου.

1. Ἄλλος οὗτος ποταμὸς τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας.

Digitized by Google

βερὸν τὸ ἀγέρωχον μεγαλεῖον τοῦ γείτονός του.

Ἡ τοποθεσία αὕτη βεβαίως θέλει σοὶ ἀρέσει, καὶ ἐὰν ἤκουσας πρότερον τὴν διήγησιν τοῦ δράματος, ὅπερ συνέβη εἰς τὴν ἥσυχον ταύτην κοιλάδα, ἴσως ἐπισκεπτόμενος αὐτὴν αἰσθανθῇς τι ἐκ τοῦ μυστηριώδους θελγήτρου, ὅπερ αἰσθάνεταί τις ἐπισκεπτόμενος μέρη καθιερωθέντα ὑπὸ ἱστορικοῦ τινος γεγονότος, ἴσως ἐπὶ τῆς πυκνῆς ἐκείνης χλόης θέλεις ἀναζητήσει ἴχνη ἐξαφανισθέντα, ἴσως σκεπτικὸς καὶ μὲ βῆμα βραδὺ βαδίζων ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δασῶν θέλεις φέρει εἰς τὸν νοῦν σου ἀναμνήσεις καὶ ὑπάρξεις ἐκλιπούσας.

Ὁ μαρκήσιος Λασεγλιὲρ, μόνος κληρονόμος ὀνόματος μέλλοντος νὰ ἐκλείψῃ μετ' αὐτοῦ, ἔζη εἰς τὰ κτήματά του, μὲ τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν πολυτέλειαν ἡγεμόνος, ἀσχολούμενος εἰς κυνηγέσια, ἐπιδεικνύων τὸν πλοῦτόν του καὶ εὐεργετῶν τοὺς χωρικούς του ἄνευ βλάβης τῶν συμφερόντων του, ὅτε αἴφνης κλονισμὸς συνετάραξε τὸ ἔδαφος καὶ μυκηθμὸς ὑπόκωφος ἀντήχησε πανταχοῦ, ὡς ὅταν ἡ θάλασσα ἐξαγριωθεῖσα προμηνύει καταιγίδα. Ἦτο ἡ ἀρχὴ τῆς τρομερᾶς ἐκείνης θυέλλης, ἥτις ἀνεστάτωσε τὸν κόσμον· ἀλλ' ὁ μαρκήσιος Λασεγλιὲρ δὲν ἐταράχθη ποσῶς, μόλις ἀνησύχησεν ὀλίγον· διότι ἦτο ἐκ τῶν εὐτραπέλων καὶ ἀμερίμνων ἐκείνων πνευμάτων, ἅτινα ἐπειδὴ οὔτε εἶδον, οὔτε ἐνόησαν τὸ τί συνέβαινε πέριξ αὐτῶν, περιεκυκλώθησαν αἴφνης ὑπὸ τῶν ἐπαναστατικῶν κυμάτων, ὡς παιδία καταληφθέντα ἐξ ἀπροόπτου εἰς τὸ παράλιον ὑπὸ τῆς ἐξορμώσης πλημμυρίδος. Καὶ εἴτε, ὅτε ἐκυνήγει ἐντὸς τῶν ὑψηλῶν δασῶν του, εἴτε ὅτε ἐκάθητο νωχελῶς ἐντὸς τῆς μεγαλοπρεποῦς ἀμάξης του παρὰ τὴν νεαρὰν καὶ ὡραίαν σύζυγόν του, καὶ ᾐσθάνετο ἑαυτὸν συρόμενον ὑπὸ τῶν καλπαζόντων ἵππων του ἐπὶ τοῦ ὁμαλοῦ ἐδάφους τῶν σκιερῶν δενδροστοιχιῶν του, εἴτε ὅτε συνήνωνεν εἰς τὴν πολυτελῆ τράπεζάν του τοὺς εὐγενεῖς τῶν περιχώρων, εἴτε ὅτε ἀπὸ τοῦ ἐξώστου του ἐθεώρει ὑπερηφάνως τοὺς σιτοφόρους ἀγρούς του, τοὺς λειμῶνάς του, τὰ ποίμνιά του, τὰς ἐπαύλεις του, πάντοτε, ὑφ' οἱανδήποτε ἄποψιν καὶ ἂν ἐξήταζε τὸ πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν ζήτημα, εὕρισκε τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τοσοῦτον καλῶς ἔχουσαν, ὥστε οὔτε ὑπέθετέ ποτε ὅτι ὑπῆρχον ἄνθρωποι σπουδαίως σκεπτόμενοι, ὅπως ἀντικαταστήσωσιν αὐτὴν δι' ἄλλης καλλιτέρας. Ἐν τούτοις, μᾶλλον διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν συρμὸν ἢ χάριν προφυλάξεως, ἔλαβε καὶ αὐτὸς μέρος εἰς τὴν πρώτην ἐκείνην μετανάστευσιν, ἥτις, ἀληθῶς εἰπεῖν, δὲν ἦτο ἢ ἁπλοῦς περίπατος, ἰδιότροπόν τι ταξείδιον χάριν καινοτροπίας· διότι δὲν ἐπρόκειτο τότε εἰμὴ νὰ περιμείνωσιν ἕως οὗ κοπάσῃ ἡ μικρὰ ἐκείνη καταιγὶς καὶ ἐπανέλθῃ ἡ αἰθρία· ἀλλ' ἀντὶ νὰ κοπάσῃ, ἡ καταιγὶς μετεβλήθη μετ' ὀλίγον εἰς θύελλαν φοβερὰν καὶ ὁ οὐρανὸς οὐ μόνον δὲν ἐκαθαρίσθη, ἀλλ' ἐσκοτίσθη αἴφνης ὑπὸ αἱματηρῶν νεφῶν, νεφῶν ἐκπεμπόντων ἀστραπὰς καὶ κεραυνούς. Τότε μόνον ὁ μαρκήσιος ἤρχισε νὰ ἐννοῇ ὅτι τὰ πράγματα ἦσαν σοβαρώτερα παρ' ὅσον ἐξέλαβεν αὐτά, καὶ ὅτι ἡ κατάστασις ἐκείνη ἠδύνατο νὰ διαρκέσῃ πολὺ περισσότερον ἢ ὅσον ὑπέθετεν· ἐπέστρεψε λοιπὸν εἰς Γαλλίαν, καὶ συνάξας ἐσπευσμένως ὅ,τι ἠδυνήθη νὰ ἐκποιήσῃ ἐκ τῆς κολοσσιαίας περιουσίας του, ἔδραμε πρὸς συνάντησιν τῆς συζύγου του, ἥτις τὸν περιέμενεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου. Ἐκεῖ ἀπεσύρθη εἰς μικράν τινα πόλιν τῆς Γερμανίας, καὶ ἔζησεν ἀφανῶς καὶ μετὰ πολλῶν στερήσεων. Ἡ μαρκησία, ὡραιοτάτη καὶ χαρίεσσα πάντοτε, ὑπέφερε τὴν τύχην της μεθ' ὑπομονῆς· ἀλλ' ὁ μαρκήσιος, πλήρης πεποιθήσεως, ἤλπιζε πάντοτε εἰς τὸ μέλλον, μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἔμαθε τὴν μίαν εἴδησιν μετὰ τὴν ἄλλην ὅτι ὀλίγοι ἀσήμαντοι ἄνθρωποι, πτωχοὶ καὶ ἀνυπόδητοι, δὲν ἐφοβήθησαν νὰ ἀντιταχθῶσι κατὰ τῶν στρατευμάτων τῶν πολεμούντων ὑπὲρ καθιερωμένων δικαιωμάτων, ὅτι τὰ ἐνίκησαν, καὶ ὅτι εἷς τῶν ἐνοικιαστῶν μιᾶς τῶν ἐπαύλεών του, ὀνόματι Ἰωάννης Σταμπλῆ, ἐτόλμησε νὰ ἀγοράσῃ καὶ κατεῖχεν ἤδη ὡς νόμιμον καὶ ἀτομικήν του ἰδιοκτησίαν τὸ μέγαρον καὶ τὸν παράδεισον τοῦ Λασεγλιέρ.

Ἀφότου ὑπῆρξαν οἱ Σταμπλῆ καὶ οἱ Λασεγλιέρ, πάντοτε οἱ Σταμπλῆ εὑρίσκοντο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν εὐπατριδῶν ἐκείνων, ὅθεν εὐλόγως ἡ οἰκογένεια Σταμπλῆ ἠδύνατο νὰ καυχηθῇ ὅτι εἶχε τὴν καταγωγὴν ἐπίσης ἀρχαίαν, ὅσον καὶ οἱ κύριοί της. Ἦσαν δὲ ἐκ τῶν πιστῶν καὶ ἀφωσιωμένων ἐκείνων ὑπηρετῶν, ὧν ὁ τύπος ἐξέλιπε πλέον μετὰ τῶν μεγάλων τιμαριωτικῶν ἰδιοκτησιῶν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν ἁπλοῖ δασοφύλακες, ἔπειτα ὅμως κατήντησαν ἐνοικιασταὶ ἐπαύλεως, καὶ βαθμηδὸν διὰ τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς δραστηριότητός των, χάρις ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἀγαθότητα τῶν κυρίων τοῦ μεγάρου, οἵτινες τοὺς ἐβοήθουν πάντοτε, κατώρθωσαν νὰ ἀποκτήσωσι περιουσίαν τινά· καὶ δὲν ἦτο μὲν γνωστὸν πόση ἀκριβῶς ἦτο ἡ περιουσία αὐτῶν, ἀλλὰ γενικῶς ἐπιστεύετο, ὅτι ἦσαν πλουσιώτεροι παρ' ὅσον ἤθελον νὰ φαίνωνται· ὅθεν οὐδεὶς ἐξεπλάγη εἰς τὸν τόπον, ὅτε μετὰ τὸ ψήφισμα τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, τὸ κηρύττον ὅλα τὰ κτήματα τῶν μεταναστευσάντων ἰδιοκτησίαν ἐθνικήν, εἶδον τὸν Ἰωάννην Σταμπλῆ ἀγοράζοντα ἐπὶ δημοπρασίᾳ τὸν οἶκον τῶν κυρίων του. Ἀλλὰ μετὰ τοῦτο ἐξηκολούθησε νὰ ζῇ πάλιν εἰς τὴν ἔπαυλίν του ὡς πρότερον, πάντοτε δὲ δραστήριος, φιλόπονος καὶ μετριόφρων, ἠγόραζε χωρὶς νὰ ἀκούηται καὶ εἰς τιμὰς μετριωτάτας, τμῆμα μετὰ τμῆμα, τὰς γαίας τὰς ἤδη πωληθείσας ἢ κατασχεθείσας, καὶ οὕτω καθ' ἕκαστον ἔτος συνήνωνε καὶ συνήρμοζεν οὕτως εἰπεῖν, μίαν πρὸς μίαν, τὰς διαφόρους γαίας

Digitized by Google

τῆς κατακερματισθείσης ἐκείνης ἰδιοκτησίας.

Τέλος, ὅτε ἡ Γαλλία ἠδυνήθη νὰ ἀναπνεύσῃ ἐλευθέρως, καὶ ἡ γαλήνη ἤρχισε βαθμηδὸν νὰ ἐπανέρχηται, ὁ Σταμπλῆ θέσας ὡραίαν τινὰ ἐαρινὴν πρωΐαν τὴν σύζυγον καὶ τὸ τέκνον του ἐντὸς τῆς ξυλίνης καὶ ἀσκεποῦς ἁμάξης του, καὶ καθίσας ἔμπροσθεν ὁ ἴδιος μὲ τὸ μαστίγιον εἰς τὴν μίαν χεῖρα καὶ τὰς ἡνίας εἰς τὴν ἄλλην, ἀνεχώρησεν ὅπως λάβῃ κατοχὴν τοῦ μεγάρου, ὅπερ ἀπετέλει τὴν πρωτεύουσαν τοῦ μικροῦ βασιλείου του. Ἐντούτοις ἡ κατοχὴ αὕτη δὲν ἐγένετο οὔτε τόσον θριαμβευτική, οὔτε τόσον εὔθυμος· διότι ἐνῷ διήρχοντο τὰς εὐρείας ἐκείνας αἰθούσας, εἰς ἃς ἡ ἐρημία καὶ ἡ σιγὴ ἔδιδε σοβαρὸν καὶ ἐπίσημον χαρακτῆρα, ἐνῷ ἐβάδιζον ἐπὶ τοῦ πολυτελοῦς δαπέδου, ὑπὸ τὰς χρυσοποικίλτους ὀροφάς, ἐν μέσῳ τέλος ὅλης ἐκείνης τῆς λαμπρότητος, τῆς ἀνακαλούσης τοὺς ἀπόντας κυρίους, ἡ σύζυγος Σταμπλῆ, ἥτις ἦτο ἁπλῆ γυνὴ τοῦ λαοῦ, ᾐσθάνθη ταραχὴν ἀπερίγραπτον· ὅτε δὲ ἔφθασεν ἐνώπιον τῆς εἰκόνος τῆς μαρκησίας, ἣν ἀνεγνώρισεν ἐκ τοῦ προσηνοῦς καὶ χαριεστάτου μειδιάματός της, ἡ καλὴ γυνὴ δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ κρατηθῇ· καὶ αὐτὸς ὁ Σταμπλῆ δὲν ἔκρυψε τὴν καταλαβοῦσαν αὐτὸν συγκίνησιν.

—Ἄκουσε, Γιάννη, εἶπεν ἡ σύζυγός του, σπογγίζουσα τὰ δάκρυά της· ἂς μὴ μείνωμεν ἐδῶ· αἱ καρδίαι μας θὰ θλίβωνται καὶ θὰ ἐντρέπωμαι ὁσάκις σκέπτωμαι, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα πλούσιοι, ἐνῷ ἡ μαρκησία ταλαιπωρεῖται ἴσως ὑπὸ τῆς πτωχείας. Ὅσον καὶ ἂν συλλογίζωμαι ὅτι τὸν πλοῦτόν μας αὐτὸν τὸν ἐκερδήσαμεν μὲ τοὺς κόπους μας, αἰσθάνομαι πάντοτε κάτι τι ἐντός μου, ὡς νὰ μὲ ἔτυπτεν ἡ συνείδησις. Δὲν σοὶ φαίνεται ὅτι αἱ εἰκόνες αὗται μᾶς βλέπουσι μετ' ὀργῆς, ὡς ἐὰν ἤθελον νὰ μᾶς ὁμιλήσωσιν; Ἂς φύγωμεν· τὸ μέγαρον αὐτὸ δὲν ἐκτίσθη δι' ἡμᾶς· ὁ ὕπνος μας δὲν θὰ ἦναι ἥσυχος ἐδῶ, καί, πίστευσόν με, φθάνει ὅτι ἔχομεν ἡμεῖς ἀφθόνως πάντα τὰ ἀναγκαῖά μας, ἐνῷ οἱ Λασεγλιὲρ δυστυχοῦσιν. Ἔλα, ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν ἔπαυλίν μας· ἐκεῖ ἀπέθανεν ὁ πατήρ σου, ἐκεῖ ἐγεννήθη ὁ υἱός μας, ἐκεῖ ἐζήσαμεν καὶ οἱ δύο μας εὐτυχεῖς· ἂς ἐξακολουθήσωμεν λοιπὸν νὰ ζῶμεν ὡς καὶ πρότερον· τότε οἱ τίμιοι ἄνθρωποι θὰ μᾶς ἐπαινέσωσιν, οἱ φθονεροὶ θὰ μᾶς σεβασθῶσι, καὶ ὁ Θεὸς βλέπων ὅτι ἀπολαύομεν μετριοφρόνως τὰ πλούτη μας, δὲν θὰ ὀργισθῇ ἐναντίον μας, ἀλλὰ θὰ εὐλογήσῃ τὸν υἱόν μας καὶ τοὺς ἀγρούς μας.

Οὕτως ὡμίλησεν ἡ χωρική, διότι εἶχε καρδίαν εὐγενῆ· καίτοι δὲ μὴ λαβοῦσα ἀνατροφήν, εἶχεν ὅμως νοῦν εὐθὺν καὶ κρίσιν ὑγιᾶ. Βλέπουσα δὲ ὅτι ὁ σύζυγός της τὴν ἤκουε σκεπτικὸς καὶ ἐφαίνετο ἕτοιμος νὰ ἐνδώσῃ, ἐδιπλασίασε τὰς προσπαθείας της. Ἀλλ' ὁ Σταμπλῆ δὲν ἤρχισε νὰ νικήσῃ τὴν συγκίνησιν τὴν καταλαβοῦσαν αὐτὸν κατ' ἀρχάς· ἐκτὸς τούτου, οὗτος εἶχε λάβει παίδευσίν τινα καὶ εἶχε κάπως συγχρωτισθῆ πρὸς τὰς νέας ἰδέας. Καὶ ᾐσθάνετο μὲν ἔτι πρὸς τὴν μαρκησίαν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸν μαρκήσιον σεβασμόν τινα καὶ εὐγνωμοσύνην, ἀλλὰ βαθμηδόν, ἐνόσῳ ἐπλούτει, ὁ πόθος τῆς ἰδιοκτησίας ἀνεπτύσσετο ἀνεπαισθήτως ἐν αὐτῷ, ἐσχάτως δὲ μάλιστα εἶχε κατανικήσει τὰ αἰσθήματά του ἐκεῖνα· ἐκτὸς τούτου εἶχε τέκνον· καὶ τὰ τέκνα εἶναι πάντοτε θαυμασία πρόφασις, ὅπως αἱ οἰκογένειαι δικαιολογήσωσι τὸν ὑπερβολικὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τὴν κατάχρησιν τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος.

— Καλὰ καὶ ἅγια εἶναι αὐτὰ ποῦ εἶπες, ἀπήντησεν, ἀλλὰ τὰ μέγαρα κτίζονται διὰ νὰ κατοικοῦνται, καὶ ὑποθέτω ὅτι καὶ ἡμεῖς δὲν ἠγοράσαμεν αὐτὸ διὰ νὰ φυλάττωμεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ βώδια καὶ τὰ πρόβατά μας. Τί πταίομεν ἡμεῖς ἐὰν ἔφυγαν οἱ κύριοί μας; Μήπως ἡμεῖς ἐκηρύξαμεν αὐτοὺς ἐκτὸς τοῦ νόμου καὶ κατέσχομεν τὰ κτήματά των; Ὄχι· τὰ κτήματα αὐτὰ δὲν τὰ ἐκλέψαμεν· τὰ ἐκερδήσαμεν διὰ τῆς ἐργασίας μας, τὰ ἠγοράσαμεν ἀπὸ τὸ ἔθνος. Οἱ ἰδιοκτῆταί των δὲν ὑπάρχουσι πλέον· οἱ τίτλοι κατηργήθησαν, καὶ ὅλοι οἱ Γάλλοι εἶναι ἴσοι μεταξύ των· δὲν καταλαμβάνω λοιπὸν διατί δὲν θὰ κοιμηθῶμεν ἐδῶ τόσον ἡσύχως ὅσον καὶ οἱ Λασεγλιέρ.

— Σιώπα, Σταμπλῆ, σιώπα, ἀνέκραξεν ἡ χωρική· σεβάσθητι τὴν δυστυχίαν καὶ μὴ ὑβρίζῃς τὴν οἰκογένειαν, ἥτις πάντοτε ἔτρεφε σὲ καὶ τοὺς ἰδικούς σου.

— Δὲν ὑβρίζω κανένα, εἶπεν ὁ Σταμπλῆ ὀλίγον κατησχυμένος, ἐπαναλαμβάνω μόνον, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἔπαυλίν μας ἐὰν ἐπιστρέψωμεν, τὸ πρᾶγμα διόλου δὲν ἀλλάσσει· διότι ἐδῶ δὲν βλέπω ἄλλους εἰμὴ τοὺς ποντικούς· αὐτοὶ μόνοι θὰ μείνωσιν ἡσυχώτεροι ἐὰν φύγωμεν. Εἴμεθα ἁπλοῖ χωρικοί, εἶναι ἀληθές· ἡ ἀνατροφή μας δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἐφθάσαμεν, τὸ παραδέχομαι καὶ αὐτό· ἀλλ' ἴσια ἴσια, ἐπειδὴ ἡμεῖς αἰσθανόμεθα ταύτην τὴν ἔλλειψιν, πρέπει νὰ προσπαθήσωμεν νὰ μὴ τὴν αἰσθανθῇ καὶ ὁ υἱός μας ἀργότερον. Εἶναι καθῆκόν μας λοιπὸν νὰ ἀναθρέψωμεν αὐτὸν ὡς ἁρμόζει εἰς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ εὑρεθῇ μίαν ἡμέραν ὅταν μεγαλώσῃ. Εἰπέ μοι, δὲν θὰ καμαρώνῃς ὅταν θὰ ἴδῃς τὸν μικρόν μας *μάγκαρ*, τὸν Βερνάρδον, μὲ τὸ ξίφος εἰς τὸ πλευρὸν καὶ μὲ χρυσᾶς ἐπωμίδας; Καὶ ἔπειτα, ἤθελα νὰ ἤξευρα, διατί νὰ μὴ γείνῃς καὶ σὺ ὅπως καὶ ἡ κυρία μαρκησία, ἡ πρόνοια τῶν κτημάτων τούτων καὶ τὸ στόλισμα τοῦ μεγάρου;

— Ὁ υἱός μας θὰ ἀξίζῃ περισσότερον, ἐὰν δὲν ἀνατραφῇ ἐντὸς μεγάρου, καὶ ἡ κυρία μαρκησία ἀφῆκε μὲν τὴν κατοικίαν της, ἀλλὰ δὲν ἀφῆκεν ἐντὸς αὐτῆς τὸ μυστικὸν τῆς ὡραιότητος καὶ τῶν χαρίτων της. Βλέπεις, Σταμπλῆ, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἶχον ἐπάνω τους κάτι τι, τὸ ὁποῖον δὲν ἠμποροῦμεν ν' ἀποκτήσωμεν ἡμεῖς. Εἶναι δυ-

Digitized by Google

νατὸν νὰ πάρῃ κανεὶς τὰ κτήματά των, ἀλλὰ ἐκεῖνο τὸ κάτι τι δὲν θὰ τὸ πάρῃ ποτέ.

— Καλά, τί μᾶς μέλλει; ἂς τὸ κρατήσουν αὐτὸ τὸ κάτι τι τους, καὶ ἂς τὸ χαίρωνται! Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τώρα τὸ μέγαρον αὐτὸ εἶναι ἰδικόν μας, καὶ θὰ μείνωμεν ἐδῶ.

Τοῦτο καὶ ἐγένετο. Ἐπλησίαζεν ἡ ἄνοιξις, ἡ πρώτη τοῦ αἰῶνος· ὁ Βερνάρδος μόλις ὀκταετὴς τότε, ἦτο μικρὸς *μάγκας*, κεκτημένος εἰς μέγαν βαθμὸν ὅλας τὰς ἰδιότητας τῆς ἡλικίας του· ταραχοποιός, πείσμων, ἀνήσυχος, ἀνυπότακτος, δὲν ἔκαμνεν ἄλλο εἰμὴ νὰ παλαίῃ μὲ τὰ παιδία τοῦ χωρίου, καὶ ὁτὲ μὲν νικῶν, ὁτὲ δὲ νικώμενος, ἐπανήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν μὲ κατεσχισμένα ἐνδύματα ἢ μὲ πρόσωπον τραυματισμένον. Ὁ Σταμπλῆ προσέλαβε παιδαγωγὸν διὰ τὸ καλὸν τοῦτο παιδίον, καὶ βέβαιος ὢν ὅτι ὁ σχολαστικὸς ἐκεῖνος ἤθελε μορφώσει τὸν υἱόν του, ἡτοιμάσθη νὰ ἀπολαύσῃ ἐν ἀνέσει καὶ ἄνευ ἐπιδείξεως τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα ἀπέκτησε διὰ τῶν κόπων του καὶ τῇ τυχηρᾷ συνεργείᾳ τῶν περιστάσεων. Ἀλλ' ἦτο πεπρωμένον ὅτι ὁ βίος του οὐδὲν ἄλλο ἔμελλε νὰ ἦναι εἰς τὸ ἑξῆς εἰμὴ σειρὰ ἀλλεπαλλήλων ἀνησυχιῶν, συμφορῶν καὶ θλίψεων.

[Ἕπεται συνέχεια] ΑΡΣΙΝΟΗ Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ἐξεδόθη ἄρτι ὀγκῶδες τεῦχος, περιλαμβάνον τὰ ἐξαγόμενα τῆς κατὰ τὸ 1879 ἐνεργηθείσης ἐπισήμου ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, συνταχθὲν δὲ ἐπιμελείᾳ τοῦ παρὰ τῷ αὐτῷ ὑπουργείῳ ἐργαζομένου τμηματάρχου κ. Ἀλεξάνδρου Μανσόλα. Ἐκ τοῦ πολλοῦ λόγου ἀξίου τούτου ἔργου μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὸ περὶ τῆς ἀπογραφῆς τῆς πόλεως Ἀθηνῶν κεφάλαιον. Σ. τ. Δ.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ

Πρῶτον ἤδη κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1879 ἐλήφθη τὸ μέτρον νὰ γίνῃ ἰδιαιτέρα ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. Αἱ πρωτεύουσαι τῶν Κρατῶν μεγάλων ἢ μικρῶν, ἀρχαίων ἢ νέων, εἰ καὶ θεωροῦνται ὅτι περικλείουσι τὴν ἐντελεστέραν ἔκφρασιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, καὶ ὅτι ἐν αὐταῖς κατοπτρίζονται οὕτως εἰπεῖν τὰ προτερήματα ἢ ἐλαττώματα, τὰ ἤθη καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ ὅλου Κράτους, οὐχ ἧττον ἔχουσι καὶ ὅλως ἴδιον βίον διαδηλούμενον διὰ πράξεων ἢ γεγονότων ἰδίων. Ἡ ἐξέτασις ἑπομένως τῆς καταστάσεως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν παρέχει ὑπ' ἀμφοτέρας τὰς ἐπόψεις ταύτας ἐνδιαφέρον ἰδιάζον.

Πανταχοῦ σχεδὸν παρατηρεῖται ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς πρωτευούσης αὐξάνει ταχύτερον τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Κράτους, ἂν καὶ ἡ μὲν θνησιμότης αὐτόθι εἶναι ἀνωτέρα, ἡ δὲ σχέσις τῶν γεννήσεων πρὸς τοὺς κατοίκους καὶ τοὺς γάμους μικροτέρα· τοῦτο δέ, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἐγκατάστασις νέων κατοίκων εἶναι ἀνωτέρα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ πυκνότης τῶν κατοίκων καθιστᾷ τὸν βίον δαπανηρότερον, ὅπερ περιστέλλει τὴν γονιμότητα.

Ἡ ἀπογραφὴ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διεξήχθη ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ καὶ διὰ δελτίων διανεμηθέντων κατ' οἰκογενείας. Τῆς διὰ δελτίων ἀπογραφῆς ἐξῃρέθησαν τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, τὰ ἐκπαιδευτήρια ἐν οἷς διαιτῶνται ὑπότροφοι, τὰ ξενοδοχεῖα καὶ αἱ φυλακαί.

Κατὰ τὰ πορίσματα τῆς ἀπογραφῆς ταύτης ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικῶν (3,460), ἐξηκριβώθη εἰς 63,374.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ δελτίων ἀπογραφέντων ἀνέρχεται εἰς 61,198, διανεμόμενος ὡς ἑξῆς μεταξὺ τῶν ἓξ ἀστυνομικῶν τμημάτων εἰς ἃ διαιρεῖται ἡ πόλις·

Τμῆμα	Ἄρρενες	Θήλεις	Τὸ ὅλον
Α'	5,842	5,307	11,149
Β'	3,922	3,186	7,108
Γ'	6,540	5,412	11,952
Δ'	4,073	3,048	7,121
Ε'	6,433	5,788	12,221
ΣΤ'	5,866	5,630	11,496
Προσθ. εἰς ἅπαντα τὰ τμήμ.	73	78	151
Τὸ ὅλον	32,749	28,449	61,198

Ἀπεγράφησαν προσέτι·

	Ἄρρενες	Θήλεις	Τὸ ὅλον
α) Εἰς τὰ Φιλανθρ. Καταστ.	337	271	608
β) » τὰ Ἐκπαιδευτήρια .	204	305	509
γ) » τὰ Ξενοδοχεῖα . . .	487	136	623
δ) » Ἐν ταῖς Φυλακαῖς .	428	8	436
Τὸ ὅλον	1,456	720	2,176
Ὁλ. ἀριθ. κατοίκων	34,205	29,169	63,374

Ἑπομένως, κατὰ τὰ διδόμενα ταῦτα, οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν ἔποψιν φύλου διαιροῦνται·

Εἰς ἄρρενας.	34,205
» θήλεις	29,169

ἤτοι ἐπὶ 100 κατοίκων 54 εἶσὶν ἄρρενες καὶ 46 θήλεις, ἐν ᾧ δι' ὅλον τὸ Κράτος ὑπελογίσθησαν ἐπὶ τοῖς 100 ἄρρενες μὲν 52.45, θήλεις δὲ 47.55.

Ὁ πληθυσμὸς οὗτος τῆς ἡμετέρας πρωτευούσης ἀναλογεῖ πρὸς τὸν ὅλον πληθυσμὸν τοῦ Κράτους ὡς 3.83 ἐπὶ τοῖς 100.

Ἡ ἀναλογία αὕτη εἶναι διὰ τὴν Βιέννην 1.25 τοῖς 100, Βερολῖνον 2.96, Παρισίους 4,54, Λονδῖνον 13.97. Ἑπομένως ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀθηνῶν εὑρίσκεται εἰς ἀναλογίαν ἐκείνων τῆς Βιέννης καὶ τοῦ Βερολίνου.

Κατά τινα πίνακα ἀπογραφῆς, ὑπάρχοντα ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν, ἐπικεκυρωμένον δὲ παρὰ τοῦ τότε διοικητοῦ Ἀττικῆς κ. Ἀξιώτου, ἐν ἔτει 1836 ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ἀποτελούμενος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκ μόνης τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων αὐτῆς, περιελάμβανε κατοίκους 14,092. Ἑπομένως ἂν λάβωμεν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, καίπερ μὴ παριστάνοντα μόνης τῆς πόλεως τὸν πληθυσμόν, ὡς ὅρον συγκρίσεως, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἀθήναις κατοίκων ηὔξησεν ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1879, ἐν διαστήματι δηλαδὴ 43 περίπου ἐτῶν, κατὰ 450 περίπου τοῖς 100, ἤτοι 10 τοῖς 100 κατ' ἔτος.

Ἡ αὔξησις αὕτη, φυσικὸν ἀποτέλεσμα τῆς μετὰ πολυετεῖς καταστροφὰς καὶ συμφορὰς ἱδρυθείσης

Digitized by Google

νέας τάξεως καὶ τοῦ ἀναγεννηθέντος ἐθνικοῦ βίου, δὲν δύναται βεβαίως νὰ ὑποστηριχθῇ ὡς ἡ κανονικὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πρωτευούσης τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους αὔξησις, καὶ ὡς τοιαύτη νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πρωτευουσῶν ἄλλων Κρατῶν. Οὐχ ἧττον χάριν ἁπλῆς πληροφορίας σημειῶ ὅτι ἡ ἐτησία αὔξησις ὑπολογισθεῖσα ἐπὶ περιόδου 30 ἐτῶν ἐπὶ τοῖς 100, εἶναι διὰ τὸν πληθυσμὸν τῶν Παρισίων 3.23, διὰ τὸν τοῦ Λονδίνου 2.31, τοῦ Βερολίνου 3.56, τῆς Βιέννης (ἐπὶ περιόδου 26 ἐτῶν) 1.89.

Οἱ 63,374 κάτοικοι τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἀπαρτίζουσι 15,209 οἰκογενείας, ὅπερ ὑποδεικνύει ὅτι ἑκάστη αὐτῶν ἀποτελεῖται ἀπὸ 4.17 ἄτομα, ἀντὶ 4.62 ὅστις εἶναι ὁ μέσος ὅρος ἀτόμων τῶν ἀποτελούντων τὴν οἰκογένειαν ἐν Ἑλλάδι.

Κοινωνικὴ κατάστασις καὶ ἡλικίαι.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, κατὰ μὲν τὴν κοινωνικὴν αὐτῶν κατάστασιν διανέμονται ὡς ἑξῆς·

Ἄρρενες

	Ὁλ. ἀριθ.	Ἐπὶ τοῖς 100
Ἔγγαμοι	9,092	26.58
Ἄγαμοι	24,290	71.01
Ἐν χηρείᾳ	759	2.22
Μὴ ἐξακριβ.	64	0.19
Τὸ ὅλον	34,205	—

Θήλεις

	Ὁλ. ἀριθ.	Ἐπὶ τοῖς 100
Ἔγγαμοι	8,856	30.36
Ἄγαμοι	16,047	55.01
Ἐν χηρείᾳ	4,256	14.59
Μὴ ἐξακριβ.	10	0.04
Τὸ ὅλον	29.169	—

Ἀμφοτέρων τῶν φύλων

	Ὁλ. ἀριθ.	Ἐπὶ τοῖς 100
Ἔγγαμοι	17,948	28.32
Ἄγαμοι	40,337	63.65
Ἐν χηρείᾳ	5,015	7.91
Μὴ ἐξακριβ.	74	0.12
Τὸ ὅλον	63,374	—

Ἐκ τῶν δεδομένων τούτων προκύπτει ὅτι ἡ σχέσις τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις κατοίκων εἶναι διάφορος τῆς τοῦ ὅλου Κράτους. Οἱ ἔγγαμοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων εἶναι ὀλιγώτεροι ἐν Ἀθήναις ἢ ἀλλαχοῦ τοῦ Κράτους. Ἐπίσης ἀφ' ἑτέρου οἱ ἄγαμοι εἶναι περισσότεροι, ἰδίως οἱ ἄρρενες, καθόσον ἐπὶ τῶν θηλέων ἡ διαφορὰ εἶναι ἐλαχίστη. Ἡ χηρεία ὅμως, εἰ καὶ δι' ἀμφότερα τὰ φῦλα εὑρίσκεται εἰς ἀναλογίαν κατά τι ἀνωτέραν τῆς διὰ τὸ λοιπὸν Κράτος, διὰ μὲν τὸ ἄρρεν φῦλον ὑποδεικνύει ἀναλογίαν κατωτέραν, διὰ δὲ τὸ θῆλυ κατὰ πολὺ ἀνωτέραν ἐκείνης τοῦ ὅλου Κράτους.

Κατὰ δὲ τὴν ἡλικίαν αὐτῶν τάσσονται ὡς ἑξῆς·

Ἡλικίαι	Ὁλικὸς ἀριθμός			Ἐπὶ τοῖς 100		
	Ἀρρένων	Θηλέων	Ἀμφοτέρων τῶν φύλων	Ἄρρενες	Θήλεις	Ἀμφοτέρων τῶν φύλων
0 — 12 μηνῶν	611	578	1189	1.79	1.98	1.88
1 — 5 ἐτῶν	3094	2867	5961	9.05	9.83	9.41
5 — 10 »	3292	3102	6394	9.62	10.63	10.09
10 — 15 »	3920	3338	7258	11.46	11.44	11.45
15 — 20 »	4171	3951	8122	12.19	13.55	12.81
20 — 25 »	3270	2921	6191	9.56	10.01	9.77
25 — 30 »	3695	2849	6544	10.81	9.77	10.33
30 — 35 »	2598	1930	4528	7.60	6.62	7.14
35 — 40 »	2503	1995	4498	7.32	6.84	7.10
40 — 45 »	1935	1159	3094	5.65	3.97	4.88
45 — 50 »	1052	1246	2748	4.39	4.27	4.34
50 — 55 »	933	724	1657	2.73	2.48	2.62
55 — 60 »	898	840	1738	2.63	2.88	2.74
60 — 65 »	596	550	1146	1.74	1.89	1.81
65 — 70 »	446	482	928	1.30	1.65	1.46
70 — 75 »	323	270	593	0.94	0.93	0.94
75 — 80 »	202	190	392	0.59	0.65	0.62
80 — 85 »	80	83	163	0.23	0.29	0.25
85 — 90 »	43	46	89	0.13	0.16	0.14
90 — 95 »	14	20	34	0.04	0. 7	0.05
95 — 100 »	11	11	22	0.03	0.04	0.03
100 καὶ ἄνω »	4	7	11	0.01	0.02	0.02
	34141	29159	63300	99.81	99.97	99.88
Μὴ ἐξακριβωθέντες	64	10	74	0.19	0.03	0.12
Τὸ ὅλον . . .	34205	29169	63347	100.00	100 00	100.00

Digitized by Google

Ἔκτασις καὶ οἰκοδομαί.

Κατὰ τὴν παρὰ τοῦ κ. Α. Κορδέλλα γενομένην καταμέτρησιν ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Δημαρχείῳ διαγραμμάτων τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ κ. I. A. Kaupert, ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν καταλαμβάνει ἐπιφάνειαν 4,000,000 τ. μ. ἤτοι 4 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, ἐξ ὧν αἱ μὲν οἰκίαι καὶ τὰ ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῶν κείμενα κενὰ οἰκόπεδα κατέχουσιν ἔκτασιν 2,576,485 τ. μ. περίπου, αἱ ὁδοὶ 615,995 τ. μ. καὶ αἱ ἐν τῇ πόλει πλατεῖαι 113, 520 μέτρα[1].

Ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως ταύτης τῶν 4 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων ὑπάρχουσι κατὰ τὴν ἐνεργηθεῖσαν εἰδικὴν ἀπαρίθμησιν 8,080 οἰκοδομαί. Ἐκ τούτων 7316 εἰσὶν οἰκίαι χρησιμεύουσαι πρὸς κατοικίαν, αἱ δὲ λοιπαὶ 764 χρησιμεύουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς διάφορα καταστήματα.

Ἐκ τῶν 8,080 οἰκοδομῶν 7,405 εἰσὶ λιθόκτιστοι, 608 πλινθόκτιστοι καὶ 67 ξύλιναι.

Ἐκ τῶν 7,316 οἰκιῶν 3,661 κατοικοῦνται παρὰ τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτῶν, 3,572 παρ' ἐνοικιαστῶν καὶ 83 εὑρίσκοντο ὑπὸ οἰκοδομήν.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῶν οἰκοδομῶν ἐπεζητήθη προσέτι καὶ ἡ ἐξακρίβωσις τῆς χωρητικότητος τῶν οἰκιῶν, ἀλλὰ αἱ σχετικαὶ πληροφορίαι δὲν ἐλήφθησαν οὔτε πλήρεις οὔτε δι' ὅλας τὰς οἰκίας. Ἐν τούτοις ἐκ τῶν 6,630 οἰκιῶν δι' ἃς ἐλήφθησαν πληροφορίαι εἰσὶν

Ἰσόγειοι.	2,643
μὲ 2 ὀρόφους.	768
3 »	2,504
4 »	694
5 »	21
	6,630
Δὲν ἐλήφθη πληροφορία ἐπὶ οἰκιῶν	686
	7,316

Ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἀναλογοῦσι κατὰ τ. χιλ. κάτοικοι μὲν 15,843, οἰκογένειαι 3,802 καὶ οἰκοδομαὶ 2,020, ἐνῷ δι' ὅλον τὸ Κράτος ἀναλογοῦσι κατὰ τ. χιλ. κάτοικοι 32,94, οἰκογένειαι 7. 12 καὶ οἰκοδομαὶ 6. 67. Οὕτω δὲ ἡ ἀναλογία αὕτη τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης κατὰ τ. χιλ. εἶναι 481 φορὰς ἀνωτέρα τῆς τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ.

Συγκρίνοντες τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τῶν οἰκιῶν πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων καὶ τῶν οἰκοδομῶν, εὑρίσκομεν ὅτι ἑκάστη οἰκία περιλαμβάνει κατὰ μέσον ὅρον ἄτομα μὲν 8.66, οἰκογενείας δὲ 2.08, ἐνῷ ὁ μέσος ὅρος τοῦ ὅλου Κράτους δι' ἑκάστην οἰκίαν εἶναι ἄτομα 5. 23, οἰκογένειαι 1.13.

Αἱ 7,316 οἰκίαι διανέμονται ὡς ἑξῆς μεταξὺ τῶν 6 ἀστυνομικῶν τμημάτων·

	Οἰκίαι	Κάτοικοι	Κάτοικοι δι' ἑκάστην οἰκίαν
Τμῆμα Α'	1,650	11,149	6.76
» Β'	788	7,108	9.02
» Γ'	1,358	11,952	8.80
» Δ'	844	7,121	8.50
» Ε'	1,344	12,221	9.09
» ΣΤ'	1,332	11,496	8.63
	7,316	61,047	8.34

Ἐκ τῶν παρατεθέντων ἀριθμῶν τῶν οἰκοδομῶν καὶ τῶν κατοίκων κατ' ἀστυνομικὸν τμῆμα προκύπτει ὅτι τὸν πυκνότερον πληθυσμὸν ἔχει τὸ Ε' ἤτοι 9.09 κατοίκους δι' ἑκάστην οἰκίαν. Τούτῳ ἕπονται τὸ Β' 9.02, τὸ Γ' 8.80, τὸ ΣΤ' 8. 63, τὸ Δ' 8.50, τὸ Α' 6.76, ὅπερ ἑπομένως ἔχει καὶ τὸν ἀραιότερον πληθυσμόν.

Αἱ τέσσαρες μεγάλαι εὐρωπαϊκαὶ πρωτεύουσαι, περὶ ὧν παρετέθησαν καὶ ἀνωτέρω πληροφορίαι, ἐν ἐλλείψει τοιούτων περὶ ἄλλων πρωτευουσῶν πρὸς ἃς ἡ σύγκρισις ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἀναλογίαν μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαν, ἔχουσι τὴν ἑξῆς ἔκτασιν·

Λονδῖνον	Τ. χιλ.	316
Παρίσιοι	»	78
Βιέννη	»	56.25
Βερολῖνον.	»	22.224

Ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως ταύτης ἀναλογοῦσι κατὰ τ. χιλ. κάτοικοι ἐν Λονδίνῳ 8,900, ἤτοι 67 φορὰς περισσότεροι τῆς ὅλης Ἀγγλίας, ἐν Παρισίοις 21,740 ἢ 315 φορὰς περισσότεροι τῆς Γαλλίας, ἐν Βερολίνῳ 15,405 ἤτοι 233 φορὰς περισσότεροι τοῦ ὅλου πρωσσικοῦ Κράτους, ἐν Βιέννῃ 8,400 ἢ 150 φορὰς περισσότεροι τοῦ ὅλου Κράτους.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1870 μεγάλην ἔλαβεν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν ἐπίτασιν ἡ ἀνέγερσις νέων οἰκοδομῶν, διότι κατὰ τὰς πληροφορίας τῆς ἀστυνομίας ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου μέχρι τοῦ 1879 ἐχορηγήθησαν παρ' αὐτῆς 1,121 ἄδειαι οἰκοδομῆς.

Ἐπαγγέλματα.

Ἐκ τῶν 63,374 κατοίκων ἐξηκριβώθη τὸ ἐπάγγελμα 34,278. Κατὰ τὴν ἐξακρίβωσιν ταύτην ἐν Ἀθήναις ὑπάρχουσι·

Βιομήχανοι		5552
Ἔμποροι		3815
Ἐργάται	2602	3258
Ἐργάτριαι . . .	656	
Ὑπηρέται	3629	6594
Ὑπηρέτριαι . . .	2965	
Κτηματίαι.		1167
Γεωργοί.		603
Ποιμένες.		155
Ἰατροί		203
Φαρμακοποιοί		73

1. Ἡ ὑπόλοιπος ἔκτασις διανέμεται ὡς ἑξῆς·

Ἀνακτορικὸς κῆπος	192,000μ.
Τὸ Ζάππειον μέγαρον καὶ οἱ περὶ αὐτὸ κῆποι καὶ ἀγροί	144,000
Τὸ Ὀλυμπιεῖον καὶ τὰ περὶ τὴν πύλην Ἀδριανοῦ κενά.	105,000
Ἡ Ἀκρόπολις καὶ τὸ περὶ αὐτὴν Ὠδεῖον τοῦ Ἡρώδου, τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος.	206,000
Τὸ Θησεῖον καὶ τὰ περὶ αὐτὸ κενὰ	47,000

(Αἱ Ἀθῆναι ἐξεταζόμεναι ὑπὸ ὑδραυλικὴν ἔποψιν. 1879. Σελ. 16).

Digitized by Google

Μαΐαι	82
Δικηγόροι	348
Κληρικοί	163
Δημοσιογράφοι	51
Υπάλληλοι δημόσιοι	1327
» δημοτικοί	65
Στρατιωτικοί ἐν ἀργίᾳ	305
Πολιτικοί συνταξιοῦχοι	114
Διδάσκαλοι	318
Διδασκάλισσαι	299
Διαφόρων ἄλλων ἐπαγγελμάτων	877

Προκειμένου περὶ τῶν ἐπαγγελμάτων τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, δὲν εἶναι ἴσως ἄνευ ἐνδιαφέροντος καὶ ἡ πληροφορία περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν αὐτῇ διαφόρων βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν καὶ λοιπῶν καταστημάτων. Κατὰ τὰς ληφθείσας πληροφορίας, ὑπάρχουσιν ἐν Ἀθήναις ἐργαστήρια ἐδωδίμων 599, ἐξ ὧν 234 παντοπωλεῖα, ἤτοι 1 παντοπωλεῖον ἐπὶ ἀτόμων 271. Ἐμπορικὰ καταστήματα διάφορα 350. Βιομηχανικὰ ἐργοστάσια 598, ἐξ ὧν κλίβανοι 52, ἀρτοποιεῖα 46. Ἐργοστάσια ἐνδυμασίας 399, ἐξ ὧν ὑποδηματοποιεῖα 143 ἤτοι 1 ἐπὶ 159 ἀτόμων. Καταστήματα γραμμάτων 60 (ἤτοι τυπογραφεῖα, βιβλιοπωλεῖα, βιβλιοδετεῖα κτλ.). Οἰνοπωλεῖα 288 ἢ 1 ἐπὶ 220 ἀτόμων. Καφενεῖα 161 ἢ 1 ἐπὶ 394 ἀτόμων. Ξενοδοχεῖα καὶ μαγειρεῖα 126. Καπνοπωλεῖα 112. Κουρεῖα 77. Φαρμακεῖα 30. Συμβολαιογραφεῖα 24.

Ἐκπαίδευσις.

Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως 32,761 εἰσὶν ἐγγράμματοι καὶ 30,345 ἀγράμματοι, διανεμόμενοι ὡς ἑξῆς κατὰ φῦλον·

	Ἄνδρες	Γυναῖκες
Ἐγγράμματοι	21,330	11,431
Ἀγράμματοι	12,734	17,611
Δὲν ἐξηκριβώθησαν	141	127

ἤτοι ἀναλογοῦσιν ἐπὶ 100 μὲν ἀρρένων κατοίκων ἐγγράμματοι ἄρρενες 62, ἐπὶ 100 δὲ θηλέων κατοίκων ἐγγράμματοι θήλεις 39.

Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ ὑπουργείου τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπάρχουσιν ἐν Ἀθήναις 62 δημοτικὰ σχολεῖα, ἐξ ὧν ἀρρένων 25, θηλέων 37. Ἐκ τούτων δημόσια 3 ἀρρένων καὶ 4 θηλέων. Ἅπαντα τὰ σχολεῖα ταῦτα ἔχουσι μαθητὰς 5,698 διανεμομένους ὡς ἑξῆς·

	Μαθηταί	Μαθήτριαι
Δημοσίων	815	1,040
Ἰδιωτικῶν	1,845	1,998

Εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα διδάσκουσιν, εἰς μὲν τὰ τῶν ἀρρένων διδάσκαλοι 9, εἰς δὲ τὰ τῶν θηλέων διδασκάλισσαι 20. Ἑπομένως ἀναλογεῖ 1 διδάσκαλος ἐπὶ 90 μαθητῶν καὶ 1 διδασκάλισσα ἐπὶ 52 μαθητριῶν.

Ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν ὑπάρχουσι παιδία τῆς ἡλικίας τῶν δημοτικῶν σχολείων 7,679, ἤτοι ἄρρενα 3,979, θήλεα 3,700.

Ἑπομένως ἐκ τῶν παιδίων τούτων φοιτῶσιν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, τά τε δημόσια καὶ τὰ ἰδιωτικά, 74 τοῖς 100, ἢ ἄρρενα μὲν 67 τοῖς 100, θήλεα δὲ 82 τοῖς 100.

Ἀστικὴ κατάστασις.

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπογραφῆς ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν εὑρέθησαν παρόντες·

Δημόται Ἀθηναίων	29,634
Ἑτεροδημόται	24,148
Ἀλλοδαποί	7,423
Ἀγνώστου δημοτικότητος	2,169

Ἐκ τῶν ἀλλοδαπῶν ἦσαν·

Ἕλληνες ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Τουρκίας (ὑπήκοοι Ὀθωμανοί)	2788
Ἰταλοί	457
Ἄγγλοι	372
Γάλλοι	235
Γερμανοί	175
Αὐστριακοί	105
Ῥῶσοι	89
Διαφόρων ἄλλων ἐθνικοτήτων	3202

Ἐκ τῶν ἀλλοδαπῶν τούτων 1,066 δὲν λαλοῦσι τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ο ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ
καὶ οἱ καλλιτέχναι.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκος Φίλιππος ἦτο φίλος τῶν καλῶν τεχνῶν, ἐπειδὴ ὅμως ἦτο καὶ τῶν χρημάτων ἐπίσης φίλος, προσεπάθει νὰ ὑποστηρίζῃ τὴν καλλιτεχνίαν ὅσον ἔνεστιν οἰκονομικώτερον.

Συχνάκις περὶ τὴν πρωΐαν ἐπεσκέπτετο διάσημόν τινα ζωγράφον, πρὸς ὃν εἶχε παραχωρήσει κατοικίαν καὶ ἐργαστήριον ἐν τῷ Λούβρῳ, συνδιελέγετο μετ' αὐτοῦ οἰκείως, καὶ ἀπήρχετο. Συνήθως δὲ μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ὁ ζωγράφος ἐφώνει πρὸς τοὺς μαθητάς του·

— Ὁ βασιλεὺς ζητεῖ δύω χιλιάδων φράγκων εἰκόνα, ἂς ἴδωμεν τί εἰμποροῦμεν νὰ τῷ δώσωμεν.

Μετέβαινε δ' ἀπὸ ὀκρίβαντος εἰς ὀκρίβαντα, ἐξέλεγε τὸ ἁρμόζον αὐτῷ σχεδίασμα, καὶ τὸ μετέφερεν εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἐργαστήριον, ὅπου τὸ ἐπεξειργάζετο καὶ τὸ ἐτελειοποίει ἀναλόγως πάντοτε πρὸς τὴν ὑποσχεθεῖσαν ποσότητα. Εἶτα ἡ εἰκὼν παρεδίδετο πρὸς τὸν βασιλέα, ὅστις καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν δὲν ἐθεώρει ἀναξιοπρεπὲς νὰ κάμνῃ συμφωνίας πρὸς ὑποτίμησιν εἰ δυνατὸν τῆς ὁρισθείσης ἀξίας τῆς εἰκόνος.

Τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον, ἐξ ἀσφαλεστάτης προερχόμενον πηγῆς, χαρακτηρίζει ἀρκούντως τὴν πρὸς τὰς διαπραγματεύσεις μανίαν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου.

Ὁ γλύπτης Δ* εἶχεν ἐκθέσει ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Λούβρου προτομήν τινα, ἣν ὁ βασιλεὺς ἤθελε ν' ἀγοράσῃ. Ὁ διευθυντὴς τῶν *Καλῶν Τεχνῶν* ἐπεφορτίσθη νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς τιμῆς τῆς προτομῆς ἐκείνης, χωρὶς νὰ διακοινώσῃ

Digitized by Google

ποῖος ἦτον ὁ ἀγοραστὴς, ὁ δὲ καλλιτέχνης ἐζήτησε τετρακισχίλια φράγκα.

Ὁ γλύπτης Δ* προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῶν *Καλῶν τεχνῶν* εἰς τὸ Λοῦβρον, ὅπως ἔλθωσιν εἰς διαπραγματεύσεις περὶ τῆς προτομῆς του. Ὁ καλλιτέχνης μετέβη κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ἀναμείνῃ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ. ὅτε δὲ τέλος εἰσήχθη παρὰ τῷ διευθυντῇ,εὗρεν αὐτὸν ὡσεὶ τεταραγμένον.Οὐδὲν ἧττον οὗτος ὑπεδέξατο αὐτὸν φιλοφρόνως, καὶ ἐφάνη πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ τὸ δέον ἴσως περιποιητικός· ἐπὶ τέλους δ'ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι τὸ *πρόσωπον*, τὸ ὁποῖον ἐπεθύμει τὴν προτομὴν, προσέφερε μόνον δύο χιλιάδας καὶ πεντακόσια φράγκα.

Ὁ Δ* εἶπεν ὅτι δὲν τῷ συνέφερεν,ὅτι τὸ μάρμαρον τῷ ἐστοίχιζεν ἀκριβὰ, ὅτι ἡ τιμὴ ἐκείνη ἦτο πολὺ εὐτελὴς, τὰς δαπάνας μόλις ἀντισταθμίζουσα, ὅτι δὲν ὑπελείπετο τίποτε ὡς ἀμοιβὴ τῆς καλλιτεχνικῆς του ἀξίας. Ὁ διευθυντὴς τῶν *Καλῶν Τεχνῶν* ἐφαίνετο πεπεισμένος περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν παρατηρήσεών του, ἐν τούτοις ἐσίγα, καὶ ἐθεώρει συχνάκις πρὸς θύραν κεκλεισμένην ἀπέναντι αὐτοῦ.

Αἴφνης ἠγέρθη, καὶ προφασισθεὶς ὅτι ἔμελλε νὰ δώσῃ παραγγελίαν τινὰ ἐγένετο ἄφαντος ὄπισθεν τῆς θύρας ἐκείνης κλεισθείσης πάλιν. Ψιθυρισμοὶ ἠκούοντο ἀπὸ τοῦ ἄλλου μέρους. Μετὰ μακρὸν, ὁ διευθυντὴς τῶν *Καλῶν Τεχνῶν*, οὗτινος ἡ ἀδημονία καθίστατο καταφανεστέρα, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν αἴθουσαν.

— Κύριε Δ*, ἐπανέλαβε, μόνον κατὰ ἑκατὸν φράγκα δύναμαι ν' αὐξήσω τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν σᾶς προσέφερα· δὲν ἔχω ἄδειαν οὐδὲ λεπτὸν νὰ προσφέρω περισσότερον.

— Ἆ! ἀνεφώνησεν ὁ γλύπτης ἀγανακτήσας, ποῖος εἶνε παρακαλῶ ὁ χαριτωμένος αὐτὸς ἀγοραστὴς, ὁ ὁποῖος κάμνει αὐτὰ τὰ *ἑβραίικα παζάρια* ;

— Σούτ! Σούτ! διέκοψεν ὁ διευθυντὴς περιδεὴς θεωρῶν πρὸς τὴν θύραν. Εἶνε, προσέθηκεν, ἄνθρωπος πλούσιος καὶ μὲ μεγάλην ἐπιρροὴν, ὁ ὁποῖος ἀφεύκτως θὰ παραγγείλῃ καὶ ἄλλα ἔργα, καὶ ὁ ὁποῖος ἀργότερα εἰμπορεῖ νὰ σᾶς ἀνταμείψῃ... Ἀλλ' ἂς τελειόνωμεν. Ποία εἶνε ἡ τελευταία λέξις σας ;

— Τρεῖς χιλιάδες πεντακόσια φράγκα.

— Θὰ δοκιμάσω ἀκόμη μίαν φοράν.

Ὁ διευθυντὴς τῶν *Καλῶν Τεχνῶν* ἀπῆλθε καὶ οἱ ψίθυροι ἐπανήρχισαν ὄπισθεν τῆς θύρας. Ἐπανῆλθε δὲ τεταραγμένος.

— Δύο χιλιάδες πεντακόσια. Δὲν *θέλει* νὰ δώσῃ περισσότερα.

— Τότε λοιπὸν ἂς παύσῃ πᾶσα διαπραγμάτευσις, ἀνέκραξεν ὁ Δ* ἑτοιμαζόμενος ν'ἀπέλθῃ· ὁ φίλος σας εἶνε ἕνας τρομερος *ἐξηνταβελώνης*..

Ὁ διευθυντὴς ἐπέθηκε ζωηρῶς τὸν δάκτυλόν του ἐπὶ τοῦ στόματός του καὶ ἐξῆλθε τὸ τρίτον.

Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ἐλησμόνησε νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ὁ Δ* ἀνυπομονῶν νὰ μάθῃ ποῖος ἦτον ὁ τοιαύτας συμφωνίας κάμνων ἀγοραστὴς, ὤθησεν αὐτὴν βιαίως. Ἄνθρωπός τις συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τῶν *Καλῶν Τεχνῶν*, ἐντὸς δωματίου παρεμφεροῦς πρὸς ἀντιθάλαμον, ἀπέστρεψεν ἐν σπουδῇ τὸ πρόσωπόν του, ἀλλ' ὅση καὶ ἂν ὑπῆρξεν ἡ σπουδή του, ὁ Δ* ἀνεγνώρισε τὰς περιωνύμους τότε παραγναθίδας τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου.

Ἡ πολυπραγμοσύνη αὕτη τοῦ καλλιτέχνου ἐτιμωρήθη. Αἱ διαπραγματεύσεις διεκόπησαν, καὶ ὁ Δ* ἐκράτησε τὴν προτομήν του, ἣν βραδύτερον ἐπώλησεν ἀντὶ πεντακισχιλίων φράγκων πρὸς ἁπλοῦν τινα τῶν καλῶν τεχνῶν φίλον.

Ἂν ὁ Λουδοβῖκος Φίλιππος ἐπεθύμει ν' ἀποκτᾷ ἀριστουργήματα ἀντὶ εὐτελοῦς τιμῆς, ἑτέρωθεν ὅμως ἠγάπα τοὺς καλλιτέχνας, καὶ ἐφέρετο οἰκειότατα πρὸς αὐτούς.

Ὁ Διὰζ ἐζωγράφει τοιχογραφίαν τινὰ ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Σαὶν-Κλού. Ὁ Διὰζ, ὅστις, ὡς γνωστὸν, εἶχε ξυλίνην τὴν ἑτέραν τῶν κνημῶν, εἶχεν ἀνέλθει ἐπὶ ἰδιορρύθμου τινὸς κλίμακος, ζωγραφίζων δὲ ἐκράτει ἅμα μεταξὺ τῶν ὀδόντων του λιθίνην πίπαν βραχεῖαν καὶ μέλαιναν. Ἐν τοιαύτῃ θέσει ὢν ἐκάπνιζεν ἀταράχως ἐν τῇ βασιλικῇ αἰθούσῃ,ὅτε ὁ βασιλεὺς διελθὼν ἐκεῖθεν ἐπλησίασεν ὅπως παρατηρήσῃ τὸ ἔργον του.

Ὁ Διὰζ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο τραχὺς καὶ σκαιός. Ἀπερροφημένος καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ τῆς τέχνης, δὲν εἶχε καιρὸν νὰ φροντίζῃ περὶ φιλοφρονήσεων καὶ ἐθιμοταξιῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ φίλος του Laurent-Jean· «Αὐτὸν τὸν διαβολο-Διὰζ δὲν εἶνε νὰ τὸν παρουσιάσῃ κανεὶς εἰς καμμίαν αἴθουσαν. Ἄλλο τίποτε δὲν λέγει παρά· *Ἔχω ἕνα ξυλοπόδαρο, ἔχω ἕνα ξυλοπόδαρο!*»

Ἐν τούτοις ὁ διαπρεπὴς ζωγράφος ταχέως ἀπέσυρε τὴν πίπαν του καὶ ἀπέκρυψεν αὐτὴν ἐν τῇ χειρί του κινδυνεύσας οὕτω νὰ καύσῃ τοὺς δακτύλους του. Ὁ Λουδοβῖκος Φίλιππος τὸ παρετήρησε καὶ τῷ εἶπε μετ' ἀγαθότητος·

— Ἐξακολουθήσατε τὸ κάπνισμά σας, κύριε Διάζ· τώρα ἐργάζεσθε, δὲν πρέπει νὰ μεταβάλετε τὰς ἕξεις σας.

— Σωστὸν, μεγαλειότατε, ὑπέλαβεν ὁ Διὰζ μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ ἀμεριμνησίας· ἂν δὲν καπνίζω, δὲν εἰμπορῶ νὰ ἐργασθῶ.

Καὶ ἐπανέθηκεν εἰς τὸ στόμα του τὴν φρικώδη του πίπαν.

Ὁ βασιλεὺς συνδιελέχθη ἐπ' ὀλίγον, ἐξέφρασε τὴν γνώμην του περὶ τῆς εἰκόνος καὶ ἀπεμακρύνθη.

Μετὰ στιγμῶν τινων πάροδον, ὑπασπιστής τις χρυσοκέντητον φορῶν στολὴν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, τὴν δὲ ῥῖνα αὐτοῦ κατὰ πρῶτον

Digitized by Google

προσέβαλεν ἡ δριμεῖα ὀσμὴ τοῦ καπνοῦ. Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τὸν Διὰζ ζωγραφοῦντα ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς κλίμακός του ἐν μέσῳ νέφους καπνοῦ.

— Κύριε, ἀνέκραξεν ὁ ὑπασπιστὴς ὑπεροπτικῶς, ἐδῶ δὲν καπνίζουν... Σᾶς προσκαλῶ νὰ σβύσητε παρευθὺς τὴν πίπαν σας.

Ὁ ζωγράφος διέμεινεν ἀπαθὴς καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον του.

— Ὁ οἰκοδεσπότης μοῦ τὸ ἐπέτρεψεν, εἶπε τέλος ἐν μέσῳ δύο φυσημάτων καπνοῦ.

Ὁ ὑπασπιστὴς ἐγένετο περιπόρφυρος ἐξ ὀργῆς.

— Κύριε, ἐπανέλαβε, δὲν καπνίζουν εἰς τὴν βασιλικὴν αἴθουσαν... Εἶνε ῥητῶς ἀπηγορευμένον, ἄλλως τε ἂν εἴχατε ἁπλοῦν αἴσθημα καλῆς συμπεριφορᾶς...

— Σοῦ λέγω ὅτι ὁ οἰκοδεσπότης μοῦ τὸ ἐπέτρεψεν, ἐπανέλαβεν ἀποτόμως ὁ Διάζ, μὴ μὲ ζαλίζῃς.

— Ἆ! ἔτσι;... Καλά! Θὰ ἰδοῦμεν!

Καὶ ὁ ὑπασπιστὴς ἐξῆλθε μανιώδης.

Ἐν τούτοις ὁ Διὰζ ἠδυνήθη νὰ ζωγραφήσῃ καὶ νὰ καπνίσῃ ἡσύχως ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Τέλος ὁ βασιλεὺς διῆλθε καὶ πάλιν διὰ τῆς αἰθούσης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ πολλῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ ὑπασπιστής, τόσον ἄναυδος νῦν, τόσον συνεσταλμένος, ὅσον θρασὺς πρὸ μικροῦ.

Ἰδὼν τὸν βασιλέα ὁ Διὰζ ἀπεπειράθη ν' ἀποσύρῃ καὶ αὖθις τὴν πίπαν του, ἀλλ' ὁ Λουδοβῖκος Φίλιππος τῷ εἶπε μειδιῶν·

— Ἐλᾶτε δά, κύριε Διάζ, ἐλᾶτε! εἰξεύρετε ὅτι ὁ *οἰκοδεσπότης* σᾶς τὸ ἐπέτρεψεν. Λ*

ΕΝ ΟΛΛΑΝΔΙΚΟΝ ΧΩΡΙΟΝ

Εἰς τὰς διαφόρους τῆς Ὀλλανδίας πόλεις, ἃς ἐπεσκέφθην, ἀπὸ τῆς Ῥοττερδάμης μέχρι τοῦ Ἀμστελοδάμου, πολλάκις μὲν εἶχον ἀκούσει νὰ γίνεται πολὺς λόγος περὶ τοῦ χωρίου Broek, πάντοτε ὅμως παροδικῶς καὶ εἰς τρόπον διεγείροντα μᾶλλον τὴν περιέργειάν μου ἢ ἱκανοποιοῦντα αὐτήν. Τὸ ὄνομα Broek προφερθὲν ἔν τινι ὁμηγύρει διέθετο τοὺς πάντας εἰς γέλωτα. Ὅτε δὲ ἠρώτησα ἕνα τῶν γελώντων τὴν αἰτίαν τῆς ἱλαρότητος, οὗτος μοὶ ἀπήντησεν ἁπλούστατα· «διότι εἶνε πρᾶγμα γελοῖον». Ἕτερος ἐν Χάγῃ μοὶ εἶπε δι' ὕφους δριμέος μᾶλλον ἢ ἠδέος· «Αἴ! ἕως πότε πλέον οἱ ξένοι θὰ ἐνασχολῶνται μὲ τὸ εὐλογημένον τοῦτο Broek; Δὲν ὑπάρχουσι τάχα ἄλλοι τρόποι ὅπως περιπαίξωσιν ἡμᾶς;» Ἐν Ἀμστελοδάμῳ ὁ ξενοδόχος ὑπομειδιῶν δεικνύων μοι ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν ὁδόν, ἣν ὤφειλον νὰ λάβω ἵνα μεταβῶ εἰς Broek, ὡσεὶ ἐφαίνετο λέγων· «Πόσον εἶνε παιδαριῶδες!». Ἐζήτησα παρὰ πάντων ἰδιαιτέρας πληροφορίας, ἀλλ' οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ μοὶ δώσῃ. Ὑψοῦντες τοὺς ὤμους μοὶ ἔλεγον· «Θέλετε ἴδει». Ἐκ μεμονωμένων τινῶν λέξεων, αἵτινες ἔφευγον τὸ ἕρκος τῶν ὀδόντων τῶν μὲν ἢ τῶν δέ, ἠδυνήθην μόνον νὰ συμπεράνω ὅτι τὸ πολύφημον χωρίον τοῦτο ἦτο λίαν παράδοξον εἰς τὸ εἶδός του, κατέστη δὲ περιώνυμον ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἕνεκεν αὐτῆς ταύτης τῆς παραδοξότητός του, καὶ περιεγράφη, διεφημίσθη καὶ ἐχλευάσθη ὑπὸ τῶν ξένων, οἵτινες λαμβάνουσιν αὐτὸ ὡς πρόφασιν ὅπως οἰκοδομήσωσιν εἰς βάρος τῶν Ὀλλανδῶν ἀπείρους μύθους καὶ σκώμματα.

Ἀφίνω εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ σκεφθῇ ὑφ' ὁποίας κατετρυχόμην περιεργείας. Ἀρκεῖ νὰ εἴπω ὅτι κατὰ πᾶσαν νύκτα οὐδὲν ἄλλο ὠνειρευόμην ἢ τὸ Broek, θὰ ἀπετέλουν δὲ ὀγκωδέστατον τόμον, ἐὰν ἤθελον νὰ περιγράψω ἅπαντα τὰ φαντασιώδη, θαυμαστὰ καὶ τερατώδη χωρία, ἃ εἶδον κατὰ τὰ ἐνύπνιά μου ταῦτα. Πολὺν νὰ καταβάλω ἐδέησε κόπον ἵνα ἀφήσω νὰ προηγηθῇ ἡ τῆς Οὐτρέχτης ἐκδρομή. Μόλις δὲ ἐπανέκαμψα εἰς Ἀμστελόδαμον, ἀπῆλθον ἀμέσως εἰς τὸ μυστηριῶδες χωρίον.

Τὸ προκείμενον χωρίον κεῖται κατὰ τὴν βόρειον Ὀλλανδίαν, σχεδὸν κατὰ μέσον τῶν πόλεων Edam καὶ Ἀμστελοδάμου καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ὄχθης τῆς Zuiderzée. Ὅθεν ἀπητεῖτο νὰ διαπλεύσω τὸν κόλπον τοῦ Πῦ καὶ νὰ ἀνέλθω ἐν μέρει τὴν πρὸς βορρᾶν διώρυγα.

Πρωῒαν τινὰ ἐνωρίτατα ἐπεβιβάσθην ἐφ' ἑνὸς τῶν καθ' ἑκάστην ὥραν τῆς ἡμέρας δι' Ἀλκμὰρ καὶ Χέλδερ ἀναχωρούντων ἀτμοπλοίων, καὶ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἀφίχθην παρὰ τὴν μεγάλην διώρυγα.

Μόλις τὸ ἀτμόπλοιον παρέκαμψε τὰς ἀρχαίας πύλας τῆς βορείου διώρυγος, ὁ κόλπος, ὁ λιμήν, τὸ Ἀμστελόδαμον καὶ τὰ πάντα ἠφανίσθησαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καθόσον τὰ ὕδατα τῆς διώρυγος ἐν τῷ μέρει τούτῳ εἰσὶ τρία μέτρα περίπου χαμηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ δὲν εἶδον πλέον εἰμὴ μυριάδα ἱστῶν πλοίων, κορυφῶν, κωδωνοστασίων καὶ ἀκροπτερυγίων μύλων, ἅτινα ἐφαίνοντο ὡς στιγμαὶ ὑπεράνω τῶν ὑψηλῶν προχωμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐφερόμεθα.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ ἀτμόπλοιον διήρχετο διὰ στενῆς πύλης· αἱ ὄχθαι ἦσαν ἔρημοι, ἡ διῶρυξ κεκλεισμένη πανταχόθεν, ὁ δὲ ὁρίζων κεκρυμμένος. Ἐφαίνετο ὅτι ἐταξειδεύομεν ἐντὸς ἑλικοειδῶν τάφρων κατακλυζομένου φρουρίου.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν τοιούτου λαθραίου πλοῦ, ἀφίχθημεν εἰς χωρίον τι ἀληθῶς αἰνιγματῶδες, συνιστάμενον ἔκ τινων κεχρωματισμένων οἰκιῶν, ἀνεγηγερμένων κατὰ μῆκος προχώματός τινος καὶ σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν κρυπτομένων ὑπὸ σειρᾶς δένδρων, ἐχόντων σχῆμα ῥιπιδίων, καὶ πεφυτευμένων πρὸ τῶν θυρῶν, ὅπως ἀποκρύπτωσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὰ μυστήρια τοῦ οἰκειακοῦ βίου ἀπὸ τῶν βλεμμάτων τοῦ διαβάτου. Τὸ ἀτ-

Digitized by Google

μόπλοιον διῆλθε δι' ἑτέρας συναγωγῆς τῶν ὑδάτων τῆς διώρυχος καὶ ἐξῆλθεν ἐνώπιον πραγματικῆς ἐξοχῆς, ἔνθα νέον θέαμα παρέστη εἰς τὰ ὄμματά μου.

Φθάσας εἰς τὸ τέρμα τοῦ ταξειδίου μου ἀπεβιβάσθην, σταθεὶς δὲ ἐπὶ μικρὸν, παρετήρουν τὸ ἀτμόπλοιον ἀναχωροῦν. Ἀκολούθως ἔλαβον τὴν πρὸς τὸ περιλάλητον Broek ἄγουσαν, ἥτις περιωρίζετο ἀριστερόθεν μὲν ὑπὸ διώρυγος, δεξιόθεν δὲ ὑπὸ φραγῆς χαμηλῆς. Ἐδέησε νὰ περιπατήσω ἐπὶ μίαν ὥραν. Ἡ ἐξοχὴ ἦτο χλοώδης ὑπὸ μυρίων διασχιζομένη μικρῶν διωρύγων, κεκαλυμμένη διὰ συμπλεγμάτων δένδρων καὶ ἀνεμομύλων, καὶ σιωπηρὰ ὡς ἀπέραντος πεδιάς. Ὡραιόταται δαμάλεις λευκαὶ καὶ μέλαιναι ἐπλανῶντο ἢ ἀνεπαύοντο ἐπὶ τῆς ὄχθης τῶν διωρύγων, χωρὶς ὑπ' οὐδενὸς νὰ τηρῶνται. Ἐντὸς δὲ τῶν δεξαμενῶν νῆσσαι καὶ χῆνες ὡς κύκνοι λευκαὶ ἐκολύμβων, καὶ τῇδε κἀκεῖσε μικραὶ λέμβοι κινούμεναι διὰ τῆς κώπης ὑπὸ χωρικῶν διωλίσθαινον ἐπὶ τῶν διωρύγων μεταξὺ τῶν λειμώνων. Ἡ εὐρεῖα αὕτη πεδιὰς, ἐμψυχουμένη ὑπὸ τῆς βραδείας καὶ ἀφώνου ταύτης ζωῆς, μοὶ ἐνέπνεε τοσοῦτον γλυκὺ αἴσθημα γαλήνης, ὥστε ἡ ἡδυτέρα μουσικὴ θὰ μὲ ἐτάραττεν, ὡς θόρυβος ὀχληρός.

Καίτοι πρὸ ἡμισείας ἤδη ὥρας ἐπορευόμην καὶ δὲν διέκρινον εἰσέτι εἰμὴ τὴν κορυφὴν τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ Broek, ἤρχισα ὅμως νὰ διαβλέπω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σημεῖα ἀναγγέλλοντα τὴν γειτνίασιν χωρίου.

Ἡ ὁδὸς διήρχετο ἐπὶ προχώματος, εἰς οὗ τὴν πλευρὰν ὑψοῦντο οἰκίαι τινές. Μία τῶν οἰκιῶν τούτων, ξυλίνη καλύβη, ἧς ἡ στέγη μόλις ἔφθανεν εἰς τὸ ὕψος τοῦ δρόμου, ἀγροίκως ᾠκοδομημένη, ἑτοιμόρροπος καὶ κεκλιμένη, ἀληθὴς ζώων φωλεὰ, εἶχεν ἐν τούτοις μικρὸν παράθυρον, κεκοσμημένον διὰ λευκοῦ παραπετάσματος, ὅπερ ἦν προσδεδεμένον ἐξ ἑνὸς μόνου μέρους διὰ κυανῆς ταινίας, διὰ μέσου δὲ τῶν ὑέλων αὐτῆς ἐφαίνετο μικρὰ τράπεζα κεκαλυμμένη ὑπὸ κυπέλλων, ποτηρίων, ἀνθέων, καὶ λαμπρῶν παιγνιδίων, ὡς τὰ ἐκτιθέμενα ἀντικείμενα.

Τὴν οἰκίαν ταύτην μόλις παρακάμψας, βλέπω δύο πασσάλους ἐμπεπηγμένους ἐν τῇ γῇ ὅπως ὑποβαστάζωσι φράκτην, ἀμφοτέρους κεχρωματισμένους κυανῷ χρώματι μετὰ λευκῶν ῥαβδώσεων, ὡς οἱ διὰ σημαιῶν κοσμούμενοι ἱστοὶ, οὓς ἀνεγείρουσι κατὰ τὰς δημοσίους ἑορτάς. Ὀλίγον ἀπωτέρω εὑρίσκω ἑτέραν ἀχυροσκεπῆ καλύβην, πρὸ τῆς ὁποίας εἰσὶν ἐκτεθειμένοι μικροὶ κάδοι, θρανία, ξύστραι, πτύα, λίσγοι, ἑκάστου τῶν ὀργάνων τούτων ὄντος κεχρωματισμένου ἐρυθροῦ, κυανοῦ, λευκοῦ, κιτρίνου μετὰ διαφόρων ἄλλων χρωμάτων, ὡς τὰ ἐργαλεῖα τῶν σχοινοβατῶν. Προχωρῶν δὲ περαιτέρω βλέπω ἄλλας ἀγροτικὰς οἰκίας ἐχούσας ποικιλοχρόους κεράμους, θύρας ἐστιλβωμένας, παράθυρα ἐστολισμένα διὰ τριχάπτων, μικρῶν ταινιῶν, συρτῶν σιδηρῶν, μικρῶν κατόπτρων κινητῶν, καὶ ἄλλων κρεμαμένων παιγνιδίων.

Καθ' ὅσον προβαίνω ἡ ζωηρότης καὶ ποικιλία τῶν χρωμάτων, ἡ καθαριότης, ἡ στιλπνότης, ἡ πομπώδης ἐπίδειξις ὁλονὲν αὐξάνουσι. Παρατηρῶ παραπετάσματα κεντητὰ, ταινίας ῥοδοχρόους εἰς τὰ παράθυρα τῶν μύλων, ἀμάξια καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ὧν ὁ σίδηρος ἀστράπτει ὡς ἄργυρος, ξυλίνας οἰκίας ἐστιλβωμένας, περιφράγματα καὶ κιγκλίδας ἐρυθρολεύκους, παράθυρα, ὧν αἱ ὕαλοι κοσμοῦνται κατὰ τὰ ἄκρα διὰ δύο ἢ τριῶν γραμμῶν ἐκ διαφόρων χρωμάτων, καὶ τελευταῖον, τὸ παραδοξότερον πάντων τῶν παραδόξων πραγμάτων, τοὺς κορμοὺς τῶν δένδρων κεχρωματισμένους δι' ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος ἀπὸ τῆς βάσεως μέχρι τῶν κλάδων.

Ὅλως γελῶν κατ' ἐμαυτὸν ἐκ τῶν ἀλλοκότων τούτων φαινομένων, φθάνω εἰς εὐρεῖαν δεξαμενὴν περιστοιχουμένην ὑπὸ πολλῶν δένδρων πυκνοφύλλων. Ἐκεῖθεν τῶν δένδρων ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ὄχθης ὑψοῦται κωδωνοστάσιον. Ἐξετάζω τὰ πάντα πέριξ ἐμοῦ, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο βλέπω ἢ παιδίον κατακείμενον ἐκτάδην ἐπὶ τῶν χόρτων. Τὸ ἐρωτῶ· «Broeck»; αὐτὸ δὲ ἤρχισε νὰ γελᾷ καὶ ἀποκρίνεται «Broeck». Τότε παρατηρῶ κάλλιον καὶ βλέπω λάμποντα ἐν μέσῳ τῆς χλόης τῶν δένδρων χρώματα τοσοῦτον ζωηρὰ, διαφανῆ καὶ προσβάλλοντα καθ' ὑπερβολὴν τὴν ὅρασιν, ὥστε μοὶ ἐξέφυγεν ἐπιφώνημα ἐκπλήξεως.

Περιῆλθον τὴν δεξαμενὴν, ἐπέβην ἐπὶ μικρᾶς γεφύρας λευκῆς, ὡς ἡ χιὼν, εἰσῆλθον ἐντὸς μικρᾶς ὁδοῦ καὶ θεωρῶ.... **Broeck! Broeck! Broeck!** Τὸ ἀναγνωρίζω ἀμέσως. Ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἦνε ἄλλο τι ἢ τὸ **Broeck!**

Φαντάσθητε ἄθροισμα οἰκίσκων κατεσκευασμένων ἐκ μεμασσημένου χάρτου ὑπὸ ὀκταετοῦς παιδίου, πόλιν ἱδρυμένην ἐντὸς ὑελοθήκης παιγνιοπωλείου τῆς Νυρεμβέργης, χωρίον κατεσκευασμένον χάριν θεατρικῆς παραστάσεως, ἐπὶ τοῦ σχεδιάσματος κινεζικοῦ ῥιπιδίου, σύμπλεγμα παραπηγμάτων σχοινοβατῶν πλουτησάντων, ὅμιλον μικρῶν ἐξοχικῶν οἰκιῶν, οἰκοδομηθεισῶν ὅπως χρησιμεύωσιν ὡς θέατρον τῶν ἀνδρεικέλων· ὑποθέσατε τὴν φαντασίαν Ἀνατολίτου νεναρκωμένου ἀπὸ ὄπιον, πρᾶγμά τι ὅπερ μεταφέρει ταὐτοχρόνως τὸν νοῦν ἡμῶν εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, εἰς τὰς Ἰνδίας, εἰς τὴν Ταρταρίαν, εἰς τὴν Ἑλβετίαν, εἰς τὸν ἀρχαῖον ῥυθμὸν τοῦ rococo-Pompadour καὶ τῶν ἐκ ζακχάρεως οἰκοδομῶν, ἃς οἱ ζαχαροπλάσται ἐκθέτουσιν ἐν τοῖς καταστήμασιν αὐτῶν, κρᾶμα βαρβαρότητος, εὐγενείας, οἰήσεως, λεπτότητος, ἀφελείας, ἀνοησίας, ὅπερ προσβάλλει τὴν καλαισθησίαν, προκαλεῖ τὸν γέλωτα καὶ θέλγει ἐνταυτῷ. Φαντάσθητε τέλος τὴν μᾶλλον παιδαριώδη παραδοξότητα, εἰς ἣν δύνα-

Digitized by Google

ταί τις νὰ δώσῃ τὸ ὄνομα χωρίου, καὶ θὰ ἔχητε ἰδέαν τινά, εἰ καὶ λίαν ἔτι ἀμυδράν, τοῦ **Broeck**.

Ἅπασαι αἱ οἰκίαι περιστοιχοῦνται ὑπὸ κηπαρίου χωριζομένου ἀπὸ τῆς ὁδοῦ διὰ κιγκλίδων κυανοῦ χρώματος ἀνοικτοῦ ἐν εἴδει περιβόλου ἢ περιφράγματος μετὰ ξυλίνων σφαιρῶν, μήλων καὶ πορτοκαλλίων ἐπὶ τῆς αἰχμῆς ἑκάστου πεταύρου. Αἱ ὁδοί, διερχόμεναι διὰ μέσου τῶν εἰρημένων κιγκλίδων, εἰσὶ στενόταται καὶ ἐστρωμέναι διὰ μικρῶν πλακῶν διαφόρων χρωμάτων, συνηρμοσμένων οὕτως ὥστε νὰ ἀποτελῶσι πᾶν εἶδος σχεδίων. Μακρόθεν θὰ ἔλεγέ τις ὅτι αἱ ὁδοὶ εἰσὶ κεκαλυμμέναι ὑπὸ τουρκικῶν ταπήτων.

Αἱ οἰκίαι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξύλιναι καὶ μικρόταται, μὴ ἔχουσαι εἰμὴ ἓν ἰσόγειον πάτωμα, εἰσὶ βεβαμμέναι διὰ χρώματος ῥοδίνου, μέλανος, φαιοῦ, πορφυροῦ, κυανοῦ βαθέος, πρασίνου ὡς ἡ χλόη τῶν βουνῶν. Ἡ στέγη αὐτῶν εἶνε κεκαλυμμένη διὰ κεράμων, στιλβωτῶν καὶ διατεταγμένων ἐν εἴδει δικτύου. Ἔχουσιν ἀγωγούς, κεκοσμημένους διὰ ξύλου κεκομμένου ἐν εἴδει *dantélllas*, προσόψεις ἀποληγούσας εἰς ὀξὺ μετὰ μικρᾶς ταινιοειδοῦς σημαίας εἰς τὴν κορυφήν, ἢ μετὰ μικρᾶς λόγχης, ἢ μετὰ πράγματός τινος ὁμοιάζοντος πρὸς ἀνθοδέσμην, παράθυρα μετὰ κυανῶν ἢ ἐρυθρῶν ὑέλων καλυπτομένων διὰ παραπετασμάτων, κεντημάτων, ταινιῶν, κροσσῶν, θυσσάνων καὶ διαφόρων παιγνιδίων, θύρας ἐζωγραφημένας καὶ κεχρυσωμένας, ὧν ὑπέρκεινται παντοειδῆ ἀνάγλυφα παριστῶντα ἄνθη, ἀγαλμάτια καὶ τρόπαια, ὧν ἐν μέσῳ ἀναγινώσκει τις τὸ ὄνομα καὶ ἐπιτήδευμα τοῦ ἰδιοκτήτου.

Ἅπασαι σχεδὸν αἱ οἰκίαι ἔχουσι δύο θύρας, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, ἀνοιγομένην κατὰ τὰς ἐπισήμους μόνον περιπτώσεις τοῦ βίου, οἷον κατὰ τὰς γεννήσεις, τὸν θάνατον καὶ τοὺς γάμους τὴν δὲ ὄπισθεν χρησιμεύουσαν διὰ τὴν καθημερινὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον.

Οἱ κῆποι δὲν εἶνε ἧττον παράδοξοι τῶν οἰκιῶν. Νομίζει τις αὐτοὺς δημιουργηθέντας διὰ νάνους. Αἱ δενδρόφυτοι δίοδοι αὐτῶν μόλις ἔχουσιν ἱκανὴν εὐρυχωρίαν, ὥστε νὰ δύναταί τις νὰ θέσῃ τοὺς πόδας. Διὰ τῶν δύο βραχιόνων δύναταί τις νὰ περιβάλῃ τὰ ὑψώματα τῶν ἀνθέων, αἱ σκιάδες μόλις δύνανται νὰ περιλαμβάνωσι δύο ἄτομα μικροῦ παραστήματος συνεσφιγμένα, οἱ ἐκ μύρτων φράκται δὲν φθάνουσιν εἰς τὰ γόνατα τετραετοῦς παιδίου. Μεταξὺ τῶν ἀψίδων καὶ ὑψωμάτων τούτων ὑπάρχουσι μικραὶ διώρυγες, ἱκαναὶ μόνον ὅπως πλέωσιν ἐν αὐταῖς χάρτιναι λέμβοι. Καὶ ὅμως βλέπει τις ξυλίνας γεφύρας, (ἀνωφελὴς παιδιά), μετὰ μικρῶν στηλῶν καὶ κεχρωματισμένας, δεξαμενὰς τοσοῦτον μεγάλας ὅσον τὸ μέγεθος λουτῆρος, ἐν αἷς ὑπάρχει λέμβος κατέχουσα ἅπαντα σχεδὸν τὸν χῶρον καὶ προσδεδεμένη δι' ἐρυθρᾶς ταινίας εἰς πάσσαλον ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος. Ἐνταῦθα προσθετέον μικρὰς κλίμακας, μικροὺς λαχανοκήπους, μικρὰς θύρας, μικρὰς κιγκλίδας, ἅπερ ἅπαντα δύναταί τις νὰ καταμετρήσῃ διὰ τῆς χειρός, νὰ ὑπερπηδήσῃ δι' ἑνὸς ἅλματος, καὶ νὰ ῥίψῃ εἰς τὸν ἀέρα δι' ἑνὸς γρόνθου. Πέριξ τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν κήπων ὑψοῦνται δένδρα ἐν σχήματι ῥιπιδίων, δίσκων, τραπεζίων, ὧν οἱ κορμοὶ εἰσὶ βεβαμμένοι κυανόλευκοι, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ὑπάρχουσι ξύλιναι καλύβαι διὰ τὰ κατοικίδια ζῷα, πεποικιλμέναι, γεγλυμμέναι καὶ ἐπίχρυσοι, ὡς τὸ μέγαρον τοῦ θεάτρου τῶν ἀνδρεικέλων.

Ἀφοῦ ἔρριψα ἓν βλέμμα ἐπὶ τῶν πρώτων οἰκιῶν καὶ κήπων, εἰσῆλθον εἰς τὸ χωρίον. Οὐδεμία ψυχὴ ζῶσα ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ, οὔτε ἐν ταῖς ὁδοῖς, οὔτε εἰς τὰ παράθυρα. Αἱ θύραι ἅπασαι ἦσαν κλεισταί, τὰ παραπετάσματα τῶν παραθύρων καταβιβασμένα, αἱ διώρυγες ἔρημοι, αἱ λέμβοι ἀκίνητοι. Τὸ χωρίον τυγχάνει οὕτω πως ἐκτισμένον, ὥστε οὐδέποτε δύναται νὰ ἴδῃ τις πλέον τῶν τεσσάρων ἢ πέντε οἰκιῶν ἐνταυτῷ. Καθ' ὅσον προχωρεῖ τις μία μὲν κρύπτεται, ἄλλη δὲ προβάλλει λαθραίως καὶ τρίτη ἀποκαλύπτεται ὁλοσχερῶς. Πανταχόθεν μεταξὺ τῶν κορμῶν τῶν δένδρων ἐμφανίζονται καὶ ἀφανίζονται ἐναλλὰξ γραμμαὶ καὶ σημεῖα ζωηροτάτων χρωμάτων, τοῦθ' ὅπερ παράγει τὴν ἐντύπωσιν στρατοῦ ἐκ προσωπιδοφόρων περιπλανωμένων, οἵτινες παίζουσι τὸν κρυπτόν. Εἰς πᾶν βῆμα ἀνακαλύπτει τις νέαν μικρὰν θεατρικὴν ἄποψιν, νέον παράδοξον συνδυασμὸν χρωμάτων, νέαν ἰδιοτροπίαν, νέαν ἀφορμὴν γέλωτος.

Βλέπων τις τὰς οἰκίας ταύτας, θὰ ἔλεγεν ὅτι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν αἱ θύραι αὐτῶν θέλουσι δώσει ἔξοδον εἰς πληθὺν ἠλιθίων, κρατούντων τουρκικὰ κύμβαλα καὶ τύμπανα, ὡς οἱ διὰ τῶν μουσικῶν τῆς Βαρβαρίας ὀργάνων κορυβαντιῶντες. Ὁ βαδίζων πεντήκοντα βήματα περιέρχεται οἰκίαν, διέρχεται γέφυραν, κῆπον, ὁδὸν καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὸ σημεῖον ἐξ οὗ ὡρμήθη. Ὁ παῖς φαίνεταί σοι ἀνήρ, ὁ δὲ ἀνὴρ γίγας. Τὰ πάντα εἰσὶ μικρά, μεμετρημένα ὡς διὰ διαβήτου, λελεπτυσμένα, κεχρωματισμένα, ἀντιγεγραμμένα, παραμεμορφωμένα καὶ παιδαριώδη.

Κατ' ἀρχὰς σοὶ ἐπέρχεται ὁ γέλως, ἀκολούθως σὲ κυριεύει ὁ θυμός, σκεπτόμενον ὅτι οἱ τοῦ χωρίου τούτου κάτοικοι ἴσως πιστεύουσιν ὅτι τοὺς θαυμάζεις. Ἡ γελοιογραφία αὕτη σοὶ ἀποβαίνει ἐπὶ τέλους βδελυκτή. Θὰ ἤθελες νὰ ὀνομάσῃς ζῷα ὅλους τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, καὶ νὰ πείσῃς αὐτοὺς ὅτι τὸ περίφημον αὐτῶν **Broeck** εἶνε αὐτόχρημα ὕβρις κατά τε τῆς τέχνης καὶ τῆς φύσεως, καὶ ὅτι αὐτοὶ οὔτε καλαισθησίαν, οὔτε κρίσιν ὀρθὴν ἔχουσιν. Ἀλλ' ἀφοῦ ἀνακουφίσῃς τοιουτοτρόπως τὴν ὀργήν σου δι' ὕβρεων, ἀρχίζεις πάλιν νὰ γελᾷς, ὁ δὲ γέλως ἐπὶ τέλους ὑπερισχύει.

Ἀφοῦ ἐπλανήθην ἐπί τινα χρόνον χωρὶς νὰ

Digitized by Google

συναντήσω τινά, μοὶ ἐγεννήθη ἡ ἐπιθυμία νὰ ἴδω τὸ ἐσωτερικὸν οἰκίας τινός. Ἐνῷ παρετήρουν πέριξ ἐζητῶν φιλόξενόν τινα ψυχήν, ἤκουσα νὰ μὲ φωνάζωσι· «Κύριε». Στρέφω καὶ βλέπω γυναῖκα ἐπὶ τοῦ κατωφλίου θύρας τινός, ἡ δὲ γυνὴ αὕτη μὲ ἐρωτᾷ δειλῶς· «—Θέλετε νὰ παρατηρήσητε καμμίαν οἰκίαν;

— Μάλιστα, εἶπον. Ἡ γυνὴ ἀφίνει τὰ πέδιλά της ἐπὶ τοῦ κατωφλίου, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, καὶ μὲ εἰσάγει. Ἦτο πτωχὴ χήρα, ὡς μοὶ εἶπεν εὐθὺς ἅμα εἰσήλθομεν, μὴ ἔχουσα εἰμὴ ἓν μόνον δωμάτιον. Πλὴν τί δωμάτιον! Τὸ ἔδαφος ἐκαλύπτετο ὑπὸ καθαρωτάτων ψιάθων, τὰ ἔπιπλα εἶχον τὴν στιλπνότητα τῆς ἐβένου· αἱ λαβαὶ τοῦ ἱματιοφυλακείου, τὰ σίδηρα τοῦ κιβωτίου, οἱ θριγκοὶ μικροῦ ἀρμαρίου, οἱ ἧλοι τῶν καθισμάτων, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῷ τοίχῳ ἐμπεπηγμένων, πάντα ταῦτα ἐφαίνοντο ἀργυρᾶ. Ἡ ἑστία ἦτο αὐτόχρημα ναΐσκος· οἱ τοῖχοι αὐτῆς ἦσαν ἐκ μικρῶν τετραγώνων πλακῶν ἐκ πορσελάνης χρωματιστῶν καὶ τοσούτων καθαρῶν, ὥστε ἐφαίνοντο ὡς μηδέποτε προσβληθεῖσαι ὑπὸ τοῦ καπνοῦ. Ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης ὑπῆρχον μελανοδοχεῖον χάλκινον, σιδηροῦς γραφιδοφόρος καί τινα εὐτελῆ κοσμήματα, ἅπερ ἤθελον βεβαίως ἐπισύρει τὴν προσοχὴν ἐν τῇ ὑελοθήκῃ χρυσοχόου.

Πανταχοῦ ὅπου τὰ βλέμματά μου ἐφέροντο, ἔβλεπον ἀντικείμενόν τι στίλβον. Μὴ ἰδὼν κλίνην, ἠρώτησα τὴν ἀγαθὴν γυναῖκα ποῦ ἐκοιμᾶτο. Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως προσήγγισεν εἰς τοῖχον τινά, καὶ ἠνέωξε τὰ δύο φύλλα θύρας κεκρυμμένης διὰ ταπήτων. — Ἡ κλίνη ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ, ὡς ἐν ἁπάσαις ταῖς ἄλλαις, κατέχει κοίλωμά τι ἐν τῷ τοίχῳ ὡς εἶδος παστοῦ, καὶ συνίσταται ἐξ ἑνὸς στρώματος μαλακοῦ καὶ ἑνὸς ἀχυροστρώματος τεθειμένων ἐπὶ τοῦ κατωτέρου μέρους αὐτοῦ τοῦ τοίχου, ἄνευ σανίδων κλίνης. Τοῦτο δυνατὸν νὰ ἦνε ἀναπαυτικὸν ἐν καιρῷ χειμῶνος, ἀλλὰ τὸ θέρος θὰ κινδυνεύῃ νὰ πάθῃ ἐξ ἀσφυξίας ὁ ἐν τοιαύτῃ κατακλινόμενος θέσει.

Ἡ γυνὴ αὕτη μοὶ ἐπέδειξε τὰ ἐργαλεῖα, ἅτινα ἐχρησίμευον αὐτῇ διὰ τὴν καθαριότητα. Ἦσαν δὲ τόσα, ὥστε ἠδύνατό τις νὰ στολίσῃ δι' αὐτῶν ὁλόκληρον ἐργαστήριον, σάρωθρα, ξύστραι, μικραὶ ψῆκτραι, πινακόπανα, φουρνόπανα, πτύα, ῥάβδοι, ξύστραι τῶν ἀλόγων, σάρωθρα ἐκ πτερῶν, νιτρικὸν ὀξύ, κόνις πρὸς καθαρισμὸν τῶν ὑέλων, ἄλλη κόνις ἐρυθρὰ διὰ τὰ μαγειρικὰ σκεύη, ἀνθρακόκονις διὰ τὰ χάλκινα ἀγγεῖα, σμύρις διὰ τὸν σίδηρον, καὶ τὸ πάντων γελοιωδέστατον, μικρότατα τεμάχια ξύλου, ὅπως δι' αὐτῶν ανασύρωσι τὰ μεταξὺ τῆς συναρμογῆς τῶν πλακῶν πίπτοντα μικροσκοπικὰ ἄχυρα.

Μοὶ μετέδωκε δὲ περιεργοτάτας λεπτομερείας ἀφορώσας εἰς τὴν περὶ τὴν καθαριότητα μανίαν, ἥτις κατέστησεν ὀνομαστὸν τὸ χωρίον Broeck ἐν Ὀλλανδίᾳ. Οὐ πρὸ πολλοῦ ἀνεγίνωσκέ τις ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ χωρίου τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν· *Πρὸ ἢ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται νὰ καπνίζῃ ἐν τῷ χωρίῳ* **Broeck** *ἐκτὸς διὰ καπνοσύριγγος ἐχούσης σκέπασμα, ὅπως μὴ διασκορπίζηται ὁ καπνός, ὅταν δὲ διέρχηταί τις τὸ χωρίον μεθ' ἵππου, ὀφείλει νὰ μὴ μὴ μένῃ ἔφιππος, ἀλλὰ νὰ ὁδηγῇ τὸ ζῶον πεζῇ».*

Ἀπηγορεύετο ἐπίσης ἡ διὰ τοῦ χωρίου διέλευσις ἁμάξης ἢ προβάτων ἢ δαμάλεων, ἢ παντὸς ἄλλου ζώου δυναμένου νὰ μολύνῃ τὴν δημοσίαν ὁδόν. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν ὑφίσταται μὲν πλέον, πλὴν τὰ ἁμάξια καὶ τὰ ζῶα περικάμπτουσι καὶ νῦν τὸ χωρίον ὡς ἐκ τῆς ἰσχύος τῆς ἕξεως.

Ὑπῆρχον ἐνώπιον ὅλων τῶν οἰκιῶν καὶ ὑπάρχουσι καὶ σήμερον ἀκόμη πρὸ πολλῶν θυρῶν λίθινα σιελοδοχεῖα, ἐν οἷς οἱ καπνίζοντες ἔπτυον ἐκ τοῦ ὕψους τῶν παραθύρων. Ἡ ἕξις τοῦ νὰ μένωσιν ἀνυπόδητοι ἐντὸς τῶν οἰκιῶν παραμένει εἰσέτι ἐν πλήρει ἰσχύϊ, εἰς τρόπον ὥστε βλέπει τις πέδιλα καὶ ὑποδήματα παντὸς εἴδους συσσωρευμένα πρὸ πασῶν τῶν θυρῶν. Διηγοῦνται ὅτι ἐξεγέρσεις τοῦ λαοῦ ἐγένοντο πολλάκις ἐν Broeck κατὰ ξένων, ὡς σπειρώντων εἰς τὰς ὁδοὺς πυρῆνας κερασίων. Ἡ διήγησις αὕτη εἶνε μῦθος βεβαίως· τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶνε ὅτι ὅταν κάτοικός τις τοῦ Broeck ἴδῃ πίπτον φύλλον ἢ ἄχυρον, ὅπερ ὁ ἄνεμος ῥίπτῃ πρὸ τῆς οἰκίας του, τὸ συλλέγει ἀμέσως καὶ τὸ ῥίπτει εἰς τὴν διώρυγα.

Λέγεται πρὸς τούτοις, προσέθηκεν ἡ ἀγαθὴ αὕτη γυνή, ὅτι μεταβαίνουσιν εἰς ἀπόστασιν πεντακοσίων βημάτων ἐκτὸς τοῦ χωρίου ἵνα καθαρίσωσι τὰ πέδιλά των, ὅτι ὑπάρχουσι παῖδες πληρωνόμενοι ὅπως φυσῶσι τετράκις τῆς ἡμέρας τὰς πλάκας τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅτι εἴς τινας οἰκίας φέρουσι τοὺς ξενιζομένους ἐπὶ τῶν χειρῶν, ὅπως μὴ ῥυπάνωσι τὸ πάτωμα. Πλὴν ταῦτα εἶνε ἴσως παραμύθια, καὶ πιθανώτατον εἶνε ὅτι οὐδόλως ἔχονται ὑποστάσεως.

Ἐν τούτοις, πρὶν μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ ἐξέλθω, μοὶ διηγήθη ἀνέκδοτον, ὅπερ ἐὰν ἠλήθευε, θὰ καθίστα σχεδὸν πιστευτὰς τὰς τοιαύτας παραδοξότητας. «Ἡ μανία τῆς καθαριότητος, μοὶ εἶπεν, εἶχε φθάσει ποτὲ μέχρι τοιούτου βαθμοῦ, ὥστε αἱ γυναῖκες τοῦ Broeck παρημέλουν καὶ αὐτὰ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν καθήκοντα, ἵνα τρίβωσι μόνον καὶ πλύνωσιν. Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου, ἀφοῦ ἐξήντλησεν εἰς μάτην ἅπαντα τὰ μέσα τῆς πειθοῦς ὅπως ἄρῃ τὸ σκάνδαλον τοῦτο, κατέφυγεν εἰς ἕτερον στρατήγημα. Ἐποίησε μακρὰν διδαχήν, καθ' ἣν εἶπεν ὅτι ἡ Ὀλλανδὴ γυνὴ ἡ ἐκπληρώσασα πιστῶς τὰ πρὸς τὸν θεὸν καθήκοντά της ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, θὰ εὕρῃ ἐν τῇ μελλούσῃ οἰκίαν πλήρη ἐπίπλων, ἐργαλείων παντὸς εἴδους

Digitized by Google

καὶ πολυτιμοτάτων κοσμημάτων. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ ἠδύνατο νὰ τρίβῃ, νὰ σαπωνίζῃ καὶ νὰ καθαρίζῃ αἰωνίως, χωρὶς νὰ παρακωλύηται ὑφ' οἱασδήποτε ἄλλης ἐνασχολήσεως. Ἡ εἰκὼν τῆς ὑψίστης ταύτης ἀμοιβῆς, ἡ σκέψις τῆς ἀπείρου ταύτης εὐδαιμονίας, ἐνέπνευσε τοσοῦτον ἔνθεον ζῆλον καὶ τηλικαύτην εὐσέβειαν εἰς τὰς γυναῖκας τοῦ Broeck, ὥστε ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὑπῆρξαν πάντοτε πρόθυμοι περὶ τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἀσκήσεις καὶ οὐδέποτε πλέον ἔλαβον ἀνάγκην πρὸς τοῦτο ἰσχυρᾶς προτροπῆς».

Καὶ ὅμως οὔτε εἰς τὴν μανίαν ταύτην, οὔτε εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν φαντασιοπληξίαν, ἣν περιέγραψα, ὀφείλει τὴν οἱονεὶ διασημότητα αὐτοῦ τὸ εἰρημένον χωρίον. Αὕτη προέρχεται κυρίως ἐξ ἀλλοκότητος τύπων καὶ ἐθίμων, ἧς ἀπέναντι εἶνε μηδὲν σχεδὸν τὸ φαινόμενον σήμερον.

Ὅπως πεισθῇ τις περὶ τούτου, ἀρκεῖ νὰ ἐπισκεφθῇ οἰκίαν τινὰ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου κειμένην καὶ εἰς τοὺς ξένους προσιτήν. Εἶνε ἐντελὲς πρότυπον τῶν ἀρχαίων οἰκιῶν, ἐπιμελῶς διατηρούμενον ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου αὐτοῦ ὡς ἱστορικὸν μνημεῖον παρελθούσης μανίας. Τὸ ἐξωτερικὸν τῆς ἐν λόγῳ οἰκίας δὲν διαφέρει τῶν λοιπῶν· εἶνε παράπηγμα ἀνδρεικέλων. Ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν αὐτῆς μέρος εἶνε τὰ δωμάτια καὶ ὁ κῆπος.

Αἱ μικρόταται αὐτῆς αἴθουσαι εἶνε τόσα *παζάρια*, ὧν ἕκαστον θὰ ἀπῄτει ὁλόκληρον τόμον ὅπως περιγραφῇ. Ἡ ὁλλανδικὴ μανία τοῦ ἐπισωρεύειν ἀντικείμενα ἐπὶ ἀντικειμένων καὶ ἐπιζητεῖν τὸ καλὸν καὶ κομψὸν ἐν τῇ ὑπερβολῇ τῶν μᾶλλον δυσαναλόγων καὶ ἀσυναρτήτων κοσμημάτων, ἀναβιβάζεται ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ ἰδεώδους τοῦ γελοίου. Βλέπει τις ἀγάλματα ἐκ πορσελάνης ἐπὶ τῶν ἀρμαρίων, κυαθίσκους καὶ ζαχαροδοχεῖα κινεζικὰ ἐπὶ τῶν τραπεζῶν, καὶ ὑποκάτω μάλιστα αὐτῶν, δίσκους ἀνηρτημένους ἐκ τῶν τοίχων καὶ διήκοντας ἀπὸ τῆς ὀροφῆς μέχρι τοῦ πατώματος, ὡρολόγια, ὠὰ στρουθοκαμήλων, μικρὰς λέμβους, πλοῖα, ὄστρακα, ἀγγεῖα, πινάκια, κύπελλα προσηρτημένα καὶ κεκρυμμένα εἰς πᾶσαν γωνίαν, εἰκόνας συγκειμένας ἐκ προσώπων, ἅπερ μεταβάλλουσι σχῆμα κατὰ τὴν διάφορον ἐξ ἧς παρατηροῦνται ἄποψιν, ἀρμάρια πλήρη ἑκατοντάδων παιγνιδίων, κοσμήματα ἄνευ ὀνόματος, εἰκονογραφίας ἄνευ ἐννοίας, σωρείαν ἀλλόκοτον, ἐξωτερικὴν λάμψιν καὶ ἀσυμφωνίαν χρωμάτων, ἔλλειψιν καλαισθησίας μετὰ τοσαύτης βαρβάρου ἀφελείας, ὥστε αἰσθάνεται ταὐτοχρόνως εὐχαρίστησιν καὶ ἀποστροφὴν ὁ παρατηρῶν αὐτά.

Ἀλλ' ὅλας ταύτας τὰς μωρίας ὑπερακοντίζει μεγάλως ἡ θέα τοῦ κήπου. Ἐδῶ μὲν βλέπει τις ἐν αὐτῷ γεφύρας ἐζευγμένας πρὸς τὸ φαινόμενον ἐπὶ ὀχετῶν ἐχόντων μόλις τὸ πλάτος χειρὸς, σπήλαια καὶ μικροὺς καταρράκτας ἔχοντας τὸ μέγεθος τῶν παιδικῶν παιγνίων, μικρὰς ἀγροτικὰς ἐκκλησίας, ναοὺς ἑλληνικούς, κιόσκια κινεζικά, ἰνδικὰς παγόδας, ἀγάλματα κεχρωματισμένα, μικρὰς *κούκλας*, ὧν αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες ἐπίχρυσοι, ἐξερχομένας ἐκ κανίστρων ἀνθέων, νευρόσπαστα φυσικοῦ μεγέθους, ἁρμάρια ἀνοιγόμενα ἅμα τῇ προσψαύσει ἐλατηρίου, καὶ παρουσιάζοντα ἀνδρείκελα καθήμενα ἐν τῇ τραπέζῃ, μικρὰς δεξαμενάς, ἐν αἷς πλέουσι κύκνοι καὶ χῆνες ἐκ λευκοσιδήρου, ἀνθῶνας, ὧν τὸ ἔδαφος καλύπτεται διὰ μωσαϊκοῦ ἐξ ὀστράκων μεθ' ὡραίου ἀγγείου ἐκ πορσελάνης ἐν τῷ μέσῳ, δένδρα παριστῶντα ἀνθρωπίνους μορφάς, πυκνοὺς θάμνους κεκομμένους ἐν σχήματι κωδωνοστασίων, μικρῶν ἐκκλησιῶν, πλοίων, χιμαιρῶν, ταῶν πεφυσιωμένων, καὶ παιδίων ἐκτεινόντων τοὺς βραχίονας, στενὰς διόδους, σκιάδας, πτερύγια, δενδροστοιχίας, ἄνθη, φυτά, τὰ πάντα βεβιασμένα, παραπεποιημένα, ἐκτετρωμένα, νενοθευμένα, συνεστραμμένα. Ἰδοὺ τί ἦσαν ἄλλοτε ἅπασαι αἱ οἰκίαι καὶ ὅλοι οἱ κῆποι τοῦ Broeck.

Ἀλλὰ σήμερον δὲν ἤλλαξε μόνον ἡ ὄψις τοῦ χωρίου κατὰ μέγα μέρος, ἀλλὰ καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ. Τὸ Broeck ἔφερεν ἄλλοτε τὸ ὄνομα *χωρίον τῶν ἑκατομμυριούχων*, καθόσον πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἦσαν πλούσιοι ἔμποροι, ἀποσυρόμενοι εἰς αὐτὸ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἐρημίαν καὶ εἰρήνην.

Βαθμηδὸν ἡ ἀνία, τὸ γελοῖον, εἰς ὃ αἱ οἰκίαι καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἦσαν ἐκτεθειμένοι, ἡ ὀχληρότης τῶν περιηγητῶν, τὰ θέλγητρα εὐαρεστοτέρων διαμονῶν, ἀφήρεσαν ἐκ τοῦ Broeck ὅλας σχεδὸν τὰς πλουσίας οἰκογενείας. Ἀλλ' ὁ μικρὸς τῶν πιστῶν ἀριθμὸς βλέπων σβεννυμένην καθ' ἑκάστην τὴν τοσαύτα παιδαριώδη θαύματα παραγαγοῦσαν ἅμιλλαν δὲν ἐσκέφθη πλέον νὰ δημιουργήσῃ νέα, ἀλλ' ἀφῆκε τὰ ἀρχαῖα νὰ καταπέσωσιν εἰς ἐρείπια, ἢ νὰ ἐξαφανισθῶσιν.

Σήμερον τὸ Broeck ἔχει περὶ τοὺς χιλίους κατοίκους, ὧν τὸ μέγιστον μέρος κατασκευάζει τυρόν, οἱ δὲ λοιποὶ εἰσὶν ἐργαστηριοῦχοι, μισθωταὶ γαιῶν ἢ τεχνῖται ζῶντες ἐκ τῶν προσόδων αὐτῶν.

Εἰ καὶ παρηκμακός, τὸ Broeck ἐπισκέπτονται ἀκόμη πάντες οἱ ξένοι οἱ ἐρχόμενοι ἐν Ὁλλανδίᾳ. Ἔν τινι δωματίῳ τῆς ἀνωτέρω περιγραφείσης οἰκίας ὑπάρχει μέγιστον βιβλίον περιέχον πολλὰς χιλιάδας ἐπισκεπτηρίων καὶ ἰδιογράφους ὑπογραφὰς προσώπων ὅλων τῶν χωρῶν. Τὸ βιβλίον τοῦτο διῆλθον ὁλόκληρον. Τὸ πλεῖστον τῶν ἐπισκεπτῶν εἶνε Ἄγγλοι καὶ Ἀμερικανοί. Ὀλίγους δὲ βλέπει τις Ἰταλούς, τοὺς πάντας εὐγενεῖς, καὶ ἐκ τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν ὁρμωμένους.

Μεταξὺ πολλῶν διασήμων ὀνομάτων εἶδον τὸ τοῦ Victor Hugo, τοῦ Walter Scott, τοῦ Γαμβέτα, τοῦ δραματοποιοῦ Émile Augier. Μεταξὺ

Digitized by Google

δὲ τῶν ἐνθυμημάτων ὑπάρχει ἓν πιεστήριον, ὅπερ ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσσίας ἐδωρήσαντο εἴς τινα κάτοικον τοῦ Broeck, εἰς εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν φιλοξενίαν, ἣν παρέσχε τῷ 1864 τῷ μεγάλῳ δουκὶ Νικολάῳ Ἀλεξάνδροβιτζ.

Ἐν τοῖς ἐνδόξοις ἐπισκέπταις τοῦ Broeck καταλέγονται ὡσαύτως ὅ τε αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας Ἀλέξανδρος καὶ ὁ μέγας Ναπολέων. Ἡ ἐπιχώριος παράδοσις ἀναφέρει ὅτι θελήσαντες ἀμφότεροι νὰ ἴδωσι τὸ ἐσωτερικὸν οἰκίας τινός, ὑπεχρεώθησαν πρὶν ἢ εἰσέλθωσι νὰ φορέσωσι χονδρὰς περικνημίδας μαλλίνας κομισθείσας ὑπὸ τῆς ὑπηρετρίας, ἵνα μὴ τὸ ἔδαφος τῆς οἰκίας ῥυπανθῇ ὁπωσδήποτε ἐκ τῶν ὑποδημάτων των. Δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω τὸ γνήσιον τῆς διηγήσεως ταύτης, γινώσκω ὅμως, ὡς ἀνέγνων, ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι τοῦ ταξειδίου τοῦ Ναπολέοντος ἐν Ὀλλανδίᾳ, ὅτι οὗτος δυσηρεστήθη ἐν Broeck ἰδὼν τὰς ὁδοὺς ἐρήμους ἀνθρώπων, αὐτοὺς δὲ κεκλεισμένους ἐν ταῖς οἰκίαις των καὶ θεωμένους αὐτὸν ὄπισθεν τῶν ὑέλων, ὡς εἰ ἤθελον νὰ τὸν ἐπιβλέπωσι καὶ ἐμποδίσωσιν οὕτω ἀπὸ τοῦ νὰ ῥυπάνῃ τὰς κιγκλίδας τῶν κήπων.

Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσὴφ ὁ Β΄ ἐπεσκέφθη τὸ Broeck, ἀλλά, καθ' ἃ διηγοῦνται, εἰς οὐδεμίαν οἰκίαν ἠδυνήθη νὰ εἰσέλθῃ, ἅτε μὴ ἐφοδιασθεὶς διὰ συστατικῶν ἐπιστολῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὑπασπιστής τις ἐπέμενε παρὰ τῷ κυρίῳ οἰκίας τινός· «Δὲν γνωρίζω παντάπασι τὸν αὐτοκράτορά σας, ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος τοῦ Broeck· καὶ ἂν ἦτο ἀκόμη καὶ ὁ δήμαρχος τοῦ Ἀμστελοδάμου αὐτοπροσώπως, δὲν θὰ ἐδεχόμην ποσῶς πρόσωπον, τὸ ὁποῖον δὲν γνωρίζω».

Ἐπισκεφθεὶς τὴν οἰκίαν καὶ τὸν κῆπον, εἰσῆλθον ἐντὸς μικροῦ ἑστιατορίου, ἔνθα νεᾶνις ἄνευ πεδίλων, ἐννοήσασα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὰ σχήματά μου, μοὶ ἔφερε τυρὸν τοῦ Edam, ὠὰ καὶ βούτυρον, ὧν ἕκαστον ἦν κεκαλυμμένον διὰ σκεπάσματος ἐκ πορσελάνης, ἐπροστατεύετο διὰ μικροῦ δικτύου ἐκ σύρματος καὶ ἐκρύπτετο ὑπὸ κεντητὸν καὶ κατάλευκον χειρόμακτρον. Ὕστερον συνοδευόμενος ὑπὸ παιδός, μεθ' οὗ συνεννοούμην διὰ σχημάτων, μετέβην νὰ ἐπισκεφθῶ κτῆμά τι.

Πλεῖστοι ἄνθρωποι, οἵτινες παρ' ἡμῖν φέρουσι μεταξωτὸν πῖλον καὶ χρυσοῦν ὡρολόγιον, στεροῦνται δωματίων οὕτω καθαρῶν καὶ διακεκοσμημένων ὡς τὰ βουστάσια τοῦ Broeck. Πρὶν ἢ εἰσέλθετε, σπογγίζετε τὰ ὑποδήματά σας ἐπὶ ψιάθου πρὸ τῆς θύρας ἐκτεινομένης. Ἐὰν τὸ λησμονήσητε, οὐδόλως στενοχωροῦνται ὅπως σᾶς ἀνακαλέσωσιν εἰς τὴν τάξιν. Οἱ στάβλοι εἰσὶν ἐστρωμένοι διὰ πλίνθων διαφόρων χρωμάτων καὶ ἐκτάκτου καθαριότητος, τὰ παράθυρα αὐτῶν φέρουσι παραπετάσματα ἐκ μουσελίνης καὶ ἀνθοδοχεῖα. Αἱ φάτναι εἰσὶ κεχρωματισμέναι, αἱ ἀγελάδες καθαρώταται, ἐκτενισμέναι καὶ πλυμέναι.

Ὅπως ἀπομακρύνωσιν ἀπ' αὐτῶν πάντα ῥύπον, ἀνασύρουσι τὴν οὐρὰν των διὰ σχοινίου ἀνηρτημένου ἐκ τῆς στέγης. Ὀχετὸς διερχόμενος διὰ τοῦ στάβλου παρασύρει ἀδιακόπως τὰς ἀκαθαρσίας. Ἐξαιρουμένων τῶν ὑπὸ τῶν κτηνῶν κατεχομένων τόπων οὐδαμοῦ βλέπει τις ἓν κάρφος ἢ μίαν κηλῖδα. Ὁ ἀὴρ ἐν αὐτῷ τοσοῦτον εἶνε καθαρός, ὥστε κλείων τις τοὺς ὀφθαλμοὺς νομίζει ὅτι εὑρίσκεται ἐντὸς αἰθούσης. Τὰ δωμάτια τῶν χωρικῶν, τὸ γαλακτοποιεῖον ἔνθα κατασκευάζεται τὸ βούτυρον, αἱ αὐλαί, ἡ παραμικρὰ γωνία, τὰ πάντα ἐν γένει εἰσὶν ἐπίσης καθαρὰ καὶ στίλβοντα.

Πρὶν ἢ ἀπέλθω αὖθις εἰς Ἀμστελόδαμον, περιῆλθον ἅπαξ ἔτι τὸ χωρίον. Προσεῖχον ὅπως κρύψω τὸ σιγάρον μου, ὅτε γυνή τις μὲ χρυσοῦν διάδημα μὲ παρετήρει ἐκ τοῦ παραθύρου. Διῆλθον διὰ δύο ἢ τριῶν λευκῶν γεφυρῶν, ὤθησα διὰ τοῦ ποδὸς μικράς τινας λέμβους, ἔστην ὀλίγον πρὸ τῶν ἀστειοτέρων οἰκίσκων, καὶ ἀκολούθως μὴ βλέπων κανένα μήτε εἰς τὰς ὁδούς, μήτε εἰς τοὺς κήπους, ἐπανέλαβον τὸν ἐρημικὸν δρόμον μου μὲ τὸ αἴσθημα τῆς θλίψεως, ἣν ἀφίνει ἐν τῇ καρδίᾳ πᾶσα μεγάλη περιέργεια ἱκανοποιουμένη.

Σ. Σ.

Καὶ αἱ ἐλάχισται στιγμαὶ ἔχουσιν ἀξίαν, διότι ἡ καλὴ χρῆσις αὐτῶν τὰ μέγιστα συντελεῖ πρὸς ἐπίτευξιν σπουδαίων σκοπῶν· μία μόνη ὥρα καθ' ἑκάστην, ἀφαιρουμένη ἐξ ἀσκόπων ἀσχολιῶν, ἀρκεῖ ὅπως κατασταθῇ πᾶς ἄνθρωπος κοινῆς διανοίας κάτοχος ἐπιστήμης τινός, ἐπίσης ἀρκεῖ ὅπως μεταβάλῃ ἐντὸς δέκα ἐτῶν ἀμαθῆ ἄνθρωπον εἰς πεπαιδευμένον. Δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἄκαρπος ὁ πολύτιμος χρόνος, οἱ δὲ καρποί του εἰσὶν ἡ αὔξησις τῶν γνώσεων, ἡ καλλιέργεια ἐναρέτου τινὸς ἀρχῆς καὶ ἡ ἐνίσχυσις καλῶν ἕξεων. Ὁ ἰατρὸς Μάσσων Γοὺδ μετέφρασε τὸν Λουκρέτιον μεταβαίνων ἐφ' ἁμάξης εἰς τοὺς ἀσθενεῖς του. Ὁ Δαγεσὼ, μέγας σφραγιδοφύλαξ τῆς Γαλλίας, συνέγραψε σοφὸν καὶ ὀγκῶδες βιβλίον, χρησιμοποιῶν τὰς ὀλίγας στιγμάς, αἵτινες παρέρχονται μετὰ τὴν εἰδοποίησιν ὅτι τὸ γεῦμα εἶνε ἕτοιμον καὶ πρὶν συναθροισθῶσιν ἅπαντες οἱ συνδαιτυμόνες. Ὁ Μπούρριτ κατώρθωσε νὰ μάθῃ δεκαοκτὼ ἀρχαίας καὶ νέας γλώσσας καὶ εἰκοσιδύο εὐρωπαϊκὰς διαλέκτους, ἐνῷ εἰργάζετο ὡς σιδηρουργός, ἠρνεῖτο δὲ τὴν δύναμιν τῆς εὐφυΐας, καὶ ἀπέδιδε τὰς προόδους του εἰς τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν μεταξὺ ὡρισμένων ἀσχολιῶν διεσπαρμένων στιγμῶν. Ἡ τοῦ πλούτου σπατάλη δύναται νὰ διορθωθῇ διὰ τῆς μελλούσης φειδοῦς, ἀλλὰ τίς δύναται νὰ εἴπῃ· «Θέλω ἀναπληρώσει τὴν σημερινὴν ἀπώλειαν χρόνου λαμβάνων ἐκ τῆς αὐριανῆς ἡμέρας!»

Digitized by Google

Τὰ γραφεῖα τοῦ

ΚΗΡΥΚΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Ὁ ἰδιοκτήτης τῆς μεγαλειτέρας ἐφημερίδος τῆς Ἀμερικῆς, ἴσως καὶ τοῦ κόσμου ὅλου, τῆς «**New York Herald**» ἠγόρασε πρὸ ἐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ **Broadway**, ἥτις εἶνε διάσημος ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ὅπως ἡ **Strand** ἐν Λονδίνῳ καὶ ἡ **Rivoli** ἐν Παρισίοις, οἰκόπεδα ἀντὶ φράγκων 3,750,000, ὅπου ἔκτισε τὸ γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος του, δαπανήσας εἰς τὴν οἰκοδομὴν ταύτην φράγκα 1, 250,000, ἤτοι ἐν ὅλῳ 5,000,000 φράγκα! Τί λέγουσιν οἱ ἐν Ἑλλάδι ἀναγνῶσται μας διὰ τὰ ἔξοδα ταῦτα τῆς ἐγκαταστάσεως ἑνὸς ἐφημεριδογράφου; Ἡ ἐσωτερικὴ διακόσμησις τῶν γραφείων τούτων, ἢ μᾶλλον τοῦ παλατίου τούτου τοῦ *Κήρυκος*, εἶνε κατὰ πάντα ἀνταξία τῆς ἐξωτερικῆς λαμπρότητος αὐτοῦ. Ὑπόγεια πατώματα, ἀεριζόμενα κάλλιστα, διαδέχονται ἄλληλα, ἑξήκοντα δὲ πόδας κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐνεργοῦσι τὰ τρία μεγάλα ἀτμοκίνητα πιεστήρια, ἅτινα καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ἐκτελοῦσι τὸ γιγάντειον αὐτῶν ἔργον, νὰ παραδίδωσιν εἰς τὸ κοινὸν ὑπὲρ τὰς 100,000 ἀντιτύπων τοῦ *Κήρυκος*. Εἰς τὸ ἰσόγειον πάτωμα εὐρύτατα γραφεῖα συγκοινωνοῦσι πρὸς τὴν ὁδὸν διὰ πυλῶν, δι' ὧν ἀφίνεται ἐλευθέρα καὶ πλατεῖα ἡ εἴσοδος καὶ ἔξοδος εἰς τὸ κοινόν, ὅπερ εἶνε πολυαριθμότατον. Ἐκεῖ βλέπει τις διακοσμήσεις δαπανηροτάτας, αἵτινες θὰ ἥρμοζον εἰς τὸ πλουσιώτερον τραπεζιτικὸν κατάστημα. Ἁπανταχοῦ σανιδώματα τῶν τοίχων καὶ κορωνίδες τορευταί, τράπεζαι μαρμάριναι καὶ κρυστάλλιναι, καὶ δάπεδα κολλητὰ πολύχρωμα. Ἐκεῖ εὑρίσκεται ὁ διευθυντὴς τοῦ βιομηχανικοῦ μέρους, οἱ ταμίαι, οἱ ὑπάλληλοι τοῦ γραφείου τῶν ἀγγελιῶν καὶ τοῦ τῶν συνδρομῶν, καὶ οἱ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῆς ἐφημερίδος. Ὅλοι οὗτοι συναποτελοῦσι στρατὸν ὁλόκληρον· τὰ δ' ἐπίλοιπα μέρη τῆς οἰκοδομῆς, οἷον τὰ γραφεῖα τῆς διευθύνσεως, αἱ αἴθουσαι τῆς συνδιαλέξεως καὶ αἱ βιβλιοθῆκαι, ἔχουσι μέγεθος καὶ κομψότητα ἀνάλογον πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτῶν. Ὁ *Κῆρυξ*, ὅστις σήμερον ἔχει τόσον λαμπρὸν οἴκημα, ἐγεννήθη πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν ἐντὸς ὑπογείου, ὅπου ὁ ἰδιοκτήτης του δὲν εἶχεν ἄλλο κάθισμα ἐκτὸς ἑνὸς καὶ μόνου, καὶ τούτου σκωληκοβρώτου, σανίδα ἐπεστηριγμένην ἐπὶ δύο βαρελίων ἀλεύρου διὰ γραφεῖον, καὶ κεφάλαιον ἑκατοντάδα περίπου δολλαρίων, τὰ ὁποῖα μόλις ἐπήρκουν εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐπιχειρήσεως ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα. Ἦτο δὲ ὁ ἰδιοκτήτης οὗτος καὶ ἐκδότης καὶ συντάκτης συγχρόνως. . . καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ἐκτὸς τοῦ τυπογράφου. Τὸ καθαρὸν ἐτήσιον εἰσόδημα τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἀναβαίνει σήμερον εἰς φράγκα 1,500,000!

[Revue Britannique] N*

ΟΙ ΔΥΟ ΦΤΩΧΟΙ

Διὰ τὸ carnet τῆς Κυρίας Β. Δ.

Σὲ μιὰ γωνιὰ περαστικὴ
Γέρος φτωχὸς εἶχε καθήσει.
Κόσμος πολὺς περνᾷ ἀπὸ 'κεῖ,
Καὶ ἴσως θὰ τὸν ἐλεήσῃ
Καμμιὰ ψυχή, ποῦ ἔχει μάθει
Νὰ συμπονῇ τὰ ξένα πάθη.

Σὲ 'λίγο ὅλος προσοχὴ
Ἔφερ' ἐκεῖ τὰ βήματά του
Κι' ἄλλος φτωχός.—Τὸν δυστυχῆ!
Μὲ ὅλη τὴ νεότητά του
Σ τὸ φῶς του ἔχει μαύρη σκέπη...
Εἶνε τυφλὸς, τυφλός· δὲν βλέπει!

Ἄχ! τί ζευγάρι θλιβερό·
Τὰ νειάτα τὰ δυστυχισμένα
Κι' ἀπὸ τὸν ἄγριο καιρὸ
Τὰ γηρατειὰ τὰ μαραμμένα
Βλέπει ἐκεῖ ὅποιος περνάει
Νὰ ζητιανεύουν πλάϊ, πλάϊ.

Ὅμως καθεὶς τὰ γηρατειὰ
Τὰ χιονοσκέπαστα λυπᾶται,
Σ τὸν γέρο ρίχνουν μιὰ ματιὰ
Καὶ ἐλεοῦνε οἱ διαβάται.
Καὶ οὔτε ἕνας τους δὲν δίνει
Εἰς τὸν τυφλὸ ἐλεημοσύνη.

Μὲ πονεμένη τὴν καρδιὰ
Ἀνασηκόνεται νὰ πάῃ...
Ἄχ! Θὰ περάσῃ τὴ βραδειὰ
Καὶ σήμερα χωρὶς νὰ φάῃ...
—Αὐτὸ τοὺς ἄλλους τί πειράζει;—
Καὶ ὁ τυφλὸς ἀναστενάζει.

Μὰ ἔξαφνα κάποιος ζητᾷ
Μέσ' τὴν παλάμη νὰ τοῦ δώσῃ
Χρήματα 'λίγα, μ' ἀρκετὰ
Ἕνα ψωμὶ γιὰ νὰ πληρώσῃ:
«—Σοῦ εὔχετ' ἡ φτωχὴ καρδιά μου
Τιμαῖς καὶ δόξαις, ἄρχοντά μου!»

Εἶπεν ἐκεῖνος, ἐπειδὴ
Τυφλὸς ποῦ ἦτον δὲν 'μποροῦσε
Μὲ δάκρυα χαρᾶς νὰ 'δῇ
Πῶς 'σπλαγχνικὰ τὸν ἐλεοῦσε
Ὁ γέρος—ἐλεῶντας πάλι
Καθὼς τὸν ἐλεῆσαν ἄλλοι...

Γεωργιος Δροσινης.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μεταξὺ δύω πρώην βουλευτῶν:

— Θὰ ἀνησυχῇς ὀλίγον, φίλτατε Σ. . . μὴν ἀποτύχῃς κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογάς, γιατὶ εἰς ὅλην τὴν περίοδον δὲν ἄνοιξες οὔτε μιὰ φορὰ τὸ στόμα.

— Τί λές, φίλε μου; Λησμονεῖς ὅτι ὁσάκις ἦσουν σὺ 'ς τὸ βῆμα, ἐγὼ ἄνοιγα διαρκῶς τὸ στόμα. . . ἀπὸ τὸ χασμουρητό.

*
* *

Πρό τινων ἡμερῶν πυρκαϊὰ ἐξερράγη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Δ*, ὅστις ἔντρομος ζητεῖ βοήθειαν, φωνάζων: *Φωτιά, φωτιά!* Ἀλλ' οὐδεὶς φαίνεται.

— Τί διάβολο! λέγει τότε ἐν ἀγανακτήσει ὁ

Digitized by Google

κ. Δ*, τρεῖς ὑπηρέτριαις ἔχω εἰς τὸ 'σπῆτι, καὶ οὔτε ἕνας πυροσβέστης δὲν 'βρίσκεται ἐδῶ!

***

Ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ τῆς Σύρου.

Ὁ πλοίαρχος βλέπει δύο ἐπιβάτας, ἀγαθοὺς Ἀμοργίνους, φέροντας ἐπ' ὤμου τὰς ἀποσκευάς των, ἐνῷ τὸ ἀτμόπλοιον ἔπλεεν ἐν μέσῳ πελάγει.

— Τί σηκώνετε σεῖς ἀκόμη τὰ πράγματά σας καὶ δὲν τὰ ἀκουμβᾶτε 'ς ἕνα μέρος!

— Ἆμ 'βλέπουμε πῶς εἶνε τὸ βαπόρι πολὺ βαρειὰ φορτωμένο, καὶ δὲ θέλουμε νὰ τὸ φορτώσουμε καὶ τὰ 'δικά μας.

***

Προχθὲς φιλόσοφός τις τῶν Χαυτείων, ἐξομολογούμενος τὴν δυσάρεστόν του οἰκονομικὴν κατάστασιν πρὸς συνάδελφον πάσχοντα ἐκ τῆς αὐτῆς ἀσθενείας, κατέληξεν εἰς τὸ ἑξῆς μελαγχολικὸν συμπέρασμα:

— Καὶ τὸ κακόν, ἀδελφέ, ὅτι ἡμεῖς ἴσα, ἴσα στερούμεθα, ποῦ ἔχομε τὴν μεγαλειτέρα ἀνάγκη ἀπὸ χρήματα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ πρώτη τοῦ βίου ἡμῶν τεσσαρακονταετηρὶς παρέχει τὸ κείμενον, ἡ δὲ ἑπομένη τριακονταετηρὶς τὰ σχόλια, τὰ ἑρμηνεύοντα τὴν ἀληθῆ τοῦ κειμένου ἔννοιαν καὶ συνάφειαν, τὸ ἦθος καὶ τὰς ἀποχρώσεις αὐτοῦ. Τὰ τελευταῖα τοῦ βίου ἔτη ὁμοιάζουσι πρὸς τὸ τέλος χοροῦ προσωπιδοφόρων, ἐν ᾧ οἱ χορεύσαντες ἀποτίθενται τὰς προσωπίδας. Τότε μόλις νοοῦμεν, ὁποῖοί τινες ἦσαν οἱ ἄνθρωποι, πρὸς οὓς διὰ παντὸς τοῦ βίου διετελοῦμεν εἰς ἐπαφήν· διότι οἱ χαρακτῆρες ἀπεκαλύφθησαν, αἱ πράξεις ἀπήνεγκαν τοὺς καρποὺς αὐτῶν, τὰ ἔργα ἐτιμήθησαν κατ' ἀξίαν, τὰ φαντάσματα δὲ καὶ αἱ ψευδεῖς εἰκόνες διεσκεδάσθησαν ὡσεὶ καπνός. Πρὸς πάντα δὲ ταῦτα ἀπητεῖτο χρόνος μακρότερος.

*** Συνήθως καλεῖται ἡ μὲν νεότης ἡ εὐδαίμων περίοδος τοῦ βίου, τὸ δὲ γῆρας ἡ λυπηρά. Τοῦτο θὰ ἠλήθευεν, ἐὰν ἦσαν ἱκανὰ τὰ πάθη νὰ καταστήσωσι τὸν ἄνθρωπον εὐδαίμονα. Ἡ νεότης παραφέρεται ὑπὸ τῶν παθῶν, ἀρυομένη ἐντεῦθεν ὀλίγην ἡδονήν, πολλὴν δὲ λύπην. Τὸ γῆρας δὲν ἐνοχλεῖται ὑπὸ παθῶν, διατελεῖ ἥσυχον, προσλαμβάνει δὲ καὶ χαρακτῆρα θεωρητικόν, διότι ἡ γνῶσις ἀπαλλάσσεται παντὸς δεσμοῦ, γίνεται ἐλευθέρα καὶ λαμβάνει ὅλον τὸ κράτος. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ γνῶσις εἶναι ἄλυπος, ἀποβαίνει καὶ ἡ συνείδησις τοσούτῳ εὐδαιμονεστέρα, ὅσῳ μᾶλλον ἐπικρατεῖ καὶ προτερεύει. Ὁ κατὰ νοῦν ἀναπολῶν, ὅτι πᾶσα ἀπόλαυσις εἶναι ἀρνητική, πᾶς δὲ πόνος θετικός, πείθεται, ὅτι τὰ μὲν πάθη οὐδένα καθιστῶσιν εὐδαίμονα, τὸ δὲ γῆρας οὐδενὶ τρόπῳ εἶναι οἴκτου ἄξιον, ὡς ἀδυνατοῦν νὰ ἀπολαύῃ ἐνίων ἐκ τῶν ἡδονῶν. Τῷ ὄντι, πᾶσα ἡδονὴ εἶναι ἀποπλήρωσις μιᾶς χρείας· ὁ δὲ λυπούμενος, ὅτι, παυσαμένης τῆς χρείας, ἐπαύσατο ἡ ἡδονή, ὁμοιάζει τοῖς λυπουμένοις, ὅτι δὲν δύνανται πλέον νὰ φάγωσιν, ἀφ' οὗ ἐκόρεσαν τὴν πεῖναν αὐτῶν, ἢ ὅτι πρέπει νὰ γρηγορήσωσιν, ἀφ' οὗ ἐκοιμήθησαν ὕπνον βαθύν. Ἡ νεότης εἶναι ἡ περίοδος τῆς ἀνησυχίας, τὸ δὲ γῆρας ἡ τῆς ἡσυχίας. Ὁ παῖς ὀρέγει τὰς χεῖρας εἰς πάντα τὰ κύκλῳ αὐτοῦ, ἅτινα ἐρεθίζουσι τὰς αἰσθήσεις του· σφοδρότερον ἐρεθίζεται ὁ νέος, ὁ διὰ τῆς φαντασίας μεγεθοποιῶν τὰ ἐπίγεια, καὶ παραφερόμενος ὑπὸ πόθου, ἀφαιροῦντος αὐτὸν τὴν ἀταραξίαν ἐκείνην, ἧς ἄνευ ἡ εὐδαιμονία ἀνέφικτος. Ἐν τῷ γήρατι ὁ σάλος ἐκόπασε, διότι τὸ αἷμα ἀποβάλλει τὴν θερμότητα, τὰ αἰσθητήρια ὄργανα ἐρεθίζονται ὀλιγώτερον, ἡ πεῖρα ἐλέγχει τὴν ἀληθῆ ἀξίαν πραγμάτων καὶ ἡδονῶν, διεσκεδάσθησαν δὲ τὰ φαντάσματα, ἅτινα περιεκάλυπτον τέως καὶ παρεμόρφουν τὴν ἀπρόληπτον καὶ ἀκραιφνῆ τῶν πραγμάτων θεωρίαν· ἡ ἐπελθοῦσα ἡσυχία εἶναι τὸ κύριον συστατικὸν τῆς ἐπιγείου εὐδαιμονίας, καὶ δὴ αὐτὴ ἡ εὐδαιμονία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γυναῖκες ἰατροὶ ὑπάρχουσι πολλαὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις. Ἐσχάτως ἡ *μὶς* **Mary Allen**, νέα *δοκτορὶς* ἀνήκουσα εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν κουακκέρων, λαβοῦσα τὸ πτυχίον τῷ 1876 ἐν τῇ *Γυναικείᾳ ἰατρικῇ Σχολῇ* τῆς Πενσυλβανίας, διωρίσθη εἰς τὴν θέσιν δημοτικοῦ ἰατροῦ καὶ συνάμα καθηγητοῦ τῆς φυσιολογίας καὶ ὑγιεινῆς ἐν τῇ σχολῇ **Wassar** τῆς πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἡ σχολὴ αὕτη εἶνε ἐκπαιδευτήριον νεανίδων, ἱδρύθη δὲ τῷ 1861 ὑπὸ τοῦ φιλομούσου ζυθοπώλου **Wassar**, διαθέσαντος πρὸς τοῦτο γενναιοφρόνως 500,000 δολλαρίων, ἤτοι 2 1]2 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Κατὰ πᾶν ἔτος τετρακόσιαι νεάνιδες, προσαγόμεναι ἐκ πασῶν τῶν πολιτειῶν τῆς Ὁμοσπονδίας, γίνονται δεκταὶ ἐν τῇ σχολῇ ὅπως λάβωσι τελείαν ἐκπαίδευσιν, «ὁμοίαν πρὸς τὴν παρεχομένην ἐν τοῖς ἀρίστοις ἐκπαιδευτηρίοις τῶν ἀρρένων», κατὰ τὴν ῥητὴν παραγγελίαν τοῦ δωρητοῦ.

Ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις συνέρχεται κατ' ἔτος τὸ συνέδριον τῶν παχέων ἀνδρῶν. Ἐφέτος ἐπιτήδειός τις κερδοσκόπος ἀπεφάσισε νὰ διοργανώσῃ ἐν τῇ πόλει **Saint-Louis** σύνοδον τῶν χονδροτέρων ἀνδρῶν καὶ τῶν μικροτέρων νάνων· προκηρύττει δὲ βραβεῖον χιλίων δολλαρίων εἰς ἐκείνους, οἵτινες θὰ κριθῶσιν οἱ τελειότεροι εἰς τὰ δύο εἴδη· ὡς ὅρον μόνον θέτει ὅτι πάντες οἱ διαγωνισθησόμενοι ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς θέαν τῶν κεχηναίων.

Εις Αναγνωστης·

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

Ἀριθ. 308 — Λεπτὰ εἴκοσι

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 22 Νοεμβρίου 1881

Η ΠΑΤΡΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Émile Souvestre]

Ὀκτωβρίου 12. Αἱ νύκτες ἔγειναν ἤδη ψυχραὶ καὶ μακραί, ὁ ἥλιος δὲν μὲ ἀφυπνίζει πλέον διαφαινόμενος ὄπισθεν τῶν παραπετασμάτων μου πολὺ πρὸ τῆς ὥρας τῆς ἐργασίας, καὶ ἂν ἀνοικτοὺς ἔτι ἔχω τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ γλυκὺ θάλπος τῆς κλίνης μὲ κρατεῖ δεδεσμευμένον ἐπ' αὐτῆς. Καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐγείρεται μακρὰ φιλονεικία μεταξὺ τῆς φιλοπονίας καὶ τῆς ὀκνηρίας μου, ἐγὼ δὲ θερμῶς ἄχρι τῶν ὀφθαλμῶν κεκαλυμμένος, ἀναμένω, ὡς ὁ Γάσκων, νὰ κατορθώσουν νὰ συμβιβασθοῦν.

Ἐν τούτοις, σήμερον τὴν πρωΐαν, φῶς διολισθαῖνον διὰ τῆς διαφυῆς τῆς θύρας μου μέχρι τοῦ προσκεφαλαίου μου, μὲ ἀφύπνισε ταχύτερον τοῦ συνήθους. Μάτην ἐστρεφόμην ἐν τῇ κλίνῃ μου· ἡ πεισματώδης λάμψις μὲ κατεδίωκε πανταχοῦ, ὡς ἐχθρὸς νικηφόρος. Ἀπολέσας τέλος τὴν ὑπομονήν μου, ἀνηγέρθην, ἀνεκάθισα ἐπὶ τῆς κλίνης μου, καὶ ἔρριψα ὑπ' αὐτὴν τὸν νυκτικόν μου σκοῦφον.

Ἠγέρθην δυσθυμότατος, καταρώμενος τὸν νέον μου γείτονα, ὅστις ἔχει τὴν μανίαν ν' ἀγρυπνῇ ἐν ᾧ ἐγὼ θέλω νὰ ὑπνώττω. Ὅλοι τοιοῦτοι εἴμεθα· δὲν ἐννοοῦμεν πῶς οἱ ἄλλοι δύνανται νὰ ζῶσι δι' ἴδιόν των λογαριασμόν. Ἕκαστος ἡμῶν ὁμοιάζει πρὸς τὴν γῆν τοῦ παλαιοῦ συστήματος τοῦ Πτολεμαίου, καὶ θέλει περὶ ἑαυτὸν νὰ περιστρέφηται τὸ σύμπαν ὁλόκληρον.

Ῥίψας τὸν σκοῦφόν μου ἐξήγαγον βραδέως τοὺς πόδας μου ἀπὸ τοῦ θερμοῦ μου ἐφαπλώματος, μεμψιμοίρως ἅμα διανοούμενος πόσον ὀχληροὶ εἶνε οἱ γείτονες.

Πρὸ μηνὸς ἔτι οὐδεμίαν ἀφορμὴν παραπόνων εἶχον κατὰ τῶν γειτόνων, οὓς ἡ τύχη μοὶ εἶχε παράσχει· οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἐπέστρεφον ἀργά, ὅπως κοιμηθῶσι, ἐξήρχοντο δ' ἐνωρίτατα ἅμα ἀφυπνιζόμενοι. Ἤμην σχεδὸν πάντοτε μόνος εἰς τὸ ὑψηλόν μου οἴκημα, μόνος μετὰ τῶν νεφελῶν καὶ τῶν στρουθίων!

Ἀλλ' ἐν Παρισίοις οὐδὲν τὸ μόνιμον—τὸ κῦμα τοῦ βίου παρασύρει τὰς τύχας ἡμῶν ὡς τ' ἀποσπασθέντα ἀπὸ τοῦ βράχου φύκη. Οἵας μορφὰς διαφόρους εἶδον διερχομένας τὸν μακρὸν τοῦτον διάδρομον τῶν ὑποστέγων δωματίων! Πόσοι ἡμερῶν τινων ἑταῖροι ἐξηφανίσθησαν διὰ παντός! Καὶ οἱ μὲν συνανεφύρθησαν μετὰ τῆς μυρμηκιᾶς τῶν ζώντων τῆς στροφοδινουμένης ὑπὸ τὴν μάστιγα τῆς ἀνάγκης, οἱ δὲ ὑπνώττουσιν ἐν τῷ νεκροταφείῳ ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ!

Ὁ βιβλιοδέτης Παῦλος εἶνε εἷς τῶν τελευταίων τούτων. Ἕνεκα τοῦ ἐγωϊσμοῦ του ἔμεινεν ἄνευ οἰκογενείας, ἄνευ φίλων· ἀπέθανε μόνος ὡς ἔζησε. Οὐδεὶς ἔκλαυσεν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ του, ὁ δὲ θάνατός του οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ μετέβαλε· εἷς μόνον λάκκος ἐπληρώθη ἐν τῷ νεκροταφείῳ καὶ ἓν ὑπερῷον δωμάτιον ἐκενώθη.

Τοῦτο κατέχει ἀπὸ τινων ἡμερῶν ὁ νέος μου γείτων.

Νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν (τώρα ὅτε ἐξύπνησα ἐντελῶς καὶ ἔστειλα τὴν δυσθυμίαν μου νὰ ὑπάγῃ νὰ εὕρῃ τὸν σκοῦφόν μου) νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν, ὁ νέος αὐτὸς γείτων μου, μολονότι ἐξυπνᾷ ὀλίγον ἐνωρίτερον, παρ' ὅσον ἁρμόζει εἰς τὴν ὀκνηρίαν μου, εἶνε κάλλιστος ἄνθρωπος· ὑποφέρει τὴν ἔνδειάν του, ὅπως ὀλίγοι δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τὴν εὐτυχίαν των,—μετ' εὐθυμίας καὶ μετριοφροσύνης.

Ἐν τούτοις ἡ τύχη σκληρῶς αὐτὸν κατεβασάνισε. Ὁ Γεροπέτρος εἶνε ἐρείπιον πλέον ἀνθρώπου. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἑτέρου τῶν βραχιόνων του κρέμαται χειρὶς κενή, τὸν ἀριστερὸν πόδα του κατεσκεύασεν ὁ ξυλουργός, καὶ ὁ δεξιὸς μόλις σύρεται, ἀλλ' ἡ μορφή του ὑπέρκειται φαιδρὰ καὶ ἤρεμος. Βλέπων τις τὸ βλέμμα αὐτοῦ τὸ ἀκτινοβόλον, ἀκούων τὴν φωνήν του, τῆς ὁποίας τὸ σθένος ἐντείνεται, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ τῆς ἀγαθότητος, ἐννοεῖ ὅτι ἡ ψυχὴ παρέμεινεν ὁλόκληρος ἐν τῷ ἡμιηρειπωμένῳ περιβλήματι. Τὸ φρούριον ἐβλάφθη ὀλίγον, ὡς λέγει ὁ Γεροπέτρος, ἀλλ' ἡ φρουρὰ εἶνε σώα καὶ ὑγιής.

Ὅσῳ μᾶλλον ἀναπολῶ τὸν ἐξαίρετον τοῦτον ἄνθρωπον, τοσούτῳ μέμφομαι ἐμαυτὸν διὰ τὴν βλασφημίαν ἣν ἐξεσφενδόνησα κατ' αὐτοῦ ἅμα ἀφυπνισθείς.

Εἴμεθα, ἐν γένει, ὑπὲρ τὸ δέον ἐπιεικεῖς διὰ τὰ κρύφια ταῦτα πρὸς τὸν πλησίον ἡμῶν ἀδικήματα. Πᾶσα κακεντρέχεια μὴ ἐκφραζομένη, μὴ ἐξερχομένη τῆς διανοίας ἡμῶν, μᾶς φαίνεται ἀθῶα, καὶ ἐν τῇ σκαιᾷ ἡμῶν δικαιοσύνῃ συγχωροῦμεν ἀνεξετάστως τὸ ἁμάρτημα, τὸ μὴ ἐκδηλωθὲν διὰ πράξεως!

Ἀλλὰ πρέπει ἆρά γε ὑπὸ τοῦ νόμου μόνον νὰ

Digitized by Google

ορίζωνται αἱ πρὸς ἀλλήλους σχέσεις ἡμῶν; Ἐκτὸς τῶν σχέσεων τῶν γεγονότων, δὲν ὑφίσταται ἆρά γε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων σπουδαία τις σχέσις αἰσθημάτων; Δὲν ὀφείλομεν ἆρα γε πρὸς ὅσους ζῶσι ὑπὸ τὸν αὐτὸν μεθ' ἡμῶν οὐρανὸν τὴν ἀρωγὴν οὐ μόνον τῶν πράξεών μας ἀλλὰ καὶ τῶν προθέσεών μας; Πᾶσα ἀνθρωπίνη τύχη δὲν πρέπει ἆρά γε νὰ εἶνε δι' ἡμᾶς πλοῖον ὅπερ κατευοδοῦμεν διὰ τῶν εὐχῶν μας; Δὲν ἀρκεῖ οἱ ἄνθρωποι νὰ μὴ βλάπτωσιν ἀλλήλους, πρέπει νὰ βοηθῶσιν ἀλλήλους, πρέπει νὰ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους. Τὸ σύνθημα Urbi et orbi ἔδει νὰ εἶνε ἡ αἰωνία κραυγὴ ὅλων τῶν καρδιῶν. Τὸ νὰ καταρᾶταί τις οἱονδήποτε, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἔτι, καὶ ἐν παρόδῳ ἔτι, εἶνε ταὐτὸν πρὸς τὸ ν' ἀντιπράττῃ κατὰ τοῦ μεγάλου νόμου, ὅστις καθίδρυσεν ἐδῶ κάτω τὴν συγκοινωνίαν τῶν ψυχῶν, καὶ εἰς ἣν ὁ Χριστὸς ἔδωκε τὸ γλυκὺ ὄνομα *ἀγάπη*.

Αἱ σκέψεις αὗται μοὶ ἐπῆλθον ἐν ᾧ ἐνεδυόμην, ἐσκέφθην δὲ προσέτι ὅτι πρέπει νὰ ἱκανοποιήσω τὸν Γεροπέτρον. Ὅπως ἀποζημιώσω αὐτὸν διὰ τὸ αἴσθημα τῆς πρὸ ὀλίγου κατ' αὐτοῦ δυσαρεσκείας μου, ὀφείλω νὰ τῷ παράσχω τεκμήριον τῆς πρὸς αὐτὸν συμπαθείας μου· τὸν ἀκούω ὑπομέλποντα ἐν τῷ δωματίῳ του· ἐργάζεται· θέλω νὰ τῷ κάμω ἐγώ, πρῶτος, τὴν γειτονικήν μου ἐπίσκεψιν.

Ὀγδόη πρωϊνὴ ὥρα. Εὗρον τὸν Γεροπέτρον ἐνώπιον τραπέζης φωτιζομένης ὑπὸ μικροῦ λαμπτῆρος καπνίζοντος, κατασκευάζοντα χονδροειδεῖς θήκας ἐκ ναστοχάρτου, καὶ ὑποτονθορύζοντα μεταξὺ τῶν ὀδόντων του δημῶδές τι μέλος. Ἐν τῷ δωματίῳ του δὲν ὑπάρχει πῦρ καίτοι τὸ ψῦχος εἶνε δριμύ. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡμιάνοιξα τὴν θύραν ἔρρηξε φωνὴν εὐθύμου ἐκπλήξεως.

— Ὢ! σεῖς εἴσθε, γείτονά μου, ἐμβᾶτε λοιπόν! δὲν ἐφανταζόμην ὅτι ἐξυπνήσατε τόσον πρωΐ· δι' αὐτὸ τραγῳδῶ σιγά, σιγά, ἐφοβούμην μήπως σᾶς ἐξυπνήσω.

Τί εὐγενὴς ψυχή! κ' ἐγὼ τὸν ἔστελλον εἰς τὸν διάβολον, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἐμερίμνει τόσον περὶ τοῦ ὕπνου μου!

Ἡ ἰδέα αὕτη μὲ συνεκίνησε, καὶ τῷ ἀπέτεινα ὡς γείτων τὸ *καλῶς ἦλθε*, μετὰ διαχύσεως, ἥτις τὸν κατευχαρίστησε.

— Μὰ τὸν Θεόν, μοῦ φαίνεσθε καλὸς ἄνθρωπος καὶ μοῦ ἀρέσει ἡ συντροφιά σας, μοὶ εἶπε διὰ τόνου στρατιωτικῆς ἀφελείας, σφίγξας τὴν χεῖρά μου· δὲν μοῦ ἀρέσουν ὅσοι βλέπουν τὸ πλαγινό των δωμάτιον ὡς σύνορον, καὶ μεταχειρίζονται ὡσὰν ἀγρίους τοὺς γείτονάς των. Ὅταν κανεὶς ἀναπνέῃ τὸν ἴδιον ἀέρα καὶ ὁμιλῇ τὴν ἰδίαν γλῶσσαν μὲ ἕνα ἄλλον δὲν πρέπει νὰ τοῦ γυρνᾷ τὴν πλάτην... Καθήσατε ἐκεῖ, γείτονά μου, μὲ συμπάθειο. Μονάχα προσέξετε εἰς τὸ σκαμνί, ἔχει τρία πόδια, καὶ διὰ τέταρτο χρειάζεται καλὴ θέλησις.

— Ὅσον δι' αὐτὴν νομίζω ὅτι δὲν λείπει ἀπ' ἐδῶ μέσα, εἶπον.

— Ἡ καλὴ θέλησις! ἐπανέλαβεν ὁ Γεροπέτρος· αὐτὴν μόνον μὲ ἀφῆκεν ἡ μητέρα μου, καὶ θαρρῶ ὅτι κανεὶς υἱὸς δὲν ἔλαβε καλλιτέραν κληρονομίαν. Δι' αὐτό, εἰς τὴν πυροβολαρχία μὲ ὠνόμαζαν—*Ὁ καλόκαρδος*.

— Ὑπηρετήσατε εἰς τὸν στρατόν;

— Εἰς τὸ τρίτον τοῦ πυροβολικοῦ, τὸν καιρὸν τῆς Δημοκρατίας, καὶ ὕστερον εἰς τὴν ἐθνοφρουράν. Ἤμην εἰς τὸ Ζεμὰπ καὶ εἰς τὸ Βατερλῶ, ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, εἰς τὸ βάπτισμα καὶ εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν τῆς δόξης μας.

Τὸν ἐθεώρουν μετ' ἐκπλήξεως.

— Καὶ πόσων ἐτῶν εἴσθε λοιπὸν εἰς τὸ Ζεμάπ; τὸν ἠρώτησα.

— Ἕως δέκα πέντε ἐτῶν, εἶπε.

— Καὶ ἀπεφασίσατε νὰ ὑπηρετήσετε τόσον νέος;

— Δηλαδὴ οὔτε τὸ ἐφανταζόμην. Ἐγὼ τότε κατεσκεύαζα παιγνίδια διὰ τὰ μικρὰ παιδία, χωρὶς νὰ σκέπτωμαι ὅτι ἡ Γαλλία εἰμπόρει νὰ μοῦ ζητήσῃ τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ τῇ κατασκευάζω κούκλαις καὶ σβούραις. Ἀλλὰ εἰς τὴν Βινσένην εἶχα ἕνα γέροντα θεῖον, τὸν ὁποῖον ἐπήγαινα καὶ ἔβλεπα κάπου, κάπου. Ἦτο παλαιὸς στρατιώτης, μὲ πόδι ξύλινο κ' ἐκεῖνος ὅπως ἐγὼ τώρα, ἀλλὰ σοφὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἤξιζε νὰ γείνῃ στρατάρχης. Κατὰ δυστυχίαν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον οἱ βαθμοὶ δὲν ἐδίδοντο εἰς ὅσους δὲν ἦσαν εὐγενεῖς. Ὁ θεῖός μου ὁ ὁποῖος ὑπηρέτησε τόσον καλὰ ὅπου ὁ *ἄλλος* θὰ τὸν ἔκαμνε *πρίγκηπα*, ἀπεσύρθη ὡς ἁπλοῦς ἀνθυπολοχαγός. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ τὸν ἰδῇς μὲ τὴ στολή του, μὲ τὸν σταυρὸν τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου, μὲ τὸ ξυλοπόδαρό του, μὲ τὰ ἄσπρα του μουστάκια καὶ τὸ ὡραῖό του πρόσωπον!...

Ὁσάκις τὸν ἐπεσκεπτόμην, μοῦ ἔλεγε πράγματα, τὰ ὁποῖα ποτέ μου δὲν ἐλησμόνουν. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν τὸν εὕρηκα πολὺ σοβαρόν.

— Πέτρε, μοῦ λέγει, 'ξεύρεις τί γίνεται εἰς τὰ σύνορα;

— Ὄχι, ὑπολοχαγέ, τοῦ εἶπα.

— Αἴ, μάθε το λοιπόν, ἡ πατρὶς κινδυνεύει, μοῦ λέγει.

Δὲν κατελάμβανα καλὰ καλά, καὶ ἐν τούτοις τοῦτο μοῦ ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν.

— Ἴσως ποτέ σου δὲν ἐσκέφθης τί εἶνε ἡ πατρίς, ἐπανέλαβε, θέσας τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ ὤμου μου· εἶνε ὅλα ὅσα σὲ περικυκλόνουν, ὅσοι σὲ ἀνέθρεψαν καὶ σὲ ἔθρεψαν, ὅλοι ὅσοι σὲ ἠγάπησαν! Αὐτὴ ἡ πεδιὰς τὴν ὁποίαν βλέπεις, αὐταὶ αἱ οἰκίαι, αὐτὰ τὰ δένδρα, αὐταὶ αἱ κόραι αἱ ὁποῖαι περνοῦν ἐκεῖ γελῶσαι, εἶνε ἡ πατρίς. Οἱ νόμοι οἱ ὁποῖοι σὲ προστατεύουν, τὸ ψωμὶ τὸ ὁποῖον πληρόνεις μὲ τὸν κόπον σου, οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους ἀνταλάσσεις, ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη ὁποῦ σοῦ ἔρχονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα ἐν τῷ μεταξὺ τῶν ὁποίων ζῇς, εἶνε ἡ πα-

Digitized by Google

τρίς. Τὸ μικρὸν δωμάτιον ὅπου ἄλλοτε εἶδες τὴν μητέρα σου, αἱ ἀναμνήσεις τὰς ὁποίας σοῦ ἀφῆκε, τὸ χῶμα ὅπου ἀναπαύεται, εἶνε ἡ πατρίς. Τὴν βλέπεις, τὴν ἀναπνέεις παντοῦ. Φαντάσου, παιδί μου, τὰ δικαιώματά σου καὶ τὰ καθήκοντά σου, ὅλους τοὺς ἀγαπημένους σου, καὶ τὰς ἀνάγκας σου, τὰς ἀναμνήσεις σου καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην σου, ὅλα μαζῆ ἡνωμένα εἰς ἓν ὄνομα, καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ θὰ εἶνε ἡ πατρίς!

Ἔτρεμα ἀπὸ συγκίνησιν, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἔχυνον δάκρυα ἄφθονα.

— Ἀ! ἐννόησα! ἀνέκραξα· εἶνε ἡ οἰκογένεια, ἀλλὰ πολὺ, πολὺ μεγαλειτέρα, εἶνε τὸ μέρος τοῦ κόσμου, ὅπου ὁ θεὸς ἔβαλε τὸ σῶμά μας καὶ τὴν ψυχήν μας.

— Σωστά, Πέτρε, σωστά, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων στρατιώτης, λοιπὸν καταλαμβάνεις, δὲν εἶν' ἔτσι; τί τῆς χρεωστοῦμεν;

— Ἀ! βέβαια, τῆς χρεωστοῦμεν τὴν ζωήν μας· αὐτὸ εἶνε ζήτημα γενναιότητος πλέον.

— Καὶ δικαιοσύνης, παιδί μου, μοὶ εἶπεν ὁ γέρων· τὸ μέλος τῆς οἰκογενείας τὸ ὁποῖον δὲν συνεισφέρει εἰς αὐτὴν τὸ ἀνάλογόν του μέρος τῶν ὑπηρεσιῶν, δὲν ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντά του καὶ εἶνε κακὸς συγγενής· ὁ σύντροφος ὅστις δὲν ἐργάζεται ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς ἑταιρίας του μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, κλέπτει τὸ κέρδος τὸ ὁποῖον λαμβάνει, δὲν εἶνε τίμιος ἄνθρωπος· ἐπίσης ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀπολαμβάνει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἔχῃ πατρίδα χωρὶς νὰ ἀναλαμβάνῃ ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις, πράττει ἔγκλημα κατὰ τῆς τιμῆς καὶ εἶνε κακὸς πολίτης.

— Καὶ τί πρέπει νὰ κάμω, ὑπολοχαγέ, διὰ νὰ εἶμαι καλὸς πολίτης; ἠρώτησα.

— Νὰ κάμῃς διὰ τὴν πατρίδα σου ὅ,τι θὰ ἔκαμνες διὰ τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, εἶπε.

Δὲν ἀπήντησα τίποτε τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἡ καρδία μου ἦτο ἐξωγκωμένη καὶ τὸ αἷμα ἀνέβραζεν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μου. Ἀλλ' εἰς τὸν δρόμον, ὅταν ἐπέστρεφα μοῦ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἔβλεπα γραμμένους ἐμπρὸς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου τοὺς λόγους τοῦ θείου μου. Ἔλεγα καὶ ἐγώ· «Κάμε διὰ τὴν πατρίδα σου ὅ,τι θὰ ἔκαμνες διὰ τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου...» Καὶ ἡ πατρὶς κινδυνεύει! οἱ ξένοι τὴν προσβάλλουν καὶ ἐγὼ κατασκευάζω *σβούραις*!...

Ἡ ἰδέα αὐτὴ τόσον μοῦ ἐκαρφώθη εἰς τὴν κεφαλήν μου ὅλην τὴν νύκτα, ὥστε τὴν ἐπαύριον ἐπέστρεψα εἰς Βινσέννην διὰ ν' ἀναγγείλω εἰς τὸν ὑπολοχαγὸν ὅτι κατετάχθην ἐθελοντὴς καὶ ὅτι ἀνεχώρουν εἰς τὰ σύνορα. Μὲ ἐνηγκαλίσθη, μ' ἔσφιγξεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ παρασήμου του καὶ ἀνεχώρησα ὑπερήφανος διὰ τὴν πρᾶξίν μου.

Ἰδοὺ πῶς, καλέ μου γείτων, κατετάχθην ἐθελοντὴς τῆς Δημοκρατίας, πρὶν ἀκόμη μοῦ φυτρώσουν οἱ ὀδόντες τῆς φρονήσεως».

Ταῦτα πάντα ἐλέχθησαν ἄνευ ἐμφάσεως, μετὰ τῆς φυσικῆς ἐκείνης εὐθυμίας τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες θεωροῦσι τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός των οὔτε ὡς ἀξίαν, οὔτε ὡς βάρος. Ὁ Γεροπέτρος ὁμιλῶν ἐνεθουσία οὐχὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀλλὰ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν πραγμάτων. Προφανῶς ἐν τῷ δράματι τοῦ βίου του δὲν τὸν ἀπησχόλει τὸ πρόσωπον, ὅπερ ὑπεδύθη, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ δρᾶμα!

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀφιλοκερδείας, τῆς περιφιλαυτίας, μὲ συνεκίνησε. Παρέτεινα τὴν ἐπίσκεψίν μου καὶ τῷ ἔδειξα μεγάλην ἐμπιστοσύνην, ὅπως ἀξιωθῶ τῆς ἰδικῆς του. Μετὰ μίαν ὥραν, ἐγνώριζε τὰ κατ' ἐμὲ καὶ τὰς ἕξεις μου· ἤμην ἤδη παλαιὸς γνώριμός του,

Τῷ ὡμολόγησα μάλιστα τὴν δυσαρέσκειαν, ἣν μοὶ προὐξένησε πρό τινων στιγμῶν ἡ λάμψιν τοῦ λαμπτῆρός του. Ἤκουσε τὴν ἐξομολόγησίς μου μετὰ τῆς εὐθυμίας τῶν ἀγαθῶν καρδιῶν, αἵτινες λαμβάνουσι τὰ πάντα ἐκ τῆς καλῆς των ὄψεως. Δὲν μοὶ ὡμίλησε οὔτε περὶ τῆς ἀνάγκης, ἥτις ὑπεχρέου αὐτὸν νὰ ἐργάζηται ἐνῷ ἐγὼ παρέτεινον τὸν ὕπνον μου, οὔτε περὶ οὐδενός· ἀλλ' ἔπληξε μόνον τὸ μέτωπόν του μεμφόμενος ἑαυτὸν διὰ τὴν ἀπερισκεψίαν του, καὶ μοὶ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ἐμφράξῃ τὴν διαφυὴν τῆς θύρας του.

Ὦ μεγάλη καὶ ὡραία ψυχή, ἐν ᾗ οὐδὲν μετατρέπεται εἰς πικρίαν, καὶ ἥτις τὴν ἰσχὺν αὐτῆς φυλάττει μόνον διὰ τὴν καλοκαγαθίαν καὶ τὸ καθῆκον!

15 *Ὀκτωβρίου*. Σήμερον τὴν πρωΐαν παρετήρουν μικρὰν χαλκογραφίαν, ἣν περιέβαλον ἐγὼ διὰ πλαισίου καὶ ἐτοποθέτησα ὑπὲρ τὴν τράπεζαν τῆς ἐργασίας μου· εἶνε σχεδίασμα, ἐν ᾧ ὁ Γκαβαρνῆ, σπουδαιογραφῶν, παρέστησε γέροντα στρατιώτην καὶ νεοσύλλεκτον.

Ἐκστατικῶς παρατηρῶν τὰς δύω ταύτας μορφάς, οὕτω διάφορον καὶ ζωηρὰν ἐχούσας τὴν ἔκφρασιν, εἶδον ἀμφοτέρας λαβούσας ζωὴν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου· τὰς εἶδον κινουμένας, τὰς ἤκουσα ὁμιλούσας· ἡ εἰκὼν ἐγένετο ζωντανὴ σκηνή, ἧς ἐγὼ ἤμην ὁ θεατής.

Ὁ γέρων στρατιώτης προὐχώρει βραδέως τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ νεαροῦ στρατιώτου στηρίζων. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, διὰ παντὸς κεκλεισμένοι, δὲν ἔβλεπον τὸν ἥλιον ἀκτινοβολοῦντα διὰ μέσου τῶν ἠνθισμένων καστανεῶν. Ἐν τῇ θέσει τοῦ δεξιοῦ βραχίονος ἐκρέματο χειρὶς κενή, καὶ ὁ ἕτερος τῶν μηρῶν ἐπηρείδετο ἐπὶ δρυΐνης κνήμης, πρὸς τῆς ὁποίας τὸν ξηρὸν ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἦχον ἐπεστρέφοντο οἱ διαβάται.

Τὸ παλαιὸν τοῦτο ἐρείπιον τῶν πατριωτικῶν ἀγώνων θεωροῦντες οἱ πλεῖστοι ἀνέσειον τὴν κεφαλήν των μετὰ θλιβεροῦ οἴκτου, καὶ ἐξέφερον μομφὴν ἢ κατάραν.

— Ἰδοὺ εἰς τί χρησιμεύει ἡ δόξα! ἔλεγε χον-

Digitized by Google

δρός τις έμπορος άποστρέφων μετά φρίκης τά όμματα.

— Τί άξιοθρήνητος χρήσις τής άνθρωπίνης ζωής! έπανελάμβανε νέος τις φέρων ύπό μάλης τόμον τινά φιλοσοφίας.

— Ό στρατιώτης θά έκαμνε καλλίτερα νά μή άφινε τό άροτρόν του, είπεν είς χωρικός μέ ήθος πανούργον.

— Δυστυχή γέρων! έψιθύρισε γυνή τις σχεδόν συγκεκινημένη.

Ό γέρων ήκουσε πάντα και τό μέτωπόν του έρρυτιδώθη· διότι τώ έφάνη ότι ό όδηγός του κατέστη σκεπτικός. Ταραχθείς ούτος έξ όσων έπαναλαμβάνονται περί έαυτόν, μόλις άποκρίνεται είς τάς έρωτήσεις τού γέροντος, και τό βλέμμα αύτού άορίστως θεώμενον τό ένώπιόν του διάστημα,φαίνεται ώς άναζητούν τήν λύσιν προβλήματός τινος.

Έταράχθη ό πολιός μύσταξ τού γέροντος,όστις έσταμάτησεν άποτόμως,και κρατών διά τού ύπολειπομένου αύτού βραχίονος τόν νέον του όδηγόν·

— Μέ λυπούνται όλοι, είπε, διότι δέν έννοούν· άλλ' άν ήθελα νά τούς άποκριθώ!..

— Τί θά τοίς έλεγες, πατέρα; ήρώτησεν ό νεανίας περιέργως.

— Θά έλεγα κατά πρώτον είς τήν γυναίκα, ή όποία λυπείται βλέπουσά με, νά χύση τά δάκρυά της δι' άλλας δυστυχίας, διότι έκάστη πληγή μου μέ ένθυμίζει ένα άγώνα ύπέρ τής πατρίδος μου. Είμπορεί κανείς ν'άμφιβάλη διά μερικάς άφοσιώσεις· ή ίδική μου όμως είνε φανερά. Φέρω έπ' έμού ένδείξεις ύπηρεσίας γεγραμμένας μέ τόν σίδηρον και τόν μόλυβδον τών έχθρών. Τό νά μέ ταλανίζουν διότι έκαμα τό καθήκόν μου, είνε ώς νά ύποθέτουν ότι προτιμότερον ήτο νά τό προδώσω.

— Και τί θά άπεκρίνεσθε είς τόν χωρικόν, πατέρα;

— Θά τώ άπεκρινόμην ότι διά νά όδηγή είρηνικώς τό άροτρόν του, πρέπει νά είνε πρώτον έξησφαλισμένα τά σύνορα, και έφ' όσον θά ύπάρχουν ξένοι έτοιμοι νά άρπάξουν τά σπαρτά του, χρειάζονται βραχίονες διά τήν ύπεράσπισίν των.

— Άλλά και ό σοφός νέος έκίνει έπίσης τήν κεφαλήν του μεμφόμενος τήν τοιαύτην χρήσιν τής ζωής.

— Διότι δέν είξεύρει τί δύνανται νά διδάξωσιν ή θυσία και τά βάσανα. Τά βιβλία, τά όποία άναγινώσκει αύτός, ήμείς τά έφηρμόσαμεν πρακτικώς χωρίς νά τά γνωρίζωμεν· τάς ίδέας τάς όποίας αύτός χειροκροτεί ήμείς τάς ύπερησπίσαμεν μέ τήν πυρίτιδα και τήν λόγχην.

— Και μέ θυσίαν τών μελών σας και τού αίματός σας· έν τούτοις ό άστός έκείνος βλέπων τό ήκρωτηριασμένον τούτο σώμα άνέκραξεν· «Ίδού είς τί χρησιμεύει ή δόξα!»

— Μή τόν πιστεύης, υίέ μου· ή άληθής δόξα είνε ό άρτος τής καρδίας· αύτή τρέφει τήν άφοσίωσιν, τήν ύπομονήν, τήν γενναιότητα. Ό κύριος τών όλων έδωκεν αύτήν ώς ένα έπι πλέον δεσμόν μεταξύ τών άνθρώπων. Τό νά θέλωμεν νά έκτιμώμεθα ύπό τών άδελφών μας, δέν είνε ώς νά διατρανώμεν πρός αύτούς τήν ύπόληψιν και τήν συμπάθειάν μας; Ή άνάγκη τού θαυμασμού είνε μία τών άπόψεων τής άγάπης. Όχι, όχι, ή *δικαία* δόξα ούδέποτε άνταμείβεται έπαξίως! Παιδίον, δέν πρέπει νά οίκτείρωμεν τά σωματικά έλαττώματα, τά όποία μαρτυρούν γενναίαν τινά θυσίαν, άλλά έκείνα τά όποία προκαλούν αί κακίαι μας και αί άνοησίαι μας. Άχ, άν είμπόρουν νά όμιλήσω δυνατά, πρός όσους μού ρίπτουν διαβαίνοντες, βλέμμα οίκτου, θά έφώναζον πρός τόν νεανίαν έκείνον, τού όποίου τούς όφθαλμούς κατέστρεψαν προώρως αί καταχρήσεις· — «Τί έκαμες τούς όφθαλμούς σου;» Πρός τόν άργόν ό όποίος σύρει μετά κόπου τό έκνενευρισμένον σαρκίον του· — «Τί έκαμες τούς πόδας σου;» Πρός τόν γέροντα,τόν όποίον ή ποδάγρα τιμωρεί διότι δέν ύπήρξεν έγκρατής·—«Τί έκαμες τάς χείράς σου;» Πρός όλους— «Τί έκάματε τάς ήμέρας τάς όποίας ό Θεός σάς έδωκε, τάς δυνάμεις τάς όποίας έπρεπε νά μεταχειρισθήτε πρός όφελος τών άδελφών σας; Άν δέν είμπορείτε ν'άποκριθήτε, μή έλεεινολογήτε πλέον τόν γέροντα στρατιώτην, ό όποίος ήκρωτηριάσθη ύπέρ τής πατρίδος· διότι αύτός τούλάχιστον είμπορεί νά δεικνύη τά σημεία τών πληγών του χωρίς νά κοκκινίζη άπό έντροπήν».

16 *Όκτωβρίου*. Ή μικρά χαλκογραφία μέ έκαμε νά έννοήσω καλλίτερον τήν άξίαν τού Γεροπέτρου και τόν έξετίμησα περισσότερον.

Πρό όλίγου έξήλθε τού ύπερώου μου δωματίου. Ούδέ ήμέρα παρέρχεται πλέον χωρίς νά έλθη νά έργασθή παρά τήν πυράν μου, ή χωρίς νά ύπάγω έγώ είς τό δωμάτιόν του και καθήσω παρά τήν τράπεζαν τής έργασίας του, όπως συνδιαλεχθώμεν.

Ό γέρων πυροβολητής είδε πολλά, και ένασμενίζει άφηγούμενος πάντα όσα είδε. Περιηγηθείς ένοπλος έπι είκοσαετίαν τήν Εύρώπην, έπολέμησεν άνευ μίσους, και ύπέρ μίας μόνης ίδέας —ύπέρ τής τιμής τής έθνικής σημαίας! Ή ίδέα αύτη ύπήρξεν ή δεισιδαιμονία του, άν θέλετε, άλλ' ύπήρξε συγχρόνως και ή σωτηρία του.

Τό όνομα *Πατρίς* έχρησίμευσεν είς αύτόν ώς περίαπτον κατά πάντων τών πειρασμών. Ή ύποχρέωσις τού φέρειν άξιοπρεπώς μέγα τι όνομα θεωρείται βάρος μόνον ύπό τών χυδαίων φύσεων, άλλ' ύπό τών ίσχυρών θεωρείται ώς ένθάρρυνσις.

— Κι' έγώ είχα τάς στιγμάς μου, μοί έλεγε προχθές, κατά τάς όποίας μού ήρχετο διάθεσις νά *συμπεθεριάσω μέ τόν διάβολον*. Ό πόλεμος κάμνει τόν άνθρωπον πολύ χειρότερον άφ' ό,τι

Digitized by Google

εἶνε. Ὅταν κανεὶς ἀκατάπαυστα καίει, καταστρέφει, κρημνίζει, φονεύει, ἡ καρδία του σκληρύνεται, καὶ τῷ ἔρχονται ἐνίοτε παράδοξοι καὶ ζωηραὶ ἰδέαι. Ἀλλ' ἐγὼ κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας ἐνεθυμούμην τὴν πατρίδα, περὶ τῆς ὁποίας μοὶ εἶχεν ὁμιλήσει ὁ ὑπολοχαγός, καὶ ἔλεγα πρὸς τὸν ἑαυτόν μου· «Πέτρε, κύτταξε νὰ φανῇς ἄξιος τῆς πατρίδος σου». Ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο κατόπιν τὸ ἐπερίπαιξαν! Ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ γελάσουν καὶ μὲ τὸν θάνατον τῆς μητρός των, ἔστρεψαν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ γελοῖον, ὡσὰν τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος νὰ μὴν ἦτο εὐγένεια ἔχουσα καὶ αὐτὴ τὰς ἀπαιτήσεις της! Τὸ κατ' ἐμὲ ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω ἀπὸ πόσας ἀνοησίας μὲ ἐπροφύλαξεν ἡ ἰδέα «ἄξιος τῆς πατρίδος!» Ὅταν κατακουρασμένος ἀπὸ τὸν κόπον εὑρισκόμην εἰς τὴν ὀπισθοφυλακὴν καὶ ἤκουον πυροβολισμοὺς εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακήν, ἐνίοτε φωνή τις μοῦ ἔλεγεν· «Ἄφησε τοὺς ἄλλους νὰ τὰ διορθώσουν ὅπως εἰμπορέσουν, καὶ φύλαξε σήμερα τὸ δέρμα σου». Ἀλλ' αἱ λέξεις «φανοῦ ἄξιος τῆς πατρίδος» ἀντήχουν ἐντός μου καὶ ἔτρεχον νὰ βοηθήσω τοὺς συστρατιώτας μου. Ἄλλοτε ὅτε ἡ πεῖνα, τὸ ψῦχος, αἱ πληγαί, μὲ παρώξυνον καὶ κατέλυα εἰς τὴν καλύβην κανενὸς Γερμανοῦ μεμψιμοίρου, μοῦ ἤρχετο ὄρεξις νὰ τὸν *ξεπαστρέψω* καὶ νὰ καύσω τὴν καλύβην του· ἀλλ' ἔλεγον χαμηλοφώνως «φανοῦ ἄξιος τῆς πατρίδος» καὶ ἔφευγε μακράν μου πᾶσα ἰδέα φόνου καὶ ἐμπρησμοῦ. Διῆλθα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ βασίλεια ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, φροντίζων πάντοτε νὰ μὴν ἀτιμάσω τὴν σημαίαν μου. Ὁ ὑπολοχαγός, βλέπετε, μὲ εἶχε μάθει μίαν μαγευτικὴν λέξιν ΠΑΤΡΙΣ! Δὲν ὠφείλομεν μόνον νὰ τὴν ὑπερασπισθῶμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν καταστήσωμεν μεγάλην καὶ ἀξιαγάπητον!

17 *Ὀκτωβρίου*. Σήμερον ἔμεινα ἐπὶ μακρὸν παρὰ τῷ γείτονί μου· ὄνομά τι τυχαίως λεχθὲν προὐκάλεσε νέαν ἐκμυστήρευσιν.

Τὸν ἠρώτησα ἂν καὶ τὰ δύω μέλη, τὰ ὁποῖα τῷ ἔλειπον, τὰ ἀπώλεσεν εἰς τὴν αὐτὴν μάχην.

— Ὄχι, ὄχι, μοὶ ἀπήντησε. Τὸ κανόνι μόνον τὸ πόδι μοῦ ἐπῆρε· ἀλλὰ τὸ χέρι μοῦ τὸ *ἔφαγαν* τὰ λατομεῖα τοῦ Κλαμάρτ.

Καὶ ἐπειδὴ τὸν ἠρώτησα τὰς λεπτομερείας·

— Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἁπλούστατον, ἐξηκολούθησε. Μετὰ τὴν μεγάλην καταστροφὴν τοῦ Βατερλῶ, ἔμεινα τρεῖς μῆνας εἰς τὸ φορητὸν νοσοκομεῖον διὰ ν' ἀφήσω καιρὸν εἰς τὸ ξυλοπόδαρό μου νὰ φυτρώσῃ. Μίαν φοράν, ἐπειδὴ ἤρχισα πάλιν νὰ χωλαίνω, ἔλαβα ἄδειαν ἀπὸ τὸν ταγματάρχην καὶ ἀνεχώρησα εἰς Παρισίους, ὅπου ἤλπιζα νὰ εὕρω κανένα συγγενῆ ἢ φίλον. Ἀλλὰ τίποτε, ὅλοι ἔφυγαν ἢ ἀπέθαναν· θὰ ἤμην ὀλιγώτερον ξένος εἰς τὴν Βιέννην, εἰς τὴν Μαδρίτην, εἰς τὸ Βερολῖνον! Ἐν τούτοις μολονότι εἶχα ἕνα πόδι ὀλιγώτερον νὰ θρέψω, δὲν ἤμην δι' αὐτὸ καὶ εἰς καλλιτέραν κατάστασιν· ἡ ὄρεξις μοῦ εἶχεν ἔλθει, καὶ τὰ τελευταῖα χρήματά μοῦ εἶχαν φύγει.

Ἀλήθεια, εἶχα ἀπαντήσει τὸν παλαιόν μου ταγματάρχην, ὁ ὁποῖος ἐνεθυμεῖτο ὅτι τοῦ ἔσωσα τὴν ζωὴν εἰς Μοντερῶ, καὶ μοὶ εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ μὲ προσλάβῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Εἴξευρα ὅτι εἶχε νυμφευθῆ τὸ παρελθὸν ἔτος, ὅτι εἶχε μέγαρον καὶ ἐπαύλεις· ὥστε εἰμπόρουν νὰ εἶμαι ἰσοβίως θαλαμηπόλος ἑνὸς ἑκατομμυριούχου, καὶ δὲν μὲ δυσηρέστει τοῦτο. Μοῦ ἔμενε μόνον νὰ μάθω ἂν δὲν εἶχα τίποτε καλλίτερον νὰ κάμω. Μίαν ἑσπέραν ἤρχισα νὰ σκέπτωμαι.

— Ἔλα, Γεροπέτρο, εἶπον μὲ τὸν νοῦν μου, πρέπει νὰ φερθῇς ὡσὰν ἄνδρας. Ἡ θέσις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ταγματάρχου δὲν εἶνε ἄσχημη· ἀλλὰ δὲν εἰμπορεῖς νὰ κάμῃς τίποτε καλλίτερον; Τὸ σῶμά σου ἀκόμη εἶνε εἰς καλὴν κατάστασιν. Δὲν χρεωστεῖς ἄρά γε ὅλας σου τὰς δυνάμεις εἰς τὴν πατρίδα, ὅπως ἔλεγεν ὁ θεῖός σου ὁ ὑπολοχαγός; Διατί νὰ μὴν ἀφήσῃς κανένα ἄλλον ἀδυνατώτερον ἀπὸ σὲ νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν θέσιν τοῦ ἀπομάχου εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ διοικητοῦ; Ἐμπρός, στρατιῶτα, πῦρ! ἀφ' οὗ σοῦ μένει ἀκόμη μία χείρ! Δὲν πρέπει ν' ἀναπαυθῇς πρὶν ἔλθῃ ἡ ὥρα.

Καὶ ὑπῆγα καὶ ηὐχαρίστησα τὸν διοικητήν μου, ἔπειτα δὲ προσέφερα τὰς ὑπηρεσίας μου εἰς ἕνα ἀρχαῖόν μου συστρατιώτην, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὸ λατομεῖον τοῦ Κλαμάρτ καὶ ἔλαβε πάλιν τὴν σφύραν τοῦ μαρμαροκόπου.

Κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνας ἤμην ὡς νεοσύλλεκτος, δηλαδὴ ἐγυμναζόμην μᾶλλον παρὰ εἰργαζόμην· ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν καλὴν θέλησιν τί δὲν κατορθώνει κανείς; δὲν ἔγεινα μὲν περίφημος ἐργάτης, ἀλλ' ὁπωσδήποτε εἰργαζόμην ὅπως ἔπρεπε καὶ ἔτρωγα τὸν ἄρτον μου μὲ καλὴν ὄρεξιν, διότι τὸν ἐκέρδιζα εὐχαρίστως. Διότι καὶ ἐκεῖ κάτω, εἰς τὸ βάθος τοῦ λατομείου, ἐφύλαξα τὰς ἰδέας μου. Ἡ ἰδέα ὅτι εἰργαζόμην ὅσον ἠδυνάμην νὰ μεταβάλω τοὺς βράχους εἰς οἰκίας μὲ ηὐχαρίστει πάρα πολύ. Ἔλεγον μὲ τὸν νοῦν μου·

— Θάρρος, Γεροπέτρο, βοηθεῖς εἰς τὸ νὰ γείνῃ ὡραία ἡ πατρίς σου.

Καὶ τοῦτο μοῦ ἔδιδε θάρρος.

Κατὰ δυστυχίαν μεταξὺ τῶν συντρόφων μου ὑπῆρχον καὶ μερικοὶ οἱ ὁποῖοι εἶχον πολλὴν ἀδυναμίαν εἰς τὸ κονιάκ· καὶ μίαν ἡμέραν εἷς ἀπὸ αὐτοὺς ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν μέθην δὲν διέκρινε οὐδὲ τὴν μύτην του, ἐφαντάσθη ν' ἀνάψῃ τὸ σιγάρον του πλησίον μιᾶς ὑπονόμου, ἡ ὁποία ἦτο γεμάτη. Ἡ ὑπόνομος ἐπῆρε φωτιά, χωρὶς νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ, βέβαια, νὰ προφυλαχθῶμεν, καὶ ἀνετίναξεν ἓν μυδράλλιον χαλικίων, τὰ ὁποῖα ἐσκότωσαν τρεῖς ἀνθρώπους καὶ μοῦ ἀφήρπασαν τὸν βραχίονά μου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον μόνη ἡ χειρὶς μοῦ μένει!

— Λοιπὸν εὑρέθητε πάλιν χωρὶς ἐπάγγελμα; εἶπον εἰς τὸν γηραιὸν στρατιώτην.

Digitized by Google

— Δηλαδὴ ἔπρεπε ν' ἀλλάξω, ἐπανέλαβεν ἡσύχως. Τὸ δύσκολον ἦτο νὰ εὕρω ἕν, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἔφθανον πέντε δάκτυλα ἀντὶ δέκα. Ἐν τούτοις τὸ εὑρῆκα.

— Ποῖον;

— Ἔγεινα ὁδοκαθαριστὴς τῶν Παρισίων.

— Ὁδοκαθαριστής!

— Μάλιστα καὶ δὲν ἤμην διόλου δυσηρεστημένος. Τὸ σῶμα τῶν ὁδοκαθαριστῶν δὲν εἶνε τόσον κακῶς κατηρτισμένον, ὅσον φαίνεται. Ὑπάρχουν εἰς αὐτὸ παλαιαὶ ἠθοποιοί, αἱ ὁποῖαι δὲν κατώρθωσαν νὰ κάμουν οἰκονομίας εἰς τὸν καιρόν των, ἔμποροι χρεωκοπήσαντες εἰς τὸ χρηματιστήριον· εἴχομεν μάλιστα καὶ ἕνα καθηγητὴν γυμνασίου, ὁ ὁποῖος, ἂν τοῦ ἐπρόσφερες ἓν ποτήριον, σοῦ ἀπήγγελλε προθύμως λατινικὰ ἢ στίχους τραγῳδιῶν, κατ' ἐκλογήν σου. Ὅλοι αὐτοὶ δὲν ἐμπόρουν βέβαια νὰ διαγωνισθοῦν διὰ τὸ βραβεῖον Μοντυών, ἀλλὰ διὰ τὴν πτωχίαν των τοῖς συνεχωροῦντο τὰ ἐλαττώματά των, καὶ ἡ εὐθυμία παρηγόρει τὴν πτωχίαν. Ἤμην πτωχὸς καὶ ἐγώ, ἀλλὰ εὔθυμος ὅπως ὅλοι. Καὶ εἰς τὸν βόρβορον ἀκόμη τῶν δρόμων ἐφύλαξα τὴν ἰδέαν ὅτι τίποτε δὲν ἀτιμάζει ἐξ ὅσων εἰμποροῦν νὰ εἶνε ὠφέλιμα εἰς τὴν πατρίδα. «Γεροπέτρε, ἔλεγον, μετὰ τὸ σπαθὶ τὸ σφυρί, μετὰ τὸ σφυρὶ ἡ *σκούπα*· καταβαίνεις, γέρο μου, ἀλλὰ πάντοτε χρησιμεύεις διὰ κάτι εἰς τὴν πατρίδα».

— Ἐν τούτοις παρῃτήσατε ἐπὶ τέλους τὸ νέον σας ἐπάγγελμα; προσέθηκα.

— Διὰ νὰ τὸ ἀλλάξω μόνον, γείτονά μου· οἱ ὁδοκαθαρισταὶ σπανίως ἔχουν τοὺς πόδας των στεγνούς, καὶ ἡ ὑγρασία μοῦ ἀνανέωσε ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοὺς πόνους τοῦ ἀληθινοῦ μου ποδός. Δὲν εἰμπόρουν πλέον νὰ τρέχω μὲ τοὺς ἄλλους ὁδοκαθαριστάς· ἠναγκάσθην νὰ καταθέσω τὰ ὅπλα. Ἰδοὺ δύω μῆνες ἀφ' ὅτου ἔπαυσα νὰ ἐργάζωμαι ὑπὲρ τῆς *ὑγείας* τῶν Παρισίων. Κατ' ἀρχὰς ἐπαραζαλίσθην! Ἀπὸ τὰ τέσσαρα μέλη μου μόνον ἡ δεξιά μου χεὶρ μοῦ ἔμενε, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ εἶχε χάσει τὴν δύναμίν της. Ἀφ' οὗ ἐδοκίμασα ὀλίγον ἀπ' ὅλα, ἐξέλεξα τὰ *χαρτόνια*, καὶ τώρα κατασκευάζω θήκας διὰ τὰ λοφία τῆς ἐθνοφυλακῆς. Εἶνε ἔργον ὄχι πολὺ ἐπικερδές, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον ἕκαστος εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ. Σηκονόμενος εἰς τὰς 4 καὶ ἐργαζόμενος ἕως εἰς τὰς 8 κερδίζω ἑξήντα πέντε λεπτά! Διὰ τὴν τροφὴν καὶ τὸ ἐνοίκιόν μου ἐξοδεύω πενῆντα· μοῦ μένουν καὶ δέκα πέντε λεπτὰ δι' ἔκτακτα ἔξοδα. Εἶμαι λοιπὸν εὐτυχέστερος ἀπὸ πολλὰ βασίλεια, ἀφ' οὗ κατορθόνω νὰ φέρω εἰς ἰσοζύγιον τὸν προϋπολογισμόν μου, ἐξακολουθῶ δὲ καὶ πάλιν νὰ ὑπηρετῶ τὴν πατρίδα, διότι τῇ προμηθεύω θήκας διὰ τὰ λοφία της.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Γεροπέτρος μὲ προσεῖδε γελῶν, καὶ ἡ μεγάλη του ψαλὶς ἤρχισε νὰ κόπτῃ τὸ πράσινον χαρτόχαρτον τῶν θηκῶν του.

Ἔμεινα συγκεκινημένος καὶ σύννους.

Καὶ ἄλλο μέλος τῆς ἱερᾶς φάλαγγος, ἥτις ἐν τῇ μάχῃ τοῦ βίου βαδίζει πρὸς τὰ πρόσω πρὸς παράδειγμα καὶ σωτηρίαν τοῦ κόσμου! Ἕκαστος τῶν γενναίων τούτων στρατιωτῶν ἔχει τὴν πολεμικήν του κραυγήν! Οὗτος μὲν τὴν πατρίδα, ἐκεῖνος τὴν οἰκογένειαν, ὁ ἄλλος τὴν ἀνθρωπότητα· ἀλλ' ὅλοι ἀκολουθοῦσι τὴν αὐτὴν σημαίαν, τὴν σημαίαν τῆς ἀφοσιώσεως. Τὸ ν' ἀγαπᾷ τις τι ὑπὲρ ἑαυτόν, ἰδοὺ τὸ μυστήριον παντὸς ὅ,τι μέγα. Τὸ νὰ δύναταί τις νὰ ζῇ ἐκτὸς τῆς προσωπικότητός του, ἰδοὺ ὁ σκοπὸς πάσης γενναίας ὁρμῆς!

Α. Π. Κ.

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΛΙΕΡ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ].

Συνέχεια ἴδε σελ. 720.

Κατ' ἀρχὰς ὁ μικρὸς Σταμπλῆ ἐφάνη ἀνεπίδεκτος ἀνατροφῆς· ὄχι διότι τῷ ἔλειπεν ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ εὐμάθεια, ἀλλὰ διότι ἦτο ἐκ τῶν ἀτιθάσσων ἐκείνων φύσεων, εἰς ἃς ἡ πρὸς τὴν ἀταξίαν ῥοπὴ καταπνίγει πᾶσαν δεξιότητα. Ὅθεν τρεῖς παιδαγωγοί, ἀλλήλους διαδεχθέντες, ἐξήντλησαν τὴν ὑπομονήν των καὶ ἀπαυδήσαντες ἐκ τῆς ἀεννάου πάλης τὸν ἀφῆκαν, ἀφοῦ πρῶτον ἔχασαν καὶ αὐτοὶ τὴν τέχνην των. Ἀπελπισθεὶς ἐπὶ τέλους καὶ αὐτὸς ὁ Σταμπλῆ, ἀπεφάσισε νὰ θέσῃ αὐτὸν οἰκότροφον εἴς τι τῶν λυκείων ἐν Παρισίοις, ἐλπίζων ὅτι ὁ ξηρὸς ἄρτος, αἱ τιμωρίαι καὶ ἡ στρατιωτικὴ πειθαρχία, ἡ ἐπικρατοῦσα τότε εἰς τὰ σχολεῖα, ἤθελον ἐπὶ τέλους διορθώσει τὸν μικρὸν ἐκεῖνον τύραννον. Ἀλλ' ὁ ἀποχωρισμὸς δὲν ἐγένετο ἄνευ σπαραγμοῦ, διότι ὁ Βερνάρδος, καίτοι τοιοῦτος ὤν, ἦτο ἡ χαρά, ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ λατρεία τῆς μητρός του· καὶ ὅτε ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως, ἡ καλὴ γυνὴ ᾐσθάνθη τὴν καρδίαν της ῥαγιζομένην· ἔλαβε τὸ τέκνον της εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ θλίβουσα αὐτὸ τὸ ἐνηγκαλίσθη μὲ τὸ προαίσθημα ὅτι δὲν θὰ τὸ ἐπανίδῃ πλέον.

Καὶ ἀληθῶς ἡ ἀτυχὴς μήτηρ δὲν ἐπανεῖδε τὸ τέκνον της· ἡ ὑγεία της ἐξησθένει ἐπαισθητῶς, διότι συνειθισμένη, ὡς ἦτο, εἰς τὸν ἐργατικὸν βίον ἔπασχε μένουσα ἀργή. Καὶ τὴν μὲν ἡμέραν ἐπλανᾶτο ἐντὸς τῶν αἰθουσῶν, ὡς ψυχὴ ἐν τῷ ᾅδῃ, τὴν δὲ νύκτα, ἐὰν τῇ ἐπήρχετο ἐνίοτε ὁ ὕπνος, ἔβλεπε πάντοτε εἰς τὸ ὄνειρόν της τὴν μαρκησίαν ζητοῦσαν ἐλεημοσύνην πρὸ τῆς θύρας τοῦ μεγάρου της. Μόνος ὁ Βερνάρδος της ἔδιδε περὶ αὐτὴν ζωήν, φαιδρότητα καὶ κίνησιν· ὅθεν ἀφ' ὅτου ἡ οἰκία ἔπαυσεν ἀντηχοῦσα ἐκ τῶν εὐθύμων κραυγῶν του, ἀφ' ὅτου ἡ τεθλιμμένη μήτηρ δὲν ᾐσθάνετο πλέον πλησίον της τὸ μικρόν της τέκνον, ὅπερ τὴν ἐζάλιζε καὶ τὴν διεσκέδαζε, κατελήφθη ὑπὸ μαρασμοῦ καὶ μελαγχολίας. Ὁ σύζυγός της δὲν παρετήρησε τοῦτο ἀμέσως, διότι εἶχε

Digitized by Google

διατηρήσει τὴν δραστηριότητα καὶ τὰς ἐργατικάς του ἕξεις· σπανίως λοιπὸν ἔμενεν εἰς τὸν οἶκον καὶ πάντοτε εὑρίσκετο εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς ἐπαύλεις ἐπισκεπτόμενος τὰ κτήματά του καὶ ἐπιβλέπων τὰ πάντα ὁ ἴδιος, ἐνίοτε δὲ ἡ εὐχαρίστησίς του ἦτο νὰ κυνηγῇ τοὺς λαγωοὺς καὶ τὰς πέρδικας ἐντὸς τῶν δασῶν, ἔνθα οἱ προπάτορές του ἐφύλαττον ἄλλοτε τὸ κυνήγιον τῶν εὐπατριδῶν κυρίων των. Τέλος ὅμως παρετήρησε τὴν μελαγχολίαν τῆς συζύγου του.

— Τί ἔχεις; τῇ ἔλεγεν ἐνίοτε, διατί δὲν εἶσαι εὔθυμος; τί θέλεις; ὁμίλησέ μου ἐπὶ τέλους, τί σου λείπει;

— Ἀλλοίμονον! ἀπεκρίνετο ἡ τεθλιμμένη γυνή, μοῦ λείπει ὁ ἁπλοϊκὸς βίος, τὸν ὁποῖον ἐζῶμεν ἄλλοτε· ἤθελον νὰ ἀμέλγω πάλιν τὰς ἀγελάδας μας καὶ νὰ κατασκευάζω τὸ βούτυρόν μας· ἤθελον νὰ μαγειρεύω τὸ φαγητὸν τῶν ποιμένων μας καὶ τῶν ὑπηρετῶν τῆς ἐπαύλεως· ἤθελον νὰ ἐπανίδω τὸν μικρόν μου Βερνάρδον· ἤθελον νὰ ἐμποροῦσα πάλιν νὰ φέρω ἐδῶ καθ' ἑκάστην πρωΐαν τὸ ἀφρόγαλα, τὰ αὐγὰ καὶ τὸ ἀχνίζον γάλα. Ἐνθυμεῖσαι, Σταμπλῆ, πόσον ἡ κυρία μαρκησία ἠγάπα τὸ ἀφρόγαλά μου; Τίς ἠξεύρει ἐὰν ἡ αγαπητή μου κυρία τρώγει πλέον τόσον καλόν!

— Μπά, μπά, ἀπήντα ὁ Σταμπλῆ, τὸ ἀφρόγαλα εἶναι παντοῦ καλόν· ἔσο ἥσυχος, ἡ κυρία μαρκησία οὐδενὸς στερεῖται, διότι ὁ μαρκήσιος δὲν ἔφυγεν ἀπ' ἐδῶ μὲ τὰς χεῖρας κενάς, καὶ στοιχηματίζω ὅτι ἔχει μαζί του περισσότερα χρυσᾶ λουδοβίκεια παρ' ὅσα ἔχομεν ἡμεῖς παλαιὰ τάλληρα. Ἐὰν δὲν ἠδυνήθη νὰ πάρῃ ἐντὸς τοῦ χαρτοφυλακίου του καὶ τὸ μέγαρόν του, τὸν κῆπόν του καὶ τὰ κτήματά του, τί δυνάμεθα νὰ κάμωμεν; μήπως πταίομεν ἡμεῖς; Πρέπει νὰ ἦσαι λογική· ὅσον δὲ διὰ τὸν Βερνάρδον σου, θὰ τὸν ἐπανίδῃς· ὁ μικρός μας *μάγκας* δὲν ἀπέθανε· νομίζεις ὅτι θὰ ἦτο καλλίτερον, ἀντὶ νὰ τὸν στείλωμεν νὰ σπουδάσῃ καὶ γείνῃ ἄνθρωπος, νὰ τὸν ἀφίναμεν ἐδῶ διὰ νὰ χαλᾷ τὸ θέρος τὰς φωλεὰς τῶν πτηνῶν, καὶ τὸν χειμῶνα νὰ παίζῃ μὲ τὰ πτωχόπαιδα τοῦ χωρίου, κτυπούμενος καὶ κτυπῶν μὲ σφαίρας ἀπὸ χιόνα;

— Ἄφες αὐτά, Σταμπλῆ· δὲν εἶναι ἐδῶ ἡ θέσις μας, καὶ ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἀφήσαμεν τὴν ἔπαυλίν μας, ἦτο κακὴ ἡμέρα.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας, τὰς ἐπαναλαμβανομένας εἰς ἑκάστην ὁμιλίαν τῆς συζύγου του, ὁ Σταμπλῆ ὕψωνε τοὺς ὤμους καὶ ἀνεχώρει δυσηρεστημένος. Ἐν τούτοις τὸ κακὸν ἐπηύξανεν ἀδιακόπως· διότι ἀσθενὴς τὸ πνεῦμα καὶ ὑπὲρ τὸ δέον εὐσυνείδητος, ὡς ἦτο ἡ ἀτυχὴς γυνή, κατήντησεν ἐπὶ τέλους νὰ σκέπτηται μετὰ τρόμου, ὅτι ἴσως ὁ σύζυγός της τὴν ἠπάτησεν· ἴσως ὅλη ἐκείνη ἡ περιουσία δὲν εἶχε κερδηθῇ τόσον τιμίως, ὅσον ἔλεγεν, ὅτι, πιθανόν, τὸ μέγαρον ἀπεκτήθη δι' ἀτίμων κερδῶν, μέχρις οὗ ἡ ἀνησυχία καὶ ἡ εἰς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον ἀδιάλειπτος τοῦ πνεύματος συγκέντρωσις ἔφεραν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀμφιβολίας εἰς τὴν πεποίθησιν, ἀπὸ τῆς ἁπλῆς ὑπονοίας εἰς τὴν τύψιν τοῦ συνειδότος, καὶ ἔκτοτε ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ σύζυγός της ἔκλεψε καὶ ἀπεγύμνωσε δι' ἀπάτης τοὺς κυρίους του, τὴν ἐβασάνιζεν ἀδιακόπως καὶ μετ' ὀλίγον κατήντησε μονομανία οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀφίνουσα αὐτὴν ἥσυχον. Εἰς μάτην ὁ σύζυγός της προσεπάθησε νὰ τῇ ἀποδείξῃ ὅτι ἦτο παραφροσύνη τὸ νὰ σκέπτηται οὕτω· ἡ παραφροσύνη αὕτη ἐδεινοῦτο ἀδιακόπως, μέχρις οὗ ὁ Σταμπλῆ, ὅστις παρ' ὀλίγον νὰ χάσῃ τὸν νοῦν του ἐκ τῆς θλίψεως, ἠναγκάσθη νὰ τὴν θέσῃ ὑπὸ περιορισμὸν καὶ νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπ' αὐτῆς. Διότι, ὅπου καὶ ἂν ἐπήγαινεν, ἐπανελάμβανεν, ὅτι ὁ σύζυγός της, αὐτὴ καὶ ὁ υἱός της ἦσαν οἰκογένεια κλεπτῶν καὶ καταχραστῶν. Τέλος δ' ἀπέθανεν ἐν ἀπεριγράπτῳ τοῦ πνεύματος ἐξάψει, νομίζουσα ὅτι ἤκουε τὴν χωροφυλακὴν καταφθάνουσαν ὅπως τὴν συλλάβῃ, καὶ ἐξορκίζουσα τὸν σύζυγόν της νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν μαρκήσιον τὸ μέγαρον καὶ ὅλα τὰ κτήματά του, προσθέτουσα ἐν τῇ τελευταίᾳ στιγμῇ ὅτι εὐτυχὴς θὰ ἦτο, ἐὰν δυνηθῇ οὕτω νὰ σώσῃ τὴν κεφαλήν του ἀπὸ τῆς λαιμητόμου καὶ τὴν ψυχήν του ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς κολάσεως.

Ὁ Σταμπλῆ, ἀκριβῶς εἰπεῖν, δὲν ἦτο πνεῦμα ἰσχυρόν· ὅθεν ὁ θάνατος τῆς συζύγου του ἐβύθισεν αὐτὸν εἰς βαθυτάτην θλῖψιν καὶ κατέλιπεν αὐτῷ ἐντυπώσεις παραδόξους. Καίτοι εὐχαρίστως ἐδείκνυε περιφρόνησίν τινα πρὸς τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν, διετήρει ὅμως πάντοτε κατὰ βάθος αἴσθημά τι σεβασμοῦ πρὸς τοὺς κυρίους, οὓς εἶχεν ἀντικαταστήσει· ἐξετάζων δὲ ἑαυτόν, εὕρισκε μὲν τὴν συνείδησίν του καθαρωτάτην, ἀλλ' ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο ἐνίοτε νὰ ἀναμνησθῇ αὐτῶν χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ ταραχήν τινα. Βαθμηδὸν ὅμως, ὅτε αἱ πρῶται ἐκεῖναι ἐντυπώσεις τοῦ θανάτου διελύθησαν, ἤρχισε νὰ ζῇ ὡς καὶ πρότερον, καὶ μετέφερε πρὸς τὸν ἀπόντα υἱόν του ὅλας του τὰς σκέψεις καὶ ὅλην του τὴν φιλοδοξίαν.

Ὁ Βερνάρδος, δεκαεξαετὴς γενόμενος, ἐπεράτωσε τὰς σπουδάς του καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν πατρικόν του οἶκον. Ἦτο τότε νεανίας εὐειδής, ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα καὶ ῥαδινός· ἡ σφριγῶσα καρδία του, τὸ φλογερόν του βλέμμα εἶχον τὴν ζωηρότητα τῆς ἡλικίας του, ζωηρότητα, ἣν ἐξῆπτον ἔτι μᾶλλον αἱ πολεμικαὶ τάσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῆς ὀργώσης πρὸς τὴν δόξαν καὶ τὰς νίκας. Μέχρι τῆς ἐπανόδου τοῦ Βερνάρδου ὁ ἐν τῷ μεγάρῳ βίος οὐδὲν διέφερε τοῦ ἡσύχου βίου τῆς ἐπαύλεως· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ τὰ πάντα ἔλαβον νέαν φάσιν. Διότι ὁ νεανίας, ξένος ὢν πρὸς ὅσα εἶχον συμβῆ, ἐνθυμεῖτο ἀμυδρῶς μόνον τοὺς Λασεγλιὲρ καὶ εἶχε συγκεχυμένην μόνον ἰδέαν τῶν περιστάσεων, δι' ὧν ὁ πατήρ του εἶχε πλουτήσει· ὅθεν ἠδύνατο νὰ ἀπολαύῃ τῶν ἀγα-

Digitized by Google

θῶν τοῦ πλούτου καὶ τῆς θέσεώς του ἄνευ ἀνησυχίας, ἄνευ ἐλέγχου. Νέος ὢν εἶχεν ὅλας τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ὁρμὰς τῆς νεότητος, ἠγάπα τὸ κυνήγιον, ἐξήντλησε πολλοὺς ἵππους καὶ ἐξέπληξε τὸν τόπον διὰ τῆς πολυτελείας τῶν ὀχημάτων του· ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐξώδευεν ἀφειδῶς τὴν πατρικὴν περιουσίαν, τοῦτο δὲ πρὸς μεγάλην χαρὰν τοῦ Σταμπλῆ, ὅστις ὑπερηφάνως διέβλεπεν εἰς τὰς ἕξεις τοῦ υἱοῦ του τοὺς τρόπους μεγάλου κυρίου. Τὰ πάντα ἔβαινον λοιπὸν κατ' εὐχὴν, ὅτε πρωΐαν τινὰ ὁ Βερνάρδος ἦλθε νὰ εὕρῃ τὸν πατέρα του, πρὸς ὃν ὡμίλησεν οὕτω·

— Πατέρα, σὲ ἀγαπῶ καὶ θὰ ἤμην εὐτυχὴς νὰ ζῶ πάντοτε πλησίον σου· ἀλλὰ ἡ ζωὴ αὐτὴ μὲ στενοχωρεῖ φρικτὰ καὶ ἐπιθυμῶ νὰ σὲ ἀφήσω. Τί νὰ κάμω; εἶμαι δεκαοκτὼ ἐτῶν καὶ θεωρῶ ἐντροπήν μου νὰ καίω τὴν πυρίτιδά μου διὰ τοὺς λαγωοὺς, ἐνῷ δύναμαι νὰ τὴν καύσω πρὸς δόξαν τῆς Γαλλίας. Ὁ βίος ἐδῶ μὲ στενοχωρεῖ, μὲ φονεύει· εἰς τὸν ὕπνον μου βλέπω τὸν αὐτοκράτορα ἔφιππον ἐπὶ κεφαλῆς τῶν λεγεώνων του, καὶ ἐξυπνῶ αἰφνιδίως νομίζων ὅτι ἀκούω ἐκπυρσοκροτήσεις τηλεβόλων. Ἔφθασε λοιπὸν ἡ ἡμέρα νὰ πραγματοποιήσω τὰ ὄνειρά μου. Προτιμᾷς ἆρά γε νὰ μὲ ἴδῃς νὰ περνῶ τὴν νεότητά μου εἰς ματαίας διασκεδάσεις; Ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς, πρέπει νὰ ὑπερηφανεύεσαι διὰ τὴν ἀγάπην σου· μὴ κλαίεις, ἀλλὰ μᾶλλον χαῖρε συλλογιζόμενος ὁποίαν χαρὰν θὰ αἰσθανθῇς κατὰ τὴν ἐπάνοδόν μου. Ὢ! ὁποία χαρὰ ἀληθῶς! ὁποία ἡδονή! θὰ ἐπανέλθω λοχαγὸς, θὰ κρεμάσω τὸν σταυρὸν τῆς τιμῆς ὑπεράνω τοῦ προσκεφαλαίου σου καὶ τὸ ἑσπέρας καθήμενος πλησίον σου, παρὰ τὴν ἑστίαν, θὰ σοὶ διηγοῦμαι τὰ κατορθώματά μου.

Καὶ ὁ σκληρὸς ἀνεχώρησεν· οὔτε αἱ προτροπαὶ, οὔτε τὰ δάκρυα, οὔτε αἱ ἱκεσίαι ἴσχυσαν νὰ τὸν κρατήσουν, διότι τοιοῦτοι ἦσαν ὅλοι τότε· καὶ μετ' ὀλίγον αἱ ἐπιστολαί του ἔφθανον ὡς ἐκθέσεις ἐπίσημοι ἀποπνέουσαι ὅλαι τὴν ὀσμὴν τῆς πυρίτιδος· ὅλαι γεγραμμέναι τὴν ἐπιοῦσαν μάχης τινός. Καταταχθεὶς ὡς ἐθελοντὴς εἰς σύνταγμά τι τοῦ ἱππικοῦ, ἐγένετο ὑπαξιωματικὸς μετὰ τὴν μάχην τοῦ Ἔσσλιγκ, ἕνα δὲ μῆνα βραδύτερον εἰς τὴν μάχην τοῦ Βάγραμ διεκρίθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ προεβιβάσθη εἰς ἀξιωματικόν. Ὠθούμενος οὕτω ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς δόξης, ἔσπευδε γοργῷ τῷ βήματι πρὸς τὰ πρόσω, καὶ ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν ἀποδειξάντων κατὰ τὸν Puisaye, ὅτι ἓν ἔτος πείρας ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἀποκτηθείσης ἀναπληροῖ κάλλιον ὅλας τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις καὶ τὰ εἰς τὰς πλατείας γυμνάσια. Ἑκάστη ἐπιστολὴ τοῦ Βερνάρδου ἦτο ὕμνος πρὸς τὸν πόλεμον καὶ πρὸς τὸν ἥρωα, πρὸς τὸν ἡμίθεον, τὸν ἐμπνέοντα καὶ διευθύνοντα αὐτόν. Ὅτε δὲ, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1811, τὸ σύνταγμά του ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους, χρησιμοποιῶν ἡμερῶν τινων ἄδειαν, ἔδραμε νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν γέροντα πατέρα του. Ὢ, πόσον θελκτικὸς ἦτο φέρων τὴν στολὴν τοῦ ὑπολοχαγοῦ τῶν Οὐσσάρων! ὁ κυανοῦς μανδύας του μὲ τοὺς ἀργυροῦς κροσσοὺς ἥρμοζε θαυμασίως εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ῥαδινὸν ἀνάστημά του. Ἐπὶ τῶν ὤμων του ἔφερεν ὑπερηφάνως τὸν πλούσιον μανδύαν του· τὰ ῥοδόχροα χείλη του ἐμειδίων χαριέντως ὑπὸ τὸν μέλανα μύστακά του· τὸ δ' ἐπιβλητικὸν αὐτοῦ ὕφος ἐπηύξανεν ἔτι μᾶλλον τὸ παρὰ τὸ πλευρὸν ἀνηρτημένον ξίφος του καὶ ὁ ἦχος τῶν ἐκ τοῦ ἀρρενωποῦ βαδίσματός του ἠχούντων πτερνιστήρων του!

Ὁ Σταμπλῆ ἐθεώρει αὐτὸν ἀπαύστως μετ' ἀπλοϊκοῦ θαυμασμοῦ, κατεφίλει τὰς χεῖράς του καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι αὐτὸς ἦτο τὸ τέκνον του.

Ὁ αὐτοκρατορικὸς ἀστὴρ, ὡς ἥλιος περὶ τὴν δύσιν του, διέχυνεν ἤδη τὴν ζωηροτέραν του λάμψιν, ὅτε φρικίασις ἀκουσία διεπέρασεν αἴφνης τὴν καρδίαν τῆς Γαλλίας· διότι στρατὸς ἐκ πεντακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν, ἐν οἷς ἡ Γαλλία ἠρίθμει διακοσίας ἑβδομήκοντα χιλιάδας ἐκ τῶν ἀνδρειοτάτων τέκνων της, διέβη τὸν Niemen, ὅπως κλονίσῃ τὴν Ἀγγλίαν πλήττων τὰ παγετώδη σπλάγχνα τῆς Ῥωσσίας. Τὸ σύνταγμα τοῦ Βερνάρδου ἀπετέλει μέρος τῆς ἐφεδρείας τοῦ ἱππικοῦ, τοῦ διοικουμένου ὑπὸ τοῦ Murat. Εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Σταμπλῆ ἔφθασεν ἐπιστολὴ χρονολογουμένη ἐκ Βίλνας, ἣν ἠκολούθησεν ἄλλη, δι' ἧς ὁ Βερνάρδος ἀνήγγελλεν ὅτι εἶχε γίνει ἴλαρχος μετὰ τὴν μάχην τῆς Βολοντίνας· βραδύτερον ἔφθασε καὶ τρίτη ἐπιστολὴ, καὶ πλέον οὐδέν. Μάτην αἱ ἡμέραι, αἱ ἑβδομάδες, οἱ μῆνες παρήρχοντο· οὐδεμία εἴδησις! Ἐγνώσθη μόνον ὅτι κατά τινα μάχην, τὴν φοβερωτέραν τῶν νεωτέρων χρόνων, μάχην συμβᾶσαν εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Μόσχας, ἡ νίκη ἐστοίχισεν εἰς τὴν Γαλλίαν τὴν ζωὴν εἴκοσι χιλιάδων ἀνδρῶν· εἴκοσι χιλιάδες φονευμένοι καὶ οὐδεμία ἐπιστολὴ παρὰ τοῦ Βερνάρδου!

Ὁ αὐτοκράτωρ εὑρίσκετο εἰς Μόσχαν, ἀλλὰ διατί δὲν ἔγραφεν ὁ Βερνάρδος; Ἐν τούτοις ὁ Σταμπλῆ ἤλπιζεν ἀκόμη καὶ προσεπάθει νὰ παρηγορηθῇ ὅτι ἀπὸ τοῦ Κρεμλίνου μέχρι τοῦ μεγάρου Λασεγλιὲρ ἡ ἀπόστασις ἦτο μεγίστη, πιθανὸν δὲ ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία νὰ μὴ ἐξετελεῖτο τακτικῶς καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ πολέμου.

Ἐν τούτοις θλιβεραὶ εἰδήσεις διαδίδονται· μετ' ὀλίγον αἱ ἀόριστοι ἐκεῖναι φῆμαι μεταβάλλονται εἰς κραυγὰς ἀπελπισίας, καὶ ἡ πενθοῦσα Γαλλία ἀριθμεῖ μετὰ τρόμου τὰ ἀπολειφθέντα λείψανα τῶν λαμπρῶν λεγεώνων της. Τί συνέβαινεν εἰς τὸ μέγαρον; Οἴμοι! Ὅ,τι συνέβαινεν εἰς ὅλας τὰς σπαραττομένας καρδίας, τὰς ἀναζητούσας τὰ τέκνα των εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ, ἃς εἶχον ἀραιώσει τὰ μυδροβόλα καὶ οἱ παγετοὶ τῆς Ἄρκτου!

Ὁ Σταμπλῆ ἀπεφάσισε τότε νὰ ἀποταθῇ πρὸς

Digitized by Google

τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν ἵνα πληροφορηθῇ περὶ τῆς τύχης τοῦ Βερνάρδου, ἡ δὲ ἀπάντησις δὲν ἐβράδυνεν· «Ὁ Βερνάρδος ἐφονεύθη κατὰ τὴν μάχην τῆς Μόσχας».

Ἡ θλῖψις δὲν φονεύει τὸν ἄνθρωπον· ὅθεν καὶ ὁ Σταμπλῆ δὲν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν ἐγήρασε κατὰ εἴκοσιν ἔτη· ἀπό τινος δὲ χρόνου ἐφαίνετο βυθισμένος εἰς εἶδός τι μαρασμοῦ μικρὸν διαφέροντος τῆς ἠλιθιότητος· οἱ κάτοικοι τὸν ἀπήντων πολλάκις πλανώμενον εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐν μέσῳ τοῦ καύσωνος ἢ ἐν καιρῷ βροχῆς, ἀσκεπῆ, ἀφῃρημένον καὶ μειδιῶντα τὸ ἀόριστον ἐκεῖνο καὶ ἀπαθὲς μειδίαμα, ὅπερ ἐμποιεῖ ἀλγεινοτέραν ἐντύπωσιν ἢ τὰ δάκρυα καὶ οἱ θρῆνοι. Ὅτε δὲ μετ' ὀλίγον συνῆλθε, κατήντησε νὰ ἐννοήσῃ πρᾶγμά τι, διαφυγὸν μέχρι τοῦδε τὴν προσοχήν του· ὅτι δηλαδὴ δὲν εἶχεν οὔτε φίλους, οὔτε οἰκείους, καὶ εὑρίσκετο μόνος εἰς τὸν κόσμον· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ τῷ ἐφάνη προσέτι ὅτι ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς γενικῆς περιφρονήσεως καὶ τῆς ἀποδοκιμασίας. Καὶ ἀληθῶς οὕτως εἶχε· διότι ἐν ὅσῳ, διαρκούσης τῆς τρομοκρατίας, ὁ Σταμπλῆ ἐξηκολούθει ζῶν μετριοφρόνως εἰς τὴν ἔπαυλίν του, οὐδεὶς εἶχε προσέξει εἰς τὰς συνεχεῖς ἀγορὰς τῶν γαιῶν καὶ εἰς τὴν αἰφνίδιον αὔξησιν τῆς περιουσίας του· ἅμα ὅμως ἡσυχώτεραι ἡμέραι διεδέχθησαν τὰς φοβερὰς ταραχάς, καὶ ὁ ἐνοικιαστὴς τῆς ἐπαύλεως ἐγκατεστάθη ἀναφανδὸν εἰς τὸ μέγαρον, τότε ἡ περιέργεια καὶ ἡ προσοχὴ τοῦ κόσμου ἐκινήθησαν. Τέλος, ὅτε οἱ τίτλοι καὶ τὰ οἰκόσημα ἀνεφάνησαν ὡς συντρίμματα ναυαγίου ἐπιπλεύσαντα μετὰ τὴν τρικυμίαν, τότε πανταχόθεν ἠγέρθησαν κραυγαί, ὕβρεις καὶ συκοφαντίαι κατὰ τοῦ νέου κυρίου τοῦ μεγάρου. Καὶ τί δὲν ἐλέγετο! Οἱ μὲν ἐβεβαίουν ὅτι εἶχε κλέψει, ἀπογυμνώσει καὶ ἐκδιώξει τοὺς κυρίους του, οἱ δὲ ὅτι ἦτο μυστικὸς ὑπάλληλος τοῦ μαρκησίου καὶ τῆς μαρκησίας, καὶ ὅτι λαβὼν παρ' αὐτῶν χρήματα, ὅπως ἐξαγοράσῃ τὸ προγονικὸν αὐτῶν μέγαρον, κατεχράσθη τῆς ἐμπιστοσύνης των καὶ ἠρνεῖτο νὰ τοῖς τὸ ἀποδώσῃ. Οἱ εὔσπλαγχνοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, οἵτινες κατὰ τὸ 1793 ἤθελον εὐχαρίστως ἴδει τὴν κεφαλὴν τοῦ μαρκησίου πίπτουσαν ὑπὸ τὴν λαιμητόμον, ἤρχισαν νῦν νὰ ἐξυμνῶσι τὰς ἀρετάς του καὶ νὰ θρηνῶσιν ἐπὶ τῇ ἐξορίᾳ του. Καὶ οἱ μὲν ἀνόητοι καὶ κακοὶ ἔχαιρον, διότι εἶχον οὕτως ἀφορμὴν νὰ φλυαρῶσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτῶν τῶν τιμίων τὰ ὄμματα ἡ διαγωγὴ τῆς οἰκογενείας Σταμπλῆ ἦτο τοὐλάχιστον ὕποπτος. Τέλος ὁ θλιβερὸς θάνατος τῆς συζύγου του, οἱ ἔλεγχοι οἱ βασανίσαντες αὐτὴν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας της, ἔδιδον βάσιν καὶ εἰς τὰς ὑβριστικωτέρας τῶν ὑποθέσεων. Ἀλλ' ὑπὲρ πάντα ταῦτα ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια, ἣν ἐπεδείξατο ὁ Βερνάρδος κατὰ τὴν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον διαμονήν του, ἐκορύφωσαν τὸν φθόνον, καὶ τοῦτο ἦτο καθ' ὅλον τὸ **Poitiers** καὶ εἰς τὰ περίχωρα τὸ ἀντικείμενον τῆς γενικῆς συνδιαλέξεως. Τέλος δὲ καὶ αὐτὸς ὁ θλιβερὸς θάνατος τοῦ νεανίου ἐχρησίμευσεν ὡς πρόφασις κακολογίας· διότι οἱ πλεῖστοι ἀνεγνώρισαν δῆθεν ἐν αὐτῷ τὴν θείαν δίκην, τὴν τιμωροῦσαν τὸν ἔνοχον πατέρα, τινὲς δὲ μάλιστα προσέθετον, ὅτι ἡ τιμωρία αὕτη ἦτο ἀναλόγως μικρά· ὅθεν ἀντὶ νὰ λυπηθῶσι τὸν ἀτυχῆ Σταμπλῆ, ἀντὶ νὰ συμπαθήσωσι πρὸς τὸ ἄλγος του, ἔλαβον ἀπ' ἐναντίας τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του ὡς νέαν ἀφορμὴν κακολογίας.

Καὶ ἐνόσῳ μὲν ἔζη ὁ Βερνάρδος, ὁ Σταμπλῆ κατεχόμενος ὅλος ὑπὸ τῆς στοργῆς καὶ τῆς πατρικῆς ὑπερηφανείας, οὔτε εἶχε παρατηρήσει τὴν κατ' αὐτοῦ ὑπάρχουσαν ἀποδοκιμασίαν, οὔτε εἶχε κἂν φαντασθῇ ὅτι ἐκακολογεῖτο. Οὕτω συμβαίνει πάντοτε· ὁ κόσμος θορυβεῖται, σχολιάζει, κακολογεῖ, ἐνῷ οἱ ὄντες τὸ ἀντικείμενον ὅλου τούτου τοῦ θορύβου ζῶσιν ἥσυχοι καὶ εὐδαίμονες, μὴ ὑποπτεύοντες τὴν τιμήν, ἣν ὁ κόσμος τοῖς κάμνει. Ἀλλ' ὅτε ἐπῆλθεν ὁ θάνατος τοῦ υἱοῦ του, τοῦ υἱοῦ του, ὅστις ἦτο τὸ πᾶν δι' αὐτόν, ὁ ἀτυχὴς γέρων ἔστρεψε περὶ ἑαυτὸν τὰ τεθλιμμένα βλέμματά του, ἀλλὰ δὲν ἀπήντησεν οὔτε φιλικὴν χεῖρα τεινομένην πρὸς αὐτόν, οὔτε καρδίαν μετέχουσαν τοῦ ἄλγους του, οὔτε πρόσωπον συμπαθές. Τότε ἐνόησεν ἐπὶ τέλους, ὅτι πέριξ αὐτοῦ ὑπῆρχε κύκλος ἀποχωρίζων αὐτὸν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων. Καὶ τῷ ὄντι, οἱ μὲν χωρικοί του τὸν ἠχθρεύοντο, διότι ἐξῆλθεν ἐκ τῆς τάξεώς των, οἱ δ' εὐγενεῖς τῶν περιχώρων τῷ ἔστρεφον τὰ νῶτα, μὴ ἀνταποδίδοντες αὐτῷ οὐδὲ τὸν χαιρετισμόν του· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ παιδία τὸν ἐλιθοβόλουν καὶ τὸν ὕβριζον· καὶ συνέβη αὐτῷ πολλάκις, ἐνῷ διέβαινε διὰ τοῦ χωρίου, ν' ἀκούσῃ νὰ λέγωσι μεταξύ των· «Ἰδοὺ ὁ ἄθλιος Σταμπλῆ, ὅστις ἐπλούτησεν ἀπογυμνώσας τοὺς κυρίους του!» Ὁ Σταμπλῆ διήρχετο λοιπὸν μὲ κεφαλὴν κεκλιμένην καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς δεδακρυμένους. Ὁ νοῦς του, ὅστις ὑπὸ τὸ διπλοῦν βάρος τοῦ γήρατος καὶ τῆς θλίψεως εἶχεν ἐπαισθητῶς ἐξασθενήσει, κατέπεσεν ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς συναισθήσεως τῆς περιφρονήσεως, καὶ ἡ συνείδησίς του, ἥτις ποτὲ δὲν ἦτο ἐντελῶς ἥσυχος, ἤρχισε πάλιν νὰ ταράττηται· ὅθεν ἐντὸς τοῦ πολυτελοῦς μεγάρου του, ἐντὸς τῶν ἀπεράντων κτημάτων του, ἔζησε μόνος, ἐλεεινὸς καὶ περιφρονημένος.

(Ἕπεται συνέχεια) ΑΡΣΙΝΟΗ Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν τοῦ 1879 ὁ πληθυσμὸς τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἀνέρχεται εἰς 1,679,470 κατοίκους. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος, παραβαλλόμενος πρὸς τὸν διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ ἔτους 1870 ἐξακριβωθέντα 1,457,894, παρουσιάζει αὔξησιν κατὰ 221,576 ἄτομα, ἥτις ἀναλογεῖ εἰς ἐτησίαν αὔξησιν 24,651 ἀτόμων, ἤτοι ὡς 1,69 τοῖς 100.

Digitized by Google

Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ «FIGARO»

Ἐν τῷ *Ἡμερολογίῳ* τοῦ ἔτους τούτου τῆς γνωστῆς παρισινῆς ἐφημερίδος «Figaro» δημοσιεύεται λεπτομερὴς ἀνάλυσις τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τοῦ μεγάλου τούτου δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου, ἧς τὰ κυριώτερα ὡς ἱκανῶς ἐνδιαφέροντα σταχυολογοῦντες μεταφέρομεν ἐνταῦθα.

Τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐφημερίδος διεξάγουσι τρεῖς διευθυνταὶ οἱ καὶ διαχειρισταὶ συνάμα, ἕτεροι δὲ τρεῖς εἰσὶν οἱ ἐργαζόμενοι ὡς γραμματεῖς τῆς Διευθύνσεως.

Προσωπικὸν τῆς συντάξεως.—Ἡ ὕλη τῆς ἐφημερίδος εἶνε, ὡς εἰκός, διῃρημένη εἰς πολλὰ κεφάλαια, δι' ἕκαστον τῶν ὁποίων εἰσὶν ὡρισμένοι ἴδιοι συντάκται, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἔχει ὡς ἕπεται· Κύρια ἄρθρα, συντάκται 7. — Πολιτικαὶ εἰδήσεις καὶ διάφορα, συντάκται 5.— Πρακτικὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας 5. — Πινακίδες (Carnet) 1. — Ποικίλα ἀρθρίδια 8. — Τὰ τῆς ἡμέρας 1. Εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου εἶνε ἀνατεθειμένη καὶ ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ ἀλλοδαποῦ τύπου διὰ τῆς συνεργασίας πολλῶν μεταφραστῶν. — Ἀνταποκριταὶ μόνιμοι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ 8. Πλὴν τούτων ἡ ἐφημερὶς κέκτηται καὶ ἄλλους ἀνταποκριτάς, οὓς ἐκπέμπει ἅμα παρουσιασθείσης σπουδαίας τινὸς περιστάσεως. — Ἀγροτικὰ 1.—Ἐπιστημονικὰ 1.—Δικαστικὰ 1.—Βιβλιογραφία 1.— Εἰδήσεις εἷς κύριος συντάκτης βοηθούμενος ὑπὸ 3 ἄλλων καὶ ἔχων εἰς τὴν διάθεσίν του 4 συλλέκτας εἰδήσεων (reporters). — Δημόσιαι συναθροίσεις 1. — Τηλεγραφήματα 1. — Μουσικαὶ συναυλίαι καὶ θέατρα 4. — Ἱπποδρόμιον 1.

Πλὴν τούτων ἡ ἐφημερὶς ἐπασχολεῖ κατ' ἔτος 4 ἢ 5 μυθιστοριογράφους εἰς σύνταξιν τῶν ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι αὐτῆς δημοσιευομένων μυθιστορημάτων, πρὸς δὲ τούτοις πλείστους ὅσους *ἐκτάκτους* οὕτως εἰπεῖν συντάκτας, ἢ παρεργάτας, φίλους τῆς ἐφημερίδος.

Σύνταξις τοῦ φύλλου τῆς ἡμέρας. Τὴν 2αν ὥραν μετὰ μεσημβρίαν οἱ συντάκται τῆς ἐφημερίδος ἄρχονται πάντες τῆς ἐργασίας. Οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πρακτικῶν τῆς Βουλῆς καὶ Γερουσίας εὑρίσκονται εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν, οἱ μὲν ἐν τῷ θεωρείῳ τῶν δημοσιογράφων, οἱ δὲ ἐν τοῖς διαδρόμοις καὶ ταῖς αἰθούσαις τῶν νομοθετικῶν Σωμάτων, τείνοντες τὸ οὖς πανταχοῦ, λαμβάνοντες σημειώσεις, διαλεγόμενοι δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ περὶ τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας, ταῦτα δὲ πάντα ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ παρασκευάσωσιν ὅσον ἔνεστι πληρεστέραν τὴν ἡμερησίαν αὐτῶν συγκομιδήν.

Οἱ ἐπὶ τῶν εἰδήσεων, τῶν ποικίλων, τῶν λογοπαιγνίων, αὐτοὶ εὑρίσκονται ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς ἐφημερίδος, ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ γραφείῳ, δεχόμενοι τοὺς προσερχομένους ἵνα κομίσωσι τὶς εἴδησιν τινά, τίς εὐφυολογίαν ἢ λογοπαίγνιον, τὰ ὁποῖα πάντα ὀφείλουσι νὰ συντάξωσι καὶ τακτοποιήσωσι. Ὁ ἀρχισυντάκτης ὑποδεικνύει εἰς ἕκαστον τῶν συνεργατῶν του τὸ ἔργον τῆς ἡμέρας· αὐτὸς ἐπιθεωρεῖ, διορθοῖ, γράφων ἢ διαγράφων, τὰ ὑποβαλλόμενα αὐτῷ, καὶ ἐκλέγει τὰς τελευταίας λέξεις, αἵτινες θὰ κάμωσι τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀνατεθειμένου αὐτῷ κεφαλαίου.

Ἕτερος συντάκτης, ὁ ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν, ἀπολύει τοὺς ἀγγελιαφόρους του κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν· ἀκίνητος αὐτὸς ἐν τῷ γραφείῳ του ἔχει οὕτω τὸ μέσον νὰ εὑρίσκεται πανταχοῦ, αὐτὸς δὲ καὶ ἐξελέγχει τὰς πληροφορίας, ἃς οἱ συνεργάται αὐτοῦ, αὐτόπται καὶ αὐτήκοοι τῶν πραγμάτων ἐξ ἐπὶ τόπου παραστάσεως, ἐκόμισαν αὐτῷ.

Ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὁ ἐπὶ τῶν δικαστικῶν παρίσταται εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, ἧς ἀφήγησιν ὀφείλει νὰ παραδώσῃ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος· ὁ δὲ ἐπὶ τῶν θεατρικῶν κάμνει τὸν τακτικόν του περίπατον διὰ τῶν θεάτρων, συνάγων ὅθεν διαβῇ πᾶσαν φήμην, πᾶσαν πληροφορίαν κυκλοφορουμένην ἐν τῷ θεατρικῷ κόσμῳ. Ὁ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν τῆς ἡμέρας ἀναγινώσκει τὰς παρισινὰς ἐφημερίδας, ὧν τῶν κυριωτέρων ἄρθρων θέλει κάμει περίληψιν, ἵνα οὕτω ὑποβάλῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας πλήρη εἰκόνα τοῦ φρονήματος τοῦ γαλλικοῦ τύπου, ἐνῷ οἱ μεταφρασταὶ ἐκμυζῶσι τὰς ξένας ἐφημερίδας. Ἄλλος τις τρέχει εἰς τὰς πρεσβείας καὶ τὰ ὑπουργεῖα, παρὰ τοῖς πολιτικοῖς ἐκείνοις, ὧν τὸ δημόσιον εἶνε ἀνυπόμονον νὰ γνωρίσῃ τὰ φρονήματα, ἄλλος παρίσταται εἰς τὰ ἱπποδρόμια, τρίτος δέ τις ἀσχολεῖται εἰς θήραν, ἁλιείαν ἢ λεμβοδρομίαν ἐν τῷ Σηκουάνᾳ, ἄγων οὕτω κατ' ἀνάγκην βίον νομαδικόν, ἐνῷ ἐκ φυσικῆς κλίσεως θὰ ἐπροτίμα νὰ οἰκουρῇ πάντοτε.

Ἐνῷ δὲ ὁλόκληρος ὁ κόσμος οὗτος ἐν Παρισίοις σκέπτεται, τρέχει, γράφει, ἐργάζεται χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς ἐφημερίδος, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ—ἐν Βελγικῇ, Ἀγγλίᾳ, Ἰταλίᾳ κτλ.—οἱ διάφοροι τῆς ἐφημερίδος ἀνταποκριταὶ εὑρίσκονται ἐν ἐνεργείᾳ ὅπως τηρῶσιν αὐτὴν ἐνήμερον εἰς τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ πόλει, ἣν ἕκαστος κατοικεῖ.

Μεταξὺ τῆς τρίτης καὶ ἕκτης μ.μ. εἷς τῶν διευθυντῶν δέχεται εἰς ἀκρόασιν ἕνα ἕκαστον τῶν συντακτῶν, ἐξετάζει καὶ συζητεῖ τὴν κομιζομένην αὐτῷ ὕλην, δέχεται ἢ ἀποκρούει τὸ γραφέν· εὐθὺς δὲ μετὰ ταῦτα παραδίδονται εἰς τὸν ἀρχιεργάτην, τὸν ταξινόμον τῆς ὕλης, τὰ διάφορα ἄρθρα, ἅτινα πρέπει νὰ καταχωρισθῶσιν ἐν τῷ φύλλῳ τῆς ἐπιούσης. Τὴν ἕκτην ὥραν οἱ στοιχειοθέται ἀρχίζουσι τὸ ἔργον αὐτῶν, οἱ δὲ συντάκται καταλείπουσι τὰ γραφεῖα διὰ μίαν ἢ δύο ὥρας.

Περὶ τὴν 8ην ἕκαστος ὀφείλει νὰ εὑρεθῇ πάλιν εἰς τὴν θέσιν του, ἵνα διορθώσῃ τὰ πρῶτα του δοκίμια, ἀναγνώσῃ τὰς ἑσπερινὰς ἐφημερίδας καὶ

Digitized by Google

διαλεχθῇ περὶ τοῦ αὐρινοῦ φύλλου· ἀλλ' οἱ ἐπὶ τῶν θεατρικῶν συντάκται ἀναλαμβάνουσι τὸ ἔργον τρέχοντες, ἐὰν μὲν εἶνε πρώτη παράστασις ἔργου τινὸς, ὅλοι εἰς αὐτὴν, ἐὰν δὲ δὲν δίδεται νέον ἔργον, εἰς διάφορον ἕκαστος θέατρον. Ἡμίσειαν δὲ ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐπανέρχονται εἰς τὸ γραφεῖον, ἵνα προσθέσωσιν εἰς τὸ ἄρθρον αὐτῶν, εἰς τὴν ἡμερησίαν ἀφήγησίν των, πᾶν τυχὸν νέον συμβὰν τῆς ἑσπέρας, ἤ τινα εἴδησιν, τὴν ὁποίαν ἔμαθον κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμήν.

Τὴν μίαν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἄρχεται ἡ εἰς σελίδας ταξινόμησις τῆς ὕλης, τότε δὲ γίνεται καὶ ἡ τελευταία ἐπιθεώρησις· τὴν δευτέραν δὲ μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἢ καὶ βραδύτερον πολλάκις, ἕκαστος ἀποχωρεῖ εἰς τὰ ἴδια, ἵνα κοιμηθῇ καὶ ἀνακτήσῃ δυνάμεις, ὅπως τὴν ἐπιοῦσαν ἐπαναλάβῃ εὐθύμως καὶ ἐρρωμένως τὸν ἐπίπονον αὐτὸν καὶ ἐκνευριστικὸν βίον.

Διὰ τοιαύτης ἐργασίας παρασκευάζεται ἕκαστον φύλλον τῆς περιωνύμου ἐφημερίδος, ὁμολογητέον δὲ ὅτι οἱ ἀναγνῶσται αὐτῆς ἐλάχιστα δύνανται νὰ παραπονεθῶσι διὰ τὴν ποικιλίαν καὶ τὸ διασκεδαστικὸν τῶν παρεχομένων αὐτοῖς ἀναγνωσμάτων. Κατὰ τοῦτο ὁ «Figaro» ἁμιλλᾶται πρὸς τὰς καλλίστας τοῦ εἴδους του γαλλικὰς καὶ ξένας ἐφημερίδας, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ διάδοσις αὐτοῦ αὐξάνει σημαντικῶς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Οὕτω, ἐνῷ κατὰ τὸ 1879 ἡ ἔκδοσις αὐτοῦ ηὔξησε κατὰ 8,000 ἀντίτυπα, νέα αὔξησις κατὰ 10,000 ἐγένετο τῷ 1880.

Ἰδοὺ δὲ στατιστική τις τῶν ἐκτυπουμένων φύλλων τῆς ἐφημερίδος·

Ἀριθμὸς τῶν ἐκτυπουμένων φύλλων. Τὸ ὅλον τῶν κατ' ἔτος ἐκδιδομένων φύλλων τοῦ «Figaro» εἶνε κατὰ μέσον ὅρον 30,295,000. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται χάρτης, ἕλκων βάρος 1,060,325 χιλιογράμμων. Ὁ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον πληρονόμενος φόρος ὑπὸ τοῦ τυπογραφείου ἀνέρχεται εἰς 220,547 φράγκα ἐτησίως, πλὴν τοῦ ὑπὸ τοῦ κατασκευαστοῦ πληρονομένου κατὰ τὴν ἐκ τοῦ καταστήματος ἐξαγωγὴν τοῦ χάρτου.

Ἡ μεγάλη αὕτη διάδοσις τῆς ἐφημερίδος ὀφείλεται τοῦτο μὲν εἰς τὴν ταχύτητα καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν πληροφοριῶν, ἃς μεταδίδει τοῖς ἀναγνώσταις αὐτῆς, τοῦτο δὲ εἰς τὴν ἀξίαν τῶν συντακτῶν της καὶ τὸ χαριτολόγον καὶ ποικίλον τοῦ ὕφους αὐτῶν, ὅπερ καθιστᾷ αὐτὴν ἐπιζήτητον καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς μὴ ἀσπαζομένους τὰς πολιτικὰς αὐτῆς δοξασίας.

Πλὴν τοῦ τακτικοῦ φύλλου καθ' ἕκαστον Σάββατον ἡ Διεύθυνσις τῆς ἐφημερίδος ἐκδίδει καὶ *φιλολογικὸν παράρτημα* εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα, κατὰ τὴν ἡμέραν δ' ἐκείνην ἡ ἔκδοσις τοῦ φύλλου εἶνε κατὰ 15,000 ἀντίτυπα ὑπερτέρα ἢ τὸ σύνηθες. Πολλὰ τῶν *παραρτημάτων* τούτων εἶνε εἰκονογραφημένα, τὸ δὲ περιεχόμενον αὐτῶν εἶνε θέματα φιλολογικά, ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά, διηγήματα, βιογραφίαι κτλ.

Αἴθουσα εἰδήσεων. Ἰδιαιτέρας μνείας ἀξία εἶνε ἡ αἴθουσα τῶν εἰδήσεων τῆς ἐφημερίδος. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ἧς ἡ εἴσοδος εἶνε ἐλευθέρα εἰς πάντας, ὑπάρχουσιν ἐκτεθειμέναι ἐν ἐπὶ τούτῳ πίνακι πᾶσαι αἱ τῆς ἡμέρας τηλεγραφικαὶ εἰδήσεις, ἃς οὕτω δύναταί τις νὰ μάθῃ κατὰ πᾶσαν ὥραν. Πλὴν ὅμως τούτου, ἡ αἴθουσα εἶνε πάντοτε διακεκοσμημένη οὕτως, ὥστε ἡ ἐπίσκεψις αὐτῆς καθίσταται ἱκανῶς ἐνδιαφέρουσα. Οὐχὶ σπανίως εἰσὶ διωργανωμέναι ἐν αὐτῇ μικραὶ ἐκθέσεις ποικίλων ἀντικειμένων· οὕτως ἐν ἀρχῇ μὲν τοῦ ἔτους ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἔκθεσις διαφόρων δώρων τῆς πρωτοχρονιᾶς, βιβλίων, κομψοτεχνημάτων, παιγνίων, σκευῶν χρυσοχοΐκῆς, κτλ. εἶτα, ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ, ἀπεικονισμάτων τῶν ἀξιολογωτέρων ἔργων τῆς συγχρόνου ἰταλικῆς γλυπτικῆς, καὶ κατόπιν ἔκθεσις ὅλων τῶν σχεδιογραφημάτων τῶν εἰκόνων, αἵτινες εἶχον ὑποβληθῆ εἰς τὸν ἐτήσιον διαγωνισμὸν τῆς ζωγραφικῆς.

Κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον ἠδύνατό τις ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ νὰ εὕρῃ πᾶσαν πληροφορίαν περὶ λουτρῶν, καὶ τῶν διαφόρων πόλεων, ἐν αἷς εὑρίσκοντο τοιαῦτα. Μέγας χάρτης τῆς Γαλλίας ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ ἀνηρτημένος, ἐφ' οὗ ἐσημειοῦντο πᾶσαι αἱ ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσαι θέρμαι καὶ αἱ ἐπιθαλάσσιοι πόλεις, ἔνθα ἕκαστος ἐσκόπει νὰ μεταβῇ τὸ θέρος, προχειρότατα δὲ εὕρισκε καὶ ὅλας τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας περὶ τῶν δαπανῶν τοῦ ταξειδίου, ἐνοικίου, διατροφῆς κτλ. Ἅμα δ' ὡς ἐγένοντο αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαί, τὸν χάρτην τοῦτον ἀντικατέστησεν ἄλλος, χάρτης πολιτικὸς τῆς Γαλλίας, περιλαμβάνων τὰς εἰκόνας ὅλων τῶν βουλευτῶν καὶ γερουσιαστῶν, ἐπὶ δὲ τῇ προσεγγίσει τῆς θεατρικῆς περιόδου καὶ τῶν ὑποκριτῶν τῶν ἐπισημοτέρων θεάτρων τῶν Παρισίων.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὰ τῆς διαχειρίσεως τῆς ἐφημερίδος, ἐφ' ἣ εἶνε τεταγμένος εἰδικὸς ὑπάλληλος ἐπιτετραμμένος τὴν ἐποπτείαν τοῦ σπουδαίου τούτου τμήματος τῆς ὑπηρεσίας, εἰς ἣν ἀνάγονται αἱ

Συνδρομαὶ—Γνωστοποιήσεις—Εἰσπράξεις. Αἱ συνδρομαὶ γίνονται δεκταὶ ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἐφημερίδος ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ ὑπαλλήλων, αἱ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ταχυδρομικῶς.

Οἱ ἐπὶ τῶν συνδρομῶν ὑπάλληλοι ἔργον ἔχουσι νὰ καταγράφωσι τοὺς συνδρομητὰς εἰσπράττοντες τὸ τίμημα, νὰ δέχωνται αἰτήσεις περὶ ἀλλαγῆς διευθύνσεως καὶ τέλος νὰ λαμβάνωσι σημείωσιν πάσης παρατηρήσεως ὑποβαλλομένης ὑπό τινος συνδρομητοῦ.

Καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ὁ ταμίας καταρτίζει πίνακα τῶν εἰσπράξεων τῆς ἡμέρας, ἃς παραδίδει εἰς τὸ γενικὸν ταμεῖον τῆς ἐφημερίδος.

Ὡς πρὸς τὰς γνωστοποιήσεις αὗται γίνονται δεκταὶ εἰς εἰδικὸν κατάστημα, τὸ τῶν κκ. Dol-

Digitized by Google

lingen, Séguy et Cie. Αἱ ἐξ αὐτῶν εἰσπράξεις ἀνέρχονται ἐτησίως κατὰ μέσον ὅρον εἰς 1,400,000 φράγκα.

Ἐκτύπωσις τῆς ἐφημερίδος. Εἷς διευθυντὴς τοῦ τυπογραφείου ἔχει διὰ συμβολαίου ἀναλάβει πάντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ ἐκτύπωσιν τῆς ἐφημερίδος.

Ἅμα τῆς συνθέσεως περατωθείσης, αἱ τέσσαρες σελίδες τῆς ἐφημερίδας φέρονται εἰς τὸ τμῆμα τοῦ ἀρχιπιεστοῦ, ἔνθα διὰ ποικίλης ἐργασίας παρασκευάζονται αἱ στερεότυποι πλάκες, αἵτινες θέλουσι τεθῇ εἰς τὰ πιεστήρια. Ὀκτὼ τοιαῦται πλάκες τίθενται εἰς ἕκαστον τούτων, οὕτω δὲ κατορθοῦται ἡ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐκτύπωσις δύο φύλλων ὑφ' ἑκάστου πιεστηρίου, ὥστε τὸ ὅλον ποσὸν τῶν φύλλων ὅπερ ἐξάγει ἕκαστον φθάνει ἀπὸ 20 μέχρι 22 χιλιάδων καθ' ὥραν· οὕτω τὰ τρία ἐν ἐνεργείᾳ πιεστήρια παράγουσι καθ' ὥραν μέχρις 60,000 ἀντιτύπων τῆς ἐφημερίδος.

Διανομὴ καὶ ἀποστολή. Ἅμα ἐξερχόμενα τῶν πιεστηρίων τὰ φύλλα μετροῦνται μηχανικῶς ἀνὰ 100, παραλαμβάνουσι δ' αὐτὰ ὑπάλληλοι ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ ἀριθμοῦ. Καὶ τὰ μὲν προωρισμένα διὰ τὴν ἐν Παρισίοις πώλησιν παραδίδονται εἰς μεταπράτας, τὰ διὰ τοὺς ἔξω συνδρομητὰς καὶ πράκτορας τῆς ἐφημερίδος ἀναβιβάζονται εἰς αἴθουσαν, ἔνθα ἑξήκοντα γυναῖκες καὶ ἄλλοι ὑπάλληλοι ἐπιλαμβάνονται τῆς διπλώσεως καὶ περιδέσεως αὐτῶν. Τὴν ἐν Παρισίοις διανομὴν ἐνεργοῦσιν 60 διανομεῖς ἀρχόμενοι τοῦ ἔργου ἀπὸ τῆς 4 ὥρας τῆς πρωΐας, διανέμοντες δὲ ἕκαστος κατὰ μέσον ὅρον 200 ἀντίτυπα. Ἡ δὲ κατὰ φύλλα πώλησις εἶνε ἀνατεθειμένη εἰς ὑπάλληλον ἔχοντα εἰς τὴν διάθεσίν του 40 διανομεῖς, δι' ὧν ἀποστέλλει τὰ φύλλα εἰς τοὺς βιβλιοπώλας καὶ τοὺς πωλητὰς τῶν *κιοσκίων*. Ἡ κατὰ φύλλα πώλησις ἀνέρχεται ἐν μὲν Παρισίοις εἰς 10,000,000 περίπου ἐτησίως, εἰς τοσαῦτα δὲ περίπου καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐξ ὧν εἰσπράττονται κατ' ἔτος περὶ τὰ 2,500,000 φράγκα.

Λογιστική. Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς ἡ λογιστικὴ ὑπηρεσία τῆς ἐφημερίδος συντάσσει κατάστασιν τῶν τε εἰσπράξεων καὶ τῶν δαπανῶν τοῦ μηνός. Καὶ ἐκεῖναι μὲν ἀνέρχονται κατὰ μέσον ὅρον εἰς 500,000 φράγκα κατὰ μῆνα, αὗται δὲ εἰς 300,000 κατὰ μῆνα ὡσαύτως. Τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἀφαιρέσεως τῶν δαπανῶν ἀπὸ τῶν εἰσπράξεων εἶνε το καθαρὸν κέρδος τῆς ἐφημερίδος. Τὸ ποσὸν τοῦτο ὁρίζεται κατὰ μῆνα, ὡς καὶ ἡ ἐν γένει κατάστασις τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ τῆς Ἑταιρίας. Αἱ ἐργασίαι αὐτῆς ἐπιθεωροῦνται καθ' ἕκαστον μῆνα, τὰ δὲ βιβλία ἐξελέγχονται ὑπὸ ἐπταμελοῦς συμβουλίου διοριζομένου παρὰ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν μετόχων τῆς ἐφημερίδος.

Διανομὴ μερισμάτων εἰς τοὺς μετόχους. Τὸ αὐτὸ συμβούλιον ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Διευθύνσεως ὁρίζει τὰ πληρωτέα ποσὰ ἐκ τοῦ ὅλου μερίσματος τοῦ ἔτους. Εἰδικὴ ὑπηρεσία ὑπάρχει πρὸς τοῦτο ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἐφημερίδος. Πληρώνονται δὲ συνήθως τὰ ποσὰ ταῦτα εἰς τέσσαρας ἐποχὰς τοῦ ἔτους, ἤτοι τὸν Ἀπρίλιον, Ἰούλιον, Ὀκτώβριον καὶ Δεκέμβριον, τὸ δὲ ὑπόλοιπον πρὸς ἀποπληρωμὴν τοῦ ὅλου ἐτησίου μερίσματος καταβάλλεται τοῖς μετόχοις κατὰ Μάρτιον τοῦ ἐπιόντος ἔτους, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐτησίαν γενικὴν συνέλευσιν τῶν μετόχων τῆς ἐφημερίδος.

Κατὰ τὰ 8 τελευταῖα ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1880, ἡ Ἑταιρία τῆς Ἐφημερίδος διένειμε τοῖς μετόχοις τὰ ἑπόμενα κέρδη:

1872	655,654. 35
1873	801,317. 19
1874	1,032,518. 82
1875	1,222,363. 64
1876	1,154,843. 02
1877	1,241,921. 98
1878	1,496,155. 28
1879	1,894,991. 90

Διὰ δὲ τὸ 1880, κατὰ τὸ ἐννεάμηνον μόνον διάστημα ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι 30 Σεπτεμβρίου, τὰ κέρδη τῆς ἐφημερίδος ἀνῆλθον εἰς 1.693,256, 65.

Ἐν γένει περὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ ἔργου ὑπὸ τὴν οἰκονομικὴν αὐτοῦ ἔποψιν παρέχει ἀκριβῆ ἰδέαν ἡ ἑπομένη ἀνακεφαλαίωσις τῶν εἰρημένων·

Προσωπικὸν τῆς ἐφημερίδος

Συντάκται	50
στοιχειοθέται	30
πιεσταί, ἐργάται κτλ.	25
ὑπάλληλοι τῆς διοικήσεως	20
διεκπεραιωταί	8
ὑπηρέται	12
διανομεῖς	80
γυναῖκες ἐπὶ τῆς διπλώσεως	60
σφηκωταὶ κτλ.	20
ἁμαξηλάται	10
Ἐν ὅλῳ	315

Οἱ εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦτο ἐτησίως καταβαλλόμενοι μισθοὶ ἀνέρχονται εἰς πλέον τῶν 800,000 φράγκων.

Τὰ δὲ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον πληρονόμενα ὑπὸ τῆς ἐφημερίδος εἰσὶ τὰ ἑπόμενα·

Ταχυδρομικὰ	340,000 φρ.
Φόρος τυπογραφικὸς ἐπὶ τοῦ χάρτου	220,000 »
Φόρος χαρτοσήμου κ. ἄ	50,000 »
Ἐν ὅλῳ	610,000 φρ.

Τέλος τὸ εἰς τοὺς μετόχους διανεμηθὲν ποσὸν ἀπὸ τοῦ 1872 ἀνῆλθεν εἰς 6,144,000 φράγκα ἐπὶ μετοχικοῦ κεφαλαίου 1,200,000 φράγκων.

Γραμματεύς τις τοῦ Οὐασιγκτῶνος, ἀργοπορήσας ποτέ, ἐδικαιολογεῖτο λέγων ὅτι τὸ ὡρολόγιόν του τὸν ἠπάτησε· «Τότε, ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ Οὐάσιγκτων, πρέπει νὰ προμηθευθῇς νέον ὡρολόγιον ἢ ἐγὼ ἄλλον γραμματέα».

Digitized by Google

ΤΑ ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΜΥΡΜΗΚΩΝ

Ἔκπαλαι προσείλκυσαν τοὺς φυσιοδίφας ὁ βίος καὶ τὰ ἔθιμα τῶν μυρμήκων, τῶν ἐργατικῶν τούτων δημοκρατικῶν τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου, οἵτινες, εἰ καὶ ἐλάχιστοι τὸ σῶμα, εἰσὶ τοσαύταις διανοητικαῖς ἰδιότησι παρεσκευασμένοι, ὥστε δικαίως προσήκει αὐτοῖς μετὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ πρώτη θέσις. Ἐπικρατεῖ ἐν γένει ἡ ἰδέα ὅτι ὁ λίαν ἐνδιαφέρων οὗτος κλάδος τῆς βιολογίας ἀνεδιφήθη ὁλοτελῶς, καὶ ὅτι ἀρκεῖ νὰ ῥίψῃ τις βλέμμα εἰς οἱονδήποτε ἐγχειρίδιον τῆς ζωολογίας, ὅπως μυηθῇ εἰς τὰ ἀπόκρυφα τῶν μικρῶν τούτων νουνεχῶν ὄντων. Ἡ ἰδέα αὕτη ὅμως ἐστὶ λίαν σφαλερά. Γινώσκομεν ναὶ μὲν τὰ κυριώτερα τοῦ κοινωνικοῦ βίου διαφόρων εἰδῶν μυρμήκων, ἀλλ' εἰσὶ ἡμῖν ὅλως ἄγνωστοι αἱ ψυχικαὶ ἰδιότητες ἑκάστου ἀτόμου. Ἐν τοῖς νεωτάτοις χρόνοις πρῶτος ὁ Ἄγγλος φυσιοδίφης Λούβοκ ἀνέθρεψεν ἐν τῇ οἰκίᾳ του φωλεὰς μυρμήκων, καὶ διὰ πολυετῶν παρατηρήσεων ἐσπούδασε τὰς ἰδιότητας αὐτῶν. Αὐτῷ ὀφείλομεν ὀλίγας πληροφορίας περὶ τῶν αἰσθητηρίων τῶν μυρμήκων, τῶν κυριωτέρων δηλ. ὀργάνων τοῦ ψυχικοῦ αὐτῶν βίου. Ὁ εὐφυὴς φυσιοδίφης παρετήρησεν ὅτι οἱ μύρμηκες ὁδηγοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς ὀσφρήσεως· ἔχουσι μὲν ὀφθαλμούς, οἵτινες σύγκεινται ἐξ ἀπειραρίθμων διαμερισμάτων, ἀλλὰ τὸ ὁρατικὸν ἐστὶ ἐλάχιστα ἀνεπτυγμένον, διότι τὰ λίαν εὐφυῆ πειράματα τοῦ Λούβοκ ἀπέδειξαν ὅτι οἱ μύρμηκες διακρίνουσι μόνον τὰ ὀλίγα ἑκατοστόμετρα ἀπέχοντα ἀντικείμενα. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁδηγοῦνται κυρίως ὑπὸ τῆς ὀσφρήσεως, καὶ ἐὰν αἴφνης ἀπολέσωσι τὰ ἴχνη, σταματῶσιν ἐν ἀμηχανίᾳ, ἂν καὶ τὸ ζητούμενον ἀντικείμενον εὑρίσκεται πλησίον αὐτῶν. Οἱ μύρμηκες εἶναι ἀπεναντίας λίαν εὐαίσθητοι πρὸς χρώματα· ἐν ταῖς τεχνηταῖς φωλεαῖς τοῦ Λούβοκ, αἵτινες ἦσαν ἐν μέρει ἠνεῳγμέναι, ἀπέφευγον ἐπιμόνως τὰ μέρη τὰ κεκαλυμμένα δι' ἐρυθρῶν ἢ ἰοχρόων ὑάλων, ἐν ᾧ προσείλκοντο ὑπὸ κιτρίνων καὶ πρασίνων χρωμάτων. Αἱ ἔρευναι τοῦ Ἄγγλου φυσιοδίφου ἔθεσαν τὰς πρώτας βάσεις ψυχολογίας τῶν πλησιεστέρων πνευματικῶν συγγενῶν ἡμῶν· ἀπέδειξαν πρὸ πάντων πόσον αἱ ἡμέτεραι γνώσεις ὡς πρὸς τοῦτο εἰσὶν ἐλλιπεῖς, καὶ οὕτω θὰ παροτρύνωσιν, ὡς ἐλπίζομεν, εἰς νέας ἐρεύνας ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ. Γ. Η. Π.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Πρὸς τὸν κ. Σ*, ἀδιόρθωτον γεροντοπαλλήκαρον, φίλος τις ἔλεγε προχθές·

— Μὰ γιατί, ἀγαπητέ, δὲν ἀποφασίζεις νὰ ἀφήσῃς πλέον τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ βάφεσαι;

— Νὰ σοῦ 'πῶ, φίλε μου· δὲν εἶμαι ἀκόμη ἀρκετὰ ἐνάρετος, ὥστε νὰ ἀπαιτῶ τὸ σέβας τὸ ὀφειλόμενον εἰς τὰς λευκὰς τρίχας.

***

Ἰατρὸς χωρίου, ἀστειότατος ἄνθρωπος, δέχεται ἡμέραν τινὰ τὴν ἐπίσκεψιν εὐτραφοῦς χωρικῆς, ἐρχομένης ἵνα τὸν συμβουλευθῇ.

— Τί ἔχεις; ἐρωτᾷ ὁ ἰατρός.

— Πόνο 'ς τὸ στομάχι.

— Καλά· νὰ ἰδοῦμε.

— Νά, ἐδῶ, γιατρέ. Καὶ νὰ σοῦ 'πῶ πῶς μοῦ 'φάνηκε. Τὴ νύκτα ποῦ 'κοιμώμουνα ἕνας ποντικὸς ἐμπῆκε ἀπὸ τὸ στόμα μου. Ἀπὸ τότε τὸν 'νοιώθω ἐδῶ μέσα ν' ἀναιβοκαταιβαίνῃ 'ς τὸ λαιμό μου. Γλύτωσέ με, γιατρέ μου, νὰ ζήσῃς!

— Ἔννοια σου, λέγει μειδιῶν ὁ ἰατρός, τὸ κακὸ διορθώνεται εὔκολα. Ἀφοῦ 'ξέρεις καλὰ πῶς εἶνε ποντικὸς μέσα σου, νὰ πιάσῃς νὰ καταπιῇς ἕνα γάτο· ἔτσι 'σὲ μισὴ ὥρα γιατρεύεσαι.

***

Ὁ Μίμης, ἀνυπόφορο τρελλόπαιδο, ἐκτύπησε τόσον δυνατὰ εἰς τὸ μέτωπον, ἀκριβῶς ὑπεράνω τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὥστε ἐσχηματίσθη ὀγκῶδες οἴδημα. Τοῦτο τὸν κάμνει νὰ χύνῃ πικρὰ δάκρυα.

— Μὴν κλαῖς ἔτσι, Μίμη, τοῦ λέγει ἡ μικρὰ ἀδελφή του, γιατὶ θὰ γείνῃ χειρότερα τὸ 'μάτι σου.

— Ἄφησέ με καὶ σύ, σοῦ λέγω· ἐγὼ δὲν κλαίω μὲ 'κεῖνο ποῦ 'κτύπησα.

***

Τὸ μόνον μυστικόν, τὸ ὁποῖον εἰμπορεῖ νὰ φυλάξῃ ἡ γυνή, εἶνε τὸ μυστικὸν τῆς ἡλικίας της.

Ὅταν γυνὴ ἐπιχειρῇ νὰ σοὶ εἴπῃ τι ἐμπιστευτικῶς, ἔσο βέβαιος ὅτι πρόκειται νὰ διακοινώσῃ μυστικόν τι.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Κατ' ἀρχαῖον φιλόσοφον τρεῖς ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ δυνάμεις μεγάλαι, Φρόνησις, Ἰσχύς, Τύχη. Κατ' ἐμὲ κριτήν, ἡ τύχη δύναται μέγιστα καὶ πλεῖστα. Ἐὰν ὁ ἀνθρώπινος βίος παραβληθῇ πρὸς πελαγοδρομίαν ἱστιοφόρου πλοίου, ἡ μὲν τύχη εἶναι ὁ ἄνεμος, ὁ ἄνευ τῆς ἡμετέρας συνεργίας ταχέως καὶ πολὺ μακρὰν ὠθῶν ἡμᾶς εἴτε εἰς τὰ πρόσω, εἴτε εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ δὴ καὶ ἐνίοτε πλειότερον ἢ ὅσον βουλόμεθα καὶ πειρώμεθα· ἡ δὲ φρόνησις καὶ ἡ ἰσχὺς εἶναι αἱ κῶπαι, δι' ὧν μετὰ κόπου καὶ μόχθου προχωροῦμεν ὀλίγα μίλια, αἴφνης δὲ πάλιν ἀπωθούμεθα ὀπίσω ὑπ' ἀνέμου ἐναντίου. Ἐὰν ὁ ἄνεμος ἦναι οὔριος, οὐδεμίαν ἔχομεν χρείαν κωπῶν. Τῆς τύχης τὴν δύναμιν ταύτην κάλλιστα ὑπεμφαίνει ἱσπανικὴ παροιμία λέγουσα· «Δὸς τῷ υἱῷ σου τύχην, καὶ ῥίψον αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν».

*** Τρία εἰσὶ τὰ ἐλατήρια τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων· α') ὁ ἐγωϊσμός, ὅστις ἐπιθυμεῖ τὸ ἴδιον ἀγαθὸν (δὲν ἔχει ὅρια)· β') ἡ κακία, ἥτις ἐπιθυμεῖ τὴν βλάβην τοῦ ἄλλου (φθάνει μέχρι τῆς ἄκρας σκληρότητος)· γ') ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ θέλουσα τὸ ἀγαθὸν τοῦ ἄλλου (προχωρεῖ μέχρι τῆς γενναιότητος, τοῦ μεγαλείου τῆς ψυχῆς. (Schopenhauer).

Digitized by Google

*** Ἀηδία εἶνε ὅλα, καὶ αὐτὴ ἡ ὕπαρξίς μας,
ἂν δὲν ἔχωμεν κανένα κοινωνὸν τῆς ἡδονῆς μας.
(Βύρων)

*** Ἡ εἰς τὴν ὀκνηρίαν παρεπομένη πάντοτε ἀνία εἶνε ὥς τις φυσικὴ εἰδοποίησις διδάσκουσα τὴν ἀνάγκην τῆς ἐργασίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περὶ τῆς νοημοσύνης τῆς ἀράχνης πολλὰ μέχρι τοῦδε εἶπον οἱ ζωολόγοι. Ἐσχάτως πάλιν Ἄγγλος ἐντομολόγος, θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὰ λεχθέντα περὶ τοῦ μικροῦ ἐντόμου, μετεχειρίσθη πολλάκις τὸ ἑπόμενον πείραμα· Ἐνέπηξε τὴν ῥάβδον του ἐν μέσῳ μικροῦ τέλματος ὕδατος, ἐπὶ δὲ τῆς ῥάβδου ἔθεσεν ἀράχνην τινὰ ἀρουραίαν, καὶ ἔμεινεν ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας παρατηρῶν τί θὰ ἀπογείνῃ τὸ ζωΰφιον, καὶ ἂν θὰ δυνηθῇ νὰ ἐκφύγῃ. Ἰδοὺ δὲ εἰς τί μέσον προσέφυγεν ἡ ἀράχνη κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ἐπιστήμονος· Τὸ ἔντομον, ἀφοῦ διέτρεξε κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν τὴν νῆσον, ἐφ' ἧς ἀφέθη, καὶ ἐπείσθη τελείως ὅτι οὐδεμία ὑπῆρχε διέξοδος, ἐφάνη ἀπελπισθὲν ἢ μᾶλλον σκεπτόμενον, διότι μετά τινας στιγμὰς ἤρξατο ἀναρριχώμενον εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ῥάβδου, ἀφ' ἧς ἐξήρτησε τὴν ἄκραν ἱστοῦ καὶ εἶτα κρεμασθὲν ἀπ' αὐτοῦ κατέβη μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἀκίνητον, ὡσεὶ περιμένον, ἕως οὗ ῥιπὴ ἀνέμου θέσασα αὐτὴν εἰς κίνησιν τὴν ὤθησε πρὸς παρακείμενον θάμνον, εἰς οὗ τοὺς κλάδους περιπλεχθεῖσα εὗρε τὴν σωτηρίαν.

Ἡ δύναμις, ἥτις ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ κεραυνοῦ ἠκόντιζε κατὰ τῶν ἀνθρώπων τὰ θανατηφόρα της βέλη, καὶ ἥτις πρότερον ἐθεωρεῖτο ὡς ἔκφρασις θείας ὀργῆς, ἐδεσμεύθη σήμερον ἐν μυρίαις συσκευαῖς καὶ ἐγένετο πιστὴ σύντροφος καὶ βοηθὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ σπανία καὶ θαυμασία εἰκών, ἥτις παρουσιάζεται τῷ ἐπισκεπτομένῳ τὸ μέγαρον τῆς ἐν Παρισίοις ἠλεκτρικῆς ἐκθέσεως, πᾶσαι αἱ μυρίαι συσκευαὶ καὶ ἐφευρέσεις φωνάζουσι μεγαλοφώνως ὅτι νέος ἀρχίζει αἰών, «ὁ ἠλεκτρικὸς αἰών».

Μένει τις ἔκπληκτος ἐὰν θελήσῃ νὰ σπουδάσῃ ἐνταῦθα τὰς λειτουργίας τοῦ μικροῦ σχεδὸν ἀοράτου ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος ἐν ταῖς ποικίλαις αὐτοῦ πρακτικαῖς ἐφαρμογαῖς. Ἐκτὸς τῆς τηλεγραφίας καὶ τῆς τηλεφωνίας βλέπει τις ἐνταῦθα τὴν φωτοφωνίαν, ἤτοι τὴν μετατροπὴν τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων εἰς τονικὰς δονήσεις διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ μεγάρου ἀναχωρεῖ κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὀβελίσκου τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας ἡ «ἠλεκτρικὴ ἅμαξα» τοῦ **Siemens**, ὅλως δι' ὅλου ἀθορύβως καὶ μετὰ μεγίστης ταχύτητος φέρουσα πεντήκοντα ἄτομα· κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τὸ ἰχθυοειδὲς τεσσάρων μέτρων μήκους «ἠλεκτρικὸν ἀερόστατον» τοῦ **Tissandier** περιτρέχει ἐπίχαρι τὸν ἀέρα, ἐν ᾧ συνάμα ἐν τῇ μικρᾷ λίμνῃ τῇ ὑπὸ ἐπιχαρίτων καταρρακτῶν καὶ ἀρωματικῶν ἀνθέων περιβαλλομένῃ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἐκθέσεως «ἡ ἠλεκτρικὴ λέμβος» τοῦ **Trouvé** ἐκτελεῖ τὰ κυκλοτερῆ της ταξείδια. Μόνον ἡ τριὰς αὕτη «ἅμαξα, ἀερόστατον καὶ λέμβος» ἀρκοῦσιν ὅπως δείξωσι τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα ἐν ὅλῃ του τῇ δυνάμει καὶ μεγαλοπρεπείᾳ.

Ὁ **Trouvé**, ὅστις κατέχει σήμερον ἐπισημοτάτην θέσιν ἐν τῷ ἠλεκτρικῷ κόσμῳ, ἐκτὸς τῆς θαυμασίου του λέμβου ἐξέπληξε τὸν κόσμον καὶ δι' ἄλλου πλάσματος τῆς μεγαλοφυΐας του. Ἐφεῦρε ζῶντα ἠλεκτρικὰ κοσμήματα, ψυχάς, αἵτινες κινοῦσι τὰς πτέρυγας αὐτῶν, μικροὺς λαγωούς, οἵτινες διὰ τῶν μικρῶν των ποδῶν κροτοῦσιν ἀργυροῦς κώδωνας χαριέντως τερετίζοντας. Ἕκαστον τῶν κοσμημάτων τούτων τιμᾶται ἀπὸ 100 μέχρι 5,000 φράγκων, δι' ὃ μόνον πλουσίοις ἐπιτρέπεται νὰ φέρωσι τοιαῦτα κοσμήματα· καὶ αἱ μὲν κυρίαι φέρουσι ταῦτα ἐπὶ τῆς κόμης, οἱ δὲ κύριοι ὡς στηθοβελόνας. Λίαν ἀγαπῶσι τοιαῦτα ἠλεκτρικὰ κοσμήματα οἱ πλούσιοι ἡγεμόνες τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, φέροντες ταῦτα ἐπὶ τοῦ μεγαλοσχήμου τουρβανίου των· τοιοῦτον κόσμημα νομίζεται λίαν κομψοπρεπὲς ἐν συμποσίοις καὶ συναναστροφαῖς. Ἀλλ' ἂς ἀφῶμεν τὸν μέλανα πρίγγιπα τοῦ Γάγγου, καὶ ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ μαρμαῖρον μέγαρον ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα, στρέφοντες ὀλίγον τὴν προσοχὴν εἰς σοβαρώτερα ἀντικείμενα.

Ἐδῶ κατακρημνίζονται ἀπὸ ὕψους πολλῶν μέτρων ὑπερμεγέθεις ὄγκοι ὕδατος· τούτους πρὸ ὀλίγων λεπτῶν ἀνύψωσεν ἡ μικρά, ἀσήμαντος ἠλεκτρικὴ μηχανή. Ἐκεῖ κάθηνται δέκα νέαι κόραι ἔμπροσθεν κομψῶν ῥαπτικῶν μηχανῶν καὶ κατασκευάζουσι πᾶν εἶδος φορέματος, ἀλλὰ δὲν κοπιάζουσι πλέον διὰ τῆς βλαβερᾶς κινήσεως τῶν ποδῶν· περὶ πάντων φροντίζει σήμερον ἡ μικρὰ ἠλεκτρικὴ μηχανή. Ὀλίγα βήματα περαιτέρω εὑρισκόμεθα πρὸ τοῦ γερμανικοῦ διαμερίσματος. Μεγάλη αἴθουσα φιλοκάλως ἐστολισμένη μετεβλήθη εἰς ἐργαστήριον μηχανῶν· ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι τὰ ἐκθέματα τῶν γνωστῶν μηχανοποιείων τοῦ **Heilmann**, **Ducommun** καὶ **Steinlen** ἐν **Mülhausen** τῆς Ἀλσατίας. Εὐμεγέθεις περιάκτους, ῥυκάνας καὶ τρύπανα πρὸς ἐπεξεργασίαν τοῦ σιδήρου βλέπει τις ἐνταῦθα· πολυάριθμα δὲ μέλανα σκυτάρια ῥοιζοῦσι ζωηρῶς ἐν τῷ ἀέρι. Ποῖος κινεῖ τὰς πολυαρίθμους ταύτας ἀδιακόπως κινουμένας μηχανάς; Καὶ ταύτας ἡ μικρὰ ἠλεκτρικὴ μηχανή. Ἀλλ' οὐχὶ μόνον τοῦτο κατορθοῖ. Οὐχὶ μόνον κινεῖ τὰς μηχανὰς ταύτας, ἀλλὰ χορηγεῖ προσέτι εἰς τὸ ἐργαστήριον εὐχάριστον καὶ διαυγέστατον φῶς ἐν πρακτικωτάτοις κωνικοῖς καὶ λευκοῖς κώδωσι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ἐδισῶνος. Τὸ σύστημα τοῦτο, ὅπερ πρὸ ὀλίγων ἑβδομάδων εἶχεν ἔτι ἀπειραρίθμους ἀντιπάλους, κατέβαλε σήμερον ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Παρισίων πάντας διὰ τῶν ἐξαιρέτων αὐτοῦ ἰδιοτήτων.

Digitized by Google

Εἰς τὰ φρικώδη βάθη τῶν μακρῶν σηράγκων εἰσέρχεται σήμερον ἡ ἠλεκτρικὴ μηχανή, καὶ κινεῖ ἐνταῦθα ἀσφαλῶς τὰ εὐμεγέθη τρύπανα, ἅτινα προετοιμάζουσι τὸν δρόμον τῆς δυναμίτιδος. Δὲν εἶνε ἀνάγκη πλέον νὰ πορευθῶμεν εἰς τὸ θέατρον ἢ εἰς τὴν συναυλίαν· ἡ ἠλεκτρικὴ μηχανὴ πορεύεται νῦν ἀντὶ ἡμῶν. Καθήμεθα ἐπὶ πορφυρᾶς μαλακῆς ἕδρας, πλησίον ἡμῶν κρέμαται μετάξινον σχοινίον, οὗτινος τὸ ἄκρον φέρει ἀργυρᾶν λαβήν. Ἀρκεῖ νὰ πλησιάσωμεν τὴν μεταλλίνην λαβὴν εἰς τὸ οὖς, ἵνα εὑρεθῶμεν πάραυτα ἐν τῷ μέσῳ θείως παιζούσης ὀρχήστρας. Πόσον παλαιὸν φαίνεται ἡμῖν σήμερον τὸ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐφευρεθὲν τηλέφωνον! Αἱ συσκευαὶ αὗται, εἰ καὶ εἰσέτι οὐχὶ τέλειαι καί τινες αὐτῶν λίαν πολυδάπανοι πρὸς χρῆσιν ἐν τῷ βίῳ, δεικνύουσι τοὐλάχιστον ὅτι ἡ ἠλεκτρικὴ δύναμις εἶνε ἐν καταστάσει νὰ ἐκτελῇ τὰς ποικιλωτέρας ἐργασίας, καὶ τέμνουσιν ὅλως νέαν ὁδὸν μεταρρυθμίσεων ἐν τῷ κοινωνικῷ ἡμῶν βίῳ.

Γερμανικὴ ἐφημερὶς ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 60ῆς ἐπετείου ἑορτῆς τῆς συστάσεως τοῦ 2ου εὐζωνικοῦ τάγματος, ἐν ᾧ ὁ πρίγκιψ Βίσμαρκ ὑπηρέτησεν ὡς ἐθελοντὴς ἐπὶ ἓν ἔτος, ἀναφέρει τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον περὶ τῆς ἐν Greifswalde διαμονῆς του, ἔνθα τὸ τάγμα τοῦτο ἐστάθμευεν ὡς φρουρά.

Ὡς πάντες σχεδὸν οἱ φοιτηταί, ὁ μέλλων ἀρχιγραμματεὺς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας περιήρχετο συχνὰ εἰς χρηματικὴν ἀπορίαν, διὸ ἠναγκάζετο νὰ μένῃ χρεώστης εἰς τὸν ξενοδόχον του. Ὅταν δ' ἀπῆλθε τοῦ πανεπιστημίου, ἀφῆκε εἰς τὸν κ. Witte (οὕτως ὠνομάζετο ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος) ἀντὶ πάσης πληρωμῆς ἀπόδειξιν τῆς ὀφειλομένης ποσότητος. Ὁλόκληρα ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε, καὶ ἡ ἀπόδειξις ἔμενε πάντοτε εἰς τὸ βάθος τοῦ κιβωτίου τοῦ κ. Witte. Ἀλλ' ἡμέραν τινὰ τέλος ὁ ξενοδόχος ἀναγινώσκει ἐν ἐφημερίδι περὶ συνεντεύξεως γενομένης ἐν Βιαρὶτς μεταξὺ Ναπολέοντος Γ' καὶ τοῦ Πρώσσου ἀπεσταλμένου Βίσμαρκ, καὶ μανθάνει ὅτι ὁ ἀπεσταλμένος οὗτος οὐδεὶς ἄλλος ἦτο ἢ ὁ φοιτητὴς ὁ ὀφείλων αὐτῷ τὰ χρήματα. Γράφει λοιπὸν ἀμέσως εἰς Παρισίους πρὸς τὸν Βίσμαρκ, ὑπομιμνήσκων αὐτῷ τὴν ὀφειλήν του, οὗτος δὲ χωρὶς νὰ βραδύνῃ ἀποστέλλει τὰ χρήματα παρακαλῶν τὸν κ. Witte νὰ ἐρευνήσῃ ἐὰν καὶ ἄλλοι ὑπάρχουσιν ἐν Greifswalde, οἵτινες νὰ ἔχωσιν ἀπαιτήσεις παρ' αὐτοῦ, ἵνα ἀποταθῶσι πρὸς αὐτὸν πρὸς ἐξόφλησιν.

Μία τῶν χρησιμωτάτων τελευταίων ἀνακαλύψεων, ἡ χρῆσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὡς δυνάμεως κινητηρίου, θέλει ἐφαρμοσθῇ προσεχῶς ἐν Ἰρλανδίᾳ. Ἐν τῇ κομητείᾳ Antrim ἤρξατο ἄρτι ἡ κατασκευὴ τροχιοδρόμου ἠλεκτρικοῦ, ὅστις θέλει συνδέσει τὸ Portrush μετὰ τῆς *Λεωφόρου τῶν Γιγάντων*. Οὕτω καλεῖται εἶδος ἀκρωτηρίου, ὅπερ ἐπερειδόμενον ἐπὶ πολυαρίθμων στηλῶν ἐκ *βασάλτου* (basalte) λίθου, εἰσχωρεῖ εἰς μακρὰν ἀπόστασιν ἐντὸς τῆς θαλάσσης, καὶ διὰ τὸ λίαν περίεργον αὐτοῦ προσελκύει κατ' ἔτος μέγαν ἀριθμὸν περιηγητῶν. Τὰ ἐγκαίνια τῶν ἐργασιῶν ἐγένοντο ἐσχάτως ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πρυτάνεως τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Δουβλίνου. Θέλει δὲ κατασκευασθῇ ὁ τροχιόδρομος οὗτος κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ τροχιοδρόμου Siemens, ὅστις ὑπῆρχε κατὰ τὴν τελευταίαν διεθνῆ ἔκθεσιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐν Παρισίοις.

Τὸ φρικῶδες ἔθιμον τῆς ἀνθρωποθυσίας διατηρεῖται ἐν πλήρει ἰσχύϊ παρὰ τοῖς ἀγρίοις τῆς Ἀφρικῆς. Κατά τινα ἐπιστολὴν ἐκ τῆς ἀγγλικῆς ἀποικίας Cape Coast Castle πρὸς τὸ πρακτορεῖον Ρέουτερ, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσαντῆ διέταξεν ἐπ' ἐσχάτων τὴν σφαγὴν διακοσίων νεανίδων, τοῦτο δὲ πρὸς οὐδένα ἄλλον σκοπὸν ἢ ὅπως μεταχειρισθῇ τὸ αἷμα τῶν θυμάτων πρὸς ἀνάμιξιν μετὰ τῆς ἀσβέστου, ἥτις ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἐπισκευὴν ἑνὸς τῶν βασιλικῶν μεγάρων. Τὴν φοβερὰν εἴδησιν ἐκόμισε μία τῶν νεανίδων, ἐκ τῶν ὁρισθεισῶν διὰ τὸ ἀπαίσιον ἔργον, κατορθώσασα εὐτυχῶς νὰ διαφύγῃ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως. Ὡς γνωστόν, τοιαῦται θυσίαι δὲν εἶνε σπάνιαι παρὰ τοῖς Ἀσσαντῆ.

Οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν ἔπαυσαν ἔτι ἀπονέμοντες παντοῖα τεκμήρια τιμῆς εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀτυχοῦς προέδρου Γάρφηλδ.

Ἤδη ἀπεφασίσθη, ἵνα ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἀποτυπωθῇ ἐπὶ τῶν πενταλέπτων διεθνῶν γραμματοσήμων, ἵνα οὕτω τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς του διαδοθῶσι παρὰ τῷ λαῷ ὡς τὰ τοῦ Βασιγκτῶνος αὐτοῦ. Πλὴν δὲ τούτου ἐν τῷ νομισματοκοπείῳ τῆς Φιλαδελφείας κόπτεται κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην μετάλλιον χρυσοῦν πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ θανάτου τῶν δύο προέδρων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, οἵτινες ἀπέθανον δολοφονηθέντες. Τὸ μετάλλιον τοῦτο φέρει κεχαραγμένην ἐξ ἑνὸς μὲν τὴν εἰκόνα τοῦ προέδρου Γάρφηλδ, ἐκ τοῦ ἄλλου δὲ τὴν τοῦ προέδρου Λίγκολν.

Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Γάρφηλδ οἱ νοσηλεύοντες αὐτὸν ἰατροί, ὅπως κρίνωσι περὶ τῶν δυνάμεών του, ἐπρότειναν αὐτῷ νὰ γράψῃ τὸ ὄνομά του ἐπὶ φύλλου χάρτου. Ὁ πρόεδρος ἔγραψε τότε τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις: Strangulatus pro patria, ὑφ' ἃς ἔθηκε τὴν ὑπογραφήν του διὰ χειρὸς εὐσταθοῦς.

Τὸ φύλλον ἐκεῖνο τοῦ χάρτου, ἐγκαταλειφθὲν ἐπί τινος τραπέζης μετὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἰατροῦ, ἔχον δὲ νῦν ἱστορικὴν ἀξίαν, ἐπωλήθη ἐπ' ἐσχάτων ὑπὸ τοῦ ἀναλαβόντος αὐτὸ ὑπηρέτου εἴς τινα συλλέκτην αὐτογράφων ἀντὶ 550 δολλαρίων (2,800 φρ.).

Τὸ ἀκόλουθον περίεργον ἀνέκδοτον περὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας εὑρίσκομεν ἐν βιενναίᾳ τινὶ ἐφημερίδι·

Ὁ Φραγκῖσκος Ἰωσὴφ ἀρέσκεται πολύ, ὅταν

εὑρίσκεται εἰς Schönbrunn, νὰ ἐξέρχεται πεζὸς καὶ μόνος, ἁπλούστατα ἐνδεδυμένος, εἰς μακρυνοὺς περιπάτους ἐν τοῖς πέριξ.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, πρὸ δύο περίπου μηνῶν, ἐπέρχεται αὐτῷ ἡ ἰδέα νὰ μεταβῇ μέχρι γειτονικοῦ χωρίου, δύο λεύγας τῶν ἀνακτόρων ἀπέχοντος, ὅπως ἐπισκεφθῇ τὸν διάσημον ζωγράφον Mackart, διατρίβοντα αὐτόθι χάριν μελετῶν.

Ὁ αὐτοκράτωρ γίνεται δεκτὸς ὑπὸ γραίας ὑπηρετρίας, ἥτις τὸν ἐρωτᾷ τί ἐπιθυμεῖ.

— Τὸν κ. Mackart.

— Τί τὸν θέλετε;

— Θέλω νὰ τὸν ἴδω.

— Διὰ νὰ τὸν ἀνησυχήσετε καὶ σεῖς, βέβαια! Ἆ! μὰ δίκαιον ἔχει νὰ παραπονῆται ὅτι δὲν τὸν ἀφίνουν νὰ ἐργασθῇ.

— Ἀλλά, καλή μου γυναῖκα, πάρε σὲ παρακαλῶ νὰ τοῦ δώσῃς τὴν *κάρτα* μου.

— Δὲν εἶνε μέσα.

— Ἆ! τότε ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα. Λοιπὸν φύλαξε τὴν *κάρτα* νὰ τοῦ τὴν δώσῃς ὅταν ἐπιστρέψῃ.

— Ἀμ' δὲ θὰ νἄχω τὴν ἔννοιά σου!

— Δὲν θέλεις; Καλά· τότε λοιπὸν εἰπέ του ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἦλθε νὰ τὸν ἴδῃ.

Καὶ ἀπῆλθεν, ἀφεὶς τὴν ταλαίπωρον γραῖαν μὲ κεχηνὸς τὸ στόμα καὶ διεσταλμένους ἐκ τῆς ἐκπλήξεως τοὺς ὀφθαλμούς.

∾ Τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς τιμᾶται νῦν ὅσον τὸ φωταέριον. Ἐν Παρισίοις πολλαὶ ἰδιωτικαὶ οἰκίαι καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα φωτίζονται ἤδη διὰ τοῦ Ἐδισωνείου φωτός.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Οἱ πρὸς εὐεξίαν τοῦ σώματος ἀπαιτούμενοι κανόνες εἰσὶν οἱ ἑξῆς· *Μετριότης*.—*Καλὴ ἐκλογὴ τροφῆς*.—*Τάξις περὶ τὴν λῆψιν αὐτῆς*.—*Μάσσησις*.—*Συναναστροφὴ περὶ τὴν τράπεζαν*.—*Ἄσκησις*. —Ὅταν δὲ ὑπάρχῃ ἀδιαθεσία, *Ἀποφυγὴ φαρμάκων*, *Ἀνάπαυσις* καὶ *Δίαιτα ἀκριβής*.

Ἡ μετριότης εἶνε ὅπλον, διὰ τοῦ ὁποίου εἰμπορεῖτε νὰ ἐμποδίσετε τὴν εἴσοδον τῶν ἰατρῶν. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὁ Κικέρων ἀποφαίνεται ὡς ἑξῆς· «Tantum cibi et potionis adhibentus est, ut reficiantur vires, non opprimantur»· τουτέστιν, ἡ ποσότης τῆς τε τροφῆς καὶ τῆς πόσεως σκοπεῖ τὴν ζωογόνησιν μόνον τῶν δυνάμεων καὶ ὄχι τὴν καταπίεσιν αὐτῶν.

Ἡ τῆς τροφῆς ἐκλογὴ δὲν εἶνε ἧττον οὐσιώδης. Εἶπέ τις ὀρθῶς ὅτι τὸ εἶδος τῆς τροφῆς ἐπηρεάζει τὸν ἐγκέφαλον· «Quale est alimentum, talis est chylus· qualis chylus, talis sanguis· qualis tandem sanguis, tales sunt spiritus». Ὁ Charron ἔλεγεν· «οὐδέποτε ἄνθρωπος ἀγαπῶν τὴν κοιλίαν του ἔγραψεν ὡραῖον σύγγραμμα».

Ἡ περὶ τὴν λῆψιν τῆς τροφῆς τάξις ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι ὁ στόμαχος ἰσχυρότερον ἐργάζεται καθ' ὡρισμένα χρονικὰ διαστήματα, προσηκόντως ἀπέχοντα ἀλλήλων.

Ἡ μάσσησις ἐπηρεάζει σπουδαίως τὸν ὀργανισμόν, διότι ἡ τοῦ στομάχου λειτουργία εὐκολύνεται ἢ ἐμποδίζεται καθ' ὅσον ἡ τῶν ὀδόντων ἐνέργεια αὕτη τελεῖται καλῶς ἢ κακῶς. Ὁ Ἱπποκράτης ἔλεγεν ὅτι δὲν ζῇ τις γέρων μὴ ἔχων ὀδόντας καλούς, ὁ δὲ Οὐφελάνδ παρετήρησεν ὅτι οἱ εἰς βαθὺ γῆρας φθάσαντες ἔτρωγον βραδέως. Ὁ ἀμετάβλητος κανὼν τοῦ Ναπολέοντος ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ ἦν συνήθως μὲν 10 λεπτὰ τῆς ὥρας, κατὰ δὲ τὰς ἑστιάσεις ἓν τέταρτον. Οἱ συνδαιτυμόνες του εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ γευματίζωσι προηγουμένως.

Ἀκούσατε σεῖς, οἱ ὁποῖοι καταβροχθίζετε ἀδηφάγως τὴν τροφήν σας, καὶ οἱ ὁποῖοι οὕτω ποιοῦντες φιλοδωρεῖτε ἑαυτοὺς διὰ φλεγμάτων καὶ ἐρυγῶν. Ὁ διαιτητικὸς κανών, ὃν πᾶς τις πρέπει νὰ ἀκολουθῇ, εἶνε *νὰ μὴ τρώγῃ μόνος*. Ἡ μοναξία παραδίδει ἡμᾶς εἰς σκέψεις, αἵτινες ἐπιφέρουσι βλάβην εἰς τὰ νεῦρα, τὰ εἰς τὴν ἀφομοίωσιν τῆς τροφῆς προεξάρχοντα. Ἡ χρῆσις ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν[1], ὅσον ἐλαφρὰ καὶ τερπνὴ καὶ ἂν εἶνε ἡ ἀνάγνωσις τούτων, οὐδόλως ἀναπληροῖ τὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης συνομιλίαν. Ἡ ὁμιλία πρέπει νὰ εἶνε ἐλαφρὰ καὶ ποικίλη. «Ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔλεγεν ἡ Mme de Sévigné, ἔχομεν ἀνάγκην διηγήσεων συντόμων καὶ μακρῶν μαχαιρίων». Οὐδὲν δὲ διευκολύνει τὴν πέψιν ὅσον ἡ εὐθυμία· διὰ τοῦτο ἐν Λακεδαίμονι ὑπῆρχε πάντοτε ἄγαλμα γελῶν ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῶν συμποσίων. Ὁ Πλούταρχος ἔλεγεν ὅτι ὁ γέλως εἶνε τὸ ἄριστον τῶν καρυκευμάτων ἐν τῇ τραπέζῃ.

Ἡ ἄσκησις εἶνε ἐπίσης ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ· ἡ ὑπὲρ τὸ δέον ὅμως ἄσκησις καὶ ἡ ἐξαντλοῦσα διαγράφεται ἐκ τοῦ προγεύματος τῆς διαιτητικῆς.

Γάλλος τις ἰατρὸς ἔλεγε· «Τὸ καλῶς μασσᾷν καὶ καλῶς περιπατεῖν (bien mâcher et bien marcher) εἶνε τὰ δύο μεγάλα μυστήρια τῆς μακροβιότητος, τὰ ὁποῖα ἐγὼ γνωρίζω». Ὁ δὲ Σχοπέλος ἔλεγε· «Χωνεύει τις τόσον διὰ τῶν κνημῶν ὅσον καὶ διὰ τοῦ στομάχου».

Ἡ μετὰ τὸ φαγητὸν *ἀνάπαυσις* εἶνε πάντοτε ἀναγκαία.

Εἶνε λίαν ἐπικίνδυνον νὰ καταφεύγῃ τις εἰς τὰ φαρμακεῖα ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ἀδιαθεσίᾳ. Ἰατρός τις λέγει ὅτι χιλιάδες ἀνθρώπων καταστρέφουσι τὸν ὀργανισμὸν αὐτῶν κατ' ἔτος, ποιοῦντες ὑπερβολικὴν χρῆσιν φαρμάκων.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ]. Α. Γρ.

1. Ὁ Βολταῖρος ἤθελε νὰ τῷ ἀναγινώσκωσιν ὁπόταν ἔτρωγε, καὶ ποῖον σύγγραμμα! τὸν Massillon. «Οἱ παλαιοὶ οὕτω συνείθιζον, ἔλεγε, καὶ ἐγὼ εἶμαι παλαιός».

ΑΘΗΝΗΣΙ — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

Ἀριθ. 309 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 29 Νοεμβρίου 1881

ΕΙΣ ΠΟΝΤΙΚΟΣ

[Κατὰ τὸ γαλλικόν].

Α'

Ἦτο ἀληθὴς ποντικός, ἀλλὰ ποντικὸς ἀνθρώπινος ὁ Δίκ.

Ἀνάγκη δὲ πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ μάθῃ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἐν τῇ Νέᾳ Ὀρλεανίᾳ, ὅπου ἔζη ὁ μικρὸς ἡμῶν ἥρως, ποντικοὶ καλοῦνται οἱ μικροὶ πλάνητες, οἵτινες, ἐκ τῆς λαφυραγωγίας ἀποζῶντες, οἰκειοποιοῦνται πᾶν ὅ,τι κατορθοῦσι ν' ἁρπάσωσιν ἢ νὰ ὑποκλέψωσιν ἐκ τῶν ὀψοπωλείων ἢ τῶν ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας φορτίων· ἀληθεῖς ἀνθρώπινοι ποντικοί, παρὰ πάντων διωκόμενοι, καὶ ἄσυλον αὐτῶν ἔχοντες, ὡς οἱ τῶν οἴκων ποντικοί, πᾶσαν σκοτεινὴν τρώγλην.

Ὁ Δίκ, ἤτοι Ῥιχάρδος, ἦτο παῖς δωδεκαέτης, διαφυγὼν μέχρι τοῦδε, ἄγνωστον πῶς, τοὺς τρεῖς τούτους φοβεροὺς Ἡρώδας τῶν μεγάλων πόλεων: τὴν γυμνότητα, τὴν πεῖναν καὶ τὸν τύφον. Ἤξευρεν ὅτι ἐκαλεῖτο Δίκ, ἠγνόει ὅμως τίς εἶχε βαπτίσει αὐτόν, καὶ οὐδὲ κἂν ἐνθυμεῖτο ἂν εἶχέ ποτε πατέρα, μητέρα ἢ καὶ τροφόν.

Μόνη του ἐνδυμασία ἦτο γηραιά τις κυανῆ περισκελίς, ἀνηρτημένη ἀπὸ τῶν ὤμων του διὰ παραδόξου συνδυασμοῦ σχοινίων καὶ τελαμώνων· χιτώνιον ἐξ ἀποτρίπτου μαλλίνου ὑφάσματος, καὶ πῖλος μαλακυνθεὶς ὑπὸ τῶν βροχῶν καὶ φαιὸς ἐκ τῆς ῥυπαρίας. Περιποδίων ἢ σανδαλίων οὐδὲ ἴχνος. Μείζων τις γυμνότης καὶ ἓν λουτρὸν ἤθελον ἴσως ἀποκαλύψει τὰ εὔτονα μέλη τοῦ μειρακίου, ὅπερ ἡ γυμναστικὴ ἠδύνατο νὰ μορφώσῃ ἀθλητήν. Ἀλλ' ὁ Δίκ οὔτε εἰς σχολεῖον, οὔτε εἰς γυμναστήριον εἶχέ ποτε φοιτήσει. Εἶχεν ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς καὶ νοήμονας, ὑπὸ ἠθικὴν δ' ἔποψιν τὴν σχετικὴν ἐκείνην τοῦ μικροῦ κλέπτου ἀθωότητα, εἰς ὃν οὐδείς ποτε εἶχεν εἴπει ὅτι εἶνε κακὸν ἡ κλοπή, καὶ ὅστις, ἐκ τῆς ἰδίας του μόνης πείρας ἐγνώριζεν, ὅτι δὲν πρέπει τις κλέπτων νὰ συλλαμβάνηται. Χάρις εἰς τὴν πεῖραν ταύτην ἦτο δυσχερέστατον νὰ συλληφθῇ ὁ Δίκ.

Λυποῦμαι λέγων, ὅτι ὁ ἥρως μου ἦτο μικρὸς κλέπτης. Ἀνάγκη ὅμως νὰ σημειωθῇ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἔπραττεν ἢ ὅ,τι πράττει πᾶν νεαρὸν ζῶον, ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ἀγωνιζόμενον. Ὁ Δίκ συνεμορφοῦτο πρὸς τὸν νόμον τῆς φύσεως, ὑφαιρῶν ἔκ τινος πίθου τεμάχιον σακχάρεως, δράκα βαμβακίου ἔκ τινος δέματος, ἢ τεμάχιον σχοινίου ἐκ τῶν ἁρμένων πλοίου, κ' ἐνόμιζεν ὅτι ἔπραττε κατὰ δίκαιον, ὡς νομίζει τοῦτο ὁ ῥαμφοκοπῶν κεράσιον κόσσυφος ἢ ὁ τρωγαλίζων δαυκίον λαγωός. Ὁ ἀστυνομικὸς κλητὴρ τὸν ἐφόβιζεν ὅσον φοβίζει ὁ κηπουρὸς τὸν κόσσυφον ἢ τὸν λαγωόν.

Ἡ ἀποβάθρα, ἣν ἐλαφυραγώγει ὁ Δίκ, παρεκτείνεται πέραν τῆς ὁδοῦ Ζάκσων, ὅπου προσορμίζονται τὰ ἀγγλικὰ ἀτμόπλοια. Ἡ ἡμέρα καθ' ἣν σχετιζόμεθα μετ' αὐτοῦ, ὑπῆρξε πάντη ἄγονος διὰ τὸν νεαρὸν *ποντικόν*. Ἡ θήρα του ἦτο ἀτυχής, αὐτὸς δὲ τοὐναντίον κατέστη θήραμα, ἀνακαλυφθεὶς μεταξὺ δύο δεμάτων βάμβακος. Οἱ ναῦται τῆς *Ἀμφιτρίτης* τὸν γρονθοκοποῦσι, τὸν καταπατοῦσι, καὶ ῥιπτάζουσιν αὐτὸν πρὸς ἀλλήλους ὡς *τόπιον*. Ἕκαστος αὐτῶν τὸν φιλοδωρεῖ διὰ μιᾶς ὕβρεως ἢ δι' ἑνὸς γρονθοκοπήματος, καὶ ὁ ταλαίπωρος ποντικὸς ἀρχίζει ἀληθῶς νὰ βαρύνεται αὐτὴν τὴν διασκέδασιν, ὅτε μειλιχία τις φωνή, ὑπὸ εἰλικρινοῦς ἐμπνεομένη ἀγανακτήσεως, ἀνακράζει·

— Τί ἐντροπή, νὰ κακομεταχειρίζεσθε τοιουτοτρόπως ἕνα πτωχὸ παιδί!

Ἡ φωνὴ αὕτη εἶνε φωνὴ γυναικός, φερούσης κομψὴν ἐκ μουσελίνης ἐσθῆτα, ὡραίας τὴν μορφὴν καὶ τὸ ἀνάστημα, περιβεβλημένης δὲ πᾶσαν τὴν χάριν, ἣν δύναται νὰ προσθέσῃ ἡ ἐνδυμασία εἰς τὴν γυναικείαν καλλονήν. Ἀπὸ τῶν κομψῶν αὐτῆς ὑποδημάτων, ἅτινα ἀναδεικνύουσι τοὺς μικροὺς καὶ εὐμόρφους της πόδας μέχρι τῶν μεταξωδῶν βοστρύχων τῆς κόμης της, οὓς κυμαίνει θωπευτικῶς προσπνέουσα ἡ αὔρα, πᾶν τὸ κατ' αὐτὴν φέρει τὸν τύπον τοῦ πλούτου καὶ τῆς καλλαισθησίας. Εὑρίσκετο κάτω τῆς ἀναβάθρας, ἥτις ἔφερεν εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἀτμοκίνητον, ὅτε ἀκούσασα τὰς κραυγὰς τοῦ καταδιωκομένου ποντικοῦ, ἐπεστράφη καὶ ἀνέκραξε·

— Τί ἐντροπή, νὰ κακομεταχειρίζεσθε τοιουτοτρόπως ἕνα πτωχὸ παιδί! Σᾶς παρακαλῶ, πλοίαρχε, διατάξατε νὰ τὸ ἀφήσουν ἥσυχον.

Ὁ πλοίαρχος Γιλβέρτης, ὅστις ἐξένιζε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπὶ τοῦ πλοίου του τὴν ὡραίαν κυρίαν, ἣν καὶ ὡδήγει διὰ τοῦ βραχίονός του, ἀνεφώνησεν ἐπίσης·

— Αἴ! ἐσεῖς! Ἀφῆστε τὸ παιδί, καὶ κυττάξετε τὴν δουλειάν σας. Καλλίτερα νὰ ξεφορ-

Digitized by Google

τώνετε μπάλλαις παρὰ νὰ κυνηγᾶτε ποντικούς.

Ὁ Δίκ, ὅστις δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ διαφύγῃ τοὺς δημίους του, ἐμιμήθη τὸν ἀκανθόχοιρον, καὶ προσεκολλήθη εἰς ἓν δέμα βάμβακος, προσπαθήσας ὅσον ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ ἑαυτὸν εἰςσφαῖραν. Οὐδόλως δὲ σπεύδει νὰ ἐγερθῇ, διότι ὁ ἐχθρὸς φαίνεται ἔτι, καὶ οὐδεμίαν ἔχει ὄρεξιν νὰ τραπῇ εἰς φυγήν.

— Τὸ ἐπλήγωσαν! ἐφώνησεν ἡ κυρία, καὶ καὶ δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἐγερθῇ τὸ πτωχόν!

Πρὶν ἢ δέ τις παρεμβῇ, πλησιάζει εἰς τὸ παιδίον, ὅπερ, συνταραχθὲν ἐκ τοῦ ἀσυνήθους φαινομένου, οὐδὲ σκέπτεται κἂν πλέον νὰ φύγῃ, καὶ πίπτει ἐκτάδην κατὰ γῆς. Βλέπουσα ἡ κυρία, ὅτι ἔχει ἄρτια καὶ σῶα τὰ μέλη του, μειδιᾷ πρὸς τὸ θέαμα τῆς μορφῆς του. Ῥιφθεὶς ὁ Δὶκ δι' ἑνὸς λακτίσματος ἐπὶ σωρείαν ἀνθράκων, ἔχει μέλαν τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος· σφενδονισθεὶς δὲ δι' ἑνὸς γρόνθου εἰς πίθον πετρελαίου, ἔχει κιτρινωπὸν τὸ ἕτερον ἥμισυ, καὶ εἰς ἀμφότερα ταῦτα, τό τε κίτρινον καὶ τὸ μέλαν, ἐπανθεῖ λευκὸς βάμβακος χνοῦς. Ὁ Δὶκ διαστέλλει ἔκπληκτος τὰ ὄμματα, διότι οὐδέποτε ἄλλοτε εὑρέθη πλησίον κυρίας, καὶ ἀγνοεῖ τί μέλλει νὰ συμβῇ.

— Ἔλα, σήκω! τῷ λέγει ὁ πλοίαρχος· μὴ φοβῆσαι.

— Δὲν ἠμπορεῖς νὰ σηκωθῇς; ἐρωτᾷ ἡ κυρία.

Καὶ τὸν ἐγγίζει διὰ τῆς χειρός της — τοιοῦτον θαυμάσιον πρᾶγμα οὐδέποτε εἶδεν ὁ Δὶκ — χειρὸς μικρᾶς, καλυπτομένης διὰ λευκῆς χειρίδος, ἥτις ἀπολήγουσα εἰς παρυφὴν ἐκ τριχάπτου, ὑπέφαινε περαιτέρω τὴν ῥοδόχρουν ἐπιδερμίδα τοῦ ἄκρου βραχίονος. Ὢ! ποτέ του ὁ Δὶκ δὲν εἶδε τοιοῦτον θέαμα! οὐδέποτε ᾐσθάνθη τοιαύτην γλυκεῖαν ἐπαφήν! οὐδέποτε ὡμίλησέ τις πρὸς αὐτὸν τοσοῦτον τρυφερά.

— Ποῦ εἶμαι! λέγει καθ' ἑαυτόν, καὶ θεωρεῖ τὸ πρόσωπον τῆς κυρίας.

Ἀλλ' ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου ἐκείνου εἶνε δι' αὐτὸν ἀκατάληπτος.

Εἶδε πολλάκις τὴν ὀργὴν ἐπὶ τῆς μορφῆς τῶν διωκόντων αὐτόν, εἶδε τὸν θρίαμβον ἐπὶ τοῦ προσώπου των, ὁσάκις τὸν συνελάμβανον, εἶδε τὴν περιφρόνησιν πολλάκις, ἰδίως τὴν περιφρόνησιν. Τὸν οἶκτον ὅμως οὐδέποτε εἶδε, καὶ ἠγνόει τί ἐστιν οἶκτος.

Νὰ φύγῃ τοῦ εἶνε ἀδύνατον πλέον. Ἡ κυρία, ὁ συνοδεύων αὐτὴν κύριος, ὁ πλοίαρχος καὶ ὁ ὑποπλοίαρχος ἀποτελοῦσιν ἡμικύκλιον περὶ αὐτόν· ὄπισθέν του δὲ κεῖται τὸ δέμα τοῦ βάμβακος, πρὸς ὃ εἶχε καταφύγει, ἵνα προφυλαχθῇ κατὰ τῶν ναυτῶν. Μένει λοιπὸν ἀκίνητος, ὑπὸ τὴν βασκανείαν πάντοτε τῆς παραδόξου ἐκείνης ἐκφράσεως, ἥτις καὶ τὸν ταράττει καὶ τὸν μαγεύει συνάμα. Ἀλλ' αἴφνης ἀδυναμία τις καὶ ὑπνηλότης τοῦ κλείουσι τοὺς ὀφθαλμούς.

— Θὰ λιποθυμήσῃ! λέγει ἡ κυρία. Καλὰ τὸ ὑπέθεσα, ὅτι εἶνε πληγωμένος. Κυττάξετε πῶς τρέχει τὸ αἷμά του.

Καὶ ἀληθῶς τὸ αἷμά του ἔρρεε διὰ τῆς χειρίδος τοῦ ῥακώδους χιτῶνός του, ἀπὸ ἀμυχῆς τινος, ἣν προὐξένησεν ἧλος καρφωθεὶς ὀλίγον ὑπεράνω τοῦ ἀγκῶνός του.

— Μὴ κυττάζετε, κυρία Ἄουστεν, εἶπεν ὁ πλοίαρχος. Θὰ διατάξω τόρα εὐθὺς νὰ τοῦ τὸ δέσουν.

— Αἴ, ἐσεῖς! ἐφώνησε πρός τινας ναύτας, πάρετε τὸ παιδὶ ἐπάνω, καὶ παρακαλέσατε τὸν ἰατρὸν ἐκ μέρους μου νὰ βάλῃ κάτι τι εἰς τὴν πληγήν του.

Ὁ Δὶκ θὰ ἤθελεν ἴσως νὰ ἀντιστῇ· ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε· τὸν μετέφεραν ἐπομένως εἰς τὸ πλοῖον, ψυθιρίζοντα ἀσθενῶς:

— Μὰ δὲν σᾶς ἔκαμα τίποτε!

Μικρὸν πρόγευμα ἐκ κρύων φαγητῶν παρατίθεται ὑπὸ σκηνὴν ἐν μέσῳ τοῦ καταστρώματος· παρακάθηνται δ' εἰς αὐτὸ καὶ δύο ἄλλαι κυρίαι μετὰ τῶν συνοδευόντων αὐτὰς κυρίων. Ἀλλὰ τὸ πρόγευμα ἀναβάλλεται μετὰ μικρὸν ὑπὸ τῆς ἐμφανίσεως ἀνδρῶν τινων ἐκ τοῦ πληρώματος, κομιζόντων κιβώτια τετράγωνα, χαμηλὰ καὶ βαρέα, ἅτινα ἠχοῦσι μεταλλικῶς ἐνῷ καταβιβάζονται εἰς τὸ κύτος τοῦ πλοίου διὰ καταπακτῆς ἀνοιγομένης ὑπ' αὐτὴν σχεδὸν τὴν τράπεζαν τοῦ προγεύματος.

— Μεξικανικὰ τάλληρα! εἶπεν ὁ πλοίαρχος.

— Μεγάλη ποσότης! παρετήρησεν ἡ κυρία.

— Ὄχι ὅσα ὑποθέτετε, ἀλλὰ μεγάλη ὁπωσδήποτε. Κάθε κιβώτιον περιέχει δύο χιλιάδας τάλληρα, καὶ εἶνε δεκατέσσαρα κιβώτια. Δὲν εἶν' ἔτσι, κύριε Μάνσφηλδ;

Ὁ ἐρωτηθεὶς ἀξιωματικὸς ἀπαντᾷ καταφατικῶς.

Οἱ συνδαιτυμόνες ἔπιον ἤδη τὸ πρῶτον ποτήριον καμπανίτου, ὅτε ὁ ἰατρὸς προσέρχεται εἰς τὴν τράπεζαν.

— Αἴ, πῶς εἶνε ὁ ἀσθενής σας; ἐρωτᾷ ὁ πλοίαρχος.

— Λαμπρά! ποτέ του δὲν ἦτον καλλίτερα, ἀλλ' ὀλίγον ἀδύνατος, ἀπαντᾷ ὁ ἰατρός.

— Τὸ ταλαίπωρον! λέγει ἡ κυρία στενάζουσα· δὲν ἠμπορεῖ νὰ φάγῃ τίποτε;

— Ἠμποροῦσε νὰ πάρῃ κάτι τι, ἀπαντᾷ ὁ ἰατρός, λαμβάνων τεμάχιον χοιρομηρίου — δι' ἑαυτόν.

— Πλοίαρχε, ἤθελα νὰ τοῦ δώσωμεν κάτι νὰ φάγῃ.

Ἐννοεῖται ὅτι τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην ἐκφράζει ἡ κυρία, καὶ ὅτι ὁ πλοίαρχος ἀδυνατεῖ ν' ἀρνηθῇ εἰς τοὺς μελανάς της ὀφθαλμούς. Ἔρχεται δὲ μετ' ὀλίγον ὁ πρωρεύς, ἄγων τὸν Δίκ, ὅστις φαίνεται νῦν ἡσυχώτερος καὶ σχεδὸν πιστεύων ὅτι δὲν τὸν περιπαίζουσι πλέον.

— Πῶς σὲ λέγουν, μικρέ; ἐρωτᾷ ἡ κυρία.

— Δίκ.

Digitized by Google

— Πεινᾷς, Δίκ;

— Λιγάκι...

— Μόνον λιγάκι;

— Ὅπως τὸ λέγει σημαίνει πολύ, παρατηρεῖ ὁ πλοίαρχος.

Ἡ κυρία λαμβάνει πινάκιον καὶ πληροῖ αὐτὸ ψητοῦ ὀρνιθίου, ἄρτου, ἐμβάμματος, φυλλάδος καὶ πολλῶν ἄλλων πραγμάτων, προσθέτουσα δὲ περόνιον καὶ μαχαίριον δίδει αὐτὰ εἰς τὸν Δίκ.

Ἀλλὰ περόνιον καὶ μαχαίριον εἶνε πάντη ἄχρηστα εἰς αὐτόν. Ὁ Δίκ κάθηται ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ τρώγει διὰ τῶν δέκα του δακτύλων, ὡς ἔτρωγεν ὁ προπάτωρ ἡμῶν Ἀδάμ. Τρώγει πάντα ταχέως καὶ ἀναμὶξ, χωρίς τινος οἱασδήποτε γαστρονομικῆς τάξεως, εἶτα δὲ ἀναπνέει ἐκ βάθους τῶν πνευμόνων του, καὶ τὰ βλέμματά του λέγουσι σαφῶς καὶ ἀνυποκρίτως: Ἀκόμη! — Ἡ αὐτὴ χεὶρ πληροῖ καὶ πάλιν τὸ πινάκιον, ὁ δὲ Δίκ τρώγει συγχρόνως καὶ θαυμάζει τὴν λευκὴν ἐκείνην καὶ ὡραίαν χεῖρα, γυμνὴν ἤδη τοῦ χειροκτίου της, καὶ πλήρη στιλβόντων δακτυλίων.

— Διατί ἆρά γε, λέγει καθ' ἑαυτὸν ὁ Δίκ, κάμνουν ἐδῶ ὅλοι ὅ,τι λέγει ἡ ὡραία κυρία; Δίδει ἆρά γε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους αὐτὴ ἡ κυρία τόσον ὡραῖα πράγματα;

Τὸ πινάκιόν του πληροῦται καὶ ἐκ τρίτου, ὁ δὲ Δίκ ἐξακολουθεῖ νὰ τρώγῃ μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε ὀρέξεως.

— Ἂν ἤμουν εἰς τὴν θέσιν σου παιδί μου, τῷ λέγει ὁ ἰατρός, θὰ ἐφύλαττα κάτι καὶ δι' αὔριον.

— Τί ἀνόητα ὁποῦ θὰ ἔκαμνες! ἀπαντᾷ ὁ Δίκ. Θὰ σ' ἔπιαναν οἱ μεγάλοι καὶ θὰ σοῦ τάτρωγαν ὡς ποῦ νὰ 'πῇς ἀμήν! Τόρα ποῦ ἔχω τρώγω ὅσο ἔχω, καὶ αὔριο πάλι ἔχει ὁ Θεός.

Ἡ φιλοσοφία αὕτη κινεῖ εἰς γέλωτα τοὺς συνδαιτυμόνας τοῦ πλοιάρχου, καὶ ἡ κυρία ἐρωτᾷ τὸν ἰατρὸν ἂν ὁ Δίκ ἠμπορεῖ νὰ πίῃ ἓν ποτήριον καμπανίτου.

— Ὦ, βεβαίως, κυρία μου· ἀλλ' ὑποθέτω ὅτι θὰ προτιμᾷ ἓν ποτήριον *ρῶμι*.

— *Ρῶμι*! ἀναφωνεῖ ἡ κυρία. Παιδὶ μόλις δώδεκα ἐτῶν;

— Δοκιμάσατέ τον, ἀπαντᾷ ὁ ἰατρός.

Τὸν δοκιμάζουν, καὶ ὁ Δίκ καταπίνει τὸ *ρῶμί* του μετὰ μεγίστης ἀταραξίας.

— Ὡραῖο πράγμα! λέγει περιλείχων τὰ χείλη του.

Ἀλλὰ τὸ κατόρθωμά του τοῦτο ἐλαττοῖ κάπως τὴν συμπάθειαν τῆς κυρίας, καὶ ὁ Δίκ ἀναχωρεῖ χωρὶς ν' ἀκούσῃ τι ἄλλο παρ' αὐτῆς.

— Εὐγέ σου! φωνεῖ πρὸς αὐτὸν ὁ πλοίαρχος. Φεύγεις χωρὶς κἂν νὰ εἰπῇς: εὐχαριστῶ.

— Σᾶς εὐχαριστῶ.

— Ὄχι ἐμέ, ὄχι· τὴν κυρίαν πρέπει νὰ εὐχαριστήσῃς.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, κυρία, ἐξ ὅλης μου καρδίας.

Αὗται ἦσαν αἱ πρῶται φιλόφρονες λέξεις, ἃς ἐπρόφερεν ὁ Δίκ. Κύριος οἶδε ποῦ τὰς εἶχε μάθει.

B'

Οἱ δαιτυμόνες ἔμειναν ἐπὶ τοῦ πλοίου μέχρι τῆς ἕκτης ὥρας, καὶ εἶχον ἤδη ἐντελῶς λησμονήσει τὸν *ποντικόν*, ὅτε ἀπεχαιρέτισαν τὸν πλοίαρχον. Ἀλλ' ἐνῷ ἡ κυρία Ἄουστεν διήρχετο τὴν κρηπῖδα, εἶδεν αὐτὸν προστρέχοντα πρὸς μεγίστην τοῦ συνοδοῦ της δυσαρέσκειαν.

— Τὸν ἀγαπᾷς, κυρία; ἠρώτησεν ὁ ποντικὸς δακτυλοδεικτῶν τὸ ἀτμόπλοιον.

— Τὸν πλοίαρχον Γιλβέρτην;

— Ναί· εἶν' ἐρωμένος σου;

— Ἔλα, πήγαινε, παληόπαιδο! φωνεῖ ἀγανακτῶν ὁ κύριος.

— Ἀφησέ τον, Φρειδερῖκε, σὲ παρακαλῶ. — Ὄχι, Δίκ, εἶμαι ὑπανδρευμένη· ἰδοὺ ὁ σύζυγός μου· ἀλλ' ὁ πλοίαρχος Γιλβέρτης εἶνε στενὸς φίλος μας. Ἐταξείδευσα μαζύ του ἄλλοτε ἀπὸ τὸ Λίβερπουλ εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην, καὶ μ' ἔκαμε χιλίας περιποιήσεις ὅταν ἤμουν ἀσθενής.

— Λοιπὸν θὰ λυπηθῇς πολύ, ἂν πάθῃ τίποτε;

— Βέβαια· ὁποιος καὶ ἂν πάθῃ, θὰ λυπηθῶ.

— Κ' ἐγὼ ἂν πάθω;

— Καὶ σύ, παιδί μου, ἐννοεῖται... — Ἄχ, Φρειδερῖκε, κύτταξε πόσον εἰλικρινὴς εἶνε ἡ εὐγνωμοσύνη του! Νὰ τοῦ δώσω μερικὰ ἀπὸ τὰ παλαιὰ φορέματα τοῦ Τσάρλη; — Ἔχω κ' ἐγὼ ἕνα παιδάκι τοῦ ἀναστήματός σου, ἐξακολουθεῖ ἡ κυρία, στρεφομένη πρὸς τὸν Δίκ, καὶ βλέπουσα ὅτι συνήνεσεν ὁ σύζυγός της.

— Τρώγει πουλὶ τὸ παιδί σου;

— Τρώγει.

— Καθημέραν;

— Ὄχι καθημέραν, ἀπαντᾷ ἡ κυρία μειδιῶσα.

Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία ἀπήγαγον τὸν Δίκ εἰς τὴν οἰκίαν των, ὅπου πολλὰ ἔτι ἄλλα θαυμάσια ἔμελλον νὰ τὸν ἐκπλήξωσιν. Ἀπαντᾷ ἐκεῖ τὸν μικρὸν Τσάρλη, καὶ ἀναβαίνει μετὰ τῆς κυρίας εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπου τὰ ἐπαγγελθέντα φορέματα καλύπτουσιν ἐπὶ στιγμὴν τὰ ῥάκη του, πρὸς δοκιμήν. Θαυμάζει τὴν διὰ μεταξωτοῦ ἐφαπλώματος κεκαλυμμένην κλίνην, τὰ διὰ τριχάπτων κεκοσμημένα προσκεφάλαια, τὸ ἀπὸ τῶν στύλων τῆς κλίνης ἀνηρτημένον λεπτοϋφὲς κωνωπεῖον, τὸν μαλακὸν τάπητα, τὰ κρυστάλλινα καὶ χρυσᾶ σκεύη τοῦ κομμωτηρίου καὶ μυρία ἄλλα κομψὰ μικρολογήματα ἐν μέσῳ μυροβόλου ἀτμοσφαίρας. Ἂν ὁ Δίκ εἶχεν ἀκούσει διηγήσεις περὶ κόσμου μαγικοῦ, ἤθελεν ὑποθέσει ὅτι εἰς τοιοῦτον κόσμον αἴφνης μετηνέχθη. Ἀλλ' ὁ Δίκ οὐδὲν οὐδέποτε ἤκουσε περὶ κόσμου μαγικοῦ, περὶ γοήτων, γιγάντων, νάννων καὶ ὅλων ἐκείνων τῶν μυθολογικῶν ὄντων, ἅτινα δορυφοροῦσι συνήθως τὰς ὡραίας ἡγεμονίδας καὶ τοὺς νεωτάτους βασιλόπαιδας.

Digitized by Google

Τὸ μόνον καὶ σπάνιον γοήτευμα, ὅπερ εἶχε συναντήσει ὁ Δὶκ ἕως τότε, ἦτο χάλκινον νόμισμα, πίπτον ἀπὸ τοῦ θυλακίου οἰνόφλυγός τινος, ἐξερχομένου τοῦ καπηλείου.

Περιφέρει κύκλῳ τὰ ἔκθαμβα βλέμματά του, κ' αἰσθάνεται εἶδος ἐντροπῆς, ἀναγνωρίζων τὴν μικρὰν ῥακένδυτόν του μορφὴν, κατοπτριζομένην εἰς τὰς ὑέλους τῶν θυρῶν.

— Δὲν ἠμπορῶ νὰ τὰ φορέσω τόρα; ἐρωτᾷ δειλὸς, ἐνῷ ἡ κυρία ἀπαρτίζει δι' αὐτὸν δύο ὁλοκλήρους ἐνδυμασίας ἐκ φορεμάτων τοῦ Τσάρλη.

— Καλλίτερα νὰ περιμείνῃς αὔριον, ἀπαντᾷ ἡ κυρία. Ἔλα πάλιν αὔριον ἐδῷ κατὰ τὰς δέκα, καὶ κάτι θὰ γείνῃ διὰ σέ.

Ὁ Δὶκ ὑπακούει, ἀλλ' ὑπακούει ἄκων· ἀπέρχεται δὲ φέρων δέμα φορεμάτων ὑπὸ μάλης καὶ ἥμισυ τάλληρον ἐν τῷ βαλαντίῳ του. Μόλις ὅμως ἐκλείσθη ὄπισθεν αὐτοῦ ἡ θύρα τῆς οἰκίας, καὶ ἀφυπνίζεται ἐν αὐτῷ ἡ ἔμφυτος ὁρμὴ τῆς δυσπιστίας καὶ τῆς δραπετεύσεως. Καταβιβάζει τὸν μαλακόν του πῖλον ἐπὶ τοῦ μετώπου του καὶ τρέπεται δρομαῖος εἰς φυγήν.

Παρὰ τὴν φλιὰν τοῦ γωνιαίου καπηλείου ἀστυνομικός τις κλητὴρ διαλέγεται μετὰ πολλῆς οἰκειότητος πρὸς γνώριμόν του κλέπτην.

Πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ σύλληψιν κλέπτου τὸ κάλλιστον ἀστυνομικὸν ὄργανον εἶνε πάντοτε εἷς ἄλλος κλέπτης· τὸ ἀξίωμα δὲ τοῦτο ἐφαρμόζει πιστῶς ἡ δημοτικὴ ἀστυνομία τῆς Νέας Ὀρλεανίας. Ἀλλὰ καὶ οὕτω σπανίως συλλαμβάνεται ὁ κλέπτης, διότι οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες ἀσχολοῦνται συνήθως, κατ' ἀπαίτησιν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν εἰς οὓς ὀφείλουσι τὰς θέσεις των, εἰς ἄγραν ψηφοφόρων μᾶλλον ἢ κλεπτῶν.

Οὐχ ἧττον ὁ κλητὴρ ἐκεῖνος, μετ' ἄφθονον πόσιν ῥακίου καὶ ἱκανὴν πολιτικὴν ὁμιλίαν, συναισθάνεται, φαίνεται, σοβαρώτερον τὰ καθήκοντά του, καὶ βλέπων αἴφνης τὸν *ποντικόν* μας ἐξερχόμενον λαθραίως τοῦ οἴκου τοῦ Κ. Ἄουστεν, καὶ φέροντα δέμα ὑπὸ μάλης, ἀνακράζει:

— Ὢ, ὤ! καλὸ κυνῆγι! Κλέπτης! πιάσε τον!

Καὶ καταδιώκει τὸν φυγάδα, πυροβολῶν διὰ τοῦ πολυκρότου του.

Ἡ βολὴ ἀποτυγχάνει, ἀλλ' ὁ Δὶκ, μὴ ὑποθέτων ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποτύχῃ ἡ δευτέρα βολὴ ἀστυνομικοῦ κλητῆρος, παραδίδεται, συλλαμβάνεται καὶ ὁδηγεῖται εἰς τὸν ἐγγύτερον ἀστυνομικὸν σταθμόν.

Γ'.

Ὁ πλοίαρχος Γιλβέρτης διήγαγε τὴν ἑσπέραν ὅλην ἐν τῇ πόλει, καὶ περὶ τὴν ἑνδεκάτην μόλις ὥραν ἐπανέρχεται ἐν τῷ πλοίῳ του.

— Σᾶς ἀναγγέλλω μὲ λύπην μου, κυβερνῆτα, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ὑποπλοίαρχος, ὅτι οἱ περισσότεροι ναῦται ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηρὰν χωρὶς ἄδειαν.

Ὁ κυβερνήτης ὑψοῖ τοὺς ὤμους καὶ ἐρωτᾷ:

— Ποῖος εἶνε τῆς ὑπηρεσίας;

— Ὁ Κ. Ἀνδρέας.

— Καλέσατε τὸν κ. Ἀνδρέαν· τί σημαίνει αὐτό; προσθέτει ὁ πλοίαρχος δυσηρεστημένος.

— Δὲν εἶνε σφάλμα μου, κυβερνῆτα, ἀπαντᾷ ὁ κληθείς. Δὲν καταβαίνουν ἀπὸ τὴν κλίμακα, ἀλλ' ἀπὸ τὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου, καὶ ἀναβαίνουν ὕστερα εἰς τὴν ξηρὰν ἀπὸ τὰς δοκοὺς τῆς προκυμαίας· ἀδύνατον νὰ τοὺς ἐμποδίσωμεν.

Ὁ πλοίαρχος γνωρίζει τὴν Νέαν Ὀρλεανίαν, καὶ μὴ δυνάμενος ν' ἀπαντήσῃ τι, μεταβαίνει δυσαρέστως εἰς τὸν κοιτῶνά του. Κατακλίνεται καὶ προσπαθεῖ ν' ἀναγνώσῃ· ἀλλ' οἱ κώνωπες δὲν τὸν ἀφίνουσι· τέλος καταβάλλει αὐτὸν ἡ κόπωσις καὶ ἀποκοιμᾶται περὶ τὴν πρώτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Μόλις ὅμως ἀποκοιμηθεὶς ἀκούει φωνήν τινα ψιθυρίζουσαν εἰς τὸ οὖς του:

— Πλοίαρχε, πλοίαρχε!

Ἀνασκιρτᾷ εὐθὺς, δράττει τὸ πολύκροτόν του, κ' ἑτοιμάζεται ν' ἀνάψῃ φῶς, ὅτε ἡ αὐτὴ φωνὴ ἐξακολουθεῖ λέγουσα σιγαλά:

— Σιωπή! ἐγὼ εἶμαι, ὁ Δίκ! Μὴν εἰπῇς λέξιν. Μὴν ἀνάπτῃς φῶς· ἔχεις κανένα ναύτην νὰ τὸν λέγουν Βούδ;

— Ναί... ἐδραπέτευσε τὴν περασμένην ἑβδομάδα, ἀπαντᾷ ὁ πλοίαρχος ἐπίσης διὰ σιγαλῆς φωνῆς.

— Ἔχεις ἀσημικὸ εἰς τὸ πλοῖον;

— Τί πρᾶγμα;

— Χρήματα.

— Ἔχω.

— Τὸ ὑπέθετα. Αἴ, λοιπὸν, πλοίαρχε, αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὁ Βοὺδ καὶ πέντε ἄλλοι εἶνε εἰς τὸ πλοῖον διὰ νὰ κλέψουν τὸ ἀσημικό σου.

— Θεέ μου! πῶς δὲν μὲ εἰδοποίησες πρωτήτερα;

— Μ' ἔπιασε ἕνας ἀστυνομικὸς κλητὴρ, διότι τοῦ ἐφάνη πῶς εἶχα κλέψει μερικὰ φορέματα ποῦ μοῦ ἔδωσε ἡ κυρία, καὶ μ' ἔβαλε φυλακήν· ἀλλὰ ἔφυγα.

— Καὶ εἶνε, λέγεις, τόρα εἰς τὸ πλοῖον;

— Βέβαια, καὶ ἤρχισαν καὶ τὴν δουλειά τους μάλιστα· ἄκουσε.

Ὁ πλοίαρχος ἀκροάζεται, καὶ ἀναπηδῶν ἔντρομος ἀπὸ τῆς κλίνης του ἐγχειρίζει πολύκροτον εἰς τὸν Δὶκ, καὶ τῷ λέγει:

— Πυροβόλησε, τρέξε εἰς τὸ κατάστρωμα, καὶ φώναξε: *βοήθειαν* μ' ὅσην δύναμιν ἠμπορεῖς.

Ἐνδυθεὶς δὲ ταχέως ἐξέρχεται τοῦ κοιτωνίσκου του. Ἦτο καιρός. Οἱ κλέπται εἶχον ἐπιπέσει κατὰ τοῦ φύλακος ναύτου, καὶ φιμώσαντες αὐτὸν εἶχον κόψει τοὺς δεσμοὺς τῆς κλίμακος, ἥτις ἔφερεν εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ μεταλλικοῦ. Δύο δὲ κιβώτια ἦσαν ἤδη ἕτοιμα ν' ἀποκομισθῶσι.

Ὁ Δὶκ ἔπραξεν ὡς παρηγγέλθη, κ' ἐπανέρχεται

Digitized by Google

εἰς τὸ κατάστρωμα, ὅπου βλέπει πέντε τῶν κλεπτῶν πυροβολοῦντας κατὰ τοῦ πλοιάρχου, ὠχυρωμένου ὄπισθεν τοῦ κοιτῶνός του, καὶ ἀντιπυροβολοῦντος ἀδιακόπως κατὰ τῶν προσβαλόντων. Ὁ Δὶκ ἔχει ἔτι πέντε βολὰς, καὶ τὰς ῥίπτει ὅλας ἀλληλοδιαδόχως, κλείων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὅσον ταχύτερον δύναται· ἡ πάλη δὲ αὕτη παρατείνεται, μέχρις οὗ ὁ ὑποπλοίαρχος, ὁ ἰατρὸς, ὁ οἰκονόμος καὶ δύο τρεῖς ἄλλοι τοῦ πληρώματος φθάνουσιν, ἀκούσαντες τὰς φωνὰς καὶ τὸν πρῶτον πυροβολισμὸν τοῦ Δίκ. Τινὲς τῶν κλεπτῶν, ὅσοι δύνανται, πηδῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν, μὴ ἔχοντες ἄλλην ἔξοδον· τρεῖς δὲ μένουσιν ἐπὶ τοῦ πλοίου: εἷς νεκρὸς, ὁ ἀρχηγὸς τῆς συμμορίας, εἷς ἄλλος τεθραυσμένην ἔχων τὴν κνήμην, καὶ τρίτος τις πληγωμένος ἐπίσης, ἀλλ' οὐχὶ καιρίως.

Πρῶτον πάντων σώζουσιν οἱ ἐπελθόντες τὸν πτωχὸν κυβερνήτην, ἐκτὸς μάχης εὑρισκόμενον, μετὰ τραῦμα βαρὺ κατενεχθὲν κατὰ τῆς κεφαλῆς του. Μετ' ὀλίγον δὲ φθάνει ἡ ἀστυνομία, καὶ προβαίνει εἰς ἐρεύνας ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὅπως ἀνακαλύψῃ μὴ τυχὸν κρύπτωνται καὶ ἄλλοι που λανθάνοντες κλέπται.

— Τί βλέπω ἐκεῖ! ἀνακράζει ὁ ὑποπλοίαρχος. Φέρετε φῶς! Ἄχ, τί ἀχαριςία, πλοίαρχε! εἶν' ὁ κατηραμένος ἐκεῖνος ποντικὸς, τὸν ὁποῖον ἡ κυρία . . .

— Θεέ μου! φωνεῖ ὁ πλοίαρχος· τόν εἶχα λησμονήσει· εἶνε πληγωμένος;

— Μία σφαῖρα τοῦ ἔχει περάσει τὸ σῶμα. Καλὰ τὴν ἔπαθε! προσθέτει ὁ Μάνσφηλδ, νομίζων ὅτι ὁ πλοίαρχος παρεφρόνησε, διότι βλέπει αὐτὸν γονυπετοῦντα ἐγγὺς τοῦ Δὶκ, καὶ προσφωνοῦντα αὐτὸν μετὰ μεγίστης συγκινήσεως.

— Πτωχέ μου Δίκ! πονεῖς, παιδί μου; Μὴ τρομάζῃς! εἶμαι ὁ φίλος σου, ὁ πλοίαρχος. Ὁμίλησέ μου, Δίκ.

— Ἔφυγε ἡ ἀστυνομία; ψιθυρίζει ὁ Δίκ.

— Μὴ φοβῆσαι, δὲν θὰ σοῦ κάμῃ κακόν. Ἄχ, ἰατρὲ, περιποιήσου αὐτὸ τὸ καλὸ παιδί. Κάμε ὅ,τι εἶνε δυνατὸν διὰ νὰ σώσῃς τὴν ζωήν του, καὶ φώναξε, ἂν ἦνε ἀνάγκη, ὅλους τοὺς χειρουργοὺς τῆς πόλεως· ταλαίπωρε Δίκ!

Οἱ πληγωθέντες κλέπται μεταφέρονται ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας εἰς τὸ νοσοκομεῖον, τὸν δὲ Δὶκ κατακλίνουσιν ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος τοῦ πλοιάρχου καὶ ἐπ' αὐτῆς του τῆς κλίνης. Ὁ χειρουργὸς τοῦ πλοίου ἐπισκέπτεται αὐτὸν συνεχῶς, ὁ δὲ διασημότατος ἐγχειριστὴς τῆς Νέας Ὀρλεανίας, κληθεὶς ἀμέσως τὴν ἐπαύριον εἰς συμβούλιον, ἀποφαίνεται ὅτι ἡ πληγὴ εἶνε καιριωτάτη. Ὁ πλοίαρχος Γιλβέρτης μένει διαρκῶς ἐγγὺς τοῦ τραυματίου.

— Δὲν μοῦ λέτε, τὸν ἐρωτᾷ ὁ Δὶκ διὰ τρεμούσης φωνῆς, ὅλα ἐκεῖνα τὰ χρήματα ἦσαν δικά σας;

— Ὄχι, ἀλλὰ μοῦ τὰ εἶχαν ἐμπιστευθῆ.

— Καὶ ἂν τὰ ἐχάνατε, θὰ σᾶς ἔκαμνε πολὺ κακόν;

— Θὰ ἤμουν κατεστραμμένος ἄνθρωπος.

— Καὶ ἡ κυρία θὰ ἐλυπεῖτο πολύ;

— Ποία κυρία;

— Ἡ κυρία, τὴν ὁποίαν ἐπεριποιήθητε τόσον πολὺ, ὅταν ἦτον ἄῤῥωστη.

Ὁ πλοίαρχος ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν, μορφάζων ὡς εἰ κατέπινε πικρόν τι καταπότιον.

— Ὥστε δι' ἀγάπην της ἔκαμες ὅ,τι ἔκαμες.

— Μοῦ εἶπε ὅτι θὰ ἐλυπεῖτο πολὺ, ἂν σᾶς συνέβαινε κακὸν, διότι τὴν ἐπεριποιήθητε ὅταν ἦτον ἄῤῥωστη. Προχθὲς τὸ βράδυ εἶχ' ἀκούσει τὸν Βοὺδ καὶ τοὺς συντρόφους του νὰ σχεδιάζουν πῶς νὰ κλέψουν τὰ χρήματα ἑνὸς πλοίου. Ἔλεγαν νὰ μεθύσουν ὅλους τοὺς ναύτας, ἅμα ἔβγαιναν εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ ν' ἀφίσουν τὸ πλοῖον ἔρημον, μὲ τὸν πλοίαρχον μόνον καὶ μ' ἕναν ἄλλον. Τότε νὰ βάλουν ἕναν ἀπὸ τοὺς συντρόφους των νὰ φυλάξῃ φρουρὰν εἰς τὴν θύραν τοῦ πλοιάρχου καὶ νὰ τὸν σκοτώσῃ ἅμα θὰ ἔκαμνε νὰ ἔβγῃ. Δὲν ἤξευρα ἂν ἔλεγαν διὰ τὸ ἰδικόν σας πλοῖον, καὶ ἠρχόμουν νὰ σᾶς ἐρωτήσω ἂν εἴχατε χρήματα φορτωμένα, ὅταν μὲ συνέλαβεν ἡ ἀστυνομία.

— Ποῖος σ' ἐπλήγωσε παιδί μου;

— Δὲν ἠξεύρω. Ὅταν εἶδα καὶ ἦλθε ἡ ἀστυνομία, ἐκρύφθηκα ἐκεῖ ὅπου μὲ ηὕρατε. Ἐφοβήθηκα μὴ μὲ πάρῃ κ' ἐμένα διὰ κλέπτην.

Δ'.

Ὁ ποντικὸς ἀπέμεινε μόνον δέρμα καὶ ὀστᾶ. Ἡ σφαῖρα, ἥτις ἐτραυμάτισεν αὐτὸν παλαίοντα κατὰ τῶν κλεπτῶν, δὲν διεπέρασε τὸ σῶμά του· τοῦτο θὰ ἦτο ἴσως προτιμότερον, διότι διεπέρασε τὸν κάτω λοβὸν τοῦ δεξιοῦ του πνεύμονος κ' ἐχώθη ἐντὸς τῶν μυώνων τῆς ῥάχεως. Τηκόμενος ὑπὸ ἀδιαλείπτου πυρετοῦ, περιστρέφεται ἡμέραν καὶ νύκτα ἐπὶ τῆς κλίνης του, καταπίνων ναρκωτικὰ σεράπια, ἅτινα δὲν τὸν κοιμίζουσι, καὶ ἀφεψήματα δροσιστικὰ, ἅτινα δὲν τὸν ἀναψύχουσι, κ' ἐκπληττόμενος ὅτι τοσαύτη περιβάλλει αὐτὸν θεραπεία καὶ περιποίησις.

Ἡ κυρία, ἥτις ἔρχεται νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, εὑρίσκει αὐτὸν φοβερὰ ἐξησθενημένον. Ἡ θέα της τὸν ζωογονεῖ ἐπὶ μικρὸν, καὶ τὴν ἐρωτᾷ, τί κάμνει ὁ Τσάρλη.

— Πτωχό μου παιδὶ, ἀπαντᾷ ἡ κυρία, ἂς ἀφίσωμεν αὐτὰ, καὶ ἂς ὁμιλήσωμεν δι' ἄλλα σπουδαιότερα.

Καὶ ἀρχίζει νὰ ὁμιλεῖ εἰς τὸν Δὶκ περὶ μελλούσης ζωῆς, περὶ θεοῦ, περὶ ψυχῆς.

Ὁ Δὶκ, ἐννοεῖται, οὐδὲν ἐξ ὅλων αὐτῶν ἐννοεῖ καὶ διαστέλλει ἐξ ἀγνοίας τοὺς ὀφθαλμούς.

— Οἱ ἰατροὶ λέγουν, προσθέτει ἡ κυρία, ὅτι ἂν δὲν καλλιτερεύσῃς τὴν νύκτα, πρᾶγμα ἀπίθανον, θ' ἀποθάνῃς.

— Θὰ πονέσω πολύ; ἐρωτᾷ ὁ Δὶκ, οὗτινος συστέλλεται πρὸς στιγμὴν τὸ πρόσωπον.

Digitized by Google

— Δὲν ἠξεύρω, . . . πολλοὶ ἀποθνήσκουν πολὺ ἡσύχως· ἀλλὰ Δίκ, τί νομίζεις ὅτι θὰ γίνῃς ἀφοῦ ἀποθάνῃς;

— Θὰ μὲ θάψουν, ἀπαντᾷ τὸ παιδίον· ἄλλους τοὺς θάπτουν μὲ μουσικήν, ἄλλους τοὺς πηγαίνουν μὲ τὸ κάῤῥον . . . — Θὰ μὲ πάγουν καὶ μένα μὲ τὸ κάῤῥον; . . .

— Ὄχι, παιδί μου, σοῦ τὸ ὑπόσχομαι. Ἀλλὰ δὲν μὲ λέγεις, σὲ παρακαλῶ, ποῦ θὰ ὑπάγῃς ἀφοῦ ἀποθάνῃς;

— Εἰς τὸν τάφον.

— Τὸ σῶμά σου, μάλιστα, ἀλλὰ ἡ ψυχή σου;

— Ἡ ψυχή μου; τί πρᾶγμα εἶνε;

Ἡ κυρία ἀπελπίζεται νὰ συντελέσῃ εἰς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τοῦ Δὶκ καὶ ἀναλύεται εἰς δάκρυα.

— Μὴ κλαίῃς ἔτσι κυρία, μὴ κλαίῃς! λέγει ὁ θνήσκων πρὸς τὴν κυρίαν Ἄουστεν, καὶ δράττεται τῆς χειρὸς δι' ἧς ἐκείνη καλύπτει τοὺς ὀφθαλμούς της. Ὁ Δὶκ ἐγγίζει τὴν χεῖρά της μετὰ σεβασμοῦ, μετ' ὀλίγον δὲ ἐνθαῤῥυνόμενος πλήττει αὐτὴν ἐλαφρῶς διὰ τῆς χειρός του καὶ βλέπει μειδίαμα ἱλαρὸν ἀνατέλλον εἰς τῆς κυρίας τὰ χείλη. Παῖς πλάνης καὶ ἐγκαταλελειμμένος, οὐδέποτε γνωρίσας ἀγάπην καὶ στοργήν, πρώτην φορὰν αἰσθάνεται θάλπον τὴν καρδίαν του τὸ αἴσθημα τῆς θωπείας. Σφίγγει ἀνεπιγνώστως τὴν χεῖρα τῆς κυρίας καὶ καταβιβάζει αὐτὴν ἠρέμα ἐπὶ τὴν καρδίαν του. Σφίγγει αὐτὴν ἔτι τρυφερώτερον διὰ τῶν δύο μικρῶν του χειρῶν, ἀνακλίνεται ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου του μετὰ βαθέος στεναγμοῦ, καὶ κλείει τοὺς ὀφθαλμούς.

. . . .

Ε'.

Μετὰ τρία ἔτη τὸ ἀτμόπλοιον τοῦ πλοιάρχου Γιλβέρτη ὁρμεῖ καὶ πάλιν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ Ζάκσων. Καὶ πάλιν δὲ, ὡς πρὸ τριῶν ἐτῶν, ὁ Κύριος καὶ ἡ Κυρία Ἄουστεν προγευματίζουσιν ἐπὶ τοῦ πλοίου. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ κυρία Ἄουστεν πατεῖ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, προχωρεῖ πρὸς αὐτὴν, ὁμοῦ μετὰ τοῦ πλοιάρχου, ὡραῖος νεανίας, φορῶν χιτῶνα ἐκ κυανῆς φλανέλλας καὶ ἀχύρινον σκιάδιον κοσμούμενον διὰ τῆς ταινίας ἣν φέρει τὸ πλήρωμα:

— Καλὲ, ὁ Δὶκ εἶνε; ἀναφωνεῖ ἡ κυρία.

— Ὁ Δὶκ ὁλόκληρος! ἀναφωνεῖ ἐπαιρόμενος ὁ κυβερνήτης.

— Πῶς ἐμεγάλωσες, Δίκ!

— Οἱ μικροὶ μεγαλώνουν, κυρία! ἀπαντᾷ ἐκεῖνος γελῶν.

Ὁ κυβερνήτης ἐξηγεῖ ἰδιαιτέρως ὅτι ὁ Δίκ, θεραπευθεὶς εὐτυχῶς, ἐστάλη εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ προώδευσε μεγάλως ἐντὸς δύο ἐτῶν.

— Ὦ! λέγει, εἶνε πολὺ νοήμων· τὸν ἀνατρέφω διὰ νὰ τὸν κάμω καλὸν ναυτικόν, καὶ νομίζω ὅτι γρήγορα θὰ γείνῃ πρωρεύς.

— Τί ὄνομα τοῦ ἐδώκατε; ἐρωτᾷ ἡ κυρία.

— Τὸ ἰδικόν μου, . . μὲ τὴν ἔγκρισιν τῆς γυναικός μου· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν τέκνα . . .

— Ἀχ! πλοίαρχε! τί λαμπρὸς ἄνθρωπος εἶσθε!

— Εὐτυχὴς μᾶλλον, ἀπαντᾷ μειδιῶν ὁ κυβερνήτης, καὶ εὐγνώμων συγχρόνως, προσθέτει, στρεφόμενος πρὸς τὸν Δίκ.

Οὕτω ἔληξεν ἡ ἱστορία τοῦ ποντικοῦ, ὃν ἀνεμόρφωσεν . . . ἓν πρόγευμα.

Α. Β.

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΛΙΕΡ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ].

Συνέχεια ἰδὲ σελ. 741.

Β'

Σᾶς ἔδειξα πρὸ ὀλίγου τὸ φρούριον τοῦ Βωμπὲρ κεκρυμμένον κατὰ τὸ ἥμισυ ὄπισθεν τοῦ συμπλέγματος ἐκείνου τῶν δρυῶν καὶ ἀποβλέπον μελαγχολικῶς πρὸς τὴν ἀγέρωχον πρόσοψιν τοῦ μεγάρου, ὅπερ ὑψοῦται ὑπεράνω τῶν ὀχθῶν τοῦ Κλαίν. Τὸ φρούριον τοῦτο δὲν εἶχε πάντοτε τὸ ταπεινὸν ἐξωτερικόν, ὅπερ ἔχει νῦν· διότι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο ἀπέραντον μέγαρον μὲ πύργους, μὲ ὀχυρώματα, μὲ ἐπάλξεις, περικυκλούμενον ὑπὸ τάφρου, ἧς τὰς δύο ὄχθας ἐζεύγνυε γέφυρα καταπακτή. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἦτο φρούριον ἀληθές, ὅπερ διὰ τοῦ βαρέος ὄγκου του ἐπεσκίαζε τὴν χαρίεσσαν καὶ κομψοτάτην ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ γείτονός του. Αἱ δὲ πέριξ αὐτοῦ ἐκτεινόμεναι ἐπαύλεις, αἱ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἀποτελοῦσαι τὴν βαρωνίαν τοῦ Βωμπέρ, δὲν ἠλαττοῦντο τῶν ἰδιοκτησιῶν τῶν Λασεγλιέρ, οὔτε κατὰ τὴν ἔκτασιν, οὔτε κατὰ τὸν πλοῦτον· ὅθεν οἱ Λασεγλιὲρ καὶ οἱ Βωμπὲρ ἐθεωροῦντο ὡς οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου, καὶ ἐκτὸς μικρῶν τινων ἀντιζηλιῶν, ἀναποφεύκτων μεταξὺ γειτόνων τόσον ὑψηλῆς περιωπῆς, αἱ δύο ἐκεῖναι ἀριστοκρατικαὶ οἰκογένειαι διέκειντο φιλικώτατα πρὸς ἀλλήλας· τὴν δὲ φιλίαν των ταύτην κατέστησεν ἔτι στενοτέραν ὁ φόβος τοῦ ἐπικειμένου κοινοῦ κινδύνου. Ἀμφότεραι λοιπὸν ἀπεδήμησαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἠκολούθησαν τὴν αὐτὴν ὁδόν, καὶ ἐξέλεξαν ἐπὶ τῆς ξένης τὴν αὐτὴν γωνίαν γῆς, ὅπως ζήσωσιν ἐν τῇ δυστυχίᾳ ἔτι μᾶλλον συνδεδεμένοι παρ' ὅσον ἦσαν ἐν τῇ εὐτυχίᾳ. Συνενώσαντες δὲ ὅσα χρήματα ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν, ἐγκατεστάθησαν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην, ἔχοντες κοινὰ τὰ χρήματα, τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς ἀναμνήσεις· ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ ἀναμνήσεις ἦσαν περισσότεραι τῶν ἐλπίδων καὶ αἱ ἐλπίδες ἔτι περισσότεραι τῶν χρημάτων.

Ὁ βαρῶνος Βωμπὲρ εἶχεν, ὡς καὶ ὁ μαρκήσιος, τὴν σύζυγόν του, ἔτι δὲ καὶ μικρὸν υἱὸν προωρισμένον ν' αὐξηθῇ ἐν τῇ ἐξορίᾳ. Οἱ εὐπατρίδαι ἐκεῖνοι, κατὰ τῶν ὁποίων τοσαῦτα ἐλέχθησαν ἐν ᾗ ἐποχῇ ἦτο εὔκολον νὰ κακολογῇ τις, ἔδειξαν τοὐλάχιστον κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῶν δο-

Digitized by Google

κιμασιῶν, ὅτι ἐγνώριζον νὰ ὑποφέρωσι τὴν δυστυχίαν ὡς εἰ μὴ εἶχον αἰσθανθῆ ποτε τὴν εὐτυχίαν. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι οἱ συνειθισμένοι εἰς τὴν τρυφὴν καὶ τὴν πολυτέλειαν, τὰ ἐλαφρὰ ἐκεῖνα καὶ ἐπιπόλαια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πνεύματα, ἀνέπτυξαν αἴφνης ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν συμφορῶν δραστηριότητα καὶ καρτερίαν ἀπροσδόκητον. Καὶ ἡ μικρὰ δὲ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀποικία μας ἐγκατεστάθη εὐθύμως εἰς τὴν πενιχράν της κατοικίαν καὶ ἔζησε μετὰ φιλοσοφικῆς ἁπλότητος. Ἡ κατοικία αὕτη εὑρίσκετο εἰς τὸ ἄκρον προαστείου τινὸς τῆς πόλεως καὶ ἀπετελεῖτο ἐξ οἰκοδομῆς μικρᾶς διηρημένης εἰς δύο μικροτέρας πτέρυγας, ὧν τὴν μὲν ἀπεκάλεσαν μέγαρον Λασεγλιέρ, τὴν δὲ ἑτέραν μέγαρον Βωμπέρ. Καὶ οὕτως αἱ δύο ἐκεῖναι οἰκογένειαι τὴν μὲν ἡμέραν ἐπεσκέπτοντο ἀλλήλας κατὰ τοὺς τύπους τῆς ἐθιμοταξίας, τὴν δὲ νύκτα συνήρχοντο εἰς τὴν κοινὴν αἴθουσαν. Εἰς τὰς μικρὰς ἐκείνας συναθροίσεις ἕκαστος ἔφερε τὴν ἁβρότητα καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν τρόπων καὶ τὴν ἀριστοκρατικήν του συμπεριφοράν, αἱ δὲ κυρίαι Λασεγλιὲρ καὶ Βωμπέρ, προσέθετον τὰ θέλγητρα τῆς ὡραιότητος καὶ τῶν χαρίτων των. Ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη κατείχετο ἤδη ὑπὸ τῆς μελαγχολικῆς ἐκείνης ἀδιαφορίας τῶν ἐγκοσμίων, ἀδιαφορίας, ἥτις χαρακτηρίζει τὰς ὑπάρξεις τὰς προορισθείσας ἵν' ἀποθάνωσι προώρως, ἡ δὲ ἑτέρα, πολὺ διάφορος αὐτῆς, εἶχε πνεῦμα ἧττον ποιητικόν, ἀνήσυχον, φιλόδοξον, ῥιψοκίνδυνον καὶ ἄξιον νὰ ἐνεργῇ ἐν εὐρυτέρῳ κύκλῳ, ἐν μέσῳ τῶν ῥαδιουργιῶν, αἵτινες ὑφαίνοντο τότε εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Βιέννης καὶ τῆς Κοβλεντίας. Ἡ μικρὰ ἐκείνη ὁμήγυρις νῦν μὲν ἐζήτει παρηγορίαν εἰς εὐφυεῖς ἀστειότητας, ἄλλοτε ἐξεδικεῖτο διὰ σαρκασμοῦ, ἀλλ' οὐδέποτε ἔφθανε μέχρι τῆς ὀργῆς. Ὁμολογητέον ὅμως ὅτι ἡ τόση φιλοσοφία ἐβασίζετο ἐπὶ ἀπατηλῶν ἐλπίδων, καὶ προσέτι ἐπὶ τῆς παντελοῦς ἀγνοίας τῶν ἐν Γαλλίᾳ γενομένων. Καὶ τοῦτο ἐν μέρει ἦτο τὸ μυστικὸν τῆς καρτερίας καὶ τῆς εὐκόλου ἐκείνης ὑπομονῆς, ἣν πρὸ ὀλίγου εἴχομεν εὐχαρίστως ἀναγνωρίσει· διότι ἐπέμενον πιστεύοντες, ὅτι τὸ συντελούμενον ἐκεῖνο μέγα ἔργον οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ αἱματηρὰ πανήγυρις, τελουμένη ὑπὸ συμμορίας δολοφόνων, καὶ μῆνα μετὰ μῆνα περιέμενον νὰ ἴδωσι τὴν Γαλλίαν τιμωρουμένην καὶ ἐπανερχομένην εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Ἀλλ' αἱ ἐλπίδες των, διαψευσθεῖσαι, ἐτροποποίησαν παραδόξως τὰς σκέψεις αὐτῶν καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ἐκτιμήσωσι λογικώτερον τὰ τετελεσμένα γεγονότα. Ὅθεν ὅτε τὰ παιδία ἐκεῖνα, ἅτινα ἀπερισκέπτως ἔπαιζον προσποιούμενα ὅτι ἦσαν ἐξόριστοι, ἐνόησαν τέλος ὅτι τὸ παιγνίδιον ἦτο σοβαρὸν καὶ ὅτι ἀληθῶς ἦσαν ἐξόριστοι, τότε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐσκέφθησαν σπουδαίως νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Γαλλίαν· οἱ μὲν ὅπως λάβωσι μέρος εἰς τὰς μηχανοῤῥαφίας τοῦ βασιλικοῦ κόμματος, τοῦ ἀνακινουμένου ἤδη εἰς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν τῶν Παρισίων· οἱ δέ, ὅπως προσπαθήσωσι νὰ σώσωσιν, ἐὰν ἦτο πλέον καιρός, τὰ λείψανα τῆς περιουσίας των. Ὁ βαρῶνος Βωμπὲρ ὑπῆρξεν εἷς τῶν τελευταίων τούτων· διότι, ἀληθῶς εἰπεῖν, δὲν ἐφάνη ποτὲ πολὺ ἔνθους ὑπὲρ τῆς μεταναστεύσεως, καὶ ἀνεχώρησε παρασυρθεὶς μᾶλλον ὑπὸ τῆς συζύγου του ἢ ἐξ ἰδίας ἐπιθυμίας· πάντοτε δὲ διετήρησε τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἐὰν ἔμενεν ἐν Γαλλίᾳ ἤθελε μὲ ὀλίγην δεξιότητα δυνηθῆ νὰ σώσῃ τὴν κεφαλήν του καὶ τὴν περιουσίαν του. Ἀλλ' ὁ μαρκήσιος Λασεγλιέρ, εἴτε ἐκ πεποιθήσεως, εἴτε ἕνεκα πείσματος, ἐκήρυττεν ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν εἰ μὴ μετὰ τῶν νομίμων κυρίων του· ὅθεν ὁ κ. Βωμπὲρ ἀπῆλθε μόνος, ἐπιφυλαττόμενος νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν σύζυγον καὶ τὸ τέκνον του, ἢ νὰ καλέσῃ αὐτοὺς παρ' ἑαυτῷ, ὡς ἤθελεν ὁδηγηθῆ ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν διαβημάτων του καὶ τῆς πορείας τῶν συμβεβηκότων.

Ὁ κύριος Βωμπὲρ εὗρε τὸ μέγαρόν του ἠκρωτηριασμένον, τὰς τάφρους του κεχωσμένας, τὰς ἐπάλξεις του κατεστραμμένας, τὰ οἰκόσημά του συντετριμμένα, τὰς γαίας του διαμερισθείσας εἰς τεμάχια, καὶ ἐν συντόμῳ ὅλας τὰς ἰδιοκτησίας του πωληθείσας. Εἶχε τὸ πνεῦμα ἀρκετὰ θετικὸν καὶ πρὸ πολλοῦ εἶχε παραιτηθῆ τῶν ἱπποτικῶν ἐκείνων ἰδεῶν, ἃς ἐξαπατηθεὶς εἶχεν ἀσπασθῆ πρὸς στιγμὴν — πρᾶγμα διὰ τὸ ὁποῖον ἤλεγχε πάντοτε ἑαυτόν. Ἐπιστρέψας ὑπὸ ξένον ὄνομα, κατώρθωσε μετὰ πολλὰς προσπαθείας νὰ ἐξαλείψῃ τὸ ὄνομά του ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν μεταναστῶν, καὶ ἐπανέλαβεν αὐτὸ καὶ τὴν θέσιν του εὐθὺς ὡς ἤρχισαν πάλιν νὰ ἀποκαθιστῶνται αἱ ὑψηλαὶ κοινωνικαὶ τάξεις· οὐδὲν δ' ἄλλο ὑπελείπετο αὐτῷ ἢ νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν βαρωνίαν, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔστρεψε νῦν πάσας τὰς προσπαθείας του.

Ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ἐναντιότης, πρὸς ἣν ἤθελε προσκρούσει ἐν τῇ πορείᾳ του, εἶναι τὸ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο δυνάμενον νὰ ἐξεγείρῃ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ πάσας τὰς ἐφευρετικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, τὰς συναποτελούσας τὸ κακὸν ἐκεῖνο πνεῦμα, τὸ καλούμενον πνεῦμα κερδοσκοπικόν. Ἐν τοιαύτῃ θέσει εὑρέθη καὶ ὁ βαρῶνος Βωμπέρ· ἀληθὲς δὲ εἶνε ὅτι ἡ στιγμὴ ἦτο κατάλληλος· διότι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦτο ἐποχὴ καταστροφῆς καὶ ἀνεγέρσεως, καθ' ἣν ἐὰν αἱ ἀρχαῖαι περιουσίαι κατέῤῥεον πανταχόθεν ὡς χάρτινοι πύργοι, αἱ νέαι ἀνεφαίνοντο πολυπληθεῖς ὡς μύκητες μετὰ μεγάλην βροχήν. Τῆς κινήσεως δὲ ταύτης οὐδεὶς ὑπῆρχεν ὁ μὴ μετασχών· πανταχοῦ ἀπήντα τις νεοπλούτους, οἱ τέως ἄγνωστοι ἀπέκτων κολοσσιαίας περιουσίας διὰ κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεων, μόνον δὲ ἐν μέσῳ ὅλης τῆς ἰδιωτικῆς εὐημερίας τὸ ἔθνος εὑρίσκετο ἐν ἀπορίᾳ. Ὅθεν καὶ ὁ κ. Βωμπὲρ ἐῤῥίφθη εἰς τὰς ὑποθέσεις μὲ τὴν τυχοδιωκτικὴν τόλμην ἀνθρώπου οὐδὲν ἔχοντος νὰ

Digitized by Google

ἀπολέσῃ, καὶ χωρὶς νὰ ἀποθαρρυνθῇ ὑπὸ τῶν δυσχερειῶν τῆς ἐπιχειρήσεως σκοπόν του προέθετο νὰ ἐξαγοράσῃ καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ, ὡς ἦτο πρότερον, τὴν κληρονομίαν τῶν προγόνων του, ἣν ἐπόθει νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὸν υἱόν του. Ἐν τούτοις παρῆλθον ἔτη πολλὰ πρὶν ἡ ἐπιτυχία στέψῃ τὰς προσπαθείας του, καὶ μόλις κατὰ τὸ 1810 ἠδυνήθη νὰ ἐξαγοράσῃ ὅ,τι ἀπέμεινεν ἐκ τοῦ μεγάρου, καὶ νὰ προσθέσῃ μικρόν τι μέρος ἐκ τῶν πέριξ αὐτοῦ γαιῶν. Οὕτως ἔβαινε τὸ ἔργον, ὅπερ ἤλπιζε νὰ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας, καὶ εἶχεν ἤδη γράψει πρὸς τὴν σύζυγόν του, ἣν πρὸ δεκαετίας δὲν εἶχεν ἐπανίδει, καλῶν αὐτὴν καὶ τὸ τέκνον του εἰς Γαλλίαν, ὅτε αἰφνιδίως κατέλαβεν αὐτὸν ὁ θάνατος.

Ἀλλὰ τί συνέβαινε κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐν τῇ ἐξορίᾳ; Ὁ μαρκήσιος εἶχε γηράσει, καὶ αὐτὴ δ' ἡ κυρία Βωμπὲρ δὲν ἦτο πλέον νέα, ἀφ' οὗ ὁ υἱός της ἦτο ἤδη δεκαοκταετής. Δέκα ἔτη εἶχον παρέλθει ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μαρκησίας, ἥτις ἀπέθανε φέρουσα εἰς τὴν ζωὴν μικρὰν κόρην, ὀνομασθεῖσαν Ἑλένην, ἥτις ἐφαίνετο ὅτι ἤθελε γείνει ὡραία ὡς ἡ μήτηρ της.

Ἡ κυρία Βωμπὲρ, ἅμα λαβοῦσα τὴν ἐπιστολὴν τοῦ συζύγου της, ἀπεφάσισε νὰ ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' ὁ ἀποχωρισμὸς δὲν ἐγένετο ἄνευ θλίψεως· διότι τὰ παιδία καίτοι διαφόρου ἡλικίας ἠγαπῶντο τρυφερῶς· τὴν δὲ κυρίαν Βωμπὲρ καὶ τὸν μαρκήσιον συνέδεον ἤδη ἀπὸ πολλοῦ ἡ οἰκειότης καὶ ἡ συμφορά· τινὲς μάλιστα κακεντρεχεῖς ἰσχυρίσθησαν ὅτι εἶχον ἀμοιβαίως παρηγορηθῇ διὰ τὴν χηρείαν των· ἀλλ' αἱ φλυαρίαι ἐκεῖναι τῶν ἀνοήτων εἰς οὐδὲν μᾶς ἐνδιαφέρουσι· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἀποχωρισμοῦ οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι φίλοι ᾐσθάνθησαν ταραχὴν καὶ συγκίνησιν. Ἡ βαρωνὶς ἐπέμενε νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτῆς τὸν μαρκήσιον καὶ τὴν θυγατέρα του, προσφέρουσα αὐτοῖς νὰ κατοικήσωσιν εἰς Βωμπέρ, ὅπως ἐξακολουθήσωσι πλησίον της τὸν βίον ὃν ἔζησαν ἐπὶ τῆς ξένης, καὶ παρέχουσα τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ νυμφεύσωσιν ἡμέραν τινὰ τὴν Ἑλένην μετὰ τοῦ Ραούλ. Ὁ μαρκήσιος δὲν ἀπέκρυψεν ὅτι ἡ ἕνωσις αὕτη ἤθελε πληρώσει τὰς θερμοτέρας εὐχάς του, διότι πολλάκις ὁ ἴδιος ηὐχήθη τοῦτο καθ' ἑαυτόν, καὶ παρεδέχθη τὴν πρότασιν τῆς βαρωνίδος· ἀπὸ τῆς στιγμῆς δ' ἐκείνης τὰ δύο παιδία ἐθεωρήθησαν ὡς μνηστευμένα. Ὡς πρὸς τὴν προσφορὰν ὅμως τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν καὶ νὰ ζήσῃ εἰς Βωμπέρ, ὁ μαρκήσιος διεκήρυξε καθαρῶς, ὅτι ἂν καὶ ἐθλίβετο ἀποχωριζόμενος ἀπὸ τῶν συντρόφων τῆς συμφορᾶς του, τῷ ἦτο ἀδύνατον νὰ τὴν παραδεχθῇ. Αἱ ἰδέαι του εἰς διάστημα εἴκοσιν ἐτῶν οὐδαμῶς εἶχον μεταβληθῇ, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν κύριον Βωμπὲρ ἐθεώρει ὡς ἀσύγγνωστον διαπράξαντα ἁμάρτημα, ὅτι ἐξέθεσε τὸ ὄνομά του λαμβάνων μέρος εἰς τὰς προμηθείας τοῦ στρατοῦ, ἐπιφέρων ὅτι τὸ καθ' αὐτὸν δὲν ἠδύνατο νὰ συμμερισθῇ τὰ ἀγαθὰ περιουσίας ἀνακτηθείσης διὰ τοιούτων θυσιῶν. Τέλος δι' οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ ἤθελε συγκατατεθῇ νὰ ἴδῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν ἀρχαῖον θρόνον τῆς Γαλλίας κατεχόμενον ὑφ' ἑνὸς ἅρπαγος καὶ τὰς ἰδιοκτησίας τῶν Λασεγλιὲρ σφετερισθείσας ὑφ' ἑνὸς πρώην ἐνοικιαστοῦ του· διότι εἰς τὰ ὄμματά του Βοναπάρτης καὶ Σταμπλῆ ἦσαν κλέπται, οὓς κατέταττεν εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν, καὶ τὸν μὲν ἀπεκάλει Σταμπλῆ τῶν Βουρβώνων, τὸν δὲ ἕτερον Ναπολέοντα τῶν Λασεγλιέρ. Ἦτο δὲ περίεργον καὶ ἀστεῖον συνάμα νὰ τὸν ἀκούῃ τις ὁμιλοῦντα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἂν καὶ εἶχε πνεῦμα ἀξιάγαστον, εἰς τὸ ὁποῖον ἠρέσκετό τις ἀκουσίως. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, πλήρης πεποιθήσεως ἀπέβλεπεν εἰς τὸ μέλλον, ὅπερ ἔμελλε ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν Βασιλείαν καὶ τοὺς ὑπηκόους της εἰς τὰς ἰδιοκτησίας των, εἰς τὰ δικαιώματά των καὶ εἰς τοὺς τίτλους των. Ἐπέμενε λοιπὸν ἀρνούμενος νὰ θέσῃ τὸν πόδα του εἰς τὴν Γαλλίαν, πρὶν ἢ ἤθελον διωχθῇ οἱ διάφοροι Σταμπλῆ, οἱ μὲν διὰ ῥαβδισμῶν, οἱ δὲ διὰ τηλεβόλων.

Ἡ ἐπάνοδος τῆς κυρίας Βωμπὲρ ἐγένετο εἰς αὐτὴν οὐ μικρᾶς λύπης πρόξενος διὰ τὰς διαψευσθείσας ἐλπίδας καὶ ἀπογοητεύσεις, αἵτινες τὴν ἀνέμενον. Ὅτε ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ συζύγου της, ὅστις οὐδεμίαν ἔθιγε λεπτομέρειαν καὶ πάντοτε μέχρι τοῦδε εἶχε μεγεθύνει τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐπιχειρήσεών του, ἡ βαρωνὶς ἐφαντάσθη ὅτι ἔμελλε νὰ ἐπανεύρῃ τὸ μέγαρόν της τοιοῦτον σχεδὸν, οἷον ἀφῆκεν αὐτὸ μεθ' ὅλων τῶν ἐξαρτημάτων του. Ἀλλὰ φθάσασα εἰς **Poitiers** ἐξεπλάγη μὴ βλέπουσα ὄχημα φέρον τὰ οἰκόσημά της, οὔτε τὸν κύριον Βωμπέρ, εἰς ὃν εἶχεν ἀναγγείλει τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς της, ἐρχόμενον εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς. Καὶ ὑπῆρχε μὲν λόγος δυνάμενος νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀπουσίαν του, ἀλλὰ τὸν λόγον ἐκεῖνον οὐδὲ ὑπώπτευεν ἡ βαρωνίς· ἀλλ' ἀνυπόμονος ὡς ἦτο νὰ πατήσῃ εἰς τὰς γαίας της, ἔλαβε τὸν βραχίονα τοῦ υἱοῦ της, καὶ φθάσασα εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κλαὶν ἠκολούθησε τὴν ἀτραπὸν τὴν ἄγουσαν εἰς Βωμπέρ. Μόνος ὁ γηράσας ἐν τῇ ἐξορίᾳ δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὴν συγκίνησιν, ἥτις κατέλαβε τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ὅτε ἀνέπνευσεν, ὅτε ᾐσθάνθη τὸν εὐώδη ἀέρα τῆς ἐπαύλεώς της, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας εἶχε διέλθει τὰ ὡραῖα ἔτη τῆς νεότητός της· ἡ καρδία της ἐπληρώθη ὑπὸ ἀφάτου ἡδονῆς καὶ δάκρυα ἔρρευσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της· τὸ συγκινοῦν αὐτὴν αἴσθημα δὲν ἦτο ἁπλῶς τὸ ἐκ τῆς ἀνακτήσεως τῆς περιουσίας πηγάζον, ἀλλ' ἦτο αἴσθημα, ὅπερ τὴν συνετάρασσεν ἀφ' ὅτου εἶχε πατήσει τὸ ἔδαφος τῆς Γαλλίας, μόνον δὲ νῦν ἐπέτεινεν αὐτὸ ἡ ἐκ τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν ἀγαπητὴν ἐκείνην γωνίαν γλυκεῖα μέθη· διότι, ἐὰν ἦναι δίκαιον νὰ στιγματίζῃ τις τὸν ἐγωϊσμὸν τῶν ταπεινῶν ψυχῶν, αἵτινες περιορίζουσι τὴν πατρίδα ἐντὸς τῶν στε-

Digitized by Google

νῶν ὁρίων τῆς ἰδιοκτησίας των, ἐπίσης δίκαιον εἶναι νὰ ἀναγνωρίσῃ, ὅτι ὁ πατρικὸς ἀγρός, ἡ προγονικὴ στέγη, ἀποτελοῦσιν ἐν μέσῳ τῆς μεγάλης πατρίδος δευτέραν οὕτως εἰπεῖν πατρίδα. Ἀλλ' ὁ Ῥαοὺλ, ὅστις οὐδόλως ἐνθυμεῖτο τὰ μέρη ἐκεῖνα, δὲν συνεμερίζετο τὴν συγκίνησιν τῆς μητρός του· ᾐσθάνετο ὅμως τὴν νεαρὰν καρδίαν του σκιρτῶσαν ὑπὸ χαρᾶς καὶ ὑπερηφανείας, σκεπτόμενος ὅτι τὸ μέγαρον ἐκεῖνο, τὰ δάση, τὰς ἐπαύλεις, τοὺς λειμῶνας, οὓς τοσάκις ὠνειροπόλησεν ὡς μυθώδεις ὄχθας εὐδαιμονίας, τὰ κατεῖχεν ἤδη, καὶ ὅτι ἔφθανε πλέον ἐν μέσῳ τῆς ἀριστοκρατικῆς ἐκείνης μεγαλοπρεπείας, ἣν τοσάκις τῷ περιέγραψαν καὶ ἣν πάντοτε εἶχε ποθήσει. Ἐνόσῳ δὲ βαθμηδὸν ἐπροχώρουν, ἡ κυρία Βωμπὲρ τῷ ἐδείκνυε τὰς ἀπείρους ἐκείνας χλοερὰς ἐκτάσεις, τὰς πρὸ αὐτῶν ἐκτεινομένας, ἃς ἔλεγεν ἰδικάς του, καὶ βλέπουσα τὴν χαρὰν τοῦ νεανίου, ἡτοιμάζετο ὑπερηφάνως νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὸν ἐντὸς τοῦ γοτθικοῦ μεγάρου τῶν προγόνων του, ἐξωτερικῶς μὲν ὄντος ἀληθοῦς φρουρίου, ἔνδον ὅμως ἡγεμονικοῦ μεγάρου, ἔνθα ἐπεδεικνύετο ὁ πλοῦτος καὶ ἡ πολυτέλεια δέκα διαδοχικῶν γενεῶν. Ἐν τοσούτῳ ἐξεπλήττετο μὴ βλέπουσα τὸν κύριον Βωμπὲρ ἐρχόμενον εἰς ἀπάντησίν της, οὔτε ἀντιπροσωπείαν τινὰ ἐκ τῶν ἐπιστατούντων τὰ κτήματα, οὔτε νεάνιδας χωρικὰς φερούσας ἄνθη καὶ ἐρχομένας ἵνα τῇ ἐκφράσωσι τὸν σεβασμόν των καὶ ἑορτάσωσι τὴν ἐπάνοδόν της. Καὶ αὐτὸς ὁ Ῥαούλ, ὅστις καίτοι ζήσας ἐν μέσῳ τῶν στερήσεων, εἶχεν ὅμως ἀνατραφῆ κατὰ τὰς ἀριστοκρατικὰς ἰδέας, ἃς παιδιόθεν ἐνέπνευσαν αὐτῷ αἱ ὁμιλίαι τῆς μητρός του καὶ τοῦ μαρκησίου Λασεγλιέρ, ἠπόρει καὶ ἐθλίβετο, διότι δὲν ὑπεδέχοντο αὐτὸν μετὰ τιμῶν. Ἀλλά, φεῦ! ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις τῆς βαρωνίδος, ὅτε κάμψασα τὴν ἀτραπὸν ἀνεκάλυψε τὰ λείψανα τοῦ ζῳοτροφείου καὶ τοῦ μεγάρου της. Τότε ὁ Ῥαοὺλ βλέπων τὴν μητέρα του παρατηροῦσαν ἐν θλιβερᾷ σιγῇ, τὴν ἠρώτησε ποῖα ἦσαν τὰ ἐρείπια ἐκεῖνα, ἅτινα ἐθεώρει. Κατ' ἀρχὰς ἡ βαρωνὶς δὲν ἠθέλησε νὰ πιστεύσῃ εἰς ὅ,τι ἔβλεπε· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν του, ἐσκέφθη σπουδαίως ὅτι πιθανὸν νὰ ἦτο ἀποτέλεσμα τοῦ λυκόφωτος, καὶ ὅτι εἶχεν ἀπατηθῆ ὑπὸ νέου τινὸς εἴδους κατοπτρισμοῦ. Ὁπωσδήποτε ἐξηκολούθησε τὴν ὁδόν της μὲ βῆμα ὀλιγώτερον σταθερὸν καὶ μὲ καρδίαν τεθλιμμένην. Οἴμοι! δὲν ἦτο ἀπάτη, τὸ ζῳοτροφεῖον εἶχεν ἐξαφανισθῆ, καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ δὲν ἐσώζετο εἰμὴ σύμπλεγμα δρυῶν. Τὸ μέγαρον δὲν ἦτο πλέον εἰμὴ ὄγκος ἄμορφος καὶ ἠκρωτηριασμένος, κρύπτων τὰς πληγάς του ὑπὸ σάβανον ἐκ κισσοῦ. Αἱ τάφροι εἶχον πληρωθῆ καὶ μεταβληθῆ εἰς λαχανοκήπους· ὁ ναΐσκος δὲν ὑπῆρχε πλέον· οἱ πύργοι ἦσαν κρημνισμένοι· ἡ δὲ πρόσοψις τοῦ κτιρίου κατέπιπτεν εἰς ἐρείπια. Καὶ οὔτε εἷς ὑπηρέτης πρὸ τῆς θύρας τῆς εἰσόδου, οὔτε εἷς κρότος ὅπλου εἰς τιμὴν τῆς ἐπανόδου της, οὔτε μία ἀνθοδέσμη, οὔτε μικρὰ προσφώνησις! οὔτε ἄλλη κραυγὴ ἐκτὸς τῆς τῶν χελιδόνων, αἵτινες περιΐπταντο διασχίζουσαι τὸν κυανοῦν ἀέρα τῆς ἑσπέρας! Πέριξ ἐπεκράτει ἡ ἐρημία καὶ ἡ σιγὴ κοιμητηρίου. Ἐν τούτοις ἡ κυρία Βωμπὲρ ἐξηκολούθει προχωροῦσα, ὁ δὲ υἱός της ἠκολούθει ἐπαναλαμβάνων ἔκπληκτος·—Ποῦ πηγαίνομεν; ποῦ μὲ ὁδηγεῖς, μῆτέρ μου;—Ὅτε ὅμως εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆς ἐρειπωθείσης ἐκείνης φωλεᾶς, οἱ πόδες της ἐκλονίσθησαν καὶ ᾐσθάνθη τὰς δυνάμεις της ἐκλειπούσας. Τὸ ἐσωτερικὸν ἦτο ἔτι θλιβερώτερον τοῦ ἐξωτερικοῦ! Τὸ πολυτελὲς ψηφιδωτὸν δάπεδον εἶχε φθαρῆ· τὰ βαρύτιμα ἐπικαλύμματα τῶν τοίχων εἶχον ἀφαιρεθῆ· οἱ δαμασκηνοὶ τάπητες καὶ τὰ ἐξ ὁλλανδικοῦ δέρματος καταπετάσματα εἶχον κλαπῆ· εἶχον κλαπῆ αἱ εἰκόνες, τὰ γοτθικὰ ἔπιπλα, τὰ ἔπιπλα τοῦ ῥυθμοῦ τῆς ἀναγεννήσεως, τὰ πάντα! Αἱ αἴθουσαι ἦσαν κεναί, τὰ δωμάτια ἔρημα, οἱ τοῖχοι γυμνοὶ καὶ ἐφθαρμένοι καὶ μόνον τῇδε κἀκεῖσε διέκρινέ τις ἐπὶ τῶν ὀροφῶν ἴχνη χρυσωμάτων· καὶ ἐπὶ τῶν παραθύρων ῥάκη μεταξίνων παραπετασμάτων, λησμονηθέντα, ἄχροα πλέον ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ καταφαγωμένα ὑπὸ τῶν μυῶν.—Ποῦ εἴμεθα ἐδῶ, μῆτέρ μου; ἠρώτα ὁ Ῥαοὺλ στρέφων πέριξ του ἐκπεπληγμένα βλέμματα. Ἀλλ' ἡ κυρία Βωμπὲρ μετέβαινεν ἀπὸ δωματίου εἰς δωμάτιον καὶ δὲν ἀπήντα. Ἀφοῦ δὲ μάτην ἐζήτησε ψυχὴν ζῶσαν ἐν μέσῳ τῆς ἐρημώσεως ἐκείνης, εὗρε τέλος εἰς τὸ μαγειρεῖον γηραιὸν ὑπηρέτην βαθέως κοιμώμενον. Τὸν ἐτίναξε βιαίως ἐκ τοῦ βραχίονος φωνάζουσα ἐπανειλημμένως καὶ ἐπιτακτικῶς·

— Ποῦ εἶναι ὁ κύριος Βωμπέρ;

— Ὁ κύριος Βωμπέρ, ἀπήντησεν ὁ γέρων τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς, εἶναι εἰς τὸ κοιμητήριον.— Εἶσαι τρελλός, ἄνθρωπε, ὑπέλαβε ζωηρῶς ἡ βαρωνίς, μὴ γνωρίζουσα πλέον ποῦ εὑρίσκετο. Τί εἰμπορεῖ νὰ κάμνῃ ὁ κύριος Βωμπὲρ εἰς τὸ κοιμητήριον;—Κυρία, ἀπήντησεν ὁ γηραιὸς ὑπηρέτης, κάμνει ὅ,τι ἔκαμνον ἐγὼ πρὸ ὀλίγου· κοιμᾶται ὕπνον βαθύτατον.—Ἀπέθανεν! ἐφώνησεν ἡ κυρία Βωμπέρ!—Καὶ ἐτάφη πρὸ ἑνὸς μηνός, προσέθεσεν ἡσύχως ὁ γέρων.

Ἡ κυρία Βωμπὲρ ἀφῆκε κραυγήν, τότε δ' ὁ γέρων παρατηρήσας αὐτὴν προσεκτικώτερον, ἀνεγνώρισε τὴν βαρωνίδα· διότι ὑπῆρξεν ἄλλοτε εἷς τῶν πολλῶν ὑπηρετῶν τοῦ μεγάρου, ἐξ ὧν εἶχεν ἀπομείνει μόνος αὐτός· ἀλλὰ τὸ γῆρας καὶ αἱ ἀσθένειαι τὸν εἶχον ἀπομωράνει. Διηγήθη λοιπὸν τότε, πῶς ὁ κύριος Βωμπέρ, μόλις ἐξαγοράσας τὸν πύργον καὶ δύο μικρὰς ἐπαύλεις, ἀποτελούσας ὅλην τὴν κτηματικὴν περιουσίαν του, ἀπέθανε πρὶν ἢ λάβῃ καιρὸν νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἐπισκευῆς καὶ τῶν καλλωπισμῶν, οἵτινες ἔμελλον νὰ καταστήσωσι τὸ μέγαρον ὁπωσοῦν κατάλληλον πρὸς ὑποδοχὴν τῆς βαρωνίδος καὶ τοῦ υἱοῦ

Digitized by Google

της. Ἡ κυρία Βωμπὲρ ἤκουεν ἄναυδος· ὁ δὲ Ῥαοὺλ δὲν ἠδύνατο νὰ συνέλθῃ ἐξ ὅσων ἔβλεπε καὶ ἤκουε. Τέλος καταβληθεὶς ὑπὸ τῶν κακοπαθειῶν τοῦ ταξειδίου καὶ τῶν συγκινήσεων τῆς ἐπανόδου, ἀπεκοιμήθη ἐπὶ ψιαθίνης τινὸς ἕδρας, ἡ δὲ μήτηρ του διῆλθε τὴν νύκτα ἐπὶ τῆς μόνης ὁπωσοῦν καθαρᾶς κλίνης, τῆς εὑρισκομένης ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Τὴν ἐπαύριον ἡ κυρία Βωμπέρ, ἐξερχομένη τοῦ δωματίου της, ἀπήντησε τὸν Ῥαοὺλ περιπατοῦντα μελαγχολικῶς ἐντὸς τοῦ μεγάρου τῶν προγόνων του. Μήτηρ καὶ υἱὸς προσέβλεψαν ἀλλήλους χωρὶς νὰ ἀνταλλάξωσι λέξιν. Ἐν τούτοις ἡ βαρωνὶς προσεπάθει εἰσέτι νὰ διατηρήσῃ ἐλπίδας τινὰς περὶ τῆς ἀπολειφθείσης περιουσίας. Ἀλλ' ὅτε ἀπεσφραγίσθη καὶ ἐκαθαρίσθη ἡ κληρονομία, εἴτε διότι ὁ κύριος Βωμπὲρ κατεδαπάνα ἐξ ἑνὸς ὅ,τι ἐκέρδιζεν ἐξ ἑτέρου, εἴτε διότι εἶχεν ἀπατηθῆ ὁ ἴδιος εἰς τοὺς ὑπολογισμούς του, ἡ σύζυγός του καὶ ὁ υἱός του ἀνεγνώρισαν μετὰ λύπης ὅτι ἡ πραγματικὴ αὐτῶν κληρονομία ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ μεγάρου, οἷον εἴδομεν αὐτό, ἐκ δύο μικρῶν ἐπαύλεων μετρίου εἰσοδήματος καὶ ἐκ τοῦ κεφαλαίου πεντήκοντα χιλιάδων φράγκων, ἅτινα ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του κατέθεσεν εἰς τὸν συμβολαιογράφον του. Αὕτη ἦτο ὅλη ἡ πραγματικὴ καὶ καθαρὰ αὐτῶν περιουσία. Ἠναγκάσθησαν λοιπὸν νὰ διοργανώσωσι τὰ τοῦ βίου των ἐν μετριότητι, καὶ ἡ ζωὴ ἐν τῇ βαρωνίᾳ των οὐδόλως διέφερεν ἐκείνης, ἣν εἶχον διέλθει ἐν τῇ ἐξορίᾳ.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλαι ἀπογοητεύσεις ἔτι πικρότεραι ἐπεφυλάττοντο εἰς τὴν κυρίαν Βωμπέρ. Ἐφ' ὅσον παρήρχοντο αἱ ἡμέραι τοῦ νέου αὐτῆς βίου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐκείνου, ὅπερ ὁ ἐπαναστατικὸς κλόνος εἶχε συνταράξει μέχρι βάθους καὶ διαιρέσει ἐπ' ἄπειρον, ἐφ' ὅσον ἔβλεπε τὰς μεταβολάς, ἃς ὑπέστη ἡ Γαλλία, ἡ μεγάλη τότε, πλουσία καὶ ἔνδοξος, ὅσον ἐσπούδαζε τὰ τῆς κτηματικῆς νομοθεσίας, ἐνόει ὅτι οἱ νέοι ἰδιοκτῆται τῶν γαιῶν εἶχον δικαιώματα καθιερωμένα πρὸ πολλῶν ἐτῶν, δικαιώματα πραγματικά, ἀπρόσβλητα καὶ ἐστηριγμένα ἐπὶ τῶν νόμων τῆς ἰσότητος. Ἠσθάνθη τότε πόσον κεναὶ ἦσαν αἱ ἐλπίδες, ἃς ἔτρεφεν ἡ μερὶς τῶν μεταναστῶν, καὶ ἐπείσθη ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἐπάνοδος τῶν Βουρβόνων δὲν ἠδύνατο ν' ἀποκαταστήσῃ τὸν μαρκήσιον Λασσγλιὲρ εἰς τὰς γαίας του, καὶ ὅτι ὁ Ναπολέων αὐτός, εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης του εὑρισκόμενος, δὲν ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου του τοσοῦτον ἀσφαλῶς, ὅσον ὁ Σταμπλῆ ἐπὶ τῶν ἰδιοκτησιῶν αὐτοῦ. Καὶ ἠδύναντο μὲν νὰ διώξωσι τὸν ἕνα διὰ πυροβόλων, δὲν ἐπετρέπετο ὅμως διὰ τοῦτο νὰ διώξωσι τὸν ἕτερον διὰ ῥαβδισμῶν. Αἱ σκέψεις αὗται ἐψύχραναν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν κυρίαν Βωμπὲρ ὡς πρὸς τὸν προταθέντα γάμον μεταξὺ τοῦ υἱοῦ της καὶ τῆς δεσποινίδος Λασσγλιέρ· τότε ἀποχωριζομένη τὸν μαρκήσιον καὶ τὴν θυγατέρα του εἶχε παρασυρθῆ ὑπὸ τῆς συγκινήσεως τῶν ἀποχαιρετισμῶν· ἀλλὰ νῦν, ὅτε εὑρίσκετο μακράν, ἡ ψυχρὰ λογικὴ ἐδείκνυεν αὐτῇ τὰ πράγματα ὑπὸ ἄλλην φάσιν. Ὁ Ῥαοὺλ ἦτο ὡραῖος καὶ κομψὸς νέος· καὶ μὲν ἦτο πτωχός, ἀλλ' εἶχεν ἀριστοκρατικὴν τὴν καταγωγήν, καὶ ἡ γενεαλογία τοῦ οἴκου τοῦ Βωμπὲρ ἀνήρχετο μέχρι τοῦ πρώτου χριστιανοῦ βαρώνου. Εἰς τὴν ἐποχὴν δ' ἐκείνην τῆς συγχωνεύσεως καὶ τῆς συμφιλιώσεως, καθ' ἣν οἱ νεόπλουτοι ἐζήτουν νὰ στολίσωσι τοὺς σάκκους των δι' ἐμβλημάτων καὶ νὰ ἀποτρίψωσι τὸν ῥύπον τῶν ταλλήρων των ἐπὶ ἀρχαίων περγαμηνῶν, ὁ Ῥαοὺλ ἠδύνατο ἀναμφιβόλως νὰ συνάψῃ πλούσιον γάμον, δυνάμενον ν' ἀνυψώσῃ καὶ πάλιν τὴν οἰκογένειάν του. Αἱ ἰδέαι λοιπὸν αὗται, ἀναπτυχθεῖσαι ἀνεπαισθήτως εἰς τὸν νοῦν τῆς κυρίας Βωμπέρ, ἐνισχύοντο ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ· διότι ἡ βαρωνὶς ἠγάπα πολὺ τὸν υἱόν της καὶ ᾐσθάνετο τιτρωσκομένην τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν φιλοστοργίαν της, ὁσάκις ἐσκέπτετο ὅτι τὸ μέλλον τοῦ περικαλλοῦς ἐκείνου νεανίου ἦτο νὰ μαρανθῇ ἐν τῇ στενοχωρίᾳ τῆς πτωχείας. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἰδία ἦτο νέα εἰσέτι· εἶχε δηλαδὴ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, τὴν ἄπληστον πλούτου καὶ ἀπολαύσεων, καθ' ἣν οἱ ἐγωϊστικοὶ ὑπολογισμοὶ ἀντικαθιστῶσι τὰς εὐγενεῖς ὁρμὰς τῆς ψυχῆς. Ἐντεῦθεν εὔκολον εἶναι νὰ ἐννοήσῃ τις ὁποία ἀτομικὴ φιλοδοξία ἐκρύπτετο ὑπὸ τὴν στοργήν, τὴν ἄλλως εἰλικρινεστάτην, τῆς μητρὸς ἐκείνης πρὸς τὸν υἱόν.

Ἡ κυρία Βωμπέρ, ἥτις ἔζησε κατ' ἀρχὰς ἀπομεμακρυσμένη τῶν τοῦ κόσμου, ἔχουσα σχέσεις μόνον μετὰ τῆς μερίδος τῆς ἀδιαλλάκτου ἀριστοκρατίας, ἤρχισε νῦν σπουδαίως νὰ σκέπτηται περὶ προσεγγίσεως πρὸς τοὺς μοναρχικούς, καὶ νὰ ζητῇ νὰ νυμφεύσῃ τὸν υἱόν της μὲ νέαν, κατωτέρας μὲν οἰκογενείας, ἀλλὰ πλουσίαν· αἴφνης ὅμως ἐγνώσθη ὅτι ὁ αὐτοκρατορικὸς ἀετός, θανασίμως πληγείς, ἐκράτει τοὺς κεραυνοὺς τοῦ πολέμου μὲ τεθραυσμένους πλέον ὄνυχας! Ἡ βαρωνὶς ἔκρινε τότε φρόνιμον, πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ, νὰ παραμείνῃ μέχρις οὗ ἴδῃ πρὸς ποῖον μέρος ἤθελεν ἐκραγῆ ἡ καταιγίς, ἥτις ἠκούετο μυκωμένη πανταχόθεν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ὡς ἐνθυμεῖσθε, ὁ Σταμπλῆ ἔλαβε τὴν εἴδησιν τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ του· ἡ δὲ εἴδησις ἐκείνη ἔφθασε μέχρι τῆς κυρίας Βωμπέρ, ἥτις ἀπεφάνθη φιλανθρώπως ὅτι τοῦτο ἦτο θεία δίκη, καὶ οὐδ' ἐσκέφθη πλέον περὶ τοῦ Σταμπλῆ, ὃν οὔτε αὐτὴ ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ, ἔτι δὲ μᾶλλον ἀπηχθάνετο ἕνεκα τοῦ μαρκησίου· αἱ δὲ ὑπερβολαί, ἃς διηγεῖτο περὶ τῆς δεινῆς θέσεως, εἰς ἣν ὁ μαρκήσιος καὶ ἡ θυγάτηρ του περιῆλθον, συνετέλεσαν οὐκ ὀλίγον εἰς τὸ νὰ ἐπιρρίψωσι κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς γέροντος ὅλην τὴν ὀργὴν καὶ ὅλας τὰς ἀρὰς τοῦ τόπου. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε αἴφνης ἑσπέραν τινὰ τὸ πᾶν ἐφάνη ὅτι ἔμελλε νὰ λάβῃ νέαν τροπήν.

Digitized by Google

Καθημένη πρὸ τοῦ ἀνεῳγμένου παραθύρου της, ἡ βαρωνὶς ἐφαίνετο βυθισμένη εἰς σκέψεις βαθείας· ἀλλὰ δὲν ἦσαν οὔτε οἱ ἐναρμόνιοι ψιθυρισμοὶ τῆς ὡραίας ἐκείνης θερινῆς ἑσπέρας, οὔτε αἱ πρὸ αὐτῆς ἐκτυλισσόμεναι τοποθεσίαι, αἱ ποικιλοτρόπως φωτιζόμεναι ὑπὸ τοῦ δύοντος ἡλίου, αἱ ἀπασχολοῦσαι οὕτω τὴν προσοχήν της· αἴσθημα πόθου καὶ θλίψεως ἀπεικονίζετο ἐπὶ τῆς μορφῆς της, καὶ εἶχε τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ μεγάρου Λασεγλιέρ, οὗτινος τὰ παράθυρα ἤστραπτον ἀνταναχλῶντα τὰς ἀκτῖνας τοῦ δύοντος ἡλίου, τὰ δὲ μυρία αὐτοῦ ἀραβουργήματα, οἱ πολεμιστήριοι πύργοι, οἱ κομψοὶ καὶ χαρίεντες, διεκρίνοντο ἐν ὅλῃ τῇ ἀρχιτεκτονικῇ αὐτῶν ἁρμονίᾳ, ἐνῷ ὑπὸ τοὺς πόδας του τὰ πυκνὰ δάση τοῦ κήπου ἐκυμαίνοντο ὑπὸ τὴν θωπευτικὴν πνοὴν τοῦ ζεφύρου. Ἐθεώρει ἐπίσης τὰς πέριξ αὐτοῦ πλουσίας ἐπαύλεις καὶ μετὰ θλίψεως ἀνελογίζετο ὅτι τὸ μέγαρον ἐκεῖνο, ὁ κῆπος, αἱ γαῖαι ἐκεῖναι ἀνῆκον εἰς ἄνθρωπον ἀγροῖκον, εἰς ἀπαίδευτον καὶ βάναυσον χωρικόν. Ὑπὸ τοιούτων κατείχετο σκέψεων, ὅτε αἴφνης εἰσῆλθεν ὁ Ῥαοὺλ καὶ καθίσας πλησίον τῆς μητρός του, παρετήρει καὶ αὐτὸς ἄθυμος καὶ σιωπηλὸς τὴν ἐνώπιον αὐτῶν ἐξελισσομένην τοποθεσίαν. Ὁ ἀτυχὴς νεανίας πρὸ πολλοῦ κατετρώγετο ὑπὸ βαθείας θλίψεως· διότι μὴ ἔχων κλίσιν πρὸς τὴν σπουδήν, τὴν μόνην δυναμένην νὰ φαιδρύνῃ τὴν πτωχείαν του, κατηναλίσκετο εἰς ἀγόνους ὀνειροπολήσεις καὶ πόθους ἀπραγματοποιήτους· τὴν ἑσπέραν δ' ἐκείνην περιδιαβάζων μονήρης εἰς τοὺς ἀγροὺς εἶχεν ἀπαντήσει συνοδείαν ἐφίππων νεανίσκων ἐπανερχομένων εὐθύμως εἰς τὴν πόλιν ἐν μέσῳ τοῦ ἤχου τῶν κυνηγετικῶν σαλπίγγων καὶ συνοδευομένων ὑπὸ μεγαλοπρεποῦς ἀκολουθίας κυνηγετικῶν ἁμαξῶν, ὑπηρετῶν ἐν στολῇ καὶ ὡραίων κυνῶν. Δὲν εἶχεν αὐτὸς οὔτε ὑπηρέτας, οὔτε κύνας, οὔτε ἵππον, ὅπως διατρέχων ἐπ' αὐτοῦ τὰ περίχωρα διασκεδάζῃ τὰς θλίψεις του· ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἔτι σκυθρωπότερος τοῦ συνήθους καὶ ἀποτεθαρρημένος, στηρίξας δὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς ἕδρας του, ἔκλινεν ἐπ' αὐτῆς τὸ μέτωπον, καὶ ἡ κυρία Βωμπὲρ εἶδε δύο δάκρυα κυλιόμενα ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν παρειῶν τοῦ υἱοῦ της.

— Τέκνον μου, ἀγαπητέ μου Ῥαούλ, εἶπε θλίβουσα αὐτὸν ἐπὶ τοῦ στήθους της.

— Ἆ! μῆτέρ μου, εἶπεν ὁ νεανίας μετὰ πικρίας, διατί νὰ μὲ ἀπατήσῃς; διατί νὰ μοὶ ἐμπνεύσῃς τόσας ματαίας ἐλπίδας; διατί νὰ μὲ συνειθίσῃς ἀπὸ τρυφερᾶς ἡλικίας εἰς ὄνειρα ἀνόητα; διατὶ νὰ μοὶ δείξῃς ἐν μέσῳ τῆς πτωχείας μας τὰς μαγικὰς ὄχθας, εἰς ἃς οὐδέποτε ἔμελλον νὰ φθάσω; Διατί δὲν μοὶ ἐνέπνευσας τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν μετριότητα καὶ δὲν προσεπάθησας νὰ περιορίσῃς τοὺς πόθους καὶ τὴν φιλοδοξίαν μου; Ὦ, ἐὰν μὲ ἐδίδασκες ἐνωρὶς τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν εἰς τὴν τύχην ὑποταγήν, τοῦτο θὰ ἥρμοζε κάλλιον εἰς τὴν θέσιν μου καὶ τοῦτο θά σοι ἦτο πολὺ εὐκολώτερον.

Εἰς τὰς δικαίας ταύτας παρατηρήσεις ἡ κυρία Βωμπὲρ ἔκυπτε τὴν κεφαλὴν σιωπῶσα, ὅτε αἴφνης κραυγαὶ ἔξωθεν ἀκουσθεῖσαι ἐπέσυραν τὴν προσοχήν της. Ἠγέρθη, ἐπλησίασεν εἰς τὸν ἐξώστην καὶ διέκρινεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς γεφύρας τοῦ Κλαὶν τὸν Σταμπλῆ παρακολουθούμενον ὑπὸ τῶν παιδίων τοῦ χωρίου, ἅτινα τὸν κατεδίωκον ῥίπτοντα κατ' αὐτοῦ δράκας χλόης. Ὁ περιφρονημένος γέρων, χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτόν, ἔφευγεν ὅσον ταχέως ἐπέτρεπε τὸ γῆράς του καὶ τὰ βαρέα ὑποδήματά του. Ἡ κυρία Βωμπὲρ ἠκολούθησεν αὐτὸν ἐπὶ πολὺ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἔπειτα ἐβυθίσθη εἰς τὰς σκέψεις της. Ἀλλὰ μετά τινας στιγμὰς τὸ πρόσωπόν της ἔλαμψεν αἴφνης ὑπὸ χαρᾶς. Τί συνέβη; τί ἐπῆλθε; Τίποτε σχεδόν, μία ἰδέα. Ἀλλὰ μία ἰδέα ἀρκεῖ πολλάκις ἵνα μεταβάλῃ τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου.

(Ἕπεται συνέχεια) ΑΡΣΙΝΟΗ Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἡ ἐν Ὁλλανδίᾳ κατοικία τοῦ

ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

Ἡ πόλις Zaandam κατέχει *τὸ ὡραιότατον μνημεῖον τῆς Ὁλλανδίας*, ὡς ἔλεγεν ὁ πρῶτος Ναπολέων, τουτέστι τὴν καλύβην τοῦ Μεγάλου Πέτρου, εἰς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἡ πόλις ὠνομάσθη ἐπί τινα χρόνον, ὡς ἔτι καὶ σήμερον καλοῦσιν αὐτὴν πολλοί, Czardam ἢ Saardam. Πλῆθος ὁδηγῶν ψιθυρίζει τὸ ὄνομα τοῦ περιφήμου τούτου οἰκίσκου εἰς τὸ οὖς πάντων τῶν εἰς Zaandam ἐρχομένων ξένων, οἵτινες χάριν αὐτοῦ καὶ μόνου, δύναταί τις εἰπεῖν, μεταβαίνουσιν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς εἰρημένης πόλεως.

Πότε καὶ διατί ὁ μέγας αὐτοκράτωρ ἦλθε νὰ κατοικήσῃ ἐν τῇ καλύβῃ ταύτῃ, εἶνε πασίγνωστον. Ὁ νεαρὸς Τζάρος, ἀφοῦ κατετρόπωσε τοὺς Τατάρους καὶ Τούρκους, καὶ εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς Μόσχαν, ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς διαφόρους ἐπικρατείας τῆς Εὐρώπης, ὅπως σπουδάσῃ τὰς τέχνας καὶ βιομηχανίας αὐτῶν. Συνοδευόμενος ὑπὸ τριῶν πρεσβευτῶν, τεσσάρων γραμματέων, δώδεκα εὐγενῶν, πεντήκοντα φυλάκων καὶ ἑνὸς νάννου, κατέλιπε τὰ κράτη αὐτοῦ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1697, διῆλθε διὰ τῆς Λιβονίας, τῆς Βρανδεβουργικῆς Πρωσσίας, τῆς Πομερανίας, τοῦ Βερολίνου, τῆς Βεστφαλίας, καὶ ἀφίκετο εἰς Ἀμστελόδαμον δεκαπέντε ἡμέρας πρὸ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ.

Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διέμεινεν ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον πάντη ἄγνωστος ἐν μέσῳ τῶν ναυσταθμῶν τοῦ ναυαρχείου. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Zaandam, ἔνθα εὑρίσκοντο τὰ περιφημότερα ναυπηγεῖα, καὶ ὅπου περιεβλήθη τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ ναυπηγοῦ, ὅπως ἐκμάθῃ ἰδίοις ὀφθαλμοῖς καὶ ἰδίαις χερσὶ τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν πλοῖα, ἐν ᾗ ἐξεῖχον

Digitized by Google

τότε οἱ Ὁλλανδοί. Ἐντεῦθεν ὑπὸ τὸ ὄνομα Πέτρος Μιχαήλωφ εἰσῆλθεν ἐν τῷ ναυπηγείῳ ἑνὸς Mijnheer Calf, ἐνεγράφη εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐργατῶν, καὶ εἰργάσθη ὡς ξυλουργός, σιδηρουργὸς καὶ σχοινοποιός.

Καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ἐν Zaandam διαμονῆς του ἔφερε τὴν αὐτὴν ἐνδυμασίαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐλάμβανε τροφὴν ἣν καὶ οἱ συνεργάται αὐτοῦ, ἐκοιμᾶτο δὲ ὡς καὶ ἐκεῖνοι, ἐντὸς ξυλίνου οἰκίσκου, ὅστις εἶνε ὁ νῦν δεικνυόμενος εἰς τοὺς ξένους. Δὲν γινώσκομεν ἀκριβῶς πόσον χρόνον διέμεινεν ἐν Zaandam. Οἱ μὲν ἰσχυρίζονται ὅτι μῆνας τινὰς διέτριψεν ἐκεῖ,οἱ δὲ τοὐναντίον διατείνονται, ὅτι δὲν ἔμεινεν ἢ μίαν ἑβδομάδα, ἕνεκα τῆς ἀδιακρίτου περιεργείας, ἧς ἦν ἀντικείμενον. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐπανελθὼν μετ' ὀλίγον εἰς Ἀμστελόδαμον ἐπεράτωσεν ἰδίαις χερσὶν ἐν τῷ ναυστάθμῳ τῆς Ἑταιρίας τῶν Ἰνδιῶν πολεμικὸν πλοῖον τῶν ἑξήκοντα τηλεβόλων, ἐσπούδασε τὰ μαθηματικά, τὴν φυσικήν, τὴν γεωγραφίαν, τὴν ἀνατομίαν, τὴν ζωγραφικήν, καὶ ἀπῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1698 μεταβαίνων εἰς Ἀγγλίαν.

Ὁ περίφημος οἰκίσκος εὑρίσκεται εἰς τὸ ἄκρον τῆς Zaandam, φαινόμενος ἐκ τοῦ ἀνοικτοῦ μέρους τῆς ἐξοχῆς, εἶνε δὲ οἱονεὶ ἐγκεκλεισμένος ἐντὸς μικροῦ κτιρίου κτιστοῦ, ὅπερ ἡ βασίλισσα τῆς Ὁλλανδίας Ἄννα Παυλόβνα, Ῥωσσὶς τὴν καταγωγήν, διέταξε νὰ ἐγερθῇ ὅπως προφυλάττῃ τὴν οἰκίαν κατὰ τῆς ἐπηρείας τοῦ χρόνου.

Εἶνε ἀληθὴς καλύβη ἁλιευτική, ξυλίνη, συγκειμένη ἐκ δύο μικρῶν δωματίων· εἶνε δὲ τοσοῦτον ἐφθαρμένη καὶ ἑτοιμόρροπος, ὥστε ἐλαφρὰ προσβολὴ ἀνέμου ἤρκει νὰ τὴν καταρρίψῃ,ἐὰν δὲν ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ περιστοιχοῦντος αὐτὴν κτιρίου.Ἐν τῷ πρώτῳ δωματίῳ ὑπάρχουσι τρία χονδροειδῆ καθίσματα, μία μεγάλη τράπεζα,μία κλίνη ἐπὶ ἑρμαρίου, καὶ μεγάλη ἑστία κατὰ τὸν ἀρχαῖον φλαμανδικὸν τρόπον.Ἐν τῷ δευτέρῳ δωματίῳ ὑπάρχουσι δύο μεγάλαι εἰκόνες, ἡ τοῦ μεγάλου Πέτρου,φέροντος ἐνδυμασίαν ἐργάτου,καὶ ἡ τῆς αὐτοκρατείρας Αἰκατερίνης. Σημαῖαι ῥωσικαὶ καὶ ὁλλανδικαὶ ἐκτυλίσσονται ἀπὸ τῆς ὀροφῆς.

Ἡ τράπεζα, οἱ τοῖχοι, οἱ θάλαμοι, αἱ θύραι, αἱ δοκοὶ εἰσὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ ὀνομάτων, στίχων, γνωμικῶν, ἐπιγραφῶν εἰς ὅλας τὰς γλώσσας τοῦ κόσμου. Πλάξ τις ἐκ μαρμάρου, φέρουσα τὰς λέξεις *Πέτρῳ τῷ μεγάλῳ—Ἀλέξανδρος*, ἐτέθη τῇ φροντίδι τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας Ἀλεξάνδρου εἰς μνήμην τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ τῷ 1814. Ἕτερος λίθος ἀναμιμνήσκει τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ πρίγκηπος διαδόχου, πρῴην δὲ Τζάρου,τῷ 1839, κάτωθεν δὲ ὑπάρχει ῥωσικὴ στροφὴ λέγουσα·«Ὑπεράνω τῆς ταπεινῆς ταύτης κατοικίας ἵπτανται οἱ ἄγγελοι.Τζάρεβιτζ, γονυπέτησον! Ἐδῶ εἶνε ἡ κοιτὶς τῆς αὐτοκρατορίας σου, ἐδῶ ἐγεννήθη τὸ μεγαλεῖον τῆς Ῥωσίας».

Ἄλλοι λίθοι ἀναπολοῦσιν εἰς τὸν παρατηρητὴν τὰς ἐπισκέψεις τῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων καὶ μετὰ τῶν λίθων ἄλλαι ποιήσεις, καὶ πρὸ πάντων ῥωσικαὶ ἐπιγραφαί, ἐκφράζουσαι τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν χαρὰν τῶν ἀφιχθέντων αἰσίως εἰς τὸ ἱερὸν προσκύνημα. Μία τῶν ἐπιγραφῶν τούτων ὑπενθυμίζει ὅτι ἐκ τῆς ἀγροίκου ἐκείνης καλύβης ὁ ξυλουργὸς μέγας Πέτρος διεύθυνε τὰς κινήσεις τοῦ μοσχοβιτικοῦ στρατοῦ, ὅστις ἐμάχετο κατὰ τῶν Τούρκων ἐν Οὐκρένῃ.

Ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ἐσκεπτόμην ὅτι, ἐὰν ἡ ἐνδοξοτέρα ἡμέρα τοῦ βίου τοῦ μεγάλου Πέτρου ὑπῆρξεν ἐκείνη, καθ' ἣν ἐκοιμήθη ἐν τῇ καλύβῃ ταύτῃ, ἀφοῦ τὸ πρῶτον εἰργάσθη διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν, ἐπίσης ἡ εὐτυχεστέρα αὐτοῦ ἡμέρα θὰ ἦτο ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν δεκαοκτὼ ἔτη βραδύτερον, ἐν τῷ κολοφῶνι τῆς δυνάμεως καὶ δόξης διατελῶν, ἐπανῆλθεν ἐν αὐτῇ, ὅπως δείξῃ εἰς τὴν Αἰκατερίνην τὸ μέρος, ἔνθα ἁπλοῦς ἐργάτης ἐδιδάχθη πῶς δύναται νὰ ἦνε αὐτοκράτωρ.

Οἱ τῆς Zaandam κάτοικοι ἀναμιμνήσκονται τὴν ἡμέραν ἐκείνην μεθ' ὑπερηφανίας, καὶ λαλοῦσι περὶ αὐτῆς ὡς περὶ γεγονότος, οὗ ὑπῆρξαν μάρτυρες. Ἡ Τζαρίνα εἶχε μείνει εἰς Wesel, καταληφθεῖσα αἴφνης ὑπὸ τῶν ὠδίνων τοῦ τοκετοῦ. Ὁ Τσάρος ἀφίκετο μόνος εἰς Zaandam. Δύναται πᾶς τις νὰ φαντασθῇ μετὰ πόσης χαρᾶς καὶ ὑπερηφανίας ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῶν ἐμπόρων ἐκείνων, τῶν ναυτῶν,τῶν λεπτουργῶν, οἵτινες ἔσχον αὐτὸν ὡς σύντροφον πρὸ δέκα ὀκτὼ ἐτῶν. Διὰ μὲν τὸν λοιπὸν κόσμον ἦτον ὁ νικητὴς τῆς Πουλτάβας, ὁ θεμελιωτὴς τῆς Πετρουπόλεως, ὁ ἐκπολιτιστὴς τῆς Ῥωσσίας, δι' αὐτοὺς ὅμως ἦτον ὁ «Peterbaas» ὁ *μαστροπέτρος*, ὡς ὠνόμαζον αὐτὸν οἰκείως, ὅτε εἰργάζοντο μετ' αὐτοῦ· ἦτο τέκνον τῆς Zaandam προαχθὲν εἰς αὐτοκράτορα, ἦτο ἀρχαῖος φίλος ἐπανακάμπτων ἐν τῷ μέσῳ τῶν φίλων του.

Δέκα ἡμέρας μετὰ τὸν τοκετὸν ἀφίκετο ἡ Τζαρίνα, ἥτις καὶ αὐτὴ ἐπεσκέφθη τὴν καλύβην. Αὐτοκράτωρ καὶ αὐτοκράτειρα, ἄνευ ἀκολουθίας, ἄνευ ἐπιδείξεως, ἐπῆγον ἵνα δειπνήσωσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ναυπηγοῦ Mijnheer Calf, τοῦ δεχθέντος ἐν τῷ ναυπηγείῳ αὐτοῦ τὸν ἐστεμμένον νεαρὸν ἐργάτην.Ὁ λαὸς τοὺς συνώδευσε κράζων μεγαλοφώνως· *Ζήτω ὁ μαστροπέτρος*, ὁ δὲ μαστροπέτρος, ὁ ἐξολοθρευτὴς τῶν Βογιάρων καὶ τῶν Στερλίτζ, ὁ δικαστὴς τοῦ ἰδίου αὐτοῦ υἱοῦ,ὁ τρομερὸς ἡγεμὼν ἔκλαυσεν ἐκ συγκινήσεως. ?

Καθ'ὅλον τὸ ἑλληνικ. Κράτος ὑπάρχουσιν 168 μοναί, ἐξ ὧν γυναικεῖαι 23. Τῶν μονῶν τούτων 7 ἀνήκουσιν εἰς τὸ δυτικὸν δόγμα, ὧν 3 γυναικεῖαι. Εἰς ἁπάσας τὰς μονὰς ταύτας κατοικοῦσι 3,258 ἄτομα, ἐξ ὧν 2,116 μοναχοὶ καὶ 1,142 κοσμικοί.Εἰς τὰς μονὰς τῶν γυναικῶν διαμένουσι 541 μοναχαί, ὧν 132 εἰσὶ δυτικοῦ δόγματος.

Digitized by Google

Η ΚΥΡΙΑ ΓΚΑΡΦΙΛΔ

Ἀγγλικὴ ἐφημερίς, πλέκουσα τὸ ἐγκώμιον τῆς χήρας τοῦ δολοφονηθέντος προέδρου τῆς Ἀμερικῆς Γκάρφιλδ ἕνεκα τῶν πολλῶν αὐτῆς προτερημάτων καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς πνευματικῆς μορφώσεως καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀφοσιώσεώς της εἰς τὴν διοίκησιν τῶν τοῦ οἴκου, παραθέτει ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς, γραφείσης πρὸ δεκαετίας πρὸς τὸν σύζυγόν της καὶ ἐκ τύχης γνωστῆς γενομένης. Ἐν τῷ ἀποσπάσματι τούτῳ ἡ εἰκὼν τῆς χήρας Γκάρφιλδ παρίσταται ἐν λαμπρότητι, θαμβούσῃ τοὺς ὀφθαλμούς. «Μετὰ χαρᾶς σοὶ ἀναγγέλλω», γράφει ἡ κυρία Γκάρφιλδ τῷ συζύγῳ αὐτῆς, «ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ καμάτου καὶ τῶν ἐνοχλήσεων τοῦ παρελθόντος θέρους, κατώρθωσα νὰ καταγάγω νίκην τινά. Ἡ ἤρεμος σκέψις ἀφ' ἧς ἀπῆλθες ἐθριάμβευσεν ἐν τῷ πνεύματί μου. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀνέγνωσά που ταῦτα· *Ὀρθὴ σκέψις ἄνευ ἐργασίας ἀδύνατος, μόνη δ' ἡ σκέψις καθιστᾷ τὴν ἐργασίαν εὐτυχῆ.* Ἴσως εἶμὶ προωρισμένη τοιαύτην τινὰ ὁδὸν νὰ διανύσω, ἀναρριχωμένη εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη αὐτῆς. Πρωΐαν τινὰ κατεγινόμην παρασκευάζουσα τὸν ἄρτον τῆς οἰκίας καὶ εἶπον κατ' ἐμαυτήν· – Ἀναπόφευκτος ἀνάγκη μοὶ ἐπιβάλλει νὰ παρασκευάζω κατὰ τὸ τρέχον θέρος τὸν ἄρτον ἡμῶν. Διατί νὰ μὴ θεωρῶ τοῦτο ὡς ἐνασχόλησιν εὐχάριστον καὶ νὰ μὴ πειρῶμαι νὰ παρασκευάζω ἄρτον ὡς οἷόν τε τέλειον; Τοῦτο μοὶ ἐφάνη ἔμπνευσίς τις, καὶ ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ἀπεικόνιστα τὸν ὅλον βίον φαεινότερον. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου μοὶ ἐφαίνοντο διερχόμεναι τὸ πνεῦμά μου καὶ εἰσδύουσαι εἰς τοὺς λευκοὺς ἄρτους, ἤδη δὲ πιστεύω ὅτι ἐν τῇ τραπέζῃ ἡμῶν παρατίθεται ἄρτος καλλιτέρας ποιότητος ἢ πρότερον, καὶ νομίζω ὅτι κατέχω τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ ἦμαι ἡ δούλη ἡ φεύγουσα τὴν ἐργασίαν, ἀλλ' ἡ πραγματικὴ αὐτῆς κυρία, φροντίζουσα, ὅπως ὅ,τι ἂν πράττω μοὶ παράγῃ ἀρίστους καρπούς. Ἐπὶ μακρὸν ὑπῆρξας ὁ βασιλεὺς τῆς ἐργασίας σου, ὥστε θὰ γελάσῃς ἴσως, ὅτι ἔζησα ἐπὶ τοσοῦτον ἄνευ στέμματος, ἀλλ' αἰσθάνομαι ἄπειρον εὐχαρίστησιν, ὅτι ἐπὶ τέλους εὗρον αὐτό, καὶ αἱ ἀστειότητές σου δὲν θὰ κατορθώσωσι νὰ μειώσωσιν αὐτήν. Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην σκέπτομαι μὴ ἐν τῷ δικαιώματι τούτῳ ὑποκρύπτεται ἡ «φοβερὰ ἀδικία», ἢ τοὐλάχιστον μέρος αὐτῆς, ἐφ' ᾗ παραπονοῦνται αἱ γυναῖκες αἱ ἐπιζητοῦσαι ἐκλογικὴν ψῆφον. Ἡ κακῶς ἀνατεθραμμένη γυνὴ ὑπολαμβάνει τὰ καθήκοντα αὐτῆς ὡς δυσμένειαν τῆς τύχης, καὶ ἢ ἐκτελεῖ αὐτὰ μεμψιμοιροῦσα, ἢ προσπαθεῖ νὰ τὰ ὑπεκφύγῃ. Βλέπει τὸν ἄνδρα φερόμενον ἐν θριάμβῳ πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτοῦ καὶ φρονεῖ ὅτι τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας, ἣν ἐκτελεῖ, καθιστᾷ αὐτὸν μέγαν καὶ δεσπόζοντα, ἐνῷ εἰς ταῦτα συμβάλλει οὐχὶ τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας, ἀλλ' ὁ τρόπος καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐκτελέσεώς της». Ἡ χήρα Γκάρφιλδ γινώσκει τὴν λατινικήν, τὴν ἑλληνικήν, τὴν γερμανικὴν καὶ τὴν γαλλικήν, ἔχει δὲ καὶ ἀρκετὰς γνώσεις μαθηματικὰς καὶ ἐγκυκλοπαιδικάς· ὅτε ὁ σύζυγός της ἐπηγγέλλετο τὸν διδάσκαλον ἡ συνδρομὴ αὐτῆς ἦν αὐτῷ πολύτιμος.

Α.

Ἐπιστημονικὸς

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ

Πρὸ οὐ πολλῶν ἡμερῶν ἐξήρχετο τοῦ λιμένος τῆς Μασσαλίας τὸ μεγαλοπρεπὲς ἑλικοκίνητον ἀτμόπλοιον «Ceylon» τῆς διωκεανείου Ἑταιρίας, ἀρχόμενον τοῦ περὶ τὴν γῆν περίπλου αὐτοῦ, φέρον δ' ἐπιβάτας ἀνήκοντας εἰς τὴν ἀνωτέραν κοινωνίαν τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν Βρυξελλῶν. Τὸ πλήρωμα, εἰς οὗ τὴν ἐκλογὴν κατεβλήθη ἰδιάζουσα προσοχή, ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν ἀξιωματικῶν καὶ 120 ναυτῶν καὶ ὑπηρετῶν, μετ' ἐξαιρετικῆς δ' ὡσαύτως ἐπιμελείας ἐγένετο καὶ ἡ διευθέτησις τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ πλοίου. Τὸ μαγειρεῖον, κατέχον εὐρὺν χῶρον ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ, κατηρτίσθη ὡς ἄριστα, ὁ δὲ ἀρχιμάγειρος, ὅστις ὑπηρέτει ἄλλοτε ἐν τοῖς βασιλικοῖς μαγειρείοις τοῦ Οὐΐνδσωρ, λαμβάνει τὸν μισθὸν πλοιάρχου πολεμικοῦ πλοίου ἐν Γαλλίᾳ· ἔχει δὲ ὑπὸ τὰς διαταγάς του δύο ἄλλους μαγείρους καὶ τρεῖς παραμαγείρους. Ἐκ τούτων δύναται πᾶς τις νὰ εἰκάσῃ ὁποία ἔσται ἡ τελειότης τῆς περὶ τὴν τράπεζαν ὑπηρεσίας.

Αἱ αἴθουσαι, πολυτελῶς ηὐτρεπισμέναι, περιέχουσι πάντα τὰ χρειώδη πρὸς ὅσον ἔνεστιν ἄνετον διατριβήν· τὰ πάντα καλύπτονται ὑπὸ μετάξης καὶ βελούδου, αἱ δὲ ἕδραι εἰσὶν οὕτω κατεσκευασμέναι ὥστε νὰ καθιστῶσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ἧττον ἐπαισθητὰς τὰς δονήσεις καὶ τὸν σάλον τοῦ ἀτμοπλοίου. Ὑπάρχουσιν ἔτι τρία δωμάτια διὰ λουτρά, ὧν οἱ μαρμάρινοι λουτῆρες ἀπαστράπτουσιν ἐκ τῆς λευκότητος. Ἡ βιβλιοθήκη περιλαμβάνει πάντα τὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη δημοσιευθέντα συγγράμματα περὶ τῶν ταξειδίων τῶν μεγάλων περιηγητῶν, πρὸς δὲ τούτοις ἐν ἀφθονίᾳ τὰ πρὸς ψυχαγωγίαν βιβλία, ἔργα τῆς φαντασίας, συγγράμματα μετ' εἰκόνων κ.τ.λ.

Κατὰ τὰς ἐν ἀνοικτῷ πελάγει μακρὰς θαλασσοπορίας, ὅτε οὔτε παρατηρήσεις οὔτε μελέται ἐπιστημονικαὶ θὰ εἶνε δυναταί, τὴν μονοτονίαν τοῦ ταξειδίου θὰ διασκεδάζῃ ὀρχήστρα ἐξ ἀρίστων μουσικῶν συγκεκροτημένη, ἐκτελοῦσα τεμάχια τῶν ἐκλεκτοτέρων μουσικῶν ἔργων καὶ τῶν μᾶλλον πεφημισμένων νεωτέρων. Τὸ δρομολόγιον, ὅπερ τὸ ἀτμόπλοιον θέλει ἀκολουθήσει κατὰ κοινὴν τῶν ἐπιβατῶν ἀπόφασιν, περιλαμβάνει τὰς ἀκολούθους πόλεις· Μασσαλίαν, Νίκαιαν, Γένουαν, Νεάπολιν, Παλέρμον, Μελίτην, Πειραιᾶ, Σύρον, Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην, Ρόδον, Ἀλεξάνδρειαν, Πορτ-Σαΐδ, Σουέζ, Ἄδεν, Βομβάην, Κολόμβο, Ἄκραν τῆς Οὐαλλίας, Μαδρᾶς, Καλκούτταν,

Πενάγκ, Σιγκαπόρην, Μανίλλην, Χόγκ-Κόγκ, Σαγκάϊ, Ναγκασάκι, Χίοκο, Ὑοκοχάμαν, Χονολουλοῦ, Σὰν-Φραγκῖσκον, νήσους Φάκλανδ, Μοντεβίδεο, Ρίον-Ἰανέϊρον, Βάχιαν, Πόρτο-Πράχια, Τενερίφφαν, Μαδέραν, Σαύθαμπτον. Πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ταξειδίου τούτου προϋπελογίσθη χρονικὸν διάστημα ἐννέα μηνῶν, ἐν ᾧ, ἐννοεῖται, συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ χρόνος, ὃν θὰ διατρίβωσιν ἐν ταῖς σπουδαιοτέραις πόλεσιν, εἰς ἃς θέλουσι προσεγγίζει. Κατὰ τὴν εἰς Σὰν-Φραγκῖσκον προσέγγισιν ὅσοι τῶν ἐπιβατῶν θέλωσιν, ἔχουσι τὸ δικαίωμα ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πλοῦν περὶ τὴν Νότιον Ἀμερικήν, νὰ λάβωσιν εἰσιτήριον πρώτης θέσεως κατ' εὐθεῖαν ἐκ Σὰν-Φραγκίσκου εἰς Λονδῖνον διὰ Νέας Ὑόρκης.

Κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν προσέγγισιν εἰς Νίκαιαν οἱ ἐπιβάται τοῦ «Ceylon» διωργάνωσαν λαμπρὰν ἑορτὴν ἐπὶ τοῦ πλοίου χάριν τῆς ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ διατριβούσης πολυαρίθμου ξενικῆς ἀποικίας.

Ἐν Πειραιεῖ. Ι. Π.

Ὑπῆρξαν χρόνοι, καθ' οὓς δεῖγμα ἀνωτέρας ἀγωγῆς καὶ ἱκανότητος ὑπελαμβάνετο ἡ ταχυφαγία καὶ πολυφαγία. Πανταχοῦ μὲν εὑρέθησαν ἄνθρωποι τεράστιον ἔχοντες ὄρεξιν καὶ δύναμιν πεπτικήν, οἵτινες οὐδέποτε ἐκορέννυντο, ἀπηύδων δὲ μασσώμενοι· βέβαιον ὅμως εἶνε, ὅτι οἱ πάλαι ἄνθρωποι ἔτρωγον καθόλου πλείονα τῶν νῦν. Μίλων ὁ Κροτωνιάτης ἔφαγεν ὅλον βοῦν· ῥάχις πενταετοῦς ταύρου ἦτο ἡ προσήκουσα μερὶς εἰς ἕκαςον τῶν συνδαιτυμόνων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· ὁ Κλαύδιος Ἀλβῖνος κατεβρόχισεν ἐφ' ἅπαξ 500 σῦκα, 100 μῆλα περσικὰ ἤτοι ῥοδάκινα, 10 πεπόνια, 20 λίτρας σταφυλῶν καὶ 100 σκολόπακας· ὁ αὐτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς ἔφαγε μιᾷ ἡμέρᾳ 40 λίτρας κρεῶν καὶ ἔπιε 40 λίτρας οἴνου· ὁ ἐκ Πασσαβίας Ἰωσὴφ Κόλνικερ ἔφαγεν ἐν πέντε ὥραις δύο μόσχους καὶ ἔπιεν 20 λίτρας οἴνου· ὁ κηπουρὸς Κάλε κατεβρόχισε πολλάκις καὶ λίθους. Ἕτερος ἀδηφάγος ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ φάγῃ ὁλόκληρον μόσχον, κατὰ διαφόρους τρόπους παρεσκευασμένον. Εὔρωστος στρατιώτης ἐκ τῶν εὐζώνων ἐστοιχημάτισε νὰ πίῃ μικρὸν πίθον οἴνου· χάριν δὲ ἀσκήσεως προέπιεν ἰσομεγέθη πίθον μεστὸν ζύθου. Ἱερεὺς ἐν Καινιγσβέργῃ, προσκληθεὶς εἰς γεῦμα, ἐκράτησε καὶ ἔφαγε κρέατα παρατεθειμένα εἰς 20 ὁμοτραπέζους. Ὁ κόμης Δάν, εὐωχούμενος παρά τινι Γερμανῷ πρίγκιπι, ἔφαγε τετράκις ἐξ ἑκάστου περιφερομένου φαγητοῦ· παραπονούμενος δὲ κατόπιν ὅτι ἐπείνα, κατεβρόχθισε πλακοῦντα παρεσκευασμένον εἰς 24 φίλους.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὑπαρχόντων ἰατρῶν ἀνέρχεται εἰς 1,280, ὁ δὲ τῶν δικηγόρων εἰς 1,690, ὁ τῶν δημοσιογράφων εἰς 74, ὁ δὲ τῶν κληρικῶν εἰς 7,952.

Ἡ Κάκια

Ἤθελ' ὁ Χάρος μιὰ φορὰ κ' ἐκεῖνος νὰ γιορτάσῃ
Κ' ἐπῆρ' ἀνθοὺς ἀπὸ τὴ γῆ νὰ στρώσῃ στὴν αὐλή του,
Ἐπῆρε νειάτα κι' ὠμορφιαῖς ποῦ ἐστόλιζαν τὴν πλάσι
Καὶ γιούλια ποῦ δὲ 'φύτρωσαν ποτὲ στὴ μαύρη γῆ του,
Τὰ μαρμαρένια στήθη του μ' ἐκεῖνα νὰ στολίσῃ
Καὶ γιὰ μιὰ 'μέρα ν' ἀρνηθῇ ἐτιὰ καὶ κυπαρίσσι.

Χαριτωμένο λούλουδο ἀπάνου στὴ δροσιά του
Ἕνα πρωῒ ἀπάντησε τὴν ὥμορφη παιδοῦλα
Ὁ Χάρος ὅπου γύριζε ἀπὸ τὴν παγανιά του·
Ἦταν ὁ πιὸ ὥμορφος ἀνθὸς ποῦ εἶδε τὴν αὐγοῦλα,
Τὸ πιὸ λαμπρὸ στολίδι της ἀπ' ὅσα κι' ἂν ἐφόρει,
Κ' ἐστάθηκε νὰ ξαναϊδῇ μιὰ ἄλλη φορὰ τὴν κόρη.

Καλλίτερα τὰ μάτια του νὰ ἦταν σφαλισμένα
Νὰ μὴ θωρῇ τῆς ὠμορφιαῖς καὶ νὰ μὴν τῆς ζηλεύῃ! . . .
Εἶχε τῆς μάνας τὴν καρδιὰ φαρμάκι ποτισμένα
Καὶ πάλι εἶδε τὸν ἴσκιο του νὰ τὴν παραμονεύῃ.
Κ' ἐδίπλωσε τὴν Κάκια της σφικτὰ 'στὴν ἀγκαλιά της
Ὅσο νὰ φύγῃ ὁ θεριστὴς μακρυὰ ἀπ' τὴ γειτωνιά της.

Στάθηκ' ὁ Χάρος μιὰ φορὰ καὶ εἶδε τὴν παιδοῦλα . . .
Μὲς τὸ φαρμάκι τὸ πικρὸ σαΐτα βουτημένη
Ἄχ! ἦταν 'κείνη ἡ ματιά, ποῦ ἐσβύστηκ' ἡ δροσοῦλα
Στῆς Κάκιας τὸ χαμόγελο κ' ἡ νειότη ἡ ζηλεμένη,
Καὶ ἔγειρε σὰν τὸ κλαρὶ ποῦ δέρνει τὸ χαλάζι
Καὶ πρὶν κοπῇ στὴ ῥίζα του μαραίνεται, χλωμιάζει.

Τὴν ἄλλη νύχτα 'στὸ θερμὸ τῆς Κάκιας προσκεφάλι
Ἡ μαύρη μάνα χτύπαε μ' ἀπελπισιὰ τὰ χέρια·
Μιὰ τὸ παιδί της ἔβλεπε καὶ μιὰ τὴ νύχτα πάλι
Κ' ἐφώναζε στὸν οὐρανὸ καὶ στὰ χλωμὰ τ' ἀστέρια·
— Γιὰ τί νὰ μοῦ τὴν πάρετε μὲς τὰ δεκάξη χρόνια,
Τώρα ποῦ 'Απρίλι γιώρταζε μὲ τἄνθη, μὲ τ' ἀηδόνια! . . .

Μὰ στὸ κατώφλι τοῦ σπητιοῦ, τὴ νύχτα διπλωμένος,
Ὁ χάρος ξαναφάνηκε σὰ φάντασμ' ὀμπροστά της.
— Ἄχ! νάτος πάλι ὁ ληστής! Ποῦ ἤτανε κρυμμένος;..—
Ἡ μάνα ἀνατρίχιασε . . . ἐκόπηκ' ἡ λαλιά της . . .
Τὸν εἶχε ἰδεῖ πολλαῖς φοραῖς στὸ σπῆτί της νὰ μπαίνῃ,
Ἀλλὰ μὲ χέρια ἄδειανὰ ποτέ του νὰ μὴ βγαίνῃ!

Ὅμως στῆς μάνας τὴ φωνὴ κι' ὁ χάρος ἐφοβήθη,
Κ' ἔγειν' ἀκόμη πιὸ χλωμὴ ἡ ὄψι τοῦ Θανάτου
Ποῦ εἶχε τὸν πάγο στὴν καρδιὰ καὶ μάρμαρα τὰ στήθη
Καὶ ἐμαρμάρωσ' ἀνοικτὴ ἀκόμ' ἡ ἀγκαλιά του
Ποῦ εἶχ' ἁπλώσει ὁ θεριστὴς τὸ ῥόδο νὰ θερίσῃ
Καὶ στὴ γιορτή του μὲ αὐτὸ τὸν κόρφο νὰ στολίσῃ.

Τὸ ῥόδο δὲν ἐπρόφθασε ὁ Χάρος νὰ τὸ πάρῃ . . .
Γιὰ τὶ ἕνας ἄγγελος κρυφὰ μ' ἕνα φιλὶ στὸ στόμα
Τοῦ ἔκλεψε τὴν εὐωδιά, τὴ νειότη καὶ τὴ χάρι,
Καὶ μὲ τὴν Κάκια φεύγοντας στὸ γαλαζένιο δῶμα
Ἀφῆκ' ὀπίσω μοναχὰ στὴν κλίνη της στρωμένα
Τὰ φύλλα μαραμένα.

Κ. Γ. Ξενος.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἀμνησικακία.

Ἡ κυρία*** ἔκαμνε τὰ τακτικὰ γλυκίσματα διὰ τὸ 'σπῆτι· τὴν περίστασιν αὐτὴν ἐπωφελεῖται ὁ μικρός της Ἀλέκος διὰ νὰ ῥίψῃ μέσα του ἀθεόφοβα.

Ἡ μητέρα τὸν διώκει ἐπανειλημμένως, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐννοεῖ νὰ ξεκολλήσῃ ἀπὸ τὸ τόσῳ ἑλκυστικὸν δέλεαρ, κατά τινα δὲ στιγμὴν βυθίζει λάθρα τὸν δάκτυλόν του εἰς πλῆρες ἐκεῖ ἀγγεῖον.

Ἡ μητέρα τὸν βλέπει, χάνει τὴν ὑπομονὴν καὶ τοῦ διευθύνει μὲ τὴν χεῖρα γεμάτην ἀπὸ τὰς οὐσίας τὰς ὁποίας παρασκευάζει, τῆς *ζαχαρένιαις* ποῦ τοῦ εἶχε τάξει τόσαις φοραῖς.

Digitized by Google

Τότε ὁ μικρὸς, κρατῶν πρὸς στιγμὴν τὰ κλάσματα, ἀρχίζει νὰ γλείφῃ τὴν χεῖρα, ἡ ὁποία τοῦ τῆς ἔβρεξε.

* * *

Ἐν τῷ κακουργιοδικείῳ.

Ὁ κατηγορούμενος, γέρων ἑβδομηκοντούτης, καταδικάζεται εἰς εἰκοσαετῆ δεσμά.

— Εὐχαριστῶ, κύριοι δικασταὶ, λέγει ἐγειρόμενος τοῦ θρονίου του· δὲν ἤλπιζα νὰ ζήσω τόσῳ ἀκόμη!

* * *

Πρόσωπα. Ὁ πατὴρ, ὁ δεκαετὴς υἱὸς καὶ μικρὰ κόρη.

Ὁ πατὴρ σοβαρῶς. — Ἐλέγαμεν λοιπὸν ὅτι τὸ βαμβάκι εἶνε, πρὶν νὰ τὸ κατεργασθοῦν, ἕνα εἶδος χνοῦδι μαλακὸ 'σὰν μετάξι. Καὶ ποῦ βγαίνει τὸ βαμβάκι;

Ὁ μικρὸς κύριος σιωπᾷ.

— Πῶς, δὲν τὸ 'ξέρεις;

— Ἐγὼ τὸ 'ξέρω, λέγει ἡ δεσποινὶς τελειόνουσα τὸ συγύρισμα τῆς κούκλας της.

— Ποῦ λοιπόν; πές το.

— Μπὰ, τὸ βαμβάκι 'βγαίνει μέσα 'ς τ' αὐτιὰ τῶν γέρων!

* * *

Ἡ κυρία Δ* καταλαμβάνει ἐπ' αὐτοφώρῳ τὴν θαλαμηπόλον της καθ' ἣν στιγμὴν ἐκαθάριζε τοὺς ὀδόντας της μὲ τὴν *βούρτσαν* της.

— Τί κάνῃς αὐτοῦ, Μαρίνα! Μὲ τὴν *βούρτσα* μου πλένεις τὰ 'δόντια σου!

— Ἔννοια σου, κυρία, ἐγὼ δὲν σιχαίνομαι ἀπὸ τὴν εὐγενεία σας!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὅταν ἔθνος τι γηράσῃ, ὅταν ὁ σκεπτικισμὸς καὶ ἡ πρὸς τὰς ἐξιδας τάσις διαφθείρωσιν αὐτὸ κατὰ κράτος, τὸ ἔθνος ἐκεῖνο βαίνει πρὸς τὸν δεσποτισμὸν, ἂν καὶ κατ' ἐπίφασιν ὑπὸ ἐλευθέρους θεσμοὺς διατελοῦν· ὅπως, ἀντιστρόφως, λαοὶ σώφρονες γινώσκουσι νὰ εὑρίσκωσι τὴν ἐλευθερίαν ὑπὸ τοὺς μᾶλλον δεσποτικοὺς τύπους.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ *Ἐπιθεώρησις τῆς ὑγιεινῆς τῆς Αὐστραλίας* ἀναφέρει γεγονός τι, ὅπερ φαίνεται παράδοξον ἐκ πρώτης ὄψεως, καὶ ἐφ' οὗ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν φυσιολόγων ὁ ἐκθέτων αὐτὸ ἰατρός.

Ἡ σύζυγος τοῦ ἰατροῦ τούτου ῥίπτουσα τροφὴν εἰς τὰς ὄρνιθας ἀφῆκε χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ νὰ τῇ ἐκφύγῃ τοῦ δακτύλου ὁ νυμφικός της δακτύλιος, ὃν εἰς μάτην κατόπιν ἀναζητήσαντες ἐνόμισαν ἀπολεσθέντα.

Μετά τινας ἑβδομάδας ὁ ἰατρὸς τρώγων βραστὸν ᾠὸν, ᾐσθάνθη ὅτι τὸ κοχλιάριον αὐτοῦ προσέκρουσεν εἰς σῶμά τι σκληρὸν καὶ ἠχηρόν. Ἐρευνήσας δ' εὗρε τὸ δακτυλίδιον τῆς γυναικός του συνεχόμενον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ᾠοῦ διὰ μεμβρανώδους προσφύσεως. Τὸ πρᾶγμα γενόμενον γνωστὸν, προεκάλεσεν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, ἥτις ἐπεκύρωσε τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ. Ἐγνώσθη δηλαδὴ ὅτι πολλάκις ἐν τοῖς ᾠοῖς εὑρέθησαν ξένα ἀντικείμενα, ἐν ἄλλῳ μὲν ἧλος ἢ λιθάριον, ἐν ἄλλῳ δὲ φύλλα, σκώληκες, κάνθαροι κτλ.

Εἰς τὰ συνήθη τοῦ ἐμπορίου εἴδη προσετέθη ἐπ' ἐσχάτων καὶ τὸ τῶν ἀγρίων θηρίων. Ἰδοὺ κατάλογος τῶν διαφόρων τιμῶν, εἰς ἃς πωλεῖ τὸ κάπως παράδοξον ἐμπόρευμά του ὁ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο μετερχόμενος· Εἷς ἰνδικὸς ἐλέφας τιμᾶται φρ. 12,500, ἡ βασιλικὴ τίγρις 7,000 φρ. Ἡ τιμὴ τῶν πιθήκων ποικίλλει κατὰ τὸ εἶδος αὐτῶν ἀπὸ 30 φρ. μέχρι 250· ἀλλ' οἱ ὡραιότεροι τοῦ εἴδους πωλοῦνται ἐνίοτε καὶ μέχρι 3,000, ὅταν εἶνε ἐν τῇ τελειοτέρᾳ αὐτῶν ἀναπτύξει, ἔχοντες ὕψος 4 ποδῶν καὶ εἰθισμένοι νὰ φέρωσιν οἰκοστολήν. Τοὐναντίον ὑψηλαὶ εἶσὶν αἱ τιμαὶ τῶν χορτοφάγων θηρίων· αἱ ἀντιλόπαι καὶ οἱ ἵπποι οἱ ὄρειοι (zèbres) δὲν ἔχουσιν ὡρισμένην τιμὴν, εἷς δ' ὡραῖος ῥινόκερως πωλεῖται 10,000 —12,000 φράγκων. Εὔθηνὰ εἶνε τὰ ἑρπετά· οὕτω ἡ κερασφόρος ἔχιδνα, ὁ φαρμακερώτερος ὄφις τῆς Ἀφρικῆς, τιμᾶται 10—12 φράγκων· ὁ βόας τῆς Ἰάβας πωλεῖται πρὸς δύο φράγκα τὸ ὑφεκατόμετρον, ἤτοι ἐὰν ἔχῃ μῆκος 6 μέτρων, στοιχίζει 1,200 φράγκα.

Ἓν τῶν παραδοξοτάτων, γράφει ὁ *Παρνασσὸς*, τὰ ὁποῖα βλέπει ὁ ἀφικνούμενος εἰς Κίναν Εὐρωπαῖος εἶνε ἡ μανία ἣν ἔχουσιν οἱ κάτοικοι, νέοι καὶ γέροντες, πλούσιοι καὶ πένητες νὰ διασκεδάζωσι μὲ τοὺς χαρτίνους ἀετούς. Εὐρωπαῖος ἄρτι περὶ Κίνας γράψας διηγεῖται ὅτι, ἅμα ἀφίκετο εἰς Καντῶνα, εἶδε παρὰ τὴν ὁδὸν καθήμενον γηραιόν τινα Κινέζον κρατοῦντα τὸ σχοινίον χαρτίνου ἀετοῦ καὶ παρατηροῦντα τὰς εναερίους κινήσεις του μετὰ σοβαρότητος ἅμα καὶ εὐχαριστήσεως. Ὁ περιηγητὴς ἀνεζήτει πανταχοῦ τὸν παῖδα, χάριν τοῦ ὁποίου ὁ γέρων διεσκέδαζεν, ἀλλ' οὐδεὶς παρίστατο, καὶ ὁ γηραιὸς Κινέζος διεσκέδαζεν αὐτὸς καθ' ἑαυτόν.

Ἐκ τῆς μανίας ταύτης τῶν Κινέζων προκύπτει καὶ ἡ περὶ τοὺς χαρτίνους ἀετοὺς τελειοποίησις, ἥτις ἐν Εὐρώπῃ ὑπολείπεται πολύ. Οἱ Κινέζοι, δύναταί τις εἰπεῖν, ἀνύψωσαν εἰς τέχνην ἰδίαν τὴν κατασκευὴν τῶν εναερίων τούτων παιγνίων. Ὁ φέρων οὐρὰν ἀετὸς θεωρεῖται βάρβαρον καὶ παιδικόν τι ὅλως. Οἱ ἀληθεῖς ἐρασταὶ ἔχουσιν ἀετοὺς ἄνευ μὲν οὐρᾶς, παντοίους δὲ τὸ σχῆμα· τετραγώνους, στρογγύλους, ἑξαγώνους, ὀκταγώνους, τριγώνους, καρδιοσχήμους, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Οἱ εὐθηνοὶ ἀετοὶ κατασκευάζονται ἐκ ξυλαρίων βαμβοῦ καὶ καλύπτονται διὰ λεπτοῦ, ἀλλὰ δυνατοῦ χάρτου, ἐφ' οὗ ζωγραφίζονται τὰ ποικίλα ἐκεῖνα φανταστικὰ σχήματα, ἅτινα βλέπομεν ἐπὶ τῶν διαφόρων κινεζικῶν σκευῶν. Οἱ ἀε-

Digitized by Google

τοὶ τῶν πλουσίων εἶνε κατεσκευασμένοι ἐκ μετάξης, ἐζωγραφημένοι δ' ὑπὸ τεχνιτῶν ἱκανῶν, φέροντες ἐπιχρυσώματα, ἅτινα ἀντανακλῶνται εἰς τὸν ἥλιον, καὶ δεδεμένοι διὰ μεταξίνων κλωστῶν. Τινὲς τούτων στοιχίζουσι καὶ μέχρι δισχιλίων φράγκων. Τὴν νύκτα τοὺς ἀετοὺς τούτους οἱ Κινέζοι φωτίζουσιν ἀναρτῶντες φανοὺς χαρτίνους ποικίλους καὶ ποικιλοχρώμους. Ἀναμένουσι δὲ πρὸ πάντων νύκτας ἐστερημένας τοῦ σεληναίου φωτὸς διὰ νὰ τοὺς ἀναπετάσωσιν εἰς τὸν ἀέρα, καὶ τότε ὡραιότατον θέαμα κινητῶν ἀστέρων παρίσταται ἐν τῷ οὐρανῷ.

Καὶ ἡ τέχνη τοῦ ἀναπεταννύειν τοὺς ἀετοὺς εἶνε τελειοποιημένη ἐν Κίνᾳ· οὕτω δὲν τρέχουσι διὰ νὰ πετάσῃ ὁ ἀετός, ἀλλὰ χαμαὶ καθήμενοι κατορθοῦσι νὰ τὸν ἀναπέμψωσιν· ἐντεῦθεν δὲ τὸ παίγνιον τοῦτο ἐν Κίνᾳ εἶνε ἴδιον πάσης ἡλικίας καὶ πάσης ἐποχῆς.

*** Οἱ ἐν Ἀθήναις ἀναγνῶσται τῆς «Ἑστίας» ἐνθυμοῦνται βεβαίως τὴν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔαρ διελθοῦσαν ἐντεῦθεν ἑταιρίαν τῶν Ἀράβων ἀκροβατῶν τῶν καλουμένων *Βενὶ-ζοὺγ-ζούγ*, ἧς μέρος ἀπετέλει καὶ ὁ ὅμιλος τῶν χαριέντων ἐκείνων μικρῶν παιδίων. Ἡ ἐν τῇ Ἑταιρίᾳ ἐκείνῃ παρουσία τόσου πλήθους τρυφερῶν παίδων φαίνεται ὅτι εἶχεν ἐπιτευχθῇ διὰ μυσαροῦ καὶ ἀπανθρώπου τρόπου. τὸ μυστήριον δὲ τοῦτο ἀπεκάλυψεν ἐσχάτως Ἄγγλος τις, ὁ κ. Littler, βασιλικὸς σύμβουλος, διατρίβων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔνθα ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος Ἑταιρία εὑρίσκετο ἐκτελοῦσα τὰς ἀκροβατικὰς αὐτῆς παραστάσεις. Τὰ τοῦ γεγονότος τούτου ἀφηγεῖται ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ ὁ κ. Littler, ἣν δημοσιεύουσι πᾶσαι αἱ ἐφημερίδες τοῦ Λονδίνου.

Ὁ θίασος ἐκεῖνος τῶν ἀκροβατῶν, περιερχόμενος ἀπὸ πολλοῦ τὴν Εὐρώπην χάριν παραστάσεων, εἶχε πρό τινος χρόνου διέλθει καὶ διὰ τοῦ Λονδίνου πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν· ἐν τῇ περιστάσει δὲ ταύτῃ ἐστρατολόγησε 13 παῖδας Ἄγγλους, ἡλικίας 4-6 ἐτῶν, ἀγοράσας αὐτοὺς παρὰ τῶν γονέων των ἕκαστον ἀντὶ ποσοῦ 50 ἢ 60 φράγκων. Τὴν βδελυρὰν ταύτην ἀπεμπόλησιν ὅπως περικαλύψωσιν οἱ ἄθλιοι γονεῖς τῶν δυστυχῶν ἐκείνων παίδων, προσεποιήθησαν ὅτι εἰσῆγον αὐτοὺς εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἐπὶ σκοπῷ δῆθεν μαθητεύσεως ἐν τῷ ἐπαγγέλματι, συνάψαντες μετὰ τῶν ἀκροβατῶν συμβόλαιον καθ' ὅλους τοὺς νομίμους τύπους, ἐν ᾧ ἐλέγετο «ὅτι τὰ παιδία ἐλευθέρως καὶ οἰκείᾳ βουλήσει συνήνεσαν νὰ καταταχθῶσιν ἐν τῇ Ἑταιρίᾳ ἐπὶ διάστημα 10-14 ἐτῶν».

Ἐκγυμνασθέντες εἰς τὴν τέχνην οἱ μικροὶ ἐκεῖνοι αἰχμάλωτοι ἤχθησαν τελευταῖον καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα παρέστησαν καὶ ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου, εἰς ὃν ὁ διευθυντὴς τῆς Ἑταιρίας Ἄραψ ἐκ τῆς γαλλικῆς Ἀλγερίας καλούμενος Χατζῆ-Ἀλῆ-Βὲν-Μωχαμέτ, παρουσίασεν αὐτοὺς ὡς γνησίους Ἄραβας Βενὶ-ζουγ-ζούγ. Ἐνταῦθα εἶδεν αὐτοὺς ὁ κ. Littler, πολλὰ δὲ περὶ τῆς Ἑταιρίας ἀκούσας ᾀδόμενα, ὑπώπτευσεν ὑποκρυπτόμενόν τι ἔγκλημα, καὶ κατά τινα ἡμέραν κατώρθωσε νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν κατοικίαν τῶν ἀκροβατῶν ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Χατζῆ-Μωχαμέτ. Τότε ἠδυνήθη ἐξ ὄψεως νὰ βεβαιωθῇ ὅτι τὰ ἀτυχῆ ἐκεῖνα πλάσματα μυρίας ὑφίσταντο κακώσεις ἐκ τῆς ἀνιλεοῦς βαρβαρότητος τοῦ δεσπότου αὐτῶν. Κατῴκουν ὅλα ὁμοῦ ἐντὸς δωματίου μόλις ἔχοντος ἐμβαδὸν δεκαπέντε τετραγωνικῶν ποδῶν, λαμβάνοντα ὡς τροφὴν ἄρτον μόνον καὶ ὕδωρ, κατακλινόμενα ἐπὶ τῶν σανίδων τῶν κιβωτίων, ἅτινα περιέκλειον τὰ ἀκροβατικά των σκεύη, καὶ πάντοτε διὰ ῥακῶν ἐνδεδυμένα, ἐκτὸς μόνον κατὰ τὰς παραστάσεις, καὶ ἀσπλάγχνως τυπτόμενα ὁσάκις δὲν ἐξετέλουν ἀμέμπτως τὰς ἀκροβατικὰς αὐτῶν ἀσκήσεις.

Κατόπιν τῆς ἐπισκέψεως ταύτης ὁ κ. Littler μετέβη ἀμέσως παρὰ τῷ Βρετανῷ προξένῳ κ. Fawcett, εἰς ὃν ἐξέθηκε τὸ πρᾶγμα· οὗτος δ' ἀπετάθη ἀμέσως εἰς τὸν λόρδον Γράμβιλλ ἐπικαλούμενος τὴν προστασίαν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν παιδίων, ὁ δ' ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Ἀγγλίας διέταξε πάραυτα τὸν πρόξενον νὰ παραλάβῃ τοὺς παῖδας ἐκ τῶν ἁρπάγων αὐτῶν καὶ ἀποστείλῃ ἀμέσως εἰς Ἀγγλίαν ὡς Ἄγγλους ὑπηκόους ἐνδεεῖς. Ὁ κ. Littler κατώρθωσεν ὡσαύτως ν' ἀνακαλύψῃ καὶ τὰς οἰκογενείας, αἵτινες διέπραξαν τὸ μυσαρὸν ἔγκλημα τῆς ἀπεμπολήσεως τῶν ἰδίων τέκνων, καὶ αἵτινες νῦν θέλουσι καταδιωχθῇ ὑπὸ τῶν ἀγγλικῶν δικαστηρίων, ἐπιλαμβανομένων ἀμέσως τῆς ὑποθέσεως. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἔρανος γίνεται ἐν Λονδίνῳ ὑπὲρ τῶν ταλαιπώρων ἐκείνων μικρῶν *Βενὶ-ζοὺγ-ζούγ*.

*** Κατά τινα στατιστικὴν τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρόμων ὁλοκλήρου τῆς γῆς εἶνε 332,470 χιλιομέτρων. Ἐκ τούτων οἱ ἐν μόνῃ τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ ὑπάρχοντες ἔχουσι μῆκος 135,426, ἤτοι ὑπὲρ τὸ τρίτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ. Ἔρχεται εἶτα ἡ Γερμανία, ἧς οἱ σιδηρόδρομοι ἔχουσι μῆκος 33, 400 χιλιομέτρων. Ἡ Μεγάλη Βρετανία μετὰ τῆς Ἰρλανδίας ὑπερτεροῦσι τὴν Γαλλίαν κατὰ 3,400 χιλιόμετρα· διότι οἱ μὲν τῆς πρώτης μετροῦσι μῆκος 28,000, οἱ δὲ τῆς Γαλλίας 24,600. Τὴν τελευταίαν βαθμῖδα ἐν τῇ κλίμακι κατέχουσιν ἡ ἡ Ἰαπωνία καὶ ἡ Ἑλλάς, ὧν πάλιν ἡ δευτέρα ὑπολείπεται πολὺ τῆς πρώτης ἐχούσης 496 χιλιομέτρων σιδηροδρόμους, ἐνῷ ἡ Ἑλλάς, τὸ πρότυπον βασίλειον, ἔχει τὸν μικροσκοπικώτερον πάντων τῶν σιδηροδρόμων, διήκοντα εἰς μῆκος μόλις 9 χιλιομέτρων.

*** Ὑπολογίζεται ὅτι τὸ ἔδαφος ὅλης τῆς Ἀγγλίας εἶνε ἰδιοκτησία 30,000 προσώπων, ἐξ ὧν οἱ 150 μόνον κατέχουσι τὸ ἥμισυ αὐτοῦ.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ».

Digitized by Google

'Αριθ. 310 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 6 Δεκεμβρίου 1881

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΛΙΕΡ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ].

Συνέχεια ἴδε σελ. 759.

Γ'

Μετά τινας ἡμέρας ἡ κυρία Βωμπὲρ ἐπροφασίσθη ὅτι ἐπεθύμει νὰ κάμῃ περίπατον εἰς τὰ περίχωρα, καὶ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ υἱοῦ της διηυθύνθη πρὸς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Κλαίν. Πρώτην ἤδη φορὰν ἀπὸ τῆς ἐπανόδου της ἀπεφάσισε νὰ πατήσῃ ἐπὶ τῆς ὄχθης ταύτης· καὶ διελθοῦσα πρὸ τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας τοῦ κήπου, ἔστη ἐπί τινα λεπτά· ἔπειτα, ὡς εἰ ὑποχωροῦσα εἰς τὸν ῥοῦν τῶν ἀναμνήσεων, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθε.

— Τί κάμνεις, μῆτέρ μου; ἀνεφώνησεν ὁ Ῥαοὺλ, ὅστις μάτην προσεπάθησε νὰ τὴν κρατήσῃ ἐπὶ τοῦ κατωφλίου· δὲν φοβεῖσαι μήπως προσβάλλῃς τὸν μαρκήσιον καὶ τὴν θυγατέρα του θέτουσα τὸν πόδα ἐπὶ τῶν γαιῶν του; Δὲν εἶναι τοῦτο ἔλλειψις σεβασμοῦ καὶ πρὸς τὴν φιλίαν καὶ πρὸς τὴν δυστυχίαν; Τέλος πῶς ἐρχόμεθα ἐδῶ, ἀφοῦ καὶ σὺ καὶ ἐγὼ τρέφομεν ἔχθραν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τὸν νῦν κύριον τῶν μερῶν τούτων;

— Ἐλθέ, ἐλθέ, υἱέ μου· δὲν προσβάλλομεν διόλου τὸν μαρκήσιον, ζητοῦντες ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δασῶν τούτων τὰς ἀναμνήσεις, ἃς ἀφῆκεν. Ὅ,τι σὺ καλεῖς ἀσέβειαν πρὸς τὴν δυστυχίαν, ὁ μαρκήσιος ἤθελε θεωρήσει ὡς εὐγενῆ πρᾶξιν ὑπὸ τῆς φιλίας ὑπαγορευομένην. Ἐλθέ, ἐπανέλαβε στηριζομένη ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Ῥαοὺλ, δὲν ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν δυσαρέστους συναντήσεις· διότι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην βλέπω καθ' ἑκάστην τὸν Σταμπλῆ πορευόμενον εἰς ἐπίσκεψιν τῶν κτημάτων του. Ἐκτὸς τούτου, ὀφείλω νὰ σοὶ ὁμολογήσω, υἱέ μου, ὅτι παρῄτησα ὀλίγον τὰς προλήψεις μου, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς, ἐὰν λάβῃ τις ὅλα ὑπ' ὄψιν, δὲν μοὶ φαίνεται ἄξιος τῆς ἔχθρας καὶ τῆς περιφρονήσεως, τὴν ὁποίαν ὁ τόπος εὐχαριστεῖται νὰ τῷ δεικνύῃ· λέγω μάλιστα, ὅτι ἡ ὕπαρξις ἐκείνη, ἥτις ἐν μέσῳ τοῦ πλούτου της εἶναι δυστυχὴς καὶ περιφρονημένη, ἔχει τι τὸ συμπαθὲς, τὸ κινοῦν ἀκουσίως τὸ ἐνδιαφέρον μου.

— Πῶς! μῆτέρ μου, ἀνέκραξεν ὁ νεανίας· αὐτὸς ὁ ἐνοικιαστὴς ἐπαύλεως, ὁ σφετερισθεὶς ξένην περιουσίαν, αὐτὸς ὁ ὑπηρέτης, ὅστις ἐπλούτησεν ἀπογυμνώνων τοὺς κυρίους του, αὐτὸς ὁ ἄθλιος . . .

— Ἄθλιος· ἀληθῶς εἶπες τὴν λέξιν, Ῥαούλ, ἀπήντησε διακόπτουσα αὐτὸν ἡ κυρία Βωμπὲρ, τόσον ἄθλιος, ὥστε μετανοῶ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, διότι ἥνωσα καὶ ἐγὼ τὴν φωνήν μου μετὰ τῶν καταδικαζόντων αὐτόν. Ὁ Θεὸς ἐτιμώρησεν ἀρκετὰ τὸν ἀτυχῆ τοῦτον, ὥστε νὰ ἐπιτρέπεται νῦν εἰς ἡμᾶς νὰ τῷ δείξωμεν ὀλίγην ἐπιείκειαν. Ἀλλά, υἱέ μου, ἂς μὴ ὁμιλῶμεν περὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, διότι δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ. Ἰδού, προσέθηκε σύρουσα αὐτὸν εἰς δενδροστοιχίαν ἐκτεινομένην παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἕκαστον βῆμά μου ἐπανευρίσκω ἀνάμνησίν τινα τῶν ὡραίων μου χρόνων, καὶ νομίζω ὅτι αἰσθάνομαι πλησίον μου τὴν ψυχὴν τῆς κυρίας Λασεγλιὲρ ἐν μέσῳ ὅλων τούτων τῶν ἀρωμάτων.

Καὶ οὕτω ὁμιλοῦντες ἐβάδιζον βραδέως, ὅτε αἴφνης κάμψαντες τὴν δενδροστοιχίαν εὑρέθησαν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον σχεδὸν μετὰ τοῦ Σταμπλῆ, ὅστις περιεπάτει καὶ αὐτὸς μονήρης ἐντὸς τοῦ κήπου του. Ὁ Ῥαοὺλ ἔκαμε κίνησίν τινα ἵν' ἀποσυρθῇ, ἀλλ' ἡ βαρωνὶς τὸν ἐκράτησε καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸν γέροντα, ὅστις μὴ γνωρίζων ποῦ νὰ ἀποδώσῃ τὴν τιμὴν τοιαύτης συναντήσεως ἐν τῇ ταραχῇ του ἔκαμνεν ἐπανειλημμένας ὑποκλίσεις.

— Συγχωρήσατε, κύριε, τῷ εἶπεν αὐτὴ ἐπιχαρίτως, τὴν ἐλευθερίαν, ἣν ἔλαβον νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν σας· ἀλλὰ τὰ σκιερὰ αὐτὰ δάσημοὶ φέρουσι τόσον ποθητὰς ἀναμνήσεις, ὥστε δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀντιστῶ περισσότερον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ τὰ ἐπισκεφθῶ.

— Δεχθῆτε μᾶλλον τὰς εὐχαριστίας μου παρὰ τὴν συγχώρησίν μου, κυρία, ἀπήντησεν ὁ γέρων Σταμπλῆ, ὅστις ἀμέσως εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν κυρίαν Βωμπέρ· αὐτὴ εἶναι ἡ μεγαλειτέρα τιμή, ἡ μόνη, προσέθηκε μετὰ θλίψεως, ἣν ἔλαβον τὰ μέρη ταῦτα ἀφ' ὅτου κατοικῶ εἰς αὐτά.

Ἔπειτα ὡς εἰ ἐνόησεν ὅτι ἡ τιμὴ αὕτη δὲν ἀπετείνετο εἰς αὐτόν, ἢ εἴτε ἀπὸ λεπτότητα εἴτε ἀπὸ ταπείνωσιν, ἀφοῦ πρῶτον προσεκάλεσε τοὺς ξένους του νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν περίπατόν των, ὁ γέρων ἔδειξεν ὅτι θέλει ν' ἀποσυρθῇ· ἀλλ' ἡ κυρία Βωμπὲρ ἀνεκάλεσεν αὐτὸν εὐμενῶς.

— Διατί, κύριε, νὰ μᾶς ἀφήσετε τόσον γρήγορα· τοῦτο θὰ μᾶς κάμῃ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ

Digitized by Google

ἐπίσκεψίς μας εἶναι ὀχληρὰ καὶ ὅτι διαταράττομεν τὴν ἡσυχίαν σας· ἐὰν δὲν ἔχῃ οὕτω, μείνατε, δὲν μᾶς ἐνοχλεῖτε διόλου.

Πτοηθεὶς ἐκ τῶν τόσων φιλοφρονήσεων, ὁ Σταμπλῆ δὲν ἤξευρε πῶς νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐχαρίστησίν του, καὶ οὐδὲν ἄλλο κατώρθωνεν εἰ μὴ νὰ δείξῃ πόσον ἦτο ἐκπεπληγμένος· διότι ἦτο ἡ πρώτη φορὰ ὄχι μόνον καθ' ἣν ἔβλεπε παρ' ἑαυτῷ ξένους τοιαύτης περιωπῆς, ἀλλὰ καὶ καθ' ἣν ἤκουεν ὀλίγας τινὰς λέξεις εὐμενεῖς καὶ περιποιητικὰς ἀποτεινομένας εἰς αὐτόν. Καὶ ἦτο ἡ κυρία Βωμπέρ, ἡ βαρωνὶς Βωμπέρ, ἡ ἐπισημοτέρα κυρία τοῦ τόπου, ἡ φίλη τῶν Λασεγλιέρ, ἥτις κατεδέχετο νὰ φέρηται πρὸς αὐτὸν οὕτω, πρὸς αὐτόν, τὸν Σταμπλῆ, τὸν γεροκλέπτην, ὡς κάλλιστα ἐγνώριζεν ὅτι τὸν ἀπεκάλουν εἰς τὸν τόπον! Τί δὲ ἔγεινεν ὅτε ᾐσθάνθη εἰς τὸν βραχίονά του τὸν βραχίονα τῆς κυρίας Βωμπέρ, καὶ ὅτε αὕτη τῷ εἶπε μειδιῶσα καὶ μὲ τόνον οἰκειότητος σχεδόν·

— Ἐμπρός, κύριε Σταμπλῆ, συντροφεύσατέ με καὶ ὁδηγήσατέ με!

Αἱ ἀτυχεῖς ὑπάρξεις, αἱ ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης καταδικασθεῖσαι, αὗται μόναι γνωρίζουσιν ὅλην τὴν ἀξίαν, ἣν ἔχει ἔνδειξις ἀπροσδόκητος συμπαθείας καὶ ἀγαθότητος· ὅσον μικρὰ δὲ καὶ ἂν ἦναι ἡ ἔνδειξις αὕτη τὴν ἀποδέχονται μετὰ χαρᾶς καὶ στηρίζονται ἐπ' αὐτῆς εὐγνωμόνως, ὡς ἐστηρίχθη ὁ πνιγόμενος μύρμηξ ἐπὶ τοῦ κλαδίσκου, ὃν ἔρριψεν αὐτῷ ἡ περιστερά. Αἰσθανόμενος εἰς τὸν βραχίονά του τὸν βραχίονα τῆς κυρίας Βωμπὲρ ὁ Σταμπλῆ κατελήφθη ὑπὸ χαρᾶς ὁμοίας σχεδὸν πρὸς τὸ ἄφατον ἐκεῖνο αἴσθημα, ὅπερ ᾐσθάνθη ὁ λεπρὸς τῆς Ἀόστης, ὅτε χεὶρ φιλικὴ ἔθλιψε τὴν ἰδικήν του· ἡ χαρά του δὲ ἐκείνη ἤθελεν εἶσθαι ἐντελής, ἐὰν ὁ γέρων δὲν ἦτο τόσον συγκεχυμένος, καὶ διότι δὲν ἤξευρε νὰ φερθῇ καὶ διότι δὲν ἦτο καλῶς ἐνδεδυμένος· ἀληθῶς δὲ ἐνώπιον τῆς κυρίας Βωμπὲρ ἐπροξένει παράδοξον ἀντίθεσιν· διότι αὕτη, καίτοι πτωχή, κατέβαλλε τὸν πλούσιον γείτονά της διά τε τῆς κομψότητος τῆς ἐνδυμασίας καὶ διὰ τῆς ἁβρότητος τῶν τρόπων της.

— Ἐὰν ἠδυνάμην νὰ φαντασθῶ ὅτι μοὶ ἐπεφυλάττετο τοιαύτη τιμή, ἤθελον ἐπιμεληθῆ ὀλίγον τὴν ἐνδυμασίαν μου σήμερον, εἶπε θεωρῶν θλιβερῶς τὰ βαρέα ὑποδήματά του, ὧν αἱ ἐπίχρυσοι πόρπαι ἐδείκνυον ὅτι ἦσαν ἐκ χαλκοῦ, τὰς ἐκ κυανοῦ μαλλίου περικνημίδας του, τὸν βαμβάκινον ὑπενδύτην του, τὰς περισκελίδας του, τὰς ἐκ τετριμμένου βαμβακίνου βελούδου.

— Καὶ διατί; ἀνεφώνησεν ἡ βαρωνίς, εἶσθε πολὺ καλὰ οὕτω· ἐκτὸς τούτου εὑρίσκεσθε εἰς τὴν οἰκίαν σας.

Αἱ λέξεις αὗται *εὑρίσκεσθε εἰς τὴν οἰκίαν σας* εἰσέδυσαν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Σταμπλῆ, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην φιλοφρόνησιν ἐνέπλησαν αὐτὸν ἡδείας εὐχαριστήσεως. *Εὑρίσκεσθε εἰς τὴν οἰκίαν σας*· αἱ λέξεις ἐκεῖναι, αἱ τόσον ἁπλαῖ, ἃς πρὸ καιροῦ μόλις καθ' ἑαυτὸν ἐτόλμα νὰ εἴπῃ, τόσον ἡ συναίσθησις, ἣν εἶχε τῆς περιφρονήσεως τοῦ κοινοῦ, εἶχον διαταράξει καὶ αὐτὴν τὴν εἰς ἑαυτὸν ὑπόληψίν του, αἱ λέξεις ἐκεῖναι ὑπὸ τῆς κυρίας Βωμπὲρ προφερθεῖσαι, δὲν ἦσαν ἐπίσημος ἀναίρεσις τῶν ὅσα οἱ κακόβουλοι ἔλεγον κατ' αὐτοῦ; Δὲν ἦσαν ἀληθῶς ἀθώωσις τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου; Δὲν ἦσαν ἐπίσημός τις ἀναγνώρισις τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς περιουσίας του;

Ἐν τούτοις ὁ νέος Βωμπέρ, οὕτινος ἡ ἔκπληξις ἦτο τόσον μεγάλη ὅσον καὶ ἡ τοῦ Σταμπλῆ, ἵστατο παρὰ τὴν μητέρα του, ψυχρός, ἄφωνος, ἀγέρωχος, μὴ γνωρίζων τί νὰ εἰκάσῃ περὶ τῆς σκηνῆς ἐκείνης τῆς παραδόξου, ἥτις συνέβαινε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Οὕτω βαδίζοντες καὶ συνομιλοῦντες ἔφθασαν δι' ἀνεπαισθήτων ἑλιγμῶν πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ μεγάρου· ὁ καύσων ἦτο πνιγηρὸς καὶ ὁ οὐρανὸς κεκαλυμμένος ὑπὸ νεφῶν, ἡ δὲ κυρία Βωμπὲρ περιεπάτει ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν ὑπὸ τὰ δένδρα ἐκεῖνα, ἅτινα οὐδεμία πνοὴ ἀνέμου ἤρχετο νὰ δροσίσῃ. Τέλος ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς εἰσόδου καὶ ἔφερε τὸ ῥινόμακτρόν της ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ προσώπου της, ἐνῷ ὁ Σταμπλῆ ἵστατο ἐνώπιόν της ὄρθιος, ἀκίνητος καὶ στρέφων μεταξὺ τῶν δακτύλων του τὸν πλατὺν καστόρειον πῖλόν του, ὃν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ περιπάτου ἐξηκολούθει νὰ κρατῇ ἀνὰ χεῖρας.

— Ἡ κυρία Βωμπὲρ ἤθελέ μοι κάμει τὴν μεγαλειτέραν τιμήν, ἐὰν κατεδέχετο νὰ εἰσέλθῃ πρὸς στιγμὴν εἰς τὴν οἰκίαν μου ἵν' ἀναπαυθῇ· θὰ ἦμαι τόσῳ μᾶλλον εὐγνώμων διὰ τὴν μεγάλην ταύτην χάριν, καθ' ὅσον ἀναγνωρίζω ἐμαυτὸν ἀνάξιον αὐτῆς.

— Μῆτέρ μου, εἶπεν ἀμέσως ὁ Ῥαούλ, ὅστις ἔσπευδε νὰ τελειώσῃ τὴν κωμῳδίαν ἐκείνην, ἧς δὲν διέβλεπεν οὔτε τὴν ἔννοιαν οὔτε τὸν σκοπόν· μῆτέρ μου, ἐπίκειται μεγάλη καταιγὶς καὶ μόλις μᾶς μένει καιρὸς νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν πρὶν ἀρχίσῃ.

— Καλά, υἱέ μου, ἂς περιμείνωμεν ἕως οὗ παρέλθῃ, ἀπήντησεν ἡ κυρία Βωμπὲρ ἐγειρομένη· ἀφοῦ ὁ ἀξιαγάπητος γείτων μας μᾶς προσφέρει τοσοῦτον φιλόφρονα φιλοξενίαν, ἂς ἐμβῶμεν νὰ περιμείνωμεν ὑπὸ τὴν στέγην του μέχρις οὗ ἐπανέλθῃ ἡ αἰθρία.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας τὸ πρόσωπον τοῦ Σταμπλῆ ἔλαμψεν ὑπὸ χαρᾶς, καὶ μειδίαμα ἐκστάσεως διέστειλε τὰ χείλη του. Ποῖος θρίαμβος ἀληθῶς! Νὰ δεχθῇ τὴν κυρίαν Βωμπὲρ καὶ νὰ δείξῃ εἰς τοὺς ὑπηρέτας του, οἵτινες δὲν ἤθελον λείψει νὰ γνωστοποιήσωσι τοῦτο εἰς τὰ πέριχωρα, ὅτι δὲν ἦτο τόσον περιφρονημένος, ὅσον οἱ κακοὶ ηὐχαριστοῦντο νὰ λέγωσι καὶ ὅσον οἱ ἀνόητοι νὰ πιστεύωσιν! Ὁ Λέϊσεστερ ὑποδεχόμενος τὴν βασίλισσαν Ἐλισάβετ ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Κενιλβώρθ

Digitized by Google

δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος καὶ πλέον ὑπερήφανος ἢ ὁ Σταμπλῆ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καθ' ἣν εἶδε τὴν βαρωνίδα ἀναβαίνουσαν τὰς βαθμῖδας τῆς εἰσόδου καὶ διερχομένην τὸ κατώφλιον τῆς θύρας του. Ἀλλ' ὁ Ῥαοὺλ ἠκολούθησε τὴν μητέρα του μὲ ἦθος δυσαρεσκείας, πρᾶγμα ὅπερ αὕτη προσεποιήθη ὅτι δὲν ἐνόησεν· οὐδὲ αὐτὸς δὲ ὁ Σταμπλῆ, ἀπερροφημένος ὡς ἦτο ὑπὸ τῆς χαρᾶς του, παρετήρησε τοῦτο. Ἀλλ' ὅτε ὁ γέρων εἰσαγαγὼν τοὺς ξένους του εἰς τὴν αἴθουσαν, ἀπεσύρθη ἵνα παραστῇ ὁ ἴδιος εἰς τὰς φροντίδας τῆς φιλοξενίας, ὁ Ῥαοὺλ μείνας μόνος μετὰ τῆς μητρός του, ἔμελλε νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτῆς ἐξήγησιν τοῦ αἰνίγματος ἐκείνου, ὅπερ μάτην προσεπάθει νὰ λύσῃ μόνος· ἀλλ' ἄλλο τι αἴσθημα τὸν ἀνεχαίτισεν, ἡ περιέργεια, ἥτις κλείσασα αὐτῷ τὸ στόμα, τὸν ἔκαμε νὰ ἀνοίξῃ βλέμματα ἐταστικὰ καὶ νὰ περιεργασθῇ τὰ πέριξ αὐτοῦ.

Ἂν καὶ οὐδὲν εἶχε μεταβληθῆ ὡς πρὸς τὴν διακόσμησιν τῶν αἰθουσῶν, τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μεγάρου Λασεγλιὲρ δὲν εἶχε πλέον μεγαλοπρέπειαν ἀνάλογον πρὸς τὸ ἐξωτερικόν του· διότι τὸ πᾶν ἀπεκάλυπτε τὴν ἀκηδίαν καὶ τὰς ἕξεις τοῦ νέου ἰδιοκτήτου, ἕξεις οὐδαμῶς ἀριστοκρατικάς, ἀλλὰ τὸ πολὺ ἀνθρώπου μέσης τάξεως· καὶ ἐπὶ τούτοις εἴκοσιν ἔτη εἶχον παρέλθει ἀφ' ὅτου οἱ χρωματισμοὶ δὲν ἀνενεώθησαν· ὅθεν τὰ ἄχροα πλέον σινικὰ μεταξωτὰ τὰ καλύπτοντα τοὺς τοίχους, τὰ ἀμαυρωθέντα ἐπιχρυσώματα, ὅλη ἐκείνη ἡ γεγηρακυῖα μεγαλοπρέπεια, ὅλα τὰ ἴχνη τῆς λαμπρότητος, ἀφ' ἧς εἶχεν ἐκλείψει ἡ ζωή, ἔδιδον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μεγάρου ὄψιν ἥκιστα φαιδράν· ἦτο μεγαλοπρεπὲς μέν, ἀλλ' ἐνταὐτῷ θλιβερὸν ὡς αἱ ἀπέραντοι ἐκεῖναι αἴθουσαι τοῦ μεγάρου τῶν Βερσαλλιῶν, ἃς διερχόμενός τις θαυμάζει, ἀλλ' ἔνθα αἰσθάνεται, ὅτι ἤθελεν ἀποθάνει ἐκ στενοχωρίας, ἐὰν ἠναγκάζετο νὰ κατοικῇ ἐν αὐταῖς. Ἀλλ' ἡ αἴθουσα, εἰς ἣν ἡ κυρία Βωμπὲρ καὶ ὁ υἱός της εἰσήχθησαν, ἕνεκα εὐνοίας ὅλως ἐξαιρετικῆς εἶχε διατηρήσει τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν πάλαι χρόνων, ὡσεὶ ἡ κυρία Λασεγλιὲρ τὴν ἐζωογόνει εἰσέτι διὰ τῆς ὡραιότητος καὶ τῶν χαρίτων της· τοῦτο δὲ διότι ὁ Βερνάρδος ὅτε ἔζη τὴν εἶχε καλλωπίσει δι' ὅλων τῶν θησαυρῶν, οὓς ὁ μαρκήσιος δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ ἐξορίᾳ· ὁ δὲ Σταμπλῆ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ υἱοῦ του καὶ μετ' αὐτὸν ἔτι τὸν θάνατόν του, ἠθέλησε χάριν σεβασμοῦ πρὸς τὴν μνήμην του, νὰ διατηρῆται ἡ αἴθουσα ἐκείνη μετὰ τῆς αὐτῆς φροντίδος, μεθ' ἧς διετηρεῖτο καὶ πρότερον, ὡς εἰ ὁ Βερνάρδος του ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν εἰς αὐτήν. Τούτων ἕνεκα τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ ἀπέπνεε τὸ μεγαλεῖον τῶν προτέρων κυρίων της· τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ παραπετάσματα ἦσαν ἐκ δαμασκηνοῦ μεταξωτοῦ τῆς Γενούης, οἱ τοῖχοι κεκαλυμμένοι ἐξ ὑφάσματος πολυτίμου, ἐπὶ δὲ τῶν διαφόρων ἐπίπλων ὑπῆρχον πλεῖστα καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα, κρυστάλλινα ἀγγεῖα ἀπαστράπτοντα, σινικὰ σκεύη, βαρύτιμα ἄλλα κομψὰ ἀγγεῖα τῶν Σεβρῶν καὶ τῆς Σαξωνίας· τέλος ὀροφὴ χρυσοποίκιλτος, καὶ ἄνωθεν τῶν θυρῶν ποιμενικαὶ σκηναὶ ζωγραφηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Watteau.

Ὁ Ῥαοὺλ, ἀφοῦ περιειργάσθη τὰ πάντα μετ' ἐπιφθόνου προσοχῆς, ἀφοῦ ἤγγισεν ὅλα ὅσα μέχρι τοῦδε μόνον εἰς τὰ ἀπατηλὰ ὄνειρά του εἶχεν ἴδει, ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἤρχισε νὰ θεωρῇ μὲ ὄμμα σκυθρωπὸν τὸν ἐρειπωμένον πύργον τοῦ Βωμπέρ, ὅστις οὐδέποτε τοῦ ἐφάνη τόσον πενιχρὸς καὶ τόσον θλιβερός, ὅσον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἡ βαρωνὶς ἐθεώρει κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τὸν υἱόν της μεθ' ὑπερηφανείας· ἐφαίνετο δὲ ἥσυχος καὶ μειδιῶσα ὡς εἰ κατεῖχεν εἰς τὴν ἐξουσίαν της τὴν μαγικὴν ῥάβδον, τὴν μέλλουσαν ν' ἀνεγείρῃ καὶ πάλιν τοὺς πύργους τοῦ μεγάρου της καὶ νὰ ἀποδώσῃ τῷ Ῥαοὺλ τὴν περιουσίαν τῶν προγόνων αὐτοῦ.

Ὁ Σταμπλῆ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπανέλθῃ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ δύο ὑπηρετῶν τῆς ἐπαύλεως φερόντων δίσκους μὲ ἀναψυκτικὰ ποτά, μὲ ἀρρόγαλα, μὲ χαμοκέρασα καὶ μὲ οἴνους ἱσπανικούς. Ὁ λοιπὸς ὅμιλος τῶν ὑπηρετῶν, ἀποτελούμενος ἐκ τῆς μαγειρίσσης, ἐκ τοῦ κηπουροῦ καὶ ἐκ τῆς γυναικός, τῆς ἐπιμελουμένης τοῦ ὀρνιθοτροφείου, συνωθεῖτο εἰς τὸν προθάλαμον ζητῶν νὰ ἴδῃ διὰ τῆς ἡμιανεῳγμένης θύρας τὴν βαρωνίδα καὶ τὸν υἱόν της· διότι πρώτην φοράν, ἀφ' ὅτου ὁ Σταμπλῆ εἶχεν ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ μέγαρον, ἔβλεπον τοιαύτην ἑορτήν.

— Πόσον εὐγενὴς καὶ λεπτὸς εἶσθε εἰς τὰς φιλοφρονήσεις σας, εἶπεν ἡ κυρία Βωμπὲρ μὲ τὸ προσηνέστατον μειδίαμά της· μᾶς κάμνετε, κύριε, ὑποδοχὴν βασιλικήν.

Ὁ Σταμπλῆ προσέκλινεν, ἐθορυβήθη, ἐψιθύρισεν, ἔπειτα ἰδὼν τοὺς δύο ὑπηρέτας τῆς ἐπαύλεως, οἵτινες καταθέσαντες τοὺς δίσκους ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τραπέζης τινός, ἐκάθηντο μὲ ὅλην αὐτῶν τὴν ἀφέλειαν εἰς τὰς ἀναπαυτικὰς ἕδρας, ἔλαβεν αὐτοὺς ἐκ τῶν ὤμων καὶ τοὺς ὤθησεν ἔξω τῆς αἰθούσης.

— Ἠξεύρετε, κύριε, εἶπεν ἡ κυρία Βωμπέρ, ἥτις δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὸν γέλωτά της κατὰ τὴν μικρὰν ἐκείνην σκηνήν, ἠξεύρετε ὅτι ἀξίζετε νὰ ὀνομασθῆτε γενικὸς φύλαξ τῶν μεγάρων τῆς Γαλλίας. Τὸ μέγαρον τοῦτο οὐδὲν ἀπώλεσεν ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ μεγαλοπρεπείας, νομίζω μάλιστα, ὅτι προσεθέσατε νέαν λάμψιν εἰς αὐτό. Ἀφ' ἑτέρου δὲ βεβαιοῦσιν, ὅτι ἡ ἀξία τῶν ἰδιοκτησιῶν τοῦ Λασεγλιὲρ ἐδιπλασιάσθη ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν σας, ὅτι εἶσθε ὁ πλουσιώτατος κτηματίας τοῦ τόπου.

— Ἀλλοίμονον, κυρία βαρωνίς· ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι μὲ ἔκαμον νὰ πληρώσω πολὺ ἀκριβὰ τὴν ἰδιοκτησίαν ταύτην, δι' ἣν μὲ φθονοῦσιν· ὁ Θεὸς

Digitized by Google

μοῦ ἐπῆρε τὸ τέκνον μου, οἱ δὲ ἄνθρωποι μὲ ἐξύβρισαν· ὁ γέρων Ἰὼβ δὲν ἦτο τόσον δυστυχὴς ἐπὶ τῆς κόπρου του, ὅσον εἶμαι ἐγὼ ἐν μέσῳ τοῦ πλούτου μου. Ἔχετε υἱόν, κυρία· ἀναλογισθῆτε τὴν χαράν, ἣν ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ σᾶς προξενεῖ, καὶ ἐννοήσατε τὴν θλῖψίν μου.

— Τὴν ἐννοῶ, κύριε· ὁ υἱός σας, ὡς λέγουσιν, ὑπῆρξεν ἥρως.

— Ἀ! κυρία, αὐτὸς ἦτο ἡ ζωή μου! ἀνεφώνησεν ὁ γέρων πνίγων τὰ δάκρυα καὶ τοὺς λυγμούς του.

— Αἱ βουλαὶ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνεξερεύνητοι, εἶπε μελαγχολικῶς ἡ κυρία Βωμπέρ· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς γνώμας τῶν ἀνθρώπων, νομίζω, κύριε, ὅτι δὲν κάμνετε καλὰ νὰ τὰς λαμβάνητε ὑπ' ὄψιν. Λέγετε ὅτι σᾶς ἐξύβρισαν· ἐγὼ τὸ ἠγνόουν καὶ νῦν τὸ πρῶτον μανθάνω τοῦτο παρ' ὑμῶν. Ἀλλὰ τί σᾶς μέλει δι' ὅσα λέγουσιν οἱ ἀνόητοι; ἔχετε τὴν ὑπόληψιν τῶν τιμίων ἀνθρώπων.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁ Σταμπλῆ ἔσεισε θλιβερῶς τὴν κεφαλὴν δεικνύων ὅτι δὲν τὸ ἐπίστευεν.

— Ἀδικεῖτε τὸν ἑαυτόν σας, κύριε, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Βωμπὲρ ζωηρῶς· καὶ νομίζετε ὅτι θὰ εὑρισκόμην ἐδῶ, ἐὰν δὲν σᾶς ὑπεληπτόμην; Νομίζω δὲ ὅτι ἐνδιαφέρομαι ἀρκούντως εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ὥστε νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι εἶμαι μεροληπτικὴ χάριν ὑμῶν· διότι φίλη οὖσα τῶν Λασεγλιέρ, συνεμερίσθην τὴν ἐξορίαν των ἐπὶ δεκαπενταετίαν ὅλην· καὶ εἶδον καὶ ἐγὼ ὡς ἐκεῖνοι τὰ ὑπάρχοντά μου κατεσχημένα καὶ πωλούμενα ὑπὸ τῆς δημοκρατίας. Ἡ δημοκρατία μᾶς ἀπεγύμνωσε, σφετερισθεῖσα καὶ διαθέσασα ὅ,τι δὲν τῇ ἀνῆκεν· ἀλλ' ἔστω τοῦτο πρὸς αἰώνιον αἶσχός της! Σεῖς ὅμως ὑπήρξατε ἀγοραστὴς καλῇ τῇ πίστει· διότι ἐμετρήσατε χρήματα διὰ νὰ ἀγοράσετε τὴν ἰδιοκτησίαν σας. Τίς λοιπὸν δύναται νὰ εἴπῃ τι καθ' ὑμῶν καὶ ἐπὶ τίνι νὰ σᾶς κατηγορήσῃ; Ἡ ἐναντιότης μᾶς ἐξηρέθισεν, δὲν ἔπνιξεν ὅμως τὸ αἴσθημα τῆς δικαιοσύνης ἐν τῇ καρδίᾳ μας· ἡ ἔχθρα μας λοιπὸν δὲν εἶναι καθ' ὑμῶν. Ποσάκις ἤκουσα τὸν μαρκήσιον καὶ τὴν μαρκησίαν χαίροντας διότι τὰ κτήματά των ἔπεσαν τοὐλάχιστον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τιμιωτέρου τῶν ἐνοικιαστῶν των!

— Εἶναι ἀληθές, κυρία; ἀνέκραξεν ὁ Σταμπλῆ μετὰ χαρᾶς καὶ ἐκπλήξεως· ὁ μαρκήσιος καὶ ἡ κυρία μαρκησία ὡμίλησαν περὶ ἐμοῦ ἄνευ ὀργῆς; Καὶ ἐγὼ ἐπίστευον, ὅτι μόνον περιφρόνησιν καὶ φρίκην ᾐσθάνοντο πρὸς ἐμέ.

— Καὶ διατί, κύριε; ὑπέλαβεν ἡ βαρωνὶς μειδιῶσα· ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ἡμέρας τινὰς πρὸ τοῦ θανάτου της ἡ μακαρῖτις μαρκησία μοὶ ἔλεγε...

— Πῶς! ἡ κυρία μαρκησία ἀπέθανεν! ἀνέκραξεν ὁ Σταμπλῆ μετὰ θλίψεως.

— Φέρουσα εἰς τὸν κόσμον κόρην, ὡραίαν σήμερον ὡς ὑπῆρξεν ἡ μήτηρ της. Σᾶς ἔλεγον, λοιπόν, κύριε, ἐπανέλαβεν ἡ κυρία Βωμπέρ, ὅτι ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου της, ἡ μαρκησία μοὶ ὡμίλει περὶ ὑμῶν καὶ περὶ τῆς κυρίας Σταμπλῆ, τὴν ὁποίαν ἐξετίμα καὶ ἠγάπα· ἐξεφράζετο δὲ μετὰ τῆς συμπαθοῦς ἐκείνης ἀγαθότητος, τὴν ὁποίαν δὲν ἐλησμονήσατε βεβαίως· ὁ μαρκήσιος ἦλθε νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὴν συνομιλίαν μας καὶ ἀνέφερε παραδείγματά τινα τιμῶντα τὴν οἰκογένειάν σας. «Εἶναι εὐγενεῖς καρδίαι, προσέθηκεν ἡ κυρία Λασεγλιέρ, καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ μας εἶναι παρηγορία σχεδὸν νὰ σκεπτώμεθα, ὅτι τὰ ὑπάρχοντά μας ἔπεσαν εἰς χεῖρας τόσον καθαρὰς καὶ τόσον τιμίας».

— Μῆτέρ μου, εἶπεν ὁ Ῥαοὺλ, ὅστις, μείνας ὄρθιος εἰς τὴν γωνίαν τοῦ παραθύρου, ἔπασχε προφανῶς ἀκούων τὴν μητέρα του ὁμιλοῦσαν οὕτως· ὁ ἄνεμος διέλυσε τὴν καταιγίδα καὶ ὁ οὐρανὸς εἶναι τώρα καθαρός. Δυνάμεθα ἀφόβως νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν οἰκίαν μας.

Ἡ βαρωνὶς ἠγέρθη καὶ στραφεῖσα πρὸς τὸν Σταμπλῆ,

— Σᾶς εὐχαριστῶ, κύριε, εἶπε, διὰ τὴν πρόθυμον φιλοξενίαν σας, καὶ χαίρω διότι ἡ τύχη μοὶ ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ σᾶς γνωρίσω· εὔχομαι δὲ αἱ σχέσεις μας νὰ μὴ περιορισθῶσιν εἰς τὴν πρώτην ταύτην συνέντευξιν. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὑμᾶς· μὴ λησμονεῖτε λοιπὸν ὅτι ἔχετε εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην γείτονας, οἵτινες πάντοτε θὰ σᾶς δέχωνται εὐχαρίστως.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας, τὰς προφερθείσας μετὰ χάριτος, ἧς τὴν ἔκφρασιν ἀδυνατοῦμεν νὰ περιγράψωμεν, ἡ κυρία Βωμπὲρ ἀπεσύρθη, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ υἱοῦ της καὶ συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Σταμπλῆ, ὅστις δὲν ἀφῆκε τοὺς ξένους του εἰμὴ εἰς τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν τοῦ κήπου, ὑποκλιθεὶς μέχρις ἐδάφους.

— Ἐπὶ τέλους, μῆτέρ μου, ἀνέκραξεν ὁ νεανίας, θὰ μοὶ δώσῃς ἐξήγησιν τῶν ὅσα εἶδον καὶ ἤκουσα; Χθὲς ἀκόμη περιεφρόνεις καὶ ἐμίσεις τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, καὶ μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ὡμίλεις πάντοτε περὶ αὐτοῦ μὲ τρόπον περιφρονητικόν. Ποία λοιπὸν παράδοξος ἀναστάτωσις συνέβη εἰς τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματά σου;

— Θεέ μου! τίποτε ἁπλούστερον· ἐνόμιζον μάλιστα ὅτι σοὶ τὸ εἶπα ἤδη, ὑπέλαβεν ἡ βαρωνὶς χωρὶς νὰ ταραχθῇ. Ἀντιθέτως πρὸς τὸν Ἀθηναῖον ἐκεῖνον πολίτην, ὅστις κατεδίκασε τὸν Ἀριστείδην εἰς ἐξοστρακισμόν, διότι εἶχε βαρυνθῆ νὰ ἀκούῃ αὐτὸν ἐπονομαζόμενον δίκαιον, ἐγώ, ἐπειδὴ ἤκουσα τόσα κατὰ τοῦ κυρίου Σταμπλῆ, κατήντησα νὰ πιστεύω, ὅτι δὲν εἶναι ἄξιος κατηγορίας· ἀλλ' ἐὰν εἶχον δικαίας ἀφορμὰς νὰ ἦμαι προκατειλημμένη, ἐὰν ἡ παλαιὰ φιλία μου πρὸς τοὺς Λασεγλιέρ, ἐὰν ἡ ἐντελὴς ἄγνοια τῶν γεγονότων, εἰς ἣν εὑρίσκομαι ἐπὶ εἴκοσι σχεδὸν ἔτη, μὲ παρέσυραν ὥστε νὰ κακολογήσω τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, μετενόησα διὰ τοῦτο πρὸ πολλοῦ καὶ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην μάλιστα αἰσθάνομαι τύψιν συνειδότος.

Digitized by Google

— Ἦσο ἐλευθέρα, μῆτέρ μου, νὰ μεταβάλῃς γνώμην καὶ νὰ ἀνακαλέσῃς ὅσα ἄλλοτε εἶπες· ἀλλὰ δὲν εἶχες ἐντολὴν παρὰ τῶν Λασεγλιὲρ νὰ συγχωρήσῃς ἐν ὀνόματι αὐτῶν τὸν σφετερισθέντα τὰ κτήματά των. Νομίζεις ὅτι ὁ μαρκήσιος ἤθελε σοὶ ἐπιτρέψει νὰ τὸν κάμῃς κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην συνένοχον τῆς ἐπιεικείας σου;

— Αἴ! υἱέ μου, ἀνέκραξεν ἡ βαρωνὶς μὲ χειρονομίαν ἀνυπομονησίας· ἔπρεπε λοιπὸν νὰ φέρω τὸ τελευταῖον κτύπημα ἐπὶ τῆς καρδίας ἐκείνης τῆς τοσοῦτον σκληρῶς πληγωθείσης; Ἔπρεπε νὰ εἰσέλθω ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέγην του μόνον διὰ νὰ γείνω ἡ ἠχὼ τῶν ἀρῶν τῶν ἐν τῇ ἐξορίᾳ; Εἶμαι ἀξιοκατάκριτος, εἶμαι ἔνοχος, διότι ἠθέλησα νὰ ρίψω ὀλίγον βάλσαμον εἰς τὰς πληγὰς τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου; Ἆ! νεότης, εἶσαι ἄσπλαγχνος! Δὲν γνωρίζω ἐὰν ὁ μαρκήσιος ἤθελέ μοι τὸ ἐπιτρέψει, ἀλλ' εἶμαι βεβαία, ὅτι ἡ ψυχὴ τῆς μαρκησίας μοὶ προσμειδιᾷ ἄνωθεν καὶ μὲ ἐπιδοκιμάζει.

Ὁ Σταμπλῆ δὲν ἤργησε νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἐπίσκεψιν. Ἡμέραν τινὰ παρουσιάσθη μετὰ μεσημβρίαν εἰς τὸ μέγαρον Βωμπέρ, φέρων τὴν μᾶλλον ἐπιτετηδευμένην ἐνδυμασίαν ἐξ ὅσων εὗρε μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων του, ἐνδυμάτων νεοπλούτου. Ὁ Ῥαοὺλ ἦτο ἀπών, ὅθεν ἡ κυρία Βωμπέρ, μὴ στενοχωρουμένη ὑπὸ τῆς παρουσίας τοῦ υἱοῦ της, ὑπεδέχθη τὸν γείτονά της μεθ' ὅλης τῆς φιλοφροσύνης καὶ τῆς ἀβρότητος· ἔφερεν ἀνεπαισθήτως τὴν ὁμιλίαν εἰς τὸν υἱόν του, καὶ ἔδειξεν, ὅτι ἐνδιαφέρεται εἰς ὅσα οὗτος τῇ διηγεῖτο· ὅθεν ἐννοεῖ τις ὁποίαν εὐχαρίστησιν ἠσθάνθη ὁ ἀτυχὴς γέρων ἀπαντῶν καρδίαν συμπαθῆ, εἰς ἣν ἠδύνατο ἐλευθέρως νὰ διαχύσῃ τὰς θλίψεις του. Ἐν τούτοις δὲν ἤργησε νὰ παρατηρήσῃ τὴν πενιχρὰν διακόσμησιν τῆς αἰθούσης, εἰς ἣν εὑρίσκετο, καὶ ἀναλογισθεὶς ὁποῖοι ἦσαν πρότερον οἱ Βωμπὲρ καὶ οἱ Λασεγλιὲρ καὶ πῶς κατήντησαν σήμερον, κατελήφθη ὑπὸ ἀορίστου αἰσθήματος συστολῆς καὶ ταραχῆς, αἰσθήματος, ὅπερ αἱ εὐγενεῖς ψυχαὶ δύνανται εὐκόλως νὰ ἐννοήσωσιν· ἡ δὲ βαρωνίς, ὡς διὰ νὰ ἐπαυξήσῃ τὴν στενοχωρίαν του, διηγήθη πόσας ἀπογοητεύσεις ἐδοκίμασε κατὰ τὴν ἐπάνοδόν της καὶ πῶς ἀντὶ τοῦ μεγάρου καὶ τῶν κτημάτων της, δὲν εὗρεν ἐπανερχομένη εἰ μὴ ἕνα περιστερεῶνα καὶ ἀσήμαντά τινα τεμάχια γῆς. Ἀλλὰ διηγήθη ταῦτα μετὰ τοσαύτης χάριτος καὶ τοσαύτης φαιδρότητος, ὥστε ὁ Σταμπλῆ, καίτοι ὢν φύσει δύσπιστος, οὐδεμίαν συνέλαβεν ὑπόνοιαν· ἀπ' ἐναντίας, ἠσθάνθη μάλιστα ἑαυτὸν ἀπαλλαττόμενον μεγάλου βάρους, ὅτε εἶδε μὲ ὁποῖον τρόπον ἡ κυρία Βωμπὲρ ὑποφέρει τὴν πτωχείαν της.

— Θὰ σᾶς κρατήσω εἰς τὸ γεῦμα, τῷ εἶπεν· ὁ υἱός μου ὑπῆγε νὰ διέλθῃ τὴν ἡμέραν εἰς ἑνὸς τῶν φίλων μου καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ τὴν ἑσπέραν. Θὰ μείνετε λοιπὸν μετ' ἐμοῦ· εἰς τὴν ἡλικίαν μας ἡ μόνωσις προξενεῖ θλῖψιν. Τί τὰ θέλετε, προσέθηκεν εὐθύμως ἐπαναφέρουσα τὴν διακοπεῖσαν συνομιλίαν, ἕκαστος μὲ τὴν σειράν του, ὡς λέγει ἡ παροιμία. Βεβαιοῦσιν, ὅτι αἱ ἐπαναστάσεις ἔχουσι καὶ αὗται τὰ καλά των· ἡμεῖς ἐπληρώσαμεν διὰ νὰ τὸ πιστεύσωμεν, ἀλλὰ δὲν παραπονούμεθα. Εἴθε μόνον, καθὼς ἔλεγεν ἡ ἀγαπητή μου μαρκησία, εἴθε μόνον, ὅσοι ἐπλούτησαν ἐκ τῆς καταστροφῆς μας νὰ ἦσαν τίμιοι ἄνθρωποι, ὅσον εἶσθε σεῖς! Τότε ἠθέλομεν ὑποφέρει εὐκολώτερον τὴν τύχην μας.

Τὸ νὰ γευματίσῃ μόνος μετὰ τῆς βαρωνίδος Βωμπὲρ ἦτο διὰ τὸν Σταμπλῆ ὄχι μόνον τὸ ἔπακρον τῆς τιμῆς, ἀλλ' ἦτο ἐπίσης καὶ γλυκεῖά τις εὐχαρίστησις, ἣν πρὸ πολλοῦ δὲν εἶχεν αἰσθανθῆ· διότι κατὰ τὴν ὥραν πρὸ πάντων τοῦ φαγητοῦ αἰσθάνεταί τις ἔτι μᾶλλον τὴν μόνωσίν του, καὶ ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ καθίσῃ εἰς τὴν τράπεζαν, ἦτο διὰ τὸν Σταμπλῆ ἡ θλιβερωτέρα τῆς ἡμέρας. Ἀπέναντι δὲ τῆς κενῆς θέσεως τοῦ Βερνάρδου ἡ θλῖψίς του ἐκορυφοῦτο, καὶ συχνάκις τῷ συνέβαινε νὰ πίῃ τὰ δάκρυά του ἐντὸς τοῦ ποτηρίου του. Τὸ γεῦμα λοιπὸν τοῦτο ὑπῆρξε διὰ τὸν Σταμπλῆ ἑορτὴ ἀπρόοπτος· καὶ δὲν ἦτο μὲν πολυτελές, ἀλλ' ἡ κυρία Βωμπὲρ ἀνεπλήρωσε τὸν πλοῦτον τῆς τραπέζης της διὰ τῶν θελγήτρων τοῦ πνεύματός της. Ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὸν συνδαιτυμόνα της μυρίας φιλοφρονήσεις, ἐπρόλαβε τὰς ἐπιθυμίας του, τὸν ἐκολάκευσε, τὸν περιεποιήθη ὡς ἂν ἦτο μικρὸν παιδίον, καὶ ἔδειξεν ὅτι δὲν παρετήρει τὰς ἀδεξιότητας καὶ τὰς ὑπερβολὰς τῆς ἐθιμοταξίας, εἰς ἃς ἐνέπιπτε καὶ κατὰ τὴν ὁμιλίαν καὶ τὴν συμπεριφοράν του· καὶ ὑπῆρξε στιγμή, καθ' ἣν ὁ γέρων ἔστρεψε πρὸς αὐτὴν βλέμμα, οὗτινος ἡ ἔκφρασις ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ, μόνον δὲ ἠδύνατο νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸ ὡραῖον βλέμμα, τὸ τοσοῦτον συμπαθές, τὸ τρυφερόν, τὸ εὐγνωμον, ὅπερ στρέφει ὁ κυνηγετικὸς κύων πρὸς τὸν θωπεύοντα αὐτὸν κύριόν του. Πρὸς στιγμὴν ὁ γέρων ἐπίστευσεν ὅτι δὲν ἦτο μόνος εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ὅτι εἶχεν ἀποκτήσει οἰκογένειαν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἤρχισαν στεναὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν κυρίων τῶν δύο μεγάρων· ἡ κυρία Βωμπὲρ διὰ τῶν παρακλήσεων καὶ διὰ τῶν παρατηρήσεών της κατώρθωσε βαθμηδὸν ὥστε ὁ υἱός της νὰ ἀνέχηται τὴν παρουσίαν τοῦ Σταμπλῆ καὶ νὰ τὸν δέχεται ἐὰν ὄχι εὐμενῶς, τοὐλάχιστον μὲ ὕφος ὄχι τόσον δυσηρεστημένον καὶ ἀγέρωχον. Ταὐτοχρόνως δὲ διὰ νὰ κολακεύσῃ τὸν γέροντα, ἐσπούδασε τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἀδυναμίας του· κατήντησε μάλιστα νὰ μυηθῇ τὰ καθέκαστα τοῦ οἰκιακοῦ βίου αὐτοῦ καὶ νὰ ἐπαγρυπνῇ μετὰ φιλοστοργίας, ὅλως μητρικῆς, ὥστε νὰ μὴ λείπῃ τίποτε ἐκ τῶν συντελούντων εἰς τὴν εὐζωΐαν καὶ τὴν ἀνάπαυσίν του. Ὁ Σταμπλῆ δὲν ἀντέστη εἰς τὰ τόσα θέλγητρα καὶ ἐ-

Digitized by Google

σαγηνεύθη ὡς ἡ μυῖα ἡ πίπτουσα ἐντὸς μέλιτος. Ἡ καρδία του ἐπληρώθη εὐγνωμοσύνης· βαθμηδὸν δὲ ἡ εὐγνωμοσύνη ἐκείνη μετεβλήθη εἰς ἀγάπην, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἡ ἀγάπη ἐγένετο αὐτῷ ἕξις. Ὅθεν τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας διήρχετο εἰς Βωμπέρ, ἐκεῖ ἐγευμάτιζε τρὶς τῆς ἑβδομάδος· ἐκεῖ καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐσταμάτα πορευόμενος εἰς τοὺς ἀγρούς του, τὴν δὲ ἑσπέραν ἐπανήρχετο πάλιν ἵνα ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ Βερνάρδου του καὶ περὶ τῶν νέων τῆς ἡμέρας, τῶν ἐπασχολούντων ζωηρῶς τὰ πνεύματα. Ἐὰν δὲ ἡ ἑσπέρα ἦτο αἰθρία, προσέφερε τὸν βραχίονά του τῇ κυρίᾳ Βωμπὲρ καὶ ἤρχετο νὰ περιπατήσῃ μετ' αὐτῆς εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κλαίν. Ἕκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ τὴν ἡδονὴν τοῦ Σταμπλῆ, ὅτε ἐκράτει εἰς τὸν βραχίονά του τὸν βραχίονα τῆς βαρωνίδος καὶ συνωμίλει ἐν οἰκειότητι μετ' αὐτῆς· εἰς τὰς ὄχθας ἐκείνας, ἔνθα τοσάκις ἐχαιρετήθη διὰ λιθοβολισμῶν, ἀπελάμβανε νῦν μέρος τι καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν χαιρετισμῶν, οὓς ἀπέδιδον εἰς τὴν σύντροφόν του, εἶναι δὲ ἀληθέστατον, ὅτι ἀντανάκλασίς τις τῆς ὑπολήψεως, ἣν ἔχαιρεν ἡ ἀριστοκρατικὴ ἐκείνη κυρία, ἔφθανε μέχρις αὐτοῦ· καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπηρέται του τὸν ἔκλεπτον μὲν καὶ νῦν ἀλλὰ τὸν ἐσέβοντο περισσότερον. Ἐν ἑνὶ λόγῳ πρέπει νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν τετριμμένην παρομοίωσιν τῆς ὀάσεως ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου, ὅπως περιγράψωμεν ἐν ὀλίγαις λέξεσι τὸ τί ὑπῆρξεν ἐν μέσῳ τοῦ θλιβεροῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἡ μαγικὴ ἐμφάνισις τῆς βαρωνίδος Βωμπέρ. Τὸ φθινόπωρον τοῦ βίου του ἐφωτίσθη ὑπὸ ἡδείας τινὸς λάμψεως, ἡ ὑγεία του ἐστερεώθη, τὸ ἦθός του ἐφαιδρύνθη, ὁ δὲ χαρακτήρ του, ὁ ἐξηρεθισμένος ὑπὸ τῆς θλίψεως, ἀνέκτησε πάλιν τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα. Ἀλλὰ τὸ μέγιστον ἀγαθόν, ὅπερ ἀπέφερεν αὐτῷ ἡ σχέσις αὕτη, ἦτο ὅτι ἐπανέκτησε τὴν εἰς ἑαυτὸν ὑπόληψιν, ὅτι ᾐσθάνθη ἑαυτὸν ἠθωωμένον ἐνώπιον τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὀφθαλμῶν. Οὕτως ἡ τεταραγμένη συνείδησίς του καθησύχασε, καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης φιλίας ἀνήγειρε πάλιν τὴν κεφαλὴν καὶ ἐν φαιδρότητι ἀπέλαυε τοῦ πλούτου του.

[Ἕπεται συνέχεια] ΑΡΣΙΝΟΗ Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς «Ἑταιρίας τῶν φυσιοδιφῶν» τοῦ Βερολίνου δημοσιεύονται δύο ἐξ Ἀθηνῶν ἀξιόλογοι ἀνακοινώσεις τοῦ κ. Θ. Δε-Χελδράϊχ, ὧν μετάφρασιν εὐχαρίστως καταχωρίζομεν ἐνταῦθα. Σ.τ.Δ.

Α'.

Ο ΚΑΝΘΑΡΟΣ

τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ.

Αἱ ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι καὶ οἱ ναΐσκοι οἱ ᾠκοδομημένοι ἐπὶ τῶν κορυφῶν ὀρέων καὶ λόφων εἶναι ἀφιερωμένοι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν προφήτην Ἠλιοῦ, ἐξ οὗ καὶ αὐτὰ τὰ ὄρη ὀνομάζονται συνήθως *ἅγιος Ἠλίας* ἢ *προφήτης Ἠλίας*. Οὕτω καλεῖται καὶ ὁ ὑψηλότερος βουνὸς τῆς Σίφνου, μιᾶς τῶν Κυκλάδων, «ὁ προφήτης Ἠλίας», ἐκ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς παλαιᾶς μονῆς τοῦ ὁμωνύμου ἁγίου, αἵτινες εἶναι ᾠκοδομημέναι εἰς τὴν 660 μέτρων ὕψος ἔχουσαν κορυφὴν αὐτοῦ. Ὁ βουνὸς εἶναι ἀπότομος, σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ γυμνῶν ἀσβεστοβράχων συνιστάμενος. Ἀνώμαλος καὶ ἐν μέρει μετὰ μεγάλου κόπου τεχνητῶς κατασκευασθεὶς δρομίσκος φέρει διὰ διαφόρων στροφῶν ἐν σχήματι ζητοειδεῖ (zig-zag) ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ βουνοῦ εἰς τὸ ὕψιστον μέρος αὐτοῦ, ὁπόθεν πρὸς δυσμὰς ἐκτείνεται ἡ κορυφὴ αὐτοῦ, σχηματιζομένου μικροῦ ἐπιπέδου, ὅπερ καταλαμβάνεται σχεδὸν ὁλόκληρον ἐκ τῶν δύο οἰκοδομῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς μονῆς, ἀμφοτέρων ἀπὸ βυζαντινῶν χρόνων καταγομένων. Ἡ μονὴ εἶναι νῦν ἐγκαταλελειμμένη, καὶ μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Ἠλιοῦ (20[1 Αὐγούστου) γίνεται ἐνταῦθα λειτουργία, καὶ ἤδη ἀπὸ τῆς ἑσπέρας προσέρχονται εὐσεβεῖς προσκυνηταί, ἵνα ἑορτάσωσι τὴν πανήγυριν καὶ ἵνα συμφάγωσιν ἐπὶ τῆς μεγάλης λιθίνης τραπέζης ἐν τῷ παλαιῷ ἑστιατορίῳ. Τὸ γεῦμα δὲ παρατίθεται αὐτοῖς ὑπὸ τῶν μοναχῶν τῆς ἐν τῇ κοιλάδι εὑρισκομένης κυρίας μονῆς, τῆς ὁποίας ἡ μονὴ τοῦ Ἠλιοῦ εἶναι μετόχιον. Ἐπὶ τῶν ἀσφαλῶν ἐγχωρίων ἡμιόνων δύναταί τις ν' ἀνέλθῃ ἄνευ κινδύνου τὸν ἀπορρῶγα δρομίσκον μέχρι τῆς κορυφῆς, προϋποτιθεμένου ὅτι δὲν καταλαμβάνεται ὑπὸ ζάλης. Ἀνταξία δὲ ὄντως τοῦ κόπου τούτου εἶνε ἡ θαυμασία θέα, ἣν ἀπολαύει τις ἐντεῦθεν ἐπὶ τῆς Σίφνου καὶ τῶν πλείστων νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους. Ἤδη πρὶν ἐγὼ ἀνέλθω (25 Ἰουλίου) τὸ ὄρος τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ ἐν Σίφνῳ, μοὶ εἶχον διηγηθῆ οἱ κάτοικοι τῆς νήσου πολλὰ περὶ μικροῦ τινος χρυσοῦ ἐντόμου (χρυσὸ μαμμουνάκι), τὸ ὁποῖον οὐδαμοῦ ἀλλοθι ὑπάρχει εἰμὴ εἰς τὰ τείχη τῆς παλαιᾶς μονῆς, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἕνεκα τούτου οἱ προσκυνηταὶ ἀποδίδουσιν ἰδίαν τιμήν. Ἤμην λίαν περίεργος νὰ ἴδω τὸ μικρὸν ἔντομον· πράγματι δ' εὗρον ἄνευ κόπου εἰς ὅλας τὰς σχισμὰς καὶ τὰ χάσματα μεταξὺ τῶν παλαιῶν λίθων τῶν παλαιῶν τοίχων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς μονῆς χιλιάδας ἑνὸς μικροῦ καὶ ὡραίου εἴδους **Chrysomela**. Ὅλα τὰ μικρὰ κοιλώματα εἶναι πλήρη ἐξ αὐτῶν, οὕτως εἰπεῖν, παραγεμισμένα· φαίνονται ὡς νεκρωμένα· ἂν ὅμως τὰ φέρῃ τις εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιον, ἀναζωογονοῦνται ταχέως καὶ φεύγουσι. Τὸ εἶδος τοῦτο δὲν γνωρίζω ἐγώ· φαίνεται ὅμως ὅτι εἶναι συγγενὲς μὲ τὸ ἐν Ἀττικῇ ὄχι σπάνιον καὶ ἐπὶ δενδρολιβάνων ζῶν ὀλίγον μεγαλείτερον εἶδος **Chrysomela Americana** τοῦ Λινναίου[1]. Μάτην ἀνεζήτησα τὸν κάνθαρον τοῦτον ἀλλαχοῦ τῆς νήσου· οὐδαμοῦ ἠδυνήθην νὰ εὕρω ἴχνος αὐτοῦ. Ποῦ λοιπὸν ζῇ καὶ ἀναπτύσσεται ὁ σκώληξ τοῦ κολεοπτέρου τούτου; διατί συναθροίζεται ἀθρόως ἐπὶ τῆς γυμνῆς καὶ ἐρημοφύτου κορυφῆς τοῦ βουνοῦ τοῦ Ἠλιοῦ; μὴ ζητεῖ ἴσως ἐπὶ τοῦ εὐαέρου

1. Ἴδε προσθήκην ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου. Σ.τ.Δ.

Digitized by Google

ὕψους, ὅπου καὶ κατὰ τὸν Ἰούλιον ἦτο ὁπωσδήποτε ψῦχος, καταφύγιον ἀπὸ τοῦ καύσωνος τοῦ ἡλίου; Εἰς τοιαύτας καὶ ὁμοίας ἐρωτήσεις οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ μοὶ ἀπαντήσῃ καὶ τὸ πρᾶγμα δύναται τότε μόνον νὰ ἐξακριβωθῇ, ὅταν λάβῃ τις καιρὸν καὶ χρόνον, ἵνα ποιήσηται ἀκριβεῖς ἐπιτοπίους παρατηρήσεις. Κατὰ τὸ παρὸν ἀρκοῦμαι ἐγὼ νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπὶ τοῦ περιέργου φαινομένου. Ἐν τέλει πρέπει ἀκόμη ν' ἀναφέρω, ὅτι ἀνερχόμενος τὴν ὑψίστην κορυφὴν τῆς νήσου Πάρου — ὡσαύτως ὅρος τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, οὗ τὸ ὕψος ὅμως εἶναι τὸ πολὺ 500 μέτρων — παρετήρησα πρὸς μεγάλην μου ἔκπληξιν μεταξὺ τῶν λίθων καὶ τῶν τοίχων τοῦ ὁμωνύμου ναΐσκου, εὑρισκομένου παρὰ τὴν κορυφὴν, τὸ αὐτὸ εἶδος Chrysomela, ἀκριβῶς ὅπως ἐν Σίφνῳ ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ ἀτόμων, ἅτινα ἐπλήρουν ἐν ἡμινέκρῳ καταστάσει τὰ κοιλώματα τοῦ τοίχου· ἡ μόνη διαφορὰ ἦτο ὅτι ὁ κάνθαρος ἐν Πάρῳ δὲν εἶναι τόσον δημοτικὸς ὅσον ἐν Σίφνῳ, ἴσως διότι τὸν ἐνταῦθα βουνὸν τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ δὲν ἐπισκέπτονται τόσον, οὔτε ἑορτάζεται πανήγυρις ἐπ' αὐτοῦ.

Καὶ ἐν Πάρῳ οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ εὗρον ἴχνος τοῦ περιέργου κανθάρου. Μετὰ τὰ ῥηθέντα δὲν εἶναι ὅλως ἀβάσιμος ἡ ἐπιγραφὴ τῆς ἀνακοινώσεώς μας.

—

Προσθήκη.—Κατὰ τὸν καθορισμὸν, οὗ εὐγενῶς ἐπελήφθη ὁ καθηγητὴς κ. Peters, ὁ κάνθαρος οὗτος, τοῦ ὁποίου ἀριθμὸν ζώντων ἀτόμων ἔπεμψεν ὁ κ. Χελδράϊχ εἰς Βερολῖνον, δὲν εἶναι διάφορος τῆς Chrysomela Americana Linn. Ἀνευρέθη ἤδη ἐν ὅλῃ τῇ μεσημβρινῇ Εὐρώπῃ, ἰδίως εἰς τὰς παραλίας τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ διαιτᾶται κυρίως ἐπὶ δενδρολιβάνων καὶ *λεβάντας*· ἕνεκα δὲ ἐσφαλμένης πληροφορίας τοῦ Fabricius παρεκινήθη ὁ Λινναῖος νὰ δώσῃ εἰς τὸ εἶδος τὸ ἐπώνυμον «Americana».

Β'.

Ὁ χρωστικὸς λειχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχιπελάγους.
[Roccella Phycopsis Ach.]

Ὁ Τουρνεφόρτιος ἐν τῇ «Relation d'un voyage du Levant» (ἐκδ. Lyon I. σελ. 277) ἀναφέρει ἐν ἐκτάσει καὶ περιγράφει λειχῆνά τινα ἐν ἀφθονίᾳ παρατηρηθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐν τοῖς βράχοις τῆς *Ἀμοργοῦ* καὶ τῶν λοιπῶν νήσων τοῦ ἑλληνικοῦ Ἀρχιπελάγους («Lichen Graecus polypodioides tinctorius».Tourn.Coroll inst. rei herb. 40).Τὸ μνημονευθὲν χωρίον ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς περιηγήσεως τοῦ Τουρνεφορτίου ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς: «On travaillait à Amorgos aux manufactures d'une étoffe qui portait le nom de l'isle de même que la couleur rouge dont elle était teinte. Les tuniques d' Amorgos étaient recherchées. On les appellait Amorgis, comme le lin dont elles étaient tissues.

Hésychius,Pausanias cité par Eustathe, l'autheur du grand Dictionaire Grec, conviennent aussi que cette étoffe portait le nom d'Amorgos. Il y a beaucoup d'apparence qu'on y employait, pour le mettre en rouge, une espèce de lichen très commun sur les rochers de l'isle et sur ceux de Nicouria.

Cette plante s'y vend encore dix écus le quintal pour la transporter à Alexandrie et en Angleterre, où l'on s'en sert à teindre en rouge, comme nous nous servons de la Purelle d'Auvergne. Voici la description de ce Lichen; je ne crois pas que personne en ait parlé ». Ἕπεται ἡ περιγραφὴ μὲ τὴν ἑξῆς ἐν τέλει παρατήρησιν· «Elle n'est pas rare dans les autres isles de l'Archipel, mais son usage pour la teinture n'est connu qu'à Amorgos».

Κατὰ τὴν ἑπταήμερον ἐν Ἀμοργῷ διαμονήν μου (4—10 Αὐγούστου) εἶδον πανταχοῦ ἐπὶ τοῦ βορείου μέρους τῆς νήσου ἐπὶ τῶν ἐκ σχιστολίθων καὶ ἀσβεστολίθων ἀπαρτιζομένων βράχων τὴν Roccella Phycopsis καλύπτουσαν πυκνότατα τὰ πετρώματα καὶ τὰ παλαιὰ ἔτι τείχη, καὶ δὴ εἴς τε τὰ πλησιέστατα τῆς παραλίας μέρη, τὰ ὁποῖα βρέχονται ὑπὸ τῶν κυμάτων, καὶ εἰς τὰς ῥάχεις τῶν λόφων καὶ βουνῶν, οἵτινες ἀνυψοῦνται καὶ πλέον τῶν 1000 ποδῶν ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ὅτι ὁ λειχὴν οὗτος πρὸ 180 ἐτῶν ἦτο πολύτιμον ἐμπόρευμα ἐξαγωγῆς, καὶ ἐχρησίμευε πρὸς βαφὴν οὐδεὶς πλέον ἐγνώριζεν ἐν τῇ νήσῳ. Οἱ κάτοικοι καλοῦσιν αὐτὸν νῦν *γλίντζα τῆς πέτρας*, ὅπερ σημαίνει περίπου τὸ ἐξάφρισμα ἢ ἀπόφλεγμα αὐτῆς.

Καὶ ὁ Sibthorp εὗρε τὸν αὐτὸν λειχῆνα, καὶ δὴ μόνον «in Amorgi insulæ rupibus», κατὰ Smiith Prodr. Fl. Gr. p. 318, (ὑπὸ τὸ ὄνομα Roccella tinctoria). Δυνάμεθα δὲ χωρὶς δισταγμοῦ ν' ἀναφέρωμεν καὶ τὸ ἑξῆς χωρίον τοῦ Θεοφράστου εἰς τὸν ἡμέτερον λειχῆνα· «Καὶ ἐν Κρήτῃ »δὲ φύεται (δηλ. ἕτερον φῦκος ἢ τὸ πρὸ μικροῦ »ἀναφερθὲν *πόντιον φῦκος*) πρὸς τῇ γῇ ἐπὶ τῶν »πετρῶν πλεῖστον καὶ κάλλιστον ᾧ βάπτουσιν »οὐ μόνον τὰς ταινίας, ἀλλὰ καὶ ἔρια καὶ ἱμάτια, καὶ ἕως ἂν ᾖ πρόσφατος ἡ βαφὴ πολὺ καλλίων ἡ χρόα τῆς πορφύρας. Γίνεται δ' ἐν τῇ »προσβόρῳ καὶ πλεῖον καὶ κάλλιον...» (Θεόφρ. ἱστορ. III 6, 5).Ὡσαύτως καὶ τὸ χωρίον τοῦ Διοσκουρίδου (Mat. med. 4, p. 98). «*Φῦκος* (θα»λάσσιον) τὸ δὲ λευκὸν (tertium candidum) φυό»μενον δ' ἐν Κρήτῃ πρὸς τῇ γῇ εὐανθὲς ἄγαν καὶ »ἄσηπτον». Τὸ χωρίον εἶναι ὡς βλέπομεν ἐν μέρει κατὰ λέξιν ἀντιγεγραμμένον ἀπὸ τοῦ Θεοφράστου, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν «Roccella» καὶ ὄχι εἰς τὴν «Chondria obtusa» Ag. ὡς φρονεῖ ὁ Sprengel (Comment. p. 617). Ὁ Sprengel ἐπλανήθη, ὡς φαίνεται, ἐκ τοῦ ἐπιθέτου *θαλάσσιον* (ὅπερ ὅμως κυρίως ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον εἶδος τῶν ἀπα-

Digitized by Google

ριθμημένων εἰδῶν: 1) «Τὸ μέντοι αὐτοῦ πλατὺ» καὶ 2) «τὸ δὲ ὑπόμηκες καὶ φοινίσσον» καὶ ἐσκέφθη μόνον περὶ θαλασσίου φύκους, μὴ προσέξας εἰς τὴν ῥητὴν παρατήρησιν ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ φύκους εἰς τὴν στερεὰν ἐπὶ βράχων, *πρὸς τῇ γῇ ἐπὶ τῶν πετρῶν*, φύεται. Ὁ Lenz ἐν τῇ φυτολογίᾳ αὐτοῦ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων (σελ. 747) σφάλλεται ἀναφέρων πλὴν τοῦ Κρητικοῦ χερσαίου φύκους καὶ τὸ θαλάσσιον, περὶ οὗ ὁ Θεόφραστος ἐν τῷ μνημονευθέντι χωρίῳ ἀναφέρει («τὸ δὲ πόντιον φῦκος ὃ οἱ σπογγιεῖς ἀνακολυμβῶσι πελάγιον») εἰς τὴν Roccella tinctoria, ἂν καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου διακρίνονται ὡρισμένως δύο εἴδη.

Ἐγὼ αὐτὸς εὗρον πρὸ πολλῶν ἐτῶν τὴν «Roccella» ἐπὶ τῆς νήσου Κρήτης ἐν ὁμοίαις περιστάσεσιν ὅπως ἐν Ἀμοργῷ, δηλ. πάντοτε ἐν τῇ βορείῳ παραλίᾳ, *ἐν τῇ προσβόρρῳ* ὡς ἐπιτυχῶς λέγει ὁ Θεόφραστος[1]. Συνέλεξα ταύτην καὶ ἐπὶ τῆς νήσου Ῥόδου[2]. Ὁ Fraas (Flor. Class. pag. 318) εὗρε τὸν λειχῆνα εἰς Θήραν, συχνότατα δὲ ἀπαντᾷ ἐπὶ τῆς νήσου Μυκόνου καὶ ἐν Πύλῳ τῆς Μεσσηνίας κατὰ τὸν Bory, ὅστις καὶ πρῶτος ἔδωκε τὴν ὀρθὴν ἐξήγησιν εἰς τὰ μνημονευθέντα χωρία τοῦ Θεοφράστου καὶ Διοσκουρίδου[3]. Ὁ Πλίνιος οὐδὲν νεώτερον περὶ τούτου ἀναφέρει ἀκολουθῶν ἁπλῶς τὸν Θεόφραστον.

Θ. ΔΕ ΧΕΛΔΡΑΙΧ.

[Μετάφρασις Ο. Λ. Ρ.]

Ἐκδρομὴ

ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΑΓΩΜΕΝΑΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

κατὰ τὸν ιϛ' αἰῶνα.

Λήγοντος τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, οἱ Ὁλλανδοὶ δὲν ἦσαν εἰσέτι εἰς θέσιν νὰ διαγωνισθῶσι κατὰ θάλασσαν πρὸς τοὺς Ἱσπανοὺς καὶ Πορτογάλλους, ὅπως ἀποβῶσι κύριοι τοῦ ἐμπορίου τῶν Ἰνδιῶν. Συνέλαβον ὅθεν τὴν ἰδέαν νὰ ἐπιζητήσωσι νέαν ὁδὸν διὰ τῶν ἀρκτικῶν θαλασσῶν, δι' ἧς νὰ φθάνωσι ταχύτερον εἰς τοὺς λιμένας τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας καὶ Κίνας. Ἑταιρία τις ἐμπόρων Ὁλλανδῶν ἐνεπιστεύθη τὴν ῥιψοκίνδυνον ταύτην ἐπιχείρησιν εἰς πεπειραμένον τινὰ ναύτην, ὀνομαζόμενον Barendz, ὅστις τὴν 6 Ἰουνίου 1594 ἀνεχώρησε μετὰ δύο μεγάλων πλοίων ἐκ τῆς νήσου Texel καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸν πόλον.

Τὸ πλοῖον, ὅπερ ὁ ῥηθεὶς ναυτικὸς ἐκυβέρνα, ἔφθασε μέχρι τῆς βορείας ἄκρας τῆς Νέας Ζέμπλης, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Ὁλλανδίαν. Τὸ δὲ ἄλλο ἔλαβε τὴν γνωστοτέραν ὁδὸν τοῦ πορθμοῦ τοῦ Waïgatz, προυχώρησε διὰ μέσου τῶν πάγων τοῦ κόλπου τοῦ Kara, καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀνοικτὴν καὶ γλαυκὴν θάλασσαν, ὁπόθεν ἀνεκάλυψε τὴν ῥωσσικὴν ἀκτήν, ὑποτρεπομένην νοτιοανατολικῶς. Ἡ τοιαύτη τῆς ἀκτῆς διεύθυνσις ἐπιστοποίει, ὅτι τὸ πλοῖον εἶχεν ἤδη παρακάμψει τὸ ἀκρωτήριον Tabis, τὸ σημειωθὲν ὑπὸ τοῦ Πλινίου ὡς ἀποτελοῦν τὴν βορείαν ἄκραν τῆς Ἀσίας. Ἑπομένως ἐνόμισαν ὅτι ἠδύναντο μετὰ βραχεῖαν θαλασσοπλοΐαν νὰ φθάσωσιν εἰς τοὺς ἀνατολικοὺς καὶ μεσημβρινοὺς λιμένας τῆς ἠπείρου.

Ἠγνόουν ἐν τούτοις ὅτι καὶ πέραν τοῦ κόλπου τοῦ ποταμοῦ Obi ἡ Ἀσία ἐκτείνεται ἔτι κατὰ ἑκατὸν εἴκοσι μοίρας πρὸς ἀνατολὰς ἐν τῷ πολικῷ κύκλῳ. Ἡ εἴδησις τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης κομισθεῖσα εἰς Ὁλλανδίαν διήγειρε μεγάλην χαράν. Ἓξ μεγάλα πλοῖα, ἐξοπλισθέντα παραυτα, ἐφορτώθησαν μὲ πραγματείας προωρισμένας νὰ πωληθῶσιν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Ἰνδιῶν. Μικρὸν πλοῖον ὤφειλε νὰ συνοδεύσῃ τὸν στολίσκον τοῦτον, μέχρις οὗ ἤθελεν ὑπερβῇ τὸ νομιζόμενον ἀκρωτήριον Tabis, καὶ εἶτα ἐπιστρέψῃ ὅπως ἀναγγείλῃ τὸ γεγονός. Οὕτω ὁ στόλος ἀνεχώρησε· δυστυχῶς ὅμως τὴν φορὰν ταύτην ὁ πλοῦς οὐδόλως ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς συλληφθείσας προσδοκίας. Τὰ Ὁλλανδικὰ πλοῖα εὗρον τὸν πορθμὸν τοῦ Waïgatz περιφραγμένον ἐκ τῶν πάγων, ἀφοῦ δὲ μάτην προσεπάθησαν νὰ ἀνοίξωσι δίοδον, ἐπανέκαμψαν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην τὸ γενικὸν τοῦ Κράτους Συμβούλιον ἠρνήθη νὰ συντελέσῃ πλέον εἰς τὰς ἀπαιτουμένας δαπάνας νέου πλοῦ, ὑπέσχετο ὅμως ἀμοιβὴν εἴκοσι πέντε χιλιάδων φλωρινίων εἰς ὅντινα ἤθελεν ἐκτελέσει τὴν ἐπιχείρησιν. Ἀλλ' ὅμως οἱ πολῖται δὲν ἀπεθαρρύνθησαν. Ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ τοῦ Ἀμστελοδάμου ἐναύλωσε δύο πλοῖα, παρέλαβε τολμηροὺς ναύτας, πάντας σχεδὸν ἀγάμους, ἵνα μηδόλως ἡ ἐνθύμησις τῆς οἰκογενείας ἐξασθενῇ τὸ θάρρος αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων, καὶ ἀνέθηκε τὴν διοίκησιν τῆς ἐκστρατείας τῷ γενναίῳ πλοιάρχῳ Heemskerk. Τὰ δύο ταῦτα πλοῖα ἀπῆραν τὴν 18ην Μαΐου 1596. Ὁ Barendz ἦτο κυβερνήτης τοῦ ἑνός, ὁ δὲ van de Rijp ἐπλοιάρχει τοῦ ἑτέρου.

Κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συμφωνήσωσιν ὁποίαν ὤφειλον νὰ τραπῶσιν ὁδόν. Ἀλλ' ὁ Barendz ἐπείσθη τέλος ὑπὸ τοῦ Rijp νὰ σπεύσωσι πρὸς βορρᾶν, ἀντὶ νὰ διευθυνθῶσι βορειοανατολικῶς, καὶ διευθύνθησαν πρὸς ἄρκτον. Οὕτω δὲ ἔφθασαν εἰς τὴν 74ην μοῖραν βορείου πλάτους, πλησίον μικρᾶς νήσου ἣν ὠνόμασαν *νῆσον τῶν ἄρκτων* (beereneiland) εἰς ἀνάμνησιν πολυώρου μάχης, ἣν ἠναγκάσθησαν νὰ συνάψωσι κατ' ἀγέλης ἄρκτων.

Πέριξ αὐτῶν οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπον εἰμὴ ὑψηλοὺς καὶ ἀποτόμους ὄγκους πάγων, οἵτινες ἐφαίνοντο περικλείοντες πανταχόθεν τὴν θάλασσαν. Οὐχ ἧττον ἐξηκολούθησαν πλέοντες πρὸς βορρᾶν, τὴν δὲ 19 Ἰουνίου ἀνεκάλυψαν χώραν, εἰς ἣν ἔδωκαν

1. Προβλ. Heldreich, Flore de Crète in Raulin. Descript. phys. de l'île de Crète, pag. 890.

2. Heldreich Plant. exsicc. ann. 1845, n° 451. bis.

3. Προβλ. Flore du Peloponèse et des Cyclades, pag. 72 (sub Roccella tinctoria Ach.).

Digitized by Google

τὸ ὄνομα Spitsbergen, ἕνεκα τῶν κατὰ κάθετον κατερχομένων βράχων της, καὶ ἣν ἐξέλαβον ὡς τὴν Γροιλανδίαν. Ἐκεῖ εἶδον μεγάλας ἄρκτους λευκάς, ἐλάφους, ἱππελάφους, ἀγριόχηνας, πελωρίας φαλαίνας, καὶ ἀλώπεκας παντὸς χρώματος.

Φθάσαντες μεταξὺ τῆς 76⁰ καὶ 80⁰ βορείου πλάτους ἐδέησε νὰ ὑποχωρήσωσι πρὸς ἀνατολὰς καὶ νὰ προσεγγίσωσιν αὖθις εἰς τὴν νῆσον τῶν ἄρκτων. Ὁ Barendz ὅμως δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ λάβῃ τὴν πρὸς βορρᾶν διεύθυνσιν, ἣν ὁ Rijp εἶχεν ἀκολουθήσει μέχρι τοῦδε, καὶ ἐστράφη νοτιοανατολικῶς. Τότε ὁ Rijp ἀπέπλευσε πρὸς βορρᾶν καὶ τοιουτοτρόπως ἀπεχωρίσθησαν.

Ὁ Barendz ἔφθασε τὴν 17ην Ἰουλίου πλησίον τῆς νέας Ζέμπλης, παρέπλευσε τὴν βόρειον ἀκτὴν τῆς νήσου καὶ ἐξηκολούθησε πλέων πρὸς ἀνατολάς. Ἐκ τοῦ σημείου τούτου ἄρχονται οἱ κίνδυνοι καὶ αἱ δοκιμασίαι. Καθ' ὅσον προὐχώρουν, οἱ ἐπιπλέοντες τῆς θαλάσσης πελώριοι ὄγκοι πάγου καθίσταντο πολυαριθμότεροι, συνενούμενοι καὶ ἀποτελοῦντες ὑπερμεγέθεις σκοπέλους, οἵτινες καὶ αὐτοὶ συσσωρευόμενοι ἐσχημάτιζον ἀποτόμους βράχους καὶ ὄρη. Τὸ πλοῖον εὑρέθη παραχρῆμα περικεκλεισμένον ἐντελῶς ὑπὸ πάγων, ἁπανταχόθεν κλειόντων τὸν ὁρίζοντα αὐτοῦ.

Βλέποντες ὅτι ἀπέβαινεν ἀδύνατον νὰ καταλάβωσιν αὖθις τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τῆς Ἀσίας, οἱ ἀτυχεῖς θαλασσοπόροι ἐσκέφθησαν νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω. Ἀλλ' ἦτον ἤδη ἡ 25 Αὐγούστου, ἐποχὴ καθ' ἣν τὸ θέρος τελευτᾷ ἐν ταῖς χώραις ταύταις, καὶ δὲν ἐβράδυναν νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι ἡ ἐπιστροφὴ δὲν ἦτο πλέον δυνατή. Εὑρέθησαν ὅθεν αἰχμάλωτοι ὑπὸ τῶν πάγων, περιπλανώμενοι ἐν μέσῳ φρικώδους ἐρημίας, κεκαλυμμένοι ἐντὸς ἐκτεταμένης καὶ πυκνοτάτης ὁμίχλης, ἄνευ σχεδίου, ἄνευ ἐλπίδος, καὶ ἀπειλούμενοι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ κατασυντριβῶσιν ὑπὸ τῶν ἐκ πάγου ὀρέων, ἅτινα ἐπέπλεον, καὶ μετὰ φοβεροῦ κρότου συνεκρούοντο πρὸς ἄλληλα πέριξ τοῦ πλοίου.

Μία μόνη ὁδὸς σωτηρίας ὑπελείπετο αὐτοῖς, ἢ μᾶλλον ἓν μόνον μέσον, ὅπως ἐπιβραδύνωσι τὸν θάνατον αὐτῶν. Εὑρίσκοντο πλησίον τῆς ἀκτῆς τῆς Νέας Ζέμπλης, καὶ ἠδύναντο νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ πλοῖον καὶ νὰ προσπαθήσωσι νὰ διέλθωσι τὸν χειμῶνα ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ νήσῳ.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη, ἡ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ ληφθεῖσα, δὲν ἀπῄτει ὀλιγώτερον θάρρος παρ' αὐτῶν ἢ ἐὰν ἔμενον ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἀλλ' εἶχε τοὐλάχιστον τοῦτο τὸ καλόν, ὅτι ἤθελε φέρει κίνησιν, πάλην καὶ νέου εἴδους κινδύνους. Μετὰ δισταγμόν τινα ἐγκατέλειψαν τὸ πλοῖον καὶ προσήγγισαν εἰς τὴν νῆσον.

Ἡ νῆσος αὕτη ἦτον ἀκατοίκητος· οὐδεὶς λαὸς τοῦ βορρᾶ εἶχε θέσει ποτὲ ἐπ' αὐτῆς τὸν πόδα. Ἦτον ἔρημος συγκειμένη ἐκ πάγων καὶ χιόνων, πληττομένη ἀπαύστως ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ἐφ' ἧς ὁ ἥλιος σπανίως ἔρριπτε φυγάδα τινὰ καὶ ἄθερμον ἀκτῖνα. Οὐχ ἧττον οἱ δυστυχεῖς ναυαγοὶ ἔρρηξαν κραυγὰς χαρᾶς, ἅμα ἐπάτησαν ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐγονυπέτησαν ἐπὶ τῆς χιόνος, ὅπως εὐχαριστήσωσι τὴν θείαν Πρόνοιαν. Ἀμέσως ἐσκέφθησαν νὰ κατασκευάσωσι σκέπην, ἀλλ' οὐδὲν δένδρον ὑπῆρχεν ἐν τῇ νήσῳ. Εὐτυχῶς ὅμως ἀνεκάλυψαν ἐκεῖ πλησίον ἐπὶ τῆς παραλίας μεγάλην ποσότητα ξύλων, ἅπερ ἡ θάλασσα εἶχε φέρει ἐκ τῆς ἠπείρου.

Ἐπελήφθησαν λοιπὸν πάραυτα τοῦ ἔργου, καὶ ἐπανελθόντες ἐπὶ τοῦ πλοίου, παρέλαβον σανίδας, δοκούς, ἥλους, πίσσαν, κιβώτια, βυτία. Ἐνέπηξαν τὰς δοκοὺς ἐν τῷ πάγῳ, μετεποίησαν τὴν γέφυραν τοῦ πλοίου εἰς στέγην, ἀνήρτησαν ἐξ αὐτῆς τὰς κλίνας των, ἐκάλυψαν τοὺς τοίχους μὲ τὰ ἱστία, ἀπέφραξαν τὰς σχισμάδας διὰ πίσσης. Ἀλλὰ καθ' ἣν ὥραν εἰργάζοντο ὤφειλον νὰ ἀψηφῶσιν ἀνηκούστους κινδύνους καὶ νὰ ὑποφέρωσι πρωτοφανεῖς κακοπαθείας. Τὸ ψῦχος ἦν τοσοῦτον ὑπερβολικόν, ὥστε, ὅταν ἐκράτουν ἧλον μεταξὺ τῶν χειλέων, ὁ ἧλος ἐπάγωνεν ἀμέσως, σύροντες δὲ αὐτὸν ἀπέσπων τὰς σάρκας καὶ ἔρρεεν ἄφθονον αἷμα. Αἱ λευκαὶ ἄρκτοι, ὠθούμεναι ὑπὸ τῆς πείνης, τοὺς ἐπολιόρκουν μανιωδῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν πάγων τόσον περὶ τὴν καλύβην αὐτῶν, ὅσον καὶ μέχρι τῶν ἔνδον τοῦ πλοίου, καὶ τοὺς ἠνάγκαζον νὰ διακόπτωσι τὴν ἐργασίαν καὶ νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν ζωήν των. Ἡ γῆ ἦτο τοσοῦτον σκληρά, ὥστε ὤφειλον νὰ σκάπτωσιν αὐτὴν ὡς πέτραν. Πέριξ τοῦ πλοίου τὸ ὕδωρ ἦν πεπηγὸς μέχρι βάθους τριῶν καὶ ἡμίσεος μέτρων. Ὁ ζῦθος εἶχε πήξει ἐντὸς τῶν βυτίων ἀπολέσας πᾶσαν γεῦσιν, τὸ δὲ ψῦχος ὁσημέραι ἐπετείνετο.

Μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας κατώρθωσαν νὰ καταστήσωσι τὴν κιβωτὸν αὐτῶν κατοικήσιμον, καὶ οὕτω νὰ προφυλαχθῶσιν ἐκ τῆς χιόνος καὶ τῶν ἀνέμων. Ἥναψαν πῦρ, καὶ ἤρχισαν νὰ κοιμῶνται ὀλίγας ὥρας, ἀλλὰ μόνον ὁσάκις δὲν ἀφυπνίζοντο ὑπὸ τῶν ὠρυγῶν τῶν ἀγρίων θηρίων, ἅτινα ἐπεριπόλουν πέριξ τῆς καλύβης. Συνετήρουν τὴν λυχνίαν μὲ τὸ πάχος τῶν ἄρκτων, ἃς ἐφόνευον διὰ μέσου τῶν μικρῶν ὀπῶν, ἐθέρμαινον τὰς χεῖράς των ἐντὸς τῶν αἱμοσταγῶν σπλάγχνων αὐτῶν τῶν ζώων, ἐκαλύπτοντο διὰ τῶν δερμάτων των καὶ ἔτρωγον τὸ κρέας τῶν ἀλωπέκων ὁμοῦ μὲ *γαλέτας*, ἃς εἶχον φέρει μεθ' ἑαυτῶν ἐκ τῶν ἐφοδίων τοῦ ταξειδίου των.

Ἐν τούτοις τὸ ψῦχος ἀπέβαινε καθ' ἑκάστην δριμύτερον. Τοσοῦτον δὲ εἶχε καταντήσει δυνατόν, ὥστε αἱ ἄρκτοι δὲν ἐξήρχοντο πλέον τῶν φωλεῶν των. Τὰ τρόφιμα καὶ τὰ ποτὰ ἐπήγνυντο καὶ πλησίον ἀκόμη τῆς πυρᾶς. Οἱ ἀτυχεῖς ναῦται ἔκαιον τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, χωρὶς τὴν ἐλαχίστην νὰ αἰσθανθῶσι θερμότητα. Ἐσπέραν τινά, φοβηθέντες μὴ ἀποθάνωσιν ἐκ τοῦ ψύχους, εἶχον κλείσει ἑρμητικῶς τὴν καλύβην, ἀλλὰ μικροῦ ἐ-

Digitized by Google

δέησε νὰ ἀποθάνωσιν ἐξ ἀσφυξίας, καὶ ὅπως μὴ ἐκπνεύσωσιν, ἐδέησε νὰ ἀψηφίσωσιν ἐκ νέου τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο ψῦχος.

Πρὸς τοῖς δεινοπαθήμασι τούτοις προσετέθη καὶ ἕτερον· Τὴν πρωΐαν τῆς 4 Νοεμβρίου ματαίως ἐπερίμενον τὴν αὐγήν. Ὁ ἥλιος δὲν ἐφάνη πλέον· ἡ πολικὴ νὺξ ἤρχισε. Τότε οἱ σιδηροκάρδιοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ᾐσθάνθησαν ἐκλεῖπον τὸ θάρρος αὐτῶν, ὁ δὲ Barendz, κρύπτων τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀγωνίαν, ἐχρειάσθη νὰ καταβάλῃ ὅλην αὐτοῦ τὴν εὐγλωττίαν, ὅπως τοὺς ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν ἀπελπισίαν.

Ἡ τροφὴ καὶ τὰ ξύλα ἤρχισαν νὰ ἐκλείπωσιν, μετὰ λύπης δὲ ἔρριπτον τοῦ λοιποῦ ἐπὶ τοῦ πυρὸς τοὺς τελευταίους κλάδους, οὓς εἶχον εὕρει ἐπὶ τῆς παραλίας. Τὸ φῶς δὲν διετηρεῖτο εἰμὴ ἀμυδρότατον ἐν τῷ φοβερῷ ἐκείνῳ σκότει. Οὐδὲν ἧττον, ὅτε τὴν ἑσπέραν συνηθροίζοντο περὶ τὴν μικρὰν αὐτῶν ἑστίαν, ἀπελάμβανον εἰσέτι στιγμάς τινας εὐθύμους. Τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων παρεσκεύασαν ἓν μικρὸν γεῦμα μὲ οἶνον καὶ ζυμάριον τηγανισθὲν ἐντὸς ἐλαίου φαλαίνης, ἔβαλον δὲ κλήρους, ὅπως ἡ τύχη ἀποφασίσῃ εἰς τίνα ἐξ αὐτῶν ἔμελλε νὰ δοθῇ τὸ στέμμα τῆς Νέας Ζέμπλης. Ἄλλοτε ἔπαιζον, διηγοῦντο παλαιοὺς μύθους, ἔπινον εἰς τιμὴν Μαυρικίου τοῦ Orange, καὶ ὡμίλουν περὶ τῶν οἰκογενειῶν των.

Γονυπετεῖς καθ' ἑκάστην ἐπὶ τῆς χιόνος, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες ἐστραμμένους πρὸς τοὺς ἀστέρας ᾖδον ὁμοῦ ψαλμούς. Ἐνίοτε βόρειόν τι σέλας, διέσχιζε τὸ βαθὺ ἔρεβος, ὑφ' οὗ ἐκαλύπτοντο. Τότε δὲ ἐξήρχοντο τῆς τρώγλης των, ἔτρεχον πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, ἐχαιρέτιζον γηθοσύνως καὶ μετὰ κατανυκτικῆς εὐγνωμοσύνης τὴν δραπέτιδα ταύτην λάμψιν ὡς προάγγελον σωτηρίας.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτῶν ὁ ἥλιος ὤφειλε νὰ ἀναφανῇ τὴν 9ην Φεβρουαρίου 1597. Ἀλλ' ἠπατήθησαν. Τὴν πρωΐαν τῆς 24ης Ἰανουαρίου, ἐν μιᾷ τῶν στιγμῶν ἐκείνων, καθ' ἃς διετέλουν ἀποτεθαρρυμένοι καὶ μελαγχολικοὶ, εἷς ἐξ αὐτῶν παρετήρησεν ἐξυπνήσας ἔκτακτον φῶς. Πάραυτα ἔβαλε κραυγὴν, ἐπήδησε κατὰ γῆς καὶ ἐξύπνησε τοὺς συντρόφους του. Πάντες ἐξῆλθον τῆς καλύβης καὶ παρετήρησαν τὸν οὐρανὸν διαυγαζόμενον πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ ζωηροῦ φωτὸς, τὴν σελήνην, ἥτις ὠχρία, τὸν διαφανῆ αἰθέρα, τὴν ῥοδοβαφῆ κορυφὴν τῶν ἐκ πάγου βράχων καὶ ὀρέων, τέλος τὴν αὐγὴν, τὸν ἥλιον, τὴν ζωὴν, τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐλπίδα τοῦ ἐπανιδεῖν τὴν πατρίδα μετὰ τρίμηνον νύκτα καὶ ἀγωνίαν.

Ἐπί τινας στιγμὰς ἔμειναν ἀκίνητοι καὶ σιωπηλοὶ, οἱονεὶ καταβληθέντες ὑπὸ τῆς συγκινήσεως. Εἶτα ἐδάκρυσαν, περιεπτύχθησαν ἀλλήλους, ἔπαλον εἰς τὸν ἀέρα τοὺς ἐκ διφθέρας πίλους των καὶ ἔκαμον ν' ἀντηχήσωσιν αἱ φρικώδεις ἐκεῖναι ἐρημίαι ἐκ τῶν ἤχων τῶν προσευχῶν καὶ χαρμοσύνων αὐτῶν κραυγῶν. Ἀλλ' ἡ χαρὰ αὕτη ὑπῆρξε δυστυχῶς βραχεῖα. Θεωρήσαντες ἀλλήλους κατὰ πρόσωπον, ἔφριξαν καὶ ᾤκτειραν ἑαυτούς. Τὸ ψῦχος, ἡ ἀϋπνία, ἡ πεῖνα, αἱ ἀγωνίαι τοῦ πνεύματος, τοὺς εἶχον ἐπὶ τοσοῦτον καταβάλει, ὥστε δὲν ἠδύναντο σχεδὸν νὰ ἀναγνωρίσωσι πλέον ἀλλήλους. Καὶ ἐν τούτοις τὰ δεινὰ αὐτῶν δὲν εἶχον εἰσέτι τελειώσει! Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ μνημονευθέντος μηνὸς ἡ χιὼν ἔπεσεν ἐν τοιαύτῃ ἀφθονίᾳ, ὥστε ἡ καλύβη ἐκαλύφθη ὁλόκληρος, ἠναγκάσθησαν δὲ νὰ ἐξέρχωνται καὶ εἰσέρχωνται ἐν αὐτῇ διὰ τῆς ὀπῆς τῆς ἑστίας. Ἅμα δ' ἤρχισεν ἐλαττούμενον τὸ ψῦχος, ἀνεφάνησαν αἱ ἄρκτοι καὶ μετ' αὐτῶν οἱ κίνδυνοι, αἱ ἄϋπνοι νύκτες, αἱ φοβερώτεραι δοκιμασίαι. Αἱ δυνάμεις αὐτῶν ἠλαττώθησαν, τὸ δὲ θάρρος των, ἐπὶ στιγμὴν ζωογονηθὲν, ἐξέλιπεν αὖθις.

Ἐν τοσούτῳ ἀμυδρὰ ἐλπὶς ὑπελείπετο εἰσέτι αὐτοῖς. Δὲν εἶχον μὲν κατορθώσει νὰ ἐλευθερώσωσι τὸ πλοῖον αὐτῶν ἐκ τῶν πάγων, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπετύγχανον τοῦτο, δὲν ἠδύναντο παντάπασι νὰ τὸ ἐπισκευάσωσιν. Εἶχον ὅμως ἀνελκύσει ἐπὶ τῆς παραλίας μίαν λέμβον, καὶ μίαν φορτηγίδα, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀμυνόμενοι ἀεννάως κατὰ τῶν ἄρκτων, αἵτινες εἰσώρμουν μέχρι τοῦ κατωφλίου τῆς καλύβης, κατώρθωσαν νὰ τὰς ἐπιδιορθώσωσιν ὅσον ἠδύναντο.

Διὰ τῶν δύο τούτων σκαφιδίων διελογίζοντο νὰ διευθυνθῶσι πρὸς ἕνα τῶν μικρῶν λιμένων τῆς Ῥωσσίας, νὰ παραπλεύσωσι δηλαδὴ τὴν πρὸς βορρᾶν ἀκτὴν τῆς Νέας Ζέμπλης καὶ τῆς Σιβηρίας, καὶ νὰ διαπλεύσωσι τὴν Λευκὴν θάλασσαν, τουτέστι νὰ ἐπιχειρήσωσι πλοῦν τετρακοσίων γερμανικῶν μιλίων! Καθ' ὅλον τὸν μῆνα Μάρτιον, ὁ καιρὸς, ὢν λίαν ἄστατος, τοὺς ἐκράτει ἐν διηνεκεῖ ἐναλλαγῇ ἐλπίδος καὶ ἀπελπισίας! Πλέον ἢ δεκάκις εἶδον τὴν θάλασσαν ἐλευθέραν μέχρι τῆς παραλίας καὶ προητοιμάζοντο νὰ ἀναχωρήσωσι, πλὴν πάντοτε νέα ἐπίτασις τοῦ ψύχους, ἀπρόοπτος, συνήθροιζεν αὖθις τοὺς πάγους καὶ ἔκλειεν αὐτοῖς τὴν ἔξοδον πανταχόθεν. Κατὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιον ἡ ἔκτασις τῶν πάγων ὑπῆρξεν ἄπειρος καὶ διαρκῶς ἀδιάλυτος. Ὁ μὴν Μάϊος ἦν ἐπίσης ἀσταθὴς, καὶ μόλις τὸν Ἰούνιον ἠδυνήθησαν νὰ ἀποφασίσωσιν ὅπως ἀπέλθωσιν.

Συντάξαντες ὅθεν λεπτομερῆ ἀφήγησιν τῶν κινδύνων καὶ περιπετειῶν των, ἧς ἀντίγραφον ἀφῆκαν ἐν τῇ τρώγλῃ, ἐξέπλευσαν τὴν πρωΐαν τῆς 15 Ἰουνίου, ἔχοντες λαμπρότατον καιρὸν καὶ θάλασσαν πανταχόθεν ἀνοικτὴν ἐνώπιόν των. Μετὰ ἐννεάμηνον διατριβὴν ἐπὶ τῆς ἀπαισίας ἐκείνης γῆς διηυθύνθησαν πρὸς τὴν ἤπειρον. Ἐξηντλημένοι ἐκ τηλικούτων συμφορῶν, ἔμελλον νὰ ἀψηφίσωσιν ἐπὶ δύο ἀνοικτῶν λέμβων τοὺς μανιώδεις ἀνέμους, τὰς μακρὰς βροχὰς, τὰ θανατηφόρα ψύχη, τὰς συγκρούσεις τῶν βραχωδῶν πάγων, τῶν πλεόντων ἐπὶ τῆς ἀχανοῦς καὶ φοβερᾶς ἐκείνης θαλάσσης, ἐφ' ἧς τὸ ῥιψοκινδυνεῦσαι καὶ μετὰ

Digitized by Google

στόλου θὰ ἦτο ἐπιχείρησις παρακεκινδυνευμένη. Ἐπὶ πολὺν χρόνον, διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ, ὤφειλον νὰ ἀποκρούωσι τὰς ἐπιθέσεις τῶν θαλασσίων ἄρκτων, νὰ ὑφίστανται φοβερὰν πεῖναν, νὰ τρέφωνται διὰ πτηνῶν φονευομένων διὰ λίθων, καὶ ᾠῶν εὑρισκομένων εἰς τὰς ἐρήμους ἀκτάς, νὰ ἐλπίζωσι καὶ νὰ ἀπελπίζωνται, νὰ χαίρωσι καὶ νὰ κλαίωσι, νὰ μεταμέλωνται ἐνίοτε διότι ἐγκατέλειψαν τὴν Νέαν Ζέμπλην, νὰ ἐπικαλῶνται τὴν καταιγίδα, νὰ ἐπιθυμῶσι τὸν θάνατον! Συχνάκις ἠναγκάζοντο νὰ σύρωσι τὰς λέμβους αὐτῶν ἐπὶ τῶν παγετωδῶν πεδίων, νὰ προσδένωσιν αὐτὰς ὅπως μὴ παρασυρθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, νὰ συσφίγγωνται ἅπαντες ἐν ἀδελφικῷ συμπλέγματι ἐν τῷ μέσῳ τῆς χιόνος, ὅπως ἀνθίστανται κατὰ τοῦ ψύχους, νὰ ζητῶσιν ἀλλήλους ἐν τῷ σκότει τῆς ὁμίχλης, νὰ καλῶνται ὀνομαστί, νὰ ἅπτωνται ἀλλήλων ἐκ φόβου μή τις ἀπωλέσθῃ, καὶ ἵνα μεταδίδωσιν ἀμοιβαίως ἑαυτοῖς θάρρος.

Πλὴν ἀλλ' ὅμως δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀνθέξωσιν ἅπαντες κατὰ τοσούτων φοβερῶν δοκιμασιῶν, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον. Καὶ αὐτὸς ὁ Barendz, ὅστις ἐπεβιβάσθη ἀσθενής, ᾐσθάνθη μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ὅτι τὸ τέλος αὐτοῦ προσήγγιζεν, ἐφ' ᾧ καὶ εἰδοποίησε τοὺς συντρόφους του. Ἐν τούτοις δὲν ἔπαυσεν, οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμήν, διευθύνων τὴν θαλασσοπλοΐαν καὶ καταβάλλων πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως συντάμῃ εἰς τὰ δυστυχῆ ἐκεῖνα ὄντα τὸ φρικῶδες ταξείδιον, οὗτινος ἐγίνωσκεν ὅτι δὲν θὰ ἴδῃ πλέον τὸ τέλος. Ἡ πνοὴ αὐτοῦ ἐσβέσθη καθ' ἣν ὥραν ἐπεσκόπει γεωγραφικὸν χάρτην. Ὁ τεταμένος αὐτοῦ βραχίων κατέπεσε νεκρὸς δεικνύων τὴν μεμακρυσμένην γῆν, ἡ δὲ τελευταία αὐτοῦ λέξις ἦτο ἐνθάρρυνσις καὶ συμβουλή.

Ἐν τῷ ὅρμῳ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου συνήντησαν — καὶ ἕκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ μετὰ ποίας χαρᾶς—ρωσικὸν πλοῖον, ὅπερ ἔδωκεν αὐτοῖς τροφάς, οἶνον καὶ φάρμακον καλούμενον cochléaria πρὸς θεραπείαν τῆς στομακάκης, ἐξ ἧς πολλοὶ ναῦται ἔπασχον καὶ διὰ τοῦ φαρμάκου τούτου ἰάθησαν. Παρέπλευσαν τὴν Σιβηρίαν, συνήντησαν καὶ ἄλλα ρωσικὰ πλοῖα, ἅτινα καθίσταντο ὁσημέραι πολυπληθέστερα, καὶ ἐφωδιάσθησαν διὰ προσφάτων τροφῶν, αἵτινες ἀνεζωπύρησαν τὰς δυνάμεις των.

Ἅμα τῇ εἰσόδῳ αὐτῶν εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν, πυκνοτάτη ὁμίχλη ἀπεχώρησε τὰς δύο λέμβους. Ἐν τοσούτῳ ἀμφότεραι παρέκαμψαν τὸ ἀκρωτήριον Candnoes, καί, οὐρίου πνέοντος ἀνέμου, διέτρεξαν ἐν διαστήματι τριάκοντα ὡρῶν ἔκτασιν ἑκατὸν εἴκοσι μιλλίων, μεθ' ἣν τὰ πληρώματα συνηντήθησαν ἀλαλάζοντα.

Ἀλλ' ἔτι μείζων χαρὰ περιέμενεν αὐτὰ ἐν Kilduin, ὅπου εὗρον ἐπιστολὴν τοῦ van de Rijp κυβερνήτου τοῦ ἑτέρου πλοίου, τοῦ ἀναχωρήσαντος μετ' αὐτῶν ἐκ τῆς νήσου Texel, δι' ἧς ἀνήγγελλε τὴν ἄφιξίν του. Ὀλίγον μετέπειτα ἡ λέμβος καὶ ἡ φορτηγὶς συνήντησαν τὸ πλοῖον εἰς Kola. Ἦτον ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν οἱ ναυαγοὶ τῆς Νέας Ζέμπλης ἐπανέβλεπον τὴν ἐθνικὴν σημαίαν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των ἐκ τῆς νήσου τῶν ἄρκτων, καὶ τὴν ἐχαιρέτισαν μετὰ φρενητιώδους χαρᾶς.

Οἱ συνοδοιπόροι τοῦ van de Rijp καὶ τοῦ Barendz ἐρρίφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων, διηγήθησαν τὰς παρελθούσας περιπετείας αὐτῶν, ἔκλαυσαν τοὺς ἀπολεσθέντας φίλους καὶ ἐλησμόνησαν τὰ δεινά, ἃ ὑπέστησαν. Ἀκολούθως διηυθύνθησαν ἅπαντες εἰς Ὁλλανδίαν, ἔνθα ἔφθασαν σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς τὴν 29ην Ὀκτωβρίου 1597, ἤτοι τρεῖς μῆνας ἀφ' ὅτου ἐγκατέλειψαν τὴν περίφημον καλύβην. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἔκβασις τῆς τελευταίας ἐπιχειρήσεως, ἣν ἀπεπειράθησαν οἱ Ὁλλανδοί, ὅπως διανοίξωσι νέαν ὁδὸν εἰς τὸ μετὰ τῶν Ἰνδιῶν ἐμπόριον διὰ τῶν πολικῶν θαλασσῶν.

Μετὰ τρεῖς σχεδὸν αἰῶνας, τῷ 1870, ὁ πλοίαρχος σουηδικοῦ πλοίου ριφθέντος ὑπὸ τῆς τρικυμίας εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Νέας Ζέμπλης, ἀνεῦρε τὸν σκελετὸν πλοίου, καὶ καλύβην περιέχουσαν δύω λέβητας, ἓν ἐκκρεμές, ἕνα σωλῆνα πυροβόλου, ἓν ξίφος, ἕνα πέλεκυν, ἕνα αὐλόν, μίαν βίβλον, κιβώτιά τινα πλήρη ἐργαλείων καὶ ῥάκη ἐνδυμάτων σεσηπότων.

Τὰ ἀντικείμενα ταῦτα, ἀναγνωρισθέντα ὑπὸ τῶν Ὁλλανδῶν ὡς ἀνήκοντα εἰς τοὺς ναύτας τοῦ Barendz καὶ Heemskerk, ἐκομίσθησαν ἐν θριάμβῳ εἰς Χάγην, καὶ κατετέθησαν ὡς λείψανα ἱερὰ ἐν τῷ ναυτικῷ μουσείῳ.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ] ΓΓ.

ΜΕΤΡΙΟΦΡΟΣΥΝΗ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ

Λαμπρὸν δεῖγμα τῆς μετριοφροσύνης τοῦ Κοραῆ ἀναφέρει ὁ κ. Α. Ζ. Μάμουκας ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ προτασσομένῳ προλόγῳ τῆς ἐκδόσεως τῶν μετὰ θάνατον ἔργων τοῦ μεγάλου διδασκάλου. Ἰδοὺ πῶς διηγεῖται τὰ περὶ τούτου·

«Οἱ τῆς πόλεως τῶν Κυδωνιῶν προεστῶτες καὶ τοῦ ἐκεῖ Γυμνασίου ἔφοροι, δι' ἐπιστολῆς των ἀπὸ 3 Αὐγούστου 1814, ἔπεμψαν πρὸς τὸν Κοραῆν, διὰ τοῦ ἐν Σμύρνῃ Στεφάνου Ῥάλλη, γρόσια 5,000, ἵνα ἀγοράσῃ διὰ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Γυμνασίου των βιβλία καὶ ὄργανα τῆς φυσικῆς ὅσ' αὐτὸς ἤθελε κρίνῃ χρήσιμα. «Ἓν μόνον ὄργανον, »(ἐπέφερον) προσδιορίζομεν ἡμεῖς, τὸ ὁποῖον ἀ»ναγκαιότατον στοχαζόμεθα καὶ ἐπιθυμοῦμεν »πολλὰ νὰ ἴδωμεν, τὴν εἰκόνα δῆλα δὴ τοῦ Ἀ»δαμαντίου Κοραῆ. Θέλομεν αὐτὴν διὰ στολισμὸν »τοῦ Γυμνασίου, καὶ διὰ νὰ παρακινώμεθα καὶ »ἡμεῖς καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς τὴν παιδείαν διὰ »τοιούτου μέσου. Ἂν λείψῃ, ὃ μὴ γένοιτο, ἄλλο »ὄργανον ἀποφασιστικὰ δὲν θέλομεν». Πρὸς ταῦτα ὁ Κοραῆς ἀπαντήσας τῇ 28 Ἰανουαρίου τοῦ 1815 ἔτους, ἔγραψεν· «. . . Ὁ φίλος διδάσκα»λός σας θέλει σᾶς εἰπεῖν τί ἔπραξα καὶ τί μέλ-

Digitized by Google

»λω νὰ πράξω περὶ τῶν σταλθέντων ἀργυρίων »σας . . . Περὶ δὲ τῆς ὁποίας ζητεῖτε εἰκόνος, ἡ »γνώμη μου ἦτο νὰ σιωπήσω ὁλότελα· ἀλλ' ἔ»πειτα συλλογισθείς, ἔκρινα ὅτι δὲν ἦτο δίκαιον »νὰ μὴ σᾶς ἀποκριθῶ περὶ τούτου. Ἀκούσατε, »λοιπὸν, φίλοι μου ὁμογενεῖς, τί μ' ἐσυνέβη. Μ' »ὅλον ὅτι ἡ ἐντροπὴ δὲν εἶναι γεροντικὸν ἰδίω»μα, ἐξεκοκκίνησα, μὰ τὴν κοινήν μας Πατρί»δα ! ὅταν ἦλθα εἰς ἐκεῖνο τῆς ἐπιστολῆς σας »τὸ μέρος. Ἡ ταλαίπωρος Ἑλλὰς, φίλοι μου, »δὲν ἔχει ἀκόμη ἀξίους εἰκόνων ἄνδρας. Εἰς τὴν »ἐξουσίαν ὅμως τῶν κατὰ πόλεις προεστώτων »εἶναι νὰ ταχύνωσι τὸν ποθητὸν ἐκεῖνον χρόνον, »ὅταν μέλλωσι νὰ γεννηθῶσι καὶ τοιοῦτοι ἄν»δρες. Εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀποβλέπουσι καὶ »οἱ κόποι ὅλων ἡμῶν, ὅσοι νομιζόμεθα καὶ ὀνο»μαζόμεθα σπουδαῖοι, ὄχι νὰ λάβωμεν ἡμεῖς εἰ»κόνας, ἀλλὰ νὰ φέρωμεν τὴν Ἑλλάδα εἰς κα»τάστασιν νὰ γεννήσῃ καὶ πάλιν, ὡς ἐγέννα καὶ »πάλαι, ἀξίους εἰκόνος ἄνδρας. Ἐὰν τοῦτο δὲν »σᾶς πληροφορῇ, εἶναι τρόπος ἄλλος, ἀγαπητοί »μου Κυδωνιᾶται, μήτ' ἐμὲ τὸν ταλαίπωρον γέ»ροντα νὰ κάμνετε νὰ ἐντρέπωμαι, καὶ σεῖς νὰ »προξενήσητε κἂν εἰς τὰ τέκνα σας τὴν εὐχαρί»στησιν νὰ ἴδωσιν ὅ,τι εἰς ἐσᾶς δὲν συγχωρεῖ »ἀκόμη τῆς Ἑλλάδος ἡ παροῦσα κατάστασις νὰ »ἴδετε. Ποῖος τρόπος; Καλὴ εἰκὼν νὰ χαλκογρα»φηθῇ καὶ νὰ τυπωθῇ χρειάζονται τοὐλάχιστον »300 γρόσια· προσθέσατε τὰ 300 ταῦτα γρόσια »εἰς τὰ κατ' ἔτος διορισθέντα 400 διὰ τὴν αὔ»ξησιν τῆς βιβλιοθήκης σας, καὶ πέμψατέ τα »πρὸς τὸν ἐν Βιέννῃ φίλον μου κύριον Α. Βασι»λείου. Ἀσυγκρίτως πλειοτέραν ὠφέλειαν θέλουν »λάβει τὰ τέκνα σας ἀπὸ τὴν καλὴν βιβλιοθή»κην παρὰ ἀπὸ ἀψύχους εἰκόνας . . .»

»Καὶ ταῦτα μὲν ἔγραφεν ὁ Κοραῆς πρὸς τοὺς Κυδωνιάτας ζητήσαντας τὴν εἰκόνα του. Ἐπειδὴ δὲ μετά τινα καιρὸν ἐξετυπώθη ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ αὐτοῦ καὶ διεδόθη ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα τὸ εἰκόνισμά του, φέρον τὴν ἐπιγραφήν· *Ἑλλὰς, τὴν σὴν εἰκόνα ἀθάνατον ὁρᾶν βουλομένη, σοῦ μὴ διδόντος, ὄμμασιν Ἕλληνος ζωγράφου ὑφήρπασε*, δὲν κρίνω ἄσκοπον νὰ ἀφηγηθῶ ὧδε τὸ περὶ τούτου, ἄγνωστον ἴσως εἰς πολλούς, ἱστορικόν.

»Διέτριβεν εἰς Παρισίους κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὁ Σταμάτιος Δημητρίου Ῥοδοκανάκης, χῖος εὐπατρίδης, πάνυ οἰκεῖος τῷ Κοραῇ. Ἡμέραν τινὰ ἐν συνδιαλέξει ὁ Ῥοδοκανάκης μετὰ τῆς συνήθους οἰκειότητος ἀπήτησε παρὰ τοῦ Κοραῆ ὡς χάριν νὰ προσδιορίσῃ ὥραν ἐκ τῶν τῆς ἀνέσεώς του, ὅπως ἔλθῃ παρ' αὐτῷ ζωγράφος νὰ τὸν εἰκονογραφήσῃ, διότι (ἔλεγε) «πολὺ ἐπεθύμει νὰ ἔχῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του τὴν εἰκόνα τοῦ καλοῦ συμπολίτου καὶ φίλου του». Ὁ Κοραῆς τῷ ἀπήντησεν ἀστεϊζόμενος· «Ὦ ! ὡραίου ἀνθρώπου εἰκόνα ἐπεθύμησας». Τοῦ φίλου του ὅμως ἐπιμόνως παρακαλοῦντος, ὑποπτευθεὶς μὴ ἡ αἴτησις ὑπέκρυπτε σκοπὸν σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν παράκλησιν τῶν Κυδωνιατῶν, ἀνέλαβεν ἀμέσως ὕφος σοβαρὸν, καὶ εἶπεν ἐντόνως· «Οὐδέποτε θέλω συγκατατεθῆ νὰ ζωγραφηθῶ. Εἰκόνος ἄξιοι εἶναι μόνοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες. Ἐγὼ δὲ πολὺ ἀπέχω τοῦ νὰ ἦμαι, ἢ νὰ ὀνομάζωμαι, τοιοῦτος».

»Συνέβη μετά τινα χρόνον νὰ ἔλθῃ εἰς Παρισίους νέος Πολωνὸς, εὖ ἠγμένος, ὁ ὁποῖος περιηγούμενος τὴν Εὐρώπην ἐκόμιζε πρὸς τὸν Ῥοδοκανάκην συςατήρια παρ' ἐμπόρων φίλων του γράμματα. Τοῦτον περιεποιήθη ὁ Ῥοδοκανάκης. Φιλοξενούμενον δὲ παρ' ἑαυτῷ τὸν συνώδευε καὶ εἰς ἐπίσκεψιν τῶν ἐν τῇ μεγαλοπόλει ἐκείνῃ ἀξίων θέας μνημείων. Λόγου ποτὲ συμπεσόντος ἐν ταῖς ἰδιαιτέραις μεταξύ των συνδιαλέξεσι περὶ τῶν διασημοτέρων εὐρωπαίων ζωγράφων, ὁ Ῥοδοκανάκης, κατανοήσας ὅτι ὁ ξένος του δὲν ἦτο ἄμοιρος τῆς ζωγραφικῆς, τῷ ἀπεκάλυψε τὸν ἐγκάρδιον πόθον του περὶ τῆς εἰκόνος τοῦ Κοραῆ. «Δὲν θὰ εἶναι εὔκολον τὸ ἔργον, τῷ εἶπεν ὁ ξενιζόμενος, μὴ συναινοῦντος τοῦ εἰκονισθησομένου». Μετὰ διαφόρους συσκέψεις ἐλογίσθη ὡς μόνον κατάλληλον τὸ ἑξῆς τέχνασμα· Ὁ μὲν Ῥοδοκανάκης νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν γνωριμίαν τοῦ Κοραῆ τὸν ξένον του ὡς φιλέλληνα, ἐπιθυμοῦντα νὰ γνωρίσῃ προσωπικῶς τὸν ὑπὸ πάντων διὰ τὰς ἀρίστας ἐκδόσεις του ἐπαινούμενον ἄνδρα, αὐτὸς δὲ (ὁ Πολωνὸς) ἐφ' ὅσην ὥραν διαρκέσῃ ἡ ἐπίσκεψις, νὰ καταβάλῃ πᾶσαν σπουδὴν εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου τοῦ εἰκονισθησομένου. Ἡ ἐπίσκεψις ἐγένετο κατὰ τὰ οὕτω συμφωνηθέντα, καὶ παρετάθη, τοῦ Ῥοδοκανάκη μηκύνοντος ἐπίτηδες τὸν λόγον. Ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν δύο ἐπισκεπτῶν, καθ' ἣν ἐγένοντο ἀμοιβαῖαι φιλοφρονήσεις, ὁ Πολωνὸς ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ πάλιν τὸν Κοραῆν εἰς ἀποχαιρετισμόν.

»Ἀπελθὼν εἰς τὸν οἶκον, ἔνθα ἐφιλοξενεῖτο, ἠσχολήθη ἀμέσως εἰς τὸ σχεδιογράφημα κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀντίληψιν, συμβουλευόμενος κἄποτε τὸν Ῥοδακανάκην καὶ τὸν ἐν Παρισίοις ἔτι τότε διατρίβοντα Νεόφυτον Βάμβαν. Ὅτε συνετελέσθη τὸ σχέδιον, ἀπῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὸν Κοραῆν προφάσει τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ· καὶ ἡ δευτέρα αὕτη ἐπίσκεψις ἐπέθηκε τέλος εἰς τὸ τέχνασμα.

»Ἔξαλλοι ἐγένοντο τότε ὑπὸ τῆς χαρᾶς ὅ τε Ῥοδοκανάκης καὶ ὁ Βάμβας· καὶ ὁ μὲν πρῶτος παρέδωκεν ἀμέσως εἰς χαλκογράφον τὸ σχεδιογράφημα· ὁ δὲ Βάμβας συνέταξε τὴν ἄνωθι ἐκτεθεῖσαν ἐπιγραφὴν, ἐν ᾗ ἀπέκρυψεν ἐπίτηδες τὴν ἐθνότητα τοῦ ζωγράφου, ὀνομάσας αὐτὸν Ἕλληνα (ὡς πρεσβεύοντα τὸ ἀνατολικὸν ὀρθόδοξον δόγμα), ἵνα μὴ παροργισθῇ κατ' ἀμφοτέρων τῶν συμπολιτῶν καὶ φίλων του ὁ Κοραῆς, εἴ ποτε ἀπεκαλύπτετο τὸ κατασκεύασμα, δι' οὗ κατωρ-

Digitized by Google

θώθη νὰ *ὑφαρπασθῇ ἡ εἰκὼν ὄμμασιν Ἕλληνος ὅῆθεν ζωγράφου.*

»Ἀφοῦ ἱκανὰ τῆς εἰκόνος ἀντίτυπα ἐξετυπώθησαν, προσῆλθεν εἰς τὸν Κοραῆν ὁ Ῥοδοκανάκης, καὶ φέρων ἓν ἀνὰ χεῖρας τὸ τῷ ἐπέδειξε μετ' ἀγαλλιάσεως. Φρικτὰ παρωργίσθη τότε ὁ Κοραῆς.

— Μὴ θορυβεῖσθε, παρακαλῶ, τῷ εἶπεν ὁ Ῥοδοκανάκης, ἀλλ' εὐφράνθητε καθὼς ἐγώ, ὅτι οὕτω, χωρὶς ἡμεῖς νὰ θέλετε, ἐξεπληρώθη ὁ ἐγκάρδιός μου πόθος, ὁ ὁποῖος εἶναι κοινὸς ὅλων τῶν Ἑλλήνων πόθος». Τί νὰ εἴπῃ τότε ὁ Κοραῆς; Περιέστειλεν ἐν ἑαυτῷ τὸν θόρυβον τῆς ψυχῆς του, οὐδὲν δυνάμενος νὰ πράξῃ περὶ πράγματος τετελεσμένου.

»Οὕτω κατωρθώθη ἡ τύπωσις καὶ διάδοσις τῆς κατὰ πρῶτον ἐκδοθείσης εἰκόνος τοῦ Κοραῆ παρὰ τὴν θέλησιν καὶ ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ μετὰ τὴν τελευτήν του καὶ δευτέρα ἔκδοσις, ἔχουσα παρὰ πόδας τὴν ἐπιτάφιον ἐπιγραφήν του».

ΙΩΣΗΦ ΜΕΤΣΟΦΑΝΤΗΣ

Ὁ Ἰωσὴφ Μετσοφάντης (Mezzofanti) ἐγεννήθη ἐν Βονωνίᾳ τῷ 1771, ὅπου ἐδίδαξεν ἀργότερον τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἄλλας ἀνατολικὰς γλώσσας. Κατὰ τὸ 1830 ἐστάλη ἐντολήν τινα ἐπιτετραμμένος εἰς Ῥώμην, ὅπου καὶ τὸν ἠγάπησεν ὁ Πάπας Γρηγόριος ΙϚ'. Κατὰ τὸ 1833 διεδέχθη τὸν διάσημον Ἄγγελον Μάων ὡς διευθυντὴς τοῦ Βατικανοῦ. Κατὰ τὸ 1838 ἀνηγορεύθη καρδινάλις, ἀπεβίωσε δὲ κατὰ τὸ 1848.

Ὁ Στίναρ Ῥόζε γράφει, ἐν ταῖς ἀπὸ τὴν βόρειον Ἰταλίαν ἐν ἔτει 1817 ἐπιστολαῖς του: «Ὁ παράδοξος ἄνθρωπος, περὶ τοῦ ὁποίου λέγω, εἶνε ὁ Μετσοφάντης, ὅστις μόλις ἔχων ἡλικίαν 36 ἐτῶν, ὅτε τὸν ἐγνώρισα, ἀνεγίνωσκεν 22 καὶ ὡμίλει συναναστρεφόμενος 18 γλώσσας εὐκρινέστατα. Γερμανός τις ἀξιωματικὸς ὡμολόγει ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ τὸν διακρίνῃ ἀπὸ Γερμανόν· ὑπηρέτης μου δὲ Σμυρναῖος ἔλεγεν ὅτι εὐκόλως ἤθελε τὸν ὑπολάβει τις ὡς Γραικὸν ἢ Ὀθωμανόν. Ἀλλ' ἐγὼ ἐθαύμασα μάλιστα ὅτι ποτὲ δὲν περιέπιπτεν εἰς σφάλματα κοινὰ καὶ εἰς τοὺς Σκώτους καὶ τοὺς Ἰρλανδοὺς αὐτούς. Διέφερε δὲ τῶν ἄλλων γλωσσομαθῶν καὶ κατὰ τὴν ἀληθῆ παιδείαν».

Ὁ βαρῶν Ζάκ, ἀστρονόμος Οὔγγρος, πολύγλωσσος καὶ αὐτός, λέγει κατὰ τὴν ἀστρονομικήν του ἀνταπόκρισιν· «Ἡ δακτυλιοειδὴς ἔκλειψις τοῦ ἡλίου ἦτο τὸ πρῶτον περιεργότατον φαινόμενον εἰς ἐμέ, ὁ δὲ καθηγητὴς Μετζοφάντης τὸ δεύτερον. Ὁ δαιμόνιος οὗτος ἀνὴρ ὁμιλεῖ 32 γλώσσας, ζώσας καὶ νεκράς. Μοὶ ὡμίλησεν οὑγγριστὶ μὲ τοσαύτην ἀκρίβειαν περὶ τὴν γλῶσσαν, ὥστε ἔμεινα τῷ ὄντι ἔκθαμβος· ἔπειτα μοὶ ὡμίλησε γερμανιστὶ πρῶτον κατὰ τὴν σαξωνικὴν (τὴν ἀρίστην δηλ.) προφοράν, ἔπειτα δὲ κατὰ τὴν αὐστριακὴν καὶ συνηθικὴν διάλεκτον, ἀλλὰ τοσοῦτον ὀρθῶς καὶ χαριέντως, ὥστε ἐξεπλάγην. Ὡμίλησε προσέτι ἀγγλιστὶ πρὸς τὸν πλοίαρχον Σμίθ, ῥωσσιστὶ δὲ καὶ πολωνιστὶ πρὸς τὸν πρίγκιπα Βολκόνσκη μὲ τὴν αὐτὴν ἑτοιμότητα καὶ εὐστροφίαν, ὡς ἂν ὡμίλει τὴν πατρικήν του γλῶσσαν· κατὰ τὸ δεῖπνον, ἀφ' οὗ τῷ ὡμίλησα εἰς ἄλλας τινὰς γλώσσας, μοὶ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν νὰ τῷ ὁμιλήσω καὶ βλαχιστί· αὐτὸς δὲ παρευθὺς ἤρχισε ἐπιτροχάδην νὰ δημηγορῇ, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ τὸν διακόψω λέγων· «Βραδύτερα, αἰδεσιμώτατε, διότι δὲν δύναμαι νὰ σ' ἀκολουθήσω».

Ὁ Βύρων, γνωρίσας τὸν Μετσοφάντην (1821) λέγει περὶ αὐτοῦ· «Εἶνε βαθὺς γλωσσοΐδμων· πρέπει νὰ ἐχρημάτισε γενικὸς διερμηνεὺς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πύργου τῆς Βαβυλῶνος. Τὸν ἐδοκίμασα εἰς πάσας τὰς γλώσσας, ὅσας ὁπωσοῦν γνωρίζω, καὶ πάντοτε μὲ ἐξέπληξεν, ὡς καὶ δι' αὐτῆς τῆς ἀγγλικῆς».

Ὁ δανὸς συγγραφεὺς Μόλβεχ, συνομιλήσας μετὰ τοῦ Μετσοφάντου, λέγει ὅτι σπανίως ὑπάρχει διάλεκτος, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ὁμιλῇ ὁ θαυματουργὸς οὗτος γλωσσοΐδμων. Τὸν εὗρον συνομιλοῦντα μὲ γερμανόν· ὅτε δὲ ἐμείναμεν μόνοι καὶ ἐγὼ τῷ ὡμίλησα γερμανιστί, αὐτὸς μὲ διέκοψε δι' ἐρωτήσεώς τινος εἰς τὴν δανικήν, τὴν ὁποίαν προφέρει καὶ ὁμιλεῖ ὀρθότατα. Ὁ Μετσοφάντης δὲν εἶνε μόνον γλωσσομαθής, ἀλλὰ καὶ ἀληθὴς σοφός».

Ὁ κ. Φλὲκ ἐξέδωκε μακρὰν σημείωσιν περὶ τοῦ Μετσοφάντη, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἀκόλουθα· «Ὡμίλησέ ποτε τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν εἰς τὸ Βατικανὸν πρὸς ἄνθρωπόν τινα ἐλθόντα ἐκεῖ, ἔπειτα ἑβραϊκὰ μὲ εὐπατρίδην τινὰ Ῥῶσσον, λατινιστὶ δὲ καὶ γερμανιστὶ μὲ ἐμέ, δανιστὶ μὲ ἀρχαιολόγον τινὰ Δανόν, ἐκεῖ τυχόντα, ἀγγλιστὶ μὲ ἄλλον καὶ ἰταλιστὶ μὲ πολλούς. Ποτὲ δὲν περιηγήθη εἰς ξένους τόπους».

Ἀνώνυμός τις περιηγητὴς Ῥῶσσος, ἐκδοὺς ἐπιστολάς τινας ἐκ Ῥώμης, λέγει περὶ τοῦ Μετζοφάντη· «Δὶς ἐπεσκέφθην τὸν παράδοξον τοῦτον ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου μέχρι τοῦδε δὲν ἔχει παρόμοιον ὁ σοφὸς κόσμος. Ὁ Καρδινάλις Μετζοφάντης ὡμίλησεν ὀκτὼ γλώσσας ἐνώπιόν μου· διελέχθη μάλιστα καὶ ῥωσσιστὶ ὀρθῶς καὶ σαφέστατα. Καὶ προβεβηκὼς δὲ ἤδη τὴν ἡλικίαν ἐξακολουθεῖ νὰ μανθάνῃ νέας γλώσσας· πρό τινος ἔμαθε τὴν κινεζικήν. Τὸν παρεκάλουν νὰ μοὶ δώσῃ σημείωσιν τῶν γλωσσῶν καὶ διαλέκτων τὰς ὁποίας ὁμιλεῖ, μοὶ ἔστειλε δὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ γεγραμμένον ἰδιοχείρως εἰς 56 γλώσσας, ἐξ ὧν 30 ἦσαν εὐρωπαϊκαί, 17 ἀσιατικαί, 5 ἀφρικαναὶ καὶ 4 ἀμερικαναί. Εἶνε τῷ ὄντι ἀπὸ τὰ περιεργότατα φαινόμενα τῆς αἰωνίου ταύτης πόλεως».

Ὁ Μετζοφάντης συνωμίλει ἰδιαιτέραν τινὰ διάλεκτον μὲ ἕκαστον τῶν πολυαρίθμων μαθητῶν τοῦ σχολείου τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου, με-

Digitized by Google

ταβαίνων ταχέως ἀπὸ τὰς γλώσσας τῶν ἐσχατιῶν τῆς ἀνατολῆς εἰς τὰς τῶν ἐσχατιῶν τῆς δύσεως, ἀπὸ τὴν ἰρλανδικὴν εἰς τὴν κινεζικήν, τὴν ὁποίαν ἠγάπα διαφερόντως ... Ὁ Μετζοφάντης εἶχεν ἰδιογενῆ τινα εὐφυΐαν, ἥτις θέλει μείνει ἀπαράμιλλος· ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος πάντων τῶν γλωσσοϊδμόνων· τὸ ὄνομά του θέλει μείνει διὰ παντὸς εἰς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τὰ χρονικά· ὁ βιογράφος του G. Stolz, ἐν τῷ «Giornale di Roma», ἀριθμεῖ τὰς ἑπομένας γλώσσας καὶ διαλέκτους ἃς ἐγνώριζεν ὁ Μετζοφάντης: ἀγγλικήν, ἀθιγγανικήν, αἰθιοπικήν, ἀλβανικήν, ἀμερικανικήν, ἀραβικήν, ἀραμαϊκήν, ἀρμενικὴν καθαρεύουσαν καὶ ὡμιλημένην, βουλγαρικήν, γαλλικήν, γερμανικὴν νεωτέραν, ἀρχαίαν καὶ χυδαίαν, γεωργιανήν, δανικήν, ἑβραϊκὴν ἀρχαίαν καὶ ἑβραϊκὴν τῶν ῥαββίνων, ἑλληνικὴν ἀρχαίαν καὶ καθωμιλημένην, ἰλλυρικήν, ἰνδικὴν νεωτέραν, ἰρλανδικήν, ἱσπανικήν, ἰταλικήν, καταλανικήν, κελτικήν, κινεζικήν, κορασαϊκήν, κουρδικήν, κροατικήν, λατινικήν, λιθουανικήν, μαλαϊκήν, μαλτεζικήν, μογγολικήν, νορβηγικήν, ὀλλανδικήν, οὐγγρικήν, πεκουανικήν, περσικήν, πολωνικήν, πορτογαλλικήν, ῥηθικήν, ῥωμουνικήν, ῥωσσικήν, σαμαριτικήν, σανσκριτικήν, σαρδικήν, σιγγαλικήν, σκωτικήν, σουηδικήν, συριακήν, ταταρικήν, τουρκικήν, χαλδαϊκὴν καὶ χιλιακήν. **?**

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΙ ΤΕΛΕΤΑΙ

ἐν Καλκούττᾳ.

Ἐν γαλλικῇ ἐφημερίδι εὑρίσκομεν τὰς ἑπομένας περιέργους πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οἱ Ἰνδοὶ ἐν Καλκούττᾳ προπέμπουσιν εἰς Ἅδου τοὺς νεκροὺς αὐτῶν.

Ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Γάγγου, ἐν Καλκούττᾳ ὡς καὶ ἐν Benarès, ὑπάρχουσιν εἰς διάφορα μέρη τὰ λεγόμενα gauths, ἤτοι κλίμακες εὐρεῖαι, ὧν αἱ βαθμῖδες κατέρχονται μέχρι τῶν χαμηλοτέρων ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ. Παρὰ τὰς κλίμακας ταύτας, εἰς μικρὰ διαστήματα, ὑπάρχουσι θέσεις, ἐφ' ὧν γίνεται ἡ καῦσις τῶν νεκρῶν ἐκείνων, ὅσοι δύνανται νὰ καταβάλωσι τὴν δαπάνην τόσον μεγάλης τιμῆς. Ἅμα περικαέντος μόνον ὀλίγον τοῦ πτώματος — διότι οἱ τὰς ἐπικηδείους ταύτας τελετὰς ἀναλαμβάνοντες φείδονται πολὺ τῆς καυσίμου ὕλης — ἀπλοῦν τίναγμα ἀρκεῖ ὅπως ὁ νεκρὸς ταφῇ εἰς τὰ ἱερὰ τοῦ ποταμοῦ νάματα. Εἰς τοὺς κόρακας δὲ, τοὺς γύπας, τοὺς ἀετοὺς καὶ τοὺς ἰχθῦς τοῦ ποταμοῦ ἀφίνεται νὰ συμπληρώσωσι τὴν κηδείαν.

Ἀλλ' ὅμως δὲν ἔχουσι πάντες οἱ Ἰνδοὶ τὰ μέσα νὰ ἀπολαύσωσι τὴν ἐξαίρετον τιμὴν τῆς καύσεως μετὰ θάνατον· διὰ τοῦτο τὴν περὶ αὐτῶν φροντίδα ἀνέλαβεν ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς Καλκούττας, ἱδρύουσα δημοσίας ἐσχάρας διὰ τοὺς ἀπόρους, ὧν ἡ καῦσις γίνεται προχειρότατα. Ὀλίγα τεμάχια ξύλων τοποθετοῦνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπεράνω μικροῦ κοιλώματος, περιέχοντος θερμὴν ἔτι τέφραν, ἐπὶ δὲ τῶν ξύλων ἐπιτίθεται τὸ σῶμα ὕπτιον ἔχον ἀναδιπλωμένας τὰς κνήμας ὑπὸ τοὺς μηρούς, ὅπως μὴ προέχωσι τῆς πυρᾶς, διότι τὰ ξύλα αὐτῆς μόλις ἔχουσι μέτρου μῆκος. Ὀλίγα ἔτι ξύλα ἐπιτίθενται ἐπὶ τοῦ νεκροῦ, καὶ ἡ πυρὰ ἀνάπτεται ἀμέσως. Θρησκευτικὴ τελετὴ οὐδεμία γίνεται, εἰμὴ ἁπλῆ ἐπιρράντισις τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ πτώματος διά τινων σταγόνων ὕδατος τοῦ Γάγγου, μεθ' ὃ οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι οἱ τὸν νεκρὸν κομίσαντες ἐπιστρέφουσιν ἡσύχως οἴκαδε, ἢ καὶ ἐνίοτε παρίστανται ἀδιάφοροι εἰς τὴν ἀποτέφρωσιν. Πολλάκις ὅμως αἱ ὀλίγαι ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς ἀρχῆς διατηρούμεναι ἐσχάραι εἰσὶν ἀνεπαρκεῖς, καὶ τότε τὸ ἔργον τῆς ταφῆς ἐκτελεῖ μόνον ὁ ποταμός, δεχόμενος εἰς τὰ ἡγιασμένα αὐτοῦ ὕδατα τὸ πτῶμα χωρὶς καμμιᾶς προηγουμένης τελετῆς. Τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ταφῆς ζητοῦσι νῦν νὰ καταργήσωσιν οἱ Ἄγγλοι, συμβαίνοντα ἄλλως τε σπανιώτερον ἢ πρότερον· ἀλλ' οὐχ ἧττον συμβαίνει πάντοτε, διότι σήμερον ἔτι ἡ Ἀτμοπλοϊκὴ Ἑταιρία ἔχει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς γυναῖκα, ἧς ἀποκλειστικὸν ἔργον εἶνε νὰ ὠθῇ εἰς τὰ βαθέα ὕδατα τοῦ ποταμοῦ διὰ μακροῦ κάμακος τὰ πτώματα, τὰ ὁποῖα κίνδυνος εἶνε νὰ ἐμπλακῶσιν εἰς τὴν ἕλικα τοῦ ἀτμοπλοίου ἢ εἰς τοὺς πασσάλους τῆς ἀποβάθρας.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Ἡ μητερούλα 'ς τὸν κόρφο της κοιμίζει:
Τὸ ἀκριβό της, τὸ μόνο της παιδί.
Ἔξω μὲ χιόνια Δεκέμβρις τριγυρίζει,
Κι' αὐτὴ τὸ σφίγγει, καὶ σὰν νὰ τραγουδῇ,
Σιγομιλάει μὲ γέλιο καὶ τρεμούλα
Ἡ μητερούλα:

«Ἅγιε Νικόλα, ποῦ ξέγνιαστα χτενίζεις
Τ' ἄσπρα σου γένεια 'ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανὸ,
Καὶ πέφτουν κάτου σωρὸς καὶ μᾶς χιονίζεις,
Μὴν τὸ κρυώσῃς, λυπήσου τὤρφανό·
Λαμπάδα τρέχω 'ς ἐσὲ ν' ἀνάψω κι-ὅλα,
Ἅγιε Νικόλα!

Νὰ ὁ Χριστός σου γεννιέται 'σὲ λιγάκι,
Ποῦ ἀγαπάει, μικρό μου, τὰ παιδιά·
Ζεστὸ σοῦ φέρνει, καινούργιο φουστανάκι,
Καὶ τὴν εὐχή του πιστή σου συνοδιά·
Κοιμήσου τώρα καὶ θἄρθῃ 'ς τὤνειρό σου·
Νὰ ὁ Χριστός σου!

Κι' ἀφοῦ μᾶς φύγῃ, δὲν μᾶς ξεχνᾷ· θἀφήσῃ
'Σ τὸν Ἅϊ-Βασίλη γιὰ σὲ παραγγελιὰ
Χίλια παιγνίδια λαμπρὰ νὰ σοῦ χαρίσῃ
Καὶ ζαχαράτα καὶ χάδια καὶ φιλιά.
Μὲ τὴ χαρά σου ἡ χάρι του θὰ σμίγῃ,
Κι' ἀφοῦ μᾶς φύγῃ!

Τί θὰ μοῦ μένῃ ἂν 'γράφθῃ μαύρη 'μέρα
Γιὰ νὰ τὸ χάσω ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά; . .
Χωρὶς παιδάκι τί εἶνε ἡ μητέρα;
Χωρὶς πουλάκι τί θέλει ἡ φωλιά;
Ἂν μοῦ πετάξῃ ἂς πέσω χαλασμένη. . .
Τί θὰ μοῦ μένῃ!»

Ἐν Μεσολογγίῳ. ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐπ' ἐσχάτων ἐν ἑνὶ τῶν παρισινῶν θεάτρων ἐπανελήφθη ἡ παράστασις τοῦ *Μοντεχρίστου*, δράματος ἐξηγμένου ἐκ τοῦ γνωστοῦ ἔργου τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ αἱ ἐφημερίδες διηγοῦνται διάφορα ἀνέκδοτα τοῦ βίου τοῦ περιωνύμου συγγραφέως. Ἓν τούτων μεταφέρομεν ἐνταῦθα.

Ἐν καιρῷ τῆς μεγάλης ἀκμῆς του ὁ Δυμᾶς, διατρίβων εἰς τὴν ἐν Saint-Germain λαμπρὰν ἔπαυλίν του, εἶχε τὴν τράπεζάν του προσιτὴν εἰς πάντα προσερχόμενον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ἢ τοῦ δείπνου.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Ἀλφόνσος Κὰρ, καθήμενος ἀπέναντι προσώπου ὅλως ἀγνώστου αὐτῷ, ἐρωτᾷ τὸν Δυμᾶν τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου.

— Δὲν τὸν γνωρίζω, ἀποκρίνεται οὗτος, θὰ εἶνε κανένας φίλος τοῦ υἱοῦ μου.

Ὁ συγγραφεὺς τῶν *Σφηκῶν* στρέφεται τότε πρὸς τὸν Δυμᾶν υἱὸν καὶ τοῦ ἀπευθύνει τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν.

— Ἀγνοῶ ποῖος εἶνε, ἀπαντᾷ καὶ οὗτος· θὰ εἶνε κανένας φίλος τοῦ πατρός μου!

***

Ἡ κυρία πρὸς τὸν ὑπηρέτην.

— Γιάννη, τί τρομερὴ φωτιὰ ἄναψες σήμερα εἰς ὅλαις ταῖς θερμάστραις; Μᾶς ἔπνιξεν ἡ ζέστη.

— Δὲν εἶνε τίποτε, κυρία· ἐγὼ ἔχω καταρροὴ καὶ γιὰ τοῦτο τὴν ἄναψα!

***

Σκέψις ἰατροῦ ἐπισκεπτομένου τὸ νεκροταφεῖον:

— Πόσοι ἀπὸ αὐτοὺς ἐδῶ χρεωστοῦν εἰς ἐμὲ τὴν θέσιν των!

***

Ἐν ὁμίλῳ φίλων λόγος γίνεται περὶ τοῦ μικροῦ κυρίου Δ*, τοῦ ὁποίου ἕκαστος φιλοτιμεῖται νὰ πλέξῃ τὸ ἐγκώμιον. Τὰ ἐπίθετα κοῦφος, ἠλίθιος, χαμερπὴς κ.τ.λ. πίπτουσι βροχηδόν.

— Ἔχει ὅμως ὁ καϋμένος καὶ ἕνα πλεονέκτημα, λέγει τις ἐπιεικέστερος· ἔχει ἕνα στομάχι ἔκτακτο...

— Τόσον ἔκτακτο ποῦ τὰ *χωνεύει* ὅλα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ λεπτὴ συμπεριφορὰ καὶ ἡ περὶ τοὺς τρόπους ἁβρότης ἐκπηγάζουσιν ἐκ τῆς καρδίας, οὖσαι ἀπόρροια ἰσχυροῦ αἰσθήματος προσωπικῆς ἀξιοπρεπείας· τούτου ἕνεκα πολλοὶ τῶν λεγομένων εὐγενῶν, παρὰ τὴν ἀνατροφὴν ἣν ἔλαβον, ἔχουσι τοὺς τρόπους ἐπαχθεῖς, ἐνῷ ἄλλοι εἰς τὰς κατωτέρας ἀνήκοντες τάξεις ἔχουσιν ἔμφυτόν τινα εὐπρέπειαν ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῶν, διὰ μικρᾶς δὲ μόνον ἀσκήσεως δύνανται νὰ ἀποκτήσωσι τὴν μᾶλλον ἐξαίρετον συμπεριφοράν.

*** Τὸ καθιστῶν ἕκαστον λαὸν λίαν ἐπικίνδυνον εἶνε ὅτι ἔχει βεβαίαν τῶν ἐγκλημάτων αὐτοῦ τὴν ἄφεσιν.

*** Μεγαλοποιοῦμεν συνήθως καὶ τὰς εὐτυχίας καὶ τὰς δυστυχίας ἡμῶν. Οὐδέποτε εἴμεθα οὔτε τόσον δυστυχεῖς οὔτε τόσον εὐτυχεῖς ὅσον νομίζομεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς ἄλλοτε ἀνεφέραμεν, παρ' ἑκάστῳ κεντρικῷ ταχυδρομικῷ γραφείῳ ἐσχηματίσθησαν ταμιευτήρια, ἐν οἷς δύνανται οἱ πτωχότεροι τῶν ἐργατῶν, μάλιστα δὲ γυναῖκες καὶ παιδία, νὰ καταθέτωσι τὰς οἰκονομίας αὐτῶν κατὰ μικρότατα ποσὰ διὰ γραμματοσήμου. Οἱ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην τεταγμένοι ὑπάλληλοι εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γυναῖκες, καὶ εἰς τὴν ἄλλην δὲ ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν εἰσὶν οὐκ ὀλίγοι οἱ θήλεις ὑπάλληλοι. Τὰς δημοσίας θέσεις ἐπιδιώκουσι πολὺ αἱ γυναῖκες, ἐσχάτως δὲ διὰ τεσσαράκοντα κενὰς θέσεις παρουσιάσθησαν 920 ὑποψήφιοι. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀνέφερεν ἐσχάτως ἔν τινι αὐτοῦ λόγῳ ὁ ὑπουργὸς τῶν ταχυδρομείων κ. Fawcett, ὅπως δείξῃ ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνοιχθῶσι καὶ εἰς τὰς γυναῖκας διάφορα στάδια πρὸς πορισμὸν τῶν τοῦ βίου ἔν τε τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ καὶ ταῖς ἰδιωτικαῖς ἐπιχειρήσεσιν.

Κατὰ τὸ λέγειν τοῦ αὐτοῦ ὑπουργοῦ ἐπὶ διάστημα 11 μηνῶν, ἀφ' ὅτου συνεστήθησαν τὰ ταμιευτήρια ταῦτα, κατετέθησαν ἐν τοῖς ταχυδρομικοῖς ταμείοις φράγ. 22,800,000. Κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα ὁ ἀριθμὸς τῶν καταθετῶν εἰς ὅλα τοῦ Κράτους τὰ ταμιευτήρια ηὐξήθη κατὰ 434 χιλ. ἐνῷ κατὰ ἰσόχρονον προηγούμενον διάστημα ἡ αὔξησις ἦτο μόνον 93 χιλιάδες· τοῦτο δὲ δεικνύει ὅτι ὁ νεωτερισμὸς τῶν ταχυδρομικῶν ταμιευτηρίων ἤσκησε λίαν εὐεργετικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν κατοίκων, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῶν παιδίων, ὧν μέγας ἀριθμὸς, καὶ τῶν εὐπόρων καὶ τῶν πτωχῶν οἰκογενειῶν, ἐπιζητοῦσι νῦν νὰ ἀποταμιεύωσι τὰς μικρὰς οἰκονομίας των. Τὸ ὅλον ποσὸν τῶν καταθέσεων ἐν τοῖς ταμιευτηρίοις τοῦ Κράτους ηὐξήθη κατὰ τοὺς τελευταίους δώδεκα μῆνας κατὰ 52,525,000 φράγκα.

Ἐν εὐρωπαϊκῇ ἐφημερίδι εὑρίσκομεν τὴν ἑπομένην ἀφήγησιν δίκης τινὸς ἐν Ἀμερικῇ, ἱκανῶς χαρακτηριστικῆς τῶν αὐτόθι ἐπικρατούντων ἠθῶν.

«Ὁ κ. Lanier εἶχεν ἀποφασίσει νὰ ἐκδικηθῇ κατὰ ἐφημεριδογράφου τινός, δημοσιεύσαντος προσβλητικὸν ἄρθρον κατὰ τῆς κυρίας Lanier, μετὰ μακρὰν δ' ἀναζήτησιν συναντήσας αὐτὸν ἐν Greenville τὸν ἐφόνευσε ῥίψας κατ' αὐτοῦ δέκα βολὰς πολυκρότου.

Ὁ φονεὺς συλληφθεὶς προσήχθη ἐν καιρῷ ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ, οὗτος δ' ἐξέδωκε τὴν ἑπομένην ἀπόφασιν· «Ἐπὶ εἰκοσαετίαν κατέχων τὴν θέσιν ταύτην οὐδέποτε ἐκλήθην νὰ ἀποφασίσω ἐπὶ ὁμοίας ὑποθέσεως. Οὐδεὶς νόμος ὑπάρχει εἰς ὃν ὁ προσβαλλόμενος νὰ προσφύγῃ· ἐὰν δ' ἐν τῇ

Digitized by Google

θέσει του ἄλλος τις ἐκίνει ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως, θὰ ἐπροκάλει ἁπλῶς τὸν γέλωτα τοῦ κόσμου. Φρονῶ λοιπὸν ὅτι ἔπραξεν ὅ,τι αὐτὸς ἐγὼ ἢ πᾶς ἄλλος τίμιος ἄνθρωπος θὰ ἔπραττεν εἰς τὴν θέσιν του, καὶ ἐπομένως τὸν ἀπολύω».

Ἡ παράδοξος αὕτη ἀπόφασις ἐγένετο δεκτὴ διὰ θορυβωδῶν ἐπευφημιῶν ὑπὸ τοῦ ἀκροατηρίου, ὅπερ ἐξελθόντα τὸν κατηγορούμενον ἔφερεν ἐν θριάμβῳ.

Εἰς 4,000 περίπου ὑπολογίζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Παρισίοις ὑπαρχόντων κουρέων καὶ κομμωτῶν.

Ὁ πρίγκιψ Κάρολος Θεόδωρος τῆς Βαυαρίας, διακεκριμένος, ὡς γνωστόν, ἰατρός, ἐξετέλεσεν ἐσχάτως ἔν τινι τῶν νοσοκομείων τῆς Βιέννης ἐγχείρησιν καρκίνου ἐπὶ γλώσσης ἐξαίρετα ἐπιτυχοῦσαν.

Ἐν Παρισίοις, κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1880 γενομένην ἀπογραφήν, οἱ ἐν ἐσχάτῃ ἐνδείᾳ διατελοῦντες ἀνέρχονται εἰς 46,315 οἰκογενείας, περιλαμβανούσας 123, 735 ἄτομα. Εἰς τούτους προσθετέον 48,500 ἀσθενεῖς κατ' οἶκον νοσηλευομένους καὶ μὴ ἐγγεγραμμένους εἰς τοὺς πίνακας τῶν ἐνδεῶν· 46, 000 γυναῖκας, κατ' οἶκον τικτούσας, μὴ ἐγγεγραμμένας ὡσαύτως· καὶ τέλος 30,000 ἐνδεεῖς προσκαίρου μόνον συνδρομῆς ἔχοντας ἀνάγκην, ἤτοι ἐν ὅλῳ 219,000 ἄτομα.

Κατὰ τὰς ἰατρικὰς ἐφημερίδας τοῦ Λονδίνου, μία τῶν αὐτόθι ἑταιριῶν, συστᾶσα ὅπως προστατεύῃ τὰ ζῶα ἀπὸ τῶν βασανιστηρίων τῆς ζωοτομίας, ἐνήγαγεν εἰς δίκην τὸν περιφανῆ φυσιοδίφην καὶ καθηγητὴν Φέρριερ, ὡς ἀθετήσαντα τὸν οἰκεῖον νόμον· ὁ δὲ δικαστὴς ἐδέξατο τὴν κατηγορίαν. Ὁ Φέρριερ εἶχε λάβει παρὰ τῆς ἀστυνομίας ἄδειαν νὰ ἐπιχειρῇ ζωοτομίας, ἀλλ' ἐφ' ὅσον χρόνον ἀναισθητοῦσι τὰ ζῶα διὰ φαρμάκου ναρκωτικοῦ. Κατὰ τὴν ἐν Λονδίνῳ διεθνῆ ἰατρικὴν σύνοδον, λόγου γενομένου περὶ τῆς ἐπιδερμίδος τοῦ ἐγκεφάλου, προσήχθησαν δύο πίθηκοι, ὑποστάντες τὴν ἐγχείρησιν μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἐφονεύθησαν δὲ συγχρόνως μετὰ δύο κυνῶν ἑτέρου καθηγητοῦ Γόλτς, ὅπως ἀνευρεθῇ ἡ ἕδρα καὶ ἡ διάδοσις τῆς προξενηθείσης βλάβης. Ἀλλ' ὅπως παραταθῶσι τὰ τοιαῦτα πειράματα ἐπὶ χρόνον μακρότερον, ἀπῃτεῖτο ἰδιαιτέρα ἄδεια, ἣν δὲν προητήσατο ὁ Φέρριερ. Αἱ ἰατρικαὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουσιν ἐκτενῆ ἀλλεπάλληλα ἄρθρα ἐναντίον τοιαύτης δίκης ἐπονειδίστου· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ σοφὸς ἀνήρ, ὁ ἐπὶ νέων βάσεων ἱδρύσας τὴν τοῦ ἐγκεφάλου φυσιολογίαν καὶ παθολογίαν, θὰ καταδικασθῇ εἰς πρόστιμον 50 λιρῶν καὶ θὰ ἀπαγορευθῇ οἱανδήποτε ἐν τῷ μέλλοντι ζωοτομίαν. Οἱ ἰατρικοὶ σύλλογοι διενήργησαν ἐράνους ὑπὲρ τῶν ἀναλωμάτων τῆς δίκης καὶ τοῦ πιθανοῦ προστίμου τοῦ κλεινοῦ διδασκάλου των.

Πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν ὁ ἄγγλος στρατιωτικὸς ἰατρὸς Ρούξτον, ὑπηρετῶν ἐν Πεσαβοὺρ τῆς Ἰνδικῆς, προσεκλήθη νὰ θεραπεύσῃ παιδίον πενταετές, πάσχον ὑπὸ ὑδροφοβίας, διότι πρὸ μηνὸς εἶχε δαγκασθῆ ὑπὸ λυσσῶντος κυνὸς θηρευτικοῦ. Ὑπολαβὼν ἀμέσως τὸ νόσημα ἀνίατον, ἀναμνησθεὶς δὲ ὅσα ἐν ἑαυτῷ εἶχεν ἐπιχειρήσει πειράματα ἐπὶ τῆς παυσιπόνου δυνάμεως τοῦ ἰνδικοῦ κανναβίου, προσήνεγκε τῷ παιδίῳ ὀλίγας σταγόνας ἐπὶ τῷ μόνῳ σκοπῷ νὰ ἀνακουφίσῃ τὰς ὀδύνας του. Οὐχὶ μικρὸν ἐξεπλάγη, παρατηρήσας, ὅτι τὸ παιδίον ἔπεσεν εἰς βαθὺν δεκάωρον ὕπνον, ἐξύπνησεν ἐπὶ μικρὸν καὶ πάλιν ἀπεκοιμήθη ἄλλας δώδεκα ὥρας. Τὰ συμπτώματα τῆς ὑδροφοβίας δὲν ἐνεφανίσθησαν πλέον· ἀλλὰ καὶ τὸ ἰατρικὸν δὲν ἐπεδόθη ἐπανειλημμένως χάριν πληρεστέρας ἀνακουφίσεως.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Πῶς πρέπει νὰ σβήνωμεν τοὺς λύχνους τοῦ πετρελαίου.

Μὲ ὅλας τὰς ὁδηγίας καὶ συμβουλάς, ὅσαι ποτὲ δὲν ἔλειψαν νὰ δίδωνται εἰς τοὺς μεταχειριζομένους λύχνους μὲ πετρέλαιον, τὰ δυστυχήματα, ὅσα συμβαίνουν, εἶνε τόσον πολλά, ὥστε καλὸν κρίνομεν νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην μας τὴν ἑξῆς περὶ τούτου ὁδηγίαν·

Διὰ νὰ μὴ τρέξῃς κανένα κίνδυνον ἀπὸ τὴν σβύσιν τοῦ λύχνου σου, δὲν ἔχεις παρὰ νὰ καταβιβάσῃς τὴν θρυαλλίδα (φιτίλι) του ἕως εἰς τὸ ἄκρον τοῦ σωλῆνος, ὄχι ὅμως καὶ χαμηλότερα (διότι τότε εἶνε κίνδυνος νὰ μεταδοθῇ ἡ φλὸξ εἰς τὸ δοχεῖον, τὸ περιέχον τὸ πετρέλαιον, καὶ νὰ ἐπέλθῃ τοιουτοτρόπως ἔκρηξις), καὶ ἀκολούθως νὰ φυσήσῃς διὰ μέσου τῶν ἀεροπόρων σχισμάδων.

Τὸ πετρέλαιον, ἐν ὅσῳ μένει ψυχρόν, δὲν ἐπιφέρει κανένα κίνδυνον, οὐδ'ἀνάπτει μὲ τὰ χημικὰ φωσφόρα. Ἀφ'οὗ ὅμως ὑψωθῇ ἡ θερμοκρασία του, καὶ τοῦτο συμβαίνει ἐὰν ὁ λύχνος ἀνάπτῃ δύο ὥρας, τότε πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τις μετὰ προσοχῆς πᾶσαν πρὸς τὸ θερμὸν τοῦτο πετρέλαιον προσέγγισιν τοῦ πυρός.

Καὶ ἀληθῶς, ἀφ' οὗ ὁ λύχνος κενωθῇ κατὰ τὰ δύο τρίτα τοῦ ἐμπεριεχομένου πετρελαίου, τὸ κενωθὲν μέρος πληροῦται ἀερίου, ὁμοίου μὲ τὸ σύνηθες ἀέριον.Τότε,ἐὰν ἡ θρυαλλὶς δὲν πληροῖ καθ' ὁλοκληρίαν τὸν σωλῆνα, ἡ φλὸξ φυσωμένη παρεισχωρεῖ διὰ τοῦ κενοῦ μέρους τοῦ σωλῆνος εἰς τὸ δοχεῖον τοῦ ἐλαίου, ἀνάπτει τὸ ἐν αὐτῷ σχηματισθὲν ἀέριον, ἐκρηγνύει τὸν λύχνον, ἀνάπτει τὸ ἐναπομεῖναν ἔλαιον, καὶ τὸ σκορπίζει εἰς τὰ φορέματα καὶ τὰ ἔπιπλα, καὶ προξενεῖ ἐπὶ τέλους ἓν τῶν ἀναριθμήτων ἐκείνων δυστυχημάτων, ὅσα ἀναγγέλλουσι κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἑβδομάδα αἱ ἐφημερίδες.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

Ἀριθ. 311 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι —Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 | 18 Δεκεμβρίου 1881

ΤΟ STABAT MATER*

['Εκ τῶν τοῦ Henry Murger].

Α'

Τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα τοῦ **1714**, καθ' ἣν ὥραν οἱ κάτοικοι τοῦ παρὰ τὴν Νεάπολιν χωρίου Καζόρια ἐπορεύοντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐξύπνα ὑπὸ τοῦ ζωηροῦ καὶ χαρωποῦ ἤχου τῶν κωδώνων μικρὸν παιδίον κοιμώμενον ἔν τινι δωματίῳ οἰκίσκου ταπεινοῦ πάντοθεν ὑπὸ κήπων περιβαλλομένου. Ἤρχισε νὰ τρίβῃ τὸ παιδίον τοὺς ὀφθαλμούς του,ἔπειτα δὲ,ἅμα παρετήρησε τὰς ἀκτῖνας λαμπροῦ ἐαρινοῦ ἡλίου νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τὸ δωμάτιον, ἀνέκραξε κροτοῦν τὰς χεῖρας :

— Ἀ ! τί ὡραῖος καιρός ! . . . Τί χαρά ! Θὰ ἔβγω σήμερον ἔξω.

Διὰ νὰ νοήσῃ τις τὴν κραυγὴν ταύτην τοῦ παιδίου, πρέπει νὰ μάθῃ ὅτι ὁ Βαπτίστος (οὕτως ὠνομάζετο) ἐγείρετο ἀπὸ νόσου μακρᾶς καὶ ἐπικινδύνου, ἐξ ἧς ἐσώθη χάρις εἰς τὴν νεαράν του ἡλικίαν· ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ ἡ ἀνάρρωσις τῷ εἶχε παράσχει ὀλίγας δυνάμεις καὶ ὁ ἰατρὸς τῷ εἶχεν ἐπιτρέψει νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ φάγῃ ὀλίγον, ἐφαντάζετο ὅτι ἦτο ἐντελῶς καλά,καὶ εἶχε λάβει τὴν ὑπόσχεσιν παρὰ τῆς θείας του, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἀνετρέφετο, ὅτι θὰ ἐξήρχετο τῆς οἰκίας τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἐὰν ὁ καιρὸς ἦτο καλός. Διὰ τοῦτο ὁ Βαπτίστος ἐξύπνα μὲ τόσην χαρὰν τὴν πρωΐαν ἐκείνην τὴν τόσῳ ποθητήν.

— Τί χαρά, ἔλεγε, νὰ ἔβγω ἀπὸ τὸ παληοδωμάτιον αὐτό, ὅπου τόσον καιρὸν στενοχωροῦμαι! Τί ὡραῖον περίπατον θὰ κάμω εἰς τοὺς κάμπους μὲ τὴν ἐξαδέλφην μου.

Καθήσας δὲ ἐπὶ τῆς κλίνης του ἐφώναξε :

— Τερέζα,Τερέζα ! δός μου τὰ φορέματά μου, θὰ σηκωθῶ.

— Θὰ καθήσῃς ἥσυχος! τῷ ἀπήντησεν ἐκείνη.

— Καλά, ἀλλὰ 'πὲς εἰς τὴν θείαν νὰ μοῦ δώσῃ τὰ ῥοῦχά μου, θέλω νὰ σηκωθῶ.

— Ὁρίστε , ὑπέλαβεν ἡ Τερέζα δίδουσα τὰ ἐνδύματα.

* Stabat mater (=ἵσ͵ατο ἡ μήτηρ), εἶναι αἱ πρῶται λέξεις ἑνὸς περιβοήτου ὕμνου τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, χρησιμεύουσι δὲ καὶ ὡς ὀνομασία τοῦ ὕμνου τούτου, ὅστις ψάλλεται τὸ ἑσπέρας τῆς μεγάλης παρασκευῆς καὶ περιγράφει ἀφελῶς ἅμα καὶ μελαγχολικῶς τὸ τί ἔπασχεν ἡ Παναγία κατὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Σωτῆρος. Διασημότατοι μουσουργοὶ ἔχουσι μελοποιήσει τὸ Stabat, ὁ Περγολέσης, ὁ Ἅϋδν, ὁ Ἄϊνδελ, ὁ Ῥοσσίνης.

— Ἀλλά, εἶπεν ὁ Βαπτίστος, θέλω τὰ καλά μου, 'ξεύρεις ὅτι θὰ ἔβγω σήμερον.

— Ὄχι, ἀκόμη δὲν θὰ ἔβγῃς, δὲν ἀφίνει ὁ ἰατρός, εἶναι ψύχρα καὶ θὰ σὲ βλάψῃ !

— Ψύχρα ! Ποῦ εὑρέθη ! ἔχει ἥλιον ὡραιότατον, καὶ ἔπειτα ἡ θεία μου ὑπεσχέθη νὰ μὲ πάρῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

— Ἡ θεία σου ἔχει μίαν ὥραν, ὅπου ὑπῆγεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

— Ψεύματα μοῦ λές, ὑπέλαβε ζωηρῶς ὁ Βαπτίστος, τώρα τὴν ἤκουσα νὰ ὁμιλῇ.

Καὶ ἤρχισε νὰ φωνάζῃ :

— Θεία, θεία !

— Σοῦ λέγω ὅτι εἶναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲ τὸν θεῖόν σου καὶ μὲ τὴν ἐξαδέλφην σου.

Τότε , ὅπως ὅλα τὰ παιδία ὅταν εὑρίσκωσιν ἀντίστασιν εἰς τὰς θελήσεις των, ὁ Βαπτίστος ἤρχισε νὰ μορφάζῃ καὶ ἔχωσε τὴν κεφαλήν του ὑπὸ τὰ σκεπάσματα, λέγων :

— Εἶσαι κακή, δός μου τὸ πρόγευμά μου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἡ εὔχαρις φωνὴ παιδίου δωδεκαετοῦς εἰσελθόντος εἰς τὸ δωμάτιον καὶ φωνάζοντος αὐτὸν ἔκαμε τὸν Βαπτίστον νὰ ἐγείρῃ τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ εἴπῃ :

— Μπᾶ ! σὺ εἶσαι, Πέτρο !

— Ἐγὼ εἶμαι, ἀπήντησα τὴν θείαν σου καὶ μοῦ εἶπε νὰ ἔλθω νὰ σ' εὕρω.

— Εὐχαριστῶ. Πές μου, Πέτρο, ἀλήθεια εἶναι ψύχρα σήμερον ;

Εἰς μάτην προσεπάθει διὰ σημείων ἡ Τερέζα νὰ ὑπαγορεύσῃ εἰς τὸν Πέτρον καταφατικὴν ἀπόκρισιν, ἐκεῖνος δὲν εἶχε νοήσει καὶ ἀπήντησε :

— Ψύχρα ! Ποῖος σοῦ τὸ εἶπε ; Ἐκεῖνο ὡρίμασαν τὰ πορτοκάλλια.

— Ἀ ! ψεῦτρα ! εἶπε τότε πρὸς τὴν Τερέζαν μετὰ θυμοῦ ὁ Βαπτίστος, βλέπεις !

Ἐκείνη περιωρίσθη νὰ τῷ ἀπαντήσῃ :

— Πάγω νὰ ἑτοιμάσω τὸ πρόγευμά σου.

Καὶ ἐξῆλθεν.

Ὅταν ἔμειναν μόνα τὰ δύο παιδία, ὁ Πέτρος ἠρώτησε τὸν φίλον του :

— Καὶ διὰ τί δὲν θὰ ἔβγῃς σήμερον ;

— Δὲν θέλει ἡ θεία, ἀπήντησεν ἐκεῖνος σκυθρωπάζων. Ἡ Τερέζα λέγει ὅτι δὲν ἀφίνει ὁ ἰατρός, καὶ ὅμως ὁ ἰατρὸς χθὲς μοῦ εἶχεν εἴπει ὅτι θὰ ἔβγω. Τί καλὰ 'ποῦ ἦλθες, θὰ στενοχωρούμην μόνος μου. Εἶχα ὀκτὼ ἡμέρας ὅπου ἤλπιζα ὅτι

Digitized by Google

σήμερον θὰ διασκεδάσω! Θὰ εἶναι τόσον ὡραῖα εἰς τὴν ἐκκλησίαν!

— Ὡραῖα, ἀπήντησεν ὁ Πέτρος, ἀλλὰ ὡραιότερα θὰ εἶναι εἰς τὴν Νεάπολιν. Ὅλη ἡ αὐλὴ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μουσικὴ λαμπρά!

— Ἆ! ναί, εἶπεν ὁ Βαπτίστος, τὰ ὄργανα.

— Καὶ βιολία καὶ ψάλται, ἑκατὸ μουσικοὶ τοὐλάχιστον, τί ὡραῖα! Ἐπρόκειτο καὶ ἐγὼ νὰ 'πάγω, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησεν ὁ πατέρας.

— Θὰ εἶναι λὲς πολλοὶ μουσικοί; ἠρώτησεν ὁ Βαπτίστος.

— Φυσικά, ἀφ' οὗ θὰ εἶναι ἡ αὐλὴ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

— Νὰ σοῦ 'πῶ, Πέτρο...

— Τί;

— Μᾶς ἔχουν ἀφήσει ἐδῶ καὶ τοὺς δύο μας...

— Λοιπόν;

— Ἂν θέλῃς πᾶμε εἰς τὴν Νεάπολιν.

— Τί νὰ κάμωμεν;

— Ν' ἀκούσωμεν τὴν μουσικήν, ἀπεκρίθη ὁ Βαπτίστος, τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ ἤρχισαν βαθμηδὸν νὰ ἀστράπτουν, θέλεις;

— Μὰ πῶς θὰ κάμωμεν, θὰ μᾶς ἴδῃ ἡ Τερέζα· ἔπειτα ἀπὸ ἐδῶ εἰς τὴν Νεάπολιν εἶναι δύο ὡρῶν δρόμος, θὰ ἀρρωστήσῃς πάλιν. Θὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸν δρόμον καὶ τὸν πατέρα μου, προσέθηκεν ὑποτρέμων ὁ Πέτρος, συλλογίσου τα.

— Μὴ φοβᾶσαι, ἀπεκρίθη ὁ Βαπτίστος, δίδων θάρρος εἰς ἐκεῖνον, ὃν ἤθελε νὰ κάμῃ συνένοχόν του, ἐγὼ περιπατῶ γρήγορα, ἡ Τερέζα δὲν μᾶς βλέπει, θὰ ἔβγωμεν ἀπὸ τὸν κῆπον. Ἅμα τελειώσῃ ἡ λειτουργία ἐπιστρέφομεν καὶ οὔτε θὰ μᾶς καταλάβῃ κανείς.... Καὶ ἂν μᾶς καταλάβουν ἐπὶ τέλους, θὰ μᾶς μαλώσουν, τί θὰ μᾶς κάμουν. Ἐγὼ εἶμαι καὶ ἄρρωστος· ἄλλην τιμωρίαν δὲν ἠμποροῦν νὰ μοῦ κάμουν.

— Μὰ ἐγώ; ὑπέλαβεν ὁ Πέτρος.

— Κάμε καὶ σὺ τὸν ἄρρωστον νὰ σὲ συγχωρήσουν. Ἀλλὰ φαντάσου τί μουσικὴν θὰ ἀκούσωμεν! Ἔλα, πᾶμε!

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Βαπτίστος εἶχεν ἐνδυθῆ καὶ παρέσυρε μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Πέτρον θέλοντα καὶ μὴ θέλοντα.

Ἐξῆλθον τῆς οἰκίας χωρὶς νὰ ἴδῃ αὐτοὺς ἡ Τερέζα, ἀλλὰ καθ' ἣν ὥραν ἐπρόκειτο νὰ καταλίπωσι τὸ χωρίον καὶ νὰ πορευθῶσι τὴν μεγάλην ὁδὸν, τὴν ἄγουσαν εἰς Νεάπολιν, οἱ νυγμοὶ τοῦ στομάχου του ἔκαμον τὸν Βαπτίστον νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι ἀπὸ τῆς προτεραίας δὲν εἶχε φάγει.

— Καλέ! λέγει πρὸς τὸν σύντροφόν του, ἐλησμόνησα νὰ προγευματίσω... Ἀλλὰ δὲν πειράζει, θὰ φάγω τὸ γεῦμα μὲ περισσοτέραν ὄρεξιν.

Καὶ ἤρχισαν νὰ σπεύδωσι διὰ νὰ φθάσωσι ταχύτερον. Μετὰ μιᾶς ὥρας καὶ πλέον δρόμον εἰσῆλθον εἰς τὴν Νεάπολιν ἱδρωμένοι καὶ μόλις ἐκ τοῦ κόπου δυνάμενοι νὰ σταθῶσιν εἰς τοὺς πόδας των. Ὁπωσδήποτε εἰσῆλθον εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν, πρὸ τῆς ὁποίας ἔτυχε νὰ διέλθωσι, καὶ ἥτις ἦτο ἀκριβῶς ἐκείνη, εἰς ἣν ἔμελλε νὰ παρασταθῇ ἡ αὐλή.

Ἕνεκα τῆς ἑορτῆς ἡ ἐκκλησία ἦτο μεγαλοπρεπῶς ἐστολισμένη, καὶ ἀκτῖνες τοῦ ἰταλικοῦ ἡλίου εἰσχωροῦσαι διὰ μέσου τῶν χρωματιστῶν ὑάλων τοῦ ιε' αἰῶνος διέδιδον φῶς σοβαρὸν καὶ κατανυκτικὸν ἐπὶ τῶν εὐσεβῶς γονατισμένων πιστῶν. Ἐπὶ ἰδιαιτέρου ὑψώματος ἐστρωμένου διὰ βελούδου καὶ κεκοσμημένου διὰ τῶν βασιλικῶν σημάτων ἵστατο ἡ αὐλή, καταντικρὺ τοῦ μέρους, ὅπερ κατεῖχεν ἡ ὀρχήστρα καὶ οἱ ψάλται.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Βαπτίστος καὶ ὁ Πέτρος εἶχον κατορθώσει νὰ εὕρωσι θέσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸ ὄργανον ἐξέβαλλε τοὺς πρώτους φθόγγους τοῦ *Κύριε ἐλέησον*. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Βαπτίστος ἐλησμόνησε τὸν κόπασιν καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος ὡς ἡ στήλη πρὸς ἣν ἐπερείδετο. Πᾶσαι αἱ ἐξωτερικαὶ τῆς λατρείας πομπαὶ εἶχον ἀφανισθῆ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ μία μόνη ἐπεκράτει ἐν αὐτῷ αἴσθησις, ἡ τῆς ἀκοῆς. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Πέτρος περιέφερε πλανώμενα τὰ βλέμματά του ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὁ Βαπτίστος οὐδὲν μὲν ἔβλεπεν, ἤκουε δὲ μόνον τὴν μουσικὴν καὶ τὸ ᾆσμα.

Ἦτο δὲ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν βεβυθισμένος, ὥστε, ὅταν ὁ ἱερεὺς ὕψωσε τὰ ἅγια, ἐλησμόνησε νὰ κλίνῃ τὸ γόνυ, ὅπως πάντες οἱ χριστιανοὶ εἶχον πράξει, καὶ ἐπεπλήχθη διὰ τοῦτο ὑπό τινος παρισταμένης γραίας.

Μάτην ὁ Πέτρος ἔσπρωχνεν αὐτὸν διὰ τοῦ βραχίονος, ἵνα προκαλέσῃ τὴν προσοχήν του εἰς τὰ ἔξοχα ὑποκείμενα, τὰ ὁποῖα εἰσερχόμενα κατελάμβανον κατὰ σειρὰν τὰ προσδιωρισμένα δι' αὐτὰ στασίδια, ὁ Βαπτίστος οὐδὲν ἀπήντα, ἵνα μὴ χάσῃ οὐδὲ μίαν *νόταν* τῆς ἱερᾶς ἐκείνης μουσικῆς, τῆς ὁποίας οἱ ἁρμονικώτατοι φθόγγοι ἐσβέννυντο ὑπὸ τοὺς εὐρεῖς θόλους τῆς ἐκκλησίας. Τέλος εἶχε τελειώσει ἡ λειτουργία, εἶχε παύσει ἡ μουσικὴ καὶ ὁ κόσμος ἤρχισε νὰ ἐξέρχηται, ἐκεῖνος δὲ πρὸς τὴν στήλην ἐρειδόμενος, ὄρθιος καὶ ἀκίνητος ὡς ἡ πέτρα, ἀκόμη ἤκουεν. Ἐχρειάσθη δὲ νὰ τὸν σύρῃ ζωηρῶς διὰ τοῦ βραχίονος ὁ Πέτρος, ἵνα τὸν κάμῃ νὰ νοήσῃ ὅτι θὰ ἔμενον πλέον μόνοι οἱ δύο των ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ χωρίον.

Ὁ Βαπτίστος τὸν ἠκολούθησεν, ἀλλ' ἅμα ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ αἰφνίδιος τρόμος τὸν ἔκαμε νὰ φρικιάσῃ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Πολὺ κρυώνω, εἶπε μετ' ἀδυνάτου φωνῆς πρὸς τὸν Πέτρον.

— Τώρα θὰ τρέξωμεν καὶ θὰ ζεσταθῇς.

— Ὄχι, δὲν ἠμπορῶ, σοῦ λέγω, ἔχω ῥῖγος, ἄφες με νὰ καθήσω ἐκεῖ εἰς τὸν ἥλιον.

Καὶ ἐκάθησεν· ἀλλὰ τὸ ῥῖγος ἐπετάθη, ἔτρεμον οἱ ὀδόντες του, καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἐπεχύθη τόση ὠχρότης, ὥστε τρομάξας ὁ Πέτρος ἐζήτησε βοήθειαν παρὰ τῶν ἐξερχομένων ἀκόμη ἐκ τῆς ἐκκλησίας.

Έγεινε κύκλος περὶ τὰ δύο παιδία, φιλάνθρωποι δέ τινες ἐσκόπουν νὰ ὁδηγήσωσι παρ' ἑαυτοῖς τὸν Βαπτίστον, ἵνα τῷ παράσχωσί τινα βοήθειαν, ὅτε ἀνὴρ διασχίζων τὸ πλῆθος ἐπορεύθη κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν Πέτρον καὶ λαμβάνων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὠτίου, τὸν ἠρώτησε μετὰ βροντώδους φωνῆς :

— Τί κάμνεις ἐκεῖ σύ ;

Ἦτο ὁ πατὴρ τοῦ Πέτρου, ὅστις ἀναγνωρίσας τὸν υἱόν του ἔκαμνε χρῆσιν τῶν πατρικῶν του δικαιωμάτων ἐπιπλήττων τὸν υἱόν του.

Τὸ ταλαίπωρον παιδίον διττῶς τρομασμένον δὲν ἔκρινεν ἁρμοδίαν τὴν στιγμήν, ἵνα δώσῃ λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τῆς διαγωγῆς του, ἀλλὰ δεικνύων πρὸς τὸν πατέρα του τὸν Βαπτίστον καθήμενον ὠχρὸν ὡς σινδόνα :

— Πατέρα, τῷ λέγει, περιποιήσου τὸν Βαπτίστον 'ποῦ ἀποθνήσκει.

— Καλὰ λέγεις, ἀπαντᾷ ὁ πατὴρ, τώρα τὸν ἀναγνωρίζω,εἶναι ὁ ἀνεψιὸς τῆς γειτόνισσάς μου, φαίνεται ὅτι δὲν 'μπορεῖ μὲ τὰ σωστά του . . . Περίμενέ με, Πέτρο.

Ἀπεμακρύνθη, μετ' ὀλίγον δὲ ἦλθε μὲ ἁμάξιον, ἔθηκεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ δύο παιδία καὶ μαστιγώσας τὸν ἵππον ἀνεχώρησε διὰ τὸ γωνίον.

Τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ Βαπτίστος ἦτο κατάκοιτος εἰς τὴν μικράν του κλίνην, ἣν εἶχε τὴν πρωΐαν καταλίπει. Παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν του ἐκάθητο ἀπαρηγόρητος ἡ θεία του καὶ ἤκουε τὸν ἰατρὸν λέγοντα :

— Κυρά μου, ἡ ἀσθένεια αὐτὴ θὰ εἶνε σοβαρωτέρα τῆς πρώτης. Ἡ ἀπρονοησία τοῦ ἀνεψιοῦ σας τῷ ἐπέφερε δεινὴν πλευρίτιδα . . . μ' ὅλα ταῦτα μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ περιποίησιν ἴσως δυνηθῶμεν νὰ τὸν σώσωμεν. Ἀλλ' ἂς ἀκούσωμεν τί λέγει.

Ὁ Βαπτίστος τῷ ὄντι παρελάλει. Ἡ θεία του καὶ ὁ ἰατρὸς σκυμμένοι ἐπὶ τῆς κλίνης τὸν ἤκουον ψιθυρίζοντα εἶδός τι ᾄσματος, οὗτινος τὸ μέλος συχνάκις διεκόπτετο ὑπὸ τῆς κραυγῆς :

— Θεέ μου, πόσον εἶναι ὡραῖον !

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εὕρισκεν ὡραῖον ὁ Βαπτίστος, ἦτο ἡ μουσικὴ τοῦ Παλεστρίνα, ἣν εἶχεν ἀκούσει εἰς τὴν Νεάπολιν, ὅπου εἶχον ἐκτελέσει τὴν περίφημον τοῦ μουσουργοῦ τούτου λειτουργίαν, τὴν γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Λειτουργία τοῦ Πάπα Μαρκέλλου*. Τὴν μουσικὴν ταύτην ἀκούων, ὅπως ἀνέκραξέ ποτε ὁ Κορρέγιος ἐνώπιον μιᾶς εἰκόνος τοῦ Ῥαφαήλου :

— Καὶ ἐγὼ θὰ γείνω ζωγράφος !

Οὕτως ἀνεκραύγασε καὶ ὁ Βαπτίστος, ὃν εἰς τὸ ἑξῆς θὰ ὀνομάζωμεν *Περγολέσην* :

— Καὶ ἐγὼ θὰ γείνω μουσουργός !

Β'.

Μετὰ δεκαπέντε ἔτη, ὡραίαν τινὰ ἑσπέραν τοῦ Ἀπριλίου καὶ ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ, ἔνθα ὡς ἐκ τῆς ἀπρονοησίας του ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀποθάνῃ, ὁ Βαπτίστος Περγολέσης ἐκάθητο πρὸ κλειδοκυμβάλου,ὅπερ ἀντήχει ὑπὸ τοὺς δακτύλους του· ἐνίοτε διεκόπτετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μέλους καὶ ἐξ ἀνυπομονησίας ἐκρότει τὸν πόδα ὡς ἂν ἐζήτει τι. Ὁ μουσουργὸς συνέθετε.

Ἡ κρυφία ἐκείνη φωνὴ, ἥτις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Νεαπόλεως τῷ εἶχεν ἀποκαλύψει ὅτι εἶναι μουσικὸς,δὲν εἶχε ψευσθῆ.καὶ ὅταν ὁ Βαπτίστος, σωθεὶς ὡς ἐκ θαύματος ἐκ τῆς δεινῆς πλευρίτιδος, ἠρωτήθη ὑπὸ τῶν συγγενῶν τί στάδιον ἤθελε νὰ ἀκολουθήσῃ,εὐτόλμως ἀπεκρίθη :

— Θέλω νὰ γείνω μουσικός.

Προσεπάθησαν νὰ καταπολεμήσωσι τὴν φυσικὴν κλίσιν τοῦ νέου, ἀλλ' ἐκεῖνος τοσοῦτον ἐπέμεινεν,ὥστε ἠναγκάσθησαν δεκατριῶν ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ὄντα νὰ τὸν ἐγγράψωσιν εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ὠδείου τῶν ἀπόρων παίδων τῆς Νεαπόλεως. Ἡ φύσις τῷ εἶχε δωρήσει πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἀδύνατον εἶναι ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποκτήσῃ ἄνευ αὐτῆς ὅσῳ καὶ ἂν μοχθήσῃ, τὴν μεγαλοφυΐαν. Αἱ πρόοδοι αὐτοῦ ὑπῆρξαν γοργόταται, καὶ μετ' οὐ πολὺ ὁ Βαπτίστος ἀπελύετο τοῦ Ὠδείου καὶ ἐπορεύετο πρὸς πάντας κατὰ διαδοχὴν τοὺς ἐξόχους τῆς Ἰταλίας μουσικούς, ἵνα τελειοποιηθῇ εἰς τὴν τέχνην.

Ἦτο εἴκοσιν ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ὅτε ἐδιδάχθη ἐν Ῥώμῃ τὸ πρῶτόν του μελόδραμα, ὅπερ δὲν ἐπέτυχε μὲν ἐντελῶς, ἀλλ' ὁπωσδήποτε περιεῖχε μέρη λαμπρότατα. Μετὰ ζέσεως πολλῆς ἐπιδοθεὶς καὶ πάλιν εἰς ἀδιάκοπον ἐργασίαν, θαυμασίως ἐπέτυχε μελοποιήσας τὴν *Ὀλυμπιάδα*, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Περγολέση ἐγένετο γνωστὸν καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν. Τὰ ἱερὰ αὐτοῦ συνθέματα τοσοῦτον ἤρεσαν εἰς τὸν Πάπαν, ὥστε οὗτος ἐκάλεσε τὸν νεαρὸν μουσουργὸν εἰς τὸ Βατικανὸν καὶ τῷ παρήγγειλε νὰ μελοποιήσῃ τὸ Stabat mater, ἵνα ψαλῇ τὴν μεγάλην παρασκευήν.

Ὁ Περγολέσης ἐζήτησε τριῶν μηνῶν προθεσμίαν πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου, ἐπορεύθη δὲ ἵνα ἐργασθῇ εἰς τὸν οἰκίσκον ἐκεῖνον, ὃν κατῴκει παῖς ὤν, καὶ ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐξαδέλφην του Μαρίαν ἀπὸ καιροῦ ἤδη νυμφευμένην. Ἀλλ' ἤδη ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ παραδώσῃ τὸ ἔργον του εἰς τὸν Πάπαν, ἐπλησίαζε, καὶ ὁ Περγολέσης οὐδεμίαν *νόταν* εἶχεν ἀκόμη καταστρώσει, διότι ὅ,τι καὶ ἂν ἐποίει τῷ ἐφαίνετο κατώτερον τοῦ θέματος. Καθ' ἣν στιγμὴν τὸν εὑρίσκομεν πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου του, ἤρκει νὰ ῥίψῃ τις ἐν βλέμμα ἐπὶ τοῦ μετώπου του τοῦ φωτιζομένου ὑπὸ τῆς ὠχρᾶς λάμψεως κρεμαστοῦ λύχνου, ἵνα μαντεύσῃ ὁποῖον ἐπίμονον θάρρος καὶ ὁποία θέλησις ἰσχυρὰ ἐχρειάσθη νὰ τὸν βοηθήσῃ ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ σκοπούμενον. Ὁ Περγολέσης ἦτο τριακοντατριῶν μόνον ἐτῶν καὶ ὅμως τὸ πρόσωπόν του εἶχε προώρως ῥυτιδωθῆ καὶ εἶχε κυρτωθῆ τὸ σῶμά του. Τὸν εἶχον οὕτω καταστή-

Digitized by Google

-σει γέροντα πρὸ τῆς ὥρας οἱ ἐνδελεχεῖς τῆς μελέτης πόνοι.

«Ὄχι, ἔλεγε μετὰ ταραχῆς βηματίζων ἐν τῷ δωματίῳ του, ὄχι ἡ μουσικὴ αὕτη δὲν ἐκφράζει τίποτε, εἶναι πολὺ ἠχηρά, ἐν ᾧ ἐδῶ χρειάζεται ἁπλότης καὶ μελαγχολία». Ἐκάθησε πάλιν εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, καὶ ἤρχισε νὰ ἐκτελῇ νέον μέλος, ψιθυρίζων «Stabat mater dolorosa».

«Ψυχρόν, πολὺ ψυχρόν, ἀνέκραξεν αἴφνης κτυπῶν ἐπὶ τοῦ ὀργάνου, τί νὰ κάμω; Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἔχομεν μεγάλην παρασκευήν, ἕως τότε δὲν θὰ κατορθώσω τίποτε, τί θὰ εἴπῃ ἡ Ἁγιότης του; πῶς θὰ τολμήσω νὰ πορευθῶ πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην; Καὶ ἔπειτα ὁποία ἀφορμὴ χαρᾶς διὰ τοὺς ἀντιζήλους μου! . . . Ἀλλ' ὄχι, δὲν θὰ χαρῶσιν . . . Ἐμπρός, ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου ἐξαρτᾶται ἡ καλλιτεχνική μου φήμη».Καὶ πάλιν ἐκάθησε μετὰ νέας ζέσεως πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου.

Μετὰ μικρὸν ἐνόμισεν ὅτι εὗρε τὸ ζητούμενον, καὶ παρασυρόμενος ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς συνθέσεως ἤρχισε νὰ ᾄδῃ γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ, ἔπειτα ὡς νὰ εἶχεν ἐνθυμηθῇ τι, ἔπαυσε, λέγων:

«Ἀλλὰ τί κάμνω; λησμονῶ ὅτι τὸ τέκνον τῆς Μαρίας εἶναι ἀσθενές, θὰ τὸ ἐξυπνήσῃ ὁ θόρυβος οὗτος...» καὶ κατεβίβασε τὴν φωνήν του. Ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν τὸν εὐχαρίστησεν ἡ ἐργασία του, ἔκλεισε τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ ἐψιθύρισεν:

«Ὄχι, ὄχι, δὲν ἔκαμα τίποτε, χρειάζεται ἡσυχία καὶ ὄχι θόρυβος, δὲν χρειάζονται φθόγγοι ἀλλὰ δάκρυα.

«Ὦ Ῥαφαήλ, ὦ Ῥοῦβενς, ὦ Μιχαὴλ Ἄγγελε! ἀνέκραξε, πῶς κατωρθώσατε νὰ εἰκονίσητε μετὰ τόσον τρομερᾶς ἀληθείας τὸν ὑπέρτατον πόνον τῆς Παναγίας θρηνούσης τὸν ἐσταυρωμένον υἱόν της; Πῶς κατεστήσατε τόσον ἀληθινήν, τόσον συγκινητικήν, τόσον τρομερὰν τὴν σκηνὴν ἐκείνην τῆς μητρικῆς ἀπελπισίας! Ποῦ λοιπὸν τὴν ηὕρατε ἐκείνην τὴν ἀπελπισίαν, ποῦ τὰ ηὕρατε ἐκεῖνα τὰ δάκρυα; Σεῖς, ἄνδρες ἔξοχοι, ἐζωγραφήσατε τὸ Stabat mater,καὶ ἐγὼ ἀδυνατῶ διὰ τοῦ ᾄσματος νὰ τὸ παραστήσω! Ποῦ θὰ εὕρω τέσσαρας λέξεις, αἱ ὁποῖαι νὰ φέρωσι τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀκροατῶν, ὅπως ἡ θλῖψις τῆς Παναγίας κάμνει σχεδὸν νὰ κλαίωσιν ἐκείνους, οἵτινες θαυμάζουσι τὰς εἰκόνας σας! Ὤ! ἡ ἔμπνευσις, ἡ ἔμπνευσις πότε θὰ μοὶ ἔλθῃ!»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἤρχισε νὰ ἀπαγγέλλῃ τὸν ὕμνον ὅλον, Stabat mater dolorosa, ὡς ἂν ἐπεζήτει νὰ τῷ ἐμπνεύσωσι τὸ μέλος αἱ λέξεις τοῦ ὕμνου. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσε, ἤρχισε νὰ σκέπτηται καὶ ἔμελλε πάλιν νὰ καθήσῃ εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, ὅτε ἤκουσεν αἴφνης βήματα εἰς τὴν κλίμακα. Ἦτο ὁ σύζυγος τῆς ἐξαδέλφης του, ὅστις ἀνέβαινεν· εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον καὶ λέγει πρὸς τὸν Περγολέσην μετὰ φωνῆς, ἣν ἡ συγκίνησις εἶχεν ἀλλοιώσει:

— Βαπτίστε, Βαπτίστε, καταίβα γρήγορα, ἡ κόρη μου ἀποθνήσκει!

Ὁ Περγολέσης οὐδὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἠκολούθησεν ἐν σιγῇ τὸν δυστυχῆ πατέρα.

Ἅμα ἐπλησίασεν εἰς τὸ λίκνον τοῦ παιδίου, ἓν μόνον πρᾶγμα τῷ ἐνεποίησεν αἴσθησιν, ἡ ἐξαδέλφη του Μαρία, ἥτις εἶχε ῥιφθῆ εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἰατροῦ καὶ τῷ ἔλεγε μὲ φωνὴν ξηρὰν καὶ βραχεῖαν, ἀλλ' ἥτις ἀπετύπωνεν ὁλόκληρον τὴν μητρικὴν θλῖψιν καὶ τὴν μέριμναν:

— Δὲν θὰ τὴν σώσῃς, ἰατρέ μου, δὲν εἶναι ἀλήθεια; δὲν θὰ γείνῃ καλά;

Ὁ ἰατρὸς μετὰ λύπης ὕψωσε τοὺς ὤμους καὶ κύψας πρὸς τὸ ὠτίον τοῦ Περγολέσῃ τῷ εἶπε χαμηλῇ τῇ φωνῇ:

—Ὅλαι αἱ μητέρες τοιαῦται εἶναι, δὲν ἠμποροῦν νὰ φαντασθῶσιν ὅτι εἶναι δυνατὸν ν' ἀποθάνῃ τὸ τέκνον των . . . Τὸ κοράσιον αὐτὸ δὲν ἔχει παρὰ δέκα λεπτῶν ζωὴν τὸ πολύ.

Ἡ Μαρία εἶχεν ἐκλάβει τὸ κίνημα τοῦ ἰατροῦ ὡς σημεῖον ἐλπίδος, καὶ σχεδὸν μετὰ μειδιάματος ἐπορεύθη καὶ πάλιν πρὸς τὸ τέκνον της, ἀλλ' ὅτε τὰ χείλη της ἤγγισαν τὸ μέτωπον τῆς μικρᾶς, ἐνόησεν ὅτι τὸ μέτωπον ἐκεῖνο ἦτο ψυχρὸν . . . ἡ μικρὰ εἶχεν ἀποθάνει.

Ἡ μήτηρ μίαν μόνην ἀφῆκε φωνὴν καὶ ἔπεσεν ὑπτία· ὁ ἰατρὸς τῇ παρέσχε πᾶσαν βοήθειαν, ἵνα συνέλθῃ, καὶ ὄντως κατὰ μικρὸν ἤρχισε νὰ συνέρχηται. Πλησιάσασα δὲ πρὸς τὸ λίκνον ἔλαβεν ἐντὸς τῶν χειρῶν της τὰς μικρὰς χεῖρας τῆς νεκρᾶς κόρης ὡς διὰ νὰ τὰς θερμάνῃ. Ὁ ἰατρὸς παρηγόρει τὸν πατέρα, κλαίοντα εἰς μίαν γωνίαν, ὁ δὲ Περγολέσης οὐδὲν ἔλεγε, ἀλλ' ἦτο βαρυαλγής, ἵστατο ἀκίνητος καὶ εἶχε τὰ βλέμματα προσηλωμένα ἐπὶ τῆς Μαρίας.

Αἴφνης ἡ Μαρία, ἥτις, ὡς ὁ ἰατρὸς τὸ εἶχεν εἴπει, δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν θάνατον τῆς κόρης της, ἐπείσθη τέλος περὶ τῆς τρομερᾶς ἀληθείας ἅμα εἶδεν ἀμαυρωθέντας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παιδίου καὶ ᾐσθάνθη τὰ μικρά του δάκτυλα τὰ ἤδη παγωμένα νὰ γίνωνται ἄκαμπτα ἐντὸς τῶν χειρῶν της.

— Παιδί μου, παιδί μου, ἀνεκραύγασε τότε ὀλοφυρομένη, παιδί μου, Μαριέττα μου!

Καὶ ὁ πόνος τῆς ταλαιπώρου μητρὸς κατέστη τότε τόσον σπαρακτικός, ὥστε ὁ ἰατρὸς δὲν ἔκρινε φρόνιμον νὰ τὴν ἀφήσῃ ἐπὶ πλέον ἐν τῷ δωματίῳ καὶ διὰ τῆς βίας ἠθέλησε νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοῦ πτώματος· ἀλλὰ μάτην! τόσον ἰσχυρῶς εἶχε προσκολληθῆ πρὸς αὐτό, ὥστε ἐκεῖνος ἐτράπη εἰς τὸ νὰ παρηγορήσῃ τὸν σύζυγον.

Ὁ Περγολέσης ἦτο πάντοτε ἀκίνητος, οἱ ὀφθαλμοί του μόνον,ὡσαύτως ὑγροί, ἔλαμπον ὑπὸ λάμψεως παραδόξου. Ἀφ' οὗ μετὰ πόνου εἶχε παρατηρήσει τὴν ὀδυνηρὰν σκηνήν, ἔνθα οἱ ὀλο-

Digitized by Google

φυρμοὶ τῆς μητρὸς εὕρισκον ἀντήχησιν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ καρδίᾳ, ᾐσθάνθη αὐξομένην τὴν συγκίνησίν του μέχρι τοιούτου βαθμοῦ, ὥστε, ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς καλλιτέχνας, ἡ ἔμπνευσις ἐκείνη, ἣν μάτην ἐπεζήτει πρὸ μιᾶς ὥρας, τῷ ἐγεννήθη τώρα μόνη της καί, ὅπως καὶ τοῦτο συμβαίνει, ὑπῆρξε τόσον ἰσχυρά, ὥστε κατέπνιξε τὸ ἄλλο αἴσθημα, ὅπερ τὴν εἶχε παραγάγει. Ὁ Περγολέσης λοιπὸν ἐπέβαλλε σιγὴν εἰς τὴν λύπην του ἵνα μὴ χάσῃ τίποτε ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς εἰκόνος, ἣν εἶχεν ἐνώπιόν του, διότι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ ταῦτα ἐτελοῦντο, τῷ ἐφαίνετο ὡς τις Γολγοθᾶ, ἔνθα ἡ Μαρία σκυμμένη καὶ ὀλοφυρομένη ἐπὶ τοῦ λίκνου τῆς θυγατρός της, ἦτο αὐτὴ ἡ Παναγία ῥαίνουσα διὰ τῶν δακρύων της τὸ μεμωλωπισμένον σῶμα τοῦ ἐσταυρωμένου Υἱοῦ της.

Τὸ Stabat mater ἦτο λοιπὸν ὡς ἐν εἰκόνι ἐνώπιόν του, τὸ παρετήρει ἵνα τὸ καταστήσῃ κτῆμα τῆς ψυχῆς του, ὁ ἄνθρωπος ὑπεχώρησεν εἰς τὸν καλλιτέχνην. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παρουσία του ἦτο πλέον ἐκεῖ περιττή, ἐπωφελήθη μίαν στιγμήν, καθ' ἣν ἡ Μαρία ἦτο κάπως ἡσυχοτέρα, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ δωμάτιόν του. Μόλις εἰσῆλθεν εἰς αὐτό, ἐκάθησε πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου του, διότι ἐκόχλαζεν ἡ ἔμπνευσις ἐν τῇ κεφαλῇ του· ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ ἐναποθέσῃ τὴν χεῖρά του ἵνα κάμῃ ἀρχὴν ἐκτελέσεως, φωνὴ γοερὰ τῆς δυστυχοῦς μητρὸς περιῆλθεν ἀπὸ τοῦ κάτω πατώματος ἕως εἰς τὰς ἀκοάς του.

— Ὄχι, εἶπεν ἐγειρόμενος, ὄχι ἐδῶ, θὰ ἦτο ἱεροσυλία. Ταλαίπωρον πλάσμα, δὲν θὰ σοὶ λείψουν τὰ δάκρυα, καὶ ὁ καλλιτέχνης ἐσπόγγιζε τὰ δάκρυά του, τὰ ὁποῖα ἔρρεον ἀφθόνως, λαμβάνων δὲ ὑπὸ μάλης βάρβιτον κατέβη εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐπορεύθη εἰς ἀπομεμακρυσμένον παράπηγμα· ἐκεῖ δέ, ἐν τῷ μέσῳ γαληνιαίας νυκτός, ὑπὸ τὸν ἔναστρον οὐρανόν, ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του εἰς τὸν ὁρίζοντα τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως καὶ τὸ μαῦρον διάγραμμα τοῦ Βεσουβίου, ἤρχισε τὴν μελοποίησιν.

Ὁ ἄνεμος τῆς νυκτὸς ἔφερε τοὺς ὀλοφυρμοὺς τῆς Μαρίας ἕως εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὁ Περγολέσης μὲ τὴν κεφαλὴν φλεγομένην ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτερινῆς αὔρας, ἔκαμνε καὶ αὐτὸς τὴν βάρβιτόν του νὰ ὀλοφύρεται ὑπὸ τὰ γοητευτικὰ κρούσματα τοῦ πλήκτρου.

Ἅμα ἐτελείωσε τὸν πρώτην στροφὴν τοῦ ὕμνου, τὴν ἔψαλε γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ, ἵνα μόνος του αἰσθανθῇ ὁποίαν ἐντύπωσιν ἤθελε προξενήσει τὸ ἔργον του· τόνοι τινὲς ἠκούσθησαν ὑπό τινων γειτόνων, οἵτινες, ἔχοντες ἤδη μάθει τὸν θάνατον τῆς μικρᾶς Μαριέττας, ἐνόμισαν ἀκούοντες τὸ ᾆσμα ἐκεῖνο, τόσον ἦτο ὡραῖον, ὅτι ἤκουον τοὺς ἀγγέλους ἐλθόντας, ἵνα παραλάβωσιν εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

Περὶ μέσας τὰς νύκτας, ὁ Περγολέσης ἠναγκάσθη νὰ παύσῃ· τὸ ψῦχος τὸν εἶχε καταλάβει, αἱ χεῖρές του ἔτρεμον καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κρατῇ τὸ πλῆκτρον.

— Θὰ τελειώσω αὔριον, εἶπε.

Καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸν οἰκίσκον. Διερχόμενος πρὸ τοῦ δωματίου τῆς νεκρᾶς κόρης ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἐψιθύρισε:

— Δυστυχὴς μήτηρ! ταλαίπωρον παιδίον!

Ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἴδια μόλις ἠδυνήθη νὰ καταγράψῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου, τὰ μέλη τὰ ὁποῖα εἶχε συνθέσει· ῥῖγος παγετῶδες διέτρεχεν ὅλον του τὸ σῶμα· ὅθεν μόλις ἐτελείωσε τὴν ἐργασίαν ταύτην κατεκλίθη.

— Εἶναι ἡ συγκίνησις καὶ ὁ κόπος, ἐσκέφθη. Ἡ ἐξαδέλφη θὰ μὲ συγχωρήσῃ ὅτι δὲν καταβαίνω κάτω... καὶ ἔπειτα πρὸς τί αἱ παρηγορίαι; Θὰ μ' ἀκούσῃ ἡ ἀπελπισία της;

Καὶ ἀπεκοιμήθη ψιθυρίζων:

— **Stabat mater dolorosa.**

Γ'

Τρεῖς ἡμέρας ἀφ' οὗ εἶχον θάψει τὸ τέκνον τῆς Μαρίας, ἐσκάπτετο καὶ ὁ τάφος τοῦ Περγολέση. Καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ κρύους ἐν ᾧ εἰργάζετο εἰς τὸ παράπηγμα, ἐνόσησεν ὑπὸ πλευρίτιδος ὁμοίας πρὸς ἐκείνην, ἣν εἶχε πάθει πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν, καὶ ἀπέθανεν ἐργαζόμενος εἰς τὸ ἔργον ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ θάνατος τῷ εἶχεν ἐμπνεύσει.

Τὴν μεγάλην παρασκευὴν τῆς ἑπομένης ἑβδομάδος τὸ Stabat mater τοῦ Περγολέση ἐξετελεῖτο εἰς τὸ Σιξτινὸν παρεκκλήσιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγ. Πέτρου ἐν Ῥώμῃ.

Σ***

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΛΙΕΡ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 770.

Ἀλλ' εἰς τὴν ἀγαθοποιὸν ταύτην ἐπιῤῥοὴν ἡ κυρία Βωμπὲρ δὲν ἐβράδυνε νὰ προσθέσῃ καὶ ἄλλην, βραδύτερον μὲν ἐπενεργοῦσαν, ἀλλὰ μυστηριώδη, ἐπιῤῥοήν, ἣν ὁ Σταμπλὴ ὑπέστη χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ τὴν ἐννοήσῃ. Διότι ἡ κυρία Βωμπὲρ ἀφοῦ ἔλαβεν, οὕτως εἰπεῖν, κατοχὴν τοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, κατήντησε νὰ ἐξουσιάσῃ καὶ τὸ πνεῦμά του, καὶ νὰ μεταπλάττῃ αὐτὸ κατὰ τὸ δοκοῦν, ὡς εἰ ἦτο κηρὸς μαλακός. Προσεπάθησε δέ, καὶ τὸ κατώρθωσε, νὰ ἐξαλείψῃ καὶ τὸ τελευταῖον ἴχνος πάσης ἰδέας ἀποκτηθείσης διὰ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἐπέτυχε διὰ μυρίων περιστροφῶν νὰ τὸν συμβιβάσῃ μετὰ τοῦ παρελθόντος ἐκείνου, τοῦ ὑποδουλώσαντος αὐτόν, καὶ ταὐτοχρόνως νὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ ἀποστροφὴν πρὸς τὰς φιλελευθέρους ἀρχάς, αἵτινες τὸν εἶχον χειραφετήσει. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐπανέφερεν αὐτὸν βαθμηδὸν εἰς τὸ σημεῖον, ἀφ' οὗ εἶχεν ἀναχωρήσει, καὶ ἔκαμεν αὐτὸν νὰ ἀναλάβῃ, χωρὶς κἂν νὰ τὸ ἐννοήσῃ, τὸ ἔνδυμα τοῦ δουλοπαροίκου, ὅπερ εἶχον φέρει οἱ πατέρες του. Ταὐτοχρόνως τὸ ὄνομα

Digitized by Google

τοῦ μαρκησίου Λασεγλιὲρ καὶ τῆς θυγατρός του ἐπανήρχετο εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς ὁμιλίας, ἀλλὰ μετὰ τοσαύτης ἐπιφυλάξεως, ὥστε οὐδόλως ἐφόβιζε τὸν Σταμπλῆ, ὅστις κατήντησε μάλιστα νὰ συμπαθήσῃ πρὸς τὴν τύχην τῆς νεαρᾶς Ἑλένης, ἣν ἡ κυρία Βωμπὲρ δὲν ἀπηύδα περιγράφουσα ὡς τὴν ζῶσαν εἰκόνα τῆς μητρός της. Εἶχε τὴν αὐτὴν χάριν, τὰ αὐτὰ θέλγητρα, τὴν αὐτὴν ἀγαθότητα· ὁ δὲ Σταμπλῆ ἀπεφαίνετο καὶ αὐτός, ὅτι ὡς πρὸς τοῦτο ἡ δεσποινὶς Λασεγλιὲρ θὰ ἦτο ἄγγελος ἀληθῶς. Ἀλλ' εἰσέτι διετήρει προκατάληψίν τινα κατὰ τοῦ μαρκησίου· διὸ ἡ κυρία Βωμπὲρ ἠσχολήθη μεθ' ὑπομονῆς ἵνα καταπνίξῃ τὸ λείψανον ἐκεῖνο τῶν ἰδεῶν τοῦ 1793. Ἡ ἐναντιότης, ἔλεγεν, εἶναι μάθημα ὠφελιμώτατον, τὸ καθ' αὐτὴν δὲ ἐκολακεύετο, ὅτι πολλὰ εἶχε μάθει καὶ πολλὰς εἶχεν ἀποβάλει ἐκ τῶν προτέρων ἰδεῶν, καί, ἐὰν τὴν ἤκουέ τις, ὁ κύριος Λασεγλιὲρ εἶχε γείνει ἐν τῇ ἐξορίᾳ τὸ πρότυπον πασῶν τῶν ἀρετῶν, καὶ ὁ μαρκήσιος ἐκεῖνος, ὁ τόσον ὑπερήφανος, ἤθελε θεωρήσει νῦν τιμήν του νὰ θλίψῃ τὴν χεῖρα τοῦ παλαιοῦ ἐνοικιαστοῦ του καὶ ν' ἀποκαλέσῃ αὐτὸν φίλον του. Καὶ ὁ Σταμπλῆ δ' ἀπήντα, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἤθελε θεωρήσει τοῦτο μεγίστην του τιμήν.

Παρῆλθον οὕτω μῆνες ἐν τῇ στενῇ καὶ γλυκείᾳ ἐκείνῃ φιλίᾳ, εἰς ἣν ὁ Ῥαοὺλ δὲν ἀνεμιγνύετο ποσῶς· διότι ὁ νεανίας ἦτο μελαγχολικὸς καὶ ἐπεζήτει τὴν μόνωσιν. Ἀλλ' ἐνῷ ταῦτα συνετελοῦντο ἀθορύβως εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Κλαίν, ἡ μάχη τοῦ Βατερλῶ ἔθεσε τέρμα εἰς τὸ μέγα ἐπικὸν ποίημα τῆς αὐτοκρατορίας. Ὁ καιρὸς λοιπὸν κατηπεῖγε, καὶ ὁ μαρκήσιος Λασεγλιὲρ εἴς τινα ἐπιστολήν του κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ληφθεῖσαν, βέβαιος ὢν εἴπερ ποτὲ ὅτι ἡ πτῶσις τοῦ Ναπολέοντος ἔμελλε κατ' ἀνάγκην νὰ συνεπιφέρῃ τὴν πτῶσιν τοῦ Σταμπλῆ, καὶ ὅτι ἡ πρώτη πρᾶξις τῶν Βουρβώνων, μετὰ τὴν ὁριστικὴν ἐπάνοδον αὐτῶν εἰς Γαλλίαν, ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἀποκαταστήσωσι τοὺς ἐξορίστους εἰς τὰς ἰδιοκτησίας των, ὑπενθύμιζε γενναίως εἰς τὴν παλαιὰν αὐτοῦ φίλην τὴν συμφωνίαν των τοῦ νὰ νυμφεύσωσιν ἡμέραν τινὰ τὴν Ἑλένην μετὰ τοῦ Ῥαούλ. Ἡ κυρία Βωμπὲρ ἔκρινε λοιπὸν φρόνιμον νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν λύσιν τῆς μικρᾶς ἐκείνης κωμῳδίας, ἧς τὸ μυστικὸν αὐτὴ μόνη κατεῖχεν.

Ἐν τούτοις αἱ μετὰ τοῦ χωρικοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ μεγάρου σχέσεις της ἦσαν, ὡς δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ, ἀντικείμενον γενικῆς ἀπορίας. Αἱ δὲ κατηγορίαι καὶ αἱ συκοφαντίαι δὲν ἔλειψαν οὐδὲ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην· διότι πάντες ἐξεπλήττοντο καὶ ἠγανάκτουν βλέποντες τὴν φίλην τῶν Λασεγλιὲρ συνδεδεμένην μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἀπογυμνώσαντος αὐτούς. Φήμη δὲ διέτρεχεν ὅτι αὐτὴ ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ νυμφευθῇ τὸν Σταμπλῆ. Καὶ ἡ μὲν ἀριστοκρατία ἐφώναζεν ὅτι τοῦτο ἦτο προδοσία, οἱ δὲ ἄλλοι τῶν κατοίκων ἐθεώρουν τοῦτο σκανδαλῶδες. Ἀλλ' ἡ βαρωνίς, εἴτε διότι ἠγνόει τὰ λεγόμενα, εἴτε διότι τῇ ἦτο ἐντελῶς ἀδιάφορον, προέβη εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῆς μέχρι τοῦδε χωρὶς νὰ δώσῃ οὐδεμίαν προσοχὴν εἰς ὅσα ἐλέγοντο. Αἴφνης ὅμως ἐφάνη εἰς τὸν Σταμπλῆ ὅτι ἀπό τινος καιροῦ ἡ βαρωνὶς ἐφέρετο πρὸς αὐτὸν μετὰ ψυχρότητος καὶ δὲν τῷ ἐδείκνυε πλέον τὴν φιλίαν ἐκείνην, ἥτις καθίστα αὐτὸν τόσον εὐτυχῆ καὶ τόσον ὑπερήφανον.

Κατ' ἀρχὰς εὑρισκόμενος μετὰ τῆς βαρωνίδος ᾐσθάνθη στενοχωρίαν τινὰ ἀόριστον, ἣν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξηγήσῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ψυχρότης ἐκείνη καθίστατο ὁσημέραι μεγαλειτέρα, ἤρχισε σπουδαίως νὰ ἀνησυχῇ· ἀληθῶς δὲ ἡ κυρία Βωμπὲρ δὲν ἦτο πλέον ἡ αὐτή· καὶ προσεπάθει μὲν νὰ κρύψῃ τὴν μεταβολήν, τὴν ἐν αὐτῇ γενομένην, ἀλλὰ ψυχὴ τόσον εὐαίσθητος καὶ τρυφερά, ὅσον ἦτο ἡ τοῦ Σταμπλῆ, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξαπατηθῇ. Ὑπέφερε λοιπὸν ἐν σιγῇ καὶ τὸ πόσον ὑπέφερε δὲν δύναται νὰ περιγραφῇ· διότι εἶχε στρέψει πρὸς τὴν βαρωνίδα ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀγάπην, ἡ δ' ἀγάπη ἐκείνη ἐπλήρου τὴν καρδίαν του καὶ τὴν ζωήν του ὁλόκληρον. Ἐν τούτοις τὸ σέβας ἀνεχαίτισεν αὐτὸν ἐπὶ πολὺ νὰ ὁμιλήσῃ, καὶ μόνον ἑσπέραν τινὰ εὑρὼν τὴν κυρίαν Βωμπὲρ πλέον τοῦ συνήθους ψυχράν, πλέον σοβαράν, πλέον βεβιασμένην εἰς τοὺς τρόπους της, ἐξέφρασε τὴν ἀνησυχίαν του μὲ τρόπον ἀδιάκριτον ἴσως, ἀλλὰ συγκινητικόν. Ἡ κυρία Βωμπὲρ ἐφάνη ὅτι συνεκινήθη ἀλλ' ἔμεινεν ἄκαμπτος.

— Τί τρέχει, κυρία; προαισθάνομαι μεγάλην συμφοράν.

Ἡ κυρία Βωμπὲρ μόλις ἀπεκρίθη· ἀλλ' ὅτε ὁ Σταμπλῆ ἀπεχαιρέτησεν αὐτήν, αὕτη λαβοῦσα τὰς δύο του χεῖρας, τὰς ἔθλιψε μεταξὺ τῶν ἰδικῶν της μετὰ τοσαύτης τρυφερότητος, ὥστε τοῦτο ἐπηύξησεν ἔτι περισσότερον τὸν τρόμον τοῦ γέροντος.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Σταμπλῆ περιεπάτει εἰς τὸν κῆπόν του τεταραγμένος ἀκόμη ἐκ τῆς προτεραίας, ὅτε τῷ ἔφερον ἐπιστολὴν τῆς κυρίας Βωμπὲρ· θορυβηθεὶς μᾶλλον ἢ κολακευθεὶς ἐκ τῆς μεγάλης ταύτης τιμῆς, τὴν ἤνοιξε μὲ χεῖρα τρέμουσαν καὶ κλαίων ἀνέγνωσε τὰ ἑξῆς·

«Προῃσθάνεσθε μεγάλην συμφοράν, τὸ προαίσθημά σας ἐκεῖνο ἦτο πραγματικόν· ἂν δὲ καὶ σεῖς μέλλετε νὰ ὑποφέρετε ὅσον καὶ ἐγώ, ἡ συμφορὰ αὕτη εἶναι μεγάλη ἀληθῶς. Δὲν πρέπει πλέον νὰ ἐπανίδωμεν ἀλλήλους, διότι οὕτω θέλει ὁ κόσμος. Ἐὰν αἱ κακολογίαι προσέβαλλον μόνον ἐμέ, ἤθελον μετὰ χαρᾶς τὰς ὑποφέρει· ἀλλ' ἔχω υἱὸν καὶ ὀφείλω νὰ ἐπιβάλω εἰς ἐμαυτὴν θυσίας, εἰς ἃς ποτὲ δὲν ἤθελον ὑποβληθῆ χάριν τῆς κοινῆς γνώμης. Ἐννοήσατε λοιπὸν ὁποία τις ἀνάγκη μᾶς χωρίζει καὶ παρηγορηθῆτε σκεπτόμενος, ὅτι ἡ θλῖψις ὑμῶν δὲν εἶναι μεγαλειτέρα τῆς ἐμῆς.

»Ἡ ἀγαπῶσα ὑμᾶς

»**Βαρωνὶς δὲ Βωμπὲρ**».

Κατ' ἀρχὰς ὁ Σταμπλῆ τοῦτο μόνον ἐνόησεν, ὅτι ἔχανε τὴν μόνην εὐτυχίαν, ἣν εἶχεν ἐν τῷ κόσμῳ· ἀλλ' ἀναγνοὺς καὶ δεύτερον τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην, ᾐσθάνθη ἐπαναπιπτούσας κατ' αὐτοῦ ὅλας τὰς

Digitized by Google

ἀράς, ὅλας τὰς ὕβρεις, ὅλας τὰς περιφρονήσεις, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τὸν εἶχε προφυλάξει ἡ φιλία τῆς κυρίας Βωμπέρ. Εἶδε τότε ἑαυτὸν βυθισμένον βαθύτερον ἢ πρότερον ἐντὸς τοῦ βαράθρου τῆς μονώσεως, καὶ ἐνόμισεν ὅτι ἀπώλεσε καὶ δεύτερον ἤδη τὸν Βερνάρδον του· διότι δὲν ἔπασχε μόνον ἕνεκα τῆς ἀγάπης, ἧς ἐστερεῖτο, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ ἀγάπη ἐκείνη εἶχε καταστῆ αὐτῷ ἕξις. Πῶς ἤθελε διέλθει εἰς τὸ ἑξῆς τὰς ἡμέρας καὶ τὰς ἑσπέρας του; Ποῦ ἤθελε στρέψει τὴν καρδίαν καὶ τὰ βήματά του; Οὐδαμοῦ· ἡ ζωὴ οὐδένα σκοπὸν εἶχε τοῦ λοιποῦ δι' αὐτόν, καὶ πέριξ του δὲν ἔβλεπεν εἰ μὴ τὴν ἐγκατάλειψιν, τὴν μόνωσιν, τὴν ἀπέραντον τέλος ἔρημον. Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του ἔλαβε τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς Βωμπέρ.

— Κυρία, ἐφώνησεν εἰσερχόμενος εἰς τὴν αἴθουσαν, ἔνθα ἡ βαρωνὶς εὑρίσκετο μόνη. Κυρία, τί σᾶς ἔκαμα; Κατὰ τί ἐφάνην ἀνάξιος τῆς ὑπολήψεώς σας; Διατί νὰ μοὶ τείνητε τὴν χεῖρά σας ἐὰν ἐμέλλατε ἀργότερον νὰ τὴν ἀποσύρητε; Διατί μὲ ἐκαλέσατε, ἐὰν ἐμέλλατε νὰ μὲ διώξητε ἀσπλάγχνως; Διατί μὲ ἐξεβάλετε ἀπὸ τῆς στενοχωρίας μου, ἐὰν ἐμέλλατε νὰ μὲ βυθίσητε πάλιν ἐντὸς αὐτῆς. Ἰδέτε· εἶμαι γέρων καὶ αἱ ἡμέραι μου εἶναι ὀλίγαι, δὲν ἠδύνασθε νὰ περιμείνητε ὀλίγον; Δὲν θὰ ζήσω πολὺν καιρὸν ἀκόμη.

Ἡ κυρία Βωμπὲρ προσεπάθησε κατ' ἀρχὰς νὰ τὸν καθησυχάσῃ, διαβεβαιοῦσα αὐτὸν περὶ τῆς ἀγάπης της καὶ ἀποτείνουσα αὐτῷ μυρίους τρυφεροὺς λόγους. Ὅτε δὲ εἶδεν αὐτὸν ἡσυχώτερον, προσεπάθησε νὰ τοῦ ὑποδείξῃ τοὺς σοβαροὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους ἐνέδωκε· τοῦτο δ' ἔπραξε μετὰ πολλῆς μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον ἐπιφυλάξεως καὶ πολλῆς λεπτότητος, πράγματι ὅμως ἑκάστη λέξις αὐτῆς εἰσήρχετο ὡς λεπὶς ξίφους εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀτυχοῦς Σταμπλῆ, καὶ μόνη ἡ ὑπερηφάνεια ἐκράτησε καὶ ἐστήριξεν αὐτόν.

— Ἔχετε δίκαιον, κυρία, εἶπεν ἐγειρόμενος· ἐγὼ εἶμαι ἀνόητος. Ἀπομακρύνομαι λοιπὸν χωρὶς νὰ παραπονεθῶ, ἀλλ' ἐνθυμήθητε μόνον, κυρία, ὅτι οὐδέποτε ἤθελον τολμήσει νὰ προκαλέσω τὴν τιμήν, ἣν σεῖς ἡ ἰδία μοὶ ἐκάμετε. Ἐνθυμήθητε ὅτι δὲν σᾶς ἠπάτησα, ἀλλ' ὅτι τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τὸ πρῶτον σᾶς ἀπήντησα, ἐγὼ ὁ ἴδιος σᾶς κατήγγειλα τὰς ὕβρεις καὶ τὰς συκοφαντίας, ἃς ὁ κόσμος ἐπεσώρευε κατὰ τῆς κεφαλῆς μου.

Ταῦτα εἰπών, προυχώρησε μὲ βῆμα εὐσταθὲς πρὸς τὴν θύραν· ἀλλὰ καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς προσπαθείας ἣν ἔκαμεν, ὅπως κρατήσῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν του, ἔπεσεν ἐπί τινος ἕδρας καὶ ἀφῆκε τὰ δάκρυά του νὰ ῥεύσωσιν ἐπὶ τῶν παρειῶν του.

Ἐνώπιον τόσον ἀληθοῦς θλίψεως ἡ κυρία Βωμπὲρ ᾐσθάνθη ἑαυτὴν συγκινουμένην πραγματικῶς.

— Φίλε μου, ἄκουσέ με, εἶπεν· ἐννοεῖς ὅτι δὲν ἀπεφάσισα ἄνευ θλίψεως νὰ διακόψω σχέσιν προξενοῦσάν μοι τόσην χαράν, ὅσην καὶ εἰς σέ· διότι εἶχον πρὸς σὲ ἀληθῆ στοργήν, καὶ ηὐχαριστούμην ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἐξήσκουν ἐπὶ τῆς ὑπάρξεώς σου ἐπιρροὴν ἀγαθοποιὸν καὶ παρήγορον. Ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ σὺ μ' ἐβοήθεις νὰ ὑποφέρω τὸ βάρος ζωῆς πολὺ θλιβερᾶς δι' ἐμέ. Ἡ ἀγαθότης σου μὲ ἔθελγε καὶ ἡ παρουσία σου διεσκέδαζε τὰς ἀνησυχίας μου. Ἐννοεῖς λοιπόν, ὅτι δὲν ἀπεφάσισα εὐχαρίστως νὰ πληγώσω τὴν καρδίαν σου καὶ τὴν ἰδικήν μου· ἐδίστασα ἐπὶ πολύ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐνόμισα, ὅτι καθῆκον εἶχον, χάριν τοῦ υἱοῦ μου, νὰ λάβω ὑπ' ὄψιν ὅσα λέγει ὁ κόσμος. ὁ κόσμος ὁ ἀνόητος καὶ κακός, εἰς ὅν, ἐὰν ἐπρόκειτο μόνον περὶ ἐμοῦ, δὲν ἤθελον θυσιάσει οὔτε μίαν τρίχα τῆς κεφαλῆς σου. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ τὸ κάμω· καὶ τὸ ἔκαμον . . . Ἐν τούτοις, προσέθηκε μετά τινων στιγμῶν σιωπηλὴν σκέψιν προσηλοῦσα αἴφνης ἐπὶ τοῦ Σταμπλῆ βλέμμα, ὅπερ τὸν ἔκαμε νὰ σκιρτήσῃ, ἐν τούτοις, ἐὰν ὑπῆρχε τρόπος, συμβιβάζων τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνικῆς μου θέσεως μετὰ τῆς ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας σου μερίμνης, ἐὰν ὑπῆρχε τρόπος δυνάμενος νὰ ἐπιβάλῃ σιγὴν εἰς τὰς φλυαρίας τοῦ ὄχλου καὶ νὰ σοὶ ἐξασφαλίσῃ γῆρας εὐτυχές, σεβαστόν, ἥσυχον; . . .

— Ὁμιλήσατε, ὁμιλήσατε, κυρία· ὁ τρόπος οὗτος ποῖος εἶναι; ἀνεφώνησεν ὁ γέρων, ὡς ὁ ναυαγὸς ὁ νομίζων, ὅτι διέκρινεν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος λευκὸν ἱστίον.

— Φίλε μου, εἶπεν ἡ κυρία Βωμπέρ, ἐσκέφθην ὡρίμως περὶ τῆς τύχης σου, καὶ ἀφοῦ τὴν ἐθεώρησα ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις αὐτῆς, ἠναγκάσθην νὰ ἀναγνωρίσω ὅτι ὀλίγαι ὑπάρξεις εἶναι τόσον θλιβεραί, ὅσον ἡ ἰδική σου. Εἶσαι ἀληθῶς ὁ ἀτυχέστερος τῶν θνητῶν, καὶ εἶχες δίκαιον λέγων, ὅτι ὁ γέρων Ἰὼβ ἐπὶ τῆς κόπρου του δὲν ἦτο τόσον ἀξιολύπητος, ὅσον εἶσαι σὺ ἐν μέσῳ τοῦ πλούτου σου· διότι πλούσιος ὤν, δὲν δύνασαι νὰ ἀπολαύσῃς τὰ ἀγαθά σου, ἀφοῦ οἱ ἄνθρωποι ἤγειραν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτῶν φραγμὸν καταισχύνης. Ἡ ὕβρις, ἡ περιφρόνησις τοῦ κοινοῦ, ἰδοὺ μέχρι τοῦδε τὸ βεβαιότερον τῶν εἰσοδημάτων σου. Εἷς μόνος δεσμὸς σὲ συνέδεε πρὸς τὸν κοινωνικὸν βίον, καί, τοῦ δεσμοῦ ἐκείνου θραυσθέντος, οὐδεμία ὕπαρξις σοῦ μένει πλέον, ὑπὸ τὴν ὁποίαν νὰ προφυλαχθῇς. Σὲ φαντάζομαι κατὰ τὸ γῆράς σου ἐγκαταλελειμμένον εἰς τὰς φροντίδας μισθωτῶν, καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν σου ὥραν μὴ ἔχοντα τοὐλάχιστον τὴν παρηγορίαν, ὅτι ἀφίνεις τὴν περιουσίαν σου εἰς ὃν ἀγαπητόν, τὴν περιουσίαν σου ἐκείνην, ἣν ἐπλήρωσας τόσον ἀκριβά. Εἷς μόνος σοὶ μένει κληρονόμος, τὸ Κράτος, τὸ ἐξ ὅλων τῶν κληρονόμων ἥκιστα ἐνδιαφέρον καὶ ἀγνωμονέστερον. Πρόκειται λοιπὸν νὰ ἴδωμεν ἐὰν δὲν θὰ σοὶ ἦναι γλυκύτερον νὰ ἀποκτήσῃς οἰκογένειαν ἀγαπῶσάν σε ὡς ἴδιον πατέρα, νὰ γηράσῃς περιστοιχούμενος ὑπὸ ἀγάπης εἰλικρινοῦς καὶ μὴ ἀκούων πέριξ σου ἢ εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ν' ἀναπαύσῃς τὸ ὕστατον βλέμμα σου ἐπὶ ἐκείνων, οὓς κατέστησας εὐτυ-

Digitized by Google

χεῖς, καὶ μετὰ θάνατον νὰ καταλίπῃς μνήμην προσφιλῆ καὶ σεβαστήν.

— Οἰκογένειαν!... ἐγώ! ἐφώνησεν ἔξαλλος ὁ γέρων. Ἐγώ, ὁ Σταμπλῆ, ὁ γεροκλέπτης, ὡς μὲ ὀνομάζουσι, νὰ περικυκλοῦμαι ὑπὸ στοργῆς καὶ ἀγάπης!.. νὰ ἀκούω εὐχὰς καὶ εὐλογίας! Ἡ μνήμη μου ἀγαπητὴ καὶ σεβαστή!.. Ἀλλοίμονον, κυρία μου! Ἡ οἰκογένεια αὕτη ποῦ εἶναι; Ἡ σύζυγος καὶ τὸ τέκνον μου εἶναι εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐγὼ εἶμαι μόνος ἐδῶ κάτω.

— Ἡ οἰκογένεια αὕτη; Ἀγνώμων! ὑπέλαβε μειδιῶσα ἡ κυρία Βωμπέρ. Τὸ ἥμισυ αὐτῆς ἔχεις ἤδη πλησίον σου.

Ἐὰν ὁ Σταμπλῆ εἶχεν ὀλίγην ὀξυδέρκειαν ἢ ὀλίγην ματαιότητα, ἤθελε πιστεύσει ὅτι ἡ κυρία Βωμπὲρ προὐκάλει κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀφορμὴν γάμου μετ' αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ γέρων δὲν ἦτο οὔτε ὀξυδερκής, οὔτε μάταιος· καίτοι δὲ στενὴν ἔχων σχέσιν μετὰ τῆς βαρωνίδος, οὐδέποτε ἐλησμόνησεν ὁποία ἀπόστασις ἐχώριζε τὸν νεόπλουτον χωρικὸν ἀπὸ τῆς πτωχευσάσης ἀριστοκρατικῆς κυρίας. Ἔμεινε λοιπὸν μὲ βραχίονας τεταμένους, μὲ στόμα κεχηνὸς διστάζων, ἐκπεπληγμένος καὶ μὴ γνωρίζων πῶς νὰ ἐξηγήσῃ τοὺς τελευταίους λόγους, οὓς ἤκουσε.

— Σοὶ συνέβη ποτέ, φίλε μου, ἐξηκολούθησεν ἀταράχως ἡ κυρία Βωμπέρ, νὰ σκεφθῇς ὁποία ἤθελεν εἶναι ἡ δόξα τοῦ Βοναπάρτου, ἐὰν συναισθανόμενος τὴν θείαν αὐτοῦ ἀποστολήν, ὁ τυχοδιώκτης ἐκεῖνος ἀξιωματικός, ἀφοῦ κατέστρεψε τὰς φατρίας, ἤθελεν ἐπαναφέρει τοὺς Βουρβώνους ἐπὶ τοῦ προγονικοῦ των θρόνου; Ἂς ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμήν, ὅτι ὁ Κόρσος ἐκεῖνος, ὁ νῦν ἄθλιος καὶ προγεγραμμένος, ὁ κατησχυμμένος, ὁ σιδηροδέσμιος ὡς ἄγριον θηρίον, ἀντὶ νὰ σκεφθῇ ὅπως ἱδρύσῃ νέαν δυναστείαν, διέθετε τὸ ξίφος καὶ τὴν φιλοδοξίαν του ὑπὲρ τῶν νομίμων βασιλέων· ὁποία τύχη ἤθελεν ἐξισωθῇ πρὸς τὴν τύχην τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου! Ὁ κόσμος, ὁ νῦν καταρώμενος αὐτόν, ἤθελε τότε τὸν θεωρεῖ μετὰ θαυμασμοῦ, καὶ οἱ βασιλεῖς, οἱ ὀμόσαντες τὴν καταστροφήν του, ἤθελον διαφιλονεικεῖ τὴν τιμὴν τίς νὰ τείνῃ αὐτῷ πρῶτος τὴν χεῖρα. Αὐτοκράτωρ δὲ ἀληθής, ἀφ' ἧς ἡμέρας θὰ ἔπαυε νὰ ἦναι τοιοῦτος, ἤθελε φέρει ἐπὶ τοῦ μετώπου του διάδημα, οὗτινος ἡ λάμψις ἤθελεν ἀμαυρώνει καὶ αὐτὴν τὴν αἴγλην τοῦ στέμματος.

— Καὶ ὁ μικρός μου Βερνάρδος ἤθελε ζῇ ἀκόμη, προσέθηκε στενάξας ὁ Σταμπλῆ.

— Μοὶ φαίνεται λοιπὸν παράδοξον, φίλε μου, ἀνεφώνησεν ἡ κυρία Βωμπέρ, ἀκατανόητον, πῶς δὲν μᾶς ἦλθε πρότερον εἰς τὸν νοῦν οὔτε εἰς σὲ οὔτε εἰς ἐμέ, ὅτι ἡ Πρόνοια ἔθεσεν εἰς τὰς χεῖράς σου ὁμοίαν τινὰ σχεδὸν τύχην, καὶ ὅτι ἀπὸ σὲ ἐξαρτᾶται νὰ πραγματοποιήσῃς τόσον ὡραῖον ὄνειρον.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁ Σταμπλῆ ἔτεινε τὰ ὦτα ὡς ὁ λαγωός, ὁ ἀκούων σαλευομένους πέριξ αὐτοῦ τοὺς θάμνους.

— Ἀ! διὰ σὲ εὐτυχῶς εἶναι καιρὸς ἀκόμη, ἐξηκολούθησε μετὰ ζέσεως ἡ βαρωνίς. Καὶ ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν ἐσκέφθη νὰ κάμῃ, σὺ δύνασαι νὰ πραγματοποιήσῃς ἐν τῇ μικροτέρᾳ σφαίρᾳ τῆς ἐνεργείας, ἐν ᾗ σὲ ἔθηκεν ὁ Θεός. Συμβουλεύθητι τὴν καρδίαν σου, ἐξέτασον τὴν συνείδησίν σου. Ἡ καρδία σου εἶναι καθαρά, καὶ ἡ συνείδησίς σου ἥσυχος· ἀλλ' ἐν τούτοις ἄλλως ἔκριναν οἱ ἄνθρωποι. Σὺ δὲ αὐτός, ὅσον ἄμεμπτος καὶ ἂν ἦσαι, δὲν αἰσθάνεσαι ἐνίοτε ἀνησυχίαν καὶ θλῖψιν, ὁσάκις σκέπτεσαι, ὅτι ὁ τελευταῖος γόνος τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, ἥτις ἐπεδαψίλευσε τόσας εὐεργεσίας εἰς τὴν ἰδικήν σου, ἀποκληρωμένος νῦν μαραίνεται ἐπὶ ξένης γῆς; Λοιπὸν σὺ δύνασαι διὰ μιᾶς μόνης λέξεως νὰ νομιμοποιήσῃς τὴν περιουσίαν σου, νὰ κατασιγάσῃς τὸν φθόνον, νὰ στρέψῃς τὴν κοινὴν γνώμην ὑπὲρ σοῦ, νὰ μεταβάλῃς τὰς ὕβρεις εἰς χειροκροτήσεις, νὰ ἐνισχύσῃς σὺ ὁ ἴδιος τὴν πρὸς σεαυτὸν ὑπόληψιν, καὶ νὰ δώσῃς εἰς τὸν κόσμον ἓν ἐκ τῶν μεγάλων ἐκείνων παραδειγμάτων, τὰ ὁποῖα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνεγείρουσι τὴν ἀνθρωπότητα.

— Ὁ γεροκλέπτης δὲν ἔχει τόσον ὑψηλοὺς σκοπούς, κυρία, ἀπήντησεν ὁ Σταμπλῆ κινῶν τὴν κεφαλήν. Δὲν ἀξιοῖ νὰ δώσῃ παραδείγματα εἰς τὸν κόσμον· διότι δὲν ἀπόκειται εἰς αὐτὸν νὰ ἀνεγείρῃ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλ' ἔχει ἄλλας ταπεινοτέρας φροντίδας· ἐκτὸς τούτου, κυρία, δὲν ἐννοῶ....

— Ἐὰν δὲν ἐννοῇς, ὑπέλαβε ψυχρῶς ἡ κυρία Βωμπέρ, δὲν ἔχω νὰ εἴπω τίποτε περισσότερον.

Ὁ Σταμπλῆ εἶχε κάλλιστα ἐννοήσει. Καίτοι δὲ χωρικὸς τὴν καταγωγὴν καὶ ἐκ γενετῆς ἐνοικιαστὴς ἐπαύλεως, δὲν ἦτο ὅμως, τὸ ἐπαναλαμβάνω, οὔτε πανοῦργος οὔτε πονηρός, οὔτε πολὺ ὀξύνους· ἀλλ' ἦτο ὕποπτος, καὶ εἰς αὐτὸν ἡ δυσπιστία ἠδύνατο ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν πανουργίαν· ὅθεν ὄχι μόνον ἐνόησε ποῦ ἤθελε νὰ καταλήξῃ ἡ βαρωνίς, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἐφάνη αὐτῷ, ὅτι ἀνεκάλυψε τὸ μυστικὸν ὅλων τῶν προσκλήσεων καὶ τῶν φιλοφρονήσεων, ἃς εἶχε λάβει.

— Σᾶς ἐννοῶ, κυρία βαρωνίς, προσέθηκε μετὰ τῆς βαθείας ἐκείνης θλίψεως, ἣν αἰσθάνονται αἱ εὐαίσθητοι φύσεις, ὅτε ἐμβαθύνουσαι εἰς τὴν φιλίαν, ἣν ἐνόμιζον εἰλικρινῆ καὶ ἀφιλοκερδῆ, ἀνακαλύπτουσιν ἀμέσως ἄβυσσον ὅλην ἐγωϊσμοῦ ὑποκρυπτομένου, ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἀπατᾶσθε. Δὲν πρόκειται νὰ νομιμοποιήσω τὴν περιουσίαν μου· διότι αὕτη εἶναι νομίμως κεκτημένη καὶ εἰς μόνην τὴν ἐργασίαν μου ὀφείλω αὐτήν. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν δεσποινίδα Λασεγλιέρ, οὐδέποτε σκέπτομαι ἄνευ συγκινήσεως περὶ τῆς κόρης αὐτῆς, ἥτις, ὡς μοὶ εἴπετε, εἶναι ἡ ζῶσα εἰκὼν τῆς μητρός της. Πολλάκις μάλιστα ἐπόθησα νὰ τῇ πέμψω μακρόθεν συνδρομήν· τὸ ἤθελον, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησα.

Digitized by Google

— Θὰ ἐκάμνετε ἄσχημα νὰ τὸ λησμονήσητε· ὑπάρχουσιν ὑπάρξεις, αἵτινες ἐν τῇ συμφορᾷ οὐδὲν ἄλλο δύνανται νὰ δεχθῶσιν εἰ μὴ τὰς συμπαθείας καὶ τὰς εὐχάς, ἃς ἀποτείνει τις ὑπὲρ αὐτῶν, ἀπήντησεν ἡ κυρία Βωμπὲρ μετ'ἀξιοπρεπείας. Ἀλλ' ἀφήσατέ με νὰ σᾶς εἴπω, προσέθηκε μὲ ὕφος φιλικώτερον, ὅτι δὲν μὲ ἐννοήσατε· διότι δὲν ἐσκεπτόμην ἢ περὶ τῆς εὐτυχίας σας, καὶ δὲν ἔκρινα οὕτω ἔχουσα ὑπ' ὄψιν μου τὰ καθήκοντά σας, ἀλλὰ μόνον ὑμᾶς αὐτόν. Τί μὲ διέφυγε λοιπὸν δυνάμενον νὰ σᾶς πληγώσῃ καὶ νὰ σᾶς προσβάλῃ; Ἡ τύχη μὲ ἔφερεν εἰς συνάντησίν σας. Ἐκινήσατε τὴν συμπάθειάν μου, καὶ ᾐσθάνθην ὅτι ἤμην διὰ σᾶς παρηγορία, τοῦτο ἐπηύξησεν ἔτι μᾶλλον τὴν πρὸς σᾶς ἀγάπην μου, ἀλλ' ἐν τούτοις, ἰδοὺ ἔρχεται ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ φθονερὸς καὶ κακὸς κόσμος μᾶς ἀναγκάζει νὰ χωρισθῶμεν. Ἡ καρδία μου θλίβεται βαθέως καὶ ἡ ἰδική σας ταράττεται· ἐν τῷ μεταξὺ δὲ μοὶ ἐπέρχεται ἡ ἰδέα, ἡ ἀνόητος ἴσως, ὅτι ἐὰν ἠθέλετε προσκαλέσει τὸν μαρκήσιον καὶ τὴν θυγατέρα του, ὅπως προσφέρητε αὐτοῖς νὰ διαμοιρασθῶσι μεθ' ὑμῶν τὴν περιουσίαν σας, τὴν ὁποίαν δὲν ἠξεύρετε τί νὰ κάμητε, ἠθέλετε ἐξασφαλίσει εἰς τὸ γῆράς σας τὴν ἀνάπαυσιν, τὴν γαλήνην καὶ τὴν ὑπόληψιν. Τὸ σχέδιον τοῦτο μὲ ἐνθουσιάζει, σᾶς φαντάζομαι περικυκλωμένον ὑπὸ ἀγάπης καὶ τιμῆς. Ἡ φιλία μας τότε ἀντὶ νὰ διακοπῇ καθίσταται ἔτι στενοτέρα, καὶ ὁ κόσμος, ὁ νῦν περιφρονῶν σας, σᾶς ἐπιζητεῖ· οἱ πρότερον καταρώμενοί σας εὐλογοῦσι νῦν τὸ ὄνομά σας, καὶ ὁ Θεός, ὁ ἀφαιρέσας τὸν υἱόν σας, σᾶς ἀποδίδει θυγατέρα ἀξιολάτρευτον. Ἡ ἰδέα αὕτη μὲ συνεκίνησε καὶ μὲ ἐνθουσίασε· σᾶς τὴν ὑπέβαλον λοιπόν. Ἀλλ' ἂς παραδεχθῶμεν ὅτι ὠνειρεύθην. Ἔστε εὐτυχής· ἴσως ἡ θέσις σας δὲν εἶναι ὅσον ὑπέθεσα ἀξιολύπητος· θέλετε συνειθίσει πάλιν εἰς τὴν μοναξίαν· διότι ἡ φύσις εἶναι καλὴ καὶ ἡ κοινωνία δὲν ἀξίζει νὰ τὴν ἐπιθυμῇ τις τόσον. Ἔπειτα εἶσθε πλούσιος, καὶ ὁ πλοῦτος εἶναι ἀληθῶς λαμπρὸν πρᾶγμα. Εὔχομαι λοιπὸν νὰ σᾶς ἀναπληρώσῃ ὅλα τὰ ἄλλα ὅσα σᾶς λείπουσιν.

Εἶπε δὲ ταῦτα τοσοῦτον εὐχερῶς καὶ μετὰ τοσαύτης ἀφελείας, ὥστε ὁ γέρων ἐκλονίσθη. Αὕτη δὲ ἠγέρθη, καὶ προφασιζομένη ὅτι ἔχει νὰ κάμῃ ἐπίσκεψίν τινα ἐκεῖ πλησίον, ἀπεσύρθη ἀφίνουσα τὸν Σταμπλῆ μόνον καὶ παραδεδομένον εἰς τὰς σκέψεις του. Ἐννοεῖται ὅτι αἱ σκέψεις του ἐκεῖναι οὐδόλως ἦσαν φαιδραί, ἀνεχώρησε δὲ ἥκιστα γοητευμένος ἐκ τῆς προτάσεως ἐκείνης, ἥτις κατ' οὐδένα τρόπον ἐσύμφερεν αὐτῷ καὶ ἂν ἀκόμη τῷ ἐγίνετο μόνον χάριν τῆς εὐτυχίας του· διότι ὁ Σταμπλῆ ἦτο μὲν τίμιος ἄνθρωπος, ἀλλὰ δὲν ἦτο καὶ ἅγιος. Ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ πάθος τι, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἤθελον ναυαγήσει πᾶσαι αἱ προσπάθειαι τῆς κυρίας Βωμπέρ· διότι δὲν εἶναι σπάνιον ν' ἀπαντήσῃ τις εἰς τὰς μαλακὰς ἐκείνας καὶ εὐπλάστους φύσεις σημεῖόν τι σκληρόν, ὅπερ οὐδὲν ἰσχύει νὰ κάμψῃ, καὶ ὅπερ εἶναι ὅπως ὁ ἐν τῇ χρυσῇ ἁλύσῳ χαλύβδινος κρίκος. Ὁ Σταμπλῆ λοιπὸν ἦτο φιλάργυρος, ἀλλὰ κατὰ ἴδιον αὐτοῦ τρόπον· εἶχε τὸ πάθος τῆς ἰδιοκτησίας, δηλαδὴ ἠγάπα τὴν ἰδιοκτησίαν δι' αὐτὴν καὶ μόνην, ὅπως πνεύματά τινα ἀγαπῶσι τὴν ἐξουσίαν· ὅλα δὲ τὰ εἰσοδήματά του μετεχειρίζετο εἰς ἀγορὰς γαιῶν, καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου εἶχε κατορθώσει νὰ ἐξαγοράσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅλας τὰς κτήσεις τῶν Λασεγλιέρ. Τελευταῖον μάλιστα εἶχεν ἀποκτήσει καὶ δύο ἢ τρεῖς ἐπαύλεις πρὸ αἰῶνος ἤδη ἀποξενωθείσας. Νὰ κατορθώσῃ λοιπὸν τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, μόνον καὶ μόνον ἵνα τὸ προσφέρῃ εἰς τὸν κύριον μαρκήσιον, τοῦτο ἀναμφιβόλως ἤθελεν εἶσθαι κάλλιστον, ἀλλ' ὁ Σταμπλῆ ὅπως ὁ ἴδιος εἶπεν, δὲν εἶχεν ἀξιώσεις νὰ δώσῃ εἰς τοὺς συγχρόνους του τόσον μέγα μάθημα αὐταπαρνήσεως καὶ ἀφιλοκερδείας.

Ἐσκέφθη ὅτι ἡ κυρία Βωμπὲρ ἦτο ἐλευθέρα νὰ λέγῃ ὅ,τι θέλῃ, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἤξιζε νὰ τὸ σκεφθῇ τις καὶ νὰ τὸ ἐξετάσῃ πολὺ πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ τι. Ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς τὴν κατοικίαν του, ἀποφασισμένος νὰ παραιτηθῇ τῆς φιλίας ἐκείνης, ἥτις ἤθελε τῷ στοιχίσει τόσον ἀκριβά.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἦτο κατ' ἀρχὰς εὔκολος· διότι ἡ πληγωθεῖσα εὐαισθησία, ἡ προσβληθεῖσα φιλοτιμία, ἡ ὑποψία ὅτι ἐξέλαβον αὐτὸν ὡς ἀνόητον, ἀνεζωπύρησαν τὴν ὀλίγην ὑπολειπομένην ἐν αὐτῷ δύναμιν τοῦ χαρακτῆρος· τότε δὲ ὅλη ἡ ῥοπὴ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἰσότητα ἐξηγέρθη πρὸς στιγμὴν ἐν αὐτῷ καὶ κατενίκησε πᾶσαν ἄλλην σκέψιν· ἀλλ' ὁ ἐρεθισμὸς ἐκεῖνος κατεσβέσθη ἐντὸς ὀλίγου, ὡς πυρὰ ἐξ ἀχύρων. Διότι ἐν τῇ σχέσει τῆς κυρίας Βωμπὲρ ὁ Σταμπλῆ εἶχε συνειθίσει εἰς τὸν οἰκογενειακὸν βίον καὶ τὰς φιλικὰς διαχύσεις· εὑρεθεὶς δὲ αἴφνης μεμονωμένος, δὲν ἤργησε νὰ αἰσθανθῇ στενοχωρίαν καὶ θλῖψιν, καὶ βαθμηδὸν ἀπώλεσεν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τὴν ἐνδόμυχον ἐκείνην γαλήνην, ἣν εἶχεν ἀποκτήσει. Στερηθεὶς τοῦ μόνου στηρίγματός του, ἤρχισε πάλιν ν' ἀνησυχῇ καὶ νὰ ταράττηται. Τέλος ἡ ὑπερηφάνεια συνετέλεσε καὶ αὐτὴ οὐκ ὀλίγον εἰς τὸ νὰ βασανίζῃ τὴν ταλαίπωρον ἐκείνην ὕπαρξιν· διότι ἡ ἀποπομπή του ἐκ τῆς κυρίας Βωμπὲρ δὲν ἔμεινε μυστική, καὶ γενικῶς ἐπιστεύετο ὅτι ἡ κυρία Βωμπὲρ εἶχεν ἀποπέμψει ἐπονειδίστως τὸν γεροκλέπτην· ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἄπειρα σχόλια ἐγίνοντο ἐπὶ τούτου. Ἀλλ' ὁ Σταμπλῆ ἠδύνατο ἴσως νὰ ἀγνοῇ τὰ ἀνόητα ἐκεῖνα λεγόμενα, ὅτε ἑσπέραν τινά, διερχόμενος τὸν κῆπόν του, ἤκουσε τοὺς ὑπηρέτας του, οἵτινες μὴ γνωρίζοντες ὅτι ἦτο πλησίον διηγοῦντο εὐθύμως περὶ τοῦ δυστυχήματος ἐκείνου τοῦ κυρίου των. Οἱ δὲ ἐνοικιασταὶ τῶν κτημάτων του, εἰς τοὺς ὁποίους ἄλλοτε, εἰς εὐτυχεστέρας ἡμέρας, εἶχε καυχηθῆ ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ ἐκείνῃ φιλίᾳ, προσεποιοῦντο νῦν ὅτι τῷ ἐ-

Digitized by Google

ζήτουν εἰδήσεις περὶ τῆς κυρίας Βωμπέρ· ἐὰν δ' ἔμενεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ περιεφέρετο ἄθυμος καὶ μελαγχολικὸς ἀπὸ δωματίου εἰς δωμάτιον, οἱ ὑπηρέται του ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν μὲ σοβαρότητα, καὶ ὁτὲ μὲν ὁ εἷς ὁτὲ δὲ ὁ ἄλλος τὸν ἠρώτων, διατί δὲν πηγαίνει νὰ διασκεδάσῃ ἐπισκεπτόμενος τὴν κυρίαν Βωμπέρ.

Ἐὰν ἀπεφάσιζε νὰ ἐξέλθῃ μακρὰν τῆς οἰκίας καὶ νὰ περιπατήσῃ εἰς τὴν ἐξοχήν, οἱ ἐκεῖ ὑπηρέται του ἔλεγον, δῆθεν καθ' ἑαυτούς, ἀλλ' ἀρκετὰ μεγαλοφώνως, ὥστε νὰ τὸ ἀκούσῃ· «Ἰδοὺ ὁ κύριός μας, πηγαίνει νὰ περάσῃ τὴν ὥραν του εἰς τῆς κυρίας βαρωνίδος!» Καίτοι δὲ ὢν φύσει ὑπομονητικός, ἀπεπειράθη πολλάκις νὰ τοῖς τρίψῃ τὴν ῥάχιν διὰ τῆς ῥάβδου του. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, αἱ λέξεις ἐκεῖναι *ἡ κυρία βαρωνὶς* ἠντήχουν ἀπαύστως εἰς τὰ ὦτά του καὶ τὴν καρδίαν του· ἡ θέα δὲ μόνη τοῦ μεγάρου ἐβύθιζεν αὐτὸν εἰς ἀτελεύτητον μελαγχολίαν, καὶ ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἔμενεν ἀκίνητος, σιωπηλὸς θεωρῶν μακρόθεν τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἐκείνην Ἐδέμ, ἣν πάντοτε ἐπόθει. Καὶ οὔτε αὐτὴ ἡ πρὸς τὴν ἰδιοκτησίαν ἀγάπη, ἣν πρὸ ὀλίγου ἀνεφέραμεν, τῷ ἐξήρκει πλέον· διότι ἡ κυρία Βωμπὲρ εἶχεν ἀναπτύξει ἐν αὐτῷ ἄλλας ἐπιθυμίας, ἄλλους πόθους, ἄλλας ἀνάγκας οὐχ ἧττον ἐπιβλητικάς· ἐκτὸς τούτου, ἡ ἀγάπη ἐκείνη ἡ μόνη ἀπομείνασα αὐτῷ ἐπὶ γῆς εἶχε δηλητηριασθῇ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς της, καὶ μετὰ φρίκης ἀνεπόλει τὸ θλιβερὸν τέλος τῆς καλῆς συζύγου του, τὰς ὑποψίας της, τοὺς τρόμους της, τοὺς ἐλέγχους της καὶ τοὺς τελευταίους λόγους, οὓς εἶχε προφέρει θνήσκουσα. Αὐτὰ ἐσκέπτετο τὴν ἡμέραν, αὐτὰ ὠνειρεύετο τὴν νύκτα, καὶ ἐν μέσῳ τῆς ἐρημίας καὶ τῆς μονώσεως ἐξαφθεῖσα ἡ φαντασία του, ἐτάραττε τὸν ὕπνον του μὲ μυρίας πενθίμους εἰκόνας. Καὶ ὁτὲ μὲν διήρχετο ἐνώπιόν του ἡ παρωργισμένη σκιὰ τῆς γυναικός του, ὁτὲ δὲ ἡ περίλυπος κυρία Λασεγλιέρ. Τέλος μετὰ τοιαύτην ἀθλίαν ὕπαρξιν μιᾶς ἢ δύο ἑβδομάδων, ἐγράφη χωρὶς νὰ σκεφθῇ πρὸς τὴν ἰδέαν, ἣν ἡ βαρωνὶς τῷ εἶχεν ὑποδείξει ὡς λιμένα σωτηρίας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τῷ ἐφάνη αὕτη ὡς μεμακρυσμένον τι φωτεινὸν σημεῖον, διὰ μέσου τοῦ ὁμιχλώδους ὁρίζοντος διακρινόμενον· βαθμηδὸν ὅμως τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ἐμεγεθύνθη, ἐπλησίασεν ἀνεπαισθήτως καὶ ἔλαμψεν ὡς σωτήριος φάρος. Ὁ δὲ Σταμπλῆ ἐξετάζων τὴν ἰδέαν ἐκείνην ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, ἔφθασε νὰ ἐννοήσῃ τὸ ποιητικὸν καὶ γοητευτικὸν αὐτῆς μέρος· διότι ἦτο μὲν φύσει ὕποπτος, ἀλλ' εἶχε νοῦν ἁπλοϊκόν, καὶ πρὸς τούτοις ἦτο τίμιος καὶ εὔπιστος. Ἐσκέφθη λοιπὸν ὅτι ἴσως ἡ κυρία Βωμπὲρ πραγματικῶς ἀπεκάλυψεν αὐτῷ τὸ μυστήριον τῆς εὐτυχίας· ὅτι καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἀπέβλεπεν αὕτη εἰ μὴ εἰς τὸ συμφέρον τοῦ μαρκησίου καὶ τῆς θυγατρός του, πάλιν ἠναγκάζετο νὰ παραδεχθῇ, ὅτι οὐδὲν ἠδύνατο αὕτη νὰ φαντασθῇ καλλίτερον ὑπὲρ αὐτοῦ· καὶ ὄντως ἡ εὐτυχία ἐκείνη, ἥτις τῷ ὑπεδείχθη διὰ μέσου τῶν ἐπισκιαζόντων αὐτὴν νεφῶν ἀπεκαλύπτετο αὐτῷ βαθμηδὸν ἐπαγωγὸς καὶ ὡραία. Ἐφαντάζετο δὲ τότε τὴν οἰκίαν του καθωραϊσμένην ὑπὸ τῆς παρουσίας νεαρᾶς καὶ συμπαθοῦς κόρης· ἔβλεπεν ἑαυτὸν εἰσαγόμενον ὑπὸ τοῦ εὐγνωμονοῦντος μαρκησίου εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν ἀπωθήσασαν αὐτόν, ἤκουεν ἀναπεμπομένας πέριξ αὐτοῦ εὐχὰς καὶ εὐλογίας, καὶ ἐνόμιζεν ὅτι εἶδε τὴν κυρίαν Λασεγλιέρ, τὴν καλὴν σύζυγόν του καὶ τὸν μικρόν του Βερνάρδον, μειδιῶντας πρὸς αὐτὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Ἐν τούτοις ἡ δυσπιστία τὸν ἀνεχαίτιζεν εἰσέτι, μὴ ἀφίνουσα αὐτὸν νὰ παρασυρθῇ ὑπὸ τῶν καλῶν του αἰσθημάτων. Ἐκτὸς τούτου, ὑπὸ ποῖον τίτλον ὁ μαρκήσιος καὶ ἡ θυγάτηρ του ἔμελλον νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ μέγαρόν του καὶ εἰς τὰ κτήματά του; Τὸ νὰ παραιτηθῇ περιουσίας διὰ τοσούτων μόχθων ἀποκτηθείσης, δὲν ἤθελεν εἶσθαι τὸ αὐτὸ ὡς εἰ ὡμολόγει ὅτι τὴν εἶχεν ἁρπάσει; Ἀντὶ δὲ νὰ κλείσῃ τὸ στόμα τῶν φθονερῶν δὲν θὰ ἔδιδεν ἀπεναντίας ἀφορμὴν εἰς νέα σχόλια; Ὅθεν ἀπεφάσισε, πρὶν ἢ λάβῃ ἀπόφασίν τινα, νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν κυρίαν Βωμπὲρ καὶ νὰ συμβουλευθῇ αὐτὴν περὶ τούτου. Ἀλλ' αὕτη μόλις τῇ ἀνέφερε λόγους τινὰς περὶ τῆς αἰτίας τῆς ἐπισκέψεώς του, τὸν διέκοψεν ἀμέσως.

— Ἐπιθυμῶ, εἶπε, νὰ μὴ γείνῃ πλέον λόγος περὶ τούτου μεταξὺ ἡμῶν· διότι ὑπάρχουσι πράγματα, ἅτινα οὔτε ζυγίζονται οὔτε συζητοῦνται. Σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω δέ, δὲν ἐζήτησα, δὲν ἠθέλησα εἰ μὴ τὴν εὐτυχίαν σας, καὶ δὲν ἀπέβλεπον οὔτε εἰς τὸν μαρκήσιον οὔτε εἰς τὴν θυγατέρα του, ἀλλ' ἀπέβλεπον μόνον πρὸς ὑμᾶς· ὥστε ἐὰν ἡ ἰδέα μου ἤθελε σᾶς ἀρέσει, καὶ ἐὰν ὁ μαρκήσιος ἀπεδέχετο αὐτήν, κατ' ἐμὴν γνώμην, ὁ εὐεργέτης δὲν θὰ εἶσθε σεῖς, ἀλλ' ἐκεῖνος. Κρατήσατε ὅμως τὰ πλούτη σας, δὲν τὰ φθονοῦμεν· λέγουσιν, ὅτι ἡ πτωχεία εἶναι πικρὰ εἰς τοὺς γνωρίσαντας τὰ πλούτη, ἀλλ' ἀπατῶνται· τὸ ἐναντίον πρέπει νὰ εἴπωσι· διότι ἡμεῖς ἐγνωρίσαμεν τὸν πλοῦτον καὶ ἀγαπῶμεν τὴν πενίαν.

Καὶ ταῦτα λέγουσα, ἀφοῦ ἐπληροφορήθη περὶ τῆς ὑγείας τοῦ παλαιοῦ αὐτῆς φίλου καὶ περὶ τοῦ πῶς διέρχεται τὰς ἡμέρας του, ἔδωκεν αὐτῷ εὐγενῶς νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι δὲν τῷ ἔμενε πλέον εἰ μὴ νὰ ἀποσυρθῇ. Οὗτος δὲ ἀπῆλθεν, ἔκθαμβος διὰ τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων, ἅτινα ἤκουσεν ἐκφραζόμενα. Ἤλεγξεν ἑαυτόν, διότι ἐσυκοφάντησε σκοπὸν τοσοῦτον ἀφιλοκερδῆ· καίτοι δὲ τῷ ἐφαίνετο παράδοξον ὅτι ὁ μαρκήσιος ἤθελεν εἶσθαι ὁ εὐεργέτης καὶ αὐτὸς ὁ Σταμπλῆ ὁ εὐεργετούμενος, δὲν ἀφῆκε νὰ παρέλθῃ ἡ ἐπαύριον, καὶ ἦλθε νὰ παραδοθῇ, δεδεμένος τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, εἰς τὴν διάκρισιν τῆς κυρίας Βωμπέρ, ἥτις δὲν ἔδειξε διὰ τοῦτο οὔτε χαρὰν οὔτε ἔκπληξιν, ἀλλ' ἀπεναντίας ζωηρὰν ἀποστροφὴν εἰς

Digitized by Google

τὸ νὰ μεσιτεύσῃ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην, φοβουμένη, ὡς ἔλεγε, μήπως πληγώσῃ τὴν λεπτότητα τῶν φίλων της. Ὁ πόθος λοιπὸν τοῦ Σταμπλῆ ηὔξανε καθ' ὅσον ἡ κυρία Βωμπὲρ παρεῖχε δυσκολίας· καὶ ἐὰν ἦτο εὐχάριστον τὸ νὰ βλέπῃ τις τὴν καρδίαν ἐξαπατωμένην ὑπὸ τοῦ νοὸς καὶ τὸν δόλον ἐκμεταλλευόμενον τὴν ἁπλοϊκὴν ἀγαθότητα, ἤθελεν εὕρει ἀρκετὰ διασκεδαστικὴν τὴν σκηνήν, καθ' ἣν ὁ γέρων ἱκέτευσε τὴν βαρωνίδα, ἥτις ἐφαίνετο ἄκαμπτος, νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τῷ μαρκησίῳ, ὅπως συγκατανεύσῃ οὗτος νὰ λάβῃ κατοχὴν ἰδιοκτησίας, ἐχούσης ἀξίαν ἑνὸς ἑκατομμυρίου.

— Ἂς ἀγαπήσωσιν ὀλίγον τὸν γέροντα Σταμπλῆ, ἔλεγεν οὗτος· ἂς ἴδῃ εἰς τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν του πρόσωπα μειδιῶντα αὐτῷ, καὶ χεὶρ φιλικὴ ἂς κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του· ἂς χύσωσιν ἓν δάκρυον ἐπὶ τῷ θανάτῳ του, καὶ ὁ Σταμπλῆ καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐπάνω θὰ ἦνε εὐτυχής.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ κυρία Βωμπὲρ ἐκάμφθη ἐπὶ τέλους ὑπὸ τοσούτων θερμῶν παρακλήσεων· ἀπερίγραπτος δὲ ἦτο ἡ χαρά, ἣν ᾐσθάνθη ὁ γέρων ἐκεῖνος, ὁ ἁπλοϊκὸς ὡς παιδίον, ἀφ' οὗ προητοίμασε τὴν καταστροφήν του· ἔλαβε τὰς χεῖρας τῆς βαρωνίδος καὶ τὰς ἔθλιψεν ἐπὶ τῆς καρδίας του μετ' αἰσθήματος βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης· «διότι σεῖς, κυρία, τῇ εἶπε μετὰ δακρύων καὶ μετὰ φωνῆς συγκεκινημένης, σεῖς μοὶ ἐδείξατε τὴν ὁδὸν τῆς εὐτυχίας». Ἡ κυρία Βωμπὲρ ᾐσθάνθη τότε ὅτι θὰ ἦτο ἔγκλημα νὰ ἀπατήσῃ ψυχὴν τόσον τελείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν φορὰν ταύτην καθησύχασεν ὡς πάντοτε τὴν συνείδησίν της, σκεπτομένη ὅτι ἡ τύχη τοῦ Σταμπλῆ ἐνδιεφέρετο εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεώς της, ὅτι, καὶ ἂν ἀκόμη ἐπρόκειτο πραγματικῶς περὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, πάλιν δὲν θὰ ἐνήργει ἄλλως, καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους εἰς πᾶν πρᾶγμα ὁ σκοπὸς ἁγιάζει τὰ μέσα. Δὲν τῇ ἀπέμεινε λοιπὸν πλέον ἢ νὰ ἐξαπατήσῃ τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ μαρκησίου, περὶ οὗ ἐγνώριζεν ὅτι οὐδέποτε ἤθελε καταβιβάσει ἑαυτόν, ὥστε νὰ ἀποδεχθῇ δωρεὰν παρὰ τοῦ πρώην ἐνοικιαστοῦ μιᾶς τῶν ἐπαύλεών του. Ἡ βαρωνὶς λοιπὸν ἔγραψεν αὐτῷ τὰς λέξεις ταύτας· «Ὁ Ἰωάννης Σταμπλῆ, βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν ἐλέγχων, ὢν δὲ ἄνευ τέκνων, ἄνευ φίλων, ἄνευ οἰκογενείας, μόνον τὴν ἐπάνοδόν σας περιμένει, ὅπως σᾶς ἀποδώσῃ ὅλην σας τὴν περιουσίαν. Ἔλθετε λοιπόν. Ὡς ἀμοιβὴν τῆς βραδέως ἐπελθούσης τιμιότητός του ὁ ἄθλιος ζητεῖ μόνον ν' ἀγαπῶμεν αὐτὸν ὀλίγον· θὰ τὸν ἀγαπήσωμεν πολύ. Ἐνθυμήθητε τὸ λόγιον τοῦ Βεαρναίου· «Οἱ Παρίσιοι ἀξίζουσι βεβαίως μίαν λειτουργίαν».

Ἕνα μῆνα μετὰ ταῦτα ἡ ἐπάνοδος τοῦ κυρίου Λασεγλιὲρ ἐγένετο ἡσύχως, ἄνευ ἐπιδείξεως καὶ ἄνευ θορύβου. Ὁ Σταμπλῆ ὑπεδέχθη αὐτὸν πρὸ τῆς θύρας τοῦ κήπου, καὶ ἀντὶ κλειδῶν προσέφερεν αὐτῷ ἐπὶ ἀργυροῦ δίσκου δωρητήριον ἔγγραφον συντεταγμένον μὲ συγκινητικώτατον ὕφος· εἰς δὲ τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὁ δωρητής, ἐξ εὐγενοῦς λεπτότητος ὁρμώμενος, ἐταπεινοῦτο ἐνώπιον τοῦ ἀποδεχομένου τὴν προσφοράν του.

— Κύριε μαρκήσιε, εἶπεν, εὑρίσκεσθε εἰς τὴν οἰκίαν σας.

Ἡ προσφώνησις ἦτο μικρά, ὁ δὲ μαρκήσιος εὗρεν αὐτὴν προσφυῶς συντεταγμένην. Ἔθεσεν ἐντὸς τοῦ θυλακίου του τὸ ἔγγραφον, τὸ ἀποκαθιστῶν αὐτὸν κύριον ὅλων τῶν κτημάτων του, ἠσπάσθη τὸν Σταμπλῆ, ἔλαβε τὸν βραχίονά του καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ τῆς θυγατρός του, βαδιζούσης μεταξὺ τῆς κυρίας Βωμπὲρ καὶ τοῦ υἱοῦ της, εἰσῆλθεν εἰς τὸ μέγαρόν του, τοσοῦτον νεανικὸς τὸ πνεῦμα, ὅσον ὅτε εἶχεν ἐξέλθει αὐτοῦ, καὶ μετὰ τοσαύτης ἀφελείας ὡς ἐὰν ἐπανήρχετο ἐκ περιπάτου.

Καὶ νῦν ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς κυρίας Βωμπέρ. Ἐὰν δηλαδὴ ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης, περιορίζων τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐντολῆς του εἰς τὴν ταπεινὴν τιμιότητα κοινοῦ ἀνθρώπου, οὐδὲν ἄλλο ἤθελε συγκατατεθῆ νὰ γείνῃ ἢ ὁ ἐπιστάτης τοῦ οἴκου τῶν Βουρβώνων, καὶ ἀφοῦ ἤθελεν ἀνεγείρει διὰ τοῦ ἄκρου τοῦ ξίφους του τὸ στέμμα τῆς Γαλλίας, ἀντὶ νὰ τὸ φορέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἀπέθετεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν ἀπογόνων τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου, πιθανὸν εἶνε ὅτι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ἓν ἔτι κεφάλαιον ἤθελε πλουτίζει τὸ μέγα βιβλίον περὶ τῆς ἀγνωμοσύνης τῶν βασιλέων. Ἀλλὰ δὲν ἀξιοῦμεν νὰ προσβάλωμεν οὔτε τὴν βασιλείαν, οὔτε οὐδένα ἄλλον· καὶ δὲν αἰτιώμεθα ἢ τὸ ἀχάριστον ἐκεῖνο γένος, τὸ καλούμενον ἀνθρώπινον γένος. Ἀντὶ δὲ νὰ ζητήσωμεν τὰ παραδείγματά μας εἰς σφαῖραν τοσοῦτον ὑψηλήν, ἂς μείνωμεν κάλλιον παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Κλαὶν ἵνα κρίνωμεν περὶ τούτου.

[Ἕπεται συνέχεια] ΑΡΣΙΝΟΗ Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

ΟΛΛΑΝΔΩΝ ΕΘΙΜΑ

Οἱ Ὀλλανδοὶ τρώγουσι πολύ. Ἡ μεγίστη αὐτῶν εὐχαρίστησις εἶνε νὰ εὑρίσκωνται ἐν μέσῳ δείπνων καὶ εὐωχιῶν. Ἐν τούτοις δὲν ἔχουσι τὴν γεῦσιν λεπτήν, ἀλλ' εἰσὶν ἀδηφάγοι προσέχοντες μᾶλλον εἰς τὸ ποσὸν ἢ εἰς τὸ ποιὸν τῶν ἐδεσμάτων. Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἐχλευάζοντο ὑπὸ τῶν ἑαυτῶν γειτόνων οὐ μόνον ἕνεκα τῆς τῶν ἠθῶν αὐτῶν τραχύτητος ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν λιτότητα τῆς τροφῆς των. Τοὺς ἀπεκάλουν γαλακτοφάγους καὶ τυροφάγους. Ἐν γένει τρώγουσι πεντάκις τῆς ἡμέρας. Τὴν πρωΐαν λαμβάνουσι τέϊον, καφφέ, γάλα, ἄρτον, τυρόν, βούτυρον· ὀλίγον πρὸ μεσημβρίας λαμπρὸν ἄριστον, πρὸ δὲ τοῦ δείπνου τὸ καλούμενον *μικρὸν ποτήριον*, τουτέστιν ἓν ποτήριον ῥοσολίου μετὰ διπυρίτου ἄρτου, ἀκολούθως ἓν *στερεὸν δεῖπνον* καὶ τὴν ἑσπέραν ἓν *καλὸν ἐπίδειπνον*, πᾶν ὅ,τι δηλαδὴ

Digitized by Google

ἀπαιτεῖται, ὅπως μὴ κατακλιθῇ τις μὲ τὸν στόμαχον κενόν. Ἐκτὸς δὲ τούτου εἰς πολλὰς περιστάσεις προσφέρουσιν ἀλλήλοις συμπόσια. Δὲν ἐννοῶ δὲ μόνον τὰ διδόμενα γεύματα ἕνεκα γεννήσεων ἢ γάμων, καθόσον ἡ ἕξις αὕτη ἐπικρατεῖ παρ' ἅπασι τοῖς λαοῖς, ἀλλὰ συνεστιῶνται, φέρ' εἰπεῖν, καὶ κατὰ τὰς κηδείας. Οἱ φίλοι καὶ γνώριμοι, οἱ συνοδεύσαντες τὴν νεκρικὴν ἐκφοράν, ἐπανάγουσι παρ' αὐτῇ τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀποβιώσαντος, ὅτε προσκαλοῦνται νὰ φάγωσι καὶ πίωσι κατὰ τὸ κρατοῦν ἔθιμον, συνήθως δὲ μετὰ πολλῆς ἐλευθεριότητος ἀπονέμουσι τοῖς ἑαυτῶν ξένοις τὰς ἐπιδορπίους ταύτας τιμάς. Καὶ ἂν ἑτέρου τεκμηρίου ἐστερούμεθα, ἡ τῶν Ὁλλανδῶν ζωγραφικὴ ἤρκει μόνη ὅπως ἀποδείξῃ τὴν σπουδαιότητα, ἣν ἔσχον ἀείποτε τὰ ἀγαθὰ τῆς τραπέζης ἐν τῷ βίῳ τοῦ λαοῦ τούτου. Ἐκτὸς τῶν ἀναριθμήτων οἰκιακῶν ὑποθέσεων, ἐν αἷς τὸ πινάκιον καὶ ἡ φιάλη, οὕτως εἰπεῖν, πρωταγωνιστοῦσιν, ἅπασαι σχεδὸν αἱ μεγάλαι εἰκόνες, αἱ ἐξιστοροῦσαι ἱστορικὰ πρόσωπα, οἷον δημάρχους, ἄρχοντας κτλ. παριστῶσιν αὐτὰ καθήμενα εἰς τὴν τράπεζαν καὶ δάκνοντα, κόπτοντα ἢ κιρνῶντα. Τοῦ κανόνος τούτου δὲν ἐξαιρεῖται οὐδ' ὁ ἥρως αὐτῶν, Γουλιέλμος ὁ σιωπηρός, ὅστις εἶνε ἡ ἐνσάρκωσις τῆς νέας Ὁλλανδίας, ἀλλὰ τοὐναντίον εἶνε καὶ οὗτος ἡ προσωποποίησις τοῦ ἐθνικοῦ τούτου πρὸς τὴν τράπεζαν ἔρωτος. Εἶχε τὸν πρῶτον μάγειρον τῆς ἐποχῆς του, τεχνίτην τοσοῦτον ἔμπειρον ὥστε οἱ μὲν Γερμανοὶ ἡγεμόνες ἔπεμπον ἀρχαρίους, ὅπως τελειοποιηθῶσιν ἐν τῇ σχολῇ του, ὁ δὲ Φίλιππος ὁ Β', κατά τινα στιγμὴν φαινομένης συνδιαλλαγῆς μετὰ τοῦ ἀσπόνδου αὐτοῦ ἐχθροῦ, τοῦ τὸν ἐζήτησεν ὡς *δῶρον*.

Ὁ ξένος ὁ πρώτην φορὰν δειπνῶν παρὰ ὁλλανδικῷ πανδοχείῳ, βλέπει πλεῖστα παράδοξα. Καὶ κατὰ πρῶτον πινάκια πλάτους καὶ πάχους ἐκτάκτου, ἀνάλογα πρὸς τὴν ὁλλανδικὴν ὄρεξιν ἢ λαιμαργίαν, συχνότατα δὲ χειρόμακτρον ἐκ λεπτοτάτου χάρτου λευκοῦ, δεδιπλωμένον εἰς τρεῖς ἄκρας, ἐζωγραφημένον δι' ἀνθέων καὶ φέρον κατὰ τὰς γωνίας μικρὰν χωρογραφίαν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ καφφεπωλείου ἢ πανδοχείου, ἢ τὸ «*καλὴν ὄρεξιν*» ἐντετυπωμένον διὰ μεγάλων χαρακτήρων κυανῶν. Ὁ ξένος διατάττει ἐν *ρομσπἰφ*, καὶ τῷ φέρουσι ἡμίσειαν δωδεκάδα μεγάλων τεμαχίων κρέατος ὡς τὰ φύλλα κράμβης, ἢ ζητεῖ ἐν *μπιφστέκ* καὶ φέρουσιν αὐτῷ ἐν πελώριον τεμάχιον κρέατος, σχήματος προσκεφαλαίου, αἱμοσάζον, ὅπερ θὰ ἤρκει νὰ χορτάσῃ ὁλόκληρον οἰκογένειαν, ἢ τέλος ζητεῖ ὀψάριον, καὶ τῷ φέρουσι ἐν θαλάσσιον ζῶον ἴσον μὲ τὸ μῆκος τῆς τραπέζης. Ἕκαστον τῶν πινακίων τούτων συνοδεύεται ὑπὸ βουνοῦ γεωμήλων καὶ μικρᾶς χύτρας *μουστάρδας* ἐκτάκτου γεύσεως. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸν ἄρτον, σοὶ δίδουσιν ἐν μικρὸν τεμάχιον ὀλίγον μεγαλείτερον ἑνὸς ταλλήρου καὶ λεπτὸν ὡς χάρτης· τὸ τοιοῦτον οὐ σμικρὰν στενοχωρίαν προξενεῖ εἰς ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι καταβροχθίζομεν τὸν ἄρτον, ὡς οἱ ἐπαῖται. Τοιουτοτρόπως ἐν ὁλλανδικῷ ξενοδοχείῳ ἐσμὲν ἠναγκασμένοι νὰ ζητῶμεν ἄρτον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν πρὸς μεγίστην τῶν ἀρτοδοτῶν ἔκπληξιν. Δι' ἑνὸς μόνου ἐκ τῶν τριῶν τούτων πινακίων, καὶ μετὰ ποτηρίου ζύθου τῆς Βαυαρίας ἢ τοῦ Ἀμστελοδάμου, δύναταί τις νὰ δειπνήσῃ ἐξαίρετα.

Ὅ, τι δὲ μᾶλλον ἐξέπληξέ με εἶνε ὅτι εἶδον λίαν πρωῒ πάντας ὅσους συνήντων πλουσίους ἢ πτωχούς, ἄνδρας ἢ παιδία μὲ τὸ σιγάρον εἰς τὸ στόμα. Ἡ οἰκτρὰ αὕτη ἕξις κατέχει τοσοῦτον μεγάλην θέσιν ἐν τῷ βίῳ τῶν Ὁλλανδῶν, ὥστε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τούτου.

Ὁ Ὁλλανδικὸς λαὸς εἶνε ἴσως ἐξ ὅλων τῶν βορείων λαῶν ὁ μᾶλλον καπνίζων. Ἡ ὑγρασία τοῦ κλίματος καθίστησι τὴν ἕξιν ταύτην ἀνάγκην σχεδόν, τὸ δὲ μέτρον τῆς τιμῆς τοῦ καπνοῦ εὐκολύνει τοὺς πάντας εἰς τὸ θεραπεύειν αὐτήν.

Πρὸς ἀπόδειξιν μέχρι τίνος βαθμοῦ ἡ ἕξις αὕτη τυγχάνει πεπαλαιωμένη ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ λεμβοῦχοι τῶν διωρύγων μετρῶσι τὰς ἀποστάσεις διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πιπῶν. Ἐντεῦθεν εἰς τὴν δεῖνα πόλιν εἶνε, λέγουσιν, οὐχὶ τόσαι λεῦγαι, ἀλλὰ τόσαι πῖπαι. Ἅμα εἰσέλθῃς εἰς οἰκίαν τινά, ὁ κύριος αὐτῆς σοὶ προσφέρει ἓν σιγάρον μετὰ τὸν πρῶτον χαιρετισμόν, ὅταν δὲ ἐξέλθῃς σοὶ δίδει ἕτερον, καὶ πολλάκις πληροῖ τὰ θυλάκιά σου. Ἐν ταῖς ὁδοῖς παρατηρεῖ τις ἀνθρώπους ἀνάπτοντας νέον σιγάρον εἰς τὸ μόλις τελειῶσαν, πράττουσι δὲ τοῦτο χωρὶς ποσῶς νὰ σταματήσωσι, φαινόμενοι ὡς λίαν πολυάσχολοι καὶ ἐπίσης λυπούμενοι νὰ ἀπολέσωσι μίαν στιγμὴν τοῦ χρόνου αὐτῶν, ἢ ἓν νέφος τοῦ καπνοῦ των. Πολλοὶ κοιμῶνται μὲ τὸ σιγάρον ἐπὶ τῶν χειλέων, ὅπερ ἀνάπτουσι μὲν τὴν νύκτα, ἅμα ἐξυπνήσωσιν, ἀνάπτουσι δ' αὖθις τὴν πρωΐαν πρὶν ἢ πηδήσωσιν ἐκ τῆς κλίνης. «Ὁ Ὁλλανδός, ἔλεγεν ὁ Diderot, εἶνε *διασταλακτὴρ* ζῶν». Φαίνεται ὄντως ὅτι τὸ κάπνισμα εἶνε σχεδὸν δι' αὐτὸν ἐργασία ἀναγκαία εἰς τὴν ζωήν. Τινὲς εἶπον ὅτι ὅλος ὁ καπνὸς οὗτος ἐπικαλύπτει τὴν διάνοιάν του. Καὶ ὅμως, ἐὰν ὑπάρχῃ λαός, ἔχων εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν καθαρὰν καὶ διαυγῆ τὴν διάνοιαν, ὁ λαὸς οὗτος εἶνε ὁ ὁλλανδικός. Ἑτέρωθεν τὸ σιγάρον ἐν Ὁλλανδίᾳ δὲν χρησιμεύει ποσῶς ὡς πρόφασις ὅπως μείνῃ τις ἄεργος, οὐδὲ καπνίζουσιν ὅπως ὀνειρεύωνται γρηγοροῦντες. Ἕκαστος ἐκβάλλων νεφύδρια λευκὰ μετὰ τῆς κανονικότητος καπνοδόχου ἐργοστασίου ἐνασχολεῖται οὐχ ἧττον εἰς τὰς ἰδίας ὑποθέσεις. Τὸ σιγάρον δὲν εἶνε παντάπασι διασκέδασις, ἀλλ' ἐπικουρικὸν μέσον πρὸς τὴν ἐργασίαν. «Τὸ κάπνισμα, μοὶ εἶπεν Ὁλλανδός τις, εἶνε ἡ δευτέρα ἡμῶν διαπνοή», ἀλ-

Digitized by Google

λος δέ τις ὥρισε τὸ σιγάρον ὡς *τὸν ἕκτον δάκτυλον τῆς χειρός*.

Προκειμένου περὶ τοῦ καπνοῦ, ἐπιτραπήτω μοι νὰ διηγηθῶ ἐνταῦθα τὸν βίον καὶ τὸν θάνατον περιφήμου τινὸς περὶ τὸ κάπνισμα Ὀλλανδοῦ.

Ὑπῆρχε ποτὲ πλούσιός τις κύριος ἐκ τῶν περιχώρων τοῦ Ῥόττερδαμ, ὅστις ὠνομάζετο van Klaas καὶ ἐπωνομάσθη *μπάρμπα-τζιγάρας*, διότι ἦτο γέρων, χονδρὸς καὶ καθ' ὑπερβολὴν καπνιστής. Περὶ αὐτοῦ διηγοῦνται ὅτι ἐκτήσατο περιουσίαν ἐν Ἰνδίαις ὡς τίμιος ἔμπορος, ὅτι ἦτο φύσει πρᾶος καὶ ὅτι εἶχε καρδίαν ἀγαθήν. Ἐπανελθὼν ἐξ Ἰνδιῶν ᾠκοδόμησεν ὡραιοτάτην κατοικίαν ἐν τοῖς πέριξ τοῦ Ῥόττερδαμ, ἐν ᾗ συνήγαγε καὶ διηυθέτησεν ἐν εἴδει μουσείου ἅπαντα τὰ πρότυπα τῶν καπνοσυρίγγων, αἵτινες ὑπῆρξαν εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ καθ' ὅλας τὰς ἐποχάς, ἀπὸ τῶν ἀκατεργάστων ἐκείνων, ἃς μετεχειρίζοντο οἱ παλαιοὶ βάρβαροι, ὅπως καπνίζωσι τὴν κάνναβιν αὐτῶν, μέχρι τῶν λαμπρῶν ἐξ ἀφροῦ καὶ ἠλέκτρου κατεσκευασμένων *πιπῶν* τῶν κεκοσμημένων δι' ὡραίων ἀναγλύφων καὶ ἐπιχρύσων κατὰ τὰ ἄκρα, ἃς ἀποθαυμάζει τις ἐν τοῖς ὡραίοις καταστήμασι τῶν Παρισίων. Τὸ μουσεῖον εἶχε τὴν εἴσοδον ἐλευθέραν εἰς τοὺς ξένους, καὶ ὁ κ. van Klaas, ἀφοῦ ἀνέπτυσσεν ἐνώπιον παντὸς προσερχομένου τὴν εὐρεῖαν αὐτοῦ πολυμάθειαν ὡς καπνιστοῦ, ἐπλήρου τὰ θυλάκια αὐτοῦ σιγάρων καὶ καπνοῦ, καὶ τῷ ἐφιλοδώρει πλήρη τοῦ μουσείου κατάλογον μὲ βελοῦδον δεδεμένον.

Ὁ κ. van Klaas ἐκάπνιζεν ἑκατὸν πεντήκοντα γραμμάρια καπνοῦ καθ' ἑκάστην, καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἐννενήκοντα ὀκτὼ ἐτῶν. Ἐὰν ὑποθέσωμεν ἑπομένως ὅτι ἤρξατο καπνίζων ἀπὸ τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἔτους, θὰ ἐκάπνισε καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του τέσσαρας χιλιάδας τριακόσια ὀγδοήκοντα τρία χιλιόγραμμα καπνοῦ. Διὰ τῆς ποσότητος ταύτης ἠδύνατό τις νὰ χαράξῃ μέλαιναν γραμμὴν συνεχῆ ἔχουσαν μῆκος εἴκοσι λευγῶν γαλλικῶν. Οὐχ ἧττον ὁ κ. van Klaas ἀνεδείχθη πολὺ μεγαλείτερος καπνιστὴς κατὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἢ διαρκούσης τῆς ζωῆς του. Ἡ παράδοσις διετήρησεν ἁπάσας τὰς τῆς τελευτῆς αὐτοῦ λεπτομερείας καὶ μερικότητας. Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἐννενηκοστοῦ ὀγδόου τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτους, ᾐσθάνθη αἴφνης ὅτι τὸ ἔτος τοῦτο θὰ ἦτο τὸ τελευταῖον. Ὅθεν μετεπέμψατο τὸν συμβολαιογράφον του, ὅστις καὶ αὐτὸς εἶχεν ἔκτακτον πρὸς τὸ καπνίζειν ἔρωτα, καὶ ἄνευ προοιμίων, «Ἀγαπητέ μου συμβολαιογράφε, τῷ εἶπε, γέμισον τὴν πίπαν μου καὶ τὴν ἰδικήν σου, αἰσθάνομαι ὅτι μέλλω νὰ ἀποθάνω». Ὁ συμβολαιογράφος ἐγέμισε τὰς πίπας καὶ τὰς ἧναψεν, ὁ δὲ κ. Van Klaas ὑπηγόρευσε τὴν διαθήκην του, ἥτις κατέστη ἔκτοτε περιβόητος καθ' ὅλην τὴν Ὀλλανδίαν.

Ἀφοῦ διέθεσε μέγα μέρος τῆς περιουσίας του ὑπὲρ τῶν συγγενῶν, φίλων καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, ὑπηγόρευσε τὰ ἑπόμενα ἄρθρα·

«Ἐπιθυμῶ ἵνα πάντες οἱ καπνίζοντες τοῦ τόπου μου προσκληθῶσιν εἰς τὴν κηδείαν μου, δι' ὅλων τῶν δυνατῶν τῆς δημοσιότητος μέσων, ἤτοι ἐφημερίδων, ἰδιωτικῶν ἐπιστολῶν, ἐγκυκλίων, εἰδοποιήσεων. Πᾶς καπνίζων, ὅστις ἤθελε σπεύσει εἰς τὴν πρόσκλησιν, θὰ λάβῃ ὡς δῶρον δέκα λίτρας καπνοῦ καὶ δύο πίπας, ἐφ' ὧν ἐγχαραχθήσονται τὸ ὄνομα, τὰ οἰκόσημα καὶ ἡ χρονολογία τοῦ θανάτου μου. Οἱ πτωχοὶ τοῦ διαμερίσματος, οἱ συνοδεύσοντες τὸ φέρετρόν μου, θὰ λαμβάνωσι κατ' ἔτος κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ θανάτου μου μεγάλην δέσμην καπνοῦ. Εἰς ἅπαντας τοὺς παρευρεθησομένους εἰς τὴν κηδείαν μου ἐπιβάλλω ὡς ὅρον, ἐὰν θέλωσι νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης μου, νὰ καπνίζωσιν ἀδιακόπως καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς τελετῆς. Τὸ σῶμά μου τεθήσεται ἐντὸς κιβωτίου περιβεβλημένου ἔσωθεν ἐκ ξύλου τῶν παλαιῶν κουτίων μου τῶν σιγάρων τῆς Χαβάνας. Εἰς τὸ βάθος τοῦ κιβωτίου τεθήσονται ἓν κουτίον γαλλικοῦ καπνοῦ τοῦ λεγομένου caporal καὶ ἓν δέμα παλαιοῦ ὀλλανδικοῦ καπνοῦ. Πλησίον μου δὲ τοποθετηθήσονται ἡ ἀγαπημένη πίπα μου καὶ ἓν κουτίον φωσφόρων... καθόσον οὐδεὶς ἠξεύρει ποτὲ τί δύναται νὰ συμβῇ. Πάντες οἱ συνοδεύοντες τὴν νεκροπομπήν, ἀφοῦ κομίσωσι τὸ φέρετρον εἰς τὸ κοιμητήριον, θὰ διαβῶσι πρὸ αὐτοῦ, πρὶν ἐπιστρέψωσι, καὶ θὰ ῥίψωσιν ἐπ' αὐτοῦ τὴν κόνιν τῆς ἑαυτῶν καπνοσύριγγος».

Ἡ τελευταία θέλησις τοῦ κ. Van Klaas ἐξετελέσθη κατὰ γράμμα, ἡ κηδεία αὐτοῦ ὑπῆρξε λαμπρὰ καὶ ἐκαλύφθη ὑπὸ πυκνοῦ νέφους καπνοῦ. Ἡ μάγειρος τοῦ ἀποβιώσαντος ὀνομαζομένη Γερτρούδη, εἰς ἣν ὁ κύριός της ἀφῆκε διὰ κωδεικέλλου σημαντικὴν πρόσοδον, ὑπὸ τὸν μόνον ὅρον ὅπως νικήσῃ τὴν πεισματώδη αὐτῆς ἀποστροφὴν κατὰ τοῦ καπνοῦ, συνώδευε τὴν κηδείαν ἔχουσα ἀνηρτημένον ἐκ τῶν χειλέων της χάρτινον σιγάρον. Οἱ πτωχοὶ ηὐλόγησαν τὴν μνήμην τοῦ εὐεργετικοῦ κυρίου καὶ ὅλος ὁ τύπος ἀντήχησεν ἐκ τῶν ἐπαίνων αὐτοῦ, ὡς ἀκόμη καὶ σήμερον ἀντηχεῖ ἐκ τῆς φήμης του.

ΓΓ.

Τὸ ῥητὸν ὅτι «διὰ τῆς θελήσεως τὸ πᾶν κατορθοῦται», καίτοι πρὸ πολλοῦ γνωστόν, μένει οὐχ ἧττον πάντοτε ἀληθές. Ἀρκεῖ νὰ ἀποφασίσῃ τις τὴν ἐκτέλεσιν ἐπιχειρήσεώς τινος, ὅπως μόνον διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐλαττώσῃ τὰς δυσκολίας καὶ ἀσφαλίσῃ τὴν ἐπιτυχίαν. Ἡ πεποίθησις, ἣν ἔχει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀξίαν του, καθιστᾷ αὐτὸν πράγματι ἄξιον, καὶ ἡ ἀπόφασις νὰ προοδεύσῃ εἶνε πολλάκις ἤδη πρόοδος. Τούτου ἕνεκεν ἡ σταθερὰ θέλησις καὶ δραστηριότης ὁμοιάζουσι κατά τι τῇ παντοδυναμίᾳ.

Digitized by Google

Αἱ τελευταῖαι λέξεις
ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Τὰ περὶ τῶν τελευταίων λόγων τῶν διαφόρων ἐπισήμων ἀνδρῶν ἀναφερόμενα δὲν εἶνε ἴσως ὅλως ἄμοιρα τοῦ μυθώδους. Εἰς πολλοὺς βέβαια ἀπεδόθησαν ἐκφράσεις, αἵτινες συνεφώνουν ὡς μάλιστα πρὸς τὸν χαρακτῆρά των, τὸν βίον, τὴν μεγαλοφυΐαν ἢ τὸ εἶδος τῶν ἀσχολιῶν των.

Ὁ Μονταίνιος μάλιστα ἰσχυρίζεται ὅτι καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἀποθνήσκει ἕκαστος ἄνθρωπος, ἀποτελεῖ μέρος τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Εἰς τὸν Βολταῖρον λ. χ. ἀπεδόθησαν διάφοροι ῥήσεις, ὧν ὡς μᾶλλον πρὸς τὴν ἀλήθειαν προσεγγίζουσα θεωρεῖται ἡ ἑξῆς· Ἐρωτήσαντος αὐτὸν τοῦ ἀββᾶ Gaultier ἐὰν ἐπίστευεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν—«Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ἀπήντησεν ὁ Βολταῖρος, ἄφες με νὰ ἀποθάνω ἐν εἰρήνῃ». Ὁ Lessing, εἰς ὃν διηγήθησαν τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, αἰσθανόμενος καὶ αὐτὸς ἐγγίζουσαν τὴν τελευταίαν στιγμήν του, ἐζήτησε νὰ καλέσωσι παρ' αὐτῷ συμβολαιογράφον·«Θέλω, εἶπε, νὰ διακηρύξω, ὅτι ἀποθνήσκω μὴ ἀνήκων εἰς οὐδεμίαν τῶν ἐπικρατουσῶν θρησκειῶν». Ὁ Ῥουσσῶ ἀποθνήσκων ἀνέκραξε·—«Θεὲ τοῦ κόσμου, ἀποθνήσκω! Ταλαίπωρή μου γυναῖκα, ἄς ἐναγκαλισθῶμεν τελευταῖον!» Γρηγόριος Ζ', ὁ ἀδυσώπητος Πάπας, ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ· καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ ἐκπνεύσῃ, ἠγέρθη τῆς κλίνης του καὶ ἀπήγγειλε τοὺς ἑπομένους λόγους· «Ἠγάπησα τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀπεστράφην τὴν ἀδικίαν· διὰ τοῦτο ἀποθνήσκω ἐν ἐξορίᾳ». Κρόμβελ, ὁ φοβερὸς δικτάτωρ, ὁ εἰς οὐδὲν ποτε αἴσθημα ἀνοίξας τὴν καρδίαν του, ἠρώτησε τὸν ἱερέα, ὅστις παρίστατο κατὰ τὰς τελευταίας στιγμάς του·—«Ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ εὕρῃ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ ἐκεῖνος, ὅστις καὶ ἄλλοτε ἠξιοῦτο ταύτης;» Ἐπὶ δὲ τῇ βεβαιώσει τοῦ ἱερέως ὅτι τοῦ Θεοῦ ἡ ἀγαθότης εἶνε ἀνεξάντλητος ὁ Κρόμβελ εἶπεν ἠρέμῳ τῇ φωνῇ· «Ἐσώθην!» Ὁ Ἰγνάτιος Λοϋόλας, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ περιβοήτου τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν ἀπέθανε λέγων· «Ἐπὶ πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς... ἐπέτυχα».

Ὁ Ῥαβελλαί, ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του, ἀπέστειλε τινὰ πρὸς τὸν καρδινάλιον du Bellay· «Εἰπὲ εἰς τὴν πανιερότητά του, εἶπεν, ὅτι ὑπάγω εἰς ἀναζήτησιν τοῦ μεγάλου *ἴσως*! Καταπετάσατε τὴν αὐλαίαν, ἡ παράστασις ἐτελείωσε!» Lasource ὁ γιρονδῖνος εἶπε πρὸς τὸν δικαστήν, ὅστις ἀνέγνω αὐτῷ τὴν εἰς θάνατον καταδίκην του· «Ἀποθνήσκω ἐν στιγμῇ καθ' ἣν ὁ λαὸς ἔχει ἀπολέσει τὰς φρένας, σὺ δὲ θὰ ἀποθάνῃς ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα ἐπανεύρῃ αὐτάς».

Ὁ Οὐάσιγκτων ἀπέθανε λέγων· «Πάντα ἔχουσι καλῶς!» Ὁ Σχίλλερ· «Ὁλονὲν καλλίτερα, ὁλονὲν ἡσυχώτερος». Ὁ Βετόβεν, ὅστις καθ' ὅλην τὴν ἀγωνίαν ὡμίλει περὶ τῆς μουσικῆς τοῦ *Φάουστ*, ὃν ἤθελε νὰ μελοποιήσῃ, ἐξέπνευσε λέγων· «Πολὺ ἀργά! Πολὺ ἀργά!» Ὁ Νέλσων πίπτων ἐφώνησε· «Ἐξετέλεσα τὸ καθῆκόν μου, εὐχαριστῶ τὸν Θεόν». Ὁ Γκαῖτε ἀνέκραξε· «Φῶς, φῶς!» Ὁ Βάλτερ Σκώτ· «Αἰσθάνομαι ὅτι ἐπιστρέφω εἰς ἐμαυτόν». Ὁ λόρδος Βύρων· «Τώρα ὑπάγω νὰ κοιμηθῶ».

Οὐχ ἧττον ἐκφραστικαὶ εἶνε καὶ αἱ τελευταῖαι λέξεις διασήμων τινῶν γυναικῶν. Ἡ Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας ἐκπνέουσα ἔλεγε· «Τὸ βασίλειόν μου διὰ τινας στιγμὰς ὑπάρξεως ἔτι». Ἡ Ninon de Lenglos·«Θνήσκοντες εἶνε ὅσοι μένουσι!» Ἡ ἀτυχὴς Μαρία Ἀντουανέττα, πατήσασα ἀκουσίως τὸν πόδα τοῦ δημίου, «Συγγνώμην, κύριε, εἶπε· δὲν τὸ ἔκαμα ἐπίτηδες». Ἡ κυρία Ῥολάνδου, ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος εὑρισκομένη, ἐζήτησε νὰ τῇ δώσωσι κάλαμον καὶ χάρτην ὅπως ἐκθέσῃ τοὺς τελευταίους αὐτῆς διαλογισμοὺς κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως μεταφορᾶς της· ἀλλ' ἠρνήθησαν νὰ παράσχωσιν αὐτῇ τὰ ζητηθέντα. Ν.

Τὸ λείψανον
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ
ἐν Κερκύρᾳ.

Τὸ σπουδαιότατον τῶν ἐν Κερκύρᾳ ἀρχαίων κειμηλίων εἶνε ὁμολογουμένως τὸ λείψανον τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος. Κατὰ τὸν 4 αἰῶνα ὁ ἅγιος οὗτος ἦτο ἐπίσκοπος Κύπρου. Τὸ λείψανόν του ἐκομίσθη ἄρτιον καὶ ἀπήμαντον εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸ τοῦ 1453. Ἅμα τῇ ἁλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πρεσβύτερός τις, ὀνόματι Γεώργιος Καλοχαιρίτης, λαβὼν τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ του τηρούμενα λείψανα τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ τῆς αὐτοκρατείρας Θεοδώρας, ἐκόμισεν αὐτὰ μέχρι τῆς Ἠπείρου ἐντὸς σάκκων ἀχύρου μεστῶν. Ἐν τῇ κώμῃ Παραμυθίᾳ παρέμεινεν ἄχρι τοῦ 1456, εἶτα δὲ ἐκόμισε τὰ κειμήλιά του εἰς Κέρκυραν, ἧς οἱ κάτοικοι τὰ ἐδέξαντο μετ' εὐλαβείας καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Οἱ τρεῖς υἱοὶ τοῦ Καλοχαιρίτου, μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ πατρός, διενείμαντο τὰ λείψανα· ὁ μὲν λαβὼν τὸ τῆς Ἁγ. Θεοδώρας, ἐδωρήσατο αὐτὸ τῇ πόλει· ἔνθαδε ἐτηρήθη ἐν διαφόροις ναοῖς, τῷ δὲ 1841 μετηνέχθη εἰς τὴν μητρόπολιν· οἱ δύο δὲ ἕτεροι, οἱ τὸ τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος λαβόντες, κατέλιπον αὐτὸ κληρονομίαν. Μία κληρονόμος, νυμφευθεῖσα τῷ 1521 κύριόν τινα Βούλγαρην, τὸ ἔλαβε προῖκα. Ἔκτοτε ἔμεινε κτῆμα τῆς οἰκογενείας Βούλγαρη, ἧς τῷ μὲν 1698 ἔλαβε τὸν τίτλον κόμητος ἓν μόνον μέλος, τῷ δὲ 1772 ἅπαντα. Λέγεται πρὸς τούτοις, ὅτι τὸν δεξιὸν τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος βραχίονα ἐδωρήσατο ὁ μὲν Πάπας Κλήμης Η' τῷ καρδινάλει Βαρωνίῳ, οὗτος δὲ τῇ νέᾳ ἐκκλησίᾳ τῶν μοναχῶν τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἁγίου Φιλίππου τοῦ Νέρη. Ἄλλον ὅμως μῦθον διηγοῦνται οἱ Κερκυραῖοι. Μέγας τις καὶ ἰσχυρὸς ᾐτήσατό ποτε τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν τοῦ ἁγίου λειψάνου. Ἡ οἰκογένεια Βούλγαρη οὔτε τὴν

Digitized by Google

αἴτησιν ἤθελε νὰ ἀρνηθῇ ἀπολύτως, οὔτε τὸ λείψανον νὰ κολοβώσῃ. Ἐφάνη λοιπὸν πρόθυμος νὰ ποιήσῃ τὴν δωρεάν, προσέθηκε δὲ, ὅτι, φοβουμένη τὸν ἅγιον, δὲν ἐτόλμα νὰ ἀποκόψῃ αὐτὴ τὴν χεῖρα, ἀλλ' ἐπέτρεπε τοῦτο εἰς τὸν αἰτήσαντα. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐφοβήθη, τὸ δὲ λείψανον ἔμεινεν ἄρτιον. Κατὰ τὴν ἐγχωρίαν παράδοσιν ὁ ἅγιος ἐποίησε πολλὰ θαύματα. Δὶς ἔσωσε τὴν νῆσον ἀπὸ τοῦ λοιμοῦ τῷ 1630 καὶ τῷ 1637. Τῷ 1716, ὅτε ἐπολιόρκουν τὸ φρούριον οἱ Τοῦρκοι, ἐφάνη αὐτοῖς ὁ ἅγιος, φορῶν μοναχοῦ στολὴν καὶ κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ δᾷδα· οἱ Τοῦρκοι, πτοηθέντες καὶ ἔντρομοι γενόμενοι, ἦραν τὴν πολιορκίαν. Ἔκτοτε ἐτιμήθη ὡς ἅγιος πολιοῦχος· αἱ ἡμέραι, καθ' ἃς περιφέρεται ἐν λιτανείᾳ τὸ λείψανον, εἶνε αἱ μέγισται τῶν ἑορτῶν· πάντοθεν δὲ στέλλονται δῶρα καὶ ἀναθήματα. Τῷ 1662 ἐξεδόθη διαταγὴ, καθ' ἣν ἐπὶ τῆς συναγωγῆς τῶν ἐλαιῶν ἔμελλε νὰ παρατεθῇ εἰς ἕκαστον πιεστήριον σκεῦος, εἰς ὃ νὰ ἐγχέωσιν οἱ εὐσεβεῖς ὅσον προῃροῦντο ἔλαιον ὑπὲρ τοῦ ἁγίου· ὁ κτήτωρ δὲ τοῦ πιεστηρίου ἐφύλασσε τὸ σκεῦος μετὰ τοῦ ἐλαίου καὶ ἐν τῷ καθήκοντι χρόνῳ προσεκόμιζεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἑτέρα διαταγὴ ἀπὸ τοῦ 1672 χορηγεῖ εἰς τὸν ἅγιον δικαίωμα νὰ ἐξαιτῆται κατ' ἔτος δύο δεσμίους, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ προσφέρωσιν οὗτοι 100 λίτρας κηροῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν του. Τῷ 1749 ὁ τῆς Βλαχίας Ὁσποδάρος Γκίκας ἐδωρήσατο δι' ἰδίου χρυσοβούλλου τῷ ἁγίῳ ἐτησίαν πρόσοδον ἑκατὸν γροσίων· τῷ δὲ 1800 ὁ τῆς Ῥωσσίας αὐτοκράτωρ Παῦλος, ἀναλαβὼν τὴν προστασίαν τοῦ ναοῦ, κατέλιπεν ἐτησίαν προσφορὰν 125 ρουβλίων. Ὅσῳ πολυαριθμότερα τὰ δῶρα, τοσούτῳ σπουδαιοτέρα καὶ ἡ περιουσία τοῦ οἴκου Βούλγαρη. Οἱ ἐκ τοῦ οἴκου τούτου κληρικοὶ ἔχουσι δύναμιν μεγάλην καὶ ἀπολαύουσι τῶν πλείστων προσόδων, οἱ δὲ πενέστεροι συγγενεῖς ἔχουσιν ἀξίωσιν ἐπὶ χρηματικὰς ἐπιχορηγήσεις. Ἀμφοτέρων αἱ ἀξιώσεις διημφισβητήθησαν πολλάκις, ἀλλ' ἡ οἰκογένεια τὰς ὑπερήσπισεν ἐπιτυχῶς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων καὶ τῆς κυβερνήσεως. Τῷ 1857 ἐξέδωκεν «ἀληθῆ διήγησιν περὶ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ θαυματουργοῦ λειψάνου τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος». Ὑπάρχουσι βεβαίως ἐν Κερκύρᾳ σκεπτικοί, οὐδαμῶς δεχόμενοι, ὅτι πρὸ τοῦ 1453 ἐτιμᾶτο ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ λείψανον τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος, ὑπολαμβάνοντες δὲ ἀπόκρυφα τὰ ἐν τῇ «ἀληθεῖ διηγήσει ἔγγραφα. Οἱ νησιῶται ὅμως καθόλου τιμῶσι παραπολὺ τὸν ἅγιόν των, σκληρὸς δὲ καὶ ἄδικος θὰ ἦτο ὁ σκανδαλίζων τὴν πίστιν αὐτῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν τῷ δικαστηρίῳ κατ' Αὔγουστον τοῦ 1881.

Ὁ πρόεδρος πρὸς κυρίαν, ἥτις παρουσιάζεται ὡς μάρτυς·

— Τί ἡλικίαν ἔχετε;

— Σαράντα ἐτῶν.

Ὁ πρόεδρος μὲ ἐλαφρὸν μειδίαμα·

— Πιστεύω ὅτι θὰ σᾶς ἦτο δύσκολον νὰ τὸ ἀποδείξητε.

— Καὶ εἰς ἐσᾶς νὰ ἀποδείξητε τὸ ἐναντίον— διότι τὸ ἔγγραφον τῆς γεννήσεώς μου ἐκάη . . . εἰς τὴν πυρκαϊὰν τοῦ 1830!

*
* *

Καὶ πάλιν ἡ ἡλικία.

Δύο παλαιαὶ φίλαι συνδιαλέγονται.

— Καὶ πόσων χρονῶν εἶσαι, ἀγαπητή μου Ζωή;

— Πρὸς τί ἡ ἐρώτησις, φιλτάτη, ἀφοῦ πάντοτε θὰ μοῦ δώσῃς περισσότερα ἀφ' ὅσα καὶ ἂν σοῦ 'πῶ!

*
* *

Ὅ,τι δύναταί τις νὰ ἴδῃ μόνον ἐν Ἀμερικῇ.

Εἷς Ὑάγκος παρουσιάζεται εἰς τὸν ὑπάλληλον τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ζητεῖ 9 εἰσιτήρια ὁλόκληρα καὶ 33 διὰ παιδία ἡλικίας κάτω τῶν 7 ἐτῶν.

— Ἀ! εἶνε οἰκότροφοι σχολείου; λέγει ὁ ὑπάλληλος, τότε ἔχετε δικαίωμα νὰ ζητήσετε ἔκπεσμὸν ἀπὸ τὰς τιμάς.

— Οἰκότροφοι σχολείου; Ὄχι, κύριέ μου. Εἶνε ἡ οἰκογένειά μου, αἱ γυναῖκές μου καὶ τὰ παιδιά μου.

Ὁ Ἀμερικανὸς ἦτο μορμόνος.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Συνειθίζομεν νὰ κρίνωμεν τοὺς ἄλλους ἐξ ἡμῶν αὐτῶν, καὶ ἐνῷ συγκαταβαίνομεν νὰ τοῖς συγχωρῶμεν τὰ ἐλαττώματα ὅσα καὶ ἡμεῖς ἔχομεν, κατακρίνομεν αὐτοὺς αὐστηρῶς, ὅτι δὲν ἔχουσι τὰ προτερήματα ὅσα ἡμεῖς ἔχομεν.

*** Ἐν τῇ φύσει τοῦ πνεύματος ἡμῶν ὑπάρχει νὰ βλέπῃ τὰ ἀποτελέσματα πρὶν ἢ ἐρευνήσῃ τὰς αἰτίας.

*** Καλλαισθησία εἶνε τὸ γνωρίζειν οὐ μόνον ὅσα πρέπει νὰ εἴπῃ τις ἀλλά, καὶ ὅσα νὰ σιωπᾷ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Κρήτῃ ἀπεβίωσεν ἄρτι ἑκατοντούτης εἷς τῶν διασημοτάτων τῆς νήσου ἀνδρῶν, φιλόπατρις ἀκραιφνὴς καὶ ἀρχαϊκὸς τὸ ἦθος, ὁ Ἀναγνώστης Μανουσογιαννάκης. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἡ *Παλιγγενεσία* δημοσιεύει τὰς ἑπομένας βιογραφικὰς σημειώσεις·

«Γόνος ἰσχυρᾶς σφακιωτικῆς οἰκογενείας, ἀείποτε πρωταγωνιστησάσης ἐν τοῖς ἀγῶσι τῆς Κρήτης, ὁ Ἀναγνώστης Μανουσογιαννάκης, καὶ ὡς τοιοῦτος πρωΐμως μυηθεὶς εἰς τὰ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν, μετέσχεν ἐκ τῶν πρώτων τῆς ἐν Ἀσκύφῳ τῶν Σφακίων κατὰ Ἰούνιον τῷ 1821 γενομένης Συνελεύσεως τῶν προκρίτων Κρητῶν, ἐν ᾗ ἀπεφασίσθη ἡ τῆς Κρήτης συμμετοχὴ ἐν τῷ

Digitized by Google

ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνι, συντελέσας διά τε τοῦ λόγου καὶ τῶν ἔργων εἰς τὴν ἐπίρρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος παρὰ τοῖς νησιώταις, ἐνθαρρύνων αὐτοὺς προθύμως καὶ θαρραλέως κατερχομένους εἰς ἀγῶνα ἄνισον μὲν ἀλλ' ἱερὸν καὶ εὐγενῆ, καὶ παροτρύνων εἰς ἐπιτέλεσιν ἔργων ἀνδρείας καὶ ἡρωϊσμοῦ, ἅτινα μόνον οἱ γινώσκοντες τὴν θλιβερὰν τότε τῆς Κρήτης κατάστασιν καὶ τὴν ἀδυναμίαν αὐτῆς ἀπέναντι τῶν Τούρκων δύνανται προσηκόντως νὰ ἐκτιμήσωσι. Πλήν, σκληροτράχηλος καὶ ἰδιοτελὴς διπλωματία κατεδίκασε τότε τὴν Κρήτην αὖθις εἰς τὴν δουλείαν, οἱ δὲ νησιῶται ὑπέκυψαν εἰς τὴν ἀνάγκην.

»Γνωστὴ ἔκτοτε τυγχάνει ἡ ἱστορία τῆς νήσου ταύτης· πάλη διηνεκὴς κατὰ τῆς τυραννίας, διαμαρτύρησις ἐνεργὸς κατὰ τῆς ἀδίκου ἀποφάσεως τῆς διπλωματίας, στερρὰ ἀπόφασις ὑπὲρ συνεχίσεως τοῦ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος μέχρι πλήρους ἐπιτεύξεως τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Καθ' ἅπασαν τὴν τρικυμιώδη, ἀλλ' ἔνδοξον ταύτην περίοδον τῆς ἱστορίας τῆς μαρτυρικῆς νήσου, τοῦ *Μανουσογιαννάκη* τὸ ὄνομα διαλάμπει μεταξὺ τῶν πρώτων καὶ ἀφιλοκερδῶν προμάχων τῆς κρητικῆς ἐλευθερίας. Ὁ πατριαρχικὸς αὐτοῦ οἶκος, ἄσυλον καὶ καταφύγιον τῶν μαχητῶν τῆς πατρίδος, παρεῖχεν αὐτοῖς πᾶσαν φιλοξενίαν ἐν στιγμαῖς δεινῶν συμφορῶν, αὐτὸς δὲ εἰλικρινὴς καὶ μεγάθυμος, οὐδέποτε κατεδέχθη νὰ κατέλθῃ τῶν ὀρέων του, ὅπως μεταβῇ εἰς ἐπίσκεψιν τῶν δεσποτῶν τῆς πατρίδος του, οἵτινες πάντα τρόπον ἐμηχανεύθησαν, πᾶσαν κολακείαν ἐπενόησαν, ὅπως δυνηθῶσι νὰ σύρωσιν εἰς τὰς ὀλεθρίους παγίδας των τὸν γηραιὸν τοῦτον λέοντα τῶν Λευκῶν Ὀρέων.

»Περιεβλήθη ὑπὸ τῶν πατριωτῶν του τὰ ἀνώτατα στρατιωτικὰ ἀξιώματα κατὰ τὰς διαφόρους ἐξεγέρσεις τῆς Κρήτης, ἀνακηρυχθεὶς στρατάρχης καὶ γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν Κρητικῶν δυνάμεων, ἀλλ' οὗτος οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῇ τοὺς δικαίους του τίτλους, ὅπως ἐπιζητήσῃ τιμὰς ἢ ἀμοιβάς, διότι τοῦτο ἐθεώρει λίαν ταπεινὸν καὶ οὐδόλως προσῆκον εἰς τὸν ἀνδρικὸν καὶ μέχρις ἀγερωχίας μέτριον καὶ ὀλιγαρκῆ αὐτοῦ χαρακτῆρα. Ἀπέρριψε τὴν ἐκ 300 δρ. μηνιαίαν περίθαλψιν καὶ τὸν βαθμὸν στρατηγοῦ, ἅτινα προσήνεγκεν αὐτῷ ἡ ἑλλ. κυβέρνησις, ὅτε κατὰ τὸ **1859** κατέφυγεν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, προελόμενος τοῦ ἐν Ἀθήναις πομπώδους καὶ ἐν τιμαῖς βίου νὰ ζῇ ἄγνωστος ἐπὶ τῶν ἀγόνων βράχων τῶν Σφακιωτικῶν ὀρέων. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ **1866** ὁ Μανουσογιαννάκης κατέφυγε τὸ δεύτερον ἐνταῦθα, ἡ δὲ τότε ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὥρισεν αὐτῷ μηνιαῖον χορήγημα **100** δρ. Ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ μακρὰν τῆς γλυκείας πατρίδος, καὶ πάλιν παρῄτησε τὰς ἀμοιβάς, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὰ προσφιλῆ αὐτῷ πάτρια ἐδάφη, ἅτινα δὲν ἐγκατέλιπεν ἔκτοτε ἢ ὅπως μὴ ἴδῃ πλέον αὐτά».

*** Τὸ ἐπὶ τῆς στατιστικῆς τμῆμα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐδημοσίευσεν ἄρτι σπουδαῖον τεῦχος, ἐν ᾧ σημειοῦται λεπτομερῶς ἡ κίνησις τῆς μεταναστεύσεως ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς Ἀμερικὴν ἀπὸ τοῦ 1832 ἔτους, ἀφ' οὗ τὸ πρῶτον ἤρξατο τηρουμένη σημείωσις ἀκριβὴς τῶν ἀφικνουμένων εἰς τὸ ἀμερικανικὸν ἔδαφος πρὸς ἐγκατάστασιν.

Κατὰ τὴν στατιστικὴν ταύτην ἐν ἔτει 1830 ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν δὲν ὑπερέβαινε τὰς 22,322· ἀλλ' ἔτι κατὰ τὸ 1842 ἔφθανεν εἰς 100.000. Τῷ 1847 ἀνῆλθεν εἰς 200,000, τῷ δὲ 1850 εἰς 300,000. Τῷ 1854 ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν ἦτο 427,833, ἀλλὰ τῷ 1860 κατῆλθεν εἰς 153,418, τῷ δὲ 1861 καὶ 1862 εἰς 92,000.

Ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ πολέμου οἱ ἀριθμοὶ τῶν κατ' ἔτος ἀφικομένων ἔχουσιν ὡς ἕπεται·

Ἔτη	Μετανάσται	Ἔτη	Μετανάσται
1865	247,453	1874	313,339
1866	166,112	1875	227,498
1867	298,967	1876	169,986
1868	282,189	1877	141,857
1869	352,768	1878	138,469
1870	387,203	1879	177,826
1871	321,350	1880	457,257
1872	404,806	1881	668,000
1873	459,803		

Συνυπολογιζομένων μετὰ τούτων καὶ τῶν ἐκ Κίνας, Καναδᾶ καὶ ἀλλαχόθεν μεταναστευσάντων, ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν, οἵτινες ἀφίκοντο εἰς Ἀμερικὴν κατὰ τὰ τελευταῖα 35 ἔτη, ἀνέρχεται εἰς 7 καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια, ὧν 2,888,445 ἦσαν Ἰρλανδοί, 2,669,662 Γερμανοί, καὶ 795,519 Ἄγγλοι.

*** Κατὰ προσφάτους παρατηρήσεις τὸ ψυχρότερον σημεῖον τῆς γηΐνης σφαίρας δὲν εἶνε ἡ **Tzakoutsk** ἐν Σιβηρίᾳ, ἀλλ' ἡ **Verkoyansk** ἄλλη θέσις ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ, ἔνθα ἡ θερμοκρασία κατέρχεται ἐνίοτε εἰς 49 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν. Ἐν Ἀμερικῇ τὸ ψυχρότερον σημεῖον εὑρίσκεται ἐπὶ τῶν νήσων **Parry**· ἐπειδὴ δὲ ἡ γραμμὴ ἡ συνδέουσα τὰ δύο εἰρημένα σημεῖα δὲν διέρχεται διὰ τοῦ βορείου πόλου, ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι ὁ ἀνώτατος τοῦ ψύχους βαθμὸς δὲν ἀπαντᾶται ἐν τῷ πόλῳ, καθὼς ἐπίσης ὁ ἰσημερινὸς δὲν εἶνε τὸ σημεῖον, ἐν ᾧ ἀπαντᾶται ἡ μεγίστη θερμότης.

*** Εἷς παλαιὸς ὡρολογοποιός, ἐν **Vourry** τῆς Ἑλβετίας, ἰσχυρίζεται ὅτι εὗρε μηχανισμόν, δι' οὗ ἐπὶ ἔτη δύνανται νὰ λειτουργῶσι τὰ ὡρολόγια, μὴ κανονιζόμενα. Κιβωτίου ἐσφραγισμένου καὶ παραδοθέντος ταῖς δημοτικαῖς Ἀρχαῖς τῆς πόλεως, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1879, περιέχοντος δὲ δύο ὡρολόγια, ἀνοιχθέντος, εὑρέθησαν τὰ ἐν αὐτῷ ὡρολόγια ἀκριβῶς λειτουργοῦντα.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

Digitized by Google

Ἀριθ. 312 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 20 Δεκεμβρίου 1881

Η ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ ΒΑΣΙΓΚΤΩΝΟΣ

Ἐλέχθη ὅτι «αἱ μητέρες πρὸ πάντων παρασκευάζουσι τοὺς μεγάλους ἄνδρας», καὶ πρὸς ἀπόδειξιν κατέγραψαν κατάλογον πάντων τῶν διασήμων ἀνδρῶν, οἵτινες ἀπὸ τῶν Γράκχων μέχρι σήμερον ἀνετράφησαν ἀποκλειστικῶς ὑπὸ γυναικῶν. Ἴσως ἤθελεν εἶναι ἀκριβέστερον νὰ ἐπεκταθῇ ἡ παρατήρησις ἐπὶ πάντων τῶν ἀνδρῶν, ἐπιφανῶν ἢ ἀφανῶν, καὶ νὰ πιστωθῇ ὅτι ὁ χαρακτὴρ αὐτῶν, ἡ διαγωγή, αἱ ῥοπαὶ αὐταὶ ἐξηρτῶντο κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς μητρικῆς ἀγωγῆς. Ἡ μήτηρ εὐθὺς ἀπὸ τῆς γεννήσεως δεχομένη τὸ τέκνον, παρισταμένη εἰς τὰς πρώτας ἐντυπώσεις αὐτοῦ, εἶνε ὄντως διδάσκαλος παντοδύναμος, ἐμπνέουσα αὐτῷ τὰς πρώτας ἀρχὰς καὶ τὰς ἕξεις. Μεταδίδουσα συνήθως εἰς τὰ τέκνα της τὴν ἰδίαν κρᾶσιν καὶ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου, δὲν ὑπολείπεται καὶ ἐν τῇ μεταδόσει τῆς φυσιογνωμίας τῆς ψυχῆς της. Τὰ ἀγαθὰ ἢ τὰ πονηρὰ σπέρματα, ἅτινα ἐν ἑαυτῇ εἶχε, ἀναπτύσσονται κάλλιον καὶ μᾶλλον ἐλευθέρως εἰς τὸ τέκνον, ὅπερ ἀνέθρεψεν αὐτὴ αὕτη· ἐν τούτῳ δὲ καὶ κεῖται ἡ ἀμοιβὴ αὐτῆς ἢ ἡ τιμωρία. Ἐν ταῖς γυναιξίν, αἵτινες ηὐτύχησαν νὰ θεωρήσωσι τοὺς υἱούς των ὡς κόσμον τοῦ ἰδίου αὐτῶν βίου, ἡ τοῦ Βασιγκτῶνος μήτηρ κατέχει τὴν πρώτην θέσιν.

*
* *

Ἡ Μαρία Βάλλ, θυγάτηρ τοῦ συνταγματάρχου Βάλλ καὶ μήτηρ τοῦ Βασιγκτῶνος, ἐγεννήθη τῷ 1706 ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἀποικίᾳ τῆς Βιργινίας. Ὑπανδρεύθη τῇ 6 Μαρτίου 1730 τὸν Αὐγουστῖνον Βασιγκτῶνα, ἔχοντα ἐκ προγενεστέρου γάμου ζῶντα δύο τέκνα, τὸν Λαυρέντιον καὶ Αὐγουστῖνον.

Ὁ Γεώργιος Βασιγκτὼν ἐγεννήθη τῇ 22 Φεβρουαρίου 1732 παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ποτομάκ, ἐν Bridge's Creek τῆς κομητείας τῆς Βεστμορελανδίας, ἐν Βιργινίᾳ. Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ, ἐγκατασταθεῖσα ἐν Ἀμερικῇ ἀπὸ τοῦ 1657, ἀνῆκεν εἰς τοὺς μικροὺς εὐγενεῖς τῆς κομητείας τοῦ Δουρχάν, ἐν Ἀγγλίᾳ, κατεῖχε δὲ διακεκριμένην θέσιν ἐν τοῖς γεωργικοῖς οἴκοις τῆς Βιργινίας. Ὁ πατήρ του ἦτο εἷς τῶν προὐχόντων καὶ πλούσιος, ὅταν δ' ἀπεβίωσε κατέλιπε τὰ δέκα αὐτοῦ τέκνα ἐν θέσει ἐντίμῳ καὶ αὐτοκρατεῖ.

Ὁ Γεώργιος Βασιγκτὼν εἶχε κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του ἡλικίαν 11 ἐτῶν. Ἔμενε δὲ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς μητρός του, γυναικὸς ἐμφορουμένης τὰ αἰσθήματα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς θεοσεβείας, ἀνεπτυγμένου καὶ πρακτικοῦ νοός, θερμῆς δὲ καὶ σταθερᾶς καρδίας, ἐμπνεούσης εἰς πάντας αὐτῆς τοὺς οἰκείους τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην.

«Ἐπὶ πολύ, διηγεῖται εἷς τῶν ἐξαδέλφων του, ἤμην συμμαθητὴς τοῦ Γεωργίου, ὁ σύντροφος αὐτοῦ εἰς τὰ παιγνίδια καὶ ὁ φίλος ἐν τῇ νεότητι, ἀλλ' ἐφοβούμην τὴν μητέρα του πλειότερον τῶν γονέων μου. Ἦτο ἀληθῶς ἀγαθή, ἀλλ' ἐπεβάλλετο εἰς ἐμὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ φιλοφροσύνῃ της. Καὶ νῦν δ' ἔτι, ὅτε ὁ χρόνος ἐλεύκανε τὰς τρίχας μου καὶ ἐγενόμην πατὴρ τριῶν γενεῶν, δὲν δύναμαι νὰ προσβλέψω εἰς τὴν γυναῖκα ταύτην ἄνευ αἰσθήματός τινος, ὅπερ μοὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψω. Τοιαύτη εἶνε ἡ ἐντύπωσις, ἣν ἡ Μαρία Βάσιγκτων κατέλειπεν εἰς τοὺς γνωρίζοντας αὐτήν».

Ὅτε ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐπὶ τῇ ἁλώσει τοῦ Ὑὸρκ-Τόουν (1781) οἱ ἐκ Βερσαλλιῶν ἀφικόμενοι εὐγενεῖς ὅπως ὑπηρετήσωσι τὸν ἥρωα τῆς Ἀμερικῆς, εἶδον τὸ πρῶτον τὴν εὐγενῆ μορφὴν τῆς μητρός του, κατεπλάγησαν ἐκ τοῦ ἀξιωματικοῦ ἤθους, ἐκ τῆς ἁπλότητος καὶ τοῦ ἀφελοῦς τρόπου δι' οὗ ὑπεδέχετο τὰ δείγματα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς περισπουδάστου μερίμνης τῶν τέκνων ἐκείνων, ἅτινα πρὸ μικροῦ εἶχον ἀπωθήσει τὴν ἰσχὺν τῆς Μεγάλης Βρετανίας».

Τὸν σύζυγον αὐτῆς ἀπώλεσε τῇ 12 Ἀπριλίου 1743, καὶ διέμεινε χήρα ἐπὶ κεφαλῆς πατριαρχικῆς οἰκογενείας, συγκειμένης ἐξ ὀκτὼ τέκνων, δύο τῶν ἐπιζώντων τοῦ προτέρου του γάμου, καὶ ἓξ ἰδίων αὐτῆς, ὧν τὸ πρεσβύτερον, ὁ Γεώργιος Βασιγκτών, ἔμελλε νὰ ἐπισκιάσῃ τὴν φήμην πάντων τῶν ἄλλων.

Ἴσως ἡ μήτηρ του ὑποχωρήσασα εἰς προαίσθημά τι ὑπὲρ ἐκείνου τῶν υἱῶν της, ὅςις ἐν παντὶ ἔμελλε νὰ κατασταθῇ ὁ ἀρωγὸς τοῦ οἴκου, περιέβαλλεν αὐτὸν δι' ἀγρύπνου μερίμνης, ἀλλ' οὐχὶ καὶ δεσποτικῆς καὶ ζηλοτύπου· μᾶλλον ἐποιεῖτο χρῆσιν τοῦ παραδείγματος ἢ τῶν συμβουλῶν. Εἶχεν ἐν τῇ ἡμερότητι τοῦ ἤθους της εὐστάθειαν χαρακτῆρος καὶ ἤρεμον δραστηριότητα, ὑποδεικνύουσαν ὑπὸ τὸ μειδίαμα θέλησιν ἐπίμονον καὶ διαρκῆ. Οὕτω δὲ διέπλασσε καὶ ἐπαιδαγώγησεν υἱὸν πλήρη ῥώμης, τόλμης καὶ εὐθύτητος ἀπο-

Digitized by Google

κλινούσης ἐν ἀρχῇ εἰς ἦθός τι ἀγροῖκον καί πως βίαιον.

Ἡ μήτηρ του ἐδίδαξεν αὐτὸν νὰ δαμάζῃ τὰς θελήσεις του. Ἡ ἀγωγή του ὑπῆρξεν ἐλευθέριος, ἁπλῆ καὶ σκληρά, ἥτις ἀντὶ νὰ κατασβέσῃ εἰς αὐτὸν τὸ πῦρ τῆς νεότητος, ἔδωκεν ἐνωρὶς τοὐναντίον τὴν ὡριμότητα τῆς ἡλικίας καὶ ἀνέπτυξεν εἰς τὴν ψυχήν του τὸ *αἴσθημα τῆς εὐθύνης*. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ἔμαθε νὰ κυβερνᾷ ἑαυτόν, νὰ εἶνε αὐτάρκης καὶ ἀναπληροῖ τὴν ἄγνοιαν τῶν διδασκάλων του διὰ τῶν ἰδίων του παρατηρήσεων καὶ διὰ τῆς φυσικῆς εὐστροφίας τῆς διανοίας του.

Οὕτω ὁ Βασιγκτὼν ὤφειλε πολλά, ὡς καὶ ἡ ἰδία μήτηρ του, εἰς τὰς σκέψεις του, εἰς τὰς ἀτομικὰς προσπαθείας του, εἰς τὴν πεῖράν του καὶ εἰς τὰ μαθήματα μεμελετημένης ἀνατροφῆς. Οἱ τρόποι καὶ τὰ ὄργανα τοιαύτης παιδεύσεως τῆς διανοίας ἔλειπον ἐντελῶς ἀπὸ τῶν γεωργῶν τῆς Βιργινίας, οἵτινες, ἔργον ἔχοντες τὴν ἐκχέρσωσιν καὶ τὴν ἐποίκησιν τῶν ἀπεράντων αὐτῶν κτημάτων, παρεσκεύαζον ἑαυτοὺς μᾶλλον εἰς τὸν κοινὸν βίον ἢ εἰς τὸν κοινωνικόν, καὶ ἐφέροντο πρὸς βίον, οὗτινος ἀγὼν ἀφανὴς ἦτο ἡ ἐργασία, ἡ ἠρέμα κατάκτησις τῶν γαιῶν, ἡ ἀπόκρουσις τοῦ ἐγχωρίου ἰνδικοῦ στοιχείου καὶ ἡ γονιμοποίησις ἀγρίας φύσεως.

Ἡ κυρία Βασιγκτών, ἥτις καὶ αὐτὴ ἐδιδάχθη τὰ στοιχειώδη ταῦτα μαθήματα κοινωνίας ἀρτιγενοῦς, ἐβελτίωσε καὶ συνεπλήρωσε τὴν ἀγωγὴν αὐτῆς διὰ τῆς ἕξεως, ἣν ἔλαβε πρὸς ἠθικὰ ἀναγνώσματα καὶ πρακτικά. Τὸ ἀγαπητὸν αὐτῆς βιβλίον, ὅπερ διαφυλάσσεται μέχρι σήμερον μετὰ θρησκευτικῆς μερίμνης, ἦτο αἱ «Ἠθικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ παρατηρήσεις» τοῦ Ματθαίου Χάλλ. Ἐξ ἐκείνων τῶν ἠθικῶν ὁρισμῶν καὶ μαθημάτων ἀνεγίνωσκεν εἰς τὰ τέκνα της καὶ ἐκ τούτων ἤντλουν ἀρχὰς αὐστηρᾶς ἠθικῆς, ἀξιοπρεπείας, φιλανθρωπίας, καὶ διετήρησαν ταύτας εἰς πάντας τοὺς ἀγῶνας τοῦ βίου αὐτῶν ἀπαρεγκλίτως.

* * *

Εἰς τοιοῦτον ὕψος καὶ εἰς τοιαύτην γαλήνην συνειδήσεως ὁ Βασιγκτὼν καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ εὑρισκόμενοι οὐδέποτε ὑπέκυψαν εἰς τὴν τύχην. Ἐδέχοντο τὴν εὔνοιαν αὐτῆς ἄνευ ὑπερηφανείας καὶ τὴν δυσμένειαν ἄνευ φόβου. Τὸ νὰ μὴ θαμβωθῇ τις ὑπὸ τῆς εὐτυχίας, οὔτε νὰ καταβληθῇ ὑπὸ τῆς δυστυχίας, δὲν εἶνε ὅλον τὸ μυστήριον, ὅλη ἡ τέχνη τοῦ βίου; Τοῦ μυστηρίου τούτου, τῆς τέχνης ταύτης ἡ μήτηρ τοῦ Βασιγκτῶνος καὶ αὐτὸς οὗτος ἦσαν κάτοχοι, καὶ τούτου θέλομεν δώσει παρακατιόντες τὴν μαρτυρίαν.

Ἰδοὺ ἐν ἀρχῇ πρῶτον παράδειγμα, ὅπερ φωνὴν ἀφίνει περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς μητρὸς ἐπὶ τοῦ υἱοῦ, τῆς προορατικότητος ἐκείνης καὶ τῆς συνετῆς ὑπακοῆς τούτου.

Ὁ Βάσιγκτων δεκαπενταέτης γενόμενος ἠθέλησε νὰ καταταχθῇ εἰς τὸ βασιλικὸν ναυτικόν, ἀλλ' αὕτη ἀντετάχθη εἰς τὴν γνώμην ταύτην, προτείνασα ὅτι εἶχε καθῆκον νὰ βιώσῃ μετὰ τῶν συμπολιτῶν του, νὰ ἐργασθῇ μετ' αὐτῶν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ τόπου, καὶ νὰ καταβάλῃ ὑπὲρ ταύτης πάσας τὰς σωματικὰς καὶ διανοητικὰς δυνάμεις, ἃς ὁ Θεὸς ἐχάρισεν αὐτῷ. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐπετάχυνεν ἴσως τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀμερικῆς ἐπιφυλάξασα τὸν μέγαν ἄνδρα, ὅστις ἐπέπρωτο νὰ πραγματώσῃ αὐτήν. Ἐὰν ἤθελε γίνει ἀξιωματικὸς Ἄγγλος ὁ Βασιγκτών, ἤθελεν ἀναμφιβόλως διστάσει πλειότερον, ἐν μέσῳ εὑρισκόμενος τοῦ στρατιωτικοῦ ὅρκου καὶ τῆς φιλοπατρίας του, ἤθελε δυσκολώτερον ἄρει τὰ ὅπλα κατὰ τῆς Ἀγγλίας, καὶ δὲν ἤθελε τύχει παρὰ τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ τῆς μεγάλης ἐμπιστοσύνης.

Τοιοῦτον ἦτο τὸ πρῶτον ἀγαθόν, ὅπερ ὀφείλεται τῇ μητρὶ τοῦ Βασιγκτῶνος· ἡ προαίσθησις τοῦ μέλλοντος, ἡ ἀντίστασις αὐτῆς, καὶ ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος.

«Εἶδε, λέγει ὁ Αἰμίλιος Σουβέστρ, ἡ κυρία Βασιγκτὼν τὸν Γεώργιον ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐπαναστατῶν μετά τινος ἀνησυχίας, ἀλλ' ἄνευ δειλίας. Ὅταν ὑπέστη τὰς πρώτας ἥττας, δὲν ἤκουσαν ἀπὸ τοῦ στόματός της οὐδὲ λέξιν παραπόνου. Ὅταν δ' ἐπῆλθεν ἡ ἡμέρα τῶν θριάμβων, διετήρησε τὴν αὐτὴν ἀταραξίαν».

Ὅτε οἱ Ἄγγλοι ἐγένοντο κύριοι τῆς Νέας-Γέρσεϋ, εἶχον διασπαρῆ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην· ὁ Βασιγκτὼν ἔχων τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄχθης τοῦ Δελαβὲρ, εἶπεν εἰς τοὺς ἀξιωματικούς του· «Οἱ ἐχθροὶ ἥπλωσαν πολὺ τὰς πτέρυγάς των, εἶνε καιρὸς νὰ τὰς περικόψωμεν». Καὶ διαπεράσας τὸν ποταμὸν ἦρε νίκην, ἥτις ἔσωσε τὴν Ἀμερικανικὴν Ἑνότητα. Τὴν εἴδησιν τῆς νίκης πληθὺς φίλων ἐκόμισεν εἰς τὴν μητέρα τοῦ Βασιγκτῶνος, συγχαίροντες αὐτῇ. Ἠσθάνθη τὴν χαρὰν ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ τῆς πατρίδος μετὰ τῶν φίλων, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ὑπὲρ τοῦ Βασιγκτῶνος ἔπαινοι ἀδιαλείπτως ηὐξάνοντο, εἶπε· «Κύριοι, ταῦτα εἶνε κολακεῖαι»· καὶ σοβαρώτερον ἦθος ἀναλαβοῦσα προσέθηκε· «Θὰ ἐνθυμηθῇ ὁ Γεώργιος, ἐλπίζω, τὰ μαθήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔδωσα. Δὲν θὰ λησμονήσῃ ὅτι εἶνε ἁπλοῦς πολίτης τῆς Ἑνώσεως, ὃν ὁ Θεὸς κατέστησεν εὐτυχέστερον τῶν λοιπῶν».

Ὅταν ἔμαθε τὴν παράδοσιν τῆς Κορνουάλλης, δὲν ἐσκέφθη παντάπασιν τὴν δόξαν τοῦ υἱοῦ της, ἀλλ' ἀνέκραξεν·

«Εὐλογητὸς ὁ Θεός. Ἡ πατρὶς ἡμῶν ἠλευθερώθη. Θὰ ἔχωμεν εἰρήνην».

* * *

Ἑπτὰ ἔτη περίπου δὲν εἶχεν ἴδει τὸν υἱόν της, ἀδιαλείπτως ἀσχολούμενον εἰς τὰ τοῦ πολέμου.

Digitized by Google

Τέλος ὅταν οἱ στρατοὶ οἱ ἑνωτικοὶ εἰσῆλθον εἰς Νέαν Ὑόρκην καὶ ὁ Βασιγκτὼν ἠδύνατο νὰ πορευθῇ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς Φρεδερικβοῦργον, ἔπεμψε πρὸ αὐτοῦ ἄγγελον, ὅπως ἐρωτήσῃ τὴν μητέρα του πῶς ἤθελε νὰ δεχθῇ αὐτόν.

— Μόνον, ἀπήντησεν ἐκείνη.

Καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν Ἀμερικανικῶν στρατῶν, ὁ ἐλευθερωτὴς τῆς πατρίδος, πεζῇ ἐπορεύθη εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνης, ἣν ἐθεώρει κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔκφρασιν, «οὐ μόνον δημιουργὸν τῆς ζωῆς του, ἀλλὰ καὶ δημιουργὸν τῆς δόξης του».

Ἡ Βασιγκτὼν ὑπεδέχθη τὸν υἱόν της μετὰ περιπαθεστάτης ἀγάπης, ἀλλ' οὐδόλως ὡμίλησεν αὐτῷ περὶ τῆς δόξης, ἣν ἐκτήσατο· ὅ,τι ἔπραξεν ἐφαίνετο αὐτῇ φυσικόν.

«Ἐδίδαξα αὐτὸν τὴν ἀρετήν, ἔλεγεν, ἡ δόξα εἶνε συνέπεια».

Ἡ κυρία Βασιγκτὼν, ἂν καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ συμμερισθῇ μετ' οὐδενὸς τὴν χαρὰν τῆς ἐπανόδου τοῦ υἱοῦ της, ὡσεὶ ζηλότυπος τῶν ἀπαρχῶν τῆς δόξης του, κατὰ μόνας θελήσασα νὰ ἐναγκαλισθῇ αὐτὸν, δὲν ἐδείχθη ὅμως φίλαυτος, διότι εὐθὺς τῇ ἐπαύριον συνήνεσε νὰ παρευρεθῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς δημοσίας χαρᾶς. Ἐφάνη διαλάμπουσα ἐν μεγαλοπρεπεῖ ἁπλότητι, ἐν ἀξιοπρεπείᾳ οἰκογενειακῇ, καὶ ἐν μετριότητι ἐπιβλητικῇ εἰς μέγαν χορὸν τῷ 1784 δοθέντα πρὸς τιμὴν τοῦ υἱοῦ της καὶ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ ἀξιωματικῶν, ὅτε ἦτο παρὼν καὶ ὁ στρατηγὸς Λαφαγὲτ, ἐλθὼν ὅπως χαιρετήσῃ τελευταῖον ἔτι, πρὶν ἀπέλθῃ εἰς Γαλλίαν τὸν ἀρχηγόν του καὶ φίλον του, καὶ προσφέρῃ τὰ σεβάσματά του εἰς τὴν μητέρα του.

Ὅτε ἡ κυρία Βασιγκτὼν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ υἱοῦ της, τοῦ Ἀμερικανοῦ ἥρωος, φέρουσα τὸ ἐγχώριον ἔνδυμα, τὸ βιργινικὸν, τῶν ἀρχαίων ἡμερῶν, οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ ἑαυτὸν ἐκ τῆς συγκινήσεως, ἣν διήγειρεν ἡ σεβαστὴ ἐκείνη μορφή.

«Αἱ ἡμέραι τοῦ χοροῦ παρῆλθον ἀπ' ἐμοῦ, εἶπεν εἰσερχομένη, ἀλλ' εὐτυχῆς λογίζομαι ὅτι γίνομαι κ' ἐγὼ σήμερον μέτοχος τῆς κοινῆς χαρᾶς».

Ἀμετάβλητος διέμεινεν ἐν μέσῳ τούτων τῶν τιμῶν, αἵτινες πᾶσαν ἄλλην γυναῖκα ἢ ταύτην ἠδύναντο νὰ καταστήσωσιν ἀλαζόνα· ἐφέρετο ὡς ἐὰν εὑρίσκετο ἐν τῇ οἰκίᾳ της. Διὸ καὶ ὅταν ἤκουσε σημαίνουσαν τὴν ἐννάτην ὥραν, ἀπεχαιρέτισε τὴν ὁμήγυριν καὶ εἶπεν εἰς τὸν υἱόν της διὰ τοῦ οἰκείου αὐτῇ ὕφους· «Πηγαίνομεν, Γεώργιε, εἶνε ἐννάτη, εἶνε καιρὸς οἱ γέροντες ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὸν οἶκον».

Οἱ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ, λέγει ὁ Σουβέστρ, ἔμειναν ἔκπληκτοι ἐπὶ τῇ ἁπλότητι ταύτῃ, ἥτις καθίστα αὐτὴν ὑπερτέραν τοῦ μεγαλείου της. Καὶ ἐνῷ ἐξήρχετο ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ υἱοῦ της, εἷς τούτων εἶπε· «Τοιαῦται μητέρες δύνανται νὰ ἐννοηθῶσι μόνον ὑπὸ τοιούτων τέκνων».

*
* *

Ὅτε ἐπεσκέφθη αὐτὴν ὁ Λαφαγὲτ, εἰργάζετο ἐν τῷ κήπῳ της, ἐνδεδυμένη ἔνδυμα οἰκειακὸν, καὶ φέρουσα ἐπὶ τῆς πολιᾶς αὐτῆς κεφαλῆς ψιάθινον πῖλον. Ἡ γηραιὰ μήτηρ δὲν ἐταράχθη ποσῶς, οὐδ' ἐζήτησε συγγνώμην ὅτι κατελήφθη ἐν ἁπλῇ περιβολῇ κατ' ἐκείνην τὴν τόσῳ κολακευτικὴν ἐπίσκεψιν. Ἐζήτησε τὴν ἄδειαν μόνον νὰ μὴ μεταβάλῃ τὴν ἐνδυμασίαν της, παρέχουσα καὶ διὰ τῆς ἁπλότητος ταύτης δεῖγμα συμπαθείας καὶ σεβασμοῦ πρὸς φίλον ξενιζόμενον, ἀνώτερον πάντως τοιούτων λεπτολογιῶν. «Βλέπετε, εἶπε μειδιῶσα, ὄντως γηραιὰν γυναῖκα, ἀλλ' ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοὶ, θὰ ὑποδεχθῶ ὑμᾶς ὡς ἄριστα ἐν τῷ λιτῷ οἴκῳ μου· ἀπέχω δὲ τῆς φιλοφροσύνης νὰ φέρω δι' ὑμᾶς ἑορτάσιμον ἐνδυμασίαν». Ὁ Λαφαγὲτ ἀπεδέχθη μεθ' ὅλης τῆς εὐγενείας καὶ γαλλικῆς ἀβρότητος τὴν οἰκειοτάτην ταύτην ὑποδοχὴν, καὶ ὡμίλησε περὶ τοῦ Βασιγκτῶνος ὡς ἀφωσιωμένος συστρατιώτης καὶ ὡς εἰλικρινὴς θαυμαστὴς, τέλος ὡς φίλος. Ἡ κυρία Βασιγκτὼν μετρίως ἀπεδέχετο τοὺς ἐπαίνους τούτους, καὶ εἰς ἑκάστην φράσιν ἐνθουσιασμοῦ ἠρκεῖτο νὰ ἐπαναλαμβάνῃ μετὰ τῆς θαυμασίας εἰλικρινείας τῆς μητρικῆς στοργῆς. «Εἶσθε πολὺ καλός· ἀλλὰ δὲν ἐκπλήσσομαι δι' ὅτι μοὶ λέγετε περὶ τῶν πράξεων τοῦ Γεωργίου· διότι ἦτο πάντοτε καλὸς υἱός».

«Οὕτω, λέγει εἷς βιογράφος, ἡ ἀφελὴς ἐκείνη ψυχὴ κατενόησεν ὅτι πᾶσα μεγάλη πρᾶξις προέρχεται ἐκ τῆς καρδίας». Ὁ Λαφαγὲτ, ἀπερχόμενος, ἔκλινε τὸ γόνυ πρὸ αὐτῆς, ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ἵνα δεχθῇ τὰς εὐλογίας της, ὡς ἤθελε πράξει πρὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μητρός.

Πλούσιος γάμος κατέστησε τὸν Βασιγκτῶνα ἕνα τῶν ὀλβιωτέρων ἰδιοκτητῶν τῆς Ἑνώσεως. Πολλάκις ἠθέλησε νὰ καταπείσῃ τὴν μητέρα του νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν λαμπρὰν αὐτοῦ κατοικίαν ἐν Μουντβερνὸν, ἀλλ' αὕτη ἔμενε πάντοτε ἐν τῷ Φρεδερικβούργῳ, ἐπιβλέπουσα τὴν μικρὰν ἔπαυλιν, ἥτις ἔμενεν αὐτῇ ὡς ἀντίφερνον. Ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα δύο ἐτῶν ἔβλεπον ἔτι αὐτὴν ἔφιππον ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν διατρέχουσαν τοὺς ἀγροὺς καὶ διδουσαν ὁδηγίας. Τὰ εἰσοδήματά της ἦσαν μετριώτατα, ἀλλ' ἔκαμνε χρῆσιν αὐτῶν μετὰ τοσαύτης οἰκονομίας, ὥστε ἠδύνατο νὰ βοηθῇ πλῆθυν πτωχῶν. Οὐδέποτε ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις τῶν ταραχῶν φιλόπατρις ἀνὴρ, παθὼν ὑπὸ τοῦ πολέμου, ἔκρουσεν εἰς μάτην τὴν θύραν της. Ἐσυνείθιζε νὰ λέγῃ· «*Ἡ ἐλεημοσύνη εὑρίσκει πάντοτε κάτι τι εἰς τὰ πουγγία, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε τρύπια*».

Δεινὴ νόσος (καρκῖνος τοῦ στομάχου) ἠνάγκασεν αὐτὴν νὰ οἰκουρῇ· ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ οἴκου ἔτι ἠσχολεῖτο εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ὑποθέσεών της. Ὁ συνταγματάρχης Φίλδιγγ-Λέβις, γαμβρὸς αὐτῆς, ἐπρότεινεν αὐτῇ ἡμέραν τινὰ ν' ἀναλάβῃ τὰς ὑποθέσεις της. «Εὐχαριστῶ, Φίλδιγγ, ἀπήντησε,

Digitized by Google

θέλω μόνον νὰ τηρῇς τὰ βιβλία μου ἐν τάξει, διότι ἔχεις καλλιτέρους ὀφθαλμοὺς τῶν ἐμῶν· ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ἔχω ἔτι δυνάμεις ὅπως ἐνασχοληθῶ».

*
* *

Κατὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ υἱοῦ της εἰς τὴν προεδρείαν τῆς δημοκρατίας, ἣν τοσούτῳ εἰργάσθη νὰ θεμελιώσῃ, ἐδείχθη πρὸς αὐτὸν οἵα καὶ κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας, καὶ οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε ὁ υἱὸς δὲν ἀνέμιξαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ ἄλλα αἰσθήματα ἢ τὰ ἁπλᾶ καὶ κατὰ φύσιν τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Καὶ ἐν τῷ γεγονότι τούτῳ ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη μόνον κατεῖχε τὴν καρδίαν των καὶ τὴν γλῶσσάν των. Ἡ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν συνέντευξίς των, καὶ αἱ παντὸς χρόνου ἐπιστολαὶ αὐτῶν περιποιοῦσι τιμὴν τόσῳ εἰς τὸν υἱικὸν σεβασμὸν τοῦ Βασιγκτῶνος, ὅσῳ καὶ εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην τῆς μητρός του. Ἔκλαυσεν, ηὐλόγησε τὸν υἱόν της, καὶ ἡ εὐλογία ἐκείνη καὶ τὰ δάκρυα ἐκεῖνα τῆς πολυτιμοτέρας τῶν μητέρων καθιέρωσαν καὶ ἐξευγένισαν τὰς ψήφους ἑνὸς λαοῦ.

«Ὅτε ὁ Βασιγκτὼν ἐξελέχθη πρόεδρος τῆς νέας Δημοκρατίας, (30 Ἀπριλίου 1789), λέγει εἷς βιογράφος, ἐπορεύθη νὰ ἴδῃ τὴν μητέρα του.

—«Ὁ λαὸς, εἶπεν αὐτῇ, μ' ἐξέλεξεν ὡς πρῶτον ἄρχοντα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἔρχομαι νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω. Ἅμα ὁ χρόνος τῆς λειτουργίας μου λήξῃ θὰ μ' ἐπανίδητε εἰς Βιργινίαν».

— «Δὲν θὰ μ' εὕρῃς ζῶσαν, ἀπήντησεν ἡ μήτηρ, ἀλλ' ἄπελθε, ἀγαπητέ μου Γεώργιε, καὶ εἴθε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ σὲ ἐγκαταλίπῃ». Ταῦτα εἰποῦσα ἀνέωξε τὰς ἀγκάλας της. Ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ στηριγμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς γηραιᾶς ἀσθενοῦς, ἧς αἱ ἰσχναὶ χεῖρες ἐθώπευον τὴν κεφαλήν του. Ἔρρεον κρουνοὶ δακρύων ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσπάσῃ ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ὑστάτου ἐκείνου ἐναγκαλισμοῦ. Πρώτη ἐπανέλαβε τὴν ἀταραξίαν της ἡ ἡρωϊκὴ μήτηρ.

Δὲν ἠπατήθη ἐν τοῖς προαισθήμασιν αὐτῆς· ἀπέθανε μικρὸν ὕστερον ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα πέντε ἐτῶν. «Κατὰ τὰς τελευταίας αὐτῆς ἡμέρας, ἀφηγεῖται εἷς Ἀμερικανὸς βιογράφος, ἡ κυρία Βασιγκτὼν ὡμίλει συνεχῶς περὶ τοῦ *καλοῦ αὐτῆς Γεωργίου*, οὐδέποτε περὶ τοῦ ἐπιφανοῦς στρατηγοῦ. Παρέδωκε δὲ τὸ πνεῦμα, ἀφιερώσασα τῷ Θεῷ τὴν πατρίδα καὶ τὸν υἱόν της».

Ἐτάφη κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν της ἐν μέσῳ τῶν ἀγρῶν, οὓς καθ' ἑκάστην ἔβλεπεν, ὑπὸ τὰς ἀγροτικὰς σκιὰς τοῦ κοιμητηρίου τοῦ Φριδερικβούργου. Ἡ κυρία Βασιγκτὼν δὲν ἠγάπα τὸν σκοτεινὸν οὐρανὸν καὶ τὸν θόρυβον τῶν πόλεων. Ἡ καρδία καὶ ὁ νοῦς της ηὐφραίνοντο ὅταν εὑρίσκετο ἐν μέσῳ τῶν ἀθορύβων θαυμάτων τῆς φύσεως. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου της συνείθιζε νὰ περιδιαβάζῃ ἐν μέσῳ τῶν ἀγρῶν· ἀπεσύρετο ἐνίοτε εἰς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου τοῦ κήπου της, ἢ εἰς δάσος, ὅπου ἐμελέτα ἐν ἡσυχίᾳ ὑψοῦσα τὴν ψυχήν της μέχρι τοῦ θείου. Τὴν μελέτην ταύτην τὴν σιωπηλὴν ἀπεκάλει συνέντευξιν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἐπανήρχετο δὲ πάντοτε ζωηροτέρα καὶ πλήρης γαλήνης, κομίζουσα τοὺς καρποὺς τῆς πείρας καὶ τῆς εὐσεβείας, οἵτινες κατέστησαν αὐτήν, ὡς ἐλέχθη, ἡρωΐνην τῶν οἰκιακῶν ἀρετῶν, εἶδος Σπαρτιάτιδος χριστιανῆς.

*
* *

Τῇ 7 Μαΐου 1833 ὁ στρατηγὸς Ἰάκσων, τότε πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, παρευρέθη εἰς τὰ ἐγκαίνια μνημείου ἐγερθέντος ἐπὶ τοῦ τάφου της, ἀποτελουμένου ἐξ ὀβελίσκου ὑψηλοῦ 45 ποδῶν, ἐφ' οὗ κεῖται προτομὴ τοῦ ἥρωος Βασιγκτῶνος, ὑπὲρ τὴν ὁποίαν ἀμερικανικὸς ἀετὸς κρατεῖ στέφανον. Ἐπὶ τοῦ μνημείου ἐχαράχθη ἡ ἑξῆς ἁπλουστάτη ἐπιγραφή, ἁρμόζουσα εἰς τοιαύτην εὐγενῆ μνήμην :

Μαρία μήτηρ Βασιγκτῶνος.

«Μεγαλείτερος ἔπαινος δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ χαραχθῇ ἐπὶ τοῦ λίθου, λέγει ὁ πρόεδρος Ἰάκσων ἐν τῷ λόγῳ του. Ἡ ἐπιγραφὴ θὰ συγκινῇ πᾶσαν ἀγαθὴν καρδίαν. Ἡ μήτηρ καὶ ὁ υἱὸς ἐτέθησαν ὑπεράνω τῶν ἐπαίνων τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὸ λαμπρὸν παράδειγμα τοῦ ἐναρέτου αὐτῶν βίου καὶ τοῦ ἠθικοῦ μεγαλείου θὰ ἔχῃ σωτηρίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν συγχρόνων. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἔστω εἰς τὴν διάνοιαν ἡμῶν ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῶν τέκνων μας ἐν τῷ βίῳ. Εἴθε εἰς τὸ μέλλον οἱ ἀπόγονοι ἡμῶν νὰ ἔρχωνται ἐνταῦθα ὡς εἰς ἐπίσκεψιν τόπου ἱεροῦ, καὶ ψαύοντες διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν τὸ ἱερὸν τοῦτο μνημεῖον, ἀναπολοῦσιν εἰς τὴν μνήμην τὰς ἀρετὰς ἐκείνας, ἃς καλύπτει τὸ σῶμα, καὶ ἀπερχόμενοι καθάριοι τὸ αἴσθημα, σταθεροὶ ἐν τῇ πίστει καὶ εὐσεβείᾳ, ἐπικαλοῦνται τὰς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς μητρὸς τοῦ Βασιγκτῶνος.

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ] **Α. Μ.**

Ἐν Παρισίοις συνῆλθεν ἐπ' ἐσχάτων εἰς γενικὴν ἐτησίαν συνέλευσιν ἡ Ἑταιρία πρὸς διάδοσιν τοῦ συστήματος τῆς ἀποτεφρώσεως τῶν νεκρῶν. Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου ἀναγνωσθεῖσαν ἔκθεσιν τὰ μέλη αὐτῆς, ἂν καὶ πρὸ ἔτους μόλις ἱδρυθείσης, συμποσοῦνται εἰς 406· ἡ δ' ἀποτέφρωσις τῶν πτωμάτων κατωρθώθη νὰ γίνεται ἀντὶ εὐτελεστάτου ποσοῦ. Διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ μάλιστα ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπιτυγχάνεται προχειρότατα. Ὁλόκληρον τὸ σῶμα περιτυλίσσεται διὰ συρμάτων ἐκ πλατίνης, δι' ὧν, ἐν δεδομένῃ στιγμῇ, διαβιβάζεται ἰσχυρὸν ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα, τὸ ὁποῖον εἰς ὀλίγιστα λεπτὰ μεταβάλλει τὸ σῶμα εἰς τέφραν.

Digitized by Google

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΛΙΕΡ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ].

Συνέχεια ἰδὲ σελ. 791.

Δ'.

Κατ' ἀρχὰς τὸ πᾶν ἔϐαινε καλῶς καὶ οἱ πρῶτοι μῆνες ἐπραγματοποίησαν ἐντελῶς ὅσα περὶ εὐτυχίας προεῖπεν ἡ κυρία Βωμπέρ· δυνάμεθα μάλιστα νὰ βεϐαιώσωμεν ὅτι ἡ πραγματικότης ὑπερέϐαλε κατὰ πολὺ τὰς ἐλπίδας τοῦ γέροντος. Ὅτε δὲ τῇ εἰκοσσῇ πέμπτῃ Αὐγούστου, ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς τοῦ βασιλέως, ὁ μαρκήσιος ἔδωκε γεῦμα εἴς τινας τῶν εὐπατριδῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων, ὁ Σταμπλῆ παρεκάθισε μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς θυγατρός του. Κατὰ δὲ τὸ ἐπιδόρπιον μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἔπιον ὑπὲρ τῆς ὑγείας του, ἀμέσως μετὰ τὴν ὑπὲρ Λουδοϐίκου τοῦ ποθητοῦ πρόποσιν· πάντοτε ἐγευμάτιζε μετὰ τοῦ μαρκησίου, συσχνότατα δὲ προσετίθετο καὶ ἡ κυρία Βωμπὲρ μετὰ τοῦ υἱοῦ της· διότι ὅπως ἐν τῇ ἐξορίᾳ, οὕτω καὶ νῦν αἱ δύο ἐκεῖναι οἰκογένειαι δὲν ἀπετέλουν εἰμὴ μίαν καὶ μόνην. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐδέχοντο πολὺ κόσμον, διήρχοντο οἰκογενειακῶς τὰς ἑσπέρας, καὶ ὁ Σταμπλῆ παρευρίσκετο πάντοτε εἰς ὅλας ταύτας τὰς συναθροίσεις, τιμώμενος ὡς πατριάρχης καὶ θωπευόμενος ὡς παιδίον· Ὁ μαρκήσιος ἀπῄτησε νὰ κρατήσῃ τὰ ὡραιότερα δωμάτια τοῦ μεγάρου, οἱ δὲ ὑπηρέται του, οἵτινες ἄλλοτε οὔτε τὸν ἐσέϐοντο, οὔτε τὸν ὑπηρέτουν τακτικῶς, ἀντικατεστάθησαν νῦν ὑπὸ ὑπηρετῶν προθύμων καὶ εὐπειθῶν, οἵτινες ἐπαγρύπνουν εἰς τὰς ἀνάγκας του καὶ προελάμϐανον τὰς ἐπιθυμίας του. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ μαρκήσιος καὶ ἡ κυρία Βωμπὲρ περιέϐαλλον αὐτὸν δι' ὅλων τῶν φροντίδων τῶν τοσούτων εὐχαρίστων εἰς τὸ γῆρας, ἐλάμϐανον τὰς διαταγάς του διὰ πᾶν πρᾶγμα καὶ οὐδὲν ἔπραττον ἐὰν δὲν ἐζήτουν πρῶτον τὴν γνώμην αὐτοῦ. Προσθέσατε εἰς ταῦτα τὸ γόητρον, ὅπερ διέχυνεν ἡ παρουσία τῆς δεσποινίδος Λασεγλιέρ, καὶ ἀναλογίσθητε ὅτι δέκα λεύγας κύκλῳ αὐτοῦ ἠντήχει ὕμνος ὑπὲρ τοῦ τιμιωτάτου τῶν ἐνοικιαστῶν ἐπαύλεως.

Ἐν τούτοις μόλις παρῆλθον μῆνές τινες καὶ ὁ ἐν τῷ μεγάρῳ βίος ἤλλαξε φάσιν· διότι ὁ μαρκήσιος νέος ὢν ἔτι, ἀκμαῖος καὶ ζωηρὸς ὡς εἰκοσαετὴς νεανίας, δὲν ἠδύνατο νὰ περιορισθῇ ἐπὶ πολὺ εἰς τὸν ἥσυχον παρὰ τὴν ἑστίαν βίον. Ἐπανέλαϐε δὲ τὴν περιουσίαν του, ὡς ἐπαναλαμϐάνει τις ἔνδυμα, ὅπερ χθὲς μόλις ἀπεδύθη, καὶ δὲν ἐνθυμεῖτο πλέον τὸ παρελθὸν εἰμὴ ὡς διαϐατικὴν καταιγίδα. Ζωηρὸς λοιπὸν, εὔθυμος, ἐλαφρὸς, ὑγιὴς, διετηρήθη ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ὡς τὰ ἠράνθημα ὑπὸ τὴν χιόνα, καὶ κατὰ τὸ εἰκοσιπενταετὲς ἐκεῖνο διάστημα οὐδεμία ἡμέρα παρῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ· διότι εἶχεν εὕρει τὸ τριπλοῦν μυστικὸν, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ οἱ ἑκατοντούτεις ἀποθνήσκουσι νέοι· δηλαδὴ τὸν ἐγωϊσμὸν, τὴν ἐπιπολαιότητα τῆς καρδίας καὶ τὸ εὐτράπελον τοῦ πνεύματος· τὰ δὲ τρία ταῦτα καθίστων αὐτὸν τὰ μέγιστα ἀξιαγάπητον καὶ τὸν θελκτικώτατον τῶν ἀνθρώπων.

Μετὰ παρέλευσιν μηνῶν τινῶν οὐδεὶς ἤθελε πιστεύσει ὅτι ἡ ἐπανάστασις συνετάραξέ ποτε τὰ μέρη ἐκεῖνα. Αἱ ὀροφαὶ καὶ τὰ πολυτελῆ ἐπικαλύμματα τῶν τοίχων ἐπεχρυσώθησαν πάλιν, τὰ ἔπιπλα καὶ οἱ χρωματισμοὶ ἀνενεώθησαν, τὰ οἰκόσημα ἀνεφάνησαν, καὶ πολυάριθμοι ὑπηρέται ἔπλυναν, ἀπέτριψαν, ἐξήλειψαν τὰ ἴχνη τῆς βαρϐαρικῆς ἐπιδρομῆς, ἢ ὅπως ἔλεγεν ἡ κυρία Βωμπὲρ, ἥτις δὲν ἐστενοχωρεῖτο πλέον ἀστειευομένη, ἐκαθάρισαν τὴν κόπρον τοῦ Αὐγείου. Μετ' ὀλίγον δὲ αἱ ἑορταί, τὰ γεύματα, αἱ ὑποδοχαί, τὰ ἡγεμονικὰ κυνηγέσια διεδέχθησαν ἄλληλα καὶ ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας· συχνότατα δὲ ἀπὸ ἑσπέρας μέχρι πρωΐας πολυάριθμα ὀχήματα κεκοσμημένα δι' οἰκοσήμων, συνωθοῦντο εἰς τὴν αὐλὴν καὶ τὰς δενδροστοιχίας· διότι τὸ μέγαρον Λασεγλιὲρ κατέστη ἡ ἐντευκτήριος Αἴθουσα τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ τόπου. Πλῆθος ὑπηρετῶν καὶ παραμαγείρων εὑρίσκοντο εἰς κίνησιν ἐντὸς τῶν προθαλάμων καὶ τῶν μαγειρείων· εἴκοσιν ἵπποι ἐκτύπων ἀνυπομόνως τοὺς πόδας ἐντὸς τῶν ἱπποστασίων, πολλοὶ θηρευτικοὶ κύνες προέτεινον τὴν κεφαλὴν ἐκ τῶν οἰκίσκων των, καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἠντήχουν αἱ σάλπιγγες τῶν κυνηγῶν. Ὁ Σταμπλῆ ἤλπισεν ὅτι ἤθελεν ἀπολαύει βίου ἡσύχου· ὅτι οἱ ἄνθρωποι, μεθ' ὧν ἠθέλησε νὰ συζήσῃ, εἶχον ἤθη ἁπλᾶ καὶ μετριόφρονα, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο ἡ μόνη αὐτοῦ ἀπογοήτευσις.

Κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ μέθῃ τῆς χαρᾶς, ἣν ᾐσθάνθησαν ἐπανερχόμενοι, εὗρον αὐτὸν κατὰ πάντα τέλειον· ἡ ἐνδυμασία του, αἱ χειρονομίαι του, ἡ ὁμιλία του, τὰ πάντα ἤρεσαν αὐτοῖς, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ βαμϐάκινος ἐπενδύτης του. Ὅθεν ὁ μαρκήσιος καὶ ἡ κυρία Βωμπὲρ ἀπεκάλουν αὐτὸν πάντοτε καὶ ἐνώπιον ὅλων, παλαιὸν καὶ σεϐαστὸν αὐτῶν φίλον· δὲν ἀπηύδων ἀκούοντες τὰς ὁμιλίας του, ἐθαύμαζον πάντα, ὅσα ἔλεγε, καὶ ἐϐεϐαίουν, ὅτι ἐκέκτητο τὸ Γαλατικὸν πνεῦμα ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀκμῇ, ὅτι εἶχε καρδίαν εὐαγγελικὴν καὶ ψυχὴν ἀληθοῦς πατριάρχου. Ἅμα ὅμως ὁ ἐν τῷ μεγάρῳ βίος μετεϐλήθη, τότε παρετήρησαν ὅτι ἐν μέσῳ τῆς ἀριστοκρατικῆς λαμπρότητος ἡ παρουσία του ἀπετέλει κηλίδα. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἐζήτησαν νὰ ἐξηγήσωσι τὸ φαινόμενον τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ ἀκόμη ὁ μαρκήσιος καὶ ἡ κυρία Βωμπέρ, συνομιλοῦντες περὶ αὐτοῦ μεταξύ των, ἐξηκολούθουν ἀποκαλοῦντες αὐτὸν ἀγαπητὸν καὶ κάλλιστον κύριον Σταμπλῆ· βαθμηδὸν ὅμως τὰ ἐπίθετα ἐκεῖνα ἔπαυσαν ἀντὶ δὲ τούτου ἤρχισαν νὰ κάμνωσι παρατηρήσεις τινὰς ἐπ' αὐτοῦ, μέχρις οὗ ἀπὸ παρατηρήσεως εἰς παρατήρησιν κατήντησαν νὰ ὁμολογήσωσιν ἀμοιϐαίως, ὅτι ὁ Γαλατικὸς ἐκεῖνος νοῦς, ἡ εὐαγγελικὴ ἐκείνη καρ-

Digitized by Google

δία, ὁ κάλλιστος τέλος ἐκεῖνος φίλος, οὐδὲν ἄλλο ἦτο εἰμὴ ἀγροῖκος χωρικός. Τότε ἡ πρὸς αὐτοὺς οἰκειότης τοῦ γέροντος, ἣν ἄλλοτε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶχον ἐνθαρρύνει, ἤρχισε νὰ τοὺς δυσαρεστῇ, καὶ ἐκεῖνο, ὅπερ ἄλλοτε ἤθελον θεωρήσει ὡς πατριαρχικὴν ἀγαθότητα, ἐχαρακτήριζον νῦν ὡς χυδαιότητα ἀγροίκου ἀνθρώπου. Ἀλλ' ἐνόσῳ ἔζων περιωρισμένοι ἐντὸς τοῦ στενοῦ οἰκογενειακοῦ κύκλου, ἑκόντες ἄκοντες ἠνείχοντο αὐτόν· ἐν μέσῳ ὅμως τῆς πολυτελείας καὶ τῆς κομψότητος τοῦ ἀριστοκρατικοῦ βίου, ἠναγκάσθησαν νὰ παραδεχθῶσιν, ὅτι ὁ ἀγαθός ἐκεῖνος ἄνθρωπος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ πλέον ἀνεκτός· ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ οὔτε ὁ μαρκήσιος, οὔτε ἡ βαρωνὶς ὡμολόγησαν πρὸς ἀλλήλους, ἐκεῖνο ὅπερ ἐπεφυλάχθησαν ἀμοιβαίως νὰ ἐκφράσωσιν, εἶνε, ὅτι ὤφειλον αὐτῷ παραπολλὰς ὑποχρεώσεις, ὥστε νὰ τὸν ἀγαπήσωσιν. Ἡ δὲ εὐγνωμοσύνη, ὡς τὰ εὐαίσθητα καὶ τρυφερὰ ἐκεῖνα ἄνθη, ἅτινα θάλλουσιν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων καὶ μαραίνονται εἰς τὰ πεδεινὰ μέρη, δὲν ἀναπτύσσεται εἰμὴ ἐντὸς τῶν ὑψηλῶν καὶ εὐγενῶν καρδιῶν. Ὁμοιάζει ἐπίσης πρὸς τὸ λεπτότατον ἐκεῖνο ἀνατολικὸν ἄρωμα, ὅπερ δὲν διατηρεῖται, εἰμὴ ἐντὸς βαρυτίμων χρυσῶν φιαλῶν· ἀρωματίζει μὲν τὰς εὐγενεῖς καὶ μεγάλας ψυχάς, ἀλλὰ καταστρέφεται περιοριζομένη ἐντὸς τῶν μικρῶν καὶ εὐτελῶν. Ἡ παρουσία λοιπὸν τοῦ Σταμπλῆ ὑπενθύμιζε τῷ μαρκησίῳ ὑποχρεώσεις ὀχληράς· ἀφ' ἑτέρου ἡ βαρωνὶς δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἀνεχθῇ, ἀναμιμνησκομένη ὁποῖον πρόσωπον ἠναγκάσθη αὕτη νὰ ὑποκριθῇ ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἀμφότεροι λοιπὸν προσεπάθησαν νὰ τὸν ἀπομακρύνωσι μὲ ὅλας τὰς ἐπιφυλάξεις καὶ τὴν εὐγένειαν καλῶς ἀνατεθραμμένων ἀνθρώπων. Οὕτω λόγου χάριν προφασιζόμενοι, ὅτι τὰ δωμάτια, ἅτινα κατεῖχεν ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ μεγάρου, ἦσαν ἐκτεθειμένα εἰς τὸν βόρειον ἄνεμον, μετέφερον αὐτὸν εἰς τὸ μᾶλλον ἀπόκεντρον μέρος τῆς οἰκοδομῆς· ἐπειδὴ δὲ ἡμέραν τινά, μετὰ πολλῆς ἀγαθότητος ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι αἱ θορυβώδεις ἑσπερίδες καὶ τὰ πολυτελῆ δεῖπνα, δὲν ἦσαν κατάλληλα διὰ τὴν ἡλικίαν του καὶ ὅτι οὔτε τῷ ἤρεσκον, οὔτε ὠφέλουν τὸν στόμαχόν του, ὁ μαρκήσιος τὸν ἱκέτευσε νὰ μὴ ἐπιβάλλῃ βίαν εἰς ἑαυτόν, καὶ ἀπεφάσισεν εἰς τὸ ἑξῆς νὰ τρώγῃ ὁ Σταμπλῆ εἰς τὸ δωμάτιόν του. Μάτην οὗτος ἀντέστη διαβεβαιῶν ὅτι ἠδύνατο κάλλιστα νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰ καθημερινὰ γεύματα τοῦ μαρκησίου· ὁ μαρκήσιος οὐδὲν ἠθέλησε νὰ πιστεύσῃ, καὶ ἀπεφάνθη, ὅτι δὲν ἤθελε συγκατατεθῇ ποτὲ νὰ στενοχωρῇ τὸν παλαιόν του φίλον χάριν τῶν ξένων συνδαιτυμόνων του.

»Εἴσθε εἰς τὴν οἰκίαν σας, τῷ εἶπε, ζήσατε ὅπως σᾶς ἀρέσκει, διότι δὲν δύναταί τις νὰ μεταβληθῇ εἰς τὴν ἡλικίαν σας«. Ὁ Σταμπλῆ ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ τρώγῃ εἰς τὸ ἑξῆς μόνος εἰς τὸ δωμάτιόν του. Κατήντησαν τοιουτοτρόπως διὰ μυρίων ἀνεπαισθήτων μεταβολῶν νὰ μεταχειρίζωνται αὐτὸν μεθ' ὑπερβολικῆς φιλοφροσύνης· καὶ ὁ μὲν μαρκήσιος τὸν ἐκράτει εἰς ἀπόστασιν ἀπ' αὐτοῦ δῆθεν χάριν σεβασμοῦ· ἡ δὲ κυρία Βωμπὲρ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ὑποχωρήσῃ, ἀμυνομένη διὰ τοῦ ἀγερώχου ὕφους της καὶ τῶν ἀριστοκρατικῶν της τρόπων. Ὁσάκις δὲ ἐπαρουσιάζετο μὲ τὰ βαρέα ὑποδήματά του, μὲ τὰς κυανᾶς περικνημίδας του, μὲ τὰς μαλλίνας περισκελίδας του, ἤλλασσον ἀμέσως ὁμιλίαν καὶ ἔδιδον αὐτῇ τὸ ὕφος καὶ τὰς ἐκφράσεις ἃς μετεχειρίζοντο τότε ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως· ὁ δὲ Σταμπλῆ, μὴ γνωρίζων τί νὰ εἴπῃ καὶ πῶς νὰ φερθῇ, ἀπεσύρετο τεθορυβημένος, ἐξηυτελισμένος καὶ μὲ κεφαλὴν κεκλιμένην. Οὕτω λοιπὸν ὁ ἐκ βορβόρου φραγμός, ὁ ἐπὶ πολὺ ἀποχωρήσας αὐτὸν τοῦ κόσμου, μετεβάλλετο βαθμηδὸν εἰς κρύσταλλον διαφανέστατον μέν, ἀλλ' ἀνυπέρβλητον ἐπίσης· ἡ μόνη διαφορὰ ἦτο νῦν, ὅτι ἔβλεπε διὰ μέσου αὐτοῦ διαλυόμενα εἰς ποικιλοχρόους πομφόλυγας τὰ εἰσοδήματα τῶν ἀπεράντων ἐκείνων κτημάτων, ἅτινα ἐξηγόρασε διὰ τῶν μόχθων καὶ τῶν στερήσεων εἰκοσιπενταετίας ὅλης. Καὶ οὕτω τὴν ἑσπέραν, ὅτε μετὰ τὸ σιωπηλὸν αὐτοῦ δεῖπνον, διήρχετο παρὰ τὰ παράθυρα τοῦ μεγάρου, ἤκουε τοὺς εὐθύμους γέλωτας καὶ τὰς συνομιλίας τῶν συνδαιτυμόνων, μιγνυομένας μετὰ τοῦ ἤχου τῶν κρυσταλλίνων κυπέλλων καὶ τῶν σινικῶν πινακίων· τὴν δὲ ἡμέραν, ὅτε μονήρης καὶ μελαγχολικός, ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν γαιῶν, ἃς ἠγάπησε τόσον πολὺ καί αἵτινες δὲν ἀνεγνώριζον αὐτὸν πλέον ὡς κύριον, ἤκουε τὰς κυνηγετικὰς σάλπιγγας καὶ ἔβλεπε μακρόθεν τοὺς ἵππους, τὰ ὀχήματα, τοὺς κύνας καὶ τοὺς ὑπηρέτας τοῦ κυνηγεσίου διερχομένους τὴν πεδιάδα καὶ βυθιζομένους ἐντὸς τοῦ δάσους, τὴν νύκτα τέλος ἀφυπνίζετο συχνάκις, καὶ ἐγειρόμεσος ἐπὶ τῆς κλίνης του ἤκουε τὸν θόρυβον τοῦ χοροῦ. Αὐτὸς ἦτο ὁ πληρώνων δι' ὅλα ἐκεῖνα! Ἐν τούτοις οὐδενὸς ἐστερεῖτο· τὸ γεῦμά του ἦτο ἀφθονώτατον, καὶ ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὁ μαρκήσιος ἔπεμπε νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς ὑγείας του· ἡ κυρία Βωμπὲρ ἐπίσης, ὁσάκις συνέβαινε ν' ἀπαντήσῃ αὐτὸν εἰς τὸν δρόμον της, τὸν ἐχαιρέτα μὲ χειρονομίαν φιλικὴν καὶ χαρίεσσαν.

Μετὰ παρέλευσιν ἔτους οὐδεὶς λόγος ἐγίνετο πλέον περὶ τοῦ Σταμπλῆ· ἦτο ὡσεὶ μὴ ὑπῆρχεν ὡσεὶ μὴ εἶχέ ποτε ὑπάρξει· καὶ μετὰ τὸν θόρυβον, τὸν ἐπί τινα στιγμὴν γενόμενον πέριξ αὐτοῦ, ἐπῆλθε σιγὴ καὶ λήθη. Οὐδεὶς ἐνθυμεῖτο πλέον, ὅτι ὑπῆρξέ ποτε κύριος τοῦ μεγάρου, τοῦ κήπου καὶ τῶν γαιῶν· καὶ ἀφ' οὗ ὁ κόσμος ἐνεκολπώθη καὶ ἐθώπευσεν αὐτὸν ὡς πιστὸν κύνα, κατήντησε τέλος νὰ μεταχειρίζηται αὐτὸν ὅπως μεταχειρίζονται τοὺς ἐγκαταλελειμμένους καὶ ἀχρήστους πλέον κύνας· οὕτω ὁ ἀτυχὴς δὲν ἀπέλαυεν οὔτε τῆς ὑπολήψεως ἐκείνης, ἥτις καθ' ὅλον τὸν βίον του

Digitized by Google

ὑπῆρξε τὸ ὄνειρόν του· ἀπ' ἐναντίας ἐνόμιζον, ἢ προσεποιοῦντο ὅτι ἐνόμιζον, ὅτι ἀποδώσας τῷ μαρκησίῳ τὴν περιουσίαν του, ἔκαμε τοῦτο, διότι ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν κατακραυγὴν τῆς κοινῆς γνώμης· ἐθεώρουν λοιπὸν τὴν γενναιοδωρίαν του ἐκείνην ὡς ἀναγκαστικὴν τιμιότητα, πολὺ βραδέως ἐπελθοῦσαν, ὥστε νὰ θεωρήσωσιν αὐτὴν ἀξιέπαινον. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἀρχαῖοι ἐνοικιασταὶ τῶν ἐπαύλεων τοῦ μαρκησίου, ὑπερήφανοι, διότι περιῆλθον πάλιν ὑπὸ εὐπατρίδην κύριον, περιεφρόνουν νῦν αὐτὸν ὅπως τὸν ἐκδικηθῶσι, διότι ἔζησαν ἄλλοτε ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν του, κυριαρχίαν χωρικοῦ, ὡς αὐτοί. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἐξετελέσθησαν βαθμηδὸν, ἄνευ σπαραγμοῦ ἄνευ κλονισμοῦ καὶ σχεδὸν ἄνευ προμελέτης· διότι οὕτω βαίνει ἡ πορεία τῶν γεγονότων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Οὐδ' αὐτὸς δὲ ὁ Σταμπλῆ ἐνόησεν ἐπὶ πολὺ τὸ τί συνέβαινε πέριξ αὐτοῦ· Ὅτε δὲ τέλος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶδε καθαρῶς τὴν τύχην του τότε ἐπηγρύπνει πλησίον του ἄγγελος παρήγορος συμπαθῶς προσμειδιῶν αὐτῷ.

Ἡ δεσπινὶς Λασεγλιὲρ ἐκληρονόμησε παρὰ τῆς μητρός της, ἣν δὲν ἐγνώρισε, χαρακτῆρα ἤπιον, πνεῦμα ἐμβριθὲς καὶ αἰσθήματα γενναῖα καὶ σοβαρά· συνετέλεσε δὲ εἰς τοῦτο καὶ ὁ πενιχρὸς καὶ ἁπλοῦς βίος, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ηὐξήθη. Ἀλλὰ κατὰ φαινόμενον, ἀπαντώμενον ἐνίοτε εἰς τὰς οἰκογενείας, ἀνεπτύχθη ἀντιθέτως τῶν παραδειγμάτων, ἅτινα ἔλαβε· δὲν ὡμοίαζε λοιπὸν διόλου πρὸς τὸν πατέρα της καίτοι ἠγάπα αὐτὸν περιπαθῶς, καίτοι ἀντηγαπᾶτο φιλοστόργως ὑπ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη της εἶχέ τι προστατευτικόν, τι ὅμοιον πρὸς τὴν στοργὴν μητρὸς, ἐν ᾧ ἡ τοῦ μαρκησίου εἶχεν ὅλην τὴν ματαιότητα τῆς νεότητος. Ἀνατραφεῖσα δὲ μακρὰν τοῦ θορύβου τοῦ κόσμου, ἡ δεσποινὶς Λασεγλιὲρ, κατέστη μὲν σοβαρὰ, ἀλλὰ διετήρησε τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν ἀθωότητα τῆς παιδικῆς ἡλικίας· πρὸς τούτοις ἡ μήτηρ της μετέδωκεν αὐτῇ, ὁμοῦ μὲ τὸ εὐγενὲς αἷμα τῶν προγόνων, τὴν ἡγεμονικὴν ἐκείνην καλλονὴν, ἥτις, ὡς οἱ κύκνοι καὶ τὰ κρίνα, ἀπαντᾶται συνήθως ἐντὸς τῶν δασῶν, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν μεμονωμένων μεγάρων. Ἦτο ὑψηλὴ, ῥαδινὴ, λεπτὴ μὲν, ἀλλὰ χαρίεσσα καὶ εὐλύγιστος, ὡς ἄνθος ἠρέμα κυμαινόμενον ἐπὶ τοῦ στελέχους του. Κατὰ σπάνιον δὲ δῶρον τῆς καλλονῆς εἶχε τὴν κόμην ξανθὴν, ὡς τὸ χρυσοῦν χρῶμα τῶν σταχύων, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μέλανας, ὀφθαλμοὺς, οἵτινες ἔλαμπον ὡς δύο ἐξ ἐβένου ἀστέρες ὑπὸ τὰς μελανὰς βλεφαρίδας της καὶ ἀνεδείκνυον ἔτι λευκοτέραν τὴν ἀλαβαστρίνην χροιὰν τῆς μορφῆς της, ἐπαυξάνοντες τὴν ἐκφραστικότητα χωρὶς νὰ ἀλλοιώσωσι τὴν ἀγγελικὴν αὐτῆς γαλήνην. Τὸ βῆμα της ἦτο βραδὺ, τὸ βλέμμα της μελαγχολικὸν καὶ συμπαθές· γαληνία δὲ καὶ μειδιῶσα ὡς ἦτο, ἡ φαντασία τοῦ ποιητοῦ ἠδύνατο νὰ ἐκλάβῃ αὐτὴν ὡς ἕνα τῶν συμπαθῶν ἐκείνων ἀγγέλων, οἵτινες σκεπτικοὶ κατέρχονται εἰς τὴν γῆν, ὅπως συλλέξωσι καὶ μεταφέρωσιν εἰς τοὺς οὐρανοὺς τοὺς στεναγμοὺς τῶν θνητῶν· ἢ ὡς ἕνα τῶν εναερίων ἐκείνων πλασμάτων, ἅτινα ἐμφανίζονται εἰς τὰς ὄχθας τῶν λιμνῶν καὶ χάνονται ἐντὸς τῆς ἀργυροχρόου ὁμίχλης τῆς νυκτός. Μὴ γνωρίζουσα δὲ οὐδὲν ἐκ τοῦ κόσμου καὶ ἐκ τοῦ πολυταράχου ἀνθρωπίνου βίου εἰμὴ ὅ,τι ὁ πατήρ της τὴν ἐδίδαξεν, ὑπέστη ἄνευ χαρᾶς τὴν βιαίαν ἐκείνην μεταβολὴν τῆς τύχης της· διότι πατρὶς δι' αὐτὴν ἦτο ἡ γωνία τῆς γῆς, ἔνθα ἐγεννήθη καὶ ἔνθα ἡ μήτηρ της ἀπέθανε· τὴν Γαλλίαν δὲ ἐγνώριζε μόνον ἐκ τῶν συμφορῶν τῆς οἰκογενείας της καὶ ἐκ τῶν διηγήσεων, ἃς ἤκουσεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ· ὅθεν οὐδέποτε εἵλκυσεν αὐτὴ τὴν καρδίαν της· οὐδ' αὐτὸς ὁ πλοῦτος, οὐδ' ἡ πολυτέλεια εἶχον θέλγητρα δι' αὐτήν· ἀντὶ δὲ νὰ ἀντλήσῃ, ὡς ὁ Ραοὺλ, ἐκ τῶν ὁμιλιῶν τοῦ μαρκησίου τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὸ ὑπεροπτικὸν πνεῦμα τῆς ἀριστοκρατίας εἰς ἣν ἀνῆκε, ἐνεπνεύσθη παιδιόθεν τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ταπεινὴν θέσιν ἐν ᾗ ἐκ τύχης συνέπεσε νὰ γεννηθῇ. Οὐδέποτε λοιπὸν τὰ ὄνειρα καὶ ἡ φιλοδοξία της ἐξετάθησαν πέραν τοῦ κηπαρίου της ὅπερ ἐκαλλιέργει ἡ ἰδία· οὐδέποτε ὁ μαρκήσιος Λασεγλιὲρ κατώρθωσε ν' ἀφυπνίσῃ ἐν τῇ νεαρᾷ ἐκείνῃ ὑπάρξει πόθον τινὰ ἢ θλῖψιν ἐπὶ τῇ πενιχρᾷ αὐτῆς τύχῃ ! Αὕτη τῷ ἀπήντα πάντοτε μετὰ μειδιάματος εἰς ὅσα τῇ ἔλεγε, καὶ ἂν ἐνίοτε τῇ ὡμίλει μετὰ πολλῆς πικρίας περὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα ἀπώλεσεν, ὡδήγει αὐτὸν ἠρέμα εἰς τὸν κῆπόν της καὶ δεικνύουσα αὐτῷ τὰ ἄνθη της, τὸν ἠρώτα ἐὰν ὑπάρχουσιν εἰς Γαλλίαν ὡραιότερα καὶ δροσερώτερα· ὅθεν τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως μόλις ἐκράτησε τὰ δάκρυά της· διότι πραγματικῶς ἡ ἐξορία ἤρχιζε δι' αὐτὴν ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, καθ' ἣν ἔληγε διὰ τοὺς ἄλλους. Ἅμα δὲ πατήσασα τὸ ἔδαφος τῆς Γαλλίας, τὸ ἔδαφος ἐκεῖνο τὸ πολυπαθές, ὅπερ ἐφαντάζετο πάντοτε μακρόθεν ὡς πολυκύμαντον πόντον, ἡ Ἑλένη κατελήφθη ὑπὸ ἀορίστου τινὸς φόβου καὶ θλίψεως, καὶ ὅτε εἰσῆλθεν ὑπὸ τὴν προγονικὴν στέγην, ᾐσθάνθη τὴν καρδίαν της πιεζομένην καὶ δάκρυα ἐπλήρωσαν τοὺς ὀφθαλμούς της, δάκρυα, ἅτινα δὲν προήρχοντο βεβαίως ἐκ χαρᾶς. Ἐν τούτοις ἅμα αἱ πρῶται ἐκεῖναι ἐντυπώσεις παρῆλθον, ἡ δεσποινὶς Λασεγλιὲρ ἐνεκλιματίσθη ἀκόπως ἐν τῇ νέᾳ αὐτῆς ἀτμοσφαίρᾳ· διότι ὑπάρχουσιν ἐκλεκταί τινες φύσεις, οὐδέποτε ὑπὸ τῆς τύχης ἐκπληττόμεναι· αὗται ὑφίστανται μετὰ τῆς αὐτῆς ἀφελείας τὰς μᾶλλον ἀντιθέτους περιπετείας, καὶ πάντοτε εὑρίσκονται, χωρὶς νὰ ἐννοήσωσι πῶς, εἰς τὸ ὕψος τῆς θέσεώς των. Οὕτω καὶ ἡ νεαρὰ καὶ θελκτικὴ ἐκείνη κόρη εὑρέθη ἀμέσως εἰς τοσαύτην ἁρμονίαν πρὸς τὴν περιστοιχοῦσαν αὐτὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν προγόνων της, ὥστε οὐδ' αὐτὴ ἐφαίνετο ἐκ-

Digitized by Google

πεπληγμένη, διότι ἦτο ἐκεῖ, οὐδ' ἄλλος τις βλέπων αὐτὴν ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ ὅτι εἶχεν ἄλλην κοιτίδα ἢ ὅτι ηὐξήθη ἐντὸς ἄλλης ἀτμοσφαίρας. Ἐξηκολούθει δὲ νῦν, ὡς καὶ πρότερον, νὰ τρέφῃ πρὸς τὸν Ραοὺλ ἀδελφικὴν στοργήν, μὴ ὑποπτεύουσα ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῷ κόσμῳ ἄλλο τι αἴσθημα βαθύτερον καὶ ζωηρότερον ἐκείνου, ὅπερ ᾐσθάνετο αὐτὴ πρὸς τὸν νεανίαν· διότι ἠγνόει τί ἐστιν ἔρως· τὰ δὲ εὐάριθμα βιβλία, ἅτινα ἀνέγνωσεν, ἦσαν κατάλληλα μᾶλλον ν' ἀποκοιμήσωσι τὴν φαντασίαν της παρὰ νὰ ἐξεγείρωσι αὐτήν. Τὰ πρόσωπα ἐπίσης, ἅτινα ὁ μαρκήσιος τῇ ἀνέφερε κατὰ τὰς διηγήσεις του, περιγράφων αὐτὰ ὡς τύπον εὐγενείας, κομψότητος καὶ ὑψηλῆς ἀνατροφῆς, ὡμοίαζον ὅλα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πρὸς τὸν νεκρὸν κύριον Βωμπὲρ, ὅστις εὐγενέστατος μὲν κατὰ πάντα, ἀλλ' ἀσήμαντος τὸν χαρακτῆρα, δὲν ἐμείου κατ' οὐδὲν τὴν ἰδέαν, ἣν ἡ Ἑλένη ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ ἦνε ὁ σύζυγος. Ἐκτὸς τούτου καὶ αὐτὸς καὶ ἐκείνη εἶχον παίξει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κατωφλίου καὶ αὐξηθῆ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην. Ἡ κυρία Λασεγλιὲρ ἐλίκνισε τὸν Ῥαοὺλ κατὰ τὴν νηπιακήν του ἡλικίαν· ἡ δὲ κυρία Βωμπὲρ ἐχρησίμευσεν ὡς μήτηρ εἰς τὴν Ἑλένην. Ἦσαν δὲ ὡραῖοι ἀμφότεροι καὶ εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας των· ὅθεν ἡ ἰδέα ὅτι ἤθελον ἡμέραν τινὰ συνενωθῆ διὰ τοῦ γάμου οὐδὲν εἶχε δυνάμενον λογικῶς νὰ φοβίσῃ οὔτε τὸν μὲν, οὔτε τὴν δέ. Ἠγαπῶντο λοιπὸν μετὰ τῆς κανονικῆς καὶ μεμετρημένης ἐκείνης ἀγάπης τῆς συνήθους εἰς ἐραστὰς προώρως μεμνηστευμένους, καὶ πρὶν ἢ αἰσθανθῶσι τί ἐστιν ἔρως· διότι ὁ γάμος εἶναι τέρμα, πρὸς ὃ καλὸν εἶναι μὲν νὰ φθάσῃ τις, ἀλλ' ὅπερ δὲν πρέπει νὰ ἴδῃ ἀπὸ πολὺ μεμακρυσμένης ἀποστάσεως, διότι τότε φόβος ὑπάρχει μὴ ἀπολέσῃ τὰ καθ' ὁδὸν ἀπαντώμενα γόητρα. Ξένη δὲ οὖσα ἐντελῶς εἰς τὰ συμφέροντα καὶ τὰ καθ' ἕκαςα τοῦ πρακτικοῦ βίου, εἶχε μὲν εὐθεῖαν τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἐκέκτητο ἀτελεῖς μόνον καὶ συγκεχυμένας τῶν πραγμάτων ἰδέας. Συνείθισε πρὸς τούτοις παιδιόθεν εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ οἰκογένειά της εἶχεν ἀπογυμνωθῆ ὑπὸ τοῦ ἐνοικιαστοῦ μιᾶς τῶν ἐπαύλεών των, καὶ ἐπίστευεν ἐν τῇ ἀθωότητί της, ὅτι ὁ Σταμπλῆ οὐδὲν ἄλλο ἔπραξεν εἰμὴ ν' ἀνταποδώσῃ ὅσα ὤφειλε τῷ κυρίῳ του. Ἀλλὰ καίτοι πιστεύουσα, ὅτι οὐδὲν ὤφειλε τῇ γενναιοδωρίᾳ αὐτοῦ, ᾐσθάνθη ὅμως ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας συμπάθειαν πρὸς τὸν ἀγαθὸν ἐκεῖνον γέροντα, ὅστις δὲν ἀπηύδα θεωρῶν αὐτὴν μετὰ σεβασμοῦ καὶ λατρείας, ὡς εἰ εἶχεν ἤδη ἐννοήσει; ὅτι μεταξὺ ὅλων τῶν περιστοιχούντων καὶ περιποιουμένων αὐτὸν μόνη ἡ ἀγάπη τῆς συμπαθοῦς ἐκείνης κόρης ἦτο ἀληθής, ἀθῶα καὶ ἀφιλοκερδής.

Καὶ πραγματικῶς ἡ δεσποινὶς Λασεγλιὲρ, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, ἐπραγματοποίησεν ὅλας τὰς ὑποσχέσεις τῆς κυρίας Βωμπὲρ καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν ὑποχρεώσεις τοῦ μαρκησίου· διότι ἐνόσῳ βαθμηδὸν ἐκεῖνοι ἀπεμακρύνοντο τοῦ Σταμπλῆ, αὐτὴ ᾐσθάνετο ἑαυτὴν ἔτι μᾶλλον ἑλκομένην πρὸς αὐτόν. Καὶ αὐτὴ εὑρίσκετο μεμονωμένη ἐν μέσῳ τῆς τύρβης καὶ τῶν διασκεδάσεων τῆς κοινωνίας, ἐν ᾗ ἔζη· ὅθεν δὲν ἤργησε νὰ γεννηθῇ μυστηριώδης συμπάθεια μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων ψυχῶν, ὧν ἡ μὲν ἀπώθει τὸν κόσμον, ἡ δὲ ἀπωθεῖτο ὑπ' αὐτοῦ. Καὶ μετ' ὀλίγον ἡ ἀξιαγάπητος ἐκείνη κόρη ἔγεινεν, οὕτως εἰπεῖν, ὅ, τι ἡ Ἀντιγόνη εἰς τὸν Οἰδίποδα, ὅ,τι ἡ Κορδηλία εἰς τὸν βασιλέα Λήρ· ἐφαίδρυνε τὸν μονήρη καὶ μελαγχολικὸν βίον του καὶ ἡ ὕπαρξίς της ἦτο δι' αὐτὸν ὡς λαμπρὸς μαργαρίτης καθηδύνων τὸ βάθος τοῦ πικροῦ ποτηρίου, ὅπερ ἔδωκεν αὐτῷ νὰ πίῃ ἡ τύχη, ἢ ὡς ἀστὴρ τηλαυγής, φωτίζων τὸ σκότος τοῦ βίου του, ἢ τέλος ὡς ἄνθος διανοιγόμενον ἐπὶ τῶν μαραμμένων κλάδων του. Παράδοξον δέ, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἡ Ἑλένη ἐπεριποιήθη αὐτὸν ὁρμωμένη μόνον ἐξ αἰσθήματος οἴκτου, ἀλλ' ἔπειτα καὶ ἡ καρδία της καὶ ὁ νοῦς της εὗρον παρ' αὐτῷ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν παρ' ὅσην εὕρισκεν ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας, τῆς λαμπρᾶς ἀλλὰ ματαίας, τῆς ὑψηλῆς ἀλλ' ἐπιτετηδευμένης, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας διήρχετο ὁ βίος της. Παράδοξον ἐπίσης, ὅτι ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος γέρων ἔδωκε τὴν πρώτην ἐξέγερσιν εἰς τὴν νεκρὰν ἐκείνην διάνοιαν· διότι τὴν πρωΐαν, ὅτε τὸ πᾶν ἠρέμει ἐν τῷ μεγάρῳ, ἢ τὴν ἑσπέραν, ὅτε μυρία φῶτα ἀνήγγελλον τὴν ἔναρξιν τῆς ἑσπερίδος ἢ τοῦ χοροῦ, ἡ Ἑλένη ἔφευγε μετ' αὐτοῦ εἴτε ἐντὸς τοῦ κήπου, εἴτε εἰς τοὺς ἀγρούς, καὶ τότε κατὰ τὰς μακρὰς ἐκείνας συνομιλίας των ὁ Σταμπλῆ τῇ διηγεῖτο τὰ μεγάλα γεγονότα τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς αὐτοκρατορίας· ἡ δὲ Ἑλένη ἤκουε μετ' ἐκπλήξεως καὶ περιεργείας τὰς ἁπλοϊκὰς ἐκείνας διηγήσεις, αἵτινες κατ' οὐδὲν ὡμοίαζον πρὸς ὅσα μέχρι τοῦδε ἤκουσε. Πολλάκις ὁ Σταμπλῆ τῇ ἔδιδε νὰ ἀναγνώσῃ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Βερνάρδου, τὸν μόνον θησαυρόν, ὃν ἐτήρησεν· ἡ δὲ Ἑλένη ἀναγινώσκουσα αὐτὰς ἐνθουσιάζετο, ὡς νεαρὸς καὶ ὑπερήφανος ἵππος ἀφυπνιζόμενος αἴφνης ἐν μέσῳ τῆς βοῆς καὶ τῶν σαλπίγγων τοῦ πολέμου. Καὶ ἄλλοτε πάλιν τῇ ὡμίλει περὶ τῆς μητρός της, τῆς ὡραίας καὶ πεφιλημένης μαρκησίας, ἧς διετήρει πάντοτε ζῶσαν τὴν μνήμην. Ἡ ὁμιλία του ἦτο ἁπλῆ, καὶ ἡ Ἑλένη ἀκούουσα αὐτὸν ᾐσθάνετο τοὺς ὀφθαλμούς της πληρουμένους δακρύων. Ἔπειτα δὲ τῇ ὡμίλει περὶ τοῦ Βερνάρδου, διότι πάντοτε αἱ ὁμιλίαι των ἐπανήρχοντο εἰς τὸν προσφιλῆ ἐκεῖνον τεθνεῶτα· τῇ διηγεῖτο τὴν ταραχώδη παιδικὴν ἡλικίαν του, τὴν ὁρμητικὴν νεότητά του, τὸν ἡρωϊκόν του θάνατον. Ἀλλ' αἱ ψυχαί, αἱ τρυφεραὶ ὡς περιστεραὶ ἀγαπῶσι τοὺς λεοντοκάρδους· ὅθεν καὶ ἡ Ἑλένη ἠρέσκετο εἰς τὰς διηγήσεις ἐκείνας, καὶ ὡμίλει περὶ τοῦ νεανίου ὡς περὶ τεθνεῶτος φίλου της. Τοιαῦται ἦσαν αἱ συνομιλίαι των· ὅ,τι δὲ ἀ-

Digitized by Google

ποδεικνύει τὸν κάλλιστον χαρακτῆρα τοῦ Σταμπλῆ, εἶναι, ὅτι οὐδέποτε κατὰ τὰς συνεχεῖς καὶ μακρὰς συνομιλίας των ἐπέτρεψεν εἰς ἑαυτὸν νὰ ἐκφέρῃ παράπονον κατὰ τῶν ἀχαρίστων τῶν ἐγκαταλειψάντων αὐτόν· ὥστε ἡ Ἑλένη ἐξηκολούθει πιστεύουσα, ὅτι ἀπογυμνώσας ἑαυτὸν δὲν ἔκαμεν εἰ μὴ ἔργον τιμιότητος καὶ αὐστηρᾶς εὐσυνειδησίας. Ἴσως δὲ ἦτο αὐτῷ γλυκὺ νὰ αἰσθάνηται, ὅτι ἡ κόρη ἐκείνη τὸν ἠγάπα χάριν αὐτοῦ καὶ μόνου καὶ οὐχὶ χάριν ὑποχρεώσεων. Ἐγνώριζε δὲ ὅτι ἡ δεσποινὶς Λασεγλιὲρ εἶχε προορισθῆ ὡς σύζυγος τοῦ Ῥαούλ, καὶ δὲν ἠγνόει ὅτι οἱ γονεῖς των ἠρραβώνισαν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς παιδικῆς των ἡλικίας· ἐκράτει λοιπὸν εἰς τὰς χεῖράς του τὸν μῖτον, ὃν διεύθυνεν ἡ κυρία Βωμπέρ· ἐνόει καὶ ἐγνώριζε τὰ πάντα. Ἀλλ' ἐὰν παρεπονεῖτο καθ' ἑαυτόν, οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ μάθῃ τι ἡ νεαρά του φίλη, καὶ ἀπέκρυψεν ἀπ' αὐτῆς τὸ θέαμα ἐκεῖνο τῆς ἀνθρωπίνης ἀγνωμοσύνης ὡς ἕλκος ἀτιμωτικόν. Ὁσάκις δὲ ἡ Ἑλένη ἐθλίβετο διὰ τὸν μονήρη βίον, ὃν διῆγε·

— Τί θέλετε; ἔλεγε μελαγχολικῶς· ὁ κόσμος δὲν ἔγεινε διὰ τὸν γέροντα Σταμπλῆ, οὔτε ὁ γέρων Σταμπλῆ διὰ τὸν κόσμον, καὶ ἀφοῦ ὁ κύριος μαρκήσιος ἔχει τὴν καλωσύνην νὰ μὲ ἀφίνῃ νὰ ζῶ εἰς τὴν γωνίαν ταύτην, ἂς ὠφεληθῶ· διότι πάντοτε ἠγάπησα τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν μόνωσιν. Ὁ κύριος μαρκήσιος ἔχει δίκαιον, εἰς τὴν ἡλικίαν μου δὲν δύναταί τις νὰ μεταβληθῇ... Ἀγαπητή μοι κόρη, προσέθετεν, ἡ παρουσία σου καὶ τὰ συμπαθῆ πρός με μειδιάματά σου, ἰδοὺ αἱ διασκεδάσεις μου· οὐδέποτε ὠνειρεύθην καλλιτέραν εὐχαρίστησιν.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν ἔπαυλιν, εἰς ἣν ἀπέθανεν ὁ πατήρ του, εἰς ἣν ὁ υἱός του ἐγεννήθη, τὴν ἔπαυλιν ἔνθα ἀναχωρῶν ἀφῆκε τὴν εὐδαιμονίαν του! Ἀσθενὴς δὲ πρὸ πολλοῦ καὶ καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς θλίψεως, ὑπῆγε μόνος, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ῥάβδου του. Οὐδεὶς ἦτο ἐκεῖ· διότι πάντες εἰργάζοντο εἰς τοὺς ἀγρούς. Εἰσελθὼν εἰς τὴν ἀγροτικὴν οἰκίαν, ἔνθα οὐδὲν εἶχε μεταβληθῆ, εἶδε τὸ δρύϊνον ἑρμάριον καὶ τὴν κλίνην μὲ τὰ ἐκ πρασίνου ὑφάσματος παραπετάσματά της, εἶδε τὴν παρ' αὐτὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, πρὸ τῆς ὁποίας ἐπὶ δέκα ἔτη ἔβλεπε πρωΐαν καὶ ἑσπέραν προσευχομένην τὴν σύζυγόν του, ὠσφράνθη τὸ ἐντὸς τῶν ξυλίνων ἀγγείων εὐῶδες γάλα καὶ τὸν νωπὸν ἄρτον τὸν ἐστοιβασμένον ἐπὶ τῆς σανίδος, καὶ ἐξελθὼν ἐκάθισεν εἰς τὴν αὐλὴν ἐπὶ λιθίνου καθίσματος. Ἦτο γλυκεῖα καὶ εὐχάριστος θερινὴ ἑσπέρα· μακρόθεν ἠκούοντο τὰ φαιδρὰ ᾄσματα τῶν γυναικῶν τῶν θεριζουσῶν τὸ χόρτον, αἱ ὑλακαὶ τῶν κυνῶν, οἱ μυκηθμοὶ τῶν ἀγελάδων καὶ οἱ χρεμετισμοὶ τῶν ἵππων· ἡ λεπτὴ καὶ γλυκεῖα ὀσμὴ τοῦ χόρτου ἐπλήρου τὸν αέρα καὶ ἀντικρὺ τοῦ Σταμπλῆ, ἐπὶ τῆς χλόης τῆς στέγης, ἐγόγγυζε χαριέντως ὁμὰς περιστερῶν.

— Ἡ σύζυγός μου εἶχε δίκαιον! ἀνέκραξεν ὁ γέρων, φεύγων καὶ μὴ δυνάμενος νὰ βλέπῃ ἐπὶ πλέον πάντα ἐκεῖνα τὰ ἀναμιμνήσκοντα αὐτῷ τὴν ἀπολεσθεῖσαν εὐδαιμονίαν του. Ἦτο κακὴ ἡμέρα ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἀφήσαμεν τὴν ἔπαυλίν μας!

Βεβαρυμένος ὑπὸ τῆς θλίψεως μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῆς ἡλικίας ἀπέθανε δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ μαρκησίου. Ἀλλ' οὐδεὶς παρίστατο παρὰ τὴν κλίνην του, ἐκτὸς τῆς δεσποινίδος Λασεγλιέρ, ἥτις τῷ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς. Πρὶν δὲ ἐκπνεύσῃ, στραφεὶς πρὸς αὐτὴν τῇ ἔδωκε τὰς ἐπιστολὰς τοῦ υἱοῦ του.

— «Λάβετε, τῇ εἶπεν, αὐτὸ μόνον μοὶ ἀφῆκαν· αὐτὸ μόνον μοὶ μένει νὰ δώσω». Καὶ ἀπέθανεν ἄνευ θλίψεως, διότι καταλείπει τὸν βίον, χαίρων μάλιστα, διότι ἔμελλε τέλος νὰ ἐπανεύρῃ τὴν σύζυγον καὶ τὸ τέκνον του.

Ὁ θάνατός του ἀφῆκε κενὸν μόνον ἐν τῷ δωματίῳ του καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Ἑλένης· εἰς τὸ μέγαρον ἡ ἀνάμνησίς του διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας.

— Ὁ μακαρίτης ὁ Σταμπλῆ! ἔλεγεν ὁ μαρκήσιος· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἦτο καλὸς ἄνθρωπος. — Πολὺ ὀχληρός, ἔλεγε στενάζουσα ἡ κυρία Βωμπέρ. — Πολὺ κακῶς ἀνατεθραμμένος, προσέθετεν ὁ Ῥαούλ. — Κάλλιστος, ἐψιθύριζεν ἡ Ἑλένη. Τοῦτο ἦτο ὅλον τὸ ἐπικήδειον ἐγκώμιόν του. Ἀλλ' ἡ Ἑλένη μόνη ἀπέδωκεν ἐπὶ τοῦ τάφου του τὸν φόρον τῶν δακρύων, ὃν τῷ ὑπεσχέθησαν. Ἐν τούτοις καλὸν εἶναι νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ γεροκλέπτου ἐξήγειρεν ἐν τῷ τόπῳ τὴν ἀγανάκτησιν μερίδος τινός, ἥτις κατὰ τὴν τότε ἐν χρήσει ἔκφρασιν, ἤρχισε νὰ ἀνατέλλει εἰς τὸν πολιτικὸν ὁρίζοντα. Ἡ μερὶς αὕτη ὑποκριτική, φθονερά, πρὸ πάντων δὲ οὐχὶ τοσοῦτον φιλελεύθερος, ὅσον τὸ ὄνομά της ἀνήγγελλεν, ἀπετελεῖτο ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ ἐκ δικηγόρων φλυάρων καὶ μετρίων καὶ ἐξ ἀγερώχων ἀνθρώπων τῆς μέσης τάξεως. Ἡ μερὶς λοιπὸν αὕτη ἀφοῦ ζῶντα τὸν Σταμπλῆ κατήσχυνε, θανόντα ἐκήρυξεν αὐτὸν ὡς ἥρωα· καὶ τοῦτο οὐχὶ διότι κατ' ἐλάχιστον ἐνδιεφέρετο ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλὰ διότι ἐμίσει τοὺς εὐπατρίδας.

Ἐξύμνησαν λοιπὸν αὐτόν, ἀπένειμαν αὐτῷ τὰς δάφνας τοῦ μαρτυρίου, καίτοι οὐδόλως ὑποπτευόμενοι εἰς πόσον μέγαν βαθμὸν ὁ ἀτυχὴς ἐκεῖνος ἤξιζε τοῦτο. Ἐν ἑνὶ λόγῳ κατηγόρουν τὴν κυρίαν Βωμπὲρ ἐπὶ δολιότητι καὶ τὸν μαρκήσιον ἐπὶ ἀγνωμοσύνῃ καὶ οὕτως ἅπαξ καὶ κατὰ τύχην τὰ μικροπρεπῆ ἐκεῖνα πάθη καὶ αἱ ἀτομικαὶ ἔχθραι, συνέπεσε νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν ἀλήθειαν.

Ἐν τούτοις ἡ ἐποχὴ τοῦ γάμου τῆς Ἑλένης μετὰ τοῦ Ῥαοὺλ ἔμελλε νὰ προσδιορισθῇ· ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὴν μεμακρυσμένην εἰσέτι κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ κυρίου Βωμπέρ, ἡ Ἑλένη οὔτε τὴν ἐπόθει οὔτε τὴν ἐφοβεῖτο· ἔβλεπε δὲ αὐτὴν προσεγγίζουσαν ἄνευ ἀνυπομονησίας ἀλλὰ καὶ

ἄνευ τρόμου. Δυνάμεθα μάλιστα νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι ἠσθάνετο μᾶλλον θλίψιν ἢ χαράν· διότι αἱ μετὰ τοῦ Σταμπλῆ συνομιλίαι της, αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Βερνάρδου, ἃς καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γηραιοῦ της φίλου ἠρέσκετο νὰ ἀναγινώσκῃ, τὴν εἶχον φέρει εἰς ἀορίστους τινὰς συγκύσεις οὐχὶ ἐντελῶς εὐνοϊκὰς πρὸς τὸν νεκρὸν βαρῶνον. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦσαν παρὰ πολὺ συγκεχυμένα εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὴν διάνοιάν της, ὥστε νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν. Ἐκτὸς τούτου, εἶχε ψυχὴν πολὺ ἁγνήν, καὶ τῇ ἦτο ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν, ὅτι δύναταί τις νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του ἢ νὰ λάβῃ ὀπίσω λόγον ἅπαξ δοθέντα.

Μνηστὴ λοιπὸν οὖσα τοῦ Ῥαούλ, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐνόησε τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ταύτης ἡ εὐγενὴς κόρη ἐθεώρησεν ἑαυτὴν ὡς σύζυγόν του ἐνώπιον θεοῦ. Τέλος ὁ γάμος ἐκεῖνος ἤρεσκεν εἰς τὸν μαρκήσιον· ὁ δὲ Ῥαοὺλ ἔκρυπτε τὸν ἀσήμαντον αὐτοῦ χαρακτῆρα ὑπὸ τὴν ἐπίκτητον χάριν καὶ τὴν κομψότητά του· δὲν ἐστερεῖτο δὲ οὔτε τῶν θελγήτρων τῆς ἡλικίας του, οὔτε τῶν ἱπποτικῶν ἀρετῶν τῆς ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς του· πρὸς τούτοις ἡ κυρία Βωμπέρ, ἡ διευθύνουσα καὶ καθοδηγοῦσα πάντοτε αὐτόν, δὲν ἔλειπε, χρείας τυχούσης, νὰ τῷ δανείζῃ τὸ πνεῦμα, οὗτινος ἐστερεῖτο. Τὸ πᾶν ἔβαινε λοιπὸν καλῶς καὶ οὐδὲν ἐφαίνετο μέλλον νὰ διαταράξῃ τὴν πορείαν τῆς εὐτυχίας ἐκείνης, ὅτε αἴφνης ἀπρόοπτον συμβεβηκὸς ἦλθε νὰ θέσῃ ἐμπόδια.

Ἑώρταζον ταὐτοχρόνως ἐν τῷ μεγάρῳ τὴν ἑορτὴν τοῦ βασιλέως, τὴν τρίτην ἤδη ἐπέτειον τῆς ἐπανόδου τοῦ μαρκησίου εἰς τὰ κτήματά του καὶ τοὺς ἐπισήμους ἀρραβῶνας τοῦ Ῥαοὺλ μετὰ τῆς Ἑλένης· κατὰ δὲ τὴν τριπλῆν ταύτην ἑορτὴν συνέρρευσεν ὅλη ἡ ὑψηλὴ ἀριστοκρατία τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων. Ἐπελθούσης δὲ τῆς νυκτός, τὸ μέγαρον καὶ ὁ κῆπος ἐφωταγωγήθησαν λαμπρῶς· μέγα πυροτέχνημα ἐξεχύθη ἀπὸ τοῦ ὀροπεδίου, καὶ πάραυτα ὁ χορὸς ἤρχισεν ἐντὸς τῶν πολυτελῶν αἰθουσῶν, ἐνῷ ἔξωθεν οἱ χωρικοὶ καὶ αἱ χωρικαὶ ἐχόρευον ὑπὸ τὰς σκιάδας συνοδευόμεναι ὑπὸ τοῦ ἤχου τῆς ἀσκαύλου. Ἡ κυρία Βωμπὲρ ἤγγιζε πλέον εἰς τὸ τέρμα τῶν φιλοδόξων πόθων της καὶ δὲν ἐζήτει νὰ κρύψῃ τὴν χαράν της· διότι ἡ παρουσία μόνη τῆς δεσποινίδος Λασεγλιὲρ ἐδικαιολόγει ἀρκούντως τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν εὐτυχίαν, τὴν ἀκτινοβολοῦσαν ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ Ῥαούλ. Ὁ δὲ μαρκήσιος μόλις ἐκράτει τὴν χαράν του, καὶ ὁσάκις ἤρχετο εἰς τὸν ἐξώστην, οἱ ὑπήκοοί του χωρικοὶ ἔκαμνον τὰ πέριξ νὰ ἀντηχῶσιν κραυγάζοντες ἐνθουσιωδῶς· Ζήτω ὁ κύριός μας! Ζήτω ὁ κύριός μας! Αἱ δὲ λέξεις ἐκεῖναι, αἱ μυριάκις ἐπαναλαμβανόμεναι εὕρισκον τὴν πηγήν των ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἁπλοϊκῶν ἐκείνων ἀνθρώπων καὶ ἐν ταῖς ἀποθήκαις τοῦ οἴνου τῶν μεγάρων. Ὁ Σταμπλῆ εἶχεν ἀποθάνει μόλις πρό τινων μηνῶν. Ἀλλὰ τίς ἐσκέπτετο πλέον περὶ αὐτοῦ; Οὐδείς, ἐκτὸς τῆς Ἑλένης, ἥτις εἰλικρινῶς εἶχεν ἀγαπήσει αὐτὸν καὶ ἥτις ἐτήρει εὐσεβῶς τὴν μνήμην του. Ἀλλ' ἡ δεσποινὶς Λασεγλιὲρ ἐφαίνετο σύννους καὶ ἀνήσυχος τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Διατί; Οὐδ' αὐτὴ ἡ ἰδία ἐγνώριζεν. Ἠγάπα τὸν μνηστῆρά της, τοὐλάχιστον ἐνόμιζεν ὅτι τὸν ἠγάπα. Ἦτο ὡραία, χαρίεσσα, νεαρά, ἠγαπᾶτο, ἦτο πλουσία καὶ ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς, πάντες προσεμειδίων αὐτῇ μετ' ἀγάπης, καὶ ὁ βίος της προοιωνίζετο πλήρης θελγήτρων καὶ γοητείας. Ἀλλὰ τί ἐπίεζε τὸ νεαρὸν ἐκεῖνο στῆθος; Τί ἐπεσκίαζε τοὺς ὡραίους ἐκείνους ὀφθαλμούς; Μήπως λεπτοφυὴς καὶ εὐαίσθητος ὡς ἦτο, προῃσθάνετο ὡς τὰ ἄνθη τὴν ἐπερχομένην καταιγίδα καὶ ἔφριττε ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τῆς τύχης της;

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἱππεύς τις, περὶ οὗ οὐδεὶς ἐσκέπτετο, ἠκολούθει τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Κλαίν. Μόλις πρὸ ἡμισείας ὥρας ἔφθασεν εἰς Poitiers καὶ ζητήσας νὰ τῷ ἑτοιμάσωσιν ἵππον, ἀνέβη ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἀνεχώρησε δρομαίως ἀκολουθῶν τὴν ἀτραπὸν ἀντιθέτως πρὸς τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ. Τὸ σκότος ἦτο πυκνόν· οὔτε ἡ σελήνη οὔτε ἀστέρες ἔλαμπον ἐπὶ τοῦ συννεφώδους οὐρανοῦ· ἀλλ' ὅτε ἔκαμψε τὴν ἀτραπόν, αἴφνης τὸ μέγαρον τῶν Λασεγλιὲρ ἐπαρουσιάσθη λαμπρῶς φωταγωγημένον καὶ τὰ μυρία φῶτα, τὰ κατὰ τὴν πρόσοψιν αὐτοῦ διαλάμποντα, ἐφαίνοντο μακρόθεν ὡς πύριναι γραμμαί, ἕρπουσαι ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ στερεώματος. Ἔκπληκτος ἔσυρε τότε τὸν χαλινὸν καὶ ἐσταμάτησεν ἀποτόμως τὸν ἵππον του. Ταὐτοχρόνως μέγα πυροτέχνημα διέσχισε τὸν ὁρίζοντα, ὑψώθη μέχρι τῶν νεφῶν, διηνοίχθη καὶ πάραυτα βροχὴ χρυσῶν σφαιρῶν, ἀμεθύστων καὶ σμαράγδων, κατέπεσεν ἐπὶ τῶν πυργίσκων. Τότε ὡς ὁ ὁδοιπόρος, ὁ μὴ ἀναγνωρίζων πλέον τὸν δρόμον του καὶ διστάζων πρὸς ποίαν διεύθυνσιν νὰ τραπῇ, ὁ ἱππεὺς ἐκεῖνος ἔστρεψε πέριξ αὐτοῦ ἀνήσυχα βλέμματα· ἀλλ' ἔπειτα βεβαιωθείς, ὅτι δὲν ἠπατᾶτο, ἀφῆκεν ἐλευθέρας τὰς ἡνίας καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του. Μετ' ὀλίγον δὲ φθάσας πρὸ τῆς θύρας τοῦ κήπου, ἀφίππευσε καὶ δέσας τὸν ἵππον του ἐπὶ τῶν κιγκλίδων, εἰσῆλθεν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὸ πλῆθος τῶν χωρικῶν, ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἐκραύγαζεν ἐπανειλημμένως· Ζήτω ὁ βασιλεύς! Ζήτω ὁ μαρκήσιος! Ὅλα τὰ παράθυρα περιεκοσμοῦντο ὑπὸ χλοερῶν φυλλωμάτων καὶ τὰ καταπεπταμένα παραπετάσματα ἦσαν διαφεγγῆ παριστῶντα ποικίλα ἀντικείμενα διὰ ζωηρῶν χρωμάτων. Τὸ δὲ μᾶλλον ἀξιοπαρατήρητον μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ἀριστούργημα καλλιτέχνου τινὸς εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο, παριστῶν εἰς τὰ ἐκπεπληγμένα βλέμματα τῶν χωρικῶν τὴν σεπτὴν κεφαλὴν Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου ὀγδόου, ὑπὲρ τὴν ὁποίαν δύο ἀλληγορικαὶ θεότητες προσέκλι-

Digitized by Google

νον κλάδους ἐλαίας. Πρὸ τῆς εἰσόδου ἡ φρουρὰ τοῦ Poitiers ἔπαιζε μετὰ πατάγου τὸν ἐθνικὸν παιᾶνα *Ζήτω Ἐρρῖκος ὁ τέταρτος*. Ὁ Ξένος ἔστη πρὸς στιγμὴν, ἀμφιβάλλων ἐὰν ἦτο παίγνιον ὀνείρου ἢ πραγματικότητος, θεωρῶν τὰ πάντα προσεκτικῶς, φλεγόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ μάθῃ τί τρέχει καὶ τρέμων νὰ πληροφορηθῇ· ἀλλ' ἔπειτα ἐχάθη ἀπαρατήρητος ἐντὸς τοῦ θορύβου τοῦ πλήθους. Ἀφοῦ δὲ περιεπλανήθη ἐπὶ πολὺ, ὡς σκιὰ πέριξ τῶν εὐθυμούντων ὁμίλων, διήρχετο πλησίον τραπέζης ἐστρωμμένης ὑπὸ τὴν δενδροστοιχίαν, ὅτε αἴφνης ἤκουσε λέξεις τινὰς αἵτινες εἵλκυσαν τὴν προσοχήν του. Ἐκάθισε λοιπὸν εἰς τὸ ἄκρον θρανίου, οὐχὶ μακρὰν δύο γερόντων ἐκ τοῦ χωρίου, οἵτινες ἐνῷ ἔπινον τὸν οἶνον τοῦ μεγάρου, συνωμίλουν δυσηρεστημένοι περὶ τῆς ἐπανόδου τῶν Λασσγλιὲρ καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σταμπλῆ. Ἔκλινε τότε πρὸς τὴν τράπεζαν καὶ στηρίξας τὸ μέτωπον μὲ τὰς δύο του χεῖρας, ἔμεινεν ἀκίνητος ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Ὅτε δὲ ἀπεμακρύνθη τῆς θέσεως ἐκείνης, ὁ κῆπος ἦτο ἔρημος· βαθεῖα σιγὴ εἶχε διαδεχθῆ ἐν τῷ μεγάρῳ τὸν πρότερον θόρυβον· τὰ ὑπολειφθέντα φῶτα, ὑποτρέμοντα ἐσβέννυντο καὶ οἱ ἀλέκτορες ἀνήγγελλον τὴν ἐπάνοδον τῆς ἠοῦς.

Ἕπεται συνέχεια. ΑΡΣΙΝΟΗ Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΟΥ ΒΑΔΑΧΟΖ

[Ἐκ τῶν τοῦ Abbé Blanchet].

Ὁ ἡγούμενος τοῦ Βαδαχὸζ ἦτο σοφώτερος ὅλων ὁμοῦ τῶν διδακτόρων τῆς Σαλαμάγκας, τῆς Κοΐμβρας καὶ τῆς Ἀλκάλας. Ἦτο κάτοχος πασῶν τῶν γλωσσῶν, νεκρῶν τε καὶ ζωσῶν· ἐγίνωσκε πάσας τὰς ἐπιστήμας, θείας καὶ ἀνθρωπίνους· ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν εἶχε γνῶσιν τῆς μαγείας καὶ διὰ τοῦτο ἦν ἀπαρηγόρητος. Τῷ εἶπον ὅτι εἰς ἓν τῶν προαστείων τοῦ Τολέδου κατῴκει μύστης ἱκανώτατος τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν, καλούμενος Τορρίβιος.

Ἄνευ ἀναβολῆς ὁ ἡγούμενος διατάξας νὰ ἐπισάξωσι καλὴν ἡμίονον, ἐξεκίνησε κατευθυνόμενος εἰς Τολέδον, καὶ ἀφίππευσε πρὸ τῆς θύρας παλαιοῦ οἴκου, ὅπου ὁ μέγας ἀνὴρ κατῴκει.

— Κύριε μάγε, τῷ εἶπεν εὐσεβάστως ὑποκλινόμενος, εἶμαι ὁ ἡγούμενος τοῦ Βαδαχόζ. Οἱ ἐν Ἰσπανίᾳ σοφοὶ μὲ τιμῶσιν ἀποκαλοῦντές με διδάσκαλόν των, πλὴν ἐγὼ ἔρχομαι ἐνταῦθα ζητῶν ν' ἀποκτήσω ἐνδοξότερον τίτλον, τὸν τοῦ μαθητοῦ ὑμῶν. Ἂν εὐαρεστηθῆτε νὰ μὲ διδάξητε τὰ μυστήρια τῆς τέχνης σας, θὰ τρέφω πρὸς ὑμᾶς εὐγνωμοσύνην ἄπειρον, ἀνταξίαν πρὸς τὸ εὐεργέτημα.

Ὁ δὸν Τορρίβιος, καίτοι ἐκαυχᾶτο ὅτι εἶχε σχέσιν στενὴν μετὰ τῶν εὐγενεστέρων ὑποχθονίων θεοτήτων, δὲν ἦτο ὅμως πολὺ εὐπροσήγορος. Ἀπήντησεν ὅθεν εἰς τὸν ἡγούμενον ὅτι ὤφειλε ν' ἀποταθῇ ἀλλαχοῦ, ἂν ἐζήτει διδάσκαλον τῆς μαγείας, ὅτι αὐτὸς ἐβαρύνθη ἐξασκῶν ἐπάγγελμα ἄχαρι, ἐξ οὗ ἀπεκόμιζε μόνον συγχαρητήρια καὶ ὑποσχέσεις, καὶ ὅτι δὲν ἤθελε νὰ ἐξευτελίσῃ πλέον τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας μεταδίδων αὐτὰς εἰς τοὺς ἀχαρίστους.

— Εἰς τοὺς ἀχαρίστους! ἀνέκραξεν ὁ ἡγούμενος. Λοιπὸν, δὸν Τορρίβιε, ἀπηντήσατε καὶ ἀχαρίστους μαθητάς; Καὶ μὲ ἀδικεῖτε τόσον κατατάσσοντες καὶ ἐμὲ μεταξὺ αὐτῶν τῶν τεράτων.

Ἀπήγγειλε τότε ὅσα ἀξιώματα καὶ ἀποφθέγματα ἐγίνωσκε περὶ εὐγνωμοσύνης, ἐλάλησε μετὰ ζέσεως καὶ μετὰ ὕφους γλυκυτάτου περὶ τῶν τιμίων καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων, ἀναφέρων ὅσα παραδείγματα τῷ ἐχορήγει ἡ ἀνεξάντλητος αὐτοῦ μνήμη· ἐν ἑνὶ λόγῳ ὡμίλησε τόσον καλῶς, ὥστε ὁ μάγος, μείνας ἐπί τινας στιγμὰς σκεπτικὸς, ὡμολόγησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο πλέον ν' ἀρνηθῇ τὰς ἐκδουλεύσεις του εἰς ἄνδρα τόσον πολυμαθῆ καὶ πεπαιδευμένον.

— Ὑακίνθη, ἐφώνησε πρὸς τὴν ὑπηρέτριάν του, σούβλισε δύο πέρδικας, διότι ἐλπίζω ὅτι ὁ ἡγούμενος θὰ μοὶ κάμῃ τὴν τιμὴν νὰ δειπνήσῃ μαζί μου.

Κρατῶν δὲ αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς, τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, ἐκεῖ δὲ τῷ ἤγγισε τὸ μέτωπον ψιθυρίζων τὰς τρεῖς ταύτας μυστηριώδεις λέξεις, ἃς οἱ ἀναγνῶσται παρακαλοῦνται νὰ μὴ λησμονήσωσιν·

Ὀρτεβολὰν-Πισταφριὲρ-Λαφόρ.

Ἀμέσως δὲ προέβη μετὰ σαφηνείας εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν πρώτων προεισαγωγικῶν μαθημάτων τῆς μαγικῆς τέχνης.

Ὁ νέος μαθητὴς ἠκροᾶτο μετὰ πολλῆς προσοχῆς, μόλις ἀναπνέων, ὁπότε ἡ Ὑακίνθη εἰσῆλθε βιαίως ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἀνθρώπου μικροσώμου φέροντος ὑποδήματα ὑψηλὰ μέχρι ζώνης καὶ κατερρυπωμένου ἐκ τοῦ πηλοῦ, ζητοῦντος δὲ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν ἡγούμενον δι' ὑπόθεσιν σπουδαιοτάτην. Ἦτο ὁ ταχυδρόμος τοῦ θείου του, ἐπισκόπου τοῦ Βαδαχὸζ, καὶ ἤρχετο ἀναζητῶν αὐτὸν μετὰ σπουδῆς μέχρι Τολέδου, ὅπως τῷ ἀναγγείλῃ ὅτι ὁ σεβασμιώτατος προσεβλήθη ὑπὸ ἀποπληξίας τοσοῦτον σφοδρᾶς, ὥστε οὐδεμία ἐλπὶς σωτηρίας ὑπῆρχεν.

Ὁ ἡγούμενος ἐβλασφήμησεν ἐκ βάθους καρδίας, ταπεινοφώνως ὅμως ὅπως μὴ σκανδαλίσῃ τοὺς παρεστῶτας, τὴν ἀσθένειαν, τὸν ἀσθενῆ καὶ τὸν ταχυδρόμον, διότι ἤρχοντο νὰ τὸν διαταράξωσιν εἰς ὥραν τοσοῦτον ἀκατάλληλον. Ἠλευθερώθη ἐν τοσούτῳ τοῦ ταχυδρόμου ἀποπέμψας αὐτὸν εἰς Βαδαχὸζ, καὶ λέγων ὅτι δὲν θὰ ἐβράδυνε καὶ αὐτὸς νὰ ἐπιστρέψῃ, μεθ' ὃ ἐπανέλαβε τὴν ἀκρόασιν τῶν μαθημάτων, ὡς ἂν μὴ ὑπῆρχον εἰς τὸν κόσμον οὔτε θεῖοι οὔτε ἀποπληξίαι.

Τὰς ἀκολούθους ἡμέρας ἀφίκοντο ἐκ νέου εἰδήσεις ἐκ Βαδαχὸζ, καὶ αὗται ἦσαν τὴν φορὰν

Digitized by Google

ταύτην τόσον σοβαραί, ὥστε ἐδέησε νὰ τὰς ἀκροασθῇ καλῶς.

Ὁ πρωτοψάλτης καὶ δύο ἱερεῖς ἦλθον νὰ ἀναγγείλωσι πρὸς τὸν ἡγούμενον ὅτι ὁ θεῖός του, ὁ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, ἀπῆλθεν εἰς οὐρανοὺς ὅπως λάβῃ τὴν ἀντιμισθίαν τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ, ὅτι τὸ ἱερὸν συμβούλιον κανονικῶς συνελθὸν ἐξέλεξεν αὐτὸν ὅπως λάβῃ τὴν χηρεύσασαν θέσιν, ἐν τέλει δὲ ἱκέτευον αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ταχέως ὅπως παρηγορήσῃ διὰ τῆς σεβαστῆς παρουσίας του τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Βαδαχὸζ, νέαν αὐτοῦ μνηστήν.

Ὁ δὸν Τορρίβιος, παρὼν εἰς τὴν ὁμιλίαν τῶν ἀπεσταλμένων, ἐσκέφθη φρονίμως νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς εὐνοϊκῆς περιστάσεως. Ἐκάλεσεν ὅθεν κατὰ μέρος τὸν νέον ἐπίσκοπον, καὶ μετὰ τὰς καταλλήλους φιλοφρονήσεις τῷ ἀνεκοίνωσεν ὅτι εἶχεν υἱὸν, καλούμενον δὸν Βενιαμὶν, ὅστις ἦτο μὲν πεπροικισμένος μὲ πολὺ πνεῦμα καὶ ἀγαθὰς διαθέσεις, δὲν ᾐσθάνετο ὅμως κλίσιν πρὸς τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας. Τὸν συνεβούλευσε λοιπὸν νὰ γείνῃ ἱερεύς, ἐπειδὴ δὲ χάριτι θείᾳ κατώρθωσε τοῦτο, καὶ ἔχαιρε τὴν φήμην ἀρίστου κληρικοῦ ἐν Τολέδῳ, αὐτὸς ὡς πατὴρ παρεκάλει τὴν Σεβασμιότητά του νὰ παραχωρήσῃ τῷ δὸν Βενιαμὶν τὸ ἀξίωμα τοῦ ἡγουμένου τοῦ Βαδαχὸζ, ὅπερ δὲν ἠδύνατο πλέον γενόμενος ἐπίσκοπος νὰ διατηρήσῃ.

— Οἴμοι, εἶπε στενάζων ὁ ἱεράρχης διστάζων καὶ ἐν ταραχῇ, θὰ πράξω πάντοτε πᾶν ὅ,τι σᾶς εὐχαριστεῖ· πλὴν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἀποκρύψω ὅτι ἔχω συγγενῆ τινα, οὗτινος εἶμαι ὁ μόνος κληρονόμος. Εἶνε γέρων κληρικὸς, καὶ μόνη κατάλληλος θέσις δι' αὐτὸν εἶνε ἡ τοῦ ἡγουμένου. Τί θὰ ἐλέγετε καὶ σεῖς ἂν τῷ ἠρνούμην τὴν θέσιν ταύτην; Ἀμέσως ἤθελον δυσαρεστήσει τοὺς συγγενεῖς μου, οὓς ὁμολογῶ ὅτι λατρεύω μετὰ παραφορᾶς. Ἀλλὰ, ἐξηκολούθησε μετὰ θωπευτικῆς φωνῆς, δὲν σκοπεύετε σεῖς νὰ ἔλθητε εἰς Βαδαχόζ; Μήπως σκέπτεσθε νὰ μὲ ἐγκαταλίπητε ἀκριβῶς καθ' ἣν ὥραν ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἱκανὸς ὅπως σᾶς φανῶ χρήσιμος; Ἀκούσατέ με, φίλτατε διδάσκαλε· ἂς ἀναχωρήσωμεν ὁμοῦ, καὶ μὴ σκέπτεσθε περὶ ἄλλου εἰμὴ περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθητοῦ σας. Ἔστε βεβαιότατος περὶ τῆς μελλούσης προαγωγῆς τοῦ δὸν Βενιαμίν. Ἐγὼ θέλω φροντίσει θᾶσσον ἢ βράδιον, καὶ θὰ πράξω ὑπὲρ αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ὁ πατήρ του μοὶ ζητήσει. Ἐξ ἄλλου ἓν ἄθλιον ἀξίωμα ἡγουμένου ἐντὸς τοῦ βάθους τῆς Ἐστρεμαδούρας δὲν εἶνε ἡ κατάλληλος ἀμοιβὴ διὰ τὸν υἱὸν τοιούτου πατρός.

Ὅ,τι ἐπρότεινεν ὁ ἡγούμενος εἰς τὸν μάγον ἦτο κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον καθαρὰ σιμωνία· ἐν τοσούτῳ οὐδεὶς τῶν δύο τούτων σοφῶν ἀνδρῶν προσέσχεν εἰς τοῦτο, εἴτε ἔδειξεν ἐνδοιασμόν τινα, καὶ ἡ συμφωνία ἐγένετο ῥητή. Ὁ δὸν Τορρίβιος ἠκολούθησεν εἰς Βαδαχὸζ τὸν ἔνδοξον αὐτοῦ μαθητὴν, κατῴκησεν εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ δώματα τῆς ἐπισκοπῆς, εἵλκυσε δὲ τὸ σέβας ὅλων ὡς ὁ εὐνοούμενος τοῦ σεβασμιωτάτου καὶ τρόπον τινὰ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ.

Ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοσούτου δεξιοῦ διδασκάλου ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Βαδαχὸζ προώδευσεν ἱκανῶς εἰς τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας. Κατ' ἀρχὰς ἀφέθη μετὰ ζέσεως ὑπερβολικῆς, κατόπιν ὅμως ἐμετρίασε βαθμηδὸν τὴν ὁρμήν του φροντίζων νὰ μὴ παραμελῇ καὶ τὰ τοῦ ἐπισκόπου καθήκοντα χάριν τῶν μαγικῶν σπουδῶν· διότι ἐπρέσβευεν ὅτι οἱ εἰς τὴν ἱερατικὴν τάξιν ἀνήκοντες μάγοι καὶ φιλόσοφοι δὲν εἶχον μόνον καθῆκον νὰ παρίστανται εἰς τὰς κατὰ σάββατον μαγικὰς τελετὰς, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποδεικνύωσιν εἰς τοὺς ἄλλους τὸν δρόμον τοῦ παραδείσου, διδάσκοντες τὴν εὐσέβειαν καὶ τὰ καλὰ ἤθη.

Τοιαύτας ἀρχὰς πρεσβεύων καὶ οὕτω συνετῶς φερόμενος ὁ σοφὸς ἱεράρχης ἀπέκτησε τὴν φήμην καὶ τὸν σεβασμὸν σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος, ἡμέραν δέ τινα ἀπροσδοκήτως ὠνομάσθη ἀρχιεπίσκοπος Κομποστέλλης.

Φυσικῷ τῷ λόγῳ μαθόντες τοῦτο ὁ λαὸς καὶ ὁ κλῆρος τοῦ Βαδαχὸζ ἐλυπήθησαν ἄκρως ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ ἐναρέτου αὐτῶν ποιμένος· οἱ δὲ ἱερεῖς τῆς μητροπόλεως, ὅπως παράσχωσι τῷ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ ἕτερον τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀμέτρου σεβασμοῦ δεῖγμα, ἀνέθηκαν αὐτῷ τὴν ἐκλογὴν τοῦ διαδόχου του.

Ὁ δὸν Τορρίβιος ἔσπευσε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς εὐκαιρίας, καὶ ᾐτήσατο παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τὴν κενωθεῖσαν ἐπισκοπὴν διὰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν θέσιν ταύτην ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἠρνήθη αὐτῷ μετὰ πάσης δυνατῆς εὐγενείας. Πόσον σεβασμὸν ᾐσθάνετο πρὸς τὸν διδάσκαλόν του! Ἀλλὰ μήπως ἠδύνατο νὰ πράξῃ διαφοροτρόπως; Ὁ δὸν Φερνάνδος δὲ Λάρα, πρωτοστάτωρ τῆς Καστιλλίας, ἐζήτει τὴν ἰδίαν θέσιν διά τινα συγγενῆ αὐτοῦ. Δὲν ἐγίνωσκε προσωπικῶς τὸν κύριον τοῦτον, ἀλλὰ τῷ ἐχρεώστει, ὡς ἔλεγε, πολλὰς καὶ σπουδαίας ἀποκρύφους ἐκδουλεύσεις· ἄλλως τε ἦτο παλαιὸς φίλος καὶ ἐξ ἀνάγκης ὤφειλε νὰ προτιμήσῃ τὸν παλαιὸν εὐεργέτην τοῦ νέου. Ἡ δικαία ὅμως καὶ εὐσυνείδητος αὕτη πρᾶξις οὐδόλως ἠδύνατο νὰ ζημιώσῃ τὸν φίλτατον διδάσκαλόν του, τὸν δὸν Τορρίβιον. Θὰ ἐφρόντιζεν ἀφεύκτως ἀφ' ἑαυτοῦ, ἅμα ὡς ἤθελεν ἔλθει ἡ σειρά του, νὰ δικαιώσῃ καὶ ν' ἀμείψῃ τὸν διδάσκαλόν του, καὶ ἡ σειρά του δὲν θὰ ἐβράδυνεν ἐπὶ πολὺ εἰσέτι νὰ ἔλθῃ. Ὁ δὸν Τορρίβιος ἐπίστευσεν ἐν ἀθῳότητι τὸ ἀνέκδοτον τῶν παλαιῶν ὑποχρεώσεων τοῦ μαθητοῦ του, καὶ συγκατετέθη νὰ θυσιάσῃ τὴν ἀπαίτησίν του ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὲρ τοῦ δὸν Φερνάνδου.

Ἐφρόντισαν λοιπὸν νὰ προετοιμάσωσι τὰ χρειώδη διὰ τὴν ἀναχώρησιν καὶ μετέβησαν εἰς Κομποστέλλην· ἀλλ' εἵμαρτο νὰ διαμείνωσιν ἐκεῖσε

ἐπὶ τοσούτῳ βραχὺ διάστημα, ὥστε δὲν ἤξιζον τὸν κόπον ἡ τόση σπουδὴ καὶ μέριμνα περὶ τοῦ ταξειδίου. Ἕνα μῆνα μόλις μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἀφίκετο ἐκ Ῥώμης θαλαμηπόλος τοῦ Πάπα κομίζων εἰς τὸν ἱεράρχην τὸν τοῦ καρδιναλίου πῖλον καὶ ἐπιστολὴν φιλοφρονεστάτην, δι' ἧς ὁ ἅγιος πατὴρ ἐκάλει παρ' αὐτῷ τὸν ἔξοχον ποιμενάρχην, ὅπως διὰ τῶν συμβουλῶν του βοηθῇ αὐτὸν εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἐπέτρεπε δὲ αὐτῷ συνάμα νὰ δωρήσηται τὴν μίτραν εἰς ὃν τινα ἤθελεν αὐτὸς ἐκλέξει.

Ὁ δὸν Τορρίβιος, ὅταν ἀφίκετο ὁ ταχυδρόμος τοῦ Πάπα, δὲν εὑρίσκετο εἰς Κομποστέλλην, μεταβὰς νὰ ἴδῃ τὸν υἱόν του, ἁπλοῦν εἰσέτι ἱερέα ἐνορίας τινὸς τοῦ Τολέδου. Ἐπέστρεψε ταχέως, ἀλλ' ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ του δὲν ἔσχε κἂν τὸν καιρὸν νὰ ζητήσῃ τὴν χηρεύουσαν ἐπισκοπήν. Ὁ νέος καρδινάλιος ἔδραμε καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας.

— Φίλτατέ μοι διδάσκαλε, τῷ εἶπεν, ἔχω δύο εἰδήσεις νὰ σοὶ ἀναγγείλω ἀντὶ μιᾶς· ὁ μαθητής σου ἐγένετο καρδινάλιος, καὶ ὁ υἱός σου ἢ θὰ γείνῃ ἐπίσης καὶ αὐτός, ἢ ἐγὼ δὲν θὰ ἔχω καμμίαν ἰσχὺν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ῥώμης. Ἤθελα ἐν τῷ μεταξὺ νὰ διορίσω αὐτὸν ἀρχιεπίσκοπον Κομποστέλλης, ἀλλὰ ἴδετε τί ἀτυχία! Ἡ μήτηρ μου, τὴν ὁποίαν ἀφήσαμεν εἰς Βαδαχόζ, μοὶ ἔγραψε, διαρκούσης τῆς ὑμετέρας ἀπουσίας, ἐπιστολὴν σκληράν, καταστρέφουσαν πάντα τὰ σχέδιά μου. Ζητεῖ διὰ τῆς βίας νὰ μοὶ ἐπιβάλῃ ὡς διάδοχον τὸν ἄλλοτε ἀρχιδιάκονον τῆς ἐκκλησίας μας δὸν Παῦλον Σαλαζάρ, ὅστις εἶνε φίλος στενὸς καὶ πνευματικὸς αὐτῆς. Μοὶ γράφει ὅτι, ἂν δὲν εἰσακουσθῇ ἡ αἴτησίς της αὐτὴ καὶ δὲν δοθῇ ἡ θέσις εἰς τὸν πνευματικὸν αὐτῆς πατέρα, θ' ἀποθάνῃ ἐκ τῆς λύπης, καὶ εἶνε γυνὴ ἱκανὴ νὰ ἐκτελέσῃ ὅ,τι λέγει. Τί νὰ κάμω λοιπόν, φίλτατέ μου διδάσκαλε; βαλθῆτε εἰς τὴν θέσιν μου. Θέλετε νὰ φονεύσω τὴν μητέρα μου;

Ὁ δὸν Τορρίβιος δὲν ἦτο ἱκανὸς νὰ συμβουλεύσῃ τὸν μαθητήν του νὰ γείνῃ μητροκτόνος· ἐπεδοκίμασε τὸν διορισμὸν τοῦ δὸν Παύλου, καὶ δὲν ᾐσθάνθη τὴν ἐλαχίστην μνησικακίαν κατὰ τῆς μητρὸς τοῦ καρδιναλίου. Ἠκολούθησε λοιπὸν τὸν νέον καρδινάλιον εἰς Ῥώμην, μόλις δ' ἀφίκοντο ἐκεῖσε καὶ ὁ Πάπας εὐθὺς ἀπέθανεν. Εὐνόητος ἡ συνέπεια τοῦ συμβάντος τούτου. Συνῆλθε τὸ συμβούλιον τῶν καρδιναλίων, καὶ πάντες ὁμοθύμως ἀνακηρύττουσιν ἐν ἐπευφημίαις ὡς διάδοχον τοῦ ἀποβιώσαντος ἐν τῇ ἀποστολικῇ ἕδρᾳ τὸν Ἱσπανὸν καρδινάλιον. Ἐγένετο Πάπας.

Μετὰ τὰς συνήθεις τελετάς, ὁ δὸν Τορρίβιος ἐπιτυχὼν ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν, ἔκλαυσεν ὑπὸ χαρᾶς, ἀσπαζόμενος τοὺς πόδας τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ μαθητοῦ, ὃν ἔμελλε νὰ ἴδῃ καθεζόμενον ἐπαξίως ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ ποντίφηκος. Ἐτόλμησεν εἶτα ταπεινῶς νὰ ὑπομνήσῃ τὰς μακρὰς αὐτοῦ ἐκδουλεύσεις, καὶ νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἁγιότητα μικράς τινας ὑποσχέσεις Αὐτῆς, ἃς ὁ ἅγιος πατὴρ εἶχεν ἐπαναλάβει πρὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεώς του. Ἐρριψοκινδύνευσε λόγους τινὰς μετὰ συστολῆς περὶ τοῦ πίλου τοῦ καρδιναλίου, ὃν ὁ ἁγιώτατος μαθητής του ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπῃ χάριν τῆς τιάρας· ἀλλ' ἀντὶ νὰ ζητήσῃ τὸν πῖλον τοῦτον ὑπὲρ τοῦ δὸν Βενιαμίν, ἀγόμενος ὑπὸ ἀκατανοήτου μετριοφροσύνης καὶ ὀλιγαρκείας, ἐδήλωσεν ὅτι παρῃτεῖτο πάσης φιλοδόξου ἀπαιτήσεως, καὶ ὅτι αὐτὸς καὶ ὁ υἱός του ἤθελον εἶσθαι εὐτυχεῖς ἂν ἡ Α. Ἁγιότης ἐχορήγει αὐτοῖς μετὰ τῆς εὐλογίας του μικρόν τι δῶρον, σύνταξίν τινα ἰσόβιον ἐπὶ παραδείγματι, ἐξαρκοῦσαν εἰς τὰς περιωρισμένας ἀνάγκας ἑνὸς κληρικοῦ καὶ ἑνὸς φιλοσόφου.

Ἐνῷ ἀπήγγελλεν ὁ διδάσκαλος τὴν σύντομον ταύτην προσλαλιάν, ὁ μέγας Ποντίφηξ ἐσκέπτετο τί ὤφειλε νὰ πράξῃ καὶ πῶς νὰ προσενεχθῇ πρὸς τὸν διδάσκαλόν του. Δὲν εἶχε πλέον ἀνάγκην αὐτοῦ, διότι ἐγίνωσκε ἱκανῶς τὴν μαγείαν καὶ περισσότερον τοῦ δέοντος μάλιστα διὰ Πάπαν ὡς αὐτόν. Τῷ ἦτο ἆρά γε δυνατὸν εἰς τὸ ἑξῆς καὶ συμφέρον νὰ παρίσταται εἰς τὰς μαγικὰς συνελεύσεις καὶ νὰ ὑποβάλληται εἰς τὴν ἀπρεπῆ αὐτῶν ἐθιμοτυπίαν; Ταῦτα πάντα σκεφθεῖσα καὶ ἀναμετρήσασα ἡ Α. Ἁγιότης ἐπείσθη ὅτι ὁ δὸν Τορρίβιος τῷ ἦτο πλέον ἄχρηστος οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπιζήμιος, καὶ κατόπιν τῆς σκέψεως ταύτης δὲν ἐδίστασε νὰ δώσῃ πρὸς τὸν διδάσκαλόν του τὴν ἑξῆς αὐτολεξεὶ ἀπάντησιν·

— Ἐμάθομεν μετὰ πολλῆς λύπης ὅτι ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἀποκρύφων ἐπιστημῶν διατηρεῖτε σχέσεις ἀνοσίους μετὰ τοῦ πνεύματος τοῦ σκότους καὶ τοῦ ψεύδους. Διὰ τοῦτο πατρικῶς συμβουλεύομεν ὑμᾶς ν' ἀποπλύνητε τὸ ἁμάρτημα τοῦτο διὰ μετανοίας ἴσης πρὸς τὴν βαρύτητά του. Ἐπὶ πλέον διατάσσομεν ὑμᾶς νὰ ἐξέλθητε παράυτα ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἡμετέρου κράτους, ἄλλως θέλομεν τιμωρήσει ὑμᾶς διὰ τῶν βασάνων καὶ διὰ τῆς πυρᾶς.

Ὁ δὸν Τορρίβιος, χωρὶς νὰ θορυβηθῇ ἐπανέλαβεν ἀντιστρόφως τὰς τρεῖς μαγικὰς λέξεις, ἃς ἐνθυμοῦνται βεβαίως οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται, πλησιάσας δὲ πρὸς τὸ παράθυρον ἀνεφώνησε μετὰ φωνῆς ἠχηρᾶς·

— Ὑακίνθη, μίαν μόνον πέρδικα νὰ σουβλίσῃς· ὁ κύριος ἡγούμενος δὲν θὰ δειπνήσῃ ἐδῶ.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἤχησαν ὡς κεραυνὸς εἰς τὰ ὦτα τοῦ κατὰ φαντασίαν Πάπα. Ἀφυπνίσθη παράυτα ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως ἐν ᾗ διετέλει, καὶ εἰς ἣν ἐβύθισαν αὐτὸν αἱ τρεῖς μυστηριώδεις λέξεις, τὰς ὁποίας ὁ μάγος ἐπρόφερε τὸ πρῶτον. Εἶδε μετ' ἐκπλήξεως ὅτι ἀντὶ νὰ εὑρίσκηται εἰς Βατικανὸν ηὑρίσκετο εἰσέτι ἐντὸς τοῦ σπουδαστηρίου τοῦ δὸν Τορριβίου, καὶ παρατηρῶν τὸ ὡρολόγιον

Digitized by Google

ἐννόησε πρὸς τούτοις ὅτι μόλις μία ὥρα εἶχε παρέλθει ἀφότου ηὑρίσκετο ἐκεῖ ὀνειρευόμενος τόσον ὡραῖα πράγματα. Ἐν διαστήματι μιᾶς μόνης ὥρας ἐνόμισεν ἑαυτὸν μάγον, ἐπίσκοπον, ἀρχιεπίσκοπον, καρδινάλιον καὶ πάπαν, ἀνεγνώριζε δὲ ἐπὶ τέλους ὅτι δὲν ἦτο ἄλλο εἰμὴ ἄνθρωπος κακότροπος καὶ εὐήθης, ὡς οἱ λοιποί. Πάντα ὅσα εἶδεν ἦσαν γοητεία, πλὴν τοῦ κιβδήλου χαρακτῆρος καὶ τῆς μοχθηρίας, ἣν εἶχεν ἐπιδείξει. Ἐξῆλθεν ἄφωνος, εὗρε τὴν ἡμίονον προσδεδεμένην ὅπου τὴν εἶχεν ἀφήσει καὶ ἐπέστρεψεν ἐκ νέου εἰς Βαδαχὸζ μηδὲν ἀπολύτως διδαχθείς.

X.

ΙΧΘΥΩΝ ΦΩΛΕΑΙ

Ὅτε τις τῶν ἰχθυολόγων (M. Coste) μετὰ μακρὰς καὶ ἐνδελεχεῖς μελέτας ἐποίησε γνωστὸν ὅτι ποτάμιός τις ἰχθὺς ἐκ τῶν ταπεινοτάτων, ὁ λεγόμενος οὐρανοσκόπος (epinoche) κατασκευάζει φωλεὰν πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν ὠῶν του, ἡ εἴδησις αὕτη ἐξέπληξεν οὐκ ὀλίγον τοὺς ἀκούσαντας. Καὶ τί λοιπόν! Ὁ ἰχθύς, τὸ ἄλογον τοῦτο καὶ ἠλίθιον ζῶον, εἶνε ἄξιον νὰ ἁμιλλᾶται πρὸς τὸ πτηνόν; καὶ ἔχει ἱκανὸν ἔνστικτον ὥστε νὰ προστατεύῃ τὰ ὠά του, νὰ ἐπιμελῆται αὐτῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπωάσεως, νὰ προφυλάττῃ τὰ νεογνά του καὶ νὰ τοῖς κομίζῃ τροφήν;

Βεβαιότατα· διότι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἰχθὺς ποιεῖ πάντα ταῦτα. Τὴν φωλεάν του κατασκευάζει τεχνικώτατα συμπλέκων αὐτὴν διὰ κλαδίων ἐνύδρων φυτῶν, ἅτινα πολλάκις εὑρίσκει μετὰ μακρὸν πλοῦν, καὶ τὰ συνδέει καὶ στερεοῖ διὰ τῆς ἄμμου. Πολλάκις δέ, ἀντὶ νὰ τὴν κτίσῃ ἐπὶ τῆς ἄμμου, τὴν ἐξαρτᾷ ἀπὸ τῶν φυκίων καὶ τῶν κορμῶν τῶν ἐνύδρων φυτῶν, ὡς τὸ πτηνὸν ἐξαρτᾷ τὴν φωλεάν του ἀπὸ τοῦ κλάδου τῶν δένδρων.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐξέλθωσι τῶν ὠῶν τὰ νεογνά, ὁ πατὴρ ἐπιμελεῖται αὐτῶν μετὰ πλείστης ὅσης μερίμνης. «Εἰς οὐδὲν τῶν νεογνῶν τούτων ἐπιτρέπει νὰ ἐξέλθῃ τῶν ὁρίων τῆς κοιτίδος του. Καὶ ἐὰν δέ τι αὐτῶν κατορθώσῃ νὰ ἐξέλθῃ, λαμβάνει αὐτὸ ἐλαφρὰ διὰ τοῦ στόματος καὶ τὸ ἐπανάγει εἰς τὴν φωλεάν. Ἐὰν δὲ πλείονα διαλάθωσι τὴν προσοχήν του, λαμβάνει συγχρόνως δύο καὶ τρία διὰ τοῦ στόματός του χωρὶς νὰ τὰ βλάψῃ ἢ τραυματίσῃ. Καθ' ὅσον δὲ αὐξάνουσιν, ὁ πατὴρ παρέχει αὐτοῖς μείζονα ἔκτασιν πρὸς ἀναψυχὴν καὶ ἄσκησιν. Ἀλλὰ τότε ἡ ἐπίβλεψίς του καθίσταται ἀναγκαιοτάτη, καὶ μεγίστην καταβάλλει προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν καὶ κόπους. Τρέχει ἄνω καὶ κάτω ὡς οἱ κύνες οἱ φύλακες τῶν προβάτων, οἵτινες περιπολοῦσι περὶ τὴν ποίμνην καὶ ἐπανάγουσι τὰ ἀποπλανηθέντα πρόβατα, ἕτοιμοι νὰ ἀποκρούσωσι πάντα ἐχθρὸν κατὰ τῆς ποίμνης ὁθενδήποτε ἐπερχόμενον.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε ὁ οὐρανοσκόπος ὁ μόνος ἰχθύς, ὁ δεικνύων τοιαύτην βιομηχανικὴν δεξιότητα καὶ στοργὴν πρὸς τὰ ἐξ αὐτοῦ γεννώμενα. Ὑπάρχει ἐν Ἰνδίαις ἰχθὺς μικρός, ὀνομαζόμενος ἶρις, κατασκευάζων καὶ αὐτὸς φωλεάν. Προσεγγιζούσης τῆς ὥρας τῆς ὠοτοκίας, τὸ ἄρρεν ἄρχεται κατασκευάζον τὴν φωλεὰν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑδάτων οὐχὶ παρὰ τὴν ἄμμον. Λαμβάνει, διὰ τοῦ στόματός του βέβαια, ὀλίγον τι χορτάριον καὶ βρύον καὶ τὸ φέρει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τὰ φυτὰ δὲ ταῦτα, ἐπειδὴ εἶνε βαρύτερα τοῦ ὕδατος, θὰ ἐβυθίζοντο παρευθύς, ἐὰν μὴ ὁ προνοητικὸς ἀρχιτέκτων ἐφρόντιζε νὰ εἰσπνεύσῃ ὀλίγον ἀέρα καὶ ἐμφυσήσῃ αὐτὸν μεταξὺ τῆς οἰκοδομησίμου ὕλης του, ἥτις οὕτω πως ἐπιπλέει. Ἐπαναλαμβάνων δὲ τὴν ἐργασίαν ταύτην πολλάκις, ἀποπερατοῖ τὴν πρώτην ἡμέραν νῆσον πλωτὴν διαμέτρου ὀκτὼ ὑφεκατομέτρων. Τὴν ἐπιοῦσαν τὸ ἄρρεν ἐξακολουθεῖ τὰς προμηθείας τοῦ ἀέρος, ὃν ἐναποταμιεύει ἰδίᾳ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς νήσου, τοῦ ἐκ φυτῶν τούτου δίσκου, ὅστις ὠθούμενος πρὸς τὰ ἄνω ὑπὸ τοῦ ἐγκεκλεισμένου ἀέρος δὲν βυθίζεται πλέον, ἀλλ' ἵσταται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος χαριέντως κυμαινόμενον. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, ἐπάναγκες εἶνε νὰ προστατευθῇ ἡ φωλεὰ καὶ κατὰ τῶν ἐπηρειῶν τοῦ ναυαγίου. Πρὸς τοῦτο δὲ διὰ τῆς αὐτῆς ὕλης σχηματίζει περὶ τὴν φωλεὰν κύκλον πλάτους δύο ὑφεκατομέτρων, οὕτως ὥστε τὸ ὅλον ἔχει σχῆμα πίλου μαλακοῦ πλατυχείλου καὶ ὑπερέχει τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος 4—5 ὑφεκατόμετρα. Τούτου γενομένου, φροντίζει ἔπειτα καὶ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διακοσμήσεως. Ἵνα δὲ καταστήσῃ τοὺς τοίχους αὐτῆς λείους, εἰσδύει εἰς αὐτὴν καὶ περιστρέφει τὸ σῶμά του καὶ διὰ τῆς κεφαλῆς ὠθεῖ κατὰ μικρὸν πᾶν τὸ ἐξέχον, ἢ ἄλλως πως ἀντιβαῖνον εἰς τοὺς ἀρχιτεκτονικοὺς αὐτοῦ κανόνας.

Μετὰ δὲ τὴν ὠοτοκίαν ἡ θήλεια ἀπέρχεται τῆς συζυγικῆς στέγης διὰ παντός, καὶ οὐδέποτε ἐπανέρχεται· μόνος δὲ ὁ ἀτυχὴς πατὴρ μένει μεριμνῶν περὶ τῶν ὠῶν, ἅτινα διεσπαρμένα ἐπὶ τῶν χόρτων συνάγει καὶ ταξιθετεῖ ἐν τῇ φωλεᾷ μετὰ πατρικῆς ἀληθῶς μερίμνης. Ἐξέρχεται ἔπειτα τῆς φωλεᾶς καὶ φράσσει ἐπιμελῶς καὶ τεχνικώτατα τὴν εἴσοδον αὐτῆς, μεθ' ὃ απομακρύνεται ὀλίγον καὶ μακρόθεν ἐπισκοπεῖ τὸ φρούριόν του πανταχόθεν περιφερόμενος, μήπως ἀπέμεινέ τι χρῇζον διορθώσεως.

Μετὰ ἑβδομήκοντα ὥρας εἰκάζων ὁ πατὴρ ὅτι καιρὸς εἶνε νὰ μεταβάλωσι τόπον διαμονῆς τὰ ἐν τῇ φωλεᾷ περιεχόμενα, διατρυπᾷ ὀλίγον τὴν κορυφὴν αὐτῆς, ὁ ἐγκεκλεισμένος ἀὴρ διεκφεύγει, καὶ τὸ ἐξέχον μέρος τῆς φωλεᾶς κατακάθηται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος καὶ καλύπτει τὰ ἔμβρυα, ὧν ἡ ζωὴ ἄρχεται ἤδη ἐμφανιζομένη. Ἵνα δὲ μὴ ἐξέλθωσι τὰ μικρά, ἕλκει τὰ χείλη τῆς φωλεᾶς καὶ δι' αὐτῶν σχηματίζει φραγμὸν ὑψηλόν, ὥστε νὰ μὴ δύνωνται νὰ τὸν ὑπερπηδή-

Digitized by Google

σωσι. Λαμβάνει δὲ αὐτὰ διὰ τοῦ στόματός του καὶ μεταβάλλει τὴν θέσιν των ἐκ διαλειμμάτων ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς φωλεᾶς πρὸς τὰ ἄκρα καὶ τἀνάπαλιν. Γίνεται δὲ τοῦτο μέχρι τῆς ὥρας καθ' ἣν εἶνε ἤδη ἱκανῶς ἀνεπτυγμένα, ὀκτὼ ἢ δέκα ἡμέρας μετὰ τὴν διάτρησιν τῆς φωλεᾶς, καὶ εὐκόλως ἀποδιδράσκουσι διαφεύγοντα τὴν προσοχὴν αὐτοῦ. Τότε δὲ καὶ αὐτὸς καταλαμβάνει ὅτι τὸ ἔργον του ἐπερατώθη, καὶ ἀναπαύεται χαίρων διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος.

Καὶ πολλὰ ἄλλα εἴδη ἰχθύων ἄγνωστα ἡμῖν θὰ κατασκευάζωσι βεβαίως φωλεάς. Ὁ φυσικὸς Ἀγασῆς ἀνεκάλυψε δείγματα τοιαῦτα ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων τοῦ Ὠκεανοῦ, ἤτοι φωλεὰς μεστὰς ᾠῶν ἐπὶ χόρτων ἐπιπλεόντων.

Πῶς νὰ μὴ θαυμάσῃ τις βλέπων τοιοῦτον ἔνστικτον, τοιαύτας πατρικὰς μερίμνας ἐνδελεχεῖς καὶ μεγίστην δεξιότητα ἀποδεικνυούσας; Τοῦτο δὲν εἶνε μία ἔτι ἀπόδειξις ὅτι ἡ Θεία Πρόνοια ὡς μήτηρ φιλόστοργος φροντίζει περὶ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ὄντων, καὶ αὐτῶν ἐκείνων, ἅτινα ἡμεῖς ἕνεκα τῆς ἀδυναμίας καὶ ἀμαθείας ἡμῶν νομίζομεν ἐστερημένα πάσης τοιαύτης;

***

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΥΡΜΗΚΩΝ.

«Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ μύρμηκος, εἶπεν ὁ Δάρβιν, εἶνε τὸ θαυμασιώτατον ὑλικὸν μόριον ἐν τῷ σύμπαντι, θαυμασιώτερον ἴσως τοῦ ἐγκεφάλου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου».

Οὐδὲν παράδοξον ἑπομένως ὅτι τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν φυσιολόγων ἡ προσοχὴ ἐστράφη ἐπιμόνως εἰς τὴν μελέτην τοῦ βίου καὶ τῶν ἕξεων τῶν μικρῶν νοημόνων ζωϋφίων, ἅτινα φαίνονται ὅτι πραγματοποιοῦσιν ἐν σμικρῷ τὰ πολιτειακὰ ὄνειρα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν οὐτοπίαν τοῦ Θωμᾶ Μώρου.

Πράγματι, ἐνῷ ἡ τῶν μελισσῶν πολιτεία φαίνεται ὅτι ἀποκλίνει πρὸς τὴν ἀριστοκρατίαν, διότι ἡ βασίλισσα καίτοι οὖσα αἱρετὴ συμπαρασύρει καὶ διευθύνει ὁλόκληρον τὸ σμῆνος, ἡ πολιτεία τῶν μυρμήκων εἶνε καθαρῶς δημοκρατική, ἡ μόνη ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ, ἥτις διατελεῖ ἥσυχος καὶ ἀδιατάρακτος. Πολλὰς τοιαύτας μυρμηκοπολιτείας εὗρεν ὁ αἰδέσιμος Mac Cook ἐν τοῖς *Ἀλλεγανίοις* ὄρεσι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς συναποτελούσας ὁμοσπονδίαν, ἡ δὲ ὑπ' αὐτοῦ γενομένη περιγραφὴ τῆς ὁμοσπονδίας ταύτης θὰ ἠδύνατο κάλλιστα, ὡς παρετήρησέ τις, νὰ ἀποδοθῇ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς αὐτῆς ἠπείρου, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ μύρμηκες εἶνε λαὸς ποιμενικός.

Ὅπως ἡ μέλισσα, οἱ μύρμηκες ὑπεραγαπῶσι τὰς σακχαρώδεις οὐσίας, τὸν γλυκὺν χυμὸν τῶν καρπῶν καὶ ἄλλων φυτικῶν οὐσιῶν, καὶ ἀναζητοῦσιν αὐτὰ πανταχοῦ. Ἀλλὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν μελιτωδῶν αὐτῶν χυμῶν δὲν ἐνεργοῦσιν οἱ ἴδιοι. Παρατηρήσαντες ὅτι ἄλλα τινὰ μικρὰ ζωΰφια καὶ ἔντομα, ἀφοῦ ἐκμυζήσωσι τὸν χυμὸν φυτῶν τινων, ἐκκρίνουσιν ἀπὸ δύο μικρῶν ὀπισθίων μαστῶν σακχαρώδη τινὰ ὕλην, ὅπως περισυνάγωσι πρὸς τροφήν των τὸ ἡδὺ τοῦτο μέλι καὶ ἐμποδίζωσιν ἄλλα ζωΰφια νὰ ἐπωφελοῦνται αὐτοῦ, οἱ μύρμηκες ἐσκέφθησαν νὰ ἐξημερώσωσι τὰ ἔντομα ταῦτα. Καὶ λοιπὸν περιέκλεισαν τὸ μικρὸν αὐτῶν ποίμνιον, ἀνεγείραντες κύκλῳ φραγμόν, ὃν ἀπαγορεύεται αὐτοῖς νὰ ὑπερβῶσιν. Ἄλλως ὅμως οἱ μύρμηκες συμπεριφέρονται πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτῶν μετὰ πρᾳότητος καὶ φιλοφροσύνης ἐντελοῦς, ὁποίαν ἴσως οὐδ' αὐτοὶ οἱ εὐδαίμονες τῆς Ἀρκαδίας ποιμένες ἐπεδείκνυον πρὸς τὰ ἑαυτῶν ποίμνια.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε ταῦτα μόνα τὰ κατορθώματα τῶν μυρμήκων. Πολιτεῖαι τινὲς αὐτῶν ἔφθασαν ἕως καὶ νὰ ἀποκτήσωσι μόρφωσιν γεωργικήν, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ ἐν Texas γενόμεναι παρατηρήσεις ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Lincecum. Ἐνταῦθα ὁ ἐπιστήμων οὗτος εἶδε μύρμηκας ἐκλέγοντας εἴδη τινὰ ὀρύζης, ἅτινα ἐκαλλιέργουν οἱ ἴδιοι, φροντίζοντες ἵνα καταστρέφωσι πάντα τὰ ἄλλα φυτὰ ὅσα ἐβλάστανον ἐν τῷ χώρῳ τῷ προωρισμένῳ διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ὀρύζης. Ὅταν δὲ ὁ καρπὸς τοῦ φυτοῦ ὡρίμαζεν ὅσον αὐτοὶ ἤθελον, διότι τὴν τροφὴν αὐτῶν προτιμῶσι πάντοτε ῥοώδη μᾶλλον ἢ σκληράν, ἀπεχώριζον αὐτὴν τοῦ ἀχύρου, ὅπερ ἔρριπτον μακράν, καὶ ἐναπεθήκευον.

Κατόπιν ὅλων τούτων πολὺ δύσκολος βεβαίως θὰ ἦτο ὁ ἐπιχειρῶν νὰ διαμφισβητήσῃ τὸν πολιτισμὸν τῶν μυρμήκων. Α. Δ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ ἐφημέριος μικροῦ χωρίου ἀπαντᾷ καθ' ὁδὸν ἕνα συγχωρίτην του, μέθυσον ἀδιόρθωτον.

— Μὰ ὡς πότε λοιπόν, ταλαίπωρε, θὰ ἐξακολουθῇς νὰ ζῇς εἰς τὸ καπηλειό;... Δὲν καταλαβαίνεις πῶς καὶ τὴν ὑγεία σου καταστρέφεις καὶ τὴ ψυχή σου κολάζεις; Ποτὲ δὲν σὲ εἶδα νἄλθῃς καὶ 'ς τὴν ἐκκλησία.

— Τί νὰ κάμω, δέσποτά μου, ἀποκρίνεται ὁ μέθυσος· 'ς τὴν ἐκκλησιὰ τὸ πίνετε μόνος ἐσεῖς!

*
* *

Ἐν ὁμίλῳ κυριῶν.

Μία τις αὐτῶν ἀποτείνεται πρὸς ἄλλην.

— Ἀλλά, ἀγαπητή μου Ἀσπασία, γιατὶ τέλος πάντων τόσον πένθος ἀκόμη.... Μοῦ φαίνεται πῶς 'πέρασαν δύο ὁλόκληρα ἔτη ἀφ' ὅτου ἀπέθανεν ὁ μακαρίτης ὁ ἄνδρας σου.

— Περισσότερα μάλιστα· εἶνε δυόμισυ σωστὰ σήμερον· ἀλλὰ τί νὰ κάμω· ξέρεις, τὰ μαῦρα ποῦ πηγαίνουν τόσον καλά!

*
* *

Ὁ κύριος Μ... ἂν καὶ μὴ ἐξελθὼν ποτε τῶν Ἀθηνῶν, ἔχει τὴν ἀθώαν μανίαν νὰ παρουσιάζε-

Digitized by Google

ται εἰς πᾶσαν περίστασιν ὡς περιηγηθεὶς ὅλην τὴν Εὐρώπην.

— Ὅταν εἴδατε εἰς τὴν Βενετίαν, τὸν ἐρωτᾷ εἷς ἀκροατὴς τῶν τοιούτων ταξειδίων του, εἴδετε ἐκεῖ τὸν λέοντα τοῦ Ἁγίου Μάρκου;

— Μπὰ, τὸν λέοντα, καϋμένε, νὰ μὴ 'δῶ· ἴσα ἴσα ἤμουν ἐκεῖ εἰς τὴ στιγμὴ 'ποῦ τοῦ ἔφεραν τὴν τροφή του, καὶ ἐκάθησα καὶ τὸν ἔβλεπα ὅλο τὸ διάστημα ποῦ ἔτρωγε!!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἡ καλλίστη ἀνατροφὴ δὲν εἶνε ἐκείνη, ἣν παρέχουσιν οἱ διδάσκαλοι, ὅσον ἐκείνη, ἣν ἀφ' ἑαυτοῦ ἕκαστος λαμβάνει, ὅτε παύων τοῦ νὰ εἶνε παῖς διατρέχει τὴν τοῦ νεανίου ἡλικίαν. Ἕνεκα δὲ τούτου δὲν πρέπει νὰ βιάζωσιν οἱ γονεῖς τὴν πρόωρον ἄνθησιν τῆς εὐφυΐας τῶν τέκνων αὐτῶν. Ἂς ἐπιβλέπωσι μεθ' ὑπομονῆς τοὺς παῖδας, περιμένοντες τὰ ἀποτελέσματα τῶν χρηστῶν παραδειγμάτων καὶ τῶν ὠφελίμων ἐπιδράσεων, καὶ ἔχοντες πίστιν εἰς τὸν Θεόν· ἂς μεριμνῶσιν ἐπιμελῶς περὶ τῆς ὑγιείας τῶν νέων καὶ τῶν τοσούτων ἀναγκαίων σωματικῶν ἀσκήσεων· ἂς δείξωσιν αὐτοῖς ἐλευθέρως τὴν ὁδὸν τῆς αὐτοβελτιώσεως· ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἂς ἀναπτύξωσιν εἰς τὰ τέκνα τὴν συνήθειαν τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς ἐπιμονῆς, καὶ θέλουσιν ἴδει ὅτι ἐφ' ὅσον προβαίνῃ ἡ ἡλικία, θέλουσι προοδεύει καὶ οἱ νέοι καὶ μετὰ ζέσεως ἐργασθῇ εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἠθικῆς αὐτῶν καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως.

*** Ὅ,τι συνήθως καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι Τύχην, τοῦτο οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶνε ἢ αἱ ἴδιαι αὐτῶν σκαιότητες. Δι' ἀνεξιτήλων χαρακτήρων ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἐγγράψῃ εἰς τὴν μνήμην του τὸ χρυσοῦν τοῦ Ὁμήρου παράγγελμα, λαμβάνων ἀείποτε σύμβουλον τὴν μετὰ φρονήσεως σκέψιν·

Ἀλλ' ἄγε δὴ σὺ, φίλος, μῆτιν ἐμβάλλεο θυμῷ,

διότι, ἐὰν αἱ κακίαι τιμωροῦνται ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ, αἱ μωρίαι, βλακίαι καὶ ἀτασθαλίαι παιδεύονται ἐπὶ γῆς· ἀδιάφορον, ἂν ἐνίοτε ἡ χάρις κατισχύει τοῦ δικαίου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

~ Κατὰ τὴν ἐφημερίδα «Nation» τῆς Νέας Ὑόρκης μετ' οὐ πολὺ αἱ γυναῖκες τῆς πολιτείας τῆς Βασιγκτῶνος θέλουσιν ἀποκτήσει τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν. Τὸ νομοσχέδιον, δι' οὗ χορηγεῖται αὐταῖς τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἐγένετο ἤδη πρὸ πολλοῦ δεκτὸν ὑπὸ τῆς κάτω Βουλῆς τῆς πολιτείας. Καὶ ἀπεῤῥίφθη μὲν τότε ὑπὸ τῆς ἄνω Βουλῆς, ἀλλὰ νῦν ἐλπίζεται ὅτι θέλει γείνει ἀποδεκτὸν καὶ ὑπ' αὐτῆς.

~ Περίεργον περίπτωσιν ἐγκεφαλικῆς νόσου ἀναφέρει ὁ ἰατρὸς Legrand de Saulle παρατηρηθεῖσαν ἐν τῷ νοσοκομείῳ Salpêtrière τῶν Παρισίων.

Γυνή τις ὑποχονδριακὴ, 65 ἐτῶν ἡλικίας, ἐφαντάσθη ὅτι ἐγένετο ἔγκυος ἐκ βιασμοῦ πρὸ τριακονταπέντε ἐτῶν, καὶ ὅτι τὸ ἔμβρυον ἦτο μία πέρδιξ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι σήμερον ἡ πέρδιξ ὑπῆρξεν ἡ βασανίζουσα τὴν ἀτυχῆ παράφρονα ἰδέα. «Ἠσθάνετο τὴν πέρδικα πετῶσαν ἐν τῇ κοιλίᾳ της, γεννῶσαν τὰ μικρά της, τὰ ὁποῖα ἦλθον νυχθημερὸν» κτλ. κτλ. Ἀλλὰ τὸ κακὸν δὲν περιωρίσθη ἕως ἐδῶ. Ἡ δυστυχὴς ἰσχυρίζεται ὅτι ἔχει νέαν ἐγκυμοσύνην, ὅτι ὅμως νῦν τὸ ἔμβρυον αὐτῆς εἶνε οὐχὶ πλέον πέρδιξ, ἀλλὰ ἵππος· τούτου ἕνεκα λέγει ὅτι αἰσθάνεται σφοδροὺς πόνους, βάλλει δυνατὰς κραυγάς, φοβεῖται μὴ πάθῃ ἐγκεφαλῖτιν, καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις τρέμει μὴ τυχὸν ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ τοκετοῦ.

~ Ἐν Παρισίοις ἐπὶ 100 γεννήσεων αἱ 25 προέρχονται οὐχὶ ἐκ νομίμων γάμων. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκ 56,032 γεννήσεων αἱ 14,269 προήρχοντο ἐκ παρανόμου συμβιώσεως.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ἡ βασιλόπηττα τοῦ νέου ἔτους.

Εὐγενὴς συνδρομήτρια τῆς «Ἑστίας» ἔπεμψεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν τὰς ἑπομένας δύο συνταγὰς περὶ κατασκευῆς τῆς *βασιλόπηττας*, τὰς ὁποίας εὐχαρίστως καταχωρίζομεν ἐνταῦθα.

Βασιλόπηττα τῆς μπύρας. Λαμβάνομεν 200 δράμια ἀλεύρου τῆς Εὐρώπης, ζυμόνομεν αὐτὸ μὲ 300 δράμια χλιαροῦ γάλακτος καὶ ἥμισυ ποτήριον προζύμι τῆς *μπύρας*, καὶ ἀφίνομεν ν' ἀναβῇ ἐπὶ μίαν ὥραν ἢ καὶ πλειότερον.

Λαμβάνομεν εἶτα 12 αὐγά, ὀλίγον ἅλας, 250 δράμια γάλα, κτυποῦμεν αὐτὰ μὲ τὸ *τέλι* ἐπὶ μετρίου πυρὸς ἕως οὗ θερμανθοῦν, ἔπειτα τὰ ρίπτομεν ὡς εἶνε θερμὰ εἰς τὸ προζύμι καὶ τὰ ἀναμιγνύομεν καλῶς διὰ τῆς χειρὸς, ἵνα μὴ σχηματίζωνται βῶλοι.

Λαμβάνομεν τέλος 2 ὀκάδας ἄλευρον καὶ 150 δράμια ζάχαριν, τὰ ὁποῖα ρίπτομεν κατ' ὀλίγον καὶ ζυμόνομεν μετὰ τοῦ ἄλλου μίγματος. Ἀφοῦ γείνῃ ἡ ζύμωσις αὐτῶν, ἔχομεν ἕτοιμον 150 δράμια βούτυρον πεπηγμένον, ἐκ τοῦ ὁποίου λαμβάνομεν κατ' ὀλίγον εἰς τὰς χεῖρας ἐνῷ ζυμόνομεν, ἕως οὗ τελειώσῃ. Μετὰ ταῦτα ἀφίνομεν τὴν ζύμην ν' ἀναβῇ, καλύπτομεν αὐτὴν καὶ θέτομεν εἰς θερμὸν μέρος· ἔπειτα πλάττομεν αὐτὴν καὶ τὴν ἀφίνομεν πάλιν ν' ἀναβῇ· τέλος τὴν ἀλείφομεν μὲ αὐγοῦ κρόκον καὶ ζάχαριν καὶ τὴν στέλλομεν εἰς τὸν φοῦρνον. Τὸ νόμισμα ἀφίνεται εἰς τὴν διάθεσιν ἑκάστου, λέγεται ὅμως ὅτι τὸ χρυσοῦν κάμνει τὴν πήτταν νοστιμωτέραν.

Βασιλόπηττα λειψή. Ἡ κατασκευὴ αὐτῆς εἶνε εὐκολωτάτη.

Λαμβάνομεν μίαν ὀκὰν ἀλεύρου, 100 δράμια βούτυρον, 5 αὐγὰ καὶ 100 δράμια ζάχαριν· ζυμόνομεν αὐτὰ καλῶς, πλάττομεν τὴν ζύμην καὶ στέλλομεν αὐτὴν εἰς τὸν φοῦρνον.

ΑΘΗΝΗΣΙ — ΤΥΠΟΙΣ Κ. [illegible] ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ

Ἀριθ. 313 — Λεπτὰ εἴκοσι

ΕΤΟΣ ΣΤ

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 | 27 Δεκεμβρίου 1881

Θ. Α. ΕΔΙΣΩΝ

Digitized by Google

ΘΩΜΑΣ Α. ΕΔΙΣΩΝ

Καθιερώθη λέξις τις πρὸς χαρακτηρισμὸν ἀνθρώπων τινῶν ἰδιοτρόπων ἢ παραδόξων κατά τι.

— Ὦ! εἶνε *τύπος*, λέγουσι, ἀληθὴς τύπος!...

Ἂν λοιπὸν ὑπῆρξε ποτὲ τύπος, οὗτος εἶνε ὁ Ἔδισων.

Τὸ δὲ περιεργότατον εἶνε ὅτι εἶνε τύπος ἁπλούστατος, εὐπροσήγορος, ἄνευ περιφιλαυτίας, ἄνευ ἀξιώσεως πρὸς τὸν τίτλον τοῦ σοφοῦ, ὃν τοσοῦτοι ἄλλοι ἐλευθεριώτατα ἀπονέμουσιν εἰς ἑαυτοὺς ἅμα ὡς λάβωσι τὸ προστυχὸν δίπλωμα.

Καθ' ἃ διηγοῦνται οἱ συμπατριῶταί του καὶ οἱ δυνηθέντες νὰ πλησιάσωσιν αὐτὸν εἰς τὴν κατοικίαν του Menlo-Parc, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Νέας Ὑόρκης κειμένην, ὁ Ἔδισων εἶνε ἀφελέστατος τὸν χαρακτῆρα, ἀμέριμνος ὅλως τοῦ πατάγου καὶ τῆς φήμης, ἄκρος φίλος τῆς ἡσυχίας.

— Εἶνε παιδί, λέγουσι, συνήθως οἱ γνωρίσαντες αὐτὸν, σωστὸ παιδί.

Καὶ ὅμως τὸ *παιδὶ* τοῦτο τὸ ἓξ καὶ τριάκοντα ἀριθμοῦν ἔτη εἶνε μεγαλοφυὴς ἀνήρ.

*
* *

Ὁ Ἔδισων ἔχει ἀνάστημα ὑπὲρ τὸ μέτριον, σῶμα ἀθλητικὸν, χαλύβδινον βεβαίως, καὶ ὀργανισμὸν σιδήρεον, διότι ἔχει δύναμιν πρὸς ἐργασίαν ἐντελῶς ἀνήκουστον.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐκπλήττεται σφόδρα διότι πάντες δὲν δύνανται, ὡς αὐτὸς, νὰ ἐργάζωνται εἴκοσι δύω ἢ εἴκοσι τρεῖς ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἄχρι τοῦ τέλους τοῦ ἔτους.

Ὅταν κυοφορῇ τι κατὰ διάνοιαν, ζήτημά τι τέλεον αὐτὸν ἀπασχολοῦν, θὰ μείνῃ δύο, τρεῖς ἡμέρας, πλέον ἔτι, ἄνευ στιγμῆς ἀναπαύσεως, τρώγων μόνον διότι ἡ οἰκογένειά του ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ λάβῃ τροφήν τινα. Εἶτα δὲ, ὅταν ἐπιτύχῃ στιγμήν τινα πρὸς ἀνάπαυσιν, ἐξαπλοῦται ἐπὶ ξυλίνης ἕδρας, ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του, θέτει ἀδιαφόρως ὑπὸ τὴν κεφαλήν του ὡς προσκεφάλαιον ὅ,τι εὕρῃ, κόσσουρόν τι, κιβώτιόν τι, καὶ μετὰ ἓν λεπτὸν ὑπνώττει βαθέως. Μετὰ μίαν ὥραν εἶνε ὀρθὸς, εὐθυμότατος ὡς νὰ εἶχε κοιμηθῇ ὅλην τὴν νύκτα.

Εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι, μεθ' ὅλην τὴν ἐπιστήμην τῶν σοφῶν, οὐδεὶς ἴσως ἀκαδημαϊκὸς ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ἐφάμιλλος αὐτοῦ ἐν τοῖς ζητήμασι τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὃν ἐμελέτησε καὶ ἐφήρμοσε ὑπὸ πάσας αὐτοῦ τὰς μορφὰς μετὰ μεγαλονοίας ἀπαραμίλλου;

Ὁ πατὴρ τοῦ Ἔδισων ζῶν εἰσέτι, καὶ ἀριθμῶν ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἔτη, εἶνε ἀγαθὸς γεωργός. Ὁ πατὴρ Ἔδισων εἰς πεζοδρομίας ἀγῶνα θὰ κατέβαλλε πολλοὺς νέους.

*
* *

Ὁ Ἔδισων εἶνε αὐτοδίδακτος. Ἐδιδάχθη μόνος τὴν φυσικὴν, τὴν χημείαν, καὶ τὰ μαθηματικά. Εἰξεύρει δὲ κάλλιστα ταῦτα πάντα.

Αἱ θρησκευτικαί του ὅμως ἰδέαι εἰσὶν ἁπλούσταται.

— Πιστεύω εἰς Θεὸν, λέγει, καὶ ἀδιαφορῶ πῶς πρέπει νὰ τὸν ὀνομάσω. Τὸν θαυμάζω καὶ πιστεύω εἰς αὐτὸν, βλέπων πόσον καὶ αὐτὰ τὰ περιπλοκώτατα καὶ τελειότατα τῶν ἔργων του εἰσὶν ἁπλᾶ. Πῶς νὰ μὴ παραδεχθῶ διάνοιάν τινα κανονίζουσαν τὴν πορείαν τῆς φύσεως, ὅταν σκέπτωμαι πόση ἐργασία χρειάζεται εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ὅπως φθάσωμεν εἰς ἀποτελέσματα σχετικῶς τοσοῦτον ταπεινὰ καὶ τοσοῦτον περιωρισμένα;

Πρὸ δέκα πέντε μόλις ἐτῶν ἀφίκετο εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἄνευ σχέσεων, ἄνευ ἐπαγγέλματος, ἄνευ συστάσεων.

*
* *

Τὸ στάδιον τοῦ τηλεγραφητοῦ ἠνοίχθη πρῶτον ἐνώπιόν του. Ἐπέτυχε πράγματι θέσιν τινὰ μικρὰν ἔν τινι τηλεγραφικῇ Ἑταιρίᾳ.

Διῆλθε δὲ παραδόξως προβληματικὴν τὴν πρώτην ἐν αὐτῇ ἑβδομάδα, ἀνυπομόνως καραδοκῶν τὸν πρῶτόν του μισθὸν ὅπως φροντίσῃ περὶ . . . . κατοικίας.

Κατὰ τὰς ὀκτὼ ταύτας ἡμέρας ὡς κλίνη ἐχρησίμευσεν αὐτῷ ξυλίνη τις ἕδρα τῆς αἰθούσης τοῦ κοινοῦ, ἐν τῷ τηλεγραφικῷ γραφείῳ, καὶ ἡ αἴθουσα ἐκείνη ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος αὐτοῦ θάλαμος ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Ἀρέσκεται ἀναπολῶν τοῦτο ὁ Ἔδισων.

Ὦ! ἦτο τῇ ἀληθείᾳ περίεργος τηλεγραφικὸς ὑπάλληλος!

Ἐν τῇ ἑταιρίᾳ ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν αἷς εἶχεν ἤδη πρότερον εἰσέλθει, ὡς καὶ ἐν αἷς μετὰ ταῦτα εἰσῆλθε, διότι δὲν ἔμενεν ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, πρῶτον αὐτοῦ ἔργον ὑπῆρχε νὰ διαλύῃ τὰς συσκευὰς, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ νὰ τελειοποιήσῃ αὐτὰς, καὶ βελτιώσῃ ἑπομένως ἐκπληκτικῶς τὴν ὑπηρεσίαν· ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν κατώρθου νὰ παραλύσῃ πάσας τὰς συγκοινωνίας· καθ' ὅσον μάλιστα αἱ περὶ ἠλεκτρισμοῦ γνώσεις του ἦσαν ἐλάχισται.

Εἶνε ἀνωφελὲς νὰ προσθέσωμεν ὅτι παραχρῆμα ἀπεπέμπετο.

Μεταβαίνων οὕτως ἀπὸ ἑταιρίας εἰς ἑταιρίαν, ἐγένετο ἐπὶ τέλους ὑπάλληλος ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς Νέας Ὀρλεανίας, ἔνθα κατώρθωσε νὰ εἰσαγάγῃ συνδυασμόν τινα συρμάτων ἀληθῶς ἐπωφελέστατον.

Καθ' ὅλας ταύτας τὰς περιπλανήσεις του ἀπέκτησε μεγίστην ἐπιτηδειότητα εἴτε πρὸς ἀποστολὴν εἴτε πρὸς παραλαβὴν τηλεγραφημάτων *μὲ τὸν ἦχον*, κατὰ τὸ σύστημα ὅπερ γενικῶς κατίσχυσεν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις. Ὁ τηλεγραφικὸς ὑπάλληλος ὀφείλει, κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην, νὰ ἐννοῇ ἐκ τοῦ ἤχου, ἐκ τοῦ τίκ, τάκ, τὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα δὲν γράφονται μόνα των.

Ἀλλ' ἔτυχε ποτὲ νὰ εὑρεθῇ εἰς ἀνταπόκρισιν

Digitized by Google

ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου ἄχρι τοῦ ἄλλου τῆς γραμμῆς μεθ' ὑπαλλήλου ὅλως ἀγνώστου πρὸς αὐτὸν, καὶ ὅστις τῷ ἔπεμπε τὰ τηλεγραφήματά του τόσον ταχέως, διὰ σημείων τόσον ὁρμητικῶν, ὥστε ὁ δυστυχὴς Ἔδισων δὲν ἠδύνατο κατ' οὐδένα τρόπον νὰ τὸν παρακολουθήσῃ· *Εἶχε χάσει τ' αὐγὰ καὶ τὰ καλάθια.*

Ἀφ' οὗ πολλαχόθεν εἶχεν ἤδη ἀποπεμφθῆ, ἔβλεπε καὶ πάλιν τὸν κίνδυνον τῆς ἀποπομπῆς ἐπικρεμάμενον ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του, καὶ δι' ἀνικανότητα καὶ δι' ἀδεξιότητα! Ἦτο σκληρόν.

Τότε ἀμέσως ἤρχισε νὰ φαντάζηται μηχανισμόν τινα ὅπως ἐπιβραδύνῃ τὴν ἄφιξιν τῶν σημείων, τὰ ὁποῖα ὁ ἀμείλικτος συνάδελφός του τῷ ἐξέπεμπε τόσον ὁρμητικῶς, καὶ χωρὶς ἡ ἐπιβράδυνσις αὕτη κατ' οὐδὲν νὰ παραβλάψῃ τὴν μεταβίβασιν.

Ἀφ' οὗ ἐπέτυχε τὸν μικρόν του μηχανισμὸν, τότε ἦλθε καὶ τοῦ Ἔδισων ἡ σειρὰ νὰ τοῦ δείξῃ *πόσα ἀπίδια βάζει ὁ σάκκος*, ὅπως λέγει ἡ παροιμία.

— Γρηγορώτερα, γρηγορώτερα, τῷ ἔλεγε· πῶς βραδύνετε! κοιμᾶσθε!

Ὁ ἄλλος μάτην ἠγωνίζετο ταχύτερον ὁλονὲν ἐκπέμπων τὰ τηλεγραφήματά του.

Ἐν τῷ προσωπικῷ τῶν τηλεγράφων, ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, κυκλοφορεῖ πλῆθος τοιούτων ἀνεκδότων ἀναμιμνησκόντων τὴν ἀπίστευτον αὐτοῦ ἐφευρετικότητα.

Κατ' ἀρχὰς λοιπὸν περὶ τὴν τηλεγραφικὴν ἐνησχολήθη· ἐπενόησε δὲ τὸ αὐτοματικὸν σύστημα, δι' οὗ δισχίλιαι ἢ τρισχίλιαι λέξεις δύνανται ν' ἀντιγραφῶσιν ἢ νὰ γραφῶσιν εἰς ἓν λεπτὸν, καὶ ἄλλα πολλὰ εὐφυέστατα ἐπινοήματα, οἷον σταθμοὺς, τηλεγράφους συνοικιῶν, οἰκιακοὺς τηλεγράφους κτλ. κτλ.

*
* *

Λίαν ἀξιοπαρατήρητος χαρακτὴρ πασῶν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἔδισων εἶνε ὅτι ἑκάστη τῶν ἐφευρέσεών του ἔχει ἄμεσον ἐφαρμογὴν καὶ πρακτικὴν ἀξίαν, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ ἐπινοήσεις ὑπῆρξαν ἐπωφελεῖς εἰς αὐτὸν πρῶτον—τοῦτο εἶνε εὐνόητον — καὶ εἰς τοὺς συνεργάτας αὐτοῦ.

Ὁ Ἔδισων, ἐν ἑνὶ λόγῳ, δὲν εἶνε ἐκ τῶν σοφῶν ἐκείνων, οἵτινες πεισματωδῶς ζητοῦσι νὰ μάθωσιν ἂν μύρμηξ δύω ἢ τριῶν μηνῶν καὶ ἡμίσεος καταβιβάζῃ δὶς ἢ τρὶς τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ κεραίαν, ὅπως εἴπῃ ναὶ ἢ ὄχι. Ὅταν ἐπιλαμβάνηται ἔργου τινὸς, ἐργάζηται ὅπως τοῦτο χρησιμεύσῃ, ὅπως τοῦτο ἐπενέγκῃ πραγματικὴν ὠφέλειαν ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ καὶ τῇ βιομηχανίᾳ· ἄλλως παραιτεῖ αὐτὸ καὶ ἐπιχειρίζεται ἄλλο.

Ἐκτὸς τούτου δὲ εἶνε ἱκανώτατος διοργανιστής· εἶνε συνετώτατος, καὶ γνωρίζει κατὰ βάθος τοὺς ἀνθρώπους. Ἠδύνατο νὰ γίνῃ στρατηγὸς ἢ διαχειριστὴς θαυμάσιος.

Ἐπειδὴ κέκτηται κρᾶσιν ῥωμαλεωτάτην, σθένος ἐπιμονῆς ἀνήκουστον, καὶ ἀκαταδάμαστον δραστηριότητα, θέλει νὰ βλέπῃ καὶ τοὺς συνεργάτας αὐτοῦ τὴν αὐτὴν ἔχοντας καρτερίαν. Ὅθεν οἱ βοηθοί του ἐπὶ τέλους ἀποκτῶσι τὰς αὐτὰς ἕξεις, βεβαίως ὑπὸ τοῦ ἀληθῶς μυθώδους αὐτοῦ ζήλου ἐμπνεόμενοι.

Ὁπόταν ἐπιδιώκῃ τὴν λύσιν δυσκόλου τινὸς προβλήματος, τὸ ἐργαστήριον μένει πεφωταγωγημένον πάσας τὰς νύκτας, καὶ αὐτὸς δὲ καὶ οἱ βοηθοί του οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀποστρέφουσι τὴν προσοχήν των ἀπὸ τῶν πειραμάτων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἀπορρεόντων πορισμάτων. Συνήθως λέγει ἀστειευόμενος ὅτι δὲν τῷ χρησιμεύει ἐργάτης, ὅστις δὲν εἶνε ἱκανὸς, ὡς αὐτὸς, νὰ ἐργάζηται εἰκοσιπέντε ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον.

*
* *

Περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν βιβλίων καὶ τῶν *ἐξ ἕδρας* πραγματειῶν ἐκφράζεται κατά τινα τρόπον, ὅστις δὲν εἶνε πολὺ κολακευτικὸς πρὸς τοὺς συγγραφεῖς των ἐν γένει, οἵτινες ἀρκοῦνται δυστυχῶς, συνηθέστατα, ἀντιγράφοντες ἀλλήλους. Ὅταν ὁ Ἔδισων μελετᾷ θέμα τι, συνειθίζει νὰ ἐκτελῇ ὁ ἴδιος τὰ ἀναγκαῖα πειράματα, νὰ ἐπαναλαμβάνῃ πάσας τὰς δοκιμὰς ἀμερίμνως ὅλως περὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ λεχθέντων. Κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας παύει ἀναγινώσκων ἐπιστημονικὰ συγγράμματα, καὶ ἐγκύπτει τέλεον εἰς τὴν μελέτην αὐτῆς τῆς φύσεως. Λέγει συνήθως ὅτι βιβλία ἐπιστημονικὰ, ἀμελῶς συντεταγμένα, ζημιοῦσι καθ' ὑπερβολὴν τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐργασίας. Μέμφεται δὲ πρὸ πάντων συγγραφεῖς τινας ὅτι ἐγένοντο παραίτιοι ν' ἀπολέσῃ πολὺν χρόνον διὰ πλημμελῶν πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας παρέχουσιν ἐν τοῖς βιβλίοις των περὶ διαφόρων φυσικῶν φαινομένων, καὶ ὅτι ἠναγκάσθη, ἐπὶ τέλους, νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸς πειράματα, ὅπως ἐξελέγξῃ τὰς τέως αὐθεντικὸν ἐχούσας κῦρος πλάνας των. Περιεργότατον φαινόμενον εἶνε ἡ μεγάλη δύναμις αὐτοῦ τῆς συγκεντρώσεως. Ὅταν μελετᾷ θέμα τι εἶνε ἱκανὸς ν' ἀπομονωθῇ τελείως ἀφ' ὅλου τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, καὶ νὰ συγκεντρώσῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προσοχὴν ἐφ' ἑνὸς μόνου σημείου, μένων ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους καὶ συνεχεῖς. Οἱ ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίζοντες αὐτὸν διαβεβαιοῦσιν ὅτι κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας εἶνε ὡς ἄνθρωπος νεκρός· ἡ ζωή του πᾶσα φαίνεται συγκεντρωθεῖσα ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του.

*
* *

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, μέλλων νὰ πληρώσῃ τοὺς φόρους του ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, προσετέθη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν οὐλαμὸν τὸν σχηματισθέντα ὑπὸ πλήθους ἄλλων ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ προσελθόντων. Ὁ οὐλαμὸς ἀνήρχετο βραδέως πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ εἰσπράκτορος.

Digitized by Google

Ἅπασαν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ κατεῖχε τότε ζήτημά τι σχετικὸν πρὸς τὸν αὐτοματικὸν τηλέγραφον, καὶ προφανῶς πολὺ ὀλίγον ἐμερίμνα περὶ τοῦ σκοποῦ, ὅστις ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν κλίμακα ἐκείνην τοῦ εἰσπράκτορος τῶν δημοσίων φόρων.

Ἵστατο ὅθεν ἄφωνος πρὸ τῆς θυρίδος τούτου περιμένων ἴσως νὰ ἐρωτηθῇ τί ζητῶν ἦλθεν ἐκεῖ.

— Αἴ, σύ, τὸ ὄνομά σου! ἐφώνησε πρὸς αὐτὸν ὁ εἰσπράκτωρ, μετὰ τῆς προσηγορίας τῆς χαρακτηριζούσης τὰ δίποδα ταῦτα ἐν πάσαις ταῖς χώραις τοῦ κόσμου.

— ; ; ; ἔκαμεν ὁ Ἔδισων, ἐνεός.

— Λέγε! τί θέλεις; τὸ ὄνομά σου; ἄλλη μία. Ὁ δυστυχὴς ἦτον ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἐνθυμηθῇ τὸ ὄνομά του ὡς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐκεῖ μεταβάσεώς του.

Ὁ εἰσπράκτωρ ἐποίησε νεῦμα ἀπελπιστικόν, οἱ ὄπισθεν τοῦ Ἔδισων παρακολουθοῦντες προσώθησαν ἰσχυρῶς, καὶ ὁ ἐφευρέτης μας πρὶν ἔτι συνέλθῃ ἐκ τῆς καταπλήξεώς του ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὸν ἑπόμενον.

Συνωστιζόμενος ὑπὸ τῶν μέν, συμπιεζόμενος ὑπὸ τῶν δέ, ἠναγκάσθη, ὅτε συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν, νὰ προσκολληθῇ αὖθις εἰς τὴν οὐράν, καὶ ἀποκτήσῃ νέαν σειράν, ὅπως τελειώσῃ τοὐλάχιστον τὴν ὑπόθεσιν διὰ τὴν ὁποίαν ἐξεσανίσθη τόσον.

Ἀλλ' αἱ ἀφαιρέσεις αὗται εἰσὶ συχναὶ εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς ἐπιστήμης καὶ οὐδόλως παράδοξον ἂν καὶ ὁ Ἔδισων ὑπόκειται εἰς αὐτάς.

Ἄλλως τε τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει ὅτι στερεῖται μνήμης καὶ πρακτικοῦ νοός· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· εἰξεύρει κάλλιστα τί πράττει καὶ εἶνε ἐνημερότατος πρὸς πάντα τὰ ἐνδιαφέροντα αὐτόν.

* * *

Τὸν μέγαν ἄνδρα λέγουσιν ἐνίοτε προαγγέλλει ἡ παιδικὴ αὐτοῦ ἡλικία· τὸ τετριμμένον τοῦτο ἀξίωμα καθίσταται λίαν ἐνδιαφέρον ὁπόταν πρόκηται περὶ προσώπων οἷος ὁ Ἔδισων. Ἡ ἐπιμονὴ καὶ καρτερία αὐτοῦ ἧς καὶ αὐτὸς ἔχει συναίσθησιν, προδιαφαίνεται ἐναργέστατα ἔν τινι περιφήμῳ ἀγῶνι, ὃν ἠναγκάσθη νὰ συνάψῃ πρὸ τριακονταετίας κατὰ τῶν χηναρίων τῶν διαιτωμένων ἐν τῷ ὀρνιθοτροφείῳ τοῦ πατρός του. Ἦτο τότε ἓξ ἢ ἑπτὰ ἐτῶν καὶ ἔφερεν εἰσέτι τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς συνήθους βραχείας ἐσθῆτος, δι' ἧς ἐνδύονται πανταχοῦ κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην τά τε ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα.

Συχνάκις εὑρίσκετο εἰς διαμάχην, ὡς συνήθως τὰ ὁμήλικα αὐτῷ παιδία, πρὸς πλῆθος χηναρίων, ἅτινα ἐδίωκον αὐτὸν καθ' ἑκάστην διὰ μανιωδῶν ῥαμφισμῶν ἔκ τινος γωνίας τῆς αὐλῆς, ὅπου ἀναμφιβόλως εἶχεν ἱδρύσει φαντασιῶδές τι ἐργαστήριον. Τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολύ. Μετ' ὀλίγον παρετηρήθη ὅτι οὐχὶ μόνον τὰ χηνάρια ταῦτα ἀπεσύροντο εἰς ἄλλο μέρος τῆς ἐπαύλεως, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ μικρὸς Ἔδισων ἐγένετο ἄφαντος. Ἐπὶ δύω συνεχῶς ἡμέρας ἔμενεν ἀφανὴς ἐκτὸς στιγμῶν τινων, καθ' ἃς ἡ πεῖνα ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῇ καὶ μεταβῇ εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ πατρός του.

Ὅτε τὴν δευτέραν ἡμέραν ἤρχισαν ν' ἀνησυχῶσιν, εὗρον αὐτὸν τὰ βραχέα κράσπεδα τῆς ἐλαφρᾶς αὐτοῦ ἐσθῆτος ἐκτεταμένα ἔχοντα ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν χηνῶν ἐγκαταλειφθείσης φωλεᾶς. Ὁ μικρὸς φιλόσοφος, ὁ πρώϊμος φυσικός, ἐφήρμοζε τὸ πρῶτον πόρισμα τοῦ ἐφευρετικοῦ του πνεύματος, θέλων νὰ ἐπωάσῃ τὰ ὠὰ τῶν ἀνταγωνιστῶν του. Εἶχεν ἀνακαλύψει τὴν τεχνητὴν κλώσσησιν, θερμαίνων ἴσως. . . εἰς τὸν κόλπον του νέους διὰ τὸ μέλλον ἐχθρούς. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο προὐκάλεσεν ἄπλετον τὸν γέλωτα τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν γειτόνων, καὶ ὅτε μετά τινα ἔτη φίλος τού τις ἠρώτησεν αὐτὸν κατὰ πόσον ἦτον ἀληθὴς ἡ ἱστορία αὕτη, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποκρύψῃ δυσαρέσκειάν τινα, ὡσεὶ αἱ ἀναμνήσεις του, οὕτως ἀναζωογονηθεῖσαι, τῷ ἦσαν ὑπερβολικῶς δυσάρεστοι.

Εἶτα εἶπεν αἴφνης, μετὰ στιγμιαίαν σιωπήν, ὡσεὶ ἀναπολήσας κατὰ διάνοιαν τὴν σκηνήν.

— Ὢ! Θὰ τὸ ἔκαμνα καὶ τώρα ἀκόμη; Θὰ εἶχον τὴν ὑπομονήν.

Πολλοὶ σοφοί, ἐντὸς μεγάλων μόνον διπλωμάτων ἔχοντες τὴν σοφίαν των, ἐνέπαιξαν αὐτόν, διότι, λέγουσι, δὲν εἶνε ἀληθὴς σοφός. Ἐνῷ δὲ πρὸς τοὺς ἀληθεῖς τῆς ἐπιστήμης ἄνδρας τρέφει τὸν σεβασμὸν ὃν ὀφείλει πρὸς αὐτοὺς πᾶς μετρίας μόνον κεκτημένος γνώσεις, περὶ ἑαυτοῦ δ' ὁμιλεῖ μετριοφρονέστατα, πρὸς τοὺς πειρατὰς τῆς ἐπιστήμης, τοὺς ἀσήμους συνονθυλευτὰς τῶν βιβλίων τῶν ἄλλων, ἐπιδεικνύει ἐσχάτην περιφρόνησιν.

Συχνάκις ὑπαινίττεται μεγάλην τινὰ ἐπιχείρησιν τοῦ βίου του, ἣν θέλει ἐκτελέσει ἡμέραν τινά, διακηρύττων ὅτι δι' αὐτῆς κυρίως ἐλπίζει ν' ἀποκτήσῃ ὄνομα. Προτίθεται ν' ἀνεγείρῃ μνημεῖόν τι, ἐφ' οὗ θὰ ἐγχαράξῃ τὰ ὀνόματα τῶν σοφῶν, Εὐρωπαίων τε καὶ Ἀμερικανῶν, οἵτινες ἅμα τῇ πρώτῃ ἀποκαλύψει τῶν τοῦ διαιρετοῦ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς διὰ τὸν οἰκιακὸν φωτισμὸν ἔσπευσαν νὰ διακηρύξωσιν ὅτι τοῦτο ἦτο πρᾶγμα ἀδύνατον.

* * *

Αἱ ἐργασίαι τοῦ ἐργαστηρίου αὐτοῦ διευθύνονται διὰ τρόπου μεθοδικωτάτου καὶ συστηματικωτάτου.

Συνεργάτας ἢ ἐργάτας ἔχει συνήθως περὶ τοὺς 25 ἄνδρας. Ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι μηχανικοί, ὑελουργοί, χημικοί, δοκιμασταί, εἷς ἢ δύο μαθηματικοί, ἐν ἑνὶ λόγῳ ἄνδρες ἔμπειροι εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς ἐπιστήμης, ἕτοιμοι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ν' ἀναλάβωσι καὶ ἀγάγωσιν εἰς πέρας εὐσυνειδήτως καὶ τελείως πᾶν πεί-

Digitized by Google

ραμα ὑποδεικνυόμενόν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Ἔδισων.

Καθ' ἑκάστην καὶ πλειστάκις τῆς ἡμέρας ἐπισκέπτεται τὴν τράπεζαν τῆς ἐργασίας συνεργάτου τού τινος οἱουδήποτε· λαμβάνων σημειωματάριόν τι χαράσσει χονδροειδὲς σχεδίασμα μηχανῆς τινος, ἥτις πρέπει νὰ κατασκευασθῇ, ἢ πειράματός τινος ὅπερ πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ. Ἐπὶ τῆς λευκῆς σελίδος τοῦ ἐργάτου γράφει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πειράματος μετὰ τὴν ἐκτέλεσίν του. Εὑρίσκονται ἐνίοτε ἐπὶ τῶν σημειωματαρίων τούτων πολλαὶ συνεχεῖς σελίδες, ἐφ' ἑκάστης τῶν ὁποίων εἰσὶν ἐγγεγραμμέναι νέαι ὁδηγίαι τοῦ Ἔδισων, μετὰ παρατηρήσεων σχεδίων, ἐνίοτε εὐτραπέλων σχεδιογραφημάτων, φυσιογνωμιῶν χονδροειδῶν, πάντων προφανῶς ὑπ' αὐτοῦ χαραχθέντων ἐν ᾧ ἦτον ἐμβεβυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του.

Ἐφ' ἑκάστης σελίδος ἑκάστου τῶν σημειωματαρίων του ὁ πρωτεργάτης, ἢ ὁ τεταγμένος τὴν διεύθυνσιν ὁμίλου τινὸς ἐργατῶν, ἐπιθέτει καθ' ἑκάστην τὴν ὑπογραφήν του.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐκτιμηθῇ δεόντως ἡ ἀξία τῶν τόμων τούτων, φερόντων τὰ ἴχνη τῆς ἐπιμόνου δραστηριότητος τῆς ἀκαταπονήτου ταύτης μεγαλονοίας· τὰ σημειωματάρια ταῦτα εἰσὶν ἤδη πολυαριθμότατα καὶ ἀποτελοῦσι πολύτιμον συλλογὴν ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν, ἐν ἀνάγκῃ δὲ θὰ χρησιμεύσωσι καὶ ὡς ὠφέλιμα μαρτύρια ἐν διαδικασίαις περὶ προτεραιότητος ἐφευρέσεώς τινος. Δύο τόμοι τῆς συλλογῆς ταύτης φωτολιθογραφημένοι ἐν τῷ γραφείῳ τῶν διπλωμάτων τῆς Οὐασιγκτῶνος, ἐξετέθησαν ἐπὶ τραπέζης ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Ἔδισων ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Παρισίων παρὰ σχεδιάσματα τέλεον ἐπεξειργασμένα· παρὰ ἰδέας ἐντελῶς νέας, αἵτινες δέον νὰ πραγματωθῶσι, εὑρίσκονται ζωγραφίαι, γελοιογραφίαι, κωμικαὶ σκηναί, ἀπομιμήσεις διαφόρων γραφῶν, καὶ ὅλαι αἱ φαντασιοπληξίαι αἱ διερχόμεναι διὰ τῆς κεφαλῆς ἀνθρώπου κρατοῦντος μολυβδοκόνδυλον ἐν ᾧ συνδιαλέγεται ἢ σκέπτεται.

Οἱ τόμοι οὗτοι μέλλουσι νὰ προσενεχθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἔδισων εἰς τὴν Ἀκαδημείαν τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων, διὰ τὰ ἀρχεῖά της, ὡς ἀνάμνησις τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Λ.

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΛΑΣΕΓΛΙΕΡ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ].

Συνέχεια ἴδε σελ. 807.

Ε'

Δύο ἡμέρας μετὰ ταῦτα, ἐνώπιον ἀνοικτοῦ παραθύρου, ὁ μαρκήσιος ἐκάθητο παρὰ κομψοτάτην στρογγύλην τράπεζαν, ἀρχαῖον πλαστικὸν ἔργον τῶν Σεβρῶν, ἐφ' ἧς ἔβλεπέ τις κρυστάλλινα ἀγγεῖα, κεχρυσωμένον κύαθον καὶ λείψανα ἐκλεκτοῦ προγεύματος. Ἐξηπλωμένος δὲ μᾶλλον ἢ καθήμενος ἐπὶ ἀναπαυτικῆς ἕδρας, κινητὸν ἐχούσης τὸ ὄπισθεν μέρος καὶ ἐλαστικὸν τὸ βάθος, ἀπέλαυεν ἐν πρωϊνῷ ἱματισμῷ τῆς εὐεξίας ἐκείνης καὶ τῆς ἡδονῆς, ἣν παρέχει μέγας ἐγωϊσμός, καλὴ ὑγεία, ἀσφαλὴς περιουσία, χαρακτὴρ εὔκολος καὶ καλὴ πέψις. Ἠγέρθη τὴν πρωΐαν ἐκείνην εὐθυμότατος, καὶ οὐδέποτε ἄλλοτε ᾐσθάνθη ἑαυτὸν τόσον καλῶς διατεθειμένον. Ἐφόρει πρωϊνὸν ἐπενδύτην ποδήρη ἐκ μεταξίνου ὑφάσματος μεγάλα παριστῶντος ἄνθη· εἶχε τὸν πώγωνα πρὸ ὀλίγου ἐξυρισμένον, τὸ βλέμμα ζωηρόν, τὰ χείλη ῥοδόχροα καὶ μειδιῶντα, τὴν ἐσωτερικὴν λινοστολὴν χιονόλευκον, τὴν κνήμην εὔτορνον, τὴν χεῖρα λευκὴν καὶ εὐτραφῆ διαφαινομένην διὰ μέσου τῶν Βαλεντιανῶν τριχάπτων, τῶν κοσμούντων τὸ ἄκρον τῆς χειρίδος του· ἐκράτει δὲ ταμβακοθήκην χρυσῆν φέρουσαν εἰκόνα γυναικὸς ἄλλης ἢ τῆς μαρκησίας. Ἀνεπαύετο δὲ ἐκεῖ οὐδὲν σκεπτόμενος, ἀναπνέων ἡδονικῶς τὴν λεπτὴν εὐωδίαν τῶν δασῶν του, ὧν ἤρχιζεν ἤδη τὸ φθινόπωρον νὰ κιτρινίζῃ τὰς κορυφάς, καὶ παρακολουθῶν μὲ βλέμμα ἀδιάφορον τοὺς ἵππους του, οὓς οἱ ὑπηρέται του ἐπανέφερον ἐκ τοῦ περιπάτου κεκαλυμμένους μὲ μεγάλα σκεπάσματα, ὅτε διέκρινεν ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Κλαὶν τὴν κυρίαν Βωμπὲρ ἐρχομένην πρὸς τὸ μέγαρον. Ἠγέρθη τότε, ἔκυψεν, ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ἀπετίναξε διὰ τοῦ ἄκρου τῶν δακτύλων τὸν ταμβάκον τὸν διασκορπισθέντα ἐπὶ τῶν τριχάπτων τῶν κοσμούντων τὸ ἄνοιγμα τοῦ ἐπενδύτου αὐτοῦ, καὶ ἔπειτα κύψας ἀπὸ τοῦ ἐξώστου παρετήρει τὴν βαρωνίδα ἐρχομένην εἰς τὸ μέγαρον. Πνεῦμα ὀλίγον τι παρατηρητικόν, ἤθελεν ἐννοήσει ἐκ τοῦ ἐσπευσμένου βήματος τῆς κυρίας Βωμπέρ, ὅτι εὑρίσκετο αὕτη εἰς μεγάλην ψυχικὴν ταραχήν, ἀλλ' ὁ μαρκήσιος οὐδόλως ἐπρόσεξεν εἰς τοῦτο, καὶ ὅτε αὕτη εἰσῆλθε, τῆς ἐφίλησε χαριέντως τὴν χεῖρα καὶ χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἀλλοίωσιν καὶ τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου της·

— Κυρία βαρωνίς, τῇ εἶπε, καθ' ἑκάστην γίνεσθε ὡραιοτέρα καὶ θελκτικωτέρα· ἐὰν ἐξακολουθεῖτε οὕτω θὰ γίνετε ἐντὸς ὀλίγου εἰκοσαετής.

— Μαρκήσιε, ὑπέλαβεν ἀποτόμως ἡ κυρία Βωμπέρ, δὲν πρόκειται νῦν περὶ τούτου. Ἔχομεν νὰ ὁμιλήσωμεν σπουδαίως· διότι τὸ πρᾶγμα ἀξίζει τὸν κόπον. Μαρκήσιε, τὸ πᾶν ἀπώλετο! Τὸ πᾶν, σᾶς λέγω· ὁ κεραυνὸς ἔπεσεν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν μας.

— Ὁ κεραυνός! ἀνεφώνησεν ὁ μαρκήσιος δεικνύων τὸν κυανοῦν καὶ διαυγέστατον οὐρανόν.

— Μάλιστα, εἶπεν ἡ κυρία Βωμπέρ· ὑποθέσατε, ὅτι ὁ κεραυνὸς ἐνσκήπτων ἀπὸ τοῦ ἀνεφέλου τούτου καὶ γαληνίου οὐρανοῦ, καταρρίπτει τὸ μέγαρόν σας, καίει τὰς ἐπαύλεις σας, καταστρέφει τὰς σιτοφόρους πεδιάδας σας· οὐδὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε ἀληθέστερον τῆς δυστυχίας, τῆς ἐπελθούσης καθ' ὑμῶν. Διότι ἀφοῦ διεφύγετε τοὺς κινδύνους τρικυμιώδους θαλασσοπα-

Digitized by Google

ρίας, ἐπαπειλεῖσθε νῦν νὰ ναυαγήσητε ἐν μέσῳ τοῦ λιμένος.

Ὁ κύριος Λασεγλιὲρ ὠχρίασεν· ὅτε δὲ ἐκάθισεν ἀπέναντι αὐτῆς, ἡ βαρωνὶς ἠρώτησε ψυχρῶς.

— Πιστεύετε εἰς τὰ φαντάσματα ;

— Αἴ, κυρία μου ! .... εἶπεν ὁ μαρκήσιος.

— Ἐὰν δὲν πιστεύεται, ἔχετε ἄδικον, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Βωμπέρ· διότι ὁ υἱὸς Σταμπλῆ, ὁ Βερνάρδος, μὲ τὸν ὁποῖον τοσάκις ὁ πατήρ του ἐζάλισε τὰ ὦτά μας, ὁ ἥρως τέλος ἐκεῖνος ὁ ἀποθανὼν καὶ ταφεὶς πρὸ ἓξ ἐτῶν ὑπὸ τοὺς πάγους τῆς Ῥωσσίας....

— Αἴ, λοιπόν, ἠρώτησεν ὁ κύριος Λασεγλιέρ.

— Αἴ, ἐπανέλαβεν ἡ βαρωνίς, τὸν εἶδον χθὲς εἰς τὴν πόλιν, τὸν εἶδον ἔχοντα σάρκας καὶ ὀστᾶ, τὸν εἶδον, ἐννοεῖτε τί θὰ εἴπῃ τὸν εἶδον ; Πολλοὶ τῷ ὡμίλησαν καὶ εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος· εἶναι ὁ Βερνάρδος Σταμπλῆ, ὁ υἱὸς τοῦ ποτὲ ἐνοικιαστοῦ σας· ὑπάρχει· ζῇ· δὲν ἀπέθανεν.

— Καὶ τί μὲ μέλει ; εἶπεν ὁ μαρκήσιος, ἔκπληκτος καὶ μὲ ὕφος ἀνθρώπου εὐχαριστημένου, ὅστις ἐνῷ περιέμενεν, ὅτι ἤθελε πέσει αερόλιθος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, αἰσθάνεται αἴφνης ἀντ' αὐτοῦ πτερὸν μελισσοφάγου, ψαῦον μόλις τὸ ἄκρον τῆς ῥινός του.

— Πῶς ! τί σᾶς μέλει ; ἀνεφώνησεν ἡ κυρία Βωμπέρ. Ὁ υἱὸς Σταμπλῆ δὲν ἀπέθανεν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἀνεγνώρισαν τὴν ταυτότητά του καὶ μὲ ἐρωτᾶτε τί σᾶς μέλει ;

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ κύριος Λασεγλιὲρ μεθ' ἁπλοϊκῆς ἐκπλήξεως. Ἐὰν ὁ νεανίας ἔχει λόγους ν' ἀγαπᾷ τὴν ζωήν, τόσον καλλίτερον δι' αὐτὸν ὅτι δὲν ἀπέθανεν. Ἐπιθυμῶ μάλιστα νὰ τὸν ἴδω· διατί δὲν ἐπαρουσιάσθη ;

— Μένετε ἥσυχος, εἶπεν ἡ βαρωνίς, θὰ παρουσιασθῇ

— Ἂς ἔλθῃ ! ἀνεφώνησεν ὁ μαρκήσιος, θὰ τὸν δεχθῶ, θὰ φροντίσω περὶ αὐτοῦ καὶ ἐν ἀνάγκῃ θὰ τῷ ἐξασφαλίσω τὸ μέλλον του· διότι δὲν ελησμόνησα τὴν λεπτότητα, μεθ' ἧς ἐφέρθη πρὸς ἐμὲ ὁ πατήρ του. Ὁ γέρων Σταμπλῆ ἐξεπλήρωσε τὸ χρέος του, καὶ ἐγὼ νῦν θὰ ἐκπληρώσω τὸ ἰδικόν μου—διότι εἶναι δίκαιον νὰ ἀπολαύσῃ ὁ υἱὸς τὰ ἀγαθὰ περιουσίας, ἣν μοὶ ἀπέδωκεν ὁ πατήρ. Δὲν εἶμαι ἀγνώμων καὶ δὲν πρέπει νὰ λεχθῇ, ὅτι εἷς Λασεγλιὲρ ἐγκατέλειψεν ἐν τῇ πτωχείᾳ τὸν υἱὸν πιστοῦ ὑπηρέτου του. Ἂς μοὶ φέρωσι λοιπὸν τὸν Βερνάρδον· ἐὰν δὲ φοβῆται, ἂς ἐνθαρρύνωσι αὐτόν, διότι ὅ,τι καὶ ἂν μοὶ ζητήσῃ θέλω τὸ δώσει.

— Καὶ ἂν ζητήσῃ ὅλα : εἶπεν ἡ βαρωνίς.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας, ὁ κύριος Λασεγλιὲρ ὠχρίασε καὶ ἐστράφη περίφοβος πρὸς αὐτήν.

— Ἀνεγνώσατέ ποτε τὸ βιβλίον τὸ καλούμενον Κῶδηξ ; ἠρώτησεν ἡσύχως ἡ κυρία Βωμπέρ.

— Οὐδέποτε, ἀπήντησε μεθ' ὑπερηφανείας ὁ μαρκήσιος.

— Ἐγὼ τὸ διέτρεξα σήμερον χάριν ὑμῶν. Χθὲς ἔτι μοὶ ἦτο τόσον ἄγνωστον ὅσον καὶ εἰς ὑμᾶς. ἀλλὰ χάριν ὑμῶν ἔγεινα καὶ νομομαθής. Εἶναι λοιπὸν βιβλίον γεγραμμένον μὲ ὕφος ἀρκετὰ ξηρόν, βιβλίον, ὅπερ ἐπιδοκιμάζει τις ὅταν καθιεροῖ τὰ δικαιώματά μας, ἀλλ' ὅπερ δὲν ἐκτιμᾷ τις διόλου ὅταν ἐναντιοῦται εἰς τὰς ἀξιώσεις μας. Ἀμφιβάλλω, παραδείγματος χάριν, ἐὰν εὕρητε εὐχάριστον τὸ κεφάλαιον, τὸ περὶ δωρεῶν μεταξὺ ζώντων. Ἐν τούτοις ἀναγνώσατέ το σᾶς συνιστῶ τὴν μελέτην αὐτοῦ.

— Κυρία βαρωὶςν, ἀνεφώνησεν ὁ κύριος Λασεγλιὲρ ἀνυπομόνως· εἰπέτε μοι τί σημαίνουσιν ὅλα ταῦτα.

— Κύριε μαρκήσιε, ἀπήντησεν ἡ κυρία Βωμπέρ, ἐγειρομένη καὶ αὐτὴ μετὰ διδακτορικῆς σοβαρότητος· σημαίνει, ὅτι πᾶσα πρᾶξις δικαστική, τίτλον ἔχουσα δωρητηρίου, ἀνακαλεῖται δικαιωματικῶς, ἅμα παρουσιασθῇ γνήσιον τέκνον τοῦ δωρητοῦ, ἔστω καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ γεννηθέν· σημαίνει, ὅτι ὁ Ἰωάννης Σταμπλῆ, ζῶντος τοῦ υἱοῦ του, δὲν ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ ὑμῶν εἰμὴ τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας μου, ἀλλ' ἐπειδὴ διέθεσε τὸ ὅλον πιστεύων ὅτι ὁ υἱός του ἀπέθανεν, ἡ δωρεά του ἀκυροῦται κατὰ τὸν νόμον. Σημαίνει τέλος, ὅτι τὸ μέγαρον τοῦτο δὲν εἶναι πλέον ἰδικόν σας· διότι ὁ Βερνάρδος μέλλει ν' ἀκυρώσῃ τὰ ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματά σας· καὶ ὅτι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἤθελε παρουσιασθῇ ἀνὰ χεῖρας ἔχων ἐπίσημον ἔγγραφον ὁ νεανίας ἐκεῖνος, περὶ οὗ ἐσκέπτεσθε νὰ τῷ ἐξασφαλίσητε τὴν τύχην, θέλει σᾶς προσκαλέσει εὐγενῶς νὰ ἀδειάσητε τὸν τόπον. Ἐννοήσατε τώρα ;

Ὁ κύριος Λασεγλιὲρ περίφοβος ἤκουεν, ἀλλὰ τοιαύτη ἦτο ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀμάθειά του, ὥστε ἀμέσως μετέβη ἀπὸ τοῦ φόβου εἰς τὴν ἀγανάκτησιν.

— Καὶ τί ἐνδιαφέρει ἐμὲ ὁ κώδηξ καὶ αἱ μεταξὺ ζώντων δωρεαί ! ἀνεφώνησε μὲ παραφορὰν παιδίου. Μήπως ἐννοῶ ἐγὼ τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά; Μήπως ἐνδιαφέρομαι ; Ὅ,τι γνωρίζω εἶναι ὅτι τὸ μέγαρον τοῦτο εἶνε ἰδικόν μου. Τί μοὶ ὁμιλεῖτε λοιπὸν περὶ δωρεᾶς; Μήπως τὸ ὅτι μοὶ ἀπέδωκαν ὅσα μοὶ ἥρπασαν, μήπως τοῦτο καλεῖται δωρεά. Ὡραία λέξις ἀληθῶς. Εἷς δὲ Λασεγλιὲρ νὰ δεχθῇ δωρεάν ! Γελοῖον πρᾶγμα! ὡσὰν οἱ Λασεγλιὲρ ἐδέχθησάν ποτε τίποτε παρ' ἄλλου τινὸς ἐκτὸς παρὰ τοῦ Θεοῦ. Τί διάβολον! ζῶ ἐδῶ εὐτυχὴς ἥσυχος, καὶ ἐπειδὴ ἕνας ἀσήμαντος ἄνθρωπος, ὅστις ἐθεωρεῖτο ἀποθαμμένος, ζῇ, πρέπει διὰ τοῦτο νὰ τῷ μετρήσω τὴν περιουσίαν, ἣν μοι ἔκλεψεν ὁ πατήρ του ! Ὁ Κῶδηξ τὸ θέλει οὕτως ! Ἀλλ' εἶναι λοιπὸν ἀνθρωποφάγοι οἱ συντάξαντες τὸν κώδικα, τὸν ὀνομαζόμενον ἀστυκόν. Ὢ τῆς αὐθαδείας ! Κῶδηξ, ἐνθαρρύνων τοὺς ἅρπαγας καὶ καθιερῶν ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν τὴν κλοπήν. Κῶδηξ τοῦ Ναπολέοντος ἐν ἑνὶ λόγῳ ! Ὢ ! ναί, ἀναγνωρίζω ἐν αὐτῷ τὸν κύριον Βοναπάρτην καλὰ ἐπρονόησεν ὑπὲρ τοῦ νεο-

Digitized by Google

γνοῦ του ὁ λύκος οὗτος! Εἶναι ἀληθῶς κώδηξ καλοῦ πατρός.

Ὡμίλησεν ἐπὶ πολὺ μὲ τὸν τόνον τοῦτον, ἄνευ ἐννοίας· ὁτὲ μὲν περιπατῶν μὲ μεγάλα βήματα, ὁτὲ δὲ κτυπῶν τὸ δάπεδον διὰ τοῦ ποδὸς ἢ περιτυλλισσόμενος μὲ τρόπον κωμικοτραγικὸν διὰ τοῦ ἄκρου τοῦ πρωϊνοῦ ἐπενδύτου του, καὶ ἐπαναλαμβάνων ἑκάστοτε μὲ φωνὴν πνιγομένην ὑπὸ τοῦ θυμοῦ.—Δωρεά! Δωρεά! Ἀλλ' ἡ κυρία Βωμπὲρ κατώρθωσε τέλος μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ τὸν καθησυχάσῃ καὶ νὰ ἐξηγήσῃ αὐτῷ εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκοντο ἄλλοτε τὰ πράγματα, πρὸ ἑνὸς τετάρτου τοῦ αἰῶνος, καὶ εἰς ποίαν νῦν. Μέχρι τοῦδε εἶχε σεβασθῆ τὴν ἄγνοιάν του καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν λυπήσῃ· νῦν ὅμως ἡ σπουδαιότης τῶν περιστάσεων δὲν τῇ ἐπέτρεπε νὰ ἀποκρύψῃ ἀπ' αὐτοῦ ἐπὶ πλέον τὴν ἀλήθειαν. Ἀνέσυρε λοιπὸν βιαίως τὸν καλύπτοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ πέπλον, καὶ μάτην ὁ ἀτυχὴς μαρκήσιος ἀντέστη, καὶ ὡς τυφλὸς αἴφνης βλέπων τὸ φῶς ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμοὺς μὴ ἀντέχων εἰς τὴν λάμψιν αὐτοῦ· ἡ κυρία Βωμπὲρ, τὸν κατενίκησε καὶ τὸν ἠνάγκασε ν' ἀτενίσῃ κατὰ πρόσωπον πρὸς τὸν ἥλιον τῆς πραγματικότητος καὶ πανταχόθεν ἔρριψεν ἀσπλάγχνως κατ' αὐτοῦ ζωηρὰν λάμψιν. Βλέπων δέ τις τὴν ἔκπληξιν, μεθ' ἧς ὁ μαρκήσιος ἤκουε τὴν ἀμερόληπτον ἐκείνην περίληψιν τῆς ἱστορίας τῶν τελευταίων χρόνων, ἤθελεν εἴπει, ὅτι ὁ κύριος Λασεγλιὲρ, κοιμηθεὶς εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κλαὶν ἀφυπνεῖτο αἴφνης εἰς τὴν Κίναν ἐν μέσῳ συμπλέγματος χαλκίνων ἀγαλμάτων, καὶ ἀνεκάλυπτεν, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦτο μετημφιεσμένος εἰς μανδαρῖνον. Ἀφοῦ δὲ ἡ βαρωνὶς ἐξέθεσεν εὐκρινῶς τὰ ζητήματα καὶ ἐζωγράφησε τὸ παρελθόν. Τώρα, προσέθηκε μετὰ σταθερότητος, μᾶς μένει νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα τοῦ μέλλοντος· διότι ἡ περίστασις εἶναι κρίσιμος· ἀλλ' οὐδεμία δυσχέρεια μένει ἀκατανίκητος, ἂν ἔχῃ τις ὀλίγην δεξιότητα καὶ πολλὴν τόλμην. Ἀκούσατε λοιπόν, μαρκήσιε· ἀναμφιβόλως ὁ Βερνάρδος ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θέλει παρουσιασθῆ, ἀλλ' οὐχὶ ὅπως σᾶς παρακαλέσῃ νὰ φροντίσητε περὶ αὐτοῦ, ὡς ἠλπίσατε κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ θέλει παρουσιασθῆ ὡς κύριος ἀγέρωχος· ὑπάρχουσι δὲ ἱκανοὶ ἄνθρωποι δυνάμενοι νὰ πληροφορήσωσιν αὐτὸν περὶ τῶν δικαιωμάτων του, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ παρέξωσιν αὐτῷ τὰ μέσα πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν ὑποθέσατε λοιπὸν ὅτι φθάνει· τίνι τρόπῳ θέλετε τὸν δεχθῇ;

— Ἂς ὑπάγῃ εἰς τὸν διάβολον! ἀνεφώνησεν ὁ μαρκήσιος, οὗτινος ὁ θυμὸς ἐξερράγη, ὡς βόμβα ἧς ἐνομίζετο ἐσβεσμένη ἡ θρυαλλίς.

— Ἐν τούτοις ἐὰν παρουσιασθῇ ....

— Ἐὰν τολμήσῃ, κυρία βαρωνίς, θὰ ἐνθυμηθῶ ὅτι δὲν εἶναι εὐπατρίδης, καὶ, εὐτυχέστερος Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου τετάρτου, δὲν θὰ ῥίψω τὴν ῥάβδον μου ἀπὸ τοῦ παραθύρου.

— Εἶσθε τρελλός, μαρκήσιε.

— Ἐὰν γείνῃ ἀνάγκη νὰ φέρω τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὰ δικαστήρια, αἵ, τότε θὰ τὴν φέρω.

— Μαρκήσιε, ὁμιλεῖτε ὡς παιδίον.

— Ὁ βασιλεὺς θὰ ἦναι ὑπὲρ ἐμοῦ.

— Ἀλλ' ὁ Βερνάρδος ἔχει ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν νόμον.

— Προτιμῶ νὰ πωλήσω καὶ τὸν τελευταῖόν μου ἀγρὸν μᾶλλον παρὰ νὰ παραχωρήσω αὐτῷ τὴν ἐλαχίστην σπιθαμήν.

— Μαρκήσιε, δὲν θὰ καταφύγητε εἰς τὰ δικαστήρια. Εἰς τὰ δικαστήρια! Σκεφθῆτέ το πρὸς στιγμήν· ν' ἀναμίξητε τὸ ὄνομά σας εἰς σκανδαλώδεις συζητήσεις! Νὰ συγκρουσθῆτε πρὸς τὴν δικαιοσύνην καὶ ὅλον τοῦτο διατί; Διὰ νὰ καταλήξητε εἰς συμπεράσματα ἀμετάβλητα, ἀναπόφευκτα, συμπεράσματα, ἅτινα προεῖδεν ὁ νόμος! Ἔχομεν ἐχθρούς, δὲν πρέπει νὰ τοῖς δώσητε τὴν εὐχαρίστησιν ταύτην· ἔχετε οἰκόσημον, δὲν πρέπει νὰ τὸ κηλιδώσητε.

— Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ, κυρία βαρωνίς, τί νὰ κάμω, τί ν' ἀποφασίσω, τί νὰ γείνω, ποῦ νὰ καταφύγω! ἀνέκραξεν ἄπελπις ὁ μαρκήσιος.

— Θὰ σᾶς τὸ εἴπω ἐγώ, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Βωμπὲρ μετὰ βεβαιότητος. Γνωρίζετε τὴν ἱστορίαν τοῦ κοχλίου τοῦ εἰσελθόντος ἐντὸς κυψέλης μελισσῶν; Τὰ φιλόπονα ταῦτα ζῶα, περιέβαλον αὐτὸν διὰ κηροῦ καὶ μέλιτος, καὶ ἔπειτα ἀφοῦ τοιουτοτρόπως περιώρισαν αὐτόν, ἐκύλισαν τὸν σκληρὸν τοῦτον ξένον, μέχρις οὗ ἔρριψαν αὐτὸν μακρὰν τῆς κατοικίας των. Μαρκήσιε καὶ ἡμεῖς τὸν τρόπον τοῦτον πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν. Ὁ Βερνάρδος οὗτος εἶναι ἀναμφιβόλως, ὡς ἦτο καὶ ὁ πατήρ του, ἀγροῖκος ἄνθρωπος, ὁμοῦ δὲ μὲ τὰ πλεονεκτήματα τῆς καταγωγῆς του θὰ ἔχῃ βεβαίως τὴν χυδαιότητα τοῦ στρατιώτου καὶ τὴν παραφορὰν τῆς νεότητος. Ἂς περιβάλωμεν λοιπὸν αὐτὸν μὲ κηρὸν καὶ μὲ μέλι· ἂς ἀλείψωμεν αὐτὸν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἐὰν ὅμως τὸν ἐρεθίσητε, τότε τὸ πᾶν ἀπώλετο. Ἂς περιποιηθῶμεν λοιπόν, ἂς χαρῶμεν διότι ἐπανῆλθε· καὶ θὰ ἔλθῃ ὡς σφαῖρα τηλεβόλου ἐκσφενδονιζομένη κατὰ τείχους χαλκίνου ἢ ἐκ γρανίτου· ἀλλ' ἀντὶ τούτων, ἂς πέσῃ ἐντὸς βάμβακος· ἂς εἰσέλθῃ ἐν αὐτῷ καὶ ἂς σβεσθῇ. Μὴ τὸν ἐρεθίσητε, ἀποφύγετε πρὸ πάντων νὰ ἔλθητε εἰς συζητήσεις περὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ἢ περὶ τῶν ἰδικῶν σας· διότι εἶσθε νέος εἰσέτι καὶ τὸ αἷμά σας εἶναι εὐκίνητον. Προσέξατε λοιπὸν μὴ παραφερθῆτε! Μὴ τὸν ἐρεθίσητε· κολακεύσατε αὐτόν, ταπεινώσατε ἐν ἀνάγκῃ τὴν νίκην πρὸ τῆς ἥττης. Ἀλλὰ πρώτιστον πάντων εἶναι νὰ κατωρθώσωμεν αὐτὸν νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ μέγαρον τοῦτο, ὡς φιλοξενούμενος· διότι κερδίζομεν οὕτω καιρόν· καὶ ὁ καιρὸς καὶ ἐγὼ κάμνομεν τὰ ἐπίλοιπα.

— Μὰ λοιπόν, κυρία βαρωνίς, τί πρόσωπον μέλλομεν νὰ παίξωμεν ἐδῶ; ἠρώτησεν ὑπερηφάνως ὁ γηραιὸς εὐπατρίδης.

Digitized by Google

— Μέγα πρόσωπον, κύριε, μέγα, ἀπήντησεν ἔτι μᾶλλον ὑπερηφάνως ἡ βαρωνίς. Μέλλομεν νὰ πολεμήσωμεν ὑπὲρ τῶν ἀρχῶν μας, ὑπὲρ τῶν βωμῶν μας, ὑπὲρ τῶν ἑστιῶν μας· μέλλομεν νὰ παλαίσωμεν κατὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ καθιεροῦντος τὴν διαρπαγήν, μέλλομεν ν' ἀντιτάξωμεν τὸ δίκαιον ἐναντίον τῆς βιαιότητος νομοθεσίας τυραννικῆς καὶ ἀξιομισήτου· μέλλομεν νὰ ὑπερασπίσωμεν τὸ τελευταῖον προπύργιον ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν ἀνθρώπων τῆς μέσης τάξεως ἀνθρώπων ζηλοτυπούντων καὶ ἐχθρευομένων ἡμᾶς, ἀνθρώπων ζητούντων τὴν καταστροφήν μας. Ἐὰν ἐζῶμεν εἰς τοὺς ὡραίους χρόνους τοῦ ἱπποτισμοῦ, ἤθελον σᾶς συμβουλεύσει ν' ἀναβῆτε ἐπὶ τοῦ ἵππου σας, νὰ εἰσέλθητε ἐντὸς τοῦ περιβόλου, ἔνθα οἱ ἀνδρεῖοι ἐδίκαζον τὰς διαφοράς των καὶ νὰ πολεμήσητε ὡς εὐπατρίδης ἢ νὰ κλεισθῆτε ἐντὸς τοῦ μεγάρου σας, ὡς ἐντὸς φρουρίου, σεῖς, οἱ ὑπηρέται μας καὶ οἱ ὑπήκοοί μας, καὶ νὰ φονευθῶμεν μᾶλλον ὅλοι ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων, παρὰ νὰ ἐξέλθωμεν ζῶντες αὐτοῦ. Ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ δικηγόροι ἀντεκατέστησαν πρὸ πολλοῦ τοὺς ἀνδρείους μαχητάς, καὶ οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες τοὺς κήρυκας τῶν ὅπλων. Ἀφοῦ λοιπὸν ζῶμεν ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν τὰ δικαστήρια εἴπερ ποτὲ ἀντικατέστησαν τὰς ἱπποτικὰς περὶ δικαίου ἰδέας, καὶ αἱ λεπτολογίαι τοῦ νόμου τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ θάρρους, οἱ εὐγενέστεροι καὶ οἱ γενναιότεροι, εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ μεταχειρισθῶσι τὸν δόλον ἀντὶ τῆς σπάθης καὶ τὴν εὐφυΐαν ἀντὶ λόγχης. Ἐκτὸς τούτου τί ζητοῦμεν; Μήπως πρόκειται νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν νεανίαν ἐν τῇ πτωχείᾳ; Ὄχι· θέλετε ἀπ' ἐναντίας φερθῆ γενναίως· θέλετε πράξει πολλὰ ὑπὲρ αὐτοῦ· Ἀλλ' εἰπέτε μοι εὐσυνειδήτως, εἶναι ἀνάγκη, ἀπολύτως ἀνάγκη, ἵν' ἀναπαυθῇ ἐν ἀνέσει ἄνθρωπος διελθὼν ἓξ ἔτη ἐπὶ τῶν χιόνων, νὰ ἐξαπλωθῇ μακρὺς πλατὺς ἐπὶ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ἰδιοκτησίας; Τώρα, ἀγαπητέ μοι μαρκήσιε, ἐὰν ἔχετε εἰσέτι δισταγμούς, ἐὰν δὲν εὑρίσκετε τοῦτο ἀρκετὰ εὐσυνείδητον, φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ σέβηταί τις τὰς περὶ δικαίου ἰδέας τοῦ ἄλλου. Ὑπάγετε λοιπὸν πρὸς εὕρεσιν τοῦ Βερνάρδου· περάσατε ὡς δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρά του ὅλας τὰς ἰδιοκτησίας σας· καὶ διατί νὰ μὴ προσθέσητε εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο δῶρον τὰς περγαμηνὰς καὶ τὰ οἰκόσημά σας; Εἶδον σήμερον τὴν Ἑλένην ὡραίαν, φαιδράν, πλήρη πεποιθήσεως εἰς τὸ μέλλον· ἀλλ' ἐπανερχομένη τοῦ περιπάτου της θέλει μάθει, ὅτι κατεστράφη ἐντελῶς· ὅτι μόνος ὁ ταπεινὸς πύργος τοῦ Βωμπὲρ τῇ ἀπολείπεται πλέον. Θέλομεν λοιπὸν ἀποσυρθῆ ἐκεῖ· θέλομεν ζήσει ἐν στερήσεσιν, ὡς ἐζήσαμεν ἄλλοτε, ὅτε εἴμεθα ἐξόριστοι. Ἀντὶ δὲ τὰ τέκνα μας νὰ ἑνωθῶσιν ἐν μέσῳ τοῦ πλούτου, θέλουσιν ἑνωθῆ ἐν τῇ πτωχείᾳ· θέλομεν γίνει ἡ παροιμία τοῦ τόπου, βραδύτερον θέλουσιν ἀποκαλεῖ τοὺς ἐγγονούς μας ξεπεσμένους εὐπατρίδας, καὶ θέλομεν πωλήσει τὰς ἐγγονάς μας εἰς μάταιόν τινα καὶ ἀγροῖκον νεόπλουτον. Ἐν τούτοις ὅλα ταῦτα οὐδὲν ἔχουσι τὸ φοβερόν· προσθέσατε ἐπίσης ὅτι αἰωνίως θέλομεν ἔχει τὴν εὐχαρίστησιν νὰ βλέπωμεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας τὸ μέγαρον τῶν Λασεγλιέρ, τὰ ὡραῖα αὐτοῦ δάση καὶ τὸν κύριον Βερνάρδον κυνηγοῦντα, ζῶντα μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐν χαρᾷ ἀπολαύοντα τοῦ πλούτου σας.

— Ἠξεύρετε βαρωνίς, ἀνεφώνησεν ὁ κύριος Λασεγλιέρ, ὅτι ἔχετε τὸ πνεῦμα τῆς Αἰκατερίνης τῶν Μεδίκων.

— Ἀγνῶμον! ἔχω ὅ,τι μοὶ ὑπαγορεύει ἡ καρδία, ἀπήντησε μειδιῶσα ἡ κυρία Βωμπέρ. Τί θέλω; Τί ζητῶ; Οὐδὲν ἄλλο εἰ μὴ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ὄντων, ἅτινα ἀγαπῶ. Τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν ἔχω φιλοδοξίαν. Νομίζετε λοιπόν, ὅτι μὲ φοβίζει ἀληθῶς ἡ ἰδέα τοῦ νὰ ζήσω μεθ' ὑμῶν οἰκογενειακῶς εἰς τὸν μικρόν μου πύργον; Αἴ, Θεέ μου! συνήθισα πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν πτωχείαν καὶ οὐδ' ὁ Ῥαοὺλ μου ἐπόθησέ ποτε πλούτη. Ἀλλὰ σεῖς, ἀλλ' ἡ ὡραία Ἑλένη, ἀλλὰ τὰ τέκνα τὰ μέλλοντα νὰ γεννηθῶσιν ἐκ τῆς ἑνώσεως δύο τοσοῦτον χαριέντων πλασμάτων, ἰδού, μαρκήσιε, ἰδοὺ τί μὲ φοβίζει!

Ἡ μακρὰ αὐτῶν συνομιλία εὑρίσκετο ἐκεῖ, ὅτε ὑπηρέτης ἀνήγγειλεν ὅτι ἄγνωστός τις, ἀρνούμενος νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομά του, ἐζήτει νὰ ὁμιλήσῃ τῷ κυρίῳ μαρκησίῳ.

— Αὐτὸς εἶναι, εἶπεν ἡ βαρωνίς.

— Ἂς ἔλθῃ, ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος.

— Σκεφθῆτε καλῶς, ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ ἡ κυρία Βωμπέρ, ὅτι ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπιχειρήσεώς μας ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς πρώτης ταύτης συνεντεύξεως.

Ἔπεται συνέχεια ΑΡΣΙΝΟΗ Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

Οἰκογενειακὴ εἰκών.

Μόλις εἶνε 7 π. μ. Ἀκτὶς ὠχρὰ τοῦ συγκεχυμένου πρωϊνοῦ φωτὸς εἰσδύει εἰς τὸν κοιτῶνα διὰ τῶν διπλῶν παραπετασμάτων τῶν παραθύρων καὶ ἤδη ἀκούω τὴν θύραν παρὰ τὸ σύνηθες κρουομένην. Ἀκούω ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ τοὺς καταστελλομένους γέλωτας καὶ τὴν ἀργυρόηχον φωνὴν τοῦ μικροῦ μου ἀνυπομονοῦντος καὶ θέλοντος νὰ εἰσέλθῃ.

— Ἐγὼ εἶμαι, κράζει, εἶνε ὁ Κωστάκης καὶ θέλει νὰ 'πῇ 'ς τὸν μπαμπᾶ καὶ 'ς τὴν μαμᾶ του καὶ τοῦ χρόνου . . .

— Ἔμβα, πουλάκι μου, ἔλα γρήγορα γρήγορα νὰ μᾶς δώσῃς ἕνα φιλάκι».

Ἀνοίγεται ἡ θύρα καὶ τὸ ἀγοράκι μου ἔχον τὰς χεῖρας προτεταμένας, τὸ ὄμμα λάμπον ἐφορμᾷ πρὸς τὴν κλίνην. Τὸ νυκτερινόν του σκουφάκι, τὸ ὁποῖον κρατεῖ φυλακισμένην τὴν πυκνήν του κόμην, ἀφίνει ἐλευθέρους δύο ἢ τρεῖς βοστρύ-

Digitized by Google

χους, οἵτινες ξανθοὶ ξανθοὶ θωπεύουσι τὸ μικρόν του μέτωπον.

Τέλος φθάνει πλησίον τῆς κλίνης καὶ τεῖνον τὰς χεῖρας «καὶ τοῦ χρόνου» ψελλίζει μετὰ φωνῆς συγκεκινημένης.

— Ἀγάπη μου, καὶ εἶν' ἐξυπόλυτο! Ἔλα, μικρό μου, ἔλα νὰ σὲ ζεστάνω.

Καὶ ταῦτα λέγων τὸ ἀνέσυρα, ἀλλ' ἕνεκα τῆς βιαίας ταύτης κινήσεως ἡ κλίνη ἐσείσθη, καὶ ἡ μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης κοιμωμένη σύζυγός μου ἐξυπνήσασα ἀνακάθηται ἔντρομος καὶ ἀναφωνεῖ·

— Καλὲ τί εἶν' ἐκεῖ! Κλέπται, κλέπται!...

— Ἡμεῖς εἴμεθα, ἀγαπητή μου...

— Ποῖοι, σεῖς; Ἀχ! Θεέ μου, πόσον μ' ἐτρομάξατε! Ἔβλεπα ὄνειρον ὅτι ἦτο πυρκαϊά, καὶ αἱ φωναὶ αὐταὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πυρκαϊᾶς.... Ἆ! μὰ δὲν εἶνε φρόνιμον πρᾶγμα νὰ φωνάζετε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον!

— Νὰ φωνάζομεν! Μὰ λησμονεῖς λοιπὸν, μητερούλα, ὅτι εἶνε σήμερον πρωτοχρονιὰ, ἡμέρα ποῦ λαμβάνουν καὶ δίδουν εὐχὰς καὶ φιλιά; — Τὸ μικρὸ περιμένει νὰ ἐξυπνίσῃς, καὶ ἐγώ.

Ἐν τούτοις περιετύλιξα τὸν ἀνθρωπίσκον μου ἐν τῷ μαλακῷ σκεπάσματι καὶ προσεπάθουν νὰ θερμάνω τὰ παγωμένα πόδιά του ἐντὸς τῶν χειρῶν μου.

— Μαμᾶ, εἶνε σήμερα πρωτοχρονιά!» καὶ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν του λαμβάνει τὰς δύο κεφαλὰς ἡμῶν καὶ τὰς πλησιάζει· προτείνει καὶ αὐτὸ τὴν κεφαλήν του καὶ διὰ τῶν δροσερῶν χειλέων του καταφιλεῖ κατὰ τύχην, ἐν ᾧ τὰ δακτυλάκια του περιπλέκονται ἐν τῇ γενειάδι μου.

Οἱ μύστακές μου κεντοῦσι τὸ ἄκρον τῆς τρυφερᾶς του ῥινὸς, καὶ ἐκεῖνο ἀνακαγχάζει ῥίπτον πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλήν του.

Ἡ μήτηρ συνελθοῦσα ἐκ τοῦ τρόμου τὸ λαμβάνει ἐν ἀγκάλαις καὶ σημαίνει τὸν κώδωνα λέγουσα·

— Τὸ νέον ἔτος ἀρχίζει πολὺ καλὰ, ἀγαπητοί μου, ἀλλ' ὅμως μᾶς χρειάζεται καὶ μία στάλα φῶς.

— Ἔ, μαμᾶ, τὰ κακὰ παιδάκια δὲν ἔχουν ἁγιοβασιλειάτικα;

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ πονηρὸς ἔχει τὰ ὄμματα ἐστραμμένα πρὸς βουνὸν ὅλον, ὅπερ διακρίνεται πως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους ἔν τινι γωνίᾳ τοῦ κοιτῶνος συνιστάμενον ἐκ δεμάτων καὶ χαρτίνων θηκῶν.

Μετ' οὐ πολὺ τὰ παραπετάσματα σύρονται, τὰ παραθυρόφυλλα ἀνοίγονται καὶ τὸ φῶς καταπλημμυρεῖ τὸν κοιτῶνα, τὸ πῦρ τρίζει φαιδρῶς ἐν τῇ ἑστίᾳ, καὶ ἡ θεραπαινὶς ἀποθέτει ἐπὶ τῆς κλίνης δύο δέματα εὐμεγέθη καὶ μετὰ πλείστης ὅσης ἐπιμελείας δεδεμένα. Τὸ μὲν εἶνε διὰ τὴν γυναῖκά μου τὸ δ' ἕτερον διὰ τὸν μικρόν μου.

— Τί εἶνε; τί νὰ εἶνε!

Ἀλλ' ἐγὼ ἐπίτηδες εἶχον διπλᾶ καὶ τριπλᾶ περικαλύμματα, εἶχον πολλαπλασιάσει τοὺς κόμβους καὶ μετὰ ἡδονῆς ἀνεκφράστου ἔβλεπον τοὺς ἀγωνιῶντας δακτύλους των προσπαθοῦντας νὰ λύσωσι τὰ δέματα.

Ἡ γυνή μου ἀγανακτεῖ, μειδιᾷ, δυσαρεστεῖται, μὲ καταφιλεῖ καὶ ζητεῖ ψαλλίδιον.

Καὶ ὁ μικρὸς οὐχ ἧττον σύρει μεθ' ὅλης του τῆς δυνάμεως, δάκνει τὰ χείλη καὶ τὴν ἐξέχουσαν γλῶσσάν του, καὶ τέλος οὐδὲν κατορθῶν, ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομήν μου. Διὰ τοῦ βλέμματός του θέλει νὰ διαπεράσῃ τὰ περικαλύμματα· πάντα δὲ τὰ τῆς ἐπιθυμίας σημεῖα διαλάμπουσιν ἐν τῷ καθίδρῳ προσώπῳ του, καὶ τὰ χείλη του μετὰ κρότου κινοῦνται ὡς ἐὰν εἶχον ἀπέναντί των εὔχυμόν τι καὶ νόστιμον ὀπωρικόν.

Τέλος τὸ ὕστατον χάρτινον περιτύλιγμα ἐξαίρεται, τὸ κάλυμμα τοῦ κιβωτίου ἐκσφενδονίζεται καὶ ἡ χαρὰ ἐκρήγνυται.

— Τὸ ἐπανωφόρι μου!

— Τὰ θηρία μου!

— Ἀπαράλλακτον μὲ τὸ *μανσόν* μου! — ἀγαπητέ μου!...

— Καὶ ἕνας βοσκὸς μὲ ῥόδαις! —, μπαμπᾶ μου, πῶς σ' ἀγαπῶ!»

Ὁρμῶσιν ἐπὶ τοῦ τραχήλου μου, τέσσαρες διὰ μιᾶς βραχίονες μὲ περιβάλλουσι σφίγγοντές με. Καταλαμβάνομαι ὑπὸ τῆς συγκινήσεως καὶ δάκρυ ἀνέρχεται εἰς τὸ ὄμμα μου, καὶ δύο εἰς τὰ τῆς γυναικός μου, ἐν ᾧ ὁ μικρὸς μὴ νοῶν τί συμβαίνει ἐκβάλλει λυγμὸν καὶ καταφιλεῖ τὴν χεῖρά μου.

*
* *

— Τί πράγματα εἶν' αὐτά! θὰ μ' εἴπητε.

Ὅ,τι θέλουν ἂς εἶνε, ἀλλ' ὅμως εἶνε ἐξαισίας ἡδονῆς, καὶ ἐγγυῶμαι περὶ τοῦ πράγματος.

Καὶ τέλος πάντων ἡ θλῖψις δὲν ἀποσπᾷ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τοσαῦτα δάκρυα, ὥστε νὰ συγχωρήσωμεν καὶ εἰς τὴν χαρὰν τὸ μικρὸν δάκρυ, ὅπερ τυχαίως ἀναγκάζει ἡμᾶς ἐνίοτε νὰ χύσωμεν;

Ἡ ζωὴ δὲν εἶνε τοσοῦτον εὐάρεστος ὥστε νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ τις μόνος, καὶ ὅταν ἡ καρδία εἶνε κενὴ, ἡ ὁδὸς φαίνεται μακρά.

Τόσον καλὸν εἶνε τὸ νὰ αἰσθάνεσαι ὅτι ἀγαπᾶσαι, νὰ ἀκούῃς παρὰ τὴν πλευράν σου τὸ εὔρυθμον βῆμα τῶν συνοδοιπόρων σου καὶ νὰ λέγῃς· «Ἐδῶ εἶνε καὶ ἐκεῖνοι! αἱ τρεῖς ἡμῶν καρδίαι συμφώνως πάλλονται», καὶ ἅπαξ τοῦ ἔτους, καθ' ἣν ὥραν σημαίνει τὸ μέγα τῆς Α' Ἰανουαρίου ὡρολόγιον, νὰ κάθησαι μετὰ τῶν φιλτάτων σου παρὰ τὸ χεῖλος τῆς ὁδοῦ ἔχων τὰς χεῖρας συμπεπλεγμένας μετ' αὐτῶν, καὶ προσηλοῦντες τὸ βλέμμα πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν μεστὴν κονιορτοῦ, τὴν ἄγνωστον, τὴν ἐν τῷ ὁρίζοντι βεβυθισμένην, νὰ ψιθυρίζητε κατασπαζόμενοι ἀλλήλους «Πάντοτε ἀγαπώμεθα, προσφιλῆ μου τέκνα· ἐλπίζετε ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐγὼ ἐλπίζω ἐφ' ὑμᾶς. Ἔχετε πεποίθησιν καὶ βαδίζωμεν κατ' εὐθεῖαν».

Digitized by Google

Καὶ ἰδοὺ, κύριε, πῶς ἐξηγῶ τὰ δάκρυα τὰ ῥέοντα ἐπὶ τῇ θέᾳ ἐπανωφορίου καὶ Θηριοτροφείου.

* * *

Ἀλλ' ἡ ὥρα τοῦ προγεύματος ἐγγίζει· δὶς ἐκόπην ἐν ᾧ ἐξυριζόμην, ἐπάτησα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Θηριοτροφείου τοῦ υἱοῦ μου, καὶ ἔβλεπον ἀπειλητικὰς ἐνώπιόν μου δώδεκα ἐπισκέψεις ἐπιβεβλημένας, ὡς τας λέγει ἡ σύζυγός μου· ἀλλ' οὐχ ἧττον εἶμαι καθ' ὑπερβολὴν φαιδρὸς καὶ εὔθυμος.

Καθήμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, τὰ δὲ σκεύη τῆς τραπέζης παρατεταγμένα ἐπὶ τοῦ ὡς χιὼν λευκοῦ τραπεζομαντήλου, φαίνονται παρὰ τὸ σύνηθες λαμπρὰ, καὶ λεπτὴ εὐωδία τοῦ ἀχνίζοντος φαγητοῦ βαλσαμόνει τὴν ἀτμόσφαιραν· οἱ πάντες μοι προσμειδιῶσι, καὶ συγκεκινημένος ἀναφωνῶ—Ὦ Θεέ μου, τί εὐφρόσυνος ἡμέρα!

Ὁ μικρὸς παρέταξε περὶ τὸ πινάκιόν του τοὺς ἐλέφαντας, τοὺς λέοντας καὶ τὰς καμηλοπαρδάλεις του, ἡ δὲ μήτηρ του ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἦτο δῆθεν ῥεῦμα ἀέρος προγευματίζει φοροῦσα τὸ νέον ἐπανωφόριον.

— Παρήγγειλες τὴν ἄμαξαν, διὰ νὰ κάμωμεν τὰς ἐπισκέψεις μας;

— Τὸ προσκέφαλον τῆς θείας Ὀρσούλας θὰ πιάσῃ μίαν θέσιν τῆς ἀμάξης· ἀλλὰ εἰμποροῦμεν νὰ τὸ δώσωμεν εἰς τὸν ἀμαξηλάτην νὰ τὸ βάλῃ πλησίον του.

— Ὦ! τὴν καϋμένην τὴν θείαν!

— Μπαμπᾶ, νὰ μὴν πᾶμε 'ς τῆς θείας, εἶπεν ὁ μικρός· ὅταν θὰ φιλήσῃ ἀγκυλόνει...

— Τί με λέγεις, κύριέ μου;... Τί ἄλλο ἔχομεν νὰ πάρωμεν μαζί μας; τὸ μηχανικὸν ἀλογάκι τοῦ Λέοντος, τὸ *μανσὸν* τῆς Ἑλένης, ταῖς *παντούφλαις* τοῦ πατρός σου, τὰ ζαχαρωτά... Καθὼς βλέπω θὰ χρειασθῇ νὰ βάλωμεν τὸ προσκέφαλον τῆς θείας εἰς τὰ πόδια τοῦ ἀμαξηλάτου.

— Μπαμπὰ; μὰ γιατί ἡ καμήλα δὲν θέλει νὰ φάγῃ κρέας;

— Ξεύρω κ' ἐγὼ, παιδί μου;

— Αἴ, κ' ἐγὼ πιὰ δὲ θέλω.

* * *

Μετὰ μίαν ὥραν ἀνεβαίνομεν τὴν κλίμακα τῆς θείας Ὀρσούλας. Ἡ σύζυγός μου μετρεῖ τὰς βαθμίδας κρατουμένη ἀπὸ τοῦ στηρίγματος τῆς κλίμακος, ἐγὼ δὲ ἀναβαίνω ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὸ περιλάλητον προσκέφαλον, τὰ ζαχαρωτὰ καὶ τὸν υἱόν μου, ὅστις δὲν ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ χωρὶς νὰ παραλάβῃ καὶ τὴν καμηλοπάρδαλίν του.

Ἡ θεία Ὀρσούλα μᾶς ἀναμένει ἐν τῇ παγωμένῃ αἰθούσῃ της. Τέσσαρες πολυθρόναι τετράγωνοι κεκαλυμμέναι διὰ κιτρίνων καλυμμάτων ἵστανται ἐν ἄκρᾳ ἀπαθείᾳ. Ὡρολόγιον ἐκκρεμὲς σχῆμα ἔχον πυραμίδος καὶ ὑπὸ σφαῖραν πέρα τοῦ δέοντος μεγάλην κεκρυμμένον ἐκβάλλει μετ' ἀγωνίας τὸ ἀσθενὲς αὐτοῦ *τὶκ-τάκ*.

Εἰκὼν ἀπὸ τοῦ τοίχου κρεμαμένη καὶ ὑπὸ τῶν μυιῶν κατεστιγμένη, παριστᾷ νύμφην διὰ λύρας ὡπλισμένην καὶ πρὸ καταρράκτου καθημένην. Καὶ ἡ νύμφη ἐκείνη μαντεύετε τίς εἶνε;—Εἶνε ἡ θεία Ὀρσούλα!... Θεέ μου, πῶς τὴν μετέβαλεν ὁ χρόνος!

— Καλή μας θεία, ἐρχόμεθα νὰ σᾶς εὐχηθῶμεν διὰ τὸ νέον ἔτος.

— Νὰ σᾶς ἐκφράσωμεν τὰς εὐχὰς τὰς ὁποίας...

— Καλὰ, καλὰ, ἀνεψιέ μου καὶ ἀνεψιά μου, καθήσατε. Καὶ ἔδειξε δύο ἕδρας.—Πολὺ μὲ συγκινεῖ ὁ τρόπος σας καὶ ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἐλησμονήσατε ἐντελῶς τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐπιβάλλει ἡ οἰκογένεια.

— Ἐκτὸς, ἀγαπητὴ θεία, τῆς ἀγάπης τὴν ὁποίαν ἔχομεν εἰς σᾶς, καὶ ἡ ὁποία ἀρκεῖ νὰ... Ἔλα, μικρὲ, ἔλα νὰ φιλήσῃς τὸ χέρι τῆς θείας...

Ὁ μικρὸς (κύπτων εἰς τὸ οὖς μου)—Μὰ, μπαμπᾶ, ἀγκυλόνει... (Ἀποθέτω ἐπὶ τοῦ τραπεζίου ζαχαρόπηκτα κάστανα).

— Περιττὰ ἦσαν αὐτὰ, ἀνεψιέ μου, διατί νὰ ἐξοδεύεσαι τοῦ κάκου. Εἰξεύρεις ὅτι μὲ βλάπτουν τὰ γλυκά· καὶ ἐὰν δὲν ἤμην βεβαία περὶ τῆς ἀγάπης σας θὰ ὑπώπτευον ὅτι μοῦ τὰ ἐφέρατε διὰ νὰ μὲ περιπαίξετε. Ἀλλὰ ἂς εἶνε δά.

— Ἐνόμισα, θεία μου, ὅτι θὰ σᾶς προξενήσω εὐχαρίστησιν καὶ ἐκέντησα διὰ σᾶς τὸ προσκέφαλον τοῦτο, τὸ ὁποῖον σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε.

— Εὐχαριστῶ, κόρη μου· ἀλλὰ εἶμαι ἀκόμη, δόξα τῷ Θεῷ, ἀρκετὰ στετή, ὥστε δὲν ἔχω ἀκόμη ἀνάγκην νὰ στηρίζω τὴν ῥάχιν μου μὲ προσκέφαλα. Τὸ κέντημα εἶνε εὔμορφον. Ἀλλὰ διατί νὰ κάμῃς τόσον κόπον; Ἐγὼ, εἰξεύρεις ὅτι δὲν ἀγαπῶ τὰ πολυποίκιλα πράγματα. Εἶνε ὅμως ὁπωσδήποτε πολὺ εὔμορφον, ἂν καὶ τοῦτο ἐδῶ τὸ κόκκινον μαζὺ μὲ τὸ πράσινον δακρύζουν τὰ μάτια ὅταν τὸ βλέπουν· τὸ ἐδοκίμασα προχθὲς ποὺ ἔκοψα ἕνα κρομμύδι. Ὅλα τὰ χρώματα δὲν εἶνε διὰ ὅλα τὰ μάτια. Καὶ ἐγὼ λοιπὸν σοῦ προσφέρω τὴν φωτογραφίαν μου.

— Ἆ, θεία μου, πόσον εἶσθε καλή· ἀλλὰ τί ὁμοιότης! Τὴν γνωρίζεις τὴν θείαν, μικρό μου;

— Δὲν εἶσαι ὑποχρεωμένη, κόρη μου, νὰ εἰπῇς παρὰ τὴν γνώμην σου. Αὐτὴ ἡ φωτογραφία καθόλου δὲν μοῦ 'μοιάζει. Ποῦ ἡ ζωηρότης τοῦ βλέμματός μου; Ἔχω ἐκεῖ δὰ ἕνα χαρτάκι φιστίκια διὰ τὸ μικρό σου. Μοῦ φαίνεται 'σὰν νὰ ἐμεγάλωσε.

— Ἔλα, Κωςάκη, νὰ φιλήσῃς τὸ χέρι τῆς θείας.

— Καὶ ἔπειτα, θὰ φύγωμε ἔπειτα, μαμᾶ;

— Δὲν ἔχεις, κύριε, καλὴν ἀνατροφήν.

— Ἄς τον νὰ λέγῃ, κόρη μου· τοὐλάχιστον εἶνε εἰλικρινής. Ἀλλὰ βλέπω τὸν ἄνδρα σου καὶ βιάζεται· θὰ ἔχετε καὶ ἄλλας... ἐπισκέψεις νὰ κάμετε, δὲν θέλω νὰ σᾶς κρατήσω. Πηγαίνετε λοιπὸν, νὰ ὑπάγω καὶ ἐγὼ εἰς τὸν ἑσπερινὸν νὰ προσευχηθῶ καὶ νὰ παρακαλέσω τὸν Θεὸν δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν τὸν παρακαλοῦν».

Digitized by Google

Ὅτε δὲ κατεβαίνομεν τὴν τρίζουσαν κλίμακα τῆς θείας ὁ μικρὸς στραφεὶς πρός με εἶπε·

— Δὲν εἶνε ἀλήθεια, μπαμπᾶ, πῶς ἡ θεία Ὀρσούλα ἔχει ἀγγύλια εἰς τὸ σαγόνι της; Δὲν ἔλεγα καλά;»

Ὁ ἐκ τῶν δώδεκα ἐπιβεβλημένων ἐπισκέψεων ἀποκόπτων μίαν ἔχει νὰ κάμῃ ἕνδεκα ἐπισκέψεις ἔτι.

*
* *

Ἄς μοι συγχωρήσωσιν αἱ περίεργοι ἀναγνώστριαι νὰ παρέλθω ἐν σιγῇ τὰς ὑπολοίπους ἕνδεκα ἐπισκέψεις, διότι τὸ νὰ τὰς περιγράψῃ τις εἶνε τόσον ὀχληρὸν ὅσον καὶ νὰ τὰς κάμῃ.

*
* *

Περὶ τὴν 5 μ.μ. ὥραν—δόξα τῷ Θεῷ!—οἱ ἵπποι ἵστανται πρὸ τῆς οἰκίας τῶν γονέων μου ἐν ᾗ ἀναμένει ἡμᾶς οἰκογενειακὸν δεῖπνον. Ὁ μικρὸς κροτεῖ τὰς χεῖρας πρὸς τὴν γηραιὰν Αἰκατερίναν, ἥτις, ἅμ' ἀκούσασα τὸν θόρυβον τῶν τροχῶν τῆς ἁμάξης ἔδραμε πρὸς τὴν θύραν ἀνακράζουσα· «Νά τους! ἔρχονται!» Ἁρπάζει τὸν μικρὸν εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ τὸν φέρει εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἔνθα ἡ μήτηρ μου ἔχουσα τὰς χειρίδας τοῦ φορέματός της ἀνασηκωμένας ἐπιστατεῖ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν φαγητῶν.

Ὁ πατήρ μου, ὅστις ἡτοιμάζετο νὰ καταβῇ εἰς τὸ ὑπόγειον κρατῶν τὸν λύχνον καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Κώστα φέροντος κάνιστρον, ἵσταται αἴφνης καὶ:

— Ἔ, παιδιά μου, ἀργήσατε! ἀναφωνεῖ.—Ἐλᾶτε νὰ σᾶς φιλήσω, παιδιά μου, καὶ τοῦ χρόνου εὐτυχισμένοι καὶ ὅπως ἐπιποθεῖτε!—Κώστα, κράτει καλὰ τὸν λύχνον».

Ἐνῷ δὲ ὁ γηραιὸς πατήρ μου μὲ θλίβει ἐπὶ τοῦ στήθους του, ἡ χείρ του ἀναζητεῖ τὴν χεῖρά μου καὶ τὴν σφίγγει παρατεταμένως, ἐν ᾧ ὁ μικρός, ὅστις πλανᾶται ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν, ἕλκει ἀπὸ τῶν κρασπέδων καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πάππον του προτείνων τὰ χείλη του καὶ ζητῶν «ἕνα φιλάκι».

— Ἀλλὰ τί σᾶς κρατῶ ἐδῶ! καὶ εἶσθε παγωμένοι· πηγαίνετε μέσα καὶ θὰ εὕρετε ζέστην καὶ συντροφιὰν καλήν. Ἔφθασα κ' ἐγώ».

*
* *

Ἀλλὰ πρὶν εἰσέλθωμεν εἰς τὴν αἴθουσαν, οἱ ἐν αὐτῇ καθήμενοι συγγενεῖς ἤκουσαν τὴν ὁμιλίαν, καὶ σπεύσαντες ἀνοίγουσι τὴν θύραν καὶ ἀνοικταῖς ἀγκάλαις ὑποδέχονται τὴν γυναῖκά μου, τὸν μικρόν μου καὶ ἐμέ. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀσπασμῶν, τῶν εὐχῶν, τῶν προσρήσεων, ἀνοίγονται χάρτιναι θῆκαι, πίπτει βροχὴ ζαχαρικῶν, δέματα σχίζονται, διασπείρονται δέματα *ἀγιοβασιλειάτικα*, ἡ εὐθυμία καὶ φαιδρότης μετατρέπεται εἰς θόρυβον, εἰς ὀχλοβοήν· ὁ μικρός μου ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀφθονίας τῶν παρὰ τοῦ πάππου, τῆς μάμμης καὶ τῶν θείων του προσφερομένων αὐτῷ δώρων φαίνεται ὥς τις μεθύων ὑπὸ θησαυροῦ περιεστοιχισμένος καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἐκβάλλει κραυγὴν ἀγαλλιάσεως, ἀνακαλύπτων αἴφνης νέον τι δῶρον, ὅπερ δὲν εἶχε τέως παρατηρήσῃ.

— Τώρα θά μας εἰπῇ τὸν μῦθόν του ὁ Κωστάκης, εἶπεν ὁ πατήρ μου εἰσερχόμενος καὶ λαμβάνων τὸν λύχνον ἀπὸ τῆς χειρὸς τοῦ Κώστα.

Ἐγένετο μακρὰ σιγή, καὶ τὸ ἄμοιρον βρέφος, ὅπερ πρώτην ἤδη φορὰν μέλλει νὰ ἐπιδείξῃ τὴν περὶ τὸ ἀπαγγέλλειν δεξιότητά του, ταράσσεται αἴφνης καὶ *τὰ χάνει*. Καταβιβάζει τοὺς ὀφθαλμούς, κοκκινίζει καὶ καταφεύγει εἰς τὸν κόλπον τῆς μητρός του, ἥτις κύπτουσα εἰς τὸ ὠτίον του τῷ λέγει: «Ἔλα, Κωστάκη μου, νὰ σοῦ κάμω ἐγὼ τὴν ἀρχήν: «Ἕνα παιδάκι, μιὰ χαρά...», τὸ ξεύρεις τὸ μικρό παιδάκι;

— Ναί, μαμᾶ, τὸ ξεύρω τὸ παιδάκι ποὺ τοῦ ἔφαγε τὸ γλύκισμά του τὸ γατάκι, καὶ σὰν δὲν εἶχε πιὰ νὰ τοῦ δώσῃ ἄλλο, τὸ ἄφησε καὶ ἔφυγε...

— Εὖγε· λοιπὸν ἐμπρός, παιδί μου, λέγε.

Καὶ διὰ φωνῆς συντετριμμένης, τὴν κεφαλὴν ἔχων πρὸς τὸ στῆθος κεκλιμένην, ἐπαναλαμβάνει βαθέως στενάζων:

Ἕνα παιδάκι, μιὰ χαρά,
ὅπως εἶν' ὅλα τὰ μικρά,
'ς τὸ χέρι του τὸ παχουλὸν
ἐκράτει κάτι τι καλόν,
ἓν γλύκισμα ἐκράτει,
ὀρεκτικὸν κομμάτι. . .

Πάντες οἱ ἀκροαταί, τεταμένα, οὕτως εἰπεῖν, ἔχοντες τὰ ὦτα καὶ τὸ μειδίαμα ἐπὶ τῶν χειλέων, παρηκολουθοῦμεν τὰ νοστιμώτατα λογάκια του, τὰ ὁποῖα δεινῶς παρεμόρφωνε διὰ τῆς *μισῆς* του γλώσσης. Ἡ εὐμενὴς αὕτη ὑποδοχὴ τοῦ ἀκροατηρίου ἔδωκε θάρρος ὀλίγον εἰς τὸν μικρόν, ὅστις ἐξηκολούθησεν ὅπως δήποτε συνεσταλμένος:

Πλησίον του μικρὰ γαλῆ
ἐκάθητο σιωπηλή
καὶ ἔγλειφε μὲ νυσταγμὸν
τὸ στῆθός της καὶ τὸν λαιμόν,
καὶ ὅλον της τὸ σῶμα,
λευκότατα τὸ χρῶμα. . .

Ὁ θεῖος Κωνσταντῖνος, ὅστις εἶνέ πως βαρήκοος, εἶχε προσεγγίσει πρὸς τὸν ἀπαγγέλλοντα, συμπαρασύρας καὶ τὸ κάθισμά του, καὶ ἔχων τὴν παλάμην ὄπισθεν τοῦ ὠτὸς ἠκροᾶτο μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὸν συνώνυμον ἀνεψιόν του, ὅστις ἐξηκολούθησε διὰ φωνῆς μᾶλλον εὐσταθοῦς:

Ἐν ᾧ ἐμάσα τὸ μικρὸν
ἔκαμαν κρότον ἐλαφρὸν
τὰ χείλη του τὰ ῥοδινά,
καὶ ἡ γαλῆ ἐξαίφνης, νά...
ἀκίνητος προσέχει
καὶ πρὸς τὸ βρέφος τρέχει.

Κ' ἐκεῖνο μὲ χαρὰν πολλὴν
σκύπτει, θωπεύει τὴν γαλῆν,
κόπτει, τῆς δίδει, καὶ αὐτὴ
τρώγει καὶ πάλιν τοῦ ζητεῖ,
καὶ μὲ χαρὰν μεγάλην
τῆς ξαναδίδει πάλιν.

— Ἄ, ἀξιόλογα, ἀξιόλογα, ὑπέλαβεν ὁ θεῖος Κωνσταντῖνος, τώρα ἐκατάλαβα· εἶνε ὁ μῦθος τῆς *Κολοβῆς ἀλώπεκος*· ἄ! μάλιστα, μάλιστα. Πάντες δ' ἑνὶ στόματι: *Σούτ!* ἀναφωνοῦσι πρὸς τὸν

Digitized by Google

ἀδιάκριτον διακόπτοντα, ἐν ᾧ ἐκεῖνος, συμπληρῶν τὴν γνώμην του λέγει : «Πραγματικῶς,ἔχετε δίκαιον, συμφωνῶ καὶ ἐγώ· ἀπαγγέλλει πολὺ εὔμορφα ὁ ἀνεψιός μου, καὶ μὲ αἴσθημα : Ἐμπρὸς λοιπὸν, μικρέ μου. ἀποτελείωσέ μας τί ἀπέγεινεν ἡ ἀλώπηξ ἡ κολοβὴ, ἡ κατεργάρα. . . »Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ ἐπελθόντος γέλωτος, οὗ μετέσχε καὶ ὁ αἴτιος, οὐδόλως ὑποπτεύων τὸ σφάλμα του, ἐπανέλαβεν ὁ μικρὸς προσπαθῶν νὰ καταστέλλῃ τὸν γέλωτα. . .

Κ' ἐνόσῳ εἶχε νὰ ζητῇ
τὸ ἠκολούθει καὶ αὐτή,
κ' ἔστρεφ' ἐδῶ κ' ἔστρεφ' ἐκεῖ. . .
Ἀλλὰ ὡς εἶδεν ἡ κακὴ
πῶς γλύκισμα δὲν ἔχει,
τρέχει κι' ἀκόμη τρέχει...

Καὶ τὴν τελευταίαν φράσιν συνώδευσε μετὰ δυνατοῦ καγχασμοῦ ὁ μικρὸς ἠθοποιὸς, ὃν οἱ πάντες ἁμιλλῶνται ἀσπαζόμενοι καὶ ἐγκωμιάζοντες. Μεταβαίνομεν δὲ φαιδροὶ καὶ θορυβώδεις εἰς τὸ ἑστιατόριον προπορευομένου τοῦ γηραιοῦ πατρός μου, ὅστις, ἀφ' οὗ πάντες ἐκαθήσαμεν, ἀνέστη διὰ μιᾶς ἀναφωνῶν :

— Ἀλήθεια, δέν μου λέτε, παιδιά, ποῦ εἶνε ὁ λύχνος μου ; . . Μὲ τὸν μικρόν μας *θεατρίνον* ἐλησμόνησα τὸ ὑπόγειον. —Ἔλα, μπάρμπα Κώστα μου, πάρε τὸ κάνιστρόν σου καὶ ἀκολούθει μοι».

Ὁ ζωμὸς τοῦ κρέατος ἀχνίζει, ἡ δὲ μήτηρ μου ὀρθία περιφέρουσα τὸ γλυκὺ βλέμμα της πέριξ τῆς τραπέζης καὶ μειδιῶσα, βυθίζει τὸ μέγα κοχλιάριον ἐν τῷ ζωμῷ . . .

* * *

Ζήτω ἡ οἰκογενειακὴ τράπεζα, περὶ ἣν κάθηνται οἱ ἐκ ψυχῆς ἀγαπώμενοι, ὅπου ἔχει τις τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸν ἀγκῶνά του νὰ στηρίξῃ ὀλίγον ἐπὶ τοῦ τραπεζομαντήλου τὴν ὥραν τῶν ὀπωρικῶν καὶ ὅπου ἀνευρίσκει τις καὶ μετὰ τριάκοντα ἔτη τῆς τρυφερᾶς αὐτοῦ ἡλικίας τὰς γλυκυτάτας ἀπολαύσεις.

Ζήτω ὁ μετὰ τῶν προσφιλεστάτων συγγενῶν πανηγυρισμὸς *τῆς πρώτης τοῦ νέου ἔτους.* *

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Πρό τινων ἡμερῶν ὁ ἰατρὸς Ν* ἐπεσκέπτετο τὸν πλούσιον ἔμπορον Δ* βαρέως ἀσθενοῦντα.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἀνεχώρει ὁ ἰατρὸς ἡ ὑπηρέτρια ἐν ἀγωνίᾳ ἐρωτᾷ·

— Ἐξοχώτατε, σᾶς παρακαλῶ, πῶς πηγαίνει ὁ ἀφέντης ;

— Δὲν εἶνε καθόλου καλά.

— Λέτε νὰ βαστάξῃ ἀκόμα πολύ :

— Αἴ,'ξέρω κι' ἐγώ; τρεῖς—τέσσαρες 'μέραις.

— Τέσσαρες 'μέραις μοναχά ! Κρῖμα ! ἀκόμα θέλομε δέκα ὡς τότε. Δὲν 'μπορούσατε, γιατρέ, νὰ τὸν διατηρήσετε ὡς τὴν πρωτοχρονιά !

* * *

Ἐν γεύματι γαμηλίῳ.

Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια εἷς τῶν συνδαιτυμόνων, ἐνάμιλλος κατὰ τὴν εὐφυΐαν πρὸς τὸν Ἀγαθόπουλον, νομίζει χρέος του νὰ λάβῃ καὶ αὐτὸς τὸν λόγον διὰ νὰ εὐχηθῇ κατὰ τὰ εἰθισμένα.

— Πίνω, λέγει ἐγειρόμενος, εἰς ὑγείαν τῆς εὐτυχοῦς καὶ ὡραίας νύμφης . . . . καὶ εὔχομαι νὰ ἴδῃ εἰς τὴν ζωήν της πολλὰς ἀκόμη ἡμέρας ὡς τὴν σημερινήν !

* * *

Ἐν ὁμίλῳ φίλων, λόγου γινομένου περὶ μεγάλων καταστροφῶν, ὡς ἡ πυρκαϊὰ τοῦ θεάτρου τῆς Βιέννης, ἔλεγέ τις.

— Εἰς τοὺς μεγάλους κινδύνους τὸ πλέον σωτήριον ἀπὸ ὅλα εἶνε ἡ παρουσία πνεύματος.

— Ἀκόμα καλλίτερον εἶνε, ὑπέλαβέ τις, ἡ ἀπουσία τοῦ σώματος.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ βίου μας διερχόμεθα ἐπιθυμοῦντες τὸ δεύτερον, τὸ δὲ δεύτερον ποθοῦντες τὸ πρῶτον.

*** Ἐὰν εἴχομεν πληρώσει εἰσερχόμενοι εἰς τὸν βίον, πόσον θὰ ἐζητοῦμεν νὰ μᾶς ἀποδοθῶσι τὰ χρήματά μας, ὅταν θὰ ἐξηρχόμεθα !

*** Ἐκ τῶν βιβλίων τὰ κακὰ μάλιστα εἶνε τὰ ἀφίνοντα τὴν ἰσχυροτέραν ἐντύπωσιν, ὅπως ἐκ τῶν γευμάτων ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν χωνεύονται. Ἐδέσματα, τὰ ὁποῖα χωνεύονται καλῶς, οὔτε τὰ ἐνθυμεῖταί τις τὴν ἐπαύριον.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Ἡ καλὴ χρῆσις τοῦ καιροῦ.

[Ἐκ τῶν τοῦ Χριστοπούλου].

Ἡ ἄνοιξ',εἶδες, πέρασε,
Τὸ καλοκαῖρι γέρασε,
Χειμώνιασε καὶ πάει.
Καὶ τώρ' ἀπηλπισμένα
Τὰ πρώτην ἀνθισμένα
Τὸ χιόνι τὰ κτυπάει.
Τὰ χόρτα ἐξηράθηκαν,
Καὶ τ' ἄνθη ἐμαράθηκαν,
Γυμνώθηκεν ἡ γῆ.
Τὸ κάλλος της ἐσβύσθη,
'Σ τὸ χάος ἐβυθίσθη,
'Σ τὴ πρώτη του πηγή.
Ταλαίπωρη νεότητα,
Ἰδὲ τὴν ματαιότητα,
Τὸ κάλλος ἀπερνάει.
Καὶ τ' ἄνθος τῆς καλῆς μας
Καὶ τρυφερῆς ζωῆς μας
Μονόφορα γερνάει.
Λοιπὸν μὴ συναρπάζεσαι,
'Σ τὸ μέλλον μὴ ξιππάζεσαι,
Μόν' στέργε τὸ παρόν.
Κι' ὅσο 'ς τὸ ἄνθος εἶσαι,
Εὐφραίνου, χαῖρε, ζῆσε,
Μὴ χάνῃς τὸν καιρόν.

ΑΘΗΝΗΣΙ.— ΤΥΠΟΙΣ Κ. ΚΟΡΙΝΝΗ Σ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 236.— 8 ΙΟΥΛΙΟΥ 1881.— ΛΕΠΤΑ 10.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΟΜΗΤΟΥ.

Ἐκ τῶν τελευταίων εἰδήσεων γνωρίζομεν τανῦν ὅτι ὁ κομήτης τοῦ ἔτους τούτου παρετηρήθη καὶ ὡρίσθη κατὰ τὴν θέσιν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀστεροσκοπείων ἀπὸ τῆς 20/8 Ἰουνίου ἐ. ἔ. Ὡς γνωστὸν δέ, τότε μόνον δύναταί τις νὰ κρίνῃ ὀρθῶς περὶ τῆς θέσεως καὶ τῆς μορφῆς τῆς τροχιᾶς κομήτου τινός, ὅταν ὁρισθῶσι τρεῖς ἀκριβῶς θέσεις τοῦ κομήτου ἐν τῷ στερεώματι. Αἱ θέσεις δὲ αὗται συγκρινόμεναι συγχρόνως πρὸς τρεῖς ἄλλας ἐπὶ τῆς γῆς θέσεις, σχετικῶς πρὸς τὸν ἥλιον, ὁρίζουσι τὴν φύσιν τῆς τροχιᾶς τοῦ κομήτου. Ἐκ τούτου γίνεται δῆλον ὅτι πᾶσα γνώμη στερεῖται ἀξίας πρὶν ἢ συμπεριληφθῶσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἅπασαι αἱ παρατηρήσεις. Δύναταί τις δὲ ταχέως καὶ ἀκριβῶς νὰ ὁρίσῃ τὰ στοιχεῖα τῆς τροχιᾶς, νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτὴν κατὰ τὴν θέσιν, κατὰ προσέγγισιν δὲ καὶ κατὰ τὴν μορφὴν αὐτῆς ἐξ ὀλίγων παρατηρήσεων· ἀλλ' ἅπας ὁ περίδρομος τῆς τροχιᾶς μένει ἐντελῶς ἄγνωστος εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων, μέγισται δὲ εἰσὶν αἱ δυσχέρειαι πρὸς ἀκριβῆ τούτου ὁρισμόν, ὅταν ὁ κύκλος τῆς τροχιᾶς συμπληροῦται εἰς διάστημα ἑκατονταετηρίδων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἀρκούμεθα εἰς τὸ σχῆμα παραβολικῆς τροχιᾶς.

Μῆκος τοῦ περιηλίου καλεῖται ἡ θέσις ἔνθα ὁ κομήτης, ἀπὸ τοῦ ἡλίου θεωρούμενος, εὑρίσκεται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς περιηλιότητος αὐτοῦ· ἀριθμεῖται δὲ τοῦτο κατὰ τὸ ἡλιοκεντρικὸν μῆκος καὶ πλάτος. Σημεῖον δὲ ἀνιὸν τῆς τομῆς τῶν γραμμῶν (noeud) καλεῖται ἡ θέσις, ἔνθα καθ' ὑπολογισμοὺς ἡλιοκεντρικοὺς ὁ κομήτης τέμνει τὸ ἐπίπεδον τῆς γηΐνης τροχιᾶς μεταβαίνων ἀπὸ τοῦ νοτίου πρὸς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον. Πρὸς ὁρισμὸν δὲ τῆς θέσεως τοῦ κομήτου λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ κλίσις τοῦ ἐπιπέδου τῆς τροχιᾶς τοῦ κομήτου πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐκλειπτικῆς ἢ πρὸς τὸ τῆς γηΐνης τροχιᾶς.

Πρὸς ὁρισμὸν δὲ τῆς μορφῆς τῆς τροχιᾶς δέον νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἐγγυτάτην ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ὅτε ὡς μονὰς λαμβάνεται ἡ ἀπόστασις τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου.

Περὶ τοῦ σημερινοῦ δὲ κομήτου ἐξάγομεν τὰ ἀκόλουθα ἀξιόλογα συμπεράσματα. Ὅτι ὁ κομήτης οὗτος τρέχει ἐπὶ τῆς αὐτῆς τροχιᾶς, ἣν διέτρεξε καὶ ὁ μέγας κομήτης τοῦ 1807. Ὅτι οὐδαμῶς εἶνε ὅμοιος μετ' αὐτοῦ, καθόσον ὁ Bessel ὑπολογίζει τὸν περίδρομον τοῦ κομήτου τοῦ 1807 εἰς 1543 ἔτη. Ἐνταῦθα δὲ ἔχομεν ἓν παράδειγμα, καθ' ὃ δύο μέγιστα καὶ προσόμοια σώματα τοῦ αὐτοῦ εἴδους κινοῦνται διὰ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν δρόμου περὶ τὸν ἥλιον.

Ἐκ τοῦ ἑπομένου συγκριτικοῦ πίνακος ἐξάγεται κατὰ πόσον προσομοιάζουσιν ἀλλήλοις τὰ πρὸς ὁρισμὸν ἀναγκαῖα στοιχεῖα τῆς τροχιᾶς ἀμφοτέρων τῶν κομητῶν.

	Κομήτης τοῦ 1807.	Κομήτης τοῦ 1881·
Χρόνος τοῦ περιηλίου	1807 Σεπτέμβρ. 19.	1881 Ἰούν. 17
Μῆκος τοῦ περιηλίου.............	271^0	266^0
Μῆκος τῆς συμβολῆς τῶν γραμμῶν.	267^0	271^0
Κλίσις.........................	63^0	63^0
Περιήλιος ἀπόστασις............	0,65.	0,73.

Ἡ περιήλιος ἀπόστασις ἀριθμουμένη κατὰ γεωγραφικὰ μίλια ἦτο 13 - 14 ½ δισεκατομμύρια τοιούτων γεωγραφικῶν μιλίων. Ἡ ἀπόστασις δὲ ἀπὸ τῆς γῆς ἦτο κατὰ τὸν μῆνα Ἰούνιον πολὺ ἐλάσσων.

Ὁ πυρὴν τοῦ κομήτου ἐδείκνυε σαφῶς κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰουνίου 24 - 29 (βεβαίως δὲ καὶ πολλῷ πρότερον) ἐκχύσεις φωτεινῆς ὕλης πρὸς τὸν ἥλιον, αἵτινες καμπτόμεναι ἐσχημάτιζον τὴν παραβολικὴν φύσιν τῆς οὐρᾶς, φαινόμενον παρατηρηθὲν συχνάκις, οἷον κατὰ τὰ ἔτη 1744, 1769, 1811, 1835, 1858, 1860, 1861, 1862, 1874.

Ὁ κομήτης τοῦ 1881 ἄλλως ἦτο ἄνευ ἐνδιαφέροντος θεώμενος καὶ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, καθόσον ἐκ τῆς μεγάλης καὶ ἐπιβαλλούσης μορφῆς αὐτοῦ ἐφαίνετο μικρότατον μόνον μέρος καὶ ἀόριστός τις νεφέλη. Ὁ κομήτης οὗτος θέλει προσεγγίζει πρὸς τὸν βόρειον πόλον μέχρι τῆς 20/8 Ἰουλίου, θέλει μείνει 7 ¾ βαθμοὺς μακρὰν τούτου, τότε δὲ θέλει στραφῆ ἀριστερόθεν καὶ θέλει κατέλθει πρὸς νότον. Πρὸ πολλοῦ χρόνου ἀπομακρύνεται ταχέως ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ἀπὸ τῆς γῆς, μόλις δὲ θὰ δύναταί τις ν' ἀνεύρῃ αὐτὸν κατὰ τὴν πανσέληνον τοῦ Αὐγούστου ἄνευ τηλεσκοπίου.

Ἀθῆναι, 1881. Ἰουλίου 7.

Dr J. F. Julius Schmidt,

Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου.

ΤΟ ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ Γ΄ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΣ.

Ἓν τῶν σπουδαιοτάτων κατασκευασμάτων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὅπερ μεγάλως ἐπέδρασεν εἰς τὴν πρόοδον αὐτῶν, εἶνε ἡ καθιέρωσις διεθνῶν ἐκθέσεων τῶν προϊόντων τῆς γῆς καὶ τῆς τέχνης, καὶ ἡ σύστασις διεθνῶν ἐπιστημονικῶν συνεδρίων. Διὰ τῶν ἐκθέσεων τούτων συγκεντροῦται ὡς ἐν ἑνὶ Μουσείῳ ἡ τεχνικὴ παραγωγὴ παντὸς ἔθνους, καὶ καταδεικνύεται ἡ ἐργασία, ἡ ἀγχίνοια, ἡ φυσικὴ καὶ τεχνητὴ παραγωγικότης ἑκάστου αὐτῶν, ἡ ἐφαρμογὴ τέλος τῶν ἐπιστημῶν ἐπὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ καθημερινοῦ βίου· διὰ τῶν ἐκθέσεων τούτων τὰ ἔθνη γνωρίζουσιν ἄλληλα συναντώμενα ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ, καὶ παραθέτοντα ἕκαστον τὰ ἴδια φυσικὰ καὶ τεχνικὰ προϊόντα.

Τὰ αὐτὰ ἀγαθὰ τῶν βιομηχανικῶν ἐκθέσεων παρήγαγε καὶ ἡ σύστασις τῶν ἐπιστημονικῶν συνεδρίων, ἐν οἷς συνέρχονται τῶν ἐθνῶν οἱ ἄριστοι ἐπιστήμονες πρὸς ἔκθεσιν καὶ λύσιν ἐπιστημονικῶν θεμάτων, ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειαν ἀλλήλων ὅπως εὐρύνωσι, φωτίσωσι καὶ ἐπεκτείνωσι τὰς ἐπιστημονικὰς τρίβους, ἢ τάμωσι νέας πρὸς ὄφελος τῆς ἀνθρωπότητος.

Τοιαῦτα δὲ ὑπῆρξαν τὰ ἐκ τῶν τοιούτων ἐκθέσεων καὶ συνεδρίων ἀγαθά, ὥστε ἐγένετο πρὸς πλειοτέραν ὠφέλειαν καὶ ὑποδιαίρεσις αὐτῶν, καὶ συγκαλοῦνται ὑπὸ τοῦ ἑκάστοτε τὴν πρωτοβουλίαν λαμβάνοντος ἔθνους οὐ μόνον γενικαί, ἀλλὰ καὶ μερικαὶ κλάδων μόνον τινῶν βιομηχανικῶν ἢ ἐπιστημονικῶν. Σπεύδουσι δὲ τὰ ἔθνη, ἐν οἷς ἐπιστήμη καὶ τέχνη ἐδρεύει, τέκνα ἀμφότεραι τῆς ἐργασίας τῶν κυβερνήσεων καὶ τῶν ἰδιωτῶν, νὰ καρπωθῶσι ὅ,τι ἐξ αὐτῶν ἤθελε προκύψει ἀγαθόν.

Κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἐνεστῶτος ἔτους πρόκειται νὰ συνέλθῃ ἐν Ἐνετίᾳ τρίτον Γεωγραφικὸν Συνέδριον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας πρὸς ἐπίλυσιν διαφόρων θεμάτων γεωγραφικῶν, ὅμοιον τῷ συνελθόντι πρό τινων ἐτῶν ἐν Παρισίοις.

Αἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γενόμεναι σπουδαῖαι ἀνακαλύψεις εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς, ἡ ἐξερεύνησις τοῦ ἀρκτικοῦ πόλου, ἡ μεγίστη ἀνάπτυξις, ἣν ἔλαβον αἱ ἀνθρωπολογικαὶ σπουδαὶ καὶ προϊστορικαί, ἡ ἐφεύρεσις τελειοτέρων ἐργαλείων πρὸς ἀκριβεῖς καταμετρήσεις, κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν πρόσκλησιν τοῦ Συνεδρίου τούτου.

Τὸ συνέδριον θέλει διαιρεθῆ εἰς 8 τμήματα, ὧν ἕκαστον ὑποδιαιρεθήσεται εἰς κλάσεις. Τὰ 8 δὲ μεγάλα ἐπιστημονικὰ τμήματα εἶνε τὰ ἑπόμενα·

1) Γεωγραφία μαθηματική, γεωδαισία, τοπογραφία.
2) Ὑδρογραφία καὶ θαλασσία γεωγραφία.
3) Γεωγραφία φυσική, μετεωρολογική, γεωλογική, βοτανική, ζωολογική.
5) Γεωγραφία ἱστορική, ἱστορία τῆς γεωγραφίας.
6) Γεωγραφία οἰκονομική, ἐμπορική, στατιστική.
7) Μεθοδολογία, διδασκαλία καὶ διάδοσις τῆς γεωγραφίας.
8) Ἐξερευνήσεις χωρῶν καὶ γεωγραφικαὶ περιοδεῖαι.·

Κατὰ τὰ τμήματα ταῦτα θέλει γίνει καὶ ἡ διανομὴ τῆς γεωγραφικῆς ὕλης, ἥτις θ' ἀποτελῆται ἐκ συγγραμμάτων, ἐκ πινάκων καὶ χαρτῶν, καὶ ἐξ ἐργαλείων παρατηρήσεων, καταμετρήσεων καὶ διδασκαλίας. Ὁ κατάλογος τῶν ὑποδιαιρέσεων τῶν ὀκτὼ τμημάτων εἶνε ἐκτενής· μεταφέρομεν δ' ἐνταῦθα τὰς κυριωτέρας αὐτῶν, ὅπως καταδείξωμεν τὴν ἔκτασιν τῶν γεωγραφικῶν μελετῶν.

Α΄ Τμῆμα. — Ἐργαλεῖα πρακτικῆς γεωμετρίας. Συσκευαὶ καὶ ἐργαλεῖα τοπογραφίας, γεωδαισίας καὶ ἀστρονομίας. Ἐργαλεῖα καταμετρήσεως ταχύτητος καὶ μήκους. Πίνακες τῶν ἀστερισμῶν. Πίνακες ὑψομετρικοί. Ἐφαρμογαὶ φωτογραφίας. Συγγράμματα σχετικά.

Digitized by Google

Β' Τμῆμα.— Φορητὰ ἐργαλεῖα ὑδρογραφίας. Χρονόμετρα ναυτικά. Βολίδες. Θερμόμετρα πρὸς καταμέτρησιν τῆς θερμοκρασίας εἰς τὰ διάφορα βάθη τῆς θαλάσσης. Πίνακες ναυτικοὶ γενικοὶ καὶ εἰδικοί. Ὄψεις παραλίων. Πίνακες θαλασσίων ῥευμάτων, ἀνέμων καὶ παλιρροιῶν. Συγγράμματα ὑδρογραφικὰ καὶ ναυτικά. Ὁδηγοὶ ναυτιλλομένων. Θέσεις τῶν ὑποβρυχίων τηλεγραφικῶν συρμάτων.

Γ' Τμῆμα.— Ἐργαλεῖα πρὸς μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις. Πίνακες, ἄτλαντες, σφαῖραι πρὸς μετεωρολογικὰς μελέτας. Πίνακες γεωλογικῆς, ζωολογικῆς καὶ βοτανικῆς γεωγραφίας. Συγγράμματα σχετικά.

Δ' Τμῆμα.— Πίνακες ἐθνογραφικοί. Σχετικὰ συγγράμματα.

Ε' Τμῆμα.— Συγγράμματα καὶ πίνακες τῆς ἱστορικῆς γεωγραφίας. Ἔργα καὶ χειρόγραφα ἀρχαῖα καὶ νέα, χρήσιμα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς γεωγραφίας. Πίνακες καὶ σφαῖραι ἀρχαῖαι. Ἐργαλεῖα, ἅτινα μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι γεωγράφοι, οἷον ἀστρολάβια κτλ.

ς' Τμῆμα.— Συγγράμματα, πίνακες καὶ διαγράμματα τῆς στατιστικῆς γεωγραφίας, τῆς οἰκονομικῆς καὶ ἐμπορικῆς (πληθυσμός, γεωργία, βιομηχανία, ἐμπορία, δημόσια ἔργα κτλ.) Συλλογαὶ προϊόντων καὶ ἐμπορευσίμων ὑλῶν ὑπὸ ἔποψιν γεωγραφικήν.

Ζ' Τμῆμα.— Μέθοδοι καὶ πραγματεῖαι πρὸς διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας. Πίνακες καὶ ἄτλαντες γεωγραφικοί, λεξικὰ γεωγραφικά. Ἡμισφαίρια γήϊνα καὶ οὐράνια, σφαῖραι. Πίνακες τοπογραφικοί, πίνακες ἐν ἀναγλύφῳ. Μέθοδοι χαρτογραφικαὶ (διὰ φωτογραφίας, ἡλιοτυπίας, λιθογραφίας, ζιγκογραφίας, φωτολιθογραφίας, χρωματολιθογραφίας κτλ.)—Ὑλικὰ καὶ συσκευαὶ πρὸς κατασκευὴν γεωγρ. πινάκων.

Η' Τμῆμα.— Ἐργαλεῖα πρὸς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις καὶ σχέδια τοπογραφικὰ πρόχειρα. Βαρόμετρα καὶ θερμόμετρα ὁδοιπορίας, ὁδόμετρα. Φωτογραφικαὶ φορηταὶ συσκευαί. Ὁδοιπορικοὶ πίνακες. Ὁδηγίαι πρὸς γεωγραφικὰς ἐκδρομάς. Ἀποσκευαὶ ὁδοιπορικαί, φορητὰ ὅπλα, σκηναί, φαρμακεῖον, ἐνδύματα ἀδιάβροχα, λυχνίαι φορηταὶ καὶ φωτισμὸς κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὁδοιπορίας καὶ κατασκηνώσεις. Συγγράμματα καὶ δημοσιεύσεις παντὸς εἴδους σχετικὰς πρὸς τὰς γεωγραφικὰς περιοδείας.

Τοιαύτη εἶνε περίπου ἐν συντόμῳ ἡ ὕλη, ἥτις θέλει ἐκτεθῆ ἐν τῷ Γεωγραφικῷ Συνεδρίῳ. Ἀλλὰ πλὴν τούτων θέλουσι γίνει καὶ ὁμιλίαι ὑπὸ Ἰταλῶν λογίων ἐπὶ θεμάτων γεωγραφικῶν σπουδαιοτάτων, τοπικοῦ καὶ γενικοῦ διαφέροντος, ἀναγόμεναι εἰς τὰ 8 διάφορα γεωγραφικὰ τμήματα, ἢ σχετιζόμενα πρὸς αὐτά. Παραλείποντες τὸν κατάλογον τούτων σημειοῦμεν ἁπλῶς ὅτι αἱ πλειότεραι ἐκθέσεις ἀνήκουσιν εἰς τὸ 4 τμῆμα τῆς ἀνθρωπολογικῆς καὶ ἐθνογραφικῆς γεωγραφίας τῆς ἰταλικῆς Χερσονήσου.

Τοῦ Συνεδρίου τούτου πολλοὶ τῶν διασημοτέρων γεωγράφων καὶ ἐξερευνητῶν τῶν πόλων τῆς Ἀφρικῆς, Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς ἐνεγράφησαν μέλη, ἀπέστειλαν δὲ τὰ διάφορα προσκληθέντα ἔθνη ἀντιπροσώπους, τὸ πλεῖστον καθηγητὰς τῆς γεωγραφίας καὶ προέδρους γεωγραφικῶν ἑταιριῶν, κομιστὰς τῶν καρπῶν τῆς ἐργασίας των.

***

Ἡ Ἑλλάς; Ἡ Ἑλλὰς προσεκλήθη, ἀλλὰ ὡς ἐμάθομεν, οὐδὲν θέλει παραθέσει, δὲν ἐξεδόθη προκήρυξις μέχρι τοῦδε, καλοῦσα πρὸς ἔκθεσιν ἔργων γεωγραφικῶν.

Λόγος τῆς ἀπουσίας ταύτης προτείνεται ἡ ἔλλειψις ἔργων γεωγραφικῶν καὶ προσώπου καταλλήλου, ὅπως ἐπαξίως παρακαθίσῃ μεταξὺ διασήμων γεωγράφων. Καί τοι δὲ εἶχεν ἡ Ἑλλὰς τὸ προηγούμενον, καθ' ὃ οὐδὲν προσήνεγκεν εἰς τὸ ἐν Παρισίοις συνέδριον, οὐδόλως εἰργάσθη κατόπιν, ὡς Κράτος, ὅπως δυνηθῇ νὰ μετάσχῃ εὐπροσώπως τοιούτων ἐργασιῶν εἰς τὸ μέλλον.

Ἄλλοτε ἐγράψαμεν ἐν προλεγομένοις μεταφράσεώς μας «Ὁδοιπορικῶν Ἠπείρου, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας» ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ γεωγραφία παρημελήθη, δὲν κατενοήθη ἡ ὠφέλεια τῆς σπουδῆς τῶν διαφόρων αὐτῆς κλάδων. Ἡ διδασκαλία ταύτης θεωρεῖται παρ' ἡμῖν μάθημα τῆς κατωτάτης ἐκπαιδεύσεως, ἀτελῶς γινομένη ἐξ ἀτελῶν ἐγχειριδίων ὑπὸ τοῦ τυχόντος καθηγητοῦ. Καὶ ἐν μὲν τοῖς σχολείοις καὶ γυμνασίοις ἡ διδασκαλία ταύτης συνίσταται εἰς ἀπαρίθμησιν γεωγραφικῶν ὀνομάτων καὶ ἀριθμῶν· ἐν δὲ τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ καὶ πολυτεχνικῇ τὰ ἀνώτερα μαθηματικά, τὰ χρήσιμα εἰς γεωγραφικὰς ἐργασίας, μένουσιν εἰς τὴν καθαρὰν σφαῖραν τῆς θεωρίας, ἢ ἐφαρμόζονται τὸ πολὺ εἰς ἀντιγραφὰς ἢ ἐφαρμογὴν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς σχολῆς, ἢ εἰς τὰ πέριξ αὐτῆς.

Ἐν τοῖς ἁρμοδίοις δὲ ὑπουργείοις στρατιωτικῶν καὶ ἐσωτερικῶν δὲν ὑπάρχει τὸ τμῆμα τῶν μηχανικῶν γεωγράφων ἢ τὸ τμῆμα τὸ στατιστικοτοπογραφικόν, ἅτινα λειτουργοῦσιν εἰς ἄλλα ἔθνη, καὶ ὧν εἶχεν ἡ Ἑλλὰς τὰ μέγιστα χρείαν, ὅπως γίνῃ γνωστὴ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας, εἰς αὐτὴν τὴν διοίκησιν, καὶ ὅπως ἐν τοῖς γραφείοις τούτοις διὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐργασίας μορφωθῶσιν ἄνδρες εἰδικοί. Καθὰ δὲ γινώσκομεν, εἰς γενικὰς ἐργασίας γεωγραφικὰς οὐδέποτε ἀπησχόλησαν αἱ ἑλληνικαὶ κυβερνήσεις τοὺς πολιτικοὺς ἢ στρατιωτικοὺς μηχανικούς. Ἂν ὑπάρχωσί τινες, οἵτινες ἔπραξάν τι ἐπὶ τούτου τὸ ἔπραξαν ἀφ' ἑαυτῶν.

Περὶ τῆς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκαλίας δὲν ἐγένετο σπουδαία σκέψις· χάρις δὲ εἰς τὴν φιλογένειαν τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ κ. Ζαφειροπούλου τὰ δημοτικὰ σχολεῖα πρό τινος χρόνου ἀπέκτησαν μέγαν χάρτην τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν.

Ἔργα δὲ γεωγραφικὰ ἰδιωτῶν ἔχομεν ἱκανὰ περιλαμβάνοντα κλάδους μόνον τινὰς τῆς γεωγραφίας. Περιηγητικὰ βιβλία ἐλάχιστα ὑπάρχουσι. Τὸ περιηγεῖσθαι ξένας χώρας, τὸ ἀνερευνᾷν ἐν κινδύνοις πολλάκις καὶ ταλαιπωρίαις ἀνεξερεύνητα μέρη δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἡμέτερα ἤθη· ἡ εὐγενὴς αὕτη ἐργασία ἡ ἀπαιτοῦσα θυσίας καὶ κόπους θεωρεῖται ὡς τι μάταιον καὶ φροῦδον ἔργον.

Διὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι παρ' ἡμῖν οὐδεὶς ὑπάρχει γεωγράφος. Εἰς τὸ Β' ἐν Παρισίοις γεωγραφικὸν συνέδριον ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀπέστειλεν τὸν μακαρίτην Λεωνίδαν Παλάσκαν. Ὀφείλομεν δ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἐκλογὴ ἐκείνη ἦτο ἐπιτυχής, διότι ὁ Παλάσκας, καίτοι μὴ εἰδικὸς γεωγράφος, ἦτο καθ' ὅλα παρεσκευασμένος νὰ ἐννοήσῃ τοὺς σοφοὺς τοῦ Συνεδρίου, καὶ μεταδώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα δι' ἐκθέσεώς του ὅ,τι εἶδε καὶ ἤκουσεν. Ὁ Παλάσκας ἦτο διάσημος ναυτικός, καὶ μαθηματικὸς ἐκ τῶν ἀρίστων. Εἶνε δέ, καθ' ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, ὁ μόνος ἴσως Ἕλλην, ὅστις ἀναβὰς εἰς ὕψος 4,000 ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης (ἐπὶ τοῦ ἡφαιστείου τῆς Τενερίφας) ἔκαμε καταμετρήσεις.

Ἀποθανόντος τοῦ Παλάσκα διάδοχος δὲν ἀνεφάνη ἐμβριθής. Ἀλλ' ἂν δὲν ὑπάρχῃ εἰδικὸς γεωγράφος ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν Ἑλλάδα, ὑπάρχουσιν ὅμως, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, συγγραφαί, ἀναγόμεναι εἰς διαφόρους κλάδους τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος δούλης καὶ ἐλευθέρας, αἵτινες ἔπρεπε ν' ἀποσταλῶσιν ὅσον εὐάριθμοι καὶ ἂν ὦσιν. Ἠθέλαμεν δὲ ἀδικήσει τοὺς ὁπωσδήποτε ἐργασθέντας παρ' ἡμῖν, ἂν δὲν ἐποιοῦμεν μνείαν τῶν ἔργων αὐτῶν.

Ἐν πρώτοις δὲ παρατηροῦμεν ὅτι ἀφ' ἧς ἡ κυβέρνησις ἔλαβε γνῶσιν ἐπισήμως τῆς προσκλήσεως τοῦ Συνεδρίου, μέχρι τῆς τελευταίας προθεσμίας τῆς παραδόσεως, ἠδύνατο νὰ ἑτοιμάσῃ καί τινα ἔργα. Χάρτης π. χ. χειρόγραφος, δεικνύων διὰ χρωμάτων τὰς σταφιδοφόρους ἐκτάσεις τῆς Ἑλλάδος, τὰς οἰνοφόρους καὶ ἐλαιοφόρους, ἠδύνατο ν' ἀναρτηθῇ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Συνεδρίου. Ὡσαύτως χάρτης δεικνύων τὰ τελεσθέντα δημόσια ἔργα τῆς ὁδοποιΐας, χάρτης ταχυδρομικός, τηλεγραφικός· ὅλα ταῦτα ἠδύναντο νὰ γίνωσιν ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν καὶ οἰκονομικῶν.

Ἐκ τῶν προεκδοθέντων δὲ ἔργων ἠδύνατο ν' ἀποσταλῇ πλήρης σειρὰ πασῶν τῶν Στατιστικῶν δημοσιεύσεων τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν, καὶ ἄλλων ἐκθέσεων ἀναγομένων εἰς τὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς βιομηχανίας, ἐν αἷς διακρίνονται τὰ ἔργα τῶν κκ. Κορδέλλα καὶ Χελδράϊχ, ὡς πρὸς τὴν ὀρυκτολογίαν, φυτολογίαν καὶ ζωολογίαν τῆς Ἑλλάδος. Εἰς ταύτας δὲ καταλέγομεν καὶ τὰς δημοσιεύσεις τοῦ κ. Μανιτάκη περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι δημοσίων ἔργων.

Ἠδύναντο ὡσαύτως ν' ἀποσταλῶσι τοπογραφικὰ σχέδια, ἅτινα ἐξετέλεσε τὸ μηχανικὸν τμῆμα λόγῳ ὑπηρεσίας, οἷον σχέδια λιμένων, ὑδραγωγείων, γεφυρῶν, λιμνῶν, ὀρεινῶν μεταλλικῶν ἐκτάσεων.

Ὑπάρχουσι δὲ ὡσαύτως ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν στρατιωτικῶν σχέδια τοπογραφικά, οἷον ἐπὶ παραδείγματος τὸ τοῦ Ἐμμ. Καλλέργη, πίναξ στατιστικὸς τῶν διαφόρων χωρίων τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς ἀπὸ Μολόχας μέχρι Μιτζέλας, συνοδευόμενος ὑπὸ 4 λιθογραφημένων πινάκων, καὶ ἄλλα παρόμοια.

Ἀλλὰ πλὴν τούτων τῶν ἔργων τῶν ὑπαλλήλων, ἅτινα ἐπιθυμητὸν ἦτο νὰ ἦσαν πλειότερα καὶ ἀκριβέστερα, ὑπάρ-

Digitized by Google

χουσιν ἐργασίαι γεωγραφικαὶ γενόμεναι ὑπὸ ἰδιωτῶν περὶ τῆς Ἑλλάδος, αἵτινες ἠδύναντο νὰ συγκεντρωθῶσι καὶ συλλεχθῶσι τάχιστα, ἂν ἡ κυβέρνησις προσεκάλει τοὺς ἁπανταχοῦ τῆς δούλης καὶ ἐλευθέρας Ἑλλάδος λογίους νὰ προσφέρωσι τὰ ἔργα αὐτῶν. Δὲν ὁμιλοῦμεν δὲ περὶ μεταφράσεων γεωγραφικῶν, αἵτινες δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, οὐδὲ πρέπει νὰ λαμβάνωνται. Πρωτότυπα ὅμως ἔργα, μονογραφίαι γεωγραφικαί, τοπογραφικαί, χωρογραφικαὶ ὑπάρχουσι περὶ πολλῶν τμημάτων ἑλληνικῶν χωρῶν, πόλεων, νήσων, καὶ ἀναφέρομεν ὀνομαστὶ τὰς τῆς Μακεδονίας, Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, τῶν Κυκλάδων Ἄνδρου, Κέω, Τήνου, Σύρου, τῶν μεγάλων νήσων Κρήτης, Σάμου, Κύπρου, Χίου, Λέσβου, τῶν πόλεων Σμύρνης, Φωκαίας, Κωνσταντινουπόλεως, Ἀθηνῶν, τῶν ἐπαρχιῶν Μαρωνείας, Βοδενῶν, Βελεγράδων, Τραπεζοῦντος, Καππαδοκίας, τὰς εἰδικωτέρας δὲ περὶ Φιλιππουπόλεως, Σαράντα Ἐκκλησιῶν, τὰς ἱστορικὰς γεωγραφίας Λευκάδος, Κεφαλληνίας, Ἰθάκης, Κερκύρας, τῶν ἀρχαίων πόλεων Ἰθώμης, Μεσσήνης καὶ τῶν πέριξ, Ἀμφείας, τῶν ἐν Μεσσηνίᾳ Φαρῶν, τῆς Κωπαΐδος, Λαυρείου, Ἀθηνῶν κτλ., τὰς τοπογραφίας Δωδώνης, τῶν Σποράδων Σύμης, Κάσσου, καὶ ἄλλων, ἃς δὲν ἔχομεν προχείρους εἰς τὴν μνήμην. Ἀναφέρομεν δὲ ἐν τούτοις καὶ τὰς δούλας ἐπαρχίας, διότι γεωγραφικῶς δὲν ἐννοοῦμεν διχασμένην τὴν Ἑλλάδα.

Δὲν ἦτο δὲ δύσκολόν τι χρῆμα νὰ συνταχθῇ τοὐλάχιστον ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ Συνεδρίου ἔκθεσίς τις ἢ κατάλογος τῶν τοιούτων δημοσιεύσεων, ἐν ᾧ νὰ ἐκτίθενται αἱ ἐργασίαι αὗται, εἰς ἃς δύναταί τις νὰ προσθέσῃ καὶ πλείστας ἄλλας μελέτας ἀξίας ἀναγνώσεως καὶ συμβουλῆς, δημοσιευθείσας ἐν περιοδικοῖς ἑλληνικοῖς συγγράμμασιν, ἐν οἷς κατάκεινται ὡς τεθαμμέναι. Διὰ τοιαύτης τινὸς ἐκθέσεως ἤθελε δοθῇ ἓν εὑρετήριον οὕτως εἰπεῖν παντὸς ἑλληνικοῦ ἔργου πρωτοτύπου, ἀναφερομένου εἰς ἓν τῶν ὀκτὼ τμημάτων καὶ δυναμένου νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγὸς εἰς τοὺς ξένους πρὸς γνῶσιν τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος, ἅτινα ἐξηρευνήθησαν ὑπὸ ἐγχωρίων.

Οὐδὲν ἐν τούτοις ἐγένετο. Ἡ δὲ ἀποχὴ αὕτη τῆς Ἑλλάδος δὲν θέλει βεβαίως εὐνοϊκῶς κριθῇ, καθ' ἣν στιγμὴν μάλιστα μεταβάλλεται εἰρηνικῶς ἡ πολιτικὴ αὐτῆς γεωγραφία.

Ἐν Ἀθήναις, 25 Ἰουνίου 1881. — Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

Σημ. Διευθ. τῆς «Ἑστίας». — Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον τοῦ κ. Α. Μηλιαράκη εἶχεν ἤδη στοιχειοθετηθῇ, δοθὲν πρὸ ἡμερῶν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὅτε ἐλάβομεν γνῶσιν τῆς κατωτέρω δημοσιευομένης ἀγγελίας τοῦ ἐν Βενετίᾳ προξένου τῆς Ἑλλάδος, ἣν παραλαμβάνομεν ἐκ τῆς τεργεσταίας «Ἡμέρας» τῆς τελευταίας ἑβδομάδος 27/9 Ἰουλίου.

Ὁ ἐν Βενετίᾳ πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Π. Τυπάλδος Φορέστης δημοσιεύει τὴν ἑπομένην εἰδοποίησιν·

Εἰδοποίησις πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐκθέτας.

Ὁ ὑπογεγραμμένος πρόξενος καὶ ἐπίσημος ἀπεσταλμένος τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ἐν Βενετίᾳ Τρίτῃ διεθνεῖ Γεωγραφικῇ Ἐκθέσει καὶ Συνόδῳ, εἰδοποιεῖ τοὺς Ἕλληνας ἐκθέτας, ὅπως προθυμοποιηθῶσι καὶ ἀποστείλωσιν ἐγκαίρως εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι κατέχουσιν ἄξιον λόγου περὶ γεωγραφίας ἐν γένει, δημοσιευθὲν ἰδίως ὑπὸ Ἑλλήνων, τουτέστι πίνακας γεωγραφικοὺς καὶ ὑδρογραφικούς, συγγράμματα γεωγραφικά, περιγραφὰς γεωγραφικὰς ὑπὸ γεωλογικήν, ὀρυκτολογικὴν καὶ βοτανικὴν ἔποψιν, λιμενοδείκτας (portolani) καὶ πᾶν ἕτερον δημοσίευμα σχετικὸν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐν λόγῳ ἐκθέσεως. Τὰ ἐκθέματα θέλουσι συνοδεύεσθαι ὑπὸ ἁπλῆς σημειώσεως τοῦ εἴδους τοῦ ἐκθέματος, τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ προτερημάτων καὶ τοῦ ὕψους καὶ πλάτους αὐτοῦ, ἂν εἶνε πίναξ.

Ὁ πρόξενος καὶ ἐπίσημος ἀπεσταλμένος τῆς Ἑλλάδος
ἐν τῇ ἐν Βενετίᾳ Γ' ἀλληλοεθνεῖ γεωγραφικῇ
Ἐκθέσει καὶ Συνόδῳ
Π. Τυπάλδος Φορέστης.

Διεύθυνσις. — P. Tipaldo Foresti, Console e Commissario di Grecia al terzo Congresso Geografico internazionale in Venezia.

ΒΙΒΛΙΑ

2399. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΑ', 5 Ἰουλίου 1881. Ἀριθ. 288 (236). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας». ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος [Μυθιστορία Ἰω. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Ἡ Ἑρμούπολις ὑπὸ ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἔποψιν ὑπὸ Ν. Γ. Ζωγραφάκη. — Γνώμη Καποδιστρίου περὶ παιδείας. — Κέρκυρα. (Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου). — Ἐκ στρατιωτῶν στρατάρχαι. — Adieu (Ὑγίαινε, χαῖρε!). — Τί εὑρίσκεται ἐντὸς ἑνὸς ᾠοῦ βραστοῦ. — Νοημοσύνη κυνός. — Ὁ Μῶκος. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Ὑγιεινή.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Χ. Ρ. Πάτρας καὶ Χ. Π. Μεσολόγγιον. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὸ φύλλον τοῦ κ. Α. Λ. θέλομεν ἀποστέλλει τοῦ λοιποῦ εἰς ἣν μᾶς σημειόνετε διεύθυνσιν. Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς σημειωθῶσιν, εἰ δυνατόν, τὰ ἀπὸ πρώτης Ἰανουαρίου καθυστερήσαντα φύλλα, ὅπως ἀποσταλῶσι καὶ ταῦτα. — κ. Σ. Ι. Ρ. Κέρκυραν. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται τακτικά. Ἐρευνήσατε μὴ παρέπεσεν εἰς τὸ αὐτόθι ταχυδρομεῖον, ὅπερ καὶ ἄλλοτε συνέβη. — Ἑνὶ ἀναγνώστῃ τῆς «Ἑστίας». Μάδυτον. Πρωτόκολλον ἐκλήθη τὸ πρῶτον ἡ ἀρχὴ κυλίνδρου ἐκ πολλῶν κεκολλημένων χαρτῶν συγκειμένου, ὧν ὁ τελευταῖος ὠνομάζετο ἐσχατόκολλον. Ἡ δὲ σημερινὴ τῆς λέξεως σημασία προῆλθε βαθμηδὸν ἐκ τῆς χρήσεως τῶν βυζαντιακῶν χρόνων, ὅτε ὁ τῆς κατασκευῆς τοῦ χάρτου προϊστάμενος κόμης τῶν θείων largitionum ἔθετε κατὰ νόμον τὰ σήματα αὐτοῦ εἰς τὸ καλούμενον πρωτόκολλον. Τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖ σαφῶς ἡ ἑξῆς Νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ· (Corp. Jur. Civ. Nov. XLIV, c. 2). «Ἐκεῖνο μέντοι τῷ «παρόντι προστίθεμεν νόμῳ ὥστε τοὺς συμβολαιογράφους «μὴ εἰς ἕτερον χάρτην καθαρὸν γράφειν συμβόλαιον, πλὴν «εἰ μὴ εἰς ἐκεῖνον, ὃς προκείμενον τὸ καλούμενον πρωτό«κολλον ἔχοι, φέρον τὴν τοῦ κατὰ καιρὸν ἐνδοξοτάτου κό«μητος τῶν θείων ἡμῶν largitionῶν προσηγορίαν, καὶ τὸν «χρόνον, καθ' ὃν ὁ χάρτης γέγονε, καὶ ὁπόσα ἐπὶ τῶν τοι«ούτων προγράφεται, καὶ τὸ πρωτόκολλον μὴ ἀποτέμνειν, «ἀλλ' ἐγκείμενον ἐᾶν.» — κ. Γ. Δ. Ζ. Μασσαλίαν. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ὑμῖν ἀπὸ σήμερον εἰς Μασσαλίαν καθ' ἣν μᾶς ἐσημειώσατε διεύθυνσιν. — κ. Ξ. Στ. Ἀθήνας. Τὰ ἐπώνυμα βεβαίως ἀρχὴν ἔχουσι τὴν ἀνάγκην τῆς διακρίσεως τῶν ὁμωνύμων προσώπων ἀπ' ἀλλήλων. Κατήντησε δὲ νὰ διακρίνωσι κατόπιν καὶ τὰς οἰκογενείας. Τὰ νεώτερα ἑλληνικὰ ἐπώνυμα ἀρχὴν ἔχουσιν ἀπὸ τῆς ἑβδόμης ἢ ὀγδόης μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Ἀναγνώσατε ἱστορίαν Παπαρρηγοπούλου τόμον Γ', σελ. 516. — κ. Π. Λ. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται τακτικώτατα, ἀποροῦμεν δὲ πῶς παραπίπτει. Ὁπωσδήποτε ἡμεῖς δὲν εὐθυνόμεθα διὰ τὴν ἀπώλειαν φύλλων ἐν τῷ ταχυδρομείῳ. — κ. Ε. Ζ. Μυτιλήνην. Δι' ἰδιαιτέρας ἡμῶν ἐπιστολῆς σᾶς παρέχομεν πάσας τὰς ζητηθείσας πληροφορίας. — κ. Μ. Χ. Λ. Πειραιᾶ. Ὁ λόγος δι' ὃν δὲν ἐδημοσιεύθησαν εἶνε ὄχι ὅτι ἀπῇδον πρὸς τὴν ἠθικήν, ἀλλὰ ὅτι δὲν συνῇδον πρὸς τὴν μετρικήν. — κ. Π. Σ. Α. Σμύρνην. Ἀδύνατον. — Πολυπράγμονι. Σύρον. Τοῦ σάπωνος ἡ χρῆσις δὲν εἶνε ἀρχαία, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ λέξις εἶνε ξένης καταγωγῆς· κατὰ πρῶτον κάμνει χρῆσιν αὐτῆς ὁ ἐκ Καππαδοκίας ἰατρὸς Ἀρεταῖος, ἀναμορφωτὴς τῆς Ἱπποκρατείου σχολῆς, ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ πρώτου μ. Χ. αἰῶνος. Οἱ ἀρχαῖοι ἀντὶ σάπωνος μετεχειρίζοντο πρὸς καθαρισμὸν τῶν χειρῶν των τὸ λεγόμενον σμῆμα ἢ σμῆγμα.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[2 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1881]

Κατὰ τὸν «Αἰῶνα», ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς διὰ τηλεγραφήματος πρὸς τὸν στρατηγὸν Σοῦτσον ἀνήγγειλεν ὅτι προσεχῶς μεταβαίνει εἰς Ἄρταν. Διὰ τοῦ τηλεγραφήματος τούτου ὁ βασιλεὺς ἀπαγορεύει πᾶσαν κατὰ τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ ἐκεῖ ὑποδοχήν. — Λαμπρὰ ἐγένετο ἡ ἐν Ἄρτᾳ τελετὴ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀπελευθερώσει αὐτῆς καὶ τοῦ σὺν αὐτῇ τμήματος τῆς Ἠπείρου. Κατανυκτικὴ καὶ μεγαλοπρεπεστάτη ἦν ἡ δοξολογία, καθ' ἣν ηὐλογήθησαν καὶ αἱ σημαῖαι, ἱερουργοῦντος τοῦ μητροπολίτου μεθ' ὅλου τοῦ κλήρου, παρισταμένου δὲ τοῦ στρατηγοῦ Σούτσου μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του, τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν ὅλων καὶ σύμπαντος τοῦ λαοῦ. Ὁ στρατὸς ἦν παρατεταγμένος, ἡ πόλις σημαιοστόλιστος, τὸ φρούριον γραφικώτατον τὴν θέαν. Ὡμίλησεν ὁ μητροπολίτης, εὐχαριστίας ἀναπέμπων τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει· ὡμίλησεν ὁ προϊστάμενος τῆς ἰσραηλιτικῆς κοινότητος· ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τοῦ βασιλέως, τοῦ στρατοῦ, ὑπὲρ τῆς σημαίας, ὅτε ἀνεπετάσθη αὕτη κυματίζουσα ἐπὶ τοῦ φρουρίου. — Κατὰ τὸν «Αἰῶνα», τὰ ἐν τῇ νέᾳ καταληφθείσῃ χώρᾳ ἑλληνικὰ στρατεύματα, τὰ ἤδη ἐν αὐτῇ εὑρισκόμενα, εἰσὶ τοποθετημένα ὡς ἕπεται: Ἀπὸ τῆς Ἄρτης μέχρι τοῦ Συντέκνου (;) καταυλίζεται τὸ ἱππικὸν ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Ἀλέξανδρον Σ. Σοῦτσον, τέσσαρες πυροβολαρχίαι τοῦ πυροβολικοῦ ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Ἀλέξανδρον Βάσσον, τὸ 6' τάγμα τοῦ μηχανικοῦ ὑπὸ τὸν ἀντισυνταγματάρχην Νικόλαον Σοῦτσον, τὰ πεζικὰ τάγματα 4 ὑπὸ τὸν ἀντισυνταγματάρχην Δ. Ἀντωναρόπουλον, 7 ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Κ. Πονηρόπουλον, 11 ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Γ. Μαυρομιχάλην. Ἐν Πέτᾳ σταθμεύει τὸ 2 πεζικὸν τάγμα ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Π. Πετροπουλάκην, ἐν Δημαριῷ τὸ 2 τῶν εὐζώνων καὶ ἐν Ἀννίνῳ τὸ 3 τῶν εὐζώνων. — Φρούραρχος Ἄρτης κατεστάθη ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἐκεῖ σωματαρχῶν Δ. Ἀντωναρόπουλος, ἀντισυνταγματάρχης διοικητὴς τοῦ 4 πεζικοῦ τάγματος. — Ἐξεδόθη Βασ. διάταγμα, καθ' ὃ ἅμα τῇ καταλήψει ἑκάστου τῶν τμημάτων τῆς προσαρτωμένης χώρας καταργοῦνται αἱ ἐν τῷ καταληφθέντι μέρει ὑπάρχουσαι διοικητικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ ἀρχαί. Ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως ἀναλαμβάνει προσωρινῶς τὴν διοίκησιν τοῦ καταληφθέντος τμήματος. Παρ' ἑκάστῳ Β. ἐπιτρόπῳ διορίζονται εἷς γραμματεύς, ἀναπληρῶν αὐτὸν κωλυόμενον ἢ ἀπόντα, εἷς ὑπογραμματεύς, εἷς πρωτοκολλιστής, καὶ ἀνὰ τρεῖς γραφεῖς καὶ κλητῆρες. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ ἡ «Ἶρις», φέρουσα τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς παραδόσεως τῆς προσαρτωμένης τῇ Ἑλλάδι χώρας διεθνοῦς ἐπιτροπῆς. Ἡ ἑτέρα ἐπιτροπή, ἡ ἐπὶ τῆς χαράξεως τοῦ νέου συνόρου, ἔμεινεν ἐν Ἠπείρῳ, ἀρξαμένη τοῦ ἔργου αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ προτιθεμένη ν' ἀκολουθήσῃ ἐκεῖθεν τὴν ἐν τῇ συμβάσει γραμμὴν μέχρι τοῦ κατὰ τὸ Αἰγαῖον τέρματος αὐτῆς. Ἡ παράδοσις τοῦ δευτέρου τῶν κατὰ τὸ περὶ τῆς παραδόσεως πρωτόκολλον ἓξ διαμερισμάτων, ὡς ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς διεθνοῦς ἐπιτροπῆς, γενήσεται μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἀρχομένας ἀπὸ 24/6 Ἰουλίου, ἡ δὲ ἐπιτροπὴ μεταβήσεται ἐπὶ τόπου μίαν περίπου ἑβδομάδα πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας ταύτης· ἐν τῷ μεταξὺ τὰ μὲν πλεῖστα τῶν μελῶν τῆς διεθνοῦς ἐπιτροπῆς θέλουσι παραμένει ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰς ἣν ἀναχωροῦσι προσεχῶς, τινὰ δ' αὐτῶν θέλουσι διατρίψει ἐνταῦθα. Τὸ Ἄκτιον θέλει παραδοθῇ ἐπὶ τῇ παρελεύσει τῆς τριμήνου προθεσμίας· ἀφορμὴν δ' εἰς τὴν δοθεῖσαν καὶ εἶτα ἀνακληθεῖσαν διαταγὴν περὶ καταλήψεως τοῦ Ἀκτίου συνάμα μετὰ τοῦ πρώτου διαμερίσματος παρέσχεν ὁ Χιδαγὲτ πασᾶς, συναινέσας τὸ πρῶτον εἰς τὴν ἄμεσον αὐτοῦ παράδοσιν, εἶτα δὲ συνεπείᾳ τηλεγραφικῶν ὁδηγιῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μνησθεὶς τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως, καθ' οὓς ἐπετρέπετο τρίμηνος περὶ τὴν παράδοσιν διορία, καὶ δηλώσας ὅτι ἐκ τῆς διορίας ταύτης θέλει ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις νὰ ἐπωφεληθῇ. — Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀπεβίωσε βληθεὶς ἐξ ἀποπληξίας κεραυνοβόλου ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Σπυρίδων Ῥώμας, ἀνὴρ φιλόπατρις, ἀνήκων εἰς διαπρεπῆ τῆς Ζακύνθου οἰκογένειαν, πολλὰς προσενεγκοῦσαν εἰς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας. — Διὰ Β. διατάγματος ἡ διεύθυνσις τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀνετέθη προσωρινῶς εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν κ. Ἀλέξανδρον Κουμουνδοῦρον.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1485.

Ὀπωροπώλης ἔχει πρὸς πώλησιν 60 μεγάλα ῥοδάκινα, ἐξ ὧν θέλει νὰ εἰσπράξῃ 18 φράγκα. Ἓν μέρος ἀπὸ τὰ ῥοδάκινα τοῦ χαλοῦσι· μετά τινας δὲ ὑπολογισμοὺς εὑρίσκει ὅτι, ὅπως εἰσπράξῃ τὰ 18 φράγκα ἐκ τῶν ὑπολειφθέντων ῥοδακίνων, πρέπει νὰ αὐξήσῃ κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν τιμὴν ἑκάστου. Πόσα ῥοδάκινα εἶχον χαλάσει, καὶ πρὸς πόσον πρέπει νὰ πωλήσῃ ἕκαστον;

Ἀθῆναι, 20 Ἰουνίου. Α. Π.

1486.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων λίς, τότε, Ἄρης, σχημάτισον τὸ ὄνομα φιλοσόφου τινὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

1487.

Εἴμεθα δύο γέφυραι ἐν τῷ αὐτῷ πεδίῳ,
Ἀσάλευτοι, καὶ πάντοτε κινούμεναι κι' αἱ δύο.
Οἱ κάτωθέν μας ποταμοὶ καὶ τρέχουν καὶ δὲν τρέχουν.
Ποτὲ δὲν μᾶς διέβησαν ἐκεῖνοι ποῦ μᾶς ἔχουν.

1488.

Δημῶδες.

Ἐχιονίσαν τὰ βουνά,
ἐκοντήναν τὰ μακρυά,
καὶ τὰ δυὸ ἐγίναν τρία
κι' οἱ μῦλοι δὲν ἀλέθουν πλειά.

1489.

[Εἰς τὸν πρῶτον λύτην δοθήσεται ὡραία φωτογραφία τοῦ Zola, εἰς πάντα δὲ ἄλλον κατόπιν ἀνὰ ἓν βιβλίον].

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

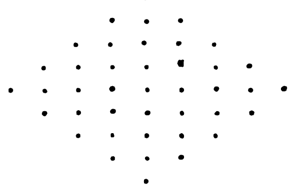

1490.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Mon premier sert à faire mon entier.
Ne cherche point, lecteur peu sage,
A dissimuler mon dernier;
Il est presque toujours écrit sur ton visage.

1491.

Διὰ τῶν λέξεων Méphisto, Quina, Yonne, Lis σχημάτισον γνωστότατόν τι γαλλικὸν λόγιον.

ΛΥΣΕΙΣ

1481.

37.

1482.

Λάϊος - λαός.

1483.

Ο	Υ	Λ	Η
Υ	Π	Α	Ρ
Λ	Α	Λ	Ω
Η	Ρ	Ω	Σ

1484.

Le vin.

Ἐπανόρθωσις. — Ἐν τῷ παιγνίῳ Πῶς δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος καθ' ἣν ἐγεννήθη τις, ὅπερ ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ἀριθμῷ 233 τοῦ Δελτίου, παρελείφθη νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ χρονολογία πρέπει νὰ θεωρῆται κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον. Ἑπομένως, ὅπως τὸ ἐξαγόμενον εἶνε ὀρθόν, ἀνάγκη νὰ προστίθεται μετὰ τῶν ἄλλων ἀριθμῶν, ἀντὶ τοῦ ἀριθμοῦ 5, ὁ ἀριθμὸς 17, ἤτοι δώδεκα ἐπὶ πλέον ἡμέραι, ὅση εἶνε ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἡμετέρου καὶ τοῦ καθολικοῦ ἡμερολογίου.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 237.— 12 ΙΟΥΛΙΟΥ 1881.— ΛΕΠΤΑ 10.

Ο ΣΛΕΙΜΑΝ ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝῼ

Ἐκ Βερολίνου γράφουσιν ἡμῖν:

Τὴν 7 Ἰουλίου (ν) τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Βερολίνου προσέφερε λαμπρὰν ἑορτὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους εἰς τιμὴν τῆς κυρίας καὶ τοῦ κυρίου Σλείμαν, τοῦ νέου τῆς πόλεως ἐπιτίμου πολίτου, διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην δωρεὰν τῆς συλλογῆς τῶν τρωϊκῶν ἀρχαιοτήτων εἰς τὸ γερμανικὸν ἔθνος. Περὶ τοὺς 500 ἦσαν οἱ προσκεκλημένοι εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, κυρίαι καὶ κύριοι, ἐκ τῆς ἐκλεκτῆς κοινωνίας τῆς πρωσσικῆς πρωτευούσης, ἐν οἷς ὁ ὑπουργὸς κ. Bötticher ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀρχιγραμματέως Βίσμαρκ, ὁ γενικὸς διευθυντὴς τῶν Μουσείων μυστικὸς σύμβουλος Schöne, ἄλλοι μυστικοὶ σύμβουλοι, οἱ ἐπισημότατοι τῶν καθηγητῶν καὶ φιλολόγων τοῦ Βερολίνου, πολλοὶ στρατιωτικοὶ καὶ ναυτικοὶ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῆς πόλεως. Ἐξαίρετα κυλικεῖα ὑπῆρχον εἰς τὰς παρακειμένας αἰθούσας, ἐκλεκτὴ δὲ μουσικὴ συνεπλήρου διὰ τῶν ἤχων αὐτῆς τὴν εὐφροσύνην τῆς ἑορτῆς.

Ἤρξατο δὲ ἡ ἑορτὴ δι' ἀκαδημαϊκῆς διαλέξεως, γενομένης ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ καταστήματος. Κατὰ τὴν εἰς αὐτὴν εἴσοδον τῆς ὁμηγύρεως προηγεῖτο ὁ δήμαρχος τῆς πόλεως ὁδηγῶν τὴν κυρίαν Σλείμαν, τὴν ἡρωΐδα τῆς ἑσπέρας, φέρουσαν λαμπρὰν μεταξωτὴν ἐσθῆτα, κατόπιν δ' ἤρχετο ὁ κύριος Σλείμαν συνοδευόμενος ὑπὸ δύο ἄλλων δημοτικῶν ἀρχόντων. Πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ καθηγητὴς Βίρχωβ, τῇ εἰσηγήσει τοῦ ὁποίου ὁ τίτλος τοῦ ἐπιτίμου πολίτου ἀπενεμήθη εἰς τὸν φίλον αὐτοῦ, τὸν κ. Σλείμαν. Ὁ κ. Βίρχωβ προσεφώνησε τὸν κύριον καὶ τὴν κυρίαν Σλείμαν ὡς νέους τῆς πόλεως πολίτας καὶ ἐξέφρασε τὴν χαράν του ὅτι ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα. Εἶτα ἀφηγήθη διὰ ποίων περιπετειῶν ὁ κ. Σλείμαν κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν του, ὧν ἐξῆρε τὴν μοναδικὴν ἀξίαν, καὶ ἐξέφρασε τὴν μεγάλην τῆς πόλεως εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὴν δωρεᾷ τῆς συλλογῆς τῶν πολυτίμων εὑρημάτων. Ἐπέρανε δὲ ἐγκωμιάσας τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον, ὅπερ ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος ἐπιδεικνύει ὑπὲρ τοιούτων ἐπιστημονικῶν πραγμάτων, καὶ προσκαλέσας τοὺς παρισταμένους νὰ ἀνευφημήσωσιν αὐτόν.

Εἰς τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἐπηκολούθησαν γενικαὶ ἐπευφημίαι, ἡ δὲ μουσικὴ ἀνέκρουσε τὸν ἐθνικὸν ὕμνον. Μετὰ τοῦτο ἔλαβε τὸν λόγον ὁ μυστικὸς σύμβουλος Schöne, ὁ γενικὸς διευθυντὴς τῶν βασιλικῶν μουσείων· οὗτος, ἀφοῦ πρῶτον ἔφερε τὸν λόγον ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σλείμαν, ἐν τέλει ἀπηύθυνε θερμὸν ἐγκώμιον εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ. «Πᾶσα ἀγγελία περὶ νέου τινὸς εὑρήματος, εἶπε, φθάνουσα μέχρις ἡμῶν, μᾶς ἐμάνθανεν ἅμα καὶ πόσον μεγάλως εἶχε συντελέσει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἡ κυρία Σλείμαν. Ὡς ὁ μέγας ἡμῶν ποιητὴς παριστᾷ τὴν Ἰφιγένειαν μετὰ πόθου ἀναπολοῦσαν τὴν χώραν τῶν Ἑλλήνων, οὕτως, ἐλπίζει ὁ ῥήτωρ, καὶ τῆς Ἑλληνίδος ἡ καρδία θὰ ἀνήκῃ ὀλίγον εἰς τὴν πόλιν, ἥτις φυλάττει τοὺς θησαυροὺς τοῦ συζύγου της, οἵτινες εἶνε καὶ αὐτῆς ταύτης θησαυροί».

Τέλος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Σλείμαν:

«Ἐντιμότατοι συμπολῖται! Εὐχαριστῶ ὑμᾶς θερμότατα δι' ἣν μοὶ ἀπονέμετε ὑψηλὴν τιμήν, ἣν θεωρῶ τοσούτῳ μᾶλλον πολύτιμον, ὅσῳ γινώσκω ὅτι σπανιώτατα μόνον χορηγεῖται, καὶ εἰς ἄνδρας, οἵτινες εἴτε δι' ἐνδοξοτάτων πολεμικῶν ἔργων εἴτε διὰ μεγάλων πρὸς τὴν χώραν ἢ τὴν πόλιν ὑπηρεσιῶν διακριθέντες ἐγένοντο ἄξιοι τῆς ὑπερτάτης τιμῆς ἐκ μέρους τῆς πατρίδος. Ναί, πληρέστατα σύνοιδα ὅτι διὰ τῆς εἰς ἐμὲ ἀπονομῆς τοῦ τίτλου ἐπιτίμου πολίτου τοῦ Βερολίνου μοὶ παρέσχετε τὸ ὑπέρτατον τεκμήριον τιμῆς, ὅπερ ποτὲ ἠδυνάμην νὰ λάβω. Διὰ τοῦτο καὶ θεωρῶ αὐτὸ πολυτιμότερον ἢ πάντα τὰ τιμητικὰ διπλώματα πασῶν τῶν πρωτευουσῶν τῆς γῆς. Τοῦτο δὲ ὄχι μόνον διότι τὸ Βερολῖνον εἶνε τὸ κέντρον τῆς πνευματικῆς κινήσεως τῆς Γερμανίας, τῆς χώρας τῶν βαθυνόων φιλοσόφων, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐπὶ μακρὰν ἐτῶν σειρὰν αἱ ἐργασίαι μου ἐκρίθησαν ἐν Γερμανίᾳ, οὐδαμῶς ἦτο κατάλληλος οὔτε τὸ πρὸς τὴν πατρίδα αἴσθημά μου νὰ ζωπυρήσῃ, οὔτε τὸν ζῆλόν μου νὰ ἐνισχύσῃ, ὅπως διαφωτίσω τὴν σκοτεινὴν νύκτα τῆς παναρχαίου ἐποχῆς τῆς Ἑλλάδος. Ἀφοῦ ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου μου εἰς τὸ νοσῶδες κλῖμα τῆς Τροίας, ὑπὸ παντοίων κινδύνων περιστοιχούμενος καὶ ὑπὲρ τὰς 200,000 μάρκων δαπανήσας ἀνέσκαψα τὰ βάθη τοῦ Ἰλίου καὶ συνήγαγον σπουδαίαν συλλογὴν τῆς θαυμασιωτάτης προϊστορικῆς ἀρχαιότητος, ὁποία οὐδέποτε τέως εἶχεν ἐπιτευχθῆ, ἀφοῦ ὑπέστην τὸν ἀγῶνα μακρᾶς καὶ ὀχληροτάτης πρὸς τὴν Τουρκίαν δίκης καὶ ἐπλήρωσα αὐτῇ βαρεῖαν χρηματικὴν ποσότητα, μόνον ὅπως διαφυλάξω τὰ ἐκ τῆς πρώτης μου ἀνασκαφῆς εἰς φῶς ἀχθέντα ἀντικείμενα, ὀδυνηρότατον μοὶ ἦτο νὰ βλέπω ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι μου ἐσκωπτόμην καὶ ἐχλευαζόμην. Πλὴν τούτου ἡ Τύχη μὲ εἶχεν ἀναρπάσει πρωΐμως ἐκ τῆς πατρίδος, τριάκοντα δ' ὀκτὼ ὅλα ἔτη εἶχον διαβιώσει ἐν τῇ ξενιτείᾳ. Διὰ ταῦτα ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη θὰ ἀπεσβύνετο πιθανῶς τέλεον καὶ διὰ παντὸς ἐν ἐμοί, καὶ ἡ συλλογή μου οὐδέποτε βεβαίως θὰ ἐγίνετο τῆς πατρίδος κτῆμα, εἰ μὴ κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1879 ὁ ἐντιμότατος φίλος μου Ῥοδόλφος Βίρχωβ ἀφικνεῖτο πρὸς ἐμὲ εἰς Τροίαν ταξιδεύων χάριν ἀναψυχῆς. Ὅταν τὸν ἄνδρα τοῦτον εἶδον παρ' ἐμοὶ ἐν ἐλεεινῇ καλύβῃ πᾶσαν στέρησιν ὑφιστάμενον καὶ εἰς πᾶσαν κακουχίαν ἐκτιθέμενον, καὶ ἐν τούτοις ἐργαζόμενον ὅσον μόλις δέκα κοινοὶ ἄνθρωποι δύνανται νὰ ἐργασθῶσιν, ὅταν ἔβλεπον αὐτὸν συχνὰ καθήμενον εἰς τὸ γραφεῖόν του μέχρι τῆς 4 πρωϊνῆς ὥρας ὅτε ἐγὼ κατέβαινον εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἵνα λουσθῶ, καὶ εἶτα ἀνελογιζόμην ὅτι ὁ Βίρχωβ εἶνε Γερμανός, ὅτι πατρὶς αὐτοῦ τὸ Βερολῖνον, δύο μόνον ὥρας ἀπέχον τοῦ Μέκλεμβουργ, πρὸς ὃ μυρίαι γλυκεῖαι ἀναμνήσεις τῆς πρώτης μου νεότητος μὲ συνέδεον, τότε χαίρων ἀνεμιμνησκόμην ὅτι καὶ ἐγὼ εἶμαι Γερμανός, ὁ δὲ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως ἀνεζωπυρεῖτο ἐν ἐμοὶ τοσούτῳ θερμότερος, ὅσῳ ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν τέλεον εἶχεν ἀποψυχρανθῆ. Καὶ ὅταν ὁ Βίρχωβ ἀπεχωρίσθη ἐμοῦ, τότε διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ μακροῦ χρόνου ᾐσθάνθην ἐν τῇ ψυχῇ μου τὸ αἴσθημα τῆς νοσταλγίας, τότε δ' ἐν πάσῃ σπουδῇ ἐφρόντισα ἵνα φέρω ἐκ Παρισίων τὴν διαθήκην μου, ὅπως πάσας τὰς τρωϊκάς μου συλλογὰς κληροδοτήσω εἰς τὴν φίλην πατρίδα πρὸς διαρκῆ αὐτῶν ἔκθεσιν ἐν τῇ πρωτευούσῃ αὐτῆς πόλει, τῷ Βερολίνῳ.

«Βραδύτερον ὅμως ἀνελογίσθην ὅτι κατὰ τὴν μετὰ θάνατόν μου ἀφεύκτως ἐπελευσομένην σύγχυσιν δυνατὸν ἦτο νὰ ἀπολεσθῶσι πολλαὶ τῶν τρωϊκῶν ἀρχαιοτήτων, ἰδίᾳ τὰ ἐκ χρυσοῦ ἀντικείμενα. Πλὴν δὲ τούτου μόνος ἐγὼ δύναμαι νὰ κατατάξω ὀρθῶς τὰς συλλογάς, ἅτε ἑκατοντάκις ἐξετάσας ἕκαστον τῶν πολλῶν χιλιάδων ἀντικειμένων καὶ ἑπομένως ἀκριβῶς γινώσκων εἰς ποίαν τῶν ἑπτὰ πόλεων, αἵτινες ἐν τῇ παρόδῳ τῶν αἰώνων συνῳκίσθησαν ἐπ' ἀλλήλας ἐν Ἱσσαρλίκ, ἕκαστον αὐτῶν ἀνήκει. Ἄνευ δὲ ὀρθῆς συστηματικῆς κατατάξεως ἡ συλλογὴ μόλις θὰ εἶχε τὸ ἑκατοστὸν τῆς πραγματικῆς αὐτῆς ἀξίας. Διὰ ταῦτα πάντα ἀπεφάσισα νὰ δωρήσω αὐτὴν ζῶν ἔτι· πεποιθότως δ' ἐλπίζω ὅτι ὁ γερμανικὸς λαὸς οὐδέποτε θὰ λησμονήσῃ ὅτι ἀφορμὴ τῶν ἀνασκαφῶν μου ὑπῆρξεν ὁ Ὅμηρος, καὶ ὅτι αὐτὸς ἑπομένως εἶνε ἡ αἰτία τῆς δωρεᾶς μου».

Ἐνταῦθα ὁ κ. Σλείμαν ἀφηγεῖται πῶς ἐνῷ ἦτο ἔτι παῖς ἐγεννήθη ἐν αὐτῷ ὁ σφοδρὸς πρὸς τὸν Ὅμηρον ἔρως, τὰς συγκινήσεις, ἃς ᾐσθάνετο ὅτε μετὰ καιρὸν κατώρθωσε νὰ ἀναγινώσκῃ ἐν πρωτοτύπῳ τὸν ποιητὴν καὶ διὰ ποίου τρόπου ἐπεχείρησε καὶ διεξήγαγεν οὕτως ἐπιτυχῶς τὰς ἀνασκαφὰς αὐτοῦ. Ἐπέρανε δὲ τὸν λόγον εὐχηθεὶς ὅπως ἡ δωρεὰ αὐτοῦ γείνῃ ἀφορμὴ νέας ὠθήσεως εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Οὕτως ἐτελείωσεν ἡ διάλεξις, μεθ' ἣν οἱ προσκεκλημένοι παρεκάθησαν εἰς τὰς ἐν ταῖς παρακειμέναις αἰθούσαις ἡτοιμασμένας τραπέζας. Τὴν τιμητικὴν θέσιν ἔλαβεν ἡ κυρία Σλείμαν, καθήσασα μεταξὺ τῶν πρώτων ἀντιπροσώπων τῶν δύο τῆς πόλεως σωματείων. Ἐπὶ μακρὸν παρέμεινεν ἡ ὁμήγυρις κινουμένη ἐν ταῖς αἰθούσαις καὶ εὐθύμως συνδιαλεγομένη, τῆς δ' ἐξαιρέτου μουσικῆς οἱ ἦχοι συνετέλουν εἰς ἐπαύξησιν τῆς τέρψεως καθ' ὅλην τὴν ἑσπέραν. Πυκνὸς κύκλος ἐσχηματίσθη περὶ τὴν κυρίαν Σλείμαν. Ὅσοι δὲ ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ συστηθῶσιν εἰς τὴν διάσημον κυρίαν ἠδυνήθησαν νὰ πεισθῶσιν, ὅτι μία πεπαιδευμένη γυνὴ δύναται κάλλιστα νὰ εἶνε συνάμα καὶ λίαν ἐρασμία δέσποινα. **Κ.**

Digitized by Google

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν Τριπόλει, γράφει ὁ «Αἰών», συνέστη ἐπιτροπὴ. ἐκ τοῦ Σεβ. ἀρχιεπισκόπου Μαντινείας ὡς προέδρου, καὶ τῶν κκ. δημάρχου Τριπόλεως, Σκορδίλη διευθυντοῦ τοῦ αὐτόθι διδασκαλείου, καὶ δύο δικηγόρων Γορτυνίων, τῶν κκ. Θ. Δεληγιάννη καὶ Διγενοπούλου, ὅπως φροντίσῃ περὶ τῆς ἀνεγέρσεως ἀνδριάντος τοῦ ἀρχιστρατήγου τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, περὶ οὗ ἀπὸ τοῦ 1877 πολλὰ δημοτικὰ συμβούλια εἶχον ψηφίσει συνδρομάς.

—Καὶ ἕτερον γυναικεῖον ἄγαλμα εὑρέθη ἐν ταῖς ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀνασκαφαῖς τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας. Εἶνε ὅμως τοῦτο ἔργον ῥωμαϊκῶν χρόνων. Ἡ εὕρεσις τοσούτων ἀγαλμάτων ἐν τῇ ἀνασκαφῇ θεάτρου εἶνε πρωτοφανὴς καὶ ἀποδεικνύει πλέον ἀναμφισβητήτως ὅτι τὸ ἑλληνικὸν θέατρον ἐκοσμεῖτο δι' ἀγαλμάτων.

Εὑρέθη δὲ καὶ βάσις κολοσσιαίου ἀγάλματος τῆς Λειβίας μετὰ ἐπιγραφῆς καὶ πολλὰ τεμάχια ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν ἀγαλμάτων.

— Ὁ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ὑφηγητὴς τῆς Θεολογίας κ. Ι. Ε. Μεσολαρᾶς ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν βιβλίου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: «Αἱ ὁμολογίαι τῆς πίστεως τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας». Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐξ 25 τυπογραφικῶν φύλλων ἀποτελούμενον τιμᾶται δραχ. 8 διὰ τοὺς συνδρομητὰς καὶ 10 διὰ τοὺς μὴ τοιούτους.

— Ἐν Ζακύνθῳ ἐξεδόθη φυλλάδιον πραγματευόμενον περὶ τῶν γενομένων ἐνεργειῶν ὑπὸ τῶν αὐτόθι κκ. Ἀνδρ. Μαρτζώκη καὶ Π. Χιώτη περὶ μετακομιδῆς εἰς τὴν νῆσον τῶν λειψάνων τοῦ Ζακυνθίου ποιητοῦ Δημητρίου Γουζέλη. Βιογραφίαν αὐτοῦ δημοσιεύει ἐν τέλει τοῦ φυλλαδίου ὁ κ. Σπυρ. δὲ-Βιάζης.

— Ὁ κ. Δ. Λέριος ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν φιλολογικῆς ἐφημερίδος ὑπὸ τὸ τίτλον «ὁ Σόλων».

— Ἐξεδόθη ἐσχάτως ἐν Βερολίνῳ, τύποις Ῥεϊμέρου, καὶ ἐπιστασίᾳ Κουρτίου καὶ Κάουπερτ τὸ πρῶτον φυλλάδιον τῶν γεωγραφικῶν πινάκων τῆς Ἀττικῆς, περιέχον τέσσαρας χάρτας τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς μετὰ σημειώσεων ἑρμηνευτικῶν.

— Κατὰ τὸν «Φάρον τοῦ Βοσπόρου», ὁ κ. Κουρκέν, ἱδρυτὴς καὶ διευθυντὴς τῆς ἀρμενικῆς σχολῆς Κουρκενιὰν ἐν Ὀρτάκιοϊ, ἐδημοσίευσε τὰ κατὰ τὴν εἰς Ἀθήνας μετάβασιν αὐτοῦ χάριν ἐπισκέψεως τῶν ἐκεῖ ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων. Ἡ πραγματεία τοῦ κ. Κουρκὲν εἶνε συντεταγμένη ἀρμενιστί, περιέχει δ' ἐν τῇ προμετωπίδι γαλλιστὶ ἀφιέρωσιν αὐτῆς εἰς τὸν βασιλέα Γεώργιον, εἰς ἔνδειξιν τιμῆς καὶ ὑπολήψεως διὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ τῶν Ἀθηνῶν καταστήματα.

— Ἐν Σάμῳ ἰσοπεδουμένης ἐσχάτως ὁδοῦ τινος εὑρέθη λίθος, φέρων τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ δῆμος Μάρκον Λίβιον Δροῦσον, τὸν πατέρα θεᾶς Ἰουλίας σεβαστῆς μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιον γεγονότα τῷ κόσμῳ».

ΒΙΒΛΙΑ

2400. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΒ', 12 Ἰουλίου 1881. Ἀριθ. 289 (237). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ κομήτης.—Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. [Μυθιστορία Ἰω. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Αἱ φυλακαὶ ἐν Βιέννῃ. — Συρράκον καὶ Καλαρρύται. —Ἠλεκτρικὴ λέμβος.—Δάνειον πνεῦμα. —Ἀλήθειαι.—Σημειώσεις.—Ὑγιεινή. (Τὰ παγετώδη ποτά).

2401. Μελέτη περὶ χρεωκοπίας καὶ ἀποκαταστάσεως κατὰ τὸν νόμον ΨΛΣΓ' τοῦ 1878 ὑπὸ Γεωργίου Δ. Ἀντωνοπούλου, ἐφέτου ἐν Ἀθήναις. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. 357. Τιμᾶται δραχ. νέων 6.

2402. Ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἐν Χίῳ ὑπὸ Ἰουλίου Γαλδάνη, μέλους τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Συνοπτικὴ ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων τῆς εἰς Χίον ἀποστολῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ τραυματισθέντων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1881. 12ον, σελ. 43

2403. Μελέται περὶ τῶν διαφόρων τῶν φυλακῶν συστημάτων ὑπὸ Δαμιανοῦ Βορρέ, ὑφηγητοῦ τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. η' καὶ 111. Τιμᾶται δρ. ν 2 καὶ πωλεῖται ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν. [Τὴν ἀξιόλογον αὐτοῦ μελέτην ὁ συγγραφεὺς ἀπευθύνει εἰς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι φυλακῶν Ἐπιτροπῆς, εἰς τὴν συγγραφὴν δ' αὐτῆς ἐνέκυψεν ὅπως τὸ κατ' αὐτὸν συντελέσῃ εἰς διαφώτισιν τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν ὅσον ἔνεστι τελειοτέραν ἐκτέλεσιν τοῦ σπουδαίου ἔργου, οὗ τινος ἔχει ἐπιληφθῇ. Εἶνε δὲ ἡ πραγματεία προϊὸν ἰδίων τοῦ συγγραφέως παρατηρήσεων, ἃς ἐποιήσατο ἐν τοῖς κυριωτέροις δεσμωτηρίοις τῆς Γαλλίας, Γερμανίας καὶ Ἑλβετίας, ἐν ταὐτῷ δὲ τὸ ἐξαγόμενον διαφόρων κρίσεων, ἃς ἠρανίσθη ἐκ τῶν διασημοτέρων συγγραφέων τῶν ἀσχοληθέντων εἰς μελέτας περὶ φυλακῶν. Ἡ πραγματεία διαιρεῖται κατὰ κεφάλαια ὡς ἕπεται: Κεφάλαιον Α'. Ἱστορία τῆς μορφώσεως τῶν διαφόρων τῶν φυλακῶν συστημάτων. — Κεφάλαιον Β'. Περὶ τοῦ Πενσυλβανικοῦ καὶ τοῦ Ὠβουρνείου συστήματος. Κριτικαὶ παρατηρήσεις. Περὶ τοῦ ἰρλανδικοῦ συστήματος. — Κεφάλαιον Γ'. Ποῖον τὸ διὰ τὴν Ἑλλάδα προσφορώτερον σύστημα. — Κεφάλαιον Δ'. Τίς ὁ κύριος σκοπὸς τῶν εἰσαχθησομένων μεταρρυθμίσεων διὰ τῆς παραδοχῆς ἑνὸς τῶν συστημάτων τῶν φυλακῶν. — Κεφάλαιον Ε'. Τίνες αἱ ἐν τῇ Νομοθεσίᾳ ἡμῶν ἀναγκαῖαι μεταρρυθμίσεις. 1. Μεταρρυθμίσεις σκοποῦσαι τὴν κεντρικὴν διεύθυνσιν τῶν φυλακῶν. 2. Τοπικὴ τῶν φυλακῶν διεύθυνσις. 3. Διοικητικὸν συμβούλιον.— Κεφάλαιον ΣΤ'. Μέσα, δι' ὧν ἐπιζητεῖται ἡ βελτίωσις τῶν καταδίκων. 1. Ἐργασία. 2. Ἐκπαίδευσις. 3. Θρησκευτικὴ διδασκαλία].

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΙΝΑΞ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

ΤΗΣ

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΥΠΟ

ΜΙΧΑΗΛ Θ. ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ

Εἰς Κλίμακα 1:200,000

Τιμᾶται ἐν Ἑλλάδι μὲν δραχμῶν νέων 22, ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκων 23.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

9 Ἰουλίου 1881 — 9 Ἰουλίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ.	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 294
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 304 1/2
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	453 60	560	φρ. 429
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον.	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 287
6 » δραχ.(μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 113
10 » φράγ. . . .		29,772	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 214
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 441
120 » » χρυσ.		240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	1 ὑπερτ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	3,930
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	9.95	φρ. 300	361
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	138
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	64
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 4.50	,, 140	145
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	269

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 28,70. — Ἐμπ. 3μην. 28.50.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 114 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.10
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.50
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 133 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (22 Ἰουνίου) Ἐμ. 28.50-28.90.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (23 Ἰουνίου) 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (8 Ἰουλίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	50 3/8
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	257
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	267
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	140 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	109 1/4-1/2
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 15-23.20
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 28/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 21/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.31
Ἀργυρᾶ φιορ.		100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 15 Ἰουλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.15
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.25
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.30
Ἀργυρᾶ φιορ		100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (3 Ἰουλίου)

Λονδίνου διακρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 /2) φρ. 25.25 1/2-25.30 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 6-7 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 130-135 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0|0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Καν Α. Ε. Μ. Σύρον. Ἐλήφθησαν. — κ. Ι. Γ. Λ. Νέαν Ἔφεσον. Ἀκατάλληλον ὅλως διὰ τὴν «Ἑστίαν», διὸ τὸ ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸν κομιστήν. — κ. Ι. Δ. Ζ. Πειραιᾶ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Μ. Λ. Θ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐν τῷ ἀριθ. 231 τοῦ Δελτίου ἐδημοσιεύθη βιβλιοκρισία περὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης, ἐν ᾗ δύνασθε νὰ εὕρητε τὰς ζητουμένας πληροφορίας. Ὀλίγους τινὰς στίχους σᾶς παραθέτομεν ἐνταῦθα ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ ποιήματος, μὴ περιεχομένης ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Μαυροφρύδου γενομένῃ ἐκδόσει:

Πᾶς ἄνθρωπος εὐαίσθητος, ἐρωτοπαιδευμένος,
ἀνατροφὴ καὶ παίδευσις τῶν εὐγενῶν χαρίτων,
βασανισθεὶς ἐξ ἔρωτος, πᾶς ἐκ τῆς κάτω τύχης,
πᾶσα ψυχὴ καλόθελη, ἐρωτοπαιδευμένη,
εὐγενικοχαρίτωτος, φιλάρετος καρδία,
τώρα ἂς ἔλθῃ μετ' ἐμὲ ν' ἀκούσῃ ἀγάπης πόθον,
ἐρωτικὴν ἀφήγησιν τὴν θέλω ἀφηγεῖσθαι.
Καὶ σύ, Μυρτάνη δέσποινα, βασίλισσα χαρίτων,
βρύσις ἐρωτικόδβουτε τῆς εὐϋποληψίας,
χάρις χαρίτων ἔμψυχε, κυρὰ τῆς Ἀφροδίτης,
σὺν πάσῃ γώρᾳ τῇ λαμπρᾷ τῇ Λιταβίων χώρᾳ, κτλ.

κ. Π. Β. Κ. Κέρκυραν. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. — κ. Ι. Λ. Πειραιᾶ. Προσεχῶς θέλομεν τὸ δημοσιεύσει. — κ. Μ. Σ. Λονδῖνον. 11 τόμοι πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, ἤτοι φρ. 55, δεδεμένοι πρὸς φρ. 8. Τὰ δελτία πωλοῦνται χωριστὰ ἀντὶ λεπ. 10 ἕκαστον. —Ἀναχάρσει. Ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὄνου κρέας φαίνεται ὅτι ἐτρώγετο τὸ πάλαι ἐν Ἀθήναις· τοῦτο βεβαιοῖ ὁ Πολυδεύκης, λέγων ὅτι «Μεμνόνεια ἐκάλουν οὗ τὰ τῶν ὄνων κρέα ἐπιπράσκετο». — κ. Κ. Χ. Ι. Λαμίαν. Τὴν συνδρομὴν ὑμῶν ὡς καὶ τὸ ἀντίτιμον τῶν 6 τόμων ἐπλήρωσεν ἡμῖν ὁ κ. Α. Ν. εἰς ὃν καὶ παρεδώσαμεν τὴν οἰκείαν ἀπόδειξιν. —***. Κεφαλληνίαν. Ἰσονομίαν λέγετε; Τὴν ἰσονομίαν ἐννοεῖ ἕκαστος οὕτως· Ego! Ego! Ego!...... Tous égaux! — Ἀριθ. 14. Gentleman σημαίνει παρ' Ἄγγλοις οὐχὶ τὸν ὑψηλῆς καταγωγῆς, ἀλλὰ τὸν εὐγενῆ τοὺς τρόπους καὶ τὴν καρδίαν ἄνδρα. — κ. Μ. Ι. Πάτρας. Ἡ τιμὴ τοῦ βιβλίου εἶνε φρ. 7. Ἂν θέλετε αὐτό, εἰδοποιήσατέ μας ὅπως σᾶς τὸ ἀποστείλωμεν. — Ἑνὶ ἀναγνώστῃ. Ὁ Γάλλος λέγει:

Nul n'est content de sa fortune
Ni mécontent de son esprit.

ἐννοῶν ὅτι ἕκαστος εἶνε πρόθυμος εἰς ἀνέξοδον ἐπίδειξιν πνεύματος.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[9 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀνῆλθεν ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἐκ Φαλήρου εἰς Ἀθήνας, τὸ δ' ἑσπέρας μετέβη εἰς Δεκέλειαν, ἐν ᾗ θὰ διέλθῃ τοὺς θερινοὺς μῆνας. — Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀφίκετο ὁ μέγας δοὺξ Κωνσταντῖνος, ἐπιβαίνων τοῦ πλοίου «Δουκὸς τοῦ Ἐδιμβούργου»· ἐπισκεφθεὶς δ' ἀμέσως τὴν Α. Μ. τὴν βασίλισσαν ἐπέστρεψεν εἶτα εἰς τὸ πλοῖον, ἐν ᾧ ὑπηρετεῖ ὡς ἀξιωματικός. Ὁ μέγας δοὺξ ἀναβαίνει εἰς Δεκέλειαν, ὅπως διέλθῃ ἡμέρας τινὰς ἐν τῇ βασιλικῇ ἐπαύλει. — Μεθαύριον Σάββατον ἑορτάζει ἐπὶ τῷ ὀνόματι Αὐτῆς ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἡμῶν Ὄλγα.—Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀνεχώρησεν εἰς τὰ λουτρὰ τῶν Μεθάνων ὁ πρωθυπουργὸς κ. Κουμουνδοῦρος· κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ θέλουσι διευθύνει τὸ μὲν ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν ὁ κ. Ῥικάκης, τὸ δὲ τῆς παιδείας ὁ κ. Παπαμιχαλόπουλος. — Ἡ ἐπὶ τῆς διαχαράξεως τῶν ὁρίων Ἐπιτροπὴ ἐργάζεται δραστηρίως ἀνερχομένη πρὸς βορρᾶν· ἐφ' ὅσον δὲ αὕτη προβαίνει καὶ ὁρίζει τὰς ἀμφισβητουμένας θέσεις προχωρεῖ καὶ ὁ ἡμέτερος στρατὸς καὶ καταλαμβάνει ταύτας. — Τὴν ὁροθετικὴν Ἐπιτροπὴν συνοδεύουσιν ἐν ταῖς ἐργασίαις αὐτῆς ἑξήκοντα εὔζωνοι στρατιῶται, δοθέντες παρὰ τοῦ ἀρχηγείου τῇ αἰτήσει αὐτῆς. —Διὰ Β. διατάγματος ἐχορηγήθη ἔκτακτος πίστωσις 100,000 δραχμῶν πρὸς διοίκησιν τῶν προσαρτηθεισῶν ἐπαρχιῶν. — Δι' ἑτέρου διατάγματος ὡρίσθησαν αἱ ἀντιμισθίαι τοῦ προσωπικοῦ τῆς διοικήσεως τῶν νέων ἐπαρχιῶν ὡς ἑξῆς: Β. ἐπιτρόπου δραχ. 1,200 κατὰ μῆνα, γραμματέως δραχ. 400, ὑπογραμματέως 200, πρωτοκολλητοῦ 120, γραφέως 100. Εἰς τὸν Β. ἐπίτροπον χορηγοῦνται καὶ τρισχίλιαι δραχμαὶ ὡς ἔξοδα ἐγκαταστάσεως καὶ ὁδοιπορικά.—Ἐξ Ἀμβούργου σὺν ταῖς λοιπαῖς προμηθείαις Κρούπ φορτόνονται διὰ τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν καὶ 50,000 Σασεπὼ μὲ τὰς ἀναγκαιούσας βολάς.— Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» αἱ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ταμείου Θηβῶν ἀνακρίσεις ἐξακολουθοῦσι δραστηρίως, σπουδαιόταται δέ, ὡς ἐλέχθη, ἐγένοντο τὰς ἡμέρας αὐτὰς καταθέσεις, ἐξ ὧν οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ θέλει ἀνακαλύψει ὁλόκληρον τὴν πλοκὴν τοῦ περιέργου τούτου δράματος. —Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν διακηρύττει ὅτι ἐκχωρεῖται ὑπὸ τοὺς ἑξῆς κυριωτέρους ὅρους εἰς τὸν προσενεγκόντα τὴν συμφορωτέραν προσφορὰν 1) ἡ κατασκευή, σύστασις καὶ χρῆσις σιδηροδρόμου ἀπὸ Πειραιῶς διὰ Θηβῶν, Ἐλατείας, Λεβαδείας, Λαμίας, Δομοκοῦ καὶ Φερσάλων εἰς Λάρισσαν, καὶ 2) ἡ κατασκευή, σύστασις καὶ χρῆσις σιδηροδρόμου, ἀπὸ Πειραιῶς, διὰ τῆς Ἐλευσῖνος, Μεγάρων, Νέας Κορίνθου, Ζευγολατοῦ, Κιάτου, Συκιᾶς, Ξυλοκάστρου καὶ Αἰγίου εἰς Πάτρας. Ἡ διάρκεια τῆς παραχωρήσεως δι' ἑκάτερον τῶν ἄνω εἰρημένων σιδηροδρόμων ὁρίζεται εἰς ἐννενήκοντα ἐννέα (99) ἔτη. Ὁ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Λάρισσαν σιδηρόδρομος διαιρεθήσεται εἰς τέσσαρα τμήματα, ὁ δὲ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Πάτρας εἰς τρία. Τὴν 11 Αὐγούστου τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον θέλει ἀποφανθῇ, διὰ πράξεως αὐτοῦ, περὶ τῆς παραδοχῆς τῆς συμφορωτέρας προσφορᾶς, καὶ θέλει συνάψει τὴν ἀπαιτουμένην σύμβασιν. — Ὁ κ. Τιμολ. Ἀργυρόπουλος, καθηγητὴς τῆς φυσικῆς ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ καὶ τῇ τῶν ναυκλάστρων, διωρίσθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ ἐν Παρισίοις διεθνεῖ συνεδρίῳ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ —Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐκηδεύθη ἀποβιώσας ὁ Εὐστάθιος Δ. Ἠλιόπουλος, διαπρεπὴς δικηγόρος καὶ ἔντιμος πολίτης. Διετέλεσεν ὑπουργὸς ἐν τῷ τελευταίῳ ὑπουργείῳ τοῦ βασιλέως Ὄθωνος, μετὰ δὲ τὴν μεταπολίτευσιν δὶς βουλευτὴς ἐκ τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν. — Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο ἡ κηδεία τοῦ ἀποβιώσαντος Σπυρίδωνος Γενήσαρλη, συνταγματάρχου τοῦ πεζικοῦ, διακεκριμένου στρατιωτικοῦ μετ' ἀφοσιώσεως καὶ ζήλου ὑπηρετήσαντος ἐν τῷ στρατῷ — Κατὰ τὸν «Αἰῶνα», περὶ τὰ τέλη ἱσταμένου μηνὸς ἀφικνοῦνται ἐκ Γερμανίας δύο μηχανικοὶ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Τὺρ ἀποστελλόμενοι, ὅπως διὰ μηχανικῶν τρυπανῶν ὀρύξωσι φρέατα ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου πρὸς ἐξέτασιν τῆς γεωλογικῆς συστάσεως τοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ σκαφήσεται ἡ διῶρυξ. Ὁ ἐν ὀνόματι τοῦ στρατηγοῦ Τὺρ ἀναλαβὼν τὴν ἐπιχείρησιν Οὔγγρος μηχανικὸς Körster ἀφικνεῖται ἐνταῦθα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς Αὐγούστου, ὁ δὲ στρατηγὸς Τὺρ περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἴσως δὲ καὶ ταχύτερον. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰκάζεται ὅτι ἡ ἐπιχείρησις τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου φαίνεται ἐξασφαλισθεῖσα.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1462.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

του	ἄσωτον	ἀνευρίσκει	εἰς
τὸ	οὐδαμοῦ	καὶ	Ὅστις
φλύαρον	χρήματα	ἐμπιστευτικῶς	δὲ
δανείζει	πανταχοῦ	μυστικὸν	τὰ
ὁμιλεῖ	του		

Τὰς ἐν τοῖς ἄνω τετραγωνιδίοις λέξεις κατάταξον εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν σειράν, ὥστε νὰ ἀναγινώσκεται γνώμη τις.

1463.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Ἂν τρία εἰς τὸ δεύτερον προσθέσῃς, τὸ πρῶτόν μου εὑρίσκεις. Ἂν δὲ εἰς τοῦ δευτέρου τὸ διπλάσιον προσθέσῃς πάλιν τρία, τὸ ὅλον μου εὑρίσκεις.

1464.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

Χ . . .
. Μ . .
. . Λ .
. . . Σ

1465.

Τί πρᾶγμα εἶνε τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ ὑπὸ σκέπην, εἶνε πάντοτε βρεγμένον καὶ πάντοτε καθαρόν;

1466.

Lecteur, sur mes cinq pieds, j'annonce le tonnerre,
Cette terrible voix qui fait gronder la terre;
Mais sur deux seulement, tu rencontres chez moi
Le précieux métal, qui pour beaucoup fait loi;
Sur quatre c'est un mal à l'aspect effroyable,
Et qui, jusqu'à ce jour, paraît inguérissable.
Sur trois tu peux trouver,
Ce que sur cette terre,
Je le dis sans mystère,
Nul ne peut éviter.

ΛΥΣΕΙΣ

1455.

Εἶχαν χαλάσει 20, ὥστε ἔμειναν 40. Ἀντὶ δὲ νὰ τὰ πωλήσῃ πρὸς 30 λεπτὰ ἕκαστον, πρέπει νὰ τὰ πωλήσῃ πρὸς 45.

1456.

Ἀριστοτέλης.

1457.

Αἱ ὀφρῦς.

1458.

Γέροντος κόμη, ὀφθαλμοί, πόδες, ὀδόντες.

1459.

Δ
Σ Ο Σ
Π Υ Λ Ι Σ
Σ Υ Ρ Ο Μ Α Ι
Δ Ο Λ Ο Φ Ο Ν Ο Σ
Σ Ι Μ Ο Ε Ι Σ
Σ Α Ν Ι Σ
Ι Ο Σ
Σ

1460.

Potage. Pot-âge.

1461.

Honni soit qui mal y pense.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 238. — 19 ΙΟΥΛΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ κυρία Α. Ε. Φεράλδη προσήνεγκεν ἀνὰ δραχ. 2,500 εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ Ζάνειον ὀρφανοτροφεῖον, εἰς τὸ νοσοκομεῖον Πειραιῶς, γηροκομεῖον τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις πτωχοκομεῖον.

Ἡ ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μνημείου Βύρωνος ἐπιτροπὴ εἰσέπραξεν ἐσχάτως παρὰ διαφόρων ἐνταῦθα καὶ ἐν Πειραιεῖ τραπεζιτῶν καὶ ἐμπόρων περὶ τὰς 2,000 δραχμάς.

Οἱ στρατιῶται τοῦ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ κ. Κουμουνδούρου πεζικοῦ τάγματος συνεισέφερον δραχ. 700 ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῆς ἐρημωθείσης Χίου.

Ὁ πρὸ μικροῦ ἀποβιώσας ὑποστράτηγος Α. Σπηλιωτόπουλος ἀφῆκε διὰ διαθήκης του ἀνὰ 2 μετοχὰς τῶν 28 ἑκατομμυρίων εἰς τρεῖς τῶν ἐνταῦθα ναῶν, 16 ὁμοίας μετοχὰς εἰς διάφορα φιλανθρωπικὰ καταστήματα, καὶ εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν διάφορα χρυσᾶ ἀντικείμενα.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Τὸ σχέδιον τῆς διορύξεως ὑπογείου σήραγγος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας εὑρίσκει ὁσημέραι πλείονα ὑποστήριξιν. Ἐν γενικῇ συνελεύσει τῆς ἀγγλικῆς Ἑταιρίας τῶν νοτιοανατολικῶν σιδηροδρόμων ὁ σὶρ E. Watkin παρέσχεν ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Μέχρι τοῦδε ἡ Ἑταιρία ὤρυξε δύο φρέατα, εἰς τὸν βυθὸν δὲ τοῦ πρώτου ἔσκαψε διὰ μηχανῶν ὁριζοντείαν ὑπόνομον 800 - 900 μέτρων, ἔχουσαν διάμετρον ἑπτὰ ποδῶν. Ὁ εἰς τὴν διάτρησιν δαπανηθεὶς χρόνος ὑπῆρξεν 67 μέτρα καθ' ἑβδομάδα· ἐὰν δὲ τὸ ποσὸν τοῦτο ληφθῇ ὡς μέτρον τῆς μεγίστης ταχύτητος, ἥτις εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τὴν συντέλεσιν τῆς ὅλης ἐπιχειρήσεως, τότε ἡ διάτρησις θὰ προχωρῇ ἀνὰ 2 μίλια κατ' ἔτος, καὶ ἐπειδὴ ἡ ὅλη ἀπόστασις εἶνε 20 μιλίων, αἱ δ' ἐργασίαι θὰ γίνωνται ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἡ διόρυξις ὑπογείου σήραγγος ἑπτὰ ποδῶν διαμέτρου θὰ ἀπαιτήσῃ πενταετίαν ὅλην. Τὸ δεύτερον φρέαρ ὠρύχθη εἰς βάθος 155 ποδῶν, ἡ δὲ ἐξ αὐτοῦ ὁριζοντεία ὑπόνομος προεξετάθη εἰς μῆκος 106 ποδῶν, πανταχοῦ δὲ ἀπήντησαν ἔδαφος ξηρὸν καὶ ἀργιλῶδες, καὶ οὐδαμοῦ ὕδωρ.

Καὶ ἐκ τοῦ γαλλικοῦ δὲ μέρους ὠρύχθησαν ὡσαύτως δύο φρέατα, τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἐνταῦθα ἐπετεύχθησαν ἀποτελέσματα· συνεφωνήθη δὲ νὰ σκαφῇ ἐξ ἑκατέρου μέρους ὑπόνομος 7 ποδῶν διαμέτρου εἰς μῆκος ἑνὸς μιλίου. Ἡ ἐργασία αὕτη θέλει συντελεσθῆ βεβαίως εἰς ἓξ μῆνας, ἐὰν δὲ κατὰ τὸ πρῶτον τοῦτο μέρος δὲν ἀπαντηθῶσιν ἀπρόοπτοι δυσκολίαι, θὰ γείνῃ ἀπόφασις πρὸς ἀποπεράτωσιν ὅλου τοῦ ἔργου. Θὰ χρειασθῇ δὲ νὰ διορυχθῇ ἐξ ἑκατέρου μέρους διάστημα ἐννέα μιλίων, ἡ δὲ συνάντησις θὰ γείνῃ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μάγχης, καὶ τότε θὰ ληφθῇ φροντὶς περὶ εὐρύνσεως τῆς ὑπονόμου οἵα ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ὑπόγειον συγκοινωνίαν.

Γενικῶς εἰπεῖν ἡ μεγάλη αὕτη ἐπιχείρησις φαίνεται εὐοδουμένη, ἀλλ' ὅπως τὸ ἔργον εἰσέλθῃ εἰς τὸ στάδιον τῆς ὁριστικῆς ἐκτελέσεως, θὰ χρειασθῇ πενταετία ὅλη προκαταρκτικῆς ἐργασίας. Ἐν τέλει δὲ δὲν πρέπει νὰ παρέλθωμεν ἐν σιγῇ καί τινα γνώμην τοῦ μηχανικοῦ Beau de Rochas περὶ τοῦ σχεδίου τῆς ὑποβρυχίου συγκοινωνίας διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μάγχης· ὁ μηχανικὸς οὗτος προτείνει οὐχὶ τὴν διόρυξιν σήραγγος, ἀλλὰ τὴν κατάθεσιν ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης σιδηροῦ σωλῆνος ὑποβρυχίου.

— Οἱ «Καιροί» τοῦ Λονδίνου ἔλαβον παρά τινος ἀνταποκριτοῦ, διαμένοντος παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀγοβαίου ποταμοῦ ἐν τῇ δυτικῇ Ἀφρικῇ, τὰς ἀκολούθους πληροφορίας περὶ τῆς πορείας τοῦ Στάνλεη καὶ τῆς προόδου τοῦ ἐμπορίου ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ.

«Ὁ κ. Στάνλεη ἐξακολουθεῖ μὲν τὴν αὐτὴν πορείαν πρὸς τὰ ἐνδότερα, ἀπαντᾷ ὅμως πλεῖστα ὅσα προσκόμματα, καθόσον εἶνε ἠναγκασμένος νὰ τάμῃ ὁδὸν ἀνὰ μέσον ὑψηλοτάτων ὀρέων. Ὅθεν βαδίζει λίαν βραδέως καὶ δαπανηρῶς. Ἀναχωρήσας ἐκ τῆς Μπόμης παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ μέγαν ἀριθμὸν ἐθελοντῶν, οὓς εὗρε παρὰ τὴν ὄχθην ἐν Καβένδᾳ καὶ ἐν τῷ στομίῳ τοῦ Κογγὼ, ἀλλ' οὗτοι δὲν ἐβράδυναν νὰ τὸν ἐγκαταλείψωσιν, ἅτε μὴ ὄντες εὐχαριστημένοι.

»Πλεῖστοι τῶν λοιπῶν αὐτοῦ ἀνδρῶν ἀπέθανον· ὡς ἐκ τούτου ἠναγκάσθη νὰ προμηθευθῇ δούλους, ὅπερ ἠδυνήθη νὰ πράξῃ ἐν εὐτελεστάτῃ τιμῇ. Ἐδέησε δὲ νὰ τοὺς ἐξαναγκάσῃ εἰς ἐργασίαν πρὸς διάνοιξιν ὁδοῦ, τάσσων αὐτοὺς καθ' ὁμίλους ἀπὸ 6 μέχρι 12 ἀνδρῶν.

»Ὁ κόμης de Brazza, ἄλλος περιηγητὴς, ὅστις πολλὰς κατέβαλε προσπαθείας, ὅπως καταστήσῃ τὸν τόπον τοῦτον προσιτὸν μεταξὺ τοῦ Ὀγοβαίου καὶ Κογγὼ, ἠγόρασεν εὐθηνότατα μεγίστην ἔκτασιν γαιῶν ἐγγὺς τῶν πηγῶν τοῦ πρώτου τῶν ποταμῶν τούτων, ἔνθα ἵδρυσε σταθμὸν καὶ ἀφῆκεν ἕνα ἐκ τῶν λευκῶν συνοδῶν του. Ἠγόρασε πρὸς τούτοις χωρία ὁλόκληρα καὶ ἠλευθέρωσε πολλοὺς δούλους, εἰς οὓς ἐχορήγησε μισθόν τινα κατὰ μῆνα ὅπως καλλιεργῶσι τὰς φυτείας.

»Ὁ κ. de Brazza ἐθεωρήθη ὡς ἀπόστολος τῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Πλήθη δούλων ἤρχοντο πρὸς ἀναζήτησιν αὐτοῦ ἐκλιπαροῦντα τὴν ἀπελευθέρωσίν των, τὸ δὲ ταξείδιόν του φαίνεται κατενεγκὸν βαρὺ κτύπημα κατὰ τῆς δουλείας ἐν τῇ δυτικῇ Ἀφρικῇ. Εἶνε πιθανὸν ὅτι ἅπασα ἡ χώρα ἀνοιχθήσεται εἰς τοὺς Εὐρωπαίους ἐντὸς βραχυτάτου.

»Τὸ ἐμπόριον τοῦ ἐλέφαντος καὶ τοῦ κόμμεως ἐδιπλασιάσθη ἐντὸς 2 ἐτῶν, περισσότεραι δὲ ἐργασίαι γίνονται ἐπὶ τοῦ Ὀγοβαίου ἐντὸς μηνὸς ἢ ἐπὶ τοῦ Γαβῶνος ἐν διαστήματι ἔτους. Πράκτωρ τις ἐπλήρωσε τὸ παρελθὸν ἔτος 1320 λίρας στερλίνας διὰ δικαιώματα εἰσαγωγῆς, ἡ δὲ γαλλικὴ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ συστήσῃ ἐν τῷ Ὀγοβαίῳ σταθμὸν πάντῃ ἀνεξάρτητον τοῦ Γαβῶνος».

— Τῇ 27 Ἰουνίου ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ Paul de Saint-Victor, ἐπιφανὴς συγγραφεὺς καὶ δεινότατος κριτικὸς, διακριθεὶς διὰ τὰς καλλιτεχνικὰς μελέτας του καὶ τὰ περὶ δραματικῶν ἔργων ἄρθρα του, ἅτινα ἐδημοσίευσεν ὡς συνεργάτης ἐν τῇ ἐφημερίδι «Presse» καὶ τελευταῖον ἐν τῷ «Moniteur Universel». Πλὴν τούτων ὅμως ὁ Saint-Victor ἐδημοσίευσε καὶ πολλοὺς φιλολογικοὺς τόμους, καὶ τελευταῖον σπουδαῖον σύγγραμμα περὶ τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας, Les deux Masques ἐπιγραφόμενον, περὶ οὗ ἐγένετο ἐγκαίρως λόγος ἐν τῇ «Ἑστίᾳ». Τοῦ τελευταίου αὐτοῦ συγγράμματος ἐκ τριῶν τόμων συγκειμένου ἐδημοσιεύθη μόνον ὁ πρῶτος τόμος ἀφιερωμένος ἅπας εἰς βαθεῖαν περὶ Αἰσχύλου μελέτην. Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν τόμων, ὁ μὲν δεύτερος περιέχων μελέτην περὶ Σοφοκλέους, Εὐριπίδου, Ἀριστοφάνους καὶ ἰνδικοῦ θεάτρου, εὑρίσκεται ὑπὸ τὰ πιεστήρια, ὁ δὲ τρίτος περὶ Σαίξπηρ, Μολιέρου, Κορνηλίου, Ῥακίνα καὶ Beaumarchais εὑρέθη εὐτυχῶς ἕτοιμος ἐν χειρογράφῳ. Ὅλα τὰ συγγράμματά του, ἰδίως τὸ τελευταῖον καὶ τὰ Femmes de Goethe, Barbares et bandits καὶ Hommes et Dieux ἔτυχον ἀρίστης ὑποδοχῆς παρὰ τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου ἐκτιμηθέντα διὰ τὸ ὕψος τῶν ἐννοιῶν καὶ τὴν ἀρχαϊκὴν γλαφυρότητα τοῦ ὕφους, διότι ὁ Paul de Saint-Victor εἶχε διατηρήσει μὲν τὸ πῦρ τῆς ῥωμαντικῆς περιόδου, ἀλλ' ἐμετρίαζε τοῦτο διὰ τῆς τρυφερᾶς πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ἀγάπης, μελετῶν ἀδιακόπως τὸν Αἰσχύλον, τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Βιργίλιον. Ἡ γαλλικὴ ἀκαδημία ἐκτιμῶσα τὴν ἀξίαν τοῦ ἀρχαιοπρεποῦς συγγραφέως ἦτο ἑτοίμη ν' ἀνοίξῃ αὐτῷ τὰς πύλας της, ἀλλ' ὁ θάνατος προώρως ἐπελθὼν παρεκώλυσε τὴν πραγματοποίησιν τοῦ προσφιλεστέρου ὀνείρου του. Οὐχ ἧττον ἡ σύγχρονος γαλλικὴ φιλολογία καὶ θανόντα τὸν Saint-Victor κατέταξε μεταξὺ τῶν ἀθανάτων της.

— Ἐν Βερολίνῳ ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ὁ καθηγητὴς Ῥούδολφος Ἕρμαν Λότσε, εἷς τῶν ἐπιφανεστάτων συγχρόνων φιλοσόφων, διατελέσας πρότερον καθηγητὴς ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Γοτίγγης.

— Ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας «Comptes Rendus des seances de l'academie des sciences» γράφει ἡ «Κλειὼ», ἐδημοσιεύθησαν δύο σπουδαιόταται διατριβαὶ τοῦ ὁμογενοῦς κ. Σ. Α. Οἰκονομίδου, «Action de l'ammoniaque sur le chlorure d'isobutylène» καὶ «Action du perchlorure de phosphore sur l'aldéhyde isobutylique». Ὁ κ. Οἰκονομίδης μετὰ τριετῆ ἐν Ἀθήναις καὶ τετραετῆ ἐν Γρὰτς, Λειψίᾳ καὶ Ἑϊδελβέργῃ σπουδὴν τῆς χυμικῆς, ἀσχολεῖται ἐν τῷ ἐν Παρισίοις χυμείῳ τῆς ἰατρι-

Digitized by Google

κῆς σχολῆς, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διασήμου καθηγητοῦ καὶ προέδρου τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν Βοῦρζ, ἐπιλαμβάνεται δὲ τῆς ἐκτελέσεως πειραμάτων, ἀναγομένων εἰς τὴν ὀργανικὴν καὶ τὴν φαρμακευτικὴν χυμικὴν, ὧν τὰ ἀποτελέσματα νὰ χρησιμεύσωσιν ὕλη πρὸς συγγραφὴν διατριβῆς ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ.

— Ἡ σύντομος ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων μέχρι τῆς σήμερον τοῦ ἡμετέρου κ. Α. Γενναδίου, εἶνε διαδεδομένη σήμερον καὶ διδάσκεται ἐν Ἀγγλίᾳ, Αὐστραλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ, ἔνθα καὶ μετετυπώθη ἐσχάτως ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ πρὸς χρῆσιν τῶν τυφλῶν. Τὸ βιβλίον εἶνε ὀγκωδέστατον, ὁ χάρτης παχύτατος, τὰ δὲ γράμματα τρισμέγιστα καὶ ἐξέρχονται ὡς ἀνάγλυφα, ὥστε ὁ τυφλὸς διὰ τοῦ δακτύλου δύναται νὰ διακρίνῃ ἕκαστον αὐτῶν. Οὕτω καὶ οἱ τυφλοὶ σήμερον θὰ μελετῶσι καὶ θὰ γνωρίζωσι τὴν νέαν ἱστορίαν μας καὶ τὰ κατορθώματα τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ τοῦτο χάρις τῷ κ. Α. Γενναδίῳ.

— Ἐκ Παλαιστίνης ἀναγγέλλονται εἰς τὸν «Χρόνον» σπουδαιόταται ἀνακαλύψεις. Πρώτη τούτων εἶνε ἐπιγραφὴ παρὰ τῷ ῥείθρῳ τοῦ Σιλωὰμ, ἀναγομένη εἰς τοὺς χρόνους τοῦ βασιλέως Σολομῶντος. Ὁ λοχαγὸς Κόνδερς, ἐγγύτατα τοῦ τόπου, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Σωτὴρ, καὶ ὅστις ἕως τῆς σήμερον καλεῖται «ὁ τόπος τῆς λιθοβολήσεως», εὗρεν ἰουδαϊκὸν τάφον ἐν πέτρᾳ λελατομημένον ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἡρώδου· εἶνε δὲ οὗτος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὸ ἐν τῇ Γραφῇ καλούμενον «νέον μνημεῖον ἐν τῷ κήπῳ». Ὁ ἱερεὺς Βαρδεσλέϋ ἀνεκάλυψε τὸ πραγματικὸν στόμιον τοῦ φρέατος τοῦ Ἰακὼβ, πάνυ βεβλαμμένον διὰ τὴν τριβὴν τῶν σχοινίων· ἵστατο δὲ ἐπὶ τούτου χριστιανικὸς ναὸς ἀπὸ τῆς δευτέρας ἢ τρίτης ἑκατονταετηρίδος. Ὁ ἐπὶ τοῦ φρέατος λίθος εἶνε, κατὰ τὸν ἄγγλον κληρικὸν, ἐκεῖνος, ἐφ' οὗ ἐκαθέσθη ὁ Ἰησοῦς καὶ διελέχθη πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα.

— Ἐν Κένᾳ, ἐπαρχίᾳ τῆς ἄνω Αἰγύπτου, εὑρέθησαν 30 τάφοι, ὧν ἕκαστος περιέχει μίαν μούμιαν. Ἀνεκαλύφθη ὡσαύτως μέγας ἀριθμὸς ἀγαλματίων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων. Δὲν ἐξηκριβώθη εἰσέτι ἡ ἐποχὴ, εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ εὑρήματα ταῦτα.

— Κοινοτάτη πλέον κατήντησεν ἡ χρῆσις τοῦ τηλεφώνου ἐν Ἀμερικῇ, τεκμήριον δὲ ἡ ἀκόλουθος περίεργος ἀγγελία, ἣν δημοσιεύει ἡ Τηλεφωνικὴ ἑταιρία.

«Εἰδοποίησις εἰς τοὺς συνδρομητάς.

«Ὑπηρέτης ἐν στολῇ ἔσεται εἰς τὴν θύραν σας τρία λεπτὰ μετὰ τὴν πρόσκλησίν σας, ὅπως διανείμῃ πᾶσαν παραγγελίαν, προσκλήσεις καὶ ἐγκυκλίους, μεταφέρῃ μικρὰ δέματα κτλ., ὅπως συνοδεύσῃ κυρίαν τινὰ ἢ παιδία εἰς οἱονδήποτε μέρος, ἢ ὅπως ἐπαναγάγῃ ὀπίσω αὐτούς. Ὁ αὐτὸς δύναται νὰ ζητήσῃ τὰ τέκνα σας ἐκ τῆς Σχολῆς ἐν καιρῷ καταιγίδος, νὰ μεταφέρῃ ὀμπρέλας κτλ. εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἢ ἀλλαχοῦ, ὁπόταν ἤθελε παραστῇ ἀνάγκη, νὰ ζητήσῃ ἰατρὸν, τροφὸν, φάρμακα, φίλον, ἅμαξαν κτλ. καθ' οἱανδήποτε ὥραν».

— Ἀνεφέραμεν ἄλλοτε ὅτι περὶ τοῦ πλοίου «Jeannette», ὅπερ ἐξηρτύθη δαπάναις τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης», ὅπως ἐπιχειρήσῃ ἐκδρομὴν εἰς τὸν Βόρειον πόλον, οὐδεμία ἐλήφθη εἴδησις ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1880. Ἕνεκα τῆς προελθούσης ἀνησυχίας ἡ κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπεφάσισε νὰ ἐξαποστείλῃ ἄλλα πλοῖα πρὸς ἀναζήτησιν αὐτοῦ. Τὸ πρῶτον τῶν πλοίων τούτων, ὁ «Rodgers», κυβερνώμενον ὑπὸ τοῦ ὑποπλοιάρχου Greeley, ἀπέπλευσεν ἐξ Ἁγίου Φραγκίσκου μεταβαῖνον εἰς τὸν ὅρμον τῆς Λαίδης Φραγκλίνου, (80", 40 βορείου πλάτους), ἔνθα θέλει ἱδρύσει κατοπτευτικὸν σταθμὸν, ὅπως διευθυνθῇ ἀκολούθως πρὸς τὸν πόλον. Ἕλκηθρα δὲ θέλουσιν ἐκπεμφθῇ εἰς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Ἰωσὴφ Ἑρρίκου, ὅπερ εἶνε μία τῶν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Βαφίνου ἀγουσῶν ὁδῶν. Παρὰ τὸν κόλπον τοῦτον κεῖται ὄρος 500 περίπου μέτρων ἔχον ὕψος. Ἂν δὲ τὸ ῥεῦμα ὤθησε τὴν «Jeannette» πρὸς τὸ μέρος τοῦτο, θὰ δυνηθῶσιν ἴσως νὰ τὴν διακρίνωσιν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους.

Μετ' οὐ πολὺ θ' ἀποπλεύσῃ καὶ ἡ κορβέτα Alliance πρὸς τὴν Σπιτζβέργην, διότι ὑπάρχουσιν ὑπόνοιαι μὴ ἀπωλέσθη ἡ «Jeannette» ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣν ἐσχάτως διῆλθεν ὁ Νόρδενσκιολδ.

Μέχρι τοῦδε πιστεύεται μᾶλλον ὅτι ἡ «Jeannette» ἀπεκλείσθη ὑπὸ τῶν πάγων πρὸς τὴν νῆσον τοῦ Βράγγελ ἢ τὴν νῆσον τοῦ «Κήρυκος».

***

Περατωθέντων τῶν ἐτησίων διαγωνισμῶν τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς τῶν Τεχνῶν καὶ κριθέντων τῶν ἔργων αὐτῶν, ἐβραβεύθησαν ἐκ τῶν τελειοφοίτων εἰς μὲν τὴν ζωγραφικὴν οἱ κκ. Παναγιώτης Πολυχρόνης καὶ Ἐμμ. Λαμπάκης, εἰς τὴν γλυπτικὴν ὁ κ. Ἀθ. Σμυρναίου, εἰς δὲ τὴν χαλκογραφίαν ὁ κ. Νικόλαος Οἰκονομόπουλος.

— Ἡ ἐφημερὶς τῆς Βενετίας «Gazetta di Venezia» τῆς 2/14 Ἰουλίου γράφει, ὅτι εἰς τὸ γεωγραφικὸν συνέδριον, ὅπερ μέλλει νὰ συγκροτηθῇ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον ἐν Βενετίᾳ, ἀπεστάλησαν μέχρι τοῦδε διὰ τὸ ἑλληνικὸν τμῆμα οἱ γεωγραφικοὶ πίνακες τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλλάδος τοῦ Κίπερτ οἱ δαπάνῃ τοῦ κ. Ζαφειροπούλου ἐκδοθέντες· τούτους ἀπέστειλεν ἡ ἑλληνικὴ κοινότης Βενετίας· ἀπεστάλη ὡσαύτως ὁ χάρτης τῆς μεσημβρινῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας τοῦ κ. Μ. Χρυσοχόου, τὰ περιγραφικὰ ὑπομνήματα τῶν νήσων Ἄνδρου καὶ Κέας μετὰ τοῦ χάρτου τῶν δύο νήσων τοῦ κ. Ἀντ. Μηλιαράκη, καὶ τρεῖς σπάνιοι πορτολάνοι, οὓς ἀπέστειλεν ἐκ Παρισίων ὁ κ. Κ. Σάθας. Ταῦτα ἀναγγέλλοντες, καὶ πάλιν προτρέπομεν τοὺς ἔχοντας πρωτότυπα γεωγραφικὰ ἔργα περὶ ἑλληνικῶν χωρῶν νὰ πέμψωσι ταῦτα διὰ τοῦ ἐν Βενετίᾳ προξένου τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ γεωγραφικὸν συνέδριον.

— Ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς τῶν «Βίων τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος» κ. Ἀναστ. Γούδας ἀγγέλλει τὴν συμπλήρωσιν τοῦ μεγάλου τούτου συγγράμματός του, ἔτι δὲ καὶ τὴν εἰς τὸ γαλλικὸν δημοσίευσιν αὐτῶν, ὅπως οὕτω καταστήσῃ γνωστοὺς καὶ ἐν Εὐρώπῃ τοὺς ἐργάτας τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας.

— Ὁ κ. Ν. Γ. Φιλιππίδης ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν τοῦ δευτέρου μέρους τῆς ἱστορίας τῆς κατὰ τὸ 1821 ἐπαναστάσεως τῆς Μακεδονίας, ἣν συνέταξε κατὰ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα, τὰς διαφόρους μαρτυρίας καὶ ἄλλας ἀξιοπίστους εἰδήσεις.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Μ. Δαμαλᾶ ἐξεδόθη φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Τίνα πρέπει ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ μετέλθῃ ἡ Ἑλλὰς ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν πολιτικὴν ἐὰν θέλῃ νὰ σώσῃ τὴν πολιτικὴν αὐτῆς ὕπαρξιν».

— Ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Ι. Μαυρογορδάτος ἐξέδωκε μετάφρασιν τοῦ ἐγχειριδίου τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας τοῦ ἄγγλου Millicent Garret Fawcett.

— Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Χριστοδούλου Πεταλᾶ συλλογὴ λυρικῶν ποιήσεων ὑπὸ τὸν τίτλον «Σκιαύγειαι».

ΒΙΒΛΙΑ

2404 Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 19 Ἰουλίου 1881. Ἀριθ. 290 (238). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας». ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. [Μυθιστορία Ἰω. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Κύθνου θερμὰ λουτρὰ ὑπὸ Α. Μηλιαράκη. — Ἡ ἐφημερὶς ἐν Παρισίοις. — Αἱ φυλακαὶ τῆς Βιέννης. — Μουσικὴ συναυλία ἐν Βισέτρῃ. — Προφυλακτικὸν μέσον κατὰ τῆς ἀσθενείας τοῦ ἄνθρακος ἐν τοῖς ζῴοις. — Πληθυσμὸς τῆς Ἑλβετίας. — Τὸ Ψέμα κι' ἡ ἀλήθεια. (Ποίησις). — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ τοῦ Δυτώρ.

2405. Ἡ Ἀνθρωπότης, τραγικοκωμῳδία πρωτότυπος εἰς πράξεις τρεῖς ὑπὸ Ἀντωνίου Κ. Μάνεση, οἰκονομικοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ. Ἐν Κερκύρᾳ, τυπογραφεῖον «ὁ Κοραῆς» Ι. Ναχαμούλη. 1881. 8ον, σελ. ζ' καὶ 71.

2406. Στοιχειώδεις πρακτικαὶ ὁδηγίαι περὶ διδασκαλίας μαθημάτων ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις ὑπὸ Δ. Γ. Πετρίδου, γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἐγκριθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1881. 12ον, σελ. 199. Τιμᾶται δρ. 1 1/2, τοῖς δ' ἐν ὑπηρεσίᾳ δημοδιδασκάλοις διανέμεται δωρεάν.

2407. Ἀλφαβητάριον μέγα, φιλοπονηθὲν ὑπὸ Γ. Κωνσταντινίδου, πρώην καθηγητοῦ τοῦ Διδασκαλείου. Κατ' ἔγκρισιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου. Ἔκδοσις ἐννάτη μετὰ εἰκονογραφιῶν. (Βιβλιοθήκη τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ἀριθ. 13). Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 14 ὁδὸς Νίκης—ὁδὸς Ἑρμοῦ 63. 1881. 12ον, σελ. 96. Τιμᾶται λεπ. 80.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

16 Ἰουλίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 16 Ἰουλίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰσόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 (κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ)	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 294
25 » » 9 0/0	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 305
26 » »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 431
4 » » (κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον)	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 288
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 113
10 » φράγ. . . .	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 215
60 » »	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 441
120 » » χρυσ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	ἀρτ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,030,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	3,905
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8.88	φρ 300	352
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	140
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	63
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 140	143
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	273

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 28,70. — Ἐμπ. 3μην 28.40.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.— Ἐμπ. 3μ. δρ. 114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.10
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 135 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (22 Ἰουνίου) Ἐμ. 28.50-28.90.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (23 Ἰουνίου) 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (15 Ἰουλίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	51 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	258
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	268
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	145
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 3/4 - 109
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 20 - 23.30
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 27/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 12/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.31
Ἀργυρᾶ φιορ.		100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 22 Ἰουλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.30
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.40
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.30
Ἀργυρᾶ φιορ		100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (3 Ἰουλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.21 1/2-25.26 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 135-140 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2.
Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Χ. Π. Μεσολόγγιον. Φύλλα ἀπεστάλησαν εἰς τοὺς ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν σημειουμένους κκ. Π. Δ. καὶ Α. Β. ἐλήφθησαν δ' ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ νέα ὀνόματα.—κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—κ. Χ. Πάτρας. Ἀνάλογα τῇ Littérature française τοῦ Slaaf συγγράμματα ὑπάρχουσιν ἐν μὲν τῇ γερμανικῇ ἡ τετράτομος τοῦ Kurz, τιμωμένη δραχ. 90, καὶ ἡ νεωτάτη εἰς ἕνα ὀγκώδη τόμον τοῦ Robert König μὲ εἰκονογραφίας, τιμωμένη δραχ. 28. Ἐν τῇ ἀγγλικῇ δὲ ἡ τοῦ Chambers δίτομος, πωλουμένη ἀντὶ δραχ. 40. Τὰ συγγράμματα ταῦτα δύναται νὰ σᾶς προμηθεύσῃ τὸ ἐνταῦθα βιβλιοπωλεῖον τοῦ κ. Βίλβεργ. — κ. Γ. Δ. Ἀθήνας. Θὰ τὸ δημοσιεύσῃ εὐχαρίστως. — κ. Μ. Α. Ι. Πειραιᾶ. Συνήθως γίνεται χρῆσις τῆς ἐπιγραφῆς μετ' ἐπίπλων ἢ ἐπιπλωμένον· ἑλληνικώτερον ὅμως αὐτῶν εἶνε τὸ ἐσκευασμένον, ὅπερ ἀπαντᾶται εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς.—κ. Ε. Ζ. Μυτιλήνην. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν. Διὰ τοῦ προσεχοῦς δὲ ἀτμοπλοίου θέλετε λάβει ἐν κιβωτίῳ τὰ σώματα πάντα τῆς «Ἑστίας», τὰ δελτία καὶ λοιπὰ βιβλία, συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν.—κ. Λ. Β. Χ. Τὸ δίστιχον ἀποδίδεται εἰς τὴν Λαΐδα, εἶνε δὲ τοῦτο :

Τῇ Παφίῃ τὸ κάτοπτρον. Ἐπεὶ τοίη μὲν ὁρᾶσθαι
οὐκ ἐθέλω· οἵη δ' ἦν πάρος οὐ δύναμαι.

κ. Ι. Α. Λ. Ἀλεξάνδρειαν. Εὐχαρίστως θὰ τὴν δημοσιεύσωμεν. — Δημοκρίτῳ. Τὸ κακὸν δὲν ἔγκειται μόνον εἰς τὸν χαρακτῆρα, ἀλλ' ὀφείλεται μάλιστα εἰς τὴν ἀγωγήν, τὴν ὁποίαν ἐν γένει λαμβάνομεν. Ὀλίγον φροντίζομεν περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας τῶν γνώσεων, ἐπιμελούμεθα ὅμως πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ προμηθεύσῃ εἰς ἡμᾶς ἐπιτυχίας, τιμάς, σεβασμόν, ἐπιρροήν, θέσιν τινὰ τέλος κοινωνικήν, ἐν ἑνὶ λόγῳ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ καταστήσῃ ἡμᾶς μᾶλλον ἐπιβλητικοὺς εἰς τὸν πλησίον. Οὕτω, καθ' ὅλον τὸν ἡμέτερον βίον, τὸ εἶναι δὲν θεωρεῖται σπουδαῖον, ἀλλὰ τὸ ἐπιφαίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀγωγὴ ἡμῶν δὲν ἐπιμελεῖται τόσον τὰς πραγματικὰς γνώσεις, ὅσον τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον θὰ προξενήσουν αὗται ἐπὶ τῶν ἄλλων.—κ. Ι. Α. Ζ. Ἀθήνας. Ἀντὶ δραχμῶν 20 δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε παρὰ τοῦ βιβλιοπωλείου Βίλβεργ τὸ ἄριστον τοῦτο ἔργον, ὅπερ συνοδεύεται καὶ ὑπὸ ἑρμηνευτικοῦ κειμένου — κ. Π. Κ. Α. Πειραιᾶ. Παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ κ. Κουσολίνῳ εὑρίσκετε τὸ ζητούμενον βιβλίον.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δημ. Βενετοκλεῖ.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[16 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1881]

Ἐδημοσιεύθη Β. διάταγμα περὶ ἐφαρμογῆς τῆς τελωνιακῆς νομοθεσίας εἰς τὰς προσαρτωμένας ἐπαρχίας, καθ' ὃ ἡ μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν προσαρτωμένων αὐτῇ χωρῶν ὑπάρχουσα μέχρι τοῦδε τελωνιακὴ γραμμὴ αἴρεται ὡς πρὸς τὰ καταλαμβανόμενα μέρη ἀπὸ τῆς ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος, θέλουσι δὲ δημοσιευθῇ καὶ ἐφαρμοσθῇ ἐν αὐταῖς τὸ ἰσχύον ἐν Ἑλλάδι τελωνιακὸν δασμολόγιον καὶ οἱ τελωνιακοὶ νόμοι, καθὼς καὶ αἱ περὶ ὑγειονομικῶν καὶ λιμενικῶν διατάξεις. — Ἐδημοσιεύθησαν καὶ ἄλλα δύο διατάγματα· διὰ τοῦ πρώτου συνιστᾶται τηλεγραφικὸς σταθμὸς ἐν Ἄρτῃ, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου συνιστᾶται ἐν τῇ αὐτῇ πόλει εἰδικὸν ταχυδρομικὸν γραφεῖον. — Μόλις ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς κατέλαβε τὰ χωρία τῆς Ἄρτης, ἤρχισε νὰ καθαρίζῃ τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐκ τῆς φοβερᾶς λῃστείας, λέγει ἡ «Στοά». Ἑλληνικὸν ἀπόσπασμα συμπλακὲν μετὰ λῃστῶν πολλοὺς μὲν τούτων ἐφόνευσεν, ἄλλους δὲ συνέλαβε· τοῦτο ἔκαμεν ἀρίστην παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐντύπωσιν, οἵτινες βλέπουσιν οὕτω ἑαυτοὺς ἀπαλλαττομένους βαθμηδὸν ἀπὸ τὰ κακά, ὑπὸ τῶν ὁποίων μέχρι τοῦδε κατετρύχοντο. —Κατὰ τηλεγραφικὰς ἐκ τῶν παραχωρηθησομένων μερῶν εἰδήσεις, οἱ Τοῦρκοι δραστηρίως καταγίνονται εἰς τὴν μεταφορὰν τοῦ πολεμικοῦ ὑλικοῦ καὶ τὴν ἐκκένωσιν τῶν παραδοθησομένων τμημάτων. Ἐκ Δομοκοῦ ἀνεχώρησαν, προχθὲς, εἰς Λάρισσαν μετασταθμεύσαντα, τρία τάγματα πεζικοῦ, καὶ τέσσαρες πυροβολαρχίαι, ἐδόθη δὲ ἐργολαβικῶς ἀντὶ 800 λιρῶν ἡ μεταφορὰ τοῦ ἐν Δομοκῷ πολεμικοῦ ὑλικοῦ εἰς Βῶλον.—Βεβαιοῦται ὅτι ἐγένετο δεκτὴ ἡ πρότασις τῆς Πύλης, ὅπως τὸ Συρράκον ἀπομείνῃ τῇ Τουρκίᾳ. Αἱ δυνάμεις ἐστηρίχθησαν ἐπὶ τοῦ γράμματος τῆς συνθήκης, καθ' ὃ ἡ μεθόριος γραμμὴ διέρχεται πλησίον τῶν χωρίων τῶν Καλαρρυτῶν καὶ τοῦ Μιχαλίτσι, ἀκολουθοῦσα τὴν διεύθυνσιν τῶν ὑδάτων· ἡ γραμμὴ δ' αὐτῶν ἀφίνει τὸ Συρράκον ἐκεῖθεν.— Γράφουσιν εἰς τὴν «Στοάν», ὅτι ὁ νῦν δήμαρχος Λαρίσσης, ὀθωμανὸς, ἐκτὸς τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἀπὸ τοῦ νῦν διέθετο διὰ τὰς φωταψίας καὶ λοιπὰ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς εἰσόδου τοῦ στρατοῦ μας, παρήγγειλεν ἐν Εὐρώπῃ κομψότατον καὶ πολυτελὲς ἁμάξιον, ὅπως τὸ δωρήσῃ εἰς τὸν βασιλέα Γεώργιον κατὰ τὴν αὐτόσε μετάβασίν του. — Αἱ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς παραποιήσεως τῶν γραμματοσήμων ἀνακρίσεις ἐπερατώθησαν, ὑπεβλήθη δὲ ἡ περὶ αὐτῆς δικογραφία εἰς τὸν παρὰ πλημμελειοδίκαις εἰσαγγελέα πρὸς ἐνέργειαν τῶν περαιτέρω. Ἀφ' ἑτέρου αἱ περὶ τῶν καϊμέδων ἀνακρίσεις ἐξακολουθοῦν εἰσέτι. Ἡ δὲ περὶ τοῦ ταμείου Θηβῶν ἀνάκρισις ἐξακολουθεῖ δραστηρίως, ἐντὸς δ' ὀλίγων ἡμερῶν, μετὰ τὴν ἀντιπαράστασιν τινῶν ἐκ τῶν κατηγορουμένων πρὸς τοὺς διατελέσαντας ἄλλοτε ὑπουργοὺς τῶν Οἰκονομικῶν κκ. Σωτηρόπουλον καὶ Παππαμιχαλόπουλον τῇ αἰτήσει αὐτῶν γενησομένην, ἡ ἀνάκρισις θέλει κηρυχθῇ περατωμένη. ὑποβληθῇ δὲ ἡ περὶ τούτου δικογραφία εἰς τὸν εἰσαγγελέα πρὸς ἐνέργειαν τῶν περαιτέρω. — Ἡ ἀρχηγία τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ ἀνετέθη εἰς τὸν συνταγματάρχην τοῦ πεζικοῦ Δεσιδέρην, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ παραιτηθέντος ὑποστρατήγου Βασιλ. Πετιμεζᾶ — Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀπηύθυνεν εἰς τὴν ἐν Ζακύνθῳ διατρίβουσαν χήραν τοῦ Ῥώμα τὸ ἑξῆς συλλυπητήριον τηλεγράφημα: «Βασίλισσα καὶ ἐγὼ πολὺ ἐλυπήθημεν διὰ τὸν ἀπροσδόκητον θάνατον μακαρίτου συζύγου σας. Πατρὶς ἀπώλεσεν ἀληθῆ εὐπατρίδην, ἔντιμον καὶ εὐπαίδευτον. Εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας ὅπως ὁ Ὕψιστος ἀναπαύσῃ τὴν ψυχήν του καὶ ἐπέλθῃ παρήγορος τῇ τεθλιμμένῃ οἰκογενείᾳ του».—Διωρίσθησαν κοσμήτορες τῶν τεσσάρων σχολῶν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου ἐκ τῶν ἐκλεχθέντων ὑποψηφίων: τῆς φιλοσοφικῆς ὁ κ. Ι. Πανταζίδης, τῆς θεολογικῆς ὁ κ. Ζῆκος Ῥώσης, τῆς νομικῆς ὁ κ. Θεοφανόπουλος καὶ τῆς ἰατρικῆς ὁ κ. Γ. Καραμήτσας.—Τὸ παρελθὸν Σάββατον ὑπηρέτης παντοπωλείου, πυροβολήσας κατὰ λυσσῶντος κυνὸς, ἐφόνευσεν ἐξ ἀπροσεξίας δεκατετραετῆ μονογενῆ υἱὸν, τυχαίως τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ διερχόμενον.—Κατὰ τὰς ἐκ τῶν σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν εἰδήσεις ἡ ἐσοδεία τοῦ σταφιδοκάρπου προαγγέλλεται μεγάλη —Γράφουσιν εἰς τὴν «Στοάν» ὅτι νόσος πρωτοφανὴς ἄγνωστος λυμαίνεται τὰς ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου τῆς Τριπόλεως ἀμπέλους, ὧν ξηραίνει τὰ κλήματα μετὰ τοῦ καρποῦ, ἄνευ οὐδενὸς ἐξωτερικοῦ σημείου ἢ καταστρεπτικοῦ τινος ἐντόμου. Τινὲς ἐπεχείρησαν νὰ ῥάνωσι δι' ἀσβέστου αὐτὰ, ἐλπίζοντες πρόχειρον ἐκ τούτου θεραπείαν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αἰνίγματα δημώδη.

1467.

Σιδηρένια 'ν' τὰ πλευρὰ
Τἄντερα βαμπακερά.

1468.

Πουλὶ δὲν ἦτον, οὐρὰ δὲν εἶχε
καὶ 'ς τὴν οὐρά του δυὸ μάτια εἶχε.

1469.

Ἐδῶ 'μαι καὶ 'κεῖ 'βρίσκομαι.

1470.

Ὅλη 'μέρα μποῦκα μποῦκα
καὶ τὴ νύκτα χάσκα χάσκα.

1471.

Εὑρὲ δύο ἀριθμοὺς, ὧν ἡ μὲν διαφορὰ νὰ εἶνε 4, τὸ δὲ ἄθροισμα τῶν τετραγώνων αὐτῶν 170.

1472.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Διὰ τῶν ἑπομένων γραμμάτων σχημάτισον παροιμίαν ἐκ δύο λέξεων συγκειμένην·

ΑΑΑΑΑΑΑ Β Δ Ε Ζ Η Κ Λ ΜΜΜΜ Ν ΟΟΟΟ
Π Ρ ΣΣ ΤΤ Ω

1473.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

.
. Α .
. Α . Α .
. Λ . Α . Ο .
. Α . Ο .
. Ο .
.

1474.

Διὰ τῶν λέξεων ῥὶς, πιστὸς, ἅτε, σχημάτισον τὸ ὄνομα ἐπισήμου ἄρχοντος Ἀθηναίου.

1475.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Δὲν πιάνομαι. Τὸ δεύτερον ψηφίον ἂν ἀφήσω,
Θὰ 'πῶ τὰ ἴδια κι' ἀπ' ἐμπρὸς τὰ ἴδια κι' ἀπ' ὀπίσω.

1476.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.]

Aux arènes dans Pise, au combat meurtrier,
Autrefois chez les Grecs paraissait mon premier;
D'un chef audacieux, aimé de la victoire,
Il faisait éclater le merite et la gloire.
Toujours en demi-deuil mon lugubre second,
Babillard et voleur, m'agace et me confond.
Mon tout à l'hôpital cicatrise les plaies
Des malheureux en proie aux souffrances trop vraies.

1477.

Sur quatre pieds le jour j'embellis la nature;
Sur cinq pieds dans la nuit je couvre la verdure.

ΛΥΣΕΙΣ

1462.

Ὅστις ἐμπιστευτικῶς ὁμιλεῖ εἰς φλύαρον καὶ δανείζει ἄσωτον, ἀνευρίσκει πανταχοῦ τὸ μυστικόν του, οὐδαμοῦ δὲ τὰ χρήματά του.

1463.

Δέκα-ἑπτά.

1464.

Χ Η Λ Η
Η Μ Α Ρ
Λ Α Λ Ω
Η Ρ Ω Σ

1465.

Ἡ γλῶσσα.

1466.

Orage-Or-Rage-Age.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 339. — 26 ΙΟΥΛΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ
ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐν Κερκύρᾳ ἀποβιώσασα Αἰκατερίνη Λέκκα κατέλιπε διὰ διαθήκης της 300,000 δραχμὰς εἰς διάφορα τῶν ἐκεῖ ἀγαθοεργῶν καταστημάτων καὶ ἄλλους φιλανθρωπικοὺς σκοπούς.

Ἡ κ. Εὐθαλία Κοκκώνη προσήνεγκε δραχ. 500 εἰς τὸ ἐνταῦθα δημοτικὸν νοσοκομεῖον.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Πειραιῶς ἐψήφισε 500 δραχ. ὑπὲρ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ μνημείου τοῦ λόρδου Βύρωνος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημείᾳ τῶν ἐπιγραφῶν ὁ κ. Gaston Maspero, διευθυντὴς τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἀρχαιολογικῶν μουσείων, ἀνέγνωσεν ἔκθεσιν, δι' ἧς ἐποίησε γνωστὰς σπουδαιοτάτας ἀνακαλύψεις γενομένας ἐσχάτως ἐν Αἰγύπτῳ ἐξ ἀνασκαφῶν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ἐνεργηθεισῶν.

Αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται ἐγένοντο εἰς τρία διάφορα μέρη, ἤτοι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Θήβαις καὶ ἐν Saqqarah.

Καὶ αἱ μὲν τῆς Ἀλεξανδρείας δὲν ἐδικαίωσαν τὰς προσδοκίας, ἃς ἐναπέθετον εἰς αὐτὰς ἐπὶ τῇ βάσει λίαν ὑπερβολικῶν ἐκθέσεων. Ἐκ τῶν ἀχθέντων δ' εἰς φῶς ἄξιον σημειώσεως εἶνε ἄγαλμά τι ἀνδρὸς ὀνομαζομένου Χώρ· τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἀπεικονίζει Αἰγύπτιον περιβεβλημένον ἑλληνικὴν πολεμικὴν στολήν· εἶνε δὲ μοναδικὸν ἀντικείμενον, ἐν ᾧ ὑπάρχει συνδεδεμένη ἡ ἑλληνικὴ τῇ αἰγυπτιακῇ τέχνῃ.

Σπουδαιότατα ὅμως εἶνε τὰ ἐν Θήβαις ἀνακαλυφθέντα. Ἀπὸ δεκαετίας περιήρχοντο περιοδικῶς εἰς ὄψιν τοῦ κ. Maspero διάφορα ἀντικείμενα φέροντα τὰ ἐμβλήματα Αἰγυπτίων βασιλέων, ὧν οἱ τάφοι ἦσαν ἄγνωστοι τοῖς Εὐρωπαίοις. Μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων τούτων ἦτο καὶ ὁ ἐντάφιος πάπυρος ἑνὸς βασιλέως τῆς 20 δυναστείας, ὅστις ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου συνταγματάρχου Campbell· δύο πάπυροι εὑρισκόμενοι ἐν τῷ Λούβρῳ καὶ δύο ἄλλοι ἔτι ἀγορασθέντες ὑπὸ τοῦ μουσείου τοῦ Boulaq, ἀνήκοντες δὲ πάντες εἰς βασιλίσσας Αἰγυπτίας. Πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς προελεύσεως τῶν ἀντικειμένων τούτων πολλαὶ εἶχον γείνει ἀπόπειραι παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις, πᾶσαι ὅμως εἰς μάτην. Πρό τινος δὲ ὁ Maspero ἀφικόμενος εἰς Louqsor ἔμαθεν, ἐκ τῆς ὁμοφώνου μαρτυρίας τῶν τε κατοίκων καὶ τῶν περιηγητῶν, ὅτι ὁ κυριώτατος σφετεριστὴς τῶν πολυτίμων ἀρχαιοτήτων ἦτο κάποιος Ἀβδὲρ-Ῥασσοὺλ ζῶν ἐν Gournah, ἐντὸς τάφου ἀρχαίου μεταπεποιημένου εἰς οἴκημα. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, συλληφθεὶς καὶ ἀνακριθεὶς τὸ πρῶτον ματαίως, ἤχθη κατόπιν εἰς Keneh, ἔνθα ἐφυλακίσθη· οὐδὲν δ' ὁμολογήσας ἀφέθη ἐλεύθερος, μόλις δὲ πρὸ ἓξ ἑβδομάδων ἀπεφάσισε νὰ φανερώσῃ τὸ μέρος, ἐξ οὗ ἐλάμβανε τὰ ἀρχαῖα κειμήλια. Γενομένης δ' ἐρεύνης ἐνταῦθα, ἐπετεύχθησαν ἀποτελέσματα ὑπερβάντα πᾶσαν προσδοκίαν· ἡ πρώτη καταγραφὴ τῶν εὑρημάτων, ἣν κατήρτισαν δύο τοῦ Μουσείου ὑπάλληλοι, οἱ Αἰμίλ. Brugsch καὶ Ἀχμὲτ ἐφένδης Κεμάλ, περιλαμβάνει πεντακισχίλια διάφορα ἀντικείμενα. Ἐν μικρῷ θαλάμῳ εὑρέθησαν συνεπισωρευμέναι τριάκοντα ἓξ σαρκοφάγοι περιέχουσαι μομίας, αἱ πλειότεραι τῶν ὁποίων εἰσὶ βασιλέων τῶν Θηβῶν. Ὑπάρχουσι μεταξὺ αὐτῶν ἡγεμόνες τῆς δεκάτης ἑβδόμης δυναστείας, σχεδὸν πάντες οἱ πρῶτοι Φαραὼ τῆς δεκάτης ὀγδόης, καὶ πλὴν τούτων περὶ τὰς εἴκοσιν ἡγεμονίδες καὶ βασιλόπαιδες, ὧν οἱ πλεῖστοι φέρουσιν ὀνόματα ἐπιφανῆ ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ ἱστορίᾳ. Πάπυροι εὑρέθησαν ὀλίγοι, διότι οἱ πλεῖστοι εἶχον ἤδη ὑπεξαιρεθῆ· οὐχ ἧττον ὑπῆρχον ἔτι πέντε ἄθικτοι, ὧν ὁ ὡραιότερος ἀνῆκεν εἰς τὴν διάσημον ἡγεμονίδα Ἀτασσοῦ (Hatassou). Ἐπὶ 12 ἡμέρας ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνθρωποι εἰργάζοντο ὅπως φορτώσωσι τὰ εὑρήματα ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τοῦ Μουσείου καὶ μεγάλης τινὸς ὁλκάδος, ἣν ἐχρειάσθη νὰ ναυλώσωσι πρὸς τοῦτο.

Διὰ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν μομιῶν καὶ βασιλικῶν θηκῶν ὑπερδιπλασιάζεται. Δυσεξήγητος φαίνεται ἡ ἐν τῷ αὐτῷ συσσώρευσις τοσούτων νεκρῶν βασιλέων· τινῶν τούτων τῶν οὐτωσὶν ἀνελπίστως ἀνευρεθέντων ὁ ἐπίσημος τάφος κεῖται ἐν τῇ Κοιλάδι τῶν βασιλέων. Ὁ Maspero δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ ἄλλως τὴν παράδοξον συσσώρευσιν ἢ ὑποθέτων ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς 20 δυναστείας ἕνεκα συχνῶν τυμβωρυχιῶν διαπραττομένων ἐν τῇ Θηβαϊκῇ νεκροπόλει, βασιλεύς τις, ὅπως προφυλάξῃ τοὺς νεκροὺς τῶν προκατόχων αὐτοῦ ἐκ τῆς βεβηλώσεως, μετέφερεν αὐτοὺς εἰς κρύπτην, ἤτοι εἰς τὸν θάλαμον, τὸν ὁποῖον ὁ Maspero ηὐτύχησε νὰ ἀνακαλύψῃ.

Λαμπρὰ ὡσαύτως ἐπιτυχία ἐπέστεψε τὰς ἐν Saqqarah ἐρεύνας. Αἱ τελευταῖαι τοῦ Μαριέτ-βεη ἀνασκαφαὶ εἶχον φέρει εἰς φῶς τοὺς τάφους δύο βασιλέων τῆς ἕκτης δυναστείας· ὁ Maspero ἐνήργησε νὰ ἀνοιχθῶσι πέντε νέαι πυραμίδες, ὧν αἱ τρεῖς παρέχουσι σημαντικὸν ἀριθμὸν κειμένων μεγίστης σπουδαιότητος. Καὶ πρῶτον εὑρέθη ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς πέμπτης δυναστείας Οὐνὰ (Ounas), εἶτα ὁ διάδοχος αὐτοῦ, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς ἕκτης Τέτι (Teti)· τέλος δὲ ὁ προτελευταῖος βασιλεὺς τῆς ἕκτης δυναστείας Πάπις ὁ Β' (Papi). Μέχρι τοῦδε ὁ κ. Maspero δὲν ηὐκαίρησε νὰ μελετήσῃ ἢ μόνον τὰ ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Οὐνὰ κείμενα, (μακροτάτην ἐργασίαν ἀναλογοῦσαν πρὸς 800 γραμμὰς ἱερογλυφικῶν γραμμάτων), ἐν οἷς ηὐτύχησε νὰ ἀνεύρῃ κείμενα λειτουργικὰ καὶ μαγικά, γνωστὰ μὲν ἐν μέρει, ἀλλ' οὐχ ἧττον τοῦτο ἔχοντα τὸ σπουδαιότατον ἐνδιαφέρον ὅτι ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἔτι ἐπὶ τῶν παλαιτάτων ἐκείνων χρόνων ἦσαν ὡρισμένα τὰ κανονικὰ θρησκευτικὰ βιβλία τῆς Αἰγύπτου. Πάντες οἱ θεοὶ τοῦ αἰγυπτιακοῦ Πανθέου ἀναφέρονται ἐν αὐτοῖς κατ' ὄνομα, ἀπὸ τῶν μεγίστων μέχρι τῶν μᾶλλον ἀσημάντων πνευμάτων, ὡς καὶ αὐτοὶ τῶν Θηβῶν οἱ θεοί, οὓς δὲν προσεδόκα νὰ εὕρῃ τις ἐν Μέμφιδι.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν σπουδαιοτάτων ἀνακαλύψεων τοῦ Μαριὲτ ἐν τῷ Σεραπείῳ οὐδὲν γεγονὸς τοσαύτης σημασίας εἶχε παρουσιασθῆ ἐν τῇ αἰγυπτιακῇ ἀρχαιολογίᾳ.

— Ἐν Σικελίᾳ, μεταξὺ Capaci καὶ Carmi, ἀνεκαλύφθη νεκρόπολις περιεργοτάτη διὰ τὸ σχῆμα, ὅπερ ἔχουσιν οἱ ἐν τῷ λίθῳ ἐγγεγλυμμένοι τάφοι. Πιθανώτατον φαίνεται ὅτι ἡ νεκρόπολις αὕτη εἶνε ἐποχῆς προϊστορικῆς· διότι εἰς πάντας τοὺς μέχρι τοῦδε ἀνοιχθέντας τάφους οὐδὲν εὑρέθη ἀντικείμενον μετάλλινον, μόνον δὲ ἀγγεῖα, ἅτινα φαίνονται κατασκευασθέντα διὰ τῶν χειρῶν χωρὶς βοηθείας οὐδενὸς ἐργαλείου.

—Ἐν Λονδίνῳ ἀπεβίωσεν ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Βεστμινστέρης Στάνλεϋ, γνωστὸς διὰ τὰ θεολογικὰ αὐτοῦ πονήματα (ὧν τινα ἀνάγονται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας) καὶ διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἐπιρροήν. Ὁ Στάνλεϋ ἠγαπᾶτο πολὺ ὑπὸ τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, ἧς ἐνυμφεύθη μίαν τῶν κυριῶν τῆς τιμῆς, τὴν λαίδυ Βριούς.

— Πολλὰ χειρόγραφα τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Βήκονσφηλδ ἐπωλήθησαν κατ' αὐτὰς ἐν Λονδίνῳ ἀντὶ ἁδρῶν τιμῶν· ὁ «νεαρὸς δοὺξ» ἀντὶ 220 γυινεῶν, «Κονταρίνης Φλέμιγκ» 200. «Βενετία» 90, «Ἀλρόυ» 140, «ἡ ὕψωσις τοῦ Ἰρλανδοῦ» 90, «ὁ Ἰξίων ἐν οὐρανῷ» 90. Ἄλλα τινὰ τιμαλφήματα ἀντὶ 7000.

— Πρὸ πολλοῦ ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Ὀσκάρ, ὅστις ὡς γνωστὸν εἶνε ἐκ τῶν δοκιμωτέρων ποιητῶν τῆς πατρίδος του, εἶχε συντάξει δραματικόν τι ἔργον, θέμα ἔχον ἓν ἐπεισόδιον τοῦ μεταξὺ Σουηδίας καὶ Δανίας πολέμου διὰ τὴν ἐπὶ τῆς βορείου θαλάσσης κυριαρχίαν. Τοῦ ἔργου τούτου προετοιμάζεται νῦν ἡ παράστασις ἀπὸ τῆς γερμανικῆς σκηνῆς, δοθείσης τῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας ὑπὸ τοῦ ἐστεμμένου ποιητοῦ

***

Γράφουσιν ἐκ Μονάχου· «Ἐν τῇ ἐσχάτως γενομένῃ ἐτησίᾳ ἀκαδημαϊκῇ ἐκθέσει, ἐν ᾗ ἐκτίθενται ἔργα, ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν τῶν ὡραίων τεχνῶν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος περατούμενα, ἔτυχε τοῦ μεγίστου βραβείου περισπούδαστος καὶ μεγάλη εἰκὼν τοῦ Ἕλληνος ζωγράφου κ. Γεωργίου Ἰακωβίδου, ἐπικροτησάντων πάντων τῶν ἀκαδημαϊκῶν. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος εἰκὼν παρίστησι σκηνήν τινα ἐκ τῆς Μηδείας τοῦ Εὐριπίδου καὶ μέλλει, κατὰ τὴν αὐθεντικὴν γνώμην διασήμων καθηγητῶν, νὰ γνωρίσῃ εἰς τὸν καλλιτεχνικὸν κόσμον τεχνίτην, οὗ τινος τὸ μέγα τάλαντον, πολλὰ ὑπισχνούμενον, θέλει τιμήσει τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα. Μετ' ἐθνικῆς ἐπάρσεως ἀναγγέλλων τὴν εἴδησιν ταύτην ἐπιφυλάσσομαι νὰ ἐπανέλθω βραδύτερον, ἐν ἐκτάσει ἐπισυνάπτων τὰς κρίσεις εἰδικῶν γερμανικῶν ἐφημερίδων».

— Τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἀνεγνώσθη ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τῆς

Digitized by Google

Ἐμψυχώσεως τῆς Ἐθνικῆς Βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς ἡ εἰσηγητικὴ ἔκθεσις ἐπὶ τοῦ «περὶ καλλιεργείας τῆς σταφιδαμπέλου» θέματος τοῦ δ'. Ζαππείου διαγωνισμοῦ καὶ ἐβραβεύθη τὸ περὶ ταύτης πόνημα τοῦ ἐν Πάτραις κ. Μανουὴλ Χαιρέτου, πρὸς ὃν ἀπενεμήθη τὸ χιλιόδραχμον βραβεῖον.

— Οἱ «Σημερινοὶ Καιροὶ» ἐφημερὶς ἐν Αἰγίῳ ἐκδιδομένη γράφει τὰ ἑπόμενα : «Ἀνεκαλύφθη ἐν τῷ χωρίῳ Μαμουσιᾷ τοῦ δήμου Αἰγίου, ἔνθα ἡ ἀρχαία Κερύνεια, ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ, ἔχοντος ἀρκετὸν ἐπίπεδον καὶ ἐξ οὗ θεᾶται τις οὐ μόνον τὴν πεδιάδα τοῦ Αἰγίου καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς βουνά, ἀλλὰ καὶ τὰ μακρὰν ἄχρι σχεδὸν Κορίνθου ὑψηλὰ ὄρη, θέατρον, οὗτινος τὰ πάντα, ὡς ἐμάθομεν, σώζονται, καὶ τὸ ὁποῖον διὰ μικρᾶς τινὸς ἀνασκαφῆς ἐκκαθαριζόμενον θέλει καταδείξει εἰς τοὺς ἀρχαιολογοῦντας τὴν ἀρχαιολογικὴν αὐτοῦ ἀξίαν, μαρτυροῦσαν τὸν πολιτισμὸν τῶν προγόνων ἡμῶν οὕτω ἐξηπλωμένον καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα».

— Ἐν τῷ «Νεολόγῳ» Κωνσταντινουπόλεως δημοσιεύονται πέντε ἐπιγράμματα ἡρωελεγεῖα, ποιηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Λεάνδρου Ἀρβανιτάκη, καθηγητοῦ τῶν ἑλληνικῶν ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ, τὰ μὲν δύο εἰς τὴν νεόδμητον Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολήν, τὰ δὲ ἄλλα εἰς τὸν ἀοίδιμον πατριάρχην Γρηγόριον τὸν ϛ'. Ἐκ τῶν ἐπιγραμμάτων τούτων μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὰ ἑπόμενα δύο·

Εἰς τὴν νεόδμητον Μ. τοῦ Γένους Σχολήν.

Εὖτε Ἰωακεὶμ τρίτος ἱρὸν ἐκόσμεε θῶκον
Ἑπταλόφοιο κλυτῆς ἀκαμάτως μογέων,
Κυδάλιμός τε Γεώργιος ὁ Ζαρίφης ἐπίκλησιν
ᾧ σὺν ἀδελφειῷ φράδμονι Νικόλεῳ,
Σὺν τοῖς δ' αὖ Στέφανος Ζαφειρόπουλος περικλειτὸς
καὶ Βατοπαιδινοὶ μουσόφιλοι πατέρες,
Ὑψερεφὲς τόδε δῶμα εὔπηκτον, παμφανόων τε
προφρονέως δείμανθ' ἁδροτάτῃ δαπάνῃ
Κούραις Μνημοσύνης, αἵ περ τὸ πάροιθ' ἀλάληντο,
ἐκ πενιχροῦ πενιχρὸν σταθμὸν ἀμειβόμεναι.
Εἴσιτε, μουσοπόλοι Βυζαντίου, εἴσιτε, κοῦροι,
καὶ πίμπλασθε ἅδην ψυχοτρόφου σοφίης.
Οὔνομα δὲ κτιτόρων μεγαθύμων ὑμνέετ' αἰέν,
εὐεργέων μεγάλων μήποτε ληθόμενοι.

Ἐπιτύμβιον
εἰς τὸν ἀοίδιμον Πατριάρχην
ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ ΤΟΝ ΣΤ'.

Ἕκτου Γρηγορίοιο, ἀοιδίμου ἀρχιεράρχου,
σεπτὸν κεύθει χθὼν ἔνθα ταφέντα νέκυν.
Ὃς κλυτὸν Ἑπταλόφοιο δὶς ἴθυνε θρόνον ἱρόν,
λαμπετόων ἀρεταῖς ἠΰτε ἠέλιος.
Τῷ ῥά μιν εὐσεβέες ζωόν τε γέραιρον ἅπαντες,
καὶ φθίμενον κλαῦσαν φίλτατον ὡς πατέρα.
Σῶμα μὲν οὖν ἔθεν αἶα καλύπτει, ἔργματα δ' αἰεὶ
ζώει ἐν εὐσεβέων καὶ φρεσὶ καὶ στόμασι.

ΒΙΒΛΙΑ

2408. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΒ', 26 Ἰουλίου 1881. Ἀριθ. 291 (239). Λεπτὰ **ΣΟ.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. [Μυθιστορία Ἰω. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Ἡ ὕψωσις τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου ὑπὸ Ι. Α. Λύδδη. — Ὁ ἀπολυθεὶς κατάδικος —Τὰ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δάνεια ἐν Κίνᾳ. — Ἡ αἵρεσις τῆς Oneida. — Ὁ ἀλέκτωρ τοῦ Σουλτάνου. — Φαλαινῶν ἄγρα.— Τὸ ποτάμι (Ποίησις) ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη. —Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Πρακτικαὶ γνώσεις.

2409. **Περὶ φωτοφώνου** ὑπὸ Ὄθωνος Α. Ῥουσοπούλου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας ἐν φυσικαῖς ἐπιστήμαις. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως». 1881. 8ον, σελ. 15.

2410. **L'instruction publique chez les Grecs** depuis la prise de Constantinople par les Turcs jusqu'à nos jours. Avec statistique et quatre cartes figuratives pour l'année scolaire 1878-1879. Par G. Chassiotis, officier d'Académie, ancien directeur du Lycée grec de Péra, Commissaire de la Grèce à l'Exposition universelle de Paris en 1878. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, Rue Bonaparte. 1881. In 8o, p. XVI et 550. Prix 25 francs. [Ἡ ἐκπαίδευσις παρ' ἡμῖν δὲν δύναται βεβαίως νὰ θεωρηθῇ ὡς πρότυπον, ἀλλ' ὅμως οὐχ ἧττον εἶνε ἤδη ἀξία μελέτης καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας καὶ διὰ τοὺς ξένους. Οἱ μὲν ξένοι ἐνδιαφέρονται καθόλου περὶ τῆς καταστάσεως τῆς παιδείας παρὰ τοῖς διαφόροις ἔθνεσιν, οἱ δὲ Γάλλοι ἰδίως θ' ἀναγνώσωσιν εὐχαρίστως τὴν συγγραφὴν ταύτην, συμπληρώσασαν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν σειρὰν τῶν βιβλίων τοῦ Hippeau περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν τοῖς διαφόροις κράτεσι τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς Ἕλληνας τὸ βιβλίον εἶνε διδακτικὸν ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις. Καὶ πρῶτον μὲν ἀξία λόγου εἶνε ἡ ἐν αὐτῷ τεθησαυρισμένη, πολλάκις δυσπόριστος, ἱστορικὴ ὕλη, δι' ἧς δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ σχολείου ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Χρησιμώτατον δὲ εἶνε ὑπὸ στατιστικὴν ἔποψιν, ἀναγράφον ἐν πίναξι καὶ δι' ἀριθμῶν τὴν ἐπαισθητὴν πρόοδον τῆς παιδείας παρ' ἡμῖν. Ἀλλὰ τὸ βιβλίον ἔχει καὶ τὴν παιδαγωγικὴν αὐτοῦ σημασίαν, ἐπειδὴ στηρίζεται εἰς ἐκτενεῖς μελέτας τῶν διαφόρων συστημάτων καὶ κλάδων τῆς παιδείας παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσι καὶ παραβάλλονται οἱ ἄριστοι τῶν παρὰ τοῖς ἀλλογενέσι καρπῶν τῆς παιδείας πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν, ἐκ δὲ τῆς συγκρίσεως ταύτης παντοδαπή τις ἐξάγεται διδασκαλία ἢ κρίσιμός τις προκύπτει εὐχή, συντελεστικὴ εἰς πρόοδον ἢ συνετισμὸν καὶ διόρθωσιν τῶν παρ' ἡμῖν κακῶς ἐχόντων. Ἐκ τῆς ἀκριβοῦς δὲ καταστατικῆς καὶ τῶν ἀξιώσεων τῆς νεωτέρας παιδαγωγικῆς προῆλθον οἱ χρωματολιθογραφικοὶ πίνακες οἱ παραστατικοὶ τῆς σχολικῆς φοιτήσεως ἐν ἔτει 1880, οἱ κοσμοῦντες τὸ βιβλίον.

Ἡ εἰκών, ἣν παρέχει ἡμῖν ἡ ἀνάγνωσις τῆς συγγραφῆς ταύτης εἶνε, ὡς εἰκός, ποικίλη καὶ περίεργος, ἐνίοτε δὲ συγκινητική. Πολλὰ διδάσκει ἡ σύγκρισις τῆς παιδείας τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων πρὸς τὴν πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἥτις ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἐξετίθετο καὶ διὰ μακροτέρων ἀκόμη ὑπὸ τοῦ κ. Χασιώτου. Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ ἀφελὴς καὶ ἁπλῆ ἀφήγησις τῶν σχολικῶν μεθόδων πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἡ ἀπαρίθμησις τῶν σχολείων καὶ ἡ ὡς ἐν εἰκόνι ἐπίδειξις τῶν λογίων ἐκείνων τῶν χρόνων ἐνίοτε μᾶς συνεκίνησε. Μεταξὺ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ δευτέρου τοῦ πραγματευομένου τὰ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἔθνους ὑπάρχει καὶ ἐξωτερικῶς διαφορά τις ὡς ὑπάρχει καὶ ἐσωτερικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῶν πραγμάτων. Ἐκεῖ μὲν θὰ ἴδητε ὀνόματα καὶ τὴν ὕπαρξιν κέντρων. Ἐκεῖ εὕρηνται λόγιοι κεκτημένοι πανελλήνιον φήμην, γυμνάσια πρὸς ἃ συρρέουσι πάντες οἱ ἐφιέμενοι παιδείας, τυπογραφεῖα ἀποτελοῦντα οἱονεὶ πηγὰς διαυγεῖς, πρὸς ἃς τρέχει ἵνα ποτισθῇ τὸ διψῶν ἔθνος. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἀγῶνος ἀριθμοί, ὁσημέραι ἐξογκούμενοι, σχολεῖα καθ' ἡμέραν διαδιδόμενα, διδάκτορες τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν καθ' ἑκατοστύας, καθηγηταὶ τοῦ πανεπιστημίου κατὰ σωρούς, τυπογραφεῖα κατὰ πᾶσαν ἀγυιάν. Ἀλλὰ πολλάκις αἰσθάνεται ὁ ἀναγνώστης τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ ἐξετάσῃ ἐκ τοῦ ἐγγὺς τοὺς ἀριθμούς, νὰ ἀρκεσθῇ δὲ εἰς τὸ ποσὸν μὴ μεριμνῶν περὶ τοῦ ποιοῦ. Οὐδαμῶς φιλαρεσκοῦμεν εἰς τὴν ἀπαισιοδοξίαν· θέλομεν ἁπλῶς νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι πᾶν τὸ λάμπον δὲν εἶνε χρυσός. Θέλομεν δὲ νὰ δώσωμεν τοῦ λόγου τυχόντος ἐδῶ καὶ τόπον εἰς τὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τῶν τεινόντων πάντα τὰ ἐπὶ τῆς δουλείας νὰ μικρύνωσι καὶ μειῶσι, κρημνίζοντες τὴν ὑπόληψιν τῶν τότε μεγάλων ἀνδρῶν τοῦ ἔθνους, ἰδίως ἐν τοῖς γράμμασιν, ἐνῷ μᾶλλον τὸ ἐναντίον πρέπει νὰ γίνηται· ἀφ' οὗ ὑπάρχουσί τινες τῶν μετὰ ταῦτα φημισθέντων λογίων, τεθνεώτων ἢ καὶ ζώντων, οἵτινες ἥρπασαν ἓν ὄνομα παρὰ τοῦ ἔθνους, ῥίψαντες κόνιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, οὓς ἐκεῖνο ἔτριβεν ἀκόμη θαμβωθὲν ἐπὶ τῷ ἀκτινοβόλῳ θεάματι τῆς νέας ἐλευθερίας.

Ὁ κ. Χασιώτης ἀπ' ἐναντίας ὀρθῶς ποιῶν τιμᾷ τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους καὶ δὲν τυφλώττει πρὸ τῆς σημερινῆς φαινομένης αἴγλης. Ἐκεῖνα μὲν ἁπλῶς ἱστορῶν, ταῦτα δὲ ἀναγράφων τε καὶ ἐπικρίνων δὲν ἀδικεῖ. Ἀναγνωρίζει τοὺς ἀγῶνας τῶν κυβερνήσεων, τῶν συλλόγων, τῶν ἰδιωτῶν πρὸς διάδοσιν τῆς παιδείας, ἀλλὰ δὲν ἐπιδοκιμάζει πάντα, πολλὰ ἐπικρίνων καὶ καταδικάζων. Ἡ κρίσις αὐτοῦ συνοψίζεται ἐν ταῖς ἑξῆς ἰδίαις αὐτοῦ λέξεσιν· «Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ παιδεία εὑρίσκεται ἔτι ἐν ταῖς ἀρχαῖς αὐτῆς καὶ ὅτι λείπει ἔτι ἀπ' αὐτῆς ἡ πεῖρα ἐν πολλοῖς· ἡ Ἑλλὰς μέχρι τοῦδε πολλῷ μᾶλλον ἐμιμήθη ἢ ἔπλασεν ἐξ ἑαυτῆς». Ὁ συγγραφεὺς πολλάκις προτείνει τὰ μέσα τῆς διορθώσεως, συγκρίνων τὰ παρὰ τοῖς εὐρωπαϊκοῖς ἔθνεσιν εὐδοκιμήσαντα καὶ ἀποπειρώμενος νὰ συγκεράσῃ ταῦτα πρὸς τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς ἐν ἡμῖν τοπικὰς ἀνάγκας. Ἄρα ἡ βίβλος αὐτοῦ ἔχει πολλαχῶς καὶ πρακτικὴν χρησιμότητα, εὐχόμεθα δὲ νὰ ἑλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἐπὶ τῆς παιδείας τεταγμένων. Σ. Π. Λ.]

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

23 Ἰουλίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 23 Ἰουλίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ.	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 294
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 304
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 480
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον.	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 288
6 » δραχ. (μετ᾽ ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 115
10 » φράγ. . . .		42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 214
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 ½	500	φρ. 437
120 » » χρυσ.		240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	ἀρτ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,025
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8.88	φρ. 300	368
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	140
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	64
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 12,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 140	140
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	281

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 28.70. — Ἐμπ. 3μην. 28.40.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 ½

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ. 23.00
Λίρα Στερλίνα	,,
Λίρα Ὀθωμανική	,, 26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,
,, φράγκον	,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,790 τῶν 8 τοῖςἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 134 ½

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (22 Ἰουνίου) Ἐμ. 28.50-28.90.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (26 Ἰουλίου) 28.60-28.85.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (22 Ἰουλίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	55 ½
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	258
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	268
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	144 ½
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 ½ - 109 ¾
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 20-23.30
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 27/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 12/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 29 Ἰουλίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.35
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.35
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.31
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (29 Ἰουλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 ½) φρ. 25.20 ½-25.25 ½
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 135-140 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 ½. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 ½. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ε. Ζ. Μυτιλήνην. Κιβώτιον περιέχον πάντα τὰ παραγγελθέντα παρεδώσαμεν τῷ κ. Ε. Β. προσελθόντι εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν καὶ ζητήσαντι αὐτὰ ἐξ ὀνόματός σας. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἐπιστολήν μας καὶ λογαριασμόν.—κ. Δημ. Ἀθήναις. Τὸ λόγιον τοῦτο («Γιάννης κερνᾷ καὶ Γιάννης πίνει») φαίνεται ὅτι ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Καποδιστρίου. Ἐλέγετο πρὸς χαρακτηρισμὸν τοῦ τρόπου τοῦ πολιτεύεσθαι τοῦ Κυβερνήτου, ὅστις τὰ εἰς τὴν ἐν Ἄργει συνέλευσιν τοῦ 1829 ὑποβαλλόμενα πρὸς ψήφισιν νομοσχέδια ἐφρόντιζε νὰ παρασκευάζῃ προηγουμένως ἐν τῷ γραφείῳ του. Τοῦτο μὴ ἀνεχόμενοι οἱ ἀντιπολιτευόμενοι τῶν πληρεξουσίων ἐπενόησαν πρὸς χλεύην τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος λόγιον.—κ. Ι. Ε. Ι. Ῥουχτσούκιον. Τὸ φύλλον διευθύνομεν ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος αὐτόσε. — κ. Ι. Α. Ζ*** Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὸ ἐκ τῶν ἀποστελλομένων θέλομεν δημοσιεύσει ἐν προσεχεῖ φύλλῳ, ὡς καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤθελεν ἀποσταλῆ σύμφωνον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς «Ἑστίας» καὶ καλῶς γεγραμμένον.—Ἑνὶ ἀναγνώστῃ. Φίλος ἐπιστήμων, εἰς οὗ προσετρέξαμεν τὰ φῶτα ὅπως εὐχαριστήσωμεν τὴν περιέργειάν σας, μᾶς ἐσημείωσε τὰ ἑξῆς· «Τὸ ὑψηλότερον ἀπὸ τῆς θαλάσσης σημεῖον ἐν Ἀθήναις εἶνε τὸ καφενεῖον τῆς Δεξαμενῆς, κείμενον εἰς ὕψος 136 μέτρων, χαμηλότερον δὲ τὸ τῆς Κολοκυνθοῦς 41,40. Ἰδοὺ καὶ ἄλλοι ἀριθμοὶ ὕψους θέσεων ἀθηναϊκῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης· Πλατεῖα Ὁμονοίας μέτρα 81,20· πλατεῖα Συντάγματος 84,30· στῦλοι Ὀλυμπιείου 80,80· Θησεῖον 68,80· Πατήσια 91,00· Ἀμπελόκηποι 132,00.—κ. Α. Κ. Ν. Κεφαλληνίαν. Οὐδεμίαν προηγουμένην ἐπιστολήν σας ἐλάβομεν, ἑπομένως καὶ ἀγνοοῦμεν ἐντελῶς ὁποῖα ἦσαν τὰ ζητούμενα.—κ. Λ. Ι. Σάμον. Διότι δὲν ἀπεστάλη τὸ ἀντίτιμον.—Φοιβολήπτῳ. Λουκουμοζαχαρομοιοκατάληκτοι! — κ. Β. Ν. Σῦρον. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἔγραψαν πολλοί, ὧν εἶνε καὶ ὁ Dubois, ὁ ὁποῖος ἐξέδωκεν «Histoire secrète des femmes galantes de l'antiquité» τῷ 1726-1732 εἰς ἓξ τόμους. Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο ὁ κληρικὸς Yat ἐποίησε τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα·

Ce livre est histoire secrète ;
Si secrète, que pour lecteur
Elle n'eut que son imprimeur
Et Monsieur Dubois qui l'a faite.

κ. Ν. Κ. Ι. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. Οἱ τόμοι ἀποστέλλονται διὰ τοῦ προσεχοῦς αὐστριακοῦ. — κ. Γ. Ι. Σ. Βῶλον. Τότε ἀνάγκη νὰ περιμένετε μέχρις οὗ σὺν Θεῷ ἡ κυανόλευκος ἀναστηλωθῇ ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς πόλεώς σας, ὅτε θὰ δυνηθῆτε νὰ ἔχετε τὴν «Ἑστίαν» ἀντὶ τιμήματος ἐσωτερικῆς συνδρομῆς. — κ. Γ. Λ. Πειραιᾶ. Ἀκατάλληλον.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[23 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἐτελέσθη ἐν τῷ ναῷ τῆς ἐν Δεκελείᾳ βασιλικῆς ἐπαύλεως δοξολογία ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τῆς Α. Υ. τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου, γεννηθέντος τῇ 21 Ἰουλίου 1868. — Ἐδημοσιεύθη Β. διάταγμα τῆς 3 Ἰουλίου περὶ διεξαγωγῆς τῆς ἐνεργηθησομένης ἐν ἑκάστῳ τῶν τμημάτων τῶν παραχωρηθεισῶν τῇ Ἑλλάδι χωρῶν ἀπογραφῆς. — Ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ ἐπὶ τῆς καταλήψεως στρατοῦ ὑποστράτηγος κ. Σκαρλάτος Σοῦτσος ἀναχωρεῖ σήμερον εἰς Στυλίδα, ἔνθα θὰ ἀναμείνῃ τὰ μέλη τῆς διεθνοῦς ἐπιτροπῆς, ἅτινα θ' ἀποφασίσωσι τὴν προσεχῆ κατάληψιν καὶ τῶν λοιπῶν τμημάτων. — Τὴν πρωΐαν τῆς χθὲς ἀνεχώρησαν εἰς Λαμίαν ἡ πρώτη καὶ τρίτη ἴλη τῆς ἐνταῦθα πρώτης ἱππαρχίας ὑπὸ τὸν ὑποδιοικητὴν Μελέαγρον Ἀθανασίου, σήμερον δὲ ἀνεχώρησαν ἡ τετάρτη καὶ πέμπτη ἴλη ὑπὸ τὸν διοικητὴν τῆς ἱππαρχίας Περικλῆν Μαυρομιχάλην. — Τὰ τάγματα τοῦ πεζικοῦ 11ον καὶ 25ον τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν διοικητὴν Γ. Μαυρομιχάλην, τὸ δ' ἕτερον ὑπὸ τὸν διοικητὴν Σαράτσογλον διετάχθησαν νὰ μετασταθμίσωσιν ἐξ Ἄρτης εἰς Λαμίαν. — Διὰ τοῦ ἀπὸ 16 ἱσταμένου Β. διατάγματος ἐγένοντο ἐν τῷ στρατῷ διάφοροι προβιβασμοὶ κατ' ἐκλογὴν καὶ κατ' ἀρχαιότητα, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τοὺς τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν. Ὑποστράτηγος ὁ συνταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ Δ. Ν. Βότσαρης. Συνταγματάρχαι, ἐν τῷ σώματι τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν, οἱ ἀντισυνταγματάρχαι Ι. Ζυμβρακάκης, Βλάσιος Βαλτινὸς καὶ Σ. Πετιμεζᾶς, ἐν τῷ σώματι τοῦ πυροβολικοῦ ὁ Η. Ἀργυρόπουλος, Ἡρ. Πετιμεζᾶς καὶ Γ. Κακαναράκης, ἐν τῷ σώματι τοῦ πεζικοῦ οἱ Γ. Λάππας, Β. Μπὸν, Α. Μακρῆς, Χ. Δημητρακόπουλος, Α. Μαυρομιχάλης, Λ. Καμπάνης καὶ Σ. Καραϊσκάκης. Πρὸς δὲ 45 ταγματάρχαι διαφόρων σωμάτων ἐγένοντο ἀντισυνταγματάρχαι καὶ 8 λοχαγοὶ ἐπροβιβάσθησαν εἰς ταγματάρχας. — Τὸ ἐν Ἄρτῃ φρουραρχεῖον διετάχθη, ὅπως, ἐὰν οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες ὀθωμανοὶ ἀπευθύνωσιν αἴτησιν ἵνα κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν εἰς τὸ κράτος των ἔθιμον ῥίπτωνται καθ' ἑκάστην, ἐνόσῳ διαρκεῖ τὸ Ῥαμαζάνιόν των, δύο βολαὶ κανονίου, ἐκτελεσθῇ ἡ αἴτησίς των. — — Κατὰ τὴν γενομένην συμπληρωτικὴν βουλευτικὴν ἐκλογὴν ἐν Ζακύνθῳ ἐξελέχθη βουλευτὴς ὁ κ. Στραβοπόδης. — Λέγεται ὅτι τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας προτίθεται νὰ ἱδρύσῃ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἄρτης ἐκπαιδευτήρια τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως πρὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους, ἐπὶ τούτῳ δὲ θέλει ζητήσει τὰς δεούσας πληροφορίας παρὰ τοῦ Βασ. ἐπιτρόπου κ. Λουριώτου. — Ἐδημοσιεύθη τὸ βούλευμα τῶν ἐνταῦθα πλημμελειοδικῶν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν παραπεποιημένων γραμματοσήμων. Τὸ διατακτικὸν τοῦ βουλεύματος τούτου ἔχει ὡς ἑξῆς: «Παραπέμπει εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ κατὰ τὴν περιφέρειαν τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν συσταθησομένου κακουργοδικείου τοὺς 1) Θρασύβουλον Βελέντσαν, γεννηθέντα ἐν Ἀταλάντῃ, ἐτῶν 52, πρώην ταμίαν, 2) Ἀχιλλέα Βελέντσαν, γεννηθέντα ἐν Ἀταλάντῃ, ἐτῶν 50, ἀντιμοίραρχον, 3) Ἠλίαν Καϊμάκην, γεννηθέντα ἐν Ἀμφίσσῃ, ἐτῶν 49, πρώην ταμίαν, καὶ 4) Ἰωάννην Α. Βελέντσαν, γεννηθέντα εἰς Πύλον, ἐτῶν 27, κτηματίαν, ἵνα δικασθῶσι κατὰ τὸν νόμον, ὡς ὑπαίτιοι, ὅτι ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι κατεσκεύασαν ἐν Ἀθήναις ἀθεμίτως γραμματόσημα κυανῆς σφραγῖδος τῶν 20 λεπτῶν καὶ ἔθεσαν τοιαῦτα εἰς κυκλοφορίαν ἐν Χαλκίδι, Ἀθήναις, Ἁγίᾳ Ἄννῃ καὶ Σύρῳ». — Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Μεσολογγίου, κατὰ πρότασιν τοῦ δημοτικοῦ συμβούλου κ. Δ. Παλαμᾶ, παρεδέξατο καὶ ἀπεφάνθη παμψηφεί: α') νὰ εὑρεθῇ ὁ τόπος, ὅπου ἐτάφη ὁ ἀείμνηστος Κυριακούλης Μαυρομιχάλης, ὁ ἐνδόξως κατὰ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα πεσὼν ἐκεῖ, καὶ β') νὰ τεθῇ ἐπ' αὐτοῦ πλάξ, φέρουσα ἐγκεχαραγμένον κατάλληλον ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα. — Τὸ παρελθὸν Σάββατον κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ τὸ ἀτμόπλοιον τοῦ αὐστριακοῦ Λόϋδ S. Giusto, κομίζον 2,300 κιβώτια πολεμεφοδίων πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ. — Διὰ τοῦ αὐστριακοῦ ἀφίκοντο ἐνταῦθα χθὲς τρεῖς μηχανικοί, ἀποστελλόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀναλαβόντος τὴν διόρυξιν τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου στρατηγοῦ Τύρ, πρὸς ἐνέργειαν τῶν ἀπαιτουμένων ἐργασιῶν εἰς ἐξέτασιν τῆς γεωλογικῆς καταστάσεως τοῦ ἐκεῖ ἐδάφους. — Ἤρξατο ὁ τρυγητὸς ἐν ταῖς σταφιδοφόροις ἐπαρχίαις· ἡ ἐσοδεία τῆς σταφίδος προμηνύεται ἐφέτος ἄφθονος καὶ ἀρίστη.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1478.

Αἴνιγμα Ἰακ. Ρ. Ῥαγκαβῆ.

Εἶμαι ἐπίτροπος τοῦ ἡλίου
Ἐπὶ τῆς σφαίρας τῆς ὑδρογείου.
Εἶμαι μονάρχης ἐνθρονισμένος
Μὲ λαμπρὸν στέμμα στεφανωμένος.
Γνωρίζω πλῆθος τῶν μυστικῶν σου,
Εἶμ' ὁ πιστότατος τῶν πιστῶν σου,
Σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῆς ζωῆς σου
Εἶμαι ὁ φίλτατος τῆς ψυχῆς σου.
Καὶ μ' ὅλα ταῦτα μὲ καταθλίβεις
Μ' ἀγνωμοσύνην μὲ ἀνταμείβεις.
Μ' ὅλον τὸν θρόνον καὶ τὴν στολήν μου,
Πολλάκις τέμνεις τὴν κεφαλήν μου.
Καθ' ὅσον τέμνεις γεννᾶται ἄλλη,
Ἡ χείρ σου δ' αὖθις τὴν καταβάλλει.
Τί φλόγα τρέφω εἰς τὴν καρδίαν
Διὰ τοσαύτην ἀχαριστίαν!
Διὸ καὶ τήκομαι καὶ χαυνοῦμαι
Καὶ κατ' ὀλίγον ἀπονεκροῦμαι.
Τὸ στέμμα πίπτει πρὸ τῶν ποδῶν μου,
Καὶ τότ' εὑρίσκω τὸν θάνατόν μου.

1479.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

Π Η Γ Η
Η . . .
Γ . . .
Η . . .

1480.

Sans cesse, cher lecteur, on me met en avance,
Et toujours cependant je me trouve en retard.
Dans l'univers entier je ne suis nulle part;
Il est certain pourtant que je demeure en France.
Grand ami de la paix, je déteste la guerre,
Et toujours de plein gré je suis dans les combats.
Et quoique je ne sois ni sur mer ni sur terre,
Tu peux me rencontrer, lecteur, à chaque pas.

ΛΥΣΕΙΣ

1467.

Ὁ λόχνος.

1468.

Ψαλίς.

1469.

Ἦχος.

1470.

Ὑποδήματα.

1471.

7 καὶ 11.

1472.

Ἀνεμομαζώματα διαβολοσκορπίσματα.

1473.

Κ
Π Α Σ
Π Α Α Ι
Κ Α Α Μ Ο Σ
Σ Α Μ Ο Σ
Ι Ο Σ
Σ

1474.

Πεισίστρατος.

1475.

Σκότος.

1476.

Char-pie.

1477.

Rose-Rosée.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 240. — 2 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Κατά τινα ἀνακοίνωσιν, ἣν ἐποίησεν ὁ κ. Léon Heuzey, ἐπιμελητὴς τοῦ τμήματος τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Λούβρου, εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδήμειαν τῶν ἐπιγραφῶν, σπουδαιόταται ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις ἐγένοντο ἐν Χαλδαίᾳ ὑπὸ τοῦ ἐν Βασσόρᾳ ὑποπροξένου τῆς Γαλλίας de Sarzec. Διὰ τῶν ἀνακαλύψεων τούτων θέλει διαφωτισθῆ μεγάλως ἡ ἀρχαιοτάτη χαλδαϊκὴ ἱστορία, καὶ ἐπιλυθῆ τὸ ζήτημα τῆς ἀρχῆς, τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἀναπτύξεως τῆς χαλδαϊκῆς τέχνης.

Τὰ εἰς φῶς ἀχθέντα ἀντικείμενα εἶνε πολυάριθμα καὶ πολυτιμότατα οὐ μόνον ὑπὸ τεχνικήν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ φιλολογικὴν ἔποψιν. Ἐνέργειαι κατεβλήθησαν ὅπως τὰ κειμήλια ταῦτα γείνωσι κτῆμα τῶν γαλλικῶν μουσείων.

— Τοὺς ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ Γερμανοὺς ἐπασχολεῖ σπουδαίως τὸ ζήτημα τῆς ἱδρύσεως γερμανικοῦ πανεπιστημίου ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις. Τῆς ἰδέας γενομένης δεκτῆς ἤδη, πρόκειται νῦν νὰ συναχθῶσι τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα χρήματα, ἅτινα ὑπολογίζονται εἰς δύο ἑκατομμύρια δολλαρίων. Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ὑπάρχουσιν, ὡς γνωστόν, περὶ τὰ δέκα ἑκατομμύρια Γερμανῶν, κατοικούντων τὸ πλεῖστον εἰς συμπαγεῖς ὁμάδας ἐν τῷ κέντρῳ καὶ ταῖς ἀνατολικαῖς πολιτείαις τῆς Ὁμοσπονδίας, ὁμιλούντων τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν καὶ ἐχόντων τὰς ἐφημερίδας των. Σκοπὸς δὲ τοῦ μελετωμένου πανεπιστημίου εἶνε νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὰ τέκνα των ἀνατροφὴν ἐθνικήν, ἤτοι γερμανικήν.

— Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Βασιλείας ἐδωρήσατο ἐσχάτως περὶ τὰ δεκαπέντε φύλλα, τὰ ὁποῖα ἀνῆκον εἰς παρισινόν τι χειρόγραφον, περιέχον τὸ χρονικὸν Γεωργίου Κεδρηνοῦ, τοῦ βυζαντινοῦ χρονογράφου. Τὰ φύλλα ταῦτα εἶχον ἀποσπασθῆ τοῦ χειρογράφου πρὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, ἤτοι πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν τὸ χειρόγραφον εἰσήχθη εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ βασιλέως Φραγκίσκου Α'.

— Νέα χρησιμοποίησις τοῦ τηλεφώνου καὶ τοῦ μικροφώνου ἐγένετο ἐν Τυρόλῳ εἰς διάγνωσιν τῶν λανθανόντων ἐν τῷ ἐδάφει πηγαίων ὑδάτων. Ὁ κόμης Ἔνζενβεργ, ἔχων κτῆμα ἐστερημένον ὑδάτων, καίτοι ὁ γεωλογικὸς τῶν λόφων σχηματισμὸς καὶ τὰ δάση καθίστων πιθανὴν τὴν ὕπαρξιν ὑποχθονίων πηγῶν, ἀνεζήτησεν αὐτάς, χώσας ἐν ταῖς ὑπωρείαις τῶν λόφων σειρὰν μικροφώνων, συνδεδεμένων πρὸς ἄλληλα δι' ἀπομονωμένου τηλεφώνου καὶ μικρᾶς ἠλεκτρικῆς συστοιχίας. Τὴν νύκτα, ὅτε ὁ θόρυβος καὶ οἱ δονισμοὶ τῆς ἀτμοσφαίρας ἦσαν, ὡς εἰκός, ἠλαττωμένοι, ἠδυνήθη διὰ τοῦ τηλεφώνου ν' ἀκούσῃ σταλάξεις ὕδατος, καὶ οὕτω ν' ἀνεύρῃ ἱκανὰς φλέβας, ἃς ἐξέχωσε καὶ συνήνωσεν ἀποτελέσας ῥοὴν ὕδατος ἱκανῶς σπουδαίαν.

— Ἐν Ῥώμῃ ἐσχάτως δύο νεάνιδες, ἡ Καρολίνα Μαγιοστρέλλη ἐκ Μαντούας καὶ ἡ Εὐαγγελίνη Βοττέρο ἐξ Ἀκουΐνο, αἵτινες προηγουμένως εἶχον ὑποστῆ εὐδοκίμους ἐξετάσεις ἐν τῇ ἑλληνικῇ, τῇ λατινικῇ καὶ τῇ ἰταλικῇ φιλολογίᾳ, ἀνηγορεύθησαν διδάκτορες τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἐκ τῆς ἐπιτυχίας δὲ τῶν ἐξετάσεών των ἔτυχον καὶ τοῦ δικαιώματος νὰ δημοσιεύσωσι τὰς θέσεις αὐτῶν. Αἱ νεάνιδες αὗται εἶνε αἱ πρῶται λαβοῦσαι πτυχίον ἀπὸ τῆς θεμελιώσεως τοῦ ἐν Ῥώμῃ Πανεπιστημίου ὑπὸ τοῦ Ἰννοκεντίου Δ' κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα. Τὸ κατ' ἀρχὰς τὴν παρουσίαν των ἐν τῷ πανεπιστημίῳ δὲν εἶδον οἱ διευθύνοντες μετ' εὐχαριστήσεως, ἀλλ' αἱ ἐπιτυχεῖς αὐτῶν σπουδαὶ κατέκτησαν τὴν ὑπόληψιν τῶν καθηγητῶν, ἡ δὲ διαγωγή των ἐν μέσῳ τῶν φοιτητῶν ὑπῆρξε τόσῳ σεμνή, ὥστε ἐπέβαλε τὸν σεβασμόν.

— Ἐν Βορδῷ τῆς Γαλλίας θέλει συγκροτηθῆ τὸν προσεχῆ Αὔγουστον, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν Γάλλου ὑπουργοῦ, συνέδριον, οὗ τινος σκοπὸς εἶνε ἡ ἐξεύρεσις νέων μέσων πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν κωφαλάλων. Τρία συνέδρια πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἔχουσι συγκροτηθῆ μέχρι τοῦδε. Τὸ πρῶτον, διεθνές, ἐν Παρισίοις διαρκούσης τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ 1878· τὸ δεύτερον ἐν Λυὼν τῷ 1879, τρίτον δέ, διεθνὲς ὡσαύτως, ἐν Μιλάνῳ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους, εἰς ὃ παρέστησαν ἐξ ὅλης τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς διάσημοι καθηγηταὶ καὶ ἄλλοι φιλάνθρωποι ἐνδιαφερόμενοι ὑπὲρ τῆς τύχης τῶν κωφαλάλων.

— Αἱ ἐν Βερολίνῳ ἐφημερίδες, γράφει ἡ «Κλειώ», διηγοῦνται πολλὰ καὶ θαυμάσια περὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς τοῦ αὐτόθι πρεσβευτοῦ τῆς Ῥωσσίας κ. Σαβούρωφ. Πήλινα ἀγαλμάτια ἐκ Τανάγρας ἄπειρα, ἀρχαῖα ἀγγεῖα μετὰ θαυμαστῶν ζωγραφημάτων, ἀνάγλυφα πάμπολλα ἐξαισίου καλλονῆς καὶ ἄλλα παντοῖα λείψανα τῆς τέχνης τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συναπαρτίζουσι τὸ «ἀνεκτίμητον μουσεῖον» τοῦ κ. Σαβούρωφ. Τῇ βοηθείᾳ τῶν καθηγητῶν Φουρτβάγγλερ καὶ Κόνζε, ὁ κ. Σαβούρωφ ἀσχολεῖται περὶ τὴν κατάταξιν καὶ τὴν ἐπὶ μέρους ἀκρίβωσιν τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν ἀρχαιολογικῶν τούτων κειμηλίων, ἅτινα ἐθησαύρισεν ὁ ῥῶσσος διπλωμάτης κατὰ τὴν διατριβήν του ἐν Ἀθήναις.

— Ἐτελεύτησεν ἐν Λειψίᾳ ὁ κλεινὸς καθηγητὴς Βροῦνς, διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου καὶ ἀστρονόμος ἐκ τῶν κρατίστων, διότι ἀνεκάλυψε ἓξ κομήτας, συνέγραψε δὲ καὶ σπουδαιότατα ἀστρονομικὰ πονήματα. Ἐτελεύτησεν ἐσχάτως καὶ ὁ διαπρεπὴς φιλόλογος Θεόδωρος Bergk, ὁ γνωστὸς ἐκδότης τῶν ἑλλήνων λυρικῶν καὶ συγγραφεὺς τῆς «ἱστορίας τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων», ἧς ἐξεδόθη μέχρι τοῦδε μόνον ὁ πρῶτος τόμος, ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων μέχρι τοῦ Ἡσιόδου.

— Τὸ ζήτημα περὶ ἱδρύσεως ὀρθοδόξου ῥωσσικῆς ἐκκλησίας παρὰ τοῖς Ἀγγλικανοῖς ἐπέσυρεν ἐσχάτως πλέον ἢ ἄλλοτε τὴν προσοχὴν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργείου τῆς Ῥωσσίας. Πολλοὶ Ἀγγλικανοὶ φαίνονται διατεθειμένοι, ὡς βεβαιοῦται, νὰ ἐγκολπωθῶσι τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ τηρήσωσι τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῆς λατρείας, πρὸς οὓς εἶνε ἔκπαλαι συνειθισμένοι. Δύο καθηγηταὶ ἀπῆλθον ἐσχάτως ἐξ Ὀξωνίας εἰς Πετρούπολιν ἵνα πραγματευθῶσι τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπερ εἶχεν ἐξετασθῆ καὶ ἐπὶ τοῦ 1860, τῇ συμπράξει τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν. Ἔκτοτε ὅμως παρημελήθη Ἡ ἐν Πετρουπόλει ἐφημερὶς «Novosti» λέγει, ὅτι εἶνε ὅλως περιττὸν νῦν νὰ αἰτηθῇ ἡ γνώμη τῶν τεσσάρων ἐν τῇ Ἀνατολῇ Πατριαρχῶν. Οἱ Ἀγγλικανοὶ (προστίθησι) ἀπετάθησαν πρὸς τὴν Ἐθνικὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥωσσίας, αὕτη δέ, οὖσα καθ' ὅλα ἀνεξάρτητος, δύναται νὰ ἀποφασίσῃ τὰ δέοντα, ἄνευ τῆς συναποφάνσεως τῶν Πατριαρχῶν.

— Ἐν Λονδίνῳ ἐτελέσθη πανηγυρικώτατα τῇ 22/3 Αὐγούστου ἡ ἔναρξις τοῦ διεθνοῦς συνεδρίου τῶν ἰατρῶν, παρόντος τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας, τοῦ διαδόχου τοῦ γερμανικοῦ θρόνου καὶ ἄλλων ὑψηλῶν προσώπων. Οἱ κράτιστοι τῶν καθ' ἡμᾶς ἰατρῶν περὶ τοὺς 3000, ἐν οἷς ὁ Paget, ὁ Charcot, ὁ Virchow, ὁ Pasteur, συνῆλθον εἰς τὴν πανήγυριν, ἧς τὴν ἔναρξιν ἐκήρυξεν ὁ πρίγκιψ τῆς Οὐαλίας δι' ἀξιολόγου προσλαλιᾶς Ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη ἐλπίζει εἰκότως πολλὰ ἐκ τῆς ἐπιφανοῦς ταύτης ὁμηγύρεως.

— Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἐπέστειλε πρὸς τὸν κ. Σχλίμαν αὐτόγραφον γράμμα, λίαν εὐφήμως ἐξαῖρον τὰς ἀρχαιολογικὰς αὐτοῦ ὑπηρεσίας, ἀπένειμε δὲ αὐτῷ καὶ τὸ παράσημον τοῦ Στέμματος δευτέρας τάξεως.

***

Ὁ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογος μεριμνῶν περὶ τῆς ὠφελείας, ἥτις θέλει ἐπέλθει διὰ τῆς διαδόσεως εἰκόνων ἐπιτηδείων ἐκ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας, συνέστησεν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κκ. Κ. Παπαρρηγοπούλου, Ι Πανταζίδου, Π. Λάμπρου, Μ. Μελᾶ καὶ Σπ. Λάμπρου, ὅπως μελετήσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ προβῇ εἰς τὴν κατάρτισιν ἐκ τῶν ἐνόντων καὶ ἐκτύπωσιν συλλογῆς τοιούτων εἰκόνων εἰδικῶς χρησίμων πρὸς τὸν ὑπ' ὄψιν σκοπόν. Τὸ ἔργον τοῦ πρώτου τῶν παρ' ἡμῖν συλλόγων ἐπισπᾶται καὶ δικαίως τὸν γενικὸν ἔπαινον.

— Ἡ γενικὴ διοίκησις τῆς Κρήτης ἐδημοσίευσε τὸ πρόγραμμα διαγωνισμοῦ περὶ «Ἱστορίας τῆς Κρήτης». Ὁ διαγωνισμὸς οὗτος γίνεται ἀποφάσει τῆς γενικῆς τῆς Κρήτης συνελεύσεως, ἥτις ὥρισε πρὸς ἀμοιβὴν τοῦ συντάξοντος τὴν ἀρίστην τῆς νήσου ἱστορίαν γρόσια 40,000, εἰς ἃ προσέθηκεν

Digitized by Google

ἐξ ἰδίων ὁ γενικὸς διοικητὴς Φωτιάδης πασσᾶς ἑτέρας 10 χιλιάδας γροσίων. Κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ διαγωνισμοῦ ἡ ἱστορία τῆς Κρήτης διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον δέον νὰ περιλαμβάνῃ τὴν ἱστορίαν τῆς νήσου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ἁλώσεως αὐτῆς, ἤτοι τῆς ιγ' ἑκατονταετηρίδος μ. Χ., τὸ δὲ δεύτερον ἀπὸ τῆς ἐνετικῆς κυριαρχίας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Δι' ἑκάστην ἐποχὴν θέλει τελεσθῆ χωριστὸς ἀγών, καὶ ὁ μὲν ἀριστεύσας ἐν τῷ πρώτῳ μέρει θέλει λάβει γρόσια 20 χιλιάδας, ὁ δ' ἐν τῷ δευτέρῳ γρ. 30,000. Οἱ ἀγωνισθησόμενοι δέον νὰ ἐξεύρωσι τὰς πηγὰς τῆς ἱστορίας τῆς Κρήτης καὶ νὰ ἔχωσιν ἀσφαλεῖς εἰδήσεις. Τὰ ἐπὶ τοῦ α' μέρους ἔργα εἶνε δεκτὰ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Γενικῆς διοικήσεως μέχρι τῆς 1 Αὐγούστου 1883, τὰ δὲ τοῦ δευτέρου μέχρι τῆς 1 Αὐγούστου 1885. Τὰ χειρόγραφα θὰ ἀποστέλλωνται, ὅπως συνήθως εἰς τοὺς διαγωνισμούς, καὶ δέον νὰ ὦσιν εὐανάγνωστα.

—Ἐν τῷ διεθνεῖ γεωργικῷ συνεδρίῳ, ὅπερ προσεχῶς συνέρχεται ἐν Μιλάνῳ τῆς Ἰταλίας, θέλει ἀντιπροσωπεύσει τὴν Ἑλλάδα ὁ κ. Ἰωάννης Ἀποστολόπουλος, πρώην διευθυντὴς τῆς ἐν Τύρινθι γεωργικῆς σχολῆς.

—Ἐξεδόθη ἄρτι τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ Ι' τόμου τοῦ «Ἀθηναίου». Περιεχόμενα αὐτοῦ: Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ Γεωργίου Ν. Χατζιδάκη.—Διορθώσεις εἰς τὰ Ὁμήρου σχόλια ὑπὸ Πέτρου Ν. Παπαγεωργίου.—Ἔλεγχος παραδιορθώματος ὑπὸ Σπυρίδ. Βάση.— Καθορισμὸς Ἀττικοῦ δήμου ὑπὸ Στ. Ν. Δραγούμη. —Ἐργασίαι τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας κατὰ τὴν τελευταίαν διμηνίαν ὑπὸ Ε. Κ. — Ἐξακολούθησις τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ θεάτρου ὑπὸ Κ. Καββαδία—Ἀττικαὶ ἐπιγραφαὶ ὑπὸ Στεφ. Α. Κουμανούδη. —Βιβλία νεοφανῆ.—Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις.—Κριτικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰς ἐκ Βοιωτίας ἐπιγραφὰς ὑπὸ Γεωργίου Ν. Χατζιδάκη.

—Ἐξεδόθη εἰς φυλλάδιον ἡ λογοδοσία τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρίας τῶν τυπογράφων καὶ βιβλιοδετῶν ὁ «Γουτεμβέργιος» περὶ τῶν ἀπὸ 1 Ἀπριλίου 1880 μέχρι 31 Μαρτίου 1881 πεπραγμένων.

—Ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Δαμασκηνὸς Χριστόπουλος ἐξέδωκεν ὀρθόδοξον κατήχησιν πρὸς χρῆσιν ἐν τοῖς σχολείοις.

—Νέα ἐφημερὶς ἤρξατο ἐκδιδομένη τετράκις τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἴγλη».

—Ἄλλαι ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν ἄρτι ἐνταῦθα μὲν δύο φέρουσαι τὸν τίτλον «Ξ φίας» καὶ «Πὺξ-Λὰξ», ἐν Γαλαζίῳ δὲ τῆς Ῥουμανίας ὁ «Κεραυνός», πᾶσαι σατυρικαί.

—Ἡ ἄχρι τοῦδε ἐν Λαμίᾳ ἐκδιδομένη ἐφημερὶς «Φάρος τῆς Ὄθρυος» θὰ ἐκδίδεται τοῦ λοιποῦ ἐν Τρικκάλοις τῆς Θεσσαλίας ὑπὸ τὸν τίτλον «Φάρος τοῦ Ὀλύμπου».

ΒΙΒΛΙΑ

2411. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 2 Αὐγούστου 1881. Ἀριθ. 292 (240). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. [Μυθιστορία Ἰω. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Ἀναμνήσεις Νεαπόλεως ὑπὸ Χαρ. Ἀννίνου. — Ὁ ἀπολυθεὶς κατάδικος. — Τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι.—Σημειώσεις.— Πρακτικαὶ γνώσεις.

2412. Ἡ μήτηρ μου. Αὐτοβιογραφία τῆς κυρίας Ἐλισάβετ Μουτσὰν Μαρτινέγκου, ἐκδιδομένη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Ἐλισαβετίου Μαρτινέγκου μετὰ διαφόρων αὐτοῦ ποιήσεων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Κορίννης». 1881. 8ον, σελ. 270.

2413. Λόγος περὶ τοῦ Ἰώβ, ἐκφωνηθεὶς τῇ 24 Ἰουνίου 1881, ἡμέρᾳ τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Ἑρμουπόλει ἱερατικῆς Σχολῆς, ὑπὸ τοῦ Μεθοδίου Παπαναστασοπούλου, διευθυντοῦ αὐτῆς. Ἐν Ἑρμουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Προόδου» τῶν ἀδελφῶν Καμπάνη. 1881. 12ον, σελ. 29.

2414. Τὰ κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ βουλευτοῦ Ζακύνθου Σπυρίδωνος Ῥώμα, ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἀποθανόντος τῇ 30 Ἰουνίου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Κορίννης». 1881. 8ον, σελ. 29.

2415. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius, traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome troisième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte. 1881. Fascicule N° 15.—Souscription à l'ouvrage complet: 35 fr.

2416. **Qua in re hymni homerici quinque majores inter se differant antiquitate vel homeritate** investigavit J. R. S. Sterrett, Ph. D. —Dissertatio Inauguralis Monacensis. Bostoniæ, in ædibus Ginn, Heath, et Soc. J. S. Cushing, Typographus MDCCCLXXXI. Pag. XLVIII et 88. [Ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει λεπτομερῶς τοὺς πέντε μεγάλους τῶν ὁμηρικῶν ὕμνων, ἤτοι τὸν εἰς τὴν Ἀφροδίτην, τὸν εἰς Ἀπόλλωνα Πύθιον, τὸν εἰς Ἀπόλλωνα Δήλιον, τὸν εἰς Δήμητραν καὶ τὸν εἰς Ἑρμῆν, μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας ὑπὸ γλωσσικήν, φθογγικὴν καὶ μετρικὴν ἔποψιν. Ἰδίως διεξάγεται μετ' ἀκριβείας ἡ ἔρευνα περὶ τοῦ τίνα ἐπίθετα καὶ τίνες λέξεις δὲν εἶνε ὁμηρικαὶ ἐν τοῖς λεγομένοις ὁμηρικοῖς ὕμνοις, τίνες αἱ ἀρχαὶ ἢ τὰ τέλη τῶν στίχων τὰ μὴ ἀπαντῶντα παρὰ τῷ Ὁμήρῳ, τίνες οἱ ὁμηρικοὶ τύποι ὧν ὅμως ὁ Ὅμηρος δὲν ἐποιήσατο χρῆσιν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει τοῦ στίχου κτλ. Τέλος γίνεται ἀκριβὴς ἐξέτασις περὶ τοῦ δίγαμμα καὶ μετρικῶν ἀνωμαλιῶν. Συνεκδίδονται δὲ καὶ οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ὕμνοι, ἐν οἷς δι' ἰδίων χαρακτήρων δηλοῦται τί τὸ καὶ παρ' Ὁμήρῳ ἐν τῇ ἰδίᾳ θέσει τῶν στίχων ἀπαντῶν μετὰ λεπτομερῶν ὑποσελιδίων παραπομπῶν. Ἡ ἐργασία εἶνε κόπου πολλοῦ προϊὸν καὶ μεγάλης ἐπιμονῆς, θὰ ἀποβῇ δὲ πολλαχῶς χρησίμη εἰς τὴν μελέτην τῶν ὁμηρικῶν ὕμνων].

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΙΝΑΞ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

ΤΗΣ

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΥΠΟ

ΜΙΧΑΗΛ Θ. ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ

ΕΙΣ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:200,000

Τιμᾶται ἐν Ἑλλάδι μὲν δραχμῶν νέων 22, ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκων 23.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

30 Ἰουλίου 1881 — 30 Ἰουλίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ.	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 293
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 303
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 430
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον.	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 289
6 » δραχ.(μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 116
10 » φράγ. . . .		42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 213
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 439
120 » » χρυσ.		240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	ἀρτ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,005
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8.83	φρ 300	369
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	142
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	64
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,310	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,291	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 140	143
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	297

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 28.65. — Ἐμπ. 3μην 28.40.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.00
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 134

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (28 Ἰουλίου) Ἐμ. 28.60-28.65.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (28 Ἰουλίου 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (29 Ἰουλίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	57
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	256
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	266
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	140
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 3/4 - 109
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 15 - 23.20
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 28/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 12/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (19 Μαΐου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 5 Αὐγούστου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.35
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.31
Ἀργυρᾶ φιορ 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (29 Ἰουλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.20 1/2-25.25 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 135-140 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Χ. Μ. Π. Μεσολόγγιον. Ταχυδρομικῶς ἐγράψαμεν ὑμῖν, συναποστείλαντες καὶ τὰς ἀποδείξεις. Ἤρξατο ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου πρὸς τοὺς κκ. Γ. Χ., Σ. Ρ. καὶ Ι. Ζ., οἷς ἀπεστάλησαν καὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους ἐκδοθέντα.—κ. Γ. Κ. Κηφισίαν. Βιβλίον ἀπεστείλαμεν διὰ τοῦ ἐνεργοῦντος τὴν συγκοινωνίαν τακτικοῦ λεωφορείου.—Ἀναγνώστῃ τῆς «Ἑστίας». Πειραιᾶ. Τὸ ὄνομα παράσιτος δὲν εἶχεν ἀνέκαθεν τὴν κακὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν κατόπιν προσέλαβε καὶ μέχρι τοῦ νῦν διετήρησεν· ἀπεναντίας ἦτο σεμνὸν καὶ ἱερόν· διότι παράσιτοι ἐκαλοῦντο «οἱ ἐπὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ σίτου ἐκλογὴν αἱρούμενοι», ἦσαν δηλαδὴ εἶδος ἱεροδούλων, οἵτινες ἐξελέγοντο ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ λάβωσι μέρος εἴς τινα δεῖπνα μετὰ τὴν θυσίαν ἢ καὶ εἰς τὸ Πρυτανεῖον· ὅτι δὲ ἀπήλαυον μεγίστης τιμῆς καὶ ὑπολήψεως φαίνεται ἐκ τῆς παραδόσεως τοῦ Κλεάρχου, ὅστις γράφει· «Ἐν τοῖς παλαιοῖς νόμοις αἱ πλεῖσται τῶν πόλεων ἔτι καὶ σήμερον ταῖς ἐντιμοτάταις ἀρχαῖς καταλέγουσι παρασίτους»· ἀλλ' ὅσον ηὔξανεν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν τοσοῦτον ἠλαττοῦτο τὸ ἔργον των, καὶ οὕτως ἐπῆλθεν ἡ πτῶσις αὐτῶν βαθμηδὸν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας τιμητικῆς θέσεως εἰς τὴν ποταπὴν καὶ περιφρονητικήν, εἰς ἣν καὶ μέχρι τῆς σήμερον νοοῦνται. — κ. Α. Γ. Σέριφον. Θὰ δημοσιευθῇ εἰς προσεχὲς φύλλον τῆς «Ἑστίας». Ἐγένετο καὶ ἡ διόρθωσις τοῦ ὀνόματος κατὰ τὴν σημείωσίν σας. — Σ**. Δὲν ἀρκεῖ ἰδέα τις νὰ εἶνε σαφὴς δι' ἡμᾶς· πρέπει νὰ εἶνε διαυγὴς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. — κ. Κ. Δ. Κ. Πάτρας. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστείλαμεν ὑμῖν ταχυδρομικῶς, ὡς καὶ τὰς περὶ τῶν ἄλλων πληροφορίας. — κ. Λ. Ι. Σ. Πειραιᾶ. Θερμόμετρον γενικῶς παραδεδεγμένον ἐν Εὐρώπῃ δὲν ὑπάρχει ἓν μόνον. Οἱ ἐπιστήμονες μεταχειρίζονται κοινῶς τὸ ἑκατοντάβαθμον τοῦ Κελσίου, ἀλλ' οἱ διάφοροι λαοὶ κάμνουσι χρῆσιν ἕκαστος ἰδίου. Τὸ περίεργον δὲ εἶνε ὅτι οἱ μὲν Γερμανοὶ καὶ Ῥῶσσοι μεταχειρίζονται τὸ θερμόμετρον τοῦ Γάλλου Ῥεωμύρου, οἱ Γάλλοι τὸ τοῦ Σουηδοῦ Κελσίου, οἱ Ἄγγλοι τὸ τοῦ Γερμανοῦ Φάρεναϊτ, καὶ τέλος οἱ Σουηδοὶ τὸ τοῦ Ἄγγλου Leslie. Ἐν Ἑλλάδι σύνηθες εἶνε τὸ τοῦ Κελσίου. — κ. Α. Θ. Ξ. Ἡράκλειον. Ἀπηντήσαμεν —Ἀναγνώστην τῆς «Ἑστίας». Μαριανούπολιν. Ἐκ τῶν τριῶν τὸ ἓν μόνον εὕρομεν κατάλληλον καὶ δημοσιεύομεν εἰς προσεχὲς φύλλον — κ. Ι. Σ. Δ. Σύρον. Μᾶς εἶνε ἀδύνατον νὰ δημοσιεύσωμεν τοὺς ἀποσταλέντας γρίφους, διότι ἡ ξυλογράφησις τῶν εἰκόνων τοῦ ἑνὸς μόνον αὐτῶν ἤθελεν ἀπαιτήσει δαπάνην σημαντικήν, τοιαύτην δὲ θυσίαν μόνον εἰς ἄλλα οὐσιωδέστερα ἐπιτρέπεται νὰ κάμωμεν. — κ. Ν. Β. Κωνσταντινούπολιν. Ἀγνοοῦμεν. — κ. Κ. Ι. Δ. Μήπως ἐξελάβετε τὴν «Ἑστίαν» διὰ Πυθίαν; Πληροφορίας περὶ τῶν μελλόντων γενέσθαι δύνασθε νὰ εὕρετε ἐν λεπτομερείᾳ εἰς τὸν ἐφετεινὸν Καζαμίαν, εἰς ὃν σᾶς συμβουλεύομεν νὰ προστρέξητε πρὸς λύσιν τῆς ἀπορίας σας. — κ. Μ. Κ. Ζάκυνθον. Ἡ προπληρωμὴ τῆς συνδρομῆς εἶνε ὅρος ἀπαράβατος καὶ γενικός. — κ. Δημ. Ἀθήνας. Εἶσθε ἐλεύθερος, ἂν θέλετε, νὰ λάβητε ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς ἐπεξηγήσεις, ἃς ἐν τῷ «Αἰῶνι» τῆς Τετάρτης δημοσιεύει ὁ κ. Χ*, χωρὶς ὅμως νὰ καταλογίσητε καὶ σεῖς εἰς βάρος μας τὴν πλαγίαν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Χ*. ἄνευ λόγου ἀπέδωκεν εἰς τὴν ἁπλῆν ἐκείνην σημείωσίν μας, χωρὶς παντάπασι νὰ ὑπάρχῃ τοιαύτη.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[30 Ἰουλίου (Πέμπτη) 1881]

Ἡ διεθνὴς ἐπιτροπὴ πρὸς παράδοσιν τῆς παραχωρουμένης τῇ Ἑλλάδι χώρας ἀνεχώρησεν εἰς Λαμίαν καὶ Βῶλον μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπιτρόπων, ὅπως αὐτόθι συνδιασκεφθῶσι μετὰ τῶν Τούρκων αὐτῶν συναδέλφων περὶ τῆς παραδοχῆς ἢ μὴ τῆς ὑπὸ τῆς Πύλης αἰτουμένης ἀναβολῆς τῆς προθεσμίας πρὸς παράδοσιν τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ τμημάτων. Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» φαίνεται ὅτι ἡ αἰτηθεῖσα ἀναβολὴ ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐπιτροπῆς. — Ἡ κυβέρνησις, λέγει ὁ «Αἰών», πληροφορηθεῖσα, ὅτι οἱ ἐπὶ τῆς μεθορίου γραμμῆς τουρκικοὶ στρατῶνες ἐξεκενώθησαν ὑπὸ τῶν τουρκικῶν φρουρῶν, καὶ ὅτι τὰ παρὰ τὴν γραμμὴν χωρία, ὧν δὲν ἐγένετο εἰσέτι ἡ κατάληψις, διοικοῦνται, ἀντὶ ὑπὸ τούτων, ὑπὸ πολυαρίθμων ληστρικῶν συμμοριῶν, ἔσπευσε νὰ προβῇ εἰς τὰς δεούσας διπλωματικὰς ἐνεργείας, ἐπὶ τῷ τέλει νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὰς μεθορίους ἑλληνικὰς φρουρὰς νὰ εἰσέρχωνται, παραστάσης ἀνάγκης, πρὸς καταδίωξιν ληστῶν κατὰ τὰ εἰρημένα χωρία. — Τὰ ἐν Φθιώτιδι σώματα διαιρεθήσονται εἰς δύο ταξιαρχίας μετὰ τοῦ ἀναλογοῦντος πυροβολικοῦ καὶ ἱππικοῦ· τῆς μιᾶς ταξιαρχίας διωρίσθη διοικητὴς ὁ συνταγματάρχης Καραϊσκάκης, ὅστις ἀποδεχθεὶς τὸν προβιβασμὸν αὐτοῦ ἀνεχώρησε τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην εἰς Λαμίαν. — Τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης συνέστησε πενταμελῆ ἐκ νομομαθῶν ἐπιτροπήν, ἥτις, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργοῦ, θέλει σκεφθῆ καὶ προτείνει περὶ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐφαρμογῆς ἢ μὴ τῶν ἑλληνικῶν νόμων εἰς τὰς παραχωρηθείσας τῇ Ἑλλάδι νέας ἐπαρχίας. — Κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα», ἡ ἀνωτέρω ἀναφερομένη ἐπιτροπὴ ἀπεφάνθη ὅτι μετὰ τὰ ἐκδοθέντα ἤδη διατάγματα, τὸ ζήτημα δὲν φαίνεται τόσον νομικὸν ὅσον ζήτημα πρακτικῆς ἀνάγκης· διὸ δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου ὅλων ἀπὸ τοῦδε, ἂν θέλῃ. — Θὰ συστηθῶσιν ἀμέσως τέσσαρα εἰρηνοδικεῖα διὰ Β. Δ. εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς Ἄρτης, ἢ μᾶλλον συνιστῶνται ἤδη ὡς ἐπειγούσης τῆς ἀνάγκης. — Πρὸς σύστασιν τηλεγραφικῶν σταθμῶν εἰς τὰ καταλαμβανόμενα μέρη τῶν προσαρτωμένων ἐπαρχιῶν ἐχορηγήθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν πίστωσις δραχ. 200,000. — Ἐστάλη εἰς Ἄρταν ὁ μηχανικὸς κ. Ἔσλεν, ὅπως διαχαράξῃ τὴν κατασκευὴν ὁδῶν πρὸς συγκοινωνίαν τῶν διαφόρων χωρίων μετ' ἀλλήλων καὶ μετὰ τῆς πόλεως Ἄρτης. — Ἡ κεντρικὴ πλατεῖα τῆς πόλεως Ἄρτης ἐπωνομάσθη πλατεῖα τῆς ἐλευθερίας, ἡ δ' ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς πόλεως πλατεῖα Γεωργίου τοῦ Α'. — Διοικητὴς τῆς ἐν Πειραιεῖ στρατιωτικῆς σχολῆς διωρίσθη ὁ ἀντισυνταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ Πᾶνος Κολοκοτρώνης. — Λέγεται ὅτι εἰς τὴν στρατιωτικὴν τῶν εὐελπίδων σχολὴν θὰ εἰσέλθῃ πρὸς ἐκπαίδευσιν ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος, πιθανῶς δὲ καὶ ὁ βασιλόπαις Γεώργιος. — Πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν σύνοδον τῆς βουλῆς ψηφισθέντος νόμου περὶ αὐξήσεως τοῦ ποσοῦ τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ χαλκῶν νομισμάτων ἀπὸ δραχμῶν τριῶν εἰς τέσσαρας κατ' ἄτομον, διετάχθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν ὅπως ἐνεργηθῇ ἐν Παρισίοις καὶ ἐν τῷ καταστήματι τῆς αὐτόθι ἑλληνικῆς πρεσβείας μειοδοτικὴ δημοπρασία περὶ κατασκευῆς 1,600,000 δραχμῶν εἰς δεκάλεπτα καὶ 720,000 εἰς πεντάλεπτα. — Ὁ ἀνακριτὴς κ. Μητσόπουλος διετάχθη νὰ μεταβῇ εἰς Σμύρνην καὶ Βῶλον, ὅπως ἐνεργήσῃ ἀνακρίσεις διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν καϊμέδων. — Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀφίχθη εἰς Πειραιᾶ τὸ ἀτμόπλοιον «Pickwulck», κομίσαν τὸ ὑλικὸν τῶν ἱπποσιδηροδρόμων Ἀθηνῶν διὰ τὴν πρώτην γραμμὴν τῆς ὁδοῦ Σταδίου, τῆς ὁποίας αἱ ἐργασίαι θέλουν ἀρχίσει μετ' ὀλίγας ἡμέρας. — Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν κατέπλευσαν εἰς Πειραιᾶ ἐκ Φιοῦμε δύο ἔτι τορπιλλοφόροι ἡ «Χίος» καὶ «Σάμος». Ἤδη ὑπάρχουσιν ἐν Πειραιεῖ ἕνδεκα μεγάλαι τορπιλλοφόροι· αἱ δὲ μικραί, ὀκτὼ τὸν ἀριθμόν, ἀπεστάλησαν εἰς τὸν ναύσταθμον. Ἀναμένονται καὶ ἄλλαι. — Καὶ ἕτερον ἀτμόπλοιον μέγα καὶ εὐρύχωρον τῆς ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐας ἠγοράσθη ἐν Λονδίνῳ, ὅπερ καταπλέει προσεχῶς εἰς Σύρον. — Καὶ εἰς τὰ τοῦ κ. Δ. Γουδῆ ὑπάρχοντα ἀτμόπλοια προστίθεται καὶ ἄλλο εὐρύχωρον καὶ ταχύτατον, ναυπηγηθὲν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ὀνομασθὲν «Κρήτη»· τὸ νέον τοῦτο ἀτμόπλοιον ἀνεχώρησεν ἤδη ἐκεῖθεν ἐρχόμενον εἰς Πειραιᾶ. — Πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐν τῷ ἐν Πειραιεῖ φωσφοροποιείῳ ὁ «Ἥφαιστος» ἀπετέφρωσεν αὐτὸ ἐξ ὁλοκλήρου ἐντὸς μικροῦ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1481.

Ἀ† ἠ†ύ†α†ο †ὰ ει†εύ†η† ὅ†α †έ†ο††αι †ε†ὶ †οῦ ἀ†ό††ο†, ἠ†ε†ε† ἀ†α††ι†ό†ω† †ε!†ῃ †ο††ι††ε†ο† †αὶ ἐ†ιει†έ†ε†ο† εἰ† †ὰ† †ε†ὶ †ῶ† ἄ††ω† ††ί†ει† †ου.

Ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἀνωτέρου λογίου, ἀντικαθισταμένων τῶν σταυρῶν διὰ ἰσαρίθμων συμφώνων.

1482.

Ἐὰν δὲν εἶσαι ἄθεος, σκύψε προσκύνησέ με,
Χωρὶς λαιμὸν καὶ κεφαλὴν 'ς τὰ πλοῖα ζήτησέ με.

1483.

Αἴνιγμα Ἰακ. Ρ. Ῥαγκαβῆ.

Ποτέ τις ἀργυρώνητος ἐκ τῆς ἐμῆς κοιλίας
Προῆλθεν εἰς διοίκησιν μεγάλης βασιλείας.
Ἂν κεφαλὴν καὶ τράχηλον θελήσῃς νὰ μὲ κόψῃς,
Ζωογονεῖται παρευθὺς τῆς φύσεως ἡ ὄψις.
Ἂν πόδας δὲ καὶ κεφαλήν, πᾶς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου
Τὸ δρέπανον τὸ φοβερὸν φοβεῖται τοῦ ἀνδρός μου.

1484.

Τίνα προσταγὴν ἐκφράζουσι τέσσαρα ἀλλεπάλληλα γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου;

1485.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων — Εὖ Πάτμον ἄναξ ὁ κεδνὸς — σχημάτισον περίφημόν τι ἱστορικὸν λόγιον.

1486.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Τίνες εἶνε οἱ δύο ἀριθμοί, ὧν τὸ ἄθροισμα ἀφαιρούμενον ἀπὸ τοῦ γινομένου ἀφίνει ὑπόλοιπον 75;

1487.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.]

Α ΕΕΕΕ Κ ΛΛΛΛΛ ΝΝ ΟΟΟΟΟ ΠΠ
ΤΤΤΤ ΥΥΥΥ ΩΩΩ

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων σχημάτισον ἀρχαῖόν τι γνωμικόν.

1488.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

Α	Λ	Φ	Α
Λ	.	.	.
Φ	.	.	.
Α	.	.	.

1489.

Je suis difficile à trouver
Et plus encore à conserver.
Les curieux, pour me connaître,
Avec grand soin me font la cour;
Mais mon destin me défend de paraître,
Car l'instant où je vois le jour
Est l'instant où je cesse d'être.

1490.

Chez tous les boulangers on peut voir mon premier,
En cherchant dans la gamme on trouve mon dernier,
Allons donc, paresseux, imitez mon entier.

ΛΥΣΕΙΣ

1478.

Λύχνος.

1479.

Π	Η	Γ	Η
Η	Χ	Ο	Σ
Γ	Ο	Ο	Σ
Η	Σ	Σ	Α

1480.

La lettre a.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 241. — 9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Επιστήμη, Καλλιτεχνία.

Καθὰ ἀναγγέλλει ὁ ἀγγλικὸς «Χρόνος» τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον ἀπέκτησε κατ' αὐτὰς διάφορα ἀνατολικὰ χειρόγραφα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι μεγίστην σημασίαν διά τε τὴν κριτικὴν καὶ ἐξήγησιν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἡ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀραβίᾳ εὑρεθεῖσα αὕτη συλλογὴ περιέχει τεσσαράκοντα χειρόγραφα, ὧν τὰ δεκαπέντε εἶνε τεμάχια ἑβραϊκῶν Γραφῶν, δύο ἄλλα εἶνε πιθανῶς τὰ ἀρχαιότερα τῶν διασωθέντων κειμένων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἕτερον περιέχει τὸ Ἁγιόγραφον καὶ ἀναθεώρησίν τινα τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου. Τοῦ χειρογράφου τούτου προστιθεμένου εἰς δύο ἕτερα τεμάχια, εὑρισκόμενα ἤδη ἐν τῷ Μουσείῳ, συμπληροῦται οὕτως ὁλόκληρος ἡ ἑβραϊκὴ Γραφή. Πλεῖστα τῶν χειρογράφων τούτων φέρουσι καὶ τὴν ἀραβικὴν τοῦ Σουαδιὰ μετάφρασιν εἰς στίχους ἀντιστοιχοῦντας πρὸς τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον. Τὰ ἕτερα εἴκοσι καὶ πέντε χειρόγραφα περιέχουσι σημειώσεις εἰς Ὁμιλίας καὶ Λειτουργίας τινάς.

— Πρόοδος τοῦ Χριστιανισμοῦ μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν. Πρὸ 80 ἐτῶν ὑπῆρχον μόνον 7 ἱεραποστολικαὶ ἑταιρίαι, νῦν δὲ ὑπάρχουν 70. Πρὸ 80 ἐτῶν ἦσαν μόνον 170 ἱεραπόστολοι, τώρα δὲ 2,400 καὶ 2,300 αὐτόχθονες βοηθοί. Πρὸ 80 ἐτῶν περίπου 50,000 εἰδωλολατρῶν εἶχον γείνει χριστιανοί, τώρα ὑπάρχουσιν 1,700,000 ἐπιστραφέντες ἐκ τῆς εἰδωλολατρείας.

— Ἐν Λακωνίᾳ ὁ συνήθης μισθὸς τῶν δημοδιδασκάλων εἶνε 125 φράγκα ἐτησίως. Τὸ ποσὸν τοῦτο εἶνε, φαίνεται, ἐπαρκὲς πρὸς συντήρησιν αὐτῶν, καίτοι δὲ τόσον γλίσχρος ἡ παρεχομένη ἀμοιβή, οὐχ ἧττον ὁ ἀριθμὸς τῶν σχολείων ὁσημέραι αὐξάνει.

— Ἱκανὰ χρηματικὰ ποσὰ συνελέχθησαν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ πρὸς ἀρωγὴν τοῦ ἐκ Φιλαδελφείας ἀεροναύτου Samuel King, ὅπως κατασκευάσῃ ἀερόστατον προωρισμένον εἰς δοκιμὰς περὶ τοῦ ἐφικτοῦ ἢ μὴ τῆς διὰ τῶν ἀέρων μεταβάσεως εἰς Εὐρώπην ὑπεράνω τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Τὸ ἀερόστατον θέλει ἔχει χωρητικότητα κατ' ἐλάχιστον ὅρον 100 000 κυβικῶν ποδῶν, ἔσεται δὲ σχεδὸν ἀδιάβροχον. Ἡ ἐκροὴ τοῦ ἀερίου καὶ ἡ εἰσροὴ τοῦ ἀέρος, ὅπερ εἶνε συνέπεια τῆς πορώδους φύσεως τῶν τοίχων τοῦ ἀεροστάτου, ἀποτελοῦσι τὸ σπουδαιότερον κώλυμα διὰ μακρὰν ἀεροδρομίαν. Ὁ κ. King φρονεῖ ὅτι θὰ κατορθώσῃ νὰ ὑπερπηδήσῃ τὸ πρόσκομμα τοῦτο κατὰ μέγα μέρος διὰ τῆς χρήσεως τοῦ καουτσούκ, καὶ ὅτι τὸ ἀερόστατον αὐτοῦ θὰ δυνηθῇ νὰ κρατήσῃ ἱκανὴν ποσότητα ὑδρογόνου, ὅπως κυμαίνηται ἐν τῷ ἀέρι ἐπὶ διάστημα τεσσάρων μέχρις ἓξ ἡμερῶν. Πρὶν δ' ἢ ῥιψοκινδυνεύσῃ ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ, θὰ ἐκτελέσῃ ἐν ᾗ πολλὰ δοκιμαστικὰ ταξείδια ἐν Ἀμερικῇ ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

— Ἰταλὸς ἐκδότης ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Παρισίων ἐδημοσίευσεν ἔκδοσιν τῆς «Θείας Κωμῳδίας», ἥτις ἐθεωρήθη οὖσα τὸ μικρότερον βιβλίον τοῦ κόσμου. Ὁ τόμος εἶχεν ἔκτασιν πεντήκοντα ἓξ ὑποχιλιομέτρων ἐπὶ τριάκοντα πέντε. Τὸ γράμμα Ι ἐποίκιλλε μεταξὺ ὕψους ἑβδομήκοντα ἐννέα καὶ ὀγδοήκοντα ἑνὸς ἑκατοστῶν τοῦ ὑποχιλιομέτρου. Καὶ ὅμως κατωρθώθη καὶ πλέον τούτου ἔτι εἰς τὸ δυσχερὲς καὶ ἀνωφελὲς τοῦτο εἶδος. Ὑπάρχει ἔκδοσις τῆς πραγματείας τοῦ Σενέκα «De tranquillitate animi», ἐν Βελγίῳ ἐκτυπωθεῖσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος, ἥτις ἔχει ἔκτασιν μόνον τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς ὑποχιλιομέτρου ἐπὶ τριάκοντα. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι οἱ χαρακτῆρες τῆς πραγματείας τοῦ Σενέκα εἶνε γιγαντιαῖοι παρὰ τοὺς τῆς «Θείας Κωμῳδίας». Ἀλλ' ὁ κ. Μαμ ἐτύπωσεν ἐν Τούρ τῷ 1862 Προσευχητάριον, ἐν ᾧ τὰ Ι οὐδέποτε ὑπερβαίνουσι τὰ ἑξήκοντα τέσσαρα ἑκατοστὰ τοῦ ὑποχιλιομέτρου. Τὰ δὲ m ἔχουσιν ἑβδομήκοντα ἑκατοστὰ πλάτος, ἤτοι ἓξ ὀλιγώτερον ἢ τὰ τοῦ Δάντε.

— Ἐν Λονδίνῳ συνεδριάζει ἡ πέμπτη διεθνὴς σύνοδος τῶν φαρμακοποιῶν, ἧς συμμετέχουσιν ἐπιτήδειοι ἀντιπρόσωποι ἁπασῶν τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν τῆς ὑφηλίου, ἰδίως δὲ Ἀγγλίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας. Ἀπεφάσισαν δὲ νὰ ἑρμηνευθῶσι λατινιστὶ αἱ φαρμακολογίαι τῶν διαφόρων χωρῶν, νὰ ἐγκριθῇ μία καθολικὴ φαρμακοποιητικὴ ὀνοματολογία, νὰ προβιβασθῇ ἡ τελειοτέρα ἐκπαίδευσις καὶ νὰ βελτιωθῇ ἡ κοινωνικὴ θέσις τῶν φαρμακοποιῶν, καὶ νὰ συστῇ διεθνὴς ἐπιτροπὴ ἐκ δύο μελῶν ἑκάστης ἐπικρατείας, μέλλουσα ἐντὸς βραχέος χρόνου νὰ ἀκριβώσῃ τὴν δύναμιν τῶν ἑκασταχοῦ ἰσχυροτέρων βοτανῶν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐπεξεργασίας των. Ἡ ἕκτη διεθνὴς σύνοδος συνέρχεται εἰς Βρυξέλλας τῷ 1884.

* * *

Συντελεσθεὶς ἐν Βερολίνῳ κατ' Ἀπρίλιον τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολόγου Α. Milchhöfer ὁ κατάλογος τῶν ἐν τοῖς μουσείοις τῶν Ἀθηνῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἐκτυπωθεὶς κομψῶς εἰς σχῆμα μικρὸν καὶ εὐμεταχείριστον ἐν Λειψίᾳ, ἐδημοσιεύθη ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ βιβλιοπώλου κ. Καρόλου Βίλμπεργ. Εἶνε δὲ τὸ νέον τοῦτο γερμανικὸν ἔργον ὁδηγὸς ἁπλοῦς ἅμα καὶ μεθοδικώτατος τῶν ἐπισκεπτομένων τὰ ἡμέτερα τῶν Ἀθηνῶν μουσεῖα ἢ ταμιευτήρια ἀρχαιοτήτων, ἤτοι τὸ ἐθνικὸν τῆς ὁδοῦ Πατησίων, τὸ πολυάνδριον τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὴν ἐν τῷ Θησείῳ συλλογήν, τὴν τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας, τὰς τῆς Ἀκροπόλεως ἄνω τε καὶ κάτω, τὴν τοῦ Βαρβακείου καὶ τὴν τριπλῆν τῶν Μυκηνῶν, τοῦ Σπάτα καὶ τοῦ Μενιδίου ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὴν χρησιμότητα τοῦ ἔργου τούτου ἐλυμήνατο ἐπαισθητῶς ἡ διαρκούσης τῆς ἐκτυπώσεως μεταφορὰ τῆς τοῦ Βαρβακείου συλλογῆς εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον πρὸς ὁριστικὴν κατάταξιν. Τῆς δ' αἰγυπτιακῆς συλλογῆς Ι. Δημητρίου, πρὸ μικροῦ χρόνου ταξινομηθείσης καὶ ἐκτεθείσης ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας ὁ κατάλογος δὲν συμπεριελήφθη ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

— Τὸ γερμανικὸν ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτοῦτον ἠγόρασεν ἀντὶ εἰκοσακισχιλίων φράγκων τὸ εἰς τὴν ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν ἀναλογοῦν μέρος τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει Περγάμου ἀνευρεθεισῶν ἀρχαιοτήτων. Αἱ ἀρχαιότητες αὗται τεθεῖσαι ἐντὸς 250 κιβωτίων ἐφορτώθησαν εἰς τὸ γερμανικὸν πολεμικὸν «Λορελάη».

— Οἱ ἐν Μυτιλήνῃ χάριν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν ἀπεσταλμένοι τῆς ἀμερικανικῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας ἀπέστειλαν πρὸς τὸν ἐν Βοστόνῃ διευθυντὴν κ. Νόρτων ἀκριβῆ περιγραφὴν καὶ ἰχνογραφικὸν χάρτην μετὰ γεωμετρικῆς καταμετρήσεως τῶν μερῶν, ἅτινα μέλλουσι ν' ἀνασκάψωσιν. Ἤδη δὲ προετοιμάζονται ὅπως κατὰ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ἀρχίσωσι τὰς ἀνασκαφάς.

— Ὁ ἔφορος τῶν ἐν Μυκήναις ἀρχαιοτήτων κ. Καββαδίας ἀναγγέλλει πρὸς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἑταιρίαν ὅτι ἀνευρέθησαν αὐτόθι δύο πανάρχαια μαρμάρινα ἀγάλματα Ἀρτέμιδος φυσικοῦ μεγέθους, ὧν τὸ ἓν μετὰ τῆς κεφαλῆς. Πολὺς δ' ἐγένετο λόγος καὶ περὶ ἄλλου ἀγάλματος, τῆς Ἀρτέμιδος ὡσαύτως, ἀνευρεθέντος ἐν Μεγάροις, ὅπερ ὅμως ἀπεδείχθη ὅτι ἦτο ἔργον νόθον, ὑπό τινος χάριν κερδοσκοπίας βεβαίως κατασκευασθέν.

— Συνεπείᾳ συνεννοήσεως τοῦ προεδρείου τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου «Βύρωνος» καὶ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς Μεσολογγίου ἀπεφασίσθη, ὅπως ὁ αὐτόθι ἐγερθησόμενος ἀνδριὰς τοῦ «Βύρωνος» στηθῇ ἐντὸς τοῦ κήπου τῶν «Ἡρώων» μεταξὺ τοῦ μνημείου τοῦ Μάρκου Βότσαρη καὶ τοῦ Ἡρῴου, τάφου περικλείοντος τὰ ὀστᾶ τῶν κατὰ τὴν ἔξοδον πεσόντων.

— Ἐγένετο νέα ἔκδοσις τοῦ πίνακος τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν ὑπὸ τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων συλλόγου. Ὁ πίναξ οὗτος ἐκτυπωθείς, ὡς καὶ ἄλλοι τοῦ αὐτοῦ συλλόγου, ἀναλώμασι τοῦ φιλογενοῦς κ. Σ. Ζαφειροπούλου ἐν Βερολίνῳ, καὶ ἐπιθεωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ διασήμου Κείπερτ περιέχει καὶ τὴν νέαν μεθοριακὴν ἑλληνικὴν γραμμήν.

— Λίαν προσεχῶς δημοσιεύεται ἡ ἐν τῷ Ζαππείῳ διαγωνισμῷ ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς Ἐθνικῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς βραβευθεῖσα πραγματεία τοῦ κ. Χαιρέτη περὶ καλλιεργείας τῆς σταφιδαμπέλου.

— Μετ' οὐ πολὺ δημοσιεύεται ἐν Παρισίοις, δαπάνῃ τοῦ ἐκδότου Maisonneuve, ὁ 6' τόμος τῆς «Νεοελληνικῆς βιβλιοθήκης» τοῦ κ. Αἰμιλίου Λεγρανδίου. Ὁ τόμος οὗτος περιέχει τὸ Ἰατροσόφιον τοῦ Ἰωάννου Σταφίδα, τὰ συναξάρι τοῦ Σπανοῦ, τὴν ἱστορίαν τῆς Σουσάννας, τὸν ἀπόκοπον τοῦ Βεργάδη, τὸν θρῆνον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀθηναίου

Μιχαὴλ Λιμπόνα, τὴν Ἐρωφίλην τοῦ Χορτάτζη καὶ ἄλλα ποιήματα νεοελληνικά.

— Ἐν Κεφαλληνίᾳ ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἥλιος». Ἀγγέλλεται δὲ ἡ ἐν Πάτραις ἔκδοσις νέας ἐφημερίδος πολιτικῆς καὶ ἐμπορικῆς ὑπὸ τὸν τίτλον ὁ «Ἐργάτης».

ΒΙΒΛΙΑ

2417. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 9 Αὐγούστου 1881. Ἀριθ. 293 (241). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Θεσσαλία. — Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. [Μυθιστορία Ἰω. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Τυχοδιωκτικὸς βίος Ἕλληνος ἐν Πράγῃ — Ἔθιμα ἑλληνικά. — Εἰλικρίνεια αἰσθημάτων. — Ἡ τράπεζα Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι.

2418. Στοιχειώδης ὀρθόδοξος κατήχησις Ν. Μ. Δαμαλᾶ κατ' ἔγκρισιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Πρὸς χρῆσιν τῆς ἐν τοῖς σχολείοις παιδευομένης ὀρθοδόξου νεότητος. Ἔκδοσις δευτέρα, μεθοδικωτέρα καὶ πληρεστέρα. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. 1881. 12ον, σελ. 72. Τιμᾶται λεπ. 50.

2419. Τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Καζαμία ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον μετὰ 20 εἰκονογραφιῶν ὑπὸ Ἀνέστη Κωνσταντινίδου διὰ τὸ ἔτος 1822. Ἐξεδόθη κατὰ μῆνα Ἰούλιον τοῦ 1881 τύποις ὁ «Κοραῆς». 8ον, σελ. 52. Τιμᾶται δραχμῆς.

2420. Κακουργοδικεῖον Ἀθηνῶν. Κοινωνικὸν ἐπεισόδιον ἐν Πειραιεῖ ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης. Ἐν Ἀθήναις, 1881, σελ. 69, εἰς μέγα 8ον. [Τὸ προκείμενον φυλλάδιον περιλαμβάνει τὰ ἐστενογραφημένα πρακτικὰ δίκης ἐπὶ πλαστογραφίᾳ συναλλαγματικῶν, διεξαχθείσης ἐνώπιον τοῦ κακουργιοδικείου Ἀθηνῶν τὸ παρελθὸν ἔτος].

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Σιδηρόδρομοι.

Ἐξεδόθησαν παρὰ τοῦ τμήματος τῶν δημοσίων ἔργων αἱ συγγραφαὶ (cahiers de charge) τῆς ἐργολαβίας τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Λάρισσαν καὶ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Πάτρας. Κατὰ ταύτας, ἡ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Λάρισσαν γραμμὴ ἄρχεται ἐκ Πειραιῶς, διέρχεται παρὰ τὸ προάστειον Πατήσια, ἀλλὰ πέραν τῆς ζώνης τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, προσεγγίζει διὰ τοῦ χωρίου Κουκουβάουνες πρὸς τὴν κωμόπολιν Κηφισιᾶς, καὶ ἐκεῖθεν διήκουσα τὴν γραμμὴν τῶν χωρίων Μπογιάτι, Σάθα, Τσούρκα καὶ διερχομένη διὰ μέσου τῶν χωρίων Μάζι καὶ Καπανδρίτη, παρακολουθεῖ τὴν γραμμὴν τῶν χωρίων Κακοσάλεσι, ἀρχαίας Τανάγρας, Βράτσι καὶ Σπαΐδων, μεθ' ὃ ἀφικνεῖται εἰς τὸ προάστειον τῶν Θηβῶν Πυρί. Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου διήκει τὴν ἐθνικὴν ὁδὸν ἀπὸ Θηβῶν εἰς Λεβαδείαν καὶ ἀπὸ ταύτης παρακολουθοῦσα τὴν ἐθνικὴν ὁδὸν φθάνει εἰς τὴν κωμόπολιν Ἐλατείας, ὅθεν διὰ τοῦ Νεοχωρίου, Μπράλο, Μουσταφᾶ καὶ Μοσχοχωρίου ἀφικνεῖται εἰς Λαμίαν, καὶ ἐκεῖθεν διερχομένη παρὰ τὸ χωρίον Δερβὲν Φούρκα φθάνει διὰ Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων εἰς Λάρισσαν.

Τὰ ἔργα τῆς ὅλης γραμμῆς θὰ περατωθῶσιν ἐντὸς τεσσάρων ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν τῶν διαγραμμάτων τῆς ὅλης γραμμῆς ἢ τμήματος αὐτῆς, ἅπερ ἡ ἑταιρία ὀφείλει νὰ ὑποβάλῃ ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς παραχωρήσεως τοῦ σιδηροδρόμου.

Ἡ ὅλη γραμμὴ διαιρεῖται εἰς τέσσαρα τμήματα:

1) Ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Θήβας.
2) Ἀπὸ Θηβῶν εἰς Ἐλάτειαν.
3) Ἀπὸ Ἐλατείας εἰς Λαμίαν.
4) Ἀπὸ Λαμίας εἰς Λάρισσαν.

Ἕκαστον τμῆμα θὰ συντελεσθῇ ἐντὸς ἔτους, τοῦ πρώτου ἀρχομένου ἀφ' ἧς ἐκοινοποιήθη τῇ ἑταιρίᾳ ἡ ἔγκρισις τῶν διαγραμμάτων τοῦ σιδηροδρόμου.

Καθόσον περατοῦνται τὰ ἔργα μερῶν τοῦ σιδηροδρόμου, ἐπιδεκτικῶν νὰ παραδοθῶσιν ὠφελίμως εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ κοινοῦ, ταῦτα παραδίδονται καὶ μονομερῶς εἰς κοινὴν χρῆσιν.

Τὰ ὀχήματα τῶν ἐπιβατῶν θὰ ἔχωσι τρεῖς τοὐλάχιστον τάξεις.

Ἡ ἐλαχίστη καὶ μεγίστη ταχύτης τῶν ἁμαξοστοιχιῶν τῶν ἐπιβατῶν, τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τῶν εἰδικῶν ταχυδρομικῶν ἁμαξοστοιχιῶν, ὡς καὶ ἡ διάρκεια τοῦ ταξειδίου θὰ ὁρισθῇ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου.

Ἡ κυβέρνησις ἐπιφυλάσσεται ῥητῶς τὸ δικαίωμα τοῦ παραχωρεῖν νέας σιδηροδρομικὰς γραμμάς, διακλαδουμένας ἐπὶ τοῦ δρόμου τούτου ἢ κατὰ προέκτασιν αὐτοῦ.

Τὰ πληρονόμενα δίοδια καὶ κόμιστρα ὑπὸ τῶν ἐπιβατῶν θὰ εἶνε διὰ τὴν πρώτην θέσιν 10 λεπτὰ κατ' ἄτομον καὶ χιλιόμετρον, διὰ τὴν δευτέραν θέσιν λεπτὰ 10 καὶ διὰ τὴν τρίτην 6, καὶ τοῦτο διὰ τὰς τῆς μεγάλης ταχύτητος ἁμαξοστοιχίας.

Τὰ ζῶα, ἐδώδιμα καὶ ἐμπορεύματα τὰ στελλόμενα διὰ μεγάλης ταχύτητος θὰ παραδίδωνται εἰς τοὺς παραλήπτας ἐν τῷ σταθμῷ ἐντὸς δύο ὡρῶν ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῆς ἁμαξοστοιχίας, τὰ δὲ διὰ μικρᾶς ταχύτητος μέχρι δύο ἡμερῶν

Ἡ δὲ συγγραφὴ τοῦ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Πάτρας σιδηροδρόμου ὁρίζει ὅτι ἡ γραμμὴ θὰ διέλθῃ ἀρχομένη ἀπὸ Πειραιῶς διὰ τῆς Ἐλευσῖνος, Μεγάρων, Καλαμακίου, Νέας Κορίνθου, Ζευγολατιοῦ, Συκιᾶς, Ξυλοκάστρου, Αἰγίου καὶ ἀπολήγουσα εἰς Πάτρας.

Τὰ ἔργα τῆς γραμμῆς θὰ περατωθῶσιν ἐντὸς τριῶν ἐτῶν, ἡ δ' ὅλη γραμμὴ διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα:

1) Ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Νέαν Κόρινθον.
2) Ἀπὸ Νέας Κορίνθου εἰς Αἴγιον.
3) Ἀπὸ Αἰγίου εἰς Πάτρας.

Ἕκαστον δ' ὁμοίως τμῆμα θὰ περατοῦται ἐντὸς ἔτους.

Οἱ λοιποὶ ὅροι εἶνε οἷοι περιληπτικῶς καὶ διὰ τὸν μέχρι Λαρίσσης σιδηρόδρομον.

Ἐξεδόθη ἐπίσης καὶ ἡ συγγραφὴ διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀπὸ Πύργου εἰς Κατάκωλον σιδηροδρόμου.

Ὁ σιδηρόδρομος οὗτος, τοῦ ὁποίου τὴν ἐκχώρησιν θὰ ἐπιχειρήσῃ ὁ δῆμος Λετρίνων, παραχωρεῖται δι' ἑξήκοντα ἔτη, εἶνε δ' ὑποχρεωμένη ἡ ἐργολάβος ἑταιρία νὰ ἀποπερατώσῃ αὐτὸν ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὴν κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως τῶν διαγραμμάτων. Ἡ δημοπρασία θὰ διεξαχθῇ τὴν 1/13 προσεχοῦς Σεπτεμβρίου.

Τομὴ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου.

Γράφει ὁ «Αἰών»· Ὁ κ. Bela Gerster, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ στρατηγοῦ Τὺρ διὰ τὴν κορινθιακὴν διώρυγα, ἀφίκετο ἐνταῦθα, καὶ μετέβη ἀμέσως εἰς Κόρινθον, ὅθεν ἐπέστρεψε τὴν προχθὲς Πέμπτην. Αἱ δοκιμαστικαὶ ἐργασίαι, ἤτοι αἱ ὁριστικαὶ μελέται αὗται, δι' ὧν σκοπεῖται νὰ χαραχθῇ ὁριστικῶς ἡ γραμμή, ἤρξαντο ἤδη. Ἐστήθησαν δύο μηχανήματα διατρυπήσεως τοῦ ἐδάφους· τούτων τὸ μὲν ἐστήθη παρὰ τὴν θάλασσαν, τὸ δὲ παρὰ τὴν γραμμὴν τῆς διώρυγος τοῦ Νέρωνος· Ἤδη προυχώρησαν αἱ ἔρευναι μέχρι 14 μέτρων, αὗται δὲ παρέσχον εὐχάριστα δεδόμενα· ὁ ἀπαντηθεὶς βράχος εἶνε εὐκολόθραυστος διὰ τῆς δυναμίτιδος. Αἱ ἐργασίαι αὗται θέλουσιν ἐξακολουθήσει. Παρὰ τοὺς τρεῖς εἰς τὰς διατρήσεις ἐπιστατοῦντας μηχανικούς, εἰσὶ καὶ ἕτεροι δύο, οἵτινες ἐργάζονται εἰς τὴν διαγραφὴν τῶν σχεδίων, ἅτινα θέλουσιν ἐκτεθῇ εἰς τὴν ἐν Βενετίᾳ συγκροτηθησομένην τὴν 27 Αὐγούστου 8 Σεπτεμβρίου Γενικὴν Συνέλευσιν τῆς διεθνοῦς Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας, ὅπως συζητηθῶσι καὶ μελετηθῶσιν.

Ὁ στρατηγὸς Τύρ, συνοδευόμενος παρὰ τοῦ μηχανικοῦ Dauzat, μηχανικοῦ ἐπιφανοῦς, τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ Λεσσέψ, ἀφικνεῖται τὴν 14/26 Αὐγούστου, ὅπως ἐπισκεφθῇ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν Κορίνθῳ ἔργα, μεθ' ὃ μεταβαίνει εἰς Βενετίαν, ὅπως παρασταθῇ εἰς τὴν συνέλευσιν τῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας. Αἱ ἐργασίαι τῆς κατασκευῆς τῆς διώρυγος θέλουσιν ἀρχίσει τὸν Δεκέμβριον, ἢ τὸ βραδύτερον τὸν Ἰανουάριον, ἤτοι μετὰ μῆνας πέντε. Τὰ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου τούτου προορώμενα εὐεργετήματα εἰς τὸν τόπον εἶνε τόσῳ κατάδηλα, ὥστε δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἐξάρωμεν ταῦτα. Χρῆμα ἄφθονον θὰ διαχυθῇ εἰς τὸν ἐργατικὸν πληθυσμόν· διότι, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἔργου, οὐδὲν σχεδὸν εἰσαχθήσεται ἔξωθεν, τὰ πάντα θὰ παράσχῃ ὁ τόπος, ἐπὶ ἀμοιβῇ καλῇ καὶ συμφερούσῃ.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

5 Αὐγούστου 1881 **ΑΘΗΝΩΝ** 5 Αὐγούστου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 292
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ-	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 304
26 » »	ξωτερικῷ.	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ.
4 » »	πληρ. ἐν	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 288
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	Ἑλλάδι μό-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 116
10 » φράγ. . . .	νον.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 213
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 438
120 » » χρυσ.		240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	ἀρτ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,030
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8 88	φρ 300	370
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	142
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	64
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,291	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 140	149
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	288

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 28,65. — Ἐμπ. 3μην 28.40.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 8 ἡμ. δρ. 1.18. — Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.00
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν δφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖςἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 134

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (28 Ἰουλίου) Ἐμ. 28 60-28.65.
Κερκ. - Λονδ. 3μην. (28 Ἰουλίου) 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (5 Αὐγούστου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	57 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	256
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	266
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	142 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 3/4 - 109
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	28 15 - 28.20
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	109 27/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 12/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (   )

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 12 Αὐγούστου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.80
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.65
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (29 Ἰουλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.20 1/2-25.25 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3 - 4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 135 - 140 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδὰμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Εἰς τὴν ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Γ. Κ. Κηφισίαν. Σᾶς ἐπρόλαβεν ἄλλος. — κ. Ι. Π. Δ. Ἀμοργόν. Ἡ ἐπιστολή σας μᾶς ἐνθυμίζει τὸν προνοητικὸν ἐκεῖνον πατέρα, ὅστις ἐζήτει δωδεκαετῆ ἔτι τὸν υἱόν του νὰ εἰσαγάγῃ ὡς ἀντιγραφέα εἰς ὑπουργεῖον, ὅπως ἀποκτήσῃ ἐνωρὶς τὸ δικαίωμα τῆς συντάξεως! — κ. Σ. Ι. Ρ. Κέρκυραν. Ἡ ἐπὶ συστάσει ἐπιστολή σας ἐλήφθη, ἀλλ' οὐδεμία τῶν προηγουμένων. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι εἰς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας» δὲν περισσεύει χρόνος ὅπως ἀσχολεῖται εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῶν ἐν τῷ ταχυδρομείῳ παραπιπτουσῶν ἐπιστολῶν. — Ἑνὶ φιλομούσῳ. Οὐδένα. Ὡς κωμικὸς ποιητὴς ὁ Μολιέρος εἶνε ἀπαράμιλλος μέχρι σήμερον, ἐνῷ τραγικοὶ ἐγεννήθησαν ἔκτοτε καὶ ἄλλοι ἀνώτεροι τῶν Γάλλων. Τὸ ἀριστούργημά του θεωρεῖται ὁ «Ταρτοῦφος». Κατὰ τοῦ ἔργου τούτου, ἅμα ἐκδοθέντος, ἐκήρυξαν σφοδρότατον πόλεμον οἱ κληρικοὶ ἰδίως τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὧν τὴν ὑποκρισίαν δηκτικώτατα ἐσατύριζεν ὁ ἀμίμητος κωμικός, καὶ κατώρθωσαν νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ παράστασίς του. Διηγοῦνται ὅτι τὴν ἑσπέραν, καθ' ἣν ἔμελλε τὸ δεύτερον νὰ διδαχθῇ ὁ «Ταρτοῦφος», ἐνῷ τὸ πλημμυροῦν τὸ θέατρον πλῆθος ἀνυπομόνως περιέμενε τὴν ἄρσιν τῆς αὐλαίας, ἦλθεν ἐκ μέρους τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς προσταγή, ἀπαγορεύουσα τὴν παράστασιν. Τότε ὁ Μολιέρος ἐμφανισθεὶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς εἶπε πρὸς τοὺς θεατάς· «Κύριοι, ἐφρονοῦμεν ὅτι σήμερον ἠθέλομεν ἀξιωθῆ τῆς τιμῆς νὰ σᾶς δώσωμεν τὴν δευτέραν παράστασιν τοῦ «Ταρτούφου», ἀλλ' ὁ κύριος πρόεδρος τῆς βουλῆς δὲν θέλει νὰ τὸν παίξωσι (ne veut pas qu'on LE joue). — κ. N. J. A. Athènes. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ι. Λ. Ζ**. Ἀθήνας. Ἀφοῦ γνωρίζετε τὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ κ. Κόντου, περιττὴν νομίζομεν πᾶσαν ἄλλην διαφώτισιν τοῦ ζητήματος· καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τὴν ἰδίαν γραφὴν ἀκολουθοῦμεν. Ἡ δημοσίευσις τῶν ὀνομάτων δὲν γίνεται, διότι θὰ ἠναγκαζόμεθα νὰ θυσιάζωμεν χάριν αὐτῆς τὴν ἡμίσειαν περίπου στήλην, ὅπερ ἤθελε δυσαρεστήσει βεβαίως τοὺς ἄλλους συνδρομητάς. — κ. Κ. Κ. Μ. Λίβερπουλ. Κατὰ τὴν ἐπιστολήν σας τὸ φύλλον διευθύνεται τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν κ. Ν. Κ. — κ. Α. Π. Ι. Ἀθήνας. Ὁ κ. Α. Ν., εἰς ὃν τὸ ὑπεβάλομεν, ἐσημείωσεν ἐν τέλει ἀντὶ ἀπαντήσεως τὸ ἑπόμενον ἀρχαῖον ἐπίγραμμα:

> Εἰσὶ καὶ ἐν Μούσῃσιν Ἐριννύες, αἵ σε ποιοῦσι
> ποιητήν, ἀνθ' ὧν πολλὰ γράφεις ἀκρίτως.
> Τοίνυν σοῦ δέομαι, γράφε, πλείονα. Μείζονα γάρ σοι
> εὔξασθαι ταύτης οὐ δύναμαι μανίην.

Ἀγνώστῳ φίλῳ. Εὐάρεστον πρᾶγμα εἶνε τὸ νὰ εἶνέ τις εὐφυής· ἔχει πάντοτε νὰ εἴπῃ μίαν ἀνοησίαν. — κ. Κ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Περιμένομεν ἀπάντησιν.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

(7 Αὐγούστου (Παρασκευή) 1881)

Ἀπὸ τῆς αὔριον, 8 Αὐγούστου, ἄρχεται ἡ κατάληψις τοῦ 6' τμήματος ἐνεργηθησομένη ὑπὸ 4 σωμάτων στρατοῦ ἐκ διαφόρων σημείων. — Ὑπεβλήθη τῷ βασιλεῖ πρὸς ὑπογραφὴν διάταγμα κανονιστικὸν τῆς δικαστικῆς ὀργανώσεως ὅλων τῶν προσαρτωμένων χωρῶν, ἰδιαιτέρως δὲ ἡ καθίδρυσις πρωτοδικείου καὶ εἰρηνοδικείων ἐν τῷ τμήματι τῆς Ἄρτης, διοριζομένου τοῦ ἀναγκαιοῦντος πρὸς ταῦτα προσωπικοῦ. — Τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας ζητεῖ δι' ἐγγράφου του παρὰ τοῦ ἐν Ἄρτῃ Β. ἐπιτρόπου πληροφορίας περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς αὐτόθι ἰσλαμιτικῆς καὶ ἰσραηλιτικῆς κοινότητος, ἵνα ἔλθῃ ἐπίκουρον τὸ Ἑλληνικὸν δημόσιον εἰς συντήρησιν τῶν σχολείων των καὶ καλλιέργειαν τῆς παιδείας ἐν αὐταῖς. — Πλεῖστα νοσήματα ἐπικρατοῦσιν ἀπό τινων ἡμερῶν ἐν Ἀθήναις, πρὸ παντὸς δ' ἐπιπολάζουσι γαστρικοὶ καὶ τυφοειδεῖς πυρετοί. Πολλαὶ λέγονται αἱ πηγαὶ τῆς τοιαύτης δυσαρέστου καταστάσεως τῆς ὑγείας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πρωτευούσῃ. Κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ συνῆλθεν τὴν παρελθοῦσαν τρίτην τὸ ἰατροσυνέδριον εἰς συνεδρίασιν ὅπως διαγράψῃ τὰ ἄμεσα καὶ προχειρότερα μέτρα, ἅτινα πρέπει νὰ ληφθῶσι πρὸς πρόληψιν ἐπιτάσεως τῶν ἐπιδημιῶν. Τὸ ἰατροσυνέδριον ἀπεφήνατο, ὅτι θεωρεῖ ἐπάναγκες νὰ ἐφαρμοσθῶσιν τὰ ἀκόλουθα. α') Νὰ ληφθῇ ἀμέσως πρόνοια, ὥστε νὰ ἀσφαλισθῇ ἡ καθαριότης τοῦ ποσίμου ὕδατος. β') Νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ αὐξήσεως τοῦ ὕδατος τῆς πόλεως. γ') Νὰ ἐμποδισθῇ αὐστηρῶς ἡ ἐντὸς τῆς πόλεως σφαγὴ ὑπὸ τῶν κρεωπωλῶν οἱωνδήποτε ζώων, τὰ δὲ κρεωπωλεῖα νὰ καθαρίζωνται τακτικῶς καθ' ἑκάστην. δ') Ν' ἀπαγορευθῇ ἡ ἀποταμίευσις τῶν προσφάτων δερμάτων ἐντὸς τῆς πόλεως. ε') Νὰ ληφθῇ πρόνοια, ὥστε αἱ ὁδοὶ νὰ καθαρίζωνται κανονικῶς, ὁ δὲ καθαρισμὸς νὰ ἄρχηται μὲν ὄρθρου βαθέος, νὰ περατοῦται δὲ πρὸ τῆς μεσημβρίας. ς') Αἱ ὁδοὶ νὰ καταβρέχωνται διὰ καθαροῦ ὕδατος. ζ') Νὰ καθαρισθῶσι καὶ περιφραχθῶσι τὰ οἰκόπεδα καὶ νὰ ἐπιβληθῇ αὐστηρῶς ἡ ὑποχρέωσις εἰς τοὺς διευθυντὰς τῶν ζυθοπωλείων, καφενείων, οἰνοπωλείων καὶ παντὸς ἄλλου καταστήματος νὰ κατασκευάσωσιν ἀποπάτους ἐντὸς τῶν καταστημάτων των· η') νὰ κλεισθῶσιν αἱ παρόδιοι ὀπαὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ὑπονόμων διὰ σιδηρῶν βαλβίδων, ἐπιτρεπουσῶν μὲν τὴν εἴσοδον τῶν ὑδάτων, ἀποφρασσουσῶν ὅμως τὴν ἔξοδον πάσης ἐκ τῶν ὑπονόμων ἀναθυμιάσεως. θ') Νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ ἀπαγορεύσεως ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ταῖς ὁδοῖς πωλήσεως ἀώρων ὀπωρῶν καὶ ἐν γένει παντὸς εἴδους ἐδωδίμων, ἐπιτηδείων νὰ προξενήσωσιν οἱανδήποτε βλάβην. — Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» ἡ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ναυτικῶν συνελθοῦσα, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ὑπουργοῦ, ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἐπιτροπή, ὅπως γνωμοδοτήσῃ περὶ τῆς κατασκευῆς ἐξ θωρηκτῶν, μετὰ τετράωρον συζήτησιν ἀνέβαλε τὴν περὶ τούτου ὁριστικὴν γνώμην της. — Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν συνελήφθησαν ἐνταῦθα δύω ἐκ τῶν συλλαβόντων τὸν ἄγγλον Σούτερ λῃστῶν ἐν Μακεδονίᾳ. Εὑρέθησαν δὲ ἐπ' αὐτῶν ἀρκεταὶ ἑκατοστύες λιρῶν. — Ἔφθασαν τὰ ὑπὸ τοῦ δήμου Πειραιῶς παραγγελθέντα μηχανήματα πρὸς ἐκβάθυνσιν τῆς κοινῶς καλουμένης λίμνης Ζέας. Εἶνε δὲ δύο ἀτμήρεις φορτηγίδες ἐφ' ὧν θὰ φορτώνηται ὁ συλλεγόμενος βόρβορος καὶ μία μεγίστη εἰς τὸ εἶδός της βορβορολόγος. — Κατέπλευσεν ἐξ Ἀγγλίας καὶ ἄλλη μία τῶν μεγαλειτέρων ἀτμακάτων ἡ «Κῶς», ῥυμουλκηθεῖσα ὑπὸ ἀγγλικοῦ ἐμπορικοῦ πλοίου. — Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην εἰσῆλθεν εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς τὸ ἀναμενόμενον τρίτον ἀτμόπλοιον τοῦ κ. Δ. Γουδῆ ἡ «Κρήτη». — Ἐπίσης κατέπλευσε προχθὲς εἰς Σύραν τὸ δεύτερον ἀτμόπλοιον τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας, ἔχον ταχύτητα καὶ χωρητικότητα, ὅσας καὶ τὸ ἀτμόπλοιον «Ἐλπίς»· μετὰ δύο δὲ μῆνας ἀναμένεται καὶ τρίτον ἀτμόπλοιον. — Κατὰ τὴν «Πανόπτην» τῆς Σύρου αἱ προσπάθειαι τοῦ ἐν Παρισίοις κ. Σχοινούδη πρὸς σύστασιν πανελληνίου μεγάλης ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας ὑπὸ πληρεστάτης ἐστέφθησαν ἐπιτυχίας. — Κατὰ τὸν «Ἔλεγχον» τοῦ Πύργου ἡ ἐσοδεία τοῦ σταφιδοκάρπου τῶν ἐπαρχιῶν Ἠλείας καὶ Ὀλυμπίας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Κοκοβάτου, θ' ἀνέλθῃ ἐφέτος εἰς 70 000,000 ἑνετικῶν λιτρῶν. — Ὁ τρυγητὸς τῆς σταφίδος ἤρξατο καὶ ἐξακολουθεῖ ἐνταῦθα, λέγει ὁ «Φορολογούμενος» τῶν Πατρῶν, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἑβδομάδος ταύτης, καιρὸς δὲ ἐπικρατεῖ κατάλληλος πρὸς ἀποξήρανσιν αὐτῆς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1491.

Τὸ ὅλον μου, ἐκ 12 συγκείμενον γραμμάτων, εἶνε ὄνομα, ὅπερ ἔφερεν εἷς τῶν τριάκοντα τυράννων τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐκ τῶν γραμμάτων τούτων

Τὰ 5, 6, 7, 8 11, 12	ἀποτελοῦσιν ὄνομα ποταμοῦ.
» 2, 5, 6	μέλος τοῦ σώματος.
» 2, 1, 3	ὄνομα θεότητος ἑλληνικῆς.
» 3, 8, 9, 10, 11, 12	ὀνομαστοῦ Ἕλληνος στρατηγοῦ.
» 7, 5, 10, 11, 12	Ῥωμαίου αὐτοκράτορος.
» 3, 2, 7, 9	πόλεως ἑλληνικῆς.
» 4, 3, 2, 9	γυναικὸς τῆς Γραφῆς.
» 11, 12, 7, 5, 6	ἀντωνυμίαν.
» 3, 2, 4, 5, 6	ὅρον ἐν τῇ μετρικῇ.

1492.

Ποῖον εἶνε τὸ δισύλλαβον κύριον ὄνομα, οὗτινος οὐδαμῶς ἀλλάσσει ἡ προφορά, εἴτε ἐκ δεξιῶν εἴτε ἐξ ἀριστερῶν ἀναγινώσκομεν αὐτό;

1493.

Δημῶδες.

Ὅ,τι εὕρῃ κατατρώει
καὶ ἂν πιῇ νερὸ ψοφᾷ.

1494.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων — ἀντί, γόνυ, θώς — σχημάτισον ἀρχαῖόν τι γνωμικόν.

1495.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

Α

. Λ .

. . Η . .

Α Λ Η Θ Ε Ι Α

. . Ε . .

. Ι .

Α

1496.

Sans consumer les cœurs nous les pouvons bruler;
Nous sommes les flambeaux et les miroirs des âmes,
Dont les vifs sentiments s'expriment par nos flammes;
Et dans notre silence on nous entend parler.

ΛΥΣΕΙΣ

1481.

Ἂν ἠδύνασο νὰ εἰξεύρῃς ὅσα λέγονται περὶ σοῦ ἀπόντος, ἤθελες ἀναμφιβόλως γείνῃ κοσμιώτερος καὶ ἐπιεικέστερος εἰς τὰς περὶ τῶν ἄλλων κρίσεις σου.

1482.

Χριστός - ἰστός.

1483.

Φρέαρ, ἔαρ, Ῥέα.

1484.

ΖΗΘΙ.

1485.

Πάταξον μέν, ἄκουσον δέ.

1486.

5 καὶ 20 (Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι λύσεις).

1487.

Οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ πολύ.

1488.

Α	Λ	Φ	Α
Λ	Ε	Ω	Ν
Φ	Ω	Κ	Η
Α	Ν	Π	Ρ

1489.

Secret.

1490.

Fourmi.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 242. — 16 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Γλῶσσα καὶ Γλῶσσαι», γράφει ἡ «Κλειώ», ἐδημοσίευσεν ὁ περιφανὴς γλωσσολόγος Μὰξ Μύλλερος (καθηγητὴς ἐν Ὀξωνίᾳ) ἐν τῇ «Γερμανικῇ Ἐπιθεωρήσει» σπουδαίαν διατριβὴν, ἐν ᾗ συμβουλεύει τοῖς νέοις νὰ περιθάλπωσι μὲν τὴν μητρικὴν διάλεκτον, ἀλλὰ νὰ μὴ ἀμελῶσι τῶν λεγομένων παγκοσμίων γλωσσῶν. «Ὅ,τι ἠθέλησεν ἡ γλῶσσα, τοῦτο κατέστρεψαν αἱ γλῶσσαι, ἐπιλέγει ὁ Μύλλερος. Αἱ γλῶσσαι δὲν συνάπτουσι τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τοὺς χωρίζουσι πολλῷ μᾶλλον ἢ τὰ ὄρη καὶ αἱ θάλασσαι. Μεγάλη πρόληψις εἶνε τὸ λέγειν, ὅτι οὐδὲν ὑπάρχει ἱερώτερον, οὐδὲν ἀθικτότερον τῆς μητρικῆς γλώσσης, καὶ ὅτι μόνη ἡ ταύτης σπουδὴ εἶνε ἀσφαλὲς τεκμήριον φιλοπατρίας. Τὴν ὀλεθρίαν ἀρχὴν ἐδέξαντο οἱ πλεῖστοι τῶν λαῶν τῆς ὑφηλίου, πλὴν τῶν Ἰαπώνων. Μόνη ἡ Ἰαπωνία ποιεῖται ἔντιμον ἐξαίρεσιν καὶ καταισχύνει ὅλον τὸν κόσμον. Οἱ Ἰάπωνες συμποσοῦνται εἰς 35,000,000, ἔχουσι δὲ πολιτισμὸν καὶ φιλολογίαν παλαιοτέραν τῶν πλείστων εὐρωπαϊκῶν λαῶν. Ἀλλ' ἅμα ἐξεγερθέντες τοῦ ληθάργου, ἅμα ἰδόντες νέον κόσμον, ἐν ᾧ ἵσταντο ξένοι καὶ ἄγνωστοι, ἐνόησαν ὅτι ἡ γλῶσσά των ὁμοιάζει σφαίρᾳ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν, ἥτις τοὺς κωλύει νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν σταδιοδρομίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ ἀληθεῖς πατριῶται, προτιμήσαντες τὴν εὐημερίαν τῶν ἐπιγόνων μᾶλλον ἢ τὴν ἄνεσιν καὶ εὐμάρειαν τῶν συγχρόνων, εἰσήγαγον εἰς τὰ ἐκπαιδευτήριά των καταναγκαστικὴν τὴν μελέτην τῆς ἀγγλικῆς, ὅπως ἡ νέα γενεὰ ἔλθῃ εἰς διανοητικὴν ἐπαφὴν πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς καὶ πρὸς τὰς ἀποικίας ὅλης τῆς ὑφηλίου. Πρέπει ἆρά γε διὰ τοῦτο νὰ ἀρθῇ τέλεον ἐκ τοῦ μέσου ἡ γλῶσσα ἡ μητρική; Ἥκιστα! πρέπει νὰ μείνῃ καὶ θὰ μένῃ ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας, ὡς οἰκεία καὶ ἱερὰ γλῶσσα τοῦ οἴκου καὶ τῆς ἑστίας, τῆς ἀγάπης καὶ τῶν παθημάτων, καθάπερ ὁ κάτοικος τοῦ Σλέσβικ Χολστεϊν περιθάλπει μὲν ὡς ἱερώτατον κειμήλιον τὴν μητρικὴν γλῶσσαν Modersprak, ἁνθαμιλλᾶται δὲ ἐν τοῖς διανοητικοῖς ἀγῶσι λαλῶν καὶ γράφων εὐχερέστατα τὴν γλῶσσαν Λουθήρου καὶ Γοιθίου, ὡς ὁ Σουαβὸς καὶ ὁ Βαυαρός. Ἐν ἄλλοις χρόνοις γλῶσσα τῆς διανοίας ὑπελαμβάνετο ἡ lingua franca· οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι παρῆλθον· ἀντὶ δὲ μιᾶς γλώσσης νεκρᾶς ζῶσι τανῦν ἐν Εὐρώπῃ τέσσαρες γλῶσσαι, ἐξ ὧν ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ πᾶς λαὸς, προθυμούμενος νὰ παρέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ παγκοσμίου θεάτρου, ἡ ἀγγλική, ἡ γαλλική, ἡ γερμανική, ἡ ἰταλική. Πᾶς λόγιος, πᾶς φιλόσοφος, πᾶς πολιτικὸς, θέλων νὰ ἀκουσθῇ, πρέπει νὰ λαλῇ καὶ νὰ γράφῃ μίαν τούτων· πᾶς δὲ πεπαιδευμένος καθόλου πρέπει νὰ καταλαμβάνῃ ἁπάσας. Ἅπαντες ἀθρόοι, ἕκαστος ἐπὶ μέρους, δυνάμεθα νὰ ἀνασπάσωμεν ῥιζηδὸν μίαν πρόληψιν ἐν τῷ εὐρεῖ πεδίῳ τῆς ἀφροσύνης. Πρόληψις δὲ εἶνε τὸ λέγειν, ὅτι ἀληθὴς φιλοπατρία εἶνε ἀδύνατος ἄνευ γλώσσης τῆς πατρίδος, καὶ ὅτι πρώτιστον καθῆκον ἔχει πᾶς φιλόπατρις νὰ φορῇ τὴν παλαιὰν, βαρεῖαν καὶ κατιωμένην πανοπλίαν ἐγχωρίου γλώσσης του διὰ παντὸς ἐν πολέμῳ καὶ εἰρήνῃ. Τοιοῦτον δόγμα ἂς πρεσβεύῃ μόνος ὁ πιστεύων, ὅτι αἱ γλῶσσαι ὑπάρχουσιν, ἵνα μὴ νοῶσιν οἱ ἄνθρωποι ἀλλήλους. Τὸ μέλλον ὅμως θὰ δείξῃ ὅτι οὐδεὶς ἄνθρωπος, οὐδεὶς λαὸς ἐμπορεῖ νὰ ἐκτίσῃ ἐν κερματίοις τὴν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ὀφειλήν του».

— Ἐν Γέδῳ τῆς Ἰαπωνίας ἀνιδρύθη πρὸ ἐτῶν πανεπιστήμιον, ὅπερ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος καθίσταται ἀκμαιότερον. Πλὴν τῆς θεολογικῆς πᾶσαι αἱ σχολαὶ εἶνε ὠργανωμέναι κατὰ τὸ πρότυπον τῶν πανεπιστημίων τῆς Γερμανίας, καὶ οἱ καθηγηταὶ δ' εἶνε Γερμανοί. Οἱ φοιτηταὶ ὑπερβαίνουσι τοὺς χιλίους, διήνυσαν δὲ πάντες προηγουμένως ἑξαετεῖς σπουδὰς ἐν γυμνασίῳ ὠργανωμένῳ ἐπίσης γερμανικῶς. Καὶ ὁ ὑπουργὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἰαπωνίᾳ εἶνε Γερμανός τις, πρώην καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Ῥοστόκ. Νῦν λέγεται ὅτι καὶ ἡ κυβέρνησις τῆς Σινικῆς, ζηλώσασα τὴν ἐπὶ φιλομαθείᾳ φήμην τῶν Ἰαπώνων, προτίθεται νὰ ἀνιδρύσῃ ἐν Πεκίνῳ πανεπιστήμιον κατὰ τὸ γερμανικὸν σύστημα.

— Ὁ κ. Σλείμαν ἐπέρανε τὴν κατάταξιν τῶν τρωϊκῶν αὐτοῦ εὑρημάτων ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ Βερολίνου, ἐπληρώθησαν δ' ἐξ αὐτῶν, ὑπερβαινόντων τὰ τετρακισχίλια, δύο αἴθουσαι. Μόνα τὰ χρυσᾶ κοσμήματα δὲν ἐξετέθησαν ἔτι, διότι δὲν ἡτοιμάσθη ἡ σιδηρᾶ αὐτῶν θήκη.

* * *

Ὁ ἐν Βόννῃ καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Βόλτζ ἐπιστέλλει ἡμῖν νὰ γνωστοποιήσωμεν, χάριν ἐκείνων τῶν Ἑλλήνων λογίων, οἵτινες ἀπέστειλαν αὐτῷ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους μῆνας τὰ συγγράμματα ἢ ἄλλα αὐτῶν δημοσιεύματα, ὅτι ἕνεκα ἀσθενείας δὲν ἠδυνήθη μέχρι τοῦδε νὰ δημοσιεύσῃ βιβλιοκρισίας αὐτῶν ἐν τῷ γερμανικῷ τύπῳ, ἐπιφυλάσσεται δὲ λίαν προσεχῶς νὰ πράξῃ τοῦτο. Ὁ κ. Boltz διατρίβει ἐπὶ τοῦ παρόντος χάριν ἐντελοῦς ἀναῤῥώσεως ἐν Δαρμστάτῃ (Darmstadt, Landwehrstrasse, 19 ½).

Ἐδημοσιεύθη νεωστὶ ἀγγελία τοῦ κ. Σπ. Μωραΐτου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ παιδαγωγικῆς, διευθυντοῦ τοῦ παιδαγωγείου τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ἧς περίληψιν καταχωρίζομεν ὧδε·

Τὸ παιδαγωγεῖον, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Συλλόγου ἀπὸ τῆς συμμετοχῆς εἰς αὐτὸ, ἔχει τοῦ λοιποῦ κύριον σκοπὸν νὰ παρέχῃ παιδείαν ἀφ' ἑνὸς μὲν σύμφωνον πρὸς τὰς ἐν Γερμανίᾳ τὴν σήμερον διαδεδομένας παιδαγωγικὰς ἀρχὰς, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρόσφορον **πρὸς τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης.**

Κατόπιν καταλέγονται ἐν συνόψει τὰ ἐν αὐτῷ διδασκόμενα μαθήματα, ὧν ὁ κύκλος εἶνε πολὺ εὐρύτερος τοῦ τῶν συνήθων δημοτικῶν καὶ ἑλληνικῶν σχολείων, ὑποδηλοῦται ἡ ἰδιάζουσα εἰς τὸ παιδαγωγεῖον μέθοδος τῆς διδασκαλίας, καθ' ἣν ἕκαστον μάθημα ἢ μέρος μαθήματος προσφέρεται εἰς τοὺς παῖδας ἐν καιρῷ εὐθέτῳ καὶ ἐν ἡλικίᾳ ὡρίμῳ, καὶ οὕτω γίνεται εὐμάθητον, τερπνὸν καὶ μόνιμον. Ὡσαύτως ὑποδηλοῦται ἡ ἰδιάζουσα τῷ παιδαγωγείῳ τάξις καὶ ἀγωγὴ τῶν παίδων, ἧς ἀξιολογώτατον εἶνε ὅτι πλὴν πολλῶν εἰδικῶν διδασκάλων ὑπάρχει ἐν ἑκάστῃ τάξει εἷς **τακτικὸς** διδάσκαλος (Klassenlehrer), ἔχων **κύριον** ἔργον τήν τε διδασκαλίαν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν τῶν παίδων τῆς τάξεώς του, καὶ ὅστις διαμένων πάσας τὰς ἐργασίμους ὥρας ἐν τῷ παιδαγωγείῳ **ἀδιαλείπτως ἐπιβλέπει** αὐτοὺς ἔν τε τῇ διδασκαλίᾳ καὶ ἔξω κατὰ τὰ διαλείμματα, ἀκόμη καὶ ἀνὰ τὰς ὁδούς.

Ὡσαύτως μνείας ἄξιον εἶνε ὅτι θὰ γίνωνται διδακτικοὶ περίπατοι, ἐπισκέψεις φυσιογραφικῶν μουσείων, ἀρχαιολογικαὶ ἐκδρομαὶ κ.τ.τ. Τὴν δὲ Κυριακὴν μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν θὰ γίνεται ἀπὸ κοινοῦ προσευχὴ μετὰ θρησκευτικῶν ᾀσμάτων, καθ' ἣν θὰ ἑρμηνεύηται περικοπή τις καὶ θὰ γίνεται ἐπ' αὐτῆς λόγος οἰκοδομητικὸς τῶν παίδων.

Τεκμήρια τῆς καρποφορίας τοῦ παιδαγωγείου παρέχονται τάδε· τῶν μὲν κατωτέρων τάξεων ὅτι μαθηταὶ τῆς Α' τάξεως, ἀρχίσαντες ἐντελῶς ἀγράμματοι καὶ διδασκόμενοι 1 ὥραν καθ' ἑκάστην ἀνάγνωσιν, ἐν διαστήματι 8 ἢ 9 μηνῶν μανθάνουσι νὰ ἀναγινώσκωσιν εὐχερῶς καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης ἐμφάσεως οἱονδήποτε καταληπτὸν αὐτοῖς ἀνάγνωσμα· τῶν δὲ ἀνωτέρων, ὅτι ἀπὸ τῆς ς' τάξεως τοῦ παιδαγωγείου (Β' τοῦ Ἑλληνικοῦ) πολλοὶ μαθηταὶ, ἂν καὶ παρανόμως, ἠξιώθησαν κατατάξεως εἰς γυμνάσια.

Κατόπιν ἀγγέλλεται ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐπομένου σχολικοῦ ἔτους θὰ γείνῃ ἔναρξις τῆς συστάσεως γυμνασίου, ὁμοίου πρὸς τὰ εὐδόκιμα τῆς Γερμανίας καὶ συνεχίζοντος τὴν ἐν τῷ παιδαγωγείῳ παιδείαν.

Ἐν τέλει καταδεικνύουσα ἡ διεύθυνσις τοῦ παιδαγωγείου τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα, τὰ προερχόμενα εἰς τὸ ἦθος καὶ τὴν παιδείαν τῶν παίδων ἐκ τῆς συχνῆς μετακυλινδήσεως αὐτῶν ἀπὸ παιδευτηρίου εἰς παιδευτήριον, καὶ ἐκ τοῦ ἐξευτελισμοῦ τῶν διδασκάλων εἰς τὰ ὄμματα τῶν παίδων, κολακευόντων αὐτοὺς καὶ ἐνδιδόντων εἰς πάντα τὰ νεανιεύματα αὐτῶν χάριν συμφέροντος, παρακαλεῖ τοὺς γονεῖς, προκειμένου περὶ βουλεύματος ὑψίστου καὶ θειοτάτου, ὁποῖον εἶνε τὸ τῆς ὀρθῆς παιδείας τῶν τέκνων των, νὰ ὁδηγῶνται εἰς τοῦτο οὐχὶ ὑπὸ τοῦ προστυχόντος, ἀλλ' ὑπ' ἀνδρῶν, πεῖραν ἐχόντων τοῦ παιδαγωγείου καὶ ἕνεκα τοῦ χαρακτῆρός των καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἀξιώματός των ἀδυνατούντων

Digitized by Google

νὰ παραμορφώσωσι τὴν ἀλήθειαν, ὁποῖοι εἰσιν οἱ γονεῖς τῶν ἐν τῷ παιδαγωγείῳ παιδευομένων τέκνων.

Τοιαύτη ἐν περιλήψει ἡ ἀγγελία τῆς διευθύνσεως τοῦ παιδαγωγείου. Ἡμεῖς δὲ κρίνοντες ἐκ τῶν ἐξαιρέτων καρπῶν, οὓς μέχρι τοῦδε τὸ παιδαγωγεῖον τοῦτο παρήγαγεν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Σπ. Μωραΐτου, θεωροῦμεν αὐτὸ ἐκ τῶν ἀρίστων τῶν Ἀθηνῶν παιδευτηρίων, ὅπερ οὐ μόνον ἐφαρμόζει ἐπιτυχῶς τὴν παιδαγωγικὴν μέθοδον, τὴν ἀναβιβάσασαν τὴν Γερμανίαν εἰς τὴν ὑψηλὴν περιωπήν, εἰς ἣν εὑρίσκεται σήμερον, ἀλλὰ καὶ ἐγγύησιν παρέχει αὐστηρᾶς καὶ εὐσυνειδήτου ἐφαρμογῆς τῶν παιδαγωγικῶν κανόνων.

— Ὁ ἐπὶ Ναπολέοντος Γ' περιώνυμος νομάρχης τῶν Παρισίων Haussmann, γράφει ὁ «Αἰών», ἐξέδωκεν εἰς δύο τόμους εἰς 4ον, ὧν ὁ 6' πλήρης πινάκων, σπουδαιοτάτην πραγματείαν περὶ τοῦ εἰς Παρισίους διοχετευομένου ποσίμου ὕδατος· ἓν ἀντίτυπον τοῦ συγγράμματος τούτου πολυτελῶς δεδεμένον ὁ Ὤσμαν ἀπέστειλε τῷ βασιλεῖ Ὄθωνι διὰ τοῦ τότε πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος εἰς Παρισίους στρατηγοῦ Καλλέργη. Ὁ Καλλέργης, ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας, δὲν εὗρε τὸν Ὄθωνα βασιλεύοντα τῆς Ἑλλάδος, ἐδωρήσατο δὲ τὸ πολύτιμον πόνημα εἰς τὸν συνταγματάρχην τοῦ μηχανικοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Μανιτάκην. Τοὺς δύο δὲ ὅλας τὰς ἐπόψεις περιέργους καὶ διδακτικωτάτους τόμους τούτους, ἱκανοὺς νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς μελέτας σχετικὰς περὶ τῶν ὑδάτων τῶν Ἀθηνῶν, ὁ διακεκριμένος ἀξιωματικὸς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐδωρήσατο τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς βουλῆς.

— Ἐπίσης ἡ βουλὴ ἐπλουτίσθη κατ' αὐτὰς καὶ διὰ τῆς πλήρους συλλογῆς τοῦ ἐν Παρισίοις ἀπὸ τοῦ 1847 ἐκδιδομένου Annuaire officiel des Chemins de fer (Αὐθεντικῆς Ἐπετηρίδος τῶν Σιδηροδρόμων) ἐκ τόμων 32, περιέχοντος δὲ πάσας τὰς ἀφορώσας εἰς τὴν κατασκευήν, εἰς τὴν χρῆσιν τῶν σιδηροδρόμων, εἴτε εἰς τὰ ποικίλα πρὸς αὐτοὺς συνδεόμενα νομοθετικὰ καὶ νομικὰ ζητήματα. Ἡ συλλογὴ αὕτη, ἥτις εἶνε πηγὴ ἀξιόλογος πληροφοριῶν καὶ διδαγμάτων, λίαν χρησίμων ἡμῖν ἤδη, ὅτε, ὡς εὐελπιστοῦμεν, ἐσμὲν ἐν ταῖς παραμοναῖς τῆς ἀποκτήσεως σιδηροδρόμων, ἐδωρήθη τῇ βιβλιοθήκῃ παρὰ τοῦ ἐν Παρισίοις κ. Lescann Perdoux, τῇ συστάσει τοῦ κ. Ε. Chirico.

— Κατά τινα ἔκθεσιν τοῦ ἐν Κύπρῳ Ἄγγλου ἁρμοστοῦ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπάρχουσιν ἐν τῇ νήσῳ 140 σχολεῖα, ἐξ ὧν 76 χριστιανικὰ καὶ 64 μωαμεθανικά. Τὰ σχολεῖα ταῦτα συντηροῦνται· 1) διὰ διδάκτρων· 2) διὰ συνεισφορῶν· 3) διὰ δωρεῶν ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κεφαλαίων· 4) διὰ δημοσίων ἐπιχορηγήσεων. Ἡ κυβέρνησις χορηγεῖ κατ' ἔτος εἰς τὰ μωαμεθανικὰ σχολεῖα 400 λίρας· αἱ πρόσοδοι τῶν χριστιανικῶν προέρχονται ἐκ δωρημάτων καὶ συνεισφορῶν.

— Διωρίσθη καθηγητὴς τῆς φαρμακευτικῆς χημείας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ὁ τέως ὑφηγητὴς κ. Γ. Κρίνος.

— Μανθάνομεν εὐχαρίστως, γράφει ἡ «Ἐφημερίς», ἐκ τῆς παρισινῆς ἐφημερίδος τῆς 6 Αὐγούστου «L'Hygiène pour tous», ὅτι ἡ ἐν Παρισίοις ἀκαδημία τῆς ἰατρικῆς ἐβράβευσεν ἐφέτος διὰ τῆς ἀπονομῆς ἀνωτέρου μεταλλίου, τοῦ ἀργυροῦ, καὶ δεύτερον ἔργον τοῦ παρ' ἡμῖν καθηγητοῦ τῆς κλινικῆς τῶν παιδικῶν νοσημάτων κ. Α. Ζίννη, τὸ δημοσιευθὲν πέρυσι ὑπὸ τὸν τίτλον «Μελέτη περὶ τῶν κυρίων αἰτιῶν τῶν ἀποβιώσεων τῶν παίδων ἐν Ἀθήναις». Ἡ τιμὴ αὕτη πρὸς ἔργα Ἕλληνος ἐπιστήμονος οὐ μόνον τὸν ἄνδρα κοσμεῖ, ἀλλὰ καὶ τὴν πεποίθησιν ἐπὶ τὴν πρόοδον τῶν ἐπιστημῶν καὶ δι' Ἑλλήνων κρατύνει.

— Ἐν τῇ «Ὥρᾳ» τῆς 6 Αὐγούστου ὁ κ. Σπυρ. Π. Λάμπρος ἐδημοσίευσε μακρὰν καὶ ἐμβριθῆ ἐπίκρισιν τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ἰακ. Πολυλᾶ πρό τινων μηνῶν συντελεσθείσης μεταφράσεως τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν εἰς τὴν νέαν ἑλληνικήν.

— Κατὰ τὸν «Τηλέγραφον» ὁ κ. Ὄθων Ῥουσόπουλος, περιοδεύων κατὰ τὴν Ἀττικὴν ἀνεῦρε πλησίον τοῦ χωρίου Χαλκοῦτσι στρῶμα πλῆρες ὀστῶν ζῴων προϊστορικῶν, περὶ ὧν θέλει ἐκθέσει προσεχῶς.

— Ὁ γυμνασιάρχης Ζακύνθου κ. Γ. Παπατζαγρῆς ἀναγγέλλει τὴν ἔκδοσιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθείσης ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον εἰς 15 βιβλία, ὧν ἕκαστον τιμᾶται δραχμῆς.

— Ὁ ἐν Πάτραις ἰατρὸς κ. Ἀργ. Θ. Διαμαντόπουλος ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν «Ἰατρικῆς Πρακτικῆς», ἤτοι διδασκαλίαν τῶν τρόπων, δι' ὧν ἀναπτύσσεται φυσιολογικῶς ὁ ἄνθρωπος, προλαμβάνονται τὰ νοσήματα καὶ θεραπεύονται ταῦτα ἐνσκήπτοντα.

— Ὁ ταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ κ. Ἀθανάσιος Πετμεζᾶς ἐξέδοτο κατ' αὐτὰς πραγματείαν «Περὶ προσβολῆς καὶ ἀμύνης τῶν χαρακωμάτων».

— Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λόγιος κ. Γεράσιμος Ι. Πεντάκης, πρῶτος διερμηνεὺς τοῦ αὐτόθι ἑλληνικοῦ προξενείου, γνωστὸς καὶ ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ Κορανίου, ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν λεξικοῦ τῆς ἀραβικῆς εἰς τὴν ἑλληνικήν. Τὸ λεξικὸν αὐτὸ ἀποτελέσει βιβλίον ἐκ 50 τυπογραφικῶν φύλλων· τιμᾶται δὲ φράγκων 25.

— Ἐν Αἰγίῳ ἐξεδόθη νέα ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία ὑπὸ τὸν τίτλον «Κιβωτός».

ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Ἐν τῷ ἰατρικῷ συνεδρίῳ, ὅπερ ἐπὶ τοῦ παρόντος συγκροτεῖται ἐν Λονδίνῳ, ὁ ἰατρὸς Billing ὥρισεν, ἐπὶ ἀπογραφικῶν διδομένων βασιζόμενος, τὸν ἀριθμὸν τῶν καθ' ὅλην τὴν γῆν ὑπαρχόντων πτυχιούχων ἰατρῶν εἰς 180,000 περίπου. Τοὺς πλειοτέρους ἰατροὺς ἀριθμεῖ ἡ Γαλλία σχετικῶς πρὸς τὸν πληθυσμὸν αὐτῆς. Ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἰατρῶν δωδεκασχίλιοι περίπου εἰσὶν οἱ συγγράφοντες, καὶ ἐκ τούτων οἱ πλείονα δεικνύοντες κλίσιν εἰς τὸ συγγράφειν εἰσὶν οἱ Ἀμερικανοί, μεθ' οὓς ἔρχονται οἱ Γερμανοί, οἱ Γάλλοι καὶ τέλος οἱ Ἄγγλοι· οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἰσὶν οἱ κάλλιον πάντων τῶν ἄλλων διατηροῦντες τὴν ἰδίαν αὐτῶν ὑγείαν ἐπὶ διαρκέστερον χρόνον.

— Ἡ ἀντιπαράθεσις τῶν ὑπὸ διαφόρων κυβερνήσεων διενεργουμένων καὶ κανονικῶς δημοσιευομένων ἀπογραφῶν ἄγει εἰς σπουδαῖα συμπεράσματα ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν δεκαετηρίδα. Ἡ ἐλαχίστη αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ παρατηρεῖται ἐν Οὑγγαρίᾳ, ἡ δὲ μεγίστη, παρὰ πάσας τὰς εἰς Ἀμερικὴν μεταναστάσεις, ἐν Γερμανίᾳ. Ἀπὸ τοῦ 1871 μέχρι τοῦ 1880 ἐν τῇ γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ ἀπὸ 41,010,150 ηὐξήθη εἰς 45,194,172, ἐτησίως δὲ κατὰ μέσον ὅρον 1. 09 τοῖς 100. Ἐν Αὐστρίᾳ μετὰ τῶν 22,130,684 κατοίκων, 0. 74· ἐν Οὑγγαρίᾳ μετὰ τῶν 15,610,729 κατοίκων, μόλις 0. 11 τοῖς 100· ἐν Ἑλβετίᾳ μετὰ τῶν 2,846,102 μέχρι 0. 65 τοῖς 100· ἐν Δανίᾳ μετὰ 1,980,675 μέχρι τοῦ 1. 05 τοῖς 100· τοὐναντίον ἐν Νορβηγίᾳ μετὰ τῶν 1,860,000 περὶ τὰ 0. 60 τοῖς 100. Μετὰ τὴν ἄγονον Οὑγγαρίαν ἔρχεται ἡ Γαλλία, ἔνθα ὁ πληθυσμὸς ἀπὸ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1876 ἀνέβη εἰς 36,905,788, ἤτοι 0. 29 τοῖς 100.

— Αἱ ἁπανταχοῦ τῆς ὑφηλίου ἀτμοκίνητοι σιδηροδρομικαὶ μηχαναὶ συμποσοῦνται εἰς 150,000, διανύουσι 340,000 χιλιόμετρα καὶ ἰσοδυναμοῦσι πρὸς δύναμιν 30,000,000 ἵππων. Ἡ ἐν ὅλῃ τῇ ὑφηλίῳ ἀνεπτυγμένη δύναμις τοῦ ἀτμοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 80,000,000 ἵππων.

ΒΙΒΛΙΑ

2421. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς' Τόμος ΙΒ', 16 Αὐγούστου 1881. Ἀριθ. 294 (242). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Τυχοδιωκτικὸς βίος Ἕλληνος ἐν Πράγῃ — Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. [Μυθιστορία Ἰω. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Περὶ τοῦ καπνοῦ — Ποὺς καὶ χείρ. — Ὁ βασιλεὺς Καλακαούας. — Ἀθηναϊκά. — Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Ἀγγλίᾳ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Πρακτικαὶ γνώσεις.

ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΝ ΔΙΑ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΝ
«Alla Vittoria»

συντεθὲν παρὰ τοῦ ἐν Πάτραις μουσικοδιδασκάλου κ. Ῥαφαὴλ Ῥίτση καὶ ἀφιερωθὲν εἰς τὸν αὐτόθι Σύλλογον τῆς ἀλληλοβοηθείας «*Ὁμόνοια*».

Ἀντίτυπα τοῦ μουσικοῦ τούτου ἔργου, κάλλιστα ἐκτετυπωμένα ἐν Μιλάνῳ, πωλοῦνται πρὸς ὄφελος τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς «*Ἑστίας*» ἀντὶ φράγκων **2** ἕκαστον.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

13 Αὐγούστου 1881 **ΑΘΗΝΩΝ** 13 Αὐγούστου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσοδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 292
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 302
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 123
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 289
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 116
10 » φραγ. . . .		42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 213
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 437
120 » » χρυσ.		240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	ἀρτ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,030
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8.88	φρ. 300	382
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	114
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	61
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 140	153
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	291

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 28,45. — Ἐμπ. 3μην 28.30.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον δραχ. 23.00
Λίρα Στερλίνα ,,
Λίρα Ὀθωμανικὴ ,, 26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον ,,
Ἀργυρὸν 5φραγκον ,,
,, φράγκον ,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖςἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 134 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν — Λονδ. 3μ. (28 Ἰουλίου) Ἐμ. 28.60-28.65.
Κερκ. — Λονδ. 3μην. (28 Ἰουλίου 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (5 Αὐγούστου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας φρ. 57 1/2
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0. ,, 256
,, ,, ,, 9 0]0. ,, 266
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . . ,, 142 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν . . . . . γρ. 108 3/4 - 109
Παρισίων 3 ,, ... φρ 23 15 - 23.20
Λίρα Ἀγγλικὴ . . . . . . γρ. 109 27/40
Εἰκοσάφραγκον . . . . ,, 87 2/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (   )

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.45
Παρισ. τα 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 19 Αὐγούστου

Λον. αἱ 10λ. σ 3μ. φιο. 117.55
Παρισ τὰ 100 γρ. ,, 46.50
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (29 Ἰουλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.20 1/2-25.25 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 135-140 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Χ Ρ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Διὰ τὰς γνωστοποιήσεις ἐφροντίσαμεν συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιστολήν σας. — κ. Α. Β. Darmstadt. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ὑμῖν αὐτόσε. — κ. Ε. Σ. Ἀθήνας. Σᾶς παραπέμπομεν εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Δελτίου τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος. Ἐκεῖ εὑρίσκετε ἀπάντησιν εἰς ἀμφότερα —κ. Κ. Δ Κ Πάτρας. Το ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς. Μένουσιν ἔτι εἰς βάρος σας τὰ ταχυδρομικὰ τέλη, δραχ. 1,50, ἅτινα παρακαλεῖσθε νὰ ἀποστείλητε. Ὡς πρὸς τὴν ἐρώτησιν ὑμῶν, ἐπειδὴ ὁ διάσημος φυσιοδίφης Δάρβιν δὲν ἔδωκε μέχρι τοῦδε τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, περιοριζόμεθα νὰ σᾶς σημειώσωμεν τὴν ἐξήγησιν, ἣν παρέχει τοῦ πράγματος ὁ Ῥωμαῖος ποιητὴς Ὀβίδιος. Κατὰ τοῦτον λοιπὸν ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ὕπαρξις τῶν μαύρων ὀφείλεται εἰς τὴν ἀδεξιότητα, μεθ' ἧς ἤλασε τοὺς ἵππους τοῦ ἡλιακοῦ ἅρματος ὁ Φαέθων, ὁ δυστυχὴς τοῦ Ἡλίου υἱός, ὅτε ἐπετράπη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρὸς νὰ ὁδηγήσῃ ἐπὶ μίαν ἡμέραν διὰ τοῦ οὐρανίου θόλου τὸν φαεινὸν δίφρον χάριν διασκεδάσεως. Γνωστὴ εἶνε ἡ τραγικὴ ἔκβασις τοῦ περιπάτου ἐκείνου, ὃν ὁ ἄφρων νεανίας ἀπέτισε διὰ τῆς ἰδίας ζωῆς. Τότε λοιπόν, λέγει ὁ Ὀβίδιος, κατὰ τὴν ἐκ τῆς κανονικῆς αὐτοῦ τροχιᾶς ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἡλιακοῦ ἅρματος καὶ τὴν ἄνω καὶ κάτω φορὰν αὐτοῦ, ὅταν ἦτο κατὰ τὴν χώραν τῶν Αἰθιόπων, προσεπέλασε τοσοῦτον εἰς τὴν γῆν, ὥστε ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς θερμότητος τὸ αἷμα τῶν ἀνθρώπων ἔβρασε καὶ μετεβλήθη τὸ χρῶμα αὐτῶν εἰς μαῦρον :

Sanguine tunc credunt in corpora summa vocato
Aethiopum populos nigrum traxisse colorem.

κ. Α. Α. Βιτώλια. Κατὰ τὴν ἐντολὴν ὑμῶν τὸ φύλλον ἀπεστάλη τῷ κ. Β. Γ. ΧΔ. εἰς Θεσσαλονίκην. — κ. Δ. Κ. Ἀθήνας. Εἰς τὸν «Μισάνθρωπον» (Πραξ. Α', Σκην. 1). Οἱ στίχοι ἐν τῇ ἑλληνικῇ μεταφράσει τοῦ κ. Σκυλίσση ἔχουσιν οὕτω·

. . . . . Εἶνε γνωστὸν τοῖς πᾶσι
μὲ τίνα μέσα ὁ αἰσχρὸς κατώρθωσε νὰ φθάσῃ
εἰς τὴν παροῦσαν θέσιν του, ἣν βλέπουσα ὁποία
ἐρυθριᾷ ἡ ἀρετὴ καὶ φρίττει ἡ ἀξία·
καὶ ὅμως, ἐνῷ ὄπισθεν τὰ χείριστα τὸν δίδουν
ἐπίθετα, τὸν προσκυνοῦν κατ' ὄψιν ἂν τὸν ἴδουν. —
Εἶνε ἀχρεῖος, ἄτιμος, κακοῦργος! — Ναί, σὲ λέγει
ὁ κόσμος ὅλος σύμφωνος· κ' ἐν τούτοις πᾶσα στέγη
τὸν δέχεται· χωρεῖ παντοῦ· οἱ πλεῖστοι καὶ αἱ πλεῖσται
τὸν δίδουν χεῖρα, μειδιοῦν, παντοῦ «ὁρίστ' ὁρίστε!»
κ' ἡ θέσις ἢ ὑπούργημα ἐὰν ἀνθρώπου χρήζῃ,
τὸν ἱκανὸν καὶ τίμιον αὐτὸς παραγκωνίζει.

κ. Ν Ι. Α. Κέρκυραν. Διὰ τοῦ προσεχοῦς ταχυδρομείου θέλομεν σᾶς τὰ ἀποστείλει.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[13 Αὐγούστου (Πέμπτη) 1881]

Ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἐξακολουθεῖ βαδίζων πρὸς τὰ πρόσω ἐν Θεσσαλίᾳ πρὸς κατάληψιν τοῦ δευτέρου διαμερίσματος, πανταχοῦ γινόμενος δεκτὸς μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀγάπης ὑπὸ τῶν κατοίκων. — Ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ τῆς κατοχῆς ὑποστράτηγος Σκαρλάτος Σοῦτσος, ἅμα τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ εἰς Δομοκόν, ἐξέδοτο τὴν ἑξῆς πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Θεσσαλίας προκήρυξιν· «Πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Θεσσαλίας. Ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, καταλαμβάνω καθ' ὑψηλὴν βασιλικὴν διαταγὴν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ τὴν ἑλληνικὴν ταύτην χώραν, καὶ δέχομαι ἐν τοῖς κόλποις τῆς κοινῆς ἡμῶν πατρίδος ὑμᾶς τοὺς κατοίκους τῆς Θεσσαλίας, συμπολίτας ἴσους ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ ἀπολαύοντας τοῦ λοιποῦ, ἄνευ διακρίσεως φυλῆς καὶ θρησκεύματος, ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν τῆς εὐνομίας. Σύμβολον τῆς ἐννόμου τάξεως ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἀποστολὴν ἔχει καὶ ἤδη νὰ παγιώσῃ αὐτὴν καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὑμετέραν εὐημερίαν Πέποιθα δὲ ὅτι θέλει ἐπὶ τούτῳ τύχει τῆς συνδρομῆς πάντων ὑμῶν, συμμορφουμένων πρὸς τὰ παραγγελλόμενα. Μὴ διστάζετε ν' ἀναφέρητε πρὸς ἐμὲ τὰ τυχὸν παράπονά σας, καὶ ἔστε βέβαιοι ὅτι θέλω φροντίζει περὶ τῆς ταχείας αὐτῶν θεραπείας». — Διὰ Β. διατάγματος ἐν ταῖς καταληφθείσαις καὶ καταλαμβανομέναις χώραις καταργοῦνται αἱ πρὶν ὑφιστάμεναι δικαστικαὶ ἀρχαί, ὁ ὀργανισμὸς τῶν δικαστηρίων καὶ οἱ ποινικοὶ δικονομικοὶ καὶ ἀστικοὶ νόμοι, δημοσιεύεται δὲ καὶ ἰσχύει, ὑπό τινας ἐξαιρέσεις, ὁριζομένας διὰ τοῦ αὐτοῦ διατάγματος, ἡ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύουσα νομοθεσία. Θέλουσι συστηθῇ ἐν αὐταῖς ἐπὶ τοῦ παρόντος πρωτοδικεῖα, ἅπερ θὰ δικάζωσι καὶ τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, καὶ εἰρηνοδικεῖα. Αἱ σχέσεις, περὶ ὧν προεῖδεν ἡ περὶ τῆς παραχωρήσεως σύμβασις δι' εἰδικῶν διατάξεων, θέλουσι διέπεσθαι καὶ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς νέας νομοθεσίας, ἀπὸ τὰς διατάξεις τῆς συμβάσεως ταύτης, διατηρουμένων ἐν ἰσχύει τῶν δι' αὐτῆς παραχωρουμένων δικαιωμάτων. — Χθὲς συνῆλθε τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν, ὅπου ἀπεσφραγίσθησαν αἱ προσφοραὶ τῶν συναγωνιζομένων διαφόρων ἑταιριῶν πρὸς κατασκευὴν τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πάτρας καὶ Λάρισσαν. Αἱ συναγωνισθεῖσαι ἑταιρίαι ἦσαν τρεῖς, μία ῥωσσική, ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τοῦ κ. Πολιακὼφ, μία γαλλικὴ ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ κ. Κυρίκου καὶ τρίτη βελγικὴ ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τοῦ κ. Πιάτ. Ὁ κ. Πολιακὼφ ἀναδέχεται τὴν κατασκευὴν τῆς γραμμῆς ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Πάτρας ἀντὶ 49,000 000 φράγκων καὶ τῆς εἰς Λάρισσαν ἀντὶ φρ. 91,000,000, ἤτοι ἐν ὅλῳ ἀντὶ φρ. 140,000,000. — Ὁ κ. Κυρίκος ἀναλαμβάνει τὴν ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Πάτρας γραμμὴν ἀντὶ φρ. 41,160 000 καὶ τὴν ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Λάρισσαν ἀντὶ φρ. 67,427,000, ἤτοι ἐν ὅλῳ ἀντὶ φράγ. 108,587,000 Ὁ δὲ κ. Πιὰτ τὴν εἰς Πάτρας γραμμὴν ἀντὶ φρ. 39,900,000 καὶ τὴν εἰς Λάρισσαν ἀντὶ 58,900,000, ἤτοι ἐν ὅλῳ ἀντὶ φρ. 98,800,000. Ἡ προσφορὰ ὅμως τούτου δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν, διότι δὲν συνωδεύετο ὑπὸ τακτικῆς ἀποδείξεως ὅτι κατέθηκε τὴν ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ἐγγύησιν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κ. Κυρίκος, πλὴν τῶν δύο κυρίων γραμμῶν, ὑπόσχεται νὰ κατασκευάσῃ καὶ διακλάδωσιν ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ναύπλιον καὶ ἑτέραν ἀπὸ Λαρίσσης εἰς Βῶλον, τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον ἐνέκρινε τὴν προσφορὰν τούτου καὶ διέταξε τὸν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸν νὰ προβῇ εἰς τὴν σύναψιν τῆς συμβάσεως. — Ἡ ὑγεία τῆς πόλεως ἐξακολουθεῖ εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν. Προχθὲς συνῆλθε καὶ πάλιν τὸ ἰατροσυνέδριον εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν, προέτεινε δὲ καὶ ἄλλα μέτρα, ὧν διετάχθη ἀμέσως ἡ ἐκτέλεσις. — Τῇ συστάσει τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν προσεκάλεσε προχθὲς ὁ δήμαρχος διαφόρους χημικοὺς ὅπως ἐξετάσωσι τὰ ὕδατα τῆς πόλεως. — Κατ' αὐτὰς συνδέεται διὰ τηλεφώνου τὸ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργεῖον μετὰ τοῦ ἐν Ἀράπῃ ἱδρυομένου ναυστάθμου — Ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Θήρας ἀνεκαλύφθη πρό τινων ἡμερῶν κίβδηλον τραπεζικὸν νόμισμα τῶν 100 φράγκων, ὁ παραχαράκτης Γ. Οἰκονόμου συνελήφθη ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ἀρχῶν. — Διαταγῇ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἀνεχώρησαν ἐντεῦθεν τὴν ἑβδομάδα ταύτην τέσσαρες πυροβολαρχίαι μεταβαίνουσαι εἰς Λαμίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Θεσσαλίαν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1497.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.]

Δοθέντος κανονικοῦ τετραγώνου, οἷον τὸ κάτωθι παρατιθέμενον, χωρίζομεν ἀπ' αὐτοῦ πρῶτον τὸ τέταρτον τοῦ ὅλου, ἔχον σχῆμα τετραγώνου ἐπίσης, οἷον λ. χ. τὸ ΑΒΓΔ. Ζητεῖται ἀκολούθως τὰ τρία ὑπολειπόμενα τέταρτα τοῦ ἀρχικοῦ τετραγώνου νὰ μοιρασθῶσιν εἰς τέσσαρα μέρη τοιαῦτα, ὥστε νὰ ἔχωσι τὸ αὐτὸ σχῆμα καὶ τὰς αὐτὰς διαστάσεις.

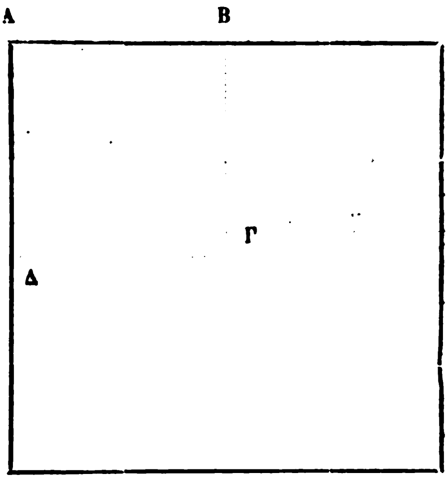

1498.

Δραμίων ἔχω δύναμιν· ἀλλ' ὅταν θὰ ἁρπάξω,
Ὀκάδων ὅλων δύναμαι τὸ βάρος νὰ βαστάξω.

1499.

†	Ε	Ν	Ι	†
†	Σ	Π	Ε	†
†	Η	Β	Α	†
†	Π	Ι	Σ	†
†	Ι	Μ	Ω	†

Ἀντικατάστησον τοὺς σταυροὺς διὰ γραμμάτων τοιούτων, ὥστε νὰ ἀποτελῶνται ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω δύο λέξεις, καὶ συμπληρῶνται πέντε ἄλλαι ὁριζοντείως.

Ἐν Πειραιεῖ. — Α. Β...

1500.

Διὰ τῶν γραμμάτων — λαβή, καί, δίς — σχημάτισον τὸ ὄνομα ἀρχαίου Ἕλληνος στρατηγοῦ.

1501.

Composer un mot carré sur ISAAC.

Athènes. — N. J. A.

ΛΥΣΕΙΣ

1491.

Ἐρασίστρατος. (Ἴστρος, ῥίς, Ῥέα, Ἄρατος, Τίτος, Ἄρτα, Σάρα, ὅστις, ἄρσις).

1492.

Σάββας.

1493.

Πῦρ.

1494.

Γνῶθι σαυτόν.

1495.

Α
Ο Λ Η
Ο Χ Η Μ Α
Α Λ Η Θ Ε Ι Α
Η Μ Ε Ρ Α
Λ Ι Α
Α

1496.

Les yeux.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 243. — 23 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὁ κ. Μενέλαος Νεγρεπόντης κατέθεσεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ «Αἰῶνος» 4,000 δραχμὰς ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἀσθενῶν τῆς πρωτευούσης, 3,000 δρ. πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ ὑδραυλικοῦ, ὃν ὁ δῆμος τῶν Ἀθηνῶν θέλει καλέσει ἐξ Εὐρώπης, καὶ 3,000 ἔτι δρ. διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν μέχρι θαλάσσης ὑπονόμων πρὸς ἐκροὴν τῶν ἀκαθαρσιῶν τῆς πόλεως.

Η ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

τῶν ἐφαρμογῶν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

Τὴν 1 ἱσταμένου μηνὸς ἐγένετο ἐν Παρισίοις ἡ ἐπίσημος ἔναρξις τῆς μεγάλης διεθνοῦς ἐκθέσεως τῶν ἐφαρμογῶν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἥτις διὰ τὰ πολυπληθῆ καὶ ποικιλώτατα ἀντικείμενα, τὰ ἐν αὐτῇ ἐκτιθέμενα, ἐπισπᾶται ζωηρότατον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ. Περὶ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀρυόμεθα ἐκ γαλλικῆς ἐφημερίδος τὰς ἑπομένας λεπτομερείας· Ὁ περίβολος, ἐν ᾧ ἡ ἔκθεσις, διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ μὲν κατέχουσιν οἱ Γάλλοι ἐκθέται, τὸ δὲ ἕτερον οἱ ἀλλοδαποί. Μεταξὺ δὲ πάντων διακρίνονται μάλιστα τέσσαρα τμήματα· τὸ τοῦ γαλλικοῦ ὑπουργείου τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων, ὅπερ εἶνε τὸ εὐρύτατον πάντων· τὸ τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, τὸ τοῦ ταχυδρομείου τοῦ Λονδίνου καὶ τὸ τῶν σιδηροδρόμων, γαλλικῶν καὶ ξένων. Παρὰ ταῦτα δ' ὑπάρχουσι τὰ τῶν ἰδιωτῶν ἐκθέματα. Καὶ πρῶτον φαίνεται ἀμέσως μέγα ὑπόστεγον ἀνθοκομεῖον χρησιμεῦον εἰς τὴν πρώϊμον ἀνάπτυξιν τῶν ἀνθέων· εἶτα, μεταξὺ τῶν γαλλικῶν καὶ ξένων ἐκθεμάτων, πύργος ὑποβαστάζων ἠλεκτρικὸν φανὸν συστήματος Merilens, καὶ εἰς τὴν βάσιν καὶ πέριξ τοῦ πύργου κρήνη χαλκότευκτος, ἥτις δι' εὐφυοῦς τρόπου φωτιζομένη καταμαγεύει τοὺς θεατὰς τῆς ἑσπέρας, παρουσιάζουσα φωτεινὸν τὸ ὕδωρ, ὅπερ προχέει πανταχόθεν, καὶ οὕτω παριστῶσα τὸ θέαμα ἀδαμάντων διηνεκῶς ἐξ αὐτῆς ἐκρεόντων.

Εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ περιβόλου ὑπάρχουσιν αἱ ἐκθέσεις τῶν μεγάλων ἐθνῶν, τῆς Ἀγγλίας, Γερμανίας, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐν οἷς γίνεται χρῆσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἰς εὐρύτερον κύκλον. Εἰσέτι δὲν εἶχον φθάσει αἱ μηχαναὶ καὶ τὰ διάφορα ὄργανα τοῦ περιωνύμου Ἔδισων, δύο δὲ ὁλόκληροι αἴθουσαι τοῦ πρώτου πατώματος εἶχον ἐπιφυλαχθῆ πρὸς ἐναπόθεσιν αὐτῶν.

Περιεργότατον εἶνε τὸ θέαμα τῶν ἐν τῷ πρώτῳ πατώματι ἐκτεθειμένων ἀντικειμένων, ἅτινα πληροῦσι περὶ τὰς εἴκοσιν ὅλας αἰθούσας. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν αἱ μυρίαι ἐκεῖναι ἐφαρμογαὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὧν τῶν πλείστων οὐδ' ἁπλῆν κἂν ἰδέαν ἔχει τὸ κοινόν. Ἐκ τῶν αἰθουσῶν τούτων δύο εἰσὶν ἐσκευασμέναι ὅπως παριστάνωσι σημερινὴν κατοικίαν· σύγκειται δ' αὕτη ἐξ ἀντιθαλάμου, αἰθούσης, ἑστιατορίου, κοιτῶνος, δωματίου ἐργασίας, σφαιριστηρίου, μαγειρείου κ.λ., ἐν πᾶσι δὲ τούτοις λειτουργεῖ ὁ ἠλεκτρισμός, ἐξ οὗ καταφαίνονται πᾶσαι αἱ ὠφέλειαι, ἃς ἐξ αὐτοῦ δύναται νὰ καρπωθῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν οἰκιακὸν αὐτοῦ βίον, ἀπὸ τῶν ἠλεκτρικῶν κωδώνων καὶ τῶν ποικιλωτάτων σημαντήρων (avertisseurs) μέχρι τοῦ φωτισμοῦ, τοῦ ἀναγκαίου εἰς τὴν οἰκιακὴν χρῆσιν, τοῦ ἠλεκτρικοῦ κλειδοκυμβάλου, τοῦ ἠλεκτρικοῦ πίνακος πρὸς σημείωσιν τῶν βολῶν τοῦ κλειδοκυμβάλου, τοῦ ἠλεκτρικῶς κλειομένου σιδηροῦ κιβωτίου.

Ἀλλαχοῦ κεῖνται τὰ καθαρῶς ἐπιστημονικὰ ὄργανα, οἷον ἠλεκτρικαὶ στῆλαι, θερμόμετρα καὶ ἄλλαι ἀπειράριθμοι ἐφευρέσεις, δι' ὧν γίνεται χρῆσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, τὰς βιολογικάς, μετεωρολογικάς, ἀστρονομικάς, τὴν στρατιωτικὴν τέχνην κ. τ. ἑ.

Ἓν τῶν περιεργοτάτων μερῶν τῆς ἐκθέσεως, προσελκύον διηνεκῶς πλεῖστον κόσμον ἐκ τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν ἔκθεσιν, εἶνε αἱ αἴθουσαι, ἐν αἷς ὑπάρχουσι τοποθετημένα τηλεφωνικὰ ὄργανα τοῦ συστήματος Ader, δι' ὧν δύναταί τις νὰ ἀκροασθῇ μετὰ εὐκρινείας ἀπιστεύτου τὰς ἐν τοῖς θεάτροις τῆς «Γαλλικῆς Κωμῳδίας» καὶ τοῦ «Μελοδράματος» γινομένας παραστάσεις. Τῆς διασκεδάσεως ταύτης δύνανται νὰ ἀπολαύσωσι εἰκοσιτέσσαρες ταὐτοχρόνως ἄνθρωποι· ἤδη δὲ ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπίσκεψιν ἠδυνήθη νὰ ἀκροασθῇ διάφορα μουσικὰ τεμάχια ἐκτελούμενα ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ μελοδράματος, ὧν ἡ ἁρμονία μετεβιβάζετο μετὰ θαυμαστῆς εὐκρινείας.

Ἀλλαχοῦ πάλιν ὑπάρχουσι τὰ ὄργανα καὶ ἄλλα ἠλεκτρικὰ ὑλικά, τὰ εἰς χρῆσιν τῆς ἰατρικῆς, τοῦ κλάδου ἐκείνου τῆς ἐπιστήμης, ὅστις καλεῖται ἠλεκτροθεραπευτική. Ἔπειτα ἡ γαλβανοπλαστική, τὰ ὄργανα πρὸς ἀκριβεῖς προσδιορισμούς, συσκευαὶ πρὸς μετάδοσιν πληροφοριῶν, πᾶσαι αἱ ἐφευρέσεις αἱ περιλαμβανόμεναι μεταξὺ τοῦ οἰκιακοῦ τηλεγράφου καὶ τοῦ πολιτικοῦ τοῦ χρησιμεύοντος εἰς τὴν ἀνταπόκρισιν, τουτέστιν ἡ σειρὰ τῶν σημάτων τῶν χρησιμευόντων εἰς τὰς πυρκαϊάς, τὰς πλημμύρας, τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀλλαγῆς ἐπιφανείας ὕδατος κ. τ. ἑ.

Ἐν τέλει δὲ ὑπάρχει ἰδιαιτέρα ἔκθεσις, εἰς καταρτισμὸν τῆς ὁποίας συνετέλεσαν τὰ μεγάλα ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα τῆς Γαλλίας καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς, ἥτις παριστάνει τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν τοῦ κλάδου τούτου τῆς φυσικῆς, ὅστις ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν τοσαύτην ἐκτήσατο σπουδαιότητα.

Πλὴν δὲ τῆς ἐκθέσεως, ἐν Παρισίοις συγκροτεῖται ταὐτοχρόνως Συνέδριον ἐπιστημόνων εἰς τὸν ἠλεκτρισμὸν ἀσχολουμένων, αἱ δὲ συζητήσεις αὐτοῦ θέλουσι βεβαίως οὐ μικρὸν συντελέσει εἰς τὴν διάδοσιν πλήθους ὠφελίμων γνώσεων καὶ ἰδεῶν, γνωστῶν τέως μόνον εἰς τὸν περιωρισμένον κύκλον τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐπαινετικώτατα κρίνουσιν αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες τὸ ἔργον τοῦ ὁμογενοῦς ζωγράφου κ. Ἰακωβίδου, ὅπερ, καθ' ἃ εἴχομεν ἀναφέρει, ἠξιώθη τοῦ πρώτου βραβείου ἐν τῷ ἐφετεινῷ διαγωνισμῷ τῆς ζωγραφικῆς ἐν Μονάχῳ. Ὡς θέμα τοῦ ἔργου αὐτοῦ ὁ Ἕλλην καλλιτέχνης ἐξελέξατο, ὡς γνωστόν, τὴν σκηνὴν ἐκείνην τῆς «Μηδείας» τοῦ Εὐριπίδου, καθ' ἣν ὁ ποιητὴς παρουσιάζει τὴν δυστυχῆ τοῦ Κρέοντος θυγατέρα Γλαύκην, ἢ Κρέουσαν ἄλλως καλουμένην, καταβαλλομένην ὑπὸ τῶν φαρμάκων, δι' ὧν ὑπῆρχον ἐγκεχυμένα ὅ τε «χρυσοῦς στέφανος» καὶ οἱ «ποικίλοι γαμήλιοι πέπλοι», οὓς ἡ φοβερὰ αὐτῆς ἀντίζηλος Μήδεια τῇ ἀπέστειλεν ὡς δῶρα διὰ τοὺς μετὰ τοῦ Ἰάσωνος γάμους της. Ἡ γερμανικὴ ἐφημερὶς «Bayerischer Landbote» ἐξετάζουσα τὴν τεχνικὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑποθέσεως γράφει τὰ ἑπόμενα· «Βεβαίως ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐκλογὴ στιγμῆς καταλληλοτέρας. — Κατατηκομένη ὑπὸ τῶν ὀξέων πόνων ἡ τρυφερὰ νύμφη, νύμφη νῦν τοῦ θανάτου, καὶ ἐκτάδην ἐπὶ κλίμακος τοῦ μεγάρου κειμένη κατευθύνει πρὸς τὰ ἄνω ἀπλανὲς τὸ βλέμμα τῶν ὡραίων καὶ ἀθώων αὐτῆς ὀφθαλμῶν, ὡς ἡ ὑπὸ ἀετοῦ ἁρπαγεῖσα περιστερά, καὶ ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. Ἡ δεξιὰ χεὶρ περιπεπλεγμένη διὰ τῶν ξανθῶν βοστρύχων προσπαθεῖ ἔτι ἵν' ἀποσπάσῃ τὸν ὀλέθριον στέφανον, ἡ ἀριστερὰ ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων βαθμίδων. Τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀτάκτως ἐρριμμένα κάτοπτρον καὶ βραχιόνιον μαρτυροῦσιν ὁποῖον φοβερὸν ἀγῶνα ἠγωνίζετο τὸ θῦμα τῆς γυναικείας ζηλοτυπίας, πρὶν ὑποκύψῃ ὑπὸ τὴν ἀδάμαστον δύναμιν τοῦ ὑπολανθάνοντος ἐχθροῦ. Ἐπειδὴ ἡ Γλαύκη τυγχάνει τὸ ἰδανικὸν κέντρον τῆς ὅλης συνθέσεως, διὰ τοῦτο αὕτη διακρίνεται κατ' ἐξοχὴν τοῦ ὅλου. Ὁ Κρέων, τὰ συναισθήματα τοῦ θεατοῦ ἐν τῷ πίνακι ἑρμηνεύων, φαίνεται ἐκ τῶν ἔσω φρικιῶν καὶ βαδίζων πρὸς τὴν Γλαύκην τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν ἐπὶ κίονος στηρίζων. Ὡς ἐκ τῆς γενικῆς ἐν γένει διευθετήσεως καὶ τοῦ φωτὸς καταδεικνύεται, ὑστερεῖ ἐπίτηδες κατὰ τὴν τεχνικὴν ἐκτέλεσιν ὁ πατήρ, διότι ὁ καλλιτέχνης συγκεντροῖ ἐν τῇ θυγατρὶ πᾶν ὅ,τι τέλειον, τελειότερον τοιούτῳ τρόπῳ καταδεικνύμενον. Κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀποφεύγει ὁ καλλιτέχνης, καίπερ δύο ζωγραφήσας πρόσωπα, τὸν ἐνοχλοῦντα Dualismus· ὁμοίως ἐξόχως συμβαίνει καὶ ἐν τῷ ἀριστουργήματι τοῦ Cabanel «Ἀδὰμ καὶ Εὔα», ἐν ᾧ πίνακι, ὡς καὶ ἐν τῷ προκειμένῳ, ἡ γυνὴ παρίστησι τό τε ἰδανικὸν καὶ τὸ κυρίως τεχνικὸν τῆς ὅλης συνθέσεως. Πρὸς τὴν ἀντίθεσιν τῆς αἰφνιδίου ἐκπλήξεως καὶ τῆς ἀθῴας χαρᾶς τῆς ἀτυχοῦς νύμφης, πρὸς τὴν ἐν τοῖς γαμηλίοις πέπλοις γενικῶς ἀναγνωριζομέ-

Digitized by Google

νην αἰτίαν τοῦ ὀλέθρου, ἀντιστοιχοῦσιν ἁρμονικῶς αἱ ἀντιθέσεις τῶν πέριξ ἀντικειμένων. Ἐδῶ ὁ ἀναθρώσκων καπνὸς ἐκ τοῦ ὑπ' ἀνθέων καλυπτομένου τρίποδος, σημεῖον σπενδομένων τοῖς θεοῖς σπονδῶν ἐπὶ τῇ συναινέσει τῆς πρότερον ἀπειλούσης Μηδείας· ἐκεῖθεν ἄλλα σημεῖα τῆς φοβερᾶς εἱμαρμένης, καὶ τέλος ἐν τῷ μέσῳ τῶν θυσιῶν, τῆς χαρᾶς καὶ τῶν ἀνθέων ὁ μαῦρος θάνατος.....Τοιούτῳ τρόπῳ ὑποτοπάζουσιν ἀλλήλοις καὶ ἐναλλὰξ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ καρδίᾳ, ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς ὄντως δραματικωτάτης ταύτης εἰκόνος, τὰ διάφορα ἐκεῖνα αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ὀφείλουσι, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, νὰ κινήσωσι «τὸν οἶκτον καὶ τὸν ἔλεον» τοῦ θεατοῦ. Τὸ ἀρχιτεκτονικὸν ἔδαφος (Fond. Hintergrund) τῆς εἰκόνος εἶνε ἱστορικὸν καὶ ξένον τῆς σχολαστικῆς τεχνοτροπίας τοῦ Alma Tadema. Ἄστοχος ἤθελεν εἶναι ἡ κατηγορία χρήσεως ἰωνικῶν κιόνων, καίτοι ἐν τῇ ἐποχῇ τῶν Ἀργοναυτῶν ὁ ἰωνικὸς ῥυθμὸς δὲν ὑπῆρχε· τὴν προτίμησιν ταύτην ἀποδοτέον εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς τέχνης. Καὶ βεβαίως· ἦτο ἀναγκαία ἡ παράστασις μεγαλοπρεποῦς μεγάρου καὶ ὁ καλλιτέχνης χρᾶται πρὸς τοῦτο τοῖς μέσοις ἐκείνοις, τὰ ὁποῖα παρέχει αὐτῷ μία τῶν λαμπροτέρων ἐποχῶν τῆς ἑλληνικῆς τέχνης· τὰ λοιπὰ κεῖνται ἐναρμονίως πρὸς τὸ σύνολον· ὁ ἁπλοῦς τρίπους, ὁ θρόνος, τὸ ἐκ χαλκοῦ κάτοπτρον καὶ ὁ ἱματισμὸς συμφωνοῦσι πρὸς τὴν ἐποχὴν δεόντως. Αὐστηρότατος κριτὴς ἠδύνατο ἴσως νὰ μὴ παρίδῃ τὸ ἐκ μωσαϊκοῦ ἔδαφος. Πρὸς τὸ ὑψηλὸν τῆς ὑποθέσεως ἁρμόζει ἐξαιρέτως ὁ ἀπαράμιλλος χρωματισμὸς, τοῦ ὁποίου ὁ ἐπιτυχὴς τόνος ἡδύνει τὸ μηδαμῶς ἀποκάμνον ὄμμα. Οὐδαμῶς ἐλάσσων καταφαίνεται ἡ δύναμις τοῦ καλλιτέχνου ἐν τῇ λεπτότητι τῶν γραμμῶν καὶ τῇ ἐντελείᾳ τοῦ σχεδιάσματος. Ἡ ἐν γένει ἐπιμελὴς ἐκτέλεσις ἐν τῇ λεπτομερείᾳ παρουσιάζει τὰς τεχνικὰς ἐκείνας ἀρετὰς, τὰς ὁποίας τοσοῦτον ἐπιτηδείως χαράσσει ἡ γραφὶς τοῦ Gabriel Max. Τὴν τοιαύτην τοῦ ὅλου ἐντέλειαν ἀκολουθεῖ καὶ ὁ τρόπος τῆς μαρμαρογραφίας, διότι τὴν μονοτονίαν τῶν τε κιόνων καὶ τῶν ἐκ μαρμάρου βαθμίδων ἐξαλείφει ὁ ἐπιτυχὴς βαθὺς σκιασμός. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ παρατηροῦμεν ἐν τέλει ὅτι εἶναί πως ἀναληθῆ τὰ ἐν τοῖς καλλιτεχνικοῖς κύκλοις ἀκουόμενα παράπονα περὶ τῆς δυσκολίας πρὸς εὕρεσιν νέων θεμάτων. Καλλιτέχνης ἱστορικῶς καὶ φιλολογικῶς μεμορφωμένος δύναται βεβαίως ν' ἀντλήσῃ λαμπρὰ ἐκ τῶν κλασικῶν ἐποχῶν θέματα».

Τοιαῦται αἱ κρίσεις τῆς γερμανικῆς ἐφημερίδος. Εὐχαρίστως δὲ πληροφορούμεθα ἐκ τῆς «Κλειοῦς», ἐξ ἧς παρελάβομεν καὶ τἀνωτέρω, ὅτι ὁ κ. Ἰακωβίδης μελετᾷ τὴν ἐκτέλεσιν νέου ἔργου, παριστῶντος τὴν «νοσταλγοῦσαν Ἰφιγένειαν», ὅπερ ἠγοράσθη ἀπὸ τοῦδε παρὰ τοῦ μεγάλου ἐν Παρισίοις καὶ Ἀμερικῇ καταστήματος τῶν κκ. Goupil et Cie.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Δ. ΚΟΥΠΙΤΩΡΗΣ.

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπεβίωσεν ἐν Αἰδηψῷ ὁ καθηγητὴς Π. Δ. Κουπιτώρης, ἄγων τὸ 60ὸν περίπου ἔτος. Ὁ μακαρίτης Κουπιτώρης ἦτο ὁ δεύτερος τῶν διδακτόρων τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς ἐπὶ φιλολογίᾳ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ τῆς συστάσεως τούτου, ἀναγορευθεὶς τῷ 1852, λαβὼν τὸν βαθμὸν «ἄριστα». Ἀπὸ τῆς ἀναγορεύσεώς του δὲ ὡς διδάκτορος μέχρι τέλους τοῦ βίου διετέλεσε διδάσκων εὐδοκίμως τὴν σπουδάζουσαν νεότητα οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ συγγράφων πονήματα πρὸς διδασκαλίαν, ἀσχολούμενος σύναμα καὶ περὶ ἄλλα εὐρυτέρου κύκλου καὶ φιλολογικωτέρου ἔργα, μαρτύρια προκείμενα φιλοπονίας ἀληθοῦς καὶ ἀξιοζήλου καὶ ἐπιστημονικῆς ἐμβριθείας. Ἐξέδωκε δὲ 1) Λεξικὸν Λατινοελληνικὸν εἰς χρῆσιν τῶν εἰς τὰ γυμνάσια φοιτώντων νέων· 2) Μετάφρασιν τριῶν τοῦ Κικέρωνος λόγων, τοῦ Α' καὶ Δ' κατὰ Κατιλίνα καὶ τοῦ ὑπὲρ Ἀρχίου τοῦ ποιητοῦ· 3) τὸν Κρίτωνα τοῦ Πλάτωνος, κείμενον, σχόλια καὶ μετάφρασιν χάριν τῶν εἰς τὰ γυμνάσια φοιτώντων νέων. Πλὴν τούτων δὲ τῶν εἰς τὰ διδακτικὰ βιβλία ἀναγομένων ἔργων, ἔγραψε, κάτοχος ὢν ἐντριβὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, φυλλάδιον Περὶ τοῦ ῥυθμοῦ ἐν τῇ ὑμνογραφίᾳ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ἐδημοσίευσε δὲ ὡσαύτως Λόγον πανηγυρικὸν περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, κατ' ἐντολὴν συνταχθέντα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ Συλλόγου, οὗ τινος διετέλει πρόεδρος.

Ὅ,τι ὅμως κατέστησε γνωστὸν τὸν μακαρίτην Κουπιτώρην ἔτι μᾶλλον, ἦτο αἱ περὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν Ἀλβανῶν εἰδικαὶ αὐτοῦ μελέται. Ἦτο ὁ μόνος παρ' ἡμῖν ἀλβανολόγος μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ διαφέροντος ἐπιστημονικοῦ μελετῶν τὰ κατὰ τοὺς Ἀλβανοὺς καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ἣν ἐγίνωσκεν ὡς ἄριστα, Ἀλβανὸς ὢν καὶ οὗτος τὴν καταγωγήν. Ἐν ἔτει 1879 ἐδημοσίευσε **Μελέτην ἱστορικὴν καὶ φιλολολογικὴν περὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἀλβανῶν** εἰς τὸ περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ «Βύρωνος», ἣν ἐξέδωκεν εἶτα ἰδιαιτέρως καὶ εἰς φυλλάδιον. Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ἠθέλησε νὰ διαλευκάνῃ τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἀρχικῆς καταγωγῆς τῶν Ἀλβανῶν διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν στοιχείων τῆς γλώσσης αὐτῶν, ἣν θεωρεῖ παναρχαίαν πελασγικὴν, ἢ γραικοϊταλικήν· θεωρεῖ δὲ τοὺς Ἀλβανοὺς πανάρχαιον πελασγικὸν ἢ γραικοϊταλικὸν φῦλον ἀπὸ τῆς ἑλληνολατινικῆς τῶν ἐθνῶν ὁμοφυλίας ἀποσπασθὲν πρὸ τῆς ἀπ' ἀλλήλων διαιρέσεως εἰς Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους καὶ τῆς ἑκατέρων διαιρέσεως εἰς φυλάς. Τῆς πραγματείας τὸ Β' μέρος, ἐν ᾧ ἐν λεπτομερείᾳ ἐκτίθενται αἱ ἐκ τῆς γλώσσης ἀποδείξεις, μένει ἔτι ἀνέκδοτον· ἐπεκαλεῖτο δὲ ἐν τέλει τῆς πρώτης του μελέτης ὁ μακαρίτης τὴν συνδρομὴν πλουσίου τινὸς πρὸς ἔκδοσιν αὐτοῦ.

Πρὸ τῆς μελέτης ταύτης ἐξέδωκεν ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ καὶ μελέτην Περὶ τῆς παρ' Ἀλβανοῖς ἀντωνυμίας τοῦ τρίτου προσώπου κατὰ τὴν διάλεκτον τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀλβανῶν καὶ μάλιστα τὴν τῶν Ὑδραίων. Ἡ τελευταία αὕτη μελέτη γίνεται ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἑλληνικὴν καὶ λατινικήν· καταφαίνεται δὲ εἰς ἀμφοτέρας τὰς πραγματείας ἡ πολυμάθεια τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τῆς Ἀλβανικῆς διαλέκτου.

Πλὴν τούτων δὲ κατέλιπεν ἐν χειρογράφῳ Λεξικὸν τῆς Ἀλβανικῆς· ἦτο δὲ ὁ μόνος πόθος αὐτοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ ἐκτύπωσις τοῦ ἔργου τούτου, ὅπερ κατέλιπε πεπερατωμένον. Ὁ γράφων δὲ τὰς γραμμὰς ταύτας πολλάκις ἤκουσεν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ μακαρίτου, ἐπιδεικνύοντος τὸ ὀγκῶδες χειρόγραφόν του, τὸν μέγαν πόθον τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ.

Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Παναγ. Κουπιτώρη ἡ Ἑλλὰς στερεῖται ἀληθοῦς ἐπιστήμονος καὶ τοῦ μόνου ἀλβανολόγου, ὅστις εὐδοκίμως ἠδύνατο νὰ ἐργασθῇ καὶ ἀντιτάξῃ τὴν γνώμην του, κῦρος ἔχουσαν, πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἀντίθετον δόξαν τῶν Εὐρωπαίων ἀλβανολόγων. Α. Μ.

ΒΙΒΛΙΑ

2422. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 23 Αὐγούστου 1881. Ἀριθ. 295 (243). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. [Μυθιστορία Ἰω. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. — Ἡ Θεσσαλία ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν. — Βραβεῖα τῇ ἀρετῇ. — Ὁ ἥλιος τοῦ μεσονυκτίου. — Ἀθηναϊκά. — Γυναῖκες πυροσβέστιδες. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Πρακτικαὶ γνώσεις.

2423. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius, traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome troisième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte. 1881. Fascicule Nº 16.—Souscription à l'ouvrage complet: 35 fr.

ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΝ ΔΙΑ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΝ
«Alla Vittoria»

συντεθὲν παρὰ τοῦ ἐν Πάτραις μουσικοδιδασκάλου κ. Ῥαφαὴλ Ῥίτση καὶ ἀφιερωθὲν εἰς τὸν αὐτόθι Σύλλογον τῆς ἀλληλοβοηθείας «*Ὁμόνοια*».

Ἀντίτυπα τοῦ μουσικοῦ τούτου ἔργου, κάλλιστα ἐκτετυπωμένα ἐν Μιλάνῳ, πωλοῦνται πρὸς ὄφελος τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς «*Ἑστίας*» ἀντὶ φράγκων **2** ἕκαστον.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

20 Αὐγούστου 1881 **ΑΘΗΝΩΝ** 20 Αὐγούστου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 (πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ)	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 291
25 » » 9 0/0	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 302
26 » »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 427
4 » » (πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον)	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 289
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 116
10 » φράγ. . . .	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 211
60 » »	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 431
120 » » χρυσ.	210,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	378 —	500	ἀρτ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,055
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8.88	φρ. 300	369
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	142
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος».	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	64
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» . .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα». .	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου.	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 140	149
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	286

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 28,45. — Ἐμπ. 3μην. 28.30.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.00
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 134 1/2

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (19 Αὐγούστου) Ἐμ. 28-28.35.
Κερκ.—Λονδ. 3μην. (28 Ἰουλίου) 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (19 Αὐγούστου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	55 3/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	253
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	263
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	149
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 - 108 1/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 35 - 23.45
Λίρα Ἀγγλική	γρ.	109 17/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 11/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (   )

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 26 Αὐγούστου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.70
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.50
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (29 Ἰουλίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.20 1/2-25.25 1/2
Χρυσος 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 135-140 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 4 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 2 1/2. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 3 1/2. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Ἀδελφ. Λ. Φαλτσί. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου ἤρξατο πρὸς τὸν κ. Ε. Φ. εἰς Berlad. Περὶ πάντων τῶν λοιπῶν ἐνηργήθησαν τὰ δέοντα, ὡς ταχυδρομικῶς σᾶς γράφομεν. — κ. Ι. Β. Βουκουρέστιον. Τὸ καθυστερῆσαν φύλλον ἀπεστάλη ὑμῖν μετὰ τοῦ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» ἐνεργείας σας. — κ. Γ. Δ. Ἀθήνας. Εὐχαρίστως θὰ θυσιασθῶσι καὶ αἱ τρεῖς στῆλαι εἰς τὴν «Θυσίαν» σας.—κ. Π. Ι. Κ. Πύργον. Κατὰ τὴν σημείωσιν, ἣν μᾶς ἔδωκε φίλος ἀξιωματικὸς, ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἀριθμεῖ νῦν 1,575 ἀξιωματικοὺς ἐν ἐνεργείᾳ, ἐξ ὧν 6 ὑποστράτηγοι, 23 συνταγματάρχαι, 71 ἀντισυνταγματάρχαι, 79 ταγματάρχαι, 313 λοχαγοὶ, 212 ὑπολοχαγοὶ, 342 ἀνθυπολοχαγοὶ καὶ 529 ἀνθυπασπισταί. — Φιλοχρίστῳ. Μονοφυσῖται ἐκλήθησαν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ αἱρεσιάρχου Εὐτυχοῦς πρεσβεύοντος ὅτι μία μόνον ἦτο τοῦ Σωτῆρος ἡ φύσις, καὶ δὴ ἀνθρωπίνη.— κ. Γ. Κ. Κηφισιάν. Καὶ πάλιν ἀτυχία διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. — κ. Θ. Α. Μ. Κεφαλληνίαν. Ἤρξατο ἡ ἀποστολὴ πρὸς τὸν κ. J. S. ἀπεστάλησαν δ' αὐτῷ καὶ τὰ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου φύλλα. — Ἑνὶ φίλῳ τῶν πατρίων. Ὅπως καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα..... «Τυχοῦσα ἐλευθερίου ἀγωγῆς», δηλαδὴ διδαχθεῖσα νὰ στρεβλόνῃ τὰ γαλλικὰ, τὴν μουσικὴν καὶ πρὸ πάντων τὸν ὀρθὸν λόγον. — κ. Γ. Γ. Γέϊσκ. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ὑμῖν αὐτόσε. — κ. Α*** Θεσσαλονίκην. Ὅσον ἡμεῖς γινώσκομεν, καὶ ἄλλοι ἔτι μᾶς ἐβεβαίωσαν, οὐδέτερον τῶν δύο σημειουμένων ἔργων μετεφράσθη εἰς τὴν ἑλληνικήν. Ἡ κατὰ τὸ 1879 γενομένη ἀπογραφὴ περιλαμβάνει καὶ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διατρίβοντας πολίτας Ἕλληνας.— Ἑνὶ φιλαρχαίῳ. Σύρον. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πάντα τὰ ἐργαλεῖα, ὧν ἡμεῖς κάμνομεν χρῆσιν εἰς τὸ γεῦμα, ἦσαν ἄχρηστα, ἂν οὐχὶ ἐντελῶς ἄγνωστα. Ἀντὶ τοῦ κοχλιαρίου οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι μετεχειρίζοντο συνήθως τὸ κοῖλον ἄρτου, ὅπερ ἐκαλεῖτο μυστίλη. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐπεκράτει τὸ ἔθιμον μέχρι τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων νὰ τρώγωσι διὰ τῶν φυσικῶν περονίων, ὡς τὴν σήμερον οἱ Ὀθωμανοὶ, καὶ ν' ἀποσπογγίζωσι τοὺς δακτύλους διὰ τοῦ μαλακοῦ τοῦ ἄρτου, διὰ τῆς καλουμένης ἀπομαγδαλιᾶς. Τὸ τραπεζομάνδηλον ἦτο ἐντελῶς ἄγνωστον· τοῦ δὲ χειρομάκτρου ἔκαμνον χρῆσιν μόνον κατὰ τὸ νίψιμον τῶν χειρῶν, ὅπερ ἐγίνετο πάντοτε πρὶν ἢ καθήσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν, διὰ νὰ ἔχωσι καθαρὰς τὰς χεῖρας, δι' ὧν ἔμελλον νὰ λαμβάνωσι τὰ φαγητά.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δημ. Βενετοκλεῖ.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[20 Αὐγούστου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν εἰσῆλθεν ὁ ἡμέτερος στρατὸς εἰς Ἀλμυρόν. Ἡ ὑποδοχὴ ὑπῆρξεν ἐνθουσιωδεστάτη καθ' ὅλην τὴν πορείαν. Οἱ χωρικοὶ μετὰ σημαιῶν ἠκολούθησαν τὸν στρατὸν μέχρις Ἀλμυροῦ, ὁπόθεν ἐξῆλθε σύμπας ὁ πληθυσμὸς ὅπως χαιρετήσῃ τὸν στρατόν. Ἐπὶ θριαμβευτικῆς τινος ἁψῖδος κατὰ τὴν πύλην τῆς πόλεως ἦτο γεγραμμένον «Ζήτω ὁ βασιλεύς. Ζήτω τὸ ἔθνος. Ζήτω ἡ ἕνωσις». — Κατ' ἐπίσημον τηλεγράφημα τοῦ Β. ἐπιτρόπου Ἄρτης πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῇ 16 ἱσταμένου ἐγένετο ἡ ὁρκοδοσία τῶν πολιτῶν κατοίκων Ἄρτης. Πρῶτος ὁ μητροπολίτης μετὰ τοῦ κλήρου ὤμοσαν ὅρκον πολίτου, εἶτα ὁ ἀρχιραβῖνος μετ' ἰσραηλιτῶν καὶ ὁ δήμαρχος μετὰ πολιτῶν. Τὴν ἑσπέραν οἱ πολῖται περιήρχοντο τὴν πόλιν φωταγωγημένην ζητωκραυγάζοντες. Πλήρης ἡσυχία ἐπεκράτησεν, ἡ δὲ ὁρκοδοσία θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν προσεχῆ Κυριακήν.— Διὰ Β. διατάγματος συνεστήθη ἓν πρωτοδικεῖον καὶ πέντε εἰρηνοδικεῖα ἐν τῷ παραχωρηθέντι τμήματι τῆς Ἠπείρου. — Τῇ αἰτήσει προὐχόντων ἐν Λαρίσσῃ Ὀθωμανῶν δημοσιευθήσεται μετ' ὀλίγον εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν τὸ σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος. — Τὸ ἐν Δομοκῷ γενικὸν ἀρχηγεῖον διωργάνωσε διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ προσωρινὸν στρατιωτικὸν ταχυδρομεῖον μέχρι τῆς συστάσεως τακτικοῦ.—Ἅμα τῇ καταλήψει τοῦ Δομοκοῦ ἤρξατο ἡ κατασκευὴ ἁμαξιτῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῆς Δερβὲν Φούρκα μέχρι τῆς πόλεως ταύτης. — Τὰ ἐπικρατοῦντα νοσήματα εὑρίσκονται εὐτυχῶς εἰς ὕφεσιν κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας. Ἡ ληφθεῖσα περὶ τὴν δίαιταν πρόνοια τῶν κατοίκων, ἡ ἐπελθοῦσα ἐκ τοῦ φόβου μεγάλη ἀραίωσις καὶ ἡ ἐπαισθητὴ τῆς θερμοκρασίας μεταβολὴ συνετέλεσαν εἰς τὸ εὐάρεστον τοῦτο ἀποτέλεσμα. — Τὰ τελευταῖα νοσήματα προσέβαλον μετ' ἐπιτάσεως τὰς ἀπὸ 16 μέχρι τοῦ 30 ἔτους ἡλικίας, καὶ κατὰ τὰ $^3/_4$ τὰς γυναῖκας. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως διέταξε τοὺς γυμνασιάρχας τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ γυμνασίων ν' ἀναβάλωσι τὴν ἔναρξιν τῶν μαθημάτων, ὡς καὶ τῶν προσηρτημένων αὐτοῖς ἑλληνικῶν σχολείων, ἕνεκα τῆς καταστάσεως τῆς δημοσίας ὑγείας, μέχρι τῆς 20 τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Σεπτεμβρίου.—Ἡ διοίκησις τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἐγνωστοποίησεν ὅτι κατ' αὐτὰς κατώρθωσε νὰ ἐπιληφθῇ πλαστοῦ γραμματίου αὐτῆς τῶν 100 νέων δραχμῶν, κατασκευασθέντος ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὑπὸ κιβδηλοποιῶν, ἐχόντων ἕτοιμα καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὅπως θέσωσιν αὐτὰ εἰς κυκλοφορίαν ἐντὸς τοῦ κράτους, ἅμα ὡς ἤθελον εὑρεῖ ὄργανα πρὸς διάθεσιν αὐτῶν.— Ἄφθονος προμηνύεται ἡ ἐφετεινὴ ἐσοδεία τοῦ βάμβακος ἕνεκα τοῦ ἐπικρατήσαντος εὐνοϊκοῦ καιροῦ. — Ὁ ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐσοδείας μέχρι τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἐξαχθεὶς σταφιδόκαρπος ἐκ τοῦ λιμένος Πατρῶν ἀνέρχεται εἰς 8,640,569 λίτρας. Τὸ Σάββατον ἐπωλήθη σταφὶς ἐν Πάτραις περὶ τὸ ἓν ἑκατομμύριον λιτρῶν εἰς τὰ τάλληρα 36-36 $^1/_2$, ἐνῷ τὴν προτεραίαν εἶχε πωληθῇ εἰς τὰ τάλληρα 35.— Ἀφιχθεὶς ἐσχάτως ὁ Οὖγγρος στρατηγὸς Τύρ, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀνέλαβε τὴν διόρυξιν τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἀνεχώρησε χθὲς εἰς Κόρινθον, πρὸς μελέτην τῶν γινομένων προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν ὑπὸ τῶν πρὸ ἑνὸς μηνὸς ἀποσταλέντων μηχανικῶν. — Εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς κατέπλευσε μέγα ἀτμόπλοιον τοῦ αὐστριακοῦ Λόϋδ, κομίσαν πολεμεφόδια πρὸς χρῆσιν τοῦ στρατοῦ. — Χθὲς ἐγένετο ἡ Π' κλήρωσις τοῦ λαχείου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 φράγκων, καθ' ἣν ἐκέρδησαν οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί: Ὁ ἀριθμὸς 111,797 φράγκα 100,000 — 167,681 φρ. 10,000—102,524 φρ. 2,500 —163,869 φρ 2,500 — καὶ ἀριθ. 77,873, 91,289, 136,854, 59,766, 149,588 ἀνὰ φρ. 1,000. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ἐξέδωκεν ἔνταλμα ἐκ 3,000 δραχμῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἀστυκλινικῆς πρὸς ἀγορὰν φαρμάκων ὑπὲρ τῶν ἀπόρων, ἕτερον δὲ ἔνταλμα ἐκ δραχμῶν 6,000 ἐπ' ὀνόματι τοῦ νομάρχου πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀπόρων. — Ἐπίκουρος τῶν ἐνταῦθα ἀπόρων ἀσθενῶν ἦλθε καὶ ὁ Ἐρυθρὸς σταυρός. Διώρισε δὲ πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῶν τέσσαρας μέχρι τοῦδε ἰατρούς, τοὺς κκ. Τρέκαν, Χασιώτην, Πατρίκιον καὶ Αἴσωπον. Ἐσύστησεν ἴδιον φαρμακεῖον, καὶ παρέχει δωρεὰν φάρμακα, ζωμόν, διπυρίτην κ.λ.π. εἰς 200 καὶ πλέον ἀσθενεῖς καθ' ἑκάστην ἐπὶ τῇ βάσει δελταρίων, ἐκδιδομένων ὑφ' οἱουδήποτε τῶν ἐν Ἀθήναις ἰατρῶν, ὅστις ἤθελε κρίνει χρήσιμον νὰ λάβῃ τοιαῦτα δελτάρια ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ Συλλόγου.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1802.

Αἴνιγμα Ἰακ. Ρ. Ῥαγκαβῆ.

Γεννῶμαι ἄψυχος, νεκρὸς καὶ ἐνταφιασμένος,
Καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδίους μου γονεῖς ἀπεῤῥιμμένος,
Τὰ μέλη μου εἶν' ἄμορφα καὶ διαλελυμένα,
Καὶ ἀπὸ μάρμαρον ψυχρὸν τοῦ τάφου σκεπασμένα.
Τὸν λίθον δὲ τοῦ μνήματος ἂν ἅπαξ διασείσω,
Ὡς ἄλλος νέος Λάζαρος ἐλπίζω ν' ἀναζήσω.
Τὸ πάλαι εἶχε γεννηθῇ ἐκ τῆς ἐμῆς κοιλίας
Παράδειγμ' ἀδελφότητος καὶ σταθερᾶς φιλίας,
Μὲ τρόπον ἐπιτήδειον ἂν μ' ἀναγραμματίσῃς,
Ὡς Κύριόν σου καὶ Θεὸν θὲ νὰ μὲ προσκυνήσῃς.
Ἀναγραμματιζόμενον δι' ἄλλου τινὸς τρόπου
Ἀπόδειξιν ὑπάρξεως μὲ εἶπαν τοῦ ἀνθρώπου.
Ὁπόταν εἴμεθα πολλοί, ὡς ἔμαθον ἐκ φήμης,
Ἀρχὴ καὶ τέλος εἴμεθα τῆς πρώτης ἐπιστήμης.

1803.

Dans mon dernier l'on voit circuler mon premier,
Et celui-ci parfois transporte mon entier.

Athènes. N. J. A.

ΛΥΣΕΙΣ

1497.

Διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος, ἀνάγκη νὰ εὕρωμεν ἀριθμὸν διαιρετὸν διὰ 4, ὅστις μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἑνὸς τετάρτου αὐτοῦ νὰ δύναται νὰ διαιρεθῇ πάλιν διὰ 4· ὁ μικρότερος τῶν τοιούτων ἀριθμῶν εἶνε ὁ 16. Τώρα σχηματίζομεν τετράγωνον ἐκ χάρτου, ἀναδιπλοῦμεν αὐτὸ εἰς 16 μικρὰ τετράγωνα, ἀφαιροῦμεν ἐξ αὐτοῦ 4, τὰ συναποτελοῦντα τὸ σχῆμα ΑΒΓΔ, ἔπειτα δὲ διαιροῦμεν τὸ ὑπολειπόμενον εἰς 4 πάλιν μέρη κατὰ τὸ παρατιθέμενον ἐνταῦθα σχῆμα:

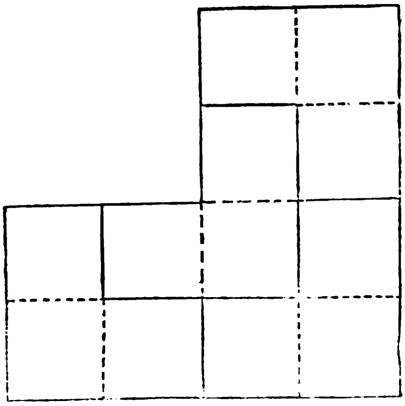

1498.

Σπόγγος.

1499.

Π	Ε	Ν	Ι	Α
Ο	Σ	Π	Ε	Ρ
Θ	Η	Β	Α	Ι
Ο	Π	Ι	Σ	Ω
Σ	Ι	Μ	Ω	Ν

1500.

Ἀλκιβιάδης.

1501.

I	S	A	A	C
S	U	C	R	E
A	C	I	E	R
A	R	È	N	E
C	É	R	È	S

Λύται. Τὴν λύσιν τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1497 προβλήματος εὗρε πρῶτος ὁ κ. Θ. Δ. Ῥακτιβάν.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 244. — 30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Η Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν Φιλόπτωχον Ἑταιρίαν τῶν κυριῶν δραχμὰς 2,000, ἵνα διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς ἐκ τῆς ἐπιδημίας πάσχοντας ἀπόρους.

Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν προσήνεγκον τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ὁ κ. Π. Ν. Παυλόπουλος δραχ. 3,000, ἡ κ. Κλεοπάτρα Σεβαστοῦ δραχ. 560 καὶ ἡ κ. Βιολάντη Προβιλεγίου δρ. 400.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Τὴν 5 Αὐγούστου (ν) ἀπεβιβάσθησαν εἰς Λιβερπουλ δύο Ἰταλοὶ περιηγηταί, ὁ διδάκτωρ Matteucci καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς Massari, περὶ τῆς τύχης τῶν ὁποίων ἐπὶ μῆνας ὅλους οὐδεμία εἶχεν ἔλθει εἰς Εὐρώπην εἴδησις. Οἱ γενναῖοι οὗτοι ἄνδρες εἶχον ἐπιχειρήσει νὰ διατρέξωσι τὴν Ἀφρικὴν κατὰ τὸ μέγιστον αὐτῆς πλάτος ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης· ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου τὰ ἴχνη αὐτῶν εἶχον ἀπολεσθῆ, ἠγνοεῖτο δ' ὅλως ἡ τύχη αὐτῶν. Κατὰ τὰς τελευταίας αὐτῶν ἐπιστολὰς περιεμένοντο νὰ ἐμφανισθῶσιν εἴς τι σημεῖον τῆς παραλίας τῆς Τριπόλεως, ἔνθα εἶχε παρασκευασθῆ αὐτοῖς βοήθεια. Νῦν δὲ ἐγνώσθη ὅτι, ἀναχωρήσαντες τὴν 5 Μαρτίου τοῦ 1880 ἐκ Suakin τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἀφίκοντο εἰς Δαρφοὺρ διελθόντες διὰ Καρτούμ. Ἐντεῦθεν δὲ μετὰ δυσχερεῖς διαπραγματεύσεις ἠδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν λίμνην Tchad, ἐκεῖθεν εἰς Bornou, Sokoto, Egga καὶ τέλος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας, ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς. Πρῶτον νῦν Εὐρωπαῖοι περιηγηταὶ κατώρθωσαν νὰ διαπεράσωσι διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης τὴν ἀφρικανικὴν ἤπειρον.

Ἐκ τοῦ ταξειδίου τούτου μεγάλαι προσδοκῶνται ὠφέλειαι διὰ τὴν ἐπιστήμην, ἰδίως ἐκ τῶν πληροφοριῶν, ἃς ὁ Massari, ἀνὴρ ἐπιστημονικῶς μεμορφωμένος, θέλει παράσχει. Δυστυχῶς τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἄφιξιν τῶν δύο περιηγητῶν, ὁ διδάκτωρ Matteucci ἀπέθανεν ὑπὸ πυρετοῦ. Ἤδη λέγεται ὅτι διακόσιοι Βέλγοι ἀξιωματικοὶ ἀπετάθησαν εἰς τὴν διεθνῆ ἀφρικανικὴν Ἑταιρίαν, τιθέμενοι εἰς τὰς διαταγὰς αὐτῆς πρὸς ἐξερευνήσεις ἐν τῇ Ἀφρικῇ· οἱ πλεῖστοι δ' αὐτῶν ἐκμανθάνουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος διάφορα χειροτεχνικὰ ἐπαγγέλματα, ὅπως κάμνωσι χρῆσιν αὐτῶν ἐν καιρῷ τῶν περιηγήσεων. Οἱ ἄνδρες οὗτοι πιστεύεται ὅτι θέλουσιν ἀποτελέσει συνοδείαν (expedition) προσεχῶς ἀναχωρήσουσαν πρὸς ἵδρυσιν νέου μονίμου σταθμοῦ ἐν τῇ κεντρώᾳ Ἀφρικῇ.

— Κατ' εἰδήσεις ληφθείσας ἐκ τῶν πρὸς μεσημβρίαν τῆς λίμνης Tanganvika χωρῶν ἐν Ἀφρικῇ, οἱ τῶν μερῶν τούτων ἰθαγενεῖς κάτοικοι δέχονται ἄσμενοι τοὺς Εὐρωπαίους νὰ ἐγκατασταθῶσι μεταξὺ αὐτῶν. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπάρχει μέγα ὀροπέδιον, ἐφ' οὗ κεῖνται πόλεις, χωρία, κῆποι ἐξαίρετοι, καὶ οὗ τινος θαυμαστὰ εἶνε τὰ πλούτη καὶ ἡ εὐημερία. Τούτου ἕνεκα ἡ ἐν Λονδίνῳ Ἑταιρία τῆς ἐξερευνήσεως προτίθεται νὰ ἱδρύσῃ λίαν προσεχῶς σταθμόν τινα ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου τούτου.

— Πρὸ μηνῶν ἤδη ὁ Γάλλος περιηγητὴς Savorgnan de Brazza ἵδρυσεν ἐν ὀνόματι τοῦ γαλλικοῦ κομιτάτου τῆς ἀφρικανικῆς Ἑταιρίας δύο ἐπιστημονικοὺς σταθμούς, χρησιμεύοντας ἅμα καὶ εἰς φιλοξενίαν τῶν περιηγητῶν, ἐν τῷ λεκανοπεδίῳ τῶν ποταμῶν Ogôoné καὶ Kongo. Τούτων ὁ μὲν ὠνομάσθη Franceville, ὁ δὲ ἄλλος Brazzaville. Ἐσχάτως δύο ἄλλοι περιηγηταὶ ἦλθον πρὸς τὸν κ. de Brazza, κομίζοντες αὐτῷ μικρὰ ἀτμόπλοια διαλυτά, ἵνα χρησιμεύσωσι διὰ τὴν ποταμοπλοΐαν ἐν τῷ Alima, ὅστις συνδέει τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ogôoue μετὰ τοῦ Kongo. Ὁ κ. Savorgnan de Brazza εἶχε συναντήσει κατά τινα τῶν ἐκδρομῶν αὐτοῦ τὸν κ. Στάνλεϋ, ἀσχολούμενον εἰς τὴν κατασκευὴν ἁμαξιτῆς ὁδοῦ ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄχθης τοῦ Kongo κατὰ τὴν θέσιν τῶν καταρρακτῶν αὐτοῦ.

— Ἡ ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῶν Παρισίων ἀπέκτησεν ἐσχάτως συλλογὴν ἀνεκδότων ἐπιστολῶν τοῦ ποιητοῦ Ἀλφρέδου Μυσσέ. Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται περιέχονται ἐντὸς ἐσφραγισμένου κιβωτίου, ὅπερ θέλει ἀνοιχθῆ κατὰ τὸ 1910.

— Ὁ διαπρεπὴς φυσιολόγος Βίρχωφ ἀπέρχεται προσεχῶς εἰς τὸ ἀνθρωπολογικὸν συνέδριον τῆς Τιφλίδος, σκοπὸν ἔχων κυρίως νὰ σπουδάσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς Ἀρμενίους, οὓς θεωρεῖ ὡς τὸν καθαρώτατον τύπον τῆς καυκασίας φυλῆς.

— Ἐν Βουλωνίᾳ πρόκειται ν' ἀνιδρυθῇ ὁ ἀνδριὰς τοῦ Μαριέττη, τοῦ σοφοῦ αἰγυπτολόγου, ὅστις ἐχρημάτισε διευθυντὴς τοῦ μουσείου τοῦ Βουλάκ. Αἱ δαπάναι ὑπελογίσθησαν εἰς 30,000 φράγκα, ἐξ ὧν 18,000 ἐφάνη πρόθυμος νὰ συνεισφέρῃ ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις.

— Εἷς τῶν ἐν Γερμανίᾳ δοκιμωτάτων ἑλληνιστῶν, ὁ κ. Ῥιχάρδος Φοίρστερος, καθηγητὴς τοῦ ἐν Κιὲλ πανεπιστημίου, ἐκδίδωσι προσεχῶς ἀνέκδοτα ἔργα Ἰωάννου Δοξαπατρῆ, Ἕλληνος λογίου, πιθανῶς ἐν τῷ ΙΒ' αἰῶνι ἀκμάσαντος, ὡς καὶ δύο ἀγνώστους τέως μελέτας Χορικίου τοῦ σοφιστοῦ. Ὁ αὐτὸς ἑλληνιστὴς ἀπὸ δεκαοκταετίας παρασκευάζει κριτικὴν καὶ πλήρη ἔκδοσιν τῶν μελετῶν, ἐπιστολῶν καὶ λόγων τοῦ σοφιστοῦ Λιβανίου.

— Ἕτερος Γερμανὸς φιλόλογος, ὁ κ. Παῦλος Στόππελ, ἐξέδωκε κριτικὴν πραγματείαν «περὶ τῆς παρὰ Γρηγορίῳ τῷ Ναζιανζηνῷ μιμήσεως τῶν σκηνικῶν ποιητῶν καὶ τῆς κατ' αὐτὸν μετρικῆς τέχνης».

— Ὁ περιώνυμος Γερμανὸς καθηγητὴς Delitzsch ἐξέδωκεν ἐσχάτως ὀγκώδη βίβλον, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ποῦ ἔκειτο ὁ παράδεισος; μελέτη βιβλικὴ καὶ ἀσσυριολογική».

— Ὁ καθηγητὴς κ. Χόρμαν ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς ἀξιόλογον πόνημα περὶ τῶν ἀρχαίων μαντείων. Ἀπὸ τῆς 1 ἐπιόντος Ὀκτωβρίου ἐκδίδεται ἐν Βερολίνῳ ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος νέα φιλολογικὴ ἐφημερίς, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ Χιρσφέλδερ, τῇ συμπράξει τῶν καθηγητῶν Ἄνδρεσεν καὶ Χέλερ.

— Κατά τινα ἐπίσημον ἔκθεσιν τὰ πρωσσικὰ πανεπιστήμια ἀπένειμαν κατὰ τὸ 1880 διδακτορικὸν δίπλωμα εἰς 566 ὑποψηφίους.

Ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν κατὰ τὴν θερινὴν ἑξαμηνίαν τοῦ 1881 ἀνῆλθεν εἰς 11,284, ἐνῷ οἱ τῆς χειμερινῆς ἑξαμηνίας 1880-1881 συνεποσοῦντο εἰς 11,029. Ἐκ τῶν φοιτητῶν τούτων ἐφοίτησαν εἰς τὸ ἐν Βερολίνῳ πανεπιστήμιον 3,709, εἰς τὸ ἐν Βρεσλάου 1,380, εἰς τὸ τῆς Ἄλλης 1,293, τῆς Βόννης 1,070, τῆς Γοτίγγης 1,002, τῆς Καινιξβέργης 841, τοῦ Μαρβούργου 701, τοῦ Κεὶλ 344, τοῦ Μύνστερ 300.

Ἐκ τῶν ἐπιστημῶν αἱ φιλοσοφικαὶ συλλήβδην ἀριθμοῦσι τοὺς πλείστους φοιτητάς, ἤτοι 5,184· ἔρχεται κατόπιν ἡ νομική, περιλαμβάνουσα 2,426, ἡ ἰατρικὴ 2,167, ἡ προτεσταντικὴ θεολογία 1,349, ἡ καθολικὴ θεολογία 160. Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι σχετικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν τῆς θεολογίας αὐξάνει πλειότερον ἢ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις. Ἐνῷ ἐν τῇ φιλοσοφικῇ καὶ τῇ νομικῇ ἡ αὔξησις εἶνε 6 τοῖς 100, ἐν δὲ τῇ ἰατρικῇ 16 τοῖς 100, εἰς τοὺς φοιτητὰς τῆς θεολογίας ἐν τῷ αὐτῷ διαστήματι ἐπῆλθεν αὔξησις κατὰ 21 τοῖς 100. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὰ πρωσσικὰ πανεπιστήμια δὲν ἐπήρκουν νὰ χορηγῶσι τοὺς ἀναγκαίους ἱερεῖς εἰς τὰς ἐνορίας, ἕνεκα τοῦ εὐαρίθμου τῶν φοιτητῶν τῆς θεολογίας· ἀλλ' ἀπό τινος ἐπαισθητὴ ἀντίδρασις παρατηρεῖται ἐν τούτῳ.

— Εἰς τὸ ἐν Βιέννῃ νέον Ἀστεροσκοπεῖον ἐτοποθετήθη ἐσχάτως τὸ μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον τηλεσκόπιον ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε κατασκευασθέντων. Τὸ ὄργανον τοῦτο, θαῦμα τελειότητος, ἔχει μῆκος τριάκοντα τεσσάρων ποδῶν, ἡ δὲ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ ὕαλος εἰκοσιπέντε δακτύλων. Αἱ ὕελοι αὐτοῦ κατεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις καταστήματος Pail, ἐκόπησαν ὅμως ἐν Δουβλίνῳ. Μετὰ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ τὸ τηλεσκόπιον ἕλκει βάρος ἑκατὸν τεσσαράκοντα στατήρων, χάρις ὅμως εἰς τὸν τεχνικώτατον αὐτοῦ μηχανισμὸν εἷς μόνος ἄνθρωπος δύναται νὰ τὸ χειρίζηται εὐκόλως.

— Ἐν Γερμανίᾳ ἤρξαντο ἀπὸ τοῦδε παρασκευαὶ διὰ μεγάλην ἐθνικὴν ἑορτήν, τελεσθησομένην τὴν 10 Νοεμβρίου 1883, ἤτοι τὴν τετρακοσιοστὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως τοῦ Λουθήρου.

Digitized by Google

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ Γεράσιμος Ζωχιός, εἷς τῶν λογάδων ἀνδρῶν τοῦ ἔθνους, ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ πολλαχῶς ὑπηρετήσας τὴν πατρίδα. Ὁ Γεράσιμος Ζωχιὸς ἔφερε τὸν βαθμὸν πλοιάρχου τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ, ἦτο δὲ ἀνὴρ ἐνάρετος, χαρακτῆρος ἀρχαϊκοῦ καὶ μεγάλης παιδείας. Διετέλεσε πρόεδρος τοῦ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμείου, οὗ καὶ ἡ σύστασις εἰς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ κυρίως ὀφείλεται, ἐν δὲ τῇ Βουλῇ, ἔνθα ἀντεπροσώπευε τὴν ἐπαρχίαν Μέσης, διεκρίνετο ὡς εὔγλωττος καὶ πολυμαθὴς ῥήτωρ, ὑψῶν πάντοτε τὴν σώφρονα αὐτοῦ φωνὴν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῇ πατρίδι. Διεκρίθη δ' ὡσαύτως ὡς καθηγητής, συγγραφεὺς καὶ δημοσιογράφος, πραγματευόμενος μετὰ διδακτικῆς χάριτος καὶ πολυμαθείας πᾶν ζήτημα, πρὸ ὀλίγων δ' ἐτῶν ἐγένετο καὶ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν. Ὁ θάνατος τοῦ Ζωχιοῦ ὑπῆρξε διὰ τὴν Ἑλλάδα σκληρὰ ἀπώλεια, τὴν δ' ἐπὶ τούτῳ γενικὴν θλῖψιν συμμερίζεται καὶ ἡ «Ἑστία», ἧς ὑπῆρξεν ἀρχαῖος συνεργάτης, δημοσιεύσας ἐν αὐτῇ γλαφυρὰν μετάφρασιν τῶν «Γνωμῶν καὶ σκέψεων» τοῦ Γάλλου συγγραφέως de la Rochefoucauld.

***

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου συνέρχεται ἐν Βερολίνῳ τὸ Ε' διεθνὲς Συνέδριον τῶν ἀσιανολόγων (orientalistes). Ἐν τῷ Συνεδρίῳ τούτῳ ἡ Ἑλλὰς θέλει ἀντιπροσωπευθῆ ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἡμετέρου πρεσβευτοῦ κ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ καὶ τοῦ διδάκτορος κ. Σπ. Παπαγεωργίου, ὅστις καὶ ἀνεχώρησεν ἤδη μεταβαίνων ἐπὶ τούτῳ εἰς Βερολῖνον.

— Τὸ νεωστὶ ἀνακαλυφθὲν θέατρον ἐπὶ τοῦ ὑψώματος τῶν ἁγίων Ἀσωμάτων παρὰ τῷ χωρίῳ Μαμουσιᾶ τῆς Αἰγιαλείας, γράφουσιν οἱ «Σημερινοὶ Καιροὶ» τοῦ Αἰγίου, κεῖται ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως τῆς παλαιᾶς Βούρας, μιᾶς ἐκ τῶν δώδεκα πόλεων τῆς Ἀχαϊκῆς ὁμοσπονδίας. Ἡ πόλις Βοῦρα καταστραφεῖσα ἐντελῶς ὑπὸ σεισμοῦ κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα π. Χ., ἀνιδρύθη μετά τινα χρόνον ὕστερον, καὶ εἰς τὴν δευτέραν ταύτην ἐποχὴν ἀνήκει τὸ θέατρον τοῦτο, καὶ αἱ βάσεις τῶν ἑλληνικῶν ἐκεῖ σωζομένων ναῶν, ὡς καὶ ἄλλων τινῶν ἐρειπίων, κειμένων ἐπί τε τοῦ ὀροπεδίου καὶ τῶν πλαγίων τοῦ ὄρους μερῶν. Τὰ παρὰ τὸ χωρίον Δερβένι κυκλώπεια τείχη ἀκολουθοῦντα τὴν γραμμὴν ἄνωθεν τῆς νῦν ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐξ Αἰγίου εἰς Καλάβρυτα, φαίνεται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρώτην ἐποχήν. Ἡ ὑψηλοτέρα ζώνη τῆς ἀκροπόλεως εἶνε ἡ μᾶλλον διατηρουμένη. Πρὸς τὸ μέρος τὸ καλούμενον ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος ἀνευρέθησαν πλεῖστοι ἑλληνικοὶ τάφοι περιέχοντες περίεργα ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα, ἐν οἷς περικεφαλαῖαι, λόγχαι, ξίφη, ἀγαλμάτια χάλκινα, πλεῖστα νομίσματα, ὡς καὶ πήλινα ἀγγεῖα, κλπ.

—Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Ὀ ρ χ ο μ ε ν ὸ ς ἐξεδόθη ἐν Λειψίᾳ νέον ἔργον τοῦ κ. Ἑρρίκου Σλείμαν, περιέχον ἔκθεσιν τῶν ἀνασκαφῶν αὐτοῦ ἐν τῷ βοιωτικῷ Ὀρχομενῷ. Ὁ κ. Σλείμαν περιγράφει ἐν αὐτῷ τὴν ὁδοιπορίαν του ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Ὀρχομενόν, εἶτα δὲ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὰς Κώπας. «Εἰς τρεῖς μόνον πόλεις», γράφει ἐν τῷ προλόγῳ, «ἀποδίδεται ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου τὸ ἐπίθετον χ ρ ύ σ ε ο ς, εἰς τὴν Τροίαν, τὰς Μυκήνας καὶ τὸν Ὀρχομενόν. Καὶ αἱ μὲν δύο πρῶται ἀπεδείχθησαν, ἐκ τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἀνορυχθέντων θησαυρῶν, πράγματι χρύσεαι. Ἐν δὲ Ὀρχομενῷ, καίτοι δὲν εὗρον ἐν αὐτῷ θησαυροὺς χρυσοῦ, ὁ ὑπ' ἐμοῦ ὅμως ἀνασκαφεὶς Θησαυρὸς καὶ ὁ Θάλαμος, μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ θαυμασίως ἐξειργασμένου λίθου, εἰσὶν ἄφωνοι μάρτυρες τοῦ ἐν αὐτοῖς ἐπισεσωρευμένου ποτὲ ἀμυθήτου πλούτου καὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι καταλληλότατα ἀπεδόθη τῇ πόλει ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου τὸ ἐπίθετον ἐκεῖνο». Ἐν τῷ λίθῳ, οὗ μέμνηται ὁ κ. Σλείμαν, εἰσὶν ἐγγεγλυμμέναι καλαὶ ἑλικογραφίαι καὶ ἀνθέμια, ἐξ ὧν συνάγεται ὅτι κατὰ τοὺς παναρχαιοτάτους χρόνους ἡ γλυπτικὴ εἶχεν ὡς πρότυπα τὰ κοσμήματα ταπήτων, διότι ἡ ὑφαντικὴ τέχνη εἶνε προγενεστέρα τῆς πλαστικῆς.

— Κατόπιν, φαίνεται, τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος περὶ τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ κτημάτων τοῦ Ἁγίου Τάφου, ἀπεφασίσθη ἡ ἀνασύστασις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Ἱεροσολύμων, διωρίσθη δ' ἀπὸ τοῦδε διευθυντὴς αὐτῆς ὁ ἀρχιμανδρίτης Φώτιος.

—Ὁ ἑλληνικὸς μουσικὸς Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ «Ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν σχολήν», ἐφ' ᾧ καὶ ἐσκέφθη νὰ ἐκδώσῃ λαχεῖον πρὸς εὕρεσιν τῶν ἀναγκαίων χρηματικῶν μέσων.

— Ἐδημοσιεύθη πρό τινος χρόνου ἐν Λειψίᾳ τύποις Wolfgang Gerhard εἰς κομψὸν τομίδιον ἰταλικὴ μετάφρασις διαφόρων ἑλληνικῶν ποιημάτων ὑπὸ τοῦ κ. Vito D. Palumbo. Ἐξ αὐτῶν τὰ μὲν εἰσὶν ἔργα τοῦ μακαρίτου Παπαρρηγοπούλου («Βίος-ὄνειρος» καί τινα λυρικά), τινὰ δὲ τοῦ κ. Δ. Βικέλα. Ἐν τέλει δ' ὑπάρχει μετάφρασις καί τινων δημοτικῶν. Τὸ ἔργον αὐτοῦ ὁ κ. Palumbo ἀφιεροῖ εἰς τὸν κ. Χαράλ. Ἄννινον. Μανθάνομεν δ' εὐχαρίστως ὅτι ὁ κ. Palumbo ἑτοιμάζει νὰ ἐκδώσῃ προσεχῶς καὶ μετάφρασιν τοῦ «Ἀλφαβήτου τῆς ἀγάπης».

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ζησίμου Γ. Τυπάλδου, πρώην καθηγητοῦ τοῦ ἐν Χίῳ γυμνασίου, ἐδημοσιεύθη βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἠθικὴ τῶν Ἰησουϊτῶν», ἔργον τοῦ Γεωργίου Φαβέρου.

— Ὁ φοιτητὴς τῆς νομικῆς κ. Δημ. Ι. Μπινιάρης ἐδημοσίευσεν ἓν δρᾶμα αὐτοῦ «ὁ Κεραυνοβοληθεὶς» εἰς πράξεις τέσσαρας μετὰ προλόγου.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις ἐν Ζακύνθῳ τῆς «Ἱστορίας τῶν ἐλευθέρων τεκτόνων» ὑπό τινος τῶν μελῶν τῆς ἐν Ζακύνθῳ μασωνικῆς στοᾶς.

— Ὁ ἐν Σμύρνῃ κ. Μιχ. Δ. Ἀργυρόπουλος ἐξέδωκεν ἐσχάτως εἰς φυλλάδιον 8 σελίδων ποίημα αὐτοῦ, φέρον τίτλον «Τὸ θράσος».

— Ὁ αὐτὸς κ. Ἀργυρόπουλος ἀγγέλλει ὅτι μεταφράσας ἐμμέτρως καὶ κατ' ἐκλογὴν ποιήσεις τινὰς ἐκ τῶν τοῦ Ἀλφρέδου δὲ Μυσσέ, θέλει δημοσιεύσει αὐτὰς προσεχῶς εἰς δύο τεύχη μετὰ εἰκόνος καὶ προλόγου.

— Νέαι ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν ἐν Κερκύρᾳ μὲν ὁ «Πολίτης», ἐν Τριπόλει δὲ ἡ «Μαντίνεια», ἀμφότεραι ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος δημοσιευόμεναι.

— Ἀπεστάλησαν ἐντεῦθεν εἰς Σάμον διὰ τὴν ἐκεῖ ἀρτισύστατον βιβλιοθήκην παρὰ τῆς πρυτανείας τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου καὶ τῆς βιβλιοθήκης τῆς βουλῆς 182 τόμοι διαφόρων συγγραμμάτων.

— Ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης ἐκδίδοται ὅσον οὔπω «Κρητικὸν ἡμερολόγιον» τοῦ ἔτους 1882 μετὰ εἰκόνων.

Αἱ μελέται κατὰ τὸν κορινθιακὸν ἰσθμὸν προβαίνουσι καλῶς· τὰ δοκιμαστικὰ φρέατα ἔφθασαν εἰς βάθος 50 μέτρων περίπου· τὸ μέγιστον ὕψωμα εἶνε 75 μέτρων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἰσθμοῦ. Τὰ ἐξαγόμενα τῆς μελέτης εἶνε εὐχάριστα καθ' ὅλα, βεβαιοῦντα τῆς ἐργασίας τὴν ἀπρόσκοπον πρόοδον. Ὁ βράχος εἶνε ἐκ τῶν εὐθραύστων, μολονότι ἡ δυναμῖτις ἐξεμηδένισε σχεδὸν τὴν σκληρότητα τῶν λίθων. Ἐκ τῶν μελετῶν τούτων ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ ἐπὶ Νέρωνος χαραχθεῖσα γραμμή, ἥτις εἶνε καὶ ἡ εὐθεῖα, εἶνε ἡ ἀρίστη ὑπὸ τὴν τεχνικὴν ἔποψιν· ἐπ' αὐτῆς δὲ ἀνοιχθήσεται καὶ ἡ νέα διῶρυξ. Αἱ ἐργασίαι ἄρχονται κατὰ μῆνα Δεκέμβριον. Ἀνεκαλύφθη δέ, κατὰ τὰς γενομένας ἀνασκαφάς, καὶ μεγίστη δεξαμενή, ἐπὶ Νέρωνος κατασκευασθεῖσα καὶ πρὸς διημέρευσιν τῶν ἐργατῶν χρησιμεύουσα. Ἡ δεξαμενή, ἔργον ἀξιοθαύμαστον, εἶνε ἀνέπαφος καθ' ὅλα.

ΒΙΒΛΙΑ

2424. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 30 Αὐγούστου 1881. Ἀριθ. 296 (244). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α: Λάρισσα.—Ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος. [Μυθιστορία Ἰω. Ῥουφφίνη. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]. Αἱ ταυρομαχίαι ἐν Μαδρίτῃ. — Ἀθηναϊκά. — Ἡ ἐν Βιέννῃ ἀστυνομία.—Ἡ θυσία (ποίησις) ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις.

2425. Φρύνη, δρᾶμα εἰς τέσσαρας πράξεις μετὰ προλόγου ὑπὸ Ῥιχάρδου Καστελβεκίου. (Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ). Ἀθήνησι, 1881. Τύποις «Νέων Ἰδεῶν», ὁδὸς Σοφοκλέους, 26. 12ον, σελ. 86.

2426. Λόγος εἰσιτήριος εἰς τὸ μάθημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ τῇ 21 Ἀπριλίου 1881 ὑπὸ Γεωργίου Ι. Δέρβου, ὑφηγητοῦ. (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ Θ' τεύχους τοῦ Δ' τόμου τοῦ «Σωτῆρος».) Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἑ ρ μ ο ῦ (παρὰ τὴν ὁδὸν «Μουσῶν», ἀρ. 2). 1881, 8ον, σελ. 28.

2427. Ἄνθη καὶ δάκρυα, λυρικὰ ποιήματα ὑπὸ Γεωργίου Π. Βουτζαλίδου. Ἐν Σμύρνῃ, τύποις ἀδελφῶν Γεωργιάδου. 1881. 12ον, σελ. 118. Τιμᾶται ἀντὶ ¼ τοῦ μετζητίου.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

27 Αὐγούστου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 27 Αὐγούστου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 (κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ)	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 289
25 » » 9 0/0	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 299
26 » »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 422
4 » » (κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον)	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 288
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 116
10 » φράγ. . . .	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » »	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 431 1/2
120 » » χρυσ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	378 —	500	ἀρτ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,040
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8 88	φρ 300	378
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	142
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	63
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» .	3,000,000	800,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα».	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 140	149
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	285

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζιτικὸν 3μην. 28,45. — Ἐμπ. 3μην 28.30.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.00
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανική	,,	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 133

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (26 Αὐγούσ.) Ἐμ. 28.12 1/2-28.27
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (28 Ἰουλίου) 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (26 Αὐγούστου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	55
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	253
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	263
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	149 50
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	107 3/4 - 108 1/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 40 - 23.50
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 13/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 11/40

ΒΙΕΝΝΗΣ ( )

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.45
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.55
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.31
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 2 Σεπτεμβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.80
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.45
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Σεπτεμβρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.24 1/2-25.29 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125-130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 4 0/0. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 4 0/0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κκ. Ἀδελφ. Λ. Φαλτζῆ. Ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν.— κ. Κ. Δ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Τὸ βιβλίον ἀπεστάλη ὑμῖν ταχυδρομικῶς. Τὰς «Τ. ἡ. τ. Π» εἰς οὐδὲν τῶν ἐνταῦθα βιβλιοπωλείων εὕρομεν, ἂν καὶ ἐζητήσαμεν εἰς τὰ πλεῖστα αὐτῶν.— κ Χ. Ρ. Πάτρας. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἐπιστολήν μας. — Φίλῳ τῆς «Ἑστίας». Ἡ στατιστική σας εἶνε ἱκανῶς περίεργος· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλοι τόποι ὅπου θὰ ἠδύνασθε νὰ ἐπιτύχητε γενναιοτέρους ἀριθμούς: Κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον τῆς Χιλῆς πρὸς τὴν δημοκρατίαν τοῦ Περοῦ, ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ χώρᾳ ἓν μόνον τάγμα ἐθνοφρουρῶν περιελάμβανε τριάκοντα δύο πρώην ὑπουργούς! — κ. Ι. Κ. Ἀθήνας. Θὰ δημοσιευθῇ εἰς προσεχὲς φύλλον τῆς «Ἑστίας». — κ. **Χ. Βῶλον. Ἐν τούτοις ὅλως ἀντιθέτως ἐκφράζεται περὶ αὐτῶν ἀνὴρ ἐκ τοῦ σύνεγγυς σπουδάσας αὐτούς, ὁ ἀοίδιμος Βυζάντιος. Ἰδοὺ πῶς κρίνει αὐτοὺς ἐν τῇ κατ' οἶκον συναναστροφῇ των: «...Ἀρθείσης δὲ τῆς τραπέζης, λέγει, ἀπονίπτονται οἱ συνδαιτυμόνες, καὶ ἀραδιαζόμενοι ἐπὶ τῆς στιβάδος, ἀνάπτουσι τὰς πίπας των, καί, ἀφοῦ προσενεχθῇ ὁ καχβές, ἀρχίζει ἡ ὁμιλία. Ἐκεῖ πρέπει τις νὰ ἴδῃ τὸν Τοῦρκον, καὶ μάλιστα τὸν εὐγενῆ καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένον Τοῦρκον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν ἀ σ λ ῆ - ζ α δ έ, τὸν ἐ φ έ ν τ η ν. Τί τρόπος! τί εὐταξία! τί χάρις καὶ ἐν ταὐτῷ ἁπλότης εἰς ὅλα του τὰ κινήματα! ὁποία ἀνεπιτήδευτος μεγαλοπρέπεια! ὁποία κομψότης εἰς τὴν ὑποδοχὴν καὶ εἰς τὰς φιλοφρονήσεις! ὁποία λεπτότης, καί, αὐτὸ τοῦτο, εὐτραπελία σκωμμάτων! Πρῶτος ὁμιλεῖ ὁ πρεσβύτερος, καὶ ὅλοι ἀκροῶνται μὲ σιωπήν· καὶ ἂν δὲν παύσῃ λαλῶν ὁ πρῶτος, οὐδέποτε ἄρχεται ὁ δεύτερος. Καμμία διακοπή, καμμία φιλονεικία· οὐδέποτε καταλαλιά, οὐδέποτε ἀχρειολογία. Παράβαλε ἔπειτα πρὸς τὴν συναναστροφὴν ταύτην τὸν θόρυβον καὶ τὴν ὀχλοβοὴν τῶν γραικικῶν καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν αὐτῶν συναναστροφῶν, τὴν ἀψηφησίαν τοῦ τρόπου, τὸ τῶν κινημάτων παράφορον, τὰς ἀλλοκότους χειρονομίας, τὰς σπασμώδεις κραυγάς, τὴν πικρίαν τῶν σαρκασμῶν, τὴν πεισμονὴν τῆς φιλονεικίας, τὸ ἀνυπομόνητον τῶν διακοπτόντων ἀλλήλους εἰς πᾶσαν λέξιν, τὴν περιφρόνησιν πρὸς τὸ γῆρας, τὴν οἴησιν, τὴν κουφότητα, τὸ σχοινοτενὲς τῶν ὁμιλιῶν, καὶ ἀφοῦ σταθμίσῃς δικαίως καὶ ἀφιλοπροσώπως ἀμφότερα, κρίνον ἐν συνειδήσει εἰς ποῖον ἁρμόζει ἡ λέξις β ά ρ β α ρ ο ς! — κ. Ι. Α. Ζ*. Ἀθήνας. Ἐκ τῶν στελλομένων τινὰ πρὸ καιροῦ ἤδη ἀνέγνωμεν μεταπεφρασμένα, πιθανῶς δὲ καὶ τὰ ἄλλα νὰ ἔχωσιν ἤδη δημοσιευθῆ. — κ. Ν. Α. Ι. Κωνσταντινούπολιν. Διότι νομίζομεν ὅτι ἡ διάδοσις τοιούτων ἰδεῶν εἶνε λίαν ἐπιζήμιος εἰς τὸν λαόν, ὡς ἐμπνέουσα εἰς αὐτὸν πίστιν εὐχερῆ εἰς μωρὰς δεισιδαιμονίας καὶ προλήψεις, ἀναξίας τῶν χρόνων, ἐν οἷς ζῶμεν. — κ. Γ. Γ. Φαλτζῆ Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη ἀντὶ τοῦ κατὰ λάθος πεμφθέντος.—κ. Ι. Κ. Ἀθήνας. Ἄλλος τις ἐξελλήνισεν ἔτι ἀστειότερον τὰς ἑπομένας δημώδεις φράσεις: τ ῶ κ ο ψ ε λ ά σ π η=ἔταμε πηλόν· λ ά σ π' ἡ δ ο υ λ ε ι ά σ ο υ=πηλὸς ἡ ὑπηρεσία σου· μ ο ῦ τ ὤ β γ α λ' ἀ π' τ ὴ μ ύ τ η=ἐξήγαγέ μου τῆς ῥινὸς αὐτό. — κ. Μ. Α. Σύρον. Διὰ τοιαῦτα δὲν ὑπάρχει χῶρος ἐν τῇ «Ἑστίᾳ».. — κ. Μ. Ι. Σ. Πάτρας. Ἡ ἐκκύβευσις ἀμφοτέρων ἐγένετο τῇ 1 Σεπτεμβρίου (ν). Τοὺς κληρωθέντας ἀριθμοὺς θέλομεν δημοσιεύσει διὰ τοῦ προσεχοῦς Δελτίου.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δημ. Βενετοκλεῖ.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[27 Αὐγούστου (Πέμπτη) 1881]

Συμπληρωθείσης αἰσίως καὶ τῆς καταλήψεως τοῦ γ' διαμερίσματος ὁ στρατὸς ἡμῶν ἐφησυχάζει μέχρι τῆς 28 λήγοντος, ὅτε ἄρχεται ἡ κατάληψις τοῦ ε' τμήματος, ἤτοι Τυρνάβου, Τεμπῶν καὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ κάτω Ὀλύμπου μέχρι Καραλὶ Δερβὲν, Λαρίσσης καὶ Ὄσσης, ἤτοι Ἀμπελακίων καὶ Ἀγυιᾶς μέχρι τῆς συνενώσεως Ὄσσης καὶ Πηλίου μεταξὺ Καναλίων παρὰ τὴν Βοιβηΐδα λίμνην (Κάρλα) καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Δερματᾶ. — Ἡ διεθνὴς ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισεν, ἵνα μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς καταλήψεως τοῦ ε' διαμερίσματος, ἥτις συμπληρωθήσεται τὴν 2 Σεπτεμβρίου, καταληφθῇ καὶ ἡ Πούντα (Ἄκτιον). Πρὸς τοῦτο διετάχθη νὰ ᾖ ἕτοιμον ἓν τῶν ἐν Λευκάδι ἑδρευόντων ταγμάτων τοῦ πεζικοῦ. — Συνεδέθη διὰ τηλεγράφου ὁ Δομοκὸς μετὰ τῆς Δερβὲν Φούρκας καὶ διὰ ταύτης μετὰ τῆς Λαμίας καὶ τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Δομοκὸς εἶνε ἤδη συνδεδεμένος τηλεγραφικῶς μετὰ τῆς Λαρίσσης, Τρικάλων, Καρδίτσης καὶ Ἀλμυροῦ. Ἐπίσης μετά τινας ἡμέρας συνδέεται καὶ ὁ Ἀλμυρὸς μετὰ τῆς Σούρπης, ὅστις ἀφ' ἑτέρου εἶνε συνδεδεμένος διὰ τηλεγράφου μετὰ τοῦ Βώλου, Τρικάλων καὶ Καρδίτσης. — Τὸ παρελθὸν σάββατον ἀνηγγέλθη τῇ ἡμετέρᾳ κυβερνήσει, ὅτι πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε τὴν ἀγορὰν τῆς Καρδίτσης. Ἡ κυβέρνησις ἐτηλεγράφησε τῷ ἀρχηγῷ τοῦ στρατοῦ τῆς κατοχῆς, ὅπως ἐξακριβώσας τὴν προσγενομένην ἑκάστῳ ζημίαν ἀποστείλῃ κατάλογον, ἵνα σπεύσῃ εἰς ἀρωγὴν τῶν παθόντων. — Διὰ Β διατάγματος συνιστῶνται τρεῖς ὑποδιευθύνσεις ταχυδρομείων ἐν Θεσσαλίᾳ, ἤτοι ἐν Λαρίσσῃ, Τρικάλοις καὶ Βώλῳ, ταχυδρομικὰ δὲ γραφεῖα ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. — Ὁμοίως διὰ Βασ. διατάγματος ἐχορηγήθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης πίστωσις ἐκ δραχ. 38,400 διὰ δαπάνας τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἄρτης συσταθέντων δικαστηρίων. — Λέγεται ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀπεφάσισε τὴν ἵδρυσιν δύο τουρκικῶν τεμενῶν (τζαμίων), τοῦ ἑνὸς ἐν Ἀθήναις καὶ τοῦ ἑτέρου ἐν Κερκύρᾳ, χάριν τῶν ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις διαμενόντων ἤδη καὶ μελλόντων νὰ κατοικήσωσιν εἰς τὸ μέλλον Ἰσλαμιτῶν. — Διετάχθησαν ἅπαντα τὰ σώματα τοῦ στρατοῦ, ἵνα, ἐπειδὴ αἱ μεγάλαι τῶν Ἰσραηλιτῶν ἑορταὶ ἄρχονται τῇ 11 τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Σεπτεμβρίου καὶ λήγουσι τὴν τετάρτην τοῦ Ὀκτωβρίου, ὑπάρχουσι δὲ συναγωγαὶ μόνον ἐν Ἄρτῃ, Χαλκίδι, Ζακύνθῳ καὶ Κερκύρᾳ, χορηγήσωσιν εἰς τοὺς αἰτήσαντας ἐκ τῶν ἐν ταῖς τάξεσιν αὐτῶν Ἰσραηλιτῶν κανονικὴν ἄδειαν διὰ τὰ εἰρημένα μέρη. — Τὸ στατιστικὸν τμῆμα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν παρήγγειλε νὰ γείνῃ ἡ ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης. — Ὁ στρατηγὸς Τὺρ, ἐπιθεωρήσας τὰ ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου ἐκτελεσθέντα προκαταρκτικὰ ἔργα, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν μετὰ τῶν κκ. Gersler Bela καὶ I. Μίνδλερ εἰς Βενετίαν, ὅπως παραστῇ εἰς τὸ αὐτόθι συγκροτηθησόμενον Γεωγραφικὸν Συνέδριον. — Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀφίκετο ὁ μαρκήσιος Buscalione, σεβαστὸν μέλος τῆς ἰταλικῆς γερουσίας καὶ μεγαλόσταυρος διαφόρων ταγμάτων, ἱδρυτὴς δὲ τοῦ ἐν Τουρίνῳ φιλελληνικοῦ κομητάτου, ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τοῦ ὁποίου πολλὰ ἀφειδῶς ἐδαπάνησεν ἐκ τῆς ἰδίας του περιουσίας. — Τὰς ἡμέρας ταύτας δημοσιεύεται τὸ Β. διάταγμα περὶ ἀπολύσεως ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ τῶν συμπληρωσάντων τῇ 1 Ἰουλίου ε. ε. τὸ τριακοστὸν ἔτος καὶ μετατιθεμένων κατὰ τὸν στρατολογικὸν νόμον εἰς τὴν ἐθνοφρουράν. — Ἡ Πανελλήνιος ἀτμοπλοϊκὴ ἑταιρία θὰ προμηθευθῇ ἐξ Ἀγγλίας καὶ τέταρτον μέγα ἀτμόπλοιον. — Ἀνακαινισθὲν ἐπανέλαβε χθὲς τὰς ἐργασίας αὐτοῦ τὸ πρό τινος παθὸν ἐκ πυρκαϊᾶς ἐν Πειραιεῖ φωσφοροποιεῖον. — Ὁ ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐφετεινῆς ἐσοδείας μέχρι τῆς 20 ἱσταμένου εἰσαχθεὶς εἰς Πάτρας ἐκ τῶν διαφόρων λιμένων σταφιδόκαρπος ἀνέρχεται εἰς 18,229,000 λίτρας, ὁ δὲ ἐξαχθεὶς εἰς 13,000,000. — Προχθὲς γυνὴ γραῖα ὀγδοηκοντοῦτις ἐκ Θεσσαλονίκης, δέσασα περὶ τὸν λαιμὸν αὐτῆς λίθον ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν ἐν Πειραιεῖ, ἵνα πνιγῇ. ἀλλ' ἰδόντες αὐτὴν οἱ παρεστῶτες τὴν ἔσωσαν, καὶ βεβρεγμένη ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ὡδηγήθη εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἔτυχε τῶν πρώτων περιποιήσεων ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου, δοθέντων ἐνδυμάτων καὶ τροφῆς εἰς τὴν δυστυχῆ. — Ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς φθάνουσιν ἐνταῦθα τὰ ἐν Βελγίῳ κατασκευαζόμενα ἐπιστολικὰ δελτάρια, ἅτινα θὰ τεθῶσιν εἰς χρῆσιν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1804.

(Συμπλήρωσον τοὺς ἑπομένους στίχους)

Εἰς σαπρὰν κοινωνίαν παρακμάζ' ἡ —
Καὶ οἱ νόμοι παράγουν τοὺς —
Ἀλλὰ γίγαντας τρέφει τῶν βουνῶν ἡ —
Ποῦ φυσᾷ εἰς αἰώνων —
Τὸ οὐράνιον σπέρμα, ἡ ἀρχαί' —
Εἰς τῆς γῆς τοὺς ἀγροὺς —
Τὴν γενναίαν της ῥίζαν τὸ συμφέρον —
Κ' ἐδῶ μόνον βλαστάνει καὶ παράγει —
Ἄνθη ἄφθονα, ἄγρια —

1805.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Τὸ τετράγωνον ἀριθμοῦ τινος, πολλαπλασιαζόμενον ἐπ' αὐτὸν τοῦτον τὸν ἀριθμὸν, παράγει γινόμενον 27,000. Τίς ὁ ἀριθμὸς οὗτος;

Ἐν Πειραιεῖ. Εἷς φυγάς.

1806.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων ἰὸς-γῆ-ἅλας σχημάτισον τὸ ὄνομα μεγάλου ἀνδρὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

1807.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται μία φωτογραφία].

Σχημάτισον κυβόλεξον ἐκ πέντε λέξεων, ἐν ᾧ νὰ ἀναγινώσκεται ἡ λέξις ΑΚΟΥΩ.

1808.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.]

Ἐν τῷ μέσῳ αἰθούσης ὑπάρχει ἐστρωμένος μέγας τάπης καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ μῆλον. Πῶς δυνάμεθα νὰ λάβωμεν τὸ μῆλον ἰδίαις χερσὶ, χωρὶς οὔτε ἐπὶ τοῦ τάπητος νὰ πατήσωμεν, οὔτε ὄργανόν τι νὰ μεταχειρισθῶμεν, οὔτε σκεῦος οἱονδήποτε νὰ θέσωμεν ἐπὶ τοῦ τάπητος, ἐφ' οὗ νὰ πατήσωμεν.

Ἀθῆναι. Κ**

1809.

† λ†σμ†ν†ν τ†ν †ξ†††ρ†π††††ν τ†ς †λ†κ††ς τ†† †κ††σ††ς π†ρ†††τ†††τ†† †λ†ν τ†ν †ξ†††σ††ν ††ς †ς ††χ† δ†κ†††μ† †ς †κ τ†ς †λ†κ††ς τ†††τ†ς.

Αἰνίγματα δημώδη.

1810.

Σύρε τἄντερο
χορεύει ἡ κόρη.

1811.

Καραβάκι φορτωμένο
'ς τὴ σπηλίτσα 'πά' ν' ἀράξῃ.

1812.

Εἶνε 'να πρᾶμμα· λαιμὸ ἔχει καὶ λαιμὸ δὲν ἔχει,
μεριὰ ἔχει καὶ ποδάρια δὲν ἔχει.

1813.

Γυρίζει τριγυρίζει
'ς τὴ γωνιὰ 'πά' καὶ καθίζει.

1814.

Je surprend le monde sans bruit,
Et par une noire avanture
Compagne de la mort et mère de la nuit,
J'efface les beautés de toute la nature.
L'excès de ma grandeur fait que je parais moins,
Et tous les peuples sont temoins
Que je change plus que la lune.
Mon empire dépend des regards du soleil,
Il fait ou défait ma fortune ;
Je règne à son coucher, je meurs à son reveil.

ΛΥΣΕΙΣ

1802.

Ὠόν. (Ὁ ὤν- Νοῦ — Ω - Α).

1803.

Charrue.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 248. — 6 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τῶν ἀπόρων τῆς πόλεως ἀσθενῶν προσήνεγκον ἡ κ. Ἀνδρομάχη Ῥενιέρη φράγκα 200, ὁ κ. Γ. Α. Λεονάρδος φρ. 150, ἡ κ. Φ. Θ. Κυδωνάκη φρ. 100, ἡ κ. Ῥαζῆ φρ. 100, ὁ κ. Χ. Παυλίδης φρ. 100, ἡ κ. Χ. Α. Μαυροκορδάτου φρ. 50, καὶ ἡ κ. Ἑλένη Κακίου φρ. 45.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Τὴν 1 Σεπτεμβρίου (ν) ἐγένετο ἐν Βενετίᾳ ἡ ἐπίσημος ἔναρξις τῆς αὐτόθι συγκροτουμένης διεθνοῦς γεωγραφικῆς Ἐκθέσεως ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν, πολλῶν γερουσιαστῶν καὶ βουλευτῶν, καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων ἐθνῶν. Πρὸς ἐγκαθίδρυσιν τῆς Ἐκθέσεως παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας, ὑφ' οὗ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν ἐτέθη τὸ Γεωγραφικὸν Συνέδριον, τὸ βασιλικὸν παλάτιον· πρὸς δὲ τούτοις παρεχωρήθη καὶ ὁ βασιλικὸς κῆπος πρὸς ἵδρυσιν τριῶν σκιάδων διὰ τὴν Ἀγγλίαν, Ῥωσσίαν καὶ Σουηδίαν.

Ἡ ἐπίσημος ἔναρξις τοῦ Συνεδρίου γενήσεται τὴν 15 τρέχοντος μηνὸς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ δουκὸς τῆς Γενούης.

Λεπτομερὴς ἀφήγησις περί τε τῆς Ἐκθέσεως καὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου θέλει δημοσιευθῆ προσεχῶς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ αὐτῆς συνεργάτου κ. Ἀντ. Μηλιαράκη, μεταβάντος εἰς Βενετίαν, ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς παρακολουθήσῃ τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου.

— Ἐν Βενετίᾳ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Γεωγραφικοῦ Συνεδρίου συνεστήθη Ἐπιτροπὴ πρὸς ἵδρυσιν μνημείου εἰς τὸν Μάρκον Πόλον, τὸν ἐνδοξότατον καὶ δημοτικώτατον θαλασσοπόρον τοῦ μεσαίωνος, ὅστις διὰ μέσου χωρῶν τῆς Ἀσίας ἀγνώστων τέως κατὰ τὴν ἐποχήν του ἔταμε πρῶτος τὴν πρὸς τὴν ἐσχάτην Ἀνατολὴν ὁδόν, καὶ ἐποίησε γνωστὰς εἰς τὴν Εὐρώπην τὰς Ἰνδίας, τὸ Θιβέτ, τὴν Κίναν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν.

Διὰ τῆς συστάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς πρόκειται νὰ πραγματωθῇ γενικὴ εὐχὴ ἀπὸ πεντηκονταετίας πολλάκις ἐκδηλωθεῖσα ἐν Βενετίᾳ. Πρὸς ἵδρυσιν τοῦ μνημείου ἡ Ἐπιτροπὴ ἤνοιξε κατάλογον ἐράνων ἐν Βενετίᾳ, ἐλπίζει δὲ ὅτι εἰς τὴν ἔκκλησιν αὐτῆς ταύτην θέλουσιν ἀνταποκριθῆ οἱ ἐπιστήμονες πάσης χώρας, καὶ μάλιστα οἱ Ἰταλοί, οἵτινες καθῆκον ἔχουσι νὰ τιμήσωσι τὴν μνήμην τοῦ ἐπιφανοῦς αὐτῶν συμπολίτου.

— Ἐντὸς τοῦ ἀρξαμένου μηνὸς Σεπτεμβρίου θέλει συνέλθει ἐν Βιέννῃ τὸ «Διεθνὲς φιλολογικὸν Συνέδριον» καὶ ἡ «Ἕνωσις τῶν Γερμανῶν συγγραφέων». Αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ τῆς αὐστριακῆς πρωτευούσης, τιμῶσαι τὴν φιλολογίαν, ἀπεφάσισαν νὰ παράσχωσιν εἰς τοὺς ἐν αὐτῇ συνερχομένους ἀντιπροσώπους αὐτῆς φιλοξενίαν ἀξίαν τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῆς προσφερούσης αὐτὴν πόλεως. Πρὸς τοῦτο δὲ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἀπεφάσισε παμψηφεί· α') νὰ προσέλθῃ αὐτοπροσώπως ὁ δήμαρχος ἵνα προσαγορεύσῃ τὸ Συνέδριον ἐξ ὀνόματος τῆς πόλεως· β') ἡ πόλις τῆς Βιέννης νὰ ἀναλάβῃ τὴν φιλοξενίαν ἀμφοτέρων τῶν συνόδων· καὶ γ') νὰ ἀνατεθῇ εἰς ὀκταμελῆ ἐπιτροπὴν ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως ταύτης.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἐν Ῥώμῃ ἔκδοσις διαφόρων ποιήσεων τοῦ νῦν πάπα Λέοντος ΙΓ'. Αἱ ποιήσεις αὗται ἐγράφησαν τὸ πρῶτον λατινιστί, καί τινες δ' αὐτῶν ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν ἀρχικὴν μορφήν των, ἀλλὰ νῦν ἐκδίδονται πᾶσαι μεταφρασμέναι εἰς ἰταλικὴν γλῶσσαν.

— Βέλγος τις φιλολόγος, ὁ κ. Theophile Cailleux, ἀνέλαβε τὸν ἀστεῖον ἀγῶνα, ἔν τινι αὐτοῦ συγγράμματι ἐκδοθέντι ἐν Βρυξέλλαις (Belges et Bataves, leur origine, leur haute importance dans la civilisation primitive), νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἀληθὴς πατρὶς τοῦ Ὁμήρου εἶνε τὸ Βέλγιον. Τὸ ὅτι ὁ Ὅμηρος ἔγραφεν ἑλληνιστὶ ὁ κ. Cailleux ἐξηγεῖ λέγων ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀρχὴν λαβοῦσα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἦτο τότε ἡ γλῶσσα ἡ λαλουμένη ὑπὸ τῶν λαῶν τῆς Ἑσπερίας. Ἡ πόλις τῆς Τροίας οὐδαμῶς ἔκειτο ἐκεῖ, ἔνθα θέτει αὐτὴν ὁ κ. Schliemann, ἀλλὰ ἐπὶ χώρας, εἰς ἣν οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἐφαντάσθη νὰ τὴν τοποθετήσῃ, ἐπὶ τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὡρισμένως ἐγγὺς τῆς Κανταβριγίας. Ἡ ἐν τῇ «Ἰλιάδι» καὶ τῇ «Ὀδυσσείᾳ» ἀναφερομένη θάλασσα δὲν ἦτο ἡ Μεσόγειος, ἀλλὰ ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανός, ἡ δὲ τοῦ Ὀδυσσέως πατρὶς Ἰθάκη δὲν ἦτο ἡ γνωστὴ νῆσος τῶν Ἰονίων, ἀλλὰ ἡ ἐπὶ τῆς Ἱσπανίας πόλις Κάδιξ. Οἱ τύμβοι οἱ ἀνευρισκόμενοι εἰς τὰς ἑσπερίας χώρας εἶνε οἱ τάφοι τῶν ὁμηρικῶν ἡρώων. Ἡ μάγισσα ἡ μεταβαλοῦσα εἰς χοίρους τοὺς ἑταίρους τοῦ Ὀδυσσέως δὲν εἶνε ἡ Κίρκη, ἀλλ' ἡ ἀρχέγονος ἐκκλησία, ἡ Kirke (ἡ λέξις σημαίνει εἰς φλαμανδικὸν ἰδίωμα ἐκκλησίαν), ἥτις ἐκ παραφθορᾶς ἐγένετο Κίρκη. Συμπεραίνει δὲ ὁ κ. Cailleux ὅτι ὁ πολιτισμός, ἀντιστρόφως πρὸς τὰς παραδεδεγμένας ἰδέας, μετεδόθη ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἡ δὲ πρώτη αὐτοῦ κοιτὶς ἦτο ἡ Βελγική.

Διὰ νέου αὐτοῦ ἔργου, προσεχῶς ἐκδοθησομένου, ὁ κ. Cailleux ἀναλαμβάνει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι καὶ ἡ Παλαιστίνη ἔκειτο ἐν Βελγικῇ, καὶ αὐτὸς δ' ὁ Μωϋσῆς ἦτο Βέλγος.

Ἂν ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ὁ κ. Cailleux προτίθεται ἔτι νὰ μεταφέρῃ εἰς Βελγικὴν καὶ ἄλλας χώρας ἐκ τῶν ἀρχαίων εἶνε εἰς ἡμᾶς ἄγνωστον. Ἀλλ' ὁπωσδήποτε καὶ μόνα τὰ ἀνωτέρω ἀρκοῦσι, νομίζομεν, νὰ τῷ περιποιήσωσιν οὐ μικρὰν δόξαν.

— Ἡ ἐν Παρισίοις διεθνὴς ἔκθεσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, περὶ ἧς ἱκανὰ εἴπομεν ἐν προηγουμένῳ Δελτίῳ, ἐξακολουθεῖ κινοῦσα τὴν ἔκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμὸν τοῦ ἐπισκεπτομένου αὐτὴν ἀπείρου πλήθους. Μαγικὴν ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ ἰδίως ἡ ἐπίσκεψις τῆς ἐκθέσεως διὰ νυκτός, ὅτε τίθενται εἰς ἐνέργειαν τὰ φωτιστικὰ μηχανήματα. Ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ μεγάρου εἶνε τεθειμέναι δύο φωτειναὶ σφαῖραι τοῦ συστήματος Μαξίμ, διαχέουσαι ἄπλετον τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς εἰς ἀπόστασιν δέκα χιλιομέτρων. Καθήμενός τις περὶ τὸ μεσονύκτιον ὑπὸ τὴν θριαμβευτικὴν Ἁψῖδα τῶν Ἠλυσίων, ἢ ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ὁμονοίας δύναται ν' ἀναγινώσκῃ ἀκόπως τὴν ἐφημερίδα του. Ἐν τῇ ἐκθέσει τὴν νίκην κατήνεγκον ἀναμφισβητήτως οἱ Ἀμερικανοί. Τὸ ἀμερικανικὸν τμῆμα φωτίζεται ὑπὸ δέκα λυχνιῶν τοῦ συστήματος Βέστων, ὧν ἑκάστη ἔχει δύναμιν δισχιλίων κηρίων, καὶ ὑπὸ τεσσάρων φωτεινῶν ἑστιῶν δυνάμεως τετρακισχιλίων κηρίων, ἤτοι ἐν συνόλῳ ὑπὸ 36,000 κηρίων. Ἡ λυχνία τοῦ Βέστων, οὗ τὸ προνόμιον ἠγόρασεν ἀμερικανικὴ τις ἑταιρία, φωτίζει ἤδη ἓν μέρος τοῦ Λονδίνου. Περιεργοτάτη εἶνε ἡ «κυλινδουμένη λυχνία», ἥτις, περιστρεφομένη, ἀνατρεπομένη, κινουμένη δεξιᾷ ἢ ἀριστερᾷ, διαχέει πάντοτε φῶς λαμπρὸν καὶ ἀκίνητον. Ἡ ὑπὸ τοῦ Μαξὶμ ἐφευρεθεῖσα λυχνία ἔχει τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, ὅτι τὸ φῶς της κανονίζεται ὡς τὸ ἀεριόφως. Δύνασαι ν' ἀνάψῃς ἢ νὰ σβύσῃς ὅσας θέλῃς τῶν ἑστιῶν, χωρὶς ἡ αὔξησις ἢ ἐλάττωσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν ἑστιῶν, ὅσαι μένουσιν ἀνημμέναι. Ἀξιοσημείωτος εἶνε μικρά τις δεξαμενή, ἔνθα αἱ λυχνίαι τοῦ Μαξὶμ ἀντικαθιστῶσι τοὺς ἰχθῦς καὶ φέγγουσι καὶ εἰς τὸ βάθος τοῦ ὕδατος, ἀποδεικνύουσαι ὅτι ὁ νέος μηχανισμὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀέρος. Μέγα τι ῥαπτικὸν κατάστημα τῶν Παρισίων ἐξέθηκε ῥαπτομηχανὴν κινουμένην διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὁ δὲ Γερμανὸς ἐφευρετὴς Σίεμενς ἐξέθηκε μικρὸν ἠλεκτρικὸν σιδηρόδρομον, οὗ πειράματα ἐγένοντο ἤδη ἐπιτυχῶς ἐν Βερολίνῳ. Ἀλλ' ἡ αἴθουσα, ἥτις ἑλκύει ἰδίως τοὺς θεατάς, εἶνε ἡ τῶν τηλεφώνων, συγκοινωνούντων μετὰ τοῦ Μελοδραματικοῦ Θεάτρου καὶ τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας. Ὁ Γαμβέτας, παρευρεθεὶς τὴν πρώτην ἑσπέραν εἰς τὰς δοκιμάς, ἀφοῦ ἤκουσε μίαν μελῳδίαν τοῦ Ῥοβέρτου Διαβόλου, ἐξέφρασε τὴν λύπην του, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ διαβιβάσῃ καὶ τὰς χειροκροτήσεις του διὰ τοῦ τηλεφώνου.

Τὸ γενικὸν ἐνδιαφέρον κινοῦσιν ὡσαύτως αἱ διάφοροι ἐφευρέσεις καὶ μηχαναὶ τοῦ περιωνύμου Ἔδισων, κατέχουσαι δύο ὁλοκλήρους αἰθούσας, καὶ φωτιζόμεναι ὑπὸ ἠλεκτρικῶν λυχνιῶν τῆς ἐφευρέσεώς του. Σήμερον οὐδεμία πλέον ὑπολείπεται ἀμφιβολία περὶ τῆς χρησιμότητος τῆς ἠλεκτρικῆς λυχνίας τοῦ Ἔδισων εἰς τὰς οἰκιακὰς ἀνάγκας. Ἡ φωτιστικὴ αὐτοῦ μηχανὴ ἀπεδείχθη ἀρίστη ἐν τῇ ἐφαρμογῇ.

Πλὴν ὅμως τῆς λυχνίας ταύτης ὁ Ἔδισσων ἔπεμψεν ἐκ Μενλο-πάρκ καὶ πλῆθος ἄλλο μηχανημάτων, ὧν ἕκαστον

Digitized by Google

εἶνε δεῖγμα τῆς γονιμότητος τοῦ πνεύματος τοῦ ἐφευρετοῦ. Ἐκ τῶν περιεργοτέρων εἶνε ὁ τετραπλοῦς αὐτοῦ τηλέγραφος, δι' οὗ δύναταί τις νὰ διαβιβάσῃ ταὐτοχρόνως τέσσαρα τηλεγραφήματα διὰ τοῦ αὐτοῦ σύρματος· τὸ δι' ἄνθρακος ἐνεργοῦν τηλέφωνον αὐτοῦ ἐν γενικῇ ἤδη χρήσει ὄν, εἶτα ἄλλος τις τηλέγραφος, δι' οὗ δύναται νὰ παραγάγῃ ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἀντίγραφα ἐπιστολῆς, ἢ οἱουδήποτε χειρογράφου ἢ σχεδιογραφήματος· διάφορα ὄργανα χρησιμεύοντα εἰς ἀκριβεῖς προσδιορισμούς, καὶ ἓν φωτόμετρον πρὸς μέτρησιν τῆς φωτιστικῆς δυνάμεως ὀργάνων εἰς δοκιμὰς ὑποβαλλομένων, καὶ σύγκρισιν μεταξὺ φωταερίου καὶ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς, καὶ πολλὰ ἄλλα θαυμάσια.

— Ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῶν ὀδοντοϊατρῶν, ὅπερ συνεκροτήθη κατ' αὐτὰς ἐν Νεοβοράκῳ, ὁ διδάκτωρ Πατρίκιος κατέστησε γνωστὸν ὅτι ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ὑπάρχουσι 12,000 ὀδοντοϊατροὶ, θέτοντες κατ' ἔτος 3.000,000 πλαστῶν ὀδόντων καὶ καταναλίσκοντες εἰς ἐπιδιόρθωσιν σαπρῶν ὀδόντων ἥμισυν τόννον χρυσοῦ ἀξίας 500,000 δολλάρων, ἄργυρον δὲ καὶ πλατίναν ἀξίας 100,000 δολλάρων.

— Ἀπὸ τῆς 7 Σεπτεμβρίου ἄρχεται ἐν ἐπιφυλλίδι τῶν «Νέων Ἰδεῶν» ἡ δημοσίευσις τῶν «Ἀθλίων» τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ κατὰ τὴν γενομένην ἄλλοτε μετάφρασιν ὑπὸ τοῦ κ. Ἰσιδωρίδου Σκυλίσση, ἣν νῦν ἀναθεωρεῖ καὶ ἐπιδιορθοῖ κατὰ τὴν φράσιν ὁ μεταφραστής.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Αἱ τὴν 13 Ἰουλίου ἀρξάμεναι ἐν Δήλῳ ἀνασκαφαὶ, γράφει ἡ «Ὥρα», ἔφερον εἰς φῶς κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα τὰ ἑξῆς εὑρήματα:

α') Δύο μαρμάρινα ἀγάλματα Ἀρτέμιδος πανάρχαια καὶ φυσικοῦ μεγέθους. Τούτων τὸ ἕτερον ἐξέχει διὰ τὴν σωζομένην αὐτοῦ κεφαλὴν, καὶ εἶνε σχεδὸν ἐπανάληψις τοῦ πρὸ τριῶν ἐτῶν εὑρεθέντος περιφήμου ὁμωνύμου ἀγάλματος, τοῦ φέροντος ἀρχαιοτάτην ἐπιγραφὴν βουστροφηδὸν γεγραμμένην. Παραβαλλόμενον ὅμως τὸ νέον εὕρημα πρὸς ἐκεῖνο δεικνύει πρόοδόν τινα καὶ βελτίωσιν τῆς τέχνης, καὶ οὕτω συμπληροῖ τὰ τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως καὶ τελειοποιήσεως τῆς ἀρχαίας τέχνης, ὅπερ οὐδὲν μουσεῖον τῆς Ἑλλάδος διδάσκει ἡμᾶς τόσον ἐναργῶς ὅσον τὸ τῆς Δήλου.

β') Κορμὸν ῥωμαϊκὸν εὐτελοῦς ἐργασίας.

γ') Γυναικεῖον κορμὸν μικροσχήμου ἀγάλματος καλῆς τέχνης.

δ') Πλέον τῶν 50 ἐπιγραφῶν, ὧν πολλαὶ σώζονται ὁλόκληροι. Διαιροῦνται δ' αὗται, ὡς καὶ αἱ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη εὑρεθεῖσαι, εἰς καταγραφὰς τῆς περιουσίας τοῦ ναοῦ, εἰς ἀναθηματικὰς καὶ εἰς ψηφίσματα. Εὑρέθησαν ὅμως ἐφέτος καὶ τρεῖς χορηγικαὶ ἐπιγραφαί.

Μετὰ τὴν εὕρεσιν τῶν ἔργων τούτων οὐδεμία πλέον ἐλπὶς ὑπῆρχεν εὑρέσεως νέων εὑρημάτων ἐν τῷ τεμένει τοῦ Ἀπόλλωνος, οὐδ' ἦτο δυνατὸν νὰ προχωρήσωσι πλέον αἱ ἀνασκαφαὶ ἐν αὐτῷ ἕνεκα τῶν χωμάτων, ἅτινα ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν ἐρρίπτοντο ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν ἀνοιγομένων τάφρων· διὰ τοῦτο ὁ κ. Hauvette ἔσκαψε τελευταῖον ἐν τῷ Σεραπείῳ, ἔνθα εὑρέθησαν κεφαλὴ ῥωμαϊκὴ, κορμὸς ῥωμαϊκοῦ ἀγάλματος καὶ τέσσαρες κεφαλαὶ ἀγαλματίων καὶ ἐπιγραφαί τινες· καὶ θὰ εὑρεθῶσι μὲν ἐκεῖ πιθανῶς καὶ ἄλλα πράγματα, ἀλλ' ἅπαντα θὰ εἶνε ῥωμαϊκὰ καὶ ἐλαχίστην θὰ ἔχωσιν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν. Οὕτως, ἂς τὸ ὁμολογήσωμεν, εἰ καὶ δυσάρεστον, ὅτι ἡ Δῆλος πλέον ἐξηντλήθη καὶ ὅτι ἐλαχίστη ἐλπὶς ὑπάρχει εὑρέσεως ἐν αὐτῇ σπουδαίων ἀρχαιολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων. Πρόκεινται ὅμως σπουδαῖα οἰκοδομήματα πρὸς ἀνακάλυψιν. Ἐὰν μάλιστα ἀνασκαφῇ ὁ πρὸς βορρᾶν τοῦ τεμένους τοῦ Ἀπόλλωνος λοφίσκος θέλει ἀποκαλυφθῆ μέγα τμῆμα τῆς ἀρχαίας τῶν Δηλίων πόλεως, αἱ οἰκίαι, ὁδοὶ καὶ πλατεῖαι αὐτῆς· ἴσως δὲ γείνωσι καὶ ἀρκετὰ εὑρήματα, διότι οἱ Δήλιοι ἦσαν πλούσιοι. Οὕτω θὰ ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς ἐν Ἑλλάδι νέαν Πομπηΐαν. Ἡ σπουδαιότης τῆς ἐργασίας ταύτης εἶνε καταφανὴς, δύναται δὲ νὰ ἐκτελεσθῇ μόνον ὑπὸ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως, ἢ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας, διότι ἡ Γαλλικὴ Σχολὴ οὐδέποτε διαθέτει πλέον τῶν 3 ἢ 4 χιλιάδων φράγκων κατ' ἔτος διὰ τὰς ἐν Δήλῳ ἀνασκαφάς.

— Ἀνηγγέλθη πρό τινος ὅτι ἐν Κιμώλῳ ἀνευρέθη ἀρχαῖόν τι σύμπλεγμα, ὅπερ κατασχεθὲν μετηνέχθη εἰς Ἑρμούπολιν. Τὸ σύμπλεγμα τοῦτο, μετενεχθὲν εἰς Ἀθήνας, εὑρίσκεται νῦν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐπιμελὴς δ' ἐξέτασις ἀπέδειξε τὸ ἔργον φραγκικὸν, κακότεχνον καὶ οὐδεμιᾶς τεχνικῆς ἀξίας. Τὸ σύμπλεγμα παριστᾷ τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔαν.

ΒΙΒΛΙΑ

2428. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 6 Σεπτεμβρίου 1881. Ἀριθ. 297 (245). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Τὰ πρῶτα ὑποδήματα. — Αἱ ταυρομαχίαι ἐν Μαδρίτῃ. — Ἡ Πετρούπολις κατὰ τὸ 1762. — Οἱ κύνες τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας. — Ἡ ὡρολογοποιΐα. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Μία συμβουλὴ τοῦ Βάλτερ Σκώτ.

2429. Συλλογὴ διφώνων, τριφώνων καὶ τετραφώνων ᾀσμάτων εἰς χρῆσιν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων, ὑπὸ Ἀναστασίου Ν. Μάλτου Δ. φ. Μέρος πρῶτον. Ἐν Λειψίᾳ, Breitkopf und Härtel. 1881. 8ον, σελ. 64.

2430. Λόγος, ἀναγνωσθεὶς ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐμπορικῇ σχολῇ τῇ 30ῇ Ἰανουαρίου, ἐπετείῳ αὐτῆς ἑορτῇ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ Λυσάνδρου Γ. Χ. Κώνστα. Δ. φ. Ἐν Ὀδησσῷ. Τύποις πρώην Οὔλριχ (Π. Α. Ζελένη). 1881. 8ον, σελ. 27.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1858.

93 κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 1 Σεπτεμβρ. (ἔ. ν.) 1881.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς **19** σειραί:

285 850 1301 1874 2165 2462 2626
2896 2901 2927 2946 2988 3024
3154 3335 3359 3822 3979 4168

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
			2626	72	400	2988	80	400
285	62	400		84	400		83	400
850	14	400	2896	55	5000	3024	21	150000
	35	400		76	15000		25	2000
	44	400		86	1500		27	400
	79	400	2901	6	400		58	400
1301	11	400		31	30000		78	400
	23	1500		51	400	3154	25	400
	33	400		82	400		33	5000
	94	400	2927	4	400	3335	36	400
1874	15	1000		16	400		43	400
	34	400		80	400	3359	34	400
2165	5	400	2946	42	400		49	1000
	45	1000		96	2000	3822	81	400
2462	13	400	2988	17	400	3979	—	—
	62	400		21	400	4168	54	1000
2626	37	400		24	400		78	400

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1851) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ. — Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν ἄρχεται ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1881.

Ἐκ τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν κληρωθέντων ἀριθμῶν, γίνεται ἔκπτωσις 15 %.

Ἡ ἑπομένη κλήρωσις γενήσεται τῇ 2 Ἰανουαρίου 1882.

ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΝ ΔΙΑ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΝ
«Alla Vittoria»

συντεθὲν παρὰ τοῦ ἐν Πάτραις μουσικοδιδασκάλου κ. Ῥαφαὴλ Ῥίτση καὶ ἀφιερωθὲν εἰς τὸν αὐτόθι Σύλλογον τῆς ἀλληλοβοηθείας «Ὁμόνοια».

Ἀντίτυπα τοῦ μουσικοῦ τούτου ἔργου, κάλλιστα ἐκτετυπωμένα ἐν Μιλάνῳ, πωλοῦνται πρὸς ὄφελος τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ φράγκων **2** ἕκαστον.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

8 Σεπτεμβρίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 8 Σεπτεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 (κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ)	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ.
25 » » 9 0/0	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,,
26 » »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ.
4 » » (κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον)	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ.
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 114
10 » φράγ. . . .	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ.
60 » »	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 427
120 » » χρυσ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	ἀρτ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,025
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8.88	φρ. 300	
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	141
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα».	1,400,000	280,000	109,310	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 140	149
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	285

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζιτικὸν 3μην. 28,45. — Ἐμπ. 3μην 28.30.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 113 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.00
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 130

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (1 Σεπτεμβρίου) Ἐμ. 28.20-28.45
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (28 Ἰουλίου 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (2 Σεπτεμβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	56
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	255
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	265
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	142
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 1/4 - 108 1/2
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 32 1/2-23.37 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 3/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 12/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Σεπτεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 9 Σεπτεμβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.70
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.50
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Σεπτεμβρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.24 1/2-25.29 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125-130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 4 0/0. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 4 0/0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Χ. Π. Μεσολόγγιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ταχυδρομικῶς σᾶς ἐγράψαμεν.— κ. Ι. Δ. Δ. Κεφαλληνίαν. Φύλλον ἀπεστάλη εἰς τὸν κ. Σ. Μ. Τ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐγενεῖς ὑμῶν προσπαθείας πρὸς διάδοσιν τῆς «Ἑστίας».— κ. Ν. Σ. Λονδῖνον. Καὶ ὅμως τὸ πρᾶγμα ἔχει οὕτω· προσφυέστατα δὲ ἐχαρακτήρισε τὴν τοιαύτην κατάστασιν εἷς τῶν εὐφυεστέρων ἡμῶν λογίων, εἰπών· «ἀλλαχοῦ τὰ κόμματα γεννῶνται, διότι ἐκεῖ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι διαφωνοῦντες καὶ ἕκαστος ἄλλα θέλοντες. Ἐν Ἑλλάδι συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἀνάπαλιν· αἰτία τῆς γεννήσεως καὶ τῆς πάλης τῶν κομμάτων εἶνε ἡ θαυμαστὴ συμφωνία, μεθ' ἧς πάντες θέλουσι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα—νὰ τρέφωνται δαπάνῃ τοῦ δημοσίου».—κ. Δ. Ν. Ὀδησσόν. Τὰ φύλλα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— κ. Ν. Ι. Δ. Σμύρνην. Ἀδίκως παραπονεῖσθε, διότι τὸν κανόνα αὐτὸν ἐφαρμόζομεν εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως.—Ἀριθ. 33. Πάτρας. Ἐκ τοῦ Μαυσώλου. Ἦτο δὲ οὗτος ἀδελφὸς καὶ σύζυγος τῆς βασιλίσσης Ἀρτεμισίας τῆς Β', εἰς ἣν βαρὺ πένθος ἐπροξένησεν ὁ θάνατος αὐτοῦ, διὸ καὶ εἰς τεκμήριον τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης τῷ ἀνήγειρε μέγα ἐπιτάφιον μνημεῖον. Ὁ τάφος τοῦ Μαυσώλου, οἰκοδομηθεὶς ἐν ἔτει 355 πρὸ Χριστοῦ, ἔκειτο ἐν Ἁλικαρνασσῷ, ἀρχαίᾳ πρωτευούσῃ τῆς μεσημβρινῆς Καρίας. Τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο μνημεῖον εἶχε τέσσαρας μεγάλας ὄψεις, ἀποβλεπούσας πρὸς ἀνατολάς, πρὸς νότον, πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸς ἄρκτον· ἐπεστέφετο δὲ τὸ ὅλον οἰκοδόμημα διὰ πυραμίδος, ἐφ' ἧς ἵστατο μαρμάρινον τέθριππον ἅρμα μετὰ τῶν τεσσάρων ἵππων. Ἀπὸ τοῦ περιφήμου τούτου τάφου τοῦ Μαυσώλου ἐπωνομάσθησαν ἀκολούθως μαυσωλεῖα ὅλα τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐπιτάφια μνημεῖα, τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα οἰκοδομῆς. — κ. Α. Κ. Δ. Σύρον. Ἐδημοσιεύθη εἰς προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἑστίας». Ὡς πρὸς τὴν ἐρώτησίν σας μᾶς εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποφανθῶμεν ἀπὸ τοῦδε.— Φίλῳ τῆς «Ἑστίας». Ἀθήνας. Ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι τοῦ Ἐξαρχοπούλου. Τὴν συνήθειαν ταύτην ὁ σατυρικώτατος Λασκαράτος παρῳδεῖ διὰ τῶν ἑπομένων στίχων·

Ὦ Μοῦσα ἐσὺ ποῦ δὲ σ' ἔκραξα ἀκόμα,
Καὶ συμπάθειο, γιατ' εἶχα ἄλλοῦ τὸ νοῦ μου,
Ἔλα τώρα καὶ βάνεμου στὸ στόμα
Τὰ λόγια ποῦ θὰ 'πῶ τ' ἀκροατοῦμου.
Καλανάρχαμου ἐσὺ γιὰ νὰ μὴ σφάλλω,
Κ' ἐγὼ ἀπὸ τὸ στασίδι μου τὰ ψάλλω.

κ. Ν. Σ. Πειραιᾶ.—Ἕκαστος πρὸς φράγκα 5. Δύνασθε νὰ ζητήσητε αὐτοὺς εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας».—κ. Π.Ι.** Κωνσταντινούπολιν. Ἂν καὶ ὡραῖον, δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ δημοσιεύσωμεν, διότι ἀντίκειται ὅλως εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς «Ἑστίας».

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[3 Σεπτεμβρίου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν πρωΐαν τῆς παρελθούσης Τρίτης εἰσῆλθεν ὁ ἡμέτερος στρατὸς εἰς τὴν Λάρισσαν ἐν μέσῳ ἀπείρου τῶν κατοίκων ἐνθουσιασμοῦ. Ὁ εἰσελθὼν στρατὸς συγκροτεῖται ἐξ ὀκτὼ ταγμάτων πεζικοῦ καὶ εὐζώνων, ἑνὸς τάγματος μηχανικοῦ, τριῶν πυροβολαρχιῶν ὀρειβατικῶν καὶ μιᾶς ἱππαρχίας. Συμπληρωθείσης τῆς καταλήψεως καὶ τῶν πέντε διαμερισμάτων ὑπολείπεται ἤδη μόνη ἡ τοῦ Βώλου, οὗ ἡ παράδοσις δὲν ὡρίσθη εἰσέτι ὁριστικῶς. — Κατὰ τὰς ἐφημερίδας ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀναχωρεῖ ἐντεῦθεν μετὰ δεκαήμερον ἀπερχόμενος εἰς ἐπίσκεψιν τῶν προσαρτηθεισῶν νέων ἑλληνικῶν χωρῶν. Μετὰ τοῦ βασιλέως συναπέρχεται καὶ ὁ κ. πρωθυπουργός. — Ἡ διεθνὴς ἐπιτροπὴ ἀφικνεῖται ἐκ Λαρίσσης εἰς Ἀθήνας, ὅπως παραμείνῃ ἐνταῦθα μέχρι τῆς ὁρισθησομένης ἡμέρας πρὸς παράδοσιν καὶ τοῦ τελευταίου τμήματος. — Διωρίσθησαν βασιλικοὶ ἐπίτροποι ἐν Λαρίσσῃ ὁ κ. Ν. Χατζόπουλος καὶ ἐν Τρικκάλοις ὁ κ. Λυμπεράκης. — Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» ἡ κυβέρνησις προτίθεται νὰ διατάξῃ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς πρὸς πλήρωσιν τῶν χηρευουσῶν ἤδη θέσεων βουλευτῶν, εἴτε δι' ἀποβιώσεων, εἴτε διὰ τῶν ἐσχάτως γενομένων κατ' ἐκλογὴν προβιβασμῶν ἀξιωματικῶν βουλευτῶν.—Εἰς μεγίστην εὑρίσκονται ὕφεσιν τὰ ἐσχάτως ἀναπτυχθέντα νοσήματα ἐν τῇ πρωτευούσῃ. Τὰ νεώτερα κρούσματα οὐδένα παρουσιάζουσι κακοήθη χαρακτῆρα ἢ πρότερον. Ἔτι μείζων θὰ ἦτο ἡ ὕφεσις ἐὰν μὴ ἐπήρχετο καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς πνιγηρὸς καιρὸς καὶ ἀφόρητος καύσων. — Μεγίστην ἐπεδείξαντο ὄντως φιλανθρωπίαν καὶ δραστηριότητα πολλαὶ τῶν ἐνταῦθα φιλανθρωπικῶν ἑταιριῶν πρὸς περίθαλψιν καὶ ἀνακούφισιν τῶν ἀπόρων ἀσθενῶν κατὰ τὴν ὑφισταμένην ἐπιδημίαν ἐν τῇ πόλει. Εκτὸς τῶν διορισθέντων πολλῶν ἰατρῶν, ὅπως ἐπισκέπτωνται δωρεὰν πάντα αἰτήσαντα ἰατρικὴν συνδρομὴν ἄπορον, χορηγοῦνται δαψιλῶς καὶ ἐγκαίρως φάρμακα, ζωμός, ἄρτος καὶ χρηματικὰ ποσὰ εἰς τὴν ἐν τοιαύταις μάλιστα περιστάσεσι συγκινοῦσαν πενίαν. — Αἱ μελέται ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου, ὅσῳ ἀφορᾷ τὴν διαχάραξιν τῆς διευθύνσεως, ἐπερατώθησαν. Ἐγένετο ἀποδεκτὴ ἡ γραμμὴ τοῦ Νέρωνος ὡς συντομωτέρα καὶ βραχυτέρα. Ἤδη καταβάλλονται φροντίδες πρὸς εὕρεσιν ἀφθόνου ὕδατος, χρησίμου εἰς τὰς μηχανάς, εἰς τοὺς ἐργάτας καὶ εἰς τὰς οἰκοδομάς. Κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον ἄρχονται αἱ ἐργασίαι, διότι ἱκανὸν τῶν μηχανῶν μέρος θὰ μετακομισθῇ μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης. Αἱ μηχαναὶ αὗται κομισθήσονται ἐξ Ἰταλίας καὶ ἐκ Γαλλίας. Αἱ ἐργασίαι θέλουσι προχωρήσει δραστηρίως, καθ' ὅλους δὲ τοὺς ὑπολογισμούς, τοὺς μετ' ἀκριβείας γινομένους, ἐντὸς τοῦ ἔτους 1885 ἀποπερατοῦται ἡ διῶρυξ καὶ παραδίδεται εἰς τὴν ναυσιπλοΐαν. — Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῆς ἐκβαθύνσεως τῆς ἐν Πειραιεῖ λίμνης Ζέας.— Ἡ ἑταιρία τῶν ἱπποσιδηροδρόμων τῆς πρωτευούσης ἐγνωστοποίησεν ὅτι δέχεται προσφορὰς τῶν βουλομένων νὰ ἀναδεχθῶσι τὴν ἰσοπέδωσιν τῶν ὁδῶν τῶν Ἀθηνῶν, ἐφ' ὧν θὰ τεθῶσι σιδηραῖ ῥάβδοι. — Κατὰ τὰς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν σταλείσας ἐπισήμους πληροφορίας, ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐσοδείας τοῦ σταφιδοκάρπου μέχρι τῆς 20 λήξαντος, ἐξήχθησαν ἐκ τῶν διαφόρων λιμένων τοῦ κράτους λίτραι 38,651,939. — Αἱ ἐκ Τριπόλεως νεώτεραι εἰδήσεις ἀγγέλλουσιν, ὅτι ἡ ἐκραγεῖσα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσεν ἑβδομήκοντα καταστήματα καὶ πολλὰς οἰκίας. Αἱ ἐκ ταύτης ἐπελθοῦσαι ζημίαι ὑπερβαίνουσι τὸ ἑκατομμύριον. — Πρὸς ἐξομάλυνσιν τῆς διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν γαιῶν τῆς Κωπαΐδος ἀναφυείσης διενέξεως μεταξὺ τῆς Ἑταιρίας καὶ τῶν παροχθίων ἰδιοκτητῶν ἀπεστάλη ἐντεῦθεν τετραμελὴς ἐπιτροπή — Ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀνομβρίας, ἥτις εἰσέτι ἐπικρατεῖ ἐν Φθιώτιδι, τὰ ὄψιμα γεννήματα σχεδὸν κατεστράφησαν καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν. — Ὑπεγράφησαν αἱ συμβάσεις μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ κ. Chirico περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λαμίαν σιδηροδρόμου καὶ τοῦ ἑτέρου εἰς Πάτρας μετὰ διακλαδώσεως ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ἄργος καὶ Ναύπλιον — Ἐπέστρεψεν ἀποπερατώσασα τὰς ἐργασίας της ἡ πρὸς καθορισμὸν τῆς ζώνης τῶν συνήθων πλημμυρῶν τῆς Κωπαΐδος ἀποσταλεῖσα ἐκεῖσε τετραμελὴς ἐπιτροπή. — Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Λαρίσσης κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ τὴν 2 τοῦ μηνὸς τούτου ἡ Ἀγυιά, τὴν δ' ἑπομένην ἡμέραν καὶ ἡ πόλις τοῦ Τυρνόβου.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1815.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Εὑρὲ ἓξ ἀκεραίους ἀριθμοὺς τοιούτους, ὥστε, προσθέτων εἰς τὸ τριπλάσιον ἑκάστου αὐτῶν τὸ ἄθροισμα τῶν πέντε ἄλλων, νὰ εὑρίσκῃς κατὰ σειρὰν ἀθροίσματα τοὺς ἀριθμοὺς 82, 86, 106, 110 καὶ δύο ἄλλους ἀριθμούς, περιλαμβανομένους μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν 86 καὶ 106.

Ἐν Σύρῳ. I. K. N.

1816.

Αἴνιγμα Ἰακ. Ρ. Ῥαγκαβῆ.

Ἐτέχθην προγενέστερος ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς μου,
Καὶ εἰς τὰς συνελεύσεις μας τοὺς ἔχω ὀπαδούς μου.
Εἰς τὸ μεσαίτατον οἰκῶν τοῦ οὐρανοῦ σημεῖον,
Μετὰ ἀστέρων καὶ λαμπρῶν σωμάτων οὐρανίων
Ἐκεῖ φυλάττω πάντοτε, ὡς εἷς τῶν ἐπισήμων,
Τρεῖς ἀδελφοὺς ἐκ δεξιῶν καὶ τρεῖς ἐξ εὐωνύμων.
Ἐγὼ συνέτρεξα πολὺ τὸ πᾶν εἰς τὸ νὰ γείνῃ,
Ἂν λείψω ἀσχημάτιστον καὶ ἀτελὲς θὰ μείνῃ.
Μὲ ἔχουν ὅλ' οἱ βασιλεῖς στολὴν εἰς τὸν λαιμόν των
Καὶ ὅλ' οἱ αὐτοκράτορες ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των.
Εἶμαι ἀρχὴ τῆς ἀρετῆς καὶ τέλος τῆς κακίας,
Καὶ μάστιξ ἀνυπόφορος τῆς πρώτης ἡλικίας.
Φιλοτιμήσου, ἄνθρωπε, ταχύτερον νὰ μ' εὕρῃς,
Θὰ σὲ νομίζουν ἀμαθῆ καθὼς δὲν μὲ ἠξεύρεις.
Περὶ ἐμοῦ καὶ τοὺς βωβοὺς ἀνίσως ἐρωτήσῃς,
Τὸ ὄνομά μου νὰ εἰποῦν θὰ τοὺς παρακινήσῃς.

1817.

Au bois résonne mon premier.
A faire mon second se plait maint écolier.
Regarder au plafond pour trouver mon entier.

ΛΥΣΕΙΣ

1804.

ζωὴ — νάνους — πνοὴ — πλατάνους —
ἀρετὴ — ἐμαράνθη — πατεῖ — αὐτὴ — ἄνθη.

1805.

30.

1806.

Ἀγησίλαος.

1807.

Θ	Η	Β	Α	Ι
Η	Ν	Ι	Κ	Α
Β	Ι	Κ	Ο	Σ
Α	Κ	Ο	Υ	Ω
Ι	Α	Σ	Ω	Ν

1808.

Λαμβάνομεν μίαν ἄκραν τοῦ τάπητος, καὶ ἀρχόμεθα περιτυλίσσοντες αὐτὸν μέχρις οὗ φθάσωμεν εἰς τὸ μέσον, ὅπου κεῖται τὸ μῆλον, ὅπερ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον λαμβάνομεν ἄνευ βοηθείας οἱουδήποτε ὀργάνου.

1809.

Ὁ λησμονῶν τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς ἡλικίας του ἑκουσίως παραιτεῖται ὅλων τῶν ἀξιώσεων, εἰς ἃς εἶχε δικαίωμα ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας ταύτης.

1810.

Ἀνέμη.

1811.

Τὸ κουτάλι.

1812.

Ἀσκός.

1813.

Σκούπα.

1814.

L'ombre.

Λύται. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1505 ἀριθμητικὸν πρόβλημα πρῶτος ἔλυσεν ὁ κ. Νικόλαος Σ. Στίνης.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 246.—13 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1881.—ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ἡ κ. Καλλιόπη Δαμαλᾶ ἀπέστειλεν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ «Αἰῶνος» δραχ. 1,120, ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς ἀπόρους τῆς πόλεως ἀσθενεῖς.

Ἀνώνυμος κυρία ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἐνταῦθα Φιλόπτωχον Ἑταιρίαν φρ. 300 πρὸς ἀγορὰν πάγου καὶ ζωμοῦ διὰ τοὺς πάσχοντας πτωχοὺς τῆς πρωτευούσης.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ

Τῇ 10 τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου ἐξέπνευσεν ἐν Zug τῆς Ἑλβετίας ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος. Θανὼν ἐν τῇ ξένῃ, εἰς ἣν εἶχε φύγει ἀπὸ ἐτῶν ἤδη πολλῶν, δὲν ἔτυχεν ἐν τῇ πατρίδι τοῦ οἰκείου θρήνου· καὶ ὅμως ὑπῆρξεν εἷς τῶν μάλιστα διακεκριμένων τοῦ ἔθνους λογογράφων.

Ἐπιφυλασσόμενος νὰ λάβω τὸν Ζαμπέλιον προσεχῶς θέμα ἰδίου λόγου, χαράσσω ἐνταῦθα ὁσίας δίκην ὀλίγας τινὰς περὶ τοῦ ἀποπτάντος λογίου γραμμὰς μνημοσύνους.

Ὁ Σπυρίδων ἦτο υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Ζαμπελίου, ὅστις ἐν τοῖς πρώτοις ἐτραγῴδησε παρ' ἡμῖν τὰ κλέα καὶ τὰ δεινὰ τοῦ ἔθνους ὡς ἔνθερμος μιμητὴς τοῦ Ἀλφιέρη περί τε τὸν ῥυθμὸν τοῦ στίχου καὶ τὴν δραματικὴν χρῶσιν καὶ πλοκήν. Πατρόθεν εἶχε λοιπὸν ἀποκτήσει τὴν ἔμφυτον ποιητικὴν τάσιν, ἣν διέσωσεν ὅτε ἀνδρωθεὶς ἐτράπη ἐπὶ τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γλώσσης τοῦ ἔθνους. Πᾶσαν δὲ τὴν συγγραφικὴν αὐτοῦ τέχνην χαρακτηρίζει πάλη τις τῆς ἐπικρατούσης φαντασίας καὶ τῆς ἐπιθυμίας πρὸς σοβαρὰν καὶ νήφουσαν ἐπιστημονικὴν διαπραγμάτευσιν τῶν ὑπ' ὄψιν θεμάτων.

Ἐν τῷ κυριώδει αὐτοῦ ἔργῳ, ταῖς «Βυζαντιναῖς μελέταις» (ἐν Ἀθήναις 1857), ἀπεπειράθη νὰ εὕρῃ τὴν ἑνότητα τοῦ βυζαντιακοῦ κράτους, νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, νὰ ἀναδείξῃ δι' ἱστορικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἀνασκαφῆς τὸν Ἕλληνα ὑπὸ τὸν Ῥωμαῖον. Ἡ μέθοδος αὐτοῦ μέχρι τινὸς μόνον εἶνε ἡ αὐστηρῶς ὑπὸ τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης ἐπιβαλλομένη καὶ ἐκ τῶν κάτωθεν καὶ τῶν καθ' ἕκαστον ἀρχομένη· κυρίως δὲ ἀγαπᾷ ὁ Ζαμπέλιος ἀφορμώμενος ἀπὸ γενικωτέρων τινῶν, θεωρητικῶν, ἐκ τῶν προτέρων ἱδρυμένων, ἀρχῶν καὶ ζητεῖ νὰ ἐμπεδώσῃ ὑπὸ τὸ νέον ὄνομα τῆς ἱστοριονομίας δόγματα τῆς φιλοσοφικῆς ἐξετάσεως τῆς ἱστορίας. Ἔχει δέ, εἰρήσθω καὶ τοῦτο, ἐν τῷ καθόλου ἐθνικῷ αὐτῆς σκοπῷ ἡ συγγραφὴ αὕτη τάσιν τινὰ ἀποδεικτικήν. Ἄλλως δὲ τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ ὅταν δὲν πείθῃ, πάντως ὅμως ἑλκύει, διδάσκει καὶ ἐνίοτε δεσμεύει τὸν ἀναγνώστην.

Τὸν αὐτὸν δὲ φιλοσοφικὸν τρόπον τῆς ἐρεύνης εὑρίσκομεν καὶ ἐν τῇ μακρᾷ καὶ περισπουδάστῳ εἰσαγωγῇ, ἣν προέταξεν ὁ Ζαμπέλιος τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης συλλογῆς «Ἄσματα δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος» (ἐν Κερκύρᾳ, 1852), ἔνθα ἐξετάζει τὴν γέννησιν καὶ διάδοσιν τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως καὶ γλώσσης μετὰ τὴν παρακμὴν τῆς ἀρχαίας δόξης ἐν σχέσει πρὸς τὰς τύχας καὶ περιπετείας τοῦ ἔθνους ἐν τοῖς μέσοις αἰῶσιν. Εὐφάνταστος δὲ καὶ ἐν πολλοῖς πρωτότυπος εἶνε ἡ ἰδιαιτέρα αὐτοῦ μελέτη «Πόθεν ἡ κοινὴ λέξις τραγουδῶ» (ἐν Ἀθήναις, 1859), ἐν ᾗ ἀποπειρᾶται νὰ ἑρμηνεύσῃ τοὺς λόγους, δι' οὓς τὸ νεώτερον ἑλληνικὸν ᾆσμα παρέλαβε χαρακτηριστικῶς τὴν θρηνώδη ταύτην ὀνομασίαν ἐν ταῖς ἡμέραις καθ' ἃς ἐνήστευεν ὡς μοναχὸς κεκαρμένος τὴν φαιδρὰν τῆς ἀρχαιότητος θρησκείαν καὶ τὴν πανηγυρικὴν ἐλευθερίαν.

Πολλαὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ Ζαμπελίου περὶ τῆς δημοτικῆς ἡμῶν ποιήσεως καὶ γλώσσης δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τὴν σήμερον αὐτόχρημα αὐθαίρετοι ἢ ἀπηρχαιωμέναι μετὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν περὶ αὐτῆς μελετῶν. Ἀλλ' οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονηθῇ ὅτι εἶνε εἷς τῶν πρώτων παρ' ἡμῖν ἐπιδοθέντων εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν αὐτῆς ἐξέτασιν. Πρὸς τοῖς ἄλλοις γνωστὸν εἶνε ὅτι ἐκ χειρογράφων ἐν βιβλιοθήκαις τῆς Δύσεως ἀποκειμένων ἀντέγραψε πολύτιμον τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ποιήσεως ὕλην, ἣν παρεχώρησεν ἔπειτα εἰς τὸν μακαρίτην Μαυροφρύδην, εὐγνωμόνως ἀναφέροντα τὴν γενναίαν ταύτην δωρεὰν ἐν τῷ προλόγῳ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων «Μνημείων τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης».

Ἀποβαλὼν δὲ τὸν μανδύαν τοῦ φιλοσόφου ἐνεδύθη πολλῷ μᾶλλον τὴν τήβεννον τοῦ ποιητοῦ ἐν τῇ συγγραφῇ δύο ἔργων, ἅτινα βάσιν ἔχουσι τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης ἐπὶ Βενετοκρατίας, λέγω τὰ «Ἱστορικὰ σκηνογραφήματα» (Ἀθήνησι, 1860) καὶ τοὺς «Κρητικοὺς γάμους» (ἐν Τουρίνῳ, 1871). Ἡ ὑπόδουλος καὶ τὰ δεσμὰ τῆς ξενοκρατίας βαρέως φέρουσα Κρήτη συνεκίνησε τὴν καρδίαν τοῦ Σπυρίδωνος Ζαμπελίου βαθύτατα, ἐπεβάλετο δὲ νὰ μεταδώσῃ τοῖς συμπολίταις τὴν συγκίνησιν ταύτην πλήρη. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐθεώρησε λυσιτελέστερον τὸν τύπον τοῦ διηγήματος. Καὶ ἐν μὲν τοῖς «Ἱστορικοῖς σκηνογραφήμασιν» ἵσταται μετέωρος μεταξὺ ἱστορίας καὶ μυθιστορίας, ὡς ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῷ μύθῳ τοῦ Προδίκου, καὶ ἀκολουθεῖ τῇ ἱστορίᾳ πολλῷ μᾶλλον, διὰ χαρακτῆρος γραφικοῦ εἰκονίζων τὴν φιλοπατρίαν τοῦ Ψαρομηλίγγου καὶ περιγράφων τοῦ μεγάλου οἴκου τῶν Καλλεργῶν τὰς θυσίας, ἀλλὰ καὶ τὰς προδοσίας. Τοὺς δὲ «Κρητικοὺς γάμους» συγγράφων φέρεται ἀκατασχετότερος πρὸς τὴν ἤδη ἐκλεχθεῖσαν κατωφέρειαν καὶ τερψιμυθεῖ τὸ ἑξῆς ὡς γέρων. Ἀλλ' ἐπιστρεφόμενος συνεχῶς ἵνα συλλέξῃ ἱστορικά τινα ψήγματα καὶ σκορπίζων αὐτὰ εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἀναγνώστου ἐν μέσῳ τῆς μυθοπλαστίας, τὸν μὲν φιλίστορα λυπεῖ διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἀνάμιξιν τῆς ἱστορικῆς ὕλης, τὸν δὲ φιλόμυθον ἀνιᾷ διὰ τοῦ ὄχλου τῶν ἱστορικῶν παρεκβάσεων. Καὶ ὅμως δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἀμφότεροι κλείουσι μετὰ λύπης τὸ χανδὸν ἀναγνωσθὲν βιβλίον.

Ἂς τὸ εἴπω καθαρά· ὁ Ζαμπέλιος εἰς ἐλαχίστας ἐπεδόθη ἀρχειακὰς μελέτας καὶ ἥκιστα προσέτρεξεν εἰς τὰς πρώτας πηγάς, κυρίως δ' ἐβασίσθη εἰς τὴν «Ἱερὰν Κρήτην» τοῦ Κορνηλίου καὶ τὰς παρὰ τῷ Ἄγγλῳ Pashley μνημονευομένας ἐκθέσεις. Βλέποντες δ' ὅμως οἵαν ζωὴν ἐνέπνευσε καὶ οἷον χρῶμα ἔδωκεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς βενετοκρατουμένης Κρήτης, λυπούμεθα ὅτι δὲν ἐνεκαρτέρησεν εἰς τὴν συστηματικὴν καὶ αὐστηρῶς γεγραμμένην ἱστορίαν τῆς νήσου ἐπὶ τῶν Βενετῶν, ἥτις θὰ ἦτο ἔργον μέγα, ἀντάξιον τοῦ νευρώδους αὐτοῦ καλάμου. Ἀλλ' ὁ Ζαμπέλιος ἦτο φύσει εὐεπίφορος πρὸς τὴν μυθοπλαστίαν, διὸ καὶ ἰταλιστὶ ἔτι συνέγραψε τὰς «Ἀναμνήσεις μοναχῆς», μυθιστορίαν τυχοῦσαν ἐπανειλημμένων ἐκδόσεων παρὰ τῷ Barbèra ἐν Ταυρίνῳ.

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησίας ἀναφέρεται τὸ φυλλάδιον «Καθίδρυσις πατριαρχείου ἐν Ῥωσσίᾳ» (ἐν Ἀθήναις, 1859), ἐν ᾧ ἀνετύπωσε τὸ ποίημα τοῦ Ἐλασσῶνος Ἀρσενίου, τὸ πραγματευόμενον τὴν καθίδρυσιν τοῦ ἐν Μόσχᾳ πατριαρχείου τῷ 1588, προτάξας διδακτικωτάτην ἱστορικὴν εἰσαγωγήν. Τὸ ποίημα δὲ τοῦτο εἶχεν ἐκδοθῇ πρότερον ἀθλίως ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων τοῦ Ταυρίνου, παραγνωρισθὲν ὑπὸ τῶν πρώτων ἐκδοτῶν, οἵτινες ἐδημοσίευσαν αὐτὸ ἐν συνεχείᾳ ὡς ἔργον ἐν πεζῷ λόγῳ συντεταγμένον.

Τὴν δ' Ἱστορίαν μετὰ τῆς γλωσσολογίας ἀνέμιξεν ἐν τοῖς «Ἰταλοελληνικοῖς» (ἐν Ἀθήναις, 1868), ἑνὶ τῶν ἀρίστων συγγραμμάτων του, εἰς ὃ ὑπόκειται ὡς βάσις ἡ μελέτη τῶν ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Νεαπόλεως καὶ ἄλλαις συλλογαῖς τῆς κάτω Ἰταλίας ἀποκειμένων ἑλληνικῶν περγαμηνῶν τῶν μέσων αἰώνων. Ἐν τῇ ἀξιολόγῳ ταύτῃ συγγραφῇ, ἐν ᾗ συνεκέντρωσε τὰ πορίσματα μεγάλης ἐρεύνης, ἐπεβάλετο νἀποδείξῃ τὴν ἐπὶ τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν ἐξελλήνισιν τῆς κάτω Ἰταλίας ἐπίδρασιν τῶν ἕνεκα τῆς εἰκονομαχίας ἐκ Βυζαντίου φυγαδευθέντων. Τὸ ἔργον τοῦτο οὐ μόνον ὡς ἱστορικὸν τιμᾷ τὸν Ζαμπέλιον, καίτοι δὲν δύνανται εὐχερῶς νὰ γίνωσι δεκτὰ πάνθ' ὅσα διισχυρίζεται, ἀλλὰ καὶ ὡς γραφογνώστην, δείξαντα τὴν σημασίαν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐρεύνης τῶν ἑλληνικῶν δημοσίων γραμμάτων καὶ ἰδιογράφων περγαμηνῶν τῆς μεσαιωνικῆς Ἰταλίας συγχρόνως σχεδὸν πρὸς τὰς συγγραφὰς καὶ δημοσιεύσεις Ἰταλῶν ἐπιφανῶν λογίων, οἷοι ὁ Trinchera, ὁ Spata, οἱ Βενεδικτῖνοι τῆς Κάβας καὶ τοῦ Κασσίνου κτλ.

Τελευταῖον δ' ἔργον, εἰς ὃ ὁ Ζαμπέλιος ἀφιέρωσε τὰ ἔσχατα τοῦ βίου ἐν τῇ παρὰ τὸ Λιβοῦρνον, κατὰ τὸ Antignano, ὡραίᾳ αὐτοῦ ἐπαύλει εἶνε μέγα ἐτυμολογικὸν λεξικόν, ἐν ᾧ ἐζήτει νὰ δείξῃ τὴν συγγένειαν τῶν ἑλληνικῶν

Digitized by Google

ῥιζῶν πρὸς τὰς ῥωμανικὰς καὶ κελτικάς. Τοῦ ἐτυμολογικοῦ τούτου λεξικοῦ ἐξεδόθη μέχρι τοῦδε εἷς μόνον, ὁ πρῶτος, τόμος ἐν Παρισίοις τῷ 1879, ὑπὸ τὸν τίτλον Parlers Grecs et Romans· ἔτυχε δὲ ψυχροτάτης ὑποδοχῆς ὑπὸ τῶν εἰδημόνων, οἵτινες ἔψεξαν καὶ μονονοὺ κατεγέλασαν αὐτοῦ. Τὴν ἀποτυχίαν δὲ ταύτην θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ, ἂν ὑπελόγιζεν ἁρμοζόντως ἐν τῷ τέρματι τοῦ βίου τὰς δυνάμεις, ἃς ἀπῄτει ἔργον τοιοῦτον ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἡ γλωσσολογία βαίνει ταχεῖα ὡσεὶ ὑπὸ πτερύγων φορουμένη. Ἡ ἐπιμονὴ δὲ αὐτοῦ πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο, τὸ συγγενὲς μέν πως, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἑτέρου ξένον πρὸς τὰς συνήθεις αὐτοῦ μελέτας, ἐνθυμίζει ἡμῖν τὰ μετριώτατα ζωγραφήματα ἀνδρὸς ἄλλως ἐν τῇ γλυπτικῇ ἐπιφανοῦς, ὅστις ὡς γλύπτης μὲν ἦτο ὁ Κανόβας ὁ πλάσας τὸ μνημεῖον τῆς Χριστίνας καὶ πλεῖστα ἄλλα ἀριστοτεχνήματα, ὡς ζωγράφος δὲ ἦτο ὁ πρωτόπειρος δόκιμος ὁ γράψας τὰς ἀπειροτέχνους εἰκόνας τὰς φυλασσομένας ἐν τῷ Museo Civico τῆς Βενετίας.

Ἐκτιμῶντες δὲ τὸν Σπυρίδωνα Ζαμπέλιον καθόλου ὡς ἱστοριογράφον, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ αὐτοῦ ὅτι ἐνόησε πολλάκις βαθέως τοὺς παλμοὺς τοῦ ἔθνους, ὅτι ἠδυνήθη νὰ παραστήσῃ ζωηρότατα ἐποχὰς ὅλας διὰ χρωστῆρος ζωντανοῦ καὶ πρωτοτύπου, ὅτι ἔκρινε τὰ πάθη τὰ διακατέχοντα τὰς ψυχὰς τῶν ἡρώων του ὡς ψυχολόγος. Εἶνε δὲ κρίμα ὅτι ἔφερεν αὐτὸν ἡ φαντασία ἀνεράτιστον ὁτὲ μὲν εἰς τῆς φιλοσοφίας τἄβατα ὕψη, ὁτὲ δὲ εἰς τοὺς λαβυρινθώδεις μυχοὺς τῆς γλωσσολογίας, ἐν ᾧ ἄλλως κατά γε τὴν βαθύτητα τῶν συλλογισμῶν, τὴν πρωτοτυπίαν τοῦ πνεύματος, τὴν δύναμιν τοῦ καλάμου, τὴν γενικότητα τοῦ νοῦ, προσὸν τοῦ ἱστοροῦντος ἀπαραίτητον, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐξοχώτατος ἐν ἡμῖν τῆς Κλειοῦς ὑποφήτης.

(«Ὥρα») ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Προσεχῶς θέλει ἐκδοθῇ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατάλογος πλήρης τῆς συλλογῆς τοῦ στρατηγοῦ Cesnola τῶν κυπριακῶν ἀρχαιοτήτων, τῶν ἀποκειμένων νῦν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ μουσείῳ τῆς Νέας Ὑόρκης. Ὁ κατάλογος οὗτος θὰ ἀποτελῆται ἐκ τριῶν τόμων· ἕκαστος δὲ τούτων ἐκτὸς τοῦ κειμένου θὰ περιέχῃ 150 πίνακας εἰς φύλλον. Ὁ πρῶτος τόμος θὰ περιέχῃ τὰ ἐκ μαρμάρου, ἀλαβάστρου ἢ καὶ λίθου ἐν γένει ἔργα τέχνης· ὁ δεύτερος τὰ ἐκ χαλκοῦ, ἀργύρου, χρυσοῦ, ὑέλου, ὡς καὶ τοὺς δακτυλιολίθους· ὁ τρίτος τὰ ἐξ ὀπτῆς γῆς καὶ τὰς ἐπιγραφάς. Ὁ κατάλογος θὰ ἐκδοθῇ μόνον εἰς 500 ἀντίτυπα.

—Ἐν τῇ ἐτησίᾳ ἐκθέσει τοῦ ἀμερικανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου δημοσιεύει ὁ κ. Στίλμαν σύντομον ἔκθεσιν τῶν ἐν Κρήτῃ ἀνακαλύψεων αὐτοῦ. Ἡ σπουδαιοτάτη ἀνακάλυψις εἶνε ἡ γενομένη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Κνωσσῷ. Εὑρέθησαν ἐκεῖ ἀρχαιότατα τείχη, τῶν ὁποίων ἡ διάθεσις καὶ ἡ τοποθέτησις παρέχουσι τὴν βεβαιότητα ὅτι ἀποτελοῦσι τὸν διάσημον λαβύρινθον. Δέον δὲ νὰ ἐρευνηθῇ ὁ χῶρος διὰ τακτικῆς ἀνασκαφῆς.

— Τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, καὶ συνεπείᾳ συνεισφορᾶς, εἰς ἣν καὶ πολλοὶ τῶν ἡμετέρων μετέσχον, ἐνεκαινίσθη τὴν 2/14 Αὐγούστου ὀρειχάλκινος προτομὴ τοῦ Γάλλου ἑλληνιστοῦ Courtaud Diverneresse ἐν τῇ γενεθλίῳ αὐτοῦ πόλει Folletin.

ΒΙΒΛΙΑ

2431. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΒ', 13 Σεπτεμβρίου 1881. Ἀριθ. 298 (246). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ἡ μητρυιὰ τοῦ Ἐδμόνδου (διήγημα). — Ὄλυμπος. — Ἡ ἀγάπη τῶν βιβλίων. — Ἀθηναϊκά. — Ἡ ἑορτὴ τῆς ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Ὑγιεινή. (Καθαρισμὸς τῆς ἀτμοσφαίρας δωματίων).

2432. Ἀπάντησις πρὸς τὴν σύντομον ἀπάντησιν τοῦ Καρατζᾶ-Ῥοΐδου ὑπὸ Δημητρίου Τζαννετάκη, πρώην ὑπαλλήλου τῆς «Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης». Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. 64. Τιμᾶται λεπ. 50.

2433. Γραμματικὴ τῆς γαλλικῆς γλώσσης ὑπὸ Γεωργίου Δούκα, καθηγητοῦ, πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων. Ἐγκρίσει τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου. Ἔκδοσις τετάρτη, ἀναθεωρημένη, ἐπιδιωρθωμένη καὶ ἐπηυξημένη. Μέρος πρῶτον. Τεχνολογικὸν καὶ ἐτυμολογικόν. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. 96. Τιμᾶται λεπτῶν 120.

2434. **Exercices de prononciation française** à l'usage spécial des écoles grecques. (Classes élémentaires). Par M. Eugène Brissaud. Deuxième édition, revue et corrigée. Athènes, Librairie Karl Wilberg, Rue d'Hermès. Typographie de Perris Frères. 1881. 8o, p. 46.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ 1864.

80 κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ **1** Σεπτεμβρ. (ἐ. ν.) **1881.**

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς **14** σειραί:

781 866 883 1400 1649 1907 2030 2079
2170 2358 2756 2914 3567 3739

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
781	46	1000	1907	95	400	2914	1	400
	85	2000	2030	17	1000		23	400
866	11	1000		26	400		43	400
	48	500		34	400		69	400
	70	500		77	500		70	400
	83	1000		81	10000	3567	56	500
883	12	500		91	500		93	5000
	58	1000	2079	10	2000		96	400
1400	2	500		28	15000		100	500
	40	500		35	2000	3739	15	400
	47	400		40	500		17	400
	59	400		61	400		22	1000
	84	20000		80	400		52	500
	98	400	2170	75	500		56	400
1649	29	400		99	500		70	400
	38	5000	2358	67	500		91	400
	79	500	2756	30	200000			

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (1350) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς 200 φ. χ.—Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν ἄρχεται ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1881, ὅτε γενήσεται καὶ ἡ ἑπομένη κλήρωσις.

Κατὰ τὴν πληρωμὴν γίνεται ἔκπτωσις 20 % ἐκ τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν ἀνωτέρω λαχόντων κλήρων.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ

Ἐν Ἀθήναις, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63.

Ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου τούτου ἐξεδόθη ἐπ' ἐσχάτων Κατάλογος, περιέχων πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα βιβλία, διδακτικὰ (πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν, ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων), ἐπιστημονικὰ διάφορα, ὡς καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἑτοιμαζόμενα πρὸς ἔκδοσιν, ἐν οἷς καὶ ἡ Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους τοῦ κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου, τὸ δεύτερον προσεχῶς ἐκδιδομένη.

Ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τούτῳ, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ Καταλόγῳ περιεχομένων καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων βιβλίων, πωλοῦνται καὶ ἅπαντα τὰ παρ' ἄλλων πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων καὶ γυμνασίων ἐκδοθέντα, πρὸς δὲ καὶ διάφορα ἄλλα συγγράμματα ἐκκλησιαστικά, φιλολογικά, ἰατρικά, νομικὰ κλ.

Ἐν δὲ τῷ τυπογραφείῳ, πλουτισμένῳ δι' ἐντελοῦς στερεοτυπίας, ταχυπιεστηρίου, στοιχείων καὶ κοσμημάτων ποικίλων κτλ., ἐκτελεῖται παντὸς εἴδους τυπογραφικὴ ἐργασία. Στερεοτυποῦνται δὲ συγγράμματα, εἰκόνες κτλ.

Τὸ Κατάστημα ἀναλαμβάνει τὴν ἔκδοσιν συγγραμμάτων ἰδίᾳ αὐτοῦ δαπάνῃ ἐπ' ἀμοιβῇ τοῦ συντάκτου, ἢ τὴν πώλησιν αὐτῶν εἰς λογαριασμὸν τοῦ συντάκτου μὲ δικαίωμα πωλήτρων.

Εἰς τοὺς κκ. βιβλιοπώλας καὶ πάντα ἀπευθυνόμενον πρὸς τὸ Κατάστημα προμηθεύονται καὶ βιβλία μὴ ἐν τῷ Καταλόγῳ περιεχόμενα, ἐπὶ προμηθείᾳ.

Ἐπὶ τῶν τιμῶν τοῦ Καταλόγου γίνεται ἔκπτωσις ἱκανὴ εἰς τοὺς κκ. βιβλιοπώλας καὶ ἀγοραστὰς ποσότητος.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

10 Σεπτεμβρίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 10 Σεπτεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλ-	59,799	80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 289
25 » » 9 0/0	λάδι καὶ ἐ-	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	221.—	280	,, 289
26 » »	ξωτερικῷ.	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 420
4 » »	κληρ. ἐν	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 286
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	Ἑλλάδι μό-	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 116
10 » φράγ. . . .	νον.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 211
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 431
120 » » χρυσ.		210,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	,, 2 ὑποτ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,030
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8.88	φρ. 300	381
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	142
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	64
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα».	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν» . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Εταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰουλ.	,, 5.—	,, 140	152
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	285

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 28,45. — Ἐμπ. 3μην. 28.10.

Γαλλ.' Εθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 113

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ. 23.00
Λίρα Στερλίνα	,,
Λίρα Ὀθωμανική	,, 26.40
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,
,, φράγκον	,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 131

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (1 Σεπτεμβρίου) Ἐμ. 28.20-28.45
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (28 Ἰουλίου) 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (9 Σεπτεμβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας φρ.	54 1/4
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0. ,,	252
,, ,, ,, 9 0]0. ,,	262
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . . ,,	146
Λονδίνου 3 μηνῶν . . . . γρ.	108 10/40-108 15/40
Παρισίων 3 ,, ... φρ	23 35-23.40
Λίρα Ἀγγλικὴ . . . . . γρ.	109 10/40
Εἰκοσάφραγκον . . . . . . ,,	87 2/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Σεπτεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 16 Σεπτεμβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.80
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.45
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.38
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Σεπτεμβρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.24 1/2-25.29 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125-130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 4 0/0. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 4 0/0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ε. Γ. Δ. Προῦσαν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη. — Συνδρομητῇ τῆς «Ἑστίας». St Moritz-Bad. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Σ. Μ. Βόννην. Ἐλάβομεν τὴν προσαγόρευσιν. Οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ ἦτο διάφορος καὶ νὰ προήρχετο ἐξ ἄλλου μέρους...... — Παρατηρητῇ. Ἀθήνας. Ἐν τούτοις ἡμεῖς, σᾶς ὁμολογοῦμεν, οὐδὲν εὑρίσκομεν τὸ θαυμασμοῦ ἄξιον εἰς τὸ πρᾶγμα. Ἐν Ἀμερικῇ, τῇ κατ' ἐξοχὴν χώρᾳ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος, ὅπου τὸ ἀξίωμα «ἔργον οὐδὲν ὄνειδος» ἐφαρμόζεται ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ σημασίᾳ, τὸ πρᾶγμα χωρεῖ ἔτι περαιτέρω. Ἐκεῖ εἶνε οὐχὶ σπάνιον πρᾶγμα τὸ νὰ ἴδῃ τις πτωχοὺς φοιτητὰς λαμβάνοντας ὑπηρεσίαν ἐν καιρῷ τῶν διακοπῶν ἐν ξενοδοχείοις, χωρὶς ἐν τούτοις οὐδόλως νὰ παραβλάπτεται ἐκ τούτου τὸ μέλλον αὐτῶν στάδιον. Οὐ πρὸ πολλοῦ μάλιστα τοιοῦτός τις ὑπηρέτης ἐδημοσίευσεν ἐν ἐφημερίδι τῆς Βοστώνης περιεργοτάτην ἀφήγησιν τῶν παρατηρήσεών του ἐπὶ τῶν ξένων, οἵτινες εἶχον κατοικήσει εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἔνθα ὑπηρέτει. Δικαίως δὲ παρετήρει ἡ ταύτας δημοσιεύσασα ἐφημερὶς ὅτι εἰς πολλὰ ξενοδοχεῖα, ἐν οἷς οἱ πλεῖστοι τῶν ὑπηρετῶν εἶνε Μουσῶν θρέμματα, οἱ τρόποι αὐτῶν εἶνε πολὺ ἁβρότεροι ἢ οἱ τῶν νεοπλούτων Ὑάγκων, οὓς ὑπηρετοῦσι. — κ. Ι. Π. Πειραιᾶ. Ἀκατάλληλα διὰ τὴν «Ἑστίαν». — κ. Δ. Σ. Ι. Μασσαλίαν. Οὐκ ὀλίγοι, καὶ πρὸ τοῦ συνοικισμοῦ ἔτι τῶν σημερινῶν ἐμπορικῶν παροικιῶν. Λέγεται μάλιστα ὅτι ὁ πρῶτος ἀνοίξας καφενεῖον ἐν Λονδίνῳ ἦτο Ἕλλην τὸ γένος, καλούμενος Πάσκας. Τὸ καφενεῖον τοῦτο ἠνοίχθη κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν Λομβαρδῶν (Lombard street), ἥτις εἶνε μία τῶν πλουσιωτέρων τοῦ Λονδίνου, ὡς ὑπαρχόντων περὶ αὐτὴν τῶν πλείστων καὶ μεγαλειτέρων τραπεζικῶν καταστημάτων τῆς πόλεως. — κ. Α. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Οὐδὲν τοιοῦτον βιβλίον γνωρίζομεν ἐκδοθὲν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Ἀθήναις. Ὡς ἀορίστως μᾶς σημειόνετε αὐτό, δὲν εἶνε εὔκολον νὰ τὸ εὕρωμεν. — Δημοκρίτῳ. Πάντοτε ὅμως ὀλιγωτέρα παρὰ τὴν ἀηδίαν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι λαλοῦν χωρὶς νὰ λέγουν τίποτε, ὡς καπνοδόχοι καπνὸν μόνον ἀναδίδοντες ἄνευ πυρός. — Dilettante. Ἀθήνας. Καλά· ὁ Γάλλος ἀκροᾶται τὴν μουσικήν, ὁ Γερμανὸς τὴν ἐννοεῖ, ὁ Ἰταλὸς τὴν αἰσθάνεται, ὁ Ἄγγλος παρίσταται εἰς αὐτὴν ἀδιάφορος.....ὁ δὲ Ἕλλην;— κ. Π. Κ. Σύρον. Τὰς ζητουμένας πληροφορίας δύνασθε νὰ λάβητε παρὰ τοῦ αὐτόθι πράκτορος τῆς «Ἑστίας». — κ. Ν. Μ. Ἀθήνας. Κάθε ἄλλο βεβαίως ἢ θεάτρου ὑποκριταί. Παρ' ἡμῖν, οἵτινες ἐξ ἀπειρίας τὰ πάντα νομίζομεν εὐχερῆ καὶ ἀνάξια διδασκαλίας, ἠθοποιοὶ ὅλως ἀδίδακτοι χειροκροτοῦνται ὡς ἄριστοι ὑπὸ δημοσίου μηδεμίαν ἔχοντος τοῦ θεάτρου πεῖραν, καὶ οὕτω διαφθείροντος αὐτούς. — κ. Α. Μ. Βενετίαν. Φύλλον ἀπεστάλη τῷ σημειουμένῳ ἡμῖν κ. Κ. Τ. Τὰ σταλέντα ἐλήφθησαν. Περιμένομέν τι ἐκτενέστερον.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[10 Σεπτεμβρίου (Πέμπτη) 1881]

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀναχωρεῖ ὁριστικῶς τὴν προσεχῆ κυριακὴν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν νέων ἐπαρχιῶν. Τὴν πρωΐαν τῆς ἡμέρας ταύτης θέλει μεταβῆ εἰς Καλαμάκιον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κόρινθον, ὁπόθεν διὰ τῆς «Ἀμφιτρίτης» θὰ πορευθῇ εἰς Μενίδιον καὶ εἰς Ἄρταν. Ἐξ Ἄρτης διὰ τῆς Πίνδου θὰ κατέλθῃ εἰς Τρίκκαλα, ἐκεῖ δὲ θὰ ἀποφασισθῇ τὸ νέον δρομολόγιον διὰ τὴν περιοδείαν εἰς τὴν Θεσσαλίαν. Τὴν ἀκολουθίαν τοῦ βασιλέως ἀπαρτίζουσιν οἱ ὑπασπισταὶ κκ. Χατζῆ Πέτρος, Παπαδιαμαντόπουλος, Βότσαρης, Νοταρᾶς καὶ Βάσσος, ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τῆς Α. Μ. κ. Καλλίνσκης, ὁ ταμίας κ. Ν. Θῶν, ὁ διευθυντὴς τῆς σχολῆς τῶν ναυκλάστρων καὶ ὑπασπιστὴς κ. Βάρθεμφλετ, ὁ πρώην ὑπασπιστὴς τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας κ. Γκίλεραμ, ὁ διευθυντὴς τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς κ. Π. Κολοκοτρώνης ἀντισυνταγματάρχης, ὁ κ. Ἰω. Σπυρομήλιος, ἀρχηγὸς τῆς ἐξ ἐφίππων χωροφυλάκων σωματοφυλακῆς τοῦ βασιλέως, ὁ λοχαγὸς τοῦ μηχανικοῦ κ. Ι. Τζαβέλας, ὁ ἀρχιϊπποκόμος κ. Τσέρνοβιτς, ὁ στρατιωτικὸς ἰατρὸς κ. Τράϊμπερ, ὁ κ. Μίντερ καὶ ὁ κ. Δρακόπουλος, πρῶτος διερμηνεὺς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικῆς πρεσβείας, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς διερμηνεὺς τῆς τουρκικῆς γλώσσης. — Τὴν πρωΐαν τῆς χθὲς ἀνεχώρησεν ἐκ Πειραιῶς εἰς Μενίδιον τὸ ἀτμόπλοιον «Ἶρις», φέρον τοὺς βασιλικοὺς ἵππους καὶ τὰς τοῦ ταξειδίου ἀποσκευάς. — Τὴν μεσημβρίαν τῆς παρελθούσης δευτέρας ἀφίκοντο πάντες οἱ ξένοι ἐπίτροποι· τινὲς τούτων θὰ παραμείνωσιν ἐνταῦθα, ἄλλοι δὲ θὰ ἀναχωρήσωσιν εἰς τὰς πατρίδας των. Χθὲς ἐφωτογραφήθησαν ἐν συμπλέγματι εἰς τὸ ἐνταῦθα βασιλικὸν φωτογραφεῖον τοῦ κ. Π. Μωραΐτου. — Ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας τῆς πόλεως ἐξακολουθεῖ βελτιουμένη. Τὰ κρούσματα ἀπὸ 10 καὶ πλέον ἡμερῶν ὄχι μόνον ἐπαισθητῶς ἐμειώθησαν, ἀλλὰ καὶ οὐδένα παρουσιάζουσιν ἐπίφοβον χαρακτῆρα. — Ἡ κυβέρνησις διὰ Β. διατάγματος ὡρίσατο δραχ. 20,000, ὅπως χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν καθαριότητα τῆς πόλεως. — Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἑταιρίας, τῆς ἀναλαβούσης τὴν κατασκευὴν τῶν δύο σιδηροδρόμων, τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Λαρίσσης, κ. Ε. Κυρίκος ἀνεχώρησε τὴν παρελθοῦσαν τρίτην εἰς Πελοπόννησον, ὅπως ἐπισκεφθῇ τὰ μέρη, δι' ὧν θὰ διέλθῃ ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμή, ἥτις πρόκειται νὰ ἑνώσῃ τὴν Κόρινθον, τὸ Ἄργος, τὴν Τρίπολιν καὶ τὰς Καλάμας. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη θέλει χρησιμεύσει ὅπως δυνηθῇ ὁ κ. Κυρίκος κατὰ προσέγγισιν νὰ ὑπολογίσῃ πόθεν ἡ γραμμὴ δύναται νὰ διέλθῃ καταλληλότερον καὶ πόσα περίπου θὰ δαπανηθῶσι διὰ τὴν κατασκευὴν αὐτῆς, ὅπως προβῇ ἀμέσως εἰς προτάσεις περὶ ἀναλήψεως καὶ τῆς κατασκευῆς αὐτῆς. — Ἀπὸ τῆς παρελθούσης δευτέρας ἤρξαντο αἱ ἐργασίαι τῆς κατασκευῆς τῶν ἱπποσιδηροδρόμων ἐνταῦθα. Ἡ γραμμή, ἥτις πρώτη θέλει κατασκευασθῇ, ἔσται ἡ ἀπὸ τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος διὰ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, πλατείας Ὁμονοίας καὶ ὁδοῦ Πειραιῶς εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηροδρόμου ἄγουσα. Αἱ ἐργασίαι ἤρξαντο ἐκ τῆς παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας μεσημβρινῆς ὁδοῦ —Ἡ ἑλληνικὴ ἀτμοπλοϊκὴ ἑταιρία καὶ τρίτον προσεκτήσατο ἀτμόπλοιον, ὅμοιον τῶν πρό τινος προμηθευθέντων «Ἐλπίδος» καὶ «Ἑρμουπόλεως», ὅπερ ἐντὸς ὀλίγου καταπλέει εἰς Σύρον. — Ἡ ἐπιχείρησις τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου βαίνει κατ' εὐχήν. Τὰ κεφάλαια τῆς ἑταιρίας, ὁρισθέντα εἰς 30,000,000 φράγκων ἐκαλύφθησαν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, μετέσχον δὲ καὶ ἐδῶ κεφαλαιοῦχοι διὰ 2,000,000 φράγκων. Ἐκ τούτων ἡ μὲν Ἐθνικὴ Τράπεζα ἔλαβεν 600,000 φράγκων, ἡ Πιστωτικὴ καὶ Βιομηχανικὴ 800,000 καὶ ὁμὰς τις κεφαλαιούχων 500,000. Οὕτω ὑπὸ τὸ χρηματικὸν μέρος ἡ ἐπιχείρησις ἐξησφαλίσθη. — Εἰς ὅλας τὰς σταφιδοφόρους ἐπαρχίας ὑψώθησαν αἱ τιμαὶ τῆς σταφίδος ἕνεκα τῶν κατεσκευασμένων φορτώσεων διὰ τὰς ἀγορὰς τῆς Γαλλίας.— Ἕνεκα τῆς ἐνσκήψεως τῆς χολέρας ἐν Ἄδεν τὸ ἰατροσυνέδριον συνελθὸν εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν ἀπεφάνθη νὰ ληφθῶσι τὰ ἑξῆς μέτρα: Νὰ τεθῶσιν εἰς ἐνέργειαν τὰ λοιμοκαθαρτήρια Δήλου, ἁγίου Γεωργίου καὶ Κερκύρας, ἅπασαι δὲ αἱ ἐξ Ἄδεν προελεύσεις νὰ ὑποβάλλωνται εἰς ἑνδεκαήμερον πραγματικὴν κάθαρσιν. — Ὑπεβλήθη διάταγμα, δι' οὗ συνιστῶνται δύο πρωτοδικεῖα, τὸ μὲν ἐν Τρικκάλοις, τὸ δὲ ἐν Λαρίσσῃ.— Ἐν Θήρᾳ δύο νεανίαι, ἀποκοιμηθέντες ἐντὸς λινοῦ τινος, εὑρέθησαν τὴν πρωΐαν νεκροὶ ἐξ ἀσφυξίας.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1818.

Αἴνιγμα Ἰακ. Ρ. Ῥαγκαβῆ.

Ἂν μὲ εἴπῃς ἑρπυστικόν, εὐστόχως ἐπιβάλλεις,
Καὶ ἐν ταυτῷ ἂν μὲ εἴπῃς καὶ πτερωτὸν δὲν σφάλλεις.
Ἡ θεία φύσις πτερωτὸν μὲ κάμνει ἐξ ἀπτέρων,
Καὶ ἄπτερον ἐκ πτερωτῶν πατέρων καὶ μητέρων.
Ἀκόρεστος εἰς τὴν τροφήν, ἂν δὲν τραφῶ πεθαίνω.
Καὶ ἐν ταυτῷ μισότροφος ἀτρόφως διαμένω.
Ἐκ τῆς ἰδίας μου φθορᾶς γεννᾶται ἡ ζωή μου,
Καὶ ἐξ αὐτῆς μου τῆς ζωῆς πηγάζει ἡ θανή μου.
Ἐγὼ δὲν παύω τοῦ νὰ ζῶ εἰμὴ διὰ νὰ ζήσω,
Καὶ πάλιν ζῶ αὐτὸ τὸ ζῆν διὰ νὰ παραστήσω.
Ὁ θάνατός μου γίνεται γεννήτωρ τῆς ζωῆς μου,
Καὶ ἡ ἐκ νέου μου ζωὴ αἰτία τῆς θανῆς μου.
Καὶ ζῶ καὶ θνήσκω κατ' αὐτὸν τὸν ἐκτεθέντα ὅρον
Θάνατον ζωοπάροχον, ζωὴν θανατηφόρον.
Τὰ σάβανά μου μόνος μου τὰ προπαρασκευάζω,
Ἐπίσης καὶ τὸν τάφον μου ἐγὼ τὸν ἑτοιμάζω.
Ἐνδύομαι τὰ σάβανα, τὸν τάφον κατασκάπτω
Καὶ τότε πλέον μόνος μου τὸν ἑαυτόν μου θάπτω.
Σαβανωμένος, ζωντανὸς καὶ ἐνταφιασμένος
Καὶ εἰς τὸν τάφον ἄνεκρος καὶ ζωογονημένος.
Ἐνῷ νεκροῦμαι νέκρωσιν σχεδὸν ἀθεραπεύτως,
Νυμφεύομαι τὸ ὄνομα τῆς νύμφης ἀνυμφεύτως
Καὶ γίνεται ὡς πρὸς ἐμὲ ἀθνήτως καὶ ἀτάφως
Ὡς νυμφικός μου θάλαμος ὁ νεκρικός μου τάφος.
Καὶ ἐκ τοῦ τάφου πρὸς ἐμὲ ἡ παλιγγενεσία,
Πλὴν τέλος πάντων γίνομαι τῆς ἡδονῆς θυσία.
Αὐτήν μου τὴν νεκρώσιμον πτωχὴν ἐνδυμασίαν,
Μικροί, μεγάλοι τὴν ζητοῦν διὰ στολὴν ἰδίαν.
Τὰ σάβανά μου μὲ τιμὴν τὰ περιτριγυρίζουν,
Καὶ μὲ αὐτὰ καὶ ποταποὺς καὶ βασιλεῖς στολίζουν.
Ὡς καὶ ὁ τάφος μου αὐτὸς ἐμβαίνει εἰς τὸν θρόνον
Τῶν ἐν δυνάμει κραταιῶν ἐνδόξων ἡγεμόνων.
Σὺ δὲ ὁποῦ τοὺς στίχους μου εἰς χεῖράς σου λαμβάνεις,
Ἀνάγνωσέ τους δὶς καὶ τρὶς καὶ μὲ καταλαμβάνεις.

1819.

Τίνες εἶνε οἱ δύο ἀριθμοί, ὧν τὸ ἄθροισμα ἀφαιρούμενον ἀπὸ τοῦ γινομένου ἀφίνει ὑπόλοιπον 76;

1820.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων σῖτος-ἀρὰ-γὰρ σχημάτισον τὸ ὄνομα ἐπισήμου Μικρασιάτου Ἕλληνος.

1821.

Σχημάτισον κυβόλεξον, ἐν ᾧ νὰ ἀναγινώσκεται ἡ λέξις ΛΕΧΩ.

1822.

Ποία εἶνε ἡ τρισύλλαβος λέξις, ἥτις δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ ἐκ δεξιῶν ἢ ἐξ ἀριστερῶν, χωρὶς νὰ ἀλλοιωθῇ καθόλου ἡ προφορά της;

1823.

Sur six pieds j'émerveille,
Avec sept je sommeille.

ΛΥΣΕΙΣ

1813.

Οἱ ζητούμενοι ἀριθμοὶ εἰσὶν οἱ 5, 7, 11, 13, 17, 19, ἐξ ὧν διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὁριζομένων ἀριθμητικῶν πράξεων προκύπτουσιν ἀθροίσματα 82, 86, 94, 98, 106, 110. Ἐν τῇ ἐπιλύσει τοῦ προβλήματος εἶνε δυνατὸν νὰ ἀντικατασταθῶσιν οἱ ἀριθμοὶ 11 καὶ 13 διὰ τῶν 8 καὶ 16, ἢ τῶν 9 καὶ 15, ἢ τῶν 10 καὶ 14. Καὶ κατὰ τὰς τρεῖς δὲ ταύτας περιπτώσεις θέλει προκύψει ἐξαγόμενον σύμφωνον πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ προβλήματος.

1816.

Τὸ γράμμα α.

1817.

Corniche (Cor-niche).

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 247.—20 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1881.—ΛΕΠΤΑ 10.

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν Μεσολογγίῳ τελετῆς τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Βύρωνος, ἡ «Ἑστία» θέλει ἀφιερώσει ὁλόκληρον αὐτῆς τὸ φύλλον εἰς ἀνάμνησιν τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Ἑλλάδι διατριβὴν καὶ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου ποιητοῦ καὶ φιλέλληνος, ὅστις τὴν ἰδίαν ζωὴν προσήνεγκεν εἰς ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος. Τὸ φύλλον τοῦτο τῆς «Ἑστίας», πλὴν τῶν περὶ τοῦ βίου τοῦ Βύρωνος ποικίλων ἱστορικῶν πληροφοριῶν, θέλει περιέχει καὶ ὡραῖα ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ κατ' ἀρίστας ἑλληνικὰς μεταφράσεις, θὰ κοσμῆται δὲ προσέτι καὶ διὰ τῆς εἰκόνος τοῦ Βύρωνος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐκ Βενετίας ἐστάλη ἡμῖν, ἐκδοθεὶς ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ γαλλιστὶ, ὁ λόγος, ὃν ὁ στρατηγὸς Τὺρ ἀπήγγειλεν ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 5/17 Σεπτεμβρίου τοῦ διεθνοῦς Γεωγραφικοῦ Συνεδρίου, καθ' ἣν, προεδρεύοντος τοῦ Λεσσέψ, συνεζητήθη τὸ ζήτημα τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου.

Ἐκ τοῦ λόγου τούτου τοῦ στρατηγοῦ Τὺρ παραθέτομεν ἐνταῦθα τὸν ἐπίλογον, ἔχοντα οὕτω·

«Ὁ ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου ἐθεωρήθη πάντοτε καὶ δὴ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέγα ἐμπόδιον εἰς τὸ ἐμπόριον· ἐθεωρεῖτο ὡς πρόκλησις ῥιφθεῖσα ἐκεῖ ὑπὸ κακοῦ τινος πνεύματος κατὰ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο συχνὰ προσεπάθησαν νὰ ἄρωσι τὸν φραγμὸν τοῦτον, καὶ αἱ πρῶται περὶ τούτου ἱστορικαὶ εἰδήσεις αἱ γνωσταὶ ἡμῖν ἀνέρχονται μέχρι τοῦ τυράννου Περιάνδρου (625 π. Χ.).

«Ἡ πρόληψις καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν μηχανῶν ἐματαίωσαν τὸ σχέδιον τοῦτο. Οἱ Κορίνθιοι ἱερεῖς, φοβούμενοι μήπως διὰ τῆς διανοιγομένης διώρυγος οἱ ξένοι δὲν θὰ ἔμενον τοῦ λοιποῦ ἐν Κορίνθῳ ἵνα ἐπισκεπτόμενοι τοὺς ναοὺς αὐτῆς προσφέρωσι δῶρα, μυρία κατειργάζοντο μέσα πρὸς ἀποτυχίαν τῆς τομῆς. Οἱ πληττόμενοι βράχοι ἀνέδιδον αἷμα καὶ τὰ μαντεῖα τῶν θεῶν διὰ χρησμῶν ἐφόβιζον τοὺς ἐργάτας. Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀποτελειώσωσι τὸ ἔργον, ὅπερ ἐπέπρωτο νὰ ἀχθῇ εἰς πέρας εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον τῆς προόδου, ὃν μεθ' ὑπερηφανίας καλοῦμεν ἡμέτερον. Οὕτως ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ εἴδομεν τὴν διώρυγα τοῦ Σουὲζ, ἥτις ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὸ μέγα ὄνομα τοῦ ἡμετέρου προέδρου Φερδινάνδου Λεσσέψ. Οὕτω μεθ' ὅλα τὰ παρουσιασθέντα ἐμπόδια, ἐν τῷ πρώτῳ διεθνεῖ Γεωγραφικῷ Συνεδρίῳ, τῷ συγκροτηθέντι τῷ 1871 ἐν Ἀμβέρσῃ, ὁ Λεσσὲψ ἠδυνήθη ν' ἀναγγείλῃ τοῖς περὶ αὐτὸν σοφοῖς ὅτι ἡ διῶρυξ τοῦ Σουὲζ ἦν γεγονὸς τετελεσμένον.

«Ἐν τῷ δευτέρῳ Γεωγραφικῷ Συνεδρίῳ, τῷ συνελθόντι ἐν Παρισίοις τῷ 1875, ὑπεβλήθησαν τὰ σχέδια τῆς μεγάλης ὑπερωκεανείου διώρυγος, καὶ μετ' ὀλίγον ἐγὼ αὐτὸς ἐξητησάμην τὴν παραχώρησιν τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ. Χάρις εἰς τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὰς πολυτίμους συμβουλὰς τοῦ κ. Λεσσέψ, ὅστις ἐτέθη κατόπιν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ Παναμαία διῶρυξ εἶνε εἰς πλήρη ἐνέργειαν, ὅπως πρὸ μικροῦ ἠκούσαμεν ἐκ στόματος αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ ἡ ἐπιτυχία αὐτῆς ἔσται πλήρης.

«Ἤδη δὲ παρουσιαζόμενος εἰς τὸ γ' Γεωγραφικὸν Συνέδριον εἶμαι εὐτυχὴς ἀναγγέλλων ὑμῖν, ὅτι ἠρξάμην τῶν σπουδῶν τῆς τομῆς τοῦ γ' θαλασσίου φραγμοῦ, τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ὅτι αἱ σπουδαὶ αὗται ἤχθησαν σήμερον εἰς πέρας, καὶ ὅτι τάχιστα ἄρχονται αἱ ἐργασίαι.

«Αἱ γεωγραφικαὶ ἑταιρίαι πάντοτε γενναίως ὑπεστήριξαν τὰ μεγάλα ἔργα τὰ διευκολύνοντα τὴν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἐπικοινωνίαν. Ἡμεῖς δὲ σήμερον συνερχόμενοι ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Μάρκου Πόλου, τοῦ διασήμου θαλασσοπόρου, ὃν καὶ αὐτοὶ οἱ Κινέζοι ἐτίμησαν ἀνεγείραντες τὸ ἄγαλμά του ἐν τῷ ναῷ τῶν 500 πνευμάτων τῆς Καντὼν, ἐν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, τὴν διευκόλυνσιν τῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθνῶν συγκοινωνίας, ἐξ ἧς θὰ προέλθῃ, ὅπως κάλλιστα πρὸ ὀλίγου εἶπον οἱ πρόεδροι τοῦ συνεδρίου ἡμῶν, ὅ τε πολὺς Λεσσὲψ καὶ ὁ διαπρεπὴς πρίγκηψ Teano, ἡ ἐξάλειψις παντὸς ἴχνους βαρβαρότητος. Οἱ σοφοὶ διαιροῦσι τὸν κόσμον εἰς δύο βασίλεια, τὸ φυτικὸν καὶ τὸ ζωϊκόν. Ἂς τοὺς ἀναγκάσωμεν, κύριοι, νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι ἀνεξάρτητον τοῦ τελευταίου τούτου εἶνε τὸ βασίλειον τῶν ἀνθρώπων».

Τὸν λόγον τοῦ στρατηγοῦ ὑπεδέξαντο ἐγκάρδιοι καὶ ὁμόφωνοι ἀνευφημίαι τῆς συνελεύσεως.

Κατόπιν λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. Λεσσὲψ, ὅστις παρέχει τινὰς ἐξηγήσεις καὶ κηρύσσονται καθολοκληρίαν ὑπὲρ τοῦ σχεδίου.

Τὸ συνέδριον ἀκολούθως ἐν ἀνευφημίαις καὶ παμψηφεὶ παραδέχεται τὸ ἑξῆς ψήφισμα:

«Τὸ γ' Γεωγραφικὸν Συνέδριον εὐχαριστεῖ τὸν στρατηγὸν Τὺρ ἐπὶ ταῖς δοθείσαις ἐξηγήσεσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. Ἐξετάσαν δὲ τὰ σχέδια, τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς δαπάνης, καὶ τὰ ἰχνογραφήματα, ὅμοια μὲ τὸν τύπον τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουὲζ, εἶνε γνώμης ὅτι ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία τῶν σπουδῶν ἔληξε, λαμβάνον δ' ὑπ' ὄψιν τὸ προφανὲς συμφέρον, ὅπερ θέλει προσγείνει εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀνατολῆς, ἐκφράζει τὴν εὐχὴν, ὅπως ἡ ἐκτέλεσις ἄρξηται παραχρῆμα.

— Ἐν τῇ ἐν Βενετίᾳ διεθνεῖ γεωγραφικῇ ἐκθέσει ἡ Ἑλλὰς ἐξέθηκε 55 ἀντικείμενα ἐκτεθέντα ὑπὸ ἐκθετῶν δεκαοκτώ. Ἐν τῇ α' κλάσει ὁ στρατηγὸς Τὺρ ἐξέθηκε τὰ σχέδια πάντα τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. Κατάλογος τῶν ἐκθετῶν καὶ τῶν ἐκθεμάτων ἐτυπώθη ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Π. Τυπάλδου Φορέστη.

— Ἡ «Revue Politique et Literaire» τῶν Παρισίων δημοσιεύει ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτῆς φύλλῳ ἄρθρον τοῦ σοφοῦ Γάλλου ἑλληνιστοῦ κ. E. Miller, ἐν ᾧ οὗτος ἀναλύει δύο ἐπ' ἐσχάτων ἐκδοθέντα ἑλληνικὰ ἔργα, ἤτοι τὴν «Συλλογὴν δημωδῶν ᾀσμάτων τῆς Ἠπείρου» ὑπὸ Π. Ἀραβαντινοῦ, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Wagner ἀντιγραφέντα καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Βικέλα ἐκδοθέντα «Trois Poèmes grecs du moyen âge inédits».

— Ἐκ τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων μανθάνομεν, γράφει ἡ «Κλειώ», ὅτι ἡ κ. Κλεονίκη Γενναδίου (θυγάτηρ τοῦ ἀθανάτου διδασκάλου) ἐνετάλη παρὰ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως νὰ κατασκευάσῃ προτομὰς ἐνδόξων φιλελλήνων, ἱδρυθησομένας ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ δόκιμος καλλιτέχνις ἤρξατο ἤδη κατασκευάζουσα τὴν προτομὴν τοῦ Γεωργίου Κάννιγκος. Ἡ πρὸς τὴν κ. Κλεονίκην ἐπιστολὴ τοῦ πρωθυπουργοῦ Κουμουνδούρου ἔχει ὧδε ἐν πρωτοτύπῳ·

«Πρὸ πολλοῦ σκέπτομαι νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ κατασκευάσητε ὑπὲρ τῆς βουλῆς τῶν Ἑλλήνων προτομὰς ἐνδόξων φιλελλήνων. Σήμερον ἡ κυβέρνησις ἀπεφάσισε ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τῆς τοῦ ἀοιδίμου Κάννιγκος, οὗ τινος τὴν μνήμην τηρεῖ ἱερὰν ἡ Ἑλλὰς, τὸν δὲ πρόωρον θάνατον θρηνεῖ ὡς δυστύχημα τοῦ πανελληνίου. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ πρώτη αὕτη προτομὴ (ὑπὲρ ἧς ἡ κυβέρνησις ὁρίζει 2,000 δραχ.) θὰ εἶνε ἀξία καὶ τοῦ μεγάλου ὀνόματος τοῦ πατρός σας, ὅπερ τόσον ἀξίως φέρετε, καὶ τῆς ἐξόχου ἱκανότητός σας, ἐφ' ᾗ ἐναβρύνεται ἡ πατρίς».

— Εἰς τὸ ἐσχάτως ἐν Ὑόρκῃ τῆς Ἀγγλίας συγκροτηθὲν συνέδριον τῶν ἐπιστημῶν, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Lubbock, παρέστη ἐκ τῶν ἡμετέρων, προσκληθεὶς, ὁ ἐν Παρισίοις μαθηματικὸς νέος κ. Κυπάρισσος Στέφανος. Οὗτος εἰς τρεῖς συνεδριάσεις τοῦ μαθηματικοῦ τμήματος ἀνεκοίνωσεν ἐρεύνας αὐτοῦ περὶ διαφόρων μαθηματικῶν ζητημάτων, ἐπικροτηθείσας λίαν ὑπὸ τῶν παρισταμένων κατὰ τὰς ἐφημερίδας τῆς Ὑόρκης. Ὁ διάσημος Ἄγγλος μαθηματικὸς Χὶρστ, πρόεδρος τοῦ τμήματος, δὶς ἀπηύθυνε θερμοτάτας καὶ κολακευτικωτάτας προσλαλιὰς εἰς τὸν Ἕλληνα μαθηματικόν.

— Ἐν τῷ ἐγκρίτῳ γαλλικῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Revue Maritime et Coloniale» τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου

Digitized by Google

δημοσιεύεται μακρὰ καὶ σπουδαία πραγματεία τοῦ Γάλλου ὑποπλοιάρχου κ. Ch. Chabaud-Arnault ὑπὸ τὸν τίτλον «La marine pendant la guerre de l'indépendance grecque», ἐν ᾗ λεπτομερῶς ἐξιστοροῦνται καὶ εὐφήμως ἐξαίρονται τὰ κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα κατορθώματα τῶν θαλασσίων ἡμῶν ἡρώων.

— Ἄλλοτε ἀνεφέραμεν ἐνταῦθα περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ γενομένων πρό τινος σπουδαιοτάτων ἀρχαιολογικῶν ἀνακαλύψεων. Καθ' ἃ νῦν ἀναγινώσκομεν ἐν γαλλικῇ ἐφημερίδι, μεταξὺ τῶν εὑρεθεισῶν βασιλικῶν μομιῶν ὑπάρχει καὶ ἡ τοῦ βασιλέως Ῥαμεσῆ τοῦ μεγάλου, τοῦ κατὰ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς περιφήμου Σεσώστριος. Ὁ νεκρὸς αὐτοῦ εἶνε τετυλιγμένος ἐντὸς ὑφάσματος λεπτοτάτου, ἐφ' οὗ εἰσὶ κεντημένα μετὰ θαυμασίας τέχνης ἄνθη λωτοῦ, ἡ δὲ δεξιὰ χεὶρ κρατεῖ τὸ βασιλικὸν σκῆπτρον. Ἡ σορὸς ἐκ ξύλου συκομορέας κοσμεῖται δι' ὡραιοτάτων γλυφῶν.

Κατὰ τὰ τέλη τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως τούτου συμπίπτει ἡ γέννησις τοῦ Μωϋσέως. Ἀνευρέθησαν δ' ὡσαύτως αἱ μομίαι τῶν βασιλέων Σέτι τοῦ Α' πατρὸς, καὶ Ῥαμεσῆ τοῦ Α', πάππου τοῦ Σεσώστριος· οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μανέθωνος, οὔτε ἡ τοῦ ἐγγονοῦ του Σέτι τοῦ Β', ἐφ' οὗ τῆς βασιλείας ἐγένετο ἡ ἐξ Αἰγύπτου ἔξοδος τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ ὅστις ἀπώλετο ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ.

— Καθ' ἃ γράφουσιν ἐκ Καΐρου πρὸς τὴν «Kœlnischen Zeitung», ἐγένετο ἐσχάτως ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἄλλη σπουδαιοτάτη ἀρχαιολογικὴ ἀνακάλυψις. Παρὰ τὸ χωρίον Κὸμ-ἐλ-Μεδάουερ εὑρέθη λίθος ἐνεπίγραφος, ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Πτολεμαίων ἀνετίθεντο ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Αἰγύπτου, φέροντες ἐγγεγραμμένα πολύγλωσσα βασιλικὰ διατάγματα. Ἔχει δ' ἐπιγραφὴν τρίγλωσσον, οὖσαν τρίτην ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εὑρημένων. ὧν πρώτη εἶνε ἡ ἐν τῷ βρετανικῷ μουσείῳ περιώνυμος δίγλωσσος ἐπιγραφὴ τῆς Ῥωσσέτης, ἡ παρασχοῦσα τὴν κλεῖδα πρὸς ἐξήγησιν τῶν ἱερογλυφικῶν, καὶ δευτέρα ἡ ὑπὸ τοῦ Λεψίου τῷ 1866 ἐν Τάνει εὑρεθεῖσα τρίγλωσσος.

— Ὁ ἐν Ὀλλανδίᾳ πρέσβυς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης Μουρὰτ ἐφένδης ἐξέδοτο ἐν Λειψίᾳ ἐν τρισὶ τόμοις ἅπαντα αὐτοῦ τὰ δραματικὰ ἔργα.

*
* *

Ὁ κ. Κ. Καλαμίδας, πρῴην νομάρχης Εὐβοίας, δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν ἀνήγγειλεν ὅτι ἐν Χαλκίδι ἀνεκάλυψε κατὰ τύχην μεγάλην ἔκτασιν ἀνθρωπίνων ἀπολιθώσεων. «Διερχόμενος, λέγει ὁ κ. Καλαμίδας, ἔμπροσθεν τοῦ ἐνταῦθα ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης παρετήρησα λίθον ἀνθρωπίνῳ σκελετῷ ἐοικότα. Ἐξήτασα τὸ πρᾶγμα ἀκριβέστερον καὶ εἶδον πλήρη ἀνθρώπου σκελετὸν ἀπολελιθωμένον· κεφαλὴν δηλονότι, ἐνέχουσαν ἐν τῷ στόματι καὶ αὐτοὺς τοὺς ὀδόντας, ὧν τινας ἀφείλοντο παῖδες, ὤμους, βραχίονας, σκέλη, κνήμας ἄνευ ποδῶν, ἢ τοὐλάχιστον μὴ φαινομένων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Εἶδον προσέτι παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ πλήρους σκελετοῦ καὶ κεφαλὴν ἄλλην ἀνθρώπινον, ἐπίσης ἀπολελιθωμένην. Ἀλλὰ σήμερον μεταβὰς ἐπὶ τόπου ἐπίτηδες ἐξηρεύνησα μετὰ προσοχῆς μείζονος τὸν χῶρον, καὶ εἶδον ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ἔκτασις ἀνθρωπίνων ἀπολιθώσεων.

»Αἱ ἀπολιθώσεις εἰσὶ τοιαῦται, ὥστε οὐδ' οἱ τροχοὶ τῶν ἄνωθεν διερχομένων ἁμαξῶν καὶ ἁμαξίων ἠλλοίωσαν αὐτάς. Ἐπειδὴ δ' εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ φθαρῶσιν ἐκ τοῦ χρόνου, θεωρῶ δέον ν' ἀνασκαφῶσιν ἐπιτηδείως καὶ προσεκτικῶς πᾶσαι αὗται αἱ ἀπολιθώσεις καὶ ν' ἀποτεθῶσιν ἐν ἀσφαλεῖ μουσείῳ».

— Δαπάνῃ τοῦ κ. Σπ. Παυλίδου ἐξεδόθη ἄρτι βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Πρακτικὰ μαθήματα μελισσοκομίας», μεταφρασθέντα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Βαρβάτη, ἐκ τῶν ἐν τῷ παρισινῷ κήπῳ τοῦ Λουξεμβούργου ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ P. H. Homet διδαχθέντων.

— Ὁ κ. Νικόλαος Γ. Ἰγγλέσης ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔκδοσιν τοῦ Β' τεύχους τῆς «Παιδικῆς Βιβλιοθήκης», ἧς τὸ Α' τεῦχος ἐξέδωκε πέρυσι.

Τὸ Β' τοῦτο τεῦχος, ἐκ τριῶν τυπογραφικῶν φύλλων συγκείμενον καὶ περιέχον 16 περίπου εἰκόνας εὐρωπαϊκὰς μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας τετυπωμένας, πρὸς δὲ καὶ ἐν ἢ δύο μουσικὰ τεμάχια διὰ παιδία, τιμᾶται ἐν μὲν τῷ ἐσωτερικῷ δραχ. 1, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ 1, 10.

— Ἐξεδόθη ἐν φυλλαδίῳ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάννου Μ. Σκαβέντζου «Ἔκθεσις ἀρχαιολογικὴ περὶ τῆς νήσου Σκοπέλου, καὶ ἐν παρόδῳ περί τινων ἄλλων τῶν περὶ ταύτην», ὑποβληθεῖσα παρ' αὐτοῦ ὡς δημαρχοῦντος αὐτῆς περὶ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1854 πρὸς τὸν τότε ἔπαρχον Σκοπέλου.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Κ. Μπαλάνου, δικηγόρου, ἤρξατο ἡ δημοσίευσις νομικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος, ἅπαξ τοῦ μηνὸς ἐκδιδομένου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐφημερὶς τῆς ἑλληνικῆς καὶ γαλλικῆς νομολογίας». Ἕκαστον φυλλάδιον, ἐκ τριῶν τυπογραφικῶν φύλλων συγκείμενον, θέλει περιέχει ἐκ μὲν τῆς ἑλληνικῆς νομολογίας τάς τε πολιτικὰς καὶ ποινικὰς ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν Ἐφετείων τὰς λυούσας σπουδαῖα ζητήματα, ἐκ δὲ τῆς γαλλικῆς νομολογίας τὰς ἀποφάσεις τοῦ Ἀκυρωτικοῦ καὶ τῶν δικαστηρίων τῆς οὐσίας τὰς λυούσας ζητήματα τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ ναυτικοῦ δικαίου. Ἡ ὕλη τῆς γαλλικῆς νομολογίας θὰ ἐκλέγεται ἐκ τοῦ «Journal de jurisprudence commerciale et maritime», γαλλικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος.

— Ἐν Λαρίσσῃ ἤρξατο ἡ ἔκδοσις ἐφημερίδος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀστὴρ τῆς Θεσσαλίας». Καὶ ἐν Ἄρτῃ δ' ὡσαύτως ἐξεδόθη ἐφημερὶς ὁμώνυμος τῇ πόλει, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος δημοσιευομένη εἰς μικρὸν σχῆμα

— Νέα ἐφημερὶς ἤρξατο ἐκδιδομένη τετράκις τῆς ἑβδομάδος ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀγορά».

— Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤρξατο δημοσιευομένη ὑπὸ τῆς κ. Μαρίας Π. Μηχανίδου μυθιστορία πρωτότυπος, «Τὰ ἀπόκρυφα τῆς Αἰγύπτου».

— Ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἐξεδόθη ἐσχάτως ὀθωμανικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἑβδομάς».

— Ἀγγέλλεται ἡ ἐν Βώλῳ σύστασις τοῦ πρώτου ἑλληνικοῦ τυπογραφείου καὶ βιβλιοπωλείου ὑπὸ τοῦ κ. Σπυρ. Δ. Μανολοπούλου καὶ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἀριστοφάνης». Ἐκ τοῦ αὐτοῦ τυπογραφείου ἀναγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις «Θεσσαλικοῦ ἡμερολογίου», ὅπερ θὰ ἐκδίδεται κατ' ἔτος.

— Τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου ἤρξατο ἐν Κρήτῃ ἡ ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου δι' ἐπιτροπῶν ἐπὶ τούτῳ καταρτισθεισῶν.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἐν Ἑρμουπόλει ἔκδοσις βιβλιαρίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Περιήγησις εἰς Κρήτην» ὑπὸ Ἰωσὴφ Χατζηδάκη.

ΒΙΒΛΙΑ

2435. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 20 Σεπτεμβρίου 1881. Ἀριθ. 299 (247). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Διὰ τὴν ἕνωσιν μὲ τὴν Ἑλλάδα τῶν νέων ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν τὸ ἔτος 1881 ᾨδὴ Ἰουλίου Τυπάλδου. — Εὐγένεια χαρακτῆρος. — Ἡ μητρυιὰ τοῦ Ἐδμόνδου (διήγημα). — Ἔθιμα χωρικῶν τῆς Ἀττικῆς. (Ὁ γάμος). — Ὁ γάμος ἐν Ἰαπωνίᾳ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις.

2436. Ἀναγνώσματα ἐκ τοῦ Ἡροδότου πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ προτύπου σχολείου τοῦ διδασκαλείου καὶ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ὑπὸ Χ. Πούλιου, καθηγητοῦ ἐν τῷ Α' γυμνασίῳ Ἀθηνῶν. Μετὰ εἰκόνων καὶ γεωγραφικῶν πινάκων. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. Βιβλιοπωλεῖον, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1881. 12ον, σελ. 292. Τιμᾶται δραχ. 2.

2437. Ἱστορία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ προτύπου σχολείου τοῦ διδασκαλείου καὶ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ὑπὸ Χ. Πούλιου, καθηγητοῦ. Μετὰ εἰκόνων καὶ γεωγραφικοῦ χάρτου. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. Βιβλιοπωλεῖον, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1881. 12ον, σελ. 295. Τιμᾶται δραχ. 2.

2438. Τεκτονικὸν μνημόσυνον τοῦ ἀδ:. Ἐπαμεινώνδα Δεληγεώργη ἐν τῇ ἐν Σμύρνῃ ἑλληνικῇ τεκτονικῇ στοᾷ «Ἡ νίκη». Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως», 33, ὁδὸς Σοφοκλέους. 1881. 12ον, σελ. 24.

2439. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius, traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome troisième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte. 1881. Fascicule Nº 17. — Souscription à l'ouvrage complet: 35 fr.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

17 Σεπτεμβρίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 17 Σεπτεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		'Ομολογ. ἐκδοθεῖσαι	'Ομολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	'Εποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	'Εποχαὶ κληρώσεως	'Ετήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ.	59,799	80,654	15 'Απρ. 15 'Οκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 287
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 248
26 » »		52,000	50,510	15 'Ιουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 416
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον.	16,000	14,255	15 'Απρ. 15 'Οκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 285
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 'Οκτωβρίου	6 —	100.—	100	,, 116
10 » φράγ. . . .		42,000	29,268	15 'Ιουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 211
60 » »		120,000	—	20 'Ιαν. 20 'Απριλ. 20 'Ιουλ. 20 'Οκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 'Ιουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ 430
120 » » χρυσ.		240,000	—	1 'Ιαν. 1 'Ιουλ.	1 'Ιουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	,, ἀρτ.

Πιστωτικὰ καταστήματα 'Εταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	'Αποθεματικὸν κεφάλαιον	'Εποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος . .	18,000,000	'Ολόκληρον	12,630,000	15 'Ιαν. 15 'Ιουλ.	120.—	1,000	3,995
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8.88	φρ 300	379
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	140
'Ασφαλιστικὴ 'Εταιρία ὁ «'Αρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	64
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» .	3,000,000	300,000	500,000	30 'Ιανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «'Αγκυρα».	1,400,000	280,000	109,310	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «'Αλκυών» . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,291	20 'Απριλίου	,, 16.66	,, 200	
'Εταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	'Ιανουάριον καὶ 'Ιούλ.	,, 5.—	,, 140	152
Σιδηρόδρομος 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς .	5,000,000	4,000,000	—	15 'Ιανουαρ. 15 'Ιουλ.	,, 8.—	,, 160	2 5

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 28,70. — 'Εμπ. 3μην. 28.40.

Γαλλ. 'Εθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18. — 'Εμπ. 3μ. δρ. 113

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.10
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα 'Οθωμανική	,,	26.50
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
'Αργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800 — 100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον 'Εθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 131

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν — Λονδ. 3μ. (11 Σεπτεμ.) 'Εμ. 28.30-28.47 1/2
Κερκ. — Λονδ. 3μην. (28 'Ιουλίου) 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (16 Σεπτεμβρ.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας φρ. 53 5/8
'Ελληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0. ,, 253
,, ,, ,, 9 0]0. ,, 263
'Εταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . . ,, 149
Λονδίνου 3 μηνῶν . . . . . γρ. 108 - 108 1/4
Παρισίων 3 ,, ... φρ 23 37 1/2 - 23.45
Λίρα 'Αγγλικὴ . . . . . . γρ. 109 6/40
Εἰκοσάφραγκον . . . . ,, 87 5/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Σεπτεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
'Αργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 28 Σεπτεμβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117 80
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.55
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.39
'Αργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Σεπτεμβρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.24 1/2 - 25.29 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3 - 4 ὑπερτίμ. 0/00
'Αργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125 - 130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

'Αμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 0/0. 'Ελλάδος ('Εθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 4 0/0. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 4 0/0. Πετρουπόλεως 6 0]0. 'Ρώμης 4 0]0.

'Αλληλογραφία τῆς 'Εστίας.

κ. Ε. Ζ. Μιτυλήνην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλόφρονα ὑμῶν προθυμίαν. — κ. Γ. Γ. Γέϊσκ. Τὸ φύλλον ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἀποστέλλεται αὐτόσε καθ' ἣν μᾶς διεβιβάσατε ἐντολήν. — κ. Σ. Λ. Γαλάζιον. Τὰ φύλλα ἀποστέλλονται τακτικώτατα, διὰ δὲ τὰ χανόμενα ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἡ Διεύθυνσις οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην. — κ. Α. Ι. Ν. 'Αθήνας. Εἶνε τόσον παλαιά, ὥστε φαίνονται ἐντελῶς νέα. — 'Αριθ. 88 Πειραιᾶ. Ἄλλοι καιροί, ἄλλα ἤθη. Παρὰ τοῖς 'Ρωμαίοις, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐποχῇ, ἡ κατάστασις τῆς χήρας ἐλογίζετο ἰδίας τιμῆς ἀξία· μόναι αἱ χῆραι ἐτιμῶντο διὰ τοῦ στεφάνου τῆς ἁγνότητος, μόναι αὗται ἠδύναντο νὰ ἐκλεχθῶσιν ἱέρειαι, ἐπὶ δὲ τοῦ τάφου ἐσημειοῦτο πρὸς τιμὴν τῆς θανούσης ὅτι ἦτο uni nupia ἢ univira. 'Εὰν δέ τις ἀπεφάσιζε νὰ συνέλθῃ εἰς δεύτερον γάμον, ὤφειλε νὰ τελέσῃ αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς, ὅπερ ἐπεβάλλετο ὡς προσβολὴ ὡς ἐκ τῆς ἐν τοιαύταις ἡμέραις εἰς πᾶν εἶδος τελετῆς συρροῆς τοῦ πλήθους. Ταῦτα ὅμως μετεβλήθησαν βραδύτερον. — κ. Μ. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη τῷ κ. Ν. Π., παρ' οὗ εὐαρεστήθητε νὰ τὸ ζητήσητε — κ. Ι. Δ. Δ. Κεφαλληνίαν. Τὰ δελτία δὲν συμπεριλαμβάνονται μετὰ τῶν τόμων, ἀλλὰ πωλοῦνται χωριστὰ πρὸς 10 λεπτὰ ἕκαστον. — κ. Α. Χ. Τρίπολιν. Καὶ αἱ προηγούμεναι κληρώσεις τοῦ δανείου τοῦ 1858 κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐδημοσιεύθησαν· περιέχονται δὲ ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 211 καὶ 227 δελτίοις. Τὰ ἐλλείποντα φύλλα θέλομεν σᾶς ἀποστείλει ἅμα ὡς σημειώσητε ἡμῖν τοὺς ἀριθμούς. — κ. Ι. Τ. 'Αθήνας. 'Η κριτικὴ εἶνε ἵππος, ὃν πάντες τρέφουσιν, ἀλλ' ὃν οὐδεὶς εἰξεύρει νὰ ἱππεύσῃ. — Φίλῳ τῆς «'Εστίας». Τὸ ἔχει, φαίνεται, ἡ τύχη τῶν ποιητῶν. Ἄλλου τινός, τοῦ Γάλλου Μαλέρβη, τὸ οἴκημα καὶ τὰ ἔπιπλα ἦσαν ἄθλια, δὲν εἶχε παρὰ μόνον πέντε ἢ ἓξ ἀχύρινα καθίσματα, ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ φιλόμουσοι ἤρχοντο εἰς ἐπίσκεψίν του, ὁσάκις τὰ καθίσματα κατελαμβάνοντο ὅλα, ἔκλειε τὴν θύραν ἔσωθεν, ἐὰν δέ τις νεωστὶ ἐλθὼν προσέκρουεν εἰς τὴν κλειστὴν θύραν, αὐτὸς ἔκραζεν ἔνδοθεν: «Περιμείνατε, δὲν ὑπάρχουν πλέον καθίσματα», προτιμῶν, ὡς ἔλεγε, νὰ μὴ δεχθῇ καθόλου τοὺς προσελθόντας, παρὰ νὰ τοὺς ἔχῃ νὰ στέκωνται ὄρθιοι. — κ. Κ. Δ. Κ. Πάτρας. 'Ελήφθησαν. — κ. Σ. Μ. Βόννην. 'Ελάβομεν καὶ τὴν δευτέραν· συμπληροῖ κάλλιστα τὴν προηγουμένην — κ. Π. Δ. Βόνιτσαν. Κατὰ τὴν ἐπιστολήν σας τὸ φύλλον θ' ἀποστέλλεται τοῦ λοιποῦ αὐτόσε. — κ. Ι. Μ. Β. Σάμον. Παρακαλοῦμεν αἱ πρὸς τὴν «'Εστίαν» ἐπιστολαί σας νὰ εἶνε ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν. — *** 'Αντὶ τοῦ ἰδικοῦ σας καλλίτερον νομίζομεν εἶνε τὸ ἀκόλουθον, τὸ ὁποῖον ὁ de le Giraudière ἐπέγραψεν εἰς τὴν «Συλλογὴν τῶν ἐπιγραμμάτων» του·

Ce livre n'est pas long, on le voit en une heure;
La plus courte folie est toujours la meilleure.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς 'Αθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «'Εστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς 'Ιονικῆς Τραπέζης καὶ 'Ρωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

'Εν τῷ γραφείῳ τῆς 'Εστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[17 Σεπτεμβρίου (Πέμπτη) 1881]

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀναχωρήσας ἐκ Πειραιῶς τὴν 5 πρωϊνὴν ὥραν τῆς παρελθούσης δευτέρας ἀφίκετο τὴν μεσημβρίαν τῆς τρίτης εἰς Ἀλέξανδρον τῆς Λευκάδος, τὴν 6 δὲ μ. μ. τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰς Μενίδιον καὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς χθὲς εἰς Ἄρταν. — Κατὰ τηλεγραφικὰς εἰδήσεις λαμπροτάτη ὑπῆρξεν ἡ ὑποδοχή, ἥτις ἐγένετο εἰς τὸν βασιλέα ἐν Ἄρτῃ· κατὰ τὴν εἴσοδόν του εἰς τὴν πόλιν χιλιάδες ἱππέων, πεζῶν, ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων προηγοῦντο μετὰ σημαιῶν ἐν ζητωκραυγαῖς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, τῆς βασιλίσσης, τῶν βασιλοπαίδων, τρέχοντες ἀπὸ τοῦ χωρίου Κομπότι μέχρι Ἄρτης. Ἔξωθεν δὲ τῆς πόλεως ἡ ἑορτὴ ἦτο συγκινητικωτάτη. Εἰς τὰς προσφωνήσεις, ἃς ἀπηύθυναν Αὐτῷ ὅ τε Μητροπολίτης καὶ ὁ δήμαρχος Ἄρτης, ὁ βασιλεὺς ἀπήντησεν εὐχαριστῶν καὶ εἰς ἄκρον ὢν συγκεκινημένος, ἐπευφημούμενος ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τῆς πόλεως καὶ ῥαντιζόμενος ἐκ τῶν ἐξωστῶν, τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων δι' ἀνθέων καὶ ζακχαρωτῶν. Ὁ βασιλεὺς κατῴκησεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μητροπολίτου. — Διὰ Β. Δ. συνεστήθησαν ἐπαρχιακὰ ταμεῖα καὶ οἰκονομικαὶ ἐφορεῖαι ἐν μὲν τῇ Λαρίσσῃ Α' τάξεως, ἐν δὲ Τρικκάλοις Β' τάξεως. — Δι' ἐγκυκλίου τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἀπολύονται οἱ μονογενεῖς ἐπίστρατοι πασῶν τῶν ἡλικιῶν. Λέγεται δέ, ὅτι ἐντὸς βραχέος ἀπολύονται καὶ πάντες οἱ προϋπηρετήσαντες. — Ἐπιτροπεία ἐκ Βώλου διατρίβει ἐνταῦθα, ἐλθοῦσα ἐπίτηδες πρὸς προμήθειαν διαφόρων πραγμάτων χρησίμων τῇ προπαρασκευαζομένῃ λαμπρᾷ τελετῇ τῇ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς Βῶλον γενησομένῃ. Ἡ πανηγυρικὴ τελετή, ἡ κατὰ τὴν κατάληψιν τοῦ Βώλου ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, παρασκευάζεται μεγαλοπρεπεστάτη καὶ σπανία. — Ὁ ἐκ Λαρίσσης καταγόμενος ὀθωμανὸς Ἀχμὲτ Τεβφίκ, ἀνθυπολοχαγὸς ἐν τῷ ὀθωμανικῷ στρατῷ, κατετάχθη ἐν τῷ ἡμετέρῳ στρατῷ μὲ τὸν αὐτὸν βαθμόν, καὶ πρὸ ἡμερῶν ὤμοσε τὸν ὅρκον τοῦ Ἕλληνος πολίτου. Ὁ Ἀχμὲτ Τεβφὶκ ἀκολουθεῖ καὶ οὗτος τὸν βασιλέα κατὰ τὴν εἰς τὰς νέας ἐπαρχίας περιοδείαν του. — Διὰ Β. διατάγματος κατετάχθη εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν ὡς λοχαγὸς α' τάξεως ὁ πρὸ ἐτῶν διατελῶν τοιοῦτος ἐν τῷ ὀθωμανικῷ στρατῷ καὶ πρῴην ὑπασπιστὴς τοῦ Σουλτάνου κ. Κωνσταντῖνος Τσάπαλος ἐξ Ἀγράφων τῆς Θεσσαλίας. — Διὰ Βασ. διατάγματος ἀπὸ 30 λήξαντος μηνὸς συνέστη ἐν Πάτραις καὶ δεύτερον γυμνάσιον πλῆρες, λόγῳ τῆς πληθύος τῶν αὐτόθι μαθητῶν. — Διωρίσθη ἐπίτιμος καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας ὁ κ. Σ. Κωνσταντινίδης, διατηρῶν καὶ τὴν θέσιν γυμνασιάρχου ἐν Ἀθήναις. — Συνεστήθησαν ἐπιτροπαὶ εἰς διαφόρους πόλεις τοῦ κράτους πρὸς εἴσπραξιν συνδρομῶν ὑπὲρ τῶν ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς ἐν Τριπόλει παθόντων. — Λίαν ταχέως βαίνουσιν αἱ ἐργασίαι τῶν ἱπποσιδηροδρόμων ἐνταῦθα. Ἐν διαστήματι ὀλίγων μόνον ἡμερῶν ἐγένετο ἡ τοποθέτησις τῶν σιδηρῶν τροχιῶν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς ὁδοῦ Σταδίου. — Λίαν ἐβελτιώθη ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας τῆς πόλεως κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας. Τὰ νέα κρούσματα εἶνε σποραδικά, ῥαδίως καὶ ταχέως θεραπευόμενα. Τὰ μάλα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῆς ἐπιδημίας ἡ ἀπὸ ἡμερῶν ἐπὶ τὸ χειμερινώτερον τροπὴ τοῦ καιροῦ καὶ ἡ κἄπως καθαρισθεῖσα ἀτμοσφαῖρα ὡς ἐκ τῶν ἐπανειλημμένων βροχῶν. — Συνεστήθη διὰ Β. διατάγματος γυμνάσιον ἐν Ἄρτῃ. — Ἡ ἀντιμισθία τῶν ἐν Λαρίσσῃ καὶ Τρικκάλοις βασιλικῶν ἐπιτρόπων ὡρίσθη τοῦ μὲν πρώτου εἰς δραχμὰς 1,500, τοῦ δὲ δευτέρου εἰς 1,200 κατὰ μῆνα. — Ἡ ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων τῆς Ἄρτης ἐπερατώθη καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται, ἐκτὸς ὀλίγων τινων χωρίων τοῦ Γαρδικίου, ὧν ὁ πληθυσμὸς δὲν ἐγνώσθη εἰσέτι, εἰς 30,824. — Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἤρξαντο τακτικῶς αἱ ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ τῆς ἀνορύξεως φρεάτων, τῆς κατασκευῆς μεγάλου καὶ καταλλήλου παραπήγματος πρὸς κατοικίαν τῶν ἐργατῶν καὶ τῆς ἐξορύξεως τῶν χωμάτων, γενομένης 400 ἕως 500 μέτρα μακρὰν τῆς θαλάσσης τοῦ Καλαμακίου, ἤτοι εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν 6 χιλιομέτρων τοῦ ἰσθμοῦ. Πᾶσαι αἱ ἐργασίαι γίνονται διὰ μειοδοτικῆς δημοπρασίας, ἀνατιθέμεναι εἰς ἐργολάβους. Τὴν ἐργολαβίαν τῶν ἀνωτέρω ἔργων ἀνέλαβεν ὁ ἐν Κορίνθῳ κ. Θ. Τρίπος, τὴν δὲ ἐποπτείαν πασῶν τῶν ἐργασιῶν ἔχει ὁ μηχανικὸς κ. Στρέϊτ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1824.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

κατωτέρω	ἐν	ἄνθρωπος	φανῇ
φαίνεται	ὑπουργήματι	ἀλλὰ	αὐτοῦ
τῆς	ἐν	ὁ	πολλάκις
μέγας	μικρὸς	ἀνωτέρω	νὰ
ἀξίας	δύναται	αὐτοῦ	ὑπουργήματι

Τὰς ἐν τοῖς ἀνωτέρω τετραγωνιδίοις λέξεις κατάταξον εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν σειράν, ὥστε νὰ ἀναγινώσκεται γνώμη τις.

1825.

Ὑψηλὸς σύνήθως εἶμαι
καὶ ἀκίνητος ἐμμένω·
κατὰ γῆς ποτὲ δὲν κεῖμαι
ἐκτὸς ὅταν ἀποθαίνω.
Ἓν δὲ γράμμ' ἂν μεταβάλῃς,
πνοὴν παραυτα μ' ἐμβάλλεις,
καὶ ἀντὶ τῆς ἀπαθείας
δεῖγμα γίνομαι φιλίας.

1826.

Φέρεις τις εἰς τὴν ἀγορὰν κάλαθον πλήρη ὠῶν πρὸς πώλησιν. Παρουσιάζεταί τις θέλων νὰ τὰ ἀγοράσῃ καὶ ἐρωτᾷ πόσα εἶνε τὰ ὠά. Ὁ δὲ πωλητὴς ἀποκρίνεται οὕτως· Ἐὰν ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ὠῶν ἀφαιρεθῇ τὸ τέταρτον, τοῦ δὲ ὑπολοίπου τὸ τρίτον προστεθῇ εἰς τὸν ὅλον ἀριθμὸν τῶν ὠῶν, ταῦτα θὰ γείνουν 75. Πόσα ἦσαν τὰ ὠά;

1827.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων ἔτι-ἀργὸς-τίνω σχημάτισον τὸ ὄνομα ἐνδόξου ἀνδρὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

1828.

Mot carré.

Avec mon fruit toujours on fait
Partout de bonne confiture.
— Tout homme, fût-il contrefait,
Me possède en pleine figure.
Pour me gagner le portefaix
Mène une existence bien dure.
— Tant au menteur mon verbe plait,
Qu'il le conjugue avec usure.
— Mon adjectif, tout compte fait,
Trois cent soixante-cinq jours dure.
— De grains ou liqueurs, on le sait,
Je suis une ancienne mesure.

ΛΥΣΕΙΣ

1818.

Μεταξοσκώληξ.

1819.

8 καὶ 12.

1820.

Ἀρισταγόρας.

1821.

Π	Α	Η
Α	Τ	Ε	Ρ
Λ	Ε	Χ	Ω
Η	Ρ	Ω	Σ

1822.

Αἰτία.

1823.

Orphée-Morphée.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 248.—27 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1881.—ΛΕΠΤΑ 10.

Ὡς προκηνηγγείλαμεν τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν, τὸ σημερινὸν φύλλον τῆς «*Ἑστίας*» ἦτο προωρισμένον ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ μνημείου τοῦ Βύρωνος, ἥτις ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῇ σήμερον ἐν Μεσολογγίῳ. Ἀτυχῶς ἡ προαγγελθεῖσα τελετὴ δὲν γίνεται, ἀναβληθεῖσα εἰς ἄλλην ἡμέραν, ἕνεκα διενέξεως ἐγερθείσης ἀπροσδοκήτως μεταξὺ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς Μεσολογγίου καὶ τοῦ Συλλόγου *Βύρωνος*. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γενομένη ἀναβολὴ ἀπεφασίσθη μόλις τὴν τελευταίαν ὥραν, ὅτε τὸ φύλλον τῆς «*Ἑστίας*» ἦτο ἤδη ἕτοιμον, ἅτε ἐκτυπούμενον πάντοτε ὀκτὼ ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκδόσεώς του, ἡ Διεύθυνσις δὲν εἶχε τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν ὅπως ἐκδώσῃ ἄλλο φύλλον ἀντὶ τοῦ τυπωθέντος, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαζόμεθα νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς συνδρομητὰς ἡμῶν τὸ φύλλον ἐκεῖνο, ὅπερ, καθ' ἃ εἶχε προαγγελθῇ, ἀναφέρεται ὁλόκληρον εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι διατριβὴν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Βύρωνος. Πιστεύομεν ὅμως ὅτι καὶ οὕτω τὸ σημερινὸν φύλλον τῆς «*Ἑστίας*» κατ' οὐδὲν ὑστερεῖ τῶν ἄλλων ὡς εὐχάριστον ἀνάγνωσμα, οἱ δὲ ἀναγνῶσται αὐτῆς δὲν θὰ δυσαρεστηθῶσιν εὑρίσκοντες ἀντὶ τῆς συνήθους ὕλης τόσῳ λεπτομερῆ καὶ ποικίλην ἀφήγησιν περὶ θέματος, ἐθνικὸν ὅλως ἔχοντος τὸ ἐνδιαφέρον.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν Βιέννῃ συνῆλθεν ἐπ' ἐσχάτων συνέδριον ὑγιεινῆς. Πρόεδρος αὐτοῦ εἶνε ὁ διδάκτωρ Κάρολος Θεόδωρος, ἢ ἄλλως ὁ πρίγκηψ Κάρολος Θεόδωρος τῆς Βαυαρίας, ἀδελφὸς τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας, ὅστις ἐκ φυσικῆς κλίσεως σπουδάσας τὴν ἰατρικὴν καὶ χειρουργικήν, καὶ ὑποστὰς πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐπιτυχέστατα τὰς ἐξετάσεις του, ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς, καὶ εἶνε σήμερον εἷς τῶν δοκιμωτάτων χειρούργων. Πρό τινος καιροῦ ὁ πρίγκηψ ἰατρὸς ἐξετέλεσε μετ' ἄκρας ἐπιτυχίας ἐγχείρησίν τινα λίαν δύσκολον καὶ ἐπικίνδυνον, δοὺς προφανὲς δεῖγμα τῆς ἐμπειρίας του.

— Νέα βελγικὴ ἐκδρομή, σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἐξερεύνησιν τῆς κεντρώας Ἀφρικῆς, ἀπέρχεται προσεχῶς εἰς Ζανζιβάρ. Τῆς ἐκδρομῆς ταύτης ἡγοῦνται τρεῖς ἀξιωματικοὶ τοῦ βελγικοῦ στρατοῦ.

— Ἀνεφέραμεν ἄλλοτε ὅτι ἡ ἰταλικὴ Κυβέρνησις εἶχε προκηρύξει διαγωνισμόν, εἰς ὃν ἦσαν δεκτοὶ οἱ καλλιτέχναι πάσης χώρας, πρὸς κατασκευὴν μνημείου εἰς τὸν πρώην βασιλέα τῆς Ἰταλίας Βίκτωρα Ἐμμανουήλ. Εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦτον ἀπεστάλησαν ἤδη ἐξ ὅλης τῆς Εὐρώπης ὑπὲρ τὰ 90 σχέδια, νέα δὲ ἄλλα ἀποστέλλονται καθ' ἑκάστην. Μόνοι οἱ καλλιτέχναι τῆς Ῥώμης δὲν ἀπέστειλαν ἔτι τὰ ἑαυτῶν ἔργα, διότι ὑπολείπεται ἔτι χρόνος μέχρι τῆς προθεσμίας τοῦ διαγωνισμοῦ, ὑποτίθεται δὲ ὅτι τὰ ἀποσταλησόμενα θὰ εἶνε περὶ τὰ 100.

— Ἐξακολουθοῦσι συντόνως αἱ δοκιμαστικαὶ ἐργασίαι πρὸς διόρυξιν ὑπογείου σήραγγος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, θέλουσι δὲ περατωθῆ ὁριστικῶς τὸν προσεχῆ χειμῶνα. Αἱ ὀρυσσόμεναι δύο ὑπόνομοι θέλουσιν ἐκταθῆ εἰς μῆκος ἡ μὲν ἐκ τῆς Γαλλίας 1800 μέτρων, ἡ δὲ ἐκ τῆς ἀγγλικῆς παραλίας 1600. Μέχρι τοῦδε τὸ ἔργον προβαίνει εὐνοϊκώτατα, ὅταν δὲ περατωθῇ, θὰ ὑπάρχῃ ἐσκαμμένον τὸ ἓν δέκατον τῆς ὅλης σήραγγος, ἧς τὸ μῆκος ὡρίσθη ἀκριβῶς εἰς 29 χιλιόμετρα καὶ 200 μέτρα.

— Παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Λυκαβηττοῦ καὶ περὶ τὸ τέλος τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τῆς ὁδοῦ Ἀγχέσμου ἀνεκαλύφθησαν ἴχνη κόγχης ἁγίου βήματος, στυλοβάται, κιονόκρανα μετὰ σταυρῶν καὶ χριστιανικῶν ἀναγλύφων καὶ στήλη ψηφίσματος, ἐφ' ἧς σώζεται μόνον τὸ «ἐψηφίσατο ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλή», διότι τὰ λοιπὰ εἶνε ἐξηλειμμένα δι' ἐργαλείου, ὡς καὶ σαρκοφάγος, ἐφ' ἧς ἀναγινώσκεται ἐπιγραφὴ ἐγκεχαραγμένη γράμμασι τῶν ῥωμαϊκῶν χριστιανικῶν χρόνων «ὁ ἐν ὁσίοις ἐπισκοπήσας Κλημάτιος», ἐντὸς δὲ τῆς σαρκοφάγου ἔκειτο ὁ νεκρὸς τοῦ εἰρημένου ἐπισκόπου, ὃς ἐτάφη μετὰ τῆς ἀρχιερατικῆς στολῆς του, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἰχνῶν, ἅτινα παρατηροῦνται ἐπὶ τῶν πλακῶν τῶν σχηματιζουσῶν τὸν τάφον. Τὰ ὀστᾶ εὑρέθησαν εὐρωτιῶντα, πλὴν τοῦ προσθίου μέρους τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ἄνω σιαγόνος, φερούσης καὶ ὀδόντας τινάς. Κατὰ τὸν ἀρχιμανδρίτην κ. Πανάρετον Κωνσταντινίδην, γράψαντα μακρὰ ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» περὶ τοῦ εὑρήματος, ὁ ἱεράρχης οὗτος, περὶ οὗ οὐδεμία οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ εἴδησις, ἐποίμαινε τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηνῶν ἢ ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν ἀμέσων διαδόχων τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου (337 - 361), ἢ ὀλίγους ἐνιαυτοὺς πρὸ τῆς δευτέρας εἰς Ἀθήνας εἰσβολῆς τῶν Γότθων (396). Ὁ δὲ ναὸς φαίνεται ὅτι ἦτο ναὸς τοῦ πολυανδρίου τῶν ἐν Ἀθήναις χριστιανῶν καὶ ᾠκοδομήθη ἐπὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐκ δὲ τῶν ἀνευρεθέντων ἰχνῶν πυρὸς φαίνεται ὅτι ἐπυρπολήθη ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἀποστάτου (363) ἢ ἐπὶ τῆς β' εἰσβολῆς τῶν Γότθων εἰς τὴν Ἀττικὴν (399).

— Πρὸς τὸν γνωστὸν Γάλλον ποιητὴν François Coppée ἀπέστειλε πρό τινος ὁ παρ' ἡμῖν νεαρὸς ποιητὴς κ. Γ. Δροσίνης ἀντίτυπον τῆς πρὸ μηνῶν ἐκδοθείσης ποιητικῆς αὐτοῦ συλλογῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱστοὶ Ἀράχνης». Εἰς τὴν φιλοφροσύνην ταύτην τοῦ κ. Δροσίνη ὁ διάσημος Γάλλος ἀπήντησε διὰ τῆς ἑπομένης χαριέσσης ἐπιστολῆς, ἣν δημοσιεύομεν ἐν πρωτοτύπῳ.

Paris, 21 Septembre 1881.

Monsieur,

J'ai reçu Votre volume, sans pouvoir le lire, à mon grand regret; car depuis longtemps j'ai oublié le peu de grec que j'ai fort mal su au collège, et à peine serais-je capable de traduire encore une fable d'Ésope.

Un ami, plus heureux et moins ignorant que moi, feuilletait hier devant moi Votre livre. A travers son grec classique, il comprenait à peu près Votre grec moderne, et il y reconnaissait ce soin de la forme, cette virtuosité dont maintenant la poesie ne peux plus se passer. Ce sont ses compliments — et non les miens, hélas! — que je Vous transmets; mais ce que j'ai le droit et le plaisir de Vous dire, c'est ma vive reconnaissance pour la sympathie, que Vous me temoigner, par Votre prologue où je me retrouve et par Votre flatteuse dédicace.

Je vous serre fraternellement les mains.

FRANÇOIS COPPÉE.

ΒΙΒΛΙΑ

2440. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 27 Σεπτεμβρίου 1881. Ἀριθ. 300 (248). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Εἰκὼν Βύρωνος.— Εἰς τὸν Βύρωνα. (Ποίημα Ἀλεξ. Σούτσου). —Ἀπεικόνισις τῆς δούλης Ἑλλάδος. (Ἐκ τοῦ «Γκιαούρ» τοῦ Βύρωνος). —Ἐκ τοῦ «Δὸν Ζουὰν» τοῦ Βύρωνος. — Ἀπόφασις τοῦ Βύρωνος νὰ μεταβῇ εἰς Ἑλλάδα.—Τὰ κατὰ τὴν διαπεραίωσιν αὐτοῦ ἐκ Ζακύνθου εἰς Μεσολόγγιον. — Ἡ ἐν Μεσολογγίῳ πολιτεία του —Ὁ θάνατος τοῦ ποιητοῦ. — Λόγος αὐτοσχέδιος Σ. Τρικούπη — Τὰ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ποιητοῦ ἐκδοθέντα διατάγματα ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν.— Εἰς τὸν θάνατον τοῦ Λόρδου Μπάϋρον. (Ἐκ τῶν τοῦ Σολομοῦ). — Ποίημα ἐπικήδειον εἰς Ν. Βύρωνα ὑπὸ Φιλίππου Ἰωάννου. —Ἡ ἐν Ζακύνθῳ ἐπιβίβασις τοῦ νεκροῦ δι' Ἀγγλίαν.—Ἡ ταρίχευσις τοῦ νεκροῦ.—Ἀνέκδοτα περὶ Βύρωνος.

Digitized by Google

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΓΕΡΑΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν καὶ ἀστικῶν σχολείων κλιμακηδὸν προχωροῦσα, ἐπεξεργασθεῖσα κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἀριθμητικῆς τοῦ Γάλλου Ι. Λοιζέρου τριακοντάκις μέχρι τοῦδε ἐκδοθείσης, βραβευθεῖσα δὲ ἐν τῷ Καραπανείῳ ἀγῶνι. Φυλλάδιον Α'. Αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν 1-100. Ἐν Ἀθήναις, 1881. — Τιμᾶται λεπτῶν 75.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ συγγραφέως τῆς ΙΑ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος ΧΡΗΣΤΟΗΘΕΙΑ, ἤτοι τρόποι τοῦ ἑλληνοπρεπῶς φέρεσθαι, ἐκδιδόμενοι χάριν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας μετὰ καὶ τῆς εἰς τὴν καθωμιλημένην παραφράσεως ὑπὸ Ν. Κ. Ἐν Ἀθήναις 1881. — Τιμᾶται δραχ. 1,25.

Ἀντίτυπά τινα τῆς ΧΡΗΣΤΟΗΘΕΙΑΣ ταύτης ἐξετυπώθησαν ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς δῶρα ἢ βραβεῖα καὶ τιμώμενα δραχμῶν 2,50.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ἤτοι σύντομον ἐγχειρίδιον τῆς ἑλληνικῆς Γραμματολογίας πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν καὶ παντὸς φιλομούσου, ἐπιθυμοῦντος νὰ γινώσκῃ τῶν ἡμετέρων προγόνων τὰ ἀθάνατα συγγράμματα. Ἐν Ἀθήναις 1881. — Τιμᾶται λεπτῶν 50.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ. Συλλογὴ δημωδῶν ᾀσμάτων ὑπὸ Ἀθ. Κ. Οἰκονομίδου. Ἐν Ἀθήναις 1881. — Τιμᾶται δραχ. 2,30.

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟΝ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ. Ἔκδοσις νέα ὅλως μετερρυθμισμένη καὶ βεβελτιωμένη.

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕΤΑ ΡΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ ὑπὸ Γ. Ι. Τσιάκα, βραβευθεῖσα ἐν τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει Καραπανείῳ ἀγῶνι καὶ ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος.

ΓΕΡΑΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ τὰ ὑπολειπόμενα φυλλάδια.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ μετὰ σημειώσεων κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Rehdantz ὑπὸ Γ. Σωτηρίου.

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΑ εἰς τόμους τρεῖς σχήματος 16ου τιμωμένους δραχμῶν 13,50.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΕΤΟΣ

ΚΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ ἤτοι τὸ πρῶτον ἀναγνωστικὸν βιβλίον τῶν παιδίων κατὰ τὴν νέαν μέθοδον ὑπὸ Α. Ἀργυροῦ. — Τιμᾶται λεπτῶν 65.

ΟΔΗΓΟΣ αὐτῆς. — Τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ὑπὸ Γ. Παπαγεωργίου (Βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀρ. 47). — Τιμᾶται λεπτῶν 60.

Η ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΣ ΚΟΡΗ. Διήγημα ἠθικὸν πρὸς διάπλασιν τῶν παίδων. Μετάφρασις Ν. Ι. Δελένδα. — Τιμᾶται λεπτῶν 60.

Ἀντίτυπά τινα ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου ὡς δῶρα ἢ βραβεῖα. — Τιμᾶται δραχ. 1,15.

ΕΡΒΕΡΤΟΥ ΣΠΕΝΣΕΡ Περὶ ἀγωγῆς. Μετάφρασις Π. Ι. Χαλκιοπούλου. Ἔκδοσις ἐκλεκτή. — Τιμᾶται δραχ. 2.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

24 Σεπτεμβρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 24 Σεπτεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	πληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 288
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 257
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 419
4 » »	πληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 285
6 » δραχ.(μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 117
10 » φράγ. . . .		42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 211
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπρίλ / 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. / 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 433
120 » » χρυσ.		240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	,,

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,005
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8 88	φρ. 300	380
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	141
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	64
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα».	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 140	156
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	282

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 29,00. — Ἐμπ. 3μην 28.80.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.10
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.65
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν δίφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 132

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (22 Σεπτεμ.) Ἐμ. 28.60-28.65.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (28 Ἰουλίου) 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (23 Σεπτεμβρ.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	50
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	257
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	267
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	147 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 - 108 1/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 40 - 23.50
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 17/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 6/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Σεπτεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 30 Σεπτεμβρ.

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.70
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.40
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Σεπτεμβρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.24 1/2-25.29 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125-130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 1/2 0/0.
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 4 0/0.
Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 4 0/0. Πετρουπόλεως 6 0]0.
Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Τῇ Κυρίᾳ Α. Κ. Κ. Εἰς Δεκέλειαν. Ἐπιτυχεστάτη. — Μιᾷ φίλῃ τῆς «Ἑστίας». Ἀθήνας. Σᾶς εὐγνωμονοῦμεν διὰ τὴν τόσῳ φιλόφρονα προσφορὰν ὑμῶν πρὸς τὴν «Ἑστίαν».— κ. Ν. Β*. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ ὄνομα ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Μολιέρου. Διηγοῦνται ὅτι, πρὶν ἔτι τελειώσῃ τὴν κωμῳδίαν ταύτην, ἠπόρει τί ὄνομα νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἥρωα αὐτῆς· ὅτε μίαν τῶν ἡμερῶν, παρευρεθεὶς εἰς μέρος ὅπου ἦσαν συνδιαλεγόμενοι ὁ ἐν Παρισίοις Νούντσιος μετὰ δύο ἄλλων κληρικῶν, τῶν ὁποίων τὸ ψευδόσεμνον ἦθος ἐσπούδαζεν ὁ Μολιέρος κατοπτεύων, ὡς αὐτὸ ἐκεῖνο ἀκριβῶς, τὸ ὁποῖον προὐτίθετο νὰ ζωγραφήσῃ, εἶδε τινὰ πωλοῦντα ὕδνα. Τὰ ὕδνα ταῦτα, γαλλιστὶ λεγόμενα truffes, εἶνε βολβοὶ ὑπόσκληροι καὶ μελανοί, ὡς τὰ γεώμηλα, πολυζήτητοι εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τὰς τραπέζας τῶν τρυφηλῶν. Ὁ πωλητὴς τῶν ὕδνων ἐπλησίασε μετὰ τοῦ ἐμπορεύματός του πρὸς τοὺς ἁγίους πατέρας, ὅτε εἷς ἐξ αὐτῶν, λαλῶν ὀλίγα ἰταλικά, ἅμα ὡς ἤκουσε τὴν λέξιν truffes καὶ ἔρριψε πρὸς αὐτὰ τὸ βλέμμα, ἀφήσας τὴν ὁποίαν ἐτήρει εὐλαβῆ σιωπὴν πρὸς τὸν Νούντσιον, καὶ ἀσχοληθεὶς νὰ ἐκλέξῃ τὰ ὡραιότερα, ἔκραξεν ἰταλιστὶ γελοίως πως· «Ταρτόφφαλι, ταρτόφφαλι, σινιὸρ Νούντσιο!» (Ὕδνα, ὕδνα, κύριε Νούντσιε!). Ὁ Μολιέρος, ὅστις παρετήρει ὅπου ἂν εὑρίσκετο τὰ πάντα μετὰ προσοχῆς, ἔλαβεν ἐκ τῆς ἐπιφωνήσεως ταύτης τὴν ἰδέαν νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἥρωα τῆς κωμῳδίας του τὸ ὄνομα Ταρτοῦφος. Κατ' ἄλλους δὲ πάλιν, ὁ Μολιέρος ἐσχημάτισε τὸ ὄνομα Ταρτοῦφος ἐκ τῆς γερμανικῆς der Teufel, σημαινούσης τὸν διάβολον.— κ. Δ. Ι. Κ. Καλάμας. Δυστυχῶς ὄχι.—κ. Χ. Α. Ἀργοστόλιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Φίλῳ τῆς «Ἑστίας». Ὁ ἥλιος εἶνε μέγας καὶ φωτίζει ὁλόκληρον τὴν γῆν. Ἕκαστος δύναται νὰ θερμανθῇ εἰς μίαν τῶν ἀκτίνων των, χωρὶς ἐκ τούτου ν' ἀποψυχρανθῇ ὁ γείτων του.—κ. Σ. Π. Ι. Σύρον. Προτιμῶμεν νὰ δυσαρεστήσωμεν ἕνα, ἔστω καὶ τακτικὸν συνδρομητήν μας, ἀντὶ νὰ δυσαρεστήσωμεν χιλίους διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀνουσίου διατριβῆς του. — κ. Ν. Ι. Ἀθήνας. Τὸ εὑρίσκετε εἰς τὸ 217 φύλλον τῆς «Ἑστίας». — κ. Κ. Γ. Κέρκυραν. Προσεχῶς θέλομεν σᾶς ἀποστείλει καὶ τὰ λοιπά.— κ. Ν*. Ἀθήνας. Τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἐλέχθη ἤδη ὑπὸ πολλῶν καὶ ἄλλων ὑπὸ διαφόρους τύπους. Ὁ Γάλλος λέγει·

Le silence est l'esprit des sots
Et l'une des vertus du sage.

— κ. Δ. Κ. Σμύρνην. Σᾶς συνιστῶμεν τὴν πρό τινος ἐνταῦθα ἐκδοθεῖσαν «Συλλογὴν δημῳδῶν ᾀσμάτων τῆς Ἠπείρου» τοῦ μακαρίτου Π. Ἀραβαντινοῦ. Ἐν αὐτῇ (σελ. 254-259) εὑρίσκετε τοιαῦτα τινὰ περιπαθέστατα προϊόντα τῆς δημώδους μούσης. Τὴν μεγάλην ἀξίαν τῶν ἑλληνικῶν μοιρολογίων ἀναγνωρίζων καὶ αὐτὸς ὁ Γκαῖτε ἀπεφάνθη ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν ἄλλων δημοτικῶν ᾀσμάτων δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς αὐτά. — κ. Μ. Π. Γαλάζιον. Ἡμεῖς ὅμως, σᾶς ὁμολογοῦμεν εἰλικρινῶς, οὐδαμοῦ βλέπομεν αὐτὴν δὰ τὴν τόσῳ μεγάλην ὑποστήριξιν. Εἶνε ἀκόμη πολὺ μακρὰν ἴσως ἡ ἐποχή, καθ' ἣν θὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ χρησιμότης ἔργων τοιούτων.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[22 Σεπτεμβρίου (Τρίτη) 1881]

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀνεχώρησε χθὲς ἐξ Ἄρτης κατευθυνόμενος εἰς Καλαντίνην. Κατὰ τὸ ὁρισθὲν δρομολόγιον σήμερον ἀναχωρεῖ αὐτόθεν εἰς Σχορίτσαιναν, αὔριον δὲ εἰς Καλαρρύτας, ὅπου θὰ διαμείνῃ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Τὸ Σάββατον θὰ φθάσῃ εἰς Χαλίνι καὶ τὴν Κυριακὴν εἰς Καστανιά· τὴν δὲ προσεχῆ Δευτέραν 28 7βρίου θὰ ἀφιχθῇ εἰς Καλαμπάκαν ἔνθα θὰ διαμείνῃ ἡμέρας τινάς. Ἐκ Καλαμπάκας δὲ θὰ ἀναχωρήσῃ διευθυνόμενος εἰς Τρίκκαλα. Οἱ ἐπίτροποι Τρικκάλων καὶ Λαρίσσης διετάχθησαν νὰ φροντίσωσι περὶ κατοικίας τῆς Α. Μ. καὶ τῆς ἀκολουθίας Αὐτοῦ. — Συνελθὸν χθὲς ἐκτάκτως τὸ Ἰατροσυνέδριον ἀπεφήνατο, ὅτι ἡ ἀπό τινος ἐνσκήψασα ἐπιδημία ἐν τῇ πρωτευούσῃ εὑρίσκεται ἤδη εἰς μεγίστην ὕφεσιν καὶ σχεδὸν ἐντελῶς ἐξέλιπεν. — Ὑπεγράφη κατ' αὐτὰς σύμβασις μεταξὺ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως καὶ τοῦ κ. Binney, ἀντιπροσώπου τῆς Ἀνατολικῆς Τηλεγραφικῆς ἑταιρίας, δι' ἧς ἡ ἑταιρία ἀναλαμβάνει τὰς ἀκολούθους ὑποχρεώσεις α') νὰ συνδέσῃ τὴν Κέρκυραν μετὰ τῆς Τεργέστης, β') τὴν Ζάκυνθον μετὰ τῶν Πατρῶν, γ') τὴν Σύρον μετὰ τῆς Πάρου, Νάξου, Ἴου καὶ Θήρας, δ') τὴν Τῆνον μετὰ τῆς Μυκόνου καὶ ε) ἀναλαμβάνει εἰς βάρος της τὴν διατήρησιν καὶ τῶν διὰ λογαριασμὸν τῆς κυβερνήσεως ῥιφθέντων καλωδίων μεταξὺ Κυθήρων καὶ Πελοποννήσου, Κέας καὶ Λαυρίου, Χαλκίδος καὶ Σκοπέλου, Εὐβοίας καὶ τῆς ἀπέναντι Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἐπιστρέφουσα τῇ κυβερνήσει τὰ παρ' αὐτῆς καταβληθέντα χρήματα διὰ τὴν ἀξίαν αὐτῶν.— Ἐκοινοποιήθη εἰς τὰ διάφορα σώματα ἐγκύκλιος τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, διατάσσουσα τὴν ἀποστολὴν εἰς τὰς ἑστίας αὐτῶν ἁπάντων τῶν ὁπωσδήποτε προϋπηρετησάντων ἐπιστράτων τῶν κληθέντων εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ δυνάμει τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου ε. ε. Β. Διατάγματος, καὶ τῶν ἐπικούρων ἀρχινοσοκόμων καὶ νοσοκόμων ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅπως κληθῶσι καὶ πάλιν ὑπὸ τὰ ὅπλα, ὁπόταν ἤθελε παραστῇ ἀνάγκη πρὸς τοῦτο. — Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἤρξατο λειτουργοῦσα νέα τηλεφωνικὴ ἀνταπόκρισις μεταξὺ τοῦ γραφείου τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Σαλαμῖνος νέου Ναυστάθμου, τοποθετηθεῖσα λίαν ἐπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ τῆς σχολῆς τῶν τορπιλλῶν. Ἡ γραμμὴ αὕτη μήκους 23 περίπου χιλιομέτρων σύγκειται ἐκ 12 μὲν χιλιομέτρων ἐναερίου γραμμῆς καὶ ἐξ 11 χιλιομέτρων ὑποβρυχίου, εἶνε δὲ μία ἐκ τῶν ὀλίγων ὑπαρχουσῶν ὑποβρυχίων τηλεφωνικῶν ἀνταποκρίσεων. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν τελειότητα τοῦ μικροφωνικοῦ τηλεφώνου Ader, διότι τὰ πλεῖστα τῶν τηλεφώνων δὲν δύνανται νὰ μεταδώσωσι τὴν φωνὴν δι' ὑποβρυχίων κάλων.—Κατὰ τὸν «Ἀστέρα τῆς Θεσσαλίας» καθ' ἑκάστην προσέρχονται εἰς τὰς στρατ. ἀρχὰς οἱ μέχρι τοῦδε λυμαινόμενοι τὸν τόπον λησταί, λαμβάνουσι δὲ προσωρινὸν διαμονητήριον, μέχρις ὅτου ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ πρακτέου ἡ κυβέρνησις.— Μεγάλαι προετοιμασίαι γίνονται ἐν Λαρίσσῃ διὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ βασιλέως· ὡς κατοικία Αὐτοῦ ἐξελέχθη ἡ μεγαλοπρεπὴς οἰκία τοῦ Ὀθωμανοῦ Χουσνήβεη.— Διὰ διαταγῆς τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τὰ ἀναβληθέντα μαθήματα τῶν ἐνταῦθα δημοσίων σχολείων μέχρι τῆς 20 ἱσταμένου, ἕνεκα τῆς ἐπιδημίας, ἀνεβλήθησαν αὖθις μέχρι τέλους τοῦ τρέχοντος μηνός.—Τὸ μὲν πλάτος τοῦ πυθμένος τῆς διώρυγος τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου ὡρίσθη εἰς εἴκοσι δύο μέτρα, τὸ δὲ βάθος τῆς θαλάσσης ἐν τῇ αὐτῇ διώρυγι εἰς ὀκτὼ μέτρα. Αἱ καταληφθησόμεναι γαῖαι ἑκατέρωθεν τῆς διώρυγος ἀπὸ τὰ χώματα τὰ ἀποτελεσθησόμενα ἐκ τῆς ἐξαχθησομένης ὕλης παραχωροῦνται ὑπὸ τοῦ δημοσίου τῇ ἑταιρίᾳ δωρεὰν διὰ βασιλικοῦ διατάγματος — Ἐν Κοντοχωρίῳ τῆς νήσου Θήρας συνέβη τὸ ἑξῆς ὄντως τραγικόν. Παῖς δεκαετὴς ὢν ἄνωθεν ληνοῦ πεπληρωμένου γλεύκους ὀλισθήσας ἔπεσεν ἐντὸς αὐτοῦ. Ὁ ὀκταετὴς ἀδελφός του ἰδὼν τοῦτον καὶ θελήσας νὰ τὸν ἀνασύρῃ πίπτει καὶ αὐτός. Ἡ μήτηρ των μετὰ μίαν ὥραν ἀναζητήσασα τὰ τέκνα της καὶ μὴ εὑροῦσα αὐτὰ διηυθύνθη καὶ πρὸς τὸν ληνὸν ὅπου, ἕνεκα τῆς ταραχῆς της ἐπὶ τῷ φρικτῷ θεάματι ἴσως δὲ καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἀναπτυσσομένου ἐκ τοῦ γλεύκους ἀνθρακικοῦ ὀξέος, πίπτει λιπόθυμος· μετ' ὀλίγον ἔρχεται ὁ δυστυχὴς πατήρ, ὅστις κατορθώνει μὲν νὰ διασώσῃ τὴν σύζυγόν του ἀλλ' ἐξάγει τὰ δύο του τέκνα νεκρά. — Ἐν Πειραιεῖ ἱδρύθη νέον βιομηχανικὸν κατάστημα, μέγας ἀτμόμυλος ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Σαριγιάννη.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1829.

Τὸ ὅλον μου, ἐξ 11 γραμμάτων συγκείμενον, εἶνε ὄνομα ἀρχαίου φιλοπάτριδος Ἕλληνος.

Ἐκ τῶν γραμμάτων τούτων

Τὰ 1, 2, 3, 4, 5, 11	ἀποτελοῦσιν	ἐπίθετον ἴδιον τῶν ἀπεριoσκέπτων.
» 3, 5, 9, 10, 11	»	ὄνομα μουσικοῦ ὀργάνου.
» 4, 5, 11	»	» κτήνους.
» 6, 7, 8, 11	»	» ἄλλου κτήνους.
» 4, 5, 2, 10, 11	»	» νησουελληνικῆς
» 9, 3, 2, 10, 11	»	» θαλασσίου πτηνοῦ.
» 3, 9, 4, 7, 11	»	χῶρον ἱερόν.
» 9, 8, 11, 4, 3	»	νόσημα φοβερόν.
» 7, 8, 2, 3	»	μέλος τοῦ σώματος ζώου.
» 4, 5, 9, 9, 3, 11	»	ὄνομα ἐπισήμου Ῥωμαίου.
» 3, 1, 9, 10, 11	»	λέξιν σημαίνουσαν κατόρθωμα δύσκολον.
» 6, 3, 2, 11, 4	»	τι, τὸ ὁποῖον οὐδεὶς δέχεται εὐχαρίστως.
» 1, 3, 2, 4, 7, 11	»	πλεονέκτημα, τὸ ὁποῖον εἶχε κατ' ἐξοχὴν ὁ ἐν ἀρχῇ ἀναφερόμενος Ἕλλην.

1830.

Ἀειθαλὲς εἶμαι φυτὸν σύμβολον τῆς φιλίας,
Ἀκέφαλον δ' ὀνομαστὴ πόλις τῆς Κιλικίας.
Βαρβάρων δύναμις ἐκεῖ πάλαι κατετροπώθη
Καὶ εἷς μεγάλος βασιλεὺς διὰ φυγῆς ἐσώθη.

1831.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.]

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

.	.	Κ	.	.
.	.	Υ	.	.
Κ	Υ	Φ	Ο	Ν
.	.	Ο	.	.
.	.	Ν	.	.

1832.

Πῶς δύνασαι νὰ γράψῃς ἓν τετρασύλλαβον γεωγραφικὸν ὄνομα, ποιούμενος χρῆσιν δύο ἀριθμῶν;

1833.

Avec mon chef je brave le danger;
Et sans mon chef je suis au potager.

ΛΥΣΕΙΣ

1824.

Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ φανῇ μέγας ἐν ὑπουργήματι κατωτέρῳ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ἀλλὰ πολλάκις φαίνεται μικρὸς ἐν ὑπουργήματι ἀνωτέρῳ αὐτοῦ.

1825.

Κίων-κύων.

1826.

60.

1827.

Ἀριστογείτων.

1828.

A	N	A	N	A	S
N	A	R	I	N	E
A	R	G	E	N	T
N	I	E	R	A	I
A	N	N	A	L	E
S	E	T	I	E	R

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 249. — 4 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1881. — ΛΕΠΤΑ 10.

ΣΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

ὑπὲρ πατριωτικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν.

Ὑπὲρ τοῦ ἀνεγειρομένου νοσοκομικοῦ παιδευτηρίου «ὁ Εὐαγγελισμός» ἡ ἐνταῦθα ῥωσσικὴ πρεσβεία ἐδωρήσατο δραχ. 60,000.

Ὑπὲρ τῶν ἐν Τριπόλει ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς παθόντων τὸ μὲν δημοτικὸν συμβούλιον Ἑρμουπόλεως ἐψηφίσατο 5,000 δρ., τὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων δρ. 3,000.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Θ. Μαυρογορδάτος ἀπέστειλε φρ. 4,000 ἵνα διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς πτωχούς, τοὺς ἐκ τῆς τελευταίας ἐπιδημίας παθόντας ἐν Ἀθήναις.

Ἡ κ. Β. Ἀντωνοπούλου ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἐνταῦθα Ἐρυθρὸν Σταυρὸν δραχ. 1,000 διὰ τοὺς ἐν τῇ πόλει ἀπόρους ἀσθενεῖς.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἡ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία τῆς Ὀδησσοῦ, ἐπιχειρήσασα ἀνασκαφὰς ἐν Χερσῶνι, ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Βλαδιμήρου, ἀνεκάλυψεν ἐπ' ἐσχάτων τὸν στυλοβάτην ἀνδριάντος ἱδρυμένου εἰς τιμὴν τοῦ Ἀρίστωνος, πολίτου τῆς Χερσονήσου, δι' εὐεργεσίας ὑπ' αὐτοῦ προσενεχθείσας εἰς τὴν πόλιν ταύτην.

Ἡ ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου ἐπιγραφὴ δηλοῖ ὅτι τὸ ἄγαλμα ἀνηγέρθη μεταξὺ τοῦ 131 καὶ 154 ἔτους μ. Χ. ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου Κύπρου οἱ κάτοικοι αὐτῆς συμποσοῦνται εἰς 187,740, διαιρούμενοι κατ' ἐθνότητας καὶ θρησκεύματα ὡς ἑπομένως·

Ἕλληνες	145,000
Μουσουλμάνοι	40,000
Καθολικοί	2,500
Ἀρμένιοι	200
Ἰουδαῖοι	40

Ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου σχετικῶς πρὸς τὴν ἔκτασιν αὐτῆς εἶνε ἀραιότατος. Ἐπὶ τῶν πριγκίπων Λουσινιὰν ἡ Κύπρος εἶχε περὶ τὰ 2 ½ ἑκατομμύρια κατοίκων.

— Παρασκευαὶ ἤρξαντο ὅπως κατ' Ἀπρίλιον τοῦ προσεχοῦς ἔτους ἑορτασθῇ ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ Φραῖβελ, τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ νηπιακοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, τοῦ καλουμένου Φραιβελιανοῦ. Πάντες οἱ ὀπαδοὶ τοῦ συστήματος προσεκλήθησαν νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὴν ἑορτήν, γενησομένην ἐν Δρέσδῃ.

— Ἐν Ἀγγλίᾳ λόγος γίνεται περὶ προσεχοῦς δημοσιεύσεως ἐν ἐπιτομῇ τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Βάλτερ Σκὼτ πρὸς 2 sols τὸν τόμον. Τῆς φιλολογικῆς ταύτης ἐπιχειρήσεως προΐσταται ἡ miss Braddon, ἡ γνωστὴ εὐδόκιμος μυθιστοριογράφος.

— Τὴν 26 παρελθόντος συνῆλθεν ἐν Βολωνίᾳ τῆς Ἰταλίας τὸ Β' διεθνὲς γεωλογικὸν συνέδριον.

— Ὁ περιφανὴς Γάλλος χημικὸς Pasteur, εἰς ὃν τοσαύτας ἤδη σπουδαιοτάτας ἀνακαλύψεις ὀφείλει ἡ ἐπιστήμη, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ παρὰ τὴν Βορδῶ λοιμοκαθαρτήριον, ὅπως σπουδάσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν κίτρινον πυρετόν.

Ἐν τῷ λοιμοκαθαρτηρίῳ τούτῳ ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀσθενεῖς τινες προσβεβλημένοι ὑπὸ τῆς φοβερᾶς ταύτης ἀσθενείας· τινὲς δὲ καὶ ἀπέθανον αὐτόθι· ὁ δὲ κ. Pasteur πρὸς οὐδὲν τιθέμενος τὸν ἐκ τῆς νόσου κίνδυνον μεταβαίνει ὅπως διὰ πειραμάτων καὶ παρατηρήσεων ἐξετάσῃ μήτοι καὶ ὁ κίτρινος πυρετός, ὡς αἱ πλεῖσται τῶν ἀσθενειῶν, προέρχεται ἐξ εἰδικοῦ τινος παρασίτου.

Ὡς γνωστόν, ἡ χώρα ἐν ᾗ ἐπιπολάζει ὁ κίτρινος πυρετός, εἶνε τὸ Μεξικόν· ἰατρὸς δέ τις αὐτοῦ, ὁ κ. Carmona y Valle, ὁδηγούμενος ὑπὸ τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ κ. Pasteur ἰσχυρίζεται ὅτι ἀνεκάλυψε τὸ παράσιτον τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ. Ἐννοεῖται δ' ὅτι, ἐὰν τὸ πρᾶγμα διαπιστωθῇ καὶ ἐκ τῶν ἐρευνῶν τοῦ μεγάλου χημικοῦ, τότε οὐχὶ δύσκολος θὰ εἶνε ἡ τοῦ κακοῦ πρόληψις διὰ προφυλακτικοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ, ὁ δὲ Pasteur θὰ προσθέσῃ μίαν ἔτι εἰς τὰς ἄλλας αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα εὐεργεσίας.

— Ἐν τῇ γεωγραφικῇ ἐκθέσει τῆς Βενετίας ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ἐκθεμάτων ἠξιώθη χρυσοῦ βραβείου α' τάξεως ὁ κ. Στ. Ζαφειρόπουλος διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς γεωγραφίας ἐνεργείας του. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν διπλώματος τιμῆς β' τάξεως διὰ τὰς στρατιωτικὰς αὐτοῦ δημοσιεύσεις. Ὁ κ. Ἰούλιος Σμὶθ χρυσοῦ βραβείου α' τάξεως διὰ τὰς δημοσιεύσεις αὐτοῦ. Ἡ ἑλληνικὴ κοινότης Βενετίας διπλώματος τιμῆς διὰ τοὺς ἐκτεθέντας διαφόρους χάρτας. Ὁ στρατηγὸς Τὺρ ἀργυροῦ μεταλλίου β' τάξεως διὰ τὰ σχέδια τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. Ἐπαίνου δ' ἠξιώθησαν τὰ συγγράμματα τῶν κκ. Μηλιαράκη, Δήμιτσα, Μωραϊτίνη, Γεωργιάδου («Θεσσαλία»), Κορδέλλα καὶ ὁ χάρτης τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας τοῦ κ. Χρυσοχόου.

***

Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Νοεμβρίου μηνιαίου συγγράμματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Μυθιστορηματικὴ Βιβλιοθήκη». Ἡ ἐτησία συνδρομὴ τῆς «Μυθιστορηματικῆς Βιβλιοθήκης», ἧς ἕκαστον φυλλάδιον θὰ σύγκηται ἐκ δύο τυπογραφικῶν φύλλων καὶ δελτίου, ὁρίζεται διὰ μὲν τὰς Ἀθήνας εἰς δρ. ν. 10, διὰ τὰς ἐπαρχίας 12 καὶ διὰ τὸ ἐξωτερικὸν 15.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ τυπογραφείῳ τῆς «Ἀθηναΐδος», ὁδὸς Βουλῆς, 29.

— Ἐξεδόθη ἀγγελία ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάν. Α. Ἀρσένη περὶ ἐκδόσεως καὶ ἐφέτος τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», τοῦ εἰκονογραφημένου ἡμερολογίου, οὗ τινος πέρυσιν ἐξεδόθη ὁ Α' τόμος.

— Ὁ ἐν Πάτραις ἐκκλησιαστικὸς μουσικὸς κ. Κλεομένης Ἀθήνης ἐκδίδει αὐτόθι προσεχῶς μουσικὸν βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Μουσικὸν Τριῴδιον», ὅπερ συγκείμενον ἐξ 600 περίπου σελίδων θὰ περιέχῃ συνθέσεις αὐτοῦ καὶ τοῦ διδασκάλου του, τοῦ μακαρίτου Ἀνθίμου ἀρχιδιακόνου.

ΒΙΒΛΙΑ

2441. Ἑστία. Ἐκδίδεται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΒ', 4 Ὀκτωβρίου 1881. Ἀριθ. 301 (249). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ἀναμνήσεις τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ Ἅϊνε. — Ἡ πόλις τῶν Μορμόνων. — Ἀλεκτρυονομαχίαι ἐν Μαδρίτῃ. — Σημείωσις περί τινων ἀπολυμαντικῶν μέσων. — Ὕδατος κατανάλωσις. — Ἓν αὐτοσχεδίασμα τοῦ Βετόβεν. — Πρόεδροι Ἡνωμένων Πολιτειῶν. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις.

2442. Στοιχειώδεις πρακτικαὶ ὁδηγίαι περὶ διδασκαλίας μαθημάτων ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις ὑπὸ Δ. Γ. Πετρίδου, γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἐγκριθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1881. 12ον, σελ. 196. Τιμᾶται δραχ. 1 ½. (Τοῖς ἐν ὑπηρεσίᾳ δημοδιδασκάλοις διανέμεται δωρεάν).

2443. Χριστοφόρου Σμὶθ ἡ Μαρία ἢ τὸ ἀνθοφόρον κάνιστρον ὑπὸ Α. Βαμπᾶ. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. Βιβλιοπωλεῖον, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1881. 12ον, σελ. 166. (Χαρτοδεμένον). Τιμᾶται δραχ. 1, 50.

2444. Ὁ Ῥοβινσὼν ἐν τῇ νήσῳ του μετὰ πολλῶν καὶ ποικίλων εἰκόνων. Ἐκ τῆς γαλλικῆς ὑπὸ Χ. Χρηστοπούλου κατ' ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἔκδοσις ΙΑ', ἀναθεωρηθεῖσα. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. Βιβλιοπωλεῖον, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1881. 12ον, σελ. 88. Τιμᾶται λεπτῶν 75.

2445. Νέον ἀναγνωσματάριον κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν ἐν τῷ προτύπῳ δημοτικῷ σχολείῳ τοῦ διδασκαλείου Θεσσαλονίκης διδασκομένων μαθημάτων. Ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Χ. Πούλιου. Πραγματογνωσίας τεῦχος πρῶτον. Τάξις Β'. Ἔκδοσις τρίτη, ἐπηυξημένη καὶ βελτιωμένη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1881. 12ον, σελ. ι' καὶ 160. Τιμᾶται δραχμῆς.

2446. Νέον ἀναγνωσματάριον κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν ἐν τῷ προτύπῳ δημοτικῷ σχολείῳ τοῦ διδασκαλείου Θεσσαλονίκης διδασκομένων μαθημάτων. Ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Χ. Πούλιου. Τεῦχος δεύτερον. Τάξις Γ'. Δευτέρα ἔκδοσις ἐπηυξημένη καὶ βελτιωμένη. Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1880. 12ον, σελ. 192. Τιμᾶται δρ. 1,20.

Digitized by Google

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΓΕΡΑΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν καὶ ἀστικῶν σχολείων κλιμακηδὸν προχωροῦσα, ἐπεξεργασθεῖσα κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἀριθμητικῆς τοῦ Γάλλου Ι. Λοιζέρου τριακοντάκις μέχρι τοῦδε ἐκδοθείσης, βραβευθεῖσα δὲ ἐν τῷ Καραπανείῳ ἀγῶνι. Φυλλάδιον Α'. Αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν 1-100. Ἐν Ἀθήναις, 1881. — Τιμᾶται λεπτῶν 75.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ συγγραφέως τῆς ΙΑ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος ΧΡΗΣΤΟΗΘΕΙΑ, ἤτοι τρόποι τοῦ ἑλληνοπρεπῶς φέρεσθαι, ἐκδιδόμενοι χάριν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας μετὰ καὶ τῆς εἰς τὴν καθωμιλημένην παραφράσεως ὑπὸ Ν. Κ. Ἐν Ἀθήναις 1881. — Τιμᾶται δραχ. 1,25.

Ἀντίτυπά τινα τῆς ΧΡΗΣΤΟΗΘΕΙΑΣ ταύτης ἐξετυπώθησαν ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς δῶρα ἢ βραβεῖα καὶ τιμώμενα δραχμῶν 2,50.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ἤτοι σύντομον ἐγχειρίδιον τῆς ἑλληνικῆς Γραμματολογίας πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν καὶ παντὸς φιλομούσου, ἐπιθυμοῦντος νὰ γινώσκῃ τῶν ἡμετέρων προγόνων τὰ ἀθάνατα συγγράμματα. Ἐν Ἀθήναις 1881. — Τιμᾶται λεπτῶν 50.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ. Συλλογὴ δημωδῶν ᾀσμάτων ὑπὸ Ἀθ. Κ. Οἰκονομίδου. Ἐν Ἀθήναις 1881.— Τιμᾶται δραχ. 2,30.

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕΤΑ ΡΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ ὑπὸ Γ. Ι. Τσιάκα, βραβευθεῖσα ἐν τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει Καραπανείῳ ἀγῶνι καὶ ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος.— ΚΥΚΛΟΣ Α' πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων μετὰ 21 εἰκόνων, 16ον, σελ. 40. Τιμᾶται λεπτῶν 45. — ΚΥΚΛΟΣ Β' πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων μετὰ 45 εἰκόνων καὶ γεωγραφικοῦ πίνακος τῆς Παλαιστίνης, 16ον, σελ. 108. Τιμᾶται δραχμῆς.—Ὁ Γ' ΚΥΚΛΟΣ ἐκδίδοται ὅσον οὔπω.

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟΝ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ. Ἔκδοσις νέα ὅλως μετερρυθμισμένη καὶ βεβελτιωμένη.

ΓΕΡΑΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ τὰ ὑπολειπόμενα φυλλάδια.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ μετὰ σημειώσεων κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Rehdantz ὑπὸ Γ. Σωτηρίου.

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΑ εἰς τόμους τρεῖς σχήματος 16ου τιμωμένους δραχμῶν 13,50.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΕΤΟΣ

ΚΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ ἤτοι τὸ πρῶτον ἀναγνωστικὸν βιβλίον τῶν παιδίων κατὰ τὴν νέαν μέθοδον ὑπὸ Α. Ἀργυροῦ.— Τιμᾶται λεπτῶν 65.

ΟΔΗΓΟΣ αὐτῆς. — Τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ὑπὸ Γ. Παπαγεωργίου (Βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀρ. 47).— Τιμᾶται λεπτῶν 60.

Η ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΣ ΚΟΡΗ. Διήγημα ἠθικὸν πρὸς διάπλασιν τῶν παίδων. Μετάφρασις Ν. Ι. Δελένδα.— Τιμᾶται λεπτῶν 60.

Ἀντίτυπά τινα ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου ὡς δῶρα ἢ βραβεῖα.— Τιμᾶται δραχ. 1,15.

ΕΡΒΕΡΤΟΥ ΣΠΕΝΣΕΡ Περὶ ἀγωγῆς. Μετάφρασις Π. Ι. Χαλκιοπούλου. Ἔκδοσις ἐκλεκτή. — Τιμᾶται δραχ. 2.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1 Ὀκτωβρίου 1881 — 1 Ὀκτωβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ.	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 287
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 297
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 419
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον.	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 286
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 119
10 » φράγ. . . .		42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 211
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392½	500	φρ. 432
120 » » χρυσ.		240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	,, 373 χρ.

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120 —	1,000	4,030
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8 88	φρ 300	333
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	4,000.000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	141
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	64
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα».	1,400,000	280,000	109,310	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 110	1C2
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	2'3

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζιτικὸν 3μην. 29,00. — Ἐμπ. 3μην 28.70.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.10
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.65
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 131

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν - Λονδ. 3μ. (22 Σεπτεμ.) Ἐμ. 28.60-28.65.
Κερκ.- Λονδ. 3μην. (28 Ἰουλίου 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (30 Σεπτεμβρ.)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	49 ½
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	253
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	263
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. .	,,	151 ½
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 - 108 3/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 40 - 23.50
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 14/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 6/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Σεπτεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 7 Ὀκτωβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο. 118.25
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.60
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.36
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Σεπτεμβρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 ½) φρ. 25.24 ½-25.29 ½
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,137. 3 - 4 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125 - 130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 ½ 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 4 0/0. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 4 0/0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Δ. Ν. Ὀδησσόν. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἐπιστολὴν μας. — κ. Ν. Γ. Β. Ζάκυνθον. Τὸ ἐσημειώσαμεν πολλάκις — ἡ Διεύθυνσις δὲν εὐθύνεται διὰ τὴν ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἀπώλειαν τῶν φύλλων, οὔτε ὑποχρεοῦται εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν παραπιπτόντων, εἰμὴ ἐπὶ πληρωμῇ τοῦ ἀντιτίμου αὐτῶν. — Ν. Α. Ι. Τατάουλα Κωνσταντινουπόλεως Πάντα τὰ σημειωθέντα ἡμῖν φύλλα, δελτία καὶ οἱ τόμοι ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐν φακέλλῳ συστημένῳ κατὰ τὴν παραγγελίαν σας, καὶ καθ' ἣν μᾶς ἐσημειώσατε διεύθυνσιν. Πάντων τῶν τόμων τὰ δελτία ὑπάρχουσι καὶ πωλοῦνται ἀντὶ 10 λεπτῶν ἕκαστον. — Μεμψιμοίρῳ. Ἀθήνας. Διατί τὸ εὑρίσκετε ἄτοπον; Μήπως καὶ αὐτὸς ὁ Γαμβέττας δὲν ἔχει ἐπιστήθιον τὸν κωμικὸν ὑποκριτὴν Coquelin, μεθ' οὗ καὶ συγγευματίζει κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν, καὶ εἰς περίπατον συχνὰ ἐξέρχεται; — κ. Β. Πειραιᾶ. Ἐπειδὴ εἶνε ἡ μόνη ὀρθὴ ἐκ τῶν ἀποσταλεισῶν ἡμῖν, δύνασθε νὰ λάβετε τὸ βιβλίον ἐκ τοῦ γραφείου τῆς «Ἑστίας». — Ὑφ.*** Πειραιᾶ. Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ὑμῶν ἀπαντῶμεν: α') Πλὴν διαφόρων μονογραφιῶν, ὧν κυριώταται αἱ περὶ Ἄνδρου καὶ Καρύστου κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, κυριώτατον αὐτοῦ ἔργον εἶνε ἡ «Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ μεσαιῶνος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων», ἐκδοθεῖσα ἐν δυσὶ τόμοις τῆς μεγάλης Ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ Ersch καὶ Gruber, τῷ 85 καὶ 86 τῆς α' σειρᾶς (ἐν Λειψίᾳ 1867 - 1868). Τῶν ἔργων τούτων μετεφράσθησαν ἰταλιστὶ ἡ μονογραφία περὶ Καρύστου, ἑλληνιστὶ δὲ ἡ αὐτὴ δὶς, ἐν μὲν ἰδίῳ φυλλαδίῳ ὑπὸ Ἐμμ. Γαλάνη, ἐν δὲ τῇ «Πανδώρᾳ» τόμῳ ς' ὑπὸ Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ. Τῆς Ἱστορίας του δὲν ὑπάρχει μετάφρασις εἰς ξένην γλῶσσαν. Ἑλληνιστὶ ὑπάρχουσι μεταπεφρασμένα δύο μικρὰ αὐτῆς μέρη, τὸ περὶ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐποικήσεως τῶν Σλάβων ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ Zambaldi, καὶ τὸ περὶ Γρατιανοῦ Ζώρζη ὑπὸ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ κ. Ι. Ῥωμανοῦ, προτάξαντος μακρότατον καὶ σπουδαιότατον πρόλογον. Ἐν σ. 78 - 115 τοῦ ἀξιολόγου τούτου βιβλίου εὑρίσκετε μακρὰ περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Χόπφ. β') Περὶ τῶν νομισμάτων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος πλεῖστα ὑπάρχουσιν εἰδικὰ συγγράμματα, συμπληροῦντα τὰ μεγάλα ἔργα τοῦ Eckhel «Doctrina Numorum veterum» καὶ Mionnet «Discriptions des medailles antiques». Πῶς νὰ συστήσωμεν ἓν καὶ μόνον; Περὶ τῆς μεσαιωνικῆς καὶ βυζαντιακῆς Ἑλλάδος συμβουλευθῆτε Sabatier, Numismatique byzantine, τὰς πολλὰς μονογραφίας τοῦ κ. Παύλου Λάμπρου (περὶ τῶν νομισμάτων τῶν μεγάλων μαγίστρων τῆς Ῥόδου — Νομίσματα τοῦ μεσαιωνικοῦ βασιλείου τῆς Κύπρου.—Ἀνέκδοτα νομίσματα καὶ μολυβδόβουλλα τῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας δυναστῶν τῆς Ἑλλάδος κ.τ.λ.), ὧν ἔγεινεν ἀρίστη χρῆσις ἐν τῇ μεγάλῃ συγγραφῇ τοῦ Schlumberger, «Numismatique de l'Orient latin». γ') Δὲν τὰ ἐδημοσίευσεν ἀκόμη. Προκηρύσσει πολλὰ, ἐκδίδει ὀλίγα.—κ. Σ. Μ. Βόννην. Σᾶς ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως.—Ἱππολύτῳ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ «Ἑστία» φρονεῖ ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου εἶνε πνεῦμα καὶ ὕλη, ἐξ ἴσου ὠφέλιμα εἰς αὐτὸν εἶνε καὶ ἐξ ἴσου συντελοῦσιν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἡ γλυπτικὴ τοῦ Φειδίου καὶ Πραξιτέλους καὶ αἱ μηχαναὶ τοῦ Φούλτωνος καὶ Ἔδισων, ἐκείνη μὲν χρησιμεύουσα εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ διαμόρφωσιν, αὗται δὲ εἰς προαγωγὴν τῆς ὑλικῆς αὐτοῦ εὐημερίας. — κ. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ λύπης δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δημοσιεύσωμεν.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[1 Ὀκτωβρίου (Πέμπτη) 1881]

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἔφθασεν εἰς Χαλῖκι Ἀσπροποτάμου καὶ τὴν δευτέραν ἀφίκετο εἰς Καλαμπάκαν, ὅπου καὶ διαμένει εἰσέτι. — Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Α. Κουμουνδοῦρος ἀφίκετο εἰς Λάρισσαν τὴν παρελθοῦσαν τρίτην. — Διετάχθησαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν σωμάτων τοῦ ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις στρατοῦ ν' ἀπολύσωσι τοὺς εἰς τὴν ἐθνοφρουρὰν μεταβαίνοντας καὶ τοὺς συμπληρώσαντας ἐννεαετῆ θητείαν. — Ἀπεφασίσθη ν' ἀπολυθῶσιν ἐκ τῶν ἐπιστράτων καὶ οἱ διανύσαντες πλέον τῆς δεκαμήνου ὑπηρεσίας. — Περατωθέντων τῶν ἐν Σαλαμῖνι καταστημάτων καὶ οἰκημάτων τοῦ ἱδρυομένου Β. ναυστάθμου ἐνεκατέστη ἐκεῖ ὁ διευθυντὴς μεθ' ὅλου τοῦ προσωπικοῦ, μετενεχθέντων τῶν ἀρχείων καὶ παντὸς τοῦ ὑλικοῦ ἐκ τοῦ τέως ἐν Φανερωμένῃ προσκαίρου ναυστάθμου. — Ἀφίκοντο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως δεκατέσσαρες μηχανικοὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ κ. Hennebert, μηχανικοῦ δημοσίου ἐν Βελγίῳ, ἀποστελλόμενοι ὑπὸ τοῦ κ. Μαυροκορδάτου, τοῦ ἀναλαβόντος τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀπὸ Βώλου μέχρι Λαρίσσης σιδηροδρόμου, ἐκτάσεως 63 χιλιομέτρων περίπου. Οἱ μηχανικοὶ οὗτοι ἀπέρχονται εἰς Βῶλον, ἐκεῖθεν δὲ μεταβαίνουσιν εἰς Λάρισσαν, ὅπως ἄρξωνται ἀμέσως τῆς κατασκευῆς μέχρι Γκερλῆ· ἐντεῦθεν δὲ μέχρι Βώλου ἐξακολουθήσει ἡ ἐργασία μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως ταύτης εἰς τὴν Ἑλλάδα. — Αἱ ἕνεκα τοῦ τρυγητοῦ διακοπεῖσαι ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου ἐπανελήφθησαν. — Αἱ ἐργασίαι τῆς Κωπαΐδος ἤρξαντο πρὸ 20 ἡμερῶν, ἐργαζομένων πλέον τῶν τριακοσίων ἐργατῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ γυναῖκες. Νῦν σκάπτεται χάνδαξ, δι' οὗ θὰ διοχετευθῇ ὁ εἰς τὴν Κωπαΐδα ἐκβάλλων ποταμὸς Μέλας, ὁ κοινῶς γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαυρονέρι. — Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς εἰς Πελοπόννησον ἀναγνωριστικῆς ἐκδρομῆς του ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἑταιρίας Lescanne-Perdoux κ. Ε. Κυρῖκος. Μετέβη εἰς Πελοπόννησον, ὅπως προβῇ εἰς γενικήν τινα ἐπιθεώρησιν τοῦ τόπου καὶ ὁρίσῃ τὴν καταλληλοτέραν διεύθυνσιν τοῦ σιδηροδρόμου, ὅστις, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς Κορίνθου, ὅθεν θὰ διέρχηται ὁ τῶν Πατρῶν, θὰ διασχίσῃ τὴν Πελοπόννησον μέχρι Καλαμῶν. Καὶ τοῦ σιδηροδρόμου τούτου τὴν κατασκευὴν πρόκειται ν' ἀναλάβῃ ἡ αὐτὴ ἑταιρία, ἡ τοὺς ἑτέρους δύο ἀναλαβοῦσα. Καταλληλοτέρα γραμμὴ ἐκρίθη ἡ ἀπὸ τῆς Κορίνθου διὰ τοῦ Ἄργους, τῶν Μύλων, τῆς Ξυλοκερατιᾶς, τῆς Ἀνδριτσαίνης, τῶν Ῥιζῶν, τῆς Τριπόλεως καὶ τῆς Μεγαλοπόλεως, καταλήγουσα εἰς Καλάμας. — Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων ἀπεφάσισεν ἵνα κληθῇ ἐκ Γαλλίας διακεκριμένος ὑδραυλικός, ὅπως μελετήσῃ τὸ περὶ ὑδάτων τῆς πόλεως ζήτημα. — Κατὰ τὸν ὑποβληθέντα εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον προϋπολογισμὸν τοῦ δήμου Ἀθηναίων διὰ τὸ 1882, τὰ μὲν ἔσοδα προϋπολογίζονται εἰς δραχμὰς 950,804, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 930,285. — Δι' ἐγκυκλίου τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν πρὸς τὰς ὑγειονομικὰς τοῦ κράτους ἀρχὰς ἠγγέλθη, ὅτι ἀπεφασίσθη ἵνα, πλὴν τῶν εἰς ἕνδεκα ἡμερῶν ἐπιχόλερον πραγματικὴν κάθαρσιν ὑποβαλλομένων προελεύσεων πλοίων ἐξ Ἄδεν καὶ τῶν κατά τε τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν παραλίων τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῶν μὴ τελεσασῶν κάθαρσιν ἐν Αἰγύπτῳ, ὑποβάλλωνται εἰς πενθήμερον μὲν ἐπιτηρητικὴν κάθαρσιν καὶ πᾶσαι αἱ ἐκ τῶν αὐτῶν παραλίων προελεύσεις, αἵτινες ἐτέλεσαν τοιαύτην πέραν τοῦ στενοῦ τοῦ Σουέζ, εἰς ἰατρικὴν δὲ ἐπίσκεψιν πρὸ τῆς ἐλευθέρας κοινωνίας αὐτῶν αἱ ἐξ Αἰγύπτου προελεύσεις — Τὸ νέον ἀτμόπλοιον τῆς ἐν Σύρῳ Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐκῆς ἑταιρίας, ὀνομασθησόμενον «Ἀττική», καταπλέει ἐντὸς ὀλίγου εἰς Πάτρας, ὅπου θὰ ἀποβιβάσῃ ἐν τῇ ἐκεῖ κεντρικῇ ἀποθήκῃ τῆς ἑταιρίας τὸ ἐκ γαιανθράκων φορτίον, μεθ' ὃ θὰ ἀρχίσῃ τοὺς πλόας αὐτοῦ. Παρηγγέλθη δὲ καὶ ἀτμόπλοιον, «Ἄρτα» ὀνομασθησόμενον, κατάλληλον διὰ τοὺς μετ' οὐ πολὺ ἀρξομένους πλόας τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου — Ἀπεβίωσεν ἐξ ἀποπληξίας ἡ Δέσποινα Κανάρη, χήρα τοῦ ἀειμνήστου ναυάρχου Κανάρη. — Γινομένης μειοδοσίας περὶ κατασκευῆς τοῦ μεταξὺ Πύργου καὶ Κατακώλου σιδηροδρόμου, καθ' ἣν δύο διηγωνίσθησαν ἑταιρίαι, παρεχωρήθη τὸ προνόμιον αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ξ. Κυριαζῆ ἀντιπροσωπευομένην, προτείνασαν νὰ κατασκευάσῃ αὐτὸν ἀντὶ 65,000 νέων δραχμῶν κατὰ χιλιόμετρον. Τῆς ἑταιρίας ταύτης κύριος μοχλὸς λέγεται ὅτι εἶνε ἡ Πιστωτικὴ Τράπεζα.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

—

1834.

(Συμπλήρωσον τοὺς ἐναπομείναντας στίχους)

Ἐνταῦθα κεῖται, ὑπ' αὐτὸν τὸν ἕνα τῆς γῆς —
Ὁ μὴ γνωρίσας ποιητὴς τὴν δόξαν καὶ τὴν —
Ἁμαρτωλὴν καὶ ἀσθενῆ καρδίαν εἶχεν —
Πλὴν δὲν ἐγνώρισε ποτὲ τὸν φθόνον καὶ τὸ —

1835.

Ἔχω ποσόν τι φράγκων· ἐὰν εἶχον ἄλλα τόσα, ἔτι δὲ καὶ τὰ ἥμισυ τοῦ πρώτου ποσοῦ, καὶ τὸ τέταρτον αὐτοῦ, καὶ ἀκόμη ἕν, θὰ εἶχον ἐν ὅλῳ ἑκατόν.

Πόσα εἶχον ἐν ἀρχῇ;

Ἐν Πειραιεῖ. Λ. Σ*.

1836.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται μικρὸν λεύκωμα, περιέχον εἰκόνας διαφόρων κτιρίων τῆς Βιέννης].

Ω. ἰ.. τ. π... προ..... ἰπα......ν μο.... τ... θ.......τας ἡ...

Νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ ἀνωτέρω λόγιον διὰ τῆς συμπληρώσεως τῶν ἐλλειπόντων γραμμάτων.

1837.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

Η Λ Ι Ο Σ
Λ . . .
Ι . .
Ο .
Σ

1838.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων χοαὶ — ἔτι — ἂν σχημάτισον τὸ ὄνομα πόλεως τῆς μικρᾶς Ἀσίας.

Ἀθῆναι. Ν. Α. Κ.

1839.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

[illegible]

Διὰ τῶν ἀνωτέρω γραμμάτων σχημάτισον ἀρχαῖόν τι λόγιον ἐκ τῶν συνηθεστέρων.

1840.

Μονόπους, τετράπους, εἰς δίποδος χρῆσιν,
νεκρός, ἀναγκαῖος· προσμένω τὴν λύσιν.

1841.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Je suis arbre où rien ne se cueille,
Qui porte mes rameaux en bas;
J'ai toujours des branches sans feuilles
Qui de mon tronc ne sortent pas.
Je ne laisse rien où je passe,
Par moi ce qui nuit est chassé,
Et la propreté suit la trace
Qui montre par où j'ai passé.

ΛΥΣΕΙΣ

1829.

Θρασύβουλος. (Θρασύς, αὐλός, σῦς, βοῦς, Σύρος, λάρος, ἄλσος, λύσσα, οὐρά, Σύλλας, ἄθλος, βάρος, θάρσος).

1830.

Κισσὸς-Ἰσσός.

1831.

O I K O I
I Θ Y N Ω
K Y Φ O N
O N O M A
I Ω N A Σ

1832.

Διόμεια (δύο-μία) ἀρχαῖος δῆμος Ἀττικῆς.

1833.

Brave-Rave.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. [illegible] — 11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1884 — ΛΕΠΤΑ 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἡ ἐφημερὶς τῆς Στοκχόλμης «Post och Inrikes Tidningar» δημοσιεύει ἐν ἐπιφυλλίδι σουηδικὴν μετάφρασιν τοῦ «Λουκῆ Λάρα» τοῦ κ. Βικέλα. Ἀναγγέλλεται δὲ καὶ ἡ προσεχὴς δημοσίευσις ἐν τῷ ἐν Βαρκελῶνι ἐκδιδομένῳ περιοδικῷ «Gay Saber» ἑτέρας τοῦ αὐτοῦ διηγήματος μεταφράσεως εἰς τὴν καταλανικὴν διάλεκτον. Διὰ τῶν μεταφράσεων τούτων πρῶτον ἤδη, νομίζομεν, μεταφέρεται εἰς ἀμφοτέρας τὰς γλώσσας ταύτας προϊὸν τῆς νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας.

— Ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου (ν) ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἐν Βερολίνῳ, δαπάνῃ τοῦ γνωστοῦ ἐκδότου S. Calvary et Co, ὑπὸ τὸν τίτλον «Philologische Wochenschrift» ἑβδομαδιαῖον φιλολογικὸν σύγγραμμα ὑπὸ τοῦ Wilhelm Hirschfelder τῇ συνεργασίᾳ τῶν κκ. Georg Andresen καὶ Hermann Heller. Τὸ νέον τοῦτο περιοδικὸν σύγγραμμα προώρισται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον πρὸς δημοσίευσιν πάσης πληροφορίας ἀναγομένης εἰς οἱονδήποτε κλάδον τῆς φιλολογίας καὶ ἀνακοίνωσιν τοῖς φιλολόγοις τῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ γινομένων προόδων. Πρὸς τοῦτο δὲ θέλει δημοσιεύει α΄) Ἐπικρίσεις καὶ Ἀγγελίας παντὸς νέου δημοσιεύματος ἀναγομένου εἰς τὴν κλασσικὴν φιλολογίαν. β΄) Περιλήψεις διατριβῶν ἐν γερμανικοῖς καὶ τοῖς σπουδαιοτέροις ἀλλοδαποῖς συγγράμμασι δημοσιευομένων, ὡς καὶ προγραμμάτων καὶ ἄλλων σπουδαίων πραγματειῶν. γ΄) Εἰδήσεις περὶ φιλολογικῶν συνόδων καὶ τῶν ἐν ταύταις συζητήσεων. δ΄) Ἀνακοινώσεις περὶ σπουδαίων ἀνακαλύψεων, εὑρημάτων, ἀνασκαφῶν, ἐπιγραφῶν, χειρογράφων κ.τ.τ. ε΄) Ἀγγελίας περὶ τῶν σπουδαιοτέρων διορισμῶν, προβιβασμῶν καὶ περὶ ἀποβιώσεων φιλολόγων, περὶ τῶν φιλολογικῶν προγραμμάτων τῶν διαφόρων πανεπιστημίων, κοινοποιήσεων καὶ διαταγμάτων Κυβερνήσεων, ἀφορώντων εἰς τὴν φιλολογίαν κ.τ.τ. καὶ ς΄) Βιβλιογραφίας, ἤτοι πλήρη κατάλογον παντὸς νέου φιλολογικοῦ δημοσιεύματος ἐν Γερμανίᾳ καὶ τῶν σπουδαιοτέρων τῆς ἀλλοδαπῆς.

Ἐν τῷ πρώτῳ τεύχει, ὃ ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, τοῦ φιλολογικοῦ περιοδικοῦ, πλὴν τῶν ἄλλων σπουδαίων διατριβῶν, δημοσιεύεται καὶ ἐπίκρισις τοῦ ἡμετέρου κ. Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου περὶ τριῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, ἐκδοθέντων ἐν Πετρουπόλει ὑπὸ Γαβριὴλ Δεστούνη, ἀνακοίνωσις τοῦ ἰδίου περὶ τῶν πρό τινος ἀνακαλυφθέντων ἐν Μυκώνῳ καὶ Κιμώλῳ δύο ἀγαλμάτων τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ σπουδαία διατριβὴ τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ ἐν Boulaq μουσείου Ἐρρίκου Brugsch περὶ τῶν γενομένων ἐσχάτως ἐν Αἰγύπτῳ ἀνακαλύψεων.

— Ἐν τῇ πόλει Ἐμμαοὺς τῆς Παλαιστίνης ὁ κ. Clermont Ganneau ὁδοιπορῶν ἐσχάτως ἀνεῦρεν ἰωνικὸν κιονόκρανον, ὅπερ φέρει ἀφ' ἑνὸς μὲν ἑλληνιστὶ τὴν ἐπιγραφὴν ΕΙΣ ΘΕΟΣ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀρχαϊκοῖς ἑβραϊκοῖς χαρακτῆρσι τὴν ἐπιγραφὴν «Τὸ ὄνομά σου εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας». Ἡ ἐποχὴ τοῦ μνημείου τούτου ἀνάγεται εἰς τὸν ς΄ ἢ ζ΄ αἰῶνα ἀπὸ Χριστοῦ.

— Τὸ ἀρχαιολογικὸν ἀμερικανικὸν Ἰνστιτοῦτον ἀπέστειλεν ἐπιτροπείαν, ἥτις ποιεῖται ἀνασκαφὰς ἐν τῇ παρὰ τὴν Τροίαν πόλει Ἀσσῷ. Ἡ ἀκρόπολις τῆς Ἀσσοῦ διατηρεῖται ἐν ἀρίστῃ καταστάσει, ὑπερκειμένη χιλίους πόδας ἀγγλικοὺς τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ στεφομένη ὑπὸ ναοῦ δωρικοῦ ῥυθμοῦ. Εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ἀκροπόλεως ἐκτείνεται τὸ θέατρον τῆς πόλεως, ἓν τῶν ὡραιοτάτων θεάτρων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ ὅπερ πρὸ οὐ πολλῶν ἐτῶν διετηρεῖτο ἄριστα ὡς ἀναφέρουσι περιηγηταί. Δυστυχῶς ἔκτοτε τὸ θέατρον ἔπαθε πολύ, διότι οἱ Τοῦρκοι ἀπεκόμιζον πρὸς οἰκοδομὴν λίθους ἐξ αὐτοῦ. Ἡ σκηνὴ τοῦ θεάτρου εἶνε κεκαλυμμένη νῦν ὑπὸ χωμάτων, ἀλλ' ἡ ἐκσκαφὴ αὐτῆς εἶνε εὐκολωτάτη. Πλὴν τούτου εἰς καλλίστην κατάστασιν διατηροῦνται τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἅτινα παρέχουσιν εἰς τὴν Ἀσσὸν ὅλως ἐξαιρετικὴν ὄψιν. Φαίνονται δ' ἐπὶ τῶν τειχῶν τούτων καὶ τὰ τρία εἴδη τῆς οἰκοδομικῆς, ἢ μᾶλλον αἱ τρεῖς περίοδοι αὐτῆς, ἥ τε Κυκλωπεία, ἡ πολυγωνικὴ καὶ ἡ τῶν μακεδονικῶν χρόνων, ἧς τὰ κατασκευάσματα εἶνε τὰ ἄριστα πάντων διατηρούμενα.

— Ἀγγλικὴ ἐφημερὶς περιέχει τὴν ἑπομένην σημείωσιν περὶ τοῦ ἐν Ἰέδδῳ ιαπωνικοῦ πανεπιστημίου.

«Ἡ ἰαπωνικὴ κυβέρνησις, θεωρήσασα λίαν δαπανηρὸν τὸ ν' ἀποστέλλῃ νέους Ἰάπωνας εἰς Εὐρώπην πρὸς σπουδάς, ὧν ἄλλως καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιτηρῇ τὴν διαγωγήν, προέβη εἰς σύστασιν πανεπιστημίου ἐν αὐτῇ τῇ Ἰαπωνίᾳ, προσλαβοῦσα καθηγητὰς Ἄγγλους, Γάλλους καὶ Γερμανούς, ὧν ἕκαστος ἐδίδασκεν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γλῶσσαν. Ἀλλ' εἴτε διότι ἡ πολυγλωσσία αὕτη ἐθεωρήθη ἄτοπος, εἴτε διότι οἱ Γερμανοὶ καθηγηταὶ ἐδείχθησαν ἱκανώτεροι τῶν ἄλλων, οἱ μὲν Ἄγγλοι καὶ Γάλλοι ἀπεπέμφθησαν, μένουσι δὲ νῦν μόνοι καθηγηταὶ τοῦ πανεπιστημίου οἱ Γερμανοί. Τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο ἀριθμεῖ ὑπὲρ τοὺς χιλίους φοιτητάς, οἵτινες γίνονται δεκτοὶ μόνον ἀφοῦ διανύσωσιν ἑξαετίαν ὅλην εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων ἐν τῷ γερμανικῷ γυμνασίῳ, ὅπερ ὑπάρχει αὐτόθι. Ἡ ἐτησία ἀμοιβὴ τῶν καθηγητῶν εἶνε 25,000 φράγκα, παρέχεται δ' αὐτοῖς πρὸς τούτοις ἡ δαπάνη τοῦ ταξειδίου, καθόδου καὶ ἐπιστροφῆς, καὶ οἴκημα μετὰ κήπου».

***

Ἡ διεύθυνσις τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἀντιπρόσωπος ἐν Ἀθήναις τῆς ἑλληνικῆς εταιρίας τῶν μαρμάρων ἐν Πάρῳ, προσήνεγκε διὰ τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπιτετραμμένου κ. Ἰ. Γενναδίου τὸ ἀναγκαιοῦν μάρμαρον διὰ τὴν προτομὴν τοῦ Γλάδστωνος, ἧς τὴν κατασκευὴν ἐψηφίσατο ἄρτι τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ Λονδίνου. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς προσφορᾶς ταύτης ἀνηγγέλθη ἐνταῦθα ὡς ἑξῆς διὰ τηλεγραφήματος τοῦ κ. Γενναδίου:

«Κατὰ τὴν σημερινὴν ἐπίσημον ὑποδοχὴν τοῦ κ. Γλάδ»στωνος ἐν Guildhall ἀνέγνω ὁ κ. δήμαρχος τὴν ἐπιστολήν »μου τὴν ἀναγγέλλουσαν τὴν προσφορὰν τῶν μαρμάρων. »Ἡ ἐξ ἐγκρίτων προσώπων πολυπληθὴς ὁμήγυρις ἀπεδέξατο »μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ διὰ ζωηρῶν ἐπευφημιῶν τὴν εἴδη»σιν ταύτην. Συγχαίρω ὑμῖν διὰ τὴν εὐτυχῆ καὶ φιλοπά»τριδα ἰδέαν ὑμῶν.

»Γεννάδιος».

Ἡ ἑταιρία τῶν μαρμάρων τῆς Πάρου διέταξεν ἤδη τὴν ἀποστολὴν δύο τεμαχίων ἐκλεκτοῦ μαρμάρου.

— Δαπάνῃ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως συντάσσεται ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ἐπιτρόπων ὁ χάρτης τῆς νέας ὁροθετικῆς γραμμῆς τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου μέχρι τοῦ Αἰγαίου ὑπὸ κλίμακα 1/50000. Ὁ χάρτης θὰ ἔχῃ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς γραμμῆς ἔκτασιν πεντακισχιλίων μέτρων, καθόσον οἱ Τοῦρκοι παρενέβαλον ἐμπόδια εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς λωρίδος. Μόνον κατὰ τὸ χωρίον Δαμάσι, ἕνεκα τῶν ἀναφυεισῶν ἀμφισβητήσεων ὡς πρὸς τὴν διαχάραξιν τῆς γραμμῆς Κριτῆρι Ζάρκου, ὁ χάρτης συνταχθήσεται ὑπὸ κλίμακα 1/25000, ὅπως περιληφθῶσι πᾶσαι αἱ ἀναγκαῖαι λεπτομέρειαι.

— Ἐν τῷ χωρίῳ Καζακλὰρ, δύο ὥρας πρὸς ἄρκτον τῆς Λαρίσσης, γράφει ὁ «Αἰών», νέος τις ἠγόρασεν ἀντὶ 350 φράγκων δύο ἀνάγλυφα, ἅτινα εὐτυχῶς περιῆλθον εἰς χεῖρας ἀσφαλεῖς πρὸς σωτηρίαν ἀπὸ τῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐξαγωγῆς. Τὰ ἀνάγλυφα εἶνε ὕψους μέτρου καὶ ἐπέκεινα. Τὸ μὲν τούτων παριστᾷ νέαν, ἀνασύρουσαν πέπλον καὶ ἀποκαλύπτουσαν τὸ στῆθος, κρατοῦσαν δ' ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ καρπὸν ῥοιᾶς. Τὸ ἕτερον παριστᾷ νέον, ἔχοντα τὴν χεῖρα ὑψωμένην, εἰς τὴν αὐτὴν περίπου στάσιν καὶ ἡ γυνή, κρατεῖ δὲ ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ στάχυας, εἰς δὲ τὴν δεξιάν, περὶ τὸ στῆθος στρέφουσαν, πτηνόν. Τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν μᾶλλον εἰδημόνων ἐκ τῶν ἰδόντων ταῦτα, εἶσὶν ἀρχαϊκῆς καλῆς ἐργασίας. Εἶσὶ βεβαίως ἐπιτύμβια τὰ ἀνάγλυφα, λίαν δὲ πιθανὸν ν' ἀνήκωσιν εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῆς ἐκεῖ που πλησίον ἐν ἐρειπίοις κατακειμένης ἀρχαίας πόλεως Φαλαίνης.

— Ἀφίκετο ἐνταῦθα, προερχόμενος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ κ. Ἐρρῖκος Σλεῖμαν. Κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διατριβήν του ὁ κ. Σλεῖμαν ἐποιήσατο διαβήματα διὰ μέσου τῆς γερμανικῆς πρεσβείας παρὰ τῇ τουρκικῇ κυβερνήσει, ὅπως κατορθώσῃ τὴν ἔκδοσιν φιρμανίου διὰ μελλούσας ἀνασκαφὰς ἐν Τρῳάδι.

— Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς ἐδωρήθη παρὰ τοῦ κ. Ἰωάννου Ποταμιάνου, προσφάτως εἰς Κωνσταντινούπο-

Digitized by Google

λιν ἐπιστρέψαντος ἐκ Ταυρίδος τῆς Περσίας καὶ παρεδόθη τῷ ἐφόρῳ τοῦ βουλευτηρίου παρὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις κ. Χρ. Πίσσα πολυτιμότατον περσικὸν χειρόγραφον, ἐκ σελίδων τριακοσίων εἴκοσι ὀκτώ, εἰς σχῆμα ὀγδόου, ἡλικίας ἐτῶν 314, γεγραμμένον δὲ ἐν Χεράτ καὶ πρότυπον περσικῆς καλλιγραφίας, ἐπὶ μεταξίνου χάρτου, οὗ τὰ πέριξ κατάστικτα ψίγμασι χρυσοῦ, καὶ ᾧ παρεντίθενται ὀλίγαι εἰκόνες, διὰ ζωηρῶν χρωμάτων γεγραμμέναι. Τὸ χειρόγραφον περιέχει τὰ ποιήματα τοῦ παρὰ Πέρσαις ὀνομαστοῦ ποιητοῦ Νιζαμῆ. Ὁ Νιζαμῆ συνέθετο πέντε ποιήματα, τὸ «Χοσρὸ» καὶ «Σχιρὶν», τὴν «Λεϊλὰ» καὶ «Μαδζινοὺν», τὴν «Κάφτ Πεϊκὲρ» (Τὰς ἑπτὰ εἰκόνας), τὴν «Γιοκερδὲρ Ναμὶχ», καὶ τὸ «Μουχζὰν οὒλ Ἀσρὰρ» (ἤτοι Ἀποθήκην τῶν μύθων). Καλοῦνται δὲ παρὰ Πέρσαις τὰ πέντε ποιήματα οἱ «Πέντε θησαυροὶ» ἢ ἁπλῶς «Κχαμσὲχ», ἤτοι ἡ «Πεντάς».

—Ἐν Μονάχῳ, γενομένων ἐσχάτως δοκιμασιῶν περὶ ἐκλογῆς τῶν μελλόντων νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ αὐτόθι Ἐθνικὸν Ὠδεῖον, ἠρίστευσε πάντων τῶν ἄλλων ὁ νέος Γεώργιος Νάζος, οὗ ἐθαυμάσθη ἡ περὶ τὴν μουσικὴν καὶ ἰδίως περὶ τὸ κλειδοκύμβαλον ἔκτακτος εὐφυΐα.

— Ἐξεδόθη ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Παπαπαναγιώτου «Ἐφημερὶς τῶν γνωστοποιήσεων», ἐν ᾗ θὰ δημοσιεύωνται ἀγγελίαι ἐν γένει, δελτία χρηματιστικά, ἐμπορικά, βιομηχανικὰ κλπ.

— Νέα ἐφημερὶς ἐξεδόθη ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀθυρόστομος».

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις ἐν Ζακύνθῳ περιοδικοῦ συγγράμματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιθεώρησις» ὑπὸ τοῦ κ. Ἠλιακοπούλου.

ΒΙΒΛΙΑ

2447. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 11 Ὀκτωβρίου 1881. Ἀριθ. 302 (250). Λεπτὰ **20**. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ἀναμνήσεις τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ Ἄϊνε. — Ἐπιμέλεια καὶ ἐπιμονή. (Ἐκ τῶν τοῦ Σμάϊλς). — Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις παρὰ τοῖς Κινέζοις. — Ἀθηναϊκά. — Τὸ θέατρον ἐν Περσίᾳ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις.

2448. Νέον ἀναγνωσματάριον κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν ἐν τῷ προτύπῳ δημοτικῷ σχολείῳ τοῦ διδασκαλείου Θεσσαλονίκης διδασκομένων μαθημάτων ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Χ. Πούλιου. Τεῦχος τρίτον. Τάξις Δ'. Δευτέρα ἔκδοσις ἐπηυξημένη καὶ βελτιωμένη. Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1880. 12ον, σελ. 208. Τιμᾶται δρ. 1,30.

2449. Ἀναγνωσματάριον κατὰ τὸ πρόγραμμα κ.τ.λ. ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Χ. Πούλιου. Ἔτος Ε'. Τεῦχος τέταρτον. Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1879. 12ον, σελ. 88. Τιμᾶται λεπτ. 60.

2450. Ἀναγνωσματάριον κατὰ τὸ πρόγραμμα κ.τ.λ. ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Χ. Πούλιου. Ἔτος ς'. Τεῦχος πέμπτον. Ἀθήνησι, τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1879. 12ον, σελ. 168. Τιμᾶται δραχμῆς.

2451. Μέγα ἀλφαβητάριον κατὰ νέαν μέθοδον συντεταγμένον ὑπὸ Χαρίση Πούλιου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 63, ὁδὸς Ἑρμοῦ. 1880. 12ον, σελ. ς' καὶ 148. Τιμᾶται δραχμῆς.

2452. Προβλήματα ἀριθμητικὰ ὑπὸ Χαρίση Πούλιου, καθηγητοῦ. Κατὰ τὸν Γερμανὸν Β. Κόχ. Τεῦχος πρῶτον. Αἱ τέσσαρες πράξεις τῶν ἀκεραίων ἀφῃρημένων ἀριθμῶν. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1881. 8ον, σελ. 32.

ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΝ ΔΙΑ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΝ
«Alla Vittoria»

συντεθὲν παρὰ τοῦ ἐν Πάτραις μουσικοδιδασκάλου κ. Ῥαφαὴλ Ῥίττη καὶ ἀφιερωθὲν εἰς τὸν αὐτόθι Σύλλογον τῆς ἀλληλοβοηθείας «*Ὁμόνοια*».

Ἀντίτυπα τοῦ μουσικοῦ τούτου ἔργου, κάλλιστα ἐκτετυπωμένα ἐν Μιλάνῳ, πωλοῦνται πρὸς ὄφελος τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς «*Ἑστίας*» ἀντὶ φράγκων **2** ἕκαστον.

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΡΕΙΣ ΤΟΜΟΙ ΕΙΣ ΣΧΗΜΑ 16ον

ΤΙΜΩΜΕΝΟΙ ΔΡΑΧΜΩΝ ΝΕΩΝ 13,50.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

8 Ὀκτωβρίου 1881 — **ΑΘΗΝΩΝ** — 8 Ὀκτωβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
25 ἑκατ. φράγ.* 8 0/0 κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ	59,799	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 288
25 » » 9 0/0	40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 299
26 » »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 419
4 » » κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	23.40	252.—	280	δρ. 286
6 » δραχ. (μετ' ἀμ)	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 119
10 » φράγ. . . .	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 209
60 » »	120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ. 432
120 » » χρυσ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	378 —	500	,, 379

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,030
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8.88	φρ 300	403
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	146
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	64
,, ,, ὁ «Φοῖνιξ» .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα».	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 42,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 140	104
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	301

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζικὸν 3μην. 29,10.— Ἐμπ. 3μην. 28.90.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 114

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.30
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.90
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν δφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 130

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (22 Σεπτεμ.) Ἐμ. 28.60-28.65.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (28 Ἰουλίου) 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (7 Ὀκτωβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	49
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0]0.	,,	254
,, ,, ,, 9 0]0.	,,	264
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . . .	,,	159 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 - 108 3/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 37 1/2 - 23.45
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 6/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (8 Σεπτεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.57
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ 14 Ὀκτωβρίου

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ. φιο.		118.30
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.50
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Σεπτεμβρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν δψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.24 1/2-25.29 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125-130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0]0. Βιέννης 4 0]0. Βερολίνου 5 1/2 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0]0. Λονδίνου 4 0/0. Μαδρίτης 4 0]0. Παρισίων 4 0/0. Πετρουπόλεως 6 0]0. Ῥώμης 4 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Ἀλκυῶνι. Εὐχαρίστως θὰ τὰ δημοσιεύσωμεν. — κ. Ν. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ἔργον, πρὸ δύο μόλις μηνῶν ἐκδοθέν, εἶνε τὸ ἐπιγραφόμενον «Ritratti litterari». Ἐν αὐτῷ σκιαγραφεῖ τὸν φιλολογικὸν βίον τῶν συγχρόνων Γάλλων συγγραφέων Emile Augier, Dumas fils, Paul Déroulède, Daudet, Zola καὶ τοῦ διασήμου ὑποκριτοῦ Coquelin. — κ. Π**. Εἰς τὴν «Κόρινναν καὶ Πίνδαρον» τοῦ μακαρίτου Γ. Τερτζέτη :

«Βασίλισσα 'βασίλευε 'ς ὅλην τὴν Θεσσαλία,
Ποῦ ἔχει τοὺς δαφνοστολίστους κάμπους καὶ τὸ ποτάμι,
Ποῦ τὰ νερά του 'ς τὸ 'γιαλὸ χύνει μ' ἀνθοὺς καὶ ῥόδα».

— κ. Ν. Π. Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν. Τὰ φύλλα τοῦ κ. Σ. Μ. θὰ σταλῶσι προσεχῶς. — κ. Π. Ν. Γαλάζιον. Διὰ τοῦ ταχυδρομείου εἶνε ἀδύνατον· δυνάμεθα ὅμως νὰ παραδώσωμεν αὐτοὺς εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ πρακτορεῖον τοῦ Λόϋδ καὶ θὰ παραλάβητε αὐτοὺς διὰ τακτικῆς φορτωτικῆς. — Συνδρομητῇ. Πάτρας. Θὰ δημοσιευθῇ ἅμα ληφθῇ καὶ τὸ τέλος. — Μιᾷ κυρίᾳ. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — **Μ. Διὰ τὰ πολλὰ γὰρ καὶ ἔοικεν. —Ἀριθ. 842. Κωνσταντινούπολιν. Διότι, ὅπως ἔλεγεν ἀστείως ὁ γέρο-Κολοκοτρώνης, «τὰ παπούτσια τοῦ Χατζῆ Πέτρου θέλουν νὰ βάλουν εἰς τὰ πόδια τοῦ Λόντου». Γνωστὸν δὲ ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἦτο γίγας, οὗτος δὲ νᾶνος. — κ. Μ. Δ. Σύρον. Ἅμα λάβωμεν τὰ χρήματα.—Φίλῳ τῆς «Ἑστίας». Κέρκυραν. Τοὐναντίον· ἐν ἄλλαις χώραις συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον. Ἐν Ὁλλανδίᾳ λ. χ. ὁ γεωργὸς σπανίως στέλλει τὸν υἱόν του νὰ σπουδάσῃ ἐπιστήμην, διότι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου, ἰατροῦ, καθηγητοῦ θεωρεῖ κατώτερον τοῦ ἰδικοῦ του, καὶ προτιμᾷ νὰ ἴδῃ τὰ τέκνα του ἀσπαζόμενα τὸ αὐτὸ ἔργον. Φαίνεται δὲ ὅτι αἱ ἰδέαι αὗται οὐδόλως εἰσὶν ἐπιζήμιοι εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἐν γένει εὐημερίαν τοῦ τόπου ἐκείνου, ἐὰν ἀναλογισθῇ τις τὴν ἀκμὴν καὶ τὸν πολιτισμόν, ἐφ' ᾧ φημίζονται οἱ κάτοικοι τῆς Ὁλλανδίας —κ. Ι. Δ. Ἀθήνας. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Νοεμβρίου. Θὰ δημοσιεύσωμεν δὲ ἓν ὡραῖον ἔργον τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως Lucien Biar ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ ἀκούσιον ταξείδιον», διήγημα τερπνότατον τοῦ εἴδους τῶν ἔργων τοῦ Ἰουλίου Βέρν. — κ. Δ. Κ. Καλάμας. Ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν». — κ. Σ. Μ. Βόννην. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ἀπὸ τριῶν ἤδη ἑβδομάδων, εἰς τὴν ἐπιστολήν σας δὲ ἀπηντήσαμεν διὰ τοῦ τελευταίου ταχυδρομείου — κ. Ν. Ἀθήνας. Νομίζομεν ὅτι τὰ ἀδικεῖτε. Ὀθωμανός τις ποιητὴς τὰ ὠνόμασε (τὰ καφενεῖα) σχολεῖα τῶν γνώσεων· ἴσως δὲ ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ κάλλιστα καὶ εἰς τὰ ἡμέτερα, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν πόσα ζητήματα, καὶ τὰ δυσχερέστερα ἔτι, συζητοῦνται καὶ διαλευκαίνονται προχείρως ὑπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς ὁλημερίους διατριβὰς ποιουμένων, κατὰ τῶν ὁποίων τόσον καταφέρεσθε. — κ. Δ. Κ. Ἰθάκην. Τὸ ζητηθὲν φύλλον μετὰ δελτίου ἀπεστάλη, ἀλλὰ τὴν προηγουμένην ἐπιστολήν σας δὲν ἐλάβομεν — κ. Λ. Ρ. Πειραιᾶ καὶ κ. Γ. Π. Π. Μόναχον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Γ. Α. Δ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν.— κ. Π. Κ. Α. Πειραιᾶ. Δυστυχῶς ὄχι, διότι ἄλλο τῆς αὐτῆς ὕλης ἔργον ἐδημοσιεύθη πρό τινων ἡμερῶν. — κ. Β. Πειραιᾶ. Αὐτὴν τὴν φορὰν σᾶς ἐπρόλαβαν ἄλλοι.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[8 Ὀκτωβρίου (Πέμπτη) 1881]

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐξακολουθεῖ ἐπισκεπτόμενος τὰς διαφόρους πόλεις καὶ κώμας τῆς προσαρτηθείσης τῇ Ἑλλάδι ἑλληνικῆς χώρας. Πανταχοῦ ὅπου διέρχεται ὁ βασιλεὺς τυγχάνει ἐγκαρδίου καὶ ἐξόχου ὑποδοχῆς. Πᾶσαι αἱ κοινότητες ὑποδέχονται τὴν Α. Μ. ἐν ἀκράτῳ ἐνθουσιασμῷ καὶ ἀπεριγράπτῳ χαρᾷ. — Κατὰ τὴν εἰς Τρίκκαλα διαμονήν του ὁ βασιλεὺς ἀπένειμεν εἰς μὲν τὸν Μητροπολίτην Τρίκκης τὸν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος, εἰς τὸν δήμαρχον Καδρῆ βέην τὸν χρυσοῦν σταυρὸν, καὶ εἰς τοὺς Νεὴμ βέην, Τεβφὶκ βέην, Χατζῆ Μεχμὲτ βέην, Χατζῆ ἐφέντην, Μαχμοὺτ ἐφέντην καὶ εἰς πέντε ἄλλους προκρίτους χριστιανοὺς τὸν ἀργυροῦν σταυρόν.—Ὁ βασιλεὺς κατὰ τὴν ἐν Ἄρτῃ διαμονήν του ἐχάραξεν ἰδίαις χερσὶ τὸ ὄνομά του ἐπὶ τῆς γηραιᾶς πλατάνου τῆς γεφύρας Ἄρτης, τῆς ὁποίας τὴν περιφέρειαν τοῦ κορμοῦ δὲν δύνανται νὰ περιβάλωσι διὰ τῶν βραχιόνων ἓξ ἄνθρωποι. Μόλις ἓξ ἀξιωματικοὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἑβδόμου ἠδυνήθησαν νὰ τὸ κατορθώσωσι.— Κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα» ἐφέτος προτίθεται νὰ διαχειμάσῃ ἐν Κερκύρᾳ ἡ ἡγεμονικὴ οἰκογένεια τοῦ Μαυροβουνίου, πλὴν τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ διαδόχου, οἵτινες, ἀφοῦ ἔλθωσι καὶ ἐπισκεφθῶσιν ἐνταῦθα τὰς ΑΑ. ΜΜ. θὰ ἐπανακάμψωσιν εἰς Κετίγνην. Ἡ ἡγεμονὶς μετὰ τῶν λοιπῶν τέκνων θέλει καταλύσει ἐν τοῖς ἐν τῇ πόλει Κερκύρας βασιλικοῖς ἀνακτόροις. — Ἡ ὁμὰς τῶν κεφαλαιούχων τῶν ἀναλαβόντων τὸ τελευταῖον δάνειον τῶν 120,000,000, ποιοῦσα χρῆσιν τοῦ διὰ τῆς συμβάσεως παραχωρηθέντος αὐτῇ προνομίου συστάσεως Τραπέζης καὶ ἐκδόσεως τραπεζικῶν γραμματίων ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις, συνιστᾷ μετ' οὐ πολὺ ἐν Λαρίσσῃ ἢ Βώλῳ Τράπεζαν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἐθνικὴ Τράπεζα Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας μὲ κεφάλαιον 20,000,000 φράγκων, διαιρούμενον εἰς 40,000 μετοχὰς πρὸς φρ. 500 ἑκάστην. Αἱ ἐργασίαι αὐτῆς θ' ἀρχίσωσι ταχύτατα.—Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἀνεχώρησεν εἰς Ναύπλιον ὁ μηχανικὸς κ. Bonnet, μετὰ δύο ὁμάδων μηχανικῶν, ὅπως προβῇ εἰς τὰς προκαταρκτικὰς μελέτας τῆς ἀπὸ Κορίνθου μέχρι Καλαμῶν σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, κατὰ τὴν παρὰ τοῦ Chirico ὑποδειχθεῖσαν διεύθυνσιν.— Ἐδημοσιεύθη τὸ ἐγκρίνον τὴν σύμβασιν διὰ τὴν κατασκευὴν σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μεταξὺ Λαρίσσης καὶ Βώλου διάταγμα. Ἡ διάρκεια τοῦ προνομίου τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ὁρίζεται εἰς ἐννενήκοντα ἐννέα συνεχῆ ἔτη· διὰ μὲν τὰς μελέτας παραχωρεῖται τῇ ἑταιρίᾳ προθεσμία πέντε μηνῶν, διὰ δὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κατασκευῆς δέκα καὶ ὀκτὼ μηνῶν.—Ἡ α' γραμμὴ τῶν ἱπποσιδηροδρόμων, ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας καὶ διὰ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, πλατείας Συντάγματος, ὁδοῦ Φιλελλήνων καὶ ὁδοῦ Φαλήρου ἀπολήγουσα εἰς τοὺς παρὰ τὸν Ἰλισσὸν κήπους, ἐπερατώθη ἐντελῶς. Ἤδη δὲ ἄρχεται κατασκευαζομένη ἡ δευτέρα γραμμή, ἀπὸ τῆς πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς Φάληρον. — Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον ἀνῆλθον εἰς δραχ. 602,662, ὑπερτερήσασαι τὰς τοῦ ὁμωνύμου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ δραχ. 71,247. — Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» συνέστη ἐπιτροπή, ὅπως δι' ἐράνου κατορθώσῃ νὰ συλλέξῃ τὸ χρήσιμον ποσὸν πρὸς διατήρησιν ἐν καιρῷ τοῦ χειμῶνος θιάσου γαλλικοῦ εἰς παράστασιν ἐν Ἀθήναις κωμικῶν μελοδραμάτων καὶ μελοδραματίων. — Αἱ τιμαὶ τῆς σταφίδος διατηροῦνται ὑψωμέναι ἕνεκα τῶν καλῶν τιμῶν, ἃς προσφέρουσιν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ.—Κατὰ τὸ «Ἐθνικὸν Πνεῦμα» πεντακόσιαι οἰκογένειαι Ἑλλήνων τῆς ἐπαρχίας Τραπεζοῦντος ἐζήτησαν παρὰ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς Θεσσαλίαν, ἂν αὕτη ἀποστείλῃ ἀτμόπλοιον πρὸς παραλαβήν. — Εἰς Σύρον κατέπλευσε τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀγορασθὲν τρίτον ἀτμόπλοιον τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας. Μετὰ τὸν κατάπλουν αὐτοῦ ἀνεπέτασε τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν, λαβὸν τὸ ὄνομα «Πηνειός». — Κατὰ τὸ δημοσιευθὲν Β. διάταγμα περὶ συντάξεως ἐκλογικῶν καταλόγων ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις τὰ ἐκλογικὰ τμήματα καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκλεγθησομένων βουλευτῶν θέλουσιν ὁρισθῇ διὰ μεταγενεστέρου διατάγματος, ἐκδοθησομένου τῇ προτάσει τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν θέλουσιν ἔχει πάντες οἱ πολῖται Ἕλληνες, οἱ κατοικοῦντες ἐν ταῖς προσαρτηθείσαις ἐπαρχίαις ἢ καταγόμενοι ἐξ αὐτῶν, οἱ συμπληρώσαντες τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας. — Ἐν Ἄστρει γυνή τις ἔτεκε τρία βρέφη· ἥ τε μήτηρ καὶ τὰ νεογνὰ ἔχουσι καλῶς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αἰνίγματα δημώδη.

1842.

Μὲ τὰ κυνήγια πάντα ζῶ,
'ς τοὺς λόγγους δὲν πηγαίνω·
ψαρᾶς δὲν εἶμαι, δίκτυα
καὶ πλέκω καὶ τὰ σταίνω.
Μὲ τοὺς φτωχοὺς εὑρίσκομαι,
φτώχεια δὲν ἔχω,
καὶ μὲ μικρὰ φτωχόπουλα
γιομίζω τὴν κοιλιά μου.

1843.

Ἔχει μαῦρο σάκκο, κόκκινο 'πουκάμισο κι' ἄσπρη σάρκα.

1844.

Ὅλη 'μέρα 'σὰν γουρούνα
καὶ τὸ βράδυ 'σὰν καθρέπτης.

1845.

[Εἰς πάντα λύτην δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

Δ
. Η .
. . Μ . .
. . . Ο . . .
Δ Η Μ Ο Ν Ι Κ Ο Σ
. . . Ι . . .
. . Κ . .
. Ο .
Σ

1846.

† †υδ†ξ†ς κ††τ†γ†γ† ††υ† φ†ρτ††υ β†ρ†τ†τ†υ τ† †π†††υ †στ†ς δ†υ τ† φ†ρ†† μ††† τ†μ†ς †υ†γκ†ζ†τ††† υ† τ† σ†ρ† μ††† ††σχ†υ†ς.

Ἀθῆναι. Εἷς συνδρομητής.

1847.

Comme Pallas je nais armée,
J'ai le manteau de pourpre et la couronne d'or,
Le soleil à vos yeux étale mon trésor,
Et partout les Zéphirs portent ma renommée.
Sous le plus bel aspect des Cieux
Naissent mes beautés souveraines,
Que l'on voit s'élever sur la tête des reines ;
Mais n'en murmurez point, je suis du sang des Dieux.

ΛΥΣΕΙΣ

1834.

Πῆχυν — τύχην — Ἴσως — μῖσος.

1835.

36.

1836.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προθύμως ἐπαινοῦμεν μόνους τοὺς θαυμάζοντας ἡμᾶς.

1837.

Η Λ Ι Ο Σ
Λ Α Ο Σ
Ι Ο Σ
Ο Σ
Σ

1838.

Ἀντιόχεια.

1839.

Τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δήμῳ.

1840.

Τράπεζα.

1841.

Le balai.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 251.— 18 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1881.— ΛΕΠΤΑ 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ὁ οἶκος Hachette ἐν Παρισίοις ἤρξατο πρό τινων μηνῶν τῆς ἐκδόσεως σπουδαίας συγγραφῆς, τῆς «Ἱστορίας τῆς τέχνης ἐν τῇ ἀρχαιότητι», συνταςσομένης ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Perrot, καθηγητοῦ τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῇ φιλολογικῇ Σχολῇ τῶν Παρισίων, καὶ Καρόλου Chipiez, ἀρχιτέκτονος γνωστοῦ εἰς τὸν ἀρχαιολογικὸν κόσμον διὰ τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ «Κριτικῆς ἱστορίας τῶν ἀρχῶν καὶ τῆς μορφώσεως τῶν ἑλληνικῶν ῥυθμῶν», ἥτις ἐστέφθη ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου. Τὸ σπουδαῖον τοῦτο σύγγραμμα, περιλαμβάνον περὶ τὰς ἑξακισχιλίας εἰκόνας ἔργων τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἐκδίδεται κατὰ φυλλάδια ἐκ 16 σελίδων εἰς 8ον μέγα (περὶ τὰ 300 ἐν ὅλῳ) δημοσιευόμενα καθ' ἑβδομάδα καὶ τιμώμενα ἡμίσεος φράγκου.

— Ἀντικείμενον τοῦ ἐν Παρισίοις ἐφετεινοῦ γραφικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ ἐπιλεγομένου τῆς Ῥώμης, καθότι ὁ βραβευόμενος ἀποστέλλεται εἰς Ῥώμην πρὸς συμπλήρωσιν τῶν καλλιτεχνικῶν αὐτοῦ σπουδῶν, εἶχεν ὁρισθῇ ἡ μῆνις τοῦ Ἀχιλλέως κατὰ τὸ Α τῆς Ἰλιάδος. Δέκα διηγωνίσθησαν, ἐκρίθη δ' ἀνώτερον τὸ ἔργον τοῦ κ. Παύλου Ἐδουάρδου Φουρνιέ, ὅστις καὶ ἔλαβε τὸ βραβεῖον.

Τοῦ δὲ διαγωνισμοῦ τῆς γλυπτικῆς ἀντικείμενον ἐδόθη «ὁ Τυρταῖος ᾄδων πρὸ τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς ἀναπαίστους αὐτοῦ».

— Ἀνεφέραμεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τὴν ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἑνὸς τῶν παρισινῶν θεάτρων ἐπιτυχῆ διδασκαλίαν τοῦ «Οἰδίποδος τυράννου» τοῦ Σοφοκλέους. Ἤδη ἀναγινώσκομεν ὅτι τὸ αὐτὸ δρᾶμα παρεστάθη καὶ ἐν τῷ παρὰ τῇ Βοστώνῃ πανεπιστημίῳ μεγαλοπρεπέστατα καὶ ἐπιτυχέστατα. Τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος ὑπεκρίθησαν τὰ μέλη τῆς καλουμένης σχολῆς «Harvard», τὴν δὲ μουσικὴν ἐπετέλεσεν ὁ μουσικὸς τῆς σχολῆς σύλλογος ὑπὸ τὴν ἔμπειρον ὁδηγίαν τοῦ καθηγητοῦ Paine, καὶ τὸ κείμενον τοῦ δράματος ἀπηγγέλθη ἐν τῇ πρωτοτύπῳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς τελειότητος τῆς προφορᾶς.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λαὸς ἐδυσκολεύετο νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, διενεμήθη αὐτῷ διπλοῦν κείμενον, ἑλληνικὸν καὶ ἀγγλικὸν, μεταφρασθὲν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Campell. Ἡ παράστασις, διὰ τὴν ὁποίαν ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἔτος ἐγυμνάσθησαν οἱ μουσικοὶ καὶ ἐπὶ ἓξ μῆνας οἱ ὑποκριταὶ, ἔτυχεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς.

— Ὁ ἐν Παρισίοις ἀκαδημαϊκὸς Ἐμμανουὴλ Μίλλερ, γνωστὸς ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν καὶ συγγραφῶν περὶ τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν φιλολογίας, ἐξέδωκεν ἐπ' ἐσχάτων ἐν τόμῳ, δημοσιευθέντι ὑπὸ τῆς αὐτόθι σχολῆς τῶν ζωσῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, τὸ χρονικὸν τοῦ Κυπρίου Λεοντίου Μαχαιρᾶ. Τοῦτο εἶχεν ἐκδοθῇ πρὸ ἐτῶν ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τῆς «Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης» τοῦ κ. Σάθα, ὅστις συνειργάσθη καὶ εἰς τὴν δευτέραν ταύτην ἔκδοσιν. Ἐν ταύτῃ συνεπληρώθησαν καὶ τὰ κενὰ τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ἔγεινε δὲ κριτικὴ ἀποκατάστασις τοῦ κειμένου. Προσεχῶς ἐκδοθήσεται ἐν δευτέρῳ τόμῳ γαλλικὴ μετάφρασις τοῦ αὐτοῦ χρονικοῦ.

— Ἐτελεύτησεν ἐσχάτως ὑπερεβδομηκοντούτης ἐν Ἀννοβέρῳ ὁ κλεινὸς γυμνασιάρχης Ἀρήνσιος, ἐκ τῶν κρατίστων γερμανῶν φιλολόγων, γνωστὸς δὲ, τοῖς λογίοις ἰδίως, διὰ τὸ κλασικὸν αὐτοῦ πόνημα περὶ τῶν διαλέκτων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

— Ἀπεβίωσεν ὡσαύτως ὁ διάσημος πολιτειολόγος καὶ ἀκαδημαϊκὸς Bluntschli.

—Ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ κ. Robert Cust, γνωστὸς Ἄγγλος ἀσιανολόγος, γραμματεὺς τῆς ἐν Λονδίνῳ ἀσιατικῆς ἑταιρίας καὶ μέλος τοῦ ἀγγλικοῦ συλλόγου πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν. Ὁ κ. Cust παρῆν εἰς τὸ ἄρτι γενόμενον συνέδριον τῶν ἀνατολιστῶν ἐν Βερολίνῳ καὶ εἰς τὸ γεωγραφικὸν ἐν Βενετίᾳ· εἶχε δὲ καὶ ἄλλοτε, πρὸ τριακονταετίας, ἐπισκεφθῇ τὰς Ἀθήνας.

— Ὁ κ. Ἀνδρέας Π. Φαρμακόπουλος, φοιτητὴς τῆς ἐν Παρισίοις ἰατρικῆς σχολῆς, ἐκδίδει προσεχῶς μετάφρασιν τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Δύναμις καὶ ὕλη» ἔργου τοῦ διασήμου Γερμανοῦ συγγραφέως Büchner. Τῆς μεταφράσεως θὰ προταχθῇ πρόλογος, γεγραμμένος ἐπίτηδες διὰ τὴν εἰς τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Bücher.

— Συνέστη ἐπιτροπεία ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ καθηγητοῦ κ. Μιστριώτου, ὅπως διορθώσῃ τοὺς ὑπάρχοντας κανονισμοὺς τῆς μέσης παιδεύσεως καὶ εἰσαγάγῃ νέους. Ἡ ἐπιτροπεία συνίσταται ἐκ τῶν γυμνασιαρχῶν τῆς πρωτευούσης καὶ ἄλλων λογίων.

— Οἱ «Κρητικοὶ γάμοι» τοῦ πρό τινος ἀποθανόντος ἐν Ἰταλίᾳ Σπυρίδωνος Ζαμπελίου μετεφράσθησαν γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ κ. Θεοδώρου Γεώργεβιτς· τὸ τελευταῖον φυλλάδιον τῆς Nouvelle Revue περιέχει βραχεῖαν ἀλλ' εὐνοϊκὴν ἐν γένει βιβλιοκρισίαν τοῦ ἔργου.

— Ἐπανέκαμψεν εἰς Ἰωάννινα, διορισθεὶς καθηγητὴς τοῦ αὐτόθι Ζωσιμαίου Γυμνασίου, ὁ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας κ. Νικόλαος Δόσιος. Ὁ κ. Δόσιος κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ διατριβήν του ἠσχολήθη εἰς τὴν ἀντιγραφὴν διαφόρων ἀνεκδότων σπουδαίων χειρογράφων, τὴν συλλογὴν δὲ αὐτοῦ ταύτην, ἀποτελουμένην ἐκ 40 περίπου τυπογραφικῶν φύλλων, θέλει δημοσιεύσει μετ' οὐ πολὺ διὰ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἐκδότου Calvary et Cie, ἐὰν τύχῃ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν δυναμένων καὶ ἁρμοδίων νὰ συνδράμωσιν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου.

— Ἐν Κερκύρᾳ ἤρξατο ἐκδιδομένη νέα σατυρικὴ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Κεντρί». Προσεχῶς δ' ἐκδίδοται ἐν Λαρίσσῃ μὲν «ἡ Ἀνεξαρτησία» τρὶς τῆς ἑβδομάδος καὶ εἰς μέγα σχῆμα, ἐν Κύπρῳ δὲ «ὁ Κῆρυξ τῆς Κύπρου» ἑβδομαδιαία, γραφομένη εἰς δύο γλώσσας, ἑλληνικὴν καὶ ἀγγλικήν.

ΒΙΒΛΙΑ

2453. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 18 Ὀκτωβρίου 1881. Ἀριθ. 303 (251). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6, 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Αἱ ἄγριαι φυλαὶ τῶν Ἰνδιῶν. — Τὰ ἐλαττώματα τοῦ λοχαγοῦ (διήγημα). — Ἡ εἰς τὸ χωρίον ἐπάνοδος (ποίημα) ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Ὑγιεινή. (Ἐκλογὴ τροφοῦ).

2454. **Die hellenische oder neugriechische Sprache.** Studien zur Kenntniss derselben.. von Dr Aug. Boltz. Darmstadt. 1881. Εἰς 8ον, σελ. 176.

[Ὑπῆρχε ποτὲ χρόνος, καθ' ὃν ἐνομίζετο ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς γλῶσσα εἶνε νέα τις, ἄσχετος πρὸς τὴν ἀρχαίαν, γέννημα αἰφνίδιον τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνων. Εἰς τὸν Κρούσιον καὶ τὸν Δουκάγγιον ὀφείλεται ἐν τοῖς πρώτοις ἡ περὶ αὐτῆς ἐπιστημονικὴ μελέτη, καὶ ἔκτοτε ἔχομεν σειρὰν ὅλην ἐπιστημόνων, οἵτινες ἀσχοληθέντες περὶ τὴν καθωμιλημένην ἐπανέδωκαν αὐτῇ τὰ ἱστορικά της δίκαια, ὥστε γράφων ὁ Freeman τὴν Περὶ ἑνότητος ἐν τῇ ἱστορίᾳ διατριβήν του ν' ἀποφανθῇ μετὰ δικαίας παρρησίας ὅτι μία εἶνε ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἑνιαία ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ὁ κ. Αὔγουστος Βόλτς, οὗ πολλάκις ἀνέγραψεν ἡ «Ἑστία» τὰς μετ' ἀγάπης πρὸς τὴν Ἑλλάδα συντεταγμένας διατριβὰς, ἀναλύσεις ἑλληνικῶν βιβλίων, μεταφράσεις κτλ., συνήνωσεν ἐν τῇ συγγραφῇ, ἧς μετεδώσαμεν ἀνωτέρω τὸν τίτλον εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, τὰς διατριβὰς περὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης ἃς εἶχε δημοσιεύσει τῷ 1878 καὶ 1879 ἐν τοῖς γερμανικοῖς περιοδικοῖς Ausland καὶ Magazin für die litteratur des Auslandes. Τὴν νεοελληνικὴν δὲ ἐξετάζει ἐν τῇ παρούσῃ συγγραφῇ ὥς τι ἑνιαῖον οὐχὶ ὡς περίοδόν τινα καὶ παρακμὴν τῆς ἀρχαίας. Ἐκθέτων τὴν ἱστορίαν τῆς μελέτης τῆς γλώσσης ταύτης ἐν Γερμανίᾳ, ἀποπειρᾶται ἔπειτα νὰ μελετήσῃ αὐτὴν κατ' ἴδιον τρόπον, καὶ δὴ ζητεῖ νὰ εὕρῃ ἐν αὐτῇ τὴν ἑνότητα, θεωρῶν τὰς διαφόρους φάσεις ὑφ' ἃς τὴν σήμερον παρουσιάζεται ἡ λαλουμένη καὶ γραφομένη ἡμῶν γλῶσσα ὡς διαφορὰς τοῦ ὕφους. Διαιρεῖ δὲ τὴν γλῶσσαν εἰς πέντε τοιούτους τρόπους, τὴν δημοτικὴν, τὴν κοινὴν μετὰ ποιητικῶν καὶ δημοτικῶν ἀδειῶν, τὴν καθαρεύουσαν ἐν τῇ ποιήσει καὶ τῷ πεζῷ λόγῳ καὶ ταῖς ἐπισήμοις δημοσιεύσεσιν, τὴν κοινὴν μετ' ἀρχαϊκῶν τύπων, τὴν

Digitized by Google

αὐστηρῶς ἀρχαΐζουσαν. Γίνεται δ' ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ φιλέλληνος ἐρευνητοῦ καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν γλωσσικῶν ζητημάτων λόγος, ὧν τινα ἐξετάζονται ἐξ ἀνωτέρας ἀπόψεως, ἐπειδὴ ὁ γράφων εἶνε γνώστης τῆς καθόλου ἐπιστήμης τῆς γλώσσης. Προστίθεται δὲ ἐν βραχείᾳ ἐπιτομῇ γραμματικὴ τῆς σημερινῆς γλώσσης τῶν Ἑλλήνων. Ἀγαπητὸν δῶρον εἶνε τὰ ἐν τέλει προστιθέμενα ἐν πρωτοτύπῳ τε καὶ γερμανικῇ μεταφράσει δείγματα ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας. Εὐλόγως δὲ παρατίθενται καὶ πολλαὶ μεταφράσεις ἑλληνικαὶ γερμανικῶν ποιημάτων. Ἐν ἐπιμέτρῳ δὲ γίνεται λόγος περὶ τῆς κρητικῆς δημοτικῆς ποιήσεως καὶ τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως τῆς κάτω Ἰταλίας.

Ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς συνοπτικῆς ταύτης ἀπογραφῆς τῶν κεφαλαίων τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Βόλτς, ἀπεταμίευσεν ἐν αὐτῷ ὁ φιλόπονος συγγραφεὺς πλουσίαν καὶ παντοδαπὴν ὕλην πρὸς μελέτην τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης. Ἡ ἰδέα αὐτοῦ νὰ ἀφορμηθῇ ἐκ τῆς μελέτης τῆς ζώσης καὶ ῥεούσης γλώσσης εἶνε ὀρθή, οὐσιωδῶς δὲ πρακτική. Καί τοι δὲ δὲν δύνανται νὰ γίνωσι δεκτοὶ πάντες οἱ διϊσχυρισμοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα θὰ εὕρῃ τοὺς ἀντιλέγοντας, θ' ἀναγνωρισθῶσιν ὅμως πάντως οἱ πόνοι αὐτοῦ καὶ ὁ ζῆλος μεθ' οὗ διατρίβει περὶ τὴν σπουδὴν τῆς ἡμετέρας γλώσσης, ἀλλὰ καὶ τῶν καθόλου ἑλληνικῶν πραγμάτων.]

2455. **Γαΐου Κρίσπου Σαλλουστίου Κατιλίνας καὶ Ἰουγούρθας. Μετάφρασις** ἐκ τοῦ λατινικοῦ ὑπὸ **Α. Φατσέα**, καθηγητοῦ. Ἐκδίδοται νῦν τὸ δεύτερον ὑπὸ Σπ. Κουσουλίνου, βιβλιοπώλου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως». 1881. 8ον, σελ. ις' καὶ 173. Τιμᾶται δρ. 2, 50.

2456. **Ἀχιλλέως Παράσχου Ποιήματα** εἰς τόμους τρεῖς. Ἀνδρέας Κορομηλᾶς, ἐκδότης. Ἐν Ἀθήναις, 122, ἐν τῇ ὁδῷ «Ἑρμοῦ». 1881. 16ον. [Τὰ ποιήματα αὐτοῦ ὁ δημοφιλὴς ποιητὴς ἀφιεροῖ «Τῇ περικαλλεῖ τῶν Ἑλλήνων Ἀνάσσῃ Ὄλγᾳ, σεπτῇ προστάτιδι τῶν Μουσῶν» διὰ τῶν ἑπομένων στίχων:

Ἐὰν οἱ στίχοι μου ἀνθῶν δὲν ἦν' εὐῶδες στέμμα,
Κἂν εἶναι στίχοι ἀληθεῖς· ἐγράφησαν μὲ αἷμα.
Ἕκαστος στίχος δάκρυ ἕν, πᾶσα στροφὴ καὶ στόνος·
Τὸ πᾶν τοὺς λείπει· χάρις, φῶς, ἀλλ' ὄχι καὶ ὁ πόνος!

Τοιοῦτοι εἶν' οἱ στίχοι μου... θαμβοῦ ἡλίου δίσκος,
Ἄνθη ὠχρά, χωρὶς θεὸν τῆς ἐξοχῆς ναΐσκος·
Ἰτέας φύλλα, ὄνειρα καὶ σύννεφα καὶ πόθοι,
Πλὴν στίχοι τῆς καρδίας μου — ἁγνοί, δὲν εἶναι νόθοι!

Ἂν λείπῃ ἀπὸ τὸν μικρὸν ναΐσκον ἡ θεότης,
Ἂν τἄνθη μου ἀρώματος δὲν χύνουσι μαγείαν,
Τῆς θελκτικῆς Ἀνάσσης μου ἡ χάρις κ' ἡ νεότης
Δίδει θεὸν εἰς τὸν ναὸν κ' εἰς τ' ἄνθη εὐωδίαν!].

2457. **Μῦθοι καὶ διάλογοι** πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνήβων ὑπὸ **Δημητρίου Γρ. Καμπούρογλου**. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως», 33, ὁδὸς Σοφοκλέους. 1881. 8ον, σελ. 31. [Ἡ συλλογὴ αὕτη τοῦ καὶ ἐξ ἄλλων αὐτοῦ ποιητικῶν ἔργων—τῆς βραβευθείσης λυρικῆς συλλογῆς «Ἡ φωνὴ τῆς καρδιᾶς μου» — γνωστοῦ κ. Δημ. Καμπούρογλου περιέχει ὀκτὼ μύθους καὶ δύο διαλόγους, γεγραμμένους πάντας μὲ πολλὴν χάριν καὶ ἀφέλειαν ὕφους. Ὡς μικρὸν δεῖγμα παραθέτομεν ἐνταῦθα ἕνα ἐξ ὅλων, τὸν συντομώτερον ἕνεκα τῆς σμικρότητος τοῦ χώρου ἡμῶν, φέροντα τίτλον

ΑΙ ΕΛΠΙΔΕΣ

Σὲ λαγκαδιά, ποῦ δροσερὰ τὴν ἔλουζαν ῥυάκια,
μικρὸ παιδάκι ἔκοβε λουλούδια τρυφερά·
ὁλόγυρά του ἔβοσκαν ἁγνὰ περιστεράκια
καὶ ἐλαφρὰ τὸ χάϊδευαν μὲ τ' ἄσπρα τους φτερά.
Γιὰ νὰ τὰ πιάσῃ ἅπλωνε χεράκια ζηλεμένα,
μὰ φεῦγαν ἕνα.... ἕνα...

—Παπούλη, τί πουλιά 'ν' αὐτά; (ἐρώτησε μὲ πόνο
τὸ γέρο ποῦ καθότανε σὲ ῥίζα μιᾶς ἐληᾶς)·
ζυγόνουνε κοντά, κοντά, γιὰ νὰ τὰ πιάσω ἁπλόνω,
μὰ φτερουγιάζουνε εὐθὺς καὶ χάνονται μὲ μιᾶς...
—Παιδί μου, τὰ πουλάκια σου τὰ ἔμορφα ποῦ εἶδες....
αὐτὰ....τὰ λέν' ἐ λ π ί δ ε ς....]

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1848.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.]

†ὸ †ὰ ἀ†α†ί†η† †ά† †α†ά† ††ά†ει† †ῶ† ἄ††ω† ††ὸ† †ι†αιο†ο†ία† †ῶ† ἰ†ι†ῶ† †ου εἶ†ε †ὸ ἴ†ιο† ὦ† †ὰ †έ†η† †ὰ †ι††ῦ† †ὶ †ό††ο†ο†

1849.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Τὴν ἀρχαίαν κεφαλήν μου ὑπερήφανον ὑψώνω,
Κι' ἐκ τῶν σπλάγχνων μου ἀψύχους ἥρωας μεταμορφώνω.
Ἐὰν μ' ἀκρωτηριάσῃς, χωρὶς πόδας ἂν μ' ἀφήσῃς,
Εἰς τὰ δάκτυλά σου τότε δύνασαι νὰ μ' ἀριθμήσῃς.

ΑΛΚΥΩΝ.

1850.

Εἷς τῶν θάμνων τὸ ποικίλον γένος ἴσως τελευταῖος εἶμαι. Πλὴν ὑπῆρξα στέμμα τοῦ μεγίστου βασιλέως.

ΑΛΚΥΩΝ.

1851.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων ὁ φ ὁ ε ς — ὁ π έ ρ — σ έ β ω σχημάτισον ἑλληνικόν τι λόγιον.

Ἐν Τριπόλει. Π. Ι. Σ.

1852.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

.	Λ	.
Λ	Υ	Ω
.	Ω	.

1853.

Les rois sont mes sujets, les vainqueurs mes esclaves;
Je force les plus forts, je dompte les plus braves;
Contre moi les efforts se trouvent superflus.
Je cause du chagrin, les pleurs et le martyre
A ceux que ma puissance à me servir attire,
Et je fais plus de mal à ceux qui m'aiment plus.

1854.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Dans les sept jours de la semaine trouver un mois de l'année.

ΛΥΣΕΙΣ

1842.

Ἀράχνη.

1843.

Κάστανον.

1844.

Ὑνίον.

1845.

				Δ				
			Μ	Η	Ν			
		Σ	Α	Μ	Ο	Σ		
	Μ	Α	Χ	Ο	Μ	Α	Ι	
Δ	Η	Μ	Ο	Ν	Ι	Κ	Ο	Σ
	Ν	Ο	Μ	Ι	Κ	Ο	Σ	
		Σ	Α	Κ	Ο	Σ		
			Ι	Ο	Σ			
				Σ				

1846.

Ἡ ἔνδοξος καταγωγὴ εἶνε φορτίον βαρύτατον, τὸ ὁποῖον, ὅστις δὲν τὸ φέρει μετὰ τιμῆς, ἀναγκάζεται νὰ τὸ σύρῃ μετ' αἰσχύνης.

1847.

La rose.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

15 Ὀκτωβρίου 1881 — 15 Ὀκτωβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως		Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσ. εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξόφ.	Τρέχουσα τιμή
26 ἑκατ. φράγ. * 8 0/0	κληρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξωτερικῷ.	59,799	80,651	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	20.—	200.—	250	δρ. 288
25 » » 9 0/0		40,201		15 » 15 »	15 » 15 »	25.20	224.—	280	,, 297
26 » »		52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	φρ. 418
4 » »	κληρ. ἐν Ἑλλάδι μόνον.	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	δρ. 286
6 » δραχ. (μετ' ἀμ.)		60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	,, 115
10 » φράγ. . . .		42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	φρ. 210
60 » »		120,000	—	20 Ἰαν. 20 Ἀπριλ. 20 Ἰουλ. 20 Ὀκτωβ.	20 Δεκ. 20 Μαρτ. 20 Ἰουν. 20 Σεπτ.	30.—	392 1/2	500	φρ 480
120 » » χρυσ.		210,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	,, 378

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματ]θεν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμη πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικη Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,030
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	25,000,000	15,000,000	—	15 ,, 15 ,,	8.88	φρ 300	290
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. . .	φρ. 5,000,000	4,000,000	φρ. 88,810	20 ,, 20 ,,	φ. 4.30	100	146
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Ἀρχάγγελος»	,, 15,000,000	φρ. 3,250,000	—	1 Μαρτίου	,, 9.—	100	66
,, ,, ὁ «Φοίνιξ» .	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
,, ,, ἡ «Ἄγκυρα».	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . .	,, 2,000,000	,, 527,200	,, 12,294	20 Ἀπριλίου	,, 16.66	,, 200	
Εταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου	,, 20,000,000	,, 14,000,000	—	Ἰανουάριον καὶ Ἰούλ.	,, 5.—	,, 140	158
Σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς .	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰανουαρ. 15 Ἰουλ.	,, 8.—	,, 160	298

Συναλλάγματα

Λονδίνου Τραπεζιτ. 3μην. 29,10.— Ἐμπ. 3μην. 29.00.

Γαλλ. Ἐθν. Τραπ. 3 ἡμ. δρ. 1.18.—Ἐμπ. 3μ. δρ. 114 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.35
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανική	,,	27.00
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυρὸν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 ,, 9 ,,

Δάνειον Ἐθν. Τραπέζης φρ. 60 ἑκατομμυρίων 130

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (22 Σεπτεμ.) Ἐμ. 28.60-28.65.
Κερκ.-Λονδ. 3μην. (28 Ἰουλίου) 28.70-28.90.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (14 Ὀκτωβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρωπ. Τουρκίας	φρ.	45
Ἑλληνικὸν δάνειον τῶν 8 0/0.	,,	254
,, ,, ,, 9 0/0.	,,	264
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. . .	,,	148 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν	γρ.	108 1/4 - 108 1/2
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23 37 1/2 - 23.45
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 9/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 7/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Σεπτεμβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.57
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (24 Ὀκτωβρίου)

Λον. αἱ 10λ. σ. 3μ.	φιο.	118.45
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.60
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Σεπτεμβρίου)

Λονδίνου διαπρ. ἐν ὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.24 1/2-25.29 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,487. 3-4 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125-130 0/00

ΤΟΚΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΩΣ

Ἀμστερδαμ 3 0/0. Βιέννης 4 0/0. Βερολίνου 5 1/2 0/0. Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 7 0/0. Λονδίνου 4 0/0. Μαδρίτης 4 0/0. Παρισίων 4 0/0. Πετρουπόλεως 6 0/0. Ῥώμης 4 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Χ. Π. Μεσολόγγιον. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἀπάντησίν μας. — κ. Α. Λ. Μινὲλ-Γκάμχ. Τὰ καθυστεροῦντα φύλλα τῆς Κας Μ. Σ. ἀποσταλήσονται προσεχῶς τῇ ἰδίᾳ, ἐπιστρέφονται δὲ καὶ τὰ ἀποσταλέντα γραμματόσημα, διότι τὰ ζητούμενα τρία φύλλα δὲν ὑπάρχουσι. —κ. Ν. Δ. Ἰωάννινα. Ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος ταύτης τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ὑμῖν αὐτόσε· ἐλήφθη σημείωσις διὰ τὸ Δελτίον. — Δημοκρίτῳ. Ἀθήνας. Τὸ κακὸν δὲν εἶνε μόνον τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, ὡς φαίνεται ὅτι πιστεύετε. Ἄγγλος συγγραφεύς, περὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὁμιλῶν, λέγει ῥητῶς ταῦτα· «Νόσος τῆς παρούσης γενεᾶς εἶνε ἡ ἀνυπομονησία κατὰ τὰς σπουδάς. Τοιαύτην πρὸς τὴν ἄκοπον μελέτην τάσιν ἔχομεν, ὥστε ἐφευρίσκομεν νέας μεθόδους πρὸς οἰκονομίαν τῆς ἐργασίας, θέλομεν δι' ἐπιτόμου ὁδοῦ νὰ μεταβῶμεν πρὸς τὴν σοφίαν, καὶ νὰ μάθωμεν γλῶσσάν τινα ἀκούοντες δώδεκα μαθήματα ἢ καὶ ἄνευ διδασκάλου· εἴμεθα ὅμοιοι κατὰ τοῦτο πρὸς τὴν κυρίαν ἐκείνην, ἥτις ἤθελε νὰ μάθῃ πολλὰς γλώσσας, ἀλλ' ἀπηγόρευεν εἰς τὸν διδάσκαλον νὰ τὴν ἐνοχλήσῃ ὁμιλῶν περὶ ῥημάτων καὶ μετοχῶν. Λαμβάνομεν ἑπομένως ἐπίχροιάν τινα ἐκ παντὸς εἴδους γνώσεων, ἀλλ' οὐδὲν ἀκριβῶς γινώσκομεν, καὶ αἱ γνώσεις μας μένουσιν ἀνωφελεῖς. Καὶ τὸ δυστύχημα εἶνε ὅτι τὸ κακὸν αὐξάνει ὁσημέραι καὶ ἐπιφέρει δεινὰ ἀποτελέσματα, ὧν οὐχὶ μικρὸν βεβαίως εἶνε ἡ μόρφωσις διανοιῶν μὴ σπουδαίων, ἡ ἀπέχθεια πρὸς τὴν διαρκῆ καὶ σοβαρὰν ἐργασίαν, ἡ ἀστασία καὶ ἡ εὐτέλεια τοῦ πνεύματος» — κ. Π. Ν. Σύρον. Διότι δὲν ἀπεστάλη τὸ ἀντίτιμον. — κ. Ε. Ζ. Μιτυλήνην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλόφρονα ὑμῶν φροντίδα περὶ ἀποστολῆς τῶν χρημάτων. Τῇ «Δ. τ. Π.» ἐγένετο ἀνακοίνωσις τῆς παραγγελίας σας. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἐπιστολήν μας. — Φιλολόγῳ. Ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς παρακμῆς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. Παρὰ Βυζαντινοῖς ὅμως σχολαστικοὶ ἐκαλοῦντο οἱ δικολάβοι ἢ δικηγόροι, διότι ἔπρεπε νὰ διέλθωσι πρότερον διαφόρους σχολάς, ὅπως καταρτισθῶσιν ἱκανοὶ νὰ μετέρχωνται τὸ ἔργον — κκ. Φ. Μ. Π. καὶ Ι. Θ. Ρ. Λονδῖνον. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. —κ. Γ. Κ. Μ. Ἀθήνας. Ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν. Ζητήσατε πληροφορίας παρὰ τῷ κ. Βίλμπεργ.—Φίλῳ τῶν πατρίων. Ἀθήνας Πολὺ ὀρθῶς τὴν ἀποκαλεῖτε ἠθικὴν χλώρωσιν.. Νομίζομεν δὲ ὅτι ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ οὐδαμοῦ ἄλλοθι ἔγκειται ἢ εἰς τὸ προκομμένον ἐκπαιδευτικὸν σύστημα τὸ παρ' ἡμῖν λειτουργοῦν.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. — Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν «Ἑστίαν» καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δημ. Βενετοκλεῖ.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[15 Ὀκτωβρίου (Πέμπτη) 1881]

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐπανακάμπτει τὴν νύκτα τῆς αὔριον ἐκ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ περιοδείας του διὰ Φαρσάλου, Δομοκοῦ, Λαμίας καὶ Στυλίδος, ὅπου ἀναμένει ἡ θωρακοβάρις «Βασίλισσα Ὄλγα» ἵνα διὰ τοῦ Εὐβοϊκοῦ κόλπου μεταφέρῃ τὴν Α. Μ. εἰς Πειραιᾶ. — Κατὰ τὴν ἐν Λαρίσσῃ διαμονήν του ἀπένειμεν ὁ βασιλεὺς τὸ παράσημον τῶν ἀνωτέρων ταξιαρχῶν τῷ Μητροπολίτῃ Λαρίσσης Νεοφύτῳ, τὸ τῶν ταξιαρχῶν τῷ προκρίτῳ ὀθωμανῷ Γαλὶπ ἐφένδῃ καὶ τὸ τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ τῷ Μουφτῇ, τῷ δημάρχῳ, τῷ δημοτικῷ ἰατρῷ κ. Γ. Γρυπάρῃ καὶ τῷ κ. Ν. Τσαπαλίδῃ, τὸ αὐτὸ δὲ παράσημον καὶ εἰς 14 ἄλλους τῶν προκρίτων Ὀθωμανῶν. — Ὁ βασιλεὺς ἔδωκε γεύματα εἰς τοὺς ἀξιωματικούς, τοὺς βέηδες καὶ τὰς ἐν Λαρίσσῃ ἀρχάς, ἐπεθεώρησε δὲ καὶ τὸν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ στρατόν. — Ἐν Λαρίσσῃ ἐγένετο τῇ πρωΐᾳ τῆς 10ης Ὀκτωβρίου μονομαχία μεταξὺ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου κ. Πάνου Κολοκοτρώνη, ἐκ τῶν τῆς ἀκολουθίας τῆς Α. Μ., καὶ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου τοῦ πεζικοῦ κ. Κ. Χατζῆ Ἰωάννου. Ἡ μονομαχία ἐγένετο διὰ περιστρόφου (ρεβόλβερ) εἰς ἀπόστασιν 25 μέτρων, δὶς δὲ ἐπυροβόλησαν ἕκαστος, ἀλλ' εὐτυχῶς ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἐλέγετο δὲ ὅτι προσεκλήθη ὁ κ. Κολοκοτρώνης καὶ ὑπὸ ἑτέρου ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ πεζικοῦ εἰς μονομαχίαν, ἥτις ἐπρόκειτο νὰ γείνῃ τῇ 12 ἢ τῇ 13 ἱσταμένου. — Εἷς τῶν νέων πόρων τοῦ κράτους ἔσται ὁ ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν πνευματωδῶν ἐν γένει ποτῶν, δι' ὃν ὁ κ. ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς παρασκευάζει νομοσχέδιον, ὑποβληθησόμενον εἰς τὴν βουλήν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐξέδοτο ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς οἰκονομικοὺς τοῦ κράτους ἐφόρους, ἐντελλόμενος αὐτοῖς νὰ πληροφορήσωσι τὸ ὑπουργεῖον ἐπὶ τῶν ἑξῆς: Πόσοι οἰνοπῶλαι, ζυθοπῶλαι καὶ πνευματοπῶλαι παντὸς εἴδους πνευματωδῶν εἰσὶν ἐν ἑκάστῃ πόλει, κωμοπόλει καὶ χωρίῳ τῆς δικαιοδοσίας ἑκάστης ἐφορείας. Πόσον ποσὸν ὡς ἔγγιστα ἐξ ἑκάστου τῶν εἰρημένων ποτῶν πωλεῖται. Πόση ὡς ἔγγιστα εἶναι ἡ ἐξ ἑκάστου εἴδους ὁλικὴ παραγωγή. — Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν τοῦ διαμερίσματος Ἄρτης, τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 35,137 ψυχῶν, ἐξ ὧν τὸ τμῆμα Βρύσεως κατοικοῦσιν 8,931, τὸ τμῆμα Κάτω Ῥαδοβιζίου 2,872, τὸ τμῆμα Ἄνω Ῥαδοβιζίου 2,813 καὶ τὸ τμῆμα Τζουμέρκων 16,561. Ἡ πόλις Ἄρτα ἔχει 4,990 κατοίκους, ἐξ ὧν χριστιανοὶ μὲν 4,328, ἰσραηλῖται 617 καὶ ὀθωμανοὶ 45. — Κατὰ τὴν συνοπτικὴν κατάστασιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν 30 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔτ. τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν κεφάλαιον αὐτῆς ἀνήρχετο εἰς δραχμὰς 200,213,106, 40. Εἶχεν ἐν τοῖς ταμείοις αὐτῆς εἰς μεταλλικὸν δραχμὰς 4,182,368, 87 καὶ ἦσαν εἰς κυκλοφορίαν τραπεζικὰ γραμμάτια δραχμαὶ 98,363,613. — Διαταγῇ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἀπολύονται ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ οἱ κατὰ τὸ 1878 καταταχθέντες κληρωταὶ καὶ συμπληρώσαντες ἑπομένως τριετῆ θητείαν. — Ἐν τῇ διευθύνσει τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐκῆς ἑταιρίας ἐν Σύρῳ παρασκευάζεται τὸ νέον γενικὸν δρομολόγιον τῶν ἀτμοπλοίων. Αἱ ἡμέραι τῶν ἀπόπλων καὶ τῶν κατάπλων μεταβάλλονται ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς γραμμαῖς. — Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Μεσολογγίου ἐψήφισε πίστωσιν δραχμῶν 8,000 διὰ τὴν δαπάνην τῆς τελετῆς τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Βύρωνος διὰ τὴν 25 τρέχοντος. Αἱ πρὸς ταύτην δὲ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι ἤρξαντο ἤδη. — Κατὰ τὸν «Φάρον τοῦ Ὀλύμπου» ἀπαίσιόν τι γεγονός, λαβὸν χώραν ἐν Καρδίτζῃ, ἐλύπησεν ἐγκαρδίως πάντας τοὺς Θεσσαλούς, χριστιανούς, ὀθωμανοὺς καὶ ἰουδαίους. Διερχομένου τοῦ βασιλέως μετὰ τῆς συνοδείας του, κατὰ τὴν ἄφιξίν του, καὶ πλήθους λαοῦ ἀκολουθοῦντος καὶ ζητωκραυγάζοντος, ἔκ τινος ὁδοῦ ἐν ὀθωμανικῇ συνοικίᾳ ὀθωμανίς τις ἔρριψε λίθον κατὰ τοῦ βασιλέως, ὅστις εὐτυχῶς ἀπέτυχε, πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὁ λαὸς ἔξαλλος ὑπὸ ἀγανακτήσεως, ὥρμησε νὰ καταξεσχίσῃ τὴν ἀσεβῆ καὶ νὰ κατακαύσῃ τὴν οἰκίαν της, ἀλλ' ὁ βασιλεύς, ἐν τῇ πολιτικῇ περινοίᾳ του, διέταξεν ἵνα οὐδεὶς αὐτοδικήσῃ κατὰ τῆς ἀσεβοῦς καὶ μοχθηρᾶς γυναικός. — Τῇ δεκάτῃ Ὀκτωβρίου ὥρᾳ 10 π. μ. ἐτελέσθη ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τοῦ πρωτοδικείου Τρικκάλων μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν τοῦ τόπου, τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ λοιποῦ κλήρου, καὶ πλήθους λαοῦ Ἑλλήνων, Ἰουδαίων καὶ Ὀθωμανῶν.

Ἐπειδὴ πολλαὶ πολλαχόθεν ἀπευθύνονται ἡμῖν παραγγελίαι περὶ προμηθείας βιβλίων, περιοδικῶν συγγραμμάτων καὶ ἐφημερίδων, ἑλληνικῶν καὶ ξένων, γνωστοποιοῦμεν εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἑστίας» ὅτι εἰς τὴν Διεκπεραίωσιν αὐτῆς ἀνετέθη ἡ ἐκτέλεσις πάσης οἱασδήποτε τοιαύτης παραγγελίας, καὶ ὅτι εἰς αὐτὴν ὀφείλουσι νὰ ἀπευθύνωσι τὰς αἰτήσεις των οἱ βουλόμενοι.

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τρεῖς τόμοι εἰς σχῆμα 16ον

Τιμώμενοι Δραχ. Ν. 13,50.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ

ÉMILE ISAMBERT

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

Τιμὴ δραχ. νέαι 5.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ

ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΑΝΔΡΟΣ, ΚΕΩΣ.

(Μετὰ δύο γεωγραφικῶν πινάκων)

Τιμὴ δραχμαὶ νέαι 5.

Handbuch der Hygieine der Privaten und Oeffentlichen von F. Oesterlen M. Dr. Γ' ἔκδοσις. Τιμὴ δραχ. 15.

Handbuch der medicinischen Physik von Dr Wilhelm Wundt. Τιμὴ δραχ. 10.

Lehrbuch der speciellen Pathologie und Therapie von Dr Felix von Niemeyer, neu bearbeitet von Dr Eug. Seitz. Ἔκδοσις 9η. Τιμὴ δραχ. 25.

Luis Posner und C. E. Simon. **Handbuch der allgemeinen und speciellen Arzneiverordnungs-Lehre.** Τιμὴ δραχ. 7.

Pathologie und Therapie der Kinder-Krankheiten nach Ch. West. Ἔκδοσις 5η von E. Henoch. Τιμὴ δραχ. 10.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἰατρικὰ βιβλία, καλῶς δεδεμένα, πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας». — Αἱ σημειούμεναι τιμαὶ εἰσὶ κατὰ τὸ ἥμισυ περίπου μικρότεραι τῶν ἀρχικῶν.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 252. — 25 Ὀκτωβρίου 1881. — Λεπτὰ 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν Μεσολογγίῳ σήμερον τελοῦνται δημοτελῶς τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Βύρωνος. Κατὰ τὰ ἐκδοθέντα προγράμματα ὑπό τε τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου «Βύρωνος» καὶ τῶν ἀρχῶν Μεσολογγίου ἡ τελετὴ γενήσεται μεγαλοπρεπέστατα. Προσεκλήθησαν εἰς αὐτὴν νὰ παραστῶσι πάντες οἱ βουλόμενοι, ἰδιαιτέρα δὲ πρόσκλησις ἐγένετο εἰς τὸν ἐνταῦθα πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας καὶ τὸν ἐν Πάτραις πρόξενον αὐτῆς, εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον ὅπως ἀντιπροσωπευθῇ δι' ἑνὸς τῶν μελῶν αὐτοῦ, καὶ διαφόρους ἄλλας ἀρχὰς τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἄλλων πόλεων. Τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμέραν κατὰ τὴν δεκάτην ὥραν πρ. μ. ἀμέσως μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν θέλει τελεσθῇ μνημόσυνον ἀρχιερατικὸν ἐν τῷ ἐν Μεσολογγίῳ ναῷ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος πεσόντων κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα Ἑλλήνων καὶ φιλελλήνων. Μετὰ τοῦτο δέ, προεξάρχοντος τοῦ ἀρχιεπισκόπου, θέλει ψαλῇ ἀκολουθία ἐν τῷ κήπῳ τῶν Ἡρώων ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου φιλέλληνος Ν. Βύρωνος, καθ' ἣν τελεσθήσονται καὶ τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν τελετὴν θέλουσιν ὁμιλήσει ὁ ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ Συλλόγου «Βύρωνος» κωλυομένου δὲ αὐτοῦ ὁ τακτικὸς πρόεδρος, ὁ ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Νεοκλῆς Καζάζης καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Μεσολογγίου κ. Τσαγγαράκης, ποίημα δὲ θέλει ἀπαγγείλει ὁ κ. Ἀχιλλεὺς Παράσχος.

Τὴν ἑσπέραν φωταγωγηθήσονται ἅπαντα τὰ δημόσια καὶ δημοτικὰ καταστήματα εἰς μνήμην τοῦ μεγάλου φιλέλληνος καὶ εὐεργέτου τῆς Ἑλλάδος.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου ἐν συνελεύσει ἱκανῶν ἐπιστημόνων ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Ν. Μακᾶ ὡς εἰσηγητοῦ ἡ ἔκθεσις τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Συμβουλιδείου ἰατρικοῦ ἀγῶνος, συγκειμένης ἐκ τοῦ ῥηθέντος κ. εἰσηγητοῦ καὶ ἐκ τῶν κ. κ. Μαγγίνα καὶ Χασιώτη. Εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπεβλήθησαν ἐν συνόλῳ 7 ἔργα, ἐξ ὧν ἐβραβεύθη ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀπέργη, δημοτικοῦ ἰατροῦ Μυκώνου, συγγραφεῖσα (ἢ μᾶλλον ἐρανισθεῖσα) Μαιευτική· ἐπῃνέθη δὲ διὰ ά. ἐπαίνου τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ν. Ζαβιτσάνου ἐκπονηθὲν Ἡ χημεία τῶν οὔρων καὶ τῶν οὐρολίθων ἐν ἐφαρμόσει εἰς τὴν Κλινικήν, κατὰ τὰ νεώτερα καὶ σπουδαιότερα συγγράμματα τῆς Ἑσπερίας.

Τοῦ τελευταίου τούτου ἡ ἔκδοσις ἀγγέλλεται ἀπὸ τοῦδε, πιστεύεται δὲ ὅτι θέλει ἐκδοθῇ καὶ ἡ βραβευθεῖσα «Μαιευτική».

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐπανελήφθησαν αἱ τακτικαὶ συνεδριάσεις τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ. Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν, πλὴν ἄλλων αὐτοῦ ἀποφάσεων, ὁ Σύλλογος ἐψηφίσατο καὶ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ β'. τόμου τῶν Νεοελληνικῶν Ἀναλέκτων διὰ τῆς ἐκδόσεως δύο ἔτι φυλλαδίων, καὶ τὴν προκήρυξιν διαγωνισμοῦ πρὸς σύνταξιν βιβλίου πατριδογραφίας διὰ τὰς δημοτικὰς σχολὰς τοῦ νέου συστήματος.

— Ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ καθαριζομένου μέρους τοῦ λιμένος Πειραιῶς προχθὲς ἀνειλκύσθη ἀνάγλυφον καλῆς τέχνης, οὗτινος τὴν ἑπομένην περιγραφὴν ἀνακοινοῖ ἡμῖν ὁ ἐν Πειραιεῖ καθηγητὴς κ. Ἰάκ. Χ. Δραγάτσης:

«Ἀνάγλυφον τοῦ εἴδους τῶν καλουμένων νεκροδείπνων, ὕψους 0.55, πλάτους 0,95 καὶ πάχους 0 09, πέντε μορφὰς περιλαμβάνον, μίαν ἐπὶ κλίνης ἀνακειμένην ἀνδρικὴν καὶ ῥυτὸν τῇ δεξιᾷ καὶ φιάλην τῇ ἀριστερᾷ ἐπὶ δύο προσκεφαλαίων στηριζομένη ἔχουσαν, ἑτέραν νεανικὴν γυναικείαν ἀφελῶς παρὰ τοὺς πόδας καθημένην τῆς πρώτης καὶ πρὸς ἑτέραν ἀριστερόθεν προσερχομένην ἀποβλέπουσαν· πρὸς τῇ προσερχομένῃ ταύτῃ, τῇ προσωπεῖον τῇ ἀριστερᾷ ἐχούσῃ, ἵστανται δύο ἕτεραι κύμβαλα κρατοῦσαι καὶ ἀντίον ἀλλήλων ὁρῶσαι γυναῖκες (ἡ μὲν τῇ ἀριστερᾷ τὸ κύμβαλον ἀνέχουσα, ἡ τελευταία, ἡ δὲ πρὸ ταύτης τῇ ἀριστερᾷ μὲν ἀλλὰ πρὸς τὰ κάτω), ἡ δὲ ἑτέρα καὶ προσωπεῖον τῇ δεξιᾷ ἔχει.

Ἐπὶ τῆς ταινιώδους κάτω προεξοχῆς τοῦ ἀναγλύφου ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφὴ ΔΙΟΝΥΣΟΣ ἠμελημένοις γράμμασι· ἐν ἀριστερᾷ τῆς λέξεως ταύτης σώζονται τὰ γράμματα ...ΙΑ, τελικὰ βεβαίως ὀνόματος ἀποτριβέντος, ὡς τὰ κατὰ τοῦτο ἴχνη ἀποτριβῆς δεικνύουσι, καὶ ὀνόματος τῆς κόρης τῆς εὐθὺ ὑπὲρ τοῦτο κατὰ τοὺς πόδας τοῦ ἀνακεκλιμένου καθημένης.

Τῆς τελευταίας ἐν ἀριστερᾷ τῷ ὁρῶντι ἡ κεφαλὴ πρόσθετος, ὡς τὸ ἴχνος δηλοῖ, οὖσα, ἀπέσπασται. Ἡ ὅλη παράστασις καλὴ καὶ ἡ γλυφὴ δ' οὐκ εὐκαταφρόνητος».

— Τὴν παρελθοῦσαν πέμπτην ἤρξατο τῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ παραδόσεών του ὁ καθηγητὴς τῆς ἱστορίας κ. Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος. Ὁ κ. Παπαρρηγόπουλος θέλει διδάξει ἐφέτος τὴν ἱστορίαν τῶν ὀνομάτων «Ἕλληνες, ἑλληνικὸν ἔθνος, ἑλληνισμός», τὸ δὲ ἐναρκτήριον αὐτοῦ μάθημα εἶνε ὁ πρόλογος τῆς β' ἐκδόσεως τῆς Ἱστορίας του, ἧς τὸ α' βιβλίον ἐκδίδοται κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐρχομένης ἑβδομάδος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Βλαστῶν.

— Ὁ διάσημος ἄγγλος συγγραφεὺς κ. J. S. Stuart-Glennie, ἀπὸ 18 ἤδη μηνῶν περιοδεύων ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἐπαρχίαις τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ ἐν Ἀλβανίᾳ, ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐθνολογικῶν αὐτοῦ σπουδῶν περὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ὁ κ. Stuart-Glennie σπουδάζει καὶ συγγράφει τὴν ἱστορίαν τῶν νεωτέρων χρόνων πρὸς ἀνεύρεσιν ἐν αὐτῇ τῶν γενικῶν νόμων τῆς ἐξελίξεως, ἐξηγῶν τὴν ἀρχὴν καὶ προλέγων τἀποτελέσματα τῶν μεταβολῶν, αἵτινες συλλήβδην παρ' αὐτοῦ ἀποκαλοῦνται «Ἡ νεωτέρα ἐπανάστασις». Τοιοῦτος ὁ τίτλος, ὑφ' ὃν συγκεντροῦνται πᾶσαι αὐτοῦ αἱ συγγραφαὶ ἐν ἑνιαίᾳ φιλοσοφικῇ καὶ ἱστορικῇ ἁρμονίᾳ. Μία τῶν συγγραφῶν τούτων ἐπιγέγραπται: «Εὐρώπη καὶ Ἀσία ἤτοι Συζητήσεις περὶ πολιτικῶν πηγῶν ἐν περιοδείαις κατὰ τὴν ἀνεξάρτητον, τὴν τουρκικὴν καὶ τὴν αὐστριακὴν Ἰλλυρίαν». Τὰς περιοδείας ταύτας ἐξακολουθεῖ ἤδη ὁ κ. Stuart-Glennie κατὰ τὰς μεσημβρινὰς χώρας τῆς χερσοννήσου τοῦ Αἵμου ἀπὸ τοῦ Ἀδρία ἕως τοῦ Αἰγαίου, συσχετίζων τὰς περὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς τὰς ἀνωτέρω μελέτας.

— Ὁ κ. Σλεῖμαν ἀνεχώρησεν εἰς Τροίαν, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς παρὰ τὸ Ἴλιον ἀνασκαφὰς αὐτοῦ ἐπὶ πέντε τοὐλάχιστον ἑβδομάδας.

— Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Νοεμβρίου ἐκδοθήσεται τὸ «Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον» τοῦ κ. Εἰρ. Ἀσωπίου διὰ τὸ ἔτος 1882.

— Ἀπό τινων ἡμερῶν, γράφει ὁ «Νεολόγος» διατρίβει ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ διάσημος Ῥῶσος ζωγράφος κ. Ὀχανὲς Ἀϊβαζόβσης, γνωστὸς αὐτόθι ἐκ προγενεστέρας διατριβῆς, προτιθέμενος νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ἀθήνας ἵνα ἀρυσθῇ τὰς ἀπαιτουμένας πληροφορίας διὰ τὴν κατασκευὴν σειρᾶς εἰκόνων, ὧν ἡ ὑπόθεσις ληφθήσεται ἐκ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος. Ἐξ Ἀθηνῶν ὁ κ. Ἀϊβαζόβσης μεταβήσεται εἰς Ῥώμην πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καλλιτεχνικῶν αὐτοῦ ἔργων, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Λονδῖνον πρὸς ἔκθεσιν αὐτῶν εἰς τὸ ἐκεῖ ἰδιωτικὸν αὐτοῦ μουσεῖον, ὅπερ διὰ μεγάλων συνέστησεν ἐξόδων.

ΒΙΒΛΙΑ

2458. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 25 Ὀκτωβρίου 1881. Ἀριθ. 304 (252). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6. 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ὁ Βύρων ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ Χρ. Παλαμᾶ. — Μικροσκοπικὰ πλάσματα. — Ὁ Καστελὰρ εἰς τὸ βῆμα. — Αἱ ὀάσεις τῆς Σαχάρας. — Ὁ ὄφις κόβρας τῶν Ἰνδιῶν. — Αἱ φυλακαὶ τοῦ Βερολίνου. — Ἡ βασίλισσα τῆς Ῥωμουνίας. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Ὑγιεινή.

2459. Πολιτικὴ τῶν γερμανικῶν Κρατῶν ἐν Ἀνατολῇ ὑπὸ Σ. Ε. Στεφάνου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως». 1881. 8ον, σελ. 22.

2460. Νομικοὶ κανόνες καὶ ἀστικὸς κώδηξ. Μετάφρασις ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ὑπὸ Νικολάου Ι. Σαμαρτζίδου. Ἐκδίδοται ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Βιβλίον ΙΕ'. — Περὶ ἀποδείξεων καὶ ὅρκου καὶ Βιβλίον ΙΣΤ' — Περὶ ἀποφάσεως καὶ δικαστοῦ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τυπογραφεῖον καὶ λιθογραφεῖον Ἰωάννου Παλλαμάρη (Μεγάλη ὁδὸς τοῦ Πέραν πλησίον τοῦ «Μπὸν Μαρσέ»). 1881. 8ον, σελ. 63.

2461. Das Kinderspiel in Bezug auf Psychologie und Paedagogik von Dr Georg M. Bizyenos. Leipsig. Verlag von Heinrich Matthes. 1881. In 8⁰, s. 80.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[22 Ὀκτωβρίου (Πέμπτη) 1881]

Αἱ ΑΑ. ΜΜ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα συνελυπήθησαν τηλεγραφικῶς τὴν σύζυγον τοῦ βαρώνου Χάϊμερλε διὰ τῶν ἑπομένων τηλεγραφημάτων: «Μαθὼν τὴν μεγάλην καὶ θλιβερὰν ἀπώλειαν, ἣν ὑπέστητε, σπεύδω, ἵνα παρακαλέσω ὑμᾶς, ὅπως ἀποδεχθῆτε τὴν ἔκφρασιν τῆς βαθείας μου λύπης. Γεώργιος».—«Βαθέως συνεκινήθην, μαθοῦσα τὸ πλῆξαν ὑμᾶς φοβερὸν δυστύχημα, παρακαλῶ δὲ, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι ζωηρῶς μετέχω τῆς ὑμετέρας θλίψεως. Ἐν τῇ δοκιμασίᾳ ταύτῃ σκέποι καὶ στηρίζοι ὑμᾶς ὁ Θεός. Ὄλγα».—Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἠγόρασεν ἀντὶ 1,000 λιρῶν τουρκικῶν τὴν ἐν Λαρίσσῃ οἰκίαν τοῦ Χουσνῆ βέη, εἰς ἣν κατῴκησε κατὰ τὴν αὐτόθι διατριβήν του, καὶ οὕτω τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως εἶνε τὸ πρῶτον, ὅπερ ἐνεγράφη εἰς τὰ βιβλία τῶν μεταγραφῶν τοῦ δήμου Λαρίσσης καὶ ὁ 1ος ἀριθμὸς τῶν συμβολαιογραφικῶν πράξεων. — Διὰ Β. διατάγματος τῆς 22 τρέχοντος ἡ Βουλὴ διελύθη. Ὡρίσθη δ' ἡμέρα μὲν πρὸς ἐκλογὴν τῶν νέων βουλευτῶν ἡ 20 Δεκεμβρίου, συγκλήσεως δὲ τῆς νέας Βουλῆς ἐν Ἀθήναις ἡ 18 Ἰανουαρίου τοῦ 1882. Ἡ ἐκλογὴ τῶν βουλευτῶν ἐν ταῖς προσαρτηθείσαις ἐπαρχίαις θέλει ἐνεργηθῆ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ κατὰ τὰ περὶ τούτου ἐκδοθέντα Β. διατάγματα.—Κατ' ἐπιστολὰς ἐξ Ἄρτης ὁ χειμὼν ἐπῆλθε βαρύς. Χιὼν ἐκάλυψε τὰ ὄρη τῶν Τζουμέρκων, ὁ δὲ Ἄραχθος, πληρωθεὶς ἐκ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων ῥέει ἀπειλητικὸς, συμπαρασύρων ξύλα καὶ δοκοὺς, ἃς οἱ Ἀρτινοὶ ἁλιεύουσιν ἐπιτηδείως ἱστάμενοι παρὰ τὰς ὄχθας αὐτοῦ. — Βασιλικῷ διατάγματι ἀπολύονται τῶν τάξεων τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ ἅπαντες οἱ ἐπίστρατοι οἱ ἐπὶ ἑξάμηνον ὑπηρετήσαντες ἐν τῷ ναυτικῷ. — Πρὸ ἡμερῶν ἀφίκετο ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ὁ φιλέλλην Ἀμερικανὸς καθηγητὴς τῆς θεολογίας κ. Σμὶθ, συγγραφεὺς συνάμα καὶ ποιητὴς μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, θέλει δὲ διατρίψει ἐνταῦθα ἡμέρας τινὰς χάριν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἱστορικῶν ἀναμνήσεων. — Γενομένης προχθὲς τῆς θ' κληρώσεως τοῦ δανείου τῶν 60,000 000 φρ. τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἐκέρδησαν οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί: ὁ ἀριθμὸς 57 669 φράγκα 70.000. ὁ ἀριθ. 49 869 φρ. 10,000. οἱ ἀριθ. 171.493 καὶ 89 585 ἀνὰ φρ. 2.500 καὶ οἱ ἀριθμοὶ 68.078. 139.579. 27.352. 20.237. 115.980 ἀνὰ φράγκα 1,000. — Συνελθὸν προχθὲς τὸ γενικὸν συμβούλιον τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν τριῶν νέων ὑποκαταστημάτων ἐν Ἄρτῃ, Λαρίσσῃ καὶ Βόλῳ. — Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἐκηδεύθη ὁ Σταμάτιος Δεκόζης Βοῦρος, εἷς τῶν ἀρχαιοτέρων τραπεζιτῶν τῆς πρωτευούσης. — Κατὰ τηλεγραφικὰς ἐκ Παρισίων εἰδήσεις, ὁ κ. Σκουλούδης συνέστησεν Ἑλληνικὴν ἀτμοπλοϊκὴν ἑταιρίαν μὲ κεφάλαιον 40 000,000 φράγκων. — Ἅμα τῷ κατάπλῳ τῶν ἀναμενομένων ἀτμοπλοίων τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας θὰ ἐπεκταθῶσιν αἱ γραμμαὶ μέχρι Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν παραλίων τῆς μικρᾶς Ἀσίας. — Εὐχαρίστως ἀναγγέλλομεν, γράφει ὁ «Αἰών», ὅτι ἤρξατο ἡ σκαφὴ τῆς κορινθίου διώρυγος ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ Καλαμακίου· μέχρι τοῦδε ἀνεσκάφη μικρόν τι μέρος, ἐλπίζεται δὲ ὅτι ἐντὸς τῆς ἐνεστώσης ἑβδομάδος ἐξορυχθήσεται χῶμα 10.000 κυβικῶν μέτρων. — Παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν συνέστη ἐργοστάσιον, ἐν τῷ ὁποίῳ κατασκευάζονται κώδωνες παντὸς μεγέθους μέχρι 3,000 ὀκάδων. Τοιοῦτον βιομηχανικὸν κατάστημα, δυνάμενον νὰ χύσῃ τόσῳ μεγάλους κώδωνας, τὸ πρῶτον ἤδη ἱδρύεται ἐν Ἑλλάδι. — Ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ ναυπηγηθεῖσα ἀτμόβαρις «Ψαρὰ» ἀπέπλευσε πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν ἐκ Λονδίνου, ἀναμένεται δ' εἰς Πειραιᾶ περὶ τὰ μέσα τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος. — Τηλεγραφικῶς ἠγγέλθη ἐκ Τεργέστης ὅτι τὸ ἐκ τοῦ λιμένος τῆς πόλεως ταύτης διὰ Πειραιᾶ ἀναχωρῆσαν ἀτμόπλουν τοῦ Αὐστριακοῦ Λοὺδ «Πυλάδης» ἐναυάγησε κατὰ τὰ παράλια τῆς Δαλματίας. Ἄγνωστον ἂν ἐσώθησαν οἱ ἐπιβάται καὶ τὸ πλήρωμα. — Ἐντὸς τοῦ παρόντος μηνὸς περατοῦται ἡ ἀπὸ Μεσολογγίου μέχρι Καρπενησίου ὁδὸς, ἥτις ἔχουσα μῆκος 17 ὡρῶν ἐστρώθη ἁμαξιτὴ ἐντὸς δέκα μηνῶν. — Ἁλιεύς τις ἁλιεύων ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ τοῦ λιμένος Πειραιῶς καὶ ἀνασύρων τὴν ἄγκυραν τῆς λέμβου ἐξέβαλε τὸ σῶμα νέου τινὸς, πρὸ ἡμερῶν πνιγέντος ἐνῷ ἐλούετο. — Ὁ κάτοχος τοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν κλήρωσιν τοῦ δανείου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης κερδήσαντος 70,000 ἀριθμοῦ εἶνε ἐκ τῶν ἐν Γαλαξιδίῳ μετόχων. — Διαδίδεται ὅτι ὁ κ. Παπαμιχαλόπουλος ἀποχωρεῖ τοῦ ὑπουργείου καὶ ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ κ. Μίλησῃ. — Τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ σώματα διετάχθησαν νὰ ὁρκίζωσι τοὺς ἐκ τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης προσερχομένους ἐθελοντάς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1885.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Τὸ ὅλον μου, ἐξ 9 γραμμάτων συγκείμενον, ἀποτελεῖ ὄνομα, ὅπερ ἔφερον πέντε πόλεις τῆς μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐκ τῶν 9 τούτων γραμμάτων

Τὰ 3, 4, 7	ἀποτελοῦσιν	ἀντωνυμίαν.
» 6, 3, 5, 1, 8, 2 .	»	μέλος τοῦ σώματος.
» 9, 8, 7	»	ἐπίρρημα.
» 2, 4, 7, 8, 9 . .	»	ἄρσιν ἀπαγορεύσεως.
» 2, 5, 6, 8, 9 . .	»	πρᾶξιν ἀξιόποινον.
» 4, 7, 8, 1, 5, 2 :	»	ἐλάττωμα λίαν ἐξευτελιστικόν.
» 4, 5, 9	»	πρόθεσιν.
» 7, 1, 2, 5, 9 . .	»	προϊὸν κοινότατον ἐν Ἑλλάδι.
» 4, 7, 6, 2 . . .	»	ἀριθμὸν διψήφιον.
» 7, 6, 1, 2 . . .	»	ὄρος τῆς Ἰσλανδίας.

Ἐν Ἀθήναις. Μία συνδρομήτρια.

1886.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

. . . Α
. . . Ν
. . . Η
Α Ν Η Ρ

1887.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων Ἄβελ—κοῦφος σχημάτισον τὸ ὄνομα ὀνομαστοῦ τινος ζῴου.

Ἐν Σύρῳ. N. I. Δ.

1888.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Lorsque la nature sommeille,
Je fais paraître mes beautés;
Aux champs que le jour a quittés
Je suis la petite merveille.
Mon éclat n'est point emprunté
Sur la terre, je suis un astre
Qui ne prédis aucun désastre;
De me prendre l'on est tenté.
Ma lumière croit, diminue;
Mais souvent on peut m'approcher,
Que je me dérobe à la vue,
Et l'on ne sait où me chercher.

ΛΥΣΕΙΣ

1848.

Τὸ νὰ ἀναφέρῃς τὰς κακὰς πράξεις τῶν ἄλλων πρὸς δικαιολογίαν τῶν ἰδικῶν σου εἶνε τὸ ἴδιον ὡς νὰ θέλῃς νὰ νιφθῇς μὲ βόρβορον.

1849.

Πεντέλη.

1850.

Ἄκανθα.

1851.

Σπεῦδε βραδέως.

1852.

Υ Λ Η
Λ Υ Ω
Η Ω Σ

1853.

La beauté.

1854.

Jeudi, mArdi, luNdi, Vendredi, dImanche, samEdi, meRcredi; le mois que l'on trouve dans les sept jours de la semaine est JANVIER.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

22 Ὀκτωβρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 22 Ὀκτωβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσιον εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	ἴσον	Τρέχουσα τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 0/0 Χρ. Φρ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	375
» 60,000,000 τῶν 6 ,, »	120,000	—	20 Ἰα. Ἀπ. Ἰουλ. Οκ.	20 Δεκ. Μαρ. Ἰουν. Σεπ.	30.—	392 1/2	500	432
» 26,000,000 τῶν 6 ,, »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	420
» 28,000,000 τῶν 9 ,, Δρ.	40,201	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	25.20	224.—	280	297
» 28,000,000 τῶν 8* ,, »	59,799		15 » 15 »	15 » 15 »	20.—	200.—	250	287
» 10,000,000 τῶν 6 ,, Φρ.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	210
» 6,000,000 τῶν 6 ,, Δρ	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	118
» 4,000,000 τῶν 8 ,, »	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	285
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι Ἐθνικῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου Φρ.	—	—	—	—	—	—	—	126

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματευθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . Δρ	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,050
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . Φρ.	25,000,000	15,000,000	—	15 » 15 »	8.88	300	397
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. »	5,000,000	4,000,000	88,810	20 » 20 »	4.30	100	152
Ἀσφαλισ. Ἑταιρία ὁ Ἀρχάγγελος »	15,000,000	3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.—	100	66
Ἑταιρία Μεταλλουργείων Λαυρίου »	20,000,000	14,000,000	—	Ἰανουάρ. καὶ Ἰούλ.	5.—	140	163
Σιδηρόδρομ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς »	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	8.—	160	298
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . . Δρ.	—	—	—	—	—		128
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Φοῖνιξ». »	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
» » ἡ «Ἄγκυρα». »	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . »	2,000,000	527,200	42,294	20 Ἀπριλίου	16.66	200	

Συναλλάγματα

Λονδίνου . . . Τραπεζικὸν 3μην. 29.15
» . . . Ἐμπορικὸν ,, 29.00
Γαλλίας—Ἐθνικῆς Τραπέζης 3ὴμ. 1.17
» » Ἐμπορικὸν 3μην. 1.14 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον δραχ. 23.25
Λίρα Στερλίνα ,,
Λίρα Ὀθωμανικὴ ,, 26.90
Αὐστριακὸν Φλωρίον ,,
Ἀργυροῦν 5φραγκον ,,
,, φράγκον ,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (22 Σεπτεμ.) Ἐμ. 28.60-28.65.
Κερκ. – Λονδ. 3μ. (28 Ἰουλίου) ,, 28.70-28.90.

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ (21 Ὀκτωβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρ. Τουρκίας φρ. 47
Ἑλληνικὸν δάν. τῶν 8 0/0. ,, 254
,, ,, 9 0/0. ,, 261
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. ,, 157
Λονδίνου 3 μηνῶν. . . . γρ. 108 1/4 - 108 1/2
Παρισίων 3 ,, ... φρ 23.37 1/2 - 23.45
Λίρα Ἀγγλικὴ . . . γρ. 109 9/40
Εἰκοσάφραγκον . . . . ,, 87 4/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (10 Σεπτεμ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 117.95
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.57
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (28 Ὀκτ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 118.50
Παρισ τὰ 100 φρ. ,, 46.80
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.38
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (2 Σεπτεμβρίου)

Λονδίνου διαπ. ἐνόψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.24 1/2-25.29 1/2
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 125-130 0/00

Τόκος προεξοφλήσεως

Ἀμστερδαμ	3 0/0	Βιέννης	4 0/0
Βερολίνου	5 1/2 0/0	Λονδίνου	4 0/0
Μαδρίτης	4 0/0	Παρισίων	4 0/0
Πετρουπόλεως	6 0/0	Ῥώμης	4 0/0

Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Δ. Ν. Ὀδησσόν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλόφρονα προθυμίαν σας. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Συμφώνως τηλεγραφήματί σας ἐπέμφθησαν καὶ ἄλλα φύλλα δι' ἐπιβάτου. Ταχυδρομικῶς λεπτομερέστερον. — κ. Ν. Π. Θεσσαλονίκην. Ἴσως διότι ὡς δυστυχέστατοι νομίζονται καὶ εἶνε οἱ πολλάκις ἐν Τουρκίᾳ γινόμενοι παρανάλωμα τῶν πυρκαϊῶν. Ἐκ τοῦ «καὶ αὐτὸς καϋμένος», ἢ «κύτταξε ἕνα καϋμένον» εἶνε πιθανὸν ὅτι ἐπεκράτησε νὰ λέγηται *καϋμένος* ὁ δυστυχῶν. — κ. κ. Χ. Γ. Κάϊρον καὶ Ε. Λ. Ραμλέον. Ἡ μεταβολὴ τῆς διευθύνσεως ἐγένετο κατὰ τὰς σημειώσεις σας. — Κα Λ. Ι. Ἀθήνας. Ἡ πρόληψις (περὶ ἀποφράδων ἡμερῶν) ὑπάρχει ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων· τοῦτο μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ἡσίοδος ἐν τοῖς ἑπομένοις στίχοις αὐτοῦ:

Αἵδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ·
αἱ δ' ἄλλαι μετάδουποι, ἀκήριοι, οὔ τι φέρουσαι.
Ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.

Ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ σᾶς σημειοῦμεν ὅτι δὲν θεωρεῖται πανταχοῦ ἡ αὐτὴ ὡς ἀποφρὰς ἡμέρα· ἀλλ' ἄλλοι μὲν ἀποτροπιάζονται τὴν τρίτην, ἄλλοι τὴν παρασκευὴν καὶ ἄλλοι τὸ σάββατον· οἱ δὲ Ἑβραῖοι τοιαύτην θεωροῦσι τὴν τετάρτην, καθ' ἣν οὔτε ταξειδεύουσιν, οὔτε ἐμπορικὴν ὑπόθεσιν διαπραγματεύονται, οὔτε τινὸς σπουδαίου ἔργου ἄρχονται χωρὶς μεγάλης ἀνάγκης. — κ. Δ. Κ. Rimnico-Sarat. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος τὸ φύλλον πέμπεται ὑμῖν αὐτόσε. Τὴν συνδρομήν σας δύνασθε νὰ ἐμβάσητε δι' οὗ τρόπου ὑποδεικνύει ἡ σημείωσίς μας. — κ. Ι. Ν. Χ. Πάτρας. Ἐπιτυχεῖς, ἀλλὰ δυστυχῶς σᾶς ἐπρόλαβαν ἄλλοι. — *Ἐπικουρείῳ*. Ἀδίκως, νομίζομεν, δυσχεραίνετε. Διὰ τὰ μεγάλα γεύματα καὶ αὐτὸς ὁ δεξιώτερος Εὐρωπαῖος τεχνίτης δὲν δύναται νὰ ἐπιτυγχάνῃ εὐκόλως. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δ' ἐφαρμόζεται ὅ,τι ἔλεγε σοφός τις γαστρονόμος, ὅστις τοὺς συνδαιτυμόνας αὐτοῦ ἤθελε περισσοτέρους μὲν τῶν Χαρίτων, ὀλιγωτέρους δὲ τῶν Μουσῶν. Πράγματι τὰ ἐξαιρέτως ἐπιτυχῆ ὄψα δὲν εἶνε τὰ παρατιθέμενα εἰς τὰ πολυάνθρωπα γεύματα· ἐνῷ δύναταί τις νὰ προσφέρῃ εἰς **8** πρόσωπα ὅ,τι λεπτὸν καὶ τέλειον παράγει ἡ τέχνη, δυσκολώτατον ἀποβαίνει τὸ πρᾶγμα ὅταν πρόκηται νὰ ἑστιάσῃ εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα. — κ. Δ. Κ. Σμύρνην. Προσεχῶς ἀποστέλλεται; — κ. Σ. Ι. Λ. Σῦρον. Παρακαλεῖσθε νὰ ἐμβάσητε καὶ τὸ ὑπόλοιπον. — κ. Δ. Σ.* Πάτρας. Τὸ ἔθος τοῦτο (τὰ *σφακέλωμα* ἢ *φασκέλωμα*) φαίνεται ὅτι ἐκληρονόμησαν ἡμῖν οἱ Ῥωμαῖοι· τοῦτο εἰκάζομεν ἔκ τινος χωρίου τῆς «Ἀνδριέννης» τοῦ Τερεντίου, καθ' ὃ ἓν τῶν προσώπων, ποιοῦν τὴν γνωστὴν χειρονομίαν, λέγει· «Ecce tibi dono quinque».

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «*Ἑστίας*», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες **11** τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. **5**, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. **8**.—Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ **80**.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν *Ἑστίαν* καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται **δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δημ. Βενετοκλεῖ.**

Digitized by Google

Ἐπειδὴ πολλαὶ πολλαχόθεν ἀπευθύνονται ἡμῖν παραγγελίαι περὶ προμηθείας βιβλίων, περιοδικῶν συγγραμμάτων καὶ ἐφημερίδων, ἑλληνικῶν καὶ ξένων, γνωστοποιοῦμεν εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἑστίας» ὅτι εἰς τὴν Διεκπεραίωσιν αὐτῆς ἀνετέθη ἡ ἐκτέλεσις πάσης οἱασδήποτε τοιαύτης παραγγελίας, καὶ ὅτι εἰς αὐτὴν ὀφείλουσι νὰ ἀπευθύνωσι τὰς αἰτήσεις των οἱ βουλόμενοι.

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τρεῖς τόμοι εἰς σχῆμα 16ον

Τιμώμενοι Δρ. Ν. 13, 50.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ

ÉMILE ISAMBERT

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

Τιμὴ δραχ. νέαι 5.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΑΝΔΡΟΣ, ΚΕΩΣ.

(Μετὰ δύο γεωγραφικῶν πινάκων)

Τιμὴ δραχ. νέαι 5.

LA MODE FRANÇAISE

37-Rue de Lille, à Paris-37.

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 15.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ

Εἰκονογραφημένη ἐφημερίς, ἐκδιδομένη κατὰ Σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16.

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ

1) **Ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ Κοραῆ ἐκδοθέντα ἔργα,** τόμοι περίπου 50.

2) **Ὁλόκληρος σειρὰ τῆς «Πανδώρας»,** τοῦ γνωστοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος. Τόμοι 22.

3) **Πλήρης σειρὰ τοῦ «Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου»** τοῦ Βρετοῦ. Τόμοι 9.

4) **Σειρὰ τῆς ἐν Τεργέστῃ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Κλειοῦς»,** περιλαμβάνουσα τὰ φύλλα 10 ἐτῶν.

5) Ἡ **«Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως»** τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1833—καὶ 1878.

Πάντα καλῶς δεδεμένα καὶ τηρούμενα.

Πληροφορίαι δίδονται εἰς τὴν Διεκπεραίωσιν τῆς «Ἑστίας».

ΕΚΠΟΙΗΣΙΣ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΛΗΣ

Ἐν τῷ καταστήματι Ι. Κ. Μοάτσου.

Τὸ κατάστημα ἐκποιεῖ τὰ εἴδη ταῦτα, καθόσον θὰ παύσῃ τοῦ λοιποῦ νὰ τὰ ἐμπορεύηται.

Δὲν πωλεῖ μικρότερα ποσὰ δεσμίδος χάρτου, ἑκατοστύος φακέλλων, γρόσσης πενῶν, δωδεκάδος μολυβδοφόρων κτλ.

Εἰς τοὺς μεταπωλητὰς γίνεται σχετικὸς ἐκπεσμός.

Ὁδὸς Σταδίου, ἀπέναντι τῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης.

Handbuch der Hygieine der Privaten und Oefentlichen von F. Oesterlen M. Dr. Γ´ ἔκδοσις. Τιμὴ δραχ. 15.

Handbuch der medicinischen Physik von Dr Wilhelm Wundt. Τιμὴ δραχ. 10.

Lehrbuch der speciellen Pathologie und Therapie von Dr Felix von Niemeyer, neu bearbeitet von Dr Eug. Seitz. Ἔκδοσις 9η. Τιμὴ δρ. 25.

Luis Posner und C. E. Simon. **Handbuch der allgemeinen und speciellen Arzneiverordnungs-Lehre.** Τιμὴ δραχ. 7.

Pathologie und Therapie der Kinder-Krankheiten nach Ch. West. Ἔκδοσις 5η von E. Henoch. Τιμὴ δραχ. 10.

C. Binz: **Grundzüge der Arzneimittellehre.** Ein Klinisches Lehrbuch. Ἔκδοσις 4η.—Δρ. 5.

L'anthropologie par Paul Topinard.— Δρ. 5.

O. Schliekum: **Taschenbuch der pharmaceutischen Receptur und Defectur.** — Δραχ. 3.

Adolf Bardeleben: **Lehrbuch der Chirurgie und Operationslehre.** Τόμοι 4. — Δραχ. 40.

L. Hollstein: **Lehrbuch der Anatomie des Menschen.** Δεδεμ. δραχ. 12.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἰατρικὰ βιβλία, καλῶς δεδεμένα, πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας». — Αἱ σημειούμεναι τιμαὶ εἰσὶ κατὰ τὸ ἥμισυ περίπου μικρότεραι τῶν ἀρχικῶν.

ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΝ ΔΙΑ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΝ

«Alla Vittoria»

συντεθὲν παρὰ τοῦ ἐν Πάτραις μουσικοδιδασκάλου κ. Ῥαφαὴλ Ῥίτση καὶ ἀφιερωθὲν εἰς τὸν αὐτόθι Σύλλογον τῆς ἀλληλοβοηθείας «*Ὁμόνοια*».

Ἀντίτυπα τοῦ μουσικοῦ τούτου ἔργου, κάλλιστα ἐκτετυπωμένα ἐν Μιλάνῳ, πωλοῦνται πρὸς ὄφελος τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς «*Ἑστίας*» ἀντὶ φράγκων **2** ἕκαστον.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 253. — 1 Νοεμβριου 1881. — Λεπτα 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν τῇ ἰταλικῇ πολίχνῃ Taggia ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ὁ Ἰωάννης Ῥουφφίνης, εἷς τῶν ὀνομαστῶν πατριωτῶν καὶ λογίων Ἰταλῶν, γνωστὸς δὲ ἤδη εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας» ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ πρό τινος δημοσιευθέντος ἀξιολόγου ἔργου του, τοῦ «Ἰατροῦ Ἀντωνίου». Ὁ Ῥουφφίνης, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐν ὀλίγοις ἱστορήσαμεν, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν συνεργατῶν καὶ φίλων τοῦ Ματσίνη, μεθ' οὗ ἵδρυσε τὴν Νέαν Ἰταλίαν, διὸ καὶ ἐξωρίσθη τῷ **1833**. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν γενέθλιον τῷ **1848** ἐξελέγη βουλευτὴς καὶ ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Πεδεμοντίου ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ παρὰ τῇ γαλλικῇ κυβερνήσει. Ἀλλὰ τῷ **1849** παραιτήσας τὸ πολιτικὸν στάδιον, ἐγκατεστάθη ἐν Παρισίοις, ἔνθα ἐπεδόθη ὅλος εἰς τὴν φιλολογίαν, δημοσιεύων τὰ διάφορα ἔργα του εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ἣν εἶχε προσοικειωθῆ ἐκ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ διατριβῆς. Τὰ ἀξιολογώτερα αὐτῶν εἶνε ὁ «Λαυρέντιος Βενόνης», ὁ «Ἰατρὸς Ἀντώνιος», «Λαβινία».

— Τὴν 27 Ὀκτωβρίου (ν) ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημεία συνῆλθεν ὅπως ὁρίσῃ ἡμέραν πρὸς ἐκλογὴν τῶν νέων ἀκαδημαϊκῶν πρὸς πλήρωσιν τριῶν ἑδρῶν, αἵτινες μένουσι κεναὶ ἐκ τοῦ θανάτου τῶν μελῶν αὐτῆς Duvergier de Hauranne, Littré καὶ Dufaure. Ὑποψήφιοι εἰς τὰς θέσεις ταύτας παρουσιάσθησαν μέχρι τοῦδε οἱ Sully-Prudhomme, Coppée, Eugène Manuel, Pasteur, Paul Janet, de Bornier, Cherbuliez καὶ Ed. Pailleron.

— Ἡ πρὸς δημοσίευσιν τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἐγγράφων Πέτρου τοῦ Μεγάλου κατασταθεῖσα ῥωσσικὴ Ἐπιτροπὴ προτίθεται νὰ ἀρχίσῃ τὴν δημοσίευσιν ἀπὸ τοῦ τρέχοντος ἔτους. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν παντὸς κατέχοντος οἱονδήποτε χειρόγραφον γεγραμμένον ἢ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Τσάρου, παρακαλοῦσα ὅπως τῇ ἀποσταλῇ τοῦτο πρὸς ἀντιγραφήν. Τὰ σταλησόμενα χειρόγραφα θέλουσιν ἐπιστραφῆ ἀσφαλῶς εἰς τοὺς κτήτορας αὐτῶν, εἰς οὓς βραδύτερον ἀποσταλήσεται εἰς ἔνδειξιν εὐχαριστίας καὶ ἀντίτυπον τῆς μελετωμένης ἐκδόσεως. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ ἐλπίζει νὰ προμηθευθῇ ἱκανὰ ἔγγραφα καὶ ἐπιστολὰς τοῦ Τσάρου, ὧν γινώσκει μὲν τὴν ὕπαρξιν, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ αὐτά.

— Ἐν Πράγᾳ τῆς Βοημίας ἀπεβίωσεν ἐσχάτως ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 80 ὁ Franz Hilmar, ὁ ἐφευρετὴς τῆς πόλκας. Ἀκριβῶς εἰπεῖν, ὁ Hilmar δὲν ὑπῆρξεν ὁ ἐφευρετὴς τοῦ χοροῦ τούτου, ἀλλὰ μόνον ὁ γνωστὸν ποιήσας αὐτόν, καθότι ἡ πόλκα εἶνε ἐθνικὸς τῶν Τσέχων χορός· ὁ δὲ Hilmar εἶνε ὁ πρῶτος δημοσιεύσας αὐτὸν καὶ ἐξηγήσας ὑπὸ τὸν τίτλον Esmeralda-polka. Ὁ χορὸς ἐγένετο ἀμέσως δεκτὸς ἐν ταῖς αἰθούσαις, κατόπιν δὲ ετροποποιήθη πολλαχῶς ὁ ῥυθμὸς αὐτοῦ.

— Ἀπίστευτος εἶνε ἡ κατάχρησις τῶν διδακτορικῶν πτυχίων ἐν Ἀμερικῇ. Ἐπ' ἐσχάτων ἐφυλακίσθη ἐν Φιλαδελφείᾳ ὁ διευθυντὴς μεγάλου ἐργοστασίου διδακτόρων διανείμαντος ἀνὰ τὸν κόσμον σύμπαντα 10,000 διπλώματα, ἐξ ὧν τὰ πλεῖστα εἰς ἀμαθεστάτους ἀνθρώπους. Ἀλλὰ τὸ κακὸν δὲν κατεστάλη ἔτι. Ὑπελογίσθη ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς Ἡν. Πολιτείαις 360 ἱδρύματα ἔχοντα τὸ δικαίωμα ν' ἀπονέμωσιν ἀκαδημαϊκοὺς βαθμούς. Ἡ δεξιότης, μεθ' ἧς πολλὰ τῶν ἱδρυμάτων τούτων ἐκμεταλλεύονται τὴν ἀνθρωπίνην ματαιότητα, εἶνε ἀξιοθαύμαστος. Ὁ ἀποτίνων γενναῖόν τι ποσὸν δύναται ν' ἀναγορευθῇ οὐ μόνον διδάκτωρ τῆς θεολογίας, τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἰατρικῆς, τοῦ δικαίου κτλ. ἀλλὰ καὶ «μαγίστωρ τῆς περὶ τὸ γράφειν τέχνης». Ἕτεροι τίτλοι εἶνε ἔτι γελοιωδέστεροι.

Ἡ πρυτανεία τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου προκηρύττει νομικὸν διαγώνισμα, ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Λεωνίδα Λ. Σγούτα, τάξαντος βραβεῖον δισχιλίων φράγκων ὑπὲρ τοῦ νικητοῦ.

Θέμα τοῦ διαγωνίσματος ὁρίζεται τὸ «Περὶ προγαμιαίας δωρεᾶς κατὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν καὶ ἰδίως κατὰ τὸν Βυζαντινὸν νόμον».

Αἱ διατριβαὶ ἔσονται δεκταὶ μέχρι τῆς 30 Ὀκτωβρίου τοῦ **1882**, ἀποστελλόμεναι ἀνωνύμως πρὸς τὴν Πρυτανείαν μετὰ ἐσφραγισμένου δελτίου, φέροντος ἐντὸς μὲν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, ἐκτὸς δὲ ῥητόν τι, γεγραμμένον καὶ ἐπὶ τῆς προμετωπίδος τῆς διατριβῆς.

Ἀπαγορεύεται τοῖς καθηγηταῖς τοῦ Πανεπιστημίου ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸν διαγωνισμόν.

Ἡ κρίσις τῶν ἀγωνοδικῶν ἐξαγγελθήσεται δημοσίᾳ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ὁρισθησομένῃ ὑπὸ τῆς Νομικῆς Σχολῆς.

Τῷ νικήσοντι δοθήσεται ἀμέσως τὸ δισχιλιόδραχμον βραβεῖον.

Ἐὰν οἱ κριταὶ οὐδένα τῶν διαγωνισθησομένων κρίνωσιν ἄξιον τοῦ βραβείου, ὁ διαγωνισμὸς ἀναβάλλεται εἰς τὴν ἐπερχομένην διετίαν.

Αἱ διατριβαὶ πρέπει νὰ ὦσι καθαρῶς καὶ εὐαναγνώστως γεγραμμέναι, τὰ δὲ χειρόγραφα αὐτῶν, ἐξενεχθείσης τῆς κρίσεως, κατατεθήσονται ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Πρυτανείας.

— Ὁ ἐν Παρισίοις καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς ἐν τῇ σχολῇ τῶν λαλουμένων ἀνατολικῶν γλωσσῶν κ. Emile Legrand περιελθὼν ἐσχάτως τὴν Οὐγγαρίαν, Ῥουμανίαν καὶ Τρανσυλβανίαν ἀνεῦρεν ἔγγραφα σπουδαιότατα ἀναγόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἑλληνισμοῦ, εἰς ἣν οὗτος ἀκαμάτως ἐνασχολεῖται, καὶ ἅτινα ἐντὸς ὀλίγου θὰ δημοσιεύσῃ. Πρόδρομος τῶν δημοσιευμάτων τούτων (spécimen) ἐκδοθήσεται ἡ ἱστορία Ἰακώβου Βασιλικοῦ Ἡρακλείδου, ὅστις ἐγένετο ἡγεμὼν Μολδαυΐας τῷ **1561—1563**.

— Οἱ κληρονόμοι τοῦ μακαρίτου καθηγητοῦ Π. Κουπιτώρη, οὕτινος τὸν θάνατον θρηνεῖ ἡ ἑλληνὶς νεολαία, ἀναγγέλλουσιν ὅτι εὑρίσκεται παρ' αὐτοῖς πρὸς πώλησιν χειρόγραφον πλῆρες ἑλληνοαλβανικοῦ λεξικοῦ. Ἐπίσης οἱ αὐτοὶ πωλοῦσι καὶ τὸ προνόμιον τῆς ἐκδόσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐκδοθέντος ἑλληνολατινικοῦ λεξικοῦ.

— Τῇ ἐπιμελείᾳ τῆς διευθύνσεως τοῦ σχολείου τῶν τεχνῶν παρεσκευάσθη ἐν τῷ κεντρικῷ τμήματι τοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου αἴθουσα, ἐν ᾗ ἀνηρτήθησαν αἱ χαλκογραφημέναι εἰκόνες, ἃς ἐδωρήσατο τῷ σχολείῳ τούτῳ ὁ παρ' ἡμῖν διακεκριμένος καλλιτέχνης ζωγράφος κ. Ν. Ξυδιᾶς. Αἱ εἰκόνες αὗται ἀπαρτίζουσι συλλογὴν ἐκ τῶν ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ Λούβρου ὑπαρχουσῶν εἰκόνων ἐξόχων ζωγράφων καὶ ἀρχαίων ἀγαλμάτων. Ἡ αἴθουσα, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἔσται προσιτὴ εἰς πάντας τοὺς μαθητὰς τῆς καλλιτεχνικῆς σχολῆς.

— Οἱ κκ. Ἰω. Δ. Κατσάρης φαρμακοποιὸς καὶ Δημ. Τρ. Ταμπακόπουλος τεταρτοετὴς φοιτητὴς τῆς ἰατρικῆς ἀγγέλλουσι τὴν προσεχῶς ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μετάφρασιν συγγράμματος, φέροντος τίτλον «Πρῶται βοήθειαι εἰς τοὺς δηλητηριασθέντας, πνιγομένους, ἀσφυκτικούς, τραυματίας καὶ αἰφνιδίως ἀσθενοῦντας». Τὸ βιβλίον τοῦτο, ὅπερ θέλει ἀποτελεῖται ἐκ 10 τυπογραφικῶν φύλλων περίπου, θέλει περιέχει καὶ 86 εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ.

ΒΙΒΛΙΑ

2462. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΒ', 1 Νοεμβρίου 1881. Ἀριθ. 305 (253). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6. 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Γάμος μετανάστου. — Γάλλοι συγγραφεῖς. — Ἡ ἡμέρα ἑνὸς ὑπουργοῦ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Συμβουλαί.

2463. **Καταστατικὸν** τῆς ἑταιρίας τῶν τυπογράφων καὶ βιβλιοδετῶν «Γουτεμβεργίου», συζητηθὲν καὶ ἐγκριθὲν ὑπὸ τῆς ΚΗ' γενικῆς τῶν ἑταίρων συνελεύσεως τῇ 5η καὶ 19η Ἰουλίου 1881. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Χ. Ν. Φιλαδελφέως. 1881. 8ον, σελ. 23.

3464. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius, traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome troisième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte. 1881. Fascicule No 18.— Souscription à l'ouvrage complet: 35 fr.

2465. **Grammatica della lingua Neo-ellenica** di Agostino Garlato con una prefazione dello stesso sulla Grecia antica e moderna. Venezia. Tipografia greca «la Fenice». 1881. Εἰς 8ον, σελ. I-XLVI

Digitized by Google

1-48. [Εὐχαρίστως εἴδομεν τὴν μικρὰν ταύτην γραμματικὴν τῆς καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῆς τοῦ Ἰταλοῦ κ. A. Garlato, ἧς τὴν ἐμφάνισιν χαιρετίζομεν ὡς οἰωνὸν ἄριστον τῆς διαδύσεως τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Ἰταλίᾳ. Ὁ νεαρὸς συγγραφεὺς ἐδιδάχθη τὴν ἑλληνικὴν παρὰ τῷ κ. Κωνστ. Τριανταφύλλῃ, καθηγητῇ τῆς γλώσσης ταύτης ἐν Βενετίᾳ πρὸ πολλῶν ἐτῶν, εἰς τοῦτον δὲ καὶ ἀφιεροῖ τὸ ἔργον του, τὴν ἀπαρχὴν ταύτην τῶν καρπῶν τῆς μαθήσεώς του.

Τῆς γραμματικῆς προτάσσει ὁ κ. Garlato προλεγόμενα μακρά, ἐν οἷς μετὰ νεανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ δι' ὕφους ἀνθηροῦ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλλάδος. Διὰ γραμμῶν λίαν χαρακτηριστικῶν διεξέρχεται τὰ τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς αὐτῆς, ἀνερευνᾷ τὰ αἴτια δι' ὧν ἐπέδρασε καὶ ἐπιδρᾷ ἔτι ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῶν ἀρχαίων ἔργων τοῦ λόγου καὶ τῆς τέχνης. Ὡς πρὸς τὴν νέαν Ἑλλάδα σημειοῖ τινα περὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς, τῶν λογίων καὶ ποιητῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καί τινων τοῦ παρόντος καὶ παρέχει τοῖς ὁμοεθνέσιν αὐτοῦ εἰκόνα τῆς καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῆς, τῶν διαφορῶν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἀρχαίας, τοῦ τύπου καὶ τῆς ἀληθινῆς προφορᾶς.

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον δὲ μέρος τοῦ ἔργου τοῦ κ. Garlato, τῆς γραμματικῆς, παρατηροῦμεν ὅτι εὐμεθόδως κατέταξε τοὺς διαφόρους γραμματικοὺς τύπους καὶ κανόνας, ἔχων ὑπ' ὄψιν τοὺς κυριωτέρους καὶ τοὺς μᾶλλον ἐν χρήσει ἀπαντῶντας, καὶ ὅτι ἡ γραμματικὴ αὕτη διὰ τὸ ἁπλοῦν αὐτῆς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς ἐπιδιδομένους εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς νεοελληνικῆς].

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[29 Ὀκτωβρίου (Πέμπτη) 1881]

Τὴν προσεχῆ δευτέραν, 2 Νοεμβρίου, τελεῖται ἡ κατάληψις τοῦ 6ου καὶ τελευταίου διαμερίσματος, τοῦ Βώλου. Διὰ τεσσάρων χιλιάδων στρατοῦ γενήσεται ἡ κατάληψις τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Κατὰ τὰς ἐκεῖθεν εἰδήσεις, ἡ πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ στρατοῦ συστᾶσα ἐπιτροπὴ πολλοὺς κόπους κατέβαλε καὶ πολλὰ μέτρα ἔλαβεν, ὅπως καταλλήλως προετοιμάσῃ τὰ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ στρατοῦ καὶ στρατωνίσεως αὐτοῦ. — Τὰ ἐνταῦθα εὑρισκόμενα μέλη τῆς ἐπὶ τῆς παραδόσεως τῶν παραχωρηθέντων τῇ Ἑλλάδι μερῶν διεθνοῦς ἐπιτροπῆς ἀνεχώρησαν τὸ ἑσπέρας τῆς παρελθούσης τρίτης ἐκ Πειραιῶς διὰ τῆς ὁπλιταγωγοῦ «Μπουμπουλίνας», μεταβαίνοντα εἰς Βῶλον. — Ἀνακληθέντος τοῦ διατάγματος, τοῦ ἐπιβάλλοντος τὴν ὁρκωμοσίαν τῶν Θεσσαλῶν ὡς πολιτῶν, οἱ μωαμεθανοὶ τῆς Λαρίσσης, γράφει ὁ «Ἀστὴρ τῆς Θεσσαλίας», ἀπεφάσισαν ἵνα λάβωσι μέρος εἰς τὰς ἐκλογάς, καὶ δύο ἐξ αὐτῶν θέλουσιν ἐκτεθῇ ὡς βουλευταί. Ἐπίσης θὰ συναγωνισθῶσι καὶ διὰ τὴν δημαρχικὴν ἕδραν. — Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν διέταξε τηλεγραφικῶς τὸ ἐν Λαρίσσῃ ἀρχηγεῖον, ὅπως τοῦτο διατάξῃ ἀμέσως τὴν εἰς ἀόριστον ἄδειαν μετάβασιν τῶν προϋπηρετησάντων ὁπλιτῶν ὡς καὶ τῶν ἐπιστράτων τῶν ὑπ' αὐτὸ σωμάτων συμφώνως πρὸς τὰς ἄρτι ἐκδοθείσας ἐγκυκλίους. — Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος συνιστῶνται καὶ ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις τοῦ κράτους στρατολογικὰ συμβούλια. Δι' ἑτέρου δὲ διατάγματος διετάχθησαν τὰ ἐν αὐταῖς δημόσια ταμεῖα νὰ δέχωνται εἰς τὰς πρὸς αὐτὰ πληρωμὰς τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. — Ἡ ἐν Χαλκίδι ὁρμοῦσα ἀνατολικὴ μοῖρα διετάχθη ν' ἀποπλεύσῃ εἰς Βῶλον, ὅπως παραστῇ εἰς τὴν τῇ 2 Νοεμβρίου γενησομένην παράδοσιν αὐτοῦ.— Κατὰ τὸν «Εὔριπον» Χαλκίδος, ἡ ὁπλιταγωγὸς «Μπουμπουλίνα» διετάχθη νὰ ἀποπλεύσῃ εἰς Τραπεζοῦντα πρὸς παραλαβὴν τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν, αἵτινες ἐξητήσαντο παρὰ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς Θεσσαλίαν. — Διαταγῇ τῆς κυβερνήσεως ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς νομαρχίας Εὐβοίας εἰς Ἀθήνας ἐντὸς κιβωτίου τεμάχιον γῆς, ἐφ' ἧς εὕρηνται κατὰ τὸν κ. νομάρχην καὶ ὀστᾶ ἀνθρωπίνων ἀπολιθώσεων. — Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα συνέστησε ταμεῖον παρακαταθηκῶν ἐν τῷ κεντρικῷ αὐτῆς καταστήματι. — Γράφουσιν εἰς τὸν «Αἰῶνα» ἐκ Παρισίων ὅτι σπουδαιοτάτη τραπεζιτῶν ὁμάς, ἐκ τῶν ἐξόχων ἐν Εὐρώπῃ, συμβληθεῖσα μετὰ τοῦ κ. Π. Α. Μωραϊτίνη, ἀποστέλλει μηχανικοὺς ἐνταῦθα πρὸς ἔναρξιν μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν. — Ὁ κ. Σκουλούδης, κατὰ τὴν «Πανόπτην» τῆς Σύρου, ἔγραψεν εἰς τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας ὅτι ἅπασαι αἱ διατυπώσεις αἱ ἀπαιτούμεναι παρὰ τῶν κεφαλαιούχων τῶν ἱδρυόντων τὴν νέαν πανελλήνιον ἀτμοπλοϊκὴν ἑταιρίαν συνεπληρώθησαν προσηκόντως, καὶ ὅτι ἐπανέρχεται εἰς Σύρον ἵνα αὐτοπροσώπως φέρῃ εἰς γνῶσιν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου πάσας τὰς πρὸς τὴν νέαν ἑταιρίαν σχετικὰς λεπτομερείας ὅσας τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἀπήτησε παρ' αὐτοῦ προσηκόντως καὶ ἃς ἀπεδέξαντο ὁμοφώνως ἅπαντες οἱ κεφαλαιοῦχοι οἱ ἱδρύοντες τὴν νέαν ἑταιρίαν. — Κατ' αὐτὰς πρόκειται νὰ μεταβῇ εἰς Ἀράπην ὁ διάσημος Ῥῶσσος ζωγράφος καὶ ἐξ ἀρμενίων ἕλκων τὸ γένος Ὀχανὲς Ἀϊβαζόβσκης, ὅπως ἴδῃ τὰ μέχρι τοῦδε σωζόμενα ξόανα τῶν ἡμετέρων πλοίων τῶν καταναυμαχησάντων τὸν τουρκικὸν στόλον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ **1821**. Ἐπίσης θέλει ἐκ τοῦ σύνεγγυς παρατηρήσει τὴν θέσιν τῆς ναυμαχίας τῆς Σαλαμῖνος. — Τὴν πρωΐαν τῆς προχθὲς τρίτης κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ τὸ τορπιλλοφόρον «Ψαρά», φέρον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἓξ τορπιλλοφόρους, αἵτινες θὰ τοποθετηθῶσιν εἰς τὰ πολεμικὰ ἡμῶν πλοῖα. Φέρει δύο περιστροφικὰ τηλεβόλα Κρούπ τῶν 12 ὑφεκατομέτρων, τὸ ἓν ἐπὶ τῆς πρώρας καὶ τὸ ἕτερον ἐπὶ τῆς πρύμνης.— Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν ἐνθυμοῦνται ἐν Μεσολογγίῳ, γράφει ἡ «Δυτικὴ Ἑλλάς», πλημμύραν παρομοίαν πρὸς τὴν τῆς παρελθούσης τετάρτης. Τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς πόλεως κατεκλύσθη ὑπὸ τῶν ὑδάτων, πολλαὶ δὲ οἰκίαι μετετράπησαν εἰς τερπνὰς νήσους· ἔβλεπέ τις εἰς τὰς εἰσόδους τῶν οἰκιῶν τούτων προσδεδεμένα διαμετακομιστικὰ πλοιάρια, δι' ὧν συνεκοινώνουν οἱ ἐν αὐταῖς κατοικοῦντες. — Ἀπὸ τῆς αὔριον ἄρχεται ἐκτελούμενον τὸ νέον δρομολόγιον τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοΐας. Κατ' αὐτὸ μεταβάλλονται αἱ ἡμέραι καὶ ὧραι τῶν ἀπόπλων καὶ κατάπλων τῶν ἀτμοπλοίων ἐν πάσαις ταῖς γραμμαῖς. — Τὴν ἔναρξιν τοῦ «Κουρμπὰν Βαϊρὰμ» ἀνήγγειλαν ἐν Λαρίσσῃ, διαταγῇ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς κατοχῆς, ἑπτὰ κανονοβολισμοί.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1859.

Ποῖος εἶμαι τὸ γνωρίζεις·
Τί, ἐπίσης τὸ εἰξεύρεις.
Ὅπου ῥίψῃς ἓν σου βλέμμα,
Εἶνε εὔκολον νὰ μ' εὕρῃς.
Μὲ τοὺς εὐλαβεῖς μ' ἀκούουν
καὶ μὲ βλέπουσι κυρίως·
μ' εὐεργέτην πλὴν κανένα
δὲν μὲ βλέπουσι τελείως.
Μετὰ διαβόλων τρέχω
καὶ μετὰ τῶν βρυκολάκων,
καὶ φωνάζω ποῖον εἶμαι
ἀπὸ τ' ἄκρα τῶν αὐλάκων.
Εἰς τὴν κολυμβήθραν μέσα
μ' ἄλλους δέκα ἐβαπτίσθην
μὲ χριστιανὸν κανένα
πώποτε δὲν ἐσχετίσθην.

1860.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων Ἆρα — ναὶ — χᾶν σχημάτισον τὸ ὄνομα ἑλληνικῆς τινος ἐπαρχίας.

1861.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

. . Σ
. . -
Σ . Σ

1862.

Souvent on me ravit, mais toujours je demeure,
Sans passer dans les mains de celui qui me prend,
Je suis le plus petit, mais je suis le plus grand,
Et l'on ne me peut voir, qu'aussitôt je ne meure.

ΛΥΣΕΙΣ

1885. Λαοδίκεια, (Ὅδε — κοιλία — ἀεὶ — ἄδεια — αἰκία — δειλία — διὰ — ἐλαία — δέκα — Ἕκλα).

1886.

Α Λ Λ Α
Λ Ε Ω Ν
Λ Ω Β Η
Α Ν Η Ρ

1887. Βουκέφαλος. — **1888.** Le ver-luisant.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

29 Ὀκτωβρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 29 Ὀκτωβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσιον εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 0/0 Χρ. Φρ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	370
» 60,000,000 τῶν 6 ,, »	120,000	—	20 Ἰα. Ἀπ. Ἰουλ. Ὀκ.	20 Δεκ. Μαρ. Ἰουν. Σεπ.	30.—	392 1/2	500	438
» 26,000,000 τῶν 6 ,, »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	421
» 28,000,000 τῶν 9 ,, Δρ.	40,201	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	25.20	224.—	280	299
» 28,000,000 τῶν 8* ,, »	59,799		15 » 15 »	15 » 15 »	20.—	200.—	250	290
» 10,000,000 τῶν 6 ,, Φρ.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	210
» 6,000,000 τῶν 6 ,, Δρ.	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	117
» 4,000,000 τῶν 8 ,, »	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	286
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι Ἐθνικῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου Φρ.	—	—	—	—	—	—	—	125

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματευθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . Δρ	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,060
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . Φρ.	25,000,000	15,000,000	—	15 » 15 »	8.88	300	393
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. »	5,000,000	4,000,000	88,810	20 » 20 »	4.30	100	149
Ἀσφαλισ. Ἑταιρία ὁ Ἀρχάγγελος »	15,000,000	3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.—	100	66
Ἑταιρία Μεταλλουργείων Λαυρίου »	20,000,000	11,000,000	—	Ἰανουάρ. καὶ Ἰούλ.	5.—	140	163
Σιδηρόδρομ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς »	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	8.—	160	297
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . . Δρ.	—	—	—	—	—		128
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Φοῖνιξ». »	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
» » ἡ «Ἀγκυρα». »	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . »	2,000,000	527,200	42,294	20 Ἀπριλίου	16.66	200	

Συναλλάγματα

Λονδίνου . . .	Τραπεζικὸν	3μην.	29.20
» . . .	Ἐμπορικὸν	,,	29.00
Γαλλίας—Ἐθνικῆς	Τραπέζης	3μῆ.	1.17
» »	Ἐμπορικὸν	3μην.	1.15

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.30
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	27.00
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (27 Ὀκτωβρ.) Ἐμ. 29-29.20.
Κερκ.-Λονδ. 3μ. (27 Ὀκτωβρ.) ,, 29.15-29.20.

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ (28 Ὀκτωβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρ. Τουρκίας	φρ.	56
Ἑλληνικὸν δάν. τῶν 8 0/0.	,,	252
,, ,, 9 0/0.	,,	262
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	157
Λονδίνου 3 μηνῶν . . .	γρ.	108 3/4 - 108 7/8
Παρισίων 3 ,, . . .	φρ	23.25 - 23.30
Λίρα Ἀγγλικὴ . . .	γρ.	109 12/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 10/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (3 Νοεμβρ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο.		118.60
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.90
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.37
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (4 Νοεμρ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο.		118.40
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.80
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.36
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Νοεμβρίου)

Λονδίνου διαπ. ἐνόψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.23-25.28
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.50-132.50

Τόκος προεξοφλήσεως

Ἀμστερδαμ	4 0/0	Βιέννης	4 0/0
Βερολίνου	5 1/2 0/0	Λονδίνου	5 0/0
Μαδρίτης	4 0/0	Παρισίων	4 0/0
Πετρουπόλεως	6 0/0	Ῥώμης	4 0/0

Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Σ. Τ. Σμύρνην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ φύλλα τῆς «Ἑστίας» καὶ τὸ παραγγελλόμενον βιβλίον θέλομεν σᾶς πέμψει διὰ τοῦ προσεχοῦς ταχυδρομείου.—Ἐπαρχιώτῃ. Πάτρας. Δριμεῖα ὀλίγον, ἀλλὰ δικαία ἡ παρατήρησις. Διότι τὸ νὰ εἴπῃτε περὶ κυρίας ὅτι ἦτο ὡραία εἶνε φιλοφρόνημα, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει πως πρὸς ἐπιτάφιον λόγον. — κ. Δ. Ν. Ὀδησσόν. Νέα σειρὰ ἀπεστάλη πρὸς τὸν κ. Κ. Τ. καθ' ἣν διεύθυνσιν μᾶς σημειόνετε. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ἐνεργείας σας. — κ. Ν. Δ. Σύρον. Θὰ δημοσιευθῇ εἰς προσεχὲς φύλλον τῆς «Ἑστίας». — κ. Φ. Δ. Πειραιᾶ. Δι' ἔλλειψιν χώρου, καὶ πρὸς τούτοις καὶ διὰ τὸ ἀκατάλληλον τοῦ πράγματος.—Ν-?. Ἀθήνας. Πολλὰ εἶνε πραγματικά· τὰ πλειότερα ὅμως ῥίπτονται μόνον ὡς δέλεαρ πρὸς ἄγραν συνδρομητῶν. Οἱ Ἀμερικανοὶ μάλιστα ἐν τούτῳ δὲν ὑποχωροῦσι καὶ πρὸ αὐτοῦ τοῦ γελοίου· καὶ τελευταῖον μόλις ἐφημερὶς νεοσύστατος ἐν Ohio δὲν ἐδίστασε νὰ δημοσιεύσῃ τὴν ἑπομένην δήλωσιν· «Ἡ διεύθυνσις τῆς ἐφημερίδος εἰδοποιεῖ ὅτι συνῆψε συμβόλαια μὲ πολλὰς πλουσίας κληρονόμους, δεσποινίδας καὶ χήρας, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, αἵτινες ἀνεδέχθησαν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ προσφέρωσι τὴν χεῖρά των ἢ εἰς μόνους τοὺς γινομένους συνδρομητὰς ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς τὴν ἐφημερίδα ἡμῶν!». — κ. Ι. Κ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐξ ὅλων ὁ Γ. Δ. Τὴν αὐτὴν γνώμην περὶ τῶν δημοσιευθέντων ἠκούσαμεν καὶ παρ' ἄλλων· προσεχῶς δὲ θέλομεν δημοσιεύσει καὶ ἄλλα οὐχ ἧττον ὡραῖα ἔργα του. — Φιλολόγῳ. Ἀθήνας. Ἔχετε δίκαιον. Ἦτο τυπογραφικὸν σφάλμα προελθὸν ἐκ πλάνης τοῦ διορθωτοῦ, θελήσαντος νὰ θέσῃ ἑλληνιστὶ τὸ λατινικὸν ὄνομα.—κ. Ι. Κ. Τ. Ὕδραν. Ὀρθότατα, ἀλλὰ ἔφθασαν ἀργά. — Καν Α*. Τραπεζοκόμους τοὺς ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι, οἱ ὁποῖοι, πολυτελέστεροι ἐν πολλοῖς τῶν σημερινῶν, εἶχον ἰδίαν τάξιν ὑπηρετῶν διὰ τὴν τράπεζαν. — κ. Ε. Τ. Μυτιλήνην. Τὴν παραλαβὴν τῶν χρημάτων σᾶς ἀνηγγείλαμεν καὶ προηγουμένως. ἐγράψαμεν δὲ καὶ πρὸς τὸν αὐτόθι κ. Γ. Ι. — κ. Α. Β. C. Βραΐλαν. Τὸ βιβλίον ἀπεστάλη. — *** Καλάμας. Ὅπως θέλετε. Διότι δι' οἱουδήποτε καὶ ἂν τὸν κοσμήσητε ἐπιθέτου κατὰ τὴν σύστασιν — σεβάσμιος, αἰδεσιμώτατος, ἅγιος κ.τ.τ.— οὐδεὶς φόβος μὴ τοῦ ἀποδώσητε τιμὴν παρ' ἀξίαν. — κ. Μ. Δ. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. Μένουσι δ' ἔτι εἰς βάρος σας τὰ ταχυδρομικὰ τέλη, δραχ. 3. — κ. Α. Π. Κέρκυραν. Ἁρμοδιώτερον ἠδύνασθε νὰ ἀπευθυνθῆτε εἰς πολιτικὴν ἐφημερίδα. Ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δὲν ὑπάρχει χῶρος διὰ τοιαύτας δημοσιεύσεις.— Δημοκρίτῳ. Τὸ ἴδιον ἤρχισε νὰ συμβαίνῃ καὶ παρ' ἡμῖν· διότι οἱ ἄνδρες λησμονοῦσι τὸ ἀξίωμα ὅτι αἱ γυναῖκες πρέπει να θεωρῶνται ὡς συνταγματικοὶ βασιλεῖς —νὰ βασιλεύωσιν, ἀλλὰ νὰ μὴ κυβερνῶσι.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.—Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Digitized by Google

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Παναγιώτου Δοξαρᾶ περὶ ζωγραφίας, χειρόγραφον τοῦ ΑΨΚΣΤ', νῦν τὸ πρῶτον μετὰ προλόγου ἐκδιδόμενον ὑπὸ Σ. Π. Λάμπρου. — Ἀθῆναι, 1871. Δρ. 2, 50.

Τὰ κατὰ τοὺς οἰκιστὰς τῶν παρ' Ἕλλησιν ἀποικιῶν καὶ τὰς αὐτοῖς ἀπονεμομένας τιμὰς καὶ προνομίας. Dissertatio inauguralis historica.- Lipsiæ. MDCCCLXXIII Δρ. ν. 2.

Αἱ Ἀθῆναι περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος κατὰ πηγὰς ἀνεκδότους, διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ τοῦ μαθήματος τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ. —Ἀθήνησι. 1878. Δρ. ν. 3.

Λόγος εἰσιτήριος εἰς τὸ μάθημα τῆς ἑλλ. ἱστορίας, ἐκφωνηθεὶς τῇ 30 Μαρτίου 1878.—Ἀθήνησι. 1878. Δρ. ν. 1.

Περὶ Κύπρου (παράρτημα τῆς «Ἑστίας»). —Ἐν Ἀθήναις. 1879. Λ. 10.

Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου τὰ σωζόμενα. Τόμος Α'. Ἐν Ἀθήναις. 1879.—Τόμος Β' μετὰ τῆς Εἰσαγωγῆς ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ. Ἐν Ἀθήναις. 1880. Δρ. ν. 30.

Collection de romans Grecs en langue vulgaire et en vers d'après les manuscrits de Leyde et d'Oxford. — Paris. Maisonneuve. 1880. Δρ. ν. 20.

Ἔκθεσις πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀποστολῆς αὐτοῦ τὸ θέρος τοῦ 1880 (ἐξηντλήθη). Δρ. ν. 3.

Τὰ ἀνωτέρω σημειούμενα βιβλία πωλοῦνται ἐν μὲν Ἀθήναις παρὰ Karl Wilberg, τοῖς καταστήμασι Κορομηλᾶ καὶ τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», ἐν Παρισίοις παρὰ Maisonneuve et Cie καὶ ἐν Βερολίνῳ παρὰ S. Calvary.

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ

Κερκυραϊκὰ ἀνέκδοτα ἐκ χειρογράφων ἀποκειμένων ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις Ἁγίου Ὄρους, Μονάχου, Κανταβριγίας καὶ Κερκύρας.

Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου συλλογὴ τῆς περὶ ζῴων ἱστορίας κατὰ τὰ ἐν Παρισίοις καὶ Ἁγίῳ Ὄρει ἀπόγραφα ἐκδιδομένη ἐν Βερολίνῳ, δαπάναις τῆς αὐτόθι Ἀκαδημείας.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ

ÉMILE ISAMBERT

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

Τιμὴ δραχ. νέαι 5.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ
ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΑΝΔΡΟΣ, ΚΕΩΣ.

(Μετὰ δύο γεωγραφικῶν πινάκων)

Τιμὴ δραχ. νέαι 5.

LA MODE FRANÇAISE

37-Rue de Lille, à Paris-37.

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 15.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ

Εἰκονογραφημένη ἐφημερίς, ἐκδιδομένη κατὰ Σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16.

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ

1) **Ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ Κοραῆ ἐκδοθέντα ἔργα,** τόμοι περίπου 50.

2) **Ὁλόκληρος σειρὰ τῆς «Πανδώρας»,** τοῦ γνωστοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος. Τόμοι 22.

3) **Πλήρης σειρὰ τοῦ «Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου»** τοῦ Βρετοῦ. Τόμοι 9.

4) **Σειρὰ τῆς ἐν Τεργέστῃ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Κλειοῦς»,** περιλαμβάνουσα τὰ φύλλα 10 ἐτῶν.

5) Ἡ **«Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως»** τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1833—καὶ 1878.

Πάντα καλῶς δεδεμένα καὶ τηρούμενα.

Πληροφορίαι δίδονται εἰς τὴν Διεκπεραίωσιν τῆς «Ἑστίας».

ΕΚΠΟΙΗΣΙΣ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΛΗΣ

Ἐν τῷ καταστήματι Ι. Κ. Μοάτσου.

Τὸ κατάστημα ἐκποιεῖ τὰ εἴδη ταῦτα, καθόσον θὰ παύσῃ τοῦ λοιποῦ νὰ τὰ ἐμπορεύηται.

Δὲν πωλεῖ μικρότερα ποσὰ δεσμίδος χάρτου, ἑκατοστύος φακέλλων, γρόσσης πενῶν, δωδεκάδος μολυβδοφόρων κτλ.

Εἰς τοὺς μεταπωλητὰς γίνεται σχετικὸς ἐκπεσμός.

Ὁδὸς Σταδίου, ἀπέναντι τῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης.

LE MESSAGER
D'ATHÈNES

JOURNAL INTERNATIONAL POUR L'ORIENT

Paraissant tous les Jeudis soir.

Abonnements

Grèce, un an	35	fr.
» six mois	20	»
Étranger, un an	40	»
» six mois	25	»

Nicolai Rigaltii **Glossarium** τακτικὸν μιξοβάρβαρον de verborum significatione, quæ ad novellas Imp. qui in Oriente post Justinianum regnaverunt, de re militari Constitutiones pertinent. Lutetiæ. Ἔτος 1601. — Τιμὴ δραχ. 12.

Bonaparte et les Grecs par Mme Louise Sw. Belloc, suivi d'un tableau de la Grèce en 1825 par le Comte Pecchio. 1826. Δεδεμένον. — Τιμὴ δρ. 4.

Oeuvres de Bourdalou εἰς τόμους τρεῖς δεδεμένους· — Τιμὴ δραχ. 20.

Io. Gorræi parisiensis : **Definitionum Medicarum libri** XXIIII literis Grecis distincti ab Authore ante obitum recogniti. 1578. Δεδεμένον. — Τιμὴ δραχ. 15.

Wanderung durch das alte Athen und seine Umgebungen mit Berücksichtigung seines jetzigen Zustandes, κ.τ.λ. Von G. Braum. 1327. Δεδεμένον. — Τιμὴ δραχ. 3.

Historische und malerische Wanderung in Griechenland. Von I. M. Braum. Δεδεμ. — Δρ. 4, 50.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω βιβλία πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας».

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 254. — 8 Νοεμβριου 1881. — Λεπτα 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς ἀρχόμεθα τῆς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιεύσεως ἑνὸς τῶν ἀρίστων διηγημάτων, «τῆς Δεσποινίδος Λασεγλιέρ», τοῦ Γάλλου ἀκαδημειακοῦ Ἰουλίου Σανδῶ, οὗ τινος καὶ ἄλλο ἐξαίρετον ἔργον «τὴν Μαγδαληνὴν» ἐδημοσίευσε πρὸ διετίας ἡ «Ἑστία». Τὴν μετάφρασιν τοῦ νῦν δημοσιευομένου διηγήματος ἐφιλοπόνησε λίαν εὐμενῶς χάριν τῆς «Ἑστίας» ἡ λογία δεσποινὶς Ἀρσινόη Γ. Παππαδοπούλου.

— Ἐν τῇ «Revue Politique et Littéraire» τῶν Παρισίων δημοσιεύεται ἐπίκρισις εὐμενής, καὶ ὑπὸ πνεῦμα λίαν φιλελληνικόν, τῆς ὑπὸ τῆς κυρίας Juliette Lamber πρό τινος ἐκδοθείσης μελέτης περὶ τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων ποιητῶν.

— Δεκάτη τρίτη ἔκδοσις τοῦ «Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ» τοῦ Brockhaus ἤρξατο δημοσιευομένη ἐν Λειψίᾳ κατὰ φυλλάδια, πωλούμενα πρὸς 50 φοίνικας ἕκαστον. Τὸ 1 φυλλάδιον ἐξεδόθη ἤδη, τὸ δ' ὅλον ἔργον θέλουσιν ἀποτελέσει 240 τοιαῦτα φυλλάδια.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἀνακάλυψις καὶ προσεχὴς δημοσίευσις ὁλοκλήρου ἀλληλογραφίας τοῦ Γκαῖτε, ἀπευθυνομένης πρός τινα φέροντα τὸ ὄνομα Müller, οὗ τινος ὅμως δὲν ἠκριβώθη ἔτι ἡ ταυτότης, διότι πολλοὶ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ὑπῆρξαν σύγχρονοι τοῦ Γκαῖτε.

— Ἓν τῶν ἀρχαίων πανεπιστημίων τῆς Εὐρώπης εἶνε καὶ τὸ τῆς Βιέννης, πολλῆς ἀπολαῦον φήμης ἀπὸ δύο ἤδη αἰώνων. Τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον συχναζομένων, ἀριθμεῖ δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος τακτικοὺς μὲν φοιτητὰς 3.457, ἀκροατὰς δὲ ἐκτάκτους 594. Ἐκ τῶν Σχολῶν ἡ τοὺς πλειοτέρους φοιτητὰς ἀριθμοῦσα εἶνε ἡ νομική, ἤτοι 1.789, μεθ' ἣν ἔρχεται ἡ ἰατρική, εἰς ἣν φοιτῶσιν 988. Εἰς τούτους πρέπει νὰ προστεθῶσιν ἔκτακτοι ἀκροαταὶ δι' ἐκείνην μὲν τὴν Σχολὴν 148, διὰ ταύτην δὲ 171· πρὸς δὲ τούτοις εἰς τοὺς τῆς ἰατρικῆς περιλαμβάνονται καὶ 127 φοιτηταὶ τῆς φαρμακευτικῆς. Εἰς τὴν φιλοσοφικὴν Σχολὴν ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένοι τακτικοὶ μὲν φοιτηταὶ 491, ἔκτακτοι δὲ 124.

Οἱ φοιτηταὶ οὗτοι προέρχονται οὐ μόνον ἐκ τῆς Αὐστροουγγαρίας, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν γερμανικῶν χωρῶν. Οἱ ἐκ τῆς ἄλλης Εὐρώπης προερχόμενοι ἀριθμοῦνται οὕτω· ἐκ τῆς Ἰταλίας 28, ἐκ τῆς Ῥωσσίας 41, ἐκ τῆς Ῥουμανίας 71, ἐκ τῆς Τουρκίας 6, ἐκ τῆς Ἐλβετίας 8, ἐκ τῆς Σερβίας 15, ἐκ τῆς Ἑλλάδος 4, ἐκ τῆς Δανίας 2, εἷς δὲ καὶ ἐκ τοῦ Μαυροβουνίου. Ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης σπουδάζουσι πρὸς τούτοις 35 Ἀμερικανοὶ φοιτηταί, 5 ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ 3 ἐκ τῆς Ἀφρικῆς.

— Ἡ βασίλισσα τῆς Ῥωμουνίας Ἐλισσάβετ, ἥτις εἶνε γνωστὴ ὡς ποιήτρια εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν κοινὸν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Carmen Sylva μέλλει νὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς συλλογὴν πρωτοτύπων αὐτῆς ποιήσεων ὑπὸ τὸν τίτλον «Καταιγίδες». Ἡ συλλογὴ αὕτη θὰ περιέχῃ τέσσαρα ἐπύλλια.

— Κατὰ τὰ προσεχῆ Χριστούγεννα ἐκδοθήσεται ἐν Ἀγγλίᾳ ἔργον ζωγραφικὸν τῆς ἡγεμονόπαιδος Ἀλίκης, τῆς νεωτάτης θυγατρὸς τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας. Τὸ βιβλίον θὰ περιέχῃ παραστάσεις ὑδρογραφικὰς (aquarelles) τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἔτους παριστανομένων δι' ἀνθέων.

— Τὸ προσεχὲς συνέδριον τῶν Ἀσιανολόγων θέλει συγκροτηθῇ τῷ 1884 ἐν Λουγδούνῳ τῆς Ὁλλανδίας.

Πανηγυρικώτατα ἐτελέσθησαν ἐν Μεσολογγίῳ τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Βύρωνος. Τὰ τῆς ἑορτῆς ταύτης, ἂν καὶ ὀλίγον βραδέως, κατὰ καθῆκον συνοψίζομεν ἐνταῦθα ἐκ περιγραφῆς, δημοσιευομένης ἐν τῇ «Δυτικῇ Ἑλλάδι» τοῦ Μεσολογγίου. Ἡ πόλις ὁλόκληρος εἶχε καθωραϊσθῆ, πάντα δὲ τά τε δημόσια καὶ τὰ ἰδιωτικὰ καταστήματα ἐκοσμοῦντο διὰ σημαιῶν, δαφνῶν καὶ στεφάνων. Ἡ πρὸ τοῦ κήπου τῶν Ἡρώων πλατεῖα, ἐν ᾗ ἐτελέσθη ἡ ἑορτή, ἐκοσμήθη διὰ μεγαλοπρεποῦς ἀψῖδος εἴκοσι κιόνων μυρτοστολίστων. Ἰδιαιτέρως ἐκοσμήθη ὁ τύμβος, ὑφ' ὃν ἐτάφησαν τὰ σπλάγχνα τοῦ λόρδου Βύρωνος. Διότι ἐπ' αὐτοῦ ἐναπετέθη τὸ πιεστήριον τῶν «Ἑλληνικῶν Χρονικῶν», τῆς ἐφημερίδος ἐκείνης, ἥτις ἐξεδίδετο ἐν μέσῳ τῶν μαχῶν τῆς ἐπαναστάσεως, φέρον τὸ ὄνομα τοῦ φιλέλληνος συντάκτου αὐτῆς Ι. Μάγερ. Τὸ βῆμα, ἀφ' οὗ ἔμελλον νὰ ἐκφωνήσωσι τοὺς πανηγυρικοὺς των οἱ ῥήτορες, ἱδρύθη ἐπὶ ἑνὸς τῶν κανονίων, ἅτινα κατὰ τὴν ἔνδοξον πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τῶν Τούρκων. Δεξιὰ δ' ἵστατο ὁ ἀνδριὰς τοῦ Βύρωνος κεκαλυμμένος ὑπὸ δύο σημαιῶν, ἑλληνικῆς καὶ ἀγγλικῆς. Πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου τῆς 25 Ὀκτωβρίου χιλιάδες ἀνθρώπων παντὸς φύλου καὶ πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας ἐπλημμύρησαν τὰς ὁδούς, καὶ οἱ μὲν μετέβαινον εἰς τὸ Ἡρῷον, οἱ δ' εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐν ᾧ εἶχον παρευρεθῇ αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ τῆς πόλεως, ὁ διοικητὴς τῆς δυτικῆς ναυτικῆς μοίρας κ. Μ. Κανάρης μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του, τὸ προεδρεῖον τοῦ συλλόγου «Βύρωνος» καὶ ὅλοι οἱ χάριν τῆς ἑορτῆς μεταβάντες. Μετὰ τὸ μνημόσυνον ὁ ἱερὸς κλῆρος μετὰ τῶν ἐν τέλει, προπορευομένων τῶν μουσικῶν καὶ ἀκολουθοῦντος τοῦ λαοῦ, μετέβησαν εἰς τὸ Ἡρῷον. Ἑκατέρωθεν τοῦ ἀνδριάντος παρετάχθη ἀπόσπασμα τῶν ἐκ τοῦ ἀτμοδρόμωνος «Ἑλλάδος» ναυτῶν καὶ τὰ ἐν Μεσολογγίῳ τάγματα. Ἐπὶ δὲ τῆς πλατείας τοῦ στρατῶνος εἶχε παραταχθῇ τὸ πυροβολικόν. Παρὰ τὸν ἀνδριάντα εἰς δύο στίχους λαμπρὸν ἀπετέλουν θέαμα τὰ κοράσια τοῦ παρθεναγωγείου λευχειμονοῦντα καὶ περιδεδεμένα κυαναῖς ταινίαις. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς λαμπρᾶς ταύτης ὁμηγύρεως, καὶ ἐνώπιον χιλιάδων λαοῦ ψάλλεται ἤδη δέησις καὶ ἁγιασμός. Καὶ τέλος τὰ βλέμματα ὅλων ὑπὸ ἁγίας μαρμαρυγῆς ἀπαστράπτοντα στρέφονται πρὸς τὸν ἀνδριάντα, αἱ καρδίαι ὅλων ἀναπάλλονται, ἐν συγκινήσει ἀναμένουσι νὰ ἴδωσι τὸν Βύρωνα, τὸν λόρδον Βύρωνα, τὸν φιλέλληνα, τὸν ποιητήν, τὸν ὡραῖον Βύρωνα. Ὁ δημαρχεύων πάρεδρος κ. Ζαρακανέλης καὶ ὁ μηχανικὸς τοῦ δήμου κ. Σέχος ὡρισμένοι διὰ τὴν ἀποκάλυψιν καταλαμβάνουσι τὴν κατάλληλον θέσιν, καὶ ἀκούεται ὁ νομάρχης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας λέγων: «Ἀποκαλύψατε τὸν Βύρωνα, καὶ ἂς ἀποκαλυφθῶμεν ἀπαξάπαντες ἐνώπιον τοῦ μεγαλομάρτυρος τούτου τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ἐπαναστάσεως, μεγάλου τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτου». Ἐν τῷ ἅμα αἱ δύο σημαῖαι περιεπτύχθησαν, ἤρθησαν, καὶ ἔλαμψεν ἐν τῷ Ἡρώῳ ἡ περικαλλὴς τοῦ Βύρωνος μορφή, ἱσταμένου πλέον ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου, ἐφ' οὗ ἡ καρδία του εὗρεν ἀνάπαυσιν μετὰ τόσας ὀδύνας καὶ τρικυμίας. Τὰ τηλεβόλα τότε ἐκρότησαν καὶ αἱ μουσικαὶ ἔψαλλον τοὺς ὕμνους. Μετὰ τοῦτο ὡμίλησε πρῶτος ὁ πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου κ. Τσαγκαράκης πρᾳότατον καὶ συγκινητικὸν σύντομον λόγον. Εἶτα ἀπὸ μέρους τοῦ συλλόγου «Βύρωνος» ὁ πρόεδρος κ. Ῥαζῆς, εἶτα ὁ ὑφηγητὴς κ. Νεοκλῆς Καζάζης διὰ καλλιεποῦς ὁμιλίας ἀνέπτυξε μὲ λαμπρὰς εἰκόνας τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Βύρωνος ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Τέλος δὲ ὁ ποιητὴς κ. Ἀχιλλεὺς Παράσχος ἀπήγγειλε μετὰ συγκινήσεως καὶ πάθους ποίημα, πολλάκις ἀποσπάσας τὰ δάκρυα καὶ τὰς ζωηρὰς τῶν παρισταμένων ἐπευφημίας, καὶ οὕτω ποιητικώτατα συνεπληρώθη ἡ ποιητικωτάτη αὕτη τελετή.

— Εἰς Ἀθήνας ἀφίκετο, προερχόμενος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ περιώνυμος Ῥῶσσος, ἢ, ἀκριβέστερον, Ἀρμένιος τὸ γένος, ζωγράφος Ἰωάννης Ἀϊβαζόβσκης. Ὁ ἀριστοτέχνης οὗτος, γράφει ὁ «Αἰών», πρῶτον ἤδη ἐπισκέπτεται τὴν Ἑλλάδα· διότι ἡ εἰς τὸ Σούνιον προσέγγισις αὐτοῦ ἐν ἔτει 1849, συνοδεύοντος τὸν Μέγαν Δοῦκα Κωνσταντῖνον, δὲν ἦτο ἐπίσκεψις. Κατῆλθε δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπί τινα χρόνον θὰ διαμείνῃ ἐνταῦθα, διότι σκοπεύει νὰ συνθέσῃ δύο εἰκόνας, ἀναφερομένας εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα. Φαίνεται, ὅτι ἐκ μὲν τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος θὰ εἰκονίσῃ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἐκ δὲ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος τὴν παρὰ τοῦ Κανάρη πυρπόλησιν τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδος. Διότι εἰδικῶς εἶνε ζωγράφος ναυμαχιῶν, πολλὰς ῥωσσικὰς ναυμαχίας γράψας καὶ θαλασσίων ἀπόψεων, διαπρέπων ἐν τούτῳ ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ζωγράφων τῆς πατρίδος αὐτοῦ καὶ τῆς Εὐρώπης ὅλης. Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι δὲν θὰ περιορισθῇ εἰς τὰς δύο εἰκόνας ταύτας· ἡ καλλονὴ τοῦ ἀθηναϊκοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς φύσεως τῆς πέριξ τῆς πρωτευούσης ἡμῶν, καὶ τῶν μνημείων της ἡ ποιητικὴ λαμπρότης, τόσῳ κατεγοήτευσαν καὶ ἐνέπνευσαν αὐτόν, ὥστε ἐν τῷ νῷ συνέλαβε συνθέσεις περὶ τῆς Ἀκροπόλεως ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς πανσελήνου καὶ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, μακρόθεν ἐκ τοῦ Πειραιῶς ὁρωμένης, κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. Τὰ νέα ἔργα αὐτοῦ ταῦτα ὁ κ. Ἀϊβαζόβσκης θέλει ἐκθέσει ἐν Λονδίνῳ, ὅπου ἔχει ἴδιον μουσεῖον. Ἐπειδὴ δὲ φέρει μεθ' ἑαυτοῦ εἰκόνας του τι-

Digitized by Google

νάς, τέσσαρας, ἐὰν μὴ πλανώμεθα, μεγάλας, καὶ ἄλλας μικροτέρας, ἀπεφάσισε νὰ ἐκθέσῃ ταύτας εἰς τὴν θέαν τοῦ Κοινοῦ, προσδιορίζων τὸ ἐκ τῆς εἰσόδου εἰσπραχθησόμενον ποσὸν ὑπὲρ τῶν ἀπόρων.

— Ὁ κ. Τρ. Μανταφούνης ἀναγγέλλει ὅτι ἀπὸ τῆς 8 Νοεμβρίου ἄρχεται τῆς ἐκδόσεως νομικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματός ὑπὸ τὸν τίτλον «Νέα Θέμις».

— Λίαν προσεχῶς δημοσιεύεται ἡ ἐπ' ἐσχάτων προαγγελθεῖσα νέα ἔκδοσις τῶν «Ἁπάντων» τοῦ Διον. Σωλομοῦ. Ἡ ἔκδοσις αὕτη, γενομένη τῇ δαπάνῃ καὶ ἐπιστασίᾳ τοῦ κ. Χρήστου Σ. Χιώτου, θέλει περιέχει εἰκόνα τοῦ ποιητοῦ, χαραχθεῖσαν ἐνταῦθα καὶ ἄξια προσοχῆς προλεγόμενα.

— Ἐξεδόθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγγελία περὶ ἐκδόσεως βιβλίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Βαυαροῦ ἀξιωματικοῦ ἀπομνημονεύματα τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου» ὑπὸ Χρ. Νέζερ, καθηγητοῦ τῆς γερμανικῆς γλώσσης καὶ τῆς γυμναστικῆς. Τὸ βιβλίον ἀπαρτίσουσι πεντεκαίδεκα καὶ ἐπέκεινα τυπογραφικὰ φύλλα εἰς 16ον, τὸ δὲ τίμημα ἑκάστου ἀντιτύπου ἔσται εἰς ἀργυροῦς μετζιδιές, καταβλητέος ἅμα τῇ παραλαβῇ.

— Ὁ ἐν Σμύρνῃ λόγιος κ. Γεώργιος Δ. Κανάλης, μεταφράσας ἐμμέτρως εἰς τὴν ἀγγλικὴν τὸν «Εὐθύμιον Βλαχάβαν» τοῦ ἀοιδίμου Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου, ἀφιέρωσε τὴν μετάφρασίν του ταύτην τῷ ἡγέτῃ τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ φιλελευθέρου κόμματος κ. Γλάδστωνι.

ΒΙΒΛΙΑ

2466. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 8 Νοεμβρίου 1881. Ἀριθ. 306 (254). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6. 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Βόλος — Πορταρία — Μακρυνίτσα. — Ἡ ἐν τῷ μέλλοντι πολιτεία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου. — Ἡ ἡμέρα ἐκείνη. (Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου de Amicis). — Σημειώσεις περὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ νοσοκομείου Bicêtre. — Τὸ ἐν Earlswood τῆς Ἀγγλίας ἄσυλον τῶν βλακῶν. — Αἱ τελευταῖαι λέξεις τοῦ Κοραῆ. — Ἰνδικὴ ἀστρονομία. — Ἑλένη (ποίησις) ὑπὸ Γ. Δροσίνη. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Πρακτικαὶ γνώσεις (Μέσα πρὸς καθαρισμὸν μεταλλίνων σκευῶν).

2467. **Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους** ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου. Ἔκδοσις δευτέρα. Τόμος πρῶτος. Βιβλίον Α'. Ἀχαιοί. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ. Ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1881. 8ον, σελ. μδ' καὶ 140. [Τὸ πρῶτον τοῦτο τεῦχος τῆς πολυτίμου συγγραφῆς τοῦ σοφοῦ ἡμῶν καθηγητοῦ κ. Παπαρρηγοπούλου συνοδεύουσιν οἱ ἐκδόται διὰ τῆς ἑπομένης δηλώσεως:

«Δευτέρα ἔκδοσις τῆς «Ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους» ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου κατέστη πρὸ καιροῦ ἀναγκαία, διότι οἱ πρῶτοι τρεῖς τόμοι ἐντελῶς ἐξηντλήθησαν· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ τετάρτου, καὶ αὐτοῦ τοῦ πέμπτου ὀλίγα ὑπολείπονται ἀντίτυπα παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ κ. Ν. Νάκῃ. Ἀλλὰ τὸ παρὸν πρῶτον βιβλίον δημοσιεύεται ὡς δεῖγμα μᾶλλον τοῦ πῶς ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς τὴν νέαν τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἔκδοσιν. Ἡ προχειροτέρα παραβολὴ τοῦ βιβλίου τούτου πρὸς τὸ πρῶτον τῆς πρώτης ἐκδόσεως πείθει τὸν ἀναγνώστην ὅτι συνετάχθη ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχῶν ἑτέρων καὶ εἰδήσεων νέων. Τοιαύτην ἀλλοίωσιν δὲν ἐπαγγέλλεται ὁ κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος ὡς πρὸς ὅλον τὸ ἔργον· ἀλλ' ὅλον θέλει βελτιωθῆ οὐσιωδῶς κατά τε τὸ πραγματικὸν μέρος καὶ τὴν μέθοδον τῆς ἀφηγήσεως.

»Ἐνομίσαμεν ἀναγκαίαν τὴν ἐξήγησιν ταύτην, διότι ἡ ἐξακολούθησις τῆς δευτέρας ἐκδόσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν προθυμίαν, μεθ' ἧς τὸ κοινὸν θέλει ὑποδεχθῆ τὸ νῦν ἐκδιδόμενον πρῶτον βιβλίον. Περιττὸν δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὸ συγγραφὴν αὐτοτελῆ περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους ἡμῶν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους.

»Ἐν Ἀθήναις, τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1881»].

2468. **Καρόλου Δελύς: Μυθιστορίαι.** Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ. Τόμος πρῶτος. Ὁ Πέτρος — Ἡ κοιμωμένη ψυχή. (Βιβλιοθήκη «Ἑνώσεως». — Ἀριθ. 1). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως», 1880. 16ον, σελ. 130. Τιμᾶται δραχμῆς νέας.

2469. **Ἀλφόνσου Λαμαρτίνου: Ἐλοΐζα καὶ Ἀβελάρδος.** Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ. (Βιβλιοθήκη «Ἑνώσεως». — Ἀριθ. 2). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως», παρὰ τῇ πλατείᾳ τῆς «Ὁμονοίας». 1881. 16ον, σελ. 75. Τιμᾶται δραχμῆς νέας.

2470. **Ἀδαλβέρτου Σαμισσώ: Πέτρου Σλέμιλ θαυμαστὴ ἱστορία.** Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ. (Βιβλιοθήκη «Ἑνώσεως». — Ἀριθ. 3). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως». 1881. 16ον, σελ. 103. Τιμᾶται δραχμῆς νέας.

2471. **Ὁ Τιμόθεος καὶ ὁ Φιλήμων,** ἱστορία διδύμων χριστιανῶν. Ἠθικὸν διήγημα πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων ὑπὸ Χριστοφόρου Σμίδ. Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ. Ἔκδοσις δευτέρα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἑνώσεως». 1881. 16ον, σελ. 71. Τιμᾶται δραχμῆς νέας.

2472. **Περιήγησις εἰς Κρήτην** ὑπὸ Ἰωσὴφ Χατζηδάκη, ἰατροῦ. Ἐν Ἑρμουπόλει, τύποις Νικολάου Βαρβαρέσου. 1881. 16ον, σελ. 116. Τιμᾶται δραχ. ν. 2.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1863.

Εἶμ' ἄψυχον, εἶμ' ἄφωνον·
Ἀλλ' ἅμα σὺ θελήσῃς,
Φωνὴν καὶ γονιμότητα
Μοὶ χορηγεῖς ἐπίσης.
Γεννῶ μου τὴν γενέτειραν,
Καὶ ταχυτέρους βέλους
Ἐκπέμπω τοὺς ἐκγόνους μου
Καταστροφῆς ἀγγέλους.
Ἀόρατος, ἀέριος
Ὁ ἄγριός των δρόμος,
Εἶν' ἡ πνοή μου θάνατος
Καὶ ἡ φωνή μου τρόμος.
Διάφορον τὸ μέγεθος,
Τὴν δύναμιν, τὸ σχῆμα,
Πολλῶν ἀνθρώπων ἤνοιξα
Ἀπονητὶ τὸ μνῆμα.
Ἐὰν μὲ δεξιότητα
Μὲ κόψῃς ἐκ τῆς μέσης,
Πῦρ καὶ χαλκὸν παράγουσιν
Αἱ δύο διαιρέσεις.
Καὶ ἂν τοὺς δύο πόλους μου
Ἑνώσῃς εἰς ἓν ὅλον,—
Παράδοξον, πλὴν ἀληθές—
Γεννῶ τὸν ἕνα πόλον.

1864.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.]

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

.
. . Ν
. . Ν . .
. . Ν . . . Σ
Ν . . . Σ
. . Σ
Σ

1865.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων λύτρα — ἀκτὶς — μὴν σχημάτισον ἀρχαῖόν τι ἑλληνικὸν ὄνομα.

1866.

Je viens sans qu'on y pense,
Je meurs en ma naissance ;
Et celui qui me suit,
Ne vient jamais sans bruit.

ΛΥΣΕΙΣ

1859.

Τὸ γράμμα β.

1860.

Ἀκαρνανία.

1861.

Φ Ω Σ
Ω Δ Η
Σ Η Σ

1862.

Le cœur.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

5 Νοεμβρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 5 Νοεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορία	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσιον εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἰξοφ.	Τρέχουσα τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 0/0 Χρ. Φρ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	370
» 60,000,000 τῶν 6 ,, »	120,000	—	20 Ἰα. Ἀπ. Ἰουλ. Ὀκ.	20 Δεκ. Μαρ. Ἰουν. Σεπ.	30.—	392 1/2	500	432
» 26,000,000 τῶν 5 ,, »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	421
» 28,000,000 τῶν 9 ,, Δρ.	40,201	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	25.20	224.—	280	300
» 28,000,000 τῶν 8* ,, »	59,799		15 » 15 »	15 » 15 »	20.—	200.—	250	291
» 10,000,000 τῶν 6 ,, Φρ.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	210
» 6,000,000 τῶν 6 ,, Δρ.	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	117
» 4,000,000 τῶν 8 ,, »	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	287
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι Ἐθνικῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου Φρ.	181,791	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουλ. 1 Σεπτ. 1 Νοεμ. 1 Ἰαν. 1 Μαρτ. 1 Μαΐου.	16	362.5	400	125

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματευθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . Δρ.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,090
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . Φρ.	25,000,000	15,000,000	—	15 » 15 »	8.88	300	391
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. »	5,000,000	4,000,000	88,810	20 » 20 »	4.30	100	149
Ἀσφαλισ. Ἑταιρία ὁ Ἀρχάγγελος »	15,000,000	3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.—	100	66
Ἑταιρία Μεταλλουργείων Λαυρίου »	20,000,000	14,000,000	—	Ἰανουάρ. καὶ Ἰούλ.	5.—	140	162
Σιδηρόδρομ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς »	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	8.—	160	297
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . . Δρ.	—	—	—	—	—		128
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Φοίνιξ». »	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
» » ἡ «Ἄγκυρα». »	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν» . »	2,000,000	527,200	42,294	20 Ἀπριλίου	16.66	200	

Συναλλάγματα

Λονδίνου . . .	Τραπεζικὸν	3μην.	29.30
» . . .	Ἐμπορικὸν	,,	29.20
Γαλλίας—Ἐθνικῆς	Τραπέζης	3μη.	1.17
» »	Ἐμπορικὸν	3μην.	1.15 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.40
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	27.10
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν δφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (3 Νοεμβρ.) Ἐμ. 29-29.20.
Κερκ.—Λονδ. 3μ. (27 Νοεμβρ.) ,, 29.30-29.35.

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ (4 Νοεμβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρ. Τουρκίας	φρ.	52 1/2
Ἑλληνικὸν δάν. τῶν 8 0/0.	,,	253
,, ,, 9 0/0.	,,	263
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	156 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν . . .	γρ.	108 3/4 - 109
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23.02 1/2 - 23.27 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ . . .	γρ.	109 16/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 12/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Νοεμβρ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο.		118.70
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.90
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.38
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (11 Νοεμβρ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο.		118.60
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.85
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.39
Ἀργυρᾶ φιορ 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Νοεμβρίου)

Λονδίνου διακ. ἐνόψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.23-25.28
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.50-132.50

Τόκος προεξοφλήσεως

Ἀμστερδαμ	4 0/0	Βιέννης	4 0/0
Βερολίνου	5 1/2 0/0	Λονδίνου	5 0/0
Μαδρίτης	4 0/0	Παρισίων	5 0/0
Πετρουπόλεως	6 0/0	Ῥώμης	5 0/0

Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Τριαστέρῳ κυρίῳ. Συμμορφωθῆτε μὲ τὸ ἑξῆς σοφὸν γαλλικὸν λόγιον: «Il est des gens qui vivent pauvres pour mourir riches; il est bien plus logique de mourir pauvre et de vivre riche». — κ. Δ. Π. Ναύπλιον. Εἶνε ἀδύνατον ταχυδρομικῶς. — κ. Ν. Κ. Μασσαλίαν. «Ἡ διὰ πάσης κοινωνικῆς κλάσεως ἐν Ἑλλάδι διήκουσα φιλομαθὴς δίψα, λέγει πολὺ δικαίως ὁ Μενδελσὼν ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἔχει ἰσχυρὸν αὐτῆς σύμμαχον τὴν ἰσότητα, ἥτις ὑπάρχει πράγματι ἐν Ἑλλάδι. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἤδη ὀλίγον ἐσήμαινεν ἡ διαφορὰ τῆς κοινωνικῆς τάξεως, καὶ αὐτὸς ὁ ἀριστοκρατικώτατος Περικλῆς ἠναγκάζετο πολλάκις νὰ συγκαταβαίνῃ θηρεύων τὴν εὔνοιαν τοῦ ἐσχάτου τῶν προαστείων κατοίκου. Ἡ δημοκρατικὴ αὕτη χροιὰ ἐπικρατεῖ καὶ σήμερον· οὐδεμία δ' ὑπάρχει διακεκριμένη εὐγένεια, περιβεβλημένη προνομίας καὶ μεγάλας κτήσεις, ὡς παρ' ἡμῖν. Ἀλλὰ καὶ τῆς ἀξίας τὴν ἀριστοκρατίαν δὲν ἀνέχεται ὁ Ἕλλην, ὡς δὲν ἀνέχεται τὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ γένους. Πόθεν δ' ἄλλως ἠδύναντο ν' ἀρυσθῶσιν οἱ Ἕλληνες σέβας πρὸς τὴν ἀριστοκρατίαν αὐτῶν; Οὐδέποτε ἔσχον μεσαιῶνα κατὰ τὰς ἡμετέρας ἐννοίας, οὔτε ἱπποτικὰ φρούρια, οὔτε σωματεῖα, οὔτε κληρονομικὰ κατὰ τὰς μεσαιωνικὰς ἐννοίας δικαιώματα. Οἱ ῥαβδισμοὶ τῶν Τούρκων μόνον ἦσαν πάντοτε ὑπὲρ τὰς κεφαλάς των· πρὸ αὐτῶν ἔτρεμον ὑψηλοὶ καὶ ταπεινοί, φαναριῶται, προὔχοντες καὶ λαός, καὶ δι' αὐτῶν ἰσοπεδοῦντο πάντες». — κ Π. Σ. Κύπρον. Τὰ ἐλάβομεν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Μ. Κ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Πρὸς τί; — Μιᾷ κυρίᾳ. Catalogue de Tresse, libraire-éditeur (Galerie du Théatre-Français, Palais-Royal, *Paris*): Deuxième partie: Choix de pièces faciles à jouer en société. — κ.*** Κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους. — κ. Ν. Κ. Σύρον. Ὅπως ἀποφανθῶμεν, ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ πρωτότυπον.— κ. Α. Ι. Π. Κέρκυραν. Εὐχαρίστως. Ἀλλ' ἐννοεῖται, ἐπὶ τῇ προαποστολῇ πάντοτε τοῦ ἀντιτίμου. — Συνδρομητῇ τῆς «Ἑστίας». Σμύρνην. Αἱ ἀπὸ τῆς ἀνόδου τοῦ Γεωργίου εἰς τὸν θρόνον βουλευτικαὶ περίοδοι ἀριθμοῦνται εἰς 8, ὧν μία μόνη, ἡ 7η, συνεπλήρωσε τετραετῆ βίον, ἀλλὰ καὶ αὕτη διελύθη ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐντολῆς της. Αἱ λοιπαὶ πᾶσαι διελύθησαν μετὰ μίαν ἢ δύο μόνον συνόδους κατὰ τὴν ἑξῆς σειράν: Ἡ πρώτη τῷ 1868 ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου Βούλγαρη, ἡ δευτέρα τῷ 1869 ὑπὸ Ζαΐμη, ἡ τρίτη ὑπὸ τοῦ μικτοῦ ὑπουργείου Βούλγαρη-Κουμουνδούρου τῷ 1871, ἡ τετάρτη τῷ 1872 ὑπὸ Δεληγεώργη, ἡ πέμπτη τῷ 1874 ὑπὸ Βούλγαρη, ἡ ἕκτη τῷ 1875 ὑπὸ Τρικούπη, ἡ ἑβδόμη ὑπὸ Κουμουνδούρου τῷ 1879, ἡ ὀγδόη τέλος πάλιν ὑπὸ Κουμουνδούρου τῷ 1881.— κ. Μ. Ρ. Πειραιᾶ. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου. — κ. Κ. Σ. Πάτρας. Ἅπαντα ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. — κ. Ι. Α. Πάτρας. Ἆ! μάλιστα. Μαικῆναι ἔχοντες, ὡς ἔλεγεν ὁ Κάτων, τὴν ὑπερῴαν εὐαισθητοτέραν τῆς καρδίας. — Δημοκρίτῳ. Καὶ διατί να μὴ ἀποτελέσῃ l'événement du jour, ὡς λέγετε; Ἂν ὄχι ἄλλο, τοὐλάχιστον δὲν παραδέχεσθε ὅτι ἔχει ὅσην σημασίαν καὶ ἡ παραίτησις ὑπουργοῦ παρ' ἡμῖν; — κ. Π. Δ. Λ. Βραΐλαν. Τὰ ζητούμενα θέλουσιν ἀποσταλῇ ὑμῖν διὰ τοῦ προσεχοῦς ταχυδρομείου.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν Ἑστίαν καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δημ. Βενετοκλεῖ.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[5 Νοεμβρίου (Πέμπτη) 1881]

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς κατῆλθεν εἰς Ἀθήνας ἐκ Δεκελείας ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, καὶ οἱ μὲν βασιλόπαιδες παρέμειναν ὁριστικῶς ἕνεκα τῶν μαθημάτων των, οἱ δὲ βασιλεῖς ἀνῆλθον πάλιν εἰς Δεκέλειαν, ἔνθα θὰ διατρίψωσιν ἐπί τινας ἔτι ἡμέρας. — Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἐγένετο, κατὰ τὰ προαγγελθέντα, ἡ κατάληψις τοῦ Βώλου καὶ τῶν πέριξ κωμῶν ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Τῇ πρωίᾳ τῆς ἡμέρας ταύτης εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν τοῦ Βώλου δύο λόχοι τοῦ μηχανικοῦ, περὶ τὴν 10 δὲ ὥραν π. μ. τὸ κύριον σῶμα ἐκ 3,000 περίπου ὑπὸ τὸν ἀντιστράτηγον Σοῦτσον. Ἡ ὑποδοχὴ ἦτο λαμπρὰ καὶ ὡραῖος καιρὸς μεγάλως ηὐνόησε τὴν ἑορτήν. Ὁ ἐνθουσιασμὸς ἦτο μέγας, ἀπείρων ἀνθρώπων παρευρεθέντων ἐκ τοῦ Πηλίου καὶ τῶν περιχώρων, ὡς καὶ ἐκ πολλῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος. — Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν ἀπέρχεται ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς εἰς Βῶλον, ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν πόλιν ταύτην καὶ ὁλόκληρον τὸ διαμέρισμα. — Προχθὲς κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ, ἐκ Βώλου ἐπιστρέφουσα, ἡ ὁπλιταγωγὸς «Μπουμπουλίνα», ἐφ' ἧς ἐπέβαινον τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς παραδόσεως διεθνοῦς ἐπιτροπῆς. — Ἐκτὸς τῶν ἐν Ἄρτῃ, Τρικκάλοις καὶ Λαρίσσῃ συστηθέντων γυμνασίων καὶ ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην συστηθησομένου γυμνασίου ἐν Βώλῳ, θὰ διατηρηθῶσι, δημοσίᾳ δαπάνῃ, καὶ ἅπαντα τὰ ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις ὑπάρχοντα τουρκικὰ καὶ ἰσραηλιτικὰ ἐκπαιδευτήρια. — Εἰς τοὺς διευθυντὰς τῶν ἐν Λαρίσσῃ καὶ Τρικκάλοις ἄρτι συστηθέντων γυμνασίων ἀνετέθη παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας νὰ ἐξετάσωσιν ἐπιτοπίως τὰ τῶν ἑλληνικῶν σχολείων τῶν αὐτῶν πόλεων καὶ προτείνουσι τὸν διορισμὸν τοῦ καταλλήλου προσωπικοῦ αὐτῶν. — Διὰ προχθεσινῆς ἐγκυκλίου διαταγῆς ἀποστέλλονται εἰς τὰς ἑστίας των ἐπ' ἀορίστῳ ἀδείᾳ ἅπαντες οἱ ἐθελονταὶ καὶ οἱ κληρωτοὶ οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 62 καταβαλόντες τὰς 100 δραχμάς. — Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος τῆς 16 Ἀπριλίου ε. ε. ὡρίσθη τόπος ἀνεγέρσεως μονίμου πολεμικοῦ ναυστάθμου ἡ ἐπὶ τῆς νήσου Σαλαμῖνος θέσις «Ἀράπης» κατὰ πρότασιν τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργοῦ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γνωμοδοτήσεως τῆς ἐκ Γάλλων ἀξιωματικῶν κληθείσης καὶ ἀποφανθείσης ἐπιτροπῆς. —Ἕνεκα τῆς πληθύος τῶν φοιτητῶν τῆς νομικῆς σχολῆς ἡ πρυτανεία ἀπεφάσισε καὶ ἥνωσε τὴν αἴθουσαν τῆς νομικῆς σχολῆς μετὰ τῆς παρακειμένης αἰθούσης τῆς φιλοσοφικῆς, οὕτω δὲ χωροῦν, καίτοι ὄχι ἀνέτως, οἱ φοιτηταὶ τῆς νομικῆς εἰς τὴν κατὰ πολὺ εὐρυνθεῖσαν αἴθουσάν των. — Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἑταιρίας τῶν ἐνταῦθα ἱπποσιδηροδρόμων γράφει ὅτι λίαν προσεχῶς καταφθάνει εἰς Πειραιᾶ τὸ ὑλικὸν πλείστων γραμμῶν. Ὅτι αἱ ἐργασίαι ὅλων αὐτῶν τῶν γραμμῶν θὰ ἀρχίσωσι ταὐτοχρόνως εἰς τρόπον ὥστε νὰ τελειώσωσιν ἐντὸς μηνός. Ὅτι παρηγγέλθησαν αἱ ἅμαξαι (Grand chic), ὅπως ἡ ὑπηρεσία τῶν πρὸς τὸν σιδηρόδρομον καὶ Πατήσια γραμμῶν ἀρχίσῃ τὸ βραδύτερον κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ἰανουαρίου 1882. Ὅτι παρηγγέλθησαν ἐπίσης τέσσαρες ἀτμομηχαναὶ νέου συστήματος ἄνευ ἑστίας, μὴ παράγουσαι οὔτε θόρυβον οὔτε καπνόν. Ἀκόμη δὲ ὅτι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς γραμμῆς Φαλήρου κατεσκευάσθησαν ὡραιόταται ἅμαξαι ἐκ 50 θέσεων καὶ ὅτι ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ ἑταιρία ἀπεφάσισε νὰ κατασκευάσῃ ἐν Ἀθήναις πρότυπον ἱπποσιδηρόδρομον. — Μεγάλη πλημμύρα ἐγένετο ἐν Μεγάροις τὸ παρελθὸν Σάββατον ἕνεκα ῥαγδαιοτάτης βροχῆς. Οἰκίαι, δένδρα, γέφυραι, ὁδοί, πρόβατα κατεστράφησαν παρασυρθέντα ὑπὸ χειμάρρου βροχῶν. — Τὸ κατάστημα τῶν νοσοκόμων γυναικῶν τὸ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης ἱδρυόμενον προχωρεῖ. Ἅμα συντελεσθέντος τοῦ κτιρίου θέλει συστηθῇ εἶδός τι ἀδελφότητος Ἑλληνίδων νοσοκόμων γυναικῶν κατὰ τὸν τρόπον τῶν Ἀδελφῶν τοῦ Ἐλέους τῶν καθολικῶν, αἵτινες ὑποστηριζόμεναι ὑπὸ τοῦ Καταστήματος καὶ ἐν αὐτῷ πρότερον ἐκπαιδευόμεναι θέλουσι περιποιεῖσθαι καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ νοσηλευομένους πτωχοὺς καὶ ὅπου ἀλλαχοῦ ἤθελον ζητηθῇ.— Ἡ Πανελλήνιος ἀτμοπλοϊκὴ ἑταιρία ἠγόρασεν ἐν Ἀγγλίᾳ δύο ὡραῖα καὶ ταχύτατα νέα ἀτμόπλοια, προωρισμένα ἀποκλειστικῶς καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν συγκοινωνίαν τοῦ Εὐβοϊκοῦ καὶ Ἀργολικοῦ κόλπου, ἐφ' ᾧ καὶ ὠνομάσθησαν τὸ μὲν Εὔριπος, τὸ δὲ Ἀργολίς.— Τὸ ἐπὶ τῆς στατιστικῆς τμῆμα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ἐξέδοτο τεῦχος ἐκ 410 σελίδων περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ κράτους κατὰ τὸ 1879. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν ταύτην ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος ἀνέρχεται εἰς 1,679,270, ἐπῆλθε δ' αὔξησις ἀπὸ τοῦ 1870 κατὰ 271,576 ἄτομα.

LE MESSAGER
D'ATHÈNES

JOURNAL INTERNATIONAL POUR L'ORIENT
Paraissant tous les Jeudis soir.

Abonnements

Grèce, un an	35	fr.
» six mois	20	»
Étranger, un an	40	»
» six mois	25	»

LA MODE FRANÇAISE
37-Rue de Lille, à Paris-37.

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 15.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ
Εἰκονογραφημένη ἐφημερίς, ἐκδιδομένη κατὰ Σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16.

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

Compendium der Chirurgischen Operations—und Verbandlehre von Dr W. Heineke. Δεδεμένον Δρ. 12.

Handbuch der speciellen Augenheilkunde von Dr C. Schweigger. Δρ. 10.

Die rationelle Schweinezucht und Maestung in ihrem wahren Verhaeltnisse zur Landwirthschaft. Von W. Düsterberg. Δρ. 3.

Compendium der Geburtshilfe von G. A. Braun. Ἔκδ. 2α. Δρ. 5.

Lehre der Nahrungsmittel für das Volk. Von Moleschott. Ἔκδ. 3η. Δρ. 3.

Medizinische Neuigkeiten für praktische Aerzte. (Ἐφημερὶς ἰατρικὴ τῶν ἐτῶν 1874 καὶ 1875). Δεδεμένον. Δρ. 7.

Die organische Entwickelung des Menschen nach den neuesten Naturforschungen. Von H. Haurowitz. Δρ. 4.

Handbuch der allgemeinen und speciellen Chirurgie von Pitha und Billroth.— Krankheiten des Hodens. Τεύχη 3. Δρ. 15.

Die allgemeine chirurgische Pathologie und Therapie in fünfzig Vorlesungen. Von Th. Billroth. Ἔκδοσις 6η. Δεδεμένον. Δρ. 12.

Praktische Verbandlehre von Dr Wilhelm Emmert. Ἔκδ. 2α μετὰ 300 ξυλογραφιῶν. Δρ. 7.

Handbuch der allgemeinen Pathologie von Uhle und Wagner. Ἔκδ. 6η. Δρ. 10.

Kraft und Stoff von Ludw. Büchner. Ἔκδ. 14η. Δρ. 5.60.

Aus Natur und Wissenschaft von Dr Ludw. Büchner. Δρ. 5 60.

Der Mensch und seine Stellung in der Natur von Dr Ludw. Büchner. Δρ. 5.60.

Ἰωάννου Βούρου, ἰατροῦ: **Περὶ νοσοκομείων σχεδίασμα.** Ἐν Παρισίοις, 1831. Δρ. 3.

Ἰωάννου Βούρου: **Dissertatio inauguralis de pharmacologia Græcorum veterum in genere.** Halis Saxonum. 1829. Δρ. 3.

Ἀντιπανάκεια, ἤτοι περὶ τῶν αἰτίων, ἃ τὰς νόσους δυσιάτους ἢ ἀνιάτους, μὴ τοιαύτας καθ' ἑαυτὰς οὔσας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπεργάζονται ὑπὸ Ἀναστασίου Γεωργιάδου (Λευκίου), ἰατροῦ κλπ. Ἐν Βιέννῃ. 1810. Μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως. Δραχ. 7.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω βιβλία πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας».

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 255.—15 Νοεμβριου 1881.— Λεπτα 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

'Επιστήμη, Καλλιτεχνία.

Κατὰ τὰς ἐφημερίδας τῆς Βιέννης ὁ διάσημος μουσικὸς Richard Wagner καταβαίνει προσεχῶς εἰς Ἰταλίαν, σκοπῶν νὰ διαχειμάσῃ χάριν τῆς ὑγείας του εἰς Σαλέρνον. Βραδύτερον δὲ προτίθεται νὰ κατέλθῃ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα χάριν μελετῶν, διὰ τὴν σύνθεσιν μουσικοῦ τινος ἔργου του ἐπὶ ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὑποθέσεως, εἰς ὃ ἀπό τινος ἐνασχολεῖται.

—Παρὰ τῷ ἐκδότῃ Calmann Lévy ἐν Παρισίοις ἐξεδόθη ἄρτι τὸ πρὸ πολλοῦ ἀναγγελθὲν νέον σύγγραμμα τοῦ ἀκαδημειακοῦ Ἐρνέστου Ῥενάν, φέρον τίτλον «Μάρκος Αὐρήλιος». Τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ περιωνύμου συγγραφέως συμπληροῖ τὴν σειρὰν τῶν περὶ τῶν Ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ μελετῶν αὐτοῦ, βεβαιοῦται δὲ ὅτι ἐν οὐδενὶ τῶν γνωστῶν αὐτοῦ ἔργων κατώρθωσεν ὁ συγγραφεὺς νὰ συνενώσῃ τοιαύτην ἐμβρίθειαν σκέψεων καὶ ὕψος ἰδεῶν μετὰ τόσης τελειότητος περὶ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ἀνθηρότητος ὕφους, οἷα ἀπαντῶνται εἰς τὸ νέον τοῦτο προϊὸν αὐτοῦ.

— Ἀφίκετο εἰς Σάμον ὁ κ. Μιχαὴλ Κλὲρ, μέλος τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς, περὶ μελέτας ἀρχαιολογικὰς ἀσχολούμενος καὶ προτιθέμενος νὰ ἐρευνήσῃ περὶ τῶν σωζομένων ἐν τῇ νήσῳ λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος.

ΒΙΒΛΙΑ

2473. Ἑστία. Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 15 Νοεμβρίου 1881. Ἀριθ. 307 (255). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6. 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ἡ δεσποινὶς Λασεγλιέρ. (Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ. Μετάφρ. Ἀρσινόης Γ. Παππαδοπούλου). — Ἀπογραφὴ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. — Ὁ Λουδοβῖκος Φίλιππος καὶ οἱ καλλιτέχναι. — Ἓν ὀλλανδικὸν χωρίον. — Τὰ γραφεῖα τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης». — Οἱ δύο φτωχοί (ποίησις) ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις.

2474. Ἀδαμαντίου Κοραῆ τὰ μετὰ θάνατον εὑρεθέντα συγγράμματα. Βουλῇ μὲν καὶ δαπάνῃ τῆς ἐν Μασσαλίᾳ κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Κοραῆ, ἐπιμελείᾳ δὲ Ἀνδρέου Ζ. Μάμουκα συλλεγέντα τε καὶ ἐκδιδόμενα. Τόμος πρῶτος, περιέχων ὕλην γαλλογραικικοῦ λεξικοῦ καὶ τὰς ἐν τῷ λεξικῷ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἰδιογράφους τοῦ Κοραῆ σημειώσεις. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. σζ' καὶ 525. [Ἐκ τοῦ μακροῦ προλόγου, ὃν προτάσσει τοῦ σπουδαίου τούτου ἔργου ὁ σοφὸς αὐτοῦ ἐκδότης κ. Α. Ζ. Μάμουκας, ἀποσπῶμεν τὴν ἑπομένην ἀφήγησιν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ ἱστορικὸν τῆς διὰ τοῦ τόμου τούτου ἀρχομένης ἐκδόσεως τῶν συγγραμμάτων τοῦ Κοραῆ, τῶν μετὰ θάνατον αὐτοῦ εὑρεθέντων: «Ὁ τοῦ Κοραῆ συμπολίτης καὶ φίλος κ. Εὐστράτιος Ῥάλλης, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ ἐκ Λονδίνου εἰς Παρισίους ἐνδημήσας, ἔνυξε τὸν Κοραῆν νὰ συντάξῃ ἣν κατὰ τὸ 1829 συνοπτικώτατα ἐσχεδίασεν αὐτοβιογραφίαν, αὐτὸς οὗτος, ὁ τότε μὲν νεανίας τὰ νῦν δὲ ἐν εὐεξίᾳ προβεβηκώς, περίβλεπτος καὶ σεβάσμιος ἀνὴρ μεταξὺ τῶν ἐν Λονδίνῳ ὁμογενῶν, ἀπὸ ἡμίσεος ἤδη καὶ πλέον αἰῶνος, περιστέλλων ἐν τῇ καρδίᾳ ὃν εἶχε πόθον, ἵνα ἡ ὑπὸ τῆς ἐν Τροιζῆνι Γ. Ἐθνικῆς Συνελεύσεως διὰ γραφῆς ἐκδηλωθεῖσα πρὸς τὸν ἀοίδιμον Κοραῆν τιμὴ καὶ εὐγνωμοσύνη ἐκδηλωθῇ καὶ δι' ὁρατῶν σημάτων εἰς ἀΐδιον μνήμην ἐν γενεαῖς γενεῶν, αὐτὸς οὗτος, λέγω, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ δώσῃ πρῶτος νύξιν εἰς τοῦτο. Καὶ δὴ μεταδοὺς τὴν ἰδέαν του ταύτην κατὰ τὸ 1872 εἰς τὸν ἐν Μασσαλίᾳ ἀνεψιόν του κ. Λεωνίδαν Π. Ἀργέντην, ὑπέδειξε συγχρόνως, ὅτι ἡ πρωτοβουλία ἥρμοζε νὰ προέλθῃ οὐχὶ ἐκ μέρους, ἀπὸ μόνων δηλονότι τῶν Χίων, ἀλλὰ παρὰ πάντων τῶν ὁμογενῶν, καὶ ἰδίως παρὰ τῶν κατοικούντων ἐν τῇ Γαλλίᾳ, τῆς ὁποίας ἡ πρωτεύουσα πόλις (οἱ Παρίσιοι) ὑπῆρξεν εἰς αὐτὸν ζῶντα Γῆ πεφιλημένη ἴσα τῇ φυσάσῃ αὐτὸν Ἑλλάδι, καὶ ἐν ᾗ ἔκειντο τὰ λείψανα αὐτοῦ. Ὁ κ. Λεωνίδας Π. Ἀργέντης, ἐνστερνισάμενος τὴν πρότασιν τοῦ θείου του, συνδιεσκέψατο κατὰ πρῶτον μετὰ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ φιλοπάτριδος κ. Στεφάνου Ζαφειροπούλου καὶ τινων ἄλλων ἐκεῖ παροικούντων, καὶ ἐπὶ φιλοπατρίᾳ ἐγνωσμένων ὁμογενῶν, οἵτινες, προθύμως τὰ προταθέντα ἀποδεξάμενοι, συνεκάλεσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντας τοὺς ἐν Μασσαλίᾳ Ἕλληνας. Συνῆλθον οὗτοι εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Ἑλληνικοῦ συλλόγου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ φιλογενοῦς κ. Σταύρου Μεταξᾶ, καὶ ὁμοψήφως μετ' ἐπευφημιῶν ἀπεφάσισαν· «Τὴν ἀνίδρυσιν μεγαλο-» πρεποῦς μὲν ἐν Ἀθήναις μνημείου, ἐν ᾧ νὰ κατατεθῶσι τὰ » λείψανα τοῦ Κοραῆ ἐκ Παρισίων μετακομιζόμενα, ἀξιοπρε-» ποῦς δὲ κενοταφίου ἐν Παρισίοις ἐν τῷ πολυανδρίῳ Mont-» Parnasse ἔνθα εἶχε ταφῇ·—Τὴν ἀνέγερσιν ἀνδριάντος Κο-» ραῆ·—Τὴν ἀνατύπωσιν τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ καὶ τὴν » ἔκδοσιν τῶν εὑρεθησομένων αὐτογράφων, ἵνα διανεμηθῶσι » δωρεὰν εἰς τὰ ἔν τε τῇ νῦν βασιλευομένῃ καὶ ἐν τῇ μήπω » ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι καθιδρυμένα σχολεῖα». Ὁμοφώνως ἐπ' ἴσης προέβησαν εἰς ἐκλογὴν πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ἐκ τῶν κκ. Στεφάνου Ζαφειροπούλου, Λεωνίδου Π. Ἀργέντη, Ἀμβροσίου Θ. Ῥάλλη, Μιχαὴλ Μελᾶ, καὶ Ἰωάννου Βελισσαρίου, πρόεδρον μὲν τὸν κ. Στέφανον Ζαφειρόπουλον, γραμματέα δὲ τὸν κ. Ι. Βελισσαρίου καταστήσαντες, καὶ ἀναθέντες εἰς αὐτὴν « Ἡ ἐν Μασσαλίᾳ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ Κοραῆ » προσονομασθεῖσαν, τὴν τῶν ἀποφασισθέντων ἐκτέλεσιν, τὴν χρηματικῶν συνεισφορῶν συλλογήν, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀφορῶσαν.

» Ἡ ἐπιτροπή, ἅμα τῇ καθιδρύσει αὐτῆς, ἐξέδοτο κατὰ πρῶτον τῇ 26 Ἰουν. 1872 πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ ὁμογενεῖς ἐγκύκλιον γράμμα, δι' οὗ, γνωστοποιοῦσα τὸν τῆς συστάσεώς της σκοπόν, προεκάλει πάντας εἰς τὴν τοῦ ἔργου συναντίληψιν· εἶτα δὲ καὶ συγχρόνως ὑποκατέστησεν ἐν διαφόροις πόλεσιν ἐπιτροπάς, τὰς ὁποίας διὰ μεταγενεστέρου ἐγκυκλίου γράμματος (31 Ἰανουαρίου 1874) παρεκάλεσεν ἵνα πρὸς τῇ συλλογῇ χρημάτων, καθὰ προαιρεῖται ἕκαστος, ἐπιμεληθῶσι τῆς ἐξερευνήσεως, εἴπου παρά τινι τῶν εἰς αὐτὰς γνωρίμων ὁμογενῶν σώζονται τυχὸν πρωτότυποι ἐπιστολαὶ Κοραῆ, καὶ διαπέμψωσι πρὸς αὐτὴν πιστὰ τούτων ἀντίγραφα, ὅπως δημοσιευθῶσιν ἐν καιρῷ μετ' ἄλλων εἰσέτι ἀνεκδότων. Ἀφοῦ δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν κατὰ τόπους ἐπιτροπῶν συνελέγησάν τινα χρήματα, προέβη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δύο πρώτων ὅρων τοῦ προγράμματός της, ἤτοι τὴν πρὸ τῶν προπυλαίων τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀνέγερσιν ἀνδριάντος, καὶ τὴν ἐν τῷ Α' νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν ἀνίδρυσιν μνημείου πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετακομισθέντων λειψάνων τοῦ Κοραῆ. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα ἐξετελέσθησαν διὰ τῶν πυκνῶν φροντίδων καὶ καμάτων τῶν μελῶν τῆς ἐν Ἀθήναις ὑποκαταστάσης ἐπιτροπῆς. Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὅμως τοῦ τρίτου ὅρου τοῦ προγράμματός της, ἤτοι α') τῆς ἀνατυπώσεως ὅλων τῶν πρὸ πολλοῦ χρόνου δεδημοσιευμένων, καὶ β') τῆς τυπώσεως τῶν περισωθέντων αὐτογράφων τοῦ Κοραῆ, ἐπάναγκες κρίνασα νὰ προερευνήσῃ καὶ γνωρίσῃ τὸ εἶδος καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν δευτέρων, ἀνέθηκέ μοι, προτάσει τῆς ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπῆς, τὴν ἐντολὴν ν' ἀπέλθω εἰς Χίον, καί, ἀφοῦ ἐξερευνήσω καὶ ἀντιγράψω πιστῶς ὅ,τι περιεσώθη αὐτόγραφον, νὰ συνεννοηθῶ μετ' αὐτῆς ἀπ' εὐθείας, ἵνα μετὰ γνώμην ἀνδρῶν λογίων ἐκτελεσθῇ κατόπιν ἡ τύπωσις.

» Εἰς τὴν ταχεῖαν ὅμως ἐκτέλεσιν τῆς δοθείσης μοι ἐντολῆς ἐπεπρόσθει κώλυμα, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ παρασιωπήσω.

» Ἀπὸ πεντηκονταετίας ἤδη καὶ ἐπέκεινα ὑπηρετῶν διαρκῶς παρὰ τῇ κεντρικῇ Κυβερνήσει τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἠδυνάμην νὰ καταλίπω τὴν δημοσίαν θέσιν μου, ἵν' ἀφοσιωθῶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἀντιγραφὴν τῶν χειρογράφων. Διὸ ἀπεφασίσθη νὰ μεταβαίνω εἰς Χίον κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἀνατεθέντος μοι ἔργου.

» Κατὰ μὲν τὴν πρώτην τῶν εἰς Χίον ἀπελεύσεών μου ἀντέγραψα τὰς εἰς τὰς διαφόρους τοῦ Κοραῆ ἐκδόσεις αὐτογράφους διορθώσεις καὶ προσθήκας, τὰς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Λεξικὸν τοῦ Ι. Γ. Σνειδέρου (ἐκδόσ. Iena, 1805, 1806) σημειώσεις καὶ προσθήκας, τὰς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Λεξικὸν τοῦ Βενιαμὶν Ἑδερίκου (ἐκδόσ. Lipsiæ 1772) ὁμοίας, τὰς εἰς τὸ Λεξικὸν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας (ἐκδόσ. 1778 à Nismes) ὁμοίας· κατὰ δὲ τὰς ἑπομένας δύο (δευτέραν καὶ τρίτην) ἀντέγραψα: τὰς εἰς τὸν Ἡρωδιανὸν — τῆς μετὰ Μάρκον Βασιλείας ἱστοριῶν, βιβλία ὀκτὼ (ex recens. F. A. Wolfii, Halis in Libraria Orphanotrophei, 1792), ἔνθα (σελ. 149) κεῖται αὐτόγραφος σπουδαιοτάτη συμπλήρωσις χάσματος, κοινοῦ εἰς τάς, ὅσαι εἰνέ μοι ἄχρι τοῦδε γνωσταί, ἐκδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου καὶ εἰς γαλλικήν τινα μετά-

Digitized by Google

φρασιν. Ἀντέγραψα προσέτι τὰς αὐτογράφους διορθώσεις του εἰς τὸ κείμενον «Χαρίτωνος Ἀφροδισιέως, τῶν περὶ » Χαιρέαν καὶ Καλλιῤῥόην ἐρωτικῶν διηγημά- » των» (ἔκδοσ. I. F. D'Orville, Amstelodami 1750), ὧν ἐποιήσατο μνείαν ἐν τοῖς Προλεγομένοις εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἡλιοδώρου Αἰθιοπικῶν (Τόμ. Α', σελ. ις'.). Διακόψας δὲ πρὸς καιρὸν τὴν ἀντιγραφὴν τῶν αὐτογράφων, δι' ὧν εἰσὶ κατεστολισμένα τὰ περισέλιδα τῶν βιβλίων του, ἐπεδόθην εἰς τὴν τοῦ Γαλλογραικικοῦ Λεξικοῦ του καὶ εἰς τὴν τῶν παμπόλλων σημειώσεών του ἐν τῷ Α' τόμῳ τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Ἀλεξίου Σομαυέρα, ἐπιγραφομένου «Θησαυρὸς τῆς Ῥωμαίκης καὶ τῆς Φράγκικης γλώσσας», τυχαίως ἀναμνησθείς, ὅτι ἀμφοτέρων τούτων τὴν ἔκδοσιν εἶχεν ἐπιθυμήση ἔτι ζῶν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν του ταύτην εἶχεν ἐκδηλώση εἰς τὸν Ἰ. Ῥώταν δι' ἐπιστολῆς 6 Δεκεμβρίου 1828.

» Ἡ ἐργασία μου ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπήν, διεβιβάσθη κατόπιν πρὸς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν συγκροτηθεῖσαν ἐκ λογίων, οἵτινες διὰ μακρᾶς ἐκθέσεως (19 Ἰανουαρίου 1873) ἐξενεγκόντες γνώμην περὶ τοῦ τίνα τῶν διανοητικῶν τοῦ Κοραῆ ἔργων κρίνουσιν ἀναγκαῖα πρὸς τύπωσιν, ἐπέφερον καὶ ταῦτα· «Ἐπειδὴ δὲ μανθάνομεν, ὅτι ἐν τῇ ῥηθείσῃ » βιβλιοθήκῃ τοῦ μακαρίτου ἐν Χίῳ εὑρίσκεται χειρόγραφον » Λεξικὸν ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσ- » σαν, . . . πρὸ πάντων κρίνομεν ἐκδοτέον τὸ Λεξικὸν τοῦτο, » τὴν μεγάλην ἀξίαν τοῦ ὁποίου ἐγγυᾶται εἰς ἡμᾶς ἡ πασί- » γνωστος πολυμάθεια τοῦ ἀνδρός, καὶ ἡ βαθεῖα ἀμφοτέρων » τῶν γλωσσῶν γνῶσις, ἣν εἶχεν ὁ μακαρίτης. Νομίζομεν δὲ » μεγίστην τοῦ γένους ἡμῶν ζημίαν τὴν στέρησιν τοῦ Λεξι- » κοῦ τούτου, τηρουμένου κατακλείστου ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον». Τὴν γνώμην ταύτην τῶν λογίων ἀποδεξαμένη ἡ ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴ ἐσύστησεν εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς ἐν Μασσαλίᾳ Κεντρικῆς, ἥτις, διὰ τῆς ἀπὸ 16 Ἰανουαρίου 1875 ἀπαντήσεώς της, ἐνέκρινε μετ' ἐπευφημίας τὴν τύπωσιν.

» Πότε ἤρχισε νὰ συντάττῃ τὸ Λεξικὸν τοῦτο ὁ Κοραῆς, εἶνε ἄγνωστον· γνωστὸν εἶνε μόνον ἐκ τῆς εἰρημένης ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Ἰ. Ῥώταν 6 Δεκεμβρίου 1828, ὅτι ἔκτοτε τὸ εἶχεν ἕτοιμον, καὶ τοιοῦτον, οἷον δι' ἐκείνης τῆς ἐπιστολῆς του τὸ περιέγραψεν ἀκριβῶς καὶ οἷον ἀπόκειται ἐν τῇ κατὰ τὴν Χίον βιβλιοθήκῃ, χειρόγραφον δῆλα δή, ἀραιότατα γραμμένον εἰς σελίδας 920, καὶ χρυσοῖς γράμμασι φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «Ὕλη Λεξικοῦ». Αὐτὸ δὴ τοῦτο τυποῦται νῦν πρῶτον κατὰ τὸ χειρόγραφον, μόνας φέρον τὰς ἑξῆς διαφοράς· λέξεις τινάς, παρὰ τάξιν τεθειμένας ἐν καιρῷ ὅτε τὰ πρῶτα σχέδια ἀντεγράφοντο δι' ἄλλης χειρός, ἐταξινόμησα· καί τινα καταλειφθέντα κενὰ ἐν παραπομπαῖς εἰς ἐκδόσεις του ἀνεπλήρωσα· παρατηρήσας δέ, ὅτι πλεῖσται τῶν ἐν τῷ κειμένῳ λέξεων περιέχονται καὶ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις, σκόπιμον ἐνόμισα, δι' εὐκολίαν ἀκριβολόγων ἐρευνητῶν, νὰ παρενθέσω ἐντὸς διγράμμου || σημείωσιν τοῦ τόμου καὶ τῆς σελίδος τῶν Ἀτάκτων, ἔνθα εὑρίσκονται αἱ αὐταὶ λέξεις καὶ ἡ ἑρμηνεία ἢ ἡ σχέσις ἑκάστης αὐτῶν. Ἐντὸς διγράμμου ἐπ' ἴσης συνέστειλα καὶ ὀλίγ' ἄλλα σημειώματα, ἐν οἷς καὶ σύντομον σημείωσιν ἐπὶ τῶν λέξεων *Chanoine* (σελ. 65 καὶ 389) καὶ *Pilori* (σελ. 264 καὶ 380) καταλειφθεισῶν ἐν τῷ κειμένῳ ἀνεξεργάστων. Ἐπειδὴ δ' ἐν αὐτῷ τῷ χειρογράφῳ τόμῳ εὕρηνται παρεγγραφαί τινες ἰδιόγραφοι τοῦ Κ. Κρεατσούλη, ἀναγκαῖον ἔκρινα, καταδεικνὺς ταύτας ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ κειμένου συνεσταλμένας μεταξὺ δύο ἀγκυλῶν [ ], νὰ διασαφήσω ἐνταῦθα, ὅτι ὁ μακαρίτης ἐκεῖνος ἱερεύς, κάτοχος τῆς βιβλιοθήκης γενόμενος, διενοήθη νὰ προέλθῃ εἰς τὴν τύπωσιν τῶν περισωθέντων χειρογράφων, ἰδίαις μὲν δαπάναις, πρὸς ὄφελος δὲ τῶν ἐν Χίῳ ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων (καθὰ δι' ἐπιστολῶν του 2/14 Μαΐου 1855 καὶ 25 Ὀκτωβρίου 1857 ἀνήγγειλέ μοι), τάττων ἐν τοῖς πρώτοις αὐτὸ τοῦτο τὸ Λεξικόν. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ δὲ νὰ τὸ καταστήσῃ (ὡς ἔστιν εἰκάσαι) πληρέστερον, μετήνεγκεν εἰς αὐτὸ τινὰ ἐκ τῶν ἐν τοῖς περισελίδοις τοῦ λεξικοῦ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας αὐτογράφων σημειωμάτων, δὲν προεχώρησε δὲ εἰς τὴν τοῦ σκοποῦ του ἐκτέλεσιν, ἐπελθόντος αἴφνης εἰς αὐτὸν τοῦ θανάτου.

» Μετὰ τὸν χειρόγραφον τόμον, σκόπιμον ἔκρινα, εἰς ἁπλῆν πληροφορίαν τῶν μὴ ἐπισκεφθέντων τυχὸν τὴν βιβλιοθήκην Κοραῆ, νὰ δημοσιεύσω ἐν Παραρτήματι τὰς εἰς τὸ λεξικὸν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας (ἐκδόσ. 1778 à Nismes) αὐτογράφους σημειώσεις, ὡς δεῖγμα τῆς, ἣν εἶχεν, ἕξεως νὰ καταφορτώνῃ διὰ μελάνης ἢ δι' ἐρυθρογραφίδος ἢ μολυβδογραφίδος τὰ περιθώρια ὅλων σχεδὸν τῶν συνιστώντων τὴν βιβλιοθήκην του τόμων. Μετὰ δὲ τὸ Παράρτημα προσέθηκα πέντε πίνακας τῶν περιεχομένων εἰς τὸν ἀνὰ χεῖρας τόμον, ἑπόμενος τῷ παραδείγματι, ὅπερ κατέλιπεν ἡμῖν ὁ ἀοίδιμος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐν ταῖς ὑπ' αὐτοῦ γενομέναις πρὸ χρόνων ἐκδόσεσιν. »Ἐν Ἀθήναις, τὴν 31 Ἰανουαρίου 1881.

»Α. Ζ. ΜΑΜΟΥΚΑΣ».].

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1867.

Εἶμαι τῶν ζώντων βασιλεὺς
κ' ὑπόστασιν δὲν ἔχω.
Μετὰ τὸν Φοῖβον σοβαρῶς
τὸν κόσμον περιτρέχω.
Οἱ στρατηγοί, οἱ βασιλεῖς
τὰ σκῆπτρά των ἀφίνουν,
κ' ἐνώπιόν μου εὐπειθῶς
τὴν κεφαλήν των κλίνουν.
Τῶν δεσποτῶν ἀφρούρητος
καυχῶμ' ὅτ' εἶμαι μόνος,
παύει ἐντὸς τοῦ κράτους μου
πᾶς τῆς ψυχῆς σου πόνος.
Μηδέποτε μ' ὑπερβολὴν
φίλον ἐμὲ ποιήσῃς,
φωνοῦν τὰ δύο ἄκρα μου
τί θενὰ καταντήσῃς.

1868.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δοθήσεται μικρὸν ὡραῖον λεύκωμα τῆς Φραγκφούρτης]

οὔτε	ἱστερημένοι	νὰ	προτερήματα
στέρησιν	εἰς	εἰς	ἐννοήσωσιν
ὅ,τι	αἰσθήσεις	νὰ	αὐτῶν
οὔτε	ὅλως	καὶ	δύνανται
Συμβαίνει	τὴν	ταύτην	τὰ
τὰς	διακρίνωσιν	οἱ	

Τὰς ἐν τοῖς ἄνω τετραγωνιδίοις λέξεις κατάταξον οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελῶσι γνώμην τινά.

Ἐν Πειραιεῖ. Κ. Σ.

1869.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

. . .
. Π .
. . .

1870.

Du repos des humains implacable ennemie,
J'ai rendu mille amans envieux de mon sort.
Je me repais de sang, et je trouve ma vie
Dans les bras de celui qui recherche ma mort.

Boileau.

ΛΥΣΕΙΣ

1863.

Πυροβόλον. (Πῦρ—ὀβολὸν—Πόλον).

1864.

Θ
Ε Α Ν
Ε Θ Ν Ο Σ
Θ Α Ν Α Τ Ο Σ
Ν Ο Τ Ο Σ
Σ Ο Σ
Σ

1865.

Κλυταιμνήστρα.

1866.

L'éclair.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

12 Νοεμβρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 12 Νοεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσιον εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 0/0 Χρ. Φρ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	367
» 60,000,000 τῶν 6 ,, »	120,000	—	20 Ἰα. Ἀπ. Ἰουλ. Ὀκ.	20 Δεκ. Μαρ. Ἰουν. Σεπ.	30.—	392 1/2	500	431
» 26,000,000 τῶν 6 ,, »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	421
» 28,000,000 τῶν 9 ,, Δρ.	40,201	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	25.20	224.—	280	
» 28,000,000 τῶν 8* ,, »	59,799		15 » 15 »	15 » 15 »	20.—	200.—	250	
» 10,000,000 τῶν 6 ,, Φρ.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	
» 6,000,000 τῶν 6 ,, Δρ.	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	
» 4,000,000 τῶν 8 ,, »	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι Ἐθνικῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου Φρ.	181,791	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουλ. 1 Σεπτ. 1 Νοεμ. 1 Ἰαν. 1 Μαρτ. 1 Μαΐου.	16	362.5	400	121

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματευθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . Δρ.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,090
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . Φρ.	25,000,000	15,000,000	—	15 » 15 »	8.88	300	383
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. »	5,000,000	4,000,000	88,810	20 » 20 »	4.30	100	
Ἀσφαλις. Ἑταιρία ὁ Ἀρχάγγελος »	15,000,000	3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.—	100	
Ἑταιρία Μεταλλουργείων Λαυρίου »	20,000,000	14,000,000	—	Ἰανουάρ. καὶ Ἰούλ.	5.—	140	155
Σιδηρόδρομ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς »	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	8.—	160	
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . . Δρ.	—	—	—	—	—		131
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Φοῖνιξ». »	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
» » ἡ «Ἄγκυρα». »	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν» . »	2,000,000	527,200	42,294	20 Ἀπριλίου	16.66	200	

Συναλλάγματα

Λονδίνου . . . Τραπεζικὸν 3μην. 29.50
» . . . Ἐμπορικὸν ,, 29.35
Γαλλίας—Ἐθνικῆς Τραπέζης 3μ. 1.17
» » Ἐμπορικὸν 3μην. 1.17

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον δραχ. 23.60
Λίρα Στερλίνα ,,
Λίρα Ὀθωμανικὴ ,, 27.30
Αὐστριακὸν Φλωρίον ,,
Ἀργυροῦν δφραγκον ,,
,, φράγκον ,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (3 Νοεμβρ.) Ἐμ. 29-29.20.
Κερκ.-Λονδ. 3μ. (9 Νοεμβρ.) ,, 29.45.

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ (11 Νοεμβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρ. Τουρκίας φρ. 50 1/2
Ἑλληνικὸν δάν. τῶν 8 0]0. ,, 252
,, ,, 9 0]0. ,, 260
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. ,, 150
Λονδίνου 3 μηνῶν. . . γρ. 108 7/8 - 109 1/8
Παρισίων 3 ,, . . . φρ 23.20 - 23.25
Λίρα Ἀγγλικὴ . . . γρ. 109 8/40
Εἰκοσάφραγκον . . . . ,, 87 10/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Νοεμβρ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 118.70
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.90
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.38
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (19 Νοεμβ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 118.45
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.85
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.89
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Νοεμβρίου)

Λονδίνου διαπ. ἐνόψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.23-25.28
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.50-132.50

Τόκος προεξοφλήσεως

Ἀμστερδαμ 4 0]0 — Βιέννης 4 0/0
Βερολίνου 5 1/2 0/0 — Λονδίνου 5 0/0
Μαδρίτης 4 0]0 — Παρισίων 5 0/0
Πετρουπόλεως 6 0]0 — Ῥώμης 5 0]0
Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0]0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

—

κ. Α. Β. Darmstadt. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διά τε τὰ σταλέντα καὶ διὰ τὰς φιλόφρονας ἡμῶν ἐκφράσεις. — κ. Χ. Π. Μεσολόγγιον. Ἐλήφθη ἡ ἐπιστολή σας. — Λογίῳ φίλῳ. Ἀθήνας. Εὐτυχέστεροι πάντων εἶνε οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐκεῖ ἡ ἀμοιβὴ τῶν μετερχομένων τὰ λεγόμενα ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα εἶνε πολὺ ἁδροτέρα ἢ ἐν τῇ ἄλλῃ Εὐρώπῃ. Ἰατρὸς λαμβάνων διὰ μίαν ἐπίσκεψιν πέντε ἢ δέκα φράγκα ἐν Παρισίοις, ἐν Λονδίνῳ πληρόνεται μίαν γυινέαν. Ἐν Παρισίοις οἱ καθηγηταὶ τοῦ πανεπιστημίου ἢ τῆς Σορβόννης λαμβάνουσιν ἐτησίως 10-12.000 φράγκων, ἐνῷ ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἀμοιβὴ αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 3-3 1/2 χιλιάδας λιρῶν στερλινῶν. Ὁ γνωστὸς ποιητὴς Tennyson, ὅστις εἶνε ἐκ τῶν ὀλίγα γραφόντων, κερδίζει κατ' ἔτος 125.000 φράγκων· ὁ διευθυντὴς τοῦ λυκείου τοῦ Eton λαμβάνει ἐτησίως 152.000 φράγκων, ὁ τοῦ Harrow 157,000, πολλοὶ δὲ τῶν καθηγητῶν τῶν καταστημάτων τούτων λαμβάνουσιν ἐτησίως 30-40.000 φρ. — Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Λονδίνου ἔχει ἐτήσιον μισθὸν 250,000 φράγκων, ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος Ὑόρκης 375.000. Ἡ γαλλικὴ «Ἐπιθεώρησις τῶν Δύο Κόσμων» πληρώνει τοὺς συντάκτας αὐτῆς 200 φράγκα κατὰ τυπογραφικὸν φύλλον, ἐνῷ τὰ ἀγγλικὰ περιοδικὰ προσφέρουσι 500, ὑπάρχουσι δὲ ἄρθρα πληρωθέντα ὑπὸ τῶν «Καιρῶν» 2,500 φράγκα. Ὁ μυθιστοριογράφος Thackeray ἐκέρδησεν εἰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας 4,000 φρ. διὰ δύο δημοσίων μαθημάτων, ἀπολαμβάνει δὲ ἐκ τοῦ περιοδικοῦ, ἐν ᾧ μόνῳ δημοσιεύει τὰ μυθιστορήματά του 2.000 λιρῶν κατ' ἔτος καὶ πρὸς ταύταις 10 λίρας δι' ἑκάστην σελίδα. Μὴ λησμονῶμεν ὅμως ὅτι τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἔχει 100,000 συνδρομητῶν, τὰ δὲ ἐτήσια αὐτοῦ κέρδη συμποσοῦνται εἰς 120,000 φράγκων. — κ. Γ. Δ. Ζ. Μασσαλίαν. Ἐλήφθησαν. Ἡ σειρὰ ἀπεστάλη τῇ Κᾳ Α. Σ. εἰς Menton, ὅπου ἐξακολουθήσει ἡ ἀποστολή. Ἡ δυσαναλογία, περὶ ἧς ἐρωτᾶτε, ἀρθήσεται εἰς τὸ μέλλον. — κ. Ι. Δ. Δ. Κεφαλληνίαν. Ἐλήφθησαν. Κατὰ τὴν ἐντολὴν ὑμῶν οἱ 5 τόμοι παρεδόθησαν τῷ ἐνταῦθα κ. Π. Α. Λ. — κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Τακτικῷ ἀναγνώστῃ. Ἕνεκα ἀπροόπτου περιστάσεως. Πιστεύομεν ὅμως ὅτι δὲν θὰ ζημιωθῆτε διὰ τὴν ἀντικατάστασιν. Ἐν τούτοις καὶ τὸ ἄλλο θέλει δημοσιευθῆ κατόπιν. — Φίλῳ τῆς «Ἑστίας». Κωνσταντινούπολιν. Ἀναγνῶσται μάλιστα, ὄχι ὅμως συνδρομηταί. Ἴσως ὁ ἀριθμός, τὸν ὁποῖον λέγετε εἶνε ἀκριβής, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ μόλις τὸ δέκατον πρέπει νὰ δεχθῆτε ὡς πραγματικοὺς συνδρομητάς. Οἱ Γάλλοι ὑπολογίζουσιν εἴκοσιν ἀναγνώστας δι' ἕκαστον φύλλον, ἡμεῖς περιορίζομεν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν μόνον εἰς τὸ ἥμισυ. Δὲν εἶνε δὲ ὑπερβολὴ τὸ λεγόμενον, διότι γνωστὸν εἶνε ὅτι πολλὰ φύλλα κάμνουσι μεγάλον κύκλον, διαβιβαζόμενα πρὸς ἀνάγνωσιν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ἀφοῦ παρ' ἡμῖν οἱ πλεῖστοι δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι πρέπει νὰ ἐξοδεύωσιν, ἔστω καὶ ἐλάχιστον ποσόν, διὰ βιβλία καὶ περιοδικά. Καὶ ἔπειτα θέλετε νὰ ἀναπτυχθῇ γενναία πνευματικὴ παραγωγὴ καὶ παρ' ἡμῖν, ὅταν τοιαύτης ἀξιοῦται ἐνθαρρύνσεως! — Ἑλληνοβλ. Κοιν. Περλεπέ. Περλεπέν. Ἡ σειρὰ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων φύλλων ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς. Μὴ ὑπαρχόντων τῶν τευχῶν τῆς βιβλιοθήκης, τὰ περισσεύοντα χρήματα (φράγκα 10) ἐπεστράφησαν τῷ κομιστῇ.

—

Συνδρομαὶ εἰς τὴν Ἑστίαν καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δημ. Βενετοκλεῖ.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[12 Νοεμβρίου (Πέμπτη) 1881].

Χθὲς τετάρτην, **11** ἱσταμένου, ἀνεχώρησεν ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐξ Ὠρωποῦ, κατευθυνόμενος διὰ Χαλκίδος εἰς Βῶλον. Τὸ φέρον τὴν Α. Μ. εὔδρομον «Ν. Μιαούλης» ἠκολούθησαν καὶ ἕτερα τέσσαρα ἑλληνικὰ πολεμικὰ πλοῖα. Τὸν βασιλέα ἀφικόμενον εἰς Βῶλον ὁ λαὸς ὑπεδέχθη μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ.—Κατὰ τὴν ἐν Βώλῳ διαμονήν του ὁ βασιλεὺς θὰ κατοικήσῃ εἰς τὸ ἐν τῇ παραλίᾳ μέγαρον τοῦ κ. Χατζῆ Λαζάρου. — Ἀπὸ τῆς προχθὲς τρίτης κατῆλθεν ἐκ Δεκελείας ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων, ὅπως παραμείνῃ διαρκῶς πλέον ἐνταῦθα. — Κατὰ τὴν ἐσχάτως ἐν Λαρίσσῃ γενομένην ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ταύτης ὁ πληθυσμός της ἀνέρχεται εἰς **11,659** κατοίκους.— Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος ἐπετράπη εἰς τὸν ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸν νὰ συστήσῃ καὶ ἐν ταῖς προσαρτηθείσαις ἐπαρχίαις δημοτικὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων. — Ἐδημοσιεύθη βασιλικὸν διάταγμα περὶ συστάσεως πρωτοδικείου καὶ εἰρηνοδικείων ἐν τῷ καταληφθέντι τμήματι τοῦ Βώλου. Διὰ τοῦ διατάγματος τούτου συνιστᾶται ἐν Βώλῳ πρωτοδικεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Πρωτοδικεῖον Βώλου», ἕδραν ἔχον τὴν ὁμώνυμον πόλιν καὶ περιλαμβάνον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του τὰς ἤδη καταληφθείσας ἐπαρχίας Βώλου καὶ Πηλίου καὶ προσέτι τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ἁλμυροῦ, ἀποσπωμένην ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ πρωτοδικείου Λαρίσσης, εἰς ἣν ὑπήχθη διὰ τοῦ ἀπὸ **12** Σεπτεμβρίου ε. ε. διατάγματος. Ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ πρωτοδικείου Βώλου συνιστῶνται, ἐκτὸς τοῦ ὑφισταμένου ἤδη εἰρηνοδικείου Ἁλμυροῦ, καὶ τέσσαρα εἰρηνοδικεῖα, τὸ τοῦ Βώλου, Ζαγορᾶς, Μηλιῶν καὶ Τρικκέρων. Ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ τε πρωτοδικείου καὶ εἰρηνοδικείων ὁρίζεται ἡ **20** Νοεμβρίου ε. ε.— Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ταύτης ἐκδίδεται τὸ διάταγμα τῆς διαιρέσεως εἰς ἐπαρχίας τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἐξ Ἠπείρου προσαρτηθεισῶν χωρῶν. Κατὰ τὸ διάταγμα τοῦτο, ἡ ὅλη ἐκχωρηθεῖσα χώρα διαιρεῖται εἰς ἕνδεκα ἐπαρχίας: τὴν τῆς Λαρίσσης, ἐν ᾗ περιλαμβάνεται καὶ ἡ περιοχὴ Δερελῆ, τὴν τῆς Τυρνάβου, τὴν τῆς Καρδίτσης, τὴν τῶν Τρικκάλων, τὴν τῆς Φαρσάλου, τὴν τοῦ Βώλου, τὴν τοῦ Ἁλμυροῦ, τὴν τῆς Ἀγυιᾶς, τὴν τοῦ Δομοκοῦ, τὴν τῆς Καλαμπάκας καὶ τὴν τῆς Ἄρτης.—Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν δι' ἐγκυκλίου αὐτοῦ πρὸς τὰ σώματα τοῦ στρατοῦ, πλὴν τῆς χωροφυλακῆς καὶ τῶν εὐζώνων, διατάσσει αὐτά, ὅπως μεταθέσωσιν ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς εἰς τὰ ἐν τῇ φρουρᾷ Ἀθηνῶν διατελοῦντα σώματα ἅπαντας τοὺς εἰς τὴν δύναμιν αὐτῶν φοιτητὰς τῶν διαφόρων σχολῶν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.— Διετάχθη διὰ βασιλικοῦ διατάγματος, ὅπως δημοσιευθῶσι καὶ ἐφαρμοσθῶσιν ἐν ταῖς προσαρτηθείσαις ἐπαρχίαις οἱ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι ἰσχύοντες νόμοι καὶ κανονισμοὶ περὶ ἐμπορικῆς ναυτιλίας. — Δι' ὁμοίου διατάγματος ἐχορηγήθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ἀναπληρωτικὴ πίστωσις **100.000** δραχμῶν πρὸς συνδρομὴν προσφύγων. — Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἀπεδέξατο τὴν πρότασιν τῶν ἐσχάτως προτεινάντων νὰ συστήσωσιν ἑταιρίαν πρὸς ἵδρυσιν τηλεφωνικῆς συγκοινωνίας ἐν Ἀθήναις· καὶ ἀνέθετο εἰς τριμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ δημοτικῶν συμβούλων, ὅπως προβῇ εἰς τὴν σύνταξιν τῶν σχετικῶν συμφωνιῶν πρὸς τὴν ὅσον ἔνεστι ταχεῖαν ἔναρξιν τοῦ ἔργου. — Ὅσον οὔπω ἄρχονται αἱ ἐργασίαι τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης μέχρι Βώλου σιδηροδρόμου. — Εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Πατρῶν ὑπεβλήθησαν προτάσεις περὶ κατασκευῆς ἱπποσιδηροδρόμων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. — Ἐν Ἀταλάντῃ ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως μέγα ὑπόγειον σπήλαιον, ἔχον ἔκτασιν πλέον τοῦ ἑνὸς στρέμματος. Ἡ κυβέρνησις, εἰς ἣν ἀνέφερον τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην αἱ ἀρχαί, ἀπέστειλεν ἐκεῖ τὸν ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων πρὸς ἐξέτασιν τοῦ σπηλαίου τούτου. — Τὰ ἐν Βώλῳ ἐναποτεθειμένα ἐμπορεύματα εἶνε ἀξίας **15** περίπου ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ἡ δὲ ἀξία τοῦ δασμοῦ κατὰ τὸ ἑλληνικὸν δασμολόγιον ἀνέρχεται ἐκ τριῶν μέχρι τεσσάρων ἑκατομμυρίων δραχμῶν. — Ὁ ἐξ ὅλων τῶν λιμένων τοῦ κράτους ἐξαχθεὶς σταφιδόκαρπος μέχρι τῆς **20** Ὀκτωβρίου ἀνέρχεται εἰς λίτρας **162,599,751**, σῦκα δὲ μέχρι τῆς αὐτῆς χρονολογίας ἐξήχθησαν ἐκ τῶν λιμένων Καλαμῶν καὶ Νησίου **95,492** στατῆρες. — Κατὰ τὴν συνοπτικὴν κατάστασιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης κατὰ τὴν **31** Ὀκτωβρίου τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν κεφάλαιον αὐτῆς ἀνήρχετο εἰς δραχ. **196,236,672** καὶ **13/00**. Εἶχεν εἰς μεταλλικὸν ἐν τοῖς ταμείοις αὐτῆς δρ. **2,742,815** καὶ τραπεζικὰ γραμμάτια εἰς κυκλοφορίαν δραχ. **96,692,187** καὶ **33/00**.

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ
ΥΠΟ
Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Βιβλίον Α΄.— Ἀχαιοί.

Τιμᾶται δραχμῶν νέων τριῶν.

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΜΟΥ
ΛΥΡΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ
ΔΗΜ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ
ΒΡΑΒΕΥΘΕΙΣΑ
εἰς τὸν Βουτσιναῖον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ **1873**.

Τιμᾶται δραχμῆς νέας.

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ
ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΗΒΩΝ
ΥΠΟ
ΔΗΜΗΤΡ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ.

Τιμᾶται δραχμῆς νέας.

Ἀντίτυπα τῶν ἀνωτέρω βιβλίων πωλοῦνται παρὰ τῇ Διεκπεραιώσει τῆς «Ἑστίας». Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ δύνανται νὰ τὰ προμηθευθῶσιν ἀποστέλλοντες τὸ ἀντίτιμον εἰς γραμματόσημον, ἑλληνικὸν ἢ γαλλικόν, πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἥτις ἀναλαμβάνει τὴν διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἄμεσον ἀποστολὴν αὐτῶν.

Γίββωνος Ἱστορία τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου. Μετάφ. Αἰμ. Ἑρτσόγ καὶ Π. Παπαρρηγοπούλου. Δεδεμ. Δραχ. **4**.

Νεοκλέους Καρατζᾶ: Δικαστικὴ πρακτικὴ ἐπὶ τῆς ποινικῆς δικονομίας καὶ τοῦ ποινικοῦ νόμου. Δεδεμ. Δραχ. **7**.

Λόγοι ἐκκλησιαστικοί, ἐκφωνηθέντες ἐν τῇ γραικικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ὀδησσοῦ κατὰ τὸ **1821—1822** ἔτος ὑπὸ Οἰκονόμου Κ. τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Ἐν Βερολίνῳ, **1833**. Δεδ. Δρ. **6**.

Δοκίμιον καλλιλογίας, ἤτοι στοιχεῖα αἰσθητικῆς ὑπὸ Κ. Ἱερομονάχου Στρατούλη. Δεδεμ. Δραχ. 6.

Πέτρα σκανδάλου, ἤτοι διασάφησις τῶν πέντε διαφορῶν, τῆς ἀρχῆς καὶ αἰτίας οὔσης τοῦ Σχίσματος τῶν δύο Ἐκκλησιῶν Ἀνατολικῆς τε καὶ Δυτικῆς, συντεθεῖσα μὲν καὶ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ ποτὲ θεοφιλεστάτου Κερνίκης καὶ Καλαβρύτων ἐπισκόπου Ἠλιοὺ Μηνιάτη καὶ τυπωθεῖσα ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἐν ἔτει **1760**. (Σπάνιον). Δραχ. 5.

Θησαυρὸς τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς βάσεως τετράγλωσσος μετά τε τῶν ἐπιθέτων ἐκλογῆς καὶ διττοῦ τῶν λατινικῶν καὶ ἰταλικῶν λέξεων πίνακος. Ἐκ διαφόρων παλαιῶν τε καὶ νεωτέρων λεξικῶν συλλεχθεὶς παρὰ Γερασίμου Βλάχου τοῦ Κρητός, καθηγουμένου τῆς μονῆς τοῦ μεγάλου Γεωργίου Σκαλωτοῦ, κήρυκος τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἐπιστημῶν κατ' ἀμφοτέρας τὰς διαλέκτους διδασκάλου. **Venetiæ, 1659.** **Ἔκδ. Α΄ καὶ Β΄. (Σπάνιον).** Τιμὴ ἀμφοτέρων δραχ. **10**.

Τὰ ἀνωτέρω βιβλία πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 256.—22 Νοεμβριου 1881.— Λεπτα 10.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ὁ ἄλλοτε πρόξενος τῆς Ἀμερικῆς ἐν Κύπρῳ **M. di Cesnola** θέλει δημοσιεύσει προσεχῶς σύγγραμμα περὶ τῶν νεωτάτων ἀνασκαφῶν ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ. Τὸ βιβλίον ἐπιγράφεται Σαλαμίνια, ἐπειδὴ τὰ πλεῖστα τῶν καλλιτεχνημάτων τῶν ὑπὸ τοῦ Cesnola ἐν αὐτῷ περιγραφομένων εὑρέθησαν κατὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Σαλαμῖνος ἐν Κύπρῳ. Σπουδαῖον κεφάλαιον τῆς συγγραφῆς ἀποτελοῦσιν αἱ ἐπιγραφαί, ἀναγνωσθεῖσαι καὶ σχολιασθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἐκδότου τῇ συνεργασίᾳ τῶν κκ. Birch, Sayce καὶ Hyde Clarke.

—Παρὰ τῷ ἐν Παρισίοις ἐκδότῃ Ἐρνέστῳ Λεροὺ ἐξεδόθη κατάλογος πάντων τῶν περὶ Γεωργίου Καστριώτου τοῦ Σκενδέρβεη ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας μέχρι τῆς σήμερον ἐκδοθέντων βιβλίων ἐν γαλλικῇ, ἀγγλικῇ, γερμανικῇ, λατινικῇ, ἰταλικῇ, ἱσπανικῇ, πορτογαλλικῇ, σουηδικῇ καὶ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Ὁ κατάλογος οὗτος συνταχθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Πέτροβιτς ἐτυπώθη πολυτελῶς εἰς **150** μόνον ἀντίτυπα.

— Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ἰατρικὴν Ἀκαδημίαν προσήνεγκεν ὁ Βίκτωρ Σαὶν Πὼλ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καὶ τῆς συμβίου του **25.000** φράγκων ἆθλον πρὸς οἱονδήποτ' ἂν εὕρῃ ἀντιφάρμακον κατὰ τῆς διφθερίτιδος, ἀνεγνωρισμένον καὶ δεδοκιμασμένον ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ὡς τελεσφόρον καὶ ἀδιάπταιστον. Εἰς τὸν ἀγῶνα δύνανται νὰ συγκαταβῶσιν οὐ μόνον Γάλλοι, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ὁ βουλόμενος. Τοῦ κεφαλαίου οἱ τόκοι θὰ ἀπονέμωνται κατὰ διετίαν πρὸς ὅν τινα ποιήσῃ ἀξιολόγους ἐρεύνας καὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς διφθερίτιδος. Ὅμοιον ἆθλον προέθηκεν ἀπὸ πενταετίας ἤδη ἡ τῆς Γερμανίας αὐτοκράτειρα Αὐγοῦστα.

— Τὸ προσεχὲς ἔτος, ἀπὸ Ἰουνίου μηνὸς μέχρι Σεπτεμβρίου, γενήσεται ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς αὐτοκρατείρας Αὐγούστης γενικὴ Ἔκθεσις τῆς τεχνικῆς ὑγιεινῆς καὶ τῶν διαφόρων σωτηριωδῶν μέσων, δι' ὧν προλαμβάνονται ἢ ἀποσοβοῦνται παντοῖαι νόσοι καὶ ἀτυχήματα· θὰ συμμετάσχωσι δὲ ταύτης Γερμανία, Αὐστρία, Ἑλβετία. Ἀπέναντι τῆς μεγίστης σπουδαιότητος, ἣν τὰ πρωτεύοντα ἐν Εὐρώπῃ κράτη περιάπτουσιν εἰς τὴν ὑγιεινὴν καθόλου, βέβαιον εἶνε ὅτι θὰ ἐπωφεληθῶσι τὴν εὐκαιρίαν ἰατροί, χειρουργοί, κτηνίατροι, ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, τελῶναι καὶ λιμενάρχαι, ὀργανοποιοὶ κλ., θὰ καταδειχθῇ δὲ σαφῶς, κατὰ πόσον προεβίβασαν τὴν πρακτικὴν ἐπιστήμην οὐχὶ τοσοῦτον αἱ κυβερνήσεις, ὅσον οἱ κατὰ τόπους μικροὶ καὶ μεγάλοι δῆμοι. Μόνη ἡ γερμανικὴ ἔκθεσις θὰ περιλάβῃ τεσσαράκοντα τμήματα, ἅτινα εὐχῆς ἔργον νὰ ἴδωσι καὶ μελετήσωσι διὰ καταλλήλου ἀντιπροσώπου αἱ ἑλληνικαὶ ἀρχαί, αἱ διὰ λόγους πολιτικοὺς ἢ κομματικοὺς ἀμελοῦσαι τῶν στοιχειωδεστάτων ἐλατηρίων τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς.

Ἐν τῇ «Γενικῇ Ἐφημερίδι» τῆς Αὐγούστης ὁ ἐν Δαρμστάτῃ καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Βόλτς δημοσιεύει ἀξίαν λόγου βιβλιογραφίαν περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ῥενιέρη ἐκδοθεισῶν «Ἱστορικῶν μελετῶν». Ἐκ τῆς βιβλιογραφίας ταύτης ἀποσπῶμεν τὰς ἑπομένας περικοπάς: «Τὸ ἔργον εἶνε συντεταγμένον ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πηγῶν, αἱ δὲ γνῶμαι αὐτοῦ καὶ ὁ τῶν γεγονότων συνδυασμὸς διαφέρουσιν ἐν πολλοῖς τῶν παραδεδεγμένων, τούτου δ' ἕνεκα εἶνε καταλληλότατον, ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν διεγείρει τὸ διαφέρον, καὶ μάλιστα ἀφοῦ καὶ ἡ ἁπλῆ ἀνάγνωσις τοῦ ἀνθηρότατα γεγραμμένου βιβλίου τούτου πολὺ ἐνέχει τὸ γόητρον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ διήγησις περὶ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ Πέτρου Φιλάργη εἰς τὸν παπικὸν θρόνον εἶνε εἰς τὸ ἔπακρον ἐνδιαφέρουσα......».

»Ὁ κ. Ῥενιέρης περιγράφει θαυμασίως τὰς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου ἐπελθούσας περιπλοκάς..., ὁ δ' ἀναγνώστης εὐχαρίστως ἀναγνωρίζει τοῦτο. Διότι ἡ πλήρης, ἐξ εὐρυτάτων μελετῶν τῶν πηγῶν, προσκτηθεῖσα καὶ βαθεῖα γνῶσις τῆς ἀφθονωτάτης ὕλης, ἡ καλλιτεχνικὴ ταύτης διάταξις, τὸ ἀπέριττον καὶ ἤρεμον τῆς ἐκθέσεως καὶ τῶν παθητικωτάτων ἐπεισοδίων, ἡ πλαστικὴ περιφάνεια καὶ ἡ σαφήνεια ἐν τῇ διηγήσει, ὁτὲ μὲν ἐκδηλουμένη ἐν λεπτότατα ἀπεικονισμέναις ἰδιαιτέραις περιγραφαῖς (ὡς τῆς ἐν Πίσῃ συνόδου) ἢ ἐν περιέργοις λεπτομερείαις (ὡς τοῦ λόγου τοῦ πρυτάνεως τοῦ ἐν Παρισίοις πανεπιστημίου), ὁτὲ δὲ ἐν βραχείᾳ ἀπόψει ὁμαλῶς κατατάσσουσα πολυπλοκώτατα συμβάντα (ὡς τὰ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Γαλεάτσου Βισκόντη), ἡ κλασσικὴ καὶ σεμνὴ λέξις, ἥτις προσεγγίζει πολὺ τῇ ἀρχαίᾳ, χωρὶς νὰ καθίσταται δύσληπτος τοῖς πολλοῖς, ἡ εὐγενὴς πάντοτε καὶ ἀφελὴς φράσις ἀπαραμίλλως γλαφυρῶν περιόδων, πάντα τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα ἀποδεικνύασι τὸ ἔργον ἄξιον νὰ καθέξῃ διαπρεπῆ θέσιν μεταξὺ τῶν ἀρίστων ἱστορικῶν συγγραμμάτων πάντων τῶν ἐθνῶν».

— Ἐν τῇ αὐτῇ ἐφημερίδι ὁ κ. Βόλτς ἐδημοσίευσε πρό τινος ἐπίκρισιν τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ἰακώβου Πολυλᾶ φιλοπονηθείσης ἐμμέτρου μεταφράσεως τῆς «Ὀδυσσείας», τοῦ Ὁμήρου. Εὐχαρίστως δὲ μανθάνομεν ὅτι ὁ κ. Βόλτς, ὅστις εἶνε ἐκ τῶν εἰλικρινεστέρων φίλων τῆς ἡμετέρας πατρίδος καὶ φιλολογίας, ἑτοιμάζει καὶ ἄλλας ἐργασίας σχετικὰς πρὸς τὰ νεώτερα ἑλληνικὰ γράμματα.

— Ἐν τῇ «Revue des Deux Mondes» τῆς **15** Νοεμβρίου δημοσιεύεται μακρὰ διατριβὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «La grande-Grèce» τοῦ ἀκαδημειακοῦ κ. Gaston Boissier.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Σταλακτῖται» ἐκδίδει προσεχῶς ὁ κ. Γεώργιος Δροσίνης συλλογὴν ποιημάτων αὐτοῦ. Ἡ συλλογὴ αὕτη, τυπουμένη ἐν τοῖς καταστήμασιν Ἀνδρέου Κορομηλᾶ μετὰ ἐξαιρέτου τυπογραφικῆς φιλοκαλίας, θέλει περιλαμβάνει οὐ μόνον δημοσιευθέντα ἤδη ἔργα, ἀλλὰ καὶ πολλὰ νέα προϊόντα τῆς ἁβρᾶς Μούσης τοῦ νεαροῦ ποιητοῦ.

— Ὁ ἐν Πειραιεῖ καθηγητὴς κ. Ἰάκ. Χ. Δραγάτσης γράφει τὰ ἑπόμενα περί τινος νέου εὑρήματος, ἐκ τῆς θαλάσσης ἀνελκυσθέντος:

«Διὰ τῆς καθαριστικῆς τοῦ λιμένος μηχανῆς παρὰ τὴν εἴσοδον τῶν Ἁλῶν ἀνελκύσθη στήλη μικρά, ὕψους **0,45**, κάτω διαμέτρου **0,17**, ἐν εἴδει βωμίσκου, μειουμένη ἐπαισθητῶς τἄνω, ὅλως τὸ ἄκρον ἐφθαρμένα, φέρουσα τρεῖς πέριξ ἀναγλύφους ἱκανῶς σωζομένας μορφὰς γυναικείας. Τῶν μορφῶν τούτων ἐξέλιπε δυστυχῶς καὶ τῶν τριῶν ἡ κεφαλή· φέρουσι πᾶσαι μακρὸν ποδήρη χιτῶνα καὶ ἐπίβλημα· ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τῆς μιᾶς τούτων καὶ ὑπὲρ τὸν κατὰ ταὐτὸ ὦμον καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπερτείνει τὸ σωζόμενον μέρος δᾳδὸς μακρᾶς χαρακτηριστικῆς τῆς φερούσης μορφῆς· ἡ ἑτέρα ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κάλυμμα, οἷον τὸ ἐπὶ τῶν ἀγαλματίων τῆς Κυβέλης, ὡς δεικνύουσιν ὀλίγα σωθέντα ἴχνη αὐτοῦ, καὶ ῥάβδον δὲ μικρὰν καμπύλην ἄνω, ἧς μόλις τὸ κάτω ἄκρον ἐπὶ τῆς φθαρείσης δεξιᾶς διαφαίνεται· ἡ τρίτη φαίνεται ἀχαρακτήριστος ἢ μᾶλλον ἀπετρίβη τὸ χαρακτηριστικὸν μετὰ τῶν ἐφθαρμένων χειρῶν.

»Τὸ ὅλον ἔπαθεν ὑπὸ τῆς θαλάσσης βλάβην μικρὰν πρὸς τὰ κάτω τῆς μιᾶς τῶν ὄψεων καὶ τὰς δύο τῶν μορφῶν.

»Ἤδη δ' ἀνάκειται εἰς θέαν ἐν τῷ δημοτικῷ μουσείῳ».

—Ὁ ἐσχάτως ἐκ Ῥουμανίας ἐγκατασταθεὶς ἐνταῦθα κ. Ν. Μαραθέας, ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσῃ τὸ καθ' ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀνατροφὴν καὶ ἐκπαίδευσιν τῆς νεότητος, ἀπὸ διετίας ἤδη κατεστήσατο ἐν τῷ διδασκαλικῷ συλλόγῳ ἀγῶνα συγγραφῆς βιβλίου καταλλήλου «πρὸς ὀρθὴν ἀγωγὴν καὶ παιδείαν τῶν ἑλληνοπαίδων», ὑπὲρ οὗ προσήνεγκεν ἔκτοτε τῷ συλλόγῳ τούτῳ χρηματικὸν γέρας δραχμῶν χιλίων· κατ' αὐτὰς δὲ ἐδιπλασίασε τὸ ἔπαθλον τοῦ ἀγῶνος καταβαλὼν ὑπὲρ αὐτοῦ χιλίας ἔτι δραχμὰς εἰς τὸν αὐτὸν Σύλλογον.

— Ὁ κ. Ἰωάννης Καμπούρογλος, τέως συντάκτης τῆς «Ἐφημερίδος», ἀπεσύρθη τῆς συντάξεως ταύτης, προτιθέμενος νὰ ἐκδώσῃ προσεχῶς ἰδίαν ἐφημερίδα πρωϊνήν.

ΒΙΒΛΙΑ

2475. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΒ', 22 Νοεμβρίου **1881**. Ἀριθ. 308 (256). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. **6.** 4ον, σελ. **16.** Περιεχόμενα: Ἡ πατρίς. (Ἐκ τῶν τοῦ Emile Souvestre). — Ἡ δεσποινὶς Λασεγλιέρ. (Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ. Μετάφρ. Ἀρσινόης Γ. Παππαδοπούλου). — Ἡ ἐφημερὶς «Figaro». — Τὰ αἰσθητήρια τῶν μυρμήκων. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Κανόνες ὑγιεινῆς.

2476. **Στατιστικὴ τῆς Ἑλλάδος.** Πληθυσμὸς αὐτῆς κατὰ τὸ **1879**. (Ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν). Ἐν

Digitized by Google

Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1881, 4ον, σελ. 143:

2477. **Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ** ὑπὸ Νικολάου Ἀναστασίου. Ἐν Ἀθήναις. 1881. 8ον, σελ. 31.

2478. **J. E. Harrison, Myths of the Odyssey** in art and literature. (To the memory of my greek friend J. B.

Τὸ ἀξιόλογον καὶ πολυτελὲς τοῦτο βιβλίον πραγματευόμενον περὶ τῶν κυριωτέρων μύθων τῆς Ὀδυσσείας, καὶ ἰδίως περὶ τοῦ τῶν Κυκλόπων, τῶν Λαιστρυγόνων, τῆς Κίρκης, τῆς νεκυίας, τῶν Σειρήνων, καὶ τῆς Σκύλλης, προτίθεται νὰ καταστήσῃ γνωστὰ τὰ ἔργα τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς, ζωγραφικῆς ἢ κεραμογραφίας, τὰ διαφόρως τοὺς μύθους τούτους παραστήσαντα, καὶ κοσμεῖται διὰ 69 φύλλων εἰκονογραφιῶν, αἵτινες παριστῶσι τὰ ἔργα ἐκεῖνα, καὶ ὧν τινες εἰσὶ καὶ ἄλλως ἀνέκδοτοι.

Ἀναμφισβήτητον πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι οἱ μῦθοι ἐκεῖνοι δὲν εἶνε πλάσματα καὶ ἀποκυήματα τῆς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ, ἀλλ' ἡ ποιητικωτάτη ἔκφρασις καὶ διάπλασις παραδόσεων, αἵτινες ἐπεκράτουν καὶ διαφόρως διεδίδοντο ἐν τῷ ἑλληνικῷ λαῷ. Καὶ τὰ τεχνουργήματα ἑπομένως ταῦτα, τινὰ μὲν προφανῶς ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν ὁμηρικὴν τῶν μύθων διάπλασιν, ἄλλα ὅμως παριστῶσι τὰς ἀλλοιώσεις τῶν παραδόσεων, πάντα βεβαίως μεταγενέστερα τῶν ὁμηρικῶν χρόνων, καὶ μὴ ἀνιόντα ὑπὲρ τὴν δ'. πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα. Ἂν δ' αἱ παραδόσεις πρὸ καὶ ἐπὶ Ὁμήρου εἶχον ἤδη τὴν ποικιλίαν τῶν μορφῶν ἣν ἀπαντῶμεν ἐν αὐταῖς μεταγενεστέρως, τοῦτο ἴσως διευκρινισθῇ, ἂν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῶν Μυκηνῶν καὶ ἄλλων παναρχαίων κτισμάτων εὑρεθῶσι σκεύη διὰ τοιούτων ἀντικειμένων ἐπιγεγλυμμένα ἢ ἐπιγεγραμμένα.

Συγγραφεὺς δὲ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἀρχαιολογικοῦ βιβλίου δὲν εἶνε, ὡς τις ἤθελεν εἰκάσει, ὁ Κος ἀλλ' ἡ Κυρία J. E. Harrison, νέα Σκωττίς, ἀφιεροῦσα τὸ σύγγραμμά της εἰς τὴν μνήμην οὐχὶ Ἕλληνος, ἀλλ' Ἑλληνίδος, τῆς Κας J(ane) B(ruce), τῆς ἐσχάτως ἀποβιωσάσης ἐπ' ἀδελφῇ ἀνεψιᾶς τοῦ ἡμετέρου Κ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ. Ἡ σοφὴ ἀρχαιολόγος διατρίβει ἤδη ἐν Ῥώμῃ, καὶ προσεχῶς θέλει ἐπισκεφθῇ τὰς Ἀθήνας.

2479. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius, traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome troisième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte. 1881. Fascicule N^0 19.— Souscription à l'ouvrage complet: 35 fr.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[19 Νοεμβρίου (Πέμπτη) 1881].

Τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης τρίτης ἀφίκετο εἰς Πειραιᾶ ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐπιβαίνων τοῦ εὐδρόμου «Ναυάρχου Μιαούλη». — Ὡς καθηγητὴς τῶν βασιλοπαίδων διὰ τὰ μαθηματικὰ προσελήφθη ὁ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τακτικὸς τῶν μαθηματικῶν καθηγητὴς κ. Β. Λάκων. — Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος τῆς 10 Νοεμβρίου συνιστῶνται ἐν μὲν τῇ περιφερείᾳ τοῦ πρωτοδικείου Τρικκάλων ἕνδεκα εἰρηνοδικεῖα 6' τάξεως, ἐν δὲ τῇ περιφερείᾳ τοῦ πρωτοδικείου Λαρίσσης καὶ ἕτερα τρία εἰρηνοδικεῖα 6' τάξεως. — Δι' ὁμοίου διατάγματος ὡρίσθη ἵνα αἱ κατὰ τὴν 20 Δεκεμβρίου γενησόμεναι βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ἄρξωνται τὴν 7 καὶ 16' π. μ., ἀποπερατωθῶσι δὲ τὴν 4 καὶ 52' μ. μ.— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν διὰ διαταγῆς αὐτοῦ ἀπήλλαξε τοὺς ἐνταῦθα ὑπηρετοῦντας εἰς τὰ διάφορα στρατιωτικὰ σώματα φοιτητὰς καὶ μαθητὰς πάσης στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, πλὴν τῶν γυμνασίων. — Ἐπὶ τοῦ ἀτμοδρόμονος πρόκειται νὰ συστηθῇ ναυτικὴ σχολή, διαιρουμένη εἰς τρεῖς τάξεις, τὴν πρώτην τῶν ὁποίων θ' ἀποτελῶσιν οἱ ἐπὶ τῶν διαφόρων πλοίων ὑπηρετοῦντες 6' τάξεως δόκιμοι, τὴν δευτέραν οἱ ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ ἐκπαιδευόμενοι ναυτικοὶ μαθηταὶ καὶ τὴν τρίτην οἱ κατὰ τὰς ἐφετεινὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις ἐπιτυχόντες ναυτικοὶ μαθηταὶ τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς. — Κατὰ τὴν «Στοὰν» ἐντὸς ὀλίγου ἅπαντα τὰ πολεμικὰ πλοῖα, τ' ἀποτελοῦντα ἀμφοτέρας τὰς ναυτικὰς ἡμῶν μοίρας, τίθενται εἰς ἐφεδρείαν, ἐκτὸς τοῦ ἀτμοδρόμονος «Ἑλλάδος» καὶ τοῦ εὐδρόμου «Ν. Μιαούλη», ὧν τὰ πληρώματα θέλουσι συμπληρωθῇ κατὰ τὸν ὀργανισμὸν αὐτῶν ἐκ τῶν τῶν ἐφέδρων πλοίων. — Κατὰ γνωμοδότησιν τοῦ ἰατροσυνεδρίου ὑπεβλήθησαν εἰς ἑνδεκαήμερον κάθαρσιν πραγματικὴν αἱ ἐξ Ἄδεν καὶ τῶν παραλίων τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης προελεύσεις, αἱ τελέσασαι μὲν τοιαύτην πέραν τῶν στενῶν τοῦ Σουέζ, διελθοῦσαι δὲ τοῦτο ὑπὸ κάθαρσιν, εἰς πενθήμερον δὲ ἐπιτηρητικὴν πᾶσαι αἱ ἀπ' εὐθείας ἐξ ἁπάντων τῶν λιμένων τῆς Αἰγύπτου προελεύσεις. — Ὀλέθρια ὑπῆρξαν τ' ἀποτελέσματα τῶν πρό τινος ἐπικρατησασῶν καθ' ἅπασαν τὴν Μεσόγειον τρικυμιῶν. Πανταχοῦ συνέβησαν δυστυχήματα, ἡ δὲ ἐφημερὶς «Σάμος» ἀναγγέλλει ὅτι οἱ ἐπιβάται τοῦ ἐκεῖσε ἀφικομένου αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου ἐβεβαίωσαν ὅτι ἀπήντησαν κατὰ τὸν πλοῦν ἱκανὰ πτώματα ἐπιπλέοντα ἐν τῇ θαλάσσῃ.— Πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐν τῷ νομαρχιακῷ καταστήματι Σπάρτης ἀπετέφρωσεν αὐτὸ καθ' ὁλοκληρίαν. — Ὁ ἐσχάτως ἐν Κεφαλληνίᾳ ἀποβιώσας ἔμπορος Λ. Ῥωμάνος κατέλιπε διὰ διαθήκης του εἰς τὸ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ νοσοκομεῖον κληροδότημα ἐκ 50.000 δραχμῶν. — Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ ἑλληνικοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ» ἐψήφισεν ὑπὲρ τῶν τραυματιῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν τοῦ ἐν Ἀφρικῇ γαλλικοῦ στρατοῦ τὸ ποσὸν 3,000 φράγκων, ἅτινα διεβιβάσθησαν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ γαλλικοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ». — Κατὰ τὸν «Ἀγῶνα» τῆς Ζακύνθου συμπλοκὴ αἱματηρὰ ἐγένετο ἐν ταῖς αὐτόθι φυλακαῖς, καθ' ἣν εἷς ἐφονεύθη, δύο ἐπληγώθησαν θανατηφόρως, πολλοὶ δ' ἕτεροι ἔλαβον ἐλαφρὰ τραύματα. — Κατηρτίσθη ἤδη ἐν Παρισίοις ὁ διὰ τὸ θέατρον Ἀθηνῶν μελοδραματικὸς θίασος, τὸ δ' ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν διώρισε τὴν ἐπὶ τοῦ θεάτρου ἐπιτροπήν. — Τὸ τελωνεῖον Βώλου εἰσπράττει καθ' ἑκάστην χιλίας δραχμάς, μετὰ ἕνα δὲ ἢ δύο μῆνας, ὅτε θὰ ἐξαντληθῇ ἡ ὑπάρχουσα παρακαταθήκη πολλῶν εἰδῶν θὰ διπλασιασθῶσι καὶ τριπλασιασθῶσιν αἱ εἰσπράξεις. — Χθὲς ἐκηδεύθη ὁ Ι. Κ. Δεληγιάννης, βασιλικὸς ἐπίτροπος παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ. — Νέον περιοδικὸν πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ ἐν Κύπρῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Εὐτέρπη».

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1871.

Τὸ πρῶτον εἶνε σύνδεσμος ἐλάττωσιν δεικνύων,
Τὸ δεύτερον δὲ φοβερὸς θεὸς τῶν Ὀλυμπίων.
Τὸ δ' ὅλον εἶν' ἐπώνυμον ἀνδρὸς ἐκ τῶν συγχρόνων,
Τὸν κόσμον καταπλήξαντος δι' εὐκλεῶν ἀγώνων.

1872.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Μ . . . . ἀ . . . γί . . . . . ὁ ἐ . π . . . . συν.
. . . . . τ . . τ . . . . α . . . . ὡρ . . . .

1873.

[Τῷ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον.]

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

. . Τ . .
. . Ι . .
Τ Ι Σ Ι Σ
. . Ι . .
. . Σ . .

1874.

Je suis un antidote, et je suis un poison,
J'avance le trépas et prolonge la vie;
Je réveille les sens, et j'endors la raison,
Et je sème la guerre où la paix me convie.

ΛΥΣΕΙΣ

1867.

Ὕπνος—Ὗς.

1868.

Συμβαίνει εἰς τὰ προτερήματα ὅ,τι καὶ εἰς τὰς αἰσθήσεις· οἱ ὅλως αὐτῶν ἐστερημένοι οὔτε νὰ διακρίνωσιν οὔτε νὰ ἐννοήσωσι τὴν στέρησιν ταύτην δύνανται.

1869.

Π Ο Λ
Ο Η Η
Λ Η Ρ

1870.

La puce.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

19 Νοεμβρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 19 Νοεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσιον εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 0/0 Χρ. Φρ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	360
» 60,000,000 τῶν 6 ,, »	120,000	—	20 Ἰα. Ἀπ. Ἰουλ. Ὀκ.	20 Δεκ. Μαρ. Ἰουν. Σεπ.	30.—	392 1/2	500	430
» 26,000,000 τῶν 6 ,, »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	420
» 28,000,000 τῶν 9 ,, Δρ.	40,201	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	25.20	224.—	280	302
» 28,000,000 τῶν 8* ,, »	59,799		15 » 15 »	15 » 15 »	20.—	200.—	250	291
» 10,000,000 τῶν 6 ,, Φρ.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	210
» 6,000,000 τῶν 6 ,, Δρ.	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	116
» 4,000,000 τῶν 8 ,, »	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι Ἐθνικῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου Φρ.	181,791	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουλ. 1 Σεπτ. 1 Νοεμ. 1 Ἰαν. 1 Μαρτ. 1 Μαΐου.	16	362 5	400	124

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματευθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . Δρ.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,090
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . Φρ.	25,000,000	15,000,000	—	15 » 15 »	8.88	300	384
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. »	5,000,000	4,000,000	88,810	20 » 20 »	4.30	100	149
Ἀσφαλιστ. Ἑταιρία ὁ Ἀρχάγγελος »	15,000,000	3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.—	100	
Ἑταιρία Μεταλλουργείων Λαυρίου »	20,000,000	14,000,000	—	Ἰανουάρ. καὶ Ἰούλ.	5.—	140	157
Σιδηρόδρομ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς »	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	8.—	160	292
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . . Δρ.	—	—	—	—	—		131
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Φοῖνιξ». »	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
» » ἡ «Ἄγκυρα». »	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν» . »	2,000,000	527,200	42,294	20 Ἀπριλίου	16.66	200	

Συναλλάγματα

Λονδίνου . . .	Τραπεζικὸν	3μην.	29.80
» . . .	Ἐμπορικὸν	,,	29.60
Γαλλίας—Ἐθνικῆς	Τραπέζης	3μ.	1.17
» »	Ἐμπορικὸν	3μην.	1.17

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.70
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	27.30
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φραγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (3 Νοεμβρ.) Ἐμ. 29-29.20.
Κερκ.-Λονδ. 3μ. (16 Νοεμβρ.) .. 30.00.

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ (18 Νοεμβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρ. Τουρκίας	φρ.	51
Ἑλληνικὸν δάν. τῶν 8 0/0.	,,	252
,, ,, 9 0/0.	,,	262
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	147
Λονδίνου 3 μηνῶν. . . .	γρ.	109-109 1/4
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23.15-23.20
Λίρα Ἀγγλικὴ . . .	γρ.	109 20/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 14/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Νοεμβρ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ.	φιο.	118.70
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.90
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.38
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (25 Νοεμβ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ.	φιο.	118.75
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.95
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.41
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Νοεμβρίου)

Λονδίνου διαπ. ἐνὄψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.23-25.28
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτιμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.50-132.50

Τόκος προεξοφλήσεως

Ἀμστερδαμ	4 0/0	Βιέννης	4 0/0
Βερολίνου	5 1/2 0/0	Λονδίνου	5 0/0
Μαδρίτης	4 0/0	Παρισίων	5 0/0
Πετρουπόλεως	6 0/0	Ῥώμης	5 0/0

Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Δ. Ν. Ὀδησσόν. Κατὰ τὴν ἐντολὴν ὑμῶν ἀπεστάλη νέα σειρὰ τῷ κ. Α. Λ. — κ. Δ. Κ. Π. Ἁλμυρόν. Εἰς τὴν ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. **Δ. Πόσον λογικὴ ἀπαίτησις καὶ πόσον λογικώτερον συμπέρασμα!! — Ἀριθ. 642. Ζάκυνθον. Ἰδοὺ εὐφυεστέρα γνωστοποίησις. Ἐν Βιέννῃ διατρίβει ἀπό τινος, ὡς θ' ἀνεγνώσατε ἐν ταῖς ἐφημερίσιν, ἡ διάσημος ἠθοποιὸς Σάρα Βερνάρ, ζυθοποιός τις δὲ ἐξέθηκεν ἐν τῷ παραθύρῳ τοῦ καταστήματός του δύο κεχρωματισμένας εἰκόνας αὐτῆς. Ἡ μία τούτων παρίστα αὐτὴν ὠχρὰν καὶ λίαν ἰσχνὴν (ὡς πράγματι εἶνε) μὲ τὴν ἑξῆς κάτωθι ἐπιγραφήν: «Ἡ Σάρα Βερνὰρ ἅμ' ἀφικομένη ἐν Βιέννῃ». Ἡ ἑτέρα δὲ εἰκὼν παρίστα τὴν μεγάλην ἠθοποιὸν παχεῖαν, εὔρωστον, ἀνθηράν. Κάτωθι τῆς εἰκόνος ταύτης ἀνεγινώσκετο: «Ἡ Σάρα Βερνὰρ μετὰ τρίμηνον χρῆσιν τοῦ ζύθου μας». — κ. Μ. Λ. Ζ. Λονδῖνον. Ἐλήφθησαν.— κ. Δ. Σ. Σμύρνην. Διὰ τοῦ αὐτόθι πράκτορος τῆς «Ἑστίας». — Ἐνὶ ἀποίκῳ. Λονδῖνον. Ἀποφαίνεσθε περὶ τῶν ἐνταῦθα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν Ἀγγλίαν· λησμονεῖτε ὅμως ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶνε Ἀγγλία. Βεβαίως αἰτία τοῦ «ἀποτροπαίου αὐτοῦ φαινομένου» εἶνε ἡ ἔλλειψις πολιτικῆς μορφώσεως παρὰ τῷ λαῷ. Ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι πρίν, ὡς ἰσχυρίζεσθε, ἐπιληφθῶμεν τῆς πολιτικῆς του παιδεύσεως, ὀφείλομεν νὰ φροντίσωμεν περὶ τῆς πρεπούσης μορφώσεως τοῦ ἤθους καὶ τοῦ χαρακτῆρός του, τῆς ὁποίας ἄμεσος βέβαια συνέπεια θὰ εἶνε καὶ ἡ πολιτικὴ προκοπὴ καὶ βελτίωσις. Πρῶτα πάντων πρέπει νὰ διαπλάσῃς ἄνθρωπον, ὕστερα δὲ εὔκολα τὸν μορφόνεις πολίτην. — κ. S. C. Βερολῖνον. Τὰς ζητηθείσας πληροφορίας σᾶς ἐπιστέλλομεν ταχυδρομικῶς. — κ. Ν. Κ. Σῦρον. Παρεδόθησαν εἰς τὸν κομιστὴν τῆς ἐπιστολῆς σας. — κ. Ν. Ι. Δ. Κέρκυραν. Προσεχῶς ἀποστέλλονται. — κ. Σ**. Διότι μεταφραζόμενα καταστρέφονται. Ὁ Pailleron, εἷς τῶν τελευταίων ὑποψηφίων διὰ τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν, ἐπισκεπτόμενος ἐσχάτως κατὰ τὰ εἰθισμένα πρὸ τῆς ἐκλογῆς τοὺς διαφόρους ἀκαδημαϊκούς, ἦλθε καὶ εἰς τὸν Ῥενάν, ὃν εὗρεν ἐργαζόμενον. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Βίου τοῦ Ἰησοῦ» ἰδὼν εἰσερχόμενον τὸν μέλλοντα συνάδελφον ἐγείρεται νὰ τὸν δεχθῇ, μετὰ δὲ τοὺς πρώτους χαιρετισμούς· «Prenez donc une chaise», λέγει πρὸς τὸν ἐπισκέπτην.—«Pardon», ἀπαντᾷ οὗτος, «mais c'est un fauteuil que je viens vous demander!». — κ. Μ. Ι. Πειραιᾶ. Περιμένομεν ἀπάντησίν σας.— κ. Α. Ν. Κ. Πάτρας. Δυστυχῶς οὐδὲν ἐξ ὅλων. Ἀντὶ τοιούτων πρωτοτύπων προτιμῶμεν καλὰς μεταφράσεις. Τακτικῷ ἀναγνώστῃ. Ἰδοὺ καὶ ἄλλα· «τοῦτο ἐγείρε ὕδωρ» (σηκόνει νερό), «δὲν διέρχεται ὁ χρωματισμός σου» (δὲν περνᾷ ἡ μπογιά σου). — κ. Μ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ἔτους.—κ. Α. Μ. Ἀθήνας. Οὕτω γενικῶς ἐκφερομένη ἡ γνώμη ὅτι ἡ δημώδης γλῶσσα ἀποφεύγει τὰς πολλὰς συλλαβὰς δὲν εἶνε ἀληθής, διότι πολλαὶ ὑπάρχουσι καὶ ἐν τῇ κοινῇ πολυσύλλαβοι λέξεις. Πῶς σᾶς φαίνεται λ. χ. ἡ λέξις «Λιγοστιανοπαραδόλα», ὡς ἀνέγνωμεν ἄρτι ὅτι ὀνομάζεται ἡ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Θέρμου τῆς ἐπαρχίας Τριχωνίας; — Πολυπράγμονι. Οὕτω πράγματι πιστεύεται, ἀλλ' εἶνε ἐσφαλμένη γνώμη. Κατά τινα Γάλλον συγγραφέα πλουσιωτάτη πασῶν εἶνε ἡ ἀραβική. Αὕτη ἔχει χιλίας λέξεις συνωνύμους διὰ τὸ σπαθί, πεντακοσίας διὰ τὸν λέοντα, διακοσίας διὰ τὸν ὄφιν καὶ ὀγδοήκοντα διὰ τὸ μέλι· ἔχει τριάκοντα πέντε συζυγίας ῥημάτων, οἱ δὲ ποιηταί της εἶνε τόσοι, ὥστε ὁ Σπάγγαϊμ διατείνεται ὅτι οἱ Ἄραβες ἔχουσι πλειοτέρους στίχους παρ' ὅλα τὰ ἄλλα ἔθνη ὁμοῦ. Ὅλαι δὲ τῆς ἀραβικῆς αἱ λέξεις λέγουσιν ὅτι εἶνε 12,350.042. Ὥστε ἡγεμών τις τῆς Ἀραβίας εἶχε λεξικόν τι, ὅπερ ἔφερον 60 κάμηλοι.

Digitized by Google

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Παναγιώτου Δοξαρᾶ περὶ ζωγραφίας, χειρόγραφον τοῦ ΑΨΚΣΤ', νῦν τὸ πρῶτον μετὰ προλόγου ἐκδιδόμενον ὑπὸ Σ. Π. Λάμπρου. — Ἀθῆναι, 1871. Δρ. 2, 50.

Τὰ κατὰ τοὺς οἰκιστὰς τῶν παρ' Ἕλλησιν ἀποικιῶν καὶ τὰς αὐτοῖς ἀπονεμομένας τιμὰς καὶ προνομίας. Dissertatio inauguralis historica.- Lipsiæ. MDCCCLXXIII Δρ. ν. 2.

Αἱ Ἀθῆναι περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος κατὰ πηγὰς ἀνεκδότους, διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ τοῦ μαθήματος τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ. —Ἀθήνησι. 1878. Δρ. ν. 3.

Λόγος εἰσιτήριος εἰς τὸ μάθημα τῆς ἑλλ. ἱστορίας, ἐκφωνηθεὶς τῇ 30 Μαρτίου 1878.—Ἀθήνησι. 1878. Δρ. ν. 1.

Περὶ Κύπρου (παράρτημα τῆς «Ἑστίας»). —Ἐν Ἀθήναις. 1879. Λ. 10.

Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου τὰ σωζόμενα. Τόμος Α'. Ἐν Ἀθήναις. 1879.—Τόμος Β' μετὰ τῆς Εἰσαγωγῆς ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ. Ἐν Ἀθήναις. 1880. Δρ. ν. 30.

Collection de romans Grecs en langue vulgaire et en vers d'après les manuscrits de Leyde et d'Oxford. — Paris. Maisonneuve. 1880. Δρ. ν. 20.

Ἔκθεσις πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀποστολῆς αὐτοῦ τὸ θέρος τοῦ 1880 (ἐξηντλήθη). Δρ. ν. 3.

—

Τὰ ἀνωτέρω σημειούμενα βιβλία πωλοῦνται ἐν μὲν Ἀθήναις παρὰ Karl Wilberg, τοῖς καταστήμασι Κορομηλᾶ καὶ τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», ἐν Παρισίοις παρὰ Maisonneuve et C[ie] καὶ ἐν Βερολίνῳ παρὰ S. Calvary.

—

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ

Κερκυραϊκὰ ἀνέκδοτα ἐκ χειρογράφων ἀποκειμένων ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις Ἁγίου Ὄρους, Μονάχου, Κανταβριγίας καὶ Κερκύρας.

Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου συλλογὴ τῆς περὶ ζώων ἱστορίας κατὰ τὰ ἐν Παρισίοις καὶ Ἁγίῳ Ὄρει ἀπόγραφα ἐκδιδομένη ἐν Βερολίνῳ, δαπάναις τῆς αὐτόθι Ἀκαδημείας.

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΜΟΥ

ΛΥΡΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

ΔΗΜ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΙΣΑ

εἰς τὸν Βουτσιναῖον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1873.

—

Τιμᾶται δραχμῆς νέας.

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΗΒΩΝ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ.

—

Τιμᾶται δραχμῆς νέας.

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ΥΠΟ

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

—

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Βιβλίον Α'.—Ἀχαιοί.

Τιμᾶται δραχμῶν νέων τριῶν.

Ἀντίτυπα τῶν ἀνωτέρω βιβλίων πωλοῦνται παρὰ τῇ Διεκπεραιώσει τῆς «Ἑστίας». Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ δύνανται νὰ τὰ προμηθευθῶσιν ἀποστέλλοντες τὸ ἀντίτιμον εἰς γραμματόσημον, ἑλληνικὸν ἢ γαλλικόν, πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἥτις ἀναλαμβάνει τὴν διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἄμεσον ἀποστολὴν αὐτῶν.

ANTIQUITÉS HELLÉNIQUES

OU

Répertoire d'inscriptions et d'autres découvertes depuis l'affranchissement de la Grèce par *A. R. Rangabé*. 1842. Τόμοι 2. Πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ φράγκων 40.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ

Εἰκονογραφημένη ἐφημερίς, ἐκδιδομένη κατὰ Σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4[ον], ἐκ σελ. 16.

—

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ

σώματα τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» τῶν ἐτῶν 1833, 1834, 1835, 1837, 1838, 1840, 1841, 1842, 1853, 1854, 1859, 1860, 1861 ἀντὶ φράγκων 10 ἕκαστον σῶμα.

Πληροφορίαι παρὰ τῇ Διεκπεραιώσει τῆς «Ἑστίας».

Compendium der Chirurgischen Operations—und Verbandlehre von Dr W. Heineke. Δεδεμένον Δρ. 12.

Handbuch der speciellen Augenheilkunde von Dr C. Schweigger. Δρ. 10.

Die rationelle Schweinezucht und Maestung in ihrem wahren Verhaeltnisse zur Landwirthschaft. Von W. Düsterberg. Δρ. 3.

Compendium der Geburtshilfe von G. A. Braun. Ἔκδ. 2[α]. Δρ. 5.

Lehre der Nahrungsmittel für das Volk. Von Moleschott. Ἔκδ. 3[η]. Δρ. 3.

Medizinische Neuigkeiten für praktische Aerzte. (Ἐφημερὶς ἰατρικὴ τῶν ἐτῶν 1874 καὶ 1875). Δεδεμένον. Δρ. 7.

Die organische Entwickelung des Menschen nach den neuesten Naturforschungen. Von H. Haurowitz. Δρ. 4.

Handbuch der allgemeinen und speciellen Chirurgie von Pitha und Billroth.—Krankheiten des Hodens. Τεύχη 3. Δρ. 15.

Die allgemeine chirurgische Pathologie und Therapie in fünfzig Vorlesungen. Von Th. Billroth. Ἔκδοσις 6[η]. Δεδεμένον. Δρ. 12.

Praktische Verbandlehre von Dr Wilhelm Emmert. Ἔκδ. 2[α] μετὰ 300 ξυλογραφιῶν. Δρ. 7.

Handbuch der allgemeinen Pathologie von Uhle und Wagner. Ἔκδ. 6[η]. Δρ. 10.

Kraft und Stoff von Ludw. Büchner. Ἔκδ. 14[η]. Δρ. 5.60.

Aus Natur und Wissenschaft von Dr Ludw. Büchner. Δρ. 5.60.

Der Mensch und seine Stellung in der Natur von Dr Ludw. Büchner. Δρ. 5.60.

Ἰωάννου Βούρου, ἰατροῦ: **Περὶ νοσοκομείων σχεδίασμα.** Ἐν Παρισίοις, 1831. Δρ. 3.

Ἰωάννου Βούρου: **Dissertatio inauguralis de pharmacologia Græcorum veterum in genere.** Halis Saxonum. 1829. Δρ. 3.

Ἀντιπανάκεια, ἤτοι περὶ τῶν αἰτίων, ἃ τὰς νόσους δυσιάτους ἢ ἀνιάτους, μὴ τοιαύτας καθ' ἑαυτὰς οὔσας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπεργάζονται ὑπὸ Ἀναστασίου Γεωργιάδου (Λευκίου), ἰατροῦ κλπ. Ἐν Βιέννῃ. 1810. Μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως. Δραχ. 7.

—

Πάντα τὰ ἀνωτέρω βιβλία πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας».

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Πέρρη.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 257.—29 Νοεμβριου 1881.— Λεπτα 10.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

['Εκ τῆς ἐπισήμου ἀπογραφῆς τοῦ 'Υπουργείου τῶν 'Εσωτερικῶν.]

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐκπαιδεύσεως ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς 'Ελλάδος, μὴ περιλαμβανομένων τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικῶν καὶ τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ταξειδευόντων ναυτικῶν, ὡς καὶ ἐκείνων ὧν δὲν ἐξηκριβώθη τὸ ἐγγράμματον (ἄρρενες 1,764, θήλεις 1,582), διανέμεται εἰς 1,331,472 ἀγραμμάτους καὶ 318,949 ἐγγραμμάτους. 'Εκ τούτων:

Ἄρρενες ἐγγράμματοι	262,856
Θήλεις »	56,093

Κατὰ τὸν ὑπ' ἀριθ. 17 πίνακα, ἐπὶ 100 μὲν ἀρρένων ὑπάρχουσιν ἀγράμματοι ἄρρενες 69, ἢ ἐγγράμματοι 31· ἐπὶ 100 δὲ θηλέων ἀγράμματοι θήλεις 93, ἢ ἐγγράμματοι 7.

Τοὺς περισσοτέρους ἐγγραμμάτους περιλαμβάνουσιν αἱ ἑξῆς ἐπαρχίαι:

Ἄρρενες			Θήλεις		
'Αττικῆς	54	τοῖς 100	'Αττικῆς	29	τοῖς 100
Παξῶν	54	»	Κερκύρας	28	»
'Ιθάκης	52	»	Σύρου	28	»
Αἰγιαλείας	47	»	Τήνου	22	»
Κερκύρας	46	»			

Τοὺς ὀλιγωτέρους δὲ ἐγγραμμάτους, ἄρρενας μὲν αἱ ἐπαρχίαι Μεγαλοπόλεως, 14 τοῖς 100, Πυλίας 16 τοῖς 100, Ξηροχωρίου 16 τοῖς 100, Νάξου 18 τοῖς 100 καὶ Βάλτου 19 τοῖς 100· θήλεις δὲ αἱ μὲν ἐπαρχίαι Μεγαλοπόλεως, Δωρίδος, Πυλίας, Ὄρους, Μέσης καὶ Ναυπακτίας ἀνὰ 1 τοῖς 100, αἱ δὲ ἐπαρχίαι Βάλτου, Καλαβρύτων, Καρυστίας, Οἰτύλου, Λοκρίδος, Θηβῶν, Εὐρυτανίας, 'Επιδαύρου Λιμηρᾶς, Σάμης καὶ Βονίτζης ἀνὰ 2 τοῖς 100.

'Εκ τῶν δήμων τοῦ Κράτους εἰς 17 δὲν ὑπάρχει οὐδεμία γυνὴ ἐγγράμματος. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1870 οἱ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπαγόμενοι δῆμοι ἀνήρχοντο εἰς πεντήκοντα πέντε.

'Εν τούτοις, ἂν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγραμμάτων ἀφαιρέσωμεν τὰ μέχρις ἡλικίας πέντε ἐτῶν τέκνα ὑπολογιζόμενα εἰς 249,831, ἤτοι ἄρρενα 129,224, θήλεα 120,607, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲν εἰσήχθησαν ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ἐπομένως ἐτάχθησαν κατὰ τὴν ἀπογραφὴν μεταξὺ τῶν ἀγραμμάτων, ἡ ἀναλογία τῶν ἐγγραμμάτων εἶνε ἐπὶ μὲν τῶν ἀρρένων 46:06 τοῖς 100, ἐπὶ δὲ τῶν θηλέων 23:08 τοῖς 100. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1870 ἐπὶ 100 ἀρρένων κατοίκων ἦσαν ἐγγράμματοι ἄρρενες 32:96, ἐπὶ 100 δὲ θηλέων κατοίκων 7:36.

'Εκ τῆς συγκρίσεως τῶν διδομένων τούτων προκύπτει ὅτι ἀπὸ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 τὸ ἐγγράμματον τῶν μὲν ἀρρένων ηὔξησε κατὰ 13.10 τοῖς 100, τῶν δὲ θηλέων κατὰ 15.71 τοῖς 100.

Κατὰ τὰς παρὰ τοῦ 'Υπουργείου τῆς 'Εκπαιδεύσεως χορηγηθείσας πληροφορίας, ὑπάρχουσι καθ' ὅλον τὸ Κράτος δημοτικὰ σχολεῖα ἀρρένων μὲν 1033, μὲ μαθητὰς 67,280, θηλέων δὲ 138, μὲ μαθητρίας 12,349. 'Ιδιοσυντήρητα δὲ ἀρρένων 165 μὲ μαθητὰς 7,102, θηλέων 111 μὲ μαθητρίας 4,482, ἤτοι ἐν ὅλῳ 1447 σχολεῖα μὲ 91,213 μαθητάς.

'Επομένως ἐπὶ 10,000 κατοίκων ἀναλογοῦσι σχολεῖα 8.61, κατὰ δῆμον δὲ 3.27 σχολεῖα ἀρρένων καὶ 0:68 θηλέων. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἀρρένων κατοίκων ἀναλογεῖ ἓν σχολεῖον ἀρρένων πρὸς 714 κατοίκους ἢ 72 μαθητάς, ἐπὶ δὲ τῶν θηλέων κατοίκων ἀναλογεῖ ἓν σχολεῖον θηλέων πρὸς 3,207 κατοίκους θήλεις ἢ 67 μαθητρίας. 'Εν γένει δὲ ἄνευ διακρίσεως τοῦ φύλου κατὰ σχολεῖον ἀναλογοῦσι μαθηταὶ 63. 'Εν τῷ κατωτέρω πίνακι ἐμφαίνεται ἡ ἀναλογία αὕτη κατ' ἐπαρχίας καὶ κατ' αὔξοντα ἀριθμὸν μαθητῶν ἄνευ διακρίσεως φύλου.

Κατὰ τὸν πίνακα τοῦτον ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν κατὰ σχολεῖον ἀπαντᾶται εἰς τὰς ἐπαρχίας Κέας (110) καὶ Μεγαρίδος (104), ὁ δὲ μικρότερος εἰς τὰς ἐπαρχίας Παξῶν (36), Λευκάδος (42), Ζακύνθου καὶ Πυλίας (43).

ΕΠΑΡΧΙΑΙ	Σχολεῖα	Μαθηταὶ κατὰ Σχολεῖα	ΕΠΑΡΧΙΑΙ	Σχολεῖα	Μαθηταὶ κατὰ Σχολεῖα	ΕΠΑΡΧΙΑΙ	Σχολεῖα	Μαθηταὶ κατὰ Σχολεῖα
Κέας	7	110	Γυθείου	12	68	Ἄνδρου	25	53
Μεγαρίδος.	12	104	Πατρῶν.	51	67	Οἰτύλου.	29	53
Αἰγίνης	4	99	Τριφυλίας	26	66	Πάλλης	25	51
Ναυπλίας	11	88	Παρνασσίδος . . .	25	65	Βονίτσης καὶ Ξηρομ.	15	50
Ἄργους	16	87	Γορτυνίας	45	63	Δωρίδος.	20	50
Σύρου.	35	85	Θήρας	20	63	'Επιδαύρου Λιμηρᾶς	16	50
Λακεδαίμονος . . .	44	84	Σκοπέλου	8	63	Εὐρυτανίας	24	50
Σπετσῶν καὶ 'Ερμ.	18	84	Βάλτου	7	61	Κραναίας	38	50
Μαντινείας	32	83	'Ιθάκης	13	61	Ναυπακτίας	18	50
Κυνουρίας.	27	82	Κορινθίας	43	61	Μεγαλοπόλεως. . .	12	49
'Αττικῆς.	116	79	'Ηλείας	44	60	Φθιώτιδος	49	49
Ὕδρας καὶ Τροιζην.	11	77	Λεβαδείας	16	60	Λοκρίδος	23	48
Κυθήρων	8	76	Μεσσήνης	22	60	Σάμης	19	46
Μεσολογγίου . . .	15	76	Νάξου	19	60	Κερκύρας	45	45
Μήλου	14	75	Χαλκίδος	25	60	Μέσης	23	44
Καρυστίας.	33	74	Καλαβρύτων. . . .	42	57	Ζακύνθου	33	43
Καλαμῶν	25	72	Θηβῶν	22	56	Πυλίας	31	43
Αἰγιαλείας.	18	70	Ξηροχωρίου	11	55	Λευκάδος	24	42
'Ολυμπίας	18	70	Τήνου.	17	55	Παξῶν	6	36
Τριχωνίας.	11	70	Ὄρους.	29	54		1447	63

Digitized by Google

Ἐπὶ **100** κατοίκων ἀναλογοῦσιν ἐν γένει μαθηταὶ δημοτικῶν σχολείων **5:72** ἀντὶ **5:12** κατὰ τὸ **1870**.

Ὁ ἀριθμὸς τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ, κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀνέρχεται εἰς **1292** (Διδάσκαλοι **1117**, διδασκάλισσαι **175**). Συγκρίνοντες τὸν ἀριθμὸν τοῦτον πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν γένει μαθητῶν τῶν δημοσίων δημοτικῶν σχολείων, χωρὶς δηλαδὴ νὰ διακρίνωμεν τὸ φῦλον τοῦ διδάσκοντος καὶ τοῦ μαθητεύοντος, εὑρίσκομεν ὅτι εἷς διδάσκαλος ἀναλογεῖ ἐπὶ **62** μαθητῶν, ἢ κατὰ φῦλον **1** διδάσκαλος ἐπὶ **60** μαθητῶν, **1** διδασκάλισσα ἐπὶ **71** μαθητριῶν (1).

Κατὰ τὰ διδόμενα τῆς ἀπογραφῆς ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν παιδίων τῶν ἐχόντων ἡλικίαν **5-10** ἐτῶν, ἤτοι τὴν ἡλικίαν τῆς ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ φοιτήσεως, ὑπολογίζεται εἰς **259,553** ἤτοι ἄρρενα **134,992**, θήλεα **124,561**. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι συγκρινόμενοι πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις μαθητῶν μᾶς δίδουσι τὴν ἀναλογίαν ὅτι ἐπὶ **100** μὲν παιδίων ἀρρένων ἡλικίας **5-10** ἐτῶν φοιτῶσιν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων παιδία **55**, ἐπὶ **100** δὲ θηλέων τῆς αὐτῆς ἡλικίας φοιτῶσιν εἰς τὰ τῶν θηλέων μόνον **14**.

Κατ' ἐπαρχίας ἡ ἀναλογία αὕτη ἔχει ὡς ἑξῆς· τῶν μὲν ἀρρένων εἰς **37** ἐπαρχίας φοιτῶσιν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα πλέον τοῦ ἡμίσεος τῆς ἡλικίας **5-10** ἐτῶν (**84-51** τοῖς **100**)· αἱ ἐπαρχίαι Βάλτου καὶ Μεγαλοπόλεως παρέχουσι τὸν μικρότερον ἀριθμὸν (**29** τοῖς **100**). Τῶν δὲ θηλέων εἰς τρεῖς μόνον ἐπαρχίας, Σύρου, Κερκύρας καὶ Ἀττικῆς φοιτῶσι πλέον τοῦ ἡμίσεος τῆς ἡλικίας **5-10** ἐτῶν (**70-57** τοῖς **100**), εἰς **22** ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητριῶν εἶνε πολὺ κατώτερος τοῦ ἡμίσεος (**34-10** τοῖς **100**), εἰς **34** εἶνε κατώτερος καὶ τῶν **10** ἐπὶ τοῖς **100**. Τέσσαρες δὲ ἐπαρχίαι δὲν ἔχουσιν οὔτε ἓν σχολεῖον θηλέων.

Διὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ἐδαπανήθησαν ἐν γένει κατὰ τὸ ἔτος **1879** ὑπό τε τῶν δήμων καὶ τοῦ Κράτους δραχμαὶ **1,761,486**.

Ἤτοι ὑπὸ μὲν τῶν δήμων. . . .	Δραχ.	**1,549,654**
ὑπὸ δὲ τοῦ Κράτους. . . .	»	**211,832**

Ἡ δαπάνη αὕτη, ἀνωτέρα κατὰ δραχ. **510,184** τῶν κατὰ τὸ ἔτος **1870** δαπανηθεισῶν (**1,251,301**, ἤτοι παρὰ μὲν τῶν δήμων δρ. **1,098,501**, παρὰ δὲ τοῦ Κράτους δρ. **152,800**), ἀναλογεῖ κατὰ κάτοικον μὲν εἰς δραχ. **1.05**, κατὰ μαθητὴν δὲ εἰς δραχ. **19,17** (2).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ὁ λόγιος ἀρχιμανδρίτης κ. Πανάρετος Κωνσταντινίδης ἤργισε δημοσιεύων ἐν τῷ περιοδικῷ «Σωτῆρι» διατριβὴν ἐμβριθῆ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Χριστιανικὰ μνημεῖα Ἀθηνῶν». Ἐν τῷ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντι μέρει καταδεικνύει ὅτι ὁ Παρθενὼν μετεβλήθη εἰς χριστιανικὸν ναὸν οὐχὶ τὸ **630** μ. Χ. ὡς ἐσφαλμένως ἔγραψεν ὁ Πιττάκης ἀπατηθεὶς ἐξ ἐπιγραφῆς τινος, ἀλλ' ἕνα αἰῶνα πρότερον.

—Ἐπιτροπὴ φιλομούσων Κερκυραίων ἀνέλαβεν ἐν Κερκύρᾳ τὴν δημοσίευσιν τῶν μουσικῶν ἔργων τοῦ ἐξόχου Ἕλληνος μουσικοδιδασκάλου Νικολάου Μαντζάρου. Τὰ ἔργα ταῦτα εἶνε ἰδεώδη μέλη (fantaisies), ᾄσματα διάφορα, συμφωνίαι κλπ. Ἡ ἔκδοσις θὰ γείνῃ εἰς φυλλάδια ἐκδιδόμενα κατὰ τριμηνίαν εἰς μέγα σχῆμα ἐκ **30-40** σελίδων, θέλει δὲ διαρκέσει ἐπὶ τέσσαρα ἔτη. Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ὡρίσθη φράγ. **5**.

— Καθὰ ἐξ Ἀτταλείας εἰς τὸν «Νεολόγον» γράφουσιν, ἐξεχώσθη ἐν τῷ ἀρχαίῳ φρουρίῳ θριαμβευτικὴ ἁψίς, ἥτις ὑποτίθεται ἀνεγερθεῖσα εἰς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ. Τὸ ἀρχαιολογικὸν τοῦτο μνημεῖον, φέρον πολλὰς ἐπιγραφὰς ἑλληνικάς, ῥωμαϊκὰς καὶ βυζαντινάς, εἶνε ἔργον ἑλληνικῆς τέχνης.

— Ἡ ἐν Μονάχῳ λογία δεσποινὶς Μαρία Θεοχάρη μεταφράζει εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὸ ὡραῖον ἔργον τοῦ ἰταλοῦ ἰατροῦ καὶ συγγραφέως Mantegazza «Un giorno a Madera».

ΒΙΒΛΙΑ

2480. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 29 Νοεμβρίου **1881**. Ἀριθ. 309 (257). Λεπτὰ **20.** Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. **6. 4ον**, σελ. **16**. **Περιεχόμενα**: **Εἷς ποντικός.** — **Ἡ δεσποινὶς Λασεγλιέρ.** (Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ. **Μετάφρ.** Ἀρσινόης Γ. Παππαδοπούλου).— **Ἡ ἐν Ὀλλανδίᾳ κατοικία τοῦ μεγάλου Πέτρου.** — **Ἡ Κυρία Γκάρφιλδ.** — **Ἐπιστημονικὸς περὶ τὴν γῆν περίπατος.** — **Ἡ Κάκια (ποίησις)** ὑπὸ Κ. Γ. Ξένου. — **Δάνειον πνεῦμα.** —**Ἀλήθειαι.** — **Σημειώσεις.**

2481. **Λόγος,** ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ τῇ τριακοστῇ Νοεμβρίου **1880** ὑπὸ Θεοδώρου Ἀρεταίου, τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς χειρουργικῆς παθολογίας καὶ χειρουργικῆς κλινικῆς, παραδίδοντος τὴν πρυτανείαν τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ Βασιλείῳ Λάκωνι, τακτικῷ καθηγητῇ τῶν μαθηματικῶν. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Παλιγγενεσίας», **72**, ὁδὸς Βορρᾶ. **1881**. **8ον**, σελ. **280**.

2482. **Πραγματογνωσία** ὑπὸ Πολυβίου Σ. Μυρτίλου, τελειοφοίτου τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς καὶ ἑλληνοδιδασκάλου. Κατὰ τὸν Jules Paroz, Directeur d'école normale. Ἔκδοσις Α'. Ἐν Κεφαλληνίᾳ, τυπογραφεῖον ἡ «Ἠχώ». **1881**. **8ον**, σελ. η' καὶ **91**. Τιμᾶται δραχ. ν. **2**.

2483. **Ὁ Δῆμος,** ποίημα κλεφτικὸν Σπυρίδωνος Τρικούπη. Ἐκδίδοται δαπάνῃ Θ. Π. Πισιμίση. Ἐν Ζακύνθῳ, βιβλιοπωλεῖον «Αἱ Μοῦσαι». **1881**. **8ον**, σελ. **16**. [Τοῦ ποιήματος προτάσσεται ἀξιόλογος βιογραφία τοῦ Σπυρίδωνος Τρικούπη, γεγραμμένη ὑπὸ τοῦ κ. Σ. δὲ Βιάζη].

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1875.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Ὁ . . . . γοῦμεν . ὰ . . . . ά . . ῶν ἐ . . . . . ματα
. . ὰ . ὰ β . . . . . σωμεν . . ν . . . . ον . . ι
. . . . . . μεθα . . . . . ων

Ἀνάγνωθι τὸ ἀνωτέρω λόγιον συμπληρῶν τὰ **ἐλλείποντα** γράμματα.

1876.

Ὑπερήφανον ὑψόνω τὴν δασεῖαν κεφαλήν μου
εἰς τὰ ὕψη, καὶ δικαίως εἶμαι πρώτη εἰς τὴν φυλήν **μου.**
Παραδόξως δ' ἐνῷ εἶμαι ὑψηλὴ καὶ κραταιά,
ἔχω τέκνα, τὰ ὁποῖα εἶνε μικροσκοπικά.
Ἂν τὴν κεφαλήν μου κόψῃς καὶ τὸν τράχηλον ἐπίσης,
μεταξὺ τῶν τετραπόδων δύνασαι νὰ μὲ ζητήσῃς,
τῶν ὁποίων τροφὴ εἶνε θρεπτικὴ καὶ προσφιλὴς
τὰ μικρὰ ἐκεῖνα τέκνα τῆς μητρὸς τῆς ὑψηλῆς.

Ἐν Ἀθήναις. Ἀλκυών.

1877.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

. . . Ε
. . Ε .
. Ε . .
Ε . . .

1878.

Je meurs et je renais, et par un sort nouveau
Les lieux où je naquis me servent de tombeau;
Celui qui m'a formé fait l'or, l'argent, le cuivre;
Je suis utile à tous en la guerre, en la paix;
Il me faut enterrer pour me faire revivre;
Et si je ne pourris, je ne revis jamais.

ΛΥΣΕΙΣ

1871.

Κανάρης (Κἂν—Ἄρης).

1872.

Μέγας ἀνὴρ γίνεται ὁ ἐκ πάσης συνδρομῆς τῆς τύχης αὐτοῦ ὠφελούμενος.

1873.

Ρ Η Τ Ο Ν
Η Μ Ι Σ Υ
Τ Ι Σ Ι Σ
Ο Σ Ι Ο Σ
Ν Υ Σ Σ Ω

1874.

Le vin.

(1) Ἐπὶ 100 κατοίκων ἀναλογοῦσιν ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ μαθηταὶ 13, ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ μαθηταὶ 7. Ἐπίσης δι' ἕνα διδάσκαλον ἀναλογοῦσιν ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ μαθηταὶ 49, ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ μαθηταὶ 41.

(2) Ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ ἀναλογοῦσι κατὰ κάτοικον φράγκα 1.70, κατὰ μαθητὴν δὲ φράγκα 16. Ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ κατὰ κάτοικον φράγκα 0.86, κατὰ μαθητὴν δὲ φράγκα 12.25.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

26 Νοεμβρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 26 Νοεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσιον εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 0/0 Χρ. Φρ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	378 —	500	364
» 60,000,000 τῶν 6 ,, »	120,000	—	20 Ἰα. Ἀπ. Ἰουλ. Ὀκ.	20 Δεκ. Μαρ. Ἰουν. Σεπ.	30.—	392 1/2	500	432
» 26,000,000 τῶν 6 ,, »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	421
» 28,000,000 τῶν 9 ,, Δρ.	40,201	} 80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	25.20	224.—	280	
» 28,000,000 τῶν 8* ,, »	59,799		15 » 15 »	15 » 15 »	20.—	200.—	250	
» 10,000,000 τῶν 6 ,, Φρ.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	
» 6,000,000 τῶν 6 ,, Δρ.	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	116
» 4,000,000 τῶν 8 ,, »	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι Ἐθνικῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου Φρ.	181,791	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουλ. 1 Σεπτ. 1 Νοεμ. 1 Ἰαν. 1 Μαρτ. 1 Μαΐου.	16	362.5	400	128

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματευθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . Δρ.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,680,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,110
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . Φρ.	25,000,000	15,000,000	—	15 » 15 »	8.88	800	390
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. »	5,000,000	4,000,000	88,810	20 » 20 »	4.30	100	149
Ἀσφαλις. Ἑταιρία ὁ Ἀρχάγγελος »	15,000,000	3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.—	100	64
Ἑταιρία Μεταλλουργείων Λαυρίου »	20,000,000	14,000,000	—	Ἰανουάρ. καὶ Ἰούλ.	5.—	140	159
Σιδηρόδρομ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς »	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	8.—	160	294
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . . Δρ.	—	—	—	—	—		
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Φοῖνιξ». »	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
» » ἡ «Ἄγκυρα». »	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . .	2,000,000	527,200	42,294	20 Ἀπριλίου	16.66	200	

Συναλλάγματα

Λονδίνου . . . Τραπεζικὸν 3μην. 29.80
» . . . Ἐμπορικὸν ,, 29.60
Γαλλίας—Ἐθνικῆς Τραπέζης 3ήμ. 1.17
» » Ἐμπορικὸν 3μην. 1.17

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον δραχ. 23.60
Λίρα Στερλίνα ,,
Λίρα Ὀθωμανικὴ ,, 27.10
Αὐστριακὸν Φλωρίον ,,
Ἀργυροῦν 5φραγκον ,,
,, φράγκον ,,

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (8 Νοεμβρ.) Ἐμ. 29-29.20.
Κερκ.—Λονδ. 3μ. (23 Νοεμβρ.) ,, 30.00.

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ (25 Νοεμβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρ. Τουρκίας φρ. 53
Ἑλληνικὸν δάν. τῶν 8 0/0. ,, 254
,, ,, 9 0/0. ,, 264
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. ,, 151 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν. . . γρ. 109 1/2 - 109 3/4
Παρισίων 3 ,, . . . φρ 23.05 - 23.10
Λίρα Ἀγγλικὴ . . . γρ. 109 15/40
Εἰκοσάφραγκον . . . . ,, 87 14/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Νοεμβρ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 118.70
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.90
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.38
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (2 Δεκεμβ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 118.60
Παρισ. τὰ 100 φρ. ,, 46.95
Εἰκοσάφραγκον ,, 9.42
Ἀργυρᾶ φιορ. 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Νοεμβρίου)

Λονδίνου διακ. ἰνδψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.23-25.28
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.50-132.50

Τόκος προεξοφλήσεως

Ἀμστερδαμ	4 0/0	Βιέννης	4 0/0
Βερολίνου	5 1/2 0/0	Λονδίνου	5 0/0
Μαδρίτης	4 0/0	Παρισίων	5 0/0
Πετρουπόλεως	6 0/0	Ῥώμης	5 0/0

Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Ἀλκυῶνι. Ἀθήνας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Α. Γ. Βόνιτσαν. Κατὰ τὴν ἐπιστολήν σας τὸ φύλλον θὰ ἀποστέλλεται τοῦ λοιποῦ διὰ Ζαβέρδας. — Ἐπικουρείῳ. Ἡ κοινῶς λεγομένη λακέρδα εἶνε ὁ ἰχθῦς θύννος, ἁλιεύεται δὲ εἰς μέγα πλῆθος κατὰ Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον εἰς τὰ περὶ τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου παράλια τοῦ Εὐξείνου. Ταριχεύονται δὲ συνήθως οἱ ἰχθῦς οὗτοι ὑπὸ Ἑβραίων, οἵτινες καὶ μετέφερον μεθ' ἑαυτῶν τὴν βιομηχανίαν ταύτην ἀπὸ τῆς Πορτογαλλίας καὶ Ἱσπανίας, ὁπόθεν μετηνάστευσαν, καὶ ὅπου κατὰ Στράβωνα ἦσαν ἔκπαλαι μεγάλαι ταριχεῖαι. — κ. Κ. Δ. Κ. Πάτρας. Τὸ ἐκδοθὲν τεῦχος τῆς Ἱστορίας ἀποστέλλεται ὑμῖν ταχυδρομικῶς, τὸ ἄλλο προσεχῶς. — Πνευματώδει. Προτιμῶμεν τὸ δάνειον ἀλλὰ καλόν, παρὰ τὸ πρωτότυπον ἀλλὰ ἀνούσιον. — Ἐγώ. Ἀθήνας. Δυστυχῶς ἡ συγκομιδή σας δὲν εἶνε πολὺ ἀνταξία τῶν προσπαθειῶν σας. — κ. Σ. Στ. Ἀθήνας. Ὁ Γαμβέττας εἶνε ἄγαμος ἔτι. Τὸ πάθημα τῆς πηρώσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ του θεωρεῖται βέβαιον ὅτι προῆλθεν αὐτῷ ἐκ προσβολῆς αὐτοῦ ὑπὸ ἀκίδος σιδηρᾶς, ἐνῷ ποτε παῖς ἔτι παρίστατο εἰς ἀκόνισμα κοπτεροῦ ἐργαλείου. Φέρεται δὲ καὶ ἄλλος τις λόγος παρὰ τοῖς πολλοῖς, εἰς οὗ τὴν γένεσιν βεβαίως ἔδωκεν ἀφορμὴν ὁ κατόπιν βίος καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ μεγάλου δημοκρατικοῦ, ὡς συμβαίνει πάντοτε εἰς τοὺς ἐπισήμους ἄνδρας. Λέγεται δηλαδὴ ὅτι ὁ Γαμβέττας, εἰσαχθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὅπως σπουδάσῃ εἰς σχολεῖον Ἰησουϊτῶν, τοσοῦτον ἐστενοχωρήθη ἐντὸς αὐτοῦ, ὥστε ἔγραψεν εἰς τὸν πατέρα του νὰ ἔλθῃ ἀμέσως νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὸν ἐκεῖθεν, ἀπειλῶν ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὅτι θὰ ἐξορύξῃ τὸν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πατήρ του δὲν ἐνέδωκεν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν του, πραγματοποιῶν τὴν ἀπειλὴν ἐξέβαλε, καὶ ἔγκλειστον εἰς ἐπιστολὴν ἀπέστειλε πρὸς τὸν πατέρα του τὸν ὀφθαλμόν του, προσαπειλήσας πάλιν ὅτι, ἐὰν καὶ τώρα δὲν ἤρχετο, θὰ τῷ ἀπέστελλε διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου καὶ τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἀλλὰ ὁ λόγος οὗτος εἶνε, ὡς εἴπομεν, ἐπινόημα ἐκ τῶν συνήθων ἐκείνων, δι' ὧν οἱ πολλοὶ συνειθίζουσι πάντοτε νὰ περικοσμῶσι τὸν βίον τῶν μεγάλων ἀνδρῶν. — κ. Δ. Ν. Ὀδησσόν. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἐπιστολήν μας. — κ. Α. Χ. Συνήθως οὕτω μεταφράζεται· ἀλλ' ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις τῆς λέξεως ταύτης (indépendant) εἶνε ἐπὶ μὲν τῶν πολιτικῶν αὐτόνομος, ἐπὶ δὲ τῶν ἀτόμων ἀδέσποτος ἢ αὐτοκρατής. — κ. Λ. Π. Μ. Ζυρίχην. Αἰτήσεις περὶ ἀποστολῆς τοῦ φύλλου μὴ συνοδευόμεναι ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου τῆς συνδρομῆς δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. — Φίλῳ τῆς «Ἑστίας». Συνηθεστάτη· πρὸ πάντων εἰς τὰς γερμανικὰς καὶ ἀγγλικὰς ἐφημερίδας. Αἱ πλεῖσται τῶν βιενναίων ἔχουσιν ἰδίαν στήλην διὰ τοιούτου εἴδους γνωστοποιήσεις, καὶ πολλάκις ὄχι μία, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ τρεῖς αὐτῶν στῆλαι εἶνε πλήρεις ἐκ τοιούτων. Ὡς δεῖγμα ἁπλοῦν σᾶς παραθέτομεν τὴν ἀκόλουθον τοῦ «Berliner Tageblatt»: «Νεᾶνις εὐγενοῦς καὶ σημαντικῆς οἰκογενείας, ὡραία ὡς ἡ Ἑλένη, νοικοκυρὰ ὡς ἡ Πηνελόπη, οἰκονόμος ὡς ἡ Μαριάννα τοῦ Βρανδεβούργου, πνευματώδης ὡς ἡ Στάελ, καλλίφωνος ὡς ἡ Jenny Lind, καλλιτέχνις ὡς ἡ Μαρία τῆς Ὀρλεάνης, αὐστηρὰ ὡς ἡ Λουκρητία, κάτοχος μεγάλης περιουσίας, δι' ἔλλειψιν γνωριμίας μετ' ἀνδρῶν, ζητεῖ σύζυγον διὰ τοῦ συνήθους τούτου μέσου τῆς ἐφημερίδος».

Συνδρομαὶ εἰς τὴν Ἑστίαν καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δημ. Βενετοκλεῖ.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[26 Νοεμβρίου (Πέμπτη) 1881].

Χθὲς ἔληξε κατὰ τὸν νόμον ἡ προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν προτάσεων ὑποψηφίων βουλευτῶν εἰς τοὺς προέδρους τῶν πρωτοδικῶν τοῦ κράτους, σήμερον δὲ τὰ πρωτοδικεῖα, ἐπὶ τούτῳ συνερχόμενα ἐκτάκτως, θέλουσιν ἀνακηρύξει τοὺς ὑποψηφίους βουλευτάς.— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν διέταξεν ἵνα πάντα τὰ πλοῖα τὰ προερχόμενα ἐξ Αἰγύπτου ὑποβάλλονται εἰς ἑνδεκαήμερον κάθαρσιν· διότι ὡς τηλεγραφικῶς ἠγγέλθη ὑπὸ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ προξενικῶν ἀρχῶν κρούσματα χολέρας συνέβησαν καὶ εἰς τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.— Οἱ ὑφηγηταὶ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου συνελθόντες ἐπὶ τοῦτο καὶ συσκεψάμενοι, ἀπεφάσισαν νὰ ποιήσωνται παραστάσεις πρὸς τὸν Πρύτανιν καὶ τὴν Σύγκλητον ὅπως ἐξασφαλισθῶσι τὰ ὑπ' αὐτῶν κεκτημένα δικαιώματα, μὴ δικαιζομένων τοῦ λοιποῦ ἀτόπως καθηγητῶν ἀνδρῶν οὐδέποτε χρηματισάντων ὑφηγητῶν, ἐξελέγη δὲ ὅπως ὑποβάλῃ τὴν ἀναφορὰν ταύτην τετραμελὴς ἐξ ὑφηγητῶν ἐπιτροπή.— Συνέστη ἐνταῦθα ὑπὸ διαφόρων ἐπιστημόνων, ἐμπόρων, βιομηχάνων, κτηματιῶν κλπ. πολιτικὸς σύλλογος ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἔγερσις», οὗτινος σκοπὸς κατὰ τὸν κανονισμὸν αὐτοῦ εἶνε «ἡ καταπολέμησις τῆς κρατούσης πολιτικῆς». Ὁ σύλλογος οὗτος ἤρξατο ἐκδίδων καὶ ὁμώνυμον καθημερινὴν ἐφημερίδα.— Ὁ ἐν Ζακύνθῳ ἀποθανὼν Α. Στραβοπόδης κατέλιπε διὰ διαθήκης του εἰς τὸ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ Πτωχοκομεῖον ἐτήσιον κληροδότημα ἐκ δραχ. **36,000** καὶ ἕτερον ἐτήσιον κληροδότημα ἐκ δρ. **720** μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἀδελφῆς του, τὴν περιουσίαν του δὲ ὁλόκληρον ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ θετοῦ αὐτοῦ υἱοῦ, τοῦ καὶ κληρονόμου του.— Ὁ ἐν Σύρῳ πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ «Διπλωματικὸν Μέλλον» τῶν Παρισίων μακρὰν ἔκθεσιν περὶ τῆς ἐν ταῖς Κυκλάσι παραγωγῆς τοῦ οἴνου. Κατ' αὐτόν, ὁ κατὰ μέσον ὅρον ἐτησίως παραγόμενος οἶνος εἰς τὰς Κυκλάδας ἀνέρχεται εἰς **80,000** ἑκατολίτρων, ἅτινα ὑπολογιζόμενα πρὸς φράγκα **18** κατὰ μέσον ὅρον ἀποφέρουσι **1,520,000** φράγκων.— Ἡ «Πατρὶς» τῆς Σύρου γράφει· «Εἶναι ἀπίστευτος, καταντῶσα σχεδὸν μυθώδης, ἡ ποσότης τῶν ἐμπορευμάτων καὶ ἡ πρωτοφανὴς εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ ἐμπορίου κίνησις τῆς ἡμετέρας ἀγορᾶς. Τόσον δὲ ὑπερεπλεόνασαν τὰ ἀποβιβαζόμενα καθ' ἑκάστην ἐμπορεύματα, ὥστε δὲν ὑπάρχει χῶρος πρὸς κατάθεσιν αὐτῶν. Τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου ηὔξησεν ἔτι μᾶλλον ἡ ἀρξαμένη μετὰ τῶν νέων ἐπαρχιῶν ἐμπορικὴ συνάφεια, καθόσον διάφοροι φορτώσεις ἐγένοντο διὰ Λάρισσαν, Βῶλον καὶ ἄλλας πόλεις ἐκ τῶν νεωστὶ προσαρτηθεισῶν».—Ἄρχονται ὁριστικῶς ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Μαΐου αἱ ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου.—Τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης τρίτης πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσεν ἐξ ὁλοκλήρου τὸ ἐν τῇ αὐλῇ τῶν Ἀνακτόρων πρὸ ἑνὸς ἔτους ἀνεγερθὲν φυλακεῖον.— Γενομένης τὴν προχθεσινὴν ἑσπέραν συμπλοκῆς ἐν Πειραιεῖ μεταξὺ ναυτῶν Γάλλων καὶ λεμβούχων ἑλλήνων ἐφονεύθη εἷς ναύτης.— Ἐναυάγησε παρὰ τὴν Μονεμβασίαν τὸ ἐκ Γυθείου ἀναχωρῆσαν διὰ Σύρον πλοῖον «Λακωνία». Τὸ πλήρωμα ἐσώθη.—Καὶ ἕτερον πλοῖον ἐκ Κεφαλληνίας ἐναυάγησε παρὰ τὰς Βοιάς. Ἐκ τοῦ πληρώματος ἀπωλέσθησαν πέντε ἄνδρες, ἐν οἷς καὶ ὁ φορτωτής.— Σήμερον ἄρχεται ἐν τῷ κακουργιοδικείῳ Σύρου ἡ ἐπὶ παραποιήσει γραμματοσήμου δίκη κατὰ Βελέντζα καὶ λοιπῶν.— Εἰς εἴκοσιν ἀριθμοῦνται οἱ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀττικῆς ἐκτιθέμενοι ὑποψήφιοι βουλευταί.— Μετὰ μακρὰν ἐπὶ μῆνας ὅλους διαρκέσασαν ἀνομβρίαν, βροχὴ συνεχὴς κατέπεσε κατὰ τὰς δύο τελευταίας ἡμέρας ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὠφελιμωτάτη εἰς τὴν γεωργίαν.—Ἀφικνεῖται προσεχῶς καὶ τὸ ἕτερον τῶν ἐσχάτως ἀγορασθέντων ἐν Ἀγγλίᾳ δύο ἀτμοπλοίων τῆς Πανελληνίου ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρίας.— Ἐν Βώλῳ ἐγένετο ἐπισήμως ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τοῦ αὐτόθι πρωτοδικείου ἐνώπιον πλήθους πολλοῦ πολιτῶν.

LE MESSAGER

D'ATHÈNES

JOURNAL INTERNATIONAL POUR L'ORIENT

Paraissant tous les Jeudis soir.

Abonnements

Grèce, un an	35	fr.
» six mois	20	»
Étranger, un an	40	»
» six mois	25	»

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ

ÉMILE ISAMBERT

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

Τιμὴ δραχ. νέαι 5.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ

ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΑΝΔΡΟΣ, ΚΕΩΣ.

(Μετὰ δύο γεωγραφικῶν πινάκων)

Τιμὴ δραχ. νέαι 5.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ

Εἰκονογραφημένη ἐφημερίς, ἐκδιδομένη κατὰ Σάββατον ἐν Παρισίοις, εἰς μέγα 4ον, ἐκ σελ. 16.

Ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα φρ. 23.

Νεοκλέους Καρατζᾶ: Δικαστικὴ πρακτικὴ ἐπὶ τῆς ποινικῆς δικονομίας καὶ τοῦ ποινικοῦ νόμου. Δεδεμ. Δραχ. **7.**

Λόγοι ἐκκλησιαστικοί, ἐκφωνηθέντες ἐν τῇ γραικικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ὀδησσοῦ κατὰ τὸ **1821—1822** ἔτος ὑπὸ Οἰκονόμου Κ. τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Ἐν Βερολίνῳ, **1833**. Δεδ. Δρ. **6.**

Δοκίμιον καλλιλογίας, ἤτοι στοιχεῖα αἰσθητικῆς ὑπὸ Κ. Ἱερομονάχου Στρατούλη. Δεδεμ. Δραχ. 6.

Πέτρα σκανδάλου, ἤτοι διασάφησις τῶν πέντε διαφορῶν, τῆς ἀρχῆς καὶ αἰτίας οὔσης τοῦ Σχίσματος τῶν δύο Ἐκκλησιῶν Ἀνατολικῆς τε καὶ Δυτικῆς, συντεθεῖσα μὲν καὶ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ ποτὲ θεοφιλεστάτου Κερνίκης καὶ Καλαβρύτων ἐπισκόπου Ἠλιοῦ Μηνιάτη καὶ τυπωθεῖσα ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἐν ἔτει **1760**. (Σπάνιον). Δραχ. 5.

Θησαυρὸς τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς βάσεως τετράγλωσσος μετά τε τῶν ἐπιθέτων ἐκλογῆς καὶ διττοῦ τῶν λατινικῶν καὶ ἰταλικῶν λέξεων πίνακος. Ἐκ διαφόρων παλαιῶν τε καὶ νεωτέρων λεξικῶν συλλεχθεὶς παρὰ Γερασίμου Βλάχου τοῦ Κρητός, καθηγουμένου τῆς μονῆς τοῦ μεγάλου Γεωργίου Σκαλωτοῦ, κήρυκος τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἐπιστημῶν κατ' ἀμφοτέρας τὰς διαλέκτους διδασκάλου. Venetiæ, **1659.** Ἔκδ. Α' καὶ Β'. (Σπάνιον). Τιμὴ ἀμφοτέρων δραχ. **10.**

Τὰ ἀνωτέρω βιβλία πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας».

ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΝ ΔΙΑ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΝ

«Alla Vittoria»

συντεθὲν παρὰ τοῦ ἐν Πάτραις μουσικοδιδασκάλου κ. Ῥαφαὴλ Ῥίτση καὶ ἀφιερωθὲν εἰς τὸν αὐτόθι Σύλλογον τῆς ἀλληλοβοηθείας «*Ὁμόνοια*».

Ἀντίτυπα τοῦ μουσικοῦ τούτου ἔργου, κάλλιστα ἐκτετυπωμένα ἐν Μιλάνῳ, πωλοῦνται πρὸς ὄφελος τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς «*Ἑστίας*» ἀντὶ φράγκων **2** ἕκαστον.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 258. — 6 Δεκεμβρίου 1881. — Λεπτά 10.

Λήγοντος προσεχῶς τοῦ ΣΤ΄ ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ Ζ΄ ἔτος παρακαλοῦνται νὰ ἀνανεώσωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1882, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

Ἡ συνδρομὴ τῆς «Ἑστίας» ὁρίζεται ἐν τῷ μέλλοντι καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας εἰς φράγκα 12 ἐτησίως, ἡ δὲ τιμὴ ἑκάστου φύλλου ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου εἰς λεπτὰ [illegible].

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Βόννης ἀπὸ 6 Νοεμβρίου: «Ὁ καθηγητὴς τῆς γεωλογίας κ. G. von Rath ἐξεφώνησε τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ συλλόγου «Ὁμονοίας» («Bürger-Verein zur Eintracht») λόγον σπουδαιότατον περὶ Ἑλλάδος ἐν μέσῳ πλήθους καθηγητῶν καὶ ἄλλων λογίων. Ὁ κ. von Rath γνωστὸς διὰ τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος αἰσθήματά του ἤδη ἐκ τοῦ συγγράμματός του «Naturvissenschaftliche Studien» (1879), ἔνθα λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ τμήματος τῆς ἐν Παρισίοις ἐκθέσεως τοῦ **1878** κρίνει τὰ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος λίαν ἐπιεικῶς, προκηρύξας ὅτι θέλει κάμει κατα τὴν ἑσπέραν ἐκείνην «μίαν ἐπίσκεψι εἰς τὴν Ἑλλάδαυ, ὄντως μετέφερεν ἐπὶ μακρὸν τὸ ἀκροατήριόν του εἰς τὸ νοτιώτατον τοῦτο σημεῖον τῆς Εὐρώπης. Ἡ ἐπίδρασις τῆς ἀρχαιότητος ἐπὶ τοῦ νεωτέρου ἀνθρωπισμοῦ, ἡ δόξα τῶν προγόνων τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἦσαν ἡ ἀφετηρία τοῦ λόγου του. Ταύτην ἠκολούθησε περιγραφὴ τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους γεωλογικῶς ἐν ὅλῳ καὶ ἀδρομερῶς, ὑπεδείχθησαν τὰ προτερήματα τῆς κατατομῆς τῆς χώρας διὰ κόλπων καὶ λιμένων, εἶτα ἐγένετο περιγραφὴ τῶν γεωλογικῶν φαινομένων τῶν Μεθάνων, Θήρας κτλ., εἶτα ἡ τοῦ λαμπροῦ κλίματος, τοῦ οὐρανοῦ κτλ. Ἐνταῦθα ἀνέφερε καί τινα περὶ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, ὧν ἐθαύμασε τὴν ἀγχίνοιαν καὶ τὴν πρόοδον ἐν βραχεῖ διαστήματι χρόνου.

» Ὁ κ. von Rath, ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἑλλάδα πρὸ ἐτῶν, εἶδε μόνον τὰς Ἀθήνας, τὸ Ναύπλιον, τὸ Ἄργος, τὰς Μυκήνας, τὴν Νεμέαν, τὴν Κόρινθον καὶ τὸ Καλαμάκιον. Τοῦτο ἔδωκεν αὐτῷ ἀφορμὴν νὰ περιγράψῃ λεπτομερέστερόν πως τὴν γεωλογικὴν ποιότητα τοῦ ἐδάφους, δι' οὗ διῆλθε, καὶ νὰ ἐνδιατρίψῃ καὶ ψυχαγωγήσῃ τοὺς ἀκροατὰς ἐπὶ μακρὸν χρόνον περιγράφων μὲ ἐνθουσιασμὸν τὰ τῶν τελευταῖον εὑρημάτων τῶν Μυκηνῶν. Τὸν κ. Rath κατελθόντα τοῦ βήματος ἐχειροκρότησε τὸ ἀκροατήριον, μετὰ συγκινήσεως δὲ συνεχάρησαν δύο σπουδασταὶ Ἕλληνες ἐν Βόννῃ εὑρισκόμενοι. Ὁ κ. von Rath σκοπεῖ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἑλλάδα τὸ προσεχὲς ἔαρ χάριν νέων γεωλογικῶν μελετῶν».

— Ὁ διάσημος Γάλλος ζωγράφος Meissonier ἀσχολεῖται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς γραφὴν προσωπογραφίας τινὸς τῆς συζύγου τοῦ γνωστοῦ βαθυπλούτου τραπεζίτου Mackay. Εἰς ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας του ταύτης ὁ Meissonier θέλει λάβει τὸ ποσὸν **100,000** φράγκων!

Τοῦ λόγου δ' ὄντος περὶ τοῦ ζωγράφου τούτου, προσθέτομεν ἐνταῦθα ὅτι ἐνέργειαι γίνονται ἵνα περισυναχθῶσι πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, τὰ διεσπαρμένα πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Ἐπὶ τούτῳ ἀπεστάλησαν ἤδη ἄνθρωποι εἰς Ἀμερικήν, Ἀγγλίαν, Γερμανίαν, Ἱσπανίαν καὶ Ἰταλίαν ἵνα κομίσωσιν αὐτὰ εἰς Παρισίους, ἔνθα θέλουσιν συναποτελέσει ἰδίαν ἔκθεσιν κατα τὸ προσεχὲς ἔτος.

— Ἐν Τεχεράνῃ ἐγένοντο ἐπ' ἐσχάτων ἐπισήμως τὰ ἐγκαίνια τοῦ πρώτου καταστήματος φωταερίου, ὅπερ ἱδρύθη ἐν Περσίᾳ.

— Κατὰ τὴν ἐφημερίδα «Ἀθήναιον» προσεχῶς ἐκδίδεται ἐν Λονδίνῳ ἡ «Κόλασις» τοῦ Δάντου, εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἑλληνικὴν μεθηρμηνευμένη ὑπὸ τοῦ Μουσούρου πασᾶ, πρεσβευτῆς Τουρκίας.

— Ἡ βασίλισσα τῆς Ῥωμουνίας Ἐλισάβετ, ἥτις ὡς γνωστὸν δημοσιεύει τὰ ποιητικὰ αὐτῆς ἔργα ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Carmen Sylva, ἐκδίδει προσεχῶς ποίημα ἐπικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ahasver».

— Ἀπὸ τῆς **1** προσεχοῦς Ἰανουαρίου ὁ γνωστὸς Γάλλος μυθιστοριογράφος Alfonse Daudet ἄρχεται δημοσιεύων ἐν τῇ «Nouvelle Revue» τῶν Παρισίων περίεργον αὐτοῦ ἔργον, τουτέστι τὴν «Ἱστορίαν τῶν μυθιστορημάτων αὐτοῦ γεγραμμένην ὑπὸ τοῦ ἰδίου».

Ἐξερευνήσεις τῶν πολικῶν χωρῶν.

Ἁλιευτικὸν πλοῖον, ἐκ τῶν προωρισμένων δι' ἄγραν φαλαινῶν, κυβερνώμενον ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Adams, ἀναπλεύσαν κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον εἰς τὰς βορειοτάτας χώρας, ἐκόμισεν ἐκεῖθεν πληροφορίας περὶ τῆς τύχης τοῦ Φραγκλίνου καὶ τῶν συντρόφων αὐτοῦ. Νοήμων Ἐσκιμώς, ὃν ἔλαβεν εἰς τὸ πλοῖόν του ὁ πλοίαρχος Adams, διηγήθη αὐτῷ λεπτομερείας, ἃς εἶχεν ἀκούσει παρὰ τοῦ πατρός του, περὶ δεκαεπτὰ λευκῶν ἀνδρῶν, οἵτινες εἶχον καταφύγει εἰς τὴν καλύβην του, καὶ ὧν οἱ δεκατέσσαρες ἀπέθανον ἐκεῖ ἐκ τῆς πολλῆς κακοπαθείας, ἣν εἶχον ὑποστῇ. Ἐφ' ὅσον δύναταί τις νὰ δώσῃ πίστιν εἰς τὰς ἐκ τοιαύτης πηγῆς προερχομένας πληροφορίας, βέβαιον φαίνεται ὅτι οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἦσαν ἐκ τοῦ πληρώματος τοῦ Φραγκλίνου. Οἱ τρεῖς ἐπιζήσαντες ἀπέθανον ἐπιχειρήσαντες νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν κόλπον Hudson. — Ἀκριβῶς δὲ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην διοργανίζεται ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἀποστολή τις ὅπως μεταβῇ εἰς ἀναζήτησιν τῶν λειψάνων τοῦ Φραγκλίνου, αὕτη δὲ θὰ δυνηθῇ νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ ἐξελέγξῃ ἅμα τὰς ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Adams ἀνακοινωθείσας πληροφορίας. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη θέλει ἀναχωρήσει δι' ὃν εἴρηται σκοπὸν τὸν προσεχῆ Μάϊον.

— Νέαι ἀπόπειραι πρόκειται νὰ γείνωσι προσεχῶς πρὸς ἀνεύρεσιν, εἰ δυνατόν, τοῦ ἀτμοπλοίου «Jeannette», ὅπερ ὡς γνωστὸν ἐξοπλίσας πρὸ τριετίας ὁ διευθυντὴς τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης» ἀπέστειλεν εἰς τὸν πόλον πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν περὶ αὐτὸν χωρῶν. Τὸ ἐπὶ τῶν ἀποικιῶν ὑπουργεῖον τῆς Ἀγγλίας ἐνετείλατο εἰς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑταιρίας τοῦ κόλπου Hudson ὅπως ἐπιληφθῇ τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐπειδὴ ἡ «Jeannette» ὤφθη διὰ τελευταίαν φορὰν ἐν τοῖς πέριξ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ, ὑποτίθεται ὅτι, ἐὰν συνέβη δυστύχημά τι εἰς τὸ πλοῖον, τὸ πλήρωμα αὐτοῦ θὰ διηυθύνθη πρὸς τὰς βορείας ἀκτὰς τῆς Ἀμερικῆς. Τούτου ἕνεκα σκόπιμον ἐθεωρήθη νὰ γείνωσιν ἐπιμελεῖς ἔρευναι καθ' ὅλην τὴν παραλίαν τῆς ἠπείρου ταύτης, διὰ δὲ τὰς ἐρεύνας ταύτας ἐκρίθησαν καταλληλότατοι οἱ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑταιρίας τοῦ κόλπου Hudson, ἥτις ἄλλως τε δὲν θέλει ἐπιβαρυνθῇ δι' οὐδεμιᾶς χρηματικῆς χορηγίας.

Ἀφ' ἑτέρου καὶ ὁ κ. Γόρδων Βέννετ, ὁ διευθυντὴς τοῦ «Κήρυκος» ἀσχολεῖται εἰς διοργάνωσιν ἰδίᾳ δαπάνῃ ἀποστόλου, ὅστις νὰ μεταβῇ εἰς ἀναζήτησιν τῆς «Jeannette». Ὁ κ. Βέννετ πιστεύει ὅτι ἡ «Jeannette» οὐδεμίαν ἔπαθε βλάβην, καὶ ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος πλέει πρὸς τὸν πόλον, οὗτινος θὰ ἔλθῃ βραδύτερον νὰ ἀποκαλύψῃ τὰ μυστήρια.

Πιθανὸν εἶνε ὅτι καὶ ἡ Ῥωσσία, ἥτις πάντοτε ἐδείχθη πρόθυμη νὰ συντελέσῃ εἰς ἐξερεύνησιν τῶν ἐν τῷ παγωμένῳ Ὠκεανῷ χωρῶν, θέλει ὑποστηρίξει τὰς προσπαθείας ταύτας, τὰς γινομένας χάριν τῆς ἐπιστήμης.

— Ἡ γεωγραφικὴ Ἑταιρία τοῦ Λονδίνου θέλει ὑποβάλει αἴτησιν εἰς τὴν ἀγγλικὴν κυβέρνησιν πρὸς ἐξοπλισμὸν ἀποστόλου (expédition), ὅστις νὰ μεταβῇ εἰς ἀναζήτησιν καὶ συνδρομὴν τοῦ τὰς πολικὰς χώρας ἐξερευνῶντος περιηγητοῦ Leigh Smith, ὅστις εἶχεν ἀναχωρήσει τὴν **13** παρελθόντος Ἰουνίου ἐπὶ τοῦ πλοίου «Eira», φέροντος πλὴν τοῦ πλοιάρχου, ἕνα ἰατρὸν καὶ **22** ναύτας, καὶ διηυθύνετο εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς χώρας τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ, προτιθέμενος νὰ ἐπανέλθῃ τὸ φθινόπωρον. Αἱ τελευταῖαι περὶ τοῦ πλοίου τούτου εἰδήσεις χρονολογοῦνται ἀπὸ **8** Ἰουλίου, ἐπειδὴ δ' ἔκτοτε οὐδὲν ἐγνώσθη περὶ αὐτοῦ, ὑποτίθεται ὅτι ἡ «Eira» εὑρίσκεται ἀποκεκλεισμένη ὑπὸ τῶν πάγων. Τούτου ἕνεκα οἱ φίλοι καὶ συγγενεῖς τοῦ θαλασσοπόρου ἀπετάθησαν εἰς τὸν πρόεδρον τῆς γεωγραφικῆς Ἑταιρίας λόρδον Aberdare, παρακαλοῦντες ὅπως λάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν διαβήματος, ὅπερ ἐλπίζεται ὅτι καὶ τὸ δημόσιον θέλει ὑποστηρίξει, καὶ ἡ κυβέρνησις θέλει ἀποδεχθῇ προθύμως.

Ἐθνικὸν πανεπιστήμιον

Ἐκ τῆς ἄρτι ἐκδοθείσης πρυτανικῆς λογοδοσίας τοῦ καθηγητοῦ κ. Θεοδώρου Ἀρεταίου, πρυτάνεως κατὰ τὸ **1879—1880**, ἐρανιζόμεθα τὰς ἑπομένας σημειώσεις περὶ τῆς κατα-

Digitized by Google

στάσεως τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἔτος:

Φοιτηταί. Ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν κατὰ τὸ εἰρημένον ἔτος ἀνῆλθεν εἰς 2,030. Ἐκ τούτων 574 ἐνεγράφησαν τὸ πρῶτον, 1456 δὲ ἀνενέωσαν τὰς ἑαυτῶν ἐγγραφάς. Σχετικῶς πρὸς τους φοιτητὰς τοῦ προηγουμένου ἔτους, οἱ του παρόντος ἦσαν κατα 202 πλειότεροι, ἤτοι 95 νέοι καὶ 107 παλαιοί. Ἐφοίτησαν δὲ εἰς μὲν τὴν θεολογικὴν σχολὴν ἐν ὅλῳ 49, εἰς τὴν νομικὴν 908, εἰς τὴν ἰατρικὴν 728, εἰς τὴν φιλοσοφικὴν 315 καὶ εἰς τὸ φαρμακευτικὸν σχολεῖον 30. Κατὰ σχολὰς λαμβανόμενοι οἱ μὲν φοιτηταὶ τῆς θεολογίας ἦσαν κατὰ 3 ὀλιγώτεροι τῶν τοῦ προηγουμένου ἔτους, οἱ δὲ τῆς νομικῆς κατὰ 110 πλειότεροι, οἱ τῆς ἰατρικῆς κατὰ 74 πλειότεροι, οἱ τῆς φιλοσοφικῆς κατὰ 20 πλειότεροι, οἱ δὲ τοῦ φαρμακευτικοῦ σχολείου κατὰ 5 ὀλιγώτεροι.

Κατήγοντο δὲ ἐκ μὲν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος 1449, ἐκ δὲ τῆς δούλης καὶ λοιπῶν μερῶν 581.

Ἐκ τῶν ἀποφοίτων ἐξητάσθησαν ἐν ὅλῳ 264, ἤτοι ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ 5, ὧν 3 ἀνεδείχθησαν προλύται (ἰσοβάθμιοι πρὸς τοὺς διδάκτορας) καὶ 2 τελειοδίδακτοι. Ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ ἐν μὲν τῷ φιλολογικῷ τμήματι 10, ὧν 7 μὲν ἀνεδείχθησαν διδάκτορες, 1 τελειοδίδακτος καὶ 2 ἔλαβον πτυχίον ἑλληνοδιδασκάλου, ἐν δὲ τῷ μαθηματικῷ τμήματι 4, οἵτινες ἠξιώθησαν διδακτορικοῦ πτυχίου. Ἐν τῷ φαρμακευτικῷ σχολείῳ ἐξητάσθησαν 13, ὧν 1 ἀπερρίφθη, οἱ δὲ λοιποὶ ἔλαβον πτυχίον φαρμακοποιοῦ. Ἐν τῇ νομικῇ σχολῇ ἐξητάσθησαν 114, καὶ 94 μὲν τούτων ἀνεδείχθησαν διδάκτορες, 19 δὲ τελειοδίδακτοι, εἷς δὲ μόνος ἀπερρίφθη. Ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ ἐξητάσθησαν ἐπὶ διδακτορίᾳ 118, ὧν 4 μὲν ἀπερρίφθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀνεδείχθησαν διδάκτορες. Πλὴν δὲ τούτων ὑπέστησαν πρακτικὰς ἐξετάσεις καὶ 85 διδάκτορες τῆς ἰατρικῆς.

Ὑπότροφοι τοῦ πανεπιστημίου ἐκ διαφόρων κληροδοτημάτων διετηρήθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν ὅλῳ 44, εἰς τὰς διαφόρους σχολὰς ἀνήκοντες.

Κληροδοτήματα καὶ δωρεαί. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ πανεπιστήμιον εἰσέπραξεν ἐκ διαφόρων κληροδοτημάτων δραχ. 8,781, 55. Δύο δὲ ἄλλα κληροδοτήματα, τὸ μὲν ἐκ δραχ. 10,000, τὸ δὲ ἐκ δραχ. 30.000, δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσπράξῃ τὸ πανεπιστήμιον, ἐπειδὴ κατὰ τῶν διαθηκῶν τῶν κληροδοτῶν ἠγέρθησαν δίκαι περὶ ἀκυρώσεως. Πλὴν δὲ τούτων τὸ πανεπιστήμιον ἔλαβε καὶ ἄλλας δωρεὰς εἰς βιβλία καὶ ἀρχαῖα νομίσματα. Καὶ βιβλία μὲν ἐδωρήθησαν αὐτῷ ἐν συνόλῳ τεύχη 2,603, νομίσματα δὲ ἐν ὅλῳ 968, ὧν 34 χρυσᾶ, 304 ἀργυρᾶ, 554 χαλκᾶ καὶ 73 μολύβδινα.

Προϋπολογισμὸς καὶ περιουσία. Αἱ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰσπράξεις τοῦ πανεπιστημίου ἀνῆλθον εἰς δρ. 287,770. 95, αἱ δὲ δαπάναι αὐτοῦ εἰς δρ. 174.715.36· ἑπομένως ὑπελείφθη καθαρὸν περίσσευμα δρ. 113.055.59. Ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναφερομένων ἐγένοντο καὶ ἕτεραι εἰσπράξεις ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τοῦ πανεπιστημίου, ὧν τὸ ποσὸν σὺν τῷ περισσεύματι τῶν 113,055.59 δρ. ἀνέρχεται εἰς δρ. 783,768.86.

Ἡ ὅλη περιουσία τοῦ πανεπιστημίου συνεποσοῦτο κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου 1880 εἰς δρ. 5,135,103.19.

Παρὰ τοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ καθηγητοῦ τῆς θεολογίας κ. Α. Διομήδους Κυριακοῦ ἐξεδόθη δίτομος ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ὁ πρῶτος τόμος, συγκείμενος ἐξ 25 τυπογραφικῶν φύλλων, περιέχει τοὺς χρόνους μέχρι τοῦ σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν κατα τὸν Θ' αἰῶνα, ὁ δὲ δεύτερος, συγκείμενος ἐκ 37 τυπογραφικῶν φύλλων, περιέχει τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους μέχρι τῆς σήμερον. Τὸ ἔργον εἶνε συντεταγμένον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρίστων νεωτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἱστορικῶν ἔργων, ἰδίως τῆς γερμανικῆς φιλολογίας. Οἱ δύο τόμοι ὁμοῦ τιμῶνται δραχ. ν. 15. Τὸ ἔργον εὑρίσκει τις παρὰ τῷ συγγραφεῖ καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς βιβλιοπώλαις τῆς πρωτευούσης, ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις ἀδελφοῖς Δεπάστα.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀθῆναι» οἱ γνωστοὶ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον κκ. Εὐγ. Ζαλοκώστας, Τ. Ἠλιόπουλος, Κ. Γ. Ξένος καὶ Α. Φραβασίλης ἀγγέλλουσι τὴν ἔκδοσιν ἀπὸ τῆς πρώτης Κυριακῆς τοῦ Ἰανουαρίου 1882 ἑβδομαδιαίας πολιτικῆς, φιλολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἐπιθεωρήσεως, ἧς ἡ συνδρομὴ ὁρίζεται εἰς φρ. 10 ἐτησίως. Ἕκαστον φύλλον θέλει περιέχει καὶ ἰταλιστὶ πολιτικὴν καὶ φιλολογικὴν ἐπιθεώρησιν.

ΒΙΒΛΙΑ

2484. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς'. Τόμος ΙΒ', 6 Δεκεμβρίου 1881. Ἀριθ. 310 (258). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6. 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ἡ δεσποινὶς Λασεγλιέρ. (Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ. Μετάφρ. Ἀρσινόης Γ. Παπαδοπούλου). — Ὁ κάνθαρος τοῦ προφήτου Ἠλιού. — Ὁ χρωστικὸς λειχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχιπελάγους ὑπὸ Θ. Δεχελδράϊχ. — Ἐκδρομὴ εἰς τὰς παγωμένας θαλάσσας κατὰ τὸν ις' αἰῶνα. — Μετριοφροσύνη τοῦ Κοραῆ.—Ἰωσὴφ Μετσοφάντης. — Ἐπικήδειοι τελεταὶ ἐν Καλκούττᾳ. — Δεκέμβριος (ποίησις) ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ.—Δάνειον πνεῦμα.—Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Πρακτικαὶ γνώσεις. (Πῶς πρέπει νὰ σβήνωμεν τοὺς λύχνους τοῦ πετρελαίου).

2485. **Π. Χιώτου, Ζακυνθίου, προσφώνησις** κατὰ τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Βύρωνος ἐν Μεσολογγίῳ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Κορίννης». 1881. 8ον, σελ. 5.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αἰνίγματα δημώδη.

α'. — **1879.**

Σφάζω τὴν αἶγά μου,
τρώγω τὴν αἶγά μου,
κι' ἀπὸ τῆς αἶγας τὸ μηρὶ
κάνω τὴν αἶγά μου γερή.

β'. — **1880.**

Κομμάτι παληομπάλωμα
πάει τὰ πέλαγα περνᾷ
καὶ τοῦ βασιλειᾶ μηνᾷ.

1881.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων νέμω—ἶνα—δέπας σχημάτισον τὸ ὄνομα ἀρχαίου Ἕλληνος στρατηγοῦ.

1882.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

. . λ λ . . . . . ρ ω . . . α . ι . . . ε̇ .
. . υ ψ ο . . . α ι . λ . . . δ ε . . . . . ψ ω . .
. . τ . . ν τ . . . ά ξ . . .

Ἀνάγνωθι τὸ ἀνωτέρω λόγιον συμπληρῶν τὰ ἐλλείποντα γράμματα.

1883.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

. . . Α
. . Α .
. Α . .
Α . . .

1884.

Je ne repose point quand tout le monde dort,
Mon agitation est sensible et palpable;
Et des forces du coeur messager véritable,
J'en fais aux médecins un fidele rapport.
Lorsque je suis trop faible ou que je suis trop fort,
La nature en reçoit une peine semblable;
De mes déréglements l'issue est redoutable,
Mes mouvements divers durent jusqu'à la mort.

ΛΥΣΕΙΣ

1878.

Ὁμολογοῦμεν τὰ μικρὰ ἡμῶν ἐλαττώματα διὰ νὰ βεβαιώσωμεν τὸν κόσμον ὅτι στερούμεθα μεγάλων.

1876.

Δρῦς-ῦς.

1877.

Ο Υ Τ Ε
Υ Π Ε Ρ
Τ Ε Λ Ω
Ε Ρ Ω Σ

1878.

Le grain de blé.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

3 Δεκεμβρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 3 Δεκεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσιον εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 0/0 Χρ. Φρ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	
» 60,000,000 τῶν 6 ,, »	120,000	—	20 Ἰα. Ἀπ. Ἰουλ. Ὀκ.	20 Δεκ. Μαρ. Ἰουν. Σεπ.	30.—	392 1/2	500	432
» 26,000,000 τῶν 6 ,, »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	421
» 28,000,000 τῶν 9 ,, Δρ.	40,201	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	25.20	224.—	280	
» 28,000,000 τῶν 8* ,, »	59,799		15 » 15 »	15 » 15 »	20.—	200.—	250	
» 10,000,000 τῶν 6 ,, Φρ.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	
» 6,000,000 τῶν 6 ,, Δρ.	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	116
» 4,000,000 τῶν 8 ,, »	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι Ἐθνικῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου Φρ.	181,791	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουλ. 1 Σεπτ. 1 Νοεμ. 1 Ἰαν. 1 Μαρτ. 1 Μαΐου.	16	362.5	400	126

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματευθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . Δρ.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,150
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . Φρ.	25,000,000	15,000,000	—	15 » 15 »	8.88	300	390
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. »	5,000,000	4,000,000	88,810	20 » 20 »	4.30	100	149
Ἀσφαλισ. Ἑταιρία ὁ Ἀρχάγγελος »	15,000,000	3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.—	100	64
Ἑταιρία Μεταλλουργείων Λαυρίου »	20,000,000	14,000,000	—	Ἰανουάρ. καὶ Ἰούλ.	5.—	110	164
Σιδηρόδρομ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς »	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	8.—	160	294
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . . Δρ.	—	—	—	—	—		
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Φοῖνιξ». »	8,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
» » ἡ «Ἄγκυρα». »	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν» . »	2,000,000	527,200	42,294	20 Ἀπριλίου	16.66	200	

Συναλλάγματα

Λονδίνου . . .	Τραπεζικὸν	3μην.	29.70
» . . .	Ἐμπορικὸν	,,	29.40
Γαλλίας—Ἐθνικῆς	Τραπέζης	3μ.	1.18
» »	Ἐμπορικὸν	3μην.	1.16 1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.60
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανική	,,	27.10
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν δφραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν—Λονδ. 3μ. (3 Νοεμβρ.) Ἐμ. 29-29.20.
Κερκ.—Λονδ. 3μ. (23 Νοεμβρ.) ,, 30.00.

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ (2 Δεκεμβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρ. Τουρκίας	φρ.	60 3/4
Ἑλληνικὸν δάν. τῶν 8 0/0.	,,	254
,, ,, 9 0/0.	,,	264
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	154 1/2
Λονδίνου 3 μηνῶν. . .	γρ.	109 7/8 - 110 1/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ.	22.95 - 23.02 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ . . .	γρ.	109 16/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 28/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (9 Νοεμβρ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ.	φιο.	118.70
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.90
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.38
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (9 Δεκεμβ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ.	φιο.	118.70
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.95
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.42
Ἀργυρᾶ φιορ 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Νοεμβρίου)

Λονδίνου διακ. ἐνόψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.23-25.28
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.50-132.50

Τόκος προεξοφλήσεως

Ἀμστερδαμ	4 0/0	Βιέννης	4 0/0
Βερολίνου	5 0/0	Λονδίνου	5 0/0
Μαδρίτης	4 0/0	Παρισίων	5 0/0
Πετρουπόλεως	6 0/0	Ῥώμης	5 0/0

Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ν. Κ. Λίβερπουλ. Τὰς ζητηθείσας πληροφορίας σᾶς διαβιβάζομεν ταχυδρομικῶς.—κ. Ν. Π. Κ. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ σειρὰ ἀπεστάλη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα· ἡ ἀποστολὴ γίνεται τακτικωτάτη. — Φίλῳ τῶν πατρίων. Ἡ ἀρχὴ τῆς φράσεως «ἁμαρτίαις Κολοκοτρωναίικαις» φαίνεται ὅτι ἀνάγεται εἰς τοὺς φοβεροὺς διωγμούς, οὓς ὑπέστη παρὰ τῶν Τούρκων τὸ γένος τοῦ Κολοκοτρώνη. Μεταξὺ ἄλλων ὁ πατὴρ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη Γιάννης, σαγηνευθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς τὸ Νησί, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεκόπη χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα δὲ ἀπηγχονίσθη. — κ. Δ. Σ. Π. Σύρον. Ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν». — κ. Ι. Μ. Σ. Κέρκυραν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὄχι. — κ. *Ν. Πειραιᾶ. Εἰς τὸν «Ἀθανάσην Διάκον» διὰ τῶν ἑπομένων·

Ἄστραψ' ἡ πρώτη τουφεκιά.... Χαρὰ 'ς τὸ καρυοφύλλι!...
Νὰ μὴν πεθάνω ἐδῶ μὲ σᾶς, ἂν δὲν ἦν' τοῦ Καλύβα.
Τοὖχα γνωρίσει 'ς τ' Ἄγραφα... κτλ.

κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη. Εἰς τὴν ἐπιστολήν μας περιμένομεν ἀπάντησιν. — κ. Σ. Μ. Βόννην. Τέλος πάντων! — κ. Μ. Κ. Ἀθήνας. Ἴσα, ἴσα, αὐτὸ τὸ καθ' ὑμᾶς ἐλάττωμα ἡμεῖς νομίζομεν τίτλον συστάσεως. Ἐν Ἑλλάδι προφυλάττεσθε κυρίως ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἀκούονται. — Ἑνὶ dilettante τῆς φιλολογίας. Ἀντὶ ἰδικῆς μας γνώμης περὶ τοῦ ζητήματος προτιμῶμεν νὰ σᾶς σημειώσωμεν ὅ,τι ποτὲ ὁ Κοραῆς ἔγραφε πρὸς τὸν Κοκκινάκην, ἐπιστείλαντα αὐτῷ ἐμμέτρως μεταφρασμένον τὸν «Ταρτοῦφον»·—«Πηγὴ πρώτη, δυσκολεύουσα τὴν ἀκριβῆ μετάφρασιν, εἶνε ἡ βάρβαρος ῥίμα, ἥτις ἐπροσκολλήθη καὶ εἰς ἡμᾶς ὡς ψώρα. Εἰς τὰς βαρβάρους τῶν Εὐρωπαίων γλώσσας ἦτον ἴσως ἀναγκαῖον τὸ ὁμοιοτέλευτον διὰ νὰ τοῖς μετριάσῃ τὴν τραχύτητα· ἀλλ' εἰς τὴν ἰδικήν μας, ἂν καὶ βαρβαρωθεῖσαν, πολὺ ὅμως ὑπερτέραν ἐκείνων, ἡ ῥίμα ἐμβῆκε δι' ὀργὴν τῶν Μουσῶν. — Ἀλλ' εἶνε νόστιμος εἰς τὴν ἀκοήν. — Αἴ! καὶ τί δὲν κάμνει νόστιμον ἡ ἕξις; Ἔχουσι καὶ οἱ Αἰθίοπες τὰς Ἀφροδίτας των, ὡς ἡμεῖς οἱ λευκόδερμοι· ἔχουσι καὶ ποιητάς, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἀλλάσσουσιν οὐδ' ἕνα πρὸς δέκα Ὁμήρους». Ἀκούσατε δὲ καὶ τὸν Boileau, αὐτὸν τὸν ἀριστοτέχνην τοῦ ὁμοιοτελεύτου στίχου, πῶς ἐκφράζεται περὶ τοῦ εἴδους τούτου ἐν τῇ χαριεστάτῃ αὐτοῦ σατύρᾳ, ἣν ἀπευθύνει τῷ Μολιέρῳ·

Maudit soit le premier dont la verve insensée
Dans les bornes d'un vers renferma sa pensée,
Et, donnant à ses mots une étroite prison,
Voulut avec la rime enchaîner la raison!

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες 11 τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. 5, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8.—Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ 80.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν Ἑστίαν καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δημ. Βενετοκλεῖ.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[3 Δεκεμβρίου (Πέμπτη) 1881].

Κατὰ τὴν γενομένην ἄρτι ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων εἰς τὰς νέας ἑλληνικὰς ἐπαρχίας ὁ πληθυσμὸς τούτων ἀνέρχεται εἰς **293,878**, ἐξ ὧν **31,132** κατοικοῦσι τὸ παραχωρηθὲν τμῆμα ἐν Ἠπείρῳ, καὶ **262,746** τὴν Θεσσαλίαν. — Ἐν Θεσσαλίᾳ συνεστήθησαν πέντε ἐπαρχεῖα, ἤτοι τὸ τῆς Καλαμπάκας, τὸ τῆς Καρδίτσης, τὸ τοῦ Βώλου καὶ Ἁλμυροῦ, τὸ τοῦ Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλου, καὶ τὸ τῆς Ἀγυιᾶς. — Τὸ ὅλον τῶν ὑπὸ τῶν νέων ἐπαρχιῶν ἐκλεχθησομένων βουλευτῶν ἀνέρχεται εἰς **35**, ὧν ἐκ μὲν τῆς Ἄρτης **2**, ἐκ τῶν Τσουμέρκων **2**, ἐκ τῆς Λαρίσσης **4**, ἐκ τοῦ Τυρνάβου **2**, ἐκ τῆς Ἀγυιᾶς **2**, ἐκ τοῦ Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων **2**, ἐκ τοῦ Βώλου **6**, ἐκ τοῦ Ἁλμυροῦ **2**, ἐκ τῶν Τρικκάλων **4**, ἐκ τῆς Καλαμπάκας **3**, καὶ ἐκ τῆς Καρδίτσης **6**. — Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος διετάχθη ἡ ἵδρυσις τεσσάρων στρατιωτικῶν νοσοκομείων ἐν Ἄρτῃ, Βώλῳ, Λαρίσσῃ καὶ Τρικκάλοις. — Δι' ὁμοίου διατάγματος ἐνεκρίθη ἡ σύστασις ὑποκαταστημάτων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἐν Ἄρτῃ, Βώλῳ, Λαρίσσῃ καὶ ἀλλαχοῦ τῶν νέων ἐπαρχιῶν τῆς Θεσσαλίας. — Ἡ ἐπὶ παραποιήσει γραμματοσήμων διεξαχθεῖσα δίκη ἐνώπιον τῶν ἐν Σύρῳ κακουργειοδικῶν κατὰ τοῦ Θ. Βελέντζα καὶ τῶν συγκατηγορουμένων ἐπερατώθη τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης δευτέρας. Κατὰ τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων πάντες οἱ κατηγορούμενοι εἰσὶν ἀθῷοι τῆς ἀποδιδομένης αὐτοῖς κατηγορίας, μόνος δ' ὁ Θ. Βελέντζας εἶνε ἔνοχος ὅτι ἐκυκλοφόρησε παραπεποιημένα γραμματόσημα, χωρὶς προηγουμένως νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ κιβδηλοποιοῦ. Συνεπείᾳ τῆς ἐτυμηγορίας ταύτης τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων κατεδίκασεν εἰς ἑξάμηνον φυλάκισιν τὸν Θ. Βελέντζαν, κηρύξαν τοὺς λοιποὺς ἀθῴους. — Τὸ ἰατροσυνέδριον ὑπέβαλε τὴν παρελθοῦσαν τρίτην μακρὰν ἔκθεσιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν περὶ τῶν ληπτέων μέτρων ὑπὲρ τῆς ὑγείας τῆς πόλεως Ἀθηνῶν. Τὸ ὑπουργεῖον διέταξεν ἀμέσως τὰ δέοντα πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν προτεινομένων μέσων.— Τὴν **21** Νοεμβρίου ἔσχε χώραν ἡ ἐνιαύσιος συνέλευσις τῶν μελῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου τῶν κορασίων, καθ' ἣν ὁ ἔφορος κ. Γεώργιος Κοζάκης Τυπάλδος δοὺς λόγον τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πεπραγμένων ἀνεκοίνωσεν ὅτι, ἂν καὶ ἕνεκα τῆς προσλήψεως πολλῶν νέων ὀρφανῶν καὶ τῆς κατὰ τὸ θέρος ἐπικρατησάσης ἐπιδημίας αἱ δαπάναι ἦσαν μεγάλαι, ἡ περιουσία τοῦ καταστήματος οὐ μόνον δὲν ἐμειώθη, ἀλλὰ καὶ ηὔξησε διὰ τῆς εἰσπράξεως τῶν ἐξ **112,000** δραχμῶν κληροδοτήματος τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Δρομοκαΐτου. Κατὰ τὴν λογοδοσίαν ταύτην μολονότι ὁ ἀριθμὸς τῶν κορασίων ἀνέρχεται εἰς **200** περίπου, **40** ἠσθένησαν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἐπιδημίαν, δύο δὲ μόνον ἀπεβίωσαν. Τὸ εὐάρεστον τοῦτο ἀποτέλεσμα ὀφείλεται ἰδίως εἰς τὴν δραστηριότητα, νοημοσύνην καὶ ἀκάματον καὶ πεπειραμένον ζῆλον τοῦ ἐφόρου κ. Τυπάλδου, ὅστις τῇ συνδρομῇ τῶν εὐγενῶν κυριῶν τῆς διοικούσης ἐπιτροπῆς, κατώρθωσε νὰ σώσῃ ἀπὸ τοῦ ἐπαπειλοῦντος κινδύνου τρυφερὰς ὑπάρξεις στερουμένας μητρικῆς περιποιήσεως. — Πολλὰς ἐπήνεγκε ζημίας ἡ ῥαγδαία βροχὴ τῶν τελευταίων τούτων ἡμερῶν εἰς τὰ περίχωρα. Καὶ ἐν Πειραιεῖ ἐκρημνίσθησαν δύο νεόδμητοι οἰκίαι παρὰ τὸ νοσοκομεῖον καὶ τινες ἀποθῆκαι παρὰ τὸ τελωνεῖον. — Διὰ κοινοῦ ἐκτάκτου αὐτῶν παραρτήματος αἱ ἐν Ἑρμουπόλει ἐφημερίδες «Πατρίς», «Πανόπη» καὶ «Ἀναγέννησις» ἀγγέλλουσιν ὅτι αἱ πρὸς σχηματισμὸν μεγάλης Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας προτάσεις τοῦ κ. Σ. Σκουλούδη ἐγένοντο δεκταί, καὶ ὅτι δὲν ὑπολείπεται πλέον ἢ ἡ ὑπογραφὴ τῆς συμβάσεως ὑπὸ τῆς Ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας καὶ τοῦ κ. Σκουλούδη, ἧς τὴν σύνταξιν ἀνεδέξαντο δύο τῶν ἐν Σύρῳ δικηγόρων, καὶ ἡ μετ' αὐτὴν συγκάλεσις τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν μετόχων τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας. — Αἱ καθ' ὅλον τὸ κράτος τελωνειακαὶ εἰσπράξεις τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἀνῆλθον εἰς δρ. **3,927,652**. Αἱ εἰσπράξεις αὗται ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους παριστῶσιν αὔξησιν ἐκ δραχ. **504,672.22**. Καθ' ὅλον δὲ τὸ ἐννεάμηνον τοῦ παρόντος ἔτους αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἀντιστοίχους μῆνας τοῦ παρελθόντος ἔτους παριστῶσιν αὔξησιν ἐκ δραχ. **1,840,745**. — Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῆς Στρατιωτικῆς σχολῆς τῶν εὐελπίδων αὐξάνεται εἰς **200**, ἐξ ὧν **160** μαθηταὶ καὶ **40** ἀκροαταί, μεταξὺ δὲ τῶν τελευταίων συγκαταριθμοῦνται καὶ οἱ ὑπότροφοι τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν. — Ὁ ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐφετεινῆς ἐσοδείας ἐξαχθεὶς ἐκ τοῦ λιμένος Πατρῶν σταφιδόκαρπος ἀνέρχεται εἰς **76** περίπου ἑκατομμύρια λιτρῶν, ὁ δὲ ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν εἰς **200** ἑκατ.

ERNEST CURTIUS
HISTOIRE GRECQUE

Traduite de l'allemand sous la direction

DE

A. BOUCHÉ - LECLERCQ

professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris.

Ernest Leroux, éditeur. Paris, Rue Bonaparte, **28**.

Ἡ γαλλικὴ αὕτη μετάφρασις τοῦ λαμπροῦ συγγράμματος τοῦ Κουρτίου ἐκδίδεται κατὰ φυλλάδια, ὧν **20** ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε. Ἡ τιμὴ τοῦ ὅλου συγγράμματος, ὅπερ θέλει ἀποτελέσει **5** τόμους εἰς 8[ον], εἶνε φράγκα **35**.

Νικολάου Σαριπόλου: Τὰ τῶν ἐθνῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ νόμιμα. Δεδεμ. δραχ. **8**.

Δημοτικὴ διοίκησις ἐν Ἑλλάδι, Π. Ἀργυροπούλου. Δεδεμ. δραχ. 8.

Συλλογὴ τοπικῶν τῆς Ἑλλάδος συνηθειῶν ἐξ ἐπισήμων πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τῶν τοπικῶν ἀρχῶν ἀπαντήσεων, καὶ ἀπόσπασμα τῆς περὶ συνηθειῶν πραγματείας κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον τοῦ Χρ. Φρεδ. Γλούκ. Μετάφρ. ὑπὸ Δ. Χρυσανθοπούλου. 1853. Ἄδετ. δραχ. 3.50.

Κ. Φρεαρίτου: Πολιτικὴ ῥωμαϊκὴ νομοθεσία. 1854. Δεδεμ. δραχ. 5.60.

Α. Β. Ἐφφτέρου: Ἀλληλεθνὲς τῆς Εὐρώπης δίκαιον. Μετάφρ. Διομήδους Κυριακοῦ. Ἄδετον δρ. 4.

M. P. Rossi: Traité de droit penal. Δεδεμ. δραχ. 4.

Π. Παπαρρηγοπούλου: Οἰκογενειακὸν δίκαιον. Δεδεμ. δραχ. 8.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω βιβλία πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ τοῦ **1864.**

81η κλήρωσις ἐνεργηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ **1** Δεκεμβρίου (ἐ. ν.) **1881**.

Ἐξήχθησαν αἱ ἑξῆς 14 σειραί:

411 528 547 710 1551 1554 1729 2110 2270 2348 2552 2996 3172 3789

Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.	Σειρὰ	Ἀρ.	Φ. Χ.
411	21	500	**1551**	61	400	**2348**	75	400
	39	500		75	500		98	20000
	94	2000		95	1000		99	1000
528	19	1000		100	500	**2552**	2	400
	22	400	**1554**	49	200000		51	400
	78	1000		73	400		62	500
547	35	400		77	400		84	400
	43	500	**1729**	—	—	**2996**	16	400
	47	500	**2110**	29	400		48	500
710	3	400		46	500	**3172**	—	—
	25	500	**2270**	19	400	**3789**	1	5000
	52	400		33	400		20	500
	61	10000		98	5000		47	1000
	63	500	**2348**	9	400		49	500
	91	500		45	1000		61	400
1551	12	500		47	15000		70	400
	15	2000		62	400		95	2000
	52	400						

Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (**1350**) ὁμολογίαι τῶν ἀνωτέρω σειρῶν ἐκληρώθησαν πρὸς **200** φ. χ.— Ἡ πληρωμὴ τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν ἄρχεται ἀπὸ **1** Μαρτίου **1882**, ὅτε γενήσεται καὶ ἡ ἑπομένη κλήρωσις.

Κατὰ τὴν πληρωμὴν γίνεται ἔκπτωσις **20%** ἐκ τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν ἀνωτέρω λαχόντων κλήρων.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 259. — 13 Δεκεμβριου 1881. — Λεπτα 10.

Λήγοντος προσεχῶς τοῦ ΣΤ΄ ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ Ζ΄ ἔτος παρακαλοῦνται νὰ ἀνανεώσωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1882, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

Ἡ συνδρομὴ τῆς «Ἑστίας» ὁρίζεται ἐν τῷ μέλλοντι καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας εἰς φράγκα 12 ἐτησίως, ἡ δὲ τιμὴ ἑκάστου φύλλου ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου εἰς λεπτὰ 25.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐν τῷ γερμανικῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Magazin für die Literatur des In- und Auslandes» ὁ καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Βόλτς δημοσιεύει μακρὰν καὶ εὐμενῆ βιβλιοκρισίαν περὶ τῶν δύο συλλογῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, αἵτινες ἐξεδόθησαν πρό τινος, ἤτοι τῆς τοῦ Ἀραβαντινοῦ «Συλλογῆς ἠπειρωτικῶν ᾀσμάτων» καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντ. Γιανναράκη ἐν Λειψίᾳ ἐκδοθείσης συλλογῆς «Δημοτικῶν ᾀσμάτων τῆς Κρήτης».

— Ὁ διάσημος Σουηδὸς περιηγητὴς Νόρδενσκιωλδ ἑτοιμάζεται νὰ ἐπιχειρήσῃ προσεχῶς νέαν θαλασσοπορίαν εἰς τὰς βορείας θαλάσσας χάριν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν.

— Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου περιλαμβάνει τοσούτους φοιτητὰς ὅσους οὐδέποτε ἄλλοτε ἔσχεν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν ἐγγραφῶν ἀνῆλθεν εἰς 4.421· προστιθεμένων δ' εἰς τούτων καὶ τῶν ἀκροατῶν, ὑπολογίζεται ὅτι ὁ ὅλος ἀριθμὸς ὑπερβαίνει τοὺς 5,000.

— Τὴν 8 τρέχοντος (ν) ἐγένοντο ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημείᾳ ἡ ἐκλογὴ τριῶν νέων ἀκαδημειακῶν εἰς πλήρωσιν τῶν διὰ τοῦ θανάτου τριῶν ἀρχαίων αὐτῆς μελῶν, τοῦ Littré, Dufaure καὶ Duvergier de Hauranne, χηρευουσῶν ἑδρῶν. Ἐξελέγησαν δὲ ἐκ τῶν παρουσιασθέντων ὑποψηφίων εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ μὲν Littré ὁ διάσημος χημικὸς Pasteur, τοῦ Duvergier de Hauranne ὁ λυρικὸς ποιητὴς Sully-Prudhomme καὶ τοῦ Dufaure ὁ μυθιστοριογράφος Cherbuliez. Ἅπαντες οἱ ἐκλεχθέντες εἶνε ὀνόματα πρὸ πολλοῦ ἤδη διάσημα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ φιλολογίᾳ, ὁ μὲν Pasteur διὰ τὰς σπουδαιοτάτας αὐτοῦ χημικὰς ἀνακαλύψεις, ὁ Sully-Prudhomme ὡς περιπαθὴς λυρικὸς ποιητής, ὁ δὲ Cherbuliez ὡς εἷς τῶν γλαφυρωτέρων καὶ γονιμοτέρων μυθιστοριογράφων. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἕλκει τὸ γένος ἐκ Γενεύης τῆς Ἑλβετίας, πρὸ ἔτους μόνον πολιτογραφηθεὶς Γάλλος, ὁ δὲ Sully-Prudhomme, ἄγων νῦν τὸ 42ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ὑπῆρξεν ἄλλοτε γραφεὺς συμβολαιογράφου.

— Νέος κομήτης ἀνεκαλύφθη καὶ πάλιν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ὁ ἕβδομος οὗτος ἐν διαστήματι τοῦ λήγοντος ἔτους. Ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ οὐράνιον ἄστρον εἶνε ἀόρατον ἄνευ τηλεσκοπίου, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ διεύθυνσίς του εἶνε πρὸς τὴν γῆν, πιθανὸν ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ γείνῃ ὁρατὸς εἰς γυμνὸν ὀφθαλμόν.

— Σπουδαῖαι ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις ἐγένοντο ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῇ πόλει Corneto τῆς Ἰταλίας, κειμένῃ παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ Ταρκινίᾳ.

Ἐν γωνίᾳ τινὶ τῆς αὐτόθι νεκροπόλεως, ἔνθα οὐδεμία εἶχε γείνει τέως ἀνασκαφή, εὑρέθησαν μικροὶ τάφοι περιέχοντες μεγάλας τετροδύγους κάλπας εἴδους πρωτοφανοῦς ἐν τῇ νεκροπόλει τῆς ἀρχαίας Ταρκινίας.

Αἱ κάλπαι αὗται εἰσὶ σχήματος πανάρχαίου, ὅπερ ἄγνωστον ἔτι ἐὰν προέρχεται ἐκ τῶν Φοινίκων ἢ τῶν Αἰγυπτίων· τὸ μόνον βέβαιον εἶνε, ὅτι ἀνήκουσιν εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τῶν Ἐτρούσκων.

Αἱ μέχρι τοῦδε εὑρεθεῖσαι ἀνέρχονται εἰς 17, ἔχουσαι πᾶσαι τὰς αὐτὰς διαστάσεις, ἤτοι ὕψος μὲν 0.37, μέγιστον δὲ πλάτος 0,95, καὶ μίαν μόνην λαβήν. Εἰσὶ κατεσκευασμέναι ἐκ κοινῆς ὀπτῆς γῆς καὶ κοσμοῦνται διὰ παραστάσεων, αἵτινες φαίνονται ὡς ἀπεικονίζουσαι ἄνθη. Περιεσώθησαν δ' ἐν αὐταῖς λείψανα ὀστῶν καὶ τέφρας.

Ἐν τοῖς αὐτοῖς τάφοις εὑρέθησαν ὡσαύτως διάφορα ὀρειχάλκινα ἀντικείμενα καὶ ἄλλα ἐξ ὀπτῆς γῆς περιεργότατα, ἐν οἷς δύο λυχνοστάται πολύφωτοι, μικρὰ λέμβος, μέγα ἐπικάλυμμα ἔχον σχῆμα κράνους, μικρὸν ἅρμα τετράτροχον ὕψους μὲν 0,21, καὶ πλάτους 0,26. Ὕπερθεν τοῦ ἅρματος τούτου ὑπάρχει ζῶον ὀρειχάλκινον σχήματος φανταστικοῦ μᾶλλον, δικέφαλον, τετράπουν ἅμα καὶ πτερωτόν. Εὑρέθη ὡσαύτως κράνος ἐξ ἐπιχρύσου καὶ γεγλυμμένου μετάλλου, μὲ αἰχμὴν ὑπεράνω, φέρον δ' ἑκατέρωθεν λείψανα ὀρειχαλκίνων κοσμημάτων, ἅτινα φαίνεται, ὅτι ἀπετέλουν μέρος τοῦ κράνους.

Πάντα τὰ εὑρήματα ταῦτα ἀποδεικνύουσι προδήλως, ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς Ταρκινίας κατῳκήθη ποτέ, πρὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἐτρούσκων, ὑπὸ ἀποίκων ἐξ ἀνατολῆς ἐλθόντων.

Κατὰ τὴν «Νέαν Ἐφημερίδα» τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν πρόκειται προσεχῶς νὰ ἱδρυθῇ «Γεωγραφικὴ ἑταιρία», ἧς ἡ ἀνάγκη τοσοῦτον ἐγένετο παρ' ἡμῖν καταφανής, ἰδίᾳ μετὰ τὴν τελευταίαν ἐν Βενετίᾳ γεωγραφικὴν ἔκθεσιν καὶ τὸ γεωγραφικὸν συνέδριον. Τὰ σχετικὰ πάντα προετοιμασθέντα θέλουσι παραπεμφθῇ προσεχῶς εἰς ἕνα τῶν παρ' ἡμῖν πρωτευόντων συλλόγων, εἰς ὃν θέλει ἀνατεθῇ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου ἡ σύστασις τῆς ἑταιρίας ταύτης.

— Ἡ σερβικὴ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐξελέξατο παμψηφεὶ μέλη αὐτῆς τοὺς καθηγητὰς τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου κκ. Στέφανον Κουμανούδην καὶ Κωνσταντῖνον Παπαρρηγόπουλον, καὶ τὸν κ. Π. Λάμπρον.

— Ἡ ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων τῆς Κρήτης, γενομένη ὑπὸ ἀπογραφικῶν ἐπιτροπῶν, ἀποτελουμένων ἐξ Ὀθωμανῶν καὶ χριστιανῶν, εἴς τινας δὲ καὶ ἐξ Ἑβραίων, ἤρξατο τὴν 13 Ὀκτωβρίου ε. ε. καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον καὶ ἐπερατώθη μέχρι τῆς 22 ἰδίου μηνός. Εὑρέθησαν δὲ κατοικοῦντες ἐν Κρήτῃ τὸ ὅλον 279,172. Ἐκ τούτων 142.248 εἶνε ἄρρενες καὶ 136 944 θήλεις. Κατὰ θρησκεύματα οἱ κάτοικοι τῆς Κρήτης διαιροῦνται εἰς χριστιανοὺς ὀρθοδόξους 204.781, εἰς μουσουλμάνους 73.487, εἰς δυτικοὺς 254, εἰς διαμαρτυρομένους 17, εἰς ἰσραηλίτας 646 καὶ εἰς ἀρμενίους 7.

— Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐνταῦθα ἡ πρό τινος ἀγγελθεῖσα «Νέα Ἐφημερὶς» τοῦ κ. Ἰω. Καμπούρογλου. Διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς «Νέας Ἐφημερίδος» ἡ πρωτεύουσα ἀποκτᾷ ὄργανον, ὅπερ θέλει ἐξυπηρετήσει πολλαχῶς τὰ συμφέροντα αὐτῆς.

— Ἄλλαι ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν ἐπ' ἐσχάτων αἱ ἑπόμεναι· Ἐνταῦθα ἡ «Ἐφημερὶς τῶν Θεάτρων» ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος δημοσιευομένη, ἐν Λαρίσσῃ ἡ «Ἀνεξαρτησία», ἐν Βώλῳ ἡ «Φωνὴ τοῦ Λαοῦ», ἐν Ἀργοστολίῳ ἄλλη ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον, ἐν Χανίοις ἡ «Πατρίς». Ἀγγέλλεται δὲ ἡ ἔκδοσις καὶ ἄλλης ἐν Λαρίσσῃ ἐφημερίδος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Βουκέφαλος τῆς Μακεδονίας».

— Ἐν Κύπρῳ ἐκδίδονται ἤδη πέντε ἐφημερίδες, ἅπασαι ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος. Τρεῖς ἀγγλιστί: Cyprus (ἡ Κύπρος) Cyprus Times (Οἱ Καιροὶ τῆς Κύπρου) καὶ ἡ Cyprus Herald (ὁ Κῆρυξ τῆς Κύπρου) — δύο δὲ ἑλληνιστί: Ἡ «Ἀλήθεια» καὶ «Τὸ Νέον Κίτιον». Πλὴν αὐτῶν, ἐκδίδεται καὶ Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως.

— Ἐξεδόθη φιλοκάλως ἐκτετυπωμένον τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ 1882 τοῦ κ. Ν. Μανιτάκη, περιέχον ὕλην ἐκλεκτὴν καὶ ποικίλην.

— Ἐκδίδεται προσεχῶς ἐν Ἀργοστολίῳ ὑπὸ τοῦ σχολάρχου κ. Ἰω. Ῥαζῆ σύγγραμμα, δὶς τοῦ μηνὸς ἐκδιδόμενον, ὑπὸ τὸν τίτλον «Θεατής». Ἐν Ζακύνθῳ δὲ ἄλλο περιοδικὸν σύγγραμμα μηνιαῖον, ὑπὸ τὸν τίτλον «Μνημοσύνη».

ΑΓΓΕΛΙΑ

ἐκδόσεως Ὁδηγοῦ τῶν ἁπλῶν τοπογραφικῶν περιγραφῶν.

Ἡ γεωγραφία, ἐπιστήμη περιλαμβάνουσα ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῆς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν φύσιν, προήχθη κατὰ τὸν παρόντα κυρίως αἰῶνα παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσιν εἰς μέγαν τελειότητος βαθμόν. Ὑπὲρ ταύτης καθ' ἡμέραν καὶ ἰδιῶται, καὶ γεωγραφικαὶ ἑταιρίαι, καὶ κυβερνήσεις ἐργάζονται, ἀπείρους καταβάλλουσαι κόπους καὶ κολοσσιαῖα κεφάλαια· ἄπειροι δὲ καὶ πολύτιμοι ἀπεκομίσθησαν ἐκ τῆς εὐγενοῦς τούτων ἐργασίας ὑπὲρ τῶν ἰδίων αὐτῶν πατρίδων καὶ ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος καρποί.

Ἡ γεωγραφία, ὥσπερ εἰκὼν τοπογραφική, ἀπεικονίζει τὴν κατάστασιν τῶν διαφόρων τῆς γῆς τόπων, διαγράφουσα διὰ γενικῶν γραμμῶν καὶ χρωμάτων τὸν φυσικὸν σχηματισμὸν

Digitized by Google

ἑκάστου, τὰ ὅρια, τὰ ὕδατα, τὰ πεδία, τὰ ὄρη, τὰ προϊόντα, τὰς πόλεις, τὰς κώμας, τὴν βιομηχανίαν, τὴν γεωργίαν, τὴν ἠθικὴν τῶν κατοίκων, τὴν ἐμπορίαν, τὴν πολιτικὴν καὶ διανοητικὴν κατάστασιν, τὸν πολιτισμόν· ἐν δυσὶ λέξεσιν, ὡς ἐν ἀρχῇ ἔφημεν, τὴν φύσιν καὶ τοὺς οἰκήτορας τῶν τόπων.

Ἐν τούτοις ἡ ἐπιστήμη αὕτη παραμελεῖται παρ' ἡμῖν. Παραμελεῖται δὲ κυρίως ἡ γεωγραφία αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» ἐδημοσιεύσαμεν πρὸ πολλοῦ (ἔτ. 1877, φυλλάδ. 79) μελέτην περὶ τῆς ὠφελείας τῶν γεωγραφικῶν ἐπιστημῶν, ἐν ᾗ διελάβομεν, κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν, καὶ πολλὰ περὶ τῆς ζημίας, ἣν παρέχει ἡ ἄγνοια τῆς Ἑλλάδος εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας. Ἱκανὰ δὲ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐγράψαμεν καὶ ἐν τοῖς προλεγομένοις τῆς μεταφράσεως τῶν «Ὁδοιπορικῶν Ἠπείρου, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας».

Δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν ἑλληνιστὶ γεωγραφικὴ συγγραφὴ τῆς Ἑλλάδος ἀξία τοῦ ὀνόματος τούτου, πληροῦσα τοὺς ὅρους ἐπιστημονικοῦ συγγράμματος καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς κοινωνίας καὶ τῆς διοικήσεως, πολιτικῆς τε καὶ στρατιωτικῆς. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουσι πραγματεῖαι περί τινων ἑλληνικῶν τόπων, ἀλλὰ καὶ αὗται εἶνε εὐάριθμοι. Τὰ γενικὰ δὲ διδακτικὰ γεωγραφικὰ ἐγχειρίδια εἶνε μεταφράσεις ξένων γεωγραφικῶν συγγραμμάτων, ἐν οἷς τὸ περὶ Ἑλλάδος μέρος δὲν περιέχει ἢ ὀνόματα γεωγραφικά, καὶ ταῦτα πολλαχοῦ ἐσφαλμένα, καὶ ἀριθμοὺς τοῦ πληθυσμοῦ.

Αἱ μόναι σήμερον πηγαὶ περὶ τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος εἶνε αἱ εἰς αὐτὴν κατὰ διαφόρους χρόνους γενόμεναι περιοδεῖαι ἀλλοδαπῶν, γραφεῖσαι τὸ πλεῖστον πρὸς ἀρχαιολογικὸν σκοπὸν καὶ πρὸς γνῶσιν τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας καὶ ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, ἐλάχιστα διαλαμβάνουσαι περὶ τῆς νέας. Τινὲς δὲ τῶν περιγραφῶν τούτων εἶνε συμφύρματα πεπλανημένων καὶ ἐλλιπῶν εἰδήσεων, αἵτινες διήγειραν μὲν τὸν γέλωτα καὶ τὴν ἱλαρότητα ἀναγνωσθεῖσαι ὑπὸ Ἑλλήνων, ἔσχον ὅμως καὶ ἔχουσι πολλὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν γνωμῶν τῶν ἀλλοδαπῶν περὶ Ἑλλάδος.

Παρ' ὅλων τῶν γεωγραφούντων ἐλέχθη καὶ ἐπανελήφθη ὅτι μόνον οἱ ἐγχώριοι εἶνε ἱκανοὶ νὰ γράψωσιν ἀκριβῆ περιγραφὴν τῆς πατρίδος αὐτῶν, ἢ καὶ ξένοι ἐπὶ μακρὸν χρόνον διαμείναντες ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. Ἔχομεν δὲ καὶ πρόσφατα παραδείγματα παρ' ἡμῖν τῆς ἐκτιμήσεως, ἧς ἔτυχον παρὰ τῶν ξένων ἐπιστημόνων συγγράμματα Ἑλλήνων γεωλογικά, γεωγραφικά, στατιστικὰ κτλ. περὶ Ἑλλάδος διαλαμβάνοντα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξήγαγον πορίσματα μεγίστης ἐπιστημονικῆς ἀξίας. Ἐν τῷ συμφέροντι δ' ἔγκειται τῷ πολιτικῷ καὶ κοινωνικῷ τῆς Ἑλλάδος οἱ λόγιοι αὐτῆς νὰ τρέπωνται ἐνίοτε καὶ περὶ τοιαύτας ἐργασίας, αἵτινες ἴσως ἐν ἀρχῇ δὲν θὰ φέρωσι τὸν τύπον τῆς τελειότητος, ὁ χρόνος ὅμως θέλει βελτιώσει τὸ ἔργον. Ἄλλως τε δὲ καὶ ὀφείλομεν νὰ προσφέρωμεν ἀδιαλείπτως τι πρὸς γνῶσιν τῆς ἡμετέρας χώρας εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, οὗ τινος μεταγγίζομεν ἐνταῦθα τὰ φῶτα. Τὰ τελευταῖα πολιτικὰ γεγονότα τῆς προσαρτήσεως τῶν νέων χωρῶν, τῆς διοικήσεως αὐτῶν καὶ διαιρέσεως, ἀρκοῦσι, νομίζομεν, νὰ καταδείξωσι τὸ μέγεθος τῆς ζημίας, ἣν ὑπέστημεν ἐκ τῆς γεωγραφικῆς ἀγνοίας.

Πρὸς ἐκπόνησιν γεωγραφικῶν ἔργων δύο ὑπάρχουσι κυριώτατοι τρόποι· ὁ μὲν συνίσταται εἰς τὴν ἐξ αὐτοψίας περιγραφὴν τῶν τόπων, ὁ δ' ἐκ τῆς μελέτης προϋπαρχόντων περὶ αὐτῶν συγγραμμάτων.

Ἀμφοτέρων ὅμως τῶν τρόπων τούτων τό γε νῦν ἔχον ἀτελὼς μόνον δύναται παρ' ἡμῖν νὰ γίνῃ χρῆσις· διότι ὡς πρὸς μὲν τὸ πρῶτον ἡ ἔλλειψις πλήρους συγκοινωνίας καὶ ἀνέτου κατὰ τὴν περιήγησιν βίου καθιστῶσι κοπιώδη, δυσχερῆ καὶ πολυδάπανον, εἴς τινα δὲ μέρη καὶ ἀδύνατον, πᾶσαν πρὸς τοῦτο περιοδείαν ἐν Ἑλλάδι· τοῦ δὲ δευτέρου σχεδὸν δυνάμεθα εἰπεῖν οὐδεμία, διότι περί τινων μὲν χωρῶν ἑλληνικῶν εὐάριθμα καὶ ἀνεπαρκῆ ὑπάρχουσι περιγραφικὰ πονήματα, περί τινων δ' ἐντελῶς ἐλλείπουσι.

Μεθ' ὅλας ὅμως τὰς δυσκολίας ταύτας, ἃς προανεφέραμεν, νομίζομεν, ὅτι δύναται νὰ γίνῃ ποιά τις ἀρχὴ ἐξερευνήσεως τῶν κατὰ μέρος τμημάτων τῆς Ἑλλάδος, νομῶν, ἐπαρχιῶν, δήμων ἢ καὶ μικροτέρων τοπικῶν περιφερειῶν, ἐκτιθεμένης τῆς περὶ τούτων τοπογραφικῆς ἐργασίας ἐν εἴδει γεωγραφικῶν ὑπομνημάτων ἢ ἐκθέσεων. Τοιούτων δὲ κυρίως ὑπομνημάτων ἔχομεν ἀνάγκην, διότι διὰ τούτων ἐκτίθεται ἀναλελυμένως ἡ φυσικὴ καὶ πολιτικὴ κατάστασις ὡρισμένων τόπων, καὶ παρέχεται ἄφθονος ὕλη καὶ γνησία τοῖς γεωγραφοῦσι.

Περὶ τὴν ἐκπόνησιν τοιούτων περιγραφικῶν ἐκθέσεων τῶν τόπων δύνανται, νομίζομεν, ν' ἀσχοληθῶσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πάντες οἱ παιδεύσεως ἐγκυκλίου τυχόντες· οἷον οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀνώτεροι διοικητικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ κατὰ τόπους καθηγηταὶ καὶ ἑλληνοδιδάσκαλοι, οἱ ἐπίσκοποι περὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐπισκοπικὴν αὐτῶν δικαιοδοσίαν ὑπαγομένων τόπων, οὓς περιέρχονται κατ' ἔτος, οἱ ἱεροκήρυκες, οἱ φοιτηταὶ περὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν πατρίδων καὶ πᾶς τέλος λόγιος περὶ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ διαρκῶς οἰκεῖ.

Ὑπὸ τοιούτων σκέψεων ἐλαυνόμενοι καὶ θέλοντες τὸ ἐφ' ἡμῖν νὰ ἐνθαρρύνωμεν τὰς τοιαύτας μελέτας, καὶ διευκολύνωμεν τοὺς θέλοντας ν' ἀσχοληθῶσι, παρέχοντες ἐλαχίστην τινὰ εἰς τὰς γνώσεις των συνδρομὴν ἐκδίδομεν

Ὁδηγὸν τῶν ἁπλῶν τοπογραφικῶν περιγραφῶν.

Τὸν ὁδηγὸν τοῦτον ἔχοντες ὑπ' ὄψει οἱ βουλόμενοι νὰ γράψωσι περιγραφὴν ὡρισμένης τοπικῆς περιφερείας, δύνανται νὰ ὁδηγηθῶσιν, ὡς ἐπὶ διαγράμματος προχείρου, περὶ τὴν τάξιν, ἣν θ' ἀκολουθήσωσιν εἰς τὰς ἐρεύνας των, καὶ περὶ τὰ πράγματα, ἅτινα ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ γίνωσιν ὑποκείμενον τῆς μελέτης καὶ παρατηρήσεώς των.

Δὲν ὁρίζονται βεβαίως ἐν τῷ ὁδηγῷ πάντα τὰ θέματα, διότι τοῦτο ἀδύνατον, παρελείφθησαν δὲ καὶ τὰ καθαρῶς ἐπιστημονικά, τὰ ἀπαιτοῦντα εἰδικὰς γνώσεις, διότι ὁ ἐπιστήμων ὀρυκτολόγος, βοτανικός, ζῳολόγος, κοινωνιολόγος, κτλ. γνωρίζει πῶς θὰ ἐργασθῇ· καὶ ὁ γεωγράφος βεβαίως γνωρίζει. Ἀλλὰ τὸν ὁδηγὸν τοῦτον δὲν δίδομεν εἰς χεῖρας γεωγράφων ἀλλ' εἰς χεῖρας λογίων, οἵτινες ἔχοντες ἐγκύκλιον παίδευσιν, δύνανται νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν πατρίδα των καὶ νὰ πλουτίσωσι τὴν φιλολογίαν αὐτῆς διὰ τοιαύτης μελέτης. Ὁ ὁδηγὸς περιλαμβάνει ἐν κατὰ φύσιν τάξει τὰ κύρια καὶ ἀπαραίτητα τῆς φυσικῆς καὶ πολιτικῆς περιγραφῆς θέματα, ἅτινα οὐδεὶς δύναται νὰ παρίδῃ θέλων νὰ γράψῃ περιγραφὴν τόπων ὑπὸ γεωγραφικὴν ἔποψιν. Τὰ θέματα εἶνε βεβαίως ἄπειρα καὶ ποικίλα· τινὰ μάλιστα καὶ ἰδιάζουσι κατὰ τόπους, ἐκ τοῦ ὁδηγοῦ ὅμως ὁ τοπογραφῶν δύναται νὰ ὁδηγηθῇ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ μὴ ἐγγεγραμμένου καὶ ἔχοντος ἀξίαν διὰ τὸν ἀναγνώστην.

Ὁ τοπογραφικὸς οὗτος ὁδηγὸς θέλει χρησιμεύσει πρὸς τούτοις καὶ ὡς βοήθημα κεφαλαιῶδες εἰς τοὺς στρατιωτικούς, τοὺς ἐντεταλμένους τὰς λεγομένας κατοπτεύσεις (reconnaissances), ἢ τοὺς βουλομένους ν' ἀνερευνήσωσιν οἰκειοθελῶς καὶ περιγράψωσι χώραν τινὰ ὑπὸ στρατηγηματικὴν ἔποψιν· εἴπομεν βοήθημα κεφαλαιῶδες, διότι εἰς τὰς στρατιωτικὰς κατοπτεύσεις προτείνονται ἐκ τῶν ἐπιτελείων τῶν στρατῶν τὰ θέματα πρὸς μελέτην καὶ ἔρευναν, ὅλως ἰδιάζοντα, οἷαι π. χ. αἱ λεπτομέρειαι τοῦ ἐδάφους, περὶ ὧν πραγματεύεται εἰδικώτερον ἡ στρατιωτικὴ τοπογραφία.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει δὲ καὶ τὸν πρακτικὸν σκοπὸν τοῦ ὁδηγοῦ προσεπαθήσαμεν νὰ καταστήσωμεν αὐτὸν ὅσον οἷόν τε σύντομον, ὅπως ἀποβῇ εὐπαρακολούθητος καὶ εὐμνημόνευτος.

Ὀφείλομεν δ' ἐνταῦθα τέλος εὐχαρίστως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδεμίαν ἀξίωσιν ἔχοντες ἀμοιβῆς ἐκ τοῦ ἔργου τούτου, καὶ ἐπιθυμοῦντες τὴν δωρεὰν διανομὴν αὐτοῦ τοῖς βουλομένοις ν' ἀσχοληθῶσι εἰς περιγραφὴν τῆς πατρίδος των ἐτύχομεν συνδρομῆς παρὰ τῷ φίλῳ Κ. Λάμπρῳ Κορομηλᾷ, προθύμως ἀναλαβόντι πᾶσαν τὴν δαπάνην τῆς ἐκτυπώσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Δεκεμβρίου 1881.

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΒΙΒΛΙΑ

2486. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΒ', 13 Δεκεμβρίου 1881. Ἀριθ. 311 (259). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6. 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Τὸ Stabat mater. (Ἐκ τῶν τοῦ Henry Murger). — Ἡ δέσποινις Λασεγλιέρ. (Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ. Μετάφρ. Ἀρσινόης Γ. Παππαδοπούλου). — Ὀλλανδῶν ἔθιμα. — Αἱ τελευταῖαι λέξεις ἐπισήμων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. — Τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ἐν Κερκύρᾳ. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις.

2487. **Histoire Grecque** par Ernest Curtius, traduite de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq, professeur suppléant à la Faculté des Lettres de Paris. Tome troisième. Paris, Ernest Leroux, éditeur, 28, rue Bonaparte. 1881. Fascicule N° 20. — Souscription à l'ouvrage complet: 35 fr.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

10 Δεκεμβρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 10 Δεκεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορία	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσιον εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 0/0 Χρ. Φρ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373.—	500	364
» 60,000,000 τῶν 6 ,, »	120,000	—	20 Ἰα. Ἀπ. Ἰουλ. Ὀκ.	20 Δεκ. Μαρ. Ἰουν. Σεπ.	30.—	392 1/2	500	432
» 26,000,000 τῶν 6 ,, »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	421
» 28,000,000 τῶν 9 ,, Δρ.	40,201	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	25.20	224.—	280	304
» 28,000,000 τῶν 8* ,, »	59,799		15 » 15 »	15 » 15 »	20.—	200.—	250	294
» 10,000,000 τῶν 6 ,, Φρ.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	210
» 6,000,000 τῶν 6 ,, Δρ.	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	116
» 4,000,000 τῶν 8 ,, »	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	289
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι Ἐθνικῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου Φρ.	181,791	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουλ. 1 Σεπτ. 1 Νοεμ. 1 Ἰαν. 1 Μαρτ. 1 Μαΐου.	16	362.5	400	159

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματευθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . Δρ.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,170
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . Φρ.	25,000,000	15,000,000	—	15 » 15 »	8.88	300	398
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. »	5,000,000	4,000,000	88,810	20 » 20 »	4.30	100	149
Ἀσφαλισ. Ἑταιρία ὁ Ἀρχάγγελος »	15,000,000	3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.—	100	64
Ἑταιρία Μεταλλουργείων Λαυρίου »	20,000,000	14,000,000	—	Ἰανουάρ. καὶ Ἰούλ.	5.—	140	164
Σιδηρόδρομ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς »	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	8.—	160	301
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . . Δρ.	—	—	—	—	—		131
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Φοίνιξ». »	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
» » ἡ «Ἄγκυρα». »	1,400,000	280,000	109,340	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυὼν» . »	2,000,000	527,200	42,294	20 Ἀπριλίου	16.66	200	

Συναλλάγματα

Λονδίνου . . .	Τραπεζικὸν	3μην.	29.60
» . . .	Ἐμπορικὸν	,,	29.30
Γαλλίας—Ἐθνικῆς	Τραπέζης	3ἡμ.	1.18
» »	Ἐμπορικὸν	3μην.	1.15

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.50
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	27.
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1— 59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (3 Νοεμβρ.) Ἐμ. 29-29.20.
Κερκ.-Λονδ. 3μ. (23 Νοεμβρ.) ,, 30.00.

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ (9 Δεκεμβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρ. Τουρκίας	φρ.	60
Ἑλληνικὸν δάν. τῶν 8 0/0.	,,	254
,, ,, 9 0/0.	,,	264
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	155
Λονδίνου 3 μηνῶν. . . .	γρ.	109 7/8 - 110
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	22.97 1/2 - 23.02 1/2
Λίρα Ἀγγλικὴ	γρ.	109 38/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 30/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (7 Δεκεμβρ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ.	φιο.	118.85
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	47.00
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.41
Ἀργυρᾶ φιορ.		100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (16 Δεκεμβ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ.	φιο.	118.85
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	46.95
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.44
Ἀργυρᾶ φιορ		100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Νοεμβρίου)

Λονδίνου διακ. ἐνόψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.23-25.28
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.50-132.50

Τόκος προεξοφλήσεως

Ἀμστερδαμ	4 1/2 0/0	Βιέννης	4 0/0
Βερολίνου	5 0/0	Λονδίνου	5 0/0
Μαδρίτης	4 0/0	Παρισίων	5 0/0
Πετρουπόλεως	6 0/0	Ῥώμης	5 0/0

Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Ι. Μ. Δ. Σύρον. Οἱ τόμοι καὶ τὰ βιβλία παρεδόθηταν εἰς τὸν κομιστὴν τῆς ἐπιστολῆς σας, ὅστις καὶ ἐπλήρωσε τὸ ἀντίτιμον. — κ. Κ. Μ. Σμύρνην. Ἡ μεταρρύθμισις, τὴν ὁποίαν μᾶς συνιστᾶτε, ἤθελεν ἀπαιτήσει δαπάνην 10,000 τοὐλάχιστον φράγκων κατ' ἔτος, τὰ ὁποῖα εἶνε πολὺ ἄδηλον ἐὰν θὰ ἐκαλύπτοντο ἐκ τῆς μεγάλης, ὡς λέγετε, εὐρύνσεως τοῦ κύκλου τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας»· ἐπ' ἀδήλοις δὲν δυνάμεθα νὰ βαδίζωμεν· οὐχ ἧττον ἡ βελτίωσις αὕτη εἶνε πρὸ πολλοῦ ἤδη ὑπὸ τὰς σκέψεις τῆς Διευθύνσεως, ἥτις πᾶσαν δυνατὴν θυσίαν ἐννοεῖ νὰ κάμῃ ὅπως εὐαρεστῇ ὅσον δυνατὸν εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς. — Μιᾷ συνδρομητρίᾳ. Διὰ τὸν πονόδοντον (ἐν τῇ κυρίᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ) ἡ «Ἑστία» ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε (εἰς τὰ φύλλα τῶν πρώτων ἐτῶν) συνταγάς· ὡς προχειρότατον δὲ καὶ ἅμα λίαν δραστήριον κατευναστικὸν τῶν πόνων ἐκ πείρας γνωρίζομεν τὴν ἐντὸς τοῦ ὠτίου, πρὸς οὗ τὸ μέρος ὑπάρχει ὁ πονῶν ὀδούς, ἔνθεσιν μικροῦ τεμαχίου βάμβακος, ἐφ' οὗ ἐπιστάζονται πρότερον ὀλίγαι σταγόνες χλωροφορμίου. — κ. Π. Λ. Ἀθήνας, Προσεχῶς.—κ. Ν. Χ. Ι. Θεσσαλονίκην. Ἡ συνδρομὴ ἐπληρώθη παρὰ τοῦ κ. Α. Θ. — Nº 13. Le désir de paraître habile empêche souvent de le devenir. — κ. Ε. Μ. Ζάκυνθον. Ἀπεστάλησαν. — Λογίῳ φίλῳ. Οἱ ξένοι μάλιστα οἱ κάτοχοι τῆς δημοτικῆς ἡμῶν γλώσσης. Ὁ Βαρθόλδης τὰ χαρακτηρίζει λέγων· «Ὡς ἀφρίζοντα ὀρεινὰ ῥεῖθρα ἀπὸ τῶν βράχων τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Ὀλύμπου μᾶλλον ἢ ἀπὸ χείλους ἀνθρωπίνου φαίνονται ἐκπηγάσαντα τὰ κλεφτικὰ ᾄσματα». —κ. Κ. Σ. Μ. Κωνσταντινούπολιν. Μεταφράσεις ἐμμέτρους ἔργων τοῦ Μολιέρου γνωρίζομεν δύο, τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Σκυλίτση τοῦ «Μισανθρώπου» καὶ «Ταρτούφου», καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Φραγκιᾶ λίαν ἐπιτυχῆ τοῦ «Ἀμφιτρύωνος». Τὸν «Ταρτοῦφον» ἔχει μεταφράσει ἐμμέτρως καὶ ὁ Κοκκινάκης πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἔτι, ἀλλὰ τῆς μεταφράσεως ταύτης τὰ ἀντίτυπα εἶνε δυσεύρετα. — Μαργαρίτᾳ. Πάτρας. Ἀγνοοῦμεν· διότι τὸ βιβλίον δὲν ἐκομίσθη ἐνταῦθα.—κ. Σ. Ν. Ἀθήνας. Ὁμοία παρατήρησις ἐγένετο ποτὲ καὶ εἰς τὸν Alfred de Musset, ὅστις ἀπήντησε διὰ τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου στίχου :

C'est imiter quelqu'un que de planter des choux·

ἤτοι, κατὰ τὴν μετάφρασιν λογίου φίλου τῆς «Ἑστίας»:

Κι' ὅταν λάχανα φυτεύῃς
ἀλλουνοῦ ἰδέα κλέβεις.

— Λ-Ω. Φαίνεται ὅτι δὲν ἀνέγνωτε τὴν πολὺ ἀστειοτέραν προσφώνησιν προέδρου τινὸς δημοτικοῦ συμβουλίου, τὴν δημοσιευθεῖσαν πρό τινος ἔν τινι τῶν ἐνταῦθα ἐφημερίδων. Ὁ πρόεδρος οὗτος, καταθέτων ἐξ ὀνόματος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου στέφανον ἐπὶ τοῦ νεκροῦ ἀποθανόντος βουλευτοῦ τῆς ἐπαρχίας του, προσεφώνησεν αὐτὸν οὕτω· «Κύριε........ Ὡς πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου σᾶς προσφέρω τόνδε τὸν στέφανον, καὶ σᾶς εὔχομαι νὰ τύχητε ὧν ἂν οἱ δίκαιοι ἐπιθυμοῦσι μετὰ θάνατον!» κτλ. — κ. Μ. Ι. Πειραιᾶ. Δύνασθε νὰ τὸ λάβητε ἐκ τοῦ γραφείου μας.

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[10 Δεκεμβρίου (Πέμπτη) 1881].

Αἱ ῥαγδαῖαι βροχαὶ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος μεγάλας ἐπήνεγκον ζημίας εἰς τὰ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ ξηροὶ τὸ θέρος Ἰλισσὸς καὶ Κηφισσὸς ἐπλημμύρισαν αἴφνης, παρασύραντες ἐνιαχοῦ ζῶα καὶ φορτηγὰς ἁμάξας. Αἱ σπουδαιότεραι ζημίαι ἐγένοντο ἐν Σεπολίοις καὶ Κολοκυθοῦ, τῶν ὁποίων οἱ λαχανόκηποι σχεδὸν κατεστράφησαν. Ἐν Πειραιεῖ κατέπεσαν πολλαὶ μικραὶ οἰκίαι, ἐν δὲ τῇ πρὸ τοῦ Πειραιῶς θέσει «Καμίνια» τὰ ὕδατα εἰσελθόντα ὁρμητικῶς εἰς τοὺς ἐκεῖ οἰκίσκους ἠνάγκασαν τοὺς ἐνοικοῦντας ἐσπευσμένως νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ πλησίον βιομηχανικὰ καταστήματα ὅπως σωθῶσι. Τὸ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ βυρσοδεψεῖον καὶ ἓν τῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης κεραμοποιείων κατεστράφησαν καθ' ὁλοκληρίαν. Ἡ μετὰ τοῦ Πειραιῶς συγκοινωνία διεκόπη ὁλόκληρον ἡμέραν καὶ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου καὶ δι' ἁμαξῶν. Αἱ ἐκ τῶν ὅλως ἐκτάκτων ἐνταῦθα πλημμυρῶν τούτων ἐπελθοῦσαι ζημίαι ἀνέρχονται εἰς ποσὸν ἀνώτερον τῶν τριακοσίων χιλιάδων δραχμῶν. — Οἱ ἐκλογεῖς τῆς ἐπαρχίας Ἀττικῆς ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς **14,460**, ὧν **8.224** ἀνήκουσιν εἰς τὸν δῆμον Ἀθηναίων, **2.318** εἰς τὸν τοῦ Πειραιῶς, **1103** εἰς τὸν τῆς Κρωπίας, **649** εἰς τὸν τοῦ Λαυρίου, **613** εἰς τὸν τοῦ Μαραθῶνος, **454** εἰς τὸν δῆμον Ὠρωπίων, **679** εἰς τὸν δῆμον Ἀχαρνῶν καὶ **422** εἰς τὸν δῆμον Φυλῆς. — Διετάχθη ἡ ἐξ ἀνδρῶν τοῦ μηχανικοῦ σώματος συγκρότησις ἑνὸς λόχου πυροσβεστῶν, ἀπαλλαγέντων πάσης ἄλλης ὑπηρεσίας. Εἰς τὸν λόχον τοῦτον θὰ δοθῶσι καὶ πάντα τὰ ἀναγκαῖα μηχανήματα, προμηθευθησόμενα ἐκ τῆς Ἑσπερίας. — Ἑτοιμασθέντα τίθενται προσεχῶς εἰς κυκλοφορίαν τὰ διὰ τὸ ἐσωτερικὸν ἐπιστολικὰ δελτάρια. Συγχρόνως δὲ θὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐκ νέου χρῆσις τοῦ εἰκοσαλέπτου κυανοῦ γραμματοσήμου. — Ὁ κ. Α. Συγγρὸς ἐδήλωσε τῇ Α. Μ. τῷ βασιλεῖ, ὅτι ὄχι μόνον ἑκατὸν ἀλλὰ διακοσίας χιλιάδας δραχμῶν τίθησιν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ὑπὲρ ἱδρύσεως τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ μουσείου, καὶ ἔτι πλέον ὅσα ἤθελον χρειασθῇ πρὸς ἐντελῆ ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ ἀναλώμασιν ἰδίοις ἀποκλειστικῶς. — Τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον ἀναφέρει ὁ «Λαός»: Εἷς τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ λειτουργῶν τῆς Πύλης ἐξ Ἀργυροκάστρου, παυθεὶς τῆς θέσεώς του ἕνεκα τῆς παραχωρήσεως τῆς Θεσσαλίας καὶ διελθὼν τῶν Ἀθηνῶν, ἔτυχε να παρουσιασθῇ πρὸς τὴν Α. Μ. τὴν βασίλισσαν καὶ νὰ συνδιαλεχθῇ μετ' αὐτῆς ἀλβανιστί. Ἔκθαμβος ὁ ἀγαθὸς Ἀλβανὸς διηγεῖτο τὸ γεγονὸς εἰς τοὺς ὁμοθρήσκους του, ἐπιφωνῶν τὸ ὅτι «ἐγεννήθη ὁ βασιλειᾶς τῶν σκιπετάρων καὶ αὐτοὶ δὲν τὸ γνωρίζουσιν». — Ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν τὸ ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ἐπιτροπῆς ὑποβληθὲν διάγραμμα καὶ τὸ πρωτόκολλον τῶν ὁρίων τῆς Κωπαΐδος λίμνης. Ἤδη δὲ ἀντίγραφα τούτων ἀπεστάλησαν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἑταιρίας, καὶ λίαν προσεχῶς ἄρχονται αἱ ὁριστικαὶ τῆς ἀποξηράνσεως ἐργασίαι. — Κατηρτίσθη τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρίας πρὸς ἀποξήρανσιν τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κορινθίας λιμνῶν Φενεοῦ καὶ Στυμφαλίας, ὅπερ καὶ ὑποβάλλεται προσεχῶς τῷ ὑπουργείῳ πρὸς ἐπικύρωσιν. — Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος συνιστήθησαν εἰρηνοδικεῖα ἐν Βελεστίνῳ καὶ Ἀργαλαστῇ τῆς Θεσσαλίας. — Ἐν Κερκύρᾳ ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας κίβδηλα μονόφραγκα. — Ἡ Ἑλληνικὴ ἀτμοπλοϊκὴ ἑταιρία τῆς Σύρου ἠγόρασε δύο νέα ἀτμόπλοια ἐν Λονδίνῳ, διαστάσεων τῶν τῆς «Ἐλπίδος» καὶ «Ἑρμουπόλεως», ἅτινα καὶ προσεχῶς ἀποπλέουσι. Διαπραγματεύεται δὲ τὴν ἀγορὰν καὶ ἑνὸς ἀτμοπλοίου τροχοφόρου, προωρισμένου εἰδικῶς διὰ τοὺς ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ πλόας. — Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν πτωχός τις ἄνθρωπος, ἵνα οἰκονομήσῃ τὸ ἀγώγιόν του ἀπὸ Πειραιῶς μέχρις Ἀθηνῶν, ὥρμησε πρὸς τὴν ἀναχωροῦσαν ἁμαξοστοιχίαν ἐκ τοῦ ὄπισθεν μέρους καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς βαθμίδος α' θέσεως. Εἰς μάτην οἱ ἐν τῷ βαγονίῳ τὸν παρεκάλουν νὰ εἰσέλθῃ ἐν αὐτῷ. Ὁ δυστυχὴς ἐκάθητο ἐπὶ τῆς βαθμίδος, ἅμα δὲ ἔφθασεν εἰς Μοσχάτον προσκρούσας ἐπὶ τοῦ κρηπιδώματος συνετρίβη. — Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Νοέμβριον ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς **628.745**, ὑπερτέρησαν δὲ τὰς τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς παρελθόντος ἔτους κατὰ δραχ. **153.575**. — Ἐπανελθόντος τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἑταιρίας τῶν ἱπποσιδηροδρόμων, αἱ ἐργασίαι ἐπαναληφθήσονται τὴν προσεχῆ Δευτέραν ἐπὶ τῆς γραμμῆς ἀπὸ τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας εἰς Πατήσια, καὶ ἔπειτα διὰ τῶν ὁδῶν Ἀθηνᾶς καὶ Ἑρμοῦ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου. Ἔναρξις τῆς συγκοινωνίας διὰ τῶν γραμμῶν τούτων καὶ τῶν ἤδη κατεσκευασμένων θὰ γείνῃ, ὡς βεβαιοῦσι, τὴν **1** Μαρτίου.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

—

ΠΑΙΓΝΙΟΝ.

Τὰ ἑπτά. Λάβετε ἐκ δέσμης παιγνιοχάρτων τὰ τέσσαρα ἑπτάρια, ἅτινα θέσατε κατὰ μέρος. Λάβετε εἶτα ἑπτὰ ἄλλα παιγνιόχαρτα τὰ τυχόντα, καὶ θέσατέ τα παρὰ τὰ ἑπτάρια. Ἔχετε οὕτω δύο δέσμας.

Νῦν ἀποτείνεσθε εἰς ἕνα τῶν παρόντων καὶ στοιχηματίζετε νὰ μαντεύσητε ποίαν τῶν δύο δεσμῶν θὰ ἐγγίζῃ, ἐνῷ σεῖς θὰ ἔχετε ἐστραμμένα τὰ νῶτα.

Ἡ ἀπάντησις εἶνε ἀλάνθαστος. Ἀποκρίνεσθε ἀμέσως: Τὰ ἑπτά. Τοῦτο δὲ δύναται νὰ ἀποδοθῇ καὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς δέσμας τῶν χαρτίων.

Τὸ αὐτὸ παίγνιον δύναται νὰ γείνῃ καὶ μὲ τὰ πεντάρια, ἑξάρια, ὀκτάρια κτλ.

1885.

Φυτὸν οὐχὶ πολὺ ἁβρόν, μὲ τρώγεις τὸν χειμῶνα·
ἀκέφαλον οἱ ἱερεῖς μὲ φέρουν ὡς χιτῶνα.

1886.

Τὸ πρῶτον εἶνε πρόθεσις, τὸ δεύτερόν μου πόλις,
τὸ ὅλον εἶνε μισητὸν τῆς οἰκουμένης ὅλης.

1887.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

. . Τ . .
. . Α . .
Τ Α Ξ Ι Σ
. . Ι . .
. . Σ . .

1888.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων ἑκὰς — ἧλος — θὶν σχημάτισον τὸ ὄνομα πόλεως τινὸς τοῦ Αἰγαίου.

1889.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

. ὴ . . ι . . ό . οια . . . οοῦ . ι . αἰ . ἀ
ἐ . ά . ι . . α . ω . . . α . . ά . ω . ἥ . ἐ
. ε . α . ο . οια . ια . . έ . ει ἅ . α . . α . αἰ
ἀ . . όη . ο . . έ . ει

Ζητεῖται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἀνωτέρω λογίου διὰ τῆς συμπληρώσεως τῶν ἐλλειπόντων γραμμάτων.

1890.

Celui qui me produit me fait toujours la guerre,
Il me poursuit sur mer, il me poursuit sur terre,
Il ne me donne point un moment de repos,
Plus il me voit de près, plus il me diminue.
J'amuse les enfants, je fais peur aux chevaux;
Et par moi la peinture est au monde connue.

ΛΥΣΕΙΣ

1879.

Τὸ σκόρδον.

1880.

Ἡ ἐπιστολή.

1881.

Ἐπαμινώνδας.

1882.

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἄξιοι δὲν ἀνυψοῦνται, ἀλλ' οὐδεὶς ἀνυψώθη ποτὲ πάντη ἀνάξιος.

1883.

Π Α Ρ Α
Λ Φ Α Ρ
Ρ Α Χ Η
Λ Ρ Η Σ

1884.

Le pouls.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Πέρρη.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 260. — 20 Δεκεμβριου 1881. — Λεπτα 10.

Λήγοντος προσεχῶς τοῦ ΣΤ΄ ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ Ζ΄ ἔτος παρακαλοῦνται νὰ ἀνανεώσωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1882, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

Ἡ συνδρομὴ τῆς «Ἑστίας» ὁρίζεται ἐν τῷ μέλλοντι καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας εἰς φράγκα 12 ἐτησίως, ἡ δὲ τιμὴ ἑκάστου φύλλου ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου εἰς λεπτὰ 25.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Αἱ ἐργασίαι πρὸς διόρυξιν τῆς ὑπογείου σήραγγος μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ὑπὸ τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαὶ ἐξακολουθοῦσιν. Ἐκ τοῦ μέρους τῆς Ἀγγλίας ἡ διάτρησις τοῦ ἐδάφους γίνεται διὰ μηχανῆς αὐτομάτως κινουμένης, ἣν ἐπενόησεν ἐπίτηδες διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην ὁ συνταγματάρχης Beaumont. Ἡ μηχανὴ αὕτη διατρυπᾷ τὸ ἔδαφος κατ' εὐθεῖαν διεύθυνσιν καὶ ἐφ' ὅσην ἂν θέλῃ τις διάστασιν ἄνευ τῆς χρήσεως πυρίτιδος· τοῦτο δὲ καθιστᾷ εὔκολον τὴν λειτουργίαν ἐξαιρέτου συστήματος ἀερισμοῦ ἐν τῇ ὑπονόμῳ.

Ἐν τῷ γαλλικῷ ἐδάφει, ἐν Sangate, ὠρύχθησαν ὡσαύτως φρέατα καὶ ὑπόνομος ὑπὸ τὴν θάλασσαν προχωροῦσα εἰς συνάντησιν τῆς ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους ὀρυσσομένης· οὕτω δὲ αἱ δύο ὑπόνομοι θὰ συναντηθῶσιν ἡμέραν τινὰ ἐν σημείῳ μαθηματικῶς ὡρισμένῳ, ὡς συνηντήθησαν αἱ δύο ὑπόνομοι ἐν τῇ σήραγγι τοῦ σιδηροδρόμου Saint Gothard.

Ἡ ὑπόνομος ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ὀρύσσεται διὰ μέσου ἐδάφους κρητιδώδους. ὑποτίθεται δὲ ὅτι καθ' ὅλον τὸ πλάτος τοῦ πορθμοῦ τὸ ἔδαφος ἔσται τὸ αὐτό, διῆκον ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ὄχθην ἐν σχήματι σκάφους πλοίου.

Ἐσχάτως ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ διάτρησις ἐξ ἑκατέρου μέρους προχωρήσῃ εἰς μῆκος 800 μέτρων, ἤτοι 1,600 μέτρων ἐν ὅλῳ. Τὸ διάστημα τοῦτο εἶνε τὸ δέκατον τοῦ ὅλου μήκους τῆς σήραγγος, ὅπερ ἔσται 20 ἀγγλικῶν μιλίων, ἤτοι 32 χιλιομέτρων. Ἡ προκαταρκτικὴ αὕτη ἐργασία θέλει συντελεσθῇ ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν, τότε δέ, ἐὰν ἡ διώρυξις ἐξακολουθήσῃ ἑκατέρωθεν, ὑπολογίζεται ὅτι ἐντὸς πενταετίας οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Γάλλοι ἐργάται θὰ συναντηθῶσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς σήραγγος. Ὑπολογιζομένου δὲ ὅτι θὰ χρειασθῇ μία ἔτι πενταετία, ὅπως δοθῇ τὸ ἀναγκαῖον πλάτος εἰς τὴν σήραγγα καὶ στρωθῇ ἐν αὐτῇ ὁ σιδηρόδρομος, εὑρίσκομεν ὅτι τὸ νέον τοῦτο θαῦμα θὰ εἶνε συντετελεσμένον μετὰ δέκα ἔτη ἀπὸ σήμερον. Οὕτω, μετὰ τὰς σήραγγας τοῦ Mont-Cenis καὶ Saint-Gothard, μετὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Σουὲζ καὶ τὸν μέγαν σιδηρόδρομον τοῦ Εἰρηνικοῦ, θὰ ἔχωμεν κατὰ τὸ 1891 τὴν ὑπομάγχειον σήραγγα, πιθανώτατα δὲ καὶ τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ.

— Μία εἰκὼν τοῦ Ρούβενς, ἡ παριστῶσα τὰ «Θαύματα τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου», ἐπωλήθη ἐπ' ἐσχάτων ἐν Παρισίοις εἰς δημοπρασίαν ἀντὶ 178.000 φράγκων. Τὸ γαλλικὸν ἐπὶ τῆς καλλιτεχνίας ὑπουργεῖον εἶχεν ἀναβιβάσει τὴν τιμὴν μέχρι 170,000, μαθὸν ὅμως ὅτι τὸ μουσεῖον τῶν Βρυξελλῶν δὲν ἤθελεν ὀπισθοδρομήσει ἐνώπιον οἱασδήποτε τιμῆς, παρῃτήθη τῆς περαιτέρω ὑψώσεως.

— Ἐν Ρώμῃ ἠνεῴχθη ἄρτι ἡ ἔκθεσις τῶν σχεδίων, ἅτινα ἀπεστάλησαν διὰ τὸν διαγωνισμὸν πρὸς ἵδρυσιν μνημείου εἰς τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουήλ. Εἰσὶ ταῦτα 311· ἡ δὲ κρίσις τοῦ διαγωνισμοῦ, ἀνατεθεῖσα εἰς ἐπιτροπὴν εἰδημόνων ἀνδρῶν, θέλει ἀπαγγελθῇ βραδύτερον.

— Ὁ ἐν Μονάχῳ Ἕλλην ζωγράφος κ. Ν. Γκύζης ἐτελείωσε πρὸ μικροῦ εἰκόνα, ἥτις ἐκτεθεῖσα ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ὡραίων τεχνῶν βαθεῖαν ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν οὐ μόνον εἰς τοὺς καλλιτέχνας ἀλλ' ἐν γένει εἰς ὅλους. Παριστᾷ ἡ εἰκὼν αὕτη οἰκογένειαν δασονόμου τεθλιμμένην καὶ καθημένην παρὰ τὴν τράπεζαν, παρ' ᾗ ἡ θέσις τοῦ πατρός, πρὸ μικροῦ ἀποθανόντος, εἶνε κενή. Θαυμασία εἶνε ἡ ἔκφρασις τῆς λύπης ἐπὶ τῶν διαφόρων προσώπων ἀπὸ τῆς χήρας μητρὸς μέχρι τῆς γραίας τροφοῦ, ἐπιτυχὴς δὲ λίαν ἡ ὅλη σκηνή.

— Ἐν Λονδίνῳ ὁ πρόεδρος τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Τεχνῶν Λείκτων, διανείμας τὰ βραβεῖα τοῖς ἀριστεύσασι τῶν μαθητῶν, ἀπήγγειλε διδακτικώτατον λόγον περὶ καλλιτεχνίας καθόλου, προσθεὶς περὶ Ἑλλήνων τάδε· «Ὅσῳ ὑψηλότερον καὶ ἁγνότερον τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα, τοσούτῳ ὑψηλοτέρα καὶ ἁγνοτέρα ἡ τέχνη. Ἡ ἀκμὴ τῆς ἑλληνικῆς γλυπτικῆς ἐπὶ Περικλέους ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνυπόκριτον θεοσέβειαν, ἣν διέσωσαν ἡμῖν ὁ μελίρρυτος Ἡρόδοτος καὶ ὁ τιτὰν Αἰσχύλος. Ὅ,τι δὲ κατώρθωσεν ἐν τῇ γλυπτικῇ ἡ Ἑλλάς, τοῦτο κατώρθωσεν ἐν τῇ γραφικῇ ἡ Ἰταλία. Διακριτέον ὅμως θρησκείαν καὶ θρησκείαν. Ὡς ἁπανταχοῦ τῶν ἐθνικῶν, ὑπῆρχε καὶ ἐν Ἑλλάδι ἡ ἁγνοτέρα καὶ μᾶλλον φιλοσοφικὴ θρησκεία τῶν ὀλίγων καὶ ἡ ψηλαφητοτέρα καὶ ἧττον ἁγνὴ θρησκεία τῶν πολλῶν· ἡ πίστις δηλονότι εἰς ἓν ὂν ὑπέρτατον, παντοδύναμον, ἀναμάρτητον, πάντῃ τοῦ ἀνθρώπου διάφορον, καὶ ἡ πίστις εἰς τὴν ἱλαρὰν χορείαν θεαινῶν τε καὶ θεῶν, ἀγαπώντων καὶ μισούντων, ῥᾳδιουργούντων καὶ μεγαλαυχούντων, οὓς οἱ Ἕλληνες, καὶ δανεισθέντες ἐκ τῆς ἀπωτάτης Ἀνατολῆς, μετεποίησαν κατὰ τὴν ἑαυτῶν εἰκόνα καὶ τὸ ὁμοίωμα. Ἡ μὲν πρώτη, ὅσον καὶ ἂν ὕψωσε τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν, δυσκόλως ἐπέδρασεν ἀμέσως ἐπὶ τὰς τέχνας τὰς εἰκαστικάς. Ἄτοπον φαίνεταί μοι τὸ ἀναζητεῖν ὡρισμένον τινὰ ἠθικὸν σκοπὸν ἢ ὑψηλότερον θρησκευτικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐν τοῖς περικαλλεστάτοις καὶ ἀπαραμίλλοις ἀριστουργήμασι τοῦ Φειδίου. Περὶ τῆς δημοτικῆς τῶν Ἑλλήνων θρησκείας, ὀρθότερον ἴσως τὸ λέγειν, ὅτι ὤφειλε πολλὰ εἰς τὴν τέχνην, ἢ ὅτι ἡ τέχνη ἐπέδρασεν ἰσχυρῶς ἐπ' αὐτήν. Οἱ θεοί, ὡς ἐνοοῦντο ὑπὸ τῶν πολλῶν, ἦσαν κυρίως ἐνσάρκωσις τοῦ σφριγῶντος αἰσθήματος τοῦ βίου καὶ τοῦ ὑπερφυοῦς ἔρωτος τοῦ καλοῦ, ὅπερ ἀπεδείχθη διακριτὸν γνώρισμα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, οὐχ ἧττον, ἢ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας της».

— Ὁ διακεκριμένος γερμανὸς ἱστοριογράφος Φερδινάνδος Γρηγορόβιος, ὅστις ἐπ' ἐσχάτων μετ' ἰδιαιτέρας ἀγάπης ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν, ἐξέδωκεν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Λειψίᾳ παρὰ τῷ Brockhaus νέαν συγγραφὴν ἐπιγραφομένην «Ἀθηναΐς, ἱστορία βυζαντινῆς αὐτοκρατείρας». Ἐν ταύτῃ παριστάνει διὰ γλαφυροῦ καλάμου τὸν βίον τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀθηναίου φιλοσόφου Λεοντίου Ἀθηναΐδος, ἥτις μετονομασθεῖσα εἶτα Εὐδοκία ἐγένετο σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος ΙΒ΄ καὶ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου. Ἡ διήγησις εἶνε ἑλκυστική, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ συγγραφέως συνέτεινεν εἰς τὴν ἐξάντλησιν τῆς ἐκδόσεως ἐντὸς ὀλίγων μόνον ἡμερῶν. Νῦν παρασκευάζεται δευτέρα ἔκδοσις τοῦ ὡραίου τούτου βιβλίου, ὅπερ ἐλπίζομεν ὅτι ταχέως θὰ μεταφρασθῇ παρ' ἡμῖν.

— Ἐν τῷ ἀγγλικῷ περιοδικῷ «Journal of Hellenic studies» (τόμ. 2, 1881) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ βρετανικοῦ μουσείου Newton διατριβὴ περὶ τῆς παρὰ τὸ Βαρβάκειον εὑρεθείσης Ἀθηνᾶς, ἐν ᾗ ἰσχυρίζεται ὁ ἐπιφανὴς Ἄγγλος ἀρχαιολόγος ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ αὕτη εἶνε ἔργον τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀντωνίνων· πρὸς τούτοις δέ, ἐναντίον τοῦ ἰσχυρισμοῦ τῶν γερμανῶν Michaelis καὶ Lange καὶ συμφώνως πρὸς ὅσα ὁ ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Καββαδίας ἐν ἐκτάσει ἰσχυρίσθη, ὑποστηρίζει ὅτι ὁ κίων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζει ἡ Ἀθηνᾶ τὴν δεξιὰν χεῖρα, δὲν ὑπῆρχεν ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, τουτέστιν ἐν τῇ χρυσελεφαντίνῃ Ἀθηνᾷ τοῦ Παρθενῶνος, ἀλλ' εἶνε ἀτυχὴς προσθήκη τοῦ ἀντιγράψαντος τεχνίτου.

— Ὁ φιλολογικὸς σύλλογος «Βύρων» ἐξέδωκε φωτογραφικὰ ἀντίτυπα τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ ἱδρυθέντος ἀνδριάντος τοῦ Βύρωνος, φωτογραφηθέντος ἐπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ ἐν Πάτραις φωτογράφου κ. Σ. Καλυβωκᾶ.

— Ἐδημοσιεύθη κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τὸ προαγγελθὲν «Θεσσαλικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1882».

ΒΙΒΛΙΑ

2488. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ς΄. Τόμος ΙΒ΄, 20 Δεκεμβρίου 1881. Ἀριθ. 312 (260). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6. 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ἡ μήτηρ τοῦ Βασιγκτῶνος. — Ἡ δεσποινὶς Λασεγλιέρ. (Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ. Μετάφρ. Ἀρσινόης Γ. Παππαδοπούλου). — Ὁ ἡγούμενος τοῦ Βαδαχόζ. — Ἰχθύων φωλεαί. — Ὁ πολιτισμὸς τῶν μυρμήκων. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Σημειώσεις. — Οἰκιακὴ οἰκονομία. (Ἡ βασιλόπηττα τοῦ νέου ἔτους).

2489. **Ἐγχειρίδιον χειρουργικῆς ἐν πολέμῳ Oscar Heyfelder,** ἀρχιάτρου τοῦ ῥωσσικοῦ στρατοῦ. Ἐκ τῆς γαλ-

Digitized by Google

λικῆς μεταφράσεως τοῦ ἰατροῦ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ A. Rapp μεταγλωττισθὲν ὑπὸ Ὀρέστου Λ. Κροκίδα, ἰατροῦ Α' τάξεως, διευθυντοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου Χαλκίδος. Βιβλίον δεύτερον. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου. 1881. 16ον, σελ. 223. Τιμᾶται 4 ν. δραχμῶν.

2490. **Περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς γεωμετρίας.** Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ ὑπὸ Βασιλείου Λάκωνος, τακτικοῦ καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν, ἐγκαθισταμένου εἰς τὴν πρυτανείαν. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ πανεπιστημίου. 1881. 8ον, σελ. 58.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[17 Δεκεμβρίου (Πέμπτη) 1881].

Ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα ἔπεμψε πρὸς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ φρ. 7.522, ἅτινα προσήνεγκον πρὸς τὴν Α. Μ. διὰ τὸ σωματεῖον τοῦτο οἱ ἐν Καλκρασίῳ Ἕλληνες.—Τὰς ἐκτάκτους βροχὰς τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος διεδέξατο τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας παγετώδης βορρᾶς. Τὰ πέριξ ὄρη ἐκαλύφθησαν ὑπὸ πυκνῆς χιόνος, ἥτις ἠνάγκασε τοὺς εἰς τὰς ὑπωρείας ποιμένας νὰ καταφύγωσι μετὰ τῶν ποιμνίων εἰς τὰ πέριξ τῆς πόλεως. Ὁ ἐφετεινὸς χειμὼν θεωρεῖται ἐκ τῶν δριμυτέρων ἐνταῦθα, πολλὰς δὲ κακουχίας ὑφίσταται ἡ ἄπορος ἰδίως ἐργατικὴ τάξις, κωλυομένη ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα τῆς κακοκαιρίας νὰ ἐργασθῇ, μετὰ πόνου δὲ προσπορισμένη εἰς ἀγορὰν τῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης ἕνεκα τῆς μεγίστης αὐτῶν ὑπερτιμήσεως. — Οἱ ἐν Πειραιεῖ ἀδελφοὶ Ζωγράφοι ἐδωρήσαντο εἰς τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Ζάννειον Ὀρφανοτροφεῖον δρ. 2.288. — Ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος ἐπελήφθη, ἐντολῇ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν, τοῦ ζητήματος περὶ τῆς συμπληρώσεως τῶν ἀρχιερατικῶν ἑδρῶν. Μετὰ διαφόρους συζητήσεις ἐλύθη τὸ ζήτημα ὑπὲρ τῆς συγχρόνου συμπληρώσεως τῶν ἀρχιερατικῶν ἑδρῶν· ἐπειδὴ δ' αὗται ἀνέρχονται ἐν συνόλῳ εἰς δεκαεπτά, θὰ προταθῶσιν ὁμοῦ πεντήκοντα καὶ εἷς ὑποψήφιοι. Ὡρίσθησαν εἰς δέκα ἑπτὰ αἱ ἕδραι, διότι ἀπεφασίσθη καὶ ἡ συμπλήρωσις τῶν μικρῶν ἐπισκοπῶν Παξῶν καὶ Κυθήρων. Ἤδη δὲ συζητεῖται ἐν Συνόδῳ τὸ ζήτημα τοῦ μεταθετοῦ ἐνίων τῶν ὑπαρχόντων ἐπισκόπων εἴς τινας τῶν κενῶν ἑδρῶν καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐπανόδου εἰς ἐπισκοπικὰς ἕδρας τῶν τιμωρηθέντων ἄλλοτε ἀρχιερέων.— Οἱ ἐντεῦθεν ἀποσταλέντες εἰς Κωνσταντινούπολιν ταχυδρομικοὶ σάκκοι, περιέχοντες τὰς διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Τουρκίας ἐπιστολάς, ἐπεστράφησαν ἄθικτοι ὑπὸ τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως. — Ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις διέταξε τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῶν ταχυδρομείων καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, χωρὶς ν' ἀνοίξῃ αὐτούς, ἅπαντας τοὺς φακέλλους τοὺς ἐκεῖθεν ἀποσταλέντας διὰ τῶν τουρκικῶν ταχυδρομείων τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν· διένειμε δὲ μόνον τὰς διὰ τοῦ αὐστριακοῦ καὶ γαλλικοῦ ταχυδρομείου κομισθείσας ἐπιστολὰς καὶ τὰ ἔντυπα.— Γαλλική τις ἑταιρία διαπραγματεύεται μετὰ τῆς κυβερνήσεως, ὅπως διοχετεύσῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τὰ ὕδατα τῆς Ἑρκύνης, ποταμίου, πηγάζοντος ἀπὸ τοῦ παρὰ τὴν Λεβαδείαν Τροφωνείου ἄντρου. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς ὑδραυλικῶν ἡ Ἑρκύνη πηγὴ δύναται νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν περὶ τὰ δύο κυβικὰ μέτρα ὕδατος ἀνὰ πᾶν δευτερόλεπτον, ποσότητα ἀρκετὴν διὰ πολυπληθεστέραν ἔτι πόλιν. — Λέγεται ὅτι ὑπεγράφη προσωρινὴ σύμβασις μεταξὺ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἐν Πειραιεῖ πράκτορος ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν κ. Labosse, ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ κ. Bournouf, πρώην διευθυντοῦ τῆς ἐνταῦθα γαλλικῆς σχολῆς, περὶ κατασκευῆς σιδηροδρόμου, ὅστις ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς Μονεμβασίας, διήκων διὰ τῶν κοιλάδων τοῦ Εὐρώτα καὶ Ἀλφειοῦ, τῶν δυτικῶν ὑπωρειῶν τῶν ὀρέων τῆς Ἀρκαδίας, θὰ φθάνῃ εἰς Πάτρας καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ῥίον, ἔνθα διερχόμενος τὸ ἀπὸ Ῥίου μέχρις Ἀντιρρίου στενὸν διὰ γεφύρας καὶ διασχίζων τὰς πεδιάδας τῆς Αἰτωλίας μέχρις Ἄρτας θὰ καταλήξῃ εἰς τὴν νέαν ὁροθετικὴν γραμμήν. Λέγεται ὅτι ὁ κ. Bournouf, ἐμπνεόμενος ἐκ φιλελληνικωτάτων αἰσθημάτων καὶ ἀνὴρ δραστηριώτατος κατώρθωσεν ἤδη νὰ θέσῃ τὰς βάσεις ἀσφαλῶς πρὸς ἐκτέλεσιν τοιούτου μεγαλουργοῦ σχεδίου, ἀπαιτοῦντος τοὐλάχιστον ἑκατὸν πεντήκοντα ἑκατομμυρίων φράγκων δαπάνην. — Ἀρθείσης πάσης δυσκολίας ὑπεγράφη προχθὲς τὸ σχετικὸν Β. διάταγμα τοῦ ἐν Δαφνίῳ συνοικισμοῦ.— Αἱ πρὸς ἀναστήλωσιν τοῦ ἑνὸς τῶν κολοσσιαίων ἀνδριάντων τῆς Ἀκαδημίας ἐργασίαι ἐπερατώθησαν ἤδη, ἐντὸς δὲ τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος τὸ ἓν τῶν ἀγαλμάτων ἐκείνων τίθεται ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν πελωρίων στηλῶν, ἥτις θὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις αὐτοῦ. — Εἰς τὰ προσεχῶς ἀρξόμενα μαθήματα ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ Παρνασσῷ περὶ τῶν νεωτέρων ἐφευρέσεων τοῦ ἠλεκτρισμοῦ θὰ γίνῃ δοκιμὴ τῆς διὰ τοῦ τηλεφώνου συγκοινωνίας τοῦ καταστήματος τοῦ συλλόγου μετὰ τοῦ θεάτρου. Οὕτω δέ, κατὰ τὰς ἑσπέρας τῶν παραστάσεων, οἱ ἐν τῷ συλλόγῳ θὰ δύνανται ν' ἀκούωσιν ἀπὸ τοσαύτης ἀποστάσεως τὴν μουσικὴν τῶν μελοδραμάτων ἐν πάσῃ ἀνέσει.— Ἐν Αἰτωλικῷ, λέγει ἡ «Αἰτωλία», τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης πέμπτης πρὸς τὴν παρασκευὴν συνέβη ἔκτακτον φαινόμενον. Χιλιάδες ἰχθύων ἐξεσφενδονίσθησαν εἰς τὴν ξηρὰν εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς παραλίας· τὰ χρώματα πολλῶν οἰκιῶν ἠλλοιώθησαν, εἰς τὴν πόλιν ἐπεχύθη φοβερὰ δυσωδία θείου, οἱ δὲ κάτοικοι πτοηθέντες ἐκ τοῦ πρωτοφανοῦς τούτου φαινομένου ἀνέπεμψαν δεήσεις πρὸς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας.— Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας ἤρξατο ἡ κατασκευὴ τῆς δευτέρας γραμμῆς τῶν ἱπποσιδηροδρόμων ἀπὸ τῆς πλατείας τῆς Ὁμονοίας πρὸς τὰ Πατήσια.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1891.

Μ' ὄμμα φρικτὸν καὶ ἄγριον τὸ πρῶτόν μου βαδίζει
εἰς τὰς ἐρήμους, ὅπου ζῇ καὶ ἴχνη του χαράττει.
Ἡ δὲ φωνή κ' ἡ ὄψις του ἡ τρομερὰ φοβίζει,
καὶ ὃν ἂν εὕρῃ ἀπηνῶς εὐθὺς κατασπαράττει.
Χώρα λαμπρὰ τὸ δεύτερον, ἀπέραντος, πλουσία,
κοιτίς ποτε πολιτισμοῦ, ἀλλ' ἤδη νεκρωμένη,
εἰς σκότος μένουσα βαθύ, βαρβάρων κατοικία,
καὶ τρέφουσα παντοδαπὰ τοῦ πρώτου μου τὰ γένη.
Τὸ δ' ὅλον νῆσος ἄγνωστος, σκοπέλου εἶνε εἶδος
Ἀμφίρρυτος ἐσχατιὰ τῆς γῆς τῆς Ἑλληνίδος.

1892.

Εὑρὲ λέξιν τρισύλλαβον, ἥτις νὰ ἀναγινώσκεται ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν, χωρὶς νὰ μεταβάλλεται ἡ προφορά της.

1893.

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

.	Υ	.	.
Υ	Φ	Ο	Σ
.	Ο	.	.
.	Σ	.	.

1894.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Je suis, sur mes huit pieds, un oiseau très petit.
Arrache-moi le bec et je deviens un fruit.

1895.

Διὰ τῶν γραμμάτων τῶν λέξεων *admire, non* σχημάτισον τὸ ὄνομα γαλλικῆς τινος ἐπαρχίας.

ΛΥΣΕΙΣ

1885.

Πράσον — Ῥάσον.

1886.

Διὰ — Βόλος (Διάβολος).

1887.

Μ	Α	Τ	Η	Ν
Α	Π	Α	Λ	Η
Τ	Α	Ξ	Ι	Σ
Η	Λ	Ι	Ο	Σ
Ν	Η	Σ	Σ	Α

1888.

Θεσσαλονίκη.

1889.

Τὴν μικρόνοιαν πτοοῦσι καὶ τὰ ἐλάχιστα τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ μεγαλόνοια διαβλέπει ἅπαντα καὶ ἀπτόητος μένει.

1890.

L'ombre.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

17 Δεκεμβρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 17 Δεκεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσιον εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	Τιμὴ ὁμολογ. ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 0/0 Χρ. Φρ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	360
» 60,000,000 τῶν 6 „ »	120,000	—	20 Ἰα. Ἀπ. Ἰουλ. Ὀκ.	20 Δεκ. Μαρ. Ἰουν. Σεπ.	30.—	292 1/2	500	432
» 26,000,000 τῶν 6 „ »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	420
» 28,000,000 τῶν 9 „ Δρ.	40,201	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	25.20	224.—	280	303
» 28.000.000 τῶν 8* „ »	59,799		15 » 15 »	15 » 15 »	20.—	200.—	250	298
» 10,000,000 τῶν 6 „ Φρ.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	211
» 6,000,000 τῶν 6 „ Δρ.	60,000	47,870	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6.—	100.—	100	118
» 4,000,000 τῶν 8 „ »	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	289
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι Ἐθνικῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου Φρ.	181,791	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουλ. 1 Σεπτ. 1 Νοεμ. 1 Ἰαν. 1 Μαρτ. 1 Μαΐου.	16	362.5	400	160

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματευθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμή
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . Δρ.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,190
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . Φρ.	25,000,000	15,000,000	—	15 » 15 »	8.88	300	398
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. »	5,000,000	4,000,000	88,810	20 » 20 »	4.30	100	150
Ἀσφαλισ. Ἑταιρία ὁ Ἀρχάγγελος »	15,000,000	3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.—	100	64
Ἑταιρία Μεταλλουργείων Λαυρίου »	20,000,000	14,000,000	—	Ἰανουάρ. καὶ Ἰούλ.	5.—	140	165
Σιδηρόδρομ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς »	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	8.—	160	301
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . . Δρ.	—	—	—	—	—		132
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Φοίνιξ». »	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
» » ἡ «Ἄγκυρα». »	1,400,000	280,000	109,340	25 „	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . »	2,000,000	527,200	42,294	20 Ἀπριλίου	16.66	200	

Συναλλάγματα

Λονδίνου . . .	Τραπεζικὸν	3μην.	29.40
» . . .	Ἐμπορικὸν	„	29.25
Γαλλίας—Ἐθνικῆς	Τραπέζης	3μ.	1.18
» »	Ἐμπορικὸν	3μην.	1.15

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.50
Λίρα Στερλίνα	„	
Λίρα Ὀθωμανική	„	26.90
Αὐστριακὸν Φλωρίον	„	
Ἀργυροῦν δφραγκον	„	
„ φράγκον	„	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
„ 59,800—100,000 9 „

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (3 Νοεμβρ.) Ἐμ. 29-29.20.
Κερκ.-Λονδ. 3μ. (14 Δεκεμβ.) „ 29.70.

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ (16 Δεκεμβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρ. Τουρκίας φρ. 60 1/2
Ἑλληνικὸν δάν. τῶν 8 0/0. „ 254
„ „ 9 0/0. „ 264
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου. „ 154
Λονδίνου 3 μηνῶν. . . . γρ. 109 1/2 - 109 7/8
Παρισίων 3 „ . . . . φρ 23.05 - 23.10
Λίρα Ἀγγλική . . . γρ. 109 35/40
Εἰκοσάφραγκον . . . . „ 87 36/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (7 Δεκεμβρ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 118.85
Παρισ. τὰ 100 φρ. „ 47.00
Εἰκοσάφραγκον „ 9.41
Ἀργυρᾶ φιορ. 100

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (23 Δεκεμβ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο. 118.75
Παρισ. τὰ 100 φρ. „ 47.—
Εἰκοσάφραγκον „ 9.43
Ἀργυρᾶ φιορ 100.

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Νοεμβρίου)

Λονδίνου διακ. ἰνδψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.23-25.28
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. „ τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.50-132.50

Τόκος προεξοφλήσεως

Ἀμστερδαμ	4 1/2 0/0	Βιέννης	4 0/0
Βερολίνου	5 0/0	Λονδίνου	5 0/0
Μαδρίτης	4 0/0	Παρισίων	5 0/0
Πετρουπόλεως	6 0/0	Ῥώμης	5 0/0

Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

Κα Μ. Δ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· εὐχαρίστως δὲ θὰ δεχώμεθα πάντοτε καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀνακοίνωσίν σας.— Ἐ ν ὶ π ε ρ ι έ ρ γ ῳ. Πρεσβύτερος εἶνε ὁ Οὐγκώ, συμπληρώσας πρὸ μηνῶν τὸ 80ὸν ἔτος, ἐνῷ ὁ Karr ἄγει νῦν τὸ 73ον τῆς ἡλικίας του. — κ. Κ. Π. Ι. Πειραιᾶ. Ἀπὸ 9-12 π. μ. καὶ 3-5 μ. μ. — Φ ι λ α ρ χ α ί ῳ. Τὸ βούτυρον ἦτο ἄγνωστον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, οἵτινες ἐμαγείρευον μόνον δι' ἐλαίου καὶ τοὺς ἰχθῦς καὶ τὰ λοιπὰ κρέατα. Τὸ βούτυρον, ἔλαιον ἐκ γάλακτος καλούμενον, μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἑκαταίου ὡς ἀλοιφὴ χρήσιμος καὶ συνήθης παρὰ τοῖς Παίοσι· ὁ δὲ κωμικὸς Ἀναξανδρίδης ἀποκαλεῖ ἐμπαικτικῶς τοὺς Θρᾷκας «βουτυροφάγους». — κ. Ν. Β. Κωνσταντινούπολιν. Διὰ τοῦ προσεχοῦς ἀποστέλλονται καὶ τὰ λοιπά.—κ. Μ. Σ. Σύρον. Δυστυχῶς ὄχι. —κ. Σ. Μ. Καλὴ μετάφρασις τοῦ «Stabat mater» ὑπὸ Ἀνδ. Μαρτζώκη ἔμμετρος ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ Ἀττικὸν ἡμερολόγιον Ἀσωπίου τοῦ 1878, εἰς δὲ τὸ αὐτὸ ἡμερολόγιον τοῦ 1879 ὁ Ι. Δεκιγάλας κατεχώρισε παλαιὰν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τοῦ αὐτοῦ θρήνου, πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων φιλοπονηθεῖσαν ὑπὸ καθολικοῦ ἱερέως, ἧς οἱ πρῶτοι στίχοι ἔχουσιν ὡς ἑξῆς :

Ἔστη μήτηρ γοόωσα
Παρὰ σταυρὸν δακρύουσα,
Κρεμασθέντος τοῦ παιδὸς κτλ.

— κ. Ν. Π. Μασσαλίαν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον μετὰ δελτίου ἀπεστάλη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα. — κ. Γ. Κ. Π. Φαλτσί. Τὰ τοκομερίδια εἰσὶ δεκτά. Ἐν τῷ προσεχεῖ θέλομεν σᾶς σημειώσει ἂν ἐγένετο ἡ κλήρωσις τῆς ὁμολογίας. — κ. Ι. Γ. ΧΓ. Πλωμάριον. Ἐλήφθη σημείωσις. — κ. Ι. Π. Δ. Πάτρας. Ἀντὶ δραχ. ν. 25. Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη δραχ. 2. — Optimiste. Ναί· «παντοῦ τὰ πάντα», λέγει ἡ παροιμία· ἀλλ' ἡ ἀναφανδὸν τῶν πάντων ἀνοχὴ μόνον ἐν Ἑλλάδι παρατηρεῖται.— Μ ι ᾷ σ υ ν δ ρ ο μ η τ ρ ί ᾳ. Τέσσαρας τόμους ὑπὸ τοὺς τίτλους· «Stances et Poèmes», «Epreuves», «Solitudes» καὶ «Vaines tendresses». Ἓν τῶν καλλίστων τοῦ Sully-Prudhomme ἀνομολογεῖται «Le vase brisé», τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἀριστούργημα τρυφερότητος καὶ περιπαθείας, ὅπερ διὰ τὸ ὀλιγόστιχον αὐτοῦ παραθέτομεν ἐνταῦθα ἀκέραιον ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ποιήσεώς του·

Le vase brisé.

Le vase où meurt cette verveine
D'un coup d'eventail fut fêlé ;
Le coup dut l'effleurer à peine,
Aucun bruit ne l'a révélé.

Mais la legère meurtrissure
Mordant le cristal chaque jour
D'une marche invisible et sûre
En a fait lentement le tour.

Son eau fraiche a fui goutte à goutte
Le suc des fleurs s'est épuisé,
Personne encore ne s'en doute;
N'y touchez pas—il est brisé! . .

Souvent aussi la main qu'on aime
En touchant le cœur, le meurtrit,
Puis le cœur se fend de lui même,
La fleur de son amour périt.

Toujours intact aux yeux du monde,
Il sent croître et pleurer tout bas
La blessure fine et profonde ;
Il est brisé-n'y touchez pas!

Digitized by Google

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἑστίας», θέλουσα νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς τεκμήριον τῶν εὐγνωμόνων αὐτῆς αἰσθημάτων διὰ τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὰς θερμὰς συμπαθείας, τὰς ὁποίας πάντοτε καὶ ἐνδεικτικῶς ἐξεδήλωσαν πρὸς αὐτήν, εὐγενῶς ἐνθαρρύνοντες τὰς προσπαθείας αὐτῆς πρὸς τὸν κοινωφελῆ σκοπόν, ὃν ἔταξεν ἑαυτῇ, ἀπεφάσισε νὰ διοργανώσῃ χάριν αὐτῶν Λαχεῖον, οὗ ἀνὰ ἕνα κλῆρον θέλει λάβει δωρεὰν ἕκαστος συνδρομητής.

Τὸ Λαχεῖον τοῦτο θέλει περιλαμβάνει τόσους ἀριθμούς, ὅσοι ἔσονται οἱ συνδρομηταὶ τῆς «Ἑστίας» μέχρι τῆς 25 Μαρτίου, ὁ δ' αὔξων ἀριθμὸς τῆς ἀποδείξεως τῆς συνδρομῆς ἑκάστου διὰ τὸ ἔτος 1882 θέλει εἶναι συγχρόνως καὶ ἀριθμὸς τοῦ Λαχείου.

Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων οἱ κληρωθησόμενοι 10 θέλουσι διανεμηθῆ τὰ κέρδη τοῦ Λαχείου.

Τὰ κέρδη ταῦτα θὰ ἀποτελῶνται ἐξ ἐκλεκτῶν συγγραμμάτων τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας, καὶ δὴ

Ὁ 1ος κληρωθησόμενος ἀριθμὸς θέλει κερδήσει συλλογὴν τῶν ἑπομένων βιβλίων:

Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ Ἅπαντα τὰ φιλολογικὰ εἰς τόμους 9	Δρ.	60
Χάρτης τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας ὑπὸ Μιχ. Χρυσοχόου, δεδεμένος ἄριστα	»	48
Ἀχιλ. Παράσχου Ποιήματα εἰς τόμους 3	»	15
Σπ. Τρικούπη Ἱστορία ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως εἰς τόμους 4	»	15
Ν. Δραγούμη Ἱστορικαὶ Ἀναμνήσεις (Ἔκδοσ. 6΄ εἰς τόμους 2)	»	13
	Δραχμαὶ	151

Οἱ ἑπόμενοι 2 ἀνὰ μίαν σειρὰν «Ἑστίας» ἐκ δώδεκα τόμων δεδεμένων, ἀξίας ἑκάστην δραχμῶν 107, ἐν ὅλῳ . . . . Δρ. 214

Οἱ μετ' αὐτοὺς 3 (τέταρτος, πέμπτος, ἕκτος) ἀνὰ μίαν σειρὰν «Ἑστίας» ἐκ δώδεκα τόμων ἀδέτων, ἀνὰ δραχ. 67 ἑκάστην· ἤτοι αἱ τρεῖς ὁμοῦ. . . Δρ. 201

Οἱ ἑπόμενοι 4 (ἕβδομος, ὄγδοος, ἔνατος, δέκατος) ἀνὰ μίαν συλλογὴν τῶν ἑπομένων βιβλίων:

Μενδελσῶνος Βαρθόλδη Ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως εἰς τόμους 2	Δρ.	11
Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου Ποιήματα εἰς τόμους 3	»	9
Ν. Γεωργιάδου «Θεσσαλία», ἤτοι λεπτομερὴς περιγραφὴ τῶν νέων ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν . .	»	6
Γεωργίου Δροσίνη «Σταλακτῖται», ποιητικὴ συλλογή	»	2
	Δραχμαὶ	28

ἤτοι αἱ 4 συλλογαὶ ὁμοῦ δραχ. 112.

ΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ 10 ΚΛΗΡΩΝ ΔΡΑΧΜΑΙ 678.

Ἡ ἐκκύβευσις τοῦ Λαχείου γενήσεται δημοσίᾳ τὴν πρώτην κυριακὴν τοῦ Ἀπριλίου, ὥρᾳ 3 μ. μ. ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» ἐνώπιον τῆς Διευθύνσεως, πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις συνδρομητῶν καὶ παντὸς ἄλλου συνδρομητοῦ, ἐπιθυμοῦντος νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν κλήρωσιν.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἀριθ. 261. — 27 Δεκεμβρίου 1881. — Λεπτὰ 10.

Λήξαντος ἤδη τοῦ ΣΤ΄ ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ Ζ΄ ἔτος παρακαλοῦνται νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

Ἡ συνδρομὴ τῆς «Ἑστίας» ὁρίζεται ἐν τῷ μέλλοντι καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας εἰς φράγκα 12 ἐτησίως, ἡ δὲ τιμὴ ἑκάστου φύλλου ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου εἰς λεπτὰ 25.

Οἱ συνδρομηταὶ τῆς «Ἑστίας» οἱ ἀνανεοῦντες τὰς συνδρομὰς αὐτῶν διὰ τὸ ἔτος 1882, ὡς καὶ οἱ τὸ πρῶτον ἐγγραφόμενοι τοιοῦτοι, δύνανται νὰ λάβωσιν ἐκ τοῦ γραφείου τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ ἑνὸς μόνον φράγκου τὰ «Κυκλαδικά», ἤτοι Ἱστορίαν τῶν Κυκλάδων νήσων τοῦ κ. Α. Μηλιαράκη, σύγγραμμα βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλλην. γραμμάτων, πωλούμενον δὲ ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις ἀντὶ δραχμῶν ἕξ.

Εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ συνδρομητὰς αὐτῆς ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἑστίας» ἀναλαμβάνει τὴν ἄμεσον διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἀποστολὴν τοῦ εἰρημένου συγγράμματος, ἐὰν μετὰ τοῦ ἑνὸς φράγκου συναποστείλωσι καὶ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη τοῦ βιβλίου, ἀνερχόμενα εἰς λεπτὰ 30.

Τὰ «Κυκλαδικὰ» δύνανται νὰ λάβωσιν ὑπὸ τοὺς ἀνωτέρω ὅρους καὶ ὅσοι τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας» ἀνενέωσαν ἤδη τὴν συνδρομήν των.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιστήμη, Καλλιτεχνία.

Ἐκ Κίνας ἀπεστάλη ἐσχάτως εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον κινεζικὴ ἱστορία τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870-1871. Οἱ συγγράψαντες αὐτὴν ἱστορικοὶ Wang-Taon καὶ Chang-Tsem-Ling ἄρχονται τοῦ ἔργου συγκρίνοντες τὴν Κίναν μετὰ τῆς Εὐρώπης, μεθ' ὃ ἐπιλαμβάνονται τῆς ἀφηγήσεως τοῦ πολέμου, ὃν ἐκθέτουσιν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ ἀπὸ τῆς συνεντεύξεως τοῦ Paen-ni-ten-ti (Βενεδέττη) καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας ἐν Ἔμς μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μακ-Μαὼν εἰς τὴν προεδρείαν τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας. Τὸ ὅλον σύγγραμμα ἀποτελεῖται ἐξ ὀκτὼ τόμων.

— Ἡ διάσημος ἀοιδὸς Πάττη συνῆψε συμβόλαιον μετά τινος Ἀμερικανοῦ, τοῦ κ. Abbey, δι' οὗ ἀναλαμβάνει νὰ δώσῃ ἐν Ἀμερικῇ τριάκοντα μουσικὰς παραστάσεις. Εἰς ἑκάστην τῶν παραστάσεων τούτων ἡ Πάττη θέλει ᾄδει τέσσαρα ᾄσματα, λαμβάνουσα δι' ἑκάστην ἑσπέραν 32,000 φράγκα, ἤτοι 8,000 φράγκα δι' ἕκαστον τεμάχιον.

— Κατ' αὐτὰς ἐπωλήθη ἐν Λονδίνῳ ἐν δημοπρασίᾳ ἡ περιώνυμος βιβλιοθήκη τοῦ δουκὸς Σούνδερλανδ, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Βιβλιοθήκη Σούνδερλανδ». Τὰ πλεῖστα τῶν βιβλίων εἶνε πολυτιμόταται ἐκδόσεις ἀρχαίων συγγραφέων καὶ πατέρων τῆς ἐκκλησίας, τετυπωμένα κατὰ τὸν 15 καὶ 16 αἰῶνα. Ἵνα λάβῃ ὁ ἀναγνώστης ἔννοιαν τῶν τεραστίων ποσῶν ἀνθ' ὧν ἐπωλήθησαν ἔνια τῶν βιβλίων, μνημονεύομεν μόνον ὅτι μία ἀρχαία Παλαιὰ Γραφὴ ἐτιμήθη 40.000 φράγκων, ἄλλα δὲ παλαιὰ βιβλία ἐτιμήθησαν ἕκαστον ἀπὸ 10,000 μέχρι 30 χιλ. φράγκων. Ἡ τιμὴ τῶν κατὰ τὰς πρώτας δέκα ἡμέρας δημοπρατηθέντων βιβλίων ἀνέρχεται εἰς πεντακοσίας χιλιάδας φράγκων.

— Σπουδαία ἰταλικὴ ἑταιρία ᾐτήσατο παρὰ τοῦ ὑπουργείου ἄδειαν νὰ κατασκευάσῃ ὑποβρύχιον σύριγγα μεταξὺ Μεσσήνης καὶ Σικελίας καὶ τοῦ ἀντιπέραν Ῥηγίου τῆς Καλαβρίας.

— Ἐκ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μονῆς τῶν Μετεώρων, ἐν ᾗ ὡς γνωστὸν ὑπάρχει βιβλιοθήκη πολλὰ περιλαμβάνουσα συγγράμματα, ἀπεστάλησαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον δέκα χειρόγραφα τὰ σπουδαιότερα τῶν ἐκεῖ ὑπαρχόντων. Ἐκ τούτων τὸ μὲν εἶνε Εὐαγγέλιον ἐπὶ περγαμηνῆς, σχήματος 16, γεγραμμένον διὰ μελάνης ἐρυθρᾶς καὶ φέρον ἐνιαχοῦ κοσμήματα, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκκλησιαστικῆς ὕλης, καὶ τὸ ἓν ἱστορία τῶν μοναστηρίων τῶν Μετεώρων λίαν σημαντική. Ἐκ τῶν χειρογράφων τούτων δύο ἢ τρία εἶνε, ὡς ῥητῶς λέγεται, σύγχρονα τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἐθεμελίωσε τὰ μοναστήρια ταῦτα. Ἐστάλη δὲ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον καὶ ὁ κατάλογος τῶν βιβλίων ὅσα τῷ 1805 ὑπῆρχον ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ φέρων τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν· «1805, Ἰουλίου 29. Καταγραφὴ τῶν βιβλίων τῶν ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ τῆς ἐν τῷ Μετεώρῳ ἱερᾶς μονῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς Μεταμορφώσεως».

— Γενομένης ἀπαριθμήσεως τῶν ἐν τῷ φυτολογικῷ Μουσείῳ ἀποκειμένων φυτολογικῶν συλλογῶν τοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ Ἐπιτροπείας ὁρισθείσης ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου, εὑρέθησαν κατ' αὐτὴν 32 841 δείγματα φυτῶν. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος βοτανικὴ συλλογὴ κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ φυτολογικοῦ μουσείου συνίστατο μόνον ἐκ 5,802 δειγμάτων.

— Ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐν Πειραιεῖ νέα ἐφημερὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Πρόνοια».

Ἡ ἀνεύρεσις τῆς «Jeannette».

Τηλεγραφικῶς ἠγγέλθη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἡ ἀνεύρεσις τοῦ ἀτμοπλοίου «Jeannette», περὶ οὗ πρό τινος ἀνεφέραμεν ὅτι ἕνεκα ἐλλείψεως εἰδήσεων περὶ τῆς τύχης του ἐπὶ ὅλην τετραετίαν, ἀπόπειρα εἶχε γείνει τελευταῖον πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ βοήθειαν αὐτοῦ· τὰ κατὰ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ πολυπαθοῦς ἀτμοπλοίου ἀνηγγέλθησαν τηλεγραφικῶς εἰς Παρισίους ὡς ἑξῆς·

»Πετρούπολις, 20 Δεκεμβρίου.

«Ὁ στρατηγὸς Anoutchine, γενικὸς διοικητὴς τῆς ἀνατολικῆς Σιβηρίας, ἀφικόμενος ἐνταῦθα, ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ εἰς τὸν βόρειον πόλον ἐκπεμφθεὶς ἀπόστολος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀνεῦρε τὸ ἀτμόπλοιον «Jeannette», οὗ τινος ἀπὸ τοῦ 1877 εἶχον ἀπολεσθῆ τὰ ἴχνη, καὶ παρέσχε πᾶσαν συνδρομὴν εἰς τὸ πλήρωμα».

Ἐξ ἄλλου καὶ ὁ ἐν Παρισίοις ἀντιπρόσωπος τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης» ἐδημοσίευσε τὸ ἑπόμενον τηλεγράφημα·

»Πετρούπολις, 20 Δεκεμβρίου.

«Ὁ στρατηγὸς Ἰγνάτιεφ ἔλαβε πρὸ μικροῦ τὸ ἑπόμενον τηλεγράφημα, ὅπερ σᾶς διαβιβάζω κατὰ γράμμα·

»Ἰρκούτσκη, 19 Δεκεμβρίου.

«Ὁ διοικητὴς τῆς Jakoulst μὲ πληροφορεῖ ὅτι τὴν 14 Σεπτεμβρίου τρεῖς ἰθαγενεῖς τῆς Jigane παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Barnay εὗρον μέγα πλοῖον, οὗ ἐπέβαινον 11 ξένοι, ἀνήκοντες εἰς τὸ ναυαγῆσαν ἀτμόπλοιον «Jeannette»· οἱ ναυαγοὶ εἶχον ὑποφέρει τὰ πάνδεινα.

»Ὑπάλληλος τοῦ νομοῦ ἐκείνου διετάχθη νὰ σπεύσῃ ἀμέσως μετὰ ἰατροῦ καὶ φαρμάκων φέρων βοήθειαν εἰς τοὺς ναυαγούς, νὰ ὁδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς Jakoulst καὶ νὰ ἐρευνήσῃ πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ τοῦ λοιποῦ πληρώματος· 500 ῥούβλια ὡρίσθησαν διὰ τὰς πρώτας δαπάνας».

Ὁ μηχανικὸς Melville, εἷς ἐκ τῶν ναυαγῶν, ἀπέστειλε τρία ὅμοια τηλεγραφήματα, εἰς τὸν κ. Βέννετ ἐν Λονδίνῳ, τὸν γραμματέα τοῦ ναυαρχείου ἐν Βασιγκτῶνι καὶ τὸν ἐν Πετρουπόλει ἀντιπρόσωπον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Κατὰ τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἡ «Jeannette» περιεκλείσθη καὶ συνετρίβη ὑπὸ τῶν πάγων τὴν 23 Ἰουνίου ἐν σημείῳ κειμένῳ ὑπὸ τὸν 77 βαθμὸν πλάτους καὶ τὸν 157 μήκους ἀνατολικοῦ. Οἱ ναυαγοὶ εἶχον καταλίπει τὸ ἀτμόπλοιον ἐπιβάντες τριῶν λέμβων, αἵτινες ἐχωρίσθησαν ἀλλήλων εἰς ἀπόστασιν 50 μιλλίων ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λένα ὑπὸ βιαίων ἀνέμων. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 3 λέμβος, ἣν ἐκυβέρνα ὁ μηχανικὸς Melville, ἔφθασε τὴν 29 Σεπτεμβρίου εἰς τὸ ἀνατολικὸν στόμιον τοῦ Λένα,

Digitized by Google

ἀλλ' ἐκεῖ ἐνεκλείσθη ὑπὸ πάγων παρὰ τὸ μικρὸν χωρίον Bolonenga. Τὴν 29 Ὀκτωβρίου ἀφίκοντο ἐνταῦθα καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 1 λέμβος καὶ τὰ πλοιάρια Hindemann καὶ Hoross, ἅτινα ἀνήγγειλαν ὅτι ὁ ὑποπλοίαρχος Delong, ὁ ἰατρὸς Ambler καὶ δώδεκα ἄλλοι ἐκ τοῦ πληρώματος εἶχον ἀποβιβασθῆ εἰς τὴν βορείαν ἐκβολὴν τοῦ Λένα, εἰς τὴν νῆσον Bolonengata, ἔνθα ὑφίσταντο τὰ πάνδεινα στερούμενοι παντὸς ἀναγκαίου καὶ ἔχοντες ἄλλοι μὲν τοὺς βραχίονας ἄλλοι δὲ τοὺς πόδας παγωμένους· κατόπιν τῶν εἰδήσεων τούτων ἱκανοὶ ἄνδρες ἀμέσως ἀπεστάλησαν πρὸς ἀναζήτησιν καὶ διάσωσιν τῶν δυστυχῶν ἐκείνων.

Περὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2 λέμβου οὐδεμία ἔτι ὑπάρχει εἴδησις.

Εἰς τὸ πρὸς τὸν κ. Βέννετ τηλεγράφημα αὐτοῦ ὁ κ. Melville παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ ἀποστείλῃ ἀμέσως τηλεγραφικῶς εἰς Jakoulst καὶ Ἰρκούτσκην τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὰς κατεπειγούσας ἀνάγκας. Τέταρτον τηλεγράφημα ἀπεστάλη ὡσαύτως εἰς Βασιγκτῶνα, δι' οὗ ζητεῖται ἡ ἄμεσος ἀποστολὴ 6.000 ῥουβλίων πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Jakoulst, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ἐρεύνας καὶ παράσχῃ πᾶσαν συνδρομὴν εἰς τοὺς ναυαγούς, καὶ τὰ ὁδοιπορικὰ αὐτῶν ἔξοδα, ὅπως ἔλθωσιν εἰς Jakoulst, ἧς ὁ διοικητὴς εἶνε ἐντεταλμένος νὰ φροντίσῃ περὶ θεραπείας πάσης αὐτῶν ἀνάγκης.

Ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ πρὸς αὐτὸν τηλεγραφήματος ὁ κ. Βέννετ, ὅστις ἐπὶ τοῦ παρόντος εὑρίσκεται ἐν Παρισίοις, ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν στρατηγὸν Ἰγνάτιεφ, τιθέμενος εἰς τὴν διάθεσίν του σημαντικὸν ποσὸν ὅπως ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τοῦ πληρώματος τῆς «Jeannette».

Ἀλλὰ καὶ ἡ κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἐν Πετρουπόλει ἀντιπρόσωπόν της κ. Hoffmann τηλεγράφημα, ἐντελλομένη αὐτῷ νὰ ἀποστείλῃ βοήθειαν εἰς τὸ πλήρωμα τῆς «Jeannette» καὶ παρακαλέσῃ τὴν ῥωσσικὴν κυβέρνησιν νὰ τὸν συνδράμῃ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο. Ἀλλ' ὅμως ἐν Ῥωσσίᾳ οἱ πάντες ἀναγνωρίζουσιν ὅτι ἀδύνατον νὰ ἀποσταλῇ ἀτμόπλοιον πρὸς παραλαβὴν τῶν ἐπιζώντων τοῦ πληρώματος τῆς «Jeannette» πρὸ τοῦ προσεχοῦς ἔαρος. Τὸ καθ' αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ διέταξεν ἀμέσως ὅπως ἀποσταλῶσιν ὅ,τι τάχιστα ἐνδύματα, τροφαί, χρήματα καὶ τὰ μέσα μεταφορᾶς εἰς τοὺς ναυαγούς.

Ὡς γνωστὸν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν, τὸ ὑπὸ τῶν πάγων συντριβὲν ἀτμόπλοιον εἶχεν ἐξοπλισθῆ δαπάναις τοῦ διευθυντοῦ τοῦ «Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης» κ. Βέννετ, ζητήσαντος νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ, τοὺς ἀπλήστους περιέργων εἰδήσεων, ὕλην πρὸς ψυχαγωγίαν ἐν τῇ ἀφηγήσει τῶν περιπετειῶν τῆς εἰς τὸν πόλον ἐκδρομῆς. Ἐν τῇ περιστάσει λοιπὸν ταύτῃ δὲν εἶνε ἴσως περιτταὶ πληροφορίαι τινὲς περὶ τῆς μεγάλης ταύτης ἐφημερίδος, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐκδρομῆς.

Ὁ «Κῆρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης» ἱδρύθη τῷ 1836 ὑπὸ τοῦ κ. Βέννετ, πατρὸς τοῦ νῦν ἰδιοκτήτου τῆς ἐφημερίδος. Διὰ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς τιμῆς τοῦ φύλλου αὐτοῦ εἰς τὸ σχετικῶς πρὸς τὰς ἄλλας ἐφημερίδας ἐλάχιστον ποσὸν τῶν 3 σολδίων (15 λεπτῶν) ὁ Βέννετ κατώρθωσε τὴν μεγίστην κυκλοφορίαν διὰ τὴν ἐφημερίδα, ὑποσκελίσας τοὺς ἄλλους συναδέλφους του. Σήμερον ἀντὶ τῶν τριῶν σολδίων ὁ «Κῆρυξ» παρέχει καθ' ἑκάστην εἰς τοὺς ἀναγνώστας του δώδεκα μεγάλας σελίδας κειμένου, ὧν αἱ τέσσαρες εἰσὶ γνωστοποιήσεις. Ἡ κατωτέρα τιμὴ διὰ πᾶσαν γραμμὴν γνωστοποιήσεως εἶνε φράγκα δύο.

Ἐπειδὴ ἑκάστη σελὶς διαιρεῖται εἰς ἓξ στήλας, ὧν ἑκάστη περιέχει 250 γραμμάς, αἱ 4 σελίδες τῶν γνωστοποιήσεων περιλαμβάνουσιν 6,000 γραμμάς. Ὁρίζοντες τὴν τιμὴν ἑκάστης τῶν γραμμῶν τούτων εἰς τὸν κατώτερον ὅρον, ἤτοι φρ. 2, εὑρίσκομεν ὅτι τὸ ἐκ τῶν εἰδοποιήσεων ἡμερήσιον εἰσόδημα τοῦ «Κήρυκος» ἀνέρχεται εἰς 12.000 φράγκα. Καὶ ταῦτα μὲν διὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος.

Ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν ὁ «Κῆρυξ» ἐκδίδεται μετὰ παραρτήματος περιλαμβάνοντος 120 στήλας γνωστοποιήσεων, αἵτινες ἀποφέρουσιν αὐτῷ κέρδος 60.000 φράγκων. Κατὰ τὰ ἐκτεθέντα τὸ μηνιαῖον εἰσόδημα τοῦ «Κήρυκος» ἐκ τῶν εἰδοποιήσεων ἀνέρχεται εἰς 600.000 περίπου φράγκα. Ἐὰν δ' εἰς ταῦτα προστεθῇ τὸ προϊὸν τῶν ἐμμέσων γνωστοποιήσεων, αἵτινες ἐπιτηδείως παρενείρονται εἰς τὰ διάφορα ἄρθρα τῆς ἐφημερίδος, καὶ τοῦ χρηματιστικοῦ δελτίου, ἀπαρτίζεται ὁλικὸν ποσὸν ἑνὸς περίπου ἑκατομμυρίου φράγκων κατὰ μῆνα, ἅτινα ἀποφέρουσιν αἱ γνωστοποιήσεις· τοῦτο εἶνε τὸ καθαρὸν εἰσόδημα τῆς ἐφημερίδος. Διότι τὰ ἔξοδα διευθύνσεως, συντάξεως, κτλ. καλύπτονται ὅλα περισσῶς ἐκ τῆς κατὰ φύλλον πωλήσεως καὶ τῶν συνδρομῶν. Πράγματι ὁ «Κῆρυξ» πωλεῖ καθ' ἑκάστην 175,000 φύλλων, ἅτινα λογιζόμενα πρὸς 15 λεπτὰ ἕκαστον φέρουσι καθ' ἑκάστην ὑπὲρ τὰ 25,000 φράγκα, ἤτοι 9.000,000 κατ' ἔτος.

Ἡ μεγάλη αὕτη ἀμερικανικὴ ἐφημερὶς εἶνε ἀναμφισβητήτως ἡ πλουσιωτέρα ἐφημερὶς τοῦ κόσμου. Ἀληθῶς ὡς πρὸς τὴν πώλησιν κατέχει τὴν τρίτην θέσιν, διότι πρώτη εἶνε ἡ «Μικρὰ Ἐφημερὶς» τῶν Παρισίων, πωλοῦσα 550.000 ἀντίτυπα καὶ δευτέρα ὁ ἀγγλικὸς «Ἡμερήσιος Τηλέγραφος», ἐξοδεύουσα 250,000 καθ' ἑκάστην· ἀλλὰ διὰ τῶν γνωστοποιήσεων ἀναδεικνύεται ἀνωτέρα πασῶν, καὶ ἐξ αὐτῶν ὁ διευθυντὴς αὐτῆς ἀρύεται τὰ μέσα πρὸς τὰς μεγάλας ἐκείνας ἐπιχειρήσεις, οἷαι εἰσὶν ἡ ἐν τῇ Ἀφρικῇ περιήγησις τοῦ Στάνλεϋ καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς «Jeannette».

ΒΙΒΛΙΑ

2491. **Ἑστία.** Ἐκδίδοται κατὰ κυριακήν. Ἔτος ϛ'. Τόμος ΙΒ', 27 Δεκεμβρίου 1881. Ἀριθ. 313 (261). Λεπτὰ 20. Ἀθήνησι, γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», ὁδὸς Σταδίου, ἀρ. 6. 4ον, σελ. 16. Περιεχόμενα: Ἔδισων (Μετὰ εἰκόνος). — Ἡ δεσποινὶς Λασεγλιέρ. (Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ. Μετάφρ. Ἀρσινόης Γ. Παππαδοπούλου). — Ἡ πρώτη τοῦ νέου ἔτους. — Δάνειον πνεῦμα. — Ἀλήθειαι. — Ἡ καλὴ χρῆσις τοῦ καιροῦ (ποίησις).

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1896.

Ἐγὼ ἄψυχον μὲν εἶμαι καὶ χωρὶς ἀναπνοὴν
Ὅμως εἶμαι ἀναγκαῖον εἰς ἑκάστου τὴν ζωήν.
Καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἔρως ἀφανίζεται ἐν ταὐτῷ,
Ἂν τὸ ὑποκείμενόν μου δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ.
Ζῶ μακρὰν ἀπὸ τὰ δάση, πλὴν μὲ ζῷα κατοικῶ,
Εἰς τὴν γῆν ποτὲ δὲν εἶμαι, καὶ μ' ἀνθρώπους συνοικῶ.
Ὅπου ἢ πτωχὸς ἢ γέρων ἀδιστάκτως προχωρῶ,
Ἂν δὲ πλούσιος ἢ νέος παρευθὺς ἀναχωρῶ.
Εἰς τὸν κόσμον δὲν μ' εὑρίσκεις ὅσον καὶ ἂν στοχασθῇς,
Πλὴν ἂν εἶνε φῶς, μὲ βλέπεις εἰς τὴν μέσην παρευθύς,
Τί; ἀκόμη δὲν μ' εὑρίσκεις; τί; ἀκόμη ἀπορεῖς;
Εἰς τὸ στρῶμά σου νὰ μ' εὕρῃς χωρὶς κόπον εἰμπορεῖς.
Πῶς εἰς ἔκστασιν τοσαύτην, ἀναγνῶστα, σὲ κινῶ;
Εἰς τὴν γλῶσσάν σου ἐπάνω αἰωνίως τριγυρνῶ.

1897.

Τίς εἶνε ὁ ἀριθμός, οὗτινος τὸ ἥμισυ ἀφαιροῦντες ἀπὸ τοῦ δεκαπλασίου αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον 646.

1898.

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν βιβλίον].

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν.

. . Λ . .
. . Η . .
Λ Η Ι Ο Ν
. . Ο . .
. . Ν . .

1899.

L'on ne connait en moi fin, ni commencement:
Neuf dissemblables soeurs m'accompagnent et m'aident.
Tout seul je ne vaux rien: mais quand elles précedent,
On peut me faire alors valoir infiniment.

ΛΥΣΕΙΣ

1891.

Θήρ — Ἀσία (Θηρασία).

1892.

Αἰτία.

1893.

Τ	Υ	Χ	Η
Υ	Φ	Ο	Σ
Χ	Ο	Υ	Σ
Η	Σ	Σ	Α

1894.

Bec-figue

1895.

Normandie.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

23 Δεκεμβρίου 1881 — ΑΘΗΝΩΝ — 23 Δεκεμβρίου 1881

Δάνεια τῆς κυβερνήσεως	Ὁμολογ. ἐκδοθεῖσαι	Ὁμολ. ἐν κυκλοφορίᾳ	Ἐποχαὶ πληρωμῆς τοκομεριδίων	Ἐποχαὶ κληρώσεως	Ἐτήσιον εἰσόδ.	Τιμὴ ὁμολογ. πραγμ.	ἐξοφ.	Τρέχουσα τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 0/0 Χρ. Φρ.	240,000	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ	1 Ἰουν. 1 Δεκεμβρ.	25.—	373 —	500	362
» 60,000,000 τῶν 6 ,, »	120,000	—	20 Ἰα. Ἀπ. Ἰουλ. Οκ.	20 Δεκ. Μαρ. Ἰουν. Σεπ.	30.—	392 1/2	500	482
» 26,000,000 τῶν 6 ,, »	52,000	50,510	15 Ἰουν. 15 Δεκεμ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	33.60	405 —	500	420
» 28,000,000 τῶν 9 ,, Δρ.	40,201	80,654	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μαρτ. 15 Σεπτεμ.	25.20	224.—	280	303
» 28,000,000 τῶν 8* ,, »	59,799		15 » 15 »	15 » 15 »	20.—	200.—	250	293
» 10,000,000 τῶν 6 ,, Φρ.	42,000	29,268	15 Ἰουν. 15 Δεκεμβ.	15 Μαΐου 15 Νοεμβ.	16.80	197.50	250	211
» 6,000,000 τῶν 6 ,, Δρ.	60,000	47,670	31 Δεκεμβρίου	10 Ὀκτωβρίου	6 —	100.—	100	117
» 4,000,000 τῶν 8 ,, »	16,000	14,255	15 Ἀπρ. 15 Ὀκτωβ.	15 Μάρτ. 15 Σεπτεμ.	22.40	252.—	280	287
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι Ἐθνικῆς Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου Φρ.	181,791	—	1 Ἰαν. 1 Ἰουλ.	1 Ἰουλ 1 Σεπτ. 1 Νοεμ. 1 Ἰαν 1 Μαρτ. 1 Μαΐου.	16	362.5	400	157

Πιστωτικὰ καταστήματα Ἑταιρίαι	Μετοχικὸν κεφάλαιον	Κεφάλαιον πραγματευθὲν	Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Ἐποχαὶ πληρωμῆς μερίσματος	Τελευτ. μέρισμα	Τιμὴ πραγ. μετ.	Τρέχουσα τιμὴ
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . Δρ.	18,000,000	Ὁλόκληρον	12,630,000	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	120.—	1,000	4,190
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . Φρ.	25,000,000	15,000,000	—	15 » 15 »	8.88	300	395
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως. »	5,000,000	4,000,000	88,810	20 » 20 »	4.80	100	149
Ἀσφαλιστ. Ἑταιρία ὁ Ἀρχάγγελος »	15,000,000	3,250,000	—	1 Μαρτίου	9.—	100	64
Ἑταιρία Μεταλλουργείων Λαυρίου »	20,000,000	14,000,000	—	Ἰανουάρ. καὶ Ἰούλ.	5.—	140	161
Σιδηρόδρομ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς »	5,000,000	4,000,000	—	15 Ἰαν. 15 Ἰουλ.	8.—	160	301
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . . Δρ.	—	—	—	—	—		132
Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ὁ «Φοίνιξ». »	3,000,000	300,000	500,000	30 Ἰανουαρίου	16.—	100	
» » ἡ «Ἄγκυρα». »	1,400,000	280,000	109,310	25 ,,	8.10	100	
Ναυτικὴ Τράπεζα ἡ «Ἀλκυών» . »	2,000,000	527,200	42,294	20 Ἀπριλίου	16.66	200	

Συναλλάγματα

Λονδίνου . . .	Τραπεζικὸν	3μην.	29.50
» . . .	Ἐμπορικὸν	,,	29.30
Γαλλίας—Ἐθνικῆς	Τραπέζης	3μη.	1.18
» » .	Ἐμπορικὸν	3μην.	1.15

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	δραχ.	23.40
Λίρα Στερλίνα	,,	
Λίρα Ὀθωμανικὴ	,,	26.80
Αὐστριακὸν Φλωρίον	,,	
Ἀργυροῦν 5φραγκον	,,	
,, φράγκον	,,	

Παρατηρήσεις

* ἀπὸ ἀριθ. 1—59,799 τῶν 8 τοῖς ἑκατ.
,, 59,800—100,000 9 ,,

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Πατρῶν-Λονδ. 3μ. (3 Νοεμβρ.) Ἐμ. 29-29.20.
Κερκ.-Λονδ. 3μ. (14 Δεκεμβ.) ,, 29.70.

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ (16 Δεκεμβρίου)

Σιδηρόδρομοι Εὐρ. Τουρκίας	φρ.	60 1/2
Ἑλληνικὸν δάν. τῶν 8 0/0.	,,	251
,, ,, 9 0/0.	,,	264
Ἑταιρία Μεταλλ. Λαυρίου.	,,	154
Λονδίνου 3 μηνῶν . . .	γρ.	109 1/2 - 109 7/8
Παρισίων 3 ,, ...	φρ	23.05 - 23.10
Λίρα Ἀγγλικὴ . . .	γρ.	109 35/40
Εἰκοσάφραγκον	,,	87 36/40

ΒΙΕΝΝΗΣ (7 Δεκεμβρ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο.		118.85
Παρισ. τὰ 100 φρ.	,,	47.00
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.41
Ἀργυρᾶ φιορ. 100		

ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (30 Δεκεμβ.)

Λον. αἱ 10 λ. σ. 3μ. φιο.		118.85
Παρισ τὰ 100 φρ.	,,	47.—
Εἰκοσάφραγκον	,,	9.43
Ἀργυρᾶ φιορ 100.		

ΠΑΡΙΣΙΩΝ (4 Νοεμβρίου)

Λονδίνου διατ. ἐνδψ. (μ. 2 1/2) φρ. 25.23-25.28
Χρυσὸς 1000/1000 τὸ χ. 3,437. 3-4 ὑπερτίμ. 0/00
Ἀργυρ. ,, τὸ χ. 218.89 ὑποτ. 127.50-132.50

Τόκος προεξοφλήσεως

Ἀμστερδαμ	4 1/2 0/0	Βιέννης	4 0/0
Βερολίνου	5 0/0	Λονδίνου	5 0/0
Μαδρίτης	4 0/0	Παρισίων	5 0/0
Πετρουπόλεως	6 0/0	Ῥώμης	5 0/0

Ἑλλάδος (Ἐθνικῆς Τραπέζης) 8 0/0.

Ἀλληλογραφία τῆς Ἑστίας.

κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν. Ταχυδρομικῶς ἔχετε ἐπιστολήν μας μετὰ τῶν ζητηθέντων. — κ. Χ. Π. Μεσολόγγιον. Ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. Βιβλία ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. — **Πολυπράγμονι.** Ὁ τρόπος οὗτος τῆς χρονολογίας, ἤτοι ἡ τῶν ἐτῶν ἀπαρίθμησις ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἐπενοήθη κατὰ τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα.—κ. *Π. Ν. Σύρον. Πόσῳ λογικώτεροι εἶνε οἱ Κινέζοι, παρ' οἷς ἡ εὐγένεια δὲν μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὰ τέκνα, ἀλλ' οἱ γονεῖς ἐξευγενίζονται ὑπὸ τῶν τέκνων, ὅταν ταῦτα διὰ τῶν ἔργων των ἀξιωθῶσι νὰ λάβωσι τίτλον εὐγενείας! — κ. Γ. Κ. Π. Φαλτσί. Ἡ ὁμολογία δὲν ἐκληρώθη ἔτι.—κ. Δ. Κ. Κ. Ἰθάκην. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. Ἐν τῇ πολιτείᾳ τῆς Νέας Ὑόρκης ἐν Ἀμερικῇ ὑπάρχει θέσις τις φέρουσα τὸ αὐτὸ ὄνομα.—κ. Ι. Δ. Δ. Κεφαλληνίαν. Ἀμφότεραι αἱ ἐπιστολαί σας μετὰ τῶν χρημάτων ἐλήφθησαν. Οἱ δύο τόμοι τῆς «Ἑστίας» παρεδόθησαν τῷ κ. Π. Λ. — κ. Κ. Δ. Κ. Πάτρας. Τὸ βιβλίον δὲν ἀπεστάλη, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἐνταῦθα. Εὐθὺς ὡς ληφθῇ, θέλει ἀποσταλῇ ἡμῖν. — **Φιλολόγῳ** Ἀθήνας. Ἐν τούτοις καὶ αὐτὴ ἡ γαλλικὴ γλῶσσα δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένη τοιούτων ἀλλοκότων λέξεων. Πῶς σᾶς φαίνεται π. χ. ἡ λέξις Atryptodontopholidophide; Εἶνε ἡ ὀνομασία ὄφεώς τινος ἀβλαβοῦς, ὀλιγώτερον μικροῦ ἴσως ἢ τὸ ὄνομά του; — κ. Δ. Ν. Ὀδησσόν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Α. Δ. Δ. Ροστόβ. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. — κκ. Ι. Κ. Δεδεαγάτς, Δ. Β. Σύρον, Α. Λ. Τ. Ὕδραν καὶ Α. Γ. Βόνιτσαν. Ἐλήφθησαν.—κ. Α. Μ. Bonn. Τὰς εὐχαριστίας μας ἐκ τῶν προτέρων. — **Ἀγνώστῳ φίλῳ.** Τὸ εἶπεν ἤδη τῶν ἀρχαίων τις: Δυσκολώτερον—τὸ γνῶθι σαυτόν. Εὐκολώτερον—τὸ ἄλλους συμβουλεύειν. — ΜΜ*. Παρὰ τοῖς Ἄγγλοις οἱ εὐγενεῖς θεωροῦσιν ὄνειδος νὰ κατοικοῦσι διαρκῶς ἐν ταῖς πόλεσι, προτιμῶντες τὸν ἐν τῇ ἐξοχῇ βίον, ἐν μέσῳ τῶν δασῶν καὶ τῶν ἀγρῶν αὐτῶν· ἐνασχολούμενοι μετὰ ζήλου εἰς τὰ γεωργικὰ ἔργα, πωλοῦσι τὰ προϊόντα αὐτῶν καὶ δὲν θεωροῦσι καθόλου ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῶν τὸν ἐκ τοιαύτης ἐργασίας πορισμὸν κέρδους. — κ. Δ. Ι. Πειραιᾶ. Διότι ἐθεωρήθη ἀκατάλληλον. — κ. **Ν. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, νομίζομεν, τὸ ἀξίωμά σας εἶνε ἀνεφάρμοστον. «Αἱ ἐπιχειρήσεις, ἔλεγεν ὁ Βάκων, ἔχουσιν ὁμοιότητά τινα πρὸς τὰς ὁδούς, διότι ἡ συντομωτέρα ὁδὸς εἶνε συνήθως καὶ ἡ χειρίστη· ἐνῷ προτιμότερον νὰ βραδύνῃ τις ἐπ' ὀλίγον, ἀλλὰ νὰ φθάσῃ ἀσφαλῶς».

Αἱ συνδρομαὶ διευθύνονται ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ἀποστέλλονται δὲ δι' ἐπιταγῶν, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἑλληνικῶν γραμματοσήμων, χρυσοῦ, τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Γαλλικῆς Τραπέζης ἢ γαλλικῶν γραμματοσήμων. Γραμμάτια τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης καὶ Ῥωμουνικὰ χαρτονομίσματα εἰσὶν ἀπαράδεκτα.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας πωλοῦνται οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες **11** τόμοι αὐτῆς, ἄδετοι μὲν πρὸς φράγ. **5**, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. **8**.—Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας. — Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου ἀνέρχονται εἰς λεπτὰ **80**.

Συνδρομαὶ εἰς τὴν Ἑστίαν καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον γίνονται δεκταὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Δημ. Βενετοκλεῖ.

Τὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Digitized by Google

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἑστίας», θέλουσα νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς τεκμήριον τῶν εὐγνωμόνων αὐτῆς αἰσθημάτων διὰ τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὰς θερμὰς συμπαθείας, τὰς ὁποίας πάντοτε καὶ ἐνδεικτικῶς ἐξεδήλωσαν πρὸς αὐτήν, εὐγενῶς ἐνθαρρύνοντες τὰς προσπαθείας αὐτῆς πρὸς τὸν κοινωφελῆ σκοπόν, ὃν ἔταξεν ἑαυτῇ, ἀπεφάσισε νὰ διοργανώσῃ χάριν αὐτῶν Λαχεῖον, οὗ ἀνὰ ἕνα κλῆρον θέλει λάβει δωρεὰν ἕκαστος συνδρομητής.

Τὸ Λαχεῖον τοῦτο θέλει περιλαμβάνει τόσους ἀριθμούς, ὅσοι ἔσονται οἱ συνδρομηταὶ τῆς «Ἑστίας» μέχρι τῆς 25 Μαρτίου, ὁ δ' αὔξων ἀριθμὸς τῆς ἀποδείξεως τῆς συνδρομῆς ἑκάστου διὰ τὸ ἔτος 1882 θέλει εἶναι συγχρόνως καὶ ἀριθμὸς τοῦ Λαχείου.

Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων οἱ κληρωθησόμενοι 10 θέλουσι διανεμηθῆ τὰ κέρδη τοῦ Λαχείου.

Τὰ κέρδη ταῦτα θὰ ἀποτελῶνται ἐξ ἐκλεκτῶν συγγραμμάτων τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας, καὶ δὴ

Ὁ 1ος κληρωθησόμενος ἀριθμὸς θέλει κερδήσει συλλογὴν τῶν ἑπομένων βιβλίων:

Α. Ρ. Ραγκαβῆ Ἅπαντα τὰ φιλολογικὰ εἰς τόμους 9	Δρ.	60
Χάρτης τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας ὑπὸ Μιχ. Χρυσοχόου, δεδεμένος ἄριστα	»	48
Ἀχιλ. Παράσχου Ποιήματα εἰς τόμους 3	»	15
Σπ. Τρικούπη Ἱστορία ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως εἰς τόμους 4	»	15
Ν. Δραγούμη Ἱστορικαὶ Ἀναμνήσεις (Ἔκδοσ. β΄ εἰς τόμους 2)	»	13
	Δραχμαὶ	151

Οἱ ἑπόμενοι 2 ἀνὰ μίαν σειρὰν «Ἑστίας» ἐκ δώδεκα τόμων δεδεμένων, ἀξίας ἑκάστην δραχμῶν 107, ἐν ὅλῳ . . . . Δρ. 214

Οἱ μετ' αὐτοὺς 3 (τέταρτος, πέμπτος, ἕκτος) ἀνὰ μίαν σειρὰν «Ἑστίας» ἐκ δώδεκα τόμων ἀδέτων, ἀνὰ δραχ. 67 ἑκάστην· ἤτοι αἱ τρεῖς ὁμοῦ. . . Δρ. 201

Οἱ ἑπόμενοι 4 (ἕβδομος, ὄγδοος, ἔνατος, δέκατος) ἀνὰ μίαν συλλογὴν τῶν ἑπομένων βιβλίων:

Μενδελσῶνος Βαρθόλδη Ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως εἰς τόμους 2	Δρ.	11
Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου Ποιήματα εἰς τόμους 3	»	9
Ν. Γεωργιάδου «Θεσσαλία», ἤτοι λεπτομερὴς περιγραφὴ τῶν νέων ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν	»	6
Γεωργίου Δροσίνη «Σταλακτῖται», ποιητικὴ συλλογή	»	2
	Δραχμαὶ	28

ἤτοι αἱ 4 συλλογαὶ ὁμοῦ δραχ. 112.

ΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ 10 ΚΛΗΡΩΝ ΔΡΑΧΜΑΙ 678.

Ἡ ἐκκύβευσις τοῦ Λαχείου γενήσεται δημοσίᾳ τὴν πρώτην κυριακὴν τοῦ Ἀπριλίου, ὥρᾳ 3 μ. μ. ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» ἐνώπιον τῆς Διευθύνσεως, πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις συνδρομητῶν καὶ παντὸς ἄλλου συνδρομητοῦ, ἐπιθυμοῦντος νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν κλήρωσιν.

Ἀθήνησι τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ.

Digitized by Google